82

162
150
155
153

Digitized by Google

B. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
ROMA
8
54 F
6

8.5?.F5

Digitized by Google

HIERON. LAURETI.
SYLVA
ALLEGORIARUM
SACRÆ SCRIPTURÆ.

Digitized by Google

SYLVA, ſeu potius HORTUS FLORIDVS ALLEGORIARUM TOTIUS SACRÆ SCRIPTURÆ

MYSTICOS EJUS SENSUS,

& magna etiam ex parte literales complectens, ſynceræ Theologiæ candidatis perutilis ac neceſſarius, qui loco integræ Bibliothecæ cuilibet Sacrarum literarum ſtudioſo ſervire poterit.

Authore F. HIERONYMO LAURETO

Cervarienſi, Monacho Benedictino in Cœnobio Montiſſerati, & Abbate Monaſterii S. Fælicis Guixolenſis.

Cum Indice materiarum & dictionum ſecundùm Allegorias S. Scripturæ enodatarum locupletiſſimo.

Hâc verò poſtremâ & ultimâ editione acceſſit ad marginem diligentiſſima adnotatio Authorum & præcipuè SS. PP. quibus ſingulis locis allegorias quaſque explanarint, hactenus deſiderata.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud HERMANNUM DEMEN, ſub Monocerote.

Anno M. DC. LXXXI.

14

Digitized by Google

BENIGNO ET SACRARUM LITERARUM STUDIOSO LECTORI. S.

SICUT veritatis matrem tempus non malè olim dixit Thales, ita nec à vero aberraſſe viſi, qui apud Ariſtotelem ſtudioſiſſimum illud ſimul, & ſapientiſſimum cenſuere. Etenim ſi in naturalibus rerum alterationibus, non ſemper cum tempore perfectioris fiat ſubſtantiæ generatio, ſed ex animantibus quoque cadavera, & ex perfectis inſecta naſcuntur; quid mirum, ſi variæ circumvolutiones varient etiam veritatem: At verò nullum ego hominum genus, facilius iſtud & advertere puto, & experiri, quàm eos, qui cudendis bono publico libris, magnum aliquando malum dant: non eò duntaxat, quod erroneos protrudant, vel apertè falſos: hæc enim ab honeſto ſtudio ſemotiſſima ſunt, & ab artis hujus dignitate omninò aliena, ſed ex operis cui incumbunt difficultate, & operarum feſtinatione. Porrò hæc quàm pro temporis mutatione creſcant, vel decreſcant, nullus oculato teſte certior, cui perfectas diverſorum temporum unius libri editiones conferre libuerit. Inſtar omnium verò unus facilè opinor id docebit exemplo ſuo præſens Author, quem publicæ jam diu utilitati deſtinatum graves quibus impediebatur compedes detinuerunt: cum reſtitueris fideliter mendis, major multò & novus Correctorem excepit labor, conjectas videlicet in marginem citationes digerendi, & ſuis ſingulas locis adnotandi: quod enim incertum eſſet, quid in tam plenâ allegoriarum meſſe, ex quo Authore collectum fuerit, ut laboris ita certè utilitatis pleniſſimum erat, indicibus literis, ſuum cuique ſententiæ Authorem adjungere, cum frequentiſſimâ antiquarum citationum immutatione, correctione, & tranſpoſitione: quo quod ante per conjecturam quaſi de authore divinare, id nunc certiſſimo conſpicere poſſis. Et quanquam nonnullis eorum locis difficillimum fuerit integritatem debitam adferre, eò quod etiam in Authore ipſo faciendæ fuiſſent ſententiarum metatheſes, factum tamen quoad fieri potuit ut propriis quæque ſedibus ponerentur. Conqueritur ſub extremo præfationis ſuæ Author ipſe, ſeque aliquibus in locis implicatum nonnihil ingenuè fatetur: ſed ſicut illi nemo æquus arbiter negabit veniam, quod in tam operoſâ mole opus dederit adhuc ita commodè digeſtum, ſic non eſt cur à nobis tranſpoſitum illius ordinem cupiat, cùm legenti advertentique facilè conſtabit, ſi paucisſimis in locis, ſpontanea hæc diſſimulatio acciderit, verbi gratia, cùm citatur primo initio aliqua ſcripturæ hiſtoria, eique ſubjungitur allegoriæ explanatio, mox plures recenſentur hiſtoriæ quæ eandem recipiunt expoſitionem, hinc aliquando contingit PP. licet ſacram hiſtoriam non explanent, ad ſacram tamen explanationem notari, quia aliis locis non æquè opportunè apponi poterant. Vale & labore noſtro fruere.

F. HIERONYMI LAURETI PRÆFATIO IN SYLVAM ALLEGORIARUM.

VENA tam divitæ exberans eſt divina ſapientia, quam nobis in ſacris Scripturis Spiritus ſanctus impertiri dignatus eſt, Studioſe Lector: ut præter immenſam abyſſum myſticorum ſenſuum, ubi ampliſſimus datur ſpatiandi locus, ipſe literalis eius ſenſus hactenus clariſſimorum virorum exercuerit ingenia qui non mediocrem in eo explicando operam adhibuerunt: & nunc recentiores in eodem non infœliciter laborant. Manet tamen ſcriptura ſemper inexhauſta; ut multa etiam poſteris elaboranda & eruenda relinquantur. de qua ſic ait Auguſtinus Sacra ſcriptura ſic loquitur, ut altitudine ſuperbos irrideat, profunditate attentos terreat, veritate magnos paſcat, affabilitate parvulos nutriat. Quia enim divinitus inſpirata eſt, tanto ſub limius etiam præclara hominum ingenia ſuperat, quanto ipſi præclari homines Deo inferiores ſunt. Unde fit, ut novi, ſubinde prodeant libri, in quibus etſi aliqua jam dicta repetantur, complura tamen ſuperadduntur, quæ eorum lectionem non inutilem reddant. Verùm adeò in immenſum res excrevit, & indies augetur, ut nec anni Mathuſalem ſufficerent ad eos legendos libros, qui de ſcripturis ſacris tractant. quanto minus tam brevis & imbecillis ætas, ac in rebus huius ſæculi plurimorum occupata? Ad hæc, vexantur ingenia, quum non primum optimis quibuſque autoribus occurrant, ſed quos forte fortuna ad manus venire contigerit, amplectantur. Quamobrem cenſuerim non citra delectum & peritorum judicium libros ſacras Scripturas exponentes omnibus eſſe legendos, quum in aliquibus eveniat bonas horas malè collocare. nec cuivis hominum contingat adire Corinthum. Multorum enim eſt ſcribere, at paucorum id, quod conferat, aſſequi. Rariſſimus autem eſt, qui omne tulerit punctum, miſcens utile dulci. Itaque cùm viderem multitudine librorum complura ingenia penè obrui, ac cum ingenti labore ad intelligentiæ culmen evadere maxime autem Concionatorum, quibus docendi populi munus incumbit, qui cum vaſtum pelagus ſermonum evolvant, plurimum defatigati, vix inveniunt quod eorum ſatisfaciat palato, viſum eſt operæ pretium fore, ſi quis e ſacris & præcipuis Autoribus ea colligeret, quæ ad ipſius ſcripturæ intelligentiam, tum literalem, tum myſticam valerent: ne opus eſſet lectore complures evolvere libros, ſed haberet de quacunque dictione, quod opus eſſet, & Autoras citatos, ubi eadem fuſius videre poſſet, ſi liberet. Itaque volui ipſe tentare. cœpique jam circiter triginta annis legendis Autoribus nonnulla colligere. cumque jam annum laboraſſem prodiit opus Sancti Pagnini, cuius titulus, Iſagoge ad myſticos ſenſus ſacræ Scripturæ. Quod opus quum aliquantiſper evolviſſem, impoſui ſilentium meo labori, putans jam expletum eſſe, quod ipſe moliebar, ne videlicet actum agerem. Verùm quum diligentius ac cominùs opus illud contemplarer, & conſiderarem, ipſum cum idea, quæ in animo meo erat, conferrem, conſpexi, multum mihi ſupereſſe loci ad ſcribendum. Nam ille ſecundiora ſelegit vocabula cæteris prætermiſſis: mihi in animo erat omnia complecti vocabula, in quibus aliquid allegoriæ inveniri poſſet apud aliquem autorem alicujus nota, qui ad manus meas veniſſet. Ille in citandis Autoribus nimius eſt, quum totam paginam impleat, afferens verba vel Gregorii, vel Origenis, vel alterius quare citatione volumen in immenſum extenditur. Nos autem Autores in margine citamus, ne nimirum creſceret volumen, putantes ſufficere occupatis quidem, id quod breviter ac per modum indicis aut argumenti ex Doctoribus afferimus: otioſis verò ac curioſioribus vacabit ipſa loca citata diſcutere, ac rem plenius indagare. Demum ille ſola myſtica tractat: apud nos inveniuntur plurima, ad literalem ſenſum facientia. & phraſes ac vocabulorum variæ acceptiones explicatæ: adeo ut valeat unuſquiſque hunc librum commentarius vice habere poſſe, eumque non ſolum Indicem ſacræ Scripturæ, verum etiam præcipuorum D. Hebræorum. Neque enim omnes evolvere licuit, tum quia non ſuppetebat facultas eos habendi, tum quia religionis obedientiæ ſubjecto, non vacabat tantum temporis huic operi impendere, quantum opus erat: nec licuit adire tres libere, qui hic maxime neceſſarii erant, ſed totus penè labor mihi exhauriendus fuit: quo onere toties adeo premebar, ut me ſæpè cœpti peniteret, ac in deſperationem labor adduceret. Sed favit Deus, qui ne ſuccumberem, ſuſtinuit, ac cordibus Reveren. P. Bartholomæi Garriga Abbatis Montiſſerati ac reliquorum Monachorum inſpiravit, ut auxilium præſtarent, quo liber me vivente, in publicam prodiret utilitatem. Certò enim pere ſciebam ſi fato præoccupaſſent, librū tineis, & blattis, ac pharmacopolis relinquendum. Qua res etiam in cauſa eſt, ut non adeò terſus & politus edatur, nec cum tam debito ordine, quantum exigebat nec omnia complectatur, quæ ad eam materiam apud Scriptores inveniuntur. Neque enim unus omnia poteſt: ſatis eſt librum eſſe ejuſmodi, cui ſemper licebit addere, ut ſolet dictionariis & indicibus. Anſam præbuimus volentibus adjungere, modò Catholicæ fidei regulas teneant, nec erroribus, doctrinæ ſynceritatem polluant. Licet enim vulgare proverbium videatur reprehendere, ferre ligna in ſylvam, hic tamē ſine reprehenſione licebit. Quoniam autem in tanta multitudine tumultuarie collecta ordo ſervari non potuit, niſi alphabeticus, merito Sylvæ nomen indidimus libro. Ut enim in ſylva arbores ſponte naſcentes nullum ſervant ordinem, nec in quincuncem ſunt diſtributæ, permiſtaque ſint diverſorum generum plantæ, paſſimque modo ejuſdem generis, modo diverſi occurrunt: ita hic in ſingulis dictionibus, quæ allegoriis abundant, ita collectas invenies, ut nobis occurrebant: & ſæpè, qui priorem locum deſiderant, invenies in poſteriori. Hoc tantùm ſervare curavimus, nec tamen perpetuo, ut quæ de Deo dicuntur, primum haberent locum, deinde in Angelis, de bonis, de virtutibus: poſtremo de dæmonibus, hæreticis, & malis, ac vitiis. Fuerunt etiam ferè eadem iniul candia in variis dictionibus, ut ſatisfaceremus lectori quærenti, ne quid præter ipſum putaret quod non max in ſingulis dictionibus occurreret. Sæpe etiam invenies locum citatum pure abſque ulla allegoria: ut intelligas, nobis quidem videri allegoriam ibi latere, ſed nos eam non inveniſſe in ullo authore, quem nobis legere contigerit, nec voluiſſe fingere ex noſtro capite, ſed exercendis lectorum ingeniis prætermiſiſſe. Propo-

Aug. l. 1 de Gene. ad literam

mus

mus etiam multas à nobis inventas, videlicet, quæ non habent autorem in margine citatum, quanquam nec illæ omnes ſunt noſtra, ſed per incuriam aliquando prætermiſſus eſt author: & poteſt evenire ut reperiantur in autoribus a nobis non lectis, ut ſolet divinus Spiritus eadem veritatis luce multorum animas illuſtrare: qui diſtribuit ſua dona prout vult, & quibus vult. Non itaque non mirabere, Lector Candide, ſi hoc opus variè imperfectum prodire videas. Neque enim vacavit adeò tersè expolire, & formare; ut urſa ſuos lambendo format fœtus: ſed ne in immenſum protraheretur opus, maluimus noſtræ opinioni nonnihil detrahere, quam præſenti fructu lectores privare: ſed ſatis omnibus eſſe puto, ſi in operis calce addatur: faciebat, quod pictores olim, ſuis appendebant tabulis: nec tamen adhuc ſubtrahemus manum de tabula, ſi Dominus vitam ac ſalutem contulerit, ſed curabimus expolire, & ad juſtiorem molem redigere. Quanquam puto non defuturos, quibus hic colligendarum allegoriarum labor videatur admodum ſupervacuus: quippe quum ſenſus ſpirituales liceat unicuique advenire: nec ingenia ad aliud aſtringuntur, niſi ut tales forment allegorias, quæ ſacræ ſcripturæ non repugnent. Verùm hi pars ratione Sanctos & antiquos Doctores damnabunt: qui in eruendis & poſteris tradendis allegoriis, acerrimè deſudarunt: quos non poſſumus negare, plurimum utilitatis, Spiritu ſancto eos deducente, Eccleſiæ Catholicæ contuliſſe: nec quiſquam adeò deſipiet, ut eam allegoriarum traditionem ſupervacuam eſſe judicet. Quod ſi eas ſparſim & ſingulariter tradere Eccleſiæ conducit, quid erit, ſi quis omnes in uno volumine collectas proferre conetur? Neque enim videmus omnes etiam eruditos, ita promptos eſſe in inveniendis allegoriis, ut non ſæpè aliorum egeant auxilio. Neque, ſi Spiritus ſanctus aliquem ſine Doctore inſtruxit, ideò debeo ego idem ſperare, neglecto Doctore: ſed aliis revelata, mihi revelata exiſtimare debeo. Hoc eſt enim, quod ait Deus per Job: ſemel loquitur Deus, nec eadem omnibus repetit. Quum enim omnes unius corporis membra ſimus, ſi quid uni membro confertur, id toti corpori collatum eſſe cenſendum eſt. Quare non mediocris ſuperbia erit, neglectis ſacris Doctoribus, revelationes Spiritus ſancti ſperare Ad hæc, non tanta eſt omnibus ingenii promptitudo, ut facilè poſſit aptas allegorias exagitare: nec eas in authoribus fuſim ſcribentibus prompta ac juxta neceſſitatem poterit quis invenire. Ad quin quanto labore, hoc noſtro opere ſacræ Scripturæ ſtudioſus levabitur, experimento unuſquiſque percipiet, ubi totius ſacræ Scripturæ commentarium inveniet, idque in indicis formam, quò facilius omnia reperiantur, ac pleniorem paratioremque fructum lectores accipiant, quinetiam hoc labore juvimus lectores ad evolvendos autores allegoriarum, ne videlicet inquirendo vagentur, ſed ipſorum etiam indicem invenient, ſecundùm quod in margine notantur. Licet autem in hoc opere ex profeſſo allegoriæ tractentur, complura tamen inveniet lector, quæ ad literalem intelligentiam faciunt, multaſque phraſes, ac vocabulorum acceptiones varias, ſeu homonymias, ac Grammaticas figuras, quibus intelligentia literæ mirè illuſtratur. Adjuti autem ſumus in phraſibus & homonymiis concordantiis præcipuè Joannes Benedicti (ut ſuus cuique honor tribuatur) & in multis conſilio Ludovici Joannis Villetæ viri & ingenio, & omnigena doctrina præſtantiſſimi: nec rejecimus aliorum multorum judicia: non enim in ulla re ita meis adhæreo opinionibus, ut non libentiſſimè cedam meliora demonſtranti ac conſulenti. Quare multò libentius omnia ſubjiciam ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ judicio: in cujus obſequium & utilitatem hi nobis labores ſuſcipiuntur. Quanquam non ignoramus noſtri ingenii tenuitatem, ac forſan temeritatem: qui tam imbecillis, tam gravi oneri humeros ſuppoſuerim, nec meo me metiar ſim pede. Ubi certe perſpicio mihi eveniſſe, quod ait Origenes: Ut ſi quis exiguo vectus navigio ingrediatur mare, donec terra vicinus eſt, minus metuit: quum verò paulatim in altum fuerit progreſſus, & undis intumeſcentibus, vel in excelſum attolli cœperit, vel eiſdem dehiſcentibus in ima deduci: ibi verò mentem pavor ingens & formido percutit, quod exiguam ratem tam immenſis fluctibus credidit: Ita & nos pati videmur, qui exigui meriti & ingenio tenues mare tam vaſtum myſteriorum pelagus audemus. Certè ſi in ipſo portu tantam hujus pelagi immenſitatem conſideraſſem, nunquam (puto) me huic tam periculoſæ navigationi cum tam imbecilli cymba commiſiſſem. Sed quoniam tunc periculum perſpexi, quando jam magnam hujus maris partem emenſus eſſem, jam videbatur tantum eſſe periculum retrocedendo, quantum ſi ad alterum littus appellere curarem. quanquam nec littus quærendum hic eſt, ubi finiatur tam immenſa navigatio, ſed ſemper reſtat ultra navigandum, ſed quærenda fuit nobis inſula ſilentii, in quam iterum quieſceremus, ulteriorem navigationem poſteris relinquentes. Sed conſuluit Deus meæ temeritati, quando quæ temerè cœpta ſunt, ad eum finem deduxit, ut nonnihil momenti habeant ad publicam utilitatem. Proinde omnes illi pro viribus agamus gratias, ejus munera recogniſcentes, eiſque ad ejus gloriam, noſtramque utilitatem fruentes: cui ſit honor & gloria per infinita ſæcula, Amen.

Orig. ſ Gen. hom 9

QUONIAM IN ALLEGANDIS AUTORIBUS IN MARGINE FUIT UTENDUM BREVITATE, TRUNcatis videlicet vocabulis, quæ brevitas obſcuritatem pariet iis, qui minus verſati ſunt in ipſis Autoribus : ſubjiciemus hîc Catalogum Autorum ſecundùm ordinem alphabeticum, ſimul explicando nonnullas allegationes, per quas Lector valeat alias per ſe conjicere.

ALBERTUS Magnus.

Ambroſius citatur in multis, ut in libris exaemeron. De Cain & Abel. De Abraham. De Iſaac. Apologia David Super Lucam. Super Pſalmum 118. Exhortatione ad virgines. De inſtitutione virginis. De virginibus. De initiatis myſteriis. De obitu Valentini. De interpellationibus.

Antonius Eremita in epiſtolis.

Aretas ſuper Apocalipſio.

Arnobius ſuper Pſalmos.

Athanaſius contra Arium.

Auguſtin. de Geneſi ad literam. De Geneſi contra Manichæos. Super Joannem. De civitate Dei. De doctrina Chriſtiana. De conſenſu Evangeliſtarum. Octoginta trium quæſtionum. Quæſtionum veteris & novi Teſtamenti. De ſermone Domini in monte Contra Fauſtum. De eſſentia Divinitatis, &c.

Auguſtinus Eugubinus ſuper Pſalmum 18.

Baſilius in Exaemeron. De regulis fuſius explicatis. De regulis hrevioribus. Super aliquot Pſalmos. Quod Deus non eſt cauſa mali. De Spiritu ſancto, &c.

Beda ſuper aliquot libros ſacræ ſcripturæ.

Benedictus in regula.

Bernardus in ſermonibus ſuper Cantica.

Homiliis ſuper miſſus eſt. Super Pſalmum. Qui habitat. Super Evangelium. Ecce nos reliquimus omnia. In epiſtolis, &c.

Caſſiodorus ſuper Pſalmos.

Clemens Alexandrinus to hortatione ad Gentes, & Pedagogi, & Stromatum.

Clemens Papa in libro recognitionum.

Cyprianus de ſimplicitate Prælatorum. Contra Novatianum. De Sina & Sion.

Cyrillus primo aut ſecundo libro ſuper Joannem capite, &c. Item theſauri. De adoratione in Spiritu ſancto. Contra Julianum.

Dionyſius Areopagita de cœleſti & Eccleſiaſtica Hierarchia, & de divinis nominibus, & in Epiſtolis.

Epiphanius contra Hæreſes per libros & tomos, & libro Anchorato.

Eucherius in libru formularum ſpiritualium, & libro quæſtionum. Nam ſuper Geneſim prætermiſimus : quia eſt prohibitus. ſuper libros Regum non eſt ejus : quia citat Autores tempore poſteriores.

Exercitatorium vitæ ſpiritualis. F. Garciæ Ciſnerii.

Franciſcus Titelman. ſuper Cantica.

Fulgentius in libris ad Monimum, & ad Transimundum.

Georgius Venetus in Harmonia mundi allegatur per cantica, & tonos, & capita, & etiam per modulos.

Gloſſa ordinaria, & interlinearis per libros ſacræ Scripturæ, & eorum capita.

Gregorius Papa, in moralibus per libros & capita, ſuper primum Regum capite, &c. Super Cantica. Dialogis, Paſtoralis parte tali. Super Ezechielem, homilia, &c. In regiſtro Epiſ. &c. Super Pſalmos, & homiliis ſuper Evangelia.

Gregorius Nyſſenus de vita Moyſis. De oratione. De beatitudinibus, &c.

Haymo ſuper Apocalipſin.

Hieronymus, de manſionibus. In epiſtolis aliquando allegatur per nomen ejus ad quem mittitur epiſtola : aliquando per principium ipſius epiſtolæ. Item ſuper Propheſes per eorum capita. Ubi admonitum te velim, ſi non invenias id eo id quod dicimus ſignificari, in propria forma, ſcito Divum Hieronymum paſſim uti illa regula Philoſophorum. contrariorum eadem eſt diſciplina. atque ita per unum contrarium explicat alterum etiam non expreſſum. Citatur etiam contra Jovinianum, & in multis aliis.

Hilarius de Trinitate. In aliquot Pſalmos. Super Matthæum per canones.

Hugo Cardinalis ſuper aliquot libros ſacræ Scripturæ.

Ignatius in epiſtulis.

Joannes Caſſianus in libris de inſtitutis Monachorum, & de octo capitalibus vitiis allegatur per numerum librorum & capitum. Et in collationibus, in tali collatione, tali capite.

Joannes Climacus citatur per gradus.

Joannes Chryſoſtomus ſuper Geneſim, Matthæum, & Joannem allegatur per homilias, & in aliquibus aliis homiliis, ut de Jephte.

Joannes Benedictus in concordantiis.

Joannes Driedo, de Eccleſiaſticis Scripturis.

Iſychius ſuper Leviticum.

Iſidorus ſine certo loco.

Lactantius Firmianus allegatur per libros & capita.

Nicolaus Lyranus ſecundum libros Bibliorum.

Origines per homilias ſuper libros ſacræ Scripturæ. Super Matthæum partim per capita, partim per homilias. Super epiſtolam ad Romanos per capita. In libris Periarchon per libros & capita.

Petrus Galstinus in libris contra Judæos.

Philo Judæus, in libris allegoriarum. De vita Moyſis. De Abel & Cain. De victimis. Quis rerum divinarum hæres? De congreſſu eruditionis gratia, &c. De decalogo

Richardus de Sancto Victore. De arca myſtica. De duodecim Patriarchis. De exterminatione mali. De ſomnio Nabuchodonoſor. & cæt.

Rupertus Abbas. De victoria verbi Dei. In Geneſim per libros & capita. Itidem in multis libris ſacræ ſcripturæ. In cantica per capita. non textus, ſed ſua. Et etiam ſuper Matthæum, & Joannem. De divinis officiis per libros & capita, &c.

Tertullianus contra Marcionem. Contra Judæos. De proſcriptionibus. De carne Chriſti. De reſurrectione. De corona militis, &c.

Theophylactus in Evangelia.

Theophylus Alexandrinus in libro Paſchali.

Thomas Aquinas in prima ſecundæ per quæſtiooes & articulos.

Timothæus in epiſtola ad Eccleſiam.

Victorinus adverſus Arium.

Vincentius Lirinenſis Gallus contra prophanas vocum novitates.

AUTORES PHILOSOPHI QUI ALLEGANTUR SUNT PAUCI.

Ariſtoteles.	Plato.
Cato.	Plinius.
Dioſcorides,	Pythagoras.
Ludovicus Cælius.	Tulius Cicero.
Macrobius.	

ADITUS

ADITUS
IN SYLVAM ALLEGORIARUM,

PER FR. HIERONYMUM LAURETUM.

SAcra, ac divinitus nobis tradita Scripturæ myſteria tractaturos, ab oratione expedit auſpicari: ut Spiritus ſanctus, quo illuſtrante locuti ſunt Sancti Dei homines, nobis adeſſe dignetur, quatenus ipſo ducente eoſdem aſſequamur, quos in Scripturis ipſe voluit comprehendi, nec captus noſtri ſequentes ſomnia, à veritatis & ſinceritatis ſcopo aberremus. Ut enim ait Gre. prol. ſu. Regum. *Gregorius, dum ſacræ hiſtoriæ intellectum ut quadam ſenſuum ejus ſublimitate conſideramus, Omnipotentis Dei gratia, velut altos opacæ ſylvæ vertices, de quadam ſublimitate, attendimus: ſed quia iidem ſenſus, dum ſubtilius conſiderari & proferri cœperint, alios ſe multiplíciores gignunt, velut in ſuperficie, ut videtur, totius aſpectus memoris, & diſtentis Mari latent ſpatia, quæ non videmus. Divino itaque implorato auxilio, antequam allegoriarum ſylvam aggrediamur, tradenda eſt nobis methodus Iſagogica; qua cognita, Lector uberiorem fructum, è ſylva percipere queat. Prætermittimus hic declarare omnes figuras Grammaticas, quibus uſa eſt ſacra Scriptura: quæ ab aliis plenè tradita ſunt, ut à Beda, Pagnino & multis aliis: ſed ſolum eas afferemus, quæ ad myſticos ſenſus conducunt. Ac primum ceu fundamentum jaciatur, duplicem eſſe ſenſum ſacræ ſcripturæ; literalem, &* Dion. Epi. 9. *ſpiritualem. De quibus ita ait Dionyſius Areopagita. Duplicem eſſe Theologorum traditionem, arcanam alteram & myſticam: alteram verò manifeſtam atque notiorem, & alteram quidem ſignificativam ac perficientem, alteram verò ſapientiæ ſtudioſam ac demonſtrativam, &c. Horum ſenſuum congruentiam afferunt* Diony. cæl. Hierar. 2. *ſacri Doctores: ut videlicet per ſenſum myſticum, divina myſteria indignis abſcondantur. Ait enim idem Dionyſius. Nefas eſt, ut ſacra teſtantur eloquia, ſpiritualium margaritarum puriſſimum illum ac permiſtionis ignarum, perlucidumque decorem & ornatum, totius veluſtatis authorum in porcos abjicere. Rurſus Origenes. Sicut in noviſſimis diebus Verbum Dei ex Maria carne veſtitum proceſſit in hunc mundum,* Ori. ſ. Le. h. 1.

Utilitas allegoriarum.

& aliud quidem erat, quod videbatur in eo, aliud, quod intelligebatur. Carnis namque aſpectus in eo patebat omnibus, paucis verò & electis dabatur divinitatis agnitio. Ita & quum per Prophetas, vel Legislatorem Verbum Dei profertur ad homines, non abſque competentibus proſertur indumentis. Nam ſicut ibi carnis, ita hic literæ velamine tegitur: ut litera quidem aſpiciatur tanquam caro, latens verò intrinſecus ſenſus, tanquam divinitas ſentiatur. Item Auguſtinus. Credo, quod ipſe animi motus quamdiu rebus adhuc Aug. epi. 119. *terrenis implicatur, pigrius inflammatur, ſi verò feratur ad ſimilitudines corporales, & inde ad ſpiritualia, quæ illis ſimilitudinibus figurantur, ipſo quaſi tranſitu vegetatur, & tanquam in facula ignis agitatus accenditur, & ardentiore dilectione rapitur ad requiem & quietem. Conducebat enim hæc ſenſuum multiplicitas humanæ mentis ſomnolentia excutiendæ. Quod in promptu eſt, negligimus, ut in foribus hydriam juxta Græcorum Proverbium; ad recondita ſemotaque ſumus avidiores, & ut magis illa juvant, quæ pluris emuntur, ita chariora nobis ſunt, quæ cum labore ſanum aſſequuti, quàm quæ ultrò obtigerunt. Præterea quemadmodum multa per vitrum aut ſucina pellucent jucundius, ita magis delectat veritas per allegoriam relucens. Demum ſicut habet plus caloris radius ſpeculo aut ænea pelvi exceptus: ita vehementius afficiunt animos noſtros, quæ per allegoriam traduntur. Quod idem uſu venit in picturis. Conferunt etiam memoriæ, quæ difficilius capiuntur. Oportet autem, ut dicenda intelligantur, primùm explicare, quiſnam ſit ſen-*

Quid ſenſus literalis. Quid ſenſus ſpiritualis.

ſus literalis, & quis ſpiritualis. Ubi dicimus ex Driedone, non eum eſſe ſenſum literalem, qui verbis & nominibus propriè, & non metaphoricè acceptis, ſignificatur, neque ſenſum ſpiritualem ſeu myſticum, qui deſignatur ſub nominibus & verbis metaphoricè acceptis. Sed is eſt ſenſus literalis, qui verbis atque nominibus ſive propriè, ſive metaphoricè acceptis à Spiritu ſancto aſſeritur: & ut plenius intelligatur, utriuſque definitionem ex eodem exprimemus. Senſus igitur literalis eſt, quem auctor Scripturæ, per verba ſeu nomina, propriè ſeu metaphoricè accepta primùm voluit ſignificare, aut jubens, aut vetans, ad fidem indicans,

Quid allegoria. Duplex allegoria. Quid tropus Quotuplex tropus.

aut rem geſtam ſeu gerendam recitans, aut promiſſionibus, comminationibus & terroribus hominum corda concutiens. Senſus verò myſticus, ſeu ſpiritualis eſt, quem Spiritus ſanctus in rebus corporaliter, aut geſtis, aut gerendis voluit ſignificare. Hinc colligere licet ſermones continentes aliquam figuram Grammaticam, ſive metaphora, ſive alius tropus, aut hyperbole, ſeu fictio, aut ænigma, quæ omnia ad ſpecies metaphoræ, ſeu tropi ſpectant, ad ſenſum literalem pertinere. Atque hinc licet colligere duplicem eſſe allegoriam, quandam ad ſenſum literalem pertinentem, quandam ad ſpiritualem, quæ ambæ frequentiſſimæ ſunt in ſacra Scriptura, quæ tamen diviſio facilius perſpicietur, ſi methodico more, ab ipſius allegoriæ definitione auſpicemur. Eſt igitur allegoria oratio, in qua verbis utimur, à propria ſignificatione converſis, ad aliud ſignificandum, aut certè per res ipſas propriè ſignificatas, aliud intelligimus. Per primam hujus definitionis partem intelligimus eam allegoriam, quæ Grammatica, ſeu literalis dicitur, cui magis propriè allegoriæ nomen competit, quæ ſub tropo continetur. Eſt enim tropus, juxta Quintilianum, verbi vel ſermonis à propria ſignificatione, ad aliam cum virtute mutatio. diciturque à vertendo, quia dictio à propria ſignificatione vertitur in aliam non propriam, aut decoris, aut neceſſitatis, aut cultus, aut emphaſeos gratia. Ejus complures ſunt ſpecies, inter quas ſunt ironia, hyperbole, ænigma, & de qua nunc agimus allegoria, quæ in hoc differt à metaphora, quod metaphora potius conſideratur in una dictione, allegoria verò in oratione, adeo ut poſſit allegoria dici metaphora perpetua, quæ continuatur in multis vocabulis ipſius orationis. Exempli gratia,

quum

quum dicitur, Prata rident, in verbo ridendi metaphora eſt, quia verbum ridendi propriè dicitur de homine læto, impropriè verò de prato fœcundo & abundanti. Cùm verò dicit Chriſtus, Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, allegoria eſt, quia tota oratio aliud dicit propriè, aliud impropriè, nempe, quod qui incipit benè operari, & non perſeverat, ſed ad priſtina redit vitia, non eſt aptus regno Dei. Differt etiam hæc allegoria ab ænigmate, quòd ænigma eſt oratio obſcurior, & quæ vix poſſit intelligi, ut videatur Oedipo quodam opus eſſe ad ipſum interpretandum, quale eſt quod dixit Samſon. De comedente exivit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Item. Prover. 30. Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicentes ſemper, Affer, Affer, quid. Beda interpretatur diaboli duæ ſunt filiæ inſatiabiles, luxuria & avaritia. allegoriæ verò non tantum habent obſcuritatis, ſed facilius intelliguntur. Hæc allegoria eſt frequentiſſima in ſacra Scriptura, præcipuè in Prophetis, quæ ratione in noſtro opere non ſtatim referendum eſt, quod dicimus allegoricè ſignificari, ad ſenſum ſpiritualem, ſed ſæpè pertinebit ad ſenſum literalem allegoricè prolatum, quod facilè deprehendet, quid nonnihil ſtudii in lectione ſacræ Scripturæ adhibuerit. Quanquam nos aliquando exprimimus allegoriam eſſe literalem, ut ex illis poſſit lector ſimilia judicare. Quod etiam percipiet ex differentia alterius allegoriæ, quam in definitione ipſius allegoriæ tetigimus, quando diximus, aut certè per res ipſas propriè ſignificatas aliud intelligimus. Hæc enim eſt propriè allegoria ſpiritualis, ſeu myſtica, quæ propria eſt ſacræ Scripturæ, dum author ipſius de rebus, quas propriis verbis intelligit, vult aliquid dicere, & per illas res alias myſticas, ſeu ſpiritualiter intellectas, indicare. Qui modus proprius eſt ipſius Dei, qui ita poteſt uti rebus ad ſignificandum, ut nos utimur verbis. Atque hinc jam oritur geminus Scripturæ ſenſus quem ſupra diximus, nempe literalis & ſpiritualis. Cùm enim narrat ſacra Scriptura Abraham duos filios habuiſſe, unum de ancilla, alterum de libera, tota illa hiſtoria propriè acceptis vocabulis ad ſenſum literalem pertinet. Cùm verò hæc ad duo teſtamenta referuntur, ſunt per allegoriam dicta, ut ait Apoſtolus, atque ita pertinent ad ſenſum ſpiritualem. Idem dicendum eſt de hiſtoria Abel & Cain, de Arca Noe & diluvio, de tabernaculo & templo, & cæteris, quæ in veteri lege quantum ad literam propriis verbis narrantur: quæ omnia per hanc allegoriam ad ſenſum ſpiritualem referuntur. Et hanc frequentiſſimam invenies in hoc opere. Solentque hæ allegoriæ typi nomine explicari, ſeu figuræ, quia non vocabula ipſa ſed res per vocabula ſignificata aſſumuntur, tanquam imagines rerum ſpiritualium per eas deſignatarum. Ut ſi dicamus Abel typum gerere Chriſti, hoc eſt, figuram & imaginem exprimere ipſius Chriſti, & Arcam Noe typum eſſe Eccleſiæ, atque ita de cæteris. Itaque ubicunque ſunt allegoriæ Grãmaticæ, dicitur modus loquendi figuratus, quia non propriè ſumuntur vocabula, ſed figuratè. Ad quam rem intelligendam, hanc regulam dat Auguſtinus. Modus inveniendæ locutionis, propriane an figurata ſit, eſt, ut quicquid in ſermone Divino neque ad morum honeſtatem neque ad fidei veritatem propriè referri poteſt, figuratum eſſe cognoſcas. Et rurſum, ſi præceptiva eſt locutio, aut flagitium, aut facinus vetans, aut utilitatem, aut beneficentiam jubens non eſt figurata. In his enim allegoriam inquirere, eſſet juxta Comicum, Nodum in ſcirpo quærere. Si autem flagitium aut facinus videtur jubere, aut beneficentiam, aut utilitatem vetare, figurata eſt. Hac ratione oſtenditur, quum Chriſtus dixit. Si oculus tuus, aut manus, aut pes ſcandalizat te, erue, vel abſcinde, & projice abs te, oſtenditur figurata eſſe locutio, quum non intendat ipſe, ut oculos eruamus, aut manus ſeu pedes abſcindamus, quæ ſunt abſurda: ſed intendit, ut ſeparemus à nobis omnes, qui ſcandalo nobis eſſe poſſunt in via Dei, quantumvis propinquitate, amicitia, aut quovis alio vinculo conjuncti ſint. In altera verò ſpecie allegoriæ, quum narratur hiſtoria, intelligenda eſt propriè, & non figuratè, & ipſa hiſtoria ponitur ceu fundamentum allegoriæ in ea fundendæ, de qua re audi Hieronymum ita loquentem. Prudens rogandus eſt lector, ne eandem velit ordinem tropologiæ, quem & hiſtoriæ quærere. Nam & Apoſtolus Agar & Saram ad duo teſtamenta refert, & tamen non omnia, quæ in hiſtoria illa narrantur, tropologicè interpretari poſſumus. Et ad Eph. de Adam & Eva diſputans ait, Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia. Nunquid totum principium Geneſeos, & fabricam mundi, & hominum conditionem ad Chriſtum & ad Eccleſiam referre poſſumus, quia hoc teſtimonio ſic abuſus eſt Apoſtolus? Hoc enim ſcriptum. Ideò relinquet homo patrem ſuum, referamus ad Chriſtum, ut dicamus eum Patrem in cœlis reliquiſſe Deum, ut Gentium populus jungeretur Eccleſiæ: hoc quod ſequitur, matrem ſuam, quomodo poſſumus interpretari, niſi fortè dicamus, reliquiſſe eum cœleſtem Hieruſalem, quæ eſt mater Sanctorum? & cæteras his multò difficiliores. Illud etiam, quod ab eodem Apoſtolo ſcribitur. Biberant autem de ſpirituali conſequente eos petra: petra autem erat Chriſtus: nequaquam nos arctat, ut omnem Exodi librum feramus ad Chriſtum. Quid enim poſſumus dicere, quod hæc petra à Moyſe percuſſa ſit non ſemel, ſed bis, quod aquæ fluxerint, & torrentes repleti ſint? Num univerſam loci hujus hiſtoriam, per hanc occaſionem, cogemus ſub leges allegoriæ? & non potius unuſquiſque locus ſecundùm hiſtoriæ diverſitatem, diverſam recipiet intelligentiam ſpiritualem? Igitur ſicut hæc teſtimonia ſuas interpretationes habent, & nec præcedentia, nec conſequentia eandem deſiderant allegoriam: ſic & Jonas Propheta, non abſque periculo interpretantis, totus referri ad Dominum poterit. Nec ex eo, quod in Evangelio dicitur. Generatio peſſima & adultera ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Jonæ Prophetæ. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ſic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus, reliqua etiam, quæ in eodem Propheta digeſta ſunt, eodem ordine referuntur ad Chriſtum. Item Origenes. Quemadmodum in imaginibus ac ſtatuis ſimilitudines, non omnis ex parte reſpondent iis, ad quæ conferuntur, tum in plano ſine eminentiis, tum in ſtatua cum eminentiis, ſed non intrinſecus. Ita quum regnum cœlorum ſimile dicitur reticulo, ſimile dicitur, non ſecundùm omnia, quæ adſunt illi, ad quod confertur ſimilitudo, ſed ad quædam duntaxat, quæ conducunt ad aſſumptam rationem. Ex his jam colligere licet, primùm quidem jaciendum eſſe fundamentum literæ, ut veritas hiſtoriæ teneatur, ne falſo fundamento allegoria innitatur. Corruet tota allegoriæ machina, ſi non hiſtoriæ veritas teneatur. Deinde id cavendum, ne allegoria coacta, violenta, ac detorta proferatur, ſed quæ maximè cum hiſtoria congruat, licet non opus ſit omnia, quæ in hiſtoria referuntur, minutatim ad allegoriam deducere, ut ait Hieronymus, ſed ſolum ea ſunt accipienda, quæ ad eum locum explicandæ allegoriæ ſufficiant, ne multa frigidè, & ineptè interpretari cogamur. Licebit autem cuique ſupra fundamentum

Differentia allegoriæ a metaphora.

Differentia allegoriæ ab ænigmate.

Allegoria ſpiritualis.

Aug. 3. de doctrin. Chriſtia. 10. & 24.

Typus & figura.

Quæ ſit figurata locutio

Quatenus extendatur allegoria.

Hier. ſ. Joa. 1.

Orig. ſ. Mat. cap. 13.

Litera fundamentum allegoriæ ſpiritualis.

litera allegoriam formare, modò pietati congruat, nec ab alio loco, qui in ſacra Scriptura habeatur, diſſideat. Illaque eſt optima allegoria, quæ per alium locum Scripturæ comprobari poteſt. Eſtq́ue habendum pro regula, quod ait Petrus apud Clementem. Sunt multa verba in Scripturis divinis, quæ poſſunt trahi ad ſuum ſenſum, quem ſibi unuſquiſque ſponte præſumpſit, quod fieri non oportet. Non enim ſenſum, quem extrinſecus attuleris alienum, & extraneum, debes quærere, quem ex Scripturarum autoritate confirmes. ſed ex ipſis Scripturis ſenſum capere veritatis, ideò oportet ab eo intelligentiam diſcere Scripturarum, qui eam à majoribus ſecundùm veritatem ſibi traditam ſervat, ut & ipſe poſſit ea, quæ rectè ſuſcepit, competenter afferre. Fateor quidē in hoc opere, nōnullas eſſe allegorias, quæ coacta videri poſſunt, quas tamen, quia apud inſignes authores inveniebantur, noluimus prætermittere, licèt aliquando prætermiſimus, quæ minus placebant. Cæterum in tam varia rerum, & naturarum varietate, unde allegoriæ ſumuntur, nemini debet eſſe mirum, ſi una res typus ſit plurium, ut manna, ſermonis Evangelici, & Euchariſtiæ. Et David vincens Goliath, typus eſt Chriſti vincentis diabolum, & hominis carnem ſuam ſubigentis. Et leo ſecundùm varias proprietates, typus eſt Dei, & etiam diaboli. Quæ res in cauſa eſt, ut in hoc opere, varias ejuſdem rei invenias allegorias, & autoritates eaſdem ſacræ Scripturæ variè explicatas. Sic ergo ipſa dictio à propria ſignificatione ad tot ſignificationes aliarum rerum accommodari poterit, quot conditiones & proprietates propriùm illius dictionis ſignificatum habet, cæteris rebus aptè & congruè accommodabiles, etiam ad contraria. Solet autem vulgò dicendi gratia triplex poni ſenſus ſpiritalis: ut cum ipſo literali ſint quatuor ſenſus ſacræ Scripturæ, veluti quadriga quædam. Ponitur enim ſenſus Tropologicus, Allegoricus, Anagogicus. Tropologia eſt quoties ſcripturam ad ſingulorum mores erudiendos, accommodamus. Nam Τρόπος *Græcis tria ſignificat, ſchema, modum & vitam ac mores hominum. Hic autem ſenſus literali proximus eſt, in ipſa obiter hiſtoria indicans, quæ ad bonos mores conferunt. Hunc ſenſum ipſa hiſtoria ſecum defert, traditque ſenſus communis. Nec tam eſt ſenſus à grammatico diverſus, quam hujus declaratio. Veluti quum artifex in tabula magno artificio depicta, oſtendit ſpectatoribus, quid ibi ſit egregium, & admiratione dignum, ut quum narratur hiſtoria de Abraham ſuſcipiente tres viros, commendatur nobis hoſpitalitas erga peregrinos ſuſcipiendos, & humilitas in miniſtrando. Quæ ratione poterit prudens lector ſæpe hunc ſenſum in hoc opere notare. Allegoria eſt, quum ſcripturam accommodamus ad Chriſtum, & ejus corpus myſticum, Eccleſiam militantem. Anagoge, quum hinc evehimur ad Eccleſiam triumphantem, & ſubſtantias ſeparatas, uſque ad Trinitatis faſtigium, ultra quod nullus eſt exceſſus. Hæc paſſim invenies in hoc opere. Sunt autem, qui faciant diſcrimen inter allegoriam, & typum, ut typi & figuræ ſint, quando facta narrantur, ut aliud ſignificent. Ut ſerpens æneus in ſtipite pendens, typus fuit Chriſti in cruce in ſublatis in ſalutem omnium credentium. Allegoria magis ſita eſt in doctrina ac præceptis, cujus generis fere ſunt, quæ lex Moyſi præcepit de ædificando tabernaculo, de veſtitu ſacerdotum, de ritibus ſacrificiorum, de circumciſione, deque cibis mundis & immundis. Cæterum quod ad tractationem attinet, eadem eſt ratio typorum, & allegoriarum: ideo hoc in opere, nos inter hæc nullum facimus diſcrimen. Quædam autem allegoriæ, vel per ſe, vel ipſo ſermonis tenore, vel ex aliis Scripturæ locis dilucèſcunt, ut, Jam ſecuris ad radicem arboris poſita ex præcedentibus intelligitur. Et, Vineam de Ægypto tranſtuliſti, explicatur per hoc, quod dicit de Ægypto. Sunt et à quæ tantū habent caliginis, quæ nullo humano ingenio poſſint ad liquidum explicari, ut rotarum deſcriptiones apud Ezechielem, & etiam templi, ad quæ plenè intelligenda, eodem opus eſt Spiritu, qui Prophetas illuſtravit ad ea deſcribenda. Nec inconvenit varias hinc tradi expoſitiones. Eſt enim juxta Drudonem in his hæc obſervanda ratio. Quando ex eiſdem ſcripturæ verbis non unum aliquid, ſed duo vel plura ſentiuntur, etiam ſi lateat, quid ſenſerit ille, qui ſcripſit, ſi quodlibet congruum veritati ex aliis ſcripturæ locis doceri poteſt, nihil eſt periculi ſcrutantibus & conantibus, ut ad veritatem & intentionem perveniant authoris, per quem loquutus eſt Spiritus Dei. Spiritus enim Sanctus, qui & Spiritus eſt veritatis, qui obſcurè in noſtram exercitationem & humiliationem loquutus eſt, etiam prævidit aliam ſententiam occurſuram eſſe pio lectori, imò ut occurreret prævidit, & operatur. Hæc eſt enim laudanda ſacræ ſcripturæ fœcunditas, ut ſub eiſdem verbis plures ſalutares plerumque intelligantur ſententiæ, quæ ſingulis ita cæteris ſententiis cohærent, ut neſcias, quam præferre debeas. Studioſus igitur Scripturæ ſacræ Lector, hoc obſervare debet, ut vocabula à propria ſignificatione ad aliam rem ſignificandam uſurpata pro cauſis & rebus de quibus agitur, aptare & accommodare diſcat. Unde ſæpe venit, ut propter ignorantiam virium & proprietatem rerum, multi à recta intelligentia excludantur. Cujus rei gratia nos, ut lectorem hoc labore levaremus, curavimus in ſingulis, quantum valuimus rerum proprietates explicare, eas præcipuè, ex quibus ſumuntur allegoriæ.*

Quæ ſit optima allegoria.

Cle Papa. 10 Recognitionum.

Una res typus plurium.

Triplex ſenſus ſpiritualis.

Diſcrimen inter typum & allegoriam ſecundum aliquos

Varia explicatio allegoriarum.

Quid parabola.

Quoniam verò in ſacra Scriptura præcipuè in Evangeliis multus eſt uſus parabolarum, & Dominus Jeſus paſſim loquebatur in parabolis, nonnihil de eis hic nobis dicendum eſt.

Eſt autem parabola diverſarum rerum collatio ſeu comparatio, ſic vocata, quod una res eſt alteri diſſimilis aut comparata, ut ex ea comparatione, res, quam volumus explicare, veritas dilucidius & gratius intelligatur. Quod enim eſt parabola Græcè, hoc Latinè dicitur ſimilitudo. In Scripturis autem ſacris eſt parabolarum, quando ſcriptura Author id, quod in rebus ſpiritualibus, aut divinis, aut myſticis intimare voluit, per comparationes aliquas ſignificavit, quas Dei Spiritus in Scripturis ipſis compoſuit, ut per terrenas ſimilitudines faciliùs cæleſtia capiamus. Aliquando autem parabola fit per locum à diſſimilibus. Per locum à ſimilibus aſſumitur parabola interdum ad perſuadendum, ut quum dicitur Regnum cælorum ſimile eſſe theſauro. Interdum verò ad declarandum ejuſdem Regni incrementum, vim, efficaciam & augmentum: ut quum dicitur eſſe ſimile grano ſinapis, quod licet in principio parvum & exiguum ſit, grandis tamen eſt virtutis, quia creſcit in arborem. Interdum verò ad intimandam ejuſdem regni tranſmutationem in alium ſtatum, in aliam gentem, aut populum. Nonnunquam ad declarandam in regno illo malos permiſſos eſſe bonis. Interdum ad exprimendum ipſius Regni in regno illo providentiam, bonitatem, tolerantiam, & juſtitiam. Rurſus ad intimandum ejuſdem Regis adventum ex improviſo futurum, ut ingeratur nobis vigilia & aſſidua ſolicitudinis cura. Ad hæc faciunt parabolæ de ſeminante, de zizaniis, de ſinapi, de theſauro abſcondito, de ſagena, & multæ aliæ.

Parabola per locum à ſimilibus

Aug. 2 ſerm. Domini in monte.

Per locum à diſſimilibus

Per locum à diſſimilibus ſunt parabolæ, ex quibus aliquid inferimus diſſimile, aut ſecundùm majus & minus. Ut quum Chriſtus doceat, quod ad reſiſtendum hoſtibus, & ad ſuperandum inimicos, op[illegible]

nit ſemper orare, & non deficere, de iniquo judice ſumpſit parabolam: qui & ſi neque timeret Deum, neque revereretur hominem, tamen importunitate quadam impulſus, tandem ceſſit aſſiduis viduæ interpellationibus, ne ſibi ab illa tædium fieret, &c. Ubi iniquus judex non eſt ſimilis Deo, ſed per ipſum inferri poteſt, quantum Deus juſtus & bonus curet deprecantes; quum nec homo poteſt importunas preces contemnere, quaſi diceret: Si apud iniquum judicem tantum valuit perſeverantia viduæ deprecantis, quantò certiores eſſe debemus, apud Deum fontem juſtitiæ & miſericordiæ, valere orationem Eccleſiæ ſuppliciter & perſeveranter deprecantis? Ejuſdem generis ſunt parabola de amico veniente media nocte, & de villico iniquitatis, quas non eſt opus nunc explicare. Sciendum eſt autem parabolas aliquando ita proferri, ut non explicetur ſimilitudo, ſed ſola proferatur parabola, quæ tunc potius habet rationem allegoriæ, ſeu ſermonis allegorici, aut etiam ænigmatis, ſi ſit obſcurior. Sic proferebat ſæpe Chriſtus parabolas ad turbas, quas poſtmodum ſeorſum Diſcipulis explicabat. Itaque quum oratio per verba figurata abſolutè profertur ſine adverbio ſimilitudinis, aut comparationis, erit allegoria: cujuſmodi ſunt: in diebus illis ſtillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac & mel. Suſcipiant montes pacem, & colles juſtitiam. Tange montes & fumigabunt, atque ita de ſimilibus. Quando verò ponitur vox ſimilitudinis aut comparationis, ſeu adverbium ſimilitudinis, ut Sicut, Quemadmodum, tunc eſt ſermo parabolicus: cujus generis ſunt. Fluet, ut ros, eloquium meum. Sicut ſagitta in manu potentis, ita filii excuſſorum. Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant, & tanquam columbæ ad feneſtras ſuas? atque ita de ſimilibus. Ad hæc pertinent parabolæ Evangelicæ. In his ſimilitudinibus jam explicatur vocabulum, quod ſine ſimilitudine allegoricè ſumeretur, ut ros, ſagitta, cervus, nubes, & ſimilia. Nam in hoc opere, omnia illa vocabula, quæ etiam in parabolis ſumuntur, etiam explicamus, ac ſi allegoricè ſumerentur, quia ad aliud ſignificandum aſſumuntur, licèt per parabolam explicentur. Ut autem diximus de allegoriis Grammaticis, ita dicendum de Parabolis, ſenſum videlicet literalem non eſſe eum, quem verba parabolicè ſumpta faciunt, ſed eum, qui intenditur ab afferente parabolam, ut cùm dicitur à Chriſto, Homo quidam fecit cœnam magnam, &c. Non eſt ſenſus literalis ille, quem illa velut hiſtoria narratur, cujus nec requiritur veritas: ſed quod intenditur, velut ſcopus eſt, Deum præparaſſe æternam fœlicitatem hominibus, quos vocavit per Prophetas & Apoſtolos & Prædicatores, quam aſſequentur, qui ſequuti fuerint, vocantem. peribunt verò, qui vocationem neglexerint. Sed nec opus eſt, ut diximus etiam de allegoriis, ſingula, quæ afferuntur ad ſimilitudinem, explicare: Sed ſimus ipſo ſcopo contenti. Sic enim ait Chryſoſtomus: In parabolis non oportet nimia in ſingulis verbis cura angi, ſed cùm quid parabola intendit didicerimus, inde utilitate collecta nihil ulterius anxio eſt conatu inveſtigandum. Item Theophylactus. Omnis parabola obliquè & figurato modo rerum quarundam naturam manifeſtat, nec enim per omnia rebus illis aſſimilata, propter quas aſſumpta eſt. Idcirca non oportet omnes parabolarum partes curioſius inquirere: ſed quatenus apparent propoſito utiles: reliqua enim omittenda ſunt, quaſi parabolam contexentes, & nihil ad propoſitum conducentes. Item Auguſtinus. Non ſanè omnia quæ geſta narrantur, aliquid etiam ſignificare putanda ſunt, ſed propter illa, quæ aliquid ſignificant, etiam ea, quæ nihil ſignificant attexerunt. Solo enim vomere terra proſcinditur, ſed ut hoc fieri poſſit, etiam cætera aratri membra ſunt neceſſaria. Et ſoli nervi in citharis atque hujuſmodi vaſis muſicis aptantur ad cantum. ſed ut aptari poſſint, inſunt & cætera in compaginibus organorum, quæ non percutiuntur à canentibus, ſed ea, quæ percuſſa reſonant, his connectuntur. Ita in Prophetica hiſtoria dicuntur & aliqua, quæ nihil ſignificant, ſed quibus adhæreant quæ ſignificant, & quodammodo religentur.

Chry. ſ. Mat. hom. 65. Theoph. ſu. Luc. 16. Aug. 16. civ. Dei.

Diſcretio Parabolæ allegoriæ.

Quis ſit ſenſus literalis parabolæ.

Quatenus explicanda parabola.

Sed jam, ut Sylvam ipſam aggrediamur, præmonendi ſunt mihi Lectores, ut cùm in uno capite aut paragrapho cujuſq; dictionis multa viderint citata loca, non putent omnia ad id, quod proximè præceſſit, pertinere, ſed ſolum ad id, quod præcipuum eſt in illo capite. Quod exemplo dilucidius faciemus. Eſt in titulo de populo caput ſeu paragraphus hujuſmodi. Populus etiam dicuntur ſecundùm fidem uniti, hoc eſt, Chriſtiani. Gen. 35. b. 41. e. 42. a. Exod. 1. b. 3. b. 15. b. 22. d. 23. b. 30. d. 31. d. 33. a. 36. a. 40. d. Lev. 7. c. 9. b. 10. a. Et dicuntur populus fortis Iſa. 13. c. 17. d. 19. d. 20. a. 25. a. 42. a. Eoſdem deſignat populus Sion, & populus Iſrael. Iſa. 30. d. Jer. 6. e. 11. a. 12. d. 31. e. Dicuntur etiã populus Dei, quod de rationalibus dicitur, ſicut minus rationales dicuntur oves. Pſa. 7. 13. 28. 52. 59. 67. 78. 93. 101. 104. 115. 134. Mic. 7. c, &c. Hic quod præcipuum eſt, eſt populum accipi pro Chriſtianis. Ad quod faciunt omnia loca citata Geneſeos, Exodi & Levitici. Deinde additur. Et dicuntur populus fortis. Et afferuntur aliquot loca Eſaiæ, ubi non opus eſt ut in omnibus illis locis dicatur populus fortis, ſed unus ſufficit, reliqua referuntur ad id quod præcipuum eſt, ut populus ſumatur ibi pro populo Chriſtiano. Sic cùm dicitur populus Sion, aut Iſrael, & citantur Iſaias & Ieremias, ſatis eſt ut in aliquibus ex illis locis dicatur populus Sion, aut populus Iſrael, in reliquis verò ſumatur populus pro Chriſtianis. Non enim potuerunt omnia diſtingui, niſi millies liber ſcriberetur. Eadem ratio teneatur in reliquis, & ſufficiat ſemel admonuiſſe lectorem.

Quod obſervandum in hoc libro.

SYLVA ALLEGORIARUM SACRÆ SCRIPTURÆ IN INDICEM REDACTA.

Auctore Fratre Hieronymo Laureto Cervarienſi, Monacho Benedictino.

AARON interpretatur arca, vel montanus: fuit filius Amram & Jochabed de tribu Levi, frater Moyſis, ejuſque interpres, & adjutor ad educendum populum Iſrael de Ægypto. Sacerdos & primus Pontifex Hebræorum, maritus Eliſabeth, è qua genuit filios Nadab, & Abihu, Eleazar, & Ithamar. Non eſt ingreſſus in terram promiſſionis, ſed mortuus eſt in deſerto, & ſepultus in monte Hor. Secundum hæc & cætera quæ de eo leguntur, varias ſuſcepit allegorias.

Sacerdotium vetus & carnale.

Secundum quidem quod frater eſt Moyſis, id eſt, legis, figura eſt ſacerdotii veteris legis. Ideò *Exod. 4.c.* datur Moyſi, ut ſocius, & interpres, & ut ſit os Moyſis *a.* quia Sacerdotum eſt interpretari legem. & per os eorum loquitur lex. Unde *Malac. 2.b.* dicitur: Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore ejus. Sic *Exod. 7.a.* dicitur Aaron Propheta Moyſis, hoc eſt interpres legis. Idem aſcendit cum Moyſe in montem, quia Sacerdotes cum doctrina legis, perfectionem operum habere debent *Exod. 19.d.* Applicantur ad Moyſen. Sacerdotium videlicet ad legem. *Exod. 28.a.* Sed & cùm videt faciem Moyſis cornutam, timetque accedere, Sacerdotes indicat refugientes intelligere legem ſpiritaliter, nec valentes ſuſtinere ſplendorem myſticorum ſenſuum ejus. Cum etiam ſit pater Nadab, & Abihu. qui obtulerunt ignem alienum *b*, figura eſt ejuſdem Sacerdotii, unde exierunt qui extraneos ſenſus velut ignem alienum offerrent. *Levit. 10.a.* Non traditur ei vacca rufa, ſed Eleazaro filio *c.* quia ſacrificium Chriſti, non ad Sacerdotes veteris legis, ſed novæ ſpectat. *Num. 19.a.* Ut non eſt ingreſſus in terram promiſſionis *d*, nec etiam in partem ejus deſignat ſacerdotiū vetus in totum ceſſaturum in lege nova, cum omnibus ritibus ſuis. Moyſes autem, hoc eſt lex, licet non tranſierit Jordanem, tamen in partem, quæ erat trans Jordanem, ingreſſus eſt. quia aliqua illius legis ſervantur in lege nova, ſed non omnia. *Nu. 10.d.* Significat ferè ſacerdotium vetus *e* ubi cum Moyſe conjungitur, *ut Num. 1.a. 2.a. 17.a. 18.a. 33.a. Pſalm. 76. 98. Eccleſiaſtici 35. c. 45.a. Mich. 6.a. Sic Hebr. 5.a. 7.b. 9.b.* ubi ſacerdotii illius veteris prius monſtratur electio, ac poſtmodum ejus in novum tranſlatio.

a Hier. ſ. Malac. & de reddi ſ. nib. ep. 127. Beda ſ. Exo. 5.
b Amb. ep. 5.
c Auguſt. in Num. q. 33.
d Aug. ſ. Numer. q. 53.
e Hier. ſuper Mich. 6. v. 4. Ambroſ. 2. de Abrah. c. 9.

Sacerdotium novæ legis.

Cùm autem ſtetit cum Moyſe coram Pharaone, ut ab Ægyptiaca ſervitute populum liberaret, typus eſt ſacerdotii *f* novæ legis, ac ſtatus Clericalis quorum eſt munus ſtare adverſus Principem hujus mundi, ad liberandum populum à peccatis, tum precibus, tum doctrina, tum etiam exemplis. Unde ex adverſo Pharaonis ſtare dicuntur quia debent reſiſtere adverſario, *Exod. 5.b.* Cum etiam manducat cum Jetro, novum eſt ſacerdotium, ad cujus conſortium invitatur Gentilitas. *Exod. 18.b.* Sic quum non comedit hircum pro peccato, Sacerdos eſt non accepturus inutilem ſeu fictam pœnitentiam peccatoris *g. Levit. 10.d.* Idem ſacerdotium deſignat. *Pſalm. 104. 134. Mich. 6.a.* Et cùm Moyſes aſcendens in montem reliquit Aaron & Hur Judices. *Exod. 24.d.* dicens. Habetis Aaron & Hur vobiſcum: ſi quid natum fuerit quæſtionis, referētis ad eos, Aaron ſtatum ſacerdotalem deſignat cui Chriſtus aſcendens in cœlum poteſtatem contulit judiciariam, ſicut & Hur videtur poteſtatem ſæcularem deſignare.

f Bern. ep. 188
g Iſyc. in Levit. 2.

Chriſtus.

Ut autem Aaron intepretatur montanus, id eſt, alta de Deo intelligens: aut mons fortitudinis, juxta Gregorium *h*, typus eſt Chriſti. Unde dicitur ſimul cum Hur ſuſtentaſſe manus Moyſis orantis ſic Chriſtus cum Spiritu ſancto legem implevit: eamque venit non ſolvere, ſed adimplere, quam pleniorem reddidit *i Exod. 17.c.* Cum item relinquitur cum Hur, aſcendente Moyſe in montem, ut ſit cum populo, quæſtioneſque ſi quæ oriantur in populo, decernat typum gerit Chriſti, qui eſt cum Eccleſia uſque ad conſummationem ſæculi: & cum Spiritu ſancto quæſtiones quæ in Eccleſia oriuntur, decernit. *Exod. 24.d.* Et cùm dicitur domus Aaron, Aaron eſt Chriſtus: domus ejus, Eccleſia vel Sacerdotes. *Pſalm. 113. 117. 132. 134.* Præterea cum accepto thuribulo oraſſe perhibetur ad iram Dei placandā, apertè deſignat Chriſtum *k* Servatorem noſtrum: qui accepto thuribulo, aut batillo carnis noſtræ, & ſuperpoſito igne altaris anima ſine dubio illa magnifica, cum qua natus eſt in carne, adjecto etiam incenſo, qui eſt ſpiritus immaculatus, medius inter vivos & mortuos ſtetit, ſive inter fideles & infideles ſive inter Patres Veteris Teſtamenti, ac Novi, & plagam ceſſare fecit deſtructo mortis imperio. *Num. 16.g.* Et cùm ſemel in anno cum ſanguine deprecabatur ſuper cornua altaris: manifeſtè eſt Chriſtus mortuus pro peccatis noſtris qui ſemel in anno placabili introivit in ſancta. *Exod. 30.b.* Et cùm ungitur Aaron *l* figura eſt Chriſti. *Levit. 8.a.* de quo Pſalmus 132. Deſignatur etiam Chriſtus, ut Aaron interpretatur arca, utpote habens in ſe legem Dei & eloquia: imò ipſe offerre ſacrificium de ſimila poteſt. *Levit. 2.a.* Cùm etiam floruit virga ejus, *m* cujus crux floruit in Gentibus. *Nu. 17.c.* Ipſe implet vas aureum manna *n*, cùm in anima ſancta cœleſtem theſaurum recondit. *Exod. 16.g.* Ut autem egreſſus ignis à Domino devoravit ſacrificia oblata per Aaron & non per Moyſen, deſignavit remiſſionem futuram, non per ſacrificia legis, ſed per ſacrificium Chriſti. *Levit. 9.d.*

Senſus ſpiritualis.

Præterea ut erat frater Moyſis, interpreſque ejus, ſenſum ſpiritualem legis adūbrat: qui rectè frater dicitur

h Greg. ho. 33
i Bed. Exo. 17
k Orig. hom. 9. in Num.
l Hilar. in Pſalm. 132.
m Aug. ſer. 99
n Cyrill. ſ. Joan. 14.
o Orig. ſuper Exod. hom. 9.

A

dicitur ſenſus literalis, cùm ab eodem ſint autores: & ſenſus ipſe ſpiritualis literalem interpretatur qui etiam obviaſſe dicitur Moſi in monte, quia legem ipſam ad ſublimem elevat intelligentiam. *Exod.4.c.* Nihil tamen obſtat, quin dicamus etiam ſenſum literalem *a* eſſe Aaron, qui os dicitur Moſis, & ſpiritus loquitur per literam atque ita poſſe intelligi *Levit.15.a.* Cum loquitur Dominus ad Moſen & Aaron. Et Moſes loquitur per Aaron ad populum, quaſi docens minora & ſecundum literam quorum capax erat populus. Ut etiam datur ut ſit os Moſis, deſignat eloquentiam, *b* ſine qua mens non diſputat contra Sophiſtas. Eſtque frater Moſis quia rationalis natura eſt una mater mentis & ſermonis. quia mentis eſt concipere, elocutionis verò proferre. Et occurrit obviam, cum addit verba & nomina, formans cogitationes, quæ anteà nullam habebant formam. Et mens quidem ſuggerit cogitata, elocutio verò format.

a Iſy ſ. Lev. 13.

b Phil. quod deterior potiori inſid. Et de migr. Abraha.

Senſus literalis.

Eloquentia.

Sed & cùm in manu Moſis & Aaron egreſſi ſunt filii Iſrael de Ægypto ſignificare poteſt Aaron peritiam ſacrificandi & immolandi Deo *c*, quæ neceſſaria eſt exeuntibus de converſationis ſæcularis & mundanæ Ægypto: ut ſciant ſingula vitia mactare & immolare.

c Ori ſ. Num. ho 27. Hiero. de manſio.

Peritia ſacrificandi.

Ut etiam ſuſtentavit manus Moſis orantis: cœleſtium meditationem ac contemplationem adumbrare poteſt: quia contemplatione cœleſtium mentis devotio roboratur. *Exod.17.cap.* deſignat etiam rationem quæ viri ſapientis actiones firmas & ſtabiles reddit. Et aſcendit in montem Hor, id eſt lucis, ut ibi finiretur, quia finis rationis eſt lux veritatis.

Geor Venet. Cant. 2. ton. 3. cap 18. Phil 2. alleg.

Contemplatio. Ratio.

Rurſus ſuſtentando manus Moſis, formam tenet Prælatorum *d*, aut Prædicatorum: quia ſua doctrina & exhortatione legem ſuſtentare debent in cordibus auditorum, ut compleant.

d Greg ſ. 1. Regum. 15. Phil. tr. 18.

Prælati ſeu Prædicatores.

Quin & bonos diſcipulos ibi deſignare poteſt: quorum bonis operibus Prædicator ſuſtentatur, ſive ut lapſum declinet, ſive ut virtute proficiens victoriam de adverſariis reportet.

Boni diſcipuli.

Cum ſtetit Aaron inter vivos & mortuos, typus eſt *e* verbi Dei, dirimentis ſacra à prophanis quo facto placatur ira Dei. Deſignat etiam formam orandi, fructuſque pœnitentiæ: quæ ineſſe oportet ei, qui iratum ſibi Deum ob ſcelera placare cupiat.

e Orig. hom. 9. in Num.

Verbum Dei.

Præterea, cum relictus eſt cum Hur aſcendente Moſe in montem, ut eſſet cum populo, ejuſque decerneret quæſtiones, *Exod. 24.d.* fidem *f* Chriſti deſignare poteſt, ad cujus normam omnes quæſtiones ſunt decidendæ debetque nobiſcum manere, etiam uſque ad ſæculi finem.

f Bed ſ. Exo. 24.

Orandi forma ac fructus. Pœnitentia.

Cùm dicitur cognatus Oziel, id eſt, Evangelii. *Levit.10.a.14.c.* typus eſt *g* prophetiæ quæ magnam habet cum Evangelio cognationem, quando ea quæ à Prophetis prædicta ſunt, in Evangelio monſtrantur impleta. Et cùm conjungitur cum Moſe, prophetia deſignatur juncta legi. Unde & Aaron Propheta Moſis dicitur. *Exod. 7.a.*

g Iſy. Lev. 14.

Fides Chriſti. Prophetia.

Quando fecit Aaron vitulum ad petitionem populi. *Exod.32.a. Deut. 9.c.* Prælatum *h* exprimit non modò non reprimentem ſubditorum impudentiam in peccando, verum etiam eorum pravis cupiditatibus obſequium præſtantem. Et quoniam populus punitur, & non ipſe, denotatur Deum ſæpè permittere, Prælatum in peccatum labi, ut puniat populum.

h Lyra ſuper Exod. 32.

Prælatus malus aut peccans

Murmurans Aaron contra Moyſen, *Num.12.a.* figura eſt Sacerdotum *i*, Scribarum, ac Phariſæorum de Chriſto ſemper murmurantium, ejuſq; doctrinam, & opera calumniantium, idque propter Æthiopiſſam, id eſt, Eccleſiam, cui nunc junctus eſt Moyſes, hoc eſt, lex ſpiritalis. Hæretici quoq, legi Moyſis calumniam impingentes, aut contra Prælatos Eccleſiæ ſe extollentes, ſacramq; Scripturam ſuo arbitrio exponentes, revelationemque Divinam ſibi arrogantes, facilè per eundem intelliguntur.

i Ori. ſ. Num. hom. 6. & ſ. Cant hom. 2 6 Hier. pro l in Moſ.

Sacerdotes & Phariſæi Hæretici.

Cùm dicitur Aaron, & filii ejus, intelligi poteſt *k* Chriſtus, & Apoſtoli. Ut quum *Exod.27.d.* ipſi & filiis ejus aptandæ lucernæ cura mandatur: quæ eſt prædicatio fidei, quam Chriſtus inſtituit, & Apoſtolis prædicandam tradidit. Ita *Exod 28.a.* quum Aaron, & filii ejus applicantur ad Moyſen, ut fiant Sacerdotes, veſtibuſque ſacerdotalibus induantur: ubi & frater Moyſis dicitur Aaron: & Chriſtus frater legis appellari poteſt. *Itidem ca.29.a.* & *40.b.* ubi explicatur Aaron & filiorum ejus conſecratio. Sed & *Levit.1.b.2.c.6.b.7.d.8.a.9.c.* quum de filiis Aaron fit mentio, Chriſtus, & Apoſtoli, & ſucceſſores Sacerdotes intelligi poſſunt: qui omnes filii dicuntur Chriſti, à quo ortum habet omne Sacerdotium. Cùm etiam *Levit.10.b.* recipit mandatum, ne ipſe ac filii ejus acceſſuri ad altare *l*, biberent vinum, aptè deſignat Chriſtum, & Apoſtolos, cæteroſque fideles, cum videlicet acceſſurus Chriſtus ad altare paſſionis & crucis ſuæ dixit: Non bibam de genimine vitis, donec bibam illud vobiſcum novum in regno Dei. nam non bibit vinum lætitiæ ex illa hora, qua ſe obtulit, & in altari ſe præſentavit: & dicitur ſemper aſſiſtere altari, & vultui Dei pro nobis, donec ſalvandorum numerus impleatur. Et quamdiu membra Chriſti peregrinantur in terris, non dicitur ipſe bibere vinum illud novum quia dicit, Vobiſcum: quare tunc bibet, cùm totum corpus ſuum erit in gloria: & idem de Apoſtolis, & cæteris ſanctis, qui ſine nobis non conſummabuntur. Præterea *Num.3.4.8.18.* Aaron & filii ejus eoſdem ſignificabant. ubi Aaron & filii ejus dicuntur portare iniquitatem ſanctuarii, aut ſumere peccata Sanctorum. Quomodo enim Chriſtus languores noſtros tulerit, & dolores portaverit manifeſtum eſt. Sed & Apoſtoli, & Martyres ſuo modo aliorum iniquitates portant, pro quibus parati ſunt ſe offerre. Unde dicebat Apoſtolus *2.Cor.12.e.* Ego libentiſſimè impendar, & ſuperimpendar pro animabus veſtris.

k Orig ſ. Nu ho 10 Cyr. 3. in Ioan. c. 1.

l Orig. ho 7. in Levit.

Chriſtus & Apoſtoli.

Poſſunt etiam per Aaron & filios ejus, quorum muneris erat candelabri lucernas aptare, intelligi *m* Prælati & Prædicatores, qui curam habent lucernæ verbi Dei. *Exod.27.* Et tam ibi quàm in locis, quos hic annotavimus, intelligi poſſunt Epiſcopi, & Sacerdotes. *Exod.28.29.30. Levit.1.2.6.7.8.10.17.21.22. Nu.3.4.18.20.2.Paral.6.d.23.b.Pſalm.*105.

m Cyril. 3. ſ. Ioan.

Prælati. Prædicatores, Epiſcopi, & Sacerdotes.

Poteſt quoque per Aaron intelligi mens ipſa *n*, & per filios ejus ſenſus mentis, qui capaces ſunt ſcientiæ Dei, & offerunt vitulum per macerationem carnis, &c. *Levit.1.b.* Et tunc animus dicitur montanus, & Sacerdos, cùm Divinis & ſublimibus vacat.

n Orig. ſ. Lev. ho 1. Phil. de temulen.

Mens & ſenſus ejus.

Cùm etiam Aaron, & filii ejus debent omnia ſacra vaſa contrectare, & operire, opertaque Cahathitis tradere. *Num.4.* ſignificare poſſunt eos *o*, qui digni ſunt ad contuenda Divina myſteria, aliamq; habent vitæ converſationem. Hi ſacra vaſa contrectant, & incapacibus ea non manifeſtant: ne videlicet margaritas perdant. Et qui eſt Aaron, hoc eſt, arca Divina, & altam converſationem habens, ingreditur certa lege in ſanctuarium, id eſt, ad Divinorum myſteriorum contemplationem. *Levit.16.a.*

o Orig ſ. Nu hom. 5. Iſy *p* Levit. 16.

Digni ad contuenda myſteria.

Ut erat Aaron frater major Moyſis, & illi occurrit, ut eſſet adjutor adverſus Pharaonem: typus eſt Angeli *p* cuſtodis, qui frater eſt hominis propter communionem naturæ intellectualis, & adjutor adverſus diabolum, ut ejus auxilio homo ab ejus tyrannide liberetur.

p Greg Nyſſ de vita Moyſis.

Angelus cuſtos.

ABADON

ABADON.

Diabolus.

ABADON, id eſt perdens, nomen Angeli abyſſi, qui dicitur eſſe Rex locuſtarum nocentium hominibus: manifeſtè accipitur pro diabolo, ſeu ſatana, *a* qui ſemper nititur animas perdere. *Apoc.9.b.* Haimoni tamen videtur legendum Labaddon: qui & allegat Hieronymum in interpretationibus Hebraicorum nominum.

a Gl. *inter. ſ. Apoc.9.*

Abalienare, vide Alienus.

Abarim.

ABARIM, id eſt tranſitus, vel tranſeuntes. Montana ſunt ſecundùm Jordanis tractum ab oriente Hierico, quæ à Moabitis incipientia verſus Galaad montes in longum protenduntur, atque ſuo limite terram Amorrhæorum, quæ duabus tribubus diſtributa eſt, ab Ammonitica ſejungunt. Ibi fuit quadrageſima prima manſio filiorum Iſrael, quo pervenerunt poſt Aimon Diblathaim. Habet hic mons juga plurima propriis hominibus à Scripturis celebrata: ut eſt Nebo, Phaſga. Huoc montem juſſus eſt aſcendere Moyſes: ut terram promiſſionis contemplaretur: ibiqua mortuus eſt. *Num.27.c.33.f.*

Tranſlatio in Deum.

Figura eſt ejus *b* qui totus in Deum tranſlatus eſt, ut quaſi Enoch non appareat, quia Deus tranſtulit illum. Non invenitur autem in mundo: quia in nullo actu ſæculari, in oulla re carnali, in nullo colloquio vanitatis invenitur.

b *Orig. ſ. Nu. ho.27.*

Tranſitus legis ad Evangelium.

Vel eſt tranſitus veteris legis ad Evangelium: ita ut ibi moriatur Moyſes, id eſt, lex, nec ultra appareat quia non eſt amplius memoria obſervationis litteræ legis. Unde Nebo dicitur mons, id eſt, concluſio *c* quia datus eſt finis legi.

b *Hier. Ep. 127.*

Abbreviare, quære Brevis.

Abdemelech.

Prædicatores.

AADEMELECH, id eſt, ſervus Regis, Eunuchus Regis Sedechiæ: qui liberavit Jeremiam de lacu: unde & ipſe liberari meruit, ne in captivitatem iret Babylonicam. *Jer.38.b.39.d.* Figura eſt Prædicatorum, *d* qui ſe caſtraverunt propter regnum cœlorum, & ſua prædicatione ac exemplis è lacu & vinculis peccatorum animas eripere procurant. Quocirca & ipſi ab omni periculo, & diaboli laqueis liberari merentur.

d *Gl. inter. ſ. Ier.38.*

Miſericordes.

Poteſt etiam ſignificare miſericordes, & eleemoſynas dantes, & eos qui tribulatos à periculis liberant; hi enim miſericordiam conſequi merentur. *Math.5.A.*

Gentilis populus.

Poteſt etiam gentilem populum *e* deſignare: qui educit Jeremiam de lacu, id eſt, confitetur reſurrectionem Chriſti, quem Principes Judæorum in lacum miſerant, cùm neci tradiderunt. Qui enim populus prophetias amplectitur, & prædicat, quas Judæi in ſuæ mentis cœno abſtruſas detinet. Hic priusquàm fidem amplecteretur, niger & Æthiops erat, ſed cùm ad baptiſmi aquas venit, formoſus effectus eſt.

e *Orig. ſ. Can. ho 1. Amb. 2. de Spiritu ſancto 51.*

Abdere, quære Abſcedere.

Abdias.

ABDIAS, id eſt, ſervus Domioi, Princeps exercitus Achab, qui pavit Prophetas tempore famis, cujus rei gratia, & ipſe prophetiæ doaum accipere meruit. *3.Reg.18.a.*

Fideles Principes Iudæorum. Miſericordes.

Figura eſt principum, *f* qui ex Judæis in Chriſtum crediderunt, quales fuerunt Nicodemus & Joſeph. Et figura miſericordium, & eorum de quibus ait Servator noſter. *Matth.10.d.* Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Quod hic ad literam adimpletum eſt: quando qui pavit Prophetas, Prophetæ donum eſt adeptus.

f *Hier. ſ. Abdiam.*

Abducere.

A virtute ad vitia trahere.

AABDUCERE, eſt à proprio quaſi loco ſeparare. Qua ratione, *Nehe.1.c.* abduci dicuntur ad extrema cæli, qui ab Hieroſolymis ad extraneas regiones captivi ducuntur. Sic qui à virtutis medio ceu à ſpiritali Hieruſalem ad extrema vitia declinant, captivati à dæmonibus, abducti dicuntur. Ita *Pſal.136.* qui abduxerunt nos, intelliguntur vel dæmones, vel pravi homines alios à bono retrahentes. Et Holopher. dicitur abduxiſſe filios Madian. *Jud.2.d.* Hoc eſt, Diabolus captivaſſe Divino auxilio deſtitutos, variis eos irretiens vitiis, ne facilè ad virtutem reditum habeant. Itidem *Zacharias 10.a.* dicuntur abducti quaſi grex, in captivitatem, videlicet Regis Babylonis, hoc eſt, Diaboli, *g* cujus ſubduntur imperio. Ita *Sapientiæ 19.c.* Abducti dicuntur concupiſcentia. In hac autem abductione ad malum dicitur permanere triſtitia. *Eccleſiaſtici 3.b.*

g *Hieron. ſ. Zach.10.*

In errorem ducere. Ad fidem convertere.

Abduci præterea dicuntur qui à veritate & fidei ſynceritate in errorem ducuntur: *ut Act.20.f.* Ait Paulus de Pſeudoapoſtolis, ut abducant diſcipulos poſt ſe. Et *ad Heb.13.b.* hortatur idem: Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Sic *Sapient.14.* multitudo abducta dicitur per ſpeciem operum ad colenda idola.

Sed in bonum ſumi poteſt: ut *Nahum.2.b.* milites Niolve captivi abducti dicuntur, hoc eſt, fortes & eruditi gentilium tracti ſunt à Chriſto ad fidem: ut captivarent intellectum in obſequium Chriſti, ut dicitur 1. *Cor.10. b.*

ABEL.

ABEL, id eſt, vanitas, ſive anhelitus, aut juxta Auguſtinum, luctus: filius ſecundus Adæ, juſtus & initium civitatis civitatis Dei, paſtorque ovium: cujus cum munera accepta eſſent Deo, per invidiam occiſus eſt à fratre ſuo Cain in agro. *Gen.4.a.*

Vita ſpiritualis.

Secundum quidem quod Abel naſcitur poſt Cain, figura eſt vitæ ſpiritualis, quæ ſequitur poſt carnalem. Nam prius quod animale, deinde quod ſpirituale. *1.Cor.15.f.* Interpretatur autem vanitas, quia ſpirituales cognoſcunt omnem creaturam vanitati eſſe ſubjectam.

Simplicitas. Prælati.

Secundum verò quod erat paſtor ovium, ſimplicitatem animique puritatem ſignificat: ideò ejus munera accepta fuère Deo, quia Deus ſimplicis cordis eſt amator. Deſignat etiam Prælatos paſtores ſimplicium.

Chriſtus vel ejus paſſio.

Eſt autem Abel manifeſta Chriſti *h* figura, ejuſq; paſſionis. Nam cùm eſt frater Cain, Chriſtus eſt frater Judæorum, ex quorũ eſt genere natus ut ille juſtus, ita Chriſtus juſtiſſimus, omniſq; autor juſtitiæ. Ille paſtor ovium, Chriſtus de ſe ait *Joh.10.a.* Ego ſum paſtor bonus. Illius munera accepta fuère Deo: Chriſtus ſuo munere genus humanũ Deo reconciliavit. Ille obtulit oves: Chriſtus ſe ipſum, qui tanquã ovis ad occiſionem ductus eſt, & quaſi agnus coram tondente ſe obmutuit. Ille per invidiã occiſus eſt à frare:

h *Tert. de carne Chriſti. Aug.15 civit. Dei.18 & 12 contra Fauſtum 9.11. Rup. ſ. Gen.4*

fratre: Chriſtus per invidiam à fratre ſuo populo Judæorum, qui dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit, &c. *Joan.* 11. *f.* Ille occiſus eſt in agro: Chriſtus extra portam paſſus eſt in monte Calvariæ. Et quemadmodum Abel plurimam, aut uberiorem hoſtiam obtuliſſe dicitur quã Cain, ut ait Paulus *Hebræor.* 11. *a.* Ita Chriſtus unica ſui oblatione uberiorem obtulit hoſtiam quàm fuerint omnia veteris legis ſacrificia: quæ ſimul omnia juſtificationem afferre non valuerunt: ut ait idem, *Rom.* 3. *d.* Et quoniam effuſio ſanguinis Chriſti ſine comparatione quovis modo ad utilitatem excedit effuſionem ſanguinis Abel: ideò Paulus ait, ſanguinem Chriſti melius, aut meliora loqui, quàm Abel. Nam ſanguis Abel clamabat ad Deum, petens videlicet vindictam. ſanguis verò Chriſti ſemper clamat miſericordiam.

a Ambr. de Cain & Abel. 2. — *Populus Chriſtianus. Iuſti.*

Poteſt quoque Abel populum *a* Chriſtianum deſignare, qui minor eſt frater. Nam major & prior eſt populus Judæorum: & hujus Abelis ſacrificia accepta ſunt Deo, & ad ea reſpicit Deus, abjectis prioris populi ſacrificiis: & hic populus paſſus eſt perſecutiones à Judæis, &c. Sed & quoſcunque juſtos ſignificare poteſt, qui ſemper patiuntur perſecutiones ab impiis: quorum typus eſt Cain, ad cujus civitatem pertinent. *Matth.* 23. *f.* Et alias interpretatur luctus, *b* quia juſtorum eſt hic lugere.

b Aug. ſ. & Ori in Mat. 26. *hom.*

Cùm autem *Matth.* 23. *d.* & *Luc.* 11. *g.* Chriſtus dicit exquirendum omnem ſanguinem juſtum, à ſanguine Abel uſque ad ſanguinem Zachariæ, & Abel occiſus ſit in agro, Zacharias verò Sacerdos in templo. intelligi volunt aliqui per Abel Martyres laicos, *c* & per Zachariam Martyres ordinis Eccleſiaſtici.

c Gl. inter. ſ. Matt. 23. — *Martyres laici.*

Abel præterea bona dogmata *d* deſignare poteſt: quæ omnia tribuunt Deo, nihil ſibi aſcribentes, & cum pravis dogmatibus pacem non habentes. Unde cùm natus eſt Abel, dicitur, Appoſuit parere Eva: quia abjecto pravo dogmate, gignitur bonum.

d Phil. de ſacrificiis Cain & Abel. Ambr. de Cain 1. — *Bona dogmata.*

Abel autem magnus, quod interpretatur luctus, nomen eſt lapidis juxta Bethſame. in quo poſuerunt arcam Domini. 1. *Reg.* 6. *d.* ſignificat manifeſtè Chriſtum *e* qui lapis eſt angularis, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi. Cui rectè convenit nomen luctus, quando cum propria non haberet, quæ fleret: noſtra tamen quotidianis precibus & fletibus peccata purgavit. Eſt Abel nomen loci. *Jud.* 11. *f.* 3. *Reg.* 15. *d.* 4. *Reg.* 15. *f.*

e Greg. ſ. 1. *Reg.* 6. — *Chriſtus.*

ABELMEULA.

ABELMEULA, id eſt, luctus parturiens, civitas Eliſæi, typus eſt Chriſti, in cujus judicio malis erit luctus parturiens, gehennæ videlicet cruciatus. 3. *Reg.* 19. *c.* — *Chriſtus.*

ABESSE, ABSENS, ABSENTIA.

ABESSE ſeu abſentem eſſe, nota eſt ſignificationis, raramque admittit allegoriam.

Abſentes qui dicuntur torqueri ſicut præſentes, *Sap.* 11. *b.* intelligi poſſunt Judæi abſentes à lege, & teſtamento, & fide Chriſti, diſperſi per orbem, vagi & extorres. — *Judæi*

Abſentia filiorum Jacob, quando oppreſſa eſt Dina in Sichem. *Gene.* 34. *a.* deſignat defectum aut raritatem Prædicatorum, in quorum abſentia diabolus infirmas animas decipit, & in peccatũ inducit. — *Defectus Prædicatorum.*

Abſentia Benjamin, ſine quo non vult aſcendere Judas ad patrem. *Gen.* 44. *g.* deſignat defectum contemplationis & ſapientiæ Divinorum, ſine qua confitens vel laudans Deum, videt ſe in laudibus deficere: quare laudes Dei ſine Benjamin eſſe non debent. Unde *Pſalm.* 67. Ibi Benjamin adoleſcentulus in mentis exceſſu. Et *Sap.* 9. *b* Si quis fuerit conſummatus inter filios hominum, ſi abfuerit ab illo ſapientia tua, in nihilum computabitur. Et *Eccleſiaſt.* 15. *b.* oſtenditur hæc ſapientia abeſſe à ſuperbia & dolo. & quod per culpam hominum abeſt. — *Defectus contemplationis aut ſapientiæ.*

ABIATHAR.

ABIATHAR. id eſt, pater excellens, aut pater reſidui, vel remanentis, ſive pater explorationis, vel contemplationis, aut pater funiculi: filius Abimelech, Sacerdos & Pontifex, qui evaſit à cæde, quàm Saul in Sacerdotes exercebat, tulitque ſecum Ephod. 1. *Reg.* 22. *d.* 23. *a.* Poſt mortem verò David, cùm faviſſet partibus Adoniæ, Pontificatu privatus à Salomone. 3. *Reg.* 2. *e.*

Ut evaſit Saulem, typus eſt Confeſſorum & Sacerdotum, qui à cæde tyrannorum evaſerunt, & relicti in Eccleſia ſunt, ferentes tantum ſecum Ephod, i. ſacram doctrinam, & vitæ puritatem, quæ nequiverunt auferre tyranni. Dicitur filius Abimelech. i. Chriſti per regenerationem, & rurſum pater alterius Abimelech. i. membrorum Chriſti per doctrinam & ſpiritualem gubernationem. Porrò cum *Marc.* 2. *f.* dicitur David accepiſſe panes propoſitionis ſub Abiathar, quos accepit ſub Achimelech patre ejus, hoc indicat, nempe Sacerdotem vicem Chriſti gerere. Nam Abiathar in conferendis panibus, miniſter patris fuiſſe videtur. — *Confeſſores & Sacerdotes.*

Ut autem favit Adoniæ ad uſurpandum regnum adverſus Salomonem, typus eſt mali Prælati, qui ob amicitiam, aut alias, promovet indignos & ambitioſos. 3. *Reg.* 1. *b.* — *Malus Prælatus.*

ABIES, ABIEGNUS, ABIETARIUS.

ABIES eſt arbor procera habens folia pectinis modo diviſa: ut picea, eaque non amittit: naſcitur in montibus & vallibus locisque deſertis: habet flores crocei coloris, redditque ſemen eſt enodis, & habet ramos ordine quodam poſitos in cælum tendentes, non in latera pronos, & deciſis cacuminibus moritur. Ejus materia eſt apta navigiis & antennis navigiorum ad cætera quoque opera, in quibus fortitudo requiritur. Nam reſiſtit ponderi, ipſumque validè ſuſtinet. Ejus umbram ſatis omnibus maximè pernicioſam eſſe.

Secundum quidem quod eſt arbor excelſa & fortis & in directum elevata, Chriſtum *f* nobis indicat, quem dicit Dominus ſe directurum ut abietem virentem, *Hoſe.* 14. *d.* Ubi ſeptuaginta tranſtulerunt Juniperum.

f Gl. ord. ſ. Hoſ. 14. — *Chriſtus.*

Poteſt etiam ſignificare viros perfectos *g* in Domini ſervitute ſublimes & fortes: aut mentes electorum, qui fundati ſunt in montibus, cùm dicere poſſunt: Noſtra converſatio in cælis eſt: & etiam ſunt in vallibus humilitatis radicati: Et ita accipitur *Iſa.* 14. *b.* Cùm abietes dicuntur lætatæ de caſu Regis Babylonis, hoc eſt, de victoria contra diabolum, vel de amotione tyranni. Et 41. *e.* 55. *d.* Pro ſaliuncula aſcendit abies. Sic *Ezech.* 31. *c.* Abietes non æquantur cedro, hoc eſt, ſublimes virtute non ſe elevant in ſuperbiam, ut Antichriſtus, vel Lucifer. Hi quamvis de terra naſcendo exierunt, *h* contemplando tamen jam juxta æthera verticem mentis extollunt. Itidem ſublimes, & fortes ſunt ligna abiegna ex quibus tegitur pavimentum, & fiunt oſtia templi. 3. *Reg* 6. *b.* 2. *Para.* 3. *b.* deſignant etiam virtutes Angelicas, quibus naturæ donis ſupereminebat Lucifer. *Ezech* 31. *e.*

g Hier. ſ. Iſ. 14. 41. 55. 60. *Et ſ. Ezech.* 31. — *Sublimes virtute.* — *Mentes electorum.*

h Greg. 32. *mor.* 24. — *Angeli.*

Poteſt ſimili ratione ſignificare Sacerdotes *i* & principes Judæorũ ſublimes dignitate, qui ita ſit *Iſa.* 37. *e.* dicuntur electæ abietes: quos hortatur *Zach.* 11. *a.* ad ululandũ in incẽdium cedrorum. hoc eſt tẽpli.

i Hie. ſ. Iſ. 37. *Rup ſ. Zach.* 11. — *Principes & Sacerdotes Judæorum.*

Rurſum

Dona Spiritus ſancti & virtutes. Fortitudo. Ruſum abies propter ſuam ſublimitatem perpetuumque virorem, ſignificare poteſt *a* dona & gratias Spiritus ſancti, ac virtutes, præcipuè fortitudinem: quia arbor eſt robuſta: & ordo ramorum ejus eſt ordo virtutum: qui non invenitur in vitiis, quæ ſunt inordinata. Ita promittit Deus ſe poſiturum abietes in deſerto. *Iſa. 41. e.* Hoc eſt dona Spiritus ſancti in gentilitate ad fidem converſa, vel in cordibus eorum, qui tumultus hujus ſæculi fugientes, ad interiora cordis, velut ad quieta deſerta ſe conferunt. Et *Iſa. 55. d.* Pro ſaliuncula (ait) aſcenſuram abietem, i. pro vitiis virtutes. — *a Lyra ſ. Iſa. 41.*

Philoſophi converſi ad fidem. Poteſt etiam abies ſignificare Philoſophos & viros illuſtres, *b* qui converſi ex gentibus, Eccleſiam Dei ſua doctrina illuſtrârunt, & ornârunt. ut Cyprianus & Hilarius. de quibus *Iſa. 60. c.* Gloria libani ad te veniet, abies, & buxus, & pinus ſimul ad ornandum locum ſanctificationis meæ. Et hæc ſunt ligna abiegna, quæ mittebat Rex Hiram Salomoni. 3. *Reg. 5. c.* Ubi tamen ſeptuaginta interpretes pro abietibus ſcribunt cypariſſos. — *b Hier ſ. Iſa. 60.*

Superbia. Superbia quoque vitæ, & faſtus mundi, ac proſperitas per abietes deſignari poteſt: ut apud Ezechielem 27. *a.* Cùm per allegoriam Tyri loquitur vel de Lucifero, vel de hoc mundo Abietibus, inquit, de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris. Atque ita abietis umbra pernitioſa eſt ſatis omnibus quia ſuperbia omnia virtutum opera ceu lethale venenum inficit, & perdit, ſi eis adjungatur.

Altitudo ſupernæ contemplationis. Abietarius autem dici poteſt, qui exemplo & doctrinè alios converſatione ſublimes & fortes efficere curat. Et hoc eſt opus abietarii. *Exod. 35. d.*

Abies etiam eſt altitudo ſupernæ contemplationis, ut *Iſa. 55. d.* Pro ſaliuncula aſcendet abies: cùm in corde ſanctorum *c* pro abjectione terrenæ cogitationis, altitudo ſupernæ contemplationis exoritur. — *c Gregor. 18. Mor. 11.*

ABIEZER.

Divinum auxilium. ABIEZER, id eſt, patris auxilium, vel pater auxilii, ſive pater atrii, aut patris atrium, filius Galaad, *Joſu. 17. a.* Significare poteſt divinum *d* auxilium. Unde Gedeon congreſſurus cum hoſtibus, convocavit Abiezer, vel domum Abiezer, Divinum ſcilicet auxilium: quod contra ſpiritales nequitias eſt invocandum. *Judi. 6. g.* Similem ſignificationem habere poteſt Abiezer de Anathoth, unus è fortibus David. 2. *Reg. 23. d. Paral. 11. f.* — *d Ori. ſ. Iud. ho. 8.*

Vita activa. Cùm autem *Jud. 8. a.* dicitur, Melior eſt racemus Ephraim vindemiis Abiezer: poteſt per Abiezer intelligi vita activa: *e* ut melius dicatur unum opus vitæ contemplativæ multis operibus vitæ activæ: quia unum eſt neceſſarium: & Maria optimam partem elegit, dum Martha turbatur erga plurima. — *e Hugo Card. ſ. Iud. a.*

ABIGAIL.

ABIGAIL, id eſt, pater exultationis, vel patria exultatio, uxor prius Nabal Carmelitæ, quæ placavit iram David volentis virum ipſius occidere: quæ mortuo viro ſuo, juncta eſt David in matrimonium, diciturque mulier prudentiſſima & ſpecioſa. 1. *Reg. 25. a.*

Sapientia Philoſophorum. Significare poteſt ſapientiam Philoſophorum, *f* quæ prius juncta erat Philoſophis ſuperbis, qui non cognoſcebant David, id eſt, Chriſtum: quia cùm Deum cognoviſſent, non ſicut Deum glorificaverunt: ideò meritò iratus eſt illis David. Sed illis extinctis, venit ſapientia cum Philoſophis humilibus, qui ad fidem venerunt. — *f Lyr. Reg. 1. 25.*

Eccleſia ex gentibus. Poteſt etiam deſignare Eccleſiam ex gentibus, *g* quæ extincto priore viro, cultu videlicet idololatriæ, venit ad fidem. quæ in hoc, quod per fidem & pœnitentiam juncta Chriſto, prudens & pulchra cenſetur. — *g Amb. Ep. 13*

Virgo Maria. Sed & beatiſſimam Virginem Mariam *h* prudentiſſimam & pulcherrimam nobis adumbrat, quæ verè David placuit, cùm Deus in ea factus eſt homo, & generi humano reconciliatus, eum denique nobis quotidie placat. — *h Rup. ſ. Re. 1.*

ABIGERE.

ABIGERE propriè eſt pecus aut greges abducere, ſive id vi fiat, ſive dolo. Raram edmierit allegoriam ſecundum ea, quæ abiguntur.

Impedimenta virtutum amovere. Dæmones fugare. Abigens Abraham volucres à cadaveribus. *Gen. 15. c.* figura eſſe poteſt Prælati, qui debet à ſubditis omnia virtutum impedimenta amovere. Vel eſt figura cujuſcunque, qui fervore charitatis laborat dæmones, & omnes eorum tentationes à ſe abjicere, ita ut quantùm poſſit, accedere ad ſe non permittat.

Cogitationes malas abjicere. Eſt etiam abigere volucres, malas cogitationes *i* nos in oratione perturbantes manu ſanctæ diſcretionis abjicere. ne maligni ſpiritus & perverſæ cogitationes rapiant, quod mens noſtra offerre Domino utiliter ſperat. Ad hæc refertur cum Jeremiæ 7. *g.* comminatur Deus defuturum, qui abigat volucres & beſtias. Et etiam *Deut. 28. c.* Sed & cùm David abegit Philiſtinorum jumenta, *k* Chriſtus eſt amovens omnia dæmonum machinamenta, quæ parant adverſus fideles. 1. *Reg. 23. a.* — *i Greg 16. Mora. 20.* — *k Bed. ſ. Reg. 31.*

Chriſtus ſpolians diabolum. Abegiſſe dicitur Jacob filias Laban ipſo Laban ignorante. *Gen. 31. d.* deſignans Chriſtum, qui ſpoliavit diabolum per paſſionem & reſurrectionem ſuam, captivamque duxit captivitatem, quarum rerum diabolus fuit ignarus.

Reſtringere loquacitatem. Abigere ranas, eſt reſtringere loquacitatem. *Exod. 8. e.*

Trahere in hæreſim. Abigere aſinum pupillorum. *Job. 24. a.* eſt trahere in hæreſim ſimplices, *l* qui ſunt in Eccleſia velut portantes onera, cum ſuis laboribus fideles Eccleſiæ ſuſtentant. Id faciunt hæretici, cùm gentilem ad fidem venientem pervertunt. — *l Gregor. 16. Mor. 22. Hier ſ. Iob. 24.*

Abihu.

Sacerdotes veteris legis. ABIHU. i. pater ipſe, vel pater eſt: filius *Aaron*, qui cùm obtuliſſet cum Nadab fratre ſuo ignem alienum, non de altari ſumptum, incendio periit. *Levi. 10. a.* Significare poteſt Sacerdotes veteris legis, *m* qui extraneos ſenſus legi dederunt, nolentes intelligere de Chriſto, quæ de ipſo intelligenda erant, & ſuas traditiones contra legem introducentes. — *m Rup. 2. ſ. Lev. 7.*

Hæretici. Figura eſt etiam hæreticorum, *n* qui etiam ignem alienum offerunt, cùm pro ſuo arbitrio Scripturas interpretantur, contra quam tenet Eccleſia. & ſuos errores ac ſomnia pertinaciter ingerunt ſimplicibus. — *Iſid. Lev. 10. n Gl inter. ſ. Lev. 10.*

Sacerdotes mali. Sacerdotes quoque qui ad Sacramentum altaris cum ſuis cupiditatibus & peccatis indignè accedunt, meritò per ipſum figurantur. Et breviter, quicunque pravos mores in Eccleſiam Dei inducunt, per eum deſignantur. Qui omnes meritò æterno igni peribunt, ut perierunt.

Abjicere, quære Ejicere.

Abimelech.

ABIMELECH.i. pater meus Rex, vel patris mei Regum, nomen Regum Paleſtinorum. ſed quidam fuit tempore Abrahæ Rex Geraræ, qui tulit Saram ab Abraham: non tamen eam cognovit, admonitus & punitus à Domino. Idem ejicit Iſaac, & poſtea pepigit cum eo fœdus. *Gen.* 20. 21. *26.*

a *Bed. ſ. Gen.* 26.

Secundùm quidem quod accepit Saram, quam tamen non cognovit, figura eſt *a* Principum terrenorum volentium corrumpere Eccleſiam Dei, ac omnia ad ſuum arbitrium ordinare. qui ſæpè puniuntur à Domino, & corripiuntur: poſteaque honorant muneribus Eccleſiam, quam prius violare tentaverant. *Principes terreni.*

Simili ratione ſignificare poteſt Principes Judæorum: qui conati ſunt Eccleſiam Dei ad ſe trahere, eamque corrumpere. *Principes Judæorum.*

b *Ori. ſ. Gen. ho.* 6. & 14. *Bed. ſ. Gen.* 21. 26.

Poteſt etiam ſignificare Philoſophos *b* accipientes Saram, id eſt, multa de virtute & ſapientia tractantes: verum non tetigerunt eam. quia nunquam veram virtutem & ſapientiam attigerunt. ſed evanuerunt in cogitationibus ſuis. Idem quoque ejecerunt Iſaac, & poſtea concordarunt cum illo: quia Philoſophi in aliquibus diſſident à lege Chriſti, in aliquibus verò cum ea concordant. *Philoſophi.*

c *Clem Alex.* 8. *pædag.* 5.

Cùm autem tres ſint Philoſophiæ partes, *c* rationalis, phyſica & moralis, & tres amici venerint ad iniendum fœdus cum Iſaac, nempe Abimelech, Phicol, & Ochozath. per Abimelech, qui interpretatur Pater meus Rex, intelligi poteſt rationalis, aut metaphyſica, quæ Deum Patrem omnium confitetur. Hæc cum aliis init fœdus cum Iſaac, i. cum lege Chriſti: quia cum ea omnes ſcientiæ, quæ veritatem habent, concordant. Vidit Iſaac. i. riſu ludentem cum Rebecca: quia ſupra mundana ſapientia ludum diſciplinæ puerilis, quæ eſt in lege Domini, ac myſteria conjuncta tolerantiæ admiratur. Poſſunt etiam tres deſignare Magos qui venerunt ad Chriſtum. *Philoſophia rationalis.* *Magi.* *Chriſtus.*

d *Bed. ſ. Gen.* 26. *Clem Alex.* 8. *pædag.* 5.

Abimelech idem proſpiciens Iſaac ludentem cum Rebecca: Chriſtum *d* deſignare poteſt, qui noſtrum riſum ſpeculatur, & gratiarum actionem, & benedictionem, exultationem, & lætitiam, & ſimul etiam cum his operantem tolerantiam. *Gen. 26. b.*

e *Iſydorus. Lyr. ſ. Iud.* 9.

Fuit alius Abimelech filius Gedeonis & concubinæ ſeu ancillæ, qui interfectis ſeptuaginta fratribus ſuis, imperium occupavit: *e* ac poſtmodum à muliere interfectus eſt fragmine molæ è muro projecto. *Jud. 8. g. 2. Reg. 11. c.*

Figura poteſt eſſe Antichriſti, qui naſcetur è concubina, hoc eſt, ſynagoga Judæorum: quem Sichimitæ, id eſt, Judæi facient Regem: occidetque omnes filios Gedeon. i. Chriſtianos. & regnabit donec interficiatur ſpiritu oris Chriſti. *Antichriſtus.*

Significat etiam ambitioſos dignitatum: qui eas per cognitionem carnalem, & per amicitias, & non per virtutem adipiſci procurant: & perſequuntur bonos, qui eis ſunt impedimento, quo minus eas acquirere valeant: & tandem cum adeptis dignitatibus peſſimè pereunt. *Ambitioſi.*

Poteſt etiam in oppugnatione turris typus eſſe diaboli: quia ille ſemper conatur vincere fortes: vincitur tamen à muliere, quæ caput ejus contrivit. *Jud. 9. g.* *Diabolus.*

f *Arn. ſ. pſ.* 33. *Hier. ſ. pſ.* 33. *Au. ſ. pſ.* 33. 51.

Abimelech præterà, qui & Achis, Rex Geth, coram quo David vultum ſuum mutavit, figura eſt diaboli: *f* coram quo mutatur vultus, cùm quis à vitiis ad virtutes convertitur. *Pſal. 33. in titulo.* *Diabolus.*

Deſignare etiam poteſt gentilem populum ſuſcipientem Chriſtum, ut Abimelech ſuſcepit David. Et ſimili ratione Deum Patrem. 1. *Reg. 27. a.* *Gentilis populus.*

Vel ut interpretatur Patris mei Regnum, deſignat Judæos, qui erant Regnum Dei: coram quibus mutavit Chriſtus vultum, cùm apparuit mortalis, qui in ſe eſt immortalis. *Deus Pater. Judæi.*

Abinoem.

ABINOEM, id eſt, pater pulchritudinis vel jucunditatis, vel pater motionis eorum, vel patris reſponſio: vel interpretatur fulgur, vel coruſcatio, fuit pater Barach. *Jud. 4. a. 5. b.*

g *Glo. inter. ſ. Iud.* 4. h *Ori. ſ. Iud. ho.* 6.

Poteſt ſignificare Patriarchas *g* qui fuerunt patres pulchritudinis, quia genuerunt Prophetas, & populum Iſrael, ex quibus Chriſtus ſecundùm carnem. *Patriarchæ.*

Similiter deſignat virtutes *h* & dona Spiritus ſancti, quæ filios generant ſplendentes & coruſcantes. *Virtutes.*

Ut interpretatur reſponſio patris, poterit capi pro Patre cœleſti, vel ejus præceptis: ut filius Abinoem dicatur, qui Patris cœleſtis reſponſa ſervaverit. *Pater cœleſtis vel ejus præcepta.*

Abire, Abſcedere, diſcedere, Recedere, Proficiſci.

ABIRE propriè eſt animalium, quæ per motum localem relinquunt locum in quo ſunt, ut ad alium proficiſcantur: unde propriè reſpicit locum à quo, ut ejus ſimplex, quod eſt ire, locum ad quem fit motus. Sæpè tamen ſumitur pro ſimplici, hoc eſt, ad aliquem locum ire, *Gen. 22. a.* Abiit in locum, quem præceperat ei Deus. Eſt item adire. *Gen. 18. c.* Abierunt Sodomam. Aſcendere 1. *Paral.* 4. 9. Abierunt in montem Seir. Conſentire. *Pſal.* 1. Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum. Diſcedere loco. *Gen. 21. b.* Quæ quum abiiſſet, errabat. Diſcedere mente. *Jud. 8. a.* Abieruntque & conſtituerunt. Elongare, *Sap. 3. a.* Ab itinere juſto abierent. Fugere. *Gen. 31. c.* Cumque abiiſſet tam ipſe. Manere 2. *Par. 25. c.* Abiit in vallem Salinarum. Obedire. *Acto. 1. d.* ut abiret in locum ſuum. Occurrere 3. *Reg. 18. c.* Abiit ergò Abdias. Præterire. *Apo. 11. c.* Væ ſecundum abiit. Reverti *Gen.* 44. *d.* Abite liberi ad patrem veſtrum. Sequi. 3. *Reg. 13. c.* Abiit poſt virum Dei. Tranſire. *Eccleſ. 3. c.* Deus inſtaurat, quod abiit. Proficiſci. *Joſ. 8. c.* Abiit ergò Joſue nocte illa. Recedere autem interdum eſt ceſſare. *Jud.* 16. *d.* Recedet à me fortitudo mea. Declinare. *Exod.* 32. *b.* Receſſerunt citro de via. Deſiſtere. *Joſ. 1. b.* Non recedat volumen legis hujus. Differre auxilium. *Num. 14. b.* Receſſit ab eis omne præſidium. Diſcedere. *Exo. 8. c.* Recedent ranæ à te. Gratiam non dare. *Ezech. 8. c.* ut procul recedam à ſanctuario meo. Negligere. *Deut. 32. c.* Receſſit à Deo ſalutari ſuo. Separari. *Gen. 26. d.* Recede à nobis, quoniam potentior. Abire autem ſecundùm loca, à quibus, vel ad, quæritur, allegoriam recepit.

Greg. 9. *moro.* 10.

Abire non poteſt competere Deo, niſi ſecundùm metaphoram, cùm ſit ubique. Ac primo dicitur Deus abire, cùm ſubtrahit gratiam: *i* vel cù deſerit, aut deſerere videtur hominem in tentationibus. Ut cùm *Job. 9. b.* dicitur: Si abierit, non intelligam. Sic patet Propheta ne decedat Deus ab eo. *Pſ. 21. 36. 37.* Et diſcedens fortitudo à Samſon, deſignat virtutem Spiritus ſancti deſerentem peccatorem. *Jud. 16. x.* *Subtrahens Deus gratiã. aut deſerens gratia Spiritus ſancti.*

i Et rece-

Et recedit omne præſidium à malis. *Num.* 14. Cùm qui ſunt ſine Deo, etiam à temporalibus viribus, in quibus confidebant, permittente Deo, deſeruntur. Et recedens nubes à tabernaculo, eſt deſerens gratia Spiritus ſancti murmuratores. *Num.* 17. *c.* Sic diſceſſit ſpiritus Domini à Saule 1 *Reg.* 16. *c.* Et anima Dei dicitur recedere ab Hieruſalem. *Ier.* 6. *b.* Hac ratione dicuntur arietes abiiſſe abſque fortitudine, *Thre.* 1. *b.* Hoc eſt, abſque auxilio divinæ gratiæ eos deſerentis.

Ceſſans Deus conſolari, aut apparere aut à nova operatione & miraculis.

Diſcedit etiam Deus à juſtis poſt conſolationem, *a* non deſerendo, ſed nil amplius tunc revelando. Sic diſceſſit ab Abraham, *Gen.* 12. *d.* Et ab Jacob, *Gen.* 35. *b.* Et à Gedeone. *Jud.* 6. *d.* Aut certè diſcedit non amplius apparendo, aut à nova operatione ceſſando. Et recedens Job à ſtultis, deſignat Chriſtum *b* ceſſantem à miraculis apud Judæos, ob eorum incredulitatem, *Job.* 19. *b.* Sic diſceſſit Chriſtus à Geraſenis, *Marc.* 5. *b.* *Luc.* 8. *f.*

Punitio impiorum poſt conſolatio juſti.

Abeuntes Angeli Sodomam, aut abiens Dominus poſtquam ceſſavit loqui ad Abraham. *Gen.* 18. *d.* Deſignat Dominum poſt conſolationem juſtorum converti ad punitionem impiorum.

Ceſſans caſtigare.

Dicitur præterea abire Deus, cùm ceſſat caſtigare *c* & ferire, ut *Job.* 14. *b.* Recede paululum ab eo. Et *Hoſ.* 9. *c.* Væ eis, cùm receſſero ab iis, hoc eſt, cùm in hac vita ab eorum caſtigatione ceſſavero. Et etiam dicitur recedere manus Domini, cùm ceſſat Deus affligere & caſtigare aliquem pro peccato, ob ipſi datam remiſſionem. 1. *Reg.* 6. *a.*

Non parcens Deus.

Recedere etiam dicitur miſericordia Dei, cùm Deus non parcit peccanti. *Iſa.* 54. *c.* Sic non receſſit à gentilitate, quia ei pepercit.

Veniens de novo per gratiam incomprehenſibilem ſe oſtendere.

Abire dici poſſit dilectus, hoc eſt, Chriſtus, cùm ad aliquos venit de novo per gratiam. *Cant.* 5. *d.* Quò abiit dilectus tuus.

Abire quoque dicitur dilectus, cùm ſe incomprehenſibilem *d* nobis oſtendit.

Subtrahens ſe Chriſtus ab eccleſia.

Abiens Elcana in domum ſuam poſt oblata ſacrificia. 1. *Reg.* 2. *b.* deſignat Chriſtum *e* ſubtrahentem ſe aliquantulum ab Eccleſia, ut cum majore fructu poſtea redeat. Sic dicitur recedere longius ſapientia, cùm quæritur. *Eccleſ.* 7. *d.*

Dilatio incarnationis.

Recedere dicebatur Deus longè, cùm differebat incarnationem, *f* quam antiqui patres magnoperè deſiderabant. *Pſal.* 9.

Aſcendens Chriſtus in cælum.

Profectus peregrè homo, eſt Chriſtus *g* aſcendens in cælum, *Math.* 25. *a.* *Luc.* 19. *b.* 24. *g.* 1. *Pet.* 3. *d.* Et dicitur peregrè profectus. quia toto hujus vitæ tempore, quo peregrinamur à Domino, ipſe dicitur peregrinus nobis. Et abiens Elcana *h* in domum ſuam poſt oblata ſacrificia, typus eſt Chriſti, qui paſſionis ſuæ oblato ſacrificio, in cœlum aſcendit. 1. *Reg.* 2. *b.* Et proficiſcens Levites in domum ſuam cum uxore, quam ſibi reconciliaverat. *Jud.* 18. *a.* deſignat Chriſtum reconciliatâ & revocatâ Eccleſiâ redeuntem ad patrem.

Elevans ad ſenſum ſpiritualem.

Abire dicitur Chriſtus ab Apoſtolis, ut veniat Paracletus. *Joan.* 6. 16. *b.* cùm à ſenſu carnali, elevat ad ſpiritualem.

Veniens Jeſus in mundum.

Abiens Jeſus per ſata ſabbato. *Math.* 12. *a.* deſignavit *k* in otio legis ſe in mundum veniſſe, generis humani ſationem inviſurus.

Veniens Chriſtus ad Judæos. Chriſtus reprobans malum & relinquens traditiones Phariſæorum. Dereliктio Judæorum.

Abiens Hoſee ad accipiendam Gomer uxorem fornicariam: typus eſt Chriſti ad populum Iſrael venientis. *Hoſ.* 1. *a.* Et abiens David ab Achis in ſpeluncam Odollam. 1. *Reg.* 23. *a.* deſignat Chriſtum, qui poſtquam paſſus eſt à gentibus, fundavit Eccleſiam in paucis ex Judæis. Sic cùm profectus eſt David cum ſuis ab exercitu Philiſtinorum. 1. *Reg.* 29. *d.*

Recedens à malo Job, *l* deſignat Chriſtum, cui convenit reprobare malum. *Job.* 1. *a.* Recedit etiam à malo *m* ipſe & omnis, qui relinquit traditiones Scribarum & Phariſæorum. *Iſa.* 59. *a.*

Diſcedens Iſaac à Paleſtinis eum laceſſentibus. *Gen.* 26. *d.* deſignat Chriſtum *n* relinquentem Judæos, ejus doctrinæ puteos obſtruentes: unde & dicebat eis. *Math.* 23. *d.* Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta. Sic dicitur ibidem recedere à Geraris. Et abiens David ab Abimelech, *o* coram quo mutavit vultum, eſt Chriſtus relinquens Judæos. *Pſal.* 33. *in titulo.* Et recedens nubes à tabernaculo, cum murmuraſſent Aaron & Maria, adverſus Moyſen, eſt Chriſtus & Spiritus ſanctus deſerens ſynagogam adverſus ipſum Chriſtum murmurantem: *Num.* 12. *c.* *Ezech.* 23. Et dicuntur receſſiſſe ab Hieruſalem volucres & pecora, hoc eſt, ſublimes & ſimplices. *Jer.* 9. *c.* *Hoſ.* 9. *c.*

Tranſitus Chriſti ad gentes.

Proficiſcens Jacob in Meſopotamiam, ut ſumeret ſibi uxorem, & in orientalem terram: relictis parentibus, *Gen.* 28. *a.* 29. *a.* typus eſt Chriſti, *p* qui relictâ Judæâ, adjunxit ſibi Eccleſiam ex gentibus, juxta illud *Hoſ.* 2. *d.* Vocabo non plebem meam, plebem meam. & non dilectam, dilectam. Et abiens David ad Achis relicto Saule & Iſraele. 1. *Reg.* 27. *a* tranſitum indicat Chriſti ad gentes, relictâ Judæâ in ſua infidelitate. Sic abiens David ad ducendam arcam. 2. *Reg.* 6. *a.* Eſt Chriſtus aſſumpta carne veniens, ut ſibi copularet Eccleſiam. Et abiens Simon in Galilæam, ut liberaret fratres ſuos. 1. *Mach.* 5. *b.* tranſitum indicat Chriſti & prædicatorum ad gentes. Quod etiam deſignavit ipſe Chriſtus, cùm dicitur abiiſſe in Galilæam *q* *Joan.* 4. *a.* *f.* Et trans mare Galilææ. *Joan.* 6. *a.* Et in regionem juxta deſertum. *Joan.* 11. *g.* Sic profectus eſt Tobias ad Medos. *Tob.* 6. *a.* Et Petrus ita abiit in alium locum relictâ Judæâ. *Act.* 12. *c.* Et Paulus & Barnabas Seleuciam, *Act.* 13. *a.* Idem deſignavit Jeſus, cùm relictis phariſæis, abiit *r* extra Hieruſalem in Bethaniam. *Matth.* 21. *b.* idem deſignatur *ſ* *Iſa.* 52. *c.* Et *Jer.* 6. *a.*

Tranſitus ſermonis prophetici & prædicatorum ad gentes.

Abiens Elias in Sareptam Sidoniorum, relicto Iſrael, 3. *Reg.* 19. *b.* Typus eſt ſermonis prophetici, qui tranſit ab Iſrael, ubi fame periclitabatur, ad gentes, ibi paſcit, & paſcitur. Et abiens Jonas in Niniven, deſignat adventum Apoſtolorum, & prædicatorum ad Gentes. *Joan.* 3. *a.* *Marc.* 16. Et profectus David cum populo ad expugnandum Rabba. 2. *Reg.* 12. *a.* Chriſtus eſt cum Apoſtolis & prædicatoribus veniens ad convertendam gentilitatem. Et Iſaias hortatur Apoſtolos & prædicatores, ut recedant ab Hieruſalem, indicans eos ipſam relicturos, ut ad gentes tranſirent. *Iſa.* 52. *d.* Et proficiſcens ſervus Abrahæ in Meſopotamiam quæſiturus uxorem Domino ſuo Iſaac, *Gen.* 24. *a.* deſignat miſſos prædicatores ad gentes, ut converterent animas, quæ Chriſto copulentur. Et abiens Anna in viam ſuam, 1. *Reg.* 1. *c.* Eſt tranſiens *t* Eccleſia ad gentium prædicationem, ut in eis fructum referat, quem inter Judæos reddere non valebat. Et recedens Iſaac à Geraris, *Gen.* 26. *e.* Eſt Chriſtus relictis Judæis tranſiens ad gentes. Receſſiſſe dicitur cælum quaſi liber involutus, *Apo.* 6. *d.* quando *u* notitia legis ablata eſt à Judæis, & tradita gentibus.

Chriſtus & Prælati opponentes ſe diabolo & tentationibus.

Abiens Angelus poſt Iſrael inſequentibus Ægyptiis. *Exo.* 14. *e.* deſignat Chriſtum opponentem ſe pro nobis & reſiſtentem diabolo. Et etiam Prælatos & Prædicatores, qui doctrinâ vitæque merito aliis præ-

a Ricar de ſ. vict. 4. de Arca myſt. 12.
b Gregor. 14. Mor. 23.
c Gregor. 12. Mor. 2. Et ſ. 1. Reg. 6.
d Glo. inter ſ. Cant. 8.
e Greg. ſ. 1 Reg. 2.
f Hier. ſ. pſ. 9.
g Ori. ſ. Math. ho. 33.
h Gre. ſ. 1. Reg. 2.
i Gl. inter. ſ. Jo. 16.
k Hil. ſ. Mat. can. 12.
l Gre. 1. moral. 21.
m Hie. ſ. Iſa. 59.
n Ori ſ. Gen. ho. 13.
o Aug. ſ. pſ. 33.
p Beda ſ. Gen. 28.
q Cyril. 2. ſ. Joan. 37. 102.
r Ori. ſ. Mat. ho. 16.
ſ Hier. ſ. Iſa. 52. & ſ. Jer. 9.
t Greg. ſ. 1. reg.
u Rup. 4. ſ. Apo.

præire debent, & adveniente tentationis aut perſequutionis tempore, pro aliorum ſalute ſe periculis objicere. Sic abiens David ad ſuccurrendum Ceilam. *1. Reg. 23. a.* Eſt bonus Prælatus defendens Eccleſiam in tribulationibus & tentationibus. Et abiens idem poſt unctionem ad expugnandum Hieruſalem. *2. Reg. 5. a.* Eſt Chriſtus *a*, qui ſuſcepto baptiſmate, venit ad expugnandos errores Scribarum & Phariſæorum, qui erant cæci & claudi, exoſam habentes animam Chriſti. Cùm autem capeus Dominus Jeſus peteret à militibus, ut diſcipulos ſuos abire finerent. *Joan. 18. a.* deſignavit Prælatum pro ſubditorum ſalute periculo ſe objicere debere. Per quod etiam oſtenditur diabolum ejuſque membra non plus in bonos poſſe, quam illis à Deo permittitur. Et abeuntes viri Simonis in campum cum hoſtibus pugnaturi. *Mach. 16. a.* Typum gerunt eorum, qui aperto Marte cum diabolo congrediuntur.

a Lyr. ſ. 2. Regum 5.

b Glo. inter ſ. Gen. 26.

Cedere perſequutoribus, & ſeparari à malis.

Diſcedens Iſaac à Paleſtinis eum laceſſentibus. *Gen. 26. c.* typus eſt prædicatoris, *b* qui cedere debet perſequutoribus, cùm non eſt locus prædicationi: & aliquando ſe ad ſolitudinem colligere. Et abiens Elias ab Achab. *3. Reg. 17. a.* deſignat vitandum malorum conſortium, quando non prodeſt eis prædicare. Sic abiit idem, ac fugit Jezebalem. *3. Reg. 19. a.* Ita recedere à Sichen. *Gen. 35. a.* Et præcepit Moyſes recedere à tabernaculo impiorum, ne eorum malis involverentur. *Num. 16. b.* Sic præcepit Salomon abſcedere à meretrice. *Prov. 9. d.* hac ratione abſceſſit Tobias à Ninive. *Tob. 14. d.* Et abeuntes qui curabant Babylonem unuſquiſque in terram ſuam. *Jer. 51. a.* Deſignant Angelos *c* vel Prælatos, qui relictis obſtinatis correctionem admittere nolentibus, ad ſemetipſos revertuntur. Sic abjiciebant Sodomitæ Loth corrigentem, dicentes: Recede illuc. *Gen. 19. b.* Et Pharao dicebat Moyſi: Recede à me. *Exod. 10. g.* Et filii Iſraël dicebant eidem: Recede à nobis, ut ſerviamus Ægyptiis. *Exod. 14. c.* Et qui dixerunt Deo: Recede à nobis. *Job. 21. b. 22. c.* Et dicebatur vir meretricis abiiſſe viam longiſſimam. *Prov. 7. c.* quia longè ſe fecerunt peccatores à lege prohibente malum, & putant legis minas longè abeſſe. Et abiens Samuel in Ramatha, nec amplius videns Samuelem. *1. Reg. 15. g.* Eſt Prælatus *d* non amplius corrigens aut arguens eum, quem videt incorrigibilem. Et recedit cælum ſicut liber. *Apoc. 6. d.* Cùm *e* Eccleſia ſeparatur à malis.

c Ori. ſ. Jerem. ho. 2.

d Greg. ſ. 1. Reg. 15.

e Aug. hom. 6. ſup. Apoc.

f Greg. ſ. Eze. hom. 10.

Relicta contemplatione ad alios ut ægrè deſcendere, ut peccata deflere. Moleſtum ſilentium eccleſiæ. Prædicare incipiens.

Abiens Ezechiel amarus ad reprehendendum populum, poſtquam loquutus eſt ei Dominus. *Ezech. 3. d.* figura eſt eorum, *f* qui contemplationis relictâ dulcedine, cum amaritudine ad tractanda temporalia, & alios corrigendos deſcendunt: ac item eorum, qui quantò plenius divina cognoſcunt, tantò amplius ſua deflent facinora.

g Gregor. 13. Mor. 4.

Non recedere dolorem à Job, ſi tacuerit. *Job. 16. b.* deſignat *g* non recedere dolorem ab Eccleſia, ſi à prædicatione ceſſetur: quia tunc amplius augentur peccata.

h Gregor. ſ. 1. Reg. 10.

Abiens Saul à Samuele. *1. Reg. 10. b.* typus eſt novi prædicatoris, *h* qui jam inſtructus à ſuperiore, incipit prædicare. Et abiens paralyticus, ut nuntiaret Judæis Jeſum. *Joan. 5. c.* figura eſt converſi verè à peccato, qui mox cupit alios convertere.

i Gregor. ſ. 1. Reg. 2.

Reditus ad contemplationem.

Abeuntes Anna & Elcana in locum ſuum. *1. Reg. 2. d.* Deſignant reditum Prælatorum *i* ad cœleſtium contemplationem poſt terrenorum adminiſtrationem. Ita abiens Saul in domum ſuam, eſt prædicator liberè intrans in contemplationis ſecretum. *1. Reg. 10. d.* Et abeuntes Judæi rebus proſperè adverſus hoſtes geſtis. *2. Mach. 13. e.* indicant reditum ad contemplationem poſt impetratam victoriam à tentationibus. Et recedens Saul à perſequutione Philiſthinorum. *1. Reg. 14. g.* Eſt prædicator *k* poſt aliorum correctionem rediens ad tempus ad ſemetipſum, ut ſi quid in ſe corrigendum invenerit, emendet. Et recedens Iſaac à Geraris. *Gen. 26. e.* Eſt prædicator contemplationis gratia colligens ſe ad ſolitudinem. Et abſcedentes Principes ab Judith, deſignant paſtores, commendata oratione in Eccleſia, ad contemplationem redeuntes. *Judith. 8. d. 9. a.* Et abiens Jeſus in montem ut oraret. *Mar. 6. f.* indicavit ſeceſſum à tumultibus, mentiſque elevationem oraturis eſſe neceſſariam.

k Gregor. ſ. 1. Reg. 14.

l Lyr. ſ. Joan. 9. Bern. epiſt. 190.

Acceſſus ad baptiſmum. Converſio peccatoris.

Abiens cæcus, *l* ut lavaretur in natatoria Siloe. *Joan. 9. b.* deſignavit acceſſum ad baptiſmum.

Abiens Jacob ad Iſaac, relicto Laban, *Gen. 31. c.* Deſignat converſionem peccatoris ad Chriſtum, relicto diabolo & mundo. Recedit autem clam, hoc eſt, ignorante diabolo occultam gratiam: ſic recedere à Chordorlahomor eſt fugere à ſervitute diaboli. *Gen. 14. a.* Et à Nabuchodonoſor. *Ezech. 14. b. 17. d. 13. e* Et recedit à malo, qui jam ex amore Dei *m* cœperit nolle peccare. *Job. 1. a. 28. d. Prover. 3. a. 22. a. Tob. 4. b. Eccleſiaſtici 35. a. 48. c. Iſa. 54. d. 59. c.* Et recedit à tenebris, qui relinquit peccata. *Job. 15. d.* E diverſo non abiit Moab in tranſmigrationem. *Jer. 48. b.* Cùm non tranſivit peccator à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ ſed in peccato permanſit. Et recedens populus ab urbe poſt mortem Sebæ Principis ſeditionis. *2. Reg. 20. g.* Deſignat amotis Principibus errorum, populum redire ad ſubjectionem David, id eſt Chriſti.

m Greg. 1. Mor. 27. & 12 Mor. 24.

Prædicator malus converſus ad Chriſtum.

Abiens Abner ad David. *2. Reg. 3. d.* Typus eſt prædicatoris mali, converſi ad Chriſtum per pœnitentiam, per quam illi reconciliatur: à quo proficiſcitur in pace, cùm poſt pœnitentiam rurſum ad prædicandum mittitur. Et proficiſcentes filii Jacob ad Joſeph cum Benjamin, ut emerent cibos. *Gen. 43. c.* Deſignant bonos diſcipulos *n* venientes cum humilitate ad doctorem.

n Lyr. ſ. Gen. 43.

o Ori. ſ. Exod. hom. 7.

Relinquere ſæculum & tenebras vitiorum.

Abire aut proficiſci de Ægypto, eſt relinquere ſæculum, & tenebras vitiorum. *Exod. 14. d.* Abire autem longiùs ab Ægypto, eſt recedere ab occaſionibus peccatorum. *Exod. 8. g.* Porrò Pharao, id eſt, diabolus *o* non vult ut longiùs abeant, quia non vult ut fugiant occaſiones, vel non vult ut abeant toto triduo: ſed ut peccent, ſi non facto, ſaltem verbo, & ſi non verbo, ſaltem cogitatione. Abeunt tamen ipſo compulſo dimittere. *Exod. 10. e.* Cæterùm qui poſuerunt inſidias adverſus civitatem Hai, non longiùs receſſerunt, quia fortes appropinquant peccatoribus, ut eos convertant. *Joſ. 6. a.* Recedere autem procul à calumnia. *Iſa. 54.* Eſt cavere *p* ſibi à diabolo calumniatore.

p Hier. ſ. Iſa. 54.

q Ori. ſ. Mat. ho 7.

Amb. ſ. Luc. 1.

r Ori. ſ. Exod. ho. 5. & ſ. Num hom 7. 27.

Profectus in cognitione & opere.

Abiens Jeſus poſtquam impoſuit manus pueris. *Matth. 19. b.* Innuit non perſeverandum eſſe in puerili cognitione & converſatione: ſed ad altiora tendendum. Sic abiit Maria in montana. *Luc. 1. d.* quia exercentes bona opera *q* ſemper ad majorem perfectionem aſcendunt. Ad hæc pertinent manſiones filiorum Iſraël in deſerto, diverſos gradus profectus indicantes, ut proficiſci de Rameſſe in Socchoth. *Exod. 12. f. Num. 33. a.* Eſt relictâ *r* hujus mundi corruptione, ſumptoque itinere verſus cælum, cognoſcere ſe eſſe peregrinum ſuper terram, & ut peregrinum ſe in omnibus gerere. Proficiſci autem de Socchoth in Etham. *Exod. 13. d. Num. 33. a.* Indicat mox in aggreſſu peregrinationis occurrere nobis pugnas & tentationes. Rurſum de Hetam unitur ad mare. *Exod. 16. a. Numeror. 33. b.* ut ſciamus poſt conſolationes, occurſuras nobis tribulationes. Proficiſci autem à mari in deſertum Sin. *Numer. 33. b.* Indicat à tribulationibus ad divinas conſolationes veniendum, quæ tamen nondum,

ſunt

ſunt tentationibus. Proficiſci verò de Raphidim in Sina. *Exod.* 19. *à Num.* 33. *b.* Deſignat, quod quum anima eſt laudabilis judicii, tunc ſit capax divinorum ſecretorum. Proficiſcebantur autem filii Iſrael nube deſerente tabernaculum, ut deſignaretur proceſſus ad altiorem profectum impulſus Spiritus ſancti: idque per turmas & ordines ſuos, hoc eſt, ſecundum omnium virtutum ordinem. *Exod.* 40. *d. Num.* 2. *c.* 9. *d.* Et abiens Salomon in Gabaon ad ſacrificandum. 3. *Reg.* 3. *a.* Deſignat elevationem animi ad ſublimen perfectionem, ubi gratum offertur ſacrificium Deo.

Sequi Christum. Labore & ſolicite operari.

Abiens totus mundus poſt Chriſtum, *Joan.* 12. *c.* Licet id Phariſæi perverſa intentione dicerent: tamen totum mundus *a* abire debet poſt Chriſtum, tanquam poſt ſalvatorem mundi.

Abiens paralyticus curatus in domum ſuam, *Luc.* 5. *e.* deſignat reditum *b* peccatoris ad habendam conſcientiæ ſuæ curam, poſt remiſſa ſibi peccata. Sic ſinere abire Lazarum ſuſcitatum & ſolutum. *Joan.* 11. *f.* Eſt relinquere ſuſcitatum à peccato, ut cum ſuſcepta gratia per liberum arbitrium benè operetur. Sic abiit benè, qui quinque talenta acceperat ut operaretur. Abiit autem malè, qui unum acceperat, quod & abſcondit. *Matth.* 25. *b.* Profectus etiam dicitur peregrè pater familias relictâ vineâ vinitoribus, *Matth.* 21. *d.* quia reliquit Deus *c* homini liberum ad operandum arbitrium.

a Gloſ. or. ſ. Joan. 12. b Gloſ. or. ſ. Luc. 5. c Hier. ſ. Matt. 21.

Fuga concupiſcentiæ.

Abiens Elias aut fugiens Jezabelem, 3. *Reg.* 19. *a.* deſignat *d* vitationem carnalis concupiſcentiæ quæ non eſt vincenda per obſiſtentiam, ſed per fugam. Sic diſcedere aut recedere Cinæum de medio Amalec. 1. *Reg.* 15. *b.* deſignat *e* conjugatos cavere debere turpes obſcœnitates: Qui à medio recedere dicuntur, non ab extremis quia participant honeſta voluptate. Sic recedendum de medio Babylonis. *Jer.* 50. *b.* Et Chriſtus jubet recedere à Judæa & Hieruſalem. *Luc.* 21. *d.*

d Lyr. ſ. 3. Reg. 19. e Greg. ſ. 1. Reg. 15.

Examinare delicta.

Abire cum amico in ſylvam. *Deut.* 19. *b.* Dicitur quis, *f* quoties cum proximo ad intuenda & examinandà propria delicta convertitur. Aut cùm Prælatus accedit ad ſubditorum inveſtiganda delicta correctionis gratia.

f Gregor. 10. Mor. 9. & 2. paſtora. 10.

Procurare Principum favorem ad bonū eccleſiæ.

Abiens Jonathas cum Rege: & abiens cum muneribus ad Regem. 1. *Mac.* 11. *a. c.* deſignat Prælatos ad hoc tantum debere procurare temporalium principum favorem: ne ſpiritualium operum profectum impediant: quin potius impedientes etiam repellant.

Ablatio ſcandalorum.

Recedens Loth ab Abraham, ne eſſent jurgia inter ſervos. *Gen.* 13. *c.* Moralem *g* exhibet inſtructionem auferendi occaſiones ſcandalorum, vel deſignat hæreticos recedentes ab Eccleſia.

g Bed. ſ. Gen. 13. h Gloſ. ordi. Exod. 8.

Receſſus hæreticorum. Ablatio ſolicitudinum ſæculi.

Recedens muſca ab Ægypto. *Exod.* 8. *g.* Ablationem *h* indicat curarum & ſolicitudinum ſæculi, quæ mentem quieſcere non ſinunt.

Cognitio propria infirmitatis.

Recedentes procul filii Iſrael apparente Deo. *Exod.* 24. *c.* Deſignant cognoſcentes propriam infirmitatem, qua retinentur, ut Deum audire loquentem non audeant.

Difficultas fidei Judæorum.

Abiens regulus ad Chriſtum, ſed non cum tam integra fide. *Joan.* 4. *g.* typus eſt *i* Judæorum difficulter ad fidem Chriſti accedentium.

i Glo. inter. ſ. Joan. 4.

Ceſſatio tenebrarum per adventum Chriſti. Tranſitus ad lucē vitæ futuræ.

Abſceſſus noctis. *Ruth.* 3. *c.* Indicat ceſſationem tenebrarum per adventum Chriſti in mundum, allata fidei luce. Sic non recedit à tenebris, qui perſeverat *k* in infidelitate. *Job.* 15. *d.*

Eſt etiam abſceſſus noctis, tranſitus hujus vitæ ad lucem futuræ. *Jud.* 19. *g.*

k Hiero. ſ. Job. 15.

Dimittere literam legis. Abjicere verbaoſa.

Recedere vetera de ore. 1. *Reg.* 2. *a.* Eſt *l* dimittere literam legis, ut ad ſenſum ſpiritualem fiat tranſitus. Eſt etiam abjicere verba ſæcularia, otioſa, & vana, quæ ad veterem hominem ſpectant.

l Gre. ſ. 1. Reg. 2.

Ceſſatio tribulationum.

Abire prima dicuntur, cùm ceſſant tribulationes, quæ ſemper ad gloriam permittuntur. *Apoc.* 21. *b.* Sic dicitur abiiſſe imber *m* tentationum, & tribulationum, ac etiam paſſionis Chriſti. *Cantic.* 2. *c.*

m Ori. ſ. Can. ho. 3. Gre. ſ. Can. 2.

Ceſſatio Prophetarum.

Aut ſi imber ſint prophetæ, *n* dicuntur abiiſſe, quia viguerunt uſque ad Joan. Baptiſtam. Adveniente verò flumine civitatem Dei lætificante, & quod fit in recipientibus fons aquæ ſalientis in vitam æternam, ceſſavit officium prophetarum.

n Ori. ſ. Can. ho. 3.

Ceſſatio peccatorum & errorum.

Si verò imber ſint peccata *o* tunc imber abiit, hoc eſt, dicuntur abiiſſe peccata ſibi, quod nulla ſit ſubſtantia peccatorum, ſed in ſemetipſa reſoluta evaneſcunt, & in nihilum rediguntur. Sic ceſſarunt perſequutiones Chriſti, & hæreticorum verba. Et dicitur abiiſſe verus error. *Iſa.* 26. *a.*

o Grig. ſ. Cant. ho. 4. Berna. ſ. Can. ſerm. 58.

Chriſtus deflens Hieruſalem.

Recedere à ſe conſolatores petens Iſaias, ſignificat *p* Chriſtum deflentem Hieruſalem, tanquam irreparabiliter deſtruendam. *Iſa.* 22. *b.*

p Glo. inter. ſ. Iſa. 22.

Sequi imperitos.

Abire poſt veſtigia gregum. *Cant.* 1. *e.* Eſt ambulare *q* viam latam & imitari imperitorum populorū vitam, atque ita non eligendo comparari jumentis inſipientibus: & hac ratione fieri infimam, quæ debebat eſſe ſuprema.

q Ori. ſ. Cantic. ho. 2. Gre. 16. Mor. 22 & 30.

Captivum duci à concupiſcentiis.

Abiiſſe dicuntur Principes abſque fortitudine. *Thre.* 1. *b.* quum paſtores *r* & rectores Eccleſiæ nullam gregis curam habentes, captivi dicuntur à ſuis concupiſcentiis. Et abeunt juvenes & virgines in captivitatem. *Thre.* 1. *f.* quum hi, qui novi erant in Eccleſia, ac virtute & gratia fortes & ornati, in vitiorum barathrum, aut in hæreſim, ſive confuſionem Babylonicam incidunt. *Amos.* 9. *b.*

r Mor. 15. & ſ. Cantic. 1. s Glo. inter. ſ. Thre. 1.

Recedere à Deo.

Proficiſci ab Oriente. *Gen.* 11. *a.* Eſt recedere à Deo, vel à recta ratione, & tunc ædificatur turris ſuperbiæ. Et abire ſibi ipſi dicitur, *ſ* qui relicto Deo, proprium ſequitur appetitum. *Jer.* 2. *f.* 3. *b.* 5. *f.* 7. *f.* 11. *b.* 13. *b.* 16. *b.* 17. *a.* 19. *d.* 32. *g. Hoſe.* 7. *d.* 5. *c.* 9. *d.* Licet autem quicunque mortaliter peccat, à Deo recedere dicatur: tamen recedere à Deo plus videtur eſſe quàm peccare. Ut qui colunt idola, recedere à Deo dicuntur. 3. *Reg.* 9. *a.* 16. *g.* Sic dicitur Ephraim abiiſſe poſt ſordes: quia cœperunt colere idola Jeroboam. Et per eundem cultum dicuntur abiiſſe ad Aſſyrios, vel ad dæmones: & in ſenſum cordis ſui. *Baruch.* 1. *d.* Et recedere de via Domini. *Exod.* 32. *b. Deut.* 32. *c. Joſu.* 22. *d. Judith.* 5. *c. Job.* 34. *c. Sapi.* 3. *a. Eccleſiaſtici* 10. *b. Ezech.* 2. *b.* 6. *c.* 11. *c.* 24. *c. Dani.* 3. *c. Mich.* 2. *b. Zach.* 7. *c.* Sic recedere à veſtigiis Dei. 4. *Reg.* 18. *b.* Et recedentes filii Iſrael in tabernacula ſua. 3. *Reg.* 12. *d.* deſignarunt receſſum à cultu Dei. Abire autem in conſilio impiorum, *Pſal.* 1. eſt recedere à Deo *t* cogitatione & conſenſu, & tradere ſe doctrinæ perverſæ, quæ ſeparat à Deo: & quaſi conſilium ejus accipere qui impio facit, & ſequi conſilium carnis & diaboli. Eſt autem hoc abire, quaſi fluctuando diſcedere, & hoc eſt abire cum inſenſato. *Eccleſi.* 22. *b.* Ita prohibet Chriſtus abire in viam gentium, hoc eſt, ne imitentur opera gentium, aut ſequantur errores hæreticorum. *Matth.* 10. *a.* Ad tale conſilium abierunt Phariſæi, *Matth.* 22. *b.* Et qui non recedunt à peccatis ſuis, dicuntur abire. 4. *Reg.* 15. *b.* Sic abiit prodigus in regionem longinquam *u* recedens videlicet affectu à Deo & ab Hieruſalem: quia longe eſt à peccatoribus ſalus, & quia converſus eſt ad vanitates ſæculi, *Luc.* 15. *c.* Nemo autem recedit à Deo, niſi ante cum eo fuerit. Unde & draco in Job volumine apoſtata & prævaricator & recedens

ſ Ori. ſ. Jere. ho. 4. t Amb. ſ. Pſ. 1. Baſi. ſ. Pſal. 1. hom. 1. Hilar. ſ. Pſ. 1. Et ſ. Matth. cap. 10. u Ambroſ. ſ. Luc. 15. & de pæn. 3.

a Fulgent. l. de duplici prædeſtinatione. | Greg. ſ. 1. Reg. 20. b Ori. ſ. Mat. ho. 8. Thila. ſ. Mat. 29. Amb. ſ. Luc. 21. c Hier. ſ. Amos 3. & ſ. Iſa. 31. d Ori. ſ. Iere. hom. 14.

recedens appellatur. Recedere etiam à tergo Domini dicuntur, qui non *a* erubeſcunt de peccato, aut de Dei miſericordia deſperant. 1. *Reg.* 20. *d.* Et recedentes Principes ſunt hæreſiarchæ, hypocritæ. *Hoſee* 9. *d.* Et abire in Ægyptum, eſt reverti ad mundum, & mundana. *Hoſe.* 9. *b.* Et abeuntes alius in villam, alius ad negotiationem, &c. *Matth.* 22. *a.* varium deſignant receſſum à Deo, per rerum temporalium occupationem: ubi per hoc peccatur, quod relinquitur Deus ob nimiam rerum licitarum ſolicitudinem. Sic abiit mœrens juvenis *b* dives quia plus divitias amavit, quam evangelicam perfectionē. *Matth.* 19. *c. Marc.* 10. *c.* Idem abire poſt aurum. *Eccl.* 31. *b.* Porrò diſceſſio à Deo & fide dicitur futura, antequam veniat dies Domini. 2. *Theſ.* 2. *a.* Dicitur autem anima, quum diſceſſit à Deo, à ſeipſa deſciſcere. Recedere etiam à mandatis Domini, & à lege & à teſtamento ſancto, eſt non obedire, & proprios affectus ſequi, *Job.* 32. *c. Prov.* 4. *c. Amos* 2. *b. Sopho.* 3. *d. Malach.* 2. *b.* 3. *b.* 1. *Malach.* 1. *b.* Et dicuntur receſſiſſe in profundum, qui in peccata *c* ceciderant relinquentes Deum. *Iſa.* 31. *c.* Ad hæc referuntur recedere à ſapientia aut à facie ejus. *Eccleſ.* 8. *a. Sapi.* 18. *a.* Et abire ſuper omnem montem excelſum, *d* eſt in ſuperbiam Phariſaicam elevari. *Jer.* 3. *b.* Abire autem poſt carnem alteram, dicuntur committentes vitiū contra naturam. aut recedentes à Deo per peccatum. *Juda c.* Recedens etiam uxor à viro. *Jer.* 3. *a.* eſt anima recedens à Deo.

Converti ad temporalia.

Abire retrorſum dicitur Hieruſalem, *Jer.* 15. *a.* cùm anima, relictis ſpiritualibus, ad temporalia & carnalia convertitur, contrarium faciens ejus, quod ajebat Apoſtolus *Philipp.* 3. *c.* Quæ retro ſunt obliviſcens, ad anteriora me extendens. Et contra illud Salvatoris. *Luc.* 9. *c.* Nemo mittens manum ad aratrū, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Sic abierunt retro aliqui ex diſcipulis Domini Jeſu, relicta ſpirituali veritate. *e Joan.* 6. *g.* id figurabant milites, qui abierunt retrorſum, & ceciderunt. *Joan.* 18. *b.* Sic voluerunt filii Iſrael reverti in Ægyptum. *Num.* 14. *a.* Sic etiam ſunt recedentes in tempore tentationis. *Luc.* 8. *b.* At Chriſtus non abiit retrorſum, quia patienter ſuſtinuit omnes tribulationes. *Iſa.* 50. *e.* Neque etiam boni. *Pſal.* 43.

e Aug. ſ. Ioan. tra. 27. Cyr. 4. ſup. Ioan. 26.

Contemptus prædicatorum bonorum.

Abire à facie vocantium, eſt contemptus prædicatorum. *Hoſe.* 11. *a. Baruc.* 1. *d. Zach.* 7. *c.* Recedens etiam Eſau ab Jacob, *Gen.* 36. *a.* typus eſt quod mali nequeunt ſuſtinere converſationem bonorum, neq; cum eis habitare. Et recedens Naam iratus ab Eliſeo. 4. *Reg.* 5. *c.* deſignat rudes deſpicientes baptiſmū, & legem Chriſti tanquam inutilem, vel quod Gentiles antequam Chriſtus crucifigeretur, ipſo per ſe Chriſto loquente non crediderunt: ſed poſtea, docentibus Apoſtolis ad Sacramentum baptiſmi fideliter venerunt.

Apoſtatare facere.

f Hier. Oſe. 5.

Abeuntes perverſi ad Regem Antiochum, ut faceret jus gentium. 1. *Mach.* 1. *b.* figura ſunt apoſtatarū à fide, & ad cultum dæmonum converſorum, quibus non ſatis eſt ſe aberraſſe, ſed & alios pervertere nituntur. Et abiens Ephraim ad Aſſur *f* eſt quærens auxilium dæmonum. *Hoſe.* 5. *d.* 7. *c.* Et abeuntes viri iniqui ad Regem, ut facerent ceſſare Jonathan ab obſidione arcis Hieruſalem. 1. *Marc.* 11. *b.* Figura ſunt invidorum, qui calumniis & detractionibus nituntur boni viri prædicationem, aut alia bona opera impedire. Et abiens Judas ad Principes Sacerdotum. *Matth.* 26. *a. Marc.* 14. *b. Luc.* 22. *a.* deſignat malos ſemper quærere ſui ſimiles, & adjutores ad peccandum. Sed poſtmodum peius abiit, ut laqueo ſe ſuſpenderet. *Matth.* 27. *a.* deſignans eos, qui ita vitant unum peccatum, ut in peius incidant.

Repreſſio invidiæ.

Invidia.

Abeuntes quidam ad Phariſæos, ut nuntiarent Lazari ſuſcitationem. *Joan.* 11. *f.* In bonum quidem figura ſunt eorum, qui per bonorum operum manifeſtationem, invidorum audaciam reprimere conantur. In malum autem ipſos deſignant invidos, qui manifeſtant bona opera eorum quibus invident, ut eos citius opprimere procurent, quorum gloriam in dies augeri conſpiciunt.

Contemptus.

Abiens Eſau parvi pendens quod primogenita vendidiſſet. *Gen.* 25. *d.* indicat quod cùm impius in profundum malorum venerit, contemnit. *Prov.* 18. *a.*

g Lyra ſ. 3. Reg. 14.

Phariſæi fictè accedentes ad Chriſtum, vel ſanctitatem ſimulantes, Iudæi negantes, vel perſequentes Chriſtum.

Abiens uxor Hieroboam *g* ſimulato habitu ad Achiam. 3. *Reg.* 14. *a.* typus eſt Scribarum & Phariſæorum fictè accedentium ad Chriſtum, ut caperent eum in ſermone, & etiam ſimulantiū ſanctitatem, ut aſcendere valeant ad dignitates: qui tamen omnes deprehenſi graviter arguuntur.

h Greg. 14. Mora. 21. i Beda ſ. Gen. 37.

Recedentes amici Job ab eo quaſi alieni. *h Job.* 19. *b.* deſignat Judæos negantes Chriſtum, quē notum in Prophetis habebant. Et recedentes fratres Joſeph *i* à loco, in quo paſcebant gregem. *Gen.* 37. *d.* typus ſunt Judæorum, qui relicta legis obſervatione, ad perſequendum Chriſtum ſunt inflammati. Et recedens Eſau ab Jacob. *Gen.* 36. *a.* tranſgreſſionem legis deſignavit. Et abiens juvenis dives triſtis nolens ſequi Chriſtum: receſſum Judaici populi à Chriſto indicavit. *Matth.* 19. *c.* Et receſſus Iſrael à domo David. 3. *Reg.* 12. *e.* eſt receſſus Judæorum ab Eccleſia. Sic receſſus Edom, ne eſſet ſub Juda. 4. *Reg.* 8. *e.* Et abiit retrorſum Hieruſalem. *k Jere.* 15. *a.* quia quum populus ille ſupremus eſſet per fidem, factus eſt infimus per incrudelitatem, & mortem Chriſti.

k Ori. ſ. Iere. hom. 10.

l Glo. ordi. ſ. Tob. 8.

Volentes obruere fidem Chriſti

Abeuntes ut foderent ſepulchrum Tobiæ *l* quem putabant mortuum. *Tob.* 8. *c.* deſignant volentes obruere fidem Chriſti, dubitantes de ejus vita & reſurrectione, & quod verè ſit ſponſus Eccleſiæ.

m Hil. ſ. Mat. can.

Defectus contemplativorum.

Ejectio infidelium.

Recedere dicitur omne volatile, cùm viri contemplativi deficiunt in Eccleſia. *Jere.* 4. *f.* Recedere eos, qui plangebant puellam mortuam, præcipit Chriſtus. *m Matt.* 9. *c.* deſignans abjectionem infidelium ab Eccleſia. Sic præcipiens Darius recedere eos, qui impediebant ædificationem templi. 2. *Eſdr.* 6. *b.* deſignat bonos Principes, qui abegerunt hoſtes Eccleſiæ Chriſti, ut incrementum ſuſciperet.

Abire & recedere pollutos, ne accedant ad ſacra, cùm dicitur. *Thre.* 4. *c.* videtur eſſe vox arrogantium & ſuperborum: qui ſe juſtos arbitrantes, cæteros aſpernantur, indignoſque cenſent, qui ſacris admittantur. Cumque deberent potius eorum procurare ſalutem, in deſperationem eos inducunt. Sic etiam *n* dirunt hæretici ad Catholicos. *Iſa.* 65. *a.*

n Hier. ſ. Iſa. 65.

Venientes dæmones in corda reproborum.

Eſt etiam aliquando hæc vox bonorum, *ut Pſal.* 6. Diſcedite à me omnes qui operamini iniquitatem. Et hac voce utetur Chriſtus in judicio adverſus malos, *Matth.* 7. *d.* 25. *b. Luc.* 13. *f.*

o Greg. ſ. 1. Reg. 14. p Ori. ſ. Luc. hom. 34.

Detrudi in infernum.

Abeuntes Philiſthiim *o* in loca ſua. 1. *Reg.* 14. *g.* ſunt dæmones in corda reproborum venientes, in quibus ceu propriis locis requieſcunt. Sic latrones abierunt homine ſemivivo relicto *p* quaſi poſt victoriam requiem quærentes. *Luc.* 10. *e.* Vel abeunt in ſua loca, cùm detruduntur in infernum. Ut quum Judas dicitur abiiſſe in locum ſuum, *Actor.* 1. *d.* Et Achitophel in domum ſuam. 2. *Reg.* 17. *f.* Et abiens Antiochus in terram ſuam ſpoliato templo. 1. *Mach.* 1. *c.* Eſt diabolus triumphans, quum animes fidelium, & religioſorum, omnium virtutum ornamento nudavit. Cæterum cùm invenit ſibi reſiſtentes, nec ejus tentationibus cedentes, dicitur etiam abire, quum aliquamdiu à tentando ceſſare videtur: ſed abiit triſtis tanquam victus. 1. *Mach.* 6. *a.* & abiens Nicanor, cùm multa minatus eſſet adverſus templum Hieruſalem. 2. *Mach.* 14. *e.* eſt diabolus qui quum fideles ſuperare non poteſt, ad graviores machinandas tentationes ſe convertit. Sic recedens Aſael Rex

Syriæ

Syriæ ab Hieruſalem, acceptâ ſacrâ pecuniâ ab Joas Rege Juda, *4. Reg. 12. d.* Et Seſac Rex Ægypti. *2. Paral. 12.* typum gerunt diaboli, qui ſpoliatis viris doctis, bonis & religioſis theſauro virtutum, recedit cum victoria. Et recedens Benadab Rex Syriæ fœderatus ab Achab Rege Iſrael. *3. Reg. 20. f.* idem deſignat. Recedit diabolus victus. *Luc. 4. b.* Et diſceſſit ſpiritus malus à Saule, pulſante David citharam. *1. Reg. 16. d.* quia per prædicationem ejicitur à cordibus pœnitentium. Et receſſit Nabuchodonoſor ab Hieruſalem. *Jer. 21. a. 37. b.* Et receſſit ſceptrum Ægypti, cùm ceſſat imperium diaboli. *Zach. 10. d.* Diſcedens autem diabolus vix à lunatico. *Luc. 9. e.* deſignat ſe ab eis, quos longa peccandi conſuetudine poſſedit, difficulter recedere.

Perire ſuperbia & imperium mundanorum.

Recedere dicitur Sceptrum Ægypti. *Zach. 10. d.* quum perit & ceſſat ſuperbia *a* & imperium mundanorum.

a Hier. ſup. Zach. 10.

Ambitio.

Abiens Abimelech in Sichen, *b* ut populi favore principatum occuparet. *Jud. 9. a.* typus eſt procurantium dignitates, non vitæ merito, ſed favore carnali, aliiſque modis illicitis. Sic abiens Abſalom in Hebron ad reddendum votum. *c 2. Reg. 15. b.* figura eſt ambitioſorum & hypocritarum, qui ſpecie ſanctitatis ambiunt dignitates. Ita profectus Roboam in Sichen, ut conſtitueretur Rex. *2. Paralip. 10. a.* typus eſt ambientium dignitates.

b Lyr ſ. Jud. 9. & ſup.
c 2. Reg. 15.

Solitudo Chriſti in paſſione.

Receſſerunt à Job neceſſarii, cùm nullos habuit Chriſtus *d* in paſſione ſua conſolatores. *Job. 6. c. Sic Iſa. 25. a.*

d Greg. 12. Moral. 5.

Accendere aut ſedare iram.

Proficiſcuntur ex eodem ore & ſufflare in ignem, & expuere in ipſum. *Eccleſiaſt. 28. b.* quia idem poteſt verbis accendere iram & ſedare. Cæterùm recedere nolens Aſael ab inſequutione Abner, & ita periens, *2. Reg. 2. e.* figura eſt iratorum, qui blandis verbis magis inflammantur in iram, donec veratione velut levi mucrone feriantur.

Mori.

Abire interdum eſt mori, ac deſinere eſſe: *ut Pſ. 38.* Remitte mihi priuſquam abeam. Et recedere aquas de mari. *Job. 14. b.* Eſt mori hominem, & ceſſare ejus cogitationes, quæ ſunt velut aquæ in mari: ut ſit illud *Pſal. 145.* In illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Chriſtus & lex manens in Eccleſia.
Quieſcere in ſacra ſcriptura.

Non recedens Moyſes & arca de caſtris. *Num. 14. g.* deſignat, *e* deferente veteri populo legem, ipſam in Eccleſia cum Chriſto remanſiſſe. Et non recedens Joſue de tabernaculo. *Exod. 33. c.* Eſt Chriſtus ſemper manens in Eccleſia. Item ſpiritus legis, manens in Eccleſia.

e Rup. 4. ſup. Exod 36.

Non recedens Ruth à loco, ubi cum puellis colligebat ſpicas. *f. Ruth. 2. b.* deſignat animam fidelem, quæ verſatur in ſacris ſcripturis, quæ non debet tranſire ad extraneos agros, hoc eſt, ad perverſos ſenſus hæreticorum.

f gl. Ord ſup. Ruth. 2.

Sollicitudo Prælatorum in vindicandis delictis.

Non recedentes filii Iſrael in tabernacula ſua, niſi prius vindicato ſcelere Gabaa Benjamin. *Judic. 20. a.* admonent quantam ſolicitudinem debent habere Prælati in vindicandis delictis in Deum commiſſis.

Perſeverans in gratia.

Non diſcedens Anna de templo die ac nocte. *Luc. 2. e.* deſignat perſeverantiam in gratia, ut ſemper ſit templum Dei.

Rapina dæmonum & hæreticorum.

• Non recedit rapina à Ninive. *Nah. 3. a.* quia in mundo dæmones & hæretici ſemper rapiunt, aut rapere nituntur, qui fures dicuntur & latrones.

Abiron, & Dathan.

ABIRON, id eſt, pater meus muſſitans, vel pater meus magiſter murmurans, ſive pater meus magiſter iniquus, & pater meus magiſter mutilis, Dathan verò interpretatur donum eorum, vel donum ſufficiens. Hi duo fuerunt Principes ſeditionis contra Moyſen & Aaron, ut ipſi videlicet Principes conſtituerentur populi. *Num. 16. a. Pſal. 105. Eccleſ. 45. c.*

Superbi & ambitioſi.

Manifeſta ſunt figura ſuperborum *g* & ambitioſorum in Eccleſia & cœnobiis, qui contra ſuos Prælatos eriguntur, eoſque de gradu ſuo dejicere procurant, ut in eorum ipſi locum ſufficiantur. Quod quàm grave ſit crimen, oſtendit pœna eos mox ſubſequuta.

g Lyr. ſ. Num. 16.

Concupiſcibilis & iraſcibilis.

Poſſunt etiam in homine ſignificare vires concupiſcibilem & iraſcibilem, quæ adverſus ratiooem quaſi per ſeditionem eriguntur, cum eaque quaſi de imperio contenduot.

Abiſac.

ABISAC Sunamitis pulcherrima puella conjuncta David, ut eam ſenio frigeſcentem calefaceret: quam tamẽ ille carnaliter minimè cognovit. *3. Reg. 1. a.* hanc cùm petiiſſet Adonias poſt mortem patris ſibi conjugio copulari, à Salomone occidi juſſus eſt. *3. Reg. 2. c.* interpretatur autem Abiſac pater meus ſuperfluus, aut rugitus. Sunamitis verò Coccinea.

Sapientia.

Figura eſt ſapientiæ: *h* quæ cùm omnes aliæ vires velut uxores jam ſenem deſtituerint, adomniaque opera facto corpore ſenes ſint inepti, ſola hæc in eis viget. Dicunturque eam carnaliter non cognoſcere, ut oſtendatur, quantò magis ſapientiam amplectuntur, tantò magis eos à carnis concupiſcentiis reddi alienos. Ad hanc hortatur Salomon, dicens. Arripe illam, & exaltabit te: glorificaberis ab ea, quum eam fueris amplexatus. Et quoniam abundat hæc in ſenibus, cùm cæteræ minuantur, rectè dicitur pater meus ſuperfluus, ut ſuperfluus ſit abundans: & rugitus, quia reſonat in illis ſapientia velut fervidum mare. Et dicitur Coccinea, ut fervorem dilectionis inſinuet: ad quem ipſa mentes ſe amplectentium accendit.

h Hier. in ep. 2. ad Nepotia., gloſſa inter. 3. Reg. 1.

Vita contemplativa.

Poteſt ſimili ratione vitam contemplativam ſignificare: quæ mentem in honorem Dei calefacit.

Fides.

Deſignat etiam fidem, *i* qua caleſit Deus, qui non placatur operibus legis.

i Rup. 3. ſup. Reg. 2.

Eccleſia.

Quodſi per David intelligamus Chriſtum, dicetur is nullis veſtibus poſſe calefieri: quoniam omnes cæremoniæ & legis ſacrificia non ſufficiebant ad accendendam in ejus membris charitatem: ſed illis dimiſſis, totaque abjecta ſynagoga, conjunxit ſibi Eccleſiam, quæ per fidem, ſpem & charitatem fidelium mentes inflammat: atque ita dicitur ipſum David calefacere. Hanc autem corrumpere voluit Adonias, hoc eſt Judaicus populus per cæremoniarum legis obſervantiam: ideò jure occiſus.

Dignitas eccleſiaſtica.

Poteſt autem hac ratione etiam beneficia & eccleſiaſticas dignitates adumbrare: quas ſibi ambitioſi tradi procurant, ut Adooias, Abiſac, ut hac via aſcendant, quum virtute, qua vacui ſunt, nequeant.

Abiſai

Abiſai.

ABISAI, id eſt, pater meus incenſum mihi: vel pater meus ſacrificium meum, vel pater ſalutis meæ, vel patris ſalutare mihi, vel patris munus. Erat comes David in his quæ forti animo indigebant: erat filius Sarviæ & frater Joab: fuitque præſidio David contra Jesbibenob gigantem: & numeratur inter præcipuos virorum fortium David.

Figura eſt virtuti iraſcibilis, cujus auxilio aggredimur fortia: quia nihil aggrediebatur, quin conſuleret David, illoque prohibente deſiſtebat: demonſtrat nihil per iram aggrediendum, quin prius ratio conſulatur, qua repugnante, ceſſandum eſt ab agreſſu. Itaquum voluiſſet Saulem perfodere, prohibitus à David quievit. 1. *Reg.* 26. *b.* cùm etiam Semei decreviſſet occidere, David ratione monſtravit parcendum illi fuiſſe: moxque acquievit. 2. *Regum.* 16. *b.* interpretatur autem Abiſai patris munus, quoniam hæc vis data eſt homini à Deo in bonum: nempè ut reſiſtere audeat iis, quæ verè mala ſunt, & noxia ipſi David, id eſt, rationi: & ideò dicitur fuiſſe præſidio contra Jesbibenob gigantem volentem ipſum David interimere. 1. *Reg.* 21. *e.* dicitur autem filius Sarviæ, quod interpretatur anguſtia: quia tunc oritur ira, ſuaſque vires exerit: cùm animus eſt in anguſtia, ut ipſam anguſtiam ab eo depellat. Et quoniam hæc vis inſtrumentum eſt fortitudinis, ſemper Abiſai invenitur inter præcipuos fortium David, *ut* 2. *Regum* 23. 1. *Paral.* 11. *d.* & dicitur percuſſiſſe Edom in valle Salinarum 1. *Paral.* 18, *c.*

Vis iraſcibilis.

Cùm autem dicitur Abiſai fuiſſe præſidio David contra Jesbibenob gigantem, ſignificare poteſt Angelum confortantem Chriſtum ad ſuſtinenda Judæorum tormenta.

Angelus confortans Chriſtum.

Ablactare, vide Lac.

Abluere, Lavare, Lavacrum, Illotus.

ABLUERE ſeu lavare, cùm ſit mundare ſordes, recipit allegorias: & ſecundùm eum, qui lavat, & ſecundùm id quod lavatur, & ſecundum id, quo aliquid lavari dicitur. Lavacrum autem eſt locus, ubi quippiam lavatur.

Baptiſmus lachrymæ pœnitentia.

Et quidem generaliter lavari contingit à ſordibus peccatorum, vel per baptiſmum, vel per lachrymas pœnitentiæ: veluti quum filia Pharaonis dicitur deſcendiſſe ad flumen, ut lavaretur, typus eſt Eccleſiæ *a* ex Gentibus ad baptiſmum venientis. *Exod.* 2. *a.* Idem deſignat *Ruth.* 3. *a.* & Betſabe. 2. *Reg.* 11. *a* & Suſanna. *Daniel.* 13. *b.* Lavantur autem ſacerdotes priuſquam ſacris veſtibus induantur: quia *b* non ſunt ad ſacerdotium promovendi, niſi qui prius per baptiſmum & pœnitentiam mundati fuerint à peccato. *Exod.* 29. *a.* 40. *b.* *Levit.* 8. *a.* 13. *a.* 15. *a.* 16. *b.* 17. *d.* *Deut.* 21. *a.* 23. *b.* Lavabantur autem in mari, aut labio æneo. *Exod.* 30. *c.* 38. *a.* Ea verò, quæ offerebantur, lavabantur in conchis & uteribus, ut deſignaretur fideles mundari & per baptiſmum, & per alia ſacramenta. 2. *Paral.* 4. 2. *Ezech.* 40. Porrò lavari juſſus eſt Naaman in Jordane *c*, idque ſepties, ob ſeptiformen donorum Spiritus ſancti gratiam, & contra ſeptiformem lepram. 4. *Reg.* 5. *c.* Sic etiam lavit cæcus *d* in natatoria Siloe. *Joan.* 9. *a.* & lavari quaſi aquis nivium, *e* eſt mundari lachrymis è cœlo acceptis. *Job.* 9. *d.* Hanc ablutionem præcipit Dominus *f* *Iſai.* 1. *d.* Lavamini, mundi eſtote. Hæc ablutio ponitur *Zach.* 13. *a.* *Act.* 22. *d.* Poſt hanc ablutionem iterum deturpari, deprehenditur. *Eccleſiaſt* 34. *d.* 2. *Pet.* 2. *d.* Cùm autem *Ezech.* 16. *a.* reprehenditur anima, quæ non eſt lota in ſalutem: *g* videtur indicari, quandam eſſe ablutionem in ſalutem: aliam verò non in ſalutem. Nam qui in baptiſmo gratiam Spiritus ſancti percipiunt, in ſalutem lavari dicuntur: qui verò ſacramentum accipiunt, & non rem ſacramenti, dicuntur quidem lavari, ſed non in ſalutem. Sic eſt generatio, quæ ſibi munda videtur: & tamen non eſt lota. *Prov.* 30. *b.* Et veſtis aſperſa ſanguine lavatur in loco ſancto, quum caro peccato maculata, per ſanguinem Chriſti in baptiſmo ipſa eadem aſperſione mundatur, & hoc in Eccleſia, quæ locus ſanctus eſt, extra quem *h* non prodeſt ablutio. *Levit.* 6. *d.* 17. *d.* Et Sancti dicuntur laviſſe ſtolas ſuas, hoc eſt, corpora ſua per pœnitentiæ labores. *Apoc.* 7. *d.* 21. *c.* Et lavare veſtimenta *i*, eſt per baptiſmum aut pœnitentiam corpus mundare. *Exod.* 19. *b.* Denique omnes ferè ablutiones ad baptiſmum & pœnitentiam referuntur.

Mundatio carnis.

Dicitur autem aliquando Deus lavare, qui tamen in omni ablutione ſemper eſt ſupremus auctor, *ut Iſa.* 4. *b.* Si abluerit Dominus ſordes filiarum Sion, & ſanguinem Hieruſalem laverit de medio ejus, in ſpiritu judicii & ſpiritu ardoris. Et petit David. *Pſal.* 50. amplius *k* ab eo lavari, ut non ſolum peccata quæ ſunt in memoria, remittat, ſed etiam quæ obduxit oblivio. Et *Ezech.* 16. *b.* lavi te aqua. Et *Apoc.* 5. *b.* Lavit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo.

Mundator Deus.

Moyſes quoque, hoc eſt, lex Dei, lavat ſacerdotes. *l.* *Levit.* 8. *a.* quia per legem Dei ad vitanda crimina, & virtutes expeſſandas inſtruimur. Et hoc *Jerem.* 2. *e*, dicitur lavari nitro, *m* hoc eſt, verbo Dei mentem pungente, peccatorum ſordes diluere.

Verbo Dei mentem mundare.

Cùm autem ſacerdos qui expiat ſanctuarium, dicitur carnem ſuam lavare in loco ſancto: Chriſtus deſignari poteſt, mundans Eccleſiam *n* per ſacramenta. *Levit.* 16. *a.* Iidem homo paratus ad offerendum caprum emiſſarium, lavat corpus: hic eſt Chriſtus Eccleſiam. Et etiam qui comburit carnes vituli. Idem ſignificatur. *Num.* 19. *b.* Et Judith lavans corpus ſuum, Chriſtum indicat mundantem Eccleſiam, *Judith.* 10. *a.* De hac ablutione ait Apoſtolus. *Hebr.* 10. *d.* Abluti corpus aqua munda.

Mundans Chriſtus Eccleſiam.

Lavare totum corpus, eſt omnes potentias mundare, & peccatum originale purgare *Levit.* 15. *c.* Et lavare carnem, mentem ab omni peccati ſorde eluere. *Levit.* 22. *a.* & lavat corpus & veſtimenta *o*, qui interiora & exteriora mundare curat. *Num.* 19. *a.* Lavat autem veſtimenta, & non corpus, qui venit ad baptiſmum jam intus mundatus, ut Cornelius Centurio.

Mundare omnes potentias aut mentem.

Lavans ſe David poſt fletum. 2. *Reg.* 17. *e* deſignat conſolationem ex pœnitentia receptam: quia peccator de peccato dolere debet, & de dolore gaudere.

Conſolatio ex pœnitentia.

Lavare faciem eſt mundare *p* conſcientiam, quæ velut facies eſt animæ. *Matth.* 6. *c.* quod etiam lavare cor à malitia dicitur. *Jerem.* 4. *d.* Sic autem lavando faciem tollitur velamen à mente, ut revelatâ facie gloriam Domini contemplari valeamus.

Mundare conſcientiam.

Lavans autem Joſeph faciem poſt lachrymas, quas fuderat viſo Benjamin. *Gen.* 43. *g.* deſignavit ba-

a Ori. ſ. Exod. hom. 2.
b Iſy. ſ. Lev. 8. 15. 16.
c Rer ſer 1. de reſurr. Greg. Venet. Cant. a. to 3. c. 6.
d Ambr. 3. de ſacram. c. 2. & de apol. David. c. 9. Cyrill 6 in Joan. c. 15.
e Greg. 9 Moral. c. 40.
f Hier. Iſai 1.
g Greg. ſ. Ezech. hom. 6. Hier. ſ. Ezech 16.
h Orig. in Lev. hom. 6. Iſy. Levit 6.
i Cyril 4 ſup. Joan 51
k Greg. ſup. Pſal 50.
l Orig. ſ. Lev. hom. 6
m Et ſ. Hier. hom. 13.
n Hiero ſ Ier 2.
n Gloſ interl. ſ Levit. 16
o Aug. q. in Num. 13
p Ori. ſ Lev. ho 10. & ſup Evang. cum jejun Hila. ſ. Matth. c. 5. Baſil de jejun hom 1. Aug. 1 ſerm. dom. in monte.

vit baptiſmum Pauli Apoſtoli a quem prius in cæcitate manentem Chriſtus, ut Joſeph Benjamin fleverat.

Lavare manus generaliter eſt mundare opera, b quæ manibus deſignantur, ſive id fiat per baptiſmum, ſive per lachrymas pœnitentiæ. *Exod.* 30. r. 40. d. *Levit.* 15. b. Et lavare manus inter innocentes, eſt mundare opera, ut ſit ſimilis eis, qui cùm benè agant, calumniam patiuntur. c. *Pſalm.* 15. Et lavare manus ſuper vitulam eſt demonſtrare opera eſſe munda in paſſione Chriſti, *Deut.* 12. b.

Lavit autem Pilatus manus, quum dimiſſo Barraba, condemnavit Chriſtum, quaſi volens oſtendere opera ſua munda eſſe in hoc, quod gerebat. *Matt.* 27. c. unde fuit figuratus per hominem paratum d qui mittebat hircum in deſertum, & ſe lavabat. *Levit.* 16. f. Eſt etiam Pilatus in illa ablutione figura gentilis populi e quia Judæis ſuſcipientibus in ſe crimen effuſionis ſanguinis Chriſti, ipſe quotidie in confeſſionem fidei migrat, & in ea proficit.

Lavat manus ſuas in ſanguine peccatoris. f. *Pſalm.* 57. qui viſa peccatorum vindicta, curat opera ſua mundare, & operando proficere. Item quum impiis vindicta tribuitur, non procurantibus hoc ſanctis. Aut certè Chriſtus lavit manus ſuas in ſanguine peccatoris, quando ipſe innocens in cruce, abluit peccata noſtra, dum blaſphemaretur à dicentibus: Sanguis ejus ſuper nos & ſuper filios noſtros. Cùm autem Dominus dicit *Matth.* 15. & *Marc.* 7. Non lotis manibus manducare non coinquinat hominem: ibi lavare manus ſumitur ſecundùm literam. Nam ſpiritualiter ſumendo, non lavare manus coinquinat hominem interiorem. Ille enim non lavat manus, qui opera exercet turpia, quorum tamẽ non cum pœnitet.

Lavare pedes Dei vel Angelorum, quum legitur: eſt miniſterium impendere g minoribus ob Dei honorem. Sic laverunt Abraham & Loth, & alii. *Gen.* 18. a. 19. a. 1. *Reg.* 25. g. 1. *Tim.* 5. b. deſignavit autem Abraham illa ablutione lavacrum baptiſmi futurum extremo tempore per pedes deſignato.

Eſt etiam lavare pedes, mundare affectus minorum, à pulvere terrenorum, h à cupiditate, accedia, puſillanimitate, ne quid videlicet pulveris ad diem judicii remaneat. *Exod.* 29. a. 30. c. 40. d. *Levit.* 1. b. 8. c. 9. c. *Jud.* 19. e. *Cant.* 5. b.

Lavare autem ſic propriè pertinet ad Chriſtum, qui & tunc lavat pedes i quum mundat à venialibus: quod alii non efficiunt. Sic lavit pedes Diſcipulorum. *Joan.* 13. a. qui etiam laviſſe dicitur, mittens diſcipulos ad honeſtas actiones, & eorum ingreſſum ad beneficia gentium deſignans, & quæ decora & pura erant, propria poteſtate præparans unde fragravit unguentum, & ſuavis odoris opus ad omnes Gentes. Tobias etiam lavans pedes, Chriſti fuit typus, membra ſua mundantia. *Tob.* 6.

Illotis pedibus occurrit Mephiboſeth Davidi cum victoria revertenti. 2. *Reg.* 19. d.

Lavans Job pedes ſuos butyro. *Job.* 19. a. deſignat Chriſtum k mundantem ſuos ab afflictionibus tribulationum per conſolationem Spiritus ſancti.

Vel eſt Chriſtus implens prædicatores pinguedine bonorum operum, ut ipſorum exemplo ſimul cum doctrina ſimplices auditores foveantur.

Vel certè ſignificat Prælatos, qui crebris admonitionibus eos, qui infirmi ſunt in Eccleſia, confirmant, ad benè operandum promptiores reddunt.

Laviſſe dicitur pedes Sponſa. *Cant.* 5. b. quum de corporis contubernio & l familiaritate carnis mens ſe ſeparans, ad ſuperna volando contendit. Et quum à vita activa, quæ affectibus terrenis inficitur, quis ſe ad contemplativam contulit.

Lavare pedes arietis, m & cætera, quæ de ipſo lavabantur: deſignant tollenda eſſe fulcra voluptatis, *Levit.* 1.

Lavare inteſtina, eſt mundare cogitationes, n quæ nobis intimæ ſunt, ut inteſtina in animali. *Exod.* 29. *Levit.* 1. b. c. Et quia inteſtina ſunt velut receptacula voluptatum, lavare inteſtina, erit etiam auferre voluptates.

Columbæ lacte lotæ, dicuntur o animi inſigni mundiciæ ſpiritualis candore fulgentes. *Cant.* 5. c. Peculiariter autem id de Doctoribus dici poteſt, qui cum ſyncera doctrina pulcherrimum habent candorem operum. Dicitur etiam de his, qui integra & pura fide baptizantur.

Lavantes Dorcadem mortuam *Actor.* 9. f. eos indicant, qui ſimplices à terrenorum fragilitatibus mundare curant.

Lavare holocauſtum, eſt p mundare orationes à terrenis affectibus, quæ ut holocauſtum offerri debent Deo, *Ezech.* 40. f.

Vel lavant holocauſtum in oſtio gazophylacii, q qui per dicta & opera Sanctorum mundant in ſe, ipſis culpas impedientes, ne ſe holocauſtum immundum offerant Deo.

Laviſſe dicitur Chriſtus veſtimenta ſua, r quum carnem ſuam immortalitati reddidit: quæ ideò prius ſordida dici poterant, tum propter mortalitatem, & tribulationes paſſionis: tum quia omnes peccatorum noſtrorum ſordes ſuper ſe ſuſceperant. Hoc deſignabat, qui offerebat caprum emiſſarium, & qui comburebat vitulum & hircum, qui lavare veſtimenta ſua jubebantur. *Levit.* 16. f. Ita dicitur *Zach.* 3. b. Jeſus indutus veſtibus ſordidis, quibus exutus eſt per mortem, & indutus mundis in reſurrectione. Et dicitur laviſſe vino ſtolam ſuam ſ per proprii ſanguinis effuſionem, *Gen.* 49. b. Quod etiam dicitur de Eccleſia quam proprio ſanguine ab omni macula & ruga mundavit. Sicut & quum baptizatus eſt in Jordane per adventum Spiritus ſancti nos à peccatis noſtris mundavit: quum in ſanguine uvæ dicitur laviſſe pallium ſuum.

Lavare veſtimenta, eſt t mundare & ſanctificare actiones quod jubebatur plebi ad audiendum verbum Dei. *Exod.* 19. b. Et cùm jubentur lavari & non abjici, aliquid videntur habere boni, quod tamen ſit mundandum. Hæc ablutio deſignatur *Lev.* 11. 13. 14. 15. Refertur autem hæc ablutio præcipuè ad actiones exteriores, quæ magis habent rationem indumenti: ut quum *Num.* 19. a. lavari jubentur veſtes & corpus, per veſtes intelliguntur actiones exteriores, & per corpus interiores. Et qui vincunt hoſtes, lavare veſtimenta ſua jubentur: ne videlicet ex ipſa tentationum pugna quippiam immunditiæ contraxerint. *Num.* 31. d. Et qui converſationem exteriorem honeſtam habent, veſtimenta ſua laviſſe dicuntur. Ita præcipitur Levitis, ut lavent veſtimenta ſua. *Num.* 8. b. Et ſancti beatificantur. *Apoc.* d. 21. r. qui laverunt ſtolas ſuas ubi etiam veſtimenta ſunt virtutes, v quæ per operum frequentiam lavantur. Cùm autem dicuntur lavaſſe ſtolas ſuas in ſanguine Agni: ad omnes pertinet baptizatos, qui ſanguine Chriſti mundati ſunt. Poteſt etiam referri ad martyrium.

Lavare etiam veſtimenta interdum eſt x mundare cogitationes: quod fit quum diſcutiendo bonas à malis, bonas retinemus, repulſis malis. *Levit.* 16. f.

Marginal notes (left): *Baptiſmus Pauli Apoſtoli.* — *Mundare opera.* — *Simulatio innocentia.* — *Gentilis populus.* — *Mundans opera viſa vindicta peccatoris.* — *Chriſtus blaſphematus in cruce lavit peccata noſtra.* — *Miniſterium impendere minoribus.* — *Baptiſmus.* — *Mundare affectus.* — *Mundare venialia.* — *Chriſtus mundans afflictiones.* — *Impinguans bonis operib.* — *Prælati confirmant & minores.* — *Separatio à corporeis & terrenis.* — *Tollere fulcra voluptatis.* — *Mundare cogitationes.* — *Auferre voluptates.* — *Mundicies animæ. Mundare ſimplices à fragilitatib.* — *Mundare orationes.* — *Mundare ſeipſum.* — *Chriſtus mundans carnem ſuam.* — *Mundare eccleſiam.* — *Mundare actiones.* — *Martyrium.*

Marginal notes (right): a *Amb. de Joſeph* 10. — b *Iſy. ſ. Lev.* 15. — c *Hie. ſ. Pſ.* 25. — d *Ori. ſ. Levit. hom.* 10. — e *Hie. ſ. Mat.* 25. — *Hila. ſ. Matt. can.* 33. — f *Arno. ſ. Pſa.* 17. — *Hie. ſ. Pſ.* 57. — *Aug. ſ. Pſ.* 57. — *Euch. q. in Pſ.* — g *Ori. ſ. Gen. ho.* 4. — *Beda ſ. ge.* 18. — h *Ori. ſ. Lev. ho.* 1. *& ſ. Iu. ho.* 8. *Et Iſa. ho.* 5. 6. — *Cle. Alex. pæda.* 8. — i *Am. prolo. de ſpiritu ſan. & de virgini.* 3. — l *Hie. ſ. Iob.* 31. — *Greg.* 19. *mo.* 11. 12. — m *Am. de Iſa.* 6. *& ſerm.* 16 *in Pſal.* 116. — *Aug. ſ. Io. tra.* 57. — n *Phil.* 2. *alle.* — o *Ori. ſ. Levit. ho.* 1. — *Greg.* 9. *mor.* 40. — *Phil.* 2. *alleg.* — p *Amb. ſ. Pſ.* 118. *ſer.* 26. — *Gre. Cant.* 5. — q *Hie. ſ. Eze.* 40. — r *Gre. ſ. Eze.* 29. — ſ *Or. ſ. L. ho.* 9. *& ſ. Ge. ho.* 17 — *Amb. de ben. patriarch.* 4. — t *To.* 1. *c.* 7. — u *Or. Ex. ho.* 11 *& ſ. Le. ho.* 8. *& ſ. Nu. ho.* 25. — *Iſy. Levi.* 15. — *Aug. ſ. Apoc. ho.* 6. — x *Glo. ord. ſ. Lev.* 16.

Mephiboſeth dicitur non laviſſe veſtes quamdiu abſens fuit David, in ſignum triſtitiæ, 2. Reg. 19. *d.* ut deſignetur eum habere veſtes ſordidas, cui abſens eſt Chriſtus: nec integram cum poſſe habere lætitiam.

Mundare cogitationes. Triſtitia per abſentiam Chriſti.

a *Gl. inter ſu. Levit. 6.*

Lavari vas æneum, quod tetigerit ſanguinem. *Lev. 6. d.* eſt *a* virum robuſtum, quem peccare contigerit, per pœnitentiam mundari. Idem eſt de vaſe ligneo, quod tetigerit ſeminifluvus, hoc eſt, de viro robuſto, qui vanitatibus aditum præbuit. *Levit. 15. c.*

Mundare virum va[nitati] [deditum] per pœnitentiam.

b *Gr. ſ. Pſ. 6.*

Lavare lectum, eſt *b* mundare conſcientiam, idque per ſingulas noctes eſt faciendum, hoc eſt, per ſingulas cogitationes tenebroſas. *Pſal. 6.*

Mundare conſcientiam.

c *Glo. ord. ſu. Luc. 5.*

Lavantes retia piſcatores, *Luc. 5. a.* ſunt *c* prædicatores, qui doctrinam ſuam bonis operibus illuſtrare curant.

Illuſtrare doctrinam bonis operibus.

Abluere ſeu diluere crimina, quæ objiciuntur: metaphoram habet, quum quis verbis oſtendit ſe liberum eſſe ab iis criminibus, quibus ab adverſariis obſcurari videtur. Ut Paulus abluebat crimina ſibi objecta, *Actor. 25. d.*

Defendere innocentiam ſuam.

Laverunt currum Achab, & habenas ejus ſanguine pollutas. *3. Reg. 3. 22. f.*

d *Aug. 2. de doct. chriſtia. 6. Ambr. ſer. 16. in Pſ. 118.*

Lavacrum dici ſolet *d* baptiſmus, ut quum *Cant. 4. a.* dicitur, dentes tui ſicut greges tonſarum, quæ aſcenderunt de lavacro. Idem *Cant. 6. b. Et Epheſ. 5. c.* dicitur: Mundans eam lavacro aquæ. Et *ad Tit. 3. b.* Per lavacrum regenerationis.

Baptiſmus.

Abnegare.

ABNEGARE aliquid, eſt illud velut incognitum deſerere, ab eoque penitus deciſcere.

e *Orig. ſ. Matth. 2. Hier. Algaſ. Ep. 151. q. 3.*

Abnegare ſemetipſum dicitur, qui priorem vitam malam, *e* hoc eſt, veterem hominem bona converſatione deponit, ac relinquit. Et qui confitetur Chriſtum, & animam ſuam pro Chriſto ponit, ſemetipſum abnegat. *Matt. 10. d. Luc. 9. c.* E diverſo qui confitetur teipſum, hoc eſt, ſe & ſua præponit Chriſto, abnegat Chriſtum. Ita Petrus abnegavit Chriſtum, quando non eum confeſſus eſt, præponens vitam ſuam confeſſioni Chriſti, *Luc. 22. d.*

Mutare vitam ex prava in [bonam] [converſationem].

Abnegare virtutem, eſt malorum. *2. Tim. 3. a.* Abnegare verò impietatem & ſecularia deſideria, eſt bonorum. *Tit. 2. c.*

Abner.

ABNER, id eſt patris lucerna, filius *Ner.* i. lucernæ, de tribu Benjamin, Princeps militiæ Regis Saulis qui poſt Regis obitum, conſtituere voluit Regem Iſrael Isboſeth filium Saulis, contentione habita contra David, ad quem poſtmodum reducere voluit Iſrael. fuitque occiſus ab Joab fraudulenter, cum ipſe Aſaelem fratrem ejus occidiſſet.

f *Greg. 1. Reg. 14.*

Ut ergo interpretatur patris lucerna, & eſt filius lucernæ, & princeps militiæ: figura eſt prædicatorum, *f* qui ſunt lux mundi, habentque lucernam ſacræ ſcripturæ, doctoreſque ſunt militiæ Chriſtianæ. 1. *Reg. 14. g.* Et quum reprehenditur malæ cuſtodiæ Regis, 1. *Reg. 26. c.* typus eſt negligentiæ prædicatorum, qui in auditorum corde Chriſtum ſervare minime curant.

Prædicatorum.

Ut autem voluit facere Regem Isboſeth per contentionem: figura eſt volentium promovere ad eccleſiaſticas dignitates indignos qui movent diſcordias in Eccleſia. Cumque non recto itinere gradiantur, ſæpè etiam uſu venit, ut promovens *g* & promotus diſſideant: quemadmodum inter Abner & Isboſeth orta fuit diſcordia. *2. Reg. 3. a.*

Promoventes indignos.

g *Lyra ſup. 2. Reg. 3.*

h *Glo. ord. ſu. 2. Reg. 2. Rup. 2. ſu. Reg. 8. Greg. 3. paſto. admon. 17.*

Cæterum ut bellum movit adverſus David, & occidit Aſaelem, virum ſtrenuum: *h* ſignificare poteſt Paulum de eadem tribu, qui perſecutus eſt Eccleſiam Chriſti, & adjutor fuit ad necem Stephani. *2. Reg. 2.*

Paulus, Apoſtolus.

Quum autem non valuit blandis verbis avertere Aſaëlem, donec eum lancea confodit averſa: deſignat prædicatorem prius blandis verbis furorem iracundi mitigare volentem. ſed cum ejus conatus retinere non poteſt, percutit averſa haſta, quum furentem tranquillè ex quibuſdam tangit, & quaſi parcendo ſuperat. *2. Reg. 2. f.*

Prædicator in iracundum.

Ut autem reducere voluit populum Iſraël ad David, reductus ipſe prius in gratiam: & occiſus eſt ab Joab percuſſus in inguine. *2. Reg. 3.* typus eſt peccatoris converſi ad Chriſtum, qui poſtmodum efficitur prædicator, alioſque reducit ad Chriſtum. Verùm niſi caveat inſidias diaboli, per inſidias occiditur percuſſus in inguine, nempe cadens in peccatum libidinis. Aut certè patitur Judæorum perſecutiones.

Peccator converſus factus prædicator.

Abnuere.

ABNUERE, cùm ſit nutu aliquid negare, de ſe non habet allegoriam, ſed habet manifeſtam negandi metaphoram, & ex ſibi adjunctis ad allegoriam trahi poterit.

Non abnuens Booz ſe propinquum eſſe Ruth, ut eam acciperet uxorem. *Ruth 3. c.* deſignat Chriſtum, qui ad copulandam ſibi Eccleſiam ex gentibus, fecit ſe propinquum, tum per aſſumptam naturam, tum ob virtutes illi communicatas: tum etiam, quia verè per charitatem fuit illi proximus ut Samaritanus vulnerato.

Non abnuens Achab Benedab Regi Syriæ petenti ab eo aurum, & argentum, inſuper, & uxores ac filios, deſignat conſentientem tentationibus diaboli, tradentemque illi virtutum theſaurum, ac filios bonorum operum. *3. Reg. 20. a.*

Conſentire diabolo.

Abolere, quære, Delere.

Abominari, Abominatio, Abominabilis, Deteſtari, Execrari.

ABOMI-

ABOMINARI & deteſtari, cùm ſit rem aliquam cum faſtidio & odio abijcere: certum eſt deſignari in re ipſa, quam quis abominatur, malum aliquod, cujus gratia meritò ſit abjicienda non ſimpliciter, ſed cum quodam horrore: aut certè interdum malum non erit in ipſa re, ſed in abominatione, ut quum mali abominantur bonos. Cumprimis autem corruptio abominationem inferre ſolet. *ut Pſal. 52.* Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt. *a* Porrò deteſtari & execrari ſemper videntur fieri verbis. Abominari verò aliquo facto, aut ſigno. Et maledictiones dicuntur deteſtationes & execrationes. *Num. 5. c. Et Dan. 9. c.* Deteſtatio, quæ ſcripta eſt in lege Moyſis. *Et Matth. 26. g.* Cœpit Petrus deteſtari & jurare.

a Hila. ſ. Pſal. 52.

Subtrahere gratiam. Abominatur Deus, aut anima ejus quempiam, quum ſubtrahit ab eo gratiam, *b* & alia ſpiritualia dona. & ſinit cor peccatoris indurari, ſicque ab eo longè ſalus, quæ eſt Chriſtus, qui & anima Dei dicitur. Sic minatur Deus ſe abominaturum pacta ejus non ſervantes. *Levit. 26. Pſal. 5.* Virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus.

b Ori. ſ. Levi. ho. 16. Iſich. Le. 26.

Abjectio Iudæorum. Peculiariter autem minatur Deus. *Levit. 26. e.* ſe abominaturum Judæos, hoc eſt, abjecturum illum populum: ut etiam *Pſal. 105.* dicitur Deus abominatus eſſe hæreditatem ſuam. Et *Amos. 6. c.* Deteſtatur ſuperbiam Jacob.

Peccatores & peccata. Abominatio Domini paſſim dicuntur peccatores, & ipſa peccata, aut abominabiles Deo: *ut Prov. 3. d.* Dicitur abominatio Domini omnis illuſor. *Et Prov. 6. c.* Qui ſeminat diſcordias inter fratres. Et 8. *a.* Deteſtatur Deus impium. *Item 11. a.* Abominatio eſt illi ſtatera doloſa, & cor pravum, & labia mendacia, & via impii: & cogitationes malæ: & omnis arrogans: & tam qui juſtificat impium, quàm qui condemnat juſtum: & rurſus pondus, & menſura, & hoſtiæ impiorum, quæ ex ſcelere offeruntur: hæc omnia dicuntur eſſe abominabilia Deo, & habentur *Proverb. 12. 15. 16. 17. 20. 21. 24. 29. & Luc. 16. d.* Quod hominibus altum eſt, hoc eſt ſuperbia, abominatio eſt ante Deum. Et *Deuter. 17. a.* Abominatio eſt hoſtia vitioſa. Et *Iſa. 1. d.* Incenſum malè oblatum. Et *Deuter. 20. c.* Merces proſtibuli. *Hoſe. 9. c.* Abominabiles facti dicuntur, *c* ſicut ea, quæ dilexerunt. Et 3. *Reg. 21. c.* Abominabilis factus dicitur Achab. Et *Pſal 13. 52.* Abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis. Et *Proverb. 13. a.* Juſtus deteſtatur verbum mendax. Et *Amos. 6. c.* Deteſtatur ſuperbiam Jacob. Et *Sapient. 19. c.* Dicitur deteſtabilis inhoſpitabilitas. Et *Geneſ. 38. b.* Onam fundens in terram ſemen, dicitur rem deteſtabilem feciſſe. Et boni abominantur malos, & iniquitatem. *Pſal. 118.*

c Hie. Oſ 9.

Idololatria & idola. Magis autem peculiariter abominationes dicuntur *d* graviora peccata, & ad idolatriam pertinentia, & ipſa idola *ut Jerem. 2. b. 13. d. 16. d.* Dicuntur abominationes Hieruſalem idola & cultus idolorum. Et *Lev. 18. d. Deut. 7. d. Et 3. Reg. 14. g.* Dicuntur feciſſe omnes abominationes Gentium. Et 4. *Reg. 23. c.* Idolum filiorum Ammon dicitur abominatio. Et paſſim dicuntur abominationes gentium ipſi cultus idolorum: *ut 2. Par. 33. 34. 36. Jerem. 26. d. Ezech. 5. c. 7. a. 8. c. 16. c. 18. g. 20. a. 22. c. 43. b. Dan. 9. g. Zach. 9. b. Malach. 2. c. 1. Machab. 1. f. b. Matth. 24. b. Marc. 13. b. Apocal. 13. a. 21. g. Job. 15. b.*

d Lyr. ſ. Ier. 2.

Affectus carnales. Abominationes Ægyptiorum ſunt *e* affectus carnales, & vitia, quæ mundani tanquam idola colunt: quæ tamen juſti ſacrificant, & mactant. *Exod. 8. f.*

e Lyr. P. 85. theſau.

Simplicitas conſcientiæ & bonorum operum. Abominationes etiam Ægyptiorum offerunt Iſraëlitæ: quia ſimplicitatem conſcientiæ, quam injuſti quique velut infimam abjectamque deſpiciunt, hanc juſti in virtutis ſacrificium vertunt: & excolentes recti puritatem, ac manſuetudinem Deo immolant: quam abominantes reprobi fatuitatem putant. Ita reprobi dicuntur deteſtari diſciplinam. *Prov. 5. c.* Denique bona & ſimplicia opera dicuntur abominationes Ægyptiorum & in univerſum virtutes.

Bed. Exod. 6.

Spes malorum *f* dicitur abominatio animæ *Job. 11. d.* Quia quæ mali deſiderant & ambiunt, boni oderunt & abjiciunt. Et quia ſpiritus deficit, ubi caro requieſcit. Ut enim caro mollibus, ſic anima duris nutritur. illam blanda refovent, hanc aſpera exercent.

f Gre. to Mo. 24.

Abominabilis factus eſſe dicitur decor animæ, quum à virtutibus in vitia mutata eſt. *Ezech. 16. c.*

Abominabile dicitur vivens in aquis ſine pennulis & ſquammis, *Levit. 11. b.* Quia qui *g* baptizati ſunt, & carent virtutum operibus, molleſque ſunt ad libidinem, abominabiles ſunt Deo. Item gradiens ſuper quatuor pedes abominabile habetur. *Levit. 11. b.* Quia cùm ſimulet vitam contemplativam, affectu tamen terrenis adhæret. Abominabile præterea cenſetur omne reptans ſuper terram, aut ſuper pectus ambulans. *Levit. 11. g.* quia his deſignantur, qui ſola terrena ſapiunt.

g Glo. ord. ſ. Lev. 11.

Exercitus deſtruens Hieruſalem. Idolum in templo Antichriſtus Hæreſes. Abominatio deſolationis ſtans in loco ſancto, dici poteſt exercitus, qui *h* deſtruxit Hieruſalem. *Dan. 9. g. Matth. 24. b.* Quod 1. *Mach. 1. f.* exponitur de abominando idolo per Antiochum in templo conſtituto. Item verbum falſum quod dicitur Antichriſtus, ſeu ipſe Antichriſtus abominatio deſolationis dicitur: qui ſtabit in loco ſancto, dum nitetur figere pedem in cordibus fidelium. Hæreſes quoque & perverſa dogmata abominatio deſolationis dici poſſunt.

h Ori. ſ. Matth. 29. Hie. Alga. ep. 151. q. 11. & ſ. Matth. 24.

Mali etiam dicuntur abominari bonos. Ut cum *Job. 19. c. 30. b.* Dicuntur conſiliarii Job ipſum abominari. hoc eſt, Scribæ & Phariſæi abominantur Chriſtum & Eccleſiam. Et *Pſal. 87.* Ait Chriſtus: *i* Poſuerunt me abominationem ſibi. Et *Amos. 5. c.* Abominati ſunt loquentem perfectè, hoc eſt, doctorem veritatis. Et *Prov. 13. d.* Deteſtantur ſtulti eos, qui fugiunt mala. Item Ægyptii deteſtantur paſtores ovium *k* hoc eſt, mundani juſtos & doctores veritatis. *Geneſ. 26. d.* Et deteſtari Iſrael eſt, maledicere Chriſtianis. Et Chriſtiani dicuntur gens abominata, quia patiuntur perſequutiones à Judæis, cæteriſque infidelibus. *Iſaiæ 49. b. 2. Machab. 1. f.* Et abominantur Ægyptii paſtores, hoc eſt, amatores affectuum, rectam oderunt rationem.

Am. ſ. Lu. 15. L. 10 c. 4. i Arn. ſ. Pſal. 87. k Amb. ep. 4. & l. 1. de Cain c. 6. Phil. de profugis.

Perversè judicare. Scripturas depravare. Abominati judicium dicuntur judices, *l* qui perversè judicant: & qui docent falſa: & qui Dei judicis ſententiam declinant: & omnem regulam ſcripturarum malis interpretationibus depravant. *Mich. 3. c.*

Gre. 14. mor. 23. Phil. de ſacrificiis Abe. & Cain l Hie. ſ. Mic. 3.

Immunditia bonorum etiam operum. Abominari dicuntur veſtimenta Job ipſum Job, aut quemcunque alium. *Job. 9. d.* Quia quantumcunque bonis operibus fulgeant, *m* nihilominus dicere poſſunt illud *Iſa. 64. c.* Omnes juſtitiæ noſtræ quaſi pannus menſtruatæ. Vel ſi membra corporis ſint veſtimenta, ipſa abominabilem hominem faciunt: quia dum contra mentem membra ſuperbiunt, dum ſancti deſiderii ſtudia tentationum ſuarum tumultibus interrumpunt, in ipſo ſuo certamine poſita anima agnoſcit quantum adhuc à divinitate deſpicitur, quæ corruptionem ſuam plenè appetens tranſire, ſed non valens, fœdæ pulvere cogitationis inquinatur.

m Gre. 9 mo. 29.

Iudæi. Abominata gens dici poſſunt Judæi, *n* qui abominationi ſunt univerſo mundo. *Iſa. 49. c.*

n Hie. ſ. Iſ. 49.

Deteſtantes Sichimitæ Abimelech. *Judic. 9. c.* manifeſto judicio ſunt, malos interdum odio habere

bere malos, non amore virtutis, aut odio vitii: ſed ob aliud temporale commodum aut incommodū.

Abominatio hominum dicitur detractor. *Prov.* 24. *a.* quia ab omnibus odio habetur.

a Gr. ſ. Deut. 22.

Abominabilem eſt mulierem indui veſte virili, & è diverſo, *Deut.* 22. *a.* Quia *a* contra naturam eſt, ut fœmina exerceat actus viriles: ut docere, prædicare, &c. Utque vir ſe drijciat ad actiones muliebres & effœminatas. Ideò Apoſtolus 1. *Tim.* 2. *d.* Mulierem in Eccleſia docere vetat. Item eſt contra naturam, ut caro dominetur ſpiritui, atque ita induatur veſte virili.

b Hi. & Au. ſ. Pſal. 106. — *Faſtidium ſacrarum lectionum.*

Abominari omnem eſcam dicitur *b* anima *Pſalm.* 106. quum ex tentatione incidit in tædium: ut omnem ſacram lectionem faſtidiat, & omnem doctrinam veritatis.

c Gre. 33 mo. 27. — *Contemptus voluptatum.*

Abominabilis fit panis alicui in vita ſua. *Iob.* 33. *c.* quum *c* converſus ad Deum contemnit delectationes, quas prius avidiſſimè amplectebatur.

Execrabilis dicitur oratio non audientis legem, *Prov.* 28. *b.* quia dignum eſt, ut ab ejus beneficiis ſit quaſi extraneus, cujus juſſionibus non vult eſſe ſubjectus.

d Gl. inter. ſ. Pſal. 58.

Execratio de qua annuntiabantur Judæi in conſummatione, *d* eſt qua ipſi maledicebant Chriſto, ipſum ut abominabantur. *Pſal.* 55. 58.

e Hier. Alga. — *Non deſpicere carnem, nec peccatores.*

Non abominari Idumæum, & Ægyptium, eſt, *e* non deſpicere carnem ſuam neque ſimplices: vel non contemnere peccatorem, cum & ipſi peccatores fuerimus, & adhuc ſimus. *Deut.* 23. *b.*

Execratio divitis dicitur pauper. *Eccleſ.* 13. *d.*

Abortire, Abortus, Abortivum.

f Ariſt. 7. Hiſto. animal. 3.

ABORTUS fœminarum eſt, *f* quum fœtus aut nondum formatus in utero, aut non perfectus, & ante tempus a natura inſtitutum, aliquo caſu non ſervato naturali ordine in lucem edicitur: & vel oritur jam mortuus: aut citò moritur: rariſſimeque ipſum vivere contingit, ut tunc jam abortivum dici nequeat.

g Orig. Exod. ho. 10. — *Abjectio verbi Dei.*

Itaque cum *Exod.* 21. *c.* duo rixantur, hoc eſt, diſputant: alterque eorum mulierum *g* prægnantem percuſſerit, id eſt, ſcandalizaverit animam infirmam, habentem in ſe verbum Dei, nondum opere in lucem productum: ex ea percuſſione facit abortivum, quum abjicit à ſe verbum Dei, non formatum quidem, ſi ſit catechumenus: formatum autem, ſi eſt baptizatus. Vir autem non abortit, licet pariat: quia fortes ſtatim opere complent verbum Dei: fœminæ autem, hoc eſt, infirmi ſunt prægnantes, quia non tam citò verbum conceptum opere exequuntur. Poteſt & abortivum non formatum dici *h* doctrina conjecturalis, formatum verò vera ſcientia.

h Phil. de congreſſu, &c.

i Ori. ſ. Num. ho. 7. — *Populus Iudaeorum.*

Cum autem *Num.* 12. *c.* orat Moyſes, ne Maria ſoror ejut fieret ſicut abortivum, poteſt per abortivum intelligi populus *i* Judæorum: quia in utero ſynagogæ impedientibus peccatis, & dimidiam carnem conſumentibus, non potuit ad integrum formari, ac etiam quia neminem ad perfectum lex adduxit. Ideo niſi in uterum Eccleſiæ intrent, velut abortivi projicientur.

k Ori. ſ. Nu. ho. 2. — *Lapſi à fide.*

Poteſt autem ibidem abortivum ſignificare *k* lapſos à fide, qui tunc abortivi ſunt, quum ab Eccleſiæ gremio velut mortui abjiciuntur.

l Gre. ſ. Iob. l. 3. — *Mali.*

Abortivum abſconditum, quod ponitur *Iob.* 3. *c.* poteſt ſignificare *l* malos. Nam ut abortiva de ventre matris exeuntia, non viderunt lucem, ſed ex tenebris in tenebras eunt: ex tenebris atque anguſtia materni uteri, in tenebras & anguſtias terræ atque ſepulchri: ſic impii de tenebris in tenebras eunt, ex anguſtia in anguſtiam expellentur, de corpore in ſepulchrum, ex ſepulchro in judicii damnationem, & tenebras exteriores.

m Gre. 4. Mo. 36. — *Sancti in lege natura.*

Uterum cum ibi Job optet eſſe ut abortivum abſconditum: ſignificare *m* poteſt ſanctos, qui vixerunt in lege naturæ: qui cum mortui fuerint ante legem ſcriptam, quaſi intra uterum legis naturæ mortificantes carnem ſuam mortui, non relictâ aliquâ in ſcripturis ſui memoriâ, velut abſconditi in limbum abierunt.

n Ori. ſ. Nu. ho. 7. — *Non guſtare vitam carnalem.*

Abortivum autem, quod dicitur melius mortuo. *Eccleſ.* 6. *b.* eſt *n* quum quis ne guſtavit quidem vitam carnalem: cui vitæ aliquis eſt mortuus, cùm in ea prius vixerit.

Apoſtolus quoque 1. *Cor.* 15. *a.* dicit ſe abortivum, quaſi qui per vim coactus ſit credere, non exſpectato tempore, & mox nullo etiam interjecto tempore, ad Apoſtolatum evectus.

Quum *Iob.* 21. *a.* dicitur bovem impiorum concepiſſe, & non abortiſſe, denotat cuncta evenire proſpera reprobis in hac vita.

Abra.

Caro.

ABRA vocabulum Græcum figa ficans ancillam: erat enim ancilla Judith, quæ cùm dicatur portare Aſiopam vini poſt Judith: figura poteſt eſſe carnis aut carnalium, qui tamen ſimpliciter obtemperant præceptis & ſacramentis. Unde & tandem in libertatem gratiæ perveniunt: quemadmodum illa libera facta fuit a domina ſua, *Judith.* 15. *a.* 16.

Abraham.

Deus Pater.

ABRAHAM prius dictus eſt Abram, id eſt, pater excelſus, deinde Abraham, id eſt pater multitudinis, filius Thare, maritus Saræ, è qua centenarius genuit Iſaac ſecundùm divinam promiſſionem: ex Agar verò, ancilla Saræ, genuit Iſmaëlem, & alios filios è Cetura. Egreſſus eſt de terra ſua ex præcepto Dei. Secundùm autem varia ejus geſta variè ſignificabit.

o Geor. Ven. Ca. 2. 4. 7. c. 3.

In primis Abraham typus *o* invenitur eſſe Dei Patris, qui genuit Iſaac, hoc eſt, filium ſuum æternum, de legitimo matrimonio, hoc eſt, de natura ſua cognita. Genuit etiam Iſmaelem, hoc eſt, creaturas & peculiariter rationales, & ſingulariter Luciferum, qui eſt initium viarum Dei, quas genuit de ancilla, hoc eſt, ex Judæis & voluntate, ſeu deliciis & complacentia, quam dicitur habere in creaturis, licet ab ipſis nihil accipiat. Dicitur etiam ex ancilla genuiſſe: quia Deus in veteri lege, quæ ancillæ typum gerit, filios in ſe credentes produxit. *Geneſis* 16. *a.* *Galat.* 4. *c.* Et generans Iſaac, eſt *p* Deus producens populum Chriſtianum per filium

p Aug. ſerm. 71. 72.

ſuum

Digitized by Google

ſuum. *Gen. 21. a.* Ut autem occidere voluit Iſaac ex præcepto Dei: manifeſtè deſignat Deum, *a* qui non pepercit filio ſuo, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. *Gen. 22.* Ita cùm miſit ſervum ad quærendam uxorem filio, Deus eſt mittens ad copulandam Eccleſiam ex Gentibus filio ſuo, *Gen. 24.* Eundem deſignat quum in ſinum recipit Lazarum. *Luc. 16. e.* Ut Abraham genuit Iſaac in ſenectute: figuratur, quod penè in fine mundi Chriſtus eſſet naſciturus.

Bed. ſ. Ge. 18. 22.
a Ru. 5. de glo-riſ. Trin. 5.

Chriſtus. Abraham, ut dictus eſt pater excelſus, & pater multitudinis, typus eſt Chriſti: *b* & quum egreſſus eſt de terra ſua ex præcepto Dei, & peregrinatus eſt, *Geneſ. 12. a.* Chriſtum deſignat, qui venit è ſinu Patris, & ex ejus præcepto in terram peregrinationis. Qui etiam deſcendiſſe dicitur in Ægyptum, id eſt, in hunc mundum: & dicit Saram, hoc eſt *c* Eccleſiam, quæ ſponſa eſt ſua, per aſſumptam naturam humanam, ſororem ſuam eſſe. & ita petit, ut illa confiteatur: quia ut diſcipulos & credentes fratres appellat: ita & Eccleſiam ſororem, ut *Cant. 4. c.* Soror mea ſponſa. Regreditur inde dives: quia aſcendens in altum, captivam duxit captivitatem. *Pſal. 67.* Ut autem aliam dicitur duxiſſe uxorem poſt mortem Saræ. *Geneſ. 25. a.* Idem Chriſtus eſt, cui conjungi nituntur hæretici alieni à vera uxore, hoc eſt, ab Eccleſia: cùm dicant ſe Chriſtum habere, qui nonniſi in Sara, hoc eſt in Eccleſia invenitur. Et quum *Iſai. 51. a.* dicitur ad Judæos, *d* ut attendant ad petram, unde exciſi ſunt, & explicat petram eſſe Abraham. Chriſtus ibi figuratur, à quo omnes fideles originem habent. Item, ut ſeparatus eſt à Loth, Chriſtum deſignat, qui ſe à populo Judæorum in infidelitate relicto, ſeparavit. *Gen. 13. a.*

b Gl. inter ſ. Gen. 12.
c Bed. ſ. Ge. 18
d Hie. ſ. Iſa. 11

Mens. Rurſus quum egreditur Abraham de terra ſua, mentem *e* & intellectum deſignat: quæ ut magnificetur, debet egredi ab omnibus corporeis voluptatibus, atque adeò ab ipſis cognatis ſenſibus, & vocibus, ut tota converſatio ſit in cœlo. Et dicit Saram eſſe ſororem ſuam: quia vult ſapientiam, quam habet, aliis communicari.

e Amb. 2. de Abraham. 1. & 4. Clem. Alex. 1. ſtrom.

Chriſtianus Religioſus. Præterea, ut egreſſus eſt de terra ſua, quemlibet *f* verè Chriſtianum, & religioſum deſignare poteſt, qui vitam & converſationem carnis deſerere debet, & tanquam peregrinus in hoc mundo, ut in Ægypto, habitare, ubi ſapientiam aut virtutem, velut Saram ſororem ſuam dicere debet, juxta illud *Prov. 7. a.* Dic ſapientiæ, Soror mea es. Fit autem dives in Ægypto: quia virtutes in hoc mundo ſunt acquirendæ, *Gen. 12. 13. 20.* Quum autem ſurrexiſſe manè dicitur, ut videret quid actum eſſet de Sodomis, *Gen. 19. f.* ſuadet compaſſionem & ſolicitudinem, quam erga proximos habere debemus. Item agit, quum plangit mortem Saræ. *Gen. 23. a.*

f Bed. ſ. Ge 21. Ambr. de Abraham 1. Ori. ſ. Geneſ. ho 5.
g Lyra. ſ. Gen. 14.

Prælatus. Ut dimicavit Abraham adverſus Reges, qui captivum deducebant Loth: typus eſt *g* Prælatorum, qui ſe pro ſubditorum ſalute periculis objicere debent. *Geneſ. 14. c.* Unde & poſt laborem confortatus eſt à Domino, qui mercedem tribuere ſolet laborantibus pro ſalute ſubditorum. *Geneſ. 15. a.* Et eadem charitate oravit Abraham, ne ſubverteretur Sodoma. *Geneſ. 18. c.* Et quum durè accepit ejectionem ancillæ, & Iſmaëlis: Prælatus ſignatur, qui cum moleſtia debet ſubditos caſtigare. *Gen. 21.*

Antiqui Patres. Ut etiam dictus eſt pater multarum gentium, & fuit ante legem, treſque habuit uxores: ſignificare poteſt eos, qui in lege naturali coluerunt Deum, non tamen in tanta perfectione, & caſtitate, quanta eſt in Eccleſia. Et dicitur *Iſa. 63. a.* neſciſſe filios, quoniam *h* illi recedentes à fide ejus, facti ſunt inimici Dei. Idem ut quaſi querulus dicit Deo: Ego ibo abſque liberis: figura eſt antiquorum patrum, qui quaſi murmurabant adverſus Deum, cum quadam diffidentia de adventu ejus. *Gen. 15. a.*

h Hie. ſ. Iſ. 63.

Vir perfectus. Præterea ut prolem habuit ex ancilla: virum perfectum *i* exprimit, qui carnem ſuam ut ancillam bonis operibus fructificare facit. *Gen. 16. Gal. 4.*

i Lyr. ſ. Ge. 16.

Baptizati. Ut autem circumciſus eſt, & nominis mutationem accipit: typus eſt baptizatorum, quibus in ipſo baptiſmo nomen imponi ſolet. *Gen. 17. a.*

Sancti Chriſtum ſuſcipientes. Cum occurrit alacri animo ad ſuſcipiendos hoſpitio tres viros: ſanctos *k* ſignificat, qui Chriſtum libentiſſimè ſuſceperunt. *Gen. 18. a.*

k Bed. ſ. Ge. 18.

Eccleſia. Deſignat etiam ſanctam Eccleſiam, quæ Chriſtum per ſua membra ſuſcipit. Et etiam quia mater eſt omnium fidelium ſicut Abraham pater dicitur omnium credentium. Huic Abraham dat Deus miſericordiam, *l* quam juravit patribus noſtris à diebus antiquis. *Mich. 7. d.*

l Hie. ſ. Mi. 7.

Intellectus. Cum autem occurrit tribus viris extra tabernaculum, *Gen. 18. a.* figura eſt ipſius intellectus, *m* qui ad Trinitatis cognitionem percipiendam, omnia naturalia prætergredi debet.

m Gre. 9. mo-ral.

Fides. Præterea, ut dimicavit adverſus quatuor Reges in quinque Regum defenſionem, & vicit: figura eſt fidei, per quam vincenda ſunt vitia, quæ virtutes expugnant, & defendendi ſunt quinque ſenſus. *Geneſ. 14.* Et ut clarius fidei typum gerat, dictum eſt de eo. Credidit Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam. *Gen. 15. b. Roma. 4. a. Galat. 3. a. Hebra. 7. a. Jaco. 2. d.* Atque ita ipſa eſt velut principium fidelium, & fideles dicuntur ſemen ejus. *Pſalm. 104. a. Eccleſiaſtici 44. d. Luc. 19. b. Joan. 8. e.*

Patientia Obedientia. Philoſophia moralis. Diſcipulus docilis. Cùm autem patientiſſimus & obedientiſſimus fuerit: typum gerere poteſt *n* ipſius patientiæ & obedientiæ, *Geneſ. 22. a. 1. Mach. 2. f. Hebra. 11. b.* Et propter obedientiam poteſt ſignificare philoſophiam moralem, in qua inter cætera, docetur obedientia. Et etiam eſt typus eorum, qui per doctorem & inſtructorem profecerunt: unde dicitur pater Jacob, id eſt meditatoris: quia doctrina debet exerceri, ut perfectè habeatur.

n Orig. Prolo. Car. Philo. de ſomnis.

Sacerdos. Ut obtulit filium ſuum, ſed ſine morte: deſignat *o* ſacerdotes offerentes Chriſtum in Euchariſtia. *Gen. 22. a.*

o Ru. 6. ſ. Ge. 22.

Abrumpere, Rumpere, Dirumpere, Interrumpere.

Incarnatio Chriſti. Prædicatio divinæ ſapientiæ. Apertio lateris Chriſti.

ABRUMPERE eſt vi quadam aliquid frangere, aut ſcindere: à ſignificatione parum diſtant rumpere, & dirumpere. Poſſunt autem in allegoriam admitti ſecundùm ea, quæ rumpi dicuntur.

Cùm dicitur *Iſa. 64. a.* Utinam dirumperes cælos, & deſcenderes, manifeſta eſt petitio *p* incarnationis filii Dei, quæ quia nimium videbatur ſanctis patribus differri: ideò propheta in eorum perſona petit quaſi violenter cœlos dirumpi.

p Hie. ſ. 64.

Dirumpit Deus fontes & torrentes, quum *q* divinam ſapientiam per Apoſtolos, & alios Prædicatores prædicari facit, *Pſal. 73.* Et rupti fontes abyſſi ſunt apertæ figura ſcripturarum. *Gen. b.* Dirumpiſſe

q Hie. ſ. Pſ. 73.

a Aug. ſ. pſal. 77.
Dirupiſſe dicitur Deus petram. *Pſalm.77.*104. quum *a* permiſit aperiri latus Chriſti, ut inde manarent fluenta gratiæ Sacramentorum.

b Au. ſ. pſ 77. Rup. ſ. Hoſ.13
Interrupit Deus mare. *Pſal.77.* quum *b* per Baptiſmum & gratiam cohibuit & fregit concupiſcentiarum fluctus. Dirumpit etiam interiora jecoris, quum caſtigat peccata concupiſcentiæ & voluptatis. *Hoſ.13.b.* — *Frangere aſfectuum.*

c Hi. ſ. Ez. 13. Gre. ho. 7. in Ezech.
Dirumpit Deus cervicalia de brachiis, quum *c* diſſipat omnem fiduciam, quam falſi Prophetæ addebant malis. *Ezech.13.d.*

d iſ. ſ. Lev. 5.
Non abrumpi caput ab avibus. *Levit.5.c.* indicant *d* Chriſtum non eſſe ſeparatum ab Eccleſia per mortem: ſed ſemper cum ea manere: vel eſt mentem à carnali quidem delectatione præcidendam eſſe: ſed à corporis cura neceſſaria non eſſe ſeparandam: tunc enim caput penitus corpore abrumpitur, quum quis ſine diſcretione immoderatè ſe gerit in operibus ſuis: ut quum nimium abſtinet, aut aliàs in pœnitentia excedit. — *Non ſeparari Chriſtum ab Eccleſia nec mentem à cura corporis.*

Rumpere vulneris locum in avibus, quæ offeruntur, *Levit.1.d.* eſt interiorem animi læſionem per confeſſionem patefacere. — *Aperire animi læſionem.*

Non rumpi corrigiam calceamenti. *Iſa.5.c.* Licet loquebatur ibi Iſaias de hilaritate militum expeditorum adverſus Hieruſalem, quod ne levi quidem obſtaculo in ejus expugnatione impedirentur, tamen cùm corrigia calceamenti ſoleat intelligi unio humanæ naturæ cum Verbo Divino. *Joan. 1.d.* hæc non rumpetur: quia nunquam deſeretur humanitas. Poteſt etiam intelligi alacritas Prædicatorum, qui calceatos habere debent pedes in præparationem Evangelii pacis: qui cum non deficiant, non rumpitur in eis corrigia calceamenti. — *Indiſſolubile vinculum verbi & humanitatis. Alacritas Prædicatorii.*

e Hie. ſ. Eccl. 4
Difficilè dicitur rumpi funiculus triplex. *Eccleſiaſtica 4. c.* quia *e* confeſſionem Trinitatis nemo poteſt à nobis invitis auferre: vel dicitur quia in eos, qui in nomine Chriſti congregati ſunt, non poteſt prævalere adverſarius, cùm Chriſtus ſit in medio eorum: & quia nemo adverſus concordes prævalere poteſt. Et quum *Iſa. 33.d.* dicitur, non rumpendos funiculos Sion, *f* firmitas Eccleſiæ deſignatur. — *Firmitas confeſſionis Trinitatis.*

f Hie. Iſa. 33

g Hie. ſ. Iſa 33
Cùm dicitur, funiculi Hieruſalem dirupti aut laxati. *Iſa.33. d.* Diſſolutionem *g* ſynagogæ indicant: ſicut & diruptio omnis fortitudinis, quæ ponitur. *Jerem. 30. d.* — *Diſſolutio ſynagogæ*

h Hie. ſ. Eccl. 12.
Rumpi autem funiculum argenteum, *Eccleſiaſtica 12.c.* vitæ præſentis *h* abſciſſionem ſeu abruptionem ſignificat. — *Ceſſatio vitæ præſentis.*

i Ara & Baſil ſ. Pſa 115. k Hie. ier. 5.
Dirumpens Samſon vincula, quibus ſe ligari permiſerat. *Jud.16.b.* Chriſtum ſignificat diſſolventem omnia Judæorum machinamenta, quibus eum ſæpè multi ſunt comprehendere. Deſignat etiam diſſolutionem *i* vinculorum peccatorum, quibus membra ejus obſtricta erant: de quibus dicitur *Pſal.2.* Dirumpamus vincula eorum. & *Pſal.115.* Dirupiſti vincula mea. Ubi etiam vincula inferni intelligi poſſunt. Dirumpit etiam Chriſtus vincula Judæorum, quum diſſolvit, & ſprevit *k* traditiones inutiles Scribarum & Phariſæorum. — *Diſſolvens Chriſtus inſidias Judæorum remittens peccata.*

l Ori. ſ. Gen. ho 9. in fine. & ſ. Ma th. ho. 4.
Dirumpere etiam vincula, eſt frænare *l* paſſiones, quæ nos ceu vincula aſtrictos retinent. Et etiam ſtatum peccati, & diaboli ſubjectionem deſerere. *Jerem.30.b. Nahu.1. d.* Et abrumpere partem leproſam à veſte: eſt abſcindere vitia, quæ ſe operibus bonis & virtutibus admiſcent, ut inanem gloriam. *Levit.13.g.* — *Frænare aſfectus. Deſerere peccata.*

m Hie. ſ. Ierem. 8 & ſup. Marc. 5.
Rumpere autem vincula Dei, eſt *m* tranſgredi ejus præcepta, quemadmodum Dominus apud *Jerem 1.d.5.b.* querebatur contra populum ſuum, quod ejus rupiſſet vincula. Et dæmoniacus ille qui compedes & catenas rumpebat: typus eſt gentilis populi, qui legem naturalem & Divinam tranſgrediebatur. *Marc.5.a. Luc.8.e.* — *Tranſgredi præcepta.*

n Gre. 23 mo. 11.
Rumpi utres veteres, dicuntur, quum aſſueti doctrinæ veteri, rumpuntur ad doctrinam novam, niſi renoventur. Tales erant utres Gabaonitarum, *Joſ. 9.c.* Et de talibus ait Chriſtus *Marc.2.d Luc.5.b.* Nemo mittit vinum novum in utres veteres. Et ſit vinum novum, ſit fervor Spiritus ſancti, non ſolùm utres veteres rumpet, ſed etiam lagunculas novas dirumpere dicitur. quia etiam *n* corda per gratiam renovata tranſcendit. *Job.23.d.* — *Vires doctrinæ novæ.*

o Hie. ſ. Iſ. 58 p Orig. ſ. Eze. h. m 3.
Dirumpere omne onus. *Iſa.58.c.* Eſt *o* diſſolvere falſas & perverſas rationes hæreticorum, quibus gravant ſimplices, ut in errorem eos inducant. Sic dirumpit Deus pulvillos & cervicalia: quæ ſunt *p* rationes, & auctoritates perversè intellectæ, quibus hæretici peccatores in peccatis ſuis quaſi blandiendo detinent. *Ezech.13.d.* Et ipſe Deus dicitur dirumpere cervicalia de brachiis, quum diſſipat omnem fiduciam, quam falſi Prophetæ addebant malis. Rumpere etiam dicuntur ova aſpidum. *Iſa. 59.a.* qui *q* errores veri & boni ſpeciem habentes detegunt, ut eorum fœtor appareat. — *Diſſolvere rationes hæreticorum.*

q Hie. ſ. Iſ 59.

r Hie. ſ. Iſa 19
Dirumpitur ſpiritus Ægypti in viſceribus ſuis. *Iſa. 19.a.* quando *r* mentes eorum, qui erant in erroribus Ægypti, ſeparantur per pœnitentiam à mentibus remanentium in iiſdem erroribus. — *Separari à malis.*

ſ Gre. ho. 24.
Rumpi rete præ multitudine piſcium. *Luc.5.d.* eſt ſchiſmata *ſ* in Eccleſia oriri per hæreticos, & carnalium multitudinem. Verùm quatenus rete ſolos continet bonos, qui numerati ſunt, & in fine colliguntur, non rumpitur. *Joan.21.e.* Eadem ſchiſmata deſignare poteſt diruptio regni Salomonis 3. *Reg. 11.b.* Rumpitur etiam quaſi murus. *Job.13.b.* quum *t* fides Chriſti penè deſeritur aut quum diſciplinæ munimenta dimittuntur. — *Schiſmata.*

t Gr. 26 mor. 23.

v Hie. ſ. Iſ 59 Gr. 15 Ma 7
Rumpere ova aſpidum. *Iſa.59.a.* eſt *v* recipere in mente ſua venenatam doctrinam, & iniquitatem. Vel eſt malignorum ſpirituum conſilia, quæ in cordibus latent, perverſis operibus aperire. — *Suſcepta perverſa doctrina.*

Dirumpunt canes ſanctum & Prædicatores. *Matth.7.a.* quum detractores per calumnias impugnant veritatem ab ipſis Prædicatoribus manifeſtatam. — *Impugnatio veritatis.*

x Hie. ſ. Iſ 19.
Dirumpi uterum adulteræ per tumorem. *Numer.5.c.* eſt corda ſuperborum conteri à Deo, qui etiam dicitur interiora jecoris dirumpere. *Hoſe.13.c.* Ita dirumpit Deus inflatos. *Sapient.4.d.* Et dirumpitur ſpiritus Ægypti *x* in viſceribus ejus. *Iſa. 19.a.* Et dirupeus eſt draco Babylonius. *Dan.14.e.* Et dirupta terra ſub pedibus Dathan, & Abiron. *Numer.16.e.* deſignat hæreticos vivos eſſe abſcindendos cum omnibus eis adhærentibus, ne peſtis increſcat, ut etiam ipſi rumpant Eccleſiam. — *Contritio ſuperborum & hæreticorum.*

Abruptiſſimæ petræ, ubi Saul quærebat David. 1. *Reg. 24.a.* deſignat altitudinem contemplationis, ubi diabolus perſequitur Sanctos, ut eos præcipitet, & etiam loca deſerta, ubi Sancti ſe abſcondunt. — *Altitudo contemplationis. Deſertum.*

Abſalom.

ABSALOM, id eſt, pater pacis, aut patris pax, aut patris conſummatio: filius David & Maacha, frater Thamar, quam ſtupravit Amnon: fuit decorus aſpectu, magnam habens cæſariem, occidit Amnon fratrem ſuum, ſimulato convivio, ob ſtuprum ſororis: poſtmodum reductus in gratiam patris, voluit ſibi uſurpare regnum ejecto patre: tandem in bello periit ſuſpenſus cæſarie è quercu, & tribus lanceis ab Joab confoſſus.

Diabolus. Ut fecit convivium, & in eo occidit fratrem. 2. *Reg.* 13. *f.* figura eſt diaboli *a*, qui ad hujus vitæ voluptates homines invitat & allicit, atque per eaſdem eos interimit. *a Ly. 2. Re. 13.*

Inſidiatores. Superbi. Ambitioſi. Ingrati. Eſt etiam exemplar manifeſtum inſidiatorum: qui fingentes amicitiam interimunt.

Ut autem à patre fuit revocatus, in ejuſque rediit gratiam, figura eſt *b* pœnitentium: qui redeuntes in gratiam Chriſti, ex hoc ipſo efficiuntur decori. 2. *Reg.* 14. *b Lyr. ſ. 2. Re. 15.*

Ut autem ſe extollit contra patrem, ejuſque regnum uſurpare conatus eſt: manifeſtè ſignificat *c* ambitioſos, ſuperbos, ingratos præter jus faſque honores ac dignitates uſurpantes. qui etiam ſuſpenſi cæſarie pereunt, hoc eſt honore & gloria mundi, quam hic tam ſtudioſè coluerunt, ſuſpenduntur in inferno. 2. *Reg.* 15. 16. 17. *c Lyr. ſ. 2. Re. 15.*

Iudas & Iudæi. Deſignat etiam *d* Judam & Judæos, qui in Chriſtum Dominum inſurrexerunt, & interpretatur patris pax quia pater habuit pacem ad ipſum, quam ipſe non habuit ad patrem: ſic Chriſtus habuit pacem ad Judam & Judæos, quam ipſi cum eo non habuerunt. *Pſal.* 3. 142. *in titulo.* Ut etiam extinctus eſt in quercu ſuſpenſus cæſarie: Judæos ſignificat, qui per eandem legem, quam in gloriam acceperant *e*, carnaliter per traditiones Phariſæorum à ſe intellectam condemnantur, transfixo eorum corde à diabolo quaſi tribus lanceis, avaritiâ, ſuperbiâ, & invidiâ. 2. *Reg.* 18. Peculiariter autem ſignificare poteſt Jeruſalem, cujus cives perſequuti ſunt Chriſtum. *d Arn. ſ. Pſ. 3. Aug. ſ. Pſa. 3. Greg. ſ. Pſ. 142. e Rup. 2. Re.*

Abſcedere quære abire.

Abſcindere, Scindere, Conſcindere, Diſcindere, Dividere, Partiri, Diſpartiri, Amputare, Excidere, Incidere, Intercidere, Secare, diſſecare Findere.

HÆc verba in titulo poſita, quæ ſcindendi, aut dividendi ſignificationem habent, licet nonnullam habeant differentiam, tamen ob cognatam ſignificationem, præcipuè quantùm ad allegoriam attinet, in eandem retulimus claſſem: quæ quidem ſecundum id, quod ſcinditur, aut dividitur, allegoriam recipiunt. Porrò dividere interdum eſt diſtribuere. *Exod.* 15. *b.* dividam ſpolia, & implebitur anima mea. Excindere. *Levit.* 1. *c.* Dividentque membra. Partiri. *Pſalm.* 21. Diviſerunt ſibi veſtimenta mea. Separare, *Gen.* 1. *a.* Diviſit aquas, quæ erant ſub firmamento. Diviſi autem dicuntur diſcordes. *Math.* 12. *c.* Omne regnum in ſe diviſum deſolabitur. Diviſio verò diſcretio. 1. *Paral.* 26. *a.* Diviſiones janitorum. Percuſſio. 1. *Par.* 3. *d.* vocabit locum illum diviſio Ozæ.

Natus Chriſtus de virgine. Abſciſſus dicitur lapis de monte ſine manibus hominum. *Dan.* 2. *e.* ubi deſignat *f* filium Dei natum de Virgine ſine virili ſemine. Et abſciſſus palmes cum uva. *Num.* 13. *c.* deſignat nativitatem Chriſti cũ laboribus & cruce. Abſciſſus eſt de terra viventiũ, hoc eſt *g*, de virgine ſine peccato exiſtente. *Iſ.* 53. *c.* *f Am. ſ. Re 9. g Ru 2. ſ. Iſa. 19.*

Mors Chriſti accelerata. Abſciſſus dicitur Chriſtus de terra viventium. *Iſa.* 53. *c.* quia violenter ac cum magna feſtinatione occidendus erat à Judæis. Et ſciſſa petra, inde fluxerunt aquæ. *Iſa.* 48. *d.* deſignat *h* Chriſtum, cujus latus apertum eſt in cruce. Dividi etiam infantem vivum petens meretrix. 3. *Reg.* 3. *d.* Eſt ſynagoga petens crucifigi Chriſtum, & in aere ſuſpendi: ut ab ea ſeparatus, ne ab Eccleſia poſſideretur. Concidiſſe etiam dicitur Deus Job vulnere ſuper vulnus *Job* 16. *c.* quum *i* flagellis Chriſti addidit crucem & clavos. Et ſcindens Abraham ligna holocauſti ad immolandum Iſaac. *Gen.* 22. *a.* Præparationem paſſionis & crucis Chriſti ſignificavit. *h Hie. ſ. Iſ 58. i His Iob 16. Gre 6. mor c. 12.*

Chriſtus in hærens Eccleſiæ. Secare caput turturis aut guttur, ſed non in totum, ut & poſt mortem corpori caput inhæreat. *Lev.* 5. *c.* deſignat Chriſtum caput Eccleſiæ ſic ſectum eſſe poſt mortem, ut ſemper illi inhæſerit: & unde pro nobis mortem pertulit, inde verius nobis inhæſit. *k Hie. ſ. Pſ 29. Aug. ſ. Pſ 29. & jer 136.*

Reſurrectio Chriſti. Concidit Deus ſaccum Chriſti. *Pſ.* 29. cùm *k* ejus abſtulit mortalitatem, ſuſcitando eum à mortuis. *l Greg. 58. Mor. 12.*

Subtractio miſericordiæ. Abſcindere dicitur Deus miſericordiam ſuam. *Pſalm.* 76. quum peccatores, exigentibus meritis, deſerit, & ſubtrahit ab eis miſericordiam.

Dona gentilitati data. Excidiſſe dicitur Deus rivos in petris. *Job.* 28. *b.* quum *l* duræ gentilitati ad fidem converſæ dedit dona gratiarum, & doctrinæ. Scindit etiam Deus fluvios terræ, aut terra ſcinditur fluviis. *Abach.* 3. *b.* quum *m* doctrina ſacra, qua Judæa irrigabatur, tranſiit ad Gentes, quæ prius erant aridæ. Unde & poſuiſſe dicitur Deus deſertum in fontes aquarum, & terram ſine aqua in exitus aquarum, poſitis fluminibus in deſertum, & terra fructifera in ſalſuginem. *Pſal.* 106. Sicut ad literam videmus terræmotu erupiſſe flumina, quæ antea non erant: & rurſum alia abſorpta fuiſſe. Miſit autem Deus Apoſtolos, & Prædictores ceu flumina, ad irrigandam gentilitatem. Et ſciſſæ ſunt aquæ in deſerto. *Iſa.* 35. *c.* Quando *n* fontes gratiæ, Sacramentorum, & doctrinæ aperti ſunt in Eccleſia olim deſerta. Adhæc pertinent *o* diviſiones aquarum. *Prov.* 21. *a.* *Hie ſ. Iob 28. m Hi. Aba. 3. n Hie Iſa. 35. o Bed Pro. 28. p Arn & Hila. & Aug. ſ. Pſa 67. q Hie ſ Io. 38. r Cyr. 12. ſ. Io. 39. Aug ſ. Pſ 77.*

Diſtributio donorum Spiritus ſancti. Dividit Chriſtus ſpolia. *Pſal.* 67. quum *p* dat diverſa dona Spiritus ſancti: Et quum liberatos à diabolo per diverſos gradus collocat. Et dividitur æſtus ſuper terram. *Job.* 38. *c.* quum *q* datur unicuique gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti. Sic partitus eſt David ſingulis de populo collyridam panis, &c. 2. *Reg.* 6. *d.* deſignans Chriſtum miniſtrantem ſingulis corpus ſuum, & dona ſpiritualia. Et dividit Deus terram in funiculo diſtributionis. *Pſalm.* 77. quum dat *r* Spiritus dona ſua prout vult. Et excidit ſapientia columnas ſeptem. *Prov.* 9. *a.* cùm præparat ſeptem dona Spiritus ſancti fidelibus diſtribuenda. *ſ Hie ſ. Iſa. 9. t Hie. Iob. 27. Gre 18. mor. 12. v Orig ſ Levi. ho 1. Phil de ſacri. Abel & Cain & de victimis.*

Prædicatio & diſpenſatio doctrinæ. Dividentes etiam victores *ſ* ſpolia ſunt Apoſtoli, & Prædicatores convertentes infideles ad fidem, & doctrinam debitè diſtribuentes. *Iſa.* 9. *a.* 33. *d.* Et dividere argentum, eſt *t* docere ſecundum capacitatem audientium. *Job.* 27. *d.* Et concidere membratim carnes arietis, vel vituli, eſt *v* variè diſpenſare doctrinam: vel ædificare unumquemq; juxta menſuram capacitatis ejus: & diſtinguere ſermonem de virtutibus doctrinæ ordine. *Lev.* 1. *b.* 8. *d.* 9. *c.* Et concidens Saul utrumq; bovem, idem deſignabit. 1. *Reg.* 11. *b.* Idem eſt concidere vitulum in duas partes. *Jerem.* 34. *d.* Et dividere aquas in plateis. *Prov.* 5. *c.* Eſt in magna auditorum amplitudine juxta uniuſcujuſque qualitatem Divina eloquia diſpenſare. Et conciſus clangor buccinæ *Num.* 10. *a.* *Joſ.* 6. *a.* deſignat ſubtiliorem, & munitiorem ſermonem prædicationis. *Gr 1 mo. 40. & 9. mor. 40. & 3 poſt admon 15. & ſ. Ezech ho. 12. & 10 mor 7. Gr ſ 1 Reg 6. & Ez. ho. 17.*

Cæſores lignorum templi: ſunt Prædicatores adducentes aliquos ad ædificium Eccleſiæ. 3. *Reg.* 5. *c.* Eoſdem

Eoſdem deſignant cædentes lapides in montibus. *2. Par. 12.* Et concidere ligna plauſtri. *1. Reg. 6. c.* eſt declarare ſacram Scripturam: & proponere exempla Sanctorum. Et etiam adducere infideles ad fidem. Et cædere ramos *a* de arboribus. *Matth. 21. a. Marc. 11. a.*

Proponere exempla ſanctorum

a Hila. ſ. Mat. can. 22.

Diſpertit pater Chriſto plurimos. quum *b* multi convertuntur ex gentibus. Et dividit ipſe Chriſtus ſpolia fortium, vincendo diabolum, & convertendo eos, quos ſuæ tyrannidi ſubjectos habebat. *Iſaia 53. d. Pſalm. 2. 27.*

b Hie. ſ. Iſa. 53

Converſio gentium.

Dividens Benjamin ſpolia ad veſperam. *Geneſ. 49. d.* typus eſt Pauli *c* diſtribuentis doctrinã Chriſti prædicatione ſua, poſt converſionem, membris Eccleſiæ, quæ ante converſionem perſequebatur.

c Orig. ſ. Eze. ho. 4.

Prædicatio Pauli.

Succiſioni telæ mors hominis comparatur: velociuſque tranſire dicuntur dies, quàm à texente tela ſucciditur. *Job. 7. b. Iſ. 38. Za. 11. b.* quia *d* in tela quum laborantis manus figitur, terminus ultimus elongatur: vita verò, quia tempus ſemper deſinens indeſinenter conſumimus, ad finem Chriſti itineris etiam quieſcendo pervenimus: & per curſum noſtri tranſitus etiam dormientes imus.

Hie. Iſa 9. Gre. 18. mor. 8. 9. d Gre 8. mor. 11.

Fluxus vitæ humanæ.

Exciſum monumentum Chriſti in petra. *Marc. 15. d. Luc. 24. g.* dicitur, quum corda gentilium dura locum dederunt Chriſto. Exciſum eſt autem in petra, quæ eſt firmamentum fidei. Et excidit Dominus rivos in petris, quum *e* in duris gentilium cordibus fluvios prædicationis aperuit. *Job 28. a. Pſ. 106. Joan. 7.* Diviſio Jordanis per Eliſæum ſecunda percuſſione facta, quæ prima percuſſione non fuit facta. deſignat *f* gentes ad prædicationem Apoſtolorum ſuſcepiſſe baptiſmum: Judæis, quibus prius prædicaverant, manentibus in infidelitate. *4. Reg. 2. c.*

e Glo. ordi. ſ. Iob. 28.

f Ru. ſ. R. 27.

Corda gentilium ſuſcipientia Chriſtum.

Scindens Jephte veſtimenta ſua immolaturus filiam. *Judi. 11. f.* deſignavit *g* diviſionem veſtimentorum Chriſti in paſſione, quando immolavit carnem ſuam. Deſignat etiam debere nos abſcindere malas cogitationes temporalium, quæ ſunt ut veſtimenta animæ.

g Chr. de Ieph.

Diviſio veſtimentorum Chriſti.

Abſciſſio malarum cogitationum

Evangeliſtæ dici poſſunt diviſiſſe veſtimenta Chriſti. *Luc. 23. e.* Secundùm quod ſinguli *h* ſcripſerunt aliqua peculiariter, quæ alii non ſcripſerunt. Non tamen diviſerunt tunicam inconſutilem. quia omnes eandem habuere fidem.

h Am. ſ. Luc. 23. & ſer. 5.

Peculiaria ſcripta Evangeliſtarum.

Dividit Deus Sichimam. *Pſal. 59. 103.* quum *i* gentiles participes facit hæreditatis Jacob. Et dividitur maceria quum tolluntur impedimenta, *k* & fit unum ovile ex gentibus, & Judæis. *Mich. 2. d.*

i Baſi. ſ. Pſ. 59. k Hie. ſ. Mi. 2.

Diviſæ veſtes Chriſti in quatuor partes. *Joan. 19. d.* deſignant *l* dilatationem Eccleſiæ per quatuor orbis partes: ſed tamen tunica manſit indiviſa, quia una eſt in omnibus Eccleſia. Et ſcindentes filii Joſeph ſpacia in ſylva. *Joſu. 17. d.* videntur ſignificare dilatationem fidei in gentilitate.

l Cyril. 12. ſu. Ioan. 32.

Gentium unio ad Eccleſiam

Dilatatio Eccleſiæ

Scindens Ruben veſtimenta ſua. *Geneſ. 37. f.* deſignavit apertionem Sacramentorum in lege occultorum, quæ facta eſt in morte Chriſti: idem deſignarunt omnes fratres ejus, cùm ſciderunt veſtimenta ſua. *Gen. 44. c.* quod clarius ſignificatum eſt in ſciſſione veli tempore paſſionis Chriſti, *m* & in ſciſſione petrarum, hoc eſt Prophetarum. *Matth. 27. f.* idem deſignavit diviſio maceriæ facta per Zaram in utero Thamar. *Gen. 38. g.* Et exciſi Judæi à petra, hoc eſt, ab Abraham. *Iſa. 51. a.* deſignant *n* fideles, qui & præciſi de caverna laci dicuntur: quia ex latere Chriſti fluxerunt Sacramenta, per quæ renaſcuntur fideles. Scidit etiam Eliſæus veſtimenta, revelationem myſteriorum deſignans, aſcendente Chriſto. *4. Reg. 2. c.*

m Ori. ſ. Can. ho. 2. & ſ. Mat. ho 35. n Hie. ſ. Iſa. 51 & ep. ad Hedibiam q. 8.

Apertio Sacramentorum legis.

Sciſſuræ petrarum. *Iſa. 2. d.* deſignare poſſunt munimenta veritatis.

Munimenta veritatis.

Dividitur æſtus ſuper terram. *Job. 38. e.* quum *o* Evangelii bonum, aliis eſt odor vitæ in vitam: aliis odor mortis in mortem.

o Hi. ſ. Iob. 38.

Diverſa Evangelii operatio.

Scindens Joſue veſtimenta ſua peccante populo, *Joſu. 7. b.* deſignat Prælatum macerantem carnem ſuam, & pœnitentiam agentem ob peccata ſubditorum. Idem fecit Eſdras, *1. Eſdr. 9. a.* Et Mathathias, & filii ejus. *1. Machab. 2. b.* Et Jonathas. *1. Mach. 11. g.* Scindit etiam veſtes, qui ſibimetipſi, in exterioris decoris laceratione non parcit. *Jerem. 41. b.*

Carnis maceratio.

Pœnitentia.

Scindere etiam veſtem, eſt *p* exuere veterem hominem. Sic venit vir in Silo ſciſſa veſte, & conſperſus pulvere caput, cùm capta eſſet arca: ut deſignaret tranſlatum eſſe veterem hominem in novum per pœnitentiam. ita dicitur *Pſal. 29.* Conſcidiſti ſaccum meum, & circumcidiſti me lætitia. idem potuit deſignari, quum Amalecites venit ad David ſciſſis veſtibus: & David eum cæteris ſcidit veſtes. *2. Reg. 1. a. 3. f.* Et Achab ſcidit veſtimenta ſua in ſignum pœnitentiæ. *3. Reg. 21. g.* Et Joram. *4. Reg. 5. b.* Et Ezechias *4. Reg. 19. a. Iſaia 37. a.* Et Joſias. *4. Reg. 22. c. Par. 34. d.* Et Vagoas. *Judit. 14. c.* Et Mardochæus *Eſter. 4. a.* Sic queritur Jeremias, quod non ſciderint veſtimenta ſua. *Jer. 3. b. e. 41. a.* Huc referri poteſt ſciſſio tunicæ talaris Thamar. *2. Reg. 13. d.* Concidere etiam dicitur Deus ſaccum. *Pſal. 29.* quum *q* dat finem pœnitentiæ.

p Gr. ſ. 1. Re. 4

q Baſ. ſ. Pſ. 29 Aug. 18 civi. Dei 18

Sciditur terra fluviis. *Haba. 3. b.* quum peccatores reſipiſcentes pœnitentiæ lachrymas fundunt. Et ſcindit valles. *Mich. 1. a.* eſt *r* animas corieeis corporibus inſertas, ad præſentiam adventus Chriſti, lachrymis liquefieri, & in melius mutari. Idem dividit Deus mare rubrum in diviſiones, quum *ſ* diverſis diverſa largitur opera pœnitentiæ. *Exod. 14. c. Pſal. 135. Iſa. 63.* Sic *Joel. 2. c.* jubemur ſcindere corda per pœnitentiam *t*, quæ plena ſunt peccatis: & niſi inſtar utrium per contritionem ſciſſa fuerint, ſponte rumpentur. Quanquam ſcinduntur etiam corda per præparationem ad proſpera, & adverſa, & ad omnia virtutum opera.

r Hie. ſ. Mic. 1. ſ Hil. ſ. Pſ. 135 t Hie. ſ. Ioel 1. Ber. ſer. 1. in cap. jejunii

Lacrymæ pœnitentiæ.

Concidens Samuel Agag in fruſtra. *1. Reg. 15. g.* deſignat *v* quum non ſolùm motus turpis carnis extinguitur, ſed etiam naturalis quaſi conſopitur, vel quòd licet jungantur cogitationes cogitationibus, ut carbones carbonibus, non tamen additur motus cogitationi, ne magnus ignis oriatur. Præciſus etiam umbilicus, eſt *x* libido refrænata. *Ezech. 16. a.*

v Gr. 1. ſ. Reg. 15.

x Hie. ſ. Eze. 16.

Extinctio motus carnis.

Sciſſio ſummitatis pallii Samuelis per Saulem facta. *1. Reg. 15. f.* deſignavit *y* Doctorem debere abjicere a ſe malè conſulentes, laudeſq; reſpuere de ſua exteriori converſationa. Sciditur autem pars, & non totum: quia bonus in eo, quod malè ſuggerit, eſt repellendus, in aliis retinendus.

y Gr. 2. ſ. Re. 15.

Conceptus laudis.

Scindens Ruben veſtimenta ſua, non invento Joſeph. *Geneſ. 37. f.* typus eſt *z* populi ſynagogæ, qui per mortem Chriſti diviſus eſt: quum fideles ex eis ſeparati ſunt ab infidelibus. Idem deſignatum eſt ibidem, cùm Jacob ſcidit veſtimenta ſua. Idem etiam ſignificatum eſt. *Numer. 14. a.* quum Caleb, & Joſue, ſciderunt veſtimenta ſua. per quod etiam indicarunt paucos ex ais eſſe credituros. Ita *4. Reg. 2. c.* quum Eliſæus ſcidit veſtimenta ſua in duas partes. Et *4 Regum 5. a.* quum Rex Iſrael ſcidit veſtimenta ſua: typus fuit Sacerdotum, & Scribarum dividentium ſynagogam ab Eccleſia. Ita & Athalia. *4. Reg. 11. c. 2. Par. 23. c.* Sic etiam cùm Job ſcidit veſtimenta ſua. *Job. 1. d.* Et Caiphas. *aa Matth. 26. f.* Et tempus paſſionis Chriſti fuit tempus ſcindendi ſynago-

z Amb. de Ioſeph 3 d. ſ. Lucam. 5

aa Hie. ſ. Ma. 28 Eccleſia ſim. 3 & ſ.

Diviſio Synagogæ, aut ejus ſeparatio ab Eccleſia.

ſynagogam. *Eccleſiaſtica 3.a.* Et mons olivarum ſciſſus ex media ſui parte, eſt *a* Judaicus populus *Zach.* 14. Sciſſio etiam ſummitatis pallii Samuelis præter hoc, quod deſignavit regnum abſcindendum à Saule, deſignavit etiam ſeparationem Judæorum ab Eccleſia. 1. *Reg.*15.*f.* Et præcidens David oram clamydis Saulis, deſignavit *b* regni gloriam à Judæis auferendam. 1. *Reg.* 24.*b.* Diviſit etiam Deus Judæos de terra, hoc eſt, ab Eccleſia, idque à paucis eorum, quia pauci remanſerunt in Eccleſia credentes. Et hoc in vita eorum, hoc eſt, quum adhuc hic vivunt. *Pſal.*16. diviſum dicebat ſe filius advenæ à populo Dei: quaſi non eſſet (ſecundùm opinionem Judæorum) admittendus gentilis ad Eccleſiam. *Iſa.*56.*d.* Et ſucciſus ſaltus munitus, eſt vaſtatio Judæorum, *Zachar.*11.*a.* Et cædere lignum Hieruſalem. *Jerem.* 6.*a.* Et ſuccidere ficum. *Luc.*13.*b.* Et diviſa maceria per Phares. *Geneſ.*38.*e.* deſignat Judæos ſeparantes ſe ab Eccleſia. Diviſum etiam regnum contra ſe. *Matth.*12.*b. Marc.*3.*c. Luc.*11.*b.* eſt quum Phariſæi promiſſis legis repugnabant, non ſuſcipientes Chriſtum. Et præcidens virgam ſecundam. *Zach.*11.*c.* Eſt ſeparans Judæos credentes à non credentibus. Et diviſi in Iſrael Simeon, & Levi. *Geneſis.*49.*b.* ſunt Judæi per orbem diſperſi. Concidens autem Ezechiel tertiam partem capillorum gladio. *Ezech.* 5.*a.* deſtructionem deſignabat populi Judæorum. Sic concidere quæ remanſerint de Hieruſalem gladio. *Ezech.*23.*d. Mich.*3.*a. Habacuc.* 2.*e. Judic.*19.*g. Mich.*5.*a.*

a Zach. 14. *& ad Gerontiam.* *Bed. ſ. Gen.* 37. *b Au. ep.* 69.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ablatio recti judicii à Judæis ablatio inobedientia

Amputatio dextræ auriculæ Malchi. *Matt.*26.*e. Luc.*22.*e. Joan.*18.*b.* deſignat *c* ablationẽ recti judicii à Judæis in lege intelligenda, qui non audiunt eam, niſi ſiniſtro auditu. vel eſt abſciſſio ejus, quod in eis erat inobediens, ut deinceps obediant. Vel deſignatur *d* ſuperfluè habere aurem corporis, qui audire & examinare non noverit: ut virtutem animæ examinantem amputatam habere videatur. Sic amputatur à malè credentibus, ut rectè deinceps credant. Aufert autem eam Petrus, qui habet claves.

c Hil. ſ. Mat. Can. 32. *d Amb. ſ. Luc.* 22. *& ſ. Pſa.* 118. *ſer.* 15.

Dividentes Judæi literam à ſpiritu.

Dividet ſpolia veſpere Benjamin *Gen.*49.*d.* quum *e* Judæi in fine mundi converſi, divident literam à ſpiritu: & cognoſcent literam occidere, ſpiritum autem vivificare. Et quum perfectus, adveniente morte, incipiet præmia poſſidere. Dividit autem nunc regionis Judæorum, Doctor ex gentibus, qui *f* omnibus eorum ſcripturis, ſpiritualiter intellectis utitur. *Mich.* 2. *b.*

e Beda ſ. Gen. 49. *f Ru. ſ. Mi.* 2.

Ablata facultas ſacrificandi. Ablatio honoris Judæorum.

Præcidit Deus brachium Eli, & domus patris ejus. 1.*Reg.* 2.*f* quum tollit à Sacerdotibus & Pontificibus Judæorum *g* facultatem ſacrificandi. Et ſciſſio veli templi. *Matth.*27.*f.* deſignavit ablationem honoris *h* & gloriæ Judæorum: & etiam cuſtodiæ Angeli protegentis.

Præcidit etiam Deus brachium Eli. 1. *Reg.* 2.*f.* quum aufert *i* violentiam tyrannidis, & poteſtatem temporalem, ut fiat quod dicitur *Matth.* 22. *b.* Ligatis manibus ac pedibus mittite eum in tenebras exteriores. Sic præciderunt ſervi David manus, & pedes eorum, qui occiderunt Iſboſeth. 2.*Reg.*4.*d.*

g Gr. ſ. 1. *Re.* 2. *h Hil. ſ. Mat. Canone* 33. *i Gre. ſ.* 1. *Re.* 2.

Separari legem à gratia novi teſtamenti.

Dividi infantem vivum, 3 *Reg.*3.*d.* Eſt ſeparari legem à gratia *k* novi teſtamenti quod volebant Judæi fieri, petentes ſervari legem. Et excidens Sobna Præpoſitus templi ſepulchrum ſibi in petra. *Iſa.* 22.*e.* deſignat *l* Sacerdotes veteris legis, qui voluerunt permanere in literali legis obſervatione. Sciſſura peior, quæ fit veſtimentis veteris per commiſſuram novi. *Matth.*1.*b.* Eſt, quum Phariſæi non admittunt doctrinam Chriſti, ſed permanent in infidelitate.

k Hier. Ruffino de judicio Salomonis. & l ſ. Iſ. 22. *m Ori. ho.* 5 *ſ. Ezech.*

Diviſio oblationum.

Diviſio ſpoliorum Benjamin, deſignare poteſt diviſionem oblationum, quam inter ſe Sacerdotes faciebant.

Diſcretio

Scindens Job veſtimenta ſua & etiam amici ejus, *Job.* 2.*d.* deſignant diſcretionem habendam ad ſeparationem boni à malo, Ad idem pertinet diviſio diei ac noctis. *Gen.* 1.*b.* Et dividere non rectè, eſt *m* indiſcretè agere. *Gen.* 4.*a.* Et hæretici dicuntur non rectè dividere, ſicut Cain. Ad idem ſpectat dividere membra animalium. *Gen* 15.*c. Exod.*29.*c. Lev.*1.*b.* diviſerunt etiam non rectè Judæi: quia non diſtinxerunt tempus adventus Chriſti: quanquam prius rectè offerrent.

Am. de incar. & de ſacramentis 2. *Hu. ſ. Iob.* 2. *Gre.* 2 *mo.*37

Separatio fidelium ab infidelibus.

Dividit Deus Sichimam. *Pſalm.* 30. 107. quum *n* ſuperat fideles ab infidelibus, vel nunc, vel in judicio. Et diviſit lucem à tenebris. *Geneſ.*3.*a.* quum *o* bonos Angelos ſeparavit à malis & nunc juſtos à peccatoribus. Abſciſſio etiam ſummitatis pallii Samuelis per Saulem facta, ſeparationem hæreticorum ab Eccleſia deſignare poteſt. 1. *Reg.* 15. *f.* Idem deſignavit ſciſſio pallii Achiæ in duodecim partes: quarum decem datæ ſunt Jeroboam, quia contra decem præcepta peccant hæretici 3.*Reg.*13.*b.* 4.*Reg.*17.*f.* Et dividi in Jacob. *Geneſ.* 49.*a.* Eſt ſeparari fideles ab infidelibus: aut virtutes à vitiis. Et dicuntur hæretici & mali diviſi, quia pars eorum poſita eſt cum infidelibus. Idem deſignavit diviſio inter populum Dei, & Pharaonis. *Exod.* 8.*f.* 11.*c.* Et dividere partem leproſam veſtis. *Levit.* 13.*g.* Et ſcindens Job veſtimenta ſua. *Job.* 1.*d.* eſt Chriſtus ſeparans bonos à malis. Et dividit torrens lapidem caliginis à populo peregrinante. *Jab.* 28.*a.* quum *p* Divina ſententia ſeparat malos à bonis.

n Hil. ſ. Pſ. 59 *Cyp. ſ. Nov.* *o Ori. ſ. Gen. ho.* 7. *Ru* 1. *ſ. Ge.*15

Separatio virtutum à vitiis.

*p Gre.*18 *mo.* 17.

Libido refrænata, Acta in gentilis vita.

Præciſus umbilicus. *Ezech.*16.*a.* quantùm ad allegoriam literalem, ſignificat libidinem *q* refrænatam & non præciſus erit non refrænata. Et quum dicitur, Hieruſalem non eſſe præciſus umbilicus, eſt, quòd non ſtatim legem acceperit, nec ei pudenda nativitatis exordia ſint abſciſſa: ſed gentilem prius vixerit vitam.

q Hie. ſ. Eze. 16. *Ori. ſ. Ezech.* 6.

Diſtinctio teſtamentorum & ſpiritus & literæ & boni & mali

Dividere ungulam. *Deuteron.*14.*a. Levitic.* 11.*a.* Eſt *r* diſtinguere duo teſtamenta, vel diſtinguere literam à ſpiritu. Item diſcernere inter bonum & malum. Unde & qui benè moraliter ac philoſophicè vivunt, legem autem Chriſti contemnunt. dividunt quidem ungulam, ſed non ruminant: dividunt etiam ungulam, qui firmum greſſum in virtutibus habent: æquilibrium juſtitiæ ſervantes: quæ hic ſanctificat, & in ſæculum futurum tranſmittit Judæi ruminant quidem: ſed non dividunt ungulam. Hæretici verò dividunt ungulam, ſed non ruminant, *ſ* qui ingrediuntur in nomine Patris & Filii: accuratam autem eloquiorum declarationem ſubtiliter exprimere, & in tenues partes imminuere nequeunt & juſtitiæ opera paulò craſſius, non autem accuratius & ſubtilius ubeunt, ſi modò obeant.

r Ori. ſ. Levi. ho. 7. *ſ ſ. Levi.* 11. *Ge. vene. Cd.* 1 10. 7 *ca.* 32. *Tertul. de cibis Judaicis. Clem. Ale.* 3. *pada.* 9. *ſ Cyri. tome. Iulia* 9.

Separatio malorum ab Eccleſia

Abſcindi pecus de ovili. *Hab.*3. dicitur, quum quis è minoribus peccando perit extra Eccleſiam. Et dicitur beſtia agri eos abſcindere. *Hoſ.*13 *b.* Et dicuntur diviſi *t* ab ira vultus Dei. *Pſal.*54. *Nah.* 2.*c.* Et exciſi rami, ſunt exciſi à Chriſto, vel ab Eccleſia, incidentes in incredulitatem. *Rom.* 11. *c.* Et excidi lignum. *Matt.*3.*e.* 7.*e. Luc.*3.*b.* Idem eſt ſuccidere ficum. *Luc.*13.*b.* Et abſcindere derelicta, eſt perdere inutiles ab Eccleſia & etiam ſuccidere ſycomoros. *Iſa.*9.*b.*18.*d. Jer.*4.*b.f. Deut.*19 *b. Eccleſiaſtici* 10.*b.* Dividi autem montem Oliveti in *v* duas partes. *Zach.*14.*a.* Eſt ſeparari Judæos infideles à fide Patrum. & pars ad orientem eſt credentium: pars ad occidentem vel aquilonem eſt non credentium.

t Aug. ſ. Pſ. 54 *Ho ſ. Iſ.* 18. *v Ru. ſu Zac.* 14. *x Ambr.* 2. *de Abr.* 2.

Diviſio ter.

Diviſit Abraham animalia. *Gen.*15.*c.* deſignans *x* terram, aquam & aërem, quæ per illa animalia deſignan-

deſignantur, variè dividi & mutari. & etiam corpus & ſenſum, & verba. Aves verò non diviſit: quia mens ad imaginem Dei fixa manet. Per diviſionem etiam animalium terreſtrium variæ curæ terrenorum, & carnalium deſignantur: quas prohibet Dominus, *Matth.10.b.* Et *Paulus 1.Corinth.6.c.* Diviſa etiam animalia ab Abraham, & non aves, deſignant & inter Prælatos, & inter plebes contingere diviſiones, quum ſunt carnales: non tamen inter ſpirituales per aves deſignatos. Et quod inter carnales ſunt diviſiones in Eccleſia, & contra ſe ponuntur, non autem inter ſpirituales. Dividunt etiam luminaria diem ac noctem. *Geneſ.1.b.* quum *a* Doctores ſeparant ſpirituales à carnalibus. Et diviſi ab invicem Abraham, & Lot. *Geneſ.13.c.* Deſignant non ſimul habitare poſſe amatores ſpiritualium & corporalium. Exciduntur etiam ligna infructifera, quum mali tolluntur, ut mittantur in infernum. *Luc.3.b.* Et præcidendi ramuſculi, ſunt *b* mali de Eccleſia ejiciendi. *Iſai.18.c.*

Aug.16. civ. Dei.14.& ſ. Pſal.103.& ſerm. Dominica in quinquag. & 13. confeſſ. 18. Philo de migr. Abrahæ. — a *Gre.ho.10:* — b. *Hie.Iſa.18.* — *terrenorum & carnalium.*

Dividit argentum juſtus *Job.27.d.* quum *c* diſcernit vera à falſis dictis hæreticorum.

c *Gr.18.mo.9* — *Diſcretio veri à falſo.*

Dividens Jacob populum & greges, ne omnes ſimul perirent. *Gen.32.a.* deſignat *d* per Prælatum ita eſſe ſeparanda ſpiritualia à temporalibus: ut ſi temporalia pereant, ſpiritualia ſint ſalva.

d *Lyr ſ.Ge. 32.* — *Separatio temporalium à ſpiritualibus*

Scindere veſtimenta ſæpè *e*, ſchiſmata in Eccleſia facere, unde præcipitur Sacerdotibus, ne veſtimenta ſua ſcindant. *Levit.10.b.21.c.* Ideò tunica non eſt ſciſſa. *Joan.19.e.* Et ſciſſuræ civitatis David, ſunt ſchiſmata in Eccleſia. *Iſa.22.e.* Sic ſunt ſciſſuræ petrarum, in quibus habitant hæretici. *Abd.a.* Has ſciſſuras reprehendit Paulus.1.*Corinth.11.d.* Eodem refertur diviſio linguarum, & nonnulla alia. *Geneſ.11.b.2.Reg.1.a.1.Machab.5.b. Actor.14.c.* Et ſcindentes amici Job veſtimenta ſua. *Job.2.d.* Sunt *f* hæretici incarnationem Chriſti negantes, & alii, qui in eo gradu, in quo de Eccleſia exeunt, diu ſtare non poſſunt, ſed ad deteriora quotidie ruunt, & ſentiendo peiora, in multis ſe partibus ſcindunt. Et non ſolùm hos, quos ſuæ perfidiæ adjungunt, multa diviſione dilaniant, ſed etiam à ſemetipſis plerumque longius confuſionis ſuæ alteratione dividuntur. Dividunt etiam hæretici veſtimenta Chriſti, quum perversè intelligunt Prophetas. *Pſal.21.* Et Sacerdotes ſcindunt veſtimenta ſua, quum diſpenſationem Chriſti renuunt, aut blaſphemant. Scindere etiam terram vomere, eſt ſeditionem in Eccleſia movere. aut aſſerere Chriſtum non natum eſſe de Virgine. *Deut.21.a.* Et conciſio dicuntur mali & ſchiſmatici ſcindentes Eccleſiam. Secti etiam lapides ſunt ſchiſmatici & hæretici. *Exod.20.d.* Diviſum etiam dicitur cor hæreticorum. *Hoſ.10.a.* Non ſolùm quia inter ſe diverſa ſentiunt. ſed etiam quia nec ſibi ipſis conſtat. Et ſciſſuræ petrarum interdum dici poſſunt *g* ſectæ hæreticorum. *Abdi.a.* Deſecant etiam prægnantes *Amos 1.d.* qui *h* diviſionem faciunt in Eccleſia, & rudes animas, quæ nuper Chriſti concepere ſermonem, abrumpunt & dividunt.

e *Cypr cont. Novatia.* — *Hi ſ.Iſa.22. & ſ Hoſ 10.* — *Ori.ſ. Levit. ho.12.* — f *Iſa.ſ Lu.16.* — *Gre.3.mo.18.* — g *Hie. ſ. Abdi. & ſ. Amos. 1.* — h *Greg.paſt. adm.25.* — *Schiſmata.*

Diviſio maris & aquæ, ut tranſiret populus. *Exod.14.e.Pſalm.135.Iſai.63.c.* Eſt *i* diſſolutio rationum, quæ contra fidem fiunt, quibus impediebatur tranſitus ſimplicium. Et conciduntur ſculptilia, quum *k* deſtruuntur hæreticorum errores. *Mich.1.b.* Et ſuccidere lucos, eſt deſtruere hæreſes. *Deut.7.a Jerem.46.f. Zach.11.a.* Et excidunt Domini gentium flagella vineæ Sabama. *Iſa.16.c.* quum Apoſtoli & Doctores *l* omnia hæreſum auferunt fomenta, ne aliæ ex aliis oriantur.

i *Hil. Pſal. 135.& ſ. Iſa.16.* — k *Hie.Mic.1.* — l *Hil Iſa.1.* — *Diſſolutio rationum hæreticorum.*

Amputata cornua altaris Bethel. *Amos 3.d.* Deſignant *m* ablatam ſuperbiam hæreticorum. Et concidit Dominus cervices peccatorum, humiliando ſuperbos. *Pſalm.88.128.* Et concidit Deus aliquos, cùm *n* eos humiliat flagellando. *Job.6.b.* Et ſuccidit excelſos ſtatura, quum humiliat ſuperbos. *Iſa.10.29.f.* Et quum vel à præſenti vita ad interitum, vel à conſpectu æterni Judicis ad æternum incendium mali pertrahantur. *Job.12.c.*

m *Hi ſ. Amos 3.& ſo Iſa 10.* — n *Gre.7 mor. 8 & 17. mor. 7.& 2.paſt. 10.* — *Ablata ſuperbia hæreticorum.*

Diſcindi fœtas. *Hoſ.14.a.* Eſt malo ſemine hæreticorum prægnantes detegere, & corrigere, ne peſſimos generent fœtus.

Hie ſ.Hoſ.14

Succidit Deus tres paſtores in menſe uno. *Zach.11.b.* quum *o* perdit omnes, quia in aliqua trium perſonarum erant. Et diviſio linguarum. *Geneſ.11.b.* Eſt diſſipatio ſuperborum, & hæreticorū. Et divìdit Deus linguas ſuperborum. *Pſal.54.* quum *p* eorum concordiam pravam diſſipat. Et ſuccendere ligna campi, aut regionis, vel de ſaltibus eſt *q* perdere gentiles. *Ezech.39.c.* Idem eſt ſuccendere lignum fructiferum de Moab. *4.Reg.3.c.* Et ſuccidere Pharaonem quaſi cedrum. *Eze.31.d.Dan.4.b.* Dicitur etiā Deus ſcindere fluvios terræ, quum *r* deſtruit Reges populo ſuo adverſos *Hab.3.b.* Præcidere autem cedros ad conſtitutionem templi. *3.Reg.5.b.* eſt humiliare ſuperbos, ut apti ſint conſtructioni Eccleſiæ.

o *Hie.ſ.Zac. 11.* — p *Aug.ſ.ſ.54.* — q *Hier Eze. 39.* — r *Hie. Aba.3.* — *Deſtructio ſuperborum & hæreticorum.*

Abſcindi conturbatores optat Paulus. *Galat.5.c.* vel *ſ* ut ſint anathema à miſericordia Dei: vel etiam in carne ipſa optat abſcindi, ut eis dolor cordis multiplicetur.

ſ *Am ſ.Ga.5.*

Abſcindere manum mulieris verenda alicujus viri apprehendentis. *Deut.25.c.* eſt reprimere impudica opera, & tollere ſcandala. Ad quod referri poteſt abſciſio manus aut pedis ſcandalizantis: cum *t* omnia, quæ occaſionem peccati nobis præbent, ſint amputanda. Unde & Judæi negantes Chriſtum indicantur abjiciendi. *Matth.18 b.Marc.9.b.Sed Eccleſiaſtici 25.d.* Jubetur quis abſcindere à carnibus ſuis mulierem nequam: hoc eſt, tollere doctrinam perverſam: ne ſit illi in ſcandalum. Deſignatur etiam *v* deſtructio ſynagogæ, quæ apprehendit verenda Chriſti.

t *Orig. Mat. ho 5.* — *Hil. ſ. Matt. cant. 18.* — v *Ru.1.ſ. Deut.38.* — *Tollere ſcandala.*

Dividi infantem vivum, & occidi, falſa mater, quem non genuit, non metuit. *3.Reg.3.d.* quia *x* arrogantes magiſtri, & charitatis ignari, ſi pleniſſimum nomen laudis ex alienis diſcipulis conſequi nequeunt, eorum vitam crudeliter inſequuntur. Invidiæ enim face ſuccenſi, nolunt aliis vivere, quos ſe conſpiciunt poſſidere non poſſe. Unde illic perverſa mulier clamat: Nec meus ſit, nec iſtius. Vera autem mater ſatagit, ut ejus filius ſaltem apud extraneum ſit, & vivat: quia concedunt veraces magiſtri ut ex eorum diſcipulis alii quidem magiſterii laudem habeant: ſi tamen integritatem vitæ iidem diſcipuli non amittant.

x *Gregor.22. mor.8.* — *Separari diſcipulum à magiſtro.*

Abſciſſum caput, & manus Dagon. *1.Reg.5.a* ſignificare poſſunt *y* per adventum Chriſti diabolum idololatriæ imperium amiſiſſe: quando jam illi nuſquam offeruntur ſacrificia. Idem ferè ſignificavit, quum Judith abſcidit caput Holophernis. *Judit.13.b.* Et abſciſio capitis Sibæ *2.Reg.20.g.* Et ſciſſio altaris Jeroboam *3.Reg.13.a.* Et abſciſio cornu Moab: eſt ablatio omnium virium, & ſcientiæ erroris, & tentationum, quibus diabolus impugnat Eccleſiam. Et ſuccisæ ſummitates manuum Adonibezez. *Judith.1.a.* Et ſucciſi ſunt, qui vigilabant ſuper iniquitatem. *Iſa.29.f.* quum *z* Princeps hujus mundi ejectus eſt foras.

y *Gr ſ.1.Re.5* — z *Hie.ſ.Iſ.29.* — *Ablatum imperium diaboli.*

Intercidere dicitur vox Domini, aut Dominus flammam ignis. *Pſalm.28.* quia *aa* facit, ut ignis malos comburat, eiſque minimè luceat: è diverſo, ut abſque læſione luceat bonis.

aa *Baſ.ſ.pſ.28 ho.1.* — *Arn.ſ. pſ.28.* — *Ignis comburens malos, & lucens bonis.*

Aut quum in baptiſmo tollit Dominus ardorem peccati, & dat ignem Spiritus ſancti: ut etiam Joannes Baptiſta prædicans pœnitentiā, terrore ignis inferni intercidebat ardorem peccati. vel quotidie

Baſi.ſ.pſ.28.] ho.12. — *Hie.ſ.pſa.28* — *Tollere ardorem peccati.*

ædie in unoquoque noſtrum flammam libidinis per confeſſionem & gratiam Sancti Spiritus intercidit, id eſt, per orationem Sacerdotis ceſſare facit ſicut legimus per Aaron Deum feciſſe in deſerto.

Concidunt Leviathan. *Job.* 40.*b.* quum Sancti *a* calcant dæmonem, ejus vincentes tentationes. Idem eſt ſuccidere Pharaonem quaſi cedrum. *Ezech.*31.*d.Dan.*4.*b.* Et quum Prædicatores convertunt peccatores, qui ſunt diaboli membra.

Vincere dæmonem. Convertere peccatores.

a Hie. ſu. Iob. 40. Greg. 33. mor. 12.

Dividere animalia. *Gen.*15.*c.* & ſecare Arietem in fruſtra. *Exod.*29.*c.* poteſt ſignificare fidem apertam, & diſtinctam, ne fallacibus opinionibus opprimatur: & per omnem virtutem ſpaciari in oratione. Diviſit autem non rectè Cain. *Gen.*4.*b.* quia *b* in ejus oratione non fuit juſtitia. Eſt etiam habere converſationem *c*, ſecundùm omnes partes à Chriſto approbatam. *Lev.*1.*b. Eph.* 4. Diviſit etiam non rectè, qui *d* non obruit meliora, quæ Deo debebantur.

Fides & ratio cum virtutibus.

b Amb. l. de Cain 6. c Iſy. Leu. 1. d Cyril cont. Iul. 10.

Diviſit etiam animalia ſive Deus ſive Abraham in duas partes: ut deſignetur in vacca quidem animam diviſam in brutam partem & rationalem: in ariete verò hoc eſt oratione, diviſionem ejus in verum, & falſum in capra autem, hoc eſt ſenſu, partitionem ejus in imaginationem certam & incertam. Et ponuntur contra ſe partes, quia ſunt hæc invicem oppoſita. Dividere autem holocauſtum detracta pelle, eſt *e* abſque nugis corporis, & vitiis, & ſibi vendicant inanes, & falſæ opiniones, & carnalibus cupiditatibus, luci animam conſecrare. *Levit.*1.*b.* Eſt demum omnia vitia mortificare ut fiat illud Apoſtoli, *Col.*3.*a.* Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram.

Diviſio potentiarum animæ. Animam mundare à corporeis. Mortificare vitia.

Philo quis rerum divinarum hæres. e Clem. Alex. 5. ſtromat. Rup. 1 ſu. Levit. 5.

Concidere carnes membratim arietis vel vituli. *Levit.b.* interdum eſt laudare Deum, & pro ſingulis creaturis gratias agere.

Laudare Deum pro ſingulis.

Dividere precium bonis vivi, & cadaver mortui cum proximo. *Exod.*21.*d.* eſt *f* compati infirmitatibus proximi.

Compaſſio proximi.

f Glo. inter. ſ. Exod. 21.

Dividi dicuntur tres in duos, & duo ſuper tres. *Luc.*12.*g.* hoc *g* eſt origo carnis & origo animæ, & libertas poteſtatis in duos dividentur, animam videlicet, & corpus hominis novi, quæ unum atque idem velle cœperunt, diviſique tres duobus ſubjacebunt in dominatum eorum de ſpiritus novitate potioribus. Vel eſt anima prius conſentiens carni & cupiditatibus. poſtea vero converſa pugnat adverſus rebelles cupiditates.

Pugna animæ adverſus cupiditates.

g Hier. ſ. Mat. Cant. 10. Amb. ſ. Luc. 12.

Succidimus ligna cum proximo *Deut.*19. *b.* quando *h* delinquentium vitia pia intentione reſecamus. Et ligna cædere: eſt pravè agentes increpate. 4.*Reg.*6 *a.*

Reſecare vitia proximi.

h Gre. 10. mo. 5.

Abſciſſum habens veretrum. *Deut.*13.*a.* figura eſſe poteſt eorum *i*, qui impotentes ſunt ad generandum doctrinæ verbo. Et abſciſſis teſticulis eſt, qui ſponte omnẽ virtutum utilitatem amiſit. *Lev.*22.*d.*

Impotentia ad docendum vel operandum.

i Iſy Leu. 22.

Sciſſæ petræ in paſſione Chriſti. *Matth.*27.*f.* deſignant *k*, ubi verbi, pectorum dura penetranda latibula. Et etiam dura corda Gentilium fidem admittentia.

Aperta pectora.

k Amb. ſ. Luc. 23.

Sciſſi panni putridi, quibus adjutus eſt Jeremias ad exeundum de lacu. *Jerem.*38.*d.* deſignare poſſunt *l* antiquorum Patrum exempla, quibus adjuvamur ad exeundum de lacu miſeriæ peccatorum.

Exempla Antiquorum Patrum.

l Glo. inter. ſ. Ier. 38.

Non ſecare autem *Geneſ.*15.*c.Levit.*1.*d.* unitatem *m* vitæ complativæ deſignat, quæ non diſtrahitur in temporalia, nec ſeparatur à veritate, nec habet corpus adverſans ſpiritui: ſed tota ejus converſatio eſt cæleſtis. 1. *Theſ.*5. Eſt etiam *n* non ignorare virtutes & dona Dei ut inde gratias agat Deo.

Unitas vitæ contemplativa.

m Iy. ſ. Ge. 15. n Ru. 1 ſ. Le. 5.

Succidit Deus aliquem, cùm adhuc ordiretur. *Iſa.*38.*c.* quum collit eum è vita, cùm nondum operaretur: ſed ſe ad operandum præpararet.

Ricar. de ſ. viſ. de exte. mali 29.

Dividitur præda æqualiter inter pugnantes, & non pugnantes, ita tamen ut major ſit portio pugnantium. *Num.*31.*d.* quia *o* gloria datur quidem omnibus bonis, ſed ſublimior gradus Doctoribus, ac fidei defenſoribus confertur. Sic dividitur terra promiſſionis populo ſecundò numerato, pluribus plura dando. *Num.* 26. quia diverſi gradus gloriæ dati ſecundo populo, hoc eſt, prædeſtinatis in Eccleſia de quibus ait Chriſtus. In domo patris mei manſiones multæ ſunt. Hanc autem diviſionem non Moyſes, ſed Joſue fecit. hoc eſt, non lex, ſed Chriſtus. *Joſ.*13.19. *Pſalm.*77. *Neem.*9.*d.Ezech.*48.*d.* Eſt etiam diviſio terræ in Eccleſia militante ſecundùm diverſus gradus: & dividitur etiam advenis, hoc eſt *p* venientibus ad fidem ex gentilitate. *Ezech* 45.*a.*47.*d.*

Diverſi gradus gloriæ.

o Orig ſ. Nu. ho 21. 25. & ſ. Ioſ. ho. 10. p Hie ſ. Eze. 45. 47.

Diviſum ſanctuarium, & ſanctuarium ſanctuarii per velum. *Exod.*26.*d.* deſignat *q* Eccleſiam militantem dividi à triumphante per cælum, aut per fidem, aut per mortale corpus.

Diviſio Eccleſiæ militantis & triumphantis.

q Bed. ſ. Exo. 26.

Dividit ſpiritus Domini ſortem propheticis in menſura. *Iſa.*34.*d.* quum *r* ſecundùm ordinem facit eas ſuis impleri temporibus.

Impletio prophetiarum.

r Hie. ſ. Iſ. 34.

Dividens Saul, aut conſtituens populum in tres partes adverſus hoſtes. 1. *Reg.*11.*c.* deſignat Prædicatorem *ſ* proponentem exempla jejunii ex lege, Prophetis, & Evangelio: ex lege Moyſen. *Exod.*34.*d.* De Prophetis Eliam. 3. *Reg.*19.*a.* Ex Evangelio Chriſtum, *Matt.* 4.*a.*

Prædicatio jejunii.

ſ Gre. ſ. 1. Re. 11.

Dividi fluvium paradiſi in quatuor capita. *Gen.*2.*b.* eſt *t* ſapientiam in quatuor virtutes cardinales diſtributam eſſe.

Diviſio ſapientiæ.

t Amb. de Para. 3.

Dividere minutatim ſimilam in ſartagine. *Levit.*2.*b.* eſt *v* diſtinctè contemplari ſingulos paſſionis Chriſti actus.

Contemplatio paſſionis Chriſti.

v Iſy. ſ. Leu. 2.

Sciſſiones quibus Deus percutit domum minorem. *Amo.*6.*d.* Deſignare poſſunt *x* tribulationes Eccleſiæ militantis: aut caſtigationes laicorum in Eccleſia. *Zach.*11.*b.* Deſignarunt etiam captivitatem ad tempus tribus Juda. quæ fuit reſtituta: quia quod ſciſſum eſt, reparari poteſt.

Tribulationes Eccleſiæ. Captivitas tribus Iuda.

x Hie. ſ. Amos 6. Au. ſ. Pſ. 118.

Concidiſſe dicitur diabolus Job vulnere ſuper vulnus. *Job.*16.*c.* quum *y* peccato peccatum addere procurat, ut culpa vehementius exaggeretur.

Addi peccatum peccato.

y Gre. 13. mo. 10.

Incidentes ſe vel carnes ſuas. *Levit.*19.*f.*21.*a.Deut.*14.3.*Reg.*18.*e.Jer.* 16.*b.* ſunt *z*, qui delectationes, etiam corrumpendo corpus, quærunt idque ad nocendum animæ.

Quærere noxias voluptates.

z Iſy. ſ. Le. 19.

Concidunt Principes carnes, & oſſa populi Dei, ſicut in lebete. *Mich.*3. *a.* quum *aa* eorum bona conſumunt.

aa Hie. ſ. Mic. 3.

Dividitur æſtus ſuper terram. *Job.*18.*c.* quum *bb* non datur totum pondus tribulationis, ſed in menſura, ut ferri poſſit. Et intercidit vox Domini flammam ignis. *Pſal.*28. quum Chriſtus præcidit perſecutorum furorem, aſciſcens credentes ad charitatem ſuam, incredulos autem relinquens.

Moderatio tribulationis.

bb Hie. ſ. Iob. 38 & ſ. pſ. 28.

Succiduntur mali de manè uſque ad veſperam. *Job.*4.*d.* dum *cc* à vitæ ſuæ exordio, uſque ad terminum, iniquitatis perpetratione vulnerantur. Omni namque tempore reprobi per augmentum malitiæ contra ſe ictus ingeminant, quibus ſuccisi in profundum ruant. Sic dividit Deus impiis dolores furoris ſui. *Job.*21.*b.* cùm ſervans impio dolores æternos, etiam ejus menti temporalem dolorem infert.

Multiplicatio peccati & pœnæ in malis.

cc Gre 5. mor. 28 & 15. mo. 22.

Scindere

a Cypr. cont. Novat. Geo. Ven. Cā. 2. tō 3. 10. 6. Scindere veſtimenta, interdum *a* eſt diſſolvere charitatem, cæteraſque virtutes, quas non debent dividere Sacerdotes, ſicut diviſit Caiphas. *Matth.26.f.* Sed tunica Chriſti, quæ eſt charitas, ſemper manet indiviſa. *e. Joan.19.d.* *Diſſolvere charitatem, & virtutes*

b Au. ſer. 200. Dividunt Ariani infantem vivum. *3.Reg.3.d.* qui *b* diviſionem ponunt inter patrem & filium, quod vera, & pia mater fieri minimè conſentit. *Diviſio inter patrem & filium*

c Gl. inter ſu. Lev. 7. Dividitur æqua menſura ſacrificiorum filus Aaron. *Levit.7.b.* quia *c* Deus æquè acceptat bonum animi affectum pauperis, ac divitis, ſimplicis ac ſapientis.

d Phil. de Profugis. Pontifex, hoc eſt, verbum Dei non ſcindit veſtimenta: quia *d* continet omnes partes mundi, & conſtringit, non ſinens eas diſſolvi dilabique.

Incidi faciens Holophernes aquæ ductum Bethuliæ. *Jud.7.b.* deſignat diabolum procurantem auferri à nobis lectionem ſacræ Scripturæ, ut ſiti verbi Dei pereamus. *Ablatio lectionum ſacrarum*

e Hi. ſ. Mic. 4. f Rup. ſ. Ioel. 3. Concidere aratra in gladios. *Joel.3.b.* eſt malorum contra bonos: & etiam ligones in lanceas: quum bonis abutuntur convertentes ea inſtrumenta noxia adverſus bonos. E diverſo conciduntur gladii in vomeres, & lanceæ in falces: ut *e* fiant fructus bonorum operum ex his quæ prius erant noxia. *Mich.4.b.* Concidunt etiam boni aratra in gladios, quando *f* labores hujus ſæculi, & uſum hujus mundi poſtponunt Evangelio Chriſti, & verbo Dei, *Joel.3.c.* *Abuſus bonis in malum.*

g Hie. epi. ad Damaſcum. Dividens pater ſubſtantiam duobus filiis. *Luc.15.c.* deſignat *g* Deum dantem liberum arbitrium ſingulis: ut non neceſſitate, ſed voluntate operentur. *Poſtponere mundana Evangelio. Dare liberum arbitrium.*

h Hie. ad Magnum. Præcidere ungues & capillos mulieris captivæ: eſt *h* tollere errores à doctrina Philoſophorum. *Deut.21.c.* Et non ſuccidere ligna fructifera civitatis captæ. *Deut.20.d.* eſt non deſtruere in doctrina Philoſophorum ea, quæ cum veritate Catholica concordant.

i Lyr. ſ. Ier. 10. Succidit cedros hæreticus *Iſa.44.b.* quum è ſacra Scriptura elicit ſuas hæreſes. Sic præcidit ramos Abimelech. Jud.9.f. Et præcidens artifex lignum de ſaltu *Jer.10.a.* eſt *i* hæreticus colligens materiam errorum ex libris, & eloquentia Philoſophorum, & Rhetorum. Vel quum indignus aſſumitur ad dignitatem Eccleſiaſticam. *Deſtruere errores hæreticorum. A[...] ſacris Scripturis*

k Greg. 1. poſt adm. Præcidens David oram clamydis Saulis. *1.Reg.24.b.* deſignare poteſt *k* ſubditum contra Prælatum ſuum leviter murmurantem. *Murmurare contra Prælatum.*

l Hie. ſ. Abdi. Rup. ſ. Abdiā Sciſſuræ petrarum ſignificare poſſunt interdum ſenſus corporis, *ut Abd.a* habitans in ſciſſuris petrarum, eſt *l* vacans ſenſibus corporis. Vel deſignant diviſionem Iſrael à Juda & David, & etiā a Chriſto. *Senſus corporis. Diviſio Iſrael*

Sciſſa Ninive & dilacerata. *Nah.2.c.* eſt anima vitiis diſſipata. Et ſcindens Caiphas veſtimenta ſua. *Matth.26.f.* demonſtrationem *m* nuditatis animæ deſignat. *Anima vitiis diſſipata.*

m Ori. ſ. Mat. ho. 15. n Hier. ſ. Eze. 16 & ſ. Mic. 2. Diviſiſſe dicitur Hieruſalem pedes ſuos omni tranſeunti, vel divaricaſſe crura. *Ezech.6.b.* deſignans eos, qui *n* omnia admittunt vitia, & omnia idololatriæ genera. Et diviſi dicuntur agri noſtri Aſſyriis. *Mich.2.b.* quum diverſa vitia premunt mentes noſtras. *Admittere omnia vitia*

o Hie. ſ. Ioel. 3. Diviſerunt gentes terram Dei. *Joel.3.a.* quum *o* varios in mundo gentiles introduxerunt Deos, & errores.

Dividit muros inter ſanctuarium, & vulgi locum in templo. *Ezech.43.d.* quia non omnes admittendi ſunt ad myſteria: ne ſanctum detur canibus. *Separatio vulgi à myſteriis.*

p Hie. ſ. Hoſe. 13. Dividere dicitur inter fratres infernus, aut mors. *Hoſ.13.d.* cùm *p* alius aſſumitur ad gloriam, alius ad pœnam. Et cum cæcitas ex parte contingit in Iſrael.

Excidunt januas Sion, qui tollunt Sacramenta ab Eccleſia. *Pſal.73.*

q Iſy. ſ. Le. 23. Secare ſpicas uſque ad ſolum. *Levit.23.d.* eſt *q* fruſtra conari adipiſci ea, quæ ſuperant ſcientiam noſtram.

r Ori. ſ. Ioſ. ho. 12. Cæſores lignorum Gabaonitæ, ſunt *r* homines infimi meriti in Eccleſia. *Joſ.9.d.* de his etiam *Deut.26.b.*

ſ Hi. ſ. Iſa. 54. Abſcidens Zacharias virgam, quæ dicebatur decor. *Zach.11.c.* ſignificat *ſ* gentilem populum à Deo propter idololatriam derelictum. *Infimi in Eccleſia. Derelictio populi gentilis.*

t Gr. 12. mor. 5. Præciſum lignum, quod habet ſpem reviviſcendi. *Job.14.a.* eſt *t* juſtus pro veritate occiſus.

v Au. de gen. imp. c. 6. Beda Gen. 1. Diviſit Deus lucem à tenebris *Geneſ.1.a.* quia fecit lucem, & ordinavit tenebras, quas non fecit. Dividitur etiam lux à tenebris, cùm *v* novum teſtamentum ſeparatur à veteri: aut anima ſecernitur à corpore cum ſuis vitiis: vel diviſit inter peccatores recedentes à veritate, & juſtos manentes in eadem luce.

Dividunt peccata inter nos & Deū. *Iſa.59.a.* quia ipſis ſeparamur à Deo, velut quodā pariete medio.

x Lyra ſ. Ex. 34. Præcidens Moyſes ſecundas tabulas lapideas ad ſcribendam legem. *Exod.34.a.* præparationem *x* novæ legis indicat, quæ in veteri eſt figurata. *Præparatio novæ legis.*

y Beda ſ. Ge. 4. Dividit firmamentum aquas ab aquis, hoc eſt *y* ſacra Scriptura inter Angelos & homines, ut Angeli ſint ſupra hoc firmamentum, quia non indigent Scriptura ſemper Deum videntes: & homines, qui Scripturæ intelligentia indigent. Et homo interior dividit inter ſpiritualia, & carnalia, quaſi inter aquam, & aquam. Et Eccleſia dividit inter duas leges: vel inter ſanam doctrinam, & hæreſim, quæ eſt aqua ſub firmamento: quia judicio Eccleſiæ ſubjicitur. Et ſenſus prudentiæ diſcernit inter actualem, & theoricam, habens actualem ſub ſe, theoricam verò ſupra. *Dividēs Scriptura inter Angelos & homines. Homo interior inter ſpiritualia & carnalia.*

Diviſiſſe non rectè dicuntur Judæi, licet rectè offerrent. *Gen.4.b.* quia etſi Judæi multa rectè fecerunt, in eo tamen infidelitatis rei ſunt, quia Chriſto veniente, tempus novi teſtamenti à tempore veteris non diſtinxerunt. Succiditur arbor, quando conſtantiæ virtus tentationibus paulatim attenuatur, tandemque funditus tollitur. *Dan.4.b.* Succiſa autem arbore, rami etiam præciduntur: quia *z* virtute animi deficiente, bona opera paulatim ſubtrahuntur. *z Ric. a S. Vict. de ſecuri conſcientia.*

a1. 22. Præciſio pedalis Babylonis. *Jerem.51.b.* Hebraicè dicitur, menſura avaritiæ tuæ, vel oppreſſionis, aut violentiæ tuæ.

Abſcondere, Abdere, Abſtruere, Calare, Occultare, Occultum, Latere, Latibulum.

ABSCONDERE, cùm fit aliquid ab oculorū aſpectu, aut quomodocunque à notitia cujuſpiam amovere, ſeu ſubtrahere: ſecundùm id, quod abſconditur, cum ſuis cognatis verbis in allegoriam admittetur. Id verò, quod occultatum eſt, latere dicitur. Abſcondere autem interdum eſt infodere. *Ex.2.b.* Moyſes abſcondit Ægyptium in ſabulo. Protegere. *Job.5.d.* A flagello linguæ abſconderis.

Reponere.

Reponere. *Gen* 31.*e.* Abſcondit Rachel idola Recedere *Iob.* 29.*b.* Videbant juvenes, & abſcondebantur. Reprobare. *Iob.* 13.*e.* A facie tua non abſcondar. Latere autem interdum eſt ignotari. *Exod.* 22.*b.* Si latet fur. Et non latere, eſt ſciri. *Gen* 25.*b.* Quod illum minimè latuit.

Subtrahens Deus auxilium & ſui notitiam, & benevolentiæ actus. Divinitas in Chriſto latens

Abſcondere dicitur Deus faciem ſuam, quum *a* ſubtrahit auxilium, ac etiam quum non præbet ſui notitiam nec actus exhibet benevolentiæ ſuæ indices erga eos, quibus abſcondi dicitur. Sic non celavit ſecreta ſua Abrahæ, *Gen* 18.*c.* Sed abſcondit faciem ſuam à malis. *Deu* 32.*d.* *Iob* 13.*d.* *Pſ* 54. *Iſa.* 8.*c.* 54.*c.* 57.*d.* 64.*c.* *Ezech.* 39.*f.* *Mich.* 3.*b.* Quali autem ſignificatur cauſa abſconſionis, *b* cùm dicitur *Iſa.* 59.*a.* quòd peccata noſtra abſconderint faciem ejus. Idem poteſt ſignificare, quum Chriſtus dicitur ſe abſcondiſſe. *Ioan* 8.*g.* 12.*f.* Ubi & Divinitas latens in carne ſignificatur. Quæ etiam in theſauro abſcondito in agro intelligitur. *Matth* 13.*f.* Dicitur autem abſconditus, vel quia ante incarnationem latebat, vel quia incarnatus lateat in carne. *Iſa.* 45.*c.* *Iere* 39.*f.* Et abſconditus vultus Chriſti dicitur in paſſione: quia tunc maximè latebat ejus Divinitas. *Iſa.* 53.*a.* Et idem eſt *c* verbum abſconditum. *Iob.* 4.*c.* Et abſconditus in pharetra, eſt *d* verbum in carne. *Iſa* 49.*a.* Et abſcondita erat fortitudo Dei in cornibus: quum *e* Chriſti virtus latebat in cruce. *Haba* 3.*a.* hoc eſt os, *f* quod fecit Deus in occulto. *Pſal.* 138. Et abſconditus Elias in torrente Charib 3. *Reg.* 17.*a.* figura eſt Divinitatis Chriſti latentis in humanitate, aut in paſſione. Sic abſconditus David in agro. 1. *Reg* 20.*d.* Et in colle Achille. 1. *Reg* 26.*a.* Et apud Ziphæos, aut etiam in campeſtribus. 1. *Reg.* 15.*f.* deſignat Chriſtum, cujus Divinitas latebat in carne apud Judæos, & in utero Virginis, & in Sanctis. *Pſal.* 53. *in tit.* Idem & latens David *g* in ſpelunca. 1. *Reg* 24.*a.* Et abſconditum tabernaculum Dei. *h.* *Pſal.* 26. Eſt ipſe Chriſtus, ubi proteguntur boni.

[*a* Hil ſ. pſ. 14. Aug de eſſen. Divin. Gregor. ho. 18. *b* Hier ſ. Iſa. 49. & ſ. Haba. 3. Euch ſor ſpiritual. *c* Greg. 5. mor. c. 20. *d* Hie Abac. 3. *f* Aug pſ. 13. *g* Hier ſ. pſ. 58. *h* Au ſ. pſ. 26. Aug ſ. pſ. 53.]

Chriſtus contemptus apud Judæos. Deſertio Judæorum.

Abſconditus David apud Ziphæos. 1. *Reg.* 23.*c.* *Pſal* 53. *in tit.* deſignat Chriſtum contemptum apud Judæos, & etiam omnes bonos latentes inter mundanos. Et ipſe Chriſtus eſt fermentum, *i* quod abſcondit mulier, hoc eſt, ſynagoga in videndo. *Matth.* 13.*e.* Idem deſignat abſconditus Elias *k* in torrente Charib. 3. *Reg* 17.*a.* ubi etiam deſignatur deſertio Judæorum.

[*i* Hil ſ. Mat. Can. 13. *k* Rup 3. ſ. Reg. 7.]

Fuga Chriſti in Ægyptum.

Abſconſio Moyſis tribus menſibus. *l* *Exod* 2.*a.* typus fuit fugæ Chriſti in Ægyptum, ubi latuit, vel eſt in homine interiori in fide Trinitatis occultatus Chriſtianus.

[*l* Bed. Exo. 2.]

Primus adventus Chriſti.

Occulta filii. *Pſ.* 9. *in tit.* deſignant ea, *m* quæ pertinẽt ad primum adventum Chriſti, in quo Divinitas ejus latebat. Vel deſignant occulta judicia, quæ in hac vita fiunt: quorum latet ratio: ut de pœnis bonorum, & de proſperitate malorum. Vel certè ſignificant ſapientiam in Chriſto.

[*m* Aug ſ. pſ. 9.]

Iudicia Dei. Sapientia Chriſti. Cæcitas iniquorum & ſuperborum. Futura gloria.

Abſcondere dicitur Deus ab aliquibus mandata ſua, quũ *n* non dat eis ſui cognitionem, ex qua cognoſcant, quantum debeant diligere Deum ejuſq; ſervare mandata. Sic orabat David Deum. *Pſ.* 118. Ne abſcondas à me mandata tua. Ita intelligi poteſt cælans Deus ſermonem à Propheta. 4. *Reg* 4.*d.* *Iob.* 20. *e.* Et abſcondit Deus lucem in manibus *Iob.* 36.*d.* quum *o* apud ſuperbum, & rectũ judicem iniqui quique in ſuis operibus excæcantur. Et latibulum Dei dicitur nubes aut tenebræ. *Iob* 22.*b.* *Pſal.* 17. quia *p* Deus abſcondit myſteria à reprobis & ſuperbis: vel qui latet in fide credentium.

[*n* Aug. ſ. pſal. 118. *o* Gregor. 27. Mor. 21. *p* Gre. ſ. 1. Re.]

Abſcondit Deus dulcedinem timentibus ſe, *Pſ.* 30. quia *q* in hoc ſæculo non percipitur, ſed gloria ſperatur, & latet in futuro, cùm hic ſolum appareat amaritudo. Sic ait *Hoſ.* 13.*d.* Conſolationem abſconditam ab oculis ſuis: quia non invenitur in hac vita ſincera conſolatio. Sic abſcondit ſe ſponſus, quum quæritur ut inventus ardentius quæratur, & differtur quærens ſponſa, ut tarditate ſua capacior reddita, multiplicius quandoque inveniat quod quærebat.

[1. Aug ſ. pſ. 17. *q* Aug. ſ. pſ. 30. Gre 5. Mor. 3.]

Protectio Divina.

Abſcondit Deus in tabernaculo ſuo. *Pſal.* 26. quum *r* protegit & ſervat fideles ſuos intra Eccleſiam. Et abſcondi dicuntur Sancti in morte, donec pertranſeat ira Dei, ut poſtmodum reſurgentes in judicio fœlices appareant. Et abſconduntur in foſſa [illegible]umo, hoc eſt, in carne, & paſſione Chriſti. *Iſa.* 2.*b.* 36.*d.* Et in eo dicitur abſcondita eſſe vita noſtra. *Coloſ.* 3.*a.* 1. *Pet.* 3.*a.* Et in eo abſcondimur à vento tribulationum, *Iſa.* 32.*a.* Et in ſpeluncis, hoc eſt, in vulneribus Chriſti. *Apoc.* 6.*d.*

[*r* Aru ſ. p. 26. Hie ſ. Iſa. 26.]

Latere faciens Sanctos in humilitate. Myſteria fidei.

Dicitur etiam Deus abſcondere bonos in abſcondito faciei ſuæ. *Pſ.* 30. cùm *ſ* illuminatio vultus ejus tegit eos in abditis juſtitiæ ſuæ, ne ab humana malitia conturbentur. Vel quia ſicut Chriſtus hic latuit per humanitatem: ita facit Sanctos ſuos latere, ne elati conturbationẽ hominum patiantur, & pereant.

[*ſ* Hie ſ. pſ. 30. Aru ſ. pſ. 30.]

Abſcondita Dei, de quibus adimpletus dicitur venter Judæorum. *Pſ.* 16. deſignare poſſunt myſteria paſſionis, *t* & ſanguinis Chriſti: quæ nolentes intelligere Judæi faſtidierunt & ſanguinem ejus crudeliter exhauſerunt. De his occultis *u* traditur ſapientia. *Iob.* 28.*b.* Et abſcondita filii dici poſſunt *x* divinitas Chriſti, & ejus paſſio, & myſteria fidei. *In tit.* *Pſ.* 9. 45. Et abſcondita, quæ producit Deus in lucem ſunt myſteria ſacræ Scripturæ *Iob.* 18.*b.* Hæc myſteria bonis non occultantur. *Tob.* 12.*c.* ubi & occultè loquutus eſt eis Angelus, qui etiam dixit eis, ſecreta hominum occultari debere, non tamen Dei: Deus tamen myſteria ſua, & mandata abſcondit indignis. Ideò orabat David *Pſ.* 118. ne abſconderet ab eo mandata ſua. *Deb* 5. *Pſ.* 50. *Prov.* 25.*a.* *Sap.* 6.*d.* *Ier.* 38.*d.* *Matt.* 11.*d.* 13.*e.* *Mar* 4.*c.* *Luc.* 8.*c.* 10.*d.* 12.*a.* 18.*f.* *Eph.* 3.*b.* *Col.* 1.*d.* *Eccleſ.* 27.*c.* 42.*a.* Et in abſcondito audire: eſt *y* myſteria percipere, & legem ſpiritaliter intelligere. *Ier.* 13.*e.* Gloria Dei dicitur cælare verbum: quia Chriſtus in carne occultabat Divinitatem, & loquebatur in parabolis. *Prov.* 25.*a.*

[*t* Aru ſ. pſ. 16. *u* Gregor. 18. Mor 20. & 26 mor. 9. Hier ſ. Iob. 28. *x* Hie. pſ. 9. Beda Prov. 25. *y* Hie ibid. 13.]

Inſpiratio occulta.

Abſconditum verbum. *Iob.* 4.*b.* dici poteſt *z* occulta inſpiratio Spiritus ſancti. Et abſconditè aſcendens Jeſus Hieroſolymam ad diem feſtum, *Ioan.* 7.*b.* deſignat *aa* adventum ſuum in animam per occultam inſpirationem: cum qua agit diem feſtum. Vel ideò occultè aſcendit, quia ipſe in figura ipſius feſti latebat.

[*z* Greg 5. mor 20. *aa* Aug ſ. Ioā. tract. 28.]

Manifeſtatio Domini.

Non in abſcondito dicitur loquutus eſſe Dominus, *Iſa.* 45.*d.* tum *bb* quia dedit legem cum fulguribus, & tonitruis: tum quia Chriſtus palam loquutus eſt mundo, tum etiam, quia non abſcondetur, cùm in judicio manifeſtè veniet.

[*bb* Hie. ſ. Iſa. 45.]

Myſteria ſacræ Scripturæ.

Abſcondita dicitur ſapientia ab oculis viventium *Iob.* 28.*d.* cùm myſteria ſacræ Scripturæ non ſunt paſſim expoſita carnalibus. Et hanc ſapientiam (ait Paulus) abſconditam in myſterio. 1. *Cor.* 2.*b.* Et intellectus dicitur abſconditus à prudentibus populi Judæorum, *Iſa.* 29.*c.* quia *cc* excæcati ſunt à malitia ſua. Abſconditum etiam fermentum: dici poteſt doctrina Scripturarum, aut ejus latens intelligentia, *Matth.* 13.*d.* Abſcondita Eſau, ſunt *dd* myſteria legis. *Abdi.* *b.*

Abſcondens mulier fermentum in farina, *Luc.* 13.*e.* deſignat *ee* Eccleſiam, quæ doctrinã Phariſæorũ, & Sadducæorum, hoc eſt, literam legis duriorẽ, ſpiritali interpretatione mollivit. & velut mola quadã ſuæ diſputationis infringens, protulit velut de folliculis literarum, myſteriorũ intenta ſecreta. Vel eſt Eccleſia abſcondens Chriſtum in farina, hoc eſt, in cordibus fidelium. Vel eſt ſapientia *ff* abſcondens dilectionem Dei in corde, anima & viribus. Et abſconditus ignis in valle, 2. *Mac.* 1.*e.* Eſt ſcientia charitatis an humi-

[*cc* Hie ſ. Iſa. 29. *dd* Rup ſ. Abdi. *ee* Amb. in Luc. 13. & Pau. 15. & lib. 5. & 7. Aug. 1. 9. in Evan. 13. *ff* Amb 3. officio 4.]

in humilibus latens. Et quia abſconditus tempore captivitatis, deſignat gratiam ablatam ab eo, qui fit ſervus peccati.

a Hil. ſ. pſ. 118. Amb. ſ. pſ. 118

Abſcondunt ſapientes ſcientiam, cùm *a* eam acquirunt, & ſecundùm eam vivunt. *Prov. 1. a. 10. d.* Et in his abſconditis dicuntur juſti conſiliarii. *Eccl. 19. b.* quia in omnibus agendis conſulunt ſapientiā, quam habent. Et David *Pſ. 118.* ait ſe abſcondiſſe in corde ſuo eloquia Dei, ne peccaret ei: quo oſtendit, non omnibus omnia manifeſtanda eſſe. & ipſa Dei præcepta ſincero corde eſſe ſervanda. Abſcondere etiam frumenta, eſt cælare ſapientiam, & Sacramenta quod quidem poteſt & benè & male fieri, juxta circumſtantias. Nam in bonum frumenta condita ſunt in Ægypto ſub poteſtate Pharaonis. *Gen. 41. f.* Quæ deſignant myſteria, & Sacramenta ſervata, ut tempore congruo revelarentur. *Eccl. 1. c. Col. 1. d.* E diverſo abſcondens frumenta maledicitur in populis. *Prov. 11. d. 12. d.* quia *b* non revelat myſteria aut ſapientiam tempore opportuno. Sic reprehenditur, qui abſcondit pecuniam, hoc eſt *c* doctrinam, quā ad hoc acceperat, ut eam aliis communicaret. *Matth. 25. b.* Ubi etiam reprehenduntur Judæi infideles: qui nec ipſi ſuſceperunt fidem, nec alios ſuſcipere permittebant. Solet autem per theſauros abſconditos ſæpè ſapientia ſignificari: quæ indignis non revelatur. *Iſa. 45. a. Matth. 13. f. Col. 2. a.* Idem eſt de occultatione verbi in Prophetis. 1. *Reg. 3. d. Jer. 38. g. 42. a. 50. a.*

Meliora bonam legis. Chriſtus in cordibus fidelium. Charitas in cordi. Ut alitatio ſapientiæ interdum bona, interdum mala

b Bed. ſ. Proverb 12. Greg. 3 paſt. adm. 26. c Ori. ſ. Mat. cap. 13 & ho. 25.

Hil. ſ. Matth. can. 27.

Abſcondit Deus impios in pulvere. *Job. 40. a.* quum *d* eorum corda ipſis, quæ deſpecto amore Creatoris eligunt, terrenis opprimi negotiis permittit.

Opprime terrenis negotiis

Hie. ſ. Pro frater. Ambroſius. d Gregor. 23. mor. 7

Abſconditum tempeſtatis, ubi exaudit Deus. *Pſa. 80.* Eſt *e* tribulatio cordis, quum videlicet in corde contrito cogitationum tentantium fluctus intumeſcunt: quum contra amoris ſancti ſtudia curarum ſæcularium ſe tumultus illudunt. Tunc enim exauditur à Deo.

Tribulatio cordis.

e Aug. ſ. pſ. 80 Greg. 26. mor. 10 f Glo. ordi. ſ. Exo. 2.

Abſconſio Moyſis tribus menſibus. *Exod. 2. a.* ſignificare poteſt *f* legem latuiſſe in populo Judæorum, & intra ſepta literæ, tribus illis populi temporibus, videlicet ſub Judicibus, ſub Regibus, ac ſub Sacerdotibus. Non poſſe autem poſteà amplius abſcondi Moyſen, deſignat manifeſtationem legis ſpiritualiter intellectam per Chriſtum in toto orbe factam. Idem deſignavit occultans ſe Elizabet *g* menſibus quinque. *Luc. 1. c.*

Latens lex tribus temporibus.

g Ambr. ſer. 63. h Ori. ſ. Exo. ho 2. Ber. ſer. 4. ſ. Qui habitat.

Poteſt etiam ſignificare bonum opus cælandum. ne ſi prodatur in publicum, velut opus maſculum ſubmergatur *h* ab Ægyptiis in flumen, & pereat per inanem gloriam. Sic munus abſconditum extinguit iras. *Prov. 21. b.* Ita etiam debemus abſcondi ſub ſcapulis Dei. ut ipſe qui videt in abſcondito, ſervet opera noſtra. Et occultans ſe Elizabeth menſibus quinque. *Luc. 1.* Deſignat eos *i* qui nondum ſpirituales ſunt, opera, quæ per quinque ſenſus corporis agunt, debere occultare.

Cælare opus bonum.

Gregor. ſ. 1. Reg 10. i Amb ſe. 63. k Hie. ſ. pſ 17. l Hie. ſ. Job. 28 m Phil. 2. al leg.

Latibulum Dei. *Job. 22. Pſ. 17.* Deſignare poteſt *k* beatam Virginem, in qua latuit Chriſtus incarnatus, aut etiam humanitatem Chriſti, in qua latuit Divinitas.

Virgo Maria. Humanitas Chriſti

Abſcondita, quæ producit Deus in lucē. *Job. 28. b.* ſunt *l* ſecreta conſcientiæ: quæ referabūtur in judicio.

Se tota conſcientia.

Abſcondit ſe Adam à facie Dei. *Gen. 3. b.* & Cain. *Gen. 4. b.* quum *m* noluit confiteri peccatum ſuum. Et abſcondit ſe à facie Dei, qui deſerto ipſo incipit jam amare quod ſuum eſt. Jam enim habebat coopertimenta mendacii: qui autem loquitur mendacium, de ſuo loquitur. Ideò ad arborem, quæ erat in medio paradiſi, dicuntur ſe abſcondere, id eſt, *n* ad ſe ipſos, qui in medio rerum infra Deum, & ſupra corpora ordinati erant. Eſt itaq; abſcondere ſe à Deo, avertere ſe à veritate, & præcepto Creatoris. atque erroris, propriiq; arbitrii voluntate vivere. In malo enim homine opinio de Deo vera obſcuratur. Abſcondens autem ſe Adam, docet omnem malum eſſe talem. Nam ſi ſapientes conſpiciuntur à Deo, utpote amici ejus, liquet malos cælare ſe tanquam inimicos hoſteſque rationis. Abſcondere autem dicuntur conſilium ſuum à Deo, qui putant cogitationes ſuas ab eo abſcondi & dicunt. Quis videbit nos. *Iſa. 29. e. Jer. 23. e.* Et abſcondi lumbare in foramine petræ in Euphrate. *Jer. 13. a.* eſt *o* relicta veritate, tranſire ad hæreticorum errores. Et peccatores obſtinati ſunt lapides abſconditi in crypta. *Jer. 43. c. 49. b. Amos. 9. a.* E diverſo boni non ſe abſcondunt à facie Dei, quum vident errores & peccata. *Jer. 16. d.* Et gemitus eorum dicitur non eſſe Deo abſconditus, cùm invocent Deum, & ab eo audiantur. *Pſal. 37.* Mali autem abſconditam dicunt vitam ſuam Deo, quum putant humana Deum non curare. *Iſa. 40. g.* Abſconſio autem hæc fit affectu, non effectu.

Diſcere Deum credendo à veritate.

n Aug. 2. Gē. contra Manich. 16. Hie ſ. Iſa. 29 & Jer. 13. Gre 25. mor. 24. o Ori. ſ. Jere. ho 12 Ambr ſ. pſ. 118 ſer. 21. p Gre 12 mo. 8. 21. & 25. mor. 7. & 31. mor. 25.

Abſcondi etiam à facie Dei. *Job. 13. c.* eſt *p* per pœnitentiam iram vindictæ ejus evadere. Et Deus dicitur abſcondere aliquos ab ira ſua. *Job. 14. c.* quum eis parcit, ne iræ ejus vindictam incurrant. Et abſcondi in die furoris Domini. *Soph. 2. a.* eſt per pœnitentiam delere peccata: ut in die judicii nihil in eo puniendum ira Dei inveniat. Et abſcondi in foſſa humo à facie furoris Domini. *Iſ. 2. c. 26. d.* eſt latere in humilitate, cubiculo, deſerto, vel in vulneribus Chriſti. Porrò delicta Chriſti dicuntur non eſſe abſcondita à Deo. *Pſal. 68.* Quia *q* pro delictis membrorum ſuorum pœnam ipſe patiebatur.

Effugere iram Dei.

q Hil. ſ. Iſa. 2. 26. Ber. ſ. Cant. ſerm. 62.

Cùm autem Deum nihil lateat, dicitur nullus ſermo abſconditus illi eſſe. *Eccl. 42. d. Sap. 1. c. Pſ. 43.* Sic dicitur intueri in abſconditas partes. *Eccl. 23. e. Jer. 16. d. 23. e. 32. e. Hoſ. 5. a. Matth. 6. a.* Et revelare veſtigia occultorum. *Eccl. 42. d.* Et occulta fecit manifeſta. 2. *Mach. 12. g.* Et nihil occultum, quod non ſciatur. *Matth. 10. c. Marc. 4. d. Luc. 8. c. Rom. 2. 1. Cor. 14. e.*

Abſcondens Moyſes faciem ſuam coram Deo *Exo. 3. b.* ſignificat cognitionem propriæ infirmitatis: quam debet quicunque cum Deo loquitur, habere.

Cognitio propria infirmitatis.

r Ori ſ. Jere. ho. 12. Gre 25. mor. 13. ſ Hier. ſ. Hoſ 13.

Abſconduntur iniquitates è Deo, quum quis non eas confitetur. Non abſconduntur autem, quum *r* per confeſſionē aperiuntur: aut cùm Deus eas punit *Jer. 16. d.* Ita voluit abſcondere Adam peccatum ſuum, quū ſe excuſavit, & noluit confiteri. *Gen. 3. b.* Et *Job. 31.* dicit ſe non abſcondiſſe quaſi homo peccatum ſuū. *Prov. 28. b.* Qui abſcondit ſcelera ſua non dirigetur. Et hæc abſconſa revelat Deus. *Eccl. 1. d. Amos. 9. a. Job. 20. b.* quū ea punit. Et dicuntur abſcondi ſub lingua, quia non manifeſtantur per confeſſionem. Et ab his occultis petit mundari Propheta. *Pſ. 18.* Dicitur etiam abſconditum peccatum, quum *ſ* reſervatur à Deo quaſi in marſupio, ut puniatur: ſic erat abſconditum peccatum Ephraim. *Hoſ. 13. c.*

Non confiteri peccata.

t Bed. Gen 31

Abſconduntur è diverſo peccata, quum per pœnitentiam quaſi inducta cera delentur, ut *Pſal. 31.* Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Sic quum Rachel abſcondit idola. *Gen. 31. d.* deſignat *t* per pœnitentiam abolendam eſſe avaritiam, & cætera vitia. Et *Iſa. 3. c.* reprehenduntur, qui non abſconderunt peccata ſua: nempe quia non de eis pœnitentiam egerunt.

Confiteri peccata.

u Haim. ſ. Apoc.

Abſcondentes ſe in ſpeluncis, & petris. *Apoc. 6. d.* ſignificare poſſunt *u* confugiētes ad Sanctos, ut ſint eis refugium ab ira Dei, & petentes ſe abſcondi ab eis, hoc eſt, in ſua protectione recidi: *Iſa. 32. a.* Et abſconſio eſt protectio in Eccleſia. *Iſa. 4. b.* Sed & quum filii Iſrael abſconditi ſunt in ſpeluncis. 1 *Reg. 13. b.* Significare poſſunt, qui ſæculū hoc fugiunt, ne per ſenſus videant mala concupiſcenda. Callidus enim

Confugere ad Sanctos. Fugere ſæculum.

videt

Vita ſublimi vacare. videt malum, & abſcondit ſe. *Prov.22.a.27.b.* idem abſcondi in occultis locis. 1. *Mach.2.* Et Judas Machabæus occultavit ſe à Nican. 2. *Mach.14.e.* Abſconditi autem in montem Eph. 1. *Reg.14.b.* ſignificare poſſunt eos, *a* qui in vita ſublimi ab omnibus terrenis ſegregatis requieſcunt. Et abſconduntur juvenes quum *b* mortificant ſemetipſos peccatis & concupiſcentiis mundi *Iob.29.b.* Aut certè quum fugiunt autoritatem Eccleſiæ eorum levitatem reprehendentis. Abſcondi etiam dicuntur homines, cùm ſurrexerint impii. *Prov.28.d.* quia, *c* regnantibus malis, boni cedunt perſequutoribus: & ſe vitæ ſpirituali tradunt. Sic fugerunt filii Iſrael in abſcondita loca fugitivorum. 1. *Mach.1.f.* & abſcondit Deus in tabernaculo ſuo bonos in die malorum. *Pſ.26.*

a Gregor. ſ. 1. Reg. 14. b Gre ſ. 1. Reg. 14 & 19. mo. 13. Hie ſ. Iob. 38. c Aug. ſ. pſ. 26

Senſus terrenis immerſi, aut in corpore fixi. Abſcondit quinque Reges in ſpeluncis, *Ioſ.10.c.* deſignare poſſunt *d* quinque ſenſus corporis, terrenis rebus immerſos. Aut certè ſunt ſenſus in ipſo corpore fixi.

d Ori. ſ. Ioſu. ho. 11.

Merita Sanctorum. Abſconditi theſauri arenarum. *Deut.33.c.* Dici poſſunt *e* merita Sanctorum: qui cùm in hoc mundo ſint contemptibiles, quaſi latent inter arenas. Hos theſauros occultos tollere nititur Antiochus, hoc eſt, diabolus. 1. *Mach.1.c.*

e Hier. 1. adver. Iovinianum. Lyra ſ. Deu. 33.

Manifeſtatio myſteriorum. Non eſt occultatum os. *Pſal.138.* quum *f* myſteria Eccleſiæ, quæ Deus in occulto fecit, manifeſtantur & prædicantur.

f Hil. ſ. pſ 138

Profeſſio fidei. Non abſcondit juſtitiam Dei in corde ſuo, qui *g* fidem confitetur coram perſecutore. *Pſal 39* In abſcondito autem ponit lucernam, qui *h* occultat fidem. *Luc 11. e*

g Aug ſ pſ. 39 h Ambroſ ſ. Luc. 11.

Aſconditè dicitur feciſſe David ingreſſum de Bethſabee, & occiſionem Uriæ 2. *Reg.12.c.* Quia *i* Chriſtus occultè vicit diabolum

i Amb. apolo. David. 5.

Occulta victoria Chriſti. Abſcondens Moyſes Ægyptum in ſabulo vel arena. *Exod. 2 b.* ſignificare poteſt *k* Chriſtum mittentem diabolum à ſe victum in infernum: aut relinquentem ipſum in cordibus eorum, qui ſtabile non habent fundamentum. Deſignat etiam virum eminentem, qui convincit eum, qui ſic putabat ſe regimen corporis habere, ut animam nihil faceret: & voluptatem finem expetendum judicaret.

k Aug. 22. contra Fauſt. 90. Phil. 2. alleg.

Ejectio diaboli. Converſatio gentilium. Abſcondens Joſaba Joas à facie Athaliæ 4. *Reg. 11. a 2. Par 22. d.* Deſignat Eccleſiam ſuſcipientem verbum Evangelicum, quod Judæa interimere conabatur. Et abſcondens Rahab exploratores in lino. *Ioſ 2 b* deſignavit *l* gentilitatem libenter ſuſcipientem & defendentem Prædicatores: quæ & occultè vocata videtur ad ſacerdotium Chriſti Et abſcondens Moab fugientes. *Iſa 16 a* eſt *m* gentilitas accipiens Prædicatores à Judæa recedentes. Vel ſunt deſerta, ubi recipiuntur, qui ſæculum deſerunt. Vel eſt Eccleſia recipiens pœnitentes. Vel ſunt ſæculares recipientes Religioſos. vel deſignatur, quum is, qui prius defendebat hæreſim, poſteà reſipiſcens, protegit eos, qui ſecum errabant, reductos ad veritatem. Unde & dicitur Moab latibulum profugorum.

l Orig. ſ. Ioſu. hom 1. m Hie. ſ. Iſ 16

Divitiæ. Peccata. Iudicia Dei. Punitio Iudæorum. Abſcondita Dei, *Pſ. 16* dici poſſunt *n* divitiæ & bona temporalia, quibus adimpletur venter, hoc eſt, appetitus malorum. Vel ſunt peccata & immunditiæ, quibus etiam memoria & appetitus malorum impletur. quæ dicuntur abſcondita Deo, quia non ea cognoſcit approbando. Vel etiam ſunt occulta Dei judicia. Vel ſunt interior punitio Judæorum, quæ eos intus velut vermis remordet

n Hier. ſ. Iob. 40. & ſ pſ 16 Aug ſ. Iſa. 16. & epiſt. 59.

Notitia fidei. Non eſſe quempiam, qui ſe abſcondat à calore Dei. *Pſal 18.* eſt *o* nullam eſſe gentem, ad quam notitia fidei Chriſtianæ non pervenerit quia in omnem terram exivit ſonus prædicationis & fidei Deſignat etiam nullum eſſe, qui non habeat ſemina intellectus Dei: & qui non habeat aliquid ex multis diviſionibus gratiarum Sic non potuit abſcondi civitas ſupra montem poſita. *Math 5.b.* quia *p* non potuerunt latere miranda opera humanitatis Chriſti conjunctæ Divinitati.

o Arn ſ pſ 18. Hie ſ pſ. 18. p Hil. ſ. Mat. Cant. 4.

Convertere diabolum. Abſconditè ingreſſa Joel ad occidendum Siſaram *Iud 4 d.* deſignat Eccleſiam, aut beatiſſimam Virginem, quæ cautè, & per Chriſti paſſionem caput ſerpentis contriverunt.

Implere mandata. Abſcondetè verba Dei in ſinu. *Iob 23. c.* eſt *q* opere implere mandata Dei, abſque inani gloria. Sic abſcondere eloquia Dei in corde. *Pſal 118 Prov. 2. a.* Et occulta ſponſæ ſunt verba Dei in corde ſed opere completa ſine inani gloria *Cant 6 b*

q Gregor 16. mor. 19.

Prædicare miſericordiã præcipuè operando. Non abſcondere miſericordiam. *Pſal. 29* eſt *r* prædicare miſerendum eſſe inopum & miſerorum E diverſo. abſcondere manum eſt non operari. *Prov 19 d 26 c.* Et amor abſconditus dicitur inutilis. *Prov. 27. b* quia non manifeſtatur per opera. Ideò Chriſtus nihil locutus eſt in occulto, qui a omnia ad utilitatem audientium loquutus eſt. *Ioan 18. d* Et ipſe dicebat *Pſal. 77* Eructabo abſcondita ab initio ſæculi Et turſus abſcondens Abdias Prophetas, ne occiderentur: eſt exercens opera miſericordiæ. *3. Reg. 18. a.* Sic abſcondens Tobias mortuos per diem. *Tob. 2 b. 12 c.*

r Arn. ſ. pſ 29 Greg ſ Ezec. hom. 21.

Fuga honoris & laudis. Silentium. Reliquiæ Iudæorum. Miſcere ſæcularia religioni. Abſconditus Saul domi, cùm quæreretur, ut fieret Rex 1. *Reg. 16. d* dat *ſ* formam iis, qui ad dignitates eliguntur, ut honores & laudes, quantum in ipſis eſt, fugiant. Et in abſcondito facit eleemoſynam, qui *t* non ei miſcet apetitum laudis, aut commodi temporalis. *Math. 6. a.* Hoc eſt munus abſconditum. *u* quod extinguit iras. *Prov 21 b.*

ſ Gre ſ. 1. Reg. 10. t Aug. 2. ſer. Domini in monte.

Abſconditur in abditis. 1. *Reg. 13. b.* quum *x* clauſi oris ſilentia occulta ſervantur.

u Beda ſ. Proverb. 21. x Gregor. ſ. 1. Reg 13.

Deſiderium illibatum & cæleſte. Abſconditus Joathan ab internecione Abimelech. *Iud 9 b.* deſignat *y* reliquias Judæorum quæ evadent perſequutionem Antichriſti, & ad fidem venient.

y Gloſ inter. ſ. Iudi. 9.

Latens ſanguis Chriſti. Abſcondens Acan anathema. *Ioſ. 7. c.* figura eſſe poteſt eorum, qui mores, ac res ſæculares cum religione miſcere contendunt.

Confuſio idolatriæ. Quod latet intrinſecus in ſponſa. *Can. 4. a* eſt *z* deſiderium illibatum: & æternæ beatitudinis claritas. & requies in omni bono ſpirituali. Et abſconditus theſaurus in agro, *Math 13 f.* eſt cæleſte deſiderium ſub diſciplina ſtudii cæleſtis.

z Gre. ſ Cantic. 4. & ho. 11.

Ceſſatio malorum in fælicitate. Latere dicitur ſanguis Job, hoc eſt, *aa* Chriſti. *Iob 16 d* apud eos videlicet, apud quos non prædicatur.

aa Gregor. 13 mor. 12.

Diſperſio Iudæorum. Abſcondens Rachel idola. *Gen. 31. d.* deſignat *bb* Eccleſiam ideas inanes neſcientem ſed veram Trinitatis ſubſtantiam confitentem: vel confundentem idololatriam, & vanam eſſe oſtendentem.

bb Ambr. de fug. ſæcu. 5. & 2. de Iacob. 5.

Deſpectio malorum. Abſconditæ dicuntur anguſtiæ priores ab oculis Beatorum. *Iſa. 65. c.* qui *cc* non ampliùs eas videbunt, nec earum recordabuntur: non oblivione memoriæ, ſed bonorum ſucceſſione.

cc Hie ſ. Iſ. 65.

Fraudes diaboli & malorum. & Chriſtum & in ejus membra. Abſcondens Jeremias lumbare in Euphrate. *Ier. 13. a.* deſignavit *dd* diſperſionem Judæorum inter gentes: ubi abſconditi erant, quia quaſi pro nihilo habiti: vel deſignat eos, qui prius erant juſti, poſtea verò traditi vitiis, quaſi abſconditi ſunt incogniti Deo.

dd Hie. ſ. Ierem. 13.

Abſcondita pedica diaboli dicitur in terra. *Iob. 18. b.* quum *ee* propoſito utili, aut delectabili, latens peccati laqueus inducitur. ſive proponatur ab ipſo diabolo, ſive ab ejus membris. Sic *Pſ. 9.* In laqueo iſto

ee Grego 14. mor 6.

iſto, quem abſconderunt. Ubi & iniquus ſedere dicitur cum divitibus in occultis. De his etiam *Pſal.* 30.34.36.139.141. Idem deſignabat introitus abſconditus templi. *Dan.* 14.c. Et in his abditis dicitur habitare catulus leonis. *Pſal.* 16. Huc pertinet panis abſconditus meretricis. a *Prov.* 9.d. Et fraudes quas in bonos mali parant. *Prov.* 1.b. *Eccle.* 12.c. *Jer.* 9.b.18.d.1. *Mach.* 10.a. Et abſconditi in domibus carcerũ dicuntur b, qui falſa doctrina, quam è pectore produnt, latenter alios decipiunt. *Iſa.* 42.d. qui etiam dicuntur abſcondere odium. *Prov.* 10.c. Et in abſcondito cubiculi malè operari, hoc eſt c, in corde. vel quia putant latere Deum. *Ezech.* 8.d. Abſcondebant tendiculas contra inſontem. Judæi in Chriſtum d. *Prov.* 1.b. quum dicebant: Licet cenſum dari Cæſari, an non: Abſcondunt etiam interitum laquei, vel Judæi in Chriſtum: vel qui dicunt fruſtra nos orare, jejunare, & cætera bona opera facere, *Pſal.* 3.4.141. Inhabitant & abſcondunt, qui in Eccleſia ſunt e falſi fratres ad decipiendos alios, aut prodendos: ut Judas inter diſcipulos. *Pſalm.* 55. Et abſcondit hypocrita malum ſub lingua ſua. *Job.* 20.b. quando f aſperitas malitiæ latens in corde, tegmine blandæ loquutionis operitur. Et abſconditæ ſunt omnes tenebræ in occultis, hypocritæ *Job.* 20.d.31.d. quia & ſi aliqua tenebroſa in ejus operibus appa- rent, multò tamen plura ſunt, quæ latent: & licet omnia in ſe mala non oſtendit, omnia tamen inferre proximo appetit.

a Beda Proverb. 9. b Gre. ſ. 42. c Gre. Eze. 8. d Bed. ſ. Proverb. 1. e Arno. ſ. pſa. 34. Aug. ſ. pſ. 14. 55. f Gre. 15 mor. 5.19.

Abſcondita Eſau *Abdiæ b.* intelligi poſſunt g hæreſes: quæ Doctores ſancti ſcrutantur, quum eas in medium proferunt, earum falſitatem detegentes. *(g Hier. ſ. Abd.)* *Hæreſes.*

Abſondere ignem in ſinu. *Prov.* 6.c. eſt h accipere doctrinam hæreticam: quæ & abſconditus panis dicitur. *Prover.* 9.d. *(h Gloſ. ordi. ſ. pro. 9.)* *Accipere doctrinam hæreticam.*

Aſcondere etiam ignem in ſinu, eſt i, admittere in mente libidinoſas cogitationes. *(i Amb. 1. de pœn. 13. Aug. ſ. pſ. 18.)* *Admittere libidinoſas cogitationes.*

Occulta delicta dici poſſunt ea, quæ ſine impulſore, ſponte noſtra committimus. *Pſal.* 18.

Latibulum beſtiæ, quod ipſa ingreditur. *Job.* 37.b. deſignat k Antichriſtum: in quo diabolus inſidians hominibus viam hujus vitæ carpentibus, & per ſigna latebit, & per malitiam eos occidet. Sunt etiam reproborum corda latibulum diaboli: & etiam Judæi in quorum conſiliis prius diu latuit diabolus: ſed poſtea repentè vocibus erupit clamantium Crucifige, crucifige. Et abdita in quibus habitat leo, & catulus leonis. *Pſal.* 16. ſunt obſcura corda l Judæorum & infidelium. *(k Gregor 27. mor. 19. l Hie. ſ. Iob 37 & ſ. pſ. 18.)* *Antichriſtus. Corda reproborum Judæ.*

Non abſcondunt ſapientes patres ſuos. *Job.* 15.b. quum m hæretici proſiliunt in laudem ſuorum auditorum, quos ſoles Eccleſiæ præfuiſſe, gloriantur & eorum autoritate, vel in dictis vel in factis ſe muniunt. Vel certè non abſcondunt patres ſuos, quum reſipiſcentes confitentur peccata & errores, & ipſos autores. *(m Gregor. 12. mor 18. Hie. ſ. Iob. 15.)* *Fulciri majorum autoritate.*

Abſcondi à flagello linguæ. *Job.* 5.d. eſt n non turbari ad verba contumelioſa, ſed patienter ferre. Sic abſcondi ab inimico. *Pſal.* 54. eſt ejus inſidias cavere. Idem abſcondi à vento. *Iſa.* 32.a. Sic abſconderunt ſe Jeremias & Baruch. *Jer.* 36.f. *(n Gre. 6 mor. 19.)* *Non turbari verbo. Indignè de Deo l qui.*

In abſcondito faciem Dei accipere. *Job.* 13.b. eſt o vel contra conſcientiam de Deo loqui. vel quum in oratione quaſi coram Deo peccata defleant, inde regreſſos ad eadem peccata redire. In abſcondito etiam cubiculi peccant p, qui intra conſcientiam habent opera tenebrarum. *Ezech.* 8.e. *(o Gre. 11. mor. 12. p Hie. ſ. Ezec. 8.)*

Cælare ſanguinem Joſeph volentes fratres ejus. *Gen.* 37.a. deſignat Judæos, obruere volentes reſurrectionem, & memoriam Chriſti. *(q Hie. ſ. Hoſ. 13.)* *Judæi celantes reſurrectionem Chriſti.*

Abſcondita dicitur conſolatio ab oculis. *Hoſe.* 13.d. quum q quis conſolari nequit: & quicquid mente conceperit, dolorem ejus mitigare non valet. *(r Gre. 5. mor. 3. & 4.)* *Non poſſe conſolari.*

Abſcondita dicitur eſſe viro via ſua *Job.* 3.d. quum r ignorat, quem finem habiturus ſit vitæ ſuæ: & neſcit, an opera ſua accepta ſint Deo: ſed ignorat an dignus ſit odio, an amore. *(ſ Greg. ho. 9.)* *Ignorãtia ſui.*

Abſcondit talentum in terra. *Matth.* 25.b. qui ſ acceptum ingenium terrenis actibus implicat: qui lucrum ſpirituale non quærit: nec cor à terrenis cogitationibus unquam levat. *(t Ambr. ſ. 2. Cor. 4.)* *Ingenium terrenis implicatum.*

Occulta dedecoris. 2. *Cor.* 4.a. ſunt t turpes cogitationes. vel ea, quæ hæretici pravo ſenſu ad prædicandum meditantur, ut fallant. *(v Hier. ſ. Iſa. 39 40.)* *Turpes cogitationes.*

Abſcondentes leproſi aurum, & veſtes & cætera, antequam bonum nuntium in civitatem referrent. 4. *Reg.* 7.b. typum gerunt avaritiæ nonnullorum Prædicatorum. *Avaritia aliquorum Prædicatorum.*

Abſconditur intellectus prudentium. *Iſa.* 29.c. quum u Principes Judæorum excæcati ſunt. Abſconditi etiam in domibus carcerum. *Iſa.* 24.d. dici poſſunt Scribæ & Phariſæi: quum excæcati tractabant dolos in cordibus ſuis adverſus Chriſtum. Dicuntur abſcondi in vertice Carmeli, quum x defendunt circumciſionem. *Amos.* 9.a. vel ſibi circumciſionis ſcientiam vendicant. *(x & ſ. Amos 9 Rup. ſ. Amos 9. y Hil. ſ. pſ. 63.)* *Cæcitas principum Judæorum. Ignorantia.*

Abſcondi à facie amici. *Eccle.* 22.d. Dicitur aliquis quum non communicat cum amico ſecundùm leges amicitiæ. E diverſo non abſconditur inimicus in malis. *Eccl.* 12.b. quia tunc maximè ejus aperitur nequitia.

Abſcondens ſe Jonathas cum ſociis ſub tegumento montis. 1. *Mach.* 9.d.

Abſtruere ſe in terra. 1. *Reg.* 23.d. pro magna abſconſione ſumitur.

Occultat falſum Prophetam, qui errores ejus defendit. *Deut.* 13.b.

Abſcondere manus ſub aſella, in ſignum otioſitatis, z & pigritiæ ponitur. *Proverb.* 26.c. *(z Beda ſ. Proverb. 26.)* *Otioſitas.*

Abſolvere.

ABSOLVERE ferè idem eſt, quod ſolvere: hoc eſt, quod ligatum erat, non ligatum reddere. Ideò ſi quid habet allegoriæ, in ſuo ſimplici eſt quærendum. Interdum verò abſolvere idem eſt quod conſummare: ut 3. *Eſdr.* 9.f. dicitur, Eſdras abſolviſſe legem. Datur etiam abſolvi à vinculo improperii. *Tob.* 3.c. Et abſolvi à debito. 1. *Mach.* 10.b. Et abſolvi à crimine. 2. *Mach.* 4.g. Et abſolvi pro declarari, ceu definiri. *Actor.* 19.g.

Abſorbere, Sorbere.

ABSORBERE eſt deglutiendo aliquid conſumere. Sorbere autem eſt ſimpliciter liquidum, aliquid glutiendo ſumere. Secundùm abſorbentem & id, quod abſorbetur, in allegoriam admittuntur.

Abſorbere propriè non competit Deo, ſed dicitur abſorbere, cum puniendo occidit, ut in infernum demergat. Et abſorbet hypocritam de loco ſuo. *Job.* 8.d. cùm aa præſentis vitæ favoribus, morte interveniente, illum ſeparat. Sic *Iſa.* 42.c. dicitur diſſipare & abſorbere. *(aa Gregor. 8. mor. 38. Hie. ſ. Iſ. 42.)* *Puniens Deus.*

Abſorbens

Chriſtus vincens tribulationes. Confutantes errores. Abſorbens terra fluvium ex ore draconis procedentem. *Apoc.12.d.* deſignat Chriſtum vincentem omnes tribulationes, vel Doctores ſacros confutantes errores. *Glo. ordi. ſ. Apo. 12. Rup. ſ. Apoc.*

Ablata caſtigatio Dei à populo. Abſorptus ignis, qui vaſtabat populum per orationem Moyſis. *Nu.11.a.* deſignat orationem Prælati ſæpè mitigare, ac tollere à populo caſtigationem Dei. Sic abſorpta eſt mors per Chriſtum. 1. *Cor.15.g.2.Cor.5.a.*

Deleri peccata. Extinctio de lectationis carnalis. Abſorberi dicuntur peccatores. *Pſa.140.* quum ad Chriſtum convertuntur, quaſi peccatis in profundum demerſis. ut dicantur abſorpti juncti petræ: quia per conjunctionem ad Chriſtum, omnia in eis peccata delentur. Et ita etiam dicitur eorum mors abſorpta in victoriam. 1. *Cor.15.g.* Et multò magis quum per ſanctificationem in omni parte hominis perfecta delectatione ſpiritualiom, delectatio carnalis obruitur. Et abſorbet terram equus. *Iob.39.e.* quum vir fortis ſe tumio diſcutiens ardore quidquid terrenum in ſe reperit, quotidie proficiendo conſumit. *Hil. ſ. pſ. 140. Aug. 83. q. 70. Gregor. 31. mor. 30.*

Devorans diabolus malos. Abſorbent mali bonos, cùm eos ad ſua vitia pervertunt. Abſorbent è diverſo boni malos, quum eos ad virtutes revocant. *Pſa.34.* *Aug. ſ. pſ. 34.*

Abſorbet equus terram. *Iob.29.c.* Quum diabolus devorat peccatores. Et abſorbet Behemoth fluvium. *Iob.40.c.* quum diabolus devorat inſtabiles. & mundum ante adventum Chriſti, quando exercebat tyrannidem in mundo. Et abſorbet Babylonem Nabuchodonoſor, hoc eſt, diabolus malos. *Ierem.51.d.* Et gentes, id eſt, dæmones abſorbent Idumæam, hoc eſt, hæreticos. *Abdi.f.* *Hie. ſ. Iob. 39. Gre. 33. mor 7. & ho.: 6. Hie ſ. Abdi. & ſ. Iob. 40.*

Pœna inferni. Abſorbens terra Dathan, & Abiron. *Num.16.e.Deut.11.a.* Deſignat gravem punitionem ſuperborum: ut violenter humilientur, qui violenter ſe extulerunt. Et abſorbet profundum aliquem. *Pſal.68.* quum in infernum demergitur. Sic abſorbet thamous, aut tempeſtas, aut potius ignis viventes. *Pſa.57.* Quum mali pereunt cum ſenſu pœnæ. *Glo. ordi. ſ. Num. 16.*

Vinci à tribulationibus. Abſorbet aliquem profundum, vel aqua. *Pſal. 68.123.* Quum eum ſuperant tribulationes: ita ut homo deficiat. Ita dicitur abſorberi Rex, id eſt, vinci. Et abſorberi abundantiori triſtitia. *2.Cor.2.c.* eſt ſic vinci à triſtitia, ut deſperans convertatur homo ad admittenda peccata, quibus gravatus abſorbeatur à morte ſecunda. *Aug ſ. pſ. 123. Amb ſ. 2. Cor. 2.*

Vincentes mali bonos. Abſorbet nos aqua, quum perverſi homines diabolico impetu nos vincunt, & in peccatum incidere faciunt. *Pſal. 123.* Et abſorbentes Eccleſiam, dici poſſunt Judæi vel hæretici. *Iſa.49.e.* & abſorbet volucrem. *Iſa.14.g.* qui venenato ore ſingulos quoſque volare cupientes, & ad excelſa conſurgere, ſuis faucibus devorat. *Hil ſ. pſ. 129. Hie ſ. Iſ. 14.*

Errare in intelligentia ſacra Scriptura. Abſorbet ſemen reguli volucrem, quum vinum abſorbet intellectum. *Iſa.14.g.* Abſorberi autem à vino, eſt errare in intelligentia ſacræ Scripturæ. *Iſa.28.b.* *Hie ſ. Iſ. 14. Hie Iſa. 28.*

Deficientes hæretici & Philoſophi. Abſorpti judices ſunt hæretici, qui abſorberi dicuntur juncti petræ: quia errant circa Chriſtum, & non ſupra petram. quia non ſunt fundati in Chriſto. *Pſal.140.* vel ſint Philoſophi, qui juncti petræ, hoc eſt, comparati Chriſto abſorbentur: quia eorum doctrina levis, & inanis invenitur. *Arn. & Hie ſ. pſ. 140. Aug ſ. pſ. 140.*

Abſtergere, Tergere, Extergere.

Auferens cauſas doloris. ABSTERGERE eſt ſordes ab aliqua re quaſi friſcando, mundare, quod fit aliquo panno, aut alio ſimili: rarò habet allegoriam ſecundùm id, quod abſtergitur.

Abſtergere Deus omnem lachrymam à Sanctis. *Apoc. 21. b.* quum omnes doloris cauſas ab eis aufert. *Gloſ ord. ſ. apo. 21.*

Delens Chriſtus peccata. Extergens Chriſtus pedes diſcipulorum ſuorum linteo, quo erat præcinctus. *Ioan. 13. a.* Deſignavit ſe in ſuo mundiſſimo corpore peccatorum noſtrorum pœnam aſſumpſiſſe, ut ſic ea deleret. *Glo. inter. ſ. Ioan. 13.*

Humilitas fidei. Eleemoſyna. Tergens mulier pedes Jeſu capillis ſuis. *Luc.7.f.* Deſignat animam humiliantem ſe fide: ne per carnis elata ſapientiam videretur: atque ita nodos criminum Evangelica tolleret diſciplina. Extergens etiam pedes Jeſu Maria. *Ioan.11.a.12.a.* deſignat facientes eleemoſynas de rebus temporalibus per capillos deſignatis. *Amb. exhor. ad virg. & ſ. Luc. 7.*

Revelatio myſteriorum legis. Abſtergens Propheta pulverem de facie. *3.Reg. 20.g.* revelationem parabolæ ſuæ indicavit: & etiam revelationem myſteriorum ſub cortice literæ legis, quaſi ſub vili pulvere latentium. *Aug pſ 51. Greg hom. 33*

Mundare terrenos affectus. Abſtergere pulverem de pedibus. *Luc.10.b.* eſt terrenos affectus, & venialia peccata à ſe excutere. Et curas, & labores, quos pro ſalute auditorum ſuſceperant, in teſtimonium juſtæ damnationis, non ſuſcipientium eos aſſumere. *Glo. ordi. ſ. Luc. 10.*

Pœnitentia. Abſtergere dicitur mala livor vulneris. *Prov.20.* quum per dolorem, contritionem, ac pœnitentiam peccata delentur.

Abſtinere.

ABSTINERE ab aliqua re dicitur, qui viſum ejus à ſe rejicit: & ſecundùm id, à quo abſtinetur, & in bonum & in malum ſumi poteſt, in allegoriis autem rarum eſt.

Frenare affectus. Abſtinere à vino, & omni, quod inebriare poteſt. eſt coercere ſe à concupiſcentia, ira, & voluptatibus, ac quibuſcunque aliis, animi tranquillitatem perturbantibus. Quod jubentur facere, qui ſe Domino conſecraverint. *Num.16.a. Iud.13.c.* Ad idem tendit votum abſtinentiæ ceterarum rerum *Nu.36.c* Et quum is, qui contendit in agone, ab omnibus, quæ poſſunt illi eſſe impedimento ad victoriam, ſe abſtinet, oſtendit Apoſtolus multò magis id eſſe in ſpirituali militia faciendū. 1.*Cor.9.d.* *Glo. inter. ſ. Num. 6.*

Abſtinentia ſuperſtitioſa, & quæ in errorem inducit, vituperatur: ut quum quidam abſtinere jubebant à cibis, quos Deus creavit. 1.*Tim.4.b.*

Abſtinens ſe juſtus à viis peccatorum, eſt Chriſtus ſeparans ſe à Pharaſæorum vita tanquam impura, & in errores inducente. *Sap.2.c.* Sic abſtinere à peccato, quod eſt omnibus faciendum. *Tob.1.b. Eccl.3.d.28.b.1.Theſ. 4.a.5.d.1.Pet.2.b.2.Pet.1.b.* *Glo. inter. ſ. Sap. 2.*

Abſtrahere.

Abſtinere à voluptatibus. ABSTRAHERE eſt quaſi per vim, aut arte aliqua auferre. Rarus admodum ejus uſus in allegoriis.

Abſtrahere à vino carnem. *Eccl. 2. a.* eſt à voluptatibus abſtinere. *Hie ſ. Eccl 2*

Ducere ad peccatum. Abſtrahere à Deo. *Deut.13.c.* eſt ducere ad idololatriam, aut ad quodcunque aliud peccatum, quod ſeparat à Deo.

Abſtrahentes filii Iſrael filios Benjamin de civitate, ut eos perimerent. *Iudi.20.e.*

Tranſire ad hæreſes, aut voluptates. Abſtrahitur mens in viis meretricis: quum relicta veritatis aut virtutis meditatione, convertitur ad hæreſes, aut voluptates. *Prov.7.d.Iac.1.b.*

Abſtruere.

Abſtruere, quære abſcondere.
Abſumere, vide Conſumere.
Abſynthium.

a Pſ. 27 nat. hiſt c. 7. b Amb 3. Hexam. c. 8. Orig ſ. Exec. ho. 12.

ABSYNTHIUM eſt *a* herba admodum amara, & gravis odoris. Sed eſt adverſus multos morbos ſalubris, ac ſtomacho maximè utilis. Hanc ſi cum *b* oleo coquas, & eo te præunxeris, culices te non tangent: & etiam ſi ex eo ſuffitum feceris. Ejus contuſa folia ſucco ſuo vomitum extorquent, & auferendis doloribus vel contuſionibus corporum, plurimum valent.

Si abſynthium pari quantitate cum melle in ipſum in eI injicias, amaritudine ſua vincit ejus ſuavitatem: & cogit amarum eſſe, quod dulce eſt. Hujus vim habet peccatum. Si plura peccavero, plus amaritudinis in dulcedinem ſermonum Dei mitto. Ideò noviſſima mulieris alienæ dicuntur amara, quaſi abſynthium. quum *c* quis videlicet per blanditias incidit in amaritudinem peccati. *Prov. 5. a.* Sic *Amos. 5. b. 6. d.* reprehenduntur, qui convertunt judicium in abſynthium, hoc eſt *d*, juſtitiam in iniquitatem. Poſſunt etiam deſignare noviſſima quaſi abſynthium, pœnam peccati. *Peccatum.*

c Beda Proverb 5. d Hie. ſ Am. 5. Gre 20 mor. 15.

Abſynthium etiam ſignificat tribulationes, & anguſtias & amaritudines & curas, quæ ex peccato habentur. & demum ipſam pœnam peccati, cum extrema gaudii luctus occupat. De his *Jere. 9. e. 23. d. Thre. 3. b. c.* Eſt autem diſcrimen inter bonos & malos, quod bonis abſynthium eſt medicamentum, cùm per tribulationes purgatur, & ipſis demum vertuntur in gaudium. Malis vero omnia convertuntur in abſynthium, in cujus amaritudine perpetuò durabunt. Unde nomen ſtellæ dicitur abſynthium, quæ eſt ira vel ſententia Dei, malos puniens. *Apoc. 8. c.* *Pœna peccati. Tribulationes & pœna peccati*

Doctores etiam errorum, abſynthium dici poſſunt, *Apoc. 8. c.* Nomen ſtellæ dicitur abſynthium. Quia *e* Doctores errorum nihil niſi amaritudinem auditoribus miniſtrant. Et tertia pars aquarum dicitur facta abſynthium: quia cohabicatio gentium idola colentium, nimium amara, & pernitioſa fuit filiis Iſrael. *Doctores errorum.*

e Rup. 5. ſ. Apo. Lyra. ſ. Apo. 8. Rup. ſ. Apoc.

Abundare, Affluere, Exuberare, Redundare, Superabundare, Abundantia, Copia, Vbertas.

ABUNDARE eſt affluere, & ſupra modum aliquem quippiam poſſidere. Abundantia autem eſt ipſa opulentia. Secundum id autem, quo quis abundat, allegorias recipere poteſt.

f Baſi ſ. pſ. 29 Aug. ſ. pſ. 29. 121. g Hilar pſ 64

Abundantia, quum ſimpliciter ponitur, ſignificare poteſt fertilitatem, *f* & multitudinem bonorum operum, & donorum Dei in qua abundantia dixit Propheta. *Pſa. 29.* Ego dixi in abundantia mea. Non movebor in æternum. Quæ abundantia intelligi poteſt ea, quam homo habebat in paradiſo voluptatis: & tunc dixit: Non movebor, quando credidit ſerpenti dicenti: Nequaquam moriemini. Hac autem ubertate inebriari dicuntur, *g* qui bonorum operum, & donorum Dei copiam habent *Pſal. 64.* Et ubertatis anni ſeptem deſignant dona ſpiritualia, quæ abundabant in primitiva Eccleſia. *Gen. 41. c.* Et hanc abundantiam ait Propheta eſſe diligentibus Deum, & in turribus Hieruſalem. *Pſa. 121.* Sic in omni opere bono erit abundantia. *Prov. 14. c.* Et in abundantia tali ſunt cogitationes juſti. *Prov. 21. a.* Et hanc abundantiam habet juſtus etiam in paupertate. *Eccl. 11. b.* Hac abundantia abundabunt habentes. *Matth. 13. b. Luc. 19. d.* Et ſecundùm hanc abundantiam abundanter miniſtrabitur in regno cœlorum. *2. Pet. 1. c.* Hac ratione quod dicitur *Job. 5. d.* Ingredieris in abundantia ſepulchrum: ſignificare poteſt poſt multitudinem bonorum operum vitæ activæ, rectè tranſiri ad vitam contemplativam. De hac abundantia fit mentio. *Deu. 28. a.* Et qui operatur dicitur abundare. *Eccl. 10. d.* Ea abundantia juſtitiæ refertur ad abundantiam bonorum operum. *Prov. 15. a.* Hanc juſtitiam vult Chriſtus abundare in nobis pluſquam Scribarum & Phariſæorum. *Matth. 5. b.* Sic datur abundare in aliqua particulari virtute, ut abundare in ſpe. *Rom. 15. b. 1. Cor. 15. g. 1. Theſſ. 4. a.* Et in gratia. *Rom. 5. c. 6. a. Ephe. 1. b. 2. b.* Et in charitate. *Theſſ. 5. c. Philip. 1. b.* Et in gratulatione. *2. Cor. 7. d. Philip. 1. d. Coloſſ. 2. b.* Et abundantia benedictionis Chriſti. *Rom. 15. g.* Et paupertas abundans in divitiis. *2. Cor. 8. a.* Abundanter autem laborans Paulus, abundantiam operum indicat. *1. Cor 15. a.* Dat etiam Deus abundantiam conſolationum, ſecundum abundantiam paſſionum. *2. Cor. 1. a.* *Fertilitas bonorum operum, & donorum Dei.*

h Arno. pſ 35. i Cyril. 7. in Joan c. 4 k Amb ſ Luc. 15. Rup 7. ſ Gen 21. l Rup 7. in Gen c. 11.

Abundantia etiam eſt multitudo bonorum vitæ cœleſtis: ut *Prov. 1. d. 3. b.* dicitur de bene operante, quod abundantia perfruetur. Ubi erit abundare deliciis in bonitate. quod terra promiſſionis dicitur. *Neem. 9. c.* & hæc eſt abundantia *h* ſuavitatis Dei, & ubertas domus Dei, quæ manavit de latere Chriſti. *Pſa. 35. 144.* Ibi abundantia omnium rerum. *Deut. 8. b.* Ibi abundantia pacis. *Pſa. 71.* Uſque ad hanc abundantiam replet Deus benedictione. *Malach 3. c.* Ibi abundantius *i* habebitur vita. *Joan. 10. b.* Ibi abundant *k* panibus mercenarii. *Luc. 15. d.* Hæc etiam abundantia datur in cœleſti Hieruſalem diligentibus Deum. ſed multò magis iis, qui ſunt turres graves. *Pſa. 121.* de illa abundantia dicitur: Qui multum habuit de manna, non abundavit. & qui minus, non minoravit. *2. Cor. 8. c.* Cunctis ibi affluet bonis, qui liberatus erit à captivitate peccati. *Jerem. 30. b. Iſa. 66. d. Zac. 1. d.* Abundantia dictus eſt puteus inventus, quando Iſaac fecit pacem cum Paleſtinis: & deſignat *l* abundantiam gloriæ in fine mundi, pacatis omnibus *Gen. 26. g.* *Multitudo bonorum vitæ æternæ.*

Abundanter tribuit Deus tam bonis quàm malis: quia tribuit ſupra merita. Sed multò magis bonis, quibus temporalia quidem largitur abundè dando neceſſaria quibus poſtmodum dabit æterna. Malis verò abundatius tribuit temporalia quos mala expectant æterna. *2. Cor. 9. b. 1. Timoth. 6. d.*

m Hierony ſ Iſa 30. n Hie ſ. Ezec 47 o Hil ſ pſ 127

Puteus, quem Iſaac abundantiam appellavit. *Gen. 26. g.* ſignificare poteſt multitudinem myſteriorum ſacræ Scripturæ. Ne hanc abundantiam aquarum invenirent alienigenæ, & contemnerent *m* obturavit Ezechias Rex fontes. *2. Par. 32. a.* Suis autem dat Deus abundantiam aquam in deſerto: cùm ſegregatis ab hujus ſeculi curis, maniſeſtat myſteria. *Sap. 11. b.* Ad idem pertinet abundantia, & ubertas frumenti & panis. *Gene. 27. d. 41. d. f. Pſa. 64. 77. Iſa. 5. d. 30. e. Luc. 15. d.* Ubi etiam abundantia frumenti & vini multitudinem virginum & martyrum ſignificare poteſt. Dicitur etiam abundare miniſtratio juſtitiæ in gloria. *2. Cor. 3. c.* Redundantes aquæ *Ezech. 47. a.* eandem *n*. copiam myſteriorum indicant. *Multitudo Myſteriorum ſacræ Scripturæ* *Multitudo virginum & Martyrum.*

Sicut vitis abundans fit uxor: quum in mente *o* abundat ſapientia. *Pſa. 127.* hanc enim dat Deus affluenter. *Jacob. 1. a.* Et habentes ſapientiam, dicuntur affluere prudentia. *Prov. 3. b.* *Abundantia ſapientiæ.*

Abundantia argenti tempore Salomonis. *3. Reg. 10. d.* abundantiam ſignificat Prædicatorũ, aut verbi Dei *Copia Prædicatorum, & verbi Dei.*

Dei

Dei in Eccleſia. Et ubertas camporum eſt *a* abundantia fructus evangelici dogmatis. *Pſal. 64.* Et verbũ Chriſti dicitur abundanter habitare in aliquibus, quum ſufficientes ſunt etiam alios docere. *Coloſ. 3. c. 2. Para. 9. g.* Et dicitur tunc abundare ſcientia ſapientis, tanquam inundatio: & ipſi ſapientes dicuntur abundare ſenſu. *Eccl. 19. c. 21.* & dicitur à mari abundare cogitatio ſapientiæ, ob profundum ſenſum, qui eſt in ſapientibus. *Eccl. 24. d.* — *a Hu ſ pſ. 64.*

Abundantia prædicationis. Abundantia ſpiritualium.

Affluere deliciis ſuper omnipotentem. *Job. 22. d.* eſt *b* in amore illius ſcripturæ ſacræ epulis ſatiari. Quiſquis enim deliciis affluit, in quadam ſui remiſſione ſolvitur, atque à laboris ſtudio, quaſi ex laſſitudine relaxatur. Sic prædicatores deliciis affluunt, cùm relictis temporalibus verbo doctrinæ inſiſtunt exemplo vitæ lucentes, & opus ſpirituale inſtanter exercentes. Eodem tendit affluere bonis & abundare gratia, & ſuperabundantes divinæ gratiæ. De his *Iſa. 69. a. 66. d. Ephe. 1. q. 2. b.* Affluit deliciis ſponſa, quum ſpiritualium gaudiorum plenitudine abundat. *Cant. 8. b.* — *b Greg 16. mor. 19 & ſ. Cant 8. Ber ſer parvo 60.*

Multitudo fidelium.

Copioſa multitudo piſcium. *Luc. 5. b. 6. c. 7. b.* ſignificare *c* poteſt multitudinẽ venientium ad fidem. — *c Ricar de ſ. vict 5 de arca myſt. 15.*

Orans Chriſtus pro perſecutoribus.

Abundaſſe dicitur Deus, ut averteret iram ſuam. *Pſa. 77.* ubi deſignatur Chriſtus, quum orabat pro perſecutoribus. Hac ratione dicitur apud Deum copioſa eſſe redemptio. *Pſal. 129.*

Bona opera minorum. Multitudo bonorum operum

Abundant valles frumento. *Pſ. 64.* quum *d* imperfecti abundant operibus neceſſariis ad vitam æternam: licet non aſcendant ad perfectiora. Qui quamvis coronam aureolam non accipiant, fructibus tamen æternæ vitæ alentur. *Job. 5. d.* — *Lym. Luc. 5. d Hu. & Hu. ſ pſa. 64. Hu ſ Ier. 22.*

Proſperitas temporalis.

Abundantia rerum omnium eſt proſperitas temporalis, uſque ad ſuperflua ſe extendens. Ut *Deut. 7. c. 28. e. Jer. 22. e.* Hac abundantia dicuntur abundare tabernacula prædonum. *Job. 12. a.* Qui licèt malè acquirant, tamen in hac vita proſperitate fruuntur. Et ne hæc abundantia bonis noceat, quum eis evenerit: admonet *Eccl. c. 18. d.* ut tempore abundantiæ meminerint paupertatis. Hanc abundantiam reprehendit Chriſtus. *Luc. 12. b.* Et laudatur magis eleemoſyna viduæ pauperis, quàm eorum, qui abundabant. *Marc. 12. d. Luc. 21. a.* Appellatur & hæc *e* abundantia frumenti, & abundantia panis. *Gen. 17. d. 41. f. Pſa. 77.* Hæc abundantia dicitur fuiſſe iniquitas Sodomæ. *Ezech. 6. f. 27. d.* De hac agitur. *1. Para. 12. g. 29. d. 2. Paral. 31. c. Jer. f. 22. f. Dan. 8. g.* Hac proſperitate fruentes dicuntur affluere deliciis. *Eccl. 2. a. 2. Pet. 2. c.* Affluere autem dicuntur divitiæ. *Pſ. 61.* quia *g* cùm ſint in continuo fluxu, aliquando ad modicum tempus abundant. De his dicitur, ut, cùm multa affuerint, abundanter demus. *Tob. 4. b.* — *e Rup. 7. ſ Gen. 31. f Hu Ier. 22. g Baſi. ſ pſ. 68*

Sufficientia neceſſariorũ.

Abundare interdum dicit ſolam neceſſariorum ſufficientiam. Qua ratione dicebat Apoſtolus. *Phil. 4. c.* ſe ſcire abundare, hoc eſt, neceſſariis contentum eſſe.

Dæmones. Divites ſæculi ſuperbi.

Abundantes dicuntur dæmones, *h* qui abundant iniquitate, & ſuperbia: quibus animæ ſunt in opprobrium, dum eas trahunt ad peccatum. *Pſa. 122.* Eadem ratione abundantes ſunt divites ſæculi, & ſuperbi, qui pauperes juſtos contemnunt: & ipſi de ſua juſtitia præſumunt. Et dicuntur abundanter facere ſuperbiam. *Pſa. 30.* quum in omnibus operibus ſuperbiunt. Et abundat os malitia, quum verbis fraudulentis quiſpiam quærit malum proximi. *Pſa. 49.* Et inſipientia abundat malo. *Eccl. 21. b. 23. a. 34. b. Matth. 34. a. Iac. 1. c.* Abundantius æmulator dicebatur Paulus. *Gal. 1. c.* Quia non ſervabat modum in zelo. — *h Lyr. ſ. Pſ. 122.*

Abundantia opum Tyri, diverſa vitia ſignificare poteſt. *Eze. 27. d.* Abundant etiam paupertate, qui longè abeſt à virtutibus. *Eccl. 11. b.*

Multitudo vitiorum. Superbientes de donis Dei. Hæretici.

Abundare dicuntur tabernacula prædonum, *Job. 12.* cùm aliqui *i* habentes dona Dei, & ſcientiam de eis, ſuperbè & arroganter ſe extollunt, facti raptores gloriæ Dei. Sic exuberans terra ſimulacris juxta ubertatem ſuam. *Hoſ. 10. a.* deſignat *k* hæreticos, qui acumen ſenſus, & ingenii à Deo percipientes, ut bona naturæ in Dei cultum verterent, fecerunt ſibi ex his idola. Nullus enim poteſt hæreſim ſtruere, niſi qui ardentis ingenii eſt, & habet dona naturæ, quæ ab eo artifice ſunt creata. — *i Greger. 11. mor 12. k Hu ſ Hoſ. 10.*

Potentia tyrannorum, aut virium corporis.

Abundantia virtutis equi. *Pſ. 32.* potentiam *l* tyrannorum, aut etiam virium corporis ſignificare poteſt. — *l Baſi. ſ. pſ. 32.*

Carnales.

Abundantes habitatores vallium falcatis curribus. *Judic. 1. d.* deſignare poſſunt homines carnales multos carnis motus habentes.

Voluptates.

Abundans vinum, deſignare poteſt abundantiam voluptatum mentem turbantium. *Eſter. 1. b. 5. b.* Huc referri poſſunt exuberantia torcularia. *Joel. 3. c.*

Abundare in ſuo ſenſu, eſt ſuam ſequi opinionem. *Rom 14. a.*

Abundantia cordis, multitudinem cogitationũ, & affectuum ſignificare poteſt *Matt. 12. c. Luc. 6. g.*

Abundantior honor exhibitus membris, quæ cenſentur inhoneſta: deſignat majora honeſtatis ſigna, *1. Cor. 12. c.*

Puniens Deus malos.

Abundantiſſimè præparans David marmor parium ad conſtruendum templum, *1. Para. 29. a.*

Copioſa familia Judith. *Judith. 8. a.* familiam Eccleſiæ ſignificare poteſt.

Abuti.

ABUTI re quapiam eſt, quum quis non in eum finem ea utitur, in quem ordinata eſt. Aut eſt nimis licenter uti. Interdum verò ſumitur pro uti, *ut Hieron. ſuper. Iſa. 28.* Hoc teſtimonio abuſus eſt Dominus contra Phariſæos in evangelio Matthæi, dicens. Quare & vos præteritis mandatum Dei propter traditiones veſtras.

Abuti dicitur Deus malis. *Jer. 18. d.* quum *m* eos, qui juxta naturæ ſuæ conditionem, ad gloriam creati fuerunt, perpetuò punit: quia ipſi abuſi ſunt divina bonitate. — *m Lyr. ſ. Ier. 18*

Abuti loco pœnitentiæ dicitur malus, *Job. 24. d* quum *n* tempus ſibi conceſſum ad pœnitendum, conſumit ad magis peccandum: quod etiam eſt abuti divina miſericordia. — *n Lyra. ſ. Iob. 24*

Abutuntur potentia Reges, qui non ea utuntur ad reipublicæ, & bonorum utilitatem, *Eſter. 13. a* Et abuſio eſt, quum mali per ſuperbiam imperant bonis, *Pſa 30.*

Abuti peſſimè eſt peccatum contra naturam committere. *Gen 19 b. Jud. 19 f. Thre. 5. b.* & Sichen dicitur abuſus Dina, quia contra jus faſque, ac contra legem naturæ, ſeu gentiũ eam ſtupravit, *Gen. 34. d.*

Abutitur mulier viro, quum illi imperat. *Eccl. 25. d.* Et quum caro imperat rationi.

Abutitur ſe puella, quum ſe ſubjicit ſtupro. *Eccl. 26. b.*

Abyſſus.

ABYSSUS eſt immenſa quædam profunditas, & impenetrabilis, & incomprehenſibilis, præcipuè aquarum, quaſi ſint ſine fundo. *Gen. 8. a.* Clauſi ſunt fontes abyſſi. — *Abyſſus*

Sapientia Dei. Judicia Dei.

Abyſſus etiam interdum ſignificat divinam ſapientiam, *a* & inſcrutabilia ejus judicia, ut *Pſalm.* 32. Dicitur Deus ponere in theſauris abyſſus: quia judicia ſua ſibi ſervat abſcondita. De his apertè *Pſal* 35. Judicia tua abyſſus multa: qualia ſunt quæ in his, qui ſunt in profundo malorum, exercentur quum propter peccata tradidit illos Deus in reprobum ſenſum. De hoc rurſus, *Pſ* 103. Abyſſus ſicut veſtimentum amictus ejus. Hujus abyſſi ſuperficies conſtringitur, *b* quum divina judicia occultantur, *Job* 38. *c.* Et quum *Pſalm* 41. dicitur, Abyſſus abyſſum invocat: intelli poteſt, quod judicium, quod hic Deus infert peccanti, invocat abyſſum, id eſt, oſtendit aliud judicium, quo mali damnabuntur. Et conſilium Dei dicitur eſſe in abyſſo magna, propter occultationem divini judicii. Et *Iob* 41 *d.* Æſtimabit diabolus abyſſum quaſi ſeneſcentem, *c* quia ſuadet peccantibus ceſſaturum Dei judicium in eis puniendis.

Myſteria.

Abyſſi prætereà dicuntur myſteria ſacræ ſcripturæ *d* quæ ponit Deus in theſauris: ne omnibus paſſim ſint obvia, *Pſ.* 32. Hæ abyſſi *e* eruperunt per ſapientiam Dei, *Prov.* 3. *c. Eccl.* 23. *c* 24. *a* 42. *a*

Sapientia.

Sapientia quoque, ac doctrinæ copia abyſſus dicitur. Et abyſſi fluviorum erumpunt in terra promiſſionis, *f* quum abundat ſapientia vel in eccleſia militante, vel in triumphante, *Deut.* 8. *b.* Et *Pſal* 77. Adaquavit eos velut in abyſſo multa. Et *Prov* 3 *c.* Sapientia illius eruperunt abyſſi. Et *Eccl* 24. Profundum abyſſi penetravi.

Sapientia ſæculi. Sapiens.

Abyſſus etiam dicitur ſapientia *g* hujus mundi, ipſique ſapientes, ac magi, ut *Iob* 28 *b.* Abyſſus dicit, non eſt in me: quia divina ſapientia non eſt in mundana. Item *Prov.* 8 *e.* Nondum erant abyſſi, & ego jam concepta eram, & quando certa lege, & gyro vallabat abyſſos. Et *Iſa.* 15. *d.* Tu ſiccaſti aquam abyſſi vehementis, quippe qui ſtultam fecerit ſapientiam hujus mundi. Sic ſunt turbatæ abyſſi ad vocem ſapientiæ Dei.

Mens & cor hominis. Caro. Conſcientia.

Eſt item abyſſus mens, *h* & cor hominis inperſcrutabile: & ita dicuntur tenebræ eſſe ſuper faciem abyſſi, *Gen.* 1. *a* quum mens eſt ſine gratia, & in cæcitate, & ignorantia: ubi etiam caro, intra quam eſt mens, dici abyſſus poteſt. Et *Iob* 28 *b.* Abyſſus dicit, non eſt in me, id eſt non in corde carnali ſapientia. Et *i* Deus dicitur ambulare in noviſſimis abyſſi, cùm ſit ſcrutator intimi cordis: *k* & ſuperficies abyſſi conſtringitur, *Iob* 38 *c.* Et Dominus omnia quæcunque voluit, fecit in his omnibus abyſſis, *Pſa* 134. Et puteus abyſſi, *l* cor malorũ, *Apoc* 9. 28. 0. *a.* Hæc abyſſus devorabatur, *Amos* 7. *a.* De hac *Eccl.* 1 *a.* Profundum abyſſi quis dimenſus eſt. Item conſcientia ipſa, ut cùm turbatæ ſunt abyſſi. Et *Haba* 3. *b.* Abyſſus dedit vocem ſuam ab altitudine phantaſiæ ſuæ. Abyſſus phantaſiæ altitudinem portat, quum *m* humanus animus immenſa cogitatione caliginoſus ſemetipſum etiam diſcutiendo non penetrat. Sed ab hac altitudine vocem dare eſt: quia dum ſe deprendere non poteſt, cogitur in admirationem conſurgere, ut eo perſcrutari non audeat, quod ſupra ipſum eſt, quo incomprehenſibilitatem ſuam ipſe cogitans, non valet invenire, quod eſt: & inde divinam potentiam humilius laudat. Deus etiam dicitur intueri abyſſos, *Dan* 3. *c.*

Novum & vetus teſtamentum.

In eo, quod ait Propheta *Pſ.* 41. Abyſſus abyſſum invocat: *n* intelligi poteſt lex evangelica invocans legem veterem, quaſi advocans eam in teſtimonium ſuæ veritatis: vel e diverſo lex vetus invocat novam, quaſi petens per eam aperiri myſteria, quæ in ipſa latebant. In hac abyſſo adaquavit Dominus populum ſuum. Et abyſſus evangelicam dedit vocem ſuam per prædicationem, *Haba.* 3 *b.* Et fontes abyſſi *o* teſtimonia veteris teſtamenti. *Gen.* 6 *b.*

Homo.

Abyſſus etiam homo, & abyſſus, id eſt, homo cor habens profundum advocat abyſſum, id eſt, alium hominem ad fidem.

Deus pater & filius.

Vel abyſſus invocat abyſſum, quum Deus Pater clamat ad Filium: Hic eſt Filius meus dilectus. Et Filius e diverſo invocat Patrem, & ipſum prædicat, & manifeſtat.

Populus.

Abyſſus etiam dici poteſt populus: ut cùm *Amos* 7 *b* dicitur ignem devoraturum abyſſum multam, hoc eſt *p* populum Judæorũ. Et diabolus dicitur angelus abyſſi, hoc eſt *q* populi malorũ, *Apoc* 9 *b* 29. *a.*

Chriſtiani.

Chriſtiani quoque abjecti per perſequutionem, *r* & clamantes ad Dominum, abyſſus dici poſſunt, ut *Hab* 3 *b* Abyſſus dedit vocem ſuam. Et abyſſus abyſſum invocat, quum Chriſtiani invocant Deum.

Materia informis. Terra.

Abyſſus quoque dicitur materia *ſ* prima informis, quæ caret fundo, id eſt, forma terminante. Atque ita erant tenebræ ſuper faciem abyſſi. *Gen* 1. *a*

Abyſſus etiam dicitur terra: ut benedictiones abyſſi deorſum jacentis indicent fœcunditatem terræ, *Gen.* 49 *d. Deut* 33. *b.*

Senſus.

Abyſſus quoque dici poteſt ſenſus: & aperiuntur fontes abyſſi, cum *t* ſenſus in omnes affectus ac vitia effunditur, *Gen* 7 *b.*

Limbus.

Abyſſus eſt lymbus, & ſancti in limbo: & abyſſus dedit vocem ſuam, quum *u* adveniente Chriſto, Sancti laudaverunt, & gratias egerunt, *Hab.* 3. *c.*

Timor.

Abyſſus etiam dicitur affectus timoris: ut, Deſcendunt uſque ad abyſſos, *Pſal.* 106. qui *x* gravem habent timorem.

Culpa. Mendacium.

Abyſſus interdum dicitur culpa. Et abyſſi terræ *y* multitudo culparum, vel ſtatum culpæ: ut *Pſal.* 70. De abyſſis terræ iterum reduxiſti me. Et abyſſus multa, quam devoravit ignis, *Amos* 7. *b.* Omnia peccatorum *z* ſignificare poteſt. Idem poterit deſignare, *Apoc.* 18. *c.* quum beſtia aſcenſura eſt de *aa* abyſſo. Et abyſſus invocat abyſſum, id eſt, culpa trahit culpam, & pœna advocat pœnam. Puteus abyſſi, mendacia diaboli ſive fundamenta. *Apo.* 9. *c.*

Infernus.

Abyſſus præterea ſignificare ſolet infernum *bb* ut quum dicitur. *Gen.* 1. *a.* tenebræ erant ſuper faciem abyſſi. Hæc appellari ſolet abyſſus magna, habens ſuos fontes, id eſt, dæmones, qui rupti dicuntur ad inundationem mundi. *Gen.* 7. *b.* Et benedictiones abyſſi ſignificabunt evaſionem inferni, *Gen.* 49. *d. Deut.* 33. *b.* Hæc abyſſus operit Ægyptios, quũ mali merguntur in inferos, *Exod.* 15. *a.* Sic peccantes deſcendere dicuntur uſque ad abyſſos, *Pſa.* 107. 70. 76. Et abyſſus dicitur exaltaſſe Aſſur, id eſt, diabolum. *cc Ezec.* 26. *d.* 31. *a.* Et abyſſus dicitur valaſſe Jonam deſignantem eos, qui tenebantur *dd* in inferno, *Jonæ* 2. *c.* Ideò dæmones rogabant Chriſtum, ne in abyſſum eos ire compelleret, *Luc* 8. *e.* Et *Apoc.* 9. *a.* ponitur clavis abyſſi, & Angelus abyſſi. Et *Apoc.* 20. *a.* mittitur draco in abyſſum. Et hæc abyſſus *ee* dicit non eſſe in ſe ſapientiam. *Job.* 28. *b.* Et ſuperficies abyſſi conſtringitur, *ff* quum fraudes diaboli occultantur. De hac abyſſo *gg Haba.* 3. *c.*

Dæmones & impii homines.

Abyſſi etiam dæmones *hh* dici poſſunt: ut cùm congregatę dicuntur abyſſi in medio mari, *Exod.* 15. *b.* quum ſunt abyſſi, *Pſ.* 76. Et enim Jonam dicitur abyſſus vallaſſe, *Jona* 2. *c.* Eadem ratione impii homines, *ii* mentes vitiis obſcuræ, abyſſus appellari poteſt. præcipuè cùm propter peccata ſua tradit illos

Left margin notes: a B. ſu. ſ. pſ 32. Arno ſ. pſ. 32. 103. Hie ſ. Ierẽ 2. Aug. ſ. pſ. 32. 35 41. b Gregor. 29. mor. 22. Euch. ſor. ſpiritual. 3. Gregor. 34. mor. c. 11. d Hie ſ. pſ. 32. e Bed. ſ. Pro. 23. f Gloſ inter li ſ. Deu. 8. g Glo. ordi. ſ. Iob. 28. h Aug 1 de gen. ad literam 8. & ſ. Pſ. 78. 134. i Gr 9. mo. 19 k 18 mor. 27. & 29. mor 3. & 25 mor. 9. Bed ſ Gen. l Aug ho. 7. in Apoc. m Hie in Abac c 3. & ep. ad Heliod n Euc q. in pſ & ſor ſpir 3. Arn in pſ. 41 o Bed. Gen. 5. Aug. ſ. Apoc. hom 7. 16. p Rup Am. 7. q Aug. ho. 7 in Apo. & 16 r Lyr ſ Hab. 3 ſ Auguſt 1. de Gen contra Manichæos. t Phil de profugis. u Rup. ſ. Habac. 3. x Aug. ſ pſal. 106. y Arn ſ pſ 70 Aug ſ pſ 41. 70. & de z. av. b s Domini form. 34. z Hie Amo. 7 aa Rup ſ ſ. Apo bb Orig. ſ. Gen hom. 1. Bed Gen 1 Hie. ſ. Hab. 3. cc Hie Ez. 28 dd Hie. Ion. 2. ee Hie. Iob. 28. ff Greg. 29. mor. 22. gg Hie & Ru. in commen. hh Hie ſ. Io 2 & ſ Iob. 38. ii Aug in pſ. 31

Deus in reprobum ſenſum. *Job. 38.b. Pſ. 35. Apo. 20.a.* Et ipſa aſtutia diaboli abyſſus. *Ezech. 31.a.* Abyſſus exaltavit Pharaonem, hoc eſt, aſtutia diabolum.

Aſtutia diaboli. Tribulationes & perſecutiones.

Abyſſi etiam dicuntur magnæ tribulationes, *a* & perſequutionum multitudo, quibus infideles opprimunt fideles: ut abyſſus dicitur veſtimentum terræ, *Pſa. 103.* quum eccleſia undique perſequutionibus cingebatur. Et deduxit dominus in abyſſis, ſicut in deſerto. *Pſal. 105.* quum facit, ut magnæ tribulationes tanquam leves habeantur. Et Deus cogitatione ſua placat abyſſum, quum nutu ſuo ſedat perſequutiones. *Eccl. 43.c.* Sic *Joan. 2.c.* Abyſſus vallavit me. De his *Iſa. 51.d. 63.c. Ezech. 26.d. Hab. 3.b. Apo. 20.c.* — *a Aug. ſ. pſ. 109. Rup. Jona 2.*

Abyſſus vallavit Jonam, hoc eſt, Chriſtum, quando Judas cum cohorte venit ad comprehendendum Chriſtum, *Jonæ 2.c.*

Accaron.

Hæretici. Gentilitas. Judæi.

ACCARON, id eſt ſterilitas, vel eradicatio: civitas eſt Paleſtinorum. Poteſt eſſe typus hæreticorum, *b* qui eradicant fideles ab eccleſia *Amos 1.c. Sopho. 2.a.* Eſt etiam typus *c* gentilitatis quæ ſterilis erat, abſque lege & notitia Dei. *Zach. 9.a.* Deſignat etiam Judæos qui ſteriles facti ſunt & inopes, fructum ſpiritus fugientes, & paleam literæ ſectantes, *Amos 1.c.* — *b Hie. ſ. Amo. c Rup. ſ. Amo. 1.*

Accedere, Appropinquare, Appropiare, Prope, Inacceſſus.

ACCEDERE ad aliquem locum, eſt verſus illum ire, ac propinquum illi fieri. Recipit allegoria ſecundùm id, ad quod acceditur. Eſt autem accedere, appropinquare. *Gen. 27.c.* Accede ad me, & tangam te. Adire. *Iſa. 8.a.* Acceſſi ad propheti ſſam. Advenire, *Gen. 38.b.* Acceſſit quoque Lia. Aggredi. *Matth. 20.c.* Acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi. Favere. *Matt. 4.b.* Ecce angeli acceſſerunt. Uſurpare, *Num. 18.a.* Si quis externus acceſſerit.

Succurrens Deus.

Accedere non competit Deo, niſi ſecundum metaphoram, ſicut nec recedere. Competit tamen Chriſto ſecundùm aſſumptam humanitatem. Dicitur autem Deus accedere ad aliquem, cùm illi ſuccurrit, *d* & miſericordiam præſtat. ut appropinquavit Jeſus portæ civitatis: & acceſſit ad loculum, in quo jacebat mortuus. *Luc. 7.b.* Sic appropinquavit Samaritanus vulnerato, hoc eſt Chriſtus aſſumpta carne factus generi humano miſericordiæ collatione vicinus. *Luc. 10.f.* Et dicitur Deus eſſe propè iis, qui tribulati ſunt corde. *Pſa. 33. 118. 144. Iſa. 14. 46. 51. Thre. 3.f. Deut. 4.a. Luc. 21.f. 24.b. Jacob. 4.b.* Et dicitur Dominus appropinquans. *Jer. 23.c.* Et propinquus eſſe pupillis. *Prov. 23.b.* quia eorum vindicat injurias. Et in univerſum dicitur Deus propè eſſe omnibus in hac vita viventibus: *e* quia paratus eſt omnibus hic eum invocantibus, ſuccurrere, *Iſa. 55.b. Malach. 3.b.* — *d Ori. ſ. Luc. ho. 34. Amb. ſ. Luc. 10. Baſ. ſ. pſ. 33. e Hie. Iſa. 55.*

Revelans Deus myſteria.

Accedit etiam Deus, cùm revelat myſteria: ut cùm tres viri ſteterunt propè Abraham. *Gen. 18.a. Phil. 4.a.*

Appropinquare dicitur regnum cœlorum, quum *f* Chriſtus accedit ad animam: & quum imago, & ſimilitudo Dei nunc in conſortium veritatis aſſumitur: ut ſancti omnes, qui cœli nuncupati ſunt, Domino conregnent. *Matth. 3.a. 4.c. 10.a. Marc. 1.c. Luc. 10.b.* — *f Ori. ſ. Matt. ho. 1. Hil. ſ. Matth. cano. 10.*

Appropinquans Chriſtus Hiericho eſt aſſumens humanitatem. *Luc. 18.f.* Sic dicitur Deus propè feciſſe juſtitiam ſuam. *Iſa. 46.d.* Et appropinquavit Jeſus ad deſcenſum montis Oliveti. *Luc. 19.c.* quum deſcendit de cœlo ad nos *g* per miſericordiam. Et propè exiſtens Abraham, ut ingrederetur in Ægyptum. *Gen. 12.c.* deſignavit appropinquantem incarnationem Chriſti, per quam ingreſſurus erat in mundum. — *g Ambroſ. ſ. Luc. 19.*

Incarnatio Chriſti. Divina punitio.

Appropinquavit vita Chriſti in inferno. *Pſal. 87.* quando dixit Chriſtus. *h.* Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem. Vel appropinquavit in membris. — *h Aug. ſ. pſ. 87.*

De propinquo effundit Deus iram, quando citò, aut graviter punit. *Ezech. 7.b.* Et propè dicitur eſſe dies Domini, propter vicinitatem *i* diei judicii, aut mortis uniuſcujuſque, & quia omne tempus æternitati comparatum breve, & vicinum eſt, *Iſa. 13.a. 14.a. Ezec. 30.a. Joel. 1.d.* Sic dicitur appropinquare adventus Domini, *Jacobi 5.b. 1. Pet. 4.b.* Et appropinquavit Deus, aut conſilium ejus, quum punit, *Iſa. 5.e.* — *i Hie. ſ. Iſa. 13. & ſ. Eze. 30. k Greg. ſ. Reg. 14.*

Admitti ad ſecreta.

Accedere ad Deum, eſt *k* ejus voluntatem ſecreta contemplatione cognoſcere: & ab exterioribus ad interiora tendere, *1. Reg. 14.f.* Sic diſcipuli accedunt ad Jeſum in domo, *l* quum ad divinorum ſecretorum contemplationem admittuntur. *Matth. 5.a. 13.b. 15.b. 24.a.* Sic ait Propheta: Accedite ad eum, & illuminamini. *Pſ. 33. 148.* Et *Iſa. 34.a. 48.c. 41.a.* Ubi petit Deus, ut accedant ad ſe: quaſi ut doceantur, & ut judicentur. Acceſſus autem habetur ad Deum per Chriſtum. *Rom. 5.a. Ephe. 2.d. 3.c. Heb. 10.d.* Accedunt autem ad dominum ſacerdotes, & ad offerendum victimas: quia accedere ad Deum, *m* peculiariter eſt ſacerdotum illi miniſtrantium. *Exo. 19.d. Levi. 10.a. Num. 16.a. Deut. 30.a. 2. Par. 19.g. Ezec. 40.g. 42.c.* Sic dicitur *Eccl. 4.d.* Appropinqua, ut audias. Et invitamur ad accedendum ad ſapientiam, *Eccl. 21.a. 51.d. Jer. 30.d.* Et appropinquare rubo eſt inveſtigare myſteria. *Exod. 3.b.* Solus autem Moyſes appropinquat ad Deum, quaſi alii, ut indigni arceantur. *Exod. 24.a.* Accedere autem Moyſen ad caliginē, eſt penetrare allegorias, *Exod. 20.d.* Et accedere ad Moyſen, eſt inveſtigare legis myſteria. *Exod. 34.d.* — *l Orig. ſ. Mat. cap. 13. & ſ. Joſu. ho. 4. Hie. ſ. Eccl. 4. & ſ. Ezec. 40. m Iſy. Levi. 10.*

Inveſtigare myſteria.

Fieri ſimilem Deo. Venire ad fidem intra eccleſiam.

Accedere dicitur ad Deum, *n* qui fit ei ſimilis: recedere verò à Deo, qui fit ei diſſimilis. — *n Aug. pſ. 33.*

Accedere præterea ad Deum, eſt *o* ad fidem venire intra Eccleſiam: ut quum turbæ in monte accedunt ad Chriſtum. *Matth. 15.c.* Idem eſt accedere ad ſervitutem Dei. *Eccl. 2.a.* Sic *Pſal. 33. dicitur.* Accedite ad eum, & illuminamini: ut videlicet à tenebris peccati, veniat ad lumen fidei, & gratiæ. Ita invitat Deus gentes, ut accedant ad ſe, *Iſa. 41.a. 45.d. 57.d. Eccl. 51.c. Soph. 3.a. Rom. 10.b. Eph. 2.c. Heb. 11.b. 1. Pet. 2.a.* Sic juſſit Moyſes populum accedere coram Domino, *Exod. 16.b.* Accedentes autem ad Chriſtum per fidem, *p* curantur. *Mat. 21.b. Actor. 28.c.* Sic acceſſit mulier retrò, veniens per fidem, & nondum pertingens ad ſpeciem. & curata eſt, *Luc. 8.f.* Acceſſit etiam Centurio per fidem & charitatem, & licèt per alios, plus tamen accedebat per fidem quam illi, quos mittebat, *Mat. 8.a.* Accedens etiam Jacob & Iſaac, ut tangeretur ab eo, *Gen. 27.c.* deſignat acceſſum gentilis populi ad Deum per fidem: ubi eſt primus contactus, & veluti probatio. Et curſus accedens, ut oſcularetur eum: deſignat acceſſum per charitatem, & perfectionem operum: per quæ meretur benedici. Sic mulier accedens cum alabaſtro unguenti. *Matth. 26.a.* Et facti ſunt propè, qui longè aberant. Dicimur autem habere acceſſum ad Deum per Chriſtum. Accedens autem Judas audacter ad Joſeph. *Gen. 44.d.* deſignat fortem confeſſionem fidei Chriſti in eo, in quo prius erat timida. Acceſſerunt etiam mulieres ad Chriſtum per charitatem. *Matth. 28.b.* Et accedens Eſter ad oſculandum Regis virgam. *Eſter. 5.a.* Deſignat — *o Ori. ſ. Mat. c. 15. Baſ. ſ. pſ. 33. p Amb. ſ. Lu. 8. Aug. 1. de Evangelio. q. 10 & ſ. pſ. 33. & 34. contra Fauſtum.*

Acceſſus per fidem & charitatem.

Acceſſus per opera juſtitiæ.

H e ſ. Iſ. 58. — *Acceſſus per opera juſtitiæ.*

gnat Eccleſiam appropinquantem ad Chriſtum per charitatem. Acceditur etiam ad Deum *a* per opera juſtitiæ, *Iſa.* 58. *a Jacob.* 4. *b.Sopho.3.a.* reprehenditur, quæ non appropinquavit. Et populus exercens opera juſtitiæ, dicitur populus appropinquans Deo. Et publicani appropinquabant ad Chriſtũ, *Luc.15.a.*

b Iſy Lev 21. — *Tractare myſteria.*

Accedere ad altare, *Exod.* 28. 30. 40. eſt *b* ad Euchariſtiam & ſacramenta, aliaque ſacra myſteria tractanda accedere: ad quæ non debet immundus appropinquare. Unde qui habent maculam, quæ generare ſcandalum poteſt, non admittuntur ad miniſterium: licet poſſint comedere de ſacrificiis, hoc eſt ſumere ſacramenta, *Levit.9.b.21.d.22.a.* Sic extranei & non de genere Levitico prohibentur ad tabernaculum, & ſacra accedere, ſub pœnæ mortis comminatione, *Num.1.g.3.f.18.b.* Et accedere aliquem de vulgo ad arcam, eſt indignos tractare myſteria: ideò prohibentur accedere, *Ioſ.* 3. *a.*

c Baſi. & Arno. ſ pſ 37. — *Angeli & ſermones Dei adverſus peccatorem. Solicitudo Prælati.*

Appropinquantes amici adverſus hominem, *Pſal.* 37. Sunt *c* angeli ſtantes contra peccatorem, & laborantes, ut reſipiſcat. Sic accedebant adverſus Hai, ut debellarent peccatorem, *Ioſ.* 8. Sermones etiam Dei appropinquant nobis, cùm reprehendunt mala noſtra. Et accedens Elias, ut reprehenderet populum, 3. *Reg.* 18. *b.* deſignat ſolicitudinem Prælati erga oves: ad quas debet accedere, & non ab eis recedere.

d Amb de Ioſeph — *Accedere ad Chriſtum invitantem.*

Accedentes fratres Joſeph ad ipſum jam agnitum, *Gen.* 44. *a*: Deſignant *d* omnes tribulatos & oneratos ad Chriſtum invitantem venientes, ut ab eo reficiantur.

e Orig ho. 33. in Matth. — *Accepium ferre verbum prædicationis Chriſto.*

Accedentes fratres Joſeph cum pecunia ad ejus diſpenſatorem, *Gen.* 43. *d.* deſignant prædicatores verbum prædicationis referentes Chriſto: à quo cognoſcunt ſe aliud habere. Hi accedunt cum fiducia: non ita mali. Sic accedebant *e* accipientes talenta, *Matth.*25.*b.*

f Hie ſ. Amos. 6. Rup. ſ. Amos. 6. — *Iudæi conſulentes legem. Iſmiti litera legis.*

Accedentes etiam fratres Ioſeph ad diſpenſatorem, deſignare poſſunt Judæos conſulentes legem, cùm dubitarent credere in Chriſtum. Appropinquare autem ad ſolium iniquitatis, vel ad ſabbata mendacia, *Amos* 6.*a.* eſt nimis *f* inniti litteræ legis: vel iniquè condemnare Chriſtum.

g Ambr ſer. 22. in pſ. 118. — *Orationes Sanctorum.*

Accedentes diſcipuli ad Chriſtum pro Chananea, *Mat.* 25.*c.* deſignant orationes Sanctorum, per quas maximè ad Deum acceditur. Sic dicitur appropinquaſſe Abraham ad Dominum, ut oraret pro Sodomis, *Gen.*18.*c.* & deprecatio appropinquat Deo, *g* quum eſt illi grata: & quum eam comitantur bona opera: & prius accedit oratio, deinde ipſe orans & perfectus, *Pſ.*118.3.*Reg.8.f.Eccl.35.c.*

h Hie ſ. Iſa. 8. — *Acceſſus ad Spiritum ſanctum, vel ad eccleſiam.*

Accedens Iſaias ad Prophetiſſam, *Iſa.* 8. *a.* deſignat *h* acceſſum ad Spiritum ſanctum, vel ad Eccleſiam, vel ad beatam Virginem Mariam. Sic accedere ad Sion, *Hebr.* 12.*c.* eſt accedere ad Eccleſiam: & non ad Sina, id eſt, ad ſynagogam. Idem eſt appropinquare Hieroſolymis, & Bethphage, *Matt.*21.*Marc.*11.*a.* *Luc.*19.*Ioan.*19.*d.*

i Hil. & Hie. & Aug. ſ. pſ 63. k Arn & Hila ſ pſ. 54. — *Magna de Deo cognoſcere. Chriſtus celans formam Dei. Cognoſcitur à Deo.*

Accedit homo ad cor altum, quum *i* magna de Deo cognoſcit, *Pſa.*63. Ubi legitur: Accedet homo ad cor altum. Acceſſit etiam homo ad cor altum, hoc eſt ſecretum, quum Chriſtus objecit humanis aſpectibus hominem, celans formam Dei, in qua æqualis eſt Patri, & offerens formam ſervi, qua minor eſt Patre. Appropinquare dicitur cor, cùm *k* cognoſcitur à Deo, *Pſa.* 54. Vel appropinquat cor Chriſti, quum benefacit. Et mali cor ad fallendum.

l Hie ſ. Iſ 29. Greg ſ pſ 37. — *Bona agere non recta intentione. Verbis tantum colere Deum.*

Accedere ad Deum duplici corde: eſt *l* bona opera agere non recta intentione: ut hypocritæ faciunt, qui & malignè dicuntur ad Deum accedere. *Eccl.* 1. *d.* Sic accedebant Phariſæi ad Chriſtum, *Matt.*15.*a.* Sic acceſſit ad eum tentator, *Matth.4.a.* & populus Judæorum appropinquabat ore & labiis ſuis Deo: quia unius Dei cultum ſe habere gloriabatur, & reſpuere idola: ſed cor ejus longè eſt à Deo, quia non recipit Dominum Jeſum Chriſtum, *Iſa.* 29. *d. Ier.* 12. *a.* Sic propè dicuntur eſſe, qui ſimplicem habent fidem in Eccleſia ſine operibus, *Eze.6. c. Dan. 9. b.* Et inimici Chriſti appropinquaverunt adverſus ipſum, *Pſ.* 37. Propè etiam dicitur Dominus ori impiorum, *Ier.* 12. *a.*

m Orig ho 8. ſ. Ierem — *Bona verba hæreticorum.*

Quia *m* hæretici habent bona verba, ut decipiant.

n Hie ſ. ſ. 17 & ſ. Ezech. 6. — *Venire in judiciũ cum Deo. Conſulentes ſuſceptionem baptiſmi.*

Accedere ad Deum, interdum eſt quaſi velle conferre creaturam Deo, aut *n* venire in judicium cum eo: ut ita ratione coarguantur. Sed dicebat Deus per Iſaiam. Accedant, & tunc loquantur: ſimul ad judicium propinquemus. *Iſa.* 41.*a.* 50.*c.* 57.*a.* 58.*a.* Sic accedebat, qui abſcondit talentum in terra. *Matt.* 25.*b.* Propè etiam dicebantur Judæi, qui habebant legem Dei, in qua gloriabantur. *Iſa.* 57. *d. Eph.*2.*c.* Et propè dicitur eſſe, qui ſibi videtur ſciolus, & diligens: qui niſi caverit, gladio hæreſeos, aut ſchiſmatis ferietur, *Ezech.6.d.*

o Glo ord. ſ. 4. Reg 5. — *Lex ſuſcipiens curam ſynagogæ.*

Accedentes ſervi Naaman, ut illi conſulerent lotionem in Jordane, 4. *Reg.*5.*e.* deſignant gentiles *o* conſulentes rudioribus ſuſceptionem baptiſmi: vel bonos miniſtros Principum, qui citra adulationem illis vera dicunt: quia ſæpè Deus minori revelat, quod melius eſt.

Accedens Giezi ad amovendam mulierem à pedibus Eliſæi, 4. *Reg.* 4.*e.* deſignat legem ſuſcipientem curam ſynagogæ.

Amplexus fortitudinis.

Accedens Judith ad columnam, *Iudith.13.a.* deſignat amplectendam fortitudinem adverſus diabolum.

Fideles ad fideles.

Accedentia oſſa ad oſſa, *Ezech.* 37. *b.* deſignant fideles accedentes ad fideles: aut virtutes invicem conjunctas, & connexas.

p Hie ſ Mich. 2. — *Accedere ad Angelos & Sanctos. Puniri adulatores.*

Propinquant montibus æternis, qui accedunt ad Angelos, *p* & ad Sanctos invocandos, vel imitandos, *Mich.2.c. juxta ſeptuaginta.*

Accedit alicui pro reverentia bona gratia. *Eccl.*38.*c* Quia fit gratus ei, quum reveretur.

q Lyra ſ 2. Reg. 1.

Accedens puer David ad irruendum in mendacem occiſorem Saulis, 2. *Reg.* 1. *d.* ſignificat puniendos *q* eſſe adulatores.

r Ori ſ. Matt hom. 19. & ſ. Rom 13. — *Finis legis. Tempus gratiæ aut judicii.*

Appropinquans dies mortis Jacob, *Gen.* 47. *g.* deſignat appropinquantem finem legis. Sic appropinquans dies mortis Moyſis, *Deut.* 31. *d.* Et David. 3. *Reg.*2.*a.* *Eccl.*11.*c* *Thre* 4.*d.* *Ezech* 7.*c* 1. *Mach.* 2. *f* propè eſt æſtas, *r* quum venit tempus gratiæ, aut judicii. *Matth* 24 *c.*16.*b.* *Luc* 21 *f.* & appropinquans dies, eſt tempus gratiæ, vel ipſe Chriſtus. *Rom* 13 *d. Heb.*10.*e* Et dies feſtus. *Luc* 12.*a.* Sic appropinquat tempus fructuum: quum venit tempus gratiæ vel judicii, *Matt* 21 *d Eccl.*12 *a.*

ſ Gregor 23. mor 28. — *Cognitio propriæ infirmitatis.*

Appropinquat anima juſti corruptioni, & mortiferis, cùm *ſ* conſiderat ſe ſine divino auxilio facilè in peccatum labi, *Job* 33 *c* *Pſal.*78.106. Sic appropinquare inferno, *Eccl.* 51. *b.*

t Glo. inter ſ Iſa. 26. — *Ex timore benè operari.*

Appropinquat mulier ad partum, *Iſa* 26 *c* quum *t* quis à facie formidinis Domini concipit, & parturit, non carnis liberos, vel ſpiritus: ut tota mente in Deum credat, & cognita vi tribulationis, ex timore incipiat benè operari.

u Glo. ordin ſ 1 Mach 5. — *Humilitas. Chriſtus ad paſſionem.*

Appropians Judas ad torrentem, ubi vicit. 1 *Mach.* 5. *c* deſignat *u* per humilitatem vincendos eſſe dæmones: deſignat etiam Chriſtum venientem ad torrentem paſſionis, ubi vicit diabolum.

Appro-

Accedere ad voluptates & ad doctrinam perverſam. Appropinquare ad uxores, eſt *a* carnis curam agere, *Exo.19.e.* Et accedere ad domeſticos carnis eſt affectus accendere ad voluptates, divitias, honores, & ſimilia. Et accedere ad mulierem menſtruatam, eſt amplecti doctrinam perverſam, *Ezec. 18.b.* *a Philo de gigan.*

Deleri peccata in baptiſmo. Accedere non valentes Ægyptii ad Hebræos in mari rubro: nec è diverſo, *Exod.14.c.* deſignat in baptiſmo ita penitus deleri præterita peccata, ut amplius non redeant.

Accedere ad murum, ubi accedentes vincuntur, *2.Reg.11.e.* eſt abire ſe gravibus tentationibus ſine cauſa, à quibus mereatur vinci. Cùm verò è diverſo vincunt, ſignificabitur diſcreta, & fortis objectio, per quam habetur victoria, *1.Mach.6.e.2.Mach.10.g.*

Diabolus ad tentandum. Accedens Abimelech ad turrim, *Jud.9.g.* deſignat diabolum accedentem ad tentandos fortes. Sic Pharao ad *b* populum Iſrael *Exod.14.c. Pſal.26.31.37.118.* ubi perſequentes juſtum dicuntur appropinquare iniquitati: & appropinquare ſolio iniquitatis. *Amos 6.b.* & appropinquantes currus, & equites ad Saulem, *2.Reg.1.b.* Et Philiſtæus ad David, *1.Reg.17.e.* & nocentes, *Pſal.26.54.* & Judas *Mat.26.e. Luc.22.e.* & propinquantes Aſſyrii ſunt dæmones perſequentes, *Eze.23.a.* *b Hie ſ. pſ.17. Hila & Aug. ſ. pſ.54.*

Pœna comprehendens. Accedit alicui malum, vel flagellum, quum apprehendit eum pœna propter peccata. *Pſal. 90. Iſa. 54.d.* Et dicuntur appropinquare anni non placentes. *Eccl.12.a.* & appropinquat mors, aut finis, *c* quum venit punitio deſtruens & viſitationes urbis, & dies Domini, & deſolatio: & Prælium Dei. *Pſ.31. Iſa. 13.a Iere 48.c. Thre.4.d Ezec.7.b.9.a.30.a.22. Tob.14.b. Luc.20.a.21.d.* *c Hie Eza 9.*

Hypocrytæ. Nolentes, ut ſibi appropinquent, alii tanquam immundi, ſunt hæretici, *d* & hypocritæ, qui cæteros aſpernantur. *Iſa.65.a.* *d Hie. ſ. Iſ.65.*

Angelorum chori. Superbi. Inacceſſæ rupes dici poſſunt Angelorum chori, *e* ad quos contemplandos non accedunt corda peccatorum. Sed qui ſunt velut aquilæ, *Iob.39.d.* Vel è diverſo, ſunt *f* admodum ſuperbi, in quibus moratur diabolus. *e Greg.31. mor.35. f Hie ſ. Iob 38*

Accelerare, Feſtinare, Properare, Celer, Velox, Citò, Citatus.

ACCELERARE, & feſtinare velocitatem dicunt in motu, aut actione. Admittuntur in allegorias ſecundùm id, quod feſtinat, aut ad quod feſtinatur.

Promptitudo Dei ad adjuvandum. Accelerat Deus, ut eruat aut ad adjuvandũ, quum *g* invocatus ſuccurrit, ne deficiant in tentatione, *Pſ.30.69.* Et velociter exaudit, cùm feſtinatò liberat. *Pſ.68.102.* Petimus autem, ut acceleret, quia transvolant tempora, ideò feſtinandum nobis in petendo auxilium, ut ipſe feſtinet ad adjuvandum. Feſtinatio Aſſueri ad ſuccurrendum Eſter: deſignat promptitudinem Dei ad ſuccurrendum Eccleſiæ, & animæ in neceſſitate. *Eſter.15.e.* Et benedictio Dei dicitur feſtinare in mercedem juſti. *Eccl.11.c.* *g Gloſ. ord. ſ. Pſ.30.*

Verbum Dei ubique. Velociter dicitur currere ſermo Dei. *Pſal.147.* quia *h* ipſum Verbum Dei ubique eſt, & omnia penetrat. *h Aug. ſ. pſal. 147.*

Promptitudo redemptionis Chriſti & converſionis gentium. Feſtinatio & acceleratio detrahendi ſpolia, *Iſa.8.a.* deſignat *i* promptitudinem redemptionis Chriſti, & converſionis Gentium ad fidem per ipſum factæ. Dicuntur etiam gentes acceleraſſe, quum promptè venerunt ad fidem *Pſ.15.* Feſtinatio etiam Joſeph in domũ ob lachrymas *Gen.43.f.* deſignat promptitudinem affectus Chriſti erga redemptionem generis humani. Et celeriter vadens David in Bethlehem, *1.Reg.20.a.* deſignat accelerationem nativitatis Chriſti. *i Hier ſ. Iſa 8. & Pſ.15.*

Citò convincens Deus. Velox teſtis erit Deus malis: quia *k* citò eos convincet, *Malach. 3. b.* Ideò dicitur feſtinus velociter venire, quia veniet, quando non ſperatur, *Iſa.5.g.* *k Gloſ. ord. ſ. Malach 3.*

Prompta ſuſceptio fidei Chriſti. Feſtinare venire ad Ioſeph, *Gen.45.e.* deſignat celeritatem ſuſceptionis fidei Chriſti. Sic feſtinavit Abigail, ut jungeretur David, *1.Reg.25.e.* & paſtores venerunt feſtinantes, *Luc.2.b.* & Zachæus feſtinavit, ut ſuſciperet Chriſtum in domo, *Luc.19.a.* & Eſaias admonet omnes, ut properent ad Chriſtum, & aquas baptiſmi, *Iſa.55.a.*

Solicitudo benè operandi. Feſtinatio populi ad tranſeundum Jordanem, *Joſu.4.b.* deſignat *l* ſolicitudinem benè operandi, & implendi omnia præcepta poſt ſuſceptum baptiſma. Et feſtinare in judiciis miſerationis. *Eccl.18.b.* eſt promptè exercere opera miſericordiæ ut audiant in judicio, Venite benedicti. Sic abiens Maria cum feſtinatione ad montana *Luc.1.d.* deſignat *m* promptitudinem præſtandi obſequiũ proximo, & vitandi vana, & exercendi bona opera. Idem deſignavit feſtinatio Abrahæ, & Saræ ad præſtandum obſequium hoſpitibus, *Gen.18.a.* *l Orig. ſ. Ioſ. ho 5. m Ambro. de Abraham 5. Aug. ep.59.*

Prompta pœnitentia. Feſtinat juſtus accipere doctrinam. *Prov.9.b.* quia promptus eſt ad bonum, & ad ſuſcipiendam correctionem, & pœnitentiam. Sic deſcendit feſtinus David, ut ſuſciperet verbum Jonathæ, *1.Reg.20.d.* Et accelerare dicuntur poſt multiplicatas infirmitates, *Pſal.15.* Qui cognoſcentes peccata ſua, grandem, & feſtinatam agunt pœnitentiam, converſi ad Deum.

Promptitudo vitæ contemplativæ. Feſtinatio Rachelis ad nunciandum patri adventum Jacob, *Gen.29.c.* deſignat promptitudinem vitæ contemplativæ ad ſuſcipiendum Chriſtum. Eadem feſtinavit, ut abſconderet idola, *Gen.31.e.* quia ejuſdem vitæ contemplativæ eſt removere phantaſmata, &c. quæ rectam Dei cognitionem impediunt.

Promptitudo obedientiæ. Properare ad ſalutem. Celeritas Rebeccæ in deponenda hydria, ut daret potum ſervo Abrahæ, *Gen.24.c.* deſignat *n* promptitudinem obedientiæ venientium ad fidem ex gentibus. Idem deſignant properantes populi ad montem Domini, *Mich.4.a.* *n Gloſ. ord. ſ. Gen.24.*

Feſtinanter commedere agnum, *Exod.12.b.* eſt *o* ad cœleſtem patriam anhelare: & non expectare diem craſtinum, cujus ſumus incerti *p* ad benè operandum. Sic monemur *Heb.4.c.* feſtinare ingredi in illam requiem. Sic Levitæ feſtinatò diſtruebat hoſtias, *2.Para 35.b.* Ad hoc etiam facit feſtinatio Abrahæ. *Gen 18.a.* Sic etiam fuit feſtinus Moyſes ad placandum Dominum, *Exod.34.a.* Et Abigail ad placandum David, & ut ei copularetur, *1.Reg.25.c.g.* Ita etiam acceleraverunt ſancti venire *q* ad Dominum, *Pſ.15.* Ita etiam venerunt filiæ Jetro velocius ad patrem, *Exod.2.d.* Fugientes ſolicitè à dæmonibus, & properantes ad Deum dicuntur velociores lupis veſpertinis, *Habac.1.b.* Feſtinationes etiam hæ, deſignant citò reddenda eſſe vota Deo. *Eccl.5.a.* *o Bed Exod. 12. p Amb 1. de Cain. 8. Greg ho.22. Phil de ſacri. Abel & Cain Georg Venet. cant.2.to 3. cap 19. q Arno ſ. Pſ. 85.*

Reddere vota. Tranſitus ad myſticos ſenſus. Properatio ſponſæ, *Cant.2.c.* tranſitum *r* ſignificat ad ſenſus ſpirituales: & abjectionem corporis, & rerum corporalium & deſiderium vehemens ad proficiendum aliis. *r Ori. ſ. Cant. hom.3.*

Solicitudo Prælati. Solicitudo apoſtolorum & Prælatorum in prædicando & corrigendo Feſtinatio Abrahæ in tabernaculum, *Gen.18.a.* figura eſt ſolicitudinis Prælati pro Eccleſia: ad cujus miniſterium etiam accelerare facit ſibi ſubditos. Sic acceleravit Simon conſummare muros Hieruſalem, *3.Mach.13.b.* Et Rex Babylonis fuit feſtinus ad lacum leonum, ubi Daniel erat, *Dan.6.e.* *Greg ſ. cant.2. Dor. ſ. cant. ſer.18.*

Feſtinantes filii Jacob ad patrem, ut nunciarent de Joſeph, *Geneſis 21.c.* Deſignant ſolicitudinem Apoſto-

Apoſtolorum pro converſione populi Iſraël: velociter currit ſermo Dei, quum Chriſtus prædicatur in omni terra, *Pſal.* 147. Feſtinatò autem expellentes ſacerdotes de templo Regem Oziam leproſum, 2. *Paral.* 26 *d.* deſignant ſolicitam correctionem Prælatorum ſine acceptione perſonarum: & ipſe Rex accelerans egredi, deſignat libentem ſuſceptionem pœnitentiæ per ſubditos faciendam, velocitas autem prædicatorum Eccleſiæ *a* deſignatur, *Iſa.* 38. *d.* Ubi ſi veloces dicuntur doctores hæreticorũ, velociores tamen dicuntur doctores Eccleſiæ, qui eos convincunt. Feſtinatio etiam uxoris Manue ad virũ ſuum, *Jud.* 13. *b.* deſignat ſolicitudinem manifeſtandi divina. Et feſtinatio Danielis, ut narret interpretationem, *Dan.* 4. *c.* Feſtinatio etiam diſſolvendæ obligationis pro amico factæ, *Prov.* 6. *a.* ſolicitudinem Prælatorum pro ſubditis indicat. Et celeres veredarii *Eſter.* 8. *d.* deſignare poſſunt diligentiam prædicatorum. Horum autem velocium non eſt curſus *b* ſed gratia Dei, *Eccl.* 9. *c.*

a Hier. ſ. Iſ. 30
b Hie. ſ. Ecc. 9

Feſtinatio ſervi Abrahæ redeuntis ad domum ſuam, cum uxore Iſaac, *Gen.* 24. *g.* deſignat gratiarum actionem prædicatoris *c* pro fructu prædicationis.

c Lyr. ſ. Gen. 24.
Gratiarum actio prædicatoris

Feſtinatio Saulis ad inveniendum Samuelem, 1. *Reg.* 9. *b.* deſignat *d* prædicatorem, quàm minimum poterit, in civitate debere morari.

d Gregor. ſ. 1. Reg. 9.
Fuga prædicatorum à civitatibus.

Feſtinato deponentes ſaccos fratres Joſeph, deſignant promptitudinem ad reddendam de ſe rationem, *Gen.* 44. *c.*

Promptitudo reddendi rationem.

Velociores dicuntur fuiſſe curſore dies antiquorum patrum: *e* quia ante finiti ſunt, quàm redemptionis lucem viderent, *Job.* 9. *c.* Et dies cujuslibet hominis velociores ſunt curſore: quia deprehendi non valent, quam nulli ſint, niſi quum repentè tranſacti finiuntur, qui venientes longi videbantur.

e Gregor. 9. Mor. 22. 23.
Velox tranſitus temporis.

Accelerans arcus nivem, & coruſcationes, & feſtinatio nebulæ, *Eccl.* 43. *b. c.* comminationem divinæ iræ ſignificare videntur.

Veloces hoſtes, inſperatam Dei punitionem deſignare poſſunt: & dicuntur velociores aquilis, *Thre.* 4. *d.* Et feſtinant adeſſe tempora, quum dies mortis imparato advenit, *Deu.* 32. Et feſtinat Deus tempus, mortis videlicet, aut judicii, *Eccl.* 21. *a.* 36. *c.* Et dicitur feſtinare mors à triſtia, quia triſtibus citius advenit. *Eccl.* 38. *b.* Et anni malorum dicuntur ire cum feſtinatione, *Pſal.* 77. Et feſtinat conſummatio, *f Sap.* 1. *d.* Increduli autem contemnunt dicentes, feſtinet, *Iſa.* 5. *e.* E diverſo autem dicitur Deus non feſtinare, quum expectat ad pœnitentiam: ut non feſtinavit ſol occumbere *g* ſpacio unius diei, *Joſ.* 10. *c.* Et celer perditio malorũ quia quando non putant, ſubitò venit eis interitus. 2. *Pet.* 2. *a. Sap.* 2 *b.* 3. *d.* 4. *e.*

Comminationes divinæ
Velox punitio Dei.
f Hier. ſ. Soph. 1.
g Ori. hom. 12. in Joſue.
Expectans Deus ad pœnitentiam.

Feſtinatio David adverſus Philiſtæum, 1. *Reg.* 17. *f.* deſignat promptitudinem reſiſtendi diabolo. Et feſtinatio fugiendi Abſalonem, 2. *Reg.* 15. *e.* deſignavit maturè cavendum eſſe à diabolo. Idem tranſeuntes feſtinanter Jordanem, 2. *Reg* 17 *f* Et Roboam feſtinus aſcendens currum, 3. *Reg* 12 *e*

Promptitudo reſiſtendi diabolo & cavendi tentationes

Feſtinatio nutricis Mephiboſeth, ut fugeret, unde accidit lapſus Mephiboſeth: deſignat eos, qui incautè fugientes unum vitium, in aliud incidunt, 2 *Reg* 4. *b.*

Incauta fuga vitiorum.

Feſtinatio Regis Hai adverſus filios Iſrael, *Joſ.* 8 *c.* deſignat ſolicitudinem diaboli ad tentandas, & perdendas animas. Et feſtinat pes in dolo, eſt promptitudo diaboli, & membrorum ejus ad perdendos bonos, *Job.* 31. *a* Sic dicuntur pedes eorum veloces ad effundendum ſanguinem, *Prov* 1 *d. Iſa.* 59. *b.* Et properantes beſtiæ *h* ad devorandum, *Ier.* 12. *c.* Et aquila feſtinans ad comedendum, *Hab* 1 *c.* Et curſores ad delendos Judæos, *Heſter* 3 *d.* Et feſtinantes impedire ædificationem templi, 1. *Eſdr* 4 *d.* Sic jubetur accelerari negotium adverſus Judæos, 2. *Macb* 9. *b.* Veloces etiam dicuntur doctores hæreticorum, quum diligenter curent pervertere animas. Et dicuntur veloces, quia *i* ſibi veloces videntur: *Iſ.* 30. *d. Amos* 2. *d.* Et dæmones dicuntur velociores lupis veſpertinis: quia *k* diligenter exquirunt, quos devorare poſſit: quod etiam de Romanis adverſus Judæos intelligitur, *Hab* 1 *b* Veloces etiam ſunt pedes ad effundendum ſanguinem, quum *l* aliqui ſunt faciles ad ſcandalizandum alios, *Pſ* 13. *Rom* 3. *c.* Dicuntur etiam dæmones & hæretici velociores *m* aquilis, *Thren* 4 *d*

Sollicitudo diaboli ad perdendas animas.
h Hier. ſ. Ier. 12.
i Hier. ſ. Iſa. 30. & ſ. Amos 2.
k Rup. ſ. Habac 1. & Hieron ibid.
l Ori ſ. Rom 3
m Gloſ ord. ibid.

Feſtinare juſſus Haman ad honorandum Mardochæum, quem ipſe oderat *Eſter.* 6 *c.* deſignat interdum cogi dæmones ad præſtandum obſequium Sanctis. Sic feſtinavit Pharao ad Moyſen & Aaron. *Exod.* 12. *d.*

Coguntur dæmones honorare ſanctos.

Feſtinatio Haman lugentis in domo, quia ſuperatus eſt à Mardochæo, *Eſter.* 6. *d.* deſignat dolorem quem habet diabolus, quum vincitur à juſtis.

Dolor diaboli victi

Feſtinat ad laqueum, qui *n* prompto animo ſequitur tentationem, *Prov* 7. *d. Iſa* 59. *b* Sic feſtinant recedere à facie Regis, qui temerè recedunt à Deo, *Eccl.* 8. *a.* His eſt iis feſtinans, hoc eſt præcipitata, *Eccl.* 48. *b* Et feſtinus pedibus eſt præceps conſilio, *Prov* 19 *a.* Et qui plus vult ſapere, quàm oportet ſapere: ideò incidens in hæreſim, offendet.

n Bed ſ Prov. 19.
Sequens prompte tentationes.

Feſtinare dicitur aliquis credens, quum *o* videtur ei tardus adventus Chriſti, aut ejus auxilium, ut jam in deſperationem tranſeat, *Iſ.* 28. *d.*

o Hie. ſ. Iſ. 28
Defectus ſpei.

Non properarunt in fuga exeuntes fideles de Hieruſalem: quia *p* cum victoria tranſierunt ad gentes, *Iſ.* 28. *d.*

p Hie ſ. Iſ. 52

Feſtinare ad hæreditatem in principio dicitur, qui *q* rem acquirit injuſtè aut qui ambit dignitatem immeritur, *Prov* 20. *c.* Idem eſt feſtinare ditari, *Prov.* 28. *c.* Et dicitur etiam ſubſtantia feſtinata, *Prov.* 13. *b.* Sic feſtinat unuſquiſque in domum ſuam, quum *r* quærit, quæ ſua ſunt, non curans de divinis & communibus, *Agge* 1 *c. Eccl* 11 *b.*

Injuſta acquiſitio.
q Bed ſ. Prov. 20.
r Rup ſ. Ag. 1.

Cùm feſtinatione bibere aquam: eſt *ſ* habere penuriam verbi Dei, *Ezec* 18 *e.*

ſ Hier. ſ. Eze. 12.
Penuria verbi Dei.

Acceleraſſe dicuntur Judæi poſt multiplicatas infirmitates, *Pſ.* 15. quum multiplicatã incredulitate, *t* & malitiã, feſtinarunt ad crucifigendum Chriſtum: quia veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem, *Pſ* 13.

t Aug epiſ 58. quæ eſt Paulini.
Feſtinantes Judæi ad crucifigendum Chriſtum.

Citò inveniens Jacob quod offerret patri, deſignat celerem fidem gentilium: deſignat etiam doctrinam citius à Deo accipi, *u* quam à præceptore, *Gen.* 27. *c.*

u Phil. de ſacri Abel Hie. ad Dam q. 3. Bed ſ ge. 27.

Citò recedentes filii Iſraël de via, quam oſtendit Dominus, deſignat inconſtantiã in bono, *Exod.* 32 *b.*

Fides prompta gentilium.
Inconſtantia in bono.

Citò conſentiendum adverſario in via, *Mat.* 5. *d* quia *x* incertum tempus vitæ præſentis ad pœnitentiam.

x Augu. 1. ſer. Domini in monte.

Citò proferri ſtolam primam jubens pater, *Luc.* 15. *e.* deſignat *y* promptitudinem Dei ad ignoſcendũ.

y Hier ep. ad Damaſum.

Accendere, Incendere, Succendere, Cremare, Concremare, Inflammare, Vrere, Adurere, Comburere, Exurere, Aduſtio.

ACCEN-

Accendere, eſt ignem excitare: urere verò, eſt igne rem aliquam conſumere: quod & cremare dicitur. Propter cognatam autem ſignificationem, quantum ad allegorias, in eandem claſſem redigimus.

Gratia compunctionis. Incendit Aaron incenſum manè, *Exod.30.b.* quum *a* Chriſtus corda fidelium in iis ſacramentis, quæ intelligere poſſunt, gratia compunctionis inflammat. Incendit veſpere, quum etiam in non intellectis amore inflammantur, ſperantes etiam aliquando veram cognitionem. *a Glo. ord. ſu. Exod. 30.*

Comburitur autem igni hoſtia pro peccato, cujus ſanguis infertur in tabernaculum teſtimonii: quæ eſt vitulus per congregationem, aut ſynagoga oblatus, *Lev. 6. d.* Quia *b* Chriſtus non facit remiſſionem peccati per opera pœnitentiæ carnis: ſed authoritate divinitatis ſuæ. Comburitur etiam hoſtia pro peccato ſacerdotis, aut populi, quia *c* nemo eſt ſacerdote, aut populo potior, qui ea veſci poſſit. *b Iſy. ſ. Lev. 6. c Philo. de victimis.*

Integritas fidei. Cremare pugillum ſimilæ, aut totam ſimilam, *Lev.5.b.* eſt integram fidem incarnationis & paſſionis Chriſti habere. Unde totum ſacrificium ſacerdotum cremari jubetur, ut integra fides deſignetur. Sic totum arietem incendi, & cremari tota nocte, *d Exod.29.f. Lev.6.a.d.9.c.* *d Iſa ſ. Lev. 6*

Reſervare myſteria, & venerari non intellecta. Comburere reliquias agni, *Exod. 12.b.29.g. Lev.19.a.* Eſt *e* reſervare myſteria Spiritui ſancto: & venerari non intellecta, & minimè contemnere, quaſique conculcare. Sic dicitur non ſufficere Libanus ad ſuccendendum, *Iſa.4.d.* Quia ſemper reſervantur aliqua cognoſcenda, & laudanda in Deo. *e Gre Prol. ſ. Reg & 20. mor. 9.*

Amor proximi. Comburimus etiam reliquias agni: quando ſi quis eſt, cui non poſſumus actuale obſequium dilectionis per eleemoſynam impendere: ſaltem illum offeramus Deo, igneo decoctum amore, & oratione commendatum. *Gre Nyſſ. de vita Moyſis. Gre Ven. C. li. 2. 19. 3. ca. 191*

Sepelientes corpus Chriſti. Comburens vaccam rufam, *Num 19.b.* deſignat *f* ſepelientes corpus Chriſti, reſurrectioni ipſum, veluti conflagrationi mandantes. *f Au. q. in Nu. 19.*

Paſſio Chriſti. Cremari carnes vituli extra caſtra, *Exod.29. b. Levit.4.c.8.b.9.16.f.* paſſionem Chriſti deſignabat, *g* qui extra portam paſſus eſt, *Heb.13 b.* Idem cremari extra ſanctuarium in loco ſeparato, *Ezech.43.f.* Idem etiam deſignat vacca rufa combuſta *h* cum omnibus, quæ in ipſa erant, *Num. 19. a.* Chriſtus enim poteſt dici accenſus in reſurrectione: quia natura ignis eſt ſurſum tendere, & in eum convertitur, quod crematur. Comburitur autem pellis & ſtercus: quia mortalitas, & ignominia Chriſti converſa fuit in gloriam. *g Glo. inter. ſ. Exod. 29. h Aug. q. in Nu 33.*

Tribulationes Examinare. Comburuntur ſicut argentum, qui *i* purgantur tribulatione, & ſalvantur, *Zach.13.d.* Et comburit Deus renes, & cor eorum igne Spiritus ſancti purgat delectationes, & cogitationes, *Pſal. 25.* Inceditur autem pauper, dum ſuperbit impius, *Pſal.9.* Quia *k* ſæpè boni, dum vident prava malorum opera & proſperitatem, conſiderantes Dei judicia, magis inflammantur ad benè operandum. *i Hie. ſ. Zach. 13 & ſ. pſ. 25. k Aug. ſ. pſ. 9.*

Spiritus ſanctus. Gratia Spiritus ſancti. Chriſtus. Urens ignis, aut ventus, deſignare poteſt *l* Spiritum ſanctum in Apoſtolis, vel gratiam Spiritus ſancti, vel ipſum Chriſtum, *Pſal.25.103. Exod.10.g.14.e.* Et ſuccendens David Meſopotomiam Syriæ, &c. eſt Chriſtus tollens vetuſtatem vitiorum ab homine, *Pſal. 59. in tit.* Succenduntur etiam carbones à Deo, *Pſal.17.* quum ii, qui erant frigidi, & obſcuri, inflammantur in amorem Dei, & pœnitentiam. *l Ar ſ. pſ. 103. Amb ſer. 71. Hier. ep. Nec opinans. Aug ſ. pſ. 17. 59.*

Lux verbi Dei. Prædicatio evangelii. Apoſtoli. Chriſtus. Accendebantur lucernæ candelabri ad veſperam. quia *m* pro tempore hujus vitæ, quæ eſt velut veſpera, egemus lucerna verbi Dei, *2. Par.13.c. Jud.13 b. Eccl.32.c. 1. Mach.4.f. 2. Mach.1.c. Mat.5.b. Luc.8.c. 15.* Ita vult Chriſtus ſuum ignem accendi, *Luc.15. f.* deſignatur etiam prædicatio evangelii. Et ipſi Apoſtoli. Accendit autem lucernas Aaron, *Levit. 24. a.* quia Chriſtus *n* accendit fideles ad benè operandum: & ipſe maximè curam habet eleemoſynæ pauperum. Et ipſe Salvator dicitur accenſus, ut lampas: quia *o* ipſe eſt lux mundi, *Iſa.62.a.* *m Hil. ſ. Mat. Can. 4. Au 1. ſer. dominica in monte. n Iſa ſ. Le. 24. o Hie. Iſa. 62*

Divina punitio. Accendere furorem Domini dicitur, qui *p* dat occaſionem divinæ punitionis, *Jud. 8. b. Jerem.7. d.* Et zelus Dei dicitur accendi velut ignis, *Pſalm 17.77.78.104.105. Deut.32. d.* Ubi dicitur comburere fundamenta montium. Et in judicio comburentur ſpinæ, *Iſa. 33.b.* Et combuſtio capillorum Ezechielis eandem punitionem deſignat, *Ezech. 5. a.* Sic minatur Dominus lignis combuſtionem, & domui Iſraël, *Ezech.20.g.22.e.* Et ponitur mons combuſtionis, *Jer.51.c.* Et exuſtio terræ, & pellis, &c. *Eccl.42.a.c.4. Reg.22.d. Iſ.9.b.10.e.30.g.42.g. Jer.4 a.9.c.15.c.11.c.17.d.21.d.37.b.52.c. Thr.2.a.4.b.5.b.* Et accenſus ignis, eſt ſignum divinæ vindictæ, *Num.11 a. 2. Reg.12.b.* Unuſquiſque autem ſibi accendit hunc ignem, quum digna committit pœna, *Iſ.33.b.50.d.66.a.* Et hic ignis non eſt accendendus ſabbatho, *Ezech. 35. a.* De eodem agitur *Matth.3.c. Luc.3. Amos 1.d. 5. b.* Sic comburit terram ſulphure, & Solis ardore, *Deut.29. d.* Et tertia pars terræ combuſta, *q* & fœnum, ad idem referuntur, *Apoc. 8. b. Joel. 2.a. 4. Reg.22.c. Abdi. f. Nah.2. d.* Et ſuccenſa dies. *Malac.4.a.* Et combuſtus *r* igni Achan, cum omnibus ſuis in pœnam anathematis, *Joſ.7.c.* Ubi poteſt per combuſtionẽ quævis pœna ſignificari: quia ille lapidatus eſt. Et ſuccenſa olla eſt *ſ* gravis punitio, *Jer.1.c.* Et ventus urens, *Amos 4.c.* Et ſuccendit peccans ignem in furore Dei, *Jer. 16. a.* Et comburit ignis ſylvam, & montes, quum punit Deus inutiles, & ſuperbos, *Pſal. 82.* Et accendens Judas malos: eſt Deus puniens, *1. Mach.3.a.* Ad hæc pertinet combuſtio civitatum tribus Benjamin, *Jud.20.g.* Et ſuccenſio caſtrorum & aliarum civitatum, *2. Mach.4.c.10.g.12.a.* Et ſuccenſio civitatis homicidarum *t* vel nunc, vel in judicio. Ubi tamen peculiariter innuitur deſtructio Hieruſalem, *Matt.22.a. Iſ.27.a.* *p Au ſ. pſ. 77. Hie. ſ. Iſ. 9. 33. 50. & ſ. Ezec. 20. Ori ſ. Nu. ho. 23. Haim. ſ. Apo. 8. q Ru. 5. ſ. Apo. r Au. q. in Ioſu 9. ſ Hie ſ. Ier. 1. t Orig ſ. Mat. ho. 20.*

Deſtructio Hieruſalem. Zelus bonorũ in malos. Accenſus furor Matthathiæ adverſus immolantes idolis, *1. Mach. 2.c.10.g.* deſignat zelum bonorum contra peccantes. Ad hoc etiam *v* inflammat eloquium Domini, *Pſal.72. 104.* Sed ignis comburens ſegetes, eſt immoderatus *x* zelus, & correctio, *Exod.22. b.* *Hil ſ. Matth. cano 22. v Gl. inter ſ. Pſ. 72. x Gl. inter. Exod. 22.*

Synagoga deſtruenda. Comburi jubetur Thamar, *Gen.38.f.* Et filia ſacerdotis in ſtupro deprehenſa, *Levit. 21.c.* ubi deſignatur ſynagoga deturpans Chriſtum, & vilipendens: cujus rei gratia diſſipata eſt.

Peccata non tolli per legẽ. Non comburi rubum ardentem, *Exod. 3. a.* deſignat *y* peccata non tolli per legem nec Judæorum malitiam emolliri. *y Bed. ſ. Ex. 3.*

Mortalitatem carnis non conſumi in Chriſto. Deſignat etiam mortalitatem carnis non fuiſſe conſumptam in Chriſto, ut poſſet pati, licet anima ejus ab initio creationis fuerit beata.

Eccleſia non deficiens in tribulationibus. Significat etiam Eccleſiam non deficientem *z* in tribulationibus: *ut etiam dicitur Iſa.43 A.* Sic trium puerorum pilus non eſt aduſtus, *Dan.3.g.* *z Hie. ſ. Iſ. 43.*

Incorruptus partus Virginis. Item beatam Virginem parere, incorrupta manente ejus virginitate.

Diſſipari defenſiones peccati. Comburere igni ſcuta, eſt *aa* diſſipare defenſiones, & munimenta peccati, *Pſalm. 45. Ezech.39. b.* Comburit etiam Deus ſcuta, quum peccantium mentes obſtinata ſe malitia defendentes, ad pœnitentiæ & confeſſionis ardorem ſancti Spiritus calore ſuccendit. *aa Grego. 33. mor. 19.*

Comburere currus igni, eſt *bb.* deſtruere inordinatos appetitus igne Spiritus ſancti, *Joſ.11. b.* Et exuſtio ignis ad comburenda peccata, eſt *cc* quæ fit per illũ ignẽ, quem miſit Dominus in terrã, *Iſ.4.b.64.c.* Sic *bb Ori ſ. Ioſ. ho 5. cc Hie. ſ. Iſa. 64. & ſ. Zach. 13.*

a Aug. ſ. Pſ. 17. 25. Hin. Mich. t. — *Deſtruere inordinatos appetitus.*

Sic exuruntur arma gentilitatis, *Ezech.39.b.* Et ſuccenſi ſunt carbones à Deo,hoc eſt, *a* peccatores converſi conſumptis in eis peccatis, *Pſal.17. Mich.1.b.* Et exurit Deus renes:quum purgat delectationes, *Pſal.25.* Et ſucceſio hæc,eſt deſtructio perverſorum affectuum. *Ioſ.8.b.* Sic ſuccenditur Edom, *Abd.g.* Et cremantur adipes, *Lev.6.c.10.c.*

b Ori. ſ. Matt. cap 13. & ho. 4 in Cant. — *Subvertere errores, & idololatriam.*

Comburere zizania: eſt *b* ſubvertere perverſa dogmata, *Math.13.d.* Et comburere ſpinas, & vepres, eſt deſtruere errores. *Iſa. 10. d.* Et comburens Moyſes vitulum conflatilem, deſignavit deſtructionem idololatriæ. *Exod.32.e.Deut.7.a.12.a.* Sic combuſſit Aſa turpe ſimulacrum matris ſuæ, *3.Reg.15.b.4. Reg.10.f.23.d.2. Para.15.d.* Et combuſſit Joſias oſſa humana ſuper altaria ſimulachrorum, *4. Reg.23.e.2.Par.34.b.Iſa.1.g.Jer.43.d.1.Mach.5.c.* Sic juſſit exuri David Deos Philiſtinorū, *1.Par.14.c.* Et comburuntur igni mercedes Hieruſalem, quum ſpes, quæ in erroribus habebatur, conſumitur igne Spiritus ſancti, *Mich.1 b.* Et ſuccenſæ ſegetes, & vineæ Philiſtinorum, deſignant convictos errores hæreticorum, *Jud.15.b.* Quæ autem exuruntur, quaſi in nihilum rediguntur. Sic de his intelligendum. Hoc inſinuatur, *Iſa.5.f.2.Pet.3.c.*

Pœna inferni.

c Gre 15 mor. 14. Hie ſ. Ier. 1. Au ſ. pſ 80. Iſy ſ. Le 13. Hie ſ. Iſ. 1. 30. d Ori ho. 10. ſ. Exod. e Amb. ep. 3.

Comburit ignis augures, quum in infernum detruduntur, *Iſa.47.d.Ezec.15.a.Dan.7.d.* Et comburere zizania, eſt mittere malos in infernum, *Mat.13.d.* Ignis autem, quæ non ſuccenditur, dicitur ignis inferni, eò *c* quod ſemper ardeat, *Iob.20 d.* Succenſa etiam olla, dicitur ignis inferni, *Ierem.1.c.* Et ſuccenſa dicitur impietas in inferno, *Iſa 9.d* Concrematæ autem fruges Philiſtinorum ſunt decepti ab hæreticis, cum eis in infernum detruſi, *Iud 15 b.* Et comburere veſtem flammis, *Levi.13.g.* eſt eos punire igne inferni, qui habent virtutes vitiis permixtas. Et aduſtio pro aduſtione datur, quum, *d* ignis inferni datur ſcandalizanti, *Exod 21.c.* Et exuſta pellis quaſi clibanus, *Thren.5.b.* Deſignat deformitatem, quæ in inferno erit. Succendit autem flatus Domini vallem Thophet, *Iſa.30.g.* quis voluntate ejus perſeverabit pœna inferni. Exuſtus hircus oblatus pro peccato, qui comedi debuerat, *Levit.10.d.* deſignat *e* miſſum peccatorum in infernum ob inutilem pœnitentiam. Vel dicitur exuſtus per pravam concupiſcentiam. Succenditur etiam fortitudo Judæorum, aut hæreticorum, & opus eorum, in inferno ſcilicet, *Iſa.1.g.Judith.16.c.*

f Ori ſ. Le. ho 8. g Au ſ. pſ 78. Hier ſ. Iſ 64. & ſ. Pſ 17 77. h Iſy ſ. Iſa 1. i Iſy. Lev. 13. — *Inflammantes affectus.*

Exurit ignis carnem aut cutem: quum *f* inflammatur in vidia, aut ira, aut concupiſcentia, *Lev.13.d. Eſther.1.c.* Et ſuccenſa igni dicuntur peccata *g* ex cupiditate, *Pſal.79.* quia amor, aut cupiditas inflammat. Et impietas dicitur ſuccenſa quaſi ignis, *Iſa.9.d.* Et civitas ſancta fit in exuſtionem ignis, cùm *h* in animo, expulſo pudicitiæ frigore libidinis flamma graſſatur, *Iſa.1 b.64.d.Hoſ.7.a.Jerem.2.c.* Combuſtionis plaga, & cicatrix eſt *i* invidia, *Levit.13.d.* Et accenſus ignis in Jacob, eſt ignis concupiſcentiæ, aut invidiæ, *Pſal.77.* Et comburuntur plantæ ambulantis ſuper ignem, quum quis ex præſenti objecto, aliquo inflammatur affectu, *Prov.6. d.* Incendunt autem igni ſanctuarium Dei, qui pravos affectus inducunt in eccleſiam, *Pſal.73.1.Corinth.7.b.* Melius eſt nubere quàm uri.

k Hie. ſ. pſ. 120 Aug ſ. 120 — *Firmitas in proſperis & adverſis.*

Non urit Sol per diem, neque Luna per noctem, *Pſal.120.* quum *k* neque proſperitas, neque adverſitas juſto nocet: vel quum quis non patitur ſcandalum erroris circa divinitatem Chriſti, neque circa humanitatem, aut circa eccleſiam. Uri autem æſtu & gelu dici poſſunt, qui in proſperis & adverſis parum firmi ſunt, *Gen.31.f.* ubi ſcribitur Æſtu urebar, & gelu.

l Gr 18 mo 1 & 33 Mo. 40 m Gr. 33 mo 36. — *Cor humanum. Vita hypocritarum.*

Olla ſuccenſa. *Jer.1.c.* deſignare poteſt *l* cor humanum ſecularium curarum ardoribus, deſideriorumque anxietatibus fervens: aut etiam tentatione diaboli inſtigatum, *Job.41.b.*

Accenſæ tædæ, *Job.14.b.* ſignificare poſſunt *m* vitam prædicatorum hypocritarum quæ benè olet per ſuavia verba, ſed obſcurum habet lumen, ob perverſam doctrinam. Et ſuccendunt hæretici pinum, *Iſa.44.c.* quum per ſcientiam naturalem ſuperbientes veniunt ad contentionem verborum.

n Gl ſ. 2. Par 28. — *Abuti donis Dei.*

Succendunt thimiama in excelſis, *2.Paral.28.a.Jer.7.d.* Et thura redolentia idolis, *Ezec. 6. d. Hoſ.2. c.4.c.* qui *n* fœtorem errorum & peccatorum abominabilem Deo in ſe habent & qui donis intellectus & ſcientiæ abutuntur ad defenſionem errorum. Sic de ſuccendentibus oſſa olivarum, *Baruch.6.d.*

o Hie ſ. Ho. 7. — *Suſcitare hæreſes.*

Succendens ignem comburentem ſegetes, *Exod. 22. a.* eſt, qui ſuſcitat hæreſim: aut qui malum dat exemplum. Sic crematæ ſunt ſegetes à vulpibus, *Jud.15.a.* Et ſervi Abſalon ſegetes Joab combuſſerunt, *2.Reg.14.g.* Et Holophernes ſegetes Bethuliæ, *Jud.2.d.* Et comburentes domos Hieruſalem igne: ſunt ſuſcitantes hæreſes, quibus pervertuntur, qui erant fideles in eccleſia, *Iſa.1.Jer.2.d.17.d.39.b.Thren.2.a.4.b.Ezech.16.e.23.g.Levit.21.c.* Idem de combuſtione templi, *4.Reg.25.c.1.Mach.1.d.* Sic ſuccenderunt Amalecitæ Siceleg, *1.Reg.30.a.* Et ſuccendens ſe Zambri, cum domo Regia: deſignat hæreſiarchas, qui & ſeipſos & diſcipulos perdunt, *3.Reg.16.c.* Sic dicuntur adulterantes *o* ſuccenſus clibanus, *Hoſ.7.a.* quem accendit Jeroboam incitans populum ad idololatriam: ſicut & corda hæreticorum ſuccenduntur à diabolo, & ab hæreſiarchis. Ita combuſſerunt Philiſtæi ſponſam Samſon & patrem ejus. *Jud.15.b.* deſignantes hæreticos contrarios aliis hæreticis. Sic ſuccendit Abimelech præſidium Sichimorum, *Jud.9.f.* Et combuſtæ facies dicuntur hæreticorum, *Iſa.33.b.*

p Hi. ſ. Amo. 2. q Ru ſ. Amo. 2. r Hie ſ. Ier. 4. — *Iudæi & hæretici ſenſus myſticos enervantes. Scandalizantes. Diabolus. Hæreticus. Suggeſtio diabolica. Conflagratio mundi.*

Incendens Moab oſſa Regis Idumeæ uſque ad cineres, *Amos 2. a.* deſignat *p* Judæos & hæreticos, qui ſenſus regios in litera latentes, genealogiis quibuſdam, & traditionibus ſuperfluis enervant, atque comminuunt, & in pulverem redigunt. Item eos, qui *q* ſcandala ſuſcitant, ut faciant alios peccare.

Adurens flatu ſerpens, ſignificat hæreticum, diabolum, *Deut.8.c.Joel.1.d.* Et ventus urens dicitur etiam *r* diabolus, aut hæreticus, *Jer.4.c.* Et etiam ſuggeſtio diabolica, *Exod.10.e.14.e.*

Comburens Rex librum Jeremiæ, *Jer.36.e.* typus eſt infidelium, legem Dei perdere nitentium. Sic combuſſerunt iniqui libros legis Domini, *1.Mach.1.g.*

Succenſio urbis Hierico, *Joſ.6.d.* conflagrationem mundi futuram præfiguravit: quia Hiericho mundi typum gerere ſolet.

Comburens filios ſuos in holocauſtum, *Jerm.19.b.*

Exurens ignis cineres, *Levit.6.b.*

Accerſire, Accire, Advocare.

Deus vocans Ananiam. Prædicare fidem.

ACcerſire, eſt ad ſe, vel ad alium quempiam vocare. Rariſſimam habet allegoriam.

Accerſiens Joſeph diſpenſatorem domus ſuæ, *Gen.44.b.* typus eſt Dei vocantis Ananiam, ut iret ad Saulum illuminandum, & baptizandum.

Accire ſcribas, & liberarios, *Eſther.8.c.* eſt prædicare fidem. Et advocat Dominus infideles ad fidem per prædicatores, *Act.2.f.* Sic advocavit turbas, *Marc.7.c.*

Advocare

Conſolari animam.

Advocare Hieruſalem *Iſa.* 42.*a.* eſt *a* conſolari animam, & ad ſpem cœleſtium erigere. Et advocans Jeſus parvulum, *Matt.*18.*a.* Videtur conſolari humilem, & ad ſuperna erigere.

Advoat Deus cœlum deſurſum, & terram deorſum: quia *b* æqualiter judicabit magnos & parvos ſine perſonarum acceptione, *Pſal.* 49. Vel advocat cælum deſurſum, hoc eſt, judicaturos, & terram, hoc eſt, judicandos.

Accerſire fratrem defuncti, *Deut.* 25. *b.* eſt vocare populum Judæorum ad unionem eccleſiæ per fidem Chriſti.

Gentiles amplectentes fidem.

Accerſiens Centurio Simonem Petrum, deſignat Gentiles libenter amplectentes fidem Chriſti: & vocantes ad ſe prædicatores, *Act.*10.*a.* Ad idem quodammodo pertinere poteſt, cùm Felix accerſivit Paulum, *Actor.*24.*g.*

a Hie ſ. Iſ 40. b Glo inter ſ. Pſalm. 49.

Accidere, Contingere, Evenire.

Accidere dicitur aliquid, quum præter ſpem evenit: quod & contingere dicitur: rarum eſt in allegoriis.

Defectus verbi Dei. Incidere in carnis opera.

Accidere dicitur ſterilitas, quum *c* eſt defectus verbi Dei, & prædicatorum, *Gen.*26.*a.*

Accidere peſtem, aut gladium filiis Iſraël, ſi non ſacrificent, aut ſi ſacrificent in Ægypto: *d* eſt incidere in opera carnis, & mundana mentem obtenebrantia, ſi quis non curet ſe à ſeculo, opere & affectu ſeparare, *Exod.*5.*a.* Ad hoc poſſunt pertinere, quæ dicunt aliquid diverſi accidere, *Gen.*24.*e.* *Tob.*7.*e.* *Eſter.*6.*d.* *Prov.*12.*c.* *Exod.*32.*a.* *Levit.*10.*d.* *Eccleſ.*5.*a.* 22. *Jer.*31.*d.* *Thr.*1.*a.* Et caſu dicitur accidere plaga, quum ii, qui videbantur mortui peccatis, *e* redeunt ad vitia. 1. *Reg.*6.*b.* Et accidit labor in itinere, quum quis fatigatur, aut tentatur in via Dei, *Exod.*18.*b.* Et tentationes, *Act.* 20. *d.* Et contingit cæcitas ex parte Iſraël, *Rom.*11. *c.*

Evenit Job, quod timebat, *Job.*3.*d.* quia ſancti ſemper timent, ne diſpliceant Deo: & quum vident ſe in adverſis, putant ſe offendiſſe Deum.

Accedens dæmoniaco malum ab infantia, *Marc.*9.*a.* ſignum eſt immolationis filiorum, quæ fiebat per gentiles.

Accidere Racheli juxta conſuetudinem fœminarum, *Gen.*31.*e.*

Contingens portio ſubſtantiæ filium prodigum, *Luc.*15.*c.*

c Ly ſ Ge.26. d Cyr. de ado. in Spiritu ſancto. e Gr ſ.1.Re.6

Accingere, Cingere, Præcingere, Succingere.

Accingere eſt aliquid ad ſe applicare cingendo. Cingere verò eſt aliquid in modum zonæ corpori circumdare. Præcingere verò & ſuccingere, eſt fluctuantes veſtes ita corpori applicare, ut expeditus ſit homo vel ad opus, vel ad iter. Quia verò, quod allegorias attinet, parum hæc inter ſe differunt, ſimul hic conjunximus.

Chriſtus aſſumere naturam humanam.

Accinctus gladio Gad prælians ante accenſorem equi, *Gen.*49.*b.* deſignat Chriſtum, *f* qui ante Antichriſtum fuit accinctus: qui & retrorſus accingetur, hoc eſt, in ſecundo adventu. Dicitur etiam de verbo Dei, *Pſal.*44. Accingere gladio tuo ſuper femur tuum: ubi *g* aſſumptio humanitatis deſignatur, quæ etiam ſignificatur, ſecundùm quod præcinxit ſe linteo, *Joan.*13.*a.* *Iſa.* 45.*a.* Et dicitur Dominus præcinctus: quia *h* paratus ad opus noſtræ redemptionis, *Pſal.*92. quando exultavit ut gigas ad currendam viam, *Pſal.*18. Quemadmodum autem is, qui ſuper lumbos præcinctus eſt, aſtringit indumentum ad lumbos, ſuperfluam ſpeciem firmans, & proprio corpori adveniens: ſic primum decorem, propter adventum hic in carne, deinde fortitudinem, inquit, induit: ubi reſurrexit ex mortuis, non amplius ipſius humanicas ad paſſionem venit. Et propterea dicit præcinxit: ubi enunit carnem ſuam in unam deitatem, in unam unitatem, in ſpiritum & divinum, & corporeum, in unum ſpiritualem effectum, & non habens diſſolutionem, ſicut ingreſſus eſt deinceps foribus concluſis. Dicitur etiam *i* accinctus potentia, *Pſal.*64. & ad dandam fidelibus ſervis gloriam præcinget ſe: & faciet illos diſcumbere.

Mundatio cogitationum.

Præcinctus ad mamillas dicitur Chriſtus, *Apoc.*1.*c.*15.*f.* quia *k* in novo teſtamento etiam cogitationes mundari debent. Dicitur etiam præcinctus Chriſtus, quia adjungit ſibi Sanctos, 1. *Pet.*1. *c.* deſignatur etiam authoritas Regia in Chriſto.

Fortes in verbo Dei.

Accincti gladio dicuntur, qui virtutem *l* habent verbi Dei. Sic pugnabant accincti gladio verbi Dei Judæi adverſus hoſtes, dum ædificabant muros Hieruſalem, *Nee.*4.*c.* Et accincti ad bellum coram Domino, dicūtur fortes in veritate, *Joſ.*4.*c.* Ad hos dicitur *Epheſ.*6.*c.* Succincti lumbos veſtros in veritate. Et hi ſunt accinctus populus, *Hab.*3.*d.* Dicuntur etiā accincti, quia *m* fortes ſunt adverſus dæmones, & ad cordis cogitationes frænandas, *De his Exod.*29.*a.* *Lev.*8.*a.*19.*a.* 2.*Reg.*22.*c.* 3.*Reg.*20.*b.* 4.*Reg.*3.*c.* *Job.* 33.*b.* *Pſ.*17. 1.*Mac* 3.*a.g.* *Iſa.*8.*b.* *Actor.*12.*b.* Et infirmi, qui accincti ſunt robore, 1.*Reg.*2.*a.* ſunt *n* Apoſtoli & prædicatores, qui ex infirmitate animi inſignē fortitudinem mutuati ſunt. quorū fortitudo oſtenditur *Actor.*2.*5.* quum gaudium exiſtimabant tribulari, & pati pro Chriſto, *Jacb.*1.*a.* *Iſa.*45.*a.* Infirmi etiam, qui accincti ſunt robore, intelligi poſſunt gentiles, *o* & qui cognoſcentes infirmitatem ſuam dicunt, Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum. Et gallus ſuccinctus lumbos, *Prov.*30. *d.* deſignat prædicatores ſanctos, inter hujus noctis tenebras verùm malè nuntiantes, qui ſuccincti lumbos ſunt: quia à membris ſuis luxuriæ fluxa reſtringunt.

Apoſtoli & prædicatores. *Gentiles.*

Angeli.

Accincti etiam robore dici poſſunt *p* angeli in beatitudine confirmati: ut autem accinctus undique circumdatur, ſic angeli accincti dicantur: quia parati ſunt abſque ullo impedimento ad noſtrum miniſterium. Et *Apoc.*15.*c.* Accinguntur circa pectora zonis aureis, hoc eſt, *q* charitate: quod intelligitur de prædicatoribus.

Sacerdotes expediti verbo & opere.

Accinctus eſt Aaron ſacerdos duplici baltheo, *Exod.*29 *a.* *Lev.*8.*a.*16.*a.* quia *r* ſacerdotes debent eſſe expediti verbo, & opere. Et dicitur Deus circumcinxiſſe eum zona juſtitiæ, *Eccl.*45.*b.* deſignatur autem, quòd omnia hæc, quæ dicuntur hujus mundi, & ex elementis corruptibilibus ſunt, femori, & parti inferiori alligari, & ſtringi debent, ut ſibi dimiſſa non propediant partem ſuperiorem ſacerdotis. Et cingit Deus abyſſo, quum *ſ* ornat veritate, *Ezech.*16. *b.*

Paratus ad opus.

Præcinctus dicitur, qui paratus eſt ad opus, & iter, ut juvenis præcinctus, *Tob.* 5.*a.* 3. *Reg.* 18.*g.* *Luc.* 12.*e.*17.*b.* Et præcingit Deus virtute, *Pſal.*17. ne *t* veſtes cupiditatum impediant pedes ſenſuum, & manus operum. ut ſint etiam armati contra tentamenta diaboli. Succingere lumbos, eſt *v* expeditum eſſe ab impedimentis laciuioſæ vitæ & implicitæ, *Jer.*1.*d.* *Prov.*31.*c.*

Pœnitentia.

Accingere lumbos zona pellicea, aut ſacco: apertum eſt ſymbolum pœnitentiæ, 3.*Reg.*20.*e.* 4.*Reg.*3. *b.* *Iſa.*15.*b.*32.*c.* *Jer.* 4.*c.*6 *g.*49 *a.* *Ezech.*7.*e.*27.*g.* *Joel.*1.*b.* *Judit.*4.*d.* 2 *Mach.*3.*d.*10.*e.* *Matt.*14.

f Tertu. adver. Iuda. g Baſ. ſ Pſ.44 Hie ſ Pſ 44. h Bed G.49. Au ſ. Pſ.92. Epiph. 2. contra har.69.2. i Hil. ſ. pſ. 64. k Au ſ. Apo. ho.1 Haim ſ. Apo 1. Rup ſ Apo. l Orig. ſu. Joſ. h m.5. Aug. 17. civ. Dei 4. m Gre. 2. mor. 7. & ſ.1. Re.2. & 19 mor.5. n Gre 2. mor. 7 & ſ.1.Re 2. & 30. mor.5. o Or. ſ.1. Re.2. p Gr ſ.1.Re.2 q Ru 9.ſ. Apo. r Georg Ven. Cant.2.to.3. ca 6. ſ Ori ſ Ezech. hom. 6. t Hie ſ Pſ 17. v Tert ad ux. Marc.4.

a Bed. Ex 12. Orig. ſ Mat. ho 31. Phil. de ſacr Abel & Cain. Caſſia. li 8. c. 21. b Hie. ſ Ezec. 16. 44 & ad Principiam. c Gre ſ Reg. & Ho 18.

Caſtitas.

Accincti renes, *a* ſymbolum caſtitatis eſſe ſolent: quales debent eſſe eſuri agnum Chriſtum, *Exod.* 12. *b.* qui expediti eſſe debent ad agendas gratias, & properandum ad Deum. Sic accincti zona linea, *Lev.16.a. Apoc.13.f* Et accincti lumbis, *Job 38.a. 4. Reg.4.e. Iſa 32.c. Jerem.1.d.* Et accinctus David ephod lineo, 2. *Reg.6.a.* Et Deus cingit byſſo, *Ezec.16.b.* Accinguntur autem byſſo renes, quoties *b* pinguia libidinis incentiva tenuanda ſunt. nihilque in eis craſſi humoris relinquitur. & implemus præceptum Apoſtoli dicentis, *Epheſ.6.c.* State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, quaſi aliis verbis diceret, byſſo. Et Dominus ad Apoſtolos loquitur, *Luc.12.e.* Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris. Niſi enim abſtrinxerimus fluentia lumborum reumata, lucernas in manibus habere non poſſumus. Samuel quoque accinctus ephod lineo, miniſtros novi teſtamenti deſignat, *c* qui debent eſſe puriores, 1. *Reg.2.c.* Accingi etiam gladio ſuper femur eſt virginitatem ſervare, *Pſal 44.* Et accincti renes auro obrizo, mundiſſimam caſtitatem deſignant, *Dan.10.a.* Accinguntur autem in ſudore, *Ezech.44.e.* qui invitti bonum continentiæ ſervare.

d Gr. 10 mo 9

Cadere in libidinem.

Præcingit Deus fune renes, quum *d* permittit cadere in libidinem eos, qui ſuperbiebant caſtitate, *Job.12.c.*

Multitudo vitiorum. Gravis punitio vel perpetua.

e Gre 14 mo. 18. f Hie ſ. Iſ. 50. g Fulg ſerm de confeſ. h Gr. 30 mo. 5

Accincti cilicio in malum, dicuntur habentes mentem vitiorum ſetis obſitam, *Thr.2.d.* In maledictione autem peccatoris dicitur, *Pſal.108.* Fiat ei ſicut zona, qua ſemper præcingitur quia ut zona tenet totum corpus, ita mali in inferno perpetuò tenebuntur à pœna, quam non poterunt evadere. Sic dicitur Deus cingere flagellis, *Job.19.a.* quum *e* tanta nos afflictio deprimit, ut ex nullius rei conſolatione reſpirare animus poſſit. Et accincti flammis dicuntur peccatores, *f* qui ſecum ferunt peccata, quibus puniantur, *Iſa.50.d.*

Machinationes malorum & hæreticorum.

Accinguntur mali adverſum bonos: & etiam hæretici, *Iſa.8.b.* quum *g* adornant rationes aut alia machinamenta adverſus veritatem Eccleſiæ. Idem deſignat accinctus gigas enſe novo contra David, 2. *Reg.21.c.* Sic dicitur ſuccinctus latro, *Eccleſ.36.d.*

Princeps Iudæorum & perſequutores eccleſiæ

Succingentes inimici Job quaſi capitio tunicæ, *Job.30.c.* deſignant *h* perſequutores eccleſiæ prohibentes prædicatores, qui ſunt velut collum ipſius eccleſiæ, ne vocem prædicationis emittant: ut fecerunt principes ſacerdotum Apoſtolis, *Actor.5.c.* Et cingentes viri Saul David in modum coronæ, 1. *Reg.23.d.* deſignabant Scribas, & Phariſæos quum congregabantur adverſus Chriſtum.

i Hila Hier. Aug ſ Pſ 64.

Coronari gloria.

Accinguntur colles exultatione, *Pſa.64.* quum *i* martyres gloria & honore coronantur: & quum homines ſublimioris virtutis ad cæleſtem gloriam elevantur.

Cingere dicebatur ſeipſum Petrus, cum eſſet junior, *Joan.21.e.* Ubi deſignatur libertas operandi quidquid vellet. Ibidem dicitur ſuccinxiſſe ſe tunica, cum eſſet nudus.

Cincta vinea maceriæ, *Num.22.e.*

Diſcinctus contrarius eſt accinctio. Quare quot modis dicitur accinctus, vel præcinctus, aut e diverſo modis ſumi poterit diſcinctus, *ut* 3. *Reg.29.b.* Diſcinctus dicitur, qui eſt jam reſolutus à bello, aut qui ineptus eſt ad bellum.

k Ricar de S. Victo de 12. Patr. 23.

Accingitur Gad ad præliandum, quum *k* per temperantiam & diſciplinam, ſenſuum diſſolutio reſtringitur, *Gen.49.c.*

Accipere, Capere, Recipere, Suſcipere, Sumere, Aſſumere, Tollere.

ACcipiendi verba, quæ parum inter ſe ſignificatione differunt, hic conjunximus. quæ in allegorias admittuntur ſecundum accipientem, & id, quod accipitur. Accipere autem interdum eſt adipiſci, *Gen.27.e.* Accipit benedictionem tuam. Accipit etiam, cui aliquid advenit. *Job. 34.b.* Quid de manu tua accipiet? Item accipere, aſſequi. *Ma.10.a.* Gratis accepiſtis, gratis date. Affici *Job. 4.a.* Forſitan moleſtè accipies. Audire, 3. *Reg.1.b.* Veni accipe conſilium meum. Auferre, *Num.16.c.* Nec aſellum acceperim. Conſequi, *Num.21.g.* Cadaver integrum accipiet. Deſtinare, *Gen.21.c.* Accepit illi mater ſua uxorem. Ducere, *Gen.6.a.* Acceperunt ſibi uxores. Eripere, *Pſalm.17.* Miſit de ſummo, & accepit me. Exquirere. *Num.17.a* Accipe ab eis virgas. Intelligere, *Deuter.23.a.* Accipiunt de doctrina. Pati 2. *Par.22.b.* Multas plagas acceperat. Præferre, *Deut.16.d.* Non accipies perſonam. Recipere. *Num.18.b.* Quum acceperis decimas à filiis Iſraël. Sentire, *Iud 16.b.* Cum odorem ignis acceperit. Sortiri, *Gen.14.d.* Accipient partes ſuas. Sumere, *Gen.21.d.* Septem agnos accipies. Uſurpare, *Iud.9.b.* Super nos regnum accipe Capere autem aliquando eſt accipere, *Num.31.b.* Tulerunt prædam, & univerſa quæ ceperant. Audire, & ſentire, *Iud.14.c.* Senſu aurium caperet. Comprehendere, *Joſ.11.c.* Reges quoque earum cepit. Continere. *Gen.13.a.* Nec poterat eos capere terra Contingere. *Luc.13.g.* Non capit prophetam, &c. Convivari. 2. *Reg.3.g.* Cibum capere cum David Decipere. *Proverb.6.a.* Ne capiatis nutibus illius. Ducere *Ezech 23 d* Filios tuos & filias tuas capient Fructificare *Ioan 8.e* Sermo meus non capit in vobis Intelligere, *Matth.19 b* qui poteſt capere, capiat. Irretire *Exod.22 b* Aucupio ceperit feram Occupare. *Deut.2.c.* Donec capias civitatem Poſſidere. *Pſal.36* Hæreditate capias terram Rapere, *Iob 39.a* Numquid capies leænæ prædam? Sumere pœnas, *Prov 10 a* In inſidiis ſuis capientur iniqui. Aſſumere etiam eſt accipere *Gen 83 c.* Thamar aſſumpſit theriſtrum Adducere, *Exo.12 a.* Aſſumet vicinum ſuum. Deſtinare *Actor 13 a* In opus ad quod aſſumpſit eos Jurare, *Exod 20 a.* Non aſſumas nomen Domini Dei tui in vanum. Lamentari. *Ier 9 c.* Super montem aſſumam fletum *Matth d.* Unus aſſumetur, & unus relinquetur Vendicare *Exod.6.b* Aſſumam vos in populum Sumere itidem eſt accipere, *Gen.27 a* Sume arma tua. Acceptare. *Pſal.81* Facies peccatorum ſumitis Arrogare, *Hebr. 5.a* Nec quiſque ſibi ſumit honorem. Auferre, *Ioſ 4 d.* Quod de Jordanis alveo ſumpſerant Comedere, *Marc 14 c.* Sumite, hoc eſt corpus meum. Conducere, *Nee 5.a.* Mutuo ſumamus pecunias Ducere. *Hoſ. 1.a* Sume tibi uxorem fornicariam. Eligere, *Geneſ 15 b* Sume mihi vaccam triennem. Incurrere *Prov. 22 d* Sumas ſcandalum animæ tuæ. Invadere, 2 *Regum 12 a.* Parcens ille ſumere de ovibus, & de bobus ſuis. Invehere, *Pſalm.48* Quum interierit, non ſumet omnia Punire. *Tob 3 a.* Non vindictam ſumas de peccatis meis Quærere, *Iudith 15 a* Fugæ præſidium ſumunt Repetere, *Ioan 10 c* Pono animam meam, & iterum ſumo eam. Uti *Iſa 14 b* Sumes parabolam iſtam contra Regem. Suſcipere autem interdum eſt acceptare, 1 *Regum.25.e.* Suſcipe benedictionem hanc Admittere, *Ioſu.22 f* Libentiſſimè ſuſceperunt. Adjuvare, *Pſalm 68.* Salus tua Deus ſuſcepit me Approbare *Exod 22 b* Suſcipietque Dominus juramentum. Aſſumere *Iud 17 a.* De manu mea ſuſcipiat filius meus. Conſequi, *Gen.16 a.* Si fortè ſaltem ex illa ſuſcipiam filios Deſcendere, *Pſalm.138* Suſcepiſti me de utero matris meæ. Exaudire, *Gen 19.c* Ecce jam in hoc ſuſcepi preces tuas Glorificare, *Deuteron.33 b.* Et opera manuum illius ſuſcipere Pati, *Eccleſiaſtici 3.b* Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui. Perſequi *Pſal 16.* Suſceperunt me ſicut leo paratus ad prædam. Salvare. *Pſalm 38.* Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me Su-

mere.

mere, *Gen. 33. c.* Suſcipe benedictionem, quam attulit tibi. Suſtentare, *Pſal. 17.* Et dextera tua ſuſcepit me. Tollere vero eſt abſcindere, *Num. 24. a.* Tolletur propter Agag Rex ejus. Aſſumere. *Gen. 14. d.* Ut tollerem eam mihi uxorem. Auferre, *2. Reg. 2. e.* Tolle tibi ſpolia ejus. Eruere. *Matth. 24. b.* Non deſcendat tollere aliquid de domo. Eximere, *Exod. 29. d.* Tolles adipem de ariete. Extollere. *Luc. 12. d.* Nolite in ſublime tolli. Portare. *Ioſ. 3. b.* Tollite arcam fœderis, & præcedite. Proferre, *Exod. 12. a.* Juxta quem ritum tolletis hædum. Recipere, *Luc. 12. d.* Tollis quod non poſuiſti.

Liberans Deus de tribulatione & tentatione. Aſſumens eccleſiam. Salvans Iudæos & gentiles.

Accipere dicitur Deus, quum liberat à tribulationibus: & ſuſcipere, quum quaſi lapſantem hominem in tentatione ſuſtinet, ne cadat: ut qui ſuſtineret puerum nutantem. Aſſumit etiam quum ſibi conjunxit Eccleſiam in ſponſam: & ſalvando Judæos, & Gentiles, *Pſalm. 17. 48. 77. 88. 117. Joan. 14. a. Roma. 14.* Et aſſumit Deus de aquis multis, cùm eripit à tentationibus. Et aſſumpſit Deus unum de civitate, & duos de cognatione, *a* cum eligit reliquias Iſraël, *Jer. 3. e.* Et aſſumit pauperem, eum liberando & defendendo. *Eccl. 29. b.* Et ſuſcipit manſuetos: & quos ſuſcipit, ſuper inimicos exaltat. *Pſal. 3. 10. 47. 118. 145. 146.* Et ſuſceptor Chriſti dicitur Pater, cui ſpiritum commendavit. Et dicitur ſuſceptor ejus de utero matris, quia *b* ſemper fuit cum Deo: & quia in utero matris aſſumpta eſt humanitas, *Pſalm. 55. 61.* Suſcipit autem aliquem in patientia ſua, quum permittit eum affligi à reprobis: nec tamen eum deſerit. *Jer. 15. c.* Et ſuſcipit faciem alicujus, cùm *c* ejus acceptat orationes, & pœnitentiam, *Malac. 1. c.* Sic ſuſcepit faciem Job, hoc eſt, Chriſti, *d* ab omnibus adverſis eum liberando, *Iob. 42. c.* Et orans Jonas, ut tolleret Deus animam ſuam, *Jona 4. b.* deſignat *e* Chriſtum dicentem: In manus tuas commendo ſpiritum meum. Et ſuſcipiens nubes Chriſtum, eſt pater ipſum refrigerans, *Act. 1. b.* Et aſſumpſit ſpiritus Ezechielem, *Ezech. 3. c.* Aſſumpſit etiam homo nobilis ſibi regnum: quum Chriſtus accepit cœlum, vel gentes, *Luc. 19. b. 2. Petr. 1. d.* Et aſſumpſit Jeſus Petrum, & Jacobum, & Joannem, *Matt. 17. a.* quum per amorem ſibi eos conjunxit. Et quum colligit electos ex omnibus gentibus. Sic aſſumpſit duodecim diſcipulos, *Matth. 20. c. Luc. 18. d.* Et aſſumitur unus relicto alio, quum unus ad Deum trahitur, & alius in reprobatione relinquitur. Et aſſumitur una molens, relicta alia, quum aſſumitur eccleſia, relictâ ſynagogâ, *Matth. 24.* Et aſſumens Zacharias duas virgas, quarum alteram decorem, alteram funiculum vocavit, *Zach. 11. d.* deſignat *f* Chriſtum paſtorem, qui decora & pulchra vocatione vocavit gentes, & pavit Iſraëlem, qui dicitur funiculus hæreditatis ejus. Et accipiens Iſaac uxorem filiam fratris Abrahæ patris ſui, *Gen. 25. c.* eſt Chriſtus adjungens ſibi eccleſiam ex gentibus.

Baptiſmus.

Idem eſt quum accepit Moyſes Sephoram uxorem, *Exod. 2. d.* Et Samſon accipiens uxorem Philiſtæam, *Judith. 14. a.* Et tollens David Bethſabe occultè, *2. Reg. 11. a.* Deſignat *g* Chriſtum, aſſumpta carne, adjungentem ſibi eccleſiam, ut falleret principem mundi. Et ſumens Hoſias uxorem fornicariam, *Hoſ. 1. a.* deſignat *h* Deum aſſumentem ſynagogam in populum peculiarem. Aſſumit etiam in populum per baptiſmum, *Exod. 6. a. 19. a.*

Incarnatio Chriſti.

Accipiens Dominus David, *Pſal. 48.* deſignat *i* incarnationem filii Dei ex ſtirpe & ſemine David. Et ipſum filium dicitur pater ſuſcepiſſe: *Iſa. 42. a.* Et dicitur ſuſcepiſſe dextra Dei, hoc eſt, verbum humanitatem, *Pſalm. 62. 68. 138.* Et ſuſcepit Iſraëlem dextera juſti Dei, quum Chriſtus aſſumpſit naturam humanam ex Iſraël, *Iſa. 41. c.* Et dicitur ſuſceptor noſter, *k* propter aſſumptam humanitatem, *Pſ. 45. 61. Hoſ. a.* Cepit, & ſanabit nos. Et dicitur Deus tuliſſe hominem, *Gen. 2. c.* cùm verbum Dei aſſumpſit carnem, & factum eſt caput Eccleſiæ. Et dicitur aſſumpſiſſe Zorobabelem, *Agge. 2. d.* quia aſſumpſit *l* carnem de ſtirpe Zorobabel. Et Dominus dicitur eſſe aſſumptio noſtra propter aſſumptam noſtram naturam, *Pſ. 88.* Et accepit Chriſtus linteum, quum *m* formam ſervi accepit, *Joan. 13. a. Phil. 2. b.*

Eccleſia. Impletio prophetiarum.

Et homo quem aſſumpſit Deus, *Pſ. 64.* eſt humanitas *n* aſſumpta à verbo Dei: vel eccleſia, quæ eſt unum corpus Chriſti. Suſcipiens autem ſacerdos à filiis Iſraël, quæ immolanda erant, *Lev. 16. b.* deſignat *o* Chriſtum ſecundum carnem aſſumptũ ex filiis Iſraël, ut offerretur pro peccatis noſtris. *Rom. 9. a.*

Accipiens agnus librum de dextera ſedentis in throno, *Apocal. 5. b.* eſt *p* Chriſtus opere complens myſteria de ſe prophetata. Sumens autem Moyſes de ſenioribus, *Exod. 18. b.* deſignat *q* adjunctos legi Prophetas in prænuntiandis myſteriis per Chriſtum implendis. Et ſumens Iſaias librum grandem. *Iſa. 8. a.* eſt oſtendens vim prophetiarum de Chriſto.

Spiritus ſanctus procedens à filio, & filius à patre. Dans Chriſtus doctrinam.

Accipere dicitur Spiritus ſanctus de Chriſto, vel de eo, quod eſt Chriſtus, *Joan. 16. c.* quia eandem naturam habet, ſed *r* ab ipſo, & à patre. Et filius accipit à patre, quia naturam patris per generationem accipit à patre, *Apoc. 2. g. 2. Pet. 1. d.* Et ſumens Moyſes aquam fluminis, inſinuat filium Dei ex patre, ceu flumine ortum. *Exod. 4. b.*

Accipiens Jeſus panes, ut diſtribuerentur, eſt dans doctrinam audientibus diſtribuendam, *Matth. 15. d. 26. c. Marc. 8. a. 14. c. Luc. 22. e. Joan. 6. b. 12. d.* Idem deſignavit tollens Abraham panem, & utrem. *Gen. 21. b.* Et tollens Moyſes panem de caniſtro, *Lev. 8. e.* Idem deſignatur *Iud. 6. d.* Tollere autem unum pugillum plenum ſimilæ *ſ* eſt habere ſcientiam juxta menſuram fidei. *Levit. 2. a. 6. b.* deſignavit etiam Chriſtus per acceptionem panum, ſe prius impleſſe quod docuit.

Offerens Chriſtus paſſionem ſuam, Imitari Chriſti paſſionem. Oblatio ſanguinis & paſſionis Chriſti. Chriſtus redimens genus humanum.

Accipiens Jeſus calicem, eſt offerens paſſionem ſuam pro nobis, *Luc. 22. b.* Accipiunt autem alii calicem ab eo, quum *t* participes fiunt paſſionis ejus. Item martyres, & patientes labores pro Chriſto, & omnes qui ejus paſſionem imitantur: qui omnes dicere poſſunt, Calicem ſalutaris accipiam, *Pſ. 115.* Sumens etiam Moyſes ſanguinem agni, vel vituli, vel etiam arietis, aut capræ: ſumptionem ſanguinis Chriſti, aut oblationem ſignificat, *Exod. 12. a. 24. a. 29. b. Levit. 4. f. 8. d. 14. c.* Et ſumere duos turtures, vel duos pullos columbarum eſt offerre Chriſtum & ſeipſum in holocauſtum, Chriſtum quidem paſſionis ejus memoriam agendo, ſeipſum autem, pro peccato macerando, *Levit. 12. d. 15. b.* Tollere quoque vitulum de armento: eſt offerre Chriſti paſſionem. Sic tollere agnum, & hædum, & arietem. *u Gen. 8. d. 18. a. Exod. 12. a. 29. a. Lev. 9. a. 14. b. Deut. 21. a.* Tollens verò Samuel lapidem, qui dictus eſt adjutorii, eſt *x* prædicator offerens, vel præponens Chriſtum, & ejus paſſionem, *1. Reg. 7. c.*

Tollens dives ovem pauperis, *2. Reg. 12.* deſignat Chriſtum *y* redimentem genus humanum.

Reſurrectio Chriſti. Acceptatio divina.

Sumens Chriſtus pennas diluculo, *Pſal. 138.* eſt *z* reſurgens à mortuis: vel aſcendens in cælum. Et aſſumptio matutina deſignat *aa* reſurrectionem, & aſcenſionem Chriſti, *Pſal. 21. in titulo.*

Suſcipiens Moyſes de manibus Aaron, & filiorum ejus holocauſtum, *Exod. 29. d. Levitic. 8. f.* deſignat acceptationem divinam eorum, qui ſe in totum offerunt Deo: Et ſuſcipiens Sacerdos agnum à leproſo, aut etiam duos hircos à populo: eſt Chriſtus acceptans pœnitentiam. *Levit. 14. c. 16. b.*

Aſſumens.

Accepiſſe dicitur Chriſtus dona in hominibus, *Pſa. 67.* quum accepit *bb* gentes in hæreditatem: vel acce-

a Hier. ſ. Ier. 3. Orig. ſ. Matth. ho. 3. 30. Hila. ſ. Mat. Can. 17. & ſ. Pſal. 61. 88. Am. ſer. 3. 61. & ſ. Lu. c.
b Aug. ſ. Pſ. 45. 138. Ber. ſ. Pſ. Qui habit. ſer. 2.
c Hier. Iob. 42.
e Hier. Iona. 4.
f Hier. ſ. Za. 11
g Amb. apo. David 3.
h Hier. ſ. Oſ. c. Aug. ſer. 86.
i Baſi. ſ. Pſ. 48. Aug. ſ. Pſ. 45. 138. Ber. ſ. pſ. Qui habitat ſer. 2.
k Ru. ſ. Hoſ. 6.
l Hi. ſ. Agg. 1.
m Au. ſ. Io. 13.
n Aug. pſ. 84. Arnob. ib.
o Iſy. ſ. Le. 16.
p Aug. ſ. Apo. hom. 4.
q Ori. ſ. Exod. ho. 10.
r Glo. ord. ſ. Ioan. 16. Cyr. de incar. unigeniti. 27.
ſ Glin. ſ. Mat. 15.
t Orig. ſ. Ro. 3. Baſil. Arno. Au. ſ. Pſ. 115.
u Ambr. c. de Abraham 1. & de Abra. 8.
x Gr. ſ. 1. Re. 9. Dan. 15.
y Ambr. apo.
z Hil. ſ. pſ. 138.
aa Hier. ſ. pſ. 66. Amb. ſer. 3.
bb Hil. ſ. pſal. 67.

a *Hie. ſ. Iſ. 66.*
b *Hie. Ezec. 37.*

Chriſtus gentes, dans eis dona.

accepit dona ſecundùm humanitatem hominibus diſtribuenda, unde & de plenitudine ejus omnes accipimus, *Joan. 1. d. 1. Cor. 12. c. Gal. 1. c.* Et aſſumpſit ex eis in Sacerdotes & Levitas, quum *a* ex eis inſtituit miniſtros in eccleſia, *Iſa. 66. g.* Et dicitur tuliſſe eos de gentibus, *Ezec. 63. e*, Et aſſumens Ezechiel duo ligna in manu ſua: eſt *b* Chriſtus aſſumens duos populos, è quibus fecit unum: *Ezech. 37. e.* Accipiens autem Jacob benedictionem Eſau, *Gen. 37. f.* eſt populus Chriſtianus ſuffectus populo Judæorum. Et accipiens alter Epiſcopatum Judæ, *Pſal. 108.* Eſt vel Matthias pro Juda aſſumptus in apoſtolatum: vel populus gentilis aſſumens fidem, quam populus Judæorum amiſit. Et aſſumere vicinum ad eſum agni, *Exod. 12. a.* eſt admittere gentilem populum ad fidem unius mediatoris Chriſti: Recepit Hieruſalem ſorores ſuas Sodomam, & Samariam, *Ezech. 16. g.*

c *Hie. Aug. ſ. Pſ. 74.*
d *Gr. ſ. 1. Reg. 21. & 33. Mor. 10.*
e *Orig. ſ. Ioſ. Ho. 15.*
f *Hier. Iſa. 9.*

Veniens Chriſtus ad judicium.
Vincens Chriſtus diabolum

Accipere dicitur Chriſtus tempus, *Pſal 74.* quum *c* veniet ad judicium adverſus impios. Et dicitur ipſe accipere, quia pater omne judicium dedit filio, & hoc ſecundùm humanitatem.

Capiens ſerpentem in oculis quaſi hamo. *Job. 40. e.* fuit *d* Chriſtus diabolo carnem exhibens, & divinitatem cælans: & dum cepit ille quod appetit, & tentus eſt, & peremptus, quod non vidit Sic captus eſt Holophernes laqueo oculorum ſuorum, *Judith. 9. c. 10.* Et capiens Joſue omnes & omnem terram: eſt *e* Chriſtus vincens in nobis omnia vitia. *Joſ. 11. d.* Sic cepit David arcem Sion. *2. Reg. 5. b.* Et Rabbath filiorum Amon, *2. Reg. 12. g.* Et Judas cepit Baſan, *Jud. 1. d.* Et Simon civitatem Bethſuram. *1. Mach. 11. g.* Et capientes prædam, ſunt *f* Apoſtoli convertentes infideles, *Iſa. 9. a.* Sic capere captivitatem, *Pſal. 67.* Et capere leænæ prædam, *Job. 38. d.* eſt convertere multos ex gentibus, aut ex Judæis, qui à diabolo tenebantur. Accipit autem Jeſus prædam à forti, quum vicit diabolum, *Iſa. 49. g.* Et capta eſt ſynagoga nocte, hoc eſt, *g* in tenebris erroris ſui, *Iſa. 27. a. juxta ſeptuaginta.* Et tollit flagellum inundans malos, *Iſa. 28. c.* quum nequeunt effugere Dei punitionem. *Ezech. 33. b. 39. f.*

Diſcipuli convertentes infideles.

g *Hie. ſ. Iſ. 27.*
h *Gre. 9. Mor 41. 42.*
i *Ru. ſ. Hoſ. 5.*

Humilians Deus ſuperbientem.

Capit Deus quaſi leænam, *Job. 10. c.* quum homo *h* acceptis virtutibus erigitur. Sed mira diſpenſatione divinæ pietatis, ante ejus oculos res quælibet, ut corruat, ordinatur: dumque per culpam aliquam aliquid appetit, quaſi leænæ prædam in fovea concupiſcit, ac ſua ſponte inhians in eam cadit. Sed ſuis ſurgere viribus non valet: quem nihil ſe eſſe ex ſeipſo conſiderantem, ſoperna miſeratio captum quaſi à fovea avehit *i* qui hunc, infirmitate cognita, ad veniam reducit. Et cum liber homo per cibum ſibi mortem intulit, reductus ad veniam ſub cavea diſciplinæ melius clauſus vivit. Sic dicit. *Hoſ. 5. c.* Ego capiam, & vadam, & tollam.

k *Am de par. 4. & ep. 4. & exho. ad virg.*
l *Ori. ſ. Exec. ho. 7.*
m *Am. ſ. Luc. 2.*

Exercitatio & profectus in virtutibus.

Tulit Deus hominem, ut poneret in Paradiſo. *Geneſ. 2. c.* quum *k* inſpiravit homini proceſſus, & incrementa virtutum. Tollens autem Jacob, ſubſtantiam Laban. *Gen. 31. a.* deſignat exercentes virtutes, quas alii negligunt. Et ſumentes filii Jacob de optimis terræ fructibus, *Gen. 43. c.* deſignare poſſunt eos, qui perfectæ religionis inſtituta cum ſupernæ contemplationis ſtudio laudabiliter vivendo, exequi conantur. Idem deſignare poſſunt exploratores ſumentes de fructibus terræ Chanaan, *Deut. 1. d.* Et ſumere multicolores veſtes, eſt *l* exercere virtutes, *Ezech. 16. b.* Accipere autem Jeſum in ulnas, aut aliter, eſt *m* exercere opera illi accepta, *Matth. 2. x. Luc. 2. c. Joan. 5. g. 6. b. 13. c. 18. f. 19. b. g.*

n *Hi. ſ. Amo. 5*
o *Hie. ſ. Iſ. 14.*
p *Hie. ſ. Hoſ. 5*

Sacrificia carnalia non accepta.
Vincere converteri infideles.

Non accipit Deus vitulos à domo noſtra, *Pſal. 49.* quia bonorum noſtrorum non eget: nec placatur ſanguine hircorum, aut vitulorum: ſed ſacrificio laudis. Nec capit odorem cetuum, hoc eſt, *n* Judæorum, aut hæreticorum, qui pravè Deo ſacrificant, quum perverſè de eo ſentiunt. *Amos 5. f.*

Capiunt eos, qui ſe ceperant, *Iſa. 14. a.* quum *o* fideles revincunt eos, qui ſe ſophiſmatibus antè deceperant. Et capiunt exactores ſuos, qui eos, qui omnia lucri cauſa faciunt, redigunt in ſervitutem. Et capiunt leonem non ſine vulneribus, *Ezec. 19. a.* qui poſt lapſum in adverſarium fortiores inſurgunt. Idem capere vindictam de hoſtibus, *Eſther. 8. d. Pſal. 34.* Et capere prædam, *Num. 3. c. Iſa. 8. c.* Et ſapientes. *Jer. 8. d.* Capit autẽ Deus, & non eſt qui poſſit eruere, *Hoſ. 5. d.* quum *p* eum, quem ad ſe convertit, nemo poteſt pervertere, niſi ipſe proprio arbitrio conſentiat.

q *Glo. inter ſ. Exod. 2.*

Baptizari.

Tollere Moyſen de aqua. *Exod. 2. b.* eſt ſuſcipere fidelem *q* de baptiſmo. Vel deſignatur Eccleſia ex gentibus, excipiens Chriſtum ad fontem baptiſmi.

Diſcutere initia operum & exigere bona opera.
Accipere verbum Dei.

Accipere primitias rerum pretioſarum ab ultroneè offerentibus, *Exod. 25. a. 4. Reg. 12. a.* eſt, quum ſacerdotes diſcutiunt initia operationum noſtrarum, ut tanquam Deo accepta ipſi offerantur. Et accipiens Pontifex partes de manu ſacerdotum, *Eccl. 50. b.* eſt exigens bona opera à miniſtris Eccleſiæ. Et accipit pecuniam à filiis Iſraël. *Exod. 30. b. 35.* cùm exigit bona opera à fidelibus.

r *Glo inte. ſu. Gen. 47.*
ſ *Ori ſ. Mat. Ho. 32.*
t *Amb. ſer 8.*

Accipiens Judas gladium ſanctum ab Jeremia, *2. Mach. 15. c.* deſignat acceptionem verbi Dei ad expugnandas adverſarias poteſtates. Idem eſt cùm monet Iſaac Eſau, ut accipiat arma. *Gen. 27. a.* De hac *3. Reg. 22. e. Ezech. 5. a. Jud. 7. a. 14. b.* Sic monet Apoſtolus, ut accipiamus armaturam Dei, & ſcutum fidei: quod etiam explicans dicit accipere doctrinam, *Eph. 6. c. Phil. 3. c. 1. Theſſal. 2. c.* Accipientes etiam Ægypti ſemina ab Joſeph ad ſerendos agros. *Gen. 47. e.* deſignant accipientes verbum *r* Dei ad fructificandum in bonis operibus: qui prius operibus carnis ſerviebant in Ægypto. Idem promittit Deus, *Ezech. 36. c.* Suſcipere etiam pecuniam: eſt accipere verbum Dei, *Exod. 22. b.* Et accipere lampades & oleum: eſt accipere *ſ* doctrinam ſufficientem ad ſalutem, *Matt. 25. a.* Ad hæc pertinent, aſſumere volumen fœderis aut legis: vel librum, vel teſtamentum Dei, aut ſermones Dei. *Exod. 24. b. Deut. 31. f. Eſdr. 9. f. Pſ. 49. Jer. 36. a. Ezec. 3. c.* Suſceptio autẽ matutina eſt accipere rudiora *t* præcepto. *Pſ. 12. in tit.*

u *Ori ſ. Mat. Hom. 33.*
x *Au. ſ. Pſ. 47*
y *Am. ſe. 2.*

Accipere dona Spiritus ſancti.

Accipere Spiritum ſanctum, eſt gratiam ejus & dona accipere, *Joan. 7. f. 14. b. 20. f. Actor. 1. a. 2. a. 19. a. Galat. 3. a.* Sic accipiunt electi ſpiritum adoptionis, *Rom. 8. c.* Et accipiunt benedictionem, hoc eſt, vim fructificandi, ſicut terra, *Heb. 6. d.* Et accipiunt de præda accipientes dona Spiritus ſancti. *1. Reg. 30. g. 4. Reg. 5. d.* Idem eſt de accipientibus *u* talenta, *Matth. 25. b.* Accipere autem mutuum: eſt accipere doctrinam ab alio docente. *Deuter. 16. a. 4. Reg. 6. a. Proverb. 22. a.* Suſcipiunt autem boni miſericordiam Dei in medio templi ejus, *Pſalm. 47.* quia ipſi ſunt *x* in medio Eccleſiæ, cùm mali ſint in extremis.

Sepeliens corpus Chriſti.

Accipiens homo granum ſinapis. *Matth. 13. d.* eſt Joſeph *y* ab Arimathæa accipiens corpus Chriſti ad ſepeliendum.

y *Gl. ord. ſ. Exod. 28.*
aa *Gr. 33. mor. 22.*
bb *Au. ſ. pſal. 80.*

Imitari patriarchas
Canticum cordis.

Sumentes Aaron, & Hur lapidem, ut ſupponerent Moyſi, *Exod. 17. c.* deſignant prædicantes Chriſtum eſſe finem, & fundamentum legis.

Sumere duos lapides onychinos, eſt fidem, *z* & vitam patriarcharum imitari, *Exod. 28. b.*

Sumere Pſalmum & dare tympanum, eſt *aa* accipere ſpiritualem canticum cordis, & reddere temporalem macerationem corporis. *Pſ. 80.* vel eſt *bb* accipere operationem bonam à gratia Dei. Sic ſumens Maria ſoror Moyſis tympanum. *Exod. 15. c.* eſt laudans Deum cum carnis maceratione. Et ſumens Tyrus citha-

citharam. *Iſa.23.d.* eſt laudans Deum cum vera pœnitentia. Sumere etiam *Pſalmum*, eſt accipere ſpiritualia & doctrinam aptam ad laudandum Deum.

Intentio bona. Accipiunt oleum in vaſis ſuis, qui *a* bonam habent intentionem in corde, qua exercent bona opera, quærentes gloriam in conſcientia, non in oculis hominum: & gaudentes de bonis operibus in gloriam Dei factis. *Matth.25.a.* [a Hil. ſ. Mat. Can 27. Gre ho.12.]

Accipere felicitatem. Accipere ſingulos denarios, eſt *b* acquirere fœlicitatem æternam: quod etiam eſt accipere mercedem & accipere bravium. *Matth.20.b.1.Cor.3.b.Coloſſ.3.d.Jac.1.b.* Sic accipit diadema is, quem Rex vult honorare. *Eſther.6.c.* Idem accipere regnum decoris. *Sap.5.c.* Et accipere coronam. *Apocal.2.a 3.c.* Et accipere aquam vitæ gratis. *Apoc.22 d.* Et hæreditate capere terram. *Pſalm.36.Hebra.1.d.* & accipere ſtolam gloriæ quod etiam eſt conſummatæ virtutis eſſe. *Eccl.50.b.* & accipere hæreditatem *Jeremiæ 12. d.* quod etiam eſt *c* aſſumere ſtatum Clericorum, ſeu dignitatem Eccleſiaſticam. Ad ſuperiora etiam pertinent accipere repromiſſionem. & accipere calculum, & nomen novum. *Hebra.9.c.11.c. Apoc.2.c.* Et aſſument Sancti pennas ut aquilæ. *Iſa.40.g.* quia renovabuntur in felicitate. Et accipientes fratres Joſeph partes ab ipſo. *Geneſ.43.g.* deſignant Sanctos accipientes ſingulos gradus fœlicitatis à Chriſto ſecundùm merita. Tollere autem ſummam filiorum Iſrael. *Exod.30.b.* enumeratio erit electorum. Porrò accipere centuplum. *Matth.19 d.* eſt *d* in hac vita bona ſpiritualia accipere, quæ pluſquam centuplo ſuperant bona temporalia. Tollere lectum ſuum, ſeu grabratum. *Matthæi 9.a. Marci.2.b. Luc.5.e. Joannis 5.b.* deſignat *e* infirmitatem, & dolorem in fœlicitate abeſſe à corporibus. Tollit etiam grabatum ſuum, qui portat onera proximi ex charitate, ſervando illud Apoſtoli: Alter alterius onera portate. Tollit præterea grabatum ſuum, qui baptizatus adhuc vivens in corpore premitur onere peccatorum, aut ſaltem tentationibus. Et ſanus portat, ubi infirmus jacuerat: quia Divino adjutorio ereptus à vitiis, ejuſdem carnis contumelias, poſtmodum tolerat, in cujus deſideriis prius requieſcebat. Vel, quod idem eſt, portat, in quo portatus eſt, *f* qui ſanatus portat contumeliam carnis, in qua prius jacebat ægrotus.

Ceſſans dolor corporis. *Portare onera proximi.* *Portare contumelias carnis.*

[b Aug q.12 a q.33. & lib. 83.q.59. c Ori ſ.10. ho. 7. Hie ſ. ler. 12. & ſ. Iſ.40. d Hil. ſ. Mat. Can.8. e Au ſ. Io tra. 17 & 2. de ſym. et. f Gre.23 mo. 23 ſ. Ezech. ho 12.]

Crucifigere affectus. Flagellari. Accipere crucem ſuam, eſt *g* crucifigere paſſiones, ſeu affectus, & labores ſuſtinere pro Chriſto. *Matth 10.d 16.d. Marc.15.b. Luc.9.c.* Idem eſt tollere jugum Chriſti. *Matth.11.d.* Accipere autem, quod applicitum fuerit, *Eccleſiaſt.2.a.* eſt flagella Dei patienter ſuſtinere. Recipere dicitur juſtus in terra: *h* quando flagellatur. *Prov.11.d.* Si juſtus in terra recipit, quantò magis impius & peccator? 1. *Petr. 4. d.* [g Hie. Algaſ. h Beſ Prov. 11.]

Spes in antiquis Patribus. Capiens vas manna gomor unum. *Exod.16.g.* deſignat ſpem vitæ æternæ quam omnes juſti ante adventum Chriſti in quinque ætatibus habuerunt. Sic capientes hydriæ metretas binas vel ternas. *Joan.2.a.* deſignant ſpem cum timore, & fidem trinitatis in antiquis Patribus. Sumens autem Moyſes vas ad reponendum manna. *Exod.16.g.* deſignare poteſt legem præparantem corda ad ſuſcipiendam Chriſti gratiam.

Orare. Confiteri peccata. Tollere ſecum verba. *Hoſ.14.a.* Eſt *i* accipere orationes, & facere delictorum confeſſionem. Aſſumit autem laudem. *Jer.7.d.11.c.* qui *k* intercedit pro aliquo: & qui laudando Dei miſericordiam, quam exhibuit prioribus partibus, eam in præſenti implorat. [i Hi ſ. Hoſ.14. k Hie.ier. 11.]

Separari à terrenis, & elevari ad cæleſtia. Aſſumunt pennas & aquilæ confidentes in Domino. *Iſa.40.g.* quum *l* contemplando volant ad cæleſtia. Aſſumit etiam ſpiritus Prædicatorem. *Ezech.3.c.* quum ejus mentem in amore Dei omnipotentis elevatam à terrenis jam deſideriis alienam reddit: ut nihil agere libeat, niſi ea quibus ſpiritualia congreget, & ad regna cæleſtia quotidiani ſui operis fructum portet. Tollitur autem ferrum de terra. *Job.28.a.* cùm *m* fortis propugnatur Eccleſiæ à terrena, quam prius tenuit, actione ſeparatur: & ad cæleſtia elevatur. [l Gre.18. mo 16 Ez. ho.10 m Gre 19. Mo 26.]

Credere in Chriſtum. Recipere Chriſtum fit *n* per fidem, ut Judæi, qui non crediderunt in eum, non eum receperunt: gentes autem credentes eum receperunt. *Joh.1.b.* recipiunt etiam puerum in nomine Chriſt, qui credunt ejus Prædicatoribus. *Luc.9.f.* [n Cyr.1.ſ. Io. 13. Amb ſ. Lu. 9.]

Exequens diabolus Divinam juſtitiam. Accipit Deus Leviathan ſervum ſempiternum. *Job. 40. d.* quum *o* compellit dæmonem ad exequendam ſuam juſtitiam. Dicitur autem ſervus ſempiternus, quia non recipitur in adoptionem filiorum. Aſſumit etiam Deus cognationes Aquilonis adverſus Iſraelem. *Jerem.25.b.* hoc eſt dæmones, vel Principes hujus mundi ad puniendos malos. [o Hil. ſ. Iob. 40 & ſ. Iere. 25.]

Deflens Prælatus delinquentes. Accipiens durè Abraham ejectionem ancillæ, & filii ejus *Gen.21.b.* admonet punitionem ſubditorum gravem, ac moleſtam debere eſſe Prælato Et aſſumere lamentum ſuper Tyrum: eſt *p* deflere peccantes. quod debent facere Prælati. *Ezech.27.c.* & tollere reſinam ad curandam Babylonem. *Jerem.46.c.51.a.* eſt *q* corrigere peccantes prædicando. [p Hi. ſ Ez. 27 q Orig ſ. Iere. ho. 2.]

Suſcipere in ſe culpam. Suſcipiens integrum cadaveris, cujus bos bovem alterius occiderit. *Exod.21.d.* deſignat *r* eum, qui ſuſcipit in ſe totam culpam, quæ ejus negligentia accidit. Quia error diſcipuli, culpa eſt magiſtri. [r Glo inter. ſ. Exod. 21.]

Ablatio perverſi auditus. Abſtrahere à deſideriis terrenis. Accipiens Aaron inaures à mulieribus ad conflandum vitulum. *Exod.32.a.* conſiderata ſola inaurium acceptione, deſignat *ſ* ablationem perverſi auditus, ne iterum ſicut Eva vocem ſerpentis audiret. Tollit Rex filios à ſubjectis, ut ponat in curribus. 1. *Reg. 8.c.* quum Prædicator *t* abſtrahit auditores à deſideriis terrenis, ut ad cæleſtia erigat. & oſtendit eis regnum cælorum vim pati. *Matt.11.b.* & neminem coronari, niſi qui legitimè certaverit. 2. *ad Tim.2.a.* Nolens autem accipere Abraham quicquam à Rege Sodomorum. *Gen.14.d* deſignat *v* abſtinentem ab illecebris corporalibus, &c. Tollere Dinam de domo Sichen. *Gen.34.b.* eſt liberare animam ab hæreticis ſedoctam. Et tollit Rex agros, quum Prædicator, lætos delectatione motus carnis noſtræ loquendo ſubtrahit. 1. *Reg.8.r.* [ſ Am ſ.ep. 58. Aug q.14 in Exod. Theo q. 66. t Gr.ſ.1. Re 8 v Amb.de Abra 2.]

Recipere profectum audientium. Recipere pecuniam cum uſura, *Matt.25.c.* eſt *x* accipere profectum audientium ex prædicatione. Accipit autem uſuras à fratre infirmo, qui *y* mox onerat recentem in fide gravibus mandatis: cùm deberet ſufficere ſervare eum, ne peccet. *Levit.25.e.* Aſſumere autem infirmum in fide, relevando ipſum jubet Apoſtolus. *Rom.14.* [x Orig. ſ. Mat. ho 35. y Iſy. ſ. Lev. 25.]

Tenere confeſſionem proximi. Accipere pignus à proximo eſt *z* tenere confeſſionem proximi. *Exod.22.d.* Eodem videtur tendere accipere pretium ab eo, qui reus eſt ſanguinis. *Num.35.d.* Suſcipiens autem Judas puerum Benjamin, ut de manu ejus requiratur deſignat confeſſionem, quæ annexam habet humanitatem. *Gen.43.b.44.g.* Et recipiens Moyſes ſatisfactionem Aaron. *Levit.10.d.* Satisfactionem indicat confeſſionis. Et recipiens Thamar pignus à Juda. *Gen.38.g.* [z Glo inter. ſ. Exod. 22.]

Acceptare duplices lachrymas. Accipiens Saul panes duos. 1. *Reg.10.a.* deſignat Prælatum acceptantem duplices lachrymas, hoc eſt, pro ſuis, & ſubditorum delictis. Accipientes autem ſervi fructus vineæ. *Matt.21. d.* Sunt Prophetæ *aa* offerentes Deo bona opera populi, quæ ſunt fructus legis. [aa Gl. inter. ſ. Matth.21.]

a Gr. ſ. 1. Re. 1. Non accipiens cibum Anna. 1. *Reg.* 1. *b.* deſignat *a* Eccleſiam non accipientem conſolationem, quia Judæi non convertebantur. Aut ſignificat vitam contemplativam non admittentem vanam & terrenam conſolationem. Accipere autem cibum cum exultatione: eſt tractare myſteria cum conſolatione ſpirituali: qui cibus non eſt ſumendus cum malis, *Jud.* 19. *b. Act.* 1. *g.* 27. *f.* Capere autem dulces cibos cum Chriſto: eſt ſumere Sacramentum Euchariſtiæ. *Pſ.* 54. ubi deſignantur *b* Judas & Judæi cum Chriſto in eadem menſa & doctrina ſedentes. Idem deſignarunt fratres Joſeph, cibum cum illo ſumentes. *Gen.* 43. *f.*

b Aug. & Hil. ſ. Pſ. 54. — *Mæror Eccleſiæ de infidelitate Judæorum. Contemplativa non admittens vanã conſolationem. Tractare myſteria. Sumere Euchariſtiam.*

c Hie. ſ. Ier. 7. *d Ori. ſ. Ezec. ho.* 13. Sumens Jeremias in directum planctum. *Jer.* 7. *f.* eſt *c* deplorans propheticè populum Judæorum, qui erat Chriſtum blaſphematurus. Idem aſſumere lamentum ſuper montes. *Jerem.* 9. *c.* Aſſumere autem lamentum ſuper Tyrum. *Ezech.* 27. *a.* eſt *d* elevari in ſpem acquirendi, quod Lucifer perdidit. Ad idem ſpectat ſumens lamentum omnis maritus. 1. *Mach.* 1. *d.* Tollere autem patrem, & cognationem de terra Chanaam: *Gen.* 45. *a.* eſt auferre perfidiam Judæorum.

Deplorans lapſum Iudæorum. Auferre Iudæorum perfidiam.

e Hie. ſ. Ez. 4. *Gre.* 26. *mor. c.* 5. Sumens Ezechiel laterem. *Ezech.* 4. *a.* demonſtravit *e* fragilitatem Hieruſalem. Vel eſt Prædicator apprehendens cor diſcipuli terrenum, ut ipſum doceat, & virtutes in eo deſcribat.

f Gre. ſ. 1. Re. 9. Aſſumens Samuel Saulem, & puerum ejus. 1. *Reg.* 9. *d.* deſignat *f* Prædicatorem, qui auditorem adducit ad ſpiritualem ſenſum, tollens autem Saul puerum unum, 1. *Reg.* 9. *a.* videtur deſignare aſſumptionem Joannis Baptiſtæ in ſuum miniſterium. de quo *Luc.* 1. *b.* Ipſe præibit ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ. Vel deſignat ipſum ſpiritum, quem accipere debent Prædicatores: *de quo* 1. *Cor.* 2. *d.* Non accepimus ſpiritum hujus mundi: ſed Spiritum, qui ex Deo eſt. Ad idem referri poſſunt aſſumere ſapientiam ſponſam, & accipere diſciplinam. *Sapien.* 8. *a. d. Eccl.* 51. *d.* Et per arrogantiam dicuntur quidam aſſumere ſibi ſapientiam. *Zachar.* 9. *a.*

Docere terrenos ſpiritualis ſenſus. Ioannes Baptiſta. Spiritus Sanctus

g Gre. ſ. 1. Re. 16. Tollens Samuel cornu olei ad ungendum David. 1. *Reg.* 16. *c.* deſignat *g* totam vitam Pontificis ſpiritualem eſſe debere: ut in excellenti liquore magiſter Eccleſiæ vir eſſe ſtudeat magnæ miſericordiæ.

h Gre. ſ. 1. Re. 16. Tollens Samuel vitulum in manu ſua, uncturus David in Regem. 1. *Reg.* 16. *c.* deſignat *h* Prædicatorem electurum Prælatum: qui eum, quem eligit, conformem facere Redemptori ſtudet. & quando formam ipſam Redemptoris prædicat, quaſi vitulum in manu portat. Et quia ſplendorem Dominicæ converſationis (quem prædicat) in virtute operis monſtrat, vitulum, quem de armento ſuſcipit, per manum ducit.

Prælatus miſericors. Imitatio Chriſti. Auferre veterē hominē. Auferre malitiam.

i Gre. 37. *mo.* 8. *Am. de vir.* 3. Tollunt vigiles pallium ſponſæ. *Cant.* 5. *c.* cùm *i* Prædicatores auferunt veterem hominem ab anima: vel prudentiam carnis, aut humanam philoſophiam, aut corporales actiones, vel eſt mundare occulta conſcientiæ.

k Gre. ho. 9. *l Ber. ſer.* 1. *de aſcenſ. m Am. de bo. mo. patriar.* 3. Tollunt ſerpentes Prædicatores. *Mar.* 16. *d.* quum *k* bonis ſuis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, & cum venenatas ſuggeſtiones extinguunt. Et tollitur chirographum de medio, cum *l* obligatio peccati deletur. 1. *Cor.* 5. *a. Eph.* 4. *g. Col.* 2. *c.* Et tuliſſe dicitur Jacob partem de manu Amorrhæi. quum *m* Prædicator docendo facit caſtos & temperatos. *Gen.* 48. *d.*

Accipere abſolute poſitum, avaritiam ſignificare ſolet: *ut Eccl.* 4. *d.* Non ſit porrecta manus tua ad accipiendum. *Et* 29. *a.* donec accipiant, oſculantur manus dantis. Datur autem accipere benè à Deo, juxta illud. *Luc.* 11. *b.* Petite & accipietis. Et ratio dati, & accepti. *Phil.* 4. *c.* Accipere autem munera reprehenditur in judicibus: quia ſunt cauſa pervertēdi judicii. *Exod.* 23. *a.* 1. *Reg.* 8. *a. Iob.* 15. *d. Pſ.* 14. *Prov.* 22. *q. Amos.* 5. *d. Phil.* 4. *d.* Moyſes autem noluit accipere aſellum à populo. *Num.* 16. *c.* Et Eliſeus noluit accipere munera *Naam*, 4. *Reg.* 5. *e.* deſignans Chriſtum gratis dantem gratiam qui etiam ait, Gratis accepiſtis, gratis date. De acceptione abſolutè dicitur. Quid habes, quod non accepiſti? quia ſufficientia noſtra ex Deo eſt. 1. *Cor.* 4. *b.* 10. *c.* Accipere etiam eſt completè habere. *Phil.* 3. *c.* Et de conſiliis dicitur. *Matth.* 19. *b.* Qui poteſt capere, capiat. Accipere autem Eſau munuſcula Jacob, *Gen.* 33. *b.* deſignat ſæculares accipientes temporalia oblata ab Eccleſia, ne noceant in ſpiritualibus. Accipere etiam munera interdum ſignificare poteſt *n* quærere laudes humanas. Et tollere, quod ſuum eſt. *Matt.* 20. *b.* eſt accipere mercedem in hoc ſæculo: ſicut etiam dicitur de hypocritis. *Matth.* 6. *a.* Receperunt mercedem ſuam.

Avaritia. Chriſtus dans gratiam. Sæculares accipientes ab Eccleſia. Quærere laudes humanas.

n Gre. 12. *mo.* 25. *Baſil regulis breviori.* 256. *o Am.* 11. *de Tob.* Accipere molam ſuperiorem, & inferiorem. *Deut.* 24. *d.* eſt *o* auferre ſpem & timorem: aut etiam auferre Chriſtum. Tollens autem filia Babylonis molam, eſt anima vitiis corporis vacans. *Iſa.* 47. *a.*

Auferre ſpē. timorem, aut Chriſtum. Servire vitiis corporis.

p Hie. ſ. pſ. 81. *Rup. ſ. Mal.* 2. Accipere perſonam, notum eſt, quid ſignificet. & eſt reprehenſibile. *Deut.* 10. *a. Iob.* 34. *b. Prov.* 18. *a. Iſa.* 42. *a. Mala. b. Luc.* 20. *d. Act.* 10. *e.* Sumit etiam facies peccatorum, *p* qui diverſa exercet vitia.

q Gr. 86. *mor.* 5. Sumens Ezechiel ſartaginem ferream. *Ezech.* 4. *a.* Eſt oſtendens *q* fortitudinem iræ Dei, vel aſſumens zelum contra vitia.

Tollens mulier calceamentum viri. *Deut.* 25. *c.* Eſt *r* ſeparans errorem à veritate.

Separare errorem à veritate.

r Ori. ſ. Matt. ho. 22. *ſ Ly. ſ. Iob.* 32. Tollit factor hominem, cùm *ſ* homo moritur. *Iob.* 23. *d.* Idem eſt tollere animam, aut tolli *Iona* 4. *b. Ioan.* 10. *c.* Et tolli de mundo. *Ioan.* 17. *c.* Et tolli de terra. *Act.* 22. *e.*

Mori

t Gl. ord. ſ. 1. *Reg.* 4. Capta arca à Philiſtæis. 1. *Reg.* 4. deſignabat *t* teſtamentum Dei tranſiturum ad gentes.

Tranſitus teſtamenti ad gentes

v Gr. 10. *Mo.* 26. Accipere faciem Dei in abſcondito. *Iob* 13. *b* uno modo dicitur de his, *v* qui veritatem in corde ſentiunt, & tamen, quæ falſa ſunt, de Deo foris loquuntur: vel de his, qui, quando ad mentem redeunt, Dei juſticiā, & rectitudinem contemplantur, & orando, ac flendo contremiſcunt. Sed tranſacta contēplationis hora, ſic audaces ad iniquitatem redeunt, ac ſi poſt dorſum ejus poſiti, à juſtitiæ ejus lumine minime videantur. Hi itaq. apud ſe in abſcondito quaſi corporaliter videntem accipiunt faciem Dei, quia ei, & cum præſentes ſunt, blandiuntur fletibus & quum quaſi à conſpectu illius recedunt, moribus detrahuntur. Accipere etiam faciem Dei, eſt autoritatem illius in judicio uſurpare.

Mendaciter loqui de Deo. Redire ad peccata poſt orationem. Vſurpare autoritatem Dei.

Accepturi filias Loth, quas tamen non acceperunt. *Gen.* 19. *d.* deſignant eos, qui vocati ſunt ad virtutes, quas tamen ipſi contemnunt. Accipiens autem Lamech uxores duas. *Gen.* 4. *c.* deſignat eum, qui vult gaudere cum ſæculo, & regnare cum Chriſto.

Vocati ad virtutes negeſſi

x Lyr. ſ. Ie. 29. Accipere uxorem in Babylone *Ier.* 29. *b.* eſt *x* copulare ſibi in hoc mundo ſapientiam, & virtutes. Sic accepit Tobias uxorem virginem cum timore Domini. *Tob.* 6. *d.* Et Joſeph accepit Mariam conjugem ſuam. *Matth.* 1. *c.* Ubi etiam deſignari poteſt acceptio amaritudinis pœnitentiæ.

Copulare ſapientiam & virtutes

y Gl. ord. ſu. Deut. 14. Accipiens nuper uxorem, eſt ſerviens *y* carnalibus deſideriis & terrenis actionibus. *Deut.* 24. *a.* Talē uxorem præcipit Deus Jeremiæ, ne acciperet. *Ier.* 16. *a.* Idem deſignaſſe videtur Hoſeas accipiens uxorē fornicariam. *Hoſe.* 1. *a.* Idem dici poteſt de ſumentibus uxores filias Amorrhæorum. *Exod.* 34. *b.*

Servire carnalibus deſideriis.

Accipere alteram uxorem filio. *Exod.* 21. *b.* eſt ſubjectionem devotam, quam bonus animus genuit, uni Doctori ad obediendum traditam, alteri Doctori tradere.

Accipe-

Google

Sermo hæreticus non generans Chriſto.

Accipere nolens uxorem fratris, *Deut.25.b.* eſt *a* ſermo hæreticus, qui, ut alienus à lege, & Evangelio, non generat Chriſto liberos, nec bona opera.

Tollens Pharao Saram in uxorem, deſignat *b* improbum præſumentem aſſumere ſibi ſapientiam: propter quam & affligitur. Abraham tamen eam accepit, *Gen.12.d.* Et tollere vaſa decoris dicitur, *c* qui corrumpit ſenſum Scripturarum, *Ezech.16.b.23.d.* Suſcipiens autem adulterum juxta Deum, eſt *d* animam admittens hæreticũ, vel diabolum, *Iſa.57.b.* Tollũt membra Chriſti, ut faciant meretricis. *1.Cor.6.c.*

Captus ſeu deprehenſus Jonathas, interrogatur, quid fecerit: quia *e* nemo ſolis conjuncturis condemnandus eſt, donec per interrogationem veritas deprehendatur, *1.Reg.14.g.*

Reſiſtere initiis errorum & peccatorũ.

Capere vulpes parvulas, *Cant.2.d.* eſt *f* reſiſtere erroribus & paucis cogitationibus in initio: & deprehendere vitia ſub ſpecie virtutis latentia. Capiunt autem eas, vel Angeli, vel Doctores, quando convincunt hæreticos de falſitate: ſicut cepit eas Samſon, *Jud.15.a.* Eſt etiam convertere detractores & adulatores. Capta etiã Babylon, deſignat comprehenſionem animæ peccatricis in peccatis ſuis, *Jer.50.a.*

Suſcepit Hieruſalem duplicia de manu Domini: quum *g* primo fuit deſtructa à Babylonis, ſecundo à Romanis, *Iſa.40.a.*

In captionem fit menſa Judæis, quando *h* nequeunt diſſolvere Scripturæ obſcuritates: ut quum Chriſtus eos interrogavit de Chriſto, cujus filius eſſet. *Pſalm.68. Rom.11.b.* Et capitur domus Iſrael in corde ſuo, cùm non *i* meretur audire veritatem is, qui fraudulenter interrogat: ſed propter peccata relinquitur in errore, *Ezech.14.b.*

Mitti malos in infernum.

Capiunt mala injuſtũ in interitu, *Pſalm.139.* quando *k* in infernum demergitur. Bonos autem capiunt mala, ſed nõ in interitu. Et impii capiunt iniquitates ſuas. *Prov.5.d.11.a. Eccl.9.c. Iſa.8.47.a.* Et capi verbo indiſciplinato, *Eccl.5.c.* Et accipere vulnus, eſt puniri, *Exod.22.a.* Et accipere injuriam, *1.Cor.6.b.* Et accipere amplius judicium, *Matth.23.c. Marc.12.d. Jacob.3.a.* Et accipere calicem furoris Domini, *Jer.25.d.* Et confuſio capiet Ephraim, *Hoſ.10.b.* quando *l* hæretici confundentur in judicio. Tolli autem montem, & mitti in mare eſt *m* diabolum mitti in abyſſum, *Matth.21.c.*

Incomprehenſibilitas Dei.

Cæli cælorum non capiunt Deum, *3.Reg.8.c. 2.Par.6.c.* quia neque Angeli, neque ſupremi Seraphin comprehendunt ipſum.

Nihil capientes Diſcipuli per totam noctem, *Luc.5.b.* deſignant *n* convertentes aliquos ad fidem per literam legis.

Non debet accipere Sacerdos uxorem viduam, hoc eſt, *o* ſynagogam, nec repudiatam, vel ejectam, hoc eſt, doctrinam hæreticam: ſed virginem, hoc eſt, integram veritatem: & viduam à Sacerdote, hoc eſt, ſacram doctrinam ab aliquo Doctore relictam. *Ezech.44.f.*

Superbia hæreticorum & Philoſophorum.

Aſſumpſerunt ſibi Tyrus, & Sidon valde ſapientiam, *Zach.9.a.* cùm *p* Philoſophi mundani ſuperbiunt de Dialectica, & rationibus vanis. Et aſſumunt hæretici cornua, cùm ſuperbiunt *q* contra Eccleſiam, *Amos 6.d.* Et aſſumptiones falſæ, quas vident Prophetæ, ſunt *r* dicentes bonum malum, & malum bonum, *Thr.2.e.*

Corpus vel Eccleſia.

Suſcipiens terra ſanguinem Abel, *Gen.4.b.* deſignat *ſ* corpus omnia ſenſibilia complectens. Vel deſignat Eccleſiam ſuſcipientem ſanguinem Chriſti per confeſſionem peccatorum, & fidei.

Suſcipit Dominus rei perdiex juramentum, *Exod.22.b.* quum tenetur ſtare voci jurantis.

Suſcipere dicitur mulier ſemen, *Levit.12.a.* quum *t* mens admittit ſuggeſtionem.

Aſſumens Rechab, & Banaa ſpicas tritici ingreſſuri ad occidendum Iſboſeth, *2.Reg.4.g.* Deſignant diabolum auferentem prius germina bonarũ cogitationum *v* ab eis quos peccãdo nititur occidere.

Accipere opprobrium adverſus proximum, *Pſal.14.* Eſt vel facere digna, ut *x* ſibi exprobretur: vel exprobrare alteri.

Accipere alium à Chriſto: eſt *y* admittere hæreticos, & eorum dogmata, *Joan.5.g.* vel ſuſcipere Antichriſtum.

Capere Jeſum in malum eſt, ſicut comprehenderunt eum Judæi, ut occiderent. *Matth.22.b. Luc.11.g.* Suſceperunt autem Chriſtum Judæi ſicut Leo paratus ad prædam, *Pſal.16.* *z* quum eum prædiderunt. Et capere volentes miniſtri Regis Aſſyriorum Eliſæum, ſunt Judæi volentes capere Chriſtum, *4.Reg.6.c.* Et capientes animam Chriſti, *aa* ſunt Judæi ipſum occidentes, *Pſal.58.* Et Joachin dicitur captus in ſagena Dei: quia *bb* Chriſtus eſt in peccatis noſtris. *Ezech.12.d. Thr.3.f.4.d. 2.Cor.5.c.*

Accipere temporalia.

Accipere panes *Matth.16.b.* eſt *cc* accipere temporalia, & accipere modicum quid, *Joan.6.a.*

Indignè communicare.

Accipiens Judas buccellam, aut intinctum panem, *Joan.13.e.* deſignat *dd* indignè ſumentes corpus Chriſti.

Noluit accipere Jeſus vinum myrrathum, *Marc.15.b.*

Inducere in hæreſes.

Accipiunt in vanitate civitates ſuas *Pſal.138.* cùm *ee* Hæreſiarchæ Eccleſias ſibi ſubditas in hæreſes & ſchiſmata ducunt. Et capiunt hæretici piſces, cum *ff* ad ſuos errores aliquos pertrahunt, *Iſa.19.b.* Et capiunt animas volantes, cum *gg* juſtos ſimplices decipiunt. *Ezech.13.d. Prov.7.b.* Et capere feram, vel avem, eſt decipere ſimplices, & in peccatum inducere, *Levit.1.d.* Et capiens Leo prædam, eſt tyrannus moleſtans, & expolians ſubditos, vel diabolus capiens animas. *Ezech.19.a. Nahu.2.d.* Et capiens

Tyrannus expolians ſubditos.

Diabolus perdens animas

laqueus, *Amos 3.b.* Et accipiens Alexander ſpolia multa: eſt diabolus variis tentationibus pervertens fideles animas. Eundem deſignat Antiochus, qui accepit argentum & aurum, & vaſa concupiſcibilia, &c. *Mach.1.a.c.2. Mach.5.a.* Idem Nicanor capturus trophæa, & Judæam *2.Mach.14.b.* Sic dicitur *Thr.3.f.* Venatione ceperunt me quaſi avem, inimici mei gratis. Et *2.Pet.2.e.* dicuntur eſſe in captionem, & in perniciem. Et tollit diabolus prædam electam quum facit peccare juſtos, *Amos.5.e.* Et hæretici tollunt violenter agros, quum *hh* perverſos ſenſus Scripturarum decipiunt. Captus autem Lot ab hoſtibus, quum ſeparatus eſt ab Abraham, *Gen.14.c.* deſignat ſimplicem recedentem à conſortio juſtorum facilè capi à dæmonibus. Et capiens Aſſur Cinæum, eſt diabolus capiens fideles, qui veniunt ad hæreticos, *Num.24.d.* Et capiunt mali arma contra bonos, quum dæmones multiplicant tentationes, *2.Mach.5.d. Iob.24.b.* Ad idem cum Benadab jubet capi filios Iſrael vivos, *3.Reg.20.c. 4.Reg.7.c.18.c.24.d. Par.12.a.28.b.32.a.33.d. Pſ.30.11.58.65.* Et mulier viri pretioſam capit animam. Ad hæc pertinent *Prov.3.d.6.c. Jerem.5.b.13.c.34.a.37.b.38.g.39.b.48.a.49.f. Iſa.20.d.28.c.49.g. Ezech.33.b.44.g. Zach.14.a. Abdi.d. Tob.1.a. 2.Mac.12.c.14.b.* Et tollit aquila medullam cedri, *Eze.17.a.* quum aufert diabolus perfectiores ab Eccleſia. Sic tollit Nabuchodonoſor ſemen regni de Hieruſalem, cùm diabolus eos, qui ſunt in gratia, peccare facit, *Ezech.17.a.d.* Captum etiam à beſtia, *Lev.17.d. Eze.44.f.* dicitur de eo, *kk* qui à diabolo tenetur. Tollunt etiam hæretici lapides contra Jeſum. *Ioan.10.f.* Et tollunt

a Ori. ſ. Mat. ho.22.
b Am. 1. d. Abra. 4.
c Ori. ſ. Ezech. ho 7.
d Hier. ſ. Iſ. 57
e Gr. ſ. 1. Reg. 14.
f Ori. ſ. Cant. ho. 2. & ſ. Ier ho. 3. Aug. ſ. Pſ. 80. & Ier. 107. Gre 1. Ca. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 63.
g Hie. ſ. Iſ. 40
h Ori. ſ. Ro. 11
i Hie. ſ. Eze. 14.
k Au. ſ. Pſ. 139
Hie. ſ. Ier. 25.
l Hie. Oſea 10
m Ori. ho. 16. in Matth.
n Am. de virgin. 3.
o Hi. ſ. Eze. 44.
p Hie. ſ. Za. 9.
q Hie. Amo. 6.
r Philo, quod deterior potiori inſidie.
ſ Aug. 12 con. Fau. 11. Bed. ſ. Gen. 4.
t Lyr. ſ. Le. 12.
v Gr. 1. mo. 16.
x Baſ. ſ. Pſ. 14.
y Glo. ord. ſ. Ioan. 5.
z Arn. Pſ. 16.
aa Hil. ſ. Pſal. 58.
bb Hie. ſ. Ez. 12.
cc Ori. ſ. Matt.
dd Lyr. ſ. Ioa 13.
ee Hi. ſ. Pſal. 118.
ff Hier. ſ. Iſa. 19. & ſ.
gg Ezech. 13.
hh Gre. 36. Mora. c. 23.
Au. ſ. Pſ. 30. con 2. v. 14.
ii Au. Pſa 30. ſer. 2.
Hie. ſ. Abd. d. & ſ. Eze. 44. & ſ. Mal. 1.
kk Iſa. Lev. 17.

a Aug. ſ. Pſ. 17. 25. Hier. Mich. 1.

Deſtruere inordinatos appetitus.

Sic exuruntur arma gentilitatis, *Ezech.39.b.* Et ſuccenſi ſunt carbones à Deo, hoc eſt, *a* peccatores converſi conſumptis in eis peccatis, *Pſal.17. Mich.1.b.* Et exurit Deus renes: quum purgat delectationes, *Pſal.25.* Et ſuccenſio hæc, eſt deſtructio perverſorum affectuum. *Ioſ.8.b.* Sic ſuccenditur Edom, *Abd.g.* Et cremantur adipes, *Lev.6.c.10.c.*

b Ori. ſ. Matt. cap 13. & ho. 4. in Cant.

Subvertere errores, & idololatriam.

Comburere zizania: eſt *b* ſubvertere perverſa dogmata, *Matth.13.d.* Et comburere ſpinas, & vepres, eſt deſtruere errores. *Iſa. 10. d.* Et comburens Moyſes vitulum conflatilem, deſignavit deſtructionem idololatriæ. *Exod.32.e. Deut.7.a.12.a.* Sic combuſſit Aſa turpe ſimulacrum matris ſuæ, *3.Reg.15. b. 4. Reg. 10. f. 23. d. 2. Para. 15. d.* Et combuſſit Joſias oſſa humana ſuper altaria ſimulachrorum, *4. Reg.23.e. 2.Par.34.b. Iſa.1.g. Jer.43.d. 1.Mach.5.c.* Sic juſſit exuri David Deos Philiſtinorũ, *1.Par.14.c.* Et comburuntur igni mercedes Hieruſalem, quum ſpes, quæ in erroribus habebatur, conſumitur igne Spiritus ſancti, *Mich.1 b.* Et ſuccenſæ ſegetes, & vineæ Philiſtinorum, deſignant convictos errores hæreticorum, *Jud.15.b.* Quæ autem exuruntur, quaſi in nihilum rediguntur. Sic de his intelligendum. Hoc inſinuatur, *Iſa.5.f. 2.Pet.3.c.*

e Gre 15 mor. 14. Hier. ſ. Ier. 1. Au. ſ. Pſ 80. Iſy ſ. Le 13. Hie ſ. Iſ. 1. 30. d Ori ho. 10. ſ. Exod. e Amb. ep. 3.

Pœna inferni.

Comburit ignis augures, quum in infernum detruduntur, *Iſa.47.d. Eze.15.a. Dan.7.d.* Et comburere zizania, eſt mittere malos in infernum, *Mat.13.d.* Ignis autem, quæ non ſuccenditur, dicitur ignis inferni, eò *c* quod ſemper ardeat, *Iob.20 d.* Succenſa etiam olla, dicitur ignis inferni, *Ierm.1.c.* Et ſuccenſa dicitur impietas in inferno, *Iſa.9.d.* Concrematæ autem fruges Philiſtinorum ſunt decepti ab hæreticis, cum eis in infernum detruſi, *Iud 15.b.* Et comburere veſtem flammis, *Levi.13.g* eſt eos punire igne inferni, qui habent virtutes vitiis permixtas. Et aduſtio pro aduſtione datur, quum, *d* ignis inferni datur ſcandalizanti, *Exod.21.c.* Et exuſta pellis quaſi clibanus, *Thren.5.b.* Deſignat deformitatem, quæ in inferno erit. Succendit autem flatus Domini vallem Thophet, *Iſa.30.g.* quia voluntate ejus perſeverabit pœna inferni. Exuſtus hircus oblatus pro peccato, qui comedi debuerat, *Levi.10.d.* deſignat *e* miſſum peccatorum in infernum ob inutilem pœnitentiam. Vel dicitur exuſtus per pravam concupiſcentiam. Succenditur etiam fortitudo Judæorum, aut hæreticorum, & opus eorum, in inferno ſcilicet, *Iſa.1.g. Judith.16.c.*

f Or. ſ. Le. ho. 8. g Au. ſ. Pſ 78. Hier. ſ. Iſ. 64. & ſ. Pſ 77. h Iſy. ſ. Iſa 1. i Iſy. Lev. 13.

Inflammatos affectus.

Exurit ignis carnem aut cutem: quum *f* inflammatur invidia, aut ira, aut concupiſcentia, *Lev.13.d. Eſther.1.c.* Et ſuccenſa igni dicuntur peccata *g* ex cupiditate, *Pſal.79.* quia amor, aut cupiditas inflammat. Et impietas dicitur ſuccenſa quaſi ignis, *Iſa 9.d.* Et civitas ſancta fit in exuſtionem ignis, cùm *h* in animo, expulſo pudicitiæ frigore libidinis flamma graſſatur, *Iſa.1.b.64.d. Hoſ.7.a. Jerem.2.c.* Combuſtionis plaga, & cicatrix eſt *i* invidia, *Levit.13.d.* Et accenſus ignis in Jacob, eſt ignis concupiſcentiæ, aut invidiæ. *Pſal.77.* Et comburuntur plantæ ambulantis ſuper ignem, quum quis ex præſenti objecto, aliquo inflammatur affectu, *Prov.6.d.* Incendunt autem igni ſanctuarium Dei, qui pravos affectus inducunt in eccleſiam, *Pſal.73.1. Corinth.7.b.* Melius eſt nubere quàm uri.

k Hie. ſ. Pſ. 120 Aug ſ. 120

Firmitas in proſperis & adverſis.

Non urit Sol per diem, neque Luna per noctem, *Pſal.120.* quum *k* neque proſperitas, neque adverſitas juſto nocet: vel quum quis non patitur ſcandalum erroris circa divinitatem Chriſti, neque circa humanitatem, aut circa eccleſiam. Uri autem æſtu & gelu dici poſſunt, qui in proſperis & adverſis parum firmi ſunt, *Gen.31.f.* ubi ſcribitur Æſtu urebar, & gelu.

l Gr 18 mo 1 & 33 Ale. 40 m Gr. 33 mo 30.

Cor humanum

Olla ſuccenſa, *Jer.1.c.* deſignare poteſt *l* cor humanum ſecularium curarum ardoribus, deſideriorumque anxietatibus fervens: aut etiam tentatione diaboli inſtigatum, *Job.41.b.*

Vita hypocritarum.

Accenſæ tædæ, *Job.14.b.* ſignificare poſſunt *m* vitam prædicatorum hypocritarum: quæ benè olet per ſuavia verba, ſed obſcurum habet lumen, ob perverſam doctrinam. Et ſuccendunt hæretici pinum, *Iſa. 44.c.* quum per ſcientiam naturalem ſuperbientes veniunt ad contentionem verborum.

n Gl. ſ. 2. Par 28.

Abuti donis Dei.

Succendunt thimiama in excelſis, *2.Paral.28.a. Jer.7.d.* Et thura redolentis idolis, *Eze. 6. d. Hoſ.2. c.4.c.* qui *n* fœtorem errorum & peccatorum abominabilem Deo in ſe habent: & qui donis intellectus & ſcientiæ abutuntur ad defenſionem errorum. Sic de ſuccendentibus oſſa olivarum, *Baruch.6.d.*

Suſcitare hæreſes.

Succendens ignem comburentem ſegetes, *Exod. 22. a.* eſt, qui ſuſcitat hæreſim. aut qui malum dat exemplum. Sic crematæ ſunt ſegetes à vulpibus, *Jud.15.a.* Et ſervi Abſalon ſegetes Joab combuſſerunt, *2.Reg.14.g.* Et Holophernes ſegetes Bethuliæ, *Jud.2.d.* Et comburentes domos Hieruſalem igne: ſunt ſuſcitantes hæreſes, quibus pervertuntur, qui erant fideles in eccleſia, *Iſa.1. Jer.2.d.17.d 39.b. Thren.2.a. 4.b. Ezech.16.e.23.g. Levit. 21.c.* Idem de combuſtione templi, *4.Reg.25.c. 1.Mach.1.d.* Sic ſuccenderunt Amalecitæ Siceleg, *1.Reg.30.a.* Et ſuccendens ſe Zambri, cum domo Regia: deſignat hæreſiarchas, qui

o Hie ſ. Ho. 7.

& ſeipſos & diſcipulos perdunt, *3.Reg.16.c.* Sic dicuntur adulterantes *o* ſuccenſus clibanus, *Hoſ.7.a.* quem accendit Jeroboam incitans populum ad idololatriam: ſicut & corda hæreticorum ſuccenduntur à diabolo, & ab hæreſiarchis. Ita combuſſerunt Philiſtæi ſponſam Samſon & patrem ejus. *Jud.15.b.* deſignantes hæreticos contrarios aliis hæreticis. Sic ſuccendit Abimelech præſidium Sichimorum, *Jud.9. f.* Et combuſtæ facies dicuntur hæreticorum, *Iſa.13.b.*

p Hi. ſ. Amo. 2. q Ru ſ. Amo. 2. r Hie ſ. Ier. 4.

Iudæi & hæretici ſenſus myſticos enervantes

Incendens Moab oſſa Regis Idumeæ uſque ad cineres, *Amos 2.a.* deſignat *p* Judæos & hæreticos, qui ſenſus regios in litera latentes, genealogiis quibuſdam, & traditionibus ſuperfluis enervant, atque comminuunt, & in pulverem redigunt. Item eos, qui *q* ſcandala ſuſcitant, ut faciant alios peccare.

Scandalizare. Diabolus. Hæreticus.

Adurens flatu ſerpens, ſignificat hæreticum, diabolum, *Deut.8.c. Joel.1.d.* Et ventus urens dicitur etiam *r* diabolus, aut hæreticus, *Jer.4.c.* Et etiam ſuggeſtio diabolica, *Exod.10.e.14.e.*

Suggeſtio diabolica

Comburens Rex librum Jeremiæ, *Jer.36.e.* typus eſt infidelium, legem Dei perdere nitentium. Sic combuſſerunt iniqui libros legis Domini, *1.Mach.1.g.*

Conflagratio mundi.

Succenſio urbis Hierico, *Joſ.6.d.* conflagrationem mundi futuram præfiguravit: quia Hiericho mundi typum gerere ſolet.

Comburens filios ſuos in holocauſtum, *Jerm.19.b.*

Exurens ignis cineres, *Levit.6.b.*

Accerſire, Accire, Advocare.

Deus vocans Ananiam. Prædicare fidem.

Accerſire, eſt ad ſe, vel ad alium quempiam vocare. Rariſſimam habet allegoriam.

Accerſiens Joſeph diſpenſatorem domus ſuæ, *Gen.44.b.* typus eſt Dei vocantis Ananiam, ut iret ad Saulum illuminandum, & baptizandum.

Accire ſcribas, & liberarios, *Eſther. 8.c.* eſt prædicare fidem. Et advocat Dominus infideles ad fidem per prædicatores, *Act.2.f.* Sic advocavit turbas, *Marc.7.c.*

Advocare

Conſolari animam. Advocare Hieruſalem *Iſa. 40. a.* eſt a conſolari animam, & ad ſpem cœleſtium erigere. Et advocans Jeſus parvulum, *Matt. 18. a.* Videtur conſolari humilem, & ad ſuperna erigere.

Advoat Deus cœlum deſurſum, & terram deorſum: quia *b* æqualiter judicabit magnos & parvos ſine perſonarum acceptione, *Pſal. 49.* Vel advocat cælum deſurſum, hoc eſt, judicaturos, & terram, hoc eſt, judicandos.

a Hie. ſ. Iſ 40. b Glo inter ſ. Pſalm. 49.

Accerſire fratrem defuncti, *Deut. 25. b.* eſt vocare populum Judæorum ad unionem eccleſiæ per fidem Chriſti.

Gentiles amplectentes fidem. Accerſiens Centurio Simonem Petrum, deſignat Gentiles libenter amplectentes fidem Chriſti & vocantes ad ſe prædicatores, *Act. 10. a.* Ad idem quodammodo pertinere poteſt, cùm Felix accerſivit Paulum, *Actor. 24. g.*

Accidere, Contingere, Evenire.

Accidere dicitur aliquid, quum præter ſpem evenit: quod & contingere dicitur: rarum eſt in allegoriis.

Defectus verbi Dei. Accidere dicitur ſterilitas, quum *c* eſt defectus verbi Dei, & prædicatorum, *Gen. 26. a.*

Incidere in carnis opera. Accidere peſtem, aut gladium filiis Iſraël, ſi non ſacrificent, aut ſi ſacrificent in Ægypto: *d* eſt incidere in opera carnis, & mundana mentem obtenebrantia, ſi quis non curet ſe à ſeculo, opere & affectu ſeparare, *Exod. 5. a.* Ad hoc poſſunt pertinere, quæ dicunt aliquid diverſi accidere, *Gen. 24. e. Tob. 7. e. Eſter. 6. d. Prov. 12. c. Exod. 32. a. Levit. 10. d. Eccleſ. 5. a. 22. Jer. 31. d. Thr. 1. a.* Et caſu dicitur accidere plaga, quum ii, qui videbantur mortui peccatis, *e* redeunt ad vitia. *1. Reg. 6. b.* Et accidit labor in itinere, quum quis fatigatur, aut tentatur in via Dei, *Exod. 18. b.* Et tentationes, *Act. 20. d.* Et contingit cæcitas ex parte Iſraël, *Rom. 11. c.*

c Ly ſ Ge. 26. d Cyr. de ado. in Spiritu ſancto. e Gr ſ. 1. Re. 6

Evenit Job, quod timebat, *Job. 3. d.* quia ſancti ſemper timent, ne diſpliceant Deo: & quum vident ſe in adverſis, putant ſe offendiſſe Deum.

Accedens dæmoniaco malum ab infantia, *Marc. 9. a.* ſignum eſt immolationis filiorum, quæ fiebat per gentiles.

Accidere Racheli juxta conſuetudinem fœminarum, *Gen. 31. e.*

Contingens portio ſubſtantiæ filium prodigum, *Luc. 15. c.*

Accingere, Cingere, Præcingere, Succingere.

Accingere eſt aliquid ad ſe applicare cingendo. Cingere verò eſt aliquid in modum zonæ corpori circumdare. Præcingere verò & ſuccingere, eſt fluctuantes veſtes ita corpori applicare, ut expeditus ſit homo vel ad opus, vel ad iter. Quia verò, quod allegorias attinet, parum hæc inter ſe differunt, ſimul hic conjunximus.

Chriſtus aſſumere naturam humanam. Accinctus gladio Gad prælians ante accenſorem equi, *Gen. 49. e.* deſignat Chriſtum, *f* qui ante Antichriſtum fuit accinctus: qui & retrorſus accingetur, hoc eſt, in ſecundo adventu. Dicitur etiam de verbo Dei, *Pſal. 44.* Accingere gladio tuo ſuper femur tuum: ubi *g* aſſumptio humanitatis deſignatur, quæ etiam ſignificatur, ſecundùm quod præcinxit ſe linteo, *Joan. 13. a. Iſa. 45. a.* Et dicitur Dominus præcinctus: quia *h* paratus ad opus noſtræ redemptionis, *Pſal. 92.* quando exultavit ut gigas ad currendam viam, *Pſal. 18.* Quemadmodum autem is, qui ſuper lumbos præcinctus eſt, aſtringit indumentum ad lumbos, ſuperfluam ſpeciem firmans, & proprio corpori adveniens: ſic primum decorem, propter adventum hic in carne, deinde fortitudinem, inquit, induit: ubi reſurrexit ex mortuis, non amplius ipſius humanitas ad paſſionem venit. Et propterea dicit præcinxit: ubi counit carnem ſuam in unam deitatem, in unam unitatem, in ſpiritum & divinum, & corporeum, in unum ſpiritualem effectum, & non habens diſſolutionem, ſicut ingreſſus eſt deinceps foribus concluſis. Dicitur etiam *i* accinctus potentia, *Pſal. 64.* & ad dandam fidelibus ſervis gloriam præcinget ſe: & faciet illos diſcumbere.

f Tertu. adve. Iuda. g Baſ. ſ Pſ. 44. Hie ſ Pſ 44. h Bed. G. 49. Au ſ. Pſ. 92. Epiph. 1. contra har. 20. 2. i Hil. ſ. pſ. 64.

Mundatio cogitationum. Præcinctus ad mamillas dicitur Chriſtus, *Apoc. 1. c. 15. f.* quia *k* in novo teſtamento etiam cogitationes mundari debent. Dicitur etiam præcinctus Chriſtus, quia adjungit ſibi Sanctos, *1. Pet. 1. c.* deſignatur etiam authoritas Regia in Chriſto.

k Au ſ. Apo. ho. 1 Haim ſ. Apo 1. Rup ſ Apo.

Fortes in verbo Dei. Accincti gladio dicuntur, qui virtutem *l* habent verbi Dei. Sic pugnabant accincti gladio verbi Dei Judæi adverſus hoſtes, dum ædificabant muros Hieruſalem, *Nee. 4. c.* Et accincti ad bellum coram Domino, dicũtur fortes in veritate, *Joſ. 4. c.* Ad hos dicitur *Epheſ. 6. c.* Succincti lumbos veſtros in veritate.

Apoſtoli & prædicatores. Et hi ſunt accinctus populus, *Hab. 3. d.* Dicuntur etiã accincti, quia *m* fortes ſunt adverſus dæmones, & ad cordis cogitationes frænandas, *De his Exod. 29. a. Lev. 8. a. 19. a. 2. Reg. 22. c. 3. Reg. 20. b. 4. Reg. 3. c. Job. 33. b. Pſ. 17. 1. Mac. 3. a. g. Iſa. 8. b. Actor. 12. b.* Et infirmi, qui accincti ſunt robore, *1. Reg. 2. a.* ſunt *n* Apoſtoli & prædicatores, qui ex infirmitate animi inſignẽ fortitudinem mutuati ſunt: quorũ fortitudo oſtenditur *Actor. 2. 5.* quum gaudium exiſtimabant tribulari, & pati pro Chriſto, *Jacb. 1. a. Iſa. 45. a.*

Gentiles. Infirmi etiam, qui accincti ſunt robore, intelligi poſſunt gentiles, *o* & qui cognoſcentes infirmitatem ſuam dicunt, Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum. Et gallus ſuccinctus lumbos, *Prov. 30. d.* deſignat prædicatores ſanctos, inter hujus noctis tenebras verùm malè nuntiantes, qui ſuccincti lumbos ſunt: quia à membris ſuis luxuriæ fluxa reſtringunt.

l Orig. ſu. Ioſ. ho. m. 5. Aug 17. civ. Dei 4. m Gre. 2. mor. 7. & ſ. 2. Re. 8. & 19. mor. 5. n Gre. mor. 7 & ſ. 1. Re 2 & 30. mor 5. o Or. ſ. 1. Re. 2

Angeli. Accincti etiam robore dici poſſunt *p* angeli in beatitudine confirmati: ut autem accinctus undique circumdatur, ſic angeli accincti dicentur: quia parati ſunt abſque ullo impedimento ad noſtrum miniſterium. Et *Apoc. 15. c.* Accinguntur circa pectora zonis aureis, hoc eſt, *q* charitate: quod intelligitur de prædicatoribus.

p Gr ſ. 1. Re. 2 q Ru 9. ſ. Apo.

Sacerdotes expediti verbo & opere. Accinctus eſt Aaron ſacerdos duplici baltheo, *Exod. 29. a. Lev. 8. a. 16. a.* quia *r* ſacerdotes debent eſſe expediti verbo, & opere. Et dicitur Deus circumcinxiſſe eum zona juſtitiæ, *Eccl. 45. b.* deſignatur autem, quòd omnia hæc, quæ dicuntur hujus mundi, & ex elementis corruptibilibus ſunt, femori, & parti inferiori alligari, & ſtringi debent, ut ſibi dimiſſa non propediant partem ſuperiorem ſacerdotis. Et cingit Deus byſſo, quum *ſ* ornat veritate, *Ezech. 16. b.*

r Georg Ven. Cant. 2. to. 3. ca 6. ſ Ori ſ Ezech. hom. 6.

Paratus ad opus. Præcinctus dicitur, qui paratus eſt ad opus, & iter, ut juvenis præcinctus, *Tob. 5. a. 3. Reg. 18. g. Luc. 12. e. 17. b.* Et præcingit Deus virtute, *Pſal. 17.* ne *t* veſtes cupiditatum impediant pedes ſenſuum, & manus operum: ut ſint etiam armati contra tentamenta diaboli. Succingere lumbos, eſt *v* expeditum eſſe ab impedimentis lacinioſæ vitæ & implicitæ, *Jer. 1. d. Prov 21. c.*

t Hie. ſ Pſ 17. v Tert ad ve. Marc. 4.

Pœnitentia. Accingere lumbos zona pellicea, aut ſacco: apertum eſt ſymbolum pœnitentiæ, *3. Reg. 20. e. 4. Reg. 1. b. Iſa. 15. b. 32. c. Jer. 4. c. 6. g. 49. a. Ezech. 7. e. 27. g. Joel. 1. b. Judit. 4. d. 1. Mach. 3. d. 10. e. Matt. 1. a.*

a Bed. Ex 12. Greg ſ Mat. ho 31. Phil. de ſacr Abel & Cain. Caſſia. li 2.c 2. b Hie. ſ Eze. 16 44 & ad Principiam. c Gre. ſ Ro 8 & He 13. — *Caſtitas.*

Accincti renes, a ſymbolum caſtitatis eſſe ſolent: quales debent eſſe eſuri agnum Chriſtum, *Exod. 12. b.* qui expediri eſſe debent ad agendas gratias, & properandum ad Deum. Sic accincti zona linea, *Lev.16.a. Apoc.13.f* Et accincti lumbis, *Job 38.a. 4.Reg.4.e. Iſa.32.c. Jerem 1.d.* Et accinctus David ephod lineo, *2.Reg.6.a.* Et Deus cingit byſſo, *Ezec.16.b.* Accinguntur autem byſſo renes, quoties b pinguia libidinis incentiva tenuanda ſunt: nihilque in eis craſſi humoris relinquitur. & implemus præceptum Apoſtoli dicentis, *Epheſ.6.c.* State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, quaſi aliis verbis diceret, byſſo. Et Dominus ad Apoſtolos loquitur, *Luc.12.e.* Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris. Niſi enim abſtrinxerimus fluentia lumborum reumata, lucernas in manibus habere non poſſumus. Samuel quoque accinctus ephod lineo, miniſtros novi teſtamenti deſignat, c qui debent eſſe puriores, *1.Reg.2.c.* Accingi etiam gladio ſuper femur eſt virginitatem ſervare, *Pſal 44.* Et accincti renes auro obrizo, mundiſſimam caſtitatem deſignant, *Dan.10.a.* Accinguntur autem in ſudore, *Ezech.44.e.* qui inviti bonum continentiæ ſervare.

d Gr. 12 mo 9 — *Cadere in libidinem.*

Præcingit Deus fune renes, quum d permittit cadere in libidinem eos, qui ſuperbiebant caſtitate, *Job.12.c.*

Multitudo vitiorum. Gravis punitio vel perpetua.

Accincti cilicio in malum, dicuntur habentes mentem vitiorum fetis obſitam, *Thr.2.d.* In maledictione autem peccatoris dicitur, *Pſal.108.* Fiat ei ſicut zona, qua ſemper præcingitur: quia ut zona tenet totum corpus, ita mali in inferno perpetuò tenebuntur à pœna, quam non poterunt evadere. Sic dicitur Deus cingere flagellis, *Job.19.a.* quum e tanta nos afflictio deprimit, ut ex nullius rei conſolatione reſpirare animus poſſit. Et accincti flammis dicuntur peccatores, f qui ſecum ferunt peccata, quibus puniantur, *Iſa.50.d.*

e Gre 14 mo. 18. f Hie ſ. Iſ. 50. g Fulg ſerm de confeſ. h Gr. 30 mo. 3 — *Machinationes malorum & hæreticorum. Principes Judæorum & perſecutores eccleſiæ*

Accinguntur mali adverſum bonos: & etiam hæretici, *Iſa. 8. b.* quum g adornant rationes aut alia machinamenta adverſus veritatem Eccleſiæ. Idem deſignat accinctus gigas enſe novo contra David, *2.Reg.21.c.* Sic dicitur ſuccinctus latro, *Eccleſ.36.d.*

Succingentes inimici Job quaſi capitio tunicæ, *Job.30.c.* deſignant h perſequutores eccleſiæ prohibentes prædicatores, qui ſunt velut collum ipſius eccleſiæ, ne vocem prædicationis emittant: ut fecerunt principes ſacerdotum Apoſtolis, *Actor.5.c.* Et cingentes viri Saul David in modum coronæ, *1.Reg. 23.d.* deſignabant Scribas, & Phariſæos, quum congregabantur adverſus Chriſtum.

i Hila Hier. Aug ſ Pſ 64. — *Coronari gloria.*

Accinguntur colles exultatione, *Pſa.64.* quum i martyres gloria, & honore coronantur: & quum homines ſublimioris virtutis ad cæleſtem gloriam elevantur.

Cingere dicebatur ſeipſum Petrus, cùm eſſet junior, *Joan.21.e.* Ubi deſignatur libertas operandi quidquid vellet. Ibidem dicitur ſuccinxiſſe ſe tunica, cum eſſet nudus.

Cincta vinea maceriæ, *Num.22.e.*

Diſcinctus contrarius eſt accincto. Quare quot modis dicitur accinctus, vel præcinctus, aut ediverſo modis ſumi poterit diſcinctus, *ut 3.Reg.29.b.* Diſcinctus dicitur, qui eſt jam reſolutus a bello, aut qui ineptus eſt ad bellum.

k Ricar de S. Victo de 12. Patr. 23.

Accingitur Gad ad præliandum, quum k per temperantiam & diſciplinam, ſenſuum diſſolutio reſtringitur, *Gen.49.c.*

Accipere, Capere, Recipere, Suſcipere, Sumere, Aſſumere, Tollere.

Accipiendi verba, quæ parum inter ſe ſignificatione differunt, hic conjunximus. quæ in allegorias admittuntur ſecundum accipientem, & id, quod accipitur. Accipere autem interdum eſt adipiſci, *Gen. 27.e.* Accipit benedictionem tuam. Accipit etiam, cui aliquid advenit. *Job. 34.b.* Quid de manu tua accipiet? Item accipere, aſſequi. *Ma. 10.a.* Gratis accepiſtis, gratis date. Affici *Job. 4.a.* Forſitan moleſtè accipies. Audire, *3.Reg.1.b.* Veni accipe conſilium meum. Auferre, *Num. 16. c.* Nec aſellum acceperim. Conſequi, *Num. 21.g.* Cadaver integrum accipiet. Deſtinare, *Gen. 21.c.* Accepit illi mater ſua uxorem. Ducere. *Gen. 6.a.* Acceperunt ſibi uxores. Eripere, *Pſalm.17.* Miſit de ſummo, & accepit me. Exquirere. *Num. 17. a.* Accipe ab eis virgas. Intelligere, *Deuter. 23. a.* Accipiunt de doctrina. Pati *2.Par.22 b.* Multas plagas acceperat. Præferre, *Deut.16.d.* Non accipies perſonam. Recipere. *Num.18.b.* Quum acceperis decimas à filiis Iſraël. Sentire, *Iud. 16.b.* Cum odorem ignis acceperit. Sortiri, *Gen. 14. d.* Accipient partes ſuas. Sumere, *Gen. 21. d.* Septem agnos accipies. Uſurpare, *Iud.9.b.* Super nos regnum accipe. Capere autem aliquando eſt accipere, *Num.31.b* Tulerunt prædam, & univerſa quæ ceperant. Audire, & ſentire, *Iud.14.c.* Senſu aurium caperet. Comprehendere, *Joſ.11.c.* Reges quoque earum cepit. Continere. *Gen.13.a.* Nec poterat eos capere terra. Contingere. *Luc.13.g.* Non capit prophetam, &c. Convivari. *2.Reg.3.g.* Cibum capere cum David Decipere. *Proverb. 6.a.* Ne capiatis nutibus illius. Ducere *Ezech 23 d* Filios tuos & filias tuas capient Fructificare. *Ioan 8.e* Sermo meus non capit in vobis Intelligere, *Math.19 b* qui poteſt capere, capiat. Irretire *Exod.22 b* Aucupio ceperit feram Occupare. *Deut.2.c* Donec capias civitatem Poſſidere. *Pſal. 36* Hæreditate capias terram Rapere, *Iob 39 a* Numquid capies leænæ prædam? Sumere pœnas, *Prov 10 a* In inſidiis ſuis capientur iniqui. Aſſumere etiam eſt accipere *Gen 83 c.* Thamar aſſumpſit theriſtrum Addicere, *Exo 12 a* Aſſumet vicinum ſuum. Deſtinare *Actor 13 a* In opus ad quod aſſumpſit eos Jurare, *Exod 20 a.* Non aſſumas nomen Domini Dei tui in vanum. Lamentari *Ier 9 c* Super montem aſſumam fletum *Math d.* Unus aſſumetur, & unus relinquetur Vendicare *Exod 6 b* Aſſumam vos in populum Sumere itidem eſt accipere, *Gen 27 a* Sume arma tua Acceptare. *Pſal.81* Facies peccatorum ſumitis Arrogare, *Hebr. 5.a* Nec quiſque ſibi ſumit honorem Auferre, *Ioſ 4 d.* Quod de Jordanis alveo ſumpſerant Comedere, *Marc 14.c.* Sumite, hoc eſt corpus meum. Conducere, *Nee 5 a.* Mutuo ſumamus pecunias Ducere, *Hoſ. 1 a* Sume tibi uxorem fornicariam Eligere, *Geneſ 15 b.* Sume mihi vaccam triennem. Incurrere *Prov. 22 d* Sumas ſcandalum animæ tuæ. Invadere, *2 Regum 12 a.* Parcens ille ſumere de ovibus, & de bobus ſuis. Invehere, *Pſalm.48* Quum interierit, non ſumet omnia Punire. *Tob 3 a.* Non vindictam ſumas de peccatis meis Quærere, *Iudith 15 a.* Fugæ præſidium ſumunt. Repetere, *Ioan 10 c* Pono animam meam, & iterum ſumo eam. Uti *Iſa.14.b.* Sumes parabolam iſtam contra Regem. Suſcipere autem interdum eſt acceptare, *1 Regum.25.e* Suſcipe benedictionem hanc. Admittere, *Ioſu 22 f* Libentiſſimè ſuſceperunt. Adjuvare, *Pſalm 68.* Salus tua Deus ſuſcepit me Approbare *Exod 22 b* Suſcipietque Dominus juramentum. Aſſumere. *Iud.17 a.* De manu mea ſuſcipiat filius meus. Conſequi, *Gen. 16 a.* Si fortè ſaltem ex illa ſuſcipiam filios Deſcendere, *Pſalm. 128.* Suſcepiſti me de utero matris meæ. Exaudire, *Gen.19 c.* Ecce jam in hoc ſuſcepi preces tuas Glorificare, *Deuteron. 33 b.* Et opera manuum illius ſuſcipere. Pati, *Eccleſiaſtici 3 b* Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui Perſequi. *Pſal 16.* Suſceperunt me ſicut leo paratus ad prædam. Salvare. *Pſalm 38.* Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me Sumere.

Digitized by Google

mere, *Gen.* 33. *c.* Suſcipe benedictionem, quam attuliſt tibi. Suſtentare, *Pſal.* 17. Et dextera tua ſuſcepit me. Tollere verò eſt abſcindere, *Num.* 24. *a.* Tolletur propter Agag Rex ejus. Aſſumere. *Gen.* 24. *d.* Ut tollerem eam mihi uxorem. Auferre, 2. *Reg.* 2. *a.* Tolle tibi ſpolia ejus. Eruere. *Matth.* 24. *b.* Non deſcendat tollere aliquid de domo. Eximere, *Exod.* 29. *d.* Tolles adipem de ariete. Extollere. *Luc.* 12. *d.* Nolite in ſublime tolli. Portare. *Ioſ.* 3 *b* Tollite arcam fœderis, & præcedite. Proferre, *Exod.* 12. *a.* Juxta quem ritum tolletis hædum. Recipere, *Luce* 12. *d.* Tollis quod non poſuiſti.

Liberans Deus de tribulatione & tentatione. Aſſumens eccleſiam. Salvans Iudæos & gentiles.

Accipere dicitur Deus, quum liberat à tribulationibus: & ſuſcipere, quum quaſi lapſantem hominem in tentatione ſuſtinet, ne cadat: ut qui ſuſtineret puerum nutantem. Aſſumit etiam quum ſibi conjunxit Eccleſiam in ſponſam: & ſalvando Judæos, & Gentiles, *Pſalm.* 17. 48. 77. 88. 117. *Ioan.* 14. *a.* *Roma.* 14. Et aſſumit Deus de aquis multis, cùm eripit à tentationibus. Et aſſumpſit Deus unum de civitate, & duos de cognatione, *a* cùm eligit reliquias Iſraël, *Ier.* 3. *e.* Et aſſumit pauperem, eum liberando & defendendo. *Eccl.* 29. *b.* Et ſuſcipit manſuetos: & quos ſuſcipit, ſuper inimicos exaltat. *Pſal.* 3. 10. 47. 118. 145. 146. Et ſuſceptor Chriſti dicitur Pater, cui ſpiritum commendavit. Et dicitur ſuſceptor ejus de utero matris: quia *b* ſemper fuit cum Deo: & quia in utero matris aſſumpta eſt humanitas, *Pſalm.* 53. 61. Suſcipit autem aliquem in patientia ſua, quum permittit eum affligi à reprobis: nec tamen eum deſerit. *Ier.* 15. *c.* Et ſuſcipit faciem alicujus, cùm *c* ejus acceptat orationes, & pœnitentiam, *Malac.* 1. *c.* Sic ſuſcepit faciem Job, hoc eſt, Chriſti, *d* ab omnibus adverſis eum liberando, *Iob.* 42. *c.* Et orans Jonas, ut tolleret Deus animam ſuam, *Ionæ* 4. *b.* deſignat *e* Chriſtum dicentem: In manus tuas commendo ſpiritum meum. Et ſuſcipiens nubes Chriſtum, eſt pater ipſum refrigerans, *Act.* 1. *b.* Et aſſumpſit ſpiritus Ezechielem, *Ezech.* 3. *c.* Aſſumpſit etiam homo nobilis ſibi regnum; quum Chriſtus accepit cœlum, vel gentes, *Luc.* 19. *b.* 2. *Petr.* 1. *d.* Et aſſumpſit Jeſus Petrum, & Jacobum, & Joannem, *Matt.* 17. *a.* quum per amorem ſibi eos conjunxit. Et quum colligit electos ex omnibus gentibus. Sic aſſumpſit duodecim diſcipulos, *Matth.* 20. *c.* *Luc.* 18. *d.* Et aſſumitur unus relicto alio, quum unus ad Deum trahitur, & alius in reprobatione relinquitur. Et aſſumitur una molens, relicta alia, quum aſſumitur eccleſia, relictâ ſynagogâ, *Matth.* 24. Et aſſumens Zacharias duas virgas, quarum alteram decorem, alteram funiculum vocavit, *Zach.* 11. *d.* deſignat *f* Chriſtum paſtorem, qui decora & pulchra vocatione vocavit gentes, & pavit Iſraëlem, qui dicitur funiculus hæreditatis ejus. Et accipiens Iſaac uxorem filiam fratris Abrahæ patris ſui, *Gen.* 25. *c.* eſt Chriſtus adjungens ſibi eccleſiam ex gentibus. Idem eſt quum accepit Moyſes Sephoram uxorem, *Exod.* 2. *d.* Et Samſon accipiens uxorem Philiſtæam, *Iudith.* 14. *a.* Et tollens David Bethſabe occultè, 2. *Reg.* 11. *a.* Deſignat *g* Chriſtum, aſſumpta carne, adjungentem ſibi eccleſiam, ut falleret principem mundi. Et ſumens Hoſias uxorem fornicariam, *Hoſ.* 1. *a.* deſignat *h* Deum aſſumentem ſynagogam in populum peculiarem. Aſſumit etiam in populum per baptiſmum, *Exod.* 6. *a* 19 *a.*

a Hie. ſ. Ier. 8. Ori. ſ. Matth. ho. 3. 30. Hila. ſ. Mat. Can. 17. & ſ. Pſal. 62. 68. Am ſer. 5. 61. & ſ. Lu. 2.
b Aug. ſ. Pſ. 45. 138. Ber. ſ. Pſ. Qui habit. ſer. 2.
c Hie. Iob. 42.
e Hie. Iona. 4.
f Hie. ſ. Za. 18

Baptiſmus.

g Amb. apo. David 3.
h Hie. ſ. Oſ. 1. Aug. ſer. 86.

Incarnatio Chriſti.

Accipiens Dominus David, *Pſal* 48. deſignat *i* incarnationem filii Dei ex ſtirpe & ſemine David. Et ipſum filium dicitur pater ſuſcepiſſe: *Iſa.* 42. *a.* Et dicitur ſuſcepiſſe dextra Dei, hoc eſt, verbum humanitatem, *Pſalm.* 62. 68. 138. Et ſuſcepit Iſraelem dextera juſti Dei, quum Chriſtus aſſumpſit naturam humanam ex Iſraël, *Iſa.* 41. *c.* Et dicitur ſuſceptor noſter, *k* propter aſſumptam humanitatem, *Pſ.* 45. 61. *Hoſ.* *a.* Cepit, & ſanabit nos. Et dicitur Deus tuliſſe hominem, *Gen.* 2. *c.* cùm verbum Dei aſſumpſit carnem, & factum eſt caput Eccleſiæ. Et dicitur aſſumpſiſſe Zorobabelem, *Agge.* 2. *d.* quia aſſumpſit *l* carnem de ſtirpe Zorobabel. Et Dominus dicitur eſſe aſſumptio noſtra propter aſſumptam noſtram naturam, *Pſ.* 88. Et accepit Chriſtus linteum, quum *m* formam ſervi accepit, *Ioan.* 13. *a.* *Phil.* 2. *b.* Et homo quem aſſumpſit Deus, *Pſ.* 64. eſt humanitas *n* aſſumpta à verbo Dei: vel eccleſia, quæ eſt unum corpus Chriſti. Suſcipiens autem ſacerdos à filiis Iſraël, quæ immolanda erant, *Lev.* 16. *b.* deſignat *o* Chriſtum ſecundum carnem aſſumptũ ex filiis Iſraël, ut offerretur pro peccatis noſtris. *Rom.* 9. *a.*

i Baſi. ſ. Pſ. 48. Aug. ſ. Pſ. 45. 138. Ber. ſ. pſ. Qui habita. ſer. 2.
k Ru. ſ. Hoſ. 6.
l Hie. ſ. Agg. 2.

Eccleſia. Impletio prophetarum.

Accipiens agnus librum de dextera ſedentis in throno, *Apocal.* 5. *b.* eſt *p* Chriſtus opere complens myſteria de ſe prophetata. Sumens autem Moyſes de ſenioribus, *Exod.* 18. *b.* deſignat *q* adjunctos legi Prophetas in prænuntiandis myſteriis per Chriſtum implendis. Et ſumens Iſaias librum grandem. *Iſa.* 8. *a.* eſt oſtendens vim prophetiarum de Chriſto.

m Au. ſ. Io. 18.
n Aug. pſ. 84. Arnob. ib.
o Iſy. ſ. Le. 16.
p Aug. ſ. Apo. hom. 4.
q Ori. ſ. Exod. ho. 11.

Spiritus ſanctus procedit à filio, & filius à patre. Dans Chriſtus doctrinam.

Accipere dicitur Spiritus ſanctus de Chriſto, vel de eo, quod eſt Chriſtus, *Ioan.* 16. *c.* quia eandem naturam habet, ſed *r* ab ipſo, & à patre. Et filius accipit à patre, quia naturam patris per generationem accipit à patre, *Apoc.* 1. *g.* 2. *Pet.* 1. *d.* Et ſumens Moyſes aquam fluminis, inſinuat filium Dei ex patre, ceu flumine ortum, *Exod* 4. *b.*

r Glo. ord. ſ. Ioan. 16. Cyr. de incar. unigeniti. 27.

Accipiens Jeſus panes, ut diſtribuerentur, eſt dans doctrinam audientibus diſtribuendam, *Matth.* 15. *d.* 26 *c* *Marc* 8. *a* 14. *e* *Luc* 22 *e* *Ioan* 6. *b.* 12 *d* Idem deſignavit tollens Abraham panem, & utrem. *Gen* 21 *b* Et tollens Moyſes panem de caniſtro, *Lev* 8 *e* Idem deſignatur *Iud* 6. *d.* Tollere autem unum pugillum plenum ſimilæ *ſ* eſt habere ſcientiam juxta menſuram fidei. *Levit.* 2. *a* 6. *b.* deſignavit etiam Chriſtus per acceptionem panum, ſe prius impleſſe quod docuit.

ſ Glo. ſ. Mat. 15.

Offerens Chriſtus paſſionem ſuam, Imitari Chriſti paſſionem. Oblatio ſanguinis & paſſionis Chriſti. Chriſtus redimens genus humanum.

Accipiens Jeſus calicem, eſt offerens paſſionem ſuam pro nobis, *Luc.* 22 *b* Accipiunt autem alii calicem ab eo, quum *t* participes fiunt paſſionis ejus. Item martyres, & patientes labores pro Chriſto, & omnes qui ejus paſſionem imitantur: qui omnes dicere poſſunt, Calicem ſalutaris accipiam, *Pſ.* 115. Sumens etiam Moyſes ſanguinem agni, vel vituli, vel etiam arietis, aut capræ: ſumptionem ſanguinis Chriſti, aut oblationem ſignificat, *Exod.* 12. *a* 24 *a* 29 *b.* *Levit.* 4. *f.* 8. *d.* 14. *c.* Et ſumere duos turtures, vel duos pullos columbarum eſt offerre Chriſtum & ſeipſum in holocauſtum, Chriſtum quidem paſſionis ejus memoriam agendo ſeipſum autem, pro peccatis macerando, *Levit* 12 *d* 15 *b* Tollere quoque vitulum de armento, eſt offerre Chriſti paſſionem. Sic tollere agnum, & hædum, & arietem. *v* *Gen.* 8. *d.* 18 *a* *Exod* 12 *a* 29 *a* *Lev* 9 *a* 14 *b* *Deut.* 21 *a.* Tollens verò Samuel lapidem, qui dictus eſt adjutorii, eſt *x* prædicator offerens, vel præponens Chriſtum, & ejus paſſionem, 1. *Reg* 7 *c.*

t Orig. ſ. Re. 8. Baſil. Arno. Aug. ſ. Pſ. 115.
v Ambr. 1. de Abraham 5. & de Abra. 8.
x Gr. ſ. 1 Re. 7

Tollens dives ovem pauperis, 2 *Reg.* 12 deſignat Chriſtum *y* redimentem genus humanum.

y Ambr. apo. Dau. 15.

Reſurrectio Chriſti. Acceptatio divina.

Sumens Chriſtus pennas diluculo, *Pſal* 138 eſt *z* reſurgens à mortuis: vel aſcendens in cælum. Et aſſumptio matutina deſignat *aa* reſurrectionem, & aſcenſionem Chriſti, *Pſal* 21. *in titulo.*

z Hil. ſ. pſ. 138.
aa Hie. ſ. pſ. 21.

Suſcipiens Moyſes de manibus Aaron, & filiorum ejus holocauſtum, *Exod* 29. *d.* *Levitic* 8. *f* deſignat acceptationem divinam eorum, qui ſe in totum offerunt Deo: Et ſuſcipiens Sacerdos ſanguinem à leproſo, aut etiam duos hircos à populo: eſt Chriſtus acceptans pœnitentiam. *Levit.* 14. *c.* 16 *b.*

Amb. ſer. 3.

Aſſumens.

Accepiſſe dicitur Chriſtus dona in hominibus, *Pſa.* 67. quum accepit *bb* gentes in hæreditatem: vel acce-

bb Hil. ſ. pſal. 67.

Chriſtus gentes, dans eis dona.

accepit dona ſecundùm humanitatem hominibus diſtribuenda, unde & de plenitudine ejus omnes accipimus, *Joan. 1. d. 1. Cor. 15. c. Gal. 1. c.* Et aſſumpſit ex eis in Sacerdotes & Levitas, quum *a* ex eis inſtituit miniſtros in eccleſia, *Iſa. 66. g.* Et dicitur tuliſſe eos de gentibus, *Ezec. 63. e.* Et aſſumens Ezechiel duo ligna in manu ſua eſt *b* Chriſtus aſſumens duos populos, è quibus fecit unum. *Ezech. 37. e.* Accipiens autem Jacob benedictionem Eſau, *Gen. 37. f.* eſt populus Chriſtianus ſuffectus populo Judæorum. Et accipiens alter Epiſcopatum Judæ, *Pſal. 108.* Eſt vel Matthias pro Juda aſſumptus in apoſtolatum: vel populus gentilis aſſumens fidem, quam populus Judæorum amiſit. Et aſſumere vicinum ad eſum agni, *Exod. 12. a.* eſt admittere gentilem populum ad fidem unius mediatoris Chriſti: Recepit Hieruſalem ſorores ſuas Sodomam, & Samariam. *Ezech. 16. g.*

a Hie. ſ. Iſ. 66.
b Hie. Ezec. 37.

Veniens Chriſtus ad judicium.

Accipere dicitur Chriſtus tempus, *Pſal. 74.* quum *c* veniet ad judicium adverſus impios. Et dicitur ipſe accipere, quia pater omne judicium dedit filio, & hoc ſecundùm humanitatem.

c Hie. Aug. ſ. Pſ. 74.

Vincens Chriſtus diabolum.

Capiens ſerpentem in oculis quaſi hamo. *Job. 40. e.* fuit *d* Chriſtus diabolo carnem exhibens, & divinitatem celans: & dum cepit ille quod appetiit, & tentus eſt, & peremptus, quod non vidit. Sic captus eſt Holophernes laqueo oculorum ſuorum, *Judith. 9. c. 10.* Et capiens Joſue omnes & omnem terram: eſt *e* Chriſtus vincens in nobis omnia vitia. *Joſ. 11. d.* Sic cepit David arcem Sion. *2. Reg. 5. b.* Et Rabbath filiorum Amon, *2. Reg. 12. g.* Et Judas cepit Baſan, *Jud. 1. d.* Et Simon civitatem Bethſuram. *1. Mach. 11. g.* Et capientes prædam, ſunt *f* Apoſtoli convertentes infideles, *Iſa. 9. a.* Sic capere captivitatem, *Pſal. 67.* Et capere leænæ prædam, *Job. 38. d.* eſt convertere multos ex gentibus, aut ex Judæis, qui à diabolo tenebantur. Accipit autem Jeſus prædam à forti, quum vicit diabolum, *Iſa. 49. g.* Et capta eſt ſynagoga nocte, hoc eſt, *g* in tenebris erroris ſui, *Iſa. 27. a. juxta ſeptuaginta.* Et tollit flagellum inundans malos, *Iſa. 28. e.* quum nequeunt effugere Dei punitionem. *Ezech. 33. b. 39. f.*

Diſcipuli convertentes infideles.

d Gr. ſ. 1. Reg. 11. & 33. Mor. 10.
e Orig. ſ. Joſ. Ho. 15.
f Hier. Iſa. 9.
g Hie. ſ. Iſ. 27.

Humilians Deus ſuperbientem.

Capit Deus quaſi leænam, *Job. 10. c.* quum homo *h* acceptis virtutibus erigitur. Sed mira diſpenſatione divinæ pietatis, ante ejus oculos res quælibet, ut corruat, ordinatur: dumque per culpam aliquam aliquid appetit, quaſi leæna prædam in fovea concupiſcit, ac ſuâ ſponte inhians in eam cadit. Sed ſurgere viribus non valet: quem nihil ſe eſſe ex ſeipſo conſiderantem, ſuperna miſeratio captum quaſi à fovea vehit: *i* qui hunc, infirmitate cognita, ad veniam reducit. Et cùm liber homo per cibum ſibi mortem intulit, reductus ad veniam ſub cavea diſciplinæ melius clauſus vivit. Sic dicit. *Hoſ. 5. c.* Ego capiam, & vadam, & tollam.

h Gre. 9. Mor. 41. 42.
i Ru. ſ. Hoſ. 5.

Exercitatio & profectus in virtutibus.

Tulit Deus hominem, ut poneret in Paradiſo. *Geneſ. 2. c.* quum *k* inſpiravit homini proceſſus, & incrementa virtutum. Tollens autem Jacob, ſubſtantiam Laban. *Gen. 31. a.* deſignat exercentes virtutes, quas alii negligunt. Et ſumentes filii Jacob de optimis terræ fructibus, *Gen. 43. c.* deſignare poſſunt eos, qui perfectæ religionis inſtituta cum ſupernæ contemplationis ſtudio laudabiliter vivendo, exequi conantur. Idem deſignare poſſunt exploratores ſumentes de fructibus terræ Chanaan, *Deut. 1. d.* Et ſumere multicolores veſtes, eſt *l* exercere virtutes, *Ezech. 16. b.* Accipere autem Jeſum in ulnas, aut aliter, eſt *m* exercere opera illi accepta, *Math. 2. c. Luc. 2. c. Joan. 5. g. 6. b. 13. e. 18. f. 19. b. g.*

k Am. de par. 4. & ep. 4. & exho. ad vir.
l Ori. ſ. Ezec. ho. 7.
m Am. ſ. Lu. 2.

Sacrificia carnalia non acce[illegible]

Non accipit Deus vitulos à domo noſtra, *Pſal. 49.* quia bonorum noſtrorum non eget: nec placatur ſanguine hircorum, aut vitulorum, ſed ſacrificio laudis. Nec capit odorem cœtuum, hoc eſt, *n* Judæorum, aut hæreticorum, qui pravè Deo ſacrificant, quum perversè de eo ſentiunt. *Amos 5. f.*

n Hi. ſ. Amo. 5.

Vincere & convertere infideles.

Capiunt eos, qui ſe ceperant. *Iſa. 14. a.* quum *o* fideles revincunt eos, qui ſe ſophiſmatibus antè deceperant. Et capiunt exactores ſuos, qui eos, qui omnia lucri cauſa faciunt, redigunt in ſervitutem. Et capiunt leonem non ſine vulneribus, *Ezec. 19. a.* qui poſt lapſum in adverſarium fortiores inſurgunt. Idem capere vindictam de hoſtibus, *Eſther. 8. d. Pſal. 34.* Et capere prædam, *Num. 3. c. Iſa. 8. c.* Et ſapientes. *Jer. 8. d.* Capit autē Deus, & non eſt qui poſſit eruere, *Hoſ. 5. d.* quum *p* eum, quem ad ſe convertit, nemo poteſt pervertere, niſi ipſe proprio arbitrio conſentiat.

o Hie. ſ. Iſ. 14.
p Hie. ſ. Hoſ. 5.

Baptizari.

Tollere Moyſen de aqua. *Exod. 2. b.* eſt ſuſcipere fidelem *q* de baptiſmo. Vel deſignatur Eccleſia ex gentibus, excipiens Chriſtum ad fontem baptiſmi.

q Glo. inter. ſ. Exod. 2.

Diſcutere initia operum & exigere bona opera.

Accipere primitias rerum pretioſarum ab ultroneè offerentibus, *Exod. 25. a. 4. Reg. 12. a.* eſt, quum ſacerdotes diſcutiunt initia operationum noſtrarum, ut tanquam Deo accepta ipſi offerantur. Et accipiens Pontifex partes de manu ſacerdotum, *Eccl. 50. b.* eſt exigens bona opera à miniſtris Eccleſiæ. Et accipit pecuniam à filiis Iſrael. *Exod. 30. b. 35.* cùm exigit bona opera à fidelibus.

Accipere verbum Dei.

Accipiens Judas gladium ſanctum ab Jeremia, *2. Mach. 15. c.* deſignat acceptionem verbi Dei ad expugnandas adverſarias poteſtates. Idem eſt cùm monet Iſaac Eſau, ut accipiat arma. *Gen. 27. a.* De his *3. Reg. 22. e. Ezech. 5. a. Jud. 7. a. 14. b.* Sic monet Apoſtolus, ut accipiamus armaturam Dei, & ſcutum fidei. quod etiam explicans dicit accipere doctrinam, *Eph. 6. c. Phil. 3. c. 1. Theſſal. 2. c.* Accipientes etiam Ægypti ſemina ab Joſeph ad ſerendos agros. *Gen. 47. e.* deſignant accipientes verbum *r* Dei ad fructificandum in bonis operibus qui prius operibus carnis ſerviebant in Ægypto. Idem promittit Deus, *Ezech. 36. c.* Suſcipere etiam pecuniam: eſt accipere verbum Dei, *Exod. 22. b.* Et accipere lampades & oleum: eſt accipere *ſ* doctrinam ſufficientem ad ſalutem, *Mat. 25. a.* Ad hæc pertinent, aſſumere volumen fœderis aut legis: vel librum, vel teſtamentum Dei, aut ſermones Dei. *Exod. 24. b. Deut. 31. f. Eſdr. 9. f. Pſ. 49. Jer. 36. a. Ezec. 3. c.* Suſceptio autē matutina eſt accipere rudiora *t* præcepto. *Pſ. 12 in tit.*

r Glo. inte. ſu. Gen. 47.
ſ Ori. ſ. Mat. Ho. 32.
t Amb. ſer. 3.

Accipere dona Spiritus ſancti.

Accipere Spiritum ſanctum, eſt gratiam ejus & dona accipere, *Joan. 7. f. 14. b. 20. f. Actor. 1. a. 2. f. 19. a. Galat. 3. a.* Sic accipiunt electi ſpiritum adoptionis, *Rom. 8. c.* Et accipiunt benedictionem, hoc eſt, vim fructificandi, ſicut terra, *Heb. 6. d.* Et accipiunt de præda accipientes dona Spiritus ſancti. *1. Reg. 30. g. 4. Reg. 5. d.* Idem eſt de accipientibus *u* talenta, *Math. 25. b.* Accipere autem mutuum eſt accipere doctrinam ab alio docente. *Deuter. 16. a. 4. Reg. 6. a. Proverb. 22. a.* Suſcipiunt autem boni miſericordiam Dei in medio templi ejus, *Pſalm. 47.* quia ipſi ſunt *x* in medio Eccleſiæ, cùm mali ſint in extremis.

u Ori. ſ. Mat. Hom. 33.
x Au. ſ. Pſ. 47.

Sepeliens corpus Chriſti.

Accipiens homo granum ſinapis. *Math. 13. d.* eſt Joſeph *y* ab Arimathæa accipiens corpus Chriſti ad ſepeliendum.

y Am. ſe. 2.

Sumentes Aaron, & Hur lapidem, ut ſupponerent Moyſi, *Exod. 17. c.* deſignant prædicantes Chriſtum eſſe finem, & fundamentum legis.

y Gl. ord. ſ. Exod. 18.

Imitari patriarchas. Canticum cordis.

Sumere duos lapides onychinos, eſt fidem, *z* & vitam patriarcharum imitari, *Exod. 28. b.*

Sumere Pſalmum & dare tympanum, eſt *aa* accipere ſpirituale canticum cordis, & reddere temporalem macerationem corporis. *Pſ. 80.* vel eſt *bb* accipere operationem bonam à gratia Dei. Sic ſumens Maria ſoror Moyſis tympanum. *Exod. 15. c.* eſt laudans Deum cum carnis maceratione. Et ſumens Tyrus citha-

z Gr. 32. mor. 22.
bb Au. ſ. pſal. 80.

citharam. *Iſa.13.d.* eſt laudans Deum cum vera pœnitentia. Sumere etiam *Pſalmum*, eſt accipere ſpiritualia & doctrinam aptam ad laudandum Deum.

Intentio bona.

Accipiunt oleum in vaſis ſuis, qui *a* bonam habent intentionem in corde, qua exercent bona opera, quærentes gloriam in conſcientia, non in oculis hominum: & gaudentes de bonis operibus in gloriam Dei factis. *Matth.25.a.*

Accipere fœlicitatem.

Accipere ſingulos denarios, eſt *b* acquirere fœlicitatem æternam: quod etiam eſt accipere mercedem. & accipere bravium. *Matth.20.b.1.Cor.3.b.Coloſſ.3.d.Jac.1.* Sic accipit diadema is, quem Rex vult honorare. *Eſther.6.*r. Idem accipere regnum decoris. *Sap.5.c.* Et accipere coronam. *Apocal.2.a.3.e.* Et accipere aquam vitæ gratis. *Apoc.22.d.* Et hæreditate capere terram. *Pſalm.36.Hebræ.1.d.* & accipere ſtolam gloriæ: quod etiam eſt conſummatæ virtutis eſſe. *Eccl.50.b.* & accipere hæreditatem *Jeremiæ 12. d.* quod etiam eſt *c* aſſumere ſtatum Clericorum, ſeu dignitatem Eccleſiaſticam. Ad ſuperiora etiam pertinent accipere repromiſſionem: & accipere calculum, & nomen novum. *Hebræ.9.c.11.c. Apoc.2.c.*

Accipere dignitatem Eccleſiaſticam.

Ceſſans dolor corporis.

Et aſſument Sancti pennas ut aquilæ. *Iſa.40.g.* quia renovabuntur in felicitate. Et accipientes fratres Joſeph partes ab ipſo. *Geneſ.43.g.* deſignant Sanctos accipientes ſingulos gradus fœlicitatis à Chriſto ſecundùm merita. Tollere autem ſummam filiorum Iſrael. *Exod.30.b.* enumeratio erit electorum. Porrò accipere centuplum. *Matth.19 d.* eſt *d* in hac vita bona ſpiritualia accipere, quæ pluſquam centuplo ſuperant bona temporalia. Tollere lectum ſuum, ſeu grabratum. *Matthæi 9.a. Marci.2.b. Luc.5.e. Joannis 3.b.* deſignat *e* infirmitatem, & dolorem in fœlicitate abeſſe à corporibus. Tollite etiam grabatum ſuum, qui portat onera proximi ex charitate, ſervando illud Apoſtoli: Alter alterius onera portate. Tollit præterea grabatum ſuum, qui baptizatus adhuc vivens in corpore premitur onere peccatorum, aut ſaltem tentationibus. Et ſanus portat, ubi infirmus jacuerat: quia Divino adjutorio ereptus à vitiis, ejuſdem carnis contumelias, poſtmodum tolerat, in cujus deſideriis prius requieſcebat. Vel, quod idem eſt, portat, in quo portatus eſt, *f* qui ſanatus portat contumeliam carnis, in qua prius jacebat ægrotus.

Portare onera proximi.

Portare contumelias carnis.

Crucifigere affectus.

Flagellari.

Accipere crucem ſuam, eſt *g* crucifigere paſſiones, ſeu affectus, & labores ſuſtinere pro Chriſto. *Matth.10 d 16.d. Marc.15.b. Luc.9.c.* Idem eſt tollere jugum Chriſti. *Matth.11.d.* Accipere autem, quod applicitum fuerit, *Eccleſiaſt.2.a.* eſt flagella Dei patienter ſuſtinere. Recipere dicitur juſtus in terra: *h* quando flagellatur. *Prov.11.d.* Si juſtus in terra recipit, quantò magis impius & peccator? 1. *Petr. 4.d.*

Spes in antiquis Patribus.

Capiens vas manna gomor unum. *Exod.16.g.* deſignat ſpem vitæ æternæ quam omnes juſti ante adventum Chriſti in quinque ætatibus habuerunt. Sic capientes hydriæ metretas binas vel ternas. *Joan.2.a.* deſignant ſpem cum timore, & fidem trinitatis in antiquis Patribus. Sumens autem Moyſes vas ad reponendum manna. *Exod.16.g.* deſignare poteſt legem præparantem corda ad ſuſcipiendam Chriſti gratiam.

Orare.

Confiteri peccata.

Tollere ſecum verba. *Hoſ.14.a.* Eſt *i* accipere orationes, & facere delictorum confeſſionem. Aſſumit autem laudem. *Jer.7.d.11.c.* qui *k* intercedit pro aliquo. & qui laudando Dei miſericordiam, quam exhibuit prioribus partibus, eam in præſenti implorat.

Separari à terrenis, & elevari ad cæleſtia.

Aſſumunt pennas & aquilæ confidentes in Domino. *Iſa 40.g.* quum *l* contemplando volant ad cæleſtia. Aſſumit etiam ſpiritus Prædicatorem. *Ezech.3.c.* quum ejus mentem in amore Dei omnipotentis elevatam à terrenis jam deſideriis alienam reddit: ut nihil agere libeat, niſi ea quibus ſpiritualia congreget, & ad regna cæleſtia quotidiani ſui operis fructum portet. Tollitur autem ferrum de terra. *Job.28.a.* cùm *m* fortis propugnatur Eccleſiæ à terrena, quam prius tenuit, actione ſeparatur. & ad cæleſtia elevatur.

Credere in Chriſtum.

Recipere Chriſtum fit *n* per fidem, ut Judæi, qui non crediderunt in eum, non eum receperunt: gentes autem credentes eum receperunt. *Joh.1.b.* recipiunt etiam puerum in nomine Chriſt, qui credunt ejus Prædicatoribus. *Luc.9 f.*

Exequens diabolus Divinam juſtitiam.

Accipit Deus Leviathan ſervum ſempiternum. *Job. 40. d.* quum *o* compellit dæmonem ad exequendam ſuam juſtitiam. Dicitur autem ſervus ſempiternus, quia non recipitur in adoptionem filiorum. Aſſumit etiam Deus cognationes Aquilonis adverſus Iſraelem. *Jerem.25.b.* hoc eſt dæmones, vel Principes hujus mundi ad puniendos malos.

Deflens Prælatus delinquentes.

Accipiens durè Abraham ejectionem ancillæ, & filii ejus *Gen.21.b.* admonet punitionem ſubditorum gravem, ae moleſtam debere eſſe Prælato Et aſſumere lamentum ſuper Tyrum. eſt *p* deflere peccantes: quod debent facere Prælati. *Ezech.27.c.* & tollere reſinam ad curandam Babylonem. *Jerem.46.c.51.a.* eſt *q* corrigere peccantes prædicando.

Suſcipere in ſe culpam.

Suſcipiens integrum cadàveris, cujus bos bovem alterius occiderit. *Exod.21.d.* deſignat *r* eum, qui ſuſcipit in ſe totam culpam, quæ ejus negligentia accidit. Quia error diſcipuli, culpa eſt magiſtri.

Ablatio perverſi auditus.

Abſtrahere à deſideriis terrenis.

Accipiens Aaron inaures à mulieribus ad conflandum vitulum. *Exod.32.a.* conſiderata ſola mulierum acceptione, deſignat *ſ* ablationem perverſi auditus, ne iterum ſicut Eva vocem ſerpentis audiret. Tollit Rex filios à ſubjectis, ut ponat in curribus. 1. *Reg. 8.c.* quum Prædicator *t* abſtrahit auditores à deſideriis terrenis, ut ad cæleſtia erigat. & oſtendit eis regnum cælorum vim pati. *Matt.11.b.* & neminem coronari, niſi qui legitimè certaverit. 2. *ad Tim.2.a.* Nolens autem accipere Abraham quicquam à Rege Sodomorum. *Gen.14.d.* deſignat *v* abſtinentem ab illecebris corporalibus, &c. Tollere Dinam de domo Sichen. *Gen.34.b.* eſt liberare animam ab hæreticis ſeductam. Et tollit Rex agros, quum Prædicator, lætos delectatione motus carnis noſtræ loquendo ſubtrahit. 1. *Reg.8.c.*

Recipere profectum audientium.

Recipere pecuniam cum uſura, *Matt.25.c.* eſt *x* accipere profectum audientium ex prædicatione. Accipit autem uſuras à fratre infirmo, qui *y* mox onerat recentem in fide gravibus mandatis: cùm deberet ſufficere ſervare eum, ne peccet. *Levit.25.e.* Aſſumere autem infirmum in fide, relevando ipſum jubet Apoſtolus. *Rom.14.*

Tenere confeſſionem proximi.

Accipere pignus à proximo eſt *z* tenere confeſſionem proximi. *Exod.22.d.* Eodem videtur tendere accipere pretium ab eo, qui reus eſt ſanguinis. *Num.35.d.* Suſcipiens autem Judas puerum Benjamin, ut de manu ejus requiratur deſignat confeſſionem, quæ annexam habet humanitatem. *Gen.43.b.44.g.* Et recipiens Moyſes ſatisfactionem Aaron. *Levit.10.d.* Satisfactionem indicat confeſſionis. Et recipiens Thamar pignus à Juda. *Gen 38.g.*

Acceptare duplices lachrymas.

Accipiens Saul panes duos. 1. *Reg.10.a.* deſignat Prælatum acceptantem duplices lachrymas, hoc eſt, pro ſuis, & ſubditorum delictis. Accipientes autem ſervi fructus vineæ. *Matt.21. d.* Sunt Prophetæ *aa* offerentes Deo bona opera populi, quæ ſunt fructus legis.

a *Hil. ſ. Mat. Can 27. Gre ho.12.*
b *Aug. e.120 e.33. & lib. 83. q 59.*
c *Ori ſ. le. ho. 7. Hie. ſ. Ier. 12. & ſ. Iſ. 40.*
d *Hil. ſ. Mat. Can. 8.*
e *Au. ſ. Io tra. 17 & 2. de ſym. 18.*
f *Gre. 23. mo. 23. ſ. Ezech. ho 12.*
g *Hie. Alga.*
h *Be. ſ. Prov. 11.*
i *Hi. ſ. Hoſ. 14.*
k *Hie. ier. 11.*
l *Gre. 18. mo 16 Ez. ho. 10*
m *Gre 19. Mo 26.*
n *Cyr. 1. ſ. Io. 13. Amb. ſ. Lu. 9.*
o *Hil. ſ. Iob. 40 & ſ. Iere. 25.*
p *Hi. ſ. Ez. 19*
q *Orig. ſ. Iere. ho. 2.*
r *Glo inter. ſ. Exod. 21.*
ſ *Am ſ. p. 58. Aug q. 14 in Exod.*
t *Theo q. 68. Gr. ſ. 1. Re 8*
v *Amb. de Abra 2.*
x *Orig. ſ. Mat. ho 35.*
y *Iſy ſ. Lev. 25.*
z *Glo inter. ſ. Exod. 22.*
aa *Gl. inter. ſ. Matth. 21.*

a Gr. ſ. 1. Re. 1.
Memor Eccleſiæ de infidelitate Judæorum.

Non accipiens cibum Anna. *1. Reg. 1. b.* deſignat *a* Eccleſiam non accipientem conſolationem, quia Judæi non convertebantur. Aut ſignificat vitam contemplativam non admittentem vanam & terrenam conſolationem. Accipere autem cibum cum exultatione: eſt tractare myſteria cum conſolatione ſpirituali: qui cibus non eſt ſumendus cum malis, *Jud. 19. b. Act. 1. g. 27. f.* Capere autem dulces cibos cum Chriſto: eſt ſumere Sacramentum Euchariſtiæ. *Pſ. 54.* ubi deſignantur *b* Judas & Judæi cum Chriſto in eadem menſa & doctrina ſedentes. Idem deſignarunt fratres Joſeph, cibum cum illo ſumentes. *Gen. 43. f.*

b Am. & Hil. ſ. Pſ. 54.
Contemplativa non admittens vanã conſolationem
Tractare myſteria
Sumere Euchariſtiam.

c Hie. ſ. Ier. 7.
d Ori. ſ. Ezec. ho. 13.
Deplorans lapſum Judæorum
Auferre Judæorum perfidiam.

Sumens Jeremias indirectum planctum. *Jer. 7. f.* eſt *c* deplorans propheticè populum Judæorum, qui erat Chriſtum blaſphematurus. Idem aſſumere lamentum ſuper montes. *Jerem. 9. c.* Aſſumere autem lamentum ſuper Tyrum. *Ezech. 27. a.* eſt *d* elevari in ſpem acquirendi, quod Lucifer perdidit. Ad idem ſpectat ſumens lamentum omnis maritus. *1. Mach. 1. d.* Tollere autem patrem, & cognationem de terra Chanaam: *Gen. 45. a.* eſt auferre perfidiam Judæorum.

e Hie. ſ. Ez. 4. Gre. 26. mor. c. 5.

Sumens Ezechiel laterem. *Ezech. 4. a.* demonſtravit *e* fragilitatem Hieruſalem. Vel eſt Prædicator apprehendens cor diſcipuli terrenum, ut ipſum doceat, & virtutes in eo deſcribat.

f Gre. ſ. 1. Re. 9.
Docere terrenos Spiritualis ſenſus.
Joannes Baptiſta.
Spiritus Sanctus

Aſſumens Samuel Saulem, & puerum ejus. *1. Reg. 9. d.* deſignat *f* Prædicatorem, qui auditorem adducit ad ſpiritualem ſenſum, tollens autem Saul puerum unum, *1. Reg. 9. a.* videtur deſignare aſſumptionem Joannis Baptiſtæ in ſuum miniſterium. de quo *Luc. 1. b.* Ipſe præibit ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ. Vel deſignat ipſum ſpiritum, quem accipere debent Prædicatores: *de quo 1. Cor. 2. d.* Non accepimus ſpiritum hujus mundi, ſed Spiritum, qui ex Deo eſt. Ad idem referri poſſunt aſſumere ſapientiam ſponſam, & accipere diſciplinam. *Sapien. 8. a. d. Eccl. 51. d.* Et per arrogantiam dicuntur quidam aſſumere ſibi ſapientiam. *Zachar. 9. a.*

g Gre. ſ. 1. Re. 16.
Prælatus miſericors.

Tollens Samuel cornu olei ad ungendum David. *1. Reg. 16. c* deſignat *g* totam vitam Pontificis ſpiritualem eſſe debere ut in excellenti liquore magiſter Eccleſiæ vir eſſe ſtudeat magnæ miſericordiæ.

h Gre. ſ. 1. Re. 16.
Imitatio Chriſti.

Tollens Samuel vitulum in manu ſua, uncturus David in Regem. *1. Reg. 16. c.* deſignat *h* Prædicatorem electurum Prælatum: qui eum, quem eligit, conformem facere Redemptori ſtudet. & quando formam ipſam Redemptoris prædicat, quaſi vitulum in manu portat. Et quia ſplendorem Dominicæ converſationis (quem prædicat) in virtute operis monſtrat, vitulum, quem de armento ſuſcipit, per manum ducit.

i Gre. 17. mo.
t. Am. de vir. 8.
Auferre veterẽ hominẽ.
Auferre malitiam.

Tollunt vigiles pallium ſponſæ. *Cant. 5. c.* cùm *i* Prædicatores auferunt veterem hominem ab anima: vel prudentiam carnis, aut humanam philoſophiam, aut corporales actiones: vel eſt mundare occulta conſcientiæ.

k Gre. ho. 9.
l Ber. ſer. 1. de aſcenſ.
m Am. de bono patriar. 3.

Tollunt ſerpentes Prædicatores. *Mar. 16. d.* quum *k* bonis ſuis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, & cum venenatas ſuggeſtiones extinguunt. Et tollitur chirographum de medio, cum *l* obligatio peccati deletur. *1. Cor. 5. a. Eph. 4. g. Col. 2. c.* Et tuliſſe dicitur Jacob partem de manu Amorrhæi, quum *m* Prædicator docendo facit caſtos & temperatos. *Gen. 48. d.*

Avaritia.
Chriſtus dans gratiam

Accipere abſolutè poſitum, avaritiam ſignificare ſolet. *ut Eccl. 4. d.* Non ſit porrecta manus tua ad accipiendum. *Et 29. a.* donec accipiant, oſculantur manus dantis. Datur autem accipere benè à Deo, juxta illud. *Luc. 11. b.* Petite & accipietis. Et ratio dati, & accepti. *Phil. 4. c.* Accipere autem munera reprehenditur in judicibus: quia ſunt cauſa pervertẽdi judicii. *Exod. 23. a. 1. Reg. 8. a. Iob. 15. d. Pſ. 14. Prov. 22. q. Amos. 5. d. Phil. 4. d.* Moyſes autem noluit accipere aſellum à populo. *Num. 16. c.* Et Eliſeus noluit accipere munera *Naam, 4. Reg. 5. a.* deſignans Chriſtum gratis dantem gratiam: qui etiam ait, Gratis accepiſtis, gratis date. De acceptione abſolutè dicitur. Quid habes, quod non accepiſti? quia ſufficientia noſtra ex Deo eſt. *2. Cor. 4. b. 10. c.* Accipere etiam eſt completè habere. *Phil. 3. c.* Et de conſilus dicitur. *Matth. 19. b.* Qui poteſt capere, capiat. Accipere autem Eſau munuſcula Jacob, *Gen. 33. b.* deſignat ſæculares accipient ea temporalia oblata ab Eccleſia, ne noceant in ſpiritualibus. Accipere etiam munera interdum ſignificare poteſt *n* quærere laudes humanas. Et tollere, quod ſuum eſt *Matt. 20. b.* eſt accipere mercedem in hoc ſæculo: ſicut etiam dicitur de hypocritis. *Matth. 6. a.* Receperunt mercedem ſuam.

n Gre. 18. mo. 23.
Saculares acceptent ab Eccleſia.
Quærere laudes humanas

Baſil. regulis brevior. 256.
o Am. 21. de Tob.
Auferre ſpẽ, timorem, aut Chriſtum

Accipere molam ſuperiorem, & inferiorem. *Deut. 24. d.* eſt *o* auferre ſpem & timorem: aut etiam auferre Chriſtum. Tollens autem filia Babylonis molam, eſt anima vitiis corporis vacans. *Iſa. 47. a.*

p Hie. ſ. pſ. 81.
Rup. ſ. Mal. 2.
Servire vitiis corporis

Accipere perſonam, notum eſt, quid ſignificet: & eſt reprehenſibile. *Deut. 10. a. Iob. 34. b. Prov. 18. a. Iſa. 42. a. Mala b. Luc. 20. d. Act. 10. c.* Sumit etiam facies peccatorum, *p* qui diverſa exercet vitia.

q Gr. 26. mor. 5.

Sumens Ezechiel ſartaginem ferream. *Ezech. 4. a.* Eſt oſtendens *q* fortitudinem iræ Dei, vel aſſumens zelum contra vitia.

Separare errorem à veritate.

Tollens mulier calceamentum viri. *Deut. 25. c.* Eſt *r* ſeparans errorem à veritate.

r Ori. ſ. Matt. ho. 22.
Mors

Tollit factor hominem, cùm *ſ* homo moritur *Iob. 23. d.* Idem eſt tollere animam, aut tolli *Iona 4. b. Joan 10. c.* Et tolli de mundo *Joan. 17. c.* Et tolli de terra. *Act. 22. c.*

ſ Ly. ſ. Iob. 32.
t Glo. ord. ſ. 1. Reg. 4.
Tranſitus teſtamenti ad gentes

Capta area à Philiſtæis *1. Reg. 4.* deſignabat *t* teſtamentum Dei tranſiturum ad gentes.

v Gr. 10. Mo. 16.
Mendaciter loqui de Deo
Redire ad peccata poſt orationem.
Vſurpare autoritatem Dei.

Accipere faciem Dei in abſcondito *Iob 13. b.* uno modo dicitur de his, *v* qui veritatem in corde ſentiunt, & tamen, quæ falſa ſunt, de Deo foris loquuntur: vel de his, qui, quando ad mentem redeunt, Dei juſtitiã, & rectitudinem contemplantur, & orando, ac flendo contremiſcunt. Sed tranſacta contẽplationis hora, ſic audaces ad iniquitatem redeunt, ac ſi poſt dorſum ejus poſiti, à juſtitiæ ejus lumine immune videantur. Hi itaq; apud ſe in abſcondito quaſi corporaliter videntem accipiunt faciem Dei, quia ei, & cùm præſentes ſiunt, blandiuntur fictibus. & quum quaſi à conſpectu illius recedunt, moribus detrahuntur. Accipere etiam faciem Dei, eſt autoritatem illius in judicio uſurpare.

Vocati ad virtutes negligentes

Accepturi filias Loth, quas tamen non acceperunt *Gen. 19. d* deſignant eos, qui vocati ſunt ad virtutes, quas tamen ipſi contemnunt. Accipiens autem Lamech uxores duas. *Gen. 4. c.* deſignat eum, qui vult gaudere cum ſæculo, & regnare cum Chriſto.

x Lyr. ſ. Ie. 29.
Copulare ſapientiam & virtutes

Accipere uxorem in Babylone *Ier. 29. b.* eſt *x* copulare ſibi in hoc mundo ſapientiam, & virtutes. Sic accepit Tobias uxorem virginem cum timore Domini *Tob. 6. d.* Et Joſeph accepit Mariam conjugem ſuam. *Matth. 1. c* Ubi etiam deſignari poteſt acceptio amaritudinis pœnitentiæ.

y Glo. ord. ſu. Deut. 24.
Servire carnalibus deſideriis.

Accipiens nuper uxorem, eſt ſerviens *y* carnalibus deſideriis & terrenis actionibus. *Deut. 24. a.* Talẽ uxorem præcipit Deus Jeremiæ, ne acciperet *Ier. 16. a.* Idem deſignaſſe videtur Hoſeas accipiens uxorẽ fornicariam *Hoſe 1. a.* Idem dici poteſt de ſumentibus uxores filias Amorrhæorum. *Exod. 34. b*

Accipere alteram uxorem filio *Exod. 21. b* eſt ſubjectionem devotam, quam bonus animus genuit, uni Doctori ad obediendum traditam, alteri Doctori tradere.

Accipe-

Sermo hæreticus non generans Chriſto. Accipere nolens uxorem fratris, *Deut.25.b.* eſt a ſermo hæreticus, qui, ut alienus à lege, & Evangelio, non generat Chriſto liberos, nec bona opera. — a Ori. ſ. Mat. ho. 2.

Tollens Pharao Saram in uxorem, deſignat b improbum præſumentem aſſumere ſibi ſapientiam: propter quam & affligitur. Abraham tamen eam accepit, *Gen.12.d.* Et tollere vaſa decoris dicitur, c qui corrumpit ſenſum Scripturarum, *Ezech.16.b.23.d.* Suſcipiens autem adulterum juxta Deum, eſt d animam admittere hæreticū, vel diabolum, *Iſa.67.b.* Tollūt membra Chriſti, ut faciant meretricis, 1. *Cor.6.c.* — b Am. 2. d. Abra. 4. c Ori. ſ. Ezech. ho. 7. d Hie. ſ. Iſ. 57

Captus ſeu deprehenſus Jonathas, interrogatur, quid fecerit: quia e nemo ſolis conjuncturis condemnandus eſt, donec per interrogationem veritas deprehendatur, 1. *Reg.14.g.* — e Gr. ſ. 1. Reg. 14.

Reſiſtere initiis errorum & peccatorū. Capere vulpes parvulas, *Cant.2.d.* eſt f reſiſtere erroribus & paucis cogitationibus in initio: & deprehendere vitia ſub ſpecie virtutis latentia. Capiunt autem eas, vel Angeli, vel Doctores, quando convincunt hæreticos de falſitate: ſicut cepit eas Samſon, *Jud.15.a.* Eſt etiam convertere detractores & adulatores. Capta etiā Babylon, deſignat comprehenſionem animæ peccatricis in peccatis ſuis, *Jer.50.a.* — f Ori. ſ. Cant. ho. 2. & ſ. Jer. ho. 3. Aug. ſ. Pſ. 80. & Jer. 107. Gre. 1. Co. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 63.

Suſcepit Hieruſalem duplicia de manu Domini: quum g primo fuit deſtructa à Babyloniis, ſecundo à Romanis, *Iſa.40.a.* — g Hie. ſ. Iſ. 40

In captionem fit menſa Judæis, quando h nequeunt diſſolvere Scripturæ obſcuritates: ut quum Chriſtus eos interrogavit de Chriſto, cujus filius eſſet. *Pſalm.68. Rom.11.b.* Et capitur domus Iſrael in corde ſuo, cum non i meretur audire veritatem is, qui fraudulenter interrogat: ſed propter peccata relinquitur in errore, *Ezech.14.b.* — h Ori. ſ. Ro. 11. i Hie. ſ. Ezec. 14.

Mitti malos in infernum. Capiunt mala injuſtū in interitu, *Pſalm.139.* quando k infernum demergitur. Bonos autem capiunt mala, ſed nō in interitu. Et impii capiunt iniquitates ſuas. *Prov.5.d.11.a. Eccl.9.c. Iſa.8.47.a.* Et capi verbo indiſciplinato, *Eccl.5.c.* Et accipere vulnus, eſt puniri, *Exod.22.a.* Et accipere injuriam, 1. *Cor.6.b.* Et accipere ampliuŝ judicium, *Matth.23.c. Marc.12.d. Jacob.3.a.* Et accipere calicem furoris Domini, *Jer.25.d.* Et confuſio capiet Ephraim, *Hoſ.10.b.* quando l hæretici confundentur in judicio. Tolli autem montem, & mitti in mare: eſt m diabolum mitti in abyſſum, *Matth.21.c.* — k Au. ſ. Pſ. 139. Hie. ſ. Jer. 25. l Hie. Oſea 10. m Ori. ho. 16. in Matth.

Incomprehenſibilitas Dei. Cæli cælorum non capiunt Deum, 3. *Reg.8.c. 2. Par.6.c.* quia neque Angeli, neque ſupremi Seraphin comprehendunt ipſum.

Nihil capientes Diſcipuli per totam noctem, *Luc.5.b.* deſignant n convertentes aliquos ad fidem per literam legis. — n Am. de virgin. 3.

Non debet accipere Sacerdos uxorem viduam, hoc eſt, o ſynagogam: nec repudiatam, vel ejectam, hoc eſt, doctrinam hæreticam: ſed virginem, hoc eſt integram veritatem: & viduam à Sacerdote, hoc eſt, ſacram doctrinam ab aliquo Doctore relictam, *Ezech.44.f.* — o Hie. ſ. Ezec. 44.

Superbia hæreticorum & Philoſophorum. Aſſumpſerunt ſibi Tyrus & Sidon valde ſapientiam. *Zach.9.a.* cùm p Philoſophi mundani ſuperbiunt de Dialectica, & rationibus variis. Et aſſumunt hæretici cornua, cum ſuperbiunt q contra Eccleſiam, *Amos 6.d.* Et aſſumptiones falſæ, quas vident Prophetæ, ſunt r dicentes bonum malum, & malum bonum, *Thr.2.e.* — p Hie. ſ. Za. 9. q Hie. Amo. 6. r Philo, quod deterior potiori inſidie.

Corpus vel Eccleſia. Suſcipiens terra ſanguinem Abel, *Gen.4.b.* deſignat ſ corpus omnia ſenſibilia complectens. Vel deſignat Eccleſiam ſuſcipientem ſanguinem Chriſti per confeſſionem peccatorum, & fidei. — ſ Aug. 12. cont. Fau. 11. Bed. ſ. Gen. 4.

Suſcipit Dominus rei perditæ juramentum, *Exod.22.b.* quum tenetur ſtare voci jurantis.

Suſcipere dicitur mulier ſemen, *Levi.12.a.* quum t mens admittit ſuggeſtionem. — t Lyr. ſ. Le. 12.

Aſſumens Rechab, & Banaa ſpicas tritici ingreſſuri ad occidendum Isboſeth, 2. *Reg.4.g.* Deſignant diabolum auferentem prius germina bonarū cogitationum v ab eis quos peccādo nititur occidere. — v Gr. 1. mo. 36.

Accipere opprobrium adverſus proximum, *Pſal.14.* Eſt vel facere digna, ut x ſibi exprobretur: vel exprobrare alteri. — x Baſ. ſ. Pſ. 14.

Accipere alium à Chriſto: eſt y admittere hæreticos, & eorum dogmata, *Joan.5.g.* vel ſuſcipere Antichriſtum. — y Glo. ord. ſ. Joan. 5.

Capere Jeſum in malum eſt, ſicut comprehenderunt eum Judæi, ut occiderent. *Matth.21.b. Luc.11.g.* Suſceperunt autem Chriſtum Judæi ſicut Leo paratus ad prædam, *Pſal.16.* z quum eum prædiderunt. Et capere volentes miniſtri Regis Aſſyriorum Eliſæum, ſunt Judæi volentes capere Chriſtum, 4. *Reg.6.c.* Et capientes animam Chriſti, aa ſunt Judæi ipſum occidentes, *Pſal.58.* Et Joachin dicitur captus in ſagena Dei quia bb Chriſtus eſt in peccatis noſtris. *Ezech.12.d. Thr.3.f.4.d. 2. Cor.5.c.* — z Arn. Pſ. 16. aa Hil. ſ. Pſal. 58. bb Hie. ſ. Eze. 12.

Accipere temporalia. Accipere panes *Matth.16.b.* eſt cc accipere temporalia, & accipere modicum quid, *Joan.6.a.* — cc Ori. ſ. Matt.

Indignè communicare. Accipiens Judas buccellam, aut intinctum panem, *Joan.13.e.* deſignat dd indignè ſumentes corpus Chriſti. — dd Lyr. ſ. Joa. 13.

Noluit accipere Jeſus vinum myrrhatum, *Marc.15.b.*

Inducere in hæreſes. Accipiunt in vanitate civitates ſuas *Pſal.138.* cùm ee Hæreſiarchæ Eccleſias ſibi ſubditas in hæreſes & ſchiſmata ducunt. Et capiunt hæretici piſces, cùm ff ad ſuos errores aliquos pertrahunt, *Iſa.19.b.* Et capiunt animas volantes, cum gg juſtos ſimplices decipiunt. *Ezech.13.d. Prov.7.b.* Et capere feram, vel avem, eſt decipere ſimplices, & in peccatum inducere, *Levi.1.d.* — ee Hi. ſ. Pſal. 138. ff Hier. ſ. Iſai. 19. & ſ. gg Ezech. 13.

Tyrannus expolians ſubditos. Diabolus perdens animas. Et capiens Leo prædam, eſt tyrannus moleſtans, & expolians ſubditos, vel diabolus capiens animas. *Ezech.19.a. Nahu.2.d.* Et capiens laqueus, *Amos.3.b.* Et accipiens Alexander ſpolia multa: eſt diabolus variis tentationibus pervertens fideles animas. Eundem deſignat Antiochus, qui accepit argentum & aurum, & vaſa concupiſcibilia, &c. *Mach.1.a.c.2. Mach.5.a.* Idem Nicanor capturus trophæa, & Judæam 2. *Mach.14.b.* Sic dicitur *Thr.3.f.* Venatione ceperunt me quaſi avem, inimici mei gratis. Et 2. *Pet.2.e.* dicuntur eſſe in captionem, & in perniciem. Et tollit diabolus prædam electam quum facit peccare juſtos, *Amos.5.c.* Et hæretici tollunt violenter agros, quum hh perverſos ſenſus Scripturarum decipiunt. Captus autem Lot ab hoſtibus, quum ſeparatus eſt ab Abraham, *Gen.14.c.* deſignat ſimplicem recedentem à conſortio juſtorum facilè capi à dæmonibus. Et capiens Aſſur Cinæum, eſt diabolus capiens fideles, qui veniunt ad hæreticos, *Num.24.d.* Et capiunt mali arma contra bonos, quum dæmones multiplicant tentationes, 2. *Maca.5.d. Job.24.b.* Ad idem cum Benadab jubet capi filios Iſrael vivos, 3. *Reg.20.c. 4. Reg.7.c.18.e.25.d. Par.12.a.28.b.32.a.33.d. Pſ.30.* ii *58.65.* Et mulier viri pretioſam capit animam. Ad hæc pertinent. *Prov.3.d.6.e. Jerem.5.b.13.c.34.a.37.b.38.g.39.b.48.a.49.f. Iſa.20.d.28.c.49.g. Ezech.33.b.44.g. Zach.14.a. Abdi.d. Tob.1.a.2. Maca.2.c.14.b.* Et tollit aquila medullam cedri, *Eze.17.a.* quum aufert diabolus perfectiores ab Eccleſia. Sic tollit Nabuchodonoſor ſemen regni de Hieruſalem, cum diabolus eos, qui ſunt in gratia, peccare facit, *Ezech.17.a.d.* Captum etiam à beſtia, *Lev.17.d. Eze.44.f.* dicitur de eo, kk qui à diabolo tenetur. Tollunt etiam hæretici lapides contra Jeſum. *Joan.10.f.* Et tollunt — hh Gre. 16. Mora. 25. Au. ſ. Pſ. 30. con. 2. v. 14. ii Au. Pſa. 30. ſer. 2. Hie. ſ. Abd. & ſ. Eze. 44. & ſ. Mal. 2. kk Iſa. 17. 9. Lev.

a *Amb ſer. 8.* legis periti clavem ſcientiæ, *Luc. 11.g.* quum *a* & ipſi negant Chriſtum, & impediunt, ne alii credant. Et aſſumunt ſecum ſtercus Sacerdotes, quum ipſi ſubjiciuntur peccatis, *Mala. 2.a.* *Antichriſtus*

Non ſumet omnia dives, quum interierit: quia nihil aliud feret, niſi modicum tegmen, cui involvetur, quod cum ipſo computreſcet, *Pſalm. 48.*

b *Hie ſ. Zac. 11.* Aſſumens Zacharias vaſa paſtoris ſtulti, habitu repræſentavit *b* Antichriſtum Judæis donaturum, *Zachar. 11.d.*

Sumere epulas, eſt gaudere mundana delectatione, *Judi. 16.f.*

c *Hie ſ. Iſ. 8.* Aſſumens Pharao ſecum omnem populum adverſus filios Iſrael, *Exod. 14.b.* eſt diabolus aſſumens omnia tentationum genera, & perſequutorum animos concitans adverſus Chriſti populum. Sic aſſumpſit diabolus ſeptem ſpiritus nequiores ſe, cùm omnia peccata invexit in Judæos, *Luc. 11.d.* Et aſſumens populus Raſin, & filium Romeliæ adverſus Judam, *Iſa. 8.b.* deſignat *c* hæreticos aſſumentes in auxilium ſapientiam ſæcularem contra Eccleſiam. *Diabolus adverſus fideles.*

Aſſumi maledictionem ex Sedechia, & Achab pſeudoprophetis, quos frixit Rex Babylonis. eſt conſimilia aliis imprecari, *Ierem. 29.e.*

Aſſumpſit Ezechiel pinguiſſimum pecus ex præcepto Domini, ut coqueret in olla: ut oſtenderet multa bona, quæ Hieruſalem acceperat à Deo, & quòd propter ingratitudinem debebat puniri. *Ezech. 24.a.*

d *Glo. ord. ſ. Amos 6.* Sumere ſibi cornua, eſt *d* ſumere ſibi potentiam, *Amos 6.d.* Item ſibi ſumere honorem, *Hebr. 5.a.*

e *Ruper. ſ. Hoſe. 5.* Aſſumere dicuntur terminum Principes Juda, quando *e* ceſſant ab iniquitate, *Hoſ. 5.c.*

f *Gl. or. ſ Deu. 19. & ſ Hoſ 5.* Aſſumere terminos proximi, *Deut. 19.d.* eſt *f* gloriari, aut gaudere de lapſu proximi. Et aſſumere terminum, gloriari in hæreſibus, *Hoſe. 5.c.* Et ſumere ſanguinem in cibum, eſt contemnere vitam proximi, *Levit. 7.c.* *Gaudere de malo proximi*

g *Orig ſ. Ioſue. ho 7.* Tollere de anathemate Hierico, *Ioſu. 7.a.* eſt *g* inferre ſæculares mores in Eccleſiam.

h *Gr ſ 1. Re. 2.* Tollens puer Sacerdotis ab immolantibus carnes vi antequam coquerentur, *1. Reg. 2.d.* deſignat Judæos conantes, *h* & cogentes auferre novam fidem Chriſti à fidelibus, antequam in ea firmarentur. Et tollere carnes antequam coquerentur, eſt comedere ante tempus: & quia tollunt carnes, denotantur cibi delicati: & quia crudas, cibi exquiſiti, & non communi modo præparati. Deſignatur etiam rapacitas ſacerdotum. *Iudæi conantes auferre fidem Chriſti. Gula.*

i *Gr ſ 1. Re 8.* Tollit Rex agros ſubditorum, *1. Reg. 8.c.* quum *i* corda bonorum ſeducuntur ad malum fructum faciendum. Tollit vineas, quum prædicandi officium deſeritur. In bonum autem cùm inebriantes concupiſcentias à corde noſtro Prædicator penitus abſcondit. Tollit oliveta in malum, quum opera miſericordiæ negliguntur. In bonum autem, quum Prædicator falſæ miſericordiæ opera reprehendit. *Rapacitas ſacerdotum.*

k *Am. ſ. Luc. 17.* l *Ori ſ. Mat ho. 29.* Tollere aliquid de domo ſua, & tollere vaſa. eſt *k* curam corporis agere, *Matth. 24.d. Luc. 17.f.* Idem eſt tollere aliquid in via, *Marc. 6. a.* Et tollere tunicam ſuam, eſt *l* reinduere veterem hominem, *Matth. 24.* *Curare corpus.*

m *Hier. ſ. Amos. 6.* Tollit propinquus mortuũ ſuum, ut ſepeliatur, *Amos. 6.c.* quum *m* mortui ſepeliunt mortuos ſuos.

n *Amb. l. 1 de Cain 4.* Tuliſſe virum meretricis ſecum ſacculum pecuniæ, *Prov. 7.c.* indicat *n* divites exiſtimantes legem, & omnia pecuniæ debere cedere.

o *Amb. 2. de Abr. 6.* Non capiebat terra Abraham, & Lot. *Gen. 13.b.* Ubi deſignatur, *o* unam animam diverſos motus, & naturaliter ſibi repugnantes minimè recipere. Vel quòd Eccleſia non capit ſimul fideles, & hæreticos.

Beda ſ. Ge. 15 p *Hie ſ. Iſ. 20.* Tollens Iſaias calceamenta de pedibus ſuis, *Iſa. 20.a.* In malum quidem, deſignat eos, *p* qui per eremum hujus ſæculi non poſſunt tuti ambulare inter ſerpentes, & ſcorpiones. In bonum verò eſt ablatio mortalitatis. Neque enim terra ſancta, ad quam ire feſtinat, ſacco veſtitus, & operis pelle pedibus vel ſtare poterat, vel ambulare.

Accipiens Abraham filium præter tempus ætatis, *Hebr. 11.c.*

Accipiens debitor cautionem, & literas à villico iniquitatis, *Luc. 16.b.*

Sumit anima eſuriens amarum pro dulci, *Prov. 27.a.*

Sumens Tobias de felle piſcis, *Tob 11.a vide Fel.*

q *Glo. ord. ſ. Pſal. 64.* Homo, quem aſſumpſit Deus, dici poteſt, *q* homo prædeſtinatus. *Pſalm. 64.* qui etiam dicit Dominus autem aſſumpſit me. Pſalmo vigeſimo ſexto. Sic aſſumpſit Paulum, & Barnabam. *Acto. 13.a.* De hac aſſumptione, *Roma. 11.b.* *Prædeſtinatus.*

Tollentes Miſſael, & Eliſaphan Nadab, & Abihu extinctos, *Levit. 10.a.*

Tollere ſummam eorum, quæ capta ſunt in bello adverſus Madianitas, *Numer. 31.d.*

Tollere manipulum relictum, *Deut. 21.*

Tollens commiſſura plenitudinem à veſtimento, *Matth. 9.b.*

Tollens ſervus Abrahæ Rebecam pro Domino ſuo, *Gen. 24.f.*

Tollens Jeroboam decem ſciſſuras pallii Achiæ Prophetæ: quantùm ad literam, manifeſtum eſt ipſum ſuſcepturum imperium ſuper decem tribus, *3. Reg. 11.e.*

Tollens Aſa omne argentum, & aurum, quod remanſerat in theſauris domus Domini, *3. Reg. 15.d.*

r *Chryſ. ho 9.* *Cyril. 7. ſ. 10. 5.* Aſſumunt mali paſtores, quod craſſum eſt, de ovibus, quum *r* optima quæque ſubditorum ſibi uſurpant, *Ezech. 34.a.*

ſ *Bed. ſ. Gen. 14.* Non accipiens Abraham quicquam à Rege Sodomorum, *Geneſ. 14.d.* deſignat *ſ* Chriſtum non accipere quicquam ex parte diaboli in ſuam Eccleſiam.

t *Bed ſ. Exo. 12.* Aſſumit vicinum ad eſum agni, quum, *t* qui per ſemetipſum non valet implere, vel intelligere Sacramentum fidei, debet à ſapientiori inquirere illique adhærere, eidemque fidere, *Exod. 12.a.* *Conſulere doctiorem.*

Acceptare, Acceptus, Acceptabilis.

ACceptare, eſt aliquid gratum, & beneplacitum habere. Id autem, quod acceptatur, acceptum, & acceptabile dici ſolet.

v *Am. apolo. David. 17.* Acceptat Deus ſacrificium juſtitiæ, *Pſalm. 50.* quum *v* approbat laudes ſibi debitas, vel hic, vel in patria. Item quum acceptat paſſionem Chriſti quantùm ad completum effectum. Eandem rationem habet acceptabilis hoſtia, *Levit. 14. 1. Pet. 2.a.* *Approbat Deus laudes. Acceptans paſſionem ſ[illegible]*

x *Hi ſ Agg 1.* Acceptabilis domus Dei, quæ ædificatur in monte, *Agge. 1. b.* deſignat *x* eam doctrinam, quæ in ſacra Scriptura fundatur, gratam eſſe Deo.

Acceptabilis

Acceptabilis populus. *a Titul. 2.d.* ubi Græcè dicitur [illegible] quaſi circa ſubſtantiam, aut vitam: quod alius interpres abundantem tranſtulit. *a Vill. adver. Arian. 1.*

Chriſtus. Acceptus Deo dicitur tantùm de bonis, *Tob.12.c.24.d. Prov.16.a. Sap.3.c.9.c. Eccl.35.d. Jerem.6.c. Agge.1.c. Roma.4.a.1. Tim.2.a.5.a. Tit.2.d. Act.10.a.2. Cor.8.c.*

Ponitur etiam acceptabilis dies Domino, *Iſa.58.b. Luc.4.c.2. Corin.6.a.*

Acceptus David in oculis univerſi populi, *1.Regum.18.a.* Chriſtum deſignare poteſt. Et etiam Mardochæus, *Eſther.10.a.*

Nemo Propheta acceptus in patria ſua ſua. *Luc.4.d.*

Accipiter.

Accipitrum genus eſt, *b* quod raptu avium vivit, eiſque inſidiatur, & ſimul cùm hominibus aucupium ſæpè exercere ſolet, & prædam dividere: eſt accipiter agilis ad volatum ac viſu perſpicax, & expanſis alis ad Auſtrum, quotannis plumeſcit: ut dicitur *Job.39.c.* Domeſticis quidem quo melius plumeſcant, humida, & dependentia loca requiruntur: agreſtes verò flante Auſtro alas expandunt, quatenus eorum membra ad laxandam veterem pennam venti tempore caleſcant. Quum verò ventus deeſt, alis contra radios ſolis expanſis, atque percuſſis, tepentem ſibi auram faciunt, ſic quod capto tepore apertis poris, vel veteres exiliunt, vel novæ ſuccreſcunt. Fertur nunquam comedere avium corda. *b Ariſto.6. de hiſto. anima. & 8. & 9. Gre.31. Mor. 32.*

Antiqui Patres. Sancti. Fideles à peccatis converſi. Accipiter in bonum, & in malum accipi poteſt. In bonum quidem, *Job.39.b.* Penna Struthionis ſimilis eſt pennis Herodii & accipitris. Figura eſt *c* antiquorum Patrum, qui ad ea, quæ potuerunt intelligendo perſpicere, valuerunt etiam vivendo pervolare. Et cùm ibidem *e.* dicitur, plumeſcere, expandendo alas ad Auſtrum, Sanctos ſignificat, *d* qui flatu Spiritus ſancti concaleſcentes, uſum vetuſtæ converſationis abjiciunt, ac novi hominis formam aſſumunt: juxta illud, *Colo.3.b.* Expoliantes vos veterem hominem, &c. Et *1.Cor.4.d.* Licet is, qui foris eſt, noſter homo, corrumpatur, &c. Demum Sancti & fideles à prava vita converſi, hac ratione accipitris nomine ſignificari poſſunt. *c Gre.31 mor. 6.15.32. d Hi ſ. Iob.39.*

Dæmones. In malum autem accipitres ſignificare ſolent dæmones, qui inſidiantur animabus, quæ in altum volare ſolent, ad cæleſtia anhelantes: quarum lapſu paſcuntur. Ideò inter immunda animalia computantur, *Lev.11.c. Deut.14.b.* Et ut accipitres cum hominibus venantur, ita & dæmones miniſterio utuntur hominum ad alios ſubvertendos. Cum quibus etiam prædam dividant, quum eos voluptatibus, & divitiis abundare faciunt. E diverſo etiam homines ſæpè pravis, & damnatis artibus dæmonum miniſterio utuntur ad ſua explenda carnalia deſideria. *Cyril.ep.2.*

Homines pravi. Injuſtitia. Deſignant etiam accipitres homines rapaces, *e* qui vi, & fraude quæcunque poſſunt, ab aliis rapiunt: aut eos, qui miniſterium præbent raptoribus ut accipitres hominibus. Et demum accipiter omnem injuſtitiam ſignificat: Ideò inter immunda animalia connumeratur, *Levit.11.b.* *e Orig. ſ. Luc. hom.7. Cle. Alex. 5. ſtrom. Hie. ſ. Iob.39. Iſyd. ſ. Lev.11.*

Accire, quære Acceſſire.
Acclamare, vide clamare.
Accola.

Accola dicitur vicinus adventitius: hoc eſt, qui habitat terram, in qua non natus eſt, quæ vicina eſt alteri: ut accola fluminis, qui peregrinus habitat juxta flumen. Raram habet allegoriam.

Accola juxta Ambroſium, *f* temporalis diverſorii ſpeciem gerit. Habitator autem ſpem omnem, atque uſum ſuæ illic ſubſtantiæ locare videtur, ubi habitandum putaverit. Itaque qui eſt terræ accola, habitator cæli eſt. Qui autem habitator eſt terræ, poſſeſſor eſt mortis. *f Ambr. 2. de Abra 7.*

Vir bonus. Accola Jacob in terra Cham, deſignat virum bonum, qui peregrinatur in hoc ſæculo, cujus patria eſt in cælo, *Pſal.104. Act.7.a.*

Gentilis populus. Accola, qui promittitur venturus, *Iſa.74.d.* eſt *g* gentilis populus ſuſcepturus fidem, à qua per cultum idolorum valdè erat alienus. *g Hie.ſ.Iſ.54.*

Dæmones. Accolæ, qui polluerant terram ante filios Iſrael, *Levit.18.d.* ſunt dæmones, *h* qui terram omnibus vitiis repleverunt. *h Glo inte ſu. Lev. 18.*

Accommodare, quære Aptare.
Accreſcere, vide creſcere.
Accubare, quære Cubare, & Accumbere.
Accumbere, Diſcumbere, Recumbere, Accubitus.

Accumbere eſt in convivio ſedere. Dicebatur autem accumbere, quia antiqui cubantes veſci ſolebant. Recipit allegoriam ſecundùm loca, in quibus diſcumbitur.

Quies Chriſti in cruce. Accubitus, in quo dicitur eſſe Rex, *Cantic.1.d.* humiliationem *i* Chriſti in cruce deſignare poteſt, in qua quievit mortuus. *i Orig. ſ. Cant. hom.2.*

Quies Chriſti in ſinu Patris. Deſignat etiam *k* quietem Chriſti in ſinu Patris, in quam ingreſſus eſt poſt labores paſſionis, & in qua perpetuo manebit. *k Gre.15. mor.22. & ſ. Can 1.*

Quies Chriſti in corde hominum. Significat præterea, *l* quietem Chriſti in corde hominis, juxta illud, *Joan.14.d.* Manſionem apud eum faciemus. Et *Apoc.3.d.* Et cœnabo cum illo. Ad idem referri poteſt accubitus ejus in domo Phariſæi, *Luc.7.e.* Et in domo Matth. *Matth.9.b. Luc.5.f.* *l Ber. ſ. Can. ſer. 42.*

Gaudium de converſione peccatoris. Accubitus etiam Chriſti in domo Levi, ſeu Matthæi, *Marc.2.c.* deſignare poteſt *m* gaudium quod ipſe cum curia cæleſti de converſione peccatoris habet. *m Glo. ord. ſ. Marc. 2.*

Humilitas Chriſti. Recubuiſſe dicitur Jeſus in domo Simonis leproſi, *Marc.14.a.* quum humiliavit ſe, *n* ut eum tangeret fides peccatricis, quæ de pedibus aſcendit ad caput, & à capite deſcendit ad pedes per fidem, id eſt, ad Chriſtum, & ad membra ejus. *n Hie. ſ. Marcum 14.*

Quies æterna gloriæ, vel in Eccleſia, vel in corde. Accumbere in regno Dei, *Matth.8.b. Luc.12.c.13.f.* eſt in *o* æterna quiete refoveri, vel internæ quietis alta ſede recipi: vel perennis vitæ laudibus delectari. Et diſcumbere cum Chriſto, eſt cum ipſo eſſe in gloria, vel in Eccleſia, *Matt.26.b. Marc.2.b. Luc.24.e. Joan.12.a.13.c.21.c.* Sic recumbens Joannes ſupra pectus Jeſu, *Joan.13.e. 21.e.* *o Gr. ſ. Re.14. Am. 2. de pœniten. 7.*

Recum-

Recumbens Joannes ſupra pectus Jeſu, *Joan.13.e.* deſignavit *a* quietem ſuam in ſecretis Divinæ ſapientiæ, ad quæ peculiariter fuit ad admiſſus.

Accumbere camelos extra oppidum, *Gen.24.b.* Indicat *b* Prædicatores colligere ſe debere extra tumultum, & delitus non ſervire.

Recumbens iterum Jeſus poſt ablutionem pedum, *Joan.13.b.* quietem *c* futuram poſt reſurrectionem deſignare videtur.

Diſcumbere ſuper fœnum, *Matth.14.b.Marc.6.e.Luc.9.b.Joan.6.a.* eſt ſubjicere *d* carnem ut ſpiritui ſerviat: & etiam bene operari. Idem eſt diſcumbere ſuper terram, *Matth.15.d.Marc.8.a.*

Nolens diſcumbere Samuel, priuſquam veniret David, *1.Reg.16.b.* deſignat *e* exteriora Eccleſiæ negotia non eſſe tractanda, donec ſpiritualia compleantur. Sic dicitur *Eccleſ.32.a.* Omni cura tua explicita recumbe.

Diſcumbens in nuptiis, *Matth.22.a.* ſunt *f* fideles parati ad myſteria fidei ſuſcipienda.

Accubitus primi, quos amabant Scribæ, & Phariſæi, gradus ſublimioris honoris deſignant, quos amant ambitioſi, *Matth.23.a.Marc.12.d Luc.14.b.20.g.*

Diſcumbentes Amalecitæ ſuper faciem terræ, *1.Reg.30.d.* deſignant vacantes voluptatibus corporis. Sic invitabat Holophernes Judith, ut accumberet in ejus menſa in jucunditate, *Jud.12.d.* deſignans diabolum offerentem volupeates hujus mundi ad irretiendas animas. Sic & ipſe Holophernes recumbebat ſub conopæo in ebrietate, *Judith.13.c.* Huc referri poteſt diſcubitus in panibus. *Eccleſ.41.d.*

Diſcumbentes cum Herode, ſunt *g* faventes erroribus Principum, illiſque adulantes, *Matth.14.a.Marc.6.a.*

Accumbere ſuper veſtimentis pignoratis, *Amos.2.c.* deſignat *h* hæreticos per hypocriſim iniquitates ſuas operientes, vel Eccleſiaſticos fruentes in menſis pauperum laboribus.

Accumbere cum muliere aliena ſuper cubitum, *Eccleſ.9.b.* eſt *i* torpore à bono opere, vel nimium ſe tradere philoſophiæ gentilicæ. Et recumbere in idolio, *1.Cor.8.c.* eſt nimium vacare lectioni Poetarum gentilium: eoſque in ore peſſim habere.

Accubitus ſimpliciter recreationem, & quietem ſignificare videtur, *Tob.2.a.9.c.Luc.16.c.* Et recumbentibus undecim diſcipulis apparuit Jeſus, *Marc.16.d.*

Recumbens nubes in ſolitudine Pharan, *Num.20.b.*

Recumbentes ſcopuli torrentium in finibus Moabitarum, *Num.21.d.*

a Aug. ſ. Ioan tract. 61. b Glo inter. ſ. Gen 24. c Glo ord. ſu. Joan. 13. d Ori. ſ. Mat. can 14. e Hi. ſ. Ma. 14. Gr. ſ. 1. Re. 16. f Ori. ſ. Mat. hom. 10. Dionyſ. epi 9. g Ori. ſ. Mat. ca. 14. h Hi. ſ. Amos. 2. i Hie epiſt. ad Damaſ.

Quies in ſecretis ſapientia. Colligentes ſe Prædicatores. Quies poſt reſurrectionem. Subjicere carnem ſpiritui. Bene operari. Explere prius ſpiritualia. Fideles. Gradus ſublimioris honoris. Vacare voluptatibus. Adulantes Principibus. Hypocrita. Nimium vacare Philoſophia gentilica.

Accurrere, quære Currere.

Accuſare, Accuſator, Deferre, Delator.

ACcuſare, eſt aliquem apud judicem criminis alicujus reum facere. Rarum eſt in allegoriis, poteſtque & in bonum, & in malum ſumi.

Accuſans Joſeph fratres ſuos, Chryſoſtomus legit, quòd fratres detulerint ipſum Joſeph.

Accuſans Joſeph fratres ſuos, *Gen.37.a.* Chriſtum deſignat *k* arguentum Phariſæos. Et dicitur Chriſtus non eos accuſare apud patrem, *Joan.5.g.* quia per legem judicabuntur. Unde Moyſes dicitur ibi eos accuſare, quia judicabuntur ſecundùm legem per Moyſen figuratam. Deſignat etiam diſcretionem arguentem virtutes de hypocriſi, & retinentem eas, ne in ipſam incidant.

Accuſator in malum eſt, qui abſque miſericordia defert crimina, ut puniantur abſque emendatione. Et hic in primis eſt diabolus, *l* qui dicitur accuſator fratrum noſtrorum, *Apoc.12.c.* ubi quum dicitur accuſator fratrum noſtrorum, vox eſt Angelorum, quorum fratres, hoc eſt, Sanctos accuſat diabolus: & accuſat die ac nocte, hoc eſt, in proſperis & adverſis. Sumitur etiam pro ejus membris, ut teſtis mendax accuſat, *Deut.19.d.* Et hi, qui ſcribebant accuſationem contra Iſrael, *1.Eſdr.4.a.* Et qui accuſabant populum apud Regem, *1.Mach.7.a.d.* Sic erant accuſationes Judæorum in Chriſtum, *Matt.12.a.27.b.Marc.3.a.15.a.Luc.6.b.11.g.23 a.b.Ioan.8.18 c.Rom.a.8.f.Acto.19.g.22.g.25.b.26.a.* Es Simon dicitur delator pecuniarum, & patriæ, *2.Mach.4.a.* Sic etiam delatura ſumitur in malum, *Eccl.26.a.38.b.* Dicitur etiam diabolus accuſator fratrum noſtrorum, propter chirographum decreti, quod adverſum nos allegabat: quod Chriſtus tulit de medio.

Accuſator ſui dicitur juſtus in principio, *Prov.18.c.* quia quicunque accedit ad Deum, debet cognoſcere indignitatem ſuam: ſicut & Abraham loquens cum Deo: dixit, Loquar ad Deum, cùm ſim pulvis, & cinis.

Non accuſat homo Samuelem de accepta pecunia, vel calceamento, *Eccl.46.d.* per quod oſtenditur, cum quanta juſtitia gubernaverit.

Accuſant cogitationes viventes in lege naturæ, *Rom.2.c.* quia habent ipſam legem deſcriptam in cordibus ſuis.

Accuſans Siba Miphiboſeth apud David, *2.Reg.19.c.*

Accuſare ſervum apud Dominum ſuum reprehenditur, *Prov.30.*

Accuſatio adverſus presbyterum, non eſt facilè recipienda, *1.Tim.5.c.*

k Cyr. ſ. Gen. ho 61. Ricar. de 8. Viſio. de 12. l Ori. ſ. Ro. 8. Aug. ſ. Apoc. ho 9. Gr 2 mor 9. Rup. ſ. Apoc.

Chriſtus arguens Phariſæos. Diabolus & ejus membra.

Acedia, Acediari.

ACedia eſt pigritia quædam, triſtitia, tædium, ac faſtidium: unde acediari: quod rariſſimum eſt, nec habet allegorias.

Acediari in vinculis ſapientiæ, eſt tædium & faſtidium ſumere de converſatione ſapientiæ, quod, ne agamus, monemur, *Eccleſ.6.c.*

Acediari in ſtultitia ſtulti, eſt etiam ipſam faſtidiare, vel in tædium propter ipſam incurrere, *Eccleſiaſtici 22.b.*

Acerbus, Exacerbare, Aſper, Exaſperare, Auſterus.

ACerbi dicuntur *m* fructus nondum maturi, & inepti ad manducandum, qui ſolent ſua aſperitate ſtuporem quendam in parte guſtativa generare. Aſperū autem dicitur, quod ſuperficiei inæqualitatem

m Am. 3. Et. 12. Plato in Timæo.

tatem ingratum eſt tactui. Eſt enim aſperitas juxta Platonem inæqualitas aciei extrinſecus ſoliditatis. Sed ſolet extendi aſperitas etiam ad alios ſenſus, ut illa ſint aſpera, quæ alicui ſenſui ſunt ingrata.

Opera inutilia. Peccata. Hæreſes. Acerbi fructus, ſunt inepti ad eſum, inutilia opera *a* deſignant, *Sap.4.b.* Et uva acerba deſignat *b* peccatum, *Jer.31.e.* quia facit dentes animæ, hoc eſt, mentem obſtupeſcere, ne ſuavitatem Divinam ſentire poſſit. Et etiam perverſa intelligentia Scripturarum, & hæreſes uva acerba dici poſſunt, quæ faciunt dentes hæreticorum ad veritatis intelligentiam obſtupeſcere, *Ezech.18.a.* — a Amb.ſ. Ez. 12. b Hie.ſ. Jer.31

Aſpera ſolemus appellare, quæ non ſunt animo noſtro grata: ut *Gen. 21.b.* Dixit Dominus Abrahæ: Non tibi videatur aſperum ſuper puero, & ſuper ancilla tua. Et aſperè loqui, *Gen.31.a.* Sic aſpera dicitur ſapientia in doctis hominibus, *Eccl.6.c.*

Vitia. Aſpera dicuntur vitia, *c* quæ vertuntur in vias planas, quum removentur, *Iſa.40.a. Luc.3.a.* Sic deſicati Dei dicuntur ambulaſſe vias aſperas, *Baruch. 4.e.* Et aſpera loca ſunt ipſa vitia, à quibus eſt cavendum, *Actor.27.e.* — c Orig.ſ. Luc. ho.22.

Suggeſtio dæmonum. Doctrina hæreticorum. Calumniæ. Aſperum verbum dicuntur ſuggeſtiones *d* dæmonum, *Pſ.90.* Et aſperum verbum ſeu turbulentum, eſt perverſa doctrina hæreticorum. Et præterea calumniæ, & inſultationes infidelium, & malorum Chriſtianorum adverſus bonos. Et demum aſpera verba ſunt, quæcunque noſtris bonis itineribus adverſantur. — d Arn.ſ. pſ. 90. Hie.ſ. Iſa. 22. Aug ſ. pſ. 90 Gre.ſ. mo.19.

Irritare Deū. Exacerbare dicitur Dominum peccator, quia *e* peccando meretur, ut puniatur à Deo quaſi irato, *Pſ.9.77.94.105.* Et quum dicitur, exacerbaverunt ſpiritum Moyſis: intelligi poteſt Spiritus ſanctus. Sic dicuntur exacerbare Dominum in operibus manuum ſuarum, hoc eſt, peccando, *Jer.32.d. Baruch. 4.c. Heb.3.b.d.* Et qui exaſperant, ſunt *f* qui defendunt peccata ſua, *Pſa.65.67.* — e Arn.ſ. pſa. 105 Hil ſ pſa. 67 f Aug ſ pſ.67

Judæi perſequentes Chriſtum. Exaſperarunt Joſeph habentes jacula, *Gen.49.c.* quum *g* Judæi gravibus perſequutionibus afflixerunt Chriſtum. Aut quum viri pravi perſequuntur honeſtum juvenem. Hoc etiam eſt exaſperare pauperem, *Eccleſiaſtici 4.a.* — g Glo inter.ſ. Gen.49.

Exaſperare os Domini dicuntur, qui *h* præcepta ejus judicant eſſe gravia. Vel qui negligunt præceptum charitatis, *1.Reg.12.c.* Sic exaſperare ſermones Dei. — h Gregor ſ. 1. Reg.12.

Peccantes poſt acceptam fidem. Judæi. Servientes magicis artibus. Exaſperans domus dicuntur, qui *i* peccant poſt acceptam fidem. Nam infideles, qui nunquam Deo placuerunt, non dicuntur exaſperare. Ideò Judæi dicuntur exaſperantes, *Ezech.2.d.3.b.g.12.a. Pſa. 65. 67.77.* Et ſervientes magicis artibus exaſperantes dici poſſunt: quia graviter irritant Deum. Dicitur etiam cor exaſperans, *Jerem.5.f.* — i Orig ſ. Eze. ho.11. Arn.ſ. pſa.67 Hil ſ pſa. 65. Greg.ſ. Eze. ho.9.

Epiſcopi tyranni. Imperantes Paſtores cum auſteritate, *Ezech.34.a.* Sunt *k* Epiſcopi magno ſupercilio ſubditis imperantes: qui operibus dedecorant nomina dignitatem: & pro humilitate aſſumunt ſuperbiam, ut honorem ſe putent conſequutos, non onus: & quoſcunque in Eccleſia viderint præpotentes, & Dei ſermonem habere, opprimere nituntur. Sic Nicanor auſterius egit cum Juda Machabæo, *2.Mach.14.e.* — k Hie.ſ. Eze. 34.

Non exacerbat Deus ſermones ſuos, *Pſalm. 104.*

Acerbus luctus dicitur irrationabilis, *Sap.14.b.*

Dæmones vincere. Exacerbans Judas Reges multos, eſt vir ſanctus & fortis vincens multos dæmones, *1.Mach.3.a.*

Auſterus homo, ut durus dicitur à malis *l* Deus, & non à bonis: quia malis infert iram, & cum bonis exercet miſericordiam. Et tamen improbè dicitur à malis auſterus, quia etiam puniendo malos punit citra condignum, *Luc.19.e.* — l Ori ſ. Matt. ho.33.

Exaſperare matrem, eſt *m* triſtem facere Eccleſiam peccando, *Eccleſiaſt.3.c.* — m Glo. inter. ſ. Eccl. 3

Acervus, Agger, Congeries, Cumulus, Tumulus.

ACERVUS & agger, eſt propriè rerum minutarum congeries: ut frumenti, vel leguminum. Cumulus verò eſt majorum rerum acervus, ut terræ, vel lapidum.

Tumulus autem eſt acervus lapidum, *Gen.31.f.* Congregantes fecerunt tumulum. Et cumulus terræ, *2.Reg.2.f.* Steterunt in ſummitate tumuli unius. Et ſepulchrum, *2.Reg.3.f.* Flevit ſuper tumulum Abner.

Conventus bonorum. Acervus frugum ſignificare ſolet *n* conventum bonorum, *Exod.22.a. Ruth 3.b. 2.Par.31.b Job.5.d. 24.b. Can 7.b. Eccl.20.d. Ezech 3.d. Agge.2.c.* — n Gr.ſ. Gal. 7.

Uterus virginis Mariæ. Acervus etiam tritici, dicitur *o* uterus beatiſſimæ Virginis Mariæ: quia ſuo grano alimenti ſatietatem dedit mundo, *Cant.7.b.* — o Amb. de inſti virg.14.

Bona opera. Eccleſia. Acervus etiam *p* tritici bonorum operum multitudinem deſignat, *Job.5.d.* — p Gre 6.mor. 28.

Excellentia perfectorum. Martyres. Acervus & tumulus ex multis lapidibus in bonum quidem, Eccleſiam & unitatem fidelium deſignare ſolet: & præcipuè Eccleſiam gentilium ex multis, & diſperſis congregatam, *Gen.31.f Job.8.c Iſa. 17.a.* Et cumulus, quia extollitur ſuper terram, quam infra ſe relinquere videtur, excellentiam perfectorum deſignare poteſt. *Eccl.44.d.* Acervus teſtimonii, deſignat concordiam Principum ſæcularium, cum Eccleſiaſticis, in Baſilicis Martyrum: ita ut lapides acervi deſignent Martyres. — Gre.8.mo.35. Hie ſ. Iſa 17. Bed.ſ.Gen.31. Rup.7.ſ.Gen. 47.

Figmenta hæreticorum. Acervus lapidum in malum, *Hoſ.12.d.* altaria hæreticorum *q* ſunt quaſi acervus lapidum: quia teſtimonia veritatis transferunt in mendacium. Ut enim acervi hinc, atque illinc de lapidibus, & ſabulo congregantur: ita & hæretici de ſapientia ſæculari, & argutiis hominum fraude, atque mendacio ſimulacra componunt. — q Hie.ſ. Hoſ. 12.

Opera infidelium Acervus viginti modiorum, ubi fiunt decem, *Agge.4.c.* deſignat *r* opera infidelium, quæ temporaliter remunerantur. — r Hie.ſ.Ag 2.

Comminatio Divina. Tentationes. Superbi. Agger, qui jacitur, aut comportatur, ad oppugnandum caſtrum, *ſ* communicationem pœnæ quã Deus inducere intendit, ſignificare poteſt, *Iſa.29.a. Jer.9.a. Ezec.4.a.17.e.26.b. Dan.11.e. Hab.1.c.* Deſignat etiam *t* tentationes, & molem creſcentis tentationis: & hunc aggerem comportat diabolus. *Haba.1.c.* — ſ Gregor. 26. mor. 5. & ſ. Ezech ho.12. t Hie. Aba. 1.

Aggerum rivi, *Iſa 37.e.* ſignificare poſſunt Principes, & potentes, ac ſuperbos. Idem deſignavit congeries aquæ, *Eccl.39.c.*

Peccatores. Tumuli civitatum dirutarum, *u* eos ſignificare poſſunt, qui ſimul ad perverſa opera conjuncti, de ædificio vitæ ceciderunt, *Deu.13.d. Joſ.7.d.8.f. Job.15.d. Ier.9.c.26.e.51.d. Mich.1.b.3.d.* Et acervi pulveris in eodem ſenſu. *Nee.4.a. Iſa.25.a.* Et acervi aranæ, *Jer. 9.d.* Et congeries mortuorum, *Iob. 21.d. 2.Cor.9.a.* multitudo peccantium, in quorum mentibus quaſi in ſepulchris ſuis Satan vigilat. Et tumuli ſabuli, ſunt infideles, & infrugiferi, *Ezech.47.b.* — u Gre 12.mo. 13. & 15. mor. 29. Hie ſ. Eze. 47.

a Hie ſ Sop. 2. — Hæretici.

Acervi ſalis, *Soph.2.c.* ſunt *a* hæretici, quorum doctrina, eſt ſicut ſal infatuatum. Et altaria eorum dicuntur ſicut acervi ſuper ſulcos agri, *Hoſ.12.d.* Eoſdem deſignare poſſunt aggeres ranarum, *Exo.8.c.*

Tumulus in cujus ſummitate ſtetit Abner cum filiis Benjamin, *2.Reg.2.f.*

Acervus lapidum ſuper Abſalon, *2.Reg.18. d.*

b Bed ſ Proverb 26. c Rup ſ Agge. 2. — Chriſtus.

Acervus Mercurii, *b* pro cultu idolorum poni videtur. *Prov.26.b*

Acervus viginti modiorum, eſt *c* Chriſtus habens in ſe duplicem naturam, *Aggei.2.c.*

ACETUM, ACETABULUM.

ACETUM fit ex vino, ſed perdidit naturam & ſaporem vini, & factum eſt acidum & ineptum ad potum. Acetabulum autem eſt menſura quædam, aut vas, in quo recipitur acetum.

d Euch ſo ſpiritual 8. Bed ſ. Pro. 25. — Correctio.

Acetum eſt *d* mordax, grave guſtui: mixtum tamen cum aliis, ſuavem præſtat guſtum, deſignare poteſt correctionem, *Proverb.25.c.* quæ ſi ſola ſit, nimium interdum mordax eſt, ſi vero aliis blandis verbis temperetur, ſæpè grata efficitur, & prodeſt accipienti. Et acetabula dici poſſunt verba Prædicatoris mordacia, *Exod.25.c.37.c. Num.7.c.*

e Amb ſ. Luc. 23. Aug ſ Ioan. tra. 119. — Natura humana. Iudæi.

Acetum etiam deſignare poteſt *e* naturam humanam corruptam in Adam, & bibit Chriſtus acetum, quum naturam humanam aſſumpſit, in qua omnes iniquitates noſtras portaret, atque abſolveret, *Luc.23.e.* Acetum etiam, quod dederunt Judæi Chriſto, deſignat ipſos Judæos à vino Patriarcharum, & Prophetarũ degenerantes, & tanquam pleno vaſe de iniquitate hujus mundi impletos, *Io 19.f.*

f Glo ord. ſ. Ruth. 12. — Lex.

Acetum etiam figura eſt legis, quæ quantùm ad literam dulcorem vini amiſit: unde & inepta facta eſt ad potum, nec amplius ſervanda, *Rut.2.c.* In hac intingit buccellam, *f* id eſt, myſterium incarnationis Chriſti, dicitur eſſe in teſtamento veteri.

g Ori ſ. Matho 35. Aug ſ pſ. 68. h Bed ſ. Proverb. 10. — Doctrina hæretica.

Acetum præterea ſignificat ſenſus perverſos, aut hæreticos traditæ ſacræ Scripturæ. Ideò *Num.6.a.* iis, qui ſe voverunt Domino, prohibetur aceti potio. Et hæretici *g* potant Chriſtum aceto, *Pſa.68. Matth.27.f Marc.15.d Luc.23.c. Ioan.19.f.* Et qui nolunt mutare veterem hominem, ſed in eo perſeverare, acetum offerunt Chriſto: quod ipſe non vult bibere. Ipſi quoque hæretici, qui à ſinceritate fidei degenerarunt, acetum ſunt moleſtum dentibus, *h* hoc eſt Prædicatoribus, *Prov.10.d.*

i Rup ſ Num. 18. — Hæretici. Fides Trinitatis.

Acetabula argentea centum triginta ſiclorum, *i* unius Dei, triumque perſonarum fidem deſignant, *Num.7.b.*

ACHAB.

ACHAB, id eſt frater patris, filius Amri, maritus Jezabalis: qui regnavit ſuper Iſrael viginti duobus annis: genuitque Ochoziam, & Joram, & Athaliam: fuit Rex malus, & mortuus eſt in prælio contra Syros juxta verbum Michææ Prophetæ.

Achab, ſecundum quod duxit Jezebalem gentilem, & crudelem, deſignat Reges, qui pro humilitate ſibi aſſumunt crudelitatem, *3.Reg.16.g.18.a.19 e.*

k Rup 5. ſ. Reg 7. — Prælatus oppontus ſe Diabolo. Populus Iſrael. Principes Sacerdotum. Diabolus.

Ut autem occurrit Benadab Regi Syriæ in prælium, *3.Reg.20.a.* deſignat Principem, *k* ſeu Prælatum objicientem ſe contra diabolum. Deſignat etiam populum Iſrael, cum quo diabolus conflictum habuit. Eundem populum deſignat, ut perſequutus eſt Eliam, ſicut populus Iſrael Chriſtum, *3.Re.18.a.*

Ut verò dixit Eliæ. Tu es ille, qui conturbas Iſrael, *3.Reg.18.c.* deſignat Principes Sacerdotum, de Chriſto ſimilia dicentes: Huncinvenimus ſubvertentem gentem noſtram, *Luc.23.a.*

Ut autem ſequebatur in curru poſt Eliam, *3.Reg.18.g.* deſignat diabolum, qui compellitur ire poſt Chriſtum, & non antecedere, quum Chriſtus ei dixit: *Matth.4.b.* Vade retrò Satans.

l Ori ſ pſ 36. ho 1. m Hie ſ. Mic. 6. — Potentes cupidi. Hæreſiarcha.

Cupiens Achab vineam Naboth, *3.Reg.21.a.* deſignat *l* potentes cupidos alieni, & iniquos, ac impios, cupientes evertere ſpiritualia, ut ſeminent carnalia.

Secundùm autem quòd erat Princeps Samariæ, per quam intelliguntur hæretici, *m* ipſe Achab erit typus hæreſiarcharum, *Mich.6.d.*

Ut mortuus eſt Achab, cùm auderet congredi contra Regem Syriæ, *3.Reg.22.f* deſignat ſuperbos, qui viribus ſuis fidentes congredi audent contra diabolum, & ita pereunt.

ACHAJA.

Eccleſia ex gentibus.

ACHAJA eſt Provincia Græciæ, in qua eſt Corinthus. Deſignare poteſt Eccleſiam ex gentibus, *Rom.15.f.2.Cor.9.A. Actor.18.d.*

ACHAN.

Malus Religioſus.

ACHAN, id eſt conterens, ſive conturbans: filius Charmi, de tribu Juda, qui tulit de anathemate Hierico regulam auream, & nonnulla alia: cujus rei gratia populus punitus eſt, *Ioſ.7.a.22.d.1.Paral. 2.a.*

n Augu q. in Ioſu 8. Rup ſ Hoſ. 2. — Iudas & Principes Iudæorum.

Typus eſt *n* Religioſi malè viventis, cujus infamia etiam ad cæteros diffunditur. Ubi conſiderandum, malum unius membri, totum quodammodo corpus inficere. Deſignat etiam Judam Iſchariotem, & Principes Judæorum, qui tulerunt de anathemate occidentes Chriſtum.

ACHARON.

o Lyra ſ. Sopho. 2. — Gentiles.

ACHARON, id eſt ſterilis, vel enervatio, ſeu evulſio, vel truncus: civitas Paleſtinorum. Acharonitæ, ſecundùm quod interpretantur ſteriles, deſignare poſſunt *o* gentiles, vel negligentes benè agere. Et ideò ſteriles ſine fructu operum: ideò eradicabuntur, ſeu evellentur, *Ioſu.15.f. Iud.1.d.1. Reg.5. d. 6. d. Sopho. 2.a.1. Mach.10.g.*

ACHATES.

p Plin 37. nat. hiſt. 12. — Conſtantia.

ACHATES lapis niger, *p* ut plurimum cum venis albis, interdum diverſorum colorum, quandoque unius: valet imprimis contra ſcorpiones: & quum eſt unius coloris, dicitur invictum facere geſtantem: qua ratione, figura eſt conſtantiæ: & ponebatur in tertio ordine rationalis in pectore Pontificis, *Exod.28.c.39.c.*

ACHAZ.

Nutrientes filios in concupiſcentiis.

ACHAZ, id eſt, apprehendens, ſive poſſidens, aut tenens, ſive robuſtus, aut videns: filius Joathan, Rex Juda: qui tranſtulit filium ſuum per ignem, *4.Reg.16.a.2.Paral.28.a.* deſignare poteſt eos, qui filios ſuos nutriunt in vitiis, & concupiſcentiis.

Ut in-

Ut interpretatur robuſtus, ejus tempore vidit Iſaias viſiones Dei, *Iſa.1.a.* Quia a robuſtis in Deo datur videre Divina. *a Hie.ſ.Iſ.1.*

Quum tempore Achaz venerunt multi Reges contra Judam, *Iſa.7.b.* deſignat, b regnante Rege impio, & infideli, populum Dei multas pati afflictiones. *b Hie.ſ.Iſ.7.*

Mortuo Achaz, ut malo Principe, videntur etiam viſiones, & habentur conſolationes Divinæ: quia c mortuo, vel ejecto diabolo ab anima, cognoſcit anima Divina, & conſolationem à Deo recipit, *Iſa.14.g.* *c Hie.ſ.Iſ.14.*

ACHELDAMA.

ACHELDAMA, id aſt, ager ſanguinis: qui emptus eſt triginta argenteis, quibus venditus fuerat Chriſtus Servator noſter in ſepulturam peregrinorum, *Matth.27.a. Actor.1.d.* Vide, ſepultura peregrinorum, & ager figuli.

ACHIAS, ACHIMELECH.

Protegentes afflictos. ACHIAS, id eſt, umbraculum, vel frater Domini: filius Achitob, Pontifex: & dedit panes propoſitionis, & gladium Golioth David fugienti Saulem: cujus rei gratia occiſus eſt à Saule cum omni domo ſua, excepto Abiathar filio, qui evaſit, *1.Reg.14.a.* deſignat eos, d qui afflictos ab occultis hoſtibus protegunt. Ideò in bello portabat ephod. *d Gregor.ſ.1.Reg.14.*

Sacerdotes periti. Idem implicuit arcam Domini ad conſulendum Dominum, *1.Reg.14.e.* quo deſignat e peritos Sacerdotes, qui pro Domino debent Majoribus, & Principibus dare conſilium. *e Gregor.ſ.1.Reg.14.*

Chriſtus. Idem dictus eſt Abimelech, id eſt, f frater meus Rex, aut frater Regis, aut conſilii, vel fratris mei imperium: qui, ut dedit panes, & gladium David, & poſtea occiſus eſt à Saula, Chriſtum deſignare poteſt, qui propter panes doctrinæ, & bona opera ac miracula, occiſus eſt à Principibus Sacerdotum, *1.Reg.31.a.22.b.* *f Lyra.ſ.1.Regum.21.*

Eccleſia. Fidelis quilibet. Ut interpretatur Achimelech fratris mei imperium, deſignare poteſt g Eccleſiam, quæ eſt imperium Chriſti: & dum dicitur veniſſe David in domum Achimelech, intelligatur Chriſtus in Eccleſiam, tanquam in regnum ſuum veniſſe, *Pſa.51.* In titulo. Item deſignat quemcunque fidelem, Chriſtum verum David in corde ſuo ſuſcipientem. *g Hil.ſ.pſ.52. Amb.ſ.Lu.6.*

ACHIMAAS.

Chriſtus. ACHIMAAS, id, frater conſilii aut fratris conſilium, aut frater ex ligno, vel fratris mei decor: pater Achinoam uxoris Saulis, *1.Reg.14.g.* Et deſignat h Chriſtum, à quo eſt Achinoam, id eſt, fratris mei requies, quæ deſignat bonam voluntatem, in qua requieſcit Chriſtus. *h Gregor.ſ.1.Reg.14.*

Baptizati. Conſolationes Spiritus S. Achimaas alius filius Sadoc: qui abſconditus eſt juxta fontem, ut referret David conſilium Achitophelis, ut ſibi proſpicerent: deſignat i renatos ex aqua, & Spiritu ſancto: vel conſolationes Spiritus ſancti, qui dantur afflictis, *2.Reg.17.d.18.e.* *i Glo.ord.ſ.2.Reg.17. Lyr.ſ.2.Reg.17.*

Unus ex Apoſtolis. Achimaas alius, qui erat præfectus a ononæ Salomonis in Nepthalim: figura eſt k unius è duodecim Apoſtolis, qui præſunt Eccleſiæ in miniſtrandis alimentis ſpiritualibus, *3.Reg.4.b.* *k Lyra.ſ.3.Reg.4.*

ACHIMAN.

Hypocrita. ACHIMAN, id eſt, frater præparatus, vel frater dexteræ, aut frater ſine conſilio: filius Enac, ex gigantibus, qui habitaverunt in Hebron, *Num.13.10. Joſ.15.c.* typus eſt l ſuperborum hypocritarum: ideò interpretatur ſine conſilio, & filius Enac, id eſt, inanis humilitatis: quia nihil magis ſine conſilio, quàm relinquere Deum verum, idque cum ſimulatione ſanctitatis. *l Ori.ſ.Joſue.20.*

Achimelech, quære Achias.

Achinoam.

ACHINOAM, id eſt, fratris pulchritudo, aut jucunditas, aut frater motionis, vel fratris mei requies: uxor Saulis, da qua vide Achimaas.

Synagoga Eccleſia. Achinoam alia uxor David, mater Amnon, quæ prius ducta eſt à David, quàm Abigail: qua ratione ſignificat m ſynagogam, quæ Eccleſiam præceſſit tempore, *1.Reg.25.g.2.Reg.3.a.* vel deſignat Eccleſiam in antiquis Patribus. *m Amb ep 19 Ru ſ.2.Re.22*

ACHIOR.

ACHIOR, id eſt, lumen, aut frater ignis: Dux Amonitarum: qui cum Judæorum gentem apud Holophernem laudaſſet, ad eos miſſus eſt vinctus: factuſque eſt Judæus.

Hæretici. Ut erat Ammonites, figura eſſa poteſt n hæreticorum, quia tamen convertuntur ad Eccleſiam, *Judith.5.a.6.a.14.a.* *n Lyr.ſ.Iud.5.*

Prædicatores. Ut audacter vera dixit coram Principe, à quo malè affectus eſt: typus eſt o Prædicatorum, qui affliguntur, quum audent dicere veritatem. *o Lyr.ſ.Iud.6*

ACHIS.

Sacerdotes & Scribæ increduli. ACHIS, id eſt, quomodo eſt: Rex Geth, coram quo David ſimulavit inſaniam, *1.Reg.21.d.* figura eſſa poteſt p Sacerdotũ: & Scribarum Judæorum, qui Chriſtum tanquã inſanum habebant. *p Aug.ſ.pſ.33*

Vel ſecundùm ſui nominis interpretationem, ſignificare poteſt incredulos Sacramento Euchariſtiæ, qui dicunt, Quomodo eſt?

Gentiles. Ut autem ſuſcepit David confugientem ad ſe in Siceleg, cum ſexcentis armatis: figura eſt gentilium q ſuſcipientium Chriſtum, & ejus Prædicatores, *1.Reg.27.a.29.d.* *q Lyr.ſ.1.Regum.27.*

ACHITOPHEL.

Iudæi. Hæretici. ACHITOPHEL, id eſt, frater ruinæ, vel fratris ruina, vel frater defectus, val frater inſipiditatis, Gilonites, conſiliarius Regis David, qui fuit in conjuratione Abſalon: ajuſq, conſiliũ habebatur quaſi conſilium Dei. Qui cùm vidiſſet conſilio ſuo Abſalonẽ non obtemperaſſa, ac proſpiceret lapſum ejus futurum, laqueo ſe ſuſpendit, *2.Reg.15.b.17.f.* figura eſſe poteſt Scribarum r & Judæorũ, qui inſurrexerunt in Chriſtum, ſicut ille contra David. Et etiam poteſt eſſe typus hæreticorum, qui pravis *r Aug.ſ.pſ.7.*

Iudas. conſiliis avertunt fideles à Chriſto. Et ut interpretatur fratris ruina, & laqueo vitam finivit: deſignat

 Judam,

Judam, qui etiam dicebatur frater Chriſti, ſicut cæteri *Apoſtoli*. Et fuit ruina Chriſti: & tandem ipſe laqueo periit.

ACHIDOB.

ACHIDOB, id eſt, frater bonitatis, vel frater meus bonus filius Phinees, Pontifex, de linea Itha- *Chriſtus.*
a Greg 1. Regum 14. mar, pater *Achiæ*, 1. *Reg*. 14. *a*. typus eſt *a* Chriſti; qui ſolus eſt frater bonus: fuitque frater Ichabo, hoc eſt Chriſtus fuit frater Judæorum.

ACHOR.

ACHOR, id eſt, conturbatio: & vallis *Achor* eſt vallis conturbationis: ubi lapidatus eſt *Achan*: *Pœnitentes.*
b *Hie. ſ. Iſ.* 65. *Rup ſ Hoſ.* 2. quia de anathemate Hierico tulerat. & ſignificat *b* eũ qui tribulato corde humiliatur per pœnitentiam, *Joſu*. 7. *d*. Et vallis *Achor* fit in cubile armentorum, quum per pœnitentiam elevantur peccatores in ſpem, & paſcuntur ibi per intelligentiam Scripturarum, *Iſa*. 65. *b*. *Hoſ*. 2. *c*.

Poteſt etiam deſignare Hieruſalem: ubi perierunt Judas, & Judæi cum templo, & civitate, & aperta eſt ſpes fidelibus. *Hieruſalem.*

Acies, quære Exercitus.
Acies gladii.

ACIES eſt pars acuta gladii, aut alterius inſtrumenti ad ſcindendum apti.

Acies vomerum corda, aut mentes ſignificare poſſunt. Et acies vomerum ſunt retuſæ, quum *Corda inerudita.*
c *Gre. ſ.* 1. *Regum*. 13. *c* corda ſimplicium ſunt inerudita, 1. *Reg* 13. *d*.

Acies gladii aliquando dicit perſequutionem pravorum in bonos, *Heb* 11 *f*.

ACINUS.

ACINUS eſt granum & fruticum, vel arborum, quum denſius naſcuntur, ut grana uvæ, hæderæ, & ſimilium acini dicuntur.

Acinus uvæ interdum ponitur ad deſignandum minimum aliquid: ut *Num*. 9. *a*. prohibetur iis, qui ſanctificantur Domino, ne comedant ab uva paſſa uſque ad acinum.

Colligere acinos poſt vindemiatores, *Eccl*. 33. *c*. dicitur, quum quis poſt expletum opus venit ad laborandum.

ACQUIESCERE.

ACQUIESCERE eſt aliorum dictus aſſentiri, aut voluntati alicujus obtemperare. Rarum eſt in allegoriis.

Acquieſcere dicitur Deus voci deprecantium, quum facit id, quod rogatur: & è diverſo non acquieſcit, quum non vult facere, quod rogatur, *Deut*. 1. *g*. *Prov* 6. *d*.

Acquieſcit carni, & ſanguini, quiſquis carnalibus propinquis, & conſanguineis carnaliter ſuadentibus aſſentitur. Sic non acquievit Paulus carni, ac ſanguini, ad *Galatas* 1. *c*

Acquieſcere verbis mendacibus dixit Pharao filiis Iſrael, ſi obtemperent Moyſi, & Aaron, *Exod*. 5. *b*. Qui diabolo verba Dei videntur mendacia: vide mendacium.

d *Lyr*. *Gen*. 16 Acquieſcens Abraham Saræ deprecanti conjunctionem cum ancilla, *Gen*. 16. *a*. deſignare poteſt *d* Chriſtum conſentientem in adjungenda ſibi ſynagoga. E diverſo, acquieſcens Jacob conſiliis matris in ſumenda uxore de Meſopotamia, *Gen*. 27. *b*. eſt Chriſtus conſentiens in adjungenda ſibi Eccleſia ex gentibus.

Deſignat autem Abraham condeſcenſionem factam carni ex rationabili cauſa.

Acquienſcens Jacob placito Laban in paſcendis ovibus, *Gen*. 19. *f*.

Non acquieſcens Joſeph operi nefario, *Gen*. 39. *b*. notum eſt laudabile opus in non conſentiendo peccato. Simile eſt *Deut*. 13. *b*. 2. *Paral*. 24. *e*. *Proverb*. 5. *a*. Sic non acquievit Eliſæus roganti Naaman, ut acciperet aliquid ab eo, 4. *Reg*. 5. *e*. Et acquieſcere plurimorum ſententiæ, eſt ſequi viam latam, per quam multi pereunt, *Exod*. 23. *a*.

e *Ly ſ Nu*. 20 Nolens acquieſcere Rex Edom deprecanti Moyſi tranſitum per terram ſuam: deſignat *e* nolentes admittere Prædicatores, nec ſuſcipere fidem Chriſti, *Num*. 20. *d*. vel ſunt terreni in Eccleſia, impedientes eos, qui volunt benè operari.

Non acquieſcens Roboam populo deprecanti, ut alleviaret jugum à patre ſuo illis impoſitum, 3. *Reg*. 12. *d*. 2. *Paral*. 10. *c*.

Acquieſcentes Romani ad omnia, quæ poſtulabuntur à Judæis, 1. *Mach*. 8. *a*. deſignant gentilitatem libenter ſuſcipientem fidem Chriſti.

Acquieſcere, interdum eſt credere, & fidem adhibere, 2. *Par*. 30 *b* *Prov*. 13. *c*. Et e diverſo non acquieſcere, eſt non credere, ut quum filii Iſrael non acquieſcebant Moyſi *Exod* 6. *b*. *Num*. 14 *g*. *Et* 1. *Reg*. 15. *e*. *Job*. 22. *c*. *Rom*. 2. *b*. 1. *Tim*. 6. *a*. *Credere.*

Acquirere, Adipiſci.

ACQUIRERE eſt quærendo adipiſci, ſecundùm id, quod acquiritur, nonnullas habet allegorias.

Acquiſivit Jacob multa in Meſopotamia, *Gen* 31. *c* per quæ intelligitur acquiſitio gentium ad *Adipiſcens Chriſtus gentes.*
f *Aug ſ pſ* 77 fidem per Chriſtum facta, unde dicitur populus acquiſitionis, 1. *Pet* 2. *b* Et acquiſivit dextera Dei montem, hoc eſt, *f* Chriſtus Eccleſiam, *Pſal* 77 *Act* 20. *f*.

g *Caſſ ſ. pſ*. 68. Acquirere Hieruſalem hæreditate, eſt *g* adipiſci cæleſtem patriam, *Pſal* 68 *g* Datur etiam acquiſitio *Acquirere cœleſtem gloriam.*
animæ, *Eccl*. 44. *a*. 46. *a* 49. *d* 50. *a*. *Heb* 10 *g* Et adipiſci repromiſſiones, *Hebr* 6. *c* 11. *g*.

h *Lyr*. *ſ pſ*. 118 Acquirere hæreditate teſtimonia Dei: *h* eſt inviolabiliter ea ſervare, *Pſal*. 118. Sic datur acquiſitio ſapientiæ, *Prov* 3. *b*. 4. *b* 16 *b*. *Servare præcepta.*

Acquirere ſibi nomen æternum, 1 *Mach* 6 *f*. eſt acquirere famam. Et acquirere ſibi gradum bonum, 1. *Tim*. 3. *c*. eſt acquirere honorem vel in hac vita, vel in patria.

i *Amb ſ Luc*. 19. Acquirere decem mnas: eſt *i* percipere myſtica legis, & moralia documenta probitatis, *Luc* 19 *c*.

Acquirens Rex Tyri aurum, & argentum: eſt Lucifer, cui data fuerunt dona gratuita, quum eſſet cœ lus, *Ezech*. 28. *b*. *Lucifer.*

Acquirere,

Acquirere, abſolutè, aſſequutionem *a* divitiarum ſignificare ſolet, *Eccl.3.a Sap.14.a Eccl.42.a. Baruch 4.b.* Deſignat etiam rempus acquirendi, tempus benè operandi in hac vita. Acquirere perditionem operibus manuum eſt damnari propter peccata, *Sap.1.c.* Sic & injuſtitia dicitur ibidem mortis acquiſitio. Et acquirere ſibi damnationem, *Rom.14.a.*

a Lyr. ſ. Ecc. 3

Acuere, Acutus, Aculeus, Stimulus, Acus.

ACUERE, eſt acutum facere. Acutum autem eſt, quod acumen habet ad pugnandum. Nonnullas admittit allegorias.

Acuere dicitur Deus gladium, ut fulgur, *Deuteronom.32 f* quum *b* parat repentinam perditionem tanquam vehementer iratus, ſic dicitur *Sapien.5.d.* Acuet duram iram in lanceam. Et gladius dicitur procedere de ore Chriſti, bis acutus, *Apoc.1.d.2.d.19.* quod nemo poſſit ejus vindictam evadere. Et acuta falx in manu filii hominis, *Apoc.14.c.*

b Glo. inter. ſ. Deut. 32.

Inſtrui philoſophia. Acuere vomerem apud fabros Philiſtinorum, *1.Reg.13.d.* eſt *c* ſanctæ prædicationis ſtudium ſæculari eruditione componere. Acuere verò ligonem, eſt ad propriæ vitæ inſtitutum eiſdem literis inſtrui. Acuere autem ſecurim, eſt inſtrui ad colligenda fidelium exempla. Et acuere tridentem, eſt diſcretionem perficere.

c Gregor ſ. 1. Reg. 13.

Parare verba Dei. Diſponere ad prædicandum pœnitentiam. Vis charitatis. Chriſtus. Acuere ſagittas, eſt *d* parare verba Dei cor penetrantia, *Pſa.44.119. Prov.25.c. Iſa.5.g. Jere.51.b.* Acuit etiam ſagittas Chriſtus, cùm diſpoſuit diſcipulos ad prædicandum, *Pſa.44.* Sagittæ etiam acutæ potentis, dicuntur pœnitentia cum oratione, & jejunio, *Pſa.119.* Acutæ etiam ſagittæ dicuntur vis charitatis, & autoritates ſacræ Scripturæ.

d Baſſ. ſ. Pſ. 44. Arn. ſ. Pſ. 119. Aug. ſ. Pſ. 44. 119.

Acutiſſima petra dicitur *e* Chriſtus, *Exod.4.f.*

e Glo. inter ſ. Exod. 4.

Acutus dicitur ſpiritus ſapientiæ, quia penetrat omnia, *Sap.7.c.*

Acuere in prælium Elephantes, eſt incitare Principes infidelium adverſus fideles, *1.Mach.6.d.*

Detrahere. Acuere linguas ſicut ſerpentis, dicitur, qui *f* detrahunt, maledicunt, decipiunt, & cæteræ linguæ vitia exercent, *Pſalm.139.* Unde & lingua dicitur gladius acutus, *Pſalm.56.* Et novacula acuta, *Pſalm.51. Proverb.5.a. Eccleſi.21.a. Iſa.7.d. Ezech.5.a.* Et acuerunt Judæi linguas tanquam gladium: quia lingua occiderunt Chriſtum, *Pſa.63.*

f Auguſt. ſ. Pſ. 63. 139.

Stimulus mortis dicitur *g* eſſe peccatum, *1 Cor.15.* quia peccato facta eſt delectatio, quæ jam poſſit reſiſtere bonæ voluntati: & cum dolore cohiberi.

g Aug. 83. q. 70.

Sententia hæreticorum. Aculei in caudis locuſtarum, deſignare poſſunt *h* fraudulentas ſententias hæreticorum, *Apo.9.b.* Eoſdem hæreticos deſignare poteſt aculeaeus bruchus, *Jerem.51.c.*

h Glo. ord. ſ. Apo. 9. Hier. ſ. Iſa. 3

Acus, quæ eſt ad ornatum mulierum, & ad conſuendas veſtes, foramen habens ad ſuſcipiendum filum, deſignare poteſt regulam, qua ſtringebantur filiæ Sion ad cuſtodiendam legem, *Iſa.3.d.*

Acus etiam, qua corporum vulnera aſtuuntur, & diſſuta veſtium retexuntur, & mora ipſa compungitur, deſignat *i* verbi novi prædicationem, qua mentis vulnera, & omnia diſſipata ad unitatem per compunctionem rediguntur. quæ cùm difficilia ſint divitibus, dicitur facilius eſſe camelum per foramen acus tranſire, quàm divitem intrare in regnum cœlorum, *Matth.19. Marc.10.c. Luc.18.e.*

i Hil. Mat. Can. 19.

Chriſtus. Poteſt etiam acus, Chriſtus *k* intelligi, cujus foramen, eſt anguſta via paſſionis ejus: & per ipſum diſſuta, & diſſipata noſtra conſolidantur.

k Amb. ſ. Luc. 18.

Acuitur ferrum ferro, quum *l* amici mutuò ſe adjuvant, vel in acquiſitione virtutis, vel ſcientiæ, ſeu veritatis cognitione, *Prov.27.d.*

l Beda ſ. Proverb. 27.

Ada.

Gula. ADA id eſt, congregatio, ſive ornata: altera uxor Lamech, mater Jacel, & Jubal, *Gen.4.c.* figura eſt inventorum varietatis ferculorum, & gulæ: Ideò mater eſt Jabel, qui fuit pater paſtorum, & Jubal, qui fuit pater canentium cithara, & organo, quæ omnia oriuntur ex gula.

Alia fuit Ada uxor Eſau. quæ poſt idem ſignificare: cum Eſau ob gulam adulii primogenituram amiſerit, *Gen.36.a.*

Adad.

Diabolus. ADAD, id eſt, clamor, aut ſonitus, Princeps Idumæus, adverſarius Salomonis, *3.Reg.11.c.* figura eſſe poteſt *m* diaboli, qui adverſarius eſt Chriſti veri Salomonis: & eſt clamor, aut ſonitus, quia tanquam leo rugiens quærit quem devoret.

m Lyr. ſ. 3. Regum 11.

Adaquare, quære Æqualis.

Adam.

ADAM, id eſt homo, ſive terrenus, aut rufus, vel ſanguineus fuit primus homo, principiumque generis humani, de cujus latere formata eſt Eva. quia ejectus eſt è paradiſo terreſtri, ob tranſgreſſionem præcepti, de eſu ligni ſcientiæ boni & mali: ejuſque peccato totum genus humanum eſt infectum peccato originali, ſepultus eſt in Hebron: ut dicitur *Joſ.14.d.* Oſtenditur autem fuiſſe ſalvus, per hoc, quod dicitur *Sap.10.a.* Hæc illum qui primus formatus eſt à Deo, Pater orbis terrarum, cum ſolus eſſet creatus, cuſtodivit, & eduxit illum è delicto ſuo.

Chriſtus. Cùm ei dormienti extracta eſt coſta, indeque formata eſt Eva, *Gen.2.d.* figura eſt *n* Chriſti in Cruce dormientis: ex cujus latere formata eſt Eccleſia: eſtque poſita caro pro coſta, quia Chriſtus pro nobis factus eſt infirmus, & ſolet dici ſecundus Adam exemplum Chriſti, *Zach.13.c.* quia *o* ſicut in Adam omnes moriuntur, ita in Chriſto omnes vivificabuntur.

n Bed. ſ. Gl. 2.

o Ruper. ſ. Zach. 13.

Mens. Ut autem conſenſit Adam mulieri in peccatum, *Gen.3.b.* figura eſt *p* mentis, aut perfecti ſenſus conſentientis ſenſui in peccatum. Unde Deus Adam vocat, dicens: Ubi es? quia mens rationis capax eſt reprehendenda, non ſenſus.

p Amb. de para. 2. Philo. 2. alle.

Peccator. Adam, ut abſcondit ſe poſt peccatum, figura eſt *q* peccatorum, qui erubeſcunt confiteri peccata ſua,

q Bed. ſ. Ge. 4.

Digitized by Google

Gen.3.b. Et propter peccatum ſolet dici vetus homo, aut vetus Adam: eſtque typus veteris hominis carnalis, & peccatoris in his ferè locis, *Gen. 45. Deut.32.a. Eccl.33.b.35.d.40.a. Hoſ.6.c.11.b. Zach.13.c. Rom 5.c.1 Cor.15.c.1. Timoth 2.d. Juda.e.*

a *Ambr. de Par. 4.* — Adam formatus eſt extra paradiſum: mulier verò licet ignobilior, in paradiſo: ne *a* quis de loci nobilitate præſumat. [*Peccator.*]

Adama.

ADAMA, id eſt terra, aut ſanguinea, una ex civitatibus regionis Sodomorum, quæ ſubverſa eſt. Figuram tenet peccatorum, qui in infernum ſubmerguntur, *Gen.10.c. Deut.29.d. Hoſ.11.c.*

Adamare, quære Amare.
Adamas lapis.

b *Hier. ſ. Am. 7. Plin. 38. nat. hiſt. 4.* — ADAMAS ſui nominis lapis eſt, quem Latinè *b* indomitum poſſumus appellare: eo quod nulli cedat materiæ, nec ferro quidem nam ſi ponatur ſuper incudem, & gravi ictu feriatur malleis, antea incus & malleus vulnus accipiunt, quàm adamas conteratur. Cumque ignis omnia domet, & univerſa metalla conſumat, reddit adamantem duriorem: ut ne parvulum quidem in eo angulum vis nimii ardoris obtundat. Vidi & in auro adamantem magnitudina mihi: cumque vicinum conſumatur aurum longo uſu, ac nimia vetuſtate, ſolus adamas non atteritur & nulla lima imminui poteſt. Sed è contrario limam terit. & quicquid attigerit lineis ſulcat. His lapis duriſſimus, & indomabilis, ſolo hircorum cruore diſſolvitur: & miſſus in calidum ſanguinem, perdit fortitudinem ſuam. Eſt autem parvus, & indecorus, ferrugineum habens colorem, & ſplendorem cryſtalli: quatuorque genera adamantis deſcribuntur. Primus eſt Indicus, ſecundus Arabicus, tertius Macedonicus, quartus Cyprius, pro qualitate regionum plus, vel minus duritiam poſſidentes. Dicitur quoque in electri ſimilitudinem venena deprehendere, & maleficis reſiſtere artibus. Talis eſt Dominus, & Salvator. qui cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. humilians ſemetipſum, factus obediens uſqua ad mortem, mortem autem crucis, *Phil.2. a.* De quo [*Chriſtus.*] Iſaias ſcribit 13. *a.* Non eſt ſpecies illi, neque decor: vidimus eum & non erat pulchritudo, deſpectum, & noviſſimum hominum. virum dolorum, & ſcientem infirmitatatem ferre. Hic *Amos.7 b.* Dicitur

c *Ori. ſ. Ierem. ho 3. & ſ. Iob lib 2. Cyril.4. ſ. Ioan. 51.* — ſtare ſupra murum adamantinum, id eſt, ſuper Sanctos, & Apoſtolos ſuos: quibus donavit, ut & ipſi *c* [*Apoſtoli & Sancti.*] adamantes vocarentur, & à nullo ſuperati, dicerent, *Rom. 8.* Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an perſequutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Et iterum: Certus ſum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Petrus quoque qui erat fortiſſimus adamas, portæ inferorum non prævaluerunt adverſus eum. Hic vir & Dominus, qui ſtat ſuprà murum adamantium, habet in manu ſua adamantem, qui niſi Dei teneatur manu, & illius valletur auxilio, omnem perdit fortitudinem, dicente Domino in Evangelio, *Joan. 10.f.* Nemo poteſt rapere de manu Patris mei. Et in tantum robuſtus eſt, ut dicatur ad eum *Iſa.43.a.* Si tranſieret per ignem, flamma non comburet te: quantoque magis tentationibus cæditur, tantò fortior fit, & pro nomine Salvatoris inter flagella lætatur. Cumque à nullo ſuperari queat, ſolo mortiferæ libidinis calora diſſolvitur. Hæc enim ſanguinis hircorum, & ipſius hirci dicitur eſſe natura, ut ſit ad libidinem calidiſſimus: & quod ignis edomare nequeat, ſolus illius diſſolvat cruor. Dicitur autem Deus, *Ezech 3.c.* poſuiſſe faciem

d *Gre. ſ. Ezec. ho. 10.* — Chriſti *d* ut adamantem, & ut ſilicem. Quod & de Apoſtolis, & de Prædicatoribus dicitur: quorum [*Iuſti conſtantes.*] facies ut adamas ponitur, ſi ab auditoribus honorantur: ut ſilex verò, ſi ab auditoribus conculcantur. Poteſt etiam ſignificare adamas juſtos in tentationibus conſtantes.

e *Glo. inter. ſ. Zach. 7. Rup. ſ. Zac. 7.* — Adamas quandoque ſignificat *e* duros & impœnitentes: qui dicuntur cor ſuum poſuiſſe, ut adamantem, *Zach 7.c.* Nec lenteſcere valent, niſi tincti ſanguine Chriſti. Sunt duri ad reſipiſcendum, ſed molles ad libidinem. [*Impœnitentes*]

f *Ori. ſ. Iere. hom. 12. Hie. ſ. Ier. 17.* — Adamas etiam ſignificat *f* peccatum indelebile: ut peccatum Judæ ſcriptum dicitur ſtylo ferreo in ungue adamantino, *Jer.17.a.* Ubi deſignatur perpetuitas peccati Judæorum, quum dixerunt: Sanguis [*Peccatum Iudæorum.*] ejus ſuper nos, & filios noſtros.

Adaperire, vide Aperire.
Adaquare, vide Aqua.
Adarezer.

ADAREZER, id eſt, decor, aut pulchritudo auxilii, aut atrium pulchritudinis, ſive habitaculi, vel generationis. Rex Soba adverſarius David, 2. *Reg.8.a.3. Reg.11. d.1. Par.8.b.* typus eſt diaboli Chriſto adverſantis. Fuit Rex Soba, quod interpretatur inflatio, aut tumor, quia ipſe eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. [*Diabolus.*]

Adaugere, quære Augere.
Addere, Adjicere, Adjungere, Appponere, Superaddere.

ADDERE eſt aliquid rei alicui adjungere. Habet allegorias ſecundùm id, quod additur, aut cui addi[…].

g *Gre. ſ. 1. Regum 3.* — [Addidit] Deus apparere in Silo, *1. Reg.3. d.* hoc eſt, *g* in Eccleſia: quia ex quo ſemel manifeſtatus eſt in Eccleſia, ſemper apparet per novas revelationes. [*Apparens Chriſtus in Eccleſia.*]

h *Hie. ſ. Iob. 42.* i *Hi. ſ. pſ. 60.* k *Hie. Iſ. 38.* — Addidit Deus Job cuncta duplicia, *Job. 42.c.* quum *h* eum remuneravit poſt tribulationem: vel quum Chriſto dedit utrumque populum. Sic orat David, *Pſal. 113.* Adjiciat Dominus ſuper vos. Et adjicere dies ſuper dies, eſt *i* ab hac vita perducere ad æternitatem, *Pſal. 60.* Et addidit Deus Ezechiæ quindecim annos vitæ, ad deſignandam *k* reſurrectionem, quæ in hebdoade & ogdoade deſignatur, *Iſa 38.b.* De his *Prov.9.a. Eccl. 37.d.39.d.* [*Remunerans Deus.*]

Additur

Additur gratia capiti, quum datur doctrina *a* novi teſtamenti, cum ſpe regni cœleſtis, *Prov.* 1. *b.* Et addidit Deus ſapientiam, quum doctrinæ veteri addit novam, *Prov.* 9. *b.* Et diſciplinam, *Eccl.* 17. *b.* 15. *c.* Ad idem adjicere ad ſe verbum ſapiens, *Eccle.* 21. *c.* Et additur annus ad annum, quum legi veteri additur nova, *Iſa.* 29. *a.*

a Gloſſ. ſ. Prov.

Converſio Pauli & Iudæorum.

Cùm dicitur *Pſ.* 113. Adjicit Dominus ſuper vos, & ſuper filios veſtros: poteſt intelligi Propheta orare, ut *b* ad numerum Apoſtolorum, & Eccleſiæ adderetur Paulus. Et adjicit Dominus ſecundo manum ad poſſidendum reſiduum populi ſui, quum *c* poſt adventum Spiritus ſancti convertit multos ex Judæis, *Iſa.* 11. *c.*

b Aug. ſ. pſ. 113.
c Hie. ſ. Iſ. 11.

Additamenta, quæ ponit Deus ſuper Dibon, *Iſa.* 15. *d.* dicuntur eſſe, cùm ſuper mœrorem additur mœror pœnitentiæ.

d Hie. ſ. Iſ. 15.

Adjicere, ut reſurgat, dicitur *e* vel de Chriſto, vel de peccatore, *Pſ.* 40. *Iſa.* 24. *d. Amos* 5. *a* Chriſtus enim adjecit, ut reſurgeret, quia poſt mortem propria virtute ſurrexit. Peccatores verò non reſurgant. quia non reſurgent in judicio niſi ad caſum inferni.

e Hie. ſ. Iſ. 24.

Caſtigans Deus.

Addit furor Domini iraſci, quum denuò caſtigat relabentes in peccata, 2. *Reg.* 14. *a.* Et dicitur addere correctiones ſeptuplum, cùm *f* omnibus modis, & pleniſſimè caſtigat, *Lev.* 26. *e.* Sic addit, ut faciat admirationem, quum graviter caſtigat, *Iſa.* 29. *e.*

f Glo. ord. ſ. Lev. 26.

Non addit Deus ut liberet, quũ relinquit, quos prius liberaverat, rursũ ipſum oſtendentes, *Jud.* 10. *c. Hoſe.* 9. *d.* Sic non addit inſuper ducere murum, quũ *g* non ultra munit, ac protegit populum Iſrael, *Amos* 7. *b.* Sic dicitur *Thr.* 4. *c.* Non addet Deus ultra, ut habitet in eis, nec addet, ut reſpiciat eos. Cùm autem dicit *idem* *d.* Non addet ultrà, ut tranſmigret filiam Sion: vel deſignat ita diſperſam eſſe, ut amplius congregari non poſſit in terram ſuam, ut inde valeat tranſmigrare: vel deſignat ſecuritatem fœlicitatis, quum abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis Sanctorum.

g Hie. ſ. Amos 7.

Multiplicatio prædicamentorum. Converſio multorum.

Addit Dominus mittere alium ſervum, *Luc.* 20. *b.* quum *h* multiplicat prædicatores. Et quum mittebat Patriarchas & Prophetas.

h Glo. ord. ſ. Luc. 20.

Divitiæ addunt amicos plurimos, quum prædicatores ad Chriſtum convertunt plurimos, *Prov.* 19. *a.* Sic addere divitias, eſt adungi plures ad fidem, & theſauros Eccleſiæ, *Eccl.* 2. *d.* Et addunt mites in Domino lætitiam, quum *i* Apoſtoli, & apoſtolici viri convertunt multos ex gentibus, & in Domino gloriantur, *Iſa.* 29. *f.* Et qui prius ab hominibus erant contempti, poſtea in Domino Iſrael exultant.

i Hie. ſ. Iſ. 29.

Addit fortitudinem juſtus mundis manibus, quum *k* opera ſua provehit ad perfectionem, *Job.* 17. *b.*

k Gregor. 13. mor. 19.

Adjicere ſuper laudem Dei, *Pſal.* 70. eſt *l* quum ad laudem juſtitiæ Dei, qui poterat genus humanum condemnare, addita eſt laus miſericordiæ, qua dignatus eſt ipſum redimere.

l Aug. ſ. pſ. 70.

Addens ſcientiam, addit dolorem, *Eccl.* 1. *d.* hoc eſt *m* qui addit cognitionem ſui, & peccati, & divinæ bonitatis, dolet & propter miſeriam, & propter abſentiam tanti boni: vel dolet ſapiens quòd cum labore quæritur ſapientia, & cum labore conſervatur.

m Aug. 4. de Trin. 1. Hie. ſ. Eccl. 1.

Addi inimicis Pharaonis, eſt *n* relicto diabolo tranſire ad familiam Chriſti, quæ eſt hoſtis diaboli, *Exod.* 1. *b.* Vel adhærere prædicatoribus, aut mandatis Dei.

Ezech. ho. 12. n Bed. ſ. Exo. 1.

Addere ad medium ſicli, eſt *o* facere aliquid ſupra præcepta: ut faciunt ſervantes conſilia, *Exod.* 30. *b.* Idem ſignificare poteſt addere libamenta ſacrificiis, *Lev.* 9. *c.*

o Glo. ord. ſ. Exod. 30.

Addere loqui, aliquando in bonum, aliquando in malum ſumi poteſt ſecundum id quod quis loquitur, *Gen.* 24. *c.* 1. *Reg.* 3. *a.* 22. *c. Job.* 39. *d. Eccleſiaſtici* 11. *a.* Et non adjiciens Amos ultra prophetare ſuper Bethel, *Amos* 7. *e.*

Addere quintam partem ad decimas, *Lev.* 27. *d.* eſt *p* adjungere intelligentiam ſuper obſervantiam legis. Addere etiam quintam partem ad pretium animalis immundi, *Lev.* 27. *b.* eſt addere ſapientiam quinque ſenſibus, vel laborem exhortationis indigentibus ſibi ſubjectis.

p Iſ. ſ. Lev. 37.

Favor principum fidelium.

Adjicere ad ſtaturam ſuam, profectum in vita ſpirituali & virtutibus, deſignare poſſe videtur: quod ſine ſpeciali Dei auxilio fieri non poteſt, *Matth.* 6. *d. Luc.* 12. *d.*

Non adjicit, ut pertranſeat Belial ſuper Judam, *Nahum* 1. *d.* quum princeps hujus mundi ejectus eſt foras.

Addiderunt Judæi dolorem ſupra dolorem vulnerum Chriſti, *Pſa.* 68. quum *q* perſequuti ſunt eum uſque ad mortem crucis: & præterea ſepulchro ejus addiderunt cuſtodiam. Additur etiam dolor ſuper dolorem, quum ſuper vulnera ex primo homine accepta, adduntur alii dolores. Idem deſignare poteſt quum Roboam addidit ſuper jugum patris ſui, 3. *Reg.* 12. *c.*

q Hil. ſ. pſ. 68. Aug. ſ. pſ. 68.

Addere ad verbum Moyſis, eſt adjungere legi aliqua falſa, *Deu.* 4. *a.* 12. *d.* Sic hæretici addunt verbis Chriſti *r* ſua perverſa dogmata, *Job.* 29. *d.* 34. *d.* 40. *d. Prov.* 30. *a. Eccl.* 3. *c. Eccl.* 18. *a.* 42. *d.*

r Hie. ſ. Iob 31. ſ Ori. ſ. Iud. ho. 3.

Addentes facere malum, ſunt *ſ* dantes locum diabolo, *Job.* 3. *b.* 4. *a. Job.* 34. *d.* 2. *Par.* 28. *b.* 1. *Eſdr.* 10. *b. Eccl.* 3. *d.* 5. *b.* 19. *b.* 21. *a. Iſa.* 1. *a.* 23. *c. Hoſe.* 13. *a.* Et ſemper peccantes addunt peccatum ſuper peccatum: & qui, aliis vitiis addunt dogmatum pravitatem, *Iſa.* 30. *a.*

Hie. ſ. Iſa. 38.

Non addene Saul quærere David, 1. *Reg.* 27. *b.* ceſſationem perſequutionum infidelium, & hæreticorum deſignare poteſt: qui non ceſſant, niſi quia amplius facere non poſſunt.

Addens Alexander glorificare Jonathan, 1. *Mach.* 10. *g.* deſignat favorem Principum fidelium erga Prælatos Eccleſiaſticos.

Addo.

Addo, id eſt teſtimonium ejus: pater Barachiæ, *Zach.* 1. *A.* deſignat *t* quod per teſtimonium Dei habetur ejus benedictio.

t Hie. Zach. 1.

Adducere.

Dans Deus ſalvationem.

ADDUCERE eſt ad aliquem, ſeu ad aliquid ducere: de quo præter ea, quæ hic ponuntur, vide in verbo ducere.

Adducit Deus omne bonum, quum dat beatitudinem, *Iere.* 32. *g.* Et dicitur tunc adducere diem conſolationis, *Thre.* 1. *g.*

Adducit Dominus ad montem ſanctum ſuum gentes, quum *u* eas deducit ad Chriſtum, & ad fidem, & confeſſio- *Iſa.* 56.

u Glo. inte. ſ.

confeſſionem ſanctæ Trinitatis, *Pſa.42. Iſa.56.c.Ezech.34.d.36.e.37.e. Zach.8.b.* Et adducit in Galaad, hoc eſt, à carnalibus ad ſpiritualia, *Zach.10.d.* Sic adduxit Simon milites à Galilæa in Judæã, 1.*Mach.5.b.*

a *Hie.ſ.Hoſ.13.* Adduxit Dominus ventum urentem de deſerto, *Hoſ.13.d.* quum *a* Chriſtum fecit concipi de Virgine per ſpiritum ſanctum. Sic adduxit ſervum ſuum orientem, hoc eſt, Chriſtum incarnatum, *Zach.3.d.* *Incarnatio Chriſti*

b *Rup.ſ.Ge.8* Adduxit Dominus ſpiritum ſuper terram, *Geneſis 8. a.* quum *b* reduxit Chriſtum ad vitam per reſurrectionem. *Reſurrectio Chriſti.*

c *Ori.ſ.Gen.ho.15.* Adducere Jacob ab Ægypto, promiſit illi Deus, *Geneſ.46.a.* deſignans *c* ſe adducturum eum eſſe à lymbo.

d *Gregor. ſ.1. Reg.16.* Adducitur David futurus Rex, qui latebat in paſcuis, ad Sàulem, 1.*Reg.19.c.* quod deſignat *d* futurum Prælatum prius occultare debere, & in paſcuis ſuæ mentis inveniri. Adducitur etiam David ad Saulem, cum aſſeritur Chriſtus ad redemptionem humani generis per aſſumptam carnem jam veniſſe. Et adduxit Deus David ad ſtatum regium, hoc eſt, Chriſtum, 2. *Reg.7.c.*

Alter juſſus eſt David adduci ad Saulem, ut occideretur, 1. *Reg. 20.f.* deſignans quum Phariſæi, & ſacerdotes mittebant miniſtros, ut caperent ducerent Jeſum.

e *Lyr.ſ.1. Regum 21.* Adductus autem David ad Achis Regem Geth, 1. *Reg. 21. d.* deſignare videtur *e* tranſitum Chriſti ad gentes. Vel adductus eſt ad Principes Judæorum, qui reputabant eum inſanum. *Tranſitus Chriſti ad gentes.*

f *Hie.ſ.pſ.44.* Adduci Virgines poſt filiam Regis in lætitia, & in templum Regis dicuntur: quia viciniitatem habent filia Regis, quæ eſt eccleſia. Adducuntur autem poſt eam, quæ *f* convertuntur ad Chriſtum: & in templum, hoc eſt, in cœleſtem gloriam, *Pſa.44.*

Adducturam ſe dicens Judith Holophernem per mediam Hieruſalem, *Jud. 11.c.* de[illegible]navis triumphum futurum Sanctis in cœlo de victoria adverſus diabolum.

g *Glo. inter ſ. Iſa.66.* Adducentes fratres ſuos de cunctis gentibus ad montem ſanctum Dei, *Iſa.66.e.* ſunt *g* Apoſtoli, & prædicatores convertentes prædeſtinatos per ſuam prædicationem. Sic adducit Deus ſemen filiorum Iſrael de terra Aquilonis, *Jer.23.3. b.* Et adduxit Andreas Simonem fratrem ſuum ad Jeſum, *Joan. f.* Et adduxerunt filii Jacob fratrem minimum ad Joſeph, hoc eſt, Apoſtoli Paulum in Chriſtum, *Gen. 32.d.* Et adducentes diſcipuli aſinam, *h* & pullum ad Jeſum, *Matt. 21.a. Luc.19.c.* ſunt convertentes ex Judæis, & gentibus ad ipſum. *Converſio prædeſtinatorum*

h *Ori.ſ. Matt. ho.14.*

i *Hie.ſ.Iſa.14.* Adducentes advenæ filios Iſrael in locum ſuum, *Iſa.14.a.* ſunt *i* gentiles ſuſcipientes Apoſtolos, & ſubjicientes ſe fidei. *Suſcipientes gentes apoſtolos.*

k *Gre.18 mo.2.* Adducit Deus ad amaritudinem, quum *k* tentari permittit, ut probentur electi, *Job. 27.a.* Et adducit in tenebras, quum cadere permittit in tribulationem, *Thr.3.a. Baruch.4.b.* Adduxit etiam ad amaritudinem Chriſtum, videlicet ad paſſionem. *Tentationes. Paſſio Chriſti.*

Hiſſ. Job 27.

Adduxit Deus animalia ad Adam, *Geneſ. 2.c.* oſtendens quanto privilegio homo pecoribus antecelleret.

Adducentes filii Iſraël patrem ſuum ad Joſeph, *Gen. 45. d.* dici poſſunt apoſtoli adducentes populum Judaicum ad Chriſtum. *Converſio Judæorum.*

l *Iſſ.c.Lev.27* Adducere pecora in Ægyptum pro tritico, *Gen. 46. d. 47. d.* eſt beſtiales motus amputare ad vacandum uberius verbo Dei. Adducere autem animal immundum ad ſacerdotem, *Lev. 27.c.* eſt *l* proponere illi ſimplices, & rudes, ut det illis formam ſalutis. *Amputare motus beſtiales.*

m *Glo. inte. ſ. Lev.4.* Adducere vitulum ad oſtium tabernaculi, *Lev. 4. a.* eſt *m* Chriſtum crucifigi, ut aperiret oſtium cæleſtis tabernaculi. Aut doctrinam apoſtolorum tradi, per quam patet aditus ad regnum cœlorum. Adductus autem Jeſus ad ſummum ſacerdotem, & ad alios judices, implevit figuram vituli oblate, *Marc.14.f. Luc.22.g. Joan.7.f.18.c.e.19.a.c.* *Crucifigi Chriſtum.*

n *Greg.ſ.1. Reg.1.* Adducere puerum in tribus vitulis, 1. *Reg.14.e.* eſt *n* agere gratias ſummæ Trinitati de largitate ſpiritualis muneris. *Gratiarum actio*

o *Gre.ſ.1. Regum 14.* Adducere bovem in manu ſua, 1. *Reg. 14. e.* eſt *o* peccatum elationis pœnitentiæ afflictione delere: idque uſque ad noctem, hoc eſt, uſque ad mortem: quia poſtea non eſt tempus pœnitendi. Adducens autem Joab Abſalon in Hieruſalem. 2. *Reg.14.f.* indicat eum, qui revocat peccatorem pœnitentem ad eccleſiam. *Pœnitentia.*

p *Iſſ. Lev.14.* Adducere leproſum ad Aaron ſacerdotem, *Levit.13.a.14.a.* eſt *p* adducere peccatorem ſanandum ad Chriſtum. Et adductus cæcus ad Chriſtum, deſignat eos, *q* qui mentis cæcitate impediti, nequeunt per ſemetipſos ad Chriſtm venire, ſed egent doctore, *Luc.18.g. Mar.8.c.* Sic adductus ſurdus, & mutus, *Marc.7.d.* Idem deſignat Ægyptius adductus ad David, 1.*Reg 30.c.* Et adducens pater filium ſuum ad Chriſtum, *Luc.9.e.* *Adduci ad Chriſtum.*

q *Ori.ſ. Matt. ho.13.*

r *Arn.ſ.pſ.71.* Adducentes Reges dona Chriſto, *Pſal.71.* ſunt *r* offerentes dii animas proprias.

Adducere arcam Dei in Hieruſalem, 2.*Reg.6.a.1.Paral.13.b.15.d.* eſt glorificari Virginem Mariam. *Glorificatio Mariæ.*

Adducebantur equi ad Salomonem ex Ægypto, 2. *Par. 9.f.* videntur ſignificare adductos ex gentibus ad Chriſtum. Et adducentes Arabes peccora ad Joſaphat, ſunt convertentes ſimplices ex gentibus ad Chriſtum, 2.*Paral.17.c.* *Converſio gentium.*

ſ *Glo. inter ſ. 2.Par.19.* Adducens Ezechias Sacerdotes, & Levitas in domum Domini, 2. *Par. 29. a.* deſignat *ſ* Chriſtum inſtituentem diverſos gradus in eccleſia. *Inſtituta in graduum.*

t *Lyr.ſ. Tob 2.* Adducens Tobias aliquos de tribu ſua ad conviviũ, *Tob.2.a.* deſignat *t* Chriſtum vocantem aliquos ex Judæis ad fidem, vel Prælatum invitantem ad myſteria fidei. Adducere autem ſibi ſapientiam ad convivandum, *Sap. 8.b.* eſt Chriſtum in ſe ſuſcipere. *Vocans Chriſtus Judæos.*

Adduxiſſe dicuntur Moyſes, & Aaron filios Iſrael in locum peſſimum, *Num. 20.a.* quia locus pœnitentiæ, & laboris peſſimus videtur carnalibus.

u *Gregor. ſ. 1. Reg.15.* Adducens populus oves, & armenta de Amalec, deſignat *u* ferentes ſecum peccata libidinis, 1. *Reg. 15.d.* ubi non dixit Saul, adduximus, ſed adduxerunt, ut ſe excuſaret, quaſi ipſe non conſenſiſſet. Adducens autem Saul ſecum Agag Regem Amalec, deſignat retinentem adhuc ſecum ſenſum carnis. Adducere autem ipſum ad Samuelem, eſt ipſum confiteri ſacerdoti, ut extinguatur. *Habere peccata libidinis.*

Adducit Dominus ſuper tranſgreſſores gentes de longinquo, *Deut. 28 e.* quum caſtigat per dæmones. Et adducit peſſimos de gentibus, quum dimittit dæmonibus malos puniendos, *Ezech.7.f.26.b.* Sic adducit filios Iſrael Regem Chaldæorum, 2. *Par.36.c.* Et adducit aquas fluminis contra Iſraël, hoc eſt, dæmones contra hæreticos, *Iſa. 8. b.* Adducit etiam Deus declinantes in obligationes cum operantibus iniquitatem, *Pſalm. 124.* Et adducit gladium ſuper Ægyptum, quum punit mundanos, *Traxit Deus mala ex dæmonibus.*

Ezech.

Digitized by Google

Ezech.28.b. De his *Iſa.37.a.66.b.Jerem.4.b.5.d.6.c.18.d.45.b.Baruch.4.c.* Et adducit ventum urentem, *Hoſ.13.d.*

Adducit Deus conſiliarios in ſtultum finem, *Job.12.c.* quando *a* prædicatores æterna prædicant, ut temporalia lucra conſequantur.

a Greg. 11. mor. 8

Duci ad patriam cæleſtem. Adduxit Dominus Iſraël per deſertum, *Deut.29.a.* deſignans *b* nos ad cæleſtem patriam tendentes, per hunc mundum, tanquam per deſertum debere à Deo deduci, & per opera juſtitiæ.

b Lyr. ſ. Deut. 29.

Adducens Salomon filiam Pharaonis in civitatem David, *3.Reg.3.a.* eſt *c* Chriſtus eccleſiam ex gentibus adducens in cœlum.

c Lyr. ſ. 3 Reg. 3.

Adducere Pſaltem ad Eliſæum, ut prophetaret, *4.Reg.3.c.*

Captivantes dæmones animas. Adducentes Regem Sedechiam in Babylonem, *4.Reg.25.b.Jer.39.b.* ſunt *d* dæmones captivantes animas, & in confuſione tenentes. Idem deſignat Rex Syriæ adducens prædam ex Juda in Damaſcum, *2.Par.28.a.* Et adducens Rex Aſſur tribum Ruben, & Gad, & dimidiam tribum Manaſſe in Ale, & Abor &c. *1.Par.5.d.* Et adducunt remiges Tyrum in aquis multis, quum dæmones hominem *e* in profundum demergunt, *Ezech.27.e.17.d.*

d Ori. ſ. Exo. hom 12.
e Hie. ſ. Ezec. 27.

Convocans diabolus alios dæmones. Syrus adducens Syros contra filios Iſraël, *1.Par.19.d.* deſignat diabolum convocantem alios ad ſpiritus nequiores ſe contra fideles. Et quum dicitur, *Ier.46.d.* Adduxit tempus tumultum: ponitur tempus ac ſi eſſet nomen Pharaonis: & ſumitur pro diabolo adducente multos ad tentandum.

Vocare ad judicium. Adducere rebelles ante Regem, *Luc.19.d.* eſt convocare peccatores ad judicium.

Solicitudo dæmonum. Adducentes Phariſæi mulierem in adulterio deprehenſam, *Ioan 8.a.* ſunt *f* dæmones ſolicitè mortem animæ procurantes. Vel dicuntur adduxiſſe gentilitatem, ſed per invidiam.

f Lyr. ſ. Io. 8. Rup. 7 ſ. Ioan.

Vivere gentiliter. Adducere præputium, *1.Cor.7.d.* eſt *g* vivere ſicut vivunt præputium habentes.

g Aug. de mendac. 6.

Adeps, Pinguedo, Craſſitudo, Arvina, Incraſſare, Incraſſatus, Saginatus.

ADEPS eſt *h* ſanguis concoctus in habentibus ſanguinem: eſtque pinguedo ſuperaddita carni, ſine qua caro eſt arida, & minus apta in cibum: & pinguia, & ſaginata ſunt adipe abundantia. Adeps autem ſi mediocris fuerit in animalis membris, opitulatur ad ſanitatem & ad vires: ſi modum exceſſerit, nocet, ac interemit. Renes autem ex viſceribus maximè pingueſcunt: eſt autem adeps abundantia nutrimenti non habens ſenſum, ſicut nec ſanguis. Adeps frumenti, eſt tenuiſſima farina, de quo dicitur, *Ier.7.d.* Mulieres conſpergunt adipem. Adeps ſumitur aliquando pro abundantia, *Iob.21.c.* Viſcera ejus plena ſunt adipe. *Pſa.147.* Adipe frumenti ſatiat te. Et pinguis eſt ferax, *Num.13.* Humus pinguis, an ſterilis. Item lætus, *Pſa.19.* Holocauſtum tuum pingue fiat.

h Ariſt. 3 hiſt. anima.17. & 2. de partibus anim. 5.

Charitas. Devotio mentis. Abundantia gratiæ. Spes. Sapientia. Adeps in primis ſignificat charitatem, ſine qua anima eſt arida erga Deum, & proximum. Ideò Abel obtulit adipem cum primogenitis, hoc eſt, *i* charitatem cum operibus, *Gen.4.a.* Unde David optabat animam ſuam repleri ſicut adipe, *k* & pinguedine, *Pſa.62.80.* Deſignat etiam adeps *l* devotionem mentis in charitate perfecta, *1.Reg.2.c.15.e.* Pingueſcunt autem ſpecioſa deſerti, quum *m* Eccleſia abundat divina gratia, *Pſa.64.* Et impinguat Deus in oleo caput, quum dat abundantiam gratiæ. *Pſa.22.* Eſt etiam adeps pinguedinis ſuprema ſpei infuſio. *Pſ.62.* Denuum adeps ſunt deliciæ ſpirituales, *Exo.29.b.*

i Amb. 1. de Cain & Abel
k Gregorius 8. mor. 11. Aru. ſ. pſ. 62.
l Ori. 1. Re. 2.
m Hie. pſ. 64.

Adeps etiam deſignat ſapientiam cum alacritate, *Exod.29.d. Levit.3.d.* Et *n* deſiderium ſpiritualium, *Lev.1. Iſ.55.a.* Et pinguedo terræ, eſt *o* doctrina Apoſtolorum, *Gen.27.d.*

n Iſy. ſ. Lev. 1.
o Bed. ſ. Gen. 27.

Fœcunditas operum & virtutum. Fortitudo. Spiritualis intelligentia. Sacramenta. Plenitudo gratiæ in Chriſto. Eſt etiam pinguedo, *p* bonorũ operum & virtutũ fœcunditas, *Exo.23.c. Num.18.c.* Et hic adeps eſt ſacrificium acceptum Deo, *Lev.6.d.* Et hoc adipe fit holocauſtum pingue, *Pſa.19.* Boves etiam craſſæ abundantiam bonorum operum deſignant, *Gen.41.a.* Et hæc ſunt craſſitudo animæ, *Iſa.55.a.* Et pingueſcunt ſpecioſa deſerti, quum abundant bona opera per corpus acta. Dicuntur etiam adeps bona opera, quæ fiunt cum lætitia, *Pſ.02.* Hilarem enim datorem diligit Deus, *2.Cor.9.b.* Et pingues terræ in bonum, ſunt divites in fide, & opere: qui manducant, & adorant corpus Chriſti, cognoſcentes quam ſuavis eſt Dominus, *Pſa.21.* Poteſt etiam adeps in ſpecie fortitudinem ſignificare, *Exo.29.b. Lev.3.a.4.g. 2.Reg.1.d.*

p Hil. ſ. pſ. 28. 64. Aug. ſ. pſ. 62. Gre. ſ. Ezech. ho. 6.

Adeps etiam deſignat *q* ſpiritualem intelligentiam, *Exo.23.c. Num.18.c. Pſa.80.147.* Et paſcua pinguia, ſunt in ſcriptura ſpiritualiter intellecta, *Ezech.34.d.* Et ſaginatum in eloquiis Dei eſt ſenſus ſublimior. Et pinguia, de quibus Deus facit convivium, ſunt myſteria legis & ſacramenta, *Iſ.25.a. Neem.8.c.*

q Glo. inter. ſ. Exod. 23
r Ori. ſ. Lev. ho. 3. 5.
ſ Hie. ep. ad Damaſum. ſ. pſ. 19

Anima Chriſti. Sapientia Chriſti. Chriſtus. Corpus Chriſti. Euchariſtia. Voluntas Chriſti. Adeps vituli, qui offertur incenſum ſuper altare, deſignat *r* plenitudinem gratiæ in Chriſto, qui in vitulo figuratur, aut etiam animam ejus, *Exo.29.b.* Idem deſignat adeps arietis, *Exo.29.d. Lev.3.d.* Deſignat etiam ſapientiam ejus, *Pſa.80.147.* Et ſaginatus vitulus, qui occiditur ad convivium filii prodigi, eſt Chriſtus ad ſalutem humani generis immolatus, ſpiritualium donorum abundans pinguedine, *Luc.15.e.* Et pingue holocauſtum, eſt *ſ* ejus paſſio, *Pſa.19.* Et pinguis panis Aſer, eſt *t* corpus Chriſti, *Gen.49.c.* Et pinguis mons Dei, eſt *u* Chriſtus, oleo lætitiæ unctus, *Pſ.67.* Et adeps frumenti, eſt ſacramentum Euchariſtiæ, *Pſ.80.144. Iſ.25.c.30.e.55.a.* Adeps etiam vituli eſt voluntas Chriſti, quam obtulit, quum dixit: Non mea voluntas, ſed tua fiat.

t Amb. de benedi. patria. 9. Rup. 4. ſ. Gen. 5 & 1. ſ. Lev. 16.
u Aru. pſ. 64.
a Hie. Iſa. 30. Glo. ord. ſ. Mich. 6.

Fortis pœnitentia. Pingues hirci fortem *x* pœnitentiam deſignare poſſunt, *Mich.6.b.* Nunquid placari poteſt Dominus in millibus arietum, an in multis millibus hircorum pinguium?

y Phil. de ſacrif. Abel & Cain.

Bona ſpiritualia, & temporalia. Adeps vituli deſignat etiam *y* bona tam ſpiritualia, quam temporalia: quæ offerenda ſunt Domino tanquam ſua: quia *Lev.3.d.* omnis adeps dicitur eſſe Domini. Et *z* quidquid eſt in anima hilare, pingue, ſalubre, gratioſum, tanquam adeps eſt Domino offerendum. Et adeps frumenti ſignificare poteſt ſpiritualia dona animam impinguantia, *Ezech.34.d.44.c.*

z Lyr. ſ. Lev. 3

Divinitas in patria. Deſiderium bonorum operum. Adeps frumenti, quo ſatiantur fideles, eſt *aa* divinitas in patria cœleſti. *Pſa.147.* Sic dicitur eſſe pinguedo *bb* in fœlicitate, *Job 36.c.* Et pinguedo terræ deſignat *cc* præmia cœleſtia in terra viventium, *Gen.27.* Et pinguiſſima paſcua, ſunt in cœleſti patria, *Ezec.34.d.*

aa Aug. ſ. pſ. 147.
bb Greg. 26. mor. 32.
cc Bed. ſ. Gen.

Deſiderium peccatorum. Adeps mundorum animalium non comedendus, ſeu offerendus Deo: deſignat *dd* deſiderium bonorum operum referendum ad Deum: ut non ſit ſecundum intentionem humanam, *Lev.7.c.* Adeps etiam morticini capti à beſtia, deſignat deſiderium peccatorum, quod non poteſt offerri Deo.

dd Iſy. ſ. Lev. 7.

Bonum opus cum lachrymis. Pingue holocauſtum eſt, *ee* quando hoc, quod benè agitur, corde humili etiam per lachrymas irrigatur, *Pſalm.19.* Holocauſtum autem ſiccum, eſt bonum opus, quod orationis lachrymæ non infundunt.

ee Gre. ſ. Eze. ho. 10.

Miſericordia. Adeps interdum miſericordiam ſignificat: ut dicuntur adipem concludere, *ff* qui nullo miſericordiæ moven-

ff Euc. pſ.

moventur affectu, *Pſa.*16. Adeps etiam impiorum concluditur, quum impinguati ſenſu, & incraſſati iniquitate, recedunt vel à juſtitia, vel à præceptis Dei. Significare poteſt miſericordiam, *Lev.*6.*b.Pſ.*62.

Craſſitudo terræ fuerunt *a* martyres, aut eorum corpora: qui cùm contemptui haberentur ut ſtercora, tamen impinguarunt terram Eccleſiæ, & in ſuaves fructus eruperunt, *Pſal.*140. Pinguedo etiam terræ, qua benedicitur Jacob: deſignare poteſt congregationem populorum ad fidem Chriſti venientium, *Gen.*27.*d.Num.*13.*b.Num.*9.*d.* *Martyres. Populus Chriſti.*

Pinguedo etiam terræ promiſſa Jacob, dicit *b* fœcunditatem rerum temporalium, & potentiam regni Judæis promiſſam, *Gen.*27.*d.* Et ita pingues terræ, dicuntur divites, *Job.*15.*c. Pſa.*21.77.*Iſa.*10.*d.*34.*b.* Et quaſi ex adipe prodit iniquitas, quum *c* propter divitias aliquis eſt iniquus, *Pſa.*72. *Abundantia temporalium. Divites*

Craſſæ oves ſunt fortiores in virtutibus, *Ezech.*34.*a.* Et craſſum, quod aſſumunt paſtores, deſignat, *d* optima quæque civium. Et adeps ſeparatus à carne, deſignat eum, qui à carnalium conſortio ſegregatus eſt, & gratia Spiritus ſancti repletus, *Eccl.*47.*a.* Et ſaginata *e* dici poſſunt homines ſpirituales, *Matth.*22.*a.* *Fortiores in virtutibus.*

Adeps operiens vitalia, deſiderium *f* cogitandi, & faciendi ſignificare poteſt: & etiam adeps jecoris, *Levit.*3.*b.*4.*b.*7.*c.* Vel deſiderium in genere. *Deſiderium.*

Incraſſatus dicitur gladius Dei adipe, *Iſa.*34.*b.* quia *g* punit divites, & potentes. *Punivit Deus potentes.*

Pinguis mons Dei, deſignare poteſt *h* eccleſiam, quæ eſt mons Dei, impinguatus gratia Spiritus ſancti, *Pſa.*67. *Eccleſia.*

Pingues carnes Jacob erant, quum *i* habebant Judæi templum, & Prophetas, & auxilium Domini, *Iſa.*17.*a.*

Pinguiſſima vallis *k* dicebatur Geſſemani, ubi Chriſtus traditus eſt, *Iſa.*28.*a.* & dicitur pinguiſſima, quia tauri pingues ibi obſederunt Chriſtum. *Geſſemani.*

Adeps renum, quia præbet fomenta libidini, deſignare poteſt *l* carnalia deſideria, & voluptates: ſimiliter adeps illum. Unde hic adeps conſumendus eſt igni, *Exo.*29.*b.* quia quidquid carnale & pingue eſt in anima, offerendum eſt Deo per pœnitentiam, *Lev.*3.4.7.8.9.10.*Deu.*32.*e.Jud.*3.*c.Iſa.*34.*b.Jer.*7.*d.Dan.*14.*e.* & adipem comedere, eſt ſectari carnalia: ac etiam ſcandalizare: ideò comedi prohibetur. Offertur autem Deo, quum deſiderium terrenum aufertur, ut mens ad cœleſtia tendat. Pinguiſſimus autem dicitur Agag Rex Amalec, quum *m* vigor carnis gaudenter, ſecurè, & liberè in libidinis voluptate diſtenditur: qui uſu illecebræ, nulla re obviante, fraudatur, 1. *Reg.*15.*f.* Sic erat pinguiſſimus Eglon, *Jud.*3.*c.* Ad hæc facit *n* pinguiſſimum pecus coquendum, *Ezech.*24.*a.* *Deſideria carnalia.*

Adeps operiens vitalia, & etiam jecur, deſignat *o* iram operientem cor, ac perturbantem, *Levit.*3.*b.*4.*b.*7.*a.* *Ira.*

Adeps interdum deſignat *p* ſuperbiam, & abundantiam, ac iniquitatis plenitudinem, *Job.*21.*c. Pſ.*72. 2.*Reg.*1.*d. Ezech.*39.*e.* idem deſignant boves craſſæ *Pſa.*143. & pinguis cervix, eſt opulenta ſuperbia, affluentibus rebus, quaſi multis carnibus fulta, *Job.*15.*c.* Et craſſitudo terræ erupta ſuper terram, *Pſa.*140. eſt *q* tumor ſuperbiæ, qui tunc ſanatur à medico, cùm erumpit latens putredo: & attenuatur homo, abjecto tumore. Et adeps divitum, eſt ſuperbia: cujus gratia nemo audet eos peccantes reprehendere. Et pingues terræ ſunt ſuperbi, qui & divites terræ, qui terrenis inflantur, *Pſal.*22. & craſſum in grege, ſunt divites, & potentes in populo. Et craſſitudo, & arvina ad eandem ſuperbiam pertinet. *Job.*15.*c.* ubi dependens de lateribus ſuperbi eos indicare poteſt, *r* qui ipſi ſuperbo, aut potenti adhærent illi faventes. Pinguis etiam ſuperbi, *Iſa.*28.*a.*24.*b.* *Superbia. Superia.*

Pingues, in quos mittit Deus tenuitatem, ſunt *ſ* hæretici ſuperbi, *Iſa* 10.*d.* Et iidem dicuntur vaccæ pingues, *Amos* 4.*a.* & horum pinguium *t* vota non reſpicit Deus, *Amos* 5.*f.Hab.*1.*d.Pſal.*77. *Hæretici.*

Craſſitudo in malum *u* ſumitur, ut incraſſatus eſt dilectus, *Deut.*32.*b.* & incraſſatum eſt cor populi, *Iſa* 6.*c. Matt.*13.*b.* tunc autem incraſſatum dicitur cor, quum mens eſt immunda, & carnalis. *Deut.*31.*e. Jud.*3.*c. Job.*15.*c. Jer.*5.*g.*

Adeps pinguium dicitur oblatio, *x* quæ fit ex rapina, *Iſa.*1.*c.*43.*d.*

Adeps præterea vel pinguedo terræ ſignificat cognitionem ſenſibilium, quæ pertinet ad vitã activã. *Senſibilium cognitio.*

Impinguari caput oleo peccatoris, eſt *y* adulationis blandimenta ſuſcipere, *Pſa.*140. hæc enim pinguedo reprehenditur. *Deut.*32.*b.* *Adulari.*

Pingues tauri dicuntur ſacerdotes Judæorum *z* circumdantes Chriſtum, & cornibus invidiæ, & potentiæ ferientes. *Pſal.*21. & pingues dicuntur Judæi propter craſſitudinem malitiæ, *Zach.* 11.*d.* & adeps inimicorum eſt malitia Judæorum. *Sacerdotes Judæorum.*

Craſſitudo maris ænei trium unciarum, 3. *Reg.*7.*d.* deſignat firmitatem virtutum in fide, ſpe & charitate. *Firmitas virtutum.*

Impinguari locuſtam, *Eccl.*12.*b.* eſt *aa* pedes ſeneſcentis hominis podagra inflari: vel impinguatur locuſta, florente Amygdalo, quum *bb* per prædicationem ſicca gentilitatis ſterilitas pinguedine gratiæ cœleſtis infuſa eſt. *Gratia data gentibus.*

Adeps adurebatur igni, *cc* primò, quia idololatræ comedebant adipes, *Deut.*32.*e.* de quorum victimis comedebant adipes. Ideò ne ſimiles eſſent idololatris, non comedebant adipes. Secundò prohibebatur eſus adipis ad vitandum laſciviam, quæ in eo ſignificatur. Tertiò, quia adeps abundantiam nutrimenti demonſtrat: Ideò, ut oſtenderetur omnium bonorum ſufficientia nobis à Deo eſſe, in gloriam ejus adurebatur adeps. Quartò, quia deſignabat pinguedinem charitatis Chriſti, quæ ſe obtulit Deo pro nobis.

Pinguis panis Aſer, perfecta opera patientiæ, *dd* quia ſunt martyrum, deſignare poteſt: quæ præbent delitias regibus, hoc eſt, beatis, *Gen.*49.*c.* *Opera patientia.*

Ader.

ADER, id eſt decor: Rex Syriæ, qui & Benedab: deſignat *ee* ſecundùm ſui nominis interpretationem, decorem ſermonis hæreticorum, *Amos* 1.*b.* juxta Septuaginta. *Decor ſermonis hæreticorum.*

Adeſſe.

ADESSE, eſt præſentem eſſe, ſeu aſtare, *Job.*1.*b.* affuit inter eos Satan. Advenire, 3.*Reg.*2.*c.* Adeſt Nathan propheta. Juvare, *Gen.*31.*f.* niſi timor Iſaac affuiſſet mihi. Favere, *Exo.*22.*d.* nullus affuit, qui

qui liberaret. Præſto eſſe, *Geneſ.22.a.* Reſpondit, Adſum. Vim facere, *Deut.32.e.* Adeſſe feſtinant tempora.

Præſtans Deus auxilium

Adeſſe dicimus Deum, quum *a* ſalvat, ac præſtat auxilium: & quum opere complet, quod rogatur: & qui loquebatur in lege, dicitur adeſſe in evangelio, Factus homo, *Iſa.41.g.52.b.58.c.Prov.8.c.Sapien.10.b.2.Mac.15.b.*

Puniens Deus

Adeſſe dicitur Deus in inferno, quum *b* punitionem & vindictam ibi exercet in malos. *Pſa.138.*

Adeſſe Satan inter filios Dei, aut in conſpectu Dei, eſt *c* diabolum in eadem natura cum angelis perſiſtere, *Job.1.b.* Vel dicitur adeſſe inter filios Dei, quum prava ejus opera Deo præſentantur per ſanctos Angelos, ſicut bona Sanctorum. Vel quia perverſæ ejus cogitationes & parva deſideria Deo *d* memorantur, ut vel ipſum premat, vel aliquid permittat. Vel certè adeſt Satan inter filios Dei, quum interſerit ſe bonis cogitationibus noſtris, ut benè cogitata perturbet. Non dixit autem, quod in cælis veneri diabolus in medio Angelorum: conſtabit ergo quod in terra. Siquidem ubicunque fuerint ſancti Angeli, ſemper ibi Deo aſſiſtunt.

Dicere fulgura Deo, Adſumus: deſignant reverſionem Sanctorum ad Deum poſt miraculorum operationem, omnia illi adſcribentes, *Iob.38.d.* vel dicunt hoc, quum *e* paratos ſe oſtendunt ad ejus obedientiam. Vel eſt, quum inſpirationes revocant inſpiratos in gratiam Dei.

Adeſſe aquilam ubicunque eſt cadaver, *Iob.39.d.* deſignare poteſt *f* diligentiam prædicatorum deſcendentium ad peccatores convertendos. Vel deſignatur præſentia, & frequentia Sanctorum, ubi eſt corpus Chriſti. Vel certè deſignatur diabolus, qui ſemper adeſt, ubi eſt peccatum velut cadaver.

Chriſtus ſolus redemptor.

Adeſſe dicitur peccatum in foribus, quum *g* mentem cogitationibus pulſat, *Gen.4.b.*

Adeſſe meſſem, eſt *h* inſtare finem ſeculi. *Marc.4.c.*

Adeſſe nullum, cùm Moyſes occideret Ægyptum, *Exo.2.c.* eſt *i* Chriſtum ſolum operatum eſſe redemptionem & victoriam adverſus diabolum, *Iſa.63.a.* Circumſpexi, & non erat auxiliator.

Adeſſe omnes filios Iſraël ad vindicandam mortem uxoris Levitæ, *Iud.20.a.*

Adeſſe turbam ad ſpectaculum mortis Chriſti, *Luc.23.g.*

a Amb. de ſt. de. 3. Hie ſ. Iſa 42. 52.58. b Glo. inter. ſ. Pſa 138. c Gre 2. mor. 3.21. Ori ſ. Iob. 1. d Athan. q.12. e Hie ſ. Iob 38 Gre 30 mo 4 f Hie ſ. Iob 39 Gr. 31. mo 36 g Gregori. 4. mor 12. h Glo inter ſ. Marc 4. i Gl. ord ſ. Exod. 2.

Adhærere, Hærere, Cohærere, Inhærere.

Conjunctio charitatis. Chriſtus.

ADHÆRERE eſt alicui rei arctè conjunctum eſſe. Secundùm autem id, ad quod deſignatur conjunctio, allegoriam accipere poteſt.

Adhærere Deo, eſt *k* unum effici cum Deo ineffabili conjunctione charitatis: & eſt ploſquam vicinum eſſe Deo, *Deut.4.a.10.d.Ioſu.22.c.4.Reg.19.b.Pſal.62.72.Iſa.56.a.1.Cor.6.d.* Et hærens vir, ſeu cohærens Deo, eſt *l* Chriſtus *Zach.13.d.* Ad idem tendit adhærere bono, *Rom.12.c.* Non adhæret autem Deo ſedes iniquitatis, *Pſal.93.* Et adhærentes viri Juda David, *2.Reg.20.a.* Sunt conjuncti Chriſto. Et adhærentes Paulo, *Actor.17.g.*

Adhærere teſtimonia Dei, eſt *m* ea viriliter, & ex charitate obſervare, *Pſa.118.* Renunciando mundo & carnis deſideriis.

Conjunctio Chriſti in eccleſia.

Adhærens homo uxori, deſignat *n* conjunctionem Chriſti cum eccleſia, *Gen.2.d.Matt.19.a.Eph.5.g.*

Chriſtus in cruce.

Hærens carnibus aries inter vepres, deſignat Chriſtum inter brachia crucis, *Gen.22.c.*

Deſignat etiam aries hærens cornibus, rationem quieſcentem, & cohibentem aſſenſum, quum non poteſt rei certitudo haberi.

Adhæret os pelli, quum *o* Chriſtus relictus eſt ſolus in paſſione cum mulieribus. *Iob.19.e.*

Adhæret etiam os pelli, conſumptis carnibus, quum *p* corrupta affectione, vix ſolam ſibi intentionem ſpiritualis cogitatio vendicat.

Adhæret cutis oſſibus, quum *q* infirmitas vitii duritia virtutis putatur: quum infirma quis facit, & elationis fiducia dereptus, magna ſe exiſtimat facere, & de ſua nequitia emendari contemnit, & in obſtinationem mentis incidit.

Silentium Chriſti.

Adhæret os carni, quum *r* fortes conſentiunt infirmis: aut ratio condeſcendit ſenſualitati, ſicut Adam Evæ, *Pſal.101.*

Adhæſit lingua gutturi, quum Chriſtus *ſ* in paſſione tacuit, *Iob.29.b.Pſal.21.* Vel etiam, quum Apoſtoli ejus paſſione obmutuerunt. Idem erit tempore Antichriſti.

Adhærere etiam linguam gutturi, eſt pœna ſilentii à laudibus Dei, *Pſal.163.*

Adhæret lingua etiam faucibus Chriſti, quum *t* Eccleſia & prædicatores ab ejus præceptis non recedunt.

Adhæret lingua lactentis palato, quum infirmis, & recentibus in fide, non adminiſtratur doctrina, *Thr.4.a.Ezech.3.g.*

Adhæret lingua ducum gutturi, *Job.29.b.* quum *u* hæreſiarchæ, etſi perverſa loqui libera voce non audent: intus tamen apud ſe contegunt cuncta, quæ contra fidem veram proponere falſa moliuntur.

Infima humilitas.

Adhærere in terra ventrem, eſt *x* eſſe in infimo gradu humiliationis. Nam qui humiliatur ad genua, poteſt amplius humiliari: qui ventre ad terram, non humiliari poteſt, *Pſal.43.* Si autem venter deſignat carnales, adhærent in terra venter, quum carnales adhærent terrenis. Adhæret etiam pavimento anima, quum eſt terrenis vitiis alligata, vel quum ſervit corpori.

Adhærere terrenis.

Adhærens vultus terræ, interdum deſignat *y* cognitionem propriæ infirmitatis, *Dan.10.b.* Vel deſignat eos, qui in peccatis & affectibus terrenis adhuc hærent.

Adhærens caput avis collo, *Levit.5.b.* deſignare poteſt Chriſtum conjunctum eccleſiæ vel eſt ſenſus conjunctus virtutibus, vel mens actionibus, aut anima corpori.

Gentes ad fidem

Adhærens advena domui Jacob. *Iſa.14.a.* deſignat *z* gentes venientes ad fidem. Idem ſignificat adhærens Ruth ſocrui, *Ruth.1.c.* & adhærens Dalila Samſoni, *Iudic.16.d.*

Subjici diabolo

Adhærens prodigus uni civium, quum ſe ſubjicit *aa* diabolo, eique obtemperat, *Luc.15.c.* idem eſt adhærere uni Domino, *Luc.16.c.*

Concordia malorum.

Cohærentia membra Leviathan, *Job.41.b.* deſignant concordiam malorum. Et ſquama dicitur hærere ſquamæ, quum *bb* mutuò mali ſe defendunt. Et adhærent piſces ſquamis draconis, quum *cc* ſequuntur hæreticorum errorem: vel quum defendunt peccata, *Ezech.29.a.* & adhærens anima Sichen Dinæ, deſignat diabolum retinere conantem, quos deceperit, *Geneſ.34.b.*

Adhærens caput Abſalon quercui, deſignat *cc* ſuperbum inferno affixum, *2.Reg.18.b.*

Adhæret macula manibus quũ *dd* culpa eſt in actionibus, *Job.31.a.* Ad idem tendunt adhærere erroribus

k Hil ſ. pſ 118. Aug ſ pſ 62. l Hie ſ Zac. 13. m Glo ord ſ. Pſa. 118. n Ori ſ Mat. ho 7. Aug ſ pſ 44. Bea. ſ. Gen. 2. Aug ſ pſ. 30. ſerm 1. o Greg. 14. mor. 28. p Bern ſer de cura, carne, &c. q Greg 32. mor 23. r Lyr ſ pſ 102 ſ Arn ſ pſ. 21. t Aug ep. 120 Gre ſ. Ezech ho. 12. Hie ſ pſ. 21. u Greg 19. mor 14. x Hil ſ pſ 118. Amb. de Par. 3. Aug ſ pſ 43. 118. y Greg. 12. mor. 31. z Hie ſ Iſ. 14. aa Ambr ſ. Luc. 15. Hie. epiſt ad Damaſ. Ber ſer. de aſſect anima bb Hiero ſ. Ezech. 29. Gre 33 mor. 39. & 34. mor. 7. cc Lyr ſ 2. Reg. 18. dd Greg. 18. mor. 7.

ribus gentium, *Joſ.32.e.* & adhæreret peccatis Jeroboam, 4. *Reg.5.a.* & adhærens lepra Naaman Giezi. 4. *Reg.5.g.* & adhæret ſemen carni, quum quis eſt in peccato libidinis, *Lev. 15.a.* & adhæret meretrici, qui carnis deſideriis obtemperas, 1. *Cor.6.d.* & adhærere pueris alienis, eſt ſubjici ſatellitibus dæmonum, *Iſa 2.b.* & adhærere de anathemate, *Deut.13.d.* & adhærere cor pravum alicui, *Pſa.100.*

Adhærens fames Judæis in Ægypto, deſignat famem verbi Dei Judæis in hoc mundo hærentem, *Jerem.42.c.Baruch.1.d.*

a Glo. ord. ſ. Luc. 10. b Glo. ord. ſ. Lev. 1. Adhærens pulvis pedibus, deſignat *a* levitatem terrenæ cogitationis inhærentem animis prædicatorum, quæ jubetur excuti, *Luc.10.b.*

Adhærentia jecori, *Lev.1.b.* dicuntur *b* occulta deſideria in anima.

c Glo. ord. ſ. Exod. 26. Hærens domus Raab muro Hiericho, *Joſ.2.e.*

Cohærentes cortinæ, *Exo.26.a.* conjunctionem *c* charitatis deſignant, & concordiam fidei. Et cohærentes catenulæ, *Exo.28.c.39.c.* ad idem referri poſſunt cohærentes rotæ ſubter baſim luteris, 3. *Reg.7.c.*

Adhærens lumbare lumbis, *Jer.13.b.* conjunctionem populi Iſraël cum Deo ſignificabat.

Adhibere.

ADHIBERE, idem eſt, quod admovere, ſeu adjungere. Raram habet allegoriam, ſecundùm id, quod adhibetur.

d Hie. ſ. Iſa. 8. Adhibens Iſaias ſibi teſtes fideles. Uriam ſacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ, *Iſa.8.a.* deſignat doctores, *d* qui ſunt ſacerdotes cuſtodientes ſcientiam, & Prophetas aſſumptos in teſtimonium nativitatis Chriſti.

e Hie. ſ. Ier. 32. Adhiberi teſtes emptionis agrorum, *Jere. 31. g.* eſt *e* conſtitui Martyres in Eccleſia. Iidem ſunt teſtes fideles adhibiti Chriſto, *Iſa.8.a.* ad hæc referri poteſt adhiberi unum, aut duos teſtes, *Matt.18.b.*

Adhibere medicinam ante languorem, *Eccl.18.c.* eſt rectè operari, dum licet in hac vita, nec tempus mortis expectare.

Adhortari, vide Hortari.

Adjacere.

ADJACERE, eſt juxta aliquid ſitum eſſe, aut alicui ineſſe. Vix invenitur in allegoriis.

f Glo. ord. ſ. Rom. 7. Adjacet velle ad bonum, ex hoc, *f* quod quis bonam habet mentis inclinationem, *Rom.7.d.*

Adjacere malum, eſt ineſſe peccatum, quod impedit, ne benè agamus.

Adijcere, vide Addere.
Adimplere, quære Implere.
Adinvenire, quære invenire.
Adipiſci, vide Acquirere.

Adire.

ADIRE, interdum eſt accedere, *Sap.9.d.* adii Dominum, & deprecatus ſum. Aggredi, 1. *Mach.8.* Ergo iterum adierunt. Appropinquare, *Luc.8.c.* Non poterant adire eum. Aſcendere, *Sap.14.a.* Sine rate aliquis adeat mare. Comparere, *Actor.24.a.* Adierunt præſidem adverſus Paulum. Supervenire, *Actor.27.* Ad eos, qui adierant. Reliqua hujus verbi require in verbo Ire.

Adjudicare, vide Iudicare.
Adjungere, quære Iungere.
Adjurare, quærere Iurare.

Adjuvare, Adjutor, Adjutorium, Adminiculum, Auxiliari. Opis, Opitulari.

ADJUVARE, eſt auxilium ferre: habet allegoriam cum aliis ejuſdem claſſis, ſecundùm eum qui adjuvat, & eum qui adjuvatur.

Adjuvare dicitur Deus tanquam fortis & potens, imbecilles, qui ſine eo ſubſiſtere non valent: atque ita paſſim dicitur adjutor, *Gen.49.d.Deut.33.a.1.Par.12.e.18.b.2.Para.25.c.20.a.32.b. Eſter.14.a. Job.10.a.* In pſalmis frequenter, *Iſa.41.c.44.a.49.e.50.c.*

g Greg. 22. mor. 18. Adjutor, quem quærebat Job, eſt *g* Chriſtus mediator Dei, & hominum, *Job. 31. d.* ubi in textu ſcribitur, Auditor: ſed Greg. legit Adjutor. Chriſtus.

h Greg. ſ. 1. Reg. 7. Auxiliatus dicitur Dominus filiis Iſraël uſque ad lapidem adjutorii, 1. *Reg. 7. c.* hoc eſt, quouſque *h* perdurat fideles ad æternam quietem.

i Arn. ſ. pſ. 88. Auxilium de tribulatione præſtat Deus quum *i* liberat è peccato, *Pſ.59.*

Non dicitur Deus auxiliatus eſſe filio in bello, *Pſa.88.* quando videlicet Chriſtus dixit in cruce. Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me. Et dicitur Deus avertiſſe adjutorium gladii ejus. Et quæritur Chriſtus *k* non eſſe qui adjuvet, *Pſ.21.71.87.126.108.Eccl.8.d.51.b.Iſa.17.a.63.b. Dan.10.d.Job.30.b.*

k Gre. ſ. Eze. hom. 21. *Thren.1.c.*

Non eſt auxiliatus Deus prædicatori non operanti in die belli, *Pſa. 88.* quia ei, qui non operatur in tentationum certamine, non permittit eſſe in adjutorium doctrinæ, verba quæ illi dedit.

Aug. ep. 145. Adjuvat Spiritus infirmitatem noſtram, *l Rom.8.e.* aliter quidem adjuvat, non inhabitans, aliter inhabitans. Nam nondum inhabitans adjuvat, ut ſint fideles: inhabitans autem adjuvat jam fideles ad benè operandum, & reſiſtendum diabolo.

m Bed. ſ. Proverb. 18. Adjuvat frater fratrem, ut videlicet *m* pares in hoc inveniantur, & uterque alterius egeat auxilio, *Prov.19.c. Eccl. 40.d. 2. Mach.3.a.8.d.Luc.10.g.Rom.15.f.2.Corinth.11.d.2.Reg.10.c.1.Eſdr.1.e. Eſter.1.d. Iud.11.a.Dan.11.f.2.Mac.11.b.Iſa.41.b.* Adjuvat etiam frater fratrem, quum gentiles & Judæi in unam fidem conveniunt: & duo teſtamenta mutuò ſe comprobantia.

Adjuto-

Apoſtoli adjutores Chriſti. Adjutores David, adjutores Chriſti intelligi poſſunt, & peculiariter Apoſtoli. *1. Par. 12. c.* Idem ſunt Principes adjuvantes Salomonem, *1. Par. 21. d.* & Levitæ adjuvantes ſacerdotes, *2. Par. 29. g.* & Prophetæ adjuvantes Principes, *1. Eſter. 5. a.* & Joſue vallatus auxilio pugnatorum, *Joſ. 8. b.* eſt Chriſtus cum ſuis. Veruntamen Chriſto non fuit adjutor in redemptione, *a* & punitione malorum, *Iſa. 63. b.* — a *Hie. ſ. Iſ. 63.*

Adjutorium aut adjutor videtur interdum minus eſſe quàm principale: ſicut mulier facta in adjutorium Adæ: ubi deſignantur *b* eccleſiæ principes, aut Apoſtoli adjutores Chriſti. *Gen. 2. d. Ecc. 36. d.* Unde 1. *Cor. 3.* dicitur. Deus adjutores ſumus. Adjuvare autem Deum, tunc laudatur, quum ipſe in corde noſtro operatur. Ex elatione enim *c* ipſum velle adjuvare, quaſi noſtro auxilio indigentem, reprehenſibile eſt: juxta illud *Job. 26. c.* Cujus adjutores? & *Iſa. 40. c.* quis adjuvit ſpiritum Domini? — b *Am. de pœna. 10.* c *Cr. 17. mo. 30.*

Auxilium Ninive, aut Ammon, ſive Alexandriæ veniens illis ab inimicis, *Nah. 3. c.* deſignat *d* auxilium eccleſiæ veniens illi ab his, qui convertuntur ex gentibus. Et adjuvantes ex alia navi ad colligendos piſces, *Luc. 5. b.* deſignant eccleſiam ex gentibus adjunctam eccleſiæ Judæorum. — d *Hie ſ. ſu. Nahum. 3.*

Adjuvantes in malum ſunt, quum mali adjuvant malos: ut *Pſal. 82.* Facti ſunt in adjutorium filiis Loth. De his *2. Reg. 10. d. Jud. 3. b. Eccleſ. 12. d. Iſa. 3. a. 30. a. 31. a. d. 1. Mach. 3. b. 7. c. Ezech. 30. b. Zach. 1. c.* & adjutorium Ephraim, *e* & Phariſæorum adverſus fideles, *Iſa. 17. d.* — e *Hie. ſ. Iſ. 17. & ſ. Zach. 1.*

Auxiliatores, qui corruunt, & atteruntur: ſunt dæmones, & eorum membra, *Iſa. 31. b. Ezech. 32. d.* Et in adjutorium filiis Loth fiunt, *f* qui operantem in ſe principem diabolum ſequuntur, *Pſalm. 82.* Et adjutorium inutile dicitur eſſe idoli, hoc eſt diaboli, *Sapien. 30. d.* Et vanè auxiliatur Ægyptus, hoc eſt, mundus, *Iſa. 30. b. Thr. 4. d.* & non eſt auxilium alicui in ſemetipſo, *Iob. 6. e.* ſed eſt auxilium vanum, *Mat. 6. z.* — f *Au. ſ. pſ. 82.*

Auxilium veteraſcens in inferno, *Pſal. 48.* dicitur, *g* vel quia mali non liberantur ab his, quæ ſibi ipſi promittuntur: Vel quia boni permanſerunt in limbo uſque ad tempus redemptionis. — g *Baſ. ſ. pſ. 48.*

Adjutorium præſumptionis dicitur eſſe timor, *Sapien. 17. c.* & etiam dicitur proditio cogitationis auxiliorum.

Auxilia fugitivorum in urbibus ad hoc decretis, *Num. 35. b.*

Auxilium præbens Joſaphat impio Regi Achab, *2. Para. 19. a.* reprehenditur à Deo, unde innuitur, non eſſe præſtandum auxilium malis, etiam contra malos.

Adjuvant a terra mulierem, *Apoc. 12. d.* ſunt Sancti orando *h* foventes eccleſiam. Vel fuit concilium Nicænum, & alia concilia defendentia eccleſiam adverſus hæreticos. — h *Gl. in ſ. Ap. 12. Ru. 13. vide verbi Dei 8. & ſ. Apoc.*

Adminiſtrare, quære Miniſtrare.

Admirari, Mirari, Miraculum, Oſtentum, Prodigium, Mirificare.

Admirari, dicit animi ſuſpenſionem, rem inopinatam intuentis. Miraculum autem eſt, quod admirationem movet. Prodigium verò eſt, quod cum admiratione aliquid futurum portendit.

Admirari propriè non competit Deo, cùm dicat quandam ignorantiam in eo, qui admiratur. dicitur autem de Chriſto ſecundùm humanam naturam, *i* in qua aliquando ſe habuit per modum admirantis: cùm dicitur miratus fuiſſe de fide Centurionis, *Matt. 8. b. Luc. 7. b.* & docuit nos de hujuſmodi rebus admirari. — i *Gl. in ſ. Ma. 8.*

Admirabile nomen Dei dicitur, quia *k* excedit omnem cognitionem, *Pſal. 8.* Et Deus ipſe dicitur admirabilis, *Iſa. 9. Gen. 32. g. Jud. 3. d. Eſter. 15. d. Pſal. 67.* Admirabilis dicitur Chriſtus, quia in omnibus eſt admirandus, *Iſa. 9. b.* & mirabiliter deducit Chriſtum dextera Dei, *Pſal. 44.* & mirificavit Dominus ſanctum ſuum, mirabilem faciens Chriſtum, *Pſalm. 4.* — k *Gl. in. ſ. pſ. 8.*

Eccleſia militans. Admirabile tabernaculum Dei, dicitur *l* eccleſia militans, *Pſal. 41.* & mirabile dicitur templum Dei, non auro, vel argento, vel ædificiis: ſed juſtitia, & æquitate, *Pſal. 64.* & admirabilis pulchritudo Judith, deſignat pulchritudinem eccleſiæ, vel beatæ Virginis Mariæ, *Judith. 10. d.* — l *Aug. ſ. pſ. 41. 64.*

Eccleſia triumphans. Admirabile etiam tabernaculum Dei, dicitur *m* eccleſia triumphans: quia nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus diligentibus ſe. Ibi eſt ſonus epulantis in voce exultationis. — *Hier. Iſa. 2.* m *Glo. int. ſ. Pſ. 41.*

Senſus ſacræ ſcripturæ. Mirabilia teſtimonia Dei, dicuntur *n* propter futura promiſſa, quæ oculus non vidit: aut quia ſecundùm ea datur venia, vel vindicta, *Pſal. 118.* Et mirabilia Dei in profundo, ſunt mirabiles ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Pſal. 106.* — n *Au. ſ. pſ. 118. ſerm. 17.*

Humanitas Chriſti. Mirabile templum, eſt *o* humanitas Chriſti mirabiliter formata, & Verbo Dei unita, *Pſal. 64.* vel deſignat fidelem virtutibus plenum, & vitæ excellentia ſuſcipiendum. Et admirabile vas dicitur ſol, deſignans humanitatem Chriſti, *Eccl. 43. a.* — o *Arn. & Hil. ſ. Pſ. 64.*

Reſurrectio & paſſio Chriſti. Mirabilia, quæ fecit Deus, deſignant reſurrectionem Chriſti, *Pſalm. 97. 117. 138.* Et etiam opus redemptionis, *Iſa. 25. a. 64. a.* Et Chriſtus dicitur factus prodigium *p* perſequutoribus, *Pſal. 70.* Et in paſſione ejus facta ſunt prodigia: ut obſcuratio, *Pſal. 134. Joel. 2. g.* — p *Arn. ſ. pſal. 70. 97. Hier. ſ. Iſa. 25. & ſ. Ioel. 2.*

Mirabilis dicitur ſcientia Dei, *Pſalm. 138.* quum non potuit *q* cognoſci filius Dei à Judæis ante paſſionem. — q *Au. ſ. pſ. 138.*

Mirabile conſilium Dei dicitur eſſe, *r* quum caſtigat cum miſericordia, *Iſa. 28. g.* & quia nullus ſcit, an futurus ſit in parte præmii, an pœnæ finalis. — r *Lyr. ſ. Iſa. 28.*

Converſio infidelium. Miraculum per agros factum à Deo in proſtratione hoſtium per Jonathan, & armigerum ejus facta, *1. Reg. 14. c.* deſignat *ſ* mirabilem converſionem infidelium per ſimplices prædicatores factam. Dicitur que quaſi miraculum à Deo, quum peccatores convertuntur per prædicationem: miraculum verò, quum per ſolam interiorem inſpirationem. ut quædam miracula facit Deus per ſe, quædam per miniſtros. Et prodigia *t* Dei ſunt converſio infidelium ad fidem, *Pſal. 45.* & admirans Iſaac de cita venationis inventione, *Gen. 27. a.* eſt contemplans promptam, ac velocem gentilium converſionem ad fidem de qua agitur, *Iſa. 60. b.* — ſ *Gr. ſ. 1. Re. 14.* t *Baſ. ſ. pſ. 45.*

Admirari Reges, *v* ſunt gentiles de operatione miraculorum Chriſti ſtupentes, *Pſalm. 74.* Ad hæc pertinent, quæ dicuntur *Deut. 34. d. Ioſ. 3. a. Jud. 6. c. 13. d. Haba. 1. b. Matt. 8. d. 9. Luc. 1. z. 2. d. 24. b.* — u *Au. ſ. pſ. 47.*

Admirantes Dominum in finem exitus, *Sap. 11. b.* ſunt cognoſcentes judicia Dei per flagella.

Mirificat Deus voluntates ſuas in Sanctis, *Pſalm. 15.* quia *x* mirabiles fecit in eis apparere gratias gratis datas. — x *Au. ep. 29.*

Mirificat Deus miſericordias ſuas, *Pſalm. 16. 30* quando *y* per ſanctos apoſtolos, & prædicatores infirmitates curabat, & alia miracula faciebat. — y *Hie. ſ. pſ. 16.*

a Hie ſ pſ.70. b Au ſ pſ.70. c Gr ſ.1.Reg.16.

Tanquam prodigium factus dicitur Chriſtus multis, hoc eſt Judæis: qui *a* dicebant illi, Samaritanus es tu, & dæmonium habes: & multo magis quando eum crucifixerunt, *Pſal* 70 Bonus etiam fit tanquam prodigium multis *b* quia ſequitur arctam viam: cùm multi exultent in lata via.

Admirari ſeniores in adventu Samuelis, *1.Reg* 16 *a* deſignant *c* adventum prædicatoris rarum debere eſſe in publicum: ut debeant admirari videntes eum prodeuntem. Aut certè ſignificatur admiratio, quæ futura erat de prædicatione non doctrinæ Chriſti, *Matt.7 d 28.e. Marc.6.a.11.c Luc. 4 d 20. e.Joan 5 d.7.b Act.2.b 4.c.2 Theſſ 1 d Jud 11 d* — *Adventus prædicatorum in publicum. Nova doctrina Chriſti*

d Hi ſ pſ 134.

Mirabilia, quibus Deus percuſſit Ægyptū, *Exo 3.g Pſ 134.135 144 Iſa 64.a Jer.44.c.* deſignare poſſunt *d* paſſionem & reſurrectionem Chriſti. Ad idem referri poſſunt oſtenta, quæ fecit Dominus in manu Moyſis, *Exod 4.c.7 a 11 a* miraculo etiam diviſit Dominus filiis Iſraël ab Ægyptus, *Exod 11.c.15.b* — *Paſſio & reſurrectio Chriſti.*

e Ly ſ Nu.26.

Miraculum grande dicitur factum, quum periit Core, non pereuntibus ejus filiis, *Num. 26.b* quia *e* creduntur remanſiſſe in aëre.

Mirabuntur fratres Joſeph, ſumptis partibus ſecundùm ordinem nativitatis, *Gen. 43 g.* Ubi videntur deſignare diſtributionem futuram diverſorum graduum gloriæ per Chriſtum faciendam.

f Glin.ſ.pſal 130. g Glſ. Io.4.

Mirabilia ſuper ſe, *Pſal.*130. videntur deſignare *f* ſuperbiam vel ea, quæ homines vulgo admirantur, ut quæ faciebat Simon magus.

Mirantes diſcipuli, quod Chriſtus loqueretur cum Samaritana *Joan. 4. d.* videntur *g* recognoſcere humilitatem Chriſti, quòd etiam cum alienigena loqueretur.

h Glo. ord ſu. Apo.17. i Aug.ſ.pſ 92 k Glo ord ſu. Dan.7. l Gre 33. Mo. 7.8.

Admirans Joannes mulierem ebriam de ſanguine ſanctorum, *Apoc 17.b.* aſſumit *h* perſonam eorum, qui mirantur: quum vident malos exaltatos in hoc mundo.

Mirabiles elationes maris, *Pſal 92* deſignant perſequutiones *i* ſeculi contra fideles. — *Perſequutores contra fideles.*

Mirantes pater, & mater Chriſti ſuper his, quæ dicebantur de ipſo, *Luc.2 e g.*

Mirabilis beſtia Danieli demonſtrata, *Dan 7.b* regnum *k* Romanorum admirandum indicavit.

Non mirans Behemoth, quòd abſorberet fluvium, *Job.40 c.* deſignat *l* diabolum non pro magno habere, ſi eos devoret, qui per ipſa vitæ ſtudia deorſum currunt. Vel quòd pro nihilo habebat ante adventum Chriſti pervertere homines, ſibique ſubjicere.

m Hi.ſ.Iſ.21. 29.

In miraculum poſita dicitur Babylon, *Iſa. 21. b* quum *m* mundus hic poſitus in maligno ſit ſubverſione Dei mirabilis. Et admiratio, quam fecit Deus in Judæos, *Iſa 29.d* fuit eorum diſſipatio, & obtenebratio mentium. — *Subverſio mundi & Judæorum. Hæreſes.*

o Hie ſ Ie.23.

Admirari ſpeciem mulieris alienæ, *Eccl 9 b.* eſt capi elegantia verborum hæreticorum Et miracula falſorum Prophetarum ſunt *n* falſa teſtimonia hæreticorum, *Jer 23.f.*

Mirabilem faciens Deus terram Geſſen, *Exod 8.c 9 a*

Admittere, Admiſſura.

ADmittere idem eſt, quod alicui dare locum, & permittere. Admiſſura verò dicitur, quum arietes admittuntur ad impregnandas oves.

Admiſſus Tobias ad uxorem ſuam in copulatione ſanctorum Patriarchatum, *Tob.6.d* deſignare videtur conjunctionem Chriſti cum eccleſia per Patriarchas præfiguratam. — *Conjunctio Chriſti cum eccleſia.*

o Gl.ord. ſup. Marc. 5.

Non admiſit Jeſus, ut ſequeretur ſe is, qui fuerat liberatus à dæmonio, *Marc 5 d* quia *o* melius erat, ut ipſum aliis prædicaret Et non admittens idem, ut quis ſequeretur ſe, niſi Petrus & Jacobus, & Joannes, cùm iret in domum archiſynagogi, *Marc 5 d.* oſtendit blaſphemis, & irriſoribus non eſſe revelanda myſteria.

p Glo in ſ. Eccl. 11. q Glo.int.ſ. Iſa 30.

Admittere alienigenam, *Eccl.11 d* eſt *p* audire hæreticum, aut alioqui infidelem. — *Audire hæreticum*

Admiſſura ſerotina videtur *q* ultimum tempus prædicationis, quando non tantum fructus ex ea percipitur, quantum habebatur tempore Apoſtolorum, *Gen 30 g.*

Admonere, Monere, Commonere, Præmonere.

ADmonere, eſt alicui quippiam in memoriam revocare. Vix allegoriam admittit. Monens poſt tergum, *Iſa. 30.e.* deſignat Chriſtum, qui eſt bonus paſtor. — *Chriſtus*

Admonetur in domo luctus finis cunctorum hominum, *Eccl. 7.a.*

Admonens Judas Machab. milites certaminum, quæ fecerant, *2.Mach.15.b.*

Admonens Axam vir ejus, ut peteret irriguum, *Jud 1.c.*

Admonitus Joſeph in ſomnis, ac etiam Magi, *Matt.2. d.*

Admonere, quare Applicare.

Adolere.

ADolere, eſt aliquid odoriferum in ſacrificium offerre.

r Glo.ord. ſup. Exod 30. ſ Gr ſ.1.Re 2. t Gl in ſ Le 6

Adolere thimiama, vel incenſum ſuper altare: eſt *r* orationes Deo offerre, *Exod 30 a 40 c 1.Par 6.d 2.Par.2 c.29 b.* — *Orare.*

Adolebant etiam antiqui patres incenſum Domino, *ſ* quum corda auditorum per deſiderium conjungebant Redemptori, quem prædicabant, *1 Reg 2 f* — *Prædicare.*

Adolere adipem in holocauſtum, eſt *t* devotionem mentis cum perfecta charitate offerre, *Levit. 3. b. 4 b, 7 a.8.b 9 c.1 Reg.2.e* — *Devotio mentis.*

Adolens holocauſtum ſacerdos, *Lev 1 b.2 c.* ad idem referri poteſt.

v GLin.ſ. Le vit.2.

Non adolendū fermentum, aut mel, *Lev.2 c* Nec adolendum maculatum, *Lev 22 c* Non *v* proponendæ hæreſes, aut vana eloquentia in Eccleſia.

Adolere thura Diis, *3. Reg 11 b.21 g 4 Reg 17.b 23 b* eſt abuti donis Dei.

Adoleſcentia, Adoleſcens.

x Hi ſ Iſ 43.

ADoleſcentia eſt tempus hominis propinquum ſuo principio: & ideò mente quidem rude eſt, & inexpertum: corpore verò tenerum, formoſum, & alacre. — *Tempus propinquum culpæ originali.*

Adoleſcentia deſignare poteſt, *x* tempus propinquum culpæ originali: ut quum cogitatio humani

humani cordis prona dicitur in malum ab adoleſcentia ſua, *Gen.8.d.* Sic ſumi poteſt, 1. *Reg.19.b. Prov. 22.a.30.c. Eccl.11.d.12.a. Eccl.4.2.b.Iſa.54.c. Jerem.2.a.32.e.3.g.31.d.48.b. Ezech.16.b.g.23.a. Zach.13.c.1. Mach.16.a.*

Adoleſcentia Job, primitivam Eccleſiam *a* ſignificare poteſt,quæ virtutibus & miraculis floruit, *Job.29.a.* Idem deſignas adoleſcentia Jacob, *Gen.48.c.* Poteſt etiam ſignificare ſtatum hominis ante lapſum. Et etiam tempus,quum prædicatio jam vigebas.

Adoleſcentia viri, tempus *b* ſignificat Chriſti in hoc ſeculo, *Prov.30.c.* Ubi & adoleſcentula legitur, & accipitur pro beata Virgine.

Adoleſcentia dicitur interdum *c* tempus renovationis in Chriſto, *Job.33.d. Eccl.11.d.*

Adoleſcentia Judaici populi fuit,quum *d* reductus eſt de Ægypto, *Jer.22.f. Ezech.23.a.*

Adoleſcentia Babylonis, eſt *e* initium ipſius, *Iſa.47.d.* quando videlicet regnare cæpit.

Adoleſcens Joſeph, typus eſt Chriſti, *39.b.* Itidem adoleſcens David, 1.*Reg.17.f. Pſal.118.* Et ipſe Chriſtus eſt adoleſcens ſecundus, *f* qui conſurgit pro Rege ſene, *Eccl.4.d.*

Adoleſcentes dicuntur fortes, *g* qui vicerunt diabolum, *Amos 8.c.* Sic adoleſcens Levit. *Jud.18.a.* Et adoleſcens Jeroboam bonæ indolis, 3.*Reg.11.e.*

Adoleſcentulus Benjamin, *Pſal.67.* ſignificat Paulum, *h* qui etiam *Act.7.g.* dicitur adoleſcens. Præcipuè fuit adoleſcens, quia noviſſimus vocatione, & novus in fide.

Adoleſcentior dicitur recenter natus in Chriſto, *Pſal.118. Eze.16.d. Amos 8.d.* Et adoleſcens ſequens Chriſtum, deſignare poteſt habentem bona initia converſationis, *Marc.14.e.*

Adoleſcens etiam in eiſdem locis dici poteſt *i* ſpiritualis populus, qui eſt novus homo. Nam vetus homo eſt carnis.

Adoleſcens quoque dicitur Gentilis populus. *k* aut quivis ſectans prius levitatem, poſtea verò reſipiſcens, *Pſal.118. Luc.15.c.*

Adoleſcens interdum ſignificat innocentem, ut 2.*Par.36.c. Act.20.b.* Interdum ignarum & inexpertum, 1.*Reg.30.e.3.Reg.12.b.1.Mach.11.f.2.Mach.6.f. Matt.19.c.1.Joan 2 b.* Eadē ratione deſignare poteſt diſcipulum, *l* quia adoleſcentum eſt diſcere, *Eccl.38.b.* Qui jam in fide & opere proficit, *Prov.1.a.*

Adoleſcens habens divitias, *Matth.19.c.* deſignat *m* imperfectum, & habentem vitia. qui mœſtus efficitur, quum de perfectione admonetur. Sunt etiam adoleſcentes, proni ad peccandum, *Luc.7.c.*

Adoleſcens etiam habens divitias, eſt Judaicus populus ſervans legem Moyſis, & mœſtus pro lege Chriſti. Et doctores ſynagogarum adoleſcentes dicuntur, *Amos 8.d.* Et decepti ab hæreticis adoleſcentuli dicuntur, *Iſa.9.d.*

Adultus dicitur eſſe Moyſes, quum *n* lex myſticum ſenſum admittit: & adultus trahitur filiæ Pharaonis, quia eccleſia ex gentibus intelligit legē in ſublimiori, quàm ſynagoga, *Exod.2.b.* Significat etiam Chriſtum, aut ejus legem: quia infans figura eſt legis. Vel deſignat eum, qui nutritus ab eccleſia, *o* ſubjicit ſe vanæ, ac mundanæ philoſophiæ, quam major effectus relinquit, & ad veram matrem redit.

Adoleſcentula Abiſag, typus eſt *p* ſapientiæ nunquam ſeneſcentis, aut etiam *Eccl.* 3. *Reg.1.a.* vide Abiſag.

Adoleſcentulæ dicuntur *q* eccleſiæ poſt primum tempus reſurrectionis Chriſti, quum vigebat prædicatio, & multi convertebantur, *Cant.1.a.* Et adoleſcentulæ tympaniſtriæ, ſunt *r* eccleſiæ recentes, in quibus ſunt multi corpus caſtigantes, *Pſal.67.*

Adoleſcentulæ etiam ſunt *ſ* animæ nondum in ſpiritualibus exercitatæ, minuſque perfectæ: & animæ in Chriſto renovatæ, *Cant.1.a.6.c.1.Timot.5.b.Tit.2.a.* Deſignant etiam diſcipulos, *Iſa.9.c.* Et adoleſcentulæ, quarum non eſt numerus: ſunt *t* animæ determinatam, & certam ſcientiam non habentes, quæ in diverſis dogmatibus periclitari poſſunt. Et etiam ſunt ſectæ Philoſophorum. Adoleſcentulæ etiam ſine numero ſunt *v* animæ vagæ, vana mundi ſectantes, *Cant.6.c.*

Bellator ab adoleſcentia Goliath, typus eſt *x* diaboli, qui mox, poſtquam fuit creatus, peccavit, & prælium in cœlo movit, 1. *Reg.17.d.*

Adoleſcentulus occiſus à Lamech, *Geneſ.4.d.*

Adulti Jacob & Eſau, *Geneſ.25.d.*

Primitiva eccleſia. Status innocentiæ. Tempus Chriſti. Tempus renovationis in Chriſto. Chriſtus. Fortes. Paulus. Recenter natus in Chriſto. Spiritualis populus. Gentilis populus. Innocens. Ignarus. Diſcipulus. Imperfectus. Proni ad peccandum. Judaicus populus. Doctores ſynagogæ. decepti ab hære. Lex cum myſtico ſenſu. Chriſtus. Proficiens in doctrina eccleſia. Sapientia. Eccleſia. Eccleſia. Anima imperfecta. vel in Chriſto renovata. Diſcipuli. Secta philoſo. Anima vaga. Diabolus.

a Hie ſ Iob 31. Gre.19.mo 9. b Am.de Salom.5. c Gr 24.mo 5. d Hie.ſ Io.22. e Glo inter. ſ. Iſa.47. f Hi ſ Eccl.4. h Cyr.de ado. in Spiritu S. Arn & Au. ſ.Pſ 67. Am.ſer.18. i Am de Iſ.3. Greg ſ Ro.15. k Am ſ.pſ.118 & ſ Lu.15. l Bed ſ. Pro.1. m Ori ſ Mat. hom 8. Hie can 19. n Ori ſ. Exod. ho. 2. o Gre.Niſſenus de vita Moyſis. p Hie ep ad Nepotia. q Gr.19.mo.9. r Au ſ.Pſ 67. ſ Orig.ſ. cant. ho 1.2. t Au 83.q.59. Gre 24.mo.5 & ſ can 1 6. Eph 3. contra hæret.tom 2. v Ber ſ.cant. ſer 19. x Gla ord ſu. Reg 17.

Adonias.

ADonias, id eſt, dominator eſt Dominus, vel Domini eſt dominatio. Filius David, qui voluit ſibi uſurpare regnum, adhuc vivente patre: typus eſt *y* populi Judæorum præferentis ſe Gentibus, 3.*Reg.1.a.* Qui gloriabantur in operibus legis, & contemnebant Chriſtum.

Deſignat etiam *z* ambitioſum quemlibet, honores ſibi non debito ordine procurantem.

Ut autem petiit Abiſag in uxorem ſibi dari, ſignificat *aa* volentes fraudulenter imperium adipiſci, 3. *Regum 2.c.*

Populus Judæorum. Ambitioſi.

y Ru ſ.3 Re.1 Glo ord ſu.3. Ref. 2. z Lyr ſ.3 Re.1 aa Lyr ſ.3. Reg 2.

Adoniram.

ADoniram, id eſt, Dominus meus excelſus. præfectus cæſoribus lignorum ad templi conſtructionem, 3.*Reg.5.d.* typus *bb* eſt Chriſti, qui perfectus eſt, & ductor prædicatorum.

Chriſtus.

bb Gl ord ſu. 3 Reg. 5.

Adonis.

ADonis fingebatur *cc* amaſius eſſe Veneris: Hebraicè dicitur thamnus. *Ezech.8.f.* Figura eſſe poteſt libidinis: aut vitæ ſecularis: & etiam eorum, quæ in rebus hujus mundi putantur eſſe pulcherrima.

Libido. Vita ſecularis. Pulcherrima mundi.

cc Hie.ſ.Ezech.8.

Adoniſedech.

ADoniſedech, id eſt, Dominus juſtitiæ, Rex Hieruſalem. qui congregavit exercitum adverſus Joſue: à quo victus eſt, & à Principibus Joſue calcatus. Figura eſt dæmonis Chriſtum, & diſcipulos ejus impugnantis. quem tamen boni vincunt, & conculcant.

Adoptare, Adoptio.

ADoptare dicitur quis eum, quem filii loco accipit, ut Jacob adoptavit ſibi Ephraim, & Manaſſen filios Joſeph, *Gen.* 48.*a.*

a *Chry. ſ. Ioa. ho.* 13 Adoptat Deus in filios, eos, *a* quibus confert gratiam: qui ideò nati dicuntur ex Deo, *Rom.* 8. *e. Gal.* 4.*a. Eph.* 1.*a.* Adoptio quidem erat & in lege veteri, & in nova. Nam in veteri dicitur: Ego dixi, Dii eſtis, & filii excelſi omnes. Sed illa potius erat nomine: cùm adhuc illi ſpiritum ſervitutis haberent. Nos liberi facti, non nomine, ſed re honorem accepimus, *Rom.* 8.*c.* Non accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timore: ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum.

b *Gl. ord. ſu. Exod.* 2. Adoptans filia Pharaonis Moyſen, *Exod.* 2.*b.* deſignat legem *b* ſpiritualiter intellectam à Gentilibus amplectendam, cum Chriſto in lege deſigurato.

c *Gl. ord. ſu. Eſter.* 2. Adoptans Mardochæus Eſter, *Eſter.* 2.*b.* deſignat Paulum, *c* qui eſt doctor Eccleſiæ gentium. *Paulus.*

Adorare, Adorator.

ADorare, cùm dicat ſupplicationem cùm veneratione quadam, & cultu exteriori interiorem affectum demonſtrante: in primis Deo exhibetur: cui ſoli illa convenit adoratio, quæ dicitur latria: de qua *Gen.* 47.*g.* Adoravit Iſraël Dominum. Datur & adoratio dulia, ut Jacob adoravit Eſau, *Gen.* 33.*a.* Et hyperdulia, *Iſa.* 49.*f.* Vultu in terram demiſſo adorabunt te. Adorare item colere, ut adorabant manipuli fratrum manipulum Joſeph. Et honorare, *Exod.* 18.*a.* Adoravit Moyſes cognatum ſuum. Et venerari, *Gen.* 18.*a.* Adoravit Abraham venientes ad ſe.

d *Gl. ord. ſup. Gen.* 18. Adorans Abraham tres viros, Dominumque appellans, confeſſionem *d* deſignat Trinitatis in unitate ſubſtantiæ, *Gen.* 18.*a.* Vel adorans unum viſis tribus, Chriſtum indicavit inter Moyſen, & Eliam. *Confeſſio Trinitatis.*

e *Gl. ord. ſup. Gen.* 22. Adorantes Abraham, & Iſaac in monte, *Gen.* 22.*b.* oblationem *e* paſſionis Chriſti deſignarunt.

f *Aug.* 16 *civ. Dei* 17. & *q.* 80. Adoraturæ prædicuntur tribus Jacob, *Gen.* 27.*c.* Ubi deſignatur *f* Chriſtum adorandum a Judæis. *Chriſtus adorandus.*

g *Bed. ſ. Gen.* 27. 37. *Hie. ſ. Iſa* 45. Et adorantes manipuli fratrum Joſeph manipulum ipſius Joſeph: & iterum Sol, & Luna, & ſtellæ eundem Joſeph adorantes *g* honorem Chriſto exhibendum ab eccleſia, & membris eis deſignarunt, *Gen.* 37.*b.* 42.*b.* 50.*b.* Sic adorant Deum gentes, *Iſa.* 45.*c.* Et adorant Judam filii patris ejus, *Gen.* 49.*b.* quum deſcendentes ex Jacob adorant Chriſtum. *Gentiles colentes Chriſtum.*

h *Euch. q. ad Hebr.* Adorans Jacob ad caput lectuli, ut faſtigium virgæ Joſeph, *Gen.* 47.*g.* deſignavit adorandum *h* imperium Chriſti.

Adorantes ſervi Pharaonis Moyſen, *Exod.* 11.*c.* deſignant gentiles Chriſtum in lege decantatum venerantes. Quod etiam deſignant Magi Chriſtum adorantes, *Matt.* 2.*b.* Et adorans Ruth Booz, *Ruth.* 2.*b.* deſignat Eccleſiam gentium agentem gratias Chriſto pro collato fidei beneficio.

i *Gr. ſ.* 1. *Re.* 15. Adorare Dominum, eſt ſubdi religioni fidei, & cuſtodiæ bonæ operationis. Et adorant eum Reges, quum ſuperbi & contemptores ad facienda Domini mandata ſe humiliant. Adorant lubrici, quum Deo ſubjiciuntur pro obedientiam caſtitatis. Et adorat Princeps ſuper limen portæ templi, quum agit gratias de myſteriis ex parte cognitis, *Ezech.* 46.*a.* Sed aliqui ſe adorare ſimulant, ut Saul: 1. *Reg.* 15.*f.* *Iſa.* 49.*c.* *Pſal.* 44. Et Herodes, *Matt.* 2.*b.* *Subdi religioni fidei.*

k *Au. ep.* 180. Adorare etiam Deum, ſæpè ſignificat *k* gratiarum actionem illi exhibendam, *Exod.* 4.*g.* 12.*d.* 24.*a.* 33.*b.* 34.*a. Judic.* 7.*d.* 1. *Reg.* 1.*a.* 1. *Paralipom.* 29.*e.* 2. *Para.* 7.*a.* 29.*f. Tob.* 13.*c. Judit.* 6.*c. Pſalm.* 21. 44. 65. 71. 85. 96. *Sapien.* 6.*d. Eccl.* 35.*c. Iſa.* 49.*b. f.* 66.*g. Sapho.* 2.*c. Matth.* 14.*d.* 20.*e.* 28.*d. Marc.* 5.*d.* 15.*c. Luc.* 4.*b.* 24.*g. Joan.* 4.*c.* 9.*g.* 12.*c. Hebr.* 1.*b. Actor.* 10.*e. Zach.* 14.*d. Apoc.* 4.*d.* 14.*g.* 19.*b.* *Gratiarum actio.*

l *Arn. ſ. pſ.* 28. *Baſil. ſ. pſ.* 28. *ho.* 1. 2. *Hil. ſ. pſ.* 137. m *Hie. ſ. Iſa.* 27. Adorare Dominum in atrio, aut aula, eſt *l* in Chriſto, aut in Eccleſia ipſum colere: extra quam nullam non eſt accepta adoratio, *Pſal.* 28. 137. Et adorare ad templum ſanctum Dei, eſt apud Sanctos. Et adorare in monte ſancto, eſt in loco *m* Deo conſecrato. Vel in eccleſia militante, vel triumphante, *Pſal.* 98. *Iſa.* 27.*d.* *Adorare in eccleſia.*

n *Gr. ſ.* 1. *Re.* 1. Ad adorandum aſcendens Elcana, 1. *Re.* 1.*a.* eſt *n* Chriſtus docens nos colere Patrem, & illi obedire. Et adorare manè, eſt inter dona virtutis humilitatem cuſtodire. Et adorare prius, & poſtea immolare, eſt divinæ lucis immenſitate in contemplatione terreri, illumque magnificare, atque ita ad immolandum admitti: adorantes autem revertuntur, quum magnificant ſecreta Dei, & implent prædicationem in gentibus, quæſito modo prædicationis in contemplatione. *Docens Chriſtus colere patrem.*

o *Fulgen. ad Traſimundū.* 2. *c.* 14. p *Hie. ſ. Iſ.* 49. q *Hil. ſ. pſ.* 131. r *Hil. ſ. Matt. can.* 14. Adorare Deum in monte, *Pſal.* 98. eſt *o* quum de Deo cogitamus, nihil de eo humile ſapere. Adorare autem ſcabellum pedum Dei, eſt humanitatem Chriſti aut corpus ejus venerari, *Iſa.* 60.*c.* Et adorant Sion vultu demiſſo, *p* qui humiliter venerantur Chriſtum in Eccleſia, *Iſa.* 49.*f.* Et adorare in loco, ubi ſteterunt pedes Dei, *Pſal.* 131. eſt in eccleſia, *q* cruce, perſeverantia, aut in Evangelio ipſum venerari. Et adorare Deum de loco ſuo, eſt ipſum ubique colere, *Soph.* 2.*e.* *Cultus humanitatis Chriſti.*

Adorantes diſcipuli in navicula Chriſtum, *Matt.* 14.*d.* ſunt cognoſcentes *r* ipſum verè Dominum in judicio

Adorans Moyſes cognatum ſuum, *Exod.* 18.*a.* venerationem deſignat gentilibus ad fidem venientibus faciendam.

ſ *Gl. in ſ. Iſ.* 60. Adorant veſtigia pedum eccleſiæ, qui *ſ* ſequuntur exempla humilium in eccleſia, *Iſa.* 60.*c.*

Adorantes filii Iſraël per per foras tabernaculorum, *Exod.* 33.*b.*

t *Hi. ſ. Iſ.* 2. & *ſ. Dan.* 3. & *ſ. Soph.* 1. v *Au.* 20. *civ. Dei c.* 11. & 19. Adorare idola, aut vitulum, &c. eſt præferre creaturas Deo, *Exod.* 20.*a.* 23.*c.* Et ita de cæteris locis, quæ paſſim reperiuntur in Deuteronomio. & in Prophetis. Et adorant opus manuum ſuarum, qui *t* obſtinatè defendunt hæreſes, quas ipſi fabricaverunt, *Iſa.* 2.*b.* Et adorare talpas, & veſpertiliones, eſt colere idola cæca, & tenebroſa, quæ coluntur à cæcis: & omnia dogmata contraria veritati, *Iſa.* 2.*d.* 44.*c.* 46.*b. Daniel.* 3.*a. Hoſ.* 13.*a.* Et adorant beſtiam, *v* qui ſequuntur impietates infidelis populi, *Apoc.* 13.*d.* Et adorant militiam cæli qui elevantur adverſus ſcientiam Dei: & qui ſua referunt ad ortus ſtellarum. *Præferre creaturas Deo.*

x *Hie. ſ. Ez.* 8. Adorant ad ortum Solis dorſo verſo ad templum Domini hæretici: *x* qui filium Dei prædicant creaturam, relicto divinitatis templo, & poſt tergum habito, *Ezech.* 8.*f.* *Hæreſis de Chriſto.*

Adorans Joſeph patrem ſuum, *Gen.* 48.*b.*

Adorans Abraham filios Heth, *Gen.* 23.*b.*

y *Ricar. de S. Victor de* 12 *patriar.* 69. Adorant ſol, & luna, & ſtellæ Joſeph, quum *y* intentio mentis, & ſubtilitas rationis, & choris virtutum, obtemperant rationi, *Gen.* 37.*b.*

Advena,

Advena, Peregrinus, Hoſpes, Hoſpitium, Proſelytus, Incola.

ADvena, aut peregrinus dicitur, qui ex alio loco præcipuè longinquo, ubi natus eſt, in aliquod oppidum, aut locum, à quo exterus eſt, venit: peregrinus tamen ſimpliciter eum ſignificat, qui à ſua civitate abeſt. Incola autem ſæpè accipitur in ſacris litteris pro advena.

Chriſtus. Advena, ſeu peregrinus dicitur ſæpè Chriſtus: qui è cœlo venit ad peregrinandum in terra: Et peregrinatus Abraham in Geraris, deſignat Chriſtum in hoc mundo peregrinantem, aut inter gentes prædicatum. Et etiam, ut fuit peregrinus inter filios Het. *Geneſ.20.a.23.a.* Idem deſignat Iſaac, *Geneſ.16.a.* & Jacob. *Gen.22.b.36.d.* Idem deſignarunt *a* multi alii, *Ruth.1.a.4.Reg.8.Tob.20.b.Luc.24.c.* Et dicitur Chriſtus peregrinus fuiſſe filiis matris ſuæ, *b* Judæis videlicet ipſum perſequentibus, *Pſal.*68. Et ipſe eſt *c* peregrinus, qui dicitur veniſſe ad divitem, 2.*Reg.*12.*a.Ierem.*14.*b.* Et idem eſt hoſpes, *d* quum venit, ut habitet in nobis: & etiam eſt hoſpes ſuſcipiens nos peregrinos, *Matt.25.d. Lev.19.b.*

Peregrinus apparuit Chriſtus in via, *Luc. 24.b.* quum *e* veritas non in ſua ſimplicitate, ſed per ſpeculum, & in ænigmate videtur. Extra domum autem, & quaſi in itinere oſtenditur: quando ſublimium contemplatio per mentis exceſſum, & velut in tranſitu videtur. Duo autem ſunt, qui exeuntes, & ambulantes ipſum conſpiciunt. quando ratio, & intelligentia humanum modum excedentes, furtim quidem, & raptim ſublimium ſpectacula percurrunt. Tunc autem ſe Dominus longius ire fingit, nec tamen penitus recedit: quando contemplationis gratiam, quam miſericorder impendere conſuevit, non minus utiliter ad tempus ſubtrahit, ut melius per experientiam doceat, cum quanta aviditate requiri, vel retineri debeat. Manere autem, & ad eos intrare compellitur: quando multa precum inſtantia amiſſa gratia reparatur, ut viſionem exterius oblatam introrſum trahit: & per exceſſum viſa, animus ad ſeipſum reverſus memoriter retineat, & contemplationis gratiam de cætero familiarius poſſideat: Cibos, quales Dominus amat, & delectari ſolet apponimus; quando eum pro recuperatione, vel accumulatione gratiæ in voce exultationis, & confeſſionis laudamus, honoramus, magnificamus. Inter quæ ſinus mentis dilatatur, ſenſus acuitur, & ad myſtica penetranda, & uſque ad divinitatis arcana ſæpe rimanda intelligentia illuminatur. Panis coram nobis à Domino frangitur, quando myſteriorum profunditas myſtica interpretatione aperitur, ipſoque revelante cognoſcitur. & ipſa veritas, utpote figurarum velamine amoto, in ſua ſimplicitate perſpiciatur: Dominique præſentia ex gratiæ ipſius infuſione perpendatur. Dominus autem, qui ut Dei ſapientia ab oculis intuentium evaneſcit: quando ex contemplatione, & admiratione divinæ ſapientiæ contemplantis, & admirantis animo innoteſcit, quantum ejus incomprehenſibilitas omnem humanam intelligentiam excedit.

a *Gr. 14 mo. 21.* b *Hil ſ. pſ. 68. & Aug.* c *Am. ap. David. & ſ. 32.* d *Or. ſ. Matt. ho. 34.* e *Iſy ſ Lev. 19.* e *Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabuchodon. 20.*

Chriſtus aſcendens in cælum. Peregrè profectus homo, dicitur *f* Chriſtus in cælum aſcendens, ibique manens toto tempore hujus mundi uſque ad judicium, *Matth.25.a. Luc.19.b.* Et peregrinatur à populo Iſraël prius quidem cum eo exiſtens in nube, poſtea verò non apparens. Et ſingulis peregrinatur, quum *g* dat eis locum fructificandi, *Matt.21.d. Luc.20.b.* *Boni in terra.*

f *Ori. ſ. Matt. ho 19.33.* g *Am. ſ. Luc. 20*

Advena, aut peregrinus, *h* ſive ſit Abraham, ſive Loth, aut quivis alius bonus, eum deſignat, qui nihil habet in terra, quaſi extraneus ab ea. Et ita dicitur peregrinum ſemen Abrahæ in terra non ſua, deſignans bonos permanentes in corpore, ſicut peregrini, *Gen.15.c.17.a.19.b.21.c.23.a.28.a.36.a. Exod.2.c.6.a.18.a.22.c.23.a. Levit.19.g.25.d. Deut.10.d.23.b.26.b. Iudic.17.c.19.d.1. Paral.29.d. Pſa.38.118.119.145.1. Pet.2.b.* Sunt autem peregrini *i* quia cœleſtem patriam expectant, & peregrinantur in Ægypto, hoc eſt, in hoc mundo, *Gen.12.c. 47.b. Jerem.35.b.41.d.44. Matt.27.a.2. Cor.5.b. Sapien.12.a. Eccleſ.29.d. Abdi.d. Hebr.11.c.*

h *Phil. quæra eum dev. har. Baſi ſ pſ 14. Gr. 8. mo 18. Cyril de adorat in Spiritu ſancto.* i *Or ſ. Matt. hom. 35 &*

Gentiles ad eccleſiam venientes. Advena rurſum dicitur gentilis *k* aut nutritus extra eccleſiam, ad ipſam recenter veniens, *Exod 12.d.20.b.22.c.23.a. Levit.13.d.17.c.19.d. Deut.1.c.10.d.14.c.24.c.28.d. Ioſu.8.g.2. Reg.1.c. Job.31.d. Ruth.2.c. Iſa.5.d.6.b.14.a.54.d.56.b.61.b. Jer.2.a. Num.9.c.15.b.19.c Mala.3.b. Actor.2.b. Ezech.47.d.* Et dicuntur proſelyti, 2. *Paral.2.d.6.f.* Dicebantur etiam hoſpites teſtamentorum, quia alieni à promiſſis, *Eph. 2.c.* Advenæ etiam dici poſſunt catechumeni, *Joſ.8.g.* *Gentilis & Iudæus.*

k *ſ. Nu ho. 27. & ſ pſ. 58. ho. 2. Ambr 2. de Ambr. 9. Au. 5 de conſen Evang 7. Hier. ſ Iſ. 14. 10 & ſ. Ezec. 47.*

Sunt & mali peregrini, *l* qui extranei ſunt à Deo, & peregrini teſtamentorum ejus: qua ratione Gentilis, & Judæus peregrini dicuntur, *Exod.12.g.23.a. Levit.24.c. Deut.14.c.15.a. Eſter.16.b. Iſa.23.b. Eccl.16.a.* Et advena habitans inter nos, dici poteſt de Judæis: qui habent legem, & Prophetas, ſed non eadem ſapiunt, quæ nos, *Levit.25.g.* Sic peregrè eſt profectus prodigus, hoc eſt, *m* quivis malus, relicto Deo, & civitate Hieruſalem, ſeu eccleſia, *Luc.15.c.* Peregrè autem proficiſcuntur, qui affectu recedunt à Deo. Ad hos pertinent peregrinæ multitudinis exercitus, 2. *Mac.10.e.* *Cultus idolorum & errorum.*

Peregrinum opus à Deo dicitur puniri: quia *n* venit Chriſtus ad ſalvandum potius, quàm ad condemnandum, *Iſa.28.f.* *Hypocryſis.*

l *Iſy ſ Lev. 19. Bed ſ Ex. 12. Or ſ. Ioſ ho 9. Or ſ Matt hom 35 & ſ. Num. ho. 27.*

Peregrinus cultus eſt, qui alienus eſt à cultu veri Dei, 2. *Paral.14.a.* Et peregrinæ doctrinæ ſunt à veritate fidei catholicæ alienæ, *Hebr.13.a. Abdi.d.* Ex peregrina veſte indui, *Soph.1.b.* eſt idola colere, *o* & errores ſequi. Deſignatur etiam hypocriſis. Quid enim magis peregrinum, quam ſunt lupis rapacibus veſtimenta ovium? *Appetitus inordinatus. Diabolus.*

Peregrinus propter quem dives occidit ovem pauperis, deſignare poteſt appetitum *p* inordinatum in David erga Bethſabe: qui ideò peregrinus dicitur, quia fuit in eo per tranſitum, 2. *Reg.12.a.* Deſignat etiam diabolum *q* cui ſe vendit, qui peccat, *Lev.25.g.* *Philoſophia. Philoſophi.*

Peregrinari in fervore dicuntur, qui *r* ob fervorem perſequutionis alienantur à fide, 1. *Petr.4.c.* Vel eſt commoveri ob explorationem, quæ fit tentandi gratia, quaſi ob rem novam. ne propter tribulationes putent ſe exules à Chriſto.

Hoſpita dici poteſt philoſophia, à qua accipiuntur vaſa, quum colliguntur veritates in ea inventæ, & in uſum, ac obſequium Theologiæ rediguntur, *Exod.3.g.* Et advenæ ſunt *ſ* philoſophi, *Lev.25.b.* *Gentilitas.*

Hoſpitium Laban, in quo ſuſcepit ſervum Abrahæ, *Gen 24.d.* deſignare poteſt gentilitatem, quæ ſuſcepit diſcipulos Chriſti.

l *Au. ſ. pſ 118.* *Iſy ſ. Lev 25.* m *Amb. 2. de pœn. 5. Hie ep ad Dam.* n *Hie ſ. Iſ. 28.* o *Hie ſ Abd. & ſ Soph. 1.* p *Au. 5. doct. Chriſtian 21.* q *Cyr ſ pſ. 50. hom. 1.* r *Rup ſ Le. 4. 4.* ſ *Glo ord. ſ. 1. Pet. 4.* ſ *Iſy Lev. 25.*

Inimicitiæ appellatus eſt puteus, ſuper quo rixati ſunt ſervi Iſaac cum Geraritis, *Gen.* 26. *e.* Ex facto nomen accipiens.

Inimicitias veteres implet, qui capta occaſione vindicant ſe, non expectata Divina ultione, *Eze.* 25. *d.*

Contra velum aſpergere, eſt *a* corpus Chriſti affligere, *Lev.* 4. *a.* Et contra propitiatorium aſpergere, erat demonſtrare mortem Chriſti, ad propitiationem futuram eſſe, *Levit.* 16. *b.* (a Glo. ord. Le. 16.)

Contra Damaſcum reſpicit turris Libani, *Cantic.* 7. *b.* quum *b* Prædicatores deſtruendis peccatis intendunt. (b Gr. ſ. Can. 7)

Peccatum concupiſcentia. Contra Gabaa exiſtens ſcopulus 1. *Reg.* 14. *a.* deſignat *c* peccatum adverſari cæleſtibus. Ex adverſo autem Machmas exiſtens ſcopulus, deſignat concupiſcentiam humilitati contrariam. (c Gr. ſ. 1. Reg. 14.)

Ex adverſo lucentes lucernæ, *Exod.* 25. *d.* deſignat *d* omnibus exponendam, & offerendam eſſe doctrinam. Sic etiam candelabrum ponebatur contra menſam. *Exod.* 26. *g.* (d Glo. ord ſu. Exod. 25.)

Ex adverſo Dei ambulare, eſt *e* ſubvertere ſenſum legis, & Prophetarum, & facere contra ejus voluntatem, *Lev.* 26. *d. Num.* 22. *f. Deut.* 1. *g. Jud.* 2. *c. Job.* 7. *d. Mich.* 2. *c. Tit.* 2. *b.* (e Gl. int. ſ. Le. 26.)

Ex adverſo Dei aſcendere dicuntur, *f* qui orationibus ſe opponunt ad irã Dei placandam, *Eze.* 13. *a.* (f Hie ſ. Ez 13)

Ex adverſo pyrorum veniens David adverſus hoſtes, deſignat calliditatem, quæ habenda eſt adverſus diaboli inſidias in pyro deſignatas, 2. *Reg.* 5. *d.* 3. *Reg.* 20. *b.*

Contra Nabuchodonoſor ſtare dicitur ſtatua, *Dan.* 2. *e.* quum quis recogitat vitam ſuam.

E regione montis Sinai caſtra metantes filii Iſrael, *Exod.* 19. *a.*

Contrarius ventus, tentationes, & tribulationes deſignat, *Matth.* 14. *c. Marc.* 6. *g. Act.* 27. *a.*

Contrarium chirographum nobis, *Coloſſ.* 2. *c.* vide Chirographum.

Adveſperaſcere, quære Veſpera.

Adulter, Adulterium, Adulterare, Mæchari, Fornicari.

ADulterium committitur, quum *g* alteruter conjugum à fide in matrimonio præſtita, fornicando recedit: quod etiam committit is, qui alienum thorum violat. Fornicari autem, eſt virum & fœminam illegitimè copulari. Eſt etiam fornicari interdum negotiari, *Iſaia* 23. *d.* Rurſum fornicabitur cum univerſis regnis terræ. (g Glo. ord. ſu. Matt. 14.)

Judæus. Hæreticus. Adulterium committi cum uxore proximi, qui in Eccleſia Chriſti falſa docet: quod de Judæis, & hæreticis dici poteſt. Ut enim adulter in carnali coitu non prolem, ſed voluptatem quærit: ita hæreticus, ac vanæ gloriæ ſerviens rectè adulterare verbum Dei dicitur: quia per ſacrum eloquium non Deo filios gignere, ſed ſuam ſcientiam deſiderat oſtentare. Quem enim libido gloriæ ad loquendum trahit, is voluptati magis, quàm generationi operam impendit. Et ut adulter carnem alienæ conjugis illicitè ſibi conjungit: ita omnes hæretici, *h* quum fidelem animam in ſuo errore rapiunt, quaſi conjugem alienam tollunt: quia videlicet mens Deo ſpiritualiter inhærens, & ei quaſi in quodam amoris thalamo conjuncta, quum perverſis perſuaſionibus ad pravitatem dogmatis perducitur, quaſi aliena conjux à corruptore maculatur. Hic adulter dicitur *i* obſervare caligioem, *Job.* 24. *c.* Sic poteſt ſumi adulterium, aut fornicatio, *Exod.* 20. 2. *Levit.* 20. *b. Deut.* 5. *c.* 22. *c. Pſalm.* 49. *Prov.* 6. *d. Sapien.* 3. *c.* 14. *d. Eccleſ.* 9. *a.* 19. *a.* 23. *c. Iſa.* 57. *b. Jer.* 5. *b.* 7. *b.* 13. *d.* 23. *b.* 29. *c. Ezech.* 6. *c.* 16. *b.* 43. *b. Hoſ.* 2. *a.* 4. *a.* 7. *a. Malach.* 3. *b. Mat.* 5. *c.* 15. *b.* 19. *c. Marc.* 10. *b. Luc.* 16. *d. Rom.* 2. *c.* 13. *c.* 1. *Cor.* 5. *c. Heb.* 12. *d.* 13. *a. Apoc.* 2. *f.* 21. *c.* Adulterium autem eſt, *k* ſi quis, relicta Eccleſiaſtica & vera cognitione, & de Deo perſuaſiooe, accedat ad falſam, quæ non convenit, opiniooem: aut in Deos referens aliquid ex his, quæ ſunt genita, & alicujus ex iis, quæ non ſunt, ſimulachrum aliquod conſtituens, ad tranſiliendum cognitionem, vel potius ab ea deſiliendum. Et adulterare verbum Dei, eſt verum ſenſum per falſum velle excludere, 2. *Cor.* 4. *a.* Adulter fuit Balaam, *l* qui verba benedictionis adulteravit: malum ſubmittendo conſilium, & docendum Balac mittere ſcandalum coram filiis Iſrael. *Apoc.* 2. *d.* (h Ori ſ. Ro. 2. Am ſ. Ro. 2. Iſy ſ. Lev 20. i Gre 16. mor. 28. k Cle. Ale. 6 ſtrom. l Rup. 2. ſ. Apo.)

Gentiliter vivere. Fornicatur in Eccleſiam, quæ eſt corpus Chriſti, is, qui gentiliter vivit in Eccleſia, ſive in facto, ſive in verbo, ſive etiam in ipſa cognatiooe. Qui huic adhæret meretrici, ei (inquam) quæ eſt præter teſtamentum, operationi, fit aliud corpus non ſanctum in carnem unam, & vitam gentilem, & ſpeciem aliam. Eſt autem fornicatio triplex, *m* ex Apoſtolo: libido, avaritia, idololatria. Hæ ſunt fornicationes meretricis, cum qua fornicati ſunt Reges terræ, *Apoc.* 14. *b.* 17. *a.* 18. *a.* Et fornicata eſt Hieruſalem cum filiis Ægypti, *n* quando eorum errores, & turpitudines eſt amplexata, *Ezech.* 16. *b. Nahum.* 3. *a.* (m Cle. Ale. 7 ſtrom. n Hi ſ Ez 16.)

Lex carnis. Error. Diabolus. Senſibilia. Converſio animæ ad creaturas. Adulter vir dici poteſt lex carnis, & meodacium, & error, & diabolus, & etiam *o* ipſa ſenſibilia, quæ attrahunt ad ſenſus, neglecta ratione.

Fornicatio præterea animæ eſt, quum *p* anima conjuncta Chriſto ſpiritali matrimooio, ab eo ſeparatur conjungens ſe creaturis, vel colens eas, ut Deos: vel infecta hæreſibus, vel quocunque alio illicito amore eis adhærens. Omnis enim ioordinata concupiſcentia, *q* qua à Deo receditur, fornicatio eſt, *Exod.* 34. *b. Levit.* 17. *b. Num.* 25. *d.* 14. *f.* 25. *a. Judi.* 2. *c.* 8. *f.* 1. *Paral.* 5. *d.* 2. *Paral.* 21. *c. Pſalm.* 72. & 75. *Sap.* 14. *b. Ier.* 3. *a.* 9. *a.* 19. *d. Hoſ.* 1. *b.* 2. *a.* 3. *b.* 4. *c.* 5. *b.* 6. *d.* 9. *a. Nahum.* 3. *a.* 1. *Cor.* 10. *b. Ezech.* 6. *c.* 16. *b.* 23. *a.* 43. *c.* Ubi variæ ponuntur fornicationes & dicitur fornicata tripliciter, hoc eſt, ſpiritu, anima, & carne. Definitur etiam fornicatio animæ juxta Auguſtinum averſio à fœcunditate ſapientiæ, & ad conceptum temporalium illecebrarum corruptionumque converſio. Fornicatur etiam, qui id, quod eſt Dei, reddit diabolo. (o Or. ſ Ma 16 Au. 23. q. 64. Phil. 2. alleg. p Ori ſ. Num. ho 20 & ſ Iu. ho. 24 & ſup. Ezech. ho. 7. q Au 1. ſerm. dom. in mõte Gre. 4. paſto. Iſy ſ Lev. 17. Au con. Adman 7.)

Anima recedens à fide. Servans legem, & Evangelium. Eccleſia hæreticorum. Synagoga. Eſt autem diſcrimen inter fornicariam, & adulteram. Fornicaria *r* enim eſt, quæ pluribus viris copulatur. Adulera verò, quæ unum virum deſerens, alteri jungitur. (r Bed ſ Ex. 20.)

Adultera mulier, eſt anima *ſ* recedens à fide, & veritate, & deſciſcens à lege, & præceptis, & adhærens alteri viro, nempe diabolo, & errori, *Num.* 5. *b. Deut.* 2. *c. Iud.* 11. *a.* 4. *Reg.* 9. *e. Prov.* 18. *d.* 30. *c. Eccl.* 9. *b.* 23. *d.* 41. *d.* 42. *b. Iſa.* 57. *a. Ezech.* 16. *b. d.* 23. *a. g. Hoſ.* 1. *a.* 3. *a.* 4. *c. Amos* 7. *d. Matt.* 12. *c.* 16. *a. Ioan.* 8. *a.* (ſ Hie ſ. Hoſ. 2. Ori ſ. Mat. cap. 16. Hie ſ. Hoſ. 1.)

Adultera etiam mulier, quæ vivente viro, alteri conjungitur, dici poteſt is, *t* qui ſervare nititur legem veterem ſimul cum Evangelio, *Rom.* 6. *a.* (t Am ſ. Ro 6.)

Fornicans uxor Amaſiæ in civitate, *Amos* 7. *d.* deſignat *v* Eccleſiam Hæreticorum, quæ omnium fornicationi patet, & omnes admittit. (v Hi ſ. Amos 7.)

Fornicaria uxor dimittenda, ſynagogam deſignat *x* quæ dimittenda erat à Chriſto, *Matt.* 19. *a.* Et (x Ori. ſ. hom. 7.)

Adulteræ filius erat Jephte, *Jud*.11.*a*. eſt *a* ſynagoga, quam adulteram cenſebant Judæi erga Chriſtum, quem dicebant non ſervare legem, cum potius ipſi eſſent adulterini filii.

a Au. q. in Judæ 45.

Adultera vocata eſt Thamar, *Gen*.38.*f* quia deſignat Eccleſiam, quæ à Judæis adultera dicitur. Eandem deſignat adultera *b* præſentata Chriſto, quæ adultera erat in gentilitate: ſed ducta ad Chriſtum, converſa eſt, *Ioan*.8.*a*.

b Rup. ſ. Ioan. — *Eccleſia.*

Mœchari in lapide, eſt *c* ſequi duritiam cordis. Mœchari autem in ligno, eſt ſequi voluptates carnis, *Ierem* 3.*c*.

c Ori. ſ. Iere. hom. 24.

Adulterinæ plantationes dicuntur *d* doctrinæ falſæ, *Sap*.4.*a*.

d Glo. inte ſ. Sap. 4.

Qui mœchatur in corde, facit lupinar in corde ſuo.

Am. ſ. Pſ. 108. & ſerm. 2.

Fornicari dicuntur Reges terræ cum meretrice magna, *Apoc*.17.*a*. quando *e* propterter cupiditatem relinquunt Deum.

e Au. 10. ſ. Ap.

Advocare, quære Accerſire.

Advocatus.

ADvocatus dicitur, qui in judicio jus ſuggerit, aut præſentiam ſuam commodat amico: idem denique, qui & patronus reum defendens. Attribuitur hoc nomen Chriſto, quem Advocatum habemus apud Patrem, 1.*Ioan*.2.*a*. Et etiam Spiritui ſancto, qui alius Paracletus dicitur.

Ædes, vide Domus.

Ædificare, AEdificium, Coædificare, Superædificare, Struere, Conſtruere, Extruere, Structura, Structor.

AEdificare, ſeu conſtruere, notam habet ſignificationem, cùm fit domus, aut aliquid ſimile, ex lapidibus, lignis, reliquaq; materia machinam erigere ad habitandum, aut ad aliquid ſimile. Eſt autem ædificare interdum aggredi, *Job*.12.*c*. Nemo eſt qui ædificet. Aptare, *Nee*.2.*d*. Venite ædificemus muros Hieruſalem. Condere, *Gen*.4.*c*. Ædificavit Cain civitatem. Ditari, *Job*.20.*b*. Rapuit, & non ædificavit eam. Docere. *Prov*.9.*a*. Sapientia ædificavit ſibi domum. Fruſtra niti *Ier*.7.*g*. Ædificaverunt excelſa Trophet. Inſtaurare. *Deut*.13.*d*. Non ædificabitur amplius. Locupletare. *Exod*.1.*d*. Ædificavit eis domos. Ædificari autem eſt fieri, *Pſalm*.88. In æternum miſericordia ædificabitur in cælis.

Vocatio gentium.

Ædificari dicitur miſericordia in cælis, *Pſalm*.88. quum *f* gentes, quibus non eſt facta promiſsio, per miſericordiam Dei ad fidem congregantur, & cæleſtis civitatis ædificio copulantur.

f Au. ſ. Pſ. 88. — *Inſtitutio Eccleſiæ tam militantis, quàm triumphantis.*

Ædificavit Deus coſtam, quam tulerat de Adam, in mulierem, *Gen*.2.*b*. per quod deſignabatur Eccleſiam *g* ut templum Dei ædificandam, velut è latere Chriſti ortum habentem. Ædificatio autem domus, vel civitatis paſſim ad ædificationem Eccleſiæ tam militantis, quàm triumphantis refertur. Et etiam ædificatio templi, & tabernaculi. Ædificans Aſſur Niniven, *Gen* 10.*b*. Chriſtum *h* deſignare poteſt inſtituentem Eccleſiam. Ædificat autem Deus domum fidelem, quum *i* præparat ſuis cæleſtem patriam, 1.*Reg*.2.*g*. Neque enim poteſt quiſquam ſibi parere: *k* Deus eſt, qui operatur in nobis velle, & perficere. *Phil*.2.*b*. Et non eſt volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei, *Rom*. 9.*c*. ſic ait Chriſtus, *Joan*.14.*a*. Vado parare vobis locum, & *Pſalm* 126. Niſi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant eam. Et *Pſal* 77. Ædificavit, ſicut unicornium ſanctificium ſuum. Hæc ædificatio dicitur non manufacta, 2.*Cor*.5.*a*. Ædificatur autem domus Dei poſt captivitatem, hoc eſt, Eccleſia, vel anima reformatur poſt lapſum, *Pſalm*. 59. In titulo. Reædificat etiam Deus tabernaculum David, quum *l* conſtruit Eccleſiam poſt lapſum ſynagogæ, *Amos* 9 *d*. AEdificata domus à Salomone, typus eſt Eccleſiæ à Chriſto ædificatæ: quæ dicitur ædificata ſeptem annis: per quos deſignatur totum tempus, uſque ad conſummationem ſæculi: vel deſignantur ſeptem dona Spiritus ſancti, quibus ornatur Eccleſia, 3.*Reg*.6.*d*. Idem deſignant ædificans Cyrus domum Dei. 2.*Paral*.36.*d*.1.*Eſdr*. 1.*a*.2.*a*.6.*c*.*Sap*.9.*b*.*Agg*.1.*b*.*Zach*.5.*d*.*e*.*d*. Et ſapientia ædificavit ſibi domum, hoc eſt, Chriſtus *m* Eccleſiam, *Prov*.9.*a*. AEdificatur autem Hieruſalem, ut civitas, *Pſalm*. 121. Quia *n* uſque ad conſummationem ſæculi conſtruitur ex vivis lapidibus, ad ſimilitudinem terrenæ civitatis. Et ædificari civitates Judæ in futurum, eſt *o* ſuſcitari Sanctos, & perfici Eccleſiam in judicio, *Pſal*.68.146. *Nee*.2.*d*.3.*a*.*Tob*.13.*c*. Et quaſi ædificium civitatis vidit Ezechiel: per quod deſignabatur conſtructio Eccleſiæ. Et ædificari deſerta ſæculorum, eſt *p* conſtrui Eccleſiam à Judæis derelictam, *Iſa*.58.*f*.*Ier*.24.*c*.30.*c*.31.*g*.33 *a* 42.*b*. AEdificatio autem Eccleſiæ fit per charitatem, *Eph*.4.*d*. AEdificaſſe etiam dicitur Deus domos obſtetricibus, *Exod* 1 *d*. quum *q* conſtituit Eccleſias per orbem. AEdificantes quoque domum David, ſunt Prædicatores inſtituentes Eccleſiam 2.*Reg*.5.*b*. AEdificant quidem Sancti domum, ſed Chriſtus *r* apponit tectum: ſine quo in vanum ædificatur. Judæi verò habent domum ſine tecto, *Pſal*. 126 *Eccl* 47.*c*. AEdificans etiam Abraham altare, eſt *ſ* Chriſtus formans Eccleſiam, *Gen* 12 *b* AEdificat domum mulier ſapiens, *Prov* 14 *a*. hoc eſt *t* anima juſti Eccleſiam; AEdificant domum Iſrael, ſicut Rachel, & Lia. *Ruth*.4.*c*. Judæi quoque & perſequutores Eccleſiæ, ædificaverunt civitatem in ſanguinibus, *Haba*.2.*c* quia *v* fecerunt Martyres, ex quibus conſtituitur civitas cæleſtis.

g Am. ſ. Lu. 3 Aug. 22. civ Dei 17. h Bed. ſ. Ge. 10 i Gr. ſ. 1. Re. 2 k Hu. ſ. Pſal. 126. 95. l Hu. Amo. 9 Tertu. adver. Marcio. 3. m Au. 17. civ. Dei 20. Gr. 33. mo 21 n Au. ſ. pſ 121 o Hi. ſ. pſ 68 Gr. ſ. Ezech. ho. 13. Arn. ſ. pſ 148 p Hu. ſ. Iſ 58. & ſ. Eze. 40 Fulgen. 2. ad Monimum. q Ori. ſ. Exo. ho. 2. r Arn. ſ. pſal. 126. ſ Bed. ſ. Ge 12 t Hu. epiſ. Et ſolium eſt. u v Ru. ſ. Hab. 2 x Ori. ſ. le ho. 1 & ſ. Ma. ho. 1. Hil. ſ. Matt. cano. 8.

AEdificatio Chriſti eſt ſupra petram, *x* ſupra quam ædificat Eccleſiam, videlicet, vel ſupra ipſummet Chriſtum, vel ſupra Apoſtolos, vel alios rectè credentes. *Matth* 7 *d* 16 *c* *Luc*. 6.*g*.1.*Cor*.3.*c*. Et ille ædificat ſupra petram, qui quod audit à Chriſto, facit

y Aug 2. ſer. Dom in mõte

AEdificata domus à Salomone, typus eſt *y* myſterii incarnationis Chriſti. 3.*Reg*.3 *d* 5.*a* *d* 7.*b* *a* *b*. 9.*c*.10.*a* 1.*Paral*.16.*a* 17.*a*.22.*b*.29.*a*. 2 *Paral*.3 *a* 8 *a* Et ſapientia ædificavit ſibi domum, *z* quum Verbum caro factum eſt, *Prov*. 9.*a*.

Ori. ſ. cã ho 2 z Au 17. civ. Dei 20. — Incarnatio Verbi.

AEdificavit ſibi domum ſapientia, *Prov* 9 *a* Quia omnia providet, & ad omnia procedit, & in omnibus exiſtit, & omnia continet, &c. *Prov* 24.*a*.

Bed. ſ. Pro 9. Dion epiſt. 9. aa Gr. ſ. 1. Reg 2.

AEdificans Jacob domum in Socooth, *Gen*.33.*d* deſignat Deum inſtituentem Judæam.

AEdificat Deus domum fidelem, 1. *Reg*.2.*g*. quum *aa* facit populum obedientem eſſe Prælato ſuo

AEdificat Deus prius deſtruendo: quia *bb* Chriſtus deſtructo ædificio diaboli, ædificat in Eccleſia, vel in anima machinam virtutum, *Ier*.1 *c*.28 *d* *Eccl*.49 *b*. Et ædificat diſſipata, quum peccatores reducit ad gremium Eccleſiæ, *Ezech*.36.*g*. *Dan*. 9.*g*. *Amos* 9.*d*. *Mich* 7.*c*. ſecundum hæc datur tempus deſtruen-

bb Ori. ſ. Ioſu. ho. 11 & ſ. Ie. hom. 1. dito ſ. Iere. 1.

Inſtituit Deus Judæam.

deſtruendi, & tempus ædificandi, *Eccl.3.a.* dicitur autem Deus etiam deſtruere, quos ædificavit. *Ierem. 45.b.* quum propter peccata perdit eos, quos prius ornabat. Et non ædificantur in ſempiternum civitas à Deo deſtructa: *a* quia nemo poteſt Divinam ſententiam mutare, *Iſa. 25.a.* Quod ibi intelligitur de Hieruſalem non amplius ædificanda. Idem dicitur de Babylone, *Ier. 50.f.* Ædificans etiam Aſa Gabaa, & Maſpha, impedita prius ædificatione, quum faciebat Baaſa, 2. *Para.16.b.* deſignat *b* deſtruenda prius eſſe vitia, ut virtutum ædificatio erigatur.

a *Hie.ſ.Iſ.25.* b *Caſſ.lib.4. cap 36.*

Virtutes in anima. Litera. Legis.

Ædificat malè, quæ deſtruxit: qui revertitur ad vitam vitioſam, aut ad errores, quæ prius reliquerat. Sic ſumebat Paulus, *Gal.2.d. & Eccl.34.d.* Ponitur unus ædificans, & unus deſtruens.

Ædificationes templi magnæ, *c* deſignare poſſunt virtutes in anima, *Matt.24.a. Marc.13.a.* Vel deſignant *d* literam ſacræ Scripturæ: ſeu magnificentiam legis veteris, quæ erat deſtruenda.

Ædificat domum in juſtitia, *e* qui in cœleſtibus ædificat, *Ier.22.d.* E diverſo in juſtitia ædificat, qui in terrenis ædificat ſicut hæretici. Dicuntur autem juſti ædificare in cælo *f* aſcenſionem ſuam, *Amos 9.b.*

c *Ori.ſ. Mat. ho.27.* *Hil.ſ Matth. cano.24.* d *Am ap 18.* e *Hie ſ Ie.22.* f *Ru.ſ.Amo 9* *Hie.ſ.Iſa.65.* g *Phi de Cherub.*

Exercere opera virtutum.

Ædificant ſibi domos, quas habitabant, *g* qui exercent opera virtutum, per quæ cæleſtes manſiones acquirent, *Iſa.45.d. Ier.29.b. Ezech.28.g.* Et ipſi ſunt domus, 1. *Petr.2.a.* Dicuntur etiam ſuperædificari: quia Chriſtus eſt fundamentum, ſuper quod ædificantur, *Epheſ.2.d. Coloſſ.2.b. Iudæ f.* Ædificanda domus Dei, eſt anima & ſcientus, & virtutibus ornanda, *Agg.1.a. Zach.2.a.* Et ædificari Eſebon, eſt *h* componi animam virtutibus, & ſanctis cogitationibus, *Num.21.f.* Idem ædificari civitates deſertas, *Amos 9.d.* Ædificat domum ſuam, qui mentem virtutibus ornat, & à pravis cogitationibus emundat, *Prov.14 a. 24.a.* Et dicitur ædificari, qui *i* in virtutibus proficit, *Iob.22. d.*

h *Ori ſ.Num. ho.19.* i *Gr.10.Mor. 16.& 16.mo.* 8. *Bed.ſ. Proverb. 14, 24.*

Ædificat templum Dei, qui corrigendis, atque inſtituendis proximorum mentibus vacat, 2. *Reg. 7.b.* Sed vir ſanguinum templum Deo prohibetur ædificare: quia *k* adhuc actibus carnalibus incumbit, neceſſe eſt, ut inſtruere ſpiritualiter mentes proximorum erubeſcat.

k *Gr.2. mo. 24*

Inſtruere proximos. Chriſtus muniens animã, vel Eccleſiam

Ædificans Joſue civitatem, in qua habitaret, *Ioſu.19.d.* eſt *l* Chriſtus muniens animam, in qua habitat. Idem deſignavit David ædificans arcem Sion, 2. *Reg.5.b.* 2. *Par.33.c.* Sic ædificavit Deus Sion, *Pſ. 101.126. Ier.31.a.e.* Et ædificavit Salomon civitates, 3. *Reg.9.c.* Et *Iſa.45.c.* Ipſe ædificabit civitatem meam. Ædificantur etiam muri Hieruſalem, *Pſal.50.* quum *m* boni dicuntur ad cæleſtem patriam, & cùm anima munitur virtutibus, *Eſth.5.c. Eph.7.d. Apoc.21.a.* Ædificant filii peregrinorum muros Eccleſiæ, *Iſa.60.b.* quum venientes ex gentilitate roborant Eccleſiam. Ædificare autem propugnacula muro, *Cant.8.c.* eſt munire Eccleſiam, vel animã. Id mali, & infideles prohibent, 1. *Eſther. 4 a.d.* 1. *Mach.12. e.* Item ædificare urbes parvulis, eſt infirmioribus munimenta virtutum præparare. *Num.32. e. Judith. at.d.2. Paral.14.b.26.a.27.b. Nee.4.c. Eccl.40.x.* Extruere etiam munitiones eſt *n* quod bonum eſt in anima per naturam, confirmare nec pati quid de principali cordis effluere, *Nahu.3.c.* Ædificant etiam Prædicatores munitiones, *Ez.4.a.* quando, *o* quæ virtutes quibus vitiis obvient, inſinuare nũ ceſſant.

l *Org.ſ. Ioſu. ho.24* m *Amb. apol. David c.17. Gre. pſ. 50.* n *Hie Nah.3.*

Ponens Deus templum in Judæa, aut legem cum eminenti ſenſu.

Ædificavit paterfamilias turrim in vinea, *Matth.21.d.* quum Deus *p* poſuit templum in Judæa: vel eminentiam verbi de Deo, & Chriſto in ſacra Scriptura: aut verticem legis in illo Judaico populo. Turrim autem intelligentiæ legis, & doctrinæ qui vult ædificare, cogitat prius an habeat ſumptus ad perficiendum. *Luc.14.f.* Hæc turris Divini verbi eſt domus nova, cui faciendus eſt murus, *Deuter. 22.b.* Ædificatur etiam turris David cum propugnaculis, *q* quum Prædicatores roborantur miraculis, *Cant.4.b.*

o *Gre.in Eze. ho.12 & 128. Mora.c.8.* p *Org ho.19. in Matth. Ambr. l.9.in Luc.c.3.* q *Gre Can.4*

Facere altare. Præparare animam Deo Figere beneficia Dei in memoria. Sacrificium novæ legis. Prædicare.

Extruere torcular in vinea, eſt *r* facere altare ad offerenda ſacrificia, *Iſa.5.a.*

Ædificare altare Domino, eſt *ſ* præparare illi animam, ut in ea offerantur ſacrificia bonorum operum, *Geneſ 8.d.12.b.13.d.22.b.26.e.35.a. Exod.17.d.24.a. Ioſu.22.f. Iud.6.21.a.* eſt etiam figere Dei beneficia in memoria, ut ei gratiarum actionis hoſtia offeratur, 1. *Eſther.3.a.* 1. *Mach.4.f.* Porrò ædificans Noe altare Domino, eſt Chriſtus inſtituens in Eccleſia novum ritum ſacrificii corporis & ſanguinis ſui.

r *Hie. Iſa.5.* ſ *Ambr 2. de Abraha c.3. Rup.4.ſ. Ge. c.27.*

Ædificans Saul primum altare Domino, 1. *Reg.14.e.* *t* eſt Prædicator excitans in corde auditorum timoris, & amoris compunctionem, 1. *Reg.14.e.* Et ædificatio proximi eſt: *v* quum trahitur ad bonum, ut ita Eccleſiæ ædificium conſtruatur, & creſcat, *Rom 14.d. Iob.22.b.* 1. *Cor.3 b.8 a.14 f.* 2. *Corin. 10.c.12.f.13.d Eph.2.d.4.c.* 1 *Theſſ.5.b Coloſſ 2.d* 1. *Tim.1.a.* Et diſcalceatur, qui non ædificat domum fratris, *Deut.21.c.* Deus etiam dicitur non ædificare malos, *Pſal. 27.* quum propter peccata merentur deſeri à Deo. Ædificantur in medio populi Dei, *x* qui ſunt pars Eccleſiæ, *Ier.12.d.*

t *Gr.1. Re 14* v *Ori Ro.14.*

Imperium Chriſti. Profectus juſtorum.

Ædificat Deus ſedem David, quum *y* dat Chriſto imperium in cœlo & in terra, vel in mentibus fidelium hic, & in futuro, *Pſal.88.*

Ædificat Deus in cœlo aſcenſionem ſuam, *Amos 9.b.* quum *z* quotidie cum Sanctis ſuis aſcendit in cælum. Ædificium autem ſeparatum templi, *Ezech 41. d.* deſignat *aa* juſtos, qui ſeparantur à malis, & terrenis, & ad cæleſtia eriguntur.

x *Hie. Ier.22.* y *Aug pſ. 88.* z *Hi.Amo.9.* aa *Hie Ez.48*

Chriſtus muniens Eccleſiam per Sanctos. Falſa ſecuritas

Ædificator ſepium dicitur *bb* Chriſtus, muniens Eccleſiam per ſe, & per ſanctos, ſuos, qui ſuis precibus arcent iram Dei à populo, *Iſa. 58.f.* Et ædificat Chriſtus parietem *cc* per legis mandata, & comminationes, ut ſervet à peccatis, *Ezech.13.b.* Vel populus ædificat parietem, quum ſibi promittit ſecuritatem quem linunt pſeudoprophetæ, errori populi faventes. Ædificari quoque dicuntur maceriæ, quum lapſi in peccatum reducuntur ad virtutem, *Mich.7.a.*

bb *Hie Iſa.58* cc *Hie.Ez.13*

Recte docere & operari. Hæreſis. peccata venialia. Tranquillitas mentis.

Superædificat aurum, & argentum ſuper fundamentum fidei Chriſti, qui *dd* rectam habens cognitionem, bonam docet doctrinam. Et qui implet conſilia Evangelica, & exercet bona opera. Superædificat autem fœnum, & ſtipulam, qui docet hæreſes igni tradendas: & qui committit peccata venialia, & qui ſervat præcepta, ſed cum affectu carnali vel ad divitias, vel ad uxorem, vel ad aliquid aliud, modo non ſit mortale, 1. *Cor.3.b.* Loquitur de operationibus.

Ædificant ſibi ſolitudines, *Iob.3.c.* qui *ee* à ſecreto cordis terrenorum deſideriorum tumultus expellunt, & una intentione cæleſtis patriæ in amore intimæ quietis anhelant. Item, qui parant ſibi otium ad contemplationem.

dd *Ambr ſ.1. Cor.3. Au de fide & operibus 16. Cl. Ale ſ, ſtro Chryſ.ſ. 1.Cor. ho.9.* ee *Gr mo 34, Ru 2 de glor. Trin.*

Apoſtoli.

Ædificantur deſerta ſæculorum, *Iſa.58.d.61.b.* quando, *ff* quæ deſerta fuerant in Judæis, ædificantur, & firmantur in Eccleſia, non ad breve tempus, ſed in perpetuum.

Structores Hieruſalem, ſunt Apoſtoli *gg* inſtituentes Eccleſiam, *Iſa.49.d.*

ff *Hie ſ Iſ.58.*

Voluptates.

Ædificat domum novam, qui *hh* novam inducit doctrinam, *Deut.22.b.* aut quia virtutes nondum ad perfectum duxit.

Extruens ſibi Salomon piſcinas aquarum, *Eccl.2.a.* Et ædificans ſibi domos ibidem, 3. *Reg.7 a.* ad voluptates referuntur.

gg *Hi ſ Iſ.49* hh *Gl. ini. ſup. Deut. 20.*

Ædificans

a Bed. ſ. Ge 4. b Hi. ſ. Ez. 27 — *Firmari in terrenis*

AEdificans Cain civitatem, *Gen* 4.*c*. deſignat *a* malos, qui in rebus terrenis ſe firmare nituntur. Sic & Aſſur ædificavit Niniven, *Gen.* 10 *b*. Ad idem faciunt, 3 *Reg.* 12.*f.* 15 *e*. Item ædificantes Tyrum dicuntur tibus de Sanir, ubi & finitimi dicuntur Tyrum ædificaſſe: ut *b* oſtendatur, gloriam ejus, & decorem non eſſe illi ex ſeipſa, *Ezech.* 27.*a*. AEdificatur autem Hierico, id eſt, civitas mundana, cum diſpendio ædificantis, *Joſ.* 6 *d Reg.* 16.*g*. AEdificare etiam civitates Pharaonis, eſt vacare operibus mundanis juxta cupiditatem, *Exod* 1 *b*.

c Ricar. de S. Vict. de ſeru. conſcien. 40. — *Humilitas ficta*

AEdificare Babylonem more ſuperborum, & hypocritarum, eſt *c* ad omnem humilitatem ſe inclinare, & quaſi religionis obtentu ad omnem ſe utilitatem, & abjectionem exponere: & ad quælibet, in quibus ſolent homines erubeſcere, qualis eſt vilis habitus, humilis geſtus, tenuis cibus, voluntaria ſervitus, ſe promptum oſtendere: & de ipſis poſtea gloriari. Sic dixit Nabuchodonoſor, *Dan* 4 *f*. Nonne hæc eſt Babylon, quam ego ædificavi?

d Hie. ſ. pſal. 126. e Hie. ſ. Za. 5. Gre. 14. mor. 28. — *Superbia. Hæreſis. Cupiditas.*

AEdificatio turris Babel, extructionem ſuperbiæ, & hæreticorum dogmatum deſignat: quæ adverſus Deum, & Eccleſiam eriguntur: quæ tamen in confuſionem illis vertitur, *Gen* 11 *a*. AEdificat autem domum in vanum laborantes ſine Deo, *d* tam Philoſophi, quàm hæretici inania docentes, *Pſal.* 126. Et ædificatur domus amphoræ in terra Sennear, *Zach.* 5 *a* quum *e* iniquitas firmatur in mundo, vel quum avaritia, & cupiditas firmatur in fœtore. Et dicitur peculiariter ædificari ei domus: quia radix omnium malorum eſt cupiditas, 1. *Timo* 6 *d*. De his autem ædificatoribus dicit Dominus, *Mala* 1. *a*. Ipſi ædificabunt, & ego deſtruam.

f Hie. ſ. Iob. 27 Gre. 18 mo. 9. — *Cæremoniis mentitis Diabolus hæreſi promiſſa hæreticorum.*

AEdificat diabolus quaſi tinea domum ſuam, *Job* 27.*d* quia, *f* ut tinea conſumit, & demolitur habitaculum ſuum: ita diabolus domum perditi populi ſui in interitum ejus ædificat: qui habitationem ſibi temporariam, & paulatim ſolubilem præparavit, poſſeſſurus æterna ſupplicia, ædificat etiam hæreticus quaſi tinea domum ſuam, qui locum ſuæ perfidiæ non niſi in mentibus, quas corruperit, facit. Qui etiam ſequaces ſuos ab æterno igne liberos eſſe pollicetur. Spondet quippe eis refrigerium quietis æternæ: ſed verba ejus ſoliditatem non habent: quia plenitudine veritatis carent.

g Hie. ſ. Mich 3. & ſ. Hab. 2. — *Varia documenta ſcandalorum.*

Ædificant civitatem, aut Sion in ſanguinibus. *Mich.* 3 *c*. *Habac.* 2.*c*. qui *g* rapinis pauperem, & cæde inſontium ſe fortiores efficiunt. Et hæretici, qui omnem regulam Scripturarum malis interpretationibus depravant. Et Prælati, qui quoſcunque de aſſeclis ſuis ordinant Clericos, & vitam eorum in ſcandalum populis exponentes, rei ſunt infidelitatis eorum, qui ſcandalizantur. Et diabolus, & Antichriſtus ſic ædificant, cum eorum videlicet, quos deceperunt interitu. Dicitur autem diabolus, aut hæreticus ædificare munitiones ad obſidendam civitatem *h* quum variis fraudibus impetit Eccleſiam, vel animam, *Eccl.* 9.*d*. Porrò ædificatio Zabuli, eſt ſuper arenam, *i* ſicut Chriſti ſupra petram, *Matt* 7 *d*.

h Hie. ſ. Ecc. 9 i Ori. ho. 2. in Ierem. k Ori. ſ. Mat. ho 19 26. Arn. ſ. pſ 117. Hie. ſ. Mat 21 — *Sacerdotes. Scribæ. Pharisæi.*

Ædificantes, qui lapidem reprobaverunt, ſunt *k* Sacerdotes, Scribæ, & Phariſæi qui Chriſtum rejecerunt, *Pſal.* 117. *Matth.* 21 *d*. *Marc.* 12 *a*. *Luc.* 20.*c*. 1. *Pet.* 2.*b*. *Actor.* 4.*b*. Et ipſi ſunt, qui ædificant ſepulchra Prophetarum, quum ornant, & magnificant literam Prophetarum, rejecto ſenſu ſpiritali, *Matth.* 23.*c*. *Luc.* 11.*g*.

l Glo. ord ſup. Exod. 27. — *Scindere unitatem Eccleſiæ. Aſcribere ſibi virtutes.*

Ædificare altare Domino de ſectis lapidibus, *Exod.* 20.*d*. eſt ſcindere *l* unitatem Eccleſiæ ac ſi dividere à fraterna ſocietate per odium, & ſchiſmata. Eſt etiam arrogare ſibi virtutes, quas Deo debet aſcribere.

Conſtituere errores. Parare voluptates.

Ædificare altare coram vitulo, *Exod.* 32.*a*. eſt conſtituere errores, & parare voluptates. Idem deſignat altare ſacrilegum, *Joſu.* 22.*d*. Et ædificatio altarium per Manaſſem, 4. *Reg.* 21.*a*. 2. *Par.* 33.*a*. Et ædificare excelſa Teophet, *Jer.* 7.*g*. 19.*b*. *Hoſ.* 8 *d*. Ad idem ædificatio ſeptem aratium, *Num.* 23.*a*. Et ædificatio phani Chamos per Salomonem, 3. *Reg* 11.*b*. Et ædificatio Gymnaſii, 1. *Mach* 1.*b*.

m Or. ſ. Exec. ho. 8. & ſup. Mat. ho. 26. — *Captiones hæreticorum imprudentes peccato.*

Ædificant lupanar in capite omnis viæ hæretici, quum *m* ponunt in ſacris libris captiones iis, qui novi ſunt in fide, *Ezech.* 16.*c*. Ædificant etiam ſibi lupanar, qui tota frontis libertate delinquit, juxta illud, *Prov.* 18. *d*. Peccator cùm venerit in profundum iniquitatis contemnit. Et in omni capite viæ ædificat, qui nulla peccatorum genera derelinquit.

n Hie. ſ. Iſa. 9. & ſ. Amos 5 o Hie. ſ. Ier. 22. — *Arrogantes hæretici ſibi virtutes Eccleſiæ.*

Ædificare ſe dicunt hæretici quadris lapidibus, *n* arrogantes ſibi virtutes Eccleſiæ, *Iſa.* 9 *b*. Ædificant autem compoſitione, & ſtructura verborum ut ita tuti maneant, *Amos.* 5.*c*. *Sopho.* 1.*c*. 1. *Mach.* 1. *a*. Ædificare autem intendit hæreticus domum latam *o* ſed parvulam facit, hoc eſt, conventiculum ſectatorum, & cœnacula perflatilia: qui circumferuntur omni vento doctrinæ, *Jer.* 22.*f*. Ædificare autem volentes hoſtes domum Dei cum Judæis, *Eſther.* 4. *a*. deſignant hæreticos fingentes ſe tenere cum Eccleſia: ut ita valeant inter eos decipere, dicuntur autem mali ædificari, quum roborantur, *Malach.* 3.

p Hie. ſ. Tr. 3.

Ædificat Deus in gyro, quum *p* undique preſſuris hominem coarctat, *Thr.* 3.*a*. Et ædificat munitiones, ne quis putet ſe effugere poſſe manum Dei.

q Lyr. ſ. 4. Re. 15.

AEdificans Joathan portam domus Domini ſublimiſſimam, 4. *Reg.* 15.*g*. 2. *Par.* 27.*b* deſignat *q* Deum inſtituentem ſublimes virtutes.

r Glo. ord ſup. Eccl. 21. — *Caſtig. io Dei.*

AEdificans Ezechias puteum ad aquam, *Ezech.* 48.*c*. piſcinam videlicet, deſignantem baptiſmum.

AEdificare domum ſuam impendiis alienis, *Eccl.* 21.*b*. eſt *r* quod faciunt hæretici, qui per teſtimonia Scripturarum, ſuos fabricant errores.

Ædituus.

ſ Ru. ſ. Hoſ. 10 — *Sacerdotes Iudæorum.*

AEdituus dicitur, qui curam habet ædis, ſeu templi.

AEditui ſanctuarii ex Levitis, qui polluerunt domum Dei, ſignificant *ſ* Sacerdotes Judæorum qui etiam à domo Dei ejecti ſunt, *Ezech.* 44 *c*. *Hoſ.* 10. *b*. *Sopho.* 1.

t Hie. ſ. Hoſ. 10. — *Sacerdotes idolorum.*

AEditui etiam dicuntur *t* Sacerdotes idolorum, *Hoſ.* 10.*b*.

AEger, AEgrotus, quære Infirmus.

AEgyptus, AEgyptius.

v Tert. adve. Iuda. Ori. ſ. Nu. ho. 27. 19. & ſup. Rom. 8. Hi. ſ. Iſ. 19. & Ezech. 29. & op menſuram chari. — *Mundus.*

AEgyptus, interpretatur tenebræ. Dicitur autem Hebraicè Miſriam id eſt, tribulans, ſive ad anguſtiam redigens. Eſt Provincia inſignis Palæſtinæ confinis: in qua peregrinatus eſt Abraham, & poſtmodum ejus poſteri filii Iſrael, ubi ab indigenis variè afflicti ſunt, indeque à Deo cum multis ſignis, & prodigiis, ductoribus Moyſe & Aaron, educti ſunt.

Typum gerere ſolet AEgyptus *v* præſentis ſæculi, quò cùm deſcendiſſet Abraham fame coactus, ut ibi peregrinaretur: inſtructio eſt Religioſorū, qui non niſi neceſſitate coacti à Monaſterio ad ſæculum deſcendere debent. Inde ingreditur Abraham dives: hoc eſt, Chriſtus ex hoc mundo: & per iter quo venerat: id eſt eadem charitate: qui & ingreſſus eſt in AEgyptum in nube carnis. In AEgypto etiam, hoc eſt,

hoc eſt in mundo, opprimitur populus Iſrael, hoc eſt, fideles, ut pœnitentiam agant ſub oneribus luti & laterum, & paleæ conducendæ: quæ ſignificant preſſuram multiplicem, quam patimur in hac corporea mole, maximè, dum contendimus redire ad Deum. Solet deſignare mundum in his ferè locis, *Gen.12.c.13.a.37.e.39.a.41.c.42.a.47.c.Exod.1.a.9.b.11.a.13.b.14.a.16.a.17.b.18.a.19.a.20.a.22.c.29.g.32.a.33.a.34.c.Levit.11.g.22.d.26.g.Num.14.a.21.b.23.d.24.b Deut.4.c.11.a.25.d Joſ.5.b.13.a.3.Reg.4.d.10.d.2.Para.d.9.g.Pſal.67.77.79.80.104.113.134.t.Eſther.3.d Iſa.7.c.12.c.19.a.d.20.c.30.a.Ezech.20.a.23.d.29.a.39.a.Hoſ.7.c.9.a.11.a.12.a Amos 2.c.4.c.9.c Mich.6.a.Agge.2.a.Act.7.c.Hebr.11.f.* Ægyptus autem aliquando ſumitur pro mundo, ut ſpecies pro genere, *Thr.5.b.* Ægypto dedimus manum, & Aſſyriis.

Hieruſalem. Ægyptus etiam dicitur Hieruſalem, *Apoc.11.c.* Et ex hac Ægypto, vocavit Deus filium ſuum, quum inde eum eduxit & etiam populum fidelium, *Hoſ.11.a. Matt.2.c.*

Vita vitioſa. Vita præſens. Ægyptus etiam, ut interpretatur tenebræ, dicitur *a* vita erroribus, & vitiis obtenebrata: aut ipſa vita præſens, *Deut.28.g.25.b.24.d.Joſ.5.b.1.Reg.15.a. Pſal.80.112.134.135.Iſa 52.b.Jer.2.b.d.Eze.16.c.17.d.Zach.10.d.* Et, ſecundùm quòd flevit Ægyptus Jacob, hanc vellem lachrymarum deſignat, *Geneſ.50.a.*

Obſtinati vel obſtinatio. Ut autem Iſaac prohibitus eſt à Deo deſcendere in Ægyptum, poteſt Ægyptus ſignificare obſtinatos, vel ipſam obſtinationem, à qua maximè eſt cavendum, *Gen.29.a*

Limbus. Ut etiam Jacob deſcendit in Ægyptum, & inde à Domino eductus eſt, deſignare poteſt limbum, *b* quò deſcenderunt ſancti Patres: indeque à Domino educti ſunt, *Gen.46.a.*

Inferi. Significat etiam Ægyptus *c* inferni tenebras: ut quum dicitur, Sur eſſe è regione Ægypti, 1. *Reg.15.b.Jer.37.b.46.b.Thr.5.a.Ezech.16.c.20.b.29.b.*

Dæmones. Ægyptus præterea, ut interpretatur anguſtia: & quia Ægyptii gratanter ſuſceperunt filios Iſrael, quos poſtea diu oppreſſerunt, & tandem coacti dimiſerunt, deſignat *d* diabolum, qui lepidè ſuſcipit hominem, & ſuſceptum affligit, nec dimittit, niſi virtute Divina coactus, *Exod.1.a.* Et quum dicitur, Ægyptus, aggravatus corde: multitudinem dæmonum, & impœnitentium ſignificat, *1. Reg.4.b.6. Pſalm.134.135. Iſa 30.a.31.a.*

Affligentes Eccleſiam. Deſignat etiam Ægyptus eos, qui cùm ſint de Eccleſia, ipſam Eccleſiam affligunt, occidentes primogenita ſua, hoc eſt, fidem, *Pſalm.134.*

Caro noſtra. Ægyptus præterea dici poteſt *e* caro noſtra, in qua multiplicant filii Iſrael, vivente Joſeph, hoc eſt, bona opera, vivente in ea Chriſto: aut vivente Rege, qui novit Joſeph, *Exod.1.b.Gen.12.c.* Aut multiplicantur poſt mortem Joſeph, hoc eſt, cùm mortificata fuerint membra noſtra.

Eccleſia. Ægyptus etiam, ut eſt frumenti ferax, Eccleſiam ſignificare poteſt unde colliguntur frumenta doctrinæ, bonorum operum, & Sacramentorum ad ſuſtentandos fideles, *Gen.41.f.42.a.47.b.*

Mundani. Ægyptus ſignificare ſolet *f* mundanos, & vitiis deditos, qui abominantur, & execrantur paſtores ovium, hoc eſt, Doctores virtutum, *Gen.46.d* Et ipſi perſequuntur, & affligunt filios Iſrael: quia mali ſemper inferunt moleſtias bonis. Et generaliter Ægyptii ſunt *g* carnaliter viventes, opera tenebrarum, cogitationes ſordidæ, ignorantiæ tenebræ, feri, & barbari mores, quos Ægyptios debemus in nobis extinguere, ſicut occidit Moyſes. Eiſdem convenit nomen Ægyptii, *Gen.12.c. Exod.2.d.Hoſ.8.d.Joel.3.d.Apoc.11.d.*

Curam habentes corporis. Affectus pueritia. Ægyptii etiam dicuntur curam habentes corporis, & voluptatem finem facientis & effectus pueritiæ, qui & Ægyptus dici poſſunt. Et generaliter peccatores Ægyptii, *Nahum 3.b.* Et vetus homo, qui ſuffocatur in baptiſmo, tanquam in mari.

Gentiles. Gentilitas. Ægyptii etiam ſunt Gentiles, *h* qui acceperunt Chriſtum, ut Ægyptius accepit Joſeph. *Gen.39.a.43.c.45.a.Exod.32.c.Pſal.67.104.Matt.2.c.* Et Ægyptus ſignificat gentilitatem, *Num.14.c.Deut.23.b. Iſ.11.d.19.d.43.a.45.c.Ezech.29.c.30.a.Hoſ.2.c.11.a.Zach.14.d.1.Mach.1.b.*

Dæmones. Ægyptius interdum dicitur diabolus: quem percuſſit Moyſes, *i* hoc eſt Chriſtus, *Exod.2.b.3.g.* Et quum AEgyptii non poſſunt bibere aquam fluminis, dæmones deſignant: quum nequeunt animas pervertere & devorare, *Exod.7.d.* Et ipſi perſequuntur filios Iſrael: ac tandem omnes merguntur in infernum, *Exod.14.b.*

Miniſtri diaboli. AEgypti quoque dicuntur *k* miniſtri diaboli, ſicut AEgyptii erant miniſtri Pharaonis, *Gen.46.d Exod.18.b.19.a.num.31.a.2.Reg.23.c.2.Par.11.e Hoſ.7.c.9.b.Nahu.3.b.Zach.10.d*

Hæreticus. Habens mundanam ſapientiam. AEgyptius etiam dicitur hæreticus, *l* aut alius quivis dans literæ ſenſum carnalem, & habens ſapientiam mundanam, & erroneam. Hujuſmodi ſunt, qui volunt corrumpere Saram, id eſt ſapientiam, *Gen.12.d.* Talis AEgyptii filius eſt, qui blaſphemat Deum, *Levit.24.b.Jer.2.g.41.d.42.c.*

Peccata. AEgyptii pereuntes in mari, peccatorum *m* gerere typum poſſunt, qui in baptiſmo delentur, *Exod.14.b* Ubi omnes periſſe dicuntur, quia omnia in baptiſmo delentur peccata.

Contemptibilis in mundo. Vir AEgyptius, quem invenerunt milites David in agro, 1. *Reg.30.c.* deſignat eum, *n* qui contemptibilis erat in mundo quem inveniens David, id eſt Chriſtus convertit, & facit ducem, & Prædicatorem.

Vetus teſtamentum. AEgyptia ſerviens, quæ eſt Agar, teſtamentum vetus *o* ſignificare ſolet: quæ accipit filio uxorem de terra AEgypti: ſecundum quod vult legis literam obſervari, *Gen.21.a.c. Gal.4.d.*

Anima peccatrix. Caro. AEgyptia interdum animam peccato obſcuratam ſignificare poteſt, vel ipſam carnem

Chriſtus Doctor. Vir AEgyptius dictus Moyſes, qui liberavit puellas Madiam *p* Chriſto convenit ſecundùm carnem, *Exod.2.d.* Vel deſignat Doctorem defendentem minores.

AEmulari, quære Zelus.

AEnigma.

AEnigma, dicitur ſermo obſcurus: qui licet videatur allegoria, recedit tamen à communi ſenſu pluſquam allegoria: unde non facilè poteſt intelligi. Ideò Deus dicitur videri interdum per ænigmata, quum apparet *q* in ſimilitudine, quæ longè abeſt à naturæ Divinæ clara repræſentatione, *Num.12.b.1.Cor.13.c*

AEnigmata à ſapientibus, & Prophetis proferri ſolent, ne clara veritas ab indignis percepta contemptu habeatur, *Job 13.c Prov.1.a Eccl.47.e Ezech.17.a Hab.2.b.*

Regina Saba tentavit Salomonem in ænigmatibus. *3 Reg.10.a.2. Par.9.a*

AEqualis, AEquus, AEqualitas AEquare, Adæquare, Exæquare.

AEqualia dicuntur, quæ eandem ſpecie quantitatem habent: ut bicubita, aut tricubita.

AEqualitas Chriſti ſeu Divini Verbi cum Patre, eſt ſecundùm identitatem eſſentiæ, *Joan 5.c. Phil.2.a.*

Conquaſſe

Iſy ſ Le.12. Cy.ſ Jo.14. & de ador. in Spiritu Sancto. Amb ſ Pſ.118, ſerm.5. Gas. Ven can. 140.7.ca.21. Rup. 2. ſ. Matt. Tertu. in ſpeculis, & de baptiſmo Ru.2.ſ Matt. Or ſ.Nu. ho. 26.27. & ſu. Ezech 12. a Gr ſ.1.Re 15 Arn ſ Pſ.135. Hie ſ Ez. 16. Au ſ Pſ.80. Au ſ Pſ.77. b Or. ſ. Gen. hom. 15. c Or. ſ. Exo. ho.7. Gre ſ.1.Re 15 d Geo. Venet. Cant.1.10.7. co.14. Gr ſ.1.Re 16. Bed ſ Exo.3. Au ſ Pſ 134. Or ſ. Ex ho.1. e Amb.2.de Abr 4. Bed ſ Exo.1. f Am.1.de Cain 6 & 2. de Cain 4. Au q in Gen. 114. Gre Nyſſ. de vita Moyſis g Or ſ. Exod. ho.1. Amb 2 de Abra 4. Pet 2 olle & de congreſ. &c. Aug 22 contra Fau.c.93 Chr ſ 1.Cor. ho.13. h Ar ſ.Pſ.104 Hil ſ. b. a. con.1. Hie Aglaſia. Or ſ.Ex ho.5 Cyr de ado in Spiritu ſanct. i Bed Exo.2. k Gl inſ. Ge. 16. Bed ſ. Gen 15 l Hie ſ. Jer 2. Iſy ſ Lev 24. m Am de myſteriis 3 Au de cat.10 Cyr 6.ſ Jo 19. n Gr.5 mo 29 & ho 32. o Gl or ſ. Ge. 21. p Bed ſ Ex 2. q Ly ſ Nu 12.

momento pertingens: & inſera, & ſecundo à ſe loco poſita ad ſuperiorem celſitudinem tollens, primaſque ſubſtantias ad tradenda inferioribus luci ſuæ conſortia, providentiſſimè movens. Et venti quatuor pugnantes, deſignare poſſunt *a* quatuor Angelicas poteſtates, quibus præcipua regna commiſſa ſunt, *Dan. 7.a.*

Mentes Prædicatorum, vel ipſi Prædicatores. Ventus, quatenus ſubtilis eſt, ſignificare poteſt *b* ſubtilitatem mentis Prædicatorum, ut *Pſa.17.* dicitur Deus volaſſe ſuper pennas ventorum quia excedit ſubtilitatem mentis Prædicatorum. Et Chriſtus volavit ſuper pennas ventorum, hoc eſt, ſuper virtutes ſanctarum animarum: quia Chriſtus velocior eſt vento, & levior anima: & præcelſior Angelis & Sanctis. Et fecit ventis pondus, quum *c* Divina ſapientia replet animas matura gravitate, *Job. 28.d.* Venti autem dicuntur Prædicatores propter animam, ſicut nubes propter corpus. Et quia neſcitur, unde Deus producat animas, ſicut corpora, dicitur, *Pſa.134.* Qui producit ventos de theſauris ſuis: *d* ubi etiam peculiariter Apoſtoli, & generaliter perfecti quique deſignari poſſunt, *Amos.4.d.* *Apoſtoli. Perfecti. Ordines in Eccleſia.* Quatuor etiam venti, ſunt *e* ordines in Eccleſia, mundantes terram, & incitantes ad bona, *Zach.6.b. Apo.7.a.*

Conſolatio & tranquillitas. Aura, quatenus eſt aer refrigerans, & non agitans, ut venti, conſolationem *f* deſignare poteſt, & tranquillitatem, & præcipuè à tentatione, & tribulatione: qua ratione dicitur Deus ſtatuiſſe procellam in auram, *Pſal.106. Dan.3.e.*

Vetus teſtamentum. Aer quandoque ſignificare poteſt vetus teſtamentum: ut quũ dicitur. Tenebroſa aqua in nubibus aeris, *Pſ.17.* Et aer cogitur in nubes, quum doctrina veteris teſtamẽti obſcuratur in Prophetis, *Job.37.d.*

Mentes ſecularium. Aer etiam ſignificat mentes ſæcularium quæ dicuntur *Job.37.d.* cogi in nubes, quum *g* illæ, quæ innumeris hujus vitæ deſideriis diſperſæ erant ac fluidæ, per ſuperni reſpectus gratiam virtutis ſoliditate roborantur, ut intra ſinum cordis recta ſentiendo, ſe colligant, & in vanis cogitationibus non liqueſcant: hujus aeris princeps dicitur diabolus, *Epheſ.2.a.*

Labilitas rerum. Aer præterea labilitatem rerum deſignat, qua ratione dicitur *Sap. 2.* diffundi ſpiritus, tanquam mollis aer, Et *ca.5.b.* Avis quæ tranſvolat in aere. Et *ca.7.a.* dicitur communis aer. Sic *1.Cor.14.b.* Dicuntur in aera loquentes, qui inutiliter loquuntur, & *1.Cor 9.d.* dicitur aerem verberare, qui fruſtra quippiã agit, & *Job.6.d.7.b.a.37.d.* vita humana *h* vento cõparatur Et qui nititur mendaciis, dicitur paſcere ventos. *Prov.10.a.* & laborare in ventũ, eſt fruſtra quippiam agere, *Eccl.5.b Eccl.34.a. Hoſ.8.d.12.a.*

Divina vindicta. Ventus urens interdum eſt Divina vindicta, *Job.27.d. Jer.18.e Ezec.13.b.17.c.19.d. Amos.4.c. Iona 1 b.* Et exercitus Romanorum *i* exequens Divinam vindictam in Judæos, fuit ventus urens, *Iona 4.c. Agg.2.a.* & ventus turbinis deſignat ſupplicia malorum, *Ezech.1.a.*

Defectus charitatis. Aura poſt meridiem, ad quam dicitur Deus deambulaſſe poſt peccatum Adæ, *Gen. 3.b.* deſignare poteſt defectum charitatis, in quem incidit Adam poſt peccatum: deſignat etiam frigus infidelitatis, quo conſtringebantur primi parentes poſt lapſum.

Vita carnalis. Aer corruptus vitam carnalem, & pollutam deſignare poteſt. Quia per aerem reſpiramus, & ſecundum interiorem diſpoſitionem aerem corruptum, vel purum efflamus, *Deu 28.b.3. Reg.8.d. Ier.51.a.* Sic ſumitur pro libidine, *k* quum dicitur, *Ier. 2.e.* In deſiderio animæ ſuæ attraxit ventum amoris ſui.

Penuria verbi Dei. Ventum attrahere, deſignat penuriam audiendi verbi Dei: *l* quod ſublatis magiſtris, ſubtrahitur ut neceſſarium alimentum, *Ier.14.a.* Vel eſt diſcere doctrinam vanam ob defectum bonorum Doctorum: ut ventus ſit doctrina vana. Vel eſt malitioſa ſuperbia inflari, & optare magis præeſſe, quàm prodeſſe.

Gloria tranſitoria. Superbia. Mendacium. Ventus quandoque deſignat *m* gloriam tranſitoriam, & labilem, in qua, qui ponuntur, validi eliduntur, *Iob.30 c.* Et verba ventoſa ſunt inanem gloriam reſonantia, *Iob.16.a.* Et ſuperbia eſt ventus projiciens impios *n* tanquam pulverem, *Pſa.1.* & ſuperbia eſt ventus aquilo diſſipans pluvias. *Prov. 25.d. Eccl.43.c.* & in ventum loqui, eſt mania, aut falſa loqui, *Ier.5.e.* Idem eſt aerem verberare. Et ventum obſervare, *Eccl.11.b.* eſt *o* favorem populi in prædicando quærere.

Inconſtantia in fide. Docentes vana. Vento omni doctrinæ dicuntur circumferri, qui inconſtantes ſunt in percepta fide. *Eph. 4.c.* Qui poſſunt dici arundo vento agitata, *Matth.11.a. Luc.7.d.* & fluctus maris, qui à vento moventur, *Iac.1.a. Iuda d.* & ventum ſeminant, *p* qui vana docent, *Hoſea 8.b.* Hunc ventum trahunt onagri, id eſt Judæi, *Ier.14.a.*

Suggeſtio diabolica. Diabolus. Ventus urens intelligi poteſt ſuggeſtio diabolica, *q* aut ipſe diabolus, omnem frugem virtutis conſumens, *Gen.41.d.* Idem etiam eſt ventus à regione deſerti, *Iob.1.d.21.c.37.d. Ier.4.c.8.c.13.d. Ezech.17.c.19.d. Hoſ.12.a.13.d. Amos 4.c. Iona 1.a.4.c. Habac.1. Agg. 2.c. Ioan.6.b.*

Tentationes & perſequutiones. Venti, ut ſunt validi & vehementes, deſignant *r* tentationes, & tribulationes, *Iob.1.d.13.d 30.b. Sapien.4.a. Eccl.22.c.43.c. Iſa.7.a.32.a.64.c. Marc.4.d.6.f. Luc.8.d. Ioan.6 b. Act.27.c. Iaco 3.a. Apoc. 6. d.* & venti quatuor pugnantes in mari, ſunt tentationes, & affectus cordis inter ſe contrarii, & cor agitantes, *Dan.7.a.* & venti impingentes in domum, ſunt *ſ* rumores hominum, & tentationes, & perſequutiones Eccleſiæ, *Matt.7.d.14.c.8.c.* & ventus turbinis eſt vehemens, & fortis tentatio, & perſequutio *Ezech.1.a.* & etiam ipſe tentator, *Eccl. 11. b.*

Tentator. Infernus. Ventus projiciens pulverem à facie terræ, *t* pœnas inferni deſignare poteſt, qui malos ventilabunt ut pulverem, *Pſ.117.34.82. Iſa.17.d.41.a.57.c.64.b. Ezech.23 b. Dan.2.e.*

Venti quatuor, unde congregantur electi: *u* potius ſunt figurati quàm figura, figurati enim ſunt per caſtra Iſrael, quæ in quatuor ventos erant diſpoſita, *Matth.24.c. 1 Paral 9 d. Ier. 49.f. Ezech 5.c 12. d 37.c 38.c. Dan 11 a Zach 2.b.6.a Marc 13. d Apoc.7 a.* *Regna mundana.* Venti quatuor turbantes mare, ſunt regna mundana turbantia mundum, *Dan 7 a.*

Ventus turbinis ſignificare poteſt commotionem futuram tempore judicii, *Ezech 1. a.*

Inanis fiducia. Ventus paſcit paſtores, *x* quum diſperguntur, ut non ſibi conſtent, *Ier.22 f.* Et ventus eſt inanis fiducia, quam habebant.

Labores hujus vitæ. Ventus auſter exurens *y* labores hujus vitæ ſignificare poteſt, *Ezech 27.f.*

Ventus egreſſus à Domino, qui arripuit coturnices, *Num 11 g.*

Vento non ferenti pluvias, comparatur vir glorioſus, *z* & promiſſa non complens, *Prov 25.b.*

Proſperitas. Uentus *aa* proſperitas, *Iob.13.a.* Quaſi ſuper ventum ponens eliſiſti me.

Ærumna.

ÆRUMNÆ propriè dicuntur furcinulæ quibus viatores ſarcinas ſuas religatas, tabellâ interpoſitâ, ferre conſueverant. Unde factum eſt, ut oneroſi, & graves labores ærumnæ dicerentur. *Eccl.2.d 5 d.*

a *Hie. ſ. Dan. 7.*
b *Hie ſ. pſ. 17.*
c *Gregor. 19. mor. a.*
Euc ſer. pſ. 3.
d *Hie. pſ. 134. ibid.*
Amb ſer. 26.
Rup ſ. Am 4.
e *Rup. ſ. Zac. & Apoc. 7.*
f *Arr. pſ. 106.*
g *Gregor 27. mor. 28.*
h *Gregor. 27. mor 16.*
i *Hie ſ. Ion. 4.*
k *Hie Ier. 14.*
l *Glo ore ſ. Ierem 14.*
m *Gregor 20 mor. 26.*
n *Aug ſ. pſ. 1. Euch ſer. ſpuan 3.*
Hil. pſa. 1.
o *Hie ſ. Ec 11*
p *Hie ſ. Hoſ 8*
Rup ſ Iere 9.
q *Ori ſ Iob. 1. & in diver. ho 6.*
Hil. ſ. Matt. cano. 18.
r *Gre 18. mo. 11.*
Am. ſ. Luc. 8.
Aug 4 confe.
ſ *Hie ſ. Ier. 4*
Ori ſ Matt. 14. & ſ. Luc. ho 26.
Hila. ſ. Mat. cap. 6.
Ciry. ſ. Gen. ho 2. 6.
t *Ricor de S. Victo de vita mutabili.*
u *Aug. 2 d. ſer. Domin. in monte.*
Cyr 2. ſ Io 22
Bed. ſ. Gen. 5.
Ori ſ. Matth. ho 30.
Rup ſ. Da 11
x *Lyr. ſ. Ier. 22.*
y *Hie ſ. Eze. 27.*
Greg. hom. 2. in Ezech.
z *Bed. ſ. Prov. 25.*
aa *Gre 2 mo. 18. 11. mor. 14. 27. mor 5*

Ærumna in partu fœminarum, deſignat *a* difficultatem ſenſualitatis, ad exercenda bona opera, *Geneſ. 3.c.*

Ærumna etiam eſt *b* labor pœnitentiæ. *Pſalm. 31.* Converſus ſum in ærumna mea. Sic *Marc. 4 b. 2. Corinth. 11. f.*

a Glo ord ſ. Gen 3. b Gregor ſ. 1. Reg 8. — Difficultas ſenſualitatis. Labor pœnitentiæ.

AEs, AEneus, AEreus, AErarium.

AEs metalli genus, colore nonnihil aurum referens, licet obſcurius, vilius argento, præſtantius ferro: ad multa inſtrumenta obſequium præſtat: eſt ſonorum, & forte, ſeu durum.

Æneus ſerpens factus à Moyſe, cujus aſpectu ſanabuntur, qui à ſerpentibus percuſſi erant: manifeſta eſt figura *c* Chriſti, *Num 20.c. Joan. 3.b.* Fuit æneus propter perpetuam memoriam crucis Chriſti, quia quæ durant, ænea ſolemus appellare: & propter vocis claritatem, quia ejus doctrina non tantum in Judæos, ſed in Gentes reſonavit. Et ut ex mortuo ſerpente fiunt antidota contra vivos: ſic mors Chriſti eſt nobis antidotum contra dæmonum morſus. Significatur etiam Chriſtus ſpecie æris ſonori *d* propter ſuam prædicationem, *Eze. 40.a. Dan. 10.b.* Vel deſignatur humanitas in Chriſto, quæ durabilis eſt per reſurrectionem, & ſonora per prædicationem.

c Ori. ſ. Num. ho 4. Aug ſ. Gal 3. & ſerm 101. Rup 3. ſ Joan. d Hie. ſ. Dan 10. — Chriſtus.

Æs, qua parte auri ſpeciem præfert, *e* Angelorum inviolabilem ſplendorem, & fortitudinem deſignat, *Job. 6.b 37.c. Ezech. 1.b.* Naturæ quoque æris eſt rubigine difficilè conſumi. & virtutes Angelicæ, quæ in Divino amore fixæ perſtiterunt, lapſus ſuperbientibus Angelis, hoc in munere retributionis acceperunt, ut nulla jam rubigine ſurripientis culpæ mordeantur.

Greg ſ. Ezech. ho 23. e Diony cal. Hie. 15. Gre. 27. mor. 25. — Angeli.

Æneæ baſes columnas de lignis Sethim ſuſtentantes Prophetas deſignant, Apoſtolorum prædicationem confirmantes, *Exod. 26.g. 38.d.* Et Ænea terra, *f* eſt lex, & Prophetæ, *Levit. 26.d.* quæ facta eſt ænea Judæis, eam non intelligentibus.

f Iſ ſ Lev 26. — Lex & Prophetæ.

Æs candens, Divinum ſplendorem *g* deſignat in Evangelus refulgentem, *Ezech. 1 b. Dan. 10.a.* Et ipſa ſacra Scriptura cælum æreum dicitur, propter perpetuitatem, & ſonoram prædicationem, *Job 37.c.* Et æra minuta duo, quæ obtulit vidua, *h* utrumque teſtamentum deſignare poſſunt, *Luc. 21.a.* Et ænei montes ſignificare poſſunt duo teſtamenta, *Zach. 6.a.*

g Hie ſ. Eze. 1 & Iob. 37. h Amb de viduis. & ep 76. — Sacra Scriptura.

Æs candens, *Ezech 1. b.* dici poteſt *i* Prædicator, vel ipſa prædicatio, Divino amore accenſa. Sonat enim verbo, & ardet deſiderio. Æs quoque in templo, prædicationem deſignat, *3. Reg. 7.b.* Ut autem æs ſonat, & non lucet, *k* prædicationem obſcuram ſignificare poteſt, & oris confeſſionem, ac ipſam vocem, *Exo. 25.a. 31.a. 35.a.* Æneæ quoque fibulæ, quibus ſaga conjungebantur, ſonum confeſſionis & prædicationis deſignant, *Exod. 26.c. 36.b.* Æneæ quoque columnæ atrii, & ænei paxilli tabernaculi & atrii, prophetas *l* & Prædicatores ſignificant, *Exod. 27.b. 38.c. 2 Reg. 8 b. 1. Par. 18.b. 22.a. 29 a. Job. 28.a.* Et vir, cujus erat ſpecies æris, *m* eſt Prædicator, *Ezech. 4.a.* Et ænei montes deſignare poſſunt fortem prædicationem Apoſtolorum, *Zach. 6.a.* Hæc ſunt æris metalla, quæ in montibus terræ promiſſionis fodiuntur, *Deut. 8. b.*

i Gre ſ. Exo. ho. 3. k Ori ſ. Exo. ho. 13. Hu de veſte ſacer. l Gre 18 mo. 26.17. & Ezo ho. 5. m H Eze. 40 — Prædicator. Prædicatio. Propheta.

Æs quod offertur in obſequium tabernaculi, *n* fortitudinem, & patientiam deſignare poteſt, *Exod. 25 a. 36 a. Lev. 6. d. Deut 33. d* Et ipſos viros fortes. Et longanimitas conſtantiam, quam reputabit Leviathan, *o* ut lignum putridum tempore Antichriſti, *Job. 37. c. 41. d* Et æneus murus dicuntur *p* fortes in fidei confeſſione, & vitæ ſanctimonia: quia æs nulla violatur rubigine, nec cæſum imbribus deperit: ſed vetuſtate fit fortius, *Jer 1. d. 15. d.* Et æneæ ungulæ Sion, inſuperabilem Eccleſiæ fortitudinem deſignant, *Mich. 4. d.* Et ænea vaſa altaris ſunt fortes, & patientes, *Exod. 38.a.* Et æs ipſum in altari, eſt perſeverantia, *Exod. 27.a. 38.a. 1. Eſdr. 8.e.* Et æneum altare, *Ezech. 9.a.*

n Ori ſ Exo. ho 9 13. Geor Venet. cât. 3 t 6. c 6. o Gregor 34. mor 5. p Hie ſ Ier. 1. — Fortitudo. Fortes. Conſtantia.

Æneæ baſes columnas ſuſtentantes, timorem Domini ſignificare poſſunt: qui fundamentum eſt totius ſpiritualis ædificii, *Exod 26.g. 27.b. 36.d. 38.b.* poſſunt etiam deſignare *q* ſenſus in homine extremum locum tenentes.

q Phi. 3 de vita Moyſis. — Timor Domini. Senſus hominis.

Æra minuta duo, quæ obtulit vidua, *r* fidem, & miſericordiam ſignificare poſſunt: quæ debet una quæque anima in Eccleſia Dei offerre, *Luc. 21.a.*

r Am. de vid & epi. 76. — Fides & miſericordia.

Æneum labium, in quo lavabantur Sacerdotes ingreſſuri in tabernaculum teſtimonii, & acceſſuri ad altare, *Exod. 30.c. 38.a.* typus eſſe poteſt *ſ* vehementis compunctionis, quam habere debent Sacerdotes ad ſacrum altare acceſſuri.

ſ Glo inter. ſ Exo. 30. — Vehemens compunctio.

Æs, quod vertitur in aurum, & quod afferretur pro lignis, *Iſa. 60.c.* eos deſignat, *t* qui jam utilitatem afferunt in Eccleſia, licet nondum perfectæ ſunt virtutis. Et æs corruptum dicitur, quum quis diſcedit ab ea mediocri virtute, quam habebat, *Jer. 6.g.*

t Hie ſ. Iſ 60 — Mediocris virtus.

Æreus arcus ſignificare poteſt fortitudinem adverſus dæmones, *Pſa. 17.* Poſuiſti ut arcum æreum brachia mea. Deſignat etiam arcus æreus ſententiam *u* æternæ condemnationis, ut *Job. 20. d.* Avarus fugiens arma ferrea, hoc eſt egeſtatem, incidit in arcum æreum, hoc eſt, in ſententiam damnationis æternæ. Hæc vox Dei reſonat ad Moab quaſi tibiæ æris, *Jer. 48. f.*

u Gregor. 15. mor 15. x Arn ſ pſa. 108. — Fortitudo adverſus dæmones. Sententia condemnationis æternæ.

Æs interdum deſignat inſtrumenta bellica, & æris inventor dicitur fuiſſe Tubalcain. *Gen 4. d.* quia bella initium habuerunt à filiis Cain.

Ricu de S. Victo de ſcriptur conſcien. 25 — Inſtrumenta bellica.

Æreæ portæ, quas Deus contrivit, dicuntur *x* pravæ conſuetudines: & pertinax contradictio. *Pſa. 106. Iſa. 45.a.* Et ærea vincula dicuntur conſuetudo pertinax, *Dan 4.c.*

Hie ſ. Exa 40. — Pravæ conſuetudines.

Æneus venter ſtatuæ, quam vidit Nabuchodonoſor, *Dan. 2.c.* deſignavit imperium Græcorum, *y* qui eloquentia valebant. Eſt etiam typus verborum, quæ per inanem gloriam prolata ſunt, quæ aurum imitantur. Æs autem, cùm ſit durabile, pertinaciam deſignare poteſt, quæ à ſuo conſilio, vel propoſito vix, vel nunquam deflecti valet. & quaſi ventrem, & femora ærea habet, qui in eis etiam pertinax permanet, quæ propter utilitatem deſpicere, vel propter honeſtatem erubeſcere deberet.

y Ric. ar. de S. Victo de ſom nio Nabuchodon. 26 — Imperium Græcorum. Inanis gloria. Pertinacia.

Æs ſonans ſignificare poteſt *z* inanitatem fidei, & reliquarum virtutum ſine charitate, *1. Cor. 13.a.* Atque ita ſignificat *aa* ſimulationem virtutum. Ut enim æs argentum imitatur in ſono, ſed multum diſſonat in pretio: ſic ſimulatio ſuavem adulationis tinnitum habet in ſermone, &c. Ad hæc pertinent ærea ſcuta, quæ fecit Roboam pro aureis, *3. Reg. 14.g.* Sic erat æreus extrinſecus Bel. *Dan. 14.b.*

z Euch ſ. 1. Corinthiorum. 8 aa Ricu de S Victo de ſomni. Nabuchodon 13 14 — Fides & virtutes ſine charitate. Simulatio virtutum.

Æs propter duritiam, ſignificare poteſt *bb* eos, qui in malitia adjurati ſunt, *Jer. 15.c.* Et ænea frons eſt ejus, quem peccati non pœnitet, *Iſa. 48.a.* Et ænea caro dicitur eorum, *cc* qui percuſſi, vocem pœnitentis edunt, ſed re vera minimè peccatorum eos pœnitet, *Job. 6.b. 40. b.*

bb Hie ſ Ier. 15. cc Greg 7. mor. 10.

Æs

Hæreſes. Sapientia inanis Philoſophorum. Hæreſiarcha. Superbia. Duo teſtamenta.

Æs, ut refert auri ſimilitudinem, qua etiam aurum adulteratur, *a* hæreſes ſignificat veritatem ſimulantes, à quo longè abſunt, *Ezech.22.d.* Et vaſa ænea, ſapientiam inanem Philoſophorum ſignificant, ſimilitudinem auri referentia, *Ezech.27.c.* Idem deſignare poſſunt fiſtulæ æris *b* Behemoth. *Job.* 40.*c.* Ærarius autem artifex, eſt hæreſiarcha, *3.Reg.7.b.Sap.11 Iſa.41 b.Jer.10.b. 2.Tim.4.c.* Hæc vox hoſtis ſonat quaſi æris, *Jer.46.f.* Et ærea caſſis ſuper caput Goliath, 1.*Reg.17.a.*

Ænei montes *c* ſuperbiam & potentiam mundi deſignare poſſunt, *Zach.6.a.* vel Evangelii ſonoritatem, vel *d* duo teſtamenta, quæ ſunt ænea propter prædicationem, & firmitatem.

Æs, quod auferetur à meretrice, *Ezech.16.d.* deſignare poteſt *e* dona gratiarum animæ à Deo collata, quæ ab ipſa peccante auferuntur.

Bona gratiæ. Hieruſalem.

Æs ollæ, quæ liquefacienda erat, *f* civitatem Hieruſalem deſtruendam ſignificavit, *Ezech.24.c.*

Ærarium eſt locus, ubi pecunia congregatur. Et datur ærarium Domini, *Joſ.6.d.1. Mach.14.g.2. Mach.3.*

Ærarium etiam Regis Ægypti, *Gen.47.c.* Et ærarium Antiochi, 1. *Mach.3.c.*

a Hieſ. Eze. 22. b Gre. 32. mo.16.10. c Lyr ſ. Zac. 6. d Rup ſ Za 6 e Hie. ſ. Ezech.24.

Aeſtas.

AESTAS quarta pars anni, quando dies ſunt majores, & ſolis fervor vehemens, & omnes fructus maturеſcunt, tempuſque colligendi fruges.

Proſperitas. Tempus hujus vitæ. Charitas. Tempus gratiæ, & Eccleſiæ. Ferventes ſpiritu. Finis mundi. Locus voluptatis.

Æſtas poteſt ſignificare *g* proſperitatem, quando omnia bona ſuppetunt: ut æſtate fructus abundant, *Gen.8.d.Pſa.73.Iſa.18.d.Zach.14.b.* Deſignat etiam tempus vitæ, in quo debemus parare cibos, ad hyemem judicii, ut parat formica, *Prov.6.a.10.b.*

Æſtas interdum ſignificat *h* charitatem, quæ expellit hyemem timoris: & tempus fervoris, ac lucis gratiæ, quo in hac vita reddendi ſunt fructus bonorum operum, *Prov.6.a.10.a. Jer.8.g. Matt.24.c.* Eſt etiam tempus Eccleſiæ militantis, in qua debemus fructificare.

Æſtas etiam deſignat *i* ſpiritus ferventes, quos Deus dicitur formaſſe, *Pſa.73.*

Æſtas præterea deſignat *k* finem mundi, tempuſque colligendi fructus bonorum operum in hac vita ſeminatorum, *Pſa.73. Prov.20.a.26.a. Eccl.50.b.Iſa.18.c. Matth.24.c.Marc.13.d. Luc.21.f.* Tunc mœroris noſtri nubila tranſibunt, & vitæ dies æterni ſolis claritate fulgebunt.

Æſtivum cænaculum, aut domus, *Jud.3.c.Amos.3.d.* eſt *l* hæreticorum, qui propter ventris ingluviem omnem recipiunt voluptatem. Ad idem pertinere poteſt æſtiva area, *Dan.2.e.*

g Hie ſ.Iſ.18 & ſ Zac.14. Aug. con. Adiman.24. h Baſi ſ Pro. 6.10. Amb ſ Exa. me 5. Aug ſer. 42. Ber ſ Cant. ſer. 58. i Aug ſ pſ.73. k Ori.ſ. Mat. ho. 30. Hie ſ pſ.73. Greg mo. 8. Bed ſ Pro 20. l Hie ſ Am. 3.

Aeſtimare, Inaeſtimabilis.

AESTIMARE, eſt judicium de pretio alicujus rei facere, quaſique rem ponderare: interdum verò eſt putare, aut judicare. Ejus vix eſt in allegoriis uſus.

Æſtimatus dicitur Chriſtus cùm deſcendentibus in lacum, *Pſa.87.* quum *m* Judæi arbitrati ſunt ſe ita eum mori tradere, ut alii peccatores moriuntur, nec eum reſurgere crediderunt.

Æſtimans Heli Annam temulentam, 1.*Reg.1.c* deſignat *n* Judæos, qui Apoſtolos, cùm prædicarent, ebrios judicabant: cenſentes etiam eos terrenam appetere ſublimitatem, non cæleſtem.

Æſtimare pretium agri juxta menſuram ſementis, *Lev.27.a.c.* eſt *o* judicare profectum doctrinæ ſecundùm quod prius edoctus. Datur autem pretium animæ ſub æſtimatione, & æſtimatio fieri debet pondere ſanctuarii.

Æſtimat Leviathan malleum quaſi ſtipulam, *Job.41.d.* quum *p* diabolus contemnit ictus ſupernæ animadverſionis, quia ad juſtæ iræ pondera ſe velut contra terrores leviſſimos parat. Idem æſtimat abyſſum quaſi ſeneſcentem: quia terminari quandoque in ſuppliciis ſupernam animadverſionem membris ſuis perſuadet.

Inæſtimabilis eſt numerus annorum Dei: quia *q* ejus æternitas omnem menſuram humanam, ſeu creatam exuperat, *Job.36.b.*

Æſtimantur in ſemine Abrahæ hi, qui ſunt filii promiſſionis, *Rom.9.b.*

Abſque æſtimatione immolatæ ſunt oves & boves à Salomone, *3.Reg.7.a.*

Æſtimat Deus exterum à ſua virtute eum, qui non debet puniri, *Sap.12.c.*

Æſtimant mali vitam Sanctorum inſaniam, *Sap.5.a.* Et exitus Sanctorum ab illis æſtimatur afflictio, *Sap.3.a.* Et æſtimati ſunt ſancti, ut oves occiſionis, *Pſa.34. Rom.8.g.*

Æſtimatur argentum in conſpectu ſapientiæ, tanquam lutum, *Sap.7.b.*

m Hie ſ pſ 87 n Gregor.ſ. 1. Reg. 1. o Iſ. Lev 27. p Gregor. 34. mor 6.11. q Gregor. 17. mor. 5.

Aeſtus, quære Calor.

Aetas.

AETAS ſolet ſignificare certam temporis menſuram in homine, ac aliis etiam rebus, qua ratione in homine interdum diſtinguuntur tres ætates, videlicet juventus, virilitas, ac ſenectus: interdum verò ſeptem, nempe, infantia, pueritia, adoleſcentia, juventus, virilitas, ſenectus, ac decrepitudo. Nonnunquam verò ætas ſignificat *r* ſæculum, aut centum annorum aut plurium, ſeu paucorum certis limitibus comprehenſorum. Interdum etiam ætas memoriam ſignificat, & generaliter tempus, diſtinguuntur etiam in ſæculo ſex ætates. Prima ab Adam uſque ad Noe. Secunda uſque ad Abraham. Tertia uſque ad David. Quarta uſque ad tranſmigrationem in Babylonem. Quinta uſque ad Chriſtum. Sexta uſque ad finem mundi.

Diverſi gradus perfectionis.

In ſpiritualibus diverſi gradus, *ſ* aut ſtatus perfectionis diverſis ætatibus ſignificari poſſunt: ut ætas profecta dicitur eſſe ejus, qui virtutum omnium habet perfectionem: qualis erat ætas Abrahæ, *Gen.25.a.35.d.43.g.* ad hoc pertinet *Joſu.13.a.23.a.3.Reg.1.a.Job.32.b.Eccl.6.b.Sapien.4.b.Ezech.13.d Dan.5.a.2. Machab.5.d.6 f. Luc.2.g.Ioan.9.d.*

Ætas Chriſti.

Ætas integra vaccæ offerendæ, *Num.19.a.* deſignat *t* plenitudinem ætatis Chriſti, *Eph.4.c.* Ipſa eſt ætas florida, *Prov.27.d.* Et ætas ſtabilis, *Eccl.26.d.*

AEtate defectus in malum & imperfectionem videtur ſumi, *Eccl.41.a.* Dicitur autem de ſene: Juxta ætatem robur eſſe hominis, *Jud.8.c.1. Paral.25.d.*

r Gerr. Venet. Cant. 1. tom. 8 c 10.11. Aug q in Iud.4. ſ Ori ſ Ioſ. ho. 16.9 & ſ Ez. ho.9. & ſ Lu. ho 20. Baſi hom. in princ Prov. t Aug. q. in Num.33.

Aeternus, Aeternitas.

AEternitas eſt tempus fine carens, aut immortalitas, aut (ut Theologi accipiunt) duratio, nullã admittens in ſe mutationem, qualis eſt Divina, quũ dicitur, *Iſa.57.c.* habitare æternitatẽ. Et *Ro.16.d.*

Æternus Deus. Æternum ſalutare dicitur Chriſtus, qui in æternum ſalvat, *Baruch.* 4.*d.* Et dicitur æterna ſalus, *Iſa.* 45.*c.* Et ejus poteſtas æterna, *Dan.* 7.*e.* Et æterna redemptio, *Hebra.* 9.*d.* — *Chriſtus.*

a Aug ſ pſ 23 — Æterna claritas, eſt *a* vita æterna, *Sapien.*10.*c.* de qua paſſim ſcribitur, ut *Eccl.*25.*b.*24. *c.*30.*c.*31.*b. Iſa.* 46.*c.Dan.*12.*b.Math.*25.*d.Luc.*10.*d.Ioan.*17.*a.*2.*Corinth.* 4.*d.Gal.*6.*b.*2.*Theſſal.* 2.*d.Hebra.*9.*c. Actor.* 13.*g.*1.*Pet.*5.*c.*2. *Pet.*1.*c.* Et ibi ſunt æterna tabernacula, *Luc.*16.*c.*2.*Cor.* 5.*a.* Et portæ æternales *Pſ.*33. Quæ etiam virtutes ſignificare poſſunt. Et domus æternitatis, *Eccl.*12.*b.* quæ in bonum, & in malum ſumi poteſt. Ibi quoque eſt æterna memoria juſtorum, *Pſa.*11. *Sap.*8.*c.* Et æterna ſæcula, *Iſa.*26.*a.* Et æterna fundamenta, *Eccl.*36.*d.* — *Vita æterna. Virtutes.*

b Glo inter ſ. Pſa. 138. — Æterna via eſt, *b* quæ ducit ad æternitatem, *Pſa.*138. Sic dicuntur mandata æterna, quæ ſervantes ad æternitatem deducunt, *Eccl.*1.*a.*17.*b.Hebra.*13.*d. Apoc.*14.*b.* Dicuntur etiam itinera æternitatis Dei, *Hab.* 3.*d.* vel proceſſiones divinarum perſonarum, vel judicia Dei, vel ipſa mandata perducentia ad æternitatem. Ipſe quoque Chriſtus dicitur vita æterna. — *Mandata.*

c His.ſ. Mic. 2. — Æterni montes dicuntur *c* Angeli, & Sancti, *Mich.* 2.*c.* dicuntur autem æterni ad diſtinctionem Principum hujus ſæculi, qui cùm erecti fuerint, velut cedrus Libani, tranſeuntibus tamen ipſis cum mundo, locus eorum non poterit inveniri. — *Chriſtus. Angeli & Sancti.*

Æterni colles, quorum deſiderium erat Chriſtos venturus, antiquos Patres deſignant, *Gen.* 49.*c.* — *Antiqui Patres.*

d Hie ſ. Iſ. 55. — Æternum ſignum, *Iſa.*55. *d.* ſignificat *d* ſignum crucis, per quod ad æternam devenitur ſalutem. — *Crux Chriſti.*

In æternum & ultra deſignat id, quod non eſt habiturum finem, *Exo.*15.*c.*28.*e.* De hac æternitate habetur *Pſa.* 5.9.29.48.88.99.101.102.118.135. *Eccl.*7.*d.*18.*a. Ioan.*13.*a.* Et ab æterno dicitur eſſe, quod non habet principium, *Prov.*8.*c.Baruch.* 4.*g.* Et ponuntur anni æterni, *Pſa.*76.*Iſa.*26.*A. Baruch.* 3.*d. Rom.*16.*d.* Et dies æternitatis, *Mich.*5.*A.*2.*Pet* 3.*d.*

Æternus ignis, eſt ignis inferni, *Math.*18.*b.*25. *d.Marc.*3.*d.*2.*Theſſ.*1. *c.Iud.b.c.* — *Ignis inferni.*

e Baſi ſ pſ. 48 — Æternum quandoque ſumitur *e* pro hoc ſæculo, ut cùm *Pſal.*48. dicitur: Laborabit in æternum & vivet adhuc in finem. — *Sæculum.*

Conceptus æternus dicitur eſſe ejus, qui conceptus in utero matris moritur, *Ierem.*2. *d.*

f Lyr ſ Heb. 6 — Æternum judicium dicitur, vel judicium generale, poſt quod ſequitur æternitas: vel ipſum Divinum judicium, *f* quod æternum eſt, ſicut ipſe Deus, *Hebra.*6.*a.* Item quia ſententia Divini judicii in æternum durabit.

Aeter, quære Cælum.

Æthiopia, Æthiops.

ÆTHIOPIA regio meridionalis ſub torrida zona, fervidiſſima ob Solis vicinitatem, generat homines nigros. Unde & Hebraice Chus dicitur, quod ſignificat nigrum, ſeu Æthiopem, & Græcè dicitur αἰθίοψ, id eſt ardens, ſeu incenſus. Eam Provinciam circuit Gion, id eſt, Nilus: poteſt ſignificare *g* ardorem concupiſcentiæ, quam circuit Nilus, & pravos ejus motus refrigeret, *Gen.*2.*c.* Poteſt etiam ſignificare carnem abjectam, & vilem. — *Ardor concupiſcentiæ. Caro.*

g Gloſ. Ord ſ Gen 2. Ambr. 2. de para. 3. h Ori ſ. Nu. ho. 6. & ſ. Can ho 1. 2. Arno ſ. pſ. 71. Hie ſ Iſ. 18. & ſ Am. 9. & ſ. Soph. 3. Aug ſ pſ. 86. i Arn. ſ pſ. 73. Hie ſ Eze 29 Gr 18 mo 33. k Hie ſ Hab. 3. Hie ſ Soph 2. & ep Audi filia.

Æthiopia & Æthiopes ſignificare poteſt *h* Gentilem populum, aut Eccleſiam ex gentibus, aut infideles ad fidem venientes, *Num.*12.*a.*4.*Reg.*19.*b.Iudith* 1.*d.Pſa.*67.71.73.86. *Iob.*28.*c.Iſa.*11. *c.*18.*a.*20.*b.*37.*b.*43.*A.*45.*c. Ier.*13.*d. Soph.* 2.*c.*3.*b. Nahum.*3.*b. Amos* 9.*b.Habac.*3. *b.* Poteſt in eiſdem locis peccatores nigredine peccatorum obſcuratos ſignificare. — *Gentiles. Eccleſia ex gentibus. Infideles ad fidem venientes.*

Æthiopes, quibus Deus dicitur dediſſe draconem in eſcam, ſunt *i* pœnitentes: qui dolendo paſcuntur peccatis dæmonis ſuggeſtione commiſſis, *Pſal.*73.*Ezech.*29.*b.* Et interpretatur ſic Æthiops humilis juxta Hieronymum. — *Peccatores. Pœnitentes.*

Æthiopia interdum ſignificare poteſt mundum, & mundanos, quorum Rex eſt diabolus, *Eſther.*1.*a.* 8.*c.Par.*14.*c.Pſa.*71. Sumitur etiam pro mundo, & ſpecies pro genere. — *Mundus. Mundani.*

Æthiopes etiam dicuntur *k* dæmones, terræ, & tenebrarum amatores, *Hab.*3.*b.* — *Dæmones.*

Æthiopiſſa uxor Moyſis animam prius peccatricem, quam ſibi conjungit Chriſtus, deſignare poteſt: & etiam Eccleſiam ex gentibus, *Num.*12.*a.* — *Anima peccatrix. Eccleſia ex gentibus.*

Afferre.

AFFERRE idem eſt, quod eſt aliud ferre. ſecundùm id, quod affertur, allegoriam admittere poteſt: præter ea autem, quæ hic ponuntur, vide in verbo Ferre.

l Baſi ſ. pſa. 28. ho 1. — Afferre Doioino gloriam, *l* eſt facere opera, quibus glorificetur Deus: afferre autem illi honorem; eſt per eleemoſynas ipſum in pauperibus honorare: & etiam rectè ſentire de tribus perſonis. Affert etiam gloriam, & honorem Deo, qui de providentia, & aliis ad Deum ſpectantibus rectè ſentit, ac alios etiam in eiſdem inſtruit, *Pſa.*28.95. Et afferre in circuitu Dei muoera, ipſum bonis operibus laudare, *Pſa.*75.

m Baſi ſ. pſa. 28 ho. 1. Hie. & Aug ſ pſa. 28. n Hie ſ Iſ 60 o Hie. iſa 40 p Gr ſ Can. 8 q Glo. ord. ſ r Hie ad Dan. q 3. ſ Glo inter ſ. Gen 31. t Glo. ord ſ. Gen. 18 u Gre. ſ. Regum. 10.

Afferre Deo filios arietum, eſt: *m* offerre illi ſimplices ad fidem converſos, vel diſcipulos Apoſtolorum, *Pſa.*28. Affertur autem ad Hieruſalem fortitudo gentium, quum *n* Doctores ex gentibus convertuntur. *Iſa.*60.*c.* Et afferunt filios in ulnis, quum Doctores nutriunt ſimplices rudiori doctrina, *Iſa.* 49. *f.* Afferre de piſcibus ad Chriſtum, *Ioan.* 21.*c.*

Affert vir mille argenteos pro fructu vineæ, quum *p* vir perfectus dimittit omnia temporalia pro Chriſto, *Cant.*8.*d.*

Afferre oleum olivarum ad tabernaculum, eſt *q* adjungere devotionem mentis bonis operibus, aut orationi, *Exod.*27. *d.* Idem deſignare poteſt afferre frondes olivæ, *Neem.* 8. *d.*

Afferre de venatione ad Iſaac, eſt *r* offerre Deo homines prædicatione ſalvatos, *Gen.* 27.*A.*

Afferre lapides ad erigendum titulum, *Gen.*31. *f.* eſt *ſ* vocare homines ad fidei confeſſionem.

Afferre paululum aquæ ad abluendos pedes hoſpitum, *t* officiorum hoſpitalitatis nos admonet, *Gen.*18 *a.* 43. *e.*

Afferre munera Sauli, 1 *Reg.*10.*d.* eſt *u* exhibere Prælatis reverentiam hoooris, & humilitatem ſubjectionis, quæ non afferunt filii Belial.

Affert ſementem herba, *Gen.* 1. *d* quum homo bene operatur. Sic afferre fructum eſt bene operari, *Ezech.* — *Bene operari. Servare præcepta.*

*Ezech.*36 *b. Habac.*3.*d Joan.*12.*d.*15.*a* Et afferre de fructibus terræ promiſſionis, *Num.*13.*b.* Et affer[re] denarium Chriſto, *Marc.*12.*b.* eſt offerre illi obſervantiam decalogi. Et auferens mulier alabaſtrum unguenti, *Luc.*7.*f.* eſt exercens bona opera opinionem bonam generantia. Idem eſt afferre aromata Salomoni, hoc eſt Chriſto, 3. *Reg.*10.*d.* Et afferre mercedem paſtori, eſt a ſervare præcepta, quæ Chriſtus verus paſtor tradidit. *Zach.*11.*c.* Ad idem ſpectat afferre farinam & Eliſæum, 4. *Reg.*4.*g* Et afferens mulier Sareptana buccellam panis ad Eliam, 3. *Reg.*17.*b.* a *Hie ſ. Za.*11

Allata fiſcella, in qua erat Moyſes, ad filiam Pharaonis, *Exo.*2.*a.* deſignat Judæos volentes ſervari legem cum ſuis traditionibus.

Afferunt hæretici ignominiam, *Hoſ.*4.*d.* quum *b* ſpurea, & nefanda dogmata confingunt. Quum autem dicunt vaccæ pingues dominis ſuis: *Amos* 4. *a* Afferte & bibemus: *c* hæreticos inferiores deſignant, qui parati ſunt ad omnes hæreſiarcharum errores ſuſcipiendos. b *Hie. ſ. Hoſ.* 4. c *Hie. ſ. Amo.* 4.

Non afferunt cibum arva, *Habac.*3.*d.* quum *d* Judæi non benè operantur. d *Hie ſ. Hab.* 3.

Afferre amicos Job de ſubſtantia ſua ad ipſum Job, eſt *e* hæreticos præſumere de ſubtilitatibus, quaſi in defenſionem Eccleſiæ ab ipſis hæreticis excogitatis quas tamen ſubtilitates Eccleſia reſpuit. Unde dicit *Job.*6.*d.* Nunquid dixi, Afferte mihi, & de ſubſtantia veſtra donate mihi? Quibus etiam dicitur: Afferte, ſi quid fortè habetis, *Iſa.*41.*f.* e *Gre.* 7. *mor.* 21.

Attulit Deus Joſeph ſceptrum regni, *Sap* 10.*e.*

Afferre inaures ad Aaron, *Exod.*32.*a.*

Incarnatio. Afferre vas novum ad Eliſæum, 4. *Reg.*2.*d.* Incarnationem Chriſti deſignat.

Afficere, Affectus, Affectio.

AFFICERE idem eſt quod permovere, aut affectum in aliquo generare & etiam cumulare, aut mulctare, aut afficere muneribus, aut injuriis vix habet locum in allegoriis, ſed litteraliter ſumi ſolet.

Afficere contumeliis patrem & matrem, *f* irriſionem Prædicatorum, & Apoſtolorum deſignare poteſt, *Ezech* 22. *b. Matth.*22.*a. Marc.*12.*a. Actor.* 14.*a.* f *Ori. ſ Matth. ho.* 20.

Affectus cordis videtur ſumi pro concupiſcentiis carnis, ac illicitis deſideriis, *Pſa.*72. *Sapien.* 14. *c. Ezech.* 25.*b.*

Affectio dicit humanitatis & charitatis actum, & amicitiæ, maximè parentum erga liberos, & contra ut *Rom.*1.*d.* & 2.*Tim.* 3.*a.* Reprehenduntur, qui adeò perverſi erant, ut inter cætera vitia, eſſent ſine affectione, quam tamen habebat Timotheus. De hac *Philip.*2.*c.*

Affectans David coram Achis, deſignat *g* Chriſtum habentem affectum compaſſionis & miſericordiæ erga genus humanum, 1. *Reg.*21.*d. Pſal.*33. *in titulo. Juxta* 70. g *Aug ſ Pſ.*33.

Affigere, vide Figere.
Affinis, quære Cognatus.
Affligere, Afflictio, Cruciare.

Paſſio Chriſti AFFLIGERE idem ferè eſt, quod proſternere, aut deprimere, ac ferè vexare, atque ita mœrore afficere: non nullas accipit allegorias.

Afflixit Deus Job, hoc eſt, *h* Chriſtum in paſſione: diciturque afflixiſſe fruſtra, quia non ob culpam propriam afflictus eſt, ſed ob alienam, *Iob.*2.*b.* Unde ipſe dicebat, *Pſ.*68. Quæ non rapui, tunc exolvebam. h *Gre.* 3. *mor.* 11.

Affligit Deus penuria, ut det manna, *Deut.* 8.*a* quum *i* tollit voluptates corporales, ut det ſpirituales, & doctrinam. Et cruciat mirabiliter, *Iob.*10.*c.* quum *k* affligendo ad amorem ſui mentem erigit, & inde per lachrymas gravius eam affligit, *Sapien.*12.*c. Eccl.*4.*c. Mich.* 4.*c.* i *Phil.* 2. *alleg.* & *de congreſ.* &c. k *Gre* 9. *mo.* 42.

Affligit Deus affligentes, quum *l* caſtigat vexantes innocentes. ſicut etiam afflicti ſunt Ægyptii, qui Hebræos affligebant, *Exod.*7.*c.*23.*c. Lev.*26.*f. Num* 11.*c. Joſu.*24.*e. Iud.*10.*b.* 3. *Reg.*11.*g.*17.*d. Iob.*2.*d.c.b.* 19.*a.*30.*b Pſa.*43. *Prov.*10.*a Eccl.* 2. *d* 3 *b. Iſa.*14.*a.* 64.*d. Ier.*25.*f.*31.*e. Ezech.*7.*b. Nahum.*1.*c. Zach.* 8.*c.* 10.*a. Joel* 2.*b.* 1. *Mach.* 9.*g. Luc.* 16.*f.* 2. *Pet.*2.*b. Apoc.* 14.*b.* l *Philo de congreſ.* &c.

Affligit Deus aperta pharetra, *Job.*30.*b.* quando *m* per id, quod poſt flagellum ſequitur, quo conſilio flagellamur, perſpicimus. m *Grego* 20. *mor* 19.

Pœnitentia. Affligere dicuntur animas ſuas, qui *n* agunt pœnitentiam, & humiliantur, & affligunt eas in ſolennitatibus, ut acceptæ ſint Deo, *Lev.*16.*g. Num.*29.*a. Deut.*16 *a.* 1. *Eſdr.*8.*d. Iſa.*58.*b. Dan.*10.*c.* Afflictio demum dolorem peccati, & carnis caſtigationem ſignificare poteſt in multis locis. 1. *Reg.*1.*b.* 2. *Reg* 12. *d.*16.*c* 3. *Reg.*8.*d Job* 10.*c.* 20. *d.*30.*c. Pſa.*17. 37. 43. *Prov.*10.*d.*22.*a Eccl.* 1.*c.* 2 *d.* 4 *b* 5.*c.* 8.*a.* 10.*c* 12 *a Sap.* 3.*a. Eccl.* 4. *a.*30. *d.* 36. *d. Jer.* 2 *f Thr.* 1.*a.* 3 *e. Ezech.* 10. *c. Jona.* 4.*a. Actor.*21.*a.* n *Ori ſ. Numi ho* 23. *Iſa ſ Lev.*23

Deſtructio legalis obſervantiæ. Afflictio, qua Sara afflixit Agar, *Gen.*16.*b.* typus eſt *o* deſtructionis legalis obſervantiæ: & etiam *Caſtigatio carnis.* macerationis carnis, & caſtigationis quæ fit eruditionis gratia, & qua Eccleſia caſtigat malos. Alioqui magis affligebat aut perſequebatur Agar Saram ſuperbiendo, quam Sara Agar caſtigando. o *Phil. de cong.* &c. *Aug epiſt.* 50 & *ſ Ioan. tractat* 11.

Paſſio Chriſti per Sacerdotes & Phariſæos. Affligentes Ægyptii Hebræos, deſignant *p* dæmones, aut mundanos, inferentes fidelibus tribulationes, & graves tentationes, ſicut & Sodomitæ affligebant Lot, *Gen* 15.*c.*19.*b Exo.*1.*c* 3 *b.* 2 *b.*23 *c. Jud.* 2.*c.*10 *b* 16.*a.* 1 *Reg* 1 *a* 13 *b.* 2 *Reg* 7.*b* 20.*b* 4. *Reg.*23 *d.*14.*g Nee* 1 *a Job* 19 *a.*31.*d Pſa.*16. 41 42 43. *Sap.* 19. *e. Ezech.* 22 *g. Thre.*1 *a. Sopho.*3. *d. Hebr.* 11. *e. Actor.* 12.*a* Fuit autem major afflictio populi, quando voluerunt ex Ægypto recedere: quia *q* tunc diabolus gravius aliquem tentat, quum videt eum benè velle operari, *Exo.* 5. *d.* Et cruciantes locuſtæ homines non habentes ſignum Dei, *Apoc.* 9 *a* ſunt dæmones *r* in judicio punientes malos. De quibus etiam *Joel* 2.*b.* *Cle Alex. te pada.* 7. p *Amb. ſ. de Abr.* 9. *Greg ſ.* 1. *Regum* 13. *Bed ſ. Exo.* 6.

Synagoga perſequens Eccleſiam. Affligentes dicuntur interdum *ſ* Phariſæi, & Sacerdotes Chriſtum perſequentes, *Pſa* 16. Et dicuntur afflixiſſe ſpiritum Chriſti, *Iſa* 63.*c.* Afflictio autem Chriſti, paſſio ejus eſt, *Ier.*15.*c.* Et afflictio Jacob, quam dicitur Deus reſpexiſſe: paſſionem Chriſti deſignat, *Gen* 41.*f* q *Ori ſ. Exo. ho* 3

Activa perturbans contemplativam Affligens Phenenna Annam, 1. *Reg.* 1.*a.* deſignat *t* ſynagogam perſequentem Eccleſiam. Vel deſignabat Saulum, qui ſpirans in diſcipulos Domini, perſequebatur Eccleſiam, *Act* 9 *a* Vel eſt vita activa contemplativam perturbans, quum non dat locum contemplationi. r *Hie ſ. Ioe.* 2. ſ *Arn ſ Pſ.* 16 t *Gre* 1 *Re.* 2.

Dolor Judæorum de converſione gentium. Afflictio Jonæ propter ſiccitatem hederæ, & propter liberationē Ninive, *Joan* 4.*c.* eſt dolor *u* Judæorum u *Aug. epiſt.* 49 q 8 *Hie ſ Ioan*

rum de amiſſione umbræ legis, & de converſione gentilium. Afflictio verò, quam prius habuit poſt prædicationem, *a* deſperatio quædam erat converſionis Judæorum. Unde Apoſtoli dolebant quod gentibus converſis, Judæi remanerent in infidelitate.

Affligit animam agricolarum Prælatus, *b* qui invidet minoribus Prædicatoribus, eoſque perturbat à prædicando, *Job.31.d.* Et affligit contribules, *c* quum imponit onera gravia, & importabilia debilibus, *Lev.25.c. Num.16.c.*

Affligere Spiritum ſancti Dei eſt *d* peccando expellere à ſe Spiritum ſanctum, *Iſa.63. Luc.8.g. Act.2.d.* Vel Angelum cuſtodem, aut Prælatum offendere.

Affligunt pauperem hæretici, qui ſimplicem in errorem inducunt, *Ezech.22.g.*

Affligitur in lapidibus tranſlatis, qui *e* punitur, quia tranſtulit aliquos ab Eccleſia, *Eccl.10.b.* Vel diverſo, qui condolet errantibus, quos convertit ad fidem.

Affligit ſtultos labor eorum, *Eccleſiaſt.10.c.* quum *f* Philoſophi laborant, in inveſtigando vero ſine lumine fidei.

Cruciantes locuſtæ homines menſibus quinque, ſunt *g* hoſtes Iſrael, qui tempore Judicum quinquies eos ſubegerunt, *Apoc.9.b.* — *Subjicientes hoſtes Iſrael.*

Affligetur iniquus in tabernaculo ſuo, *Job.20.d.* quum *h* in inferno punietur in carne, quam deſerere non poterit.

Cruciabatur mulier, ut pareret, *Apoc.12.a.* Hoc eſt, *i* carnem ſuam macerat Prædicator, ut prædicatio ſit idonea. Vel Eccleſia in hac vita cum labore parit Chriſtum. Vel deſignatur labor filiorum Iſrael in Ægypto.

Affligere patrem, *Prov.19.d.* eſt *k* Deum, vel patrem offendere.

Cruciant Prophetæ malos, quia *l* eos reprehendunt, quibus etiã graves ſunt ad videndũ, *Apo.11.b.*

Cruciat Deus mirabiliter, quum revertitur, *Job.10.c.* quia *m* cùm is, à quo receſſerat, inſenſibilis eſſet in peccato, revertente Deo, cognoſceos ſeipſum, dolet & compunctionis ſuæ pœnam gaudens miratur, & libet affici, quia afflictione ſua ſe conſpicit ad alta ſublevari.

a Rup. ſ. Lev. 4. b Greg. 22. mor. 24. c Iſ. ſ. Lev. 25. d Glo. ord. ſ. Iſa. 63. e Hie. ſ. Ec. 10. f Hi. ſ. Ec. 10. g Rup. ſ. Apo. h Gregor. 15. mor. 14. i Glo. ord. ſ. Apoc. 12. Aug. ſ. Apoc. ho. 9. Rupe 3. viſſ. ver. Deu. 12. k Glo. inter. ſ. Prov. 19. l Aug. ſ. Apo. ho. 8. m Gregor. 9. mor. 42.

Afflare, quære Abundare.

Agag.

AGAG, interpretatur ſecundùm aliquos, meditans, ſive loquens Rex Amalecitarum, captus à Saule, & à Samuele occiſus, eratque pinguiſſimus. Deſignat *n* ſenſum carnis, qui tunc meditatur, quum phantaſmata laſciviæ colligit: loquitur autem, quum carnem motibus excitat, eſt Rex Amalec, hoc eſt, libidinis, pinguiſſimus in iis, qui libidini vacant, *Num.24.b. 1. Reg.15.g. Eſther.3.a.* — *Senſus carnis.*

n Gre. ſ. 1. Re. 15.

Agallim.

AGALLIM, id eſt, vituli, vel arenarum tumuli: civitas in regione Moab uſque ad quam venit ululatus Moab, *Iſa.15.d.* deſignat *o* pœnitentiam venientem uſque ad offerendos vitulos labiorum. — *Pœnitentia*

o Hie. ſ. Iſa. 15.

Agar, Agareni.

AGAR, id eſt inquilinus, vel incolatus, vel proſelytus: ancilla Saræ quæ genuit Iſmaelem ex Abraham, quæ deſpexit Dominam ſuam, ac poſtmodum cum filio ejecta eſt.

Agar, ad quam ingreſſus eſt Abraham, manente ſterili Sara, Eccleſiam *p* ex gentibus deſignat. — *Eccleſia.*

Agar, ut erat ancilla, deſignat *q* vetus teſtamentum, quod ſervit novo, ac terrenam Hieruſalem in ſervitutem generantem: quæ deſpexit dominam ſuam, hoc eſt, Eccleſiam, unde ejecta eſt cum populo ſuo, *Gen.16.a. 21.a. Galat.4.d.* Deſignat etiam ipſam ſynagogam, quæ generat Iſmaelem, hoc eſt, Judæos adverſarios Chriſtianorum. — *Vetus teſtamentum. Synagoga.*

Agar etiam eſt typus *r* carnis, aut ſenſualitatis, quæ elevatur contra dominam ſuam, videlicet rationem: quia animalis homo non percipit ea, quæ Dei ſunt, *1. Cor.2.d.* — *Caro.*

Ut etiam concepit, & deſpexit dominam ſuam, deſignat *ſ* mentem ſubditi imperfecti: qui, cùm aliquantulum profecerit, deſpicit Prælatum ſuum. — *Subditus imperfectus.*

Et præterea Agar typus *t* verſutiæ, quæ ancilla eſt ſapientiæ, quæ benè AEgyptia dicitur, quia Philoſophia in AEgypto abundavit. Significat etiam encyclicas diſciplinas, quibus mens adjuvatur: ideò concepit ex Abraham. Fugit, & revertitur ante mutationem nominum Abrahæ, & Saræ, & ortum Iſaac: ſed poſtea ejicitur, quia non eſt earum uſus cum perfecta virtute. Inquilina enim prius eſt ex Agar: filii verò Dei ex Sara. — *Verſutia. Encyclica ſcientia.*

Agareni falſos fratres *u* deſignare poſſunt, & eos, qui, cùm deberent eſſe habitatores Dei, proſelyti facti ſunt: qui in animo alieno, atque adventitio perſeverant: & nocendi occaſione inventâ, ſe oſtendunt, *1. Paral.5.c. Pſa.82.* — *Falſi fratres.*

p Bed. ſ. Gen. 16. q Hi. ſ. Gal. 4. Ambr. 1. de Abr. 4. Aug. 16. civi. Dei 35. r Ori. ſ. Gen. ho. 7. ſ Gre. ſ. 1. Regum 8. t Cle. Alex. 1. ſtro. Ambro 2. d. Abr. 10. Phil. 2. alleg. & de Cheru. & de ſacriſ. Abel. & Cain. & de congreſſ. &c. u Hie. & Auguſt. ſ. pſ. 82.

Ager, Agreſtis, Arvum, Prædium, Rus.

AGER eſt locus extra urbes, ſive ſit cultus, ſive incultus, ſeparatus ab hominum converſatione, niſi agreſtium, ac etiam ferarum. Unde & locus aptus eſt crudelitati. Arva autem dicuntur, quæ arantur. Prædia vero dicuntur à præda: eo quod capti ab hoſtibus agri, militibus diſtribuebantur. Ager autem interdum eſt campus, *Gen.4.b.* Cùm eſſent in agro. Eſt cœmiterium, *Mat.27.a.* Ager figuli. Profeſſio, *Gen.23.c.* Agrum trado tibi Rus, *Gen.34.a.* Filii ejus veniebant de agro.

Ager ſæpè ſignificat *x* mundum, in quo agro meditatus eſt Iſaac, hoc eſt, Chriſtus, *Gen.24.g.* Et in eo Jacob invenit puteum, *Gen.29.a.* In eo Joſeph errabat, quærens fratres ſuos: quum Chriſtus in mundũ venit, quærens qui ſe agnoſcerent, *Gen.37.c.* In eo etiã eſt fœnum, & herba: hoc eſt, promiſcua multitudo, & Dei gratia irrigari, *Jer.17.a.* Poteſt ager ſignificare mundum *y* *Gen.2.a. 23.b. Exo.10.b. 16.f. 23.b. Iob 39.b. 40.b. Pſa.54. Eccl.5.b. Cant.7.d. Ezech.31.f. 32.a. 34.f. Ierem.17.a. Matth.13.f. 24.b. 27.a.* In hoc agro abſconditus eſt David, hoc eſt Chriſtus, cujus Divinitas latebat in mundo, *1. Reg.20.a.* hujus agri partem emit Jacob à filiis Emor, *Gen.33.d.* Hunc agrum emit mulier fortis, quum *z* prædicando convertit infideles, *Prov.31.c.* — *Mundus.*

x Cle. Alex. 2. pæda. 10. y Ori. ſ. Matth. 7. 12. 25. 32. Amb. ſ. pſ. 118 ſer. 19. & ſ. Luc. 23. Gre. 33. mor. 2. Aug. 2. de ge. con. Man. 3. Hie. ſ. Eccl. 5. z Bed. ſ. Prov. 31.

Eccleſia. Ager plenus, cui benedixit Dominus: deſignat eccleſiam, a ſeu multitudinem fidelium per mundum diſperſam, quorum opera bona ſunt à Deo, à quo benedicuntur, *Gen.27.d. Ruth.2.a.2. Reg.23.c.1. Pſal.21.c. Job.24.a. Ezech.31.f.34.f.39.b. Cant.7.d. Matt.24.b. Marc.13.c. Luc.17.f.* Et ager figuli, cùm ſit ager ſanguinis propter ſanguinem Chriſti, *Matt.27.a.* deſignare poteſt eccleſiam, in qua ſepeliuntur fideles: qui tanquam advenæ, & peregrini non habebant, ubi requieſcerent: donec venerunt ad eccleſiam, & mortui ſunt in baptiſmo. Agri divitis, eccleſiæ, *Mich.2.b.* In ipſa eſt theſaurus utriuſque teſtamenti, *Matt.13.f.*

Ager plenus etiam dicitur ipſe Chriſtus, b qui etiam eſt ager, in quo abſconditus eſt theſaurus, *Matth.13.f.*

Anima meritis plena. Eſt etiam ager plenus, c anima meritis plena, & naturale fertilitatis ingenium, & culturæ diligentia: ita tamen, ut naturæ, ac labori gratia præferatur. à quo agro non eſt recedendum, ut à bono retrocedatur, *Luc.17.g. Cant.7.d.* Et agri primitiarum ſignificant cor humanum, *2.Reg.1.d.* Et gemmina agri ſunt d doctrina in corde, *Ezec.36.f. Zach.10.a. Mach.3.d. Prov.24.* Et arva pacis dici poſſunt animæ pacem ſpiritualem habentes, *Jer.25.g.*

Caro. Ager præterea, eſt caro e ut quum duo ſunt in agro, intelligantur mens bona, & mala in carne exiſtentes, *Luc.12.b.17.g. Prov.24.d.* Et ſubditi dici poſſunt agri: & agros ſerere, eſt prædicare, aut corpora diſciplinæ ſubijcere, *Gen.47.c. Lev.19.d.1. Reg.8.c. Pſa.106. Jer.6.f.32.g. Matt.6.d.*

Subditi. Vita activa. Bona operatio. Fructus ſpiritus. Ager interdum dici poteſt vita activa, ut quum filii Jacob veniebant de agro, hoc eſt ab exercenda vita activa, *Gen.34.a.* Et ipſa bona operatio ager dici poteſt, *Jer.14.a. Matt.24.d.* Et agri multiplicati, ſunt fructus ſpiritus, *Gen.39.a.* Et gratia, & pax, quæ ſunt ager, f quem emit Jeremias, *Jer.32.d.*

Vita contemplativa. Vita ſpiritualis. Secretum cordis. Diſciplina ſtudii cæleſtis. Sacra ſcriptura. Ager quoque dici poteſt vita contemplativa, g in quo agro ſedebat uxor Manue, quum vidit angelum, *Jud.13.b.* Et quum requievit arca in agro Joſue, *1.Reg.6.c.* Ager etiam, in quo erat ſpelunca duplex: eſt vita ſpiritualis, *Gen.23.d.30.d.* Et avolans paſſer in agrum h eſt tranſiens ad contemplationem, *Lev.14.a.* Et ocium i ad contemplandum, & ipſum cordis ſecretum ager dici poteſt: ex quo ſecreto egreſſus Saul, vidit afflictionem populi, *1.Reg.11.b.* Ager etiam dicitur k diſciplina ſtudii cæleſtis, *Jerem.32.b.g.41.b. Matt.13.f.* Ager etiam emendus prætio hœdorum, eſt l gloria cœleſtis, *Prov.27.d.*

Doctrina evangelica. Ager præterea dicitur, m ſacra ſcriptura, quæ conſecrata eſt Domino *Lev.27.b.25.e.* Et in hoc agro eſt fœnum ad paſcenda jumenta, *Deut.11.b. Joſ.15.d. Jud.1.c. Job.24.a. Gen.23.b.27.b. Prov.23.b.31.b. Mat.13.f. Cant.7.d.* Eſtque in agro ſolidior doctrina, quàm in horto, hoc eſt, in Philoſophis & profanis autoribus. Et rura gregis Domini, ſacram doctrinam ſignificant, in qua paſcuntur fideles, *Jer.23.a.* In agro autem quædam leguntur quæ cocta ſunt edenda, quædam cruda. Sic in ſacra doctrina quædam ſumenda ſunt ſecundùm ſpiritum, quædam ſecundùm literam: Peculiariter autem doctrina evangelica, n agri nomine deſignari poteſt, *Lev.25.e.*

Sepulchrum Chriſti. Ager dici poteſt ſepulchrum Chriſti, ubi abſconditus eſt theſaurus: o & ubi ſeminatum eſt granum ſinapis, *Matth.13.f.*

Judæa. Ager dici poteſt Judæa, in qua errabat Joſeph, hoc eſt, Chriſtus quærens fratres ſuos: & in hoc agro ligabat manipulos, *Gen.37.b.* Et in eo ſunt regalia ſepulchra, *2.Paral.26.d.* Et arva areſecta, ſunt p ſynagogæ Judæorum humore divinæ gratiæ carentes, *Jer.23.b.* Et arva, quæ non afferunt cibum, *Habac.3.d.* Et hujus agri periit meſſis, *Joel.1.c.* Agri primitiarum non ſunt in Gelboe, hoc eſt in Judæis: q quia in principio eccleſiæ manſerunt in incredulitate: ſed in fine reliquiæ ſalvæ fient, *2.Reg.1.d.*

Gentilitas. Ager, gentilitas, & egreditur ſponſus in agrum, r quum tranſit ad gentilitatem, *Cant.7.d.* hæc eſt prædium, quod dedit Jacob Joſeph extra fratres ſuos, *Joan.4.a. Geneſis 28.d. Pſal.2.* Dabo tibi gentes hæreditatem tuam.

Lex. Ager ſex annis ſerendus, eſt ſ lex, in qua eſt laborandum, *Lev.25.a.*

Dignitas. Ager dici poteſt dignitas alicujus, quam qui læſerit, tenetur damnum rependere, *Exod.22.a.* Et duo in agro ſunt, qui curam habent regendi alios, tanquam agricolæ, *Matth.24.d.*

Exiſtentes extra eccleſiam. Ager etiam dici poſſunt ij, t qui foris ſunt, nempè extra Eccleſiam, quò egreſſus Ruben invenit madragoras, *Gen.30.d. Jer.6.f.14.d. Ezec.7.d.26.b.* Hi ſunt agri Ægypti, & pereunt, quæ in agro, hoc eſt, extra eccleſiam, exiſtunt, *Exo.8.c.9.f.3.Reg.14.e.1.Paral.19.c. Mich.3.d.*

Diſſolutio appetitus. Ager etiam eſt diſſolutio appetitus, unde pereunt jumenta relicta in agris, & herba agri percutitur à grandine: quia omnes inordinati, & beſtiales motus appetitus, ſunt caſtigandi, *Exod.9.e.* Agri etiam dicuntur u delectationes carnis, *1.Reg.8.c.*

Superbia. Locus crudelitatis. Ager interdum deſignat ſuperbiam, ac locum quamvis crudelitati accommodum: qua ratione Cain occidit Abel in agro, *Gen.4.b.* Ubi peculiariter ager poteſt ſignificare Calvariæ locum, ubi Judæi Chriſtum occiderunt. In hoc agro x dicitur Deus vidiſſe abominationem Hieruſalem, *Jer.13.d.* Et beſtiæ agri ſunt feri homines, *Jer.27.a.* Et ager meridianus y dicitur locus beſtiarum, ferorumque hominum, *Ezech.20.g.33.f.34.b. Joel.1.d. Exo.25.b.1.Reg.14.b.* Hic videtur ager robuſtorum, *2.Reg.2.d.* Et agri figuli, z eſt locus ſubjectus diabolo, *Matt.27.a.*

Vita avara. Terrena opera. Divitiæ. Senſibilia. Contentiones verborum. Ager præterea ſignificat vitam avaram, aa & mundanam, qualis deſignatur per Eſau, qui fuit homo agricola, *Gen.25.d.* Qua ratione ſignificat etiam ipſas divitias, *Mich.2.b.* Et terrena opera, *Luc.14.f. Act.1.c. Iſa.5.c.* Item deſignat ſenſibilia, in quibus errabat Joſeph, dimiſſa ratione: & etiam deſignat contentiones verborum, *Gen.33.c.*

Hæreſes. Via lata. Agri etiam dicuntur bb hæreſes & ſenſus diabolici, ac latitudo erroris, in quos agros fideles non declinant, *Num.21.e.1.Reg.4.a.4.Reg.3.c. Hoſ.10.a.* Et agrum agro copulare, cc eſt hæreſim hæreſi adjungere, *Iſa.5.c.56.c. Job.39.b.* Ager etiam eſt via lata ducens ad infernum: unde interficiuntur, qui ſunt in agro, *Ezech.26.a.* Hic eſt ager Iſraël, *3.Reg.21.d.*

Fideles mali. Agri diviſi dicuntur dd fideles diverſis vitiis, aut dæmonibus traditis, *Mich.2.b.*

Pœnitentiæ opera. Agreſtes lactucæ ee deſignant violentiam jejunii, laborem orationis, & patientiam in adverſis, & cætera opera pœnitentiæ, *Exod.12.b. Num.9.b.* Dicuntur autem Hebraicè amaritudines: quia corporis caſtigatio, & reliqua pœnitentiæ opera non fiunt ſine amaritudine.

Ager fullonis, ubi occurrit Iſaias Regi Achaz, *Iſa.7.*

Agreſtia ligna, & agreſtes herbæ, *Deut.20.d.4.Reg.4.* ſunt ff ſenſus inordinati, & figmenta, & voluptuoſa carmina.

a Ori. ſ. Cant. ho.1. Aug. ep. 80. & ſ. Pſa. 36. Gre. 10 mor. 23. & ſ. Eza. ho. 6. Iſy. ſ. Lev. 27. Ino ſ. Pſ. 7.
b Ori. ſ. Matt. cap. 13.
c Amb. de fu. ſeculi 8. & 2. de Iacob 7. & ſ. Luc. 17. Ori ſ. Num. ho. 1.
d Hi ſ. Ez. 36.
e Amb. ſ. Lu. 17. Gre. ſ. 1. Reg. 8. & 10. mo. 2. Ber. ſe. par. 26. Bed ſ. Pro. 24.
f Hie. ſ. Ier. 32.
g Gre. ſ. 1. Reg. 6. 11. Aug. q. in evang. 13.
h Iſy. ſ. Le. 14. Gre. ho. 11.
i Gre. 1. Re. 11.
k Ori. in Mat. ho. 13. Hila. c. 13.
l Bed ſ. Pro. 27.
m Amb. de Iſaac 8. Bed. Gre. 23. Caſ. col. 8. c. 9. Gre. 16. m. 23.
n Iſy. ſ. Lev. 25. 27. Aug. 1. q. in evang. 13.
o Amb. ſer. 2.
p Hie. ſ. Ier. 23.
q Gre. 4. m. 9.
r Rup. ſ. Can. 6. & 4. ſ. Ioan.
ſ Iſy. ſ. Lev. 25. Aug. ſ. Pſ. 132.
t Hie. Eza. 7.
u Gre. 1. Re. 8.
x Hie. ſ. Ier. 13.
y Hie. Ez. 20. Gr. ſ. 1. Reg. 14.
z Ori. ſ. Matt. ho. 35.
aa Phil. quod dete. pot. inſi. Hie. ep. Beat.
bb Gre. 1. Re. 4. Ori. ſ. Num. ho. 12.
cc Hie. ſ. Iſa. 5. & ſ. Eze. 26.
dd Hie. ſ. Mic. 2.
ee Clim. grad. 14. Gen. Ven. Can. 1. 10. 3. c. 11.
ff Glo. . . . Deu. 20.

Agricola, Agricultura, Colere, Excolere, Incultus, Ruſticus.

AGricola eſt, qui curam habet colendorum agrorum percipiendi fructus gratia. Agricultura verò eſt ipſa ars, & exercitium colendi agros.

a Am. de Noe 19. b Aug ſ Ioan. tract. 80. Euch. ſer ſpi. 4. Rup ſ Zac 13. c Lyr ſ. Ge. 9. d Glo. ord. ſ. Ier. 52. e Ori ſ Mat. ho. 19. Phil quod de ter potio. inſi. & de agricul- ra

Agricola Noë deſignat *a* Patrem cæleſtem, *Gen. 9. c.* de quo Chriſtus, *Joan. 15. a.* Pater meus agricola eſt. Et ipſe Chriſtus *b* agricola dici poteſt, qui excolit eccleſiam ſuam, *Zach. 13. b.* — *Deus pater. Chriſtus.*

Agricola dici poteſt *c* Prælatus, cujus munus eſt eradicare, evellere, ſerere, & plantare: qualia erat Noe, *Gen 9 c. Iſa 61 b. Matt. 21 d. Mar. 12. a. 2. Tim. 2 a.* Et agricolæ alii, quibus traditur vinea, rejectis prioribus: ſunt paſtores novi teſtamenti. De his agricolis, *Eccl. 37. c. Ier. 14. a. 31. e. Luc. 13 a.* Prædicatores etiam minores agricolæ dicuntur, *Iob. 31. d. 1. Paral. 27. d. Iere. 51. c. Ioel. 1. c. Amos 5. e. Zach. 13. c.* — *Prælati.*

Doctores quoque indocti, agricolæ dici poſſunt: qui malè inſtituuntur in eccleſia, rejectis melioribus. Tales agricolas *d* reliquit Nabuzardam in Hieruſalem, *4 Reg. 25 c. Ier. 52 d.* — *Prædicatores. Doctores indocti.*

Agricolæ etiam ſunt, *e* qui recipiunt verbum Dei, ut ſecundùm illud operentur: qua ratione etiam religioſi agricolæ dicuntur, *Matt. 11. d. Amos 5. e.* Et generaliter agricolæ ſunt, qui corpus ſuum colunt, & ſenſus, & affectus moderantur, & ſuperflua reſecant, &c. Et cultores terræ dicuntur operatores boni, *Gen 34. c. 47. e. 1 Mach. 14 a. Amos. 9. d.* Porrò agricola eſt artifex, & agricultura ars. Operari autem terram contingit ſine arte: ut operabatur terram Cain. Sic ſumitur agricola, *Zach. 13. c.* quum dicit, Homo agricola ego ſum. — *Recipiens verbum Dei ad operandum. Operationes boni.*

f Ori. ſ. Matt. hom 19. Gre. ſ. 1 Re. 9 & 5. mor. 7. g Hie ſ Am 5 h Orig ſ. . or. ho 1. Clem. Alex. 1 ſtro Euch ſ r ſpi 4. i Glo. inter. ſ. Ezech. 36.

Agricolæ in malum dicuntur *f* amatores rerum terrenarum, eiſque vacantes: qualis fuit Cain. Sic Judæi, & eorum ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi erant agricolæ, pro temporalibus ſervientes, *Gen 4. a 25. c 4. Reg. 25. e. 1. Paral 27 d. Matth 21 d. Marc. 12. a.* — *Iudæi.*

Agricolæ etiam, & ruſtici ſunt *g* hæretici, in quorum arvis tribuli naſcuntur, & ſpinæ, *Amos 5. e* Et ſeculares, in quibus nulla eſt morum compoſitio, ſed vitiis aguntur, quaſi in exterioribus locis nutriri, ruſtici ſunt. — *Hæretici. Seculares. Incompoſiti.*

Agricultura Dei dicuntur boni, *h* quos Deus tollit evellendo ab eis pravos affectus, virtuteſque in eis inſerendo. Agricultura autem Dei eſt eorum, qui operantur non cibum, qui perit: ſed, qui permanet in vitam æternam, *Joan 6. c. 2. Paral. 26 b 1. Cor. 3. b.* — *Boni operatores.*

Exculta terra, *i* eſt eccleſia, vel anima cum virtutibus. Inculta verò eſt eccleſia, vel anima ſine virtutibus, *Ezech 36. g.* — *Eccleſia, vel anima.*

Agere, Actus, Actor.

AGERE notæ ſignificationis eſt, & rarum in allegoriis: cùm omnes ejus ſignificationes, ac uſus ad literam magis tendant, ut cùm *Exod. 5. c.* dicitur agi injuſtè contra filios Iſrael, *&* 18. *b.* Superbè agere contra filios Iſrael: quod quidem ſic ſumitur allegoricè. Si filii Iſraël intelligantur fideles: contra quos injuſtè, & ſuperbè agunt Ægyptii, hoc eſt dæmones, & homines mundani, Sic. *Num. 25. d.* Dicuntur Madianitæ hoſtiliter egiſſe contra filios Iſraël. Datur agere diem feſtum *Pſal 75.* Diem feſtum agent tibi Exequi munus, *Exod 4. d.* Oſtendam vobis quid agere debeatis, Agere gratias, *Matth. 26. c.* Accipiens calicem gratias egit. Negotiari. *Geneſ. 21. c.* Deus tecum eſt in univerſis, quæ agis. Agere pœnitentiam, *Matth. 3 a.* Tractare, *Gen. 44. d.* Abſit mihi ut ſic agam. Agere vitam, *Numer. 32. b* Nonne ita egerunt patres veſtri? Agere curam, *1. Reg. 28 d.* ut poſitis iter agere.

k Ori ſ. Nu. hom 18. l Baſi & Hie. ſ pſ 14.

Agere fortiter ſecundùm animæ fortitudinem *k* contingit Iſraël, hoc eſt, fidelibus, *Num. 24. c. Ioſu. 1. g.* Sic dicuntur fideliter agere, & prudenter, & fiducialiter agere, *Iſa 12.*

Agere dolum in lingua, eſt *l* miſcere verbis ſancta perverſa, *Pſa 5. 13. 14.* Agit etiam dolum in lingua, qui aliud agit, & aliud loquitur.

Agunt ſtultè paſtores, quum non ſequuntur conſilium Dei, *Ier. 10. d.*

Agit ſuperbè, qui eſt ab aquilone, hoc eſt diabolus, qui ſuperbiendo cecidit, *Ioel. 2. d.*

Actores habebant, qui erant ſub lege, *Galat. 4. a*

m Amb. ſ. Lu. 10. n Am. ſ. Lu. 8. o Amb ſ. epiſ. ad Rom. 8.

Agens curam Samaritanus vulnerati, eſt *m* Chriſtus, qui efficit, ut homo, quem curat, divina præcepta ſervet. *Luc. 10. f.*

Agi dæmoniacum in deſerta, *Luc. 8. e.* deſignant *n* gentiles à lege, & Prophetis profugos, longeque à gratia Dei exiſtentes

Aguntur Spiritu Dei illi, *o* in quorum actibus conſilia Principum, & poteſtatum hujus mundi non videntur, *Rom 8. e.*

Aggæus.

p Hie. ſ. Ag. 1.

AGGÆUS Propheta, qui prophetavit anno ſecundo Darii Regis. Interpretatur *p* feſtivus, unde rectè omnis, qui poteſt feſta celebrare, non in fermento veteri malitiæ, & nequitiæ, ſed in azimis ſinceritatis, & veritatis, poteſt Dei recipere ſermonem, & dici Aggæus, hoc eſt, feſtivus. *1. Eſdr. 5 a. Agg. 1 a.*

Agger, quære Acervus.
Agglutinare, vide Glutinum.
Aggravare, quære Gravis.
Aggredi, quære Invadere.
Agitare, Exagitare.

AGITARE idem eſt quod concutere, aut implere, verſare, commovere, & tractare. Rarum eſt in allegoriis.

q Hie. ſ. Iſ. 10.

Agitare manum, eſt *q* minari, *Iſa. 10. g.* Agitat Aſſur manum, cùm diabolus aut hæreticus minatur principibus Eccleſiæ, aut eos contemnit. — *Minare.*

r Hie ſ. Iſ. 24.

Agitari terram, eſt *r* omnes homines, qui verſantur in terra, malorum magnitudine, atq; pœnarum, velut — *Turbari.*

velut ebrios commoveri, *Iſa.24.d.* Sic ponitur agitari metu, *Iudith.5.a.* Et agitatur ficus, *Apo.6.d.* quum *a* turbatur perſequutionibus eccleſia.

Levės.

b Agitata arundo vento, levitatem malorum deſignat, qui facilè in omne vitium feruntur, & eorum, qui omni doctrinæ vento circumferuntur, *Matt.11.a.*

Dæmones. Tyranni.

Agitatores currum, *b* ſunt dæmones incitantes ſuperbos, aut appetitus ad vitia, *Nahū.2.a.2. Mach.9.a.* Et etiam *c* omnes tyranni, & perſequutores fidelium.

a Hier. ſ. Abac. 6. — b Hier. ſ. Nahum 2. — c Rup. ſ. Nahum.2.

Agmen, quare Exercitus.

Agnus, Agna.

AGnus animal mundum, ſatis notum, manſuetum, & utile hominibus, tam ad victum, quàm ad veſtitum: eſt frequens in veteris legis ſacrificiis: audit facilè vocem paſtoris, eique obtemperat. Agna verò eſt fœmina, & ſolebat aſſumi ad fœdus, *Gen. 21.d.* Statuit Abraham ſeptem agnas.

Chriſtus.

Agnus abſque macula, maſculus, anniculus, *d* Chriſtum exprimit, is præcipuè, qui jubebatur offerri in Phaſe, *Exod.12.a. Levit.1.c.3.b.9.a.14.b.23.b.1.Reg.7.b.Num.28.a.28.a.Iſa.16.a.53.c.Jer.10.d.51.e. Ezec.46.d.Joan.1.d.Apoc.5.b.6.d.7.c.13.b.14.a.15.b.17.c.21.c.* Idem eſt agnus lactens, qui verè eſt unus agnus: quia præter ipſum non eſt qui tollat peccata mundi, *1.Reg.7.b.* Sed & duo agni, unus in holocauſtum, alter pro peccato, eundem Chriſtum deſignant, qui in holocauſtum, & pro peccatis noſtris oblatus eſt, *Lev.14.b.*

Angeli inferiores.

Agni ovium, deſignare poſſunt minores ordines angelorum, qui in ſuperioribus tanquam in ſpeculis divinam majeſtatem contemplantur, *Pſal.113.*

Duo adventus Chriſti. Intellectus & voluntas. Pœnitentia, & gratiarum actio.

Agni duo anniculi quotidie offerendi, unus manè, alter veſpere, duos adventus Chriſti deſignare poſſunt, priorem ad redimendum, poſteriorem ad judicandum, *Exod. 29.f.Lev.14.b.23.b. Num. 28.a.* Vel deſignant intellectum, & voluntatem, quas potentias debemus quotidie offerre Deo. Agnus etiā primus pro delicto, pœnitentiam deſignat pro virtute amiſſa: ſecundus gratiarum actionem de virtute recuperata: vel ſunt duo Pauli mandata: Pacem ſequimini, & ſanctimoniam.

Sacra ſcriptura.

Agnus aliquando ſacram ſcripturam deſignare poteſt, unde agni reſiduum comburere, eſt incognita ſacræ ſcripturæ venerari, *Exod. 12.b.*

Dona Spiritus ſancti.

Agni ſeptem oblati, *e* ſeptem dona Spiritus ſancti in Chriſto deſignant: quæ fuerunt oblata in Pentecoſte, *Lev.23.c.* Et agnæ ſeptem traditæ Abimelech ab Abraham, ſunt ſeptem dona Spiritus ſancti neophytis tradita, *Gen.21.d.*

Vita innocens. Nuper renati. Simplices. Obedientes. Virgines.

Agnus lactens, *f* vita innocens dici poteſt, *1. Reg. 7. b.* Agni etiam lactentes, *g* ſunt incipientes vitam novam in Chriſto nuper renati, *Iſa.40.c.65.d.Pſa.113.* qui facilitatem, ac teneritudinem morumque ſimplicitatem, & animæ innocentiam præferunt: & majoribus obtemperant: ac demum caſti, & virgines dicuntur agni ſine macula, *1.Reg.15.a.1. Paral.29.e. Prov.27.d. Eccl.13.c.47.a. Iſa.5.d.11.b.30.e.40.c.65.d.Ezech.46.d. Hoſe.4.d. Luc.10.a.Joan.21.d. Apo.14.a. Lev.5.b.*

Pœnitentia.

Agnus in holocauſtum, & agnus pro delicto, *h* pœnitentiam, & veram peccati diſplicentiam deſignare poteſt, *Lev.12.b.14.c. Num.7.c.*

Apoſtoli & Prædicatores. Remiſſio injuriæ.

Agni inter lupos dicuntur *i* Apoſtoli, & Prædicatores facilè ſuſtinentes & remittentes injurias: & demum omnes fideles injurias remittentes. Agnis enim, & ovibus comparatur lenitas, & remiſſio injuriæ, *Iſa.11.b.21.b.53.c. Luc.10.a.*

Vita activa. Opera hujus vitæ.

Agna de gregibus *k* vitam activam deſignare poteſt, quæ fructificat operibus bonis. Et dicitur de gregibus, quia vita activa multorum eſt, *Lev.5.b.* Et agni ſex, ſunt *l* opera hujus vitæ munda, *Ezech. 46.b.*

Libidinoſus. Cor rebelle. Motus irrationales.

Agnus laſciviens dicitur is, qui libenter ſequitur provocantem ad libidinem, *Prov.8.d.* Et etiam *m* cor rebelle rationi, & divinis præceptis, *Ezech.27.d.39.e.Hoſ.4.d.* Item *n* motus irrationales, quos offerimus Deo, quum corrigimus.

Viventes in deliciis, aut cibus eorum.

Agnus de grege ſignificare poteſt homines in deliciis viventes, *Iſa.34.b.* Et etiam *o* delicatum cibum eorum, qui in deliciis vivunt, *Amos 6.b.*

Agni centum, quibus emit Jacob partem agri à filiis Emor, *Gen.33.d.*

Agni anniculi quinque, quos obtulit Eliab, *Num.7.c.* Et etiam alii Principes tribuum, *p* ad quinque libros legis referunt.

d Ori. ſ. Num. ho. 24. Hie. ſ. Iſa. 16. Greg. ſ. 1. Regum 7. Gaud. Veron. c. 2. 1. 3. c. 30. Cyri. 3. ſ. Ioan 1. 34. & con. Iulianum 8. Aug. ſ. Ioan. tract. 7. Lyr. ſ. Lev. 14. 23. Bed. ſ. Exod. 12. Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 14. Ori. ſ. Levit. ho. 10. Lyr. ſ. Lev. 23. e Lyr. Lev. 23. f Gre. ſ. 1. Re. 17. 15. g Hier. ſ. Iſa. 40. 15. Arn. ſ. pſ. 113. Hie. ſ. Iſa. 30. Cle. Alex. 1. pæd. 5. Lyr. ſ. Lev. 14. Bed. ſ. Pro. 27. h Lyr. ſ. Lev. 12. i Hie. ſ. Iſa 11. Aug. ſ. Ioan. tract. 7. k Gregor. 32. mor. 1. l Hie. ſ. Ezech. 48. Ru. 1. ſ. Lev. 12. m Hie. ſ. Eze. 27. n Tho. 1. 2. q. 102. art. 3. o Hie. ſ. Amo. 6. p Lyr. ſ. Num. 7. q Gre. ſ. 1. Regum 14.

Agnoſcere, quare cognoſcere.

Agom, vide Bellum.

Ahilon.

Perfecti.

AHILON, id eſt, frater meus mœrens: locus uſque ad quem perſequuti ſunt filii Iſraël Philiſthæos: ubi tamen potius legendum eſt Ajalon, *1.Reg.14.e.* Figura eſt *q* perfectorum, de quibus dicitur, *Matth.5.a.* Beati qui lugent. Perfecti enim proximorum miſerias lugent.

Aioth.

Iudices eccleſiæ. Angeli cuſtodes.

AIOTH, ſeu Ehud, id eſt, laus, judex Iſraël ambidexter, qui ob defenſionem populi occidit Eglon Regem Moab, *Jud.3.b.* Figura eſt *r* Judicum eccleſiæ, qui debent eſſe ambidexteri, ne quippiam habeant ſiniſtrum. Deſignat etiam angelos cuſtodes, ac defenſores, qui adverſus dæmones ſtant pro populo Dei.

r Ori. ſ. Iud. hom. 4.

Ala, Penna, Pennula, Pennatus.

ALa proprie eſt avium, his enim binis per aera volitant, ſeque ad ſumma elevant, miroque impetu feruntur. Alis etiam fovent ova, ac pullos recenter natos, eoſque à noxiis protegunt. Pennæ verò ſunt plumæ, præcipuè alarum. Pennulæ verò, ſive pinnulæ ſunt piſcium, quibus quaſi brachiis per aquam natando feruntur.

Divina dilectio & protectio.

Alæ Dei *ſ* divinam dilectionem, & protectionem erga homines deſignant, *Deut.32.b. Ruth.2.e. Pſal. 16.35.56.60.61.62.* Idem deſignant alæ gallinæ, ſecundùm quod voluit nos congregare, quemadmodum gallina

ſ Arn. ſ. pſ. 16. 90. 35. Aug. de eſſ. 8. di vin. Amb. de Iſaac c. 8.

gallina congregat pullos ſuos ſub alas, *Matth.23.d. Luc.13.g.* Manus quoque Chriſti in cruce, alæ Dei dici poſſunt, quibus nos portavit, & ab impetu diabolici furoris protexit, *Pſa.35.90.*

Manus Chriſti.

Alæ etiam Dei ſive pennæ dici poſſunt *a* Angeli cuſtodes: qui ad noſtri protectionem à Deo deputati ſunt, *Pſa.90. Malach.4.a.*

Angeli cuſtodes.

a *Bern ſer.4. ſ. qui habitat. Euth. ſer. ſpiri 1. Ori ſ. Matt. ho.26.*

Pennæ columbæ deargentatæ, virtutem ſpiritualis naturæ in Chriſto deſignare poſſunt, *Pſal.34.67.* 138.

Alæ Cherubin eruditionem, & protectionem ſignificare poſſunt in angelis: in quibus per alas ſignatur celeritas alta conſcendens, & cœleſtis vitæ curſus iter in anteriora ſemper, ac celſiora conſternens, à mortalibus, atque infimis omnibus ſegregatus. Vel ſunt alæ in angelis gratia perpetuæ & indefectivæ fœlicitatis: qui ſemper in cœleſtibus in miniſterio ſui perſiſtunt autoris. Vel ideò, quia levitate naturæ ſunt prædıti, ita ut quocunque voluerint, ſtatim quaſi volando perveniant. Erant autem alæ Cherubin in oraculo quinque cubitorum ſingulæ: quia virtutes angelicæ legem Dei in quinque libris deſcriptam indefeſſa devutione cuſtodiunt, diligendo Deum, & proximum. De his alis, *Exod.25.b.37.b.3.Reg.6.d.8.a.1.Par.28.d.2.Par.3.b.5.b.* Indicant etiam alæ Seraphim *b* divini miniſterii velocitatem.

Protectio & velocitas angelorum & fœlicitas.

b *Dio. caleſt. hierarch. 15.*

Alæ Seraphim poſſunt etiam deſignare *c* latitudinem, aut plenitudinem Verbi & Spiritus ſancti in Chriſto, juxta Originem.

Plenitudo verbi in Chriſto.

c *Ene q. in Iſ. Ori ſ. Rom. 3.*

Deſignant etiam *d* miniſteria, & operationes ſublimes dexteratū ſimul, & ſiniſtratum poteſtatum.

Operationes angelorum ſublimes.

d *Cle Alex. 5. ſtro.*

Alæ ſex Seraphim, quarum duabus tegebant faciem, duabus pedes, & duabus volabant. Sic poſſunt diſtribui, *e* ut tegentes faciem operiant exordia Dei, quæ nequeunt à creatura comprehendi: tegentes verò pedes, deſignant futura ſoli Deo cognita, à creaturarum verò intelligentia remota: alæ verò, quibus volant, deſignant mediam Dei manifeſtationem angelis, & hominibus communicatam, *Iſa.6.a.*

e *Dio. caleſt. hierar. 13.*

Vel poſſunt ſic diſtingui, *f* ut duæ, quibus volant, dicant agnitionem, & devotionem: quæ ambæ requiruntur ad volandum. Alæ verò velantes caput ipſorum, videlicet Seraphim, & etiam pedes, ſic intelligendæ ſunt, ut corpus quidem medium appareat, ſed non totum, propter eas nimirum alas, quibus volare perhibentur. Itaque caput in homine eſt velatum, quia initium ejus eſt ſolius gratiæ, ita ut nihil habeat, quod ſibi attribuat, in prædeſtinatione & vocatione. Non tamen ſic alienus eſt ab opere juſtificationis: operatur enim illud gratia, ſed planè nobiſcum: atque ita apparet aliquatenus corpus Seraphim. Porrò conſummatio ipſa, quæ eſt, velut pedes, ſic ſe habet, ut homo gloriari nequeat, quaſi videatur coadjutor, aut cooperator. Atque ita velatur caput duabus alis, quum homo veraciter agnoſcit, & humiliter confitetur, quod miſericordia eum ſola prævenerit, velat etiam pedes duabus alis, ſi miſericordiæ quoque quæ ſubſequutura eſt, nec ignarus extiterit, nec ingratus.

f *Bern ſer 4. de verbis Iſa.*

g *Bern ſer.5. de verbis Iſa.* h *R car de S. Vict 1. de ar cam myſt 6.10.* i *Gre.6 mor.*

Vel alæ duæ, quibus volant, ſunt *g* natura & gratia. Alæ, quibus velant caput Dei, ſunt fœlicitas, & gloria angelorum: quæ impediunt dæmones invidia affectos, ne videant alta Dei. Alæ verò, quibus tegunt pedes Dei, ſunt prudentia, & fœlicitas: quibus abſcondunt judicia Dei dæmonibus. Quæ verò detecta ſunt per alas, quibus volant, ſunt longanimitas, & benignitas Dei, quæ nobis quotidie apparent.

a *& ſ. Exec. hom 5.* k *Gre ſ. Eze ho.4.7 8 & 54.mor.10.* l *Ruf ſ. Eze 3* m *Aug ſ. Apoc.ho 3.* n *Gre ſ. Eze. ho.3.*

Vel ſex alæ ſunt *h* ſex gradus contemplationis. Primus eſt in imaginatione, & ſecundùm ſolam imaginationem. Secundus in imaginatione ſecundùm rationem. Tertius in ratione ſecundùm imaginationem. Quartus in ratione, ſecundùm rationem. Quintus ſupra rationem, & non præter rationem. Sextus ſupra rationem, & videtur eſſe præter rationem.

Gradus contemplationis.

Alæ præterea ſuper caput erectæ, *i* contemplationem in Deum deſignare poſſunt: alæ verò pedes velantes, motum compaſſionis in proximum. Alæ verò mediæ totum conſiderationis erga ſeipſum.

Charitas Dei & proximi.

o *Bed. ſ. Pro.1.* p *Amb de virgin 1.*

Alæ rurſus duæ, quibus animalia velabant corpus, charitatem Dei, & proximi, ac demum virtutes *k* deſignare poſſunt, *Ezech.1.f.* Vel ſunt timor, & pœnitentia, quibus teguntur peccata. Alæ verò ſuperius junctæ, amor & ſpes, quibus ſimul ad ſuperna Sancti feruntur. Alæ verò percutientes ſe ad invicem, *l* exhortationem ad virtutes inſinuant, ut quum in uno Sancto una eſt virtus, in alio alia, mutuo ſe ſecundùm illas percutiunt, *Ezech.3.e.10.a.11.d.* Pennæ etiam animalium ſecundùm quod tegebant, deſignant myſteria fidei non poſſe ratione humana comprehendi.

Timor & pœnitentia. Amor & ſpes. Exhortatio ad virtutes.

Gre 31 mor. 32.11. Arn. ſ. pſ 138. Aug ſ. pſ.132. & ſ. Ap. ho. 10

Alæ præterea ſenæ animalium, deſignare poſſunt *m* vetus teſtamentum, per quod volat novum, quando oſtenduntur prophetata, quæ in novo apparent geſta, *Apoc.4.c.*

Vetus teſtamentum.

q *Bed. ſ. Ex. 18 Hie pſ.16.*

Pennæ *n* contemplationem deſignare poſſunt, & manus eſt ſub pennis, cùm actiones Sanctorum virtute contemplationis vincunt, *Ezech.1.b.* Et pennati ſunt *o* habentes charitatem & virtutes, & oculum mentis illuſtratum: ante quorum oculos fruſtra jacitur rete, *Prov.1.b.*

Contemplatio. Habentes charitatem.

r *Glo ord ſ. Iſa 40.* ſ *Glo.ord ſ. 3 Reg. 6.*

Alæ animæ dici poſſunt *p* cogitationes, quibus leviter in omnem partem fertur: & etiam ordo bonorum operum. Deſignatur autem per alas accipitris, *Job.39.d.* Et pennæ ventorum, intellectus animatum, *Pſa.17.138.* Eaſdem deſignant alæ ſtruthionis, *Job.39.c.*

Cogitationes. Ordo bonorū operum. Intellectus.

t *Gregor. 31. mor. 6. Euth. ſer. ſpirit. 5.*

Alæ aquilarum *q* doctrinam duorum teſtamentorum ſignificare poſſunt, ſuper quas dicitur Dominus portare populum ſuum, *Exod.19.a.Pſal.16.35.* Et alæ datæ mulieri, ſunt duo teſtamenta, *Apoc.12.d.* Deſignant etiam Moyſen & Aaron.

Duo teſtamenta.

Aug. ſ. pſ 138. & ſ. Ap ho. 10.

Pennæ etiam aquilarum, *Iſa.40.g.* Renovationem *r* vitæ ſpiritualis deſignare poſſunt, de qua dicitur. *Pſa.102.* Renovabitur, ut aquila juventus tua.

Renovatio vitæ ſpiritualis.

u *Ben. de diligendo Deo* x *Am ſ. ſer 23 Gre Nyſſ de oratione.*

Alæ geminæ Cheruhim, id eſt, duorum teſtamentorum, deſignare poſſunt *ſ* directionem inter aſpera & adverſa, ac proſpera, quæ fit per ſacram doctrinam, ſemper ad cœleſtia nos dirigentem, *3. Reg.6.d.*

Directio ſacra doctrina.

Alæ accipitris, & herodii, intellectum, & affectum juſtorum, ac pœnitentiam, ſed virtutes quibus in cœlum ſolidè evolant, ſicut ventos humani favoris premant, deſignant: & præterea duplicem directionem, ac etiam duplicem vitam, *t* activam videlicet, & contemplativam, *Job.39.c.d.Pſa.138.* Idē deſignant alæ duæ datæ mulieri, *Apoc.12.d.* Vel deſignat Eliam, & Henoch. Et pennæ columbæ ſunt *u* duo præcepta charitatis, *Pſa 54.*

Intellectus & affectus juſtorum. Virtutes. Eccleſia.

y *Glo. ord. ſ. Lev 5.* z *Or ſ. Cant. ho.3 & 4. & ſ. Iſa. ho.6. Hie ſ. pſ 54.*

Alæ ignis, ut lampades ignis, deſignare poſſunt *x* ſplendorem charitatis, *Cant.8.c.* Et pennæ generatim ſignificare poſſunt gratiam, & dona Spiritus ſancti, ac virtutes bonoſque mores nos ad cœleſtia erigentes, *Lev.5.b.Pſa.17.67.* Et pennatæ volucres, ſunt virtutes illas habentes, *Pſa.77.148. Prov.1.b.* Sancti enim virtutibus ad cœleſtia volare ſemper, & in his converſationem delectantur habere.

Ene ſer ſpiritual. 5. Aug ſ. pſ.67. Aug ſ. pſ. 41. & ho.42.

Pennæ etiam deſignant aliquando *y* ipſam eccleſiam, *Lev.5.b.*

Intelligentia ſpiritualium.

Pennæ columbæ, *z* intelligentiam ſpiritualiū deſignare poſſunt, *Pſ.54.67.* Et dicuntur deargentatæ, hoc

Digitized by Google

Rationabiles ſenſus.

hoc eſt, verbi, & rationis ornamento decoratæ. Sunt etiam rationabiles ſenſus in ſancti Spiritus donis. Et præterea aures ſpiritualiter intelligentes: & doctores Eccleſiæ, & candor innocentiæ & pudicitiæ.

Jejunium & eleemoſyna. Mens prædicatorum. Virtutes. Sublimitas angelorum. Intellectus & operatio. Prophetæ & Apoſtoli.

Alæ duæ orationis, quibus in cælum oratio volat, ſunt jejunium, & eleemoſyna: & etiam gemina eleemoſyna, *a* hoc eſt, Date, & dabitur vobis: & dimittite, & dimittetur vobis.

Pennæ ventorum *b* deſignare poſſunt oculos mentis prædicatorum, *Pſa.17.103.2. Reg.22.b.* Vel deſignant velocitatem venti, & levitatem, & virtutes animæ, vel ſublimitatem angelorum. Deſignant etiam virtutes charitatis in animabus perfectis, ſuper quas ambulat Deus, quia ejus charitas eas ſuperat.

Pennæ columbæ *c* ſignificare poſſunt Phariſæos, & Sacerdotes: qui requieſcebant inter medios cleros, *Pſa.67.* Alæ etiam Judææ erant Sacerdotes, & Principes ejus, *Jer.2.g.*

Alæ poſſunt ſignificare *d* intellectum, & operationem, *Hoſe. 4. d.* quum dicitur ſpiritus ligaſſe Ephraim in alis ſuis.

Alæ terræ, ſeu fines, ſunt *e* Prophetæ, & Apoſtoli: qui aſſumptis alis columbæ ad cælorum regna feſtinant, *Iſa.24.c.*

a Gre.ſ.1.Re.2 & 17.mo.15. b Hie.ſ.pſ.17. Aug.ſ.pſ.103. c Arn.ſ.pſ.67. d Lyr.ſ.Hoſ.4. e Hie.ſ.Iſ.24.

Simulatio hypocritarum, hæreticorum & antichriſti.

Alæ ſtruthionis *f* fictam ſanctitatem, & converſationem ſimulatam hypocritarum, & Antichriſti deſignare poſſunt: quibus videntur in cæleſtia erigi, cùm terram non dimittant, *Job.39.e.* Et alæ cymbali, ſeu navium, ſunt doctores Antichriſti elati per ſuperbiam: vel verba hæreticorum magna promittentium, quæ tamen non exhibent, *Iſa.18.a.* Et in alis hæreticorum invenitur ſanguis, quum defendunt, quos deceperunt, *Jer.2.g.*

f Gre.13.mo.7. & 31.mo.6. Hie.ſ.Iſa.18.

Potentia mundana.

Alæ aquilarum deſignare poſſunt *g* potentiam mundanam, *Ezech.17.a.* Et alæ Regis Aſſyriorum ſunt Principes ejus, aut defenſio, *Iſa.8.b.18.a.Jer.48.g.49.e.* Deſignant etiam vires diaboli ad tentandos fideles. Et dicuntur habere pennas magiſtri regum, aut adulatores, *Eccl.10.d.* Et alæ mulierum deſignant actiones ſuperbas, *Zach.5.d.* Ad hæc pertinet *h* movere pennam, *Iſ.10.d.* Alæ beſtiæ velut aquilarum, deſignant præcipitationem, & præſumptionem in vita contemplativa, *Dan.7.a.* In his alis *i* dicitur ligaſſe ſpiritus fornicationis Iſraëlem, *Hoſe.4.c.* quia ex ſuperbia fornicati ſunt à Deo. Alæ etiam locuſtarum, ſuperbiam hoſtium deſignant, *Apoc.9.b.*

Superbia. Actiones diaboli.

Alæ milvi *k* actiones diaboli, qui vitæ parvulorum ſemper inſidiatur, *Zach.5.d.*

Alæ avis quatuor tertiæ beſtiæ, *Daniel.7.b.* deſignant *l* velocitatem, qua Alexander Magnus adeptus eſt imperium. Vel deſignant *m* alas fraudulentiæ per pardum deſignatæ, quæ ſunt ſimulatio, diſſimulatio, oſtentatio, & excuſatio.

g Hie.ſ.Eze.17. h Ricar. de S. Vict. de vitio muta.5. i Rup.ſ.Hoſ.4. k Rup.ſ.Zac.5. Gre.14.m.18. l Hie.ſ.Da.7. m Ricar. de S. Vict. mutabi. li.12.

Contemplatio cæleſtium. Virtutes.

Alæ quatuor terræ Iſrael, *n* quatuor ejus plagas deſignare poſſunt, vel *o* partes totius terræ, *Ezec.7.a.*

Pennulæ præcipuè ſunt piſcium, deſignantque contemplationem cœleſtium, vitam cæleſtem, ac virtutes, *Lev.11.b.Deut.14.b.* Unde piſces ſine pennulis ſunt immundi, hoc eſt, homines ſine virtutibus. Pennulæ etiam turturis ſunt virtutes, *Lev.1.d.5.b.*

Hilaritas.

Pennulæ quoque piſcium, *p* hilaritatem deſignant. Hilaritas quippe levat, & ſublevat, ut ſaltus quoſdam date videatur in alas, quiſquis exhilaratur. Duæ autem pennulæ duplicem indicant hilaritatem, ut glorientur in ſpe, & in tribulationibus.

n Hie.ſ.Ez.7. o Gre.ſ.Eze. ho.7. & ho.31. p Bern. ſer.1. de S. Andrea.

Alabaſtrum.

Corpus cum anima pura aut cum fide.

ALABASTRUM *q* eſt genus lapidis candidi, & pulchri marmoris ſimilitudinem habentis, ex quo fiunt vaſa, ſeu pixides ad unguenta pretioſa ſervanda, quæ in eis optimè conſervantur.

Alabaſtrum unguenti pretioſi, quod effuſum eſt ſuper caput Chriſti, deſignat corpus noſtrum caſtigatione pœnitentiæ factum vas pretioſi unguenti, nempè animæ Deo placentis. Et ipſum corpus ſimul cum fide alabaſtrum unguenti erit, *Matt.26.a.Marc.14.a.Luc.7.f.*

Judæa.

Deſignat etiam *r* Judæam plenam donis ſpiritualibus, & myſteriis, tanquam precioſiſſimo unguento, quod quidem factum eſt, quum Judæa deſtructa eſt, & odor unguenti devenit ad Gentes, quæ fidem ſuſceperunt.

q Plin.35. nat.hiſt.8. r Aug.ſ.pſ.30.

Alacer, quære Exultare.

Alapa, Colaphus, Colaphizare.

Injuria fidelium.

ALapa eſt percuſſio maxillæ, quæ fit manu extenſa. Colaphus verò eſt percuſſio in collo.

Alapis cædebant Sacerdotes, & Phariſæi Chriſtum, quem etiam percuſſit ſervus Pontificis & etiam colaphis, *Matth.26.g.Marc.14.g.Ioan.18.d.19.a.* deſignantes *ſ* alios iniquos, qui Chriſtum colaphizant, quum injuriam faciunt alicui de eccleſia.

Colaphizantur etiam boni cùm perſecutiones patiuntur, & tentantur à diabolo, *1.Corinth. 4.c. 2. Cor.12.b.1.Pet.2.c.*

ſ Ori.ſ. Matt. ho.35.

Album, Candidum, Dealbare.

Lætitia ſpiritualis. Innocentia. Mundicies. Animæ ſenſibilibus doctrinæ fulgentes. Corpora glorioſa. Divinitas in Chriſto & juſtitia. Æternitas Dei. Candor divinæ lucis. Ardor prædicationis. Senſus ſpirituales.

ALBUM, color eſt maximè ad lucis ſimilitudinem accedens, maximeque viſui patens, ipſumque ad ſe trahens, ac munditiam imprimis deſiderans, qui & lætitiæ ſignum aſſumi ſolet.

Album *t* lætitiam ſpiritualem, & innocentiam, & munditiam vitæ deſignare ſolet: ſive hic candor ponatur in lapidibus, ſive in veſtibus, ſive in equis, ſive in ovibus, &c. *Gen.30.g.Eccl.9.b.Cant.5.c.Pſa.50.67.Iſa.1.r.Thre.4.Tob.13.d.Dan.7.c.Zach.1.b.6.a.2.Mach.9.a.16.a.Luc.9.d.23.b.Ioan.20.c.Actor.1.b.10.e.Apo.1.c.3.a.4.b.6.a.7.c.* Deſignat etiam animas ſenſibus doctrinæ, & vitæ merito fulgentes. Et corpora munda ſeu glorioſa.

Candidus dilectus dicitur Chriſtus *u* propter divinitatis ſplendorem, quæ per candorem rectè deſignatur. Dicitur etiam candidus propter pulchritudinem integræ juſtitiæ, *Cant.5.c.Sap.7.d.* Candor capillorum ejus, & etiam antiquitas dierum æternitatem Patris & Filii deſignat, *Dan.7.c.Apoc.1.c.*

Candens æs *x* ſplendorem divinæ lucis indicat, *Ezech.1.b.* Vel ardorem prædicationis, ex deſiderio cæleſtium. Et alba veſtimenta Chriſti ſicut lumen, manifeſtationem gloriæ Chriſti deſignant. quæ facta eſt per litteras evangelicas, *Matt.17.a.* Et candor totius cutis claritatem evangelicæ prædicationis, ac ſenſum ſpiritualem deſignare poteſt, *Lev.13.b.c.f.* Quando tamen eſt in cute non totá cutem occupans, ſuſpicionem ſignificat peccati: ac interdum *y* manifeſtam literæ legis tranſgreſſionem, *Lev.13.a.b.*

t Arn.ſ.pſ.67. Philo. de ſom. Hie.ſ.Eccle. ſer.9. Beda.ſ.Cant. Jerem.21. Rup.2.ſ.Apo. Amb. de virg.2. u Gre.ſ.can.5. Rup.ſ.Can.5. & 1.ſ.Apoc. x Hie.ſ.Eze.1. Gre.ſ.Ezech. hom.3. Ori.ſ. Matt. ho.3. y Iſy.ſ.Lev.13.

Alba

a Amb ſ. Luc. 23 & exhor. ad virgin. — Confeſſores, & virgines. Gloria & innocentia angeli.

Alba veſtis, qua Chriſtus indutus eſt in paſſione, *a* Confeſſores, & virgines ſignificat, ac etiam gloriam, & innocentiam Chriſti, *Luc.23.b. Eccl.9.b.*

b Diony cal. Hie. 15. Hie ſ Zach 6 — Eccleſia. Prædicatores. Virgines. Caro Chriſti.

Albus equus interdum ſignificat *b* angelos, in quibus candor propinquitatem divinæ lucis ſignificat, *Zach.6.a. Apoc.6.a.19.b.* Poteſt etiam ſignificare eccleſiam in baptiſmo dealbatam: nonnunquam *c* prædicatores, & etiam virgines, quandoque etiam carnem Chriſti.

c Ruper. 11. ſ. Thren. 4. Apoc.

Candidiores nive dicunt Nazaræi, *d* quum continentes excellentia vitæ in eccleſia tam mira opera faciunt ut multos, qui cœleſtem vitam tenuerunt, ſuperare videantur, *Thr.4.b.*

d Glo. ord ſ. e Orig ſ. Gen ho. 17.

Candor dentium, & lactis, *e* puritatem deſignat eorum, qui ſubtiliter myſticos ſenſus inveſtigant, *Geneſ.49.b.* Dicuntur autem candidiores lacte, hoc eſt, puriores, & ſublimiores, quàm ſit doctrina veteris teſtamenti.

f Phil 1. alle. g Gregor 8. mor 37. — Senſus allegoricus.

Candor in virgis, quas Jacob decorticavit, *f* ſenſum allegoricum ſignificat: qui apparet, detracto literæ cortice, *Gen.30.f.* Album etiam in coriandro, aut manna, *Exod.16.g.* deſignat ſplendorem verbi Dei: cujus participatione res aliæ caliginem excutiunt.

Albi facti rami, deſignant *g* genus humanum, vulneratum in naturalibus. Albor enim in ramis indiculum eſt ariditatis, *Joel.1.b.* Vel albi facti ſunt rami, quum oſtenſa humanis oculis opera candeſcunt. De ſanctitate enim nomen ſumitur, quum recta actio divulgatur: & unde placere cupiunt, inde ſiccantur.

h Au ſ Apo ho 1. i Iſy ſ Lev 13. k Iſy. ſ. Le. 13 Ori ſ. Ioſ ho. 13. l Amb de init mẏſt. 7. — Error cogitationum. Morum maturitas. Innocentia. Ignorans a egritam.

Albus color capillorum, errorem cogitationum jam prodeuntem ſignificat, *Lev.13.f. Matth.4.f.* Interdum verò *h* morum maturitatem, *Apo.1.c.* Ac etiam baptizatorum innocentiam.

Alba cicatrix, manifeſtam deſignat *i* peccati ſectam, *Lev. 13.c.d.* Vel deſignat tranſgreſſionem in legem: ſicut rubra tranſgreſſionem evangelici præcepti.

Albor ſubobſcurus in lepra, deſignat *k* ignorantiam legalium, non quidem omnium, ſed eorum, quæ peculiaria ſunt ipſius legis, & non communia cum lege naturæ, & evangelii, quæ non facit immundum ignorantem. Eſt autem notanda diverſitas *l* candoris lepræ: & candoris lucis, ut alter ſumatur in bonum, alter in malum.

m Gre. ſ. pſ. 50. n Ori ſ Matt ho 25. o Bed ſ Exod. 16. p Rup. 4. ſ. Ioan. — Hypocritæ. Chriſtus. Gentes paratæ ad fidem.

Dealbari in bonum, *m* eſt à vitiorum maculis purificari. Dealbantur autem juſti ſuper nivem, tum quia fulgebunt ſicut Sol, tum quia candor nivis facilè præterit cum ipſa nive: candor verò juſtorum perpetuo durabit, *Pſa.50.67. Iſa.1.e. Dan.11.f.12.c. Apoc.7.c.*

Dealbata ſepulchra, & dealbatus paries, *n* hypocritas manifeſtè deſignant: qui foris mundi apparent, quum intus omni vitiorum ſpurcitia ſint plene, *Matth.23.e. Acto.23.a.*

Candidum manna dicitur *o* Chriſtus, qui nulla ignorantia fuſcatur, *Exod.16.f.*

Albæ meſſes, deſignant *p* gentes paratas ad ſuſceptionem fidei, *Ioan. 4. e.*

Albugo.

q Greg 1. paſto. 11. Iſ Lev. 21. — Ignorantia ſui ſuperbia.

ALBUGO eſt *q* macula in oculo viſum impediens, aut in totũ tollens: ſignificare poteſt ignorantiam ſui, quæ facit homines nec ſe cognoſcere, nec de aliis rectè judicare. Vel deſignat arrogantiam, & ſuperbiam: quæ non ſinit rectè judicare, quæ in nobis ſunt, *Lev.21.d. Tob.5.b.11,c.* Vel deſignat vitium eorum, qui confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant, *ad Titum 1.*

Alchimus.

t Lyr. ſ 1. Machab 7. — Iudas.

ALCHIMUS princeps ſacerdotum de genere Aaron, pollutus ſacrificiis Antiochi Epiphanis: qui fecit multa mala populo ſuo, *1. Mach.7.a.9.f.2. Mach.14.a.* deſignat eos de quibus dixit *Joannes 1. epiſt. cap. 2. e.* Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis. Denique typum gerere poteſt Judæ, quia tradidit populum ſuum. Tales ſunt etiam, qui intruſi ſunt in dignitates eccleſiaſticas, quum ſunt indigni.

Alere, Alimentum, Altilia, quære, Cibus, & Nutrire.

Alexander.

ſ Lyr ſ. 1. Machab. 1. — Diabolus. Chriſtus.

ALEXANDRI nomine multi ſunt dicti, qui non habent allegoriam.

Alexander Macedo, 1. *Mach.1.a.* Secundùm quod monarchiam occupavit, ſignificare poteſt *ſ* principem hujus ſeculi diabolum. Secundùm autem quod erat liberalis, & ſubegit ſibi Principes terræ, typus eſt Chriſti.

Alexander Rex filius Antiochi, qui favit Jonathæ Principi ſacerdotum, 1. *Mach.17.a.* ſignificat bonos Principes ſeculares, qui eccleſiæ favent.

Alexandria.

t Hie ſ Nahum. 3. — Gentilitas.

ALEXANDRIA civitas Ægypti, quæ Hebraicè dicitur נא No, *Jerem.46.f. Ezech.30.d. Nahum.3, b.* Deſignare poteſt gentilitatem, *t* vel eccleſiam ex gentibus. Et Alexandrinus, qui venit ex gentilibus, *Actor.18.f.17.a.*

Alienus, Alienigena, Alius, Extraneus, Externus, Exterus. Alienare, Abalienare.

v Hie ſ. Iſa. 2. & ſ Amos 1. x Arn. & Auguſt ſ pſ. 68. y Baſ ſ pſ. 48 Arn ſ. pſ. 108. z Hie ſ Ecc. 6 — Chriſtus. Angeli Sancti viri. Chriſtiani.

ALIENUS dici ſolet, qui non eſt ex eodem genere, nec ex eadem patria cum eo, reſpectu *u* cujus dicitur alienus. Idemque eſt alienigena. Advertendum autem, ubicunque in veteri teſtamento ἀλλόφυλος, hoc eſt, alienigenas legerimus, non commune nomen eſſe omnium exterarum gentium: ſed propriè Philiſthinorum, qui nunc Paleſthini vocantur, accipiendi ſunt, ut *Pſa.82.86* ubi legitur, alienigena, in Hebræo habetur Philiſthim, de cujus interpretatione vide in ſuo loco.

Extraneus factus dicitur Chriſtus fratribus ſuis, hoc eſt, Judæis *x* qui eum tanquam extraneum, & hoſtem perſequuti ſunt, & occiderunt, *Pſa.68.* Aut fuit extraneus Apoſtolis, quũ relicto eo, fugerunt.

Alieni, quos adduxit Deus contra Regem Tyri, *Ezech.28.b.* dici poſſunt Angeli, aut Sancti viri, qui vicerunt diabolum.

Alieni reputantur Chriſtiani apud infideles. Et his alienis *y* relinquunt Judæi divitias ſuas, hoc eſt, legem, & Prophetas, *Pſa.48.108.* Et comedit alienus divitias Judæorum; quum *z* populus Chriſtianus fruitur myſteriis eorum, *Eccl.6.a. Jer.8.d.*

Alienæ reputatæ ſunt Lia, & Rachel apud patrem ſuum Laban, *Gen.31.b.* quia *a* ignavus, & invidus fugit laborem vitæ activæ, & contemplativæ. a Am. ep. 40.

Alienum opus à Deo dicitur punire, quia proprium eſt *b* ejus miſereri ſemper, & parcere, *Iſa.28.f.* b Hi ſ. Iſa.28.

Doctrina novi teſtamenti. Spiritus ſanctus.

Aliæ linguæ, *c* doctrinam novi teſtamenti deſignant, *Iſa.28.e. Ier.31.f. 1. Cor.14.d.* Et alii lapides, & aliud lutum, & doctrinam vetam, & evangelicam indicant, *Lev.14.f.* Et aliæ veſtes, novam converſationem ſecundùm evangelium, *Lev.6.b.* Et aliæ veſtes, quibus ſacerdotes debent procedere ad populum, deſignant ſermonem *d* doctrinæ ſimplicioris, *Ezech 42.c.* c Gl. ſ. Ier. 31. d Hi ſ Ez. 42 e Ru 2 de glo. Tri. 12.

Alius ſpiritus, quo plenus erat Galeb, *e* Spiritum ſanctum videtur ſignificare, qui alius eſt, & diverſus à ſpiritu nequam, quo pleni erant alii exploratores, *Num.14.d.* Sic dicitur alius paracletus, diverſus videlicet à paracleto, ſeu ſpiritus hujus mundi, *Ioan.14.b.* f Hi ſ. Iſ.42. & ſ Iob. 15.

Dæmones.

Alieni interdum dicuntur dæmones. *f* qui dicuntur devorare terram, *Iſa.1.b.62.c. Iob.15.c. Pſal.48.108. Ier.3.e.8.d.19 b.30. Eze.7.f.16.d. Ioel.3.d. Abdia d. Prov.5.b.* Et aliena poteſtas, eſt dæmonum, *1. Matha.10.d.* Gr 18 mo 18. & 3 paſt admo 15. Au ſ pſ 83. 103

Gentiles.

Alienus populus dicuntur Gentiles, qui & alienigenæ dicuntur, alienati à converſatione Iſraël, hoc eſt, fidelium, *Gen.17.d.* Ubi jubetur alienigena circumcidi, ut habitet cum populo Dei. De his *Exod.12.g. 21.a.29.b.30.a. Iob.19.b. Pſa.55.82.86. Iſa.61.b. Ezec.7.c.44.b. Abdi.d. 2. Para.6.f. 2. Mach.10.a. Luc.17.d. Epheſ.2.c.* Et aliæ oves, quas Chriſtus habebat, erant Gentiles ad fidem vocandi, *Ioa.10.c.* Et alius ferens, & alius commedens deſignat Judæos ferentes per legem, & Prophetas, & gentiles eorum myſteriis fruentes, *Iob.31.a. Pro.21.d. Ioan.4.e.* Alieni comedentes robur Ephraim, fuerunt Romani, auferentes regnum à Judæis, *Hoſ.7.b.* Iy ſ Lev 19 g Hie ſ Iſ 28. Aug ſ pſ 53. Aru. ſ pſ 17. h Chry. ſ Ioan hom 38 Amb ep. 2.

Iudæi.

Alieni dicuntur *g* Judæi, ut quum Joſeph ad fratres ſuos quaſi ad alienos durius loquebatur deſignabat Chriſtum reprehendentem Judæos, qui jam non merebantur dici ſemen Abrahæ, *Gen.42.b. Pſa.53.* Et domus alienorum, ſunt domus Judæorum, *Iſa.25.a.* Et ipſi ſunt exteri à virtute Dei, *Sap.12.c.18.b.* Iidem dicuntur aliena viris, *Ier.2.d.* Et alienæ filii, *Pſa.17.143. Eccl.8.d. Ezec.44.c. Hoſ.5.b.* Et externi, qui non admittuntur ad miniſterium tabernaculi cum Levitis, *Num.1.g.3.b.18.c.* Aru ſ pſ.17. Hier ſ Abdi. Gr. 3. paſt admo.13. & 16. Mor. 21.

Hæretici. Peccatores.

Alieni etiam, vel alienigenæ in eiſdem ferè locis dici poſſunt *h* hæretici, & omninò mali, & peccatores, qui non interſunt mutuæ cognitioni Joſeph, & fratrum ſuorum, *Gen 45.a. Lev.26.b. Num.3.f. Pſal.33. Prov.5 b.6.a.11.a.25.b.27.a. Iſa.1.b. Iere.2.e.3.e.8.d.19.b.30.b. Ezech 7.f.16.d 28.b.30.c.31.d. Hoſe.7.c.8.b. Ioel.3.d. Ioan.10.a.* Et alieni pueri, ſunt ſatellites dæmonum, *Iſ.2.b.* Et alieni, qui ſolvunt tributum, ſunt peccatores, *Mat.17.* Et etiam alieni ſunt perſequutores Eccleſiæ, *Abdi.d. 1. Mach.1.e. Hebr.11.g.* Et alii, qui tranſtulerunt terminos, ſunt hæretici, qui à ſanctæ eccleſiæ gremio extraneos ſe fecerunt, *Iob. 24.a.* Cyr 7. ſ Ioan. 2. i Au ſ pſ 82. Bed. ſ Prov. 2.7. k Au. ſ pſ 48. l Aug. ſ. Ioan. tra 44.

Adulatores.

Alienigenæ, qui & Philiſthim, id eſt, potiune cadentes dicuntur, *i* qui ebrii ſunt luxuria ſeculari, *Pſal.82.* Aliena etiam mulier & extranea, quæ mollit ſermones ſuos, eſt hæreticus, *Prov.2.1.7.a.* Alienigena etiam gens, peculiariter dici poſſunt adulatores, *Eccl.19.b.* Cry. ſ Ioan. hom. 18.

Alieni, quibus mali relinquũt divitias, ſunt *k* eorũ filii, vel cognati, qui eis prodeſſe nõ poſſunt, *Pſ.48.* Vincen Gallus adver.

Aliunde aſcendit fur & latro, *l* quia hæreticus non intrat per Chriſtum, qui eſt veritas, neque ſacram ſcripturam, *Ioan.10.a.* Proph. Novationes.

Hæreſes.

Alieni Dii, ſunt hæreſes, quæ ſic ab hæreticis coluntur, ut à gentilibus Dii ſui obſervabantur, *Exo.20. a.23.b.34.b. Ioſu 24.c. 1. Reg.7.a. 3. Reg.11.a Pſa.43.80. Ier.2.e.3.e.7.b.16.b.19.a. Hoſe.3.a. Ioel.3.d.* Et alienus ignis eſt hæretibus, *Lev.10.a.* Et alienigenæ mulieres ſunt hæreticorũ ſectæ, *3. Reg.11.a.1. Eſter.10.e. Prov. 2.c.6.c.7.a.22.c.13.c. Eccl.9.b.* Et aliena aqua dicitur vel uxor aliena, vel hæreſis, *Prov.9.c. Eccl.25.d.* Cle Alex 3. pad 8. m Gr ſ. 1. Re. 7.

Peccata. Prava cogitationes.

Alieni dii abjiciendi, ſunt, *m* peccata, & pravæ cogitationes, & quæcunq; quis Deo præfert, *Exod. 20. a.23.b.34.b. Ioſ.24.c. 1. Reg.7.a. 3. Reg.11.a. Pſal.43.80. Ier.2.e.3.e.7.b.16.b.19.a. Hoſ.3.a. Ioel.3.d.* Et aliena peccata dici poſſunt *n* adulationes, quibus mali adulantur nobis, *Pſa.18. 1. Tim. 5.b.* Vel ſunt peccata, quæ quis perſuaſione alterius admittit. Vel pravæ cogitationes, quæ *o* nobis nolentibus adveniunt. Hu. ſ pſ.114. & ſ. Ioel 3. n Aru ſ pſ 18. o Au. de libero arbitr. 3 10.

Scientia gentilium. Concupiſcentia.

Alienigenæ mulieres, ſunt *p* ſcientiæ Gentilium, *3. Reg.11.a.1. Eſter.10.e. Prov.2.c.6.c.7.a.* Et aliena mulier, eſt philoſophia, in qua non multum eſt immorandum. Et alienæ vanitates dici poſſunt Gentium ceremoniæ, *Thren.5.a.* Ori ſ. Rom 3. p Cle. Alex 3. pæ 9 & 2. ſtro.

Alienigenæ etiam mulieres ſunt *q* concupiſcentiæ carnis, & oculorum, & ſuperbia vitæ, *3. Reg. 11. a. Prov.2.c.6.c.7.a.22.c.23.c.* Et alienus ignis, *r* eſt prava concupiſcentia, & ardor avaritiæ, *Levitic.10. a.26.b.* q 17. ſ. Le.10. Cyr. dialog. 2. r Am ep 3

Alienæ computatæ ſunt leges Dei *ſ* à Judæis videlicet, & hæreticis eas contemnentibus, *Hoſ.8.d.* ſ Iyr ſ Hoſ 7

Aliena domus deſignare poteſt conventicula hæreticorum, *Prov.5.b.* Et alienus locus eſt, quem faciunt, qui colunt idola vel errores, *Ier.19.a.* Idem deſignat vinea aliena, *Ier.19.a.* Et menſa aliena, *Eccl. 40.d.* Et alienum matrimonium, eſt conjunctio cum hæreticis, *Ecc.23.d.* Hier Cypr. ſ. Pſal. 89. t Hil. ſ. Matt. can. 3.

Alia via, per quam reverſi ſunt Magi, *t* mutationem vitæ prioris deſignare poteſt, aut ipſum Chriſtum, *Matt.2.b.* Am ſ. Luc. 2.

Aliena verò via dicitur, *v* quæ non eſt conformis naturali rationi, *Prov.21.d.* Ideò omne peccatum eſt contra naturam. v Bed ſ. Prov. 21.

Caro peccatoris.

Aliena terra dici poteſt *x* corpus, aut caro peccatoris rebellis ſpiritui, aut ſtatus peccati, *Exod.2. d.18. a. Pſal.136. Baruch.3.b. 1. Mach.6.b. Act.7.a.* Et alienus locus dicitur, qui eſt ſeparatus à Deo, *Ier.19.a.* Et aliena peccata dicuntur, quæ voluntate aut ignorantia, & errore committimus, *Pſal 18.* x Hie ſ pſ.89. y Gr ord. ſup Reg 22.

Alienum æs, dici poteſt *y* ſenſus peccatorum, *1. Reg.22.a.* Et alienum dici poſſunt divitiæ, quin non ſolùm hominis propriæ, ac demum omnia temporalia. *Luc.15.e. Exod.22.a. Eccl.21.b. 1. Pet.4.d.* z Hie ſ. Iſ 17 Au de morib eccleſia 12.

Blaſphemia in Chriſtum.

Alienum germen, dici poſſunt *z* blaſphemiæ in Chriſtum prolatæ, ſeu infidelitas eſt de filio Dei, *Iſa.16.d.*

Alia creatura referri poteſt ad ſenſibilia, *Roma. 8.g.* ut una creatura intelligatur eſſe anima intelligibilis. aa Glo. in ſ. Iſa 43.

Alienus non eſt cum Deo, *Iſa.43.b.* quia *aa* Deus ſolus eſt creator, & ſalvator. bb Hie ſ. Iſ.1. & 2. adu. Pelagianos.

Separari à fide, vel à Deo.

Abalienare ſeu alienare, ſignificat *bb* ſeparari à fide, vel à recta converſatione, ut *Pſalm. 57.* Alienati ſunt peccatores à vulva: hoc eſt, hæretici ſeparati ab eccleſia: vel Judæi à ſancta converſatione, & fide Abrahæ. Vel alienati ſunt peccatores à vulva: quia erraverunt circa nativitatem Chriſti, *Ezech.14.b. Iſa.1.b. Hoſe 9.d. Macha.6.c.11.f.14.e. Eccl.11.d. Eph.2.c.4.c. Coloſſ.1.c.* Et alienatio eſt operantibus iniquitatem, hoc eſt, ſeparatio à Deo, & ejectio in infernum, *Iob.31.a.* Aug ſ pſ. 57. Gr 21 mor. 4. cc Gl in ſup. Eſter. 1.

Alia & alia vaſa convivii Regis Aſſueri *Eſter.1.b.* Varia *cc* dona ſpiritualia Chriſti deſignant.

Aliud

a Gl in ſ. Iſa. 83. b Gl interl. ſ. Marc. 16.

Aliud nomen, quo Deus vocavit ſuos, *Iſa.65.c.* eſt *a* nomen Chriſtianorum à Chriſto.
Alia effigies, qua Chriſtus ſe oſtendit, *Mar.16.10.c.* indicat *b* Deum non hic apparere in propria na- tura.

Allevare, quare Levare.
Allevare, quare Levis.
Allicere, Illicere.

Cadere in peccatum.

ALlicere, eſt ad ſe trahere quaſi invitando, & titillando. Rarum eſt in ſacra ſcriptura.
Alliciunt animum Regis uxores plurimæ, quum variæ hæreſes trahunt ad ſe ſuavitate ſermonis animum liberum, *Deut.17.d. Prov 30.a.*

Allidere, Elidere, Illidere, Impingere.

c Au ſ. pſ. 101. 145. d Hie. ſ. Iſ. 25. Gr. 20 mor. 28 & ſ. pſ. 101. e Hil ſ. pſ 144. f Ead ſ. Pro. 3. g Orig ſ. Num. hom 20 & ſ. Can. ho. 4. h Hie ſ. Ho. 80. i Hie ep. Audiſia. & ſu. Iſa 13. k Hie ſ. Iſ 59. 27. l Aug. ſ. pſ. 33.

Pœna peccati. Ejici à ſtatu mundanæ gloriæ.

ALlidere eſt in aliud propellere quippiam, ut lædatur, impingere autem eſt allidi.
Allidere dicitur Deus, quum *c* permittit cadere in peccatum: aut quum dat pœnam pro peccato, *Pſal.101 Iſa.30.g.64.c.48.d.* Dicitur etiam virtutem hoſtium allidere, *Jud.9.c.* Et alliſio manuũ eſt eorum, *d* qui puniuntur à Deo, vel à ſtatu mundanæ gloriæ dejiciuntur, *Iſa.25.d. Job.30.c. Eccleſ.1.d.* Alliſio etiam manuum Moab, eſt contritio virtutis diaboli, *Iſa.25.d.* Alliditur quoque ille, qui *e* quem per diaboli inſtinctum calens ætas præcipitavit in caſum, vel ignorantia, vel infirmitas. Vel qui humiliatus eſt per peccatum, *Pſal.144 145. Eccl.8.d. Nahum.3.b.* Sic non impingit pes juſti, *f. Prov.3.c.* quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.

Abjicere pravas cogitationes.

Allidere parvulos ad petram, eſt *g* abjicere pravas cogitationes, perverſaſque concupiſcentias, ac prava peccata mox in principio confugiendo ad Chriſtum, *Pſal.136 Hoſ.14.a. Nahu.3.c. 2. Mach.3.e.*
Alliduntur infantes hæreticorum in oculis eorum, quum decepti ab eis reducuntur ad Chriſtum, ipſis renitentibus. *Iſa.13.d.* Et alliditur mater ſuper filios, quum *h* Eccleſia falſa hæreticorum dogmata ſimul cum ipſis deſtruit, *Hoſ.10.d.*
Elidit diabolus parvulus, *i* quum tollit à nobis bonas cogitationes, *4.Reg.8.d. Eccl.6.a.* Ad idem tendit, quum illidebat immundus ſpiritus puerum lunaticum, & etiam alium hominem, *Marc.9.b.e. Luc. 9.d.* Sic impingunt in via, qui incidunt in peccatum, *Jerem.31.b.*
Impingunt Judæi in meridie, quum *k* nolunt ſuſcipere legem gratiæ manifeſtatam, *Iſa.59.c. Jere.18.b.* Et alliſi lapides, ſunt Judæi diſperſi, *Iſa.27.c.* Ubi etiam deſignatur idololatria deſtructa.
Impingens David ad oſtia civitatis, vel tympanizans: *l* eſt Chriſtus percutiens corda, *1.Reg.21.d. Pſal. 33.* in titulo.

m Hie. ſ. Ez. 6

Allidere pedem plangendo, *m* eſt pœnitentiam agere, & non gradi itinere peccatorum, *Ezech.6.c.*
Non impingit equus in deſerto, quum anima non impeditur à benè operando in corpore, *Iſa. 63. c.* Non illidetur etiam ſapiens, quaſi in procella maris, *Eccl.33.a.*
Illidens mulier fragmen molæ in caput Abimelech, *Jud.9.g.*

n Gl in. ſ. Ez. 34. o Gl ord ſup. Ier. 46.

Impingentes arietes lateribus, & humeris pecora debilia, *Ezech.34.e.* Sunt *n* facientes injuriam minoribus.
Impegit fortis in fortem, *Jerem.46.d.* quum videlicet *o* hæreticus eſt contra hæreticum.

Alligere, quare Ligare.
Allium.

p Gr. 20. mor. 16.

Voluptates carnis. Difficultas vitæ præſentis.

ALlium eſt herba habens grana ſub terra, gravis ſaporis & odoris, qua maximè utuntur ruſtici in cibum. Raro invenitur in ſacra ſcriptura, ut cùm filii Iſraël optabant alia Ægypti, manentes in deſerto: deſignare poſſunt *p* voluptates carnis, ad quas imperfectè converſi ad Deum, redire cupiunt, ſpiritualem cibum faſtidientes, *Num.11.b.* Vel deſignant difficultatem vitæ præſentis, quæ à dilectoribus ſuis, non ſine luctu agitur, & tamen cum lachrymis amatur.

Alloqui, quare Loqui.
Aloe.

q Ph. 27. nat. hiſt 4. r Gl in. ſ. Can. 4.

Continentia.

ALoë herba habens *q* ſcyllæ ſimilitudinem, gravis odore, guſtuque amara: cujus ſucco concreto maximè utuntur in medicamentis, præcipuè ad purgandum, & confirmandum ſtomachum. Valet etiam ad ulcera, & præſervanda cadavera à corruptione.
Poteſt aloë deſignare *r* continentiam, & carnis incorruptionem, *Cant.4.d.10.19.g.*
Videtur poſſe ſumi aloë in malum, *Prov.7.g.* Et dicitur habere odorem ad alliciendum aptum.

Almondiblathaim, vide Helmon.
Altare, Ara.

Chriſtus.

ALtare ſeu ara eſt, in quo offertur ſacrificium Deo. Eratque duplex altare in veteri templo, nempe thimiamatis, & holocauſti. Altare thimiatis erat intra templum juxta velum, quod erat inter ipſum altare, & arcam fœderis: eratque de lignis Sethim totum auro tectum: & in eo adolebatur incenſum. Altare autem holocauſti erat in atrio ante templum, etiam de lignis Sethim, ære circumtectum: & in eo comburebantur ſacrificia, & holocauſta: unde ſumpſit nomen, ut diceretur altare holocauſti.

ſ Cyr 4. ſ. Iſa. 22. Gr. mo. 20. & ſ. pſ. 50. Iſy ſ. Le 14.8 Am 9 in evang. 14. Ber ſer 4. Omnium Sanctorum. t Ead. Ex. 20.

Corpus Chriſti. Eucharistia. Menſa cœnæ.

Altare thimiamatis deſignare poteſt *ſ* corpus Chriſti, aut ipſum Chriſtum, qui exhibuit Patri odorem ſuavitatis, & exhibet in omnium fidelium ſanctificatione. Idem eſt altare holocauſti, & hoſtia etiam pro totius mundi vita in cruce oblata. Et ipſe Chriſtus, ſeu corpus ejus, aut euchariſtia ad altare, à quo avellitur inſidiator: & ad quod eſt omnibus, qui ſalvari volunt, accedendum, *Exod. 20.d. 21.b. Lev.1.b.4.b.8.d. 1.Reg.2.f. Pſal.117. Iſa.6.b. Malac.1.b.2.c.2. Cor.3. Hebr.13.b. Apoc.6.c.8.a 11.a* Et corpus Chriſti eſt altare factum de non ſectis lapidibus, qui eſt lapis exciſus de monte ſine manibus hominum. *Dan 2 e.* Et altare ſanctificans domum, eſt Chriſtus ſanctificans laudes, & oblationes, quæ per ipſum offeruntur, *Matt.23 b.* Ipſe eſt altare in fœlicitate, ſuper quod imponuntur vituli, *Pſal.50.* Poteſt etiam altare ſignificare menſam cœnæ Chriſti, *Lev.16.b* Et in multis aliis ex ſuperius poſitis locis. Altare etiam de terra, *t* eſt humanitas Chriſti, *Exod. 20. d.* Et in altari de terra munus offerimus, ſi actus noſtros dominicæ incarnationis fide ſolidamus

Altare

Crux Christi.

Altare holocauſti de lignis Sethim, deſignare poteſt crucem Chriſti, *a* in qua oblata eſt illa ſaluberrima hoſtia corporis Chriſti, per quam totus mundus reconciliatus eſt Deo. Super hoc altare offerant inſipientes carnis deſideria, *b* mactantes ea Deo, & carnem ſuam crucifigentes. Ibi etiam offertur ſacrificium ex timore. Cujus altaris varia eſt mentio, in his præcipuè locis, *Exod.* 27 *a.* 28. *g.* 29. *c* 35 *b.* 38 *a* 40. *a Lev.* 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 14. *Num.* 4. *c.* 3. *Reg.* 8 *b.* 24 *c.* 3 *Reg.* 3. *a* 6. *c.* 18. *e.* 19. *b.* 4. *Reg.* 16. *c.* 1. *Par* 6. *d* 21. *e.* 2. *Par.* 5. *d* 8. *c.* 15. *b.* 26 *c* 33 *a* 1 *Eſdr.* 3 *a Jud* 4. *c Pſal* 25. 42 50. *c* 17. *Baruch.* 1. *c. Iſa* 6 *Ezec* 40 *g* 41 *d Hoſ* 3 *b Joel.* 1. *c* 2 *d Amos* 9. *a* 1 *Mac.* 1. *c.* 4 *c* 2. *Mac.* 7 10. *a* 14. *b.* Eandem crucem deſignat altare thimiamatis, *Exod* 30 *a.* 35. *b.* 37. *d.* 40. *a Luc* 1 *a. Apoc.* 8 *a.* Altare quoque holocauſti, quod erat in atrio, *c* miniſterium Judæorum deſignat, quod abjectum eſt.

Miniſterium Judæorum. Anima. Cor.

Altare interdum dicitur *e* anima fidelis manens in gratia, aut ipſum cor humanum, *Exod* 24. *a Lev.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 14. 17. *Nu* 3 *d.* 7 *a Deut.* 16 *d Joſ.* 8 *f. Jud.* 6. *e.* 1. *Reg.* 7 *d Pſal* 83. *Thren* 2. *c. Zach* 9. *d.* Et cùm audioris cor perſuadetur ad bonum, victima dicitur eſſe in altari, *Matt* 23. *b.* Arula etiam altaris mentes deſignat fidelium, *Exod.* 27. *a.* 38 *a* Et altare ante faciem templi eſt, *f* quum multi in ſanctæ Eccleſiæ conſpectu ſunt propoſiti, qui æterni judicii memores ſemetipſos quotidie Deo ſacrificium in lamento compunctionis mactant, *Ezech.* 40. *g.* Poteſt autem altare exterius templi *g* corpus noſtrum ſignificare: interius verò animam. Altare quoque aureum eſt *h* voluntas, in qua reſidet aurea charitas, 1. *Mach.* 1. *c* 3. *Reg.* 7. *g.* Altare de lapidibus ſine ferro, ſed calce levigatis, in quibus ſcribitur lex, *Deut.* 27. *a.* ſunt *i* credentes ex gentibus non per violentiam.

Corpus humanum. Voluntas. Gentes. Eccleſia. Hieruſalem. Apoſtoli. Vita juſtorum. Contemplativi. Perfecti. Vacantes orationibus & jejuniis. Sacrificium ex amore. Sacerdotes.

Altare poteſt in eiſdem locis ſignificare *k* eccleſiam, Hieruſalem, & ipſos Apoſtolos, *Apoc.* 6. *c.* 9. *c.* Sub altari autem dicuntur clamare Sancti: *l* quia ſanguis eorum ſuper terram fuſus eſt. Hoc altare ædificavit Noe, *m* id eſt, Chriſtus, *Gen* 8 *d* Et Abraham. *Gen* 12. *c.* Sunt etiam altare, qui carnem ſuam & concupiſcentias mactant Deo, 3. *Re* 7. *d.* Altare etiam thimiamatis, quod erat aureum, & de lignis Sethim, ſignificare poteſt *n* vitam juſtorum, contemplativorum, perfectorum & vacantes orationibus, & jejunus, orantes non ſolùm pro ſeipſis, ſed etiam pro populo, 3 *Reg.* 6. *c* In eo altari non offertur ſacrificium, ſed odor puriſſimus: unde deſignare poteſt *o* ſacrificium ex amore, qui eſt odor ſuaviſſimus Deo. Sacerdotes etiam dicuntur altare, quorum officium eſt reducere populum ad Deum. Erat autem altare aureum inter candelabrum & menſam: quia *p* ſacerdotalis media eſt inter temporalem, & ſpiritualem ſapientiam.

Fides Confeſſio fidei. Fides antiquorum patrum. Altare veteris legis.

Altare ſæpè dicitur fides, ſuper quam velut ſuper fundamentum ipſius ſacrificii invocatur nomen Domini, *Gen* 4. *d.* 1 *ac* 13. *a.* 22 *b* 33. *d.* 35 *a Exod* 17. *d. Deut* 16 *d Sap* 9 *b Eccl* 35 *a.* 47. *b. Iſa* 19. *c* 60. Et altare de terra dicitur fides incarnationis Chriſti. Et altare Dei ſine gradibus, eſt fides Trinitatis. *Exod.* 20. *d.* Et altare, quod reſtauravit Elias, 3 *Reg.* 18 *e.* eſt confeſſio ſanctæ Trinitatis per duodecim Apoſtolos reſtaurata. In hoc altari offerimus munus, *q* quum ſupra ſolidam fidē offerimus orationes, doctrinā, & cætera, quæ ſi non ſupra fidem ſolidentur, non erunt accepta Deo, *Matt* 5 *d Pſal.* 25. 50. Altare lapideum eſt fides ornata virtutibus. Tenere autem ferrum aut cultrū ſuper altare, *r* qui ſibi virtutes arrogat. In hoc altari debet ardere *ſ* ignis charitatis, *Lev.* 6 *b.*

Altare infinitæ magnitudinis conſtructum trans Jordanem, *Joſ* 22. *c.* fidem *t* indicat patrum præcedentium adventum Chriſti. Deſignat etiam altare veteris legis, quod dicitur non eſſe factum in ſacrificium: quia non offerebatur in eo verum ſacrificiū, quod eſt Chriſtus. ſed altare verum eſt in Eccleſia.

Altare thimiamatis *v* quandoq; deſignat orationem mentalem. Altarè verò holocauſti orationem vocalem. Sic altare interius deſignat *x* cognitionem divinorum: exterius verò cognitionem ſenſibiliū. Altare autem ponitur ante faciem templi, *y* ut nunquam deſint orationes Sanctorum, *Ezech.* 41. *g.*

Oratio. Sapientia. Myſteria.

Altare etiam thimiamatis, *z* ſapientiam omnes virtutes includentem deſignare poteſt: cujus quatuor cornua, ſunt quatuor virtutes cardinales, *Lev.* 4. *b.* Altare etiam Dei dicuntur *aa* divina myſteria, *Pſal.* 83. Altaria verò faciebant Abraham, Iſaac, & Jacob: quo deſignabatur ſcientias omnes in Deum eſſe referendas.

Sancti. Seraphim. Cherubim. Memoria beneficiorum Dei. Compunctio.

Altare ligneum, quod non patitur ab igne, *bb* Sanctos deſignare poteſt, *Ezech.* 41. *d.*

Altare thimiamatis, deſignare poteſt quandoque ardentia Seraphim maximè grata Deo: & Cherubim, *Lev.* 4. *b.* 16. *b. Iſa.* 6. *b.* Dicitur autem hoc altare mundari à noſtris *cc* videlicet immundiciis, quæ dicuntur aſcendere in cælum.

Altare etiam thimiamatis, deſignat interdum *dd* memoriam beneficiorum Dei, & ad gratiarum actionem pro beneficiis conſtituitur.

Altare primum, quod ædificavit Saul, ſignificare poteſt *ee* compunctionem timoris: Altare verò ſecundum, compunctionem amoris, 1. *Reg* 14. *c.*

Inter altare & templum occiſus eſt Zacharias, *Matt.* 23. *d* quod fit, *ff* quando altare Dei per negligentiam ſordidarum orationum inquinatur, & oratio fit in peccatum oranti.

Altare Judæorum, in quo ſcriptum eſt peccatum eorum, deſignat *gg* corda ipſorum, *Jer.* 17. *a.* eadem poteſt deſignare alt are coram vitulo, *Exod.* 37. *a.*

Errores hæreticorum.

Aræ gentilium deſignare poſſunt errores hæreticorum, *Exod.* 34. *b. Num.* 13. *a. Deut.* 7. *a.* 12. *a. Judi.* 6. *e.* 3. *Reg.* 11. *g.* 13. *a.* 14. *f.* 16. *g.* 18. *e.* 4. *Reg.* 11. *g.* 16. *b.* 11. *a.* 23. *b.* 2. *Par.* 14. *a.* 28. *g.* 30. *c.* 33. *a. Jer.* 11. *c.* 17. *a. Hoſ.* 8. *c.* 10. *a.* 12. *d. Amos* 2. *b.* 3. *d.* 1. *Macha.* 1. *f.* 2. *c.* 2. *Mach.* 10. *a.* Et dicuntur aræ montium, *Ezech.* 6. *a.* Et aræ confuſionis, quia erunt illis in confuſionem, *Jer.* 11. *c.*

Alter, Altrinſecus.

ALter, quod dici ſolet de uno ex duobus, vix recipit allegoriam.

Chriſtianus populus. Reſurrectio Chriſti. Tempus gratiæ. Renovatio hominis. Chriſtus.

Alter accipiens epiſcopatum Judæ, aut Judæorum, dici poteſt populus Chriſtianus, qui ſuccedit in locum Judæorum, *Pſal.* 108. Et hi ſunt alteri, ad quos tranſeunt domus, hoc eſt, myſteria Judæorum, *Jerem.* 6. *c.*

Alter dies, *hh* reſurrectionem Chriſti deſignare poteſt, *Luc.* 10. *f.* Et alter annus, quo natus eſt Iſaac, tempus gratiæ deſignat, *Gen.* 17. *c.*

Alterum vas, quod fecit figulus, *ii* renovationem hominis deſignat & Chriſtum, *Jer.* 18. *a.* Ad idem refertur alterum teſtamentum, *Baruch.* 2. *g.*

Alter vir, vel extraneus, cui non debet nubere uxor defuncti: intelligi poteſt *kk* ſermo gentilicius, non debet recipere Eccleſia, *Deut.* 25. *b.*

a Amb. ſ. de Spiritu ſan. 9. Gr. ſ. Ezec. ho. 22.
b Ru 2 ſ. Ex. 27. & ſ. Amo. 9. & ſ. Apo. 5.
c Ru. 4. ſ. Ex. 16.
e Ori ſ. Le h. 1. & ſ. Matt. ho 25.
Gr. ſ. 1. Re 7. 16 & 25. mo. 7.
Phil. de eſſeren. vel
Hu ſ. Mar. 9
i Gr ſ. Ez. ho. 22.
g Au ſer. 255. Ge Ven-can. 3. 10. 0. ca. 10.
h Gl. ord. ſ. 3. Reg. 7.
i Ru. 2. ſ. De. 4
k Or ſ. Joſ. ho. 9.
l Au ſ Ap. b. 6.
m Be ſ. G 8. 12.
n Or ſ Nu. ho. 5.
Gr ſ. Ez. ho. 21.
o Ru 4. ſ Ge. 27.
p Tho 1. 2. q. 101. ar. 4.
q Au ſer. Domini in mōte.
Hu ſ pſ 25. 50.
ſ Ru. 1. ſ. Exo. 23. & ſ. Le. 5. 19.
t Ori ſ Joſ. ho. 26.
v Ori ſ Nu. hom. 10.
x Phi de temulentia.
y Hu. ſ Ezec. 40.
z Iſy ſ Lev. 4.
aa Aug. ſ. pſ. 83.
bb Gl ord. ſu. Ezech 41.
cc Iſy. ſ. Le. 4. 86.
dd Philo. quis rerum divi. hæres. & 3 de vita Moyſis.
ee Gr ſ 1 Re. 14.
ff Ori. ſ. Matt. ho. 26.
gg Gl ord. ſu. Jer. 17.
hh Am. ſ. Lu. 10. & 2. de Abraham 11.
ii Lyr ſ. Jer. 18
kk Ori. ſ. Ma. ho. 22.

a Gl.in.ſ.Le 5. b Gl.in ſ.Iſa. 46. c Gl.in.ſ. Levit.24. d Gl.in. ſup. 2.Par 9. a Ru.p.ſ. Apo.

Alter turtur, qui offertur in holocauſtum, a abrenuntiationem ſeculi deſignat, *Lev 5.b.*

Diabolus Hæreticus.

Alter interdum ſumitur pro dæmone, aut hæretico, *Iob 31.a.* Scortum alterius ſit uxor mea. Et alter cui non dat Deus gloriam ſuam, *b* eſt diabolus, & idolum, *Iſa.42.b.48.b.*

Altera vacca contra alteram, *Amos 4.a.*

Altrinſecus poſiti panes ſuper menſam, *Levit.24.a.c.* concordiam charitatis deſignant.

Altrinſecus poſita brachiola in ſolio Salomonis, *2. Par. 9. e. d.* concordiam indicant utriuſque teſtamenti.

Alter, quem audivit Joannes, *Apoc.16.b.* Ait Rupertus, *e* legendum altare & ſumi metonymicoe pro his, qui erant ſub altari. Verùm in Græco ſic habetur. Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος. Et audivi alium de altari dicentem.

Altercari, quære Diſputare.

Altitudo, Altus, Attollere, Elatus, Elatio, Exaltare, Superexaltare, Extollere, Suſtollere, Superextollere, Excelſus, Procerus, Sublimis, Summus.

ALtitudo dimenſionem illam dicit, qua res verſus cælum erigitur ab inferioribus diſcedens: tantoque altior habetur, quanto magis à centro mundi recedit, & ad ejus extremam ſuperficiem accedit. Sumitur autem altitudo & pro profunditate, *Eccl.51.a.* De altitudine ventris inferi. Porrò exaltare interdum eſt extollere, *Gen.50.d.* Ut exaltaret me, ſicut in præſentiarum. Laudare, *Joſ.3.b.* Incipiam & te exaltare coram omni. Manifeſtare, *Pſal.7.* Exaltare in finibus inimicorum tuorum. Et exaltari, pati, *Joan.3.b.* Exaltare oportet filium hominis. Extollere verò eſt auferre, *2. Par 29.c.* Extulerunt omnem immunditiam. Efferre *Eſter 9.a.* Extollebat Judæos timore. Elevare, *Pſal.27.* Dum extollo manus meas. Sublimare, *Pſal.27.* Extolle illos uſque in æternum. Sublimis autem quandoque dicitur beatus, *Iſ.52.d.* Sublimis erit valde. Cæleſtis, *Job.25.a.* Qui facit concordiam in ſublimibus. Honorabilis, *Prover.30.d.* Poſtquam elevatus eſt in ſublime, *Proſper. Job.5.b.* Qui ponit humiles in ſublime. Superbus, *Deut.9.a.* Populum magnum atque ſublimem.

Sublimitas Dei.

Altitudo propriè non convenit Deo, quum dimenſiones corporeas non habeat, ſed per translationem altitudo Dei dicitur perfectionis ejus ſublimitas: & dicitur altiſſimus, quia perfectiſſimus, & quia in omnibus, & ſuper omnia eſt. De ejus altitudine paſſim ſcribitur, ut *Gen 24.d. Num 24.c. Job 22.b.31.c. Deut 32.a. Eſter.16.e. 2.Reg. 22.b. Pſal.11.12.17.20.33.46.46.80.82.86.90.91.96.106.107.112.137.143.144.146. Sapien.6.a.9.d. Eccl.4.b.5.a.12.a. Iſa.2.c.5.d.14.d.12.b.20.d.26.b.57.c. Thre.3.d. Baruch 4.e. Daniel 4.e.5.e. Luc 1.d.6.e. Rom 11.d. Actor.7.f. Ezech 10.a. Mich 5.b.6.b. Epheſ.3.d.* Et indui virtute ex alto, eſt à Deo roborari, *Luc.24.g.* Et viæ Dei, & cogitationes dicuntur exaltatæ, *Iſa.55.c.* Exaltatur autem Deus in finibus *f* inimicorum, *Pſal.7.* videlicet per mirabilia: & quia medicina Dei vincit extremæ malitiæ morbum. Excelſior cœlo dicitur Deus *Job 11.b.* quia in circumſcriptione ſui ſpiritus cuncta tranſcendit. Et ipſi quoque electi Spiritus viſionem tantæ celſitudinis perfectè non penetrant. Et quia potentiæ ejus magnitudine vincimur, etiam cum ſuper noſmetipſos elevamur. De quo *Pſal.138.* Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: confortata eſt, & non potero ad eam. Altitudo Dei ſignificare poteſt excelſum lumen Dei, *Pſal.55.* De hoc excelſo mittit Deus ignem in oſſibus, *Thren.1.c.* In excelſo audita eſt vox lamentationis matrum innocentium, quia audita eſt à Deo, *Jerem.2.c.* Sublimitas nominis Domini ponitur, *Mich.5.a.* Sublimia loqui, eſt de Deo rebuſque divinis loqui, vel antiquos patres efferre, *1.Reg.2.a.* Exaltare autem Deum, eſt feſtinare cum ſcientia ad beatitudinem Dei, ut qui contra facit, dicatur eum humiliare. Exaltamus etiam Deum, quum *g* bona noſtra illi tanquam verò largitori adſcribimus, *Pſal.29.* Et exaltare eum ſub lingua, *h* eſt in corde eum glorificare, *Paſl.65.* Exaltatur autem Deus in finibus inimicorum, dum *i* impii, qui erant poſſeſſio diaboli, juſtificantur, & laudant Deum, *Pſal.7.* Exaltare etiam Dominum, eſt *k* quæ altiſſima ſunt, de altiſſimo credere. *Pſa.58.* Et dicitur Deus exaltari parcendo, *Iſa.30.d.* Et miſericordia Dei dicitur exaltata uſque ad cœlos, hoc eſt, *m* uſque ad angelos, ſecundùm quòd Deus per miſericordiam exaltat homines ad æqualitatem angelorum, *Pſal.56.* Exaltatur autem Deus accedente homine ad cor altum, hoc eſt, alta intelligente, *Pſal.63.* Excelſa quoque Dei, dicuntur inſcrutabilia Dei judicia, *Pſa.41.*

f Baſ.ſ.pſ.7. Gr.10 mo.10. Hie ad Sunni. & Fretellam. g Baſ.ſ.pſ.29. h Hil.ſ.pſ.65. i Aug.ſ.pſ.7. k Fulg. ad Traſ.2. l Au.ſ.pſ.56. m Hil.ſ.pſ.18. 63.

Exaltatio. Chriſti.

Elevans mons domus Domini ſuper colles, eſt *n* Chriſtus, *Iſa.2.a.33.c. Mich.4.a. Ezech.40.* Et altum abſolutè interdum ſignificat ſublimitatem gloriæ Chriſti. *Pſal.7.11.67.143. Epheſ.4.b.* Et altiſſima petra dicitur Chiſtus, *Sapien.11.a.* Et exaltatio Joſeph, eſt exaltatio Chriſti, *Gen.41.e.* Et exaltatio Joſue in tranſitu Jordanis, *o* eſt exaltatio Chriſti in baptiſmo ſingulorum, *Joſu.3.b. Pſal.45.46.56.88.93.119.* Et exaltatum cornu juſti, eſt magnificata potentia Chriſti, *Pſal.111. Phil.2.b. Eccl.24.b.59.b. Actor.1.b.2.e. Hebr.7.d.* Et dicitur Chriſtus exaltatus in gentibus per crucem, in quam prius deſcendit, ut poſtea ſuper cœlos aſcenderet, *Pſal.26.109.* Et ſublimis fructus eſt Chriſtus, *Iſa.4.a.52.d.* Et in excelſum ſignum ponitur ſublimitas Chriſti, *Iſa.7.b.* Ipſe etiam Chriſtus dicitur ſublimis cedrus, *Ezech.17.f.* Elevavit autem Deus pauperem de ſtercore, quum liberavit Chriſtum à tribulationibus, *1.Reg.2.b.* Et exaltavit caput ejus, quum datum eſt illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, *Pſal.3.* Et ſuper extollitur fructus ejus ſuper Libanum, *p* quum opera ejus ſupereminent faſtigio hujus mundi: & in Apoſtolis, qui ſunt fructus ejus, *Pſal.71.87.* Exaltatio quoque ſerpentis, exaltatio eſt Chriſti, *Joan.3.d.12.e.* Exaltatur Deus accedente homine ad cor altum, *Pſal.63.* quia per *q* hoc, quod Chriſtus ſecretam habebat Divinitatem, paſſus eſt à Judæis, & poſtea reſurrexit, & aſcendit ad cœlos ex poteſtate divina. Altiſſima quoque magnalia, *r* exaltationem Chriſti exprimunt, *Pſal.70.*

n Ori.ſ.Iſa. hom.2. Chryſ.ſ.Ioan. o Baſ.ſ.pſ.45. Hil.ſ.pſ.16. 27. Ar.ſ.pſ.11. 71.83.&111. Am. de virg. 3.& ſer.11. Ori.ſ.Ioſ.h.4. Hur.ſ.Iſa 2. p Au.17.civ. Dei 4. & ſ. pſ 71. Eu.q in pſ. q Au.ſ.pſ.63. r Glor.ſ.pſ.70. ſ Ar.ſ.pſ.67. Aug.ep.112. 119.120 & ſ. pſ.103.

Crux Chriſti.

Altum etiam dici poteſt *ſ* crux Chriſti, in quam ipſe aſcendit, ut captivam duceret captivitatem, *Pſal.67.* Et ipſa eſt exaltatum ſignum, *Iſa.49.f.62.d.* Exaltatum cornu Annæ in Domino, virtutem crucis deſignat, in qua exaltatur eccleſia, *1.Reg.2.a.* De hac exaltatione in cruce dixit Chriſtus ipſe, *Joan.8.d.* Cùm exaltaveritis Filium hominis. Elevatio etiam virgæ Moyſis, exaltatio eſt crucis Chriſti, *Exod.17.d.14.d.* Et altitudo trabis quinquaginta cubitorum, in qua ſuſpenſus eſt Aman, *Eſter.5.d.7.d.* Virtus eſt crucis Chriſti, in qua ſuſpenſus, & victus eſt diabolus, & mundus redemptus. Altitudo arcæ diluvii, altitudo eſt crucis, cui caput adjungitur, *Gen.6.c.* Hæc ſublimitas ponitur, *Ephe.3.d.*

Altiſſima

Incarnatio & paſſio. *Divina protectio.* *Æterna felicitas.* *Myſteria profunda.*

Altiſſima magnalia, quæ fecit Deus incarnationis, & paſſionis Chriſti myſteria dici poſſunt, *Pſal.70.* Altitudo murorum, *a* divinam protectionem ſignificare poteſt, *Deut.28.f.2.Par.33.e.Apoc.21.a.* Altitudines terræ, ſuper quas ſuſtulit Deus, *b* æternam fœlicitatem ſignificare poſſunt, *Iſa.33.c.85. Deut.32.b.Eccl.46.b.Amos 4.d.* Exaltat Deus ſuper terram habitationem, quum elevat ad cœleſtem patriam, *Eccl.51.b.* Altitudo coronæ quatuor digitorum, ſublimitatem gloriæ deſignat, *Eccl.25.c.*

Altum aliquando deſignat *c* myſteria profunda ſacræ ſcripturæ: ut navicula ducitur in altum, quum quis ingreditur profundam diſputationem. Et puteus altus, profunda myſteria, *Joan.4.b.* Ubi altum ſumitur pro profundo, ſicut fodere in altum, *Luc.6.g.* per quod altum etiam deſignatur humilitas, ſicut & altiſſima paupertas eſt humilium, *1.Cor.8.a.* Altitudo rotarum, *d* profunditatem ſcripturæ indicat, quæ in cœleſti patria æternæ vitæ gaudia repromittit, *Ezech.1.e.* Altitudo coronæ menſæ quatuor digitorum, excellentiam, & ſublimitatem indicat quatuor evangeliorum, *Exod.25.c.* Exaltatæ ſemitæ Dei ſunt *e* quum litera legis anguſta & abjecta elevatur in ſublimitatem, & latitudinem ſenſus ſpiritualis, *Iſa.49.d.* Et ſublimis porta domus Domini, altitudo eſt ſacræ ſcripturæ, *4.Reg.15.g.* Summa autem montium *f* dici poſſunt autores ſacræ ſcripturæ, *Pſal.71.* Altitudo ædificii templi, *g* ſenſus eſt ſpiritualis ſacræ ſcripturæ, *Ezech.40.a.f.Eſter.8 c.Eccl.49.c.*

Humilitas. *Autores ſacræ ſcripturæ.* *Senſus ſpiritualis.* *Angeli.*

Altitudo levans manus ſuas, *h* Angelos deſignare poteſt, *Habac.3.c.* Deſignat etiam altitudo angelos, ſuperaſq; virtutes, *Eph.3.d.* Et altiſſima magnalia, quæ dicitur feciſſe Deus, *i* ſunt, quæ operatur in angelis, *Pſal.70.* Excelſum ſolium Dei, *k* ſunt virtutes angelicæ, vel juſti ad cœleſtia elevati, *Iſa.6.a.28.a.Sopho.1.d.2.Par.5.e.* Hoc ſolium *l* ſublimius eſt, quàm ſolium David, *2.Reg.2.b.3.Reg.3.b.* Porrò elevatum ſolium plus dicit quàm excelſum, ut ſine comparatione ſublimitas divinæ majeſtatis intelligatur.

Sublimitas perfectionis. Converſatio cæleſtis.

Altum interdum dicitur ſublimitas perfectionis, & converſatio cœleſtis. Sic juſſit Chriſtus naviculam duci in altum, *Luc.5.a.* ut mens à terrenis ſeparetur. Et altus puteus, eſt alta converſatio, *Joan.4.b.* Extendit manus in altum, qui exercet opera perfecta, *Eccl.51.c.* Et altitudo cypreſſi, & templi, ad perfectionem referuntur, *Eccl.50.b.* Altior Saul omni populo, deſignat Prælatum debere excellere ſubditos perfectione, *1.Reg.10.f.* Excelſus etiam mons, eſt *m* ſublimitas perfectionis, & contemplationis, ubi videtur Chriſtus transfiguratus, *Matth.17.a.Marc.9.a.* In hoc excelſo habitat Deus, *Iſa.57.c.* Et in excelſo ſuo ædificatur civitas, cùm Eccleſia *n* ſtatuitur in perfectione, *Iere.30.d.Ezech.34.d.36.a.40.a.* Sic exaltat Deus ſuper terram habitationem, *Eccl.51.b.* Et altitudo terræ, eſt probitas animi excitari, *Marc.4.a.Deut.32.b.Eccl.46.b.Amos 4.c.* Et altæ radices ſunt in perfectis, *Sap.4.a.* In monte autem excelſo ſunt tentationes, *Matt.4.b.Iſa.37.e.* Altitudo atrii quinque cubitorum, elevatio eſt ad cœleſtia per regimen quinque ſenſuum, *Exo.27.d.38.c.* Altitudo montium in bonum, *o* ad hanc perfectionem refertur, *Num.24.b.Pſal.94.Sap.17.d.Prov.8.a Iſa 2.a.30 f.40 b.Iere.49 d. Apoc 21.e.* Elevatur aquila, dum *p* juſſionibus divinis obtemperans, in ſupernis ſuſpenditur fidelium vita, *Iob.39 d.* Excelſus perfectione, *q* aut dignitate ponitur, *Eccl.5 b.10 b. Eccl.27.c.43 b 45.a 47 b. Deut 26 d 28.e. Iob 5.25 a. Dan.2.g. Rom.13.a. Eſter 10 a Timot.2 a Amos 4.d.* Suſtollitur ſuper altitudines terræ, *s*, qui & ipſa, quæ alta, & glorioſa præſantis ſeculi videntur, per mentis deſpectum calcat, *Iſa.58.d.* Sublimitas perfectionis intelligitur, *2.Cor.4.b.d.* Elevantur lapides ſancti coram Domino, *Zach.9.d.* Excelſa autem vaſa auri, ſunt *r* excellentes viri Patriarchæ, & Prophetæ, *Job.28.c.* Altitudo nubium, ſublimitatem, & excellentiam Apoſtolorum deſignare ſolet, *Ita.14.d.Num.10.b.* Et elevat Deus nebulas ab extremis terræ, *ſ* cùm magnificat Apoſtolos prius contemptos, *Ierem.10.c.*

Patriarchæ & Prophetæ. Excellentia Apoſtolorum.

Poteſtas Eccleſiæ.

Exaltatum cornu Annæ in Deo ſalutari ſuo, *1.Reg.2.a.* deſignat *t* poteſtatem Eccleſiæ ſuper angelos in Chriſto elevatam. Non erat exaltatum cornu in veteri teſtamento in Patriarchis: ſed in novo dicitur, *Ioan.1.b.* Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, Et *Luc.10.c.* Ecce dedi vobis poteſtatẽ calcandi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones. Et *Matt.16.c.* Quodcunq; ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Et *c.16.d.* Sedebitis ſuper ſedes duodecim judicantes duodecim tribus Iſraël.

Contemplatio & prædicatio ſublimium.

Altum ſeu excelſum interdum ſumitur pro *v* contemplatione, aut prædicatione ſublimium, *1.Reg.9.b.10.b.Prov.24.a.* Et altitudo domus Domini, *Ezech.40.b.* eſt ſublimitas *x* cognitionis. Dicuntur autem elevari animalia per contemplationem in Deum, *Ezech.1.e.8.b.10.c.11.a. Habac.3.d.* Elevari aquilam, eſt *y* per contemplationem aſcendere ad cœleſtia, *Job.39.d.* Altitudo etiam murorum ad divinam cognitionem, & contemplationem referri poteſt, *Deut.28.e. Paral.33.c.1. Machab.14.f.* Exaltatum cornu Annæ, *1.Reg.2.a.* deſignant *z* intentionem elevatam per intimam contemplationis dulcedinem in Deum, ut poſſit dicere: Noſtra converſatio in cœlis eſt, *Philip.3.d.* Elevare coram Domino, qualis eſt elevatio pectuſculi, elevatio mentis eſt in Deum, *Exod.19.c.Levit.7.d.8.f.9.d.* Elevans ſpiritus Ezechielem inter terram, & cœlum, *Ezech.8.a.11.a.43.a.* deſignat *aa* elevationem ſpiritus ad ſcientiam rerum ſpiritualium. Et quod quilibet Sanctus in carne mortali poſitus, planè quidem adhuc ad ſuperna non pervenit: ſed jam tamen ima derelinquit. Elevabantur rotæ cum animalibus, *Ezech.1.e.* quia quum quis ſeſe in contemplationem elevat, mox intelligit terrena non eſſe, quæ prius in ſacro eloquio juxta terrenum morem dicta credebat. Et mira, atque ineffabilis ſacri eloquii virtus agnoſcitur, cùm ſuperno amore legentis animus penetratur. Elevabantur etiam rotæ elevatis animalibus, quia cùm auditorum mentes prædicantium vitam ſuſcipiunt, neceſſariò utique etiam vim prædicationis admirantur. Proceritas arboris tangentis cœlum. *Dan.4.b.* erat *bb* ejus qui dicebat. Sapientiam loquimur inter perfectos. Sapientiam autem non hujus ſeculi, neque principium hujus ſeculi, qui deſtruuntur: ſed loquimur Dei ſapientiam in myſterio abſconditam. Porrò altitudo eſt nimia ejus, qui vult ſapere, pluſquam oportet: & quis ita ſapit. Altitudo propitiatorii, quæ non exprimitur, deſignat contemplationem fœlicitatis, quæ non percipitur experimento in hac vita, de qua dicitur: Nec oculus vidit, nec auris audivit, &c.

Adoptio. Liberatio à peccatis, & periculis.

Exaltat Deus filios, quum *cc* dignatur eos in adoptionem ſuſcipere: unde fit, ut eis ſpiritualia munera largiatur, *Iſa.1.a.* Et dicitur exaltare juſtum, & hæreditate capiat terram, *Pſ.36.* Et exaltat nos in petra, hoc eſt, in Chriſto, *Pſ.60.* Exaltat etiam liberando à periculis, *Pſ.3.26.27.56.148.149.Exod.7.* Exaltat de portis mortis, quum *dd* liberat cor à pravis cupiditatibus, & ab ipſis ſenſibus, *Pſal.9. Sap.11.b.* Sapientia quoque exaltat ſe ſuſcipientem, *Prov.4.b.Eccl.11.a.15.a 33.b.34.c.44.d.* Exaltat Deus lignum humile, quũ abjectos elevat, *Ezech.17.g.* Exaltantur etiam valles, id eſt humiles, *Iſa.40.a.* Et exaltatur manus Iſrael contra hoſtes, quum fideles vincunt dæmones, *Mic.5.c.Zac.14.b.2.Mac.5.d.Luc.1.e.14.c.18.e.Iac.1.b.4.c.Pet 5.2.Re.22.d.Prov.18.b.Iſ.33.a.* Elevantur etiam lapides ſancti. *Zac.9 d. Mar. d* Elevari autem, eſt tribulatione, vel peccatis liberari, *Iſa.52.f.* Elevare, &c Exaltatur etiam civitas, id eſt

a Glo.ord ſ Apoc.21. *b Hie.ſ Iſ.40 58.* *c Am ſ Lu.5.* *d Hie.ſ.Eze.1 & ſ. Gr ſ. Eze hom. 9.* *e Hie ſ 49.* *f Au.ſ pſ 71.* *g Ru 2.ſ Ezech 5.* *h Hie.ſ.Hab.3 & ſ. Eph.3.* *i Au ſ pſ.70.* *k Ori ſ Iſ b.1. Gr ſ Ezech. hom.14. Chry.de verbis Iſa.ho.1.* *l Gr ſ. 1. Reg. 9.10.* *m Ori. ſ. Mat.ho 3.* *n Hie ſ. Ie 30.* *o Au.ſ pſ.34.* *p Gre 31 mor. 34.* *q Gr 1.regiſt. c 6 & 31. mo. 34.* *r Gr.18.mo 38* *ſ Hie.ſ. Ie.20.* *t Gr ſ.1 Re 2. Hie.ſ. Iſa. 42* *v Gr.ſ 1.Re.9 & ſ Ez.1 ho. 10.* *x Hie ſ.Ez.1. 40.* *y Gre 31.mo. 34 & ſ.1. Reg 2.11.* *aa Hi ſ. Ez. 8 Gr 31.Mor.9. & ſ Ez ho.7 & 19.mo 18.* *bb Rica. de S. Victore ſec uri conſcien.14.* *cc Ori ſ pſ 36 hom. 5. Hil ſ.pſ.60.* *dd Arno. & Au ſ.pſ.9.*

Eccleſia

eccleſia io bonis juſtorum, *Prov.11.b.* Elevat Deus pauperem de ſtercore, quum *a* liberat à peccato opere perpetrato, aut quum facit contemnere divitias, 1. *Reg.2. b.*

Altum interdum ſignificare poteſt, *b* fidem, & ſpem. Ut quum navicula ducitur in altum, *Lev.5.a.* Et puteus altus, *Joan.4.b.* Et altiſſimi muri fidem, & ſpem deſignare poteſt, 2. *Paral.33.c.1. Mach.14.f. Deut. 28.e.* Exaltantur valles, quum gentiles ad fidem veniunt, *Iſa.40.a. Zach.40.b.* Altitudo arcæ diluvii, elevationem ad ſuperna per fidem & ſpem deſignare poteſt, *Gen.6.c.* Altitudo arcæ fœderis, quæ erat unius cubiti, & ſemis, ſpem reſurrectionis inter adverſa deſignat, *Exod.25.b 37 a.* Ad idem refertur altitudo menſæ & altaris, *Exo.25.c.30.a.* Item altitudo templi, quæ triginta cubitorum erat, propter fidem Trinitatis, *3. Reg.6.a* Et altitudo menſarum cubiti unius, eſt fides una omnium Sanctorum, *Ezech.40. f.* Solet etiam per altitudinem deſignari charitas, ut extollitur ſuper Libanum fructus Chriſti, quum *c* charitas ſupereminet omnibus virtutibus, *Pſa.71.* Altitudo cœleſtis Hieruſalem, *d* perſeverantia ſpei, *Apoc 21.a.*

Altior aqua diluvii, quàm montes quindecim cubitis, *Geneſ. 7. d.* deſignat *e* ſacramentum baptiſmi cum ſeptem donis Spiritus ſancti in fide reſurrectionis, excedens omnem ſuperborum ſapientiam.

Elevat oculos Chriſtus, cum *f* ſuccurrit, aut quum interius lumen nobis aperit, *Luc.6.c. Joan.6.a.11. a.* Idem deſignavit attollens oculos Joſeph, *Gen.43.f.* Oculi enim Chriſti ſublevati miſericordiam, depreſſi, iram indicant.

Elevans oculos Abraham, ad cognoſcenda videlicet futura myſteria, *Geneſ.13.d.22.a.* Idem de Jacob, *Gen.33.a.* Et de aliis, 1. *Reg.6.2. Reg.13.g.18.a. Job.2.g.d. Pſal.120.* Ad idem elevare faciem, *Job.22.d.* Et elevant animas ad terram ſuam, qui deſiderant cœleſtem patriam, *Jer.44.d.*

Elevare oculos etiam contingit ad concupiſcenda terrena, ut elevavit Loth, *Geneſ.13.e. Mach.4.b. Luc.16.f.* Elevantes autem oculos amici Job, deſignant hæreticos, qui in imo poſiti, non vident eccleſiam, niſi elevent oculos, *Job.2.d.*

Elevat Deus manum ſuam, *h* puniendo, aut comminando pœnam, *Pſal.105.* Elevavit manum ſuam ſuper eos, ut proſterneret eos in deſerto. Et elevatio dexteræ, & ſiniſtræ, dicit juramentum cum comminatione, aut promiſſione, ut *Dan.12.c.* Cùm elevaſſet dexteram, & ſiniſtram in cælum, & juraſſet per Viventem in æternum. Elevatum judicium contra Babylonem uſque ad nubes, deſignat decretam à Deo ſententiam contra eam. *Ier 51.a.* Exaltata quoque manus Dei, eſt vel ipſe Chriſtus poſt reſurrectionem, vel elevatio ad puniendum, *Iſa.26.b.* Elevans autem, allidit Deus, *Pſal.101.* quia *i* hominem, quem exaltavit dando liberum arbitrium, punit propter peccatum.

Elevatio manuum Chriſti fuit in cruce, ubi obtulit ſacrificium veſpertinum, quæ etiam elevatio *k* orationem ejus indicat, *Pſalm.2.131.140.* Idem deſignat elevatio manuum Moyſis, *Exod.17.c.* Ad idem pertinet elevatio armi *l* coram Domino, *Lev.9.d.* Et excelſum brachium Dei fuit Chriſtus in paſſione. *Exod.6.a.14.b.* Elevat etiam manum Chriſtus benedicendo, *Luc.24.g.*

Elevatio manuum Moyſis, *Exod.17.c.* deſignat *m* elevationem intellectus, & voluntatis ad ſublimia: & tunc vincitur Amalec, id eſt affectus. Et orantibus nobis etiam vincitur diabolus. Extollere etiam manus ad Deum, eſt *n* benè operando orare, & extollere manus in ſancta, *Pſal. 27.133.140. Eccl. 48.d.50.c. Num.20.b. Neem.8.b. Ioſ.5.b.* Eſt etiam exercere opera miſericordiæ.

Altitudo arcæ diluvii, *o* obſervantiam legis, & ejus myſteria ſignificare poteſt, *Geneſ.6.c.* Et elevatum ſuper liminare templi, *Iſa.6.b.* deſignat *p* ſublata eſſe impedimenta, & velamina veteris legis & ſeſſionem futuram veli templi: vel deſtructionem futuram ipſius templi. Ait autem Hieronymus legi ibi, Sublatum pro elevatum: Ubi tamen ipſe tranſtulit, commota ſunt ſuperliminaria. Deſignat etiam ſuperliminare elevatum id, quod dicitur, *Pſal.23.* Attollite portas Principes veſtras, & elevamini portæ æternales. Elevantur autem portæ æternales, *q* quum anima ſurgit ad cæleſtia: & quum confitetur vera de Chriſto. & quum virtutes, quæ aditum præbent in cælum, extolluntur & honorantur.

Exultat Deus jugum ſuper maxillas, *Hoſ.11.b.* quum *r* imponit jugum leve, percutiens cum miſericordia. Vel quum *ſ* aufert jugum graviſſimum legis. Item quum ponit frænum gulæ.

Elevat Deus vocem in nebula, *Iob. 38. d.* quum *t* excitat ad pœnitentiam obſcura corda. Et quando per prædicatorum linguas ad caliginoſa infidelium corda exhortationem format. Elevant etiam flumina vocem ſuam, quum *v* prædicatoris ſublimia, vel terribilia prædicant, *Pſal 92.*

Sublimes viri Sabaim, dici poſſunt *x* Principes gentilium, & divites, aut Philoſophi, *Iſa. 45. c.* itidem ſunt excelſa terræ, quæ calcat Deus, *Mich.1.a.*

Excelſa ſylvarum, ubi erat mons templi, deſignant inutilitatem eorum, qui ſunt extra eccleſiam, *Mich.3.d.*

Altum ſæpe ſumitur pro *y* ſuperbia, aut pro ipſis ſuperbis: ut excelſi gigantes ſunt ſuperbi, *Deu. 2. b.* Et fumus aſcendit in altum, quum quis elevatur in ſuperbiam, *Jud.20.f.* Ita ſumitur, *Job.21.a.38.b. 39.c. Deu.8.c. Iſa.2.c.5.d.10.g.24. Ezec.14.d.19.c.31.a.34.b. Dan.4.b.d. Prov.29.a.30.b. Eccl.27.d. Luc.10.c. 14.c.16.b.18.c.2. Corint.10.b. Apo.2.g.1. Reg.16.b.3. Reg.1.a.* Idē eſt altitudo cedrorum, *Amos 2.c. Habac.3.c.* Et altam facit domum, qui extollitur in ſuperbiam, *Prov.17.c.* Idem eſt exaltare nidum, *Ier.29.d.* Altitudo etiam cordis ſuperbiam indicat, *Ier.48.e.51.a. Pſal.130. Eccl.40.d. Ezec.28.b.e. Dan.5.f.11 f.1. Mach. 1.a.2. Paral.26.c.32 f. Hoſ.13.b. Habac.2.c. Deut.17.d.* Altitudo oculorum Aſſur ſuperbiam diaboli, & hæreticorum deſignat, *Iſa 10 c.37.d Iob.24 d. Eccleſ.3.a.26 b. Pſalm. 130. Prover.21. a. 32 b.* Et altum ſapere, *z* eſt ſuperbire, *Rom 11 c.12.d.* Exaltat mare virgines, *&* quum virgines fatuæ elevantur in ſuperbiam, *Iſa 23.a.* Altitudo diei eſt *aa* ſuperbia, quia mali bonos conculcant, *Pſal.55.* Extollere etiam cornu contingit per ſuperbiam, *Pſal.74 Thren 2 f Zach.1 d.* Et altitudo murorum, eſt ſuperba defenſio vitiorum, *Iſa. 25 d. Ierem.51 e. Deut.3.a Iudit.1.a.* Idem altitudo portarum & turrium, *Iudith.1 a. Iudic.9.g. 2. Paral.27.a. Iſa 2.c Ierem 51.g.* Idem excelſæ civitates, *Iudith.2.d Iſa.26.a.* Excelſus mons, & ſublimis ſignificare poteſt ſuperba dogmata hæreticorum, *Iſa 57.b Ierem 3.b. Ezec.43.b* Et excelſi anguli, *Soph. 1.d.* Et ſublime lignum, quod Deus humiliavit, deſignat vel Judæos, vel ſuperbos, *Ezec.17 g.* Extollunt caput inimici Dei, quum per ſuperbiam adverſus Deum elevantur, & perſequuntur Eccleſiam Dei, *Pſal.12.36.82. Ierem.13.e Sopho.3.c Abdia a.2. Corin.10.b.2. Theſſ. 2.a.* Et elevati dii fortes, ſunt *bb* dæmones per ſuperſtitiones ſe coli facientes, *Pſalm 46.* Elevans faciem Rex Aſſuerus, ſuperbiam indicat, *Eſter.15 r.* Elevatur ſecuris, aut baculus contra ſecantem, quum *cc* diabolus aut hæreticus ſuperbit de naturalibus. *Iſa.10.d. Abdi.a.* Exaltantur in monte ſancto Dei, qui ſuperbiunt in eccleſia, *Soph 3.c.* Exaltantur in ſemetipſis *dd* Judæi dicentes: Patrem habemus Abraham, *Pſal. 65.* Exaltat Lucifer ſolium ſuum

a Gr ſ.1.Re.2. · *b Ori ſ Gen. hom 2. Aug ep 113. 119.120. & ſ. Pſal. 130. Gr ſ Ez.ii.21* · *c Au ſ.Pſ 71.* · *d Au. 12 ſ. Apo.* · *e Gl or.ſ. Ge. 7.* · *f Am ſ.Lu.6. Rup o ſ. Ion.* · *g Gr.3.mo.18* · *h Gl.int.ſu Pſal.105.* · *i Au ſ.pſ.101.* · *k Au.ſ.pſ.131. 140.* · *l Iſy Lev 9.* · *m Phi.2. alle Chry.de Mo,e Gre 1.Re.15.* · *n Hil.ſ.Pſ 40* · *o Org.ſ.Gen. hom 2.* · *Hie.ep Et factum eſt.* · *p Ori ſ ho 1. Am.4.de fide* · *q Au ſ pſ 23.* · *r Hie ſ Hs 11.* · *ſ Ru ſ.Hoſ.11.* · *t Hie.ſ.Iob 38. Gre.30 mo.1.* · *v Hie ſ.pſ.92.* · *x Hie ſ Iſ. 45. & Mich.1.* · *y Hie ſ.Iob.39* · *z Hie ſ. Iſ.23. & ſ pſ. 55.74* · *aa Au.ep. 120 & ſ pſ.55.74.* · *Hie ſ. Iſ 57. & ſ.Ezec. 17. & ſ. pſ. 82.* · *bb Au.ſ.pſ.48* · *cc Hie.ſ.Iſ.10* · *dd Hil.ſ pſ.65.* · *Am ſ pſ.118. ſerm, 16.*

Fides & ſpes. · *Charitas.* · *Baptiſmus.* · *Succurrens Chriſtus.* · *Cognitio myſteriorum.* · *Deſiderium cæleſtis patriæ* · *Concupiſcentia terrenorum.* · *Punitio aut comminatio Dei* · *Chriſti paſſio, & oratio.* · *Elevatio mentis.* · *Bene operando orare* · *Obſervatio legis* · *Myſteria legis reſerata.* · *Exhortatio ad pœnitentiam.* · *Principes gentilium.* · *Superbia.* · *Superba dogmata hæreticorum.* · *Judæi.* · *Dæmones. Hæretici.*

ſium ſuper aſtra, *a* quum ſubjicit ſibi eos, qui erant in gratia, *Iſa.14.d.* Impatiens dicitur exaltare ſtultitiam ſuam, *Prov.14.d.* Altitudo Satanæ *b* eſt ejus ſuperbia, *Apoc.2.f.*

a His. ſ. Iſ. 14. b Ru. a. ſ. 8. 6.

Diabolus tentans.

Exaltans Nabuchodonoſor, quos volebat, deſignat diabolum erigentem malos in ſuperbiam, *Dan.5.e.* Et extollunt caput inimici, quum *c* mali venerantur Antichriſtum, *Pſal.82.* Elevat etiam Nabuchohodonoſor clypeum, quum diabolus tentat, *Ezech.26.b.* Et exaltans Rex Alexander Jonathan, deſignat malos quandoque ex timore extollere bonos, 1. *Machab.14.f.*

c Au. ſ. pſ. 82.

Prædicatio vana hæreticorum.

Exaltare vocem aliquando fit per ſuperbiam, ut 4. *Reg.19.d.* Contra quem exaltaſti vocem tuam? Et per ſtultitiam, *Eccl.21.c.* Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam. Sublimia loquuntur *d* dæmones, ſuperbi, & hæretici, 1. *Reg.2.a.* Et elevatum ſignum in montibus, *e* eſt ſuperba prædicatio hæreticorum, *Iſa.18.a.* Et altus ſermo dicitur Judæorum, & Philoſophorum, qui habent folia verborum ſine fructu veri ſenſus, *Iſa.7.c.*

d Gre. ſ. Re. 1. e His. ſ. Iſ. 18.

Exaltat Deus aliquos in hoc mundo, ut Jeroboam, & Jehu. 3. *Reg.14.b.16.a. Job.30.c. Pſa.88.101. Eccl.36.b.* Et exaltat cornu hoſtium, *Thren.2.f.*

Altum cor, dicitur *f* cor ſecretum, vel alta cognoſcens, *Pſal.63. Eccl.12.d.*

Cœlum.

Altum aliquando ſumitur pro ipſo cœlo, & etiam excelſum. Ut dicitur Chriſtus aſcendiſſe in *g* altum, hoc eſt in cœlum empyreum, *Pſal.67. Item Job 16.d.35.a. Pſal.92.101. Eccl.1.a.25.a.17.d.32.d.33.a.38.c.43.a.51.c. Jere.25.f.31.c.51.f. Thr.1.d.2.b.* Altitudo cœli à terra, ſolet afferri hyperbolicè ad demonſtrandam rerum aliquarum diſtantiam, *Pſal.102. Iſa.55.c. Ezech.10.d.*

f Hil. & Au. ſ. Pſal 63. g Lyr. ſ. pſ. 67

Perſequutiones.

Altitudo maris, graviſſimam ſignificat perſequutionem, *68.106.* Et elationis maris, *h* ſunt perſequutiones infidelium in credentes, *Pſal.92.* Idem deſignare poſſunt elevantes aquæ arcam in ſublime, *Gen.7.c.* Ad idem altitudo ventris inferi, *Eccl.51.a.*

h Au. ſ. pſ. 92.

Hæreſes.

Excelſa, *i* erant loca apud Judæos, in quibus fuerat arca, & tabernaculum, & in eis immolabatur Domino, ut excelſum Gabaa, & Silo, 3. *Reg.3.a.2.Para.1.a.* Dicebantur autem excelſa, Hebraicè Bama, & in plurali Bamoth, non Abana, ut ſcribitur per errorem in editione Septuagmta, *Ezech.16.c.* Excelſa Judæorum dici poſſunt eorum Principes, & Doctores, quos in deſertum adduxit Dominus, eorum confundens doctrinas, & traditiones, *Levit.26.c.*

i His. ſ. Ez. 16. Lyr. ſ. Lev. 26.

Superbia.

Excelſa etiam erant, *k* ubi colebantur idola. De quibus varia fit mentio, ut *Nu.22.g.33.g.3. Reg.12.g.15.b.22.f.4. Reg.12.a.14.a.18.a.23.b.2. Par.14.a.15.d.17.b.20.g.21.c.28.a.31.a.33.a.34.a. Ier.7.g.16.b.32.f. Iſa.15.a.10.d. Ezech.5.a.6.b.16.d. Hoſe.10.a. Amos.7.c. Mich.1.b.3.d.* Solent hæc excelſa deſignare ſuperbiam, & errores hæreticorum. Et excelſa conſuta, ſunt errores hæreticorum malè conſarcinati, *Ezech.6.a.16.b.* Et excelſus urbis locus, ſunt fraudulentæ rationes hæreticorum, *Jer.17.a.*

k His. ſ. Iſ. 15. & ſ. Ier. 17. & ſ. Ezech. 16.

Reſurrectio Chriſti.

Elevare faſciculum coram Domino, *Levit.23.b.* eſt *l* Chriſtum corpus ſuum ſuſcitare.

Elevatio maxillæ, *Jud.15.d.* Eſt *m* exaltatio prædicationis, aut Prædicatorum.

Exaltare cornu, interdum eſt *n* augeri gloriam, & potentiam, 1. *Reg.2.b. Pſa.111.148. Eccl.47.a.*

l Gl. in. ſ. Lev. 23. m Ly. ſ. Iud. 15 n Baſi. ſ. pſ. 28. ho. 2.

Altrinſecus, quære Alter.

Alveus, Ripa.

ALveus eſt vas amplum, quo in balneis utebantur: & eodem nomine dicitur illud cavum fluminis quo aqua fluens continetur. Ripa autem dicitur extremitas terræ, juxta fluvium in alterutra ejus fluminis parte. Raras habent allegorias.

Alveus fluminis Ægypti, in quo inventus eſt Moyſes, *Exod.2.a. Iſa.19.b.* mundanam *o* gloriam deſignare poteſt.

o His. ſ. Iſ. 19.

Alveus fluminis nudatus, ſeu areſactus, deſignare poteſt detectas eſſe hæreticorum, & Philoſophorum fallacias, ut non amplius poſſint eas cupiam ſuadere, *Iſa 19.b. Ezech.30.c.39.e.*

Alveus fluminis, ponitur pro *p* Alveo Euphratis, *Iſa.27.d.*

p Gl in Iſ. 27

Alveus Jordanis, *Ioſ.3.d.4.b.a.* deſignare poteſt *q* vas Sacramenti baptiſmi, ubi continentur aquæ Spiritus ſancti.

q Lyr. ſ. Ioſ. 4.

Sacra ſcriptura.

Alveus torrentis, qui ſactus eſt juſſu Eliſæi, 4. *Reg.3.c.* ſacram *r* Scripturam ſignificat.

r Glo ord ſ. 4. Reg. 3.

Corda Judæorum. Scientia ſæcularis.

Ripa fluminis ſignificare poteſt terrena corda Judæorum, vel ſcientiam ſæcularem, *Geneſ.41.a. Exo.2.a.7.c. Iſa 8.b.*

Utrumque teſtamentum.

Ripa torrentis, deſignat *ſ* utrumque teſtamentum, ubi ſunt ligna multa exemplorum, & doctrinæ, *Ezech.47.b*

ſ His. ſ. Ezec. 47.

Aluvius, quære Venter.

Amalec, Amalecites.

AMalec, id eſt, populus eligens, vel abligens populum, ſeu bibens ſanguinem. Filius Eliphaz è Thamna concubina, nepos Eſau, à quo orti ſunt Amalecitæ.

Spiritus fornicationis.

Amalec interdum deſignat *t* diabolum, præcipuè ſpiritum fornicationis: & Amalecitæ ſunt ipſi dæmones, *Gen.36.b. Exod.17.c. Nu.13.d.14.g.24.d. Deut.25.d. Iud.5.b.6.a.10.e.1. Reg.14.g.15.a.30.a.3. Reg.2.c. Iud.4. Pſal.82. Ier.36.f.38.b.* Contra hunc Amalec continuum bellum nobis indictum eſt, dicente Deo: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & inter ſemen tuum, & ſemen illius.

Affectus pravi.

Amalec, hoc eſt, populus eligeus, deſignat *v* affectus pravos, qui ſecum trahunt omnes animæ vires, quorum memoriam delet Deus in perfectis, 1. *Reg.14.g.* Gignitur affectus pravus, & brutalis ab Eliphaz, hoc eſt, anima à Deo derelicta: è Thamna concubina, id eſt à voluptate. David non accepit regnum Saulis, niſi victo Amalec: ut oſtendatur illos meritò regnare, qui omnem carnis concupiſcentiam devicerint.

t Ori. ſ. Num. ho. 19. & ſup. Iud. ho. 8. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Au. ho. 27 v Geor Vene. cant. 1. to. 7. ca. 36. Phil. 2. alleg. & de congreſ. &c.

Libidinoſi. Caro. Peccata libidinis.

Amalec etiā ſeu Amalecites deſignat *x* brutales homines, & gulæ ac ventri deditos, & terrenis adhærentes. Deſignat etiā ipſam carnē, & peccatū quodcunq; peculiariter autem libidinis in prædictis locis.

x Lyr. ſ. Ex. 17

Amalecites, qui reliquit Ægyptum, deſignat *y* mundum, qui relinquit contemptibiles. 1. *Reg.30.d.* Deſignat etiam ſæculares, qui terrena cuncta ambiendo, quaſi lambunt, dum ſolis temporalibus delectantur.

y Gre. ho. 36

Interpretatur etiam Amalec, juxta Auguſtinum, *z* parturiens, ſive dolens: & in titulo, *Pſalm.52.* ſumitur in bonum pro his, qui nunc inter malos gemunt, & dolent: ut pro Paulo, qui diſcipulos iterum parturiebat.

z Au. ſ. 52.

Aman, Amanites.

Diabolus. Iudas.

AMan, ſive Haman, id eſt, conturbans, vel tumultuans, ſive præparans: Princeps ſub Rege Aſſuero, qui

a Gl. ord. ſup. Eſther. 3.

qui perſequebatur Mardochæum, & Judæos: & demum ipſe crucifixus eſt in trabe, quam Mardochæo crucifigendo paraverat, *Eſther.3.a.5.c.6.b.7.15.a.* eſt manifeſta figura *a* diaboli, qui fideles perſequitur: & quum Chriſtum crucifigendo putavit ſe vincere, tunc ipſe victus, & cruci affixus eſt. Deſignat etiam Judæos perſequentes fideles: & Neronem, & ſimiles tyrannos.

Amana.

b Gr. ſ. can. 4. c Rup 3 ſ. can.

AMana, id eſt, *b* fideles, ſive veritas, aut crudelitas, vel nutrix: nomen montis: de cujus capite coronatur, ſponſa, hoc eſt Eccleſia, deſignat potentes hujus ſæculi. *Cant. 4.c.* Juxta Rupertum, *c* interpretatur nocturna avis. — *Potentes ſæculi.*

Amare, Amor, Adamare, Amicus, Amicitia, Diligere, Charitas, Charus.

d Tullius de inventione.

AMor, *d* mentis ac voluntatis affectum ſignificat, quo vel benè volumus alicui, vel rem aliquam nobis expetimus. Amicitia verò benevolentiæ affectum dicit. Eſt enim amicitia voluntas erga aliquem rerum bonarum, illius ipſius cauſa, quem diligit, cum pari ejus voluntate: & qui ſic ſe amant, dicuntur amici: & hic amor dicitur potius dilectio, quæ eſt amor cum quodam rationis judicio. Adamare autem, vehementiam amoris dicit, ſed fermè in malum, qualis eſt inter carnaliter ſe amantes.

Amor autem interdum eſt amicitia, *Prov.5.d.* In amore ejus delectare. Charitas, *Eccl.9 a.* Utrum amore vel odio. Cupiditas, *Jer.2.e.* Attraxit ventum amoris. Amicus autem aliquando dicitur beneficus, aut cui benefacimus. *Exo.22.b.* Si quis commodaverit amico pecuniam. Cognatus, *Gen.29.c.* Vocatis multis amicorum. Et familiaris, *Jud.15.a.* Tradidit illam amico ſuo. Charus, *Exo.33.c.* Sicut ſolet homo loqui ad amicum ſuum. Datur & amicus fictus, *Eccl.6.b.* Eſt autem amicus ſocius menſæ.

e Ori. ſ. Cant. ho. 1.

Amor *e* eſt quidam ſpiritalis, qui non poteſt eſſe cum carnali, nec poteſt quiſquam duobus teneri amoribus. ſicut nec duobus dominis ſervire.

Amare ſeu diligere, propriè convenit Deo, non ſecundùm quod dicit affectum adventitium: ſed ſecundùm quod amare, eſt velle bene. Nam & intra Divinam eſſentiam, amando producitur perſona Spiritus ſancti. & de creaturis dicitur *Sapien.11.d.* Diligis omnia, quæ ſunt: & nihil odiſti eorum, quæ feciſti. Et dilexit mundum. *Joan.3.b.17.d.* Diligens autem Jacob Joſeph ſuper alios filios, *Gen.37.a.* deſignat Deum patrem diligentem *f* Chriſtum tanquam filium naturalem, ſuper alios, qui ſunt filii per adoptionem. Et dilexit Dominus Iſrael in Babylone, hoc eſt, Chriſtum in mundo, ubi fecit voluntatem ejus, *Iſa. 48.c.* Amabilis Domino dictus Salomon, deſignat Chriſtum dilectum à patre, 2. *Reg.12.f.* Diligit autem Deus approbans, 2. *Reg.12.f.* Et Dominus dilexit eum. Conſervans, *Deut.4.f.* Quia dilexit patres tuos. Largiens, *Deut.7.c.* Diliget te, & multiplicabit te. Prædeſtinans, *Pſalm.46.* Speciem Jacob, quem dilexit.

f Glar ſ. Geneſ. 37.

g Arn ſ pſ. 46.

Diligit Deus ſpeciem Jacob, *g* hoc eſt, beatam Virginem Mariam de ſtirpe Jacob: quæ honor eſt, & decor generis ejus, *Pſalm.46.*

h Baſ pſ. 32.

Diligere dicitur Jeſus prius miſericordiam, deinde judicium, *Pſalm.32.* quia *h* prius vult omnibus benefacere, deinde peccantes etiam juſtè punire.

i Hie. ſ. pſ. 86.

Diligit Dominus portas Sion ſuper omnia tabernacula Jacob, *Pſal.86.* quia *i* diligit Eccleſiam ſuper ſynagogam. Et diligens Iſaac Rebeccam, eſt Chriſtus diligens Eccleſiam, *Gen.24.g.* Eccleſia dicitur dilecta, *Cantic.8.b.* Dilecti etiam Dei dicuntur, qui ſunt indigniori gradu: & qui majora beneficia acceperunt à Deo, *Jerem.11.c.* Et diligens Jacob Benjamin, deſignat Deum eligentem Paulum, *Gen.44.e.*

k Hie ſ Iſa. 43.

Amat Deus peregrinos, eos videlicet, *k* qui terrenis deſpectis, cæleſtia affectant, *Deut.10.d.* Et dilexit Iſrael, *Deut.4.f.7.b.22.c.3.Reg.10.b 2.Para.9.b.Pſalm.77.Ier.12.c.31.a.Baruch.3.d. 4.c. Hoſ. 11.a.14.b.Mala.h.7.a.* Quæ omnia referri poſſunt ad dilectionem Dei erga Chriſtianos. Et dicitur Deus diligere diſcipulos ſuos, & animas, *Ioan.13.a.16.f. Apoc.3.f.d.Iſa.43.b.63.c.*

l Bed. ſ Ge. 25

Diligens Iſaac Eſau, *Gen.25.d.* deſignat *l* bonorum collationem priori populo factam, quamdiu bonus fuit in lege, & oblationibus. Ubi etiam deſignatur Prælatus, qui non recto judicio plus favet malis, quàm bonis. Et amans Samſon Dalilam, *Iud.16.a.* deſignat Chriſtum amantem Synagogam. — *Diligens Deus ſynagogam.*

m Hie. ſ. Ie. 3. & ſ Hoſ. 3. n Hie ſ. Iſ. 21.

Idem Chriſtus dicitur amator mulieris, *m* hoc eſt, ſynagogæ, *Ierem.3.f.* Itidem diligens Hoſeas mulierem dilectam à viro, deſignat Deum diligentem ſynagogam, *Hoſ.3.a.*

Dilecta Dei dicitur Babylon, *n* ſecundùm quod Deus dilexit mundum, *Iſa.21.b.Hoſ.2.d.Rom.9.e.*

Diligere autem mundum prohibetur homini, hoc eſt, diligere vitia mundi, & quæ ſub nomine mundi includuntur, nempe concupiſcentia carnis, & oculorum, & ſuperbia vitæ, 1. *Ioan. 2.c.*

o Hil ſ pſ. 67 p Am de Iſ. 3. Hie. ad princ. q Baſ pſ 114. r Arn pſ. 17.

Amare, aut diligere Deum, ſeu Chriſtum, ponitur paſſim: & ipſe Chriſtus dicitur dilectus à ſponſa, *Cant.1.a.2.b 3.a.* Et adoleſcentulæ diligunt ſponſum, *o* hoc eſt, animæ per ipſum renovatæ, *Pſa. 44.47. Iſa.5.a.* Et dilectus ex dilecto, *p* dicitur Filius ex Patre, *Cant.5.c.* quum dicitur, Dilexi, *q* & non additur quem, intelligitur diligi Deus, qui eſt ſummum bonum. *Pſalm.114.* Et David diligit Dominum, *r* poſtquam liberatus eſt ab amore vitiorum, *Pſal.17.* Diligere veritatem, eſt diligere Chriſtum, qui eſt veritas, *Prov.26.c.Amos.5.d.Mich.3.a.6.b.Zach.8.d.* Diligere autem Deum, interdum eſt appetere, *Pſal.39.69.* Qui diligunt ſalutare tuum. Laudare, *Exod.20.a.* His qui diligunt me. Parere ejus præceptis, *Deut.10.c.* Ambules in viis ejus, & diligas eum. Tendere in eum, *Deut.30.b.* Ut diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Dilectio Dei dicitur fortis ut mors, *ſ* quando pro amore Dei quiſpiam ſe offert ad mortem, *Cant.8.b.*

ſ Ru. ſ Can 7 Hie ſ. Mic. 7.

Diligit Deũ ore, qui promittit ſervare præcepta Dei, quæ tamen tranſgreditur opere, *Pſalm.77.1.Io.3.c.*

Diligere Hieruſalem, eſt amare cæleſtem gloriam, *Tob 13.c.Pſal 25.86.Iſa.66.d. Apoc 20.c* Sit dilecta ſunt tabernacula Dei, *Pſal. 83.* Et diligit videre dies bonos, *t* qui appetit fœlicitatem, *Pſal 33.* — *Amare cæleſtem gloriam.*

t Baſ Pſ. 13. v Arn ſer 20. Pſal 118. x Hie. Mic. 6. y Glo. ordin. Gen. 29. z Arn ſ pſ 98 Gr ſ. Ez. h. 3.

Diligere mandata Dei ſuper aurum, & topazion, *v* plus eſt. quàm cuſtodire mandata, *Pſalm. 118.* Sic diligit miſericordiam, qui non quaſi compulſus, aut ex neceſſitate miſericors eſt: ſed quia hilaris eſt dator, qualem *x* datorem diligit Deus, *Mich 6 c. 2 Corin 9 b.*

Amans Jacob Rachaelem, eſt *y* amplectens vitam contemplativã, eamque activæ præferens, *Gen. 29. d.* ſ Sic diligebat Elcana Annam, 1. *Reg 1.a.* Ad hæc refertur dilectio ſapientiæ. *Prov.14 a.* — *Amplecti vitam contemplativam.*

Diligit judicium honor Regis, hoc eſt, *z* qui honorat Regem, non timebit judicium, *Pſal.98.*

Diligit ſervus Dominum, quum libenter intendit verbis prædicatoris, & ea ſolicita mente cuſtodit, *Exod 31.a.*

Diligit

Anima vel voluptas. Diligit ſervus uxorem, quum *a* amat homo carnem ſuam, aut opera vitæ activæ, *Exod.21.a.* Dilecta etiam uxor, eſt anima ſerviens voluptatibus, vel ipſa voluptas, *Deut.22.c.* — a Am. l. [illegible] in.4.

Amantiſſima, quæ non proderunt *b* ſunt idola, & omnia, quæ homo præfert Deo, *Iſa. 44.b. Amos 5.c.* ut ſi quis amat patrem, aut matrem, plus quàm Chriſtum aut animam ſuam, vel ſeipſum, *Matth. 10.d. Ioan.12.d.* dilectio tamen animæ in bonum interdum accipitur, ut *Prov.19.b.* Qui poſſeſſor eſt mentis, diligit animam ſuam. — b. Gl. in. ſ. Iſa. 44.

Amantiſſima idola, ſunt *c* errores ab hæreticis fabricati, *Iſa.54.b.* Dicuntur etiam amantiſſima uteri, *Hoſ.9.d.* Et amantiſſimæ vineæ, *Amos 5.d.* — c Glo. ſ. ho. 9

Amare primos recubitus, aut ſalutationes, affectum *d* indicat ſuperbiæ, *Matth.23.a. Luc.11.f. 20.g. Ioan. 12.g.3.Ioan.c.* — d Ly. ſ. Ma. 23

Diligit malitiam ſuper benignitatem, *Pſa.51.* qui *e* pro bonis amat peſſima, ſicut dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem, *Ioan.3.c.* Et diligit verba præcipitationis, qui diligit mendacium, aut verba detractoria, vel hæretica: quibus vel ipſe, vel alii præcipitantur in peccatum, aut in infernum, *Pſa.51.* Et diligit manu aperta ſtratum adulterorum, qui *f* apertè defendit vitia, & errores, *Iſa. 57.b. Hoſe. 12.b.* Ad idem referuntur amare mendacium, vanitatem, ſomnia, idola, &c. quæ amant, qui ſua quærunt. De quibus agitur, *Iſa.56.d. Sap.15.a. Pſal.4.10.128. Ier.2.c.8.a. Hoſe.4.d.9.a.12.b. 2.Tim. 3.a. Apoc.22.c.* Et adamans Salomon mulieres alienigenas, deſignat amplectentes ſectas Divinæ ſapientiæ contrarias, *3.Reg.11.a* Et adamare alienos, eſt ſectari hæreticos, *Iere.2.c.* Diligit vinatia uvarum, *g* qui amat traditiones hominum, *Hoſ.3.a.* — e Hil. ſ. pſ. 51. Ar. ſ. pſ. 108. f Hie. ſ. Iſ. 56. 57. & ho. 12. Or. ſ. Rom. 3. g Hie. ſ. Hoſ. 3

Adamare mulierem pulchram bello captam, *Deut.21. b.* eſt *h* amplecti Philoſophiam, quæ non ſit Divinæ legi contraria. — h Gl. ord. ſup. Deut. 21.

Diabolus. Adamans Sichen Dinam *Gen.34.A.c.* typus eſt diaboli, nitentis ad ſe trahere animam ſanctam. Et ipſi dæmones, ſunt qui diligunt afferre in ignominiam protectores Ephraim, *Hoſe.4.d.* Et amatores meretricis, ſunt *i* dæmones, & hæretici, *Ier.3.a. 4.g.5.c.22.e.30.c. Ezech.16.a.d.23.a.c. Hoſ.2.a.3.a.8.c.* Dicitur etiam diabolus amicus, *Hoſ.3.a.* — i Or. ſ. Ez. h. 8 Gr. 38. Mor. 8

Defenſio errorum. Diligit meretrix ſtratum adulterorum, quum *k* hæretici dogmata diabolica defendunt, *Iſa.57.b. Ierem. 5.g.* — k Gl. or. ſ. Iſ. 57.

Diligens vitula trituram, deſignat *l* Judæos amantes colere literam legis, *Hoſ.10.c.* Vel ſecundùm aliam literam, diligens contentionem, ſignificat contendentes contra viros Eccleſiaſticos in ſubverſionem audientium, jugum legis abjiciendo. Diligit etiam tritutam, *m* qui ut in vita mundana, & carnali perſiſtat, libenter graves ſuſtinet labores. Sic gravantur corda in curis, *Luc.21.f.* Diligunt etiam Judæi infantiam, *n* quum literam legis præferunt Evangelio, *Prov.1.c.* — l Hie. ſ. Ho. 10. m Gr. 20. moral. 6. n Bed. ſ. Pro. 1

Deus. Diligere munera, *o* plus eſt, quàm accipere, *Iſa.f.* — o Hie. ſ. Iſa. 1.

Chriſtus. Diligere movere pedes, *Ier.14.b.* eſt *p* non perſiſtere in bono. — p Gl. or. ſ. Ier. 14.

Amicus, à quo petendi ſunt tres panes, *q* dicitur Deus, *Luc.11.a.* Et amicus peccatorum dicitur Chriſtus, *Matth.11.c. Luc.7.e.* quia eorum optabat, & procurabat ſalutem. — q Ber. ſer. de roga.

Angeli. Amici interdum dicuntur *r* Angeli, qui appropinquant, & ſtant adverſus peccatorem, ut eum reſipiſcere faciant, *Pſa.37. Luc.15.a.* Item ſermone Dei *ſ* ſunt amici, qui redarguunt peccatorem *Thren.1.a.* — r Baſ. ſ. pſ. 37. Am. ſ. pſ. 118. ſer 22.

Sermones Dei. Viri perfecti. Amici Dei dicuntur *t* viri perfecti, ut Abraham, Patriarchæ, & Apoſtoli, *Iud.8.c. Pſalm.87.138. Luc. 16.b.* Amici quoque dicuntur *v* Prædicatores, *Iob.40.d. Luc.14.c. Ioan.3.d.11.b.15.b. Iac. 2.d. Sap.7.d.* Et amici facti dicuntur alienigenæ, *Pſalm.107.* Et amici ſponſi dicuntur, *x* qui bonis operibus vitæ activæ vacant: chariſſimi verò, qui vitam contemplativam amplectuntur. Unde amicis dicitur, ut comedant: chariſſimis verò, ut bibant, & inebrientur, *Cant.5.a.8.d.* Amicitia autem Dei, & dilectio ponuntur paſſim, *Neem.13.d. Pſal.59.67.107.126. Eccl.48.b. Iſa.41.c.* — Ar. ſ. pſ. 37. ſ Gl. in. ſ. Tr. 1 t Hil. ſ. pſ. 138. Am. ſ. Lu. 16. v Gr. 33. mor. 22. x & ſ. cant. 5.

Eccleſia. Amica dicitur *y* ſponſa, & ideò pulchra, quia amica, quæ & dilecta dicitur, *Cant.1.d.2.a.4.a.5.a. 6.a.* Dicitur autem amica propter fidem, ſine qua placere Deo nemo poteſt. Dicitur principaliter de Eccleſia, & etiam de ſynagoga converſa: & demum amica ſponſa eſt, quæ ſponſi lucra ſtudioſè, ac fideliter prædicando, conſolendo, miniſtrando conquirit. Et amicæ animæ, *Luc.15.b.* — y Or. ſ. can. ho. 2. Gre. ſ. can. 2.

Synagoga. Homo peccator. Amicus veniens de via, eſt *z* ipſemet homo peccator, qui peccando longè abierat, & venit, cùm redit ad cor, *Luc.11.a.* — ſer. 57. z Ber. ſerm. de roga. 1.

Proximus. Amicus interdum dicitur proximus, *aa* quem debemus benevolentia proſequi. *Exod. 22.a.32.f. Lev.19.c. Deut 15.a.19 b. Iob.31.a.36 d. Prov 3.d.6.a. Eccl.6.a.8.b. Ier.9.b.21.d 27 e Habac.2.c.* Et diligere ſibi ſimile, eſt diligere proximum, *Eccl.13.c.27.c.* Amici etiam dicuntur faventes in bono, *2. Reg. 16.c.3. Reg.5.a.1. Para 27.d. Iob 2.d. 6.c.12.a.* — aa Gl in L. 19

Gentiles & Iudæi. Amici facti Herodes, & Pilatus in paſſione Chriſti, *Luc. 23.b.* deſignant *bb* Gentiles, & Judæos in unam fidem concurrentes: ita ut Gentiles prius crederent, & Judæi ab eis acceptum Chriſtum poſteà remitterent, gloriam ejus confitentes. — bb Amb. Lu. 23.

Philoſophi. Amici interdum dici poſſunt Philoſophi, à quibus petuntur vaſa aurea, & argentea, *cc* quum aſſumitur veritas, quæ in eorum libris invenitur in obſequium fidei, *Exod. 11 a.* — cc Ly. ſ. Ex. 11

Iudæi. Amici aliquando dicuntur Judæi, *dd* qui debebant amare Chriſtum, *Iob.12.a.16.d 19.c.* Et amicus dicitur qui eſt inimicus *Matth.22.b 20 b.26.e. Pſalm.37. Thren.1.a.f. Zach.13.c.* Amicum autem vocat, quòd invitatus ad nuptias ſit: arguit impudentiæ, quod veſte ſordida mundicias polluerit nuptiales, *Matth 22.b.* — dd Hie. ſ. Iob. 40 & ſ. Mat. 22. Gr. ſ. can ho. 8. & ſ pſ 37.

Hæretici. Vitia palliata. Amici Job venientes ad ipſum conſolandum, ſunt *ee* hæretici ſanctam Eccleſiam docere cupientes, *Iob. 2.d.16.d.35.a.42.d. Ier. 9 b.22.d.* Hi ſub ſpecie conſulendi, veniunt ad ſeducendum. His amicis non eſſe credendum *ff* monemur, *Mich.7.a.* Nominantur autem amici, non ex ſua nequitia, ſed ex Eccleſiæ benignitate, vel tales amici ſunt vitia ſpeciem virtutis habentia. — ee Gre. prolo. mor. 12 & 3. mo. 18. 24. ff Hie. ſ. Mi. 7.

Faventes in malo. Amici dicuntur faventes in malo, *Iudic. 14.d. 2.Reg.13.a. Eſther.5.c.* Et tales ſunt amici hujus ſæculi, *Iac 4.b. Prov 14.c 19.a. Eccl.6.a.13.d.41.d. 2.Paralip.19.a.* Cum his amicis *gg* volebat epulari filius ſenior, *Thren.1.g.* — gg Hie. ep. Beatitudinis ad Damaſ.

Dæmones. Chari, & amici animæ peccatricis, *Thren. 1.a.* ſunt dæmones in hac vita eam per illecebras voluptatum in diverſa trahentes, qui tandem eam ſpernunt, & fiunt ei inimici, quum in tenebris exterioribus conſtitutam perpetuis cruciatibus punire non ceſſant. Amicitias autem jungere cum Amorrhæis, *Exod.34.d. Ioſ.23.c.* eſt conſentire dæmonibus.

Charitas idem eſt, quod dilectio: & eſt charitas Dei, qua Deus diligit nos. quæ eſt ipſe Deus: & eſt ipſum

eſt ipſum donum, ſeu habitus charitatis, ſeu etiam gratiæ, quem Deus infundit in cordibus noſtris, per quam anima efficitur amica Dei, filia, & ſponſa. Et vix invenitur, ubi aliquid ipſa deſignet, ſed potius ipſa eſt in Sacramento, ut ait Ambroſius. *a*

Datur autem charitas *b* vulnerans. *Cant. 4. c.* Vulneraſti cor meum, &c. Datur charitas ligans. *Hoſ. 11. b.* In vinculis charitatis traham eos. Charitas languidum facit. *Cant. 2. a.* Amore langueo. Charitas in deliquium inducit, *Pſal.* 118. Defecit in ſalutare tuum anima mea. Charitas etiam dicitur eleemoſyna, ſeu opus charitatis, *2. Cor. 8. b.*

Amor abſconditus, eſt amore illicitus, ut adulterinus, qui abſconditur, ne ob turpitudinem reprehendatur, *Prov. 27. a.*

Amaritudo, Amarus.

AMarus ſapor *d* dulci contrarius, ingratus eſt guſtui, ſicut dulcis eſt gratus. Non enim nutriunt amara, ſicut dulcia, ſed potius ſunt apta ad purgandum: quæ ſi nimia ſint, interimunt. Quamobrem ex eis ſumitur methaphora ad affectus animi, ut ea dicantur amara, quæ animo ſunt moleſta.

Amaritudo animæ Annæ uxoris Elcana, *1. Reg. 1. b.* dolorem *e* ſignificat Eccleſiæ de obſtinatione Iudæorum: & etiam compunctionem de terrenis, quæ impendiunt contemplationem. Et amarus fletus Iſaiæ, deſignat *f* triſtitiam Eccleſiæ ſuper hæreticorum pertinacia, *Iſa. 22. a.* De hac amaritudine dicitur, *Prov. 14. b.* Cor, quod non novit amaritudinem animæ ſuæ, in gaudio ejus non miſcebitur extraneus. *Dolor Eccleſiæ ſuper Iudæos & hæreticis.*

Amaritudo Ezechielis poſt revelationem, *Ezech. 3. d.* deſignat, *g* quòd quantò magis cognoſcimus Deum, & noſmetipſos, tantò amplius dolemus de noſtris malis actibus.

Amaricari ventrem, devorato libro, *Ezech. 3. d. Apoc. 10. d.* deſignat *h* legem Divinam amaram eſſe carnalibus: vel deſignat lectionem Scripturæ eſſe dulcem: ſed operationem laborioſam & amaram: vel labores animæ prædicantis.

Amaræ aquæ deſignare poſſunt *i* legis aſperitatem, quæ per lignum ſapientiæ Chriſti fiunt dulces, quum ad ſenſum ſpiritualem revocantur, *Exod. 15. d.* *Aſperitas legis.*

Significant etiam *k* creaturas, quæ in amaritudinem rediguntur ſui amatoribus. *Creatura.*

Amaræ lactucæ deſignant *l* pœnitentiam, *Exod. 12. b.* Et cum amaritudine celebratur paſcha, ut ſciamus, quomodo placendum ſit Deo. Ad hanc pertinentiæ amaritudinem pertinent, quæ dicuntur *Job 3. a – c. Prov. 14. b. Iſa. 38. c. Jer. 6. g. 13. d. 31. d. Ezech. 3. d. 21. b. 27. e. Matt. 26. g. Luc. 22. g.* *Pœnitentia. Contritio.*

Amaritudines etiam paſchæ, deſignare poſſunt veritatem, quæ odium parit. *Veritas.*

Amaritudo interdum dicitur *m* pœna peccati, & ipſa diſplicentia, qua quis Deum ſibi infenſum reddit, *Prov. 5. a. Iſa. 24. b. Jer. 2. d. Ezech. 27. g. Hoſ. 14. a. Mac. 9. a.* *Pœna peccati.*

Ad amaritudinem dicuntur *n* concitare Deum, qui faciunt, quæ diſciplicent, unde mereatur à Deo puniri, *Hoſ. 14. a.*

Amaritudo ſæpè *o* tribulationes ſignificat, *Deut. 29. c. Ruth. 1. d. 4. Reg. 14. g. Jud. 5. c. Job. 3. d. 9. b. 13. d. Prov. 27. a. Jer. 15. d. Thren. 1. b. 3. b. Amos. 8. c. Soph. 1. d. Apoc. 8. d.* Eaſdem tribulationes ſignificant amaræ aquæ, *Exod. 15. d.* Et amariſſimus botrus deſignat perſequutiones Judæorum in Chriſtum, *Deut. 32. e.* Deſignat etiam amaræ aquæ paſſionem Chriſti. Et amaritudo, ad quam adduxit Deus animam Job, *p* deſignabat paſſionem Chriſti, *Job. 27. a.* Amaræ etiam aquæ ſunt *q* vita nova in Chriſto, quæ amara eſt inchoantibus. *Tribulationes. Paſſio Chriſti. Vita nova in Chriſto.*

Amaritudo quandoque dicuntur *r* verba maledica, iracunda, & moleſta quæcunque: & amari, qui moleſti ſunt, & iracundi: inſidiæ quoque amaritudinis rationem habent. De his. *Pſ. 9. 63. Eccl. 7. d. Eccl. 29. d. Hoſ. 12. a. 2. Mach. 6. b Epheſ. 4. d. Col. 3. d. Heb. 12. d. Iac. 3. a.* *Verba maledica. Inſidia.*

Amara gens, ſunt dæmones, *Hab. 1. b.* Et amaritudo, qua diabolus involvitur, *ſ* eſt pœna æterna, *Job. 3. a.* Et amaritudo, ad quam Ægyptii perducebant filios Iſrael, ſignificat crudelitatem dæmonum erga bonos, *Exod. 1. c.* Et dæmones dicuntur aves devorantes morſu amariſſimo, *Deut. 37. d.* Sic amaritudo pertinet *t* ad peccatum, & malum, *Iſa. 5. e. Hoſ. 12. d.* Unde malitia Hieruſalem dicitur amara, *Jer. 4. e. Thren. 1. b. g.* Et Simon magus erat in amaritudine: nec pertinebat ad columbam, quæ eſt ſine felle, *Actor. 8. c.* *Dæmones. Pœna æterna. Peccata. Triſtitia & ira.*

Amaritudo ſæpè *v* triſtitiam, ac etiam iram deſignat à quibus abhorret animus, tanquam re moleſta, *1. Reg. 1. b. 22. a. 30. b. 2. Reg. 17. b. 19. f. 4. Reg. 4. d. g. Eſther. 4. a. Job. 2. a. 17. a. 21. c. 23. a. 27. a. Prov. 31. a. Sap. 8. c. Eccl. 7. b. 21. b. 30. c. 31. d. Iſ. 22. a. 35. b. Hoſ. 4. a. Amos. 6. d. Mich. 1. d.*

Amara mors dicitur, *1. Reg. 15. g.* quum *x* non ſine carnis triſtitia voluptates, & concupiſcentiæ necantur in nobis.

Amarias.

AMarias, id eſt, ſermo *y* Domini, vel dicit Dominus, aut celſitudo Domini: filius Ezechiæ, pater Godoliæ, proavus Sophoniæ Prophetæ: per quem deſignatur per verbum Domini fieri Prophetas, *Soph. 1. a.*

Amaſa.

AMaſa, id eſt, populu a parcens, ſive populum tollens, vel populum elevans: Princeps exercitus Abſalom contra David patrem ejus: qui occiſus eſt per inſidias à Joab, *2. Reg. 17. f. 20. c.*

Amaſias.

AMaſias, id eſt, fortitudo Domini, filius Joas, Rex Juda, pater Azariæ, fuit captus à Joas Rege Iſrael in prælio, *4. Reg. 12. d. 14. b. 2. Par. 25. a.*

Fuit alius Amaſias Sacerdos Bethel, adverſarius Amos, *Amos 7. c.* Interpretatur robuſtus, & rigidus: deſignat hæreticos rebelles, & feroces qui Eccleſiaſticum virum, & verè Prophetam vetant Dei verba, & doctrinam proferre, & errantem populum corrigere prohibent.

Amathi.

AMathi, id eſt, *aa* veritas, pater Jonæ Prophetæ: deſignat Deum patrem Chriſti quaſi columbæ, *Jona 1.* *Deus pater.*

Ambidexter.

Ambi-

a Am. de vir. b Ricar. de S. Victo. de vulnerata charitate. c Be. ſ. Pro. 27. d Ariſt. de ſenſu, & ſenſibus 4. & problem. ſectio 4. e Gr. ſ. 1. Re. 1. f Hie. ſ. Iſ. 22. g Gr. ſ. Ezec. ho. 10. h Au. ſ. Pſ. 4. & ſ. Apo. & Ru. 4. de operibus Spiritus ſancti 13. & 6. ſ. Apoc. i Ori. ſ. Exod. ho. 7. & ſ. Ier. ho. 8. Au. ſer. 91. Bed. ſ. Exo. 15. k Am. 1. de Sacramentis 4. l Ori. ſ. Nu. h. 23. & Iere. ho. 11. Gre. 4. mo. 21. Bed. ſ. Pro. 14. Hier. 1. adve. Pela. m Ori. ſ. Iere. ho. 13. n Hie. ſ. Ho. 14. Ter. adv. Iud. o Gr. 5. mo. 2. Bed. ſ. Pro. 27. p Hi. ſ. Iob. 27. q Gre. Niſſen. de vita Moſis. r Ori. ſ. Ro. 3. ſ Gr. 4. Mor. 10. t Hie. ſ. Iſ. 15. Orig. ſ. Exo. ho. 14. Aug. ſ. Io. tra. 6. v Gl. in ſ. Iſa. 22. x Gr. ſ. 1. Reg. 15. y Hie. ſ. Soph. 1. z Hie. ſu. Amos. 7. aa Hie. ſ. Ion. 1.

Sancti. Ambidexteri dicuntur, qui utraque manu pro dextera utuntur, qualis fuit Ehud Judex Iſrael, qui occidit Eglon Regem Moab. *Jud.3.b* Poſſunt deſignare Sanctos, *a* quia omnia opera habent dextera Principem hujus mundi in ſe occidentes. Sicut è diverſo diabolus ambiſiniſter dici poteſt, qui nil dexterum, ſed omnia agit ſiniſtra.

Ambidexter etiam dici poteſt, *b* qui fortiter agit, tàm in proſperis quàm in adverſis.

In malum erant ambidextri filii Benjamin, *Jud.20.b.*

a Orig. ſ. Levit. hom 3. Chry. in Iob, & Abra. b Caſſi. colla. 6. c. 10.

Ambigere, Ambiguum, quære dubitare.

Ambire, Ambitus, Ambitio.

Ambire in corporeis rebus eſt circuire: & ambitus, & circuitus, vel converſio. Per metaphoram verò ambiunt, qui Magiſtratum affectant, qui hujus gratia homines prenſare ſolebant. Ambitio autem eſt ſtudium, cupiditaſque honorum. Sic ambiebat Jaſon frater Oniæ ſummum Sacerdotium, *2. Mach. 4.* Sumitur etiam ambitio pro pompa, ſeu majeſtate, ut ambitio, qua combuſſerunt ſuper corpus Aſa Regis aromata, *2. Paral.16.c.* Et ambitio Agrippæ & Benices, pompa aut majeſtas, *Actor.25.f.* Et ambitio nuptiarum filiorum Jambri, *1. Mach.9.d.*

Ambiunt ſexaginta fortes lectum Salomonis, *Cantic.3.c.* quum *c* mentem ſanctam, in qua Chriſtus quieſcit, verbis, & exemplis viri ſancti muniunt: quibus ab aditu mentis venientes hoſtes repellunt, dum ipſam mentem, exemplis ſuſtentant, & ſcriptis erudiunt.

c Gr. ſ. cant. 3.

Ambiens linea duodecim cubitorum utramque columnam templi, *3.Reg.7.b.* virtutem *d* doctrinæ Apoſtolicæ deſignabat. Vel futurum judicium per opera miſericordiæ, per quæ boni & mali examinabuntur.

Ambiens funiculus triginta cubitorum gyrum maris ænei, *2 Paral.4.a.* obſervantiam *e* mandatorum indicabat.

Ambiens Jeroboam exercitu ſuo exercitum tribus Juda, *2. Para.13.c.* typus eſt inſidiantis diaboli.

Ambientes filiæ Paleſtinarum per gyrum Hieruſalem, *Ezech.16.g.* ſunt *f* ſectæ hæreticorum obſidentes Eccleſiam.

Ambitus murorum, *Prov.25.d.* cuſtodiam, *g* ſilentii.

d Gl. ord. ſ. 3. Reg. 7. Rup. ſ. 3. Reg. 19. e Gl. ord. ſ. 2. Par. 4. f Gl. ord. ſup. Ezech 16. g Gl. ord. ſup. Prov 25.

Ambulare, Incedere, Perambulare, Deambulare, Gradi, Ingredi.

Ambulare, dicit motum progreſſivum animalium, præcipuè hominum: cui cognata ſunt verba in titulo poſita, licet nonnulla aliquid diſcriminis habeant.

Præſtans Deus auxilium. Ambulare propriè non competit Deo, *h* qui eſt ubique, nec ullo continetur loco, ſed omnia replet in omnibus, & ſupra omnia exiſtens. Sed per Methaphoram dicitur Deus ambulare in populo ſuo, quum eis impertitur auxilium gratiæ ſuæ, *Exod 33.c.34.b. Levit.26.b. Deut. 23.c.* Et ambulat ſuper pennas ventorum, quum *i* elevatur in mentibus Prædicatorum, & perfectorũ, *Pſalm.13.103.* quum autem dicitur ambulare Deus ſuper pennas ventorum, deſignatur velocitas, & penetratio verbi Dei omnia ſuperantis, & comprehendentis. Ambulat etiam ſuper pennas ventorum, ſecundùm quod ejus charitas ſuperat omnes virtutes charitatis, quæ in mentibus fidelium inveniuntur. Nam ipſe, cùm inimici eſſemus, dilexit nos, & redemit. Et dicitur ambulare, & deambulare ſuper excelſa terræ, *k* quum ambulat, & deambulat in juſtis, *Amos.4. d.* Dicitur etiam ambulare, quum per ſanctos Prædicatores de loco ad locum tranſit.

h Orig. ſ. Levit. hom 16. Euch. ſer. ſpir. 1. i Au. ſ. pſ. 103. & de eſſen. Divin. Ambro. ſer. 16. k Eu. ſer. ſpirit. 1.

Deambulat Deus in paradiſo, *l* quum legimus Scripturas, *Gen.3.b* Deambulabat etiam, quum ad primos parentes judicandos jam veniret: & quaſi movebatur in eis præſentia Dei, quando *m* etiam ipſi ſtabiles in ejus præcepto non erant. Et inſtabilis ejectio illorum de paradiſo, oblationem Divini auxilii deſignabat.

l Am. epi. 41. & de Par. 14. m Aug. 2. de gen. cont. Manich 16.

Converſus Chriſtus in Eccleſia. Deambulatio quoque Dei in paradiſo, *n* eſt converſatio Chriſti in Eccleſia, *Gen.3.b.* Et deambulatio Iſaac per viam putei videntis, & viventis, *Gen.24.g.* deſignat inceſſum Chriſti per viam humilitatis paſſionis ſuæ, in qua varia diverſis modis iterando, quaſi deambulando pertulit. Et ambulavit Deus inter nos, hoc eſt, *o* Chriſtus aſſumpta humanitate, *Lev.26.b.* Ad hæc referuntur ambulatio Chriſti in templo, *Joan.10.d.* Et per ſata, *Marc 2.d. Luc.13.g.* Et juxta mare Galilææ, *Marc 4.c.* Et ambulavit Chriſtus mœrens, cùm lugeret *p* peccata noſtra, *Iſa.57.d.* Ambulare dicitur in medio candelabrorum aureorum, *q* ſecundum quòd omne protegit, & examinat, *Apoc. 2.a.*

n Bed. ſ. Ge. 3. Eu. ſe. ſpir. 1. o Iſi. ſ. Le. 26. p Hie. ſ. Iſ. 57. q Ru. 2. ſ. Ap.

Graditur Dominus ſuper fluctus maris, *Job.9.a.* quia *r* quum ſe procellæ perſequutionis erigunt, miraculorum Dei obſtupefactione fractione franguntur. Et etiam cùm *ſ* calcat ſuperbos: & cùm inquietos, elatos, & turbidos ad manſuetudinem reducit. Graditur etiam ſuper excelſa terræ, quum *t* ſuperbos humiliat, *Amos. 4.d.* Et quum deſtruxit Judæos ſuperbos.

r Hie. ſ. Iob 9. ſ Au. ſ. pſ. 93. Gre. 9. mor. 5. t Ru. ſ. Amos 4.

Succurrens Chriſtus in tentationibus. Ambulat Jeſus ſupra mare, *Joan.6.a.* quum *v* ſuccurrit in gravibus tentationibus. Et quia vicit omnes noſtras tentationes. Et ambulavit ſolus: quia *x* ſolus paſſus eſt, ut Redemptor, *Matt.14.c. Mar.6.e.* Et ambulavit in directione ſua, *Iſa 57.a.* quum recto itinere aſcendit ad patrem. Et graditur furor Domini ad aperiendum, Iſa. *51.e.* quum *y* Chriſtus, devicto diabolo, per paſſionem ſuam, aperuit januam vitæ. Et dicitur gradi in multitudine fortitudinis ſuæ, *Iſa 63.* Deambulans autem Mardochæus quotidie ante veſtibulum domus Virginũ, eſt Chriſtus cuſtodiens Eccleſiam, *Eſther.2.b.*

v Cy. 3. ſ. Io. 23. x Or. ſ. Ma. 14. Hil. ſ. Matt. can 14. y Hi. ſ. Iſa 38. 17.

Convertens Deus dura corda. Deambulat Deus in noviſſimis abyſſi, *Job.38.b.* quum *z* nequiſſimorum corda hominum convertit & deſperatas mentes tangendo mirabiliter reformat. Et Chriſtus deambulavit in noviſſimis abyſſi, quum in inferno inter mortuos liber fuit, & omnia penetravit.

Ambulavit Jeſus occultè, *Joan 1.c.11.g.* quum *aa* non manifeſtabat ſuam Deitatem, ſed ambulabat in carne manifeſtatus.

z Gr. 19. mor. 6. 7. Hie. ſ. Iob 38. aa Gl. in. ſ. Io. 1. bb Hie. ſ. Iſa. 27.

Tranſitus Chriſti ad gentes. Gradi dicebatur Deus ſuper vineam in prælio, *Iſa. 27.a.* quum *bb* deſtruxit ſynagogam.

Deambulans Eliſæus in domo, ut ſuſcitaret puerum, *4. Reg.4.f.* deſignavit *cc* Chriſtum tranſeuntem à Judæa ad Gentes. Sic ambulabat Chriſtus in Galilæa relictâ Judæâ, *Joan.7.a.*

Opera Chriſti. Greſſus Dei dici poſſunt *dd* opera Chriſti in humanitate, facta ab ejus incarnatione uſque ad aſcenſionem & etiam adventus, vel viſitatio Dei, *Pſalm. 67.* Et greſſus dilatati ſunt, *ee* vel opera Chriſti, vel ſenſus Eccleſiæ ſub ejus poteſtate dilatati, *Pſal. 17.*

Ambulat Deus contrario furore adverſus malos, *Levit.26.c.* Et *ff* præcipuè adverſus Judæos, quando ultimò eorum deſtruxit civitatem.

cc Gr. 9. mor. 31. dd Ar. & Hil. ſ. pſ. 67. Aug. de eſſen. Divin. ee Hie. ſ. pſ. 17. Eu. ſer. ſpir. 1. ff Gl. ord. ſup. Lev. 26.

Ambu-

a Hie. ſ. Za. 3. b Ar. ſ. pſ. 84.
Protectio Angelorum. Ioannes præcurſor.

Ambulare dicuntur *a* Angeli, quando nos protegunt & etiam quum miniſtrabant Chriſto. *Zac. 3. b.* Ambulavit juſtitia ante Chriſtum, *Pſalm. 84.* quum *b* præcurſor Joannes baptiſta miſſus eſt ante ipſum Chriſtum.

c Hie. ſ. Mic. 6.
Sectari præcepta Dei.

Ambulare cum Deo, eſt ejus veſtigia, ſeu præcepta ſectari, & amicum eſſe Dei, ut Enoch, & Noe, *Geneſ. 5. c. 6. b.* Ambulare autem ſolicitè coram Deo, *Mich. 6. c.* videtur *c* dari in præmium facienti judicium, & diligenti miſericordiam, vel potius eſt præceptum, quo jubemur omni hora paratos eſſe ad exequenda patrisfamilias mandata. Sed in præmium datur ambulare cum Chriſto, quum dicitur *Apocal. 3. a.* Ambulabunt mecum in albis, quoniam digni ſunt. Non ambulant autem cum Chriſto, qui ab ejus fide diſcedunt, *Joan. 6. g.* Ambulare etiam in nomine Domini, eſt ejus præcepta ſequi, *Ierem. 3. f. Zach. 10. d.* Et ambulare poſt Dominum, aut poſt Chriſtum, *Iſai. 45. c. Hoſe. 11. d. Mich. 4. b.*

d Gr. ſ. 1 Re. 2.
Placere Deo.

Ambulare coram Deo eſt placere in omnibus Deo, ut Abraham, *Gen. 17. a. 48. c.* Et ambulare coram Chriſto Dei, eſt *d* ea, quæ Chriſto accepta ſunt, operari, *1. Reg. 2. g. 3. Reg. 8. c. 4. Reg. 20. a. 23. a. 2. Par. 6. c. 34. g. Malach. 3. d. Coloſſ. 2. b.*

e Hil. ſ. pſ. 64.
Iudas. Iudæi.

Qui ambulavit cum conſenſu in domo Dei cum Chriſto, *Pſal. 54.* dicitur *e* vel de Juda proditore, cùm Chriſtum ut diſcipulus ſectabatur: vel de populo Judæorum, qui cum eo converſabantur in templo, quem poſtmodum occiderunt.

f Ori. ſ. Ro. 13. g Ambr. 1. de Abra. 7. h y Lev. 26. h Ori. ſ. pſ. 36 hom. 5. Aru. ſ. pſ. 118. Au. ſ. pſ. 127. i Hie. Iſa. 2. k Am. ſ. Lu. 1. Or. ſ. Nu. ho. 12. l Gr. ſ. 1 Re. 6. m Hie. ſ. Iſ. 35. Ori. ſ. Iſ. ho. 6.
Bene operari.

Ambulare abſolutè, eſt operari in hac vita, ſive benè, ſive malè, peculiariter tamen dicitur de bona operatione, ut *Ierem. 10. d.* Scio, quia non eſt hominis via ejus. nec viri eſt, ut ambulet & dirigat greſſus ſuos. Ambulare autem honeſtè, ſicut in die, eſt *f* benè operari in lege Domini, *Rom. 13. d. Pſalm. 118. 1. Theſſal. 4. e.* Et ambulare in die, eſt cum gratia & benè operari. & Chriſtum, qui eſt lux vera, imitari, *Ioan. 11. b 12. e. 1. Ioan. 2. a.* Sic ambulare in lumine vultus Dei. *Pſalm. 88.* Et ambulare rectè, & cum confidentia, *g* eſt operando virtutes, ſine hæſitatione incedere: & hi erecti incedere dicuntur, & iter rectum ambulare, *Levitic. 26. b. Iob 8. a. Proverb. 14. a. Eccleſi. 51. c. Iſa. 56. a. Mich. 2. c. 3. c. Malach. 2. b. Galat. 2. c.* Et ambulare ſuper baculum, eſt benè operari. *Exod. 21. b.* Perambulans autem Abraham terram, eſt exercens omnem virtutem, *Geneſ. 13. d.* Et ambulans Jacob in via, deſignat *h* viatores viæ Chriſti, qui ambulare dicuntur per fidem, & in viis Domini, & in lege Domini, ſicut etiam ambulant Apoſtoli docentes legem Dei, *Gen. 28. d. Exod. 16. a. Deut. 10. c. Pſalm. 31. 36. 118. 123. 142. 3. Reg. 8. a. Prover. 6. c. 8. c. 9. b. Iſa. 30. g. 33. c. 40. g. Ierem. 6. d. 7. f. Paruch. a. c. Hoſ. 11. d. 14. d. Zachar. 3. b. 1 Mach. 6. e.* Ad eadem refertur ambulare dignè Deo, *Epheſ. 4. a. 1. Theſſal. 2. c.* Et ambulare ſincerè, *Tob. 3. a.* Porrò quum dicitur, *Iſa. 2. a. & Mich. 4. a.* Docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis ejus: ſciendum *i* eſt eadem præcepta dici vias, & ſemitas: Sed in docendo ſunt viæ, in ambulando verò ſemitæ. Quia tunc earum percipitur difficultas. Gradi via regia, eſt ſervare mandata. *Numer. 20. c. 21. f.* Incedere in mandatis Domini, eſt benè operari: incedere verò juſtificationibus, *k* eſt benè judicare, *Luc. 1. a.* Ad quod etiam referri poteſt ambulare in judiciis Dei, *Pſalm. 88.* Gradiuntur etiam itinere uno, *l* qui ambulant ſimplici intentione, ut vaccæ gradiebantur, *1. Reg. 6. c.* Ambulant liberati per viam directam, *m* quum converſi ex gentibus ambulant per Chriſtum ad Patrem, *Iſa. 35. d.* Ut cæci per vias, quas ignorabant, *Iſa. 42. c.* Et ambulant claudi, cum relicto peccato ſtabili gradiuntur pede, *Matth. 11. a. 15. c. Luc. 7. c. Pſalm. 113. Jerem. 10. a.* Ad idem ambulans paralyticus, *Mar. 2. b. Joan. 5. b.*

n Or. ſ. Exod. hom. 6. o Bed. ſ. Ex. 5.
Tranſire per tribulationes. Pœnitentia.

Ambulantes filii Iſrael per ſiccum in medio maris, *Exod. 14. d. 15. c.* deſignant *n* eos, qui baptizantur & tranſeunt per tribulationes, non declinantes ad dexteram, neque ad ſiniſtram.

Ambulare tribus diebus in ſolitudinem, *Exod. 5. a. 15. f. Num. 33. a.* eſt *o* tres partes pœnitentiæ implere, vel credere, & confiteri reſurrectionem Chriſti tertio die factam, vel confiteri myſterium Trinitatis. Vel mundari ab omni inquinamento carnis, animæ, & ſpiritus. Vel purificare dicta, facta, & cogitata. Ambulans etiam Achab demiſſo capite, humilitatem deſignat pœnitentiæ, *3. Regum 21. g.* Ad idem facit ambulare cum lugentibus, *Eccleſiaſtici 7. a.* Et ambulare triſtem coram Domino, *Malach. 3. Job 30. d. 2 Reg. 15. f. Ierem. 41. b. Eſther. 4. a.*

p Aug. ſ. Ioan. tract. 27. q Gr. ſ. 1. Re. 8. r Hie. ſ. Za. 1. ſ Bed. ſ. Prov. 30.
Prædicare. Imitari bonos.

Datur ambulare in innocentia, *Pſal. 25. 83. 100.* Et ſimpliciter, *Prov. 2. b 10. b. a. 28. c.* Et in timore Dei, *Neem. 5. b.* Et ambulat ex præcepto Chriſti, *p* qui obſervando præcepta ad Deum per dilectionem tendit. *Joan. 5. b.*

Ambulare in viis Samuelis, eſt *q* exercere officium prædicationis, *1. Reg. 8. a.* Et ambulare in viis David, eſt imitari bonos, *4. Reg. 22. a. 2. Par. 17. a.* Perambulant quoque terram *r* Apoſtoli, & Prædicatores docendo verbis, & exemplis, *Zach. 1. c.* gradiuntur autem bene tria, *ſ* nempe leo ſignificans Chriſtum, & gallus Prædicatores, & aries ordinum Sacerdotum bonis exemplis gregem inſtruentium, *Prov. 30. d.* Et gradiens Rex ad populum, eſt præbens exempla minoribus, *1. Reg. 12. a.* Sic incedens Pontifex ornatus, *Exod. 39. Eccleſ. 45. b.*

t Or. ſ. Lu. ho. 31. v Hie. ſ. Iſa. 2. x Au. ſ. pſ. 85.
Vincere dæmones. Vivere ſecundùm Evangelium.

Ambulare ſuper aſpidem, & baſiliſcum *t* eſt ſuperare dæmones, *Pſalm. 90.*

Ambulare in lumine vultus Dei, *v* eſt ſecundùm doctrinam Evangelicam vivere, *Pſalm. 88.* Idem ambulare in lumine Domini, *Iſa. 2. b.* Et ambulare in lumine Eccleſiæ, *Iſa. 58. a.* Ambulare autem in veritate, *x* eſt vivere ſecundùm veritatem vitæ, & doctrinæ: ambulare per Chriſtum, qui eſt veritas, *Joan. b. Pſal. 85.* Ad idem refertur, ut filios lucis ambulare, *Epheſ. 5. b.*

y Gr. 17. mor. 11.
Fortitudo in tribulationibus.

Ambulans Petrus ſuper aquas, *Matth. 14. e.* fortem in tribulatione aut tentatione deſignat. Vel deſignat ſeipſum, *y* & alios Prædicatores calcaturos, aut ſubjectos habiturus potentes, & mundanos ad fidem venientes. Ponitur autem ambulare in medio tribulationis, *Pſalm. 24. 41. 42. 131.* Et ambulare in igne, *Iſa. 41. a. Dan. 3. c.* Et ambulare vias aſperas, *Baruch. 4. e.* Sed incedunt armati filii Iſrael per plana, & campeſtria Hierico, *Ioſ. 4. c.* Et bellatores à latere dextero, & ſiniſtro Regis David. *3. Reg. 16. b.*

z Ar. ſ. pſ. 118. Am. ſ. Pſalm 118. ſer. 6.
Tendere ad cœleſtia.

Ambulare in latitudine, *z* eſt liberum eſſe ab anguſto affectu carnis: aut dilatato corde per charitatem extendi ad cœleſtia, *Pſalm. 21.* Et ambulant erecti, qui liberati ſunt à jugo ſervitutis peccati. *Lev. 26. b.* Ambulant autem boni, & non deficiunt: quia perveniunt ad bravium fœlicitatis, *Iſa. 40.* Et ambulabunt boni in fœlicitate, ſinguli in calle ſuo, ſecundum diverſos gradus fœlicitatis, *Ioel. 2. d.*

aa Gl. int. ſ. Hebr. a.
Penetrare myſteria.

Incedere uſque ad interiora velaminis, *Hebr. 6. d.* eſt *aa* penetrare myſteria intra literam latentia, & beatitudinem nobis velatam.

bb Hie. ſ. Ez. t Gre. ſ. Eze. hom. 3. 4.
Contemplatio. Cognitio ſui.

Ambulant animalia ante faciem ſuam, *Ezec. 1. c.* quum Sancti *bb* ea quæ reliquerunt, nullo jam appetitu reſpiciunt: & in æternis, quæ appetunt ſub contemplationis ſuæ oculos boni operis pedē ponūt Vel ambulant coram facie ſua, qui ſibi ſemper præſentes ſunt, & omnia conſiderant nec aliter ſua judicant,

cant, aliter aliena. Gradiebantur autem animalia, ubi erat ſpiritus impetus: quia ſemper Sancti ſequuntur impulſum Spiritus facti ad virtutes, & non dæmonis ad vitia.

Ambulant rotæ cum animalibus, *Ezech.1.a.* quia *a* ſacra Scriptura ſequitur proficientes: & ſi animal ambulet, hoc eſt, bene vivendi ordinem quærat, totum bene vivendi progreſſum in ea inveniet. — a *Gre.ſ. Eze. ho.7.*

Sapientes. Incedentes retrorſum Sem, & Japhet, *Gen.9.d.* deſignant *b* ſapientes, qui recordantur præteritorum, & futura proſpectant. — b *Am. de Noe. 31.*

Ambulare in novitate vitæ, *c* eſt proficere in ea vita, quam Chriſtus dedit in baptiſmo, quod eſt dignè ambulare in dilectione, & ſpiritu, aut ſecundùm ſpiritum, *Rom.6.a.8.a. Gal.5.c.6.a. Ephe.4.a.5.a.* — c *Ori ſ. Ro. 8. Amb.ſ. Ro.6.*

Ambulant Principes ſuper terram, *Eccl.10.b.* quum *d* multos dignitate virtutum plenos nullus honor erigit, ſed ſumma hic adverſitas velut indignos deorſum premit. — d *Gr. 31. m. 18*

Virtus Euchariſtiæ. Ambulans Elias in fortitudine cibi ab Angelo ſibi oblati, virtutem Euchariſtiæ indicavit, *3.Reg.19.b.*

Ambulantes duo pariter, ſunt *e* Judæi, & Gentiles in unam fidem convenientes, *Amos.3.a.* — e *Hie ſ. Am. 3*

Ambulare per viam vinearum, *Job.24.c.* eſt *f* non declinare à rectitudine fidei & bonorum actuum quæ ſunt in Eccleſia. — f *Gregor. 16. mor. 30.*

Vivere ſecundùm legem Dei. Ambulant in tenebris in lumine lucem æ Dei *g* qui in hac vita vivunt ſecundùm legem Dei, *Job.29.a.* Ambulare quoque tota nocte uſque ad lucem, videtur deſignare continuationem bonorum operum uſque ad finem vitæ, *1.Reg.31.d.2.Reg.2.g.* Progreditur autem ſponſa ſicut aurora conſurgens, *Cant.6.d.* quando membra Eccleſiæ relinquentia peccatorum tenebras, ad lucem juſtitiæ tranſire deſiderant. — g *Gr. 19 mor. 9. & ſ. Can. 6*

Malè vivere. Ambulat homo cum animalibus *h* extimativa, phantaſia, & cogitativa, quibus utitur in juventute: qua ætate mundi, quæ cœpit à diluvio, animalia conceſſa ſunt in cibum, & animalium ſacrificium eſt indictum, *Gen.9.a.* — h *Geor. Vene. Can. 1 c. 6. c. 15.*

Ambulat in medio umbræ mortis, *i* qui per hujus ſæculi obſcuritates, peccata, & ignorantias graditur, *Pſa.22.* Ambulant autem in tenebris quaſi in luce, *Job.24.c.* qui ſic ſunt læti in præſenti cæcitate, ac ſi jam æternæ patriæ luce perfruerentur. Deambulationibus in tenebris, aut in cæcitate in malum, agitur, *Pſa.81. Iſa.9.50.d.59.b. Sopho.1.d.1. Joan.2.b.* — i *Hie. ſ. pſ. 22.*

Vivere in hac vita. Ambulant per ſemitam, per quam non revertentur, *k* viventes in hac vita, *Job 16.d.* Sic dicitur aliquis gradi ſuper humum, *Deut.6.b.12.a.* Idem ambulare fiducialiter in via, *Prov.3.c.* Ad idem referri poſſunt, *Gen 33.c.2.Reg.16.c.4.Reg.2.b.Tob.5.a.Eccl.10.a.Sap.15.d.Iſa.26.b.Luc.24.b.* — k *Gre. 16. mor. 10.*

Inquietudo conſcientiæ. Deambulat in aula Regis Babylonis, ut Nabuchodonoſor, *Dan.4.f.* ille, *l* quem conſcientia dum remordet, inquietat: quem de ficta humilitate ſua conſcientia accuſando fatigat. — *Gr 13. mo. 14.* l *Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 30.*

Deſideria hominis. Opera. Senſus. Greſſus hominis, dici poſſunt *m* deſideria hominis, *Job.31.a.* Et greſſus filiæ Principis, *Cant.7.a.* ſunt *n* opera virginis: & profectus meritorum Eccleſiæ. Et in univerſum greſſus, ſunt opera: quæ quum ſunt bona, diriguntur à Domino: quum mala reguntur à diabolo. De his *Job.14.d.18.b. Pſa.36.72.118.139. Prov.4.b.d.5.a. Iſa.59.b. Jer.10.d. Hebræ.12.d.* Et egreſſus perficiendi, ſunt ipſi ſenſus, *Pſa.16.* — m *Greg. 21. mo. 4. 7.* n *Am. de inſti. vir. & ſ. pſ. 118. ſer. 7. Ori ſ. pſ. 36. ho. 4. Hie. ſ. pſ. 16.*

Turpe lucrum. Ambulat animal ſuper manus, *Lev.11.d.* quum *o* quis turpis lucri cauſa, alicui manus imponit. — o *Iſ. ſ. Lev. 11*

Abuti Evangelio. Ambulans volucris ſuper quatuor pedes, *Lev.11.d.* deſignat eos, *p* qui abutuntur Evangelio, luxurioſè vivendo, & pro ſuis voluptatibus prædicando. — p *Iſy ſ. Lev. 11*

Lucifer inter Angelos. Ambulaſſe dicitur Lucifer in medio lapidum ignitorum, *Ezech.28.d.* quia *q* fuit inter Angelos ante lapſum. — q *Glo. ord. ſ. Eze. 28*

Tranſgredi mandata. Ambulare ex adverſo Dei, *Levit.26.d.* eſt *r* agere contra mandata Dei. Et qui ſic ambulant, dicuntur ambulare cum operantibus iniquitatem, *Job.34.a.* Et ambulare extento collo, *Iſa.3.c.* eſt ſuperbire contra Deum. — r *Iſ. ſ. Lev. 26.*

Avari. Superbi. Ambulant in vacuum, aut in vanitate, *ſ* qui laborant in acquirendis divitiis, quas relicturi ſunt, nil boni ante juſtum Judicem afferentes, *Job.6.c.31.a. Jer.2.a. Dan.4.g.* Et ambulant impii in circuitu, *Pſa.11.* quum *t* creaturas præter Deum amaotes modò feruntur in hoc, modò in illud, nec unquam ad fœlicitatem perveniunt. Dicuntur etiam hi ambulare ſecundùm hominem, *1.Cor.3.a. Eph.2.a.* Et ambulare ſecundùm carnem, *2.Cor.10.a.* Dicitur etiam ambulare in mirabilibus ſuper ſe, *Pſa.130.* qui in his, ad quæ eſt ineptus, videri idoneus conatur. Et ambulare in ſtolis, *Marc.12.d. Luc.20.g.* — ſ *Gre 7. m. 17* t *Hie ſ. pſ. 11. Bern. de diligendo Deo. Gre 18 m. 18 Ricar. de S. Vict. de vitio mutab. 5.*

Imitari. Ambulare in viis Patris, aut alterius, eſt *u* imitari ſive in bonum, ſive in malum, ſecundùm eum, quem imitatur: ut ambulare in viis Jeroboam, eſt ejus vitia, & idololatriam ſectari, *3.Reg.15.a.e.16.d.4.Reg.16.a.* Et ambulat in Samariæ, & Sodomæ, qui earum ſequuntur vitia, *Ezech.16.f.* — u *Hi. ſ. Eze 16*

Carere bonis operibus. Ambulare ſine veſtimento, eſt *x* carere bonis operibus, & malis abundare, *Job.24.b.* Et nudum, & diſcalceatum incedere, deſignat *y* ignomiam peccati, *Iſa.20.b.* — x *Gre 16. mo. 25.* y *Hie ſ. Iſ. 20.*

Sequi ſua deſideria. Ambulat in viis cordis ſui, *z* qui ſua ſequitur deſideria, *Eccl.11.d. Jer.23.d. Ezech.16.f. 2.Pet.2.b.3.a. Coloſ. 2.d. Jude f.* Et amblant in lumine ignis ſui, & in flammis, quas ſuccenderunt: *aa* qui ſequuntur peccata ſua, propter quæ punientur in inferno, *Iſa.50.d.* Ambulare etiam in ſuo igne, eſt ſectari libidinem. Et ambulare ſuper pennas, *Prov.6.d.* Et incedentes filiæ Sion compoſito gradu, *Iſa.3.c.* ſunt habentes motus animi non viriles. — *Eus ſ. Iſa. 50.* z *Am. de pœnit. 1* aa *Hi. ſ. Iſ 50*

Sequi viam latam. Ambulant ſuper latitudinem terræ, *bb* qui ſequuntur viam latam, quæ ducit ad inferos. Sic dicitur de Chaldæis, *Habac.1.b.* — bb *Hie. Aba. 1*

Sequi ſenſus. Graditur prope domum meretricis, qui ſequitur exteriores ſenſus, *Prov.7.b.* — *Ambr. de Cain. 4.*

Peccare. Perambulant in delictis ſuis homines ſubjecti dæmonibus, *Pſa.67. Eph.2.a.* qui & viam duriſſimam ambulare dicuntur, *Jud.2.d.* Et vias difficiles, *Sapien.5.b.* Et ambulant in maculis retis, *Job.18.b.* qui *cc* ſic implicantur peccatis, ut nequeant ſe expedire, quin vitantes unũ peccatum in aliud incidant. Gradiuntur etiam mali in via non bona, *Iſa.65.a.* Et itinere non trito, quum non ſequuntur viam regiam, *Jer.18.b.* — cc *Gregor. 18 mor. 4.*

Curioſi. Perambulant ſemitas maris, qui *dd* curioſi ſunt in rebus mundanis, *Pſa.8.* — dd *Aug. ſ. pſ. 8.*

Sectari hæreticos. Ambulare poſt Deos alienos, eſt *ee* errores hæreticorum ſequi, *Jer.7.b. Ezech.20.c.* Ambulare etiam poſt vanitatem, eſt idola, & errores ſectari, *Jer.2.a.e.* Et ambulat unuſquiſque in nomine Dei ſui, quum proprios ſequuntur, & defendunt errores, *Mich.4.c.* Et in voluptatibus Ambri, & Achab ambulat, qui hæreticorum ſequitur dogmata, *Mich.6.d.* De his dicitur tibi, *Prov.1.b.* Fili mi, ne ambules cum eis. — ee *Hie ſ. Iere. 7. & ſ. Mi. h. 4. 7.*

Fraudes hæreticorum. Ambulare in aſtutia, eſt hæreticorum, atque hypocritarum, *2.Cor.4.a.* qui & non rectè ambulare dicuntur, *2.Par.11 d.* Et fraudulenter, *Prov.11.b.20.c. Eccl.13.c. Jer.6.g.9.b.* Ambulant vulpes in monte Sion, *Thre.5.d* hoc eſt, *ff* hæretici in Eccleſia: vel dæmones, & hæreſes in anima. — ff *Glo. inter ſ. Thre. 5.*

Fundamentum veritatis Antichriſtus. *a Hie. ier. 10.* Incedere dicitur, qui in ſeipſo nititur, non indigens alterius auxilio. Qua ratione idola dicuntur incedere non valere, *Ierem.10.a.* Quia *a* errores hæreticorum non valent inniti in ſe ipſis, cùm ſint ſine veritatis fundamento: ſed extraneo indigent auxilio, ut ſaltem vera eſſe videantur.

b Bed Pro 30. Incedens fœliciter quartum, nempe ſtultus in ſublime elevatus, *Prov.30.d.* deſignat *b* Antichriſtum, qui ad tempus proſperabitur. non tamen bene incedet, licet fœliciter.

Defenſio vitiorum. *c Gregor. 33. mor 35.* Non incedit ſpiraculum inter ſquamas Leviathan, *Job.41.b.* quum *c* non eſt locus inſpirationibus Spiritus ſancti in mentibus ſuperborum, & hæreticorum mutuo ſe defendentium, Gradi poſtulans Eſau cum Jacob, *Gen.33.c.* deſignat *d* malos invitantes bonos ad ſua vitia. *d Amb de fuga ſæcu c 7.*

Fraudes diaboli. Servire ventri. *e Amb. de parad c.15. Rup 5 ſ Gen. 18. Phil 2. alleg.* Graditur ſerpens ſuper pectus, *Gen.3.c.Lev.11.g.* quum *e* diabolus intus in pectore venena, & fraudes revolvit. Et quum ſit rationalis. ſemper tamen gravi fatuitate premitur. Gradi etiam ſuper pectus, eſt gulæ ac ventri ſervitute, terreniſque rebus inſiſtere. Et voluptas graditur ſuper pectus, quando iraſcibilis movetur contra ea, quæ impediunt voluptatem. Et ſupra ventrem: quia in ventre, & inguine maximè regnat concupiſcentia voluptatis. Dicitur autem gradi, quia appetitus eſt inquietus. Graditur etiam ſerpens ſuper pectus: *f* quia diabolus contra intentionem ſuam, ſemper bonum Dei circa electos, dum impedire nititur, magis expetit. *f Rup 2 de victo verbi Dei 15.*

Prædicatio Chriſti. *g Glo ord ſ. 2 Reg. 5.* Gradiens ſonitus clamoris in cacumine pyrorum, *2.Reg.5.d.* Deſignat *g* prædicationem Chriſti ſuper celſitudinem Sanctorum.

Solicitudo diaboli. *h Gre 2 mor. 22 32.* Perambulaſſe terram dicitur Sathan, *Job.1.b.2.a.* quia *h* ante incarnationem nullum hominem invenit, qui ſibi plenè reſtiterit, vel quia quem tentat, nequaquam mox deſerit, ſed ubi molle cor invenerit, ibi pedem miſeræ perſuaſionis figit: immorando actionis pravæ veſtigia imprimat, & ex ſuæ iniquitatis ſimilitudine, quos valet reprobos reddat. *i Lyr. ſ Ioel. 2.*

Ambulare dicuntur hoſtes ſinguli per vias ſuas, *i* quum dæmones ſine impedimento nocent malis, *Joel.2.b.* Et quum miniſtri Antichriſti proſperabuntur.

Libertas diaboli. *k Hie. ſ. Eze. 42.* Deambulatoria inter columnas cedrinas domus Salomonis, *3.Reg.7.a* Aut etiam templi, quæ erat decem cubitorum, *Ezech.42.a.* deſignant *k* ambulandum eſſe Sacerdotibus in obſervantia legis.

Amens, quære Stultus.

Amethiſtus.

Victoria. *l Plin 17. nat hiſt 9. Georg. Venet. Cant. 3 tom. 8. cap. 3.* AMETHISTUS, *l* lapis pretioſus ad vini colorem accedens, & in violam deſinens, cum quodam fulgore purpureo, gratus aſpectui. fertur que reſiſtere ebrietati, unde & nomen habet: fœcundat ſteriles. & veneni malitiam cohibet. Ponebatur tertio loco in tertio ordine rationalis, *Exod.29.c.39.c.* Erat etiam duodecim fundamentum in nova civitate Hieruſalem, *Apoc.21.f.* deſignare poteſt victoriam, ſi ejus vires conſiderentur.

Amicus, quære Amare.

Amicire, Amictus, vide Veſtimentum.

Aminadab.

AMINADAB, id eſt, populus ſpontaneus, ſive populus vovens, aut populi Princeps: filius Aram de tribu Juda, *Exod.6.d.*

Promptus in obſequium Dei. *m Gre ſ. 1. Reg. 7.* Alius, qui potius dicitur Abinadab, id eſt *m* pater ſpontaneus, in cujus domum tranſlata fuit arca Domini in Gabaa, *1.Reg.7.a.* deſignat eos qui libenti animo ſe offerunt ad obſequium Dei, & ſalutem proximorum. Hilarem enim datorem diligit Deus, *2.Cor.9.b.* deſignat etiam Abraham, & antiquus Patres, à quibus venit arca Dei ad novam legem, *2.Reg.6.a.*

Vir urbanus. *n Gre ſ 1 Regum. 16.* Fuit alius Aminadab ſeu Abinadab filius Iſai frater David, qui rejectus eſt, ne eſſet Rex, *1.Reg.16.b.* deſignat *n* virum urbanum, quem non elegit Dominus in Regem, quia non vult in Prælatis ſolicitudinem rerum terrenarum, ſed animarum.

Chriſtus. *o Ambr de virg 3. Gre. ſ. Cant 2.* Aminadab auriga currus ſponſe, *Cant.6.d* deſignat *o* Chriſtum, qui eſt ſpontaneus populi ſui: quia ſpontanea charitate ad ſalvandum populum ſuum deſcendit.

Amittere, Perdere.

AMITTERE, ut nunc ſufficit, idem eſt, quod perdere, quod quiſpiam habebat. Raram habet allegoriam.

Senſus extraneus. *p Ori ſ Levit. ho 4.* Perdita res dici poteſt *p* ſenſus extraneus Scripturæ datus, *Lev.6.a.* Hæretici inveniunt perditionem. aut rem perditam, quum afferunt autoritates Scripturæ pravè intellectas ad ſuas hæreſes defendendas.

q Hie. ſ Eze. 28. Perdidit Lucifer ſapientiam in pulchritudine ſua. *Ezech.28.c.* quia *q* dum plus voluit eſſe, quam conditus erat, & plus ſapere quàm à Deo acceperat: etiam id perdidit, quod habebat: & pro pulchritudine, & doctrina deformitas eum, & ſtultitia poſſedit.

r Bed ſ. Prov. 25. Amittere pallium in die frigoris, *Prov.25.c.* eſt *r* apparere nudum bonis operibus in die judicii.

ſ Bed. ſ. Prov. 23. Amittere gubernaculum, *Proverb. 23.d.* eſt *ſ* perdere ſtudium ſolicitudinis & gubernaculum rationis.

Separari ab Eccleſia. Peccare. *t Glo ord ſ Lu. 15. u Aug tr 30 in Ioan.* Perdere ovem, aut drachmam, dicitur, *t* quum aliquis homo peccat, & perit à grege Domini ſeparatus ab Eccleſia, *Luc.15.a.b.* Et grex perditus, dicitur populus Dei, *Jer.50.a.51.c Thre.1.ſ.Soph.1.a.* Chriſtus autem dicitur non perdere quemquam ex ſuis, *u* quia qui prædeſtinati ſunt, non peribunt. *Joan.6.d.18.b.* Dicitur autem peccator vas perditum, *Pſa.30. Deu.28.d.Iſa.17.d.* Perdere animam bene fit, quum quis perdit vitam corporis pro vita ſpirituali animæ: quod propriè non eſt perdere, ſed invenire. Malè autem perditur anima, quum quis pro vita, aut ſalute corporis perdit vitam animæ, & in mortem æternam gehennæ detruditur. De his *Eccl.20.c. Matth.10.d.16.d. Marc.8.d. Luc.6.b.9.c Ioan 12.d.* Dicitur autem perdere multa bona, qui in uno peccaverit: quia perdit vitam æternam, *Eccl.9.d.2. Ioan.c.*

x Glo. inter. ſ. Ezech 36. Non amittit gentem ſuam Eccleſia, *x* quum non pereunt per peccatum fideles, *Ezech 36.3.*

y Glo inter. ſ Eccl. 29. Perdere pecuniam propter fratrem & amicum, *y* non eſt perdere: ſed ſi abſcondatur, tunc perditur, *Eccl.29 b*

Ammon.

Ammon

Hæretici.

AMNON, filius Loth, ejuſque filiæ qui Hebraicè dicitur Benammi, quod interpretatur filius populi mei. fuit pater filiorum Ammon, quæ Provincia nunc dicitur Philadelphia, *Gen.19.g. Num. 22. a. Deut.23.a.1 Reg.13.a.2.Reg.10.b 11. a. Nee.13.a. Pſa.82. Ezech.25.a. Amos.1.d. Sophon 2.b.* Ut dicitur filius Loth, hoc eſt declinationis, & genitus eſt in ſpelunca, in ebrietate, & inceſtu, deſignat *a* hæreticos, quibus hæc omnia congruunt. qui ex nobis prodierunt, ſed non erant ex nobis.

a *Hie ſ. Ez. 25. & ſ. Sop. 2.*

Schiſmatici.

Deſignat etiam Ammon, ſeu filii Ammon *b* ſchiſmaticos, qui dicuntur ſecuiſſe prægnantes Galaad, *Amos 1.d.*

b *Hie ſ. Am. 2*

Senſus carnales.

Significant etiam filii Ammon *c* ſenſus carnales, qui non intrat, nec admittuntur in Eccleſiam Dei. *Deut.23.a.*

c *Ori ſ. Gen. ho.5.*

Infideles Iudæi. Dæmones. Gula.

Ammon, ut interpretatur populus mœroris, & affligebat populum Iſrael, deſignare poteſt infideles ex Judæis, qui affligebant fideles. Vel deſignant dæmones, *d* à quibus omnibus liberat Jephte, hoc eſt Chriſtus. *Jud.11.A. Pſa.82*

d *Aug. q. in Iud 49. & ſ. Pſa 82.*

Ammonites, hoc eſt, populus mœroris, deſignat *e* gulam, quæ videtur ſuadere læta, ſed in condemnatione invenietur mœroris plena. Quæ eſt populus, propter multas ſolicitudines, & quia includit vitia ſequentia ipſam gulam, & malorum operum frequentiam, *1. Reg.11.a.14 g.*

e *Gre ſ. 1. Re. 11.14.*

Amnis, quare Fluvius.

Amnon.

Diabolus.

AMNON, id eſt fidelis, aut verax, ſive nutritius, aut pædagogus, aut matris filius fuit *f* primogenitus David ex Achinoam, occiſus ab Abſolone propter ſtuprum Thamar ſororis ejus, *2. Reg. 3.a.13.a.c.1 Par.3.a.*

f *Lyr. ſ. 2. Re. 13.*

Amon.

Eccleſia.

AMON, ut interpretatur multitudo ſeu populi, ſumitur pro *g* Alexandria. *Nahum. 3.b.* Et deſignat Eccleſiam, quæ habitat in fluminibus propter baptiſmum, & dona Spiritus ſancti, & ſacram doctrinam.

g *Hie ſ. Nahum.3.*

Amon filius Manaſſe, interpretatur *h* fides: fuit Rex Juda malus, qui occiſus eſt à ſervis ſuis in domo ſua, relicto filio Joſia, *4. Reg.21.d. Sopho.1. a. Matth.1.b.*

h *Hie. ſ. Sop 1.*

Amona.

AMONA, id eſt, numerans, ſive præparans, aut multitudo ejus: nomen *i* civitatis. in qua ſepelitur multitudo Gog, quæ & Poliandrion dicitur, hoc eſt ſepulchrum plurimæ multitudinis: deſignat puritatem futuram in Eccleſia, excluſis omnibus hæreticis, & pravis hominibus, *Ezech.39.d.*

i *Hie. ſ. Ez. 39*

Amorrhæus.

Peccatores.

AMORRHÆUS, id eſt, amarus, aut rebellis, vel loquax: nomen populi, qui deſtructus eſt à filiis Iſrael.

Amorrhæus exiſtens in terra, deſignare poteſt *k* peccatores exiſtentes in hoc mundo: qui ſunt amari bonis: qui etiam ſunt loquentes, & extranei. quia mali non habent niſi verba. *Gen.15. d.48.d. Num.13.d.21.c. Joſu. 10.a.11 a. Jud.1.g.11. d. Pſa.134.135. Ezech.16.a. Amos 2. c.* Dæmones etiam dicuntur Amorrhæi, qui contendunt habitare cum filiis Iſrael. Et dicitur diabolus Amorrhæus, hoc eſt, multo ſermone celebratus. Et patria Hieruſalem, hoc eſt, animæ peccatricis, cujus nomen in toto orbe famoſum eſt. Et idem eſt amarus, & loquens. Quæ etiam dici poſſunt de hæreſiarcha.

Dæmones.

k *Ori ſ. Nu. ho.12. & ſ. Ieſu. ho 14. 24. Aug ſ Pſ.134.*

Hæreſiarcha. Diſcipuli Sophiſtarum.

Amorrhæi etiam, hoc eſt, loquentes, dici poſſunt *l* diſcipuli Sophiſtarum: qui nil norunt, niſi loquacitatem.

l *Hie ſ. Ezec. 16. & ſ. Am. 2 Phil 2. all.*

Amos.

AMOS, id eſt fortis, aut robuſtus: pater Iſaiæ, id eſt, ſalutis Domini: per quem deſignatur, eos qui ſalvantur, fortes eſſe debere in Deo, *Iſa 1.a.*

Apoſtaſia.

Amos, id eſt, populus *m* avulſus, Propheta de Thecue, unus è duodecim. Prophetavit contra Iſrael, deſignans ſuo nomine avulſionem populi à Deo per cultum vitulorum ab Jeroboam factorum: vel deſignavit avulſionem decem tribuum à domo David, *Amos 1.a.*

m *Hie ſ. Am. 1.*

Amphora.

AMPHORA eſt vas vinarium, & etiam aquarium, cujus forma theſſeraria fuit, & in cervicem gracileſcens, dicebatur *n* continere ſextarios duo de quadraginta.

n *Cato.*

Intentio charitatis.

Amphora vini, quam attulit Anna cum Samuele in templum, *1. Reg.1.* deſignat *o* intentionem charitatis erga proximum, cui non ſervit quis pro temporalibus, ſed ſolum ipſi ſpiritaliter prodeſſe cupiens.

o *Gregor ſ. 1. Reg. 1.*

Iniquitas. Gula.

Amphora, quæ elevata eſt inter cœlum, & terram, *Zach.5.c.* deſignare dicitur *p* ibi iniquitatem. Sed poteſt etiam gulam deſignare, quæ multa complectitur intra ſe vitia, quum eis dat locum. ut autem habet os latum, eſt avaritia, quæ os cordis in ambitu apertum tenet. Deſignat etiam *q* complementum iniquitatis Judæorum, qui impleverunt menſuram patrum ſuorum occidendo Chriſtum.

p *Hie ſ. Za 5. Gre. 4. mor. 26.*

q *Rup ſ. Za. 5.*

Avaritia. Lex Moyſis.

Amphora aquæ, ſeu lagena. *Marc. 14.b. Luc.22. a.* deſignat *r* legem Moyſis, quæ in corporalibus hiſtoriis aquam ſpiritalis intellectus continet.

r *Ori ſ. Matt. ho.35.*

Amplecti, Amplexari, Circumplecti, Complecti, Amplexus.

AMPLECTITUR quis alium, quando cum brachiis circumplicat: eſtque ſignum amoris, ſive in bonum, ſive in malum, *Iud 19. a Prov.7.c. Actor 20.c.*

Amor Dei erga fideles.

Amplecti non competit Deo, niſi ſecundùm metaphoram. eſt autem ſpiritalis amplexus Dei erga animam, quum *ſ* eam inſtruit de ſecretis Divinorum: & etiam protegit, fortiter apprehendens, ac per amorem ſibi copulans, *Cantic. 2.b.3.b.8.a. Iſa.5.g.* Idem deſignavit Jeſus complectens pueros. *Marc. 9.e.10. b.*

ſ *Ori ſ. Cant. ho.1 & 3. Gre ſ Can. 8.*

Amplexans Joſeph Benjamin, deſignavit *t* Chriſtum ſuſcipientem Paulum ad fidem, *Gen. 45.d.*

t *Am. de Ioſeph. 2.*

Circumplectens Jacob duos filios Joſeph, *Gen.48 b.* deſignare poteſt Deum Patrem ſuſcipientem utrumque populum à Filio redemptum, & ſibi oblatum. *Deus Pater.*

a Aru. Hie. & Aug ſ Pſ 47. *b Gregor 16. mor. 24* *c Hie ſ Eccl 3*

Complecti Sion eſt duo teſtamenta tanquam duo ubera Eccleſiæ amplecti: vel *a* ipſam Eccleſiam cum charitate defendere vel imitari bonos, qui ſunt in Eccleſia, *Pſa.47.* *Amplecti duo teſtamenta.*

Amplexari lapides, eſt *b* ad ſanctorum Martyrum protectionem confugere, *Job.24.a.* *Confugere ad Martyres.*

Amplexander tempus, *Eccl.3.* eſt, *c* quum quis vacat ſapientiæ, & contemplationi, quod clarius dicitur amplexari ſapientiam, *Prov.4.b. Eccl.4.b.* Tempus autem abſtinendi ab amplexibus, eſt curæ corporis intendere. *Vacare contemplationi.*

d Lyr ſ Gen 33.

Amplexans Eſau Jacob, deſignat ſuperbos, *d* qui ſolum cum humilibus pacificè vivere poſſunt, *Gen.33.a.* Nam inter ſuperbos ſemper jurgia. *Superbi.*

e Aug ſ pſa. 118, concio 16. *f Glo inter ſ Thre 4. Rup. ſ ier 83* *g Hie ſ Nah. 1.*

Circumplectuntur nos funes peccatorum, *Pſa.118.* quum *e* undique tentationibus, & impedimentis bene operandi irretimur. *Impedimenta bene operandi.*

Amplexari ſtercora, *Thre. 4.a.* eſt *f* vanam hujus mundi pompam appetere. Et etiam hiſtoricam legis traditionem ſequi, ſpiritali intelligentia neglecta: ut accidit Judæis, qui ſuas ſequuntur traditiones. *Appetere mundana. Sequi literam legis.*

Complectentes ſe invicem ſpinæ, *Nahum.1.c.* deſignant *g* fœdera hæreticorum mutuo ſe defendentium, ſed cum moleſtia, qualis eſt amplexus ſpinarum. *Fœdera hæreticorum.*

h Glo. ord ſ Eccl 30.

Complectens virginem ſpado, & ſuſpirans, *Eccl.30.d.* dicuntur, *h* quum quis appetit, quod habere non poteſt. Et ſicut ſpado inutilis eſt ad generandum, ita adoratio idoli inutilis eſt adoranti. *Appetitus impoſſibilium.*

Amplificare, quære Latitudo.
Amputare, vide Abſcindere.

Amram.

i Bed ſ Ex 6.

AMRAM, id eſt populus excelſus, vel manipulus eorum. pater Moyſis, & Aaron, *Exod.6.c.* deſignare poteſt *i* Chriſtum, qui principium eſt legis & ſacerdotii. *Chriſtus.*

Amraphel.

k Glo ord ſ Gen.14.

AMRAPHEL, id eſt, *k* loquens ruinam, aut loquens occultum, vel loquens judicium, vel dixit, ut caderet Rex Sennaar, qui venit contra Regem Sodomorum, *Gen.14.a.* ut fuit Rex Sennaar, hoc eſt excuſſionis dentium, vel fœtoris. deſignat hæreticos, qui ſuo fœtore ſimplices perdunt. *Hæretici.*

Amri.

l Hie ſ. Mic.6

AMRI, id eſt, amarus, vel loquens, ſive exaltatio, pater Zachur, *Neem. 3.a.*

Amri autem per Ain, interpretatur *l* manipulus, vel dominium, ſive populus rebellis vel amarus cum eſſet Princeps militiæ ſuper Iſrael, conſtitutus eſt Rex, fuitque pater Achab, & idololatria, *3.Reg.16.d.2.Par.22.a.Mich. 6.d.* typus eſſe poteſt hæreſiarcharum. *Hæreſiarchæ*

Amygdalus.

m Pli 16. nat. hiſt.26.

AMYGDALUS, *m* arbor primo florens, proferens nuces longas, quaſdam dulces, quaſdam amaras, quæ facilè fructum perdit, ſi fiat auſtrinum cælum, aut nubilum. Proventum arboreorum fructuum prænunciat, & poſtrema omnium admittit folia, æſtatem ferens duriſſimè ſalvo virore frondium.

n Philo 3 de vita Moyſis Greg. Nyſſen. de vita Moyſis *o Hie ſ. Ec.12* *p Gregor 31. mor.20.* *q Aug ſer.99* *r Glo. ord ſ. Gen.30.*

Amygdalus prima florens, & diu perdurans, *n* eminentiam, & durationem Sacerdotii deſignavit, *Num.17.c.* Fructus foris aſper, intus dulcis: vitam Sacerdotum foris aſperam, intus Deo gratam eſſe debere indicat. *Eminentia ſacerdotii.*

Amygdalus florens, *Eccl.12.b.* caneſcentem hominem *o* deſignare videtur: vel certè deſignat *p* primordia Eccleſiæ florentis per prædicationem. *Caneſcens homo. Primordia Eccleſiæ.*

In amygdalo, ſeu nuce primus cortex amarus, *q* literam legis deſignat amaram, quæ carnis circumciſionem prædicat. Secundus cortex moralem doctrinam, quæ corpus caſtigat: tertio loco eſt medulla, myſteriorum videlicet ſapientia, & ſcientia. *Senſus ſacræ Scripturæ.*

Amygdalinæ virgæ, quas poſuit Jacob in canalibus, *Gen.30.f.* deſignant *r* ordinem Prælatorum, qui debent eſſe in exemplum minoribus. Et producunt amygdala, hoc eſt, nuces longas, fructum videlicet, qui permaneat in vitam æternam, *Gen.43.c.Num.17.c.* poſſumus autem referre frondes ad verba doctrinæ, flores ad exempla vitæ, ſummum fructum ad orationis effectum, *Eccl.12.b.* *Prælati.*

Amyra.

ſ Ori ſ. Cant. ho 3.

AMYRA eſt arbor, *ſ* non myrrha: cujus talis fertur eſſe natura, ut habeat odorem quidē ſuavem, fructum verò nullum. Deſignat eos, qui invocant nomen Domini, nec habent fructum operum. *Invocantes Deum ſine operibus.*

Ana.

t Lyr ſ. Gen.

ANA, id eſt, *t* reſpondens, vel cantans, ſive affligens, vel pauper, vel donatus mihi: filius Sebeon, qui invenit aquas calidas in ſolitudine, *Gen.36.r.* deſignare poteſt Monachos donatos Deo: qui in ſolitudine paſcuntur pane lachrymarum, ut aquis calidis. *Monachi.*

Ananeel.

u Gregor.25. mor. 11. *x Rup ſ Zac. 14.*

ANANEEL, ſeu Hananeel, id eſt, gratia Dei, turris Hieruſalem, deſignans *u* civitatem Dei initium habere à gratia Dei, *Jer.31.g.* Deſignat etiam *x* ipſum Chriſtum, turris Ananeel, & ſacra Scriptura, *Zach.14.c.* *Chriſtus.*

Anaglyphon, vide ſculpere.

Ananias.

ANANIAS, id eſt, nubes Domini, aut divinatio Domini: fuerunt multi hujus nominis, *Tob.5.c. Jer.28.a. Dan.1.d.1. Mach.2.f. Act.5 a 9.a.*

Anathema.

Anathema.

ANATHEMA idem eſt, quod ſeparatum, & velut execrandum, quum ſcribitur ἀνάθεμα. Nam quum ſcribitur per η. ſignificat donaria, quæ tẽplis dicata ſuſpenduntur in parietibus, & tectis.

Alienati à Deo. Anathema, ut dicit aliquid execrandum, ſignificat eos, *a* qui alienati ſunt à Deo, *Num. 21. a. Deut. 7. d. 13. d. Zach. 14. c. Malach. 4. b. Marc. 14. g. Rom. 9. a. 2. Cor. 2. a. 16. b. Gal. 1. b.* Ad hoc anathema pertinet excommunicatio, quæ fit ab Eccleſia. [a Hie. ſ. Za. 14]

Converſatio ſæcularis. Eſt etiam anathema converſatio ſæcularis, *b* cæteraque mundana, quæ non ſunt introducenda, neque immiſcenda cum moribus Eccleſiæ, aut religionis. Ideò periit, qui tulit de anathemate Hierico, *Joſ. 6. c. 7. b* Et Hiel, qui conſtruxit Hierico, quæ erat ſub anathemate, perdidit filios primogenitum, & noviſſimum, *3. Reg. 16. g.* [b Ori. ſ. Ioſu. ho. 7.]

Anathema autem, ut donarium, obtulit Judith conopeum, & arma Holophernis, ut ſuſpenderentur in templo, *Judith. 16. d.* Anathemata autem hoc modo ſunt *c* omnes, qui conſecrantur Deo, ut jam non ultrà deſcendant in prophanos uſus. Et docemur attribuere Deo victoriam de carne, mundo, & diabolo. [c Lyr. ſ. Iudit. 16.]

Anathoth.

Populus Iudæorum. ANATHOTH, id eſt, reſponſio, ſive canticum, aut afflictio, ſive paupertas, & ſecundùm Origenem, *d* obedientia: nomen civitatis in tribu Benjamin, unde Jeremias erat, *Jer. 1. t. d. 29. f. 3. Reg. 3. d.* deſignat populorum, qui poſiti erant ſub obedientia legis: qui quærebant animam Chriſti, ſicut veri Anathoth animam Jeremiæ. [d Ori. ſ. Iere. ho. 8. Hie. ſ. Ier. 11.]

In anathoth emit agrum Jeremias, *e* deſignans ibi emendum eſſe agrum, ubi obedientia, & virtutes verſantur, *Jer. 32. b.* [e Hie. ſ. Ier. 30]

Anceps, quare dubitare.

Anchora.

Spes. ANCHORA ferreum inſtrumentum, quod figitur in arena intra mare ad firmandam navem, ne pellatur à vento: ponitur metaphoricè pro ſpe, *Heb 6. d.* Habentes propoſitam ſpem, quam ſicut anchoram habemus, &c.

Virtutes Cardinales. Anchoræ quatuor, virtutes cardinales deſignare poſſunt, *Actor. 27. e.*

Ancilla.

ANCILLA dicitur mulier ad ſervitium deputata: etiam coacta.

Synagoga. Gentiles. Levitarum animæ. Ancilla interdum dicitur ſynagoga, *f* quæ ſervit ſub lege, *Gen. 16. a. 21. b. Exod. 23. b. Lev. 19. d. Pſa. 122. Tob. 3. b. Gala. 4. e.* Et ancilla prima, quæ fecit negare Petrum, deſignat ſynagogam Judæorum, ſecunda verò Gentiles cogentes etiam negare fidem Chriſti, *Matth. 26. g. Marc. 14. g. Luc. 22. f. Joan. 18. c.* Ancillæ etiam dicuntur Levitarum animæ ad ſecreta tabernaculi, quaſi ad interiora cubiculi familiarius ſervientes. Hi ſunt ancillæ, *g* quæ alienum habuerunt Job, hoc eſt Chriſtum, *Job. 19. b.* [f Amb. ſ. de Abra. 4. & 1. de Abr. 10. Ori. ſ. Matt. ho. 35. Iſy. ſ. Lev. 19. g Gregor. 4. mor. 25.]

Eccleſia. Contemplativi. Ancillam Eli ſe dicit Anna, deſignans *h* Eccleſiam, quæ verbum Evangelicum miniſtrat Judæis. Deſignat etiam contemplativos, *i* qui debent carnalium reprehenſionibus humiliter ſatisfacere, *1. Reg. 1. c. Ruth. 3. b. 2. Reg. 14. b. Judith. 11. c. Pſa. 122.* [h Gre. ſ. 1. Regum. 1.]

Virgo Maria. Ancilla Dei dicitur virgo Maria, *Luc. 1. d.* Et in nonnullis aliis locis pro eadem *k* accipi poteſt, ut *Pſa. 85. 115. 1. Reg. 25. d. g. Eſther. 14. d.* [i Au. ſ. pſ. 115. k Arn. ſ. pſ. 115.]

Anima ſancta. Animæ peccatrices. Mali. Caro Ancillæ etiam dicuntur *l* animæ ſanctæ, *Job. 40. d.* Et ancillæ ſapientiæ, ſunt animæ Apoſtolorum, & Prædicatorum, *Prov. 9. a. Joel. 2. g. Actor. 2. c.* Ancillæ quoque dicuntur animæ in peccato exiſtentes, quæ peccato ſerviunt, *Gen. 16. a. 20. d. 21. b. Exod. 23. b. Pſa. 122.* Et demum mali ſunt ancillæ, *m* quæ ſuo exemplo velut pariunt alios in malo, *1. Reg. 8. c. 2. Mach. 2. a.* Ita dicuntur ancillæ *n* animæ, quæ adhuc corpori, terræque ſunt deditæ, *Eccl. 2. a.* Et ſubditus ſuperbus, & contemptor Prælati: & homines abjecti ſunt ancillæ, *Iſa. 24. a.* [l Hi. ſ. Iob. 40 & ſ. Ioel. 2. Gr 16. m. 14. Bed Prov. 9. m Gre. ſ. 1. Regum 8. n Hie. ſ. Ec. 2.]

Ancilla præterea dicitur caro, *o* quæ cogitur ſpiritui ſervire, contra quem interdum rebellat, ut Agar contra dominam ſuam, *Gen 16. a. 21. b. Deut. 15. d. Prov. 30. d. Nahum 2. b.* [o Ori. ſ. Gen. ho. 7]

Timor ſervilis. Poteſt etiam ancilla deſignare *p* timorem ſervilem, qui ejiciendus eſt foras: & animas, quæ adhuc timori ſerviunt, *Prov 31. c.* [p Bed ſ. pro. 31]

Diſciplina. Ancillæ Dei Filius, dicitur *q* homo, quia natura eſt ſervus Dei, *Pſa. 115.* Diſciplina quoque dicitur ancilla Dei: cujus filii ſunt eam ſervantes, *Sap. 9. a.* [q Baſ. & Ar. ſ. pſ. 115.]

Vetus teſtamentum. Imbecilles. Plebs ſubjecta. Pro temporalibus ſervientes. Ancilla præterea dicitur *r* vetus Teſtamentum in ſervitutem generans, *Gen. 16. a. 21. b. Gal. 4. e.* [r Glo. ord. ſ. Gen. 16.]

Ancillæ etiam dicuntur *ſ* imbecilles, & plebs ſubjecta: ac etiam pro temporalibus ſervientes: & minus robuſti in operibus miſericordiæ, *Gen 24. c. 29. e. 30. a. 32. b. Exod. 11. a. 20. c. 21. c. 1. Reg 8. c. 2. Reg. 6. d. Neem 2. f. Judith 12. d. Eſther. 4. d. Iob 40. d. Iſa 24. a.* Ex his tamen ancillis interdum eriguntur Prædicatores: quia infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia. [ſ Gr. 33. m. 28]

Encyclia diſciplina. Ancilla Agar ſignificare poteſt *t* encyclicas diſciplinas, quæ debent miniſtrare virtuti. Ideò ancilla datur in manibus Saræ: quia Sara, hoc eſt, virtus, debet dominari, & diſciplina ſæcularis illi obedire, *Gen. 16. a.* [t Phil. de Cherubim. Cle. Alex. 1. ſtro.]

Ancilla etiam Abrahæ dici poteſt *u* voluptas, ſeu complacentia, quam Deus habuit in productione creaturarum, ſecundùm quod etiam dicit: Delitiæ meæ eſſe cum filiis hominum: & inde natus eſt Iſmael, hoc eſt, Lucifer. [u Geor. Venet Cant. 1. 3. c. 3. Orig. hom. 1. in Gen]

Secta Philoſophorum. Ancillæ Abimelech, deſignare poſſunt Philoſophorum ſectas, quæ traduntur Abrahæ, hoc eſt, Theologo, ut eas veritati Divinæ ſubjiciat, *Gen 20. d.* Pro iiſdem ſumi poteſt, *2 Reg. 17. d. Prov 9. a. 27. d. 3. b.* Idem deſignare poſſunt ancillæ traditæ Jacob, *Gen. 49. e. f* [x Geor Venet Cant 2. 1. 7. c. 5.]

Potentia inferiores. Servientes timore. Hæretici. Ancillæ Rachelis, & Liæ, deſignant *x* potentias inferiores, deſervientes potentiis ſuperioribus vel ad contemplandum, vel ad operandum: & ancilla *y* quidem Rachelis, hoc eſt rationis, eſt imaginatio: ancilla verò Liæ, hoc eſt affectionis, eſt ſenſualitas, *Gen 30.* Deſignant etiam ſervientes ex timore Deo: vel hæreticos. [Ricar. d. S. Vict. de 12. pat. 1. y Ruper. 7. ſ. Gen 30.]

Prophetia. Una ex famulabus filiæ Pharaonis, quæ deſcendit ad tollendum Moyſen, *Exod. 2. a.* deſignat *z* prophetiam ipſorum Prophetarum nunciantium Chriſtum deſcenſurum ad aſſumptionem carnis. [z Bed. ſ. Ex. 2. aa Amb. de Abr. 10.]

Ancilla contemnens dominam ſuam, dici poteſt *aa* verſutia, *Gen. 16. a.*

Ancilla alieni viri non ſerutanda, *Eccl.41.d.* non *a* dandus locus hæreſibus.

Andreas.

ANDREAS frater Simonis Petri, primus vocatus ad Apoſtolatum, *Matth.4.c.10.a.Mar.3.d. Luc.6.c. Joan.1.f.6.a.12.d.* Interpretatur *b* virilis: quod convenit Doctoribus.

Aner.

ANER, ſeu Aunan, interpretatur reſponſio, aut canticum lucernæ, aut affligens lucerna, vel juxta Philemonem, oculi: fuit ſocius Abrahæ in bello Sodomorum: per quod deſignatur, *c* oculatum proficere cum ſapientibus, *Gen.14.b.*

ANETHUM.

ANETHUM, *d* eſt herba ſeſqui cubitali proceritate aſſurgens, caule ramoſo, foliis exilibus, ſemine in montem feniculi ad condimenta ciborum apto: deſignare poteſt *e* ceremonias, quæ ſunt velut condimenta rerum ſpiritualium: quarum curam maximè gerebant Phariſæi, majora legis negligentes, *Matth.23.*

Angariare.

ANGARIARE dicitur quis aliquem, *f* quando ad ſervitutem coactam eum adigit.

Angariat Chriſtus prædicationem mille paſſus: qui debet cum illo ire alia duo millia, ut Apoſtoli per orbem, *Matth.5.f.*

Angariatus Simon Cyrenus, ut tolleret crucem Chriſti, *Matth.27.d.* deſignat *g* Prædicatorem, qui pacta mercede prædicat verbum Dei: aut Chriſtianum quemlibet, qui pro mercede bonum operatur, aut propter timorem. Vel deſignat eum, qui non abſtinet à peccato, niſi quia illud explere non poteſt.

Angelus, Archangelus.

ANGELUS ponitur, ut nomen commune ſubſtantiis intellectualibus: & ut proprium in finitū ordinis earum, ſupra quem ponitur ordo Archangelorum. Eſt autem Angelus idem, quod *h* nuntius: qua ratione etiam allegorizari poteſt. Ut enim Angelus eſt Dei nuntius ad homines, deſignare poteſt divinum ſermonem, aut propheticum, quo Divina nobis nuntiantur, *Gen.16.b.21.c.22.* Hi Angeli venient in judicio cum Chriſto: quia per ſermones Dei judicabimur. Sic poteſt ſumi pro ſermone Dei, *Nu 22.d.3.Reg.19.a.4.Reg.1.a.Matth.2.c.b.25.c 28.a.16.d.Marc.8.d.Luc.1.a.b.2.b.Apo.1.a.* Hi Angeli venerunt Sodomam, contra quos venerunt Sodomitæ, verba Dei opprimere volentes, *Gen 19.b.* Et Angelus deſcendens in fornacem ad Azariam, & ſocios: *i* eſt ſermo Divinus ſuccurrens in æſtu tentationum, *Dan.3.e.* Et Angelus in Propheta, eſt ſermo propheticus. *Zach.1.b.*

Angelus coram ſervo Abrahæ, quem mittit Dominus: deſignat *k* Chriſtum ſumpta natura humana miſſum, *Gen.24.a.32.f.48.c.* Sumitur autem paſſim nomen Angeli pro *l* Chriſto, ut *Exod.14.e.23.c.32.g.33.a.Jud.2.a.6.b.13.a Tob.3.d.5.b.9.a. Judith.13.c.Job 33 c. Pſa.33.Iſa 9 b.33.a 63.c.Baruch.6.a Dan.3.e.6.f Hoſe.11.b.Zach.1.c.2.a 3.a Malach.3.a 2.Mach.11.b.15.e. Apoc.7 a 8.a.10.a. 20.a.* Et Angelus aſcendens cū flammis ſacrificii, eſt Chriſtus in forma ſervi: qui non erat accepturus ſacrificium, ſed ipſe futurus erat ſacrificium, *Juds.13.d.* Et Angelus, qui apparuit in fornace cum tribus pueris, typus eſt Chriſti, *Dan.3.e.* Et ipſe eſt Angelus deſcendens in piſcinam, *Joan.5.a.* Et Angelus habens falcem acutam, *Apoc.14.b.c.* Et ſtans in Sole, *Apo.19.d.*

Angelus etiam deſcendens in piſcinam, intelligi poteſt Spiritus ſanctus, qui datur in baptiſmo, *Joan.5.a.*

Homines interdum dicantur Angeli, aut ſicut Angeli vel propter officii dignitatem, vel ob vitæ excellentiam, *1.Reg.29 d 2.Reg.14.d.19.e.Act.6.d. Jud.13.a.Matth 22 c. Marc.12.c.Apo.12.c.21.c.* Angeli pugnantes cum dracone, erant Martyres. Angeli autem quatuor, Evangeliſtæ, *Apo.14.b.*

Angeli, qui fiunt ſpiritus, Apoſtolos ſignificare poſſunt, vel ſpiritus fiunt Angeli, hoc eſt, *m* ſpirituales fiunt nuntii Dei, *Pſa.103.* Dicuntur etiam Apoſtoli *n* Angeli pacis, *Iſa 33 b.*

Angeli aſcendentes & deſcendentes, deſignant Epiſcopos, *o* Prælatos, Sacerdotes & Prædicatores, ac Sanctos, qui contemplatione aſcendunt ad cæleſtia, & charitate proximi ad infima deſcendunt, *Gen.28.c.32.a Exod.14 e.23.c.32 g.29.a 33 a.Iob.41.c.Eccl.5.b.Zach 12.b.Malach.2.b Ioan 20.b.1.Cor.11.b.Apoc.2 d.2.a.15.a.18.f.* Et in his Angelis dicitur etiam Deus reperiſſe pravitatem, *Job.4.d.* Et defenſor bonorū eſt Angelus, *Matt.19.b.26.e.Actor.5.8.c.12.a.23.c.* Angelus aquarum, *p* eſt Prædicator. *Apo.16.b.*

Angeli etiam aſcendentes, & deſcendentes, dici poſſunt *q* cogitationes cæleſtium, & terrenorum: & opera, quibus proficimus, aut deficimus: & etiam ordo mutationis fortunæ in proſperam, & adverſam.

Angelus ſtans juxta altare, dici poteſt eſſe *r* Michael, qui offert orationes Eccleſiæ Deo, *Apo.8 a.*

Angelus dicitur interdum, & peculiariter Joannes Baptiſta, *Malach.3.a. Matth.11.b.Marc. 1.a.Luc.7.d.* Ipſe eſt Angelus, qui exivit de templo, *Apo.14.c.*

Angelus, qui monſtravit fontem Agar, *Gen. 21.c.* dici poteſt Elias, qui prædicaturus eſt populo Iſrael extremo tempore, & ipſum, demonſtrato fonte vitæ ad Deum converſurus.

Angelus præterea dicitur *ſ* miniſter Divinæ vindictæ, ſive ſit bonus, ſive malus: & etiam homo, *2.Reg.24.c.4.Reg.19.g.2.Par.21.e.2.Par.32.e.Pſa 34.Prov.17 b.Iſa.37.g.Dan.13.f.* Et dicitur Angelus Domini, etiamſi ſit malus: quia creatus ab ipſo, & ejus vindictæ ac juſtitiæ miniſter.

Angelus, ad quem invaluit Jacob, *Hoſ.12.a.* in bonum quidem, ſignificare poteſt *t* ipſum Deum, aut ſermonem Dei, qui roborat nos benedictionibus. In malum verò, deſignat contrarias fortitudines, quas vincit Chriſtianus.

Angelus Satanæ, qui impugnat homines, eſt *u* quivis ex dæmonibus ſub ſupremo dæmone: & etiam homines, & omnia, quæ nos ad peccandum inducunt, *2.Cor.12.b.Job.4.d.Pſa.77.e. Matt.25.d. 2. Pet.2.a.* Idem eſt Angelus abyſſi, *Apoc. 9.b.* Et Angeli draconis, ſunt homines voluntati ejus obtemperantes, *Apo.12.b.* Prædicatores etiam hæreticorum, *x* Angeli dicuntur, *Iſa 18.a.* Angeli quatuor tenentes ventos, *Apo.4.a.* ſunt *y* dæmones Principes quatuor regnorum impedientes profectum Eccleſiæ, & prædicationis, *Apo.9.e.*

Angeli duo in monumento, *Joan.20.c.* deſignare poſſunt *z* deſideria vitæ activæ, & contemplativæ in

anima

---

a Glo. inter. ſ. Eccl. 41. *b* Glo. ord ſ. Matt. 4. *c* Phi. de mig. Abraha. *d* Pli. 20. na. hiſt. 18. *e* Ori. ſ. Mat. ho 25. *f* Rup. 5. ſ. Matthæum. *g* Gregor. 8. mor. 36. *h* Ori. ſ. Matt. ho. 2. Phil. 2. alleg. & de confuſione lingua. *i* Hi. ſ. Dan. 3. & ſ Zach. 1. Aug. ſ. pſ. 70. *k* Amb. 2. de Sacramento 2. *l* Gregor. 24. mor. 1. Hie ſ Zac 3. & ſ. Dan. 3. Cyr. 3. theſ 8. Aug 9 in ſu. 54. & ſ Ioan. tract. 17. Ruper 5 ſ. Ap & 9 & 5 ſ Ioan. Amb de Spi. ſ 7. Chry ſ 8, b. 35. Euc for ſpi. 3. Rup. 7. & 9. ſ. Apoc. *m* Arn & Aug ſ pſ 103. *n* Hie ſ. Iſ 33. *o* Dion cœle. Hie 12. Amb de init. myſt 2 & 1. de ſacra 2. Aug ſ. Apoc. h 2 & ſer 80. Gre 1 mor. 3 & 14. mor. 4. Bed ſ. Gen 28. *p* Rup 9 ſ Ap. *q* Phil de ſom. *r* Rup 5 ſ Ap. Ori ſ. Luc. ho 10. Rup. 9. ſ. Apo. *ſ* Hie. ſ. pſ. 34. Bed ſ Pro 17. *t* Hi. ſ Hoſ 12. *u* Au ſ. pſ. 79. Aug ſ. Apo. ho. 7 9. Euc for ſpi 3. *x* Hi ſ ſa 18. *y* Rup ſ Zac. 6 & 4 ſ. Ap. *z* Ori. in di ver. ho. 10. Greg. ho. 25.

Verſutia. Doctores. Ceremonia. Prædicatores mercenarii. Sermo Dei. Chriſtus. Spiritus ſanctus. Homines. Martyres. Evangeliſtæ. Apoſtoli. Epiſcopi. Sacerdotes. Prædicatores. Sancti. Cogitationes. Michael. Ioannes Baptiſta. Elias. Miniſter Divinæ vindictæ. Deus. Dæmones & miniſtri diaboli. Prædicatores hæreticorum. Deſideria vitæ activæ, & contemplativæ.

Prædicatores. Utrumq; teſtamentum. anima : vel prædicatores Chriſtum Deum & hominem prædicantes. Vel deſignant utrumque teſtamentum, vetus videlicet ad caput tanquam prius datum: novũ verò ad pedes quia poſterius inſtitutũ.

Stella. Angeli nomen, videtur etiam pro *a* ſtellis ſumi: ut cùm apoſtolus, *Col. 2. d.* dicit religionem angelorum, hoc eſt, obſervationem conſtellationum aſtrorum. a *Amb. ſ. Coloſ. 2.*

Inſpiratio divina. Angelus quandoque deſignat *b* divinam inſpirationem educentem nos extra carcerem corporis, & elevantem nos ad cœleſtia: ſicut angelus eduxit Petrum è carcere, *Act. 12. a.* b *Ricar. de S. Vict. de arca myſt. 23. Rup. ſ. Gē. 2. 6.*

Spiritus, hoc eſt, venti ſiunt angeli. quia obtemperant Deo tanquam ejus nuntii, *Pſa. 103.*

Moyſes. Angelus de altari habens poteſtatem ſuper ignem, *Apo. 14. d.* eſt *c* Moyſes, qui inſtituit altare & ſacrificia. c *Rup. 9. ſ. Ap.*

Angere, Anguſtia, quære Anxiare.
Anguſtus locus, Coanguſtare, Arctare, Coarctare, Arctus.

Diſpenſatio Dei erga homines. ANguſtus locus eſt contrarius lato. Et coarctari dicitur res, quæ in anguſto loco conſtringitur. Coarctat Deus in unum omnia, *Job. 1. c.* hoc eſt cœlum quidem, & infernum: quum unam eandemque mentem *d* & ſublevatio contemplationis illuminat, & importunitas tentationis obſcurat: ut & videat intendendo, quod appetat, & ſuccumbendo in cogitatione toleret, quod erubeſcat. In unum quoque terra, & mare coarctantur, quum unam, eandemque mentem & certitudo ſolidæ fidei roborat: & tamen ex aliquantula mutabilitate perfidiæ aura dubietatis verſat. Sic dicebat ille, *Marc. 9. d.* Credo Domine, adjuva incredulitatem meam. d *Greg. 20. m. 13.*

Parva ſynagoga ſine Gentibus. Anguſtus locus ſynagogæ dicebatur, *Iſ. 49. e* quia *e* non ſe extendebat ad latitudinem Gentilitatis: ideò facta eſt latitudo eccleſiæ. Erat etiam anguſtus locus ſynagogæ: quia ejus charitas non dilatabatur ad dilectionem inimicorum, nec ad ſuſceptionem Chriſti. Unde & ab inimicis coanguſtata eſt, *Luc. 19. g.* Ad idem referri poteſt anguſta poſſeſsio filiorum Joſeph, *Joſ. 17. d.* Et anguſtus locus filiorum Prophetarum, *4. Reg. 6. a.* Et anguſtior locus dandus paucioribus, *Num. 33. g.* e *Hie. ſ. Iſ. 49.*

Conſolatio brevis. Doctrina evangelica. Arctus panis, quem dat Deus, *Iſa. 30. e* ſignificare poteſt *f* conſolationem brevem, quæ datur in hac vita, & etiam doctrinam evangelicam abbreviatam. f *Hi. ſ. Iſa. 30.*

Periculum. Tentatio. Coarctantur, qui ſunt in labore, aut periculo: unde non apparet, quomodo poſſit evadere. Et coarctatio filiorum Iſraël inter montes & mare, deſignat anguſtias in fide, & bonis operibus, *Exod. 14. a.* Sic erant in arcto *g* poſiti filii Iſraël, *1. Reg. 13. b. 38. c. 2. Reg. 24. c.* Et arctabat Amorrhæus filios Dan, *Judic. 1. g.* De his *Iob. 21. b. 32. d. Pſal. 34. Ioel. 2. b.* Et in arcto ſiti ſumus, quando ab immundis ſpiritibus intus tentamur, & foris malorum hominum exempla conſpicimus. g *Gre. ſ. 1. Regum 13.*

Pæna impii. Arctari dicuntur greſſus virtutis impii, *Iob. 18. b.* quum *h* vires malitiæ illius, quas nunc in voluptate exhibet, poſtmodum pœna conſtringit. Contra verò ſapientis greſſus non arctantur, *Prov. 4. b.* Porrò ad anguſtum locum tranſivit angelus contra Balaam, *Num. 22. e.* h *Greg. 14. mor. 4.*

Labor avari. Arctatur hypocryta, ſeu avarus, cùm ſatiatus fuerit, *Iob. 20. c.* quia *i* quum multa congeſſerit, anxiatur, qualiter acquiſita cuſtodiat: & ipſa eum ſatietas anguſtat: quia mens avari, quæ prius ex abundantia requiem quæſierat, poſt ad cuſtodiam gravius laborat. Sic dicebat dives avarus, *Luc. 12. c.* Quid faciam, quia non habeo, quo congregem fructus meos? Arctavit Aſina pedem Balaam, *Num. 22. e.* i *Greg. 15. mor. 11.*

Anguſtum os, à quo liberat Deus: deſignat *k* tenebras peccatorum, *Iob. 36. b. Prov. 23. c.* k *Greg. 26. mor. 30.*

Tenebræ peccatorum. Anima. Coanguſtatum ſtratum, *Iſa. 28. e.* dicitur *l* anima, quæ non poteſt ſimul capere Deum, & diabolum. l *Hie. ſ. Iſ. 28.*

Anguſta porta, & via dicitur, *m* quæ ducit ad vitam, *Matt. 7. b. Luc. 13. f.* quia quacunque declinetur, receditur à regula divinorum præceptorum. m *Baſ. regu. brev. 241.*

Coarctari Chriſtum, *Luc. 12. f.* Erat ipſum *n* nimis amoris affectu feſtinare ad bibendum calicem paſsionis. n *Glo. ord. ſ. Luc. 12. a.*

Non ſe coarctant hoſtes, *Iob. 2. b.* quum non ſe impediunt dæmones in nocendo hominibus.

Angulus, Angularis.

Fides. Chriſtus. ANgulus eſt, in quem lineæ concurrunt, & ſe mutuò frangunt. Angulus, cujus Chriſtus eſt lapis angularis, *o* fidem deſignare poteſt: cujus fundamentum eſt Chriſtus: qui lapis angularis dicitur, quia in ipſum conjunguntur in una fide & eccleſia, Judæi & Gentiles, *Iob. 38. a. Pſa. 117. Iſa. 28. d. Ier. 51. c. Eph. 2. g. Zach. 10. a.* o *Ori. ſ. Matthæ. 19. Hie. ſ. Iſa. 28. Gre. 28. mo. 9. Rup. ſ. Za. 10.*

Quatuor partes mundi. Anguli quatuor arcæ quatuor mundi partes deſignare poſſunt. Idem deſignabunt anguli altaris. Et anguli craticulæ. Et anguli menſæ. Anguli etiam tabernaculi quatuor mundi partes ſunt, unde veniunt, qui convertuntur ad fidem, *Exod. 25. b. 27. a. 26. d. 36. c. 37. d. 38. d. Ezech. 43. e. 46. g. Apo. 7. a.* Anguli portarum cœleſtis Hieruſalem dicuntur Doctores juncti apoſtolis, *Apoc. 21. d.* *Hie. ſ. Ez. 18.*

Doctores. Conſtantia. Anguli etiam altaris quatuor, *p* firmitatem, & conſtantiam deſignant, *Ezech. 41. d.* p *Hi. ſ. Ez. 41.*

Evangelia quatuor. Virtutes Cardinales. Anguli quatuor domus Job, *q* quatuor evangelia ſignificare poſſunt: vel quatuor virtutes cardinales: vel etiam quatuor ordines in Judæis, quos diabolus in malitia concuſsit, *Iob. 1. d.* q *Hie. ſ. Iob 8. Greg. 2. mor. 28. 30.*

Vita religioſa. Angulus domatis, *Prov. 21. b.* ſignificat *r* ſecretam altitudinem vitæ continentialis, vel vitam religioſam ab omni actione terrena remotam, & à perturbationibus vitæ præſentis quietam. r *Bed. ſ. Pro. 21.*

Occulta veritas. Porta anguli Hieruſalem, *ſ* deſignat initium veritatis nos in hac vita habere, ſed occultum quaſi fractis lineis, quæ in angulis franguntur. Unde & anguli Hieruſalem, in quibus fecit altare Achaz, ignorantiam vel occultationem veritatis ſignificare poſſunt, *2. Par. 28. d. Ier. 32. g. Zach. 4. b.* Idem poſſunt deſignare anguli murorum, *2. Par. 26. Nee. 3. b.* ſ *Hie. ſ. Ier. 31. & ſ. Zac. 14.*

Angulus videtur deſignare *t* regiam poteſtatem, *Zach. 10. b.* quum dicitur. Ex ipſo angulus. t *Hie. ſ. Za. 10.*

Duplicitas. Anguli parietis excelſi, *Soph. 1. d.* duplicitatem *u* impuræ mentis deſignant: qui dum veritatis ſimplicitate fugiunt, ad ſemetipſa quodammodo duplicitatis perverſitate replicantur. u *Gre. 3. paſt. adm. 12.*

Opera perverſa. Anguli excelſi, ſuper quos veniet dies Domini, *Soph. 1. d. 3. a.* *x* opera perverſa deſignant à recta via Domini declinantia: unde & à Salvatore arguuntur hypocrytæ Phariſæi, quod orarent in angulis platearum, gloriam inanem venantes, *Matt. 6. a.* x *Hie. ſ. Soph. 1. 3.*

Conciliabula hæreticorum. Anguli in quibus inſidiatur meretrix, *Prov. 7. b.* ſunt *y* conciliabula hæreticorum: iidem ſunt anguli platearum rectam lineam frangentes, *Matt. 6. a.* Declinat enim à rectitudine veritatis. y *Bed. Pro. 7. & Hie. ſ. Ezec. 38. & ſ. Zac. 14.*

Prophetæ. Anguli tabularũ tabernaculi, *Ex. 26. d.* Prophetas *z* deſignare poſſunt, quibus junguntur evangelis. z *Glo. ord. ſ. Exo. 26.*

Anguli ſuperhumeralis, *Exod.39.c.* deſignant *a* firmam intentionem Deo placendi.

Anguli quatuor palliorum, *Num.15.d. Deut.22.b.* multitudinem *b* operum indicant.

Angulus populorum *c* dicitur Ægyptus, *Iſa.19.b.* hoc eſt, regnum mundanorum multos colligens populos.

Aogularia quibus format artifex idolum, *Iſa.44.b.* dicuntur *d* propter multas figuras angulares quæ idolorum formatione fiebant.

a Glo ord ſ. Exod 28. b Glo. ord ſ. Deu.22. c Glo.inter ſ. Iſa.19. d Lyr. ſ Iſ.44.

Intentio placendi Deo. Opera.

ANIMA, ANIMUS.

Anima eſt præcipua pars animalis, maximè hominis, cujus eſt immortalis. Eam definit Ariſtoteles eſſe actum corporis phyſici organici potentia vitam habentis. Ponitur anima ab Origine *e* media inter ſpiritum, & carnem, ut videtur apoſtolus inſinuare, 1. *Theſ. 5. d.* Ut integer ſpiritus veſter & anima, & corpus ſine querela in adventu Domini noſtri Jeſu Chriſti ſervetur: & ipſa anima, ut diſtinguitur contra ſpiritum, & carnem, dicitur interdum peccare, *Lev. 4. a.* Animus verò mentem ipſam ſignificat, & partem ejus affectivam, nempe voluntatem, *Exod.35.a. Deut.17.d.21.c. Prov.16.a.d.*

Anima ſolet tribui Deo metaphoricè, *f* ut in ea omnis demonſtretur affectus ἀνθρωποπαθής. Et anima ejus dicitur ea ipſa vis, qua omnia penetrat, cunctaque diſponit. Interdum verò anima Dei dici poteſt Chriſtus, ut verbum Dei. Quandoque verò ſumitur pro anima Chriſti. De anima Dei fit mentio, *Lev. 26.e. Job 23.c. Iſa.1.d. 24.a. Jer 6.b. Amos 6.c. Zach.11.b.*

Anima ſæpe ponitur *g* pro toto homine, *Gen.12.b.14.d.17.b. 46.b. Exod 1.a.12.a.16.d.31.c. Lev.4.a.5. a.6.a.7.b. 20.a. Num.15.d. Deut 4.b.e. Prov.25.d. 1 Mach 10.c.* Et animæ egreſſæ de fœmore Jacob, ſignificare poſſunt ſpiritualem generationem.

Anima interdum ſumitur pro voluntate, *Gen 34.a.49.a. Exod 15.b.23.a. Num.11.b.21.b.* Et animam in manibus portare, *h* eſt intentionem cordis in operatione oſtendere, *Job 7.c.13.c. Thre.3.c. Mich 7.a.*

Anima quandoque pro vita ſumitur: ut quum quærit Deus animam hominis de manu fratris ſui, *Gen.9.a.44.g. Exod.4.c.21.c. Levit.16.c.27.a. Deut 28.g. Joſ 2.c.9.d. Jud 5.a.12.a. 1. Reg.25.e.26.d. 2. Reg 1. b.14.c.19.a.23.c. 3. Reg 19.a. 4. Reg.1.d.7.b. Eſter 7.a. Job.2.b. Pſ.21.39.68. Eccl.29.c.51.a. Iſ.49.b.53.d. Jer.12. b.21.c.48.a. Jona 4.b. Judit.9.b. 1. Mach.9.a.12.g. Matt.2.d.6.d. Luc 14.d. Joan 10.b.13.d.15.b. Acto.20.e. 1. Ioan 3.c.* In animalibus afferebant panem in deſerto, hoc eſt, in periculo animarum, ſeu vitæ, *Thre.5.b.*

Anima viva, quam producit terra, deſignare poteſt *k* corporis motus, aut affectus animi, vel exercitationis virturum, *Gen.1.c.d.2.b.* Vel anima viva deſignat credentes ſine maculis, libenterque rectè operantes: cùm reptile animæ viventis, ſunt Judæi ſimilitudinem vitæ habentes.

Anima Joſeph non interficienda, deſignat *l* veritatem Chriſti minimè opprimendam, *Gen.37.d.*

Anima de populo terræ, eſt *m* anima terrena exiſtens, *Lev 4.f.* Et anima offerens ſimilam, eſt animalis homo, licet bonus: aut gentilis veniens ad fidem, nondum valens intelligere quæ ſunt ſpiritus Dei: vel etiam ipſa eccleſia, *Levit.2.a.6.b.*

Animæ voluntates *n* dicuntur juſti ad ſuperna tendentes, *Ezech.13.d.*

Anima Eli tabeſcens. 1 *Reg 2.g.* deſignat *o* ſacerdotes marceſcentes abſque gratia Spiritus ſancti. Deſignat etiam dolorem, quem habent damnati prædicatores in inferno, quum vident alios ſua prædicatione profeciſſe. Sacerdotes & Phariſæi ſunt anima ſynagogæ ipſam conturbantes, *p* ne crederent in Chriſtum, *Cant.6.d.*

Ex tota anima diligere Deum, *Deut.6.a. Matt.22.d.* eſt *q* paratum eſſe ad ponendam animam pro Deo: vel ut nulla pars animæ dimoveatur ad aliquam rem à fide alienam, vel ex toto deſiderio diligere. Et perdere animam ſuam in hoc mundo, eſt poſt concupiſcentias non ire.

Allegoriæ animi, & animæ quærendæ ſunt potius in epithetis eis adjunctis: ne toties eadem ſint repetenda.

Animoſitas vim iracundiæ ſignificare ſolet, *Eccl.1.c.31.d. 2. Cor.12.d. Hebr.12.f.*

e Ori ſ. Levi. ho.2. f Ori ſ. Levi. ho.16. Iſy ſ. Lev. 26. Hoſ. Aug. q. 2 & Iſa 51. g Aug q.10 Lev.93. Gregor.16. mor. 29. Orig ſ. Exod ho.1. Amb. de Iſ 2. h Gregor 11. mor. 19. i Aug. 2. ſer. Domini in monte, & ſ. pſa.68. Euch. q. in pſ. k Au. 13. confeſſ. 20.21 & 2. de gen. cõt. Manich 23. Bed. ſ. Gen.1. l Glo inter. ſ. Gen 37. m Ori ſ. Lev. ho. 2. Iſy Lev.2. n Glo. inter. ſ. Ezech. 13. o Greg ſ 1. Reg.2. p Rup. ſ Cã 6 q Ori. ſ. Matt. ho. 23. Ricar. de S. Vict. de vulnerata charita.

Homo. Voluntas. Vita. Credentes ſine maculis. Veritas Chriſti. Anima terrena. Juſti. Sacerdotes & Phariſæi. Firmitas mentis in Deo.

Animal, Animans.

Animal eſt, quod conſtitutum eſt ex corpore, & anima ſenſitiva, licet ejus ſpecies multæ, varias accipiant allegorias, tamen ipſum etiam in genere in allegorias admittitur.

Animalia ex aqua producta, legem Judaicam ſignificare poſſunt: producta verò de terra, Gentiles ad fidem converſos, *Gen.1.d.* Et omnia *r* dicuntur animalia Dei, *Pſal 67.*

Animalia in arca, ſignificant *ſ* credentes quidem, ſed parum ratione utentes, inter quæ ſunt gradus, *Gen 7.a.8.c.* deſignabant etiam linteum, quod vidit Petrus, *Act.10.b.* De his animalibus, *Exod 12.f. Lev.11.g. Ioel.1.d.2.e.*

Animalia etiam in arca dici poſſunt *t* vires animales in homine ſub imperio Noë, hoc eſt rationis. Animalia enim quatuor, vires animæ quatuor deſignare poſſunt, *Ezech.1.d.3.c.*

Animalia Libani, ſignificare poſſunt *u* gentiles, *Iſa 40.d.*

Animalia duo, in quorum medio cognoſcitur Deus, videntur poſſe ſignificare *x* Filium, & Spiritum ſanctum, juxta Origenem, *Habac.3.a.* ſecundùm ſeptuaginta. Verùm hæc allegoria videtur periculoſa: quia *y* videtur ponere Filium, & Spiritum ſanctum minores Patre. Ideò potius dici poteſt, per duo animalia deſignari Moyſen, & Eliam, in quorum medio Chriſtus eſt transfiguratus, & cognitus filius Dei: vel deſignantur Judæi, & Gentiles: aut certè *z* duo teſtamenta.

Animalia quatuor, deſignare ſolent *aa* quatuor evangeliſtas, *Ezech.1.d.3.c.* Eoſdem deſignant animalia plena oculis, *Apoc 4.c.*

Animalia etiam quatuor, ſignificare poſſunt *bb* quatuor elementa, quorum eſt una facies, quia ſimul compoſita unam oſtendunt faciem & virtutem.

Animalia munda, *Geneſ.7.a. Levit.27.b. Hebræor.13.b.* deſignant *cc* bonos: aut eruditionem intellectus, vel examinationem eorum, quæ legimus: & etiam puritatem mentis, quam debemus offerre Deo. Animalia munda ſimul ruminant, & dividunt ungulam: unde deſignant *dd* bonos ſimplices, qui tales ſunt offerendi, quales ſunt. Et hæc ſunt animalia comedenda, *Levit.11.a.f. Deut. 14.a.*

r Hil. ſ pſ. 67. ſ Ori ſ Gen. hom 2. Amb 2. de voce gentium. 4. Aug. 12. cõtra Fauſt 15. t Geor. Venet Cã. 1. t. 6. c. 15 Am. de vir. 3. u Hie. ſ. Iſ. 40. x Or ſ. Rom.3 & 2. periar. 3. y Tert. adver. Marcionem 4 z Hie ſ Hab. 3 aa Au ſ. Ap. 3. bb Geor. Ven. Can 1 c. 7. c. 22. cc Or ſ Gē h. 2. & ſ. Le h. 3. dd Tho. 1-2 q. 102. art. 3. Tertul de cibis Iudaicis.

Lex Judaica. Gentiles. Credentes ſimplices. Vires animales. Gentiles. Moyſes & Elias. Judæi & Gentiles. Duo teſtamenta. Evangeliſtæ. Elementa. Boni ſimplices. Eruditio. Puritas mentis.

Animalia

Mali. Iudæi & hæretici. Corruptè viventes. Affectus præter rationem. Carnales. Spiritua et brutia Ægyptiorum. Peccator. Sequens appetitum. Animales homines, & vidua cogitationes.

Animalia immunda, *Gen. 7. a. Lev. 2. b.* ſignificat *a* malos Judæos, & hæreticos. Item tinctos baptiſmate, ſed corruptè viventes qui tamen in eccleſia largius accepta, ſervantur in ſpe reſipiſcentiæ, ut in ſagena evangelica. Itē qui non valent ſacras ſcripturas meditari. Ut autē diſtinguuntur animalia contra beſtias, ſeu voluptuoſæ mentes ventri ſervientes, *Dan. 4. b.* Deſignant etiam hæc animalia *b* concupiſcentiam & iram, quæ animam ſæpe ſordidant, & in genere affectus præter rationem exiſtentes. Poſſunt præterea animalia ſignificare hæreticos, & infideles, *Hab. 2. d.* Et eorum eſt animalis ſapientia, *Jacob. 3. d. Judæ f.*

Animalia, quæ diviſit Abraham, *Gen. 15. b.* ſignificant *c* carnales contra ſe diviſos, vel in multa diſtractos. Animalia vero non diviſa, deſignant ſpirituales in contemplationis unitate collectos.

Animantia Ægypti mortua, manentibus animalibus filiorum Iſrael vivis, *Exo. 7. c.* deſignatunt *d* ipſorum Ægyptiorum ſtultitiam in animalibus brutis, quæ ipſi colebant, eſſe punitam.

Animal captum a beſtia, deſignat *e* peccatorem à diabolo comprehenſum, *Lev. 7. c. Jer. 12. a.*

Animalis homo, 1. *Cor. 2. d.* eſt *f* qui omnia cogitationibus tribuit, & nullo ſuperno egere arbitratur auxilio. Et etiam, qui fertur diſſolutâ laſciviâ animæ ſuæ, quam non regit ſpiritus, neque coercet intra metas naturalis ordinis.

Animalia ſæpe dicuntur *g* animales homines, & non ſapientes, quæ Dei ſunt, ut gentes. Et qui non multum de carnalibus cogitant & ideo non carnales, ſed animum eorum vana deſideria occupant, & quæſtiones de menſuris cœli, & terræ, &c. Unde eorum ſapientia dicitur animalis, terrena, diabolica, non de ſuperioribus deſcendens, unde & Spiritus ſanctus, *Gen. 6. b. 9. a. Lev. 7. c. Joſ. 8. a. Pſ. 67. 103.*

a Iſy. Le. 27. Or. ſ. Gl. ho. 8 & ſ. Lev. ho. 3 Iſy ſ. Lev. 27. b Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſci. 17. 18. c Glo. ord. ſ. Gen. 15. d Ori ſ. Exod. hom. 4. e Glo. inter ſ. Lev. 7. f Chry. ſ. 1. Cor. ho. 7. Au. 83 q. 67. g Ar. ſ. pſ. 67. Aug. ſ. pſ. 103. Iſy ſ. Lev. 1.

Homines. Animalia etiam aliquando abſolutè homines *h Dan. 4. b. Joel. 1. d. 2. c. Judæ d.* qui potius curam terrenorum habent quam ſpritualium.

Idola. Animalia dicuntur idola, *Ezech. 8. d.* Et dicuntur eſſe intra parietem, hoc eſt, in mente: quando etſi quæ jam juſta, ſi quæ honeſta cogitantur appetendis tamen lucris temporalibus honoribuſque deſerviunt: & per ſemetipſa quidem jam quaſi à terra ſuſpenſa ſunt, ſed adhuc per ambitum quaſi per gulæ deſiderium ſeſe ad ima ſummittunt. Et hæc dicuntur idola quia avaritia eſt idolorum ſervitus.

Dæmones. Animalia puſilla, & magna in mari magno, ſunt *i* dæmones in hoc mundo, *Pſa. 103.*

Animal quandoque ſumitur pro jumento, *Num. 22. f.* Nonne animal tuum ſum? *Neem. 2. c.*

Animal cui ſedebam. Et animal in campo videtur poni pro equo, *Iſa. 63. c.*

Opera imperfecta. Animalia non integra, ſed mutila, & ideo non offerenda Deo, *Lev. 22. d.* deſignant *k* opera imperfecta, quæ per aliquem defectum cenſetur immunda.

h Glo. inter ſ. Dan 4. Ruſ. ſ. Joel. 2. Gregor. 20. mor. 4. i Aug. ſoli. 16. & ſ. Pſa. 103. k Baſi. prolo. de regu. fuſi.

Anna.

Gratia. Profectus virtutum.

ANna, id eſt, gratioſa, ſive miſericors, aut requieſcens, vel donans. Prima fuit uxor Elcana prius ſterilis ſed poſtea genuit Samuelem, 1. *Reg.* 1. Quæ ut interpretatur *l* gratia, & genuit poſt Phenenoam hoc eſt, converſionem deſignat profectum virtutum, & opera excellentia vitæ contemplativæ. Generat autem Samuelem, hoc eſt, opera perfecta &, generat ſerò: quia ſerò venitur ad perfectionem operum vitæ contemplativæ. Reputatur autem Anna ebria, *m* quum exultat in Domino, & tota vacat divinis. Conjungitur prius Elcana, ſed poſterius generat: quia per gratiam fit converſio, ſed poſt converſionem fit operatio. Poteſt etiam deſignare virum perfectum.

Deſignat etiam eccleſiam, *n* quæ prius erat ſterilis, & per obdurationem Judææ, poſterius peperit fideles ex gentibus: eſt tamen principalis uxor, de qua *Cant. 8. c.* Soror noſtra parvula eſt, & ubera non habet.

Vita contemplativa. Vir perfectus. Eccleſia.

Anna alia fuit uxor Tobiæ: & alia uxor Raguelis, *Tob. 1. b. 2. d. 7. c. 9. 1. b.* Uxor quidem Tobiæ, typus eſt *o* ſynagogæ. Uxor verò Raguelis ad gentilitatem ſpectat.

Fuit autem Anna Propheteſſa filia Phanuel, *Luc. 2. a.* Hæc typum gerit *p* eccleſiæ.

l Ori ſ. Gen. ho. 11. & ſ. 1. Reg. 2. Greg. ſ. 1. Reg. 1. m Phil. de temulen. Hie. ep. ad Gerontiam. n Gre. ſ. 1. Regum 1. Aug. 17. c. vi. Dei 4. o Glo. ord. ſ. Tob. 1. p Glo. inter. ſ. Luc. 2.

Annona.

ANnona rem frumentariam, & alias res, quæ victus gratia in annum reponuntur, ſignificat. Vix recipit allegoriam.

Euchariſtia. Annona Regis Salomonis, 3. *Reg.* 4. *a.* deſignare poteſt *q* euchariſtiam, & reliqua ſacramenta quibus Chriſtus ſuſtentat fideles in eccleſia. Idem deſignat annona de cœlo data filiis Iſrael, *Judith. 7. c.*

Stipendia prædicatorum. Annona, quam conſtituit Rex Babylonis Regi Joachim, 4. *Reg. 25. g.* item Danieli, & tribus pueris, *Dan. 1. a.* Stipendia *r* prædicatorum deſignare poſſunt. Annonæ imponendæ ſunt populo, 1. *Eſdr. 7. d.* Non autem miniſtris templi.

q Lyr. ſ. 3. Regum 4. r Glo. ord. ſ. 1. Eſd. 7.

Annuere, Nutus.

ANnuere eſt nutu, ſeu motu capitis, aut oculorum aliquid concedere. Unde annuere paſſim ſumitur pro concedere, aut permittere, 2. *Mach. 14. d.* Datur & annuere manu, *Actor. 12. c.*

Simulatio ſanctitatis. Annuere oculis, *Pſa. 34. Prov. 6. b. Eccl. 27. c.* dicitur *ſ* eſſe hypocritarum, & ſimulatorum: quia pronunciant in vultu quod in corde non geſtant. Nutus etiam mulieris meretricis: ſunt opera hæreticorum, quibus ſanctitatem ſimulant.

Potentia Dei. Nutus Dei videtur ſignificare *t* potentiam Dei promptam habentem executionem. Sed & ipſæ creaturæ nutus Dei dici poſſunt, ſicut & veſtigia Dei.

ſ Aug. ſ. pſ. 34. Bed. ſ. Prov. 6. t Aug. 2. de libero arbit. 10.

Annunciare.

ANnunciare eſt manifeſtare verbis occulta: vel etiam quæcunque alia proferre. Annunciamus nova, prædicamus publica.

Collatio legis novæ. Annunciavit Chriſtus nova, quum *u* attulit novam legem, *Iſa. 42. b.* Solus autem Deus eſt, qui propriè annunciat: quia quotquot aliquid annunciaverunt, ab ipſo acceperunt, *Iſa. 43. b.* Et ipſe Chriſtus annunciavit pacem, *Iſ. 52. c.* Et bonum, *Nah. 1. d. Zac. 9. c.* Et ipſe annunciat lucem amico ſuo, *Job. 36. 9.* Et annuncians Jacob ventura, Chriſtū ſignificavit, *Gen. 49. a. Pſ. 43.* Et annuntians ſpeculator quæ vidit: eſt Chriſtus, aut prædicator monens de futuris, ut caveant, *Iſ. 2. b. 4. b. c.* Idē etiā annunciavit nova, quū manifeſtavit gloriā Patris. Et grandia, & firma, *Jer. 33. a.* Et annūciat māſuetis, *Iſ. 61. a.* Annūciat etiam

u Hie. ſ. Iſ. 42. 43.

a Gre. 24. mo. 3. — b Arn. ſ. pſ. 18. — c Arn ſ. pſ. 49. Hie. ſ. Ie 31. — d Gl. ſ. pſ. 101. — e Glo inter. ſ. Amos 4 — f Glo. inter ſ. p. a 95. — g Glo ord ſ. Iſa 40 — h Arn ſ. pſ. 91. — i Gregor. 27. mor. 20.

etiam angelus hominis æquitatem, quum *a* Chriſtus homo factus intercedit pro peccatoribus, & ſemetipſum juſtum hominem, qui pro aliis indulgentiam mereretur, oſtendit, *Iob.33.c. Iſa.45.c.*

Annunciat firmamentum opera manuum Dei, *Pſal.* 18 quum *b* crux Chriſti eſt manifeſtum ſignum redemptionis. *(Crux ſignum redemptionis.)*

Annunciant cœli juſtitiam Dei, quum Apoſtoli, & Doctores ipſam prædicant, & etiam paſſionem Chriſti. Annuntiabunt etiam juſtitiam Dei in judicio, quum *c* teſtes erunt juſtitiæ Dei, *Pſa.21.49.63.96. Ier.4.b.* Et annunciant in inſulis, quum *d* prædicant gentibus, *Ier.31.b.* Ad idem pertinent annunciare inter Gentes ſtudia Dei, *Pſa.9.* Et annunciare nomen Dei, aut laudem ejus, *Pſa.21.39.54.70.74.95.101.104.106. Eccl.42.c. Iſa.12.b.52.d.66.f.c. Ier.31.b.* *(Prædicantes Apoſtoli juſtitiam Dei.)*

Annuntiavit Deus eloquium ſuum, quum *e* miſit Filium ſuum, *Amos 4.d.* *(Mittens pater filium.)*

Annunciare brachium Domini, eſt *f* prædicare virtutem Chriſti. Ad idem ſpectat annuntiare ſalutare Dei, *Pſa.70.95.147.* Et annunciare regnum Dei, *Luc.9.g. Ioan.20.e. Philip.1.c.1. Ioan.3.b. Amos 4.d.* *(Prædicare virtutem Chriſti.)*

Annunciatum eſt ab initio de Deo, quia *g* in lege naturæ jam cognoſcebatur Deus eſſe creator. *Iſ.40.e.* *(Cognitio Dei in lege naturæ.)*

Annunciare veritatem Dei, eſt prædicare vera de Deo, *Pſal.29.88.* Annunciare autem veritatem Dei per noctem, eſt *h* prædicare veritatem ſub parabolarum tegumento: ut videntes non videant, &c, *Pſa.91.* Annunciare autem manè miſericordiam Dei, eſt ablatis tenebris peccati eam prædicare. Et annunciat Deus lucem amico ſuo, quum manifeſtat *i* veritatem bonis, *Iob.36.d.* Ad hæc pertinet annunciare conſilium Dei, *Actor.20.f.* *(Prædicare vera de Deo.)*

k Baſi. reg. brev. 234 — l Ori. ſ. Matt. ho. 5. — m Hie. ſ. Iſ. 57

Annunciare mortem Domini, eſt *k* mori in baptiſmo, & crucifixum eſſe mundo, *Matt.16.d. Rom.6.a. 1.Cor.11.f. Gal.6.c.* *(Mori mundo.)*

Annunciare omnes laudationes Dei in portis filiæ Sion, eſt *l* habere omnes virtutes: ut nemo dicatur annunciare omnes laudationes, niſi habeat omnes virtutes, *Pſa.9.65.78. Iſa.50.b.66.f.* *(Habere omnes virtutes.)*

Annunciare dicitur Deus juſtitiam Hieruſalem, *Iſa.58.c.* quum *m* ejus manifeſtat peccata, qui ironicè juſtitiam appellat. *(Manifeſtatio peccatorum.)*

n Hie. ſ. Eze. 33. & 0 ſ. Ier. 4. — p Baſi. ſ. pſ. 38. Aug. ep. 120. — q Lyr. ſ. Eccl. 10. — r Lyr. ſ. Ie 20. — ſ Hie. ſ. Hoſ. 4.

Annunciat ſpeculator gladium venientem, *Ezec.33.a.* quum *n* prædicator indicat peccatori iram Dei imminentem: ſic annunciare clamorem parvulis, eſt manifeſtare vindictam Dei futuram, *Ier.48.a.50.e. Ezec.3.d.* Et annunciat à Dan, qui *o* manifeſtat judicium divinæ ultionis, *Ier.4.d.* *(Prædicare iram Dei.)*

Annunciat iniquitatem ſuam, qui *p* eam confitetur. *Pſa.37.55. Iſa.58.a. Mich.3.c.* *(Confiteri peccata.)*

Annunciatur Domino generatio ventura, ſicut angelus ei nunciat orationes noſtras, non ut ſciat: ſed quia neceſſe habet creatura rationis omnes cauſas ſuas in Deum referre. Vel annunciatur Domino, quum eſt grata Domino, *Pſa.21.* *(Gratum eſſe Deo.)*

Annunciant ſententiam Regi, qui habent pennas, *Eccl.10.d.* quia *q* facilè per adulatores omnia deferuntur ad Principes. *(Adulari.)*

Annuntians patri, quod natus ſit ei filius maſculus, *Ier.20.d.* eſt *r* adulator laudans malum opus, tanquam bonum.

Annunciare dicitur baculus, quum *ſ* idolum dat reſponſa, *Hoſ.4.c.* Vel deſignatur ibi divinatio, quæ fiebat per virgas.

Annus.

t Gre. 4 mor. 10. 22. — u Gloſ. inter. ſ. Gen. 17. Ambr. 2. de Abr. 10. — Bed. ſ. Gen 17 — x Orig. ſ. Levit. ho 9. — y Hie. ſ. Iſ 17. 32. — Gil. ſ. pſ. 64. Ambr de n ſue. virgi. 15 Cle Alex 5. ſtroma — ſ Ori. ſ. Levit. ho 15. — aa Hie. ſ. Iſ 63 — bb Glo. ord. ſ. Iſa 34. — cc Hie. ſ. Mal. 3 Au 10 de civit. Dei 26. — dd Ori. ſ. Nu ho 1 — ee Richar. de S. Vict. de ſom. nio Nabuchodonoſor 2. — ff Gr. ſ. 1. Regum 7. — gg Amb. ſ. Lu 13. & de viduis Euch. ſeo ſpi. rit. 4.

ANnus eſt tempus, quo Sol circulum ſuum per Zodiacum verſus orientem perficit, qui trecentis ſexaginta quinque diebus, & quarta diei parte abſolvitur: qui dies in duodecim menſes diſtribuuntur: iſque dicitur annus ſolaris. Nam annus Lunaris duodecim circulos Lunæ includit, qui duodecim conſtituunt menſes aliamque habent numerandi rationem: quæ diverſitas nihil facit ad allegorias. Anni taciti, vel expreſſi nonnihil videntur ſignificare: & quum anni vaccæ, capræ, & arietis exprimuntur: turturis, & columbæ minimè, *Gen.15.b.*

Annus in cujus menſibus, aut diebus non computari petit Job diem in quo natus eſt, *Job.3.b.* deſignare poteſt *t* prædicationem ſupernæ gratiæ. Quia ſicut in anno congeſtis diebus tempus perficitur: ita in ſuperna gratia virtutum multiplex vita completur. Vel eſt multitudo fidelium electorum: quia ſicut ex dierum multitudine annus ducitur, ita ex collectione bonorum omnium illa electorum innumerabilis univerſitas expletur. Et hic eſt annus placabilis Domini apud *Iſa.61.a.* Qui annus prædicatur, cùm futura plebs fidelium veritatis lumine illuſtranda prædicitur. Anni autem, quos diſtinguunt luminaria, *Gen.1.b.* deſignant ſeparationem anni acceptabilis Domino. *(Prædicatio ſupernæ gratiæ. Multitudo electorum.)*

Anno altero naſcituro Iſaac, *Gen.17.c.* deſignatur *u* Chriſti nativitas poſt legem facta, tempore videlicet gratiæ. Medium etiam annorum, deſignat tempus adventus Chriſti, *Hab.3.a.* Sic annus primus egreſſionis de Ægypto, eſt tempus legis. Annus verò ſecundus, eſt tempus gratiæ. *Exod.40.b.* *(Tempus gratiæ.)*

Semel per annum deprecans ſacerdos ſuper cornua altaris, deſignat *x* Chriſtum ſemel pro peccatis noſtris paſſum, *Exod.30.b. Lev.16.g. Hebr.9.b.* Et annus *y* benignitatis Dei, eſt annus redemptionis, & reſurrectionis ac etiam converſionis gentium, *Pſa.64. Iſa.32.c.34.c.49.c.61.a. 2. Cor.6.a.* Et annus, quo occiſus eſt Zacharias, eſt tempus prædicationis Chriſti: poſt quod deſtructa eſt Hieruſalem, *2.Par.24.f.* *(Tempus redemptionis.)*

Annus datus ad redimendam domum, *Lev.25.e.* deſignat *z* tempus gratiæ, & vitæ præſentis: in quo debet fieri remiſſio per pœnitentiam. Hic eſt etiam *aa* annus redemptionis Chriſti *Iſa.63.b.* *(Tempus gratiæ, & vitæ præſentis.)*

Annus retributionis, & viſitationis Dei, eſt *bb* tempus punitionis & divinæ vindictæ, *Iſa.34.b.63.a. Ier.11.d.23.c. Eccl.12.a.* *(Tempus vindictæ.)*

Anni antiqui, deſignare poſſunt *cc* tempus, in quo quis fuit in gratia: & etiam tempus ſtatus innocentiæ primorum parentum, *Malac.3.a.* *(Status innocentiæ.)*

Anno altero numeratur populus, *Num.1.a.* ut *dd* deſignetur multas eſſe tranſigendas tentationes, antequam ad perfectionem veniatur. Sic anno ſecundo vidit ſomnium Nabuchodonoſor, *Daniel.2.1.* quia *ee* ſpiritualis quiſque poſt edomitam concupiſcentiam, poſt cogitationum diſciplinam, tandem aliquando contemplationis ſtudio vacare prævalet. Unde anno uno non ejiciuntur hoſtes, *Exod.23.d.* *(Tempus perfectionis.)*

Per ſingulos annos circuiens Samuel civitates Iſraël, *1.Reg.7.d.* deſignat *ff* prædicatorem aut Prælatum examinantem ſigillatim ſingulorum ordinum profeſſiones. *(Diligentia Prælati.)*

Annis tres famis, *3 Re.18.a.* Deſignare poſſunt *gg* tempus prædicationis Chriſti quãdo deficiebat fides *(Tempus prædicationis Chriſti, & trium annorum.)*

Trinitatis

Trinitatis apud Judæos. Vel deſignat tria tempora : nempe Patriarcharum, Prophetarum, & Chriſti. Idem deſignant tres anni ficus, *Luc.*4.d.13.*b.* Qui etiam deſignant tempus ante legem, ſub lege, & ſub gratia: in quibus Deus quæſivit fructum in genere humano. Et anni tres immundorum fructuum *a* novæ plantæ fuerunt à lege uſque ad David, & uſque ad Babylonem, & uſque ad Chriſtum. Nam quartus fuit tempore Chriſti. & quintus in apoſtolica generatione, *Lev.*19.*e.* — *a Iſy.ſ.Le.*19.

Tempus hujus vitæ. Anni tres, quaſi mercenarii, deſignant *b* tempus hujus vitæ, in quo hæretici, & hypocritæ recipiunt mercedem ſuam, *Iſ.*16.*d.* Annus etiam mercenarii, *Eccl.*37.*b.Iſ.*21.*d.* Dicitur, vel quia citò præterit, qui quotidie nihil aliud, niſi mercedem ſibi laboris expectat : vel quia ſemper in labore eſt, ut mercedem accipiat. — *b Hie ſ. Iſ.*16.21.

Felicitas. Pro annis tribus dat Deus benedictionem anno ſexto, *Lev.*25.*c.* ut *c* plenitudo æternæ felicitatis deſignetur, quam attulit Chriſtus anno ſexto. Eandem fœlicitatem deſignat annus, quo invenit Iſaac centuplum, *Gen.* 26.r. — *c Iſ.ſ Lev.*25.

Æternitas Dei. Anni Dei dicunt *d* æternitatem Dei, *Job.*10.*b. Pſa.*101. *Heb.*1.*d.* ponuntur & anni æterni, *Pſa.*60.76. — *d Glo ord ſ. Iob* 10.

Tempus univerſum. Anni generationis, & generationis deſignant *e* tempus in principio mundi uſque ad id, quod erit poſt judicium, *Iorl.*2.*a.* Sic anni uſque in diem generationis & generationis, *Pſa.*60. — *e Glo. inter. ſ. pſ* 60.

Tēpus gratiæ. Anni, quos comedit locuſta, *Joel.*2.*f.* ſunt *f* anni perditi, regnantibus perturbationibus. Vel deſignant tempus gratiæ, quæ amittitur per peccatum. Et anni, quibus videmus mala, deſignant tempus hujus vitæ, *Pſal.* 89. — *f Hie ſ Ioel. & ad Cypri. ſ pſ.* 89.

Tempus proſperitatis & adverſitatis. Anni hominis, *Pſ.*30.89.*Prov.*3.*a.*4.*b.*5.*b.*9.*c.*10.*d.* *Eccl.*11.*c.* *Eccl.*18.*a.*26.*a.* *Iſa.*38.*c.* Aliquando ſumūtur *g* pro tempote adverſitatis: aliquando pro tempore proſperitatis. — *g Glo inter.ſ. pſa.*10.

Proſperitas ſeculi. *Abundantia donorum Spiritus ſancti.* Anni ubertatis, ſignificare poſſunt *h* proſperitatem ſæculi, & Judæorum. Anni verò famis, tempus futuræ miſeriæ, *Gen.*41.*c.* *Deut.*32.*d.* *Pſ.*21. Vel anni ſeptem ubertatis, deſignant abundantiam donorum Spiritus ſancti: famis verò, eorum defectum. — *h Amb. de Ioſeph.*7. *Hier.ſ Iſa.*7. *Bed ſ.Ge.* 48.

Vita activa. *Vita præſens aut mūdana.* Anni ſex, quibus laboratur, *Exod.*21.*a.*23.*b.* *Deut.*15.r. Vitam activam deſignant, aut vitam præſentem. ſeu etiam vitam ſecularem, & mundanam.

Vita contemplativa. *Vita futura.* Annus ſeptimus, *i* vitam contemplativam ſignificat : aut vitam futuram : aut legem mandatorum, *Exod.*21.*a.*23.*b.* *Deut.*15.*a.* *Lev.*25.*a.* Ideò Jacob ſervivit pro Rachel ſeptem annis. *Gen.*29.*e.* — *i Ori ſ.Ioſ. ho.*3. *Ori ſ.Ioſ. ho.* 10.

Chriſtus. Annorum ſeptem exiſtens taurus, *Jud.*6.*e.* deſignat Chriſtum cum donis Spiritus ſancti. Idem etiam dicitur agnus anniculus *k* propter teneritudinem pietatis ſuæ, & quia perfectus toto decurſu Solis: & quia prædicavit annum Domini acceptabilem, *Exod.*12.*a.* *Lev.*1.*c.*12.*c.* *Ezec.*46.*d.* Ad eandem ſpectant annicula ovis, *Lev.*14.*b.* *Num.*6.*c.* Et annicula capra, *Num.*15.*c.* Et anniculi vituli, *Mich.*6.*b.* — *Amb. prol. de Spiritu ſancto.*

Tempus hujus mundi. Annis ſeptem *l* perfecta eſt domus Domini, 3.*Reg.*6.*d.* deſignat *l* eccleſiam, quæ toto tempote hujus mundi perficitur, per dona Spiritus ſancti. — *Georg. Vmot. Can* 2.1.3 c. 19.

Remiſſio peccatorum. Annis ſeptem combuſta ſunt arma Gog. *Ezech.*39.*b.* quia *m* per remiſſionem peccatorum diſſipantur arma diaboli. — *k Hie ſ Eze.* 46.

Anni duodecim filiæ Principis ſynagogæ, & mulieris fluxum ſanguinis patientis, *Luc.*8.*f.* Deſignant *n* eccleſiam, & ſynagogam pariter laborantes. — *l Glo ord ſ.* 3 *Reg.*6. *m Glo. ord ſ. Ezec* 39. *n Amb. ſ Lu.* 8.

Ab annis viginti dare pretium, eſt *o* legem ſpiritualiter perficere, *Exod.*30. *b.*38.*d.* — *o Glo inter. Exod.*30.

Tempus pœnitentiæ. Anni quadraginta manſionis populi Iſrael in deſerto in pœnam peccati, deſignant *p* tempus pœnitentiæ, propter quadraginta dies explorationis terræ promiſſionis. Nam annus imputatus eſt pro die, *Num.*14.*f.* *Ezech.*4.*b.* — *p Glo.ord.ſ. Num* 14.

Remiſſio peccatorum. Anni ſeptuaginta, deſignant remiſſionem, & tamdiu in Babylone, *q* hoc eſt, in hujus ſeculi confuſione verſamur, quamdiu requiem ſeptenarii numeri mereamur accipere: & accepta pœnitentia, Deus impleat, quod promiſit: & reducamur ad locum noſtrum eccleſiam, *Jer.*29.*b.* — *q Hie ſ Iſ.*19.

Ab anno in annum, *Zach.*14.*c.* Idem eſt, quod ſingulis annis, Annus autem additus ad annum, *Iſa.*29.*a.* eſt tempus legis novæ additum tempori legis veteris. Idem eſt annus ſuperans annum, *Eccl.*33.*a.*

Anni corona, vide Corona.

Annua meſſis, *Jer.*5.*f.* vide metere.

Anon.

Diabolus. Iudæi.

ANon, vel potius Hanon, id eſt gratioſus, ſive miſericors, vel donans, ſive requieſcens: filius Naas Regis filiorum Ammon: qui raſit dimidiam barbam nuntiorum David, eoſque decalcavit, præciſis eorum veſtibus uſq; ad nates, 2.*Reg.*10.*c.* 1.*Par* 18.*a.* typus eſſe poteſt *r* diaboli, & etiā populi Judæorum: ad quem miſit David, hoc eſt, Chriſtus nuntios Apoſtolos, quod illi affecerunt injuriis. — *r Lyr ſ* 2. *Regum* 10.

Anſa, Anſula.

Charitas.

ANſa id ſolet ſignificare, quod à vaſe aut alia re prominet, unde res capiatur : & annuli catenarum anſulæ dici poſſunt.

Præcepta cæleſtia. *Fides & humilitas.* *Humilitas compunctionis.*

Anſulæ hyacinthinæ, quibus cortinæ tabernaculi jungebantur, *Exod.*26.*a* 36.*b.* charitatem proximi junctam ſpei deſignare poſſunt. Et anſa contra anſam; deſignant *ſ* mutuam charitatem reſpondentem in proximo. Vel ſunt præcepta cœleſtia, in quibus ligantur animæ, ut ab inferioribus ſublevatæ in ſupernis pendeant. Anſulæ autem à latere, & ſummitate dependent, quia docent charitatem Dei, & proximi. Anſæ quoque in utraque parte deſignant charitatem in majores & minores : & in noſtros magiſtros, & diſcipulos. Deſignant etiam fidem & humilitatem, quibus maximè charitas colligatur. — *ſ Gre ſ. Eze. hom.* 19.

Anſæ ſagorum tabernaculi, *Exod.* 26.*c.*33.*b.* humilitatem *t* compunctionis deſignare poſſunt, quæ Spiritu ſancto largiente conceditur. — *t Glo ord. ſ. Exo.*26.

Ante, Antecedere, Præcedere, Anterius, Anteire, Praire.

Authoritas Dei patris.

ANtecedere, eſt ante alium ire. interdum verò eſt ſuperiorem eſſe.

Antecedere ſecundum metaphoram competit Deo, qui loco moveri non poteſt : ut verò eſt ſuperiorem eſſe. jam magis propriè illi applicatur. Et præcedens Pharao Joſeph uno regni ſolio, *Gen.*41.*e.* deſignat Deum patrem, qui non differt à filio, niſi patris relatione. — *u Amb.ſ.pſ.* 118 *ſer.*3.

Antecedit, vel præcedit Dominus populū ad oſtendendam viam: deſignans *u* Chriſtum qui præcedit ut caput,

a Au. ſ. pſ 86. & 3. de conſen. Evang. 25.

Chriſtus caput & dux. *Chriſtus ſuperior angelis.*

ut caput, vel dux exercitus, & ſequitur in membris, *Exod.23.d.33.c. Iſa.52 d. Deut.4.f Matt.26.c.28.b. Marc.14.c.16.b.Luc.19.e.* Præceſſit autem Chriſtus in Galilæam, *a* hoc eſt, ad convertendas gentes, vel ad patriam cœleſtem. Præcedit etiam facies Dei Moyſen, *Exod.33.c.* quum luce veritatis illuſtrat mentem.

b Glo. inter. ſ. 3 Reg. 4. c Iſy ſ Ex. 14. d Ricar. de S. Vict de extremis malis 27.

Exemplum Chriſti.

Præcedit ſapientia Salomonis, ſapientiam Orientalium: quum *b* ſapientia Chriſti ſuperat ſapientiam angelorum, 3. *Reg.4.d. Eccl.2.b. Sap.7.b.4.b.*

Præcedens angelus Domini, eſt *c* Chriſtus præiens doctrina, & exemplo, *Exod.14.c.23.c.32.g.2.Macha.11.b.* Idem deſignans antecedens ſtella Magos, *Matth.2.b.*

Diverſa cognitio divinorum & humanorum.

Antecedit arca fœderis Domini populū, *Joſ.3.10.Num 10.d.* antecedit quidem *d* in terra citra Jordanē ubi ſunt, quæ pertinent ad nos: ſubſequitur verò in terra ultra Jordanem ubi ſont divina, & ſupra nos. Quia in divinis præcipimur credere, ut intelligamus: in noſtris debemus ſubtiliter diſcutere, & prævidere, quo debeat familia virtutum per ſtudium, vel per deſiderium ſubſequendo tendere. In divinis autem multum deſideratur, & parum diſcutitur, quia ſcrutator majeſtatis opprimetur à gloria.

e Glo. ord ſ. Exod. 17.

Lex dirigens, Exempla.

Antecedens Moyſes populum, eſt *e* ipſum dirigens, *Exod.17.b.* Idem deſignans antecedentes cantores Domini exercituum, *2.Par.20.e.* Et præcedentes ſacerdotes populum exemplo videlicet, & doctrina, *Joſ.6.a.* Et præcedentes angelus & Tobias familiam, *Tob.11.a.*

Præcedunt palpebræ greſſus, quum quis prævidet, quæ facturus eſt, *Prov.4.d.*

f Ricar. de S. Vict de extremis malis. Ori. ſ Matth. hom. 14.

Providentia. Occurrere ſpiritualibus.

Præcedentes diſcipuli Chriſtum trans fretum, *Matth.14.c. Marc.6.f.* ſunt *f* occurrentibus ſpiritualibus per deſertionem temporalium: non tamen poſſunt ad ſpiritualia pervenire ſine Chriſto: ſicut nec diſcipuli pervenerunt trans fretum ſine ipſo. Deſignat etiam hæc præceſſio præparationem faciendam ad ſuſcipiendum Chriſtum venientem ad judicium.

g Ori ſup. & in Luc. ho. 13. Greg ho 2.

Fideles ante adventum Chriſti. Deſideria carnalia.

Præcedentes turbæ Chriſtum euntem Hieroſolymam, deſignare poſſunt fideles, *g* qui fuerunt ante adventum Chriſti, *Matt.21.a.Marc.11.a.* Idem deſignant præcedentes pedites David, 1.*Reg.15.d.* Præcedentes etiam, qui increpabant cæcum, fuerunt primi credentes, & veram fidem docentes, *Luc.18.g.* Poſſunt etiam præeuntes Jeſum, deſignare deſideriorum carnalium turbas, tumultuſque vitiorum impedientium, ne clamor cæci perveniat ad Jeſum.

h Hie ſ. Iſ 58.

Anteit faciem alicujus juſtitia ſua, *Iſa.58.c.* quia *h* ſecundùm opera juſtitiæ, quæ geſſit, præmium accipiet à Deo.

i Greg ſ. 1. Regum 9.

Antecedit puer Saulis ipſum Saulem, & Samuelem, *1.Reg.9.d.* quando *i* hoc agitur, quod à ſpirituali ſenſu nobis ſuggeritur. non quod à motu carnali imperatur.

k Ori ſ Ro. 13. Glo inter. ſ. Rom. 31.

Præceſſit nox, *Rom.12.d.* quando receſſit tempus peccati, & ignorantiæ, & veteris hominis.

Præcedentia delicta dicuntur *k* quæ fuerunt remiſſa à Chriſto, *Rom.3.d.* Et delicta, quæ erant ante adventum Chriſti.

l Aug 2 ſer. Domini in monte

Præcedunt judicium quædam peccata, 1.*Tim.5.d.* Ea *l* videlicet, quæ ſunt manifeſta mala, ſequuntur autem occulta, quæ non poſſunt judicari nunc, quo animo fiant.

Præiens coruſcatio ante grandinem, deſignat gratiam, quæ præcedit verecundiam, *Eccl.32.b.*

m Greg 34. mor. a.

Præcedit egeſtas faciem Leviatham, *Job.41.b.* quia *m* nemo cognitioni illius jungitur, niſi prius virtutum divitiis nudetur. Prius enim bonas cognitiones ſubtrahit: & nunc eis apertiorem notitiam ſuæ iniquitatis infundit. Præcedit etiam egeſtas, quia prius facultas virium perditur: ut quaſi per familiaritatem poſtmodum ejus notitia cognoſcatur. Vel faciem Antichriſti præcedit egeſtas eccleſiæ: quia ante à fidelibus miraculorum divitiæ ſubtrahuntur: & tunc antiquus ille hoſtis contra eos per aperta prodigia oſtenditur. Ut quò ipſe per ſigna extollitur, eò à fidelibus ſine ſignis robuſtius, laudabiliuſque vincatur.

n Gre ſ. 1. Regum 2.

Ante faciem Eli miniſtrabat Domino Samuel, deſignans, *n* quod ille ante præceptoris ſui faciem Domino miniſtrat, qui in exhibitione miniſterii ſui, proprii arbitrii rationem non ſequitur: qui eo operis itinere graditur, quod ei magiſtri ſui cognitione prævidetur, 1.*Reg.2.d.*

Ante faciem Domini præivit Joannes Baptiſta, *Luc.1.b.g.* quia perfectorum eſt ante faciem Domini converſari.

o Gre. ſ. 1. Regum 10. p Gre ſ. 1. Regum 10. q Gre ſ. 1. Regum. 2. r Glo. ord ſ. Gen. 49.

Ante ſe habent pſalterium, & tympanum, *o* qui dicunt, & faciunt: qui verò dicunt, & non faciunt, poſt ſe habent. Item ante ſe habent, qui quæ dicunt de Chriſto, non intelligunt: ut Caiphas, 1.*Reg.10.b.*

Ante Samuelem deſcendens Saul, 1.*Reg.10.d.* deſignat *p* ordinandum debere videri ab ordinatore, ut ejus cognoſcat obedientiam: quia debet agere, quod majoris judicio imperatur.

Antequam adoleretur adeps, tollebant filii Eli carnes, 1.*Reg.2.c.* deſignantes *q* Judæos, qui nitebantur evertere fidem, antequam veniret ad perfectam charitatem.

Antè & retrò præliatur, & accingitur Gad, *Gen.49.c.* ubi *r* tempus præcedens, & ſequens adventum Chriſti deſignare poteſt. Antè, occulto adventu Chriſti: Retrò, in manifeſto judicio.

Antè & retrò convenientes vicini ad conjungendum rationale cum ſuperhumerali, *Exod.39.d.* concordiam veteris ac novi teſtamenti adumbrare poſſunt.

Anteriora, futura bona ſignificant, *Philip.3.c.*

ſ Glo. ord ſ Iſ. 58. t Glo inter. ſ. pſa. 88. u Glo. inter. ſ pſa. 98.

Antecedit juſtitia faciem, *Iſa.58.c.* hoc eſt, *ſ* Chriſtus præcedit ad gloriam, & bona opera ad beatitudinem.

Præcedunt miſericordia, & veritas faciem Dei, *Pſa. 88.* Nunc *t* miſericordia delens peccata, & veritas ſervans promiſſa.

Præcedit ignis ante Dominum, *Pſa.96.* Nunc *u* charitas tanquam gladius, in judicio verò ignis conflagrationis.

Antemurale.

x Hie. ſ Iſ 26 Gre ſ. Ezech. hom 24. Ber. ſe. 3. in dedicat eccl. y Glo inter ſ. Thre. 2.

Propheta. Recta fides. Patientia. Cuſtodia angelorum.

ANtemurale eſt foſſa & vallum, quæ ſunt ante murum, velut munimentum ipſius muri. Antemurale, deſignare poteſt Prophetas *x* doctrinam Evangelicam ſuis vocibus munientes. *Iſa. 26. a.* Poteſt etiam ſignificare rectam fidem bonis operibus munimentum præſtantem. Item patientiam ut inter plurima tentamenta ſtemus viriliter, & perſeveremus jugiter inconcuſſi.

Antemurale etiam, cuſtodiam Angelorum ſignificare poteſt: qui prius muniebat ſynagogam, quâ relictâ, facti ſunt antemurale Eccleſiæ, *Thre.2.c.* Poteſt etiam Chriſtum ſignificare.

Antichri-

Antichriſtus.

Chriſtus. ANtichriſti nomen, licet inprimis dicatur de Antichriſto futuro: poteſt tamen dici de omnibus, qui contra Chriſtum ſunt, præcipuè de hæreticis. Unde & ſermones falſi hæreticorum, *a* antichriſti dicuntur, *1. Joan. 2. c. d. 4. a. Joan. c. 2. Theſſ. 2. a.* a Gl. ord. ſup. 1. Ioan. 2.

Antiochus.

Diabolus. ANtiochus Rex Syriæ, cujus nomine multi fuerunt. Is qui fuit adverſarius Judæorum, typus eſt *b* diaboli, *1. Mach. 1. b. 6. a. 15. b. 2. Mach. 5. a.* Eſt etiam typus Prælati ſuperbi. b Lyr. ſup. 1. Mac. 1.

Antiochia.

Gentilitas. ANtiochia civitas Gentilium in Syria, ſortita nomen ab Antiocho, ſignificare poteſt Gentilitatem, quæ ſuſcepit verbum Dei: & in ea fideles primum dicti ſunt Chriſtiani, *2. Mach. 5. c. 11. d. 13. a. 14. c. 15. d. 2. Timot. 3. c.*

Antiquus, Antiquitas, Vetus, Inveteraſcere.

ANtiquum dicitur, *c* quod eſt longævum tam in rebus animatis, quàm inanimatis: diciturque antiquum in ordine ad præſens tempus id, quod magis diſtat à præſenti verſus principium. Vetus etiam eſt antiquum. & interdum ſumitur in bonum, ut vinum vetus: & in malum, ut inveteratis. c Chr. ſ. 1. Corin. ho. 15.

Deus. Promiſſiones Dei. Antiquus dierum dicitur Deus, quòd *d* ipſe ſit omnium & ſæculum & tempus, & ante dies, & ante ſæculum ac tempus, *Dan. 7. b.* Ponuntur & antiquæ cogitationes Dei, *Iſa. 25. a.* Quæ ſignificare poſſunt promiſſiones per Prophetas factas de redemptione generis humani. Et antiquæ miſericordiæ Dei, *Pſalm. 88.* d Diony. de divin. nominibus 10.

Antiqua Chriſti, quæ cognoſcit Deus, deſignare poſſunt ea, quæ ad ejus *e* divinitatem pertinent, *Pſalm. 138.* Antiqua verò noſtra ſunt, quando incidimus in peccatum: noviſſima autem deſignant pœnam peccati, quæ ſi non detur in hoc ſæculo, erit peior in futuro. e Hil. ſ. pſ. 138. Au. ſ. pſ. 138.

Status gratiæ. Antiqua aliquando dicuntur, quæ ſunt aut intelliguntur ante creationem mundi, *Prov. 8. c.* Ex antiquis antequam terra fieret.

Innocentia. Proſperitatis. Mirabilium Dei. Prophetarū. Lapſus primi hominis. Antiquitas, in quam reſtituetur Tyrus, *Iſa. 23. d. Ezech. 16. g.* deſignare poteſt *f* ſtatum gratiæ per peccatum amiſſæ. Et antiqui dies, ſignificant *g* ſtatum innocentiæ, vel proſperitatis, *Thre. 1. c. 2. e. Amos 9. d. Malach. 3. b.* Deſignant etiam antiqui dies, ſeu anni *h* tempus mirabilium, quæ fecit Deus, *Iſa. 51. d.* Item tempus Prophetarum, *Ezech. 38. f.* Antiqui etiam dies, *i* deſignare poſſunt lapſum primi hominis, *Deut. 4. e. Pſal. 43. 76. 142. Iſa. 37. e. Actor. 15. b.* f Hie. ſ. Iſ. 23. & ſ. Ezec. 16. g Aug. 20. de civ. Dei. 26. h Hie. ſ. Iſ. 51. i Gr. ſ. pſ. 142.

Patres veteris teſtamenti. Antiqui in quibus eſt ſapientia, dici poſſunt *k* patres veteris Teſtamenti, *Job. 12. b. Eccl. 39. a.* Et antiqui vetuſtiores patribus Eccleſiæ, ſunt ipſi patres veteris Teſtamenti, *Job. 15. a.* Et antiquus populus ſunt, vel qui *l* fuerunt in lege naturæ, vel populus Judæorum, quia fuit quando data eſt lex, *Iſa. 44. b.* Et antiqui montes, ſunt ipſi patres veteres, *Deut. 33. b.* Et inveteraſcentes montes, *Job. 9. a.* juxta Septuaginta. Et quum dicitur *Matt. 5. c.* Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c. Antiqui ſunt populus ſub veteri lege. Idem intelligi poſſunt veterani, *Soph. 2. b. 21. a. Iſa. 65. d.* k Gr. 12. m. 15. l Hie. ſ. Iſ. 44. Amb. 1. de interpella. 5.

Philoſophi. Antiqui Reges intelligi poſſunt *m* Philoſophi, *Iſa. 19. b.* Ad eoſdem pertinere poſſunt antiqui habitatores terræ ſanctæ, *Sap. 12. a.* m Hie. ſ. Iſ. 19.

Dæmones. Antiquus ſerpens dicitur diabolus, *Apoc. 12. b. 20. a.* Et antiqui Gigantes, ſunt *n* dæmones, *Eccl. 16. a.* Et gens antiqua, *Jer. 5. d.* Antiqui etiam gigantes ſunt hæretici. n Gl. ord. ſ. Eccl. 16.

Hæretici. Abolita litera legis. Antiqua ſunt, quæ *o* ad legem veterem ſpectant: quæ & verba vetera dicuntur, *1. Par. 4. d. Iſa. 1. g. 43. c. Matt. 5. c.* Et vetera, quæ proficiuntur, literam legis deſignant. Vetuſtiſſima verò veterum, deſignant legem naturæ, & ea, quæ fuerunt ante legem ſcriptam. Vel ſunt: quæ ad promiſſiones Patriarcharum ſpectant, *Lev. 26. b.* Vetuſtas convenit *p* literæ legis, quia ceſſavit, *Ro. 7. a. 1. Reg. 2. a. 13. g.* Et vetus piſcina *q* eſt lex, *Iſa. 22. c. 2. Cor. 3. d. 5. d. Heb. 8. d.* Eadem eſt vetus mandatum, *1. Joa. 2. a.* Et vetera poma ſervata, *r* ſunt myſteria veteris legis, *Cant. 7. d.* Ad eandem ſpectant veteres fruges, *Lev. 25. c. 26. b.* o Ori. ſ. Levi. ho. 16. & ſup. Matth. c. 23. & ſ. Rom. 7. p Gr. ſ. 2. Re. 2. Iſy. ſ. Lev. 26. q Hie. ſ. Iſ. 22. r Amb. epi. 8. & ſ. Rom. 7.

Inveteraſſe dicuntur: quia novum *ſ* hominem non recipientes, in veteri permanſerunt, *Pſal. 17.* ſ Hie. ſ. pſ. 17.

Vana verba. Vetera quæ debent recedere ab ore, ſunt *t* ſecularia, & vana verba, *1. Reg. 2. a.* t Gr. ſ. 1. Re. 2.

Fervor antiquorum. Antiquum ebur, *v* fervorem antiquorum Patrum ſignificare poteſt, *Thren. 4. b.* v Glo. in. ſup. Thren. 4.

Via regia. Antiquæ ſemitæ *x* viam tritam Sanctorum ſignificare poſſunt, *Jer. 6. d.* Ad idem referri poteſt antiqua porta Hieruſalem, *Neem. 3. b. 12. c.* x Hie. ſ. Ier. 6.

Homo vetus. & opera veteris hominis. Antiqua veſtimenta, & veteres panni, *Ier. 6. d. 38. c.* ad veterem hominem, *y* & opera veteris hominis referri poſſunt, *Deut. 8. a. 29. a. Nee. 9. d. Pſal. 101. Iſa. 23. d. Matth. 9. b. Marc. 2. d. Luc. 5. g. Hebr. 1. c.* Et veteres ſacci ſunt opera veteris hominis, *Ioſ. 9. a. Luc. 12. d.* y Ori. ſ. Io. ho. 10. Am. ſ. Luc. 5.

Vetus homo dicitur per differentiam, & malos actus, *Rom. 9. a. Eph. 4. e. Col. 3. b.* Hic dicitur inveteraſſe inter omnes inimicos, qui *z* veterem hominem ſecundùm omnia vitia ſectabatur, *Pſal. 6. Eccl. 12. c. Baruch. 3. b. Dan. 13. f.* z Au. ſ. pſ. 16.

Peccata utriuſque populi. Antiquæ iniquitates, *Pſalm. 77.* Et antiquæ ruinæ, *Iſa. 61. d.* videntur ſignificare *aa* tam lapſum populi Judaici, quàm Gentilis. Vetuſtiſſima lepra deſignat *bb* nimium firmatam conſuetudinem peccandi, *Levit. 13. b. Iud. 10. b. 2. Paral. 38.* Et vetus error videtur referri ad antiqua peccata idololatriæ, *Iſa. 26. a. 2. Petr. 1. b.* aa Hie. ſ. Iſa. 25. 61. bb Iſyc. ſ. L. 13. cc Amb. 1. de pæn. 14. Ori. 1. Petr. 3.

Vetus fermentum, eſt exterior homo cum actibus ſuis: vel *cc* inveteratus peccatis, vitiiſque concretus, vel antiqui erroris peccatum, *1. Cor. 5. b. Iſa. 26. a.* Et veteres utres ſunt in peccato exiſtentes, *Matth. 9. b. Marc. 4. d. Luc. 5. g.* Au. ſ. pſ. 32. dd Gl. or. ſup. Thren. 3. Rup. ſ. ier. 60.

Exterior homo. Vetuſta pellis *Thren. 3. b.* deſignat *dd* deformitatem in exterioribus Judæorum. Et vetuſtatem peccati in his, qui erant velut pellis Chriſti. Vel in conditione mortalitatis facta eſt vetuſta: & caro inconcupiſcentia.

Inveteraſcunt oſſa, *Pſalm. 31.* quum *ee* virtutes minuuntur, aut tolluntur per peccatum, & etiam quum vires mentis labaſcunt. ee Hier. Aug. Gr. ſ. pſal. 31.

Veteraſcit auxilium malorum in inferno, *Pſal. 48.* quia *ff* infirmatur eorum dux diabolus. & quia divitiæ, & omnia quæ in hac vita habebant, evanuerunt: & non recipient, quæ ipſi filii promittebant. Veteraſcit verò auxilium bonorum: quia non receperunt gloriam, quia erant in limbo, niſi poſt reſurrectionem Chriſti. ff Au. ſ. pſ. 48. Hie. ſ. pſ. 48.

a Gre ſ pſ 101 — b Glo in. ſup. Prov. 22. — c Hie. ſ. Eze. 26.

Veteraſcunt cœli ſicut veſtimentum, *Pſal.* 101. quum *a* corpora Sanctorum veniunt in corruptionem poſtea renovanda.

Antiqui termini non tranſgrediendi: videntur deſignare legem naturæ, *Prov.* 22. *d.* Vel *b.* fidem à Patribus ſtatutam.

Veteres ſolitudines, *c* infernum ſignificare poſſunt, *Ezech.* 26. *d.*

Vetus ciſterna, quære Ciſterna.

Lex naturæ. Fides Infernus.

Antrum, vide Spelunca.

Annulus, Circulus.

ANnulus eſt ornamentum manus ſeu digitorum præcipuè congruens deſponſatis, quaſi in pignus, & arrabonem futurarum nuptiarum. Eſt etiam ſignaculum ſecretorum. Circulus autem generalis nomen eſt.

d Gre ſ Eze hom 26. — e Am. de Ioſeph 7. & 2. de pœn. 3. — Ru 8 ſ Ge 30 — Hie ep beat. & ſ Iſa 5 — Gr 30, mo. 10 — Eſt ſ. La 4. 16 — Bed ſ Ge. 41. — f Gre. 23 moral 14. — g Ru ſ. 1. Matt. — h Gr ſ. 1. Re. 1

Annulus datus Thamar à Juda, *Gen.* 38. *d.* deſignat pignus Spiritus, & vocationem, qua Chriſtus vocavit Eccleſiam. Deſignat etiam ſignaculum ſimilitudinis Chriſti: quod eſt in manu per operationes. Plerumque autem Doctores ſignant, quod ab auditoribus capi non poſſe conſiderant. Deſignat etiam fidem, quæ accipitur in pignus, donec accipiat hœdum, hoc eſt, Chriſtum *d* ſacrificatum videat facie ad faciem. Annulus autem Pharaonis datus Joſeph, deſignare poteſt *e* ſignaculum divinorum ſecretorum, & pignus immortalitatis, & Pontificatum fidei, quo credentium animæ Salvatori ſignantur, ac frontibus, & cordibus noſtris per ſignum crucis figura exprimitur æterni Regis, *Gen* 41. *e.* Ad hæc faciunt, *Exod* 35 *c Num* 31. *g.* 3 *Reg* 12. *b. Judith* 10 *a. Eſther* 3 *b* 8 *a Iſa* 3 *d. Jerem* 22. *f Dan* 6. *e.* 1. *Mach.* 6 *d. Luc* 15. *e. Jacob.* 2 *a* Deſignat etiam annulus ornamenta operum, quæ per manus ſignificantur.

Circulus divinæ virtutis, omnipotentiam deſignat: qui in naribus Leviathan ponitur *f* dum circumducta protectionis ſupernæ fortitudine dæmonis ſagacitas retinetur. Vel divinum, & occultum judicium, quo retinetur diabolus, ne tantum noceat, quantum vult, *Job* 40 *d* 4. *Reg.* 19 *f Iſa.* 37. *e.* Ponitur etiam ibi pro fræno. Vel deſignatur genealogia Chriſti, *g* quæ eſt apud Lucam, quæ incipit à Deo & homine, & terminatur in Deum: quo circulo perforatus eſt Leviathan.

Circulus dierum, varia eſt manifeſtatio divinæ voluntatis, 1. *Reg* 1. *c.* Qui circulus *h* præcedit conceptum Annæ quia prius verbum Dei per prædicationem infunditur quàm in auditoribus plene agnoſcatur. Poſt circulum etiam dierum concipere, eſt poſt inſtabilitatem, quæ habebatur in ipſa contemplatione, demum robur devotionis acquirere.

Pignus Spiritus ſancti. Vocatio. Signaculum ſimilitudinis Chriſti. Signaculum divinorum ſecretorum. Pignus immortalitatis Pontificatus fidei. Ornamenta operum. Omnipotentia Dei. Frænum. Genealogia Chriſti Manifeſtatio divinæ voluntatis.

i Gl ord ſ Ex. 30. — Rup 4 ſ Ex 7. — k Gl. ord. ſup. Exod. 26. — l Glo. int. ſup. Exod. 28. — m Gr ſ Exe. hom. 19. — n Hie. prol. ſu. Matth. — Ric de S Vict. 2. de arca myſt 21. — Gr Nyſſen de vita Moyſis. — o Or ſ Ez. ho. 8. — Hie ſ Ez. 17. — Hr 31 mor. 1 — p Be. ſ. Pro 11. — q Glo. ord ſu. Eccl. 1.

Annuli aurei altare, *Exod* 30 *a* 35. *b.* 37. *d.* duplicem *i* ſignificant charitatem: qui nunquam ab altari ſeparantur, quia charitas nunquam excidit. Poſſunt etiam quatuor Evangelia deſignare: quibus corda Sanctorum portantur. Annuli etiam arcæ & menſæ, eadem Evangelia deſignant, per quatuor orbis partes prædicanda.

Circuli veli, quod pendebat ante arcam, *Exod* 26. *g.* æternitatem *k* divini conſilii ſignificare poſſunt.

Annuli aurei rationalis, *Exod.* 28 *d* 39. *c.* deſignant *l* jugem memoriam nunquam finiendæ charitatis in cœlis: de qua ſolùm fit memoria, ut maneant nobiſcum continua vincula charitatis.

Annuli aurei tabularum tabernaculi, *m* coronam gloriæ ſignificare poſſu[illegible] *Exod.* 26 *f.* Et circuli aurei cortinarum tabernaculi quinquaginta, perpetuam charitatem æternæ quietis deſignant. Vel certè ſignificant intellectum Sanctorum, verâ ſapientiâ fulgentem, *Exod.* 26 *b* 36. *b.*

Annuli aurei arcæ quatuor, deſignant *n* quatuor Evangeliſtas, *Exod* 25. *e.* 37. *a* Eoſdem deſignant annuli aut circuli aurei menſæ quatuor, *Exod.* 37. *b* Et annuli ænei quatuor in craticula ſuper arulam altaris, quatuor Evangeliſtas deſignant, qui humilium animas ſublevant & ſuſtentant, *Exod.* 27. *a.* Deſignant etiam annuli arcæ divinam ſcientiam, & præſcientiam, & divinam providentiam, & prædeſtinationem. Item angelos nos ad ſuperna ſublevantes.

Circuli aurei in auribus, ſignificant ſacros & myſticos *o* intellectus in mente, *Ezech.* 17. *d.* Et qui claudit aures ſuas, ne audiat judicium ſanguinis, & ſepit eas ſpinis, ne particeps fiat invidis, & detractoribus, iſte circulos habet, & rotulas in auribus.

Circulus aureus in naribus ſuis ſeu porci, *Proverb.* 11 *c.* eſt pulchra, & circumflexa *p* locutio in ſenſibus mentis ſtultæ, cui ex eloquio aurum pendet: ſed tamen ex terrenæ intentionis pondere more ſuis ad ſuperiora non reſpicit. Quod & ad hæreticos referri poteſt, qui habent eloquentiam cum erroribus.

Circuli, in quos revertitur ſpiritus, aut Sol, annui curſus ipſius Solis ſunt. Sic ponitur *q* circulus anni, vel annorum, *Eccl.* 1. *b.* 1. *Par* 20. *a* 2. *Par* 21. *d.*

Circuli eburnei tentoriorum Regis Aſſueri, *Eſter* 1. *a.* ad ſuperbiam mundanam ſpectant.

Duplex charitas. Evangelia. Memoria charitatis cæleſtis. Corona gloriæ. Charitas æterna quietis. Intellectus Sanctorum. Evangeliſtæ. Scientia Dei. Angeli Myſtici ſenſus. Nitor verborum. Circuitus ſolis.

Anus, Vetula.

r Gl in ſ. G. 18. — ſ Gl. or ſ. Za 8.

ANus, eſt mulier provectæ ætatis, & jam inepta ad pariendum.

Anus Sara pariens, *Gen.* 18 *b.* deſignat Eccleſiam ex Gentibus generantem *r* multos in fide, in fine ſeculorum. Sed ſecundùm quòd non credebat, deſignat Synagogam.

Anus in plateis Hieruſalem, ſunt *ſ* ſanctæ viduæ in Eccleſia, *Zac.* 8 *a.* 1. *Tim* 5 *a. Titum* 2. *a*

Aniles fabulæ, dicuntur leves: quia anus & facilè credunt levia, & facilius narrant, 1. *Tim.* 4. *b.*

Eccleſia. Synagoga. Vidua.

Anus, pars Animalis.

t Gr ſ. 1. Re. 6.

ANus eſt poſterior pars animalis, qua ciborum excrementa purgantur: quæ pars ut turpis ab hominum oculis abſconditur.

Ani aurei quinque, quos obtulerunt ſatrapæ Philiſtinorum, 1. *Re* 6. *a* carnalia vitia, *t* quæ per quinque ſenſus committuntur, ſignificare poſſunt: aut turpitudinem peccati, qui cùm auream habeant materiam, ſignificant dolorem peccatorum, per quem ad juſtitiæ ſplendorem devenitur.

Vitia quinque ſenſuum.

Anxiari, Anxius, Anxietas, Angere, Anguſtia, Aporia.

ANxietas, vel anguſtia eſt in animo, quum non invenit, qua ratione periculum imminens evadere queat.

Aporia-

Aporiatus dicitur Deus, aut Chriſtus, quum *a* deſideravit, qui converterentur ex Judæis: & non erant, *Iſa. 59. d.* — a *Gl. in ſ. Iſa.*

Paſſio Chriſti. Anxiatus erat ſpiritus Chriſti, quum *b* dixit: Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem, *Pſal. 142.* Et anguſtia erat ejus tribulatio, & paſſio, deque ſublatus eſt, *Iſa. 26.c. 53.c. Jer. 15.c. Thr. 1.a. Jona. 2.c.* — b *Au ſ. pſ. 142.*

Severitas divini judicii. Anguſtia etiam *c* ſeveritatem divini judicii, & ultionis in malos deſignare poteſt, *Job. 27.b. Sap. 5.a. Iſa. 8.d. 30.b. Soph. 1.c. Rom. 2.d.* Et in hac vita ſunt in anguſtia, qui ſunt in erroribus, donec ad Dominum convertantur. Et hæ ſunt anguſtiæ quotidianæ malorum, *Ezech. 30. d.* Sunt etiam anguſtiæ, peccata cum pœna peccati: inter quas inimici apprehendunt animam, *Thren. 1. a.* — c *Gr. 18. mo 5. Hu. ſ. Iſa. 8.*

Difficultas reſiſtendi tentationibus. Anxius ſpiritus, aut cor dicitur, quum *d* reſiſtere nititur tentationibus, in quibus difficultatem patitur, *Pſal. 60. 118. 142. Baruch. 3. a.* Et anguſtia animi, eſt ipſum bellum contra vitia, *Gen. 42 d. Exod. 6. b. Deuter. 26. b. 28. f. Jud. 10. c. Ruth. 1. c. 1. Reg. 22. a. 26. d. 2. Reg. 1. b. 4. c. 3. Reg. 1. d. 4. Reg. 13. a. 2. Paral. 15. a. 28. d. 2. Paral. 21. b. Iud. 13. c. d. Eſther. 11. c. Iob 15. c. 36. b. Prov. 11. b. 12. b. 27. c. 21. c. 24. a. 25. c. Sap. 5. a. Eccl. 10. d. 27. a. Iſai. 21. b. 26. c. 53. 59. c. Ezech. 7. g. 30. e. Ierem. 4. g. 49. e. Thren. 11. Dan. 13. c. Ioan. 2. d. 1. Mach. 13. a. 2. Cor. 4. b. 6. a. c. 12. c.* — d *Hil ſ. pſ. 142.*

Synagoga perſequens Eccleſiam. Vita activa. Angens vehementer Phenenna Annam, *1. Reg. 1. a.* deſignat *e* ſynagogam perſequentem Eccleſiam etiam uſque ad mortem, ut Saulus perſequebatur, *Actor. 9. a. Gal. 1. c.* Eſt etiam activa vita, quæ cùm nimium vacat actioni, angit contemplativam, nec quieſcere ſinit. — e *Gr ſ. 1. Re. 1.*

Anguſtiantur *f* qui non ſperant, nec amant, *2. Corinth. 6. c.* — f *Am ſ. 2. Co 6.*

Apadno.

APadno, id eſt, ſolium ſuum: ſumitur pro *g* montanis Judææ, ubi Antichriſtus figet tabernaculum ſuum, *Dan. 11. g.* — g *Hi ſ Da. 11.*

Aper.

APer eſt *h* ſus ſervus, & ſylveſter, qui & ſingularis ferus appellari ſolet. Eſt animoſus, iracundus & furibundus, quia ſanguinem multis fibris refertum habet. Apri mares dentes habent exertos, fœmina verò non: quos ait Plinius apud Indos cubitali longitudine inveniri. Eſt aper periculoſus etiam ipſis venatoribus. — h *Ariſt. 2 de partibus ani. 4 & 3 de partibus ani. 1.*

Gentilis populus. Aper de ſylva ſignificare poteſt Gentilem populum, aut principem Gentilium, ut Veſpaſianum, & Titum, qui diſſiparunt populum Judæorum, *Pſalm. 70.* Et dicitur ſingularis ferus, quia ſuperbus. Significat etiam Judæos, *i* qui in paſſione Chriſtum, ut apri, ſævierunt. Et præterea diabolum, qui exterminare nititur vineam Dei, hoc eſt, Eccleſiam. — i *Au ſ. pſ. 79. Arn ſ pſ. 79. Geo Ven. Câ. 2. 10. 7. ca. 28. En qanpſ.*

Aperire, Adaperire, Pandère, Apertura.

APerire, eſt recludere, quod clauſum eſt. Item annunciare, *Apocal. 7. a.* Cùm aperuiſſet Agnus unum de ſeptem ſigillis. Exponere, *Luc. 24. e.* Et aperiret nobis ſcripturas. Fodere, *Exod. 21. g.* Si quis aperuerit ciſternam. Fœcundare, *Iſa. 45. b.* Aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Inſidiari, *Pſal. 7.* Lacum aperuit & effodit eum. Manifeſtare, *Num. 20. a.* Aperi eis theſaurum tuum. Libereri, *Matth. 7. b.* Pulſate & aperietur vobis. Reſerare, *Gen. 45. g.* Aperuit Joſeph univerſa horrea Ægypti. Revelare, *Gen. 44. c.* Aperuerunt ſaccos.

Miſereri. Advertere. Manifeſtare. Aperta dicuntur omnia oculis Dei, *Hebr. 4. d.* quia nihil eum latet.

Aperit Deus oculos ſuos, quum *k* miſericordiam præſtat, *Baruch. 2. d. 2. Par. 6. g. Zach. 12. b.* Et quum judicia exercet, & quem feriat, videt, *Job 14. a.* — k *Gr. 11 mor. 28.*

Aperit Deus labia ſua, *Job 11. a.* quum *l* voluntatem ſuam hominibus per aperta judicia oſtendit. Quaſi enim reſerato ore loquitur, quum remota obſcuritate diſpoſitionis intimæ, renuit occultare, quod vult. Aperuit Chriſtus os ſuum, *m* quando reſeravit myſteria ſacræ Scripturæ, *Matth. 5. a.* — l *Gr 4. mo 4.* m *Ru. 4. ſ. Matth.*

Largiri. Aperuit Deus manum ſuam, *n* quum manifeſtavit Chriſtum ſuum. *Pſal. 103.* — n *Glo. int ſup. Pſal. 103.*

Aperit etiam manum ſuam, quum dat liberaliter, *Pſal. 144.* Et alii etiam aperiunt manum, *Deut. 15. b. Prov. 31. c.* Mulier fortis aperit manum ſuam inopi, *o* quum in Eccleſia fiunt eleemoſynæ pauperibus. Item quia Eccleſia myſteria fidei ignorantibus, per operarios veritatis revelavit. Aperit è diverſo manus ſuas avarus, *p* ut accipiat, *Eccl. 40. c.* In aperiendo manus ſuas lætabitur. — o *Be ſ Pro 31.* p *G o int. ſup. E cl. 40.*

Illuminare. Aperit Deus oculos alicujus, quum *q* dat intelligentiam Scripturarum: ut quum aperuit oculos Agar, *Gen. 21. c.* Sic aperuit oculos cæcorum ad veritatis intelligentiam eos reducens, *Matth. 20. d. Luc. 24. c. 4. Reg. 4. f. Pſal. 118. Iſa. 35. b. 42. a.* — q *Ori. ſ. Ge h. 7. & ſ Mat. hom 13 Ter. adv Iud Hier ſ Iſ 35.*

Cognoſcere. Aperti ſunt etiam oculi Adam & Evæ, *Gen. 3. b.* ad *r* intuendum videlicet, & cogitandum: quod antea non adverterant. Dicuntur autem hæc de ſenſu mentali. Aperiuntur autem oculi cadentis, quum quis humiliatur, atque ita reſerantur ei myſteria, *Num. 24. a.* Aperti ſunt etiam oculi Adam, & Evæ ad concupiſcendum, quod non licebat. — r *Au 11 de gene ad lit. 31. Chry ſu. Gen. hom 16.*

Aperit oculos malus *ſ* in inferno, ſed ſerò: ut cùm dives vidit Lazarum. Sic dicitur de divite, *Iob. 27. d.* Aperiet oculos ſuos, & nihil inveniet. — ſ *Ric. de S. Vict. de ſcrut. obſer. Chry. de lapſu primi homi.*

Diligentiam adhibere. Aperire oculos, interdum *t* eſt diligentiam adhibere. Sic dicitur *Prov. 20. b* Aperi oculos tuos, & ſaturare panibus. Eadem ratione dicitur Deus aperire cor, *Act 16. c. Mal 1. b.* Et voluntatem, *Eſter 5. b.* — t *Gr 18 mo 10*

Dans Deus rectum ſermonem. Aperit Deus os, vel exiſtit in ore, quum *v* facit nos recta loqui, *Exod 14. c. Pſal. 50 Sap 10. d.* Chriſtus aperuit os, ut daret theſauros ſapientiæ: David verò aperuit, *x* ut acciperet, *Pſal. 118 Matt. 5. a. Marc 3. d. Acto. 18. d.* Aperuit Ezechiel os ad comedendum volumen, *Ezech. 2 d.* quia *y* prædicator ipſe prædicando reficitur. Aperit etiam os, quum parat ſenſum ad intelligentiam, *Ezech 3 a g.* Apertio quoque oris, eſt *z* declaratio myſteriorum, *Ephe 6. f.* Illius autem Deus aperit labia, *aa* qui non ſolum quid loquitur, ſed etiam quando, & ubi, & cum quo loquatur, attendit, *Pſal. 50.* Aperit etiam Deus labia, quum juſtificat: quia non vult laudari à peccatore. — v *Glo int ſup. Prov. 20.* v *Or ſ. Ex h 5* x *Am ſ pſ. 118 ſer. 17* y *Hie ſ. Ez. 2. Gr ſ. Ez. h 9.* z *Hie. Eph. 6.* aa *Am apud Dauid 7.*

Magna loqui. Aperit Job os ſuum, quaſi *bb* digna auditu dicturus, *Job 3. a.* Sanctorum enim corda, quæ clauſo ore occulta ſunt, aperto ore deteguntur: & quum cogitationes deteguntur, os aperire referuntur: ut inventa mente, quaſi apertis vaſculis quid intus contineant, feſtinemus cognoſcere: ac noſmetipſos eorum intimo odore recreare. Unde & ſublimia præcepta Domino in monte dicturo præmittitur. Aperiens os ſuum, dixit: quamvis illic & hoc accipi debeat: quia tunc os ſuum in præceptis aperuit, in quibus dudum aperuerat ora Prophetarum. Ad hæc faciunt, *Pſal. 77 Prov 8. a 31 a Eccl 15 a. Dan 10 c Matth 5. a. Luc. 1. f.* — aa *Gr ſ pſ. 50* bb *Gr. 4. moral. 4.*

Impletio prophetarum. *Dilatatio Evangelii.*

Apertum dicitur os Prophetæ, quum re implentur, & oſtenduntur impleta ea, quæ dixit ipſe Propheta. Et apertum os Ezechielis poſt vaſtatam Hieruſalem, deſignat *a* dilatatam prædicationem Chriſti in mundo, poſt everſam Hieroſolymam, *Ezech.29.d.33.a.*

Deſiderare. *Confiteri.* *Vovere.* *Defendere.*

Aperire os eſt *b* etiam deſiderare, vel confiteri, *Gen.4.b.Pſal.80.118.* Et aperta eſt lingua mutorum, *Iſa.35.b.* quum *c* Gentiles confitentur unum Deum, *Prov.31.d.Ezec.26.c.39.a.* Eſt etiam vovere, *Jud.11.f.*

Eſt etiam aperire os, defendere & non aperire, non defendere, *Pſal.38. Prov.24.a.Iſai.10.c.53.c.* Sic non eſt aperire os Hieruſalem præ confuſione, *Ezech.16.g.* quum *d* anima culpas ſuas agnoſcit, & Dei beneficentiam ut jam non audeat aliquid boni aſcribere operibus ſuis, ſed divinæ gratiæ. Aperit etiam os ſuum muto, qui pro cauſa pauperum, qui per ſe eloqui in judicio non valent, eloquitur, & eos defenſare curat, qui patriæ cœleſtis intuitu hujus vitæ, viam ocyus tranſire curant. Aperiendum quoque os populo Gentium *e* fidei verbum prædicando: qui divina eloquia prius perſonare neſciebat, *Prov.31.a.*

Prædicare. *Subſannare.*

Aperientes hoſtes Job ſuper eum, *Joſ.16.b.* Fuerunt *f* Judæi clamantes in Chriſtum in paſſione. Et Judas aperuit os, quum dixit: Ave Rabbi, *Pſa.108.Thren.2.c.* Et aperiunt mali os ad conviciandum, & maledicendum, *Pſa.21. Iſa.10.d.*

Confeſſio peccatorum, & fidei. *Confutatio hæreſum.*

Aperuit terra os ſuum, *Gen.4.b.* hoc eſt, *g* Eccleſia per confeſſionem peccatorum, & fidei, per quam ſuſcepit ſanguinem Abel, hoc eſt, Chriſti. Aperit etiam terra os ſuum, *h* quum ſenſus aperiuntur ad omnia ſenſibilia, *Num.16.c.Dan.11.a.Pſal.105.* Item *i* ſacri Doctores aperiunt os ad confutandas hæreſes, *Apoc.12.d.*

Diligentia Diaboli.

Aperit puteus os ſuum, *k* quum diabolus circuit, quærens quem devoret, *Pſal.68.Iſa.5.d.51.a.Thre.3.c.* Ad idem referri poteſt *l* aperiri puteum abyſſi, *Apoc.9.a.* Et aperiri os ſpeluncæ, *Joſ.10.d.*

Murmuratio vulgi in Prælatos.

Aperuit etiam Deus os aſinæ, *Num.22.e.* ubi deſignatur turbam plebeam quandoque rectores Eccleſiæ clamoribus ſuis arguere & objurgare, propter avaritiam, quam in eis regnare vident.

Illuſtratio divina.

Aperit Deus aures virorum, quum *m* in quiete mentes eorum inſtruit, *Iob.33.b. Iſa.50.b.* Sic aperit ſenſum, *Luc.24.g Marc.7.d.* Apertas aures habebant Judæi: *n* quia habebant literam legis, & non audiebant, quia nolebant credere Chriſto ſpiritualiter eam interpretanti, *Iſa. 42.d.*

Deus Deus vim operativam *primò naſci.* *Reſeratio myſteriorum.*

Aperit Deus vulvam Rachaelis, *o* quum dat vim operativam vitæ contemplativæ, *Gen.30.c.* Et ipſe Deus aperuit vulvam virtutis, ut pariat, non Deo, ſed Abrahæ, aut alii. Aperire etiam vulvam, deſignat initium boni operis: & Sancti hanc aperiunt. Et ipſa mens *p* dicitur aperire vulvam animæ, ad operandum. Et vulvam Eccleſiæ aperuit Chriſtus, ut multos deinceps generaret filios per fidem, *Exod.13.c.34.c.Luc.2.* Aperire autem vulvam dicitur, qui primo naſcitur.

Aperiens Joſeph horrea Ægypti, *Gen.41.g.* deſignat Chriſtum *q* prædicationis myſteria aperientem. Sic dicitur aperire Dominus theſaurum ſuum, *Deut.28.a.Jer.50.d.Eccl.43.b.* Et aperuit Eſdras librum legis. *Nee.8.b.* Idem deſignat Samſon aperiens veritatem ænigmatis, *Judic.16.d.* Et agnus aperiens librum ſignatum, *Apocal.5.b.* Et clarius Chriſtus aperuit ſcripturas, *Luc 24.c.* Et aperire ſaccum, eſt quærere ſpiritualem ſenſum in litera latentem, *Gen.42.c.44.c.* Et aperire fiſcellam, in qua erat Moyſes, *Exo.2.a.* eſt *r* aperire obſcuritatem ſacramentorum legis. Ipſe dat oſtium apertum bonis. *Apocal. 3. b.* Aperuit etiam Chriſtus librum: quia ipſe *ſ* implevit myſteria. Eadẽ deſignabit apertũ templũ, *Apoc.15.c.*

Impletio myſteriorum. *Deus Deus dona & doctrinam.*

Aperit Deus flumina, *t* quum dat bona Spiritus ſancti, & doctrinam ſacræ ſcripturæ, *Iſa.41.e. Nah.2.b.* Sic aperuit cataractas, *Mal.3.c.* Et aperuit molarem dentem maxillæ, unde ortus eſt fons Samſoni, *Jud.15.d.* Et aperuit librum, quum in monte reſeravit myſteria in ſe completa, *Apocal.5.b.* Et apertum templum in cælo, eſt revelatio myſteriorum incarnationis in Eccleſia, *Apoc.11.c.*

Aperiet Dominus theſaurum ſuum, *v* quum manifeſtam faciet Eccleſiam in Judicio, *Deuter. 28. a. Jerem.50. d.Eccl.43.b.*

Virtus Chriſti.

Aperuit Chriſtus, & nemo claudit: *x* quia ſi ipſe ſalvat, nemo poteſt condemnare, *Iſa.22.f.Jere.13.c. Apoc.3.b.* Nemo autem aperit, claudente Deo: *y* quia nemo poteſt convertere eum quem ipſe in ſua obſtinatione reliquerit, *Iob.12.b.* Dicitur tamen veniſſe ad aperiendum, *Iſa.51.e.61.a.*

Correctio Dei.

Aperit Deus pharetram, *Iob.30.b.* quando *z* conſilium ſuum flagellando, & corrigendo manifeſtat. Cùm enim peccata Dominus videt, & tamen manum ad vindictam non commovet, quaſi clauſam pharetram tenet. Sed feriendo indicat, quantum ei in nobis diſplicuit hoc, quod diu videndo toleravit. Dicuntur etiam manus Dei aperuiſſe arcam ſeu iridem in nubibus, *Eccl.43.b.*

Aperit mulier pharetram ad omnem ſagittam, *aa* quum omni peccato conſentit, *Eccl.26.c.*

Liberans Chriſtus à Limbo.

Aperit Chriſtus carcerem vinctis; hoc eſt, limbum, quem *bb* non aperuit Lucifer, *Iſa.14.d.61.a. Abdor.5.d.12.b.26.e.* Et aperuit Deus portas mortis, *Iob.38.b.* quum *cc* aperuit Chriſtus limbum, quia fortitudinem dæmonum moriendo ſuperavit. Vel aperuit ſenſus, quum ſolutis pravis cogitationibus, ad nos poſt confeſſionem venit.

Reſurrectio corporum. *Reſurrectio animæ.*

Aperta monumenta in paſſione Chriſti, *Matth. 27. f.* futuram *dd* corporum reſurrectionem deſignant. Sic aperit Deus tumulos, aut ſepulchra, *Ezech.37.d.* Aperiuntur etiam monumenta, quum *ee* animæ reviviſcunt à peccato.

Aperire ſepem in valle Achor, *Hoſ.2.e.* eſt per tribulationes & patientiam generari ſpem. Vel aperta eſt ſpes fidelibus, quum lapidatus eſt Acham, hoc eſt, *ff* quum deſtructa eſt Hieruſalem cum ſuis principibus qui conturbabant Eccleſiam.

Chriſtus via.

Aperit Deus humerum Moab, *Ezech.25.b.* quum *gg* tollit; & diſſolvit omnem fortitudinem, & rationes dialecticas Philoſophorum.

Pandit Chriſtus iter ante populum ſuum, *Mich.2.d.* quia *hh* ſe obtulit ut viam: & quia præceſſit exemplo, & quia aperuit iter ad cœlum.

Recipere Chriſtum in corde. *Succurrere proximis.*

Aperit ſponſa ſponſo, *Cant.5.a.* quum *ii* eum recipit in corde, reliquis omnibus excluſis, *Lucæ 12.p. Apoc.3.d.* Et quum *kk* hi, qui vacant contemplationi ob neceſſitatem proximorum extenduntur ad prædicandum. Aperimus etiam peſſulum ſponſo, *Cant.5.b.* quando remotis *ll* fluxis voluptatibus, cor noſtrum (quod priùs durum fuerat) in amorem Chriſti ſolvimus: & *mm* ſponſo pulſanti ad oſtium introitum liberum facimus.

Chriſtus aperiens myſteria.

Apertum oſtium in cœlo, *nn* Chriſtum ſignificat, *Apoc. 3. b.4.a.* Et aperit Deus januam cœli bonis, quum manifeſtat *oo* illis Chriſtum: & quum aperit doctrinam ſacræ Scripturæ: & quum reſerat corda Apoſtolorum ut influant lumen doctrinæ, *Pſ.77.Mat.25.Luc.13.c.Ioa.10.a.* Et aperti cœli Ezechieli, deſignat *oo* apertionem Chriſto factam in baptiſmo: & apertionem per ipſum Chriſtum factam & confeſſio-

- a Hie ſ.Ez. 33
- b Hil.ſ pſ.118.
- c Hie.ſ. Iſ.35.
- d Hie ſ.Ez.16
- e Be.ſ. Pro 31.
- f Hie ſ Iob 16 & ſ pſ 108 & ſ.Iſa. 10.
- Au ep. 120.
- g Au.12.con. Fau. 11.
- Bed ſ. Gen.4.
- h Pin. quod de te. potiori inſidia.
- i Ru.4 ſ Gen. 6 & 7. ſ Apoc.
- k Ar ſ pſ.68.
- l Ru.2.ſ Apo.
- m Gr. 23. mor. 21.
- n Hie ſ.Iſ.42.
- o Am.ep.14. & 2. de Abr 11 & ſ.Lu.2.
- p Phi. de cher.
- q Bed ſ. Gen. 41. Gr.4. dial 48.
- s Bed ſ. Exod 2.
- ſ Ru.2 & 4 ſ. Apoc.
- t Hie.ſ. Iſ.41.
- v Gr. ſ Io b.3.
- x Amb ep.11. Aug ſ Apoc. hom.4.9.
- y Gr.11. mor. 5. 6.
- z Gr.20 mo. 19.
- aa Glo in ſup. Ezech.16
- bb Hie. ſ Iſa. 14. & ſ. Iob 38.
- Gre.29.Mor. 2.8.
- cc Am ſ.L.23
- dd Ori. ſ. Ma. ho 35.
- ee Hie ſ.ho.2.
- ff Ru.ſ.Hoſ 2.
- gg Hie ſ. Ez. ho. 25.
- hh Hi 1. Mi.2
- ii Au de Iſ 2
- kk Au.ſ Ioa. tra.57.
- ll Gr.ſ. can.5.
- mm Au ſ. Apo.ho 3.
- nn & ſ pſ. 77.
- Hie ſ pſ 77.
- oo Am ſerm. 31.38 & 3. de fide 7.
- Hie. ſ Mat. 3. & ſ Ezec.1.

Google

feſſionem divinitatis Chriſti, *Ezech.1 a. Eccl.43.b. Malac.3.c. Matt.3.d. Marc.1.a. Luc.3.a. Joan.1.g. Actor.7.g.10.b.* Aperiuntur autem cœli, non reſeratione elementorum, ſed ſpiritualibus oculis. Aperitur autem pulſantibus, *Luc.11.b.* Apertum cœlum *a* incarnationem Verbi deſignat, *Apoc.19.c.*

Incarnatio.

Apertæ cataractæ cœli, *Gen.7.b. Iſa.24.c.* deſignant *b* cœlum habere apertam cognitionem de criminibus.

Aperiuntur portæ juſtitiæ *c* Chriſto, & etiam juſtis qui operati ſunt juſtitiam, *Pſal.117. Iſa.26.a.60.b.* Et aperit Deus portas Cyro, hoc eſt Chriſto, cui nihil poteſt reſiſtere. & etiam prædicatoribus, *Iſ.45.a.*

Apoſtoli prædicantes.

Aperiens Samuel oſtia domus Domini, deſignat *d* Apoſtolos virtutes ſpirituales prædicantes, *1. Reg. 3.c. Ezec.46.a.1. Par.9.c. Col.4.a. Apoc.11.d.* Ad idem referri poteſt apertio portarum Hieruſalem, *Neem. 7.a.13.c. Ierm.39.a.*

Detegens Deus hæreticos

Aperit Deus portas vultus Leviathan, *Job.41.a.* quum *e* hæreticos ſub ſpecie ſanctitatis abſconditos manifeſtat. Et aperuit portas mortis *Job 38.b.* quia Chriſtus dæmonum fortitudinem moriendo ſuperavit. Sic dicuntur apertæ portæ fluviorum, *Nah.2.b.* Hoc eſt, *f* diſſipatæ ſunt leges Imperatorum impedientes converſionem ad fidem.

Auferre voluptates.

Aperiens Noë tectum, ſeu feneſtram arcæ, *Gen.8.a.* deſignavit *g* auferenda voluptatis impedimenta, quæ non ſinunt mentem ad ſuperiora evolare.

Everſio Hieruſalem
Manifeſtatio fidei.

Aperuit Libanus portas ſuas *Zach.11.a.* quum *h* templum Hieruſalem everſum eſt à Romanis. Aperuit etiam portas ſuas, quum Gentilitas ſuſcepit fidem: quod etiam de Ninive dicitur, *Nah.3.c.* Et apertæ januæ urbis Hai *Joſ.8.d. Actor.14 d. 1. Cor.16.b. Col.4.a.* Apertum etiam eſt templum, *i* quum fides Chriſti manifeſtata eſt in mundo, *Apoc.12.a.*

Virginitas Mariæ & partus.

Non aperiri portam clauſam templi, *Ezec 44.a.46.a.* deſignat *k* integram virginitatem ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, & etiam clauſa myſteria ſacræ Scripturæ. Aperuit etiam Deus januas cœli, *Pſal.77.* hoc eſt, ventrem & mentem Beatæ Virginis. mentem ad credendum, ventrem ad pariendum manna. Aperiri autem terram *l* eſt parere Virginem, *Iſa.45.b.*

Poteſtas malorum.

Aperta janua hoſtes irrumpunt, *m* quando perverſi, accepta temporaliter poteſtate, in quorundam cordibus initimina fidei deſtruere conantur, *Iob.30.b.* Et tunc dicuntur aperiri mala ab Aquilone ſuper habitatores terræ, *Ier.1.c.* Aperit autem portas hoſtibus, *n* qui per ſenſus dat locum tentationibus diaboli, *Nah.3.c.*

Præparari ad doctrinam.

Aperta radix ſecus aquas, *Iob.29.c.* eſt *o* quando ad percipienda veritatis fluenta, cogitatio mentis infuſioni intimæ paratur, & expanditur. Vel quando author humani generis per humanitatem ſuam hominibus demonſtratur. Vel quando ſpes figitur in ſacris eloquiis: vel fides, & chritas extenditur ad Gentes.

Non prædicare.

Non aperiunt Prophetæ iniquitatem populi, *p* quum non eos provocant ad pœnitentiam, *Thren.1. c.* deſignantur etiam ſenſus carnis, non oſtendentes, niſi quæ ipſis ſunt grata.

Docens Spiritus ſanctus.

Aperit oſtiarius paſtori vero, *q* quum Spiritus S. docet omnem veritatem paſtoris Eccleſiæ, *Ioa.10.a.*

Vendere dona Spiritus S.

Aperiunt frumenta malè, *r* qui vendunt dona Spiritus ſancti, *Amos 8.b.*

Docere errores.

Aperiunt ſibi feneſtras hæretici, *Iere.22.d.* quum *ſ* non ſolidam habent doctrinam, ſed falſa lucem veritatis imitantia dogmata.

Manifeſtatio fidei.

Aperuerunt Magi theſauros ſuos Chriſto, *Mat.2.b.* fidem interiorem muneribus *t* proteſtantes.

Docere præcepta

Aperite in Pſalterio propoſitionem, *v* eſt facere, & docere præcepta decalogi, *Pſa.48.*

Revelatio cordis, & peccator i.

Aperti libri, deſignant *x* revelationem ſecretorum cordis, *Dan.7.d. Apoc.10.a.* Aperti ſunt etiam libri in paſſione Chriſti, quando apertæ ſunt Scripturæ. Apertum erit germen domus hypocritæ, *Iob.20.d.* quum omne *y* malum, quod in conſcientia illius naſcebatur, in judicio oſtendetur.

Impudenter peccare.

Aperta manu diligit iratum amatorum, qui *z* impudenter prædicat peccata ſua, *Iſa.75.b.*

Incautè docere.

Aperire ciſternam, *Exod.21.d.* eſt *aa* intellectu valido Scripturæ ſacræ arcana penetrare. Vel eſt incautè docere, unde alii in errorem inducantur.

Fraudes.

Aperire lacum, *Pſal.7.* eſt *bb* parare fraudes, quibus juſtus deceptus in peccatum incidat. Vel aperitur lacus, quum conſentitur malæ ſuggeſtioni terrenarum cupiditatum.

Effundi in voluptates.

Aperiri fontem ſanguinis mulieris menſtruatæ, eſt *cc* effundi in voluptates carnis, *Lev.20.c.*

Doctrina moralis.

Aperiens Jahel utrem lactis, *Iud.4.d.* Eſt *dd* dans moralem doctrinam, qua ſopiatur Siſara.

Gula.

Aperire faucem ad menſam, gulam indicat, *Eccl.31.b.*

Apertio ſacramentorum.

Aperiri prata, *Prov.27.d.* eſt *ee* tradi ſacramenta, quæ clauſa erant in veteri lege.

Evaſiones hæreticorum.

Aperturæ, per quas exibunt vaccæ, *Amo 4.a.* evaſiones deſignant *ff* hæreticorum, quæ non eis proderunt, quin in infernum detrudantur.

Reliquiæ Iudæorum.

Aperturæ murorum Hieruſalem, *Amos 9.d.* deſignant *gg* reliquias Iſraël, quæ ſalvæ fient.

Apex.

APex eſt ſummum, aut culmen rei, ut apex montis, eſt ſummitas montis: ut *Iud.7.a.* ponitur apex montis, qui reſpicit ſuper Dothaim.

Apex etiam eſt minima punctura, quæ fit ſcribendo: quem ait Chriſtus non præterituram à lege, donec omnia fiant, *Matt.5.b.*

Aphrica, Aphricus, Auſter.

APhrica provincia, tertia pars orbis dici ſolet, quæ eſt ad partem meridianam Sole ferventem: qua parte flat ventus Aphricus, qui & Auſter dicitur, & pars illa dicitur auſtralis plaga. Hebraicè autem Phud. Aphricus tamen ventus aliquando ſumitur pro vento Occidentali.

Fervor Spiritus ſancti.

Auſter ventus interdum ſumitur *hh* fervor Spiritus ſancti: cujus adventu antiquus hoſtis velut aquilo expellitur, *Can.4.d.* Surge Aquilo, & veni Auſter. Sumitur auſter, vel auſtralis plaga pro fervore Spiritus ſancti, *Iob 9 a 37.c.39 c Pſal 125 Ioſ.15 d. Iſa.21.a Ier.17 d Ezec 21 a 40 a. Abdi g Hab.3.a. Luc 12.g. Actor.27.b.28.c. Apoc 21 d* Poteſt etiam ipſum Spiritum ſanctum ſignificare.

Spiritus ſanct.
Fervor charitatis.
Illuſtratio doctrinæ.
Sacra ſcriptura.

Auſter etiam, ſeu auſtralis plaga deſignat interdum *ii* fervorem charitatis, & fidei, & ipſos habentes fervorem Spiritus ſancti. Deſignat etiam illuſtrationem doctrinæ, *Gen.24 g. Exod.26 b.27 b Numer. 8.a.33.a Iſa 21 d Ierem 17.d Ezech 20 g Abdi g Haba 3.a* Terra etiam Auſtri, eſt ſacra Scriptura, *Zach. 6 b.*

Auſter præterea ſumi poteſt pro *kk* gloria cæleſti: ut lignum cadit ad auſtrũ, quum homo per mortem tran-

a Ru. 15 ſ Apoc. b Hie ſ Iſ 24. c Hie ſ Iſ.26. 45. d Gr ſ.1. Re. 3 e Gr.29.mor. 60 & 33. mo.18. f Rup ſ. Na.2. g Ambroſ. de Noe 20. h Hie ſ. Za.11 i Ru.7 ſ. Apo. k Amb de in. vir 8. Hie Ez. 44. 46. Ru 1 ſ. Matt. l Gl in ſ. Iſ.45 m Gr. 20. mor. 23. n Hie ſ. Na 3. o Gr.19 mor. 26. Hi ſ. Is.29.3 p Gl or ſ. Tre.1. q Cyri.7 ſup. Ioan.1.2. r Hie ſ. Am.8. ſ Hie ſ Ier 22. t Gl ord ſup. Matt 2. v Baſ & Hie. ſ.Pſ.48. x Gl in ſ Daniel 7. Ru.ſ.3. Re. 4. y Gr ſ.15 moral 16. z Hie ſ Iſ 57. aa C.e. Alex. 3 ſtrom. Gr.17.mo.18. bb Au.ſ pſ.7. cc Ambr de Iſaac.1. dd Gl or. ſup Iud 4 ee Be ſ Prov. 27 ff Hie ſu. Amo 4. gg Hi ſ. Am. 9. hh Gr.9.mor. 9 & 27.mor. 24 & 31.mo. 33. & ſ Ezec. ho.13. Aug ep 122. & ſ Pſ. 125. Eu ſu ſpir. 3. Ru ſ Ez. 2. ii Or ſ Exod. hom 9. Hie ſ. Iſ.21. Cyr. er 17. & ſ Ez 20. Au 8 de civ. Dei 12. Eu ſu ſpir 3. Rur ſ Zac. 6. kk Hie ſ. E 11 & ſ. Iſ.21.

tem tranſit ad gloriam cœleſtem, *Eccl.11.a. Iſa.21.d.49.d. Hab.3.a. Zach.14.b.* Auſter autem licet non ſemper, ferè tamen in bonum ſumitur.

Auſtralis plaga vitam contemplativam in Deum ferventem ſignificat, *Gen.13.a.20.a.24.g.* Et auſtri gazophylacia ſunt ſpiritualis intelligentiæ ſacramenta. *Vita contemplativa.*

a Hie ſ Ezec. 42. Auſtralis etiam plaga interdum deſignat *a* Judæos. & etiam ipſam Judæam, quæ eſt in auſtrali parte ad alias tribus comparata, *Exod.26.b. Joſ.17.b.15.a.18.c. Iud.2.d. Iſa.30.b.43.a. Ier.13.c. Zach.6.b.* *Iudæi. Iudæa.*

Am ſ pſ 118. ſerm. 2. Auſtrales civitates ſumi poſſunt *b* pro inferno: ut *Jer.13.c.* Civitates auſtri dicuntur clauſæ. *Infernus.*

Gr 27 mo 26. Hie. ſ. Iſa 30. Auſtralis etiam plaga deſignat *c* Gentilitatem, & extremam orbis partem, unde adducit Deus fideles, *Iſa.43.b.49.d.66.f. Nah.3.b. Matth.12.d. Luc.11.d.* *Gentilitas.*

b Hie ſ. Io. 13. *c* Ori ſ. Cant. ho. 2. Aphricus ventus, ut ſit ventus Occidentalis, ſignificare poteſt prædicatores humiliora prædicantes. Auſter verò prædicatores cœleſtem vitam agentes, & ſublimiora prædicantes, ac fervorem ſpiritus habentes. *Prædicatores cœleſtium.*

Hie ſ. Iſa 66. Am bſa. 77. *d* Hie ſ Ez. 27. Aphricus etiam graves tentationes infidelitatis deſignat: ut turbines venientes de deſerto, *Iſa. 21. a.* deſignat etiam aphricus caſtigationem Dei, *Ezech.20.g.* Et *d* fervorem tribulationis, *Gen.20.a. Ezech. 27.c. Zach.9.d.* *Tentationes. Caſtigatio Dei. Tribulationes.*

Apes.

e Am ſ. hexa. 81. & de vir. 3. APes animal notum *e* ex inſectorum genere, cujus opus eſt admirabile, & hominibus maximè utile, nempe favus ex melle & cera, quæ conficit ex rore è floribus collecto, eſt illi aculeus in cauda. Habent apes regem gregatim viventes, ac formam reipublicæ ſervantes, gubernantur. Apes quum aëris motus ſuſpectos habent, lapillis ſæpe ſublatis per inania ſe librant nubila: ne leve alarum remigium præcipitent flabra ventorum.

f Ori ſ. Iſ h. 2. *g* Am ſ ſer. 83. Au ſer 101. Ber. ſer. 2. de adv. Apes ſignificare poſſunt *f* Apoſtolos, & Prophetas ſacræ Scripturæ tanquam favi mellis conditores: & ipſum *g* Chriſtum velut apum Regem, qui habet mel miſericordiæ, & aculeum juſtitiæ. Et apes in ore leonis, deſignant ſacerdotes, & omnes fideles Chriſti, *Jud.14.b.* Et dicta prudentum ſunt opera apum, juxta illud: Favus mellis ſermones boni. *Apoſtoli, & Prophetæ. Chriſtus. Sacerdotes & fideles.*

Eu ſer ſpir. 5. *h* Hie ſ. Iſa 7. Aug. ſ pſ. 17. Apes, quatenus pungunt, & infectæ ſunt, ſignificare poſſunt *h* dæmones: & etiam Judæos Chriſtum perſequentes: neſcientes, fecerunt Chriſtum nobis in paſſione favo dulciorem, *Deut.1.g. Pſal.117.* Et *Iſa.7.c.* Apellantur Aſſyrii apes, propter aculeos ſagittarum, quibus utuntur. *Dæmones. Iudæi.*

i Gr. ſ. b ʒ. h 9. Eu ſer ſpir. 5. Apes in ore mel habent: in aculeo caudæ vulnerant. Sic *i* malitioſi, & iracundi, & omnes qui lingua blandiuntur, ſed latenter ex malitia feriunt, apes nomine deſignantur. *Malitioſi & iracundi.*

k Eu ſe ſpi. 3. Apes formam habet *k* virginitatis ſive ſapientiæ, juxta illud: Vade ad apem & diſce, quàm operatrix ſit.

Apollonius.

l Gl. ord. ſu. 1. Mach. 3. APollonius hoſtis Judæorum, qui ab eis occiſus eſt, *1. Mach.3.b.* typus eſſe poteſt *l* diaboli, qui perſequitur fideles. Et etiam ſævitiæ Judæorum, & hæreſiarcharum. *Diabolus.*

Aporia, Aporiari, quare Anxiari.

Apoſtata, Apoſtatare.

m Gre. ſ. Eze. hom. 9. APoſtata dicitur, qui retrocedit ab aliqua profeſſione, ut à fide, aut à virtute. Et apoſtatæ ſunt, *m* qui recedunt à Deo, *Ezech.2.b.* Ut autem, qui à fide recedit, apoſtata eſt: ita qui ad perverſum opus, quod deſeruit, redit, apoſtata à Deo reputabitur, etiam ſi fidem tenere videatur.

n Gr. 24. mo 29. Apoſtatam dicit Dominus regem, aut quemcunque rectorem, *Job.34.b.* quia quoties *n* extollitur in eo, quòd cæteros regit, toties per lapſum ſuperbiæ à ſummi rectoris ſervitio ſeparatur: & quum æquales ſibi ſubditos deſpicit, ejus ſuper ſe Dominum, ſub quo omnes æquales ſunt, non agnoſcit, *Prover.6.b. Eccl.10.b. Ezech.2.a.* *Superbus.*

o Gl or. Ec 19. Apoſtatare etiam, *o* eſt à recta ratione deficere, *Eccl.19.a.* Vinum, & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes. Eſt etiam à vera ſapientia & recta fide deficere: quod eſt hæreticorum. *Deficere à recta ratione.*

Apoſtolus, Apoſtolatus.

APoſtolus, idem qui miſſus: quo nomine peculiariter dicti ſunt duodecim diſcipuli Chriſti: & Paulus, & nonnulli alii ad prædicandum peculiariter electi, & miſſi: & apoſtolatus eſt ipſum eorum officium, *Marc.6.d. Luc.6.c. Ioan.13.b. Actor.1.d.2.g. Rom.1.a. Gal.1.a.*

Dicitur etiam Chriſtus Apoſtolus, quia miſſus à Patre, *Hebr.13.a.*

Apotheca, Cella, Cellarium, Promptuarium.

APotheca, eſt cella vinaria, & locus, in quo omnis ſupellex ſervatur: & etiam in qua res venales reponuntur. Dicitur etiam cella, & cellarium, *Luc.12.d.*

p Ori. ſ. ca. h. 3. Am de ſan 9. Gr ſ can 1 2. Rup. 1. can 1. Cella vinaria deſignare poteſt *p* ſecreta ſapientiæ, & divinitatis Chriſti, & ſacram Scripturam, ejuſque myſteria, & ferventem contemplationem, quæ & cellaria ſponſi dicuntur, & cella vinaria Regis David, *1. Par.27.d. Cant.1.a.2.d. Deut.38.a. Prov.24.a.* *Myſteria.*

Ber ſ ca. ſe. 49. Ber ſe. par. 62. & ſ can ſe 23. Cellarium continet moralem ſcientiam, & habet tres diſtinctas manſiones. Prima dicitur aromatica. Secunda fructuaria. Tertia cella vinaria. In prima ſunt, qui benè ſe habent cum Prælatis. In ſecunda, cum æqualibus. In tertia, cum ſubditis. Eſt ergo prima cella diſciplinæ, ſecunda naturæ, tertia gratiæ, *Cant.1.a.* Introduxit me Rex in cellarium ſuum. *Moralis ſcientia.*

q Gl in ſ. Io 1. Apothecæ diſſipatæ, *Ioel.1.d.* deſignare poſſunt *q* doctrinam & Doctores ablatos.

r Glo ord. ſ 1. Par. 27. Apothecæ olei Regis David, ſuper quas erat Joas, *Par.27.d.* Et apothecæ frumenti, vini, & olei Regis Ezechiæ: & cella aromatum ejuſdem, *2. Par.32.f. Iſa.39.a.* ad diverſas *r* virtutes referri poſſunt. *Virtutes.*

ſ Hie. adv. err. Io ep. Hieruſalem. Cellaria, in quæ ad tempus intratur, ſunt *ſ* ſepulchra: ubi corpora requieſcunt uſque ad diem judicii. *Sepulchra.*

t Or ſ Ier. h 1. Apothecæ Chaldæorum, deſignare poſſunt *t* doctrinas genethliacorum, & conſtellationum, quibus illi utebantur, *Ier.50.* Et promptuaria hæreticorum plena, dicunt *v* abundantiã rationum philoſophorum, quibus obruere nituntur fideles, *Pſal.143.* *Doctrina aſtrologorum.*

v Hie ſ pſ 143. *x* Gl or ſup 1. Par 26. *y* Ber ſ Pro 24. Cellulæ janitorum templi, *1. Par.26.c.* ſunt *x* corda Doctorum, & Auditorum. Et cellaria quæ replentur doctrina, *y* ſunt corda juſtorum. quæ non niſi per doctrinam ſapientiæ, donatus virtutum replentur, *Prov.24.a.* *Corda.*

Apparatus.

Virtutes. Tentationes.

APparatus dicit *a* totam ſuppellectilem armorum, aut ciborum ad bella præparatam, 1. *Mac.* 9.*d.* 2. *Mac.* 2 *s.c.e.* 15.*d.* Poteſt & in bonum, & in malum ſumi. In bonum quidem dicit virtutes, & dona Dei: & ſacram doctrinam, quibus muniuntur ad pugnandum contra diabolum. In malum verò, deſignat tentationes, & machinamenta diaboli, quibus ſubvertere nititur animas. *a Glo. or. Aſ. 2. Mac.* 12.

Apparere, Comparere.

Veritas apparens ſtudioſis.

APparere dicitur id, quod prius latebat, quum oculis intuentium objicitur. Apparet autem ia, in cujus *b* facultate eſt videri, & non videri, Deus, ut & Angelus. *b Am. ſ. Lu.* 1. *c Amb.* 2 *de Abra.* 3. *Phil. de Abr. d Gr. Nyſſen. de vita Moyſis.*

Apparens Dominus Abrahæ egreſſo de terra Chaldæorum, deſignat *c* eis apparere veritatem, qui Chaldæorum errores non ſequuntur, *Gen.* 12.*b.* 17.*a.* 18.*a.* Sic apparuit Dominus Moyſi in rubo poſtquam fugerat ex Ægypto: quia veritas apparet ſtudioſo, mundum & mundanum relinquenti, *Exod.* 3.*a. Deut.* 33.*c.* Et propter manifeſtationem veritatis, dicitur Dominus apparere in viſione, *Num.* 12.*b.* 3. *Reg.* 3.*a.* 9.*a.* 2. *Par.* 1.*b.* 7.*c. Sap.* 1.*a. Jer.* 31.*a.* Apparens autem Dominus Iſaac diſcedenti ab Allophilis, deſignat inter malos non eſſe locum apparitionibus. Et quum apparet ei in puteo juramenti, *e* deſignat confirmationem promiſſionum, *Gen.* 26.*a.e.* *e Ori. ſ. Gen. ho.* 14.

Nova illuſtratio poſt opera.

Apparens Deus Jacob poſt victimas, *Gen.* 46.*a.* deſignat novam illuſtrationem, quam Deus confert poſt bona opera. Apparens autem Dominus iterum in Silo tempore Samuelis, *f* eſt manifeſtans ſecreta ſua mundis corde, quæ reprobis abſcondit. 1. *Reg.* 3.*d. Matth.* 5.*a.* Addit autem ut appareat, *g* quia qui electos ſuos de contemplatione juſtitiæ ſuæ mirabiliter terret, etiam de oſtenſione gloriæ ineffabiliter demulcet. *f Gr. ſ.* 1. *Re.* 3 *g Gr. ſ.* 1 *Re.* 3

Manifeſtatio miſericordiæ Dei. Incarnatio.

Apparens Dominus, aut gloria Domini in nube, deſignat manifeſtationem Divinæ miſericordiæ, & protectionis, *Exod.* 16.*c. Lev.* 9.*d.* 16.*a. Num.* 6.*c. Pſalm.* 16. Poteſt etiam deſignare manifeſtationem Chriſti per incarnationem, aut reſurrectionem: vel in judicio cum omnibus Sanctis, *Marc.* 16.*b. Luc.* 24.*e. Actor.* 1.*a. Col.* 3.*a. Sap.* 6.*a. Joan.* 3.*a.* Et dicitur apparere in fine, *Hab.* 1.*a.* hoc eſt, in incarnatione, aut in judicio. Et de monte Pharan, hoc eſt, in Eccleſia, *Deut* 33.*a.* Apparuit autem Deus non quærentibus, hoc eſt, Gentilibus, *Iſa.* 65 *a. Rom.* 10.*d.* Et apparuit longè, hoc eſt, *h* iis, qui facti erant longè, *Jer.* 31.*a.* *h Hie. ſ. Ie.* 31.

Apparuit autem *i* myſterium incarnationis Chriſti etiam Angelis: quia & illos latebat, antequam revelaretur, 1. *Tim.* 3.*d. Tit.* 2.*c.* 3.*b.* 1. *Petr.* 5.*a.* 1. *Joan.* 1.*a.* 4.*d. Hab.* 2.*a.* *i Gl. or. ſ. Hab.* 2.

Chriſtus. Virtutes. Anima ſancta

Apparentes flores in terra, *Cant.* 2.*c.* deſignant *k* Chriſtum creſcentem ætate, & ſapientia. Vel virtutes in anima ſplendentes. Vel ſanctas animas, quum à corpore recedentes, in cœlo recipiuntur. *k Ori. ſ. Can. hom.* 2. 4. *Gr. ſ. Can.* 2.

Mors Chriſti. Non comparens Joſeph, deſignat *l* Chriſti mortem, *Gen.* 37.*f.* 44.*f.* *l Glo. int. ſup. Gen.* 37.

Adventus Spiritus S. Apparuit gloria Domini, *m* quum Spiritus ſanctus manifeſtatus eſt in die Pentecoſtes, *Lev.* 9.*b.* *m Iſy. ſ. Le.* 9.

Collatio legis. Apparens rota una ſuper terram, deſignat *n* legem veterem datam terrenis. Vel ſplendorem Evangelii in terra manifeſtatum, *Ezech.* 1.*d.* *n Gr. ſ. Eze. ho.* 6. *Hie. ſ. Eze.* 1.

Miſericordia Dei. Rectè vivere.

Apparens Angelus Domini à dextris altaris, *o* inſigne præfert miſericordiæ, *Luc.* 1. 4. Idem quum apparet aliis, *Jud.* 13.*a. Matth.* 1 *c. Luc.* 22. *d.* Apparens autem Angelus Gedeoni excutienti triticum, *Jud.* 6 *b.* deſignat *p* tantò magis Dominum interiora denunciare, quantò ſe ſtudioſius homines ab exterioribus purgant. *o Am. ſ. Luc.* 1 *p Gr.* 3. *mo.* 22

Apparere jugiter in conſpectu Domini, *q* eſt ita vivere, ut tota via approbetur à Deo, nec unquam ad illicita defluat: & ut ita cognoſcatur à Deo in judicio, ne projiciatur à facie ejus, 1. *Reg.* 2. *d. Pſalm* 16. 41. 62. Sic debet apparere omne maſculinum coram Domino, *Exod* 23 *c.* 34 *c. Deut.* 16.*c.* Et eleemoſynæ Tobiæ apparuerunt coram Domino, quum illi fuerunt acceptæ, *Tob* 2 *d.* *q Gr. ſ.* 1. *Re.* 1

Productio formæ ſubſtantialis. Exercere bona opera.

Apparet arida, congregatis aquis, *Geneſ.* 1.*a.* quum *r* producitur forma ſubſtantialis, dans ſpeciem rei. Apparere etiam aridam, eſt exercere bona opera, & luce digna, quæ non agebantur, dum terra eſſet aquis operta. Vel apparet arida, quum auferuntur vitia ab anima, ut ſic bona opera germinare poſſint. Item, quum apparuit populus Iſrael ſeparatus à Gentibus. Et quum apparent juſti, humore peccati carentes. *r Ori. ſ. Gen. ho.* 1. *Aug. de gen. imperfect.* & 13. *co. ſeſ.* 19. & *pſ.* 88

Fides utriuſque populi.

Apparentes gemini in utero Thamar, *Gen.* 38 *g.* deſignarunt *ſ* manifeſtationem utriuſque populi ad fidem venturi. *ſ Glo. int. ſup. Gen.* 38.

Manifeſtans Chriſtus legem & Prophetas.

Apparentes Moyſes, & Elias loquentes cum Jeſu, *Matt.* 17.*a. Marc.* 9 *a.* deſignat *t* manifeſtationem legis, & Prophetarum per Chriſtum factam in his, quæ de ipſo prædixerant. Deſignant etiam veritatem examinandam per legem, & Prophetas, ne putantes nos videre Chriſtum, fallamur. *t Or. ſ. Matt. ho.* 3. *Ricar. de S. Vict. de* 12. *Patri. c.* 79.

Exempla.

Apparentes multis poſt reſurrectionem, *Matt.* 27.*f.* deſignant *v* Sanctos lucem exemplorum bonorum operum multis exhibentes. *v Ori. ſ. Matt. ho.* 35.

Nunquam ſic apparuiſſe in Iſrael, ut fecit Chriſtus, *Matt.* 9. *d.* deſignat *x* non viſum eſſe per legem, dimitti peccata, quemadmodum per Chriſtum dimittebantur. *x Hil. ſ. Matt. Can.* 9.

Prædicare ſimplicia.

Apparens Samuel in civitate, 1 *Reg.* 9.*c.* deſignat *y* prædicatorem plana & omnibus expoſita prædicantem. Et apparens Jonathas ſtationi Philiſtinorum, 1. *Re.* 14. *b.* eſt Prædicator, qui prius manifeſtat ſeipſum operibus, quam verbis. *y Gr. ſ.* 1. *Reg.* 9. 14.

Apparens mel fluens, 1. *Reg.* 14. *d.* eſt *z* vita laudata Sanctorum. *z Gr. ſ.* 1. *Reg.* 14

Detegi vitia.

Apparens lepra alibi, deſignat *aa* ortum novi vitii, *Lev* 13 *g.* Et apparens caro viva deſignat tranſgreſſionem legis in aliquo, licet non in omnibus, *Lev.* 13.*b.* Et apparet ignominia Hieruſalem, quum ejus vitia deteguntur, *Jer.* 13.*d.* Ad idem apparere aliquid fœditatis à ſtercore, *Deut* 23.*c.* Et apparentia ſepulchra ſpecioſa foris, *bb* vitia latentia hypocritarum deſignant. *Matt.* 23 *c. Luc* 11.*f.* *aa Gl. ord. ſu. Levit.* 13. *bb Ori. ſ. Mat. ho.* 25.

Virtus baptiſmi.

Apparuerunt fontes aquarum, *cc* quum manifeſtata eſt virtus baptiſmi, & gratiæ. & cùm miſſi ſunt Apoſtoli, & Prædicatores, *Pſalm.* 17. *Titum* 2 *d.* Ad idem refertur apparens puteus, unde biberet populus, *Num.* 21.*c.* Et apparens eis in ſolitudine, *Exod.* 16.*c.* *cc Ar. ſ. pſ.* 17 *Hie. ſ. pſ.* 17.

Apparens calamitas Job gravior, quàm arena, *Job.* 6.*a.* indicat *dd* quod malum, quod homo pertulit, non niſi in præſentia redemptoris agnovit. *dd Gr.* 7 *mo.* 8

Apparens aurora, *Job* 24 *c.* eſt *ee* mens juſti, deſertis peccati ſui tenebris, ad lucem æternitatis erumpens. Vel eſt veniens ad proſperitatem. *ee Gr.* 15. *mo.* 19.

Apparet malum in oculis Domini, *ff* quando eſt ab ipſo puniendum, *Iſa.* 59 *c.* *ff Lyr. ſ. Iſ.* 19

Apparens oſtium Ezechieli, quo videret abominationes, *Ezech.* 8 *d.* eſt *gg* manifeſtatio alicujus vitii, per quod alia occulta vitia perſpiciuntur *gg Hie. ſu. Ezech.* 8.

a *Hie ſ.Iſ 41.* Non apparet ſemita in pedibus juſti, hoc eſt Chriſti, *Iſa.41.a.* quia a via laborem non ſentiet nec aliquam imbecillitatis humanæ laſſitudinem. ſed de torrente in via bibet, & propterea levabit caput.

b*Gr 20 mor. 11.17.* Non apparet homo mundus coram Deo, *Job.25.a.* Non parentes autem penitus in terra, *Iob. 30.b.* ſunt hæretici, qui b dum hic videri aliquid appetunt, à terra viventium exortes ſiunt: Item eſt in terra & apparet qui in fide recta exiſtens, per virtutem operis nobilitatem mentis oſtendit. Eſt verò in terra, & penitus non apparet, qui in Eccleſia quidem per fidem conſiſtit, ſed nil dignum fide in opere demonſtrat. *Hæretici.*

c *Am ſ pſ.118 ſer.20.* Apparere vacuum in conſpectu Dei, c eſt non habere plenitudinem Spiritus ſancti, *Exod. 23.c.34.c. Deut. 16.d. Eccleſ.35.b.* *Carere gratia.*

d *Glo int ſup. Exod 13.* Apparere aliquid fermentatum in domo, d eſt regnare peccatum in anima. *Exod.13.a. Deut.16.a.* *Regnare peccatum.*

e *Lyr ſ.Iu 14* Apparens catulus leonis Samſoni, *Iud.14.b.* deſignare poteſt e diabolum accedentem ad tentandum Chriſtum, vel Saulem, qui perſequebatur Chriſtum. *Diabolus tentans.*

f *Be ſ Pro.27* Apparere herbas virentes, *Prov.27.d.* Et apparere vultus jejunantium meliores, *Dan.1.c.* Eſt manifeſtare f doctrinam Evangelicam. *Manifeſtare Evangelium*

g *Gl ord ſ. Actor. 2.* Apparuerunt Apoſtolis diſpertitæ linguæ, *Act.2.a.* ad g demonſtrationem futuræ prædicationis in univerſo mundo. *Prædicatio.*

h *Lyr.ſ.Ap 12* Apparuit ſignum magnum in cælo, *Apoc.12.a.* Hoc eſt, h opera Dei magna monſtrata in Eccleſia. *Opera Dei*

i *Glo. ord.ſ.2. Par.5.* Parentia capita vectium, quibus portabatur arca, iis, qui propè erant, *2.Par.5.b.* deſignant i perfectioribus dari cæleſtium contemplationem. *Contemplatio cæleſtium.*

Apparitores.

APparitores dicuntur, quod appareant, & præſto ſint ad obſequium, ut ſunt hi, qui magiſtratus circumſtant. *Capientes Chriſtum.*

Apparitores, quos miſit Saul ad comprehendendum David, *1.Reg 19.c.* deſignare poſſunt eos, qui venerunt k ad comprehendendum Chriſtum.
k *Gl ord.ſu. 1. Re. 19.*

Appellare.

APpellare idem eſt, quod nominare, aut nuncupare. Interdum verò eſt ad judicium Superioris provocare ut Paulus appellavit Cæſarem, *Actor. 25.d.* Raræ ſunt hujus verbi allegoriæ.

l *Ori.ſ. Gene ho. 13.* Appellans Iſaac puteos iiſdem nominibus, quibus pater appellaverat, *Geneſ. 26.d.* deſignat l concordiam veteris, ac novi Teſtamenti. quum ea, quæ in veteri prædicabantur, in novo demonſtrantur impleta. Et etiam unuſquiſque Propheta eodem nomine appellatur in novo, quo in veteri. *Concordia utriuſque teſtamenti.*

m *Ori.ſ. Mat. ho. 22.* Appellare filium nomine fratris, *Deut.15.b.* eſt dicere m opera, quæ facta ſunt ſecundum Evangelium, etiam facta eſſe ſecundùm Legem quatenus Lex cum Evangelio concordat. *Concordia legis, & Evangelii.*

n *Gl.or ſ.Ge 1* Appellans Deus aliquo nomine hominem, vel aliam creaturam, n collationem alicujus gratiæ, aut muneris etiam naturalis deſignare videtur, *Gen.1.31.f 35.b.* Fecitque ut ita appellarentur. *Collatio alicujus gratiæ.*

o *Gl.or ſ.Ge. 2.* Appellans Adam animalia nominibus ſuis, *Gen. 2. d.* deſignavit o Gentes ad Eccleſiam venientes nomine Chriſti appellandas.

Appellatus Chriſtus à Deo Pontifex ſecundùm ordinem Melchiſedech, *Hebr.5.c.*

Appendere.

APpendere interdum eſt pendere, aut annumerare, ſed cum pondere: interdum verò eſt ſuſpendere.

p *Gr 19.mor. 16 & ſ. Ezec. ho. 14.* Appendit Deus aquas in menſura, *Iob.28.d.* quum p elevat Sanctos ad ſumma, ſed tentationibus, & infirmitatibus ad ima trahi permittit. Atque inter proſpera, & adverſa, inter dona & tentationes, inter ſumma, & infima, animarum ſenſum in humilitate cuſtodit. *Conſervat Deus Sanctos in proſperis & adverſis.*

q *Gr 7. mor. 1. & 21 mo.6* Appendit Deus in ſtatera juſta, *Iob.31.a.* quando pro q peccatis noſtris acceptavit merita Chriſti: & etiam quoties ad vitā ejus exemplo provocamur. Appendi etiam peccata in ſtatera, *Iob.6.a.* eſt comparari peccata noſtra meritis paſſionis Chriſti. *Acceptatio paſſionis Chriſti.*

r *Gr 17.mo. 12.* Appendit Deus terram ſuper nihilum, *Job.26.b.* quum r fundavit Eccleſiam ſuper Gentes, quæ nihilum appellatæ ſunt. Appendit etiam Deus fundamenta terræ, *Prov.8.d.* Et appendit tribus digitis molem terræ, *Iſa.40.c.* quando ſ prædeſtinavit, præcipuè Chriſtum, & benedixit eis, ordinans eos ad fœlicitatem. *Fundatio Eccleſiæ. Prædeſtinatio.*
ſ *Ru.4 de glo. Trin c 4.*

t *Gr.23 mor. 25.* Appendere argentum non in panibus, *Iſa.55.a.* eſt t uti eloquentia abſque ſolida doctrina, quæ eſt ſenſus ſpiritualis & Evangelicus. *Eloquentia ſine doctrina.*

v *Hie ſ Io 28.* Non appendi argentum in commutatione ſapientiæ, *Job.28.c.* eſt v neminem poſſe Divinam ſapientiam pro merito ſentire, aut eloqui. Vel quia vita juſtorum prædicantium, quantalibet ſanctitat in luce polleat, adventum nobis ſupernæ ſapientiæ, per ſuam præſentiam non commutat.

x *Hie ſ.Za 11* Appendentes mercedem Zachariæ, hoc eſt, Chriſti, *Zach. 11.c.* ſunt x Judæi, dantes Judæ triginta argenteos, ut traderet Chriſtum. *Venditio Chriſti.*

Appendens Abraham pecuniam pro agro ſpeluncæ, *Gen.23.c.*

y *Gl ord. ſup. Eſther.7.* Appendi Haman in ligno, quod paraverat Mardochæo, *Eſther.7.d.* eſt y vinci diabolum, & Judæos in cruce, quam paraverant Chriſto. Sic intelligi poteſt de appenſione Regis Babylonis in ſtatera. *Dan.5.g.* *Vinci diabolum.*

z *Lyr.ſ.Exod. 26.* Appendere velum templi ante quatuor columnas, *Exod..26.f.40.c.1. Mach. 4.f.* eſt z deſcribi vitam Chriſti per quatuor Evangeliſtas.

aa *Lyr.ſ.Ie.32* Appendens Jeremias ſeptem ſtateras, & decem argenteos pro agro, *Jerem.32.b.* deſignavit impletionem aa decalogi, & perfectionem conſiliorum per ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti, pro agro diſciplinæ cæleſtis.

Appenſum ob recordationem inter oculos, *Exod.13.c.* Ad exaggerandam memoriā beneficii dicitur.

Appendens candelabrum tabernaculi talentum auri, *Exod.37.c.* Vide talentum.

Appetere, Appetitus, Concupiſcere, Deſiderare, Expetere, Cupere. Concupiſcentia, Inhiare.

APpetitus vim animæ ſenſitivæ dicere ſolet, qua fertur in id quod eſt ſibi conveniens: & interdum dicit ipſum actum appetendi, qui etiā concupiſcentia dicitur, ſicut & ipſa vis appetitiva. Ec

hac ratione dicitur appetitus eſſe ſubter hominem, *Gen.4.a.* Deſiderare autem, & deſiderium, dicunt actum voluntatis, quæ eſt cum ratione. Inhiare verò eſt luporum, qui aperto ore cibum appetere dicuntur: unde ſumitur pro vehementer appetere. Porrò concupiſcere, ſæpè ſumitur pro deſiderare. Hæc autem non poſſunt propriè competere Deo, cùm dicant imperfectionem in deſiderante, nempe carentiã ejus, quod deſidratur. Quum autem *Sap.16.d.* dicuntur deſiderari à Deo, intelliguntur dilecti à Deo.

Amans Chriſtus animam. Concupiſcit Rex decorem animæ, *Pſalm.* 44. quum Chriſtus amat *a* animam renovatam per gratiam, abjecta vita veteri. — *a Baſ. ſ. pſ. 44.*

Concupiſcit deſiderare judicia, *b* quia tantam optat habere innocentiam, ut tutò poſſit deſiderare judicia Dei. *Pſal.* 118. Vel concupiſcit deſiderare juſtificationes Dei: qui cupit ex vero amore implere præcepta Dei. Concupiſcimus deſiderare, quaſi non ſit poteſtatis noſtræ deſiderium, ſed gratia Dei. Quum peccamus, non concupiſcimus deſiderare judicia Dei. — *b Hil. Ambr. Aug. ſ. pſ. 118.*

Chriſtus. Deſiderium collium æternorum, dicitur *c* Chriſtus à ſanctis Patribus, & Prophetis deſideratus. *Gen.49.d. Cant.2.a.5.d. Iſai.26.b.53.a. Agge.2.b.* Et ipſe eſt deſiderabilis *d* panis, *Dan.10.a.* Et deſiderans David aquam Bethlehem, poteſt *e* intelligi orans, ut naſceretur Chriſtus, *2.Re.23.b.1.Par.11.c.* Ad idem referri poſſunt deſiderantes videre vultum Salomonis, *3.Reg.10.d.2.Par.9.f.* quia in Chriſtum deſiderant etiam Angeli reſpicere, *1.Pet* 1. *b.* — *c Be. ſ. Ge. 49. d Hie. ſ. Dan. 10. e Amb. Apo. David. 7.*

Deſiderium doctrinæ. Deſiderans cervus ad fontes aquarum, *f* eſt deſiderans juſtus principia Theologiæ, & doctrinam cæleſtem, *Pſalm.41. Job.7.a. Mich.7.d.* Ad idem refertur concupiſcere ſapientiam. *Sapien.4.a.6.b. Eccleſ.1.d.24.c.* Deſiderat autem anima in nocte Deum, cùm inter tribulationes magis ipſum appetit. *Iſai.26.b.* Concupiſcere autem lac, eſt deſiderare doctrinam facilem, *1.Petr. 2.a.* Deſiderabilis autem theſaurus dicitur eſſe habitaculũ juſti, *Prov.21.c.* quia habet ſapientiam, & ipſum Deum habitantem. — *f Baſi. ſ. pſ. 28. hom. 1. Au. ſ. pſ. 41.*

Concupiſcentia dici poteſt eſſe in Angelis erga Deum, *g* cujus amore ſatiantur, ut ſemper tamen ipſum deſiderent. — *g Diony. cale. hie. 15.*

Gloria cæleſtis. Deſiderabilis terra, *h* gloriam cæleſtem deſignat, *Pſa.105. Jer.3.f.12.c. Zach.7.d. Mal.3.c.* Hæc atria Domini concupiſcit anima, *Pſa.83. Deut.18.b.* Et deſiderium bonum eſt deſiderium cæleſtis patriæ: de quo *Iob.30.b.31.d. Pſa.9.20.39.102.139. Prov.10.c.11.a. Iſa.26.b. Jer.2.c. Dan 9.f.2. Corint.7.c. Philip.2.d.* — *h Glo. ſ. Je. 3.*

Iudæa. Deſiderabilis regio fuit olim Judæa, *i* cùm teneret fidem, & cultum Dei, *Iſa.23.c.* — *i Hie. ſ. Iſa. 3a*

Deſiderium verbi Dei. Deſiderat frumentum nubes, quum *k* mens bonorum optat prædicantium verba, *Job.37.b. Actor.13.b.* Dicuntur autem eloquia Dei deſiderabilia ſuper aurum, & lapidem pretioſum, *Pſalm.18.* Non quòd in tantum duntaxat ſint deſiderabilia: ſed quia ſolas haſce materias vidit apud homines in majori pretio haberi præ aliis. Sic dicuntur dulciora ſuper mel, & favum. Et fulgor juſtorum dicitur eſſe ſicut Sol. — *k Ly. ſ. Iob. 37*

Virtutes, & dona Spiritus ſancti. Deſiderabilia in bonum dicuntur *l* virtutes, & dona Spiritus ſancti: quæ fiunt in ruinam, quum quis peccat, *Iſa.64.d. Thren.1.c. Ezech.24.c. Dan.17.a. Joel.3.b.* Ubi dici poſſunt deſiderabilia *m* eloquia Dei: De quibus *Pſal.18.* Deſiderabilia ſuper aurum, &c. — *l Hie. ſ. Iſ. 64. m Ru. ſ. Ioe. 3.*

Eloquia Dei. Deſiderabilia in genere dicuntur ea, quæ ſolent homines appetere, *Prov.3.b. Eccl.7.a.* Et deſiderabilis cibus, *n* eſt proſperitas hujus vitæ, *Job.34.c. Prov.8.b. Thren.1.c.*

Chriſtus. Deſiderabilis totus dicitur ſponſus, *Cant. 5.d.* quia *o* quantò amplius de Chriſto habetur, tantò magis concupiſcitur. — *o Gre. 23. moral. 27.*

Electi. Deſiderabiles lapides in muris Eccleſiæ, *p* ſunt electi, & perfecti in Eccleſia, 45.c. — *o Gr. ſ. Can. 5 p Hie. ſ. Iſ. 54.*

Deſiderabile dicitur argentum hæreticorum, *Hoſ.9.b.* quia *q* artificioſo eloquio ipſi componunt dogmata ſua: dicuntur etiam ipſa eorum dogmata deſiderabilia vaſa, *Nahum.2.c.* — *q Hie. ſ. Ho. 9.*

Juxta deſiderium ſuum dicitur corripere Deus, *Hoſ.10.c.* quum *r* corripit ad correctionem. — *r Glo. ord. ſup. Hoſ. 10.*

Deſiderare ficus præcoquas, *Mich.7.a.* dici poteſt *ſ* de ſynagoga, tempore quo populus ille fame premebatur jam periturus. Vel de Eccleſia, quum vix in ea inveniebantur aliqui fideles. — *ſ Hie. Mic. 7.*

Præſumere de juſtitia. Deſiderare de cibis potentis, *Prov.23.a.* eſt *t* præſumere de ſuis meritis, quaſi æquari velit Chriſto, putans ſe ſine peccato eſſe. Sic deſiderant diem Domini, *v* qui confidunt in juſtitia ſua, nec ſe peccatores reputant: unde & reprehenduntur, *Amos.5.e.* — *t Aug. ſ. Ioan. tra. 34. v Hi. ſ. Amo. 5*

Dare mercedem pro vitiis. Cupiens prodigus ſaturari de ſiliquis porcorum, *Luc.15.c.* deſignat eos, *x* qui dant mercedem pro vitiis, contra morem meretricum. Vel deſignat eum, qui delectatur in lectione Poetarum & Rhetorum: in quibus mens, quæ veritatem naturaliter amat, non ſatiatur: cùm ſolum verborum habeant tinnitum. — *x Hie. ep. beatundinis.*

Revertentes ad vitia. Deſiderans vulgus carnes, & ollas Ægypti, *Num.11.b. Deuter.12.c.14.d.1.Reg.2.d. Sap.19.c. Apoc.18.d.* typus eſt *y* eorum, qui retrocedentes à via Domini, ad priſtina vitia revertuntur. — *y Cyril. 5 ſup. Ioan. 17.*

Concupiſcentia ponitur carnis, & oculorum. Carnis quidem refertur ad ea, quæ ad ſenſus tactus, guſtus, & olfactus pertinent. Concupiſcentia verò oculorum ad ea, quæ ſpectant ad viſum, & auditum, & etiam ad ſenſus interiores, *Ezec.23.c. Dan.11.f.13.a.f. Eccl.2.b.6.d. Eccleſ.23.a.36.d.40.c.45.b. Rom.1.c.13.d.* Ad hæc pertinent deſideria erroris. *Epheſ.4.c.1.Petr.1.c.4.a.* Deſideria etiam carnis dici poſſunt omnia vitia, & perfidia, & incredulitas. Voluptas enim carnis eſt ſenſibilibus oblectari, ut ſpiritus delectatur ſpiritualibus, *Eph.2.a. Galat.5.c.1.Petr.2.d. Judæ f. Job.20.c. Pſal.9.77.80.111. Joan.8.f.1.Theſſ.4.a.1.Tim.6.c.2.Tim.2.d.3.b. Titum.2.c.3.b.*

Admittere carnales cogitationes. Concupiſcere aliquid de Amlec, 1. *Reg.15.a.* eſt admittere *z* ſcintillam carnalis cogitationis in corde, vel motum in carne. Et hoc pertinet ad concupiſcentiam carnis. — *z Gr. ſ. 1. Reg. 15.*

Concupiſcere divitias, aut domum, aut aliquid proximi, ac etiam rapinas: pertinent ad concupiſcentiam oculorum, *Exod.20.c. Joſu.7.d. Deut.5.c.7.d.2.Paral.19.a. Jud.12.d. Tob.3.c. Pſalm.61. Prov.6.c.21.d. Eccleſ.14.a.25.d. Hoſe.9.b. Mich.2.a.1.Mach.4.a. Matth.5.d. Actor.20.g.21. Timoth.3.a.6.b.2.Tim.3.a. Titum.2.b.1.Petr.4.d.*

Optare vitam mundanam. Concupiſcere diem hominis, *Ierem.17.c.* eſt optare vitam *aa* mundanam, & proſperitatem in hoc mundo: aut optare diu vivere etiam in hoc mundo. — *aa Ori. ſ. Iere. hom. 4.*

Sancti. Decepti ab hæreticis. Concupiſcibilia vaſa, quæ diripuit Chriſtus, *Hoſ.13.d.* ſunt *bb* Sancti quos eduxit Chriſtus è limbo. Vel ſunt decepti ab hæreticis, qui ad fidem convertuntur. *Nahum.2.c.1.Mach.1.c.* — *bb Hier. ſup. Hoſ. 13.*

Deſiderium Chriſti erat adimpletio paſſionis, & reliquorum illi adjunctorum

Exigere pœnitentiam. Expetens maritus damnum abortientis uxoris, *Exod.21.c.* eſt *cc* exigens pœnitentiam ab eo qui alterum peccare fecit. Ad idem referri poteſt cupiens vindicare ſanguinem proximi. *Ioſu.20.d.* Et expetentes filii Iſrael ultionem de Madianitis, *Num.31.a.* Et Samſon de Philiſtæis, *Jud.15.b.* — *cc Glo. in. ſup. Exod. 21.*

Deſiderans

a Glo. ord. ſup. Luc. 19. Deſiderans Dominus operam aſini, *Luc. 19. f.* eſt *a* cupiens obſequium Gentilitatis converſæ.

Deſiderare dicitur Spiritus, quum nos deſiderare facit, *Rom. 8. e.*

b Lyr. ſ. Ioſ. 9. Cupientes Gabaonitæ pacem facere cum Iſrael, *Joſu. 9. b* deſignant *b* eos, qui mores ſæculares inducere volunt in Religionem.

Cupiunt Sancti ſuperindui, cùm optant corpora ſua reſuſcitari, 2. *Cor. 5. a.*

Inhiantes hoſtes Judæorum ſanguini: ſunt dæmones animarum perditionem ſitientes, *Eſther. 9. a.* Sic expetit Satanas diſcipulos Chriſti, ut cribaret ſicut triticum, *Luc. 22. d.* Et Haman expetiit Mardochæum in mortem, *Eſther. 16. d.* Et expetiit Idumæa vindictam de filiis Juda, *Ezech. 25. c.*

Applaudere, quære Plaudere.

Applicare, Admovere.

Applicare eſt alteri adjungere, quaſique copulare: quod & admovere dicitur.

c Glo. inte. ſ. Ierem. 30. Applicuit Deus Pater Filium ad ſe, *Ierem. 30. d.* quum illum generavit *c* in ſua ſubſtantia, ita ut diceret ipſe Filius, *Ioan. 14. b.* Ego in Patre, & Pater in me eſt. Poteſt etiam referri ad conjunctionem humanæ naturæ cum Verbo. *Generatio filii. Incarnatio.*

d Hie. ſ. Za. 2. Applicantur gentes multæ ad Dominum, *d* quum Gentiles veniunt ad fidem, *Zach. 2. d.* *Venire ad fidem.*

Applicare cor ad Deum, eſt intellectum, & voluntatem ad illum intendere. *Ier. 30. d.*

e Gl. in ſup. Exod. 21. Applicare ſervum ad oſtium tabernaculi. *Exod. 21. a.* eſt *e* docere ſimplicem cæleſtia: vel adjungere ipſum ad Chriſtum. Ad idem referri poteſt applicatio vituli: applicatio Aaron & filiorum ejus, *Exod. 29. a. Ierem. 30. d.* Et applicatio tribus Levi ad miniſterium tabernaculi, *Num. 3. b. 8. b.* Et Deus applicat ſibi Sanctos, *Numer. 17. a. Zach. 2. d. Eccleſ. 33. b.* Et Sacerdotes applicant hircos pro peccato, 2. *Par. 29. e.* *Docere ſimplices.*

f Glo. ord. ſup. Gen. 48. Appliciti filii Joſeph ad Jacob, deſignare poſſunt *f* utrumque populum per Chriſtum adductum ad Patrem cæleſtem, *Gen. 48. c.*

g Gl. in ſ. Ex. 28. Applicare Aaron ad Moyſen, eſt *g* conferre Chriſtum ad legem, ut intelligamur per Chriſtum impleta, quæ in lege ſunt prædicta, *Exod. 28. a. 48. b.* Vel Sacerdotes debere ſemper in legis meditatione perſiſtere. *Conferre Chriſtum ad legem. Meditatio in lege.*

h Gr. ſ. 1. Reg. 14. Applicans Achias arcam Domini, 1. *Reg. 14. c.* deſignat *h* peritum Sacerdotem dantem rectum conſilium Regibus. Ad idem referri poteſt applicare Ephod, 1. *Reg. 23. b. 30. b.*

i Gr. ſ. 1. Reg. 14. Applicans Joſue Iſrael per tribus ſuas ad inquirendum peccatum prævaricationis, *Ioſu. 7. b.* Et applicans Saul omnes Angelos populi, 1. *Reg. 14. f.* Admonet prius *i* diligenter inveſtigandum eſſe culpam, deinde pœnam irrogandam.

k Gr. ſ. 1. Re. 10. Applicuit Samuel omnes tribus, & familias ad electionem Regis, 1. *Reg. 10. c.* Ut *k* oſtendatur meritò ex omnibus eligendum eſſe eum, qui præficitur.

l Gr. ſ. 1. R. 14. & ſ. Ex. h. 21. m Be. ſ. Pro. 19. Applicare manum ad os cum melle, *l* eſt gloriam ex opere quærere. Unde nemo applicuit manum ad os, 1. *Reg. 14. d.* quum nemo quæſivit gloriam ex opere. Applicat etiam manum ad os, *m* qui, quæ dicit, operatur: quod non facit piger, *Prov. 19. d. 26. c.* *Quærere gloriam ex opere. Operari quæ dicit.*

n Hi. ſ. Iob. 40 o Gr. 32. mo 26. Applicat Deus Gladium Behemoth, *Iob. 40. b.* quum *n* diabolus punitur eo malo, quo alios interemit. Vel dicitur, *o* quia malitia ejus nocere non poteſt, niſi quantùm Deus permittit.

p Gl. in. ſ. Ex. 22. Applicari Dominum domus ad Deos, *Exod. 22. b.* Hoc eſt, *p* ad Sacerdotes, vel Doctores, ut examinetur.

q Hie. ſ. Hoſ. 7 Applicant quaſi clibanum cor ſuum, *q* qui cum fervore ſequuntur errores, *Hoſ. 7. b.*

r Hie. ſ. Ez. 8. ſ Ru. 1. ſ. Eze. 30. Applicare ramum ad nares, *Ezech. 8. g.* Opus eſt *r* hæreticorum turpi ſonitu blaſphemiæ, Deum ad iracundiam provocantium. Deſignat etiam *ſ* complacentiam in peccatis. Et complacentiam Phariſæorum in ſuis traditionibus. *Complacentia in malo.*

t Hie. ſ. Da. 11. Applicabuntur Judæis plurimi fraudulenter, deſignantes *t* Gentiles ſimulantes amicitias cum Judæis adverſus Chriſtianos, *Dan. 11. f.*

Applicantes ſe viri virtutis ad civitatem Ephron. 1. *Mach. 5. f.* Sunt Doctores penetrantes ſenſus ſpirituales: ut poſſint vincere, & convertere peccatores.

v Glo. ord. ſu. Mach. 5. Applicans Rex Antiochus caſtra ad Hieruſalem, 1. *Mach. 6. f. 9. a.* Eſt *v* diabolus, vel hæreſiarcha: qui conantur perdere.

Apponere.

x Baſ. ſ. pſ. 61. Apponere, eſt quaſi juxta aliud ponere quaſique applicare, aut adjungere.

Apponere cor aliquid, *x* eſt applicare, quaſique figere, *Exod. 7. d. Pſ. 61. Iob. 7. d. Prov. 22. c. Eccl. 8. d.*

y Gr. 8. mo 20 Apponit Deus cor in hominem, *Iob. 7. d.* quum *y* eum diſtrictè examinat, vel ad præmium, vel ad pœnam. *Examinat Deus.*

z Phi. de ſacr. Abel & Cain. Ru. 6. ſ. Gen 46. Appoſitus Iſaac populo ſuo, *z* eſt tranſiens in conſortium electorum. Sic etiam appoſitus eſt Abraham, factus videlicet ſimilis Angelis, *Gen. 25. b. d. 35. d. 49. d. Deut. 32. g. 1. Mach. 2. g.* Sic appoſitus eſt Achior ad populum Iſrael, *Iud. 14. b.* E infideles ad fidem. *Act. 2. g. 11. d.* Ut autem de agris congregatur matura meſſis in horreum ſic de publico vitæ hujus congregantur electi temporibus ſuis, ſinguli in ſecreta quieſcentium. *Tranſire in conſortium Sanctorum.*

aa Ly. ſ. Gen. 24. apponere panes, *Gen. 24. d. 43. g.* eſt *aa* proponere doctrinam.

bb Au. ſ. pſ. 64. Appoſita eſt iniquitas ſuper iniquitatem, *bb* quum Judæi Chriſtum etiam poſt motem, & reſurrectionem perſequebantur. Vel appoſuit Deus illis iniquitatem ſuper iniquitatem: quia putantes ſe occidere purum hominem, Filium Dei occiderunt. Hoc autem fecit Deus non vulnerando, ſed non ſanando, *Pſal. 9. 68. 38. Actor. 12. a.*

cc Gr. ſ. 1. Re. 7. Non apponunt Philiſthæi venire in terminos Iſrael, *cc* quum dæmones non amplius tentant aliquos ex fidelibus, 1. *Reg. 17. d. Act. 18. c.*

dd Gl. in. ſup. Eccl. 15. Appoſuit Deus homini ignem & aquam, *Eccl. 15. d.* quum *dd* dedit libertatem arbitrii ad contraria. Vel cùm dedit refrigerium & tribulationem.

ee Amb. in ſ. pſ. 32. Appoſita ad menſam dicuntur *ee* libri eſſe ſacræ Scripturæ, *Prov. 23. a. 4. Reg. 6. e. Eccl. 31. b. Marc. 8. a. Luc. 10. d. 1. Cor. 10. f. Actor. 16. f.* *Libri ſacræ Scripturæ.*

ff Hie. ſ. Iſa. 1. Appoſitiones epularum circumpoſitæ ſepulchro, ſunt bona abſcondita in ore clauſo, *Eccl. 30. c.*

Non apponere Judæos calcare atrium Domini, *Iſa. 1. d.* eſt *ff* ita deſtructum eſſe templum poſt mortem Chriſti, ut non amplius ædificetur.

Apponit

Apponit dies timor Domini, *Prov. 10. d.* quia eſt *a* initium perveniendi ad fœlicitatem. *a Glo. int. ſup. Prov. 10.*

Apponi ſagittas cum carbonibus deſolatorus, *Pſ. 119.* eſt *b* propooi verba Dei, & exempla Sanctorũ. *b Gl. ord. ſup. Pſalm. 119.*

Appretiare, quære Precium.

Apprehendere, Comprehendere, Incomprehenſibilis.

APprehendere, eſt quaſi arripere, quadam videlicet vi capere.

Protectio Dei. Apprehendit Deus manum Chriſti: *c* quia quicquid operatur Filius, operatur & Pater, *Iſa. 41. c. 42. a. 45. a.* *c Hu. ſ. Iſ. 42.*

Apprehendit Deus Abraham, aut alium, *d* quum protegit, & ſuccurrit in tentationibus, *Iſa. 41. b. Jerem. 31. f. Matth. 14. d. Marc. 7. d. Luc. 9. f. 14. a.* Et apprehendit arma, & ſcutum, *e* quum nos munit virtutibus, *Pſalm. 34.* *d Or. ſ. Matt. 14.* *e Au. ſ. pſ. 34.*

Apprehendit Deus ſapientes in aſtutia eorum, *Job. 5. c.* quia inde *f* coguntur voluntatem Dei facere, unde hanc moliuntur commutare: & qua via ipſi putant conſilium Dei evadere, ea ipſum implent. Ut fratres Joſeph ipſum vendiderunt, ne adorarent: & quia vendiderunt, coacti ſunt adorare. Sic dicuntur comprehendi in conſiliis ſuis, *Pſal. 9. Eccl. 23. a. d. Zach. 1. b. 1. Cor. 3. d.* *f Gre. 6. mor. 11. 12.*

Fructus crucis Chriſti. Apprehendit ſponſus fructus palmæ. *Cant. 7. c.* quum *g* Chriſtus in cruce fructum vitæ invenit, & apprehendit, ac nobis tribuit. *g Gr. ſ. can. 7.*

Dona Spiritus ſancti. Venire ad fidem. Apprehendentes ſeptem mulieres virum unum, *h* ſunt ſeptem dona Spiritus ſancti apprehendentia Chriſtum, & in ipſo roborata, *Iſa. 1. a. 11. a.* Vel omnes Gentes apprehendentes Chriſtum per fidem, ſuper quas invocatur nomen Chriſti. *h Or. ſ. Iſ. b. 3. Hu. ſ. Iſa. 4. Rup. ſ. Iſ. 14.*

Apprehendunt Gentes fimbriam viri Judæi, *i* quum veniunt ad fidem Chriſti per doctrinam Apoſtolorum, *Zach. 8. d.* *i Hu. Za. 8. Cyr. de ador. in Spiritu ſancto.*

Adjuvare. Conſolari. Apprehendentes Angeli manum Lot, & quaſi compellentes, *Gen. 19. d.* ſunt *k* efficaciter adjuvantes ad operandum, & conſolantes. Sic non erat, qui apprehenderet manum Hieruſalem, id eſt, conſolaretur, *Iſa. 51. f.* Ita apprehendit Petrus manum claudi, *Actor. 3. a.* Deſignatur etiam in Angelis Deus ſervans à perpetratione peccati. *k Rup. 6. ſup. Gen. 10.*

Amplecti ſimplicitatem. Apprehendens Noe columbam, *Ge. 8. b.* deſignat juſtum *l* amplectentem ſimplicitatem, & virtutẽ. *l Am. de Noe. 18.*

Apprehendit meſſium tritura vindemiam, *Lev. 26. a.* quando *m* ſimul cum pane, qui cor hominis confirmat, datur vinum ſcientiæ, quod lætificat cor hominis. Vel quum *n* abundant opera corporis, & animi. Et apprehendit calcator uvæ mittentem ſemen, *Amos. 9. d.* quum Martyres *o* ſunt ſeminarium ſermonibus Dei. Comprehendit etiam arator meſſorem, *Amos 9. d.* quum *p* eſt abundantia fidelium, & bene operantium in Eccleſia. Vel dicitur comprehendere arator meſſorem: quia Patriarchæ, & Apoſtoli gaudent in ſemine Abrahæ, quod eſt Chriſtus: in quo promiſſam pariter accipiant benedictionem: ut qui ſeminat, ſimul gaudeat, & qui metit. *m Ori. ſ. Levit. 10. n Iſy. ſ. Le. 26. o Hu. ſ. Amos 9. p Ru. ſ. Amos. 9.*

Apprehendens Moyſes caudam colubri, *Exod. 4. a.* deſignat *q* Judæos Chriſtum hominem crucifigentes. Vel deſignat reſurrectionem ejus credentes. Vel ipſos Judæos, in fine mundi fidem Chriſti amplectentes. *q Au. ſ. pſ. 73.*

Reſurrectio Chriſti. Apprehendens Samſon ambas fores portæ civitatis, *Judi. 16. a.* deſignat *r* Chriſtum, devictis diabolo, & morte reſurgentem. *r Glo. ord. ſu. Iud. 16.*

Recipere pœnitentes. Apprehendens Saul Agag Regem Amalec, *1. Reg. 15. b.* deſignat *ſ* Prædicatorem recipientem ad pœnitentiam converſos peccatores, non ſolum pœnitentes, ſed etiam confitentes. Et apprehendit cũ vinum, quia nonnulli propriis paſſionibus non moventur, ſed auditis aliorũ obſcœnitatib. moventur. *ſ Gr. ſ. 1. Re. 15.*

Apprehendere diſciplinam plus eſt, *t* quàm ſimpliciter capere: quia regnum cælorum vim patitur. *Pſal. 2. Eccl. 27. b.* Sic apprehendere ſapientiam, *Prov. 3. c.* eſt ſic eam capere, ut non facilè nos effugiat. *t Hil. ſ. pſ. 2.*

Cognoſcere Divinas inſpirationes. Comprehendere veſtigia Dei, *Job. 11. b.* eſt *v* cognoſcere, unde, ubi, quibuſve modis veniant Spiritus ejus dona: quod in hac vita fieri non poteſt, juxta illud *Joan. 3. a.* Spiritus ubi vult, ſpirat, & vocem ejus audis, & neſcis unde veniat, aut quo vadat. Comprehendunt tamen Sancti, quæ ſit latitudo, & ſublimitas, & profundum *Epheſ. 3. d.* Tenebræ autem non comprehenderunt Chriſtum. *Jo. 1. a.* Comprehendere autem Deum, eſt ipſum cognoſcere, quantùm cognoſcibilis eſt: quod eſt homini impoſſibile, juxta illud, *Eccl. 43. d.* Ne laboretis: non enim comprehendetis. Et *Rom. 11. d.* Sunt incomprehenſibilia judicia Dei. *v Gr. 10. mor. 10.*

Apprenbendit ſponſum, *Cant. 8. a.* quum *x* anima amore inhæret Verbo. Et quum percipit myſteria ejus, quæ in Scripturis habentur. *x Am. de Iſ. 8.*

Mutuum auxilium. Apprehendit vir manum proximi ſui, *Zach. 14. c.* quum *y* mutuo auxilio ſe fideles ſublevant. Apprehendit etiam vir fratrem ſuum, *z* quando Judæi confidunt in Moyſen, dicentes. Nos diſcipuli Moyſi ſumus, *Iſa. 3. a.* *y Ru. ſ. Za. 7. Hu. ſ. Zac. 14. z Ru. ſ. 1. Iſ. 12.*

Apprehendere, aut comprehendere vitam æternam, aut fœlicitatem, dicitur *aa* quia ſemel accepta nunquam amittitur, *Prov. 2. c. Phil. 3. c. Cor. 9. d. 1. Timo. 6. c.* *aa Gl. ord. ſu. Prov. 2.*

Apprehendit Leviathan gladium, *Job. 14. c.* quum *bb* diabolus aſſumit Antichriſtum ad ſuum miniſterium. Apprehendit autem gladius ipſum Leviathan, quum in tantam vertetur inſaniam, ut dominari omnibus appetens, nequaquam ſuæ iræ dominetur. Nam qui iram in uſum juſtitiæ aſſumit gladium tenet: quia eam ſub æquitate judicii poſſidendo moderatur. *bb Greg. 34. mor. 4.*

Apprehendens domina Joſeph laciniam veſtimenti ejus, *Gen. 39. d.* deſignat *cc* Judæam apprehendentem, & retinentem litteram legis. *cc Bſ. Ge. 39.*

Ambitio. Apprehendit Saul pallium Samuelis, *1. Reg. 15. f.* Et *dd* deſignat ſuperbos, & ambitioſos, qui, cùm ab honore depulſi fuerint, per familiares Prælati, vel adulando ſuperiori in priſtinum gradum reſtitui procurant. *dd Gre. ſup. 1. Reg. 15.*

Apprehendens mulier verenda ejus, qui cum viro ſuo rixatur, *Deut. 25. c.* deſignat *ee* portionem animæ inferiorem, præferentem generabilia, & corruptibilia Deo. Vel deſignatur Synagoga apprehendens, & crucifigens humanitatem Chriſti. *ee Phi. de ſpec. legibus. [illegible] 1. ſ. De. 38*

Vincere affectus. Apprehendere captivos, *ff* eſt vincere paſſiones, *Jud. 5. b.* Ad idem referri poteſt, quum comprehendit Gedeon Zebee, & Salmana, *Jud. 8. c.* Captivitatem autem de hoſtibus capit, qui cæleſtis patris reſponſa cuſtodit. *ff Glo. in ſup. Iudi. 5.*

Pœna malorum. Apprehendit divitem, quaſi aquæ inopia, *Job. 27. d.* Sicut *gg* quum dives in inferno guttam aquæ petit, qui pauperi micas panis negavit. Sic comprehendunt iniquitates ipſum peccatorem, quum non poteſt evadere, quin propter eas puniatur, *Pſ. 39. Jer. 42. c. Eze. 17. f.* Et apprehẽdit tremor malos, *Pſ. 47.* *gg Gre. 18. Moral. 10.*

Appre-

a Au. ſ. pſ. 34. b Hie. ſ. Ier. 13.

Apprehendit etiam ipſum pravum captio quam abſcondit, *Pſalm.* 34. quia malum prius a nocet ipſi peccanti. Sic ponuntur apprehendentia mala populum, & comprehendens dolor: & confuſio, & apprehendunt dolores, & parturientis, quum b ſubitò venit malum inevitabile, *Iud.6.c. Eccl.7.a. Iere.13.d.34.a. Hoſ.10.c. Mic.2.b.4.a. Ioan.12.f.1. Theſſal. 5.a.*

c Au. ſ. pſ. 58. Hil. ſ. pſ. 68.

Aſtutia dæmonum.

Comprehenduntur in ſuperbia ſua Judæi, *Pſal.* 58. qui c putabant ſe viciſſe Chriſtum, quem poſtea reſurrexiſſe crediderunt. Comprehendit autem eos furor iræ Dei, *Pſal.*68. erat autem in eis ſuperbia, qua dicebant ſe filios Abrahæ, &c.

Apprehendunt Gentes ab aquilone arcum, & ſcutum, *Ier. 50.b.* quum dæmones aſſumunt aſtutias tentationum. Et comprehendens Laban Jacob, *Gen.* 31.c. eſt mundus perſequens virum bonum. Et comprehendit inimicus animam, quum mundus, aut diabolus eam vincit *Exod* 15.b *Pſal* 7.1.*Cor.*10.*e.* Et apprehendit catulus leonis, *Amos* 3 *a.* quum d diabolus aufert aliquem ab Eccleſia.

d Hi. ſ. Amo. 3. e Lyra ſup 4. Reg 25. f Hie. ſ. Mi. 6. g Ori. ſ. Mat. hom 19. Am. ſ. Lu. 22.

Inducere in errores.

Apprehendunt perſequutores Hieruſalem inter anguſtias, quum hæretici animam in varias inducunt errores, *Thren. 1. a. 4 Reg. 25.b. Prov.7.b.*

Apprehendunt hæretici, & non ſalvant, *Mich.*6 *d* quando f multa quærentes, & nihil invenientes intelligunt errorem ſuum: & demum vident ſe cum univerſis dogmatibus ſuis non poſſe ſalvari.

Sacerdotes Iudæorum occidentes Prophetas.

Apprehendentes agricolæ ſervos patrisfamilias, *Matth.*21.*d Marc* 12.*a.* fuerunt g Sacerdotes, & Scribæ occidentes Prophetas: & demum ipſum Filium hæredem. Sic comprehenderunt Judæi Jeremiam, comprehenſionem Chriſti ſignificantes, *Iere.* 26 *b.36.f. Matth.26.e. Luc.22.f. Ioan 7.d.* 8.c.19 *a Acto. 1 c.12.a.2. Cor 11. g.* Comprehendunt etiam Jeſum, qui ſeipſos ligant peccatorum vinculis.

h Hie. ſ. Ho. 2

Non apprehendit meretrix amatores ſuos, *Hoſe. 2. b.* quum h non aſſequitur proſperitatem quam in hoc mundo ſperabat. Sic non apprehendere divitias, eſt non eſſe fœlicem per eas, *Eccl.*11.*b.*

i Hie. ſ. Ho 10

Non comprehendit hæreticos prælium in Gabaa, ſeu in collibus, *Hoſ* 10.*c.* quia i advenienti tentationi mox ipſi ſine pugna conſentiunt. Vel ideò quia in perſecutionibus diabolus impugnat ſuos.

Superbia.

k Lyr. ſ. Ie. 49 l Hie. ſ. Ier. 8.

Apprehendere altitudinem collium, eſt k in ſuperbiam elevari, *Ierem. 49.d.*

Apprehendere mendacium, eſt l colere idola, *Ierem 8.b.*

Apprehendit auribus canem, qui miſcetur rixæ alterius, *Prov.26.c.*

Apprehendit ſcorpionem, qui tenet mulierem zelotypam, *Eccl. 26.b.*

Apprehendit umbram, qui attendit ad viſa mendacia, *Eccl.* 34. *a.*

m Lyr. ſ. E. 22 n Glo. ord. ſ. Apoc. 20. o Gl. ord. ſup. Tob. 6. p Bed. ſ. Prover 31.

Comprehendit ignis acervos frugum, *Exod.* 22. *b.* cùm m indiſcretus zelus perturbat populum.

Apprehendit Angelus draconem, n hoc eſt diabolum, *Apoc. 20. a.* quem peccaſſe oſtendit & convincit.

Apprehendit Sunamitis pedes Eliſæi, *4. Reg. 4. d.*

Apprehendit Tobias branchiam piſcis, *Tob. 6.a.* typus o autem fuit Chriſti ſeparantis nequitiam diaboli ab his, quos ſibi corpus fecerat.

Bona operari.

Apprehenderunt digiti mulieris fortis fuſum, *Prov.31.d.* Solent p fœminæ nentes fuſum in dextera, colum tenere in ſiniſtra: in colo enim lana involuta eſt, quæ filo ducenda, & nenda, tranſeat in fuſum. Sæpè autem in Scripturis dextera vitam perpetuam: leva præſentia Dei dona ſignificat: opulentiam videlicet rerum, pacem temporum, ſoſpitatem corporum: ſcientiam quoque Scripturarum, & cæleſtium perceptionem Sacramentorum: hæc & hujuſmodi bona quum Domino largiente percepimus: quaſi lanam colo involutam in læva geſtamus. At quum ea pro amore cæleſtium ſalubriter exercere incipimus: jam lanam agni immaculati, de colo infuſum, de læva in dexteram trajicimus: quia de donis noſtri Redemptoris, de exemplis operum ejus, ſtolam nobis gloriæ cæleſtis ac veſtem charitatis nuptialem facimus.

Appropinquare; quære Accedere.

Aptare, Coaptare, Aptus, Accommodare; Concinare, Idoneus.

APtare, eſt facere congruere aliquid rei, cui aptatur. Aptum autem dicitur, quod eſt accommodum, & conveniens, ac congruens alicui.

q Or. ſ. Gen ho. 2. r Glo ord. ſup. Hebr. 11 ſ Gl. ord ſup. Exod. 18. t Glo ord ſup. Exod. 6. v Gr. ſ. 1. Reg. 14 x Au. ſ. pſ. 120. en. 34. & 83. q 59 & de 2 erbis Domini ſer 22. y Gr. 7. mor 24.

Fabricans Chriſtus Eccleſiam.

Aptans Noe arcam, deſignare poteſt q Chriſtum fabricantem Eccleſiam, *Heb 11. b.* poteſt etiam intelligi aptatio corporis Chriſti, de quo *Heb. 10.b* Corpus autem aptaſti mihi.

Aptata ſunt ſæcula à Verbo Dei, *Hebr.11.a.* Hoc eſt, r ſapienter diſpoſita.

Aptare rationale cum ſuperhumerali, eſt ſ facere convenientiam intentionis & operis, *Exod. 28. d. 39.c. Lev.8.b.*

Mutua charitas.

Aptari anſam cortinæ alteri anſæ, *Exod.26.b.* mutuam t proximorum charitatem deſignat. Et congruentiam virtutum inter Sanctos.

Apti ad prælium, ſed non fortes, dicuntur, v qui habent ſcientiam ſine operibus. Apti verò, & fortes, qui habent utrumque, *1.Reg.14.g. 2.Par. 26.b.*

Aptare lampades eſt x præparare ſe ad reddendam rationem, *Matth. 25.a.* Concinnare etiam luminaria tabernaculi ad idem referri poteſt, *Exod.25.a. 35.a. Levit.24.a.*

Accommodare cor, vel ad aliquid aliud; facilem habet methaphoram, *Eccl.7.c. Eccl.6.d.38.d.*

Reprehendentes hæretici Eccleſiam.

Concinnantes amici Job eloquia ad increpandum, deſignant y hæreticos, qui recta Eccleſiæ opera reprehendunt, *Iob. 6.d. Pſal. 49. 57 Prov. 12.c. Iſa. 32.b.*

Hie. ſ. Iſa 32. z Au. ſ. pſ. 57. aa Gl. ord ſu Exod. 26. bb Lyra. ſup. Num. 32. cc Ly. ſ. Ez. 15.

Concinnant manus iniqui injuſtitiam, *Pſal.* 57. quum z peccatum annectunt peccato.

Conformitas operum cum lege.

Coaptare vectes ad tabulas tabernaculi, *Exod.36.d.* eſt aa conformare vitam cum præceptis legis, ut nulla appareat diſcrepantia.

Aptæ terræ alendis animalibus, *Num 32.a.* ſunt bb ante tranſitum Jordanis, hoc eſt, in hoc mundo ad paſcendos ſenſus.

Nulli uſui aptum lignum vitis, *Ezech.15 a* deſignat cc malos, qui non apti ſunt, niſi ut mittantur in infernum. Sic ad nihilum apti dicuntur fructus malorum, *Sapien.4.b.* Et non aptus eſt regno Dei, qui mittit manum ad aratrum, & reſpicit retrò, *Luc. 9.g.*

Aqua, Inaquoſus, Adaquare, Aquaductus.

AQuæ nomen tam latè patet in ſacra Scriptura, quantus eſt ejus uſus & neceſſitas in omnib. viventibus, de qua proverbio dicitur. Magis neceſſarius quã ignis, & aqua. Et quũ voluit alicui omnia

interdicta

interdicta eſſe monſtrare, interdum ajunt illi aqua, & igni: ut & Lactantius de origine erroris 10 ait: Exulibus ignis & aqua interdici ſolebat. Eſt autem elementum aquæ frigidum, & humidum, fluidum, ac perſpicuum, aptum ad nutriendas plantas, & ad potum animalium, ad ſordes abluendas, & ad alia innumera: & in ea ſuffocantur animalia, quæ reſpirando vivunt. Suntque aquæ maris, & pluviales, & aquæ fluminum, fontium, puteorum, & ſtagnorum: de quibus 10 ſuis locis dicetur. Nunc autem de aqua in communi nonnulla à gravibus Doctoribus dicta inſeremus. Ac primùm de ea ſic ait Ambroſius: *a* De aqua quid loquar? Super aquam ante ipſos mundi natales ſanctus, ut legis, Spiritus ferebatur. O aqua, quæ humano aſperſa ſanguine, ut præſentium lavacrorum figura præcederet, orbem terrarum laviſti. O aqua, quæ Sacramentum Chriſti eſſe meruiſti, quæ lavas omnia, nec lavaris. Tu incipis prima, tu comples perfecta myſteria. A te principium, in te finis. vel potius tu facis, ut finem neſciamus. Per te fœtor tabidæ carnis aboletur, & pereuntia ſitu viſcera aſperſo ſalo, in multam ſervantur ætatem. Per te arentibus æſtu corporibus, dulcis ad gratiam, ſalutaris ad vitam, ſuavis ad voluptatem potus infunditur. Tu nomen Prophetis, & Apoſtolis, tu nomen Salvatori dediſti: illi nubes cœli, illi ſal mundi: illi fons vitæ eſt: quæ montibus preſſa non clauderis: quæ ſcopulis illiſa non frangeris: quæ terris infuſa non deficis: ſed intimus ſcaturiens venis, aut ſpiritum incluſa vitalem inhalas, aut ſuccum diffuſa fertilem præſtas, aut rigatum ſuperfuſa accommodum miniſtrans, ne ſiccatis exinanita vitalibus ſolemnes neget terra proventus. Omnium elementorum ſubſtantiam cœlum, aer, mare & terra te reddunt. Te prophetico percuſſa tactu, ut ſitientium rigares corda populorum vomuit petra te, cùm de latere Salvatoris erumperes, percuſſores viderunt, & crediderunt, & ideò regenerationis noſtræ, de tribus una es teſtibus. Tres enim teſtes ſunt, aqua, ſanguis, & Spiritus: aqua ad lavacrum, ſanguis ad pretium, ſpiritus ad reſurrectionem. *a Amb. ſ. Lu. 11.*

Deus & Divinitas. Aqua, ut eſt principium quodammodo rerum ſaltem materiale, deſignare poteſt Deum, à quo omnia, & quum aqua vertitur in ſanguinem, ſignificare poteſt *b* converſionem Divini cultus in idolatriam, *Exod. 4. b. 7. c. Jer. 2. c 17. b 18. c.* *b Glo. ord. Exo. 7.*

Filius Dei Divina ſapientia. Et in coordinationibus ſuperioribus ſuprema aqua: *c* quæ ſapientia, & Dei Filius dicitur. Eſt media pietas, miſericordia, & pax. Eſt inferior uber lacteum: quod omnes Prophetæ, & Paulus ſimul cum aliis, quibus datum conſcendere ad tertium cælum: ut illis involucris propinarent, quibus permiſſum eſt cognoſcere myſterium regni Dei tantummodo in parabolis: aqua in qua eſt ſeminaria virtus animalium, cum filio convenit: qui vera aqua exiſtens continet ſeminariam virtutem omnium rerum, dicente Joanne: Omnia per Verbum facta ſunt. Sic dixit Deus: Producant aquæ *d* Scripturam, aut fœturam animi viventis, & volatilis volitantis ſuper terram, & ſuper faciem globi cælorum. Et ut corporalis genitura non fit ſine aqua, ita nec ſpiritualis fit ſine aqua, quæ Dei Filius eſt, ut ipſemet Nicodemo dixit: Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei. Ex aqua enim illa, Divinam ſuſcipit vim Divinæ genituræ: ſed ex Spiritu illo igneo fomentum vitæ & nutrimenti. Eſt iterum aqua neceſſarius potus pro vita plantarum animaliumque omnium ſuſtentanda. Quamvis homini tanquam regio animanti eleganrior præparatus ſit potus, aquæ videlicet, quam continuò ſtillat vitis illa, quæ ait: Ego ſum vitis vera, & Pater meus agricola eſt. Aqua vitæ virtutem quandam ſolarem, & beneficam imbibens aquam, magis proficuum, & celebrius poculum efficitur pro homine omnium rerum creatarum antiſtite, & ipſius opificis legitimo hærede. Eſt & ſapientia illa Filii Dei potus expurgatæ mentis, ut in Eccleſiaſtico dicitur: Et aqua ſapientiæ ſalutaris potavit illum. Quæ etiam clamat dicens: Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. Et iterum cum Samaritide illa loquens, ait: Si quis biberit ex aqua, quam ego dedero, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Sed hæc quoque aliquando diſtillata per vitem illam ſupra mundanam convertitur in vinum ſaluberrimum ipſius electæ familiæ propinandum: ad quod invitabat Sapiens in Canticis, dicens: Venite, & inebriamini chariſſimi. Eſt etiam aqua hæc lavans, abluens, & purificans. Et de Filio Dei inquit Joannes: Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris, aqua videlicet illius fontis, de quo Zacharias vaticinatur: In illa die erit fons patens domui David, in abſolutionem peccatoris, & menſtruatæ. Cum quibus Paulus cum Hebræis diſſerens, de hoc Filio Dei inquit: Portans omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens, aquæ videlicet virtute. Aqua ſancta in vaſe fictili, *e* eſt Divina ſapientia in humana carne, qua Chriſtus lavat peccata noſtra. *Nu. 5 b. Joſ. 15 b. Pſa. 21. 40.* Et aqua fluminis eſt Filius Dei ejuſdem naturæ cum Patre, *Exod. 4. b. Apo. 21. b. 22. b. d.* Verſa eſt in ſanguinem, quum Verbum caro factum eſt.

c Gerr. Ven. Cant. t. 10. 4. cap. 15. *d Gerr Ven. Cant. t. 10. 7. cap. 4.*

Divina ſapientia in humana carne. *e Arn. ſ. pſ. 22. Amb. ſer. 31. Cyr. de incarn. unigenitis 26.*

Compunctio. *f Bern ſer. de S. Clemente.*

Aqua triplex fuit in Chriſto: *f* prima lacrymarum, ſecunda ſudoris, ut ſanguinis: tertia, quæ fluxit cum ſanguine ex latere crucifixi. Sic debes habere lacrymas compunctionis, quibus laventur præterita peccata. Secundò in ſudore vultus tui veſci pane tuo, labore pœnitentiæ, corpus caſtigando, ac concupiſcentiæ flammam reſtinguendo. Tertiò devenire ad devotionis gratiam, ut poteris aqua ſapientiæ ſalutaris, de latere Chriſti dormientis ſine omni modeſtia fluente.

Labor pœnitentia. *Sapientia.* *g Au. 1. de gē. cont. Manich. Bed ſ Gen 1. h Ori ſ Gen. ho 1 & ſ Ier. ho 8.*

Aqua ſeu aquæ, ſi conſiderentur abſolutè, ſtatim in exordio mundi, ſecundùm quod aqua de ſe nullius eſt figuræ, ſumitque facilè continentis figuram: ſignificare poteſt *g* materiam primam quæ ad Summi artificis nutum variis ornatur formis: atque ita dicitur *Gen. 1. a.* Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas: ut artifex videlicet intendit materiæ diſponendæ: quæ facilis & ductilis ſubjacebat operanti, ut de illa omnia formentur. Sic ſumi poteſt, *Prov. 8. d. Eccl. 39. c.*

Materia prima. *i Au. 13. confeſſ. 4. & de gen. cont. Manich. 23. 25. k Bed. ſ. Gen. t Gre pral. ſ. Regum & ſ. Ezech. ho. 9. 17. & 19. mor 9. l Euch. ſer. ſpirim. 4. m Ori ſ. Ioſ. ho. 4.*

Aqua etiam ſignificare poteſt *h* creaturam rationalem, ſeu intellectualem, in quam Spiritus Domini ferebatur, hoc eſt, in eorum voluntatem fluidam, ut eam virtutibus exornaret. Et dividuntur aquæ cæleſtes à terreſtribus, Angeli videlicet ab hominibus: idque per firmamentum, hoc eſt per ſacrã Scripturam, quæ eſt infra Angelos, qui es non egent: & ſupra homines captivantes illi intellectum. Dividuntur etiam aquæ ab aquis, *i* hoc eſt ſpirituales à carnalibus. Et aquæ, quibus teguntur ſuperiora, ſunt intelligentiæ Angelicæ ſuperiora cognoſcentes, quæ tecta ſunt hominibus. Et aquæ producentes volatilia, & reptilia ſunt *k* Doctores quoſdam ad cæleſtia elevantes, alios in inferioribus exercitantes, *Gen. 1 Pſa. 76. 103. 148.* Aquæ etiam ſunt habentes dona Spiritus ſancti, *Eccl. 1. a.* Aquæ quoque ſunt mentes fidelium fidei prædicamenta ſequentium, *Iſa. 32. d.* Beati, qui ſeminatis ſuper omnes aquas, *Pſa. 28.* Vox Domini ſuper aquas. Has aquas appendit Dominus in menſura, *Job. 18. d. 11. c. 37. b*

Creatura rationalis, ſeu intellectualis. *Spirituales & carnales.* *Doctores.* *Mentes fidelium.* *Boni & mali Baptizati.* *Deſideria terrena & celeſtia.* *Vetus & novum Teſtamentum.* *Populi.* *Gerr Ven. Can 1. 10. 3. l. Ricar de S. Vict de extermi mali. 14. Rup. ſ Ioſ. 13.*

Aquæ Jordanis diviſæ in duas partes *l* ſtantes quidem, deſignant populum ſalvandorum per baptiſmum, qui retinentur in dulcedine gratiæ: defluentes verò damnandorum, qui defluunt in mare falſum inferni, *Joſ. 3. c. 4. b* Aquæ etiam Jordanis decurrentes, & deficientes, *m* ſunt deſideria terrena, quæ in pro-

in proficientibus deficiunt. Aquæ verò ſuperiores in una mole conſiſtentes, ſunt deſideria cæleſtia, quod quum ſit facillimè, venitur ad terram promiſſionis. Aquæ etiam in quibus ſunt mundi, & immundi, ſunt multitudo baptizatorum in quibus ſunt boni, & mali. Aquæ etiam defluentes, ſunt juſtificationes Judæorum: conſiſtentes verò ſunt gratiæ novi Teſtamenti.

Aquæ præterea in genere, *a* populi ſunt, qui ſunt velut congregationes aquarum, *Gen* 1.*a* de quibus dicitur *Apoc.*1.*d.* 14.*a.*17 *a. d.* Aquæ populi ſunt, *Et Exod* 7.*c.* quum Pharao dicitur exire ad aquas eſt diabolus egrediens ad ſubvertendos populos. Et quum aquæ convertuntur in ſanguinem, deſignant populos venientes ad fidem ſanguinis Chriſti, *Exod.*4.*b.* Aquæ pro populis ſumi poſſunt in his verò locis, *Num.*24 *b.*4 *Reg* 2.*d. Job* 26 *a c.*29 *c.*37.*b* 38.*c. Pſa* 7.17.28.76.92.106.135.143. *Prov.*8. *d Eccl.*6.*a. Cant.* 8 *b. Eccl.*43 *c. Iſa* 17 *d* 18.*a* 19.*b.*32 *a* 37.*e.*40 *c. Ezec.*1.*f.*17 *a* 43 *a.* Et aqua mendax, ſunt homines mendaces, *Jer.*15 *b.* Et aquæ probaticæ piſcinæ ſunt *b* populi, & peculiariter Judæi, qui

Judæi.

continebantur ſub lege, quæ movebatur ad adventum Angeli: quia Judæi turbati ſunt ad adventum Chriſti, *Joan.*5.*a.* Et aquæ contradictionis, *c* ſunt populi reſiſtentes nobis ad bona opera, *Pſa.* 8. Et aquæ, quæ durantur in ſimilitudinem lapidis, *d* ſunt Judæi indurati, *Job.*38.*c.*

Gentiles & peccatores.

Aquæ ſunt etiam *e* Gentilium populi, *Pſa* 45. Sonuerunt & turbatæ ſunt aquæ eorum. De his *Lev.*11.*b Job.*26.*b.*29.*c.*38.*c. Pſalm.*17.28.38.57.92.106.123.143. *Iſa.*40.*c.*43.*c.*64.*a. Jer.*47.*a. Ezec* 26. *b. Amos* 5.*b.*9.*b.* Et aqua Jordanis decurrens, quæ non permanet, nec tamen mutat ſubſtantiam: mali ſunt pereuntes in inferno, qui tamen permanent, & citra condignum puniuntur, *Ioſ.*3.*c.* Et aquæ congregantur in locum unum, *Gen.*1.*a.* quum *f* mali ſeparantur à bonis, ut boni fructificent. Et aquæ converſæ in vinum, ſunt Gentiles ab infidelitate ad fidem venientes, *Ioan.*2.*a* Idem deſignant aquæ Hierico prius amaræ, poſtea dulces effectæ, 4.*Reg.*2.*d.*

Cor humanū.

Aqua ſecundùm quod fluida, & inſtabilis, *g* cor humanum deſignat: ſuper quod ſpiritus Domini fertur, ut ſuper aquas reptilia, & volatilia producant, cor humanum ſignificant, proferens cogitationes bonas, & malas, terrenas, & ad cæleſtia volantes, *Gen.*1 *b. Ioſ.*7.*b. Prov.*27.*c.* Et ſi mundum eſt cor, eſt aqua munda, ſi immundum è diverſo. Ipſum quoque conſilium in corde viri, aqua dici poteſt,

Conſilium.

Prov. 20.*a.* Sicut aquam effundit cor, qui nullas reliquias peccati retinet, *Thre.*2.*f.*

Aqua in utre, *h* obſervationem carnalem legis, & ipſam literam ſignificare poteſt, *Gen.*21.*b. Iſa.* 1.*f.* Et aquæ amaræ ſignificant terram, & aſpera præcepta legis, quæ per Chriſtum in dulcedinem ſpiritualis ſenſus convertuntur, *Exod.* 2.*d.* 4.*b.* 15.*d. Nu.*5.*c. Pſ.*65 *f.* Significant voces Prophetarum, 4 *Reg.*2.*d. Pſa.*17.64.2. *Thr.*5.*a.* Et aquæ, ſuper quas ferebatur Spiritus Dei, *Gen.* 1.*a.* dici poſſunt Prophetæ, in quos venit Spiritus Prophetiæ. Aquas convertit Chriſtus in vinum, *Ioan.*2.*a.* quum *i* legis literam convertit in ſpiritualem intelligentiam. Aqua profunda ex ore viri, dici poteſt *k* de veteri Teſtamento, *Prov.*18.*a.* Et aquæ multæ ſunt, *l* Lex, Prophetæ, & Pſalmi, *Apoc.*1.*c.*

Litera legis. Propheta.

Doctrina. Sacra Scriptura. Sapientia.

Aqua præterea doctrinam ſignificat in genere, & præcipuè *m* ſacram Scripturam tam veteris quàm novi Teſtamenti, quæ reficit, & recreat animam, & quæ non inveniebatur in ſolitudine. Et aqua operiens montes, eſt ſacra Scriptura vincens doctos, & ſuperbos. Poteſt ſignificare doctrinam, & ſacrã Scripturam, aut etiam ſapientiam in hiſce ferè locis, *Gen.*7.*d.*24.*c. Exod.*2.*c.*14.*e.*15.*d Num.*24.*b. Ioſ.*5.*a.*7.*a. Ruth.*2.*b* 2. *Reg.*22.*b.*4. *Reg.*2.*d.*3.*c. Iudith.*7.*b. Iob.*12.*c.*14.*b.*22.*a.*36.*a.c.*28.*d. Pſa.*1.17.22.83.103. 113.142. *Prov.*5.*c.*18.20.*a.*21.*a.*30.*a. Sapien.*11.*b. Eccl.*15.*a.*25.*d.*39.*c.* 40.*c.*48 *c.* 50.*a. Iſa.*12.*a.*32.*d.*41.*e.*49. *d. Ier.*2.*c.*14.*a. Ezech.*4.*c.*32.*a.c.*34 *c.*47.*a. Nah.*3.*c. Iude d. Apo.*14.*a.* Seminat autem ſuper omnes aquas, qui novum & vetus Teſtamentum tractat, *Amos.* 4.*c.* Aquæ etiam ſunt *n* doctrina practica, & theorica, inter quas dividit firmamentum, hoc eſt, prudentia, *Gen.*1.*a.* in his aquis reſplendent vultus proſpicientium, *Prov.*27.*c.*

Practica & Teorica.

Doctrina novi teſtamenti & myſteriorum.

Aquæ fontium *o* doctrinam novi Teſtamenti, & myſticorum ſenſuum ſignificare poſſunt. Et aquæ in canalibus, ſunt myſteria in ſacra Scriptura contenta, *Gen.*30.*f.* Idem deſignabunt, *Exod.*15.*d. Num.* 33 *b.* 2 *Par.* 28.*a. Iſa.*1.*a.*11.*b.*12.*a.*22.*d.*30.*e.*32.*a.d.*33.*c.*35.*c.*44.*a.*50.*b.*55.*a.* Et aqua in hydria, eſt ſcientia prædicationis in menſura: aut ſenſus ſpiritualis in veteri lege incluſus, *Gen.*16 *b* 24.*c.* Idem eſt aqua in amphora, *Mar.*14.*b. Luc.*22.*a.* Et aqua viva novum Teſtamentum ſignificat. Idem aquæ calidæ, *Gen* 36.*b.* Et aquæ de petra. *p* ſunt myſteria per Chriſtum revelata, *Exod.*17.*b.* Et aqua ſecunda, qua implevit Agar utrem, intelligentia eſt ſpiritualis, conjuncta literæ legis, *Gen.*21.*a.* Et aquæ in nubibus, ſunt myſteria in Doctoribus, *Pſa.*14. Et aqua uſque ad genua, *q* eſt profectus in doctrina novi Teſtamenti, & myſteriorum, ſeu profectus in ipſa doctrina, quum de terrenis ad altiora conamur aſcendere. Aqua verò uſque ad renes eſt major profectus in doctrina, & virtute, ut omnis in nobis libido truncetur, *Ezech.*47.*a.c.* Hæ ſunt aquæ fideles, & aquæ viventes, *Lev.* 14.*a.* Et aquæ Siloe, ſunt doctrina Chriſti pacifica, *Iſa.*8.*b.* Hæc aqua convertitur in ſanguinem Ægyptiis, qui corrumpunt ſacram doctrinam. Aquæ etiam ſupra firmamentum, *ſ* ſunt ſenſus ſpirituales, *Gen.*1.*a.* Sumitur etiam aqua pro *t* doctrina novi Teſtamenti in his verò locis, *Job.*12.*c* 29.*c. Pſ.*22.40.77. *Nehe.*9.*c. Cant.*4. *d.*5.*d. Jer.* 2.*c.*17.*b. Sap.*11.*a. Eccl.*15 *a.*48.*c.*36.*c. Nah.*3.*c. Hab.*2.*d. Zach.*14.*b. Joan.*4. *b.*7.*f.*13.*a. Apo* 16.*b.*

Doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, & Scribarum, ac Phariſæorum. Sapientia humana.

Aquæ præterea ſunt *u* authoritates, & doctrinæ Philoſophorum, ad aquas exivit Pharao, *Exo.*7.*c.*12. *b.* quia infideles illis ſe muniunt adverſus fidem. Et aquæ Ægypti, *x* ſunt ipſa ſapientia humana, *Exo.*8. *b.* Et aqua Sior, hoc eſt, turbida, quæ eſt aqua Nili in Ægypto, eſt doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, errorum admiſtione turbida. Aqua etiam fluminis, hoc eſt, Euphratis in terra Aſſyriorum, *y* idem deſignat, *Jer.*2.*d.* Deſignat etiam ſapientiam Scribarum & Phariſæorum, & malignantium. Et aquæ peſſimæ ſunt doctrina, cui admiſta ſunt falſa, 4. *Reg.*2.*b.d.* Hæc aqua *z* convertitur in ſanguinem: ut ab ipſis autoribus requiratur omnis ſanguis, qui e ſuſus eſt ſuper terram: & fit eorum ſapientia carnalis, animalis, & diabolica, *Pſ.*104. *Apo.*11 *b.*18 *d.*16.*c.* Et hæ ſunt aquæ furtivæ, *Prov.*9.*d.* Et aqua conſumptionis, de qua, *Jer.*2.*c.* Foderunt ſibi lacus detritos, qui continere non valent aquas. Et ſunt aquæ mendaces, *Jer* 15.*d.* Idem deſignant aquæ de puteis Amorrhæorum, *Num.* 21.*e.* Et aqua de fovea, *Iſa.* 30.*c.* Et aquæ multæ, *Pſa.*31. De hac aqua intelligi poſſunt, *aa* quæ dicuntur, *Iſa.*8 *a.*15.*c.*19.*a.* 22.*c. Eze.* 31.*a. Jer.*48.*f.*50.*f. Hoſ.*6.*c.*2.*b. Nah.*2.*c.* Aqua putei Samaritanæ, doctrina Philoſophorum, *Joan.*4.*a.*

Aqua

a Ori. ſ. Gen. b 1 Ara. ſpi. 92. Amb epi. 32. & 3. exa. 1. Gre 17. mor 11 & 19. mo. 23 & 26 mo. 17. Hu ſ Iſa 40. & ſ Ezec. 1. Aug cont lit Petil. 33 & de unita Eccleſ. 19 & ſ. Ioan tract 17 c Aug ſ Pſ. 70 d Gregor 29. mor. 21. e Aug. ſ. Pſ. 45 & de gen contr Mani 23 & contra Fulg Cypri. epi 13. 148 Aru ſ Pſ 32. Hil ſ Pſa. 57 Hu ſ Iob 31 Hu ſ Iob. 31 f Bed ſ. Gen 1, Ori ſ. Gen. ho. 1. g Am. ſ. Pſ. 118. ſer. 10. & 3. offic 1. h Bed ſ Gen. 1. h Ori ſ. Gen. ho 7. Amb ſer 78. Aru ſ Pſ 64. Hu. ſ Exo. 47 i Gre ſ Ezec. ho. 6. k Bed ſ Gen. 1. & ſ Pro. 12. l Rub. 1. ſ. Ap. m Ori. ſ. Nu ho. 17 & ſ. Iſ. ho 6. Hu ſ. Iſa 32. 49 & ſ. Exo. 82. 34 & ſ. Nah. 3. Gre 17. mor 11 & 19 mo 4. & 22. mo. 22. Bern ſ. Can ſer. 22. Rup 9 ſ. Ap o Bed ſ Gen & ſ Prov. 27. o Ori. ſ Mat. ho. 35. & ſ Gen. ſ Exo ho. 11 ſ Iſ b. 6 Hu ſ. Iſa. 18. 30. & ſ. Nah. 3. & ſ Ier 14. & ſ Dan. 2. y Epiph. 2. cont har. tom 1 Gre. Nyſſe de vita Moyſis q tius ſ. Ezec. 47. 1 Rub. 2 ſ. Lev 24. ſ Bed ſ Gen. 1 Cyr contr. Iulia 9

t Gre 6 mor. c 3. & l 12. c 11. u Ori. ſ. Exo. hom 4. & ſ. Num. hom. 12. x Amb ſer. 78 y. Hie. ſ. Ier 2. Chry. ſ. Gen ho. 8 & ſ ſ 22. Aug. ſ. Joan tract 97 & ſ Pſ 31. Gre. ho. 22. & ſ. Pſ 31 Gl inter. ſ. Exo 12. z Rup 6. ſ Apo 4. ſ. Ioan aa Hie. Iſ 15. 19. 22. Ez. 31. Nah. 1.

Prædicatio.

Aqua dici poteſt *a* ipſa prædicatio veritatis, quæ animas ab ignorantia mundat, eaſq; reficit: & ipſo Prædicatores, *Iob.12.c.28.d.37.b.* Ut ſupra has aquas tonat Dominus, quum facit prædicatores ſublimia dicere, aut terrere peccatores, *Pſam.17.28.103.* Et hæ aquæ producunt reptilia, & volatilia.

Baptiſmus. Gratia. Dona ſpiritualia.

Aqua etiam ſignificat baptiſmi Sacramentum, *b* quo abluuntur peccata, & ipſam gratiam, ac dona ſpiritualia. Et aqua in baptiſmo, eſt imago mortis, ut per aquam moriatur corpus peccati, quaſi quodam tumulo corpus includitur, Et aquæ Marath, quæ per lignum factæ ſunt dulces, *Exod.15 d.* deſignant baptiſmum per paſſionem Chriſti dulcedinis gratiam infundentem. Et aqua uſque ad talos eſt baptiſmus, qui licet mundet etiam pedes, tamen calcanei adhuc patent morſibus colubri. *Ezech. 47.a* Hæ ſunt aquæ vivæ. *Zach 15.b.* Et aqua in pelui, eſt gratia in anima, *Iud.6.g.3.Reg.17.b.Ioan.13.a* Et cùm aqua ſit igni contraria, in baptiſmo accendit ignem: ut aqua quam fudit Elias ſuper altare, *3 Reg. 18.e.* Et aqua ex igne, & ignis ex aqua, eſt ſpiritalis gratia, quæ per ignem exurit, & per aquam mundat peccata noſtra, *2. Mach.1.e.* Et aqua de ciſterna Bethlehem, eſt gratia per Chriſto nativitatem allata, *2.Reg.23.c.1 Par.11.b.* Et aqua de petra, ſunt dona ſpiritualia, & Sacramenta de Chriſti procedentia, *Iſa. 48.d.* Eſt hæc aqua refectionis, *Pſal 22.* in qua oſtenditur fons æternus, qui reficit, id eſt, iterum facit quomodo generatio, & regeneratio reficit animas, quia innovat in fide. Abluit ſordes, tollit

Spiritus ſanctus.

maculas, rudem facit aptum, expolians veterem hominem, &c. Hæc primatum tenet in elementis: quum iſtud elementum acceperit Spiritum ſanctum, fit Sacramentum. Ipſe quoque Spiritus ſanctus interdum aqua dicitur propter ſua dona, *Ioan.7.f.* Aqua etiam contradictionis, eſt baptiſmus iis, qui fictè accedunt, *Pſa.80.* Et aqua, in quam miſſi ſunt pulveres vituli, *Exod. 32. e.* eſt baptiſmus, ubi omne vitium conteritur. Poteſt aqua ſignificare baptiſmum, & gratiam, ac dona ſpiritualia in his ferè locis permixtim, *Gen.1.26.d.43.c.Exod.2.c.4 b.17.a.14 e.g.29.a.30.c.40.b.Lev.1.b.9.c.11.b.14.a.15. b. Nu. 8 b.19.b.20.a.21.d.27.c 31.d.33.b.34.b. Deut.14.b.Iud.7.c.4. Reg.2.b.3.b.c.Iob.5.b.8.b.14. b.29.c.Pſalm. 17.22. 28.31.64.73.80.103.105.106 113.135.142.Prov.6.d.21.a.30.a. Eccl.3. d 4.a.b.15.d. 29.d.39.d.50.a. Iſa.30.f.35 b.41.d.43.a.44.a.58.c.Ier.17.b.31.b.Ezech.16.a.19.c.31.a.36.e.Cant.4.d.Sap.13.d. Matth 3.d. Marc.1.a.Luc.3.c. Ioan.1.c.4.b.5.a.7.e.Hoſ.2.b.Nahum.2.c.Ioel.1.d.3.d Apoc.7.d.Eph.5.e.Hebr.10 d. Actor. 8. f.10.g.1.Petr.3.d.Ioan.5.d.*

Lachryma

Aqua ſecundùm quod lavat, *c* lachrymas, & pœnitentiam deſignare poteſt, *Gen 36 c. Exod. 15 .d.29. a.30.c.40.b.Lev.1.b.c.11.e.14.a.15.b.Num 8 b.19.b 31.d.Deut.23.a 1.Reg 7.b 9 b.3 Reg.19.a Iob 3.d 9 d. 37. Pſa.118 147.Thre 2.f.Ier.9.a.1.Tim.5.d.* Et aquæ nivis, ſunt lamenta humilitatis cum deſiderio

Pœnitentia.

cæleſtium. Porrò aquæ maris rubri, ſignificare poſſunt lachrymas pœnitentiæ. Aquæ Arnon, lachrymas compaſſionis: Aquæ verò Jordanis lachrymas cupientium diſſolvi, & eſſe cum Chriſto.

Conſolatio divina.

Aqua refrigerans, *d* conſolationem Divinam ſignificat. quæ etiam pro muro eſt bonis, *Exod 14 e. Iudith.5.b.Pſa.40 103.Prov.25 d.Iſa.32.a.44.a.* Et infernus dicitur lacus, in quo non eſt aqua. *Zach 9 c.* quia in inferno nulla eſt redemptio, neque refrigerium.

Refrigerium hoſpitum. Opera miſericordiæ.

Aqua etiam refrigerans, *e* refrigerium impenſum hoſpitibus aut proximis ſignificare poteſt: & demum opera miſericordiæ: & actiones bonas Sic dixit Abraham tribus viris Afferam pauxillum aquæ & laventur pedes veſtri, *Gen 18 a 24 d.37.e 34 e.Exod 34 d.Deut 4.c.Ioſ 9 d.Iud 7 a 3. Reg 13 b.17 b. 4. Reg. 6.e.18 g.1.Par 11.b.Iud.7.c.Iob.22 a.Prov.25.Eccl.3 d 15 d.Ier.38 b.Ezech.4.c.19.c Matth.10. c.Marc.9.g. Luc. 7.g.*

Tentationes. Perſecutiones & ipſi perſecutores. Tribulationes

Aquæ contradictionis, ut eſt locus, qui eſt terminus auſtralis terræ promiſſionis poſt Thamar, *Ez. 47.d.* deſignant in hac vita etiam poſt victorias *f* non defuturas contradictiones tentationum. Deſignant etiam *g* populos frementes adverſus fideles: illiſque contradicentes: & etiam exercitus perſequentium, *Pſa 89. Apoc.12 d* Eoſdem deſignant aquæ maris, *Pſa 32* quæ ſunt perturbationes ſæculi, *Ioſ 2 b.3 Reg.22 d.Iſ 23 a.43.a.47. a.51.d.Ier.9.e.Thr.3.f.Ione 2.c.Marc.9.c.Luc.8.d.Apoc.8.d.12.d.* Et congregantur aquæ in locum unum, *h* quum ſeparantur tribulationes ab homine, ut fructificet, *Gen. 1.a.* Et aqua ſuffocans animalia, & elevans arcam, tribulationes ſignificat mergentes imbecilles, fortes verò illuſtriores reddentes, *Gen.6.c.7.c.8.a.Exod.14.e.15.b. Pſalm. 17.31.65.68.87.103.105.123.143.Cant. 8.c.Sap.5.d.10.d.16.c.Matth.14.c.17.c.* Et aquæ inundantes turbationem animi deſignant, quæ fit per tribulationes, *Iob.3.f.8.c.14.b.22. b. 26. b.* Aquæ etiam amaræ, *i* ſunt tribulationes, quæ per lignum Crucis Chriſti fiunt dulces, *Exod. 15.d.Num 5.c.* Et aquæ infideles, quæ non perpetuò durant, ut torrentium, ſunt tribulationes hujus vitæ, *Ier.15 d.*

Punitio Divina.

Aquæ multæ inundantes, *k* deſignant quandoq; divinam, & vehementem punitionem, *Iſa 28.a.e.*

Dæmones.

Aquæ fluminis Aſſyriorum fortes, *l* dici poſſunt dæmones, quos infert Dominus contra hæreticos, & dicuntur aquæ multæ propter eorum multitudinem, *Iſa.8.b.* Et inundantes aquæ, ſunt dæmones adverſus animam: aut Judæi in Chriſtum, *Thr.3.f.Ezec. 26.d.* Et aquæ excavantes lapides, *m* ſunt dæmones. *Iob.14.d.* Et aquæ intrantes uſque ad animam Chriſti, *Pſa.68.* fuerunt *n* turbæ Judæorum,

Iudæi.

pertingentes ad tollendam animam ejus à corpore, Divina permiſſione.

Sacramenta

Aqua mixta cineri Sacramenta deſignat de latere Chriſti manantia, quibus fit peccatorum purgatio, *Num.5.b.8.b.19.c.Nee.9 Sap.11.a.* Idem *o* deſignat aqua, quæ fluxit de latere Chriſti, *Ioan 19.f.*

Fides. Converſio ad fidem.

Aqua in vaſe, quam petebat Elias, *3.Reg.17.b.* eſt fides, quam petit Chriſtus à Gentilitate. Et aqua poſt gelu, eſt *p* converſio ad fidem poſt infidelitatem, *Iob.36.b. Pſa.147.Eccl.3.d.*

Innocentia. Humilitas.

Aqua videtur ſecundùm quod lavat, *q* Symbolum eſſe innocentiæ: ut quum Pilatus lavit manus aqua, *Matt.27.c.* Deſignat etiam humilitatem, *Iob.4. d.Iſa.30.c.*

Verborum affluentia. Lingua.

Aquarum congregatio, quæ fit immunda per contactum morticini, deſignat affluentiam verborum quæ fit immunda in turpi materia, *Lev.11.f.* Et verba ex ore viri, aqua profunda dicuntur, *Prov. 18.a.* Et ipſa lingua dicitur aqua, *r* quam qui dimittit, caput eſt jurgiorum, *Eccl.25.d.Prov.17.c.Iob.34.b.* Ipſæ quoque cogitationes *ſ* aqua dici poſſunt, & quum fit diviſio aquarum, hoc eſt cogitationum terrenarum, & cæleſtium ſeparatio, & cogitationes terrenæ in unum locum ſeparantur, terra poteſt reddere

Cogitationes. Anima mundana. Facultates propria.

fructum, *Gen.1.a* Et aqua torrentis, qui non poteſt pertranſiri, deſignat *t* torrentem cogitationũ & incentiva vitiorum in corde: quæ non poteſt humana fragilitas ſine lapſu pertranſire ſed ſolus Chriſtus pertranſit, *Ezec 47.a.* Aquæ etiam maris, ſunt cogitationes in mente, velut fluctus agitatæ, *Iob 14.b.* Aqua putei, unde hauriebat Samaritana, deſignare poteſt animam mundanam: aqua verò Chriſti, *u* eſt ipſe Chriſtus, *Ioan.4.4.*

a Baſi ſ pſ 28. ho 1. Gre 11.mo.6. & 17.m. 21. Bed ſ. Gen. 1. b Orı ſ Lev. ho 8 & ſ Iud. hom 8 & ſ. Eza ho 6. Tert. de baptiſm. Aru ſ pſ.17. 28 73 103. 113 Hil ſ pſ. 1.64 Amb 3. offic.14 & de Elia 22 & ap David 7. & 1. de Spiritu ſancto 6. Baſi ſ pſ.28. ho. 2 Hie ſ Ez. 47 & ſ Iſa.48. Chry ſ. Ioan. ho.24 & ſ. pſ.22. Aug epiſ 49. q 1 & 9.m Num 31 & ſ. pſa 61 103. Gre 9 mor.7 & 12.mor.3. & 19 mor.4. Aug de unita Eccleſia 19 Hie. ſ pſ 80. Cyr de incar. unigeniti 27. Rup 1 ſ. Gen. 28 c Aug ſ pſ 118 Greg ſ.1.Reg. 7 9 & 5.mo. 4 & 9 m. 28 Bern ſer. par 64. Bed ſ Ex 14. d Hie ſ. Za.9. e Amb ſer.30 Bed ſ. Pro 25. f Hi ſ Ez. 47 g Aug ſ pſ 32 80 & ſ. Apo. hom 10 & de gen.contra Manich 23. h Ori ſ.Matt. c 34 & ſ. Ex. ho 7. & Ier. ho 4. & ſ Le. ho 7. Amb ſ pſ.118 ſer 21. 23. Baſi hom in principium proverbiorum Hi ſ. Iſ.1 3.51. H o ſ. Matt. 1 Gr. 12.m. 21 & 19 m 4 i Tert contra Iudæos. k Hie ſ.Iſ.28. l Hie ſ.Iſ. 8. m Hiero Iob 14. n Aug ſ pſ. 68.Glo.ord. Ioan 19. o Glo. ord. Ioan 19. p Gr.28. mo. 21. q Glo ord ſ Matth.27. r Gr 7 mor 4. & 12 mor. ſ Ber ſer.parvo 12 Hie Ezech.47 t Ri ar de S.Vict. de arca myſtica. 11. u Victori adver Arium. 4. Baſi ſ. pſ 14 ho.4.

Digitized by Google

Aqua de vaſis propriis bibenda, facultates proprias deſignat, quibus utendum, *Prov.5.c.4. Reg.18.g.* Et aqua in genere, eſt temporalis ſubſtantia. de qua imperfecti bibunt, *a* curvatis genibus perfecti verò eam lambunt, nihil de temporalibus attingentes, niſi quod ad vitam temporalem tranſigendam neceſſarium eſt, *Jud.7.a. Deut.2.a.29.b.4.Reg.3.b.Par.32.a.Thr.5.a.Ezec.4.c.12.d.17.a. Dan.1.a.* Poteſt etiam deſignare prudentiam carnis, *b* quæ effunditur, quum nimium creſcit ſolicitudo temporalium, *Gen. 49.a.*

Aqua comparata lacti, ſignificare poteſt *c* cibum proficientium, quam non meruit accipere Siſara, *Jud.4. d.5.d.*

Aqua, quam caupones miſcent vino, *Iſa.1.f.22.c.* deſignare poteſt *d* traditiones Phariſæorum, quibus illi legis ſinceritatem depravabant.

Aqua interdum poteſt ſignificare *e* proſperitatem: ut quum dicitur, *Pſa.65.* Tranſivimus per ignem & aquam. Et aquæ fluctuantes, ſunt proſperitates hujus vitæ facilè prætereuntes, *Sap.5 b.*

Aqua, *f* conſilium interdum ſignificat, *Pro.16.c.* Fons vitæ conſilium poſſidentibus eum.

Aqua maris *g* humorem peccati, aut ipſa peccata deſignare poteſt: & etiam hæreſes, & infidelitatem, *Exo.7.c.15.c.Joſ.2.b.1.Reg.7 b.4.Reg.6.a.Pſa.17.32.108.Sap.19.d.Eccl.40.c.43.c.* Et aquæ nivium *h* iniquitatem frigidam deſignant, *Job.24.c.Iſa.1.f.Jer.2.d 6.b.8.0.13.a.15.d.Prov.9 d.* In his aquis mortui ſunt porci, *Matth.8.d.* Et aqua, in quam merſum eſt ferrum, eſt profundum erroris, *4.Reg.6.b.Ezech.27.g. Hoſ.2.a.* Et aquæ piſcinæ inferioris, *i* ſunt hæreſes, *Iſa.22.b.* Et aqua, quæ effunditur, ſuperbiam *k* ſignificare poteſt, & etiam defectus virtutis, *Gen 49.a.Pſ.21.Ezech.31.a.Apoc.12.d.* Et aqua ſub terra libidinem in corpore latentem deſignare poteſt, *Exo.20.a.* Et genua fluunt aquis, quum *l* quis illicitos quærit concubitus, & fluxum ſeminis, *Ezec.7.e.* Aqua etiam, *m* diurnas, ſeu quotidianas ſordes ſignificat, in quas crebro lunaticus cadebat. *Matth.17.c.Mar.c.* Et aqua intolerabilis, vel ſine ſubſtantia, *n* eſt peccatum, quo amittimus veram ſubſtantiam, *Pſalm.123.*

Aqua vaſis immundi eſt ipſe peccator baptizatus, *Lev.11.f.* Et aqua maris, quam Deus vocat, *o* eſt peccator, quem convertit, & dum fit aqua dulcis, *Amos 9.b.Hab.2.d.* Et aqua maris mortui, ſunt peccatores, ut ipſa peccata, *Ezec 47.b.*

Aqua in utre *p* deſignare poſſunt lubrica deſideria malorum: qui quum operis effectum non inveniunt, ſub carnali corde deprimuntur, *Pſa.77.* Et aqua extinguens ignem, eſt cupiditas rerum terrenarum extinguens ſpiritum.

Aquæ vehementes, deſignare poſſunt *q* rationem ad ſe trahentes, *Exo.15.b.* Sic aquæ fluctuantes, ſunt voluptates citò tranſeuntes, *Sap.5.b.* Et aqua, quæ effunditur, voluptatis eſt impetus, *Gen.49.a.* Idem deſignant aquæ Edom, *Num.20.c.* De hac aqua, qui biberit, *r* iterum ſitiet, *Joan.4.b.* Et aquæ multæ, ſunt voluptates. *Ezech.27.e.* Et aqua in puteo, eſt voluptas ſæculi in profunditate tenebroſa, *Joan. 4.a.* Et aqua, quæ converſa eſt in vinum, eſt vita voluptuoſa immunda converſa in vitam temperatam, *Joan.2.* Et aquæ ciſternarum *ſ* ſunt voluptates carnis, ſeu internæ, quas promittit Rabſaces, id eſt, Diabolus obtemperantibus ſibi, *Iſa.36.c.50.b.Deut.29.b.Jer.13.a.50.f.Jonas.c.Matt.17.c.Job.14.d.Eccl 26.c.Thr.5.a.*

Aquæ vehementes, ſignificant etiam *t* infernum, in quem quaſi plumbum mali demerguntur, *Exo.15.d.Prov.9.d.24.d.Iſa.64.a.*

Aqua intrans in interiora, facilitatem ac proclivitatem ad peccandum, & inſtabilitatem ſignificare poteſt, *Pſa.108.* Et malus dicitur levis ſuper faciem aquæ: *u* quia ſuperficies aquæ nulla ſtabilitate ſolidatur, *Job.24.c.14.b. Eccl.26.c.*

Aqua, quæ effunditur, *x* aliquando deſignare poteſt profectum in multos: ut Chriſtus effuſus eſt ſicut aqua, *Pſa.21.* quia multis profuit.

Aqua, qua univerſa irrigantur, ſignificare poteſt *y* laudes humanas, *Job.5 g.* Et hæ aquæ nutrierunt cedrum, *Ezec.31.a.*

Aqua interdum videtur ſignificare *z* res viles, & parvi momenti, & tamen abundantes: ut quum *Pſa.78.21.* dicitur ſanguis Sanctorum effuſus ſicut aqua, ac ſi nullius eſſet momenti: & aqua hæc reprehenſibiliter miſcetur vino, *Iſa. 1.f.* Et aquæ amaræ, ſunt ipſæ creaturæ in ſe viles, quæ appetitũ humanum ſatiare non valent, *Exod.15.d Deut.29.b. Joſ.9.d.* Et ipſa fluxibilitas rerum, aqua dicitur, *Sap.5.c. Mich.1.a.* Et fluctus ſæculi, *Ezech. 27.e.*

Aqua in vinum mutata, *aa* eſt natura corruptibilis incorruptionem adepta: vel vita peccati in vitam gratiæ converſa: vel eſt timor converſus in charitatem: vel triſtitia in hilaritatem, vel etiam quum filius Mariæ oſtenditur eſſe etiam Filius Dei. Vel quum prudentia carnis, vertitur in contemplationem cæleſtium.

Aqua Ægypti *bb* ſignificare poteſt frigiditatem devotionis: ideò non erat aliquid de agno comedendum coctum aqua, ſed aſſum igni, *Exod.12.b. Eccl.43.c.*

Aquæ interdum ſumuntur *cc* pro urina: ut quum dicuntur aquæ fluere ſuper genua præ timore, *Ezech.7.e.21.b.*

Aquæ ſuper quas fundatur terra, *dd* ſignificare poſſunt opiniones inſtabiles, quibus firmior eſt fides, *Pſa.135.*

Aqua fellis, qua potabitur populus Judæorum, dici poteſt *ee* Antichriſtus, quem venientem Judæi ſuſcipient, *Jer. 9.e.*

Aqua convertitur in ſanguinem, *ff* quum quis de rerum cauſis carnaliter ſentit, *Pſa.77.*

Adaquare pecora, aut camelos, *gg* eſt docere ſimplices, *Gen.24.e.29.a.Exo.2.c. Pſa.78.Luc.13.d.*

Aquatica animalia, *Sap.19.d.* vide Piſcis.

Aquæ ductus eſt, qui fit ad deducendas aquas, *3.Reg.18.d.Nee.2.c.Iu.7.b.Eccl.24.d.* Poteſt ſignificare *hh* ſacra Volumina, & Sacramenta, quibus deducitur gratia ad animam.

Inaquoſum eſt locus carens aqua. ſignificare poteſt *ii* indigentiam doctrinæ veritatis, *Pſ.62.77.105.106.Luc.11.c.* Poteſt etiam ſignificare *kk* hunc mundum, vel gentilitatem aut doctrinam Philoſophorũ, vel etiam ſuperbiam quia elatum cor durum, & expers eſt pietatis, ignarum compunctionis, ſiccum ab omni rore gratiæ ſpiritalis. Et demum inaquoſi ſunt, qui nullo imbre lachrymarum rigantur.

Inaquoſum videtur interdum deſignare *ll* bonorum corda, vitiorum humore carentia: in quibus diabolus non invenit requiem, *Luc.11.c.*

Inaquoſa

Right margin: Facultates propria. Temporalis ſubſtantia. Prudentia carnis. Cibus proficientium. Traditiones Phariſæorum. Proſperitas. Conſilium. Peccata. Hæreſes. Infidelitas. Superbia. Libido. Diurnæ ſordes. Peccator. Deſideria malorum. Voluptates. Infernus. Facilitas ad peccandum. Inſtabilitas. Laus humana. Res viles. Creatura. Fluxibilitas rerum. Natura corruptibilis. Frigiditas devotionis. Urina. Opiniones. Antichriſtus. Docere ſimplices. Sacra volumina. Sacramenta. Indigentia veritatis. Mundus. Gentilitas. Doctrina Philoſophorum. Superbia. Corda bonorum.

Left margin notes: a Ori.ſ.Jud. ho.9. b Ricar. de S. Vict de 12. Patr.62. c Glo.ord ſ. Jud. 4. d Hu.ſ.Iſ.1.2. d Euch. for. ſpirit.4. f Aug ſ.Epiſt. Ioan.tract. 6. Tert adver. Iudæ. g Aro. pſ 17. 32. Hu.ſ.Za.27. h Gr 16 mor. 37 & 19.mo. 4.Bed ſ.Pro.3 i Hie. Iſa.22 k Rup 13 vict verbi Dei 6. l Hie ſ. Ez e 7 m Hil.ſ.Mat cano 17. n Aug ſ pſa. 123. o Hi.ſ Amos 9 & ſ Ez. 47 p Gre 8.m.10 Chry ſ Ioan. ho.49. q Ambro. de pœn. 14. Phil quod Deus ſit im mutabilis. Hie.ſ Ionã 2. Epiph.2. contra hære to.1. t Aug.1.q. in Evan. 12. & 83 q 64 & ſ. Ioan tract.15 Cyr.de adora. in ſ.ſancto ſ Gre.12.m.11 s Glo. inter ſ. Exo.15. u Gr.16.m.30 x Glo.ord ſ. Pſa.21. y Glo inter ſ. Ezec 31. z Amb. ſer 78.& 2. de ſa 4. aa Amb ſer. 19 Epiph.2.cont. hære to. 1. Bern ſ.Can. ſer.54. & ſer. 54.& ſer dominica poſt o.ta Epiph Ric de S.Vict de 12 patr.62 bb Lyr.ſ. Ex. 12. cc Hie ſ. Eze. 7.21. dd Aug.2. de gen ad lit.1 ee Hie ſ ier.9 ff Au ſ pſ 77. gg Amb.ſ. Luc.13. hh Glo. ord ſ. 1.Reg 18. ii Hie ſ.pſ.62. 106.

kk Bern ſer.1.de S.Pet.& Paul.& ſer.de ſallo.preſen. vita. ll Glo.ord ſ Luc.13.

Corpus caſtum Fluctuatio.

In aquoſa etiam terra, *a* deſignare poteſt corpus ab omni libidinis defluxu deſiccatum.

Aquæ contradictionis, *b* deſignat fluctuationem animæ: ubi propter pravam conſuetudinem contradicit legem mentis alia lex, quæ eſt in membris, *Pſa.80.*

a Hiero epiſt. quo ſ ignotus. b Rup ſ pſ 80

Aquila.

AQUILA inter volatilia obtinet principatum: *c* eſtque carnivora: cumque binos excludat pullos, alterum expellit tædio nutriendi. Nam aquilæ dum nutriunt, degenerant, unguesque eis invertuntur paucis diebus: & pennæ albeſcunt: ideò meritò ſuos odere pullos. Ejectum pullum oſſifraga benignè excipit, & educat, donec adoleſcat. Cumque ſint aquilarum multa genera, unum, quod halietus dicitur, hoc eſt, marina aquila, fertur clariſſima oculorum acie valere: pulloſque adhuc implumes ad Solem intuendum cogere, recuſantem verò percutere, & ad Solem vertere, ac illum occidere, cujus oculi prius lachrymaverint, reliquum educare. Tanti autem dicitur eſſe contuitus: ut *d* cùm ſuper maria immobili penna feratur, nec humanis pateat obtutibus, ad tanta ſublimitate piſciculos natare videat: & cùm juxta littus fuerint, tormenti inſtar deſcendere, raptamque prædam pennis ad littus pertrahere. Venantur locis à ſuo nido remotis. Eſtque illis pugna cum cervis, & draconibus. Dicuntur longam vivere vitam. Dicitur aquila, *e* quum ſenectute corporis preſſa fuerit, immoderatione roſtri creſcentis cibum capere non poſſe. Itaque modo quodam naturali in menſura reparandæ quaſi juventutis, aquila dicitur collidere, & percutere ad petram ipſum quaſi labium ſuum ſuperius. quo nimis creſcente, edendi aditus claudebatur: atque ita conterendo illud ad petram excutit, & caret prioris roſtri onere, quo cibus impediebatur: accedit ad cibum, & omnia reparantur: exit poſt ſenectutem tanquam juvenis aquila, redit vigor omnium membrorum: nitor plumarum, gubernacula pennarum, volat excelſa ſicut anteà, fit in ea quædam reſurrectio. Referuntur aquilæ interdum immunda animalia, *Lev.11.b.Deut.14.b.* Et quia ſunt volatu perniciſſimæ: ideò dicuntur perſequutores, aquilis velociores, *Thr.4.d.*

c Ariſto. 6 de hiſt. anim. 6. & 9 de hiſt. animal 34. Baſi. Exa. h 8 Amb. 5 Exa. 18 & de Sal. 2 Plin. 10. nat. hiſt. 3. 4. d Hi. ſ Abdi. e Aug ſ pſ. 102.

Numen Divinum.

Aquila in Deo ſignificat *f* numen quoddam, aut effluxum, vel menſuram Divinitatis nobis domeſticam: quæ nos ad intimiora Divinitatis, aut ſuperiora deducit: de quo numine Moyſes in cantico ait. *g* Sicut aquila provocans ad volandum filios ſuos, & ſuper eos volitans, expandit alas ſuas & aſſumpſit eum, atque portavit in humeris ſuis, uſque videlicet ad manſionem ipſi præparatam. *Deut 32.b.* Probat ſuos Deus, ut aquila pullos ad radios Solis.

f Gen. Vene. cant 1. 8. 7. 1. 28. g Ruper. 2. ſ. Deut 7. h Baſ ſ pſ. 28. ho 1.

Chriſtus.

Aquila etiam ob volatus ſublimitatem, & viſus perſpicacitem, *h* Chriſtum ſignificare poteſt, *Deut. 32.b.Pſ.102.Prov.30.c.Ezec.1.c.* Et ut aquila alienam prædam aliquando rapit, ſic Chriſtus prædam diaboli, & inferorum eripuit: utque aquila eſt inimica draconibus, aut ſerpentibus: ita Chriſtus diabolo, *Jer.48.e.* Ut aquila probat pullos ſuos ad Solem: ita Chriſtus judicabit omnes in judicio.

Amb de Sal. 2 & ſer. 54. i Gr. 31. m. 13 Bed ſ Ex 19. Rup 1. ſ. Ez. 5.

Angeli.

Aquilæ etiam dicuntur Angeli, *i* ob regiam dignitatem, motumque ad ſuperna tendentem, celeremque volatum, atque ad captandum neceſſarium reparandis viribus cibum, agilitatem, atque vigilantiam, & curſum, & facilitatem ſummam, ac præterea vim illam ſingularem ſpeculandi, atque tendendi liberè, directè, in nullam partem inclinando aciem luminum in radium illum uberrimum lucidiſſimum Deitatis, quem ex ſe inſtar Solis emittit. *Ezec.1.c.Apo.8.d.*

Diony caleſt. Hie. 15. k Ori ſ. Exa. ho. 1. 11. & ſ. Matt. ho. 30. Hi ſ Matt. cap. 25.

Moyſes & Aaron. Apoſtoli. Prædicatores. Iuſti. Animæ juſtorum.

Aquilæ ſuper quarum alas dicitur Dominus portare populum ſuum, *k* ſignificant Moyſen & Aaron, ac etiam Apoſtolos & Doctores: & alios Sanctos & juſtos, aut eorum animas, *Exod.19.a.Matth.24.c. Luc.17.g.* Cæterum, *Iſa.40.g.* injuſti non tam dicuntur aquilæ, quàm aliquid ad ſimilitudinem aquilæ habere: quia dicuntur aſſumere pennas ut aquilæ. Et licet numeretur aquila inter immunda animalia, quum tamen refertur ad Divina, jam eſt mundata, juxta illud, *Acto.10.* Quæ Deus mundavit, tu ne commune dixeris. Sumi poteſt in bonum aquila, *2.Reg.1.b.Job.39.d.Prov.23.a* Et aquilæ juventus renovata *l* novitatem ſpiritus deſignat, *Pſ.102.* Et aquila ſuper alia animalia exiſtens in rotis, deſignat ſpiritum in homine præſidentem, *Ez.1.c.* Et aquila volans per medium cæli, *m* eſt prædicator, *Apo.8.d.*

l Amb ſ Luc. 17 & de bono mort. 5. Baſi ſ pſ. 32. m Aug ſ Ap. ho 8. Iij ſ Leo. tt, n the prol ſ. Matth.

Joannes Evangeliſta. Eccleſia.

Aquila etiam *n* Joannem Evangeliſtam ſignificare ſolet inter quatuor animalia. quia cæteris Evangeliſtis altiùs volavit, & in ipſam Divinitatem oculos mentis defixit, *Ezech.1.c. Apoc.4.c.* Deſignat etiam ipſam Eccleſiam liberam, & volantem duabus alis teſtamentorum.

Au. 1 de con. ſen Evan 8. 5 & ſ Apo h. 1. o Gre 31. mo. 33.

Vis animæ perſpectiva. Contemplatio. Iuſtitia.

Aquila etiam dici poteſt *o* vis animæ perſpectiva, & ſubtilis intelligentia Sanctorum, & ſublimis contemplatio: & etiam juſtitiæ virtus, quæ maximè nos ſublimes efficit, *Ezec.1.c.Apo.4.c Iob.39.d.*

Superbientes in vita contemplativa.

Verum aliquando deſignare poteſt *p* ſuperbientes in vita contemplativa: ut aquila quæ ponitur, *Dan.7.a.* Cujus alæ ſunt præcipitatio, & præſumptio.

Amb de vir. 3 & de Abr 8 p Hie ſ pſ 63. Gr 3 mo 33.

Genus humanum. Antiqui Patres.

Aquila volans ad eſcam, *Iob.9.d. Prov.23.a.* ſignificat genus humanum, *q* quod in primo parente conditionis ſuæ dignitate in rationis celſitudine, quaſi in aeris libertate ſuſpenſum fuerat: ſed quia cõtra præceptum cibum vetitum contigit per ventris concupiſcentiam, ad terras venit, & quaſi poſt volatum carnibus paſcitur: quia illa libera contemplationis inſpiracula perdidit, & deorſum corporalibus voluptatibus delectatur. Deſignat etiam antiquos Patres, qui in quantum humanitatis infirmitas admittebat, Creatoris lucem erecta mente contemplati ſunt: ſed incarnandum hunc in fine mundi præſcientes, quaſi à Solis radiis ad terram oculos deflexerunt, & quaſi de ſummis ad ima venerunt, dum hunc Deum ſupra omnia, & hominem infra omnia agnoſcunt.

q Ricar de S. Vict. de viſo. mutab 5 Gre. 9 mor. 85. 25.

Pœnitentes.

Aquila, ut amittit plumas, quæ ſunt velut ejus gloria, ſignificare poteſt *r* pœnitentes aſſumentes calvitium pœnitentiæ, *Mich.1.d.* Et ut feſtinat ad comedendum, eſt peccator converſus, feſtinans ad audiendum verbum Dei, *Hab.1.b.*

r Hi ſ. Mich. 1 & ſ Hab. 1. ſ Cle Alex 3. pæd o

Dæmones. Raptores. Superbi.

Aquila cum impetu volans ad rapiendum, & perdendum, deſignat diabolum, ejuſque membra: & rapinas potentium: & eos, *ſ* qui verbis dicunt ſublimia, & opere res proximorum diripiunt: & demum ſuperbos, & ipſam ſuperbiam. Ideò *t* aquila inter immunda animalia numeratur, *Lev.11.b.Deu. 14.b.28.e.* Et aquilæ duæ magnæ Nabuchodonoſor, & Pharaonem ſignificant, ac etiam diverſos dæmones. Et aquila elevata, & aquila decalvata *u* eoſdē ſignificant. *Iob.39.d Prov.30.c.Ier.4 d. 40 d Thr. 4.d. Ezech.17.a.Dan.7.a.Hoſ.8.a. Abdi.b.Mich.1.d Hab.1.c.* Solet aquila cæteris cunctis animantibus videre perſpicacius, & volare ſublimius. Capillos itaque quaſi in ſimilitudinem aquilarum habet, *Dan.4.g* qui multa prudentia, qui plurima aſtutia callet: qui fraudibus inveniendis, qui dolis nectendis nullo jam ſegnior, nullo invenitur inferior: qui & unguibus deſævit in aves, id eſt in ſpirituales.

t pri ſ. Le. b. 7. & ſ Ez. b. 11 u Hi ſ Ez. 17. & ſ Hoſ 8. Iij v ſ cap. 11. Gr 31. mo 33. Ric de S Vict. de jeiu conf. 44 Bed ſ. Pro 30.

Aquila deſignat etiam *a* terrenam poteſtatem : ut aquila grandis magnarum alarum, *Ezech.17.a.* Ubi prior aquila deſignat Regem Babylonis , poſterior Regem Ægypti , idem deſignare poterit *Dan.7.a.fere.4.d. 48.f.* Et aquila ſuper domum Domini , *b* Imperium Romanum, in cujus vexillis erat aquila. *Hoſ.8.a.* *Terrena poteſtas.*

Aquila ſeu facies aquilæ inter quatuor animalia , typus eſſe poteſt *c* elementi aeris , cùm ipſa plurimum ſit aerea, & volatu penetrans , *Ezech.1.c.* *Elementum aeris.*

Aquila volans per medium cæli, *Apo.8.d.* eſt ſacra Scriptura *d* quæ prænunciat triplex væ habitantibus in terra. Ejus duæ alæ, ſunt duo teſtamenta, *Apo.12.d.* *Sacra Scriptura.*

a *Hie ſ. Ez.17.* Buc. ſer. ſup. 5 Gr. 31. mo 23. b *Rup ſ. Hoſ 8* c *Geo. Venet. can. 127. 6. 15.* d *Rup. 5. & 7. ſ. Apo.*

Aquilo , Boreas , Septentrio.

AQUILO , ventus frigidiſſimus, & vehementiſſimus, flans à parte axis, quam urſam, & populum arcticum appellamus: hunc alio nomine dextrum dicimus. qui venientibus ab Oriente in Occidentem à parte dextra ſpirat : & in quatuor cardinibus cæli , è quibus venti præcipuè ſpirare dicuntur. Huic datur primatus frigoris, ac violentiæ. Dicitur etiam Boreas. Et interdum aquilo ſumitur pro regione, à qua ſpirat hic ventus, ſicut & ſeptentrio. Peculiariter autem pro Syria, & Aſſyria, & Perſide: quæ ſunt ad Aquilonem Provinciæ Paleſtinæ.

Aquilo ſolet eſſe figura : *e* contrariæ fortitudinis, hoc eſt, zaboli, qui verè eſt duriſſimus ventus. Et à facie aquilonis humani cordis olla ſuccenditur, quum inveſtigatione adverſarii ſpiritus illicitus deſiderus inflammatur, *Jer.1.c.* Poteſt ſignificare *f* diabolum , & ejus regnum in his ferè locis, *Joſ.11 a. Job. 26.b. Pſa.47.88. Prov.2.c. Cant.4.d. Iſa.14.d. Jer.3.f.4.b.6.2.f.10.d.13.c.25.b. 46.c.47.a. 50.a.51.e. Ezec. 1. a.8.b.26.b 32.g.38.a.39.a. Dan.11.b. Joel.2.e. Zach.6.c.d.14.a. Sopho 2.d.* *Diabolus & ejus regnum.*

Aquilo quandoque ſignificat infernum : *g* ut quum lignum cadit ad aquilonem, hoc eſt homo detruditur in infernum, *Eccl.11.b.* *Infernus.*

Aquilo deſignat interdum *h* Gentiles , & extremam partem orbis , unde veniunt aliqui ad fidem: & *i* etiam ſtatum peccati. Offertur vitulus ad latus reſpiciens ad aquilonem . quia Chriſtus pro Gentibus oblatus eſt , *Lev.1.c.* Et ab aquilone ad Orientem venire, eſt à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ tranſire, *Amos 8.d.* Sumitur aquilo pro Gentibus, aut ſtatu peccati in his ferè locis , *Gen.28.d g.36.c. Num.2.d. Deut.2.a. Joſ.8.c.15.b.17.b. Job.37.d. Pſa.47.106. Eccl.2.a. Iſa.41.g.43.a.49. d. Jer 3.d.f.15.c. 16. d.31.b. Eze.9.a.20.g.40.c. Soph 2.c. Luc.13.f. Apo.21.d.* *Gentiles. Status peccati.*

Eſt etiam aquilo *k* extinctio charitatis , & fidei per concupiſcentiam , *1. Reg.14.a. Eccl.11.b Cant.4. d. Jer. 1.c.* Item ſuperbia : ut quum Lucifer ſedere voluit *l* lateribus aquilonis, hoc eſt , in ſublimitate ſuperbiæ, *Iſa.14.d. Jer.46.b.* *Extinctio charitatis & fidei. Superbia.*

Aquilo interdum ſignificare poteſt *l* ignorantiam. Aquilo etiam nebuloſa ſemper pars eſt : obtinentur ſiquidem nebula, id eſt, ignorantia hi , qui ex toto ſe innocentiæ tradunt. Propterea & holocaſtum dicitur etiam ſine operatione juſtitiæ , ceſſando videlicet à malo, *Lev.1.c.* *Ignorantia.*

Aquilo interdum ſignificat *m* tribulationes . & Sol flectitur ad aquilonem , quum Chriſtus favet in tribulatione, *Eccl.1.a.* *Tribulationes.*

Aquilonis gazophylacia *n* ſimplicitatem hiſtoriæ legis ſignificare poſſunt, *Ezech.42.c.* *Hiſtoria legis.*

Ad aquilonem ponebatur menſa : quia ex ſpiritibus maximè nutriunt boreales, *Exod.40.c.*

Septentrio *o* contractionem volupeatis , & mortificationem appetitus quandoque ſignificare poteſt. *Gen. 28.c. Exod 38.40.c.* *Mortificatio appetitus.*

Aquilonaris porta Hieruſalem, ſignificare poteſt *p* tempus decrepitudinis : vel timorem Divini judicii. *Decrepitudo.*

Aquiloni diſſipanti pluvias comparatur *q* vultus triſtis faciens ceſſare detractiones , *Prov 25 c.*

e *Ori ſ. Ezec. h.1. ſ Ex h.9.* f *Hie ſ Iſa.14 & ſ Jer.3. Aug Ep 120. Gre.17. mor. 11. & 18. mo 11 & 31 mor. 40.* g *Lyr ſ. Eccl 11.* h *Amb. ſ pſa. 118. ſer. 12.* i *Hieſ. Jer.3. & ſ Amos 8 Cyr. 4 ſ. Ioan 31. Gr. 27 m 16 & ſ Ezec ho. 18.19.* k *Hie ſ. Iſ. 14 & ſ Jer. 1. Gr ſ. 1. Re. 14.* l *Iſy ſ. Lev.1.* m *Hie ſ Ecc.1* n *Hie ſ Ez. 42. Clem. Alo. 5. ſtr.* o *Glo inter ſ. Gen. 28* p *Geor Venet. can 38 8. mod 2. c 3.* q *Bed ſ Pro. 21*

Ar.

AR, id eſt, adverſarius, aut æmulus, vel ſuſcitatio, ſive vigilia , aut evacuatio , aut denudatio. Civitas principalis Moabitarum, *Num 21 d.f Deut. 2.b.d Iſa 15 a.* deſignat *r* ſapientiam ſæculi, quæ adverſaria eſt ſapientiæ Dei. *Sapientia ſeculi.*

r *Hie ſ. Iſ 15.*

Ara, quære Altare.

Araba.

ARABA, civitas in tribu Juda, *Joſ.15.f.* Interpretatur *ſ* inſidiæ : quo miſit Jabin Rex Aſor ad convocandum Gentes contra Iſrael : deſignat aſtutias dæmonum , quas convocat Satan contra fideles, *Joſ. 11. a.* Verum hic non eſt idem nomen cum nomine civitatis : ſed ſignificat campeſtria vel planiciem. *Aſtutia dæmonum.*

ſ *Ori ſ. Ioſ. ho 14.*

Arabia.

ARABIA regio Meridionalis abundans aromatis, & auro optimo, eſtque calore fervidiſſima ob Solis vicinitatem. Interpretatur Arabs occidentalis, & veſpertinus. Et Arabia veſpera. Et Arabiæ lupi *t* dicuntur quaſi veſpere rapientes, *Soph.3.a.*

Arabia dicitur Hebraicè , *u* Saba, per Sin : & differt à Saba, unde Sabæi dicuntur : quia tunc ſcribitur per Samach. Et Regina Saba erat Regina Arabiæ , quæ fœlix dicitur : quæ Regina quamvis ſapiens, meliorem quæſivit ſapientiam Hieroſolymis , innuens, quod lex ſapientiæ data in Arabia viguit majori ſapientia in Hieruſalem, potiſſimè quando completa, & explicata eſt ab illo, qui dixit: Ecce pluſquam Salomon hic.

Arabia poteſt ſignificare *x* Chriſtum qui aſcendit ſuper occaſum . qui non ponit tentoria ſua in Babylone, *Iſa. 13.d.* *Chriſtus.*

Arabia, deſignat ſæpè *y* gentilitatem, aut Eccleſiam ex gentibus : & Arabes gentiles : & datur Chriſto de auro Arabiæ, quum ſapientes gentilium ampleſtuntur fidem, *Pſalm.71.2.Par.21. d. Iſa.13.d.21.c. Acto.2.b.* *Gentilitas. Eccleſia ex gentibus. Gentiles*

Arabia, ut interpretatur humilis, & occidua, deſignat *z* vetus Teſtamentum : quò prius venit Paulus: ſed non diu eſt ibi moratus, ſed venit Damaſcum ad ſanguinem Chriſti, *Gal.1.d.4.d.* Idem poteſt deſignare, *Ezech. 27.d.* *Vetus Teſtamentum.*

t *Hie ſ Soph.3* u *Geor. Venet. can 1 8.7 c. 35.* x *Hie ſ Iſ 13.* y *Aru Au ſ p.a. 71.* z *Hie ſ Gal 1*

Aradius.

Fraudulentus.

ARadum, *a* eſt Inſula & civitas vicina Tyro, unde Aradii, qui erant remiges navis Tyri, *Eccl.27. d.* Interpretatur deponentes. unde omnis, qui prætendit falſi nominis ſcientiam, & habet in pharetra pectoris ſui ignita diaboli jacula, quibus deceptorum corda vulnerat atque ſuccendit, Aridus appellandus eſt.

a Hi. ſ. Ez. 27

Aaron, Charan, Haran.

Senſus carnis. *Zelus.*

ARan, id eſt, foramina, eadem quæ Meſopotamia. aut civitas Meſopotamiæ, à qua egreſſus eſt Abraham poſt mortem patris ſui, *Gen.11.d.12.b.27.g.28.b.29 b.4. Reg.19.c. Tob.11.a. Jud.5.b. Iſa.37. c. Act.a.* deſignare poteſt ſenſus carnis *b* deſervientes deliciis Tyri, *Ezech.27.e.* Ab aliquibus ſcribuntur Haran, *c* quod excandeſcentiam, iram, & zelum ſignificat. quo armari quis debet contra peccatum, & malum. Sed cavendum eſt, ne excandeſcentia ſit nimia, & effrænata, ut non moriatur ibi cum Thare: ſed manſuetudine corrigat, & frænet iram cum Abraham, & cum ipſo exeat de terra confuſionis, & de progenie impetuoſa, & domo patris confracti impetu ſuo: & veniet mitis ad poſſidendam terram benedictam. de qua dicitur, *Matth.5.* Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram.

b Hi ſ. Ez. 27
c Geor. Vene. cā 1 c. 7. c. 31.

a Senſus. Affectus.

Haran juxta Philonem *d* interpretatur ſpecus: ad quam venit Abraham, relictâ Chaldæâ: deſignat ſenſus, *e* ad quos primò venit homo colligens ſe à mundo ad interiora, *Gen.11.d.* vel deſignat affectus.

d Phil de Abrah. & de ſom.
e Amb de fuga ſæculi 4. & 2. de Abr. 2

Arana, Tela aranea.

Opera hypocritarum. Opera hujus vitæ. Homines in hac vita laborantes. Peccatores. Hæretici. Iudæi. Res, & opera temporalia. Subtiles ſenſus.

ARanea eſt animal venenoſum, & immundum: quod telam ſubtilem gratia capiendi muſcas texit, ſed quæ facilè rumpitur etiam ſolo venti flatu, licet ordine quodam, & pulchra diſpoſitione ejus fila conectantur. Unde ſolet ſignificare *f* hypocritarum opera: quæ licet multo labore, & ordine peragantur, facili vento inanis gloriæ diſſipantur, *Job.8.c.* Et in univerſum ſignificat opera hujus vitæ. ut enim aranea huc, illucque diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc, illucque diſcurrit. Poſſeſſiones quærimus, divitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus, quod araneæ telam teximus. Poſſumus autem ipſos homines in hac vita laborantes *g* araneæ comparare. quorum vita, & labor ſimilis eſt labori araneæ: quæ ex viſceribus ſuis profert telam facillimè diſſolvendam. Unde dicuntur anni noſtri ſicut aranea meditari, *Pſ.89.* Poteſt eadem ratione peccatores *h* ſignificare opera vana texentes: aut etiam hæreticos: & præterea Judæos ſpem Meſſiæ ſibi fingentes, *Iſa.59.a. Hoſ.8.b.* Telà autem araneæ, ſunt res, & opera temporalia, quæ facilè pereunt, nec ulla fortitudine charitatis roborantur. Et demum opera temporalis concupiſcentiæ.

Ut autem aranea ſubtilem texit telam, ſignificare poteſt *i* eos, qui omnem ſenſus craſſitudinem à ſe abjiciunt, *Pſa.38.*

f Ori ſ. pſ. 38. ho. 4.
Hil. ſ. pſ. 89. ad Cyprian.
Aug. ſ. pſ. 89.
Eu ſer. ſpe 5.
Gr. 9. mo 8.
g Glo inter. ſ. pſ. 38.
h Rup. ſ. Hoſ. 8
i Glo. ſ pſ 38.

Arare, Arator, Aratrum.

Operari.

ARara, eſt terram aratro proſcindere, quod inſtrumentum trahunt boves, aut jumenta, homine ſtivam tenente, ac ipſa animalia dirigente, & aratrum in terram figente: & qui arat, debet in ſpe fructus percipiendi arare, *1. Cor.9.b. Eccl.6.b.* Itaque arare in genere, *k* eſt operari, *Gen.45.b. Job.1.c.39.b. Exod.34.c.* Ubi ſex diebus dicitur licere arare, ſeptimo autem non, quia *l* tempore hujus vitæ licet operari, non autem poſt hanc vitam, *Prov 20.a.* Et arare impietatem, eſt impiè operari, *Hoſ.10. d. Luc.17.b.* Et arans par boum in die, deſignat operantes dum tempus eſt: *m* quia veniet nox, quando non licebit operari, *1. Reg.14.b. Joan.9.a.*

k Gr. 1 m. 18
l Bed. ſ pro 20
m Gre ſ. 1. Regum 14.

Caſtigare.

Arare dicitur Deus, *n* quum caſtigat, & infert tribulationem, ut ita præparet animas ad ſuſcipiendum ſemen verbi Dei, *Iſa. 28. g.*

n Hie. ſ. Iſ 28.

Prædicare.

Arare eſt interdum prædicare. Et arans par boum in die, *o* eſt prædicans, & operans, dum licet, 1. *Reg.14.b. Iſa.27.g.* Et arantur montes Iſraël, *p* quum fideles recipiunt verbum Dei, *Ezech.36.b.* Et arat in primogenito bovis, qui utitur nimium adoleſcente ad prædicandum, nec ejus expectat maturiorem ætatem, *Deut.15. d. Hoſ.10.d.*

o Gr ſ. 1. Reg. 14. & 31. mo. 3 & ſ. Ez. h 2
p Hi ſ. Ez. 36.

Servire duobus Dominis.

Arare in bove, & aſino, *Deut.22.b.* eſt *q* jungere amorem carnalem cum ſpirituali: eſt etiam jungere matrimonium *r* fidelis cum infideli. item miſcere Judaiſmum cum Chriſtianiſmo. Præterea profiteri *ſ* Theologiam cum pari ſtudio mundanæ philoſophiæ. Item communicare myſteria immundo æquè, ac mundo, fideli, & infideli.

q Gr ſ. 1. Reg. 11 & 31 m 13
r Hi. ad Geruntiam ſ.
ſ. 1.
ſ Cle Alex 2. ſtrom

Arari Sion quaſi agrum, *t* eſt refrigeſcere charitatem Eccleſiaſticorum, *Mich.3.d. Jer 26.e.*

t Hie ſ. Mich. 3.

Araſſe dicuntur Philiſtæi in vitula Samſon allegoria literali, & ænigmate, *u* quando interventu uxoris ejus ſecretum didicerunt, *Jud.14.d.* Et ulterius in vitula Chriſti arant, qui per Eccleſiam diſcunt myſteria. Et ſumitur arare pro exercere, *Prov.24.a.*

u Au ſer. 109

Arare in bubalis, *Amos 7.d.* dicitur *x* pro re impoſſibili.

x Glo. inter. ſ. Amos 7.

Exercere. Doctores pravi.

Aratores agrorum Regis, in malum dicuntur, *y* qui arte ſæcularis ingenii ſubditis ſuadent opera pravitatis, *1. Reg 8.c.* Sic hæretici arant impietatem, *Hoſ.10. d.*

y Gre ſ. 1. Regum 8.

Prædicatores Apoſtoli.

In bonum verò aratores dicuntur *z* præparantes corda ſimplicium per exhortationem, ut dent fructus operum, *1. Reg.8.c.* Et aratores ſunt duodecim Apoſtoli, *3. Reg.19 d.* Aratores comprehendentes meſſores, dici poſſunt *aa* Patriarchæ gaudentes cum Apoſtolis, *Amos 9. d.*

z Gre ſ. 1. Regum 8.
aa Rup ſ. Amos 9.

Patriarchæ.

Terra nunquam arata, *Deut.21.a.* eſt *bb* quæ eſt indomita, necunquam ſuſcepit verbum Dei.

bb Glo inter. ſ Deu. 21

Exempla Sanctorum.

Aratiunculæ, quas fecit Elias in circuitu altaris, *3. Reg.18.e.* exempla *cc* ſanctorum Patrum deſignare poſſunt.

cc Glo ſ 3. Reg 18

Crux Chriſti. Sacræ admonitiones. Opera virtutum. Labores hujus ſæculi.

Aratrum, quo terra proſcinditur, & ſeminibus ſuſcipiendis præparatur, *dd* crucem Chriſti deſignare poteſt: & etiam ſacras admonitiones. quibus anima ad ſuſcipiendum ſemen ſanctificandi gratia præparatur. Deſignat præterea laborioſa virtutis opera, *1. Reg 19 d. Eccl 38.c Iſa.2. Luc.9.g.* Sed hæc aratra *ee* mali concidunt in gladios. *Joel.3.d* Vel aratra ſunt labores hujus mundi: qui concidunt in gladios, qui eos poſtponunt Evangelio Chriſti & verbo Dei.

dd Ori ſ Iud. ho. 4.
ee Ru ſ. Ioe 3.

Arbee.

Quatuor virtutes.

ARbee, ſive Arba, hoc eſt, quatuor, civitas eadem, quæ Hebron, ubi ſepultus eſt Abraham, & Sara uxor ejus, *Gen.23 a.25.a.* deſignat quatuor virtutes: cum quibus moriuntur, & ſepeliuntur juſti.

Arbitrer, Arbitrari, Arbitrium.

ARbitrer dicitur judex ſponte electus, & interdum teſtis præſens rei gerundæ: ut quum Joſeph aliquid faciebat abſque arbitris, *Gen.39.c.* Arbitrare autem, eſt judicare, aut putare, & cenſere: & arbitrium, ipſum judicium, aut voluntas, & libido.

Arbitrer aliquando dicitur Deus, *Jud.11.e.* Judicet Dominus arbitrer bujus diei inter Iſraël, & filios Ammon. *Deus.*

Arbitri etiam dicuntur Prælati, *Exod.21.c.* & arbitri judicaverint. *Prælati*

a Gre.11 mo. 23

Arbitratur Deus aliquem inimicum, *Job.13.d.* quando *a* ipſum affligit, & lumine ſuæ viſionis, & conſolationis ipſum privat adeò, ut judicari poſſit ab intuentibus inimicis. *Caſtigans Deus.*

Gl.ord ſ. Iob. 13.

Arbitrari pro judicare abſque allegoria videtur eſſe, 1. *Mach.6.b.2. Mach.4.c.6.g.9.b. Matt.20.b. Marc.10.d. Joan.16.a.21.g. Iſa.10.b. Rom.3.d. Phil.2.a.3.b.1. Tim.6.a. Acto.23.d.2. Pet.3.d.*

Arbitrio ſacerdotis ſeparatur leproſus, *Lev.13.f.* quia ſacerdotes conſtituuntur judices abſolvendorum à peccatis.

b Glo. ord. ſ. Num 30.

Arbitrio viri uxor implet votum abſtinentiæ, aut non implet, *Numer.30.c.* quia *b* judicio rationis moderanda eſt carnis maceratio.

Arbitrium pro ſpontanea voluntate 4. *Reg.12.a. Jud.8.b.*

Arbor.

ARbor generale nomen eſt ad varias lignorum ſpecies. & variè ad ſpiritualia aptari poteſt. De ſingulis autem ejus ſpeciebus, quæ in ſacra Scriptura habentur, ſuis agetur locis. hic tantùm in genere agetur de arbore, ſecundùm quod quædam eſt frugifera, quædam infrugifera, quædam bona, quædam mala. Et ſecundùm quod habet radicem, ramos, flores, & folia, &c.

c Ori ſ. Levi. ho 6. Geo Ven. cant.2 To.8. c.3.

Arbor imprimis eſt Christus, *c* radicem habens in terra viventium, unde primam traxit originem: quamvis corpus, & organum ſuæ divinitatis traxerit à populo jam ſicco, & arido, ut inquit Iſaias: Aſcendit, ut virgultum de terra & ſicut radix de terra ſitienti. Dividitur arbor primò in ramos majores, & pauciores, poſtea in minores, quamplurimos: & Chriſti pleniſſima virtus, & gratia diffuſa primò fuit in paucos apoſtolos, ſed magnos, & robuſtos virtute, & per illos in quamplurimos alios: quibus ideò illi meritò præferendi ſunt. Haurit arbor à terra continuè incrementa palmitibus, ramuſculis, floribus, & fructibus communicanda: vivit & Chriſtus in terra illa divinitatis, & paterna, ſicut ipſemet perhibet, dicens: Sicut miſit me vivens pater, & ego vivo propter patrem, quam ſuſceptam vitam à patre cæteris impartitur, ut vivant: unde ſubinfert. Et qui manducat me, ſumendo cibum, ſicut ramus à trunco, & radice ipſe vivet propter me. Et iterum: Si quis in me non manſerit, hauriendo ſcilicet à me vitam, mittetur foras ſicut palmes, & areſcet. Vivunt, & pulchreſcunt flores in arbore, ſuccisi autem ſtatim areſcunt, aut putreſcunt: vivunt & flores cogitationum noſtrarum ex nobis poſſumus, inquit Apoſtolus. Matureſcunt quoque fructus in arbore ab ea ſuſcipientes continuè fomenta, ſicut ipſamet arbor loquitur dicens: Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Diſtinguitur hæc arbor in radicem, truncum, ramos, flores, & fructus. Radix enim eſt ipſa pullulans Deitas: truncus eſt Verbum in ipſa à patre productum: rami ſunt attributa ipſi communicata ab eo, qui dedit eidem omnia. folia, & flores ſunt ideæ viventes in ea: ſed folia ideæ ſunt rerum irrationabilium, quæ in obſequium intellectualium productæ ſunt creaturarum, ſicut folia ad tegendum flores, & fructus, & quaſi in eorum obſequium conſtituta ſunt. Flores autem ideæ intellectualium rerum, à quibus expectantur debiti fructus. Sed ſicut multi flores decidunt ſine fructu, ſic multi angeli, & homines abſque fructu ceciderunt, & cadunt continuè: & ab illa vitæ arbore ſemoti areſiunt, igni inextinguibili comburendi. Fructus verò ſunt regulæ benè agendorum à nobis, & dona, atque chariſmata, quibus donamur continuè, ut ſecundùm illas regulas viventes poſſimus nos quoque operum noſtrorum fructum præſtare illi, qui & ipſam arborem vitæ, & nos qualiacunque arbuſcula plantavit, ut ab eo arbore vitæ ſuſcipiamus, unde debitos producamus fructus ſecundùm ſpiritum: quorum Paulus meminit, dicens: Fructus etiam ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax, & cætera, quæ ſequuntur. Ipſe etiam Chriſtus, *d* eſt arbor ex grano ſinapis exurgens, ut in ramis ejus requieſcant aves. Diciturque arbor ſinapis propter reſurrectionem, & miracula: vel etiam propter divinitatem, *Matt.13.d. Luc.13.d.* Et ipſa eſt arbor malus, *Cant.8.b.* Dicitur etiam arbor bona, vel mala, ſecundùm opinionem de eo judicantium, *Matth.12.c.* Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum. aut facite arborem malam, & fructum ejus malum. *Chriſtus.*

d Ori ſ Ro.6. Hil. ſ. Matth. cano 12.13 Amb ſer 2 Gre ſ 19.m 1 e Amb ſer 56 1.7.ſ Luc.4. Bed ſ Gen 28 22

f Ru-p 7 ſ can. g Ori ſ Rom. 6.18 Cypr contra Novatianum Amb ſ Lu 3.

Arbor etiam eſt *e* crux Chriſti, ſubter quam Agar abjecit filium: quia lex populum Judaicum, quem ipſa ſalvare non poterat, cruci & paſſioni Chriſti commiſit, *Gen.21.b.* Sub hac arbore invitavit Abraham tres viros, *Gen.18.a.* Et arbor Sabech juxta Septuaginta, ubi aries hærebat cornibus, ipſam crucem deſignat, *Gen.22.c.* Dicitur etiam crux arbor navis. Hæc eſt arbor malus, *f* ſub qua ſuſcitata eſt Eccleſia ex Gentibus, & corrupta ſynagoga, *Cant.8.b.* *Crux Chriſti.*

Au ſer. Domini in monte h Gre 14 mo 26 & ho 10 i Gre 20. mo. 12.

Arbores generaliter homines ſignificare poſſunt, *g* qui in bonas, & malas arbores dividuntur. Et arbor bona non poteſt malos fructus facere, ut nix non poteſt eſſe calida. Et arbores benè, aut malè radicatæ, dicuntur fortes, aut infirmi in fide. Et arbor avulſa eſt, *h* qui decidit à ſpe, *Job.19.b.* Et ipſa hominis voluntas arbor dici poteſt, qui fructum profert bonum aut malum per arbitrii libertatem, *Lev.26.a. Matt.3.c.7.c.12.c. Marc.8.c. Luc.3.b.6 f.13.b. Eccl.24.c. Rom.11.e. Apo.8.b.9.a.* *Homines. Voluntas humana.*

k Ber ſer de S. Ben l Gre 14 mo 20

Arbores, unde cædebant ramos, ut ſternerent in via, *i* Sanctos ſignificant, quorum exempla ſimplicioribus ſunt proponenda. *Matt.21.a. Mar.12.a. Iob.30.a.* Arbores etiam dicuntur fortes, *k* qui ſervarunt poma bonorum operum, etiam in grandine tentationum, *Exod.10.d.* Et ipſa Eccleſia, quæ tentationibus impellitur, arbor eſt, *l* quam ventus diaboli avellere nititur, *Job.19.b.* *Sancti. Fortes. Eccleſia.*

m Hi ſ. Dan. 4. o Ricar de S Vict de ſocur. conjectu 14 15.18.19.

Arbor procera, quam vidit Nabuchodonoſor pertingens cœlum, *m* typus eſſe poteſt ſuperborum: *Dan:4.b.* Vel deſignat hominem, qui eſt magna arbor ad bona agenda, fortis ad mala toleranda, procera ad ſublimia contemplanda, magna in actionibus, fortis in tentationibus, ſublimis in veſtigationibus. Vel eſt vir egregius dotibus præditus: in cujus magnitudine miramur modum fortitudinis, in altitudine profunditatem ſublimitatis: in aſpectus dilatatione magnitudinem authoritatis in pulchritudi- *Superbi. Homo. Vir egregiis dotib præditus.*

chritudine foliorum facundiam ſermonis: in nimietate fructuum multitudinem eruditionis: in eſca univerſorum doctrinam ædificationis: in ſubjectione beſtiarum rigorem ſeveritatis: in cohabitatione volucrum, providentiam circumſpectionis. Poteſt etiam ſignificare virtutem, aut robur fortitudinis.

Opera miſericordiæ. Arbor etiam, opera miſericordiæ ſignificare poteſt: ut quum Abraham faciebat requieſcere hoſpites ſub arbore, *Gen.18.a.*

Virtutes. Intentio. Arbores quoque variæ, *a* diverſas virtutes ſignificare poſſunt, *Gen.23.d. Lev.23.g. 26.a. Deut.20.d. 28.d.* deſignant etiam intentionem, *Matt.7.c. Jude c.* — a Ori ſ. Lev. ho.16.

Arbores olivarum, unde oleum elicitur ad lucernas templi, *b* conſcientiam puram deſignare poſſunt, *Exo.27.d.* — b Glo.ord.ſ. Exo.27.

Baptiſmus. Arbor vitæ *c* quandoq; dici poteſt baptiſmus, quo vita ſpiritualis ſuſcipientibus confertur, *Gen 2.b.* — c Hil.ſ.pſ.1.

Mortificatio carnis. Miſericordia. Arbor denſarum frondium, qua utebantur filii Iſraël in tabernaculis, *d* quæ dicitur eſſe myrtus, mortificationem carnis, & libidinum deſignare poteſt. Vel deſignat *e* miſericordiam, ut olea, *Lev.23.g.* — d Hi ſ Za.14. Geor.Venet. cā 1.&.7.c 27

Beata Virgo. Arbor pulcherrima, qua ſeu ejus fructu utebantur in tabernaculorum feſto, *Lev. 23.g.* dicitur eſſe *f* citrus, vel citrea, ſemper virens, & omnibus horis pomifera. Ejus fructus valet contra venenum poſitum in vino, quod bibitur. Deſignat Beatam Virginem: vel eum, qui fructum bonorum operum profert tempore opportuno. — e Geor. Venet. cā 12.7.c.27. f Lyr.ſ Lev 23

Infideles. Hypocritæ. Arbores infrugiferæ, dicuntur *g* infideles, qui non ferunt fructum bonorum operum: qualis erat ficus, quæ aruit, *Matth. 21. d. Juda.d.* Arbores autem facientes fructum, ſed non ſuum, ſunt hypocritæ cum Simone Cyrenæo crucem portantes, ſed non ſuam: qui religioſa intentione carentes angariantur: & quæ non amant, amore gloriæ, quam deſiderant, facere compelluntur. — g Hil ſ. Matt. can 21. Ber.ſer de S. Ben

Voluptates. Affectus. Vitia. Hæreſes. Arbores ſignificare poſſunt *h* voluptates hujus vitæ, & etiam affectus, & vitia: & præterea hæreſes: quæ omnes, ut noxiæ ſunt excidendæ, & in ignem mittendæ, *Jud.9.f.3. Reg.14.f. Judith.2.d. Eſter.7.c. Eccl.2.a.Sap.10.b. Matth.3.c.* — h Hie adver. Helvidium Philo de agricultu.

Tempus. Arbor fici, tempus ſignificare videtur, *Matth.24.c. Luc.21.f.*

Lex vetus. Arbor, quæ eradicatur, & tranſplantatur in mari, *i* lex vetus dici poteſt, quæ avellitur à Judæa, & tranſplantur in Gentilitate, *Luc.17.b.* — i Amb ſ.Luc. 17.

Arbuſtum.

Ceremonia. Doctores converſi. Arbuſtum eſt planta media inter arborem & herbam.

Arbuſta vineæ, dici poſſunt *k* myſteria ceremoniarum Legis, *Pſal.79.* Vel doctores converſi ſuperantes antiquos Patres. — k Lyr ſ.pſ.79.

Miniſtri mali Principis. Arbuſtum videtur ſimi *l* pro ramis: ut arbuſta Cedri multiplicata, *Ezech. 31. b.* Et videntur ſignificare homines malo principi adhærentes. — l Glo.inter. ſ. Ezec. 31.

Arca.

Arca eſt, quæ fit ex lignis ad recondendas veſtes, aut alia precioſa ſervanda. Invenitur autem duplex arca memorabilis in ſacra Scriptura, nempe arca diluvii à Noe fabricata, & arca fœderis per Moyſen. Gazophylacium etiam arca dicitur, *2.Par.24.b.* Præcepit Rex, & fecerunt arcam.

Eccleſia. Arcam quam fecit Noë ex præcepto vel ad ſervandos homines, & univerſa animalium genera à diluvio, *m* ſanctam ſignificat Eccleſiam, in quam ingrediuntur ex omni genere hominum aliqui, qui ſalvantur, *Gen.6.7.8.* Et ut arca elevabatur quidem à fluctibus, ſed non mergebatur: ita tribulationes non mergunt Eccleſiam, ſed illuſtriorem reddunt. Et ut animalia, quæ non erant in arca, perierunt: ita omnes, qui ſunt extra Eccleſiam, pereunt. Erat arca lignea, quia per Crucem Chriſti ſervamur in Eccleſia. Erat arca de lignis non putreſcentibus: eſt Eccleſia de hominibus in ſempiternum victuris. Erat latior in inferioribus, ubi beſtiæ habitabant: anguſtior ſupernè, ubi homines: quia plures ſunt in Eccleſia, qui beſtialem vitam ſequuntur, & latam viam: pauciores verò rationem ſequentes, & anguſtam viam. — m Ori ſ.Gen. ho 2. Hie c. adver. Iovinia. Aug. de catechizan. rudi. 27 & 15.civ. Dei 26 & 12. c. de Fauſt.14. Gre hom.38.

Corpus Chriſti. Corpus humanum. Arca etiam ſignificat *n* corpus Chriſti: nam *o* & menſuræ ipſæ longitudinis, altitudinis, latitudiniſque ejus ſignificant corpus humanum. Humani quippe corporis longitudo à vertice uſque ad veſtigia ſexies tantum habet, quàm latitudo, quæ eſt ab uno latere ad alterum: & decies tantùm, quàm altitudo, cujus altitudinis menſura eſt à dorſo uſque ad ventrem. Unde facta eſt arca trecentorum in longitudine cubitorum, & quinquaginta in latitudine, & triginta in altitudine. Et quod oſtium in latere accepit, *p* profectò, illud eſt vulnus, quando latus crucifixi lancea perforatum eſt. Hac quippe ad illum venientes ingrediuntur: quia inde ſacramenta manarunt, quibus credentes initiantur. Poteſt etiam ſignificare *q* hominem, vel ipſam animam: in quo varia ſunt animalia, ſecundum diverſos animæ affectus. — n Au.15 Civ. Dei 26 & 12 cont Fauſt.14 o Amb.t offic. 18 Philo de Plantatione Noe. Ambr.lib. de Noe c 7. p Beda Ge.9.

Homo. Anima. Sancti. Sancti etiam per arcam Noë deſignari poſſunt. — q Geor Vene. cā.1.5 6.c.8.

Status religionis. Poteſt etiam *r* arca ſignificare religionis ſtatum, aut ipſum monaſterium, ubi proteguntur religioſi à fluctibus hujus ſæculi. — r Baſi de abdic rerum.

Crux Chriſti. Significat itidem *ſ* arca diluvii crucem Chriſti, per quam ab omni vitiorum, & tentationum diluvio liberamur. Et illi innitentes ſemper ſuperiores evadimus. — ſ Amb de voca gen 4. & de inſt. myſ. 3.

Fabrica virtutum. Quatenus autem erat *t* arca ex lignis lævigatis, optimeque connexis compacta, & lata inferius, in anguſtum verò ſupernè deſinens: fabricam deſignat virtutum: quæ infernè eſt lata, ſupernè anguſta: tum quia, quò magis ad Deum accedimus, eò magis tendimus ad unitatem. — t Aug.15.civ. Dei 16.

Doctrina in corde. Arca diluvii dici poteſt *u* doctrina in corde: longitudo eſt fides Trinitatis: latitudo charitatis affectus: altitudo ſpes cœleſtium. Conſummatur in uno: qui accipit bravium. Non fit autem ex agreſtibus, & impolitis lignis, ſed ex quadratis, id eſt, non ex ſæcularium authorum, ſed ex propheticis, & apoſtolicis voluminibus. Cœnacula, & triſtega, narrationes hiſtoricæ. Bituminata intus, & foris, corde fidem gerens, ore confeſſionem præferens; intus ſcientiam, foris opera habens. Magna animalia, memoria, intellectus, eruditio, examinatio, & judicium illorum, quæ legimus. Immunda concupiſcentia, & ira. — Cyril. 8. ſ. Ioan 17. Ori ſ Num. ho 21. u Bed.ſ. G 9.

Arca fœderis, quæ erat de lignis imputribilibus tota auro operta, quæ arca teſtamenti dicebatur, & arca ſanctificationis, erat poſita intra Sancta Sanctorum, habens ſupra ſe propitiatorium aureum tanquam opertorium & ad capita duo Cherubim, continebat tabulas legis, & urnam manna, & virgam Aaron, quæ fronduerat, *Exod.25.a.26.g.30.a.35.b.40.c. Num.4.a.10.d.14.g. Deu.19.a. Hebr.9.a.*

Significat

a Hil. ſ. pſ. 131. Cyril. 4. ſ. Joan. 28. aa Lev. 16. Greg. ſ. Ezech. ho. 22. Th. 1. 2. q. 102. ar. 4. b Cyr. de incar. unig. 10. c Amb. ſer. 36. d Ricar. de S. Vict. 1. de arca myſtica. e Aug. q. in Exo. 105. f Aug. ſ. Apo. ho. 9. g Or. ſ. Rom. 3. h Cle. Alex. 5. ſtro. Th. 1. 2. q. 102. ar. 4. i Ori. ſ. Num. ho. 10. Arn. ſ. pſ. 73. Pl. de remu. Gre. 5. mo. 10. Ricar. de S. Victo. de extrem. mali. 20. & 1. de arca myſt. 2. k Ori. ſ. Num. ho. 5. l Gr. 30. mor. 6. & 2. paſt. 6. m Pla. ac Cherub. n Geor. Vene. Cant. 12. 3. c. 6. & 14. c. 32. o Gr. 10. m. 4.

Significat in primis *a* carnem Chriſti habentem in ſe Verbum Dei, & animam omni virtute fulgentem. Erat de lignis Sethim imputribilibus, hoc eſt, de puriſſimis membris, quæ non viderunt corruptionem: erat deaurata, quia plenus ſapientia, & charitate: urna manna anima ejus ſancta habens plenitudinem ſanctitatis, & divinitatis, &c. Virga Aaron, ejus ſacerdotium & imperium deſignabat. Arca autem intra velum, eſt Chriſtus in cœlo, *Lev. 16. a. Joſ. 3. a. 2. Reg. 6. a. 7. a. 15. e. 3. Reg. 8. a. 1. Para. 13. b. 15. d. 17. a. 22. d. 2. Para. 5. a. 6. g. 24. c. 35. a. Pſa. 131. Apo. 11. d.* Poteſt etiam *b* ipſum Chriſtum deſignare: ut ligna referantur ad corpus, aurum ad divinitatem & animam. *Caro Chriſti. Chriſtus.*

Significat etiam *c* beatiſſimam Virginem Mariam, quæ habuit intra ſe Verbum carne indutum: & fuit ſacrarium Spiritus ſancti, & intus, ac foris ſanctitate & virginitatis nitore fulgebat, auro ornata cæleſti. *B. Virgo.*

Arca etiam fœderis, quæ dicebatur arca ſanctificationis, *Pſa. 131.* deſignat *d* gratiam contemplationis, per quam qui accipit, non ſolùm emundatur, ſed etiam ſanctificatur. *Contemplationis gratia.*

Arca etiam fœderis deſignat *e* ſecreta Dei: in quibus ſunt lex, virga, & manna, hoc eſt, præcepta, poteſtas & gratia, quia niſi cum gratia non eſt poteſtas præcepta faciendi. *Secretum Dei.*

Deſignat etiam *f* eccleſiam, Chriſtum, & ejus myſteria in ſe continentem, omnique virtutum fulgore ornatam, *Exod. 25. a. 2. Reg. 6. a. Pſa. 131. Apoc. 21. d.* *Eccleſia.*

Præterea *g* cœleſtes virtutes, Deum in ſe habentes, arca fœderis dici poſſunt: & *h* illud intelligibile ſæculum, in quo ſunt rationes rerum clauſæ: ut ſapientia, potentia, & vita. *Virtutes cæleſtes.*

Item *i* cor humanum, mens, & hominis memoria, & ipſa animi conſtantia, & gratia contemplationis, & humana intelligentia cœleſtis ſapientiæ fulgore ſplendida, & divinæ inſpirationis luce irradiata arca dici poſſunt: eſt intus, & foris deaurata, ut ſit in ea ſapientia divinorum, & humanorum, *Joſ. 3. e.* Et arca inclinatur, quum mens Prælati ſubjectorum populorum confuſione concuſſa, ad diſpenſationis condeſcenſionem ex ſola dilectione permovetur, *2. Reg. 6. b.* *Cor humanum.*

Arca præterea fœderis, dici poſſunt Sancti, *k* & Doctores, ac Prælati, quibus arcana myſteria credidit Deus, & occultorum providentiæ ſuæ judiciorum ſecreta commiſit. Erat autem in ea manna, & virga: quia quum ſcripturæ ſanctæ ſcientia eſt in boni rectoris pectore virga diſtributionis, & manna dulcedinis.

Litera etiam *l* legis & ſenſus ſecreti in litera abſconditi, & etiam myſteria legis, quæ ipſi Judæi habebant, arca dici poſſunt & ipſa ſacra ſcriptura in templo mentis collocata: & rerum divinarum cognitio, & ſapientia. Et arcam ferri in Azotum, & myſteria gentilitati communicari, *Jud. 20. d. 1. Reg. 3. a. 4. a. 5. 6. a. 7. a.* Et arca ſub pellibus ſunt præcepta legis ſub obſervatione carnali, *2. Reg. 11. b.* *Sancti. Doctores. Prælati. Litera legis, & myſteria.*

Terra etiam *m* manens fixa inter duo hemiſpheria, ut inter duo Cherubim, arca fœderis dici poteſt. Et etiam mundus, *n* unde cubito, & dimidio conſummatur, novem videlicet palmis. Cubitus enim ſex palmos continet, dimidium verò cubiti tres palmos: quibus novem cœlos repræſentaret. *Terra. Mundus.*

Arcanum, Secretum, Myſterium.

ARcana, ſecreta dicuntur, quæ à noſtra cognitione ſunt ſemota. Myſteria autem ſunt arcana divina, & ſacra.

Secreta ſapientiæ Dei, *o* ſunt ejus opera, quorum judicia aſſequi non poſſumus, *Job. 11. a.* Ut quum Deus, quos creavit, deſerit, quum bona, quæ præveniendo cœperat, nequaquam proſequendo confirmat: quum claritate nos ſuæ illuſtrationis illuminat, & tamen permiſſis cæcitatis tentationibus tenebris cæcitatis pulſat. Sic quum flagellavit Job, & ſimiles. *Opera & judicia Dei.*

p Hie. ſ. Ez. 7. Arcanum Dei, quod violarunt gentes, *Ezech. 7. f.* Erat *p* templum: & nunc in Eccleſia, quæ eſt locus ſanctitatis Dei. Et violatur per peccantes, & fit ſpelunca latronum. *Templum. Eccleſia.*

q Ori. ſ. Mat. ho. 47. Arcana, quæ cantabant cantores in nablis, *q* myſteria Chriſti ſignificare poſſunt, quæ futura prædicebant, *1. Par. 15. c. Job. 11. a. Prov. 25. b. Jud. 10. c. Iſa. 24. c. 40. f. 45. a. Ezec. 7. f. 28. a. Dan. 5. c. Amos 3. b. Mat. 80 b. 24. a. Marc. 9. d. 2. Cor. 12. a.* *Myſteria Chriſti.*

r Hie. ſ. Iſ. 24. Secretum ſuum ſibi, dicens Iſaias, declarat *r* majora mala eſſe ventura in mundum, quàm ipſe verbis explicet, *Iſa. 24. c.*

ſ Gre. 12. mo. 27. & 19. mo. 10. Secretum cubiculum Judith, deſignare poteſt cor, aut mentem, *Jud. 8. a. Eccl. 10.* Et ſecretò dicitur Deus eſſe in tabernaculo *ſ* quando eſt in corde, *Job. 29. a.* Secreta autem ventris, ſunt occultæ cogitationes mentis. *Occultæ cogitationes.*

t Gre. 33. m. 4. u Hie. ſ. Iob. 40. Secretum calami, in quo dormit Behemoth, deſignat *t* corda ſuperborum, hypocritarum, & Judæorum, in quibus quieſtit diabolus. Vel ſunt peccata, *u* quæ ſunt velut abſcondita à Deo, qui ea non approbat, *Iob. 40. b.* *Corda ſuperborum.*

x Gre. ſ. 1. Re. 5. Secretior pars natium, in qua percuſſi ſunt Gentiles, *x* partem animi ad peccatum incurvatam deſignare poteſt, *1. Reg. 5. b. Prov. 20. d. Iud. 3. c.* *Pronitas ad peccatum.*

y Glo. ord. ſ. Iſa. 40. Secreta quorum ſcrutatores dat Deus, quaſi non ſint, dici poſſunt *y* arcana rerum naturalium, & divinarum, quæ Philoſophi curioſè ſcrutantur, & non aſſequuntur, *Iſa. 40. c. f. Eze. 28. b.* *Arcana naturæ.*

z Ruper. 1. de gloriſ. Tri. 13. Arcana Magorum Ægypti, *Exod. 7. b.* dæmonum fallacias, *z* quibus homines decipiunt, ſignificare poſſunt. *Fallacia dæmonum.*

Secretum quod non eſt, ubi regnat ebrietas, *Prov. 31. a.* eſt ut homo portans jugum ab adoleſcentia ſua, ſolitarius ſedeat, & lugeat: quia mortalis in peccatis, aut in periculis peccatorum vivit, &c.

Archangelus, quære Angelus.

Archiſynagogus.

aa Glo. ord. ſ. Marc. 15. ARchiſynagogus, eſt Princeps Synagogæ, *Marc. 13. c. Acto. 18. c.* deſignat *aa* populum Judæorum: vel ſacerdotem curam animarum habentem.

Architectus.

bb Glo. ord. ſ. Iſa. 3. ARchitectus, idem qui ædificator, & præcipuus artifex in ædificando. Poteſt ſignificare eum, *bb* qui doctrina & exemplo ædificat eccleſiam, quæ eſt templum Dei, *Eccleſiaſt. 38. c. Iſa. 3. a. 2. Machab. 2. g. 1. Cor. 3. b.*

Archtri-

Architriclinus.

ARCHITRICLINUS dicitur is, qui erat princeps in convivio nuptiarum, & ordinabat agenda, *Joan. 2. b.*

Deus Pater. *Pontifices.*

Poteſt deſignare *a* Deum patrem, qui principium eſt in Trinitate.

Vel deſignat *b* Pontifices, quibus Salvatoris domus committitur: quibus primum offertur vinum, quia laborantem agricolam oportet primùm fruges deguſtare.

a *Ber ſer. par. 2.* b *Cyr 2. ſ. Joan 16.*

Arctare, quare Anguſtus.

Arcturus.

ARcturus eſt aſtrum in polo arctico ſeu axe nobis elevato, qui eſt ſeptentrionalia, ubi eſt urſa minor, quæ *ἄρκτος* Græcè dicitur, quæ ſemper verſatur, nec unquam mergitur. Ponuntur autem ſeptem ſtellæ ſplendentes, quæ Arcturum conſtituunt. In parte autem Arcturo ſubjecta maximè viget frigus.

Eccleſia. *Patriarcha* *Vetus teſtamentum.*

Arcturus ſignificare poteſt *c* eccleſiam, quæ dum dona in ſe ſeptiformis gratiæ ſpiritus continet claritatem ſummæ virtutis irradians, quaſi ab axe veritatis lucet: & ſemper verſatur: nec unquam mergitur: quia perſequutiones iniquorum ſine ceſſatione tolerat, ſed tamen uſque ad mundi terminum ſine defectu perdurat, *Iob. 9. b. 38. c. Amos 5. b.* Poteſt etiam deſignare *d* tres Patriarchas, cum ſuis uxoribus peregrinantes.

c *Gre. 9. mor. 6 & 29. m 28 Euch ſo ſpi 3* d *Rup ſ. Am. 5.*

Deſignat etiam vetus teſtamentum, quod quaſi ab aquilone venerat, quum tanta ſubditos rigiditatis aſperitate terrebat: in quo ſeptem ſunt ſtellæ propter baptiſmum. Arcturus autem quacunque ſe vertat, pleiades oſtendit, quia myſteria novi teſtamenti prædicit, *Job. 38. d.*

Gentiles. *Diabolus.*

Quatenus autem regnat arcturus in regione frigida, ad quam vis & ardor Solis non attingit, *e* gentiles ſignificare poteſt, qui cùm nullam ſcientiam ſupernæ cognitionis haberent, velut ſine ſole frigidi ſub aquilone remanebant, *Job. 37. b.* Vel deſignat ipſum diabolum, *f* è cujus climate ventus aquilo gelidus ſpirat contra meridiem divini fervoris.

e *Gregor 29. mor. 29.* f *Greg. 27. mor. 20. Hie ſ. Iob. 37.*

Arcus, Irus.

ARcus, eſt inſtrumentum cognitum ex ligno curvo, & chorda ad jaciendas ſagittas. Itis verò eſt arcus in nubibus apparena.

Vis punitiva Dei. *Sententia divini judicii.* *Comminationes divinæ.* *Chriſtus.* *Virtus Chriſti.* *Sacra ſcriptura.*

Arcus Dei, ſignificare poteſt *g* vim ejus punitivam. Et arcus æreus, eſt *h* ſententia in extremo judicio: quæ arcui comparatur, quia quaſi ex inſidiis percutit: & dicitur æreus, quia graviter puniendo ferit, *Job. 20. d. Pſa. 75. 76.* In arcu quantò longius chorda trahitur, tantò de eo diſtrictior exit ſagitta: ſic extremi judicii dies quantò longius differtur, ut veniat, tantò cùm venerit, de illo diſtrictior ſententia procedit, *Iſa. 5. g. 21. d. 41. a. Thr. 2. b. 3. b. Hab. 3. b. Zach. 9. c. Apoc. 6. a.* Poteſt in eiſdem locis ſignificare *i* comminationes divinas, aut etiam intentionem divinæ comminationis.

g *Baſ. ſ. pſ. 7. Hil ſ pſa. 57.* h *Gregor 15. mor 12. & 19 mor 28 Aug. ſ. pſ 59. mor. 28.* i *Hie. ſ Zac 9. Euch ſer. ſpi. 2.*

Arcus etiam dici poteſt Chriſtus: cujus divinitas ſit velut cornu, humanitas verò chorda. Et arcus Joſeph, dici poteſt virtus Chriſti, *Gen. 49. c.*

Arcus interdum *k* ſacra ſcriptura dicitur. Ipſa quippe arcus eſt Eccleſiæ. Ipſa arcus eſt Domini: de qua ad corda hominum, ſicut ferientes ſagittæ, ſic terrentes ſententiæ veniunt. Unde *Pſa. 7.* dicitur. Arcum ſuum tetendit, & paravit illum, & in ipſo paravit vaſa mortis, ſagittas ſuas ardentibus effecit. Arcum namque ſuum Dominus tetendit, quia cunctis peccatoribus per Scripturam ſacram minas exhibuit. In chorda Teſtamentum novum, in cornu verò Teſtamentum vetus accipitur. In arcu autem, dum chorda trahitur, cornu curvatur: Sic in hoc eodem ſacro eloquio, dum Teſtamentum novum legitur, duritia Teſtamenti veteris emollitur. Ad ejus namque ſpiritalia, & blanda præcepta illius literæ ſe rigor inclinat: quia Teſtamentum novum, dum quaſi quodam bonæ operationis brachio trahitur, in Teſtamento veteri ſeveritatis jura flectuntur. Nec indecenter dicimus chordam teſtamento novo congruere: quod de incarnatione dominica certum eſt extitiſſe. Quaſi ergò chorda trahitur, & cornua curvantur: quia dum in teſtamento novo incarnatio mediatoris agnoſcitur, ad ſpiritualem intelligentiam rigor teſtamenti veteris inclinatur. Dicit ergo *Job. 29. d.* Arcus meus in manu mea inſtaurabitur. Arcus in manu, eſt ſcriptura ſacra in operatione. In manu etiam arcum tenet, qui divina eloquia, quæ intellectu cognoſcit, operatione perficit. Inſtauratur ergo arcus in manu, dum quidquid ſacro eloquio ſtudendo cognoſcitur, vivendo completur. Sic arcus, quem habebat eques, *Apoc. 6. a.* deſignat divina præcepta. Lex enim vetus, *l* arcus dicitur: quem intendebant filii Ephraim, quum Judæi promittebant ſervare legem, *Pſal. 77.* Idem poteſt ſignificare arcus Eſau, *Gen. 27. a.* Arcus etiam prælii Dei, *m* ſunt Doctores eccleſiæ, *Zach. 9. c. 10. b.*

l Rup. 4. ſ. Ap. k *Gre. 19. mor 28. Aug ſ pſ 7. & ſ Apoc. 6.*

Præcepta. *Lex vetus.* *Doctor eccleſiæ.* *Fortitudo.* *Intentio.* *Spes* *Verbum Dei.* *Charitas.*

l *Aug ſ pſ 19.* m *Hie ſ Za. 10. Rup ſ Za 9.* n *Hie ſ Iob. 26. Bed ſ G 49.* o *Gl inter. ſ. Gen 49.* p *Rup. ſ. Zach 6.*

Eſt etiam arcus æreus, fortitudo adverſus tentamenta diaboli, *Pſa. 17. 43. Gen. 28. d. 49. c.* Et arcus inſtauratur in manu, *n* quum benè operando fortitudo creſcit, *Iob. 29. d.* Ipſa quoque intentio arcus æreus dici poteſt, *1. Reg 2. a* Arcus fortium ſuperatus eſt, *Pſa. 77.* Converſi ſunt in arcum pravum.

Arcus Jacob, ſpem ſignificare poteſt, quæ mittit animum ad ſublimia. Et etiam *o* verbum Dei, quo ſuperantur Sichimitæ, *Gen. 48. d. 49. c.* Arcus etiam prælii eſt *p* charitas, qua nihil fortius ad pugnandum contra diabolum, *Zac. 12. b.*

Judas. *Arrogantes.* *Idololatria.* *Fiducia Judæorum.* *Inſidiæ Judæorum, & hæreticorum.* *Intentio ſuperborum.* *Superbia & inſidiæ dæmonum.*

q *Hie ſ pſ. 77 Gre. 27. mor. 12.* r *Aug pſ. 77.* ſ *Rup ſ Hoſ 1.* t *Gre ſ. 1. Reg b. & Mat. hom 14.* u *Hie ſ Hoſ 9. Greg. ſ 1. Re. 9. & 19 mor. Aug 17 civ. Dei.* B *ſi ſ pſ 43. Gre. ſ. 1. Re 8*

Arcus pravus aut perverſus, eſt *q* ille, qui dum contra iniquos ſagittam putatur jacere, ſauciat tenentem. Sic generatio perverſa Judæorum, cùm eſſet recta à Deo condita, & haberetur in manu Dei quaſi arcus, ut mitteret per eam ſagittas, verſa eſt quaſi arcus perverſus in blaſphemias creatoris ſui. Arrogantes etiam arcus pravi ſunt, qui cùm contra elationem verba faciunt, ſeipſos feriunt. Arcus etiam pravus, *r* eſt idololatria, ad quam converſi fuerunt Judæi prava intentione, *Pſa. 77.* Arcus Iſrael contritus à Deo, eſt *ſ* fiducia circumciſionis, & ceremoniarum, &c. *Hoſ. 1. b.*

Arcus fortium, ſignificare poteſt *t* fraudulentia ſemina Judæorum, & inſidias pravorum & intentionem ſuperborum, & eorum, qui tam potentes ſibi videntur, ut ſine dono Dei, atque adjutorio, humana ſufficientia divina poſſit implere mandata. Et arcus mendacii, & doloſus ſunt *u* inſidiæ hæreticorum & ora, vel potentia verboſitatis eorum, *1. Reg. 2. a. Pſ. 10. 36. 63. 77. Jer. 9. a. Hoſ. 1. b. 2. d. 7. d. Amos 4. d. Zac. 9. 10.*

Eſt etiam arcus fortium ſuperbia dæmonum, & graves eorum tentationes, & inſidiæ quibus animas ſubvertere nituntur. *1. Reg. 2. a. Pſa. 36. 45. Ier. 50. g. 51. f. Ezech. 39. a. Amos 2. d. Zac. 9. c. 10. b.*

Digitized by Google

Ori. ſ. pſ. 36. hom. 1. Hie. ſ. Iſ. 21. Hie. ſ. Eze. 1. Amb. de Noe 27.

Arcus etiam dicitur os, & lingua pravorum, invidorum, & hæreticorum, quibus maledicta jaculantur in proximum, *Pſa 10.36.63. Iſa.21.d. Ier 9.a.* — *Os & lingua pravorum.*

Arcus, ſeu iris in nubibus, datus in fœdus & pactum Dei cum genere humano, ſignificat Chriſtum Deum, & hominem, qui datus eſt nobis mediator Dei, & hominum, *Gen 9.b. Sap.5.d. Eccl.43 b 50 a. Ezech.1.g.* Eſt etiam arcus virtus, qua Deus interdum miſeretur, interdum punit: & quia pronior eſt ad miſerendum, dicitur ponere arcum, & non ſagittam. Et quia ceruleus eſt, & igneus, ſignificat utrumque Dei judicium, diluvii videlicet, & extremum igneum. In eo aqua & ignis apparent: & poſt mediatoris adventum, eo virtus Spiritus ſancti in humano genere claruit, quo electos Dei, & aqua baptiſmatis lavit, & igni divini amoris incendit, *Ezech.1.g* Hæc etiam deſignat iris *a* in circuitu ſedis Dei, *Apoc. 4 a.10.a.* — *Chriſtus. Miſericordia Dei. Utrumque judicium. Baptiſmus.*

Ori. ſ. pſ. 36. ho. 3. Ruf. 4. ſ. Gen 36. Gr. ſ. Ez. h. 8. Bed. ſ. Gen. 9. a Glo. ord. ſ. Apoc. 4. b Bed. ſ. Gen. 5. 9.

Arcus etiam in nubibus, eſt *b* gloria Dei in Prophetis, & ſcripturis: & color aquæ deſignat vetus teſtamentum, color verò ignis novum. Et ſenſus ſpirituales. — *Gloria Dei ſacris ſcripturis.*

Ut autem Deus poſuit arcum in nubibus, ut tempeſtatem ſedaret: *c* ita diabolus ponit arcum, ut ſuſcitet tempeſtates.

c Or. ſ. pſ. 36. ho 3. d Glo. ord. ſ. Apo. 10.

Iris in capite angeli, *Apoc.10.a.* deſignat *d* vel divinam potentiam in Chriſto: vel reconciliationem ejus erga eccleſiam.

Ardere, Ardor, Exardeſcere, Flagrare.

Ardere dicitur & ipſe ignis ſuam vim obtinens caloris, & activitatis: & res igne inflammata, ut ligna accenſa, aut aliud ſimile.

Ardere rubum, & non comburi, ſignificat mortalitatem in Chriſto, quæ non abſorbebatur à divinitate, *Exod.3.a.* — *Mortalitas Chriſti.*

e Bed. ſ. Ex. 3.

Ardens etiam rubus, *e* deſignat beatam Virginem, quæ genuit incorrupta virginitate. In ea divinitas ardebat, & nullum detrimentum patiebatur. — *Beata Virgo.*

f Hi. de manſi. Bed. ſ. Exo. 3.

Eſt etiam ardens rubus *f* eccleſia in tribulationibus, in quibus tamen non deficit, ſed magis ſplendet loquente in ea Domino. — *Eccleſia.*

Significat etiam flamma illa rubi, legem veterem, quæ prohibebat peccata, ſed non conſumebat. Et præterea Judæos ſignificabat rubus, qui habentes lucem Chriſti in duritia permanſerunt. — *Lex vetus. Judæi.*

g Ori. ſ. pſ. 38. ho. 1. h Phi. de vict. offerentibus. i Gre. 23. mo. 7. & ho. 30. k Gre. ho. 13.

Ardens ignis in bonum ſignificat *g* ſplendorem lucis ſpiritualis, & fervorem amoris: & ardet in altari, hoc eſt in corde: ardet autem ſemper, *h* ob perpetuam gratiarum actionem, *Exo 24 d. Lev 6 b Pſal. 17 38. Ezech.1.c.* Sic ardet mons, in quo loquitur Deus, *Deu.4.b.5 r.9.c.* Et ardet terra, *i* quum cor carnale relinquit concupiſcentias præſentis ſæculi & accenditur ad amorem Dei, *Luc.12.d.* Ardere etiam dicit magnum operum fervorem, *1.Cor.13.b* Si tradidero corpus, ita ut ardeã. Et ardet cor, *Luc.24.c. Ier.11.c.* — *Splendor lucis ſpiritualis.*

Ardens lucerna ſignificare poteſt *k* Joannem Baptiſtam: & prædicatorem prius quidem ardentem, deinde lucentem. Significat etiam ſplendentia, *Exod.27.a. Eccl.48.a.50.b. Ezec.1.c. Dan 10.b 1. Mach. 12.d. Luc.12.d. Joan.5.f.* — *Joannes Baptiſta. Prædicator. Splendentia opera.*

l Hil. ſ. pſ. 2.

Exardet in brevi ira Dei, *l* quum ſubitò venit vindicta, quando non ſperatur. Et ardor ſæpè punitionem divininam ſignificat, *Lev.26.c. Deut.28.b.29.d.32.c. Iud.17.c. Pſa.3.47.88. Iſa.4.b.10. d.30.f. 65.a.33. b. Ier.11.c.15.c.17.a.e.2. Pet.3.c. Apoc.4.c.* — *Vindicta Dei.*

m Baſi. ſ. pſ. 7. n Gre. 33. mo. 40 & 14. mo. 4. 5. o Gre. ſ. Eze. ho. 11.

Ardentia dicuntur *m* affectus intenſi animæ tam concupiſcentiæ quàm iræ, &c. quæ diabolus accendit, *Pſa.7.105.* Et Leviathan flatu ſuo prunas ardere facit, *n* quum diabolus ſua ſuggeſtione concupiſcentias accendit, *Iob.41.b. Gen.31.e.3. Reg.11.a. Iudith.5.a.12.f. Eſter.15.c. Iob.15.a.18.b. Prov.6.d.16.d. Eccl.9.b.18.b.26.a.22.c.28.b.40.d. Iſa.43.a. Dan.13.a. Rom.1.d.* Et dicitur exardere ignis ad vocem grandis loquelæ, *o* quum in magnitudine favoris flamma in corde accenditur de amore laudis, *Ier.15.c.* Ardens etiam ignis peccatum nonnunquam ſignificare poteſt, *Eccl.3.d.* Flagrabant filii Iſraël deſiderio carnium, *Num.11.a.* — *Concupiſcentia & ira. Peccatum.*

p Glo. inter ſ. Eccl 34. q Hie ſ. Iſ. 64. r Amb. ſ. 1. Corinth 3. ſ Aug. enchi. ad Laurent. 68. t Glo. ord. ſ. Apo. 19. u Amb. exho. ad vir. Gr. ſ. Ez. h 9. x Iſ ſ. Le. 26. Glo. inter. ſ. Iſa. 33.

Ardor ignis *p* aliquando tentationes ſignificat, *Eccl.34.c.43.a. Iac.1.b.* — *Tentationes.*

Ardent aquæ igni, quum *q* peccatorum ſalſugo conſumitur igne Spiritus ſancti, *Iſa. 64. a. Pſalm.67. Sap.16.c.* — *Conſumptio peccatorum.*

Ardet opus alicujus, quum *r* ejus mala doctrina punitur. Aut cùm *ſ* opera venialia ſuper ædificata igne tribulationis purgantur, *1.Cor.3.c. Ioan.15.a.* — *Probatio operum & doctrinæ.*

Ardens pix *t* pœnas inferni ſignificare videtur, quum dicitur, *Iſa.33.b.* Erit terra ejus in picem ardentem nocte, & die, non extinguetur in ſempiternum, *Apoc.19.d.21.b.* Stagnum ignis ardentis. — *Pœna inferni. Judæi.*

Exardentes ſicut ignis in ſpinis, *u* fuerunt Judæi irridentes Chriſtum in paſſione, quæ irriſio brevi duravit: ut ignis in ſpinis ardet crepitando cum ſonitu, brevi tamen conſumitur, *Pſal.117.* Vel ſunt detractores, per quorum flammas non juſtorum vita comburitur: ſed ſi quæ in eis eſſe poterant peccatorum ſpinæ, concremantur.

Ardor conficiens oculos Judæorum, *x* quantum ad literam dicitur eſſe ſcabies. Vel ἴκτερον, & deſignat invidiam, *Lev.26.c. Iſa.33.c.* — *Invidia.*

Arduus.

Arduum ſignificare ſolet locum altum, & difficilem aditu: unde res difficiles, arduæ appellari ſolent. — *Cœleſtia. Crux Chriſti. Superbia. Potentes ſæculi.*

y Gre. 31 mo. 34. z Glo. ord ſ. Ier. 4. aa Hie. ſ. Iob. 39.

Ardua in quibus aquila ponit nidum ſuum, *y* ſignificare poſſunt cœleſtia, in quibus Sancti ſpem ſuam fixerunt, & ubi converſantur, *Iob.39.d. Phil.3.c.*

Significant etiam ardua *z* crucem Chriſti, in qua pœnitentes nidum ſuum ponere debent, & ad ipſam confugere, *Ier.4.g.*

Ardua etiam, in quibus nidum ſuum ponit aquila, *aa* ſuperbiam ſignificant, ubi quieſcit diabolus, & etiam eminentes, ac potentes ſæculi, *Iob 39.d.*

Area, Areola.

bb Ori. ſ. Iud. ho 8. Aug. q. in Iud. 47.

Area propriè dicitur locus purus in urbe ſine ædificio: & locus planus & mundus, ubi triticum teri, ac ventilari ſolet. Areola eſt parva area.

Area Gedeonis prius arida, poſtea irrorata, Gentiles *bb* ſignificare poteſt prius aridos, poſtea in adventu — *Gentiles.*

Mundus. adventu Chriſti rore divinæ gratiæ perfuſos, *Jud.6.g.* Poteſt etiam mundum præter Judæam ſignificare, quæ rationem velleris habet.

Locus Iudicii. Area, ubi triticum ſeparatur à paleis, ſignificare poteſt *a* locum judicii in quo fiet ſeparatio bonorum à malis, *Jud 6.g. Num.18.d. Deut.16.c.25.b. Iſa.30.f. Dan.2. Mich.4.d.* Poteſt etiam ſignificare *b* tribulationes, *Ioel.2.f.*

Tribulationes. Eccleſia. Poteſt eadem ratione ſignificare *c* eccleſiam, aut populum Chriſtianum, ubi ſunt boni & mali, ut triticum & palea, quorum diſcretio facienda eſt à Chriſto, *Matth.3.c. Luc.3.d. Ruth.3.a.1. Paral.21.b. Iob.34.b. Hoſ.13.a. Ioel.2.f.* Et area Nachor, eſt eccleſia gentium, *2.Reg.6.a.* Et etiam area Ornan, *2. Reg. 24.d. 2. Para.3.a.*

Anima. Spiritualis intelligentia. Area, in qua ventilantur cogitationes, *d* dicitur eſſe anima, *Num.18.d. 1.Reg.23.a. 4.Reg.6.f. Ierem.51.d. Hoſe.9.a. Ioel.1.d.2.f.* Item prudentia ſpiritus. Et area æſtiva, eſt ſpiritualis intelligentia, in qua veritatis grana è figuratum paleis vehementis diſcuſſionis trituratione excutiuntur.

Sæculum. Sæculi proſperitas. Area dici poteſt præſens ſæculum, aut ſæculi proſperitas, ut *3. Reg.22. b.* Reges ſedebant in ſolio ſuo veſtiti cultu regio in area. Idem *2. Par.18. c.*

Area Atad, in qua filii Iſraël fecerunt planctum Jacob patris ſui, *Gen. 50. b.* figurabat ruinam populi *e* futuram.

a Chry ſ Pſa. 50 ho. 2. & ſ. Pſal. 71. Or ſ Iud.6.8. b Ru ſ Ioel.1. c Or ſ Ezec. ho. 1. & ſ Luc. hom 23. d Amb. 1. de Cain & Abel.1. Ric. de S. Vi. de ſomn. Nabuch. 28. e Glo. ord. ſup. Gen. 50.

Areas habent hæretici, ſed ſine tritico, *Hoſe.9.a.*

Martyres. Areolæ aromatum, *Cant.5.d 6.a.* dicuntur *f* martyres, qui dum in fidei conſtantia martyrio exercentur, per cultum virtutum ſanctæ opinionis fama quaſi aromata dilatantur.

Areolæ germinis vitis, vel aquilæ, deſignabant ad literam *g* favorem, & auxilium Regis Ægypti erga Regem Sedechiam, *Ezec.17.b.*

f Gr. ſ. Can. 5. g Lyr ſ Ez. 17

Arena, Sabulum.

Arena eſt corpulentior quàm pulvis, minutior quàm lapilli: quæ plurima eſt in littore maris. Eſt autem arena ſterilis, & nihil de ſe habens humoris: ad ædificandum eſt inane arenæ fundamentum. Eſt arena gravis pondere. Ponitur in hyperbole copiæ innumerabilis, *Geneſ.41.f. Iſa.21.a. Iudi.7.d.*

Iudæi. Arena, quæ eſt in littore maris, *h* ſignificare poteſt Judæos carnales, & ſteriles bonorum operum, *Gen.22.d.41.g. Iſa.10.e. Ier.9.d. Hoſ.1.d. Rom.9.f.4.d. Hebr.11.c.*

h Ori. ſ Gen. ho. 9. & ſ. Ro. 9.

Terreni. Infirmi. Significat etiam terrenos, & inutiles: & etiam infirmos in Eccleſia, qui facilè obruuntur tentationum fluctibus, *Gen.23.d.41.g. Iudic.7.c. 3.Reg.4.c. Iſa.10.e. Habac.1.c. Apoc.12.d.20.c.*

Sapientes & boni. Poteſt etiam deſignare *i* ſapientes, & bonos propter incomprehenſibilem multitudinem ſapientiæ: & quia, ut arena repercutit fluctus maris: ita ſapientes reſiſtunt adverſis, & tentationibus, *Iſa.48. d. Ier. 5.e.* Super arenam autem multiplicantur amici Dei & non ſicut arena: quia ſunt ſicut ſtellæ, quæ arenam ſuperant, *Pſa.37.138. Ier.33.d. Hoſ.1.d.*

i Aug ep. 48. Eu. ſer. ſp. 4.

Cogitationes ſæculares. Significat etiam arena *k* multitudinem cogitationum Sæcularium mentem obruentium, *1. Reg.13.b. 2.Reg.17.c. 3. Reg.4.d. Eccl.1.a.*

Calamitas. Arena deſignat etiam *l* graves peregrinationis noſtræ calamitates. Ut enim arena maris undarum æſtu exterius impellitur: ita delinquens homo quando tentationum fluctus mobiliter pertulit, extra ſe ab intimis exivit. Magni autem arena maris eſt ponderis: ſed calamitas hominis arena maris gravior dicitur, quia dura fuiſſe pœna oſtenditur, dum per miſericordem judicem culpa, quæ lævigatur agnoſcitur, *Job.6.a.*

k Phi. de ſom. Hila. ſ pſ 118. Gr ſ. 1 Re 13. l Gre. 7 mo. 8.

Infernus. Arena, quatenus eſt inane fundamentum ad ædificandum, ſignificare poteſt *m* infernum, *Exod.2.b.* Ubi abſcondit Moyſes Ægyptum, hoc eſt, Chriſtus diabolum.

m Ly ſ Ex 2.

Finis citra Deum. Inconſtantia. Poteſt eadem ratione *n* quemlibet finem citra, aut præter Deum ſignificare, cui ſi quis initatur, ſuper arenam ædificat, *Matt.7.d.* Significat etiam inconſtaotiam: unde inconſtantes ſuper arenam ædificare dicuntur.

n Glo. in ſup. Matt. 7.

Ira. Arena, ſecundùm quod gravis, *o* iram deſignare poteſt, quia gravis eſt præcipuè ira ſtulti, *Prov. 27. a. Eccl.22.b.*

o Gr 9. mo. 5.

Res vilis. Arena, quia eſt vilis pretii in hyperbole rerum vilium, & contemptibilium ponitur. Ut quum omne aurum in comparatione ſapientiæ, dicitur eſſe arena exigua, *Sap.7.b. Eccl.18.a. Iere.5.e.9.c.* Sic arenoſus ornatus parietis rem inutilem ſignificat, *Eccl.22.c.* Deſignat etiam abjectos, & pauperes, quos Dominus poſuit terminum mari: quia ad frangendam mundi gloriam Apoſtolos elegit.

Arenoſus aſcenſus impeditus veterani, ponitur in comparatione mulieris linguatæ adjunctæ viro quieto, *Eccl.25.d.*

Intellectus vulgaris. Mali. Sabulum, ubi abſcondit Moyſes Ægyptum, *Exod.2.b.* deſignare poteſt *p* intellectum vulgarem nullam habentem cognationem aut familiaritatem cum honeſtate. Vel deſignat *q* malos non habentes ſtabile fundamentum, in quibus morticina præſentia diaboli latet.

p Phi. 2 alleg. q Au 22 con. Fauſ. 91.

Arere, Areſacere, Aridum, Siccare, Exiccare, Exareſcere.

Aridum, cùm ſit quod humore caret, ſecundùm diverſitatem humoris, in bonum, & in malum ſumi poteſt. Et quidem terra ipſa, cùm natura ſua ſit frigida & ſicca, apparens à principio ſeparatis aquis, arida fuit appellata.

Forma ſubſtantialis. Poteſt etiam arida apparens congregatis aquis dici *r* forma ſubſtantialis producta in materia diſpoſita, *Gen.1.a.*

r Au. de gen. imperf. 10.

Anima. Arida, ſi conſideretur, ut erat prius operta aquis, & non valens reddere fructum, ſignificare poteſt *ſ* animam, quæ non fructificabit, quamdiu peccatorum humore eſt operta. Et tunc eſt terra. Si verò nullum in ſe habeat humorem, & fiat ſterilis, ſignificabit animam humore divinæ gratiæ deſtitutam. & tunc ex terra fit arida. Tunc autem erit terra ad fructificandum apta, ſi non ſit peccatorum humore operta, & tamen rore divinæ gratiæ ſit perfuſa, *Gen. a.* Dicitur etiam arida *t* ipſa anima ſitiens Deum, ſuper quem aridam funditur aquæ divinæ gratia, *Exod 4.b.* Eandem deſignant arida loca, quæ circuit diabolus, *Matth.12 d. Luc.11.c.* Idem poteſt deſignare, *Num.21.b. Joſu.15.d. Jud.1.c. Pſal.94.104. Sap.19. b. Eccl.37.a.39.c.50.b.* Eandem deſignat areſacta ficus, *Matt.21.d.* Si cùm in mari, eſt ſine humore peccati, *Exod.14.d.15.e.*

ſ Ori ſ & Ge. ho. & ſ Nu. ho. 16 & ſup. hom 15. t Au 13. confeſſ 17. Gre. 33. mo. 5. Eu ſer. ſp. 4. Hil ſ Matt. Can 15 21.

Fideles. Præterea, fideles quum impediuntur ab infidelibus ne bonis operibus fructificent, *v* ſunt terra aquis operta: quum autem ab ipſis liberantur, quaſi congregatis aquis in locum unum tunc ut arida fructificant.

v Aug ſ. pſal. 61.94. Bed. ſ. Gen. 1.

ctificant. Sic areſacta eſt terra poſt diluvium tribulationum, *Gen. 8.c.* Et convertit Deus mare in aridam, *Pſa.65.* In hoc ſiccum *a* extractus eſt piſcis diabolus, ut extemeraretur, *Tob.6.a.*

Aridum lignum frondeſcens, *b* eccleſiam ſignificat ex Gentibus prius aridam, deinde per fidem, & gratiam floribus, & fructibus bonorum operum exornatam, *Eze.17.g.* Et arida loca *c* eandem gentilitatem ſignificant, *Matt.12.d.* Eandem deſignat, *Iſa.35.b.44.a.56.b. Amos 4.c. Agge.2.b.* Item oſſa arida, *Ezech.37.a.*

Arida poteſt ipſam naturam humanam ſignificare, *Exod.4.b. Joan.2.d. Agge.2.b.*

Arida quæ apparuit congregatis aquis in locum unum, fuit populus Judæorum ſeparatus à gentibus, qui & tunc germinavit in cultu unius Dei, *Gen.1.b.* Areſacta autem ficus fuit *d* eadem ſynagoga deſerta à gratia Spiritus ſancti. Ut quum diſcipuli dixerunt. Vobis oportebat prædicare Verbum Dei: ſed quia indignos vos judicaſtis, ecce convertimur ad Gentes, *Matth.21.d. Actor.13.b.* Sic autem areſacta eſt ficus ſynagogæ, *e* ut manſerint radices: quia adhuc eſt ſpes in illo populo fructificandi in fide, ad quam venient, cum plenitudo Gentium intraverit. Areſacta quoque hedera ceſſationem *f* legis, & ſynagogæ deſignavit, *Jona 4.c.* Et areſacta larva deſerti, deſignant ſynagogam ſine gratia, *Jerem.23.b.* Et areſacta vinea, dicit deſtructionem populi Judæorum, *Ezec.17.c.19.d. Job.18.c.* Siccavit etiam Deus lignum viride, *g* quum deſtruxit Judæam: & frondere fecit lignum aridum, quum ex Gentibus inſtituit Eccleſiam, *Ezech.17.g.* Siccatus eſt vertex Carmeli, *h* quum Sacerdotes & Phariſæi perierunt, *Amos 1.a.* Ariditas etiam nervi remotis Jacob, incredulitatem deſignavit populi Iſraël à Jacob deſcendentis, *Gen.32.g.* Areſiet ficus, quum mali in judicio audient: Ite maledicti in ignem æternum: quia non amplius ex eis ſperabitur fructus, *Marc.11.c.*

Ariditas in lignis & herbis, *i* ad inutiles & infrugiferos homines refertur: ut peccator dicitur aridum lignum, *Luc.23.d. 4.Reg.19.f. Job.12.c.15.d.13.d.18.d. Pſal.38. Eccl.6.a.10.c. Iſa.15.c.16.b.40.f. Ierem.12.a. Ezec.17.c.g.19.d.31.9.d. Ioan.15.a. Thre.4.b. Ioel.1.c.*

Arida manus dicitur, *k* quæ otioſa eſt ad benè operandum. Sic erat arida manus Judæorum, qui non faciebant opera Dei: & aridi ſunt, qui operari non poſſunt, *1.Reg 13.a. Iob.15.d. Zach.12.d. Matth.12.a. Marc.3.a.9.b.21.c. Ioan.5.a.*

Areſactum brachium paſtoris mali, *l* dicit ſublatam potentiam Antichriſti, *Zach.11.d.*

Aruiſſe dicitur virtus Chriſti, ſicut teſta: quia *m* ut lutea teſta mollis igni applicata duratur: ita Chriſtus excellentior apparuit in tribulatione, & per ignem paſſionis venit ad duritiem reſurrectionis, *Pſa.21.* Sic etiam robuſtiorem reddidit Eccleſiam in tribulatione.

Arida ſimila, Theologiam ſine eloquentia ſignificare poteſt, *Lev.7.a.* Vel eſt arida *n* in eo, qui indiget ſapientia.

Siccitas, *o* tribulationes quandoque ſignificat, *Job.12.c. Eccleſ.35.d.39.c. Ierem.14.a.5.f.17.b. Soph.2.c. Agge.1.c.*

Poteſt etiam in eiſdem ferè locis ſignificare *p* defectum verbi Dei. Sic areſactum ſemen ſignificat amiſſionem verbi Dei, quod prius libenter ſuſceptum fuerat, *Matth.13.a. Luc.8.a.*

Arida ſtipula, *q* eſt doctrina hæreticorum igni cum ipſis tradenda, *Nahu.1.c.* Et areſacta radix, eſt deficiens doctrina hæreticorum, *Hoſ.9.d. Amos 4.c.* Areſacta aqua Euphratis, *r* ſunt deficientes impoſturæ Magorum, *Apoc.16.c.*

Arida etiam ſtipula, *ſ* eſt caro humana ſine viriditate divini amoris intimi, *Iob.13.d.* Et areſcit fluvius vacuæ factus, quum ſubductâ animâ, vacuum remanet corpus, *Iob.14.b.*

Exareſcens herba ante maturitatem, ſunt qui pereunt, antequam benè operentur, *Iſa.32.f.* Et areſcens ſcirpus ante omnes herbas, & antequam carpatur, *t* deſignat hypocritam, qui priuſquam de carne tranſeat, ea, quæ in ſe oſtenderat virtutum facta, derelinquit, *Iob.8.c. Pſalm.128.* Et areſacit Deus gramen, quum delet Gentes, aut hypocritas, *Iſa.42.c. Pſal.89.*

Ariditas fœni *v* parvam rerum mundanarum durationem deſignat, & brevem faſtum ſuperborum, *Pſ.36.128. Iſa.15.c.40.b.51.c.*

Siccitas aliquando deſignare *x* poteſt tempus judicii, in qua ſiccitate habitabunt mali, *Ierem.17.a.*

Areſacit flamma ramos impii, *y* quum terrena deſideria accendunt adhærentes ipſi, *Iob.15.d.*

Necdum ſicci funes nervicei, quibus ligatus eſt Samſon, *Iudic.16.b.* mortalitatem in Chriſto ſignificabant.

Aruiſſe dicitur cutis, quæ areſcendo contrahitur, *z* quum mentes carnalium, quæ præſentia diligunt, & quaſi juxta poſita concupiſcunt, ad futura tendi per longanimitatem nolunt: qui dum internæ ſpei pinguedinem negligunt, ut attrahantur, areſiunt. Quia ſi eorum corda deſperatio non ſiccaret, nequaquam æſtus hæc puſillanimitatis attraheret, *Iob.7.a. Thren.4.b.* Aruiſſe etiam cutis, quum culpa tanto inſenſibilior redditur, quanto etiam apud eos laudabilis habetur. Quæ ideo arida eſt, quia nulla ſui cognitione virideſcit.

Areſcunt oſſa Chriſti, quum fortes *aa* Eccleſiæ zelo fidei contabeſcunt, & quum affliguntur in omnibus malis infirmorum, *Pſal.101.* Sic Apoſtolus. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Et areſcunt *bb* oſſa, quum deficit virtus. Aruerunt etiam oſſa ſicut cremium, quum omnem delectationem boni prorſus amiſiſſe videtur anima, ſolamque ſibi aridæ intentionis fortitudinem reſervaſſe. Et arida oſſa, ſunt fortia opera ſine intentione bona, *Ezech.37.a.*

Areſcit lingua ſiti, *cc* quum Gentiles inter dogmata Philoſophorum veritatem Evangelicæ doctrinæ velut aquam vivam non aſſequuntur *Iſa.5.d.41.d. Iudith.7.d.11.b.*

Arentia ubera *dd* dicuntur habere hæretici, veritate doctrinæ carentes *Hoſe.9.d.* Siccitas ſpinarum, eſt etiam in doctrina hæreticorum, *Soph.2.b.*

Areſcit aqua de mari, quum *ee* confunditur hæreticorum doctrina, aut etiam Philoſophorum, ut non amplius poſſint ſuadere ſua mendacia. Sic ſiccatur fluvius, & rivi aggerum, & ſementis irrigua. Et areſiunt ſtagna, *Iſai.12.d.19.b.37.d.42.c.50.b.51.d.3. Regum 2.b. Geneſ.8.b. Pſalm.65.73. Ierem.14.a.17.b.50.f.51.d. Eccleſiaſt.35.d.39.c.40.b. Hoſe.13.d. Sopoh.2.a. Agge.1.c.* Ad idem arens alveus Jordanis, *Ioſu.8.b.3.d.4.d.5.a.* Et exiccatus vertex Carmeli, *Amos 1.a. Nahum.1.a.* Et ſiccatæ fluvii Ethan, eſt confuſa ſcientia perverſa.

Areſcit Deus ſtagna, *ff* quum abſtulit doctrinam à Judæis, *Iſa.42.c. Ioel.1.d.*

Siccit. 8

Left margin: a Glo. int. ſup. Tob. 6. — b Or. ſ. Ezec. Hi. ſ. 21. — c Hi. a. ſ. Ma. Can. 21. — Aug. ſ. Pſ 38. — d Or. ſ. Ma. 16 Hil. ſ. Matth. Can 21. — e Au. ep. 49 q. 6. — f Hie. ſ. Ex. 17 & ſ. Ioan. 4. & ſ. Mat 21. — g Ber. ho. 1. ſu. miſſ. eſt. — h Ru 1. Amos 8. — i Hie. ſ. Iſ. 15. Gr. 14 mo. 10. Or ſ. Iſ. ho 6. — k Hil. ſ. Matt. Can 12. Hie ſ. Mar. 12 Gr. 12 mo 25 — l Hie. ſ. Za 11 — m Ar & Hie. ſ Pſal 21. Aug. ep. 120. Gre hom. 22. — n Gl. in ſ. L. 7 — o Hie ſ. Io 17. — p Gl int. ſup. Matth. 13. — q Hie ſ. Na. 1. — r Ru. 9 ſ. Apo. — ſ Gr. 11. mo. 24 & 12. mor 3. — t Gr. 8. mo. 18 — v Ori. ſ. pſ 38. Hie ſ. Iſa. 40. Au. ſ. pſ 128. — x Hie ſ. Io 17. — y Gr 10. m. 34 — z Gr 8 mo 11 & 32. mo. 23. & ſ. pſ. 101. — aa Gr. 20. mo. 10. Hie. ſ. pſ. 101. Ber ſer. de ſuo te. carne & o — bb Ri. de S. Vict. eo ſtatu inter. ho ao mi 7. — cc Hie ſ. Iſ 41 — dd Hie. ſ. Hoſ. 9 & ſ Soph 2 — ee Ori ſ. Exo. hom. 6. Hie ſ. Iſa 19. Aug. ſ. pſ 73. Gre 33 mo 18 — ff Glo in. ſup. Iſa 42.

Right margin: Eccleſia ex gentibus. — Natura humana. — Populus Iudæorum. — Inutiles, & peccatores. — Otioſi ad operandum. — Theologia ſine eloquentia. — Tribulationes. — Defectus verbi Dei. — Doctrina hæreticorum. — Caro humana. — Defectus bonorum operũ. — Brevitas rerum mundanarum. — Tempus judicii. — Mortalitas Chriſti. — Afflictio fortium eccleſiæ. — Doctrina hæreticorum. — Confuſio hæreticorum.

Siccitas velleris, aut areæ, *a* carentiã ſignificat divinæ gratiæ, aut in Judæa, aut in Gentilitate, *Jud.6.g.*

Siccavit ventus urens venas inferni, & mortis *b* quum Chriſtus, & ſermo eccleſiaſticus tulit peccati aculeum, & dogmata hæreticorum, *Hoſe.13.d. Job 15.d.* Et *c* quum Spiritus ſanctus auſert omnes cauſas incredulitatis.

Siccatio ſagenarum ſacta eſt Babylon, & etiam Tyrus, *Ezech.26.a.47.b.* quum *d* retia, quibus hæretici, & philoſophi prius deceptam multitudinem piſcabantur, ceſſant, & in deſertæ urbis ſolo expanduntur, atque ſiccantur: ut pro illis alii ſubeant piſcatores, quos Dominus ad piſcandum miſit.

Areſcere dicuntur, *e* qui paulatim veniunt ad ſenectutem, & mortem, *Pſal.89.*

Siccitas meſſis, *f* eſt tempus vaſtitatis Hieruſalem, *Iſa.17.c.* Et durabit ſiccitas infidelitatis in illo populo, donec Elias impetret aquam in vertice Carmeli, *3.Reg.18.g.*

Exicaſſe ſe dicens Rex Aſſyriorum rivos aggerum, deſignat diabolum gloriantem de ſubjectione potentium, *Iſa.37.e.*

Arens terra auſtralis, *g* deſignat animam cum fervore Spiritus ſancti, ſed ſine lachrymis, *Joſ.15.d.*

Siccatus fons ſanguinis mulieris fluxũ patientis, *Marc.5.c.* eſt *h* ceſſans radix imundæ cogitationis.

Sicci panes Gabaonitarum, *Joſu.9.b.* ariditatem *i* doctrinæ ſæcularis indicant.

Argentum, Argenteum, Deargentatum, Argentarius.

ARgentum eſt metallum candidum, lucidum, & ſonorum, quod inter metalla poſt aurum obtinet principatum. Ejus uſus eſt ad vaſa pretioſa, & ad pecuniam ſignatam: unde interdum argentum dicitur ipſum pretium rerum, *Iſa.52.a. Amos 2.b.8.b. Acto.3.a.20.g.*

Quatenus igitur argentum eſt candore nitidum, & ſonorum, *k* ſignificare poteſt verbum Dei, cujus poſſeſſione dives erat Abraham, *Gen.13.a.23.c. Exod.21.d.26.d.25.a.31.a.36.c. Pſal.11.104.1.Reg.9.b. Ezech.7.e.16.b.22.d.38.d. Job 3.c.22.d.27.c.28.a.2.Paral.1.d. Prov.8.c.10.c.16.c.25.b. Eccl.2.b. Cant.1.c. Iſa.1.f. Hoſe.2.b. Joel 3.b. Zach.6.c.9.a. Soph.1.c.* Deargentatæ pennæ columbæ, *l* dicuntur verbi, & rationis ornamento decoratæ, vel per dona Spiritus ſancti ornatæ, vel per apparentiam virtutis, vel per imitationem humilitatis Chriſti. Vel deſignant candorem innocentiæ, & pudicitiæ, *Pſal.67.* Deſignat etiam argentum *m* literam Legis: ut quum eduxit Dominus Iſraël de Ægypto cum argento, & auro, *Pſal.104.* Deſignat ſimili ratione Prophetas, qui ſunt baſes argenteæ, *Exod.26.b.36.c. Eccl.26.d.* Et ut argentum, ſi non exerceatur, obſcuratur, ſi exerceatur, nitet: ſic dicta Legis, & Prophetarum, antequam à Chriſto implerentur, obſcura erant: ipſo adveniente, omnia facta ſunt lucida, & perſpicua.

Argenteæ tubæ ſignificant *n* excellentem prædicationem Verbi Dei, & magnam ejuſdem Verbi Dei vocem, *Num.10.a. Matt.24.b.*

Argentum etiam quo ornatur tabernaculum, *o* confeſſionem fidei, & puritatem conſcientiæ ſignificare poteſt, *Exod 35. Pſal.67. Iſa.60.c.* Idem deſignabit argenteus nummus, *1 Reg.2.g.*

Argenteum pectus ſtatuæ, *p* veritatem deſignare poteſt, *Dan.2.e.* Et ut argentum, quò frequentiori uſu atteritur, eò clarius redditur: ſic veritas vehementi diſcuſſione, quo magis excutitur, eò melius commendatur: & veritatis conſilia experientiæ uſu, quò certiora, eò clariora redduntur. Poteſt etiam deſignare diſcretionem, & argenteum pectus & brachia, ſunt conſilia, & opera diſcreta.

In malum verò argenteum pectus ſtatuæ, deſignat jactantiam, quæ in ſuæ laudis præconio blandam, jucundamque ſe exhibet: & pectus, & brachia argentea circumferre videtur, quæ de conſiliis ſuis, & operis rectitudine gloriatur.

Argenteæ columnæ, dici poſſunt *q* prædicatores, nitore eloquii quaſi ſplendore argenti decorari, *Cant.3.c.*

Argentum etiam dici poſſunt corpora eloquiis cæleſtibus refulgentia: quæ & *r* argentea vaſa dici poſſunt. Itidem *ſ* animæ, & quilibet juſti, *Exod.12.e.13.a. Jud.17. Prov.25.a.26.d.27.c. Iſa.1.f.* Et etiam ſcriptores *t* veteris legis, quorum vita inter turbas hominum reſplenduit luce virtutum, *Iob.18.c.* Labia etiam juſti dicuntur *v* argentum electum, *Prov.10.c.*

Argentum etiam ſignificat *x* eloquentes, vi verbi, & ſermonis valentes. Ipſe etiam ſermo argentum dicitur: de quibus habes in his locis permixtim, *Gen.24.d. Joſ.7.d. 1.Reg 9.d. 3.Reg.10.d. 4.Reg.22.b. 1.Par.21.d.29.a. 2.Par.9.c.34.d. Job.27.c.28. Pſ.54.113.134. Prov.22.a.25.b. Sap.7.c. Eccl.6.b.28.d.47.c.51.d. Iſa.13.c.30.e.55.a. Jerem.10.a. Baruch 3.b. Ezech.7.e.27.c. Hoſe.2.b.8.a. Dan.2.c. Nahum.2.c. Zach.9.a.14.c. 1.Mach.3.d. Malach.3.a. 2.Reg.8.c. Matth.10.a.* Argenteum acetabulum ſunt verba prædicatoris mordacia, *Num.7.c.*

Argentum quandoque ſignificare poteſt dona Spiritus ſancti, vel generaliter *y* dona Dei, de quibus faciunt ſibi idola, qui illis abutuntur, *Hoſ.8.a.* Et argentum commixtum, deſignat naturalia bona peccato vitiata.

Argenteæ baſes binæ, *z* utrumque Teſtamentum ſignificare poſſunt, *Exod.26.d.36.c.* deſignat etiam Prophetas ante adventum Chriſti obſcuros, ſed poſtmodum illuſtratos.

Argentum in ſaccis filiorum Jacob, *aa* ſignificare poteſt Judæos confidentes in operibus legis, *Gen.43.e.44.a.* Argentum etiam habebat lex vetus, *bb* ut ſponſa in viduis, & maritatis, *Cant.1.c.*

Argenteus nummus ſignificare poteſt *cc* Judæos prædicantes fidem, *1.Reg.2.g.*

Argenteæ baſes, poſſunt etiam ſignificare laudes angelorum, & voces Evangeliſtarum, *Exo.26.d.*

Argentea capita columnarum ſignificare poſſunt *dd* caput noſtrum Chriſtum, *Exo.27.c.35.a.38.b.d.* Ut etiam ſunt capita columnarum argentata, & non argentata, ſignificare poſſunt eos, *ee* qui in totum ſe ſubjiciunt verbo Dei.

Argenteæ laminæ columnarum *ff* patientiam rationalem ſignificare poſſunt, *Exo.27.c.35.a.38.b.d.*

Argentea propugnacula, *Cant.8.c.* deſignare poſſunt *gg* miracula cum prædicatione verbi Dei conjuncta.

Argentea vaſa, ſignificant *hh* bonos, qui tantùm in Eccleſia reperiuntur, *2.Tim.2.c. Exo.3.d.12.f. Iſa.48.b. Zach.13.d. Mal.3.a.* Deſignat etiam conſuetudines Gentilium non inutiles, quas ab illis mutuare poſſumus: vel etiam animas cum ſuis corporibus. Boni etiam in ſynagoga vaſa argentea fuêre, ſed multi eorum facti ſunt argentum reprobum.

Argentũ etiam dicuntur *ii* opera, quæ non corrumpit ignis: ſed manent firma, & purificata, *1.Cor.3.c.2. Eſter.*

dd Org. ſ. Exod hom 9. ee Glo. ſup. Exod 27. ff Clem in ſ. Exod.27 gg Gre ſ Cant 8 hh Amb ſ.2.Th.2. Bed.ſ Exod 8. ii Amb 3.de virg.3.

Carentia divina gratia. Ablatio peccati. Deſtructio doctrina hæreticorum Senejoore. Deſtructio Hieruſalem. Verbum Dei. Litera legis Prophetæ. Prædicatio verbi Dei. Confeſſio fidei. Puritas conſcientiæ. Veritas. Diſcretio. Iactantia. Prædicatores. Corpora cæleſtibus eloquiis fulgentia. Anima. Iuſti Scriptores veteris legis. Eloquentes. Sermo. Dona Dei. Vtrumque teſtamentum. Iudæi Laudes angelorum. Chriſtus. Subjicientes ſe verbo Dei. Patientia rationalis. Miracula. Boni in eccleſia. Conſuetudines Gentilium. Anima cum ſuis corporibus Iudæi in ſynagoga Opera incorrupta.

a Ori ſ. Iu ho. 8. b Hie ſ. Hoſ. 13. c Rup ſ Hoſe. 13 d Hie ſ Ezec. 20.27. e Hie ſ pſ 89. f Hie ſ Iſ. 27. g Gr. 3 dia. 37 h Glo int ſup. Marc 5. i Glo ord ſup. Ioſu. 9. k Ori ſ. Exod. ho 9. & ſup. Ezech ho 3. 4 Am 2. de Abra. 5. Aug. 17 de civ Dei. 5. l Arn ſ pſ 67. Hie ſ. Agg 2. & de veſt ſacerdota. Gr ſ. 1. Reg 2. & 4 mor li5. Euc q in Pſa. Ber ſer. 4 de adve & de diligendo Deo. Gr 28 mo. 9. Bed ſ Pro. 25. m Amb pſa. 104. n Ori ſ. Mat. hom. 30. o Ori ſ. Exo. hom. 13. Hila ſ pſ 67. Hie ſ Iſ 60. p Aic de S Victo de ſomn. Zab in ho 23. 24.25.26. q Gr ſ. Cant. 3. & ſ. Ezec. h m. 15. ſ Abra. 2. de Abr. 9. t Hie ſ Iſa 1. u Gr. 13. moral 30. v Bed ſ. Prov. 10 x Ori ſ. Can. ho. 1. Hie ſ. Iob. 28 & ſ Iſ 30. & ſ Nah. 2. Greg 18. moral. 4. Amb. offi. 3. y Georg Ven-Can. 1. tom. 7. cap 6 z Org ſ. Ezech. hom. 1. z Lyra ſup. Exod 26. Rup. 4 ſ Exo. 12. aa Ambr de Ioſeph 9. bb Hie. 1. ad. ver. Iovin. cc Greg. ſ. 1. Reg 2. Glo int. ſ 1. Reg 2. 12. Hie ſ. Iſa.

c.2. *Eſter.1.a Nee.7.g Tob 1.c.* deſignat etiam opera, quæ apparent bona, *Eſter.3.e.*

Argenteus funiculus, *Eccl.12.c.* deſignat *a* candidam vitam humanam, & ſpiramen de cœlo tributũ.

Argentum interdum deſignat *b* elementum aquæ, ut cùm in ferculo Salomonis factæ ſunt columnæ argenteæ, *Cant 3 d.* Significare etiam poſſunt columnæ quatuor humores, quibus fulcitur corpus, qui in Chriſto fuerunt argentei, hoc eſt, puriſſimi.

Argentum etiam deſignat quandoque dignitates, aut nobilitatem, aut alia, unde homines ſuperbire ſolent, *Soph 1.c.* Diſperierunt omnes involuti argento.

Argentum Tharſis *c* eloquentiam hæreticorum, & philoſophorum deſignare poteſt : & etiam argentum Ninive, *3.Reg 10.b Iob 3.c.Iſa.30.e 45.e.46.b Hoſ 9 b.13.a Nahum 21 c. Hab.2.d Zach 9.a*

Hoc argentum fuit in ornatu Regis Tyri, aut in theſauris ejus, *Ezech.28.b.* Eſt eloquentia ſæcularis, quam non quærunt prædicatores, *Iſa.13.d Iob.27 c.* Et argentum reprobum, ſunt *d* ſermones mali, ut hæreticorum: ſine quo argento emitur vinum, & lac, *Iſa.1 f 55.a. Hoſ.13.a.* Et argentei dii, ſunt falſa verba philoſophorum, & hæreticorum, *Iſa 31.d.* Dicitur etiam argentum ſordidum, *Prov.26.d.*

Argentarius, qui ex materia argenti fabrè operatur, *Iud. 17. b. Iſa.40. d.* deſignare poteſt hæreticum, qui *e* eloquentes ſermones fabricat ad ſuos perſuadendos errores.

Argentei trecenti dati Benjamin à Joſeph, ſignificare poſſunt *f* ſcientiam Trinitatis, & crucis Paulo collatam, *Gen 45.f.*

Argentei mille pro fructu vineæ, deſignare poſſunt *g* omnia temporalia pro Chriſto tradita, *Cant.8.d.* Ad idem referri poſſunt argentei mille, quos dedit Abimelech Saræ. *Gen.20.d.2 Reg 28.c.Iſa 7.b.*

Argentei viginti, quibus venditus eſt Joſeph, *Gen 37.f.* deſignare poſſunt argenteos, quibus venditus eſt Chriſtus, qui tamen fuêre triginta, *Zach.11.c Matt 26 b 27 a.*

Argentei quindecim, quibus conduxit Hoſee adulteram, *Hoſ 3 a* deſignant *h* eductionem populi Iſraël de Ægypto, factam quintadecima die menſis primi, *Exod 12.*

Argenteus ſcyphus Joſeph, *Gen.44.a.* vide Calix.

Argenteæ phialæ, *Num.7.g* vide Calix.

Argenteæ cælaturæ, *Exod.27 b* vide Sculpere.

ARGILLA, ARGILLOSUS.

ARgilla, eſt terra rubra, & glutinoſa, in qua Hiram fundebat vaſa ænea, & columnas templi, *3.Reg.7 g.2.Para.4 d.* Deſignare poteſt *i* ſacram Scripturam, à qua benè vivendi regulam accipimus. Vel deſignat maſſam generis humani : unde fiunt vaſa etiam in obſequium templi Domini.

Arguere, Reprehendere, Increpare.

ARguere, eſt verbis reprehendere: & inſimulare, quaſique accuſare. Increpatio verò fit aſperioribus verbis.

Arguit interdum Deus: ut *Gen.31.f.* Arguit Laban. Et increpat per dolorem in lectulo, *Iob 33.c.* quum *k* in præſentis vitæ requie vel tentationis non ſtimulis, vel flagelli afflictione conturbat. Et arguit in virga virorum, quum *l* arguit, ut remittat, *2.Reg.7.b.Iob 5.c.Pſal 9.49. Iſa.54.c. Hab.2.a Hebr.12.b. Apoc.3. d.* Et increpat Gentes, quum arguit idololatriam, *Iſa.51.g. 66 e Ezech. 5.d 2.Mach.7.f.*

Arguit Deus in furore, quum *m* dat pœnam æternam : qua ratione orabat David, ne argueretur à Domino. Corripit autem in ira per purgatoriam pœnam, *Pſal 6 34.37.49.117. Deut.28.b. Iob. 13 b.22.a.1. Par.16.b.Iſa 17.d 50 b.66.e.Eze.25.d.Zach.3.a Malac.2 3 c Matth 17.c. Luc.4.f.9.e.*

Increpat Deus feras ſylvæ ſeu arundinis, quum *n* confundit hæreticos, aut dæmones, *Pſal.67. Iſa. 17. d.* Et arguit populos multos, & non judicat, *o* quia Judæos, qui non eum receperunt, arguet & non judicabit, *Iſa.2.a.* Increpat mare, quum facit ceſſare tribulationes, *Pſal 17.38.75.79.103.105 149 2.Reg 22. b.4 Reg.19.a. Nahum.1.a. Luc.8.d.* Arguet Spiritus ſanctus mundum de peccato, & de juſtitia, & de judicio, *Ioan.16.b.*

Arguere dicitur Chriſtus utrumque, *p* hoc eſt, Deum & hominem: quis Deo ſatisfecit innocens ipſe pro culpa humana, & hominis, exempla quæ imitaretur, præbuit, *Iob. 9 d.* Arguit autem Chriſtus in æquitate, *q Iſa.2.a 11.a* Et arguit pro manſuetis terræ, hoc eſt, in defenſione Apoſtolorũ, & etiam ipſos manſuetos arguit. Et non arguit ſecundùm auditũ auriũ: quia Phariſæos adulantes acriter increpabat. Reprehendens Moyſes eum, qui faciebat injuriam, ſignificat Chriſtum redarguentem Judæos, *Exod 2.c.*

Arguit vias ſuas in conſpectu Dei, *r* qui ſe peccatorem confitetur coram eo, *Iob.13.c.* Sic conſcientia aut cor reprehendit, *Ioſ.27.a.42.a.1.Ioan 3 d.*

Arguens Job amicos doctrina, *Iob 20.a* deſignat *ſ* Eccleſiam inſtruentem hæreticos docendo veritatem.

Arguere vim diaboli aut Antichriſti dicitur non poſſe homo, ſed ſolus Deus: quia *t* eum, coram quo expaveſcent, non videntur poſſe arguere, *Iob 21. a.*

Arguens in porta dicebatur *v* judex, qui reprehendebat vitia: & dici poteſt Chriſtus, qui reprehendit in portis filiæ Sion, hoc eſt, Eccleſiæ, *Iſa.29 g.* Et quilibet juſtus reprehendit malos in Eccleſia. Increpare etiam Hieruſalem, eſt eorum, qui habent curam animarum, *Ier.29.f.*

Arguens Joannes Herodem, deſignat *x* legem authoritate divinorum præceptorum principes arguentem, *Matth.14.a.*

Increpans Abraham Abimelech propter puteum aquæ, quem ſervi ejus abſtulerant: deſignat *y* Theologum convincentem Philoſophos de veritate occulta, aut malè intellecta, *Gen 21. c.*

Increpat juſtus, ſed *z* in miſericordia, ſicut etiam increpat ſapientia, *Pſal.140 Prov 1.c.5. b 6.c.10.c. 12 a 15.a Sap 12 d.* Vera enim juſtitia compasſionem habet: falſa verò indignationem.

Increpans Jacob Joſeph propter ſomnia, *Gen. 37. d.* deſignat *aa* duritiam Judæorum ad credendum Chriſto, quem natum ex ſe videbant. Et increpantes Chriſtum, erant Judæi ipſum blaſphemantes, *Iſa. 50.c* Increpabat etiam Petrus Chriſtum, *Matth.16.c. Marc 8 d.*

Arguere Deum verbis, eſt *bb* petere à Deo præmium bonorum operum, *Iob.15 a 23 a 39.d Iſa 1 e.*

Arguentes amici Job ipſum opprobriis ſuis, ſunt *cc* hæretici, qui tribulationes Eccleſiæ ex peccato provenire aſſerunt, *Iob.6 d 19.a.*

Increpat averſio aut malitia peccantem, *Iere.2 d* quia *dd* illa teſtis eſt, vel ad vindictam vel ad agendam pœnitentiam. Redargutiones autem, ſunt peccati reprehenſiones, *Pſalm 37.*

Left margin notes: a Hie ſ. Eccl. 12. — b Am de vir. l paulo poſt init. — c Hie. ſ. Iſa.2. 30.23.15. — d Be. ſ. Pro.28 — e Hie. ſ. Iſ 40. — f Amb de Ioſeph.13. Bed ſ. Ge 42. — g Gre. Can 8. Glo. ord. ſup. Gen. 37. — h Lyr. ſ. Hoſ.3 — i Glo. ſup. 3. Reg.7. Ru. ſ 3. Re.25 — k Gr.25. moral 24. — l Aru ſ pſ 9. — m Baſ. Aug Gre ſ. Pſa 37 — n Hil Aru. & Aug. ſ. pſ. 67. — o Hie ſ. Iſ.2. — p Gr.9. mo.31 — q Hie ſ. Iſ.11. — r Lyr. ſ. Iob.13 — ſ Gr.15. mo 1. — t Gr.16. mor. 18 — v Hie. ſ. Iſ 29. — x Ori. ho 1 in Matth. Hil. ſ Matth. Can.14. — y Ru. ſ. Ge. 25. — z Lyr. ſ pſ 140 — aa Am. de Ioſeph 2 Bed ſ Ge 37. — bb Hie ſ. Iſ 1. — cc Gr 14 moral.16. — dd Hie ſ Ie 2.

Right margin notes: Vita humana. — Elementum aqua. — Quatuor humores. — Dignitas. — Eloquentia hæreticorum. — Eloquentia ſæcularis. — Hæreticus. — Scientia Trinitatis. — Temporalia. — Sacra ſcriptura. — Maſſa generis humani. — Punitio Dei. — Confundens Deus malos. — Confeſſio peccati. — Chriſtus. — Quilibet juſtus. — Convincere Philoſophos. — Duritia Iudæorum.

Increpant renes uſque ad noctem, quum *a* delectationes carnales incitant ad peccandum, *Pſal.15.*

Increpantes diſcipuli eos qui offerebant pueros Jeſu *b* deſignant doctores magiſtros prohibentes minus doctos docere ſimplicem doctrinam. Aut ſunt prohibentes gentiles venire adhuc ad fidem, *Matt. 19.b.*

Increpans turba clamantem cæcum, *Matt.20 d. Luc.18.e.* deſignat *c* verè credentes increpantes eos qui ſolam humanitatem confitentur in Chriſto. Vel ſunt *d* diſcipuli prohibentes Gentiles venire adhuc ad fidem. Vel ſunt turbæ carnalium deſideriorum, tumultuſque vitiorum: qui priuſquam Jeſus ad cor noſtrum veniat, tentationibus ſuis cogitationem noſtram diſſipant, & voces cordis in oratione perturbant. Idem ferè eſt cùm arguebant proximi Tobiam, quia ſepeliebat mortuos, *Tob.2.b.*

a Hie. ſ. pſ. 15. b Ori. ſ. Matt. ho. 7. Am. ſ. Luc. 18 c Ori. ſ. Mat. d Gr. hom. 2.

Arguens Iſboſeth Abner ob ingreſſum ad concubinam patris ſui, *2. Reg.3.b.* deſignat *e* inter malè promotum & promoventem ſæpè oriri diſcordiam, unde ambo pereant.

Arguit vinum ſenſatos, & corda ſuperborum, *Eccl.19.a.32.d.* Hoc eſt, *f* facit eos arguendos.

e Lyr. ſ. 2. Re. 3. f Ly. ſ. Ecc. 19

Argumentum.

Argumentum, eſt ratio aut ſignum, rem aliquam probans. Ut Thamar in argumentum concepti à Juda ſocero ſuſcepti, protulit annulum, armillam, & baculum, *Gen 38.f.* Et domina Joſeph in argumentum intentati adulterii per Joſeph, pallium à ſe retentum protulit, *Gen.39.c.* Sic ſumitur, *Sap.8.b.10.c. Actor.1.a. Hebr.11.a.*

ARIEL.

Hieruſalem. Hæretici. Chriſtus.

Ariel interpretatur leo *g* Dei: civitas, quam expugnavit David, quæ eſt Hieruſalem, in qua expugnavit David arcem Sion, *Iſa.29 a.* Et dicitur ei, Væ Ariel: quia deſtruenda erat à Romanis. Vel ſignificat hæreticos, quos ſubvertunt doctores Eccleſiæ.

Ariel etiam, hoc eſt Leo Dei, vel fortitudo Dei, vel illuminatio Dei. Eſt altare *h* quod ponitur: & *Ezech.43.e.* Et deſignat Chriſtum, & habet cornua quatuor, propter quatuor Evangelia per totum orbem diſperſa.

g Hie. ſ. Iſ. 29 h Hie. Ezech. 43. i Ori. ſ. Le. h. 3 Am. 1. de Abra. 8. Baſi. ſ. pſ. 28. k Au. q. in Ex. 108. & 10. civ. Dei 32. Iſy. ſ. Le. 5. 6. 8. Cy. cont. Iulia. 10.

ARIES.

Aries dicitur maſculus, qui in grege pecudum aptus eſt ad ſaliendas oves, & generandum: ſoletque eſſe ductor gregis. Eſt natura cornupeta, iracundus, & aſſultorius, eſtque animal mundum: offerri ſolet in ſacrificium.

Chriſtus. Aries ſignificare ſolet *i* Chriſtum, aut ejus paſſionem, aut Euchariſtiam, ut aries hærens cornibus inter vepres, eſt Chriſtus crucifixus & ſpinis coronatus, qui oblatus eſt pro Iſaac: quia ſola humanitas paſſa eſt, manente libera divinitate, *Gen.22.c.* Ipſe eſt ductor ovium: & aries oblatus in holocauſtum. Ipſe eſt *k* aries ſecundus, oblatus videlicet poſt agnum figurativum, pro eo ſumitur in his ferè locis, *Exo. 26.c.29.c. Lev.5.d.6.a.9.a.16.a. Num.5.a.g.c.28.b.29.a.1. Eſd.10.f. Prov.30.d. Iſa.43.a.*

Corpus & anima Chriſti. Arietes duo oblati in ſacrificium, deſignare poſſunt *l* corpus & animam Chriſti, quæ oblata ſunt pro utroque populo, *Exod 29.c.*

Deſignant etiam *Lev.23.c.* duo *m* præcepta majora, ſeu conſilia perfectioribus data, nempe: Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & ſequere me.

Duo præcepta majora. Item *n* Petrum & paulum, *Exod.29.c. Num.28.d.39.b.* Aries enim offerebatur, quum dicebat Paulus. Optabam anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis.

Petrus & Paulus. Verbum tranquillum. Remiſſio injuriæ. Aries præterea dici poteſt *o* verbum plenum tranquillitatis & moderationis: & perfecta converſatio. Hic aries aſcendit ſuper fœminas, hoc eſt, animas, eaſque fœcundat ac replet, & parere facit bona opera, *Gen.22 Exod.36.c. Levit.8.d.* Poteſt etiam ſignificare remiſſionem injuriæ, ideò pelles ejus ponebantur in tabernaculo.

l Gloſſ. ſup. Exod. 29. m Iſy. ſ. Le. 23 n Orig. ſ. Nu. hom. 2. o Am. ep. 63. & 2. de Ar. 8. Phil. de ſomn. p Hie. Aug. ſ. pſal. 28. Baſil. ſ. pſ. 28. hom. 1. Arn. & Gloſ. ſ. pſal. 65. Hie. ſ. Thr. 1. & ſ. Iſa 60. Au. ſ. pſ. 113.

Apoſtoli. Prælati. Doctores. Sacerdotes. Arietes etiam dicuntur *p* Apoſtuli, & Doctores, qui duces gregum fuerunt in Evangelio: & etiam Prælati, & Sacerdotes, qui primum ordinem tenent: qui per exempla ſua, & doctrinam gradientem populum, quaſi ſubſequentem ovium gregem ducunt, *Exo.25.a.26.c.36.c. Lev.16.b Pſal.28.64.65.113. Prov.30.d. Thr.1.b. Gen.15.c.* Et arietes Nabajoth ſunt, qui de Gentibus allecti in ſacerdotium, miniſtri ſunt Salvatoris, *Iſa 60.b.* Porro arietes differunt à paſtoribus, quod paſtores ſunt rationales, arietes autem pars ſunt ipſius gregis. *Optimates & divites.* Unde arietes *q* dici poſſunt optimates & divites populi: qui & ipſi pars gregis appellantur, *Jer.25.g.* Juxta Septuaginta, *Ezech.34.c.*

Patriarchæ, & Prophetæ. Arietes præterea dici poſſunt *r* Patriarchæ & Prophetæ, ut Doctores & Principes antiqui populi, *Pſ. 64.113. Iſa.60.b. Ezec.43.c.* Sic erit aries Elias. ardens fide in defenſione populi Dei.

Fortes. Fortitudo. Martyres. Arietes etiam qui robuſtiores in grege, ſignificare poſſunt *ſ* fortes, & ipſam fortitudinem: & peculiariter Martyres, qui immaculati offeruntur Deo in holocauſtum, & alios ſuo ducunt exemplo, *Gen. 31.34.d. Exod.35.a. 2. Reg.6.c. 4. Reg.3.a. 2. Par.7.a.29.0. Ezech.45.g. Mich.6.*

Supremi angeli. Arietes etiam exultantes dici poſſunt *t* ſummi angelorum ordines, qui miris jucunditatis ſuæ luſibus. contemplationiſque exceſſibus, ſupra ſemetipſos elevantur, & ſe in ſuis ſuperioribus ſuſpendunt, nil aliud quam creatricem omnium ſubſtantiam ſupra ſemetipſos aſpicientes, *Pſal.113.*

q Hie. ſ. Je. 25 Gr. 30 mor. 5 Bed. ſ. Pro 30. q Hie. ſ. Iſa 25 Gr. ſ. Ezec 34. r Hil. ſ. pſ 64. Arn. ſ. pſ. 113. Hie. ſ. Ez. 43. ſ Gr. 33 mo. 3 Hie. ſ. Ez. 45. t Ric. de S. Vic. de arca myſtica 24. v Au. 16 civ. Dei 24. Bed. ſ. Ge. 14.

Plebs Judaica. Aries quandoque ſignificat plebem Judaicam, *v* aliquando regnaturam: ut in illo ariete, quem trimum diviſit & obtulit Abraham, judicatum eſt, *Gen.15.b.*

Intellectus, virtutum. Aries, qui conjungitur ovi ad generandum, *x* ſignificat intellectum conjunctum operationi, *Geneſ.30.c.* Et aries hærens cornibus, eſt ratio non aſſentiens, ſed ſuſpendens aſſenſum, quum rem aſſequi non poteſt, *Gen.22.c.* Et aries diviſus, eſt ratio natura parata certamini, idonea ſolvendis nodis Sophiſtarum: eſt annorum trium, propter perfectionem. *Gen.15.b.*

x Phil. de profugis & quis rerum di. hæres.

Cogitatio. Aries interdum ſignificat cogitationem, *y* quæ prima eſt, vel in bono vel in malo, ex qua cætera naſcuntur. Ipſa eſt aries primitiarum: & eſt quotidie offerenda Deo, *Ezech.43.g.45.e.46.b.*

Innocentia. Aries præterea ſignificat *z* robur propriæ innocentiæ: quod unuſquiſque debet offerre Deo, illi acceptum ferens, *1. Reg.14.e.*

Elementum aeris. Quatenus arietis vis eſt maſcula, ſignificare poteſt aries *aa* elementum aëris, quod omnium ſe generationi admiſcet.

Vis iraſcibilis. Deſignat etiam aries, ſecundùm quod eſt iracundus, & cornupeta, *bb* iracundiam, aut vim iraſcibilem. Unde & arietes appellantur ea inſtrumenta, quibus muri quatiuntur.

y Hie. ſ. Ez. 43 z Gr. ſ. 1. Re. 14. aa Ambr. de Abra. 2. bb Ori. ſ. Exo. ho. 9. 13 & in Rom. 12. Phil. 2. alleg.

Arbitrer, Arbitrari, Arbitrium.

ARbitrer dicitur judex ſponte electus, & interdum teſtis præſens rei gerundæ: ut quum Joſeph aliquid faciebat abſque arbitris, *Gen.39.c.* Arbitrare autem, eſt judicare, aut putare, & cenſere. & arbitrium, ipſum judicium, aut voluntas, & libido.

Deus.

Arbitrer aliquando dicitur Deus, *Jud.11.e.* Judicet Dominus arbitrer hujus diei inter Iſraël, & filios Ammon.

Prælati.

Arbitri etiam dicuntur Prælati, *Exod.21.c.* & arbitri judicaverint.

a Gen. 11 mo. 23 Gl. ord. ſ. Iob. 13.

Caſtigans Deus.

Arbitratur Deus aliquem inimicum, *Job.13.d.* quando *a* ipſum affligit, & lumine ſuæ viſionis, & conſolationis ipſum privat adeò, ut judicari poſſit ab intuentibus inimicis.

Arbitrari pro judicare abſque allegoria videtur eſſe, 1. *Mach.6.b.2.Mach.4.c.6.g.9.b.Matt.20.b. Marc.10.d.Joan.16.a.21.g.Iſa.10.b.Rom.3.d.Phil.2.a.3.b.1.Tim.6.a.Act.13.d.2.Pet.3.d.*

Arbitrio ſacerdotis ſeparatur leproſus, *Lev.13.f.* quia ſacerdotes conſtituuntur judices abſolvendorum à peccatis.

b Glo. ord. ſ. Num 30.

Arbitrio viri uxor implet votum abſtinentiæ, aut non implet, *Numer.30.c.* quia *b* judicio rationis moderanda eſt carnis maceratio.

Arbitrium pro ſpontanea voluntate 4. *Reg.12.a.Jud.8.b.*

Arbor.

ARbor generale nomen eſt ad varias lignorum ſpecies. & variè ad ſpiritualia aptari poteſt. De ſingulis autem ejus ſpeciebus, quæ in ſacra Scriptura habentur, ſuis agetur locis hic tantùm in genere agetur de arbore, ſecundum quod quædam eſt frugifera, quædam infrugifera, quædam bona, quædam mala. Et ſecundum quod habet radicem, ramos, flores, & folia, &c.

c Ori. ſ. Lev. ho. 6. Geo Ven. cant. 2. to. 2. c. 3.

Chriſtus.

Arbor imprimis eſt Chriſtus, *c* radicem habens in terra viventium, unde primam traxit originem: quamvis corpus, & organum ſuæ divinitatis traxerit à populo jam ſicco, & arido, ut inquit Iſaias: Aſcendit, ut virgultum de terra & ſicut radix de terra ſitienti. Dividitur arbor primò in ramos majores, & pauciores, poſtea in minores, quamplurimos: & Chriſti pleniſſima virtus, & gratia diffuſa primò fuit in paucos apoſtolos, ſed magnos, & robuſtos virtute, & per illos in quamplurimos alios: quibus ideò illi meritò præferendi ſunt. Haurit arbor à terra continuè incrementa palmitibus, ramuſculis, floribus, & fructibus communicanda: vivit & Chriſtus in terra illa divinitatis, & paterna, ſicut ipſemet perhibet, dicens: Sicut miſit me vivens pater, & ego vivo propter patrem, quam ſuſceptam vitam à patre cæteris impartitur, ut vivant: unde ſubinfert. Et qui manducat me, ſumendo cibum, ſicut ramus à trunco, & radice ipſe vivet propter me. Et iterum: Si quis in me non manſerit, hauriendo ſcilicet à me vitam, mittetur foras ſicut palmes, & areſcet. Vivunt, & pulchreſcunt flores in arbore, ſuccisi autem ſtatim areſcunt, aut putreſcunt: vivunt & flores cogitationum noſtrarum ex nobis poſſumus, inquit Apoſtolus. Matureſcunt quoque fructus in arbore ab ea ſuſcipientes continuè ſomenta, ſicut ipſamet arbor loquitur dicens: Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Diſtinguitur hæc arbor in radicem, truncum, ramos, flores, & fructus. Radix enim eſt ipſa pullulans Deitas: truncus eſt Verbum in ipſa à patre productum: rami ſunt attributa ipſi communicata ab eo, qui dedit eidem omnia. folia, & flores ſunt ideæ viventes in ea: ſed folia Ideæ ſunt rerum irrationabilium, quæ in obſequium intellectualium productæ ſunt creaturarum, ſicut folia ad tegendum flores, & fructus, & quaſi in eorum obſequium conſtituta ſunt. Flores autem ideæ intellectualium rerum, à quibus expectantur debiti fructus. Sed ſicut multi flores decidunt ſine fructu, ſic multi angeli, & homines abſque fructu ceciderunt, & cadunt continuè: & ab illa vitæ arbore ſemoti areſiunt, igni inextinguibili comburendi. Fructus verò ſunt regulæ benè agendorum à nobis, & dona, atque chariſmata, quibus donamur continuè, ut ſecundùm illas regulas viventes poſſimus nos quoque operum noſtrorum fructum præſtare illi, qui & ipſam arborem vitæ, & nos qualiacunque arbuſcula plantavit, ut ab eo arbore vitæ ſuſcipiamus, unde debitos producamus fructus ſecundùm ſpiritum: quorum Paulus meminit, dicens: Fructus etiam ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax, & cætera, quæ ſequuntur. Ipſe etiam Chriſtus, *d* eſt arbor ex grano ſinapis exurgens, ut in ramis ejus requieſcant aves. Diciturque arbor ſinapis propter reſurrectionem, & miracula: vel etiam propter divinitatem, *Matt.13.d. Luc.13.d.* Et ipſa eſt arbor malus, *Cant.8.b.* Dicitur etiam arbor bona, vel mala, ſecundùm opinionem de eo judicantium, *Matth.12.c.* Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, & fructum ejus malum.

d Ori ſ Rè. 6. Hil. ſ. Matth. cano 12. 13 Amb ſer 2 Gre ſ 19. m 1 e Amb ſer 56 Hy. ſ Lu. c. 5. Bed ſ Gen 12 12 f Rup 7 ſ can. g Ori ſ Rom. 6. 8 Cypr contra Novatianum Amb ſ Lu 3. Au ſer. Domini in monte h Gre 14 mo 26 & ho 10 i Gre 10. mo. 12. k Ber ſer de S. Ben l Gre 14 mo 20 m Hi ſ. Dan. 4. o Ricar de S Vict de ſecur. conjectu. 14. 15. 18. 19.

Crux Chriſti.

Arbor etiam eſt *e* crux Chriſti, ſubter quam Agar abjecit filium: quia lex populum Judaicum, quem ipſa ſalvare non poterat, cruci & paſſioni Chriſti commiſit, *Gen.21.b.* Sub hac arbore invitavit Abraham tres viros, *Gen.18.a.* Et arbor Sabech juxta Septuaginta, ubi aries hærebat cornibus, ipſam crucem deſignat, *Gen.22.c.* Dicitur etiam crux arbor navis. Hæc eſt arbor malus, *f* ſub qua ſuſcitata eſt Eccleſia ex Gentibus. & corrupta ſynagoga, *Cant.8.b.*

Homines. Voluntas humana.

Arbores generaliter homines ſignificare poſſunt, *g* qui in bonas, & malas arbores dividuntur. Et arbor bona non poteſt malos fructus facere, ut nix non poteſt eſſe calida. Et arbores benè, aut malè radicatæ, dicuntur fortes, aut infirmi in fide. Et arbor avulſa eſt, *h* qui decidit à ſpe, *Job.19.b.* Et ipſa hominis voluntas arbor dici poteſt, qui fructum profert bonum aut malum per arbitrii libertatem, *Lev.26.a.Matt.3.c.7.c.12.c.Marc.8.c.Luc.3.b.6.f.13.b.Eccl.24.c.Rom.11.e.Apo.8.b.9.a.*

Sancti. Fortes. Eccleſia.

Arbores, unde cædebant ramos, ut ſternerent in via, *i* Sanctos ſignificant, quorum exempla ſimplicioribus ſunt proponenda. *Matt.21.a.Mar.12.a.Job.30.a.* Arbores etiam dicuntur fortes, *k* qui ſervarunt poma bonorum operum, etiam in grandine tentationum, *Exod.10.d.* Et ipſa Eccleſia, quæ tentationibus impellitur, arbor eſt, *l* quam ventus diaboli avellere nititur, *Job.19.b.*

Superbi. Homo vir egregiis dotib. præditus.

Arbor procera, quam vidit Nabuchodonoſor pertingens cœlum, *m* typus eſſe poteſt ſuperborum: *Dan:4.b.* Vel deſignat hominem, qui eſt magna arbor ad bona agenda, fortis ad mala toleranda, procera ad ſublimia contemplanda, magna in actionibus, fortis in tentationibus, ſublimis in veſtigationibus. Vel eſt vir egregiis dotibus præditus: in cujus magnitudine miramur modum fortitudinis, in altitudine profunditatem ſublimitatis: in aſpectus dilatatione magnitudinem authoritatis in pulchritudi-

chitudine foliorum facundiam ſermonis: in nimietate fructuum multitudinem eruditionis: in eſca univerſorum doctrinam ædificationis: in ſubjectione beſtiarum rigorem ſeveritatis: in cohabitatione volucrum, providentiam circumſpectionis. Poteſt etiam ſignificare virtutem, aut robur fortitudinis.

Opera miſericordiæ. Arbor etiam, opera miſericordiæ ſignificare poteſt: ut quum Abrabam faciebat requieſcere hoſpites ſub arbore, *Gen.18.a.*

Virtutes. Intentio. Arbores quoque variæ, *a* diverſas virtutes ſignificare poſſunt, *Gen.23.d. Lev.23.g. 26.a. Deut.20.d. 28.d.* deſignant etiam intentionem, *Matt.7.c. Judæ c.*

Arbores olivarum, unde oleum elicitur ad lucernas templi, *b* conſcientiam puram deſignare poſſunt, *Exo.27.d.*

Baptiſmus. Mortificatio carnis. Miſericordia. Beata Virgo. Arbor vitæ *c* quandoq; dici poteſt baptiſmus, quo vita ſpiritualis ſuſcipientibus confertur, *Gen 2.b.*

Arbor denſarum frondium, qua utebantur filii Iſraël in tabernaculis, *d* quæ dicitur eſſe myrtus, mortificationem carnis, & libidinum deſignare poteſt. Vel deſignat *e* miſericordiam, ut olea, *Lev.23.g.*

Arbor pulcherrima, qua ſeu ejus fructu utebantur in tabernaculorum feſto, *Lev.23.g.* dicitur eſſe *f* citrus, vel citrea, ſemper virens, & omnibus horis pomifeta. Ejus fructus valet contra venenum poſitum in vino, quod bibitur. Deſignat Beatam Virginem: vel eum, qui fructum bonorum operum profert tempore opportuno.

Infideles. Hypocritæ. Arbores infrugiferæ, dicuntur *g* infideles, qui non ferunt fructum bonorum operum: qualis erat ficus, quæ aruit, *Matth. 21. d. Judæ d.* Arbores autem facientes fructum, ſed non ſuum, ſunt hypocritæ cum Simone Cyrenæo crucem portantes, ſed non ſuam: qui religioſa intentione carentes angariantur: & quæ non amant, amore gloriæ, quam deſiderant, facere compelluntur.

Voluptates. Affectus. Vitia. Hæreſes. Arbores ſignificare poſſunt *h* voluptates hujus vitæ, & etiam affectus, & vitia: & præterea hæreſes: quæ omnes, ut noxiæ ſunt excidendæ, & in ignem mittendæ, *Jud.9.f.3. Reg.14.f. Judith. 2.d. Eſter.7.c. Eccl.2.a.Sap.10.b. Matth.3.c.*

Tempus. Arbor fici, tempus ſignificare videtur, *Matth.24.c. Luc.21.f.*

Lex vetus. Arbor, quæ eradicatur, & tranſplantatur in mari, *i* lex vetus dici poteſt, quæ avellitur à Judæa, & tranſplantatur in Gentilitate, *Luc.17.b.*

a Ori ſ. Levi. ho.10. — b Glo.ord.ſ. Exo. 27. — c Hil.ſ. pſ.1. — d Hi ſ Za.14. Gen. Venet. ed 1.1.7.c 27 — e Gen. Venet. ed.1.1.7.c.27. — f Iſy.ſ Lev 23 — g Hil ſ. Matt. can 21. Ber.ſer de S. Ben — h Hie adver. Helvidium. Philo de agricultu. — i Amb.ſ.Luc 17.

Arbuſtum.

Ceremonia. Doctores converſi. Miniſtri mali Principis.

ARbuſtum eſt planta media inter arborem & herbam.

Arbuſta vineæ, dici poſſunt *k* myſteria ceremoniarum Legis, *Pſal.79.* Vel doctores converſi ſuperantes antiquos Patres.

Arbuſtum videtur ſumi *l* pro ramis: ut arbuſta Cedri multiplicata, *Ezech. 31. b.* Et videntur ſignificare homines malo principi adhærentes.

k Lyr ſ.pſ.79. — l Glo inter. ſ. Ezec. 31.

Arca.

ARca eſt, quæ fit ex lignis ad recondendas veſtes, aut alia precioſa ſervanda. Invenitur autem duplex arca memorabilis in ſacra Scriptura, nempe arca diluvii à Noe fabricata, & arca fœderis per Moyſen. Gazophylacium etiam arca dicitur, *2.Par.24.b.* Præcepit Rex, & fecerunt arcam.

Eccleſia. Arcam quam fecit Noe ex præcepto vel ad ſervandos homines, & univerſa animalium genera à diluvio, *m* ſanctam ſignificat Eccleſiam, in quam ingrediuntur ex omni genere hominum aliqui, qui ſalvantur, *Gen.6.7.8.* Et ut arca elevabatur quidem à fluctibus, ſed non mergebatur: ita tribulationes non mergunt Eccleſiam, ſed illuſtriorem reddunt. Et ut animalia, quæ non erant in arca, perierunt: ita omnes, qui ſunt extra Eccleſiam, pereunt. Erat arca lignea, quia per Crucem Chriſti ſervamur in Eccleſia. Erat arca de lignis non putreſcentibus: eſt Eccleſia de hominibus in ſempiternum victuris. Erat latior in inferioribus, ubi beſtiæ habitabant: anguſtior ſupernè, ubi homines. quia plures ſunt in Eccleſia, qui beſtialem vitam ſequuntur, & latam viam: pauciores verò rationem ſequentes, & anguſtam viam.

Corpus Chriſti. Corpus humanum. Arca etiam ſignificat *n* corpus Chriſti: nam *o* & menſuræ ipſæ longitudinis, altitudinis, latitudiniſque ejus ſignificant corpus humanum. Humani quippe corporis longitudo à vertice uſque ad veſtigia ſexies tantum habet, quàm latitudo, quæ eſt ab uno latere ad alterum: & decies tantùm, quàm altitudo, cujus altitudinis menſura eſt à dorſo uſque ad ventrem. Unde facta eſt arca trecentorum in longitudine cubitorum, & quinquaginta in latitudine, & triginta in altitudine. Et quod oſtium in latere accepit, *p* profectò, illud eſt vulnus, quando latus crucifixi lancea perforatum eſt. Hac quippe ad illum venientes ingrediuntur: quia inde ſacramenta manarunt, quibus credentes initiantur. Poteſt etiam ſignificare *q* hominem, vel ipſam animam: in quo varia ſunt animalia, ſecundùm diverſos animæ affectus.

Homo. Anima. Sancti. Sancti etiam per arcam Noë deſignari poſſunt.

Status religioſus. Poteſt etiam *r* arca ſignificare religionis ſtatum, aut ipſum monaſterium, ubi proteguntur religioſi à fluctibus hujus ſæculi.

Crux Chriſti. Significat itidem *ſ* arca diluvii crucem Chriſti, per quam ab omni vitiorum, & tentationum diluvio liberamur. Et illi innitentes ſemper ſuperiores evadimus.

Fabrica virtutum. Quatenus autem erat *t* arca ex lignis lævigatis, optimeque connexis compacta, & lata inferius, in anguſtum verò ſupernè deſinens: fabricam deſignat virtutum: quæ infernè eſt lata, ſupernè anguſta: tum quia, quò magis ad Deum accedimus, eò magis tendimus ad unitatem.

Doctrina in corde. Arca diluvii dici poteſt *u* doctrina in corde: longitudo eſt fides Trinitatis: latitudo charitatis affectus: altitudo ſpes cœleſtium. Conſummatur in uno, qui accipit bravium. Non fit autem ex agreſtibus, & impolitis lignis, ſed ex quadratis, id eſt, non ex ſæcularium authorum, ſed ex propheticis, & apoſtolicis voluminibus. Cœnacula, & triſtega, narrationes hiſtoricæ. Bituminata intus, & foris, corde fidem gerens, ore confeſſionem præferens, intus ſcientiam, foris opera habens. Magna animalia, memoria, intellectus, eruditio, examinatio, & judicium illorum, quæ legimus. Immunda concupiſcentia, & ira.

Arca fœderis, quæ erat de lignis imputribilibus tuta auro operta, quæ arca teſtamenti dicebatur, & arca ſanctificationis, erat polita intra Sancta Sanctorum, habens ſupra ſe propitiatorium aureum tanquam opertorium & ad capita duo Cherubim. continebat tabulas legis, & urnam manna, & virgam Aaron, quæ fronduerat, *Exod.25.a.26.g.30.a.35.b.40.c.Num.4.a.10.d.14.g.Deu.10.a.Hebr.9.a.*

m Ori ſ.Gen. ho. 2. Hie 1. adver. Iovinia. Aug. de catechizan. rudi. 17. & 15.ctv. Dei 26 & 12. cont Fauſt.14. Gre hom.38. — n Au 15 Civ. Dei 26 & 12 cont Fauſt.14 — o Amb.1 officiorum 12 Philo de Plantatione Noe. Ambr.lib.de Noe 7. — p Beda Ge.5. — q Gre Vene. ed 1.1 6.1.3. — r Baſi de abdic rerum. — ſ Amb de vocu gen 4. & de int. myſ.3. — t Aug.15.civ. Dei 16. Cyril. 8.ſ. Ioan 17. Ori ſ Numero 21. — u Bed.ſ G 9.

Significat

a Hil.ſ.pſ.131. Cyril.4.ſ. Ioan.18. Iſy Lev.16. Greſ Ezech. ho 22. Th 1.2.q. 102 ar 4.

Significat in primis *a* carnem Chriſti habentem in ſe Verbum Dei, & animam omni virtute fulgentem. Erat de lignis Sethim imputribilibus, hoc eſt, de puriſſimis membris, quæ non viderunt corruptionem: erat deaurata, quia plenus ſapientia, & charitate: urna manna anima ejus ſancta habens plenitudinem ſanctitatis, & divinitatis, &c. Virga Aaron, ejus ſacerdotium & imperium deſignabat. Arca autem intra velum, eſt Chriſtus in cœlo, *Lev.16.a. Ioſ.3.a.2. Reg.6.a.7.a.15.e.3. Reg.8.a.1. Para.13.b.15.d.17.a.22.d.2. Para.5.a.6.g.24.c.35.a. Pſa.131. Apo.11.d.* Poteſt etiam *b* ipſum Chriſtum deſignare: ut ligna referantur ad corpus, aurum ad divinitatem & animam. — *Caro Chriſti. Chriſtus.*

b Cyri de incar unige.10. c Amb.ſer.86

Significat etiam *c* beatiſſimam Virginem Mariam, quæ habuit intra ſe Verbum carne indutum: & fuit ſacrarium Spiritus ſancti, & intus, ac foris ſanctitate & virginitatis nitore fulgebat, auro ornata cæleſti. — *B. Virgo.*

d Ricar.de S. Vict 1. de arca myſtica.

Arca etiam fœderis, quæ dicebatur arca ſanctificationis, *Pſa.131.* deſignat *d* gratiam contemplationis, per quam qui accipit, non ſolum emundatur, ſed etiam ſanctificatur. — *Contemplationis gratia.*

e Aug q.in. Exo.105.

Arca etiam fœderis deſignat *e* ſecreta Dei: in quibus ſunt lex, virga, & manna, hoc eſt, præcepta, poteſtas & gratia, quia niſi cum gratia non eſt poteſtas præcepta faciendi. — *Secretum Dei*

f Aug ſ. Apo. ho 9.

Deſignat etiam *f* eccleſiam, Chriſtum, & ejus myſteria in ſe continentem, omnique virtutum fulgore ornatam, *Exod.25.a.2. Reg.6.a. Pſa.131. Apoc.11.d.* — *Eccleſia.*

g Or.ſ.Rom.9 h Cle.Alex 5. ſtro.

Præterea *g* cœleſtes virtutes, Deum in ſe habentes, arca fœderis dici poſſunt: & *h* illud intelligibile ſæculum, in quo ſunt rationes rerum clauſæ: ut ſapientia, potentia, & vita.

Th.1.2.q.102 ar 4. i Ori.ſ Num. ho 10. Arn ſ pſ.73. Plg. de comm.

Item *i* cor humanum, mens, & hominis memoria, & ipſa animi conſtantia, & gratia contemplationis, & humana intelligentia cœleſtis ſapientiæ fulgore ſplendida, & divinæ inſpirationis luce irradiata arca diti poſſunt: eſt intus, & foris deaurata, ut ſit in ea ſapientia divinorum, & humanorum, *Ioſ.3.e.* Et arca inclinatur, quum mens Prælati ſubjectorum populorum confuſione concuſſa, ad diſpenſationis condeſcenſionem ex ſola dilectione permovetur, *2. Reg. 6. b.* — *Virtutes cæleſtes. Cor humanũ.*

Gre ſ mo 10 Ricar.de S. Victo. de extremo mali. 20 & 1. de arca myſt.2. k Ori.ſ No. ho 5.

Arca præterea fœderis, dici poſſunt Sancti, *k* & Doctores, ac Prælati, quibus arcana myſteria credidit Deus, & occultorum providentiæ ſuæ judiciorum ſecreta commiſit. Erat autem in ea manna, & virga: quia quum ſcripturæ ſanctæ ſcientia eſt in boni rectoris pectore virga diſtributionis, & manna dulcedinis.

l Gr 20 mor. 6. & 2 paſt 6 m Phi.de Cherub. o Geor. Vene. Cant.1.c.3.c.

Litera etiam *l* legis & ſenſus ſecreti in litera abſconditi, & etiam myſteria legis, quæ ipſi Judæi habebant, arca dici poſſunt & ipſa ſacra ſcriptura in templo mentis collocata: & rerum divinarum cognitio, & ſapientia. Et arcam ferri in Azotum, & myſteria gentilitati communicari, *Jud.20.d.1. Reg.3.a.4.a.5.6.a.7.a.* Et arca ſub pellibus ſunt præcepta legis ſub obſervatione carnali, *2. Reg.11.b.* — *Sancti. Doctores. Prælati. Litera legis, & myſteria.*

Terra etiam *m* manens fixa inter duo hemiſpheria, ut inter duo Cherubim, arca fœderis dici poteſt. Et etiam mundus, *o* unde cubito, & dimidio conſummatur, novem videlicet palmis. Cubitus enim ſex palmos continet, dimidium verò cubiti tres palmos: quibus novem cœlos repræſentaret. — *Terra. Mundus.*

Arcanum, Secretum, Myſterium.

6 & 7 4.c.32. o Gr.10.m.4

ARcana, ſecreta dicuntur, quæ à noſtra cognitione ſunt ſemota. Myſteria autem ſunt arcana divina, & ſacra.

Secreta ſapientiæ Dei *o* ſunt ejus opera, quorum judicia aſſequi non poſſumus, *Job.11.a.* Ut quum Deus, quos creavit, deſerit. quum bona, quæ præveniendo cœperat, nequaquam proſequendo confirmat: quum claritate nos ſuæ illuſtrationis illuminat, & tamen permiſſis carnis tentationibus tenebris cæcitatis pulſat. Sic quum flagellavit Job, & ſimiles. — *Opera & judicia Dei.*

p Hie.ſ.Ez. 7.

Arcanum Dei, quod violarunt gentes, *Ezech.7.f.* Erai *p* templum: & nunc in Eccleſia, quæ eſt locus ſanctitatis Dei. Et violatur per peccantes, & fit ſpelunca latronum. — *Templum. Eccleſia.*

q Ori.ſ. Mat. ho 27.

Arcana, quæ cantabant cantores in nablis, *q* myſteria Chriſti ſignificare poſſunt, quæ futura prædicebant, *1. Par.15.c. Job.11.a. Prov.25.b. Jud.10.c. Iſa.24.c.40.f.45.a. Ezec.7.f.28.a. Dan.5.c. Amos 3.b. Mat.8o.b.24.a. Marc.9.d.2. Cor.12.a.* — *Myſteria. Chriſti.*

r Hie ſ.Iſ. 24.

Secretum ſuum ſibi, dicens Iſaias, declarat *r* majora mala eſſe ventura in mundum, quàm ipſe verbis explicet, *Iſa.24.c.*

ſ Gre. 12. mo. 27. & 19. mo. 10.

Secretum cubiculum Judith, deſignare poteſt cor, aut mentem, *Jud.8.a. Eccl.10.* Et ſecretò dicitur Deus eſſe in tabernaculo *ſ* quando eſt in corde, *Job.19.a.* Secreta autem ventris, ſunt occultæ cogitationes mentis. — *Occultæ cogitationes.*

t Gre 31.m 4 u Hie.ſ.Iob. 40.

Secretum calami, in quo dormit Behemoth, deſignat *t* corda ſuperborum, hypocritarum, & Judæorum, in quibus quieſcit diabolus. Vel ſunt peccata, *u* quæ ſunt velut abſcondita à Deo, qui ea non approbat. *Iob.40.b.* — *Corda ſuperborum.*

x Gre ſ.1 Re 5.

Secretior pars natium, in qua percuſſi ſunt Gentiles, *x* partem animi ad peccatum incurvatam deſignare poteſt, *1. Reg.5.b. Prov.20.d. Iud.3.c.* — *Pronitas ad peccatum.*

y Glo ord ſ Iſa 40.

Secreta quorum ſcrutatores dat Deus, quaſi non ſint, diti poſſunt *y* arcana rerum naturalium, & divinarum, quæ Philoſophi curioſè ſcrutantur, & non aſſequuntur, *Iſa.40.c.f. Eze.28.b.* — *Arcana naturæ.*

z Rupe 1.de glorifi Tri.13

Arcana Magorum Ægypti, *Exod.7.b.* dæmonum fallacias, *z* quibus homines decipiunt, ſignificare poſſunt. — *Fallacia dæmonum.*

Secretum quod non eſt, ubi regnat ebrietas, *Prov.31.a.* eſt ut homo portans jugum ab adoleſcentia ſua, ſolitarius ſedeat, & lugeat: quia mortalis in peccatis, aut in periculis peccatorum vivit, &c.

Archangelus, quære Angelus.

Archiſynagogus.

aa Glo.ord ſ. Marc.13.

ARchiſynagogus, eſt Princeps Synagogæ, *Marc.13.c. Acto.18.c.* deſignat *aa* populum Judæorum: vel ſacerdotem curam animarum habentem.

Architectus.

bb Glo.ord.ſ. Iſa.3.

ARchitectus, idem qui ædificator, & præcipuus artifex in ædificando. Poteſt ſignificare eum, *bb* qui doctrina & exemplo ædificat eccleſiam, quæ eſt templum Dei, *Eccleſiaſt.38.c. Iſa.3.a.2. Machab.2.g.1. Cor.3.b.*

Architri-

Architriclinus.

ARCHITRICLINUS dicitur is, qui erat princeps in convivio nuptiarum, & ordinabat agenda, *Joan. 2. b.*

Deus Pater. Poteſt deſignare *a* Deum patrem, qui principium eſt in Trinitate. *a Bon ſer. par. 2.*

Pontifices. Vel deſignat *b* Pontifices, quibus Salvatoris domus committitur. quibus primum offertur vinum, quia laborantem agricolam oportet primùm fruges deguſtare. *b Cyr. a ſ. Ioan 26.*

Arctare, quare Anguſtus.

Arcturus.

ARcturus eſt aſtrum in polo arctico ſeu axe nobis elevato, qui eſt ſeptentrionalia, ubi eſt urſa minor, quæ ἄρκτος Græcè dicitur, quæ ſemper verſatur, nec unquam mergitur. Ponuntur autem ſeptem ſtellæ ſplendentes, quæ Arcturum conſtituunt. In parte autem Arcturo ſubjecta maximè viget frigus.

Eccleſia. Arcturus ſignificare poteſt *c* eccleſiam, quæ dum dona in ſe ſeptiformis gratiæ ſpiritus continet claritatem ſummæ virtutis irradiana, quaſi ab axe veritatis lucet: & ſemper verſatur. nec unquam mergitur: quia perſequutiones iniquorum ſine ceſſatione tolerat, ſed tamen uſque ad mundi terminum ſine defectu perdurat, *Iob. 9. b. 38. c. Amos 5. b.* *Patriarchæ.* Poteſt etiam deſignare *d* tres Patriarchas, cum ſuis uxoribus peregrinantes. *c Gre 9. mor. & 29 m 18 Buch fo ſpi 3 d Rup ſ Am. 5.*

Vetus teſtamentum. Deſignat etiam vetus teſtamentum, quod quaſi ab aquilone venerat, quum tanta ſubditos rigiditatis aſperitate terrebat: in quo ſeptem ſunt ſtellæ propter baptiſmum. Arcturus autem quacunque ſe vertat, pleiades oſtendit, quia myſteria novi teſtamenti prædicit, *Job. 38. d.*

Gentiles. Quatenus autem regnat arcturus in regione frigida, ad quam vis & ardor Solis non attingit, *e* gentiles ſignificare poteſt, qui cùm nullam ſcientiam ſupernæ cognitionis haberent, velut ſine ſole frigidi ſub aquilone remanebant, *Job. 37. b.* *Diabolus.* Vel deſignat ipſum diabolum, *f* è cujus climate ventus aquilo gelidus ſpirat contra meridiem divini fervoris. *e Gregor 19. mor. 19. f Greg. 27. mor. 20. Hu ſ. Iob. 37.*

Arcus, Irus.

ARcus, eſt inſtrumentum cognitum ex ligno curvo, & chorda ad jaciendas ſagittas. Iris verò eſt arcus in nubibus apparens.

Vis punitiva Dei. Arcus Dei, ſignificare poteſt *g* vim ejus punitivam. *Sententia divini judicii.* Et arcus æreus, eſt *h* ſententia in extremo judicio. quæ arcui comparatur, quia quaſi ex inſidiis percutit. & dicitur æreus, quia graviter puniendo ferit, *Job. 20. d. Pſa. 75. 76.* In arcu quantò longius chorda trahitur, tantò de eo diſtrictior exit ſagitta: ſic extremi judicii dies quantò longius differtur, ut veniat, tantò cùm venerit, de illo diſtrictior ſententia procedit, *Iſa. 5. g. 21. d. 41. a. Thr. 2. b. 3. b. Hab. 3. b. Zach. 9. c. Apoc 6. a.* *Comminationes divinæ.* Poteſt in eiſdem locis ſignificare *i* comminationes divinas aut etiam intentionem divinæ comminationis. *g Baſ. ſ pſ. 7. Hil ſ pſa. 57. h Gregor 15. mor 12. & 19 mor 28 Aug ſ pſ 59. mor. 28.*

Chriſtus. Arcus etiam dici poteſt Chriſtus: cujus divinitas ſit velut cornu, humanitas verò chorda. *Virtus Chriſti.* Et arcus Joſeph, dici poteſt virtus Chriſti, *Gen. 49. c.* *Hu. ſ Zac 9. Buch for ſpi. 2.*

Sacra ſcriptura. Arcus interdum *k* ſacra ſcriptura dicitur. Ipſa quippe arcus eſt Eccleſiæ. Ipſa arcus eſt Domini: de qua ad corda hominum, ſicut ferientes ſagittæ, ſic terrentes ſententiæ veniunt. Unde *Pſa. 7.* dicitur. Arcum ſuum tetendit, & paravit illum, & in ipſo paravit vaſa mortis, ſagittas ſuas ardentibus effecit. Arcum namque ſuum Dominus tetendit, quia cunctis peccatoribus per Scripturam ſacram minas exhibuit. In chorda Teſtamentum novum, in cornu verò Teſtamentum vetus accipitur. In arcu autem, dum chorda trahitur, cornu curvatur: Sic in hoc eodem ſacro eloquio, dum Teſtamentum novum legitur, duritia Teſtamenti veteris emollitur. Ad ejus namque ſpiritalia, & blanda præcepta illius literæ ſe rigor inclinat. quia Teſtamentum novum, dum quaſi quodam bonæ operationis brachio trahitur, in Teſtamento veteri ſeveritatis jura flectuntur. Nec indecenter dicimus chordam teſtamento novo congruere: quod de incarnatione dominica certum eſt extitiſſe. Quaſi ergò chorda trahitur, & cornua curvantur: quia dum in teſtamento novo incarnatio mediatoris agnoſcitur, ad ſpiritualem intelligentiam rigor teſtamenti veteris inclinatur. Dicit ergo *Job. 29. d.* Arcus meus in manu mea inſtaurabitur. Arcus in manu, eſt ſcriptura ſacra in operatione. In manu etiam arcum tenet, qui divina eloquia, quæ intellectu cognoſcit, operatione perficit. Inſtauratur ergo arcus in manu, dum quidquid ſacro eloquio ſtudendo cognoſcitur, vivendo empletur. *Præcepta.* Sic arcus, quem habebat eques, *Apoc. 6. a.* deſignat divina præcepta. *Lex vetus.* Lex enim vetus, *l* arcus dicitur quem intendebant filii Ephraim, quum Judæi promittebant ſervare legem, *Pſal. 77.* Idem poteſt ſignificare arcus Eſau, *Gen. 27. a.* *Doctor eccleſiæ.* Arcus etiam prælii Dei, *m* ſunt Doctores eccleſiæ, *Zach. 9. c. 10. b.* *1 Rup. 4 ſ. Ap. k Gre. 19. mor 18. Aug ſ pſ 7. & ſ Apoc. ho. 6. l Aug ſ pſ 77. m Hu ſ Za. 10. Rup ſ Za 9.*

Fortitudo. Eſt etiam arcus æreus, fortitudo adverſus tentamenta diaboli, *Pſa. 17. 43. Gen. 28. d. 49. c.* Et arcus inſtauratur in manu, *n* quum benè operando fortitudo creſcit, *Iob. 29. d.* *Intentio.* Ipſa quoque intentio arcus æreus dici poteſt, *1. Reg. 2. a.* Arcus fortium ſuperatus eſt, *Pſa. 77.* Converſi ſunt in arcum pravum. *n Hu ſ Iob. 26. Bed ſ G 49.*

Spes. Arcus Jacob, ſpem ſignificare poteſt, quæ mittit animum ad ſublimia. *Verbum Dei.* Et etiam *o* verbum Dei, quo ſuperantur Sichimitæ, *Gen. 48. d. 49. c.* *Charitas.* Arcus etiam prælii eſt *p* charitas, qua nihil fortius ad pugnandum contra diabolum, *Zac. 10. b.* *o Gl inter. ſ Gen 49. p Rup ſ. Zach. 0.*

Iudæi. Arcus pravus aut perverſus, eſt *q* ille, qui dum contra iniquos ſagittam putatur jacere, ſauciat tenentem. Sic generatio perverſa Judæorum, cùm eſſet recta à Deo condita, & haberetur in manu Dei quaſi arcus, ut mitteret per eam ſagittas, verſa eſt quaſi arcus perverſus in blaſphemias creatoris ſui. *Arrogantes.* Arrogantes etiam arcus pravus ſunt, qui cùm contra elationem verba faciunt, ſeipſos feriunt. *Idololatria.* Arcus etiam pravus, *r* eſt idololatria, ad quam converſi fuerunt Judæi prava intentione, *Pſa. 77.* *Fiducia Iudæorum.* Arcus Iſraël contritus à Deo, eſt *ſ* fiducia circumciſionis, & ceremoniarum, &c. *Hoſ. 1. b.* *q Hu ſ pſ. 77 Gre. 27. mor. 20. r Aug pſ. 77. ſ Rup ſ Hoſ. 1.*

Inſidiæ Iudæorum, & hæreticorum. Arcus fortium, ſignificare poteſt *t* fraudulentia ſemina Judæorum, & inſidias pravorum & intentionem ſuperborum, & eorum, qui tam potentes ſibi videntur, ut ſine dono Dei, atque adjutorio, humana ſufficientia divina poſſit implere mandata. Et arcus mendacii, & doloſus ſunt *u* inſidiæ hæreticorum & ora, vel potentia verboſitatis eorum, *1. Reg. 2. a. Pſ. 10. 36. 63. 77. Jer. 9. a. Hoſ. 1. b. 2. d. 7. d. Amos 4. d. Zac 9. 10.* *Intentio ſuperborum.* *t Or ſ. 1. Reg b. & ſ Mat. hom. 14 u Hu ſ Hoſ 1. Greg. ſ 1 Re 3 & 19 mor. Aug 17 civ. Dei.*

Superbia & inſidiæ dæmonum. Eſt etiam arcus fortium ſuperbia dæmonum, & graves eorum tentationes, & inſidiæ quibus animas ſubvertere nituntur. *1. Reg. 2. a. Pſa. 36. 45. Ier. 50. g. 51. f. Ezech. 39. a. Amos 2. d. Zac. 9. c. 10. b.* *B ſ pſ 11. Gre. ſ 1 Re 2*

Ori ſ. pſ. 36. hom 3. Hie ſ. Iſ. 22. Hie. ſ. Eze 1. Amb. de Noe 27. Ori. ſ. pſ 36. ho. 3. Rup. 4. ſ. Gen 36. Gr. ſ. Ez. h. 8. Bed. ſ. Gen 9.

Arcus etiam dicitur os, & lingua pravorum, invidorum, & hæreticorum, quibus maledicta jaculaotur in proximum, *Pſa 10. 36. 63. Iſa 21. d. Ier. 9. a.* — *Os & lingua pravorum.*

Arcus, ſeu iris in nubibus, datus in fœdus & pactum Dei cum genere humano, ſignificat Chriſtum Deum, & hominem, qui datus eſt nobis mediator Dei, & hominum, *Gen 9 b Sap. 5. d. Eccl. 43 b. 50 a. Ezech. 1. g.* Eſt etiam arcus virtus, qua Deus interdum miſeretur, interdum punit: & quia pronior eſt ad miſerendum, dicitur ponere arcum, & non ſagittam. Et quia ceruleus eſt, & igneus, ſignificat utrumque Dei judicium, diluvii videlicet, & extremum igneum. In eo aqua & ignis apparent. & poſt mediatoris adventum, eo virtus Spiritus ſancti in humano genere claruit, quo electos Dei, & aqua baptiſmatis lavit, & igni divini amoris incendit, *Ezech. 1. g* Hæc etiam deſignat iris *a* in circuitu ſedis Dei, *Apoc. 4 a. 10. a.* — *Chriſtus. Miſericordia Dei. Utrumque judicium. Baptiſmus.*

a Glo. ord. ſ. Apoc. 4.

Arcus etiam in nubibus, eſt *b* gloria Dei in Prophetis, & ſcripturis; & color aquæ deſignat vetus teſtamentum, color verò ignis novum. Et ſenſus ſpirituales. — *Gloria Dei ſacris ſcripturis.*

b Bed. ſ. Gen. 9. 9.

Ut autem Deus poſuit arcum in nubibus, ut tempeſtatem ſedaret: *c* ita diabolus ponit arcum, ut ſuſcitet tempeſtates.

c Or. ſ. pſ. 36. ho 3. d Glo. ord. ſ. Apo. 10.

Iris in capite angeli, *Apoc. 10. a.* deſignat *d* vel divinam potentiam in Chriſto: vel reconciliationem ejus erga eccleſiam.

Ardere, Ardor, Exardeſcere, Flagrare.

ARdere dicitur & ipſe ignis ſuam vim obtinens caloris, & activitatis: & res igne inflammata, ut ligna accenſa, aut aliud ſimile.

Ardere rubum, & non comburi, ſignificat mortalitatem in Chriſto, quæ non abſorbebatur à divinitate, *Exod. 3. a.* — *Mortalitas Chriſti.*

e Bed. ſ. Ex. 3.

Ardens etiam rubus, *e* deſignat beatam Virginem, quæ genuit incorruptâ virginitate. In ea divinitas ardebat, & nullum detrimentum patiebatur. — *Beata Virgo*

f Hi. de manſi. Bed. ſ. Exo. 3.

Eſt etiam ardens rubus *f* eccleſia in tribulationibus, in quibus tamen non deficit, ſed magis ſplendet loquente in ea Domino. — *Eccleſia.*

Significat etiam flamma illa rubi, legem veterem, quæ prohibebat peccata, ſed non conſumebat. Et præterea Judæos ſignificabat rubus, qui habentes lucem Chriſti in duritia permanſerunt. — *Lex vetus. Iudæi.*

g Ori ſ. pſ. 38 ho. 1. h Phi. de vict. offerentibus. i Gre. 25. mo. 7. & ho. 30. k Gre. ho 13.

Ardens ignis in bonum ſignificat *g* ſplendorem lucis ſpiritualis, & fervorem amoris: & ardet in altari, hoc eſt in corde: ardet autem ſemper, *h* ob perpetuam gratiarum actionem, *Exo. 24 d. Lev. 6 b Pſal. 17. 38. Ezech. 1. c* Sic ardet mons, in quo loquitur Deus, *Deu. 4 b. 5 c. 9 c.* Et ardet terra, *i* quum cor carnale relinquit concupiſcentias præſentis ſæculi & attenditur ad amorem Dei, *Luc. 12. d* Ardere etiam dicit magnum operum fervorem, *1. Cor. 13. b* Si tradidero corpus, ita ut ardeã. Et ardet cor, *Luc. 24. c Ier. 11. c.* — *Splendor lucis ſpiritualis.*

Ardens lucerna ſignificare poteſt *k* Joannem Baptiſtam: & prædicatorem prius quidem ardentem, deinde lucentem. Significat etiam ſplendentia, *Exod. 27 a Eccl. 48. a. 50. b. Ezec. 1. c. Dan 10 b 1. Mach. 12. d. Luc. 12. d. Joan. 5. f.* — *Ioannes Baptiſta. Prædicator. Splendentia opera.*

l Hil. ſ. pſ. 2.

Exardet in brevi ira Dei, *l* quum ſubitò venit vindicta, quando non ſperatur. Et ardor ſæpè punitionem divininam ſignificat, *Lev. 26. c. Deut. 28. b. 29. d. 32. c. Iud. 17. c. Pſa. 3. 47. 88. Iſa. 4. b. 10. d. 30. f. 65. a. 33. b. Ier. 11. c. 15. c. 17. a. c. 2. Pet. 3. c. Apoc. 4. c.* — *Vindicta Dei.*

m Baſi. ſ. pſ. 7. n Gre. 33. mo. 40 & 14. mo 4. 5. o Gre ſ. Eze. ho. 11.

Ardentia dicuntur *m* affectus intenſi animæ tam concupiſcentiæ quàm iræ, &c. quæ diabolus accendit, *Pſa. 7. 105.* Et Leviathan flatu ſuo prunas ardere facit, *n* quum diabolus ſua ſuggeſtione concupiſcentias accendit, *Iob. 41. b. Gen. 31. e. 3. Reg. 11. a. Iudith. 5. a. 12. f. Eſter. 15. c. Iob. 15. a. 18. b. Prov. 6. d. 16. d. Eccl. 9. b. 18. b. 21. a. 22. c. 28. b. 40. d. Iſa. 43. a. Dan. 13. a. Rom. 1. d.* Et dicitur exardere ignis ad vocem grandis loquelæ, *o* quum in magnitudine favoris flamma in corde accenditur de amore laudis, *Ier. 15. c.* Ardens etiam ignis peccatum nonnunquam ſignificare poteſt, *Eccl. 3. d.* Flagrabant filii Iſraël deſiderio carnium, *Num. 11. a.* — *Concupiſcentia & ira. Peccatum.*

p Glo. inter ſ. Eccl 14.

Ardor ignis *p* aliquando tentationes ſignificat, *Eccl. 34. c. 43. a. Iac. 1. b.* — *Tentationes*

q Hie ſ. Iſ. 64.

Ardent aquæ igni, quum *q* peccatorum ſalſugo conſumitur igne Spiritus ſancti, *Iſa. 64. a. Pſalm. 67. Sap. 16. c.* — *Conſumptio peccatorum.*

r Amb. ſ. 1. Corinth 4. ſ Aug. enchi. ad Laurent. 68.

Ardet opus alicujus, quum *r* ejus mala doctrina punitur. Aut cùm *ſ* opera venialia ſuper ædificata igne tribulationis purgantur, *1. Cor. 3. c. Ioan. 15. a.* — *Probatio operum & doctrina.*

t Glo ord. ſ. Apo. 19.

Ardens pix *t* pœnas inferni ſignificare videtur, quum dicitur, *Iſa. 33. b.* Erit terra ejus in picem ardentem nocte, & die, non extinguetur in ſempiternum, *Apoc. 19. d. 21. b.* Stagnum ignis ardentis. — *Pœna inferni*

u Amb. ex ho ad vir. Gr. ſ. Ez. h 9.

Exardentes ſicut ignis in ſpinis, *u* fuerunt Judæi irridentes Chriſtum in paſſione, quæ triſtio brevi duravit: ut ignis in ſpinis ardet crepitando cum ſonito, brevi tamen conſumitur, *Pſal. 117.* Vel ſunt detractores, per quorum flammas non juſtorum vita comburitur: ſed ſi quæ in eis eſſe poterant peccatorum ſpinæ, concremantur. — *Iudæi.*

x Iſ ſ. Le. 26. Glo. inter. ſ. Iſa. 33.

Ardor conficiens oculos Judæorum, *x* quantum ad literam dicitur eſſe ſcabies. Vel ἰκτερος. & deſignat invidiam, *Lev. 26. c. Iſa. 33. c.* — *Invidia.*

Arduus.

ARduum ſignificare ſolet locum altum, & difficilem aditu: unde res difficiles, arduæ appellari ſolent. — *Cœleſtia. Crux Chriſti. Superbia. Potentes ſeculi.*

y Gre. 31. mo. 34. z Glo. ord ſ. Ier. 4. aa Hie. ſ. Iob. 39.

Ardua in quibus aquila ponit nidum ſuum, *y* ſignificare poſſunt cœleſtia, in quibus Sancti ſpem ſuam fixerunt, & ubi converſantur, *Iob. 39 d. Phil. 3. c.*

Significant etiam ardua *z* crucem Chriſti, in qua pœnitentes nidum ſuum ponere debent, & ad ipſam confugere, *Ier 4 g.*

Ardua etiam, in quibus nidum ſuum ponit aquila, *aa* ſuperbiam ſignificant, ubi quieſcit diabolus, & etiam eminentes, ac potentes ſæculi, *Iob 39 d.*

Area, Areola.

bb Ori. ſ. Iud. ho 8. Aug. q. in Iud. 49.

AReа propriè dicitur locus purus in urbe ſine ædificio: & locus planus & mundus, ubi triticum teri, ac ventilari ſolet. Areola eſt parva area.

Area Gedeonis prius arida, poſtea irrorata, Gentiles *bb* ſignificare poteſt prius aridos, poſtea in — *Gentiles.*

adventu

Mundus.

adventu Chriſti roræ divinæ gratiæ perfuſos, *Jud.6.g.* Poteſt etiam mundum præter Judæam ſignificare, quæ rationem velleris habet.

Locus Iudicii. Area, ubi triticum ſeparatur à paleis, ſignificare poteſt *a* locum judicii in quo fiet ſeparatio bonorum à malis, *Jud.6.g.Num.18.d. Deut.16.c.25.b.Iſa.30.f. Dan.2.Mich.4.d.* Poteſt etiam ſignificare *b* tribulationes, *Ioel.2.f.*

Tribulationes. Eccleſia. Poteſt eadem ratione ſignificare *c* eccleſiam, aut populum Chriſtianum, ubi ſunt boni & mali, ut triticum & palea, quorum diſcretio facienda eſt à Chriſto, *Matth.3.c. Luc.3.d. Ruth.3.a.1. Paral.21.b. Iob.34.b. Hoſ.13.a.Ioel.2.f.* Et area Nachor, eſt eccleſia gentium, *2.Reg.6.a.* Et etiam area Ornan, *2. Reg. 24.d.2.Para.3.a.*

Anima. Spiritualis intelligentia. Area, in qua ventilantur cogitationes, *d* dicitur eſſe anima, *Num.18.d.1.Reg.13.a.4.Reg.6.f.Ierem.51.d. Hoſe.9.a.Ioel.1.d.2.f.* Item prudentia ſpiritus. Et area æſtiva, eſt ſpiritualis intelligentia, in qua veritatis grana à figurarum paleis vehementis diſcuſſionis trituratione excutiuntur.

Seculum. Seculi proſperitas. Area dici poteſt præſens ſæculum, aut ſæculi proſperitas, ut *3. Reg.22.b.* Reges ſedebant in ſolio ſuo veſtiti cultu regio in area. Idem *2.Par.18.c.*

Area Atad, in qua filii Iſraël fecerunt planctum Jacob patris ſui, *Gen.50.b.* figurabat ruinam populi futuram.

Areas habent hæretici, ſed ſine tritico, *Hoſe.9.a.*

Martyres. Areolæ aromatum, *Cant.5.d 6.a.* dicuntur *f* martyres, qui dum in fidei conſtantia martyrio exercentur, per cultum virtutum ſanctæ opinionis fama quaſi aromata dilatantur.

Areolæ germinis vitis, vel aquilæ, deſignabant ad literam *g* favorem, & auxilium Regis Ægypti erga Regem Sedechiam, *Ezec.17.b.*

a Chry. ſ. Iſa. 30 ho. 2. & ſ. Pſal. 71. Or. ſ. Iud. h. 8. b Ru. ſ. Ioel. 2. c Or. ſ. Ezec. ho. 1 & ſ. Luc. hom. 26. d Amb. 2. de Cain & Abel. 1. Ric. de S. Vi. de ſomn. Nabuch. 18. e Glo. ord. ſup. Gen. 50. f Or. ſ. Can. 5. g Lyr. ſ. Ez. 17

Arena, Sabulum.

Arena eſt corpulentior quàm pulvis, minutior quàm lapilli: quæ plurima eſt in littore maris. Eſt autem arena ſterilis, & nihil de ſe habens humoris: ad ædificandum eſt inane arenæ fundamentum. Eſt arena gravis pondere. Ponitur in hyperbole copiæ innumerabilis, *Geneſ.41.f. Ioſ.11.a. Iudi.7.d.*

Iudæi. Arena, quæ eſt in littore maris, *h* ſignificare poteſt Judæos carnales, & ſteriles bonorum operum, *Gen.22.d.41.g.Iſa.10.e.Ier.9.d. Hoſ.1.d.Rom.9.f.4.d.Hebr.11.c.*

Terreni, Infirmi. Significat etiam terrenos, & inutiles: & etiam infirmos in Eccleſia, qui facilè obruuntur tentationum fluctibus, *Gen.22.d.41.g.Iudic.7.c.3.Reg.4.c.Iſa.10.e.Habac.1.c.Apoc.12.d.20.c.*

Sapientes & boni. Poteſt etiam deſignare *i* ſapientes, & bonos propter incomprehenſibilem multitudinem ſapientiæ: & quia, ut arena repercutit fluctus maris: ita ſapientes reſiſtunt adverſis, & tentationibus, *Iſa.48.d. Ier.5.e.* Super arenam autem multiplicantur amici Dei & non ſicut arena: quia ſunt ſicut ſtellæ, quæ arenam ſuperant, *Pſa.37.138.Ier.33.d.Hoſ.1.d.*

Cogitationes ſeculares. Significat etiam arena *k* multitudinem cogitationum Sæcularium mentem obruentium, *1. Reg.13.b. 2.Reg.17.c.3.Reg.4.d. Eccl.1.a.*

Calamitas. Arena deſignat etiam *l* graves peregrinationis noſtræ calamitates. Ut enim arena maris undarum æſtu exterius impellitur: ita delinquens homo quando tentationum fluctus mobiliter pertulit, extra ſe ab intimis exivit. Magni autem arena maris eſt ponderis: ſed calamitas hominis arena maris gravior dicitur, quia dura fuiſſe pœna oſtenditur, dum per miſericordem judicem culpa, quæ lævigatur agnoſcitur, *Job.6.a.*

h Ori. ſ. Gen. ho. 9. & ſ. Ro. 9. i Aug. ep. 48. Eu. fer. ſp. 4. k Phi. de ſom. Hila. ſ. pſ. 118. Gr. ſ. 1 Re 13. l Gre. 7. mo. 2.

Infernus. Arena, quatenus eſt inane fundamentum ad ædificandum, ſignificare poteſt *m* infernum, *Exod.2.b.* Ubi abſcondit Moyſes Ægyptum, hoc eſt, Chriſtus diabolum.

Finis citra Deum. Inconſtantia. Poteſt eadem ratione *n* quemlibet finem citra, aut præter Deum ſignificare, cui ſi quis innitatur, ſuper arenam ædificat, *Matt.7.d.* Significat etiam inconſtantiam: unde inconſtantes ſuper arenam ædificare dicuntur.

Ira. Arena, ſecundùm quod gravis, *o* iram deſignare poteſt, quia gravis eſt præcipuè ira ſtulti, *Prov.27.a. Eccl.22.b.*

Res vilis. Arena, quia eſt vilis pretii in hyperbole rerum vilium, & contemptibilium ponitur. Ut quum omne aurum in comparatione ſapientiæ, dicitur eſſe arena exigua, *Sap.7.b. Eccl.18.a Jere.5.e.9.c.* Sic arenoſus ornatus parietis rem inutilem ſignificat, *Eccl.22.c.* Deſignat etiam abjectos, & pauperes, quos Dominus poſuit terminum mari: quia ad frangendam mundi gloriam Apoſtolos elegit.

Arenoſus aſcenſus impeditus veterani, ponitur in comparatione mulieris linguatæ adjunctæ viro quieto, *Eccl.25.d.*

Intellectus vulgaris. Mali. Sabulum, ubi abſcondit Moyſes Ægyptum, *Exod.2.b.* deſignare poteſt *p* intellectum vulgarem nullam habentem cognationem, aut familiaritatem cum honeſtate. Vel deſignat *q* malos non habentes ſtabile fundamentum, in quibus morticina præſentia diaboli latet.

m Ly. ſ. Ex 2. n Glo. in ſup. Matt. 7. o Gr 9. mo. 5. p Phi 2 alleg. q Au 22 con. Fauſ. 91.

Arere, Arefacere, Aridum, Siccare, Exiccare, Exareſcere.

Aridum, cùm ſit quod humore caret, ſecundùm diverſitatem humoris, in bonum, & in malum ſumi poteſt. Et quidem terra ipſa, cùm natura ſua ſit frigida & ſicca, apparens à principio ſeparatis aquis, arida fuit appellata.

Forma ſubſtantialis. Poteſt etiam arida apparens congregatis aquis dici *r* forma ſubſtantialis producta in materia diſpoſita, *Gen.1.a.*

Anima. Arida, ſi conſideretur, ut erat prius operta aquis, & non valens reddere fructum, ſignificare poteſt *ſ* animam, quæ non fructificabit, quamdiu peccatorum humore eſt operta. Et tunc eſt terra. Si verò nullum in ſe habeat humorem, & fiat ſterilis, ſignificabit animam humore divinæ gratiæ deſtitutam. & tunc ex terra fit arida. Tunc autem erit terra ad fructificandum apta, ſi non ſit peccatorum humore operta, & tamen rore divinæ gratiæ ſit perfuſa, *Gen. a.* Dicitur etiam arida *t* ipſa anima ſitiens Deum, ſuper quem aridam funditur aquæ divinæ gratia, *Exod.4.b.* Eandem deſignant arida loca, quæ circuit diabolus, *Matth.12 d.Luc.11.c.* Idem poteſt deſignare, *Num.21.b.Joſu.15.d. Jud.1.c. Pſal.94.104. Sap.19.b. Eccl.37.a.39.c.50.b.* Eandem deſignat arefacta ficus, *Matt.21.d.* Et cùm in mari, eſt ſine humore peccati, *Exod.14.d.15.e.*

Fideles. Præterea, fideles quum impediuntur ab infidelibus ne bonis operibus fructificent, *v* ſunt terra aquis operta: quum autem ab ipſis liberantur, quaſi congregatis aquis in locum unum tunc ut arida fructificant:

r Au. de gen. imperf. 10. ſ Ori. ſ. & Ge. ho. & ſ. Nu. ho. 26 & ſup. hom. 26. t Au 13. confeſſ. 17. Gre 13. mo. 5. Eu. fer. ſp. 4. Hil. ſ. Matt. Can. 13. 23. v Aug. ſ. pſal. 65. 94. Bed. ſ. Gen. 2.

ctificant. Sic areſacta eſt terra poſt diluvium tribulationum, *Gen. 8.c.* Et convertit Deus mare in aridam, *Pſa.65.* In hoc ſiccum *a* extractus eſt piſcis diabolus, ut exenteraretur, *Tob.6.a.*

Eccleſia ex gentibus. Aridum lignum frondeſcens, *b* eccleſiam ſignificat ex Gentibus prius aridam, deinde per fidem, & gratiam floribus, & fructibus bonorum operum exornatam, *Eze.17.g.* Et arida loca *c* eandem gentilitatem ſignificant, *Matt.12.d.* Eandem deſignat, *Iſa.35.b.44.a.56.b. Amos 4.c. Agge.2.b.* Item oſſa arida, *Ezech.37.a.*

Natura humana. Arida poteſt ipſam naturam humanam ſignificare, *Exod.4.b. Ioan.2.d. Agge.2.b.*

Populus Iudæorum. Arida quæ apparuit congregatis aquis in locum unum, fuit populus Judæorum ſeparatus à gentibus, qui & tunc germinavit in cultu unius Dei, *Gen.1.b.* Areſacta autem ficus fuit *d* eadem ſynagoga deſerta à gratia Spiritus ſancti. Ut quum diſcipuli dixerunt. Vobis oportebat prædicare Verbum Dei: ſed quia indignos vos judicaſtis, ecce convertimur ad Gentes, *Matth.21.d. Actor.13.b.* Sic autem areſacta eſt ficus ſynagogæ, *e* ut manſerint radices: quia adhuc eſt ſpes in illo populo fructificandi in fide, ad quam venient, cum plenitudo Gentium intraverit. Areſacta quoque hedera ceſſationem *f* legis, & ſynagogæ deſignavit, *Jonæ 4.c.* Et areſacta larva deſerti, deſignant ſynagogam ſine gratia, *Jerem. 23. b.* Et areſacta vinea, dicit deſtructionem populi Judæorum, *Ezec.17.c.19 d. Iob.12.c.* Siccavit etiam Deus lignum viride, *g* quum deſtruxit Judæam: & frondere fecit lignum aridum, quum ex Gentibus inſtituit Eccleſiam, *Ezech.17.g.* Siccatus eſt vertex Carmeli, *h* quum Sacerdotes & Phariſæi perierunt, *Amos 1.a.* Ariditas etiam nervi femoris Jacob, incredulitatem deſignavit populi Iſraël à Jacob deſcendentis, *Gen.32.g.* Areſiet ficus, quum mali in judicio audient. Ite maledicti in ignem æternum: quia non amplius ex eis ſperabitur fructus, *Marc.11.c.*

Inutiles, & peccatores. Otioſi ad operandum. Ariditas in lignis & herbis, *i* ad inutiles & infrugiferos homines refertur: ut peccator dicitur aridum lignum, *Luc.23.d.4.Reg.19.f. Iob.12.c.15.d.13.d.18.d. Pſal.38. Eccl.6.a.10.c. Iſa.15.c.16.b.40.f. Ierem.12.a. Ezec.17.c.g.1d.81.9.d.Ioan.15.a. Thre.4.b. Ioel.1.c.*

Arida manus dicitur, *k* quæ otioſa eſt ad benè operandum. Sic erat arida manus Judæorum, qui non faciebant opera Dei: & aridi ſunt, qui operari non poſſunt, *1.Reg 13.a. Iob.15.d. Zach.11.d. Matth. 12.a. Marc.3.a.9.b.21.c. Ioan.5.a.*

Areſactum brachium paſtoris mali, *l* dicit ſublatam potentiam Antichriſti, *Zach.11.d.*

Aruiſſe dicitur virtus Chriſti, ſicut teſta: quia *m* ut lutea teſta mollis igni applicata duratur: ita Chriſtus excellentior apparuit in tribulatione, & per ignem paſſionis venit ad duritiem reſurrectionis, *Pſa. 21.* Sic etiam robuſtiorem reddidit Eccleſiam in tribulatione.

Theologia ſine eloquentia. Arida ſimila, Theologiam ſine eloquentia ſignificare poteſt, *Lev.7.a.* Vel eſt arida *n* in eo, qui indiget ſapientia.

Tribulationes. Siccitas, *o* tribulationes quandoque ſignificat, *Iob.12.c. Eccleſ.35.d.39.c. Ierem.14.a.5.f.17.b. Soph.2.c. Agge.1.c.*

Defectus verbi Dei. Poteſt etiam in eiſdem ferè locis ſignificare *p* defectum verbi Dei. Sic areſactum ſemen ſignificat amiſſionem verbi Dei, quod prius libenter ſuſceptum fuerat, *Matth.13.a. Luc.8.a.*

Doctrina hæreticorum. Arida ſtipula, *q* eſt doctrina hæreticorum igni cum ipſis tradenda, *Nahu.1.c.* Et areſacta radix, eſt deficiens doctrina hæreticorum, *Hoſ.9.d. Amos 4.c.* Areſacta aqua Euphratis, *r* ſunt deficientes impoſturæ Magorum, *Apoc.16.c.*

Caro humana. Arida etiam ſtipula, *ſ* eſt caro humana ſine viriditate divini amoris intimi, *Iob.13.d.* Et areſcit fluvius vacuæ factus, quum ſubductâ animâ, vacuum remanet corpus, *Iob.14.b.*

Defectus bonorum operum. Exareſcens herba ante maturitatem, ſunt qui pereunt, antequam benè operentur, *Iſa.32.f.* Et areſcens ſcirpus ante omnes herbas, & antequam carpatur, *t* deſignat hypocritam, qui priuſquam de carne tranſeat, ea, quæ in ſe oſtenderat virtutum facta, derelinquit, *Iob.8.c. Pſalm.128.* Et areſacit Deus gramen, quum delet Gentes, aut hypocritas, *Iſa.42.c. Pſal.89.*

Brevitas rerum mundanarum. Ariditas fœni *v* parvam rerum mundanarum durationem deſignat, & brevem faſtum ſuperborum, *Pſ.36.128.Iſa.15.c.40.b.51.c.*

Tempus iudicii. Siccitas aliquando deſignare *x* poteſt tempus judicii, in qua ſiccitate habitabunt mali, *Ierem.17.a.*

Areſacit flamma ramos impii, *y* quum terrena deſideria accendunt adhærentes ipſi, *Iob.15.d.*

Mortalitas Chriſti. Necdum ſicci funes nervicei, quibus ligatus eſt Samſon, *Iudic.16.b.* mortalitatem in Chriſto ſignificabant.

Aruiſſe dicitur cutis, quæ areſcendo contrahitur, *z* quum mentes carnalium, quæ præſentia diligunt, & quaſi juxta poſita concupiſcunt, ad futura tendi per longanimitatem nolunt: qui dum internæ ſpei pinguedinem negligunt, ut attrahantur, areſiunt. Quia ſi eorum corda deſperatio non ſiccaret, nequaquam æſtus hæc puſillanimitatis attraheret, *Iob. 7.a. Thren. 4.b.* Aruiſſe etiam cutis, quum culpa tanto inſenſibilior redditur, quanto etiam apud eos laudabilis habetur. Quæ ideo arida eſt, quia nulla ſui cognitione vireſcit.

Afflictio fortium eccleſiæ. Areſcunt oſſa Chriſti, quum fortes *aa* Eccleſiæ zelo fidei contabeſcunt, & quum affliguntur in omnibus malis infirmorum, *Pſal.101.* Sic Apoſtolus: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Et areſcunt *bb* oſſa, quum deficit virtus. Aruerunt etiam oſſa ſicut cremium, quum omnem delectationem boni protſus amiſiſſe videtur anima, ſolamque ſibi aridæ intentionis fortitudinem reſervaſſe. Et arida oſſa, ſunt fortia opera ſine intentione bona, *Ezech.37.a.*

Areſcit lingua ſiti, *cc* quum Gentiles inter dogmata Philoſophorum veritatem Evangelicæ doctrinæ velut aquam vivam non aſſequuntur *Iſa.5.d 41.d. Iudith.7.d.11.b.*

Doctrina hæreticorum. Arentia ubera *dd* dicuntur habere hæretici, veritate doctrinæ carentes *Hoſe.9.d.* Siccitas ſpinarum, eſt etiam in doctrina hæreticorum, *Soph.2.b.*

Confuſio hæreticorum. Areſcit aqua de mari, quum *ee* confunditur hæreticorum doctrina, aut etiam Philoſophorum, ut non amplius poſſint ſuadere ſua mendacia. Sic ſiccatur fluvius, & rivi aggerum, & ſementis irrigua. Et areſiunt ſtagna, *Iſai.12.d.19.b.37.d.42.c.50.b.51.d.3. Regum 2.b. Geneſ.8.b. Pſalm.65.73. Ierem.14.a.17. b.50.f.51.d. Eccleſiaſt.35.d.39.c.40.b. Hoſe.13.d. Sopoh.2.a. Agge.1.c.* Ad idem arens alveus Jordanis, *Ioſu. 2.b.3.d.4.d.5.a.* Et exiccatus vertex Carmeli, *Amos 1.a. Nahum.1.a.* Et ſiccati fluvii Ethan, eſt confuſa ſcientia perverſa.

Areſcit Deus ſtagna, *ff* quum abſtulit doctrinam à Judæis, *Iſa. 42.c. Ioel.1.d.*

Left margin: a Glo. int. ſup. Tob. 6. — b Ori. ſ. Eze. Ho. 11. — c Hie. ſ. Ma. Can. 21. — Aug. ſ. pſ. 38. — d Or. ſ. Ma. 16. Hil. ſ. Matth. Can. 23. — e Au. ep. 49. q. 6. — f Hie. ſ. Ex. 17. & ſ. Ioan. 4. & ſ. Mat. 21. — g Ber. ho. 1. ſu. miſſ. eſt. — h Ru. 1. Amos 1. — i Hie. ſ. Iſ. 15. Gr. 14. m. 10. Or. ſ. Iſ. ho. 6. — k Hil. ſ. Matt. Can. 12. Hie. ſ. Mat. 12. Gr. 12. mo. 25. — l Hie. ſ. Za. 11. — m Ar. & Hie. ſ. Pſal. 21. Aug. ep. 120. Gre. hom. 22. — n Glo. ſ. L. 7. — o Hie. ſ. Ie. 17. — p Gl. in. ſup. Matth. 13. — q Hie. ſ. Na. 1. — r Ru. 9. ſ. Apo. — ſ Gr. 11. mo. 24 & 12. mor. 5. — t Gr. 8. mo. 18. — v Ori. ſ. pſ. 36. Hie. ſ. Iſa. 40. Au. ſ. pſ. 128. — x Hie. ſ. Ie. 17. — y Gr. 12. m. 34. — z Gr. 8. mo. 11. & 31. mo. 23. & ſ. pſ. 101. — aa Gr. 20. mo. 10. Hie. ſ. pſ. 101. Ber. ſer. de cuſto. carne &c. — bb Ber. de S. Viſit. ca. ſtatu interi. ho. ne mis 7. — cc Hie. ſ. Iſa. 41. — dd Hie. ſ. Hoſ. 9. & ſ. Soph. 2. — ee Ori. ſ. Exo. hom. 0. Hie. ſ. Iſa. 19. Aug. ſ. pſ. 73. Gre. 33. mo. 13. — ff Glo. in. ſup. Iſa. 42.

Carentia divinæ gratiæ. Siccitas velleris, aut areæ, *a* carentiã ſignificat divinæ gratiæ, aut in Judæa, aut in Gentilitate, *Jud.*6.*g.*

Ablatio peccati. Siccavit ventus urens venas inferni, & mortis, *b* quum Chriſtus, & ſermo eccleſiaſticus tulit peccati aculeum, & dogmata hæreticorum, *Hoſe.*13.*d. Job.*15.*d.* Et *c* quum Spiritus ſanctus aufert omnes cauſas incredulitatis.

Deſtructio doctrinæ hæreticorum. Senectus. Siccatio ſagenarum facta eſt Babylon, & etiam Tyrus, *Ezech.*26.*a.*47.*b.* quum *d* retia, quibus hæretici, & philoſophi prius deceptam multitudinem piſcabantur, ceſſant, & in deſertæ urbis ſolo expanduntur, atque ſiccantur: ut pro illis alii ſubeant piſcatores, quos Dominus ad piſcandum miſit.

Areſcere dicuntur, *e* qui paulatim veniunt ad ſenectutem, & mortem, *Pſal.*89.

Deſtructio Hieruſalem. Siccitas meſſis, *f* eſt tempus vaſtitatis Hieruſalem, *Iſa.*27.*c.* Et durabit ſiccitas infidelitatis in illo populo, donec Elias impetret aquam in vertice Carmeli, 2.*Reg.*18.*g.*

Exicaſſe ſe dicens Rex Aſſyriorum rivos aggerum, deſignat diabolum gloriantem de ſubjectione potentium, *Iſa.*37.*e.*

Arens terra auſtralis, *g* deſignat animam cum fervore Spiritus ſancti, ſed ſine lachrymis, *Joſ.*15.*d.*

Siccatus fons ſanguinis mulieris fluxũ patientis, *Marc.* 5.*c.* eſt *h* ceſſans radix immundæ cogitationis.

Sicci panes Gabaonitarum, *Joſu.*9.*b.* ariditatem *i* doctrinæ ſæcularis indicant.

Argentum, Argenteum, Deargentatum, Argentarius.

ARgentum eſt metallum candidum, lucidum, & ſonorum, quod inter metalla poſt aurum obtinet principatum. Ejus uſus eſt ad vaſa pretioſa, & ad pecuniam ſignatam: unde interdum argentum dicitur ipſum pretium rerum, *Iſa.*52.*a. Amos* 2.*b.*8.*b. Act.*3.*a.*20.*g.*

Verbum Dei. Quatenus igitur argentum eſt candore nitidum, & ſonorum, *k* ſignificare poteſt verbum Dei, cujus poſſeſſione dives erat Abraham, *Gen.*13.*a.*23.*c. Exod.*21.*d.*26.*d.*25.*a.*31.*a.*36.*c. Pſal.*11.104.1.*Reg.*9.*b. Ezech.*7.*c.*16.*b.*22.*d.*38.*d. Job* 3.*c.*22.*d.*27.*c.*28.*a.*2.*Paral.*1.*d. Prov.*8.*c.*10.*r.*16.*c.*25.*b. Eccl.*2.*b. Cant.*1.*c. Iſa.*1.*f. Hoſe.*2.*b. Joel.*3.*b. Zach.*6.*c.*9.*a. Soph.*1.*c.* Deargentatæ pennæ columbæ, *l* dicuntur verbi, & rationis ornamento decoratæ, vel per dona Spiritus ſancti ornatæ, vel per apparentiam virtutis, vel per imitationem humilitatis Chriſti. Vel deſignant candorem innocentiæ, & pudicitiæ, *Pſal.* 67. *Litera legis Propheta.* Deſignat etiam argentum *m* literam Legis: ut quum eduxit Dominus Iſrael de Ægypto rum argento, & auro, *Pſal.*104. Deſignat ſimili ratione Prophetas, qui ſunt baſes argenteæ, *Exod.*26.*b.*36.*c. Eccl.*26.*d.* Et ut argentum, ſi non exerceatur, obſcuratur, ſi exerceatur, nitet: ſic dicta Legis, & Prophetarum, antequam à Chriſto implerentur, obſcura erant: ipſo adveniente, omnia facta ſunt lucida, & perſpicua.

Prædicatio verbi Dei. Argenteæ tubæ ſignificant *n* excellentem prædicationem Verbi Dei, & magnam ejuſdem Verbi Dei vocem, *Num.*10.*a. Matt.*24.*b.*

Confeſſio fidei. Puritas conſcientiæ. Argentum etiam quo ornatur tabernaculum, *o* confeſſionem fidei, & puritatem conſcientiæ ſignificare poteſt, *Exod.*35 *Pſal.*67. *Iſa.*60.*c.* Idem deſignabit argenteus nummus, 1 *Reg.*2.*g.*

Veritas. Diſcretio. Argenteum pectus ſtatuæ, *p* veritatem deſignare poteſt, *Dan.*2.*c.* Et ut argentum, quò frequentiori uſu atteritur, eò clarius redditur: ſic veritas vehementi diſcuſſione, quo magis excutitur, eò melius commendatur: & veritatis conſilia experientiæ uſu, quò certiora, eò clariora redduntur. Poteſt etiam deſignare diſcretionem, & argenteum pectus & brachia, ſunt conſilia, & opera diſcreta.

Iactantia. In malum verò argenteum pectus ſtatuæ, deſignat jactantiam, quæ in ſuæ laudis præconio blandam, jucundamque ſe exhibet: & pectus, & brachia argentea circumferre videtur, quæ de conſiliis ſuis, & operis rectitudine gloriatur.

Prædicatores. Argenteæ columnæ, dici poſſunt *q* prædicatores, nitore eloquii quaſi ſplendore argenti decorari, *Cant.*3.*c.*

Corpora cæleſtibus eloquiis fulgentia. Anima. Juſti Scriptores veteris legis. Eloquentes. Argentum etiam dici poſſunt corpora eloquiis cæleſtibus refulgentia: quæ & *r* argentea vaſa dici poſſunt. Itidem *ſ* animæ, & quilibet juſti, *Exod.*12.*e.*13.*a. Iud.*17. *Prov.*25.*a.*26.*d.*27.*c. Iſa.*1.*f.* Et etiam ſcriptores *t* veteris legis, quorum vita inter turbas hominum reſplenduit luce virtutum, *Iob.* 18.*c.* Labia etiam juſti dicuntur *v* argentum electum, *Prov.*10.*c.*

Sermo. Argentum etiam ſignificat *x* eloquentes, vi verbi, & ſermonis valentes. Ipſe etiam ſermo argentum dicitur: de quibus habes in his locis permixtim, *Gen.* 24. *d. Ioſ.*7.*d.*1. *Reg.*9.*d.*3. *Reg.*10. *d.* 4. *Reg.*21.*b.*1. *Par.*21.*d.*29.*a.*2. *Par.*9.*e.*34.*d. Job.*27.*c.*28. *Pſ.*54.113.134. *Prov.*22.*a.*25.*b. Sap.*7 *c. Eccl.*6.*b.*28.*d.* 47.*c.*51.*d. Iſa.*13.*c.*30.*c.*55.*a. Jerem.*10.*a. Baruch* 3.*b. Ezech.*7.*c.*27.*c. Hoſe.*2.*b.*8.*a. Dan.*2.*c. Nahum.*2.*c. Zach.*9.*a.*14.*c.* 1. *Mach.*3.*d. Malach.*3.*a.*2.*Reg.*8.*c. Matth.*10.*a.* Argenteum acetabulum ſunt verba prædicatoris mordacia, *Num.*7.*c.*

Dona Dei. Argentum quandoque ſignificare poteſt dona Spiritus ſancti, vel generaliter *y* dona Dei, de quibus faciunt ſibi idola, qui illis abutuntur, *Hoſ.*8.*a.* Et argentum commixtum, deſignat naturalia bona peccato vitiata.

Verumque Teſtamentum. Argenteæ baſes binæ, *z* utrumque Teſtamentum ſignificare poſſunt, *Exod.*26.*d.*36.*e.* deſignat etiam Prophetas ante adventum Chriſti obſcuros, ſed poſtmodum illuſtratos.

Iudæi. Argentum in ſaccis filiorum Jacob, *aa* ſignificare poteſt Judæos confidentes in operibus legis, *Gen.* 43.*c.*44.*a.* Argentum etiam habebat lex vetus, *bb* ut ſponſa in viduis, & maritatis, *Cant.*1.*c.*

Argenteus nummus ſignificare poteſt *cc* Judæos prædicantes fidem, 1.*Reg.*2.*g.*

Laudes angelorum. Argenteæ baſes, poſſunt etiam ſignificare laudes angelorum, & voces Evangeliſtarum, *Exo.*26.*d.*

Chriſtus. Argentea capita columnarum ſignificare poſſunt *dd* caput noſtrum Chriſtum, *Exo.*27.*c.*35.*a.*38.*b.d.*

Subjicientes ſe verbo Dei. Ut etiam ſunt capita columnarum argentata, & non argentata, ſignificare poſſunt eos, *ee* qui in totum ſe ſubjiciunt verbo Dei.

Patientia rationalis. Argenteæ laminæ columnarum, *ff* patientiam rationalem ſignificare poſſunt, *Exo.*27.*c.*35.*a.*38.*b.d.*

Miracula. Argentea propugnacula, *Cant.*8.*c.* deſignare poſſunt *gg* miracula cum prædicatione verbi Dei conuncta.

Boni in eccleſia. Conſuetudines Gentilium. Anima cum ſuis corporibus. Iudæi in ſynagoga. Argentea vaſa, ſignificant *hh* bonos, qui tantùm in Eccleſia reperiuntur, 2.*Tim.*2.*c. Exo.*3. *d.*12.*f. Iſa.* 48.*b. Zach.*13 *d. Mal* 3.*a.* Deſignat etiam conſuetudines Gentilium non inutiles, quas ab illis mutuare poſſumus: vel etiam animas cum ſuis corporibus. Boni etiam in ſynagoga vaſa argentea fuêre, ſed multi eorum facti ſunt argentum reprobum.

Opera incorrupta. Argentũ etiam dicuntur *ii* opera, quæ non corrumpit ignis: ſed manent firma, & purificata, 1. *Cor.*3. *c.*1. *Eſter.*

a Ori. ſ. Iu. ho. 8. b Hie ſ. Hoſ. 13. c Rup ſ. Hoſe. 13. d Hie ſ. Ezec. 20.27. e Hie ſ pſ 89. f Hie ſ Iſ. 27. g G. 3 dia. 37 h Glo int. ſup. Marc 5. i Glo. ord ſup. Ioſu. 9. k Ori ſ. Exod. ho 9. & ſup. Ezech ho 3. 4 Am. 2 de Abra. 5. Aug. 17 de civ. Dei. 5. l Arn ſ pſ. 67. Hie ſ Agg. 2. & de veſt ſacerdotu. Gr. ſ. 1. Reg 2. & 4. mor 15. Euc q in Pſa. Ber ſer. 4 de adve & de diligendo Deo. Gr 28. mo. 9. Bed ſ Pro. 25. m Amb. pſa. 104. n Ori. ſ. Mat. hom 30 o Ori. ſ. Exo. hom. 13. Hila ſ pſ 67. Hie ſ Iſ 60. p Ric de S Victo de ſomni. Zabucho 23. 24. 25. 26. q Gr ſ. Cant. r Or ſ. Exo. h. m. 15. ſ Abra 1. de Abr. 9. t Hie ſ Iſa 1. u Gr. 13. moral 30. v Bed ſ. Proverb. 10. x Ori ſ. Can. ho. 1. Hie ſ. Iob. 28 Or ſ Iſ 30. & ſ Nah. 2. Greg 18. moral. 4. Amb. offi. 3. y Georg Venetus 1. tom. 7 cap 6 Orig ſ. Ezech. hom. 1. z Lyra ſup. Exod 26 Rup. 4 ſ Exo. 12. aa Ambr de Ioſeph 9. bb Hie. 1. adv. Iovin. cc Greg. ſ. 1. Reg 2. Glo int. ſ 1. Reg 2.

dd Orig. ſ. Exod hom. 9. ee Glo. ſup. Exod 27. ff Clem in ſ. Exod. 27 gg Gre ſ Cant 8 hh Amb ſ. 2. Ti. 2. Bed. ſ Exod 12 Hie ſ. Iſa. 1. ii Amb 3. de virg. 3.

Increpant renes uſque ad noctem, quum *a* delectationes carnales incitant ad peccandum, *Pſal.15.*

Increpantes diſcipuli eos qui offerebant pueros Jeſu: deſignant *b* doctiores magiſtros prohibentes minus doctos docere ſimplicem doctrinam. Aut ſunt prohibentes gentiles venire adhuc ad fidem, *Matt. 19.b.*

Increpans turba clamantem cæcum, *Matt.20.d. Luc.18.e.* deſignat *c* verè credentes increpantes eos qui ſolam humanitatem confitentur in Chriſto. Vel ſunt *d* diſcipuli prohibentes Gentiles venire adhuc ad fidem. Vel ſunt turbæ carnalium deſideriorum, tumultuſque vitiorum qui priuſquam Jeſus ad cor noſtrum veniat, tentationibus ſuis cogitationem noſtram diſſipant, & voces cordis in oratione perturbant. Idem ferè eſt cùm arguebant proximi Tobiam, quia ſepeliebat mortuos, *Tob.2.b.*

Arguens Isboſeth Abner ob ingreſſum ad concubinam patris ſui, *2.Reg.3.b.* deſignat *e* inter malè promotum & promoventem ſæpè oriri diſcordiam, unde ambo pereant.

Arguit vinum ſenſatos, & corda ſuperborum, *Eccl.19.a.32.d.* Hoc eſt, *f* facit eos arguendos.

Argumentum.

Argumentum, eſt ratio aut ſignum, rem aliquam probans. Ut Thamar in argumentum concepti à Juda ſocero ſuſcepti, protulit annulum, armillam, & baculum, *Gen 38.f.* Et domina Joſeph in argumentum intentati adulterii per Joſeph, pallium à ſe retentum protulit, *Gen.39.c.* Sic ſumitur, *Sap.8.b.10.c. Actor.2.a. Hebr.11.a.*

ARIEL.

Hieruſalem. Hæretici. Chriſtus.

Ariel interpretatur leo *g* Dei: civitas, quam expugnavit David, quæ eſt Hieruſalem, in qua expugnavit David arcem Sion, *Iſa.29.a.* Et dicitur ei, Væ Ariel: quia deſtruenda erat à Romanis. Vel ſignificat hæreticos, quos ſubvertunt doctores Eccleſiæ.

Ariel etiam, hoc eſt Leo Dei, vel fortitudo Dei, vel illuminatio Dei. Eſt altare *h* quod ponitur: & *Ezech.43.e.* Et deſignat Chriſtum, & habet cornua quatuor, propter quatuor Evangelia per totum orbem diſperſa.

ARIES.

Aries dicitur maſculus, qui in grege pecudum aptus eſt ad ſaliendas oves, & generandum: ſoletque eſſe ductor gregis. Eſt natura cornupeta, iracundus, & aſſultorius, eſtque animal mundum: offerri ſolet in ſacrificium.

Chriſtus.

Aries ſignificare ſolet *i* Chriſtum, aut ejus paſſionem, aut Euchariſtiam, ut aries hærens cornibus inter vepres, eſt Chriſtus crucifixus & ſpinis coronatus, qui oblatus eſt pro Iſaac: quia ſola humanitas paſſa eſt, manente libera divinitate, *Gen.22.c.* Ipſe eſt ductor ovium: & aries oblatus in holocauſtum. Ipſe eſt *k* aries ſecundus, oblatus videlicet poſt agnum figurativum, pro eo ſumitur in his ferè locis, *Exo.36.c.29.c. Lev.5.d.6.a.9.a.16.a. Num.5.a.g.c.28 b.29.a.1. Eſd.10.f. Prov 30.d. Iſa.43.a.*

Corpus & anima Chriſti.

Arietes duo oblati in ſacrificium, deſignare poſſunt *l* corpus & animam Chriſti, quæ oblata ſunt pro utroque populo, *Exod 29.c.*

Duo præcepta majora.

Deſignant etiam *Lev.23.c.* duo *m* præcepta majora, ſeu conſilia perfectioribus data, nempe: Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & ſequere me.

Petrus & Paulus.

Item *n* Petrum & paulum, *Exod.29.c. Num.28.d.39.b.* Aries enim offerebatur, quum dicebat Paulus. Optabam anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis.

Verbum tranquillum. Remiſſio injuriæ.

Aries præterea dici poteſt *o* verbum plenum tranquillitatis & moderationis: & perfecta converſatio. Hic aries aſcendit ſuper fœminas, hoc eſt, animas, eaſque fœcundat ac replet, & parere facit bona opera, *Gen.22. Exod.36.c. Levit.8.d.* Poteſt etiam ſignificare remiſſionem injuriæ, ideò pelles ejus ponebantur in tabernaculo.

Apoſtoli. Prælati. Doctores. Sacerdotes. Optimates & divites. Patriarchæ, & Prophetæ.

Arietes etiam dicuntur *p* Apoſtoli, & Doctores, qui duces gregum fuerunt in Evangelio: & etiam Prælati, & Sacerdotes, qui primum ordinem tenent: qui per exempla ſua, & doctrinam gradientem populum, quaſi ſubſequentem ovium gregem ducunt, *Exo.25.a.26.c.36.c. Lev.16.b. Pſal.28.64.65.113. Prov.30.d. Thr.1.b. Gen.15.c.* Et arietes Nabajoth ſunt, qui de Gentibus allecti in ſacerdotium, miniſtri ſunt Salvatoris, *Iſa 60.b.* Porro arietes differunt à paſtoribus, quod paſtores ſunt rationales, arietes autem pars ſunt ipſius gregis. Unde arietes *q* dici poſſunt optimates & divites populi: qui & ipſi pars gregis appellantur, *Jer.25.g.* Juxta Septuaginta, *Ezech.34.c.*

Arietes præterea dici poſſunt *r* Patriarchæ & Prophetæ, ut Doctores & Principes antiqui populi, *Pſ. 64.113. Iſa.60.b. Ezec.43.c.* Sic erit aries Elias, ardens fide in defenſione populi Dei.

Fortes. Fortitudo. Martyres.

Arietes etiam qui robuſtiores in grege, ſignificare poſſunt *ſ* fortes, & ipſam fortitudinem: & peculiariter Martyres, qui immaculati offeruntur Deo in holocauſtum, & alios ſuo ducunt exemplo, *Gen. 31.34.d. Exod.35.a.2. Reg.6.c.4. Reg.3.a.2. Par.7.a.29.e. Ezech.45.g. Mich.6.*

Supremi angeli.

Arietes etiam exultantes dici poſſunt *t* ſummi angelorum ordines, qui miris jucunditatis ſuæ luſibus, contemplationiſque extaſibus, ſupra ſemetipſos elevantur, & ſe in ſuis ſuperioribus ſuſpendunt, nil aliud quam creatricem omnium ſubſtantiam ſupra ſemetipſos aſpicientes, *Pſal. 113.*

Plebs Iudaica

Aries quandoque ſignificat plebem Judaicam, *v* aliquando regnaturam: ut in illo ariete, quem trimum diviſit & obtulit Abraham, judicatum eſt, *Gen.15.b.*

Intellectus, vel ratio.

Aries, qui conjungitur ovi ad generandum, *x* ſignificat intellectum conjunctum operationi, *Geneſ.30.e.* Et aries hærens cornibus, eſt ratio non aſſentiens, ſed ſuſpendens aſſenſum, quum rem aſſequi non poteſt, *Gen.28.c.* Et aries diviſus, eſt ratio natura parata certamini, idonea ſolvendis nodis Sophiſtarum: eſt annorum trium, propter perfectionem. *Gen.15.b.*

Cogitatio.

Aries interdum ſignificat cogitationem, *y* quæ prima eſt, vel in bono vel in malo, ex qua cætera naſcuntur. Ipſa eſt aries primitiarum: & eſt quotidie offerenda Deo, *Ezech.43.g.45.e.46.b.*

Innocentia.

Aries præterea ſignificat *z* robur propriæ innocentiæ: quod unuſquiſque debet offerre Deo, illi acceptum ferens, *1.Reg.14.e.*

Elementum aëris.

Quatenus arietis vis eſt maſcula, ſignificare poteſt aries *aa* elementum aëris, quod omnium ſe generationi admiſcet.

Vis iraſcibilis.

Deſignat etiam aries, ſecundùm quod eſt iracundus, & cornupeta, *bb* iracundiam, aut vim iraſcibilem. Unde & arietes appellantur ea inſtrumenta, quibus muri quatiuntur.

a Hie. ſ. pſ. 15. b Ori. ſ. Matt. ho. 7. Am. ſ. Luc. 18. c Ori. ſ. Mat. d Gr. hom. 2. e Lyr. ſ. 2. Re. 3. f Ly. ſ. Ecc. 19. g Hie. ſ. Iſ. 29. h Hie. Ezech. 43. i Ori. ſ. Le. h. 3. Am. 1. de Abra. 8. Baſi. ſ. pſ. 28. k Au. q. in Ex. 108. & 10. civ. Dei 32. Ily. ſ. Le. 1. 2. 8. Cy. cont. Iulia. 10. l Gloss. ſup. Exod. 29. m Ily. ſ. Le. 23. n Orig. ſ. No. hom. 2. o Am. ep. 63. & 2. de Ar. 8. Phil. de ſomn. p Hie. Aug. ſ. pſal. 28. Baſil. ſ. pſ. 28. hom 1. Arn. & Caſſio. ſ. pſal. 65. Hie. ſ. Thr. 1. & ſ. Iſa 60. Au. ſ. pſ. 113. Iſyc. ſ. Lev. 16. Gr. 30 mor. 5. Bed. ſ. Pro 30. q Hie. ſ. Ie 25. & ſ. Eze. 34. r Hil. ſ. pſ. 64. Arn. ſ. pſ. 113. Hie. ſ. Ez. 43. ſ Gr. 23. mo. 3. Hie. ſ. Ez. 45. t Ric. de S. Vic. de arca myſtica 24. v Au. 18 civ. Dei 24. Bed. ſ. Ge. 14. x Phil. de profugis & quis rerum di. hæres. y Hie. ſ. Ez. 53. z Gr. ſ. 1. Re. 14. aa Amb. 2. de Abra. 8. bb Ori. ſ. Exo. ho. 9. 13. & in. hom. 12. Phil. 2. alleg.

a Gr ſ.1. Reg. 15. — *Præcipitatio in libidinem.*

Arietes Amalec, quos ſervavit populus, ſignificant *a* præcipitationem in libidinem, 1. *Reg.* 15. *b. Iſa.* 22.*d.*34.*b.*

b Gr. 31 m. 6. Hie ſ Ex. 17. — *Hæreſiarchæ.*

Arietes interdum ſunt *b* ſuperbi, Principes hæreticorum, *Iob.*42.*b.Iere.*51.*e.Ezech.*27.*d.*39.*c.*

Aries, Rex Medorum, *Dan.*8.*a.f.*

c Gr. 28. mo. 5. & ſ. Ezech. hom. 12. — *Tentationes.*

Aries inſtrumentum, quo muri concutiuntur, ut ponitur contra Hieruſalem, deſignat *c* aculeos tentationum contra animam: & demum impugnationes dæmonum, *Ezech.*4.*a.*26.*b.*

ARIOCH.

ARioch, id eſt, longus, vel procerus, ſive ſatietas, vel ebrietas tua, vel leo tuus: fuit Rex Ponti, qui venerat adverſus Regem Sodomorum, *Gen.*14.*a.* Deſignat principem Gentium errore circundatarum, hoc eſt, idola colentium.

d Rica. de S. Vict. de ſom. Nabu. l. 8. 13 — *Zelus.*

Fuit & princeps militiæ Nabuchodonoſor, qui exequebatur ſententiam occidendi ſapientes Babylonis. Interpretatur ad ſolitudinem redigens. Eſt typus *d* zeli, qui non conſulta ratione, exequitur aliquando illicita.

Arma, Armare, Armentarium.

e Ori ſ pſ. 36. hom. 2.

ARma ſunt inſtrumenta bellica, quædam equidem ad impetendum & feriendum hoſtem, quædam verò munimentum præſtant adverſus hoſtium ictus: & utraque in bonam & malam partem ſumi poſſunt. Nam milites Chriſti armati dicuntur: & item diabolus cum ſuis ſatellitibus. Singulæ armorum ſpecies in ſuis locis ſunt quærendæ: hic tantum agetur de armis in genere.

f Au ſ. pſ. 34. Eu ſer pr. 2. & g Or ſ Re. 13. Cl. Ale. 4. ſtr. Hie ſ. Eph. 6. Caſſiod. lib 2. cap 13. — *Vis vindicativa Dei. Adjutorium Dei. Virtutes. Anima. Sacra eloquia. Præcepta. Chriſti virtutes. Bona opera. Chriſtus.*

Armatura Dei dicitur vis vindicativa ipſius contra peccantes, *Sap.*5.*d.Ezech.*26.*b.* Arma etiam Dei dicitur *f* adjutorium ejus in Sanctos: & virtutes: quibus nos armat, & in nobis pugnat: & ipſa anima, cum qua vincit in nobis, *Pſal.*34.

Arma bona, quibus pugnandum eſt adverſus hoſtes, ſunt *g* ſacra eloquia, præcepta Chriſti, virtutes, & bona opera: quæ dicuntur arma lucis, & arma Dei, 1. *Reg.*13.*b.* His armis ſpoliaverunt Allophyli Saulem, hoc eſt, dæmones animam peccantem, 1. *Reg.*13.*c.* De his armis intelligi poteſt fieri mentio in his locis, *Num.*6.*a.*31.*a.Iudi.*18.*c.*2.*Reg.*2.*d.*1.*Par.*10.*c.*12.*g.* 2.*Par.*23.*b.*32.*a.f.Iudith.*7.*a.*14.*a.Pſ.*34. *Cant.*4.*b.*1.*Mach.*3.*a.*10.*b.*13.*d.*14.*e.*15.*b.*2.*Mach.*3.*e.*3.*a.*10.*e.*11.*b.Rom.*7.*a.*14.*d.*2.*Cor.*6.*b.*10.*a.Eph.*6.*b.*1.*Petr.*4.*a.* Et omnia arma Dei, quibus indui jubemur, ſignificare poſſunt Salvatorem: ut idem ſit dixiſſe. Induite vos arma Dei. quaſi dixerit, Induite Dominum Jeſum Chriſtum.

h Gr. ſ can. 4. i Ambr ſu. 2. Cor. 10. k Ori ſ Num. ho. 17. l Ori ſ. Num. ho 22. m Ori ſ. Ro. 6 Am. ſ Ro. 6. Gr 9. mo. 46 — *Exempla ſanctorum. Inſtructi virtutibus. Prophetæ. Corpora noſtra.*

Armatura fortium, dici poſſunt *h* exempla Sanctorum, quibus eccleſia roboratur, *Cant.*4.*b.*

Arma etiam ſpiritualia deſignant *i* fidem incorruptæ prædicationis: quibus munitus erat Paulus, 2.*Cor.*10.*a.*

Armati aſcendentes filii Iſraël ex Ægypto, deſignantur *k* inſtructi virtutibus, aut Chriſti virtute muniti, *Exo.*13.*d.*38.*d.*4.*Reg.*11.*k.Iob.*39.*c.* Et fortis armatus, eſt Spiritus Dei timore munitus. *Luc.*11.*c.*

Armati præcedebant filii Ruben & Gad ante fratres ſuos, *l* deſignantes Prophetas & Sanctos veteris teſtamenti: qui doctrina & exemplis in terram promiſſionis nos ducunt, *Num.*32.*c.Ioſ.*1.*d.*6.*b.*

Arma juſtitiæ & iniquitatis dicuntur *m* corpora noſtra & membra. Juſtitiæ quidem, quando moventur ad bona opera explenda ſecundùm rationis imperium. Iniquitatis verò, quum eis utitur diabolus ad nos impugnandos, *Rom.*6.*b.* Et deſcendunt mali in infernum cum armis ſuis, hoc eſt, cum membris ſuis, *Ezec.*32.*f.*

n Gr ſ. 1. Re 8

Arma Regia, ad quæ conſtituit fabros, in malum quidem, ſunt *n* nocendi ſubditis inſtrumenta. In bonum verò, acuta conſilia, quibus tantò validius hoſtes feriunt, quantò celerius eorum aſtutias deprehendunt, 1.*Reg.*8.*c.Eph.*8.*b.*

o Au ſ pſ 143 Ber ſer de David. & Goliath. p Ru ſ 2. Re 3 q Au ſer 197 — *Opera mundana ſacerdotium vetus. Scientia ſæcularis. Subjecti diabolo*

Arma Saulis, quæ non poterat ferre David, ſunt *o* vana mundi, & luxurioſa opera: quibus tamen armatus erat Goliath, 1.*Reg.*17.*e.Eccl.*9.*d.* Vel deſignat ſacerdotium vetus, & cultum illum veterem: quæ non competebant Chriſto pugnaturo adverſus diabolum. Idem deſignare poſſunt arma Eſau, *Gen.*27.*a.* Deſignat etiam arma Saulis *p* ſcientiam ſæcularem, qua non vincitur ſuperbia. Poſſunt etiam hoc deſignare arma Achab, quibus indutus eſt Joſaphat, 3.*Reg.*22.*e.*

Arma Goliath, quæ poſuit David in tabernaculo ſuo, 1. *Reg.*17.*g.* ſunt *q* ſubjecti diabolo, quos converſos poſuit Chriſtus in Eccleſia.

r Au. ſ pſa. 45 Gr. 33 m 29. — *Oppugnatio dæmonum.*

Arma in malum, eſt *r* publica oppugnatio dæmonum, & membrorum ejus adverſus milites Chriſti, & erecta contra Deum patrocinia humana: quæ arma contingit Deus, *Pſal.*45.*Num.*10.*c.* *Iudi.*7.*b.*2.*Reg.*8.*b.*3.*Reg.*10.*d.*2.*Par.*9.*f.Prov.*22.*a.Eccl.*10.*d.Eccl.*9.*d.* *Ezec.*23.*d.*26.*b.*32.*f.*39.*d.*1. *Mach.*1.*d.*5.*e.*7.*g.*11.*e.*2. *Mach.*5.*d.*8.*d.*15.*a.d.* *Luc.*11.*c.*

ſ Hila ſ pſ 58 t Gr. 16. mor. 24 & v 31. mor 24. x Gr. 12 mor. 22. y Gr. 15 mor. 18 z Gl ord ſup Sap. 5. aa Lyr. ſup 2. Reg 23. bb Hi ſ Iſ 22. — *Neceſſitates vitæ præſentis. Sacra ſcriptura.*

Arma etiam dicuntur dentes filiorum hominum, quia *ſ* conſumunt ſævitia poteſtatis, *Pſa.*56.

Armatus dicitur diabolus, *t* qui fraudibus & inſidiis latenter vitam bonorum ſupplantat, *Iob.*5.*a.* *Ierem.*47.*b.Luc.*11.*c.* Et armati in quorũ occurſum pergit equus, ſunt *v* hæretici, hoſtes Eccleſiæ, *Iob* 39.*c.*

Armatus pingui cervice dicitur, *x* qui temporalem abundantiam in ſuperbiam aſſumit, *Iob.*15.*c.*

Arma ferrea, *y* neceſſitates vitæ præſentis dici poſſunt, *Iob.*20. *d* *Prov.*6.*b.*24.*d.* Et arma dicuntur: quæ ſunt neceſſaria vitæ, *Deut.*1.*g.* Inſtructi armis pergetis.

Armat Deus creaturam ad ultionem inimicorum, quum *z* miniſterio creaturarum animadvertit in malos, *Sap.*5.*c.* Armat etiam prædicatores adverſus perfidiam Judæorum, & ſtultitiam Gentilium, & dolos hæreticorum.

Armari ferro contra ſpinas, 2. *Reg.*23.*a.* eſt *aa* armari virtute contra vitia.

Armentarium eſt locus, ubi reconduntur arma. In bonum, ſignificare poteſt *bb* ſacram Scripturam: unde ſumimus arma adverſus tentamenta diaboli, 3.*Reg.*14.*g.*2.*Par.*9.*d.*11.*b.* *Iſa.*22.*b.*

Armiger.

cc Gl. ord. ſu 1. Reg 14. — *Obedientia perfecta. Miniſtri diaboli,*

ARmiger eſt, qui arma alterius portat, quibus ipſe non pugnat: ſic ſunt in ſancta Eccleſia, qui noviter inſtruuntur, qui audiunt virtutes doctorum quas ipſi nondum operantur, & arma Jonathæ, ſunt hortamenta doctoris. Et cùm dicit armiger Jonathæ, 1.*Reg.*14.*c.* ſe illi ad omnia aſſuturum, deſignat perfectè *cc* obedientem. Fit mentio de armigeris, *Iud.*9.*g.*1. *Reg.*16.*d.*31.*a.*2. *Reg.*18.*d.*

Armiger Goliath, miniſtros & auditores diaboli ſignificare poteſt, 1. *Reg.*17.*d.*

Armenia.

Antiqui Patres. Doctores. Laborantes in Eccleſia. Simplices. Sectatores hæreticorum. Cogitationes libidinis.

ARmenia Hebraicè dicitur Ararat, & interpretatur, maledictio timoris: eſt Provincia, ſuper cujus montes requievit arca Noe, *Geneſ. 8.a.4.Reg.19.g.*

Armentum, Armentarius.

ARmentum eſt grex boum: & poteſt ſignificare antiquos Patres, unde ſumptus eſt vitulus ad convivium Angelorum, & ad ſacraficia, qui eſt Chriſtus, *Geneſ.18.a.26.c.Deut 24.c.32.c. Ezech. 43.f.*

Armentum ſignificat etiam *a* multitudinem Doctorum, & laborantes in Eccleſia : & etiam ſimplices, *Gen.34.d.45.a.46.d.47.a.50.b.Exod.10.c.12.f.29.a. Lev.9.A.1.Par. 27.d.Par.32.g.Iſa.65.b. Jer.5.d.31.b.Eccl.2.b.Hoſ.5.b.Joel.1.g.Amos 6.b. Hab.3.d. Matth.4.g.*

Aementa boum Holophernis, ſectatores hæreticorum ſignificare poſſunt, *Jud 2.b.Jerem.3.g.*

Armenta Amalec, ſignificant *b* fortiores, & moleſtiores libidinis cogitationes, aut etiam majores culpas vel ſequentes libidinem, 1. *Reg.15.b.*

Armentarius dictus Amos, Eccleſiaſticum virum ſeu Doctorum ſignificare poteſt, *Amos 7.d.*

a Hie ſ.Iſ. 65. & ſ. Ecc. 2.& ſ Ioel.1. b Gr ſ 1.Re 15 Hie ſ.Ier. 3.

Armigatus.

ARmigatum idem ferè ſignificat, quod *c* ornatum aut conſtitutum: ut armigata organa, dicuntur rectè conſtituta, aut potius ex lignis cedrinis facta, *2.Reg.6.c.1.Matt.9.d.* Armigata dicuntur inſtrumenta quædam muſica. Armigatum volunt aliqui dici, quaſi ad armum ligatum.

c Glo ord ſ.2. Reg.6.

Armilla, Virtola.

Occaſiones bonorum operum. Materia præceptorum. Opera. Sponſa fidei. Obedientia Christi. Iuſtificatio. Opera Prælatorum. Divina protectio.

ARmilla, eſt ornamentum manuum aut brachiorum, præcipuè fœminarum.

Armillæ, ſignificare poſſunt *d* occaſiones bonorum operum, quæ per manus intelliguntur: aut ornamenta quæcunque Sanctorum, *Num.31.g.Iſa. 3.d.Ezech 16.b.23.f.*

Aemillæ decem ſiclorum datæ Rebeccæ, *e* ſignificant objecta ſeu materiam decem præceptorum, circa quam debent fidelium opera verſari. Vel deſignant *f* opera perfecta ſapientiæ: ideò pondus earum eſt in numero perfecto. Vel deſignant generaliter opera, *Gen 24.d.*

Armilla, quam dedit Judas Thamar in pignus, *Gen.38.d.* deſignat *g* ſponſionem fidei: aut legitima legis, aut obedientiam Chriſti Eccleſiæ collatam: & etiam juſtificationem, quæ eſt poſt vocationem: & pignus immortalitatis Deſignat etiam *h* charitatem, ſeu charitatis operationem.

Armillæ, quas obtulerunt filii Iſrael in opus tabernaculi, deſignant *i* opera Prælatorum, quæ debent inferiorum opera extollere, *Exod.35.c.Num.31.g.2.Reg.1.b.*

* Aemilla, qua Deus perforat maxillam Leviathan, ſignificat *k* Divinam protectionem ega nos, qua occulto judicio de ore diaboli nos liberat, *Iob. 40.d.*

d Orig ſ. Nu. ho 16 & ſup. Exo ho. 6. e Am. 1 de Abra.9. Phi. de congr: &c f Au ſer. 75. Bed.ſ.Ge 24. Orig ſ. Cant. hom.2, g Bed ſ Ge.38 h Ru.8.ſ.Ge. 30. i Gr.30 m 10 k Gre 33. mo. 14. l Hi ſ Amo.1.

Armon.

ARmon, id eſt, *l* malum granatum, vel mons numerationis, aut mons præparationis, ſive mons doni. eſt mons qui creditur eſſe in Armenia, quò ductæ ſunt decem tribus captivæ, & ſignificare poteſt punitionem hæreticorum, *Amos 1.a.*

Armus.

Bona opera. Concupiſcentia. Fortitudo.

ARmus in animalibus, eſt ea pars, quæ in homine humerus dicitur.

Armus dexter arietis, qui ſolet offerri in ſacrificium, aut in partem cedit Sacerdotis, bona opera deſignare ſolet: & eſt ſacerdotis, quia Chriſtus opera noſtra debet operari in nobis, *Exod. 29. d. Lev. 7.d 8.b.9.d.10.c.Num.6.c.18.c.Deut.18.c.* Deſignare etiam poteſt *m* concupiſcentiam.

Deſignat etiam aemus dexter *n* fortitudinem ad ſuſtentandos defectus inferiorum, quæ neceſſaria eſt Sacerdoti: & armus poſitus ſeorſum Sauli, *o* deſignat fortitudinem debere eſſe ſingularem in Prædicatore, 1. *Regum,9.d.*

Armus qui ponitur in olla, *Ezech.24.a.* videtur ſignificare electiores ex populo Iſrael.

m Geor.Vene Cao 2 tom.3 cap 3. n Iſy ſ Lev.7. Gr 2 paſt. 3. Tho 1.2.quæ. 101.art 5. o Gr ſ 1 Re.9 p Phi 2 alleg. q Hie ſ.Iſ 16.

Arnon.

Cogitationes. Scientia veritatis.

ARnon, id eſt, exultans, ſive arca eorum, aut lux filii, vel lux, aut maledictio permanens: eſt nomen torrentis inter Moabitas, & Amorrhæos, *Nu.21.c.Deut.2.c. Joſ.13.c.Jud.11.c.* Interpretatur etiam lux eorum: & eſt figura *p* cogitationum, quibus concupiſcentiæ nituntur. Deſignat etiam *q* ſcientiam veritatis, ad quam debent tranſire, qui erant in erroribus, *Iſa. 16.a.*

Aroer.

Idololatria.

ARoer, *r* id eſt, myrica. civitas in torrente Arnon: poteſt deſignare idololatriam *Iſa 17.a.*

r Hie ſ.Iſ.16:

Aromata.

Opera Chriſti Charitas. Fides & bona opinio. Virtus. Doctrina legis, & Prophetarum. Scientia. Prædicatio. Opera præcipuè miſericordiæ.

ARomata dicuntur res ſuaviter olentes, confortantes ac penetrantes: quarum odor ſpargitur, quum igne intenduntur. Sunt ergò odoramenta delectabilia, *Gen.37.e.50.a.*

Aromata in primis fuerunt opera Chriſti in cruce, voluntas prompta qua ſe ſponte offerrebat, mors quam patiebatur, patientia, & immenſa ejus charitas erga homines: quæ omnia optima fuerunt aromata gratiſſima Deo Patri, *Exod.25.a.30.d.*

Aromata ſignificare poſſunt *s* odorem fidei & bonam opinionem, *Gen.37.c.50.a.d.Cant.5.d.* Et ipſas virtutes, unde fluit odor bonæ opinionis, *Cant.4.d.Exod. 25.a.*

Significare etiam poſſunt *t* doctrinam Legis & Prophetarum, ac etiam ſcientias morales & naturales, *Exod.25.a.30.d 35.c.37.d.40.c.Can 3.c.4.c.5.a.6.a.8.d.Iſa.33.a Eccl.24. b.* Poteſt etiam prædicatio deſignari.

Deſignat *v* etiam opera bona, præcipuè miſericordiæ in eiſdem ferè locis; & *3.Reg 10.b.2.Par 2.a. 9.a.32.f. Eſther.2.c.* Poſſunt autem poni aromata mentis, aromata linguæ, aromata manus. Aromata mentis ſunt affectus compaſſionis, zelus juſtitiæ, ſpiritus diſcretionis: emuntur nummo propriæ voluntatis. Aromata linguæ ſunt modeſtia in increpando, copia in exhortando, efficacia in perſuadendo, emuntur nummo confeſſionis. Aromata manus ſunt continentia in carne, miſericordia in

s Gr. ſ Can.5. G o mis. ſup. Exod.25. t O.i ſ. Cant. ho 1. v Ori ſ.Cant. ho.2. Gre ſ.1.24. & 9.mo.9.& ſ Can.4. ber. ſer 2 reſurre. & ſer.

fratre,

fratre, patientia in pietate: emuntur nummo ſubjectionis. Aromata ſunt etiam opera pœnitentiæ: ut aromata myrrhæ & thuris, *Cant.3.c.5.b.*

a Ori. Cant hom. 1. — b Hie ſ. Ezec. 27 — c Gr. ſ. Can 4 — *Pœnitentia. Oratio.*

Significant etiam aromata *a* humilem orationem ad Deum aſcendentem illique gratam, *Lev.16.c.* Hæc aromata tulit regina Saba ad Salomonem, hoc eſt, Eccleſia ad Chriſtum, *3.Reg.10.b.* Ad hanc pertinent montes aromatum, *Cant.8.d.*

Mendacia hæreticorum. Opera reproborum.

Aromata, quæ deferuntur ad Tyrum, ſunt *b* mendacia hæreticorum, quæ ſimilitudinem habent cum vero, *Ezech.27.c.* Et aromata, quæ ſuperat odor unguentorum ſponſæ, ſunt *c* opera reproborum, quæ videntur bona, & hominibus placent, *Cant.4.c.*

Arrabo.

d Aug. 22. con. Fau 86. — e Bed ſ. Ge. 38 — f Ru. 8. ſ. Ge. 30. — *Pignus Spiritus ſancti. Virtutes Theologicæ.*

Arrabo, eſt pignus, quod datur in ſignum promiſſæ fidei, præcipuè *d* inter ſponſum & ſponſam. Arrabo, quem dedit Judas Thamar, ſignificat pignus Spiritus ſancti collatum animæ inſignum promiſſæ beatitudinis, *Gen.38.d.* Et erat triplex ut deſignaretur *e* animam vocatione ſignari, juſtificatione decorari, glorificatione exaltari: quos enim prædeſtinavit, illos & vocavit. quos autem vocavit illos & juſtificavit: & quos juſtificavit, illos & glorificavit. Deſignat etiam *f* tres virtutes Theologicas, quibus defendentur coram Domino.

Arridere, quære Ridere.
Arripere, vide Rapere.
Arrogans, Arrogantia, quære Superbus.
Ars, Artifex.

Ars quæ dicitur recta ratio rerum factibilium, multiplex eſt in ſacris Libris: ut ars polymitaria, ars gemmaria, ars plumaria: & ſimiles, quæ omnes ſuis locis quærendæ ſunt. Artifex autem eſt, qui per artem operatur.

g Gr. ſ. Cun 7 — Rup. ſ. Can. 6. — Hie ſ. Iſ 3. — *Deus Chriſtus. Apoſtoli & Prædicatores.*

Artifex aliquando dicitur Deus, aut ſapientia, *Sapien.7.c.8.a.13.a. Hebr.11.c.* Et artifex monilium *g* eſt Chriſtus, *Cant.7.a.*

Artifices tabernaculi & templi, ſunt Apoſtoli & Prædicatores, *Ezech.36.a. 2.Reg.5.b. 3.Reg.7.b. 3.Reg.12.c.1.Par.4.b.14.a.22.d.2.Par.2.c.24.c.Eccl.9.c.Cant.7.a. Eccl.9.d.Jerem.10.a. Hoſ.8.b.13.a. Ather.19. Apoc.18.g.* Eoſdem deſignat artifex lignorum Ooliab, *Exod.38.c.* Et artifices Hieruſalem, quos tranſtulit Nabuchodonoſor in Babylonem, *4.Reg.24.c.* ſunt aliqui ex Doctoribus Eccleſiæ: quos transfert diabolus in confuſionem peccati.

h Hie ſ. Iſa. 10. & Oſe 8. — *Hæreticus.*

Artifex lignarius faciens idola, *h* eſt hæreticus, qui & artifex ſapiens dicitur propter calliditatem, qua ſibi ſapiens videtur, *Iſa.40.c.44.b.Jerem.10.a.c.Hoſe.8.b.13.a.*

Articulus.

Articulus dicitur particula inter nodos digitorum, & per metaphoram pars orationis, aut etiam pars temporis, *Gen.8.b.Dan.5.b.10.b.*

Arvus, quære Membrum.
Arvina, vide Adeps.
Arula, quære Altare.
Arvum, vide Ager.
Arundo, Arundinetum, Calamus.

Arundo ſeu calamus, eſt longa, & diſtincta nodis, ac intus vacua, foris virens: creſcit juxta aquas eſtque fragilis, & facilè ob levitatem omni vento agitatur. Datur calamus ad ſcribendum, & metiendum, & ad ſuſtentandum, ut baculus. Et calamus, pennas. Calamus etiam dicebatur ſtipes candelabri.

i Baſ ſ. Pſ 44. — k Hil ſ. Pſ. 51 Hie. ad prin. Cyr. de adora. in Spiritu S. — *Verbum Dei Patris.*

Calamus ſcribæ, *Pſalm.44.a.* Æternitatem Verbi Divini *i* ſignificare poteſt: quia quod ſcribimus permanet: atque ita à Patre cujus lingua calamus dicitur, Verbum illi coæternum, ac ſine tranſitu generatum eſt. Et lingua *k* eſt calamus ſcribæ, cùm dictat Spiritus ſanctus dicenda: & quum lingua obtemperat rationi & cum profert vehementes laudes Dei.

l Hie ſ. Iſ 35. — m Au ſ. Pſ 63 & Ioan. tract 119. — *Sacra Scriptura.*

Calamus etiam *l* Scriptorum doctrinam deſignat: ut de ſancta Eccleſia Iſaias pollicetur, dicens, *Iſa.35.c.* In cubilibus, in quibus dracones prius habitaverant, orietur viror calami & junci: ut ſcilicet ſcriberetur in cordibus Gentilium. Sacra autem Scriptura dicitur calamus *m* ſeu arundo, ſicut vox dicitur lingua. Hac arundine dederunt Judæi potum Chriſto, *n* cùm ſacras Scripturas ineptis ſenſibus perverterent. *Matth.27.f.*

n Gl ord ſup Matth. 27. — o Ori ſ. Mat. ho 35. — p Arn & Hil ſ. Pſ. 67. — q Hie ſ. Iſ 19. — r Am ſ. Lu. 7 Hie ſ. Ez. 40. — *Scriptura hæreticorum. Synagoga. Caro Chriſti, & aliorum. Gratia prophetalis.*

Arundo autem illa, qua Chriſto obtulerunt Judæi acetum, ſignificat *o* Scripturas hæreticorum Chriſto minimè gratas, *Matth.27.f.* Et arundo *p* aut ſylva hæreticos ipſos & dæmones ſignificare poteſt, *Pſalm.67.* Ut autem arundo foris vireſcit, & intus eſt vacua: *q* ſic ſermo hæreticus nitet quidem verbis, ſed intus vacuus eſt, nihil in ſe ſolidum habens, *Iſa.19.b.Job.40.c.* Poteſt etiam arundo illa ſignificare ſynagogam Judæorum, quæ acetum blaſphemiarum obtulit Chriſto.

Arundo ſeu calamus ad metiendum ſeu etiam ad ſcribendum dici poteſt caro Chriſti, quæ eſt calamus Verbi: & etiam *r* carò uniuſcujuſque temperata, ut obtemperet rationi: & ſic calamus tingendus eſt ſanguine, *Pſalm.67.2.Corin.3.a.* Eſt etiam calamus gratia prophetalis, *Pſalm 44. Ezech 40.a. Apoc.11.a.21.c.*

ſ Hi ſ. Ez. ho. 13. — t Gr. 18 mor. c 28. — Gr ſ. Ez. ho 13 — v Gr a ſ. Ez. 5. — x Gr ſ. Ezec ho. 6. — *Prædicator. Prædicatio. Vita activa in Spiritus S.*

Calamus menſuræ, *Ezech.40.a.* eſt *ſ* Prædicator, vel ipſa prædicatio, per quam Chriſtus metitur, quum facit Prædicatores ſuos hæc vel illa dicere, & his prædicare, illis verò minimè. Vel eſt *t* ſacra Scriptura, quum quiſquis legit, ſemetipſum metitur, vel quantùm ſpiritali virtute perficit, vel quantum à bonis, quæ præcepta ſunt, longè disjunctus remanſit, quantùm jam aſſurgat ad bona facienda, quantum adhuc in pravis actibus proſtratus jaceat. Vel ut erat ſex cubitorum & palmi, deſignat *v* vitam activam exiſtentem cum aliqua parte contemplativæ. Calamus etiam viridis, eſt ipſe Prædicator, *Iſa.35.c.* Calamus præterea menſuræ dici poteſt *x* Spiritus ſanctus: ut ſex cubiti ſint ſex dona: palmus verò donum ſapientiæ, quæ jam eſt quieſcentium.

Prædicatores. Filii Eccleſiæ.

Calami ſex in candelabro, deſignant Prædicatores perfectos, & filios Eccleſiæ. Et ſunt terni in utroq; latere

latere, deſignantes eos, qui confitentur Trinitatem ante & poſt incarnationem. Vel tres ſtatus Eccleſiæ, nempe Prælatorum, conjugatorum, & continentium, *Exod.15.d.37.c.* Hi dulcem ſonum in mundo ediderunt, hoc eſt, canticum novum.

Fides. Sceptrum inane. Diabolus. Sapientia mundana.

Arundo aurea, ſignificare poteſt *a* fidem in fragili carne. *Apoc 21.d.*

Arundo quam in manibus Chriſti poſuerunt, & qua caput ejus percuſſerunt, *Matth.27.c.* ſignificat ſceptrum *b* inane ac fragile, ſuper quo incumbebamus omnes priuſquam crederemus: quòd eſt ſceptrum maligni. Confidebamus enim in virga calami Ægypti. Arundineus etiam baculus eſt *c* ipſe diabolus, vanum & fragile, & citò comminuendum repromittens auxilium, *Ezech.29.b.* Eſt etiam arundineus baculus mundana ſapientia, cui innituntur hæretici.

a Au ſ. Apoc. hom. 17. b Hi. ſ. Matt. 27 Cyril. dial. 2. c Hie Ez. 29

Calamum etiam tenebat Chriſtus in manu, ut ſacrilegium ſcriberet Judæorum: vel etiam ut venenata occideret animalia.

Litera legis.

Deſignabat etiam calamus in manu Chriſti literam Legis de ſe vacuam, niſi Chriſtus eam manu ſua ſuſtineret.

Autoritas autorum ſacræ Scripturæ. Humanum genus.

Calamus ſimilis virgæ, *Apoc. 11.a.* Eſt *d* facultas ſcribendi cum magiſterii autoritate: qualis eſt in Evangeliſtis, & aliis ſacræ Scripturæ autoribus, quorum autoritas eſt irrefragabilis.

d Ru. 6 ſ Apo.

Arundo etiam in manu Chriſti ſumus *e* nos nulla validioris naturæ radice fundati: & ſi levis aſpiraverit proſperioris aura ſucceſſus, vago motu proximos verberamus. Fluvios amant arundines, & nos labentia mundi caduca delectant. Eſt autem homo de gloriæ ſæculi inanitate ſpecioſus, fructu autem veritatis cavus exterior placens, & nullus interior, ad omnem ventorum motum ſpirituum immundorum flatu movendus. Eadem ratione calamus eſt mentis mobilitas. Et arundo vento agitata, ſunt qui in proſperis elevantur, & in adverſis deprimuntur. Itaque oportet nos in manu Chriſti teneri, ne omni vento moveamur, *Matt.11.27b. Luc.7.d. 3. Reg 24.c. 4. Reg.18.e. Iſa.36.a. Ezech.29.b.*

e Am ſ. Luca 7.23. Eu ſer ſpi 4. Gr. 13. Mo 4. & hom. 6.

Gloria temporalis.

Calamus rurſus, eſt *f* nitor gloriæ temporalis unde juſtus per ſapientiam dicitur, *Sap.3.b.* Fulgebunt juſti, & tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent. Arundinetum namque vitam ſæcularium appellat, qui more arundinum per temporalem gloriam foris quaſi ad alta proficiunt, ſed intus à ſoliditate veritatis inareſcunt. Sic innitur, *Joſ.16.c.17.b. Job.40 d. Iſa.29.a.* Dicitur baculus arundineus, proſperitas temporalis: quia ſi quis ei innitatur, perforabit manum ejus, & corruet.

f Gr. 33 mo. 4 Au ſ pſ. 83.

Gentiles.

Arundo quaſſata *g* Gentiles deſignare poteſt, *Matth.12.b. Iſa.42.a.* Idem *h* ſunt arundo in manu Chriſti, ejus caput percutiens: qui infirmi corpore manu Chriſti comprehenſi, etiam in Deum Patrem, qui caput Chriſti eſt, acquieſcunt, *Matth.27.c.* Eadem dant illi bibere acetum, quia corporum noſtrorum vitia accepit in ſe, *Marc.15.b.*

g Hil. ſ. Matt. cap. 12. h Hil. can. 33.

Peccatores.

Calamus etiam quaſſatus dicitur *i* exequens mandata, non ea, quæ requiritur, animi ſinceritate. Aut etiam *k* quilibet peccator, quem Chriſtus ad confidentiam excitat.

i Baſ reg. brevi 191. k Hie. ſ. Iſ 42.

Fides Judæorum. Regnum Judæorum.

Arundo præterea quaſſata, eſt *l* modica fides Judæorum, & regnum eorum temporale, virens exterius, ſed interius vacuum, aut ipſi *m* Judæi, qui impegerunt in Chriſtum, & quaſſati ſunt, & ut arundo quaſſa eſt diviſa & unum, ita in uno populo Judæorum, erant diviſiones.

l Tert. adver. Judæos m Gr. 33 mo. 4.

Gratia doctrinæ in Chriſto. Sermo hæreticorum.

Calamus eſt etiam quidam inter aromata, qui & fiſtula dicitur, eſt odoriferus, & deſignat gratiam doctrinæ in Chriſto, *Exod.30.e. Iſa.43.d. Jer.6.e.*

Sumendo autem in malum, ſignificat *n* in hæreticis ſermonem vocalemque ſonum, *Ezech.37.d.*

n Hie ſ. Ezec. 17.

Arx, quære Turris.

Aſa.

ASA, id eſt, medicus, aut ſanans, rex Juda, filius Abiæ, *3. Reg.15.b. 2. Par.14.a. Matt.1.a.*

Aſael.

Iracundi.

ASaël, id eſt, fecit Deus, ſive factura Dei, frater Joab, qui occiſus eſt ab Abner, quum eum nimium importunè perſequeretur, *2. Reg.2.e.23.d. 1. Par. 2.b.* Typus eſt *o* eorum, qui per abrupta furoris feruntur, nec blandis verbis mitigari volunt. unde & con foſſus eſt.

o Gre. 3. paſt. adm. 17.

Aſaph.

Judæi. Fideles.

ASaph, id eſt, congregans ſive colligens, aut finiens: Levites, filius Barachiæ, Princeps cantorum, *1. Paral.6.a.1 c.a. Nee. 7. e. Iſa.36.a,* Interpretatur etiam ſynagoga, & eſt typus ipſorum Judæorum, *Pſal.72.79.* in tit. Et cùm dicitur in titul. *Pſal.37.* Intellectus Aſaph, deſignatur *p* nova ſynagoga fidelium intelligentium myſteria.

p Au ſ pſ. 72. 73.

Aſcalon.

Gentilitas.

AScalon, *q* id eſt, appenſio, vel ſtatera, ſive ignis infamiæ, vel ponderata, vel ignis homicida: civitas ſuperioris Idumeæ aut potius Palæſtinæ, *Jud.1.d. 1. Reg.1 d. Jerem. 47.c. Amos.1.c. Soph.2.a. Zach.9.a. 1. Mach.11.f.12.e.* Poteſt poni in figuram gentilitatis.

q Hie ſ Za 9

Diabolus. Hæreſiarchæ. Judæi.

Ut interpretatur ignis homicida, typus eſſe poteſt *r* diaboli & hæreſiarcharum, qui ſagittas habent ignitas, *Amos 1.c. Soph 2.a.* Deſignat etiam *ſ* Judæos, qui ingenti furore homicidia perpetrarunt.

ſ Ru. ſ. Amo. 1.

Aſcella.

Corpus humanum. Virtutes. Pigritia.

AScella, pars in avibus ſub ala: & hominibus ſub brachio, aut ſub humero.

Aſcellæ avium confringendæ, ſignificant *t* corpus proprium caſtigandum, ſeu membra hominis Deo ſervientis, *Levit. 1.d.* Vel deſignant virtutes per humilitatem deprimendas.

Ponere manum ſub aſcella, eſt *v* dare quietem corpori à bonis operibus ceſſando. Vel manus, ſunt bonorum operum exordium, quas non moviſſe imputatur pigro, *Pro.9.d.26.c.* Vel deſignatur deſidioſus Prædicator.

t Iſy Lev. 1. Rup 1 ſ Le. 7. v Glo. ord. ſup. Prov 17.

Aſcendere, Aſcenſor, Conſcendere, Subire.

AScendere eſt motus ab inferiori loco ad ſuperiorem: admittit allegoriam ſecundùm loca ad quæ aſcenditur, aut unde aſcenditur, & ſecundùm ipſos aſcendentes. Abſolutè autem poſitum

dicit

Digitized by Google

dicit excellentiam aut dignitatem, *Prov.25.a.* Melius eſt ut dicatur tibi: Aſcende huc: quam ut humilieris coram Principe, *Eccl.3.d. Luc.14.b.* Aſcendere autem interdum eſt accedere, *Gen.30.g.* Primo tempore aſcendebantur oves, Aggredi, *Exod.15.b.* Aſcenderunt populi, & irati ſunt. Parare bella, *Joſu. 8.a.* Aſcende ad populum Hai. Creſcere, *Jona.4.b.* Aſcendit ſuper caput Jonæ. Egredi, *Gen.2.a.* Fons aſcendebat de terra. Equitare, *Jud.5.b.* Qui aſcendiſtis ſuper nitentes aſinos. Exaltari, *Pſ.103.* Aſcendunt montes & deſcendunt campi. Exaltari virtute, *Gen.41.c.* Fecitque eum aſcendere ſuper currum ſuum ſecundum. Excedere, *Gen.49.b.* Ad prædam fili mi aſcendiſti. Ingredi, *49.a.* Aſcendiſti cubile patris tui. Proficiſci, *Gen.38.c.* Aſcendebat ad tonſores ovium. Radere, *Jud.16.d.* Novacula nunquam aſcendit ſuper caput meum. Regredi. *1.Reg.1.f.* Aſcenderunt inde lætantes. Enecare aut moleſtia afficere, *Exod.8.b.* Aſcenderunt ranæ per vindictam, *Pſalm.77.c.* Ira Dei aſcendit ſuper eos.

a Au. de eſſen. div. & Pſ. 17. b Hu. ſ. Pſ. 17.

Aſcendere propriè *a* non poteſt Deo competere, qui moveri non poteſt ſecundùm locum, ſed ſolum convenit illi ſecundùm metaphoram: ut aſcendit Deus Abraham, ſecundùm quod in ſua æternitate ſe continet, *Gen.17.d.* Et aſcendit ſuper Cherubim, *b* ſecundùm quòd tranſcendit omnem ſcientiã. *Pſ.17.* Aſcendit etiam Deus ſuper Cherubim, quum in mentibus Prædicatorum ſcientiæ altitudinem ponit.

c H. ſ. Amo 9

Punitio Dei. Inſpiratio Dei.

Aſcendit etiam Deus ſicut rivus ſuper Sanctos, *c* ut corũ videlicet terrena opera conſumat, *Amos.9.b.*

d Au. de eſſen. Divin.

Aſcendit Deus in medio populi. *Exod.33.a.* puniendo *d* videlicet populum, ut deinceps timeatur, & glorificetur à populo. Sic aſcendit ſuper Ephraim, *Hoſ.10.c.* Et aſcendens fumus de naribus Dei, *2.Reg.22.a. Pſalm.17.* Deſignat vim Divinæ iræ & ultionis: aut inſpirationem ejus, qua excitat nos ad compunctionem.

e Glo. ord. ſu. Gen.38.

Miſſio Chriſti.

Aſcendit Judas ad tondendas oves, *Gen.38.c.* deſignans *e* Chriſtum miſſum ad oves, quæ perierunt domus Iſrael.

f Ori. ſ. Matt. cap 25. Hil. ſ. Matt. can. 4. Amb. ſ. Lu. 6. Au. ſer. De. mon. in monte 1. & de ver. Domin. ſer. 10.

Docens Chriſtus Eccleſiã. Celſitudo majeſtatis Chriſti.

Aſcendit Jeſus in montem, *f* cùm venit ad Eccleſiam ad docenda majora præcepta juſtitiæ, & docens quòd, qui debet orare, debet aſcendere relinquendo terrena, *Matth.5.a.14.c.15.c. Luc.6.c.9.d. Iſa.53.a.* Aſcendit etiam in montem, hoc eſt, ad celſitudinem Majeſtatis: & aſcendit ſolus: quia nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo. *Joan.6.a.* Deſignatur autem æqualitas cum Patre, quum dixit *Joan.20.d.* Nondum aſcendi ad Patrem meum. Aſcendit etiam Jeſus in montem, ut ibi doceret: indicans *g* Prædicatores prius per opera ad perfectionis culmen aſcendere debere, ut tunc meritò alios docere valeant.

g Ber. ſer. em. in ſanct. 1. h Ori. ſ. Gen. ho. 17. i Am. de ben. pa. ra. 4. Eu. ſer. ſper. 1. k Aru. & Hil. ſ. Pſ. 67. l Bed. ſ. Ge. 49. m Gr. ſ. Ca. 7. n Rica. de S. Vict. de arca myſt. 18.

Æqualitas Chriſti cum Patre. Aſcenſio Chriſti in cælum.

Aſcendens Joſeph ſuper currum, *h* typus eſt Chriſti in cælum aſcendentis: & quia aſcendit ſuper currum ſecundum, deſignat ſeſſionem ejus ad dexteram, *Gen.41.e.* Idem deſignavit aſcendens Joſeph ad Patrem ſuum, *i* aut obviam patri, *Gen.45.b.46.c. Ma.5.a.* Aſcendit etiam ſuper Cherubim, *k* cùm elevavit naturam humanam in cælum ſuper omnes Angelos, *Pſal.17.46.67.138.* Et aſcendens Judas ad prædam, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum, captivam ducentem captivitatem, quum videlicet naturam noſtram illuc deportavit, & omnes Sanctos ex limbo eductos, *Gen.49.b.* Ubi Septuaginta dicunt, ex germine, ut declaretur incarnatio. Et aſcendens Elcana cum omni domo ſua ad immolandam hoſtiam ſolennem, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum cum Patribus veteris Teſtamenti, *1.Reg.1.c.* Aſcendit autem Chriſtus pandens iter ante eos. *Mich.2.d. Eph.4.b.* Et aſcendens nubecula de mari, ſignificat humanitatem Chriſti in cælum elevatam, & imbrem donorum Spiritus ſancti in terram mittentem, *3.Reg.18.g.* Et aſcendit ſuper occaſum, hoc eſt, in cælum in occaſum mundi, vincendo mortem ſua reſurrectione. Et ſuper cælum cæli, id eſt ad altitudinem divinitatis. *Deut.33.d. Prov.30.a. Amos 9.b. Baruch.3.c. Joan.3.b.6.g.* Idem aſcendens David in lectum ſtrati ſui, *Pſal.131.* Et in tutiora loca. *1.Reg.24.a.*

o Gr. ſ. 1 Re. 1. p Ori. ſ. Num. hom. 12. q Ru. 4. ſ. Apo. r Glo. or. ſ. Je. 14. ſ Hu. ſ. Iſ. 19. t Am. ſ. Lu. 1. & exhor. ad Virg. Ori. ſ. Iſ. ho. 9. Hu. Iſa. 11. v Hu. ſ. Hoſ. 13. & x ſ. 10. 4. y Ru. 4. ſup. Exod. 12. z Cyril. 2. ſup. Joan. 123. aa Am. ſ. Lu. 8. bb Aug. q. in Iud. 54.

Aſcenſus Chriſti in Crucem.

Aſcendens etiam Judas ad prædam, *l* deſignabat aſcenſum Chriſti in crucem: unde prædam accepit ab inferis. Et quum dicerent pueri Eliſæo: Aſcende calve: aſcenſum Chriſti in crucem in Calvariæ loco præfigurabant. *4.Reg.2.d.* Et aſcendit Chriſtus in altum, hoc eſt, in crucem, unde captivam duxit captivitatem, *Pſal.67.* Et aſcendiſſe dicitur Chriſtus *m* in palmam, hoc eſt in crucem, *Cant.7.c.*

Aſcendit Dominus ſuper Occaſum, *n* cùm elevat mentem ſupra ſemetipſam per exceſſum, ita ut à ſeipſa deficiat. *Pſal. 67.*

Manifeſtatio Chriſti.

Aſcendens Elcana de civitate ſua, ut adoraret, &c. *1.Reg.1.a.* deſignat *o* Chriſtum manifeſtantem ſe per ſacram Scripturam: ut cùm dicebat, *Joan.5.f.* Scrutamini Scripturas, &c. Et *Luc.7.d.* Cæci vident, &c. Et aſcendens puteus *p* deſignat manifeſtationem & exaltationem Chriſti & fidei. *Num.21.d.* Idem poſſunt deſignare aſcendentes exploratores de puteo. Aſcendens Angelus ab ortu Solis, *q* eſt Chriſtus manifeſtatus, qui venit à Patre, *Apoc.7.a.*

Aſcendens leo de cubili, *r* deſignat Chriſtum reſurgentem, *Jerem.4.b.* Quantùm ad literam verò dicitur de Rege Babylonis: & poteſt intelligi de autore perverſorum dogmatum & de diabolo.

Incarnatio Chriſti.

Aſcendit Dominus ſuper nubem levem, *ſ* quum Verbum factum eſt caro in utero Virginis, *Iſa.19.a.* *Pſ.103.* Et aſcendit flos de radice Ieſſe, *t* quum Chriſtus natus eſt ſecundùm carnem: & quum venit ad bonos, & eorum profectu aſcendit, *Iſa.11.53.a.* Et aſcendit ventus urens de deſerto, *v* quum Chriſtus natus eſt de Virgine, *Hoſ.13.d.* Aſcenſus diluculi, *Jona 4.c.* eſt *x* tempus adventus Chriſti in mundum.

Non deducens Deus

Non aſcendere dicitur Deus cum Moyſe, aut cum populo: quia eſt duræ cervicis *y* quaſi nolens deducere & introducere ad myſteria ingratos: ne amplius puniantur, *Exod.33.a.*

Converſio Judæorum.

Aſcendit Jeſus Hieroſolymam poſt prædicationem factam Samaritis, & Galilæis, *Joan.5.a.* ubi *z* converſionem Judæorum futuram in fine mundi indicavit.

cc Gre. 5. Moral. 21. Aug. 12. cont. Fau. 18. & ſ. Pſal. 44. & ſer. 80. Am. 1. de Ia. cob. 4. Plot. de ſomn. dd Gr. ſ. Cant. 2. & 7. cap. 5. ee Ber. ſ. Gen. 18. Rup. 1. ſ. Mat.

Aſcendit Chriſtus in naviculam, *aa* cùm tranſit à ſynagoga ad Eccleſiam. Vel tempore judicii, cùm fit tranquillitas, *Matt.8.c.9.a.13.a. Marc.4.a.6.c. Luc.5.a.8.d. Joan.6.b.*

Aſcendens Angelus cum flamma ſacrificii, *Jud.13.d.* deſignabat Chriſtum *bb* in forma ſervi non accepturum ſacrificium, ſed futurum ipſum ſacrificium.

Contemplatio Dei & ſubventio proximorum.

Aſcenſus & deſcenſus attribuitur Angelis, ſicut illis attribuitur motus: aſcendunt autem contemplando *cc* Deũ, & ipſi inhærendo: deſcendunt verò noſtris infirmitatibus condeſcendẽdo, & aſcendunt, quum Deo noſtras offerunt orationes: deſcendunt verò, quum nobis afferunt auxilium Dei, deſignantur etiam per illum aſcenſum, & deſcenſum miniſteria per Angelos Deo incarnato exhibita, *Gen.28.c.* *Joan.1.g. Apoc.7.a.* Aſcenſus etiam & deſcenſus Angelorum, eſt contemplatio Dei, & ſubventio proximorum: & contemplatio divinitatis, & humanitatis Chriſti. Item aſcendunt carnales, quum fiunt ſpirituales: & ſpirituales deſcendunt nutriendo carnales. Aſcendunt etiam Angeli, quum quis habet cogitationes cæleſtium, & opera ſublimia; deſcendunt verò, quum fit è diverſo. Prædicatione *ee* etiam

ſublimium

Digitized by Google

ſublimium eſt aſcenſus: minorum verò & moralium, deſcenſus. Aſcenſus etiam ille & deſcenſus varietatem indicat fortunæ.

Deſerere ſæculum. Aſcendere de Ægypto *a* eſt tranſire de hoc ſæculo carnali ad vitam ſpiritualem: deſerendo tenebras luxuriæ & fornicationis, *Gen.13.a.17.a.50.d.* Filii autem Iſrael armati inde aſcenderunt, hoc eſt, *b* cum virtute Chriſti, *Exod.13.d.1.Reg.15.a.Jer.2.b.Hoſ.2.c.Amos 2.c.9.b. Jud.6.b.* Idem eſſe poteſt conſcendere de fovea, *Jerem. 48.g.*

a Ori ſu. Gen. ho 15. & ſup. Num. ho 17. b Gr ſ 1. Reg. 15.

Progreſſus ad perfectionem. Aſcendit Loth de Segor in montem, deſignat progreſſum ad majorem perfectionem, relictâ carnis curâ, *Gen.19.f.* Et aſcendens Jacob in Bethel, deſignat profectum virtutum, *Gen.36.a.* Et paſſim aſcenſus in montem *c* deſignat progreſſum ad perfectionem, *Exo.19.a.24.a. Num.14.g.27.e.Deut.1.c.32.g.34.a. Ioſu.2.c.17.d.3.Regum 18.g.4.Reg.2.a.Iudith.4.b.13.b.Pſ.23.103.Eccl 46.b.Ier.22.e.46.c. Ezech.40.b. Agge.1. b.* Et aſcendit Evangelizator in montem, hoc eſt, ad altitudinem perfectionis doctrinæ & operis. Aſcendunt etiam ipſi montes, hoc eſt, contemplativi ad contemplanda cæleſtia, *Pſa.103.* Et aſcendere in ſuperiora domus, eſt quæ ſurſum ſunt, quærere: ut Petrus, *Actor 10.b.* Aſcendentes etiam boves de flumine, profectum in virtutibus ſignificant, *Gen.41.d.* Idem deſignat aſcenſus *d* ad unam portam templi per octo gradus, & ad aliam per ſeptem, *Ezech 40 g.* Idem aſcendere in domum Dei, *Macha 14.e.Luc.18.b.Actor.3.a.* Et aſcendens arca per viam confinium, 1. *Reg.6.c.* deſignat *e* euntes viatores eodem itinere quo ambulaverunt, qui jam ſunt beati, ſemper videlicet proficiendo. Cùm autem dicerent Bethſamitæ, ut arca aſcenderet a ſe, deſignant judicantes ſe indignos ſuſceptionis myſteriorum, & perfectiores in quibus aſcendant quærentes. Et aſcendere clivum civitatis, 1. *Reg.9.b.* eſt prætergredi infirmos, & ad robuſtiores & perfectiores venire. Aſcendere autem in verticem collis ſeu in collem, *f* eſt aſcendere ad minorem perfectionem, *Exod.17.c* Et aſcendens vulgus cum filiis Iſrael, *Exod 12.f.* deſignat imperfectos nitentes ad perfectionem exemplo & auxilio majorem. Aſcendere autem in *g* palmam, eſt ad charitatis perfectionem venire. *Cant.7.c.* Aſcenſiones in corde *h* dicunt profectum de virtute in virtutem: vel gradus amoris, qui indies perficitur, *Pſal.83.* Aſcendere ſex gradibus in ſolium Salomonis, progreſſum ad perfectionem deſignat, 2. *Para. 9.e.* Et aſcenſus per cocleam in cœnacula domus Dei, 3. *Reg.6.b.* Idem eſt aſcendens fructus frumenti, *Marc.4.a.*

Hu ſ Hoſ. 2. Cyr. de ador. in Spiritu 8. c Gr. ſ 1. Reg. 26. Arn. ſ pſ. 103. d Gre ſ. Ezec. hom. 15. e Gr ſ. 1. Re. 6. f Or ſ. Ex ho. 12. g Ambr. de Iſaac 8. h Hie & Au. ſ. Pſal. 83.

Oratio, & clamor pœnitentia. Aſcendit clamor filiorum Iſrael ad Deum, *i* hoc eſt orationes Sanctorum cum ipſe eas exaudit. Aſcendens etiam ululatus ad Deum, deſignat *k* dolorem pœnitentiæ & vocem laudis converſorum, 1. *Reg.5.d.Iſa.15.c.Jer.48.a.* Aſcendit ſicut fluvius Ægypti, *l* qui agit pœnitentiam: deſcendit autem, qui perſeverat in delictis, & ingreſſus in mare abſorbetur, *Amos.8.c.* Aſcendit etiam domus Moab ad excelſa in planctu, *Iſa.15.a.* Deſignans eum, qui plangit, & agit pœnitentiam ſuper iis, de quibus ante ſuperbierat. Aſcendere etiam per aſcenſum Luith, *Iſa.15.c.* eſt agendo pœnitentiam ad altiora conſcendere. Aſcendens autem Chriſtus ſuper occaſum, *Pſ.67.* deſignat *m* quod non eum excipit nova vita ſe ad Chriſtum convertentis: niſi ipſe Chriſtus veterem ejus vitam occiderit huic ſæculo renunciantis. Aſcendit fumus incenſi ad Deum, cùm illi orationes ſunt acceptæ, *Apoc.8.a.Actor.10.a.*

i Bed ſ. F... 2. Phil. 2. alleg. k Gr ſ 1 Re. 5. Hie ſ Iſ. 15 & ſ. l Amos 8. m Gr. ho. 17. in Evangelia. Au ſ pſ. 67.

Compunctio. Aſcendit ignis de petra, carneſque conſumit, *Jud.6.d.* cùm *n* afflatus à Redemptore ſpiritus, tanta cor noſtrum flamma compunctionis concremat, ut omne quod in eo illicitum eſt & operis & cogitationis, exurat.

n Gr. 3. mo. 12

Corpus ſubjectum habentes. Aſcendentes ſuper nitentes aſinos, deſignant *o* eos, qui habent corpora ſua ſubjecta & obedientia, *Iud.5.b.1.Reg.25.g.2.Reg.19.1.Iſa.21.d.* Et Chriſtus aſcendit ſuper aſinam, hoc eſt, ſuper animam ſibi obtemperantem, *Zach.9.c.* Aſcendere etiam ſuper camelos, eſt carnem ſubjicere, *Gen.24.g.1.Reg.30.e. Iſai.21.b.* Aſcendentes etiam mares ſuper fœminas, *p* rationem deſignat ſenſualitati imperantem: vel ſermones perfectos in animas juvenum introductos, *Gen.30.g.*

o Or ſ. Iu. h. 6. p Phi. de ſom.

Contemplatio. Aſcendens Moyſes ad Dominum, deſignat aſcenſum per contemplationem & amorem, *Exec.17.d. 24.c.32.g.34.a.* Et aſcendit ſolus, *q* deſignat legem uni populo datam. Aſcendens autem Elcana cum omni domo ſua ad immolandum hoſtiam ſolemnem, 1. *Reg.1.a.c.* deſignat *r* aſcenſum ad altitudinem contemplationis & prædicationis. Non aſcendens autem Anna cum Elcana, deſignat Prædicatores hic remanentes ad erudiendum ſimplices, ut dicebat Paulus, *Philip.1.c.* Cupio diſſolvi & eſſe cum Chriſto: in carne autem manere neceſſarium propter vos. Et non aſcendit Anna donec ablectaretur infans: quia Prædicatores in principio non debent ſublimia docere, ut tres priores Evangeliſtæ minora docuerunt. Aſcendẽs autem Samuel in excelſum, contemplationẽ & ſublimium prædicationem deſignavit. Et aſcendit Saul ante Samuelem, *ſ* deſignans elevationem mentis auditorum, & præparationem ad audienda verba Prædicatorum. Aſcendimus autem uſque ad cælos, *t* cùm ſumma penetramus: ſed ad abyſſos uſque deſcendimus, quum repentè à contemplationis culmine per turpia tentamenta dejicimur, *Pſalm.106.* Aſcendens Samuel de Galgala in Gabaa Benjamin, 1. *Reg.13.c.* deſignat *v* Prædicatorem poſt reprehenſionem peccatoris per ſacram Scripturam factam, redire debere ad collem filii dexteræ, hoc eſt, ad contemplationem Chriſti ſublimem.

q Hie ſ. Mic. 2 an Lam. r Gre 1. Re. 1. ſ Gr. 1 Reg 9. t Gr. 9. mo. 15. v Gr. 1. Re. 13.

Vincere dæmones. Aſcendere ſuper terram dominantium, *Ier.50.d.* eſt vincere hoſtes, quibus anima prius ſerviebat. Et aſcendere ex adverſo, eſt opponere ſe dæmonibus, *Ezech.13.a.* Aſcenſus autem plures, quibus Jonathas nitebatur, ut expugnaret Philiſthæos, 1. *Reg 14.b.* deſignant *x* profectum pugnandi perfectorum, qui jam poſſunt dicere, Non eſt nobis colluctatio adverſus carnem & ſanguinem, ſed ad adverſus Principes & poteſtates tenebrarum harum. Et ſuper plures aſcenſus: quia contra diverſa vitia Prædicator debet habere remedia. De his *Ioſ.7.c.8.a.10.b.Iud.1.a.2.Reg.5.d.* Aſcendere autem loricatum, eſt eſſe munitum contra hoſtes, *Ier.51.a.* Aſcendens ſapiens civitatem fortium, *y* cùm Chriſtus vicit fortem armatum & abſtulit tyrannidem diaboli à mundo, *Prov.21.c.*

x Gr ſ. 1 Reg. 14. y Be ſ. Pro. 21

Aſcenſus in cælum. Aſcenſus ſolii Salomonis purpureus, *Cant.3.d.* deſignat *z* aſcenſum Martyrum in requiem cæleſtem, per proprii ſanguinis effuſionem. Aſcendentes mulieres à Galilæa in Hieruſalem, *aa* deſignant aſcendentes à volubilitate mundi ad quietem cæleſtis patriæ, *Marc.10 f.15.d.* Item deſignat aſcendens Joſeph à Galilæa in Judæam, *Luc.2.a.* Illuc *bb* Aſcenderunt tribus Domini, *Pſal.121.* hoc eſt, Apoſtoli primi in cælum: & etiam in montem Sion. Et aſcendere in montem Domini, *cc* eſt ad cæleſtem patriam devenire, *Pſal 22.Abdi.g.Mich.4.a.Zach.14.c.1.Mac.5.f.13.a.Matt.20.c.Luc.9.e.18.e.Ioan.4 c.5. a.7.a.Galat. 2.a.1.Eſther.1.b.Neem. 2.c.* Aſcendit per deſertum, vel deſerto ſponſa, *Cant.3.c.8.b.* quum *dd* Eccleſia vel anima, hoc mundo relicta, ad cæleſtia elevatur.

z Gr. ſ. Ca 3. aa Ori ſ. Mat. hom 35. bb Arn ſ. pſ. 121. cc Hi ſ. pſ. 23. dd Gr ſ Ca 3.

Elevari ad bene operandum. Aſcendentes oves de monte Galaad, vel de lavacro. *Cant.4.a.6.b.* deſignant eos, *ee* qui ſuſcepto baptiſmo ad benè operandum elevantur. Et quod populus Eccleſiæ eò magis fide ſe ad æterna ſuſpendit,

ee Au. 2 doct. Chriſtia. 6. Gr ſ. Can. 4

ſuſpendit, quo fortius ſanctos Martyres eidem fidei teſtimonium perhibuiſſe ſcivit. Aſcendentes quoque bellatores, ſunt venientes ad fidem, *Joel.3.b.* Aſcendere etiam in mare rubrum, eſt venire ad baptiſmum, *Pſalm.*105. Aſcendunt etiam in montem Domini, qui veniunt ad *a* fidem, *Mich.4.a.*

Aſcendentes in vallem Joſaphat, *b* ſunt venientes in judicium, *Joel.3.c.* Aſcendent autem boni: nam mali deſcendent.

Aſcendit malitia coram Deo, *Jonæ* 1.*a.* quum *c* præſentatur illi ut punienda. Sic aſcendit ſuperbia Regis Aſſyriorum in aures Dei, *Iſa.*37.*f.*

Aſcendit abies pro ſaliuncula, *Iſa.*55.*d.* quum *d* ex peccatoribus fiunt fortes Prædicatores. Vel cùm *e* in Sanctorum corde pro abjectione terrenæ cogitationis, altitudo ſupernæ contẽplationis exoritur.

Aſcendere ex adverſo Dei dicuntur, *f* qui orationibus ſe opponunt iræ Dei, *Ezech.*13.*a.* Vel aſcendere ex adverſo, *g* eſt pro defenſione gregis voce libera hujus mundi poteſtatibus contraire.

Aſcendentes de genere David ſuper currus, *Jer.*22.*a.* ſunt *h* Epiſcopi aſcendentes in ſuas dignitates. Et aſcenſus Loth de Segor in montem, *Gen.*19.*f.* eſt aſcenſus à laicorum ſtatu ad ſacerdotium: & quia non mox aſcendit, & deſignat non irrumpendum eſſe indignè in ſacros ordines.

Aſcendunt in curribus, *i* qui nituntur auxilio Angelorum, *Jerem.*17.*d.*

Aſcenſus Loth de Segor in montem, *Gen.*19.*f.* deſignat *k* incrementum Legis per additionem Prophetarum, & ornatum templi Salomonis. Idem deſignat aſcenſus Iſaac in Berſabee. *Gen* 26 *e.* Aſcendere autem de terra, *l* eſt à terrenis ſenſibus, & ab humilitate literæ elevari *Hoſ.*1.*d.* Aſcendens autem hedera ſuper caput Jonæ, eſt lex & templum ſuper Iſrael, *Jonæ* 4.*c.* Aſcendunt etiam in montem, qui ad ſermonis altitudinem in ſacra Scriptura veniunt, *Agga.*1.*b.*

Aſcendere patrem Eli ad altare Dei, 1.*Reg.*2.*f.* eſt *m* antiquos Patres prædicare humani generis reparationem in Redemptoris adventu futuram. Idem poteſt deſignare aſcenſus Salomonis ad altare, 2.*Paral.*1.*b.* Aſcenſus autem purpureus ferculi Salomonis, *n* fidem paſſionis Chriſti deſignare poteſt, *Cant.*3.*d.*

Aſcenſus ſcorpionis, qui erat finis tribui Juda, *o* deſignat calcandos eſſe dæmones, ut veniatur ad veram Judæam, nempe confeſſionem, *Joſu.*15.*a.* *Num.*34.*b.*

Aſcendens Saul in civitatem, quum quæreret Samuelem 1.*Reg.*9.*b.* deſignat *p* audienda eſſe præconia Doctoris, non ubi eſt, ſed ubi aliis manifeſtatur: & quod Prædicator non eſt quærendus, aut perturbandus in ſuo ſecreto aut receſſu.

Dixit Chriſtus Mariæ Magdalenæ, nondum ſe aſcendiſſe ad Patrem, *Joan.*10.*d.* quia *q* ſecundùm Mariæ fidem, nondum aſcenderat. Quiſquis enim Dei Filium ſecundùm Divinam naturam æqualem Patri non credit, nondum ille ad Patrem Chriſtus aſcendit.

Aſcendentes ſuper tectum, ut dimitterent paralyticum, *Luc.*5.*d.* deſignant *r* interceſſores, qui peccatorem interdum ſublevant, interdum humiliant.

Aſcendens Zachæus in arborem ſycomorum, *Lev.*19.*a.* deſignat *ſ* Gentiles calcantes vanitatem Judæorum. At quia oleaſter inſitus eſt oleæ: & aſcendit: quia niſi aſcendiſſent Gentiles, & turbam tranſgreſſi eſſent, Chriſtum videre non poterant. Sic aſcendit ſapiens in civitatem fortium, *Prov.*21.*c.* Deſignat etiam calcationem peccati per Sycomorum deſignati. Et præterea *t* humiles amplectentes crucem Chriſti, nec erubeſcentes.

Aſcendens fœtor cadaverum, deſignat *v* abominationes vitiorum erga Deum, *Iſa.*34.*a* *Joel.*2.*e.* *Amos* 4.*d.* Aſcendit autem fœtor in ejus nares, qui erubeſcit, & confunditur de peccatis.

Aſcendit mors per feneſtras, *Jer.*9.*f.* quum *x* peccata committuntur & ingrediuntur in animam per ſenſus malè cuſtoditos.

Aſcendere in ovile ovium aliunde, *Joan.*10.*a.* eſt *y* illicitè acquirere dignitates Eccleſiaſticas. Et aſcendunt equos, qui *z* ambitiosè quærunt dignitates & imperia, *Pſal.* 57. Et qui in præſentis vitæ honoribus confidunt & extolluntur.

Aſcendit etiam aliunde, *aa* Scriba, & Phariſæus, & hæreſiarcha: qui cùm docerent, & facienda præciperent, ipſi legem tranſgrediebantur. Furis eſt enim ſepem vel parietem aſcendere, & omnia cum periculo moliri.

Aſcendere in Bethaven, *Hoſ.*4.*d.* eſt *bb* ire ad colenda idola: vel ad defendendos errores.

Aſcendentes fratres Jeſu ad diem feſtum, ad quem ipſe non aſcendit, *Joan.*7.*a.* Sunt *cc* Judæi obſervantes umbras figurarum, quarum veritatem attulit Chriſtus, ejectis umbris.

Non aſcendere aliquem ad ſuccidendas abietes aut cedros, extincto Rege Babylonis, *Iſai.*14.*b.* *Iſai.*37.*c.* deſignat, *dd* ejecto Principe mundi diabolo, non eſſe quenquam, qui ſeparet bonos à Deo.

Aſcenſor equi dicitur *ee* Chriſtus Deus, *Gen.*49.*c.* *Hab.*3.*b.* *Zachar.*1.*b.* *Job.*39.*e.* ubi Gregorius legit, aſcenſor equitis.

Aſcenſor equi in bonum, *ff* eſt anima regens corpus ſuum. Aut certè eſt aſcenſor equi, vel aſcendit equos, quum ſequitur corporis voluptates, & affectus: eſt verò eques, qui *gg* equitat ſecundùm artem, quum ipſos affectus regit & frænat, *Geneſ.*49.*c.* *Exod.*15.*a.* 4. *Reg.*18.*e.* *Job.*39.*c.* *Pſal.*75. *Jer.*17 *d.* 46.*a.* *Iſa.*21.*c.* *Amos* 2.*c.* *Zach.*10.*b.*12.*a.* Poteſt etiam aſcenſor equi deſignare Prælatum imperantem obedientibus, *Ierem.*22.*b.*

Aſcendere etiam equum, *hh* eſt ſuperbire & è diverſo, non aſcendere ſuper equum, eſt non ſuperbire, *Hoſ.*14.*b.* *Zach.*10.*b.* Item *ii* confidere in auxilio humano, aut terreno.

Aſcendentes ſuper veloces, dicuntur, *kk* qui autoritate Doctorum hæreticorum nituntur, quos veloces, hoc eſt, doctos exiſtimant, *Iſa.*30.*g.*

Aſcenſor equi dicitur etiam *ll* diabolus imperans malis ſuperbis, & inquietis, *Exod.*15.*a.* *Ierem.* 6.*f.* *Ezec.*38.*e.* *Amos.*2.*d.* *Nahum.*3.*a.* *Agge.*2.*d.* *Zach.*10.*b.*12.*a.*

Aſcenſor aſini, & aſcenſor cameli, deſignare poſſunt *mm* Chriſtum, & diabolum: vel utrumque Teſtamentum, *Iſa.*21.*b*

Aſcendentes ranæ in domus Ægyptiorum, deſignare poſſunt *nn* animas ſequentes corporis voluptates, *Exod.*8.*b.* Idem deſignare poſſunt locuſtæ aſcendentes ſuper univerſam terram, *Exod.*10.*d.* Vel aſcendunt ranæ, quum advocati ſua loquacitate defendunt malas cauſas.

Aſcendens vulpes ſuper muros Hieruſalem, *oo* eſt hæreticus inſurgens in Evangelium, *Neem.*4.*a.* Et dicitur aſcendere aliunde, *Ioan.*12.*a.* Aſcendunt etiam hæretici ſuper tecta, *Iſa.*22.*a.* quum *pp* con-

tempta

Left margin notes:

a Hi ſ. Mi. 7.
b Glor. ſ. Ioel. 3.
c Hie. ſ. Ion 1.
d Hie ſ Iſ 55.
e Gr. 18 m 11
f Hie. ſ Ez 13
g Gr 2. po 4.
h Hie ſ Ie 22
Gre. ſ. 1. R. 2.
i Hie. ſ. Ie. 17.
k Orig. ſ. Gen. ho. 5. 14.
l Hie. ſ Hoſ. 1. & ſ. Ion 4. & ſup Agg. 1.
m Gr ſ 1 Re 2.
n Ru ſ Can. 3
o Orig ſ Iſu. hom 19.
p Gr ſ 1 Re 9
q Am ſer. 18 Fulgent ad Tranſimũ. 2.
r Am ſ Lu 5.
ſ Am ſ Lu. 19
Hie ep ſi cun-cta corporis
t Au. de ver. Ap ſer 8.
v Hie ſ Iſ 34. & ſ. Amos 4
x Hie ſ Ier. 9.
y Cyr. 7 ſ Io-an 12.
z Au ſ pſ. 75.
Gr 5e mo. 18
Be ſ. Gen. 49
aa Cyr 1 ſup. Ioan 12.
Chry. ſ Ioan. hom 58.
bb Gl ord. ſu. Hoſe 4.
cc Cyr. 4 ſup. Ioan. 31.
dd Hie ſ Iſa. 14.
ee Or ſ Ez. h. 6 & ſ. Matt hom 26.
ff Phi. de a gricultu.
Cle. Alex 5. ſtrom
gg Am. de be ne. pat 1 & de Nabuth. 15.
Hie ſ Zac 11.
hh Hi. ſ Hoſ. 14.
ii Ru. ſ Ho. 14
kk Hi ſ Iſ 10
ll Ori ſ. Matt. hom 20
Bed ſ Ez 15.
mm Hi ſ Iſa 21.
nn Lyra. ſup. Exod 8
oo Ori ſ. Can. hom. 4.
pp Hie ſ. Iſa 22 & ſ Ho 8
Gre ſ 33 mo ral. 36.

Right margin notes:

Venire ad baptiſmum.
Venire ad judicium
Proponi malitiam coram Deo puniendam.
Prædicatores ex peccatoribus.
Orando placere iram Dei.
Defenſio gregis.
Promotio ad dignitates & ordines.
Niti auxilio Angelorum.
Incrementum legis
Elevatio ad myſticos ſenſus.
Prædicatio redemptionis.
Fides paſſionis Chriſti.
Calcare dæmones.
Interceſſores pro peccatoribus.
Gentiles.
Humiles.
Erubeſcentia peccati.
Mala cuſtodia ſenſuum.
Ambitio.
Docere falſa.
Defendere errores.
Obſervare umbras legis.
Chriſtus.
Anima regens corpus, vel è diverſo ſequens affectus.
Prælatus.
Superbire.
Confidere in homine.
Niti autoritate hæreticorum.
Diabolus.
Chriſtus, & diabolus
Utrumque Teſtamentum
Sequi voluptates.
Cauſa mala defenſio.

Superbia hæreticorum.

tem pro Eccleſiæ ſimplicitate, de ſapientia ſæculari & variis erroribus ſuperbiunt. Idem eſt aſcendere ad Aſſur. *Hoſ. 8.c.* Aſcendit etiam alia beſtia de terra, *Apocal. 13. a.* quum Prædicatores Antichriſti ſuperbiunt de poteſtate terrena. Et aſcendunt uſque ad cælos *a* per paſſionem audaciæ, *Pſal.* 106.

a *Aug. ſ. pſal.* 106.

Superantes dæmones animas.

Aſcendunt hoſtes ſuper muros Hieruſalem, *b* quum dæmones ſuperant animas, *Jer. 5 c. Joel. 2 b 3.b.* Et aſcendit leo de cubili ſuo, quum diabolus aut hæreſiarcha nituntur decipere animae, *Jer. 4.b.* Et aſcendentes Aſſyrii contra Hieruſalem in meridie & in nocte, deſignant tantam ſe habere virtutem, ut nec diem nec noctem putent ſibi eſſe impedimento, *Jer. 6.b.*

b Hie. ſ. Iere. 4.6.

Aſcendunt etiam muros dæmones & mali, *Nahum 1.b.* quum *c* in judicio cognoſcentes ſe imbecilles ad repugnandum, & exterriti conabuntur fugere ad terminos mundi.

c *Hie. ſ. Nahum.* 2.

vincere tentationes & mundum.

Aſcendere ſuper muros hoſtium, *d* eſt ſuperare tentationes dæmonum, & rationes hæreticorum, 1. *Mach. 10.g.* Et aſcendunt Principes Juda ſuper murum Hieruſalem, *Nee. 12.c.* quum Doctores & Prælati defendunt Eccleſiam, *Nahum 2.b.* Apoſtoli & Prædicatores aſcenderunt muros Ninive, *e* quum ſuperarunt omnia munimenta hujus mundi.

d *Glo. ord. ſ.* 1. *Mach.* 10.
e *Rup. ſ. Nahum.* 2.

Superbire.

Aſcendere in montem, in malum eſt ſuperbire, *Deut. 1.g* Et aſcendere in cælum, *f* vel uſque ad cælos, eſt fiduciam ſui habere, *Job. 20 a. Pſalm 73. 106 138 Iſa 14 d 15 a. 57 b. Jer 4 g 49 d f. 50 g. Ezech. 36 a. 38. c. Hoſ. 9 c Amos 9. a. Apoc. 13 a.* Et aſcendentes filii Iſrael in verticem montis contra præceptum Domini, ubi victi ſunt ab Amalecitis & Chananeis: deſignant eos qui aliquid nituntur ſuperbiendo, *g* invita Minerva, quos neceſſe eſt ſuccumbere, *Num. 14.g.* Aſcendit etiam Libanum, *h* qui elevatur in ſuperbiam, & auxilia vana quærit, *Jer. 22. a.* Aſcendunt montes *i* quum ſuperbi eriguntur ad perſecutionem Eccleſiæ: ſed deſcendunt campi, quum humiliantur, *Pſal.* 103.

f *Aug. ſ. pſ.* 106 *Hie. ſ. Iſ.* 14 & *ſ. Ier.* 23.
g *Phil. quod ſit immutabilis.*
h *Gr.* 15. *mo.* 10.
i *Aug. ſ. pſ.* 103

Transgreſſio legis.
Judæi crucifigentes Chriſtum.
Uſurpantes gloriam Dei

Aſcendit Ruben cubile patris ſui, deſignat *k* tranſgreſſionem legis ſcriptæ, & etiam naturalis, *Gen. 49 a* deſignat etiam *l* Judæos, qui corpus Dominicum, in quo plenitudo divinitatis requievit, raptum in cruce ſuſpenderunt, & ferro commacularunt. Item deſignat eos *m* qui ſibi uſurpant gloriam ſoli Deo debitam. Deſignat etiam *n* timorem occupantem imaginationem in temporalibus & vilibus tempore orationis.

k *Ori. ſ. Gen. ho* 17.
l *Amb. de benedictione Patriar.* 2.
m *Bed. ſ. Gen.* 49.
n *Ricar. de S. Victo. de* 12. *Patriar.* 63.

Diabolus contra Eccleſiam, & etiam hæretici.

Aſcendens Rex Aſſyriorum contra Judam, *o* eſt diabolus contra Eccleſiam: & ſuper omnes rivos Iſrael, volens ſuffocare Eccleſiam, *Iſa. 8 b.* Et aſcendentes populi adverſus filios Iſrael, deſignant dæmones & infideles adverſus fideles inſurgentes, *Exod. 15 b.* Sic ſatrapæ Philiſtinorum, 1. *Reg. 17 b.* Et aſcenderunt in Magmas, *p* quum parvulorum corda decipere tentando moliuntur, 1. *Regum 13. a. 14.* Aſcendentes autem Reges Syriæ & Iſrael contra domum David, ſunt hæretici contra Eccleſiam uniti, *Iſa 7. a. Ezech. 38. c 39 a.* Et aſcendit Spiritus poteſtatem habentis ſuper aliquem, *Eccl. 10. a.* quando gravis & vehemens ingruit tentatio: aut quum diabolus pravas immittit cogitationes. Sic aſcendit mare ſuper Babylonem, *Jerem. 51. e. Ezech. 26 a Joel. 1 b 2. b. 1. Mach. 1. c. Iſa. 14 b 35 d. 2. Par. 20. d.*

o *Hie. ſ. Iſ. c* 7.
p *Gre. ſ.* 1. *Re.* 7. 11 13 14.
Hier. ad Demetriadem.

Aſcendit Naas, id eſt gula, ad Jabes, id eſt, ad jejunantes. quia *q* gula jejunantibus graviora ingerit bella, 1. *Regum 11. a.*

q *Gre. ſ.* 1. *Regum* 11.

Vitia contra animam.
Motus beſtiales in animam.

Et aſcendens vepres ſuper vineam, *r* ſunt vitia in animam, *Iſa. 5. b. 32. c. Mar. 4 a.*

r *Hie. ſ. Iſa.* 5.

Aſcendunt quatuor beſtiæ de mari, *Dan. 7. a* quum *ſ* beſtiales motus & irrationales impetus, poſt tentationum violentiam, de cordis inſtabilitate exurgunt, & in apertum prorumpunt.

ſ *Ricar. de S. Vict. de vitio mutabili.* 1.

Non aſcendit mala beſtia per viam directam, quæ eſt Chriſtus: *t* quia in eo Princeps hujus mundi, ejuſque ſatellites non habuerunt quicquam. *Iſa. 35. d.*

t *Hie. ſ. Iſa* 35

Aſcendere per gradus ad altare, *Exod. 20. d.* eſt *u* ponere inæqualitatem in fide Trinitatis: ideò prohibetur.

u *Bed. ſ. Exo.* 20

Aſcendit Joſeph ad ſepeliendum patrem, *Gen. 50. a.* indicat *x* ſolicitudinem, quam debent habere filii in explenda ultima voluntate parentum.

x *Lyr. ſ. Gen.* 50.

Conſentientes diabolo.
Præbentes mala exempla.

Aſcendunt Hebræi aliqui cum Philiſtæis ad bellum, cùm *y* aliqui ſunt cum malignis ſpiritibus propoſito & voluntate peccati: ſed cum eis aſcendunt, quia ipſis impellentibus in audaciam ſe extollunt iniquæ operationis. vel cum eis ſunt. cum peccato operando perficiunt: cum eis verò aſcendunt, quum pravitatis ſuæ exempla aliis imitanda proferre non metuunt.

y *Gre. ſ.* 1 *Re.* 14.

Pervenients ad extremum malitiæ.

Aſcendens Saul in domum derelictus à Deo, 1. *Reg. 15. g.* deſignat *z* malum pervenientem uſque ad extremum malitiæ ſuæ.

z *Gre. ſ.* 1. *Re.* 15.

Aſcendens novacula ſuper caput, deſignat *aa* Prælatos, aut milites temporalia rapientes, 1. *Regum 1. b.*

aa *Gr. ſ.* 1. *Regum* 1.

Aſcendens coturnix in caſtra filiorum Iſrael, *Exod. 16. e. bb* eloquia legis volantia, carnaliter à Judæis accepta.

bb *Glo. ord. ſ. Exo.* 16.

Aſcendens fumus Hai in cælum, *Joſ. 8. d.* Et fumus Gabaa, *Jud. 20. f.* Et fumus de Hieruſalem, *Iſa. 34. c.* memoria *cc* Divinæ vindictæ.

cc *Glo. inter. ſ. Iſa.* 34.

Aſcendit ſuper Hieruſalem ſuper cor alicujus, *Jer. 51. f.* Et aſcendit aliquid ſuper cor, *dd* quum venit in memoriam, & benè vel malè erga illud afficimur, *Iſa. 65. c. Jer. 31. e.*

dd *Glo. inter. ſ. Ier.* 31.

Non aſcendit qui deſcendit ad inferos: *ee* quia in inferno nulla eſt redemptio, nec eſt locus redeundi ad præſentem ſtatum, *Job. 7. b.*

ee *Lyr. ſ. Iob.* 7

Non aſcendere quemquam laneum in Sacerdotes, quum miniſtrant, *Ezech. 44. e.* eſt *ff* exuto veteri homine, Chriſtum induere.

ff *Glo. inter. ſ. Ezech.* 44.

Aſcendit clamor ob defectum aquæ, deſignat *gg* tumultuationem, quæ oritur ob defectum verbi Dei, *Jer. 14. a.* Deſignat etiam lapides clamaturos tacentibus Judæis.

gg *Lyr. ſ. Ier.* 14.

Aſcendiſſe ſuper labium linguæ dicuntur ii, de quibus adverſarii ſuperbè loquuntur, *Ezec. 36. a.*

Aſcendit ſponſa vel humanus animus de deſerto, *hh* quando ſuper ſemetipſum mentis elevatione tranſit: quando ſemetipſum in imo deſerens, & ad cælum uſque pertranſiens, ſolis Divinis ſe totum per contemplationem immergit & devotionem, *Cant. 8. a.*

hh *Rica. de S. Vict. 5. de arcan myſt.* 14.

Aſceneth.

Eccleſia ex gentibus.

ASCENETH, ſeu Aſnath, filia Putipharis, uxor Joſeph: interpretatur periculum, ſive infortunium: deſignat *ii* Eccleſiam ex Gentibus, quæ per conjunctionem cum Chriſto à periculo & infortunio liberata eſt, *Gen. 41. f.*

ii *Amb. de Ioſeph.* 7.

Aſcia.

ASCIA, eſt inſtrumentum fabrile ad dolanda ligna: poteſt ſignificare *a* ingenium hæreticorum, quo fabricant errores, vel pravorum perſecutionem, *Pſa.73. Jer.10.a.* *Ingenium hæreticorum.*

Abſcopera, quære Vter.

Aſcribere, vide Attribuere.

Aſel.

ASEL, id eſt, *b* vicinus, vel ex latere, *Mich.1.c.* Ubi legitur planctum domus vicinæ: ubi deſignantur hæretici, qui vicini ſunt Eccleſiæ. *Hæretici.*

Aſer.

ASER, id eſt, beatitudo, filius Jacob è Zelpha ancilla Liæ, eſt typus *c* Chriſti: cujus eſt pinguis panis, *Gen.30.b.49.c. Num.1.f. Deut.23.d. Joſ.19.c.* deſignat etiam fœlicitatem ex bonis operibus provenientem: & illum qui ab errore revocatus, ad fœlicitatem perducitur, cujus pinguis eſt panis. *Chriſtus. Fœlicitas.*

Aſer, ut naſcitur ex Zelpha, id eſt, ex ſenſualitate edomita, *d* deſignat patientiam in adverſis, per quam ad magnam pacem, & tranquillitatem animus componitur: unde magna oritut fœlicitas.

Aſeroth.

ASEROTH, id eſt, atria ſive veſtibula, vel beatitudo: quartadecima manſio filiorum Iſrael in deſerto: quo pervenerunt poſt ſepulchra concupiſcentiæ. ut deſignetur, *e* quod qui ceciderunt, debent rurſus ad virtutum veſtibulum venire: quia poſitus Jeſus in ruinam & reſurrectionem, *Num 33.c.* Vel, deſignatur, *f* eam animam eſſe beatam, & cordis latitudinem habere, quæ concupiſcentias mortificavit. Vel deſignatur perfectio Eccleſiæ. *Patientia in adverſis. Reſurgere à peccato.*

Aſia.

ASIA tertia pars orbis, intra quam eſt Aſia minor, continens aliquot Provincias, cujus etiam una Provincia peculiariter Aſia dicitur, *Actor.16.a.19.b.* Interpretatur elatio: & ut in ea erant ſeptem Eccleſiæ, deſignare poteſt *g* humanum genus, *Apoc.1.a.* vel *h* ipſum mundum. *Humanum genus. Mundus.*

Aſinus, Aſina.

ASINUS eſt *i* animal rude & pigrum, ſerviens hominibus ad onera ferenda: unde & jumenti nomen habet. Solet aſſumi in ſignificationem *k* fatuorum & deſidum. Et aſina deſignat animas ſtolidas & perverſas, *Gen 30.g. 32.b.34.d. Exod.22 b Deut.22.a. Iſa.30. b.* Juxta ſeptuaginta, *Zach.14 c. Joſ 15. d.*

Aſinus ſæpè ſolet ſignificare *l* Gentiles: ut aſinus, quem ſtravit Abraham, *Gen 22.a.* Et ſimplices ex Gentibus, qui ferebant onera vel legis naturæ, vel peccatorum, *Gen.49.b. Exo.20 b.21 d.22. a. Num. 31.d Job.1.a.4. Reg.7.c. Iſa.1.a.21.b.30.e.32.d. Zach.9.b.14.e. Matt.21 a. Marc.11.a. Luc 13.c.14.a.19.e. Joan 12 b.* Et aſina erit Eccleſia ex Gentibus. *Gentiles. Eccleſia ex Gentibus.*

Aſinus ſtratus ſignificat *m* Judæos legis cultum & ſacrificiorum ritum habentes, & portantes myſteria non intellecta. *Gen.22.a.* Ita ſignificat inſenſatam ſtultitiam Judæorum, *Gen 42 e.43.d.44.c.74.d.1. Reg.16.d.25.c.2. Reg 16.a.17.f.19.e.3. Reg.2.g.13 c. Iud.19 a. Par.12.g.27.d. Nee.13. b.* *Iudæi.*

Aſina ſæpè ſumitur pro *n* ſynagoga, quæ alligata erat & aſtricta legi, vel ligata funibus peccatorum. Poteſt etiam ſumi pro Samaria, quæ partem legis habebat, cui alligata erat, *Gen.49.b. Exod.20.c.23.a. Num.22.d.3. Reg.13.d.4. Reg.4.d. Zac.9.c. Matt.21. Luc.19.c.* *Synagoga. Samaria.*

Deſignat etiam aſinus *o* corpus Chriſti, ſuper quem dicitur Moyſes impoſuiſſe uxorem & filios, quia in corpore ſuo tulit ipſe peccata noſtra, *Exod.4 e.* *Corpus Chriſti.*

Aſini decem, quos miſit Joſeph patri ſuo, ſignificant *p* Doctores ex Gentibus. Aſinæ verò totidem ſignificant Pſeudoapoſtolos, qui miſcentur Prædicatoribus, *Gen.45.f.34 d.36 b.* *Doctores ex Gentibus. Pſeudoapoſtoli.*

Aſinus fortis Iſachar, ſignificat *q* Religioſos onus Religionis portantes: & eos, qui laborant in ſacris Literis, *Gen.49.b.* *Religioſi. Laborantes in literis ſacris.*

Aſini nitentes, dici poſſunt *r* corpora caſtitate ornata: & aſinus abſolutè *ſ* ipſum corpus, *Gen. 27. a. Iud 1.c.5.b. Deut.28.d. Joſ.9.a.15.d. Prov.26.a. Eccl.33.d.* Aſinus etiam ſignificare poteſt laborem ipſius corporis. ut cùm primogenitum aſini mutatur ove, *Exo.13.b.* Et aſinæ Cis, ſignificant ipſam carnem, *1. Reg.9.a.10.a.* *Corpus. Labor corporis.*

Aſini dici poſſunt *t* mites, quibus inſidet Chriſtus, *Matt.21.a.* Et aſinæ quæ ſeſe onerantibus nulla ferocitatis inſania reſiſtant, patientiam & manſuetudinem deſignant, *Iob.1.a.* *Mites. Patientia.*

Aſinus errans aut ſub onere jacens. ſignificat *u* laborantes ſub cura Majorum, & per obedieotiam laborum onera portantes, *Exo.20.c.23.a.1. Reg.8.c. Gen.12.c. Num.16.c. Deut.25.a.* Et aſini pupillorum ſunt ſimplices qui ſuis laboribus paſcunt fideles Eccleſiæ, *Iob.34.a.* *Laborantes ſub cura majorum.*

Aſinus etiam pupillorum dici poteſt *x* animus eorum, qui non habent Deum Patrem: vel eſt gentilis ſenſus dictus nomine rudis animalis. *Gentilium ſenſus.*

Aſinus cadens in ciſternam, *y* eſt ſimplex ductus in errorem, *Exo.21. d.* Vel eſt infidelis, forſan veniſſet ad fidem, niſi ab indiſcreto Prædicatore audiſſet, quæ nondum capere poterat, unde in errorem incidit. *Simplex. Infidelis.*

Aſinæ ſunt *z* ſimplices Judæorum, qui ducebantur à Scribis & Phariſæis ſicut aſina ad Balaam, *Nu. 22. d. Iob.1.c.* *Simplices ex Iudæis.*

Aſina pigrum animal, ſed portandis oneribus deditum, *aa* ſimplices cogitationes deſignare poteſt: quia dum noſtram plerumque ignorantiam cognoſcimus, levius onera aliena portamus. Cumque nos quaſi ſingularis ſapientiæ altitudo non elevat, ad ferendam alieni cordis inertiam mens ſe noſtra æquanimiter inclinat, *Iob. 1.a.* Vel aſinæ paſcentes, *bb* ſunt ſimplices motus cordis, quos dum ſtudioſè à duplicitatis errore compeſcimus, quaſi in campo liberæ puritatis nutrimus. *Simplices cogitationes & motus cordis.*

Onera conjugalia portantes.

Aſinus portans aliena onera, robur deſignat conjugalis copulæ: quia electi conjuges invicem onera ſua [illegible] portant. ne per carnis infirmitatem in fornicationis barathrum remiſsius cadant. Sed aſinus [illegible] eſt interficiendus, ut honeſtas thalami mundetur ab obſcœnitate turpitudinis, 1. *Re.* 15.*a.*

Humilia opera.

Aſini quandoque deſignant *a* humilia opera, *Gen.* 36.*c.* Nunquam verò opera laborioſa, ſed parum frugifera, *Exo.* 13.*b.*

Motus beſtiales.

Aſini præterea dici poſſunt in homine *b* motus beſtiales, & amor carnalis, unde jubemur non arare in bove & aſino. Ideò aſinus inter animalia immunda computatur, *Exod.* 9.*a.* 13.*b.* 34.*c.* *Deut.* 22.*a.* 1.*Reg.* 8.*c.* *Ezech.* 23.*c.* poteſt etiam omnia vitia ſignificare: & caput aſini ſignificavit ſuperbiam, 4. *Reg.* 6.*f.* & deſignat *c* libidini deditos, *Prov.* 16.*a.* *Jer.* 22.*c.*

Omnia vitia. Superbi. Libidinoſi.

a Amb. 2. de Cain & Abel. b Gr. ſ. 1. Re. 8 1. & 1. mo. 16. 30. Chry. ſ. Gen. ho. 12.

Aſinæ Cis quas quærebat Saul, 1.*Reg.* 9.*a.* 10.*a.* deſignant *d* animas peccatrices, quas quærit Prædicator.

Animæ peccatrices.

Aſina Balaam deſignare poteſt *e* brutum vitæ propoſitum, cui omni inſipiens inſidet, *Num.* 22.*e.* Et artes victui deſervientes, quæ ſunt indifferentes. Eadem loquens, deſignat *f* Deum ſtulta mundi electurum, ut ſapientes offenderet. Deſignat etiam *g* carnem, quæ percuſſa flagello ſuo menti Deum indicat, quem mens ipſa carni præſidens non videbat. Et aſina, cui inſidebat Axa, eſt *h* caro, quam regit anima.

Brutum vitæ propoſitum. Artes victui ſervientes. Caro.

Euch. ſer. ſpirituali. 5. e Bed. ſ. Pr. 26. d Gr. ſ. 1. Re. p. 10. e Phil. de Cherubim. f Aug. q. in Num. 10.

Aſina mater pulli, ſignificare poteſt *i* Evam matrem cunctorum viventium, *Luc.* 19.*d.*

Eva.

Aſini, ſtultorum pigritiam quandoque ſignificant, *Deut.* 22.*a.* Non junges bovem & aſinum, ac ſi diceret: Fatuos ſapientibus in prædicatione non ſocies: ne per eum, qui implere rem non valet, illi, qui prævalet, obſiſtat.

Pigritia ſtultorum.

Aſina dici poteſt in homine *k* pars animalis, & vocatur vocabulo fœmineo, quia eſt pars inferior: nam ſuperior ratio in maſculino nuncupari ſolet.

Pars animalis in homine.

Aſinus immunditiam quandoque deſignare poteſt, *Exo.* 13.*b.*

Immunditia.

Aſinaria mola, *Matth.* 18.*a.* *Marc.* 9.*f.* deſignare poteſt cupiditatem rerum temporalium, cui ſtulti & cæci alligantur.

Cupiditas temporalium.

Aſini maxilla, *Jud.* 15.*d.* vide Mandibula.

Aſini ſepultura, *Jer.* 22.*c.* vide ſepelire.

Grego. 3. paſt. admo. 13. g Rup. 1. ſ. Iudicum 3. h Cre. 3. dial. c. 34. i Euc. ſer. ſpi. Amb. Luc. 19. k Gove Venec. l. 2. c. 7. c. 17. Euc. ſer. ſpir. 3. Aug. q. in Evang. 24. l Ori. ſ. Num. ho. 27. m Hie. de manſio.

Aſiongaber.

ASIONGABER, id eſt, lignum viri vel robuſti, aut conſilium viri vel robuſti: trigeſima ſecunda manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò pervenitur poſt Ebrona, *l* quando quis poteſt dicere. Cum factus ſum vir, evacuavi quæ erant parvuli. *Num.* 33.*d.* 3. *Reg.* 22.*g.* 2. *Par.* 8.*d.* Ut interpretatur ligna viri, ſive dolationis hominis. deſignat eos, *m* qui faciunt in domo Dei vaſa apta Deo docendo & lævigando.

Aſmodeus.

Princeps libidinis.

ASMODEUS, id eſt, deſtructor, vel diſſipator, aut delicti abundantia, vel peccatum abundans, ſive ignem menſurans: nomen dæmonis, qui impediebat copulam virorum cum Sara, quæ poſtea fuit uxor Tobiæ junioris, *Tob.* 3.*b.* Solet poni pro principe libidinis.

Aſor.

Mundus.

ASOR, id eſt, atrium, aut fœnum: nomen urbis in tribu Juda, *Joſ.* 11.*a.* 15.*d.* 1. *Reg.* 12.*b.* 4.*Reg.* 15.*f.* Significat *n* mundum, cujus Rex eſt Jabin, id eſt, diabolus, *Luc.* 11.*c.*

n Glo. inter. ſ. Ioſ. 11.

Aſpergere, Reſpergere, Spargere, Conſpergere, Diſpergere.

ASPERGERE eſt velut imbre aquam guttis diſperſis infundere, aut etiam aliquid aliud ſpargere. Diſpergere autem eſt in diverſas partes ſpargere. Conjunximus autem omnia, quæ ſunt in titulo, propter cognatam ſignificationem.

Apertio lateris Chriſti.

Aſpergere ſepties ſanguinem contra velum, & contra propitiatorium, & contra altare, deſignabat *o* dilacerationem futuram carnis Chriſti, ut inde fluerent Sacramenta, *Lev.* 4.*b.* *d.* 17.*b.* 16.*c.* *d.* *Nu.* 19.*a.* Deſignabat etiam ſeptuplex aſperſio ſive per ſanguinem, ſive per oleum fieret *p* ſeptiformem gratiam donorum Spiritus ſancti: & remiſſionem contra ſeptem dæmonia ejicienda, *Lev.* 14.*a.* *c.* 2.*Par.* 29.*e.* Et manifeſtationem myſteriorum cæleſtium per ſanguinem Chriſti, collatis donis Spiritus ſancti.

Dona Spiritus ſancti. Manifeſtatio myſteriorum.

o Ori. ſ. Levit. ho. 3. 8. Aug. q. in Nu. 33. Iſy. ſ. Le. 4. 16. p Rup. 1. ſ. Le. 14.

Aſpergens Moyſes Aaron & filios ejus ac eorum veſtes unguento & ſanguine, *Lev.* 8.*f.* communicationem *q* ſanguinis Chriſti, quo mundamur ſignificavit. Idem deſignavit, cùm ſanguinem vituli reſperſit Moyſes in populum, *Exo.* 24.*b.* *Heb.* 9.*f.* 10.*d.* Aſperſit etiam Chriſtus gentes multas, *Iſa.* 52.*d.* quum eas abluit per paſſionem & baptiſmum. Aſpergi etiam aqua luſtrationis, *Num.* 8.*b.* 19.*b.* eſt *r* baptizari. Ad idem referri poſſunt aſpergere ſuperliminare, & poſtes domus ſanguine agni. *Exod.* 12.*b.* Et aſpergere de ſanguine pulli columbæ parietem altaris, *Lev.* 5.*b.* Et aſperſerunt Sacerdotes manus ſuas ſanguine, 2.*Par.* 35.*b.* mundantes opera ſanguine Chriſti.

Annunciatio per ſuos Chriſti. Baptizari. Baptiſmus. Vindicta Dei.

q Iſy. ſ. Lev. 8. r Glo. inter. ſ. Num. 8.

Aſpergens Moyſes cinerem de camino in cælum, deſignat Chriſtum aut Sanctos omnem populum Domino præſentantes, *Exo.* 9.*b.*

Aſpera veſtis de ſanguine hoſtiæ pro peccato, *Lev.* 6.*d.* eſt quum *ſ* homo in carne baptizatur: qua aſperſione lavari dicitur, quia per ſanguinem Chriſti in baptiſmo homo mundatur.

ſ Iſy. ſ. Lev. 6.

Aſperſus ſanguis hoſtium ſuper veſtimenta Chriſti, *Iſa.* 63.*a.* *Apoc.* 19.*c.* *Heb.* 6. 12.*f.* 1. *Petr.* 1. *a.* deſignat *t* vindictam, qua Chriſtus percutit dæmones, & malos.

t Hie. ſ. Iſa. 63.

Aſpergit Dominus hyſſopo, *Pſa.* 50. quum *u* infundit humilitatem.

Fuga Apoſtolorum.

Diſperſa oſſa Chriſti, *Pſa.* 21. fuerunt *x* Apoſtoli, cùm in paſſione, relicto eo, fugerunt. Et quum miſſi ſunt ad prædicandum, ſicut oves in medio luporum.

u Aug. & Gre. ſ. pſa. 50. x Aug. ſ. pſ. 21.

Puritas à vitiis. Miſericordia Chriſti.

Conſperſa farina aut ſimila oleo, *y* puritatem à vitiis deſignat & miſericordiam, qua Chriſtus paſſus eſt pro nobis, *Exod.* 12.*e.* *Lev.* 5.*b.* 7.*a.* 8.*e.* 9.*a.* 14.*b.* Conſperſa etiam oleo azyma aut panes, deſignant *z* abundantiam miſericordiæ: aut attribuere bona miſericordiæ Deo donanti, *Exod.* 29.*a.* *d.* *Lev.* 2.*a.* *Num.* 6.*c.* 28.*a.*

y Iſy. ſ. Lev. 6. z Pre. ſ. Exo. 29.

Conſperſio nova actus corporis & animæ deſignat, *a* quorum primitiæ ſunt opera ſpiritualia. Eſt etiam nova doctrina Chriſti, 1. *Cor.* 5. *d.*

a Amb. 1. de Cain. & ſu. 1. Cor. 5.

Spargit Deus nebulam ut cinerem, *Pſa.* 147. quum *b* tribulationis rigorem temperat: vel quum per obſcuram promiſſionem ducit ad pœnitentiam.

b Au. ſ. pſ. 147. — *Temperans Deus tribulationem. Pœnitentia.*

Aſperguntur cinere, *c* qui ſunt in triſtitia, *Eſther.* 5. *a.* 1. *Reg.* 4. *c.* 2. *Reg.* 1. *a* 13. *d.* 3. *Reg.* 20. *g. Ier.* 6. *g.* 25. *g. Iob.* 2. *d. Thr.* 2. *d. Mich.* 2. *c.* 2. *Mach.* 10. *f.* Solet autem ſignificare humilitatem pœnitentiæ. Et conſpergi pulvere, eſt humiliari, *Mich.* 1. *c.*

c Gr. ſ. 1 Re. 1. Hie. ſ. Thr. 2. & ſ. Mich. 1.

Aſpergere pulverem raſuræ parietis, *d* eſt confutare hæreticos, *Lev.* 14. *f.* Idem deſignare poteſt, quum Joſias diſperſit cinerem idolorum in torrentem Cedron.

d Glo. inter. ſ. Lev. 14. — *Confutatio hæreticorum.*

Spargunt nubes lumen, *e* cùm Apoſtoli aut Prædicatores Chriſtum prædicant: & quum ſpargitur lux fidei ſuper corda credentium, *Iob.* 37. *b.* 38. *c.*

e Hi. ſ. Iob 38. Gr. 27. m. 22. & 9. mor. 28. — *Prædicare Chriſtum.*

Diſperſi ſunt lapides ſanctuarii in plateas, *Thr.* 4. *a.* quum *f* viri Eccleſiaſtici cauſa ſæcularium foras lata itinera expetunt: qui ad ornamenta Eccleſiæ quaſi in ſecretis ſanctuarii vacare debuerant.

f Gre. 1. paſto. 2. & ho. 17. — *Diſtractio Eccleſiaſticorum.*

Diſperſit Deus ſtercus ſolemnitatum in faciem Sacerdotum, *Mal.* 2. *a.* quum *g* eos confundit in peccatis ſolemnitatum male celebratarum.

g Hi. ſ. Mal. 2. — *Diſſipatio, & condemnatio hæreticorum.*

Diſperſit Deus ædificantes turrim: *h* quia malorum eſt diſpergi, ne ſimul ſe conſolentur, & ne mala tractent, *Gen.* 11. *b. Ier.* 13. *c.* Et diſpergit turba favillam, *i* quum ira Dei mittit malos in infernum, *Iob.* 21. *c. Pſa.* 88. 91. *Sap.* 11. *d. Iſa.* 33. *a. Ezec.* 20. *f. Dan.* 4. *b.* 2. *Mach.* 10. *g. Luc.* 1. *e.* Diſperget etiam Dominus habitatores terræ, quum mittet malos in tenebras exteriores, *Iſa.* 24. *a.*

h Ori. ſ. Gen. ho. 17. & ſ. Ier. ho. 9. i Gr. 15. m. 21.

Diſpergit nuncios Saulis in vulgus, eſt Prædicatores mitti ad ſimplices erudiendos, 1. *Reg.* 14. *e. Ioa.* 7. *e. Acto.* 8. *a.* 10. *c.*

Prædicatio.

Diſpergit Deus virum à fratre ſuo, *k* quum facit diſcindi hæreticos in diverſos errores, *Ier.* 13. *b.* 15. *b.* Et diſperſa oſſa filiorum Iſrael circum aras, *Ezec.* 6. *a.* ſunt *l* hæreſiarchæ confuſi circa ſuos errores, & ab invicem ſeparati. Diſpergere etiam laminas ſculptilium, eſt *m* diſſipare errores hæreticorum, *Iſa.* 30. *e.* Et diſperſæ duæ partes populi ſunt *n* Judæi & Gentiles, qui in infidelitate permanſerunt, *Zac.* 13. *d.* Et aſperguntur parietes maculis, quum de ordinibus Eccleſiæ aliqui in hæreſim incidunt, *Lev.* 14. *e.* Sic aſperſus paries ſanguine Jezabelis, 4. *Reg.* 9. *g.*

k l m n Hie. ſ. Ier. 13. & ſ. pſ. 21. & ſ. Iſ. 30. & ſ. Zac. 13. — *Diviſio hæreticorum.*

Diſperſus populus Aſſur ſuper montes, deſignat *o* deceptos ab hæreticis revertentes ad Eccleſiam, *Nahum.* 3. *d.*

o Hie. ſ. Na. 3. — *Reſipiſcentia deceptorum ab hæreticis.*

Conſperſa ſanguine Hieruſalem, eſt *p* anima maculata peccatis & homicidiis, *Ezec.* 16. *a.* Et diſperſit Hieruſalem vias ſuas alienis, *Ier.* 3. *e.* quum *q* anima converſa eſt ad errores & ad vitia.

p Ori. ſ. Ezec. ho. 16. q Hie. ſ. Ier. 3. — *Anima peccatrix.*

Diſperguntur fructus ſucciſæ arboris, *Dan.* 4. *b.* quando *r* importuna variarum concupiſcentiarum incurſione ſtudium meditationis diſſipatur, & ſubtilitas inveſtigandi, intelligendique facultas, cogitationum egreſſione confunditur.

r Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 2. a. — *Diſſipatio contemplationis.*

Aſpergens meretrix cubile ſuum odoribus, *Prov.* 7. *c.* deſignat *ſ* voluptatem varia afferentem incitamenta ad peccandum.

ſ Amb. li. 1. de Cain 4. — *Incitatio voluptatis.*

Spargendi tempus, *Eccl.* 3. *a.* poteſt diſperſionem Gentilis populi indicare. Vel deſignat tempus dandi eleemoſynam, juxta illud, *Pſa.* 111. Diſperſit dedit pauperibus. Ubi etiam conſiderandum, *u* quod ille diſpergit, & dat pauperibus, qui ſermones diſponit in judicio.

t Hie. ſ. Ecc. 3. u Clem. Alex. 6. ſtrom. — *Eleemoſyna.*

Spargentes amici Job pulverem ſuper capita ſua in cælum, *Iob.* 2. *d.* ſunt *x* hæretici, qui ſæculari intellectu mentem corrumpunt, & de verbis cæleſtibus terrena ſentiunt: atque Divina verba plus diſcutiunt, quàm capiunt: & in præceptis Dei per terrenam intelligentiam ultra ſuarum mentium vires enituntur. Huc referri poteſt, quum Semei ſpargebat pulverem in David, 2. *Reg.* 16. *c.*

x Gre. 3. m. 19. y inter. ſ. Exo. 32. — *Senſus terreni hæreticorum.*

Aſpergere pulverem vituli conflatilis in aquam, *Exo.* 32. *e.* eſt *y* adducere Gentes idololatriæ deditas ad baptiſmum.

z Hil. ſ. pſ. 58. Arn. ſ. pſ. 140. Aug. epiſt. 59. & ſ. pſ. 58. Bed. ſ. Exo 5. Hie. ſ. Soph. 3. — *Baptiſmus gentium.*

Diſperſiones Iſraelis, deſignabant *z* Judæos per univerſum orbem diſpergendos. Vel deſignant eos, qui per hæreſim, aut infidelitatem ſeparantur ab Eccleſia, *Pſ.* 58. 146. *Exod.* 5. *b. Deut.* 4. *d.* 28. *g. Eccl.* 48. *c. Ier.* 9. *c.* 15. *b.* 31. *b.* 40. *f. Eze.* 5. *a.* 6. *a.* 28. *g.* 36. *a.* 34. *b. Ioel.* 3. *a. Zach.* 2. *b.* 7. *d.* 1. *Mach.* 6. *a. Mach.* 1. *f. Ioan.* 11. *g. Iac.* 1. *a.*

Diſperſio Iudæorum. Separatio hæreticorum ab Eccleſia.

Diſperguntur in Iſrael Simeon, & Levi: *aa* quia non acceperunt ſorte hæreditatem, ut aliæ tribus: & deſignant Judæos diſperſos inter Chriſtianos. Vel deſignant vitia omnibus communia, nempe gulam, & libidinem, *Gen.* 49. *b. Soph.* 3. *b.*

aa Ruper. 7. ſ. Gen. 8. bb Arn. ſ. pſ. 58. — *Gula & libido communia vitia.*

Diſperguntur ad manducandum, vel dæmones, *bb* quum quærunt quem devorent: vel Judæi ad ea, quæ non illis licebant, niſi in templo, *Pſalm.* 58. vel Apoſtoli ad prædicandum Gentibus, ob Judæorum infidelitatem.

cc Gre. ſ. 1. Regum 11. — *Dæmones. Iudæi. Apoſtoli.*

Diſperſi Ammonitæ in fuga, 1. *Reg.* 11. *c.* ſunt *cc* motus carnales, licet non extincti, non tamen vim habentes contra abſtinentem.

dd Aug. de paſt. 8. Hie. ſ. Ier. 23. Cyr. 7. ſ. Ioan. 1. Gr. ho. 14. — *Debilitas motuum carnalium.*

Diſpergit oves lupus, quum *dd* diabolus in diverſa vitia trahit animas, *Ioan.* 10. *b.* 16. *g.* Diſpergentes legem Dei ſunt vel homines, vel dæmones trahentes animas ad vitia: vel ſchiſmata facientes, *Ier.* 10. *d.* 23. *a.* 3. *Reg.* 22. *c.* 1. *Par.* 10. *b. e.* 2. *Par.* 18. *d. Iſa.* 21. *c.* 56. *e. Soph.* 3. *b. Hab.* 3. *e. Zach.* 1. *d.* 13. *c. Matt.* 26. *c. Marc.* 14.

ee Gr. 14. m. 10. ff Glo. ord. ſ. Lev. 13. — *Tentantes dæmones, & hæretici ſchiſmata facientes.*

Aſpergitur ſulphur in habitaculo iniqui, *ee* quum accenditur fœtore libidinis, *Iob* 18. *c.*

Fœtor libidinis.

Aſpergitur caro viva lepra, *ff* quum anima inficitur peccato, *Lev.* 13. *c.* vel quum quis errorem habet de anima.

gg Glo. ord. ſ. Ier. 7. — *Peccatum. Error de anima.*

Aſpergit aquilo nivem, *Eccl.* 43. *c.* quum *gg* diabolus ſibi in frigore malitiæ ſedem parat.

hh Glo. ord. ſ. Ier. 7.

Conſpergentes mulieres adipem, *Ier.* 7. *d.* erant *hh* idololatriæ vacantes.

ii Glo. ord. ſ. Gen. 30. — *Idololatria.*

Reſperſi agni & oves diverſo colore, *Geneſ.* 30. *g.* 31. *b.* Sunt diverſa *ii* Sanctorum exempla imitantes.

kk Glo. ord. ſ. Iſa. 28. — *Imitatio Sanctorum.*

Spargere cyminum, *Iſa.* 28. *g.* Eſt *kk* corripere ſimpliciter viventes.

Aſpernari, vide Contemnere.
Aſperum, vide Acerbum.

Aſpicere, Aſpectus, Inſpicere, Intueri, Perſpicere. Proſpicere, Circumſpicere, Reſpicere.

ASPICERE eſt oculis aliquid contemplari. Adjunximus in titulo cognata verba, quia quantum ad allegorias, parum habent diſcriminis. Reſpicere autem præter hoc, quod eſt aſpicere, eſt etiam vergere: ut reſpicere ad Orientem vel Aquilonem. Et intueri eſt conſiderare.

Approbare. Conſiderare. Invadere. Miſereri. Obſequi. Rationem habere.

Aſpicere ſecundum hoc competit Deo, *a* quod nihil eum latet, ſed omnia illi ſunt præſentia, omniaque intuetur. Dicitur autem Deus aſpicere ſeu reſpicere aliquos, quum illis ſuccurrit, aut *b* eos approbat: ſicut dicitur reſpicere humilia: ſicut reſpexit Deus munera Abel, *Gen. 4.a.31.f.g.47.f. Exod. 2.d.4.g. Lev 26.b. Deut.26.d 1.Reg.1.b.9.c. Job.28.c 30 c. Pſ.10 13. 21 32.52.65.79. 83.101.112. 118.137. Eccl. 2.d 3.d.11 b.17 a.34 c.35 d.39 c 42.c. Thr.5.a Marc. 10 c. Joan.1 f.* Reſpexit etiam Chriſtus Petrum, præveniendo per gratiam ſuam, & incutiendo dolorem. Nemo *c* enim reſipiſcit, niſi quem Chriſtus reſpicit. *Luc.22.g* Ita dicitur ſapientia inſpicere omnes dormientes, *Sap.7 d. Eccl.24.d.* Et reſpiciens David ſuper Miphiboſeth, eſt Deus favens miſeris, *2 Reg.9 c.16.c.3.Reg.8.c. Judith 6.d 13 a. Pſa.12.40. 43.73.85.89. Pro.5.d.Iſa.58 a.60.d 64.c.66 a Jer.5.a Hab 1.a 3.a Nu 16.c. Amos 5.g. Mala 2.c 2.Mach. 2 f.Luc 1.c.* Non aſpicit autem viſus hominis poſt hanc vitam, *Job.7.b.* quia *d* tunc Chriſtus non miſeretur. Proſpexit juſtitia de cælo, *Pſa.48* quum *e* peccatorem pœnitentem non punit, ſed liberat & juſtificat. Et aſpectus ſuper rotas, deſignat curam, quam Chriſtus habet de nobis, *Ezech. 1.g.*

Punitio.

Aſpicit etiam Deus *f* puniendo, *Deut.9.d.Gen.31.g Judith.6.d.9. b Job 28 d 35 d. 40.a. Pſa. 24.130. Exo.14 f Pro 22 b Eccl.5.b.12 c.16.c.Hab.1.b 3.c.* Sic autem aſpicit ſæpè, *g* ut convertantur.

Mortuus Chriſtus pro omnibus.

Reſpicit etiam Deus de cœlo *h* bonos & malos, qui pro omnibus mortuus eſt, *Pſa.32. Job.28.d 33.d.* Circumſpiciens Deus, aut Chriſtus, eſt quærens credentes, & examinans vias hominum, *Iſa.63.b. Marc 3.d a.d.5.c.Eccl 7.b 23.c.*

Cognoſcens Deus corda hominum.

Aſpicerere theſauros grandinis, eſt *i* cognoſcere corda pravorum in bonum convertenda: quod eſt Dei, *Job 38.c.* Vel poteſt intelligi tolerantia, qua Deus malos ſuſtinet. Ipſe quoque Deus dicitur inſpector cordis, *Prov 24 b.1. Reg 16.b. Eccl. 23.c.*

Splendor Divinæ lucis. Illuſtratio doctrinæ Evangelicæ. Concordia veteris & novi teſtamenti.

Aſpectus æris candentis, deſignat *k* ſplendorem Divinæ lucis, *Ezech.1.b.* Et aſpectus lampadarum, *l* eſt illuſtratio doctrinæ Evangelicæ, *Ezech 1.d 8.a.* Aſpectus etiam horribilis rotarum & cryſtalli, *Eze.1.f.10.b.* deſignat miraculum doctrinæ Evangelicæ, & comminationem judicii & inferni, quæ in Scriptura habentur. Reſpicientia ſe Cherubim, deſignant *m* concordiam veteris & novi Teſtamenti. Et reſpicit propitiatorium, quia commendant miſericordiam Dei: vel prædicant Chriſtum: vel quia nutui Divino intendunt. *Exo.15.b.37.b.* Vel deſignant juxta Originem *n* Concurſum Verbi & Spiritus ſancti in anima Chriſti: vel concordiam quæ eſt in cæleſtibus. Reſpectantes ſe invicem humeruli ſubter labium æneum, ſunt Scripturæ Prophetarum invicem concordantes. Reſpiciunt ſe etiam Cherubim, *o* quum ſic contemplamur unitatem Divinam, ut ſervemus perſonarum Trinitatem: & ſic contemplamur Trinitatem, ut non tollamus eſſentiæ unitatem.

Conſpiciens Moyſes duos Hebræos rixantes, *Exo.2.b.* deſignat *p* Chriſtum tollentem diſcordias fratrum: & concordantem utrumque populum.

Illuminans Chriſtus per ſenſibilia.

Proſpiciens ſponſus per feneſtras, *Cant.2.c.* eſt *q* Chriſtus illuminans per ſenſus: ut per ſenſibilia veniamus in notitiam ſpiritualium, vel eſt manifeſtans ſe in carne paulatim per myſteria Prophetarum, quæ ipſe declaravit: & tunc partim ſe abſcondebat, partim per miracula manifeſtabat: & proſpectus hic eſt dilectionis. Proſpexit etiam per retia ſeu cancellos, *r* quia ſolus vicit retia diaboli: & inde vocat nos, ut per multas tribulationes poſſimus in ejus regnum intrare. Reſpicit etiam per feneſtras, quum *ſ* mors non intrat in nos per feneſtras.

Contemplatio cæleſtium.

Reſpicientes oculi aquilæ de longè eſcam, *Iob.39.d.* ſunt *t* contemplantes in hac vita beatitudinem cæleſtem, per ſpeculum in ænigmate.

Diabolus.

Vel deſignatur diabolus, qui ſagaciter conſiderat bonos ut eis inſidietur.

Vocatio gentium.

Reſpexit Deus ad Abel & ad munera ejus, *Gen.4.a.* quia *u* fidem novi Teſtamenti ex innocentiæ gratia Dominum laudantem, veteris Teſtamenti terrenis opibus antepoſuit.

Reſpicere ad aquilonem, *x* eſt intendere ad vocationem Gentium, *Exo.26 d.Lev.1.e.* Sic reſpiciebant lucernæ contra boream ad menſam panum propoſitionis, *Num.8.a.*

Prædicatio.

Reſpicit porta templi viam aquilonis, *Ezech.40.c.* quum *y* Prædicator vitam peccatoris agnoſcit, eique interiora vitæ per verbum prædicationis aperit. Et reſpicit turris Libani contra Damaſcum, *Cant.7.b.* quum *z* Gentilitas inſtruitur: Vel cùm Prædicatores impugnant peccatores: aut peccata.

Ducens Chriſtus ad Patrē.

Reſpicit ad Orientem facies templi, *aa* hoc eſt, ad cæleſte numen: & reſpicit ad viam Orientalem porta templi, quum Chriſtus ducit nos ad Patrem, *Ezec.40.b.43.a.44.a.47.a.*

Sapientia Chriſti.

Circumſpiciens Moyſes occiſurus Ægyptium, *Exo.2.b.* indicat *bb* diligentiam caventis: & deſignat ſapientiam Chriſti, qua victus eſt diabolus.

Elevari in contemplationem Divinorum. Quærere auxilium à Deo.

Circumſpicit onager montes paſcuæ ſuæ, *Job.39.a.* quum *cc* Sancti elevantur in contemplationem Divinorum & Angelorum. Et quum *dd* Judæi aſpiciunt ſuos Doctores. Et quum Chriſtus reſpicit ſuperbos, quos convertit. Suſpicere in cælum, eſt contemplari cæleſtia, & quærere auxilium à cælo, vel à Deo, *Gen.15.b.Job.35.a.Dan.13.d.Actor.1.b.Iſa.38.c.* Reſpicere etiam in cælum, *ff* eſt in illud æternitatis lumen intelligentiæ oculos tota intentione figere, *Dan.4.g.* Idem eſt reſpicere ſurſum, *Luc. 13.e.Iſa 8.d.38.c.* Et inſpicere in montem, eſt contemplari alta, *Exod.25.d.* Aſpicere etiam in Sion, eſt contemplari cæleſtia, *Mich.4.d.Hebr.11.f.* Et aſpicere ad Dominum, eſt ipſum invocare. Intueri autem ipſum procul, *gg* eſt per effectus ipſum cognoſcere, *Job.19.d.36.d.Iſa.17.c.22.c. Joel.1.d. Mich.7.b. Zach 12.c.Num.21.b.Heb.7.a.11.c.12.a.1.Petr.7.c.* Suſpicere etiam ſurſum & intueri terram, eſt undique quærere auxilium, *Iſa 8.d.*

Aſpicit Chriſtus in cælum, *hh* ut oſtendat virtutem à Deo venire, *Matth.14.b.Acto.1.b.Mar.6.f.7.d Luc. b.*

Decor Chriſti.

Aſpectus decorus Joſeph, *ii* deſignat Chriſtum ſpecioſa forma præ filiis hominum: cujus aſpectu non eſt defraudatus Jacob, *Gen.39.b.48.b.39.c.* Et David, qui etiam dicitur aſpectu decorus, quaſi radians decore viſionis interna contemplatione, *1.Reg.16.c.*

a Gre.19.mor 4.& ſ 1.Re.9 b Hil ſ pſ. 52. 65. Ori ſ. Lu.h. 16 Amb. ſ pſ. 118 ſer.17. c Ruper 18. ſ.Matth. Amb ſ.Lu. 22. d Gr.8.m.13. e Au.ſ.pſ 64. f Hil.ſ pſ. 118. Aug ſ pſ 103. g Ruper. 21.ſ. Matt. h Baſ & Ar. ſ pſa 32. Gre.19 mor. 10 11. i Gr.32 m.3. k Hie ſ Ez.1. l Gr.ſ Ezec. ho.6. m Cyril de incar unige 15. n Ori ſ Rom. l. 3. o Ricar de S. Vict 4. de arca myſti 19. p Glo.ord.ſ. Exo.2. q Ori ſ Can. ho.2 3. Amb.de Iſaac.4. r Gr ſ Cā.2. ſ Ber ſ. Cant. ſer 17. t Gr.31 m.35. Hie ſ Iob. 39. u Bed ſ Gē 4 x Gl ord ſ. Lev.1. y Gre ſ. Eze. ho.19. z Am ſ pſ.18. ſer.5. Gre Cant. 7. aa Am de inſtit.virg. 8. Hie.ſ Ez.47. Gr ſ Ez.h.15. bb Glo int.ſ. Exo.2. cc Gr.30.m. 20.14. dd Hie ſ Iob. 39. ee Hie ſ Iſ.38 ff Ricar de S. Vict de ſtatu conſumm. 45. gg Grego.17. mo.2. Hie ſ Iſa. 22. hh Ori ſ. Matt.c.14. ii Glo inter ſ. Gen 39.

Aſpectus glorioſus Chriſti, *a* fuit in paſſione, *Iſa.52.d.53.a. Num.24.c.*

a Glo. inter. ſ. Luc 1v. *b Glo. Alex.1. pada.5.*

Proſpiciens Abimelech per feneſtram ludentem Iſaac cum Rebecca, *Gen.25.b.* deſignat Chriſtum reſpicientem fideles & Eccleſiam, ludentes in exercitatione laudum Dei: vel eſt *b* Philoſophus adnirans ludum ac diſciplinam fidelium, cum tolerantia: vel eſt Conſtantinus Magnus veniens in cognitionem fidei.

c Gr. ſ. 1. Re. 6.

Aſpiciunt arcam euntem Prælati, *c* quum conſiderant, an ii, quos ſuo arbitrio vivere ſinunt, utantur libertate ad bonum. Sic aſpiciebant ſatrapæ Philiſthinorum arcam, 1. *Reg.6.b.*

d Glo. ord. ſ. Exo.28.

Reſpiciens latus ſuperhumeralis, rationale, *Exod.28.d.* deſignat *d* ordinanda eſſe opera, & adaptanda ad rectam intentionem.

e Gre.21 mo. — *Studium ſacra Scripturæ.*

Aſpectus virgarum, ad quem concipiebant oves, *Gen.30.f.* deſignant *e* contemplationem exemplorum & doctrinarum ſacræ Scripturæ.

f Glo. ord ſ. Exo 33.

Aſpicere poſt tergum Moyſi, *Exod.33.b.* eſt *f* intelligere inferiora legis, & ſuperficiem literæ.

g Amb. de Abraha. 6. — *Reditus ad vitia.*

Reſpicere poſt tergum, *g* eſt affectu redire ad priſtina vitia, *Gen.19.d.1. Reg.24.b.2. Reg.2.d. Luc.9.g.* Eſt etiam *h* velle ſervare legem veterem poſt Evangelium.

Gre. ſ. Ezec. ho. 1. h Cyril. de adorat. in ſpiritu ſancto. i Rup. ſ. Ge 13. k Glo. ord ſ. Ier 4. & ſ. Iſ 5. — *Obſervare legem cum Evangelio. Contemplari promiſſa & rerum labilitatem. Quærere terrenum auxilium.*

Conſpiens Abraham terram, eſt *i* contemplans futura promiſſa, *Gen.13 d. Num.13.d. Iud.18.a.* Aſpiciens autem Jeremias & Carmelum, *k* eſt contemplans, quam facilè omnia caduca decorem ſuum amittunt, *Jer.4.f. Joh.7.b.* Aſpicere etiam in terram, *l* eſt quærere terrenum auxilium hominum, *Iſa.5.g.* Non audendo quærere Divinum propter Deum offenſum.

Aſpectus arboris eſt uſque ad terminos univerſæ terræ, *Dan.4.b.* quum *m* notitia virtutis ſic habetur, ut jam quid in ſingulis rebus poſſumus, multo ſtudio, multo exercitio didicerimus.

m Richar. de S. Vict. de ſem. conſcien. 15. — *Cognitio incarnationis.*

Aſpicere hominem eſt cognoſcere Verbum Dei incarnatum, *Iſa.38.c.* Non eſt autem intuitus populus Judæorum oculos vulturis, *Job.28.b.* quia *n* non cognovit intentionem incarnationis Chriſti, & operum redemptionis.

n Gr.18 m.18 o Hie. ſ. Ioel 2. — *Velox Dei punitio.*

Aſpectus equorum in locuſtis, *Joel.2.a. Nah.2.b.* deſignare poteſt *o* velocitatem Divinæ punitionis.

p Hie. ſ. Iſ 14. q Gre. 15 m.9 — *Cavere ſibi alieno periculo.*

Intuens Abraham Sodomam & Gomorrham, quum deſtruerentur, *Gen.19.f.* deſignat eum, *p* quem faciunt aliena pericula cautum. Sic proſpiciunt Luciferum, qui ejus naturam & caſum contemplantur, *Iſa.14.d.* Sic etiam licet intueri locum divitis aut ſuperbi poſt mortem ejus, *Job.27.d.*

Non intuetur locus hypocritæ ipſum hypocritam, *Job.20.b.* quum *q* linguæ adulantium non ſequuntur hypocrytam ad judicium.

r Gre. ſ. Ca. 6 — *Converſio ſynagogæ.*

Intueri ſponſam aut Sulamitidem, *Can.6.d.* eſt *r* recognoſcere & contemplari Synagogam in fine mundi fidem amplectendam. Ad idem referri poteſt, quum Balaam extremam partem populi Iſrael intuitus eſt, *Num.22.g.*

ſ Gr. ſ. 1. Re. 16.

Non reſpicere vultum nec ſtaturam Eliab majoris fratris David, 1. *Reg.16. d.* eſt *ſ* ooo prædicare in Eccleſia opera nec ſcientiam ſine humilitate.

Propheta.

Aſpicientes dicuntur Prophetæ cognoſcentes Divinam veritatem, *Iſa.30.b.*

Diabolus.

Aſpiciens fructum ante maturitatem autumni, *Iſa.28.a.* deſignat diabolum quærentem in hac vita, quem devoret.

t Glo. ord ſ. Lev. 13 — *Sacerdos examinans peccatorem.*

Aſpiciens Sacerdos veſtem leproſam, aut conſiderans locum maculæ leproſi, *Lev.13.d.* eſt examinans *t* vitia peccatoris. Sic reſpexit Aaron Mariam leproſam, *Num.12.c.*

Aſpectus delectabilis ligni ſcientiæ boni & mali, *Gen.3.b.*

u Lyr. ſ. Iud. 8 — *Decor Eccle. & B. Mariæ.*

Aſpectus elegans Judith, deſignat *u* decorem Eccleſiæ & Beatæ Virginis Mariæ, *Jud.8.a.11.d.*

x Aug. ſ. Pſ. 65 — *Diligere iniquitatem.*

Aſpicere iniquitatem in corde, *Pſa.65.* eſt *x* eam approbare, & diligere.

y Glo. ord ſ. Haba. 2. z Rup. ſ. Hab. 2. — *Gaudere de malo proximi.*

Aſpicere nuditatem proximi, *Haba.2.c.* eſt *y* gaudere de ſubverſione proximi: quod eſt diaboli & Antichriſti. Judæi quoque aſpexerunt *z* nuditatem Chriſti, quando crucifigentes eum, judicaverunt derelictum à Deo.

aa Gre. 13. m 10. bb Aug. ſ. Pſ. 9 cc Hie. ſ. Mic. 4. — *Iudæi crucifigentes Chriſtum. Diabolus perſequens Eccleſiam, aut animam.*

Intuens hoſtis Job terribilibus oculis, *Job.16.b.* deſignat *aa* Judæos clamantes contra Chriſtum Crucifige, crucifige. Vel deſignat diabolum, qui pravorum conſiliis non ceſſat mala exquirere, quibus Eccleſiam aut animam ſemper deterius affligat. Sic oculi ejus vel Antichriſti reſpiciunt in pauperem, *bb* quia perſequuntur pauperes Spiritu, *Pſa.9.* Sic etiam intuita eſt ancilla Petrum, *Luc.22.f.* Aſpiciunt oculi inimicorum Sion, *cc* quum deſpiciunt Eccleſiam, *Mich.4.d.* Ad hæc referri poteſt aſpectus terribilium beſtiarum, *Sap.11.c.* Et aſpectus terribilis Aſſueri, *Eſther.15.e.* Et intuitus terribilis ſtatuæ, *Dan.2.e.*

dd Hie. ſ. Nahum. 2. — *Furor dæmonum in iudicio.*

Aſpectus quadrigarum quaſi lampades & fulgura, *Nah.2.b.* deſignant *dd* dæmones etiam in judicio veterem ſpirare furorem, & quaſi fulgura, huc illucque diſcurrere.

Curioſitas.

Aſpicere per feneſtras, videtur in malum ſumi, & curioſitatem dicere: ut proſpexit Michol David per feneſtram, 2. *Reg.6.c.4. Reg.9.f. Mach.3.d.* Et proſpicit meretrix juvenem de feneſtra, *Prov.7.b.* Et ſtultus reſpicit in domum à feneſtra, *Eccl.21.d.2.* Sed datur etiam in bonum reſpicere per feneſtras ſapientiæ, *Eccl.14.d.*

ee Ly. ſ. Ex 3. — *Cognitio propriæ infirmitatis.*

Reſpicere non audens Moyſes contra Deum, *Exod.3.b.* Cognitionem *ee* indicat propriæ infirmitatis, & Dei reverentiam.

ff Ori. ſ. Nu. ho 27.

Reſpicere Beelſephon è Phiarioth, eſt *ff* tendere ad perfectionem, *Num 33.a.*

Reſpiciens Elias ad caput ſuum ſubcinericium panem, 3. *Reg.19.a.* vide panis.

gg Glo. inte. ſ. Ier 4.

Reſpicere ad gentem, quæ ſalvare noo poterat, *Thr.4.c. Hoſ.3.a. Pſa.39 Iſa.17.c. Eccl.51.b.* eſt reſpicere *gg* ad divites, potentes & hæreticorum Principes.

hh Hie. ſ. Ez 17.

Reſpicientes rami cedri, aut vineæ ad aquilam, *Eze.17.b.* deſignabant *hh* regnum Sedechiæ ſubjectum eſſe Regi Babylonis.

ii Lyr. ſ. Ec 9.

Circumſpicere in vicos civitatis, *ii* curioſitatem vanam deſignat, *Eccl.9.b.* & occaſionem ruioæ pataram.

Curioſitas.

Reſpectus dicit reverentiam quandam honori alicujus exhibitam, *Pſalm.72. Sapien.2. d.3.b.4.c. Eccl.41.d.*

Aſpectus ſanctuarii contra aſpectum altaris lignei, *Ezech.41.c.*

kk Rup. ſ. Can. 6.

Reſpicit turris Libani contra Damaſcum, *kk* quum per diſcretionem operamur opera ſpiritus contraria operibus carnis, *Cant.7.b.*

Aſpirare,

Aſpirare, quære Spirare.

Aſpis.

ASPIS *a* eſt ſpecies venenati ſerpentis, gignitur in Aphrica, parit ova, ejuſque venenum ferè repentè dicitur interficere: cujus ictui nullum eſt remedium: ferturque aliquando volare. Dicitur etiam alteram aurem, quàm preſſiùs poteſt terræ infigere, alteram verò caudæ immiſſione obturare, ne audiat vocem incantaotis, *Pſ.57.*

[*Dæmones. Invidi. Hæretici. Latentes ſuggeſtiones, vel violentæ tentationes.*]

Deſignare poſſunt aſpides *b* peſtilentiſſimos dæmones. interdum invidos calumniantes, & variis commentis ſimplices circumvenientes. hæreticos *c* etiam, ac Judæos, *Deut.32.c. Job.26.c. Pſa.13.90.139. Iſa.11.b.30.b.59.a. Rom.3.b.* Obturat autem unam aurem in terra, *d* quum amat præſentia: & obturat alteram cauda, quum rebus præteritis delectatur.

Deſignat etiam latentes *e* ſuggeſtiones immundorum ſpirituum, qui cordibus hominum parva prius perſuaſione ſurrepunt. Vel è diverſo, quia citò interficit, deſignat violentas tentationes, *Job.20.c.*

[a *Ariſt. 8. de hiſt. anim.* 19. *Gr.15. m.6.8.* b *Ori ſ. Lev. ho.16. & ſ. Lu ho* 31. *& ſ. Rom* 3. c *Aru. ſ pſa.* 57.90. d *Hie. ſ. Iſ.11.* 30. 59. *Chry ſ. Gen. ho.12. Aug. ſ. pſ.57.* e *Gre.15. mo.* 9. *B.*]

Aſportare, quære ferre.

Aſſare.

[*Chriſti paſſio.*]

ASSARI dicitur, quod ad prunas abſque alio medio torretur.

Aſſæ carnis igni, ſignificare poſſunt laborem paſſionis Chriſti, *Exod.12.b. 2.Par.35.b.* Idem ſignificat piſcis aſſus, *Luc.24.f. Joan.21.c. Tob.6.b.* Aſſum igni comedit, *f* qui totam operationem tribuit Spiritui ſancto.

[*Robur reſurrectionis. Fides. Caro Chriſti.*]

Poſſunt etiam ſignificare *g* roborationem ad reſurrectionem: ut enim carnes aſſæ durantur, ſic Chriſtus per paſſionem venit ad robur reſurrectionis.

Deſignat etiam *h* fidem charitate formatam. Fides enim ardentiſſima eſſe debet, firma & ſtabilis. Item divinitatem in humanitate.

Aſſæ carnes bubalæ, *2.Reg.6.d. 1.Par.16.a.* deſignant *i* carnes illius vituli ſaginati, qui pro revertente ad patrem filio juniore mactatus, & igne paſſionis aſſatus, qui dicit, Aruit tanquam teſta virtus mea.

[f *Amb.2. de Cain & Abel.* 6. *Rup 2. ſ. Exo.* 30. g *Gre. ho.12.* h *Greg. Nyſſ. de vita Moyſis.* i *Gloſ ord. ſ.2. Reg.6.*]

Aſſequi, quære Attingere.

Aſſidæi.

ASSIDEA, id eſt milvi, vel hærodii: aut venantes, vel inſidiantes: hoc nomine dicebantur quidam ex Judæis, *1.Mach.7.b. 2.Mach.4.a.*

Aſſiduus.

ASSIDUUS idem quod continuus, aut frequens: vix recipit allegoriam, ſed eſt morale: ut aſſiduum eſſe in mandatis Domini, *Eccl.6.d. 2.d. 37.c. 38.c. Jacob.5.d.*

Aſſiduum eſſe cum ſaltatrice, aut in malo, reprehenditur, *Eccl.7.b.9.a.12.a.20.d.*

Aſſidua nominatio Dei, hoc eſt, juramentum reprehenditur, *Eccl.23.b.*

Aſſidua interrogatio ſervi, non vacat livore percuſſionum, *Eccl.33.b.* Aſſidua etiam debent eſſe flagella filio, & opera ſervo, *Eccl.30.a.33.d.*

Aſſiduum eſſe oportet in medio cogitationum, *Eccl.27.b.* hoc eſt, *k* eſſe de his, qui prius cogitant quàm loquantur.

[k *Glo ord. ſ. Eccl.27.*]

Aſſimilare, vide Similis.

Aſſis.

[*Parva voluptas.*]

ASSIS ſignificat pondus, cujus duodecima pars eſt uncia, ſignificat etiam ſpeciem monetæ parvi pretii, qua ratione aſſis, quo duo paſſeres vænire dicuntur, *l* ſignificare poteſt parvam voluptatem. *Matth.10.c. Luc.10.a.*

[l *Hil. Matt. can.10.*]

Aſſiſtere, Aſtare.

ASSISTERE, & aſtare, eſt coram aliquo ſtare, præcipuè coram majore: & adeſſe. Item contemplari, *Pſa.5.* Mane aſtabo tibi, & videbo. Obſequi. 44. Aſtitit Regina à dexteris tuis. Perſeverare in malo, *Pſa.2.* Aſtiterunt Reges terræ.

[*Favens Deus.*]

Aſſiſtere dicitur Deus per metaphorã aliquibus, *m* quum illis favet, *2.Tim.4.c.* Dicitur etiam aſſiſtere vel aſtare ad judicandum, *Jacob.5.b. Sap.9.a.19.d. Eccl.24.d. Heb.9.d. Pſa.108.* Aſtitit à dextris pauperis.

Aſtat Chriſtus patri in tempore malorum, *Ier.15.* quia *n* cùm eſſemus mali, pro nobis mortuus eſt, ad placandum iram patris.

[*Placatio patris. Actio gratiarum. Miniſtrare. Favor angelorum.*]

Aſſiſtentes filii Dei ante Deum, deſignant *o* angelos pro beneficiis humano generi collatis gratias agentes Deo, *Iob.1.b.* Neque autem Deo ſancti angeli corporaliter aſtiterunt, neque Satan corporaliter, ſed omnis miniſtratio ſummi Dei aſſiſtentia dicitur: quemadmodum Elias ſuper terram verſatus Deo aſſiſtere dicebatur, ſic inquit: Vivit Dominus, cui aſſiſto in conſpectu ejus hodie, *3.Reg.17.a. 2.Par.9.b. Gen.45.a. Tob.12.c. Pſa.5. Dan.7.b. Zac.3.b.4.d.*

Aſtant angeli hominibus favendo in adverſis, aut monendo, & inſtruendo de divinis, aut agendis, *Luc.24.a. Act.1.b.*

Aſtat Regina à dextris Chriſti, *p* hoc eſt, Eccleſia, quum in judicio omnes qui ad Eccleſiam pertinebant, ſtatuentur à dextris, *Pſ.5.44.*

[m *Glo ord. ſ. pſa.108.* n *Ori. ſ Iere. ho.11.* o *Ori ſ. Iob.1. Chryſ. de pœnitentia. iob. ho.3.* p *Baſ ſ pſ.44 Hie. ad principium. & ſ. pſ.44.*]

Aſiſtens populus Moyſi à mane uſque ad veſperam, *Exo.18.b.* deſignat docilitatem ignorantium. Et aſtans claudus coram Apoſtolis ſanus, *Act.4.b.* — *Docilitas.*

Aſtantes Ægyptii coram Joſeph, qui præcipiuntur egredi, ne interſint agnitioni mutuæ fratrum, *Gen.45.a.* deſignant malos intra Eccleſiam exiſtentes, qui arceantur à myſteriorum cognitione. — *Mali in eccleſia.*

a Hil. ſ. pſ. 2. — Aſtiterunt Reges terræ contra Chriſtum, *Pſal.2.Eccl.41.a.* quando *a* adhibuerunt officium ſuum ad mortem Chriſti.

b Au. ſ. pſ. 35. — Aſiſtens Doeg Saulis, *1.Reg.22.b.* deſignant *b* malos miniſtros paratos ad exequendum pravam voluntatem. Sic aſſiſtebat unus miniſtrorum Pontifici, *Joan.18.d. Act.17.b.28.e.* Et aſtat viæ non bonæ, qui perſeveranter peccat, *Pſa.35.* Ideò laudatur juſtus, qui in via peccatorum non ſtetit, *Pſa.1.* — *Mali miniſtri.*

Aſtat laus ſapientiæ Dei, *Eccl.15.c.* quia meritò illi debetur laus.

Aſſueſcere, quare Conſuetudo.
Aſſumere. vide Accipere.
Aſſumentum, quare Conſuere.
Aſſurgere, vide Surgere.
Aſtare, vide Aſſiſtere.
Aſtaroth, Aſtarthe.

c Aug. q. in Jud. 16. — ASTAROTH, id eſt, memoria, ſive luci, vel inſidiæ: nomen Idoli Sydoniorum, quod & Aſtarthe dicitur: crediturque *c* Juno, quæ lingua Punica dicitur Aſtarthe, *Judicum 2.b.1.Reg.7.b.31.d.3.Reg.11.a.4.Reg.23.c.*

Aſtringere, quare Stringere.
Aſtrum, vide Stella.
Aſtutus, Aſtutia, Callidus.

d Cle. Alex. 2. pæda 3. — ASTUTIA eſt calliditas, vel animi vivacitas, præcipuè ad nocendum, vel decipiendum: quæ ferè in malum ſumitur. *d* ut ſit aſtutia in primis dæmonū, deinde hæreticorum & hypocritarum dæmones imitantium. *Gen.3.a. Deut.15.b. Joſ.9.a.1.Reg.23.c. Job.5.b.36.b. Eſter.16.b. Eccl.42.d.1. Cor.3.d.2. Cor.4.a.11.a.12.e.Eph.4.c.*

e Bed. ſ. pro. 1. — Aſtutia interdum in bonum ſumitur, *e* ut quæ veniat à ſapientia: & aſtutus dicitur prudens, qui contrario modo quam ſtultus affectus eſt, *Prov.1.a.8.a.12.c.13.c.14.b.15.a.22.a.27.b.Eccl.18.d.*

Aſſyrius, Aſſur, Aſſyria.

ASSUR, id eſt, inſidians ſive beatus, aut aſpiciens, aut gradiens: filius Sem, à quo orti ſunt Aſſyrii populi juxta fluvium Tigrim, qui fuerunt hoſtes Iſrael.

f Bed. Ge. 10. — Aſſur egreſſus de terra, *f* poteſt ſignificare Chriſtum, qui egreſſus de mundo, & fortis & vincens eſt, *Gen.10.b.* — *Chriſtus.*

g Gr. 9. mor. c. 10. Aug. ſ. pſ. 82. h Hi. ſ. Nu. ho. 19. Hie. ſ. Iſa. 8. c. ſ. Ier. 2. Bed. ſ. Gen. i Rup. ſ. Mic. 5. k Hie. ſ. Eze. 27. l Greg. Venet. can. 1. 27. c. 2. — Aſſyrii contra quos vadit fluvius Tigris, hoc eſt, fortitudo, deſignant *g* dæmones hoſtes Eccleſiæ, contra quos fortitudine pugnandum eſt. Deſignant etiam *h* hæreticos, ac reliquos hoſtes Eccleſiæ, *Gen.2.c.10.b. Num.24.d.4.Reg.17.e. Iudith.6.a.15.a. Pſa.79.82. Iſa.7.d.10.b.14.f.19.d.28.a.25.c.30.g.31.d.52.b. Ezec.16.c.23.a.31.a.32.e. Ier.2.d. Thre.5.b. Hoſe.7.d.9.a.10.b.11.b.12.a.14.a. Mich.5.b.7.c. Zach.10.d. Nahum.3.d.Soph.2.d.* Poſſunt in multis ex his locis ſignificare *i* Gentilitatem. — *Dæmones. Hæretici. Gentilitas.*

Aſſyrii interpretatur Dirigentes: & ut veniebat in mercatum Tyri, deſignant *k* eos, qui veniunt, ut prava dirigant, imò arguant pœnis, & corrigant quæ fuerant depravata, *Ezec.27.e.* Denique faciunt illud, *Pſa.8.* Ut deſtruas inimicum & ultorem. — *Correctores malorum.*

Aſſur interpretatur etiam dives & ſpeculans: contra quos vidit Tigris, hoc eſt, *l* aër, quia tam divites, quàm per ſe divina ſpeculantes vento implentur. — *Dives.*

Athalia.

m Cle. ord. ſ. 4. Reg. 11. — ATHALIA, id eſt, hora, vel tempus Domino: uxor Regis Joram, mater Regis Ochoziæ, quæ occidit omne ſemen regium, præter Joas, *4.Reg.8.g.11.a.2.Par.22.d.23.d.24.b.* Typus eſt *m* ſynagogæ, quæ nitebatur delere ſemen Chriſti. — *Synagoga.*

Attramentum, Attramentarium.

n Gla. ord. ſ. Ezec. 9. — ATTRAMENTUM eſt humor niger ad ſcribendum deſerviens, *Eccl.12.b.Ier.36.d.1.Cor.3.a.2.Joan.d.3.Joan.d.* Atramentarium verò eſt attramenti receptaculum, *Ezec.9.a.* deſignat *n* in Chriſto notitiam omnium actionum noſtrarum. — *Notitia Chriſti de noſtris actibus.*

Atrium, Aula.

o Ori. ſ. Levit. ho. 4. Baſi. ſ. pſ. 28. ho. 1. Aug. ſ. pſ. 91. Hy. ſ. Lev. 6. p Baſ. ſ. pſ. 115. q Arn. ſ. pſ. 28. Hil. ſ. pſ. 28. ho. 1. r Hil. ſ. pſ. 64. Gre. ſ. Ezec. ho. 16. — ATRIUM ſignificare ſolet primam partem domus, quæ continet mediam aream, in qua collecta ex omni erecto pluvia deſcendit. Et ipſum veſtibulum, *Lev.6.b.* In atrio tabernaculi.

Atrium tabernaculi fœderis, quod erat area ante tabernaculum, in quo offerebantur ſacrificia, eaque comedebant ibi ſacerdotes, qui debent verbo Dei alios purgare, nec licebat quicquam extra efferre manifeſtè deſignat *o* Eccleſiam, quæ conſtat muro fidei, columnis ſpei, amplitudine charitatis, *Ex.27.b.40.a. Lev.6.d. Pſal.28.91.95.133.3. Reg.6.d.7.b.8.g.2. Par.4.c.7.b. Jer.26.a. Ez.8.a.10.a.40.c.46.b. 1.Mach.4.e. Ap.11.a.* Atrium etiam domus Domini, eſt *p* locus publicus in Eccleſia, *Pſa.115. Zach.3.c.* Eadem Eccleſia dici poteſt aula Regis Iſraël, *4. Reg.7.b.* Et aula Pharaonis, deſignat Eccleſiam ex Gentibus, *Gen.45.e. Mach.11.c.2. Mach.13.e.* Idem deſignare poteſt aulam Regis Aſſueri, *Eſter.4.a.5.a.6.b.* — *Eccleſia.*

Aula ſancta Dei, *q* Chriſtum deſignare poteſt, *Pſa.28.* — *Chriſtus.*

Poteſt etiam atrium deſignare *r* cælum, & converſationem cæleſtē, & manſiones beatitudinis: præcipuè — *Cælum.*

Animæ. cipuè atria, quæ ſunt interitus, de quibus, *Pſa.99.* dicitur: Introite in atria ejus, *Lev. 6. d. Pſa. 28. 64. 83.121 134. Iſa.62.e.* Atria ſunt domui vicina amplitudinam habentia. In illis ſunt *a* animæ ſanctæ corporibus exutæ, quæ in latitudine ſunt, depoſita carnis anguſtia. Atria habent fundamentum & non tectum: quia animæ, quæ in amore Dei ſunt, non ruunt: unde, Stantes erant pedes noſtri: ſed non habent tectum adhuc expectantes augmentum: quod non erit, niſi in reſurrectione corporum ſuorum. *a Ber. ſer. ſ arvo.42.*

Mens vel cor. Fideles Concordia. Poteſt etiam in eiſdem locis ſignificare, *b* mentem in Deum dilatatam, ſive cor dilatatum. Et atrium longitudinis & latitudinis centum cubitorum per quadrum, deſignat *c* fideles perfectos in fide, ſpe, charitate, & operibus. Vel in quatuor virtutibus cardinalibus, *Ezech.4.g.* Et atrium, quod cuſtodit fortis armatus, *d* eſt receſſus cordis, quod ſpiritus cuſtodit, Dei timore communitus, *Luc.11.c.* Poſſunt etiam atria tabernaculi deſignare concordiam fidelium. *b Aug. ſ. pſ. 83. c Gr. ſ. Ezec. ho 22. d Caſſi. lib.6. cap.13. Gre. Nyſſ de vita moyſis.*

Latitudo charitatis. Dilatio fidei. Inchoantes viam Dei. Atrium in circuitu frontium templi, deſignat *e* latitudinem charitatis, quæ debet circumdare omnia opera exteriora noſtra, ut ſint bona, *Ezech.40.c.* deſignant etiam atria dilatationem fidei Chriſtianæ, *Exod.35.b.40.a.* *e Gre. ſ. Eze. ho. 17.*

Et quia per atrium eſt introitus in domum, *f* poteſt ſignificare rudimenta inchoantium viam Dei: & gradus Catechumenorum, & rudem populum, qui ſenſibilia ſolùm novit: & in lege veteri eos, qui in litera ſiſtebant, pauca de Chriſto cognoſcentes: qui pertinebant ad atrium exterius, *Exod. 27. b. 38. b.40.a. Pſa.133. Eze. 42.a.43.a.* *f Arn. ſ. pſ. 133.*

Volumina legis. Atria Domini, in quæ egrediendum: ſunt *g* varia volumina Legis & Prophetarum, per quæ ingrediendum eſt in unum atrium novi Teſtamenti, *Pſa.95.* *g Hie. ſ. pſ. 95.*

Vita præſens. Atrium exterius, *h* vitam præſentem deſignare poteſt: in qua omne, quod corporaliter agitur, corporaliter etiam videtur, *Ezech. 40.c.g.* Eſt autem atrium extra portam interiorem, ſed intra portas exteriores: quia qui ſunt in vita præſenti fideles, ſunt intra Eccleſiam, ſed extra ſecreta cœleſtis patriæ, quæ ſperatur. *h Gre. ſ. Eze. ho.19.22.*

Mundus. Terra & aqua. Atrium quatenus nullo tecto, aut umbraculo defendebatur, ſed imbribus, nivi, Soli, calori, frigorique ſubdebatur: *i* iſtam mundi fabricam ſignificat, omni tranſmutationi ſubjectam. Et quia atrium omnibus patet, poteſt ſignificare terram & aquam, quæ omnibus ſunt manifeſtæ. *i Geor. Venet. can.1.4.4.c.*

Atriola in quatuor angulis majoris atrii, ubi coquebantur ſacrificia, *Ezech. 46.g.* deſignant *k* quod in quatuor plagis mundi in ſudore vultus noſtri debemus veſci pane noſtro. *22. Hie de veſte ſacerdotali. k Hie. ſ. Eze. 46.*

Synagoga. Atrium Caiphæ, deſignat Synagogam Judaicam, habentem traditiones Judæorum: ubi negatur Chriſtus, *Matth.26.a. Mar.14.f.15.d. Luc.22.f.* In hoc atrio clauditur Jeremias, *Jer.31.a.*

Hæretici. Atrium templi ejiciendum foras, deſignat *l* hæreticos malè viventes, qui non admittentur in templum Dei, *Apo.11.a.* *l Aug. ſ. Apo. ho.8.*

Attacus.

ATTACUS, genus locuſtæ, habens quatuor pedes, & ſaliens ut locuſta: licèt nomen ſit ignotum, tamen reputabitur hoc animal inter ea, quæ licitum erat comedere, *Lev. 11. c.* Aliqui putant Scarabæum eſſe. Sed mirum eſt hoc animal, quod habet in ſe quendam horrorem, inter animalia munda computari. Aliqui putant attelabum eſſe. Utcunque ſit, deſignare poteſt *m* hominem mundum cum peccatoribus converſantem: non ad conſenſum, vel imitationem. *m Glo. ord. ſ. Lev. 11.*

Attelabus, quære Locuſta.

Attendere, Intendere.

ATTENDERE, vel intendere, eſt alicui animum adhibere.

Intendere dicitur Deus voci noſtræ, quum reſpicit fidem noſtrã, & tacitæ ſpei orantis ſubvenit: ut quum Chriſtus intendit mulieri ſanguinis fluxum patienti, *Matt. 9. c. Pſalm.51.6.39.54.60.65. 129.140.141.2. Par.6.g. Job.29.d. Jer.8.c.18.c Dan.9.e. Mala.3.d.* Sic dicitur Deus intendere in adjutorium: & intendere animæ, ut ita digna ſit liberari, *Pſa.34.37.68.69.76.79.*

Incarnatio. Punitio malorum. Intendit Deus in viſitandas Gentes, *Pſa.58.* vel *n* per incarnationem filii, vel per punitionem malorum. Et dicitur attendere malis factis, *o* quum ea notat, ut puniat, *Jer.8.c. Mala.3.d.* *n Hil. ſ. pſ. 68. o Hi. ſ. Mal.3.*

Intendere ſacræ ſcripturæ & ſpirituali intelligentiæ. Attendit cœlum ad verba Moyſis, *p* quum ſpirituales laborant in ſpirituali legis intelligentia, *Deu. 32.a. 2. Par.33.b. Job.21.a. Pſalm.77.80. Eccl.32.d.35.a. Iſa.48.d.49.a. 2. Par.6.a. Jerem.18.c. Zach.1. Mach. 2.g. Luc. 4. c. Act. 3. a. 16. c.* Et attendunt ad verba Dei, *q* qui præcepta ejus & minas recogitant, *Iſa. 28. f. Mich. 1.a.* Eſt autem attendere plus quam audire. Ad idem refertur attendere doctrinæ, *2. Timoth. 4.d.* Et attendit quæ ſunt appoſita ante ſe, *r* qui ſacræ ſcripturæ opere complendæ vacat, *Prover. 23.a.* *p Glo. ord. ſ. Deut.32. q Hie. ſ. Mic. 1. r Bed. ſ. Prov. 23.*

Intentio in Chriſtum. Intendit Chriſtus proſperè, *ſ* quum proſequitur converſionem noſtram, *Pſa.44.* *ſ Hie. ad Principe.*

Attendere ad petram, unde exciſi ſumus, quod eſt ad Abraham, *Iſa. 51.a.* eſt *t* attendere ad Chriſtum patrem & principium omnium fidelium. *t Hie ſ. Iſa.51.*

Cavere de doctrinam erroneam. Attendere à fermento Phariſæorum, *u* eſt cavere doctrinam eorum erroneam, *Matth.16.a.* *u Hil. ſ. Mat. cano. 16.*

Attendere erroribus. Attendere ad viſa mendacia, *x* eſt erroribus hæreticorum animum adhibere, *Eccl. 34.a. Prov. 5.a. Act.8.b. 1. Tim.4.a. 2. Tim.3.a. Titum.1.c.* *x Glo ord. ſ. Prov. 5.*

Cavere ab hæreticis. Attendere ſibi a peſtifero, *y* eſt cavere ab hæreticis & à falſis Prophetis, *Eccl.11.d. Matth.7.b. Luc. 12.c.17.a.20.g.21.g. Actor. 5.f.* Attendendum etiam ab amico, *Eccl.6.b.32.d.* Et ab inertia, *Eccleſ.18. d. 29.d.* *y Glo inter. ſ. Eccl.11.*

Attenuare, quære Tenuis.
Atterere, vide Conterere.
Atteſtari, quære Teſtis.
Attingere, vide Pertingere, & Tangere,
Attondere, quære Tondere.
Attonitus.

de cœlo vel de templo, *Gen.17.d.21.c.30.c. Exo.2.d.3.b.22 d. Deut 33.a.1. Reg.9.c.3. Reg.8.c.4. Reg.20 b. Iob.31.d.34.c.35.d.42.a. Pſalm 3.4.29.33.54.64.101.68.119.137.129.142 148. Eccleſ.45.a.48.d. Iſa.38.b. 41 d 49.c.55.d.Baruch.3.a.Hoſ.14.c.Zach.10.c.* Exaudit Deus cælos, *a* quum dat Apoſtolis doctrinam, quam prædicent. Et cœli exaudiunt terram, quum Apoſtoli irrigant homines imbre doctrinæ cæleſtis. Et terra exaudit triticum, vinum, & oleum, quum homines exercent bona opera: & hæc exaudiunt Jezrael. hoc eſt, Chriſtum: quia omnium bonorum operum abundantia eſt per ſemen Dei, quod eſt Chriſtus. *Hoſ.2.d.* Non exaudit Deus eccleſiam clamantem per diem, *b* id eſt in proſperitate, ut non ſe extollat: & non exaudit per noctem, hoc eſt, in adverſitate, ut amplius mundetur, *Pſa.21.*
a *Hie ſ. Hoſ 2. Rup ſ. Hoſ.2.*
b *Hie ſ pſ 21.*

Cognoſcens Deus punienda
Approbare.

Audiens Jacob quod fecerat Sichen filius Emor, *Gen.34.a.* deſignat Deum cognoſcentem peccata, quæ ſuo tempore eſt puniturus. Sic *c* dicitur Deus audire murmurationes populi, *Exod.16.b. Pſa.77. Sap.1.c.Ier.8.e.18.d.31.c.48.e.Luc.16.f.* Et audit opprobria, quum ea notata habet & caſtiget, *Thren.7.g. Ezech.5.d.*
c *Glo inter ſ. Exo. 16.*

Non audit Deus cantica lyræ, *d* quum non ei placent voces ſynagogæ cum incredulitate, *Amos 5.g.* Ea enim audire dicitur, quæ approbat. Item quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris.
d *Glo ord ſ. Amos 5.*

Audita eſt vox turturis in terra noſtra, *e* quum ſapientia Chriſti auditur in eccleſia: aut ſermo caſtitatis: aut quum auditur vox Eccleſiæ à Chriſto in fœlicitate, *Cant.2 c. Iſa.6.c.*
e *Gr. ſ. Can 2.*

Auditus interior.

Audire, *f* ad interiorem pertinet hominem: auribus verò percipere ad exteriorem & corporalem ſpectat auditum, *Iud.5.a.Ier.13.c.Ioel.1.a.* Sic dicitur, *Iſa.1 a.* cœlo, ut audiat. terræ verò, ut auribus percipiat. Vel aliter *g* audire, eſt omnium, bonorum videlicet, & malorum: auribus percipere, eſt eorum, qui auribus cordis audiunt, *Pſa.48.* Quibus dicitur, *Luc.8.* Qui habet aures audiendi, audiat. Hoc eſt, audire auditionem, *h* ſeu auditum Dei, *Hab.3.a.*
f *Ori ſ Iud h. 6 & ſ. Ier h. 9. Hie ſ Iſ.1. & ſ. Gal. 3. & ſ. Ioel 1.*
g *Au ſ pſ 48.*
h *Ru ſ Hab.3*

Audire in ſpiritualibus, eſt prius quàm videre: *i* quia in divinis per auditum fidei venitur ad viſionem, *Pſa.44.* Audi filia, & vide. Huc pertinet, quod dicitur, *Pſal.47.* Sicut audivimus, ita & vidimus. Audire præterea pertinet ad vetus teſtamentum: cognoſcere verò & videre ad novum, *Pſa.77.* Quanta audivimus & cognovimus ea, & patres noſtri narraverunt nobis.
i *Aug ſ pſ. 44.77.*

Lectio ſcripturarum.

Audire vocem Domini Dei, *k* ſignificare poteſt lectionem ſcripturarum, qua cognoſcimus Deum ſcire cogitationes hominum: & audire eum ut præceptorem, *Gen.2.b.Exo.5.a.7.d.11.d.15.d.18.a.34.d. Levit.a.Iob.42.a.3.Reg.29.f.Pſa.33.48.80.84.96.Eccl.4.d.Ioan.5.g.* Et audiunt oves vocem paſtoris, *l* quũ obtemperant præceptis Chriſti, & recti paſtoris, *Ioan.10.a.* Et audire vocem angeli, eſt obedire voci Chriſti, *Exod.23.c.*
k *Baſ. ſ. pſ 33.*
l *Cyr. 7. ſ. Ioã. 1.a.*

Obedientia.

Percipere myſteria.

Audire in aure, *m* eſt ſecretam accipere doctrinam. *Matt.10.c.Prov.25.a.* Et audire occultè vel in abſcondito, *n* eſt ſpiritaliter intelligere, *Ier.13.c.2.Cor.12.a.Luc.12.a.* Et audire vocem Dei, quaſi auræ lenis, *o* eſt notitiam Dei temperatam accipere, *Iob.4.c.* Et vox Domini auditur, quum gratiæ ejus aſpiratio mente concipitur, quum inſenſibilitas occultæ ſurditatis rumpitur: & cor ad ſtudium ſummi amoris excitatum virtutis intimæ clamore penetratur. Sic dicitur *Iob.37.a.* Audiet auditorem in terrore vocis ejus, & ſonum de ore illius procedentem. Ita vocem ſpiritus audire eſt, vi compunctionis intimæ in amorem ſummi conditoris aſſurgere, *Ioan.3.a.* Audivit etiam Jacob Deum per viſionem, *Gen.46.a.*
m *Hil. ſ Mat. Can.10.*
n *Orig. ſ. Ier. ho 4. Hie ſ Ier.13. Cle. Alex 6. ſtrom.*
o *Gre. ſ. mor. 21 & 27. mo.*

Prompta obedientia.

Audire paratus Dominum, deſignat *p* deſiderium illuſtrationum interiorum, & promptam obedientiam, *1.Reg.3.b.Pſa.44.84.Ioan.8.f.10.c.* Sic dicitur domus David, ut audiat Dominum dantem ſignum, *Iſa.7.b.5a.b.51.a.Ier.13.b.Ezec.2.a.3.c.44.b.*
p *Baſi. ſ pſ. 44.*

Conſiderare punitionem malorum.

Audire verbum, quod facit Dominus, *q* eſt conſiderare punitionem Dei in malos, *1.Reg.3 b.* Ad idem quum audit populus ſermonem comminationis divinæ, *Exo.33.a.* Et ſonitum buccinæ, *Ezec.3.a.* Et auditum Dei, *Hab.3.a. Deut.13.c.19.d.21.d.31.c. Iob.37.a. Pſalm.75. Iſa.1.a.28 f 30.e.62.d. Nah.3.d.* Audire ſonitum tintinnabulorum, eſt prædicationem extendi, *Exo.28.f.* Et audire tonitrua, *Exo.19.c.* Et audiri ſonitum alarum Cherubim, *Ezec.10.a.*
q *Gre. ſ. 1. Re. 2 & 17. m. 13 Rup. ſ Nah. 3.*

Obedire legi.

Audire vocem Moyſis, *r* eſt obedire Legi, *Exo.4.a.7.b.21.d.20.c.Deut.32.a.1.Reg.2.e.1.Par.28.a.2. Par. 25.f.29.a. Prov.5.c.13.a.28.b. Iſa.30.e.* Ad hæc referri poteſt, quum filii Iſraël audierunt patrem ſuum, *Gen.49.a. Prov.1 b. Eccl.3.a.* Et cum audivit populus volumen fœderis, *Exo.42.*
r *Lyr. ſ. Exo.4*

Inobedientia ſuperborum.

Audiſſe ſe dicens Saul vocem Domini, *1.Reg.15.e.* deſignat *ſ* ſuperbos inobedientes, qui non modò ſe obediſſe aſſerunt, ſed etiam præceptum in melius commutaſſe. Ad hæc ferè pertinent, *4.Reg.17.c. Iob. 36.b. Iſa.28.d 32 a 33 b 44 a 46.d.48 e.49 a 50.a 51 g.55 a 66.b f. Ier.5.e.6.c.7.c.9 f.31.b 38 f. Ezec 2 b 3. b. Ioel.1.a Amos.4.a Mich 1.c.6 a Malac 2 a Marc 6 c Dan.12.*
ſ *Gre ſ. 1. Regum 15.*

Noſſe patrem & filium.

Audire duo loquente Deo ſemel, *t* eſt noſſe Patrem, & Filium, *Pſa.61 Deut.6.a.*
t *Hil ſ. pſ. 61.*

Obtemperare doctrinæ Chriſti.

Audire vocem incantantis, *u* eſt obtemperare doctrinæ Chriſti: & è diverſo, non audire, eſt non obtemperare. *Pſ.57* Sic audire vocem exactoris, *Iob.39.a Sap 8.c. Cant 8.d. Matt.7.d 11 b 17 a. Mar.4.c.7. c.9.a 12.d Luc.6.c.10 g 14 g Ioan 4.f.Rom 12.c. Act.3.d.1. Ioan.4.b.Apo.2.b 3.b13.e.* Et audiunt mortui vocem Chriſti, quum *x* peccatores convertuntur, & illi obtemperant, *Ioan 5.e.*
u *Arn ſ pſ 57*
x *Au. ſ. Ioan. tract 19.*

Fides vel obedientia.

Auditus, cui datur gaudium *y* in nativitate Chriſti, eſt fides, vel obedientia, *Pſa.47 49.56.*
y *Arn ſ pſ 50*

Percipere prædicationem.

Suſcipiens gentilitas fidem.

Audire vocem ſponſæ, *z* eſt percipere prædicationem, *Cant.8.d.* Idem eſt audire ſonitum buccinæ, *Ezec.33 a g.Heb 12 e.Apoc.1 b.* Et audiens Regina Auſtri ſapientiam Salomonis, eſt Gentilitas ſuſcipiens doctrinam Chriſti, *Matt.11.a 12 d* Et audiens turba, eſt ad fidem veniens, *Matt.14.b.* Et audire vocem laudis, *aa* eſt prædicationi divinæ obtemperare, *Pſa 65. Ioſ 9 b 3.Reg.10.b 2.Par 9 b.Prov 1 a 4. c.Eccl 24.g 32.b.33.c Iſa 31 a 1 Ioan.1.a.3.b. Apo.1 a.3.d 22.d* Et audierunt ſurdi, *bb* quum Gentiles acceperunt doctrinam fidei, *Iſa 29 f 42.c Marc 7 g Luc.7 d* Et audiens Joſeph, vel populus exiens de Ægypto linguam, quam non noverat, *Pſa.80.* eſt *cc* populus Gentium, accipiens in Eccleſia mandata, quæ prius ignorabat.
z *Gre ſ. Cã 8.*
aa *Hil ſ pſ 65.*
bb *Hi. ſ Iſ 29.*
cc *Hi ſ pſ 80.*

Nativitas Chriſti.

Audire debebant Judæi *dd* Chriſtum ſicut Moyſen, hoc eſt, ſicut Legem, *Deut 18 c.* Ipſi autem audiebant aure, *ee* & noluerunt intelligere ipſum eſſe Meſſiam, *Iſa.6 c.* Sic etiam audire Joſue ſicut Moyſen, eſt credere in Chriſtum per verba Moyſis, *Ioſ 1.d* Ideo dicebat Chriſtus, *Ioan.5.g* Si crederetis Moyſi, crederetis & mihi.
dd *Amb ſ pſ. 1. 8. ver 8. ver 7.*
ee *Hie. ſ ſ.6.*

Auditus dicitur Chriſtus in Ephrata, *ff* propter nativitatem, quia ibi natus eſt, *Pſal.131.* Vel locus ejus auditus eſt in Ephrata, hoc eſt, in Prophetis Non auditur autem vox ejus in plateis, *Iſa.42.a.* quia *gg* omnis gloria ejus ab intus. Non eſt etiam audita vox ejus foris, quia Chriſtus non prædicavit extra Judæam. Nec auditur vox ejus in plateis: quia ibi lata eſt via, quæ ducit ad perditionem, *Matt.12.b.*
ff *Aug ſ pſ. 131.*
gg *Hi. Aglaſio & ſ. Iſ 42. & ſ. Matt. 12*

Non

a Glo. ord. ſ. 3. Reg. 6. Rup. ſ. 3. Reg. 11.

Falſitas ſine tribulatione.

Non eſt auditus malleus in templo, cùm ædificaretur, 3. *Reg.* 6. *a.* quia *a* deſignabat Eccleſiam triumphantem, in qua non ſunt tribulationes. Nec etiam audietur ibi vox fletus, *Iſa.* 65. *c.* Vel dicitur de Chriſto qui ſine ullo opere humano conceptus eſt.

Conceptio Chriſti ſine opere humano.

b Arn. ſ. pſ. 111. Aug. l. 11. 11. 111.

Audient manè miſericordiam Dei, *Pſa.* 148. qui merebuntur audire in judicio: Venite benedicti. Auditio autem mala erit *b* vox judicis, quando dicet in judicio. Ite maledicti in ignem æternum, *Pſa.* 111. Auditam autem faciet Dominus gloriam vocis ſuæ in judicio: quia omnibus erit manifeſta ſententia condemnationis malorum, & ſalvationis bonorum, *Iſa.* 30. *g.*

c Gre. ſ. 1. Re. 13. Hie. ſ. Iſ. 24. d Paul. de congreſ. &c.

Audiere dicuntur Hæbræi famam victoriæ, 1. *Reg.* 13. *a.* quum *c* admonentur ad imitanda perfectorum opera. Et audiere laudes & gloriam juſti à finibus terræ, eſt cognoſcere gloriam juſtorum per Prophetas & Apoſtolos, *Iſa.* 24. *c.*

Exercere opera virtutis.

Audiens Abraham vocem uxoris ſuæ, *Gen.* 21. *b.* deſignat *d* eum, qui non ſolum audit doctrinam virtutis, ſed etiam eam exercet.

Iudæi amplectentes fidem in fine mundi.

e Ori. ſ. M. 11. f Gre. ſ. 1. Re. 4.

Audiens Iacub, quod Joſeph viveret, *Gen.* 45. *g.* deſignat Judæos amplectentes fidem Chriſti in fine mundi. Audiens idem, quod alimenta venderentur in Ægypto, deſignat eoſdem Judæos recognoſcentes veram doctrinam tranſiſſe ad gentilitatem, *Gen.* 42. *a.* Et audientes cæci quod Jeſus tranſiret, *e* ſunt Judæi audientes de adventu Chriſti, *Matt.* 20. *d. Luc.* 18. *f.* Et audiens nurus Eli captam arcam, & ſonitum clamoris, 1. *Reg.* 4. *d.* deſignat *f* Judæos cognoſcentes myſteria Scripturarum ad Chriſtianos tranſiſſe.

Gentiles amplectentes prædicationem Chriſti.

g Hi. ſ. Iſa. 52. h Aug. tr. 47 in Ioan.

Audientes Ægyptii vocem Joſeph, *Gen.* 25. *a. d.* deſignant Gentiles *g* prædicationem Chriſti amplectentes, *Iſa.* 52. *d. Ezec.* 29. *a.* Sic audiunt aliæ oves vocem ejus, *h* per ſuos videlicet prædicatores, *Ioan.* 10. *c.* Qui non audierant de Chriſto, & contemplati ſunt ipſum, ſunt Gentes, quæ non audierant Legem, & ſuſceperunt Chriſtum, *Iſa.* 52. *d.*

i Gre. ſ. 1. Regum 8.

Audiens Samuel verba populi, 1. *Reg.* 8. *d.* deſignat *i* ſpiritales viros: qui dum ſuperbæ locutionis voces audiunt, futurum eis divinæ ultionis meritum recognoſcunt.

Non conſentire tentationi.

k Gre. 30. m. 25. 26.

Non audiens onager clamorem exactoris, *Iob.* 39. *a.* deſignat *k* virum ſpiritualem non conſentientem gravi tentationi diaboli, nec appetitui gulæ.

Pœnitentia.

l Hie. ſ. Iſ. 15.

Audiri vocem Moabitarum uſque ad Jaſa, *Iſa.* 15. *c.* indicat *l* manifeſtam pœnitentiam deteſtantium errores & traditiones hæreticorum, quibus prius adhæſerant.

Incredulitas Iudæorum.

m Gr. ſ. 1. Re. 1. 14.

Non audiri vocem Annæ orantis, 1. *Reg.* 1. *b.* eſt *m* non moveri Judæos ad fidem per prædicationem Apoſtolorum. Et non audientes filii Eli vocem patris ſui, deſignant Judæos non curantes percipere ſermonem Propheticum de Chriſto prædicantem, 1. *Reg.* 2. *e. Deut.* 21. *d.* Et non audiens Jonathas adjurationem patris, deſignat inobedientem, aut negligentem præceptum Dei, & majoris, 1. *Reg.* 14. *d.*

n Gre. ſ. 1. Regum 2. o Gre. ſ. 1. Regum 14.

Audiens Eli, quæ faciebant filii ejus, 1. *Reg.* 2. *d. e.* deſignat *n* præcognitionem ſcelerum Judæorum.

Audientes abſconditi fugam Philiſtinorum, 1. *Reg.* 14. *c.* deſignant *o* religioſos gaudentes de converſione peccatorum.

p Gre. 19. m. 1. q Hi. ſ. Iob. 18. Gre. 19. mo. 2.

Audiens Sara filia Raguelis improperium ab una ancilla, *Tob.* 3. *b.* deſignat *p* Eccleſiam audientem à Judæis & hæreticis crimina ſibi impoſita, *Job.* 16. *a. Iſa.* 30. 37. *Ier.* 22. *c.*

Audiſſe dicuntur perditio & mors famam ſapientiæ, vel timoris Dei: *q* quia dæmones non negare poſſunt, quin audierint famam timoris Dei: cùm in naturæ ſuæ bono inditam perceperint, *Job.* 28. *d.* Dicuntur autem audiviſſe & non vidiſſe: quia & ejus potentiam ex virtute illius cognoverunt: & tamen ſub ea humiliter ſtare noluerunt.

r Phil. 2. alle.

Ratio obtemperans ſenſualitati.

Audiens Adam vocem uxoris ſuæ, *Gen.* 3. *c.* deſignat *r* rationem obtemperantem ſenſualitati. Et audit meretricem, qui carnis ſequitur voluptatem.

ſ Gl. or. ſ. Ex. 18. t Gre. ſ. 1. Regum 2. u Glo. ord. ſ. Exo. 2. x Gre. 4. m. 41.

Audiens Moyſes verba Jethro ſoceri ſui, *Exo.* 19. *c.* oſtendit recta conſilia ſ etiam ab extraneis eſſe ſuſcipienda.

Non audiens populus Samuelem ſed perſiſtens in Rege petendo, 1. *Reg.* 8. *d.* deſignat *t* eum, qui contra voluntatem Dei verba promit, & pœnam pravæ locutionis minimè prævidet.

Audiens Pharao ſermonem de Moyſe, eſt *u* diabolus de Chriſto percipiens, *Exod.* 2. *c.* Et quærens per Judæos mortem Chriſti.

Conſentire diabolo & hæreticis.

y Hie. ſ. Ier. 4. & ſ. Iſa. 18.

Audire verba regis in malum, eſt conſentire ſuaſionibus diaboli, 1. *Mach.* 1. *b.* Et audire *x* vocem exactoris, *Iob.* 3. *c.* Eſt etiam obtemperare hæreſiarchis. Et audire verba mendacia, *Prov.* 29. *b. Eccl.* 19. *d. Matt.* 27. *b.* & audire ſonitum buccinæ, *y* eſt audire tumultum hæreticorum adverſus Eccleſiam, *Ier.* 4. *e.* Audiunt autem clamorem tubæ omnes, hoc eſt prædicationem hæreticorum, quia ipſi omnes ſollicitant, ut eos in ſuos inducant errores, *Iſa.* 18. *a.*

Ceſſans defenſio vitiorum.

z Glo. inter. ſ. Iſa. 60.

Non audiri ultra iniquitatem in Hieruſalem, *Iſa.* 60. *d.* Nec vocem fletus, 65. *d.* Nec audiri ultra vocem nuntiorum Ninive, *Nah.* 4. *d.* eſt *z* ceſſaſſe prædicatores hæreticorum, & defenſores vitiorum. Nec audietur in terra viventium.

Impœnitentia.

aa Hie. ſ. Eze. 16. bb Hi. ſ. Iſ. 58.

Non fuit audita Sodoma in ore Hieruſalem in die ſuperbiæ ſuæ: *aa* quia cùm peccaret, non eſt recordata punitionis Sodomæ, ut ſibi caveret à ſimili pœna, *Ezech.* 10. *g.*

Oratio hypocritarum.

Audiri jejunantium clamorem in excelſo, *Iſa.* 58. *a.* eſt *bb* orationem fieri in angulis platearum, ut hypocritæ facere ſolebant.

Audire clamorem in domibus Judæorum, *Ier.* 18. *d.* indicat vim tribulationis eorum, & multitudinem mortuorum.

Eſſe in peccato.

cc Ori. ſ. Iſa. ho. 6. & ſ. Ro. 11. dd Hi. ſ. Iſ. 33. ee Ori. ſ. Mat. ho. 18. ff Glo. ord. ſ. Ier. 31. gg Glo. ord. ſ. 2. Reg. 2.

Audiunt graviter, *cc* qui ſunt in peccato, & Scripturas ſecundùm literam ſolùm intelligunt, *Iſa.* 6. *c. Matth.* 13. *b. Marc.* 4. *d. Luc.* 8. *b. Acto.* 28. *f. Rom.* 11. *b.* Et audire ſanguinem *dd* eſt obedire peccato, & exercere injuſtitiam, *Iſa.* 33. *b.*

Audire prælia, *ee* eſt percipere concertationes opinionum & hæreſum, *Matth.* 24. *a.*

Audita eſt vox lamentationis in excelſo, *ff* quando Herodes occidit Innocentes, *Ier.* 31. *c.*

Audire debent Judices æquè parvum ut magnum: *Deut.* 1. *c.* 1. *Reg.* 15. *a.*

Iracundus pertinax.

Audire contemnens Aſael admonitionem Abner, 2. *Reg.* 2. *a.* deſignat *gg* iracundum nolentem obtemperare rationi.

Audire vocem cantorum 2. *Reg.* 19. *f.* 2. *Par.* 5. *d. Nee.* 12. *d. Luc.* 15. *f.* Et audire vocem laudis, *Pſa.* 25. 63. 105. *Matth.* 25. *b.*

Auſcul-

Google

Obedire. Auſcultare pro obedire ponitur, 1. *Reg.* 15. *e.* Melior eſt obedientia, quàm victimæ: & auſcultare magis, quàm offerre adipem arietum.

Auditus aliquando accipitur *hh* pro verbis, quæ audiuntur, aut digna ſunt audiri, *Iſa.* 28. *e.* 53. *a.* Deſignat etiam magnitudinem rei audiendi, eſt & myſterium abſconditum. [*a Gl. in ſ. Iſa. 28.*]

Auditus fremitus equorum, eſt manifeſta punitio malorum.

Avellere, vide Evellere.

Averſari,

Caſtigans Deus. AVerſari, eſt refugere & recuſare, quaſique ab aliquo ſe avertere.

Adverſari dicitur Deus impium, quando ipſum caſtigat, *Exod.* 23. *a. Deuter.* 12. *d.* 25. *d.* 2. *Mach.* 10. *e. Job.* 10. *d.*

Abominantur Phariſæi Chriſtum. Averſatus eſt ipſum Job is, quem maximè ille diligebat, *Job.* 19. *e.* hoc eſt, *b* Phariſæi, & legis Doctores abominati ſunt Chriſtum. [*b Gr. 14. m. 13.*]

Avertere.

AVertere, eſt quaſi à conſpectu alicujus amovere: & ſecundùm id, quod avertitur, allegoriam recipit.

Avertere non competit Deo, niſi ſecundùm metaphoram: ut avertit faciem, *c* quum non dat animæ notitiam ſui, quæ adhuc purum mentis oculum non habet, *Pſalm.* 22. Avertit etiam faciem, quum quis facit indigna oculis Dei: unde & avertere oculos dicitur. Avertit etiam faciem, quum dimittit in pugna, ut virtus hominis probetur. Et etiam quum non favet, *Pſalm.* 9. 11. 26. 29. 43. 63. 68. 101. 103. 142. *Iſai.* 1. *d. Jerem.* 3. *d. Ezech.* 7. *f.* 2. *Paral.* 30. *b.* Deſignatur autem in his ira Dei. *(Ira Dei.)* Et avertit aurem, quum non audit orantem, *Tren.* 3. *f.* Et avertit manum de ſinu, *d* quum relinquit peccantes, *Pſalm.* 73. E diverſo dicitur non avertere faciem, quum miſeretur, *Pſalm.* 21. 50. 131. Et non avertit faciem à Filio, quem dereliquit: quia derelinquendo non dereliquit. Avertit manum Deus, quum non præſtat auxilium, & quum abjecit populum Iſrael, *Pſal.* 73. *Thren.* 2. *a.* Et non avertit manum à perditione, quum perdit, *Thren.* 2. *c.* Et avertit aliquos retrorſum poſt inimicos, quum ſinit eos affligi ab inimicis, *Pſal.* 45. [*c Au. ſ. pſ. 12. 30. Baſ. ſ. pſ. 29. Hie. ſ. Ez. 27. Ge. ſ. pſ. 101. d Au. ſ. pſ. 73.*]

Parcens Deus. Avertit autem Deus furorem ſuum, *e* quum parcit, *Num.* 25. *a. Joſ.* 7. *d.* 2. *Par.* 12. *c.* 1. *Eſdr.* 10. *d. Pſal.* 77. 84. 105. *Prov.* 29. *b. Iſa.* 5. *f. Jer.* 18. *d.* 30. *d. Baruch.* 1. *c.* 2. *e. Dan.* 9. *d. Hoſ.* 14. *c.* [*e Au. ep. 180. & ſ. pſ. 30.*]

Avertiſſe dicitur Deus adjutorium gladii Chriſti, & etiam faciem ab eo, *f* quando eum dereliquit in paſſione, *Pſal.* 87. 88. [*f Arn. ſ. pſ. 88.*]

Avertit etiam Deus adjutorium gladii, *g* Prædicatores mali in die belli: qui in tentationum certamine non permittit ei eſſe in adjutorium doctrinæ verba, quæ illi dedit. [*g Gr. ſ. Ezech. hom. 21.*]

Puniens Deus. Avertit Deus mala inimicis, *h* quando ea, quæ in juſtos facere intendebant, illis infert, *Pſalm.* 53. 1. *Mich.* 4. *g.* Et avertit inimicos à bonis: ut à Joſaphat, 2. *Par.* 18. *g.* Et avertit captivitatem, *Pſal.* 13. 52. 84. *Soph.* 3. *c.* Avertere etiam dicitur Deus eos, qui convertuntur à via mala: quia niſi ipſe avertat, non poſſunt averti, *Jere.* 23. *a.* Et Sacerdos & peculiariter Chriſtus avertit multos ab iniquitate, *Mal.* 2. *b.* Et avertit Deus hominem ab his, quæ fecit, *i* quum liberat eum à peccatis, *Job.* 33. *c.* [*h Hil. ſ. pſ. 53. Au. ſ. pſ. 84. i Gr. 23. moral. 22.*]

Convertens peccatores.

Orans Chriſtus pro Judæis. Avertebat Chriſtus indignationem Patris à Judæis, *k* quum orabat pro ipſis, *Jer.* 18. *d.* [*k Gl. or. ſ. Ier. 18.*]

Chriſtus diſcedens à Judæis. Avertens ſe Joſeph parumper à fratribus, deſignat Chriſtum diſcedentem à Judæis, *Gen.* 42. *e.*

Spontanea Chriſti paſſio. Non avertit Chriſtus faciem ab increpantibus & conſpuentibus: *l* quando libenter paſſus eſt, *Iſa.* 50. *c. Matth.* 26. *e.* Et Deus non avertit faciem Chriſti ſui, quum eum miſit in mundum, 2. *Par.* 6. *g. Pſalm.* 131. [*l Ori. ſ. Matth. hom. 35.*]

Obedientia. Avertens Saul humerum ut abiret, 1. *Reg.* 10. *b.* deſignat *m* ordinatum diſponentem agere, quod ſibi de paſtorali officio injungitur. [*m Gr. ſ. 1. Regum 10.*]

Non conſentire morti Chriſti. Averſæ facies Sem & Japhet, cùm operirent verenda patris, *Gen.* 9. *d.* deſignant *n* non conſentientes paſſioni Chriſti. Vel deſignant Solem & Lunam, avertentes & retrahentes lucem tempore paſſionis Chriſti. [*n Isid. ſ. Ge. 9.*]

Correctio moderata. Averſa haſta percutiens Abner Aſaëlem perſequentem ſe, 2. *Reg.* 2. *f.* deſignat *o* furentem cum tranquillitate tangendum eſſe, & quaſi parcendo ſuperandum. [*o Gr. 3. paſto. admo. 8.*]

Relinquens. Averti humilem, *p* eſt relinqui in tentatione. Vel avertit Deus hominem in humilitatem, cùm perpetuò ipſum relinquit in peccato, *Pſal.* 73. 89. *Prov.* 3. *d.* [*p Hie. Cypria. Au. ſ. pſ. 89.*]

Conſideratio ſui. Non eſt qui avertat operantem Deum: quia nemo poteſt opus redemptionis ejus impedire, *Iſa.* 43. *d.*

Avertere oculos à ſponſo præcipitur ſponſa, *Cant.* 6. *a.* ne *q* ſcilicet arbitretur ſe adhuc intueri ſponſum ſicuti eſt. Vel *r* ut revertatur ad ſe, & cognoſcat incomprehenſibilem eſſe ſibi Deum, nec niſi per ejus gratiam habere, quod habet. [*q Gr. ſ. Ca. 6. r Ru. ſ. Can. 6.*]

Avertendi oculi à videnda vanitate, & ab erroribus, *Pſalm.* 118. *Eccleſ.* 27. *a.* Et avertendi pedes à malo, *Prov.* 4. *d.* Et avertendus pes à Sabhatho, quia *ſ* cavendum à peccato, *Iſa.* 58. *d.* Avertenda etiam facies à muliere, *Eccl.* 9. *b. Mala.* 2. *a.* Et averti à dorſo duro, eſt ſeparari à ſervitute peccati, *Baruch.* 2. *g. Ezech.* 3. *e.* 14. *b. Eccleſ.* 9. *a.* [*ſ Am. ſ. pſal. 118 ſer. 2. Hie. ſ. Iſ. 58.*]

Avertunt oculos à Sabbatis Dei, *Ezech.* 22. *f.* qui *t* Dei requiem, quæ in notitia Scripturarum eſt, non recogitant: nec dicunt cum Propheta: Revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua. [*t Hie. ſ. Ez. 22.*]

Obſtinatio. Avertens ſe Pharao à Moyſe, deſignat pertinaciam in malo, & inobedientiam legis, *Exod.* 7. *d.* Averti autem à Deo, *v* fit per peccatum, aut per idololatriam, *Deut.* 13. *b.* 29. *c.* 30. *d. Joſ.* 22. *e.* 3. *Reg.* 11. *a. Jud.* 8. *g.* 2. *Par.* 29. *b. Pſalm.* 77. *Iſa.* 59. *c. Jerem.* 2. *e.* 14. *a.* 1. *Mach.* 3. *a. Soph.* 1. *b. Zachar.* 7. *c. Actor.* 5. *g.* 13. *b.* 2. *Timoth.* Averſio autem contentioſa à Deo dicitur eorum, qui obſtinatè perſeverant in peccato, nec flagellati emendantur, *Jerem.* 8. *b.* [*v Hie. ſ. Iſ. 59.*]

Avertentur mali in judicio, *x* quum dicetur illis: Ite maledicti in ignem æternum, *Pſal.* 34. 65. [*x Hil. ſ. pſ. 65.*]

Avertens ſe aſina Balaam de itinere, *Num.* 22. *d.* deſignat *y* carnem indicantem aliquando menti quid agere debeat. [*y Gl. ord. ſup. Num. 22.*]

Avertere ſemitas in quietem, *Iſa.* 58. *d.* eſt *z* opus Chriſti amoventis ſemitas errorum & inducentis in quietem fœlicitatis. [*z Glo. ord. ſup. Iſaiam. 58.*]

Auferre, Detrahere, Tollere, Removere.
Amovere, Subtrahere, Suſtollere.

AUferre eſt à loco, vel perſona aliquid tollere, ſive id fiat vi, ſive alia ratione. Eſt etiam abijcere, *Exod.8.b* Orate Dominum, ut auferat ranas. Eripere, *Gen 21 c.* Quem vi abſtulerant ſervi ejus. Propulſare, *Gen 30 c.* Abſtulit Deus opprubrium meum.

a Ori. ſ. Io. b. 5. & ſ. Rom 2. b Baſi. & Au. ſ. Pſ. 45. c Hie ſ Ez. 11 d Ori. ſ. Levi ho 16. Gre. 1 Re 7. lij ſ Lev. 26. e Amb Apol. David 14. f Hie ſ. Iſa 3. g Aug. 30. de gen. ad lit & ſ. Pſ. 75. h Ar. ſ pſ 140 i Gr. 14. m. 19 k Hie ſ. Eze 24. l Gr 81 m. 19 m Gr 9 m 32 n Gr. ſ 2 Re. 2. o Ori ſ Mat. hom 19. Hie. ſ. Iſ 1. 17. & ſ Ier. 18 p Gre. 11. mo. 10.

Aufere Deus opprobrium Ægypti, *a* quum mundat à vitiis, *Joſ.5.c. Pſal.*118. Et aufert infirmitatem & iniquitatem à populo, *Exo 23 d.34 a. Deut.7 c.1 Paral.21 a. Ezech.81. Iſa.6.c.16.c.27.c.* Et aufert bella, *b* quum delet infidelitatē, *Pſal 45.* Auferre etiam Deos alienos, eſt mundare peccata & cogitationes, *Jud 20.b.1.Reg 7 a 15 g.43.e.2 Paral.14 a 15 b.34 g 43.e.Iſa 1 e.25.c.Hoſ 2 d Luc 1 c* Et aufert cor lapideū, *c* quum tollit incredulitatem & obſtinatiunem, *Ezee 11 d.36.f.Hoſ 4.c.* Et aufert malas beſtias à populu ſuo, *d* quum expellit dæmones à fidelibus, *Levit.26.b Ioſ.23 b 1.Regum 7.a.Zach.13.a.* — *Mundans Deus à vitiis.*

Aufert Deus Spiritum ſanctum, *e* quum non miſeretur impœnitentis, idque ſua voluntate, ſicut dat, ut vult, *Pſal.50. Sap.1.b. Dan 3 d Hoſ.5.b* Et aufert *f* ornamentum calceamentorum, *Iſa.3 d* — *Humilians Deus.*

Aufert Deus ſpiritum, quum *g* tullit ſpiritum ſuperbiæ, ut deficiant per humilitatem, *Pſal.75* 103 — *Functio Dei.*

Auferre dicitur Deus animam, *h* quum delet eam de libro vitæ, & quum illa ab exſpectatione, & affectu ſpei ſuæ decidit, *Pſal 140 Prov 22 b.* Et aufert coronam de capite, *i* quum tollit æternam remunerationem à mente, vel à ſacerdotibus, *Iob 19 d Iſa.3 d* Et aufert vocem gaudii, *Iere 16 b.48.e. Baruc 1.e Ezec.16.e.21 f. Amos 5.g.1 Mac.1 f.* Et abſtulit Deus ſicut oves populum ſuum, *Pſ.77.* Et detraxit fortitudinem eorum. *Amos 3.e* Et aufert hominem & jumentum à terra, *k* hoc eſt, habentes aliquid rationis, & ſimplices, *Ezee 14 f 25.e* Et abſtulit Deus Sodomam & Samariam, quando eas deſtruxit, *Ezech 16.f.* Et ablata eſt multitudo Ægypti, *Ezec.30 a* Et auferetur factio laſcivientium, *Amos 6.c* Et aufere equos, quum *l* violentos diſperſit, *Mic.5.e.Iob.15.d.34.c.* Ablatus etiam dicitur populus Dei gratis, quum ſpoatè conſenſit peccato, *52.f.*

Aufert Deus virgam, quum *m* ceſſat à cogitatione: & quum ceſſare facit legem veterem, *Iob.9 d* — *Ceſſans caſtigatio, & lex vetus.*

Non aufert Deus uculos à juſto, *Iob 36 a* Nec miſericordiam, *Dan 3 d.*

Non aufert Deus penitus virum de domo Eli, qui miniſtret in altari, *1.Reg.2.g* quia *n* convertit aliquos ſacerdotes veteris legis ad fidem. Ideò *Act.6.* dicitur. Plurima turba ſacerdotum obediebat fidei. Vel dicitur, quia facit aliquos converti per malos prædicatores: & quia ſunt pauci, ideò dixit: Non auferam penitus. — *Converti aliquos ex Iudæis.*

Aufertur regnum Dei à ſacerdotibus, & Scribis, quum tollitur ab eis regimen populi, aut ſacra Scriptura, *Matt 21 d 3.Reg 16 f.Dan 12 d* Idem eſt ablata meſſis, *Iſa 17.d* Dicitur etiam Deus auferre *p* doctrinam ſenum, *Iob.12 d.* Et robur panis, hoc eſt, doctrinam ſpiritualem, *Iſa.3.a* Et aufert Deus vocem ſponſi, quum tollit prædicationem Chriſti. Et aufert vocem ſponſæ, quum tollit laudes Dei, quæ fiut in Eccleſia, *Ierem 16.b* — *Auferri ſacram doctrinam à ſacerdotibus.*

q Phil de Gigante. r Glo int ſup. Exod 33.

Abſtulit Deus de ſpiritu Moyſis, ut daret aliis judicibus, *Num.11.d* non *q* ut minueretur in eo: ſed ſicut multæ lucernæ in eodem lumine accenduntur. — *Aperiri myſteria.*

Tollit Deus manum, *r* quum aufere velamen, ut poſſit quis admitti ad divinorum myſteriorum cognitionem, *Exo 33 b.* Et auferens Moyſes velamen, deſignat reſerationem legis: & quod in patria nihil erit obſcurum, *Exod 34 d.2.Cor.3 d.* Et detracti cortices à virgis, *Gen.10 g* deſignat ſenſum ſpiritualem detectum.

ſ Hie ſ. Iob. 27 t Gr. 18. mor. c. 2.

Abſtuliſſe dicitur Deus, judicium Job, hoc eſt, Chriſti, *Iob.27.a* quum *ſ* non fecit quod Chriſtus orabat ſecundùm voluntatem inferiorem, ut transferret calicem ab eo. Vel abſtulit judicium Jub, quando *t* Eccleſia tribulationes quas patitur, aſcribit occulto judicio Dei, quod ipſa non aſſequitur. Sublatum etiam dicitur judicium Chriſti in humilitate, *Iſa 53 c.* quia de tribulatione aſcendit ad Patrem. Vel quia judex omnium in judicio perſequutorum Chriſti non reperit veritatem, ſed abſque culpa condemnatum oſtendit.

v Hie. ſ. Iſ. 53.

Aufert Deus validum & fortem ab Hieruſalem *v* quum abſtulit ſynceros doctores à Judæis; *Iſa 5.a.* Et quum abſtulit ab eis Chriſtum & Apoſtolos. Abſtulit etiam Prophetam & hariolum, hoc eſt, vera & falſa. Et aufert propagines ejus, *Iere.5.c.* Et aufert ſepem à vinea, hoc eſt, munitionem doctrinæ à ſynagoga, *Iſa.5.b.* Abſtulit etiam magnificos ab Hieruſalem, hoc eſt, Sanctos, & prædicatores ab Eccleſia, *Thren 1.c.* Abſtulit præterea ſtellas pluviæ, *Iob.36.d* quum *x* abſtulit prædicationem Prophetarum, aut etiam Apoſtolorum. — *Auferens Deus Chriſtum & Apoſtolos.*

x Gre. 28. m. 4. y Hie. ſ Iſ. 31. z Hil & Au ſ Pſ. 57.

Non aufert Deus verba ſua, *y* quum implet, quod promiſit, vel quod minatus eſt, *Iſa.31.a.* — *Implens Deus promiſſa.*

Auferentur mali ſicut cera liqueſcens, *Pſal.57.* quia *z* ſic peribunt in inferno, ut tamen ſemper permaneant: vel quia hic jam incipiunt puniri, per hoc quod peccatum, eſt eis pœna peccati. Dicuntur etiam auferri de terra. *2 Reg 4 d Amos 6 c.* Et aufert turbo malos, ſicut ſtipulam, *Iſa.40 f.* Et iniquitates ipſæ dicuntur abſtuliſſe nos quaſi ventus, *Iſa.54.e.* — *Punitio perpetua.*

Detrahit ſpolia Chriſtus, quum ad fidem adducit Gentilitatem, *Iſa.8 a* — *Converſio Gentilitatis.*

aa Ori. ſ. Iſa. ho 3. bb Hie ſ Iſ. 4. cc Amb. ſup. pſa 118 ſer. 5. dd Am. ep. 13. habet ſimilia ee Hie ſ Iſ. 22

Aufere opprobrium ſeptem mulierum *aa* Chriſtus: qui habet vera dona Spiritus ſancti, & ea defendit à falſis. Vel dicitur, *bb* quia in Chriſto ſunt dona, ut eis dignum eſt, quum in aliis non eis ſervetur ſua dignitas, *Iſa.4.a.* Idem aufere *cc* opprobrium peccatorum & crucis, *Pſa 118* Idem dicitur Spiritus auferens, quia tollit peccata noſtra, *Ezec.1 a* Ubi nos habemus: ſpiritus turbinis. — *Chriſtus habens dona Spiritus S.*

Aufert ventus congregatos Hieruſalem, *dd* quum punitio Dei diſpergit Sacerdotes & Phariſæos, *Iſa 57.c.* — *Diſperſio ſacerdotum Iudæorum.*

Aufertur ſponſus ab anima per peccatum, *Matt.9.b Marc 2 e* Et aufertur paxillus de loco fideli, *Iſa.22.g* quum *ee* tollitur Chriſtus ab eis, qui à fide tranſeunt ad infidelitatem. Et auferri viam, eſt tolli Chriſtum à malis, *Iſa 30.c.* — *Tollitur Chriſtus à malis. Relinquens Deus.*

ff Hi ſ. Amos 3.

Abſtulit Deus mare, ut tranſirent filii Iſrael, *Exo 14 e.* cùm abſtulit impedimenta veniendi ad baptiſmum. Et aufert laqueum de terra, *ff* quum tollit tentationes diaboli, *Amos 3 b*

gg Hie. ſ. Ezec. 16.

Aufert Deus ſtannum ab Hieruſalem, *Iſa 1 f* quum deſinit caſtigare animam in hac vita. Aufertur etiam zelus Dei ab Hieruſalem, *gg* quum relinquit animam, nec eam caſtigat, *Ezec 16 e* Dicitur etiam ibi Deus auferre juſtificatiunem Hieruſalem, vel legitima quia abſtulit obſervantiam legis, quam etiam aufert ab anima peccante.

Aufert

Confundens Deus hæreticos.

Aufert Deus Regem in indignatione ſua, *Hoſ.13.e.* cùm tollit *a* principes hæreticorum. Dicitur etiam auferre *b* nomina Baalim & ſacerdotum, *Soph.1.b.* Et aufert lætitiam de Carmelo, quum *c* confundit hæreticos. *Iſa.16.c.* Detrahitur etiam fortitudo Samariæ, *Amos 3. e.* quum aufertur ab *d* hæreticis fortitudo ſyllogiſmorum, & verborum argutiæ, quibus ſuum dogma firmaverant. Ad idem referri poteſt auferre ranas & muſcas ab Ægypto, *Exod. 8 b. g. 3. Reg. 15. b.* Et auferens Judas gladium Apollonii, *1. Mach. 3. b.*

Auferre veſtimenta ſordida ab Jeſu, *Zach. 3. b.* deſignat *e* tolli mortalitatem à Chriſto, & deleri peccata noſtra.

Auferri Lunam, *Pſam.71.* eſt *f* omnem mutabilitatem mortalitatis abſumi: vel *g* Eccleſiam in cœlum elevari.

a b c d Hie. ſ. Hoſ 13 & ſ. Soph. 1 & in. Iſa. 16 & in. Amos 3. e Hie ſ. Za 9. f Au ep 119. & ſ pſ 71. g Hie ſ pſ 81. h Hie ſ. Za. 9.

Aufert Deus ſanguinem de ore Azoti, *Zach.9.b.* quum *h* tollit à Gentibus verba blaſphemiæ, & abominationes, & idolorum cultum, & eſum eorum, quæ immolata ſunt idolis.

Incarnatio Chriſti.

Sublatus Joſeph furtim in Ægyptum, deſignat Chriſtum ſecreto incarnatum, & venientem in hunc mundum, *Gen. 40. c.*

Liberari à diabolo.

Auferri jugum Gentium ab Iſrael, eſt liberari à ſervitute diaboli & vitiorum, 1. *Mach 13. f. Hoſ 11. b.* Et aufert Deus onus Aſſur de humero alicujus, *i* quum liberat eum à poteſtate diaboli, *Iſa.10.f.14.f.*

Ablata eſt fortitudo Damaſci, *k* quum Magi aurum obtulerunt Chriſto, in quo auro ſeu divitiis Damaſcus maximè confidebat. Ablata eſt etiam fortitudo Damaſci, & ſpolia Samariæ, quum *l* ſapientes ſæculi & hæretici victi ſunt, *Iſa.8.a.2. Par.20.f 21 d. Iob.12.* Et abſtulit tunc Deus ſpiritum principum, hoc eſt, ſuperbiam, *Pſa 75.103. Soph 3.c. Luc. 11.e.* Ablata eſt etiam Moab, *Iſa. 16. d.* Et detraxit Deus vectes Babylonis, cum abſtulit fortes Gentilitatis, *Iſa. 43. c.*

i Hie ſ. Iſ. 14. k Ter. adver. Iudæos l Hie ſ. Iſa. 8. 16 43

Confundit ſapientes ſæculi

Auferri ſceptrum de Juda, aut non auferri, *Gen. 49. b.* deſignare poteſt *m* principes Chriſtianos uſque ad adventum Chriſti ad judicium duraturos.

m Ori ſ. Gen. ho 17.

Tollere concupiſcentias.

Auferre Jacob de terra Ægypti, ut ſepeliretur in terra promiſſionis, *Gen. 47. g.* indicat non quieſcendum in mundo & vitiis ejus.

Aufert ſal de ſacrificio, eſt ignoranter aut indiſcretè offerre. Ideò præcipitur, *Levit. 2. d.* Ne auferatur ſal de ſacrificio.

Auferre omnem adipem à capra, quæ offertur pro peccato, *Lev. 4 f.* eſt *n* tollere deſiderium à carnalibus & terrenis, ut mens ad cœleſtia tendat. Et amovet malitiam à carne ſua, qui tollit voluptates à corpore ſuo, *Eccl.11.d.*

n Iſy Le t 4.

Excludere hæreticos. Auferre ſcandala.

Auferre lapides leproſos à domo, eſt hæreticos excludi ab Eccleſia, *Lev.14.e.1. Mach.14.b.1. Cor.5.d.* Et auferre lapides de via, eſt amovere ſcandala à via Dei, *Iere. 4.a.50.d.* Et tollere lapidem de monumento, *Ioan. 11.e.* eſt *o* removere onera quædam delictorum: quod nos debemus facere, ut Chriſtus ſuſcitet animam mortuam. Vel dicitur Judæis, ut tollant lapidem, qui onus legis volebant imponere venientibus ad fidem. Et amovere lapidem ab ore putei, *p* eſt tollere infidelitatem: vel literam legis, quam Chriſtus, ut Jacob, amovit, *Gen. 29. c.*

o Amb. 2. de pæn 7. Aug. 8 q 65. & ſ. io tract. 49.

Scandalizare. Tollere prædicatores.

Auferre pignus à proximo, eſt ipſum ſcandalizare, *Deut. 24. c. Iob. 22. a.* Et auferre bovem viduæ pro pignore, eſt *q* tollere prædicatores ab Eccleſia, *Iob. 24. a. Prov. 27. c. Luc. 6. d.*

p Bed Ge. 49 Ambroſ. de Tob 10.

Tollere hypocryſim.

Auferre etiam pro pignore bovem viduæ *r* hæreticus, qui ſanctarum virtutum munditiam, & utilia animi opera auferre conatur ab anima, pro pignore perfidæ confeſſionis.

q Gre 16. moral 22.

Detrahere pellem hoſtiæ, eſt *s* à mentis noſtræ oculis ſuperficiem virtutis amovere: ne ejus prætextu non omnibus perſpectis erremus, *Levit. 1. b.* Vel eſt *t* tollere tegmina falſarum opinionum: vel auferre velamen literæ, Vel *v* expoliari divitiis cæteriſque ſæcularibus rebus, & carnalibus cupiditatibus, *2. Paral. 35. b.* Item omnem hypocryſim abjicere.

r Heſ. I b 14 s Gre. in 40. t Cle. Alex. 5. ſtr. v Phil de ſacrific Abel & Cain

Convertere peccatores.

Abſtulit Iob de dentibus iniqui prædam, *Iob 29.* quando *x* Chriſtus aut Eccleſia Paulum & alios de poteſtate diaboli prædicando abſtulit. Atque ita de cæteris, qui ad fidem convertuntur.

Auferens Rex ſervos & ancillas & juvenes, &c. ut ponat in opere ſuo, 1. *Reg. 8. c.* In malum quidem, *y* ſignificat malum Prælatum facientem aliquando peccare bonos: in bonum verò è diverſo, quum bonus Prælatus retrahit malos à peccato, & facit eos benè operari.

x Iſy ſ. Lev. 1. Rup. ſ. Le. 5. z Gr 19. mor. 23. 20.

Auferre malas cogitationes & opera.

Auferre iniquitatem de manu, *z* eſt non eam operari, *Iob. 11. c. Deut. 13. b 21. b. 2. Par 29. a. Iſa. 1. e. Hoſ. 2. a. 14. a.* Et auferre præputia cordis, *aa* eſt auferre malas cogitationes à mente, *Ier. 4. a.* Auferre autem præputia arborum recenter plantatarum, *Lev. 19. a.* eſt abjicere arrogantiam: vel non approbare prima noſtra opera, quaſi ſuſpecti ſimus de nobiſmetipſis. Ad idem referri poſſunt detracti cortices à virgis, *Gen. 30. g.*

y Gr ſ 1 R. 8 z Phil. 1. alleg. & de plantat. Noe. Gr 8. mo 15. aa Hie ſ Ie 4.

Convertens Chriſtus peccatores.

Tulit Jacob Sichen de manu Amorrhæi, *Gen. 48. d.* deſignans Chriſtum *bb* qui convertit peccatores, & liberat de poteſtate diaboli. Quod & de gentilitate dicitur.

bb Gl ora ſu. Gen. 48.

Sublata Sara in domum Pharaonis, *Gen. 12. c.* deſignat *cc* ſapientiam, quæ inducitur aliquando in mentem ſuperbam, vel ſit hoc, quum mali fingunt ſpeciem virtutis, quam non habent.

cc Amb. 2. de Abra. 4. Pau. de Abra.

Subtrahere dicitur Job panè eſurienti, *Iob. 22. b.* deſignans *dd* eccleſiam ſecundum judicium hæreticorum, quum non vult docere ea, quæ audienti non prodeſt accipere. At quum ea, quæ adhuc videntur incognita humiliter ignorare fatetur: euſque ad ordinatæ humilitatis ſenſum revocat, quum dicit: Nõ plus ſapere, quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem, *Rom 11. c. 12. b. Prov. 25. a. Eccl. 3. c.*

dd Gr. 16 mo. 5. ee Gr. 16 mor 25.

Tollentes doctrinam veritatis.

Auferunt potum ſitienti: qui tollunt doctrinam veritatis, *Iſa. 32. d.* Et tollunt hæretici ſpicas eſurientibus, *Iob. 24. b* quum in *ee* pœnitentibus, qui pabulum verbi concupiſcunt, pernitioſis perſuationibus patrum ſententias deſtruunt. Tollunt etiam hæretici electam prædam à pauperibus, *Amos 5. c.* quum *ff* deceptis ſimplicibus, quidquid boni ejus ineſſe videbatur perdunt.

ff Hi. ſ Amo. 5

Aufertur Deus ab hæreticis, & ira ejus, *Hoſ. 5. b.* Dicuntur autem ſuſtuliſſe pallium deſuper, quia *gg* abſtulerunt à populo auxilium Dei, *Mich. 2. c.* Ubi etiam dicuntur tollere laudem Dei à parvulis, qui faciunt, ut ſimplices non laudent Deum.

gg Hie ſ. Mi. 2

Auferri virtutes ab anima.

Auferunt cor fornicatio, vinum, & ebrietas, *hh* quia pervertunt ſenſum, animumq; debilitant, *Hoſ. 4. c.* Et tollit gladius animam, quum quis tentationi obtemperat, *Ezec. 33 b.* Et tollunt violenter pelles bonorũ, qui virtutum decorẽ ab eis auferunt. Dicuntur etiam tollere carne eorum ab oſſibus, *Mich. 3. a.* Et auferunt Babylonii omnes theſauros domos Ezechiæ, hoc eſt, dæmones omnia bona ab anima peccante. Et aufert Aſſur ſpolia, quũ diabolus, aut hæreticus inducit in errorẽ fideles. Sic auferre ſupellectilẽ, & vaſa concupiſcibilia, *ii* hoc eſt virũ concupiſcibilẽ, *Iſa. 20. b. Ezec. 16. c. 38 d. 1. Maca. 1. c.* Tollunt etiam principes pelles & carnem ab oſſibus, quum *kk* auferunt temporalia à ſubditis, *Mich. 3. a.*

hh Hie. ſ Hoſ 4 & 3 Mich. 3 & 3 Iſa 10 ii Gr Vin. 8. 1 & 4 ca 13. kk Rupe ſup. Mich. 3.

a Glo. ord. ſu. Pſal. 118. — Aufertur de ore verbum veritatis, *a Pſa.118.* quum dicitur malo. Quare tu enarras juſtitias meas?

b Gr. ſ. Cant. 5 — Tollunt cuſtodes pallium ſponſæ, *Cant.5.c.* quum *b* ſi quid ſecularis pompæ reſiduum erat in corde, exhortationibus ſuis ab animo auferunt: & quia aliquando ante verba prædicatorum nos non cognoſcebamus, ipſi omne quod interius latebat, dum loquuntur, detegunt. — *Mundare à minimis à terrenis.*

c Iſy. ſ. Lev. 6. — Tollere cineres holocauſti de altari, ut aliud holocauſtum ponatur, *Lev.16.b.* eſt *c* deponere conſummatas virtutes aſcribendo eas Chriſto, ut alias rurſus operemur.

d Ori ſ. Matt. ho 33. — Auferre minam ab illo, qui abſcondit: & tollere talentum à non laborante, *Matt.13.b.25.c. Marc.4.c. Luc.8.c.* indicatur per hoc, *d* eum, qui non exercet dona ſibi à Deo collata mereri, amittere omne bonum.

e Hie. ſ. Iob. 38 — Aufertur ab impiis lux ſua, *Job.38.b.* quum *e* ab eis tollitur gloria temporalis.

f Gr. 5. mo 19 — Auferuntur reliqui à mundanis, *Job.4.d.* quum *f* contemptibiles mundi convertuntur ad Chriſtũ.

g Cyril. a ſup. Ioan 20. — Auferre à templo columbas, &c. præcipit Chriſtus, *Joan.2.e.* indicans *g* ceſſationem ſacrificiorum veteris legis: de quibus, *Iſa.1.* Holocauſtum arietum, &c. nolui. — *Ceſſatio ſacrificiorum veterum.*

h Hie. ſ. Iſ 24. i Hie ſ. Iſ. 5. — Auferri terram quaſi tabernaculum unius noctis, *Iſa.24.d.* dicitur, *h* quia præterit figura hujus mundi & mali auferentur ab ea. Huc refertur auferri ſicut umbra quum declinat, *Pſa.108. Iſa.52.b.*

Auferre juſtitiam juſti ab eo, *Iſa.5.e.* factum eſt à Judæis, *i* quum condemnarunt Chriſtum dimiſſo Barrabba. Sic auferuntur judicia Dei à facie mali, *Pſalm.9.* — *Condemnatio Chriſti per Iudæos.*

k Glo. ord. ſu. Iſa. 25. — Aufert Deus lachrymam ab omni facie, *k* eorum videlicet, quos beatificat, *Iſa.25.c.*

l Gl. or. ſ. Iſ. 33 m Hie. ſ. Iſ 58 — Aufert clavos de Hieruſalem, *Iſa.33.d.* qui tollit firmitatem à fœlicitate. Et qui *l* tollit doctores eccleſiam firmantes. — *Paſtores.*

n Glo. in ſup. Iſa 38. — Auferre catenam, eſt *m* remittere uſuras, aut à peccato ceſſare, *Iſa.58.c.*

o Gr. 4. m. 16. — Ablata dicitur generatio Ezechiæ, *Iſa.38.c.* quaſi in eo finita: quia timebat *n* mori ſine liberis.

p Gr 12. mo. ral. 24. — Non abſtuliſſe dicitur mala diabolus ab oculis generis humani, *Job.3.b.* quia *o* ea ipſe intulit: quaſi enim auferret, ſi ab inferendo malo quieſceret. — *Inferens diabolus mala.*

q Gr. 18. m. 41. — Aufertur ſpiritu oris ſui malus, *Job.15.d.* quia *p* eò percuſſionis ſententiam accipis, quò oris ſui ſpiritum ſub divina formidine non reſtrinxit.

r Hie. ſ. Iſ. 10. — Tollit ventus urens perverſum quemlibet, *Job.27.d.* quum *q* inſidiator malignus ſpiritus, qui viventem quemque accendit ad vitia, *r* morientem trahit ad tormenta.

ſ Gr ſ. 1. Re 2 t Ru. ſ. Mic 2 — Abſtuliſſe ſe dicit Aſſur terminos populorum, *Iſa.10.c.* quum *r* diabolus, aut hæreticus putas ſe præcipua dogmata Eccleſiæ deſtruxiſſe.

v Hie. ſ. Iſ 11. x Glo inter. ſu. Iſa. 55. — Detrahentes homines à ſacrificio Domini, *1.Reg.2.d.* ſunt *ſ* cogentes negare divinitatem in Chriſto. Ad idem referuntur *t* tollentes laudem Dei à parvulis, *Mich.2.c.*

y Be ſ. Pro. 25 — Auferri zelum Ephraim, *Iſa.11.c.* eſt *v* ceſſare odium hæreticorum erga Eccleſiam.

z Glo ord ſu. Luc. 10. — Non auferetur ſignum, crucis videlicet Chriſti, *Iſa.55.d.* quia *x* ſemper ejus manebit memoria.

aa Rup 6 ſup. Gen. 25. — Auferre rubiginem de argento, *y* eſt auferre impietatem de vultu Regis *Prov.25.a.* Vel eſt auferre ſuperficiem literæ à ſacro eloquio.

Auferre panem in ſudore, eſt quaſi occidere proximum, *Eccl.34.d.*

Non aufertur optima pars à Maria, *Luc.10.g.* quia *z* vita contemplativa perpetuò durabit.

Auferentes ſervi Abimelech vi puteum ab Abraham, ſunt *aa* Philoſophi abutentes ſacris Scripturis, *Geneſ.21.d.* — *Abutentes Philoſophi ſacris literis.*

Aufugere, vide Fugere.

Augere.

Augere, eſt à minori quantitate ad majorem rem transferre. Augeri autem ſpiritualiter, eſt majorem perfectionem acquirere: quia in iis, quæ non mole magna ſunt, idem eſt majus, quod melius eſſe.

bb Ori ſ. Levi ho. 16. — Auget Deus quos reſpicit, ut Sol ſegetes, quas reſpicit, *Gen.26.f. Lev.26.b.* — *Multiplicatio fidelium.*

Arn. ſ. pſ. 104 cc Hie ſu. Amos 8. — Auget Deus populum ſuum *bb* multiplicando credentes inter Gentes, *Gen.17.c.47.b.f. Exod.23.d.1. Par.21.a. Pſal.104. Act.2.g.5.b.* Et Chriſtus auget fidem, *Luc.17.b.2.Cor.9.e. Epheſ.4.d. Col.2.d. Prov.4.b.* — *Adulari.*

Augent ficum Doctores & prædicatores, qui *cc* divitibus, & his, de quibus ſectantur lucra, loquuntur ſermone longiſſimo, & adulatorio, *Amos 8.b.*

Augetur cuſtodia ſuper muros Babylonis, *Iere.51.b.* quum mundani augent peccata, & ea defendunt. Sic etiam augetur numerus inimicorum, *Deut.20.d.2.Reg.15.b.* Et auget Pharao peccatum, *Exo.9.g.* Et augentur fornicationes, *Ezec.16.d.23.c.* — *Defendere peccata.*

Augent furorem Domini, qui augent peccata, *Num.32.a.* Et auget Dominus plagas populi inobedientis, *Deut.28.f.*

dd Gl int. ſu. Eccl. 11. — Augere ignem ab una ſcintilla, *Eccl.11.* eſt ab uno hæretico multiplicari multos.

Augur, Augurari, Augurium, Auſpicium.

Augurari, eſt aliquibus ſuperſtitionibus divinationem exercere. Augures autem erant, qui divinationem exercebant. — *Tradere ſe dæmonibus.*

ee Iſy ſ. Le. 19. — Augurari dicuntur, *ee* qui intendentes dæmonibus ſecundùm eorum voluntatem vivunt: & cor ſuum volucribus tradunt: quæ rapiunt ſemen pietatis à nobis, *Lev.19.e.* Unde augures per incantationem dæmonum tacitam ſive expreſſam, reprehunduntur, *Deut.18.c.4.Reg.21.a.2.Par.33.b. Num.23.d.*

ff Hie. ſ. Iſ. 17. — *Eccl.34.a. Iſa.2.b.47.d. Ier.27.b.*

Auguratrix dicta eſt Hieruſalem, *Iſa.47.a.* quia *ff* colebat idola. — *Scientia Chriſti.*

Augurandi ſcientia in Joſeph, deſignabat ſcientiam Chriſti, *Gen.44.b d.*

Auguſtus.

Auguſtus ſignificat amplum & magnificum: ut auguſtum imperium, à quo depoſuit Aſa Rex Juda Maacham matrem ſuam, *2.Par.15.d.* Hoc cognomine honeſtatus eſt Cæſar Auguſtus, à quo exiit edictum, ut deſcriberetur univerſus orbis: cujus tempore natus eſt Chriſtus, *Luc.2.a.* Poſt eum omnes Imperatores Romani dicti ſunt Auguſti cognitioni relicta eſt cauſa Pauli, *Act.25.f.*

Avidus.

Avidus, Aviditas, vide Appetere.

Avis, Volucris.

Chriſtus.

AVis gens eſt ad omnia volatilia, quæ plumis veſtiuntur, & in altum volando elevantur alarum remigio per aërem, quaſi natantes, ut piſces in aqua.

AVis, quam vocat Deus ab Oriente, *Iſa.46.d.* licèt videatur primo ſenſu ſumi pro Cyro, tamen verius ſumitur *a* pro Chriſto: qui manens in altitudine divinitatis ſuæ, quaſi quodam volatu ſublimi cadaver noſtræ mortalitatis conſpexit infimis, *b* & ſeſe ut vultur de cæleſtibus ad ima ſubmiſit, *Iob. 28.a.* Idem eſt avis volans & protegens, qui ſicut gallina congregat pullos ſuos ſub alas, *Deut.32.b. Iſa.31.c. Matth.23.d. Luc.13.*

Contemplativi & ſpirituales. Scientia ſpeculativa. Iuſti & ſancti.

Aves ſignificare ſolent *c* contemplativos & ſpirituales: & ſcientiam ſpeculativam: quæ non dividuntur ab Abraham, quia contemplationi vacantes non debent diſtrahi, ſed potius mentem collectam habere, & ſublimibus vacare. Et ſi fortè neceſſitas exegerit, ut ad terrena deſcendant, mox tamen revolvent ad ſublimia, *Gen.1.c.15.c. Lev.1.d.11.b.17.d. Ioan.5.b.12.d.28.d. Pſ.103. Pro.10.a.26.a.27.b. Ierem. 5.f. Dan.4.b. Matt.6.d. Mr.4.d. Apoc.9.d.*

Significant etiam in eiſdem locis, & aves in arca, *d* juſtos, & merita cœleſtia habentes: qui ſunt aves mundæ, in lege Domini meditantur die ac nocte, & dicere poſſunt: Noſtra converſatio in cælis eſt. Mundæ ſunt autem, non natura, ſed gratia. Hæ comedunt cibos piſtoris, dum paſcuntur myſteriis legis, *Gen.8.d.40.c. Lev.8.c. Deut.8.14.b. Baru.6.c. Apoc.19.d.*

Natura intellectualis.

Aves etiam non diviſæ, *Gen.15.c.* ſignificant *e* naturam intellectualem, quæ non ſecatur in partes, ut natura ſenſitiva.

Cogitationes.

Volucres cœli poſſunt dici ſublimes *f* cogitationes, quæ habitant & paſcuntur in ramis virtutis, *Dan. 4.b.* Volucres autem deſcendentes ad cadavera, *g* ſunt viles cogitationes animæ, quæ ſubortæ corda juſtorum polluunt, quas debemus abigere ſicut Abraham.

Veteris legis doctrina.

Volucrum eſca, ſeu volucres in eſcam datæ, *h* ſunt veteris legis eloquia: quæ populum carnalem tanquam carne elevant per verba divinitus miſſa: unde & veſpere dantur, quia quæcunque carnaliter dantur, finem habent, *Exod.16.b.*

Gentes converſa. Sapientes mundi.

Volucres cœli, interdum ſunt *i* Gentes in ſpem cœleſtium advolantes: qui dicuntur volucres cœli, quaſi cœlo ab aliis avibus diſtincti: qui re vera ſunt mundi, & ad cœleſtis verbi cognitionem evolare poſſunt, *Matth.13.a. Apoc.19.c.* Hæc eſt avis, quæ naſcitur ad volatum, *Iob.5.c. Hoſ.2.d.*

Volucres cœli dici poſſunt *k* ſapientes mundi, *Gen.9.a.* Qui dum more avium de creaturis vel elementis cœli & terræ diſputare nitebantur, quaſi aves in cœlum volare videbantur.

Fugientes ab erroribus hæreticorum.

Avis capta relicta de manu, deſignare poteſt eos, qui evaſerunt ab hæreticis, *Eccl.27.c.43.b. Iere.5.g. Amos.4.a.* Et avis velociter fugiens, *l* deſignat eos, qui citò debent fugere ab erroribus hæreticorum, quibus capti fuerant, *Iſa.16.a.* Et quaſi avis volans ex Ægypto, *m* qui velociter relinquunt tenebras errorum, *Hoſ.9.c.11.d.*

Romani. Dæmones. Superbi. Hæretici.

Aves lacerantes carnes piſtoris, *Gen.40.d.* deſignant Romanos deſtruentes Hieruſalem.

Aves deſcendentes ad cadavera, *n* deſignant dæmones, *Gen.15.c.40.d. Deut.4.c.32.d.3. Reg.14.c. Iſa.18. c. Eze.39.a.2. Mach.15.f. Matt.8.c.13.a.* Deſignant *o* etiam ſuperbos, & qui ponunt in cœlum os ſuum: & qui curioſitatis ſtudio ſublimia perſcrutantur, *Iob.35.c.40.d. Pſal.8. Eccl.9.c. Sap.5.c. Ezec.44.g.* Quaſi avis evolavit Ephraim, quum hæretici receſſerunt ab Eccleſia, *Hoſ.9.c.* Volucres immundæ ſunt ſuperbi, tam dæmones quàm homines, *Apoc.18.a.*

Raptores. Mites. Iudæa.

Aves immundæ ſunt, qui ungulas fortes habent, & roſtra vorantia, ex rapina viventes: hæ illos ſignificant *p* qui ſemper aliena invadunt, nunquam ſua portione contenti. Aves verò mundæ ſunt innoxiæ, quæ mites, manſuetos, & qui neminem lædunt, ſignificant.

Avis diſcolor, *Ier.12.c.* ſumitur pro pavone, & dicitur de Judæa, *q* quam Deus variis muneribus ornaverant.

Avi avolanti *r* comparatur maledictum fruſtra prolatum, quod revocari non poteſt: recidit tamen in loquentis, *Prov.25.a.*

a Hie.ſ. Iſ. 31. 46. b Gr.18. mo. 21 & in 19. c Iſy.ſ. Lev.1. 11.17. Aug.16 civil. Dei. 24. & ſ. Pſ.103. Gr.11 mor. 2. & 19 mo 1. d Ric.de S.Vi. de ſacuri conſcien. 7. Ru. 1 ſ. Apoc. Ambr. de Abra 8. Aretas ſ. Apoc.19. e B d ſ Ge 15 f In Quaſ rerum divi. hæres. Rica.de S Vi. de ſacuri conſcien 18. g Phil. Quis rerum divin. hæres. Gr 16 m 10 Eu ſer ſpe 5. h Bed ſ. Exod. 16. i Hilo.ſ. Mat. Can. 13. k Cle Alex. 4 ſtrom l Hi ſ. Iſa.16 m Hie Oſ 11. n Hie ſ Iſ. 18. & ſ Eza 44. & ſ Hoſ. 9. Cyr 10.ſ.Io.4 o Au ſ.pſ. 8. Gr 19 mor.1. & 16. mo 11. & 13 mo 20 Bed ſ Gen. 15 p Gr.Ve Can. 1 10 7.ca.32. q Hi ſ Ier.72 r Be ſ Pro 36

Avolare, vide Volare.

Aura, quære Aer.

Auriga.

Chriſtus. Prælatus. Prædicator. Ratio.

AUriga, aut agitator currus eſt, *ſ* qui cum diſciplina & arte pro arbitrio ſuo equos agitat, vel currentes incitat, vel reflectit indomitos, vel revocat fatigatos, vel manſuetos pro ſua voluntate convertit. Aſcenſor autem equi eſt, qui ſine arte agitur potius quàm agit, *4. Reg.2.b.* Et Eliſæus Eliam aurigam currus Iſrael vocavit, ubi deſignatur Chriſtus, qui regit nos: vel Prælatus, aut Prædicator.

Auriga dici poteſt *t* ratio regens ſenſus, ut equos, *3.Reg.22.e.2.Par.18.g.* Aſcenſores autem equorum & non aurigæ dicuntur, qui non moderantur corporis voluptates, *Pſalm.75.*

ſ Am. de Nabuth.c 15 & ſ pſ 118 ſ 4. t Hie. adver. Iovin. Amb de Nabuthe 15.

Auris, Auricula, Auricularius.

AUris dicit ipſum audiendi ſenſum, aut potius inſtrumentum. Auricula verò partem illam extrinſecus apparentem ac prominentem quæ ſit velut aurium cuſtodia. Auris tamen ſæpè pro auricula ponitur. Auris etiam interdum eſt ipſe intellectus, *Iud.5.a.* Auribus percipite Principes. Miſericordia, *4.Reg.19.c.* Inclina aurem tuam. & audi. Intelligentia ſpiritualis, *Matth. 11.b.* Qui habet aures audiendi audiat. Obedientia, *2.Reg.22.d.* Auditu auris obedient mihi. Et ipſa aurium ſimilitudo, *Pſal.113.* Aures habent, & non audient.

Vis cognitiva Dei. Familiaritas cum Deo. Angeli.

Aures in Deo, *v* dicunt vim illam, qua omnia percipit, nihil eum latet: & his dicitur eum percipere orationes & verba noſtra, aut deſideria, aut clamorem. Et interdum dicitur inclinare aurem, ut ad ægrotum vocem extollere non valentem, *Pſalm. 9.38. 53.85.114.124. Sapien. 1.c. Eccleſ. 21.a. Iſa.5. c.59.a. Iac.5.a.*

In auribus autem Domini *x* loqui, eſt familiarem eſſe Deo: & ſecretò orare. Item *y* laudare Deum: & confiteri fidem, *1.Reg.8.d. Cant.2.d.*

v Baſ ſ pſ 124 Au 8 1 q 52. Eu ſer ſpir.1. Cyr. cm Iul. 5 x Gr.ſ.1.Re 8 y Ori.ſ Can. hom.4.

a Baſ. ſ. pſ. 33. Hil. ſ. pſ. 129. b Dion. de eccl. hier. c. 15. c Au. ſ. pſ. 39. d Ori. ſ. 10. ho. 9. & ſ. Ez. 10. o & 1 ſtu. 1. Baſ. hom. pri. pro. Clem. Alex. 5. ſtro. e Lyr. ſ. Ex. 21. f Hie. 2. adv. Iovin. Iſy. ſ. Lev. 20. g Ori. ſ. in ho. 3 & ſ. Iſ. h 6. Hu. ſ. Iſ. 1. & Prol. in Ioel. h Ori. ſ. Cau. ho. 2. & ſ. Re. 12. i Hu. ſ. Iob. 29. k Gre. ſ. 1. Re. 3. l Ric. de S. Victo de ſomno Nabuch. 18. m Ori. ſ. Iſa. ho. 6. & ſ. Rom. 12. n Gr. ſ. 1. Re. 9. o Hi. ſ. Amo. 3. p Or. ſ. Le. h. 8. q Rinl. de vit. Moyſis. r Iſy. ſ. Lev. 8. ſ Ori. ſ. Matt. hom. 33. Hil. ſ. Matth. Can. 32. Am. ſ. Lu. 22. Hie. ſ. Matth. 26. Aug. ſ. Ioan. tra. 112. Iſy. ſ. Lev. 21. t Gl. in. ſu. 2. Reg. 23.

Aures etiam Domini, dici poſſunt *a* angeli recipientes orationes noſtras, & eas in conſpectu Domini offerentes, *Pſal. 33. 129.*

Aures in angelis dici poſſunt *b* vis participandi, divinamque participationem ſcitè ſuſcipiendi. *Obedientia Chriſti.*

Aures, quas Deus perfecit Chriſto . *c* obedientiam ejus, vel membrorum ejus deſignare poſſunt, *Pſa. 39.* Ubi Septuaginta legunt, corpus.

Aures cordis ſunt, de quibus dicit Chriſtus , *Luc. 8. a.* Qui habet aures audiendi audiat: quæ aures ſunt promptitudo *d* diſcendi & obediendi, *Pſal. 39. 44. 48. 93. Exod. 17. d. 21. a. 32. a. Job. 6. d. 33. c. Prov. 15. d. 18. c. 20. b. 22. c. 25. b. 28. b. Eccl. 3. d. 25. b. 51. c. Iſa. 35. b. 50. a. Jer. 2. a. 5. c. 6. Baruch. 2. a. Ezech. 16. b. 23. c. Mich. 7. d. g. Apoc. 2. b. 3. a.* Poſſunt etiam aures animæ in multis ex iiſdem locis ſignificare fidem. *Promptitudo diſcendi & obediendi. Fides.*

Auris perforata ſignificare poteſt *e* mentem compunctione percuſſam, aut obedientiam promptam, *Exod. 21. a. Deut. 15. c.* *Mens compuncta. Obedientia.*

E diverſo auris perforata deſignare poteſt, *f* inobedientiam, pœna æterna puniendam. Idem deſignabit auris amputata, *Lev. 22. c. Matth. 26. e. Marc. 14. f. Luc. 22. e. Joan. 18. b.* *Inobedientia.*

Auribus percipere & audire ubi junguntur , *g* non ad ſimplicem tantum verborum ſonum , ſed ad reconditam quoque dictorum intelligentiam pertinere intelligendum eſt, *Judi. 5. a. Pſal. 48. Eccle. 33. c. Iſa. 1. a. 6. c. 11. a. 28. f. Actor. 28. f.* Auribus quidem percipere ad exteriorem auditum pertinere videtur: & aure audire. Audire autem ad interiorem auditum. Vel è diverſo auribus percipere, eſt corde percipere. Vel audit qui myſticè intelligit, auribus verò percipit, qui ſolam intelligit hiſtoriam, *Ezec. 44. b.* vide Audire.

Aures in Eccleſia , *h* ſunt rectè audientes verbum Dei, illique obedientes. Et auris audiens , quæ beatificat Job, eſt *i* gentilis populus, qui ſuſcepta fide laudabat Chriſtum , *Job. 29. b.* *Audientes verbum Dei. Gentiles.*

Auris dextra intentionem ſignificare poteſt ſupernæ viſionis: ſiniſtra verò intentionem piæ operationis. Et ambæ aures *k* tinniunt: quia cùm ſommorum virorum ruina oſtenditur , electorum intentio utraque turbatur: quia & paventi corde ad contemplanda æterna ſe erigunt , & ſine ingenti formidine temporalia non diſponunt, 1. *Reg. 3. b. Ier. 19. a.* *Intentio ſupernæ viſionis & operationis.*

Aures habet: & non audit, qui novit, quæ ſit virtus obedientiæ, & qualis debeat eſſe, nec tamen vult obedire, *Pſal. 113.*

Aures obturare, in bonum, eſt occaſiones peccati tollere , *Iſa. 33. c. Eccl. 18. d.*

Aures aggravatæ dicuntur, *m* quæ non elevantur ad ſpiritualem intelligentiam , *Iſa. 6. c. Zach. 7. d. Rom. 11. b.*

Auricula Samuelis deſignat *n* humilem intelligentiam prædicatoris, 1. *Reg. 9. c. 20. c. Paral. 17. d. Job. 4. f. 11. b. 34. a. 36. b.* *Intelligentia prædicatoris.*

Auriculæ extremum, quod eruitur de ore leonis, *Amos 3. d.* deſignat *o* ſacramenta dictorum , quæ leo auferre conatur. *Myſteria.*

Auricula Aaron dextra, *p* ſignificare poteſt obedientiam, quæ ungitur , ut deinceps obtemperet verbo Dei: ſic & auricula leproſi, *Exo. 29. c. Lev. 8. d. 14. c.* Vel auricula extrema ſacerdotis , quæ tingitur ſanguine, deſignat *q* ſacerdotis ſermonem debere eſſe purgatum. Deſignat etiam perfectam *r* Chriſti , & diſcipulorum ejus obedientiam. *Obedientia.*

Auricula mala eſt in eis, *ſ* qui non benè audiunt , aut credunt, aut inobedientes ſunt , amputata eſt Malcho, hoc eſt, Judæis. vel amputatur, quum ab aliquo removetur inobedientia, *Matth. 26. e. Marc. 14. f. Luc. 22. e. Ioan. 18. b. Ezec. 23. d.* Dextram auriculam perdidit Malchus , hoc eſt Judæus, ut totam literæ vilitatem audiat in ſiniſtra. Sed Dominus in iis, qui ex Judæis credere voluerunt , reddidit aurem dextram, & ſervum genus fecit regale & ſacerdotale. *Inobedientia.*

Auricularius David Banaias, 2. *Reg. 23. d. 1. Para. 11. f.* deſignare poteſt Chriſtum, *t* qui eſt in ſecretis patris. Vel deſignat virum prudentem & fortem, qui conjunctus eſſe debet Prælato. *Chriſtus.*

Aurora.

v H. ſ. Iob. 38. x Gre. 4. mo. 12. & 19. moral. 2. Rup. ſ. Can. 6. y Ber. ſ. Cant. ſer. 33. z Cyr. ho. 5. aa Gr. 16. mo. 59. Eu. ſer. ſpir. 7. bb Ric. de S. Vict. 5. de arca myſti. 9. Ber. ſer. par. 60.

AUrora eſt tempus ante Solis ortum , quo jam radii Solis incipiunt terram illuminare.

Aurora cui oſtendit Deus locum ſuum , *Iob. 38. b.* eſt *v* humanitas Chriſti , quam ipſe induxit in cœlum tanquam in locum ſuum. *Humanitas Chriſti.*

Significat etiam *x* eccleſiam , quæ pravitatis priſtinæ tenebras deſerit , & ſeſe in novi luminis fulgorem convertit: cujus ortus fuit exordium, quo clareſcere cœpit: plena verò fit , quum mortalitatis atque ignorantiæ ſuæ tenebras funditus amittit , *Iob. 3. b. 38. b. Pſal. 73. Cant. 6. c.* Aurora conſurgens *y* etiam eſt Beata Virgo præcedens Solem. *Eccleſia. Virgo Maria.*

Aurora præterea, *z* lucem gratiæ quæ in præſenti vita convertetur , ſignificare poteſt: & illuſtrationem veritatis tollentem tenebras ignorantiæ , *Gen. 32. f. 2. Reg. 23. a.* Poteſt etiam deſignare tempus ab angeli annunciatione uſque ad Chriſti reſurrectionem: quo reſurgente , quaſi novus ortus eſt Sol. *Lux gratiæ. Tempus Chriſti in hoc mundo.*

Aurora quoque dicitur mens juſti , quum à tenebris peccati in gratiæ lucem erumpit, ſole juſtitiæ eam illuminante, *Iob. 42. c.* Et mens velut aurora conſurgit, *aa* quæ ex viſionis admiratione paulatim ad incrementa cognitionis proficit. Aurora ſiquidem paulatim elevatur , elevando dilatatur , dilatando clarificatur, & per promotionis ſuæ incrementum ad defectum venit, *Lev. 6. c.* *Humilitas.*

Aurora finis eſt noctis, & initium lucis. Nox autem *bb* vitam peccatoris, lux vitam juſti ſignificat, aurora ergo , quæ fugat tenebras, lucem nunciat, meritò humilitatem deſignat: quia ſicut illa diem & noctem, ita iſta dividit juſtum & peccatorem.

Aurugo, Ærugo, Rubigo.

cc Hier. ſup. Amos 4. dd Gr. ſ. Cum jejunatis. ee Gr. 42. mo. 59. ff Au. ſ. pſ. 77.

AUrugo eſt *cc* rubigo , quæ fit in metallis ea conſumens: & etiam pallor quidam in frugibus reddens eas infrugiferas, *Deut. 28. d. 3. Reg. 8. d. 2. Paral. 6. e. Pſalm. 77. Prover. 25. Eccleſ. 12. b. Ierm. 30. a. Baruch. 6. d. Amos 4. c. Ezech. 24. b. Agge. 2. c. Matth. 6. Jacob. 5. a.* In aliquibus autem ex ſupradictis locis dicit pallorem vultus. Cæterùm, 3. *Reg. 8. d.* ubi legitur rubigo, in Hebræo eſt , חסיל quod eſt bruchus, aut locuſta. *Invidia. Ira. Avaritia. Superbia. Vitia carnis.*

Aurugo poteſt ſignificare *dd* invidiam, quæ omnes demolitur virtutes , *Matt. 6. c.* Et etiam iram *ee* quæ, quod tangit, incendit. Comedit aurugo reſiduum bruchi, *Ioel. 1. a. 2. f.* quia ſæpe dum ventris ingluvies per abſtinentiam reſtringitur, iræ impatientia acrius dominatur. Poteſt etiam ſignificare *ff* avaritiam,

ritiam. Item fiduciam ſui, & ſuperbiam, quæ latenter nocet, quum quis ſe putat aliquid eſſe, *Pſalm.* 77. Item ſignificat vitia carnis, quæ flagitiorum ſordibus aciem mentis obducunt: idque fit ſecundum varia vitia.

Imperium Romanorum. Aurugo comedens reſiduum bruchi, *Joel.* 1.*a.* deſignare poteſt *a* imperium Romanorum, quod ultimo deſtruxit Judæos.

Deſiderium futurorum. Aurugo inter affectus, ſignificat *b* deſiderium futurorum, *Joel.* 1.*a.*

Superficies literæ. Rubigo operiens argentum, deſignat *c* ſuperficiem literæ, tegentem ſenſum ſpiritualem, *Prov.* 25.*a.*

a Hie. ſ. Ioel 1. Rup. ſ. Ioel. 1. b Hie. ſ. Ioel 1. c Bed. ſu. Proverb. 25.

Aurum, Aureum, Deauratum, Inauratum.

AUrum *d* inter metalla & liquentia pretioſiſſimum eſt. Eſtque ſuapte natura conſtantiſſimum, ut in tenuiſſimas bracteas extenſum, minimè frangatur. Eſt etiam cum quadam ceſſione tenaciſſimũ: cedit enim percutienti & plicanti. non autem cedit conſumptori, non rubigini, nec ærugini, nec alicui liquori, qui ejus bonitatem aut pondus diminuat, nec uſu deteritur: igne autem ſæpius exuſtum, non modò non conſumitur, verùm etiam puriſſimum redditur. Cor lætificat, ulcera ſanat, melancholicis confert: & omni diſtemperamento inimicatur, ex ſuo forſan temperamento. Sæpè autem aurum ſumitur pro divitiis, *Deut.* 7.*d.* Non concupiſces argentum & aurum.

Natura Divina. Divinitas in Chriſto. Verbum. Chriſtus, vel anima ejus. Regia poteſtas Chriſti. Reſurrectio Chriſti. Charitas.

Aurum ſignificare poteſt *e* naturam Divinam, quæ diffuſa uſquequaque tota, & per totum protenſa eſt, aptiſſimè contemnens cætera. Peculiariter autem ſignificat *f* divinitatem in Chriſto, cujus caput dicitur aurum optimum, *Cant.* 5.*c.* Et ipſum Verbum ab interitu alienum: quod corruptionis virus minimè recipit. Deſignat etiam ipſum Chriſtum, vel animam ipſius, præcipuè aurum propitiatorii: ideò erat aurum purum. Item *g* regiam ipſius Chriſti poteſtatem unde oblatum eſt Chriſto, quia eſt regni ſymbolum, *Exod.* 25.*c.* 25.*a.* 37.*a. Matth.* 2.*b. Iſa.* 60.*b.* Et aurea capita columnarum, *h* deſignare poſſunt Chriſtum, qui non habet ſpiritum ad menſuram, ut Sancti, qui non aurei, ſed deaurati dicuntur, *Exod.* 26.*e.* 36.*d.* Et aureum reclinatorium ferculi Salomonis, *Cant.* 3.*d.* eſt *i* anima Chriſti puriſſima, vel *k* requies in ſapientia Divina. Aureæ manus ſponſi, deſignant miracula Chriſti, eſſe ex virtute Divina, *Cant.* 5.*a.* Deſignat autem aurum oblatum Chriſto faciem leonis, id eſt, reſurrectionem ejus cum regia poteſtate.

Aurum ſecundùm conditiones ipſius ſupra poſitas, ſignificat *l* charitatem, quæ omnibus ſupereminet virtutibus: nec corrumpitur: ſed per tribulationes purior redditur: & ceſſantibus reliquis virtutibus, ipſa permanet, unde & aurum purum dicitur charitas patriæ, quæ eſt fundamentum illius civitatis cœleſtis. Ipſa eſt aureum reclinatorium: ipſa teguntur Cherubim: ipſa eſt aurum oraculi: ipſa aurea zona, *Gen.* 13.*a. Exod.* 28.*b.* 37.*a.* 39.*a. Job.* 28.*b. Pſal.* 67. 3.*Reg.* 6.*c. Cant* 3.*d. Iſai.* 13.*c. Dan.* 2.*e.* 10.*a. Apocal.* 2.*a.* 3.*d.* 15.*c.f.* Aurei annuli per ſingula latera altaris bini, deſignant charitatem cum ſinceritate fidei, & vitæ munditia, *Exod.* 30 *a.* 37.*d.*

Fides.

Aurum præterea eſt fides *m* virtutibus florens, *Gen.* 13.*a. Exod.* 35.*c.* 37.*a. Cant.* 5.*c.* Et aurum puriſſimum in lamina, quam ferebat Sacerdos in fronte, ſignificare poteſt fiduciam profeſſionis fidei: vel venerationem humanitatis in Chriſto, ſed cum Divinitate, *Exod.* 28.*f.* 39.*e. Lev.* 8.*b. Iſa.* 62.*b.* Et obſcuratum eſt aurum in Judæa, quando in ea periit antiquus fidei ſplendor, *Thren.* 4.*a.* Et aurum, quod obtulerunt Magi Domino, *Matth.* 2.*b* dici poteſt fides probata omni virtutũ ſplendore fulgens. 4.*Reg.* 12.*d.* 16.*b.* 1. *Para.* 29.*b. Job.* 37.*d.* Aurea candelabra dicunt, *n* probatam fidem, *Apoc.* 1.*c.* 21.*e.*

d Geor. Ven. Can. 3 tom 8. cap. 2. e Phil. quis rerum divin. hæres. f Ori. ſ. Rom. 3. Cle. Alex. 2. pæd. 8. g Baſi. ho. de natiu. Hil. ſ. Matth. Can. 2. h Gre. ho. 10. in Ez. i Gre. Can. 3. k Ru. ſ. Can. 5 & 2 ſ. Matth. l Au. ſ. pſ. 67. Gr. 18. mo. 30 & 14 mor. 7. & ſ. Ezech. hom. 15. Hil. ſ. pſ. 67. Rica de San. Vict. de jonia, Nahu. 25. Georg. Vene. Can 3. tom. 8 cap. 2. Ori. ſ. Cant. ho. 4. m Amb. 2. de Abra. 5.

Diſcip'ina & virtutes. Prudentia. Senſus & diſciplina rationes.

Aurum, quod naſcitur in Phiſon, *o* diſciplinam & virtutes, & inventa ſecreta prudentiæ, & ipſam prudentiam ſignificat, quæ ab omnibus ſordibus: quaſi decocta ostendit: ſicut aurum optimum & verum quod nulla falſitas vincit, *Gen.* 2.*b. Num.* 31 *d.* 3.*Reg.* 22.*g.* 2. *Par.* 4.1. *Eſdr.* 2.*d.* 7.*c. Neem.* 7.*g. Pſa.* 67. *Prov.* 18.*d. Ezech.* 16 *b.* 1. *Mach.* 6.*a. Jac* 5.*a.* Item aurum ſunt *p* ſenſus & diſciplinæ rationales, quas attulit Regina Saba ad Salomonem, hoc eſt, Eccleſia ex gentibus ad Chriſtum, 3.*Reg* 10.*a. Job.* 3.*c.* 26.*a.b. Iſa.* 60.*b. Hoſe.* 2.*b.* 8.*a. Nahum.* 2.*c. Malac.* 3.*a. Dan.* 10. *a.* Hoc auro curant hæretici veſtire idola, hoc eſt, ornare errores ſuos, *Jer.* 10. *a.*

Opera perfecta. Puritas mentis. Innocentia.

Aurum purum, *q* etiam ſignificat opera perfecta, quæ non corrumpit ignis. aut ſanctitatem, *Job.* 41. *d. Pſal.* 77. *Eccleſi.* 30. *c.* 1. *Cor.* 3.*c. Thr.* 4.*a.* Et deauratæ tabulæ tabernaculi, ſignificant puritatem Sanctorum, *Exod.* 26.*f.* 32.*e.* 36.*d.* Et aurum Arabiæ, *r* puritas mentis, *Pſal.* 71. Aurea manus etiam ſignificat opera perfecta. *Cant.* 5.*d.* Deſignatur etiam innocentia, 3 *Reg.* 6.*d.* 1. *Par.* 18.*c.*

Divini & ſpiritualis ſenſus. Senſus & verba.

Aurum præterea, poteſt ſignificare divinos ſenſus. Et aurum templi, *ſ* eſt ſenſus ſpiritualis in litera, contentus, & cum ſacra Scriptura concordans: quod ſi non concordat, non eſt aurum templi, 3.*Reg.* 6. *c.* 7.*g.* 1. *Para.* 22.*c.* 28.*c.* 2. *Par.* 32.*f.* 4. *Reg.* 20.*c. Eccl.* 2.*b. Pſ.* 67. *Iſa.* 39.*a. Eze.* 7.*e.* 17.*d.* 38.*d. Joel.* 3.*b. Agg.* 2.*b. Zac.* 6.*c.* Et aureus veſtitus reginæ, *t* ſunt ſplendida dogmata, & ſenſus ſpirituales. Et aureæ fimbriæ, ſunt Divinorum ſenſuum claritates, nunquam à mente deficientes, *Pſal.* 44. Et aurea mala in lectis *v* argenteis, ſunt ſenſus ſpirituales in litera legis. *Prov.* 25.*b.* Quum jungitur aurum & argentum, ſignificare poſſunt ſenſus *x* & verba: ut *Gen.* 13.*a* Abraham dives erat in poſſeſſione auri & argenti.

Hie. ſ. Iſ. 60. Gr. 18 mo. 20 & 2. paſt. 7. Theo. Alex. 1. pæſ. n Ru. 1 ſ. Apo. Or. ſ. Nu. ho. 24. o Am. de paradi. 3. Phil. 1. alleg. Au. 2 d. Gen. cõt. Mani 10. Ori ſ. can. ho. 2. p Hie ſ. Iſ. 60. & ſ. Ier. 10. q Ar. ſ. pſ. 57. Am. ſ. 1. Co 3. r Hie ſ. pſ. 71.

Sapientes. Sapientia. Doctrina cœleſtis. Novum teſtamentum. Sententiæ novi teſtamenti. Apoſtoli. Martyres. Virgines. Perfecti.

Aurum itidem ſignificat *y* ſapientes, & ipſam ſapientiam, & doctrinam cœleſtem. Et aurei torrentes, ſunt doctrinæ cœleſtis affluentia, *Gen* 24 *d.* 41.*e. Exo.* 11 *a.* 25 *a* 28.*b* 37 *a.* 39.*a Joſ* 6 *c. Job* 3.*c.* 22 *d.* 28 *a. Pſalm.* 44. 62 *Eccl.* 14.*a* 28 *d.* 45 *b* 41 *d Iſa.* 13 *e Thren* 4.*a Ezec* 28.*b Zach.* 14.*c. Apoc.* 3.*c* Et aurum Chriſto offerimus, *z* ſi in conſpectu illius claritate ſupernæ ſapientiæ reſplendemus, *Matth.* 2.*b.* Et aurum in arca teſtamenti exterius & interius, *aa* vitæ ſplendorem & ſapientiam deſignat, *Exod.* 25.*a.* Et auri pallor in poſterioribus dorſi columbæ, deſignat ſapientiæ fulgorem habendum in fœlicitate, *Pſalm.* 67.

Aurum interdum eſt *bb* novum Teſtamentum, *Cant.* 5.*e.* Et aurum verum dicuntur, *cc* quæ ad novum Teſtamentum pertinent: ſimilitudines verò auri ſunt figuræ veteris Teſtamenti, *Cant.* 1.*c. Pſalm.* 104. Et demum omnes *dd* ſententiæ ſacræ Scripturæ, auri nomine ſignificari poſſunt, *Joel* 3.*b* Aurea Cherubin plenitudinem ſcientiæ ſignificant, quæ continetur in utroque Teſtamento, *Exod* 25.*b* 31.*b.*

Aurum Arabiæ *ee* optimum, ſignificare poteſt Apoſtolos, Martyres, & Virgines, & omnes qui purgantur tribulationibus, & probantur quaſi aurum in igne & demum omnes perfecti in Eccleſia, cujus glebæ dicuntur *ff* aurum. Item ſapientia vel ſapientes gentium, qui ad fidem venerant: qui ſunt *gg* aurum,

ſ Ori. ſ. Exod. ho 6. & ſup. Mat. ho. 23. Hie. ad veſte. ſacer. & ſ. Ez. 7. 22. t Au. q in Pſ. t Baſ & Hie. ſ. Pſ. 44. Gr. ſ. 1 Re. 13. v Be. ſ. Pro 25. x Am. 2 de Abraham c. 5. y Gre 4 mor. 33 & 18. mo. 34 & 16 mor. 9 Aug q 105 in Exod. cc Ar. ſ. Pſal.

Hie. Za. 14. z Gr. ho. 10. aa Bed. Exod 25. Ber. de dili Deo Ric de S. Vi. 9. 2. de arca myſtic. 10. bb Ori. ſ. Cant. ho. 4. 104 dd Hie. Ioel 3 ee Ar ſ. pſ. 71. ff Hig. Iob. 37. gg Au. pſ. 71. Gr. 18. mo 10 & 27. mo. 26.

aurum, quod venit ad aquilone, *Pſal.71. Job.23.c 28 a.37. d.2.Reg.8.b.3. Reg.10.d.1.Par.9.c. Num.31.d. Prov.17. a. 27. c. Sap.3 b. Zach.14.c. Mal.3.a. 1.Mach.4.a.1.Petr. 1. b.*

a Amb ſu. 2. Tim 2. A u ſ Ap b 1. Cyr 3 ſ.10.14 Bed ſ Ex 1. b Hie ſ Ec.12 c Bed ſ. Exo. 21. Gre Nyſſe de vita Moyſis d Gr.21 m 4 e Ru ſ Reg 13 f Gre ho 17. g Gr.18 m 19 Dec tale.hu Par 13

Sapientes in gentibus. Gentiles venientes ad fidem. b Arca. Conſcientia pura. Intelligentia Dei tantum. Optimi in Eccleſia. Anima cum corporibus. Doctrina gentilium non inutilis. Ingenium. Vita Prælatorum. Angeli.

Aurum, ſeu aureum vas, deſignare poteſt a mentem benè conſitam, aut cor, quod principatum obtinet in anima: & ipſam animam fidelem, & puram conſcientiam, & intelligentiam Divinitatis, & optimos quoſque in Eccleſia, qui ſunt aurum tabernaculi: & animas ipſas cum corporibus, *Gen 13.a. Exod.12.e.16.g.35.e. 4.Reg.25. d.1. Par.9.e.Job.37.d.Pſal. 67. Eccl.28.d. 50.c. Thren.4.a. Apoc. 3. d. 5.c.* Aurea capita columnarum deſignare poſſunt mentes præſentia Divinæ viſionis illuſtratas, *Exod.26. f. 36.d.* Et aurea vita eſt b anima humana, *Eccl.12.c.*

Aurea etiam vaſa ab Ægyptiis mutuata, *Exod.12. e.* ſunt c doctrinæ Gentilium non inutiles, quibus uti poſſumus in obſequium Theologiæ.

Aurum dici poteſt ingenium. Et illi aurum robur ſuum non deputant, d qui quantolibet ingenio fulgeant, nihil ſe eſſe ex ſuis viribus penſant, *Job 31.c. Num.31.g.1. Par.26. b.* Aurum de Ophir allatum ad Salomonem, e ingenia Philoſophorum venientium ad fidem, *3.Reg.9.d.*

Aurum obſcuratum, f eſt vita Prælatorum & Sacerdotum quondam per gloriam virtutum clara, quæ poſtmodum per actiones infimas oſtenditur reproba, *Thren.4.a.*

Aurum obrizum, g ſunt Angeli claritate juſtitiæ fulgentes: qui nullum habuerunt unquam contagium culpæ. *Iob.28.b.* Sancti verò in hac vita ſunt aurum, ſed non obrizum. Deauratæ columnæ tabernaculi, deſignare poſſunt etiam Angelos gratia ſummæ claritatis illuſtratos, *Exod. 26.f.36.d.* Eoſdem deſignabunt aureæ columnæ, *Eccl. 26.d.* Cùm autem eſſent columnæ intus ligneæ, foris autem auro fulgentes: ſignificare poſſunt eos, qui in omnibus operibus ſuis, quærunt gloriam Dei.

h Gr.ſ. Exod. hs 6. i Or.ſ Ca.h.2 k Hie ſ Za 4 l Hie de veſt. ſacer. m Am.ſ. Ma. Can.2. n Gl ord. ſup. Exod.25. o Amb ſ pſal. 118 ſer 5 Gr.ſ Can 5. p Gl in ſ Exod 25.

Quærentes gloriam Dei. Chriſtus & ejus membra. Lex naturalis. Sacra Scriptura. Futurum judicium. Perfectio. Spes præmiorum. Timor Domini. Sapientia in Prophetis. Verba ſapientiæ. Corda ſpiritualia.

Aureum totum candelabrum, & vaſa ejus h ſignificant Chriſtum, & ejus membra. Erat autem aurum puriſſimum, quia Chriſtus eſt ſine peccato, *Exod 25.c.37.c.3. Reg.7.g.1.Par. 28 c. Zac.4.a.*

Significat etiam i legem naturalem continentem ſcientiam.

Significat præterea k legem, & ſacram Scripturam, *Zach.4.a.*

Auro texuntur colores veſtium Sacerdotis, l ut notetur vitalem calorem, & Divini ſenſus providentiam omnia penetrare.

Aurum oblatum Chriſto, poteſt ſignificare m futurum judicium, per Chriſtum Regem faciendum, *Matth.2.b.*

Aurea corona arcæ, & etiam menſæ, & altaris, ſignificare poteſt n perfectionem, aut ſpem præmiorum, *Exo.25.a.37.a.Ec.45.b.1.Mac.4.g.2.Mac.14.* Idē poteſt deſignare aureola corona, *Exo.25.c.37.d* Aureæ baſes, timorem o Domini, qui initium eſt ſapientiæ, ſignificare poſſunt. Item ſapientiam in Prophetis, *Cant.5.d.*

Aurea emunctoria candelabri dici poſſunt p ſapientiæ verba: & vaſa ibi emuncta recipiuntur, ſunt ſpiritualia corda, *Exod.25.c.37.c.3. Reg. 7. a.*

Aurei circuli cortinarum tabernaculi, ſignificare poſſunt perpetuam claritatem æternæ quietis, *Exod. 26.d.* Aurei etiam circuli tabularum tabernaculi, ſunt puritas & munditia Sanctorum: & corona æternæ beatitudinis, *Exod.29.f.36.d. Iob.28.c.* Non adæquabitur ei aurum.

q Ori.ſ. Exod hom.8. r Gr 35.m.10 Bed ſ Pro 25. s Am. ſer 80. Cyril. 4 ſup. Ioan 18. Ricar de S. Vict 2 de arca myſt 7. t Grego ſup.1. Reg 15 Hie.ad Principium. v Glo int ſup. Exod 30. x Hie.de veſt ſacer y Am de Virgin. 3. a Ge.Ven.Cā. 2.10 3 ca 1. aa Gre ſup 1 Reg 6.

Cla ritas æterna quietis. Beatus. Perfecta obedientia. Virginitas Mariæ. Decor corporis virginalis. Intentio juſtorum. Providentia Divina. Ignis Vitale vinculum elementorum Dolor peccati.

Aurei circuli in auribus, q ſunt ſacri intellectus in mente, *Eze.16.d.* Et aureæ inaures, r perfectam obedientiam & operationem ſignificant vel obedientiā cum claritate, *Gen.24.c.32.a.Iob. 42.c. Pro.25.b.*

Aurea menſa templi vel tabernaculi. Et aureum labium menſæ, vide Menſa.

Aurum arcæ, deſignare poteſt virginitatem Mariæ & omnia, quæ erant regia in Chriſto, tam ex parte Deitatis, quàm ex parte humanitatis, *Exod.37.a. Hebr.9.a.* Deauramus etiam arcam, s quandocunque rerum ſenſibilium cauſam, & effectum, utilitatem, & rationem conſervamus. Conſtat ergò arcæ noſtræ deauratio in contemplando rationem Divinorum operum, judiciorum, Sacramentorum, & humanarum nihilominus actionum, vel inſtitutionum.

Aureus veſtitus, ſeu deauratus Reginæ, *Pſalm.44* eſt t decor & honor corporis virginalis, ut enim omnis metalli ſpecies auro inferior eſt, ita omnia alia pudicitia decori virgineo comparari non poteſt, *2. Mach.5.a.*

Inaurati vectes altaris, deſignant v intentionem juſtorum tendentem in cælum, *Exod.30 a.*

Aurea lamina in fronte Pontificis x providentiam Divinam ſignificare poteſt. *Exod. 28.f.*

Aurum aliquando gerit typum y elementi ignis propter colorem & eminentiam, quam habet ſupra cætera metalla, *Cant.3.d.*

Aurum, quo intexti erant colores, aut colorata in veſte Pontificis, deſignat z vitale vinculum, quo elementa connectuntur in rebus compoſitis.

Aureus anus deſignat aa dolorem de turpitudine peccati, per quem ad ſplendorem juſtitiæ devenitur: aut commutationem turpis vitæ, in ſplendorem ſupernæ vitæ, *1.Reg.6.a* Juxta hoc dicitur, *Rom. 6. d.* Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſervire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra veſtra ſervire juſtitiæ in ſanctificationem. Et rurſus: Quem fructum habuiſtis in his, in quibus nunc erubeſcitis?

bb Rica. de S. Vict de ſomn. Nabu 25.26 cc Am ſ Apo. hom 3. dd Hie. adv. Iovini. ee Hie ſ Io 4. ff Au. q in Evang. 34. gg Gre Vene. Can 1.tom.7 cap 6 hh Gre. 22. mor.1.& 34. mor.7. ii Gre. Vene. Can 1.10.7. ſup. 22.

Intentio devota Arrogantia. Martyrium. Meditatio ſpiritualium. Contemplatio. Laudes Dei. Dona Spiritus ſancti Proſperitas & gloria temporalis. Avaritia.

Aureum caput ſtatuæ, *Dan.2.e.* deſignabat bb Regem Babylonis: vel deſignat devotam intentionem & fervorem cæleſtis deſiderii. Vel in malum deſignat arrogantiam, quæ cæteros deſpicit.

Aurum ignitum ſignificare poteſt cc martyrium, *Apoc. 3.d.*

Aureæ murenulæ, *Cant.2.c.* vel ſimilitudines auri erant in veteri lege: dd in qua nondum erat dedicata virginitas.

Aureum monile, *Jer.4.g.* ſignificare ee poteſt meditationem ſenſus & intelligentiæ ſpiritualis. Et contemplationem, *Job.28 a. Pſal.67. Eccl. 45. b 1. Cor.3.c.*

Aurum templi, *Matth.23.b.* ſignificare poteſt ff laudes Dei, & preces, quæ ſanctificantur per Chriſtum.

Aurum quandoque ſignificare poteſt dona Spiritus ſancti. gg aut alia Dei dona, ſive naturalia, ſive gratuita, de quibus ſuperbientes faciunt ſibi idola, *Hoſ. 8.a.*

Aurum ſignificare poteſt hh proſperitatem, aut gloriam temporalem, *Job.31.c.* Si putavi aurum robur meum, Et *Jer.51.a.* dicitur aureus calix: quia dum viſum exterioris pulchritudinis oſtendit, ſenſum internæ rectitudinis ſuberahit. Sic ſumi poteſt, *Gen.2.b.Prov.8.b.16 c.Sap. 7.a. Eccl.6.b.8.a.31. a.Baru 3.b.Eze.7.a* Aurum autem & cætera metalla ii deſignant theſauros defectibiles, & contēnendos, conceſſus tamen ad noſtros uſus, dum in hac ſ[?]ulenta terra peregrinamur, & ut per ipſos acquiramus cæleſtes. Nitor gloriæ temporalis, dum pulchra eſſe temporalia oſtentat, ſtultas mentes in ſui concu-

concupiſcentiam inebriat: ut ſpecioſa temporalia appetant, & inviſibilia pulchra contemnant. Idem deſignat aurea fibula, quam miſit Alexander Rex Jonathæ Pontifici. 1. *Mach.* 10.*g*.

Idololatriæ. Sapientia mundana. Dogma hæreticorum.

Aureus vitulus ſignificat *a* ipſos idololatras, ſpeciem habentes ſapientiæ: vel deſignat ſapientiam mundanam, quam etiam ſignificant aurei Dii, & aurea ſtatua, quæ etiam ſignificat dogma hæreticum, eloquentia ſæculari refulgens, *Exod.* 20.*d*.32.*a*.3. *Reg.* 12.*g*. *Iſa.* 30.*e*.31.*d*.40 *e*.46.*b*. *Jer.* 10.*b*. *Baruch.* 1.*A*. *Ezec.* 7.*x*. 27.*x* *Dan.* 3.*a*. *Hoſ.* 2.*b*.8.*a*. *Haba.* 2.*d* *Zach.* 9.*a*. a Hie. ſ. Iſ. 10. & ſ. Da. 5. & ſ. Zach 9.

Scripturæ Prophetarum. Falſa dogmata Philoſophorum & hæreticorum. Hypocriſis.

Aureus calix Babylonis, ſunt *b* Scripturæ eloquentes Poetarum erroribus permixtæ, *Jerem.* 51.*a*. *Eſther.* 1.*b*. Et aurum *c* eſt ſapientia ſæcularis, *Iſa* 13.*d* Et aurea regula Hiericho, deſignat *d* falſa dogmata Philoſophorum cum eloquentia, *Joſ.* 7.*d*. Et aurum Tharſis, ſunt contorti ſyllogiſmi hæreticorum & Philoſophorum, 3.*Reg.* 10.*d*. Et aurum Tyri *e* inanis ſapientia Philoſophorum, *Zach.* 9.*a*. *Matth.* 10.*a*. Idem eſt *f* aureus ornatus meretricis, *Apoc.* 17.*a*. Qui etiam ſignificat *g* hypocriſim. Hoc auro deaurata eſt civitas magna Babylonis, *Apoc.* 18 *e*. Et hoc aurum eſt in ornatu Regis Tyri, hoc eſt, Luciferi, qui ſe transfiguret in Angelum lucis, *Ezech.* 18 *b*. Idem ſignificare poſſunt aureæ paretræ ſervorum Adarazer, 1. *Para* 18.*b*. 2. *Reg.* 8.*b*. Et aurea arma & ſcuta, 1. *Mach.* 6.*x*. 2. *Mach.* 3.*e*. b Orig. ſ. Iere. ho. 2. c Hie. Iſ. 10. & 13. d Orig. ſ. Ioſu. ho 7. e Hie ſ. Za. 9. f Au ſ. Apoc. hom 14. g Rup 10. ſup. Apoc.

Aurea Tintinnabula in veſte Aaron, *Exod.* 19. *f* 39 *d*. *Eccl.* 3.*e*.5.*a*.11.*b*.45.*b*. Vide tintinnabulum.
Aureæ laminæ & bracteæ vectium & tabularum tabernaculi, *Exod* 36. *f* 39. Vide Lamina.
Aurea virga Regis Aſſueri, *Eſther.* 4.*c*.5.*a*. vide Baculus.
Aurei mures, quære Mures.
Aurea thuribula, 3. *Reg.* 7.*g*. *Hebr.* 9.*a*. vide Thuribulum.
Aurea roſtra, *Zach* 4.*d* vide Roſtrum.
Aureum altare templi Salomonis, 3. *Reg.* 7.*g*. vide altare.
Aurea ſcuta templi, 3. *Reg.* 14.*g*. vide Clypeus.
Aureæ phialæ, 2. *Par.* 4.*x*. vide Calix.
Aureum ſcabellum ſolii Salomonis, 2. *Par.* 9.*e*. vide Scabellum.

Aurifex.

Hæreticus.

AUrifex, eſt artifex, qui operatur in auri materia, *Sap* 15 *b* *Iſa.* 40 *e* 46.*b*. Significare poteſt hæreticum, qui cum verborum & ſententiam nitore erroneos fabricat ſenſus.

Aurichalcum.

Eccleſia. Humanitas Chriſti.

AUrichalcum eſt metallum ex auro & ære permixtum, 3. *Reg.* 1 *g*. *Eccl.* 47.*e* *Apoc.* 1.*c* quum ex ære multo igne ac medicamine ad auri colorem perducatur, deſignat *h* Eccleſiam, quæ per tribulationes & paſſiones, purior & illuſtrior redditur. Deſignat etiam *i* humanitatem Chriſti: quæ per multas tribulationes perducta eſt ad gloriam divinitatis. Cæterum, *Apoc.* 1.*c*. Græcè dicitur χαλκολίβανον dictione compoſita ex ære & thure, ſeu nomine montis Libani. h Au ſ. Apoc. hom. c. i Ru 1. ſ. Apo. Aretas ſ. Apoc. 1.

Auſcultare, quære Audire.
Auſter, vide Aphrica.
Auſterus, Auſteritas, quære Acerbus.
Autumnus.

Tempus remunerationis.

AUtumnus eſt *k* quarta pars anni, ſequens æſtatem: quo tempore colliguntur fructus ſervandi in annum, & vindemia, *Iſa* 28.*a* *Mich* 7.*a*. *Iude.* *c* Sumitur pro tempore, quo colligendus eſt fructus bonorum operum, quando videlicet ſunt remuneranda: quæ ſi quis antea colligere velit, quærens hic mercedem, ut immatura perdet. k Hie. ſ. Iſ. 28.

Avunculus.

Avunculus, eſt frater matris: ut erat Laban Jacob, *Gen.* 18.*a*. *Lev* 20.*e*.

Avus, Avia.

AVus dicitur pater patris, aut matris: & avia eorum mater, *Gen.* 28.*a* Interdum autem avi dicuntur majores, licet longè diſtent à nepotibus.
Avi Pharaonis, *Exod* 10.*b*. Anteceſſores.

Anxiliari, Auxilium, quære Adjuvare.
Axa.

Scientia de Deo. Anima. Eccleſia.

AXa, id eſt, compoſita vel adornata, aut laſciviens, ſive confractio, vel diruptio velaminis: filia Caleb, uxor Othoniel: *Ioſ.* 15.*d*. *Iud.* 1.*c*. Ut interpretatur compoſita vel adornata, typus eſt *l* ſcientiæ, quæ de Deo habetur: quæ dicitur filia Caleb, id eſt legis ſpiritalis: eſtque uxor Othoniel, hoc eſt, habentis ipſam ſcientiam, & venientis ex Gentibus. l Ori ſ. Ioſ ho. 20.

Significat etiam animam, *m* quæ ſedet ſuper aſinam, quum regit irrationabiles motus: & datur ei irriguum ſuperius & inferius, hoc eſt, duplices lacrymæ. m Gr. 3. dialo. 34.

Vel interpretatur *n* medicamentum: & deſignat novam Eccleſiam, quæ jungitur Chriſto: & accipit irriguum ſuperius & inferius, id eſt, gratiam baptiſmi, & cæleſte deſiderium. n Ru ſ. Iud 1.

Axis.

Gentiles. Hæreſiarcha.

AXis, eſt illud lignum, aut ferrum, ſuper quod volvitur rota, 3. *Reg.* 7.*c*. *Eccl.* 33.*a*. Ubi præcordia fatui comparantur axi, *o* propter inſtabilitatem. o Glo. in ſup. Eccl. 33.

Azael.

AZaël, ſive Hazaël, id eſt, videns Deum, vel factura Dei: licèt tunc aliter ſcribatur: unctus eſt in Regem Syriæ priuſquam Jehu ungeretur in Regem Iſrael, 3 *Reg.* 19.*e*. Typus eſt Gentilis populi qui

Prælatus

a Hie ſ Amo 1 Prælatus eſt Judaico. Vel eſt imago Dei, quæ obdurato Iſraele, eſt per fidem Chriſti Gentibus reſtituta. Is pluries percuſſit filios Iſrael: & deſignat *a* hæreſiarchas, qui ſe dicunt Dei viſionem habere, *4. Reg. 6. c. Amos. 1. b.*

Azarias.

AZarias, id eſt, auxilium Domini, ſive atrium Domini : fuerunt multi hujus nominis : ut Azarias, filius Amaſiæ, Rex Juda, *4. Reg. 14. e.* Et Azarias Pontifex, *2. Par. 9. b.* Sic etiam dictus eſt Raphael Angelus, *Tob. 5. c.*

Azor.

AZOR, id eſt, adjutor, vel accinctus, filius Eliacim, *Math. 1. b.*

Azotus.

b Gr ſ. 1. Re 5 AZotus, id eſt deprædatio, ſive ignis dilecti, aut ignis patrui, ſeu ignis uberis ſive generationis: civitas Paleſtinorum in tribu Juda : typum gerit *b* Gentilitatis, ad quam allata fuit arca Dei, hoc eſt, lex Chriſti. Et Azotii ſunt Gentiles ad fidem converſi. Sed qui nolebant arcam Dei apud ſe manere, ſunt permanentes in infidelitate, *Joſ. 11. d. 15. f. 1. Reg. 5. a. 2. Par. 26. a. Neem. 13. d. Iſa. 28. a. Amos 1. b. Soph. 2. a. Zach. 9. b. 1. Mach. 5. g. 9. b. 10. g. 11. a. 14. Acto. 8. g.* Deſignat etiam Judæos ardentes igne invidiæ. Gentilitas. Judæi. Servientes libidini.

c Ru ſ Amo. 1 Azotus ut interpretatur ignis generationis, deſignat eos, *c* qui generationi & libidini ſerviunt:
d Hi ſ Iſ. 20 quos expugnat Dux Regis Aſſyriorum, hoc eſt, *d* miniſter diaboli per voluptates, *Iſa. 20. a.* Hæreſis.
e Hie ſ. Amo 1 deſignat etiam *e* hæreſes, quæ promittunt generationem, *Amos 1. c.*

Azur.

f Hie ſ Ez. 18. AZur, id eſt, pulchrum ſive adjutorium, pater Iezoniæ, *Ezech. 11. a.* typus eſt *f* ſuſtentationis, & auxilii Dei, quod habetis, qui Divinis obtemperat præceptis. Auxilium Dei.

Azimus.

g Ori ſu. Nu. ho 13. AZymus panis dicitur, qui fit ex farina & ſimplici aqua abſque fermento: deſignare poteſt *g* vitam puram ab omni labe & corruptione peccati, *Gen. 19. a. Exod. 12. b. 13. a. Levi. 8. a. 23. a. Num. 6. c. 28. c. Deut. 16. b. Jud. 6. d. 1. Reg. 28. d. 4. Reg. 23. c. Ezech. 45. c. 1. Cor. 5. c.* Et panes ſine fermento comedit, qui recta opera ſine corruptione inanis gloriæ exercet. Vita pura.
Iſy ſ Lev. 13. Gre. ho 22. Bed ſ Exo 12 Gre. Nyſſe. de vita Moyſis.

Azyma in unctione Sacerdotum, *Lev. 8. a.* deſignant Divinam ſapientiam & doctrinam Chriſti, qua in ipſo renovamur. Sapientia divina.

Am ſ 1. c 5. h Amb ſup 1. Cor 5. Azyma etiam, ſeu azymi panes, & lagana, deſignare poſſunt *h* novitatem vitæ : & ſinceram fidem, & Catholicam doctrinam ſine fermento ſcientiæ ſæcularis, & doctrinæ hæreticorum, *1. Cor. 5. c. Exod. 29. a. Lev. 2. b. 7. b. 8. b.* Doctrina Chriſti. Novitas vitæ. Syncera fides. Catholica doctrina.

Chryſ in Iob. & Abra. Azymus panis etiam eſt, *i* qui non inflatè, nec ſuperbè ſapit, nec ſe bonum reputat. Humiles.

Iſy ſ Lev. 2. i Climacus gra 14. Azymorum ſolemnitas typum gerit *k* æternæ fœlicitatis, in qua nihil impurum, aut corruptum habet locum. *Exod. 23. b. 34. c. Numer. 28. c. 2. Paral. 8. c. 30. d. Ezech. 45. g. Math. 26. c. Marc. 24. a. Luc. 22. a. Albor. 12. a.* Fœlicitas.

k Hi ſ. Ex 45 l Ru ſ Ge. 19. Azyma, quæ coxit Loth Angelis, *Gen. 19. a. l* ultimam cœnam Chriſti deſignarunt. Cœna Chriſti.

Baal.

m Hie ſ Ose 9 & ſ Soph 1. BAAL, id eſt, *m* idolum, aut dominans, vel ſubjiciens, aut poſſidens nomen idoli. Eſt etiam nomen aliquorum hominum. In plurali dicitur Baalaim, & interpretatur juxta Hieronymum, in ſublimioribus. De eo fit mentio in multis locis, ut *Num. 22. g. Jud. 2. b. 3. a. 6. c. 8. g. 1. Reg. 7. a. 3. Reg. 16. g. 18. c. 19. d. 22. g. 4. Reg. 3. a. 17. c. 2. Par. 17. a. 23. d. 24. b. 28. a. 34. a. Jerem. 2. b. 7. b. 9. d. 11. c. 12. d. 19. b. 23. c. 32. f. Hoſ. 2. b. 10. d. 11. a. 13. a. Soph. 1. a.* Videtur eſſe juxta Auguſtinum *n* nomen Jovis, qui lingua Punica dicitur Baalſamen, id eſt, Dominus cæli. Erat idolum Sydoniorum: & deſignare poteſt errores hæreticorum. Dicitur etiam Baalberith, id eſt, idolum fœderis, *Jud. 9. a.* Errores hæreticorum.
n Augu. q in Iud 16.

Baalgad.

BAalgad, eſt planities ad radices Libani, & Hermon, pertinens ad tribum Manaſſe, *Ioſu. 11. c. 12. c. 13. a.* Dicitur etiam Baal Hermon, *1. Par. 5. c.*

Baalpharaſim.

BAalpharaſim, id eſt, idolum diviſionum. nomen loci, *1. Regum 5. d. 1. Paralip. 14. b.* Vel potius dicitur planities ſeu campus diviſionum. quod nomen impoſitum eſt à David : quia ibi diſperſi ſunt ejus hoſtes.

Baaſa.

o Ori ſ. Can. ho 4 & ſ Ier. ho 2. BAaſa, id eſt, in factura, ſive in tinea, aut in compreſſione, vel ſcrutationem tollens: nomen Regis Iſrael, *3. Reg. 15. c. 16. a. 4. Reg. 9. b. 2. Par. 16. a. Ierem. 41. b.*

Babylon.

Hie ſ Iſa. 13. Au de civit. 1. 16. Cyr de Ador. in ſp BAbylon Hebraicè dicitur Babel, id eſt, confuſio, ſive commixtio : civitas prima regni Aſſyriorum, & Chaldæorum, in qua regnavit Nemroth.

Gre 34 m. 7. Theo Alexa 1. pag. Babylon ſolet eſſe typus *o* hujus mundi, qui plenus eſt confuſione: & ſecundùm quod fuit civitas inſignis, & caput imperii, deſignat gloriã hujus mundi, *Gen. 10. b. 11. b. 4. Reg. 17. d. 20. c. 25. b. 1. Par. 9. a. 2. Par. 33. b. 1. Eſdr. 2. a. 6. a. 7. a. Iſa. 13. a. 14. f. 21. b. 39. a. 43. b. 47. a. 48. c. Jer. 20. b. 34. a. 40. a. 51. a. Dan. 4. f. 5. b. 14. f. Mic. 4. c. Zac. 2. c. 6. d. Matt. 1. b. Apo. 14. b. 16. d. 17. b. 18. a.* Poteſt etiam deſignare ſocietatem iniquorum. Mundus. Societas iniquorum.

&

Digitized by Google

Mundani. Congregatio hæreticorum. rùm: & ipſi mundani dicuntur Babylonii. Poteſt etiam deſignari per Babylonem, aut Babylonios congregatio hæreticorum.

Gentilitas. Babylon etiam ſignificare poteſt *a* Gentilitatem, in ſuperbiæ confuſionem, *Pſa.86. Ier.5.a.*

Anima peccatrix. Status peccati. Babylon præterea dicitur *b* anima in confuſione peccati exiſtens: aut ipſe ſtatus peccati. Quando enim anima confunditur, quando turbatur, quando pace deſerta, bella ſuſtinet paſſionum, quando tumultus militiæ circa eam fremit, tunc eſt in Babylone, *Pſal.136. Iere.50.a 51 a. Ezec.17.d. Mich.4.c.*

Caro. Babylon tenens captivum populum Iſrael ſeptuaginta annis, deſignat *c* carnem tenentem animam captivam, cum qua tamen paulatim mitius agit & expeditius anima operatur & intelligit, donec expleto vitæ curriculo à vinculis corporis abſolvatur.

Humilitas ficta. Babylon deſignare etiam poteſt *d* humilitatem fictam, unde aliquis gloriatur ſicut Nabuchodonoſor, *Daniel.4.f.*

Roma. Item *e* Roma ſub typo Babylonis nominatur, *1.Pet.5.d. Apoc.16.d.18.a.*

Baculus, Virga, Paxillus, Sceptrum.

BAculus, aut virga ex ramo arboris fieri ſolet: præbetque itinerantibus ſolatium, & imbecillibus ſuſtentaculum: & eſt baculus rectus & curvus. deſevit etiam ad percutiendum, & aptior eſt arundine ad ſuſtentandum. Sceptrum autem dicitur virga Regum. Baculus autem panis ponitur pro victu, *Lev.26.d. Ezech.4.d.5.d.*

Myſterium Trinitatis. Virgæ quas ponebat Jacob in canalibus, *f* myſterium Trinitatis ſignificare poſſunt, *Gen.30.f.* Ponuntur autem in canalibus, quia in nomine Trinitatis confertur baptiſma.

Divina virtus. Virga Moyſis Divinam *g* virtutem ſignificat, quâ projecta in terram, non operatur quis, niſi favore colubri, qui præſtigiorum autor facillimè pro virga ſubintrat, favens ad præſtigia, quum ad vera miracula convenire nequeat: ad quorum præſtigiorum exitum, qui ſemper malus eſt, aſpicere debet ſapiens, ut illa & eorum autorem contemnens, Deo vero operatori adhæreat. Ideo juſſum fuit Moyſi, ut apprehenderet caudam, id eſt, ad finem attenderet, & exitum venenatorum, & lethalium præſtigiorum, & ipſa fugans, ſoli Deo innitteretur: quæ etiam virga divinæ virtutis projecta coram Pharaone, ſerpens viſa fuit, maximè ipſi, & ſuis ſapientibus aſſuetis magicis artibus: quia omnia ſua præſtigia virtute antiqui ſerpentis perpetrabant. Hinc opinantes virtutem Moyſi præſtitam ab ipſo quoque ſerpente proceſſiſſe, oppoſuerunt ex adverſo vires, quas verè à ſerpente malo acceperant, & verſæ ſunt in ſerpentes. Sed virga Moyſis, id eſt, vera Divina virtus, quamvis ſerpens videretur, virgas illas & virtutes necromanticas devoravit: ut indicaretur, quod virga, id eſt, virtute Divina, quæ omnem vim dæmoniacam ſuperat, miracula in Ægypto, mari rubro, & deſerto perfecerit. Eſt

Poteſtas Divinitatis in Chriſto. Chriſtus. Corpus Chriſti. etiam virga in manu Moyſi *h* poteſtas divinitatis in Chriſto: quæ in ſerpentē verſa eſt, quum Verbum caro factum eſt: vel *i* quum Chriſtus in mortem tranſivit. Rurſus verſa eſt in virgam, quum reſurrexit. Devorat autem alias virgas vel dracones, quia diſperſit omnes fallacias diaboli. *Exod.4.a.d.7.b.8.d.14.d.15.c.* Virga etiam dicitur Chriſtus, quum caſtigat *Iſa.11.a. Num.24.c.* Et ipſa eſt virga vigilans *Ierem.1.c.* Et virga quæ conſolatur etiam caſtigando, *Pſal.22.7*]. Et virga virtutis, eſt corpus *k* Chriſti, *Pſal.109.* Et virga Aaron cum floribus, frondibus, & fructu. *Num.17.c.* typus eſt Chriſti. & in virga *l* intelligitur ejus potentia, in flore fragrantia, in fructu ſaporis ejus dulcedo, in frondibus ſedula ejus protectio. ſub cujus umbra eſt miſeris refugium. Deſignat etiam corpus Chriſti ſuſcitatum, reliquis hominibus remanentibus aridis. Paxillus etiam in loco fideli, *m* eſt Chriſtus in Eccleſia, *Iſa.22.g.*

Imperium Chriſti. Virga etiam in manu Moyſis, deſignat imperium Chriſti. Eſtque virga *n* directiva, correctiva, conſolativa, & deſtructiva, *Pſalm.2.22.44.88.109.117.119. Num.20.b. Eſther.4.c.5.a. Hebr.1.c.11.d* Ex virga pædagogi *o* eſt diſciplinæ, imperii, & poteſtatis Chriſti, *Iſa.11.a.* Reprehenſio autem & increpatio, ſunt quid amictus animæ. *Prov.23.b.* Virga Joſeph, cujus ſummitatem adoraſſe dicitur Jacob, *p* regni poteſtatiſque faſtigium deſignat, in quo Chriſtus intelligitur adoratus, qui futurus erat regni Hebræorum caput, *Gen.48.c.* Juxta Septuaginta, *Hebr.11.d.*

Crux Chriſti. Baculus quæ eſt ad ſuſtentandos imbecilles, & ad peragendum iter hujus vitæ, *q* paſſionem & crucem Chriſti ſignificare poteſt. *Exod.7.b.12.b. Pſalm.22.* Et verſa eſt crux in ſerpentem, quia cum eſſet ſtultia, verſa eſt in ſapientiam: & ſtultam fecit Deus ſapientiam hujus mundi: atque ita devoravit ſerpentes magorum. Eandem deſignavit baculus Jacob, cum quo tranſivit Jurdanem, *Geneſ.32.c.* Cæterùm virga Moyſis & Jacob erecta erat tantummodo in altum. ſed hæc Chriſti ad omnem partem extenſa fuit, in longum, latum, ſublime, atque profundum. Ideò non tantum ad liberandum unicum populum Iſraeliticum prævaluit, ſed in totum humanum genus, & aereas poteſtates, hos debellans, & illos ſuſtentans, ut nihil remanſerit, in quod non prævaluerit ejus virtus. Et hæc crux viſa fuit aliquando ſerpens ſalutaris: de quo dixit ipſe Chriſtus: Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem in eremo, ſic oportet exaltari Filium hominis, in cruce videlicet: ut omnis qui credit in illum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. Et quamvis Chriſtus horrorem ſenſerit ex terrifica paſſione, & morte oblata *r* nihilominus apprehendit caudam, id eſt, ad finem glorioſum aſpiciens, iterum virga inſignis apparuit: quæ iterum coluber viſa fuit malevolis dicentibus, In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Verum oſtendit virtutem illam Divinam, quæ devoravit omnem vim diabolicam, probans dæmonem non à dæmone, ſed à digito & virtute Divina ejici. Hac percuſſa eſt petra, hoc eſt, corpus Chriſti, ut fluerent aquæ Sacramentorum. Percuſſa eſt autem bis, propter Judæos, & Gentiles ſalvandos. *Num.20.b.* Eandem crucem deſignavit virga Aaron, quæ floruit in Gentibus myſterium Chriſti ſuſcipientibus, *Num.17.d* Et virga qua Gedeon excutiebat frumenta, eſt crux Chriſti, per quam boni ſeparantur à malis, *Iud.6.b.* Idem eſt baculus David, cum quo venit adverſus Goliat, *1.Reg.17.e.* Et baculus Judæ in pignus datus Thamar, *ſ* eſt paſſio aut crux Chriſti. *Gen.38.d.*

Divina protectio. Baculus Jacob, *t* poteſt etiam Divinum auxilium, & protectionem ſervantem Chriſtum in paſſione, & reſurrectione deſignare, *Gen.32.e.* Ubi etiam ponitur in ſignum paupertatis.

Paupertas. Charitas. Fides. Spes. Baculus præterea deſignat *v* ebrietatem, cui innitendum eſt ad benè operandum & ambulandum in lege Domini, *Exod.21.b. Pſalm.22.* Deſignat etiam fidem, quæ eſt ſubſtantia ſperandarum rerum. Baculus autem Judæ datus Thamar in pignus, *x* ſignificat ſpem, qua ſuſtentamur, donec veniamus ad viſionem, *Gen.38.d. Exod.12.b.*

a Arn ſ ſl 86 b Ori ſ Num. ho. 27 ſu. Iſa. 23 & Ezech. ho. 12. Arn ſ pſ 136. c Ge. Ve. Ca. 1. lo 7 ca. 34 d Ric de S. Vi. de ſecuris conſcien 40. e Gl ord. ſu. 1. Pet. 5.

f Bi ſ. Ce. 30. & de iis Gr. 21 mo. c. 1. g Geo Ve Ca. 1. lo 3 ca. 14. Amb ſ pſ. 118 ſer. 1. & 3. offi. 14 & de jejunio. 3. Gre Nyſſe. de vita Moyſis. Bed ſ Exo. 4. Ori ſ. Iſ ho. 3. Hie ſ. Iere. 1. Aug ſ pſ. 73. 109. h Au. 3 de Trinit. 10. i Gr 14 m. 29 k Am pſ 109 Cyr de incar not. unig. 14. l Bern ho. 2 ſ. miſſus eſt. m Hie Iſa. 22 n Baſi & Hil ſ pſ 44. Hie ad Prin. o Cle Alex. 1. Pæd. 79. p Cy de incar. unigen. 14. Eu q ad Heb. q Ae ſ yſ. 52. Am 1 de ſa. 1. Ori ſ Ex. ho. 4. & ſ Nu ho. 9. Hie ſ Ez. 9. Au q in Nu. 35 & ſ. Iſ 71. & ſer 80. Bed ſ Exo. 3. 7. 17. r Ge. Ve. Can. 1. 11. 31 c 14. Aug ſer 108. 191. Cyr. 8 ſ Io 17

ſ Bed ſ Ge 38 t bed ſup. Gen 13. v Greg Nyſſe. de vita Moyſi a Ryp. 8 ſup. Gen. 10.

Baculus

Baculus, quem filii Iſrael manducantes phaſe in manibus habere debebant, parati ad itinerandum, ſignificare poteſt *a* legem veterem, aut verbum legis, in qua illi debebant ambulare: quam etiam ſignificabat virga Moyſis, *Exod.* 4. *a*. 7. *b*. 12. *b*. 14. *d*. Item baculus Jacob, *Gen.* 32. *c*. Et baculus Judæ, *Gen.* 38. *d*. Et baculus Eliſæi, qui non potuit ſuſcitare mortuum, 4. *Reg.* 4. *d*. Et virga ferrea, eſt vigor legis, *Pſa.* 2. 22. 1. *Cor.* 4. *d*. Et virga Dei, *b* eſt lex & telum, quo reſiſtamus diabolo, *Job* 9. *d*.

Baculus etiam in manibus, *c* deſignare poteſt rectam rationem, quam ſequi debent viatores hujus vitæ. Vel eſt *d* virtus præſtita meliori homini à Deo, in cujus virtute omnia facimus, *Exod.* 12. *b*. Hunc autem baculum tenere debemus, ut ipſo percutiamus virtutem inimicam, & impedientem opera & iter noſtrum: de qua Dominus: Ecce dedi vobis poteſtatem ſuper omnem virtutem inimici.

Baculus panis, *e* doctrinam ſacram, & myſteria ſignificare poteſt: quibus Deus animam ſuſtentat. *Lev.* 26. *d*. *Exod.* 7. *b*. 3. *Reg.* 17. *a*. 2. *Par.* 11. *c*. *Ezech.* 4. *d*. 14. *d*. Et virga Aaron prius arida poſtea florens, doctrinam ſacerdotalem deſignare poteſt, & ſeveritatem diſciplinæ, *Num.* 17. *Hebr.* 9. *a*.

Baculus Dei, aut virga, dicuntur ii, *f* per quos Deus exercet vindictam, *Iſa.* 10. *b*. *f*. 14. *g*. 38. *g*. Et virga virorum percutit Deus, quando caſtigat ad correctionem, & non ad deſtructionem, 2. *Reg.* 7. *c*. *Job* 9. *a*. 21. *b*. *Pſalm.* 44. 88. *Thren.* 3. *a*. *Mich.* 5. *a*. 7. *c*. Et virga ejus floret, quum appropinquat ejus punitio in malos, *Ezech.* 7. *c*. 1. *Corint.* 4. *d*. Et baculus, aut virga, qua excutitur cyminum & panis, *g* eſt levior punitio Dei, *Iſai.* 28. *g*. *Ruth.* 2. *d*. Virga autem correctionem declarat, quia ea fit percuſſio: baculus verò conſolationem, quia ſuſtentat, *Pſal.* 22. Virga tua & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt, ut deſignetur correctioni miſcendam eſſe conſolationem. Virga autem cujus tranſitus eſt fundatus, æternam dicit punitionem, *Iſa.* 30. *g*. Et virga in dorſo eſt *h* vindicta in poſterioribus, *Prov.* 10. *b*.

Baculus rectus *i* juſtitiam ſignificare poteſt: ideò eſt ſceptrum Regibus: obliquus verò injuſtitiam. Et baculus Judæ ſignificare poteſt juſtitiam fidei, *Gen.* 28. *d*. *Num.* 17. *a*. Et virga aurea Aſſueri, rectitudinem juſtitiæ Chriſti cum miſericordia ſignificare poteſt, *Eſther.* 4. *c*. 5. *a*. 15. *d*. Et virga ferrea eſt inflexibilis juſtitia, *Pſalm.* 2. *Apoc.* 2. *g*. ideo dicitur virga directionis, *Pſal.* 44. Et virga Gedeonis, rectitudo eſt judicii, *Jud.* 6. *b*.

Baculus etiam *k* paſtoralem curam deſignat, & ipſam correctionem: quia virga fit percuſſio, correctio, *Exod.* 12. *b*. *Nu.* 21. *d*. 1. *Reg.* 14. *c*. 17. *e*. *Pſal.* 2. 22. 44. 88. *Lev.* 27. *d*. *Prov.* 10. *b*. 13. *d*. 22. *c*. 23. *b*. 26. *a*. 29. *e*. *Ez.* 33. *d*. *Jer.* 1. *c*. 1. *Cor.* 4. *d*. *Apo.* 2. *g*. 12. *b*. Sceptrũ etiam ſæpè ponitur pro regno, aut judiciaria poteſtate: ut ſceptrum de Juda, *Gen.* 49. *b*. Interdum verò virga, eſt nimia correctio: ut percutiens ſervum ſuum vel ancillam virga, unde ſequatur mors, ſit criminis reus, *Exod.* 21. *c*. Aliquando verò, eſt *l* correctio levis: ut quum excutitur gith & cyminum baculo, *Iſa.* 28. *g*. Virgæ etiam ſolidæ vineæ factæ in ſceptra dominantium, ſignificant *m* fortitudinem imperii Judæorum, *Ezech.* 19. *c*. Virga etiam Moyſis, *n* eſt verbum directum regalis poteſtatis plenum, & inſignè imperii, *Exod.* 7. *b*.

Virgæ, quas poſuit Jacob in canalibus, *Gen.* 30. *f*. deſignare poſſunt *o* exempla antiquorum Patrum, & teſtimonia legis, & Prophetarum, & agiographorum. Virgas enim virides amygdalinas, & ex platanis ante gregum oculos ponere, eſt Scripturæ ſacræ ſeriem, & antiquorum Patrum vitas atque ſententias, in exemplum populis præbere: quæ nimirum, quia juxta rationis examen rectæ ſunt, virgæ nominantur. Quibus ex parte corticem ſubtrahit, ut in his, quæ expoliantur, intimus candor appareat. & ex parte corticem ſervat, ut ſicut fuerant exterius, in viriditate permaneant: variuſque virgarum color efficitur, dum cortex ex parte ſubtrahitur, ex parte retinetur. Ante conſiderationis noſtræ oculos præcedentium Patrum ſententia, quaſi virgæ variæ ponuntur, in quibus dum plerumque intellectum literæ ſequimur, quaſi corticem reſervamus. dumque ab ipſis cortex literæ ſubducitur, allegoriæ candor interior demonſtratur: & dum cortex relinquitur, exterioris intelligentiæ virentia exempla monſtrantur.

Virga de radice Jeſſe virens, florens, ac ſolida, *p* virginitatem beatæ Mariæ, aut ipſam beatam Virginem ſignificare poteſt: cujus flos eſt Chriſtus, *Iſa.* 11. *a*. Eandem poteſt ſignificare virga Aaron, quæ floruit, *Num.* 17. *c*. Virgula etiam fumi, *q* eſt ejus humilitas maximè accepta Deo, *Cant.* 3. *c*.

Virga Aaron prius arida, poſtea florens, typus eſſe poteſt *r* reſurrectionis omnium, *Num.* 17. *c*. Deſignat etiam recenter baptizatos, *r* prius aridos, poſtea virtutibus florentes.

Virga eadem in arca fœderis, deſignare poteſt *ſ* potentiam regiminis in Angelis, aut potentiam in Deo. Et virga Angeli, qua tetigit ſacrificium, *Jud.* 6. *d*. Regis *t* ac Ducis inſignè præfert: & quòd omnia rectè perficiant Angeli, vel eſt poteſtas Divini adjutorii.

Virgæ Jacob, quæ ponuntur in aquis, deſignant *v* Eccleſiam ubique diffuſam, quæ habet fontem baptiſmi & ibi bibentes oves baptizatæ, & in Chriſtum credentes, Chriſto concipiunt varietatem virtutum, *Gen.* 30. *f*. Eadem Eccleſia dicitur virgula fumi ex aromatibus, *Cant.* 3. *b*. Sancta enim Eccleſia *x* ſicut virgula fumi ex aromatibus aſcendit: quia ex vitæ ſuæ virtutibus in interni quotidie incenſi rectitudinem proficit, nec ſparſa per cogitationes defluit: ſed ſeſe intra arcana cordis in rigoris virga conſtringit. Et quia odorem bonæ famæ, & ſubtilitatem mentis habere dicitur, rectè & virgula, & fumi dicitur. Virgula etiam, quia interdum in compunctionis ardore, tantæ ſubtilitatis eſt vis amoris, ut hanc nec ipſe animus poſſit comprehendere, qui illuminatus meruit habere.

Paxilli tabernaculi ſignificare poſſunt *y* Patriarchas & Prophetas Eccleſiam Dei ſuſtentantes: erant ærei, quia ſonabant, & non lucebant, propter obſcuritatem ſermonis, *Exod.* 27. 35. 38. *c*. Poſſunt etiam *z* fidem ſignificare, ſine qua nec atrium nec tabernaculum ſtare poteſt. Paxillus etiam eſt ſpes, *Zac.* 10. *b*.

Virgæ duæ, quas Zacharias aſſumpſit, *Zach.* 11. *b*. ſignificant *aa* utrumque populum. Et virga, quæ dicitur decor, eſt Gentilitas, quæ fuit decora in lege naturæ. Virga verò, quæ dicitur funiculus, eſt populus Iſrael, qui dicitur funiculus, & virga hæreditatis Dei, *bb* quum eſt ex Ægypto liberatus, & in populum peculiarem acceptus, *Pſal.* 73. *Jere.* 10. *a*. Vel prior virga, *cc* eſt fœdus Dei cum genere humano: poſterior verò cum populo Iſrael.

Paxillus in zona ferendus ad operienda egeſta ſeu excrementa, *Deut.* 23. *c*. deſignat *dd* rationem paratam ad reprimendos illicitos motus appetitus, vel deſignat *ee* compunctionem tegentem peccata. Eſt etiam virga carnis caſtigatio, *Exod.* 4. *a*. 17. *c*.

Baculus interdum ſumitur *ff* pro homine fragili, & qui nihil de ſe poteſt eſſe ſine Deo: ut baculus non operatur, niſi quatenus ab alio movetur, *Iſa.* 10. *d*. Quomodo ſi elevetur virga contra elevantem, exaltetur baculus: qui utique lignum eſt. Deſignat etiam auxilium inane, *Ezec.* 29. *b*. Pro eo quod fuiſti baculus arundineus. Sic non fit paxillus ex ligno vitis, *Ezech.* 15. *b*.

Baculus

Digitized by Google

Fundamentum contumeliæ. Proſperitas mundana. Potentia malorum in bonos. Tyranni diaboli & hæreſiarcharum. Mina malorum. Conſolatio. Mors duplex. Res minima neceſſaria. Præſidium humanum. Divinatio. Sacerdotium.

Baculus contumeliæ, eſt fundamentum *a* contumeliæ: cui innititur, & ſuper quem requieſcit contumelia. tale dicitur eſſe inſipientis os, *Prov.10.a.*

Baculus impiorum, dici poteſt *b* mundi proſperitas, & potentia ad nocendum minoribus, *Exod.7.c. Pſa.124 Num.22.e. Prov.14.a.22.b. Iſa.14.b. Jer.48.c. Ezech.7.c.19.c. 39.b. Hoſ.4.c.* Et virga malorum, quam convertit Deus: eſt *c* eorum imperium in bonos, *Nah.1.d.* Et virga exactoris, eſt tyrannis diaboli, *Iſa.9 a.* Deſignat etiam virga aliquando *d* comminationes malorum: ut Aſſur percutit virga habitatorem Sion, *Iſa.10 f.* quom dæmones aut hæretici minantur fidelibus. Et virga percutiebant Judæi Judicem Iſrael, hoc eſt, Chriſtum, *Mich.5.a.* Cum fuſtibus venientes contra Jeſum, deſignant errores contra veritatem inſurgentes, *Matth.26 c. Luc.22.f.* Sceptra etiam Ægypti & Aſcalon, & ſceptrum impii, deſignant *e* imperium diaboli, & hæreſiarcharum, *Eccl.35.d. Amos 1.c. Hab.3. d. Zach.10.d.*

Baculus ſenectutis, conſultationem & ſubſidium in ſenectute aut alio labore declarat, *Tob.5.d 10.b.*

Virgæ duæ magorum Pharaonis verſæ in dracones, *Exo. 7.b.* deſignant duplicem mortem animæ videlicet, & corporis.

Virga non ferenda in via, eſt *f* minima res neceſſaria Prædicatoribus, quibus auditores debent omnia neceſſaria miniſtrare: & etiam præſidium humanum, quod non debent quærere Prædicatores Dei præſidium habentes. Virga verò ferenda in via, eſt facultas data Prædicatoribus utendi rebus illorum, quos inſtruunt, *Matt. 10.a. Marc. 6.a. Luc.9.a.*

Baculus ſeu lignum, quod interrogabant filii Iſrael, *Hoſ.4 c.* Eſt *g* quoddam genus divinationis & ſortium, quod fiebat per virgas. Unde *Ezech.25.* legimus quod virgas miſcuerit Nabuchodonoſor contra Ammon, & Hieruſalem. Dicitur autem Græcè ῥαβδομάντεια.

Paxillus poteſt quandoque *h* Sacerdotium ſignificare, *Iſa.22.g. Zach.10.b.*

a Glo Al x. 2. pad. 7. b Hil. ſ. pſ. 124. Hie. ſ. Iſ. 9 14. c Hie ſ Na.1. d Au ſ pſ. 124. Gre 30 m. 31. e Hie ſ Iſ 10. & ſ Hab. 3. f Ruper. 17 ſ. Matt. 1. Aug 2. de conſen Evãg 30 Hie ſ. Mat 10 g Hie ſ Hoſ 4 h Hie ſ. Zac. 10.

Bajulare, vide Ferre.

Bala.

Imaginatio. Phantaſmata. Lex. Dignitas. Appetitus cibi.

BALA, id eſt, inveterata, aut turbata, ſive defluens, vel abſorpta: ancilla Rachelis uxoris Jacob, quæ tradita eſt viro ab ipſa Rachele.

Bala, *i* deſignare poteſt imaginationem garrulam, & perſtrepentem rationi, vel phantaſmata rerum ſenſibilium, quæ interponuntur contemplationi ſpiritualium, ut *Bala* fuit adjuncta Racheli, & cum ejus viro conjuncta, *Gen.30.a. 29.f.* Vel eſt *k* potentia, qua per viſibilia ad Creatorem inviſibilem intellectus conſcendit, quæ eſt ratio diſcurrens annexa ſenſibus: & conjungitur Jacob, quando per hæc inferiora conſpecta venatur opificis magnitudinem.

Ut etiam conjuncta eſt Jacob, ſignificare poteſt *l* Regem, aut aliquam dignitatem: ad quam illicitè ingreſſus eſt Ruben: hoc eſt, Judæi adulterantes legem: vel alii affectantes dignitates, etiam cum depoſitione Prælati ſui, *Gen.35.d.*

Bala interpretatur etiam deglutio, deſignans *m* vim ſumendi alimenta neceſſaria: quæ tamen ut ancilla debet eſſe, non ut domina.

i Ricar de S. Vict. de duodecim patria 6. 63. k Gerr. Veno. cant 2.8.7.c.5 l Aug. 22. cont. Fau 54. Bed ſ Gen. 35 m Phil. de congr. &c.

Balaam.

Scribæ & Phariſæi. Prælati mali. Judæi. Mali laudantes virtutes. Mens cum carne infirma.

BALAAM, id eſt vetuſtas populi, vel abſque populo, ſive devoratio, aut deſtructio eorum, aut populus vanus, juxta Origenem *n* Philonem, *o* & Hieronymum: fuit filius *Beor*, hariolus, qui venit ad maledicendum populo Iſrael, cui tamen è diverſo ex præcepto Dei benedixit. Poſtea tamen peccare fecit conſilio ſuo filios Iſrael, cujus peccati gratia multi perierunt. Eſt natus de *Beor*, id eſt, de eo, qui pelle eſt, & ſemper commutat loca.

Deſignat Balaam Scribas & Phariſæos laudantes & zelantes legem, & contra eam agentes, *Num.22.a 23.a.24.a.31.c. Deut 23.a. Joſ.13.f. 23.b. Nee. 13.a. Mich.6.a.* Deſignat etiam Prælatos malos Eccleſiæ, *p* qui publicè docent recta, quæ ſunt fidei: & privatim per avaritiam inducunt ſubditos ad peccandum. & promovent indignos, &c. *Apoc.2.d.*

Videns Balaam Iſrael in tentoriis per tribus ſuas, & prædicens futura, de eis deſignat *q* Judæos, qui convertentur in fine mundi, *Num.24.a.*

Optans Balaam mori morte juſtorum, & dans pravum conſilium per avaritiam, *r* eos ſignificat, qui laudant virtutes, & ſequuntur vitia, *Num. 23.24. 2.Pet.2.c. Juda d. Apoc.2.d.*

Ut Balaam non videbat Angelum, quem aſina videbat, deſignat *ſ* mentem, quæ cum ſalute carnis Deum non videt, cùm ejus infirmitatem videt, *Num. 22.c.*

n Ori ſ. Nu. ho 14.15.16. o Phil quod deterior potiori inſid. p Rup.1 ſ. Apoc. q Au ſer.103 r Gre ho.15. ſ Gre 3 paſt. adm.13.

Balac.

Diabolus. Principes ſæculares.

BALAC, id eſt, involvens, aut deſtruens, vel excluſio, ſeu devoratio, vel elingens: filius Sephor, Rex Moabitarum, qui per maledictiones Balaam conabatur perdere filios Iſrael. Typum gerit adverſariæ poteſtatis diaboli: qui ſemper quærit, quem devoret, *Num.22.a 23.a.24 b. Mich.6.a. Apo.2.d.*

Deſignet etiam *t* Principes ſæculares, qui tradunt dignitates Eccleſiæ indignis, propter commoda temporalia.

t Rup. 2. ſ Ap.

Balbus.

Motus in divinis.

BALBUS eſt, qui non poteſt verba formare, *Iſa 32 a.* Sumi poteſt pro eo *u* qui nihil de Deo loquitur, ſed ſola mundana.

u Glo inter ſ. Iſa. 32.

Baldad.

Hæretici.

BALDAD, id eſt, *x* vetuſta dilectio, vel mamilla, ſive inveteratus motus, aut abſque motu, vel abſque dilectione, vel mamilla: fuit unus amicorum Job, qui venerat ad conſolandum eum, quem poſtea injuſtè reprehendit, *Job 2.d.* Deſignat hæreticos ſingulariter præſumentes: qui dum vinci refugiunt, & perverſo ſtudio eſſe victores quærunt, novæ vitæ converſationem negligunt, & ex ſola vetuſtate eſt quod intendunt.

x Grego prol. mo 1. & 13. mor. 17.

Bele.

a Glo ord ſ. Gen 14.

BALE, id eſt, deglutiens ſive deſtruens, vel prædicatio : civitas in provincia Sodomorum cujus Rex ſuperatus eſt a quatuor Regibus : quia *a* puſillanimes in peccatum lapſi, facilè præcipitantur in deſperationem, *Geneſ.* 14. *b.* Puſillanimes.

Baliſta.

BALISTA, eſt machina bellica ad jacienda jacula, aut lapides, 1. *Mach.* 6. Poteſt in bonum, & in malum ſumi. Bonus odor verbi Dei.

Balſamum.

b Hie ſ Ezec. 27.

BALSAMUM, eſt ſuccus odoriferus in modum olei, aptus medicandis vulneribus. Naſcitur in vineis Engaddi. deſignare poteſt *b* bonum odorem verbi Dei, *Eccl.* 24. *b. Eze.* 27. *d.*

Baltaſſar.

c Ber ar de S. Vict conjectur. conjectur. 9. 14

BALTASAR, id eſt, *c* abſconditè theſaurizans, ſive in malleatore theſaurizans, vel occultè portans anguſtiam: nomen Prophetæ Danielis impoſitum illi in Babylone, *Dan.* 1. *b* 5. *a.* Item Rex Babylonis dictus eſt Baltaſſar, ſeu potius Baltaſar, *Dan.* 5. *a.* 7. 8. *a.* Interpretatur etiam *Baltaſſar* capillus capitis, & dicitur Daniel *Baltaſſar* juxta nomen Dei ſui, Deſignans Chriſtum, cui convenit dici capillus capitis, ſecundum quod procedit à Patre. Et ſecundùm nomen ejus dicitur *Baltaſſar* quia à Chriſto, & per Chriſtum obtinemus, ut meritò Filii Dei dici debeamus. Deſignat etiam *Baltaſſar*, mentis devotionem. quæ capillus capitis dicitur, quia per ipſam mens ad omnem ſubtilitatem acuitur. Chriſtus. Devotio mentis.

Baltheus, Cingulum, Zona, Lumbare.

BALTHEUS, eſt cingulum, quo cingebantur Sacerdotes & Reges: & ponitur aliquando pro regnantis gloria, *Job* 12. Cingulum verò generalius nomen eſt.

Baltheus Pontificis quatuor coloribus variegatus, deſignare poteſt myſterium incarnationis Chriſti, *Exod* 28. *g* 39. *b. Lev.* 8 *a.* Incarnatio.

d Ori ſ. Lev. hom 6. Hi ſ Iſ 11. 21 Iſy ſ. Lev 8. e Ori ſ. Lev ho 9 f Gr. 1 mo. 9. & 33. mo. 11. g Hie ſ Iſa 3. Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. h Iſy ſ Lev. 16 i Hie de veſt. ſacer. k Gerv. Ven. cät. 1 1 8 0 3 l Aug ſ. Apo. ho 2. m Greg 34. mor 7 n Diony cale. hi 15. o Rup 8 ſ. Ap. p Ori ſ ie b 7 q Hil ſ. Mat. can. 1. Amb. ſer 65. r Hie ſ Iſa. 22 ſ Hie ſ Ier 13. t G'o ord ſ. Iſa 23. u Ori ſ Num ho 11. x Gr. 1. m 36.

Deſignat etiam *d* carnis caſtigationem omni virtute refulgentem. *Baltheus* etiam aliorum Sacerdotum deſignat continentiam, & inanis gloriæ regreſſionem, ne videlicet defluant non præcincti. Vel deſignat juſtitiam & fidem, quibus ornati eſſe debent Sacerdotes, *Exod.* 26. *e.* 29. *b. Lev.* 8. *a. Iſa.* 5. *g.* 11. *a.* 22. *f. Jer* 13. *a. Eccl.* 45. *a.* Erat autem *Baltheus* duplex, *e* ut ſit Sacerdos expeditus verbo & opere. & ſanctus corpore & ſpiritu. Baltheus etiam regnum deſignat *f* caſtitatem: & extinctionem omnis motus carnalis. præcipuè quum eſt zona linea, *Job.* 12 *c. Deut.* 23. *b.* 1. *Reg.* 18. *a.* 2. *Reg.* 18. *c.* 3. *Reg.* 2. *b.* 4. *Reg.* 3. *c. Prov.* 31. *c. Ezech.* 23. Et quia cingulo veſtes laxæ ſtringuntur, deſignat *g* refrenationem omnium ſuperfluitatum: & modeſtiam, *Exo.* 39. *b. Iſa.* 3. *d.* Zona etiam linea accingens ad opus, *h* fortitudinem ſignificare poteſt, *Lev.* 16. *a.*

Caſtigatio carnis. Repreſſio inanis gloriæ. Juſtitia & fides. Caſtitas. Refrenatio omnium ſuperfluitatum. Modeſtia. Fortitudo.

Zona præterea ſacerdotis aſtringens linteam tunicam, *i* Oceanum cingentem terram ſignificare poteſt, vel in eo, quod circumvolvit pectus ſacerdotis, *k* quod mundi minoris meditullium eſt, zodiacum ſignificat, omnia mundi majoris centralia circumcingentem, *Lev.* 16. *a.* Oceanus. Zodiacus.

Zona aurea, qua Chriſtus erat præcinctus, *Apoc* 1. *c.* deſignat, *l* chorum Sanctorum Chriſto adhærentium, ut ab ejus uberibus nutriantur. Vel deſignat ſcientiam ſpiritualem, & purum ſenſum. Chorus Sanctorum. Scientia ſpiritualis.

Zonam auream circa mamillas habere, *m* eſt cunctos mutabilium cogitationum motus per ſolius jam amoris vincula reſtringere, *Apoc.* 15. *c.*

Zona in Angelis eſt *n* fœcundarum virtutum cuſtodia diligens, cogens ipſos in habitum, qui in ſemet ſingulari facilitate convertitur, ac per gyrum circa ſeipſum immutabili identitate verſatur, *Apoc.* 15. Ubi etiam deſignat *o* charitatem Prædicatorum. Fœcundarum virtutum cuſtodia. Charitas.

Cingulum etiam lineum, deſignare poteſt Eccleſiam. Et lumbare Jeremiæ, eſt *p* Eccleſia ex Gentibus congregata, *Jer.* 13. *a.* Eccleſia.

Zona pellicea Ioannis, deſignat *q* efficacem in omne opus bonum apparatum, *Matt.* 3. *a.* 10. *b. Mar.* 1. *a.* 4. *Reg.* 1. *b. Act.* 21. *b.* Item quod Chriſtus carnem eſſet attenuaturus uſque ad pellem. Eſſe acta ad bene operandum.

Cingulum ſacci, *r* rigorem pœnitentiæ ſignificat, *Iſa.* 22. *e.* Pœnitentia.

Lumbare Jeremiæ *ſ* populum Iſrael, aut juſtos ſignificare poteſt, quos ſibi Deus copulavit, *Jer.* 13. *a.* Populus Iſrael. Juſti.

Cingulum etiam videtur ſignificare *t* ſuperbiam, aut poteſtatem mundanam, *Iſa.* 23. *d. Pſa.* 108. Superbia & potentia mundana.

Bamoth.

BAMOTH, id eſt, altaria ſive excelſa: vel in morte nomen vallis, quo pervenerunt filii Iſrael de Nahaliel, *Num.* 21. *e.* deſignat *u* quod acceptis donis à Deo mortificantur membra, quæ ſunt ſuper terram.

Banaa.

BANAA, id eſt, in motu, princeps latronum, qui cum fratre Rachab occidit Iſboſeth. Typus eſt *x* diaboli occidentis animas negligenter ſe habentes, 2. *Reg.* 4. *b.* Diabolus.

Banaias.

y Glo ord ſ 2. Reg 23 z Hie ſ Ez. 11.

BANAIAS, id eſt, Filius Domini, aut intelligentia Domini, ſive ædificatio Domini. filius Joiadæ ſacerdotis Princeps partis exercitus David, & Salomonis, qui percuſſit duos leones Moab, & deſcendit in ciſternam, ubi occidit leonem, 2. *Reg.* 8 *d* 20 *g* 23 *d* 3. *Reg* 4 *a* 1. *Par* 4. *f.* 12. *e.* 15. *b.* 2. *Par.* 31. *c.* Ut deſcendit in ciſternam, & occidit leonem, *y* typus eſt Chriſti deſcendentis ad inferos, & vincentis diabolum. Chriſtus.

Banaias, id eſt, ſtructor, pater Phaltiæ, id eſt, ruinæ declinantis, *Ezech.* 11. *a.* typus eſt *z* peſſimæ ædificationis vitiorum, vel errorum, unde oritur ruina.

Baptizare,

Baptizare, Baptiſmus.

Baptiſmus interior.

BAPTIZARE, eſt abluere: & baptiſmus ipſa ablutio: & eſt primum Sacramentum, quo abluimur à peccatis, & reſurgimus ad gratiam.

a Amb. de ſacris 2. Cyr. ſ. Ioan. ho. 24.

Baptiſmus Chriſti figura eſt noſtræ *a* regenerationis: & in ipſa merſione configuramur morti Chriſti, & morimur peccatis: in eductione autem ab aqua conformamur reſurrectioni ejus, & reſurgimus in novam vitam, *Matt. 3. d.* Et baptizati in mari, deſignant regeneratos in Chriſto, *1. Cor. 1. c. 10. a. Iud 1: d. Joan. 1. c. 3. d. 4. a. Actorum 2. a. 8. f. 8. g. 16. f. Marc. 16. b. Romanorum 6. a. Galatas 3. d. Eph 4. a. Coloſſenſes 2. b. 1. Petri 3. Neem. 4. d.*

Baptiſmus ſanguinis.

b Ori. ſ. Ier. h. 13 & ſ. Luc. ho. 24.

Baptizare dicitur Chriſtus in Spiritu ſancto & igne, *Luc. 3. d.* In hac quidem vita *b* baptizat in Spiritu ſancto: poſt hanc verò vitam in igne. Vel in ſpiritu ſancto, remittendo peccata: in igne, quum ejuſdem Spiritus ſancti fervore accenſos, fortes in amore, & in fide conſtantes efficit. vel ſcientia lucentes, & zelo bono calentes.

c Ruper ſ. Ioan. Ori. ſ. Matth. ho. 12. d Baſ. de Spiritu ſanct. 15.

Baptiſmus dicitur *c* ipſum martyrium, ſecundùm quod mundat à peccatis, *Marc. 10. f. Luc. 12. f.* Baptiſmus etiam eſt *d* crux Chriſti, & abjectio operum carnis.

Pœnitentia.

e Hil. ſ. pſ. 18. Ghry ſ. Ioan. ho 24.

Baptizari pro mortuis, eſt baptizari pro corporibus, 1. *Cor. 15. d.* Baptizari autem à mortuo, hoc eſt, *e* ablui vel mundari à contactu mortui, *Eccl. 34.* Eſt mundari à cognitione peccati.

Baptiſmus Joannis, erat baptiſmus pœnitentiæ. Et ipſe dictus eſt Baptiſta, qui primus introduxit baptiſmum, *Matt. 3 a. 11. b. 14. a. 16. b. 17. b. 21. c. Marc. 1. a. 6. b. 8. c. 11. d. Luc. 3. d. 7. d. 20. a. Joan. 1. c. 3. d. 4. a. Actorum 1. a. 10. f. 18. g. 19. a.*

Baptiſmus exterior.

Tert. adver. Marcio 5. Greg. 3. paſt. admo. 31.

Baptiſmata Phariſæorum, *f* erant ſuperſtitioſæ quædam ablutiones vaſorum, & corporum ſuorum, *Marc. 7. a. Hebr. 6. a. 9. c.*

Bara.

f Aug. 1. de gen. contra Manich. 22.

BARA, id eſt, in malo ſive in ſocio, aut in clamore, vel in paſtu, ſive in conſtructione, aut malitia, vel creatura: fuit Rex Sodomorum, id eſt, cæcitatis, vel pecudis ſilentis: ideò ſuperatus à quatuor Regibus, *Gen. 14. a.*

Barabbas.

g Ori. ſ. Mat. ho. 15. 33. Ino. ſ. Iſ. 3. & ſ. Mala. 2.

Diabolus.

Antichriſtus.

h Hil. ſ. Matt. cano. 33.

BARABBAS, id eſt, filius patris, vel magiſtri, aut filius confuſionis, vel ignominiæ: fuit latro, quem petierunt Judæi dimitti pro Chriſto, *Matt. 27. b.* Dicitur filius patris, ſignificans *g* eoſdem Judæos, qui de patre diabolo erant. Et omnes, qui vacant ſeditionibus & latrociniis, petunt dimitti Barabbam. Significat etiam *h* ipſum diabolum, qui latro eſt & homicida, & ſeditionis author: quem Judæi Chriſto prætulerunt. Simili ratione ſignificat Antichriſtum, quem Judæi ſuſcipient, *Marc. 15. a Luc. 23. c. Joan. 18. g.*

Barac.

Prior populus.

i Ori. ſ. Iudi. ho 5. Rup. ſ. Iudi. 3.

BARAC, id eſt fulgur, ſive in vanum: fuit Judex Iſrael, qui vicit Siſaram, vel ejus exercitum, Typus eſſe poteſt *i* prioris populi, qui ad tempus fulſit per legem, quæ advenıente veritatis luce evacuata fuit, *Jud. 4. a. 5. a.*

Barachel.

k Gre. 13. mo.

BARACHEL, id eſt benedictio Dei: pater Elihu, hoc eſt, *k* arrogantium in Eccleſia, qui in prædicatione ſua benedictionem Dei percipiunt, *Job. 32. a.*

Barachias.

BARACHIAS, id eſt, benedicens Dominum, aut genu flectens Domino: pater Zachariæ, id eſt, memoriæ Domini: quia ex munere Dei venit, ut ejus habeatur memoria. *Matt. 23 d Zach. 1. a.*

Barathrum.

BARATRUM, eſt locus, profundus, à quo, ſi quis decidat, evadere non poteſt, *Jud. 5 b* Solet ſumi pro inferno.

Barba.

BARBA, in hominibus ſignificat eos pilos, qui in mento & facie ſunt.

Fortitudo divinitatis Chriſti.

l Hil. & Au. ſ. Pſa. 33. Euch ſ. 1. Regum. 21. m Hil. ſ. pſ. 132.

Barba aliquando ſignificat *l* fortitudinem divinitatis Chriſti: ut barba David, in quam mittebat ſalivam, 1. *Reg. 21 d* Et generaliter *m* virtutem Chriſti, quæ in firmitate tegebatur.

Virgo Maria. Apoſtoli. Perfecti.

n Rup. 2. ſ. Le. 4.

Barba etiam ſignificat *n* beatam Virginem Mariam, vel Apoſtolos, vel quoſcunque viros perfectos, qui maximè conjuncti ſunt capiti Chriſto. *Lev 13. d Pſa 132* Demum eos, qui ſunt fortes in Eccleſia.

Robur.

o Geor. Vene can 21. 3. c. 18.

Barba præterea *o* robur ſignificat: quod multiplex eſt, & aliquando bonum, & conſervandum, aliquando malum, & omninò reſecandum. Eſt namque robur & virtus Græcorum (inquit Origenes) in ſapientia humanis ingeniis acquiſita. Et eſt robur Aſſyriorum, & Chaldæorum in cognitione ſtellarum, & influxu inde ſuſcipiendo. Eſt quoque robur, & virtus Perſarum & Ægyptiorum in ſecretiori Philoſophia, uſque ad fœdera cum malis ſpiritibus. Eſt enim robur Dominorum temporalium in pecuniis, militibus, & bellicis inſtrumentis. Eſt tandem robur carnalium vis ipſa generativa: & ſimilia multa, cuncta ſignificata in barba, non utique illa Nazaræorum, quæ nunquam abradi, neque diminui, neque peſſundari debet. Sed illa, quæ robur ſignificat eorum, qui extra gremium bonorum ſunt, & ultra flumen, dividens inter collectos in ſinu Abrahæ & eos, qui ſepulti aut ſepeliendi ſunt in inferno: ut ajebat *Iſa. 7. d* In illa die radet Dominus novacula conducta in his, qui ſunt trans flumen, in Rege Aſſyriorum caput, pilos pedum, & barbam univerſam. Robur itaque, & virtus, quæ eſt ſecundùm carnem, & ſanguinem, abradenda eſt, aut offerenda in ſacrificium: ut hac debilitatâ, aut mactatâ, altera pars, melior ſcilicet, robuſtior fiat.

p Aru ſ. pſ. 138. q Au. 2. cont. lit. Petil. 104. & ſ. pſ. 13. & ſ. Lev. 12.

Virtutes. Fortitudo. Diſcretio. Sapientia.

Barba etiã poteſt ſignificare in genere *p* virtutes, & peculiariter fortitudinem & quia naſcitur in homine, cùm ſolet jam ratio vim ſuam habere, deſignabit *q* diſcretionem & ſapientiam, *Lev 14. a 19 b. 21 b.*

21.b.1.*Reg.31.d.2.Reg.10.b.19.d.1.Para.19.b.1.Eſdr.9.a.Iſa.7.d.15.a.Jer.41.a.48.b.Baruch.6.e.Ezec.5.a.*

a Hier. ſ. Iſa. 7. b Gr. 1. m. 19. Hier. ſ. Iſa. 15.

Significat item barba *a* milites, aut viros fortes radendos à Judæa, & ipſum regnum Iſraeliticum, *Iſa.7.d.*

Barba virorum Moab raſa, *Iſa.15.a.* deſignat *b* nihil virilitatis eſſe in falſa doctrina hæreticorum, aut ſophiſtarum: quam radunt ſancti Doctores, eorum ignaviam detegendo.

Barbarus.

BARBARUS dici ſolet, qui extraneus eſt à lingua Romana, aut Græca, aut certè, qui eſt incultis & feris moribus.

Barbarus dici poteſt, qui alienus eſt à divina lege & fide, *Pſa.113. 2.Mac.10.a.14.a.Rom.1.b.1.Cor.14.b.Col.3.b.Act. 28.a.*

Bariona.

BARIONA, id eſt, filius columbæ: dictus eſt Simon Petrus, *Matt.16.c.* Sunt tamen, quibus legendum videtur *Bario hanna*, hoc eſt, filius Joannis.

Barnabas.

BARNABAS, id eſt, filius Prophetæ, aut filius conſolationis: fuit Cyprius diſcipulus Chriſti, & ſocius Pauli in prædicatione, *Act.4.g.9.e.12.d.13.a.14.b. Gal.2.a.*

Barſabas.

BARSABAS, id eſt filius reverſionis, vel quietis aut juramenti: fuit diſcipulus Chriſti, qui ſtatutus fuit cum Matthia in ſortem Apoſtolatus, *Act.1.d.15.e.*

Bartholomæus.

BARTHOLOMÆUS, id eſt, filius ſuſpendentis aquas: unus è duodecim Apoſtolis, *Matth.10.Luc.6.c.*

Baruch.

BARUCH, id eſt, benedictus, vel genu flexus: filius Neriæ, cujus extat libellus, erat ſcriba Jeremiæ, *Jeremiæ 32.c.*

Baſan.

BASAN, id eſt, in dente ſive in ebore, aut in mutatione, vel in ſomno, ſeu dormitatione: vel ignominia ſeu confuſio, vel turpitudo: civitas Regis Og in Arabia, quam in principio, vel ante ingreſſum terræ promiſſionis expugnaverunt filii Iſrael, propter non conceſſum tranſitum. Non tamen petitur tranſitus per eam, ſed ab initio expugnatur: quia *c* nullus acceſſus ad turpitudinem eſt habendus, *Num. 21.g.Pſa.134.Jer.22.e.Mich.7.a.* Et quercus de *Baſan* dolantur in remos navis Tyri. *d* quum hi, qui erant in ignominia peccatorum, poſſunt cum Apoſtolis navigantes ad littora, & ad terram pervenire, *Ezech.27.a.*

c Ori. ſ. Num. ho. 12. Hier. ſ. Jer. 22. & ſ. Mich. 7. Au. ſ. pſ. 134. d Hier. lib. 27. e Hil. ſ. pſ. 67. Ruth q. 10. pſ. f Rup. ſ. Mic. 7. g Au. ſ. pſ. 135. h Hier. ſ. Iſ. 33. & ſ. Nahu. 1.

Baſan, ſignificat etiam, *e* Chriſtum, qui voluit confundi & ignominiam pati pro nobis: vel ejus crucem, unde convertit nos, *Pſa.67.* — Chriſtus. Crux Chriſti.

In baſan erant paſcua uberrima: unde deſignat *f* ſacram Scripturam, in qua qui paſcuntur, confunduntur de peccatis ſuis eaque confitentur, *Mic.7.c.* — Sacra Scriptura.

Baſan etiam interpretatur profundum, vel ſiccitas, & deſignat *g* infernum, cujus rex eſt diabolus, *Pſa.134.135. Deut.3.a. Num.21.a.Iſa.2.c.33.b.Zach.11.a.* — Infernus.

Quia verò *Baſan*, & alia terra illi conjuncta, quam duæ & dimidia tribus poſſederunt, interpretatur uberrima & pinguis: deſignat *h* opulentiam Judæorum, quæ in penuriam verſa eſt, *Iſa.33.b.* Deſignat etiam potentes & pingues, confuſione dignos, *Nahu.1.b. Zach.11.a.* — Opulentia Judæorum. Potentes.

Baſilica, vide. Palatium.

Baſiliſcus, Regulus.

BASILISCUS eſt ſerpens, qui Latinè dicitur Regulus vel maximè noxius, diciturque habere venenum in oculis, ipſoque aſpectu vel flatu interficere. — Diabolus.

i Aug. ſ. pſ. 90. Hier. ſ. Iſ. 11. 14. Caſ. colla. 7. c. 32. Gre. 31. m. 38. k Bern. ſer. 15. ſ. Qui habit. l Hier. ſ. Iſa. 30. 59. Gre. 15. mo. 8.

Significat Baſiliſcus *i* diabolum, generi humano peſtilentiſſimum: vel invidiam ejus, per quam introivit mors in orbem terrarum: vel regnum ipſius diaboli, *Pſa.90.Iſa.11.b.14.g.Jer.8.f.* Regulus enim non morſu perimit, ſed flatu conſumit. Sæpè quoque aerem flatu inficit, & quicquid vel poſitum longè tetigerit, ſola narium inſpiratione tabefacit. Sic diabolus quaſi flatu narium caliginem emittit: quia in reproborum cordibus inſidiarum ſuarum inſpirationibus, ex amore vitæ temporalis æſtum congerit multiplicium cogitationum. Deſignat etiam *k* prava & peſtifera opera, & quemlibet errorem, & inanem gloriam. — Invidia diaboli. Regnum diaboli. Opera prava. Errores. Inanis gloria.

Regulus volans, *Iſa.30.b.59.a.* ſignificat *l* Principes Judæorum, aut dæmones, vel etiam Antichriſtum, quem Judæi pro Meſſia ſuſcipient. — Principes Judæorum. Dæmones. Antichriſtus.

Baſis.

BASIS, eſt fundamentum columnæ, aut alterius rei in modum columnæ ſe habentis.

m Rup. ſ. Cã. 5. n Ori. 9. Exod. ho. 9. Gre. 28. m. 9. o Iſy. ſ. Lev. 4. 5. Rup. 1. ſ. Lev. 15. p Gr. ſ. Cãt. 5.

Baſes aureæ, ſuper quas fundantur crura ſponſi, ſunt *m* rationes divinæ juſtitiæ & miſericordiæ in ejus voluntate conſiſtentes, *Cant.5.d.* — Divina voluntas.

Baſes binæ argenteæ ſub tabulis tabernaculi, deſignare poſſunt *n* utrumque Teſtamentum, *Exo.26.d.36.e.Eccl.* [illegible] *Jer.27.d.Job.38.a.* — Utrumque Teſtamentum.

Baſis altaris, *o* Evangelium deſignat: pro quo maximè oportet nos præſentem vitam deſpicere, totam animam Deo offerendo, *Lev.4.b.5.b.* Vel deſignat futuros credentes, quibus per baptiſmum applicatur ſanguis Chriſti. — Evangelium. Credentes futuri.

Baſes aureæ ſunt *p* Prophetæ luce ſapientiæ reſplendentes, & columnas Apoſtolicas ſuſtentantes, *Cant.5.d.* — Prophetæ.

De

5 d. De quibus dicitur 2. *Pet.* 1. *d.* Habemus firmiorem Propheticum ſermonem: cui benefacitis attendentes quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco. Eoſdem *a* deſignant baſes argenteæ ſub tabulis tabernaculi. & baſes æneæ, *Exo.* 26 *d. Gen.* 27 *b* 35 *b.* 36 *c. d.* 38 *b* 40. *b.* 3 *Reg.* 7. *d.* 2. *Par.* 4. *c. Jer.* 27. *d.* 52. *e.*

Baſes ſub luteribus, ſunt *b* Apoſtoli & Prædicatores portantes baptiſmum, 3 *Reg.* 7 *d.* Iidem ſunt *c* baſes terræ, *Job.* 38. *a* qui Eccleſiam ſuſtentant verbo & exemplo. Sunt etiam baſes deargentatæ ſub columnis.

Baſes terræ ſignificant etiam *d* intentiones rectas in anima virtutum columnas ſuſtentantes, *Job.* 38. *a.*

Baſis altaris deſignare poteſt *e* infirmos in Eccleſia, vel homines expiandos, vel *f* prædicationem Evangelicam, vel etiam finem mundi, *Exod.* 29 *b Lev.* 4 *b* 9 *b.*

Baſes æneæ ſignificare poſſunt *g* timorem Domini, qui eſt initium ſapientiæ, *Exod.* 26. *g* 27. *b.* 35. *b.* Eundem timorem poſſunt deſignare baſes aureæ, *Cant.* 5 *d.* Et baſis labii, quæ etiam ſignificat *h* deſiderium cæleſtium, & potentiam ſubſequentem baptiſmum, *Exo.* 30. *b. Lev.* 8. *b.* 4 *Reg.* 25. *b Eccl.* 6. *c.*

Baſis in omni platea. *Ezec.* 16. *e.* deſignat *i* doctrinam erroneam, quæ docet viam latam in infernum ducentem. Et baſis amphoræ, dicit *k* firmitatem iniquitatis, *Zach* 5. *d.* vel perſeverantiam pœnæ inferni.

Baſis ærea, ſuper quam orabat Salomon, 2. *Par.* 6. *b* humilitatis ſoliditatem deſignat.

Bathuel.

BATHUEL, id eſt, filiatio Dei, aut menſura Dei, vel deſertum Dei: pater Rebeccæ, *Gen.* 28. *a* 22 *d.* 25. *g.* typus eſt *m* ſapientiæ: & licet ſapientia ſit nomen fœmininum, *n* dicitur tamen pater Rebeccæ, id eſt, patientiæ quia licet virtutes habeant nomina fœminina, habent tamen vires maſculinas.

Deſignat etiam Bathuel *o* diabolum, qui pater erat Eccleſiæ ex Gentibus ante converſionem.

Batillum, quære Thuribulum.

Batus, Cadus.

BATUS, *p* menſura quædam rerum liquidarum, ut vini, & olei: eſt eadem, quæ Ephi, tres modios continens, eſtque decima pars cori. Cadum etiam menſura eſt rerum liquidarum, ut vini, & olei: Cadus etiam menſura eſt rerum liquidarum.

Batus ſignificare poteſt *q* opera æquitatis, & juſtitiæ, quibus hi, qui in remiſſionem peccatorum baptizantur, neceſſe habent inſtitui, & duo millia bati in mari æneo ponuntur propter duos populos, 3 *Reg.* 7. *d. f.* 1. *Eſdr.* 7. *c. Ezec.* 45. *d.*

Cadi olei centum, *Luc.* 16. *b* deſignant *r* magnam miſericordiam Dei, cui multum debebant Gentiles, & fiunt quinquaginta, quum datur illis remiſſio.

Bdelium.

BDELIUM, juxta Plinium, *ſ* arbor eſt aromatica, magnitudine oleagina, cujus lachryma lucida, guſtu amara, boni odoris, ſeu odoratior infuſione vini: naſcitur juxta Phiſon, id eſt prudentiam: unde ſignificare poteſt bonam famam, quàm præcipuè nutrit & conſervat prudentia. Hebraicè dicitur *t* Bedolach, quod alii tranſtulerunt carbunculum. Verum carbunculus Hebraicè dicitur Nephech. *Gen.* 2. *c. Num.* 11. *b* Alii interpretantur cryſtallum & talpum, quæ nullo ſunt calore reſolubiles, & deſignant eos qui terrena ſapiunt, ut induretur mens & anima eorum aquea veluti cryſtallus, vel talpus.

Aliqui putant eſſe uniones.

Beatus, Beatitudo, Fœlix, Infœlix, Beatificare.

BEATUS quum propriè ſit is, qui eſt in ſtatu, quo habet omnia bona, nec ullo indigeat, propriè competit Deo, qui eſſentialiter eſt beatus, habens in ſe ipſo omne bonum, cujus participatione creaturæ rationales, & intellectuales efficiuntur beatæ, quum ad ejus viſionem admittantur. Et quidem in hac vita dicuntur beati in ſpe, qui perſeverantes in bono, meritò ſperare poſſunt fœlicitatem æternam, ubi eſt beatitudo in re. Beatitudo non habet allegorias ſed potius de ipſa ſunt allegoriæ, ſicut de charitate.

Beatus quem elegit Deus, dicitur peculiariter *u* de humanitate Chriſti: deinde de quolibet ad fœlicitatem prædeſtinato, *Pſa.* 40.

Beatificare de Deo quidem dicitur, quatenus aliquem beatum facit, *Eccl.* 45. *a* de hominibus verò, quatenus aliquem laudando beatum dicunt, *Job* 29 *b. Eccl.* 25 *d. Iſa.* 9 *c. Jacob* 5 *c.*

Beatificat auris ipſum Job, hoc eſt, *x* Eccleſiam, *Job.* 29. *b.* Quum quis ea, quæ ab ipſa audierit, opere conſummat.

Beatitudo in hac vita eſt fallax: ubi fœlix dicitur, cui omnia proſpera ſuccedunt, *Job.* 21. *e. Iſa.* 3. *b.* 9. *c. Malach.* 3. *d. Act.* 26. *a.*

Beata dicta Lia, eò quod omnes generationes dicturæ erant eam beatam, *Gen.* 30. *b* deſignavit ſpem Synagogæ, quam habebat de multiplicatione rerum temporalium: fœlix etiam dicitur de rebus irrationalibus: ut dies dicitur fœlix, 2. *Mach.* 10. *e.*

Fœliciter incedens dicitur ſtultus, poſtquam elevatus eſt in ſublime, *Prov.* 30. *d.*

Infœlix diverſum dicit, quàm fœlix. Unde infœlicitas fere ſemper attribuitur malis, ſive in hac vita, ſive poſtea, *Prov.* 19. *d. Pſa.* 13. *Sap.* 3. *e.* 13. *b.* 15 *c. Eccl.* 16. *c* 2. *Mach* 8. *g.* 12. *e.* Infœlices tamen nonnunquam ſunt boni in hac vita, ejus conſiderantes moleſtias, & peccandi pericula, licèt ſint beati in ſpe.

Infœlicem mulierem ſe dicens Anna, 1. *Reg.* 1. *c.* deſignat *y* Eccleſiam, quæ indiget fortitudine: & etiam quia non poteſt ad gaudia pervenire, niſi per multas tribulationes.

Poteſt autem beatitudo ſic diſtingui: ut detur beatus beatitudine conſcientiæ. *Apoc.* 22. *e.* Beati qui lavant ſtolas ſuas. Et beatitudine experientiæ. 3. *Reg.* 10. *b.* Beati viri tui, & beati ſervi tui. Et beatitudine innocentiæ, *Pſa.* 64. Beatus, quem elegiſti. Et beatitudine patriæ. *Cant.* 6. *b.* Beatiſſimam prædicaverunt. Et beatitudine ſcientiæ, *Pſa.* 40. Beatus qui intelligit. Et beatitudine ſpei, *Pſa.* 31. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates. Et beatitudine timoris Dei, *Pſa.* 111. Beatus vir qui timet Dominum. Et beatitudine viæ, *Gen.* 30. *b.* Beatam quippe me dicent omnes generationes.

Beelmeon.

Margin (left): Apoſtoli & Prædicatores. Sancti potentes & fortes. Intentiones rectæ. Infirmi. Timor Domini. Deſiderium cæleſtium. Doctrina erronea. Firmitas iniquitatis. Humilitas. Sapientia. Diabolus. Opera juſtitiæ. Miſericordia Dei. Bona fama. Terrena ſapientia. Humanitas Chriſti. Beatum facere Deus. Beatum dicere. Bona operari. Beatitudo hujus vitæ. Spes Synagogæ. Fœlicitas irrationalium. Superbia ſtulti. Miſeria. Eccleſia.

Margin (right): a Ra. ſ Ex. 11. b Rup. ſ. 3. Re. 20. c Hi. ſ Iob 38. Gr 28 mo. 8. & bo. 17. d Gr 28 m 13. e Iſy ſ. Lev 4. f Ori. ſ Lev. ho. 3. g Am. ſ. pſ. 118 ſer 5. h Iſy ſ Lev 8. i Ori. ſ. Ezec. k Hie ſ Za. 5. l Rup ſ Zac 5. m Gl. inter ſ. 2 Par. 6. n Amb. de fuga ſæculi 4. o Phil. de profugis. p Bed. ſ. G 1 4. q Hie ſ. Ezec. 45. q Glo. ord ſ. 3. Reg 7. r Hie. Aglaſia. ſ Plin. 12. nat hiſt 19. t Geor. Vene. can. 1 1. 7. c. 22. u Aru. & Hil. ſ pſ. 64. x Gre. 19. mo. 15. y Gr. ſ 1. Reg. c. 1.

BEELMEON, id eſt, idoli habitaculum, vel idolum de peccato: vel habens fontem, ſive per fontem: civitas Moabitarum, *Ezech.25.b.* deſignat *a* ſectas Philoſophorum, qui putant ſe fontem habere ſcientiæ, ſed deſtruitur à filiis Orientis.

a *Hie ſ. Ezec. ho 25.* — *Secta Philoſophorum.*

Beelphegor.

BEELPHEGOR, id eſt, idolum hiatus, vel aperturæ. eſt *b* dæmon turpitudinis, idem, qui Priapus: cui conſecretur, qui aliquid turpe committit: & ſignificat ipſam libidinem, omnem mentis vigorem devorantem, *Num.25.a.Deut.4.a.Joſ.28.d.Pſa.105.Hoſ.9.c.*

b *Ori. ſ. Nu. ho 20. Arn. ſ pſ 105. Hie ſ Iſa 25. & ſ Hoſ. 4.9.* — *Libido.*

Beelſephon.

BEELSEPHON, id eſt, idolum Aquilonis, vel idolum occultum, vel idolum, aut aſcenſio ſpeculæ: deſignat *c* ſubtilitatem cognitionis fidei, vel perfectionem, *Exo.14.a.Num.33.a.*

c *Ori. ſ. Num. ho. 27.*

Vel interpretatur, Dominus Aquilonis, vel aſcenſus ſpeculæ, aut habens arcana: & deſignat principem errorum diabolum: contra hanc Phiarioth, quia nobilitate virtutis diabolus eſt vincendus. — *Diabolus.*

Beelzebub.

BELZEBUB, id eſt, idolum muſcæ, vel poſſeſſor muſcæ: ſolebant ſumere Judæi pro principe dæmoniorum, *4.Reg.1.a. Matt.10.c.12.b.Marc.3.c. Luc.11.b.*

Beeri.

d *Hie ſ. Hoſ.1.*

BEERI, id eſt puteus meus: pater Hoſeæ Prophetæ, *Hoſ.1.a.* typus eſſe poteſt *d* Dei Patris, qui fons altus eſt, unde ortus eſt Filius. — *Deus Pater.*

Behemoth.

BEHEMOTH, id eſt, Jumenta, ſive quadrupedia, vel in ipſa mora, aut in tumultu, *Job. 40.b.* ſignificat *e* diabolum omnes devorare cupientem, vel etiam Antichriſtum. — *Diabolus. Antichriſtus.*

e *Gr. 32. mo. 18 Hie ſ Iob. 40.*

Bel.

BEL, id eſt, vetuſtas, aut nihil, ſive defluens: erat idolum Babylonis: cujus nomine primum idolum dicitur fuiſſe factum in mundo. De hoc *Iſa.46.a.Jer.50.a.51.c.Dan.14.a.*

Belial.

f *Hie ſ. Iſa. 27 66.*

BELIAL, id eſt, peſtilens, aut perverſus, vel abſque jugo, ſive non aſcendens: *f* diabolum patrem ſuperbiæ, diſſenſionis & omnis mali, *Deut.13.c.Jud.19.f.1.Reg.1.c.2.c.25.c.2. Reg.16.b.20.a.3.Reg.21.c.2. Paral.13.b. Nahum.1.d.2.Cor.6.c.* — *Diabolus.*

Bellare, Bellum, Bellator, Militare, Miles, Militia, Pugnare, Pugnator, Prælium, Dimicare, Congredi, Agon, Certare, Certamen, Decertare.

BELLUM, notum eſt, quid ſignificet. In Sacra Scriptura bella contra infideles, ferè ſemper ſignificant *g* pugnam Sanctorum contra dæmones, aut contra vitia: ut cùm Abraham pugnavit contra quatuor Reges, *Gen.14.a.* Et hoc bellum timent dæmones: ut Pharao, *Exo.1.b.* Horum bellorum varia eſt mentio, *Exo.13.d.17.d.32.c. Num.1.b.10.a.21.a.26.a.31.a.32.d.Deut.3.a.20.a.Joſ.5.b.10.a 14.d. Jud. 1.a.3.b.5.a.10.d.8.b.11.e.20.e.1.Reg.5.b.7.c.13.a.14.g.17.f.18.d.19.b.25.e.28.a.2. Reg.2.c.10.c.11.d.12.g.18.b. 21.d.3.Reg.2.a.5.a.12.c.14.g.25.c.20.c.22.a. 1.Par.5.d.10.a.19.d.2.Par.6.f.11.a.13.a.14.b.19.b.17.d.22.b.35. g.Iob.5.d.7.a.14.c.15.c.17.a.20.d.38.c.39.c.40.d.Pſalm.17.45.67.77.143.Prov.20.c.21.d.24.a. Eccl.3.c.8. b.9.c. Sap.4.a.8.c.12.b.14.d.Eccl.38.b.46.a Iſa.2.a.11.d.22.a.27.b.28.b.42.d. Ier.4.e.6.a.10.d.41.d.42.c. 46.a.50.d. Baru.3.c.6.b. Dan.1.f.10.d.Ioel.2.b.3.b. Mich.2.c.3.b.4.b.Zac.9.b.10.b.14.a.1.Mach.1.b.2.d. 3.g.4.b.5.b.6.d.7.d.8.d.9.e.14.b.Luc.14.g.Cant.3.c.1.Eſdr.4.c.Marc.13.a.* Surrexerunt autem bella poſt tranſitum Jordanis: quia *h* poſt baptiſmum pugnandum eſt contra vitia, *Ioſ.11.d. Epheſ.6.* Specialius autem dicitur armari miles, qui confirmationis Sacramentum recipit, & magis particulariter milites dicuntur Clerici, *2.Tim.2.a.Luc.3.c.* Et militia cæleſtis dicitur, *i* eorum, qui cæleſtem Ducem ſequuntur, *Luc.2.b.* Ad hoc prælium *k* docet Dominus manus contra dæmones, *Pſal.17.143.* Bellum autem præcipuum & univerſale erit in judicio cùm mali ſeparabantur à bonis, *Iſa.30.g.* Dominus dicitur pugnator & bellator fortis, qui pugnat pro Iſrael, quum defendit nos in tentationibus, *Exo.14. f.15.a. Ioſ.23.a. Iud.5.c.2. Par.20.c.32.b. Iſa.31.e.51.g. Ier.20.d. Zach.13.a.*

g *Gr ſ. 1. Re. 4. 33. mo. 15. 1. Aug. d. concordia 9. Caro j pſ. 143. Gorr. Venet. can. 1. 18. c. 8. Amb. jer. 5. Rup. 1. ſ. Reg. 28.* — *Bellum fidelium contra infideles & dæmones.*

h *Ori. ho. 18 & 12. in Ioſ.* — *Deus defendens in tentationibus.*

i *Amb. Luc. 8.* k *Ar. ſ pſ 143.*

Bellum Chriſti fuit *l* ejus paſſio, *Pſa.23.25.88.139.Zach.14.a. Apoc.17.d.* Et prælians Gad accinctus, eſt Chriſtus, vel quilibet caſtus, *Geneſis 49.c.* Et pugnans Joſue adverſus Amelec pro Moyſe, *Exod 17.c.* deſignat *m* Chriſtum pugnantem adverſus dæmones, cui lex commiſit victoriam. Et pugnator Jephte, eſt Chriſtus, *Iud.11.a.* Erit autem in judicio dies belli Chriſti, *Amos 1.d.* Et pugnabit Chriſtus gladio oris ſui, quando per præcepta revincet malos, *Apoc.2.e.* — *Paſſio Chriſti.*

l *Aug q in Iud. 49. & ſ. Apo ho 2.* m *Bed. ſ. Exo. 17. & ſ Gen. 49.*

Cùm autem dicat bellum mutuam relationem, ſicut eſt bellum bonorum in malos, ſed juſtum & æquum: ita eſt prælium malorum in bonos, ſed injuſtum, & iniquum. Itaque eſt prælium *n* Judæorum & hæreticorum, dæmonum, & vitiorum contra Chriſtum, & contra Prædicatores, & contra fideles. *Pſalm.139.* Sic fuit prælium inter domum Saulis, & domum David, *2.Reg.3.a.* Et præliantes Rex Syriæ & Iſrael contra domum David, ſunt hæretici contra Eccleſiam, *Iſa.7.a.29.c.41.c.* Et interfecti non in bello, ſunt, qui ſponte conſenſerunt hæreticis, *Iſa.22.a.* Et bellantes Judæi adverſus Jeremiam, ſunt bellantes adverſus Chriſtum & Prædicatores, *Jer.1.d.4.c.12.b.Pſa.26.Zach.14.c.* Et bellantes adverſus ſemen mulieris, ſunt dæmones adverſus filios Eccleſiæ, *Apoc.12.d.Cant.1.b.* Prælium in cælo, *o* eſt diaboli & membrorum ejus in hoc aere, & in Eccleſia, quando pellebatur è templis, *Apocal.12.b.* — *Bellum malorum & dæmonum in bonos.*

n *Hil ſ pſ. 118. Amb ſ. Lu. 21. Hie ſ. Iſa. 7. 22. & ſ. Jer 1. 12. Ber ſ. Cant. ſer 29.* o *Rup 7 ſ. Apoc.* p *Ori ſ Num. ho. 26. Hie ſ Iſa. 3.*

Bellatores dantur in bonũ & malum. Bellatores boni ſunt *p* fortes contra diabolum, & vitia: pro quibus ſumi poteſt in ſubjectis locis. *Nu.2.a.31.g.32.d.Deut.2.c.Joſ.5.b.4.b.c.8.b.1.Reg.16.d.2.Reg.11.d.15.d. 16.f.* — *Fortes contra diabolum.*

16.b.24.b.3.Reg.9.d.4.Reg.11.a.15.a.25.a.1.Par.5.c.12.g.18.b.28.a.1.Par.8.b.13.a.17.b.28.a.Eccl.26.d.Job.28 a.Jud.11.a.Iſa.3.a.Jere.20.c.39.a.41.a.52.f.Joel.2.b.3.b.Nahu.2.b.Zach.9.b.Matt.8.b.Luc.7.b.1.Timot.2.a. Acto.10.b.

Dæmones. Judæi. Hæretici. Vitia.

Bellatores in malum, ſunt dæmones, & vitia, Judæi & hæretici, *Deut.20.d. Ioſ.10.a. Iud.8.c.7. b.34.a. 1.Reg.17.d.3.Reg.20.4.Reg.8.d.Pſa.55.Iſa.7.a.13.a.19.b.42.c. Jer.11.a.34.d.37.b.51.a. Dan.11.g. Ezech.27.b. 39.f.Hab.3.c.*

Scribæ & Phariſæi. Gula & luxuria.

Bellantia vaſa iniquitatis dicti ſunt Simeon & Levi, *Gen.* 49. *a.* ſignificantes *a* Scribas, & Phariſæos contra Chriſtum: aut gulam, & luxuriam, quæ impugnant fideles. a Glo. ord. ſ. Geneſ. 49.

Punitio Dei.

Bellum Dei contra hypocritam, *Ioan.20.c.* eſt *b* quum judiciorum ſuorum gladiis ejus opera percutit. b Gr. 15 mo. 12

Tentationes & tribulationes. Angeli.

Bella ſunt *c* tentationes & tribulationes, *Job.5.Pſa.77.* Et hominis vita ſuper terrâ dicitur militia vel tentatio, *Iob.7.a.* Quia in homine ex ſeipſo naſcitur unde perimatur: qui etſi ſemper ex virtute ſuccidit, quod ex infirmitate generet: ſemper tamen ex infirmitate generat, quod ex virtute ſuccidat. c Aug. ſ. pſ. 77 Gr. ſ. mo. 18. & 8. mo. 4. 5.

Agonia Chriſti, *Luc.22.c.* Mentis noſtræ *d* certamen expreſſit: qui vim quandam terroris & formidinis patimur, quum per ſolutionem carnis æterno propinquamus judicio. d Gr 24. mo, 18.

Militia cœleſtis, dicitur *e* multitudo angelorum, *Luc.2.b.Apo.12.b.* Dicuntur autem milites angeli, quia pugnant contra dæmones, *Job.25.a.* Et militia belli dicuntur angeli, vel Apoſtoli, & prædicatores, *Iſa.13.a.* Et pugnantes quatuor venti in mari magno, *Dan.7.a.* Sunt angeli præfecti regnis, & provinciis: quorum unuſquiſque ſatagit pro eo regno, quod ſibi commiſſum eſt. e Gr. 17 mo. 8. Hie ſ. Iſa. 13. & ſ. Dan. 7.

Aſtra. Dæmones. Homines terreni.

Militia cœli etiam dicebatur de aſtris, quæ colebant Gentiles. Et militia cœli, ſuper quam viſitat Dominus, ſunt dæmones, ſive aereæ poteſtates. Militia verò terræ, *f* ſunt homines terreni, *Deut.17.a. 4.Reg.17.c.21.a.2.Par.33.a.Iſa.24.d.34.a.40.f.45.b. Ier.8.a.19.d.Soph.a. Acto.7.e.* f Hie. Iſa. 24. & 34.

Renunciantes ſæculo. Antiqui patres. Prædicatio. Impietas. Concupiſcentia vitia. Carnis pugna in ſpiritum. Perſequentes Judas Eccleſiam.

Qui pugnaverunt contra Madianitas, *Num.31.g.* figura ſunt eorum, *g* qui non implicant ſe negotiis ſecularibus: qui tamen ex ſexcentis millibus non fuerunt electi, niſi duodecim millia. Pugnantes autem tribus, quæ erant trans Jordanem cum filiis Iſraël, eoſque adjuvantes, *Ioſ. 1. d.* deſignant *h* antiquos Patres, orantes pro nobis. Et pugna contra omnes inimicos per circuitum, deſignat *i* prædicationem uſque ad convertendos inutiles ſe extendentem, *1.Reg.14.g.1.Cor.9.* Et pugna adverſus Edom, eſt *k* contra hæreticos, vel contra Judæos, vel contra carnem Abdiæ. g Ori. ſ. Nu. ho 25. h Ori. ſ. Ioſ. ho. 16. i Gre. ſ. 1 Regum 4 k Hie ſ. Abdiam.

Bellá quæ aufert Deus à fidelibus, *Pſa.45.* deſignant *l* impietatem. Et bella, à quibus quieſcit terra tempore Joſue, *Ioſ.11.d.14.d.* deſignant *m* pugnas concupiſcentiarum & reliquarum perverſarum affectionum tempore Chriſti, quando vires earum ſunt imminutæ. Et bello capti dicuntur omnes adverſarii, *Ioſ.11.d.* quia non ſubjiciuntur vitia, niſi pugnando. Ad hæc pertinent pugna carnis in ſpiritum. l Baſ. & Aug. ſ. pſ. 45. m Ori. ſ. Ioſ. ho 1. 15.

In prælio ſtant in die iræ Domini, *Ezech.13.a.* qui *n* orationibus & jejuniis ſe opponunt divinæ vindictæ. n Hie ſ. Eze. 13.

Pugnantes filii matris adverſus ſponſam, *Cant.1.b.* ſunt *o* Paulus, & alii de Synagoga perſequentes Eccleſiam. Vel ſunt *p* Apoſtoli, deſtruentes gentilicos ſenſus Eccleſiæ, quando inſtruebatur in fide: vel iidem Apoſtoli adverſus ſynagogam pugnantes: vel paſſiones adverſus animam, *Ier.12.b.9.* Vel Judæi contra beatam Virginem, negantes ejus virginitatem & puritatem. o Ori. ſ. Can. hom. 1. 2. p Amb. de Iſa. 5 & ſ. pſa. 118 ſer. 2. q Rup. ſ. Cā. 1.

Pugnat vir contra fratrem ſuum, *Iſa.19.a.* quum *r* aliqui convertuntur ad fidem, relictis ſibi proximis in infidelitate. r Hie. ſ. Iſa 19

Cor audientis

Certaminis locus, *1.Reg.14.a.* eſt cor audientis verba Dei, ubi certamen eſt prædicatoris cum diabolo. Vel eſt regio ubi multi convertuntur.

Pugnat Judas contra Hieruſalem, *Zach.14.c.* quum ia, *ſ* qui quondam Domini confeſſus eſt nomen, & in perſequutionibus coactus, Chriſti populum perſequutus eſt, & ipſe vertatur ad lætitiam. Vel certè invitat Propheta, ut Judas, hoc eſt omnis confitens, & fidelis, non adverſum Hieruſalem pugnat ſed præparet ſe in Hieruſalem, ut contra adverſarios dimicet. ſ Hie. ſ. Za. 14

Suggeſtiones.

Milites ſub Centurione, *t* ſunt ſuggeſtiones bonæ, aut malæ, quibus homo liberi arbitrii dici poteſt: Vade, & vadunt, avi veni, & veniunt, *Luc.7.a.* t Caſſia coll. 7. c. 3.

Militare dicuntur terrores Domini adverſus Job: quia *u* in pœna poſitus adhuc ſupplicia æterna pertimeſcit, *Iob.6.a.* u Gre. 7. m 3.

Pœnitentia.

Militant pœnæ adverſum nos, *Iob.10.d* quia *x* dum miranda Sanctorum facta conſpicimus: vitam noſtram, quæ ex eorum comparatione diſplicet, ſtudioſa afflictione cruciamus. x Gr. 9. m. 43

Prælia quæ audiunt perfecti, ſunt *y* pugnæ opinionum, & errorum, *Matt.24.a Pſa.67.Luc.21.c.* Ad idem refertur, cùm pugnat gens contra gentem, *Ioſ.22.c.2. Par.3 1.a.15. a. Iſa.11. d.19.a.* y Ori ſ. Matt. ho. 28.

Pugnans Naas contra Jabes, *1. Reg. 11. a.* deſignat *z* gulam procurantem eſurientia abſtinentium corpora, ad inordinatam ventris repletionem inducere. Sic pugnavit Amalec contra Iſraël poſt defectum panis & aquæ, *Exod.17.b.* quia *aa* tunc diabolus & caro magis tentant, quando abſtinemus ab alimentis. z Gre ſ. Regum 11. aa Ori. ſ. Exo. ho 11.

Pugnans Rex bella Iſraël, *1.Reg 8.d.* deſignat *bb* potentiam temporalem abſque virtute ſpirituali. bb Gre ſ. 2. Regum 8.

Pugnat orbis terrarum cum Domino contra inſenſatos, *Sap.5.d.* quando *cc* in pœna delinquentium etiam elementorum adverſitas militat. cc Gre. 6. mo. 6.

Prælium dicuntur ſanctificare hæretici contra eos, qui eis non obtemperant, *Mich.3.b.* Cùm affirmant *dd* prophetali authoritate quæ dicunt, & quaſi imperio Dei minantur. dd Glo. inter. ſ. Mich. 3.

Pugnantium clamor eſt, quum *ee* appetitus excitantur adverſus animam, qui tamen etiam dicuntur ludentes, *Exo.32.d.* ee Phil. de temulentia.

Benadad.

Diabolus.

BENADAD, id eſt, filius ſonitus, vel clamoris, aut filius dilecti vel patrui, ſive mamillæ. Rex Syriæ, adverſarius Judæorum, *3.Reg.15.d.20.a.4.Reg.8.b.Ier.38.e.Amos 1.a.* typus eſt *ff* diaboli adverſus fideles, contra quos venit cum triginta duobus regibus, hoc eſt, cum omnibus vitiis. ff Glo ord. ſ. 3 Reg. 20.

Benedicere, Benefacere.

BENE, cùm dicere & facere, nonnullas admittit allegorias. Benedicere autem eſt bonum alicui imprecari. Deus quidem benedicit largiendo bona, homines verò benedicunt optando, aut bona, quæ

inſunt,

Digitized by Google

inſunt laudando. Benedictio autem ſecundùm literam aliquando ſumitur pro munere, *Gen. 33. b. 1. Reg. 25. c. 30. g.* Aliquando dicit abundantiam, *1. Cor. 9. b.*

a Aug. ſ. pſ. 66. Benedixit Deus rebus creatis, *a* dans eis vires naturales ad ſuas exercendas operationes, & ad generandum ſibi ſimilia, *Gen. 2. d. Pſa. 144. Mal. 3. c.* Maximè autem benedictio illa videtur fuiſſe ad multiplicationem: unde non benedixit cœlum, aut lucem & cætera, quæ eadem perſeverant. Aliquando dicitur benedictio iis, quibus Deus benedicit, *Zach. 8. c.* *Dans vires naturales.*

b Hil. ſ. pſ. 66. Aug. ſ. pſ. 107. Benedixit autem Deus *b* peculiariter homini, *Gen. 1. d.* ut creſceret ſpiritualiter ſecundùm potiorem ſui partem. Sic benedixit Noë, & Abraham, & aliis. Et benedicet populo ſuo in pace. Et benedicit ex Sion, hoc eſt, dando bona cœleſtis patriæ, *Gen. 9. a. 12. a. 17. c. 24. d. 28. a. Exo. 20. d. Num. 6. d. Deut. 15. a. 16. c. 26. d. 78. a. 33. c. Pſ. 5. 28. 66. 106. 108. 127. Eccl. 1. b. 24. a. 33. b. Iſa. 61. d. 19. d. 65. c. Iere. 31. e. Ez. 34. f. Matt. 25. c. Ephe. 1. a. Iud. 5. d. 2. Reg. 2. a. Tob. 13. c. Iud. 13. c. 15. d.* Benedictio Domini ſuper caput juſti, *Prov. 10. b.* quum dicet. Venite benedicti, &c. *Dans dona gratiæ.*

c Tert. adver. Marcio. 5. d Ori. ſ. Gen. ho. 9. e Hie. ſ. Gal. 3. & ſ. pſ. 10. Benedictio data à Deo Abrahæ, deſignat *c* gloriam Prophetatam de Chriſto, *Gen. 12. a.* Et benedictio poſt oblationem Iſaac, deſignat *d* multiplicationem Chriſtianorum poſt paſſionem Chriſti, *Gen. 22. d.* Et prima benedictio eſt de terrenis, ſecunda de cœleſtibus, quia *e* prius quod carnale, deinde quod ſpirituale, *Gen. 17. c. Iſa. 51. a. Gal. 3. b. Heb. 8. c.* Benedicuntur autem omnes gentes in ſemine Abrahæ, quia per Chriſtum ſalvantur. Et benedictiones dulcedinis fuerunt benedictiones datæ Patriarchis ſuper Chriſto venturo, *Pſa. 20.* *Gloria prophetata de Chriſto.*

Benedicens Deus Iſaac poſt mortem Abrahæ, deſignavit multiplicationem populi Chriſtiani poſt paſſionem Chriſti, *Gen. 25. b. 26. a.* Deſignavit etiam repromiſſionem & ſpem futuri regni. Et præterea benedictionem, *f* qua Deus benedixit Chriſto, dans Eccleſiæ gratiarum dona, *Pſa. 44.* Et benedixit Deus viduam, *g* hoc eſt, Eccleſiam, *Pſa. 131.* Et effundit benedictionem ſuam ſuper ſtirpem Jacob, *h* quum dat gratiam credentibus per prædicationem Apoſtolorum, *Iſa. 44. a. Mal. 3. c.* Et dicitur benedicere juſto, *Pſal. 5. 83.* Benedixit quoque Deus domui Ægypti propter Joſeph, hoc eſt, *i* Eccleſiæ propter Chriſtum, *Gen. 39. a.* Sic benedixit Laban ad introitum Jacob, *k* dans videlicet benedictionem Gentibus per adventum Chriſti, *Gen. 30. d.* Benedixit etiam Obededom propter arcam, *2. Reg. 6. b. 1. Par. 12. d.* Et benedicens Jacob Regi Pharaoni, deſignavit fidem ad Gentes venturam. *Gen. 47. b. Exo. 12. e.* Benedicens Moyſes cum Aaron populo, deſignabant benedictiones futuras Eccleſiæ per Chriſtum, *Exod. 39. g. Lev. 9. d. Deu. 33. a. Pſa. 117. 128. Eccle. 36. e.* Benedixit uterque, quia ſacerdotes non propria virtute benedicunt, ſed virtute Chriſti.
f Hie. pſ. 44. Baſ. ſ. pſ. 44. g Hil. ſ. pſ. 131. h Aug. ſ. pſ. 83. i Bed. ſ. Ge. 39. k Rup. 1. ſ. Gen. 37.

l Aug. ſ. pſ. 84. 143. Benedixit Deus domui Jacob, *l* naſcendo in ea, *Pſa. 27. e. 8. 113.* Et etiam domui David, *2. Reg. 7. d.* Et hæreditati ſuæ, *2. Reg. 21. a. 3. Reg. 8. b.* Et benedixit terram ſuam per adventum Chriſti. *Pſalm. 84.* Et benedixit fructui ventris, dans Chriſtum natum ex Judæis. *Deut. 7. b.* *Multiplicatio fidelium.*

m Iſy. ſ. Le. 25. Benedictio quam dat Deus anno ſexto, quæ dat fructum uſque ad annum octavum durantem, *Lev. 25. c.* eſt *m* Chriſtus, in quo reſuſcitamur, & à maledictione Adæ liberamur.

n Rup. 3. ſ. Regum 29. o Aug. ſ. pſ. 113. p Phil. de migrat. Abraha. q Aug. & Hil. ſ. pſ. 64. r Gre. 2. mo. 25. ſ Gr. 30. m. 16. Hie. ſ. Iob 42. t Amb. de benedictione patriar. 12. Bed. ſ. Ge. 49. Benedictio, qua Noë benedixit Sem, & Japhet, *Gen. 9. d.* typus eſt benedictionis Chriſti in populum ſuum poſt reſurrectionem. Idem deſignavit benedictio Melchiſedech, *Gen. 14. d. Hebr. 7. a.* Et benedicens Salomon populo, *n* eſt Chriſtus mittens Spiritum ſanctum, *3. Reg. 8. f.* *Miſſio Spiritus ſancti.*

Benedixit Deus omnibus, qui timent Dominum, *o* eligens puſillos & majores in Apoſtolos & prædicatores, *Pſa. 113.* Et benedixit domui Aaron, tradens illi vel Eccleſiæ ſacerdotium. *Eligens Apoſtolos & prædicatores.*

Benedicere dicitur Deus, *p* quum in ſermone dat intentionem ſynceram, & inoffenſam eloquutionem ad revincendos adverſarios veritatis. *Dans rectum ſermonem.*

Benedixit Deus coronæ anni benignitatis ſuæ, *q* ſanctificans diem ſanctum Paſchæ, *Pſa. 64.* Benedicet etiam coronæ anni, quum omnes ſancti reſuſcitabuntur. *Benedictio reſurrectionis.*

Benedicit Deus operibus manuum Job, hoc eſt, *r* operibus Chriſti, vel Eccleſiæ, *Job. 1. b.* Benedixit autem Deus noviſſimis Job, magis quàm à principio, *Job. 42. d.* hoc eſt, *ſ* benedixit Chriſto magis in novo Teſtamento quàm in veteri: & in fine Eccleſiæ quando Judæi venient ad fidem. *Benedicens operibus Chriſti.*

Benedictiones variæ, ad Joſeph per patrem datæ, *Gen. 49. d.* deſignant *t* benedictiones Dei patris Chriſto collatæ. Benedictiones cœli, quia dominatur omnibus cœleſtibus: Benedictiones abyſſi, quia dominatur terreſtribus & infernis: Benedictiones uberum, ſunt duorum Teſtamentorum, quorum altero nunciatus eſt, altero demonſtratus. Vel benedictiones uberum & vulvæ, ſunt beatæ Virginis parientis & nutrientis Chriſtum ſine corruptione. Benedictiones etiam cœli, ſunt contemplatio cœleſtium: benedictiones abyſſi intelligentia ſcripturarum: benedictiones uberum, ſimplicior doctrina, vulvæ autem, parturiens iterum Eccleſia. *Dona Chriſti.*

u Rup. 2. ſ. Gen. 17. Benedixit Deus diei ſeptimo, *Gen. 2. a. Exo. 20. b.* deſignans *u* benedictionem quietis æternæ gloriæ. Et benedicit Dominus ex Sion, vel in Sion eos, quos ducit ad gloriam cœleſtem: qua ratione dicitur etiam benedicere filiis Sion, *Pſal. 127. 132. 133. 147.* Benedixit autem diei ſeptimo, quia ad illum diem ſoli benedicti perveniunt. *Quies æternæ gloriæ.*

x Ori. ſ. Ioſu. ho. 20. y Ori. ſ. Ioſu. ho. 18. z Gre. ſ. 1. Regum 2. aa Ori. ſ. Iud. ho. 5. Tert. adverſ. Marcion. 5. Hie. ad Damaſum q. 1. Aug. 7. civ. Dei 37. Gre. ſ. Ezech. ho. ... Hie. ad mulieres ... Bed. ſ. Ge. 27. Benedicens Jacob duos filios Joſeph, deſignavit vocationem utriuſque populi ad fidem, *Gen. 48. d. Hebr. 11. d.* Et benedictiones ſingulorum filiorum Jacob, *Gen. 49.* deſignant æqualiter vocandos ad hæreditatem regni cœleſtis. Benedictio autem, quam dedit Caleb Axæ filiæ ſuæ, *Ioſ. 15. d.* eſt *x* promiſſio vitæ, quæ nunc eſt & futuræ. *Vocatio utriuſque populi. Promiſſio vitæ præſentis & futuræ.*

Benedicens Joſue Caleb, *Ioſ. 14. d.* deſignat *y* Chriſtum benedicentem iis, qui fortes ſe offerunt ad expugnandos errores. Idem deſignavit benedicens Rubenitas, & Gaditas, *Ioſ. 22. d.* Et benedicens David populum, *1. Par. 16. a. 2. Par. 6. a.* *Confirmans in virtute.*

Benedicens Eli Elcanæ & uxori ejus, *1. Reg. 2. d.* deſignat *z* prophetias antiquorum patrum de Chriſto & Eccleſia, quæ licet olim prædictæ ſint, tamen cum ſint impletæ, tunc videntur illic benedixiſſe. *Impletio prophetiarum.*

Benedicens Iſaac jam ſenex Jacob, *Gen. 27. e.* deſignavit *aa* repromiſſionem & ſpem futuri regni Chriſti. Benedixit autem ei, quem non cognovit, deſignans Judæos, qui multa ſciebant de Chriſto, quem præſentem non cognoverunt. Benedicens autem ei, quem præſentem non videbat, cui ventura in poſterum prævidebat, deſignavit tunc quidem Gentilitatem in errore exiſtentem: non cognoſci à Deo quam tamen poſt Chriſti adventum credituram prævidebat. Et rapta eſt benedictio à Jacob, quia Gentiles prævenerunt Judæos credendo. Fuit autem benedictio de rore cœli & pinguedine terræ, quia promiſſa ſunt cœleſtia & terrena. *Heb. 11. d.* Deſignat etiam Iſaac Judæos, qui benedicunt Chriſtu, & al.us *Repromiſſio futuri regni Chriſti. Vocatio gentium. Converſio Judæorum in fine mundi.*

Prædicatio Christi. Manifeſtatio divinitatis in humanitate. Eucharistia. Gratia præveniens. Sanctificatio doctrinæ Christi. Conſecrare. Baptiſmus. Gratiarum actio.

& alius benedici putatur, qui ab ipſis errantibus expectatur. Benedictio autem quæ poſtmodum data eſt Eſau, deſignat converſionem Judæorum in fine mundi. Benedictio etiam Jacob, ſignificare poteſt prædicationem Chriſti in omnibus gentibus.

Benedicens angelus Jacob per nominis mutationem, deſignat *a* manifeſtationem divinitatis in humanitate, in qua paſſus Chriſtus attulit benedictionem, *Gen.32.g.* Benedicuntur etiam illa benedictione credituri de genere Jacob in Chriſtum.

Benedictiones dulcedinis, ſunt *b* ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti, *Pſa.3.20.23.83.108.129.132. Prov.10.b.21.d.20.c.24.c. Eccl.11.c.38. Iſa.19.d.44.a. Ioel.2.d. Zac.8.c. Mal.3.c. 1.Pet.3.b.* Deſignat etiam *c* gratiam prævenientem, adjuvantem, & conſummantem, ſed peculiariter prævenientem.

Benedixit Chriſtus panes, ut multiplicarentur, quum *d* ſanctificavit doctrinam ſuam, ut augeretur, *Matth.14.b.20.c. Marc.6.f.14.c. Luc.9.b.24.e. Exod.23.d.* hoc eſt, benedicere, conſecrare, *1.Corinth.10.c.d.*

Benedictio, quam noluit iniquus, ſignificare poteſt *e* baptiſmum, *Pſa.108.*

Benedicitur gloria Domini de loco ſuo, *Ezech.3.c.* quum *f* benedicitur in his, qui prius erant locus diaboli, & poſtea converſi ſunt locus Dei.

Benedicere Dominum in omni tempore, *g* eſt gratias agere in proſperis & adverſis. Et in vita præſenti & futura, & ſecundum omnem ſtatum. Demum benedicere Dominum, eſt illi gratias agere, *Pſa.15.25.33.36.62.63.102.103.113.134.144. Deut.8.c. 1.Par.29.b. Nee.8.b.9.a. Tob.4.d.8.c.12.b.13.b. Iud.7.c. Eccle.33.c.39.b.43.b. Dan.2.e. 2.Mach.10.g.11.b. Luc.1.f.24.g. 1.Cor.14.c. Jacob.3.b. Apoc.7.c.* Benedicere autem Deum de fontibus Iſraël, *h* eſt laudare eum de ſacra Scriptura, & Apoſtolis, *Pſa.67.*

Bene operari.

Benedicere Chriſto, aut Deo, *i* eſt bonis operibus efficere, ut benedicatur, *Num.24.b. Pſalm.67.117. Matt.21.a. Mar.11.b. Luc.1.d.2.e.13.g.19.f. Ioan.12.c. Apoc.1.d.*

Benedictio data Levitis propter cædem idololatrarum, *Exo.32.f.*

Benedicens Moyſes & Aaron populo, deſignare poſſunt *k* quemlibet juſtum idoneum eſſe ad benedicendum, *Exod.39.g. Lev.9.d.*

Benedicit vias ſuas, & ſtudia ſua, qui benè operatur, *Ier.7.a.* Et ſemen juſti eſt in benedictione, *l* quum multiplicat bona opera, *Pſa.36.*

Benedicens Samuel hoſtiæ, *1.Reg.9.b* deſignat *m* prædicatorem per prædicationem augentem fidelium devotionem.

Crux. Sacra ſcriptura.

Benedictum eloquium Abigail, *1.Reg.25.f.*

Benedictum lignum, per quod fit juſtitia, *Sap.14.a.* eſt *n* crux, per quam reparatus eſt orbis terrarum.

Benedicta vana ſapientia, *Prov.5.d.* eſt *o* ſacra Scriptura.

Benedicens Balaam filiis Iſraël, *Num.23.b.24.d. Deu.23.a. Ioſ.24.b.* oſtendit eum benedicendum, cui Deus benedixit.

Palliare vitia. Adulatio.

Benedicere ore, eſt *p* mala opera virtutis nomine palliare, vel per boni prætextum ad malum inducere, *Pſa.61.* Benedicunt etiam ore, *q* qui labiis Deum honorant, non corde, *Pſa.48.*

Benedicitur anima divitis, ab adulatoribus videlicet, in vita ſua, *Pſa.48. Eccl.31. Luc.6.d.* Aliter benedicunt Job latera pauperis, *Iob.31.b.* Nempe quia receperunt in eleemoſynam veſtimentum. Benedicit autem proximo ſuo grandi voce de nocte, *r* qui ejus vitiis adulatur: Ideò maledicenti ſimilis eſt, *Prov.27.c.*

Donorum Dei abuſus. Conſentire diabolo.

Benedictiones, quibus maledicit Deus, *Mal.2.a.* ſunt ea, *ſ* quæ Dei dono quis poſſidet, & eis abutitur: vel ſunt, quæ benedicuntur, aut offeruntur à ſacerdotibus, ſed malè & cum vitiis.

Benedicere idolo, eſt conſentire diabolo, *Iſa.66.a.* Benedictionem enim reputat diabolus, quum ei conſentitur, ſicut Rapſaces, *Iſa.27.c.*

Benedictiones datæ ſuper montem Garizim, *Deut.11.d.27.b.28.a.33.b. Ioſ.8.g.* deſignant *t* eos accipere benedictionem æternam, qui à terrenis ſeparantur, & hic ſe peregrinos arbitrantur.

Maledicere.

Benedicere ponitur interdum pro *u* maledicere, *3.Reg.21.c. Iob.1.b.2.c.*

Benefacit Deus animæ, *x* eripiens eam a peccatis & tentationibus, *Gen.32.c. 1.Reg.25.c. Tob.11.d. Iudi.11.d. Pſa.56.77.114.124. Ier.32.g. Soph.2.c. 2.Mach.1.a.6.c. Marc.7.d. Acto.10.f.14.c.*

Bene operari.

Benefacere putatur Deus ab inſipientibus, diviti, *y* quum dat ei proſpera, *Pſal.48. Exod.1.d. Iudi.7.d. Actor.14.c.*

Benefacere abſolutè, eſt bonum opus operari, *3.Reg.8.b. Eccl.14.a.42.c. Iſa.1.c. Ier.4.f.13.d. Matt.12.a. Marc.3.a. 2.Cor.7.g. Gal.6.b. Phil.4.c. 2.Theſ.6.c. Acto.10.e. Iac.2.b. 1.Pet.2.c.3.a.4.d. 2.Pet.1.d. 1.Ioan.3.c.*

Inſtruere in ſpiritualibus.

Benefacere viduæ, hoc eſt, *z* animæ, eſt excolendis virtutibus operam dare, *Iob 24.c.*

Benefacere aliis, eſt in ſpiritualibus eos inſtruere, ac ſacramentorum participes efficere, *Num.10.d. Eccl.12.a.14.b.49.c. Tob.12.a. 1.Mach.11.c. Matt.5.g. Luc.6.b.*

a Tert. de Trinitate. Aug. q. de gen. 14. b Ar. ſ. pſ. 20. c Ber. ſer. Par. 39. d Ori. ſ. Mattæ 14. e Ar. ſ. pſ. 108. f Gre. ſ. Ezech. ho. 10. g Baſ. ſ. pſ. 33. h Glo. inter. ſ. pſa. 67. i Ori. ſ. Num. ho. 17. k Iſy. ſ. Lev. 9. l Hie. ſ. pſ. 36. m Gr. ſ. 1. Regum 9. n Glo. inter. ſ. Sap. 14. o Glo. ord. ſ. Prov. 5. p Baſ. & Ar. ſ. pſa. 61. q Au. ſ. pſ. 48. Glo. inter. ſ. pſa. 48. Hie. ſ. pſ. 3. r Bed. ſ. Prov. 27. ſ Hie. ſ. Mal. 2. t Glo. ord. ſ. Deut. 11. u Glo. ord. ſ. Iob. 1. x Baſ. ſ. pſ. 114. y Baſ. ſ. pſ. 48. z Bern. ſ. Apol.

Bene Iaacan.

BENE JAACAN, id eſt, filius tribulationis vel laboris, *&c.* vigeſima octava manſio filiorum Iſraël in deſerto, quò pervenerunt profecti de Moſeroth, *Num.33.d.* Origenes legit Banaim id eſt, fontes, vel excolationes: deſignat *aa* implentes præcepta quantumvis minima.

Bene Jaacan juxta Hieronymum, *bb* interpretatur filii neceſſitatis, ſeu ſtridoris: quò pervenitur poſt Moſeroth, quia quum divinis ſcripturis fueris eruditus, & leges earum ac teſtimonia, vincula ſcientis veritatis, contendens cum adverſariis, ligabis eos: & vinctos duces in captivitatem: & de hoſtibus quondam atque captivis, liberos Dei facies. Et dicuntur filii ſtridoris, quo timore ſupplicii, & ejus loci, ubi eſt fletus & ſtridor dentium, deferens diaboli vincula, Chriſto Domino credentium turba colla ſubmittat.

aa Ori. ſ. Num. ho. 27. bb Hie. de manſion.

Beneplacere, Beneplacitum.

BENEPLACERE, & beneplacitum vox habent unde ſumant allegorias, ſed datur beneplacitum Dei, quod eſt bona voluntas ipſius Dei. Et tempus beneplaciti dicitur *cc* tempus paſſionis Chriſti, quo gratum obtulit Patri ſacrificium, *Pſal.67.68.88.141.149. Eccl.1.d.3.d.35.a. 1.Cor.10.a. Eph.5.c. Coll.3.d.*

Beneplacitum in conſpectu Domini, dicitur bonum opus illi gratum, *Deut.6.c.*

Beneplacitum populi Dei, eſt bona voluntas ad implenda præcepta Dei, *Pſa.105.*

cc Hil. ſ. pſ. 68.

Benepla-

Beneplacitum malorum, eſt voluntas peccandi eum complacentia in ipſo peccato, *Pſa.* 140.

Benjamin.

BENJAMIN, ultimus filius Jacob, & Rachel, in cujus partu mortua eſt ejus mater: interpretatur filius dexteræ: & ſecundùm hoc ſignificat *a* Chriſtum ſedentem ad dexteram Patris, ut dicitur *Marci ultimo.* Eſt ultimo genitus à Rachel & Jacob: quia omnes perfecti generare debent Chriſtum mente, poſt quem tanquam ultimam prolem parere ceſſant. In ejus partu moritur Rachel, hoc eſt, *b* portio ſuperior, quæ unita Chriſto moritur in parte, ut vivat in toto. Chriſtus.

a Gen. ſ. 1. Regum 9. b Greg. Vene. edit. a 3. ſ. c. 6.

Benjamin ſignificat etiam *c* Paulum de tribu Benjamin. Et quum domi fuit retentus à patre, exprimitur Paulus nondum credens. Dictus eſt a matre Benoni, id eſt, filius doloris mei, quia in dolore Eccleſiæ, quam perſequebatur, natus eſt. A patre verò dictus eſt Benjamin, id eſt, filius dexteræ: quia à Deo dictus eſt vas electionis. In ejus partu mortua eſt mater, quia converſus Paulus, extinxit ſynagogam. Dictus eſt lupus rapax, comedens manè prædam, & veſpere dividens ſpolia, quia ante fidem perſequebatur credentes, ſed poſtea dilatavit doctrinam fidei, *Geneſ.* 35. *c.* 42. *a.* 43. *c.* 44. *e.* 49. *d. Ioſ.* 10. *b. Pſa.* 67. 79. *Hoſ.* 5. *c. Abdi.* 9. *Philippenſes* 3. *a. Apocal.* 7. *a.* Paulus.

c Orig. ſ. Exo. ho. 4. Arn. ſ. Pſ. 67. Ambr. de Ioſ. ph. 8. & de ben. patri. 12. Aug. ſ. Pſ. 67. Bed. ſ. Gen. 35. d Bed. ſ. Gen. 49.

Benjamin interdum ſignificare poteſt *d* Judæos, propter Hieruſalem, quæ erat in tribu Benjamin, *Gen.* 49. *d. Pſa.* 79. Iudæi.

Poteſt etiam ratione ſignificare *e* Eccleſiam, & populum fidelem: coram quo manifeſtatur Deus, *Pſa.* 79. Et filii Benjamin ſunt filii Eccleſiæ, *Ierem.* 6. *a.* Et porta Benjamin, eſt ſtatus virtutis in Eccleſia, *Zach.* 14. *b.* Eccleſia.

e Hier. ſ. Ier. 6. B. e virg. nativit. Domini. ſer. 6.

Præterea deſignat humilitatem, *f* quæ majores partes accipit à Chriſto: ut Benjamin, à Joſeph: & generaliter virtutem, quæ dextera eſt, *Gen.* 43. *g. Ier.* 42. *b.* Humilitas. Virtus.

f Hier. ſ. Ier. 42. g Ricar. de S. Vict. de 12. patriar. 71.

Ut natus eſt Benjamin poſt Joſeph, ex eadem matre, deſignat *g* contemplationem divinorum, quæ naſcitur poſt diſcretionem, & cognitionem, fit ex eadem ratione tanquam matre. Contemplatio.

Benignus, Benignitas.

BENIGNITAS, licet ſignificare ſoleat, promptam & liberalem largitionem, tamen ſæpe ſumitur pro affectu amoris, quo quis afficitur erga alium, ut ei benefaciat, aut ignoſcat injuriam facienti. Vix habet unde allegoriam recipiat.

Benigne facit Deus in bona voluntate ſua Sion, *Pſa.* 50. quum *h* ſuſtinet peccatores, & convertit in Eccleſia. Item, quum factus homo, dignatus eſt mori pro peccatoribus. Et benignitas Dei eſt, *i* qua miſeretur, & dat gratiam ad operandum, cæteraque bona largitur, *Pſa.* 64. 68. 84. *Sap.* 1. *b.* 7. *c. Ioel.* 2. *c. Luc.* 6. *c. Rom.* 2. *a.* 1. *Cor.* 13. *b. Tit.* 3. *b.*

h Greg. ſ. Pſ. 50. i Aug. ſ. Pſ. 84.

Beor.

BEOR, id eſt, incendium, vel expurgatio, aut inſipiens, ſive jumentum, vel paſtus: pater Balaam harioli, *Num.* 22. *a.* 24. *a.* Poteſt eſſe figura *k* hæreticorum. Hæretici.

k Orig. ſ. Num. ho. 19.

Berillus.

BERILLUS, *l* lapis viridis coloris, viriditatem puri maris imitans: naſcitur præcipuè in India. Ejus varia ſunt genera. Dicitur favere contra hoſtes & lites, mitem reddere, & ingenium bonum præſtare. Ponebatur in quarto ordine rationalis, quod ferebat Pontifex in pectore. Et in octavo fundamento civitatis cœleſtis, *Exo.* 28. *a. Ezech.* 28. *d. Apoc.* 21. *f.* Poteſt ſignificare *m* ſobrietatem. Ipſi quoque comparatur *n* Thomas Apoſtolus, qui mari aſſimilatur, tum ob inſtabilitatem fidei, tum quia apoſtolatum ſuum ad remotiſſimam ad Indos uſque regionem, ac per mare explevit. Sobrietas. Thomas.

l Plin. 38. nat. hiſt. 5. m Greg. Vene. edit. 3. 1. 8. c. 3. n Aretas ſ. Apo. 21.

Berith.

BERITH, id eſt, pactum, ſive fœdus: nomen idoli Sichimorum, *Iud.* 9. *f.* videtur idem quod Baalberith.

Berotha.

BEROTHA, id eſt, putei, terminus aquilonaris terræ promiſſionis, *Ezec.* 47. *c.* deſignare poteſt puteos, *o* quos foderunt Patriarchæ.

o Hier. ſ. Ezec. 46.

Berſa.

BERSA, id eſt, *p* in anguſtia conſtitutus, ſive in malo, vel in iniquitate, ſeu in condemnatione, aut filius deſpiciens. Fuit Rex Gomorræ, id eſt, populi tumentis, & ſeditioſi: Superatus eſt à quatuor regibus, quia vacabat curis ſæcularibus, *Gen.* 14. *a.*

p Glo. ord. ſ. Gen. 14.

Berſabee.

BERSABEE, id eſt, *q* puteus juramenti, ſive puteus ſaturitatis, ſive puteus ſeptimus: civitas in extremis finibus Juda, ubi habitaverunt Abraham, Iſaac, & Jacob: ubi etiam Judæi coluerunt idola, *Gen.* 15. *e.* 21. *d.* 26. *c.* 2. *Reg.* 17. *c.* 3. *Reg.* 4. *c.* 19. *a.* 4. *Reg.* 12. *a.* 23. *b.* 2. *Par.* 19. *b. Neem.* 11. *d. Amos* 5. *b.* 8. *d.*

q Hier. ſ. Am. 8.

Deſignat *r* Eccleſiam, quæ eſt puteus ſeptimus, propter abundantem ſeptiformem gratiam, & puteus ſaturitatis, propter abundantiam myſteriorum. Poteſt pari ratione baptiſmum ſignificare. Eccleſia. Baptiſmus.

Ut etiam eſt puteus ſaturitatis, vel abundantiæ, deſignat *ſ* fælicitatem æternam: in qua totius boni ſaturitas eſt, *Gen.* 26. *a.* Fælicitas.

r Ber. ſer. parvo 64. Bed. ſ. Ge. 23. ſ Rup. 7. ſ. Ge. 81.

Berzellai.

BERZELLAI, id eſt, ferreus: ſive filius contemptus: vir inſignis Galaadites, qui ſuccurrit David cum alimentis in deſerto, quum fugeret Abſalom, 2. *Reg.* 16. *g.* 19. *a.* 3. *Reg.* 2. *b.*

Beſeleel.

Digitized by Google

Petrus Apoſtolus. Prædicatores. BESELEEL, id eſt, in umbra Dei: artifex præcipuus tabernaculi teſtimonii, & vaſorum ejus, *Exod. 31.a.35.d.36.a.* deſignat [a] Petrum Apoſtolum ædificantem eccleſiam aut alioqui Pontificem diſpenſantem, quod quiſque offert in loco ſuo. Et ut pingit umbras à verò exemplari deſumptas [b] deſignat doctorem & prædicatorem, qui veritates à Deo acceptas docet: vel eum, [c] qui non per exceſſum accipit a Deo, ſed multo ſtudio & labore, & non ſicut Moyſes in nube & monte.

Beſtia.

BESTIA, generale vocabulum eſt ferarum, illarum præcipuè, quæ ſunt hominibus noxiæ, ut Leones, Lupi, &c.

Dæmones. Beſtia ferè ſemper in malum ſumitur: & in primis deſignat [d] diabolum: & dæmones dicuntur beſtiæ agri, aut ſylvæ, *Gen. 31.c.37.g. Exo.22.c.d.23.b. Deut.7.b.32.d.1.Reg.17.f.4.Reg.14.b.2.Par.15.e.Lev. 5.a.6.a.7.c.11.d.22 b.26.b. Judith.11.a. Job.5.f.37.b.40.c. Pſa.73.78.103.148. Prov.30.d. Eccl.10.b.39.d.43.c. Sap.7.c.11.c.12.b. Iſa.13.d.18.d.35.c. Jer 7.g.12.c.15.a.34.d. Ezec.5.d.14.e.29.b.32.a.33.f.34.f.38.f.39.a. Hoſ.2. c.13.b. Joel.2.d. Soph.2.d.1. Mach.6.d.2. Mach.4.d.15.d. Act.10.f.1. Pet 5.c. Apo.13.a.*

Hæretici. Infideles. Deſignat etiam [e] hæreticos & infideles, & ſatellites dæmonum, *Gen.9.a.2.Reg.21.c. Job.37.b.39.b. Pſ. 73. Sap.16.a. Iſa.35.d.43.c. Jer.27.b. Ezec.4.d.31.b.32.a. Act.28.b.* Et beſtia tangens mentē, & eſt hæreticus tractans divina, *Exo.19.b.* Beſtia etiam eſt civitas impia, & populus infidelium, contrarius populo fideli, & civitati Dei, *Apo.17.a.19.d.* Et beſtia alia, eſt hæreſiarcha. *Apo.13.c.* deſignat etiā beſtia Antichriſtum. & alia beſtia prædicatores Antichriſti, *Apo.11.d.13.a.16.a.17.a.19.d.* Item magos & cæteros facientes prodigia.

Antichriſtus. Prædicatores. Antichriſti. Homo peccator. Beſtiæ etiam ſunt [f] homines ferocitate ſuperbientes, *Gen.1 9.a. Jer.12.c. Ezec.31 b.38.f. Hoſ.2.d. 4.a. 2. Mach.10.b. Titum 1.c.* Et in univerſum beſtia eſt homo, affectus beſtiales habens, & mens irrationabilibus deſideriis ſubdita: & peccator indignus, qui tangit montem, quum venit ad ſtatum ſacerdotii, *Exo 19.b. Iſa.43.c.56.c. Marc.1.b. Dan.7.a. Heb.12.c. Apo 17.a*

Iudæi. Gentiles. Beſtiæ ſylvæ, [g] Judæi, & principes Judæorum dici poſſunt. & etiam perſequutores Pauli: & præterea gentiles, *Gen.38 g. Pſa 103.1. Cor.15.d.*

Mens iracunda. Beſtiæ, ut diſtinguuntur contra animalia, deſignant [h] mentes iracundia diſſolutas, *Dan.4 b*

Affectus irrationales. Deſignat etiam [i] affectus irrationales, perverſos & noxios, quibus homo dominari debet. quæ beſtiæ multiplicantur per proſperitatem, & quietem, & traduntur beſtiis terræ, quæ traduntur in paſſiones ignominiæ, & in reprobum ſenſum, & conſcientiam peccatorum: quæ excruciant animum monſtruis. Ad has pertinent diſſenſiones, hæreſes, æmulationes, &c. *Gen 1.c. Exo.23.d Pſ 103. Eccl.3.c. Eccl. 17.a. Ezec 5.d.* Quatuor autem beſtiæ, quæ ponuntur, *Dan.7.a.* ſic diſtribui poſſunt: [k] ut prima, quæ eſt ſimilis leænæ, deſignet inſolentiam quæ temerariè præſumit. Secunda ſimilis urſo, eſt invidentia, quæ habet ſævitiam, & crudelitatem urſi adverſus aliorum bona. Tertia ſimilis pardo, eſt fraudulentia, vel ipſe hypocrita. Beſtia quarta diſſimilis aliis, habens dentes ferreos, deſignat impudentiam cum crudelitate.

Senſus. Beſtiæ etiam ſunt [l] ſenſus, qui arcendi ſunt à monte, hoc eſt, à divinorum contemplatione, *Exo. 19 b.*

Quatuor regna. Beſtiæ quatuor, deſignare poſſunt [m] etiam quatuor præcipua regna: quorum feritas beſtiæ nomine ſubindicatur, *Dan.7.a.* beſtia quarta ſine nomine [n] imperium Romanum: quæ *Hoſ.13.b.* dicitur beſtia agri.

Mundani. Beſtiæ in arca quarto loco poſitæ, [o] deſignare poſſunt mundanos.

Manſueti. Beſtiæ bonæ dici poſſunt [p] manſuetudinem operum habentes, *Joel.1.d.*

Beta.

Servientes Deo duplici corde. BETA eſt [q] viliſſimum olus & fragile, & ægrotantium cibus. Qui ſemel incredulus eſt, appellatur beta cruda: qui autem ſimplici contentus fide, abſque ratione & dogmatum veritate facit opera juſtitiæ, poteſt dici beta cocta. Porro qui inter vitia atque virtutes medius fluctuat: & duplici corde accedit ad ſervitutem Dei, iſte rectiſſimè vocatur beta ſemicocta, *Iſa.51.g.* juxta Septuaginta.

Bethabara.

BETHABARA eſt locus trans Jordanem, ubi Joannes baptizabat: interpretatur autem domus tranſitus, aut iræ, *Joan.1.d.*

Bethaceren.

Eccleſia. BETHACEREN, id eſt, domus vineæ. Eſt [r] vicus diſtans ab Hieroſolymis duodecim millibus, *Jer 6.a.* Super eam levatur ſignum. qua ratione deſignat Eccleſiam, in qua levatur ſignum crucis.

Bethania.

Eccleſia. BETHANIA, id eſt, domus obedientiæ vel afflictionis, aut domus cantici, ſive domus gratiæ Domini: vicus Lazari & ſororum ejus: ubi Lazarus fuit à Chriſto ſuſcitatus. Deſignare poteſt [ſ] Eccleſiam, quæ verè domus eſt obedientiæ, in qua libenter moratur Chriſtus, *Matth. 21.b.26.a. Marc.11.a.14.a. Luc.14.g. Joan.11.a.12.a.*

Obedientia. Ipſa etiam obedientia Bethania dicitur, [t] in qua ſuſcitatur mortuus. Et quia ibi ſunt Martha, Maria, & Lazarus, deſignat tam vitam activam, quàm contemplativam, quàm etiam pœnitentiam in obedientia debere fundari.

Mundus. Deſignat etiam mundum, [u] cujus pars eſt domus Simonis leproſi.

Gentilitas. Quum Chriſtus relictis ſacerdotibus & Phariſæis venit Bethaniam, [x] vocationem Gentium deſignavit. & Bethania ipſam gentilitatem, quæ obedivit fidei, *Matth.21.b.*

Bethaven.

Suſcipientes in ſe dæmones. BETHAVEN, id eſt, [y] domus inutilis, aut vanitatis, vel doloris: nomen urbis quæ prius dicebatur Bethel: & poſt vitulos aureos, quos fecit Jeroboam, dicta eſt Bethaven, 1. *Reg.13.b.14.d. Hoſ.4.d.5.c.* deſignat eos, in quibus habitant dæmones: de quibus dicitur, *Matt.8.c.* Vulpes foveas habent, &c.

Et illos

---

a Hie proœ. ſ. — b Ori ſ. Joſ — b Phi. de ſom. Vicent. Gall. adv. propham. novita — c Ricar. de S. Vict. de arca myſt. 8 — d Ara ſ. pſ. 78. Gr. 22. m. 19. Hi ſ. Iſ. 13. & Ezech. 34. Iſy ſ. Lev. 9. 26. Ori ſ. Le. h 3. 19. & ſ. pſ 36 h 3. & ſ. Jer h 8 & ſ. Ezech. h 4. Aug. 7. de gen. ad lit. 10. & ſ. pſ 103. Tho. Alexan. paſch. Rup ſ. Hoſ. 2. Aug. 20. civ. Dei 9 & ſ. Apo ho. c. — e Gr. 33. m 36 Rup. 8. ſ. Ap. — f Gr o m. 17. Ric. de S. Vict. de vita mutabilita. Bed ſ. Gen. 8. Rup. 10 ſ. Ap. — g Glo inter. ſ. Gen. 37. — h Ricar de S. Vict. de jeiun. conſ. 8. 17 18. — i Baſ. Exa. ho 10 Amb. de Parad. 11. Au. q. in Iud. 17 — Hier ſ. Eze 5. — k Ricar de S. Vict. de vitio. mut. 5 & 12. 13. — l Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. — m Hie ſ. Dan. 7. — n Rup. ſ. Hoſ. 13. — o Bed. ſ. Ge. 5. — p Au. 13. conf. 21. — q Hie ſ. Jer. 6 — r Hie ſ. Jer. 6. — ſ Ori. ſ. Matt. ho 56. 31. — t Amb ep. 16. Ber. ad mi. templi. 15. — u Am. ſ. Lu 7. — x Hie ſ. Mat. 21. — y Gre ſ. 1. Regum. 13. Hie ſ. Hoſ. 4. Ori ſ. Mat. 1.

Et illos de quibus dicitur, *Luc.14.e.* Exi citò in vicos & plateas & adduc pauperes, ac debiles, &c. Interpretatur etiã domus idoli: & deſignat *a* templum Hieruſalem, in quo pontifices colebant idolum Mammon, *Hoſ.10.a.*

a Rup. ſ. Hoſ. 10.

Templum.

Bethcar.

BETHCAR, id eſt, domus agni, ſive domus cognitionis, aut domus fodiens, nomen loci, 1. *Reg.7.c.* deſignat *b* perfectionem Chriſti, ſub qua eſt perfectio ſanctorum: vel deſignat patriam cœleſtem.

b Gre ſ. 1. Regum 7.

Perfectio Chriſti. Patria cœleſtis.

Bethel.

BETHEL, id eſt, domus Dei, civitas in tribu Benjamin: cui Jacob impoſuit nomen: quum prius Luza, hoc eſt, amygdalus, ſeu diſceſſio diceretur, *Gen.28.d.35.a.Joſ.19.b.*

Bethel, id eſt, domus Dei, deſignat *c* eccleſiam, in qua Dominus habitat: & etiam Angelos ſublimes, *Cant.2.d.* Deſignat etiam viros, *d* altaris officio dedicatos, 1. *Reg.7.d.* Juxta Bethel tetendit Abraham tabernaculum, prius quam habuit ad Occidentem: *e* quia non poſſumus venire in domum Dei, niſi moriamur vitiis, *Gen.12.e.13.a.28.d.35.a.Joſ.16.a.18.b.Jud.21.c.4. Reg.2.a.2. Par.13.d.Hoſ.12.b. Amos.4.a.5.a.7.c.* Ibi reſidet Debora, id eſt, prophetia, quæ ſemper eſt cum Deo, *Jud 4.*

Bethel præterea deſignat *f* lucem inacceſſibilem, quam inhabitat Deus: & etiam lucem, quæ hic in contemplatione habetur, 1 *Reg.10.a.*

In monte Bethel erant mille viri cum Saule, deſignantes *g* defenſores Eccleſiæ ipſi Prælato conjunctos ad prædicationem, & ad cætera, in quibus eorum opera deſideratur, 1. *Reg 13.a.14.c.*

Montes Bethel deſignant *h* volumina ſacræ ſcripturæ, *Cant.2.d.* Et Bethel ſignificat *i* literam legis, *Amos 5.a* Dicitur etiam Bethel *k* Judæa, in qua erat domus Domini, quæ deſtructa eſt.

Montes etiam Bethel *l* deſignant hæreticorum conciliabula, ſecundùm quòd ibi colebatur vitulus, *Amos 3.b.*

c Greg. ſ. Cant. 2.
d Gre. 1 Re. 7.
e Ber ſ. cant ſer 75.
Hie ſ. Hoſ 10. & ſ. Mich 1.
Bed ſ. Ge. 28.
f Gr. ſ. 1. Re. 10.
g Gre ſ. 1. Re. 13.
h Ori ſ. Cant. ho 2. 3.
i Hie ſ. Am. 5.
k Rup. ſ. Amos 5.
l Hie ſ. Am. 3.

Eccleſia. Angeli. Miniſtri altaris. Lux Dei. Defenſores eccleſiæ. Sacra Scriptura. Judæa. Conciliabula hæreticorum.

Bethieſimoth.

BETHIESIMOTH, id eſt, domus ſolitudinis: civitas Moab, deſignans *m* dogmata Philoſophorum, quæ redacta ſunt in ſolitudinem, *Ezech.25 b.* De quibus, 1. *Cor.1.b.* Perdam ſapientiam ſapientum.

m Hie ſ. Eze. 25.

Dogmata philoſophorũ.

Bethlehem.

BETHLEHEM, id eſt, domus panis, ſive domus belli: civitas in tribu Juda, quæ & Ephrata dicitur, ubi natus eſt David, qui unctus eſt in regem, qui præceſſit in typum Chriſti, qui ſecundum prophetias natus eſt ibi: dicitur *n* domus panis, propter panem vitæ, *Mich 5.a. Matth 2.b.*

Bethlehem deſignare poteſt *o* Judæam, quæ eſt domus panis, ſecundum quòd continet ſacras ſcripturas, *Joſ.19.a.b. Ruth.1.a.c. Reg.16.a.* In ea *p* ſunt martyres innocentes, perſequentibus videlicet Judæis, *Matt 2.c.*

Bethlehem poteſt etiam ſignificare *q* Eccleſiam, quæ continet Chriſtum, & ſacras ſcripturas tanquam domus panis, 1 *Reg 20 b.2.Reg 23.c.1 Par.11.d.Jer 41.d.Mich.5.a.Matt.2 a Luc.2.a.Joan.7.f.* Et Bethlemitas dicitur, qui eſt de eccleſia, 1 *Reg 16.a.2. Reg 21 d.1 Par 29 c.*

Deſignare etiam poteſt Bethlehem *r* monaſteria, ubi ſunt, qui ſunt, qui utuntur ſolido cibo: unde ſumendus eſt, qui ungitur in Regem, id eſt, in prædicatorem, 1. *Reg 16.a.*

Significat etiam *ſ* animam ſuſcipientem Chriſtum, in qua naſcitur per gratiam, *Gen.35.c.*

n Hie ſ. Mich. 5.
Gre. ho. 8.
Ber. ad milites templi.
o Gre ſ. 1. Re. 16.
p Hil ſ. Mat. cano 1
q Glo ord ſ. Mich. 5.
r Gre ſ. 1. Regum 16
ſ Amb. ep. 18

Judæa. Eccleſia. Monaſteria. Anima.

Bethoron.

BETHORON, id eſt, diviſio, ſive in exploratione ipſius, aut filia cantic. ſeu juxta Gregoriũ, domus iræ. nomen civitatis, 1. *Reg.13 d.2. Reg.2.g.* Deſignat mentem ſervientem uſui linguæ litigioſæ: juxta illud, *Eccl 7 b.* Ira in ſinu ſtulti requieſcit.

Bethphage.

BETPHAGE, id eſt, domus oris vallium, vel domus buccæ vallis, ſive domus ficuum præcoquarum, vel domus maxillarum: villula ad radices montis Oliveti, quæ erat ſacerdotum: ad eam venit Jeſus, ut ingrederetur Hieroſolymam, *t* quia per ſacerdotes debet introduci Chriſtus in animas, *Matt. 21.a Luc.19.e.* Vel deſignat confeſſionem, *u* quæ fit ore, & recipitur à ſacerdotibus.

t Ori. ſ. Matt. ho. 14.
u Hie ſ. Mat. 21.

Confeſſio.

Bethſabe.

BETHSABE, ſeu Bethſeba, id eſt, filia juramenti, vel ſaturitatis: fuit uxor Uriæ, cum qua commiſit David adulterium & mortuo Uria, duxit eam uxorem: genuit ex ea Salomonem, & alios.

Secundùm quod introducta fuit ad David vivente viro, 2. *Reg 11.a* deſignat *x* ſectam alienam à divina ſapientia, quam quis miſcet legi divinæ.

Ut etiam ducta eſt poſtmodum à David, ſignificat *y* Eccleſiam ex Gentibus, Chriſto copulatam, extincto priori viro diabolo. Deſignat etiam *z* legem literæ, prius carnali populo conjunctam, poſtmodum verò Chriſto ſpirituali intellectu ſociatam, 2. *Reg 11.a.12.f.3. Reg.1 b.2.d.*

Ber. ad milites templi 12.
x Ori ſ. Ro 3.
y Amb. Apol. David, 5.
z Au 22. c. Fau 8
Gr 3 m c 21.

Secta aliena. Eccleſia. Lex litera.

Bethſaida.

BETHSAIDA, id eſt, *aa* domus frugum, vel cibariorum, aut domus venatorum, vel domus vallis, civitas Petri, & Andreæ, & Philippi Apoſtolorum, *Matt.11.c. Marc.8.c. Joan.1.g.* typus eſt hujus mundi, in quem venit Chriſtus, ut inde eligeret diſcipulos.

Bethſaida, ſeu potius Bethſeda, interpretatur domus effuſionis: eſt nomen probaticæ piſcinæ in Hieruſalem: quæ *bb* figuram gerebat baptiſmi, *Joan.5.a.*

aa Hie ſ. Marc 8.
bb Tert. de bapt ſ.

Mundus. Baptiſmus.

Bethſemes, Bethſamites.

BETHSAMES, id eſt, domus ſolis: civitas, in quam vaccæ portarunt arcam Domini à terra Philiſtinorum, 1 *Reg.6 c.* typum gerit *cc* cœleſtis patriæ, in quam deportatum eſt corpus Chriſti & beatæ Virginis Mariæ. Deſignat etiam *dd* internam lucem, ad quam perveniunt ferentes arcam Domini.

cc Gr. ſ. 1 Re. 6 & 7 m 10.
dd Ruper ſ. 1. Reg. 25.

Bethſami-

Inventa lux.

Benjamitæ, quidam fuère perfecti, *a* nunc habitantes in cœleſti patria per contemplationem, qui nunc dicunt: Converſatio noſtra in cœlis eſt: poſtes verò habitatum per adoptionem. *1.Reg.6.c.*

Contemplatores. *Hæretici.* *Mali ſacerdotes.*

Bethſamitæ autem, qui fuère percuſſi à Domino, ſunt *b* hæretici, curioſi eſte, & præſumptione in errore pereuntes: vel ſunt mali ſacerdotes ſuperbientes.

Chriſtus.

Bethſamites Joſue, in cujus area quievit arca deſignat *c* Chriſtum, qui de cœlo deſcendit in hunc mundum, *1.Reg.6.c.Ioan.3.b.6.d.*

a Gr.ſ.1 Re. 6 — *b Ru ſ.1.Re. 18.* — *c Glo. ord ſu. 1.Reg.18.*

Bethulia.

Eccleſia.

BETHULIA, id eſt, virga Domini, aut domus parturiens Dominum: erat civitas, ubi Judith morabatur, quam obſidebat Holophernes, *Iud.6.b.7.c.* typus eſſe poteſt Eccleſiæ, quam obſidebat diabolus.

Bibere, Potare, Potus.

Chriſtus paſſus.

BIBERE eſt animalium, quum ſitim refrigerant, quæ eſt appetitus frigidi, & humidi: varias admittit allegorias. Et potus ipſe refrigerans, poteſt eſſe bonus & malus.

Bibens Noe vinum, quo inebriatus eſt, *Gen.9.c.* typus eſt *d* amoris Chriſti in genus humanum, quo dicitur extaſim paſſus. Et in paſſione bibit de genimine vitis vinum vetus *e* quia paſſus eſt in veteri homine mortali: poſt paſſionem verò reſurgens, bibit vinum novum, quod etiam bibent reſurgentes, *Matth.26.c.* Et bibit Chriſtus de torrente in via, *f* quando ſaturatus eſt iracundia Judæorum, & multas paſſus eſt afflictiones, aſſumpta noſtra mortalitate. Bibit verò in via *g* quia mortem tranſitoriè, id eſt, ad triduum contigit, atque in ea morte, quam contigit nequaquam, ſicut nos, uſque ad finem ſæculi remanſit, *Pſal.103.3. Reg.17.a.*

Abjectio ſynagoga.

Bibit Chriſtus acetum, *h* quia vitiū naturæ corruptæ abolevit. Non bibit verò fel, ne ſynceritati amaritudo miſceretur, *Luc.23.c.Matt.27.d.Marc.15.b.Pſal.68.* Noluit autem bibere, cùm guſtaſſet, quia erat de vinea illa, quæ expectata eſt, ut faceret uvas, & fecit labruſcas, quæ repudiata eſt.

Bibere vinum, quod fuit prohibitum ſacerdotibus, quum accederent ad altare, *Lev.10.b.* deſignabat Chriſtum *i* bibiturum fuiſſe vinum lætitiæ, quouſque acceſſit ad altare crucis, & paſſionis. Tunc enim non bibet vinum lætitiæ.

Bibit Chriſtus in membris.

Bibens Joſeph in ſcypho, eſt Chriſtus bibens in Paulo, qui fuit illi vas electionis, *Gen.44.b.* Bibit verò in eis, *k* qui veniunt ad fidem: ideò petebat potum à Samaritana, *Ioan.4.a.Ruth.3.a.* Et bibit ſponſus vinum cum lacte, *l* quando & perfectione quorundam ſe reficit, & innocentiam aliorum cum pietate diligens, utroſque ad externum convivium ingerit, *Cant.5.a.* Et bibit optimum vinum, quando digna prædicatio miniſtratur membris ejus, *Cant.7.b.* Dat Chriſto poculum de vino condito ſponſa, *m* per meditationem paſſionis ejus, *Cant.8.a.*

d Au.16.Civit. 2. — *e Aug. t. 9 in Evang. 43.* — *f Ar ſ pſ.109. Aug ſ pſ.47. 109.* — *g Gr.14.mo. 29 & 33.moral c 6. Eu.q inpſ.* — *h Am.ſ.Lu. 23.* — *i Ru.5.de div. offic. 10.* — *Ori ſ.Re.h.7.* — *k Aug.63.q. 84.* — *l Gr ſ.Ca.5.7* — *m Ru ſ.Ca 7* — *o Gr.1.mo 12. & 4 mo 34.* — *Bed ſ Prov.9*

Conſolatio Spiritus ſancti.

Bibere vinum, *n* eſt conſolationem Spiritus ſancti, & doctrinam ſpiritualem accipere, *Deut.32 c.a. Reg.16.a.Num.8.b.Iob.1.c Prov.9.a.Eccl.9.b.Cant.5.b.Eccl.24.c.Agge.1.b.Luc.5.g.1.Cor.10.a.* Bibere autem refertur ad literam & clariorem doctrinam, quæ facilè percipitur: ſicut comedere ad ſenſum ſpiritualem & difficiliorem doctrinam, quæ mandi debet, ut percipiatur. Ideò junguntur ambo, ut utrumque intelligatur, *Iob.1.a.5.a.* Et bibunt ſitientes divitias ſtulti, quum gentiles percipiunt doctrinam legis, & Prophetarum, quam habebant Judæi. Et quum ſimplices ſtudioſi fruuntur myſteriis, quæ ingenioſi & eruditiores cognita negligunt.

Simplicior doctrina.

Adverſitate torqueri.

Bibere è diverſo, interdum eſt adverſitate torqueri: ut bibere urinam, *3.Reg.18.f.Iſa.36.c.Iere.2.* Ut bibas aquam turbidam.

Pati. *Diſcere divina.*

Bibere calicem Chriſti, *o* eſt ſuſtinere martyrium. Et etiam cognitionem de Deo accipere. Item *p* ſapere ſecundùm voluntatem ejus, eamque perficere, *Matt.20.c.26.e. Marc.10.f.14.c.1. Cor.10.b Iſa.62.e. 65.e.Amos 9.d.* Bibere etiam ſanguinem Jeſu, eſt eſſe participem incorruptionis Domini, *Ioan. 6. f. 1. Cor.11.g.* Bibere vinum, quod miſcuit ſapientia, *q* eſt ſumere calicem Domini, *Prov.9.b.*

Abſorberi fragilitatem corporis.

Bibit quoque calicem, *r* hoc eſt, corpus ſuum, qui corporalem fragilitatem ſpirituali ſorbet affectu, & quaſi in mentem animumq; transfundit, ut interioribus exteriorum imbecillitas hauriatur, *Ioan.18.b.*

Gaudium de converſione Iudæorum.

Bibens Anna, *ſ* deſignat eccleſiam, de Chriſti conſolatione gaudentem: & etiam de converſione aliquorum ex Judæis, qui facilè fidem ſuſceperunt: poſtea verò de gentium converſione. Item deſignat gaudium de contemplatione, *1.Reg.1.a.* Cibus & potus Iſaac & Abimelech, *Gen.26.f.* unionem Judæorum & gentilium in fide deſignant. Et bibere vinum aut calicem, eſt unio eccleſiæ, *Prov.9.b.Eccl.8.d. Iſa.62.e.*

o Or.ſ Mat. ho 20.35. — *p Cle. Alex.2 pæd.2.* — *q Bed ſ Pro.9* — *r Am ſ Lu 11* — *ſ Gr ſ.1.Re.1.*

Lætitia cœleſtis.

Bibentes fratres Joſeph cum ipſo, *t* deſignant lætitiam cœleſtem in Chriſto habendam, *Gene. 43. g. Exod.24.c.Tob.12.d.Pſa.35.Iſa.23.d.65.c.Zach.9.d. Matt.26.c. Marc.14.c. Luc.22.c. Actor.10.f.*

Vacare doctrina gentilium, & hæreticæ, & voluptatibus.

Bibere vinum in malum ſignificat, *u* fervorem concupiſcentiæ excipere, vel doctrinæ gentilicæ vacare, *Deut.32.c.3.Reg.1.d 16.c.20.c.Iud.12.c.Eſter.1.a.Iob.5.b.Pſa 68.Prov.23.c.Eccl.31.d.Iſa.5.c.Ier.35.b. 51.a.Dan.5.a Ioel.3.a. Amos 4.a.5.a. Abd.1.c.Soph.1.c.Hoſ.2 b.Hab.2.a.Za.7.b.Matt.24.d.Luc.21.17.f. Apoc.18.a.* Et bibere vinum cum cantico, *x* eſt vacare voluptatibus quaſi eas prædicando, aut addendo etiam voluptatem aurium, ut per omnes ſenſus animæ fortitudo molleſcat, quæ potio erit amara bibentibus in judicio, *Iſa.24.b.* Ad idem refertur bibere in dulcedine, *Iob.1.b.* Et bibere in Phialis, *Amos 6.b.* Hoc vinum bibit Loth, & inebriatus eſt à filiabus, *Gen 19.g.* Bibunt vinum damnatorum hæretici, qui ex eo quod egreſſi ſunt de Eccleſia, damnati ſunt tractantes doctrinam erroneam in domo Dei ſui, quam ſibi artifici ſermone finxerunt, *Amos 2.c.Mic.6. d. Nahu. 1. c.* Non bibens autem Anna vinum, *y* eſt eccleſia non quærens temporalia per prædicationem, nec docens falſa, aut hæretica. Sed nec bibit omne quod inebriare poteſt, *z* hoc eſt, neque concupiſcentiam, neque timorem, aut alium pravum affectum, *1.Reg.1.c.Deut.29.b.Iud.13.a.1.Eſdr.10.b.* Bibere vinum, quod prohibitum fuit ſacerdotibus, quum accederent ad altare, *Lev.10.b.* deſignabat *aa* perfectos abſtinere ab omnibus, quæ delirium generant, & peculiariter ab inordinatis affectibus, *Iſa.5.c.* Deſignat *bb* etiam non ſequendam auſteritatem literæ legis.

t Ly ſ Ge.43. — *u Gr ſ 1.Re.8* — *Ori ſ.le.ho 7.* — *& ſ.Amo ho.* — *x Au ſ pſ 58.* — *z Hie ſ Iſ 24.* — *& ſ Amo.2.* — *& ſ.Mic 6.* — *y Gr ſ.1.Re.8* — *z Phil de temulentia.* — *aa Hie ſ Iſa 5.* — *bb Rup ſ ſu. Lev 2.*

Gaudium dæmonum de peccantes.

Bibere vetus cum ſuavitate, eſt frui amico antiquo, *Eccl 9.c.*

Bibunt alieni vinum, in quo laboravit is, qui cecidit per peccatum, quum *cc* dæmones gaudent de amiſſa gratia, & operibus bonis, quæ perduntur per peccatum, *Iſa.26.c.*

Non bibunt vinum de vineis, quas plantarunt, *dd* qui non poſſunt quieſcere in erroribus, quorum

cc Hie ſ Iſa. 62. — *dd Hie ſ. Amos 5.a.*

Q fuerunt

fuerunt authores, *Amos 5. d. Soph. 1. c.* Bibunt verò vinum defœcatum, qui aliquos libros ſacræ Scripturæ ſuſcipiunt, aliquos verò reſpuunt, *Amos 6. b.*

a Ori. ſ Mat. hom 12.

Potus vetus, *a* eſt agnitio veritatis, *Ioan. 6. f.* Ut autem prior eſt cibus, quàm potus, ita operatio debet præcedere ſcientiam. Sic fit mentio prius de cibo, quã de potu, *Pſa. 22. Iſa. 32. b.* Et in multis aliis locis. *Cognitio veritatis.*

b Hie. ſ Exo. 34. Au ſ pſ 103. & ſ lo tra 32. Glo ord ſu 4 Reg 3.

Bibere aquam, *b* eſt doctrinam ſpiritualem accipere, *Gen. 29. a. Exo. 2. d.* Et bibere aquam de petra, eſt potum ſpiritualis doctrinæ à Chriſto ſumere, *Exo. 17. b. Num. 20. b. 33. b. Pſal. 103. Eccl. 15. a. Sap. 11. a. Par. 10. a. 12. b.* De hac aqua non bibit hæreticus, *Iſa. 44. b. 43. c. 49. d. Thren 5. a. Ezec 12. e. Amos 4. e. Ioan. 7. f.* Potus autem camelorum, eſt doctrina ſimplicium, *Gen. 24. c.* Bibere verò aquam de utere, vel de puteo, eſt in litera legis cognoſcere ſenſum ſpiritualem, *Gen. 21. b. 30. f.* *Diſcere ſpiritualia.*

c Hie ſ Eu 12. d Ori ſ Ex ho. 7. e B ſ ſ. pſ 59. Au ſ pſ 59. f Au pſ 74. g Ori ho 12. in Num Ba ſ pſ 14. hom 2. Am 3 off 5. Greg 3 paſto. admoni. 13. h Amb. Apol David. 7. i Hie de viſ. ſa 0. k Au ſ pſ 61. 71. l Hie ſ Ez 4.

Bibit aqua in deſolatione & anguſtia, *c* qui defectum habet doctrinæ Dei, *Ezech. 12.* *Defectus doctrinæ.*

Non poſſe bibere aquas Marath, quæ erant amaræ, *d* non poſſe ſuſtinere legis aſperitatem: bibuntur autem factæ dulces per paſſionem Chriſti, & in bapriſmo, quia factæ ſunt ſpirituales, *Exod. 15. c. Iudith. 5. e.* Sic fit dulcis potus lachrymarum, *Pſa. 79.* Et potat nos Deus vino compunctionis, *e* quum cor penetrat, & quum facit nobis prædicare verba aſpera ad pœnitentiam, *Pſa. 59. 111. Iſa. 74. b. Num. 5. Ierem. 8. e. 9. e.* Bibunt omnes peccatores calicem Chriſti, hoc eſt, *f* legem Gentiles quidem, ut emendentur, & myſteriis fruantur. Judæi verò, ut in fœce literæ remaneant, *Pſal. 74.* *Suſtinere leges aſperitatem. Pœnitentia.*

Bibere aquam de vaſis ſuis, eſt *g* propriis uti facultatibus. vel proprio uti conſilio, *Prov. 5. c.* Bibit etiam prædicator aquam de ciſterna ſua, *Iſa. 36. c.* quum ad cor ſuum rediens, prius ipſe audit, quod aliis dicit. *Vel propriis facultatibus. Cognitio ſui.*

Nolens bibere David aquam allatam de Bethlehem, *1. Reg. 23. c. 1. Par. 11. d.* oſtendit *h* ſe ſitire fontem æternum, non qui periculis quæreretur alienis, ſed pericula aliena depelleret.

Bibere aquam, interdum eſt corporale refrigerium accipere, *Ruth. 2. b. 4. Reg. 3. c. 2. Reg. 9. f. Iudith. 5. e. Pſal 103. Eccl. 29. d. Prov. 25. c. Iſa. 32. b. Ezech. 4. c. 34. e. Dan. 1. b. Amos. 4. c. Iona 3. c. Matth. 25. f. Actor. 9. b. Rom 12. d.* *Refrigerium corporale.*

Potus de aqua vituli, quem adorarunt filii Iſrael in deſerto, *Exod. 32. e.* datus eſt illis *i* in contemptum ſuperſtitionis & idololatriæ, & ut diſcerent contemnere, quod in ſeceſſum iræ viderent. Deſignat etiam ſuſceptionem baptiſmi, *k* in quo vetus homo deſtruitur, & diabolus conteritur. *Contemptus idololatriæ. Suſceptio baptiſmi.*

Bibens Ezechiel aquam in menſura, *Ezec. 4. c.* deſignat laborem obſidionis Judæorum: & defectum ſpiritualium bonorum. *Labor Iudæorum.*

m Orig ſ Iudic. ho. 9. Phil quod Deus ſit immutabilis. Cyri de ador. in ſpiritu 3. o Amb apol. David 3. v Ori ſ Num. hom 2. p Hie ſ. Dan. 5. & Hab. 1. q Gr. 11 mo 17. 1 Cor 22. mo ral 14. ſ Cle Alex. 1. pad. 9.

Bibere in malum, eſt rebus temporalibus, & vitiis vacare, *Exod. 32. b.* Sic poteſt intelligi bibere aquam fluminis, *Exod. 7. d.* De hac aqua non bibit Moyſes, *Exod. 34. d.* Ad idem referri poteſt bibere aliquid liquens, *Lev. 11. f.* Et bibentes aquam cum variis genibus. *m* ſunt tradentes ſe voluptatibus, & temporalibus. *Iud. 7. b.* Ad idem referri poſſunt, quæ dicuntur, *Num. 20 c. Iud 19. b. Iob. 15. b. 34. a. Pſalm. 77. Prov. 26. a. Eccl. 26. c. Iſa. 6. a. 37. e. Ier. 2. d. Ioel. 3. a. Abdiæ.* Et bibens ovis de calice pauperis, *n* eſt homo bibens de calice dæmonium, *1. Reg. 12. a. 1. Cor. 10. e.* *Vacare temporalibus & vitiis, & voluptatibus.*

Bibere aquam puteorum Sion, *o* eſt tractare ſcientias diabolicas, *Num. 21. d.* Idem eſt bibere aquam Sihor, & aquam fluminis Aſſyriorum, *Iere. 2. d.* Bibens autem Balthaſar Rex cum convivis in vaſis templi coram Diis aureis, &c. *Dan. 5. a.* deſignat *p* hæreticos abutentes authoritatibus ſacræ Scripturæ, ad ſuos defendendos errores. Dat etiam potum fellis amico ſuo, qui docet eum errores, *Hab. 1. d.* *Tractare ſcientias diabolicas. Abuti ſacra ſcriptura.*

Bibit homo iniquitatem quaſi aquas, *q* quando prompto animo eam amplectitur, *Iob. 15. b.* quia hoc, quod comeditur, cum mora glutitur. quia manditur, ut glutiatur. Quod autem bibitur, tanto minus ad glutiendum moram habet, quantò nullam & ad mandandum neceſſitatem habet. *Libenter peccare.*

Bibunt oves turbatam pedibus paſtorum aut arietum aquam, *Ezech. 34. e.* quum *r* ſubjecti ea ad exemplum vivendi appetunt, quæ Prælati quique pravo opere pervertunt. *Imitatio malorum.*

Potus lactis, *ſ* eſt ſimplicior doctrina, *1. Cor 3. a.* Lac potum dedi, id eſt, per auditum in Chriſto inſtitui: ſimplici verò & ex ſe naturali alimento ſpirituali: hoc autem verbum, potum dedi, eſt ſymbolicum, ac ſignum perfectæ participationis. Qui enim perfecti ſunt, dicuntur bibere. infantes verò ſugere. Sanguis enim meus, inquit Dominus, verus eſt potus. Nunquid ergo quum dixit, ac potum dedi, ſignificavit perfectam in verbi lacte lætitiam, veritatis ſcilicet cognitionem? Quod autem deinceps ſubjungitur. Non cibum, nondum enim poteratis: evidentem, quæ erit in futuro ſæculo, revelationem inſtar cibi facie ad faciem poteſt ſignificare. *Simplicior doctrina.*

t Amb de viduis. v Hie ſ Ezec. 25. x Gr 7. mo 3.

Potus lactis datus Siſare, ut occideretur, *Iud 4. c.* deſignat orationem, *t* qua vincuntur dæmones. *Oratio.*

Bibunt filii Orientis lac filiorum Ammon, *Ezec 25. a.* Quum *v* Doctores paſcuntur ſimplici fide eorum, qui ab hæreſi reſipiſcunt. *Paſci fide reſipiſcentium.*

Ebibunt ſagittæ Domini ſpiritum hominis, *Iob 6. e.* Quum *x* ſupernæ ſententiæ exterioribus intentum introrſus trahunt: & quos in peccatis inveniunt, dum vulnerant, immutant: ut duritiam ſuam transfixa mens deſerat, atque ex ſalutifero vulnere, ſanguis confeſſionis decurrat. *Mollire duritiam mentis.*

y Ori. ſ Gene. hom. 10. z Gre int ſup. Iob. 21.

Bibens ſervus Abrahæ de hydria Rebeccæ, *Gen 24. c.* deſignat *y* prædicationem, qui tunc bibit de hydria auditoris, quum gaudet de ejus profectu. Item cùm ſcientiã ſæcularẽ ſervire facit ſacræ doctrinæ. *Gaudere de profectu diſcipuli.*

Bibere de furore omnipotentis, eſt puniri à Deo: qui etiam potare dicitur vino compunctionis, & aqua fellis eos, *z* quos per iram ſuam punit, *Iob. 21. c. Pſal. 59. 74. Iſa. 53. f. Iere 9. e. 25. d. 51. a. d. Ezec. 21. e. Amos 2 c. Hab 2. d Apoc 14. b 18 a* *Puniri à Deo.*

aa Ru 2 ſ. Apo. bb Cyr. b. 29. Par. ſer. 1. de ar. anſ. cc Hie ſ Za 9. & ſ Agge. 1. dd Ru ſ Ag 1. ee Hie ſ. Iſ. 73. ff Hie ſ Iſ 29. & ſ. Abd.

Bibere ſanguinẽ, *1. Reg 23. c. 1. Par 15. d. Ezec. 39. e* eſt paſci peccatis & erroribus aliorum. Bibunt etiã ſanguinẽ, qui ſanguinem fuderunt, *aa* quia per quæ peccaverunt, per ea puniuntur, *Apocal. 16. b.* *Paſci alienis peccatis.*

Bibere mortiferum quid dicuntur, *Matth 16. b* qui *bb* peſtiferas ſuaſiones audiunt, quod minimè nocet, ſi ad operationem pravam non pertrahuntur. Item quum excitantur concupiſcentiæ, quibus mens non aſſentitur. *Audire peſtiferas ſuaſiones.*

Bibunt, & inebriabuntur vino, qui virtutibus & *cc* virginitate fruuntur. Et qui mentem mutant, ut jam terrena non quærant, ſed ad cœleſtia anhelent, *Zach. 9. d.* Bibunt verò & non inebriantur, qui pauca bona opera faciunt permixta malis: unde non fruuntur lætitia ſpirituali. Item qui ad vocem prædicatoris *dd* aurem inclinant, ſed mentem non mutant, *Agg. 1. b.* Et Judæi legentes ſcripturas, & nolentes recipere Chriſtum.

Bibens Rex Aſſyriorum aquam, *ee* eſt diabolus ſubjiciens ſibi populos, *Iſa 73 e. Abdi f.* *Subjicere diabolo populos.*

Bibere ſomniando, *Iſa 27 b* eſt hæreticorum falſa tractantium, qui etiam dicuntur bibere in monte ſancto Dei, quum affligunt, vel pervertunt filios Eccleſiæ, *Abdi f.*

Bibentes

Digitized by Google

Bibentes Rex Aſſuerus & Haman cum Eſter Regina. *Eſter.7.a.* Sunt *a* Deus & peccator. Deus miniſtrans Euchariſtiam, peccator indignè ſumens: unde & condemnatur ſicut Haman.

Duplex ſit noſtra in potu benevolentiæ gratia, invitatio legis. Si enim diliges Dominum Deum tuũ, deinde proximum tuum: prior quæ eſt in Deum benevola invitatio, fiat per gratiarum actionem & pſalmodiam. Secunda autem, quæ eſt in proximum, per honeſtam vitæ conſuetudinem.

a Ly.1 Eſte.7 Cle Alex.2. pæd.4.

Biblii.

Biblii creduntur populi Phœnicis provinciæ, *Ezech.27.b.* Hebraicè autem ſcribitur Giblii: de quo vide Giblii.

Bibliotheca.

Bibliotheca eſt cella, ubi ſervantur libri: non invenitur in allegoriis. Sed legitur bibliotheca Regis Babylonis, *1.Eſdr.5.d.6.c.* Et bibliotheca, quam fecit Eſdras, *2.Mach.2.c.*

Bicamerata.

Diverſi gradus in Eccleſia. Multiplex ſenſus Scripturæ. Inteſtina. Duo populi. Tres virtutes. Triplex fructus.

Bicamerata & tricamerata, in arca Noë erant diverſa *b* loca ad recondenda neceſſaria, & ad ſeparanda animalia, *Gen.6.c.* deſignare poſſunt diverſos gradus in Eccleſia & multiplicem ſenſum ſacræ ſcripturæ, Item inteſtina in homine. Vel bicamerata dicuntur propter duos populos, Gentium, & Judæorum. Tricamerata verò propter tres filios Noë, ex quibus genus humanum propagatum eſt. Vel deſignantur tres virtutes theologicæ. Vel triplex fructus evangelicus.

b Ori ſ. Gene. hom. 2. Am de Noe 9. Au. con Fau. & 15 civ Dei

Biceps, quære caput.

Biduum, vide Dies.

Biennium, vide Annus.

Biga.

Bigæ equorum ſunt, quas duo equi agitant, *Iſa.21.c.* Ubi dicuntur bigæ equitum, aſcenſoris aſini, & aſcenſoris cameli.

Bilibris, vide Libra.

Bilinguis.

Bilinguis dicitur, qui aliud profert ore, quàm *c* habeat in corde atque ita fallit eum, qui loquitur, *Prov.8.b.18.b. Eccl.5.d.6.a.28.b.1.Tim.3.b.* Non eſt illi locus in allegoriis, niſi dicamus, hæreticos & hypocritas eſſe bilingues.

c Bed ſ. Prov. 18.

Bitumen.

Bitumen eſt materia habens vim quandam ſulphuris. Nam præſtat nutrimentum igni: & præſtat munimentum contra aquam, ne ea, quæ ipſo lita fuerint, penetret aqua: unde arca Noë bitumine illita fuit intrinſecus & extrinſecus. Habet vim ſiſtendi, diſcutiendi, contrahendi, glutinandi. Ejus etiam accenſi nidore ſerpentes fugantur.

d Plin.15 nat. hi 15.

Virtutes. Fides. Charitas. Tolerantia.

Bitumen arcæ Noe intrinſecus & extrinſecus muniens arcam, *Gen.6.c.* deſignat virtutes intus & extra munientes animam. Vel eſt fides in corde, in ore confeſſio. Vel intus ſcientia, foris opera. Vel quum ſit ferventiſſimum & violentiſſimum gluten, ſignificat charitatis & dilectionis ardorem in magna fortitudine, ad tenendam ſocietatem ſpiritalem omnia tolerantem, ne ſcandalis eccleſiam tentantibus, ſive ab eis, qui intus, ſive ab eis, qui foris ſunt, cedat fraterna junctura, & ſolvatur vinculum pacis. Ipſa quoque charitas totam virtutum ſtructuram continet ac copulat: & quia charitas eſt ad omnes: ideò intus, & foris erat arca bituminata. Aut certè quia ſcriptum eſt: Charitas omnia tolerat vis ipſa tolerantiæ tenax veritatis, per bitumen ſignificata eſt: quo ideò arca intus & foris illita eſt, quia intus & foris mali tolerandi ſunt, ne pacis compago ſolvatur.

e Ori ſ. Gene. hom.2. & ſu. Nu. ho 12. Aug 12 cont. Fauſt. 14 & de veritate eccleſia 5.

Virtus Eccleſiæ contra dæmones.

Bitumen etiam arcæ, in ſuo ſuffitu fugat ſerpentes, deſignat vim, quæ eſt in eccleſia ad fugandos dæmones.

Patientia. Continentia.

Bitumen etiam arcæ, patientiam & continentiam corporis & animæ ſignificare poteſt.

f Epiphan 21 cont. hæreſes to 1.

Cutis & nervi.

Poteſt etiam bitumen in corpore humano deſignare cutem, & nervos, quæ totam corporis machinam conglutinant.

g Bed ſ. Ge. 9. Am de Noe. 6.

Senſus viles legis dati

Bitumen, quo lita erat fiſcella, in qua poſitus erat Moyſes, *Exo.2.a.* deſignat viles ſenſus per Judæos literæ legis datos.

h Glo int ſu. Exod. 2.

Fomenta ſuperbiæ.

Bitumen, quo utebantur pro cæmento ædificatores turris Babel, *Gen.11.a.* fomenta ſuperbiæ ſignificare poteſt.

i Ori ſ Num. hom.12.

Ignis inferni.

Bitumen, ut eſt nutrimentum ignis *k* ignem inferni deſignare poteſt. Et putei bituminis, ſunt ipſe infernus, *Gen.14.b.*

k Aug. ſ. Lu. 19.

Bivium.

Bivium eſt locus, in quo duæ occurrunt viæ.

Baptiſmus.

Bivium itineris, in quo ſedebat Thamar, *Gen.38.c.* deſignabat baptiſmum, in quo eccleſia conjungitur Chriſto.

In bivio erat ligatus pullus, cui inſedit Chriſtus, *Marc.11.a.* quia *l* vagus erat Gentilis populus, qui ut nullum habebat certum Dominum, ita multos patiebatur.

l Glo int. ſup. Exod. 11.

Aſtutia diaboli.

Bivium, in quo ſtetit Rex Babylonis, *Ezec.21.c.* deſignat *m* varias aſtutias diaboli ad capiendas animas.

m Lyr ſ. Ge. 34.

Blandiri, Blanditia, Blandus.

Blandiri, eſt verbis ac geſtibus aliquem conſolari, aut ad amorem pertrahere.

Fomenta diaboli.

Blanditiæ Sichen ad Dinam, deſignant fomenta peccati, quibus diabolus nititur ipſam animam in peccato retinere, *Gen.34.a. Iud.14.c.19.a. Tob.1.c. Prov.6.c.7.d.23.d.28.d. Eſter.15.c.*

a Gilbert ſup. Iſa. 66. Interdum dicitur Deus blandiri, quum *a* conſolatur, ſicut mater blanditur filio ſuo, *Iſa.66.d.* Sic Joſeph blandè loquutus ad fratres ſuos, deſignans Chriſti manſuetudinem erga genus humanū, *Gen.50.d.* *Conſolans Deus.*

Blaſphemare, Blaſphemia, Blaſphemus.

BLaſphemare, eſt maledicere, attribuendo alicui quippiam injurioſè, vel auferendo, quod illi competit, eſtque præcipuè blaſphemia in Deum.

b Hus ſ. Iſa 1. 5 52. & ſupe. Soph. 2. Iſy ſ. Lev 24. c Ru ſ. Soph 2 d Ru 9 ſ Apo

Blaſphemare nomen Domini, eſt *b* in Chriſtum blaſphemias dicere: ut cùm Judæi dicebant: Non habemus Regem niſi Cæſarem. Et blaſphemantur tota die, quia Judæi non ceſſant dicere quotidie blaſphemias in Chriſtum, *Lev.24.c. 4.Reg.19.b.1.Par.20.d.2. Paral.32.d.Iob.15 a.34.d. Iſa.1.b.2.b.38.a.48.b. 52.b.Ezech.5.d.Dan.3.g.2.Mach.9.b.10.a.Matt.12.c.Marc.3.d.Luc.23.c.Rom.2.d.Act.13.g.23.c. Apo.13.a.* Et blaſphemiæ dicuntur idololatriæ opera, *Neem.9.e.Mach.8.a.* Et blaſphemiæ filiorum Ammon, *c* ſunt dogmata hæreticorum, *Soph.2.b.* Et blaſphemarunt Judæi ſermonem ſancti Iſraël: quia dicebant Chriſto: Samaritanus es, & dæmonium habes, *Iſa.5.f.* blaſphemant hæretici, *d* quando ex odio & invidia defendunt ſuos errores. *Blaſphemia Iudæorum. Opera idololatria. Dogmata hæreticorum.*

Blaſphemare etiam Iſraël, aut bonos dicitur, qui maledicit, aut malè loquitur de eis, *Iſa.43.d.51.c Sopho.2.b.2.Mach.12.c.*

e Am ſ Ro 14 Blaſphematur bonum noſtrum, *e* quum doctrina Dei per rem frivolam contemnitur, dubitando de creatura Dei. Aut quum quis bona habens opera, in re minima reprehenſus, bona alia offuſcat, *Roman.14.c.*

Boanerges.

BOanerges, hoc eſt, filii tonitrui: dicti ſunt filii Zebedæi, Jacobus & Joannes, *Matth.3.b.* Sed ait Hieronymus ſuper *Dan.2.e.* Emendatius legi Benereem, aut Benerrem.

Bonus, Melior, Optimus.

BOnum dicit aliquam perfectionem naturalem, ſeu moralem, aut gratuitam, *Gen.1.3.a.Eccl.3.b.Eccl.39.b.Tim.4.b.* Dicitur autem bonum aliquando beneficium, *Gen.44.a.* Quare reddidiſti malum pro bono? Item bonum, honeſtum. *Deut.12.e.* Cùm feceritis quod bonum eſt. Opes, *Gen.24.b.* Ex omnibus bonis ejus ſecum portans. Pulchrum, *Gen.1.b.* Vidit Deus quod eſſet bonum commodum, *2.Reg.19 f* Facei, quod tibi bonum videtur. Bonus etiam dicitur aptus, *Ier.29.c.* Suſcitabo ſuper vos verbum meum bonum. Gratus, *Exod.25.a.* Thimiamatha boni odoris. Optatus, *Exod.3.b.* Educam de terra illa in terram bonam. Studioſus, *3.Reg.1.g.* Dixit Salomon: Si fuerit vir bonus. Tutus, *1.Reg.12.d.* Docebo vos viam bonam. Utilis, *Gen.1.a.* Vidit Deus lucem, quòd eſſet bona.

f Amb.4.de amor 2. Bonum propriè competit Deo, *f* qui bonus eſt per eſſentiam, à quo cætera participant bonitatem: & de quo dicit ipſe Chriſtus, *Luc.18.d.* Nemo bonus, niſi ſolus Deus. Et ipſe dicitur bonum omne, *Exo.33.d.* Et bonus dicitur Deus rectis corde, ſicut medicus iis, quos ſanat, *Pſa.72.117.118.134.142.2. Paral.30.c.Sap.12.a. Thren.3.c. Nahum 1.b.2. Machab.1.f. Matth.19.b.Marc.10.b.* Et bona manus Dei, eſt miſericordia & liberalitas Dei, *Eſdr.7.a.* Melior autem dicitur miſericordia Dei, quàm vitæ: *g* quia vita eſt miſera, miſericordia verò Dei, ducit ad æternitatem, *Pſal.62.* Et bona ſunt verba Dei *h* cum iis, qui rectè gradiuntur, *Mich.2.c.* *Deus.*

g Hil pſ 62. h Hus Mic 2. Am. 1 de Abra. 5. i Gre ſ. 1. Re 1 Pbil. p. 64. Hu. ſ Iſa. 5. & pſa 12.

Bonus magiſter eſt *i* Chriſtus, *Matt.19.b.Marc.10.b.Luc.18.d.Ioan.7.b.* Et bonus David in oculis Achis, eſt Chriſtus creditus à Gentibus, *1.Reg.29.d.* Et ipſe eſt melior hoſtia, ſecundum quòd paſſus eſt. Et tradidit nobis cœleſtia, *Heb.9.f.* Et optimus vitulus diluens peccata, *Gen.18.a.* Melior exiſtens Elcana Annæ, quàm decem filii, *1.Reg.1.b.* deſignat Chriſtum meliorem eſſe eccleſiæ, quam omnes, qui converti poterant ex Judæis. *Chriſtus.*

k Au pſ.117. Bonum quum ponitur abſolutè, ſumitur aut pro Deo, aut pro bono *k* ſpirituali, ut in his ferè locis, *Gen.2.c.50.d.Num.10.d. Deut.1.f.1.Reg.24.d.3.Reg.3.b.22.b.2.Par.6.g.Tob.4.d. Iob.2.c.9.d.30.d. Pſal.12.72.83.91.102.117.132.Prov.13.d.31.b.Eccl.2.d.4.b.5.c.7.c.9.d.Sap.4.c 7.b. Eccl.12.a. Iſa.5.e.55.d.Iere.5.f.8.b.17.a.18.d.Thren.3.Hoſ.8.14.b.2. Mach.5.c.Amos 5.d.Mich.3.a.6.b.Zach.1.d.9.d. Matth.17.a.18.a.26 b. Marc.9.a.14.c.Luc.1 c.9.d.16.a.Rom.8.e.12.c.13.b.2.Cor.8.d. Hebr.5.d. Iacob.3.b.* *Deus aut bonum ſpirituale.*

Bona domus Dei ſunt dona Spiritus ſancti, & gratiæ gratis datæ, & quæ oculus non vidit, nec auris audivit, &c. Item triplex fructus, nempe triceſimus, ſexageſimus, & centeſimus. Idem deſignant bona Hieruſalem: inter quæ bona peculiariter intelligitur pax, *Pſal 64.105.127. Ier.31.b.33.b Ezec.36.c. Hoſ.3.b.Zac.1.d.Matt 25.b.Hebr.9.b.* Et bona Ægypti, quæ promittit Joſeph fratribus ſuis, *Gen.45 c.* ſunt ſpirituales gratiæ, quas dat Chriſtus: & virtutes præcipuè theologicæ, *Pſal. 12.* Et bona Abrahæ, quæ ſecum portabat ſervus miſſus ad ferendam uxorem Iſaac, *Gen.24.b.* deſignat bona opera prædicatoris, & theſauros virtutum. Et bonus ſpiritus, ſignificat dona ſpiritualia, *Luc.11.b.* Hæc ſunt optimus theſaurus Dei, *Deut.28.4.* *Dona Spiritus ſancti, & cœleſtia bona. Triplex fructus. Virtutes.*

l Ter. de præſcriptione. Bona, quæ tradit homo peregrè profectus *l* ſervis ſuis, *Matt 25 b* ſunt eloquia Dei tradita ſacerdotibus, & prædicatoribus. Et bonum ſemen, eſt doctrina veritatis. Et bonum verbum, *Matth 12 c. 13.d Luc 6 f 1. Reg 9.b.Pſal 38.44. Prov.15.c.1. Mach.15.b. Epheſ.4.g.* Dicitur etiam bona doctrina & bona negotiatio ſapientiæ, *Prov 13.c.31 c.1.Timoth 4 b.* Et bona verba Dei, quia promittunt ſalutem, *Mich.2 c.Zach.1.c.Hebr.6.a.* Et meliora dicuntur ubera ſponſi, quam vinum, *Cant 1.a.* quia *m* doctrina Chriſti melior eſt, quàm doctrina veteris teſtamenti: vel deſignat amorem Dei & proximi meliorem, quàm cura rerum temporalium: quia hoc vinum necat, illa nutriunt: hoc mentis oculos turbat, illa acuunt, &c. Et bonum ſal, eſt ſacra doctrina, *Marc 9.g.Luc.14 g.* Et bona Carmeli, ſunt boni ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Ierem 2. b.* *Eloquia Dei. Doctrina veritatis. Doctrina Chriſti.*

m Ori ſ. Bern. hom. 1. Gre. ſ. Cant. 1

n Ori. ſ. Iſ b 2 Am de Iſaac. 3 & ſ pſ 110. ſerm 1. o Hi. ſ pſ 15. p Hu ſ Ion. 4. q Am ſ Lu. 10. Aug ser. 41.

Bonum mel dicitur bonus *n* ſenſus ſpiritalis: vel divina cognitio, quæ melior eſt voluptatibus corporeis, *Prov 24. b.25.d.* *Senſus ſpiritualis.*

Bona Chriſti, quibus pater non eget, *Pſal.15.* ſunt *o* incarnatio, paſſio, reſurrectio, & redemptio noſtra: vel ſunt cœlum, & terra, & quæ in eis ſunt, quæ fecit Deus propter nos. *Myſteria Chriſti.*

Melius reputans David ſervari in terra Philiſtinorum, *1. Reg. 27. a* deſignat melius eſſe Chriſtum prædicari in Gentibus, qui in Judæa contemnebatur. Et melius judicans Jonas eſſe ſibi mori, *Ione 4. d.* deſignabat *p* bonum redemptionis mundi, per mortem Chriſti futurum. Sic judicabat Judas melius mori, quàm videre mala gentis ſuæ, *1 Mach 1.g.*

Optima pars, quam elegit Maria, *q* eſt vita contemplativa, *Luc 10 g.* Et hæc dicitur bonum abſolutè, *Vita contemplativa.*

Digitized by Google

luſè, quia contemplatio ſuperat cætera bona vitæ activæ. De hoc bono ait Apoſtolus, *Rom.7.d.* Non enim quod volo bonum, hoc facio. a Gr ſ. Can. 7

Prædicatio.

Optimum vinum dicitur guttur ſponſæ, *Cant.7.c.* deſignans excellentem prædicationem, quæ eſt in Eccleſia.

Fœlicitas.

Bonum omne, quod oſtendit Deus, *b* eſt fœlicitas in Dei viſione conſiſtens, *Exod.33.d.Pſal.33.118.* Et bona requies eſt ipſa fœlicitas, *Gen.49.c.* Et bona Domini, *Pſal.26.* Dicitur etiam bonum ſimul & jucundum, habitare fratres in unum: quod erit in fœlicitate, *Pſ.132.Prov.11.c.16.c.Jer.17.a.30.b.31.b.32.g.33.b.Num.10.d.* Hoc bonum nunciavit Chriſtus, *Iſa.32.c.* Boni etiam dies, ſunt tempus gloriæ & tempus bene operandi, *1.Reg.25.b.Eccl.4.b.7.b.Eccl.14.c.31.a.* Sic dicitur melior dies una in atriis Domini, *Pſal.83.* Bona etiam terræ *c* dicuntur bona terræ viventium, *Iſa.1.e.* Optima etiam Iſraël, *d* ſunt meliora præmia æternæ retributionis, quæ dicuntur eſſe Saulis, hoc eſt prædicatorum: quos conſtituit Dominus ſuper omnia bona ſua: qui cum non in omnibus, ſed ſuper omnia conſtituuntur, non tantùm bona Iſraël, ſed etiam optima habere declarantur, *1.Reg.9.c.2.Para.6.g.Iob.7.b.36.b.* b Aut de fug. ſeculo. Baſ. ſ. pſ. 33 Hu. ſ. Iſa. 32. & ſ. Hoſ 8. c Hu Iſa. 1. d Gre. 9 mor. 55. & ..Re. 9

Bona opera.

Bona terræ, *e* dicuntur bona opera per corpus acta vel erant bona terræ, hoc eſt, præſentis ſæculi, quæ promittebat Deus Judæ, *Iſa.1.e.* Et bonus Pſalmus, *f* dicuntur bona corporis opera, *Pſalm.33.26.127.146.* Et bonus fructus ſunt bona opera, *Matt.3.c.7.b.12.c.Luc.6.f.22.c.Prov.8.b.* Et optimæ fruges terræ, *Gen.43.c.* e Hie ſ. Iſa. 1. Ter. de Reſur. f Hil ſ. pſ 146 Hu ſ. Zac 10.

Servantes legem naturalem.

Boni vocati ad nuptias ſunt, qui ſervabant *g* legem naturalem, *Matth.22.a.Pſal.124.Prov.12.A.14.b.Sap.8.c.Eccl.12.a.29.c.* g Ori ſ. Mat ho 20.

Iuſti. Anima

Boni piſces, *h* dicuntur juſti, *Matt.13.f.* Et bona terra, eſt anima bene operando fructificans, *Sap. 8. d.Ezec.17.b.Luc.8.A.* h Ori ſ. Mat. cap. 13.

Eccleſia militans vel triumphans.

Bona terra promiſſionis, eſt *i* eccleſia militans vel triumphans, *Exod 3.c.Num.13.b.14.b.Deut.3.d.4.c.6.b.8.c.Ioſ.23.d.3. Reg.14.d.1. Par.28.b.* Ad hanc terram pertinent bona paſcua, *1. Par.4.g.* i Bed ſ. Exo 3.

Prophetæ.

Bonæ margaritæ dicuntur *k* Prophetæ, & ſenſus boni, *Matth.13.f.* k Ori ſ. Mat. cap. 13.

Bona via, eſt via mandatorum Dei, *2.Par. 6.e.Prov.16.a.Ier.1.g.6.d.7.a.36.d.Iſa.65.a.* E diverſo via non bona, eſt via peccatorum. Bona etiam vita, eſt vita ſecundùm virtutem, *Tob.14.d.*

Meliores ſunt Apoſtoli multis paſſeribus, hoc eſt, *l* infidelibus, *Matt.10.d.* l Hil ſ Matt. Can. 10.

Melior dicitur iniquitas viri, quàm benefaciens mulier, *Eccl.42.c.* quia is, *m* qui indiſcretus eſt, atque infirmus, nonnunquam de eo, quod bene egerit, amplius elevatur, atque gravius in culpam cadit. Diſcretus verò etiam ex eo, quòd malè ſe egiſſe intelligit, ad diſtrictionis regulam arctius ſe reducit & inde altius ad juſtitiam proficit: unde ad tempus à juſtitia cecidiſſe videbatur. m Gr. 11 moral 16.

Optimi juvenes in bonum quidem dicuntur, *n* qui faciunt, quod poſſunt in operibus miſericordiæ. In malum verò dicuntur, qui cæteris peccatoribus nequiores ſunt, *1.Reg.8.c.* n Gr. ſ. 1. Re. 8

Bonum perfectum, portare jugum ab adoleſcentia, hoc eſt, *o* antequam quis peccet: nam poſt peccata jam non eſt perfectum bonum, *Thren.3.c. Eccl.44.b.* o Am. ſ. pſ. 118 ſer. 2.

Bonus theſauros cordis, *p* ſunt cogitationes bonæ, & boni affectus, *Matth.12.g. Luc.9.g.* Et bona intentio, & fides, & charitas. p Gl ord. ſup. Matt 12.

Bona arbor, aut mala, quæ dicitur conſimilem fructum facere, *Matth 12.g. Luc. 6.f.* deſignat *q* non claudicandum eſſe in fide Chriſti. Et quod opera Chriſti, quæ erant boni fructus, non poterant attribui, niſi bono principio. q Gl. ord. ſup. Matt. 12.

Bonus dictus Saul, *1.Reg.9.a.* deſignat *r* Prælatum malum, qui juſtè ad vindictam regnare permittitur. Boni verò è diverſo dicuntur & ſunt, qui verbo & exemplo aliis prodeſſe poſſunt. Bonus etiam dictus eſt Holophernes à Judith, non ſimpliciter, ſed in regno Nabuchodonoſor, *Iud.11.b.* r Gr. ſ. 1. Re. 9.

Bonum opus Mariæ Magdalenæ in effuſione unguenti, fuit propter charitatem, & ſignificationem, *Marci 14.a.*

Bona dicuntur aliquando falſa bona, *Sap.2.b.Eccl.14.a.Luc.12.c.16.f.19.b.* ſ Glo. ord. ſup Exod. 14.

Bonum conſilium Achitophelis. ſed melius conſilium Chuſi, *2.Reg.17.b.*

Melius putantes filii Iſraël ſervire Ægyptiis, quàm mori in ſolitudine, *Exod. 14.c.* deſignat ſuccumbentes *ſ* peccato: vel nolentes incipere bonum. Idem deſignant melius putantes ſervire Nabuchodonoſor, quàm mori, *Iud.3.a.7 c.* t Gr ſ. 1. Re. 15

Turpes cogitationes. Moderatio ſenſuum. Sermo hæreticus.

Melius incidere in manus Dei, quàm in manus hominum, *2. Reg.24.b.1. Par.21.b.*

Optimi greges Amalec, dicuntur *t* turpes cogitationes, quæ videntur optimæ, dum placent, *1. Reg. 15.b.* u Gl. in ſ. Geneſ. 45.

Optimæ ſtolæ quinque datæ Benjamin à Joſeph, *Gen.45.f.* Scientia *u* & moderatio quinque ſenſuum. x Gl. ord ſup. 4. Reg 3.

Optimus locus terræ Ægypti datus filiis Iſraël, *Gen.47.b.* deſignat terrena bona data Judæis. Adidem refertur optima habitatio civitatis Hierichu, *4.Reg.2.c.* y Ly ſ. Mic 7.

Optimus ager Moab repletus eſt lapidibus, *4.Reg.3.d.* cùm *x* venuſtas loquutionis hæreticæ & philoſophicæ anathematis pondere obruitur.

Optimus de populo, qui dicitur quaſi paliurus, *Mich.7.a.* dicitur, *y* non quia ſit bonus, ſed quia minus malus.

Booz.

BOoz, id eſt, in fortitudine, aut in hirco: filius Salmon, qui duxit Ruth viduam propter propinquitatem prioris mariti, *Ruth.2.a.4.d.1.Par.2.d.Matth.1.a.* Fuit etiam nomen alterius è duabus columnis in porticu Salomonis poſitis, *3. Reg.7.c. 2. Paral.3. d.* deſignat autem cum altera columna *z* fortitudinem fidei doctorum utriuſque Teſtamenti. Deſignat etiam *aa* fortitudinem Chriſti in judicio, quando condemnaturus eſt malos. z Glo ord ſup. 3 Reg 7. aa Ru ſ. 3. Regum 19.

Fortitudo fidei doctorum. Fortitudo Chriſti. Chriſtus.

Booz ſecundum quod duxit Ruth Moabitidem uxorem, ſignificat *bb* Chriſtum adjungentem ſibi eccleſiam ex Gentibus. bb Gl. ord ſu. Ruth. 2.

Boreas, vide Aquilo.

Borith.

BOrith, *cc* herba abluendis veſtium ſordibus apta, vim ſaponis habens: vel ſecundùm aliquos, eſt ipſe ſapo, *Ierem.2.e.* deſignare poteſt verbum Dei, quod animarum eluit ſordes, & lachrymas pœnitentiæ. cc Or ſ Ie. ho. 13 Hie ſ Ier 2.

Digitized by Google

Bos, Vacca, Taurus, Vitulus.

BOs eſt animal notum, vigens cornibus, & capitis viribus ad trahendum aratrum & plauſtrum. Vacca autem eſt fœmina. Taurus verò eſt bos maſculus ad procreandum reſervatus, ſicut hircus inter capras, & aries inter oves. Vitulus autem eſt bos juvenis. Eſt bos animal mundum, quia dividit ungulam, & ruminat, ideò offerebatur in ſacrificium.

Bos ſignificat interdum *a* Chriſtum, qui oblatus eſt, ut hoſtia pacifica, ad reconciliandum Deo genus humanum. Et ipſe eſt vitulus ſaginatus, qui comeditur cum butyro & lacte, hoc eſt, cum fidei puritate. Et oblatus eſt *b* pro peccato, *Gen.18. Exod.19.a. Lev.3.a.4.a.8.a.9.a.16.a.23.c. Num.7.a.c 15.b. 3.Regum 18.f. Pſal.68. Ezech.43.c.45.f. Luc.15.f.* Taurus etiam aliquando ſignificat Chriſtum, qui aliis eſt ferus & judex, aliis manſuetus ut Salvator, *Deut.33.c.* Et taurus annorum ſeptem, eſt Chriſtus cum ſeptem donis Spiritus ſancti, *Iud.6.a.* Cæterùm *Gen.49.a.* ubi nos legimus, ſuffoderunt murum, Origenes & Tertullianus *c* legunt taurum: & accipitur pro Chriſto. Vitulus etiam immaculatus, eſt caro Chriſti, qui peccatum non fecit, qui in cruce intelligibiles inimicos noſtros ventilavit. Et ipſe Chriſtus eſt vitulus de bobus, *d* hoc eſt, de patriarchis ortus, *Levit.1.b.* Et vitulus comminueos *e* cedros. *Pſal.28.* Vitulus etiam eſt ſplendor *f* imaginis redemptoris, *1.Reg.16.a.* Et vacca rufa, eſt caro Chriſti mortalis: ideo ſumebatur fœmina, ne crederemus *g* expiationem fieri ex virtute ipſius animalis, ſed ex divino numine. Comburebatur tota, ut non ab ipſo animali, ſed à Deo favor ſperaretur, *Num.19.a.*

Bovis facies, *h* in angelis fortitudinis ac robuſtitatis eorum præfert ſpeciem. & qua ſpirituales ſulcos ſuſcipiendis cœleſtibus fœcundiſque imbribus ſcindunt, *Ezech.1.c. Pſal.8.*

Boves dicuntur literati *i* & fortes, & prædicatores: & demum fortitudinem exercentes in divinis laboribus, & ſub jugo Domini laborantes: & qui juſtitiam operantur. ut boves Abrahæ, *Gen.12.d.20.d.21.d.24.d.32.b.33.c. Exod.24.b.34.c. Num.7.a. Deut.25.a. 1.Reg.6.b.14.d. 3.Reg.4.d.5.g. 1.Para.12.d. Iob.1.a.42.b. Levit.3.a.7.c.9.a. Pſal.8.65. Prov.14.a. Eccl.21.a. Iſa.7.d.30.e.65.d. 1.Cor.9.b. 1.Timoth.5.c.* Et boum par, ſunt prædicatores Eccleſiæ; qui dum prædicant, arant, dum verbis cœleſtibus corda auditorum aperiunt, quaſi in bona terra ſemen ſpargunt, *1.Reg.14.e.* Sunt duo boves, quia geminæ charitatis gratia pleni ſunt, & ſe privato amore non diligunt. Et boves tollit prædicator, quando labores cogitat prædicationis ſuæ. & quidquid aliis loquendo velut terram excolendo profecit, memorando coacervat. Et boves viduæ, ſunt prædicatores Eccleſiæ, *Iob.24.b.* Et vitulus novellus, eſt prædicator *Pſal.68.* Et boves duodecim ſub mari æneo, *3.Reg.7.d.* ſunt *l* Apoſtoli, & univerſitas prædicatorum & & Prælatorum: quorum quidem nos opera cernimus, ſe apud diſtrictum judicem, quæ illos poſterius maneant, in occulta retributione neſcimus. Qui tamen cum condeſcenſionis ſuæ patientiam diluendis proximorum confeſſionibus præparant, velut ante fores templi luterem portant: ut quiſquis æternitatis januam intrare nititur, tentationes ſuas menti paſtoris indicet, & quaſi in boum lutere cogitationes vel operis manus lavet. Et vaccæ duæ fœtæ, quæ non noverunt jugum, & portantes arcam, & mugientes pro vitulis, *1.Reg.6.b.* deſignant prædicatores geminam habentes charitatem, & jugo peccati minimè ſubjectos. qui compatiuntur neceſſitatibus cognatorum: ſed non propter hoc viam rectam deſerunt. deſignant etiam fideles, *m* qui dum ſacri eloquii præcepta conſiderant, quaſi ſuperimpoſitam ſibi Domini arcam portant: quorum plerique foris carnalibus affectibus ligantur. ſed non declinant à recto itinere, quia arcam Domini portant in mente. Vitulus etiam, aut vituli planta, deſignat *n* prædicatores, qui debent maturè incedere, & fortes eſſe, & ungulam dividere, *Ezec.1.b. Num.7.a.* Tauri etiam dici poſſunt *o* ſacerdotes Chriſti, *Pſal.67.* Et Sancti, *Deut.33.c. Matt.22.a.* Boves qui vendebãtur in templo, *p* ſunt prædicatores, quæſtus gratia prædicantes, unde meritò ejiciũtur. *Ioan.2.c.*

Boum par dici poſſunt Jonathas, *q* & armiger ejus: & ſapientes, & ſimplices: vel minores & altioris ordinis ſacerdotes, *1.Reg.14.b.*

Bovis aut vituli facies in Deo, deſignat *r* virtutem concupiſcivam, quum ſit animal domeſticum, & manſuetum: & licèt ponatur in parte, quæ ſiniſtra eſt nobis, quatenus bos eſt armiger, in archetypo tamen eſt in dextera: & per ipſum manſueta animalia indicantur, quæ ex dextera ſunt. Unde agnus, & ovis, ad dexteram in judicio collocandi dicuntur.

Vituli ſeptem, *Ezech.45.g.* deſignant martyres, qui configurantur paſſioni Chriſti. Ipſi etiam ſunt tauri *ſ* pro Chriſto immolati, *Matt.15.a.*

Bos aliquando animum aut rationem præcipuè mundam ſignificare poteſt, *Exo.21.d.22.a. 1.Reg.12.a. Iob.24.a. Iſa.1.a.11.b.* Vacca etiam ſignificat animam teneram, & juvenem, ſed rectoris patientem. Et vaccæ populorum, *t* ſunt ſimplices, *Pſal.67.* Et vaccæ quadraginta ſunt ſimplices & humiles, & vacca, ipſa humilitas. *Gen.32.d.* Et vituli ſunt *v* mediocres in Eccleſia, *Iſa.15.b. Lev.9.a. Luc.17.b.*

Boves & oves, ſunt *x* homines, qui nihil acuminis habent, neque ad virtutem, neque ad malitiam, ſed trahuntur ab alio: omnis enim ad manum ſunt conſueta animalia, & eos, qui trahunt facilè ſequuntur. *Lev.1.a.* Portant autem arcam, quum ſubjecti ſunt Prælatis, *2.Reg.6.b.*

Bovis facies, *Eze.1.c.* deſignat *y* Lucam Evangeliſtam, qui exorſus eſt Evangelium à ſacerdotio. quia boves in ſacrificio offerri ſolebant. Vel deſignat ipſum Evangelium Lucæ.

Boves aliquando dici poſſunt *z* Patriarchæ, *Lev.1.a.16.a.* Tauri etiam ſunt *aa* Patres veteris Teſtamenti, qui quaſi cornu feriebant, quum de adverſariis vindicabantur, *Matt.22.a.*

Vitula in qua dicuntur araſſe ſodales Samſonis, *Iud.14.d.* deſignat Eccleſiam, per quam cognoſcuntur myſteria Chriſti.

Vacca rufa, *cc* eſt Beata Virgo Maria, de progenie rufi David. Et ut Eva fuit rubea terreſtris, ita Maria rubea cœleſtia, & plena igneo ſpiritu, plenaque gratia & virtutibus. Ideò dicitur, quod vitula illa eligenda erat perfecta, integra, & ſine macula: quæ nec fuerit preſſa jugo. Hujus quoque ſacrificium, & omnia ejus myſteria celebrata fuêre extra caſtra, & communem cœtum, etiam electi populi. Sic & Mariæ myſteria omnia celebrata ſunt extra communem legem. Fuit enim ab angelo denunciata, à Spiritu ſancto obumbrata, à virtute divina gravidata, & repleta gratia non communi, ſed ea, quæ erat apud Deum primarium ſortem omnium bonorum, peperitque filium ſine dolore, ſervato clauſtro virginitatis, ſemper procedent ultra naturæ leges. Sicut ergo peccatum exordium habuit à muliere præventa ab angelo mortis, ita & expiatio, exordium

---

Verbum Dei. Lacryma pœnitentia. — Chriſtus. — Caro Chriſti. — Fortitudo angelorum. — Prædicatores Fortes ſub jugo Domini laborantes. Operantes juſtitiam. — Apoſtoli & probati — Fideles. — Sacerdotes Sancti. Prædicatores quæſtuarii. Sapientes & ſimplices. Virtus concupiſcivа. — Martyres. — Anima. Simplices. Humiles. Humilitas. Mediocres. Homines ignavi. — Lucas Evangeliſta. Patriarchæ. — Eccleſia. — Virgo Maria.

a Orig. ſ. Gen. ho 4.17. & ſ. Iob 1. & ſ. Lu. hom 1. Amb. 1 de Abra. 5 & prol. de Spirit. S. b Ar ſ pſ 68. Hie ſ Ezech. 43 45. Aug ſer. 70. 108. c Tert. adv. Iu. d Iſy ſ. Le 49. 16.23. Beda ſ. Ge 18. e Hie ſ pſ 28. f Gr ſ. 1 Re 16. & ſ. pſ. 10. g Aug q. 10 Num. 13. h Gre Ven. in Ca. 1.10 4.c. 6 Dio. cal Hi. i Au. ſ pſ 8 l Arn. & Hil ſ pſ 65. Hie. ſ. Iſ 30. 65. Iſy. prol. ſ. Le. k Gr ſ. 1 Re. 14. & 1. m 16 & 7. mo 6. & 33. mo. 19. & 16. mor 12. Aug ſ. pſ 68. & ſ Ioan. tra. 10 l Bed ſ. Prov. 14. Gr. 16 m 81. Gre 3 paſt. 5. m Gr. ſ pſ 10. & 7. mo 18. n Gr ſ Ez. h. 3 o Arn ſ pſ 67 p Glo. ord ſu. Ioan. 2. q Greg ſup. 1. Reg. 14. ſ Greg. Ven. Can. 1 tom 7. cap 29. ſ Hie ſ. Matt. Can. 32. t Ar. ſ pſ 67. v Hie ſ Iſa 15. x Iſy ſ Lev 9. z Iſy ſ L. 1. Gr. 1 mor 16 y Hie prol ſu. Matth Am prol ſup Lucam z Ori ſ Le. h. 1 Iſy ſ. Lev 16. aa Gre ho 32. bb Au ſe 107 cc Gre Ven. Can 1. tr 1. 6

orditum habuit in Maria, præventa ab Angelo lucis, à quo Chriſtus carnem in noſtram expiationem aſſumpſit.

Laudes Dei.

Vituli aliquando ſignificant *a* laudes Dei: & offeruntur vituli labiorum, hoc eſt, laudes & orationes & confeſſio peccatorum, *Hoſ.14. b. Pſal. 50. 68.*

Teneri in fide.

Vituli lactantes, ſunt fideles adhuc in fide teneri, 46.c. Bos autem anniculus eſt, *c* qui ſolido incipit uti cibo: & quia annum Domini incipit prædicare, *Mich.6.b.*

Sancti in fœlicitate. Corpora glorioſa. Iudæi.

Vituli etiam, qui imponuntur ſuper altare Dei, ſunt *d* omnes Sancti in fœlicitate, *Pſal.50.* Et vitulus neſciens jugum, deſignat libertatem cœleſtis patriæ. Et vitula conternans, ſeu trium annorum, *e* perfectam ſalutem ſignificare poteſt, *Iſa.15.b.* Vituli ſunt etiam *f* corpora glorioſa, juventuti reddita, *Malac.4.a.* Salietis ſicut vituli.

Boves interdum dicuntur *g* Judæi, vel ſapientes eorum, ac legis juſtitiam facientes. qui etiam inutilibus ſenſibus literæ legis paſcuntur & quia bos aſſuetus eſt jugo, populus eſt bos Judæorum jugum portans legis, & opera terrena exercens, *Exod.22.a. Lev.1.a.3.a.7.&.9.a. Job.1.a.6.42.d Pſal.11 65.* Et bos cognoſcens poſſeſſorem ſuum, *h* deſignat ſimplices Judæorum, qui crediderunt, *Iſa.1.a.7.d.15. b 32. d* Vacca etiam triennis, deſignabat *i* plebem judaicam jugo legis preſſam: quæ diviſa eſt in duas partes. quia carnales in multa dividuntur, aut diſtrahuntur, *Gen.15.b.*

Lex & Prophetia. Quinque libri Moyſis.

Boves duo, quos coxit Eliſæus in aratro, *3.Reg.19.d.* deſignant Legem & Prophetiam, quarum umbras & imagines Dominus *k* per myſterium incarnationis & paſſionis occidit in litera, & in crucis ſuæ coxit aratro, & ad comedendum fidelibus præbuit. Boves etiam quinque ſignificare poſſunt quinque libros Moyſis, *Exod 22. a.* Idem deſignant quinque juga boum, *Luc. 14 d* Et vitulus ſecundus, qui offertur in expiationem altaris, eſt lex & Moyſis. Offertur autem in holocauſtum, *l* ut craſſitudo legis elevetur ad ſubtilitatem ſpiritus, *Ezech.43.g.* Et bos, quem mactavit Elias, eſt vetus Teſtamentum, *3.Reg.18 d.*

Amor Dei & proximi. Fides paſſionis Chriſti. Baptiſmus. Perfectum ſacrificium. Fortia perfecta opera. Verbum Dei. Dona Spiritus ſancti. Virtutes.

Boves etiam, *m* amorem Dei, & proximi ſignificare poſſunt, *1.Reg 11.d.* Et arare in bove & aſino, eſt conjungere amorem ſpiritualem Dei, cum carnali amore proximi, *Deut. 22.b.*

Vitulus, *n* fidem poſſeſſionis Chriſti quandoque deſignare poteſt, vel ipſam paſſionem, & etiam baptiſmum, in quo conformatur paſſioni Chriſti, *Lev.1.b Apoc.4.c.* Et vacca triennis, deſignat perfectum ſacrificium propter ternarium, *Gen.15.b.* Et vituli tres, *1.Reg.1.* deſignant confeſſionem *o* Trinitatis: & unus offertur propter unitatem.

Boves quandoque ſignificant *p* fortia & perfecta opera, & labores propter proximum acceptos, & ipſos benè operantes, & pietatis opera, præcipuè Prælatorum, *Exod. 20.c.22.a. Lev.2.a.12.c.2.Par.31. b 35 a. Job.1.a.24.a. Pſal.65.* Et vitulus, qui offertur ſeptem diebus, opera ſignificat: quia vomeri & labori, & terrenis operibus mancipatus eſt, *Ezech.43.g.* Et vituli tres, quos obtulit Elcana, *1.Reg 1.d.* triplicem actionem ſignificant; unam ad ſublevandos lapſos, alteram ad ſuſtentandos ſtantes, tertia eſt contemplatio: vel deſignant propoſitum fortitudinis.

Vitulus *q* aliquando dici poteſt verbum Dei, *Lev.1 a.* Et auri occiſi, ſunt ſolidæ & rationabiles myſteriorum eſcæ, & fortis eloquia Dei, *Matth.21 A.*

Boves pingues. deſignare poſſunt dona Spiritus ſancti, & abundantiam gratiæ: & etiam virtutes, *Gen.41.A.* Et juga boum ſunt in uſu noſtræ poſſeſſionis, *r* dum concordes virtutes exarant duritiam mentis, *Job.1.A.*

Manſuetudo Prædicatorum. Graviores cogitationes.

Boves in baſibus luterum, *3.Reg.7.d.* deſignant *ſ* manſuetudinem in Prædicatoribus, quæ non debet eſſe ſine leonibus, *2.Par.4.a.*

Boves arantes, *Job.1.c.* dici poſſunt *t* graviores noſtræ cogitationes, quæ dum cor ſtudioſa exercitatione conficiunt, uberes profectuum fructus reddunt. Vel ſunt cogitationes charitatis, quibus prodeſſe aliis conamur, quum fraterni cordis duritiam prædicando ſcindere cupimus.

Quinque ſenſus. Fidelis cadens in peccatum. Stultorum vecordia.

Boves quinque, deſignare poſſunt quinque ſenſus, *Exod. 22. a.* Quos etiam deſignant quinque juga boum, *Luc.14. d.* quia circa terrena verſantur, ut boves verſant terram.

Bos cadens in ciſternam, deſignare poteſt *x* fidelem in peccatum lapſum; vel ſimplicem, qui audiens quod nondum capere poteſt, in errorem incidit. Eundem deſignat bos errans, vel ſub onere jacens, *Exod.20.c.21.d.23. a. Deut.22.a. Job.1.c. Pſal.8,49. Iſa. 66.a.* Deſignat etiam bos, ſtultorum vecordiam, *Prov.17.d.* Statim eam ſequitur, quaſi bos ductus ad victimam. Et vaccæ populorum, *y* ſunt ſimplices, quos decipiunt hæretici, *Pſa.67.* Et bos quem mactaverunt Prophetæ Baal, *3. Reg.18.e.* eſt populus reprobus, per Phariſæos & hæreticos deceptus.

Vituli, quos Domino immolare debemus, ſunt *z* tres Novæ converſionis effectus, quaſi vitulus novellus cornua producens & ungulas: Sacræ religionis profectus, qui eſt vitulus tenerrimus de armento. Conſummare virtutis affectus, qui eſt vitulus ſaginatus.

Elementum terra. Caro. Vis concupiſcibilis. Deſideria terrena. Innocentes & ſuperbi. Superbia. Vitia. Motus beſtiales. Conſilium ad libidinem. Libido. Voluptates. Curioſi.

Vacca ob laborem & fœcunditatem, *aa* elementum terræ ſignificare poteſt, *Gen.15.b.* quod etiam ſignificat bovis facies, *Ezech.1.c.* Cum ipſe ſit terreus, & terræ cultui ſemper addictus.

Vacca etiam ſeu vitulus, *bb* ſignificat carnem laboribus ſubjectam, *Gen.15. b. Lev.1.a. Pſal.50. Jer. 50.b.* Et caro mactata, ut vacca, eſt offerenda cum cedro, hyſſopo & cocco. Bos etiam *cc* eſt ipſum corpus, *Deut.28.c 1.Par.13.c. Job.6.a.21. b. Pſal.143. Eccl.48.c. Jon.3.e* Vitula non aſſueta jugo, caro bruta & vinoſa, *Deut 21 a*

Bovis facies in anima, *dd* dici poteſt vis concupiſcibilis, *Ezech.1.c.* Et vituli clauſi domi, *1.Reg.6 a,* ſunt deſideria terrena, quæ foras prodire prohibentur. Et vitulos tollit, qui de eo extollitur, quod compreſſi motus laſciviæ, ad mentem reducuntur, *1. Reg.14.e.* Et vitulum in manu habens Samuel, deſignat Joannem Baptiſtam, per abſtinentiam carnem mactantem: vel deſignat imitantem Chriſti paſſionem, *1. Reg.16.a.* Et vitulus comedens fœnum, eſt humani favoris appetitus, carnalem & temporalem gloriam ambiens, *Pſal.105.*

Vituli quos non accipit Deus, *ee* ſunt continentes & ſuperbi, *Pſal 49.* Et vitulus taurus interdum ſignificat ſuperbiam & vitulum immolat, qui ſuperbiam vincit, *1.Regum 14.d.3.Reg.18.e.* Et boves macilentæ, ſunt vitia, *Gen. 41 a* Boves etiam ſunt *ff* motus beſtiales, *Exod.9.d.* Et boves Amalecitarum, ſunt conſilium fraudulentum, quod de exemplo veterum carnis voluptatem ſuggerit, qui videlicet inter carnis opera Deo placuerunt. Vitulus etiam eſt *gg* libido, & ipſi libidinoſi. Et vitulus de medio armenti

a Gr ſ 1 Reg. 8 Hie ſ Hoſe. 14. b Cle. Alex 1. pæd. 5. c Hie. ſ Mic 6 d Gre pſa 10. & ſ. 1 Reg. 1. e Hie ſ. Iſ. 15. f Rup. ſ. Malach. 4. g Cle. Alex. 6 ſtrom. Amb ep. 72. & ſ Luc. 13. Iſych ſ Lev 2 & prolo. Aug ep. 110 Greg 7 mor. 4. & 31 mor 18. h Hie. ſ Iſa. 1. 7. 51. i Aug ſ Pſal. 81. Au 16. ſerm. De 24 & ſ. pſal 103. k Gr Nyſſ ſe. de nativitat. l Hie ſ. Ezec. 34 m Hie ſ. 1. Regum 11. n Au ſ Apoc. hom 3. o Gr ſ. 1 Re 1. p Gre. ſ. 1. 40. 1 & 11 mo 53 Hie ſ. Iob. 24. & Pſ 67 & ſ. Ezec. 43. Orig ſ Lev. ho 1. q Ori ſ Levi. ho 1 & ſ. Matth. 10 r Gr 1 mo. 30 ſ Gr ho 7. & ſ Ezec. ho 18. t Gr 2 mo. 38 x Au de verbis Domini. ſer 31. y Cle Alex. 5. ſtrom. Gre 17. mo. 13. z Au. ſ. pſa. 56. 106. y Hie pſ 67. Aa pſ 67. z Ber in ſeptuag. aa Amb. 1. de Abra 8. Geor. Vene Cantic. t. to. mo 7 cap. 22 bb Ori ſ Lev hom 1 Iſych ſ. Lev 1 cc Greg 6. mor 13 Ruper. 1 ſup. Deuter 7. Ambr de virg in 3. & 1 de Abra. 1. dd Origen ſup. Ezech hom 1 Gregor ſup 1. Regum 6.14.16. & homil 17 Ricar de San Victo de ſomni. Nabuchodonoſ 40 ee Hie ſup Pſal 48 ff Orig ſup. Exod hom 9 & ſup Num. hom 27 & ſ. Roman 12 gg Gregor. 7. 23 Mor 3. & ſup. 1. Reg 14.

armenti designat voluptates, *1. Reg. 15. a. 2. Reg. 6. b. Psal. 49. Prov. 7. a. Hos. 12. d. Amos. 4. a. 6. b.* Et vitulus Libani, *a* designat superbos mundi. *Psal. 28.* Boves etiam dicuntur *b* terrenis curis implicati, quia boves versant terram, *Exod. 22. a. 34. c. 3. Reg. 19. d. Luc. 14. d.* Et vacca lascivens, aut percussa æstru, designaceos, *c* qui sine fræno transgrediuntur Divina præcepta, pleni vitiis carnalibus, *Hos. 4. d.*

Tauri pingues circumdantes Christum, *d* erant Sacerdotes Judæorum contra Christum in passione insurgentes, & etiam hæretici contra Ecclesiam. Dicuntur autem tauri propter superbiam, *Psalm. 21. 67. Eccl. 38. c. Ezech. 39. c. Job 42. b.* Demum tauri dicuntur *e* Principes mali, *Isa. 43. b.* Et vitula docta diligere trituram, quod dictum est de Ephraim, *Hos. 10. c.* designat *f* contentiosos hæreticos. Et vaccæ pingues *g* sunt hæretici, *Amos 4. a.* Bos cornupeta, est habens potentiam ad nocendum, *Exod. 21. d.* Et bos carpens herbas usque ad radices, *Num. 22. Isa. 11. b.* designat *h* diabolum, *Job 24. b. Dan. 4. e. f.* Vaccæ Bethaven, erant Pontifices Judæorum in templo, *Hos. 11. a.* Qui & vaccæ pingues in monte Samariæ, *Amos 4. a.* Peculiariter autem Caiphas & Annas. Dicuntur ibi ad literam, vaccæ pingues, Sacerdotes idolorum, colentes vitulos.

Vitulus conflatilis, idololatriam significat, *Exod. 32. a.* *i* Et vitulus Libani, *i* ubi vetenda vituli offerebantur Veneri, *Psalm. 28.* Designat etiam vitulus conflatilis *k* corpus malorum: ut Moyses contrivit vitulum, ita destruendum est corpus malorum, ut convertantur. Potest etiam designare diabolum. Et vituli Samariæ, sunt *l* terreni sensus hæreticorum, *Hose. 8. b.* Et dicuntur esse ex Israel, quia ipsi adinvenerunt sibi vitulos in Deos. Et hæretici fabricarunt sibi errores non acceptos à Philosophis. Et boves quibus immolant hæretici, sunt errores eorum, *Hos. 12. d.* Vaccæ populorum judicare videntur *m* idola Samariæ, *Psalm. 67.* Vaccæ quoque Bethaven dicebantur vituli, quos colebat Israel & designat errores hæreticorum, *Hos. 10. b.* Boves hæreticorum dicuntur crassæ: quia ipsi hæretici student divitiis quibus impinguantur, *Psal. 143.*

Taurus patris Gedeonis, *Jud. 6. e.* typus esse potest *n* Gentilitatis.

Juvencus indomitus, dicitur *o* is, qui flagellis Domini non emendatur, *Jerem. 31. c.*

Vitulus, qui pascetur in vinea Hierusalem, *Isa. 7. 2. c.* designabat *p* exercitum Romanorum, qui venit ad destruendam Hierusalem.

Vitulus potest significare quicquid in terris amabile est, quod offerendum est Deo, *Gen. 18. a.*

Boves, qui videbantur in templo, *Joan 2. c.* sunt *q* laborantes in ministerio Prælatorum, ut promoveantur, licet indigni: ideo merito ejiciuntur.

Vitulus concisus in duas partes, inter cujus divisiones fiebat transitus, signum erat fœderis, *Jer. 34. d.*

Taurus dici potest *r* dives. *Psalm. 31.* Tauri pingues obsederunt me, *Isa. 34. b. Ezech. 39. c.*

Boses.

BOSES, id est cœnum: aut in ipso flos, sive in ipso respiciens, vel in primatu: nomen scopuli, *1. Reg. 14. a.* typus est concupiscentiæ, quæ primatum tenet in peccando.

Bosphorus.

BOSPHORUS, est fretum angustum in Thracia, & ostium Ponti: videtur poni Abdi. *s* ut cunctos terminos remotos significet. Et quia est ad aquilonem, *t* designat infideles, qui possident civitates Austri, quando convertuntur.

Bosor.

BOSOR, id est, munitio, vel vindemia, sive ablatio, vel prohibitio, aut in angustia, vel tribulatione: civitas Moabitarum, *Deut. 4. g. Jos. 20. c. 1. Mach. 1. c.* Fuit civitas fugitivorum in tribu Ruben.

Bosra.

BOSRA idem interpretatur, quod Bosor: est Bosra eadem quæ Idumæa, vel civitas ejus, *Gen. 36. c. Josu. 20. c. Isa. 35. b. 63. a. Jere. 48. d. 49. a. Amos. 1. d.* Juxta Hieronymum *v* interpretatur munita, atque circumdata sive firmata, designans orbem terrarum Domini voluntate solidatum vel Romam.

Quum dicitur *Isaiæ 63. a.* Venisse Christus de Bosra tinctis vestibus, Bosra *x* non significat carnem, quæ est בָּשָׂר sed scribitur בָּצְרָה quod interpretatur firma atque munita: & accipi potest pro Hierusalem, quæ firmissimis muris fuit ante circumdata, in qua passus est Christus. Vel pro inferno, ubi clausæ sunt animæ mortuorum. Vel designatur *y* caro Christi tincta sanguine.

Botrus, Racemus, Uva.

BOTRUS, est racemus uvarum, & aliquando alterius rei. Uvæ autem sunt ipsi fructus vitis, hoc est grana, quæ sunt in botro. Indifferenter autem sumuntur uva & botrus.

Botrus, quem portabant exploratores in vecte, *Numer. 13. c.* designat *z* Christum in cruce. Et idem Christus, significatur *aa* uvis, *Gen. 40. b. 49. b. Deut. 32. b.* Et ipse est uva primitiarum *bb* in Sacramento Eucharistiæ, *Lev. 25. a.* quæ non colligetur septimo anno: quia post hanc vitam non suscipietur Sacramentaliter. Has uvas non colligunt de spinis, *Luc. 6. g.* Et botrus Cypri *cc* de vineis Engaddi, dicitur Christus in hac vita, sive botrus, sive uva florida dans odorem iis, qui incipiunt: sive arbor habens vim calefaciendi, quia ipse calefacit in amorem Dei, *Cant. 1. d.* Dicitur etiam Christus botrus Cypri, *dd* secundum quod habet zelum amoris ad eradenda vitia infusione vini: & qui ejus zelum imitatur, est illi botrus Cypri, sed in vineis Engaddi, ubi oritur balsamum: quia zelus est cum oleo compassionis.

Botri erant *ee* antiqui Sancti, & Prophetæ, quos non potuerunt colligere Judæi, sed collegerunt eos pauperes, hoc est, fideles Ecclesiæ, *Lev. 19. b.* Designant etiam doctrinam Legis non intellectam à Judæis, sed relictam Ecclesiæ. Botri etiam vindemiandi, *ff* erant Judæi puniendi in destructione Hierusalem, *Apoc. 14. d.* Et generaliter *gg* peccatores.

Racemus relictus à vindemiatoribus, est *hh* fidelis relictus in Ecclesia, quem hæretici pervertere nequiverunt, *Abdiæ b. Mich. 7. a.* Sunt etiam *ii* sensus mystici, qui non sunt relicti Judæis.

Uvæ in deserto *kk* erant Patres incipientis Ecclesiæ, *Hos. 9. c.* Uvæ etiam dicuntur *ll* perfecti, *Gen. 40. b.*

Botri interdum dicuntur fructus animæ, hoc est, opera, sive sint maturi, sive acerbi, aut amari, *Deut. 32. e. Can. 7. c. Eccl. 39. e. Isa. 65. d. Mich. 7. a. Apoc. 14. d.* Et botrus in flore, *ll* est operatio bona inchoata, *Job. 15. d.* Ipsa quoque justitia *mm* est botrus: & uvæ sunt fructus justitiæ: & opera virtutum sunt uvæ gratæ Deo, quas expectabat ut faceret vinea, *Isa. 5. a.*

Uva, eſt actus concupiſcentiæ, *Deut.32.e.* Et dicitur uva fellis quia ducit ad amaritudinem inferni: & uva acerba & malitia ejus, qui non obliviſcitur poſteriora, nec appetit priora. Item peccata *a* & prava intelligentia Scripturarum, uvæ acerbæ ſunt, *Jer.31.c. Ezech.18.a.*

Concupiſcentia. Peccata. Prava intelligentia Scripturarum.

a Gr. ſ. 1. Re. 8. & 14 mor. 8. Eu. ſer. ſpir. 4.

Bravium.

BRAVIUM eſt, quod datur victori in præmium, *1. Corint.9.d. Philip.3.c.* ſumitur pro præmio æternæ fœlicitatis.

Brachium, Lacertus.

BRACHIUM eſt pars humani corporis conjuncta humeris, in cujus extremo, eſt manus quo inſtrumento opera, & labores exercemus.

Brachium ſecundùm metaphoram ponitur in Deo, & poteſt ſignificare *b* virtutem ejus gubernativam: & etiam divinitatem in Chriſto, *Iſa.53.a.* Et brachium excelſum Dei dicitur *c* ipſe Chriſtus, aut virtus ejus, quæ operata eſt redemptionem in paſſione. Et brachia Joſeph, eandem virtutem ſignificare poſſunt, *Gen.49.e. Exod.6.a.15 b 3. Reg.8.e. Job.40.a. Pſa.43.70.76.78.88.97.135. Sap.5.c.11.d.16. c. Ec.36.a Iſa.30.g.33.a.40.b.48.c.51.b.52.c.59.d.62.c.63.b. Jer.72.a.32.c. Ezec.4.b Da.10.a. Hoſ.11.a. Joan.12.f. Luc.1.e.* Brachia ſempiterna Chriſti, dici poſſunt dona Spiritus ſancti, *Deut.33.d.* Item ſacra Scriptura, *Cant.8 b.* Deſignatur etiam virtus miraculorum.

Brachia Dei, quæ judicabunt populos, dici poſſunt *d* ſancti, in quibus, aut cum quibus Deus judicabit mundum, *Iſa.51.b.*

Brachium etiam noſtrum dicitur Deus, quum præſtat nobis auxilium, *Iſa 33.a*

Brachium interdum dicitur Eccleſia, quæ & brachium eſt hæreticorum: cujus carnem hæretici vorant, quum *e* ejus fideles in errorem inducunt, *Iſa.9.d.* Ubi etiam ſignificatur proximus, ſicut *Dan.11.e. Hoſ.7.d.*

Brachium etiam legens ſpicas, *f* ſunt Apoſtoli & Prædicatores aliquos ex Judæis ad fidem convertentes, *Iſa.17.b.51.b.*

Brachium interdum ſignificat *g* opera: & ipſam vim operandi: & ponitur aliquando in ſignum laboris & afflictionis, *2. Reg.22.c. Job 18.c.26.a.31.c.40.a. Pſal 9.17.36. Prov.31.c. Cant.8.b. Eccl.7.d.21.d. Iſai.17.a.44.b Ezech 13.c.* Projicit illud brachium Deus, quum mala ſunt opera, *Mal 2.b.* Brachium dextrum hoſtiæ eſt ſacerdotis: *h* quia habet meritum bonorum operum eorum, quos ad opera dextra converti fecit. Et etiam ut aptus ſit & armatus ad pugnanndum contra diabolum: & ut, quod mente conceperit, exemplo probet. Et brachia ſtatuæ, *Dan.2.e.* deſignat *i* actionem, & ſunt argentea, quum actio eſt diſcreta.

Virtus gubernativa Dei. Divinitas in Chriſto. Chriſtus aut virtus ejus. Dona Spiritus ſancti. Sacra Scriptura. Virtus miraculorum. Sancti. Deus. Eccleſia. Proximus. Apoſtoli & Prædicatores. Opera. Vis operandi.

b Au. de eſſen. divin. Aru. ſ. pſ. 135. c Cyr. 8 ſ. Ioa. 20. Fulg. ad Timoth 3. Au ſ. Ioan. tra. 53. Hu. lur. 27. Caſſia. lib. 8. cap. 8. Gr. 32 mor. 5 Ru ſ. 2. De. 20. & ſ. Cant 7. & ſ. Hoſ 10. d Hu. ſ. Iſ. 58. e Hu. Iſ. 9. f Hu. ſ. Iſ. 17. g Ori ſ. pſ. 36. ho. 1. & ſ. Le. ho. 5. Au. de Iſaa. 8 Gr. 14. mo. 8. Phi 2. Alleg. h Hu. de veſt. ſacer. i Ruar. de Sa. Victo ſomno. Nabu. 25.

Brachium, quod pertinet ad Sacerdotes, dicitur ſeparationis, *k* quia qui ſeparantur ad Deum, nil commune habere debent cum mundo: & ut opera Sacerdotis comparatione virtutum ejus, à cunctis hominibus ſeparata ſint. Et quia *l* debet virtutis ſtudium non ſibi anima tribuere, ſed auferre à ſe, & ad Deum autorem referre.

Brachium Eli, & brachium domus patris ejus præciſum, *m* deſignat facultatem ſacrificandi à Pontificibus & Sacerdotibus veteris legis ablatam, *1. Reg.2.f. Mal.2.a.* Ubi etiam ſignificatur ipſa dignitas.

Brachium quandoque ſignificat *n* violentiam tyrannidis, & poteſtatis temporalis: & *o* vim diaboli, *Job.35.c. Pſalm.9.36.43.2. Paral.32.b.1. Eſdr.4.d. Eccleſ.38.d. Iſa.9 d. Jerem.17.a.48.d. Ezech 22.30.f.31.g. Hoſ.7.d. Zachar.11 d. Malac.2.a.* Et brachium excelſum erit Antichriſtus ſuperbus, qui confringetur, *Iob 38 b.*

Brachium ponitur interdum pro fortitudine, aut fulcimento: ut qui ponit carnem brachium ſuum, *Iere.17.a Pſalm.17.* Et brachium paſtoris mali, *p* eſt poteſtas Antichriſti, *Zach.11.d.*

Lacerti pupillorum comminuti à Job, ſunt *q* diſcipuli hæreticorum convicti ab Eccleſia, *Iob.22.b.*

Brachiola ſolii Salomonis, *2. Par 9.c.* deſignant *r* ſolatia divinæ gratiæ: quæ Eccleſiam provehunt ad regnum cæleſte.

Brachia Auſtri, *Dan.11.c.* dicintur *ſ* fortes milites Regis Ægypti.

Brachium aliquando ſignificat *t* vindictam, *Deut.33.e.* Subter brachia ſempiterna, *Ierem 21.b.32.d. Ezec.4.b.20.c.* Ubi deſignatur poteſtas Chriſti, qua bonos liberat, malos damnat.

Facultas ſacrificandi. Dignitas. Violentia tyranni dis. Vis diaboli. Antichriſtus. Fortitudo ſeu fulcimentum. Diſcipuli hæreticorum. Solatia Divinæ gratiæ. Vindicta.

k Ori ſ. Levi. ho 1. Hu. de veſt. ſacer. l Phi. 2. alleg. m Gr ſ. 1. Re. 8. n Au ſ. pſ. 36. o Gr. 29 mo. 5 p Hu ſ. Za. 11 q Gr. 16. m. 4 r Glo ord ſup. 2. Par. 9. ſ Lyr ſ. Da. 11 t Gl inte ſup. Deu. 33.

Bractea, vide Lamina.

Branchia.

BRANCHIÆ ſunt *v* in piſcibus pulmone carentibus, quibus humorem reddunt, quem ore acceperint. Per branchias accepit Tobias piſcem, *Tob.6.a.* Poſſunt autem ſignificare *x* nequitiam diaboli, quam apprehendit Chriſtus.

Nequitia diaboli.

v Ari 8 de hiſto animal. 13 x Glo ord ſu. Tob. 6 8.

Brevis, Abbreviare.

BREVE dicitur, quod eſt longo contrarium, ſive ſit in tempora, ſive in magnitudine.

Breve tempus appellat Iſaias, & alii Prophetæ, *y* à ſuo tempore uſque ad adventum Chriſti, & converſionem gentium ad comparationem videlicet æternitatis, *Iſa.29.f.* Ad id faciunt abbreviatæ hebdomadæ, *Daniel.9 f.*

Abbreviatum verbum, quod fecit Dominus, dici poteſt, *z* quia venit Verbum Dei in carne mortali in noviſſimo tempore brevi, *Iſa 10 f* Vel dicitur, *aa* quia multi ſunt vocati, pauci verò electi. Vel quia latitudo præceptorum legis, redacta eſt ad præcepta charitatis. Vel quia fides ſymboli paucis nexa eſt ſermonibus, *Rom 9.f.*

Abbreviatio, quam fecit Dominus, *bb* eſt repentina punitio adveniens malis, quando non ſperabatur, *Iſa.28 f* Sic dicitur in brevi exardeſcere ira Dei, *Pſal.2*

Brevis aqua quam dat Deus, *Iſa.30.e.* eſt *cc* doctrina Evangelica duobus præceptis charitatis abbreviata. Vel eſt brevis conſolatio, quæ recipitur in hac vita.

Non eſt abbreviata manus Domini ad redimendum: quia copioſa eſt apud *dd* eum redemptio, *Iſa.50 a.59 a Mich.2 b*

Breve pallium non potens utrumque operire, *Iſa.28.f* Eſt *ee* anima non potens ſimul Deum & diabolum in ſe recipere.

Abbreviati dies Antichriſti, deſignant *ff* præciſionem errorum à dogmatis veritatis, *Ma 24.b Mar 13.c Apo 17.c.* Dicuntur autem breviari non menſura, ſed numero. Et latus impiorum dicitur brevis.

Incarnatio. Præceptum charitatis. Symbolum fidei. Repentina punitio. Doctrina Evangelica. Conſolatio brevis. Anima.

y Hu. ſ. Iſ. 29. z Ori ſ. Ro. 9 Hu ſ. Iſ. 10. aa Idacius adv. varima. bb Hu ſ. Iſa. 28. cc Hu ſ. Iſ. 30. dd Hu ſ. Iſ. 50 ee Hu ſ. Iſ. 28 ff Ori ſ. Mat. ho 29. Hu. ſ. 24.

Breves

Breves dies hominis, & brevis finis eſt in hac vita, *Jud.7.d.Job.10.d.13.d.14.a.16.d.17.a. Sapien.15.b. Eccl.10.b.1.Cor.7.e.*

Brevis numerus filiorum Iſrael, *Pſal.104.* ad paucitatem electorum referri poteſt: quia multi ſunt vocati, pauci verò electi.

a Gl. int. ſup. Iſa 37. Breviata manus aliquorum dicitur, *a* quum eorum imminutæ ſunt vires, *Iſa.37.e.*

Bruchus.

BRuchus eſt de genere locuſtarum, minus ſaliens, quàm locuſta, eſtque vorax, magnum habens ventrem. Numeratur inter munda animalia, *Lev.11.e.*

b Iſy.ſ. Le. 11. Bruchus deſignare poteſt eos, *b* qui converſantur cum peccatoribus, ſed non eos imitantur: ut bruchus eſt inter locuſtas, *Lev 11.e. Nahum.3.d.* Converſantes cum peccatoribus.

c Hy ſ Nah. 3 Gr. 33. mo. 19 Ru ſ. Nah 3. Bruchus, ut eſt vorax, ac penè totus venter, *c* gulam ſignificare poteſt, *2.Par.6.e.Pſalm.104.Jer.51.b. Joel.1.a.2.f.Nah.3.d.* Deſignat etiam homines terræ deditos, ſententiæ levitate huc illuc diſcurrentes. Gula. Homines terreni.

d Hie.ſ Joel.1. Rup ſup Joe.1 Bruchus comedens reſiduum locuſtæ, *Joel.1.a.* deſignat *d* imperium Græcorum, quod diu afflixit Judæos. Et inter affectus, deſignat timorem devorantem radices ſapientiæ. Imperium Græcorum.

Bubalus.

e Ariſt. de par animal 1. f Hi ſ. Amo. 6 Ru ſ. Amo. 6. BUbalus eſt *e* quadrupes, bovi ſimilis, cujus cornua ferè inutilia ſunt: quia feroces & pugnaces belluas fugit: ponitur inter animalia munda: quia ruminat & dividit ungulam: deſervit aratioui, ut bos, *Deut.14.a.2.Reg.6.d.3.Reg.4.c.1.Para.16.a. Amos 6.d.* Juxta Hieronymum ſunt *f* boves ſylveſtres, & indomiti, qui jugum cervicibus non recipiunt: & propter ferocitatem nolunt terram vomere ſcindere. Dicitur de Judæis indomitis & induratis. Judæi.

Bubo.

BUbo, eſt avis nocte volans & ululans: numeratur inter animalia munda, *Lev.11.c.* Significat libidinoſos *g* nocte quærentes voluptates: & eos, qui lucem Evangelii capere nequeunt.

g Glo. ord. ſ. Lev 11.

Buccella.

BUccella eſt fruſtum panis, aut alterius rei eſculentæ, quantùm videlicet uno morſu accipitur, dicta Bucca, quaſi buccam impleat.

h Gr ſ.1.Re 2 Buccella, quia rotunda, *h* æternitatem Chriſti ſignificare poteſt, *1.Reg.2.g.* Et quidem torta panis à nobis offerri & non buccella poteſt: quia qui paſſionē Dominicam imitari moriendo, ſive carnem affligendo poſſumus: æternitatem verò in nobis, quam præſentemus ejus conſpectui, non habemus. Et buccella panis nobis in perfectione deſiderii eſſe, non torta panis debet: quia, qui humani generis Redemptorem temporaliter ſequimur, in ſuperna patria non mortalem jam, nec patientem, ſed æternum, atque regnantem poſſidere deſideramus. Æternitas Chriſti.

i Gl. ord ſu. 1. Reg. 2. Buccella etiam panis, ſignificare poteſt Euchariſtiam, *1.Reg.2.g.Job.31.d.* Euchariſtia.

k Hil ſ. pſ. 147 Buccella panis interdum *k* roborationem infirmorum ſignificat: & conſolationem in tribulatione, *Gen.18.a.Ruth.2.c.3.Reg.17.b.Pſal.147.Prov.17.a.* Roboratio infirmorum.

l Glo. ord. ſup. 3 Reg. 17. Buccella panis quam petebat Elias à vidua Sereptana, deſignare poteſt *l* opera cum fide, quæ exigit Chriſtus ab anima, *3.Reg.17.b.* Opera cum fide.

m Aug ſ. pſ. 147, Geo. Ven. C. 3. 40. 7. 10 60. Sicut buccellas mittit Deus cryſtallum, *m* quum induratos in peccatis molles reddit, & capaces divinæ gratiæ: adeò ut cibum etiam aliis præſtare valeant, ut Paulus, *Pſal.147.* Mollificantur Deus averſos.

n Gl int. ſup. Prov. 28. Buccella interdum *n* pro re vili ſumitur, *Prov.28.c.* Iſta pro buccella panis deſinit veritatem. Res vilis.

o Gl. ord ſu Ioan 13. Buccella, poſtquam introivit diabolus in Judam, *Joan 13.c.* eſt *o* demonſtratio fictionis & ingratitudinis ipſius Judæ, qui per beneficia magis exaſperatus eſt.

p Bed ſ. Proverb 17. Buccella ſicca cum gaudio, deſignat *p* prava opera cum charitate, *Prov.17.a.*

Buccina, vide Tuba.

Bulla.

BUlla eſt ornamentum colli: & errant etiam bullæ ornamenta collorum regalium camelorum Zebee & Salmana, *Jud.8.*

Bullire, quære Fervere.

Burdo, vide Mulus.

Butyrum.

BUtyrum eſt pinguedo lactis.

q Gr. 15 m. 9. Butyrum, quum fit ex carne, deſignare poteſt *q* myſterium incarnationis Chriſti, *Job.20.c.* Ubi dicitur contra hypocritam. Non videat rivulos fluminis torrentis mellis & butyri. Myſterium incarnationis.

r Ber. ſerm. 2. de Advent. Deſignat etiam butyrum *r* naturam humanam ſine peccato, ſine corruptione & duritie caſei: quale butyrum comedit Emanuel, *Iſa.7.c.* Natura humana.

ſ Ori ſ. Iſ ho. 2, Be ſ Gen 18 Hie ſ. Iſa. 7. Gr 19. mo. 11. 12. Butyrum ſignificat ſublimiores *ſ* ſenſus in litera contentos, & Evangelicam doctrinam, *Gene.18.b. Deut.32.c.Jud.5.d. 20.c.29.a* E diverſo etiam poteſt ſignificare ſenſus rudes literæ, quibus paſcuntur Judæi, *Iſai.7.d.* Et *t* doctrinam exhibitam minoris, *Proverb.30.d.* Ubi etiam deſignat ubertatem internæ pinguedinis. Doctrina Evangelica. Senſus rudes literæ. Doctrina minorum.

t Be ſ. Pro 30. v Gl. int ſup Deut. 32 Butyrum præterea, *v* poteſt Divinam conſolationem ſignificare. Et pinguedinem fidei, & charitatis, *Deut.32.c* Divina conſolatio. Fides, charitas.

x Or ſ. Iſ ho 2 Bed. ſ. Pro. 30 Significat etiam *x* pinguedinem bonorum operum, quibus paſcitur Emanuel, & refrigeria data Prædicatoribus, *Gen.18.b.Iſai.7.c.Job.29.a.Prov.30.c.* Ubi etiam deſignat gratum reſponſum bonis verbis elicitum. Bona opera.

Buxus.

y Hie ſ. Iſ. 30 BUxus, eſt arbor ſylveſtris, ſemper virens, cujus folia ſimilia ſunt foliis myrti: non in altum elevatur, nec fert fructum aptum ad cibum, ejus lignum deſervit ad multa inſtrumenta, eſtque imputribile. Unde ſcribi jubet Deus ſuper buxum, *y* quum vult oſtendere id, quod prophetatum eſt, firmum eſſe, & minimè delendum, *Iſa 30.b.*

z Hie ſ. Iſa 60 Buxus deſignat *z* inſignes viros Gentilitatis ad fidē venientes, *Iſ.60.c.* ubi Septuaginta dicunt pinus. Gentiles inſignes

Deſignat

Digitized by Google

Iuniores fideles. Deſignat etiam *a* eos, qui intra Eccleſiam adhuc ex ætatis infirmitate bona opera ferre non valent, ſed tamen parentum fidelium crudelitatem ſequentes, fidem perpetuæ viriditatis tenent. *a Gr. ho 20.*

Buzi.

Hæretici. BUzi, id eſt, contemptus, ſive deprædatus: pater Ezechielis Prophetæ, *Ezech. 1. a.* figura eſſe poteſt *b* hæreticorum contemnentium Chriſtum. *b Or. ſ. Ez. h. 8*

Deus Pater. Vel eſt typus *c* Dei Patris, quem hæretici contempſerunt, vetus teſtamentum negantes: cujus filius eſt Ezechiel, id eſt, Chriſtus Dei virtus, & Dei ſapientia. *c Hie ſ. Ez. 1. d Gre ſ. Ezec. ho 2.*

Populus Iudæorum. Poteſt etiam ſignificare *d* populum Judæorum deſpectum à Deo: ex quibus eſt Chriſtus ſecundùm carnem.

Arrogantes Prædicatores. Buzites Elihu, deſignat *e* arrogantes Prædicatores, qui ob arrogantiam contemptibilem reddunt ſuam prædicationem, *Iob 32. a.* *e Gr. 23. mo. 4*

Byſſus.

BYſſus eſt genus lini tenuiſſimi & candidiſſimi, ex quo fit tela tenuiſſima, & candida, quæ byſſus, aut byſſina dicitur.

Caro Chriſti. Byſſyna ſtola, qua indutus eſt Joſeph, carnem Chriſti ſignificare poteſt ſplendentem & immortalem: firmitatem ſplendidiſſimi luminis, quod ex nulla re mortali fit, ſicut byſſus difficilè rumpitur. Idem deſignabit byſſyna ſtola David, *1. Par. 15. d.*

Terra. Byſſus quia oritur ex terra, inter quatuor colores, qui ad conſtructionem tabernaculi offerebantur, terram *f* ſignificat, *Exod. 25. a. Ezech. 27. b.* Et byſſina fœminalia, deſignant *g* terram, à qua traximus, unde genitalia nobis tegenda ſunt, quia inde voluptatem ſentimus. *f Ori ſ. Exod. ho. 13. g Hie de veſt. ſacer. Phil. de congre &c. Cle. Alex. 5. ſtrom.*

Caro macerata. Byſſus retorta *h* carnem deſignat jejuniis, vigiliis, & meditationibus maceratam: ſicut maceratur byſſus, ut candorem recipiat. Et byſſina ſtricta, *i* eſt carnis caſtigatio, *Exod. 25. a. 26. a. 27. c. 28. d. e. 35. a. 36. a. 38. b. 39. c. Lev. 8. a. 2. Par. 35. d. Prov. 31. c. Ezec. 2. b. d.*

Virginitas. Byſſus etiam in eiſdem locis ob candorem, & munditiam, *k* virginitatem, caſtitatem, ac vitæ puritatem ſignificare poteſt, *Ezech. 16. b.*

Profunditas ſenſuum ſacræ Scripturæ. Veritas. Byſſus interdum ſignificat *l* profunditatem ſenſuum ſacræ Scripturæ, *Ezech. 16. b.* Et byſſinum cingulum veritatem ſignificat, *Exod. 28. c.* de qua *Epheſ. 6. c.* Succincti lumbos veſtros in veritate. *h Ori ſ. Exod. i Iſych ſ. Le 8. Bed ſ. Pro 31.*

Iuſtificationes Sanctorum. Virtutes. Byſſinum quandoque ſignificare poteſt *m* juſtificationes Sanctorum, ut apertè dicitur, *Apoc. 19. b.* Per ſplendorem byſſi, ſplendor virtutū ſignificatur, quibus ſplendor & ſubtilitas contemplationibus divinarum texitur juſtificationum. *k Ori ſ. Exod. ho. 9. Hie. ſ. Ez. 16.*

Cæleſtia. Byſſus præterea figura poteſt eſſe cæleſtium: ut byſſina Thiara: *Exod. 28. g. 39. c.* Deſignat *n* etiam contemptum firmum humanorum cum appetitu immortalitatis. *l Or. ſ. Ez. h. 6 m Au ſ. Apo. ho. 17.*

Mollities vera. Byſſus etiam mollitiei deſervit: ut qui delicatè & molliter vivunt, byſſo veſtiri dicuntur, *Lev. 6. d. Apoc. 19. d. e. Eſther. 1. a.* *Aretas ſup. Apoc. 17. n Am. de Tobi 20. Phil. de ſomn.*

Caath, Caathitæ.

CAATH, id eſt, congregatio ſive ruga, aut obruſio, filius Levi, à quo dicti ſunt Caathitæ una familia Levitarum, quorum officium, erat portare arcam fœderis tectam humeris ſuis, & alia interiora vaſa tabernaculi. *o Glo ord. in. Exo 10.*

Ambulantes per fidem. Caathitæ portantes arcam opertam, deſignare poſſunt *p* credentes, ac per fidem ambulantes, ſimulque benè operantes *Num. 4. a.* *p Ori ſ. Num. hom. 4*

Angeli cuſtodes. Poſſunt etiam deſignare Angelos *q* cuſtodes, quibus mandavit Deus, ut Sanctos velut arcam Dei portent. *q Ori ſ. Num. hom. 5.*

Cabus.

CAbus eſt ſpecies menſuræ, ut quarta pars cabi ſtercoris columbarum in fame Samariæ vendebatur quinque argenteis, *4. Reg. 6. f.* Eſt autem cabus, juxta Rabbi Salomonem, ſexta pars ſati, & decima octava pars Ephi.

Cacabus, Caldaria.

Mentes fidelium. CAcabus eſt inſtrumentum æreum, quo carnes & alia coqui ſolent: differt ab olla, quod cacabus æqualem habeat ventrem ori, ollæ vero anguſtius eſt os, quàm venter.

Potentior. Cacabus mentes fidelium ſignificare poteſt, *1. Reg. 2. c. 2. Par. 35. b.* Verum, *Eccl. 13. a.* videtur poni *r* pro potentiori, ſed vili, cùm dicitur, Quid communicabit cacabus ad ollam? *r Ly ſ. Eccl. 13*

Cacumen, Culmen, Faſtigium, Vertex.

Sublimior gradus perfectionis. CAcumen dicitur ſuprema pars montis, aut domus, ultra quam non eſt quò aſcendatur.

Cacumina montium, *ſ* ſublimiorem perfectionis gradum deſignare poſſunt, quæ apparuerunt decimo menſe poſt diluvium, hoc eſt, per obſervationem decem præceptorum, *Gen. 8. a. Exod. 19. d.* *ſ Gl. or. ſ. Ge. 8*

Chriſtus. Cacumen ſcalæ, quam vidit Jacob, *Gen. 28. c.* Chriſtum, *t* aut ejus divinitatem ſignificare poteſt. *t Gl. inter. ſu Gen. 28.*

Protectio. Culmen ſeu tectum domus, protectionem à periculis, & requiem à laboribus deſignare poteſt, *Gen. 19. i. 3. Reg. 18. f.* *v Hie ſ. Ho. 8.*

Principium Eccleſiæ. Cacumen ficus, *Hoſ. 9. c.* Principium *v* Eccleſiæ ſignificare poteſt.

Superbia. Culmen turris Babylonis, quod nitebantur perducere ad cælum, *x* ſuperbiam deſignat, *Gen. 11. a.* Et cacumen cedri, eſt altitudo ſuperbiæ diaboli, *Ezech. 31. a.* Et vertex Carmeli, eſt ſuperbia hæreticorum, *Amos 3. a.* *x Gl. int. ſup. Gen. 11.*

Sublimitas vitæ. Cacumen pyrorum, *2. Reg. 5. d. 1. Par. d.* eſt *y* ſublimitas vitæ Sanctorum. *y Gl. ord. ſup. 2. Reg. 5.*

Duritia cordis. Cacumen petræ, ſuper quod ſonant radices immundæ, *z Eccl. 40. c.* duritia cordis, quæ ad tempus credit, & in tempore tentationis recedit. *z Gl. in. ſ. Eccleſ. 40.*

Faſtigium

Digitized by Google

Faſtigium virgæ Joſeph, *a Hebr.11.d.* Chriſtum, vel ſublimitatem regni Chriſti deſignat. *Chriſtus.*

Cadaver.

CAdaver eſt corpus animalis mortui.

Cadaver, cui adeſt aquila, *Job.39.d.* corpus Chriſti *b* deſignare poteſt, cui adſunt animæ Sanctorum. Idem deſignare poteſt cadaver leonis, in quo erat favus mellis, *Jud.14.b.* *Corpus Chriſti.*

Cadavera, quæ diviſit Abraham, *Gen.15.c.* deſignant *c* carnales: ad quos deſcendunt volucres, hoc eſt, dæmones, ut illis paſcantur. Et de his cadaveribus *d* aſcendit fœtor, *Iſa.34.66.b.* Et cadaver bovis, dicitur peccator, *Exod.21.d.Lev.7.c.11.a.* Et cadaver hominis eſt exiſtens in peccato, *Num.14.a.Deut.14.b.21.a.d.28.c.Joſ.8.f.Jud.5.c.19.g.1.Reg.17.f.31.d.3.Reg.13.e.4.Reg.19.d.1.Par.10.d.2.Par.20.e.Judith.14.c.Jere.62.a.26.g.33.a.36.g.41.b.Ezech.6.a.Nahum.3.a.Hebr.3.d.* Et cadavera damnatorum, ſunt corpora peccatorum, quæ torquebuntur in inferno. *Carnales. Peccatores.*

Cadaver poſitum in ſepulchro Eliſæi, *e* deſignat genus humanum, pro quo mortuus eſt Chriſtus, *4.Reg.13.d.* *Genus humanum.*

Cadaver Regis babylonis, ſignificat diabolum in infernum ejectum, *Iſa.40.c.* *Diabolus.*

Cadaver hominis occiſi inventum, *g* deſignare poteſt corpus Chriſti, in quod ſacrilegium commiſſum eſt, *Deut.21.c.* *Corpus Chriſti.*

Cadere, Incidere, Decidere, Ruere, Corruere, Labi, Procidere, Procumbere, Supercidere, Ruina.

CAdere dicitur, qui ab alto non leniter, ut qui deſcendit, ſed impetu quodam ruit. Ruina dicitur excidium, & miſeria, & ſcandalum. Interdum verò cadere eſt contingere, *Act.1.d.* Cecidit ſors ſuper Matthiam. Deficere, *Lev.12.f.* Si à fronte ceciderint pili. Humiliari, *Gen.17.a.* Cecidit Abraham pronus. Peccare, *Prov.24.b.* Septies in die cadet juſtus. Interire, *Gen.14.b.* Terga verterunt cecideruntque ibi, *Levit.26.b.* Cadent inimici veſtri gladio.

Cadit verbum in Iſrael, *h* quum Verbum Dei factum eſt caro, *Iſa.9.b.* Et procidens Job in terram, *Job.1.d.* deſignat Chriſtum exinanientem ſe uſque ad formam ſervi. *Incarnatio Verbi.*

Cecidit etiam verbum Domini in Iſrael, hoc eſt, ad gentilitatem, cui prædicatum eſt. Corruit quoque Job in terram, *i* quum Chriſtus ſalvandis ſe peccatoribus dedit dumque eos, qui ſibi juſti videbantur, deſeruit hos, qui ſe injuſtos & fatebantur, & noverant, aſſumpſit. *Prædicatio ad gentiles.*

Cecidit præterea verbum in Iſrael, hoc eſt, *k* ad gentes, vel ad hæreticos: in quibus propter contemptum ipſius verbi Dei, non dicitur verbum ipſum ſtare, ſed cadere. Sic cecidit ſemen in pretioſa loca, ubi non facit fructum, *Matt.13.a. Marc.4.a. Luc.8.a. Joan.12.d.* *Contemptus verbi Dei.*

Collabens David in manibus ſervorum Achis, *1.Reg.21.d.* deſignat *l* Chriſtum crucifixum à Judæis. *Chriſtus crucifixus.*

Cadens Joſeph ſuper collum Benjamin, *Gen.45.d.* deſignat *m* largitatem amoris Chriſti erga Paulum. Cecidit etiam in collum filii pater, *Luc.15.d.* quum Chriſtus cervicem peccatoris reflectit ad cælum: & cum jugum ſuave ſuſpendit ad collum. *Amor Chriſti in Paulum.*

Cadere dicitur Spiritus ſanctus ſuper aliquos, quum venit in aliquo ſigno ſenſibili, *Actor.10.g.* Et dicitur cadere manus Domini ſuper Prophetam, cùm illi fit revelatio, *Ezech.8.a.* *Converſio peccatorum. Revelatio.*

Cadere abſolutè, eſt *n* ſponte peccato conſentire, & à ſtatu virtutis decidere. Et aliquando cadit juſtus peccando, licèt poſtea reſurgat. Eſt etiam cadere, per obſtinationem in infernum labi. De lapſu in peccatum, aut infernum aut de cœlo permixtim intelligi poſſunt hæc ferè loca, *Dan.7.c.28.c.32.a. Jud.21.c.Job 30.c.31.c. 2 Reg.1.a.3.g. Pſal.21.26.36.55.64.104.105.114.117.144. Prov.4.c.11.a.c.13.c.14.d.17.c.18.b.20.d.24.b.26.d.28.c.30.b.Eccl.9.b.19.a.29.d.31.d.32.d.Iſa.3.a.8.c.9.b.10.a.14.c.22.g.24.d.31.40.g.51.b.61.d. Jerem.6.d.8.b.20.d.23.c.25.g.44.a.46.d.Ezech.18.g.27.f.30.a.Dan.11.f. Thren.1.c.3.f. Judith 13.d.Eſther.14.c.Hoſe.4.a.7.b.5.b.9.b.14.a.d. Amos 3.a.Nahum.2.b.3.a. Soph.1.a.2. Mac.12.f. Luc.2.e.Rom.11.c.14.a.2. Corint.10.b. Apoc.9.a.11.c.* Et cadunt paſtores quaſi vaſa pretioſa, ut confracta non valeant inſtaurari: & quantò antea fuere pretioſiora, tantò majus eorum in confractione fit damnu, *Jer.25.g. Amos 8.d. Mic.7.b.* Et cadunt ficus in os comedentis, *Nah.3.c.* quū *o* fragiles peccando incidunt in poteſtatem diaboli. Cadere in puteus bituminis, *p* eſt vinci à diabolo, & incidere in infernum, *Gen.14.b.* Et cadere in ciſternam, eſt ſcandalum pati erga profundum ſenſum: & etiam cadere in foveam. Sic cadit aſinus, aut bos in via, *Exod.21.d.22.a.Joſu.7.a.Jer.48.f. Matth.15.b.Luc.6.f.14.a.* Et detrahuntur gigantes in ruinam, quum ſuperbi mittuntur in infernum, *Iſa.26.d.* Cadunt, ut unus de Principibus, qui à ſtatu gratiæ decidunt: ut Adam, *Pſal.81.* Et cadens Miphiboſeth, & factus claudus, *2.Reg.4.b.* deſignat lapſum generis humani. Et cecidit tabernaculum David, quando natura humana lapſa eſt à ſtatu innocentiæ per peccatum primorum parentum, *Amos 9.c.* Corruunt etiam coram hoſtibus, qui conſentiunt tentationibus diaboli, *Lev.26.c.Num.14.g.4.Reg.9.c.1. Para.5.d.2. Para.13.d.25.f.29.b.* Decidit inanis, *q* qui cadit à plenitudine gratiæ Chriſti, *Pſal.7.* Et cadit corona capitis, quum quis decidit à gratia, & virtutibus, *Thren.5.c.* Sic decidit flos, *Iſa.28.a.* Et decidunt peccantes ſicut olera herbarum, *Pſal.36.89.* Cadit apertis oculis ſicut Balaam, qui ſcienter peccat, *Num.24.a.* Ruina etiam domus ſpiritualis, eſt animæ lapſus, *Mat.7.d.Luc.6.g.Eccl.4.c.* Corruunt in corporibus ſuis fornicantes, *Nahu.3.a.* quia *r* cum perditione animæ ſuæ, carnem quoque frangunt, cui ſerviunt: & in cadaveribus ſuis, dicuntur offendere. *Lapſus in peccatum. Labi in infernum. Lapſus diaboli. Vinci à diabolo. Scandalum pati.*

Cadunt peccatores in retiaculum diaboli, quum non reſipiſcentes, magis involvuntur peccatis, *Pſalm.34.35.140.1.Timoth.6.b.* Ceciderunt in deſerto, qui converſationem habuerunt cum Ægyptiis: quia qui vacant operibus tenebrarum, non intrant in terram promiſſionis. Et incidit in latrones, *ſ* qui venit peccando in manus dæmonum, *Luc.10.c.* Idem incidere in manus Saulis, aut inimicorum, *1.Reg.27.a.Prov.6.a.Eccl.23.a.Dan.13.c.* Et cadere in gladio, eſt perire per ſuperbiam, *Iſa.3.d.* *Involvi peccatis.*

Cadere morticinum ſuper aliquid, *t* eſt ex negligentia peccare, *Levit.11.f.* Et cadit morticinum hominis, quaſi ſtercus, *Jer.9.f.* quum per peccatum homo fit abominabilis Deo. Cadens morticinum ſuper ſementem perfuſam aqua, hoc eſt, ſuper baptizatum, facit illam immundam. Si verò ceciderit ſuper ſementem non perfuſam aquâ, hoc eſt, ſuper non baptizatum, non polluit eum, quia ille jam judicatus eſt, *Lev.11.* *Peccare in negligentia.*

Cadere

Reverentiæ honoris. Perfectio humilitatis.

Cadere in faciem, *a* reverentiam dicit, & perfectionem humilitatis: & cecidit Abraham, & alii, *Gen.17.a 44.d.Lev.9.d Joſ.7 b Jud 13.d.Nu 20.a.24.a.1.Reg 20.c.25 d 2.Re 9 b 14.e.3 Reg 18 b 4.Reg. 4 f.1 Para 21 c.Ruth 2 b Tob.12.c.Jud 13.d Eſther 16 e Job.1 d.Iſa.21 a Eze.1.a 9 c. 44.b.47.a. Dan 2. g Luc.8.f.17.d Joan.11 d.* Cadimus etiam in faciem, quum erubeſcimus & quum in hac vita, ſuas unuſquiſque culpas agnoſcit, & eas pœnitendo deflet. Cadentes diſcipuli in faciem, ſunt nondum aſſequentes myſteria, quæ videbant, *Matth.17.b Apoc.1.d.* Ad tonitruum divinæ vocis cadunt, quia ad id, quod divinitus inſpiratur, humani ſenſus capacitas ſuccumbit: & oſi humanæ ratiocinationis anguſtia deſerat, ad ſapiendum divinæ inſpirationis arcanum, intelligentiæ ſinum non dilatat.

Erubeſcentia peccati. Non aſſequi myſteria.

Cadere etiam in faciem, *b* eſt Chriſti reſurrectionem adorare, *Gen.17.a.*

Contemptus ſui.

Cadere etiam in faciem, *c* eſt illud eſſe, quod in ſe præcipuum, & optimum eſt, alta conſideratione deſpicere: & illud uſque unum aliis norum facere: & qui velut venerandus apparere conſueverat, ſe tanquam infimum, & penè vel penitus nihilum reputare, *Dan.2.g.*

Depreſſio malorum.

Cadere in faciem, *d* interdum etiam eſt malorum, qui coacti ſubjiciuntur Chriſto: ut Goliath cecidit ante David, *1.Reg.17.f.2.Reg.22.d.Pſa.17. Dan.3.a.*

Perire.

Cadere retrò, *e* dicitur in malum, & eſt malorum, *Gen.49.c* Boni quidem cadunt, ubi vident mala, verò cadunt in ea mala, quæ non vident, *Judith.9.e Eſther.6.d.Pſa 9.19.Iſa.27.c.Joan 18.b.* Cadere etiam retro ubi cadens non videt, eſt ex hac vita repentè decidere, & ad quæ ſupplicia ducatur, ignorare. Et cadens Eli retrorſum, *f* mortem in peccato deſignavit, *1.Reg 4.c.*

Cadere autem retru, in bonum, eſt, quum anima reſilit à voluptatibus, quas ſequebatur, & cum pœnitendo humiliatur, à mala diciens altitudine.

Reſipiſcere. Ceſſatio veteris ſacerdotii.

Cadens Eli retrorſum de ſella, audita arcæ captura, *1.Reg.4.c.* deſignavit *g* ceſſationem Sacerdotii Judæorum: quod cognito, legem ſpiritualiter haberi apud Chriſtianos, amplius de magiſterio ſuperbire non potuit. Et cecidit juxta oſtium, quia impegit in Redemptorem. Vel quia offendit in literam legis, quum non eſt ingreſſus in ſpiritualem ſenſum. Et cadentes aut ruentes civitates & domus, deſignant deſtructionem Judææ, & Hieruſalem, *1.Par.10.b Iſa.3.b 25.d Nahu.3.a.* Et corruerunt Judæi coram hoſtibus, hoc eſt, *h* coram fidelibus, *Lev.26.c.* Et ceciderunt muri Hieruſalem aut Synagogæ die, quia *i* apertam lucem accipere noluerunt, *Iſa.27.a.* juxta ſeptuaginta. Et ruinæ, quibus percutit Deus domum majorem, *k* ſignificat deſtructionem populi Iſrael: vel percuſſionem hæreticorum, vel principium Eccleſiæ, *Amos 6.d.Abdi.e.* Ruinæ autem Sion reparatæ, deſignant lapſum Synagogæ, & reparationem Eccleſiæ, *Iſa.49.e.51.a.* Et cadens paxillus de loco fideli, *Iſa 21.g* Eſt infidelitas Sacerdotum & Scribarum, & ipſius populi. Et cadens tabernaculum David, eſt lapſus Synagogæ, *Amos 9.d.* Et cadens cedrus, *Zach.11.a.* Et decidit flos, *l* quum periit literalis gloria legis Judæorum, & regnum, &c. Et ruina magna in populo Iſrael, *m* eſt mors æterna infidelium Judæorum, *1.Reg.4.c.Exod.34.b.* Fuit etiam ruina Scribarum & Phariſæorum erga Chriſtum, *Iſa.8.c.Job.32.c.* Cadentes ſtellæ, ad eundem populum referuntur, *Apoc.6.d.*

Deſtructio Iudææ.

Invidia Iudæorum.

Incidit populus Judæorum in foveam, quam fecit, *n* quum volentes perdere Chriſtum, ipſi perierunt, *Pſa.7.56. Eccl.10.b.Eccl.27.d.Iſa.8.c.* Et quilibet peccator incidit in foveam, quam fecit quia in operibus manuum ſuarum comprehenditur, *Pſa.9.* Cecidit ignis de cælo, quum *o* invidia apprehendit Principes Judæorum, *Job 1.c.*

Tribulationes. Peccatum veniale.

Cadit juſtus ſepties, & reſurget, *Prov.24.b.* hoc eſt, *p* quotieſcunque ceciderit, non peribit quod non de iniquitatibus, ſed de tribulationibus ad humilitatem pertinentibus intelligi voluit. Vel dicitur *q* de peccatis venialibus: unde non dicitur corruet in malum, ſicut impius.

Subjici Chriſto. Cognitio ſui.

Cadunt populi ſub Chriſtum, *r* quum veniunt ad fidem, *Pſa.17.44.71.* Et cadunt, qui à peccatis reſipiſcunt, & Chriſtum credentes adorant, *Exo.32.f.* Et ruina Damaſci eſt, *ſ* quum gentiles ad fidem veniunt, *Iſa.17 a.* Et dicuntur non cadere habitatores terræ, cum mali non reſipiſcunt, ſed in peccatis perſiſtunt, *Iſa 26.d.* Ad hæc facit ruina equi & muli, &c. *Zach.14.c.* Et cadentes ante faciem Jonathæ, *t* ſunt, qui dum bona, quæ ſunt in mente prædicatoris, agnoſcunt, ſtatum pravitatis deſerunt, *1.Reg.14.b.* Et cadunt in gladio, qui convicti verbo Dei deſerunt errores, *Iſa.13.d.* Et cadunt inimici coram fidelibus, quum mali ſe eis ſubjiciunt, *Lev.29.a.2.Par 7.a.Jer.15 a.* Cadere autem in terram, eſt in ſemetipſo, quàm infirmus ſit, agnoſcere, *Job.1.d.Sap.7.a.Iſa.14.c.Zach.11.b Acto.12.*

Lapſus in diverſa vitia.

Cadere in ignem, *u* eſt vel in ignem judicii incidere, vel vinci à libidine, & adulterari: vel etiam incidere in iram, *Matth.17.d.Luc.9.d.* Cadere verò in aquam, eſt incidere in mala peſſima hujus vitæ, quæ aſſimulantur mari, in quo eſt draco: vel eſt labi in ſordes vitiorum, & in voluptates. Vel cadit lunaticus modò in ignem, modò in aquam, *x* deſignans gentiles quoſdam colentes ignem, quoſdam verò aquam.

Malitia Iudæorum in Chriſtum. Ignis inferni. Inordinati affectus.

Superceeidit ignis, *y* quum exarſit malitia Judæorum in Chriſtum, ut non viderent Solem veritatis, *Pſa.57.131.* Vel ſuperceeidit ignis inferni in eos, qui mittuntur in tenebras exteriores. Vel ignis concupiſcentiæ, ſeu alterius inordinati affectus, impedientes cognitionem veritatis.

Mori.

Cadere interdum pro mori ſumitur: & cadit juſtus ad auſtrum, *z* quum moritur in fervore charitatis, & venit ad gloriam. Peccator vero cadit ad aquilonem, dum incidit in pœnas inferni, *Eccl.11.b.Deut 1.c.Jud 12 c.1.Reg.17 g 28 d.2 Reg.5.f.4.Reg 13 c 2 Par.25 e.Pſa.89.Eccl 28 c.* Idem eſt cadens flos & decidens quaſi folium. *Iſa 3 d 10 a 31 d 40 b g 64 c.Jer.50.e 51.a Ezech 11 b Hoſ 7.a Amos 7 d. 1. Mach.2.b.3 g.6.e 7.e 9.e.2 Mach 10 f Luc.21 e 1. Cor 10.b. Acto 5 a.28.b.Jac.1.c.*

Impingere in Chriſtum.

Cadere ſuper lapidem *aa* eſt impingere in Chriſtum, & ipſum contemnere, ac injuriis afficere, *Matt.21.d.Luc.20 c.* Qui etiam peccator eſt, & tamen in Chriſtum credit, cadit quidem ſuper lapidem, & confringitur, ſed non omnino conteritur: reſervatur enim per pœnitentiam ad ſalutem. Super quem verò ille ceciderit, hoc eſt, ubi lapis ipſe irruerit: & qui Chriſtum penitus negaverit: ſic conteret eum, ut nec teſta quidem remaneat, in qua hauriatur aquæ puſillum. Idem de lapide cadente ſuper jacentem ipſum in altum, *Eccl.27.d Amos 9.c.*

Renovatio veteris hominis ſcandalizari.

In ruinam & reſurrectionem multorum poſitus eſt Chriſtus, *Luc 2.e.* ut *bb* videlicet cadat vetus homo & reſurgat novus. Vel in ruinam eorum, qui ſtabant peſſimè, in reſurrectione verò eorum, qui ceciderunt.

Cadit bos aut aſinus in ciſternam, *cc* quum quis ſimplex offenditur, & devoratur verbi magnitudine quum tantas opes minimè capere poſſit: aut quum quis rudis traditur ad contemplationem:

a Greg ſ. Ezech. ho 2. Ric de S. Vict. de ſecur. conſcien. 10. Bed ſ Gen 49. Gr. 31 m. 18. & ſ. 1 Reg. 16. Ricar. de S. Vict de 12. Patriar. 82.
b Amb. 2. de Abr. 11.
c Rican de S. Vict de ſomno Nabu 36.
d Glo ord. ſ. 2. Regum 17. Bed Gen 49.
e Amb. de be. patria. 7.
f Ori ſ Lev h. 6 & ſ 1. Reg. ho 1.
g Greg ſ Ez. h 9 & 31. m 18
h Iſy. Lev. 26
i Hie ſ. Iſ. 27.
k Hi ſ. Amos 6.9 & ſ. Iſa. 49. & ſ. Za. 11.
l Ber hom. 1. ſ. Miſſus eſt
m Gr ſ. 1. Regum 4
n Hie ſ Iſa 8. Rup 4 ſ Ap. Arn ſ. Pſ. 7. Au. ſ Pſ 7. 58.
o Gr. 8. m 16
p Aug 11. civ. Dei 31.
q Bed. ſ Prov. 24.
r Baſ ſ Pſ. 44. Tert adv Iudæos.
ſ Hie ſ Iſa. 13. 17. a 7. & ſ. Amos 7.
t Gre ſ. 1. Re. 14. & 2 m 38
u Ori ſ Matth. ho. 4. Hil ſ Matth. Can 17.
x Aug 1. q in Evan 2 2.
Hie ſ. Mat. 9.
y Hil. & Ar. ſ Pſ 17
z Hie Cyp ſ. Pſ 89 & ſ. Eccl 11.
aa Hie ſ. Mat. 21. Aug 2. q in Evan 40.
bb Ori ſ. Luc. ho 16 Hie ſ Eze 31
cc Glo Alex ſ

unde ſit, & rudi & illaborata fide adducatur per occaſionem, *Exod.21.d.* Cadere etiam de tecto, eſt *a* per ſcandalum exponentis Scripturas in errorem incidere, *Deut.22.d. Prov.17.c. Act.20.b.*

a Ori ſ. Matt. ho 19.

Vinci dæmones.

Cadunt inimici coram fidelibus, *b* quum dæmones vincuntur, & confitentur ſe victos, *Lev. 26.b. Deut.28.a.2.Par.7 a.Jer.18.d.* Sic corruit auxiliator, *Iſa.31 b Ezech. 20.b.* Cadunt mille à latere, id eſt, libero arbitrio, & decem millia à dextris, id eſt per auxilium divinum, *Pſa.90.* Et ruens Nicanor cum armis ſuis, eſt diabolus victus, *2.Mach.15.f.* Et Heliodorus, *2.Mach 3.e Joſ.8.e. Jer 40.d.* Cecidit etiam Satan de cælo, ut Doctor erroris, ne eſſet inter Doctores veritatis, *Luc 10 c. Iſa.14.c.* Et cecidit cedrus, *Zach.11.a.* Et cecidit Siſara ad pedes Jaelis, *Jud.5.d.* Et Æthiopes, *2.Par.14 d.4.Reg.19.e.Pſa.109. Ezech.29.a.32.e.Hab 1.c.* Et Babylon, *Apo.14.b.* Et Haman, *Eſther 7.c.*

b Iſy ſ. Le.26. Aug pſa 81.

Deficere in perſequutione.

Cadunt in latere Chriſti mille, *c* quum tempore gravis perſequutionis cadunt multi, in quibus erat ſpes ſedendi ad judicandū cum Chriſto, ſed decem millia, hoc eſt, multo plures cadunt à dextris qui ſtatuēdi erant in judicio à dextris Chriſti, & audituri: Venite benedicti, &c. ſi in gratia perſeveraſſent, *Pſ.90.*

c Au ſ pſ.90.

Pereuntes heretici. Non lucentes Sancti nobis. Divina vindicta.

Cadent ſtellæ de cælo, *d* quum docentes falſa, peribunt in judicio: vel quum boni perturbantur in perſecutionibus. Vel *e* quum Sancti nobis non lucent, nobis ab eorum vita oculos avertentibus, *Matt. 24.c. Marc.13 c Apo.6.d.8.c.* Ubi cadens ſtella de cælo, *f* eſt divina vindicta in peccatores.

d Ori ſ. Matt. ho 30. e Am ſ. Luc. 21 Au ſ Apoc. ho. 5. f Ru 1. ſ. Ap.

Seditiones.

Corruens unuſquiſque ad fratrem ſuum & vir ad virum, *Iſa.3. a. Ezec 4.b.* deſignant *g* ſeditiones Hieruſalem, quæ futuræ erant tempore obſidionis à Romanis. Deficientibus etiam pane & aqua Eccleſiæ corruit vir contra fratrem ſuum, *h* per diſcordiam & ſchiſmata varia inter ſe introducentibus hæreticis, *Lev.26.f.*

g Hie ſ. Iſa.3 & ſ Ezec. 4. h Iſy ſ Le.26.

Victa diaboli aſtutia.

Cadentes muri Hierico ad adventum Joſue & arcæ, *Joſ.6 c.* deſignant *i* victa diaboli machinamenta in adventu Chriſti, & diſſolutam ſpem hujus ſæculi. Idem deſignant cadentes turres, *Iſa. 3.a.8.c.17.a.23. c.24.d.25.d.26.d.30.c.49.e.61.b.* Et cadens paries malè fabricatus, *Eze.13.b.21.c.26. c.27.f. 31.c.32.c 33.c, 36.c.* Et cadens domus fundata ſuper terram, *Matt.7. b.* Et cadens domus ſupra domum, *Luc 6.c.11. c.* Et cadentes portæ Judææ, *Jer 14.a Ezec.38 g. Jud 8 f. Pſa 143 Par 4 f. Amos 3 d 6 d. Abd e. Heb 11 f.* Et corruens Joram in curru ſuo, *4 Reg 9 f.* deſignat ſuperbos cadere, qui confidunt in virtute ſua, *2. Mach 9 b.* Et cadens Babylon, eſt *k* deſtructio imperii diaboli, *Apoc 18 a.*

i Ori ſ Joſ ho. 7. Hie ſ Iſa. 21 Aug ep. 819. k Gorr Veno. ... 1.5.8 c.5.

Lapſus hæreticorum.

Cadens Ochozias Rex Samariæ per cancellos cœnaculi, *4. Reg a.* deſignat hæreticos, quaſi parentibus & non ſolidis laterum præſidiis, ſemper ad vitiorum infirma relabi, dum divino deſtituti auxilio, ſuæ pertinaciæ faſtu intereunt. Et corruunt prævaricatores in viis Domini, quum *l* hæretici cadunt in Scripturis ſacris pravè intellectis, *Hoſ.14 d.* Dicitur etiam cadere ſuper montes Iſrael, *Ezech. 39. a.* Cadit etiam in gladio, qui hæreſes & ſchiſmata facit, *Ezech 6 c.11 b.26.b* Et cadentes dicuntur adorare idola, quia res illicitas aut hæreſes, non poteſt quis adorare aut colere, niſi cadendo, *Dan 3.a. Ma 4 b.* Ruinoſa autem in Iſrael ſunt *m* conciliabula hæreticorum, & quæ in Eccleſia à virtutis rectitudine deiiciunt, *Ezec.33 e. 36.b.*

Conciliabula hæreticorum.

Rup 10 ſ Ap. l Hi ſ Hoſ.14 & ſ Ezec 6. & ſ. Dan 3. m Hie ſ. Ez. 33.

Punitio Dei.

Incidere in manus viventes, eſt puniri à Deo, *Heb 10 f.* Et ruere in gladio, & in flamma, & peſte, & fame, ad idem referuntur, *1 Reg.4.c.2.Reg 1.b.15.c.Thr.2.g. Hoſ 7 d Amos 7 d.* Cadens etiam grando ſuper jumenta Ægypti, eſt punitio Dei, *Exo.19 f.* Et cadere in gladio non viri, eſt per vindictam Dei, ſive interventu hominis perire, *Iſa.31.d.65 b.* Et ruens procella ſuper caput malarum, *n* eſt divina vindicta, *Jerem.30.d.*

n Hie ſ Jer. 30.

Adverſitas.

Cadere dicitur aliquis, quum à ſtatu proſperitatis incidit in adverſa, *Prov.16.c.17.a.24.c.Sap.4.d. Eccl.13.d.* Et ruina domus Job, dici poſſunt *o* perſequutiones Eccleſiæ, *Job 1.d.* Dicitur etiam non cadere Sol ſuper aliquos, quum non advenit eis tribulatio, *Apoc.7 d.*

o Hie ſ Job 1.

Finis mundi. Converſio peccatorum.

Cadens Babylon ſubito, *p* finem mundi ſignificare poteſt & etiam converſionem peccatorum ad pœnitentiam, *Iſa.21 c.Jer.51.a. Apoc.14.b.*

p Ori Jer.h.1

Anima terrena.

Cadit unus paſſer in terram, *q* quum anima fit terrena, ſequens corpus, *Matt 10. d.*

Myſteria reſerata Eccleſiæ.

Decidere dicuntur grana uvarum, *Lev.19.b.* quum *r* aliqua relinquuntur de lege Judæorum à Chriſtianis colligenda. Et cadunt micæ de menſa Dominorum, *ſ* quando reliquiæ myſteriorum datæ ſunt Gentilibus. Vel quando fides à Judæis abjecta, ſuſcepta eſt à Gentibus, *Matt 15 c.Luc.16.c.*

q Hil ſ. Matt. Can.10. r Iſy ſ. Lev.19 ſ Am ſ Lu 16

Contemptus Chriſti.

Corruit veritas in platea, *Iſa.59.c.* quum *t* Chriſtus contemnitur in via lata, quæ ducit ad inferos, à Judæis ipſum crucifigentibus.

t Hie ſ Iſa.59

Sudor Chriſti.

Ceciderunt opprobria ſuper Chriſtum exprobrantibus Judæis: *u* quia fuerunt graviſſima, *Pſa.68. Rom.15.a.* Vel opprobria exprobrantium Chriſto, cadunt ſuper fideles horrentes ea audire.

u Glo ord ſ. pſa.68

Cecidit formido mortis ſuper Chriſtum, *x* quando ſudavit ſanguinem, ſed non prævaluit, *Pſa.54.*

x Hil ſ pſ.54.

Optimus eligendus.

Cecidit ſors eligendi Regis, prius ſuper tribum, & deinceps uſque ad Saulem, *1.Reg.10.c.* quia *y* licèt multi inveniantur boni ad onus miniſterii, tamen optimus eſt eligendus.

y Gre ſ 1 Re. 10.

Eccleſia recipiens peccatores.

Cadunt montes ſuper aliquos, *z* quum Eccleſia recipit Prædicatores pœnitentes, ut ſic abſcondantur ab ira Agni, *Apo.6 d.*

z Aug ſ. Apo. ho. 6.

Lapſus generis humani. Amiſſio intelligentiæ.

Cadunt etiam colles ſuper aliquos, *aa* quum hæreſiarchæ in erroribus opprimunt ſectatores ſuos, *Hoſ.10.c. Job.14.d. Luc.23. a. Apo. 6.d.*

aa Hie ſ Hoſ. 10.

Immoderata correctio.

Cadens ferrum ſecuris de manubrio in aquam, *4. Reg.6.a.* deſignat *bb* genus humanum de manu omnipotentis per ſuperbiam excluſum & lapſum, & in flumine luxuriæ, vel omnium peccatorum gurgite ſubmerſum. Vel deſignant intelligentiæ donum perditum. Vel ſignificat increpationem excedentem modum rectæ rationis.

bb Aug. ſer. 210.

Verba inania. Deſpecta vita prædicatoris. Non concupiſcere terrena. Non apparens Chriſtus peccatoribus.

Cadunt in terram verba ſupervacua, quæ pro nihilo habenda ſunt, & omnium calcanda deſpectu. Sic non ceciderunt verba Samuelis in terram, *cc* quia fuerunt impleta, *1. Reg. 3.d.* Ubi deſignatur prædicator ſervans omnia, quæ docet, quia cum vita deſpicitur, reſtat ut ejus prædicatio contemnatur. Et ad nihilum valet ultra, niſi ut mittatur foras & conculcetur ab hominibus, *Luc.16.b.* Sic lux vultus Job, non cadebat in terram, *Job.29.d.* quia *dd* ea quæ terrena ſunt, per concupiſcentiam non aſpexit. Vel quia viſionis Chriſti claritas, peccatoribus non apparet: vel quia occupatis in terrenis actionibus, vetat Eccleſia ſumma contemplationis ſuæ myſteria prædicare.

cc Gre ſ.1. Re. 3. dd Gre 20. mo. 48.

Dæmones per ſenſus intrantes. Diſcordia.

Cadere per feneſtras dicuntur Babylonii in Hieruſalem, & per eas intrare, *Joel 2.b* ad deſignandam *ee* fortitudinem, & promptitudinem eorum adverſus Hieruſalem. Vel ſunt dæmones ingredientes per quinque ſenſus ad animam.

ee Glo. ord.ſ. Joel.2.

Cadit humerus à junctura ſua, *Job 31 c.* quum *ff* adverſitatis aliquid ferre animus non valent, fraternam concordiam relinquit.

ff Gre,11 m. 15.

Cadere

Dicere non dicenda. Cadere verbo, aut lingua, aut dicere non dicenda, *Eccl 1.d.14.a.19.c.20.c.22.d 25.b 28 d* Sic incidere in promiſſionem nequam, *Eccl.29.c.*

Decidit alter de clecto auguſto, *Iſa.28 f.* quum *a* in animo hominis non poſſunt ſimul quieſcere Deus & diabolus. *a Hie ſ. Iſ 28.*

Obrui exemplis Sanctorum. Cadunt carbones ſuper malos, *b* quum eis proponuntur exempla Sanctorum: quæ cùm contemnant, obruuntur ab eis, & dejiciuntur, *Pſa 139* *b Aug ſ. pſ 139*

Ceſſantes defenſiones falſi. Ceciderunt ſquamæ ab oculis Pauli, *c* quum ceſſarunt defenſiones, quibus contra lucem veritatis tegebatur, *Acto.9.c.* *c Gre 33 mo.31*

Mala exëpla. Ruina multiplicata eſt *d* deſtructio civitatum per mala exempla Prælatorum, *Pſa.105.* *d Aug ſ. pſ. 105*

Exaltari humiliatos. Ruinæ implebit, *e* ſunt ſedes, à quibus Angeli mali ceciderunt quæ implentur hominibus, *Pſ.109.* Sunt etiam ſuperbi humiliati à Deo, ut poſtea ab eodem exaltentur. *e Aug & Am. ſ. pſa 109.*

Defenſio errorum gravis. Non eſt ruina maceriæ hæreticorum, *f* quum ſic defendunt ſuos errores, ut ſemper invicti videantur, *Pſa 143.* *f Hie ſ. pſ 143*

Convinci in judicio. Decidunt à cogitationibus ſuis, *g* qui in judicio condemnabuntur, accuſantibus cogitationibus ſuis & teſtimonium perhibente conſcientia, *Pſa.5.* *g Aug ſ. pſ. 5*

Verba Dei. Cadentes coturnices circa tabernacula filiorum Iſrael, *Pſa.77* Sponte *h* venitur venti ad homines, & portant eis verba divina. *h Glo ord. ſ. pſa 77.*

Tolli arrogantiam hæreticorum. Cadentia cornua altaris ſuper terram, *Amos 3.d.* eſt *i* amputari & dejici arrogantiam hæreticorum. *i Glo ord. ſ. Amos 3.*

Superbia. Incidentia ſtercora hirundinis in oculos Tobiæ, *Tob.2 b.* deſignant *k* ſuperbiam excæcantem oculos. *k Glo ord. ſ. Tob. 2.*

Invidia. Concidens vultus Cain, *l* geſtum invidentis indicat, *Gen.4.a.1 Reg.17.d.Nee.6 d. Judith.6 a.* *l Glo inter. ſ. Gen. 4.*

Deficientes ſenſus. Corruentes portæ Hieruſalem, ſunt *m* deficientes ſenſus, ubi ignorantiam Dei, *Ier. 14. a. Ezech 38 g.* *m Glo ord ſ. ier 14.*

Concidens cadaver Regis Babylonis, *Iſa.14.c.* eſt *n* quum Lucifer detractus eſt in infernum. *n Glo inter. ſ. Iſa.14.*

Cades.

CADES, id eſt, ſanctitas, civitas, quæ alias fons Miſphat, id eſt, judicii dicitur, *Gen 14.a.* Peregrinatus eſt Abraham inter cades & Sur: quia in hac peregrinatione, cum tribulamur, oportet ut de nobis ipſis judicium faciamus, ſancteque vivamus, *Gen 20.a.*

Virgo Cades ſignificat virginem & innuptam, quæ ſancta eſt corpore & ſpiritu.

Cades etiam eſt nomen ſolitudinis, quæ *Num.13.c.* dicitur deſertum Pharan. Et *Num.33. d.* deſertum Sin. Et juxta Origenem, *o* cades Pharan interpretatur *p* fructificatio ſancta: & fuit trigeſima quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò pervenerunt poſt Sin: quia per tentationes fit ſancta fructificatio. *Num.33.d.* Alia fuit terminus tribus Juda, *Ioſ.15 a* ubi dicitur Cades Barne, quæ eſt occidentalior, & juxta Sur ſolitudinem Ægypti. Ex hac miſſi ſunt exploratores in terram promiſſionis. *o Amb. Exo. ad ver. p Ori ſ. Num. ho 17.*

Anima Deſertum Cades, *q* deſignare poteſt animam prius ſterilem, poſtea ſanctificatam & fructificantem: quale erat deſertum, ubi Joannes baptizabat, *Pſa.28. Ezech 47.d* *q Baſ ſ. Pſa. 28. & ſ. Hie ſ Ez. 47.*

Tranſlatio legis veteris Cades deſertum, quæ & Sin dicitur, juxta Hieronymum, *r* eſt trigeſimatertia manſio filiorum Iſrael & non interpretatur ſancta, ſed mutata, ſive tranſlata ſicut *Gen.38* ubi Judas meretricem putans Thamar, dona tranſmiſit. & ſequeſter munerum interrogat, ubi eſt cadeſa, hoc eſt, ſcortum, cujus habitus à cæteris fœminis immutatus eſt: deſignat tranſlationem legis veteris in novam. Unde ibi moritur Maria, hoc eſt prophetia, & Moyſes & Aaron, hoc eſt, Lex & ſacerdotium vetus. *r Hie de manſionibus*

Cadus, vide Batus.

Cæcus, cæcitas, Excæcare.

CÆCUM dicitur animal, ineptum habens organum viſivæ potentiæ, cujus gratia videre non poteſt. Cæci differunt *ſ* à claudentibus oculos, & ab exiſtentibus in tenebris: quod cæci careant viſiva potentia, quam illi habent. *ſ Ori ſ. Iſ b.6.*

Ignari, & ſimplices. Cæcitas refertur ad intellectum: ut cæcus dicatur *t* omnis ignarus: & ipſa ignorantia cæcitas. Sic ſunt cæci idiotæ & ſimplices, qui dum cæleſtia nequaquam vident, lumine mentis carent, nec quod juſtum eſt, vel injuſtum cognoſcunt, aut conſiderant, & qui ſupernæ contemplationis lumen ignorant. Cæci etiam ſunt, qui non intelligunt, etiamſi obtêperent jubentibus. *Ex.4.c. Lev. 21.d.22.Deu. 27.c.2.Reg.5.b,Iob.29.c.Pſ.145.Iſa.59.b.Ier.31.b.Thre.4 c.Matt.15.b.20.c.Marc.10.g.Luc.14.c.18.f.Rom. 2.c. 2. Petr.1.b.* cæca eſt animæ victima, *u* quæ non illuſtratur Chriſti lumine: nec habet oculum de Evangelio contuentem, *Mal.1.b.*

Excæcati aliquo affectu. Iudæi. Cæci etiam ſunt, *x* qui licet cognoſcant veritatem, tamen excæcantur concupiſcentia, vel ira, vel odio, aut alio pravo affectu, ut eam non videant vel conſiderent: qualis cæcitas erat in Phariſæis, & Judæis, quos excæcavit malitia. Et dicitur populus Judæorum cæcus habens oculos, *Iſa 6 c. 42.c.43.b. 56.d.Matt.13.b. 23.c.Marc.3.a.4.b. Luc.6.f 8.b. Ioan.11.f. Acto.13. b.28.f. Rom 11.b.* Talium oculos dicitur excæcare Deus hujus ſæculi, *2. Cor.4.a.* Et munera excæcant prudentes, *Exo. 23.a. Deut.16. d. 28. c. Soph 1.d. Malac.1.b.4.Reg.6.c Sap.2.d.19 c. Zach 12 a Eccl 20 d 2. Mac.10.f Eph 4 c.* Cæcitas Sodomorum, *y* eſt cæcitas Judæorum, *Gen.19.c* *x Hie ſ Iſ 6. 28. y Aug ſ. Gen 19*

Peccator Cæcitas etiam dicitur *z* omnis peccator avertens oculos ab incommutabili bono, nec conſiderans dum peccat, quæ debet avertere, *Soph.1.d Ioan.5 a 9 g*

Infidelis Cæcus idem eſt *aa* omnis infidelis qui viam veritatis non videt, *Exo 4 c.*

Genus humanum. Cæcus à nativitate, *Ioan 9 a* genus humanum ſignificat *bb* quia ſumus natura filii iræ, Nam quia à paradiſi gaudiis expulſum in hoc exilio natum edidit, quaſi à nativitate ſine oculis proceſſit.

Gentilis populus Cæcus etiam à nativitate *cc* Gentileſem populum deſignat. Iidem cæci duo Hierico, *Matth. 20 d.* alius cæcus ante Hierico, *Luc 18 f* Et prætereà cæcus dæmoniacus, & mutus, quem curavit Jeſus, *Matth 12.b Marc. 8* Idem deſignatur, *Iſa 29 f 35 b*

Populus Iſrael & Iuda. Phariſæi & Sadducæi. Iudæi & Gentiles. Cæci duo Hierico, populum Iſrael, & populum Juda deſignare poſſunt, *Matth 20 d.* Et dicuntur ab aliis Evangeliſtis unus, quia facta eſt utriuſque populi commixtio, *Marc.10.g Luc 19 f.* Vel deſignant Phariſæos & Sadducæos, vel Judæos, & Gentiles credentes humanitatem Chriſti, ſed cupientes cognoſcere aliquid de divinitate. Cognoſcebant eum tranſeuntem, ſed non ſtantem.

Duo alii cæci petentes ſalutem auditâ famâ Jeſu, *Matt.9.c.* Phariſæos & diſcipulos Joannis deſignant, *a* qui niſi admoniti, non crediderunt in Chriſtum.

a Hil. ſ. Matt. Can. 9. — *Phariſæi & diſcipuli Joannis.*

Cæcus illuminatus poſt egreſſum eb Hierico, *Marc.10.g.* deſignat *b* populum Judaicum illuminandum in fine mundi. Mendicat juxta viam: quia Scripturam habet, quam non complet.

b Hil. ſ. Marc. 10. — *Populus Judaicus.*

Cæcus etiam dicitur *c* ipſe ſenſus, ſeu ſenſualitas, quem ſerpens, id eſt, voluptas decepit, ponens illi offendiculum.

c Phil. 2. all. g. — *Senſus.*

Cæcitas Sodomitarum, deſignat confuſionem perverſorum, *Gen.19.c.*

Confuſio perverſorum.

Cæci vident, *d* quum per viſibilia veniunt aliqui ad cognitionem, Aut quum ii qui adorabant idola, tranſeunt ad verum Dei cultum, *Matt.11.a. Luc.4.c.7.d.14.c. Pſa.145. Iſa.29.f.36.b.42.a.61.a.*

d Ter. adver. Judæos. Ori. ſ. Iſa. h. 6. & ſ. Matt. c. 15 & ſ. Luc. ho. 17. — *Cognitio Dei.*

Cadere, vide abſcindere, & Percutere,
Calare, vide Abſcondere, & Sculpere.

Cæmentum, Cæmentarius.

CÆMENTUM ſignificat lapides fractos & minutos, qui ponuntur in ædificio, quaſi ad implendum, & coagulum, quod fit ex calce & arena, ad conglutinandos lapides.

Cæmentum ſignificare poteſt charitatem animas copulantem, qua non utebantur ædificantes turrim Babel, ſed bitumine, *Gen.11.a.*

Charitas.

Cæmenta ſine impenſa poſita, deſignare poſſunt *e* animi levitatem, *Eccl.22.c.*

e Glo. ord. ſ. Eccl. 22. — *Animi levitas.*

Cæmentarii dici poſſunt *f* Angeli, & Moyſes, & Prophetæ, & Apoſtoli, & Prædicatores, doctrina & exemplo Eccleſiam Dei ædificantes, *3 Reg.5.d.4. Reg.12.b.1. Par.22.c. Eſdr.3.b. Amos 7.b.*

f Hie. ſ. Eze. 40. — *Angeli. Prophetæ. Apoſtoli & Prædicatores.*

Cera, Cereus.

CERA eſt quod remanet ex favo apum, detracto melle: eſt apta ad fovendum lumen: unde ex ea fiunt cerei ad illuminandum. Cæra calore liqueſcit, frigore verò indureſcit.

Factum dicitur cor Chriſti ſicut cera liqueſcens, *g Pſa. 21.* Quia cæra non perit, licet liqueſiat: ita Chriſtus, licet amore liquefactus ſit in mortem, non tamen vidit corruptionem. Infirmiores etiam Eccleſiæ, ſiunt ſicut cera liqueſcens *h* qui dolore pœnitentiæ liqueſiunt. Vel ipſa Eccleſia, quæ ante paſſionem Chriſti dura videbatur in diſcipulis, in ipſa paſſione mollis inventa eſt. Sacra etiam Scriptura, ut cera, liqueſcit, quum explicatur, ut etiam ſimplicioribus pateat.

g Arn. & Hie. ſ. Pſ. 21. h Au. ep. 120. — *Chriſtus in paſſione. Infirmiores Eccleſiæ. Eccleſia. Sacra Scriptura.*

Cera liqueſcens, etiam dici poſſunt *i* mali in inferno: qui licet perpetuo dolore tabeſcant, ſemper tamen periſtunt, *Jud.16.c. Pſa.57.67.69. Mich.1.a.* Hi etiam auferri dicuntur, ſicut cera, quum peccatum eſt eis pœna peccati.

i Hil. & Au. ſ. Pſa. 57. — *Mali in inferno.*

Cera non ardebat in templo Domini, *k* quia continet aliquid dulce.

Cerei ad illuminandum parati admonent, ut accenſo lumine, ſponſum expectemus.

k Hie. de manſionibus. Hie. epiſt. ut ab.

Cæſar, Cæſarea.

CÆSAR Imperator mundanus, figura eſt principis hujus mundi, aut domini corporum, ut quum dicitur: Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo, *Matt.22.b. Marc.12.b. Luc.2.a.3.a.20.e.23.a. Joan.19.c. Act.17.b.25.d.*

Princeps hujus mundi.

Cæſarea, civitas dicta à Cæſare, quædam eſt Paleſtinæ, quædam Philippi, alia Cappadociæ, *Matth.16.b. Marc.8.c. Act.8.g.11.b.25.a.*

Cæſaries, vide Capillus.
Cæteri, quære Reliquus.

Cain.

CAIN, primogenitus Adæ & Evæ: fuit agricola, & obtulit de fructibus terræ Deo: ad cujus tamen munera Deus non reſpexit. Occidit Abel fratrem ſuum ob invidiam: cujus gratia vagus & profugus ſeu tremens fuit ſuper terram. Ædificavit primam civitatem nomine filii ſui Enoch. Interpretatur Cain, poſſeſſio, vel poſſeſſus.

Natus eſt Cain ante Abel, *l* quia prius, quod carnale eſt, interpretatur poſſeſſio, quia poſſidet terrena, ideò agricola. Ejus munera non fuerunt accepta: quia non ex recto animo oblata. Occidit fratrem: quia mali perſequuntur bonos. Vagus & profugus eſt ſuper terram: quia non invenit requiem in terrenis: in quibus tamen ædificat civitatem diaboli. Ideò deſignat malum & peccatorem, aut ipſum peccatum, *Gen.4.a. Hebr.11.a. Joan.3.b. Judæ d.*

l Glo. ord. ſ. Gen. 4. — *Peccator. Peccatum.*

Cain etiam dicens ſe neſcire ubi ſit frater ſuus, *m* Judæos ſignificat, qui adhuc dicunt ſe ignorare Chriſtum, quem ob invidiam occiderunt. Et non vult Deus occidi Cain, *n* quia vult permanere Judæos, ut teſtes ſcripturæ ſuæ. Et maledicitur populus Judæorum à terra, hoc eſt, *o* ab Eccleſia, à qua oſtenditur eſſe maledictus. Poteſt ſignificare *p* populum hæreticorum, alios hæreticos generantem.

m Tertul. de carne Chriſti. Amb. de Cain 2. 5. n Aug. ep. 10. & 11 contra Fauſt. 9. 11. o Bed. ſ. Gē. 4. p Rup. 4. ſ. Geneſ. 4. — *Populus Judæorum. Hæretici.*

Cain etiam eſt figura *q* pravi dogmatis, quod perſequitur rectum. Dignitate tamen prior eſt Abel, hoc eſt, bonum dogma & virtus: ideò quum eorum narrantur officia, Abel præcedit.

q Phil. de ſac. Abel & Cain. — *Pravum dogma.*

Typus eſt etiam *r* pravi ſenſus: & dicitur poſſeſſio, quia vacantes ſenſibus, putant ſe omnia ſenſibilia poſſidere. Vel Deſignat ipſos vacantes cognitioni ſenſibili.

r Bed. ſ. Gen. 4. Pe. l. de Cherubim. — *Pravus ſenſus.*

Caiphas.

CAIPHAS, id eſt, inveſtigator, vel ſagax, ſeu vomens ore, aut vomitus oris: Princeps Sacerdotum tempore paſſionis Chriſti, qui prophetavit neceſſitatem paſſionis Chriſti, in cujus domum convenerunt Scribæ, & Seniores, *Matth.26.f.27.a. Luc.3.a. Joan.11.f.18.c.* ſignificare poteſt ſermonem ſervitutis Judaicæ, ſecundum quod ipſi Judæi ſerviebant literæ Legis.

Calamitas, vide Miſeria.

Calamus, vide Arundo.
Calathus, vide Caniſtrum.
Calcare, Conculcare.

Subjiciens ſibi Deus mentes. Habitans Chriſtus in anima.

CALCARE, dicimur illud, quod ſub pedibus terimus, ut rem parvi momenti, aut nullius. Convenit Deo ſecundùm metaphoram.

Calcat Dominus excelſa terræ, *Mich.1.a.* quum *a* mentes ſublimes ſibi ſubjicit, & Philoſophos mundi ad fidem convertit. Et conculcat humum plaſtes, quum Chriſtus ſubigit ſuperbum mundi, *Iſa.41. Habac.3.c.* Et calcat Chriſtus in domibus noſtris, quum habitat in anima, *Mich.5.b.*

Vincere dæmones & vitia.

Calcare terram pedibus, *b* eſt vincere dæmones & vitia, *Joſ.1 a.6.c. Deut.1.f.11.c.28.c.* Si calcare colla Regum, eſt ſubjicere dæmones, *Deut.33. Joſ.10.c.* Et conculcare leonem & draconem, *Pſalm.90. Jud.5.c. 4.Reg.7.d. Iſa. 14.f. 28.a. Mich.1.a. Haba.3.b. Mala.4. Zach.10.a. Luc 10.c.* Ubi eſt vincere libidinem.

Deſpicere terrena & ſubjicere carnem. Poſſidere terram.

Calcare etiam terram, eſt deſpicere eam, cum omnibus terrenis, & ſubjicere carnem, *Iſa.42.a.* Et calcare lutum, *c* etiam eſt ſubjicere carnem, *Nahu.3.c.* Conculcare etiam leonem & draconem, *d* eſt ſubjicere carnem, quæ ſolet adverſus ſpiritum ſurgere, ſimul cum dæmone incitante, *Pſa.90.*

Calcare item terram, eſt poſſidere eam, *Deut.2.f.11.c. Iſa.26.b. 57.d.*

Subjiciens ſibi alios.

Conculcat etiam terram, qui ſuperbia alios ſibi ſubjicit, ut facit diabolus, & hæreticus, *Iſa.16.b.*

Inutiles ſenſus Iudæorum.

Terra eſt in conculcationem pecoris, *Iſa.7.d.* quum Judæi dant inutiles ſenſus ſacræ Scripturæ.

Chriſtus in cruce. Divina punitio.

Calcavit Chriſtus torcular, *e* quum pependit in cruce, *Iſa.5. d.63.a. Thren.1.8.* Et calcavit Hieruſalem in lacu, *f* quum reſurrexit, *Nahu 3.c. Ezech.26.b.* Et puniendo malos *g* calcat torcular iræ Dei, *Apoc.14.d.19.d. Hab.3.b.* Sic dicitur conculcaſſe populos in furore ſuo, *Iſa.63.b.* Quando deſtructa eſt Hieruſalem, calcavit torcular.

Deſtruentes hæreſes. Docentes hæreſes.

Calcantes Domini gentium vindemiam Eſebon, *Iſa.16.d.* ſunt *h* Apoſtoli & Doctores Catholici deſtruentes doctrinam perverſam hæreticorum. Calcantes verò eandem vindemiam in malum, ſunt hæretici perverſam doctrinam exprimentes: qui ceſſant calcare vinum, quum ceſſant docere.

Martyres. Apoſtoli.

Calcantes uvas & torcularia, *i* dici poſſunt Martyres, ſanguinem ſuum effundentes, *Judith.9.d. Nee.13 b. Job.24.b. Iſa.16.c. 42.a. Jer.25.f. 48.e. Amos.9.d.* ſunt etiam *k* Apoſtoli, qui muſtum ſancti Spiritus à Chriſto acceperunt, & aliis communicarunt.

Perſequi Eccleſiam.

Calcare etiam torcularia dicuntur, *l* qui perſequuntur Eccleſias, *Job.24.b.*

Tractare ſacram Scripturam.

Calcat olivam, *Mich.6.d.* eſt *m* docere, aut tractare ſacram Scripturam: quod etiam eſt calcare uvam.

Cultus exterior Dei.

Calcare atrium Domini, *Iſa.1.d.* eſt *n* frequentare cultum exteriorem Dei, ſine interiori.

Conculcat pes pauperis & greſſus egenorum civitatem ſublimem, *Iſa.26.a.* hoc eſt, *o* Chriſtus & Apoſtoli Hieruſalem: cujus pulverem etiam de pedibus ſuis excuſſerunt.

Prava exempla.

Conculcant paſtores partem Domini, *Jer.12.c.* quum *p* Prælati prava doctrina, & exemplis deſtruunt Eccleſiam. Et conculcat pes ova ſtruthionis, *Job.39.b.* quando *q* pravorum exempla pervertunt ſimplices, & novos in fide.

Contemptus peccantium.

Conculcatur Sal infatuatum ab hominibus, *Math.5.b.* quum *r* quis in peccato exiſtens fit contemptibilis. Nam qui verè eſt ſal, licèt perſecutiones patiatur, non conculcatur: quia inferior conculcatur à ſuperiore: boni autem non ſunt inferiores.

Perturbantes Scripturam.

Conculcat draco aquas, quum *ſ* diabolus & hæretici perturbant ſacram Scripturam. Et conculcat draco flumina, quum diabolus non parcit hæreſiarchis ſemel in ſuam poteſtatem redactis, *Ezech. 32.a.34.e.*

Contemptus litera.

Calcat etiam bos & aſinus aquas, *t* quum fidelis contemnit literam occidentem, ut metat ſpiritum vivificantem, *Iſa.32.d.*

Diſſipans bona opera.

Conculcans beſtia pedibus ſuis reliquias, *Dan.7.b.* deſignabat *u* Romanum Imperium ſubjicientem alia regna. Deſignat etiam *x* impudentem hominem diſſipantem omnia bonorum opera.

Diabolus ſubjiciens animã. Perſecutio Eccleſiæ.

Conculcat inimicus animam, *y* quum diabolus eam vitiis immerſam tenet, *Pſalm.7.55.56. Iſa.5.b. 10.b. Ezec.16.a.26.b.36.a.* Et conculcant inimici ſanctificationem, *Iſa.63. d* hoc eſt, dæmones animam, quæ prius erat ſanctificata. Vel Gentiles conculcant Hieruſalam. Calcabunt hoſtes Eccleſiæ civitatem, id eſt, *aa* ipſam Eccleſiam, tempore Antichriſti, *Apoc. 11.a.*

Conculcata gens, *bb* dicuntur diſcipuli hæreticorum, *Iſa.18.a.*

Homo exterior ſubjiciens interiorem.

Conculcans homo, *Pſa.55.56.* Eſt *cc* cùm homo exterior ſubjicit interiorem. Aut cùm inimici Chriſti ipſum opprimebant. Et mali calcant populum Dei, *d* qui dicitur gens conculcata: & calcantur boni, ſicut uvæ, *Iſa 18.a. Mich.5.b. Haba.1.a.1. Math.25.g.2. Mach 8.a Luc.21.c. Hebr.10.f.*

Negationes Petri.

Conculcantes tenebræ, dici poſſunt negationes, *ee* quæ opprimebant Petrum, *Pſa.138.* conculcant etiam tenebræ mortis eum, cui non eſt ſpes reſurrectionis.

Negantes reſurrectionem.

Non calcant filii inſtitorum ſemitam, hoc eſt, *f* Judæam, quam Apoſtoli & prædicatores non reduxerunt ad fidem, *Iob.28 b.*

Contemptus verbi Dei.

Conculcatum ſemen, deſignat *g* contemptum verbum Dei, *Matth 13.a. Luc.8.a.* Idem eſt calcare ſancta. *Mala.4.a. Ier.12.c. Ezec 32.a.34.e.* Sic calcant porci margaritas, quum impuri contemnunt verbum Dei, & reliqua, quæ ſunt veneratione digna, *Matt.7.b.1. Mach.3.g.*

Vindicta Dei.

Calcat ſuper impium quaſi Rex interitus, *hh* quia vel hic vitiis premitur, vel mortis ſuæ tempore, per hoc, quod ad ſupplicia rapitur, poteſtati dæmoniacæ ſubjugatur, *Iob.18.c.* Et dies conculcationis *ii* eſt tempus divinæ vindictæ, *Iſa.22.b.* Et conculcabitur pedibus corona ſuperbiæ Ephraim, quum hæretici & Phariſæi divina punitione opprimentur, *Iſa.28 a e. Mich.7.b.*

Exercere opera ſuperbia.

Calcant iniqui ſemitam ſæculorum, hoc eſt, ſuperbiam, *kk* qui hujus vitæ deſideria in elatione perambulant. Et calcant ſemitas curvas, qui exercent opera à rectitudine deficientia: & qui ſequuntur errores, *Iob.22.c Iſa.59.b.*

Non reſiſtere ſuggeſtionibus.

Non calcantes Sacerdotes Dagon ſuper limen templi ejus, *1.Reg.5.a.* deſignat *ll* non reſiſtentes immundis ſuggeſtionibus, nec pravis operibus.

Chriſtus.

Calcat ſapientia virtutem excellentium, & humilium corda, *Eccl.24.a.* Chriſtus *mm* videlicet.

Right-margin sources: a Hie ſ. Mich. 1. & ſ. Iſa. 41. — b Ori ſ. Joſ. ho. 1.11. & ſ. Luc. ho 31. Hie ſ. Iſa. 14. & ſ. Nahu. 3. & ſ. Zach 10. Rup. ſ. Za. 10. Ori 1. Petr 3. — c Hie ſ. Mich. 5. & ſ. Nah. 3. — d Cu. grad. 25. — Hie ſ. Iſa. 16. Hie ſ. Iſa 7. — e Hie ſ. Iſ 56. — f Gre ſ. Eze. ho 13. — g Aug ſ. Apo. ho. 11. Rup 11 ſ. Ap. — h Hie ſ. Iſa. 16. — i Hie ſ Am 9. — k Rup. ſ. Am. 9. — l Gr. 16 m. 25. — m Hie ſ. Mic. 6. — n Hie ſ. Iſa 1. — o Hi ſ. Iſa. 16. — p Hi ſ. Ier. 12. — q Gr. 31. m 8. — r Aug. 1. ſerm. Domini in monte. — ſ Hie ſ. Eze. 32. 34. — t Hi ſ Iſa 32. — u Hie ſ Dã. 7. — x Ricar. de S. Vict. de vitio. mutabil 15. — y Baſ. ſ pſ 7. — z Hi. ſ. Iſa. 63. — aa Rup. 6. ſ. Apo. — bb Hie. ſ. 18. — cc Aru ſ pſ. 55. Hil. ſ pſa. 56. — dd Hie ſ. Mic 5. Aug. ſ. pſa. 55. — ee Ar & Hil. ſ pſa 138. — ff Gr. 18 m. 21. — gg Au. 2 ſer. Domini in monte. Chry ſ. Gen. ho. 26. — hh Gr. 14. m 9. — ii Hie ſ. Iſa. 22. 28. — kk Gre. 16. m 5. Hie ſ Iſa. 59. — ll Gr ſ. 1 Re. 5. — mm Gl. ord. ſ. Eccl. 24.

Calcæ ſœvum … & gloriam calc… *Prover* 27.*a*. quum *a* divites contemnunt conſolationem Divinam,

Calcaneus, Calcitrare, Calces.

CALCANEUS eſt poſtrema pars pedis humani. Calcitrare autem, eſt calces in aliquem quaſi reniтendo mittere. Calces autem ſunt percuſſiones ſeu ictus, qui fiunt pedibus, & ipſi pedes, præcipuè quadrupedum, ut 2. *Mach* 3.*e*. Equus eliſit calces priores in Heliodorum.

Calcaneus mulieris, deſignat *b* finem boni operis, cui inſidiatur diabolus. Aut greſſus operum, & veſtigia, placitaque, quibus ad benè operandum inſiſtimus. Vel eſt lapſus in peccatum, quem obſervat diabolus. Vel deſignat Chriſtum, cui etiam diabolus inſidiabatur. Aut finem vitæ ipſius Chriſti, vel etiam alterius, *Gen*.3.*c*. *Pſa*.55.

Calcaneus etiam, dici poſſunt *c* veſtigia peccatorum, *Pſa* 48.

Calcaneus corporis Chriſti, cui inſidiatus eſt diabolus, dici poteſt Judas cùm erat Apoſtolus.

Calcaneus etiam eſt *d* dolus, *Joan*.13 *b*. Qui manducat panem meum, levabit contra me calcaneum ſuum. Quod etiam dicitur de Eccleſiaſticis & Religioſis, qui contra Deum eriguntur.

Calce abjiciebant Judæi victimam, *e* quando ſine diſcuſſione, ferarum more, perſequebantur Chriſtum, & ejus diſcipulos, 1. *Reg*. 2.*f*. Sic & Judas dicitur levaſſe calcaneum ſuum contra Chriſtum, *Joan*.13.*c*.

Sunt etiam calces affectiones terrenæ, quibus dediti Prælati retrahunt alios à pugna contra dæmones, & à gratiarum actione, atque ita calce abjiciunt victimas, & munera.

Calcitrantes boves, qui ferebant arcam. 1. *Reg*.6.*b*. deſignant *f* ſubditos, qui moleſti ſunt Prælatis ut cum eis diſpenſent. Vel deſignant Apoſtolos nolentes ſervare ceremonias veteris legis.

Calcitrare contra ſtimulum, *Acto*. 9. *a* manifeſtum eſt proverbium *g* renitentium contra fortiores, unde non poſſunt niſi incommodum reportare.

Recalcitravit dilectus, *Deut*.32.*c*. cùm populus Iſrael reſilivit à charitate in Deum, donec omninò aufugiens, maneret Divinorum bonorum expers.

Margin notes (left): a Bed. ſ Pro. 27. — b Pſa 3 allig. Caſſi lib. 4. c. 37. Aug ſ Pſ 103. Arn. & Hu. ſ Pſ 48 93. Bed ſ Gen. 3. — c Baſ. ſ Pſ 48. Geor. Venet. cant. t. 5. c. 18. — d Glo. ord. ſ. Joan. 13. — e Gre ſ. 1. Re. 2. — f Gr. 3. m. 10. — g Cyri. contr. Iul. 9.

Margin notes (right): Contemptus divinorum. — Finis boni operis. — Lapſus in peccatum. — Finis vitæ Chriſti, vel alterius. — Veſtigia peccatorum. — Judas. — Dolus. — Perſequentes Chriſtum. — Affectiones terrenæ. — Subditi. — Apoſtoli.

Calceamentum, Calceare, Caliga, Diſcalceatus.

CALCEAMENTUM eſt operimentum coriaceum, quo teguntur, & muniuntur pedes, & præparantur ad iter.

Calceamentum dici poteſt *h* humanitas Chriſti, *Pſa*.59 107. *Iſa*.5.*g*. *Matth*.3.*c*. *Joan*.1.*d*. Poteſt etiam *i* ſignificare Apoſtolos conjunctos corpori Chriſti, ut calceamentum pedibus. Et præterea *i* prædicationem Chriſti, & Apoſtolorum: & ipſum Evangelium, quod ita affectus noſtros munit à noxiis hujus mundi curis, cupiditatibus, quæ ſpinarum more pungunt: ſicut calcei muniunt pedes corporis, & protegunt à vepribus, & ſentibus acuminatis: & ut à pedibus noſtris carnalibus munimenta calceorum moleſtiam & læſiones repellunt: haud ſecus Evangelica inſtitutio vitam noſtram, & mores rectè dirigit, ut tali præſidio circumfulti peregrinationem hujus mundi ſine aliqua læſione pertranſeamus. Solvit Moyſes calceamenta, quæ Apoſtoli induunt: quia prædicatio Evangelii, non Moyſi debebatur, ſed Apoſtolis. Solvit etiam Joſue: quia non Moyſes, aut Joſue ducunt Eccleſiam, ſed Chriſtus. *Exod*. 3.*b*. *Joſ*.5.*d*. Sic calceati tranſeuntes flumen Ægypti, *Iſa*. 11.*c*. ſunt *k* Apoſtoli prædicantes in mundo ſine impedimento. Calceamenta etiam, ſunt munimenta fidei: ut filia Principis dicitur pulchra in calceamentis, *l* quum fides eſt munita adverſus ſerpentem inſidiantem calcaneo, *Cant*.7.*a*.

Calceamentum etiam dici poteſt corpus beatæ Virginis Mariæ, & etiam cujuſvis alterius, *Cant*.7. *a*. *Joan*. 1.*d*.

Calceamentum, rurſus ſignificare poteſt *m* timorem humanum, qui ſolvendus eſt iis, qui prædicare debent Chriſtum, *Exo*.3.*b*.

Calceamenta, præterea dicuntur *n* exempla Patrum: ideò in Ægypto calceatos eſſe oportebat, quia in mundo timenda ſunt noxia, & venenoſa, *Exod*. 12.*b*. *Deut*.29.*a*. 2. *Par*. 28.*c*. *Cant*. 7.*a*. *Luc*. 15. *e*. Deſignat etiam *o* vitam duram & aſperam, quam habere debent exeuntes de Ægypto, ne à ſpinis vitiorum lædantur.

Calceamentum etiam ſignificat *p* rationem, qua utentes contineant carnis molem. Et diſcalceatus eſt, *q* qui peccando nudatus eſt, & deſtitutus à ratione: unde poſtea confunditur, *Deut*.25.*c*. *Iſa*.20.*b*.

Calceamenta præterea ſunt *r* ea bona, quæ ad curſum & prædicationem Evangelii præparant. Si autem pedes velociter currant ad effundendum ſanguinem, mala calceamenta ſunt, & ad malum præparant. Bona quidem calceamenta erant caligæ Petri, *Acto*.12.*b*.

Diſcalceati dicuntur Angeli, *ſ* quod liberi & abſoluti, & expediti, atque exterioris omnis adjectionis labe ſint puri, & ad divinæ ſimplicitatis ſimilitudinem pro viribus tendant.

Calceari hyacintho, *t* eſt præparari ad Evangelium, vel ſuſcipiendum, vel prædicandum, *Ezech*. 16.*b*. 24.*e* *Eph*.6.*e*. Sic calceantur, *u* qui divinam habent protectionem, ut perfectius ambulent aut prædicent, *Luc* 15.*e*. Et aufert Deus ornamentum calceamentorum, *x* quum propter peccata aufert ornatum virtutum, & donorum Spiritus ſancti, *Iſa*.3.*d*. Calceari etiam hyacintho, vel ianthino, eſt præparari, ut rapiatur in occurſum Domini in aerem: ut ad cæleſtia regna valeat feſtinare.

Calceati dicitur Eccleſia, *Cant*.7.*a*. quando *y* ex prædicatione ſua, ad perferenda inſurgentia mala, morte Chriſti munitur. Et calceamentum Aſer, eſt ferrum & æs, *z* quum prædicatio eſt munita perſeverantia, *Deut*.33.*d*.

Calceamentum, pro quo dives vendit pauperem, *Amos* 2.*b*.8 *b*. eſt *aa* quum divites ita pauperes conculcant, ut quaſi pro calceamentis eos habeant.

Calceamentum quod tollit mulier à nolente ſuſcitare ſemen fratris, qui ideò diſcalceatus dicebatur, *Deut*.25.*e*. *Ruth*. 4.*b*. deſignat *bb* errorem abjiciendum. Diſcalceatur etiam, qui non ſuſcitat ſemen fratris, hoc eſt, *cc* qui non prædicat, quum poſſit: quia non habet calceatos pedes in præparationem Evangelii pacis, *Deut*. 29.*a*. Diſcalceatus eſt etiam, qui ſibi ſolum prodeſſe curat, neglectis proximis: ideò altero pede eſt calceatus, altero diſcalceatus.

Calceamenta, quia ſunt ex pelle animalis mortui, mortem ipſam ſignificare poſſunt: ut non portare calceaměta, *dd* ſit non timere mortem, *Mat*.10.*b*. *Lu*.10.*a*. Sic deſignant calceamenta mortalitatem, & ipſa

Margin notes (left): h Baſ. & Hil. ſ pſa. 59. Arn ſ pſ. 104 — i Amb. ſ Lu. 3 Gre. hom. 7. Cyril. 5 ſ. Joan. 9. Bed. ſ Exo. 12. Amb de fuga ſæculari 7. & de fide 5. — k Hie ſ Iſa 11 — l Rup ſ. Cã. 6 Am de inſti. virgin. 14 & de obitu Valentiniani & ſ. pſ 118 ſer. 17 — m Bed ſ. Ex 3 — n Amb. ſ. Luc. 10. Gr ſ Cant 7. & hom 22. — o Gr. Nyſſ. de vita Moyſis. — p Phil de ſacri. Abe. & Cain. — q Hie ſ Iſ. 20 — r Ori. ſ pſ 36. ho 2. Am ſ Luc. 16 — ſ Dionyſ cæleſt hier. ar. 15 — t Ori. ſ Exec. ho. 6. — u x Hie epiſt. beatitudinis & ſ Iſa 3. & ſ. Ez. ch. 16. — y Gr ſ Can 7 — z Glo ord ſ Deut 33. — aa Hi ſ Am. 8 — bb Ori ſ Mat. ho 22. Gre. 1 paſt 5. — c Am ſ. Lu. 10 Ori ſ 1 Reb. 1 & ſ. Bb 20. Am. de fuga ſæcul. 5. — dd Hila 4 ſ. Matt. can. 10.

Margin notes (right): Humanitas Chriſti. — Apoſtoli. — Prædicatio Chriſti & Apoſtoli Evangelium. — Munimenta fidei. — Corpus B. Virginis. — Timor humanus. — Exempla Patrum. — Vita dura. — Ratio. — Præparatio ad curſum boni vel mali operis. — Libertas Angelorum. — Divina protectio. — Idem. — Deſpectus pauperum. — Error. — Mors. — Mortalitas.

Digitized by Google

Opera mortua. Terrena vitia. Mores veteris hominis.

& ipſa mortua ſeu terrena vitia, *Exo.3.b.Ioſ.5.d.* Et non ſunt portanda calceamenta, [a] quia non eſt operienda pulchritudo pedum animæ. Et non ferre calceamenta, *a* eſt etiam in terra ſancta non alium ingreſſus noſtri habere, quam quem à Chriſto accipimus apparatum, *Iſa.3.d.20. & Amos 2.b.* Ferunt autē calceamenta, qui pravitatem ſuam ex alienis pravitatibus tituntur.

Calceamenta vetera Gabaonitarum, deſignare poſſunt *b* mores veteris hominis, *Ioſ.9.a.*

Calceari ſandalis, *Marc.6.b.* ut pes neque tectus ſit, neque nudus ad terram, hoc eſt, *c* nec evangelium occultetur, nec terrenis commodis innitatur.

a Hi ſ. Am a. Aug. de ſanct. ſer. 42. Epiph. li. Anchora. b Bed. ſ Ex. 3. Or ſ Ioſ h. 10 c Glo. ord ſ. Marc. 6. d Tho. ſ Apo. 21. Geor. Venet. cant. 3 t 8 c. 3 e Aretas ſ. Apo. ſ 21.

Calcedonius.

Charitas:

CALCEDONIUS, lapis varii coloris lucens, quaſi pallens ignis lucernæ: habet tertium locum in fundamentis civitatis Hieruſalem cœleſtis, *Apo.21.f.* deſignat *d* charitatem, quæ in abſcondito bona agit: ſed quum aliis prodeſſe poteſt, mox apparet, quid fulgoris intus habeat, & ponitur charitas in tertio loco, quia poſt fidem & ſpem ordinatur, 1.*Cor.13.d.* Eſt varii coloris, ut deſignet, charitatem formam eſſe omnium virtutum. Poteſt calcedonius comparari *e* Andreæ Apoſtolo, cujus charitas in vocatione apparuit: quando alios duxit ad Chriſtum.

Andreas.

Calculus, vide Lapis.

Caldaria, vide Cacabus.

Caleb.

Prudens. Deus.

CALEB, id eſt, quaſi cor, aut canis, ſive caniſtrum: filius Jephone de tribu Juda, unus exploratorum terræ promiſsionis: quam ſolus ingreſſus eſt cum Joſue ex iis, qui erant viginti annorum, quando egreſſus eſt populus Iſraël de Ægypto, *Num.13.a.14.a.Ioſ.14.b.15.c.1.Par.2.b. Eccl.46.b.1.Mach.2.f.* Deſignat *f* virum prudentem & eruditum, qui rectè ſibi & aliis conſulere novit, ut ad debitum perveniant finem. Deſignat etiam Deum, qui eſt quaſi cor noſtrum: & dat Eccleſiæ irriguum ſuperius & inferius.

f Rup ſ Iud. 1.

Calendæ, Neomenia.

CALENDÆ dicuntur primus dies menſis à καλέω quod eſt, voco: quia tunc Pontifex convocabat populum. Dicebantur etiam neomenia, hoc eſt novilunium, quia in novilunio incipiebat menſis. In calendis autem offerebantur ſacrificia, *Ezech.45.f.*

Conjunctio Eccleſiæ vel animæ cum Chriſto. Initium ſupernæ lucis. Adventus & reſurrectio Chriſti. Intelligentia renovata.

Calendæ Judæorum, & non Dei dicebantur, *Iſa.1.d.* quia *g* illis Judæi ad ſuas voluptates abutebantur, non ad cultum Dei. Sic non ferebat Deus neomenias eorum quia illas iniquè celebrabant.

Neomenia feſtum erat, quum Luna conjungebatur Soli: & deſignat *h* conjunctionem Eccleſiæ cum Chriſto: quæ conjunctio non percipitur à carnalibus. Tunc autem renovatur Eccleſia, aut anima cum Chriſto conjungitur: & ut Luna non videtur conjuncta Soli, ita perfectio Eccleſiæ, aut animæ nihil videtur eſſe, ſi perfectioni Chriſti comparetur. Deſignat etiam Neomenia initium ſupernæ lucis, & annos æternos, qui ſemper ſunt in novitate, *Num.28.b.2.Par.2.a. Iud.8.a. Pſa.80. Ezec.45.f.46.a.*

Neomenia, poteſt etiam ſignificare adventum *i* Chriſti, quo renovamur, quo tranſactis jam priſcis, omnia nova facta videmus. Significat etiam Chriſti reſurrectionem, *Pſa.80.*

Neomenia eſt *k* intelligentia innovata, & divinitus inſpirata: ſicut Luna accepit lumen à Sole.

g Hie. ſ. Iſa. 1. h Ori. ſ. Num. ho 23. Hie. ſ. Ez. 45. 46. Aug ſ pſ. 80. i Cyril 4 ſ. Ioan. 18. k Ricar de S. Vict. de ſomnio Nabuchodonoſor. 13.

Calidus, Calor, Aeſtus, Cauma, Calefacere. Incaleſcere, Aeſtuare.

CALOR, eſt qualitas manifeſta ſatis, igni cumprimis competens, & frigori adverſa. Ejus vis eſt activa, & ſurſum motiva, eſtque calor neceſſarius animalibus ad vitam & operationes: eoque omnia generabilia foventur.

Fervor charitatis.

Calor *l* fervorem charitatis deſignare ſolet, ſed etiam æſtus, *Gen.8.d.31.f.Pſa.18.38.* Eundem charitatis fervorem deſignat calida ſimila, *Lev.6.c.* Et calidus dicitur fidelis fervens charitate, *Apo.3.c.Iob.28.a.31.b.37.c.38.c.Eccl.4.c.Iſa.47.d.Agg.1.b.* Calefacit Deus ova ſtruthionis in pulvere, *m* quum inter peccatores accendit aliquos fervore charitatis, *Iob.39.b.*

Sapientia. Fideles. Fervens Chriſtus fidelis. Fervor deſiderii. Lacrymæ. Refrigerium temporale. Labor. Tentationes. Scandala. Tribulatio paſſionis Chriſti. Quærere temporale ſolatia. Abundare voluptatibus. Labores Judæorum. Ira fervens.

Calefaciens Abiſag David, qui veſtibus calefieri non poterat, deſignat *n* ſolam ſapientiam vigere in ſenſibus, quum cætera eos deſtituunt, 3.*Reg.1.a. Prov.4.a.* Non ſunt prunæ, quibus calefiant augures quum non habent ſapientiam, qua ſe protegant, *Iſa.47.d.*

Calida veſtimenta perflata auſtro, ſunt *o* fideles inhærentes per fidem Eccleſiæ: qui ferventibus charitatis ſtudiis inardeſcunt, dum eorum mens ſancti Spiritus afflatu perfunditur, *Iob.37.c.*

Calefaciunt ſe duo, *p* quum Chriſtus accedentem ad ſe fovet, & in ardorem charitatis accendit, *Eccl.4.c.* Sic calefacta eſt caro pueri ab Eliſæo reſuſcitati, 4.*Reg.4.f.*

Incaleſcens Sol illuminat luce, & accendit fervore, qua ratione ſignificare poteſt *q* fervorem deſiderii, 1.*Reg.11.c.Nee.7.a.Sap.16.d.Ier.28.c.*

Calidæ aquæ dici poſſunt *r* lachrymæ, *Gen.36.c.* tam compunctionis, quàm devotionis.

Calefieri interdum eſt, *ſ* refrigerium temporale accipere, *Iob.21.b.Iſa.44.c. Iacob.2.c.*

Æſtus, quandoque ſignificat *t* laborem & tentationes, ac etiam ſcandala. Item tribulationem paſsionis Chriſti: & perſequutiones infidelium, *Gen.31.f.Iob.30.d.38.c.Iſa.4.b.24.b.27.b.49.d.Matth.20.b.*

Calefaciens ſe Petrus ad prunas, deſignat eos, *u* qui cùm frigeſiant in ſpiritualibus, recurrunt ad ſolatia temporalium, *Marc.14.f.Ioan.18.c.*

Æſtuare vino, *x* eſt abundare deliciis & voluptatibus, *Iſa.5.c.* Et ſequuntur æſtum, *y* qui libidine corrumpuntur, *Hoſ.12.a.* Æſtuat etiam avarus, *z* ob curam rerum cuſtodiendarum, *Iob.10.c.* Et caleſiunt, *aa* qui velut ebrii, proni tendunt in malum: & hæretici inſtructi ad lites verborum, *Iud.13.d.Iſa.5.c.44.e.Hoſ.7.d. Apo.16.b.*

Æſtuans Jonas poſt areſactam hederam, *Ioan.4.c.* deſignat *bb* labores Judæorum poſt everſum templum & legis ceſſationem.

Æſtus quandoque *cc* iram ferventem deſignare poteſt, *Gen.8.d.*

l Ori ſ pſ 38. ho 1. Amb ſ pſ 118 ſer. a. Hie ſ Agg. 1. m Gr. 31. m. 7 n Hie ep. ad Nepotianum. o Gr. 27. m. 24. p Amb. ep. 17. q Gre. ſ. 1. Regum 11. r Lyr ſ. Ge 36 ſ Lyr ſ Iob. 31. t Ori ſ Matt. ho. 10. Hie. ſ Iſa. 25. Gr 19 m 14 u Glo. ord ſu. Marc 14. x Hie ſ Iſ. 1. y Rup. ſ. Hoſ. 21. z Gr 15. m. 18 aa Aug ſ Apo. ho. 12. bb Aug epiſt. 49. q. 6. cc Amb. de Noe 23.

Punitio Dei. Æſtus in ſiti, & calor ſub nube, *a* eſt ira & punitio Dei, & Chriſti hominis in Judæos quam non poſſunt evadere, *Iſa.25.b. Hoſ.12.a. Iob.6.c.* Et incaleſcens Sol, deſignat iram Chriſti in judicio futuram, *Exo.16.e. Deu.28.b. Iſa.5.f. Ier.17.b. Baruc.2.c.2. Pet 3.e.*

Pœna inferni. Calor nimius, *b* ſignificat pœnas inferni, *Iob.24.c. Ier.51.d.* Vel deſignat inordinatum fervorem eorum, qui plus volunt ſapere, quàm oportet ſapere.

Diabolus & ejus ſuggeſtio. Calidus ventus, dicitur *c* interdum diabolus, aut diabolica ſuggeſtio, aut tentatio. Et idem ſignificat æſtus, *Iud.8.a. Iob.20.b.38.c. Eccl.51.a. Iſa.4.c.25.b.27.a.49.e. Iere.17.b.39.g. Dan.13.b. Hoſ.12.a. Ioan.4.c. Mar.4.a. Luc.12.g. Apo.7.d.16.b.* Æſtus etiam eſt ibi *d* pœna murmurantium contra Prælatos: qui æſtuant, quum ſunt impœnitentes & rebelles etiam excommunicati.

Superbia. Temporalia bona. Calida ſtercora hirundinum, *Tob.2.b.* deſignant *e* ferventem ſuperbiam: & temporalia bona, quæ reputanda ſunt ut ſtercora, quæ excæcant oculos.

Caligare, Caligo, Tenebræ, Obſcurare, Obſcurus, Obſcuritas. Obtenebrare, Fuſcus.

CALIGO eſt obſcuritas proveniens ex nebulis, aut nubibus radios luminoſi corporis detinentibus. Obſcurum autem dicitur latens & abſconditum, & ſine lumine. Tenebræ verò dicunt plenum defectum lucis: unde in tenebris dicuntur eſſe, *f* qui licet habeant apertos oculos, non vident ob defectũ luminis. Tenebræ ſuper faciem abyſsi, aërem caliginoſum ſignificare poſſunt, donec facta eſt lux, *Gen.1.a.*

Aer. Obſcuritas legis & allegoria. Caligo nubis, in qua erat Deus, deſignat *g* obſcuritatem Legis & allegorias. & poſuit Deus tenebras latibulum ſuum, cùm abſcondit myſteria à reprobis, *Exo.14.c.19.d.20.d.24.d. Deut.4.b. Ioſ.24.b.2. Reg.22.b.22.b.2. Par.5.d.6.a. Pſa.17.96. Iſa.29.f.45.c.50.b. Matt.8.b.19.c. Luc.12.a.1. Cor.4.a. Dan.2.c.* Et caligo ſub pedibus Dei, eſt profunditas ſcripturarũ in ſanctis, vel in Chriſto. Et caligo, qua obvolvitur mare, eſt obſcuritas præceptorum legis ſub allegoriis, *Iob 28 b* Tenebræ quoque ſignificant vetus Teſtamentum comparatum novo, *Gen.1.a.* Et caliginoſus locus, eſt litera legis non intellecta à Judæis, *Iſa.59 e 60.a.* Tenebroſa aqua in nubibus aëris, obſcura doctrina in Prophetis.

Iudicia Dei. Incomprehenſibilitas Dei. Tenebræ aliquando dicunt *h* arcana & occulta judicia Dei: ut, Poſuit Deus tenebras latibulum ſuum, *Pſa.17. Iob.3.d. Exod.10.c.* Et caligo in qua erat Deus, deſignat quod his, qui poſſunt intelligere, Deus nec eſt aſpectabilis, nec verbis poteſt enunciari. Dicitur etiam caligo operimentum divinorum ſecretorum, *Exod.20.d.2. Reg 22 b Amos 5.f.*

Apoſtoli. Contenebrati cœli ad pluviam, *i* deſignant Apoſtolos plenos doctrina Spiritus ſancti, & myſteriis ad infundendas mentes hominum, *3 Reg 18 g.* Iidem ſunt caligantes cœli rore, *Deu.33.d.*

Mors Chriſti. Dies judicii. Mors Abrahæ. Sepulchrum. Limbus. Obſcura, in quibus collocatus eſt Chriſtus, mortem ejus ſignificare poſſunt, *Pſa.142.*

Caligo tenebroſa facta ſuper Abraham in occaſu Solis, deſignat diem judicii, qui dicitur dies caliginis. Et tenebroſus horror ipſius Abrahæ, eſt ejus mors, aut finis mundi, *Gen.15.d. Pſa 96 Ier.13.c Ezec.32.b.34.c. Ioel.2. Amos 5 a Soph.1.d.* Tenebræ etiam ſignificant *k* ipſum ſepulchrum, *Iob.17.d.* In tenebris ſtravi lectulum meum. Ubi etiam limbus ſignificari poteſt.

Admiratio judiciorum Dei. Caligantes palpebræ Job, dicuntur *l* Præpoſiti eccleſiæ, qui licèt vigilent, nondum occulta Dei judicia intelligunt, *Iob.16.d.* Et caligat oculus ad indignationem Dei, quando hi, qui in eccleſia lumen veritatis habent, dum ſe diutius à pravis deſpici, ac dedignari conſpiciunt, de occulti judicii admiratione turbantur, & ſecretum Dei penetrare nequeunt, cùm prævalère perverſi contra bonorum innocentiam permittuntur, *Iob.17.b.*

Defectus fidei in populo Hebræorum & in fine mundi. Caligantes oculi Iſaac & Jacob, deſignant *m* defectum fidei & religionis in populo Hebræorum, & fidem periiſſe de mundo, & tenebras infidelitatis in fine mundi futuras, *Geneſ.27 a.48 b. Iob.15 d. Iſa.32.a.59 b.* Idem deſignant caligantes oculi Ahiæ Prophetæ, *3. Reg.14 a.* Obſcuratus etiam Sol eſt, quum *n* Judæi colebant Deos alienos, *Apo 9.a.*

Ignorantia Prælatorum, & Scribarum, & Judæorum. Caligantes oculi Eli, *o* deſignant cæcitatem & ignorantiam malorum Prælatorum, & etiam Pontificum & Scribarum Judæorum, *1. Reg.3 a 2.b 4.c. Iob 3.a 28 a. Pſa.68. Ezec.12.b. Zac.11.d. Ioan.1 a.* Et caligo, qua operitur mare, *p* eſt ignorantia perſequutorum eccleſiæ, *Iob.38.a. Iſa.50.a* Et tenebreſcit terra in die luminis, quum Judæi in adventu Chriſti excæcati ſunt, *Amos 8.c.* Tenebræ autem factæ in morte Chriſti, deſignant *q* tenebras mentis Judæorum. Et cùm poſtea reddita eſt lux, typus eſt converſionis eorum in fine mundi, *Pſa 54.103 Matt.27.e. Marc.14.e. Luc.23 e. Ioel.2.c.*

Caligo ſub pedibus Dei eſt, *r* quum impii homines à ſua cæcati malitia, Chriſti incarnationem cognoſcere nequiverunt, neque nunc poſſunt, *Pſa.17.*

Oblivio mundi. Caligo, in quam ingreſſus eſt Moyſes, deſignat eum loqui cum Chriſto, qui omnium mundanorum obliviſcuntur, *Exo.19.c.*

Status tribulationis & adverſitatis. Tenebræ aliquando dicunt *ſ* ſtatum tribulationis & adverſitatis, *Iob.7.b.17.c.22.b.23 d 24.c.26.b. Pſ.54.87.103 104 Eccl.11.d. Eccl.23 e. Iſa.5 g 21.a 47 a.49.c.50.d.58 c. Thre.3 a. Amos 5 b. Mich 7.b. Nah.1.b Ioan.20.a.* Sicut lumen ſunt tenebræ, *t* quum quis ita æquo animo fert adverſa, ut proſpera, *Pſ.138.* Obtenebreſcit lux in tabernaculo impii, quando *u* in ejus conſcientia, quàm malè inhabitat gaudium, quod de temporalibus rebus habebat, deficit, *Iob 18 b* Obſcuratus dicitur ſol, *Apo.8.d.* & non occidiſſe, quia peccata malorum & ſuperborum hominum obſcurare videntur ſolem, dum Sanctis & juſtis, interdum per multas tribulationes & vexationes obſcuritatem faciunt: ſed eorum lumen extinguere non poſſunt, quia illis ad malum juſti conſentire non acquieſcunt.

Imperfectio rerum. Tenebræ quandoque imperfectionem rerum ſignificare poſſunt: ut tenebræ, quæ erant ſuper faciem abyſsi, antequam res perficerentur, *Gen.1.a Ioan 1 b.*

Peccatum & ſtatus. Tenebræ etiam, ſignificant *x* ſtatum peccati, vel ipſum peccatum luminæ gratiæ privans animam, *Gen 1.a.2. Reg.22.c. Iudith.9 b. Tob 5.b Iob.5.c.15 d 20.d.28 a. Pſal.87. Prov.2.c 4 d. Iſa 61.29.e.42 b.50.b Mich.7.b Matt 6.c. Luc.16 e. Ioa.1.b.3.c. Rom 13 d.1 Cor 4.a.2. Cor.6.c. Eph.5.c.1. Theſſ.5.a. Act.26.d.* Et obſcura lepra, eſt peccatum obſcurans mentem. Et ſubobſcura cicatrix, eſt peccatũ, de quo habetur ſuſpicio, nec adhuc plenè cognoſcitur, *Lev 13 g.* Tenebroſa oſtia *y* dicuntur latentia mentis mala, quæ & haberi intrinſecus poſſunt, & tamen videri ab altero non poſſunt, *Iob 38 b* Tenebræ quoque, in quibus non cognoſcuntur mirabilia Dei, ſunt ipſa infidelitas, *Pſal.87.*

Obtene-

Obtenebreſcis Sol, hoc eſt, *a* Chriſtus peccantibus, *Eccl.12.a.*

Ignorantia. Cæcitas.

Obſcuratio Solis in fine mundi erit, *b* quum lucifer mittetur in tenebras exteriores, *Matth.24.c.*

Tenebræ præterea, ſignificant *c* ignorantiam & cæcitatem, *Gen.a. Deut.28.c. Ioſ.2.b. Iud.18.e.2.Reg.22.c.Iob.7.a.12.a.15.d.19.b.34.c.37.d.28.a. Pſ.34.81.103.111. Pro.7.b.20.c. Eccl.2.b.5.d.Sap.17.a. Iſa.5.e.42.a.c.49.c.50.d.58.c.59.b.60.a.Ier.23.c.Mich.3.c.Luc.11.e.Ioan.3.c.6.8.b.12.f.Matt.6.c.Rom.2.c.Ephe.4.c.1.Ioan.2.c.* Obſcurum etiam dicitur ipſa iniquitas cum ignorantia, *Pſal.10.36.143.* Subobſcurus autem albor, eſt ignorantia legalium. Tenebræ autem dicuntur ignorantia, quia per eam in peccata incidimus, circa veritatem hallucinantes, *Thre.2.a.3.a. Dan.2.c. Amos 5.b.* Et tenebræ Ægypti ſunt *d* cæcitas & ignorantia, *Exod.10.f.*

Dæmones. Peccatores. Gentiles. Infideles. Mundus & mundani. Pœnitentia.

Tenebræ etiam, ſignificant *e* dæmones & peccatores, & corda peccatorum, in quibus quieſcunt dæmones, & gentiles, & infideles, & demum mundum & mundanos, quorum princeps eſt diabolus, *Gen.1.a.1.Reg.2.b.Iob.26.c.28.a.Ioan.1.b.Eph.4.b.6.b.* Hi ſunt caligo ſub pedibus Dei, *f* quia ab ipſo puniuntur, *Pſa.17.* In tenebris precioſi lapides nullam ſpeciem, nullum præferunt fulgorem, non ſua, ſed caligantium oculorum culpa. Et veluti, *g* qui per obſcuram noctem iter faciunt, ut nihil metuendum ſit, metu tamen concutiuntur: ſic qui ſcelus aliquod admittunt: etſi nemo id videat, nihilo tamen in eius ſibi fidunt, ſed omnia formidant, omnia ſuſpicantur.

Obſcurant tenebræ diem delectationis, *h* quando delectationem inflicta pœnitentiæ lamenta transverberant, *Iob.3.b.* Vel quum flendum noſtræ delectationis gaudium, ab illo iuſtæ animadverſionis radio, inſcrutabilia Dei judicia miſericorditer occultant.

Delectio peccati per mortem Chriſti. Obtenebratio diaboli.

Obſcurat umbra mortis peccati delectationem, *i* quum per mortem Chriſti, & mors & umbra mortis in nobis deletur, *Iob.3.c.* Obſcurant etiam tenebræ & umbra mortis diabolum, aut Antichriſtum, quum ſic erroris ſui cæcitate obruuntur, ut nequaquam ulterius ad pœnitentiæ lucem, per divini reſpectus memoriam reſurgant. Sic dicitur obſcurari tenebreſcens oculus dexter mali paſtoris, *Zach.11.d.* Et regnum beſtiæ, hoc eſt, diaboli, vel Antichriſti dicitur tenebroſum, quia mali plagis obcæcantur, *Apo.16.a.*

Obſcuratio per levia peccata, & per res temporales. Excæcatio præpoſitorum & ſacerdotum.

Obtenebrantur ſtellæ caligine noctis peccati, *k* quum ſancti in hac miſera vita ſemper obſcurantur aliquibus levibus peccatis, *Iob.3.c.* Vel quum cupiant vacare claræ Dei contemplationi, ſemper hic obſcurantur, quouſque veniant ad claram viſionem Dei, ſicut eſt.

Obtenebrantur etiam ſtellas, *l* eſt Sacerdotes & Phariſæos excæcari: & eos, qui ante humanos oculos quaſi bonis operibus ſplendent, malitia antiqui hoſtis obſcurari: vel quum eorum vita aperto errore confunditur, ut tales foris appareant, quales apud ſemetipſos intus divino judicio parere non formidant.

Obſcura Luna dicitur, *m* vel quando non apparet ob conjunctionem ad Solem: vel quando nubes interponuntur, vel quando patitur eclipſim. Primum refertur ad novitatem eccleſiæ, quando nondum terris major effulſerat, nec gentilium tenebras ſuperſtitionum vicerat. Secundum, ad linguas blaſphemorum, qui Chriſtianorum nomen infamant, & quaſi nebulis eccleſiæ faciem obſcurant. Tertium ad martyrum cædes, cum tanta ſanguinis effuſione, tanquam defectu & obſcuratione cruenta facies eccleſiæ apparet, & à nomine Chriſtiano deterrentur infirmi, *Pſa.10.*

Mors.

Tenebræ non comprehendentes lucem, *Ioan.1.a.* deſignant *n* mortem, quæ non comprehendit Chriſtum, licèt etiam tetigerit.

Fuſca dicitur ſponſa *o* comparata ſponſo, quantumvis perfecta ſit, & aliis præluceat, *Can.1.b.* Vel *p* beata Virgo erat fuſca quum inventa eſt in utero habens, antequam ſciretur myſterium.

Pœna inferni.

Tenebræ aliquando ſignificant *q* pœnas inferni: ut tenebræ Ægypti. *Exo.10.e.Iſa.45.a.* Et dicitur tenebræ exteriores, quaſi extra promiſſa cœleſtium mandatorum exiſtentes. *Matt.8.b.22.b.25.c.Tob.4.b.*

Limbus.

Vel deſignant *r* limbum, ubi ſtraverunt ſancti ſibi lectum ante adventum Chriſti, *Iob.17.d.Sap.18.a.Eccl.21.b.Iſa.45.b.49.c.Ezec.32.c.Mich.3.c.Nah.1.b.Soph.1.d.Apo.16.b.* Caligo etiam ſignificat inferni, aut obſcuritatem peccati in his ferè locis, *Iob.3.a.10.d.23.d. Prov.7.b.Iſa.5.g.8.d.9.a.29.f.59.b.60.a.Ier.13.e.Thre.2.a.Mach.3.e.Act.13.b.2.Petr.2.d.Iud.a.b.d.*

Dæmones.

Caliginoſi montes, *ſ* dicuntur dæmones, *Iſa.5.c.13.a.59.b.* Ipſi etiam intelligi poſſunt per tenebras, *Gen.1.a.* Et tenebroſus turbo dici poteſt diabolus, *Iob.3.a.* Et dæmones ſunt oſtia tenebroſa *Iob.38.b.*

Sacramenta abſcondita.

Caliginoſi etiam montes, dici poſſunt *t* ſacramenta abſcondita eccleſiæ, *Iſa.13.a.*

Mundus.

Caliginoſus locus, aliquando dici poteſt *u* mundus, *2.Pet.1.d.Luc.22.f.*

Falſum. Fallaces rationes hæreticorum.

Tenebræ & caligo, aliquando ſignificare poteſt *x* falſum, & fallaces rationes hæreticorum, *Gen.1.a.Prov.7.b.20.a.* Et caligo, quam obſervat oculus adulteri, *Iob.24.c.* eſt obſcuritas verborum, qua utuntur hæretici ad decipiendos ſimplices. In tenebris quoque ſunt *y* opera hæreticorum, aut Scribarum, aut Phariſæorum, quum putant ea non videri à Deo, *Iſa.29.e. Ezech.8.e.* Et in obſcuro ſagittant hæretici, *Pſa.10.* quia *z* fraudulenter inducunt errores. Et quia quum viderint in eccleſia imperitos ac ſimplices, laqueis doloſis, & occultis eos irretire conantur. Tenebroſum regnum beſtiæ *aa* eſt in hæreticis pertinaciter ſuos errores defendentibus, *Apo.16.b.*

Redargutio cæcitatis.

Tenebræ aliquando dicunt *bb* redargutionem ipſius cæcitatis, & cognitionem tenebrarum, & confuſionem, qua quis erubeſcit peccatum. Et tenebroſus turbo, *cc* eſt impetus amaritudinis pœnitentiæ, *Exo.10.e.Iob.3.a.Eccl.12.a.Iſa.47.a.Ier.13.e.Amos 5.e.*

Ira Dei. Terror judicii.

Tenebræ aliquando ſignificare poſſunt *d* iram Dei, aut punitionem: ut Sol converteretur in tenebras, *Ioel.2.g.* Et contenebreſcit, quum venit dies mortis, aut judicii, *Ier.13.c.* Et obtenebratis cœli in judicio, terrorem judicii indicant, ſicut obſcuratio Solis & Lunæ. *Ioel.3.c.*

Gentilitas.

Tenebræ, in quibus erat ſpes, deſignant *ee* Gentilitatem, in qua erat ſpes credendi, *Eccl.9.*

Iudas.

Tenebroſus dies Iob, ſignificare poteſt Iudam, qui factus eſt tenebroſus, quum factus eſt proditor, *Iob.3.a.*

Tenebræ conculcantes *ff* dicuntur fuiſſe tempore mortis Chriſti, quum etiam Petrus eum negavit. Ubi etiam non eſt ſpes reſurrectionis, tenebræ conculcantes ſunt, quæ tamen non obſcurabuntur in Chriſto, *Pſa.138.*

Stupiditas mentis.

Tenebræ etiam, interdum dicunt *gg* ſtupiditatem mentis ex contemplatione alicujus magni mali provenientem, *Iſa.21.b.*

a Hier. ſ. Ec. 12. b Ori. ſ. Matth. 30. Ter. adv. Iud. c Hier. ſ. Oſe. 12. Ori. ſ. Dan. 2. Gr. ſ. pſ. 36. b. 5. Gr. 14. m. 18. b. d ſ. Gen. 1. Or. ſ. Exo. 10. d Cle. Alex. 1. pæd. 6. & 5. ſtr. Gr. Nyſſ. de vita Moyſi. e Ori. ſ. Nu. ho. 27. Greg. 1. Re 2. f Aug. ſ. pſ. 17. 34. Or. ſ. Ioan. tract. 1. g Chry. ſ. Ioan. ... Ru. 1 ſ. Ge. 13. i Gr. 4. m. 19. k Gr. 4. mor. 9. 20. Aug. ſ. Apoc. hom. 14. k Gre. 4. mo. 24. 15. l Ori. ſ. Iob. 3. Gre. 4. mo. 13. m Au. ſ. pſ. 10. n Chry. ſ. Ioan. ho. 4. o Gre. ſ. can. 1. p Rup. ſ. can. 1. q Boeſ. q. ... Deus non eſt author malorum. Ori. ſ. Mat. ho. 30. 33. Am. ſ. Lu. 14. s Gr. 13. m. 28. Aug. ep. 180. t Hie. ſ. Iſa. 13. ſ Hie. ſ. Iſa. 13. u Gloſ. ord. ſ. 2. Pet. 3. x Gr. 16 m. 28. y Hie. ſ. Iſ. 19. Ex. ſer. ... 8. z Ara. & Hie. ſ. pſ. 10. aa Rup. 9. ſ. Ap. bb Ori. ſ. Exo. ho. 4. cc Gr. 4. mo. 17. 21. 22. d Hie. ſ. Ier. 13. ee Au. 9 ... tr. 39. ff Aug. ſ. pſ. 138. gg Lyr. ſ. Iſa. 21.

Nego-

Negotium perambulanem in tenebris, *a* dici poteſt concupiſcentia occulta, *Pſa 90.*

Obſcuratæ portæ Hieruſalem, *b* ſunt obſcurati ſenſus, ob defectum ſcientiæ Dei, *Ier.14.a.* Ipſi etiam ſenſus *c* dicuntur oſtia tenebroſa, *Iob.38.b.*

Tenebræ aliquando dicitur *d* intentio mala: ut cùm lumen eſt tenebræ: tenebræ verò majores ſunt ipſum opus, cujus exitum ignoramus, *Matt.6.c.* Si lumen quod in te eſt, tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt? Significatur etiam dubium, *Luc.11.e. Epheſ.4.d.*

Obſcuratur aurum, *e* quum terrenis actibus ſanctitatis vita polluitur, *Thre.4.a.* Obſcuratum eſt etiam aurum in Judæa, quando antiquus ille fidei & innocentiæ ſplendor, irruente perfidia, malitiæ ſe nocte fuſcavit. Sic etiam obſcuratur aurum, quum ſubſequentibus iniquitatum tenebris juſtitiæ pulchritudo deſeritur.

Obſcurantur tenebræ, *f* quum quis non confitetur peccatum ſuum, ſed potius defendit. Sic non obſcurantur à Deo, ſed potius illuminantur, *Pſal.138.*

Obtenebreſcit lux in tabernaculo impii, *Iob.18.b.* quum *g* in ejus conſcientie, quàm malè inhabitat gaudium, quod de temporalibus rebus fuerat, deficit.

Tenebræ aliquando ſignificare poſſunt *h* tempus hujus vitæ, *Iob.29.a.* quando ſplendebat lucerna ejus ſuper caput meum & ed lumen ejus ambulabam in tenebris, *Pſa.17. Prov.2.c. Ioan.1.a.*

Tenebræ aliquando ſignificans *i* corpus ipſum cum vitiis, quod dividitur ab anima, ſicut tenebræ à luce, *Gen.1.a.*

Tenebræ *k* timorem indicare videntur. *Matt.10.c* Quod dico vobis in tenebris, prædicare in luce, *Luc.12.a.* Hoc eſt, quod dico vobis, dum adhuc in timore eſtis, dicere in lumine, id eſt, in fiducia veritatis, accepto Spiritu ſancto.

Concupiſcentia occulta. Obſcuritas ſenſus. Intentio mala. Dubium. Defectum ſanctitatis & fidei. Abſcondere peccatum. Deficiens temporale gaudium. Vita præſens. Corpus. Timor.

Calix, Poculum, Crater, Cyathus, Phiala, Scyphus.

CALIX, eſt vas deſerviens ed bibendum, ad quod etiam deſerviunt cætera in titulo poſita, licet in aliquo differant.

Calix Pharaonis, quem habebat princeps pincernarum in manu, paſſionem Chriſti deſignat, *Gen. 40. Matt.20.c.* Et calix in manu Domini, *l* eſt calix ſanguinis Chriſti, quem ipſe nobis diſpenſat, *Pſa.74. 1.Cor.10.d.11.f.*

Calix etiam deſignat *m* martyrium præparatum, & etiam labores hujus vitæ, & carnis mortificationem, *Pſa.22.115. Matt.20.c.26.c. Mar.10.f.14 c. Luc.22.b.e. Ioan.18.b.1.Cor.10.d.11.f.*

Calix in manu Domini, *n* vetus Teſtamentum ſignificare poteſt, myſteriis plenum, *Pſ.74.* Vel cùm ſit mixtus, dicit miſericordiam & judicium.

Calix inebrians, *o* deſignat doctrinam & ſapientiam, quæ per charitatem actu exhibetur, *Pſa.22.* Et poculum ex vino conditum eſt, quum novum Teſtamentum veteris Legis, quæ aſpera eſt teſtimoniis roboratur, *Cant.8.a.* Phiala quoque, quia eſt lata, *p* uberiorem doctrinam, magnoſque doctores, & eloquentes ſignificare poteſt. & etiam menſuram prædicationis juxta cujuſque capacitatem, *Exod.25.c. 37.c Nu.7.e. Iud.5.d.4.Reg.25.c.1.Par.28.d.2.Par.4.c.24.d. Eccl.2.b. Ier.52.d. Zach.14.d.1.Mach.1.b.* In phialis offeruntur aromata in altari Dei, *Apo.5.c.*

Calix Chriſti, eſt *q* conſolationis & amoris, *Thr.4.d. Pſa.15. Cant.8.a.* Per calicem accipit unuſquiſque juxta menſuram, ſed Chriſtus plus quàm membra ſua: ut ait Paulus, primogenitus in multis fratribus. Poteſt etiam dicere beatitudinem, ut calix ſalutaris, *Pſa.113.*

Crater ſapientiæ, *r* eſt communis & univerſalis bonorum participatio, *Prov.9.a.*

Crater tornatilis dicitur *ſ* umbilicus Beatæ Virginis Mariæ, propter ornatum virtutum: & quia in ea requievit Sapientia, *Cant.7.a.* propter excellentiam caſtitatis mentis & corporis.

Crater, quia eſt poculum latum & capax, ſignificare poteſt *t* ipſum Chriſtum: & Apoſtolos & doctores, *Iſa.22.g.* Et crater tornatilis, *u* in ſpirituali doctrina abundantes, *Cant.7.a Exo.24 b* Et ſcyphi in candelabro, deſignare poſſunt ora prædicatorum, vel etiam ipſos auditores. Scyphi autem quatuor in haſtili candelabri, deſignant quatuor evangelia, *Exo.25.d.37.c.* Cyathus autem, qui eſt parvus calix, deſignare poteſt anguſtam prædicationis ſcientiam aut doctores pauca docere valentes, *Exo.25.c.37.c. Lev.2.d Num.14.a.* Phialæ ſunt etiam *x* eloquentiam in prædicatione habentes, *Zach.9.d.* Item cor latum in Deum, *Apo.15.b.15.a.*

Scyphus argenteus, in quo divinabat Joſeph, *y* ſignificare poteſt Paulum eloquentem, qui eſt vas electionis. Vel *z* divinorum myſteriorum doctrinam in Paulo prædicante: in quo prius latebat: ſed quum apertus eſt ſaccus, & conciderunt ſquamæ eb oculis ejus, apparuit, *Gen 44.a.*

Phialæ, quibus libabatur Deo, ſignificare poſſunt *aa* eos, qui ſacrificia illi accepta & grata de ſeipſis offerunt, *Zach.9.d. Apo.5.c.*

Scyphus aquæ Saulis, quem accepit David, *1.Reg.26.b.* deſignet gratiam legis, à Judæis ablatam.

Crateres in quo funditur ſanguis, ſignificare poſſunt *b* ſenſus, qui reguntur ſapientia morali, quæ vim habet à paſſione Chriſti, *Exo.24.b. Num.4.a.c. Eſd.8.a. Iſa.22 g.*

Calix interdum eſt *cc* corpus fragile: ut calix vitreus, qui facilè frangitur, *Matt.23.c. Mar.7.a. Lu.11. e. Ioan.18.b.*

Calix aquæ frigidæ, deſignet *dd* minimũ obſequiũ, diſcipulis Chriſti præſtitum, *Matt.10.d. Marc.9.f.*

Qui partim ſunt boni, partim mali, duplici calice potantur *ee* unde illis convenit: Inclinavit ex hoc, in hoc, *Pſa.22.*

Calix furoris Domini, *ff* divinam caſtigationem ſignificat: qui calix bibendus eſt peccatoribus, ad conſequendam ſanitatem, *Ier.25.b.49.d 49.c. Thre.4.d. Iſa.51.e Ezec.23.c. Hab.12. Apo.5 d.16 a.* Eſt etiam calix pœna malorum, *Pſa.10.* Dicitur autem calix, ne quid præter modum atque menſuram, vel in ipſis peccatorum ſupplicis, per divinam prudentiam fieri arbitremur.

Calix aureus Babylonis, *g* ſcripturas deſignare poteſt Poëtarum, & aliorum gentilium ac prophanorum, eloquentia & ſententiis fulgentes, ſed idololatriæ & aliorum errorum venena continentes, *Iere. 51.a.* Deſignat etiam ſcripturas hæreticorum & hypocriſim, & nitorem gloriæ temporalis. & etiam voluptates ſæculi, *Ier.35.a. Iud.9.c. Eſter.1.b. Cant.7.a* Eadem deſignat *hh* poculum aureum meretricis, *Apo.17.b.* Phialæ quoque ſunt fallaces rationes hæreticorum, quibus ſuppeditant ſimplicibus vinum erroris, *Amos 6.b. Apo.17.a.*

Paſſio Chriſti. Sanguis Chriſti. Martyrium. Labores & tribulationes. Vetus teſtamentum. Miſericordia & judicium. Sapientia & doctrina novi Teſtamenti. Conſolatio Chriſti. Beatitudo. Participatio bonorum. Virgo Maria. Chriſtus. Apoſtoli. Doctores. Evangelia. Cor. Paulus. Offerentes ſe Deo. Gratia legis. Senſus. Corpus fragile. Minimum obſequium. Caſtigatio Dei. Pœna malorum. Scripturæ prophanæ. Hæreſis. Hypocriſis. Nitor gloriæ temporalis. Voluptates. Rationes hæreticorum.

a Aug. ſ. pſ. 90. b Hier. ſ. Ier. 14 & ſ. Iob. 38. d Aug. l. ſer. Domini in monte. e Gre. 18 mor. 10 & 34 mor. 7 & 8. Paſtor. 7. f Au. ſ. pſ. 138. g Gr. 14 moral. h Gr. 19 mor. 9. i Bed. ſ. Gen. 1. k Glo. ord. ſ. Matt. 10. l Aug. ſ. pſ. 74. m Or. ſ. Mat. hom. 11 & ſ. Rom. 3. Aug. & Baſil. ſ. pſ. 115. Hier. epiſt. ad abſent. n Au. ſ. pſ. 74. Euſ. q. in pſa. o Ori. ſ. cant. hom. 1 & ſ. Ier. hom. 9. Hie. ſ. pſ. 22. p Gr. 1. Reg. 1 & ſ. cant. & 20 mor. 2. Hie. ſ. Zac. 14. Rup. 3 ſ. Nu. 13. Or. ſ. Ier. h. 91. Amb. ſ. pſ. 118. Ier. 21. q Hie. ſ. pſ. 15. Dionyſ. ep. 5. r Beda in prover. Prov. ſ Amb. de inſti. vir. 4. Rup. ſ. cant. 6. t Hie. ſ. Iſ. 22. & ſ. Eccl. 2. u Aug. hep. 6. Gre. ſ. cant. 7. & 20 mor. 1 & ho. 6. x Rup. ſ. Zac. 9 & 4 ſ. Ap. Aretas ſ. Apoc. 5. y Amb. de Ioſeph. 11. z Bed. ſ. Gen. 44. aa Hie. ſ. Za. 9. bb Amb. ep. 2. cc Amb. ſ. Lu. 10. dd Hil. ſ. Mat. cant. 10. ee Ori. ſ. Ierem. ho. 9. ff Ori. ſ. Mat. hom. 35. Au. ſ. pſ. 10. Gre. 13. mor. 21. Rup. 9 ſ. Ap. Aretas ſ. Apo. 11. gg Orig. ſ. Ier. ho. 19. Chryſ. ſ. pſ. 15. Gre. 14 mor. 7. Theoph. Alex. Paſchali. hh Greg. hep. 10. ſ. Apoc.

Calix dæmoniorum. Calix pauperis, de quo bibebat ovis, ſignificare poteſt *a* calicem dæmoniorum, 2. *Reg.*12.*a.* *a Amb Apo. Dan.*

Perſequutiones illuſtrium virorum. Phiala, quæ effunditur in Solem, *Apo.*16.*b.* deſignat *b* perſecutionis ſupplicium, viris ſplendore ſapientiæ illuſtribus irrogatum. *b Gr 34 m 6*

Libido. Pocula interdum deſignant *c* libidinem: & non indigere poculis, eſt non uri vel ſitire per appetitum libidinis, *Cant.*7.*a.* *c Rup ſ Ca 6*

Callidus, quare Aſtutus.
Callis, vide Via.
Calvaria, Calvus. Calvitium, Recalvaſter, Decalvare.

CALVARIA eſt ea pars capitis, quæ inter fontem & occiput ſupereminet, quæ ſolet capillis defluentibus glabra apparere. Calvus autem eſt, cui in ea parte capilli defluunt.

Chriſtus. Calvus dictus Eliſæus irriſus à pueris, 4. *Reg.*2.*d.* deſignavit *d* Chriſtum à Judæis irridendum, & in calvariæ loco crucifigendum. *d Aug ſ pſ 83. Ber ad milit. temp 10.*

Fœtor peccatorum. Calvariæ locus, deſignat *e* fœtorem peccatorum noſtrorum, pro quibus crucifixus eſt Chriſtus, *Mat.*27.*d.* *Marc.*15.*b.* *Luc.*23.*e.* *Joan.*19.*c.* *e Glo ord ſ. Marc. 15.*

Simplex. Calvus aut recalvaſter, cujus capilli defluunt, deſignat *f* hominem ſine fraude, paucas habentem cogitationes, *Lev.*13.*f.* 4. *Reg.*2. *f Iſy Lev. 13.*

Calvitium facere ſuper mortuum non debent Nazarei, hoc eſt, ſancti *g* qui non habent mortis opera. *Deut.*14.*a.* *g Hie ſ. Ez. 7*

Pœnitentia. Mens ſine oratione. Calvitium ponitur pro dedecore in fœminis, quibus comæ ſunt in ornatum: Unde Dominus punit eas, dans pro criſpanti crine calvitium. Et hac ratione ſumitur pro *h* pœnitentia, aut ſigno doloris. Dat etiam Deus pro criſpanti crine calvitium, hoc eſt, pro continuis, longis, & aſcendentibus orationibus, quæ per crines ſignificantur, mentem undique abſtruſam, & ad tacendum ab orationibus firmatam, *Iſa.*3.*d.* 15.*a.* 22.*d.* *Jer.*16.*b.* 47.*c.* 48.*f.* *Ezec.*7.*c.* 27.*g.* 29.*d.* *Amos* 8.*c.* *Mich.*1.*d.* *Nee.*13.*d.* *h Hie ſ Iſa. 3. & ſ Ezec. 8.*

Detectio peccatorum. Decalvat Dominus verticem filiarum Sion, *i* quum in publicum judicium adducit peccata, *Iſa.*3.*d.* *Amos* 8.*c.* *i Hie ſ Iſa. 3.*

Ablatio eloquentiæ ſecularis. Calvitium Moab, deſignat *k* ablationem eloquentiæ ſcientia ſæculari, & erronea, ut nudi appareant errores, & deformes, *Iſa.*15.*a.* *k Hie ſ. Iſa. 15.*

Macula prædicatorum. Decalvatum omne caput exercitus Babylonis dicitur, *l* propter labores geſtantium cophinos terræ & lapides, ad obſidionem Tyri, *Ezec.*29.*d.* *l Hie ſ. Ez. 29*

Decalvans Anon pueros David, 1. *Par.*28.*a.* Eſt *m* diabolus aliquorum prædicatorum ſermonem vel converſationem corrumpendo maculans. *m Glo. ord ſ. 2 Reg 10.*

Renovatio Iſrael. Decalvari ſicut aquila dicitur Iſraël, *Mich.*1.*d.* quia *n* ſicut aquila amiſſis veteribus plumis, novas recuperans renovatur: ita abjectio veteri Iſrael, ſurrexit novus in Eccleſia. *n Rup ſ. Mic. 5.*

Calumnia, Calumniari.

CALUMNIA, eſt falſa accuſatio: & calumniari, eſt falſò aliquem opprimere. Vix habent allegoriã ſed fit mentio de calumnia, in his ferè locis, *Lev.*6.*a.* 16.*c.* *Deut.*28.*c.* *Job.*10.*a.* *Pſa.*118. *Prov.*14.*d.* 22.*c.* 28.*c.* *Eccl.*4.*a.* 5.*b.* 7.*b.* 26.*a.* *Iſa.*33.*c.* 54.*d.* 59.*c.* *Jer.*6.*a.* 50.*a.* *Ez.c.*22.*e.g.* 38.*d.* *Hoſ.*5.*c.* *Mich.*2.*a.* *Mal.*3.*b.* *Zach.*7.*c.* *Luc.*3.*b.* 6.*d.* 1. *Pet.*3.*c.*

Judæi. Calumniator dicitur *o* Judaicus populus contra Chriſtum: contra quem loquuti ſunt calumniam, quum eum falſò accuſaverunt, 1. *Par.*16.*b.* *Pſa.*71. *Iſa.*59.*c.* *o Arn ſ pſ. 71 Hie ſ. Iſa 59.*

Dæmones. Calumniatores etiam ſunt *p* dæmones, & contra Chriſtum, & contra bonos & ſanctos, *Pſal.*71. 118. *Jer.*21.*d.* 22.*a.* *Iſa.*59.*c.* *p Hil ſ pſ. 118*

Hæretici cum ſuis dogmatibus. Calumniatores etiam ſunt *q* hæretici & calumniæ ſunt falſa eorum dogmata, & argutiæ, quibus opprimunt ſimplices, *Iſa.*30.*c.* *Ezec.*22.*g.* *Hoſ.*12.*b.* *Amos* 3.*c.* 4.*a.* *q Hie ſ Iſ. 30. & ſ Hoſ 12.*

Scandalizantes. Calumniatores dici poſſunt *r* non ſolum, qui exteriora bona rapiunt, ſed etiam, qui malis ſuis moribus & vitæ reprobæ exemplo interna noſtra diſſipare contendunt, *Iob.*35.*c.* *r Gre 26. m 9*

Calumnia dictus eſt puteus, quem foderant ſervi Iſaac, propter rixam inde ortam, *Gen.*26.*d.*

Calumnia, quam timebant fratres Joſeph, *Gen.* 43.*c.*

Calx.

CALX, fit ex lapidibus coctis: & mixta cum arena, eſt cæmentum ad colligandos lapides: ſervit etiam ad eos, ſeu parietes lævigandos. Et calx viva dicitur, quæ, ſuperinjectâ aquâ, fervet & fumat.

Calx, qua lævigati ſunt lapides ad ſcribendam Legem, *Deut.*27.*a.*

Camera.

CAMERA, eſt arcus, ædificium ſuſtinens, tectumque devexum & incurvum, quod fornix, & teſtudo dicitur, 3. *Reg.*7.*a.* 4. *Reg.*20.*c.* Vide laqueare.

Caminus, vide Clibanus.
Camelus, Dromedarius.

CAMELUS, eſt animal ferendis oneribus ſerviens, obedit verberibus, metu continetur, jejunii patiens eſt, & oneri ſuo quadam diſciplinæ ratione ſuccumbit, habet gibbum in dorſo, eſtque animal immundum, ruminans quidem, ſed non dividens ungulam, & præ ſe fert quandam oris & totius corporis fœditatem: diciturque ſervare iram, donec vindicari poſſit. Dromedarii ſunt de genere camelorum, apti ad curſum, unde nomen acceperunt. *ſ Gre 2 m. 14. & 11 m. 17. Euch. for. ſpi.*

Chriſtus. Camelus ferens onus, ſignificare poteſt *ſ* Chriſtum, qui ſupra ſe tulit onus peccatorum noſtrorum: & ut camelus ad ſuſcipienda onera ſpontè ſe humiliat, ita Chriſtus humiliavit ſemetipſum uſque ad mortem crucis, *Gen.*24.*c.* Hunc camelum *t* Judæi deglutierunt, *Matt.*19.*c.* 23.*c.* *t Aug 1. 9. in evan. 33.*

Camelus

Prædicatores. Portantes onera proximorum. Bona diſpenſationes rerũ terrenarum.

Camelus etiam ſignificat *a* prædicatores, patientes & ſuſtinentes onera prædicationis, *Gen* 24 *c Tob.* 9 *b Ezec.* 25. *a Iob* 1. *a.* Camelos enim poſſidemus ut Job, ſi, quod altum ſapimus, humiliter deponamus: & quum cogitationes noſtras ad infirmitatis fraternæ compaſſionem flectimus, ut viciſſim onera noſtra portantes, alienæ infirmitati compati condeſcendendo noverimus. Poſſunt etiã per camelos, qui ungulam nequaquã findunt, ſed tamen ruminant, terrenarum rerum bonæ diſpenſationes intelligi quæ quia habent aliquid ſeculi, & aliquid Dei, per commune eas neceſſe eſt animal deſignari. Neque enim terrena diſpenſatio, quamvis æternæ utilitati ſerviat, ſine perturbatione mentis valet exhiberi. Quia igitur per hanc, & ad præſens mens confunditur, & in perpetuum merces paratur, quaſi commune animal, & aliquid de lege habet, & aliquid non habet, ungulam non findit, quia non ſe penitus ab omni terreno opere disjungit: ſed tamen ruminat, quia benè diſpenſando temporalia, per certitudinis fiduciam cœleſtia ſperat. Terrenæ igitur diſpenſationes quaſi camelorum more capite legi concordant, pede diſcrepant. Nos ergo, cùm eaſdem terrenas diſpenſationes cogitationi Trinitatis ſubdimus, quaſi camelos, fide poſſidemus.

Pœnitentia.

Camelus etiam ferens onus, deſignare poteſt *b* pœnitentiam, & ipſos pœnitentes, *Gen* 10 *b.* 30 *g.* 31. *c.* Horum pilis veſtiebatur Joannes Baptiſta, *Matt* 3 *a Marc* 1. *a.*

Iudæi. Samaritani & hæretici. Prædicatores malè viventes.

Camelus, ut eſt animal immundum ruminans, ſed non dividens ungulam, ſignificat *c* Judæos ruminantes legem, ſed non dividentes, aut ejus intelligentiam non diſcernentes, & tamen legis onera portantes, *Gen* 24. *c. Lev* 11. *a Deut* 14 *a. Iſa* 21. *b.* 30 *b Zach* 14. *c.* Deſignat etiam Samaritanos & hæreticos, partim recipientes legem, partim reſpuentes. Item *d* doctos & prædicatores malè viventes, non habentes diſcretionem vitæ præſentis & futuræ: qui ſunt fortes, ſed tortuoſi, *Gen* 31 *c.*

Gentiles.

Camelus, ut habet belluinam quandam horriditatem, & oris fœditatem, & abſurda veſtigia, & obedit verberibus, &c. ſignificare poteſt *e* Gentiles per cultum idolorum deformes: quos etiam ſignificant Dromedarii Median. Rebecca ſuper camelum, eſt eccleſia in Gentibus, *Gen* 24. *c g* 3. *Reg* 10 *a.* 4. *Reg* 8 *a* 1. *Par* 5 *c.* 2 *Par.* 9. *a.* 2. *Eſdr.* 2 *d Tob* 11. *d Iudit.* 2 *b Iſa* 60 *a Iob* 1. *a.* 42 *a.*

Mundani. Superbi Divites.

Camelus etiam ratione ſignificat *f* mundanos, & ſuperbos contra divinam ſapientiam ſe erigentes, & divites, & vitam enervem & criminibus tortuoſam degentes & animas ſtolidas & perverſas, & qui videntur ſibi rectè legere ſacras Scripturas, ſed ungulam non findunt, quia ruminantes eloquia divina, ea quæ ſcripta ſunt, negligunt, *Exod* 9 *a Iud* 6. *a* 7. *c.* 8 *c e.* 1 *Reg* 30 *e. Iſa* 21 *b* 30 *e. Iſa* 2 *b.* 30. *b e. Iſa.* 21. *b.* 30. *b.* 60. *a. Eze.* 25 *a Zach* 14 *c.* Ut habet gibbum, ſignificat *g* divites gibbo ſuarum divitiarum tumentes, *Matth* 19. *c. Luc.* 18. *c.*

Caro & ſimplices.

Camelus præterea ſignificat *h* carnem & ſimplices, *Iob* 1. *a. d* 42. *d Ier.* 30 *f Gen* 24. *c.*

Cogitatio luxuria.

Cameli Amalec interficiendi, deſignant *i* cogitationem luxuriæ, quæ quaſi à ratione incipit, ſed per diſcretionem non finitur. Dum cogitat, quaſi intus camelus ruminat: ſed dum quod cogitat, per veritatem non diſponitur, ejus ungula non dividitur, 1. *Reg* 15. *a.*

Gravia peccata.

Camelus comparatus culici, *k* gravia peccata ſignificat, quæ Phariſæi glutiebant, *Matt.* 23. *c.*

Camelus ut ſervat iram, donec vindicari poſſit, ſignificat *l* homines vindictæ tempus expectantes.

Campus, Campeſtris.

CAMPUS, dicit planitiem quandam undiquaque latam & extenſam, ac ſine montibus.

Uterus beatæ Virginis.

Campus florens ſine humano adminiculo, non ſeminatus ab aliquo, non defuſſus ſarculo, non impinguatus fimo: fuit *m* Virginis alvus, quæ fuit inviolata & integra: cujus viſcera tanquam paſcua æterni viroris florem protulere, cujus pulchritudo non videat corruptionem, cujus gloria in perpetuum non marceſcat, *Cant* 2. *a.*

Anima.

Campus etiam, eſt *n* anima cum ſimplicitate fidei, & etiam virgines floridæ. Et campeſtris locus, eſt locus imperfectorum & ſimplicium, *Deu.* 1. *a.* 4 *g Ioſ.* 5. *c* 13 *c* 1. *Reg* 17. *d* 3. *Reg* 7. *g* 10. *d* 26. *d.* 1. *Par.* 27. *d Pſ* 95 *Iſa.* 63 *c. Luc* 6 *c.* Et campi ſylvæ, *o* ſignificant pectus hominis, ubi paſcuntur virtutes, *Pſa* 131.

Locus paſtorum. Gentilitas.

Campi ſylvæ, ubi inventus eſt Dominus, dici poſſunt, ubi paſtoribus annunciatus eſt. Deſignant etiam *p* Gentilitatem, in qua inventus eſt Chriſtus, quando Gentiles amplexati ſunt fidem, *Pſal* 8. 77. 131. 4 *Reg* 25. *c. Ier* 39 *b Abdi. g.* In medio horum camporum aperuit Deus fontem doctrinæ, & donorum Spiritus ſancti, *Iſa.* 41. *e.* In hunc campum *q* egreditur Ezechiel, id eſt, prædicator, *Ezec.* 3 *f* Campeſtria etiam, quæ ſiunt in caulas gregum, deſignant Gentilitatem, quæ mutata eſt in Eccleſiam, *Iſa* 65 *b.* Campeſtria Pharan, Gentilitatem ſignificare poſſunt, *Gen* 14. *a* In eiſdem locis deſignatur ipſa Eccleſia ex Gentibus, *Cant* 2. *a b.* 3. *b.*

Eccleſia ex gentibus. Humiles & Iuſti.

Campi etiam, *r* ſunt humiles & humilia ſapientes quorum flos eſt Chriſtus, *Cant.* 2 *a.* Et populi juſti propter æqualitatem. Hi campi replentur ubertate, cùm campi legis nullum jucunditatis fructum in litera protulerint, *Deut.* 8 *b. Ioſ.* 11 *a. Pſa* 64. 95 *Ier.* 21 *d.* 48 *b Abdi g.*

Populus Iudæorum.

Campus præterea, ut eſt planities, quæ colitur, deſignat *ſ* populum Judæorum, qui colebatur in Lege, *Cant.* 2 *a. Pſa.* 64. *Iſa* 65 *b.*

Sacra ſcriptura.

Campus quoque dicitur *t* ſacra Scriptura, *Gen* 24 *g. Iudith.* 8. *a. Eccl.* 24. *b. Iſa.* 41 *e.* Et campeſtria, ſignificant planam hiſtoriæ intelligentiam, *Ier.* 17. *d.*

Contemplatio. Activi.

Campus, in quem egreſſus eſt Iſaac, *u* latitudinem contemplationis deſignat, *Gen.* 24. *g. Pſ.* 64. *Ezec.* 3. *f.* Et cervi camporum, *x* ſunt in latitudine contemplationis ſalientes, *Cant.* 2. *b.*

Acceſſus ad Evangelium.

Campi deſcendentes, *y* ſunt activi & ad actiones terrenas venientes, vel ſubiicientes ſe Prælatis, *Pſa.* 103. *Dan.* 14. *f.*

Mandatum humile.

Campeſtria Moab, ubi eſt ultima manſio filiorum Iſraël in deſerto, *Num.* 22. *a.* 26. *a.* 31. *b.* 33. *b.* deſignant *z* acceſſum humilem ad Evangelium, relicta veteri Lege.

Campus Taneos *aa* deſignat planiciem mandati humilis, ubi Deus facit mirabilia, *Pſa.* 77.

Errores & conciliabula hæreticorum.

Campus in terra Sennaar, quod interpretatur fœtor, deſignat errores hæreticorum, in quibus ædificatur turris ſuperbiæ, *Gen.* 11. *a. Dan.* 3. *a. Zach.* 12. *d.* Et campus idoli, vel Oo, deſignat *bb* conciliabula hæreticorum, ubi magno labore & dolore quærendi, ordinem aliquem & conſequentiam hæreſeos ſuæ reperire conati ſunt, *Amos* 1. *d.*

Vita lata. Mundus.

Campus etiam in terra Sennaar, deſignat *cc* viam latam hujus mundi, & ipſum mundum, *Gen.* 11. *a. Cant.* 2. *a.* 2. *Reg.* 18. *b.* 2. *Par.* 35. *b. Iudit.* 1. *c.* 1. *Mach.* 4. *a* 10. *f.* In hoc campo conſtituit Nabuchodonoſor ſtatuam. *Dan.* 3. *a.* Et campi pleni oſſibus, deſignant hunc mundum, *Ezec.* 37. *a.*

Baptiſmus.

Campus in mari rubro, *Sap.* 19. *b. Iſa.* 63. *c.* ad *dd* baptiſmum refertur, ſicut & ipſum mare, eſt autem campus, propter facilem & promptam ſalutem in eo paratam.

Canna,

a Gr. l. mo. 28. & 2. mor. 35.
b Glo. inter. ſ. Gen. 31.
c Hu. ſ. Za. 14. Iſy. ſ. Lev. 11.
d Gre. 1. mor. 15. 17.
Ori. ſ. Le. h. 7. Bed. ſ. Ge. 31.
e Ori. ſ. Ge. h. 10. & ſ. Matt. ho. 8.
Hil. ſ. Matt. Can. 19.
Gre. 1. mo. 17.
f Bed. ſ. Ge. 24. Tert. de cibis Iudai.
Ori. ſ. Lev. h. 16.
g Amb. ſ. Lu. 18. & ſer. 4.
Hu. ſ. Zach. 14. & ſ. Iſa. 60. Iſy. Le. 11.
h Hu. ſ. Iob. 1.
i Gre. ſ. 1. Regum 15.
k Ori. ſ. Matt. ho. 25.
l Baſ. Exa. ho. 8.
m Ber. ſer. 2. de adven.
n Hu. ſ. pſ. 95. Amb. de vir. 3. & ſ. Luc. 6.
Arn. ſ. pſ. 131.
Gre. 2. mo. 2.
o Arn. ſ. pſ. 131. Hil. & Au. ſ. pſ. 131.
p Hu. ſ. pſ. 131. & ſ. Iſ. 41. 65.
q Gre. ſ. Eze. ho. 12.
r Ori. ſ. Ioſ. hom. 14.
Hu. ſ. p. a. 64.
Aug. ſ. pſ. 64. 95.
ſ Euc. for. ſpi. 4.
Ori. ſ. cã. h. 2.
t Hil. ſ. pſ. 64.
t Hu. ſ. Ier. 17.
Eu. for. ſpi. 2.
u Vict. 2. a. 8.
x Ber. ſ. Cant. ſer. 52.
y Arn. & Hu. ſ. pſa. 103.
z Hu. de mãſionib.
aa Au. ſ. pſ. 77.
bb Hu. ſ. Amo. 1.
cc Ori. ſ. Cant. ho. 2.
dd Glo. inter. ſ. Sap. 19.

Camus, vide Frænum.

Cana.

Eccleſia.

Cana, id eſt zelus, vel æmulatio, ſive poſſeſſio: vel adepta civitas Galilææ, ubi factæ ſunt nuptiæ, *a* in quibus Chriſtus convertit aquam in vinum, *Joan. 2. b.* deſignat *b* Eccleſiam, quam magno zelo adverſus diabolum corruptorem, ſibi conjunxit Chriſtus.

a Epi. s. conſ. hære. tom. 1.
b Ru. s. ſ. loa.

Canalis.

Vulnera Chriſti. Baptiſmus. Sacra ſcriptura. Conſilia Dei.

CANALIS, eſt velut aquæ ductus apertus, per quem tranſit aqua in alium locum: aut etiam ut ibi detineatur ad aliquod miniſterium.

Canales ſignificare poſſunt *c* vulnera Chriſti, per quæ deſcendit ad nos remiſſio. Et etiam ſupernum influxum, per quem fluunt omnia chariſmata, a fonte omnium bonorum, *Cant. 7. c.*

Canales etiam in quos effunditur aqua, ut cameli bibant, deſignare poſſunt *d* baptiſmum, in quo ponuntur virgæ per invocationem Trinitatis, *Gen. 24. c. 30. f.*

Canales etiam deſignant *e* ſacram Scripturam, & fuſiorem explicationem ſenſuum ipſius: & libros Evangeliorum; in eis ponuntur virgæ, hoc eſt, recta Patrum exempla, *Gen. 24. c. 30. f. Exod. 2. c.* Et purpura in canalibus, ſunt cogitationes in ſacra ſcriptura, *Cant. 7. c.* Poſſunt etiam ibi deſignare *f* arcana conſilia Dei.

c Gor. Pene. Can. 1. tom. 6. cap. 11.
d Bed. ſ. Ge. 30
e Hie. ſ. Ea. 44. Gre. 21 mo. 1. & ſ. 7.
f Ru. ſ. Can. 6

Cancelli.

Cognitio divinorum per imagines. Opera Chriſti. Senſus corporis Chriſti. Confeſſio peccatorum. Laquei diaboli. Præſidia hæreticorum. Sermo hæreticus.

CANCELLI ſunt, velut reticula lignea vel ferrea, tranſitum cohibentia, non tamen aſpectum.

Cancelli, per quos dicitur proſpicere ſponſus, deſignare poſſunt *g* cognitionem divinorum per ſimilitudines & imagines, quæ retinent animam intra ſenſibilia. *Cant. 2. c.* Vel erant opera mirabilia Chriſti in humanitate facta quæ partim ipſum manifeſtabant, partim abſcondebant. Vel deſignant ſenſus corporis Chriſti. Et præterea *h* confeſſionem peccatorum, per quam proſpicit ſponſus mentem confitentis.

Cancelli ſunt etiam *i* laquei & decipulæ tentationum diaboli. Sic dicitur meretrix, per cancellos proſpicere juvenum, *Prov. 7. b.*

Cancelli, per quos cecidit Rex Ochozias, *4. Reg. 1. a.* deſignant *k* præſidia hæreticorum inania: Et etiam Judæorum, qui unde putabant ſe defendere, inde perierunt.

g Ori. ſ. Cant. hom. 3. Amb. de Iſaac 4. Gre. ſ. Can. 2.
h Ber. ſ. Can. ſer. 56.
i Ori. ſ. Cant. hom. 3.
k Gl. ord. ſup. 4. Reg. 1.

Cancer.

CANCER, eſt *l* piſcis multa habens brachia, qui fraude injecto lapillo in oſtreas ſeſe aperientes, ne claudantur, eis veſcitur: deſignat eos, qui fraude rapiunt aliena.

Cancer etiam eſt morbus paulatim ſerpens, qui ſermonem hæreticum ſignificat, qui velut cancer ſerpit, *2. Tim. 2. c.*

l Baſi. exam. hom. 7. Am. 5. exa 8.

Candace.

Gentilitas.

CANDACE regina Æthiopum, cujus erat Eunuchus à Philippo converſus, *m* typus eſſe poteſt Gentilitatis, *Actor. 8. e.*

m Gl. in. ſu Act. 8.

Candelabrum.

Humanitas Chriſti. Cognitio Dei in hac vita. Manifeſtatio ſapientiæ. Lex & ſacra ſcriptura. Converſatio Evangelica. Eccleſia Apoſtoli & Doctores. Corpus. Lex naturalis. Intellectus hominis. Crux Chriſti. Status corporis. Populus eccleſiæ. Opus bonum. Fides. Claritas virtutum. Cœlum cum planetis.

CANDELABRUM inſtrumentum notum, deſerviens ad ſuſtinendas lucernas domũ illuminantes.

Candelabrum aureum templi, *n* humanitatem Chriſti puram à culpa deſignare poteſt: & dicitur ductile per paſſionem: in candelabro autem erant ſeptem lucernæ: ita Chriſtus illuminat multipliciter credentes per ſeptem dona Spiritus ſancti, *Exod. 25. c. 35. b. 37. c. 40. a. Lev. 24. a. Num. 4. a. Zach. 4. a. 1. Mach. 4. f. Hebr. 9. a.*

Poteſt etiam candelabrum aureum deſignare *o* cognitionem, quæ de Deo habetur in hac vita: & ponitur contra menſam in latere meridiano quia cognitio Dei prius data eſt Judæis, deinde Gentibus. Ponitur etiam ad dexteram, quia ſpiritualia pertinent ad dexteram. Et quoniam in eo lucent lucernæ, deſignant manifeſtationem ſapientiæ, *Exod. 26. g. 30. c. Num. 8. a. 4. Reg. 4. b. 2. Paral. 13. c. Eccl. 26. c. 2. Mach. 1. c.*

Candelabrum aureum, etiam ſignificare poteſt *p* Legem & ſacram Scripturam in eiſdem locis, & *Zach. 4. a.*

Candelabrum *q* dici poteſt converſatio evangelica, in qua ponuntur lucernæ virtutum, *Lev. 24. a. Luc. 11. e.*

Deſignat præterea *r* eccleſiam, & Apoſtolos ac Doctores, denuum omnes benè operantes. Et etiam ipſum corpus, cui ſuponitur lucerna, cùm ſervit corpus doctrinæ & bonis operibus, *Exod. 25. c. 3. Reg. 7. g. 1. Par. 23. ſ. 2. Par. 4. b. Zach. 4. a. Matt. 5. b. Marc. 4. c. Luc. 8. c. 11. e. Hebr. 9. a.* Septem candelabra, univerſalis eccleſia, *Apoc. 1. c. 11. a.*

Candelabrum etiam dici poteſt *ſ* lex naturalis, ſcientiam continens: aut intellectus luminis, in quo ſplendet omne lumen interioris hominis tam naturale quàm divinum.

Candelabrum in quo poſita eſt lucerna, *t* crucem Chriſti deſignare poteſt, in qua ipſe reſplenduit, *Matt. 5. b.* Deſignat etiam *v* ſtatum corporis: cui lucerna ſupperponitur, dum eidem corpori gratia prædicationis antefertur.

Candelabrum unius eccleſiæ, *x* populum illius ſignificare videtur, *Apoc. 2. b.* Vel deſignat opus bonum quod eſt veritatis.

Candelabrum, quod præparaverat mulier Eliſeo, *4. Reg. 4. b.* ſignificare poteſt illuminationem fidei, ſive claritatem virtutum,

Candelabrum habens ſeptem lucernas, deſignat *y* cœlum cum ſeptem planetis, quorum medius eſt Sol, loco & dignitate & eſt ad gratiarum actionem pro cœleſtibus beneficiis. Scyphi autem ſunt planetæ qui ſunt vaſa recipientia, quæ à ſuperius infunduntur, & flores ac cætera producunt circa inferiora influendo.

n Cle. Alex. 5. ſtrom. Or. ſ. Ex. h. 6. Iſy. ſ. Le. 24. Cyr. 4. ſ. Io. 28.
o Tho. 1. 2. q. 102. ar. 4.
p Hie. ſ. Za. 4.
q Iſy. ſ. Le. 24.
r Ori. ſ. Nu. h. 5. Am. ſ. pſ. 118. Ier. 14. & ſup. Luc. 11. Au. 1. ſo. Dom. in monte.
ſ Ori. ſ. ea. h. 8. Greg. Ni. Can. 1. Am. 6. c. 10.
t Augu. de ſ. ber. 7.
v Gr. 30. mo. 14.
x Au. ſ. Apoc. ho. 2.
y Rie. de S. Vi. de ſomn. Nabuch. 24.
z Phi. quis rerum div. heres. Cle. Ale. 5. ſtrom.
Ge. Ven. Can. 1. to. 4. ca. 3.

Candidus, Candor, vide Albus,

Canere, Cantare, Concinere, Præcinere, Clangere, Pſallere.

Iubilare, Cantus, Canticum, Carmen, Pſalmus, Pſalterium, Hymnus, Decantare, Cantor, Pſaltes.

CANERE, eſt voce modulari & eſt ferè vox lætitiæ & laudis. Pſallere verò eſt cum inſtrumento, ſive adjuncta voce humana, ſive non.

Canere Domino, eſt ipſum laudare. Jubilare verò Deo, eſt voce concordiæ, quæ beatum facit populum, Deum laudare, 1. *Paral.* 15. *d. Iob.* 8. *d.* 33. *d.* 38. *a. Pſal.* 12. 20. 46. 58. 65. 67. 70. 74. 80. 88. 94. 99. 107. 104. 137. *Iſa.* 5. *a.* 23. *d.* 26. *a.* 42. *b.* 44. *d.* 49. *d.* 55. *d. Ier.* 20. *d. Soph.* 2. *c. Zach.* 9. *b. Epheſ.* 5. *d. Coloſſ.* 3. *c.* Canere etiam Domino, eſt habere vitam puram, ut cantica delectent Dominū, *Iud.* 5. *a.* 15. *d.* Et cantat Domino gloria hominis, quum ſpiritu laudat Dominum, *Pſ.* 20. Et cantare Domino canticū novum, eſt in novitate vitæ & ſpiritus ambulare, non in vetuſtate literæ: quod non poteſt fieri in terra aliena, hoc eſt, in ſtatu peccati, *Pſal.* 32. 39. 41. 68. 95. 97. 143. *a. Par.* 6. *c.* 26. *c. Eſter* 13. *d. Hoſ.* 2. *c.* 2. *Reg.* 19. *f.* 12. *d.* 3. 10. *b.* Pſallere etiam Domino, eſt ipſum laudare, non voce rauca ſed pura, id eſt, puro corde. Et pſallit Deo, qui ſpiritu & ore pſallit: & qui re, quæ canit, operatur. Et pſallit in conſpectu angelorum, qui laudando officium angelorum exercet, *Iud.* 5. *a. Pſal.* 7. 9. 77. 91. 103. 107. 134. 145. *Eccle.* 90. *c.* 2. *Paral.* 29. *f. Eſdr.* 3. *d. Deut.* 31. *c.* 1. *Cor.* 14. *c. Iacob.* 5. *d. Apoc.* 14. *a.* 15. *b. a.* Et cantare de canticis Sion, eſt *b* in laudem Dei exultando canere, *Pſal.* 136. Et præcinere Domino in confeſſione. *Pſal.* 46. Sic præcinebat Maria, *Exod.* 15. *e.* Et canere canticum in terra Iuda, hoc eſt, *c* in eccleſia, quod non cantatur in terra aliena, *Iſa.* 26. *a.* — *Laudare Deum.*

Cantores & cantatrices, in bonum ſunt, qui laudant Deum, 2. *Reg.* 19. *f.* 4. *Reg.* 11. *c.* 2. *Para.* 10. *c.* 35. *c.* 1. *Eſd.* 2. *e. Neh.* 7. *g.* 11. *d.* 12. *b.* Cantores etiam dici poſſunt altiora canentes: cantatrices verò minora, *Eccl.* 2. *b.* Cantores ſunt *d* juſti, qui opere complent divina præcepta, *Ezech.* 40. *g.* Et his ſunt cantabiles juſtificationes Dei, *Pſal.* 118. Pſaltes etiam, aut pſallens eſt, qui corde & opere laudat Dominum cum lætitia, 2. *Reg.* 23. *a.* 4. *Reg.* 3. *c.* 1. *Para.* 13. *a. Thre.* 5. *c.* — *Laudantes Deum.*

Canentes filii Iſraël carmen Domino poſt tranſitum maris rubri, deſignant gratiarum actionem poſt baptiſmum, *Exod.* 15. *a. Deut.* 31. *e.* Canticum Moyſi *e* dicitur canticum Agni, *Apoc.* 15. *a.* quia quod geſtum eſt in tranſitu maris rubri ſecundum hiſtoriam, hoc fit in baptiſmo ſecundum ſpiritum. — *Gratiarum actio poſt baptiſmum.*

Canunt in domo Domini Pſalmos, qui laudant Deum in fœlicitate, *Iſa.* 38. *d.* 49. *d.* 54. *a.* Et canticum tibiarum in gloria erit *f* laus Dei cum lætitia cordis, *Iſa.* 30. *g.* Ibi pſallitur in ſæculum ſæculi, *Pſalm.* 60. *Mich.* 2. *a. Epheſ.* 5. *d.* — *Laudes in fœlicitate.*

Canere in viis Domini, *g* eſt verbis Propheticis & Apoſtolicis, in quibus viæ Domini declarantur, Deum laudare. *Pſa.* 137. Cantant autem Domino miſericordiam & judicium, quum fiducialiter ejus judicium per ſuſceptam miſericordiam expectant, *Pſal.* 100. Canticum autem ſæpe ſignificat legem Dei. *Iud.* 5. *b. Pſal.* 39. 136. *Deut.* 31. *e.* — *Laudare Deū verbis propheticis & Apoſtolicis. Lex Dei.*

Cantare canticum novum, *h* eſt annunciare incarnationem Chriſti, & reſurrectionem, *Pſal.* 32. 39. 95. 97. 143. Et cantantes David victori, 1. *Reg.* 19. *b.* ſunt laudantes victoriam Chriſti. Cantant etiam canticum novum, qui cantant in novo Teſtamento, *Iſa.* 42. *b. Apoc.* 5. *b.* Pſallit etiam Domino in vociferatione & jubilo, *i* qui laudat ipſum Chriſtum de victoria, *Pſal.* 32. 67. Canticum vetus, erat in uno populo Judæorum. Canticum vero novum eſt per omnem terram, ubi eſt *k* laus crucis Chriſti, quæ ampliſicata erat mundo, *Pſa.* 95. 147. 149. Vel in lege veteri cantabant quaſi canticum novum, *l* quia in figuris præcinebant, quæ futura erant in lege nova, *Apoc.* 14. *b.* — *Annunciare incarnationem. Lex nova.*

Canere tubis, eſt *m* prædicare, & ex ſcripturis Deum laudare, qui clangor excitatio eſt ad bellum ſpirituale, *Exod.* 36. *a. Num.* 10. *b.* 31. *a. Ioſ.* 6. *a.* 2. *Reg.* 6. *c.* 18. *b.* 1. *Paral.* 6. *c.* 15. *c.* 23. *a.* 32. *b.* 2. *Paral.* 5. *d.* 13. *e.* 29. *f.* 31. *a. Neem.* 4. *d.* 12. *d. Levit.* 25. *b. Iud.* 15. *a. Iſa.* 21. *d. Ezech.* 33. *a. Ierem.* 4. *b.* 6. *a.* 51. *c. Hoſe.* 5. *c. Ioel.* 2. *a. Zach.* 9. *d.* Et clangor buccinæ eſt fortis prædicatio & lætitia de pœnitentia, *Exod.* 19. *c.* Et concentus cœli *n* eſt concors prædicantium ſermo, *Iob* 38. *d.* Et canens buccina Saul poſt victoriam, 1. *Reg.* 13. *a.* deſignat prædicatorem electorum virtutes prædicantem in aliorum exemplum. Hic eſt clangor victoriæ Regis, *Num.* 23. *c.* Eſt etiam expreſſio divinæ vindictæ. Et canens primus angelus *o* dicit ſubverſionem Sodomorum, *Apocal.* 8. *b.* Canens tuba ſecundus angelus, indicat clamorem filiorum Iſraël in Ægypto. Canens tuba tertius angelus, clamorem Amorrhæorum, quorum iniquitates completæ ſunt egreſſis filiis Iſraël de Ægypto. Canens tuba quartus angelus murmurationes filiorum Iſraël in deſerto, & cultus vituli, quibus auditis à Deo, magna pars populi periit. Cecinit tuba quintus angelus, quando quaſi nunciatum eſt à Deo, filios Iſraël in terra ſua variè fornicatos eſſe poſt Deos alienos. Cecinit ſextus angelus tuba, quando contra Judæos peccantes, ſurrexerunt quatuor regna diverſis temporibus, uſque ad deſtructionem per Romanos factam. Canet ſeptimus angelus, quando fiet convocatio ad judicium, *Apoc.* 11. *d.* Sicut etiam in his locis, *Num.* 29. *a. Iſa.* 27. *d. Iere.* 4. 2. *c. Amos* 2. *a.* 3. *Soph.* 1. *d.* — *Prædicare.*

Cantat carmina cordi peſſimo, *p* qui arguit impium, & dicitur acetum in nitro, quia plus habet impius quod reſpondeat, quam valeat prædicator reprehendere, *Prov.* 25. *c.* — *Arguere impium.*

Cantus tibiarum, *q* ſunt exhortationes Prophetarum: aut etiam canticum & prædicatio novi Teſtamenti, *Matth.* 11. *b. Luc.* 7. *e.* Cecinerunt etiam viri opus Dei, quando Prophetæ prædicaverunt myſteria Chriſti, *Iob* 36. *c.* Et canens Debora canticum, *r* deſignat exultationem prophetiæ in fine mundi ſuper ejus adimpletione, *Iud.* 5. *a. Tob.* 13. *d. Ier.* 51. *b.* — *Exhortationes prophetarum & novi Teſtamenti.*

Canentes pueri in foro; deſignare poſſunt *ſ* Prophetas & prædicatores, ad ſervanda Dei præcepta exhortantes. Aut etiam ipſum Chriſtum remiſſionem peccatorum prædicantem, *Matth.* 11. *b. Luc.* 7. *c.* — *Prophetæ. Prædicatores. Chriſtus.*

Concentus cœli ſignificare poteſt *t* laudes angelorum, quum dicunt: Sanctus, Sanctus, Sanctus, *Iob* 38. *a.* Quod fit cum ſumma concordia poſt ejectum Luciferum. — *Laudes angelorum.*

Cancionum verba ſunt, quæ in ſtatu gratiæ canuntur, & cantica lætitiæ ſpiritualis *u*: ad quæ pertinent etiam cantilenæ Salomonis, *Pſal.* 39. 136. 2. *Reg.* 22. *a.* 3. *Reg.* 4. *d.* 1. *Par.* 16. *d.* 2. *Par.* 7. *b. Iob* 35. *c. Eccl.* 47. *c.* Canticum autem Moyſis pertinet ad vetus Teſtamentum. Canticum verò agni, aut novum, *Apoc.* 19. *b.* Carmen etiam eſt canticum laudis Dei ad juſtos pertinens, *Ezech.* 2. *d.* Hymnus autem tria includit, & canticum & laudem, & quod ſit Dei. Si unum deſit, non erit hymnus. Hymnus autem decens Deum in Sion, *x* eſt laus in eccleſia, vel militante, vel triumphante, *Pſal.* 64. 148. — *Laudes juſtorum.*

Carmina in nocte, *y* deſignant lætitiam in tribulatione, *Iob.* 35. *c.* — *Læti in tribulatione.*

Jubilus eſt vox *z* inarticulata militum invicem ſe protegentium, & adhortantium in bello. Eſt

victoriæ

a Or. ſ. [illegible] & ſ. Iud. [illegible]. Baſ. ſ. Pſ. 29. 32. Aug. ſ. Pſ. 146. Gr. gradus [illegible]. Aug. ſ. Pſ. [illegible]. Hie. ſ. Iſa. 23.
b Hil. ſ. Pſ. 136. c Hie. ſ. Iſ. 26.
d Greg. ſ. Ezech. ho. 20.
e Rup. 9. ſ. Apo.
f Hie. ſ. Iſa. 30.
g Hil. & Hie. ſ. Pſ. 137. Aug. ſ. Pſ. 97. Hil. ſ. Pſ. 143. h Aug. ſ. Pſ. 32. Baſ. ſ. Pſ. [illegible]. i Chry. ſ. Pſ. 95. Hie. ſ. Pſ. 97. k Rup. 6. ſ. Apo. l Orig. ſ. Ioſ. ho. 7.
m Aug. de Elec. Hier. ſ. Iſa. 27. m Gr. 30 mo. 7 & ſ. 1. Re. 13. n Ru. 5. ſ. Ap. o Baſ. Pro. 21. p Baſ. ſ. Pſ. 29. Ambr. 2. de pœn. 6. q Orig. ſ. Iud. hom. 6. r Hil. ſ. Matt. Can. 12. Aug. ſer. 8 & ſ. Pſ. 118 ſer. 7 & ſ. Lu. 7. t Hie. ſ. Iob. 8. Gr. 30 m. 7. 8. Ru. 7. de glor. Trini. 14. u Aug. & Hil. ſ. Pſ. 136. v Aug. ſ. Apoc. ho. 12. & Pſ. 148. x Hil. ſ. Pſ. 64. 148. Hie. epiſt. Sunniæ quondam & ſ. Amos 5. y Gr. 26 m. 11. z Caſſ. ſ. Pſ. 32. Hil. ſ. Pſ. 65. Aug. ſ. Pſ. 32. 40.

Digitized by Google

victoriæ vox in dæmones, *Pſal.32.46.65.88. Iob.8.d.38.a.* Jubilus eſt *a* ſonus ſignificans cor parturire, quod dicere non poteſt. Et quem decet iſta jubilatio, niſi ineffabilem Deum? Ineffabilis enim eſt, quem fari non potes. Et ſi eum fari non potes, & tacere non debes, quid reſtat niſi ut jubiles?

Canticum, quum fit voce ſine inſtrumento pſalterii, *b* deſignat ſpeculationem ſubtilem divinorum, & ad theoriam pertinet: & carmina ſunt myſteria. Pſalmus verò, quod eſt canere cum inſtrumento Pſalterii, ad practicen ſpectat, *4. Reg.3.c.1. Par.5.c.23.c.23.a.2. Par.5.d.23.c. Num.21.d. Pſal. 4. in tit.19. Ezech.33.g. Prov.25.c. Amos.6.b. Hab.3.d.* Pſalmus ergo dicit *c* concinnitatem bonorum operum & Pſalmus bonus, ſunt bona cordis opera. Et pſallit in nomine Domini, qui dat ei laudem operum, *Pſa.17. 48.96.6a.65.145.148. Iud.6.a. Hab.d. Eph.5.d.* Deſignat etiam *d* Pſalmus doctrinam ſpiritualium, & meditationes & laudes.

Subtilis ſpeculatio divinorum. Concinnitas bonorum operum.

Canticum graduum, quindecim Pſalmos continens, qui numerus ex hebdomade, & Ogdoade conſtituitur *e* viam in patriam cœleſtem demonſtrat, per vetus, & novum teſtamentum.

Via in patriã cæleſtem.

Canticum patruelis erat, *f* quum Chriſtus flevit ſuper Hieruſalem, *Iſa.5.a.*

Fletus Chriſti.

Cantabiles juſtificationes Dei dicuntur *g* non ſegnibus, ſed ſolicitis, & iis, qui eas habent in memoria, *Pſal.118.*

Prædicatio cæleſtium & Chriſti regni.

Pſalterium *h* inſtrumentum triangulum, decem chordarum infernè percutitur, supernè verò reſonat: ita anima ſanctæ Trinitatis fide formata, decem legis præceptis inſtructa, inferius affligendo carnem percutitur, ſuperius verò ſuaviſſimum Deo melos reddit. Deſignat etiam Pſalterium *i* æternorum gaudiorum prædicationem: quia dum ſuperna amare ſuggerit, quaſi à ſuperiori parte ſui dulcedinis ſonum emittit. Et *k* qui regni æterni Chriſtum regem nominat. Pſalterium ſonat. Item *l* ut cognoſcamus gratiam de ſuperius ad nos venire: & ut ad ipſa ſuperna elevemur, *1. Reg.10.b.* Deſignat etiam Pſalterium *m* diſpoſitionem corporis humani, & ita formam corporis Chriſti facientis miracula. Item *n* concordiam operum cum voce: & virtutes theologicas, *Pſal.29.32.48.56.146.149.1. Par.13.c.2. Par.9. c. Eccl.40.c. Ier.52.d.* Et Pſallit Domino in Pſalterio decachordo, qui mente cum obſervantia præceptorum & fidei integritate pſallit: & ipſa mens vel ſpiritus de ſuperius reſonans, eſt Pſalterium decachordum & vas Pſalmi: & præterea lingua laudes dei reſonans, *Pſal.70.91.143.150.* Pſalterium etiam decachordum, verbum Jeſu ſignificat, qui elemento decadis manifeſtatur.

Corpus Chriſti & corpus humanum. Virtutes theologicæ. Concordia operum cum voce. Spiritus. Lingua. Verbum Jeſu Chriſti.

Pſallens Domino in cithara, eſt *o* Chriſtus in cruce, *Pſal.146.* Et pſallit in gentibus, *p* quum gentes credunt, *Pſal.56.* Eundẽ Chriſtum deſignat pſallens David ad mitigandũ ſpiritũ Saulis, *1. Reg.16.c.19.b.*

Synagoga in Chriſtum.

Canit vinea Meri Leviathan, quum ſynagoga concordat diabolo, *Iſa.27.a.* Et pſallunt in Chriſtum bibentes vinum, quum Judæi & hæretici docent errores de Chriſto, *Pſal.68.*

Irriſio bonorum.

In canticum malorum vertitur Job, hoc eſt Eccleſia, quando creſcentibus iniquis boni irridentur, & in opprobrium habentur, *Iob.30.b.*

Segniter audientes verbum Dei.

In canticum & carmen muſicum vertunt verba Prophetæ, qui ſic ea audiunt, ut ſolent carmina Poëtarum in theatro, & non ut eis obtemperent, *Ezech 33.g.*

Diabolus.

Cantans in feneſtra, dici poteſt diabolus ſuggerens ſenſibus voluptates, *Soph.2.d.*

Pœnitentia.

Canticum meretricis dici poteſt *r* animæ planctus pœnitentis, *Iſa.23.d.* Et canere carmen lugubre eſt pœnitentium, *Ezech.2.d.27.g.32.d.*

Senectus. Signa lucis gratiæ.

Cantus galli, *ſ* ætatem ſenectutis deſignat, aut ſigna appropinquantis lucis gratiæ, *Marc.14.g. Matt. 13.d.26.d.g. Luc.22.d. Ioan.13.d. Tob.8.b.*

Hypocriſis.

Canere tuba ante ſe, *t* eſt manifeſtare opera ſua bona per hypocriſim, *Matt.6.a.*

Voces hæreticorum. Minæ hæreticorum & principum ſæcularium.

Canens buccina Siba, deſignat *v* voces hæreticorum, & ſchiſmaticorum retrahentium fideles ab unitate eccleſiæ, *2. Reg.20.a.4. Reg.9.c. Prov.25.c. Iſa.18.a.23.d. Thren..3.b. Ezech.33.g. Soph.2.d.1. Mach.6. d.* Et fideles ſunt canticum hæreticorum, quum irridentur ab eis, *Iob.30.b.* Clangor etiam tubæ deſignat *x* minas hæreticorum & Principum ſæcularium, *Iob.37.c.* Carmina etiam lyræ, ſunt voces hæreticorum, *Amos 5.f.*

Honorantes labiis Deum.

Carmina & cantica lyræ, ſunt *y* voces ſynagogæ labiis honorantis Deum, *Amos 5.f.* Pſallunt etiam Judæi in Chriſtum, ipſum blaſphemantes, *Pſal.68.* Et Chriſtus dicitur pſalmus eorum, *Thren.3.g.*

Hortantes ad voluptates.

Canentes cithara & organo, ſunt *z* hortantes ad voluptates, *Gen.4.d.3. Reg.1.f. Apoc.18.g.* Et cantores in malum, ſunt etiam ad vitia & voluptates incitantes, *Eccl.2.b.11.b. Exod.32.d. Iud.9.d. Amos 5.f.6.b. 8.c.* Et cantica cum vino, deſignant publicationem pravarum voluptatum, & voluptates aurium, *Iſa. 24.b.16.c. Ezech.26.c.*

Exultatio cordis in Deum.

Pſaltes adductus ad Eliſæum, ut prophetaret, *4. Reg.3.c.* deſignat *aa* exultationem cordis in Deum, & laudes Dei & gratiarum actiones pro beneficiis, quibus inflammamur ad amorem Dei, & ſupra nos elevamur.

Canis.

Canis eſt *bb* animal deſerviens homini ad ſocietatem & blanditiem, latrans adverſus extraneos, eſt animal immundum, iracundum, ſalax, eſt cuſtos gregis, lupos arcens, eſt vorax, & carnivorus: & revertitur ad vomitum ſuum.

Apoſtoli.

Canes patientes famem, erant Apoſtoli, non invenientes fidem in Judæis, *Pſal.58.*

Prælati, & prædicatores. Fidelis amicus. Adulatores.

Canis, ut eſt cuſtos gregis, *cc* deſignat Prælatos & prædicatores cuſtodientes gregem Domini: & ut blanditur, deſignat *dd* bonum & fidelem amicum, *Tob.6.a.11.b. Iob.30.a.* Interdum verò ut blanditur, deſignat adulatores. Et canes facti ex inimicis, *ee* ſunt paſtores eccleſiæ, facti à Deo ex Judæis, vel gentibus, *Pſal.67.* Iidem ſunt canes lingentes ulcera Lazari.

Paſtores ſuperbi. Ingrati.

Canes muti deſignant paſtores ſuperbos, non curantes defendere gregem Domini à dæmonibus & hæreticis, *Iſa.56.d.* Deſignat etiam *ff* ingratos, qui non aperiunt os ad agendum gratias benefactori. Latrantes verò deſignabunt gratos.

Perfecti.

Canes, quia ſervant amorem, & fidelitatem ad Dominum ſuum, deſignare poſſunt perfectos, qui omni tempore ſervant amorem ad Deum. Et ut canes lambunt aquam lingua, deſignant eoſdem, *gg* qui non accipiunt de temporalibus, niſi quod neceſſarium eſt, *Iud.7.b.*

Contemptibiles. Humiles.

Canes dicuntur *hh* contemptibiles mundi: quos elegit Deus ad vincendos hoſtes fidei: qui lambunt aquam, ut canes, *Iud 7.b.* Et humiles, qui famem patiuntur petentes miſericordiam à Deo, ut Chananæa, *Pſal.58. Matt.15.c.*

Mundus.

Canis dici poteſt mundus, non natura, ſed conſuetudine, contra inſolitam veritatem latrans. Eſt

a Gr. 8. mo. 19. & 28 mo. 19.
b Arn ſ pſ 4. Baſ ſ pſ.19. Eu q.in pſ.
c Hil ſ pſ 25. Au ſ pſ.80.
d Orí prol ſ 7 Pſalm.
e Hil. Pro ſ. Pſal.
f Hie ſ. Iſa 5.
g Amb. ſ pſ. 118 ſer 7
h Gr Pr. ſ 7 pſ. & 1 Re 10 Baſ ſ pſ.1.29 48. 32.
i Hil pro ſ pſ. Hie ſ pſ 50.
k Au ſ pſ 42 48.56 61.70 80.
l Arn ſ pſ 33.
m Cle. Ale 2. pad 4.
n Eu ſe pſ 10 Rup 1 ſ 1 Re. 18.
o Ar ſ pſ.146.
p Hi ſ pſ 56.
q Au ſ pſ 28. Gre. 20 moral 19.
r Hie ſ Ez 33
ſ Glo ord. ſ. Soph 2.
t Hie ſ Iſ 23.
v Orí ſ. Matt. hom.10.
x Glo ord. ſu. Matth. a.
y Hie ſ Iſ.18.
z Gr.31.mo 25
aa Hie ſ Amos 5.
bb Hie ſ Iſa. 54.
cc Ric. de S. Vict. 3. de arc. myſt 18
dd Pls 8 nat. hiſ 40.
ee Rup 7 ſup Gen a
ff Gr.10. mo. 7. & hie 40.
Hie ſ Iob 30.
gg Au pſ 67.
hh Gre ſ in 1. R g 1.
ii Orí ſ Iud. hom. 9.
Au ep 40
kk Au 9 in Iud 17. & ſ. pſ 18.
ll Aug epiſt. 120.
mm Au pſ. 101 & 2 ſer. Dom in mont.

enim canum natura, ut cum quibus habẽt conſuetudinem, ſive illi boni, ſive mali ſint, non ad eos latrent. inſolitorum autem perſonis viſis, etiam innocentibus irritantur, *Pſa.*21.

Iudæi. *Heretici.* *Principes ſacerdotum.* *Oppugnatores veritatis.*

a Hie. ſ. Iſ. 56. & pſ. 21. Eu q. ex pſ. b Hil. ſ. Mat. Cent. 6. 1. Am. ſ. Lu. 16.

Canes latrantes erant *a* Judæi, adverſus Chriſtum & membra ejus latrantes, *Pſal.*21.58.67. *Phil.*3.*a.* *Apo.*22.*c.* Deſignat etiam *b* hæreticos. Et canes muti erant Principes Sacerdotum, quia non prædicaverunt Chriſtum, qui fuerunt impudentiſſimi, & neſcientes ſaturitatem, *Iſa* 56.*d.* *Eccl.*19.*d.* Et canes, quibus non eſt dandum ſanctum, ſunt oppugnatores veritatis, *Matt.*7.*a.*

Gentiles. *Mundanis*

c Au. epi. 137 & q. vet. teſtamentum. 39. d Eu. ſer. pi. 5

Canes etiam latrantes, deſignant *c* gentiles rabidè latrantes adverſus verum Deum: & ut canes allatrant ignotis, ſic ipſi latrant in Deum ſibi ignotum, *Matt.* 7.*a.* 15.*c.* Verùm iidem lingebant ulcera Lazari, nempe qui veniebant ad fidem, *Luc.*16.*c.* *Pſal.*67. Mundani etiam lingunt ulcera Lazari, quum gaudent de lapſu religioſi, omnes tales reputantes. Catelli etiam edentes de micis cadentibus de menſa Dominorum ſuorum, deſignant *d* Gentiles, *Matt.*7.*d.* Et canis vivus, qui dicitur melior leone mortuo, *Eccl.*9.*b.* eſt gentilis *e* aptior ad fidei ſuſceptionem, quàm apoſtata: vel melior Judæo.

e Hie. Eccl. 9. f Ambr. 1. de pen. 9.

Peccatores.

Canes item dicuntur *f* peccatores non plenè pœnitentes, qui facilè revertuntur ad vomitum, quibus non eſt dandum ſanctum, *Matt* 7.*a.* *Deut.*23.*c.* 1. *Reg.*17.*f.* *Prov.*26.*b.* *Petr.*2.*d.*

Hie. ſ. Mat. 7. g Ori. ſ. Matt. ca. 18 Ara. ſ. pſ. 18. h Aug. q. in Deut. 38.

Diabolus.

Canis interdum ſignificat *g* diabolum, *Exod.*11.*b.* 22.*d.* 3. *Reg.*14.*c.* 21.*f.* 4. *Reg.*8.*d.* 9.*b.* *Pſal.*58. *Prov.*26.*e.* *Eccl.*13.*c.* *Iere.*15.*a.* *Matt.*7.15.*c.* *Marc.*7.*c.* Pretium hujus canis *h* non admittitur in domum Domini, *Deut.*23.*c.*

i Baſ. exam. ho. 10. Chry. ſ. Gen. hom. 11.

Vis iraſcibilis. *Iracundi.*

Canes, quia iracundi, deſignant *i* affectum & vim iraſcibilem in homine, & etiam homines impetum iræ habentes, *Iſa.*56.*d.*

Canis mortuus dicitur, qui nullius eſt momenti ad aliquid, 1. *Reg.*24.*c.* 2. *Reg.*9.*b.* 16.*b.*

Caniſtrum, Calathus, Cartallus. Fiſcella, Sporta, Sportula.

Sacra ſcriptura.

CANISTRUM eſt vaſculum ex viminibus contextum, deſerviens portandis panibus, aut fructibus aut aliis ad uſum hominum pertinentibus. Sporta autem eſt vas ex ſparto confectum.

k Or. ſ. Le. b. ſ. & ſ. Matt. c. 14. Iſy. ſ. Lev. 8. l Hie. ſ. pſ. 8. Aug. 8. q. 61. Cyr. 1. ſ. Io. 28 m Ori. ſ. Exo. hom. 2 Bed. 1. Exo. 2. n Gre. Nyſſ. de vita Moyſis.

Abundantia doctrinæ. *Lingua Chriſti.* *Apoſtoli.*

Caniſtrum, *k* ſacram ſcripturam ſignificare poteſt, unde ſumuntur neceſſaria ad victum animæ, & continet tres panes, hoc eſt, tres ſenſus, *Exod* 29.*a.* *d* *Num* 6.*c.* *Lev.* 8.*e.* *Iud* 6.*d.* Et cophini duodecim fragmentorum, deſignant ſuperabundantiam doctrinæ, *Matt.*14.*c.* *Marc.*6.*f.* *Luc* 9.*b* *Ioan* 6.*b.* *Deut.*26.*a* *Ier.*6.*b.* Poteſt etiam caniſtrum ſignificare linguam Chriſti, unde ſumitur abundantia doctrinæ.

Cophini fragmentorum panis duodecim, dici poſſunt *l* Apoſtoli, qui acceperunt abundantiam doctrinæ legis declaratæ per Chriſtum: vel deſignant abjecta mundi, quæ elegit Dominus. Et quòd in eis multiplicatur gratia, qui eam adminiſtrant, *Ioa* 6.*b.*

Traditiones Iudæorum. *Senſus terreni legis.* *Chriſti caro.* *Corda ſanctorum.*

Fiſcella ſcirpea in qua poſitus fuit Moyſes, deſignare poteſt *m* traditiones Judæorum, & terrenos ac viles ſenſus, quos ipſi adjungunt legi, *Exod* 2.*a.* Deſignat etiam carnem Chriſti, bitumine ac pice litam, hoc eſt, mala ſuſpicione, quam habebat ſynagoga de corpore Chriſti, & ejus divinitate. Vel deſignat credulitatem carnis Chriſti in bonis operibus. Poteſt etiam ſignificare *n* corda ſanctorum, qui glutino unitatis conjuncti, unum corpus effecti ſunt.

Doctrina.

Fiſcella etiam ſcirpea ex diverſis virgultis compacta, doctrinam deſignat, quæ ex multis atque variis diſciplinis in unum collecta, ſuper fluctus hujus vitæ fertur, nec immergi patitur, ſed impetu exagitata, tandem ad ripam extra hujus vitæ turbationes animum educit.

Gravitas peccati, Lex, Prophetæ & agiographa.

Caniſtra tria ſuper caput piſtoris Pharaonis, *Gen.*40.*c.* deſignant gravitatem peccati: & caniſtrum excelſius, ſuperbiam. vel deſignant legem, Prophetas, & agiographa & caniſtrum excelſius, eſt ipſa lex myſteriis denſa, & excelſa: eſt ſuper caput piſtoris, quia Judæi non percipiebant myſteria quæ portabant.

o Au. 83. q. 61. p Gre. ſ. 1. Re. 9. q Am. ſ. Lu. 9.

Septem eccleſiæ. *Memoria.* *Servitus Iudæorum.* *Peccata.*

Sportæ ſeptem fragmentorum, ſignificare poſſunt *o* ſeptem eccleſias, latitudinem cordis habentes, *Matt.*15.*d.* *Marc.*8.*a.*

Sportula, 1. *Reg.*9.*b.* licèt ſit munuſculum, tamen Gregorius *p* ſumit ibi pro ſporta, & ſignificat memoriam, in qua panis doctrinæ ponitur. Sic impleverunt ſeptem ſportas, *Matth.* 15.*d.* hoc eſt, *q* abundantiam doctrinæ in memoria condiderunt.

r Au. ſ. pſ. 80.

Cophinus, in quo manus Judæorum ſervierunt, deſignat *r* ſervitutem luti Judæorum in Ægypto. Deſignat etiam opera ſervilia peccatorum, quia cophinis portantur ſtercora, & terra, *Pſal.*80.

Cophini, in quibus poſuerunt Samaritæ capita filiorum Achab, 4. *Reg.*10.*b.*

ſ Hie. ſ. Ie. 24.

Calathus ficuum bonarum, deſignat *ſ* credentes ex Judæis. Calathus verò ficuum malarum, ſunt non credentes, *Ierem.*24.*a.*

Canthus.

CANTHI in rotis ſunt, ubi figuntur radii, & intra quos volvitur axis, 3. *Reg.*7.*e.*

Canus, Canities, Incaneſcere.

CANI in hominibus ſunt capilli, ob frigiditatem, quæ in ſenibus augetur dealbati.

t Caſſia. lib. 7. cap. 4.

Longævitas Dei.

Canities in Deo, longævitatem ejus & antiquitatem ſignificat, quæ ſine ullo principio eſt, & omnia tempora, & creaturas excedit univerſas.

Vetuſtas legis. *Honorabiles.*

Cani Jacob, vetuſtatem Legis deſignare poſſunt, *Gen.* 42.*g.* Ad idem videtur referri poſſe canities Joab, 3. *Reg.*2.*b.* Item canities Samuelis, 1. *Reg.*12.*a.*

v Hie. ſ. Iſ. 3.

Inveteratus error. *Sapientia.*

Canum caput, deſignat *v* eum, cui honor debetur, *Lev.*19.*f.* *Sap.*2.*b.* 4.*b.* *Eccl.*6.*b.* 25.*b.* *Iſa.*3.*a.* 46.*b.* 2. *Mach.*6.*f.*

x Hie. ſ. Hie. 7. y Ru. ſ. Hoſ. 7. z Bed. ſ. Pro. 20.

Cani effuſi in Ephraim ipſo ignorante, *Hoſ.*7.*c.* dicuntur, quum quis *x* multo erravit tempore, ignorans ſe prope exterminium eſſe. Dicitur etiam *y* de Judæis in errore perſeverantibus.

Canities, quæ eſt dignitas ſenum, eſt *z* ſapientia, cui debetur honor, *Prov.*20.*c.*

Caper, Capra, Hircus, Hædus.

CAPER, eſt animal petulans, ſed mundum, nam ruminat, & dividit ungulam, ideò in ſacrificiis offertur: idemque hircus dicitur, & quum eſt tener, & recens, hœdus. Capra verò eſt minus quietum animal

animal quàm agnus: aſcendit ſaxa, & difficilia loca. Dicitur *a* caper aut hircus, cùm eſt admiſſarius. Hircinatum carnium ejus dicuntur conferre ad morbum comitialem.

Divinitas in Chriſto. Chriſtus. Caro Chriſti. Culpa mactata.

Caper emiſſarius, qui in deſertum mittebatur, *Lev.16.b.* deſignare poteſt *b* divinitatem in Chriſto, quæ non eſt paſſa. Hœdus etiam qui immolabatur cum agno in Phaſe, *c* deſignat Chriſtum in parte ſiniſtra habentem juſtitiam & veritatem, ſicut in dextra habet cum agno miſericordiam, & pacem, *Exo.12.a.* Hircus etiam pro peccato populi oblatus, *d* eſt Chriſtus pro toto genere humano oblatus, aſperum indumentum pilorum gerens, peccato generis humani refertum. Hœdus etiam oblatus à Gedeone, eſt *e* caro Chriſti pro culpis noſtris oblata. Vel ipſa culpa à Chriſto mactata, *Jud.6.d.* Caper etiam emiſſarius, Chriſtus miſſus in deſertum Gentilitatis.

Chriſtus Barabbas, vel Antichriſtus. Divinitas & humanitas in Chriſto. Chriſtus. Contemplativa vita. Sermones de ſublimibus & perfectis. Pœnitentia. Pœnitentes.

Hirci duo, quorum unus immolatur, alter in eremum mittitur, *Lev.16.b.* deſignare poſſunt Chriſtum & *f* Barabbam, vel Antichriſtum. Vel deſignat *g* ipſum Chriſtum extra civitatem paſſum & oblatum, ut ſit nobis ſuavis cibus, in quo ſunt divinitas & humanitas: & humanitas eſt oblata, divinitas verò in ermum emiſſa, quia impaſſibilis. Idem ſignificant hœdi duo optimi, quibus veſcebatur Iſaac, *Geneſ.27.b.* Et hircus, & hœdus, deſignat *h* Chriſtum, qui venit in ſimilitudinem carnis peccati, & pro peccatis oblatus eſt: & Judæis eſt hœdus, quorum delicta cumulavit, *Exod.12.a.32.c.34.d. Deuter.14.c. Levit.23.c. Numer.7.b.28.e.29.a.* Ipſum poteſt ſignificare capra, quæ pro peccato jubetur offerri.

Capra, quæ in ſummis ſæpè extremiſque rupibus pendens paſcitur, *i* contemplativam vitam deſignat, quæ cœleſtia meditatur, *Lev.5.b. Cant.4.* Et hircus ad alta ſemper aſcendens, excelſam converſationem deſignat, & ſermonem de ſublimibus, *Ezech.43.g.* Et hirci ſalientes capras, ſunt ſermones perfecti, purificantes animas à peccatis, *Gen.31.b. Mich.6.b.* Capræ verò ſunt animæ juvenum paratæ ſuſcipere verbum.

Exprobratio peccati.

Hircus in *k* capris gravem pœnitentiam deſignare poteſt, vel ipſos pœnitentes. Idem deſignat capra, *Gen.30.c.31.c.32.d. Exod.25.a.35.a. Lev.1.e.3.c.4.e.5.b.7.c.9.c.10.d.12.d.16.b.22.c. Num.15.c.1. Reg.19.c.25.a.4. Reg.10.c. Prov.27.d. Cant.4.a.6.b. Ezec.43.f. Dan.8.a. Pſal.65.* Et hœdus, quem miſit Judas ad Thamar per Odollamitem, *l* eſt exprobratio peccati per Joannem Baptiſtam dicentem: Generatio viperarum, &c. Sed non eam invenit peccati exprobratio, quam mutavit confeſſionis amaritudo, *Gen.38.d.* Et hœdi duo oblati Iſaac, *Gen.27.b.* deſignant confeſſionem & pœnitentiam: qui ideo ſunt optimi, quia grati Deo, & utiles peccatori. Et ut detrahuntur illis pelles, deſignant peccatorem relictis peccatis. Et hœdi tres, *m* deſignant tres partes pœnitentiæ: cordis contritionem, oris confeſſionem, operis ſatisfactionem, *1.Reg.10.a.16.d. Deut.32.b. Judith.15.a.2. Par.29.e. Eſdr.6.b.d.8.g. Tob.2.d. Pſalm.49. Mich.6.b.*

Juſti & peccatores. Duplex ratio.

Hirci duo, quorum alter immolatur, alter in eremum mittitur, deſignare poſſunt *n* juſtos & peccatores in populo: ut qui immolatur, deſignet juſtos: qui verò in eremum mittitur, peccatores in ſuis peccatis relictos, *Levit.16.b.* Deſignare etiam poſſunt duplicem rationem: *o* unam quæ in Deum fertur, alteram quæ in creaturas. Vel hœdus in eremum miſſus, eſt id, quod eſt animale & turpe ac piloſum in homine, quod traditur diabolo cultori deſerti, hoc eſt, deſertorum à Deo. Oblatus verò Deo eſt illud animale, quod eſt in homine, quod mutatur in melius, & offertur Deo in hoſtiam immaculatam. Vel aliter: Hœdus, qui immolatur, *p* carnem, & concupiſcentiam ejus deſignat: juxta illud Apoſtoli: Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis. Hœdus autem, qui ſtatuitur vivus coram Domino, eſt caro cum ſpiritu vivens.

Caro. Sancti veteris Teſtamenti. Martyrium. Principes populi. Populi Eccleſia. Simplices. Peccatores. Peccata. Barrabas. Antichriſtus. Laſcivi ſenſus. Libidinoſi.

Hœdus de quo queritur filius ſenior, quod pater ipſi non dederit, deſignat *q* ſanctos veteris Teſtamenti, qui non potuerunt redimere populum, *Luc.15.g.*

Hirci viginti, deſignare poſſunt *r* martyrium eorum, qui ſine magna cognitione ſe ad mortem offerunt, *Gen.32.d.* De his *Pſal.65.* Offeram tibi boves cum hircis.

Hœdi ante greges deſignare poſſunt *ſ* principes populi, *Iere.50.b. Ezec.34.e. Zach.10.a.*

Grex caprarum, *t* ſignificat populus eccleſiæ: qui dum præcepta legis ruminantes, cœleſtia fide contemplantur, munda ſunt animalia, & in altis paſcuntur, *Cant.4.a.* Capræ etiam ſunt *v* ſimplices verſati quidem in peccatis, ſed poſtea converſi, *Lev.3.e.* Hircus etiam ſignificat *x* minores de populo, *Iſa.11.b.*

Hœdus etiam, quia eſt animal petulans, & inquietum, & amans præcipitia, deſignat *y* peccatores inquietam habentes conſcientiam, & ſemper in præcipitiis exiſtentes: vel deſignant ipſa peccata, *Gen.37.b.37.f. Exod.23.c.34.d. Levit.1.e.10.d.* Ideo hœdi in judicio ſtatuentur ad ſiniſtram, *Matth.25.e.* Sic frater major petebat hœdum, hoc eſt, *z* Judæi fœtorem peccatorum, vel Barabbam, vel Antichriſtum, *Luc.15.g. Ezech.24.e.27.b.39.e. Zach.10.b.* Idem deſignat capra, *Iſa.34.b.* Sic deſignat uniuſcujuſq; peccatoris fœtentem, ac luxurioſam plenamque verbis impudicis petulantiam, & laſcivos ſenſus, *Cant.1.c. Judith.6.c. Pſal.49.65. Iſa.1.c.* Hœdi quoque duo oblati Iſaac, *Gen.37.b.* deſignant peccatores ex utroque populo per Chriſtum ſervandos. Lex autem non ſacrificat hircum, præterquam propter ſolam malorum emendationem. Voluptas enim eſt vitii metropolis. Hœdi & capræ nocent viti, hoc eſt, *aa* divinæ juſtitiæ ipſam provocantes quæ decerpitur, & excitatur ab his, qui Deum offendunt & peccant. Ideo tanquam petulantes hœdi reponendi dicuntur ad ſiniſtram in judicio, ab ipſo pœnam flagitiorum ſuſcepturi. Quando autem jubetur dare hircus pro peccato, *bb* reddi præcipitur ſcoria, fex, & quod ſuum eſt, ipſi diabolo: ut quod Dei eſt, purum & mundum Deo reddi poſſit: eſt autem in hirco major & magis inveterata laſcivia quam in hœdo: adeò ut valdè fœteat, ſicut carnes nimium laſcivientium, & multò magis, quam carnes caſtè viventium. Hœdi ad agri pretium, *cc* peccatores converſi à prædicatore, *Prov.27.d.*

Plebs Judaica. Pœnitentia. Elementum aquæ. Senſus. Cogitationes immundæ. Viſus & Auditus. Alexander magnus. Mortificatio carnis.

Capra trima, deſignat *dd* plebem Judæorum, quæ futura erat peccatrix, *Gen.15.b.* Vel deſignat pœnitentiam propter tres ſui partes. Vel ſignificat *ee* elementum aquæ, propter curſum & fœmineam fœcunditatem: vel *ff* ſenſus noſtros citò ſalientes, & in hunc mundum ſenſibilem nos inducentes.

Hœdi ſignificare poſſunt *gg* cogitationes immundas, quas paſcit ſponſa, quum ignorat ſe, *Cant.1.b.* Vel ſunt *hh* oculi & aures, quæ paſcit curioſus: & per eas feneſtras introducit peccatum.

Hircus veniens ab Occidente habens cornu inſigne, *Dan.8.b.* deſignat *ii* Alexandrum magnum, cujus quatuor cornua fuerunt ſucceſſores ejus, inter quos regna ejus diviſa ſunt.

Caprinæ pelles, *kk Hebr.11.g.* mortificationem carnis deſignant. Hœdinæ verò pelles, quibus tectus eſt

ctus eſt Jacob, *Gen.27.b.* peccata noſtra deſignant *a* quæ Chriſtus portavit. Vel deſignant, quod gentilis populus veniens ad fidem, ſe coopertum peccatis carnalibus confiteri non erubuit.

Capere, vide accipere.
Captio, vide decipere.
Capharnaum.

CAPHARNAUM, id eſt, *b* ager pœnitentiæ, vel villa conſolationis, aut propitiatio pœnitentis: civitas Galilææ maritima, in qua Chriſtus ſæpè prædicavit, & fecit miracula, *Matt.4.b.8.a.11.c.Luc.4.d.10.c.Ioan.2.c.4.f.6.b.* Deſignare poteſt *c* Gentilitatem: & etiã eccleſiam, quæ civitas pulcherrima & fructifera eſt, & maritima, quæ tunditur fluctibus ſæculi.

Gentilitas. Eccleſia.

Capillus, Cincinnus, Crines, Coma. Cæſaries, Pilus, Piloſus, Hiſpidus, Depilare.

CAPILLI, & crines, & comæ, ſunt pili capitis humani. Cincinnus autem partem dicit capillorum, quæ manu apprehenditur. Pili vero ſunt totius corporis. Unde piloſus, pilis abundans.

Capillus capitis, quandoque ſignificare poteſt *d* Chriſtum, qui eſt verbum Dei, procedens à Patre, ut capillus à capite, *Dan.7.c.14.g.*

Chriſtus.

Capilli Samſon, in quibus habebat vires, deſignare poſſunt *e* virtutem divinitatis in Chriſto: vel virtutes Spiritus ſancti, vel legis velamentum, quod Judæi contempſerunt, *Iudic.16.e. Ezec.8.b.Dan.14.g.Matth.5.f.*

Divinitas in Chriſto. Virtutes Spiritus ſancti. Velamentum legis.

Capilli capitis Dei candidi, dici poſſunt *f* angeli, & ſancti, candore divino nitentes, *Dan.7.c.* Sunt etiam multa *g* verba, ab uno verbo procedentia, quæ loquutus eſt per Prophetas, *Apoc.1.c.*

Angeli & ſancti. Verba.

Capilli ſponſæ dici poſſunt *h* Doctores eccleſiæ, *Cant.4.a.6.b.* Vel ſunt populi, qui eccleſiæ ornatum tribuunt. Capilli vero albi, neophyti ex baptiſmo prodeuntes. Cincinni autem ſunt *i* fideles frigidi: ideò pleni dicuntur guttis noctium, *Cant.5.a.* Crinis unus colli ſponſæ, humilitatem *k* Virginis Mariæ flectibilem & minimè reſiſtentem, indicat, *Cant.4.c.*

Doctores Eccleſiæ. Populi. Humilitas Mariæ.

Capilli numerati, ſunt *l* virtutes animæ ac etiam omnia, quæ ſervare oportet, *1. Reg.14.g.2.Reg.4.c.3 Reg.1.c.Pſal 68.Dan.3.g.7.c.Matt.10.Luc.12.a.21.d. Apoc.1.c.*

Virtutes animæ.

Comæ ſponſi tinctæ, deſignare poſſunt *m* martyres ſanguine rubricatos, *Cant.5.a.7.b.* Deſignant etiam ſacramenta, quæ plenæ ſunt guttis noctium, quum abundant peccantes in Eccleſia, qui ſolum exteriora ſacramenta habent, nec ad interiora penetrant.

Martyres. Sacramenta.

Crines fœminarum longi & multi, deſignare poſſunt *n* continuas, longas, & aſcendentes orationes, *Iſa.3.d.*

Orationes continuæ.

Coma arboris, *o* multitudinem operum, ſive bonorum, ſive malorum deſignare poteſt, *Iob.14.b.* Deſignat etiam multitudinem credentium poſt reſurrectionem Chriſti.

Multitudo operum & credentium.

Capilli capitis & barbæ, *p* pulchritudinis ac virilitatis indicium ſunt: qui ſi radantur, fœda nuditas apparet, & univerſi corporis pars eſt extrema, atque ut ita dicam, emortua in capillis atque pilis eſt: ita Hieruſalem & populus ejus emortuus, & à vivo Dei corpore ſeparatus, fami & peſtilentiæ, ac cædi, & gladio captivitati, ac diſperſioni traditur. De qua diſperſione ſub figura capillorum aliqua pars ligatur in ſummitate pallii, ut modicum quid rurſum tradatur incendio, de quo infinita flamma, ac penè univerſa devaſtans egreditur in omnem domum Iſraël, *Ezech.5.a.*

Populus Iudæorum.

Capilli ſuperciliorum, deſignare poſſunt, *q* in altioribus poſitos, & ſenſu contemplativo deſervientes: & cogitationes de ſublimibus & divinioribus rebus, *Lev.14.a.*

Contemplativi. Cogitationes de ſublimib.

Pili camelorum, quibus veſtitus erat Joannes Baptiſta, deſignat, *r* quòd Chriſtus circumdatus eſſet exuviis gentilium, *Matt.13.a.Marc.1.a.*

Exuviæ gentilium.

Pili caprarum, ex quibus ciliciorum aſperitas texitur, *ſ* pœnitentiam & mortificationem deſignare poſſunt, *Exod.25.a.35.a.36.b.2.Reg.19.c.4.Reg.1.b.* Idem deſignant capilli nigri, *Lev.13.e.* Sunt etiam ſymbolum mortis, quia ſine ſenſu præciduntur, præcipuè mortis Chriſti.

Pœnitentia. Mors Chriſti.

Pili pro *t* hominibus ac militibus Juda ſumuntur, *Iſa.7.d.* Quos raſit Dominus, quum tranſtulit in Aſſyrios. Et quia dicit pilos pedum, deſignantur infimi populi.

Milites Iuda.

Capilli capitis, quum ſint multi, & ad ornatum facientes, *v* cogitationes, & diſceptationes de divinis ſignificare poſſunt. Capilli verò barbæ, cogitationes ad diſcretionem & utilitatem facientes, *Levit.14.a.* Capilli etiam deſlentes, ſunt cogitationes, facilè abeuntes, *Lev.13.a.f.14.b. Ierem.52.d.* Et capilli coloris albi, aut coloris priſtini, ſunt *x* cogitationes vitæ veteris: quas ſic à mente recidimus, ut de earum amiſſione, nullo dolore fatigemur, *Num.8.a.Iob.4.c.Iſa.7.d.Ezec.5.a.16.a.Cant.7.b.* Et capilli numerati, ſunt cogitationes, de quibus reddetur ratio in judicio, *Matt.10.d.* Cincinnus autem deſignat collectas cogitationes mentis, ut non ſparſæ diffluant, ſed per diſciplinam conſtrictæ ſubſiſtant, *Ezec.8.a.* Non ſunt radendi, nec nutriendi, ſed tondendi, ut mens occupetur ſolum in neceſſariis.

Cogitationes.

Capilli etiam ſignificant *y* terrena & temporalia. Ut enim pili non ſunt pars corporis, ſed quædam ſuperfluitas à corporis humore procedens: ſic bona temporalia non ſunt nobis naturalia, ſed aliena & ſuperflua. Unde pili in Prælatis non ſunt radendi, nec nutriendi, ſed tondendi, ut tantum accipiant de temporalibus, quantum opus eſt. Sic etiam deſignant dignitates & honores temporales, *1. Eſdr.9.a.Iud.13.a.Iere.7.f.Ioan.12.a.Luc.7.f.1.Cor.11.* Et capilli Mariæ, temporalia, quæ cùm dantur pauperibus, capillis pedes terguntur.

Temporalia bona.

Capilli ſubtiles, & longi, *z* profunda & peracuta conſilia deſignare poſſunt. *Dan.4.g.*

Conſilia profunda.

Capilli Mariæ Magdalenæ ſoluti, prædicabant liberationem *aa* à nimio amore ſuperflui ornatus: & quæ cum prædicatione propter Dominum ſuſcipienda erat, afflictionum tolerantiam. Capilli etiam ſoluti ſunt, flens Hieruſalem, quæ inuncta fuerat: propter quam propheticæ fuerunt lamentationes.

Amor ſuperflui ornatus.

Capilli capitis, barbæ, ac ſuperciliorum radendi tanquam ſuperflui, deſignare poſſunt peccata, *Lev.14.a. Num.7.c.8.a. Pſal.39.67. Ier.7.f.* Hos capillos nudat Dominus, quum in *cc* publico judicio condemnat

Peccata.

a Aug. contr. mendac. 10. b Rup. 3 ſ. Ioa. c Glo. ord. ſup. Matt. 4. d Ric. de S. Vi. de ſeptem ſ. confeſſion. 9. e Ambr. 2 de Spir. ſan. prol. Ori. ſ. Matth. hom. 15. Au. ſer. 107. f Au. de eſſen. divin. g Ru. 1. ſ. Apo. h Am. ſ. pſ. 118 ſer. 15. i Gr. ſ. Ca. 4. 5. Au. ſ. Ap. h. 3. k Ru. ſ. Can. 3. l Ori. ſ. Num. ho. 1. Hil. ſ. Matth. Can. 10. & ſ. Pſal. 68. Eu. ſer. ſpir. 1. Au. ſ. Io. tra. 17. & ſ. Apo. hom. 1. m Ru. ſ. Cant. ho. 5. n Hie. ſ. Iſa. 3. o Glo. ord. ſu. Iob 14. p Hie. ſ. Ez. 5. q Iſy. ſ. Le. 14. r Am. ſer. 65. ſ Hie. pro. ſup. Orig. in Ioſ. Gre. pa. m. 10. Gr. Ny. de vita Moyſis. t Hie. ſ. Iſ. 7. v Iſy. ſ. Le. 13. 14. x Gr. 2. m. 17. & 1. mor. 23. & ſ. Cant. 7. & 2. paſt. 7. & 31. mo. 9. Rup. ſ. Can. 7. y Au. de con. mundi. 4. & ſ. pſ. 51. & ho. 24. Gre. 5. mo. 23. & ſ. Ez. ho. 1. & hom. 33. Amb. 1. de pa. ſ. z Ric. de S. Vi. de ſeptem con. ſtien. 40. aa Cl. Al. 5. pæd. 8. bb Am. ep. 13. cc Hie. ſ. Iſ. 3. Iſy. ſ. Le. 14. Ori. ſ. Ex. ho. 13. & ſ. Lev. hom. 8.

Digitized by Google

d emnat peccata, *Iſa.3.d.* Pubis, ſpecies emortua, exanguis, & exanimis: hanc qui offert, oſtendit in ſe ſenſum peccati jam mortuum: nec in membris ſuis ultra vivere, aut regnare peccatum: raduntur in leproſis, non autem in ſanctis, in quorum caput non aſcendit ferrum. Piloſus Eſau ſignificat malum rebus mundanis & ſuperfluis copioſum: & illis inhiantem *Gen.25.d.27.b.* Piloſi dicuntur hi, *a* quos Græci faunos vel panas, Latini verò incubos vocant: quorum nimirum forma ab humana effigia incipit, ſed beſtiali extremitate terminatur. Piloſi nomine cujuslibet peccati aſperitas deſignatur; quod & ſi quando quaſi ab obtentu rationis incipit, ſemper tamen ad irrationabiles motus tendit, & quaſi homo in beſtiam deſinit, dum culpa per rationis imaginem inchoans, uſque ad irrationabilem effectum trahit: nam ſæpè edendi delectatio ſervit gulæ, & ſervire ſe ſimulat indigentiæ naturæ: eùmque ventrem in gluviem extendit, membra in luxuriam erigit.

a Gre 7.m.15

Dæmones. Piloſi etiam videntur dici *b* dæmones, quorum imaginem monſtra illa gerebant, *Iſa.13.d.34.c.* Dicunt eos eſſe incubos.

b Hie.ſ. Iſ.13.

Ignorantia. Capilli obumbrantes caput, qui ſunt radendi, *c* ignorantiam deſignare poſſunt obnubilantem rationem.

c Cle.Alex.1. pæd.2.

Superflua gentilis ſcientia. Capillum mulieris captæ radendi, deſignant *d* ſuperflua ſcientiæ gentilium reſecanda: & ornatum verborum tollendum: & erronea opera gentilitatis præcedenda, *Deut.21.c.1.Petr.3.a Apoc.9.b.*

d Or ſ.Le. ho. 7.

Laſcivia. Coma *e* laſcivum aliquid & muliebre dicitur, ideò non permittitur viro nutrire comam. *Ezech. 44.e. Jud.10.a.16.b. Eſther.14.a. Eccl.9.c. Iſa.3 c.1. Cor.11.c. Tim.2.c.* Idem deſignant *f* capilli locuſtarum, *Apoc 9.b.* Ad hæc referri poſſunt capilli Abſalon, *2. Reg.14.f.*

Hier. epi. Sanoes vulneri. & ad Magnum.

Lætitia. Capilli olim deſignabant *g* lætitiam: unde in luctu tondebantur, *Jer.7.g.*

Gre.Ven. Ca. 3 eo.7.ca.3.

Infidelitas. Idololatria. Hæreſes. Capillus flavus dicitur eſſe *h* in eo, qui jam declinat ad infidelitatem, à vero fidei colore decidens, *Lev.13.b.* Capillus verò niger, fumum idololatriæ deſignare poteſt, *Lev.13.e.* Sicut etiam coma in rotundum attonſa, *Lev.19.f. Jerem.9.g.* Pili etiam ſignificare poſſunt circumſtantias hæreſeos: & ſunt quidem decidentes à fronte, quum aliqui reſipiſcunt ab errore.

e Hi ſ Ez. 44 f Ru ſ, Ap. g Hie.ſ. Jer.7. h Gre m. ſup. Lev 13.

Labor militum. Depilatus omnis humerus exercitus Babylonis geſtantium cophinos terræ & lapides, *i* quibus radebantur humeri in obſidione Tyri, *Ezech.29.d.*

i Hie ſ.Ez. 29

Cappadocia, Cappadoces.

Frigentes in fide. CAPPADOCIA *k* Hebraicè dicitur Caphtorim, quod interpretatur ſpherulæ, vel poma, aut vola, vel palma turturum, vel exploratorum: Eſt Provincia Aſiæ minoris verſus aquilonem, unde deſignat eos, qui in frigore fidei ſunt, *Deut.2.a. Amos 9 c.1.Petr.1.a.*

k Hie.ſup Amos.9.

Capparis.

Libido. Judæa. CAPPARIS *l* eſt arbuſtum reddens flores, qui leguntur antequam aperiantur: qui conditi reddunt guſtum ſuavem, *Eccleſiaſtæ 12.b* Videtur poni pro libidine, & concupiſcentia. Vel deſignat *m* Judæam quæ, vocata ad fidem gentilitate, ſterilis permanſit.

l Hie ſu Eccle.12. Eu q in Eccl. m Gr.31.moral.10.

Capra, vide Caper.
Caprea, Dama.

CAPREA, Græcè dicitur *n* dorcas, à videndo dicta, de qua afferunt ii, quibus medicinæ peritia eſt, ineſſe illi intra viſcera humorem quendam, qui caliginem depellat oculorum, & obtuſiores quoſque viſus exacuat: paſcuntur in montibus, & ſunt animalia munda.

n Ori ſ cant. ho.3.

Chriſtus. Caprea deſignare poteſt *o* Chriſtum, qui maximè perſpicax eſt, & cùm ſit judex, omnia ſcrutatur, noſque videre facit, *Cant.2.b.d.7.8.d.*

o Ori ſ cant. ho 2 3.

Angeli. Contemplativi. Eccleſia. Deſignat etiam *p* Angelos, & contemplativos, qui ſunt acuti viſus, & paſcuntur in montibus cæleſtibus, & ſacræ Scripturæ. Deſignat etiam Eccleſiam, *q* quæ dum mente in cæleſtibus habitat, quaſi in montibus paſcitur.

p Ber ſ. cant. ſer. 5.73. q Am ſ pſ.118 ſer 16.

Nuper baptizati. Ratio fidei. Virtutes Theologicæ. Poteſt etiam caprea ſignificare *r* nuper baptizatos, qui lumen fidei receperunt. Et etiam ipſam rationem fidei, quæ nos videre facit. Et præterea virtutes Theologicas.

Gre ſ.cau. 2. r Ber ſ Can. ſer. 52.

Synagoga. Virgo Maria. Capra etiam ſignificare poteſt *ſ* ſynagogam, unde Chriſtus carnem traxit, *Cant.2.b.4.b.7.b.* Deſignat etiam *t* beatam Virginem, cujus ubera dicuntur, ut duo hinnuli capreæ.

Ori ſ can ho. 2 3.

Hæreticus. Perſpicaxin ſidiarum. Memoria. Damula, videtur eadem quæ caprea, aut ei multum affinis: eſt animal timidum, & velox ad curſum: & hæreticus *v* dicitur quaſi damula fugiens, quum confunditur à fidelibus, nec eorum poteſt rationes ſuſtinere, *Iſa.13.d.* Eruitur quaſi damula, *x* qui perſpicax eſt in deprehendendis malorum inſidiis, *Prov 6.a.*

Am ſ pſ. 118. ſer.10. ſ Gre.ſ can.2. t Gr ſ ca 2.4 Rup ſ can. 3. v Hie ſ Iſ 13. x Bed ſ Pro.6

Capſella.

CAPSELLA eſt parva theca: & capſella, in qua erant repoſita aurea vaſa Philiſtinorum, memoriam deſignare poteſt, *1.Reg.6.c.*

Capitium.

Initium operum. CAPITIUM, eſt operimentum capitis, & colli, ſed quod tunicæ ſolet adhærere.

Capitium tunicæ Sacerdotum, cujus ora textilis erat, deſignat *y* perfectum initium operum, præcipue Prædicatorum, quia tegit caput, & collum, *Exod.28.c.39.d.* Quaſi capitio tunicæ reprobi corpus ſanctæ Eccleſiæ cinxerant: quia conſtrictis Prædicatoribus, velut ejus collum prementes, in ea claudere iter voces volebant, *Job.30.c.*

y Gr 20.moral 24.

Captivus, Captivitas.

Anima ſubjecta verbo Dei. CAPTIVI dicuntur, qui jure belli in capientium ſervitutem redacti ſunt.

Captivi boni ſunt, *z* qui captivarunt intellectum in obſequium fidei. Et captivæ gladio dicuntur mentes, quæ ſe ſubjecerunt verbo Dei, *Gen 30.d.34.d.Pſ.67.* Sic captivi de Madian, ſunt ſubjicientes ſe fidei.

z Ori ſ Num. hom 25. Am.ep.ſ.13. Au. ſ pſ. 67.

ſe fidei, *Num.* 31.e. Et mulier pulchra capta in bello, deſignat animam prius in peccato exiſtentem, ſed redemptam à Chriſto, *Deut.* 21.*b.* Et captivitas dicuntur fideles redempti, quaſi à Chriſto jure belli capti, *Amos* 5.*b.* 1.*Mach* 14.*a.* *Epheſ.* 4.*b.*

Captiva puella, quæ ducta fuerat de Iſrael, *a* deſignat Eccleſiam ex Gentibus, 4.*Reg* 5.*a.* — *Eccleſia ex Gentibus.*

Captivitas plebis Dei erant, cum Gentiles erant in peccatis. Et captivitas Babylonica eſt, quum *b* fideles ſubjiciuntur Principibus hujus mundi, *Pſ.* 58.84. *Iſa.* 45.*c.* *Jere* 29.*c.* *Ezech.* 39.*g.* *Mich.* 1.*d.* *Nahum* 2.*b.* 3.*c.* *Hab.* 1.*c.* *Sopho.* 3.*d.* *Zach* 14.*a.* 1.*Mach.* 1.*d.* 2.*Mach.* 4.*d.* *Apo.* 13.*c.* Et captivatæ duæ uxores David ab Amalecitis, deſignant duos populos, Judæorum, & Gentilium captivos à dæmonibus. Captivi etiam ducti ex Iſrael ſunt, qui peccatis obnoxii ſunt in Eccleſia. Vel etiam, qui ex hæreticis in poteſtatem diaboli trahuntur. Captivi etiam primi, ſunt homines ſub Adam, in qua captivamur, antequam à ſecundo homine Chriſto liberemur. Captivitas etiam Sion, eſt fidelium peccantium in Eccleſia. De his captivis & captivitate intelligi poſſunt hæc loca. 1.*Regum* 30.*a.* 3.*Reg.* 8.*e.* 4.*Regum* 17.*c.* 24.*d.* 2.*Paral.* 6.*g.* 28.*b.* 29.*b.* *Tob.* 13.*c.* *Jud.* 5.*d.* 7.*c.* *Pſalm* 70.95.125.126.136. *Iſai.* 5.*d.* 20.*c.* 23.*a.* *c.* 46.*a.* 49.*f.* 52.*a.* 61.*a.* *Jerem.* 15.*a.* 30.*b.* 31.*g.* 42.*c.* 43.*d.* 48.*d.* 50.*g.* *Thren.* 2.*b.* *Ezech.* 6.*b.* 12.*c.* 23.*a.* 29.*c.* 30.*e.* 39.*g.* *Oſe.* 6.*d.* *Joel.* 3.*a.* *Amos* 5.*a.* 7.*d.* 9.*b.* *Luc.* 4.*g.* — *Gentiles. Judæi. Peccantes in Eccleſia.*

Captiva mulier in bello, *c* ſapientiam ſæcularem deſignat: quam qui adamaverit, debet decalvare, & illecebras crinium, atque ornamenta verborum cum emortuis unguibus ſecare, & errores amovere, &c. *Deut.* 21.*d.* — *Sapientia ſæcularis.*

Captiva dicitur Galgala, hoc eſt, *d* circumciſio carnis, à circumſione cordis, *Amos* 5.

Captivi noſtri dicuntur *e* concupiſcentiæ, rationi ſubjectæ, *Exod.* 12.*d.* *Jud.* 5.*b.* Hæc eſt captivitas equorum, *Amos* 1.*c.* Quum concupiſcentiæ laſcivientes ſubjiciuntur rationi.

Captivare intellectum, *f* eſt contra dicentem rationem convincere, & ad fidem inducere. *Corint.* 10.*d.* — *Concupiſcentia.*

Caput, Capitellum, Epiſtilia, Biceps.

CAPUT eſt *g* præcipuum membrum animalis regens cætera membra, in eoque maximè vigent ſenſus omnes, eſtque in homine ſedes prudentiæ. & ſimilitudinem humani capitis dicuntur capita columnarum, quæ & capitella. Dicitur etiam caput ſumma, *Num.* 5.*a.* Reddent ipſum caput. Vita, *Gen.* 40.*d.* Auferet Pharao caput tuum. — *Eſſentia divinitatis. Divinitas in Chriſto.*

Caput in Deo, eſt *h* ipſa eſſentia divinitatis, quæ omnia præcedit, & cui omnia ſubjecta ſunt, *Daniel* 7.*c.* Hoc caput eſt plenum rore, & guttis noctium, quum abundant peccantes in Eccleſia, & frigeſacientes amorem Dei, *Cant.* 5.*a.* *d.* 7.*b.* *Gen.* 28.*b.* *Apoc.* 1.*c.* Et caput Dei, quod velant Seraphim, deſignare poteſt *i* alta Dei, quæ ad ejus divinitatem, Majeſtatem, & potentiam ſpectant. Et caput agni, *k* dicitur divinitas in Chriſto, *Exod.* 12.*b.* Idem deſignat *l* caput Aaron Pontificis, *Exod.* 29.*a.* *Lev.* 8.*c.* 21.*b.* *Marc* 6.*c.* Et ungere caput Chriſti, eſt *m* laudare Deum cum bonorum operum fructu, *Matth* 26.*b.* Et imponitur capiti Chriſti ſpinea corona, quum noſtris peccatis Deus offenditur, *Matth* 27.*c.* Et obumbratum caput ejus, erat divinitas latens tempore paſſionis, *Pſal.* 139. *Mich* 3. Et hoc caput non tenent hæretici, Chriſti divinitatem negantes, 1.*Cor.* 11.*a.* *Col.* 2.*b.* Caput leſtuli Jacob, *n* Imperium Chriſti adorandum deſignat, *Gen* 27.*g.*

Caput ſæpè ſumitur pro Chriſto, *o* qui caput eſt Eccleſiæ, etiam quum dicitur caput vituli aut arietis & hoc caput eſt unguendum per opera miſericordiæ, *Geneſ* 28.*b.* 49.*d.* *Exod.* 29.*a.* *Levit.* 1.*a.* 3.*b.* 4.*c.* 5.*b.* 8.*b.* 9.*c.* 10.*b.* 13.*f.* 21.*a.* *Nu.* 27.*d.* *Jud.* 13.*a.* 16.*d.* 4.*Reg.* 6.*g.* *Job.* 1.*d.* *Pſal.* 37.39.190.186.132. *Eccleſ.* 9.*b.* *Sap.* 18.*d.* *Eccleſ.* 44.*d.* *Jona* 2.*c.* 4.*b.* *Matth.* 6.*c.* 5.*f.* 27.*d.* *Marc.* 12.*a.* 15.*b.* *Luc.* 9.*g.* *Joan* 19.*a.* *Epheſ.* 1.*d.* 4.*d.* 5.*c.* *Coloſ.* 1.*c.* 2.*b.* Et caput ſponſi plenum rore, eſt corpus Chriſti plenum tribulationibus, *Cant.* 5.*a.* 7.*b.* Caput & cauda dicitur Chriſtus, qui eſt initium & finis, *Iſa* 9.*c.* Et caput viri dicitur Chriſtus 1.*Cor.* 11.*a.* Quod caput non tenent hæretici. Caput etiam viæ templi oſtii Orientalis, eſt Chriſtus, *Ezech.* 42.*b.* Et caput non radendum, eſt Chriſtus non conculcandus peccando, *Ezech.* 44.*f.* *Hoſe.* 1.*d.* *Zach* 6.*c.* Et caput ſerpentis, quod ſervatur pereunte corpore, eſt Chriſtus cæteris pereuntibus in corde ſervandus. Et caput à piſtore abſciſſum, eſt Chriſtus ſeparatus à Judæis, *Gen.* 40. In capite ſunt oculi ſapientis, hoc eſt, in Chriſto, *Eccleſ.* 2.*c.* Capita columnarum, quæ & capitella dicuntur aurea, deſignant Chriſtum, *Exod.* 26.*f.* — *Imperium Chriſti. Chriſtus. Chriſtus.*

Caput à Joanne Baptiſta amputatum, deſignat *p* Chriſtum ablatum à Judæis & à lege, *Matth.* 14.*a.* *Marc* 6.*c.* Deſignat etiam ſeparationem Chriſti à Prophetis, quam inique faciunt Judæi. Item gloriam legis ſeparatam à Judæis. Vel ſpiritualem ſenſum honoratum in diſco, corpore literæ ſepulto.

Caput corporis Chriſti, eſt *q* omnis ſanctus, cujus fortitudo eſt Ephraim, hoc eſt, Eccleſia, *Pſalm.* 59. — *Sanctus.*

Caput leproſum nudum, aut non contectum, deſignat *r* amiſſionem galeæ ſalutis: aut Chriſtum amiſſum ab anima. Ideò Sacerdotes non debent nudare caput, *Lev.* 10.*b.* 13.*f.* 14.*c.* *Baruch.* 6.*c.* — *Amiſſio gratiæ.*

Caput ſæpè dicitur *ſ* mens, aut voluntas, ſeu liberum arbitrium, quia ut caput toti corpori ſupereminet, ita liberum arbitrium omni actioni providet, ſub quo etiam eſt appetitus. Poteſt etiam caput deſignare providentiam, & intentionem. Et capita columnarum, ſunt corda Doctorum, *Geneſ.* 28.*b.* 40.*d.* 48.*c.* *Lev.* 1.*a.* 5.*b.* 13.*f.* 1.*Reg.* 28.*a.* 31.*c.* 2.*Reg.* 4.*e.* 13.*d.* 3.*Reg.* 7.*c.* 21.*g.* 4.*Reg.* 4.*c.* 10.*b.* 1.*Par.* 10.*e.* *Neem.* 9.*c.* *Judith.* 8.*a.* *Eſther.* 15.*c.* *Iob.* 2.*b.* 10.*c.* 19.*b.* 20.*a.* 29.*a.* 42.*c.* *Pſal.* 3.7.20.22.26.37.65.77.139.140. *Prov.* 1.*b.* 4.*b.* 10.*b.* 11.*d.* 25.*d.* *Eccl.* 2.*c.* 9. *Cant.* 2.*a.* 7.*c.* 8.*a.* *Eccl.* 4.*a.* 11.*a.* 20.*b.* 27.*b.* 32.*d.* *Iſa.* 1.*b.* 55.*d.* 59.*d.* *Jere.* 9.*a.* 13.*c.* 14.*a.* *Thren.* 2.*c.* 3.*f.* 5.*c.* *Ezech.* 1.*f.* 7.*e.* 8.*a.* 10.*a.* 13.*c.* 16.*b.* 44.*e.* *Dan.* 2.*d.* *Amos* 2.*b.* 9.*a.* *Zach.* 1.*d.* 3.*b.* 6.*e.* *Luc.* 7.*f.* 12.*a.* 21.*f.* 22.*a.* 21.*f.* 72.*d.* *Matth.* 6.*c.* *Rom.* 12.*d.* *Apoc.* 4.*b.* 9.*b.* Et caput radendum, eſt ratio, à qua ſunt amovendæ ignorantiæ eam obnubilantes. Habet ſedem in cerebro, ideò caput, *Jonæ* 2.*c.* — *Mens. Voluntas. Liberum arbitrium. Providentia. Intentio. Ratio.*

Capita omnis viæ, deſignant initia fidei & ſacræ doctrinæ, *Ezech.* 16.*d.* Et caput vituli, aut hoſtiæ, deſignat initium bonorum operum, ſpiritualis converſationis, *Levit.* 1.*a.* 3.*b.* 4.*c.* 5.*b.* Et caput ſtatum, — *Initia fidei & ſacræ doctrinæ. Initia bonorum operum.*

a Amb. de Sacramentis. *b* Hilar. ſuper pſal. 12. Orig. ſup. Numer. hom. 19. & ſup. Ezec. hom. 1. & ſup. Luc. ho. 32. Arno. ſu. pſ. 136. Aug. de catechizan. rudi. 21. & ſup. Pſ. 70.125. Hier. ſu. Mic. 1. *c* Hier. epiſt. Senato. vulturn. & ad Magnum & epiſt. Beatiandum. *d* Hier. ſup. Amos 5. *e* Hier. ſup. Amos 4. *f* Am. ſerm. 2. Cor. 10. *g* Hil. ſ. pſ. 140. *h* Aug. de eſſen. div. *i* Euch. for. ſpi. *i* Ber. ſer. 1. de ver. Iſa. *k* Ori. ſ. Lev. ho. 12. *l* Iſych. Lev. 8.81. *m* Hil. ſ. Mat. Can. 7.20.33. Au. ep. 52. & ſ. pſ. 59. & ſu. Ioan. tra. 57. *n* Gre. 8. mor. 21. & 34. mo. 7. & ſu. Ca. 5. Eu. q. ad Hebraeos. *o* Arno. ſ. pſa. 37.109. Ambr. de Eli. 10. & ſ. pſal. 118. ſer. 20.8. Orig. ho. ſ. Cam. ſeptim. Au. 2. con. lit. Petili. 104. & ep. 59. Ge. Ven. Can. 2. tom. 5. ca. 1819. Hie. ſ. Ez. 42. 44. & ſ. Eccl. 8. Gre. 6. mo. 13. & ſ. Can. 9. Aug. ſ. pſ. 57. Orig. ſ. Exod. ho. 9. *p* Ori. ſ. Matt. ca. 14. Hil. ſ. Matt. Can. 14. Amb. ſer. 63. Ebe. ſ. Marc. 6. *q* Hil. ſ. pſ. 59.

r Orig. ſ. Lev. hom. 8. Iſyc. ſ. Lev. 13. *ſ* Orig. ſup. Can. hom. 2. & ſu. Ezec. ho. 14. ſup. Rom. 12. Iſyc. ſup. Lev. 15. Hie. ſu. Matt. Can. 5. Baſ. ſu. pſal. 33. Amb. ... Phi. de ſomniis. Clem. Alex. 1. pæd. a. Gr. ſ. 1. Reg. 16. & 14. mo. 19. & 19. mor. 9. ... Vict. de ſacramenti hom. 2. Bed. ſ. Prov. 1. Rupert. ſ. Lev. 5. Orig. ſup. Ezech. hom. 8. Iſyc. ſ. Lev. 1. Gre. ſ. 1. Regum 6. Ambr. ſup. Pſalm. 118. ſerm. 20.

ſtatuæ, eſt prima converſatio, *Dan* 2.*c.* Et caput conſperſum pulvere, humilitatem, & fidem deſignare poteſt, 4.*Reg.*4.*c.* Conterunt autem hæretici capita pauperum, quum in ſimplicibus diſſipant initia fidei, *Amos* 2.*b.*

Vita ſublimis Prædicatorũ. Prædicatio divini Verbi.

In capite invitatorum datus locus Sauli, deſignat *a* quod Prædicator fidem Catholicam cum cæteris communem tenet, ſed præ cæteris vitam ſublimem, 1.*Reg.*9.*d.* a Gr. ſ.1.Re 9

Capita columnarum argentea, quæ & epiſtilia dicuntur, deſignant *b* prædicationem divini Verbi. Et etiam capitella ærea, *Exod.*27.*b.*38.*b.*4.*Reg.*25.*d.*2.*Par.*4.*c.* *Jerem.*52.*e.* deſignant etiam duo *c* Teſtamenta. Erant autem quinque cubitorum, propter quinque libros Legis, aut propter quinque ætates: vel propter quinque ſenſus, 3.*Reg.*7.*c.* In capite libri ſcriptum eſt de Chriſto, hoc eſt, in initio pſalterii, *Pſal.*39. b Gl. ord ſu. Exod.27. c Ru. ſ 3 Reg.

Vita contemplativa. Chriſtus fundamentum. Quatuor Virtutes Elementa. Prælati & Prædicatores. Principes Judæorum. Sacerdotium Judæorum. Hæreſiarchæ. Perfectus ſtatus charitatis. Fervor devotionis. Arrogant. Sapientia. Principatus verbi Dei. Primum perceptum. Principatus populi Chriſtiani.

Caput monumenti Chriſti, deſignare poteſt *d* vitam contemplativam, *Joan.*20.*c.* d Orig. in div. hom.10.

Caput Anguli, in quod factus eſt lapis, deſignat *e* fundamentum duorum populorum in Chriſto, *Pſal.*117.21.*b.* *Marc.*12.*a.* *Luc.*20.*c.* *Actor.*4.*a.* e Orig. ſ. Matt. ho.19.

Capita quatuor fluviorum, qui oriuntur de paradiſo, deſignant *f* quatuor virtutes cardinales, & etiam quatuor *g* elementa, *Gen.*2.*b.* Et capita fontium ſunt principia & cauſæ virtutum, 2.*Par.*32.*f.* f Am. de parad.3. g Gor. Venet. Con.1.tom 7.

Capita populi *h* ſunt Prælati & Prædicatores, & etiam Principes Judæorum, qui ſunt caput, quod raſit Dominus. Et caput tonſum Job, deſignat ſacerdotium Judæorum, ablatis ab eo Sacramentis. Et capita montium, ut caput Amana, deſignant Principes & potentiores terræ, qui quò ditiores ſunt, eo firmiores vulgo reputantur: de quibus coronatur ſponſa, quum fidem amplectitur. Deſignant etiam capita populi, aut montium, hæreſiarchas, & ſublimitatem ſuperbiæ, 1.*Reg.*15.*d.* *Job* 1.*d.* *Pſal.*17.*c.* *Cant.*4.*c.* *Iſa.*1.*b.*9.*c.*10.*b.*7.*d.*19.*c.* *Hoſ.*4.*b.*11.*b.* *Joel.*2.*b.* *Amos* 5.*g.*6.*a.*9.*a.* Et caput turbarum, ubi ſapientia clamabat, *i* erant Principes Judæorum, quibus Chriſtus prædicabat, *Prov.*1.*c.* h Hie. ſ. Iſ.19 & ſ. Joel 2. Gre. 1. mo. 19 & ſ. Gen 3. i Bed. ſ. Pro 1.

Caput aureum ſtatuæ, deſignat *k* perfectum ſtatum in charitate, & mentis devotionem, & devotam intentionem: & etiam fervorem cæleſtis deſiderii. In malum verò deſignat arrogantem, qui cæteros deſpicit, *Dan.*2.*d.* k Ric. de S. Victor. de ſomn. N buch. 2.3.

Caput Sacerdotis non radendum, *Lev.*21.*a.* deſignat *l* ſapientiam non prætermittendam à ſacerdotibus, ut ſubditorũ reprehendant vitia, nec eis conſentiant. Et caput Pontificis, quod ungitur, deſignat principatum verbi Dei. Et caput leproſi nudum, primũ præceptum legis deſignare poteſt, *Le.*13.*b.* l Iſy. ſ. Le. 21.

Caput Jacob ſuper lapidem poſitum, deſignat *m* principatum populi Chriſtiani ſuper Chriſtum innitentem, *Gen.*28.*b.* Pin. de profu. m Be. ſ. Ge 28

Aliquis manifeſtatio gloriæ Sanctorum. Homo. Diverſa genera peccatorum. Superbia. Templum. Pontificalis dignitas.

Capita vectium arcæ, quæ apparebant in templo, 2.*Par.*5.*c.* deſignabant *n* aliquid extremum de gloria Sanctorum, quod hic percipitur à perfectioribus. n Gl. ord ſup. 2. Par 5.

Caput blaſphemi, ſuper quod ponunt manus teſtes, *Lev.*24.*c.* deſignat, *o* quod cùm caput viri ſit Chriſtus, & caput Chriſti Deus, qui in Filium blaſphemat, in Patrem quoque eſt blaſphemus. o Iſy. ſ. Lev. 22

Caput interdum ſumitur pro homine, ut cum manna colligitur per ſingula capita, *Exod.*16.*d.*

Caput in quod aſcendit novacula vel ferrum, deſignat *p* eum, à quo aufertur ſubſtantia temporalis, *Jud.*13.*a.*1.*Reg.*1.*b.* *Iſa.*7.*d.* *Ezech.*5.*a.*44.*e.* *Actor.*18.*c.*21.*e.* p Gr. ſ 1. Re 1 Am de vir 3.

Super caput Judæorum eſt calvitium, *q* quia amiſerunt Chriſtum, *Amos* 8.*c.* q Hi. ſ Amos, 8

Capita omnis viæ deſignare poſſunt *r* diverſa genera peccatorum, & cogitationum, quæ vitiorum incentiva ſuppeditant, *Ez.*16.*d.* *Nahu* 3.*b.* *Iſa.*51.*g.* Caput etiam omnium platearum, deſignat graviora crimina vel deſignat in viris Eccleſiaſticis, quod cũ terrena agant, ſurſu tamen videri appetunt, *Thr.*4.*a.* r Hie. ſ. Ez. 16

Caput aſini, ſuperbiam deſignare poteſt, quæ caput eſt omnium vitiorum, 4.*Reg.*6.*f.*

Caput etiam circuitus malorum, *ſ* ſuperbiam deſignare poteſt, *Pſal.*139. ſ Au. ſ Pſ. 139.

Capita compitorum, ſignificant extrema terræ, *Thren.*2.*g.*

Caput Libani dicitur Galaad, *Jerem.*22.*b.* deſignans *t* templum, quod erat Caput Hieruſalem. Vel deſignat Pontificalem dignitatem in Eccleſia. t Hie. ſ. Ier. 22

Caput gentium, ad quod debebant hinnire Judæi, *Jer.*31.*a.* deſignat *v* dignitatem Gentiũ in Eccleſia: cùm ante converſionẽ eſſent cauda, quæ converſa eſt in caput: & eis adjunguntur credentes ex Judæis. v Hie. ſ Ier. 31

Errores inudati. Initium ſuggeſtionis. Diabolus. Superbia dæmonum.

Caput calvum deſignat *x* errores eloquentiæ ornatu nudatos, ut eorum appareat fœditas, *Iſa.*15.*a.* *Jer.*48.*f.* *Ezech.*7.*f.*29.*d.* x Hie. ſ. Iſa 15

Caput ſerpentis, quod convertitur à muliere, deſignat initium ſuggeſtionis, *Gen.*3.*c.* Et caput aſpidum, idem ſignificat, *Job* 20.*b.* Et caput jurgiorum, *Prov.*27.*c.* Et capita conquaſſata, *Pſal.*109. Caput autem Dagon, *y* eſt ipſe diabolus, qui principium eſt omnis idololatriæ, & eſt abſciſſum, quia ceſſavit idololatria, 1.*Reg.*5.*a.* Et capita inimicorum Dei dicuntur *z* dæmones. Et capita draconum, hoc eſt, dæmonum, deſignant ipſam ſuperbiam dæmonum, *Pſalm.*67.73. Caput autem Goliath, hoc eſt, Gentilitatis aut diaboli eſt ablatum, ut Chriſtus eſſet caput Gentium, 1.*Reg.*17.*f.*29.*b.* Ad idem referuntur caput Siſaræ, & Abimelech, & Holophernis, *Jud.*4.*d.*7.*g.*9.*g.* 2.*Reg.*18.*g.*16.*b.*18.*c.*20.*g.* 1.*Par.*20.*b.* *Jud.*13.*b.*14.*b.*15.*a.* *Eccl.*25.*c.* *Iſa.*7.*b.* *Jerem.*31.*a.* *Thren.*1.*b.* *Hoſ.*5.*d.*11.*b.* *Ezec.*13.*b.g.*32.*f.* *Haba.*3.*c.* 1.*Mach.*6.*d.*7.*g.*11.*b.* 2.*Mach.*1.*d.*15.*f.* Caput etiam circuitus malorum, vel hæreticorum, eſt diabolus, ſerpens antiquus, *Pſal.*139. Ut enim ſerpens quum viderit aliquem venientem ad percutiendum, circulum facit totius corporis ſui, & in medio celat caput, ubi ſcit ſe vitam habere, ita hæretici per ſermonem Philoſophorum, videntur ſe abſcondere, quaſique protegere, ac diabolum intra ſe celare. Capita etiam leonum aut equitum, *aa* ſunt Principes hujus mundi, & tenebrarum harum, *Apoc.*9.*c.* Et capita ſerpentum in caudis equorum, *Ibidem.d.* y Gre. 1. Re 5. & 15 mo 7. z Aug. ſ Pſ 73 109 Hilo. ſ pſ. 67. Am. ſ. pſ. 118. Jer 21. Hie ſ Hab. 3 & ſ Pſ. 119 Caſſia lib. 4. ca. 17. Aug ſ Pſ 109. 1 9. Bed. ſ Gen. 3. aa Au. ſ Apo. hom 7.

Antichriſtus. Diabolus. contemn.

Caput, quod extulerunt inimici, *bb* eſt caput Antichriſti, ſeu ipſe Antichriſtus, qui extollitur ſuper omne quod dicitur Deus, *Pſal.*82. Ipſe *cc* vel diabolus eſt caput beſtiæ occiſum per divinam ſententiam, ſed vivum per opera obſtinationis, *Apoc.*13.*a.* bb Au. ſ Pſ 82 cc. R. 8 ſ Ap. ddwo 1 in. 18

Caput aliquando ſumitur pro initio, ut *Thren.*1.*b.* Facti ſunt hoſtes in capite. cùm enim bonum opus non bona intentione ſumitur, huic adverſantes ſpiritus ab ipſo cogitationis exordio principantur, tantoque eam plenius poſſident, quanto eam per initium dominantes tenent. In capite etiam ſunt hoſtes Hieruſalem, cùm dæmones gaudent de ejus ſubjectione. In capite autem tranſmigrantium ſunt, *ee* qui primi puniuntur, *Amos* 6.*c.* ee Hi. ſ Am 6

Quatuor regna. Intentionis varia hypocritarum.

Capita quatuor beſtiæ tertiæ, *Dan.*7.*b.* deſignat *ff* quatuor regna, in quæ diviſum eſt regnum Alexandri. Deſignant etiam hypocritas nil ſimpliciter agere, ſed varias intentiones habere. Eſt enim illis primò affectatio libertatis, ſecundò affectatio dignitatis, tertiò affectatio autoritatis, quartò ff Hie. ſ Da 7. Ric. de S. Vict. de unit. mentalis. 2.c.30.

affectatio

affectatio poteſtatis. Et capita ſeptem deſignant *a* omnes Reges & hæreſiarchas. Item capita locuſtarum, *Apoc.9 b.12.a 13.a* Caput Amana, *b* regnum mundi, de quo coronatur ſponſa, quando Reges veniunt ad fidem, *Cant. 4.c.*

Caput opertum *c* triſtitiam aliquando deſignat: quia qui triſtes erant, caput operire ſolebant, *2. Reg. 15.f.19. a. Eſther 14.a. Joſ 7 b. Job. 2. d Jere. Jer.14. a. Thren. 2.c. Ezec.27.c.1. Mach.3.f.* Deſignat etiam patientiam boni Prælati, vel Principis in tribulatione conſtituti.

Caput movere aliquando ſignificat contemptum & irriſionem, *4. Reg.19.d. Job.16.a. Pſal.43. Eccleſ 15.b. Jer.18 c. Marc.15.c.* quandoque verò ſignificat congratulationem: ut *Job.42.c. Eccl.12.d.*

In caput alicujus dicitur redundare malum, *d* quandoque eſt grave, & principalem hominis partem aut totum hominem attingens. *Joſ.2. 1.Reg.2.f. 2. Par 6.d. Pſal. 7. Eccl.17.c. 27.d Jer.2.g.13. d. 23. d.30 d.31. a. Thren.3.f. Ezec.9.d.11.d.33.a Dan 1.c.13.f. Ioel 3.b. Abdi.e.* In caput etiam dicitur redundare bonum: ut *Eccl.29.e.* Eleemoſyna retribuet retributionem unicuique in caput illorum. Et *Iſa. 21 d.* Lætitia ſempiterna ſuper capita illorum.

Caput mulieris dicitur vir, quia habet imperium in illam, *Epheſ.5.c.*

Caput interdum pro corde: & caput ſponſæ, eſt ſicut Carmelus, *e* quia beata Virgo perfectam habebat ſcientiam circumciſionis, *Cant.7.c.*

a Au ſ. Apoc ho 9. b Ru.1. de Vi. verb. Dei. 6. c r ſ cant 1. c Ly ſ 2. Re 15. d Hu. ſ Iſ 65. e Ru ſ Cant 6

Reges. Hæreſiarchæ. Triſtitia. Patientia. Imperium viri. Cor.

Carbo, Pruna.

CARBO ex ligno ante combuſto ſic conficitur, ut rurſus ardere poſſit: diciturque cùm ardet carbo ignitus. Pruna autem eſt ipſe carbo ignitus.

Carbo ignitus de altari, *f* Chriſtum deſignat, Deum & hominem, in utraque natura integrum, qui mundat labia noſtra, *Iſa.6.b.*

Carbones deſolatorii, *Pſal.119 g.* charitatem ſignificant, ſecundùm illum carbonem Iſaiæ Prophetæ, qui ad labia ejus per unum de Seraphim defertur, ut purget vitia, quæ contraxerat vel loquendo, vel ob timorem tacendo, *Iſa.6.b.* Et dicitur ſumi de altari, ad differentiam ignis diaboli. Et etiam fervor Spiritus ſancti, aut ejus gratia, *Tob 6 b.5 a Pſalm. 17.44. 138.* Creditur autem carbo ille apud Iſaiam, eſſe carbunculus lapis igneus: & deſignabit divini ſermonis veritatem & rigorem. In Hebræo carbones deſolatorii, dicuntur juniperorum, ut fervor charitatis duret, ut ignis in junipero deſolatorii dicuntur, quia expellunt ab anima omne vitium. Deſignant etiam exempla bonorum.

Carbones ignis ardentes, *h* ſunt qui benè vivunt, & amore Dei fervent: ſunt loci, in quo ſunt, tenebras non expellunt: quia ſibi benè vivunt, ſed aliis exemplum non præbent, *Ezech.1.d.* Carbones autem ſuccenſi à Deo ſunt, *i* qui jam mortui erant, deſerti ab igne boni deſiderii, ac luce juſtitiæ, & frigidi tenebroſique remanſerant, rurſus accenſi, & illuminati revixerunt, *Pſa.14. Iſa.47.d.*

Carbones etiam ſignificat genus humanum extinctum per Adam, in adventu Chriſti redaccenſum, & illuminatum per baptiſmum & pœnitentiam. Extinguuntur carbones *k* ab aqua, quæ eſt cupiditas, accenduntur vel per gratiam Spiritus ſancti, *Pſal 17.*

Carbones præterea, ſignificare poſſunt *l* compunctionem & pænitentiam, ad quam quis etiam inimicus invitatur per beneficentiam, *Rom.12.d.* Sunt etiam ſtimuli *m* charitatis, *Prov.25.c.* Et converſio peccatoris, *2 Reg.22.a. Pſal.17.*

Carbones aliquando *n* ignem diaboli obſcurantem ſignificare poſſunt, & etiam ipſos peccatores, *2. Reg.22 a Pſalm.17. Eccl 8.c. Thren. 4.b.* Et prunæ, & quibus utitur faber ferrarius, vim perſuadendi hæreticorum ſignificare poſſunt: & non ſunt illis prunæ, quum non valent ſe defendere, *Iſa.44.b. 47.d.54.d.*

Carbones deſolatorii, *o* punitionem inferni deſignare poſſunt: ut dicantur deſolatorii, quia deſolatum faciunt eum, qui deſerit Deum, *Pſal.117.* Prunæ etiam *p* divinam vindictam ſignificare poſſunt, *Ezech.10 a.* Carbones autem deſolatorii proponuntur cum ſagittis acutis verbi Dei, ut qui non obtemperaverit verbo Dei, ſciat paratas ſibi pœnas.

Prunæ altaris *q* fuerunt verba Chriſti in cœna, quæ diſcipulorum animas inflammabant, *Lev.16. b. Pſalm.27.*

Prunæ etiam ſignificant *r* ſuccenſas in terrenis concupiſcentiis reproborum hominum mentes, quas halitus Leviathan, hoc eſt, occulta diaboli ſuggeſtio ardere facit, *Job.41.b.* Carbones etiam deſignant mentem frigidam, nec igne charitatis accenſam, *Pſal.193. Eccl.8 c. Iſa.44.c. Thren.4.b.*

f Cyr de inca unigen.8. Ori ſ. Iſ ho 4. Hier. epiſ Sopiunagiuta & ſu. Iſa.6 & de manſio. & epi; Iſai fa Hum eſt. g Eu.q in pſ. & for ſpir. 3. Au ſ p.119. h Greg ſ Eze. hom 5. i Eu for ſpi 3. k Hie ſ pſ 17. l Ori & Aug. ſ Rom 12. Eu for ſpir 1. m Bed ſ. Pro. 25. n Gl.in ſ pſ. 17. o Baſ ſ pſ 119 44. p Hie ſ Ez 10. q Iſy ſ Le. 12. r Gre 33 mo. 40.

Chriſtus. Charitas. Fervor & gratia. Spiritus ſancti. Veritas divini ſermonis. Exempla bonorum. Ferventes amore Dei. Genus humanum. Compunctio. Ignis diaboli. Peccatores. Vis perſuadendi hæreticorum. Pœna inferni. Divina vindicta. Verba Chriſti. Mentes terrenis concupiſcentiis accenſa. Mens frigida.

Carbunculus.

CARBUNCULUS, eſt lapis colore igneus, ac ſplendidus, vincens tenebras noctis. Hic *Iſa. 45 c.* dicitur Phuch.

Carbunculus ſignificare poteſt *ſ* veritatem, quam nulla falſitas vincit: & charitatem, ac demum igniculum animæ. Naſcitur in Phiſon, id eſt, in prudentia, *Gen.2.b.* Juxta Septuaginta præparatur, ſeu ſternitur ædificio Eccleſiæ, *t* deſignans ignitum ſermonem doctrinæ, qui fugato errore tenebrarum illuminat corda credentium, *Iſa 54 c.* Hoc mundantur labia Iſaiæ per unum de Seraphim, *Iſa 6.b.*

Carbunculus ponebatur in ſecundo ordine rationalis Pontificis, ubi deſignare poteſt *v* juſtitiam diſtributivam, quæ æqualiter omnibus pro meritis tribuit, ut lapis ille omnibus lucet, *Exod.28. c.39. b. Eccl.32 a. Ezech.28. c.*

ſ Am de parad 3. Au.2. de gen. cont Man 10. Bed ſ Gen 1. t Hie ſ Iſ 54. v Glo. ord ſu. Exod 28.

Veritas. Charitas. Ignitus ſermo doctrinæ. Juſtitia diſtributiva.

Carcer, Ergaſtulum.

CARCER eſt locus, ubi malefactores aſſervari ſolent. Ergaſtulum autem eſt officina, ubi lapides, vel metalla cæduntur, aut fodiuntur, vel aliud quippiam operis fit à ſervis vinctis, aut ab aliis, ad illud opus condemnatis.

Carcer, in quo molebat Samſon, deſignare poteſt paſſionem, & labores Chriſti, *Iud.16.e 3. R.22. d.2. Par 18 f.* Et in carcere Joſeph, deſignat *x* Chriſtum in morte, aut in limbo, *Gen 39 d.*

Carcer aliquando deſignat *y* limbum, in quo antiqui Patres detinebantur uſque ad mortem Chriſti, *Gen 39.d. 4 Reg.17.a. Iſa.42 b.d. Ier.29 f.37.c.38.g. Ezech.19. c.*

Carcer etiam dicitur *z* infernus, quem etiam ſignificat ergaſtulum Ægyptiorum, *Exod 6.a. Lev. 24.c 1. Eſdr.7 d Sap 17.c.18 a. Iſa.24.d Luc 12 g.* Item umbra mortis *Iſa 14.d Matth.5. d.*

Carcer præterea, & ergaſtulum deſignare poteſt *aa* carnem aut corpus noſtrum, in quo anima ceu incar-

x Glo. int ſu. Gen.39. y Glo. in ſup. Gen 39. z Ori ſu Lu. ho.35. aa Au epi 99 & ſ Iſ 141. Gre 2 mo.16 Aro ſ pſ.141.

Paſſio. Limbus. Infernus. Timore inferni. Corpus humanum.

in carcere detinetur. *Exod.6.a.Job.7 b.c.Pſal.*141. Et dicitur Chriſtus prædicaſſe iis, qui erant in carcere, hoc eſt, in corpore, 1.*Pet.3 d.*

Tribulationes. Carcer etiam ſignificat *a* tentationes, & tribulationes, & hujus vitæ calamitates, *Gen.*40. *a. Exod.* 6.a.12. e *Neem.*3.*f. Eccl.*4.*d. Iſa.*14.*d. Luc.*22.*d.*2.*Cor.* 6 *b.*11.*e. Act.*5.*c.*12.*a.*16.*e* 26.*b. Apoc.*2.*c. Sap.* 17 *d. Jer.* 52.*g. Ezec.*19 *b.* a Bed.ſ.Ex.6.

Carcer etiam eſt, quùm *b* faſtidimus bona facere, ut jejunare, orare, &c. *Pſal.*141. b Ar ſ Pſ 141

Faſtidium benè operandi. Mundus. Carcer & ergaſtulum, quandoque ſignificant *c* hunc mundum, ut ergaſtulum Ægyptiorum, *Exo.* 6.*a.* Et in carcere dicitur eſſe Chriſtus, quamdiu membra ejus ſunt in hoc mundo, *Matth.* 25.*d.* c Ori ſ. Mat. hom.34.

In carcere occiditur Joannes Baptiſta *d* quia *d* non palàm negant Judæi prophetias, ſed eas retorquent in ſenſus extraneos, & erroneos, *Matth.* 14.*a. Marc.* 6 *c. Luc.*3.*d Joan.* 3.*e.* d Ori ſ. Matt. tap 14. e Ily ſ Le.24.

In carcerem miſſus blaſphemus juſſu Moyſis *e* donec conſuleretur Deus, deſignat *e* nondum benè notas fuiſſe blaſphemias in Filium Dei in lege veteri, *Lev.* 24.*c.*

Status per an ignorantia. Pectora Phariſæorum. Carcer interdum eſt *f* ſtatus peccati, quem non aperit Lucifer, ſed claudit, ne ſolvat peccatores reſipiſcant. *Iſa.*14.*d* 42 *b.* Deſignat etiam ignorantiæ tenebras, *Eccl.* 4.*e.*2.*Pet.*3. *d Apoc.*20.*c.* f Hie ſ Iſ. 14

Carcer, in quo abſconduntur Phariſæi, *g* pectora eorum ſignificat, in quibus tractabant inſidias, *Iſa.* 42.*d.* g Hie.ſ. 42.

Carcere conſtringitur cetus *h* quando malignus ſpiritus tentare bonos quantùm deſiderat, prohibetur. Carcere quoque mare circumdatur, cùm carnalium mentium tumida, inſanaque deſideria, ad peragenda mala, quæ appetunt, impoſſibilitatis ſuæ anguſtia gravantur, *Job.*7.*c.* Sic *Pſalm.* 77. Statuit aquas quaſi in utre. h Gr 8.mo.16

Cardo.

CARDO eſt, ſuper quem oſtia domus volvi ſolent.

Prædicatores. Corda Sanctorum & Angelorum. Peccatores. Cardines terræ, qui ſunt Domini, deſignant *i* Prædicatores, qui viles habebantur in Gentibus, efficiuntur tamen Domini, quia non ſua quærunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, & ſingularem habent ſanctitatem. Vel deſignat corda Sanctorum & Angelorum, quibus immobiliter complexationi & dilectioni ſui Conditoris adhærent, 1.*Reg* 3.*b.*3 *Reg* 7 *b g Prov.*8 *c. Amos* 6.4 9 *a.* i Gr.ſ 3.Re 2

Deſignant etiam *k* peccatores, qui rotantur ut cardines & tunc ſunt Domini, quum ad ipſum convertuntur, *Prov* 26.*b.* k Gr.ſ.1.Re 2

Principes Gentium. Litera legis & ejus Doctores. Doctores hæreticorum. Partes mundi quatuor. Res vilis. Cardines maris *l* intelligi poſſunt termini Oceani, *Job.*36.*d.* Poſſunt autem deſignare Principes & capita Gentium diverſarum, & Philoſophos. l Gr 27 m 8. Hie ſ Iob 36.

Cardines templi ſignificare poſſunt literam legis, & Doctores literæ legis. *Amos* 8.*a.* Deſignat etiam *m* Doctores hæreticorum, quos percutit Deus, *Amos* 9.*a.* m Hie ſ. Amos 9.

Cardines cæli *n* ſuprema cælorum ſignificant, & polos, ſuper quos vertitur cælum, quaſi ſuper cardines, *Job* 22 *b. Iſa.*6 *b.* Sumitur autem pro quatuor partibus mundi. n Lyr.ſ.De 39

Carduus.

CARDUUS eſt herba ſpinoſa, licèt multiplex: & quidam eorum ſuavem paſtum præbent aſinis, unde ortum habuit proverbium: Inveniunt ſimiles labra lactucas. Carduus Libani videtur ſumi *o* pro re vel homine vili & parvi momenti, ſed qui de loco nativitatis glorietur & extollatur, 4 *Reg* 14. *b.*2.*Paral* 25.*e.* o Lyr.ſ.4 Regum.14.

Carectum.

Senſus carnales legis. Synagoga. Corpus humanum. Vita hypocritarum. CARECTUM eſt locus, ubi abundant carices, qui ſunt frutices in aqua, aut juxta aquam viventes, ſine fructu & ſpinoſi.

Carectum ripæ fluminis, in quo erat fiſcella ſcirpea Moyſis, *Exo.*2.*a.* deſignat *p* ſenſus carnales legis, vel ſynagogam ambientem Chriſtum per invidiam. Deſignare etiam poteſt corpus *q* humanum paludoſum & cœnoſum, in quo jacet anima noſtra, quod tamen à molliente humore, & fœdanti cœno purgare debemus. p Bed.ſ.Ex.2. q Geo.Vene. Can 1 tom.7 7 ca.26.

Carectum etiam *r* hypocritarum vitam deſignat, quæ ſpeciem quidem viriditatis habet, ſed ad humanos uſus fructum utilitatis non habet. *Job.*8.*d.* r Gr.8.mo.27

Carere, vide Egere.

Cariathaim.

Fortitudo Philoſophorum. CARIATHAIM, id eſt, civitates, aut vocationes, ſive lectiones: civitas in Moab, deſignat *ſ* fortitudinem Philoſophorum, quæ deſtruitur à filiis Orientis, *Ezech.*25.*b.* ſ Hie ſ Ez. 25

Cariathiarim.

Hieruſalem cæleſtis. Gentilitas. CARIATHIARIM, id eſt, civitas ſylvarum, in quam reducta eſt arca Domini: deſigare poteſt Hieruſalem *t* cæleſtem, 1.*Reg* 6.*d.*7.*a. Jud* 18 .*c.*1 *Par.* 13.*b. Ier.* 25 *f.* Deſignat etiam *v* Gentilitatem, ad quam tranſlata eſt arca Domini, *Pſalm.*131. Invenimus eam in campis ſylvæ. t Gr ſ 1.Re.6 v Rup.ſ.1 Regum. 17.

Cariathſepher.

Anima. Vetus Teſtamentum. CARIATSEPHER, id eſt civitas, literarum, quæ & Dabir dicebatur, *Joſu* 15.*b. Jud.*1.*b* deſignare poteſt *x* animam ſtudiis vacantem Die ac nocte. x Ori ſ. Joſu. hom.19.

Deſignat etiam *y* vetus teſtamentum, quod poſtea fit Dabir, quia loquuntur nobis ſpiritualiter, quæ ibi leguntur literaliter. y Orig ſ Joſu. hom 10.

Carica.

CARICA, eſt ficus arida, quæ ad eſum ſiccata eſt, 1.*Reg* 25 *e.*

Carina.

CARINA, eſt infima pars navis, ſuper quam coſtæ, & tota navis fundatur, *Sap.*5.*b.*

Carieth.

Carioth.

CARIOTH, id eſt, civitates, aut vocationes, ſive lectiones, vel occurſus: nomen civitatis Moab, & civitatis in tribu Iuda, *Joſu.15.d. Jer.48.f. Amos.2.a.* Ubi Septuaginta pro nomine proprio tranſtulerunt civitates. Deſignare poteſt *a* munimenta hæreticorum. *Munimenta hæreticorum.*

a Hie. ſup. Amos 2.

Carith.

CARITH, id eſt, conciſio, ſive confoſſio, aut exterminatio, torrens contra Jordanem, in quo latuit Elias, *3.Reg.17.a.* deſignare poteſt *b* populum Judæorum, in quo latuit Chriſtus. *Populus Judæorum.*

b Gl. ord. ſup. 3 Reg.17.

Carmelus.

CARMELUS, Hebraicè Carmel, vel Charmel, id eſt, *c* cognitio circumciſionis, vel agnus circumciſus, vel coccinus, aut teneritudo, illa videlicet, quæ eſt ſegetum: mons in Judæa ad Auſtrum, juxta Seirmontem, non procul à Chebron, ubi habitabat Nabal, maritus Abigail. Eſt & alius Carmelus in tribu Iſſachar & Zabulon, in confinio Paleſtinæ, atque Phœnicis, Ptolemaidi imminens, oleis, arbuſtis, vineiſque condenſus, ubi Elias impetravit aquam.

Carmelus ſignificare poteſt *d* gloriam Chriſti, in quam per paſſionem eſt exaltatus, *Cant.7.b.* Unde & Elias in Carmelo pluviam obtinuit, *3.Reg.18.g. Jer.46.c. Mich.7.b.* *Gloria Chriſti.*

Carmelus etiam ſignificat Eccleſiam, quæ eſt ſcientia circumciſionis: & ad quam venit Chriſtus, ut Elias, *3.Reg.18 e. 4.Reg.4.d.* *Eccleſia.*

Deſignare etiam poteſt Carmelus *e* recenter converſos, & rudes in bono, *1.Reg.15.a.25.a. Iſa.33.b. 35.a. Jerem.2.b.4.f.50.c. Amos.1.a. Nah.1.a. Mich.7.a.* *Recenter converſi.*

Carmelus ut interpretatur ſcientia circumciſionis, deſignare poteſt *f* ſacram Scripturam dantem ſcientiam circumciſionis, vel deſignat cognitionem, qua mens novit, quomodo dignè circumdatur, *Jer.2.b. Amos.9.a. Mich.7.a. Nah.1.a. b. Cant.7.b.* *Sacra ſcriptura.*

Carmelus arboribus infrugiferis abundans, *g* hæreticos verbis abundantes, ſed ſine fructu deſignat. Et Judæos literam legis ſine fructu ſpiritus habentes, *Iſa.10.d. 16.c. 29.f. Amos.1.a.* Et Carmelus concuſſa, eſt Judæa diſſipata, *Iſa.33.b.* Deſertum reputatur in Carmel, quum gentilitas venit ad fidem, quam habebant Judæi. Et Carmel in ſaltum, quum Judæi receſſerunt a fide Chriſti, *Iſa.32.d.* Et decor Carmeli datus eſt deſerto, quum ſcientia Judæorum data eſt gentibus, *Iſa.35.a.* Saltus autem Carmeli, deſignat templum Judæorum, *Iſa.37.e.* *Hæretici. Judæi. Judæa. Templum Judæorum.*

c Hie. ſ. Iſ. 29. & ſ. Amos 1.
d Gr. ſ. Cant. 7.
e Gr. ſ. 1. Re. 15.
f Hie. ſ. Jer. 2. & ſ. Mic. 7. Gr. ſ. Cant. 7.
g Hie. ſ. Iſ. 16. 29. 32. 33. 35. & ſ. Amos 1. Rup. Amos 1.

Carmen, vide Canere.

Carmen, vide Canere.

Carnifex.

CARNIFEX eſt miniſter judicis, ad flagellandos, ad torquendos, aut etiam occidendos malefactores: ſed idem officium ſuum præſtant etiam in bonos & ſanctos, *2. Machab.7.f.* Deſignare poſſunt dæmones. *Dæmones.*

Caro.

CARO eſt mollis pars in corpore hominis, aut alterius animalis, quæ oſſibus adhæret, & nervis, arteriis, & venis eſt intertexta: & humoribus nutritur, ac pelle extrinſecus tegitur.

Cum autem dicitur carnes, ſumi ſolet pro eſca, *Exod.12.b.* Edent carnes nocte illa.

Carnes agni aſſæ, *h* corpus Chriſti ſignificant. Et etiam carnes vituli, *Exod.12.b. 29.b. Levit.4.c.8.c.* Has carnes dedit Dominus veſpere, quum Verbum caro factum eſt in fine ſæculorum, *Exod.16.b. Numer.11.a. Tob.6.b. Job.31.d. Joan.6.f. Actor.2.e. Hebr.5.b. 1.Petri 4.a.* Et caro pro coſta poſita Adam, cum formata eſt Eva, deſignat *i* noſtram infirmitatem aſſumptam à Chriſto, ut ſuam nobis communicaret virtutem, *Gen.2.d.* Et carnes vaccæ cremandæ, deſignant mortalitatem Chriſti abſorbendam in reſurrectione, *Num.19.a.* *Sacra ſcriptura. Verbum Dei.*

Carnes, quas dat Dominus veſpere, & carnes eadem die comedendæ, *k* ſolidum cibum verbi Dei deſignant, *Levit.6.a.* Idem ſignificant carnes conſecratæ & conciſæ, *Exod.29.b.* Carnes autem deputantur Sacerdotibus, *l* quia debent in omnibus perfecti eſſe, in doctrina, in virtute, in moribus, *Num.18.c. 3.Reg.17.a.19.d. Dan.10.a. Joan.6.f.*

Carnes pingues, deſignant *m* abundantiam gratiæ, *Gen.41.a.* Et carnes pingues Jacob erant, quando Judæi habebant templum, & Prophetas, & auxilium Dei, *Iſa.17.a. Ezech.37.b. Zach.11.d.* *Abundantia gratia.*

Carnes hoſtiæ pro peccato, aut pro delicto, *n* pœnitentiæ opera deſignare poſſunt, qualia ſunt jejunium, cilicinum veſtimentum, oratio cum lachrymis, eleemoſyna: quæ qui tangit, ſanctificatur, *Lev.6.d.7.a.* Carnes etiam vituli offerendæ, mortificationem proprii corporis deſignant. Et carnes, quibus paſcitur Elias, hoc eſt, Chriſtus, deſignant carnem maceratam, *3.Reg.17.a.* Et carnes Sanctorum, *o* deſignant corpora juſtorum prius caſta: & dicitur caro eorum non eſſe ænea, *p* quia facilè molleſcunt ad divina verbera, *Job 6.b. Pſal.26.78. 1.Cor.15.e.* Et carnes altaris ſunt *q* Martyres, aut eorum corpora, quæ obtulerunt Deo in holocauſtum, *Ezech.40.g.* Et caro infirma dici poteſt, *r* quum nequit elevari contra ſpiritum, *Matth.26.d. Marc.14.e.* Carnes hœdi, quæ ponuntur ſupra petram, corpus noſtrum cruciatum per imitationem Chriſti deſignant, *Jud.6.c.* *Opera pœnitentia. Mortificatio carnis. Corpora juſtorum. Martyres.*

Caro interdum dicitur *s* homo carnalis, & fragilis: & ipſa anima craſſior & peccatrix, cùm videlicet ſenſui carnis ratio ſubjugatur, *Gen.2.d.6.a. Exod.21.d.30.d. Job.6.b. Pſal.15.17.37.55.72.101.118. Gal.5.c. Eph.6.b.* Et carnes magnæ filiorum Ægypti, deſignant nimium carnales, *Ezech.16.e. 23.c. 24.c.* Et hæc caro præcipitur lavari, *Lev.16.c. Eccl.31.d.14.d. Eccl.23.c. Joan.3.a.* Et caro Job indurata putredine, deſignat carnales in Eccleſia, *Job.7.b.* Ipſe etiam mundus, hoc eſt elementa, & corpus ipſum, vel anima ſequens corporea vitia, caro dicuntur: & ad hæc pertinet ſapientia carnis, ſeu mundi, *Rom.8.a.* Et interdum caro dicitur vita ſecundùm carnem, *u* *1.Cor.1.d. 4.Reg.4.f.5.b.d.* Et caro generans pilos, *v* eſt anima producens vitæ veteris ſuperfluas cogitationes, *Job.4.c.7.b.14.d.* Hæc caro operitur cinere, quum carnales agunt pœnitentiam, *Job.16.c. 21.a.35.d. Iſa.9.d. 27.a. Jer.17.a.31.d. Zach.14.c. 1.Cor.10.a. Epheſ.2.a. 6.b. Gal.3.a.4.b.5.c.d. Phil.3.a. Coloſſ.2.b. 1.Joan.2.b. Jud.a.c.* Dicuntur equi Ægypti, caro, *Homo carnalis vel anima carni ſerviens. Mundus. Vita ſecundum carnem.*

h Ori. ſ. Exod. hom 7. Gr. 21 mo. 11. Au. ſ. Io. tra. 31 & 91. Num. 41. Bed. ſ. Ge. 7.
k Or. ſ. 1. Exo. ho. 6. & ſ. Le. ho. 5. Hie. ſup. Dan. 10.
m Hie. ſ. Iſ. 17.
n Iſy. ſ. Lev. 6.
o Tert. de reſurre.
p Aug. Pſ. 78.
q Gr. 7. mo. 20.
r Hie. Ez. 40.
ſ Ori. ſ. Matth. 35.
Gr. 5. mo. 21.
t Orig. ſ. Pſ. 38. ho. 2. & ſ. Ez. ho. 7.
Hie. ſ. Ez. 18. Gre. ſ. 1. Re. 15. & 8 mo. 11 & 3 mo. 15.
Am. ſ. Ro. 6. 8. & ſ. 1. Cor. 1.
Ori. ſ. Rom. 11.
Hie. ſ. Iſa. 31.
Chry. ſ. Gen. hom. 49.
v Gr. 14 mo. 23.

caro, & non ſpiritus, ut oſtendatur fragilitas auxilii mundani, *Iſa.31.b.* Et carneum brachium, dicitur virtus infirma, *2. Par.32.b. Job.19.c. Ezech.32.d.* Et oculi carnei dicuntur quaſi modicæ virtutis, *Job.10.a.* Idem carnalis tunica. Et carnes aſinorum dicunt ur habere homines nimium carnales, *Eze.23.c.*

Homo. Homo cum cæteris animalibus. Peccator. Injuſtus.

Caro aliquando *a* pro homine ſumitur, *Gen.6.a. Pſa.64.77.144. Ioſ.23.d. Sap 7.a. Eccl.17.d. Iſa.40.b.49.g.66.e. Jer.12.c.17.a.25.45.b. Joel 2.g. Zach.2.d. Matth.24.b. Marc.13.c. Luc.23.f. Act.2.c. Rom.3.c.1. Cor.1.d. Gal.2.d.* Sumitur etiam pro homine, & aliis animalibus, *Num.18.c. Pſa.135. Prov.4.d. Eccleſ.13.c.14.c.1. Corinth.15.e.1. Pet.1.d.*

Cùm autem caro ſumitur pro homine, ſæpè *b* peccator exprimitur, *Gen.6.a.* Et carnes in laboribus, deſignant peccatores in pœnis, vel purgatorii, vel inferni, *Ezech.11.a.31. a.39.c. Pſa.55.* Aliquando tamen ſumitur pro bonis, *Iſa.40.b. Joel.2.g.* Carnes Leviathan, *c* ſunt omnes reprobi, qui ad intellectū ſpiritualis patriæ per deſiderium non aſſurgunt. *Job 14.c. Dan.7.b.2. Mach.19.b. Apo.19.d.*

Eccleſia.

Caro Chriſti requieſcens in ſpe, *d* erat cum eſſet in ſepulchro. Vel eſt Eccleſia requieſcens in ſpe reſurrectionis, *Pſa.15.*

Duo in carne una, *e* deſignant unionem Chriſti & Eccleſiæ, *Gen.2.d. Matth.9. Eph.5.g.*

Caro Job, hoc eſt, Chriſti, operta erat cinere, *f* quum opprimebatur à Principibus Judæorū, *Job 16.c.*

Apoſtoli.

Carnes Job conſumptæ, *g* deſignant Apoſtolos Chriſtum in paſſione deſerentes, *Job 19.c.*

Fides. Humanitatis Chriſti. Confeſſio de divinitate.

Caro Chriſti comedenda, *h* eſt fides, cujus ſanguis & velut anima eſt ſpes, *Joan.6.f.* Carnes autem, quæ coquebantur, deſignant confeſſionem humanitatis Chriſti cum devotione cordis, cùm autem puer ſacerdotis petebat carnem crudam ab immolantibus, *i* deſignat Judæos compellentes fateri Chriſtum eſſe purum hominem, *1. Reg.2.c.* Unde *Joan.9.e.* dicebant: Da gloriam Deo: nos ſcimus quia hic homo peccator eſt.

Cor molle ad inſpirationes. Recentes in fide.

Carneum cor dicitur, *k* quod molleſcit ad divinas inſpirationes, & corruptiones, ut cera ad ignem, & cor docile, eſt etiam affectus non durus: ut cùm implevit Deus carnem pro coſta in Adam, *Gen.2.d. Ezec.11.d.36.f. 2.Cor.3.a.*

Carnales poſſunt intelligi, *l* qui recenter inſtituebantur, erantque catechumeni, & adhuc infantes in Chriſto: ſpirituales enim ſunt, qui ſancto Spiritui jam crediderunt. Carnales autem, qui nedum ſunt expurgati, quique ſicut Gentes, ea, quæ carnis erant cogitabant, *1. Cor.3.a.*

Renovatio baptiſmi.

Caro Naaman facta ſicut caro pueri, *m* deſignat in baptiſmo omnes infantes appellari: quia in Adam veteres naſcuntur: In Chriſto vero baptiſmate renovantur, *4. Reg.5.d.*

Converſio à vita carnali. Virtutes.

Carnes oblationis ſuper menſas, *n* ſunt converſi à vita carnali, quos ſuſtinet Prædicatores, *Ezec.40.f.*

Caro tangens immundum, *o* deſignat virtutes, aut verba, quibus aliquid immundum admiſcetur: ut quum quis caſtitati adjunget inanem gloriam, *Luc.7.e.* caro autem de carne dicta eſt mulier, *Gen.2.d.* propter *p* temperantiam, quæ ad inferiorem animi partem pertinet

Litera legis. Carnalis intelligentia.

Caro legis dici poteſt *q* litera legis. Et moriuntur, qui vivunt ſecundum carnem, hoc eſt, qui ſequuntur literam legis, caro, quæ non prodeſt, eſt carnalis auditio, & intellectus nil aliud niſi literam carnalem cogitans, *Joan.6.g.8.b. Rom.8.c. Hebr.7.c. Jer.11.c.* Et non eſſe in carne dicuntur, qui non ſunt in ſpe rerum carnalium, *2. Cor.5.c.*

Doctrina carnalis. Peccatum. Voluptates.

Caro patientis fluxum ſeminis, *r* doctrinam carnalem præfert, *Lev 15.a.* Et caro à beſtiis prægustata, *s* falſam doctrinam, *Exod.22.d.* Et etiam doctrina, qua quis abutitur ad oſtentationem

Caro dicitur *ſ* omne peccatum, & ipſa incredulitas, *Ezech.2.a.* Carnales autem dicuntur, qui vitiis carnis obtemperant: & eſſe in carne, eſt in vitiis vivere, *Rom.7.a.* Et carnes confingendæ timore, *ſ* ſunt *t* carnales appetitus & cogitationes, & voluptates. Dicuntur autem caro peccata, quia fiunt per carnem, *Exo.6.b. Lev.19.f. Num.11.a.g.3. Reg.21.e.4. Reg.6.d.9.g. Pſal.118. Iob.33.c. Ezech.4.d. Dan.10.a.1. Cor.3.a.15.f.2. Cor.7.a.1. Pet.2.b.* Caro etiam eſt *u* prava animæ conſuetudo, carnalem ſequentis affectionem, quæ menti obluctatur, juxta illud *Rom.7.d.* Mente ſervio legi Dei, carne autem legi peccati. Vivere autem ſecundùm carnem dicuntur *x* non ſolum ſecundùm vitia carnalia: ſed etiam ſecundum ſpiritualia: ut hæreſes, ſuperbiam, invidiam, &c. quæ dicuntur opera carnis, *Gal.5.d.* Et carnes quæ lacerantur à volucribus, *x* ſunt opera mortua, *Gen.40.d. Exo.21.c. Pſ.26.* In carne lepra, deſignat carnalem voluptatem interiorem: aut hæreſim de carne Chriſti, *Lev.13.a.* Et carnes hoſtium Sion, quibus hoſtes cibantur, ſunt peccata, *Iſa.49.g. Ezec.39.e.* caro ſuilla ſignificare poteſt turpes carnis voluptates, *Iſa.65.a.66.e.1. Mach.1.c.2. Mach.6.d.7.a.*

Affectiones. Concupiſcentia prava.

Caro deſignare poteſt *z* affectiones animi: & tunc eſt caro incorrupta: & eſt ſanitas, quum affectiones ſunt bonæ. Et conſumuntur carnes, quùm affectiones ſunt corruptæ, *Iob 19.c.* caro autem præputii abſcindenda, *aa* concupiſcentiam & corruptelam deſignare poteſt, caro verò remanens, illam, quæ ſalvatur, *Gen.17.b. Exo.28.g.* Et carne circumciſus, eſt non habens mala opera, nec pravas concupiſcentias, *Ezec.44.b. Rom.2.d.6.d. Gal.6.d. Iud.14.b.* Et carnes confingendæ, ſunt *bb* concupiſcentiæ, & actus carnis, *Pſ.118.* Et carnes, quibus homo veſtitur, ſunt carnales motus, *Iob 10.b.* Ipſe quoque appetitus ſenſitivus, caro dicitur, *Gen.6.a. Ezec.11.d. Rom.7.a.*

Appetitus ſenſitivus. Subſtantia temporalis.

Secundùm carnem cognoſcere Chriſtum *cc* eſt ſecundùm carnem corruptibilem, qualē non habebat Chriſtus poſt reſurrectionem: & ita non cognoſcebat eum Apoſtolus ſecundùm carnem, *2. Cor.1.d.5.c.*

Caro interdum *dd* ſubſtantiam temporalem vitæ neceſſariam deſignat: unde & illa carnalia dicuntur, *Deut.28.f. Eccl.4.b. Iſa.49.g. Ier.19.c. Mich.3.a. Zach.11.d. Rom.15.f.1. Cor.9.b. Iacob.5.a. Iob.19.c. Pſal.36. Prov.5.b. Iud.6.b.*

Vita, & fama. Conſanguinitas.

Carnes interdum pro *ee* vita infami ſumi poſſunt: quibus ſaturantur detractores, *Iob 19.d.31.d.* Et has carnes ad veſcendum conferunt, qui in colloquio derogationis proximorum vitia referunt, *Prov.23.c.*

Caro interdum, pro *ff* conſanguinitate ſumitur: ut cùm dicitur caro & frater, *Gen.19.c.37.f. Exod.4.b.2. Reg.5.e. Iſa.58.c. Matt.6.a. Rom.9.a.11.b. Eph.5.f. Hebr.12.c.*

Caro pecorum *gg* dici poteſt caro gentilium. Caro, verò volucrum, eſt Martyrum. Caro autem piſcium, baptizatorum, *1. Cor.15.e.*

Opera infirma. Uxor.

Carnes interdum dici poſſunt *hh* opera infirma, & tenera, *Prov.14.d.*

Caro videtur poni pro *ii* fœmina aut uxore, *Ioan.1.b.* Non ex voluntate carnis.

Caro non comedenda cum ſanguine, *Gen.9.a. Lev.19.c.*

Carnes in lebete Hieruſalem, dicebantur interfecti à Judæis. Et nunc dicuntur ſcandalo occiſi in Eccleſia, *Ezech.11.b.*

T Carnales

a Amb. ſ. Gen. lat. 5. Aug. de continentia 4. Hie. ſ. Zac. 2. b Amb. de Iſaac. 2. Ori ſ. pſa. 38. ho. 2. c Gr. 34. mo. 2. d Hie. ſ. pſ. 15. e Ori ſ. Matt. ho. 7. f Hie ſ. Iob. 16. g Gr. 14. m. 39. h Cle. Alex. 1. pæda. 6. i Gre ſ. 1 Regum 2. k Aug. de Gen. cont. Manich. 12. Euch. q. 10 Ezech. l Cle. Alex 1. pæd. 6. m Glo. ord. ſ. 4. Reg. 5. n Gre ſ. Eze. ho. 11. o Iſy ſ. Lev. 7. p Aug. 2 de Gen. contra Manich. 13. q Ori. ſ. Ro 1. Chry ſ. Ioan. ho. 46. Aug. 11. cont. Fauſt. 8. r Lyr. ſ. Lev. 15. ſ Amb. ſ. Ro. 7. & ſ. Ep. 2. & ſ. pſ. 118. ſer. 15. t Baſ. ſ. pſ. 33. u Aug. ſ. pſ. 30. Gr. 13. m. 58. x Aug. 6. muſica 4. 12. & 14. civ. Dei 2. & ſ. pſ. 26. y Hie ſ. Iſ. 65. z Ber. ſ. de cu. ſe, carne &c. aa Ori ſ. Ro 7. bb Hie. ſ. pſ. 118. cc Aug. 12. cont. Fauſt. 7. dd Glo. ord. ſ. Eccl. 4. ee Gr. 14. mo. 13. ff Ori ſ. Matt. ho. 1. & ſ. Roman. 11. gg Aug. 1 de doct. Chriſt. 12. gg Ter. de reſurrect. hh Gr. 5. mo. 14. & 2 poſt. adv. 14. ii Aug. ſ. Ioan. tract. 2.

Carnales Domini dicuntur Domini temporales: quia temporale obſequium accipiunt, & temporalia imperant, *Ephe.6 a. Eſther.14. b.*

Carnalia arma dicuntur corporalia, *2. Cor.3.a.*

Carpentum, vide Currus.

Carpentarius, vide Faber lignarius.

Carpere.

CARPERE idem eſt, quod legere, ſeu colligere, & interdum progredi.

a Gre. 8. m. 17 — Carpere ſcirpum aut careſtum, *a* eſt opera, quæ videntur bona, in morte colligere, ut detur illis præmium, ſi mereatur, *Job 8.c.* Aut carpere manu ſcirpum, eſt reprehendere hypocritam, qui non capitur, quia per arrogantiam exaſperatur.

b Glo. ord. ſ. Lev. 19. — Carpentes pauperes & peregrini fructus ſeptimi anni: & ſpicas & ea cemos remanentes, *Lev.19.b.* Sunt *b* gentiles percipientes myſteria à Judæis relicta. — *Percipere myſteria.*

Carpentes vaccæ via recta, *Gen. 41.c*, ad idem referuntur.

Carruca, Carrum, vide Currus.

Cartallum, quære Caniſtrum.

Carthago, Carthaginenſis.

CARTHAGO Hebraicè dicitur Tharſis: interpretatur contemplatio gaudii, vel exploratio marmoris aut turtur gaudii, ſive chryſolitus, lapis pretioſus.

c Hie. ſ. Ezec. 27. & ſ. Iſ. 23 — Carthaginenſes, *Ezech.27 c.* deſignant *c* eloquentes & aſtutos, qui explorant libertatem Chriſtianam, & eos, qui volunt divites fieri, *Iſa.23.a. Gal. 2 a.* Deſignant etiam hæreticos pravas habentes cogitationes. — *Eloquentes. Aſtuti. Divites. Hæretici.*

d Hie. ſ. Iſ. 23. — In Carthaginem ire relicta Tyro, eſt *d* ab aſtutia tentationum, ad verum gaudium feſtinare, *Iſa.23.d.*

e Ibi. ſ. Iſ. 23. — Interpretatur etiam Tharſis conſummatio, ſive lætitia: & deſignat *e* mundum, qui in ſex diebus factus eſt, & in ſexta ætate conſummabitur, *Iſa.23.e.* — *Mundus.*

Caſa, quære domus.

Caſeus.

CASEUS fit ex lacte coagulato, ſervaturque in cibum & condimentum.

f Gr. 9 m. 37. — Caſeus ſignificat *f* formationem mentis, & ſoliditatem in bona cogitatione, ut jam non per deſideria defluat, ſed in uno amore ſe colligens, ad ſolidam reformationem ſurgat, *Job 10.d. Judith 10.b.* — *Formatio mentis. Decalogus.*

g Au. ſer. 197 — Caſei formellæ decem, *g* legis decalogum ſignificare poſſunt, *1. Reg.17.b.*

Caſſatus, Caſſus.

CASSATUM, aut craſſum dicitur, quod ſuo fine & robore fruſtratur, *Lev. 26.e. Deut.32.f. Joſu. 23. d. 1. Reg 19.b. Eccl.2.d. Ezech. 12.f. 13.b.*

Caſia.

CASIA, eſt frutex odoriferus in morem balſami, & cinnamomi, aut eſt pellicula ſubtilis, & odorata, ligneo cortici incluſa, caſea verò fiſtula, aut fructus ipſius fruticis. Naſcitur caſia in locis aquoſis, ac etiam campis juxta cinnamomum. Græcè dicitur ſyrinx pituitas ſuo calore coquit.

h Baſi. & Ar. ſ. pſa. 44. — Caſia deſignare poteſt *h* virtutem paſſionis Chriſti in ligno factæ: quæ eſt odor vitæ credentibus & bonis, odor verò mortis incredulis, & malis, *Pſa. 44.* Vel deſignat *i* ejus humanitatem, quæ victo diabolo, aſcendit in cælum. — *Virtus paſſionis Chriſti. Humanitas Chriſti.*

Hie. ſ. pſa. 44. i Ori. ſ. cant. hom. 2. k Hie. ad Prin. opiam & ſ. pſa. 44. — Ut autem naſcitur in aquoſis locis, deſignat *k* fidem, cujus Sacramentum & principium eſt baptiſmus, *Exod. 30.c. Pſa. 44.* — *Fides.*

Ut eſt fiſtula vocalis, laudes Dei deſignat, & fervorem charitatis, omnia reumata & fluxus vitiorum excoquentem. — *Laudes Dei. Fervor charitatis.*

l Hi. ſ. Iob. 24. Gr. 35. m. 14. — Caſia dicta eſt una filia Job, deſignans *l* ſanctæ unctionis donum: & odorem bonorum operum in Eccleſia poſt perſequutiones Antichriſti, *Job 42.d.* — *Odor bonorum operum.*

Caſſis, vide Galea.

Caſtellum.

CASTELLUM parvum caſtrum, & aliquando eſt locus munitus.

m Ber. ſer. 2. aſſumptio & ſer. parvo. 4. — Caſtellum, in quo intravit Jeſus hunc mundum deſignare poteſt, *m* in quem per carnis aſſumptionem ingreſſus eſt, *Luc.10.g.* Poteſt etiam unumquemq; fidelem deſignare. Item voluntariam paupertatem, quæ habitatores ſuos à gemina impugnatione, qua hujus mundi amatores expugnantur, reddit ſecuros, nempe invidia propria & aliena. — *Mundus. Fidelis quiſque. Voluntaria paupertas.*

n Ori. ſ. Matt. ho. 14. — Caſtellum aut villa, ubi erant aſina & pullus, *n* ſtatum peccati deſignare poteſt, *Matt. 21. a. Marc. 11. a. Luc. 19. e.* — *Status peccati.*

o Ori. & Hil. ſ. Matt. ca. 14. — Caſtella, ad quæ ituræ erant turbæ, *o* doctrinam minus aptam, aut etiam Judaicam deſignare poſſunt, *Matt.14.b.* — *Doctrina minus apta & Judaica.*

p Glo. inter. ſ. Iudith. 2. — Poſſunt etiam caſtella ſignificare *p* ipſos homines, in bonum quidem virtutibus munitos contra dæmones, in malum verò, induratos in vitiis, & monitoribus adverſos, *2. Par. 27. a. Judith. 2.c. Matt. 9. Mar. 6.a. 8.c. Luc. 5.d. 8.a. 9.a. 16.g. 17.c. 24.b.* — *Homines.*

Caſtigare, Corripere, Punire.

Caſtigatur

CASTIGATUR aliquis, cùm punitur, ut emendetur. Punire autem, eſt pœna afficere propter culpam, & eſt generalius quàm caſtigare, corripere verò idem eſt, quod punire, ſed fit potius verbis, quàm factis. punire verò, potius factis, quàm verbis

Punitur Deus ad emendationem. Caſtigat Deus, quum punit ad emendationem, unde & dicitur caſtigare, quos diligit, *Tob* 11.*c*.12 *a*. *Pſ* 38. 72. 93. 117. *Jer*. 30. *g*. 31. *c*. 2. *Mac*. 1. *f*. corripit etiam Deus ad emendationem: unde dicitur beatus, qui corripitur à Domino, *Job*. 5. *b*. 36. *c*. *Judith* 8 *c*. *Prov*. 3. *b*. *Iſa* 38. *d* 2 *Mach*. 10. *a* 1. *Cor*. 11. *f*. Et dicitur Deus corripere in judicio, quum moderatur caſtigationem in hac vita, *Jer* 10 *d*. *Hoſ*. 10 *c*. *Amos* 5. *c*. u- *Chriſtus. Pœna æterna.* bi corripiens in porta, eſt Chriſtus publicè arguens Judæos.

Corripit Deus in ira, *a* quum dat pœnam æternam, *Pſa*. 6. 37 38. *Jer*. 2 *d*. 19 *d*. *Hoſ*. 5. 10. *c*. *Mich* 4 *a*. *Haba*. 1. *c*. a *Baſ pſa*. 37.

Caſtigare corpus, eſt ipſum jejuniis & laboribus affligere. ut obtemperet rationi, 1 *Cor*. 9. *d*

Corripit juſtus in miſericordia, *b* quia corripit ad emendationem, *Pſ*. 140. *Prov* 15. *b*. 19. *c*. 28. *d* *Sap*. 1. *a*. *Eccl*. 10. *a*. 19. *b*. *Amos* 5 *c* *Matt*. 18. *c*. 1. *Theſſa* 5. *c*. 2. *Theſſa* 3. *d*. b *Rup ſ. Am* 5

Puniri ſeptuplum, qui occiderit Cain, *Gen*. 4. *c* vide ſeptenarium.

Correptionis defectus nocuit, 1. *Reg*. 3. *c*. 3 *Reg*. 1. *a*.

Caſtitas Caſtus, Impudicus,

CASTITAS dicit mundiciem à libidine corporis & animi: & quia eſt morale, non habet allegoriam, de eo fit mentio, *Judith* 15. *c*. 16. *d*. *Sap* 4. *a*. 1 *Mach*. 14. *f*. *Acto* 24 *g* 2. *Cor*. *c* *b* 11. *a*. 1. *Tim*. 2 *a*. 3 *a*. 4 *c* 5. *a* *d* *ad Titum* 2 *b*. 1. *Pet*. 1. *d* Impudicus autem eſt contrarius pudico, & caſto.

Caſta dicuntur eloquia Domini, *c* quia ſunt ſine corruptione ſimulationis, *Pſ*. 11. c *Aug*. *ſ pſ*. 11.

Caſtra, Caſtrametari.

CASTRA ſunt, ubi milites in bello reſident, & figunt tentoria: & dicuntur caſtra metari, cùm figunt tentoria.

Angelorum cuſtodia. Caſtra Dei dici poſſunt *d* Angelorum cuſtodia, & protectio, quum videlicet nos muniunt adverſus dæmones, *Gen* 32. *a* *Cant*. 6. *d*. 7. *a* *Eccl*. 43. *b*. *Ezech*. 1. *f*. *Joel*. 2. *c*. d *Glo. ord. ſ. Gen* 32.

Eccleſia. Concordia fidelium. Caſtra etiam deſignant *e* Eccleſiam, præcipuè militantem, in qua fideles, ceu milites proteguntur. Et etiam concordiam fidelium in hac vita contra dæmones, cùm enim ſunt in pace, ſunt acies ordinata caſtrorum, *Cant* 6 *a* 7. *a*. *Exod* 14. *a* 32 *d* *Lev* 10 *a* 13 *f*. 14. *a* *Num* 10 *a* 12. *d* 14 *d*. *Deut*. 23. *b* *Joſ*. 3 *a* 9 *a* 2 *Reg* 17 *f*. *Judith* 15 *a* *Pſa*. 15. *Sap* 19 *b*. 1. *Mach* 3 *a*. 9 *a*. 10. *f*. 11. *g*. *Apoc* 20. *c*. e *Gre* 7. *mor*. 40 *& ſ cant*. 6 *& ſ Ezech*. *ho* 8. f *Iſy ſ Lev* 14 *e*

Fides. Poſſunt etiam caſtra deſignare *f* fidem, qua protegimur adverſus omnes errores, quum firmiter credimus, *Exod*. 14 *a*. *Glo ord. ſ. Exo*. 14

Caſtra præterea ſignificare poſſunt *g* vitam præſentem in qua manentes oportet nos timere vo- g *Iſy ſ. Lev* 6

Vita præſens. Præſens ſæculum cem Domini, *Exod* 19. *c*. *Lev* 6. *b*. Hæc caſtra operit coturnix, quum temporalia nobis abundant, *Ex*. 16 *c* *Pſ*. 77 Vel deſignant præſens ſæculum, extra quæ effunduntur cineres, quum opera reſervantur ad judicium poſt hoc ſæculum, *Lev* 6 *b*.

Hieruſalem. Synagoga. Caſtra, extra quæ crematur vitulus, *h* deſignare poſſunt Hieruſalem, extra quam paſſus eſt Chriſtus, *Lev*. 4. *c*. 8 *c* 9 *b*. Deſignant etiam ſynagogam, extra quam comburitur vacca, & effunduntur ejus cineres, quia honor reſurrectionis Chriſti, eſt extra celebrationem Judaicæ conſuetudinis, *Nu* 9 *a* *b*. h *Aug qu. in Num* 33.

Dæmones. Caſtra Dei multa dicuntur interdum *i* dæmones, & mali, per quos Deus exercet vindictam, *Joel*. 2. *c*. i *Hie ſ Joel*. 2.

Inſidiæ diaboli Caſtra contra hieruſalem, ſunt *k* inſidiæ diaboli contra animam, quæ ponuntur ſecundùm viciniam vitiorum, & ſecundùm quod ipſa vitia offeruntur ſub ſpecie virtutis, *Ezec*. 4. *a*. k *Gre*. 26 *m*. 5. *& ſ. Ezec*, *ho* 12

Vitia & mali. Caſtra Naas, deſignant *l* vitia ſequentia gulam, 1 *Reg*. 11. *c*. Et generaliter dantur caſtra malorum & vitiorum contra bonos, *Jud*. 7 *c* 1. *Re* 13. *d* 14. *c*. 28. *a* 2. *Re* 23. *c* 4. *Re*. *g*. 7. *a*. *Jud*. 9 *d* 14. *b* *Pſa* 26 *Ec*. 48. *d*. *Ezec* 4 *a*. *Amos*. 4 *d*. 1 *Mach* 4 *a* 6. *f*. 7. *g*. 2. *d*. 2. *Mach*. 13 *e*. *Heb* 11. *g*. l *Gre*. *ſ*. 1 *Re*. 11.

Tranquillitas ſapientis. Extra caſtra ponens tabernaculum Moyſes, *Exo* 33 *b* deſignat *m* ſapientem migrare à bello ad pacem, & à mortali confuſoque exercitu, ad pacatam rationalium, fœliciumque animarum vitam divinam. m *Phil. de temulen*.

Fortitudo in tribulationibus Caſtra metari ſuper mare, *n* eſt fortem effici in tribulationibus, *Ex* 14 *a*. caſtrametari juxta aquas fontium, eſt fortem effici per doctrinam ſacræ Scripturæ, & prædicationem Apoſtolorum, *Exod* 15. *d*. n *Glo. ord. ſ. Exod* 14.

Caſtra metari in deſerto, *o* dici poteſt is, qui in aliquam ſe recipit religionem, *Exod*. 18. *a*. o *Lyr. ſ. Ex* 19

Ordo in Eccleſia. Caſtra metari per turmas juxta tabernaculum fœderis, *Num*. 2. *a*. deſignat *p* ordinem ſervandum in Eccleſia. p *Ori ſ Nu ho* 2.

Error Judæorum de Meſſia. Caſtrametati Judæi juxta lapidem adjutorii, 1. *Reg* 4. *a*. deſignabant *q* futurum, ut alium Meſſiam ipſi expectarent. Et caſtra ibidem, deſignant errorem illum, quem habent. q *Gre ſ*. 1. *Re*. 4

Caſtra metati ſunt Philiſtiim in Magmas, 1. *Reg*. 13. *a*. quia *r* per iniqua conſilia in eis dæmones habitant, qui alta virtutum culmina tenere non curant. Nam dum terrena quærunt, velut plana & humilia incolunt, ubi inviſibiles hoſtes caſtra ponere leviter poſſunt. r *Gr*. 1. *Re*. 13

Caſtra metari in Ethan, *Exod*. 12 *d* vide Ethan.

Caſtra metari in Raphidim, *Exod*. 17. *a*. vide Raphidim.

Caſtrorum chori, vide Chorus.

Caſtrare, vide Eunuchus,
Caſſus, vide Accidere & Cadere.
Cataclyſmus, vide Diluvium.

Cataplaſma.

CATAPLASMA, eſt fomentum, quod applicari ſolet ad locum, quò materia putrida concurrit, & tuber facit.

Conſolatio Scripturarum. Cataplaſma Ezechiæ Regi factum de ficis, *Iſa*. 38. *d*. fomenta deſignare poteſt, quæ fiunt per conſolationem Scripturarum.

Cataracta, vide Nubes.
Catellus, vide Canis.
Catechizare.

CATECHIZARE eſt inſtruere in fide, *Gal.6.b.* Unde dicti ſunt Catechumeni, qui inſtruebantur in fide ad ſuſcipiendum baptiſmum.

Catena, Catenula, Murenula.

CATENA, fit ex multis annulis mutuò connexis, & variatur ſecundùm materiam ex qua fit. Nam catenæ ferreæ, quæ ex magnis annulis conſtant, ſunt ad ligandum, & detinendum aliquem in vinculis, aut ad aliquid ſimile. Catenæ verò aureæ, quæ ex parvis annulis conſtituuntur, ad ornatum deſervire ſolent, præcipuè colli, quæ & murenulæ dicuntur.

a Glo.ord.ſ. Exo. 28. — *Charitas.*

Catenulæ duæ aureæ poſitæ in rationali, quod gerebat Pontifex in pectore, *Exod.28.c.39.c.* Deſignant *a* continuationem caſtæ & non fictæ dilectionis cordi firmiter affixæ, quæ nunquam manum & linguam ab æquitate pueri ſenſus diſſentire permittat. Et benè duæ, ut & in his, quæ ad cultum Dei, & in his, quæ ad fraternæ ſubſidium neceſſitatis pertinent ornatus incedat. Benè autem per catenas aureas multos habentes annulos, opus charitatis ſignificatur, propter multifaria charitatis opera, quæ 1.*Cor.*13. enumerantur. Catenæ etiam capitellorum columnarum, quas fecit Salomon, 3.*Reg.7.c.* 3.*Par.3. b.d.* connexionem fidelium in eadem fide & charitate deſignant.

b Glo. inter ſ. Exod 28. c Hie ſ Iſa 3. Gre ſ cant. 1. Ber. ſ cant. ſer 41. d Gre. 16. mo. 27. — *Induſtria mentis. Connexiones verbi Dei.*

Catenæ etiam duæ in rationali, ſignificant *b* induſtriam mentis, quæ intellectum Doctorum cum operatione conjungit.

Catenulæ, ſeu murenulæ aureæ, deſignant *c* verbi Dei & doctrinæ connexiones. Texuntur auro & argento: quia ſacræ Scripturæ ſunt aureæ propter ſapientiam, vermiculatæ verò argento propter eloquium prædicationis, *Num.31 g. Cant.1.c. Iſa.3.b.* Deſignant etiam ſimilitudinem divinorum ornatas eloquio.

Captio Chriſti.

Catenæ, quibus ligatus fuit Jeremias, *d* captionem Chriſti deſignabant, *Jer.40.a.* Catena autem in manu Angeli, eſt poteſtas Chriſti, *Apo.20.a.* Et catena magna, qua ligatur diabolus, eſt virtus divina, qua velut ligatus reprimitur, ne noceat.

Poteſtas Chriſti. Peregrinatio hujus vitæ.

Catenæ obligationis, ſunt ipſa retentio peregrinationis in hac vita. *Job.36.a* His catenis ſe ligatum aſpexerat Paulus, cùm dicebat *Philip.*1. Deſiderium habeo diſſolvi, & eſſe cum Chriſto.

In catena Paulus legatione fungebatur, quia ſanctus quantumvis ligatus, liberior eſt ligante ſe, *Eph.6.d.2.Tim.1.d. Actb.12.a.21.f.2*. *x.*

e Ori. ſ. Levit. ho. 10. Hie ſ Iſa. 54. Aug. de verbis. 15. Iſy. ſ. Levit 6. Cyr. 7 ſ. ho. 23. — *Peccatum & conſuetudo peccandi.*

Catena ſæpè deſignat *e* grave vinculum peccati: & gravem conſuetudinem peccandi, *Lev.26.b. Judic.16 c.4.Reg.25.b 2. Par.33.b.36 a. Eccl.4.d. Sap.17.d. Iſa.58.c. Jer.27.a.28. d. Ezech.19.a.34.g. Mar. 5.a. Luc.8 c.* Poteſt etiam in multis ex his locis, doctrinam hæreticorum ſignificare, & præterea vinculum legis.

Caterva, quære Populus.

Cathedra, Sedes, Sedile, Sella, Solium, Thronus, Tribunal.

CATHEDRA, aut ſedes deſervit ad quietem hominis, ſic, ut nec ſtet, nec jaceat: & habet autoritatem docentis, aut alias imperantis. quæ & thronus dicitur: Tribunal autem erat locus excelſus arcuata figura, in quo reſidebat, qui jus tribubus reddebat.

f Ori ſ. Gē h. 1. & ſ Iſa h. 1. Hie ad princ. Gre. 16 m 14. — *Imperium & poteſtas Dei. Sublimes virtutes Angelicæ. Cælum. Anima juſti.*

Cathedra Dei, deſignat *f* imperium Dei, & dignitatem Deo convenientem & ſolium excelſum Dei, ſunt ſublimes virtutes Angelicæ & peculiariter throni. Cælum etiam anima juſti, Cathedra Dei dici poſſunt. Et ſolium regni Pharaonis, imperium Dei deſignabat, *Gen.41.e.3.Reg.22.c.Pſa.9.10.44. 79 88.92.102. Job.23.a.26.c. Sap 7.d.9 a.18.c. Iſa.6.a.22.g.28.b 63.d.66.a 2 Par.18.d. Jer.3.e.14.d.17.b.43. d.49 g. Ezec.1.f.10.a.28.a.43.b. Dan.7.c. Matt.5.g Col.1.c. Heb.1.c. 4.b.8.a. Apo.1.b.12.b.3 4.a. 22.a.*

g Rup ſ. 3. Regum 21. — *Majeſtas Chriſti.*

Thronus *g* eburneus Salomonis, altitudinem Majeſtatis Chriſti in noviſſimo & tremendo judicio deſignat: cujus puritatem demonſtrat ebur. Erat autem veſtitus auro: quia aurea divinitatis juſtitia tunc revelabitur. Habebat ſex gradus: ſex enim ſententiis judicium perficietur. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare, &c. Duæ manus hinc atque inde, deſignant judicium, & miſericordiam. Duo leones juxta manus ſingulas, ſunt utrobique fortis atque formidabilis judicii veritatis, Nam & à ſiniſtra omnis iniquus condemnabitur: & à dextra vix juſtus ſalvabitur. Duodecim leunculi ſuper ſex gradus ſtantes, duodecim erunt Apoſtoli, duodecim, id eſt, univerſi judices ſuper condignas utriuſque manus præpoſiti retributiones, 3.*Reg.*10 *c.*

h Hie ſ Ier. 3. Aug ſ pſa. 88. & ſ. Apo h 3. Cer ſer. 3 de adven. Aretas ſ Ap. 4. — *Eccleſia. Requies Dei in Sanctis. Cuſtodes animarum. Throni. Sancti.*

Solium Domini dicta Hieruſalem, deſignat *h* Eccleſiam, in qua ſedet, qui ſedebat in veteri lege ſuper Cherubim. Et totum corpus Chriſti, & ſedes Dei, aut Chriſti, ſuper quod ſedet ipſum caput: & hæc ſedes eſt ſicut Sol, quia juſti fulgebunt ſicut Sol, *Pſal.44.88.92. Iſa.6.a. Jer.3.f. Apo.4.a.5.c.7.c.20.c.* Vel eſt thronus requies Dei, quam in Sanctis habet.

Thronus etiam Dei, *Dan.7.c.* ſunt cuſtodes animarum: qui mutare locum minimè permittuntur. & ſic flamma ignis, quia divinitatis præſentiam in ſe portant, & ardent.

i Gr ſ. Exec. ho 5 4 & 7. k Gr 19. m 13. l Hie ſ. Ier 21. m Epip. 1. cōt. hæreſ. 1. tom. 2. Rup. 11 ſ Ap. — *Regnum. Autoritas magiſterii. Dignitas Epiſcopalis. Sacerdotium. Paupertas & crux Chriſti. Dextera Patris. Iudiciaria poteſtas.*

Throni ſimilitudo ſuper firmamentum, *i* deſignat ſuperiores ſpiritus cæleſtes, qui throni dicuntur: & etiam Sanctos, vel regnandi poteſtatem, *Ezec.1.g. Pſal.44.*

Cathedra Regis, hoc eſt regnum Saul, & David, deſignare poteſt *k* autoritatem magiſterii, & gubernationis, 1.*Reg.20.d 2.Reg.3.b.7.c.14.c.3 Reg.1 c.f.2.d.3.a.10.c.4.Reg.10 f Deuter.17.d.1. Paralip.17. c.28.g. Job 29.b Pſa.*88.121. *Eccl.7.1.Mach.2.f. Jer.17.d.* deſignat etiam *l* dignitatem Epiſcopalem, & Sacerdotium in Eccleſia, cum poteſtate ligandi & ſolvendi, *Jer.11.a.* Et cathedræ vendentium columbas, *m* deſignant ſtatum eorum, qui docent in Eccleſia, vel Eccleſiis provident, *Matth.21.b. Marc.11. b. Apo 20.b.*

n Aru ſ p. a. 91. 131. Hie ſ Iſa. 9. Rup. 3 ſ. Apo.

Sedes etiam David, deſignat paupertatem, & crucem Chriſti, *Luc.1.c.* Et è diverſo, *n* deſignat dexteram Patris, & gloriam, ac judiciariam poteſtatem Chriſti: quæ etiam deſignat ſedile Salomonis, 3.*Reg.7.a.8.b.9.a.10.c.1. Paral.17.c.22.c.29.f.2. Paral.7.d. Pſ.9.88.92.131. Iſa 9.b.16.b.22.g. Eccleſ 24 a Zach.6.d. Matth 19 d. Apocal 4.20.c.11. d. Dan.7.c Luc.22.c.* Tribunal judicium Dei, *Rom.14.b.2 Cor.5.b.*

Digitized by Google

ſolium gloriæ tenere, *a*eſt bonæ famæ odorem ad eos ſpargere, quibus dignitate præeminet, vel in ſublimitatis honore miraculis coruſcare, 1. *Reg. 2. b.* Vel eſt in æterna gloria requieſcere, de qua *Pſa.* 83. Beati qui habitant in domo tua Domine. & *Iſa. 51. b.* Gaudium, & lætitia, invenietur in ea.

Cathedra videtur interdum gradum honoris ſignificare, cum dicitur, *Eccl. 12. c.* Ne fortè converſus in locum tuum, inquirat cathedram tuam. Sic poteſt ſumi, 2. *Par. 18. b. 23. d. 3. Reg. 2. d. 4. Reg. 25. g. Eſther. 3. a. Job. 30. a. Prov. 16. b. 20. b. d. 25. a. 19. c. Eccl. 42. a. Dan. 5. e. c. Luc. 22. c.*

Cathedra Moyſis, deſignat *b* doctrinam legis, quæ poſtea facta eſt cathedra Chriſti: deſignat etiam docendi poteſtatem, *Matt. 23. a. Marc. 12. d. Luc. 11. f. 4. Reg. 4. b.* Idem deſignat cathedra Seniorum, *Pſ.* 106. Sella etiam Eli, *c* honorem ſacerdotii Judæorum deſignat & ſuperbiam Scribarum, & Phariſæorum, 1. *Reg. 1. b. 4. c.*

Sedes aliquando ponitur pro loco in quo quis habitat, & quieſcit, ut *Jud. 9. g. 20. c.* Reverſi ſunt in ſedes ſuas. Sic *Iſa. 18. g. Ezec. 34. d. 4. Reg. 4. b.*

Cathedra peſtilentiæ, deſignare poteſt *e* habitus vitiorum jam firmatos. Item perverſam doctrinam hæreticorum, quæ verè peſtilens eſt. Item poteſtas ſæcularis malè imperans. Et theatra, & judicia, ubi exequuntur exitiales poteſtates. Et ſedes beſtiæ, eſt Eccleſia malorum, & thronus diaboli, qui eſt ad aquilonem, *Pſa. 1.* Dicuntur etiam ſedes iniquitatis, *Pſa. 93.* Idem deſignat ſolium Pharaonis, *Exod. 12. a. Jud. 3. c. Judith. 1. d. Eſther. 3. a. 6. c. Sap. 5. d. 6. d. Eccl. 10. b. 11. a. 38. g. Iſa. 14. c. 21. b. 47. a. Jer. 1. c. 43. d. Abdi. a. Jona 3. c. Agg. 2. d. Amos 6. a. Apo. 2. d. 16. d.* Et ſella mulieris meretricis, *f* faſtum humanæ ſcientiæ & eloquentiæ exprimere poteſt, *Prov. 9. c.* Et ſolium Regis Ninive, deſignat *g* autoritatem Philoſophorum, & Oratorum apud Gentiles, *Iona 3. c.* Sedes beſtiæ, eſt ipſum mendacium, cui innititur diabolus, & hæretici.

Sedes pellicea Philiſthinorum, 1. *Reg. 5. c.* ad infirmitatem carnis referri poſſunt.

Spargere odorem bonæ famæ. Gradus honoris. Doctrina legis. Docendi poteſtas. Honor ſacerdotii. Superbia Scribarum. Locus habitationis. Statio. Habitus vitiorum. Doctrina hæreticorum. Sæcularis poteſtas. Eccleſia malorum. Faſtus mundanæ ſcientiæ. Autoritas Philoſophorũ. Mendacium.

a Gre. ſ. 2. Re. 2. b Rup. 3. ſ. Iſaiam. c Gr. ſ. 1. Re. 1. 4. d Hu. epiſt. ad ... e Baſ. ſ. pſa. 1. Cle. Alex. 2. Strom. Hil. ſ. pſa. 1. Hie. ſ. Iſa. 14. 55. Aug. ſ. pſa. 1. & ſ. Apo. h. 12. hucb. ſer ſpiritu 3. f Bed. ſ. Pro. 9. g Hu. ſ. Ion. 3. Rup. 9. ſ. Ap.

Catulus.

CATULUS propriè ſignificat canem recenter natum, ſed ſumitur pro fœtu multorum animalium quadrupedum, ut leonis, & urſi, &c.

Catulus leonis, fertur natus triduo dormire, & leænæ fremitu excitari, *h* qua ratione ſignificare poteſt Chriſtum, Filium Patris æterni, & ejuſdem naturæ cum eo, cujus immenſa eſt fortitudo: qui tertia die mirabili virtute excitatus eſt, *Gen. 49. b. Iſa. 5. g. 31. b. 11. b. Hoſ. 5. d.* Et Deus in caſtigando dicitur catulus leonis, quia nemo ei reſiſtere poteſt.

Catulus leonis poteſt etiam ſignificare *i* populum in Chriſtum credentem. Iidem dicuntur catuli leænæ, & catuli urſæ. *Gen. 49. b. Deut. 33. c. 2. Reg. 17. b. Iob. 38. d. Iſa. 11. b. Hoſ. 13. b. 1. Mach. 3. a.*

Catuli leonum *k* dicuntur Judæi, Sacerdotibus ſubjecti, *Pſ. 16.* Item hæretici à diabolo nutriti & instructi. Et *l* quilibet reprobi ad iniquam vitam malignorum ſpirituum errore generati, *Iob 4. b. Pſ. 56. 103. Mich. 5. e. Nahum. 2. c.* Ipſum *m* quoque dogma perverſum, catulus leonis dici poteſt, *Joel. 1. b.*

Catuli lamiarum, *Thre. 4. a.* dici poſſunt *n* diſcipuli Judæorum, aut hæreticorum. Et catulus leonis, *Pſalm. 16.*

Catuli hericii, *Iſa. 34. d.* ſignificare poſſunt *o* ſectatores avaritiæ, quia ſunt circumdati ſpinis. Et aſtutos ad abſcondenda vitia.

Catulus leonis, quandoque dicitur *p* ipſe diabolus fervens & fremens adverſus bonos, *Iud. 14. g. Pſa. 16. 56. 103. Iſa. 31. b. Amos 3. a.*

Catuli leonum dicuntur filii Job, ab Eliphaz: quia *q* hæretici judicant filios Eccleſiæ eſſe ſuperbos, & avaros, *Iob. 4. b.*

Chriſtus. Deus. Populus Chriſtianus. Judæi. Hæretici. Reprobi. Dogma perverſum. Diſcipuli Judæorum. Avari. Diabolus. Filii Iob. Fideles.

h Ori. ſ. Gen. ho. 17. Hie. ſ. Hoſe. 5. i Gre. 30. m. 12. Hie. ſ. Iſa. 11. k Aru. ſ. pſa. 16. 103. l Gr. 5. m. 16. m Hie. ſ. Ioel. 1. n Gr. 19. m. 15. o Glo. ord. ſ. Iſa. 34. p Ori. ſ. Lev. ho. 6. q Gre. 5. m. 15.

Catinus, Paropſis, Diſcus, Patina.

CATINUS eſt vas eſcarium lance profundius, quod & paropſis Græcè dicitur. Idem etiam diſcus, & patina. Diſcus item erat globus plumbeus, aut ſtanneus, quo exercebantur ad ludum.

Catinus, ut eſt vas terreum, & fragile, *r* corpus humanum ſignificare poteſt, vel ipſum hominem, aut ſermonem ejus. & præterea litteram legis, *Matth. 23. c. 26. b. Mar. 14. c. Luc. 11. e.*

Diſcus, in quo caput Joannis Baptiſtæ poſitum eſt, deſignat *ſ* contemptum Prophetiæ, aut etiam legis, *Matt. 14. a. Marc. 6. d.*

Corpus humanum. Sermo hominis. Littera legis. Contemptus prophetiæ.

r Ori. ſ. Matt. ho. 25. Amb. ſ. Luc. 12. ſ Ori. ſ. Matt. ho. 14. Hi. ſ. Matt. cap. 14.

Cauda.

CAUDA eſt extrema pars multorum animalium, extrinſecus prominens.

Cauda hoſtiæ, ſignificare poteſt *t* operis conſummationem, unde offerre totam caudam, eſt perſeverare in bono opere, *Exod. 29. d. Lev. 3. c. 7. a. 8. c. 9. c.*

Cauda colubri, *Exo. 4. a.* deſignare poteſt *u* finem mundi, quam apprehendit Moyſes, ut verteretur in virgam, quia tunc ceſſavit mors, reſurgente toto corpore Chriſti.

Deſignat etiam *x* vitam Chriſti tempore paſſionis: aut *y* ipſum Chriſtum, qui eſt A & O. Cauda apprehenſa eſt virga, quia poſtquam occiſus eſt Chriſtus, peractis omnibus ad quæ fuerat miſſus, ad cælum reſurgendo reverſus eſt, *Exod. 4. a. Iſa. 9. c. 19. c.*

Caudæ vulpium deſignant *z* errores hæreticorum, & extrema, ac finem eorum, qui eſt incendium: ideò in caudis ligantur, ut incendio tradantur, *Iud. 15. a.* Et caudæ locuſtarum, ſimiles caudis ſcorpionum, ſunt fallaciæ hæreticorum, quibus interficiunt, quos blandis verbis, ceu brachiis amplectuntur. Deſignant etiam Pſeudoprophetas & ipſos hæreticos, quos etiam deſignat cauda draconis, *Apo. 9. b. 12. b.*

Caudæ equorum deſignant *aa* præpoſitos malos auditores dæmonum: aut poteſtatem ſæcularem, quæ adjungitur hæreticis, ad nocendum fidelibus, *Apo. 9. d.*

Cauda bovis, aut ovis amputata *bb* eſt cum de noviſſimis non cogitatur, nec theſaurizatur ad futurum ſæculum, *Lev. 22. d.*

Cauda deſignat ſæpè *cc* infimum & deſpectum locum, & vulgus deceptum ab hæreticis, *Deut. 28. b. Iſa. 9. 10. 19. c.*

Cauda Behemoth, deſignat *dd* ultima diaboli, hoc eſt, Antichriſtum, à quo veniet extrema perſequutio Eccleſiæ. Ideò cauda, *Iob. 40. b. Apo. 12. b.* Deſignat etiam poſteriora peccata, quæ fiunt jam ex conſuetudine.

Conſummatio operum. Finis mundi. Vita Chriſti. Chriſtus. Errores hæreticorum, & fines. Fallacia hæreticorum. Pſeudopropheta. Hæretici. Præpoſiti mali. Sæcularis poteſtas. Infimus locus. Deceptus ab hæreticis. Ultima diaboli.

t Gre. 1. m. 40. u Aug. 3. de Trini. 10. & ſ. pſ. 73. x Amb. ſ. pſa. 118. ſer. 20. y Bed. Exo. 4. z Ori. ſ. cant. ho. 4. Amb. ſ. Lu. 9. Aug. pſ. 80. & ſer. 107. ſ. Apo. b. 7. 9. aa Gre. 33. m. 19. bb Iy. ſ. Le. 22. cc Hie. ſ. Le. 19. dd Gr. 32. mo. 12. 17. 38. Eae 9. m lob.

r Caudæ duæ titionum fumigantium, *Iſa. 7.a.* dicti ſunt *a* duo Reges, quia eorum regna in proximo erant deſtruenda : deſignant autem ſapientiam ſecularem & ſermonem hæreticum adverſus Eccleſiam venientes.

a Hie ſ. Iſa. 7. — Sapientia ſecularis & ſermo hæreticus.

Cavea.

CAVEA eſt, in quam includuntur aves, aut alia animalia, facta in modum cancellorum. — Hæreſis.

Cavea, in quam inducitur perdix, *Eccl. 11 A.* deſignat *b* errores hæreticorum, in quos inducitur etiam, qui prudentior æſtimatur.

Cavea, in quam inductus eſt leo, *Ezec. 19.c.* infernum *c* deſignare poteſt, in quem inducitur ſuperbus. — Infernus.

b Glo. ord. ſ. Eccl. 11. c Agr. ſ. Ezec. 19.

Cavere, Cautus, Præcavere, Cautio.

CAVERE, dicit obſervantiam, qua quis vitare curat periculum, cautus autem dicitur, qui prudenter ſcit cavere. Rara ſunt in allegoriis.

Caventes Philiſthiim, ne Hebræi facerent gladium, aut lanceam, *1. Reg. 13.d.* deſignant dæmones *d* procurantes, ne Chriſtiani vacent ſcientiis liberalibus.

d Gre. ſ. 1. Regum. 13.

Cavere in fermento Phariſæorum, & Sadducæorum, eſt cavere ab eorum doctrina, *Matth. 16. a. Marc. 8. d. Luc. 12. b.*

Cavere immundicias, *e* eſt cavere peccata, *Lev. 15. d. Job. 36. c. Eccl. 26. b.* Sic cavere ab ineundis amicitiis cum Gentibus, *Exo. 34 b. Tob. 4. a. Eccl. 9. d. 22. d. 41. d. Matt 10. c. Marc. 13. d.* — Cavere peccata.

e Glo. inter ſ. Lev. 15.

Cavens Saul David, deſignat malos inſidiantes bonis. *1. Reg. 18. c.*

Cautio eſt Scriptura, quæ fit ad ſecuritatem mutuantis, *Luc. 16. b.* deſignat obligationem peccatoris erga Deum. — Inſidiæ diaboli.

Caverna, vide Spelunca.

Caula, vide Ovile.

Caupo.

CAUPO dicitur venditor, præcipuè vini, qui & tabernarius.

Caupones dici poſſunt *f* Sacerdotes, *Iſa. 1. f.* juxta Septuaginta. Item Scribæ, & Phariſæi, & hæretici: qui ſunt caupones, qui non juſtificantur à peccato, *Exod. 16. d.* — Sacerdotes. Phariſæi. Hæretici.

f Amb ſer. 78 Hie ſ. Iſa. 1.

Cauſa.

CAUSA eſt, ad quam ſequitur effectus: cujus quadruplex genus poni ſolet, nempe effectrix, finalis, formalis, & materialis. Sumitur autem cauſa, pro negotio, ſeu lite.

Cauſa odii fratrum Joſeph, fuerunt ſomnia ejus, ſeu potius occaſio, *Gen. 37. c.* Ubi deſignabatur *g* prædicationem Chriſti, quæ à Sacerdotibus & Phariſæis, velut ſomnium habebatur, fuiſſe occaſionem, ut ab illis Chriſtus odio haberetur.

g Glo. inter ſ. Gen 37.

Cauſa necis populi Iſrael, futuri erant Ruben & Gad, ſi non ſequerentur populum, *Num. 13. c.*

Cauſa finalis, Deus. *3. Reg. 21. g.*

Cauſa rebellionis Jeroboam adverſus Salomonem, *3. Reg. 11. e.* deſignat occaſiones, quas quærunt hæretici, ut recedant ab Eccleſia.

Cauſa omnis mali, idololatria, *Sap. 4. d.*

Cauſa pro negotio ſumitur, in his ferè locis, *Exod. 22. b. Num. 27. b. 35. b. Deut. 25. a. Ioſ. 20. b. 2. Par. 19. c. Iob. 29. c. 35. d. 36. c. Pſa. 34. 42. Prov. 22. b. 25. b. 26. b. 29. b. 31. a. Eccl. 32. b. Iſa. 1. f. 21. a. Ier. 5. d. 11. d. 20. d. Thre. 3. g. Mich. 7. b. Matt. 19 b. 27. c. Luc. 6. b. 23. a. Ioan. 18. g. 27. b. Act. 25. b.*

Cauſa humilium, *h* eſt fides ſimplicium, qui hæreticis vim faciunt, *Iſa 10. a.* — Fides ſimplicium.

Cauſa Chriſti erat, *i* quod ſine culpa moreretur, *Ier. 31. d.*

h Hie ſ. Iſa 10 i Hie ſ. Ier. 31.

Cauſari.

CAUSARI, eſt excuſando cauſam, aut rationem reddere, *Deut. 30. c. Eccl. 13. a. Rom. 3. b.*

Cauterium.

CAUTERIUM eſt inſtrumentum ferreum, quo ardente infligitur vulnus, vel in ſignum, cùm fit in facie, vel ad eliciendum pus, quod intra cutem latebat.

Cauteriata conſcientia, *k* dicitur ſimulatione corrupta. quia cauterium, corium corrumpit, & notam infligit, *1 Tim. 4. a.* Ita conſcientia aduſta erroris & malitiæ igne, & ſigno aperti mendacii notabilis.

k Glo inter ſ. 1. Tim. 4.

Cavum.

CAVUM, ſeu concavum dicitur, quod alicujus rei intra ſe capax eſt, ut vas.

Cavum altare, deſignat *l* animam terrenis curis vacuam, ut igne divini amoris accenſa, gratum Deo ſacrificium offerat, *Exod. 27. b. 38. a.* — Anima ſine curis.

l Glo. ord. ſ. Exod. 27.

Cedar.

CEDAR, id eſt, nigredo, ſeu triſtitia, nomen urbis à filio Iſmael ſic dictæ ad meridianam plagam Paleſthinæ. ſunt autem Cedareni, qui Sarraceni, ſeu Agareni dicuntur, qui habitant in tentoriis, vagas habentes ſedes.

Cedar, deſignare poteſt *m* dæmones, aut locum dæmonum, ubi abundat nigredo, triſtitia, & tenebræ, *Pſa. 119. Iud. 1. c. Cant. 1. b. Iſa. 21. d. Ezech. 27. d.* — Dæmones. Infernus.

Cedar deſignare poteſt *n* corpus humanum tenebroſum, & habitantes cedar, ſunt pertinentes ad promiſſiones terrenas, & populum ſervilem, per Iſmaelem deſignatum, *Pſa. 119. Cant. 1. b. Iſa 42. b.* — Corpus humanum.

Cedar etiam deſignat *o* hunc mundum, qui *Ioan 1.* tenebræ dicitur. Ac etiam Gentiles ad fidem venientes, hoc eſt, à tenebris ad lucem, *Iſa. 21 d. 42. b. 60. b. Ier. c. 49. f.* — Mundus. Gentiles.

m Arn. ſ. Pſ. 119. n Hil ſ. Pſ. 119 o Hie epiſto. [illegible]

Cedar

Nigredo peccatorum.

Cedar præterea *a* nigredinem peccatorum deſignat, *Cant.1.b.* unde ſponſa nigra dicitur, ut tabernacula Cedar, propter malos in Eccleſia adhuc exiſtentes.

a *Aug. ſ. de. Ærmi Chriſtiano. 32.*

Cedere.

Perſeverans prædicator. Non ceſſans tentator. Excellentia operum ſacerdotum.

CEDERE, eſt locum dare, aut in ſortem alicujus venire, vix habet allegoriam.

Non cedens gladio equus, *Job.39.c.* deſignat *b* prædicatorem non ceſſantem à prædicando propter perſequutiones, *Gal 2.a.* Vel deſignat diabolum perſeverantem in tentando, etiamſi fuerit victus.

Cedens armus in partem ſacerdotum, & in partem ejus, qui obtulerit, *Exod.29.c.Lev.7.d.Num.18.b.* deſignat *c* ſacerdotes habere debere excellentiam operum.

Cedentes ſpicæ, & racemi remanentes, in uſus advenæ, pupilli, & viduæ, *Deu.24.d.* deſignant myſteria legis *d* neglecta à Judæis, ſuſcepta eſſe à Gentibus. Et quod non debet quiſquam ſibi aſcribere gloriam, ſed relinquere poſteris.

Cedentes loco filii Iſraël fugam ſimulantes, *Joſ.8.c.* deſignant *e* cedendum perſequutioni ad tempus.

Cedens propinquus Booz juri propinquitatis, *Ruth.4.a.* eſt *f* cedens Lex Evangelio.

b *Gre.31. m. 24.* *Hu ſ. Job 39.* c *Glo. ord. ſ. Lev. 7.* d *Lyr ſ. Deu. 24.* e *Glo. ord ſ. Joſ. 8.* f *Glo. ord. ſ. Ruth. 4.*

Cedrus.

CEDRUS, *g* eſt arbor inſignis, imputribilis, odorifera, bonam præbens umbram, infrugifera, inflexibilis, & ædificiis apta, naſcitur plurima in monte Libano. Aut aliquibus dicitur eſſe rya, reſinam præbens electiſſimam, quæ cedria dicitur, & cedrium, quæ eſt dentium doloribus utiliſſima, in quorum cavernas immiſſa, eos frangit. expirantibus quoque vitam aufert, quia vires aſſumit, adjuncto calore vitali, ſed defuncta corpora incorrupta conſervat, vitioſos humores exterens, & abſumens: ictibus ceraſtæ impoſitæ cum ſale remedio eſt: elephantias curat, & ad pulmonis ulcera, ſi cyatus ejus ſorbeatur, valet: adverſus vermes in clyſtere injecta, confert: & tineas inter veſtes poſita, interimit: & contra quadrupedum ſcabiem, canum, & boum, valet: & ardet ſicut facula. Oleum quoque quod ex ea fit, multum celebratur, indicans forſitan veri olei fontem, miſericordiæ videlicet, & pietatis divinæ locum, cui illa arbor reſpondet.

g *Gene. Venet. cã 1.& 9.c 27 Theophraſt. Dioſcorides lib.1. cap. 99. Plinius.*

Locus divinæ miſericordiæ. Angeli. Apoſtoli & Prophetæ. Juſti. Magna operantes.

Cedrus quandoque deſignat *h* angelos incorruptibiles, & ſublimes dignitates: qui ſunt cedri prope aquas, *Num.24.a Cant.5.d.Eccl.24.b.Ezec.31.a.*

Poteſt etiam cedrus deſignare *i* Apoſtolos & Prophetas, propter vitæ eorum excellentiam, & doctrinæ ſublimitatem, qua ædificant eccleſiam Dei. Et omnes etiam *k* juſti cedri Dei dici poſſunt. Et qui prius erant mali & infrugeri, ut cedri, poſtea converſi operiuntur ab umbra Chriſti. Demum, qui virtutes, & ſigna exhibent in ſua operatione, & dicere poſſunt, Chriſti bonus odor ſumus Deo: quorum corda ita in amore Dei ſolidata ſunt, ut ea jam terreni amoris putredo nulla corrumpat, *Num.24.a.2. Reg.5.b.3.Reg.4.d.5.b.6.b.7.a.10.d.4.Reg.19.d.1. Par.14.a.2. Par.1.d.2.b.1 Eſdr.3.b. Pſal 69.36.91.103.148. Cant.5.d.8.c.Iſa.13.d.37.e.41.a.Jer.22.d.Ezech.17.d.* Et cedrina tigna deſignare poſſunt *l* presbyteros in Eccleſia: & majorum gloriam, & validos, & conſtantes, qui ſuper alios ordinantur: longanimes in ſpe, & ad ſuperna mentis verticem attollentes, & boni fidei odorem ſpargentes: qua ratione cedrus perſeverantiam famamque piæ deſignat actionis, 3.*Reg.6.d.Cant.1.d.*

h *Ori. ſ. Numero 17.* *Gre 32.m 26* i *Ori ſ Ex h. 6. & ſ Ezech. ho 31.* k *Baſi. ſ pſ.28 ho.1.* *Aug ſ pſ.79. 103.* *Gre.32.m.12 & ſ. cant. 9. & ho. 20.* l *Ori ſ cant. ho.2.3.*

Presbyteri. Majorum gloria. Perſeverantia. Fama bona. Sacra ſcriptura.

Eſt cedri ſuavis odor, & materia ejus formandis literarum elementis, quibus puerilis ætas imbuitur, apta. Eſt ergo materia iſta *m* ſublimis ad gratiam, levis ad onus, ſuavis ad odorem: utilis ad inſtrumentum ſcientiæ, habilis ad miniſterium cognitionis æternæ. Poteſt ergo ſignificare ſacram ſcripturam, unde hæretici ſuas ſuccidunt hæreſes, pravè etiam intelligentes, *Iſa.44.c.*

Aub ſ pſ.118 ſer 4. *Ber ſ cant. ſer.46.*

Crux Chriſti. Spes.

Cedrinum lignum, quo utebantur in purificatione leproſi, & in expiatione aliorum immundorum, quod eſt robuſtum & imputribile, deſignare poteſt *n* crucem Chriſti: aut etiam ſpem, quæ facit in ſupernis firmiter habitare, ut lignum cedrinum in ſublime elevatur, *Lev.14.a.*

m *Am ſ pſ. 118 ſer.24.*

Celſitudo cæleſtis gloriæ. Chriſtus. Eccleſia. Divites in eccleſia. Philoſophi & principes gentilium. Ligna templi. Potentes Judæorum. Superbi. Dæmones.

Cedrus interdum *o* cæleſtis gloriæ celſitudinem exprimit, *Pſal.91.* Juſtus ut palma florebit, ſicut cedrus Libani multiplicabitur, *Eccl.50.b.* Quaſi plantatio cedri in monte Libano. Cedro etiam comparatur ſponſus, *Cant.5.d.*

Cedrus magna, quam plantavit Deus, *p* Chriſtum deſignare poteſt: & etiam Eccleſiam, quam ſignificat cedrina domus David, 2.*Reg.7.a.1. Par.17.a. Ezech.17.d.*

Cedri libani, *q* ſignificare poſſunt divites in eccleſia exiſtentes, *Pſal.103.*

Cedri quoque Libani, dici poſſunt *r* Philoſophi & loquentes: ac principes gentilium ad fidem venientes, *Iſa.60.c.* Juxta Septuaginta. Hæc ligna mittebat Hiram Regi Salomoni, 3.*Reg.5.d.*

Cedri præterea Libani, quas comedit ignis *ſ* ligna indicant templi ab igne devorata, *Zach.11.a.*

Cedri etiam dici poſſunt *t* potentes, & optimates Judæorum, quos volebat ſuccidere Rex Aſſyriorum, *Iſa.37.e.* Et medulla cedri, erat Joachin, Rex Juda, *Ezech.17.a. Zach.11.a.*

Cedri etiam dicuntur *u* ſuperbi, infrugiferi, & inflexibiles, ac ipſa eorum divitiæ: & cedri Libani, ſunt altitudine terrena elati: ac etiam ipſi dæmones, quas omnes cedros confringit vox divina. Cedros autem, quæ ſunt dæmones, ejecit Deus de paradiſo, & collocavit pro eis homines, *Jud.9.b.3. Reg.4.d. 4.Reg.14.b.2.Par.25.d.Job.40.Pſal.28.36.Iſa.2.c.9.c.14.b.37.c.44.b. Jer.22.b.f. Ezech.27.a.30.a. Amos 2.c.Zach.11.a.*

n *Gene. Vene. cã.1.1 9 c.27* *Aug.q in Num. 33.* *Lyr ſ. Lev.14* o *Gr 32 mo. 12. & ſ c.At. 5* p *Ori ſ Ezec. ho.12.* *Hie ſ Eze 17* q *Ar ſ pſ 103.* r *Hi ſ Iſa.60.* ſ *Hie ſ. Za.11.* t *Hie ſ. Iſa 37 & ſ Eze.17. & ſ Zach 11.* v *Baſi ſ pſal. 28 h.1 2.* *Gre 32. mor. 8.17.*

Cedrina laquearia, vel contignationes in ædificationes in ædeficiis hæreticorum, *x* deſignãt pulchritudinem apparentem in eorum doctrina, & faſtus, ſed quæ ad imbres, & perſequutionum tempeſtatem, cito putreſcat, & corruat, *Jer.22.d.*

Hie ſ Iſa.2.9. *Gene. Venet. cã 1.8 9 c.28*

Cedron torrens ſive cedrorum, videtur aliquibus non ſignificari per nomen cedron, arbores cedros ſed eſſe nomen proprium torrentis: & interpretari denigratum, aut triſtem: quæ interpretatio convenit ei quia ibi captus eſt Chriſtus, *Joan.18.a.* De eo fit mentio, 2.*Reg.15.c.3.Reg.15.b.4.Reg.23.b.2.Par.15.d 30.c.*

Aug ſ pſ 70. x *Hie ſ Jer 22.*

Ceelatha.

Eccleſia.

CEELATHA, id eſt, cœtus, vel congregatio, ſive Eccleſia: ubi Origenes *y* legit Macelach, id eſt principatus, ſive virga. Eſt decimanona manſio filiorum Iſraël in deſerto: quò pervenerunt è Reſſa quia poſt tentationes, non ſolum corpus, ſed & mundus eſt perfecto crucifixus, & ſubjectus, *Num.33.c.* Juxta Hieronymum *z* ſcribitur Caaltha: & deſignat eum, qui poſt frenum carni impoſitum, recto curſu ad Eccleſiam intrare feſtinat.

y *Ori ſ Num. ho.27* z *Hie de manſione.*

Ceila.

a Glo. ord. ſ. 1. Reg. 23.

CEILA, id eſt, diſſolvens eam, ſive dividens, aut ſcindens eam, vel fictio ejus: eſt civitas in tribu Juda, *Ioſ.15.f.1.Reg.23.a.1.Par.4.c.* Typus eſt *a* Eccleſiæ, quam dæmones & hæretici diſſipare nituntur.

Celebrare.

CELEBRARE eſt frequentare, ac prædicare, & publicè colere. Et celebris ſermo, eſt frequens in ore, *Gen.45.d.*

b Glo. ord. ſ. Exo. 12. — Memoria paſſionis.

Celebrare diem exitus de Ægypto, eſt *b* celebrare dies paſſionis & reſurrectionis Chriſti, *Exod.12.c. 13.a.* idem eſt celebrare Phaſe, *2.Par.30.d. Heb.11.c.*

c Glo. ord. ſ. Exod. 23. — Cultus Dei.

Celebrationes *c* ſunt frequens & ſolennis cultus Dei. Celebrabantur autem tribus vicibus, *Exod.23. b.4.Reg.30.d.Neh.1.d.Eccl.47.d.* Et feſtum victoriæ Judith contra Holophernem, *Iud.16.d.* Et celebres dies dicuntur *?* qui ſolemniter coluntur. Et celebris locus, multum frequentatus, *Lev.23.a.Num.24.d. 3.Reg.8.b.2.Par.32.d.1. Mach.11.d.14.g.2.Mac.15.g.*

d Glo. ord. ſ. Exod. 31. — e Hie. ſ. Zach. 14. — f Glo. ord. ſ. 2. Par. 1.

Celebrare ſabbatum *d* eſt memoriam agere futuræ æternæ quietis, *Exo.31.d.2. Par.36.d.2. Mach.6.c.*

Celebrat feſtivitatem tabernaculorum, *e* qui eſt in profectu, curſu, & certamine: & in omni mente nititur, ut de tabernaculis ad firmam & ſtabilem ſedem tranſeat, id eſt, domum Dei, *Zach.14.d.*

Celebrare ritè, *Lev.16.b.Num.29.c.* eſt ſervare ceremonias in ſacrificiis ſtatutas.

Celebrari emptionem equorum, quos emebat Salomon, *2.Par.1.d.* eſt *f* inſtitui prædicatores novæ legis. — Inſtitutio prædicatorum.

Celebrantur in terra, qui in veneratione habentur: & de quibus frequens eſt ſermo in populo, *1. Par.17.b.* Sic fuit celebre nomen David. *Ruth.4.c.1.Reg.18.d.* Ita optat Baldath, non celebrari in plateis nomen iniqui, hoc eſt, Antichriſti, *Iob.18.d.*

g Glo. inter. ſ. Eſter. 1. — Feſta diaboli.

Celebrare convivium, ut celebravit Aman, *g* deſignat feſta diaboli, eorum videlicet, qui ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt, *Eſter.9.d.*

Celer, Celeritas, vide Accelerare.

Celeuſma.

CELEUSMA, eſt cantus lætitiæ, præcipuè nautarum in proſpero curſu. Dicitur etiam etiam celeuſma calcantium uvas, *Ier.25.f.48.e.51.e.*

Cella, Cellarium, vide Apotheca.

Cendebeus.

CENDEBEUS, id eſt, zelus, vel poſſeſſio doloris, aut zeli emanatio, fuit dux Regis Antiochi, *1. Mach.15.g.* Poteſt eſſe typus miniſtrorum diaboli. — Miniſtri diaboli.

Cenereth.

h Glo. ord. ſ. Ioſ. 11. — Dæmones & hæretici.

CENERETH, aut cenoroth, id eſt, cithara, vel quaſi lucerna: civitas in tribu Nephtalim, juxta lacum Geneſareth, quæ nunc Tiberias dicitur: deſignare poteſt *h* dæmones & hæreticos, transfigurantes ſe in angelos lucis, *Ioſ.11.a.13.d.19.e.Deut.3.c.3. Reg.15.d.*

Cenſus.

CENSUS dicebatur bonorum æſtimatio, & ipſa bona. Et annua penſio, quæ Regi, aut alio Domino datur, cenſus dicitur, *Eccl.30.c.* Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis.

i Ori. ſ. Matt. tr. 22. — Neceſſitas corporis.

Cenſus Cæſaris dici poteſt, vel *i* quod datur corpori ob neceſſitatem, vel vitia reddenda diabolo, *Marc.17.d.22.b.*

Centurio.

CENTURIO eſt dux centum militum. — Gentiles.

k Hil. ſ. Mat. can. 7. Am. ſ. Luc. 7.

Centurio, cujus ſervum curavit Dominus, *Matt.8.a.Luc.7.a.* gentilitatem *k* deſignat, aut principes gentium crediturarum.

l Caſſia. col. 7. cap. 4. — Homo.

Deſignat etiam hominem, qui habet ſub ſe milites, hoc eſt, *l* ſuggeſtiones: & bonis dicit: Veni & veniunt, malis autem: Vade & vadunt: ſervo corpori, Fac hoc & facit.

m Gre. ſ. 1. Reg. 8. — Perfecti.

Centuriones Regis in bonum quidem ſunt *m* perfecti, & qui verbo & exemplo alios erudire poſſunt, *Exod.18.d.1.Reg.18.c.4.Reg.11.d.Matt.27.g.Marc.15.d. Luc.2.f. Acto.10.a.* In malam verò centuriones Regis, ſunt audaces & potentes, ad omnem exequendam iniquitatem pro tyrannis, contra innocentes, *1.Reg.8.c.Acto.27.a.* — Potentes ad malum.

Cepa.

n Gr. 20. mo. 16. — Vita præſens cum moleſtiis.

CEPA genus cibi eſt gravis guſtui, quæ etiam lachrimas elicit à comedentibus, deſignare poteſt *n* difficultatem, & moleſtias vitæ præſentis, aut potius ipſam vitam cum ſuis moleſtiis: quæ à delectoribus ſuis non ſine luctu agitur, & tamen cum lachrymis amatur, *Num.11.b.*

Ceraſtes.

o Amb. de bene. Patriar. 7. p Gr. 31. mo. 18 Lyr. ſ. Ge. 49. — Antichriſtus. Potentes. Chriſtus.

CERASTES eſt coluber cornutus, unde nomen habet: deſignare poteſt *o* Antichriſtum: qui contra fidelium vitam, cum morſu peſtiferæ prædicationis, armatur etiam cornibus poteſtatis. Deſignat etiã eos *p* qui potentia alios terrent, *Gen.49.c.* Et in bonum ſumi poteſt pro judice prudente & potente.

Poteſt etiam ſignificare Chriſtum in judicio, qui repentè veniet ad condemnandos malos.

Ceraſum.

q Hu. ap. per. vir. pau.

CERASA rubentia, *q* virginalem verecundiam ſignificant. Non tamen invenitur in ſacra ſcriptura.

Cerebrum,

Cerebrum, Excerebrare.

CEREBRUM, quod eſt in capite animalium, præcipuè hominis, eſt inſtromentum omnium ſenſuum, non habet allegoriam, niſi quod aliquando per metaphoram ſumitur pro judicio. & dicatur non habere cerebrum, qui recto caret judicio.

Cerebrum Siſaræ, *Iud.4.d.* Et Abimelech, *Iud.9.b.* ad aſtutias & calliditates diaboli referri poſſunt.

Excerebrare canem, *Iſa.66.a.* eſt *a* offerre vile & immundum ſacrificium Deo. a Lyr. ſ. Iſ. 66.

Ceremoniæ.

CEREMONIÆ, ſunt ritus & formæ, quæ ſervantur in cultu divino. Non videntur habere allegoriam.

Ceremoniæ generaliter ponuntur, *Gen.26.a. Exo.18.c. Lev.5.d.10.d. Num.1.g.15.c. Deut.4.b.3. Reg.2.a. Nee.1.c. Eſter.9.g. Ezec.44.b.* Erant autem jam ceremoniæ divini cultus ante legem.

Ceremoniæ ſacrificii matutini, *Lev.9.c.* dici poſſunt, quæ ad ſacrificium Euchariſtiæ pertinent. Ad idem ſpectant ceremoniæ Phaſe, *Exod.12.d.* Et ceremoniæ tabernaculi: & Levitarum, *Exo.27.d.38.c.*

Cernere, quære videre.
Certare, vide Bellum.
Certus, Certitudo, Incertus.

Prudentia. CERTUS adverſatur dubio: & vix admittit allegoriam, licèt ſæpe inveniatur in ſacra ſcriptura.

Certum ſignaculum ſuper labia, *Eccl.22.d.* eſt *b* prudentia loquendi.

Certam facit vocationem ſuam, qui in bonis operibus perſeverat, *2.Pet.1.b.*

Iudicia Dei. In incertum mittens ſagittam, *3.Reg.22.e.2.Par.18.g.* eſt diabolus variè tentans.

Incertus numerus annorum tyrannidis hypocritæ, *Iob.15.c.* timorem *c* amittendæ poteſtatis in malis indicat.

Incerta ſapientia Dei, *Pſa.50.* ſunt *d* judicia ejus, utrum aliquis dignus ſit odio, an amore. Incertus etiam erat aliquibus adventus Chriſti: ſed prophetæ fuit manifeſtatus.

b Lyr. ſ. Eccl. 22. c Glo. ord. ſ. Iob 15. d Glo. ord. ſ. pſa 50. e Hi ſ Marc. 4.

Cervical, Pulvillus.

CERVICAL, aut pulvillus eſt, quod ſupponitur capiti dormientis, ad ipſum ſuſtentandum, & fovendum quod ex lana aut pluma fieri ſolet.

Corpus Chriſti. Cervical ſub capite Chriſti, *Marc.4.d.* corpus *e* ipſius deſignare poteſt, cui divinitas, ſicut caput inclinata eſt.

Adulationes. Fomenta libidinis. Cervicalia dici poſſunt *f* verba blanda, quibus quis alterum fovet in vitiis: præcipueque deſignant fomenta libidinis. Et ponere pulvillos ſub omni cubitu manus, eſt candentes in ſua rectitudine animas atque in hujus mundi ſe dilectione reclinantes, blanda adulatione fovere. *Ezech.13.c.*

f Ori. ſ. Ez. h. 4 & ſ Eza. h 3. Hie. ſ Eze. 13. Gre 12 mo 3. & 2 poſt 7. g baſ ſ pſ. 28. Amb ſ pſ. 118. ſer 6. Gre 30 m. 16 Aug 8. q 78 & ſ. pſ 41. 129 & in verbis apoſt ſer 21. h Ori ſ cant. hom 2 3 & ſ. Matt. c. 15. Baſ ſ pſ 28. ho 1. Hie ſ pſ. 21. Aug 83 q 71. & de verbis Apoſt ſer. 29. i Euch quæ Prov. Rup 7. de divi. offi 27. k Ori. ſ cant. ho 3. Gre. ſ. can 8. Ber. ſ can ſ 51 Bed ſ. Pro 5. Rup ſ ler 9. Ori ſ can h. 9 l Baſ. ſ pſ 28. ho. 1 2 Hie ſ. Iſa 34. 35. Gre. ſ Ez. h 9 m Gar. Van. can 1 17 c 3. Aug ſ pſ 41. Caſſi col 10. c. 11. Ber ſ cant ſer. 51. Gre 30. m. 16 n Eut. ſer ſpiritual. 5. o Gr ſ cant 2 p Ric ar. de S. Vict de 12 Patriarch 23.

Cervix, vide Collum.
Cervus, Cerva.

CERVUS, eſt animal quadrupes, velox ad curſum, magna habens cornua, quorum ſuffitus ſerpentes fugare dicitur, quibus ipſe maximè eſt infeſtus. Nam flatu eos extrahere fertur à caveis, atque interficere. Eſt animal mundum, ruminans, & dividens ungulam. Quando cervi flumina tranſeunt, capitum ſuorum onera, dorſis præcedentium ſuperponunt, ſibique invicem ſuccedentes, laborem ponderis, omnino non ſentiunt.

Chriſtus. Cervus, deſignare poteſt *g* Chriſtum, qui ſuis operibus ac virtute, capita draconum contrivit, flatuque & imperio, ab obſeſſis corporibus ejecit, ac etiam è caveis templorum, in quibus colebantur, *Pſal.73. Iſa 35.c.* Ipſe eſt cervus matutinus, *Pſa.21.* in titulo. Et cerva chariſſima, vel cervus amicitiæ, qui ſolvit inimicitias quæ erant inter Deum & homines, *Prov.5.d.* Ipſe cervus emiſſus dans eloquia pulchritudinis, *Gen.49.c.*

Patriarchæ. Eccleſia. Cervi etiam dici poſſunt *h* Patriarchæ. & hinnulus cervorum, ipſe Chriſtus, ex eis ortus, *Cant.6.d.8.d.*

Cerva chariſſima, ſive gratiſſima dicitur *i* Eccleſia, quæ ſerpentinam ſolet odio habere, & conterere doctrinam, *Prov.5.d.* Cerva autem relinquens quod peperit, eſt Eccleſia Patriarcharum relinquens Judæos ex ſe genitos, *Ier.14.a.*

Apoſtoli. Cervus, ut eſt velox ad curſum, & ſerpentes interimit, deſignare poteſt *k* Apoſtolos, quorum prædicatio in omnem terram exivit. & qui poteſtatem acceperunt calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones.

Sancti & juſti. Et eadem ratione ſancti, & juſti, & perfecti, dici poſſunt cervi: quia veloces ſunt ad bona. Et præterea angeli, *Gen.49.c. Iob.- a.39 a. Pſal.1- 28 41 103. Iſa 35.c.* juxta Septuaginta, *Cant 2.b. Hab.3.d.* Hos cervos *l* præparat vox Domini lavacro baptiſmi, & ſermone Chriſti, ad pugnandum contra ſerpentem antiquum diabolum. unde accenſi fontem veræ aquæ deſiderant. Hi cervi paſcuntur in montibus propheticis, & Apoſtolicis.

Doctores. Cervæ parturientes, ſunt *m* Doctores prædicantes, *Iob.39.a.* de quibus genitos filios incautè deſerentibus dicitur, *Iere 4.a.* Cerva in agro peperit, & reliquit, ipſi more cervarum interemptis vitiis quaſi extinctis ſerpentibus, vivunt, & de ipſa extinctione vitiorum, ad fontem aquæ vivæ acrius ardeſcunt. juxta illud *Pſa.42.* Sicut cervus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Ipſi etiam dum labentia hujus temporalitatis momenta, quaſi quædã flumina tranſeunt compatientes charitate, onera ſua ſibi invicem portant, *Gal.6.a.* Qua ratione quilibet proximi cervi dici poſſunt, quum invicem per charitatem onera portant.

Contemplatores. Cervi, quos præparat vox Domini, dici poſſunt *n* vitæ contemplativæ deditii, *Pſa.28.*

Perfectio operum. Virtutes theologicæ. Cervus quandoque deſignat perfectionem operum, *Deut.14.a.3. Reg.4.r. Pſal 28.* Et cervi camporum, ſunt *o* virtutes theologicæ, per quas ad montes contemplationis aſcendimus, *Cant 2.b.*

Imaginatio. Cervus emiſſus, dicitur Nephtalim, *Gen.49.c.* deſignans *p* imaginationẽ ducentẽ ad contemplationem

nem cæleſtium: quæ cervus dicitur, quum per contemplationis gratiam multa percurrere poteſt & emiſſus, quia propter contemplationis dulcedinem, multum ei currere placet. *Vtrumque teſtamentum*

a Baſi ſ pſal. 28 ho 1.2. Am ſ pſ.1.8. ſer 6

Cervorum cornua, quorum ſuffitus ſerpentes fugat, *a* cum ſint gemina, duo teſtamenta deſignare poſſunt, quibus dæmones fugantur, & ut alterum cornu ferunt non inveniri: ita vetus teſtamentum non invenietur nunc quantum ad litteralem obſervationem.

Ubi *Job.7.a.* dicitur: Sicut cervus deſiderat umbram, legendum eſt ſervus.

Ceſſare, Deſiſtere, Deſinere.

b Glo. ord ſ. Gen.2

CESSARE, eſt ab aliquo opere agendo deſiſtere.

Ceſſavit Deus die ſeptimo ab omni opere, deſignans *b* quietem futuram in ſeptima ætate, *Gen. 2. a. Exod.31.d.* Idem deſignant alii ceſſantes etiam die ſeptimo ab opere, *Exod.23 b.34.e. Eccl.4 b.* Ceſſare etiam facit Deus paſtores à paſcendo, *Ezech.34.b.* quum videtur eos deſerere. Et ceſſat à benefaciendo, & è diverſo, *Ier.32.g.* *Quies ſeptima ætatis.*

c Ori ſ Ioſue ho 1

Ceſſans terra à præliis tempore Joſue, deſignabat *c* per Chriſtum ceſſatura bella, quia ipſe eſt pax noſtra, *Ioſ.11.d.14.d.*

d Amb de fuga ſec 3. Phil

Deſierant Saræ muliebria, deſignando *d* eum, qui jam eſt alienus à cupiditatibus carnis, & affectibus levium & vilium rerum, *Gen 18 b.*

e Hie ſ Iſa 17
f Gre 4 m.39

Deſivit Damaſcus eſſe civitas, *e* quum gentilitat relicto cultu Idolorum, venit ad fidem Chriſti, *Iſa. 17.a.* Et ceſſat regnum à Damaſco, quum diabolus non amplius regnat in gentilitate ad fidem converſa. Sic ceſſant impii à tumultu in luce, *f* quum gentiles converſi requieſcunt in Chriſto, *Job.3.c.* *Converſio gentilitatis.*

g Gre ſ 1 Regum 10
h Rup. 1 ſ Iudic 5
i Amb ſ Luc 5.

Ceſſans prophetare Saul, deſignat *g* prædicatorem completo prædicationis miniſterio quieſcentem, *1.Reg.10 c.* Idem deſignant ceſſantes exire in regionẽ Machabæi, *1.Mach.7 d.* Et ceſſant loqui Chriſtus, *Luc.5.a.* Et ceſſantes linguæ, *1.Cor.13.c. Iſa 58 a.* Ceſſarunt fortes in Iſraël, *h* quum ceſſarunt prædicatores in lege, *Jud. 5.a.* *Quies à prædicatione*

Hil ſ. Matt can 14
Hie ſ Iſ 14. 17 & ſ Ezec. 34.

Ceſſans ventus aſcendente Chriſto in naviculam, *i* deſignat diabolum tentatorem, ad præſentiam Chriſti evaneſcere aut quod in fine mundi ceſſabunt tribulationes Eccleſiæ, *Matt.14 d. Marc.4 d & g. Luc 8 d.* Ad idem refertur ceſſans quaſſatio, *Pſa.115* Et ceſſans exactor, *Iſa.14.b.* Et ceſſans multitudo Ægypti, & beſtiæ peſſimæ, *Ezech.30.c.34 f.* Et ceſſans [illegible] *d* Et ceſſans gladius, *Mich g. Hab. 1.d.* Et ceſſat adjutorium Ephraim, hoc eſt, Phariſæorum contra fideles, *Iſa 17 a.* Ad idem refertur ceſſans Saul perſequi David, *1.Reg.23.d.* [illegible] Non ceſſat autem diabolus interficere gentes, quum ſemper inſtigat homines ad peccandum, *Hab 1 d.* Deſignans autem Baaſa ædificare Rama, ſignificare poteſt diabolum ceſſantem à tentando, *2.Par.16.b. Job.3.c.* *Evaneſcens diabolus. Ceſſatio tribulationis.*

k Hie ſ.Iſ 11.

Ceſſant mali à gemitu, quum *k* luctum caſtigationis Dei mutant in luctum pœnitentiæ, *Iſa.11.a.* Ad hoc pertinet ceſſans flere uxor Tobiæ, *Tob 5.d.* *Converſio ad pœnitentiam.*

l Gr 19.m.14

Ceſſantes loqui principes, loquente Job, deſignant *l* hæreticos per doctrinam eccleſiæ convictos, *Job. 29.b* Sic ceſſat memoria eorum, *Eccl.10 c. Par.35.d.* *Convicti hæretici.*

m Glo ord ſ. Num.16.

Ceſſare murmurationem populi, *m* eſt ceſſare peccata, *Num.10 a Iud.19 f. Iob.3.c. Eccl.2.d.10.a.* Idem eſt ceſſare idola, *Ezech.6.b.16.c.30 d Pſal.36. Prov.25.c. Eccl.23.c.26.d.48.a. Iſa.33.a.38.c.2. Mach.4.a.1.Pet. 4 a.* Et ceſſare à fornicatione, *Hoſ.4.b.* Et ceſſans lepra, *Lev.13 g.* Non ceſſans autem fluere ſanguis, deſignat perſeverantiam in peccato, *Lev.15.g.* *Ceſſare peccata.*

n Hie ſ. Iſ 33.

Ceſſans plaga à populo, orante Aaron, deſignare poteſt *n* ceſſationem punitionis Dei per Chriſtum mediatorem, *Num.16.g.25 b.3. Reg.24 d.* Et ceſſat manus Dei à puniendo videlicet, *1. Par. 21. b. 2. Mach.9.c. Iud 3.a. Iob.34.d* Idem deſignat ceſſans David perſequi Abſalon, *2.Reg.13 g.* Ceſſare autem tonitrua, eſt ceſſare comminationes divinas, *Exod 9.g.* *Ceſſans vindicta Dei.*

o Glo inter ſ Iſa.30.

Ceſſat tranſiens per ſemitam, quum *o* non eſt qui faciat bonum, *Iſa.33 b.* Et ceſſans parere Lia: & etiam uxor Judæ, ceſſationem deſignant à benè operando, *Gen.29.g.38.a.* Ad idem referri poteſt ceſſatio à muneribus offerendis, *Exo.26.a.* Eſt ceſſans opus ædificandi muros Hieruſalem, *Nee. 4.b.* Ponitur ceſſare à benè operando, *Prov 21.e.24.b. Eccl.11.c. Ier 3.f. Luc.7 g.* Juſtus autem non ceſſat, quia non deſinit facere fructum, *Ier.17.b.* Ceſſant autem clamare ad Dominum, qui ceſſant ab oratione, *1. Reg. 7. b. Col.1.b.* Et ceſſare audire doctrinam, & negligere præcepta Dei, *Prov.19.d.* *Non eſſe qui faciat bonũ*

p Hie ſ Iſ.14

Ceſſare ſanctum Iſraël à facie malorum, eſt *p* cum mali nolunt Deum habere præ oculis, nec monita ejus audire, *Iſa.30.c.*

q Hie ſ Iſ 27

Ceſſat gaudium, & tympanum, & feſti dies, *Iſa 24b. Hoſ.2.c.* quum *b* in judicio omnes voluptates etiam aurium à malis tollentur. Et tunc ceſſabit Moab eſſe populus, *Ier.48.g.* Et Ephraim, *Iſa 7.b.* Et multitudo Ægypti, *Ezec.30.b.* quia omnis ſocietas malorum deſtruetur. Et deſinet contemnere diabolus, vel hæreticus, aut ſuperbus, quum omnes mittentur in infernum, *Iſa.33.a.* *Diſſipatio malorum.*

Cete, aut Cetus.

CETE aut cetus, eſt piſcis ingentis magnitudinis: qui Hebraicè dicitur Thannin. *Fortiſſimi animi.*

Cete grandia, in bonum, ſignificare poſſunt fortiſſimos animos, omnes hujus ſæculi fluctus rumpentes, *Gen.1.c. Dan.3.f.* *Diabolus.*

r Gr.8 m.16. Ori ſ Gen h.1.

In malum autem, *r* deſignant diabolum, qui & Leviathan, & draco dicitur: qui natat, ut in mari, in lubrica cogitatione ſæcularium, *Iob.7.c. Iſa.27.a.* deſignant etiam impias cogitationes in conſpectum Dei producendas, ut ſeparentur: & omnes diaboli tentationes. Dicuntur autem cete inter reliquos piſces bona, *Gen.1.c.* quia per tentationes vir bonus efficitur clarior. *Cogitationes impiæ.*

ſ Glo ord ſ. Ionam. 2.

Cetus, in quo fuit Jonas, deſignat *ſ* mortem, quæ Chriſtum devoravit: quem tamen retinere nequivit, *Ioan.2.a. Iob.7.c. Iſa.27.a. Matt.12.e.* *Mors.*

Cetæus.

t Hie ſ Iſa 16

CETÆUS, vel Chetæus, i. confractus, vel formidoloſus, vel qui ipſe inſanit, vel alios mittit in amentiam. Populus de ſtirpe Chanaan. Dicitur mater Hieruſalem Chetæa, deſignans *t* diabolum, qui multos in amen- *Diabolus.*

Digitized by Google

in amentiam vertit. Vel ſæculi hujus incentiva, qui captivam animam ducunt ad interitum, & à viro ſuo ſeparant, haud dubium quin à verbo Dei, *Ezech.16.a.*

Cethim.

Evadentes iram Dei.
Irridentes iram Dei.

CETHIM, id eſt, conterentes, ſive contritio maris, aut diadema, ſive aurum, vel tinctura: erat filius Javan. Sic autem dicti ſunt Itali, & Græci, juxta Originem *a* dicuntur Cithii, id eſt, plaga finis. Juxta Hieronymum *b* verò interpretatur in mare congelaſcens, aut plaga conſummata, ſive perfecta. Deſignat eos, qui effugiunt plagam in fine ſæculi venturam, *Num.24.d. Jer.3.c.* Et e diverſo, ſignificat malos & hæreticos, aut mundanos, quibus omnia congelaſcent in fine ſæculi, adveniente ſuper eos ira Dei, *Iſa.24.a.*

a Ori. ſ. Num. ho.19.
b Hier. ſ. Iſ.25.

Cetura.

Oratio. Bona opera. Eruditio Encyclia ſcientia. Hæretici. Carnales.

CETURA, i. aromatizans, vel fumigans, ſive ligata: fuit uxor Abrahæ ducta poſt mortem Saræ.

Cetura, ut interpretatur aromatizans, ſive thimiama, figura eſt *c* orationis, & bonorum operum: conjungitur ſeni, quia ſenes aptiores ſunt ad vacandum orationi, boniſque operibus, *Gen.25.a.*

Deſignat *d* eruditionem ad docendum alios aptam aut ſcientias encyclias: quæ non cibum, ſed odorem præſtant.

Cetura, & filii ejus, deſignare poſſunt *e* hæreticos novi teſtamenti: quia non ſpectat ad ſemen promiſſionis, quæ facta eſt in Iſaac filio Saræ, i. Eccleſiæ, vel deſignant carnales novi teſtamenti, *Gen.25.a.*

c Bed. ſ. Gen. 25.
d Ori. ſ. Gen. ho.12.
Phil. de ſacri. Abel & Cain
e Aug. ſ. Gal. 3. & 16. civ. Dei. 34.
Bed. ſ. Ge.25.

Chabul.

CHABUL, i. compeditus, vel quaſi germinans, aut quaſi deſluens, vel quaſi vetaraſcens: Hoc nomine vocavit Hiram, Rex Tyri, civitates Galilææ, ſibi à Salomone traditas, *3. Reg. 9.c.*

Chalanne.

CHALANNE, i. omnes nos, *f* ſive omnia hæc, aut conſummatio noſtra, vel ſicut manens, aut quaſi murmurans: eſt provincia, quæ nunc appellatur Creſiphon, in Perſide. *Amos 6.a.*

f Hier. ſup. Amos 6.

Chaldæa, Chaldæus.

Dæmones. Vitia. Incitantes ad peccatum. Superſtitioſi. Romani. Hæretici. Sadducæi, & Phariſæi. Philoſophi. Mundus.

CHALDÆA, i. quaſi dæmones, aut quaſi deprædatores, vel quaſi mamillæ, aut quaſi agri: vel juxta Gregorium, feroces, aut captivantes. Hebraicè dicitur Chaſdim. Eſt regio, in qua erat Babylon.

Chaldæi deſignare poſſunt *g* dæmones, aut vitia, & homines, qui alios ad peccatum pertrahunt, ut dæmones, & etiam homines ſuperſtitionibus deditos, ut erant Chaldæi, *Gen.21.d.15 b.4. Reg.24.a.25.a.f. Job.1.c. Iſa.13.d.23.c.43.47.a.48.c d. Jer.21.b.32.d.37.c.39.b.40.c.50.b.51.d. Ezec.1.a.16.d.23.b. Dan.1.a.2.a. Act.7.a.* Deſignantur etiam Romani, *h* quos Chriſtus ſuſcitavit adverſus Judæos, *Hab.1.b.*

Chaldæi, hoc eſt quaſi dæmones, ſunt *i* hæretici, qui ſimilitudinem habent dæmonum, cum quibus fornicatur anima, quæ illis obtemperat. Poſſunt etiam deſignare Sadducæos, *k* Phariſæos & Herodianos, *Job.1.c. Ezech.16.a.*

Significare etiam poſſunt Chaldæi Philoſophos, *l* ad quos transfugiunt aliqui ab hæreticis, *Jer. 21.c.*

Chaldæa quandoque *m* mundum deſignare poteſt, quàm primò reliquit Abraham veniens in aram, hoc eſt in regionem quinque ſenſuum, *Gen.11.d.*

g Ori. ſ. Exec. ho.7.
Hier. epiſ. Ano de filio & Iſa 13.
Gre. ſ. Ezech. ho.2.
h Rup. ſ. Habac. 1.
i Hier. ſ. Ez.16
k Gr.2.mor.17
l Hier. ſ. Ier.21.
m Phil. de Abraham.

Cham.

Judæi. Hæretici. Mali. Ira.

CHAM, id eſt, calidus, vel calor, aut niger: filius Noë pater Chanaan: revelavit verenda patris ſui: unde ab eo maledictus eſt.

Cham, deſignare poteſt *n* Judæos vituperantes Chriſtum in paſſione, aut ipſam ejus paſſionem, *Gen.9.d.*

Cham, ut ab utroque fratre ſe diſcrevit, deſignat *o* hæreticos, genus calidum verſipellis aſtutiæ: qui nec inter Iſraël, nec inter gentes computantur.

Deſignat etiam malos *p* ridentes levia delicta ſapientum, ut eorum opinioni derogent. Et etiam irriſores legis Dei. Et eos, qui paſſionem Chriſti profitendo honorant, & malè vivendo exhonorant, *Pſalm.15.*

Cham, ut interpretatur calor, deſignat *q* iram: eſtque pater Chanaan, id eſt, turbationis eorum: quia ex ira naſcitur turbatio. Deſignat etiam habitum malum, ex quo generatur actus malus. Maledicitur autem Cham in filio, hoc eſt *r* in fructu & opere.

n Hier. ad Evagrium.
Bed. ſ. Ge. 9.
o Aug.16. de civ. Dei. 2.
Rup. 4. ſ. Ge. 38.
p Ambr. de Noe. 30.
Aru. ſ. pſ. 15.
Aug. 16. de civ. Dei 2.
q Ambr. de Noe 18.
Phil. de reſipiſcentia Noe.

Chamæleon.

Simulatores.

CHAMÆLEON eſt *ſ* animal timidum, vertens ſe in colorem rei cui adhæret, & fingens ſe manſuetum eſt magnitu[d]inis lacerti, & animal immundum. Deſignare poteſt ſimulatores & deceptores: & eos, qui diverſis peccatis adhærent, *Lev.11.e. Soph.2.d.*

r Aug.16. de civ. Dei 2.
ſ Hier. ſ. Sop. 2.
t Hier. ſ. Iſa. 15
v Phil. 2. allego.

Chamos.

Cæcitas mentis.

CHAMOS, id eſt, *t* quaſi palpans, aut quaſi recedens, vel quaſi auferens: erat Idolum Mohabitarum, quod & Beelphegor dicebatur, *Num.21.f. 3. Reg.11.a. 4. Reg.23. Jer.48.b.g.* Deſignare poteſt *v* cæcitatem mentis ſequentis falſas opiniones per ſenſus illatas.

Chanaan, Chananæus.

Judæi & Judæa. Mala opera.

CHANAAN, id eſt, mercator, vel negociator, ſive contritus, vel confractus, aut rectè reſpondens, aut rectè affligens: fuit filius Cham, à quo dicti ſunt Chananæi, qui pulſi ſunt ſuis ſedibus à filiis Iſraël. Interpretatur etiam juxta Hieronymum, fluctuantes, atque commoti, vel quaſi fluctuantes. Fuit maledictus Chanaan à Noë pro patre, & in ſervitutem condemnatus.

Chananæus, id eſt, mercator, aut negociator, erat in terra, ad quam ivit Abraham, & quando diviſus eſt à Loth, quia ex divitiis oriuntur diviſiones, *Gen 12.b.13.b.*

Chanaan, deſignare poteſt Judæam, & etiam mala opera. In ea moritur Sara, hoc eſt, virtus, *Gen 23.a. 42.b.45.a.*

42.*b*.45.*c*. Et populus Chanaan, *a* ſunt Judæi commoti, *Soph*.3.*c*. Chananæi etiam & Iebuſæi, *b* ſunt diverſa vitia, *Gen*.15.*d*. Peculiariter autem poteſt Chanaan ſignificare vitia adoleſcentiæ: quæ quis ſequitur, quum incipit uti ratione. Et Chananæus habitans inter filios Iſraël, deſignat levia vitia, quæ etiam perfectis miſcentur in hac vita, *Ioſ*.16.*d*. Maledicitur autem Chanaan filius, & non Cam pater: quia *c* non malus habitus, ſed malus actus punitur: unde interpretatur motus eorum, quaſi opus eorum, Chanaan, *d* Judæi tempore Chriſti, *Hoſ*.12.*b*. *Vitia.*

a Hie ſ. Sop. 1. b Phil. de cong. &c. Gr. 4 m. 14. c Phil. de reſipiſcentia Noe Au. 16 civit. Dei, 2. d Rup. ſ. Hoſ. 12.

Chanaan poteſt quandoque ſignificare *e* gentilitatem: & Chananæus eſt Gentilis, *Gen*.12.*a*.16.*a*. *Lev*.14.*e*. Et peculiariter ſignificat Babylonem, *Ezech*.17.*a*.*c*. Chananæus. i. commutatus, eſt gentilis veniens ad fidem, *Prov*.31.*d*. *Gentilitas.*

Chananæa mulier, deſignare poteſt: *f* eccleſiam ex gentibus, vel animam, vel Hieruſalem cœleſtem. Juxta Originem interpretatur parata demiſſioni. Orat pro filia, ut eccleſia pro ſingulis, quarum dicitur mater. Et ut filiam ejus curavit Chriſtus, non vadens ad eam, deſignat converſionem gentium, ſine ejus præſentia factam, *Matt*.15.*c*. *Marc*.7.*c*. *Luc*.19.*b*. *Eccleſia ex gentibus.*

e Hie ſ. Ez. 17. Gr. 13 in. 22. Bed ſ. Gen. 12 & ſ. Prov. 30. f Ori ſ. Matt. cant. 15. Hil ſ. Matt. cant. 15. Aug 19 in Evang. 18.

Chanaan etiam, id eſt, quaſi commotio, ſive quaſi reſpondens, deſignare poteſt *g* ſtatum eccleſiæ militantis, qui medius eſt inter ſtatum mundanum, & eccleſiæ triumphantis: & lingua Chananitis, eſt lingua eccleſiæ militantis, *Iſa*.19.*c*. Et Chananæus eſt negotiator humilis, qui depoſita Judæorum ſuperbia, humilitatem chriſtianam ſectatur, *Pſa*.64. *Abd*.*g*. *Status Eccleſiæ militantis.*

Chananæus, juxta Rupertum, *h* interpretatur contemptibilis: & tradit mulier fortis cingulum Chananæo, quum contemptibilem in mundo, fides facit honoratum coram Deo, *Prov*.31.*c*. *Contemptibilis.*

Chanaan, id eſt, commotio, deſignare poteſt *i* dæmones & irriſores legis Dei, qui ſunt in motionibus & fluctibus. Et habitantes Chananæi cum Ephraim, ſunt mali permixti bonis, vel ſunt malæ cogitationes in mente. *Gen*.24.*b*. *Exo*.15.*b*.33.*a*.34.*b*. *Lev*.18.*a*. *Num*.13.*d*.21.*a*. *Ioſ*.1.*a*. *Iud*.1.*a*. 2. *Reg*.24.*a*. 3. *Reg*.1.*d*. *Nee*.9.*d*. *Iud*.5.*c*. *Pſa*.104.105.134. *Prov*.31.*c*. *Iſa*.19.*c*.23.*c*. *Ier*.41.*d*. *Dan*.13.*f*. *Soph*.1.*c*. *Abd*.*g*. Sermo etiam mobilis Chananæus dici poteſt, *Ezech*.16.*a*. Chanaa dictus eſt Ephraim, *Hoſ*.12.*b*. deſignans *k* hæreticos, qui ſunt quaſi moventes, quum incitant fideles ad ſuos errores. Erant autem Chananæi ſeptem, gentes deſignantes *l* ſeptem ſpiritus nequam. *Dæmones. Irriſores legis Dei. Mali. Prava cogitationes. Hæretici.*

g Hie ſ. Iſa. 19 & ſ. Abdiam Aug. ſ. Abdiam Aug. ſ. pſ. 140. 134. h Rup. 6 de gloriſ. Trini. i Ori ſ. Exod. h. 7 & ſ. Ioſ h. 21 & ſ. Ezech. h. 7. 11. Aug. ſ. pſ. 104. Phil. de reſipiſcentia Noe Amb. 1. de Cain 10. k Hie ſ. Iſ. 23. & ſ. Hoſ. 12. l Rup. 5 ſ. Ge. 30

Chanaan fit ſervus fratrum ſuorum: quia mali debent ſubjecti eſſe bonis. Et quidem prius facti ſunt tributarii, & deſignabant carnem concupiſcentem adverſus ſpiritum: deinde fiunt ſervi, quum caro obtemperat ſpiritui, tertio exterminantur, quando membra mortificantur, & crucifigitur caro cum vitiis & concupiſcentiis.

Channe.

CHANNE, id eſt, præparatio: provincia, unde veniebant negotiatores ad Tyrum, *Ezech*.27.*e*. Deſignat *m* præparationem ſæcularium, quæ fit per ſenſus ad vitia.

l & ſ. Lev 14. Ori ſ. Ioſ. h. 3. m Hie ſ. Ez. 27.

Chaos.

CHAOS, eſt hiatus magnus, aut apertura terræ.

Chaos magnum, quod eſt inter bonos & malos, deſignare poteſt *n* diſtantiam, & immutabilitatem meritorum, quæ erit poſt mortem, *Luc*.16.*g*. *Diſtantia meritorum.*

n Amb. Luc. 16. o Aug. ſ. Apo. hom. 11.

Character.

CHARACTER eſt ſignum impreſſum, qualia ſunt ſigna literarum. *Cultus beſtiæ.*

Character beſtiæ in fronte, vel in manu, *Ap*.10.*d*.14.*b*.*c*.17.*a*.19.*d*. in fronte quidem deſignat *o* profeſſionem cultus beſtiæ, in manu verò opera conformia beſtiæ. Deſignant etiam *p* ſuperbiam, & habent characterem beſtiæ, qui peccant ex contemptu. Character etiam beſtiæ fuit Barrabas, quem Judæi elegerunt. Demum character beſtiæ, eſt *q* imprudentia peccandi, *Apo*.20.*b*. *Superbia. Barrabbas. Impudentia peccandi.*

p Rup. 9. ſ. Apo. 10. q Areta ſ. Apo. 10.

Charadath.

CHARADATH, id eſt, idoneus effectus: ſeu Harada, id eſt, ſtupor, aut tremor, viceſima prima manſio filiorum Iſraël in deſerto, quo pervenerunt filii Iſraël profecti de Sepher, *Num*.33.*e*. deſignat *r* idoneos miniſtros novi teſtamenti. vel interpretatur miraculum: quia pervenientes ad Chriſtum, admirantur in eo. *Miniſtri novi teſtamenti.*

r Ori. ſ. Num. ho 27. Hie de manſionibus ſ Tur de cibis Iudæorum.

Charadrion.

CHARADRION eſt *ſ* avis garrula: & computatur inter animalia immunda, *Lev*.11.*b*. *Deut*.14.*b*. deſignare poteſt loquaces. *Loquaces.*

Charan, vide Aran.

Charitas, Charus, vide Amare.

Charta, quære Epiſtola.

Cartilago.

CARTILAGO, *t* eſt media inter carnem & os, acciditque amplius ad naturam oſſis: quia eſt ſicca & ſolida: ſolumque differt ab oſſe, ratione pluris & majoris.

Cartilago oſſis quidem ſpeciem habet, ſed oſſis fortitudinem non habet. Quid eſt ergo, quod *Iob*.40.*c*. cartilago Behemoth, laminis ferreis comparatur, *u* niſi quod illi, qui in illo debiliores ſunt, ad perpetranda mala, nequiores exiſtunt? Hi enim, qui in corpore Antichriſti ad oſtenſionem virtutum non ſufficiunt, contra necem fidelium acrius accenduntur. *Mali miniſtri Antichriſti.*

Cartilago etiam Behemoth, deſignat *x* ſimilitudinem diaboli, qua fallit mentes ſpecie virtutis. Cartilago enim oſſis oſtendit ſpeciem, ſed oſſis firmitatem non habet. ſic ſunt nonnulla vitia, quæ præ ſe ferunt rectitudinis ſpeciem, ſed ex pravitatis prodeunt infirmitate, *Iob*.40.*d*. *Simulatio diaboli.*

t Ariſt. 1. de hiſt. anima. 1. & 3. de hiſto animal. 8 u Gr. 30. m. 17. x Gr. 32. mo 22, 25.

Chelmad.

Abundantia errorum.

CHELMAD, id eſt, vineæ : eſt provincia, unde veniebant venditores variarum mercium ad Tyrum, *Ezech.27.a.* deſignat vineam Sodomorum, hoc eſt, *a* abundantiam errorum, & vitiorum.

a Hie. ſup. Ezec 27.

Chen.

Martyres.

CHEN, id eſt, gratia, unus ex illis, qui dederunt aurum ad coronas Pontificis, *Zach.6.d.* Deſignat quadrigam *b* equorum rufforum, hoc eſt, martyrum, quorum meritis dicitur fieri corona Chriſto.

b Rup. ſ Za. 6

Cherub.

CHERUB, aut Cherubim interpretatur quaſi magiſter, vel quaſi multiplicans, aut quaſi pugnans, vel cognitionis aut ſcientiæ multitudo.

Verbum Spiritus ſancti. *Gemina Chriſti natura.* *Angeli.* *Idealis ſcientia Dei.* *Plenitudo ſcientiæ.* *Gemina charitas.* *Homo.* *Mentes prædicatorum.* *Prælati.* *Habentes charitatem & multitudinem ſcientiæ.* *Firmamentũ & cæli planetarum* *Duo hemiſphæria.* *Bonitas & potentia Dei.* *Duo teſtamenta.* *Scientia ſanctæ Trinitatis.*

Cherubim duo in arca, hoc eſt, in Chriſto, dici poſſunt *c* Verbum & ſpiritus ſanctus. Vel deſignans ipſum Chriſtum, in quo facta eſt vera propitiatio & remiſſio peccatorum. Et geminus Cherubinus, *d* geminam ejuſdem Chriſti naturam indicat.

Cherubim etiam in oraculo, ſunt *e* angeli in cœlo: erant de lignis olivarum, ut indicent gratiam, in qua fuerunt confirmati à principio, & lucem ſapientiæ, qua ſplendent, *3.Reg.6.c.*

Cherubim in viſione Ezechielis, ſignificare poſſunt *f* idealem ſcientiam Dei qua cuncta diſponuntur. Et Cherub unum, eſt particularis idea rei faciendæ, *Ezech.1.*

Cherubim cuſtodiens viam ligni vitæ, *Gen.3.d.* deſignat *g* plenitudinem ſcientiæ, per quam venitur ad lignum vitæ: & etiam geminam charitatem. Et præterea ipſum hominem, habentem gladium verſatilem, hoc eſt, liberum arbitrium.

Cherubim, ſuper quos ſedet Dominus, deſignare poſſunt *h* mentes prædicatorum, Prælatos, & habentes charitatem: quia ponuntur duo, propter conſortium charitatis. Semper autem ſedet gloria Domini ſuper Cherubim, hoc eſt, in ſcientiæ multitudine, & tunc manifeſtatur, quando cuncta regi providentiâ demonſtrantur, *Exod.25.b.37.b.1.Reg.4.a.2.Reg.6.b.22.b.3.Reg.6.c.7.d.8.a.1.Para.13.b.28.d.2.Par.3.b.5.b.Pſal.17.79.98.Eccl.49.c.Iſa.37.c. Ezech.9.a.10.a.11.d.41.c.*

Cherubim etiam dici poſſunt *i* firmamentum, & cæli ſeptem planetarum: vel duo hemiſphæria. Habent autem duodecim alas, quæ ſunt ſigna Zodiaci. Poſſunt etiam bonitatem & potentiam Dei deſignare ſecundùm quæ dicitur Deus, & Dominus.

Duo etiam Cherubim, deſignant *k* duo teſtamenta. Et ſunt aurea, propter ſcientiam, quæ in eis continetur, *Exod.25.b.* Reſpiciunt autem propitiatorium, quia commendant miſericordiam Dei. & reſpiciunt ſe mutuò, propter conſonantiam myſteriorum. Sunt in oraculo, id eſt, in conſiliis divinæ promiſſionis diſpoſita. Erant de lignis olivarum, quia per viros miſericordiæ, unctione Spiritus ſancti illuſtratos, ſunt tradita. & quia lucem ſcientiæ tribuunt. Erant in baſibus luterum, hoc eſt, in Apoſtolis, *3.Reg.7.d.* Cherub etiam ipſa *l* ſcientia ſanctæ Trinitatis dici poteſt. Unum cherub, contemplatio eorum, quæ ſunt ſupra rationem humanam, ſed non præter rationem. Alterum, contemplatio eorum, quæ ſunt ſupra & præter rationem.

Cherubim figura dictus eſt princeps Tyri pro Lucifero, *m* vel quia fuit de ordine Cherubim, vel propter multitudinem ſcientiæ, qua uſus eſt ſine charitate Dei, *Ezech.28.c.*

c Ori ſ. Ro 3. d Ge. Ve. Ca. 1.10 4 ca.11. e Gl. ord ſup. 3 Reg 6 f Gen. Ve. can. 1.10. 4. cap 3. g Au 2 de Ge. cont. Man.23 h Geo Ve. Ca. 1.10 7. cap 11. Ori ſ Nu ho. 5 & ſ Ezech. ho 1. Hu ſ Eze 10. Au ſ pſ. 79. 98 Gre ſ. 1. Re 4. & ſ Ez. h. 2.1. i Phil. de Cherubim & 3 de vita Moyſi. Clem. Ale 5. ſtrom. Ori ſ Ca h. 2. k Au q in Exod. 105. Gr ſ. Ez. h 6. l Or ſ Num. hom 10. Ric de S. Vict. 4 de arca myſt 5. m Hi ſ. Ez. 28

Chirographum.

Obligatio peccati.

CHIROGRAPHUM, eſt ſcriptura manu propria confecta, qua quis confitetur ſe ad aliquid obligatum. Deſignare poteſt obligationem peccati, quam quiſque propria voluntate incurrit. Et dicitur chirographum decreti, hoc eſt, *n* ſcientiæ contra homines latæ propter peccatum, *Coloſſ.2.b.Tob.1.c 4.d.5.a.9.a.*

n Eu ſo. ſp. 10

Chirogrillus.

Rapacitas & avaritia.

CHIROGRILLUS, eſt *o* ſpinoſum animal, ut herinacius, rapax, ruminans, ſed non dividens ungulam: ideò inter immunda animalia computatur, *Lev.11.a. Deut.14.a.* Deſignare poteſt cupiditatem terrenorum, & rapacitatem, & avaritiam contra juſtitiam. Et præterea Judæos ruminantes legem, ſed non dividentes literam à ſpiritu.

o Iſi ſ Lev 11

Chlamys, quære Pallium.

Chobar.

Moleſtia ſæculi. *Genus humanum*

CHOBAR, id eſt, fortitudo, *p* vel potentia, aut quaſi filius, ſive quaſi puritas, vel gratitudo, aut quaſi frumentum. Videtur ſumi pro Tigride & Euphrate, *Ezech.1.a.43.a.* deſignare poteſt gravedinem & moleſtias hujus ſæculi: vel onus aut pondus, ſive gravitatem rerum ſæculi, quæ prætereunt. Vel ipſum genus humanum gravedine peccati defluens,

p Hie ſ Ezec. 1 43. Ori ſ Ex h 2. Gr ſ. Ez. h. 2.

Chodorlahomor.

Hypocrita. Diabolus.

CHODORLAHOMOR, id eſt, quaſi generatio ſervitutis, aut quaſi habitatio ſervitutis, ſive ſphærula, vel rotunditas manipuli, vel, decorus manipulus, fuit Rex Elamitarum, victus ab Abraham Deſignare *q* poteſt hypocritas, qui regnant in hoc ſæculo. Vel diabolum principem hujus mundi, qui transfigurat ſe in Angelum lucis: qui venit cum tribus regibus, hoc eſt, cum concupiſcentia carnis, & oculorum, & ſuperbia vitæ. Sed vincitur à viro forti, *Gen.14.a.*

q Gl. in ſup. Gen. 14.

Chodchod.

CHODCHOD, id eſt, *r* jaſpis, aut hydria hydriæ, *Ezech.27. Iſa.54.c.* Aliqui dicunt eſſe carbunculum. Eſt in nundinis Tyri, ubi ſimilitudo virtutum invenitur. Ajunt Hebræi, hoc nomine precioſas merces ſignificari.

r Hie ſ Ezec. 27.

Cholera.

CHOLERA eſt unus è quatuor humoribus, qui in corpore humano ponuntur, naturæ igneæ, nempe calidus & ſiccus, qui & bilis dicitur. Solet poni pro ira, aut faſtidio, quia commovet ſtomachum, quando in eo abundat, *Eccl.21.c.37.d.*

Chorda.

CHORDA, eſt funiculus, ſed ſumitur præcipuè pro iis, quæ deſerviunt inſtrumentis muſicis.
Chordæ pſalterii, dici poſſunt *a* præcepta, quæ tunc pulſantur, quum opere complentur, *Pſal.* 32.
Chordæ citharæ deſignare poſſunt *b* caſtitatis integritatem, *Pſal.* 150.
Chordæ diverſæ concordantes, concordiam diverſorum graduum in cœlo deſignare poſſunt, *Pſal.* 150.

Præcepta. Integritas caſtitatis. Concordia cæleſtium.

a Baſ. & in. ſ. pſ. 32. Au. de decem chor. b Arn. ſ. pſ. 150. Aug. ſ. pſ. 150. c Arn. & in. ſ. pſ. 149. Gr. ſ. Ex. h 8. d Am. de v. Valen. Ru. ſ. Can. 6.

Chorus.

CHORUS eſt multitudo pſallentium ordinatè.
Chorus ſignificare poteſt *c* concordiam charitatis: vel multitudinem fidelium. Laudant autem in tympano & choro, qui abſtinentiæ addunt concordiam, *Exod.* 15.*c.* *Iud.* 11.*f.* 21.*d.* 1. *Reg.* 18.*b.* 29.*b.* 2. *Reg.* 6.*c.* 2. *Par.* 30.*d.* *Neem.* 12.*e.* *Pſal.* 149. 150. *Ier.* 31.*a.* *Thren.* 5.*c.* *Luc.* 15.*f.*
Chori Caſtrorum, dicuntur *d* variæ pugnæ animæ contra vitia, *Cant.* 7.*a.* Et laudes Dei in Sunamitide, hoc eſt, in unitate fidei.
Chorus in malum, eſt vacantium voluptatibus, *Exod.* 32.*e.* *Iudith.* 3.*c.*

Concordia charitatis. Multitudo fidelium. Pugna contra vitia. Laudes Dei.

Chriſtus.

CHRISTUS dicitur unctus: & reges, aut ſacerdotes dicebantur Chriſti, *e* quia ungebantur: & deſignabant Chriſtum redemptorem noſtrum, & ejus membra, qui Chriſtiani dicuntur.
Dicebantur etiam Patriarchæ & Prophetæ Chriſti, propter gratiam prophetandi. Et omnes qui egreſſi ſunt de Ægypto, Chriſti dicebantur, deſignantes baptizatos, qui per baptiſmum egrediuntur de Ægypto, 1. *Reg.* 2.*b.* 16.*b.* 24.*b.* 26.*b.* 2. *Reg.* 1.*c.* 2. *Para.* 6.*g.* *Pſal.* 17. 83. 88. 104. 131. *Eccl.* 47.*b.* *Iſa.* 45.*a.* *Thr.* 4.*d.* *Dan.* 9.*g.* *Habac.* 3.*c.* *Matt.* 1.*d.* *Act.* 11.*d.* Chriſtianiſmus autem juxta Gregorium Nyſſenum, *f* eſt imitatio divinæ naturæ.

e Cyril. de incarn. verbi. 1. f Greg. Nyſſ. de profeſſione Chriſtianorum. g Hie. ſ. Da. 10 Gr. Ven. Can. 3. tom. 8. ca. 3. h Aretas ſup. Apoc. 21.

Chryſolithus.

CHRYSOLITHUS eſt gemma, aureum habens colorem. Ponebatur in quarto ordine rationalis. Hebraicè dicitur Tharſis. Spiritualibus confert, *g* & in auro ligatus nocturnis obſiſtit timoribus. Deſignare poteſt caſtitatem, *Exod.* 28.*c.* 39.*c.* *Ezech.* 10.*b.* 28.*c.* *Dan.* 10.*b.* Ponebatur in ſeptimo fundamento civitatis cœleſtis: cui aſſimulatur *h* Bartholomæus reſplendens in modum auri virtutum ſplendore, *Apoc.* 21.*f.*

Caſtitas. Bartholomæus.

Chryſopaſſus.

CHRYSOPASSUS eſt gemma, *i* quæ ponebatur in decimo fundamento civitatis Hieruſalem cæleſtis, *Apoc.* 21.*f.* dicitur rarus inventu, pallorem habens auri. Unde typus eſt charitatis.
Huic comparatur Thaddæus, *k* qui Abagaro regi Edeſſæ, Chriſti prædicavit fidem.

Charitas. Thaddæus.

i Gr. Ven. Ca. 3. to. 8. cap. 3. k Aretas ſup. Apoc. 21.

Chub.

CHUB provincia, *l* eadem eſt, quæ Arabia, *Ezech.* 40.*a.*

l Hie. ſ. Ez. 30

Chus.

CHUS interpretatur Æthiops, aut niger: fuit filius Cham, *Gen.* 10.*a.* Deſignare poteſt nigredinem vitiorum: ideò terram Chus, ſeu Æthiopiæ circuit fluvius Gion, ut eam à nigredine vitiorum emundet, *Gen.* 2.*c.*

Nigredo vitiorum.

m Glo. ord. ſ. Gen. 2.

Chuſai.

CHUSAI, id eſt, ſenſus, aut feſtinans, vel ſilens: fuit amicus & conſiliarius Regis David, qui deſtruxit conſilium Architophelis, 2. *Reg.* 15.*g.* 16.*c.* 17.*a.* 1. *Par.* 27.*d.* Deſignare poteſt *n* altiſſimum Dei ſecretum, quo deſtructum eſt conſilium Architophelis quando cæcitas ex parte facta eſt in Iſraël, cum Dominum perſequebantur, ut plenitudo gentium intraret, & ſic omnis Iſrael ſalvus fieret: & ruinam fratris, hoc eſt, ſcelus traditionis in ſuæ miſericordiæ ordinem vertit: ut quod ille ad perniciem unius hominis faciebat, iſte ad ſalutem omnium conferret. Typus eſt etiam Apoſtolorum fugientium in paſſione, & Petri negantis ore, non corde.

Secretum conſilium Dei. Apoſtoli.

n Au. ſ. pſ. 7.

Chuſamraſathaim.

CHUSAMRASATHAIM interpretatur Æthiops, vel nigredo iniquitatum: & fuit Rex Moſopotamiæ, cui ſervierunt filii Iſraël, *Iud.* 3.*a.* deſignare poteſt *o* diabolum principem hujus mundi. Interpretatur etiam humiliatio eorum: qua ratione etiam ſignificat diabolum, in cujus manu traditi ſunt filii Iſrael, quia deſeruerunt Dominum: ſic enim Deus humiliat ſuperbos.

Diabolus.

o Orig. ſ. Iud. ho. 3. p Hie. ſ. Soph. 1. & ſ. pſ. 7. q Ar. ſ. pſ. 54. Gr. 9. mo. 24.

Chuſi.

CHUSI, id eſt, Æthiops, vel Æthiops meus, aut niger: nuncius, qui nunciavit David victoriam contra Abſalom, ejuſque mortem, 2. *Reg.* 18.*e.* Fuit alius pater Sophoniæ, qui *p* typus eſt fidelium ex gentibus, *Soph.* 1.*a.* Ubi etiam interpretatur humilitas, cujus filii ſunt Prophetæ, & Apoſtoli. Porrò *Pſal.* 7. in titulo Chuſi ſumitur pro Saule: & eſt typus diaboli, qui dicitur Chuſi, hoc eſt, Æthiops per culpam, ſed filius Semini, hoc eſt, dexteræ, per creationem.

Fideles ex gentibus. Humilitas. Diabolus.

Cibus, Eſca, Alimentum, Alere, Edulium, Cibare.

CIBUS eſt, quo animalia nutriuntur, & ſuſtentantur, habens rationem calidi & ſicci.
Cibi dulces, deſignare poſſunt *q* Euchariſtiam, *Pſal.* 54. 64. 80. 110. 145. *Iud.* 14.*c.* Et hic eſt cibus, qui permanet in vitam æternam, *Ioa.* 6.*f.* Et ipſe Chriſtus eſt eſca, ad quam volat aquila, *Iob.* 9.*c.*
Cibus deſignare poteſt *r* ſacram ſcripturam, nutrientem mentes: ubi eſt cibus lactentium & infirmorum, ac robuſtorum, *Gen.* 6.*d.* 14.*k.* 28.*c.* 42.*a.* 43.*a.* 45.*b.* 47.*f.* Et 1. *Cor.* 3.*a.* 10.*a.* dicitur eſca ſpiritalis,

Euchariſtia. Chriſtus. Sacra ſcriptura.

r Greg. Ve. Ca. 2. to. 5. cap. 6. Ori. ſ. Nu. ho. 27. & ſ. Mat. c. 14. & ho. 10. Diony. ep. 9. Hil. ſ. pſ. 64. 135. & ſ. Mat. Can. 14. Hi. ſ. Iob. 36. Gre. 27. m. 8. & ſ. Ezec. ho. 10. & ho. 1.

quia

ſpiritualem cibum deſignabat Quaſi autem acceptus cibus, ſtomacho languente rejicitur, quando auditus ſermo in ventre memoriæ, non retinetur Sed quiſquis alimenta non retinet, hujus profecto vita deſperatur. Dicitur etiam ſacra ſcriptura eſca jumentorum, hoc eſt, ſimplicium. Et hanc eſcam dat Deus in tempore opportuno, *Pſa 3: 54.77 103 106.135.144.145 146* Sapientia etiam dicitur cibus. & cibi varii creati a Deo variam doctrinam ſignificant pro cujuſque capacitate & cibus fortis ſenſus ſpiritualis. Altilia quoque ſunt ſolidæ myſteriorum eſcæ. & ſuavia & delectabilia eloquia Dei, *Num. 15.c. Exod.16.g. Lev.11.22.b.25.b 2 Reg.9.c.3 Reg.4 c 4.Reg.6.e.2. Par.11 b.28.c. Judith.12.b. Ruth.1. Eſter.9.c. Iob.34.a.36. d.38.b. Eccl.15.a 36.c. Tob.1.c. Ier.52 b. Thren.1.g. Prov.31.b. Ezec.39.e.44.g. Ioel.1.d. Agge.2.c. Mala 6.f.9.e. 14.b. Matt.22.a.24.d Marc.6.e.1. Cor.5.d.13.b. Coloſſ.2.c. Hebr.5.d.6.c. Actor.2.g.* Sacra autem doctrina in rebus obſcurioribus, quæ intelligi nequeunt, niſi exponantur, cibus eſt. quia quidquid exponitur, ut intelligatur, quaſi manditur, ut glutiatur. In rebus verò apertioribus, potus eſt. potum enim non mandando glutimus. Apertiora ergo mandata bibimus quia etiam non expoſita intelligere valemus. Eſca univerſorum in arbore procera, *Dan.4 b.* Eſt plena eruditio omnium, & diſcreta admonitio ſingulorum. Hanc habebat Paulus, qui omnibus erat debitor. Cibat autem Deus volumine, *Ezech.3.a.* quum dat intelligentiam ſacræ ſcripturæ quam per noſmetipſos habere non valemus.

Doctrina ſæcularis. *Doctrina ſacra.* Cibus Ægypti portatus in deſertum per filios Iſrael, *Exod.20.f.* deſignare poteſt *a* doctrinam ſæcularem, & artes liberales, quas quis affert veniens ad fidem. Manna verò in deſerto, eſt doctrina ſacra in hac vita fidelibus neceſſaria fructus autem terræ promiſſionis, deſignabant cibum æternæ gloriæ, *Gen. 41 g.42 a. Exod.16 g. Deut.8.d.* — a Orig. ſ. Ioſu. ho 6.

Cognitio beneficiu. *Auxilium gratiæ Dei* *Sacramenta.* Cibaria, quæ dedit Joſeph fratribus ſuis, deſignare poſſunt *b* auxilium gratiæ Dei. vel ſacramenta: quæ Chriſtus reliquit Eccleſiæ, *Gen.42.e.* Alit autem Deus hoc pane de cœlo, quouſque tangantur fines Chanaan, hoc eſt, uſque ad extremum vitæ præſentis, *Exod.16.g. Num.21.b. Ioſ.1.c. Iud 20 b 3. Reg.29. d. Tob 8.d.* Eadem dicuntur cibus deſiderabiles, *Iob.33 Ezech 47.e.* — b Gr. 53. moral.53.

Dona ad præſentem & futuram vitam Cibi duplices, qui colligebantur à filiis Iſraël die ſexto, *Exod.16.e.* deſignant *c* quæ dantur à Deo ad præſentem vitam, & futuram Vel ad animam, & corpus. — c Gl. ord ſup. Exod 16.

Vita æterna. Cibaria, quæ præbuit Joſeph ſingulis, *Gen 47 c.* deſignant *d* præmia unicuique ſecundum merita in futura vita tribuenda. Hic cibus eſt evidens, quæ erit in futuro ſæculo, revelatio facie ad faciem, *1 Cor 3. a* Hic etiam cibus ſeptimi anni, in quo non laboratur, *Lev.25 a* Eſca autem aquilæ, *e* eſt Deus viſus in gloria, a beatis, aut hic per revelationem, *Iob 39 d* Et cibat Deus hæreditate Jacob, quum dat æternam fœlicitatem, *Iſa.58.d Tob 12 d* — d Cle Ale 1. pæd 6. e Hie ſ. Iſ 58. Iſyc ſ Lev 25 Gre.31. f Ori ſ Cant. hom.2.

Opus redemptionis *Converſio fidelium* Cibus Salomonis dicitur ille, *f* de quo Chriſtus dixit Meus cibus eſt, ut faciam voluntatem ejus qui miſit me hoc eſt, opus redemptionis, & converſio infidelium ad fidem, *3 Reg 4 e.10 a 2 Para 9 a. Ioan. 4* Et cibus corvi, hoc eſt, Chriſti, *g* ſunt gentes ad fidem venientes, *Iob 38 d* Sunt etiam cibus prædicatorum. — g Cle Alex. 1. pæd.6. Hie ſ Iob 38 Gr 30 m 12.

Bona opera *Eleemoſyna.* Cibus etiam dicuntur *h* bona opera aut opera vitæ activæ & demum facere voluntatem Dei, *Gen. 27 a 43 a 45 b Lev 11 e 2 Reg 19 f 20 a Prov 6 a 23 d Eccl 14 c Ezec 44 g Hab 3 d Mala 3 Ioan 4 a 6. b* Hæc ſunt cibaria ad tranſitum Jordanis præparanda, *Ioſ 1 b.* In his includitur eleemoſyna, *1 Cor 13 b.* In cibos pauperum. — h Ori ſ. Mat. 12 & ſ Ioſu. hom 1 Iſy ſ Lev.11.

Fides Trinitatis. Cibi parandi in diem tertiũ, *i* fidẽ Trinitatis deſignare poſſunt, *Ioſ 1 b* Edulium autem hoſtiæ in tertium diem reſervatæ, videtur ſignificare cognitionẽ de Deo, quæ in hac vita haberi non poteſt, *Lev 7 a.* Et cibus quem obtulit Jacob, ſpiritum — i Au ſer 100. k Am ep. 20. Hor ad Damaſum q.1 Gr ſ Ez h 6. Bed ſ Ge 27. Am. & Aug. ſ Pſ 127.

Pœnitentia. Eſca Iſaac, deſignare poteſt *k* pœnitentiam Chriſto gratam. Et cibus quem obtulit Eſau, literam legis, *Gen.27.d* Cibi enim Dei, & peccatorum remiſſionem: cibus verò, quem obtulit Eſau, literam legis, *Gen.27.d* Cibi enim delectabiles ipſi Iſaac, deſignant hoſtiam Deo placentem, quæ eſt ſalus peccatorum. Eſca etiam, in quam datus eſt draco, deſignare poteſt pœnitentiam, & lachrymas de peccatis, *Pſal.73.79* Cibat Deus cinere, quum dat virtutem pœnitentiæ. *Thren.3.b* Hi ſunt cibi lugentium, *Ezech 24.c. Sap 19.b*

Peccatores. *Gentiles* *Doctrina legis* *Labores & tribulationes.* *Fideles* Eſca Joannis Baptiſtæ, quæ erat locuſtæ, & mel ſylveſtre, *Matth 3.a* deſignat *l* peccatores converſos ad pœnitentiam aut gentiles etiam pœnitentiam & fidem amplectentes. Cibi etiam Job, quos prius nolebat tangere *Iob 6 b* ſunt *m* gentiles venientes ad fidem, quos Judæi abominantur Sed ſunt cibi Eccleſiæ. Vel deſignat doctrinam legis, quam nolebant tangere gentiles, ſed poſtea converſis ad fidem fit cibus in Eccleſia, amaris æſtibus anxia. Vel deſignant labores & tribulationes, quæ prius refugiebat, poſtmodum verò libenter amplexus eſt — l Hil. ſ Matt. Can 2. Am ſ Lu 2. m Gr 9 mor 147.

Sicut Samaritani incipientes converti, erant cibus Chriſti, ſic & unuſquiſque noſtrum, *n* dum benè operatur, eſt cibus ejus & dum proximo doctrinam, vel aliquam utilitatem impartitur, eſt cibus ipſius, cui ſervit ſic Chriſtus factus eſt cibus noſter. ſeipſum nobis multipliciter tradendo. Panis & cibus utique vitæ erat, adminiſtrans nobis doctrinam vitæ, cibum vitæ opera vitæ. Sic & nos dum talia proximis noſtris exhibemus, ſumus eis cibus vitæ, & cibus purus & mundus. Sunt autem cibus mortis, & immundus, qui docent doctrinas peſtiferas, vel ſcandalum vitæ præbent, aut factis negant, quod verbis prædicant. — n Geor Vene Cant 1 c.7. cap 38.

Victus prædicatorum. Cibus quem dedit Joſeph fratribus ſuis, deſignare poteſt *o* victum prædicatoribus dandum. *Gen. 45. b Matt 6.d 10 a Ioan 4 a* Idem poſſunt deſignare cibaria ſacerdotum, *Gen 47.c. Luc 3.c 9 11 Rom 4 c.* — o Gl. ord ſu. Gen 47. p Au ſ Pſ 68.

In eſcam datum eſt fel Chriſto, *Pſal 68* quod fit *p* quum aliqui contradicunt Chriſtu, & ſacramento Euchariſtiæ

Contradicere Chriſto *Mali* *Corpora Sanctorum* Eſca electa diaboli, dicuntur *q* mali, *Hab 1.d Pſal 103* qui & cibus ignis dicuntur, *Iſa 9 b Iere 7 g 16 a 34 d Ezech 15 a 21 g 34 c* Cibus etiam electus diaboli, dici poſſunt boni, quos devorare conatur, *Iob 39 d* Et corpora Sanctorum in eſcam dantur beſtiis, & volatilibus, quum laniari permittuntur a tyrannis *Pſal.15.78 Eccl 51.a* Cibi etiam Regis Pharaonis, & Regis Babylonis, eoſdem malos ſignificare poſſunt. *Gen.40 e Exod 5.a Dan 1 c 14 c Tob.1 b* — q Gr 1 Re 8 Am pſ 101. Hi ſ Iſ.9 & y Hab.

Voluptates & conſolationes hujus vitæ Cibus interdum ſumitur pro voluptatibus & conſolationibus hujus vitæ, *Thr 2 g* Huc referri poteſt eſca univerſorum, quæ erat in arbore ſuccidenda, *Dan 4 b* Edulium etiam lentis, quod expeditur Eſau, mundanas & vanas ſignificat voluptates. *Gen 25.d Nu.11 g Iud 1 2 Reg.13 b 19 f Eſter 1 b Pſ.77 Prov.23 a 27.d.30 c Sap 16 a Eccl 14 c 36 c 37 d 41 a Ezec.4.c Hab 3 d.Rõ 14 c 1 Cor 6 c.Hab 12 d.13.b.* — r Glo ord ſu. Gen 25. ſ Gr ſ 1 Re 1.

Non gaudens Eccleſia, ob incredulitatẽ Iudæorum Cibum non capiens Anna, *1.Reg.1.b.* deſignat *ſ* Eccleſiam non gaudere, quia non convertuntur Judæi. Vel eſt ipſa Eccleſia non recipiens conſolationes mundanas, ſed dicens. Renuit conſolari anima mea, *Pſal.76.* Et ſolo illo cibo delectatur, de quo dicit, memor fui, & delectatus ſum & omni verbo, quod procedit de ore Dei, *Matt.4.a.* Et cibi conſumpti, poſſunt deſignare defectum temporalium, *Gen 43 a.*

Cibi alieni, dici poſſunt ſenſibilia, aut errores hæreticorum, *Eccl.40.b.29.d. Gen.6.d. Lev 25.b.Tob. 1.b.Mach.1.g.*

Cibus ſanguis, ſignificare poteſt *a* contemptum animæ proximi, *Lev.7.c.*

In cibum dantur animalia, ut ex illis cognoſcatur creator, *Gen.9.a.*

Alere pecora, eſt inſtruere ſimplices, *Gen.46.d. 47.d. Num.32.a. Ioſ.24.b Eccl.33.d.* Et eſca corvorum & jumentorum, eſt *b* doctrina data Gentilibus, *Iob.38.d. Pſal.146.*

Cibat Deus hoſtes Hieruſalem carnibus ſuis, *c* cùm dimittit dæmones, & carnales, ut propriis veſcantur vitiis, *Iſa.49.g.*

Cibat Deus populum abſinthio, quum dat tribulationes, *Ier.9.c.23.c.* Sic cibat carnibus filiorum, *Ier.19 c.Thr.4 b* Et cibat cinere, quum in rebus vilibus relinquit animã, *Thren.3 d.* Et cibus Ezechielis in pondere datus, ſignificabat *d* famam Judæorum, & defectum verbi Dei, *Ezech.4 c.* Cibus fœni ad hæc referri poteſt, *Gen.1.d.2. Mach.5.d.*

Cibus hypocritæ, de quo nihil remanet, eſt *e* omne illud, quod perverſo deſiderio cõcupiſcit, *Iob.20.c.*

Cibus hæreticorum eſt radix juniperorum, hoc eſt, avaritia, quæ profert peccatorum ſpinas: quia dum totis ſuæ mentis ſenſibus avaritiam cogitant, quaſi eo alimento veſcuntur, de quo naſci proculdubio peccatorum ſequentium punctiones ſolent, *Iob.30 a.*

Ali mulierem in deſerto loco, *Apo.12.d.* paſci Eccleſiam doctrina Chriſti in hoc mundo.

a Gl. in. ſ. Le.7. b Gr. 30 m 18. c Hie ſ Iſ 49. d Hie ſ. Ez. 4. e Gr.15. m 11. f Gr.20. moral 20. g Gl. ord ſup. Apoc.12. h Ori ſ. Lev. ho.8. & ſ Iſa 37 ho 1. Gr.9.mo 40 & 7 reg.epi. 31. & ſ Iſ 37.

Tempora alia. Senſibilia. Errores hæreticorum. Contemptus animæ proximi. Inſtruere ſimplices. Propriis paſci vitiis. Tribulationes.

Cicatrix.

CICATRIX eſt ſignum & veſtigium ex vulnère curato derelictum.

Cicatrix deſignare poteſt *h* peccatum, aut vulnus peccati, ſeu veſtigia peccati. Et cicatrix alba erit ſecta peccati apparens in vulnere ſanato, *Lev.13.c.22.e.Pſal.37.Ier.8.g.30.c.*

Cicatrix exuſtionis erit libidinis, aut invidiæ. Vel eſt carnis maceratio, cum infidelitate: qualis erat Manichæorum, *Lev.13.d.*

Lepra in cicatrice, eſt *i* reverſio ad prius peccatum, *Lev.14.f.*

Cicatrices parietum templi, aut murorum Hieruſalem, *2.Par.24.b.Neem.4.b.*

i Ori ſ Le.b.8

Peccatum. Veſtigium peccati. Libido. Invidia. Reverſio ad peccata.

Cicer.

CICER, eſt legumen notum, natura calidum & humidum, nonnihil habens ſalcedinis: unde nocet terræ, in qua ſeminatur. De hoc *2.Reg.17.g.* Frixum oleo cicer.

Ciconia.

CICONIA eſt *k* avis lacus & fluvios petens, ut inde cibum quærat. Pennæ inferiores ciconiarum pallidæ ſunt, ſuperiores ceruleæ, poſtremæ rubeæ, ut halcedinis. Feruntur ciconiæ parentum ſenectutem educare. Et cùm vulnus in pugna acceperint, cunilam herbam plagæ apponunt.

Ciconia cuſtodiens tempus adventus ſui, *Ierem.8.c.*

k Ari. 8. de hi animal.3. 16 & 9. de hi animal.6. 13. Am. 1. Exa. 16.

Cidaris, vide Corona.

Cilicium, Saccus, Sagum.

CILICIUM, eſt veſtis aſpera, corpus affligens: & etiam ſaccus, aut ſagum. Saccus tamen deſervit ferendis frumentis & ſimilibus granis.

Cilicium ſignificare poteſt *l* luctum Chriſti, aut corpus ejus mortale, ſeu ejus mortalitatem, & ſimilitudinem carnis peccati, *Pſal.29 34.68.*

Cilicium *m* poteſt deſignare dolorem ex paſſione Chriſti: & compunctionem cordis, quia pungit, *Gen.37.g.* Et ſagum ſextum tabernaculi duplicatum, deſignare poteſt ſacramenta & imitationem Chriſti, *Exod.26.b.36.b.*

Cilicium præterea, deſignat *n* pœnitentiam, quia ſumi ſolet, quum quis de aliqua re dolorem habet unde & recordationem peccatorum ſignificare poteſt & etiam erit ſignum orationis, atque jejunii, quæ ſunt opera pœnitentiæ. Et ſaga cilicina, ipſos pœnitentes ſignificare poſſunt. Sacco etiam induebantur Prophetæ, ut alios ad pœnitentiam incitarent, unde pſeudo Prophetæ ſaccum aſſumebant, ut deciperent, *Lev.11.e.Exod.26.b.36.b.2.Reg.21 g.3.Reg.21.g.4.Reg.6.f.1. Par.21.c.Iud.4.c.8.a.10.a. Iob 16.c.Pſal.29.34.Iſa.3.d.15.a.20.a.22.d.37.a.50.b.Ierem.6.g.48.f.49.a.Thren.2.c.Ezec.7.c.27.f.Ioel.1.b.Iona.3.c. Zach.13.b.Mac.10.f.Matth.13.c.Luc.10.c. Apoc.6.d.11.a.*

Cilicina ſaga tabernaculi, deſignare poſſunt *o* Rectores & Doctores Eccleſiæ, qui ſeipſos reprehendunt. Saga quidem quinque, ſunt Doctores veteris legis, in quinque ætatibus: ſaga verò ſex, ſunt Doctores novi teſtamenti. Poſſunt etiam ſignificare *p* laborantes circa temporalia, & regentes ſpirituales. Item ſervos & rudes, qui etiam aliquod obſequium, licèt infimum, præſtant Eccleſiæ Dei: demum craſſas & duras mentes, *Exod.26.b.36.b.Pſal.34.*

Saccus Benjamin, *q* corpus Pauli deſignare poteſt, in quo erat ſcyphus doctrinæ legis, *Gen.44.a.* Vel cor ejus.

Saccus ſuper cutem Chriſti, deſignat *r* Judæos Chriſtum affligentes, *Iob 14.c.*

Cilicium ex ſetis confectum, *ſ* vitia mentem exaſperantia, & abjicientia ſignificare poteſt, *Thr.2.d.*

Saccus Judæorum, *t* eſt dolor, ſed non veræ pœnitentiæ, *Amos 8.c.*

Saccus aliquando *v* pro tenebris, *Iſa.50.b.* Saccum ponam operimentum eorum, *Apoc.6.d.* Sol factus eſt niger, tanquam ſaccus cilicinus.

l Hie ſ pſ 29. Hil ſ.pſ. 68. m Gr 25 m 8. Bed ſ Ge 42. n Au.15. de civitate Dei. 20 & qua. in Exod 108. Hie ſ. Ezec 6 & ſ Za 1. & Epiſ. Vt ab ſentiam. Baſ ſ pſ.29. Gre.11.mo 10. o Gre Nyſſ de vita Moyſis. Gr 25 mo.12. p Rup. 4. ſup. Exod. 11. q Gl. ord ſup. Gen 44. r Hie ſ Iob.16. ſ Glo ord ſup. Thren.2. t Hie ſ Amo 8. v Lyr ſ Iſ 50.

Luctus Chriſti. Corpus Chriſti mortale. Dolor paſſionis Chriſti. Sacramenta. Imitatio Chriſti pœnitentia. Recordatio peccatorum. Pœnitentes. Rectores & Doctores. Laborantes circa temporalia. Rudes & infimi. Pauli corpus. Iudæi. Vitia. Pœnitentia ficta. Tenebræ.

Cincinnus, vide Capillus.

Cinæus.

CINÆUS, id eſt, poſſeſſio, vel emptio, ſive nidus, aut lamentatio: nomen viri, & populi.

Cinæus ſignificare poteſt *x* fideles, qui ſunt poſſeſſio Dei, *Num.24.d.* Ut autem Cinæi habitant inter Amalecitas, & eos admonuit Saul, ut recederent ne perirent cum Amalecitis, *1.Reg.15.a.1. Par.2.g.* deſignant *y* conjugatos, qui jubentur diſcedere ab Amalech, hoc eſt, ne vacent obſcœnitatibus libidinis,

x Ori. ſ Num. hom 19. y Gr. ſ.1.Re.15

Fideles. Conjugati.

quaſi

quaſi dicatur eis: ſi continere ab invicem non poteſtis, ſic [illegible] honorabile conjugium, & thorus immaculatus. & ſic illud, quod dicit Paulus, 1. *Cor.7.g.* Si ſe non [illegible] continet, nubat tantum in Domino, non ſo Amalech.

Cingere, quære Accingere.
Cingulum, vide Baltheus.
Cinis, Subcinericius.

CINIS eſt, quod relinquitur ex lignis igne combuſtis, eſt pulvis calidus, & ſiccus.

Cinis poteſt deſignare *a* paſſionem Chriſti & ſacramenta, & mortem ſanctorum. Et ut cinis eſt ſignum præteriti ignis, ita poteſt deſignare memoriam paſſionis Chriſti, *Exod.27.a. Num.19.b.*

Cinis aliquando deſignat *b* pœnitentiam, & etiam ſubcinericius panis. Dantur autem ab Abraham ſubcinericii panes angelis: ut per pœnitentiam præteritorum delictorum, Spiritus ſancti vapore decocti, velut eſca beneplacita, Deo acceptabiles efficerentur, *Gen.18.a. Lev.4.c. 2 Reg.13.b. Judith.4.d. Eſther.4.a.14.a. Job 16.c.42.a. Pſal.101.147. Iſa.58.b.61.a. Ierem 6.c.25.g.31.g. Thren.2.c.3.b. Ezech.27.f. Dan.9. Jona 3.b. 1. Mach.3.f. 4.c. Matth.11.c.* Deſignat etiam cinis cognitionem miſeriæ, & mortalitatis & comeditur cinis tanquam panis, quando authori ſuo peccator per pœnitentiam tanquam innocens revocatur. Cineres *c* etiam ſunt ſordidæ cogitationes. quos ponit juxta altare *:* qui parvulos cogitatus allidit ad Chriſtum.

Cinis interdum deſignat conſummata virtutum opera, vel ipſas virtutes. Ideò ponuntur cineres juxta altare, ut aliæ virtutes exerceantur, *Lev.6.b. 2. Mach.13.c.*

Subcinericius panis ſignificare poteſt *e* myſteria abſcondita, & indignis cælanda.

Subcinericius etiam panis, dicitur oratio abſcondita, lentum adhuc habens colorem, *Gen.18.a.*

Cinis vitulæ, qui erat ad purificandum, *Num.19.b.* deſignare poteſt *f* cognitionem propriæ naturæ, quæ hominem purificat. & cinis, ut eſt relictum ex morte, vel combuſtione, deſignat famam paſſionis & reſurrectionis Chriſti quia Chriſtus velut mortuus ab infidelibus condemnabatur, & tamen mundabat, quia reſurrexiſſe à fidelibus credebatur.

Cinis, quem manducat quis tanquam panem, eſt nimius amor ſui, & vana opinio, & perſuaſio, & deſideria terrena, *Pſal.101. Thren.2.d.* Et habentes *g* deſideria terrena, *Amos.2.a.*

Subcinericius panis, deſignat hæreticos ex omni parte immundo cinere, & ignium ardore circundatos, *Hoſ.7.c.*

Cinis quandoque ſignificare poteſt *h* ſenſus inutiles, & leves, quos dant Judæi, vel hæretici, legi, *Amos 2.a.*

Cineres erant *i* Judæi, qui dum principem tenebrarum, magis quàm authorem ſequerentur luminis, in eorum cordibus, quaſi extinctus fuerat prorſus ignis divini amoris, & jam nulli apti erant uſui, nempe ſine charitatis glutino diſſoluti, *Pſal.101.* Sunt etiam *k* ſubcinericius panis, *Hoſ.7.b.*

Cinis interdum deſignat *l* punitionem, ut cum Moyſes, & Aaron tulerunt manus plenas cineris, quem effuderunt, & facta ſunt ulcera in Ægyptus, *Exod.9.b. Deut.28.c. Malac.4.a. 2 Petri 2.b.*

Ut autem cinis eſt calidus, deſignare poteſt *m* temperamentum tribulationis, *Pſal.147.*

Cinis relictus de incendio. *Iſa.23.b.* ſignificare poteſt *n* infelicitatem relictam ex punitione Dei, quales ſunt Judæi relicti poſt deſtructam Hieruſalem. Sic datur Lucifer in cinerem, quia relictus eſt in miſeria, *Ezech.28.a.*

Cinis etiam ſignificat *o* utilitatem rerum terrenarum, & humilitatem, & miſeriam humanam, & corpus mortuum. Et quia cinis facilè rapitur à vento, ideò memoria malorum comparatur cineri, *Gen.18.d. Levit.1.d. 3 Reg.13.a. 4. Reg.23.c. Iob 13.c. Pſal.147. Sapien.2.a. Eccl.10.b.17.d.40.a. Iſa.27.c.33.b. Amos 1.a.*

Cinnamomum.

CINNAMOMUM eſt *p* frutex odoriferus, qui naſcitur in Æthiopia, duorum cubitorum, quum viret non odoratus, ſiccitate gaudens, ejus cortex eſt in uſu, eſtque ferè coloris cineris.

Cinnamomum, ut eſt coloris cineris, deſignare poteſt *q* cognitionem humanæ infirmitatis, & fragilitatis, *Exod.30.c.*

Cinnamomum immaculatum, & odorum, *r* inter bona eccleſiæ numeratur, quæ non habet maculam, neque rugam, *Cant.4.d. Eccl.24.b.*

Cinnamomum in malum ponitur, *Prov.7.c. Apoc.18.d.*

Circinus.

CIRCINUS eſt inſtrumentum fabrorum, & mathematicorum ad metiendum conficiendos circulos de quo fit mentio, *Iſa.44.b.*

Circulus, quære Annulus,
Circumædificare, vide Aedificare.
Circumagere.

CIRCUMAGERE eſt circulum ducere.

Circumagit Deus Gog, quum *ſ* hæreticos in ſua ſententia fluctuare facit, *Ezech 38.a.39.a.*

Circumagens David ferrata carpenta ſuper populum Rabbath, 2. *Reg.12.g.* perpetuam adumbrat pœnam.

Circumamictus, vide, Induere.
Circumcidere, Circumciſio, Incircumciſus.

CIRCUMCIDERE apud Judæos, erat præciſio, ſeu ablatio præputii, & fiebat in omnibus parvulis octavo die. inferebat dolorem & cicatricem.

Circumciſio carnalis figura erat *t* circumciſionis ſpiritualis, quæ poteſt eſſe omnium membrorum, Et quia fiebat in maſculis, deſignabat circumciſionem mentis, quæ rationem maſculi habet, *Gen.17.b. 21.a.34.b. Exod.4.f.* Circumcidi autem debet quis, antequã comedat Phaſe, ne manducet videlicet Chriſtum indignè, *Exod.12.g.* Circumciſus autem eſt Chriſtus pro nobis, ut illo circumciſio nos circumcideremur

Marginal notes (left): Paſſio Chriſti. Sacramenta. Mors ſanctorum. Memoria paſſionis Chriſti. Pœnitentia. Cognitio miſeriæ & mortalitatis. Cogitationes ſordidæ. Opera virtutum, vel ipſa virtutes. Myſteria abſcondita. Oratio. Cognitio propriæ naturæ. Fama paſſionis & reſurrectionis Chriſti. Amor ſui. Vana opinio. Deſideria terrena. Hæretici. Senſus inutiles legis. Judæi. Punitio. Temperamentum tribulationis. Reliquiæ punitionis. Utilitas rerum terrenarum. Miſeria humana. Corpus mortuum. Memoria malorum. Cognitio humanæ fragilitatis. Circumciſio mentis.

Marginal notes (right): a Glo. int. ſup Exod 27. b Gr. 33 mor. 10. & 21 mo. & ſ Ezech hom. 9. Hie ſ Ier 31. & ſ Ezec. 27. Au. ſ pſ 147. b ſ Levi. c Ru ſ Lev. 1. d Iſy ſ. Lev.6. e Phi. de ſacr. Abel & Caim Am. de Cain & Abel 9. ante medium. f Phi. de ſom. & de offeren. victim. Au. q. in Num. 33. g Gr. 32. m. 7 Hie ſ. Amo. 2. Hie ſ. Hoſ. 7 h Hie ſ Amos. 2. i Gr ſ pſ 101. k Ru ſ. Hoſ 7 l Gre Nyſſ de vita Moyſi. m Hilar ſ pſ 147. n Hie ſ Iſa 33 & ſ Ez 28. o Gr. 11 m 17 p Plin 12. na. hi. 19. q Glo. int ſup Exod 30. r Ori ſ Cant. hom 3. ſ Hie ſ. Ez 38 t Am. de Abra. 1. Ori ſ Luk 14 v Au ep 200. & de ver. apoſtol. 11. Cyril. con. Iulia. 10.

deremur in illo, circumciſione non manu facta, *Luc.2.e. Coloſ.2.b.* Circumciſio cauſat dolorem & cicatricem *a* quia in initiis eſt difficultas benè operandi, donec contrarii habitus deleantur.

Circumciſus corde *q* dicitur is, de quo *Matth.5.a.* Beati mundo corde. Habet animam ab omni vitio purgatam. Incircumciſus verò corde dicitur, aut immundus, aut qui malè ſentit de fide, *Lev.26.d. Deut.10.d.30.b. Ier.4.a.9.g. Ezec.34.b. Actor.7.f.* *Mundus corde.*

Circumciſæ aures ſunt, quæ non patent ad audienda prava verba. E diverſo autem ſe habent incircumciſæ aures, *Iere.6.b. Actor.7.f.* *Obturatæ aures.*

Circumciſus carne dicitur *c* is, de quo dicitur *Pſal.57.* Alienati ſunt peccatores à vulva, &c.

Incircumciſus carne dicitur *d* qui non habet bona opera, vel qui libidini vacat. vel qui iis, quæ ad corpus neceſſaria ſunt ſuperfluè abutitur, *Iſa.52.a. Ezech.44.b.* *Vacans libidini.*

Circumciditur *e* quis à ſuperfluis per paupertatem, ab aliis verò affectibus per pœnitentiæ laborem, & regularis obſervationem diſciplinæ. *Paupertas. Pœnitentia.*

Circumciſio carnis peculiariter deſignat *f* caſtitatem, ideò fiebat in genitalibus, ut deſignaret tollendum incentivum carnis, *Rom.1.d.* Unde Iſmaël circumciſus eſt tertio decimo anno, quia *g* tunc in primis coercenda eſt libido. Eſt etiam circumciſio carnis *h* abſcindere à corde omnem voluptatem cogitationum, *Gen.17.d. Iud.14.b.1. Mach.2.e. Mach.6.c.* *Caſtitas.*

Circumciſio Iſaac, figura eſt *i* baptiſmi, quo Chriſtus circumcidit in nobis veterem hominem. Et quia octavo die fiebat, typus eſt reſurrectionis, quando præciditur omnis corruptio, & quia in reſurrectione Chriſti circumcidimur. Fuit ergo circumciſio in iis, qui futuro ſæculo militant, *Gen.21.a. Levit.12.a.* Circumciſio prima, *k* typus erat baptiſmi, ſecunda, reſurrectionis corporum, quæ fit à Ioſue, id eſt, à Chriſto, *Ioſ.5.a.* *Baptiſmus. Reſurrectio.*

Circumciſio prima facta in lege fuit, qua à populo idolorum cultus, vel commenta philoſophicæ perſuaſionis Deus execuit. Secunda verò facta à Joſue, *l* eſt purificatio introducta per Chriſtum poſt legem, qua & veteris hominis conſuetudinem, & mundanam converſationem, & paſſiones, ac vitia carnis abſcidit. Unde & dicitur per hanc Deus abſtuliſſe opprobrium de Iſraël, *Ioſu.5.a.* *Purificatio Chriſtiana.*

Circumcidi demum, eſt *m* declinare à malo, cuſtodire legem, & facere bonum. Item ſeparari à malis, quantumlibet propinquis, *Rom.2.d.4 b. Iere.4.a. Luc.2.f. Ioan.7.c. Phil.3.a.* *Declinare à malo.*

Circumcidens Sephora filium ſuum, deſignat *n* philoſophiam præcidentem à ſe errores, *Exod.4.f.* Sic circumcidere ungues mulieris captivæ, eſt præcidere omnia ſuperflua à philoſophia, *Deut.21.c.* *Præcidere errores philoſophiæ.*

Circumciſio Sichimitarum non ad veritatem fidei facta, *Gen.34.b.* deſignare poteſt transfigurationem Satanæ *o* in angelum lucis: Eadem è diverſo in bonum, ſignificare poteſt abrenunciationem Satanæ, & præciſionem omnium, quæ pudenda ſunt, ſed non recta intentione factam.

Circumcidebantur autem, *p* non ſolum Judæi, ſed etiam Ægyptii, & Idumæi, & Ammonitæ, & Moabitæ, & Iſmaëlitæ, qui dicuntur attonſi in comam, habitantes in deſerto, *Ier.9.g.* *Malus Dæmones.*

Incircumciſus, dici poteſt *q* omnis malus aut exiſtens in aliquo peccato, *Gen.34.b. Exod.12.d. Ioſu.5.b. Ier.9.g. Ezech.28.c.31.g.32.d.f.*

Incircumciſi etiam dici poſſunt *r* dæmones, *1.Reg.14.a.17.e.2. Reg.1.c. Eſther.14.c. Iſa.52.a. Mach.1.f.*

Incircumciſus labiis Moyſes, *Exod.6.b.* indicat *ſ* legem à ſe non duxiſſe ſalutem, ſed à Chriſto. *Salus non à lege ſed à Chriſto.*

Incircumciſus labiis dici poteſt hæreticus, aut qui nondum ceſſavit à ſtultiloquio, detractione, cæteriſque vitiis labiorum & linguæ, *Exod.6.b.* *Hæreticus detractor.*

Circumcingere, vide Accingere.
Circumcludere, vide Claudere.
Circundare.

CIRCUNDARE, id eſt, undiquaque claudere.

Circundat Deus lætitia, *t* quum dat veſtem gloriæ: & circundat diploide, hoc eſt, gloria corporis & animæ: qui etiam juſtitia circundare dicitur, *Pſa.29. Iſa.61.d.* *Dans Deus gloriam.*

Circundans ſynagoga populorum Deum, *v* deſignat fidelium concurſum, & acceſſum ad Deum, *Pſal.7.* Vel è diverſo, ſignificat perſequutionem infidelium contra Chriſtum. *Concurſus fidelium ad Chriſtum. Perſequutio infidelium.*

Circundata menſa auro, deſignare poteſt ſacram doctrinam myſteriis refertam, *Exod.37.b.* Hanc autem doctrinam debet unuſquiſque circundare gutturi ſuo, *Prov.3.a.6.c.* *Sacra doctrina.*

Circundantur vectes arcæ auro, *x* quum prædicatores implentur ſapientia, *Exod.25.c.* *Sapientia prædicatorum.*

Circundant Sion, hoc eſt, *y* eccleſiam fideles, ut filii matrem, qui ſequuntur bonos, ut eos imitentur, *Pſa.47. Zach.9.b.* *Imitatio bonorum.*

Circundat Doctor Hieruſalem, *z* quum oſtendit animæ in omnibus, quæ in hac vita aguntur adeſſe tentationes, *Ezech.4.a.* *Demonſtratio tentationum.*

Circundata varietate veſtis eccleſiæ, deſignare poteſt varia *aa* dogmata in eccleſia, quæ tamen à veritate non diſcrepant. Vel deſignat *bb* multitudinem fidelium, varia gratiarum dona habentium, quibus ornatur eccleſia, *Pſal.44. Eſter.15.b. Iſa.49.e.* *Varietas doctrinæ in eccleſia. Varia dona.*

Circundat Deus vineam vallo, *cc* quando munit eccleſiam præceptis, & angelorum cuſtodia adverſus circundantes tentationes. Et circundat ejus miſericordia, & etiam veritas, ut ſcuto. Idem etiam eſt circundare vicos, aut civitates, *Iudith.4.a. Pſal.31.90. Prov.18.b. Matt.21. Marc.12.a.* *Muniens Deus Eccleſiam.*

Circundat Deus hominem tenebris, *Iob.3.d.* quia quamvis *dd* cœleſti deſiderio ferveat, quid de ſemetipſo ſit diſpoſitum intrinſecus, ignorat. *Ignorantia hominis.*

Circundat Deus carcere mare, vel cetum, *Iob.7.c.* quia *ee* malignus ſpiritus, vel ſequaces illius, in quorum ſe mentibus colligit, atque in eis undas tumentium cogitationum volvit, ut implere mala, quæ appetunt nequeant, ſuperna eos diſtrictio anguſtat. Bonos verò circundat carcere, quum adhuc infirmitatis ſuæ incertis motibus in carne ſubduntur, *Heb.5.a.* *Repreſſio diaboli.*

Circundedit Deus terminum aquis, *Iob.26.c.* quia *ff* humani generis ita ſcientia moderatur, ut quouſque viciſſitudines alternantium temporum tranſeant, perfectè ad cognitionem claritatis intimæ, non pertingat. *Parva hominis cognitio.*

Circundat Deus mare terminis ſuis, *Iob.26.b.38.b. Prov.8.b.* Quando *gg* iras perſequentium judiciorum ſuorum diſpenſatione moderatur: ut inſani tumida unda fervoris, plano frangatur littore occultæ diſpenſationis. Et *hh* quando cor noſtrum adhuc corruptionis ſuæ moleſtia & cura turbulentum, *Moderatio perſequutionum.*

ſub

a Orig. ſ. Ioſ. hom. 6. b Ori. ſ. Ro. 2. c Ori. ſ. Gen. hom. 3 & ſu. Rom. 2. d Ori. ſ. Levi. ho. 8. Ori. ſ. Rom. 2. Hie. ſ. Iſa. 52. & ſ. Ez. 44. e Ber. ſer. 1. de circum. f Orig. ſ. Ro. 2. g Ambr. 1. de Abr. 4 & 2. de Abra. 10. h Chry. 4. ſu. Ioan. 51. i Ori. ſ. Ro. 2. Iſyc. ſ. Lev. 12. Cyr. 4 ſ. Io. 51. Bed. ſ. Ge. 17. Ru. 5 ſ. Ge. 52. k Ru. ſ. Ioſ. 16. Ori. ſ. Ioſ. ho. 5. 20 & ſ. Ro. 2. l Hie. 1. adve. Iovin. m Ori. ſ. Ro. 2. Am. epiſt. 72. n Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. o Ric. de San. Vict. de 12 patriarch. 51. p Hie. ſ. Ier. 9. q Hie. ſ. Ez. 32. r Gr. ſ. 1. Re. 14. ſ Bed. ſ. Ex. 6. Ori. ſ. Rom. 2.

t Baſ. ſ. pſ. 29. v Baſ. & Au. ſ. pſ. 7. x Gl. ord. ſu. Exod. 25. y Arn. & Au. ſ. pſ. 47. z Glo. ſ. Ezech. 4. aa Baſ. ſ. pſ. 44. bb Hie. ſ. Iſ. 49 & ſ. pſ. 44. cc Amb. 5 Ex. am. 13. Ber. ſerm. 5 ſu. Quiha. dd Gr. 5. m. 4. ee Gr. 8. m. 16. ff Gr. 17 mo. 14. gg Gr. 28 m. 15. 10. hh Hie. ſ. Iob 26.

Concordans vita ſermon.

ſub menſura contemplationis humiliat, vel licet plus a[illegible] [illegible], ultra tamen, quàm ſibi comeditur, non aſcendat. Vel quia cor noſtrum tentationibus tumidum [illegible] [illegible]ctus donorū diſtributionibus mitigatur.

Præmium operum

Circundat Deus collo equi hinnitum, *Iob 39.c.* quia [illegible] *a* ne ad perverſa opera quis prodeat. ſuis vocibus etiam vita prædicantis obſidetur, ne voci vita contradicat. Circundat etiam gutturi miſericordiam & veritatem, *b* quia ea, quæ loquitur, operatur, *Prov. 3.a.* a Gr. 31 m. 19 b Bed. ſ. Pro. 3

Circundare ſibi librum, quaſi coronam, *Iob 31.d.* eſt mandata Dei, quæ *c* benè portantur in opere, poſtmodum coronam victoriæ exhibere in retributione. c Gr. 22 mo.

Ornatus fidei per opera Maria concipiens Chriſtum.

Circundat Deus ſibi decorem, quem homo ſibi non poteſt circumdare, *Iob 40.a.* quia *d* Deus habet à ſe ipſo. d Glo. int. ſup. 40.

Circundare altare Dei, *Pſa. 25.* eſt *e* bonis operibus ornare fidem, & amplecti ſublimia in Dei laudē. e Hie. ſ. pſ. 25.

Circundare fœmina virum, hoc eſt, Maria Chriſtū, ſine virili ſemine ipſum concipiendo, *Ier. 31.d.* f Hie. ſ. Ier. 31

Circundederunt Chriſtum gemitus mortis, *g* eorum videlicet, qui erant in limbo, & qui hic ſunt in Eccleſia. *Pſalm. 17.* g Hie. ſ. pſ. 17.

Perſequentes Chriſtum

Circundederunt Judæi Chriſtum, ſicut apes, *Pſa. 117.* quia neſcientes *h* perſecutores fecerunt eum nobis dulciorem, ut guſtemus & videamus, quàm ſuavis eſt Dominus, &c. Et circundantes inimici animam Chriſti, fuerunt *i* Judæi Chriſtum perſequentes in paſſione, & iidem ſunt vituli multi, *Pſal. 16.21.87.108. Iudith 16.a. 2 Reg. 17.c. 2 Par. 18. g. Eccl. 51. b. Ioan. 10.d.* Circumdedit etiam Iſrael Deum in negatione & in dolo, *Oſ. 12.a.* quando dicebat Chriſto: Si tu es Chriſtus, dic nobis palàm, & ſimilia. & circumdans flumen Jonam, *k* ſunt tribulationes & perſequutiones Judæorum circundantes Chriſtum, *Ionæ 2.a. Iob 16.c.* Sic circundederunt eum veſte purpurea, ad irriſionem, *Ioan. 19.a.* h Au. ſ. pſ. 117 i Aug. ſ. pſ. 16. 21. Au. ſ. pſ. 120. k Hie. ſ. Ion. 2

Opprimentes dæmones Eccleſiam Opprimentia peccata.

Circundantes inimici vel exercitus vallo Hieruſalem, dici poſſunt dæmones *l* animam opprimentes, vel Eccleſiam, quam circundant lanceis, quando *m* tentationibus ab omni parte fideles impetunt, *Luc. 19.g. 21.d. Ioſ. 7.b. Iud. 19.f. 20.a. 4. Reg. 8. e. 19. g. 24. b. 25. a. Iob 16.c. Pſal. 3. 31. 117. Eze. 26. b.* l Ori. ſ. Luc. hom. 38 m Au. ſ. Lu. 21.

Circundant dolores mortis, cùm *n* opprimunt peccata aut ſuggeſtiones, *Pſal. 17. 114. 2. Reg. 22. a.* Et circundat ſuper muros civitatis iniquitas, *o* quum Judæorum iniquitas vicit cuſtodiam Angelorum, & quum potentes mundani ſunt iniqui, *Pſal. 54. Oſ. 7.a.* n. Gr. 13 m. 9 & hō. 39. n Ar. & Baſ. ſ. pſ. 114. o Hil. & Au. ſ. pſ. 54.

Circundabit iniquitas calcanei. *Pſal. 48.* quando *p* peccata accuſabant in morte, aut in judicio. p Ar. & Baſ. ſ. pſ. 48

Circundat Behemoth ſalices torrentis, *Iob 40.b.* quando *q* amatores vitæ mortalis, à bonis actibus, quaſi à fructibus alieni, tantò arctius diabolo inhærent, quantò eos largius delectatio tranſitoriæ voluptatis infundit. q Gr. 33 m. 6

Mendacia hæreticorum.

Circundedit Ephraim Deum negatione ſua, *Oſ. 11.d.* quia *r* quicquid loquuntur hæretici, negatio, imò mendacium eſt. r Hie. ſ. Iob 40. t Hie. ſ. Oſ. 11

Circundant tribulationes, *ſ* quum non eſt locus evadendi, *Pſ. 31. 39. 87. Eccl. 51. a. Thren. 3. a. Ion. 2. c. Hab. 2. d.* ſ Hie. int. ſ. pſ. 87.

Opprimere munitiones Philoſophorum.

Circundare civitates inimicorum, *Deut. 20.d. Iud. 9.f. 4. Reg. 3.d. Iſ. 29.a. Ezec. 4. b. 26. b.* eſt munitiones Philoſophorum *t* opprimere. t Glo. int. ſup. Deut. 20.

Circundans Rebecca pelliculas hœdorum manibus Jacob, *Gen. 27.c.* deſignat *v* peccata noſtra in manibus Chriſti crucifixi. v Glo. int. ſup. Gen. 27.

Circundare atrium tabernaculi tentoriis, *Exod. 40.a.* eſt munire & ornare Eccleſiam Prædicatoribus, & virtutibus. x Glo. int. ſup. Exod. 28.

Circundati lapides pretioſi auro, *Exod. 28.c. 39.e.* deſignant *x* actionem & intentionem Pontificis munitam ſapientia debere eſſe.

Crudelitas tyrannorum.

Circundant Regem, qui ipſum protegunt, & venerantur, *2. Par. 23. b.*

Circundare abundantiorem honorem ignobilioribus membris. *1. Cor. 12. c.*

Circundata mulier purpura, & coccino, *Apo. 17. a.* deſignat *y* Regiæ potentiæ conjunctā crudelitatē. y Ru. 10. ſ. Ap.

Circumducere, Circumferre.

CIRCUMDUCERE, eſt quaſi per circuitum ducere. Raram habet allegoriam.

Fovens Deus. Prædicare myſteria. Inconſtantia in fide Mortificare affectus.

Circumducit Deus Iſrael per viam deſerti, *z* quia ſuaviter duxit eos fovendo, *Exod. 13. d. Num. 32. c. Deu. 32. b.* z Glo. int. ſup. Exod. 13

Circumduci arcam fœderis, eſt *aa* veræ fidei myſteria publicè prædicari, *1. Reg. 5. c.* aa Gr. ſ. 1. Re.

Circumferri omni vento doctrinæ, eſt non eſſe ſtabilē in doctrina fidei, *Eph. 4. c. Iacob. 1. a. 3. a. Iud. d.*

Circumferre mortificationem Chriſti in corpore ſuo, eſt mortificare omnes affectus corporis, *2. Corint. 4. c.*

Circumducens Deus Ezechielem per campum, ubi erant oſſa diſperſa, *Ezech. 37. a.* benignitatem ſuam deſignat erga populum Iſrael.

Circumducens David fundam contra Goliath, *1. Reg. 17. f.* deſignat afferentes authoritates ſacræ Scripturæ, ad revincendum diabolum, ſeu hæreticos.

Circumducere totum corpus, aut equum fræno, *Iac. 3. a.* virtutem prudentiæ & diſcretionis exprimit.

Circumferens Moyſes ad Occidentem, & cæteras partes terræ promiſſionis oculos, *Deut. 3. d.* deſignat legem *bb* oſtendentem terram cæleſtem, ad quam ipſa non introducit, ſed Jeſus Chriſtus. bb Glo. ord. ſup. Deut. 3.

Circumferentes Philiſthæi caput Saulis per templa, *1. Par. 10. c.* deſignat *cc* gloriantes dæmones de lapſu fidelium. cc Glo. ord. ſu. 1. Par. 10.

Circumferentes infirmos ubi erat Chriſtus, *Marc. 6. c.* deſignat fortiores procurantes ſalutem minorum.

Circumfodere, vide Fodere.

Circumfulgere, vide Fulgere.

Circumire, Circumitus, Cyrus, Peribolus.

CIRCUMIRE, eſt in circuitu alicujus terræ, *Num. 21. a.* Ut circumirent terram Edom. Item cingere, *3. Reg. 7. d.* Circuibat illud decem cubitis. Conſiderare, *Gen. 41. f.* Circuivit omnes regiones Ægypti. Exquirere. *Num. 11. b.* Circuibatq; populus, & colligens illud. Luſtrare, *Gen. 2. b.* Circuit omnem terram Evilath. Munire, *Iud. 11. c.* Circuit ex latere terram. Obſidere, *Ioſ. 6. a.* Ite & circuite civitatem. Vagari. *Iob 1. b.* Circuivi terram & perambulavi eam. Circuitus autem eſt aſſiſtentia, *Pſ. 88.* Qui in circuitu ejus ſunt. Circuitio. *Ioſ. 6. c.* Quumque ſeptimo circuitu. Conſpectus, *Exod. 16. c.* Jacuit per circuitum caſtrorum. Cupiditas, *Pſal. 11.* In circ-

In circuitu impii ambulant. Cuſtodia, 2. Par. 23. *b.* Per circuitum Regis. Error, *Joſ.* 5 *b.* Per longiſſimos vitæ circuitus. Obſidio, *Iud.* 20. *d.* Per circuitum urbis Gabaa.

a Gr ſ. 1 Re. 8 Aug ſ Pſ 73. — *Manifeſtatio Dei.*

In circuitu Dei dicitur eſſe tabernaculum ejus, *Pſal.* 17. per quod deſignatur *a* manifeſtatio; qua Deus innoteſcit fidelibus. Unde in circuitu Domini ſunt omnes, qui intelligunt veritatem, & non ſuperbiunt de veritate.

b Augu. q. in Iud 49. c Cyr. 3. ſ. Ioan. 34. — *Prædicans undiquaque Chriſtus. Gentilitas.*

Circumiens Joſeph regiones Ægypti, deſignat Chriſtum univerſis prædicantem, *Gen.* 41. *f.* Idem deſignat circumiens Jephte Galaad, & Manaſſen. Ubi etiam deſignatur *b* Chriſtum deſpicere contemnentes & minantes ſuperbos, *Iud.* 11. *c.* Circumiens autem clamor terminum Moab, deſignat dilatationem prædicationis ad Gentes, *Eccleſ.* 1. *a.* 43. *b. Iſa.* 15. *d.* 60. *a. Matth.* 4. *d.* 9. *d. Marc.* 6. *a. Luc.* 9. *a. Hebr.* 1 *g. Actor.* 14 *a.*

Circumitus caſtrorum, ubi apparuit manna, *Exod* 16. *e. Iud.* 17. deſignat Gentilitatem, in qua apparuit manna doctrinæ Evangelicæ. In circuitu nubis, hoc eſt, Iudææ eſt ſplendor, *Ezech.* 1 *b.* quando lux veritatis *d* prædicata & manifeſtata eſt Gentibus, remanentibus Judæis in infidelitate. Circuitus autem Hieruſalem, eſt *e* quantum Eccleſia per orbem dilatatur, *Pſal.* 28.

d Gr ſ Ez. ho 2. e Au. ſ. pſ. 78. f Glo int ſ ſu. Exod 19. g Glo. int ſup. Exod 25. h Gr ſ. 1. Re. 7 — *Litera legis. Plenitudo doctrinæ. Proponere exempla.*

Circuitus montis deſignare poteſt *f* literam legis, *Exod.* 19. *b.*

Circuitus menſæ, deſignat *g* plenitudinem doctrinæ, & ſacræ Scripturæ, aut etiam corporis Chriſti, *Exod* 25 *c.* 37. *b Pſal* 167.

Circumiens Samuel Bethel, Galgala, Maſphat, deſignat *h* Prædicatorem omnium ordinum electorum exempla ſequentem, ut ſubditorum omnium cenſor doctus eſſe valeat. Vel quicquid Doctor in ſubditorum profectu exhibet, aut de exemplo electorum accipit, aut de magiſterio ſacri eloquii, aut revelatione internæ ac ſecretæ contemplationis: idque per ſingulos annos, ut reſpiciat ſingulorum ordinum perfectiones. *1. Reg.* 7 *d. Joſ.* 18 *a. Jud* 11 *e.* 1. *Par.* 21 *a* 2. *Par.* 17 *e. Ez.* 39. *d* 1. *Mac.* 10 *g.*

i Gr ſ. Ez. 18 — *Admonitio varia.*

In circuitu pavimenti ſunt gazophylacia templi, *Ezec.* 40 *d.* quum *i* Doctores boni in ſanctæ eruditionis verbis, modò nomentie dulcedinis, modò aſperitate increpationis invigilant, ut auditorum ſuorum vitam, à vitiis defendant. Sed habent ipſa quoque gazophylacia in circuitu pavimentum, quia ſæpè etiam Doctorum Cor, vitiorum tentationibus tangitur: ſed quum bonorum auditorum vitam conſiderant, eamque profeciſſe ſuis exhortationibus penſant, erubeſcunt tales non eſſe, quales autore Deo per ſe conſpiciunt alios factos eſſe.

k Phil. 2. alle. — *Gubernans prudentia.*

Circumiens Phiſon terram Euilath, deſignat *k* prudentiam gubernantem imprudentiam. Et Gion circumiens Æthiopiam, deſignat fortitudinem quæ circumcludit, & vincit timiditatem, *Gen.* 2. *b.*

l Or ſ Le ho. 1. Iſy. ſ. Lev. 8. — *Calvariæ locus. Fideles.*

Circuitus altaris, ſignificare poteſt Calvariæ locum, ubi immolatus eſt Chriſtus, & ejus effuſus ſanguis. Poteſt etiam ſignificare *l* fideles in Circuitu Chriſti, ejus ſanguinem ſuſcipientes. *Exod.* 29. *d.* 30. *a.* 37. *d Lev* 1 *c.* 3. *a.* 8. *c. e* 9. 3. *Reg.* 18 *f Pſal.* 26. *a.* 1. *Mach.* 2. *d.*

m Baſ ſ pſ 33. Aru ſ pſ. 124. — *Tutela Angelorum. Divina protectio.*

Circuitu timentium Dominum, exprimit *m* tutelam Angelorum, & ut montes dicuntur eſſe in circuitu populi Dei, & ipſe Dominus eſt in circuitu populi ſui, protegens eum per Scripturas, & auxiliũ peculiare. *Joſ.* 21. *d. Nee.* 12 *e Tob,* 13. *d. Jud.* 4. *a. Job.* 10. *d.* 29. *a. Pſ.* 33. 78. 124. *Sap.* 6. *c.* 8. *d. Ec.* 24. *a. Jer.* 31. *e. Eze.* 34. *f.* 40 *a. Za.* 3. *b.* 1. *Mach* 13. *b.* In gyro civitatis munitiones, deſignant divinam protectioné, *Ec.* 9. *d.*

n Am. de Iſaac 5. Gre ſ Can. 3. o Au ſ pſ. 58. p Hil ſ pſ 58 q Hier ſ Amos 8. & in. pſ. 5c.

Circuit civitatem ſponſa, quum *n* quærit in Eccleſia Sanctos, à quibus inſtruatur, *Cant.* 3. *a.* Ad idem referri poteſt circùmiens mater Tobiæ omnes vias, *Tob.* 10 *b. Jer.* 5. *a. Amos* 8. *d.* Et circumiens populus ad colligendum manna, *Num.* 11. *b.* Circumeunt etiam civitatem *o* Prædicatores ad convertendas gentes mundum peragrantes, *Pſal.* 81.

Quærens Eccleſia Sanctos. Perſequentes Eccleſiam, & ex ea eam veritatem quærentes.

Circumeunt civitatem Judæi, quia vellent ædificare Hieruſalem, & non poſſunt. Et quia contra Eccleſiam blaſphemias proferunt, eamque perſequuntur, & in eam ingredi detrectant, *Pſalm.* 58. Circumeunt etiam civitatem *p* quærentes verbum Dei, quod extra Eccleſiam invenire nequeunt, *Amos* 8. *d.* Sic circuit meretrix civitatem, *Iſa.* 23. *d. Jer.* 49. *a.* quod & de hæreticis intelligi poteſt.

r Au epi 119. Ru ſ. Ioſu 19 ſ Hie. ſ. Iſ. 28. — *Annunciatio regni cælorũ. Percutiens leviter ſimplices.*

Circumeuntes filii Iſrael Hiericô, deſignare poſſunt *r* annunciationem regni cælorum, quia nimis mundi munimenta diſſolvuntur, *Joſ.* 6. *a. Heb.* 11. *f.* adem cùm in gyro Babylonis ſunt inimici, *Jer.* 52. *c.* Et in gyro Tyri, *Eze.* 85. *e.* Idẽ deſignare poſſunt circumeuntes filii Iſrael terrã Edom, *Nu.* 11. *a. Deu.* 2. *a.*

Non circumeuntes rota plauſtri cyminum, *Iſa.* 28. *g.* deſignat Deum non percutere gravi caſtigatione ignorantes & ſimplices.

t Glo ord ſup. Deut. 20. — *Veritas ſervanda.*

Circuitus regionis aut civitatum non vaſtandus, *Deu.* 20 *d.* 25. *d.* deſignat *t* veritates ex libris gentilium conſervandas eſſe, & non cum erroribus perdendas, & homines, qui utiles eſſe poſſunt Eccleſiæ, non perdendos.

v Ric. de S Vi. 5 de arca. myſtic. 7. x Hie. ſ Iob 38 — *Potentes ſæculi.*

Gyrans Sol per meridiem, &c. deſignat *v* Chriſtum dantem fervorem charitatis, *Eccl.* 1 *a. Job.* 38. *c. Eccl.* 24. *a.* 43. *b.* Gyrat etiam per meridiem, quum intelligentia fertur in contemplationem cæleſtium.

Gyrus arcturi, deſignare poteſt *x* connexionem donorum Spiritus ſancti in Eccleſia. Vel deſignat *y* labores Eccleſiæ, qui prætereunt Eccleſia perdurante, *Job* 38. *b.*

y Gr. 29. mo. 28. 29. z Gr 33. m. 29

Gyrus dentium Leviathan, deſignat *z* potentes ſæculi, defendentes malos Prædicatores diaboli, *Job* 41. *a.*

aa Hie ſ Iſa. 15 bb Hie ſ Ie 31 cc Hie ſ Ez. 1 dd Ru 3 ſ Ap. ee Au ſ pſ 26 ff Or ſ Matt. hom. 19. gg Gr ſ 1. Reg 10. 14. Au ſ. Pſ. 150. hh Or ſ Iob. 2 Aru ſ pſ 18. Gre. 2. mora. 22. 30.

Circumiens clamor terminum Moab, *Iſa.* 15 *d.* eſt *aa* prædicatio pœnitentiæ ad omnes exiſtentes in erroribus.

Circumiens Hieruſalem Goatha, id eſt, electos lapides, eſt *bb* Eccleſia continens electos fideles, *Jere.* 41. *g.*

In circuitu plena oculis animalia, *Ezec.* 1. *e.* deſignant, *cc* nihil eſſe in Evangelio, quod non Spiritus ſancti fulgeat Majeſtate. Vel circuitus deſignat *dd* vitam activam, quæ turbatur erga plurima, *Apo.* 4. *c.*

Circumeunt & immolant, *ee* qui in omnibus conantur cognoſcere & laudare Deum, *Pſal.* 26.

In circuitu tecti aut domus poſitus murus, *ff* deſignat ablationem ſcandalorum in interpretatione Scripturarum, *Deut.* 21. *a.* 40. *b.*

In circuitu exiſtunt inimici, hoc eſt, *gg* dæmones impugnantes nos in cogitationibus, verbis & operibus, & in omnibus ſenſibus exterioribus & interioribus: & in proſperis, & adverſis: & in memoria præteritorum, & ſuggeſtione futurorum. Sic etiam ſunt impii in circuitu: quorum caput in circuitu eſſe dicitur, quia nunquam perveniunt ad fidem, *Joſu* 23. *a.* 1 *Reg.* 10 *a* 14 *g* 4. *Reg* 4. *c.* 5. *a* 4 *Reg.* 6. *a.* 25. *a* 1. *Par* 5. *d.* 22. *e. Iſa.* 37. *g. Ierem* 4 *d.* 6. *f.* 21. *b* 46 *d.* 50. *e Thren.* 1 *f.* 2. *g. Ezec.* 5. *b.* 16. *g Ioel* 3 *c. Zach* 12. *a. Iob* 19. *b. Pſal.* 30. 43. 78. 117. 150. 1. *Mac.* 3 *c.*

Circumit terram diabolus, aut civitatem, quum imperat in cordibus terrenis: idq. præcipuè ante incarnatio-

incarnationem, quando nullum hominem, qui reſiſtere ... invenit. Circuiuit autem terram, quia humana corda circumvenit, ut bona tollat, ut mala mereat; ut inſerat, ut inſerta cumulet, ut cumulata perficiat, ut perfectos in iniquitatibus, ad pœnam ſocios ... quærat. *Job.1.c.2.a.37.b.Pſal.11. Judith.7.b. Ezech.39.d. Amos.3.c. Matt 23.b.1.Petr.5.b.*

In circuitu ambulant impii, *Pſalm* 11 quia *a* modò errant hoc, modò illud, nec amorem figunt in Deo, in quo firmi perſiſtere valeant. — *a Ber. de dilig. Deo.*

Diverticula hæreticorum. Inveſtigatio veritatis. Circuitus fluminis, ubi fodiebant Ægyptii: deſignat *b* diverticula hæreticorum, quæ quærunt ad defendendos errores, *Exod.7.d.* Vel deſignatur inveſtigatio veritatis extra Philoſophiam, quando in ea non invenitur. — *b Glo. or. ſup. Exod. 7.*

Imminens pœna inferni. Circuitus inimicorum, qui inflammatus, deſignat *c* undique malis imminere pœnam inferni, quam vitare non poterunt, *Pſalm.96 Iſa.42.d.2.Reg.5.d Thren. 2.a.* Idem deſignat circuitus Ægypti, & Aſſur, *Ezech.32.c. Nahum.3.b.* In circuitu Aſſur ſunt ſepulchra multitudinis ejus, quia diabolus in inferno ſecum habet eos, quos peccare fecit. — *c Hie. ſ. Ez. 32.*

Lamentari mortuos. Circumeunt in platea plangentes, *d* qui lamentantur mortuos, *Eccl.12.b.* — *d Hie. ſ. Ez.12.*

Non poſſe evadere vindictam Dei. Gyrus Hieruſalem, in quo Deus ædificavit tribulationem, deſignat *e* neminem poſſe evadere vindictam Dei, niſi ipſe liberet, *Thren.3.a Ezech.4.a.* Sic dicitur in circuitu Domini eſſe poteſtas, quia nullum malum relinquet impunitum, *Pſal. 47.75 88.96. Ezec 1.a. Apo 7.c.*

Circumſpectio. Circuitus animalium plenorum oculis, *Eze 1 c.10.c.* circumſpectionem *e* Sanctorum deſignat. — *e Gl. ord. ſup. Ezech 1.*

Fiducia prædicandi. Circuitus tunicæ ſacerdotis: & circuitus capitii tunicæ, *Exod.28.f.39.d.* fiduciam *f* prædicandi deſignat. — *f Glo. ord. ſup. Exod 25.*

Circuitus arcæ fœderis, *Exod. 25.c. 37.a.* plenitudo *g* Eccleſiæ, & gloriæ Chriſti. — *g Glo. int. ſup. Exod. 25*

Gyrus atrii, & tabernaculi, & peribolus templi, qui erat murus templi, *Exod. 28 c.3. Reg.6.a.1. Par 9.g.1.Par.4.a.Ezech. 42.b.* Hæc quia erant exteriora, deſignant *h* minora, per quæ veniendum eſt ad majora. — *h Hie. ſ. Ez. 42*

Circumient filia Jepthe montes, *Jud.11.g.* deſignat *i* Eccleſiam agentem pœnitentiam in hac vita. — *i Gl. or. ſ. Iu. 11.*

Circumeuntes ſervi Achab regiones, ad quærendas herbas equis, *3.Reg.18.a.* laborem deſignant qui ſuſcipitur in voluptatibus quærendis.

Circuitus civitatum ubi mortuus invenitur, *Deut.21.a.*

Circuitus radicum cedri, *Ezech. 31 a.* commiſtio *k* diverſorum vitiorum. — *k Gl. ord. ſup. Eze.31.*

Gyrat repromiſſio nequiſſima viros potentes, *Eccl.29.c.* quum *l* adhærentes erroribus hæreticorum promittentium ſalutem, extorres ſunt à veritate & ſalute. — *l Glo. in. ſup. 29.*

Vitanda contentiones. Gyrans David ex adverſo pyrorum contra Philiſthæos, *2.Reg.5.d.* deſignat virum Eccleſiaſticum, declinantem contentionem adverſos contentioſus, ſed circuitu rationis eos vincentem. — *m Eu. 8.ſ. Ioan.*

Circumligare, vide Ligare.
Circumlinere, vide Linire.
Circumornare, vide Ornare.
Circumplecti, vide Amplecti.
Circumponere, vide ponere.
Circumſedere, vide Sedere.
Circumſpicere, vide Aſpicere.
Circumſtare, Circumſtantia, quære Stare.
Circumtegere, vide Operire.
Circumvallare, quære Vallare.
Circumvenire, vide decipere.

Cis.

Non habens charitatem. Vita aſpera. Chriſtus. CIS, interpretatur durus, aut ſtipula, vel cucumerarium, fuit pater Saulis, *1.Reg 9.a.* deſignat *n* eum, qui non habet charitatem fraternam, qui eſt pater Saulis, hoc eſt, carnalis Prælati. Et hoc in malum. In bonum verò deſignat eum, qui duræ pœnitentiæ opera exercet, & prædicat ut Joannem Baptiſtam, *Matth.3.b.* Et ipſum Chriſtum, qui languores noſtros tulit, *Iſa 53.* De his *Ezech.3.b.* Dedi frontem tuam duriorem frontibus eorum. — *n Gr. ſ.1. Re 9*

Ciſterna.

CISTERNA eſt, in qua congregantur aquæ pluviales, nec habet aquam ibi manentem, ut puteus: & ſæpè aquis turbidis è terra completur.

Nativitas Chriſti. Ciſterna Bethlehem, cujus aquam deſideravit David, ſignificare poteſt *o* Chriſti nativitatem in Bethlehem factam, *2.Reg 23.c 1 Par 11 d* — *o Amb. Apo. David 2.*

Sacra Scriptura. Senſus profundus. Ciſternæ aquarum, ſunt verba *p* ſanctarum Scripturarum. & in ciſternis abſcondimur, quando ad ſacri eloquii aquas ingredimur, ut per auctum officium, mentium prata rigemus, *1.Reg 13 b.2 Par.26. f. Nee 9 e. Judith 7 b.* Ciſterna autem, quam aliquis aperit, profundum Scripturarum ſenſum ſignificat. *Exod. 21 d Deut 6 b.1. Par 11 e.* — *p Gr. ſ. 1 Re 13 & 17. mo. 23.*

Præmia à Deo. Ciſterna, quam quis non fodit, deſignat *q* alieno labore parata præmia, & conceptacula cæleſtis liquoris potabilis, & theſauros ad conſervandas virtutes accommodos: quos accipimus à Deo, *Deuter 6.b.* — *q Philo quod Deus ſit immutabilis.*

Lingua. Ciſterna in quam cadit immundum aut morticinium, quæ tamen non fit immunda, deſignat *r* linguas mediocria loquentes, *Lev.11.f* — *r Gl. in. ſ. Le. 11.*

Infernus. Crux & mors Chriſti. Ciſterna vetus, in quam miſſus eſt Joſeph, deſignare poteſt *ſ* infernum, aut crucem, & mortem Chriſti, *Geneſ.37.d.* Idem deſignare poteſt ciſterna, in quam deſcendit Banaias, & interfecit leonem *2. Regum 23.c.1.Paral.11.e* — *ſ Bed. ſ. Ge 37*

Occultatio veritatis. Poteſt etiam ciſterna ſignificare *t* occultationem veritatis, aut errorem cognitionis. — *t Cle. Alex. 2. ſtrom.*

Mors. Ciſterna præterea ſignificare poteſt abſolutè *v* mortem, ut *Eccleſ.12.c.* Confringitur rota ſuper ciſternam. — *v Hie. ſ. Ez 32.*

Synagoga Iudæorum. Ciſternæ diſſipatæ dici poſſunt *x* ſynagogæ, quas nunc habent Judæi. Et etiam dæmones, & hæretici, quia *y* aquas turbidas errorum dant in potum diſcipulis, *Jer.2.c.4 Reg.10.c.* — *x Ter. adver. Iudæos* — *y Hie. ſ. Ier. 2.*

a Cyr. de adora. in Spiritu.

Ciſterna propria de qua bibendum eſt, *Proverb.5.c.* deſignare poteſt *a* vel propriam uxorem, vel propriam ſubſtantiam, vel etiam proprium conſilium. Deſignat etiam internas affectiones, quæ non externæ afferuntur, ſed in nobis ſcaturiunt, ab ipſa carne origenem habentes. quarum aquam promittit Rabſaces, id eſt diabolus, *Iſa.36.c* Idem deſignant ciſternæ, quas dedit Nebuzardan, *Iere 39.c.*

Dæmones & heretici. Propria uxor. Propria ſubſtantia. Proprium conſilium. Affectus humani.

b Gl. ord. ſup. Iere 6.

Ciſterna faciens frigidam aquam, *Iere 6.b* Iniquitas *b* frigefaciens charitatem.

Iniquitas.

Cithara, Citharædus.

c Beſſ ſ ſ 32. Hil ſ pſ. 56. d Clem. Alex. 3 ſtrom. Hie ſ pſ 56. Au ſ pſ. 56. 70 60. e Gr ſ. 1 Re 10. f Hie ſ Iſ. 23.

CITHARA eſt inſtrumentum muſicum, auditu jucundum, ſonans ab inferiore parte:

Cithara ab inferiore parte reſonans, *c* deſignare poteſt corpus Chriſti, ſeu carnem ejus humane patientem: vel ipſum Chriſtum, & labores ejus ad corpus pertinentes: ut laſſitudinem, famam, ſitim, &c. Et ſex *d* opera miſericordiæ: & tolerantiam tribulationem, *Pſalm. 32. 42. 56. 70. 91. 97. 107. 146. 150. Eccl. 39. c. Apoc. 5. c. 14. a 15. b.* Generaliter autem deſignare poteſt corpus humanum.

Corpus Chriſti. Labores Chriſti. Opera miſericordiæ. Tolerantia tribulationum. Corpus humanum.

Cithara etiam *e* crucem Chriſti deſignare poteſt, in qua ipſe Patri gratum edidit ſonum, *Pſalm. 140. 150.*

Crux Chriſti.

Cithara etiam deſignare poteſt, *f* verbum ſolatii electorum: quia velut ad ſonum citharæ hilareſcimus, quando nos electi Prædicatores inter ærumnas præſentis exilii, conſolantur de promiſſione cæleſtis hæreditatis, *Gen 4.d 31 d. 1. Reg. 10 b 10 c 2. Reg 6. a. 3. Reg 10 b 2 Par. 13 b. 25. a. 2 Para 9 c. 20. f 29 f Neem 12 b. Iob 30. d Iſa 16. d. 23 d. 24 b 30 g 1. Mach 13 g. 1. Cor. 14. d.*

Verbum ſolatii electorum.

g Am ſ Lu 7. Hie ſ Iſ 16. 23. h Clem. Alex. 6 ſtrom. Eu ſe ſ pſ 10. i Aretas ſup. Apoc. 15. k Gr. 20. m 81.

Cithara præterea *g* pectus devotum, aut voluntatem, vel ipſam animam deſignare poteſt, quæ pulſata ſpiritus plectro interiorum chorda venarum, boni operis ſonum reddit. Et ut cithara non benè ſonat, niſi omnes habeat chordas, eaſque benè aptatas. Ita *h* anima, niſi omnes habeat virtutes, rectè citharizare non valet. *Iſa 16. d 23 d.* Corpus etiam ipſum, cithara dici poteſt, *Apoc 5. c 15 a.* Item mortificatio membrorum.

Pectus devotum. Voluntas. Anima. Corpus. Mortificatio membrorum.

Cithara etiam, *k* recta operatio dici poteſt, & ipſa virtus *Iob. 30 d.* Per chordae intentio rectè viventium intelligitur, quæ dum ad vitam aliam per afflictionem carnis tenditur, quaſi extentata chorda in cithara per intuentium admirationem ſonat. Siccatur enim chorda, ut congruum in cithara cantum reddat: quia & ſancti viri caſtigant corpus ſuum, & ſervituti ſubjiciunt. atque ab infimis ad ſuperiora tendunt. Penſandum quoque eſt, quod chorda in cithara ſi minus tenditur, non ſonat, ſi amplius, raucum ſonat: quia nimirum virtus abſtinentiæ aut omninò nulla eſt, ſi tantum quiſque corpus non edumat, quantùm valet, aut valdè inordi nata eſt, ſi corpus atteris, pluſquam valet.

Recta operatio. Virtus.

l Gr ſ 1 Re 10. Aug ſ pſ 32. 42. 146.

In cithara Pſallunt Domino, *l* qui de temporalibus, tam proſperis, quàm adverſis, gratias agunt, & peculiariter in adverſis. Item qui benè operantur, *Pſal. 32. 42. 70. 146.* Et qui Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis, & ad cælos aſcendiſſe prædicant. citharam ſonant

Proſperitas & adverſitas.

m Cle Alex. 3. pæd 4.

Cithara etiam ſignificat *m* ipſum os, quod ſpiritu tanquam plectro pulſatur

Os.

n Gl. ord ſup. Gen 4.

Cithara præterea ſignificat *n* inſtrumentum mundanarum voluptatum, præcipuè aurium. Unde dicuntur quidam magiſtri prurientes auribus, *Gen 4. d. Iob 21. b Iſa 5. d. 24 b Ezec 26. c Dan 3. d.*

Inſtrumentum mundanarum voluptatum.

o Cle Alex.

Citharædi poſſunt *o* dici Prædicatores, & qui proximè ac continenter pulſant animas: & omnes laudantes Deum, *Apoc. 14. a 18. g*

Prædicatores.

Ciso, Citatus, vide accelerata.

Civitas, Civis, Oppidum, Vrbs.

CIVITAS, eſt congregatio hominum firmata, ac ſecundùm legem gubernata. Sumitur aliquando pro loco continente, aliquando pro ipſis habitatoribus.

p Ori ſ Matt. ho 22. 35 & ſ. Ioſu ho. 19 & ſ Iſa ho 8. Baſ. ſ pſ 45. 59. Arn ſ. ſ. 106. 107. Am de Iſaa 5. Hil ſ pſ. 59. & ſ. Matt. Ca. 8. Hie ſ. Iſa & 22. 26 & ſu. Ezec 40. Gre. 6. m. 25 & 19 mo. 13. Bed ſ. Pro 1. q Au ſ pſ 20. r ſ Hi pſ 126. & ſ Iſ 27 & ſ. Abdi & ſu Iere 32. s Gr. 16 m. 25

Civitas poteſt Eccleſiam ſignificare, tam militantem, quàm triumphantem. Et cives Sanctorum, ſunt fideles & ſancti in Eccleſia. Dicitur autem civitas *p* munita, aut mutata, propter cuſtodiam Dei, & Angelorum, præcipuè cæleſtis, quæ libera eſt jam ab ab omni periculo. Eadem dicitur civitas Dei, & civitas ſancta. Et civitas Chriſti, dicitur plebs fidelium. Et civitas Solis in Judæa, eſt civitas Chriſti. Et civitates, quæ inhabitantur, ſunt Eccleſiæ fidelium. Et ipſe Salvator, dicitur urbs fortitudinis Sion: quia ipſe eſt fortitudo Eccleſiæ Eandem Eccleſiam deſignat civitas David. De hac civitate agitur in ſubjectis locis, *Lev 14 e 19 d. 21 a 24 c. 25. d. Num 32 c. 35. a. Deut 1. c 25. b. Ioſu 15 b. Ruth. 3. d 2 Reg. 6. e. 17 c. 20. f. 4. Regum 10 d. 19 g. 24. b 1 Paral. 11. a 2. Paral 8 a 23. d 27 a 1. Eſther. 4. c Neem. 7. a Iob 24. b. 29. b 39 a Pſalm 45. 47 58 98 71. 72. 86. 100 106 107. 121. Prov 1. c 9. a 21 b. 29 b Eccl 9. d. 10. c. Cant. 3. a. 5. c. Sap. 9 b Eccl 24. b. 38. d. 40. c. 49. b Iſa. 1 g. 22. b. 23. d. 26. a. 33. d. 45. c. 52. a. 60. e. 61. b. Iere. 4 f 5 b. 10. d. 20. c. 31. g. 49. e. Ezec. 36. a. 40. a. 45. d. Dane. 9 d. Hoſ. 7. b. 10. d. Amos 3. d 4. b. Mich 4. c. 6. c. Zach. 1. d 8. a. 1. Mach. 1. e. Machab 4. b 5. a. 9 c. 11. a. Matth. a. 5 b. 9. a. 27. f. Marc. 1. d. Luca 1 c. 2. a 24 g. Epheſ. 2. d Hebr. 11. c. 12. f. Tit. 1. b Apocal. 11 a 21. a. 22. c.* Civitas circumſtantiæ, ubi nos legimus civitae munita, *Pſalm. 30.* eſt *q* Eccleſia ex Gentibus, quæ circumſtat Judææ, ſeu Hieruſalem Et civitas, quam cuſtodit Deus, ſine quo fruſtra vigilat, qui eam cuſtodit: *r* eſt Eccleſia, vel anima, *Pſalm. 126.* Et civitae fortis, quæ oppugnatur, ſed non vincitur eſt *ſ* Eccleſia, *Iſa. 27. a.* Juxta Septuaginta, *Haba. 2. b.* Et civitas redempta, *Soph. 3. a.* Et civitae Auſtri, ſunt Eccleſiæ, veri & perfecti luminis participes, *Abdi. g.* Et civitates Juda, ſunt Eccleſiæ, in quibus eſt vera Chriſti confeſſio, *Ierem. 32. g.* Civitates verò montanæ, de quibus una eſt, de qua dicitur. Non poteſt civitas abſcondi ſupra montem poſita. Civitates campeſtres ſunt in Eccleſia, ut de profundis atque depreſſis, per camporum æqualitatem ad ſumma gradiamur. Et civitates Auſtri, *t* ubi eſt meridies & plena lux veritatis. Civitates multæ ſunt Eccleſiæ, quæ in una includuntur, *Iob. 42. c.*

Eccleſia militans & triumphans

v Ori ſ Ge ho 9 & ſ Ioſ ho 24. 28. Arn ſ pſ 52. Am ſ Lu 9. Hie ſ Iſ 24. x Gr ſ Re 1

Civitas etiam dicitur *v* anima in multis ſupradictorum locorum: & hæc eſt civitas, quam ædificat Joſue, hoc eſt, Chriſtus, ornans eam virtutibus, quæ ut habet lumen ſcientiæ, dici poteſt Solis, *Ioſ. 19 d. Pſalm. 58. 100 Iudith. 2. b. Prov. 18. c Eccleſ 28. c. Iſa. 2. b. 18 c. 23 d 33. b. 36. b. 61. b 64. d. Ierem 1 d. 2. d. 33. b. 17 d. 40 c. 48. b. Amos 4. c. 9. d 1. Macha. 3. a.* Et civitates, quibus præponitur ſervus, ſunt animæ inferiores, *Luca 8. 29. c.* Et civitas Elcana, *1. Regum. 1. a.* dici poteſt *x* cor ornatum virtutibus, circumſpectione cuſtodia munitum, de quo *Prov. 3. c.* Omni cuſtodia ſerva cor tuum. Et in hac civitate debet quiſque ſedere juxta illud, *Luca 24 g.* Sedete in civitate, donec induamini virtute ex alto. Et redit ad civitatem ſuam, qui redit ad ſeipſum, ut poſſit rurſus aſcendere in contemplationem, & de Angelis & Martyribus tractare. Qui autem in Hieruſalem cæleſti non poteſt ſemper morari, moretur in Ramatha, vel Hieruſalem terreſtri. Urbes autem in quibus ſervatur frumentum, ſunt ſancti Prædicator. *s*,

Anima.

Digitized by Google

Prædicatores. Mens erudita.

dicatores, *Gen* 41.*f* 44.*e.* Et urbs murata, *a* eſt mens ſanctorum Scripturarum eruditione circumdata, *1 Reg.* 6.*d.*

a Gr. ſ. 1 Re. 6. b Hu. ſ. Iſa. 14 & ſ. Ier. 2.

Anima perverſa.

Civitas etiam, in malum, eſt *b* anima, quæ malarum cogitationum & pravarum affectionum theſaurus eſt, *Iſa.* 24.*g.* Et civitates exultæ, ſunt animæ vitiorum igne flagrantes, *Ier.* 2.*c.*

Loquax.

Urbs patens, & abſque murorum ambitu, dicitur *c* vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum, ſed peccat per loquacitatem, *Prov.* 25.*d.*

Caro Chriſti. Homines. Apoſtoli.

Civitas ſupra montem poſita, *d* carnem Chriſti deſignare poteſt Divinitati conjunctam: & homines, qui per carnis conſortium, dici poſſunt ejus habitatores. Poteſt etiam deſignare *e* Apoſtolos, qui & lux mundi dicuntur, *Matth* 5 *b.*

c Be. ſ. Pro. 25. d Hil. ſ. Matt. Can. 4. e Au. 1 ſer. de. m mon.

Sacra Scriptura.

Civitas Elcana, dici poteſt *f* ſacra Scriptura, quæ eſt civitas Chriſti, in qua ipſe cognoſcitur cujus munimina ſunt præcepta, & arma, conſilia ſalutis, *1. Reg.* 1 *a.* Sic ſumitur civitas *g* pro ſacra Scriptura, *Deut* 6.*b.* 9.*a. Ioſ.* 24.*c.* 3. *Reg* 9 *b* 2. *Par* 8 *a. Prov* 10.*b.* 18 *b Ier* 13 *g. Abd.* *g Matth* 10 *c.*

f Gr. ſ. 1 Re. 1. g Hu. ſ. Mat. 10. h Am. de fug. ſec. 2. i Phil. de ſacr. Abel & Cain & de prof.

Separatio à ſæculo. Divina protectio. Sacerdotes. Prædicatores. Virtutes Theologicæ.

Civitates refugii ſex, in quibus habitabant Levitæ, *h* deſignant loca, ad quæ confugiunt fugientes ſæculum: & ſunt civitates Levitarum, qui nihil habent in ſæculo. Ponuntur autem tres trans Jordanem, quæ ſunt *i* verbum Dei, potentia creativa, & regia: tres verò citra Jurdanem, ſunt virtus propitia, imperativa, & prohibitoria. Poſſunt etiam deſignare ipſos Sacerdotes, ad quos confugere debent prophani, ut purificentur. *Deut.* 4.*f.* 19 *a. Ioſu.* 20 *c* 1. *Par* 6.*d.* Civitates etiam munitæ, ſunt Prædicatores & Doctores, *Ier.* 4.*b* 31.*d.* Civitates etiam tres refugii, tres virtutes Theologicas deſignare poſſunt.

Remiſſio peccatorum. Virtutes Theologicæ.

Civitas etiam refugii, dici poteſt *k* remiſſio peccatorum, quæ datur in pœnitentia. Et tres civitates refugii, ſont *l* Fides, Spes, & Charitas in quibus ſalvatur peccator per pœnitentiam.

k Amb. 1. de Cain 4. l Gre. 10. m 9 & 1 paſt. 10. m Phi. quod Deus ſit immutabilis.

Generales virtutes.

Civitates comparatæ domibus, ſignificare poſſunt *m* generales virtutes, ſub quibus ſunt ſpeciales, *Deuter.* 6.*b.*

Munimenta fidelium. Mediocris converſatio.

Civitas quandoque deſignat *n* munimenta fidelium, & locum communem, non eorum, qui ſimpliciter verbo & contemplatione perfecti, ſunt mediocrium & infirmorum: & in civitate eſt Samuel, aut in oppido, quum Prædicator plana verba pronunciat in excelſo verò, quũ ſublimia, *1. Re.* 9 *a. Deu.* 21.*d.*

n Gr. ſ. 1 Re. 9

Senſus.

Civitates quinque Ægypti, deſignare poſſunt *o* quinque ſenſus corporis, *Iſa.* 19.*c.* Civitas autem Solis in terra Ægypti, dici poteſt in corpore ſenſus viſus. Sicut enim ut videatur civitas, Sole & Luna indiget, ita ut oculi noſtri illuminentur, Sole juſtitiæ indigemus.

o Hu. ſ. Iſ. 19.

Mundus. Templa dæmonum. Carnales & mundani. Gentilitas.

Civitas ædificata à Cain, quæ eſt civitas diaboli, & terrena, deſignare poteſt *p* mundum iſtum, & templa dæmonum. Idem ſignificavit civitas Sodomorum. Et civitas Amelec, eſt multitudo carnalium & laſcivorum. Deſignant etiam Gentilitatem, *Gen* 4 *c* 13.*c* 19 *a.* 34.*e. Num.* 24.*d.* 1. *Reg* 15.*a.* 3. *Reg* 14.*c* 16 *d.* 21.*f. Iudic.* 9.*c* 14.*d.* 19.*c. Iudith* 1.*a.* 2.*c. Iob.* 39 *A. Pſal.* 9. *Eccl.* 7 *a* 9. *b.* 26 *a Iſa.* 17 *A* 24.*b.* 25 *a* 26 *a* 32.*d. Iere.* 4.*c* 19.*b. Hoſ* 6 *e* 11.*d. Amos.* 5.*a Mich* 5.*d Iona* 3.*a.* 1. *Matth* 12 *b Matth.* 10 *a. Luc.* 9 *a* 10 *a* 18 *a.* 2 *Petr.* 2. *b. Apoc.* 11. *b* 16.*d.* Et civitas ſanguinum dicta Ninive, *q* deſignat mundum vitiis & ſanguine plenum, *Nahum* 3.*a. Habac.* 2 *r.* Et civitas, quam circumeunt canes, *r* eſt mundus, quem peragrant Prædicatores, *Pſal.* 58. Dicitur autem civitas munita aut circumſtantiæ, quia Gentes circumſtabant Judæos, *Pſal.* 59.71. Et mundus eſt civitas magna, quæ dividitur in tres partes, in infideles, & hæreticos & Eccleſiam, *Apoc.* 16.*r.* Hæc eſt *ſ* civitas fortium, *Prov.* 21.*c.*

p Or. ſ. Num. hom 18. Aug. ſ. Pſ. 9. & de Menſurum chorum. & ſ. Iſ. 27. Gr. ſ. 1 Re. 15 & 30 m 25. q Hu. ſ. Na. 3. r Au. ſ. Pſ. 58. 59. 71 & ſ. Apoc ho. 15. ſ Bed. ſ. Pro. 21.

Superbia. Multitudo vitiorum. Eccleſia hæreticorum.

Civitas Babel, ſuperbiam ſignificare poteſt, *Gen.* 11.*a.* Et civitates, quas ædificarunt filii Iſrael in Ægypto, deſignant multitudinem *t* vitiorum, *Exod.* 1 *b* 9 *g. Deut* 2 *g* 3 *a Ioſu.* 8 *d* 10 *g Pſal* 9. *Ezech.* 26.*a. Soph* 1 *d* 2.*d* 3 *a.* Poteſt etiam civitas Babel, deſignare *v* Eccleſiam hæreticorum.

t Or. ſ. Ex. h. 1. v Pet. de confuſ. ling.

Tentatores varii. Satanas.

Civitas per circuitum, deſignare poſſunt *x* varios tentatores, qui non circumdant, *Gen* 35.*a.* Et civitas Solis, *y* eſt Satanas, transfigurans ſe in Angelum lucis. Et civitates deſolatæ, *z* ſunt cunei perverſorum obſequentium diabolo, aut malo principi, quorum clamoribus perverſus laudatur, quum ad prava opera per nequitiam rapitur, *Iob.* 18 *d. Pſalm.* 9. *Mich* 6 *d. Soph* 3.*a.* Idem deſignant civitates montis Seir, *Ezec* 35.*c. Amos.* 6.*c.* Et civitates munitæ, ſunt *aa* ſuſpectæ mentes, & fallaci ſemper defenſione circumdatæ, quæ quoties illorum culpa corripitur, veritatis ad ſe jacula non admittunt, *Soph.* 1 *d.*

x Bed. ſ. Ge. 35. y Or. ſ. Ex. ho. 1 & ſ. Ioſ. hom 19. z Gr. 22. m 13. aa Gre. 3 paſt. 11.

Argumenta Philoſophorũ. Hæreſes. Congregatio hæreticorum.

Civitates munitæ aut fortium, dici poſſunt *bb* argumenta Philoſophorum, & hæreticorum *Ioſu.* 6.*c.* 11. *c.* 24. *d. Prov.* 21. *c.* Et civitates civitatum, ſunt variæ hæreſes, *Ezec.* 6.*b* 16.*c Pſalm* 183. Et civitas homicidarum Hieruſalem, deſignat congregationem hæreticorum in uno dogmate, *Matth* 21 *a.* Et vadunt de civitate in civitatem, qui tranſeunt ab Evangelio ad opiniones extraneas *Matth.* 23.*d. Galat.* 1. Et civitates, ad quas eunt turbæ ut ſibi proprias, ſunt propriæ opiniones, & ſuperſtitiones, *Matth.* 14.*b.* Et Civitas Samaritanorum, ſunt Eccleſiæ hæreticorum, *Matth.* 10.*a.* Dicitur autem congregatio hæreticorum, urbs frequens, & civitas exultans, ob multitudinem deceptorum, & propter ſuperbiam, *Iſa.* 19 *a.* 22. 37.*e.* Hæ ſunt civitates, ſuper quas non pluit, *Amos* 4.*b.* De his civitatibus intelligi poſſunt ſequentia loca, *Lev.* 26.*d. Nu.* 15.*b* 31.*b. Ioſu.* 11. *Iud.* 18.*g.* 20.*d* 2. *Reg.* 14.*g* 20. *b.f.* 4. *Reg.* 3.*d* 2 *Paral* 15.*b* 26.*a Eccl.* 7.*c Eccl.* 36.*d. Ier* 48 *c Dan.* 11. *c. Hoſ.* 8.*d.* 11 *b. Mich.* 7.*c Habac.* 2.*c.*

bb Or. ſ. Ioſ. hom 8 & ſ. Mat. 14 & ho 20. 10. 28. & ſ. Eze. 6. Bed. ſ. Pro. 21.

Doctrina Philoſophorum.

Civitates Gentium captæ à filiis Iſrael, deſignant doctrinam Philoſophorum ſervientem fidelibus ſecundùm id, quod habent Catholicæ doctrinæ conſentaneum, *Deut.* 3.*b.* 6.*b.* Civitates verò Ægypti ſubverſæ, ſunt opiniones *cc* eorum falſæ per Catholicam doctrinam confutatæ, *Ezech.* 29.*b.*

cc Hu. ſ. Eze. 29.

Iudæa. Hieruſalem. Iudæi.

Civitas exultans fuit Iudæa, cùm haberet rectam fidem, *Iſa.* 32 *c.* Et civitas munita erat Hieruſalem, *Pſal.* 30. Et civitas abſolutè pro Judæa ſumitur, *Pſal.* 54.58. Et civitas diviſa erat *dd* Hieruſalem, quam reliquerunt Apoſtoli, *Matt.* 12.*b* 21 *a.* 23. *a.* Eadem dicitur civitas ſublimis, *Iſa* 26.*a.* Civitates etiam projectæ à Deo ſignificant *ee* Judæam, *Iſa.* 1.*c.* 25. 17 *a* 25 *a* 33.*b.* 52 *a.* Et civitas ſignificat ſynagogas Judæorum, *Matt.* 24.*b.* Et civitates Geraſenorum, ſignificant ipſam Judæam, *Matt.* 8.*b.* Cives autem qui noluerunt hominem nobilem regnare ſuper ſe, *ff* fuerunt Judæi, qui noluerunt Chriſtum recipere, *Luc.* 19 *b.* De his civitatibus intelligi poſſunt loca ſequentia, *Lev* 26.*c. Deut.* 28.*b.* 1. *Reg* 4.*c. Ier.* 4.*b.* 5.*b.* 6.*b.* 8.*f.* 11.*c.* 19.*c.* 25.*f.* 32.*d.* 37 *a. Thren.* 1.*a.* 2 *d Ezech.* 6.*a.* 7.*f.* 9.*d.* 22.*a. Hoſ* 8.*d.* 13.*c. Mich.* 4 *r. Nahum.* 3.*a. Zach.* 2 4.*a. Marc* 5.*b.* 14.*b Luc.* 7.19. *g* 22.*a.*

dd Hil. ſ. Mat. Can. 8. 22. 14 & ſ. Pſ. 58. ee Hu. ſ. Iſ. 25 & 28. ff Cyr. ſ. Luc. hom 7.

Gentilitas.

Civitas Hierico ſterilis, deſignat *gg* gentilitatem, quæ nullum faciebat bonorum operum fructum, 4. *Reg.* 2. *d. Ioſ.* 6.*d.* 8 *f. Iſa.* 14 *g. Ion.* 3.*a. Mich.* 6. *Io.* 4.*a.* 13.*g.* Et civitas negociatorum Babylon, eandem gentilitatem deſignat, *Ezec.* 27.*a.* Et civitates deſertæ, ſunt Gentiles relicti à Deo, ſed poſtea converſi ad fidem, *Iſa.* 54.*b.*

gg Amb. ſer. 87. Hu. ſ. Iſa. 14 & ſ. Ezec. 27.

Urbes.

Digitized by Google

Urbes, quas tulerunt Philiſthum à filiis Iſrael, 1. *Reg.* 7. *d.* deſignant *a* vel ruinas Angelorum, vel deceptos à dæmonibus. *Ruina Angelorum. Decepti à dæmonibus.*

Civitas munita, deſignare poteſt *b* inferos, unde nemo revocatur, niſi quos eduxit Chriſtus à limbo, *Pſal.* 107. Et civitates auſtri, deſignant inferos, ubi eſt ignis inextinguibilis, *Ier.* 13. *c.* *Inferi.*

Oppidum aliquando ſignificat tumultum ſæcularem: unde Prædicator eſt extra oppidum, quando ſe à ſæculari tumultu ſegregat, *Gen.* 24 *b.* 44. *c.* *Tumultus ſæcularis.*

Civitas palmarum, *Iud.* 1. *c.* 2. *Par.* 28 *c.* dicebatur *d* Hiericο.

Civitas pugnat contra civitatem, quum infideles *e* perſequuntur fideles, & fideles laborant, ut convertant infideles, *Iſa.* 19. *a.*

Urbani ſunt, qui poſtpoſita intentione cæleſtium, exterioribus ſtudiis ſe extendere ſtrenuos conantur.

Clades, quare Interficere.

Clamare, Clamor, Conclamare, Exclamare. Clamoſus.

CLAMARE, notum eſt, quid ſignificet. Clamare autem eorum ferè eſt, qui aliqua neceſſitate ſunt conſtricti. Unde interdum eſt coqueri, *Geneſ.* 4 *b.* Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me. Invocare, *Exod.* 8. *c.* Clamavit Moyſes ad Dominum. Laudare, *Pſal.* 64. Clamabunt, etenim hymnum dicent. Prædicare, *Iſai.* 30 *b.* Vox dicentis: Clama, & dixi: Quid clamabo? Vociferari. *Ioſu.* 3. *a.* Et clamare cœperunt. Clamor autem eſt deſiderium, 2. *Regum* 22. *a.* Clamor meus veniet ad aures ejus. Oratio, *Exod.* 22. *c.* Ego audiam clamorem eorum. Querela, *Exod.* 3 *b.* Clamorem ejus audivi. Rumor ſceleris, *Gen.* 18. *c.* Clamor Sodomorum venit ad me. Vociferatio, *Exod.* 12. *c.* Ortus eſt clamor magnus in Ægypto.

Clamare propriè non competit Deo, ſed dicitur clamare, quum *f* caſtigat, quia per verbera, maximè ſe audiri facit, *Iſa.* 42. *c.* *Dan.* 4. *b.* *Mich.* 6. *b.* Clamat etiam Deus ad civitatem, hoc eſt, ad Eccleſiam in Scripturis ſanctis, *Mich.* 6 *c.* *Caſtigans Deus.*

Clamantia Seraphim, *Iſa.* 6 *a.* deſignant *g* manifeſtationem Deitatis, quam faciunt Filius & Spiritus Sanctus. Vel melius, deſignant utrumque Teſtamentum. Et clamat alter ad alterum, quia miram habent inter ſe duo Teſtamenta conſonantiam, ut quod unum futurum prædixit, alterum impletum oſtendat. Sunt etiam *h* Apoſtoli prædicantes concorditer, Chriſtum Deum, & hominem. *Prædicatio Deitatis utriuſque Teſtamenti.*

Clamans pauper, deſignat *i* Chriſtum in cruce clamantem ad Patrem, *Pſalm.* 3. 33. 68. 141. Et clamavit per diem, hoc eſt, *k* in proſperitate, & noctem, id eſt, in paſſione: vel prædicando in claritate paterna, inter tenebras Judæorum, *Pſalm.* 21. 87. Idem dicitur non clamaſſe, quia nulli fuit amarus, *Iſai.* 42. *a.* Clamor autem *l* Chriſti in cruce exprimitur, *Matth.* 27. *e.* *Marc.* 15. *c.* *Luc.* 23. *f.* *Hebr.* 5. *b.* *Apoca.* 18. *a.* Et clamor Job, deſignat *m* clamorem Chriſti, *Job* 16. *d.* Clamor autem Jeſu in ſuſcitatione Lazari, deſignat *n* difficultatem ſuſcitandi & convertendi peccatorem inveteratum, & induratum in peccatis, ad quod magna gratia & inſpiratione eſt opus. *Joan.* 11. *e.* Deſignavit etiam tubam futuram in judicio, qua mortui ſuſcitabuntur. Clamans Jonas in tribulatione, fuit *o* Chriſtus in cruce, *Jona* 2. *a.* *Hab.* 1. *a.* Clamavit ſapientia foris, *p* quum Chriſtus prædicavit factus homo, & poſt reſurrectionem in latitudine mundi, *Prov.* 1. *c.* Ipſe eſt Angelus clamans avibus, id eſt, vocans Apoſtolos, *Apoc.* 19. *d.* *Chriſtus.*

Clamare, eſt etiam *q* prædicare, & à malo retrahere, ut quum David clamavit ad populum Saulis, 1. *Reg.* 26. *c.* 3. *Reg.* 17 *b.* *Jona.* 3. *b.* *Zachar.* 1. *a.* Et clamant de vertice montium Apoſtoli prædicantes, *Iſai.* 42 *b.* Clamavit etiam Chriſtus prædicando, *Luc.* 3. *a.* 8. *a.* *Joan.* 7. *c.* 12. *f.* De clamore prædicantium intelligi poſſunt ſequentia loca, *Joſ.* 6. *b.* *Jud.* 7. *e.* 2. *Reg.* 17. *f.* 20. *e.* 3. *Reg.* 1. *f.* 4. *Reg.* 4. *g.* *Prov.* 8. *a.* *Eccleſ.* 50. *c.* *Iſa.* 21. *c.* 30. *b.* 58. *a.* *Ier.* 2. *a.* 4. *b.* 20. *b.* 22. *e.* 31. *a.* *Ezech.* 21. *c.* *Joel.* 3. *b.* 1. *Mach.* 4. *c.* 16. *b.* *Matth.* 3. *a.* *Marc.* 1. *a.* *Apoc.* 7. *a.* 10. *a.* Et clamans præco ante Joſeph, deſignare poteſt Joannem Baptiſtam Chriſti præcurſorem. *Gen.* 41. *e.* Et dicitur vox clamantis propter comminationem judicii, *Iſa.* 40. *a.* Clamor etiam exactoris, *r* eſt prædicatio exigentis fidem ab auditoribus, *Job* 39. *a.* Clamantes foris, fuerunt Apoſtoli extra Judæam prædicantes, *Iſa.* 33. *b.* *Prædicatio. Joannes Baptiſta.*

Clamant ad Deum pulli corvorum, *Job* 38. *d.* quum Prædicatores non in ſe præſumunt, ſed in viribus Redemptoris ſui.

Clamans Moyſes ad Dominum etiam ſine voce, deſignat *t* efficaciam orationis mentalis. Significat etiam orationem Prælati pro ſubditis, quæ fit ſummis deſideriis. Et clamat ad Dominum, qui magna & cæleſtia petit: nam qui terrena petit, tenui voce loquitur, *Ex.* 14. *d.* 15. *b.* 17. *b.* 1. *Re.* 7 *b.* 12 *b.* 15 *b.* *Pſalm.* 3. 29. 33. 60. 118. 140. clamat etiam ad Dominum, qui longè ſe eſſe cognoſcit, *Pſalm.* 76. Et clamat, qui non pro ſe, ſed pro bono communi petit, ut Moyſes. Clamat etiam ad Deum toto corde, qui magna poſtulat, qui cæleſtia precatur: qui æterna ſperat, qui innocentis timoris vivit officiis. Eſt autem clamor cordis, magna cogitationis intentio, & affectus vehementia. Et clamat ad Dominum de profundis, qui magno affectu invocat, *Pſalm.* 129. Et clamans Chananæa, deſignat inſtantiam orationis, *Matth.* 15. *c.* De his *Numer.* 20. *d.* 2. *Paral.* 13. *c.* 15. *a.* 18. *f.* *Neem.* 9. *e.* *Iudith.* 4. *b.* *Eſther.* 4. *a.* 11. *d.* *Iob* 17. *a.* 30 *b.* *Iſa.* 29. *d.* *Jona.* 2. *a.* 30. *c.* 1. *Mach.* 3. *d.* *Rom.* 8. *c.* *Gal.* 4. *b.* Sic non clamant hæretici in corde ſuo. *Vehementia orationis mentalis.*

Clamat etiam ad Dominum, *x* qui tribulatur per pœnitentiam, & veniam petit de erroribus, & peccatis. Hoc deſignavit clamor filiorum Iſrael, *Exod.* 2. *d.* 3. *b.* 1. *Reg.* 9. *c.* 2. *Reg.* 13. *d.* 4. *Reg.* 6. *f.* *Iud.* 7. *d.* 9. *g.* *Tob.* 6. *a.* *Iob.* 36. *b.* *Pſal.* 101. 113. 118. *Iſa.* 15. *c.* 19. *d.* 26. *c.* 30. *e.* 33. *b.* 38. *c.* 58. *c.* 65. *d.* *Ier.* 20. *d.* 39. *a.* *Thre.* 2. *f.* 3. *a.* *f.* *Bar.* 4. *d.* *Hoſ.* 7. *b.* *Ioel.* 1. *c.* *Iona.* 1. *b.* 2. *a.* 3. *c.* *Mich.* 3. *b.* *Soph.* 1. *c.* *Zac.* 7. *d.* 1. *Mach.* 4. *a.* 9. *e.* 13. *f.* *Marc.* 9. *d.* Et clamat ad Dominum de profundis, *y* qui ſcit altitudinem divitiarum ſapientiæ Dei, & qui ſe cognoſcit in profundo peccatorum eſſe, & in gravibus tribulationibus, *Pſal.* 129. Magnus autem clamor, magnum eſt deſiderium. Et clamor Petri, luctum pœnitentiæ deſignat, *Matth.* 14. Eſt etiam clamor indigentium, *Prov.* 21. *b.* Clamat autem ex Seir, qui convertitur ex Gentilitate, *Iſa.* 21. *c.* *Clamor pœnitentium.*

Clamare ad Dominum, interdum eſt *z* vindictam petere: ut ſanguis Abel clamabat de terra, deſignans ſanguinem Chriſti adverſus Judæos clamantem, *Gen.* 4. *b.* *Exod.* 22. *d.* *Deut.* 15. *b.* 24. *c.* 3. *Reg.* 8. *b.* *Iob* 16. *d.* *Hab.* 1. *a.* 2. *c.* *Matth.* 23. *d.* *Luc.* 18 *b.* *Iacob.* 5. *a.* Et clamant Martyres, dum fidem atque innocentiam ſuam ipſa paſſione commendant, *Apoc.* 6. *c.* Clamor autem eſt confeſſio fidelium adverſus Judæos, quum in ſacrificio dicunt: Amen. Clamat tota die corpus Chriſti, membris ſibi invicem ſuccedentibus, quia *aa* ſemper aliqui ſunt in tribulatione, *Pſal.* 85. *Petere vindictam.*

a Gr. ſ. 1. Re. 7. b Hie. ſ. pſ. 107. & ſ. Ier. 13. c Gl. int. ſup. Gen. 24. d Lyr. ſ. Iud. 1. e Hie. ſ. Iſ. 18. Gr. ſ. 1. Re. 16. f Hie. ſ. Mi. 6. g Ori. ſ. Iſ. h. 1. Hie. ep. & ſu. illum eſt. h Ru. 1. ſ. Iſ. 28. i Aru. ſ. pſ. 1. k Baſ. ſ. pſ. 1. Hie. Aglaſia. l Rup. 10. ſ. Apo. m Gr. 13. m. 9. 12. n Au. ſ. Ioan. tra. 49. Cyr. 7. ſ. Io. 51. o Ru. ſ. Iona 2. & ſ. Ha. 1. & 11. ſ. Apo. p Bed. ſ. Pro. 1. q Hie. ſ. Iſ. 51. Ru. ſ. Ioel. 3. Am. ſer. 68. r Hi. ſ. Iob 39. ſ Gr. 30. m. 12. t Ori. ſ. Exod. hom. 1. u Baſ. ſ. pſ. 59. Hil. ſ. pſ. 118. Am. ſ. pſ. 118. Au. 2. 9. in Evang. 28. & ſ. pſ. 118. Cyr. 8. ſ. Io. 23. Gr. ſ. 1. Re. 7. & 30. m. 21. x Phil. quod deterior potiori inſidietur: Hil. ſ. Matth. Can. 14. Gr. 19. m. 28. & 2. mo. 6. & ſ. pſ. 101. Hie. ſ. Iſa. 15. 28. & ſ. pſ. 120. y Au. ſ. pſ. 128. Hie. ep. bene. z Gr. ſ. Matth. ho. 26. Au. ſe. 65. 76. Gr. 17. m. 12. Bed. ſ. Gen. 4. Ru. 4. ſ. Ge. 1. aa Au. ſ. pſ. 59.

Clamant

Benè operari Clamant ad Dominum, qui a gratiæ Chriſti bonis operibus congruunt: nam qui ſine operibus clamant, muti ſunt. *Matth.* 22. *d.*

Invocatio Dei in tentatione Clamor diſcipulorum, & ſignanter Petri, eſt b invocatio Dei in tentatione, *Matth* 14. *c. Mar.* 6. *g.* Mali tamen non audiuntur, 2. *Reg* 22. *d.* Clamantes autem nautæ in projectione Jonæ in mare, c ſunt plangentes in paſſione Chriſti, *Jonæ* 1. *d.*

Confitentes Gentiles Deum. Clamant lapides in laudem Chriſti, tacentibus Judæis, quum d Gentiles Chriſtum confitentur, *Luc.* 19. *f.* Et clamant idem præcedentes & ſequentes Chriſtum, propter e eandem fidem prioris & poſterioris populi. Sic autem clamare eſt laudare, *Matt.* 21. *a. Marc.* 10. *b.* 11. *Joan.* 12. *b.* 7. *Jud. Pſal.* 64.

Clamantes cæci ad Chriſtum, ut eorum miſereatur, deſignant f aliquos ex Judæis timentes, ne fortè pertranſiret eos. *Matt.* 20. *d. Marc.* 10. *g. Luc.* 18. *f.*

Manifeſtatio prophetiæ. Clamans Angelus ad Abraham, deſignat manifeſtationem prophetiæ in immolatione Iſaac latentis, *Gen.* 22. *c.* Et clamor filiorum Iſrael in Ægypto, *Exo.* 3. *b.* deſignat g voces Prophetarum orantium adventum Chriſti, & invitantium ad aſſumptionem carnis, & redemptionis generis humani.

Accuſans Moſes Judæos. Clamans Angelus de altari, *Apoc.* 14. *d.* eſt h Moyſes, accuſans Judæos incredulos.

Fervens devotio. Clamans populus poſt Saulem, deſignat eos, i qui de audita prædicatione magnæ devotionis auſum ad operandum ſuſcipiunt, 1. *Regum* 13. *a. Judi.* 7. *d.*

Manifeſtatio peccati. Clamor Sodomorum, qui venit ad Deum, eſt manifeſtatio peccati vindicandi. Et peccatum cum voce, eſt culpa in actione: peccatum verò cum clamore, eſt culpa cum libertate & jactantia. De his dicitur, *Iſai.* 3. *b.* Peccatum ſuum ſicut Sodoma prædicaverunt. Demum omnia peccata clamant ad Dominum, k tanquam ad judicem, *Gen.* 4. & c. 19. *c. Iſa.* 58. *b. Iere.* 14. *a.* Et mali clamabunt in inferno, præ dolore cordis. *Iſa.* 56. *c.*

Confeſſio peccati. Clamans leproſus ſe ſordidum & contaminatum, *Lev.* 13. *f.* deſignat l confitentem errorem ſuum.

Excitatio per Angelos. Tuba judicii. Clamor factus media nocte, dici poteſt m excitatio per Angelos facta ad benè operandum. Vel eſt vox Domini ad ignorantes ejus adventum. Eſt etiam manifeſtum ſignum adventus Chriſti ad judicium in tuba Dei, *Matt.* 25. *a.*

Diſtantia malorum & bonorum Angelorum. Clamavit fortiter Angelus bonus Angelis bonis, *Dan.* 4. *b.* ut ex hoc diſtantia inter eos oſtendatur, non loci, ſed voluntatis. Sic in Apocalypſi clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum eſt nocere terræ, & mari.

Dolor ſubditorum de tyranno. Clamat terra contra poſſeſſorem, *Job* 31. *d.* quando n contra regentis injuſtitiam rationabiliter ſubjecti dolent, & quando contra Paſtorem ſuum juſtè Eccleſia murmurat.

Prædicatio ſui. Clamat tota die, o qui opera ſua prædicat, *Pſalm.* 31. Et clamat tacendo, quia non confitetur peccata.

Refugientes pœnitentiam. Clamat à finibus terræ ad Dominum, p qui neceſſitatem habet in carne vivendi, & ſpem tenet à carnis vitiis recedendi, *Pſalm.* 59.

Inſanientes Judæi in Chriſtum & in Chriſtianos. Clamantes ad Dominum à facie Regis, ſunt q volentes recedere ab auſteritate vitæ, quam vident in Prælato, ideo non exaudiuntur, 1. *Reg.* 8. *d.*

Clamor Eſau pro ſurrepta benedictione, deſignat Judæos in Chriſtianos inſanientes, *Gen.* 27. *e.* Et clamor dominæ Joſeph, deſignat voces Judæorum in Chriſtum. *Gen.* 39. *d.* Clamor etiam grandis Judæorum, deſignat eorum voces ſine mente in Chriſtianos, 1. *Reg.* 4. *e.* Idem deſignat clamor Athaliæ, 4. *Reg.* 11. *c.* Et clamantes filii Iſrael contra Moyſen, r deſignant ſuam remunerationem contra legem, *Exod.* 14. *c. Num.* 20. *b. Nee.* 5. *a. Iſa.* 5. *b.* 14. *g. Dan.* 13. *e. Ierem.* 8. *g.* 12. *b. Matth.* 27. *e. Marc.* 25. *a. Luc.* 23. *c. Joan.* 18. *g.* 19. *e. Actor.* 7. *g.* 23. *b. Ezech.* 27. *f.*

Divina vindicta in Judæos. Clamor autem in domibus Judæorum, indicat ſ vim divinæ caſtigationis & vindictæ adverſus eos, *Ierem.* 18. *d. Soph.* 1. *d.*

Furor Gentilium & hæreticorum in Chriſtianos. Clamor magnus Ægyptiorum, deſignat t furorem Gentilium & infidelium in Chriſtianos. Et clamor prælii, eſt etiam hæreticorum infideles, *Exod.* 11. *b.* 12. *a. Judi.* 12. *d.* 3. *Reg.* 18. *e. Iudith.* 14. *d. Iſ.* 14. *g.* 17. *b. Ierem.* 4. *e.* 47. *b.* 48. *a. Dan.* 5. *b. Mar.* 1. *c.* 3. *d.* 5. 4. 9. *d. Luc.* 4. *g.* 9. *e.*

Appetitus contra rationem. Incitans diabolus ad vitia. Clamor adhortantium ad pugnam, & idem ludentium eſt, v quum appetitus ſurgunt adverſus rationem, *Exod.* 32. *d.* Et clamor voce præconis, eſt eorum, qui alios incitant ad vitia, *Exod.* 32. *c. Iſa.* 24. *b. Dan.* 3. *a.* 1. *Machab.* 5. *d.*

Clamans perdix, & congregans, quæ non peperit, eſt x diabolus convocans ad ſe, quos poteſt à bono retrahere, *Iere.* 4. *e.* 17. *b.* Et clamor exactoris, *Job* 39. *a.* Eſt violenta tentatio diaboli, & etiam appetitus cibi nos infeſtans, & ſub neceſſitatis colore decipiens. Et clamor principis inter ſtultos, eſt etiam tentatio diaboli, *Eccl.* 9. *d.* clamant etiam piloſi alter ad alterum, *Iſa.* 34. *c.* quum y perpetrata nequitia ad aliam perpetrandam provocat: & quaſi quadam cogitationis voce commiſſa jam culpa, culpam adhuc, quæ committatur, invitat.

Contentiones. Clamor interdum z contentiones & rixas ſignificat: qua ratione non clamavit Chriſtus, *Iſa.* 42. *a.* Hujus clamoris plena eſt civitas hæreticorum: quorum doctrina non in ſenſu, ſed in multiloquio & clamore verſatur, *Iſa.* 22. *a.* Et clamant piloſi alter ad alterum, quum vitioſi, aut dæmones, & hæretici adverſus fideles mutuo ſe defendunt. *Iſa.* 34. *c.* Clamoſa mulier, ſapientiæ inanis, *Proverb.* 9. *c.* Et clamor hæreticorum eſt, quum aa appetitu laudis, ſua dicta ad aures hominum effundere conantur.

Arrogantia. Clamant perverſi homines, ſive bb nequitiæ ſpirituales coram Domino, ſuper muros filiæ Sion, *Thre.* 2. *f.* quum poteſtatem, qua dominantur plebi, vel animæ peccatrici, ſuæ aſcribunt potentiæ non judicio divinæ permiſſionis.

Prædicatio hæreticorum. Clamat lapis de pariete, & ſcarabeus de ligno, *Hab.* 2. *c.* quum cc & ſtolidi, & magiſtri hæreticorum defendunt & prædicant ſua dogmata.

Clamor ob defectum aquæ, deſignat tumultuationem eſſe, ubi non eſt verbum Dei, *Ierem.* 14. *a.*

Clamare ad tranſeuntes, *Ier.* 22. *e.* eſt dd petere auxilium à perituris.

Dolor in judicio. Clamor ſuper vino in plateis, *Iſa.* 24. *b.* erit ee publicus dolor peccatorum in judicio, ſuper vino & ebrietate errorum & voluptatum, quorum gratia videbunt ſe condemnari.

Non eſt clamor in plateis hæreticorum, *Pſal.* 143. quia ff clamor Jeſu non eſt in via lata, ſed in via anguſta, quum clamat ad ſe, dicens: Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat, *Joan.* 7. *f.*

Non clamant in gutture ſuo, gg qui ſupplicandi & orandi doctrinam habent, & nolunt ſupplicare, *Pſa.* 113.

a Aug. de verbis Domini ſer. 18. b Ori. ſ. Matt. cap. 14. c Aug. ſ. Jud. 1. d Amb. ſ. Luc. 19. e Ori. ſ. Matt. ho. 14. f Greg. ſ. Eze. hom. 19. g Bed. ſ. Ex. 3. h Rup. 9. ſ. Apo. i Greg. ſ. 2. Reg. 13. k Amb. 1. de Abra. 2. Gr. 19. mor. 2. 3. & 3. paſto. admo. 23. & ſ. Pſa. 101. l Lyr. ſ. Le. 13. m Ori. ſ. Matt. ho. 32. Hila. ſ. Matt. Cano. 27. n Au. epiſ. 180. & ho. 3. q. 59. o Cyr. 3. ſ. lo. 24. Rur. de 3. Viſt. de ſuum. confeſſ. 20. n Gre. 31. moral. 13. & 10. 17. n Gre. & Au. ſ. Pſ. 31. p Hil. ſ. Pſ. 59. q Greg. ſ. 1. Reg. 8. r Ito. ſ. Iſa. 5. & ſ. Ier. 12. Gr. ſ. 1. Re. 4. ſ Lyr. ſ. Ier. 18. t Hier. ſ. Ier. 4. v Philo. de temulentia. x Ori. ſ. Eze. ho. 3. & ſ. Ier. ho. 4. Amb. epiſ. 48. Greg. 30. mo. 23. 28. y Gr. 7. mo. 19. z Hier. ſ. Iſa. 22. 42. aa Greg. 20. mo. 20. bb Gil. ord. ſ. Thre. 2. cc Ibi. ſ. Ha. 2. dd Hie. ſ. Ie. 22. ee Hie. ſ. Iſ. 24. ff Ibi. ſ. Pſ. 143. gg Rica. de S. Vict. de prima. Natu. 28.

a Lyr. ſ. Luc 1. Exclamans Eliſabeth voce magna, *a* dicit admirationem, *Luc. 1. d.* Et clamor ille potius dicit devotionem interiorem quàm ſonum vocis exteriorem.

b Bed. ſ. Prov. 9. Clamoſa mulier eſt *b* hæreſis, quæ habet garrulitatem & pertinaciam, *Prov. 9. d.* *Hæreſis.*

c Rup. ſ. Vill. verbi Dei 12. Clamoſa mulier parturiens, deſignat *c* Eccleſiam in filiis Iſrael, quando affligebantur in Ægypto, *Apoc. 12. c.* *Eccleſia.*

Clangere, quære Canere.
Claritas, Clarus, Clareſcere, Clarificare.
Perſpicuus.

CLARITAS obſcuritati contraria, dicit præſentiam luminis in aere, aut alio corpore diaphano: & per metaphoram refertur ad gloriam & excellentiam alicujus rei: & inter colores album dicitur clarum & res, quæ intellectu percipiuntur, dicuntur claræ & perſpicuæ, 2 *Par. 9. a.* Expoſuit Salomon reginæ Saba omnia, quæ propoſuerat. nec quicquam fuit quod non perſpicuum ei fecerit.

d Au. ſ. Ioan. tract. 2. Cyril. 8. ſ. Ioan. 15. & epiſt. 10. Claritas cujus pater dicitur Deus, eſt *d* omnis gloria. Clarificat autem Pater Filium in miraculis, reſurrectione, aſcenſione, & ad dexteram ſuam collocatione, &c. Filius verò clarificat Patrem ipſum manifeſtando hominibus. Clarificat etiam Spiritus ſanctus Filium, non quia melior, aut ſublimior ſit Spiritus. ſed quoniam Spiritu ſuo ad oſtenſionem divinitatis ſuæ, in mirabilium patratione eſt uſus. perinde ac ſi quiſquam ex nobis, vel de virtute, quæ in ipſo eſt, vel de ſcientia, quacunque in re dicat. Virtus mea, vel ſcientia mea glorificabit me, *Sap. 7. d. 8. b. 10. c. Joan. 5. g. 12. e. 13. d. 15. b. 16. c. 17. a. 21. c. Act. 4. d. 2. 2. c. Cor. 3. d. Galat. 1. d. Philip. 3. c. Epheſ. 1. c. 2. Theſ. 1. d. 3. a. Col. 1. b. Heb. 5. b. Luc. 2. b. Apoc. 21. b.* *Gloria Dei.*

e Gl. int. ſ. Exod. 19. Inclareſcente mane, dicit *e* adventum lucis gratiæ, *Exod. 19. c.* Et clara lux, *3. Reg. 3. Iſa. 18. b.* *Adventus gratiæ.*

f Amb. ſ. 1. Cor. 16. Claritas Solis dici poteſt *f* eorum, qui centeſimum dant fructum: claritas autem Lunæ, qui ſexageſimum: ſtellarum verò: qui triceſimum 1. *Cor. 15. Tob. 13. d. Iob. 31. c.* *Diverſitas gloriæ.*

Non potens Jacob clarè videre, deſignat cæcitatem Judæorum, *Gene. 48. b. Marc. 8. e.* *Cæcitas Judæorum.*

Perſpicua immunditia lepræ manifeſtam culpam indicare videtur, *Lev. 13. b.* *Manifeſta culpa.*

g Gl. ord. ſ. Levit 13. Non ſatis clarus candor in plaga combuſtionis, *Lev. 13. d.* non *g* apertum errorem deſignare poteſt: qui videatur in aliquo ſenſu poſſe ſalvari.

Claritas in argento & auro Simonis Pontificis, ſapientiam & eloquentiam ejus indicat, 1. *Mach. 15. f.*

Claſſis.

CLASSIS, eſt navium multitudo congregata, vel ad pugnandum, vel ad exportandum, *Deut. 38. g. 3. Regum 9. d. 10. d. 22. g. Ezec. 16. f. Dan. 11. g.*

Claudere, Includere, Concludere.
Recludere, Intercludere.

CLAUDERE notam habet ſignificationem. Recludere autem interdum eſt claudere, interdum verò contrariam habet ſignificationem.

h Hi. ſ. Iob. 12. Amb. de Noe. 15. & 1. de Cain 9. & 6. de ſacramentis 3. Clauſit Deus oſtium arcæ, quia *h* niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam, *Gen. 7. c.* Includit ergò Deus ſervando, *Iob 12. c.* Item quia munivit corpus humanum contra frigora, & æſtus, clauſiſſe dicitur arcam. *Cuſtodia Dominum.*

i Hieron. ſ. Io. 16. Concluſit Deus Job apud iniquum, *Iob 16. c.* quum *i* reliquit Chriſtum in poteſtate Judæorum. Et quum fidelium caro antiqui hoſtis perſecutionibus temporaliter datur. *Reliſtus Chriſtus Iudæis & caro diabolo. Virtus Chriſti.*

Gr. 13. mor. 8. k Gr. 11. mor. 1 l Aret. ſ. Apoc. 3 Claudit Chriſtus, & nemo aperit: quia ſi ipſe condemnat, nemo poteſt ſalvare. Et ſicut nemo obſiſtit largitati vocantis, ita nullus obviat juſtitiæ relinquentis, *Iſa. 22. g. Apo. 3. c. 21. b* Includere etiam Dei, *k* eſt clauſis non aperire, *Job 12. c.*

Claudit Dominus cælum, quum *l* non dat pluviam gratiæ, *Deut. 11. c. 3. Reg. 8. d. 2. Par. 6. e. Luc. 4. c. Apo. 11. b.*

Rup. 6. ſ. Ap. m Hieron. ſ. Iob 9. n Gr. 9. mo. 3 Claudit etiam ſtellas ſub ſignaculo, *Iob 9. a.* quum *m* Sanctos latere facit in mundo. Et quia dum *n* Prædicatores ſuos per ſilentium intra ſemetipſos retinuit, cæcis iniquorum præcipuè, Judæorum mentibus cæleſte lumen abſcondit. Quod autem ſub ſignaculo clauditur, ad aliquod tempus reſervatur. Sic in fine mundi lucebunt Prædicatores Judæis. *Latentes Sancti.*

o Greg. 28. mora. 15. Concluſit Deus oſtiis mare, *Iob. 38. a.* quando, *o* contra perſequentium tumores, ſancti viri quaſi quædam oſtia oppoſiti ſunt: ut eorum miraculis atque reſpectu, ira perſequentium frangeretur. Sic concluſit ora leonum, *Dan. 6. f. 1. Mach. 15. e.* Et concluſit adverſus perſequutores: quum non habent, quod loquantur adverſus Sanctos. *Pſal. 34. 77.* *Reſiſtentes boni malis.*

p Gl. ord. ſ. Rom 11. Concludit Deus omnia ſub peccato, aut incredulitate, quando *p* omnes peccato obnoxios eſſe oſtendit, *Rom. 11. d. Gal. 3. Pſal. 30. Iſa. 42. b. Ezech. 7. 2. Petri 3. d.* ut de amaritudine infidelitatis pœnitendo confuſi, ad miſericordiam Dei humiles confugerent.

q Hieron. ſ. Ezech. 7. Concluſionem dicitur facere Deus, *Eze. 7. f.* quando *q* non dat locum evadendi ab imminentibus miſeriis.

r Hie. ſ. Ezec. 44. Amb. de inſtit. virg. 7. ſ Gr. ſ. Ez. 14 Clauſa porta templi, per quam ingreditur Princeps, apertè deſignat *r* ſacratiſſimam Virginem Mariam, per quam intemeratam ingreſſus, & egreſſus eſt Chriſtus, *Eze. 44. a. 46. d.* Eadem eſt hortus concluſus, *Cant. 4. b.* Et *ſ* liber ſignatus & ſcriptus intus, & foris. *Virgo Maria.*

t Gr. ſ. Cant. 4. Concluſus hortus, *Cant. 4. d.* eſt *t* Eccleſia, quæ charitatis vallo circumquaque munitur, ne inter numerum electorum, reprobus aliquis ingrediatur. Item anima, quæ dum bona ſua intentione vitæ æternæ abſcondit, dum humanas laudes omninò contemnit, ipſa bona intentione ſe circumſepit, ne ad interiora rapienda hoſtis antiquus irrumpere poſſit. *Eccleſia.*

v Hie. ſ. Ezec. 46. Clauſa porta templi ſex diebus, *Eze. 46. a.* deſignat *u* cælata myſteria tempore hujus vitæ. *Cælata myſteria.*

x Hi. ſ. Mal. 1. Claudere oſtia templi, interdum *x* eſt miniſtrare in templo, *Mal. 1. c.* *Miniſteria in templo.*

y Gl. int. ſ. Gen. 39. Claudere januas templi in malum, eſt avertere à ſe divinum auxilium, *2. Paralip. 28. d. 29. b. Neem. 6. c.*

Clauſus Joſeph in carcere, deſignat *y* Chriſtum in ſepulchro, *Gen. 39. d. Iud. 16. e. 3. Reg. 13. a. Jer. 32. a. 36. a. Ezech. 3. g. 37. a. Luc. 3. e.* *Chriſtus in ſepulchro.*

Incluſi

Operationes virtutum. Pœnitentia.

Incluſi lapides auro. *Exod* 28. c. 39. c. deſignant *a* operationes virtutum ſapientia circumcluſas: ut nullum lateat vitium. Vel virtutes charitate circumornatas.

Includere ſecundò leproſum, dicit *b* ſecundam probationem de peccatore faciendam: ut recludere ſit probare, *Lev.* 13. c. Et claudere domum leproſam, eſt injungere peccatori pœnitentiam, *Lev.* 14. e

Prauare affectus. Claudere vitulos domi, eſt *c* terrena deſideria intra conſcientiam retinere, 1. *Reg.* 6. *b.* Et recludere bovem cornupetam, eſt affectus refrænare, præcipuè iræ, *Exod* 21. c.

Converſio Iudæorum. Includitur Ezechiel in medio domus ſuæ, *d* deſignans Judæos in fine mundi converſos, receptores eſſe Prædicatores. *Eze.* 3. *f*

Cuſtodia ſenſuum. In malum. Clauſas januas habent, qui *e* contra humani lapſus negligantiam, officia corporis ſub forti cuſtodia ſtricta tenent. Idem erit claudere civitates muris. *Jud.* 9. *g.* 4. *Reg.* 5. *a.* c. 6. *g.* 2. *Par.* 11 *b. Nee.* 4. *b. Iud.* 5 *a. Eccleſiaſt.* 12. *b Iſ.* 26 *d. Jer.* 19. *c. Tire.* 3. *b Eze.* 35. *a. Amos* 1 *c.* 1. *Macb. c.* 4. *c.* 5. *a.* 6 *c. Joan* 20 *e* Claudunt etiam hoſtes civitatem obſidendo, 4. *Reg* 25. *a. Act.* 21. *f.* Sic clauſit Amnon oſtium in malum, 2 *Reg.* 13. *e Iſ.* 2. *b.* 4. *a Iud.* 13. *a.* 1. *Macb.* 5. *a.*

Finis mundi. Clauſa etiam janua, deſignat *f* tranſactum eſſe tempus operandi, quia poſt judicium jam non eſt tempus merendi. Deſignat etiam ſecuritatem Beatorum, *Matth.* 25. *a.* 1, *Macb.* 2. *g. Luc.* 13. *e* 11 *a.*

Severitas beatorum. Non laudare. Non prædicare errores. Clauſum os debebat habere leproſus, quia *g* non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris, *Lev.* 13. *f. Eccl.* 15 *30. c.* Et clauſum os habent mali ad contendum & laudandum. boni verò ad maledicendum: & ne lapſus ſermonis per ipſum exeat, *Eſther.* 13 *b* 14 *d.*

Non confiteri veritatem. Claudunt oculos, *h* qui patentem lucem veritatis nolunt intueri, *Iſa.* 6. *c.* Et clauſit Deus Judæorum oculos, quum Prophetas reddidit illis obſcuros: & quum Principes eorum percuſſit ignorantia, *Iſa.* 29 *c.*

Cavere à malo. In bonum verò claudit oculos, *i* qui cavet ne videat malum, hoc eſt, qui omne, quod rectitudini adverſum eſt, non approbat, *Iſa.* 33 *e.*

Non docere veritatem. Mala exempla. Munire adverſus tentationes. Claudunt regnum cælorum Phariſæi per clavem ſcientiæ, nolentes intelligere *k* Chriſtum in Scriptura. *Matth.* 23 *b.* Et concludunt captivitatem in Idumæa, *Amos* 1. *b.* qui ſequuntur occidentem literam. Et Prælati malo exemplo claudunt regnum cælorum minoribus quod bono exemplo aperitur. Et omnis magiſter, qui malis operibus diſcipulos ſuos ſcandalizat, claudit ante eos regnum cælorum. Clauſæ feneſtræ templi, *Ezec.* 41. *c.* Sunt *l* Prælati & Prædicatores, non dantes lumen verbi Dei, & exempli ſubditis.

Claudere oſtium poſt tergum, *m* eſt munire ſe adverſus tentationes, ut redire ad internam quietem. Et claudere ſenſus exteriores, & os, *Gen* 19. *c* Et clauſi ſunt interius quieſcentes, *Jud.* 8. *a.* Clauſo oſtio erat, *n* qui carnales & perturbantes cogitationes non admittit, *Matth.* 6. *a* Claudit etiam oſtium cubiculi, qui in oratione ſua, non petit à Deo res exteriores & temporales, ſed ſpirituales & cæleſtes, & qui non inanem quærit gloriam. Sic clauſo oſtio vidua infundebat oleum in vaſis. 4. *Reg.* 4. *a.* quia opera miſericordiæ faciebat propter Deum, non ut laudaretur ab hominibus. Claudit quoque oſtia cubiculi, qui deſideria illicita coercet, *Iſa.* 26. *d.*

Diſſoluta mandata Dei. Non concluſit oſtia ventris diabolus, *Iob.* 3. *b.* hoc eſt, aperuit, cùm a perſuaſione callida in corde hominis mandatum cæleſte diſſolvit. Non concluſit etiam oſtia ventris, ſed aperuit, culpa videlicet: quia concepto ad peccatum homini deſideria concupiſcentiæ carnalis reſeravit.

Obſcuritas legis. Clauſum os putei, *p* obſcuritatem legis deſignat, *Gen.* 29. *a.* Et clauſus, & ſignatus liber eſt, lex, & Prophetæ. Clauſus ſcienti literas, hoc eſt, Judæis, *Dan.* 12. *c.*

Conventicula hæreticorum. Moderatè corrigere. Clauſa domus leproſa deſignat *q* conventicula hæreticorum, *Lev.* 14 *f.* claudere verò domum leproſam ſeptem diebus, eſt moderatè corrigere.

Ceſſatio malorum. Clauſæ domus abſque habitatore, *Iſa* 24 *b. Ier.* 13. *e.* deſignant ceſſationem malorum in mundo. Et clauſi fontes abyſſi, & cataractæ cœli deſignant *r* remotas eſſe cauſas peccati, *Gen.* 8. *a.*

Detrudi in infernum. Claudi in carcere, eſt detrudi in infernum. *Deut.* 32. *e. Nu.* 25 *d. Ioſ. d. Iud.* 3 *c. Sap.* 5. *c.* 17. *a. c. Iſa* 24 *d.* Et concluduntur in manus inimici, *ſ* qui perſeverant in peccato. *Pſal* 30. Et clauſæ civitates Auſtri, deſignant clauſum infernum, unde non poſſit quis effugere, *Jer.* 13. *c.* Clauſus etiam dicitur abjectus, qui eſt in peccato, 3. *Reg.* 14. *b* 21. *f. Iſa.* 61 *a.* 1. *Regum* 26 *b.*

Libertas & ſecuritas beatorum. Non claudi portas Hieruſalem, ſignificat *t* libertatem Beatorum & ſecuritatem. In Eccleſia verò militanti, indicat omni tempore paratam eſſe Eccleſiam ad ſuſcipiendum omnes ad ſe venientes, *Iſa.* 45 *a.* 60. *b Apoc.* 21 *g.*

Nemo valens reſiſt. re Chriſto. Non clauduntur portæ Cyro, *Iſa.* 45. *a.* quia nemo *v* ei reſiſtere valuit, & multò minus clauduntur Chriſto, & ejus Prædicatoribus.

Fervor verbi Dei. Clauſus ignis in oſſibus, deſignat *x* fervorem verbi Dei, *Jer.* 20 *a.* unde tamen retineri non valet, quin foris prædicetur.

Difficultas benè operandi & prædicandi. Clauſa vulva mulieris, *Gen* 16. *a* 20 *d* 1 *Reg* 3 *b* deſignat *y* animam non depoſitam ad benè operandum: & difficultatem contemplationis. Et concluſit Deus vulvam Annæ, quum non convertit Judæos per prædicationem Eccleſiæ. Vel cùm diſtulit generationem Eccleſiæ ex gentibus.

Non miſereri. Claudit viſcera proximo, qui ejus non miſeretur, 1. *Joan.* 3. *c.*

Perplexitas in tentationibus. Concluſi filii Iſrael inter deſertum & mare, deſignant perplexitatem in tentationibus, & tribulationibus, *Exo* 14. *a. Sap* 18. Et ſimplices concluduntur ab hæreticis, *z* quum non inveniunt, quomodo illorum cavillationes poſſint evadere. *Abd. c.* Et concluſerunt terræ vectes Jonam, hoc eſt, dæmones, aut hæretici, ſeu peccata hominem, *Iona* 2 *c.*

Firmare malitiam in corde. Concludere adipem ſuum, *Pſal* 16. eſt *aa* malitiam in corde firmare, ut fecerunt Judæi contra Chriſtum. vel concludentes adipem ſuum, ſunt impinguati.

Munientes ſepulchrum Chriſti. Infirmum. Concluſerunt vectes terræ Jonam. quando *bb* Principes Judæorum munierunt ſepulchrum Chriſti cum cuſtodibus, *Jona* 2. *d.*

Claudus, Claudicare.

CLAUDUS eſt, qui ob defectum pedum, aut tibiarum, vel nequit ambulare, vel non rectè.

Synagoga. Claudus eſt, *cc* qui quo pergere debeat, aſpicit: ſed per infirmitatem mentis vitæ viam, quam videt, perfectè tenere non valet, & qui ex parte, divina mandata ſubvertit. Et claudi ſunt, qui greſſum bonorum operum perdiderunt: & qui divina præcepta non implent. Et claudicans erat ſynagoga, quæ

X 2

a Gloſ. inſ. Exod. 28. b Iſy. ſ. Lev. 13. 14. c Gr. ſ. Re. 6. d Gre. ſ. Eze. hom. 12. e Greg. 22. mor. 18. f Ori. ſ. Matt. hom. 32. Aug. 8 ſup. 59. & de verbis Domini ſerm. 22. g Glo. int. ſ. Lev. 13. h Ori. ſ. Iſa. hom. 6. i Greg. 23. mor. 25. k Hil. ſ. Matt. hom. 13. Hi. ſ. Matt. 24. l Gr. ſ. Eze. & Ori. ſ. Eze. hom. 14. m Hie. ſ. Iſ. 26 Hi. ſ. Matt. can. 5. n Aug. 2. ſer. Domini in monte. & ſ. Pſ. 33. & ſer. 206. o Greg. 4. mor. 16. 26. p Glo. int. ſ. Gen. 29. q Glo. int. ſ. Lev. 14. r Amb. de Noe 17. ſ Hie. ſ. Pſ. 30. & ſ. Ier. 12. & ſ. Iſa. 61. t Hie. ſ. Iſ. 60. v Hie. ſ. Iſ. 45. x Glo. ord. ſ. Ier. 20. y Ori. ſ. Gen. ho. 6. Gre. ſ. 1. Re. 1. Amb. 2. de Abr. 10. z Hie. ſ. Abd. & ſ. Ionam. aa Arn. & Hie. ſ. Pſ. 16. bb Ru. ſ. Ion. 2. cc Ori. ſ. Matt. 15. Hie. ſ. Mal. 1. Aug. 9. Evan. 19. Hie. ſ. Zeph. 3. & Gr. 19. mor. 21. & 23. ſup. 12. 8 ſup. Mich. 4.

non benè incedebat in lege Domini, *Levit.21.d.Deut.15.d.2.Reg.4.b.9.d.19.e. Iob.29.c.Pſ.17. Prov.26.a. Iſa.35.b.Ierem.31.b.Mich.4.b.Soph.3.d.Malach.1.d.Matth.11.a.15.c.18.a.Mar.9.f.Luc.14.e.Ioan.5.a.Hebr.12.e.*

Claudi ambulant, *a* quum is, qui erat in peccato, nunc propter diſcipulorum doctrinam, iter verum edoctus ſtabili graditur pede : ſicut & gentiles prius claudi, recta ſuſcepta fide ambulant viam Chriſti, *Matth.11.a.Luc.7.d.Iſa.35.b.* Et claudi diripientes prædam Hieruſalem, ſunt, qui non confidentes in viribus ſuis, myſteria legis percipiunt, *Iſa.33.d.Soph.3.d.*

Claudus curatus à Petro, *Actor.3.a.14.b.* deſignat *b* fundamenta Eccleſiæ firma ab eo, qui eſt petra: petra autem erat Chriſtus.

Claudicatio Jacob, typus erat *c* infidelitatis magnæ partis Judæorum: vel deſignat mortificationem deſiderii humani remanente valido deſiderio cæleſtium, *Gen.32.g.2.Reg.18.d.*

Claudicans etiam Jacob altero pede, quum luctatus eſt cum Angelo, deſignat *d* quod qui vero amore ſublimia reſpicit, jam in hoc mundo duplicibus incedere deſideriis neſcit. Uno enim pede innititur qui ſolo Dei amore roboratur: & neceſſe eſt, ut alius marceſcat, quia mentis virtute creſcente, oportet ut carnis fortitudo langueſcat.

Claudicaverunt à ſemitis ſuis, *e* qui Patrem credunt, & Filium non credunt: vel qui in aliquo fidei articulo deficiunt. *Pſal.17.Iob.29.c.*

Clavis.

CLAVIS, eſt inſtrumentum, quo ſeras portarum claudimus, & reſeramus.

Solet poni duplex clavis, nempe ſcientiæ, & potentiæ, ſeu juriſdictionis: & hæ dicuntur *f* claves regni cælorum datæ Petro à Chriſto, *Matth.16.c.* Petro quidem dicitur præcipuè collatas eſſe clavis potentiæ ligandi, & ſolvendi. Paulo verò ſcientiæ. De his *Iſa.22.f.* Dabo clavem domus Dei.

Claves etiam regni cœlorum, dici poſſunt *g* virtutes, & ſignanter fides cum juſtitia, & miſericordia.

Clavis dicitur ipſe *h* Chriſtus, qui claudit, & nemo aperit: & aperit & nemo claudit. Et clavis David, dici poteſt *i* regia poteſtas Chriſti ad parcendum & condemnandum. Et clavis mortis & inferni, & abyſſi, eſt poteſtas Chriſti in malos, *Apoc.10.a.* ſeu firma inevitabiliſque damnatorum detentio.

Clavis domus David, dici poteſt *k* crux Chriſti, per quam aperitur nobis janua regnorum. Poteſt etiam ſignificare clavem ſcientiæ, & peculiariter *l* cognitionem Pſalmorum David, *Iſa.22.f.Apoc.3.* Hanc clavem, ſeu clavem regni cælorum dicuntur tuliſſe Scribæ & Phariſæi *m* negantes Chriſtum cognitionem legis tollentes, *Luc.11.g.* Eſt etiam clavis David, gratia Spiritus ſancti.

Clavis putei abyſſi, eſt *n* poteſtas, quam mali habent ſuper cor ſuum, ut ipſum aperiant diabolo, *Apo.9.a.* Vel *o* poteſtas mentiendi, quam habet diabolus, quia pater eſt mendacii.

Clauſtrum.

CLAUSTRUM dicitur id, quod aliquid concludit, ut parietes aliquid claudentes. Et dicitur clauſtrum oris ipſum os, undique claudens linguam. *Mich.7.b.*

Clavus.

CLAVUS, eſt ad figendum & conjungendum inter ſe tabulas, aut aliquid aliud: eſtque præcipuè ferreus.

Clavus, quo Jahel occidit Siſaram, deſignat *p* crucem Chriſti, qua diabolus eſt confixus, *Iudic.4.d.5.e.* Eandem deſignant clavi aurei templi, *3.Reg.6.c.2.Para.3.c.*

Clavi, qui non auferentur de Hieruſalem, deſignare poſſunt *q* firmitatem æternæ fœlicitatis, *Iſa.33.d.* Vel Doctores Eccleſiæ.

Clavi tenentes tentoria Eccleſiæ, dici poſſunt *r* rationes, & omnia, quæ fidem Catholicam confirmant. *Iſa.54.a.*

Clavi aurei templi, ſignificare poſſunt *ſ* affectus timoris & charitatis: ut autem ligant per violentiam, timorem deſignare poſſunt, præcipuè gehennæ: ut verò ligant per benevolentiam, deſignant affectum charitatis, *3.Reg.6.c.2.Par.3.c.* Et clavi vitis, quibus amplectitur vicinas arbores, ut ſuſtentetur, deſignant *t* amplexus charitatis. In genere autem clavi dici poſſunt *u* affectus, ſeu paſſiones animi, & erunt tam boni clavi, quàm mali, ſecundùm diverſitatem affectuum, *1.Par.22.a. Eccl.12.d.Iſa.54.Ier.10.a.*

Clavus, quo fixi erant crines Samſon, deſignare poſſunt *x* clavos crucis Chriſti, *Iud.16.c.Ioan.20.f.*

Clavi defixi in altum, dicuntur *y* verba in animo radicata, *Eccl.12.d.*

Clavi, quibus firmantur idola, ſunt *z* fallaces rationes hæreticorum, quibus ſuos muniunt & defendunt errores, *Iſa.41.b.Ier.10.a.* Et hoſtes dicuntur clavi in oculis, *Num.33.g.* deſignantes hæreticos, qui faciunt ſequaces ſuos lumen amittere veritatis.

Clavus navis, ſignificare poteſt *a* intentionem providam, *Prov.23.d.* & clavum in mari amittere, eſt intentionem providam inter procellas hujus ſæculi non tenere. Deſignat etiam legem Dei dirigentem nos ad cælum.

Clemens, Clementia.

CLEMENS dicitur, qui illatas ſibi injurias facilè remittit, aut alioqui benignus eſt erga miſeros: vix recipere poteſt allegoriam.

Clementia in primis datur Deo, qui promptus eſt ad ignoſcendum, *Exod.33.d.2.Par.3.b.Nehem.9.e.Ionæ 4.a.*

Clementia Joſeph, typus erat clementiæ & benignitatis Chriſti, *Gen.34.f.45.b.*

Cleophas.

CLEOPHAS unus ex diſcipulis Chriſti: cui viſus eſt Chriſtus poſt reſurrectionem eunti in Emaus, cum alio diſcipulo, *Luc.24.c.Ioan.19.e.*

Clerus.

CLERUS Græcè idem eſt, quod ſors, aut terminus. & Cleri, ſeu Clerici dicuntur in Eccleſia, qui ad miniſterium ſpirituale Eccleſiæ deputati ſunt.

Cleri,

Iudicia Dei. Duo populi. Duo teſtamenta. Hæreditas hujus vitæ & futura. Duo adventus Chriſti.

Cleri, inter quos dormitur, *Pſal 67.* Si ibi vocabulum Hebraicum conſideretur, ſunt tripodes ferreæ, quæ ſuperponuntur igni ad ſuſtentandas ollas. Sed ſi eſt ſtendo allegoricè, Clerici poſſunt *a* diverſa judicia Dei. aut *b* duo populi, vel duo teſtamenta, aut etiam ſinguli libri ſacræ Scripturæ. Vel ſignificant hæreditatem hujus vitæ & futuræ, inter quas dormit, qui negligit præſentia, & ſperat futura. Vel ſunt *c* duo adventus Chriſti, inter quos dormit, qui eum recipit in anima ſua.

Clibanus, Caminus, Fornax, Furnus.

Virgo Maria. Doctores. Senſus myſticus. Fervor charitatis. Tēpus judicii. Judæi contra Chriſtum. Labores Judæorum in Ægypto.

CLIBANUS, eſt, ubi coquuntur panes. Fornax autem & caminus, latius ſumuntur.

Clibanus, in quo coquitur ſacrificium, deſignare poteſt *d* uterum Virginis, in quo formatus eſt Chriſtus igne Spiritus ſancti, *Lev.2.b.7.a.*

Clibanus quandoque ſignificare poteſt *e* Doctores, qui ſiunt immundi, contractu immundorum, *Lev.12 f. Zach 12 b*

Clibanus etiam, dicitur *f* ſenſus myſticus, vel legalis: & etiam difficiliora legis, *Lev.7 a.26.d.*

Clibanus etiam, deſignat *g* fervorem charitatis, *Lev.2.b. Iſa. 21.d*

Clibanus fumans, deſignare poteſt *h* tempus judicii. & cum eſſet ſuper ſacrificium Abrahæ, ſignum eſt divinæ acceptationis, *Geneſ.15.d.* deſignat etiam *i* Judæos in judicio: de quibus *Thre.5.b.* Pellis noſtra quaſi clibanus exuſta eſt, *Pſalm 20* Succenſi ſunt à diabolo contra Chriſtum, *Hoſe.7 a. Zach.12. b. Malach. 4.a Matth.6. Luc.10.d. Apo. 9.a.* Deſignat etiam *k* labores Judæorum in Ægypto, quum affligebantur in luto & lateribus.

Anima. Ardor libidinis. Anima virtutibus ornata. Charitas patria.

Clibanus etiam fumans, dici poteſt *l* anima peccatis obvoluta, quæ & fornax dici poteſt, *Gen.19.f. Exod 19.10 c. Deut.4.c.3. Reg. 8 f.* Poteſt in multis ex eiſdem locis ardorem libidinis ſignificare Ad hæc pertinent etiam furni Pharaonis, *Exod.8.a* Et anima virtutibus ornata, ſeu cor hominis, clibanus dici poteſt, ubi coquuntur virtutes, ut in clibano panes. Et cocta in clibano, ſunt *m* digeſta in corde: quæ non ſunt cruda proferenda, nec tamen omnibus evulganda. Et ponitur, ut clibanus ignis, quum *n* per pœnitentiam in corde comburuntur peccata, *Pſal.20*

Caminus plus eſt quàm ignis: quia ignis parvus eſſe poteſt: in camino verò vaſtior flamma ſuccenditur. Ex amore ergò Domini *o* ignis eſt in Sion, in Hieruſalem verò caminus: quia hic amoris ejus flammis aliquatenus ardemus, ubi de illo aliquid ſpeculando contemplamur: Sed in Hieruſalem, ubi eſt viſio pacis plenè ardebimus, ubi de illo plenè videbimus, quem amamus, *Iſa. 31 d*

Vis punitiva Dei. Paupertas Mundus.

Caminus in Hieruſalem eſt vis punitiva Dei, qua purgat peccata in Eccleſia, *Iſa. 31.d* Et caminus paupertatis, eſt *p* probatio, quæ fit in paupertate, *Iſa. 48.b.* Et fornax, in quam miſſi ſunt tres pueri, eſt *q* paupertas, qua affliguntur juſti in hac vita: ſed non eis nocet, ſed ejus flamma divites comburit, *Dan.3.c.* Et fornax, in qua probatur aurum, eſt hic mundus, in quo probantur boni igne tribulationis

Tentatio & tribulatio. Eccleſia.

Clibanus item aut caminus *r* eſt pondus tentationis, & tribulationis, *Lev 2 b.7. Prov 17.a 27.c. Sap 3.a. Eccl.2.a.27.a. 38.c.43.a. Iſa. 48.b. Iere 11.a. Ezec 22.d.* Fornax autem ferrea, dicitur tribulatio Judæorum in Ægypto. quorum patientia non ſplendebat, *Deut 4.c.* Nam fornax aurea erat trium puerorum in Babylone: quorum patientia etiam nunc fulget, *Dan. 3.c. Zach. 12.b. Apoc. 1.d.* Eſt etiam typus Eccleſiæ, in qua ſancti gaudent in tribulationibus, ut in aura rorida, &c.

Fundamenta iræ. Libido. Infernus.

Caminus unde ſumebant cineres Moyſes & Aaron, ut fierent ulcera in Ægyptiis, ſunt *ſ* fundamenta iræ & inſaniæ, *Exod.9.b. Eccl. 22.d.*

Fornax, quem incendit Rex Babylonis, *Dan.3.c.* ſignificare poteſt *t* libidinem, quam incendit diabolus.

Caminus ignis, in quem mittentur mali, *u* eſt infernus, *Matth.13.g. Exod.19.b. Apoc.1.c.* Ut clibanus ignis ponentur mali in judicio: quia ut clibanus interius inflammatur, ita mali in judicio ardebunt in conſcientia, & devorabuntur ab igne foris, ſed non conſummentur, quia carnem perpetuo cruciabit gehenna.

Clivus.

Minus perfecti.

CLIVUS, eſt *x* locus ab alto montis deorſum velut defoſſus, per quem eſt difficilis aſcenſus in montem. deſignare poteſt eos, qui in altiorem perfectionem adhuc minimè profecerunt, *1. Regum 9. b.2 Reg.15.f. 2. Par.20.d.*

Clypeus, Scutum.

Divina protectio. Verbum Dei.

CLYPEUS, ſeu ſcutum eſt, quo quis ſe protegit à telis, & ictibus inimici.

Clypeus, quem levavit Joſue in ſignum, *Joſu. 8 d.* Typus eſt *y* divinæ protectionis per Chriſtum, & ſuos Prædicatores. Scutum autem ſupernè latius, infernè anguſtius, deſignat Deum plenius nos protegere erga ſpiritualia, quàm erga temporalia. Idem autem eſt ſcutum fidei, & veritatis, *Deut. 33 d.2. Regum 22.a 3. Regum 10 c.14.g.1. Par.5.c.12 d.2. Par.9.d 11.b 12.c.14.d. 26.b. Iob 39. d. Pſal.5.34. 90 Cant.4 b. Sap.5 d.18.d Iſa. 21.b. Iere.46.a. Nahum. 2.a.1 Mach.15.e. Epheſ.6.d.* Et ſermo Dei dicitur clypeus igneus, *Prov.30.a.*

Virtutes & ſacra Scriptura. Defenſio humana.

Clypei mille, *z* perfectam multitudinem virtutum deſignant, & perfectam munitionem, quæ in ſacra Scriptura habetur, *Cant.4.b.* Et ſcuta aurea, veritates ſacræ Scripturæ, pro quibus fecit Roboam ærea, *3 Reg.14.g.*

Clypeus in Iſrael, ſignificare poteſt defenſionem humanam, *Iud. 5 a.2 Reg.1 d. Iudith. 5. e. Pſalm 75. Eccl.29.c.37.a.2. Mach 15.b.*

Scutum Judæorum, *aa* erat labor Chriſti, hoc eſt, ejus infirmitas: quia inde contra Deum ſuperbè obſtinati fuerunt, unde ipſe pro nobis in infirmitate laboravit, *Thr.3.g.*

Infirmitas Chriſti. Defenſiones diaboli & pravorum.

Clypeus Goliath munitiones diaboli ad defendenda peccata ſignificat: & vanam præſumptionem, & ſuperbiam, & infidelitatem, *1. Reg.17.a.4. Reg.19.g. Pſal. 45.75. Eccl.29.c. Iſa 22.b. Iere 46. Thr. 3.g. Ezec. 23.d.26.b 27.b.38.b.39.d.1. Mach.6.e.* Et clypeus, qui vibratur ſuper equum, *bb* deſignat defenſiones pravorum contra Prædicatorem, *Iob 39.e.* Et corpus Leviathan dicitur habere ſcuta fuſilia, quia et omnes iniqui per obſtinationem duri ſunt, & per viam fragiles: quum enim verba prædicationis audiunt, nulla correptiones jacula ſe penetrare permittunt: quia in omni peccato, quod faciunt, ſcutum ſuperbæ defenſionis opponunt, *Iob 41 a*

a Ori ſ Cant. hom 1. b Hie & Au ſ pſalm 67. Euch q in pſ. c Bern ſer. de adventu d Lyr ſ Le 17. Th 11.9. 102 art 3. e Lyr ſ Le 11. f Lyr ſ Le 16 g Lyr ſ Lev 2 h Glo ſ in ſ. Gen 15. i Rup ſ Hoſ 7 k Rup ſ Gen 30. l Amb 2. de Abr.9 titulo. m Ori ſ Lev. hom 4. n Hie ſ pſ 10. o Greg ſ Eze. hom 24. p Hie ſ Iſ 48 q Amb ſ Pſa 118 ſer.10. Chry ſ Matt. hom.4. Aug ſermo 154 r Hie ſ Dan 3. t Cypri.ep.37 ſ Greg Nyſ de vita Moyſ t Caſſi lib 6 cap 17. u Gre 6 mo. 10 & 15. mo 14. x Gr.1. Re 9. y Ori ſ pſ. 36. hom 1. Hier ſ Iſa 21. & ſ Epheſ 6. Aug ſ Pſ 14. Gre 32 mo.25 & 31 mo 29. Bern ſer 5 ſ. Bed ſ Pro 30. Rup ſ Nah 2 z Gr ſ Cant. 4 & ſ Ezech. hom 11. Lyr. ſ 3 Reg 7. aa Gre 33. mor 29. bb ce Gre 13. mor.10 & 12. 31 mor.25.

Scutarius,

Digitized by Google

Scutarius, qui ſcuta facit, aut ſcutorum curam habet, dici poteſt *a* Prælatus, aut Prædicator. 3. *Reg.* 14.*g* 2 *Par.*14 *b.* [*a Glo. ord. ſ. 3. Reg.* 14.] [*Prælatus. Prædicator.*]

Scutulatum dicitur genus veſtis, quæ habet quoſdam orbes, vel circulos, quaſi ſcutulis diſtincta. Hæc ſcutulata ait Ezechiel, fuiſſe in mercatu Tyri, *Ezec.*27.*c.* deſignant *b* rationes hæreticorum arte dialectica concinnatas. [*b Glo. int. ſ. Ezech* 27.] [*Rationes hæreticorum.*]

Coacervare, vide Congregare.

Coadunare, quære Congregare.

Coædificare, vide Aedificare.

Coagitare, Coagitatus.

COAGITATA menſura dicitur, quæ ſufficienter impleta eſt, quaſi de induſtria, quantùm capere poteſt, ut nihil vacuum in ea remaneat. Deſignat fœlicitatem, in qua eſt omnium deſideriorum adimpletio, *Luc.* 6.*f.* [*Fœlicitas.*]

Coagulare, Concreſcere.

COAGULARE, eſt id, quod liquidum eſt, in quandam duritiem pinguem redigere: ut lac coagulatur in caſeum. [*Chriſtus.*]

Coagulatus mons dici poteſt *c* Chriſtus, qui in una eſſentia eſt cum Patre & Spiritui ſancto, *Pſ.*67. [*c Hil. ſ. pſ.* 67.] [*Hæretici.*]

Coagulati montes, conſiderata lactis coagulatione, quæ fit per lactis ipſius corruptionem, deſignare poſſunt hæreticos, qui pravos & corruptos ſenſus de Chriſto proferunt, *Pſal.*67. Et coagulatū cor, ut lac, *d* dicuntur aſpera ſuperborum verba, & corruptio vitiorum, ſicut lac corrumpitur, quum coagulatur, *Pſa.* 118. [*d Amb. ſ. pſ.* 118 *ſerm.* 9.] [*Verba ſuperborum. Vitia.*]

Coagulat Deus, ut caſeum, *e* quum firmat mentem bona cogitatione, ne in ſuperflua defluat, *Iob.* 10 *b. Sap.* 7.*a.* [*e Greg.* 9. *mor.* 17.] [*Firmitas mentis.*]

Congreſcunt nubes rore, hoc eſt, ſtillant rorem, quum *f* Apoſtoli ſacram inſtituunt doctrinam, *Prov.* 3 *c.* [*f Gloſ. ord. ſ. Prov.* 3.] [*Doctrina Apoſtolorum.*]

Concreſcit gelu flante Deo, *g* quum Deus ob merita malorum relinquit homines, ut à vera Dei cognitione, & ſyncero amore, tanquam frigore conſtricti deficiant. Et quum Judæi viſis miraculis Chriſti, magis in infidelitate indurabantur, *Iob.*37 *b.* [*g Hi. ſ. Iob.* 37 *Gr.* 27 *mo.* 21] [*Induratio.*]

Concretus humor fœdus, deſignat *h* peccatum verborum, *Lev.*15.*a.* ſive ſit hæreticorum, ſive ſuperborum, ſive loquacium. [*h Gloſ. ord. ſ. Lev.* 15.] [*Peccatum verborum.*]

Coanguſtare, vide Anguſtus.

Coaptare, quære Aptare.

Coarctare, vide Anguſtus.

Coccus, Coccinum, Vermiculus.

COCCINEUS color, eſt ferè idem cum purpureo: tingebantur enim veſtes grano quodam purpureo: videtur etiam idem cum oſtrino colore, qui & muricinus dictus eſt, à ſanguine oſtreorum, quo veſtes tingebantur, vel cujus referebant ſimilitudinem. Dicitur etiam vermiculus. [*i Ori. ſ. Matt. hom.* 35 *& ſ. Ioſ. hom.* 3. *Amb. ſ. Luc.* 8. *Aug. ſ. pſ.* 87. *Aug. q.* 33 *in Num.*]

Coccineus color, ſignum eſſe ſolet *i* paſſionis & ſanguinis Chriſti. & coccineus funis, *Gen.*38.*g.* Item coccus bis tinctus, eſt in Chriſto, propter duplicem naturam, quæ in ipſo eſt, *Exo.*35.*c.*38.39.*e.* *Lev.* 14.*a. Num.* 19 *b. Cant.* 4.*a. Hebr.* 9 *e.* coccino autem veſtitur *k* qui ſanguinis, & paſſionis Chriſti aſſumpſit fidem, *Ier.* 4.*g.* [*Orig. ſ. Exod. hom.* 13. *k Hie. ſ. Ie.* 4.] [*Paſſio & ſanguis Chriſti.*]

Coccinea veſtis Chriſti, deſignabit Martyrum ſanguinem pro eo fundendum. Et *l* quod caro Chriſti Maytyrum ſanguinem eſſet ſuſceptura, *Matth.*27 *c.* [*l Amb. ſ. Luc.* 23 *l.* 10.] [*Sanguis Martyrum.*]

Coccus bis tinctus, *m* deſignare poteſt dulcem amorem, Dei videlicet, & proximi, & fervorem charitatis, *Exod.*25.*a.* 26.*f.* 27.*c.*28 *b.* 35 *c.* 36.*d. Lev.*14.*a. Num.*19 *a. Eccl.* 45.*b.* Et coccinea vita, eſt charitas, qua Prædicatores ardent, & alios accendunt, *Cant.* 4.*a.* [*n Georg. Ven. Cant. tom.* 3 *cap.*17] [*Charitas gemina.*]

Deſignare poteſt etiam ignem, *n* duplicem habentem virtutem, illuminandi, & comburendi, atque ita etiam *o* Sacerdos veritatis doctrina illuminet, & reprehendendo vitia deſtruat, vel ſimul conſoletur & reprehendat. Eſt etiam duplex ignis, Spiritus ſancti, & inferni. [*o Hil. ſ. Matt. cano.* 33 *Hier. de veſte ſacerd.*] [*Ignis.*]

Coccus præterea bis tinctus, *p* gloriam confeſſionis fidei deſignare poteſt, *Exod.*35. *a.c.*2 *Reg.*1.*d.* 4 *a. Ier.* 4. *g.* [*Clem. Alex.* 5. *ſtrom.*] [*Gloria confeſſionis fidei.*]

Coccus interdum deſignare poteſt *q* peccata libidinis ignea: & etiam peccata homicidii, tyrannicam crudelitatem, & ſimilia. quia color ſanguineus, *Iſa.* 1 *e. Nah.* 2.*a. Apo.*17.*a.*18.*d.* [*p Gre. ſ.* 1. *Re.* 16 *&* 1 *mor.* 25 *&* 3 *mo.* 10 *& ſ. Cant.* 4 *& ſ. Eze. hom.* 16.] [*Peccata libidinis & homicidii.*]

Coccineus funis in manu Zaræ, deſignabat *r* ſanguinem in conſcientia Judæorum, vel e diverſo gratiam ſpiritualem gentibus communicatam, *Gen.*38.*g. Nahu.*2.*a.*

Coclea.

COCLEA, eſt animal teſta opertum, in qua quibuſdam ſpiris ſeu circulis circumcluditur. Sumitur pro ſcala ad modum cocleæ circumvoluta: qualis erat coclea, per quam aſcendebatur in cœnaculum domus Domini, quam fecit Salomon, 3.*Reg.*6.*b* Et quam vidit Ezechiel in templo, *Ezech.*41.*b.* [*q Rup.* 10 *ſ. Apoc. r Hie. ad Gerontiam. Bed. ſ. Gen.* 38]

Cocytus

COCYTUS, fingebatur fluvius inferni: ſignificat *ſ* luctum, quo deſignabant Poetæ, quod ii, qui digna doloribus opera faciunt, in infernum ad luctum decurrunt, *Iob* 21.*d.* [*ſ Gre.* 15. *mo.* 29.] [*Luctus inferni.*]

Codex, vide Liber.

Cœlum, Cœleſtis.

COELUM, eſt ſuprema pars orbis, Sole, Luna, & ſtellis ornatum: in quo ſunt intelligibiles naturæ. quod & firmamentum dicitur. Et poteſt dici cœlum *t* ab ea parte aeris ſublimi, ad quam non attingunt nubes, nec aves. Interdum verò ſumitur cœlum pro aere: unde dicuntur volucres cœli, cùm autem dicitur cœlum & terra, mundus deſignatur per ejus præcipuas partes. [*t Aug.* 3 *de Gen. ad lit. v Ori. ſ. Ier. hom.* 1 *Arno. pſ.* 142 *Hil. ſ. pſal.* 67.] [*Deus.*]

Cœlum ſummum, dicitur ipſe Deus, & altitudo Dei, & divinum judicium: & cœlum cœli, eſt *v* ipſa ſublimitas divinitatis, *Gen.*11.*a.*28.*c.*19.*e.*1. *Reg.*5.*d.*2. *Reg.*22. *b Iob* 26.*d.* 38.*c. Pſal.*13.18. 31. 67. 72. 79. 113. 142. 143. *Proverb.*30.*a. Eccleſiaſt.*5 *a. Eccl.*35.*c.*2. *Paral.*18. *b.*30.*d. Iſa.*45. *b.*64. *a. Ierem.* 31. *b Ezech.*1.*A. Dan.*13. [*Amb. ſer.* 38. *Aug.* 2 *ſerm. dom. in mon. & ſ. pſ.* 67.] [*Sublimitas Divinitatis. Divinum judicium.*]

Chriſtus.

*Dan.13.d.1. Mach.12.d.1. Mach.3.d.7.c.9.a.11.b.15.a. Matt.3.f.6.d.15.b.16.a. Mar.7.d.16.d.Luc.9.b.17.f.18.
o.20.a.24.g.Ioan.3.b.d.1.Cor.15.f.1.Ioan 3 b.d.1.Cor.15.f.e.* Ioan.5.b. Et cœli aperiuntur baptizatis: quia Deus dat illis dona gratiæ. Et de cœlo dicitur mittere auxilium, *Pſal.56.* Et a ipſe Chriſtus eſt cœlum, unde proſpexiſſe dicitur Deus. *Pſ.101.* Et cœleſtis, aut ſupercœleſtis, dicitur Chriſtus, ſuper omnes cœlos exiſtentes, *Pſal.67.*

Angeli cœleſtia.

Cœlum b interdum ſignificat angelos, ſeu intellectualem ſubſtantiam, & mundum intelligibilem. Et cœlum cœli, dicitur natura angelica: & aliquando cœli metonymicos, dicuntur angeli & cœleſtia, *Gen.1.a.14.d.28.c. Deut.32.a. Iob 11.b.15.b.26.d.38.d.1. Par.2.b. Pſal.8.17.35.32.56.68.113.123.134.135.143.
145.148. Prov.8.c. Sap.8.d. Eccl.1.a.16.b. Iſa.1.a.12.d.41.a.44.d.49.d.66.a. Ier.2.c.33.e. Matt.5.a. Luc.2.b.21.
e. Hab.3.a. Hebr.4.d.7.d.* Dicuntur etiam angeli, militia cœleſtis, *Luc.2.b.*

Spirituales Converſatione cœleſtes.

Cœlum etiam, dicuntur c ſpirituales & converſatione cœleſtes, *Gen.1.a.11.a.26.a. Exo.20.a.31.d.32.
c. Deut.31.a. Pſ.2.10.49.101.112.118.122.134.135. Pro.30.c. Iſ.1.a.40.c.48.c.50.c.65.c.66.a. Iere.10.c.3.d. Apo.
11.b.* Et dicuntur ſpirituales, tertium cœlum: ut primum ſit corporalis homo ſecundum animalis tertium autem ipſum ſpirituale intelligendum eſt. quia corporei multi ſunt, *1.Cor.12.a.* Et hoc cœlum dicitur tranſire, quia ſancti traſibunt ad futura, & omnis ſtatus eorũ, ut veniant ad eminentiora & meliora, *Matt.6.b.10.d.24.c. Marc.13.d. Luc.11.g.21.f.* In his cœlis tonat Dominus vincendo dæmones, *1. Reg.2. Iob 20.d.*

Gloria cœleſtis. Imperium Chriſti.

Cœlum quandoque dicitur d gloria cœleſtis, & imperium Chriſti in cœlo, *Gen.14.d.49.d. Deut.28.
a. Iob 26.e. Pſal.32. Eccl 43.a. Matt.23.b. Luc.18.d. Apoc.19.a.21.a.* Cœlum creatum primo die, eſt inviſibilis ſanctorum angelorum patria, *Gen.1.a.*

Virgo Maria. Mens vel anima.

Cœlum dicitur etiam e beatiſſima Virgo Maria. ut *Prov.30.c.* Eſt difficilis via aquilæ in cœlo. hoc eſt incarnatio filii Dei in Virgine. Ejus januas aperuit Deus, hoc eſt, mentẽ & ventrẽ ad pluendũ manna.

Cœlum etiam, dicitur f ipſa mens, vel anima, præcipuè ſapientis: ut quæ habet lucida ſidera ſtatos motus: concinnas choreas, divinos circuitus, virtutum ſplendores fulgidiſſimos, & ſtellis ſimillimos: eamque ornant intelligibilia incorporeaque omnia, & Ideæ, *Gen.1.a.7.d.11.b.26.b. Pſal.18.112. Iſa.40.f.
66.a. Ier.10.a.* Fit voluntas Dei in cœlo, hoc eſt in anima, *Ma.6.b.* Et ſilentium in cœlo, eſt in anima, *Apoc.8.a.*

Apoſtoli & prædicatores. Prophetæ.

Cœlum præterea, dicuntur g Apoſtoli, & ſublimes prædicatores: in quibus tonabit Dominus, quia ipſi condemnabunt Judæos, *1.Reg.2.b.* de ipſis enim dicitur, *Matt.19.d.* Sedebitis ſuper ſedes duodecim judicantes Iſrael. Et *Luc.11.c.* Ipſi judices veſtri erunt. Et ipſi ſunt cœli, qui enarrant gloriam Dei, *Pſal.10.17.18.32.49.67.88.96.101. Iob 9.a.11.a.15.b.26.d.35.a.37.a.38.d. Pro.3.c. Iſa.45.b.51.e. Hoſ.2.d. Agg.
1.c. Zac.8.c. Ier.10.c. Iud.5.a.* Et ibi fit voluntas Dei, ubi eſt cœlum, in quo Deus habitat, *Iſa.63.d. Matt.
6.b.* Prophetæ etiam cœlum dici poſſunt, unde loquitur Deus, *Pſal.17.146. Ier.4.f.10.c.* Et cœlum dicuntur prædicatores, diſcipuli Apoſtolorum: cœlum cœli, ipſi Apoſtoli, *Pſ.113.143.3. Reg.18.g.*

Eccleſia.

Cœlum præterea, dicitur h ipſa Eccleſia, & fideles in ea. Et de hoc cœlo loquitur Dominus, quum per Eccleſiam manifeſtat ſuam voluntatem. Et cœlum ſerenum, eſt Eccleſia ex hominibus aſſumpta, *Exod.24.c. Iob 26.b.38.d.2. Par.6.f. Pſa.103.146. Prov.30.c. Eccl.24.a.44.a. Ier.4.f. Ioel.2.g. Marc.13.c. Luc.
19.f.1. Cor.15.f. Apoc.4.a.6.d.8.a.12.c.18.f.*

Sacra ſcriptura.

Cœlum, ex quo loquitur Dominus, dici poteſt i ſacra ſcriptura. de qua nobis & Sol ſapientiæ, & Luna ſcientiæ, & ex antiquis patribus ſtellæ exemplorum atque virtutum, lucent, *Gen.11.c.22.b. Exod.16.
a.10.d. Deut.28.a. Iob 9.a.38.c. Pſalm 8.73.103.146. Iſa.34.a.40.c.44.d.50.b. Ier.51.b. Agg.1.c. Zach.12.a.
Matt.3.d.24.c. Luc.3.c. Marc.1.a. Ioan.1.g. Acto.10.b. Apoc.6.d.10.d.*

Variæ perfectiones electorum. Vita cœleſtis.

Cœli dicuntur etiam variæ perfectiones electorum. Et cœleſtia, dicuntur ad eas perfectiones pertinentia, *Pſal.107.138. Matt.24.c. Eph.1.a. Heb.6.a.* Item vita cœleſtia, *Apoc.4.a.*

Apertio Chriſto facta. Confeſſio fidei.

Cœli aperti Ezechieli, deſignant k apertionem factam Chriſto, & per Chriſtum aliis. Item confeſſionem veræ fidei, *Ezech.1.a. Act.7.g.*

Viſio intellectualis.

Cœlum tertium, in quod raptus eſt Paulus, *2.Cor.12.a.* Eſt viſio intellectualis Dei: ut primum ſit viſio corporalis, ſecundum imaginaria, ſeu ſpiritualis, tertium ipſa viſio intellectualis. Vel ad primum cœlum pertinet cognitio ſui. Ad ſecundum, perfecta cognitio creaturæ. Ad tertium, contemplatio Dei. Vel primum, imaginatio. ſecundum, ratio. tertium, intelligentia.

Aer.

Cœlum ſæpè pro l aëre ſumitur. Et cœlum ferreum dicitur, cùm non generantur in eo pluviæ. Et in hoc cœlo inebriatur gladius Dei, hoc eſt, in aëreas poteſtates, *Lev.26.c.3. Reg.8.d.18.g.2. Par.6.e. Pro.
30.c. Iſa.34.a. Ier.8.d. Luc.4.d. Iac.5.d. Apoc.12.c.*

Cœli in melius commutati.

Cœli novi, quos creat Deus, m ſunt iidem cœli antiqui in melius commutati tempore generalis reſurrectionis: vel ſunt novi gentilibus ad fidem venientibus, quia prius eos tanquam Deos colebant, poſtea verò cognoverunt ipſos eſſe Dei creaturas, *Iſa.65.c.*

Ceſſatio ſcribendi delicta. Solium Dei.

Cœli complicati ſicut liber, ſunt n quum non ultra in eis, peracto judicio hominum delicta ſcribentur, *Iſa.34.a.*

Cœlum, in quod volebat aſcendere Lucifer, ſiquidem dixit. Aſcendam, adhuc in cœlo poſitus, intelligetur o cœlũ, ubi ſolium Domini eſt, quo cupiebat aſcendere, non humilitate, ſed ſuperbia & ambitione. Sin autem poſtquam de cœlo corruit, loquitur iſta verba: arrogantiam debemus intelligere, quod nec præcipitatus quieſcat, ſed adhuc ſibi grandia repromittat, ut non inter aſtra, ſed ſuper aſtra Dei, *Iſa.14.d.*

Superbia. Errores.

Cœlum deſuper, deſignat p ſuperbiam & altitudinem erroris extollentis ſe adverſus ſcientiam Dei. Inde cecidit Satan. Inde cadunt ſtellæ. Et ros cœli, dicuntur errores, in quos inducunt dæmones, *Exo.
20.a. Deu.2.e. Pſal.49. Iſa.13.c.14.d.50.b.51.b. Ier.4.f. Ezec.29.b.31.b.32.a. Dan.4.c. Luc.10.c. Apoc.9.a.* Et cœli volatilia dicuntur dæmones, aut ſuperbi quia ſibi ſublimia repromittunt.

Scribæ & ſacerdotes.

Cœlum, unde cecidit ignis, q dicuntur Scribæ & Sacerdotes aliis ſupereminentes: ex quibus cecidit ignis invidiæ, & infidelitatis in minores, *Iob.1.c.*

De cœlo vocavit Angelus Abraham, quia promittebat cœleſtia, *Gen.22.c.*

a Gr. ſ. pſ. 101. b Orig. ſ. Gen. hom 1. Hil. ſ. pſ. 68. Amb. 2. de Abr. 8. Baſ. ſ. pſ. 2. Hie. ſ. Iſ. 1. 18. Au. 12. conf. 9. c Phil. de ſom. Ori. ſ. Ge. ho. 1. & ſ. Ier. h. 2. & ſ. Matth. hom 30. Amb. ſ. pſ. 118. ſer 12. & 1. de ſacram. 4. Au. ſ. pſ. 49. Hil. ſ. Matt. ca 10. d Aug. ep. 17. Gr. 15 mo 14. Bed. ſ. Gen 1. & ſ. Pro 30. Amb. de bon. patriar 11. Ori. ſ. Matt. hom. 25. Rup. 1. ſ. Ge. e Ru. 1. ſ. Mat. f Ori. ſ. Ier. h. 3. Phil. 1. alle. 1. & de conf. linguar. & quis rerum divin. hæres. Amb. 4. de fide 1. & de Noe. 14. g Gre. ſ. Eze. hom. 14. Aug. 2. ſer. Domini in monte. Bern. ſ. Cant. ſer. 27. Arn. ſ. pſ. 18. 32. Gr. ſ. 1. Reg. 2. 16 & 12. mo. 7. 10. 12. Hie. ſ. Iſ. 63. & ſ. Zac. 8. & ſ. pſ. 113. Au. ſ. pſ. 32. 49. h Bed. ſ. Prov. 30. Ter. de reſur. Arn. ſ. pſ. 146. Au. de eſſ. di. Hie. ſ. Iob 16. Greg. 32. mo. 14. Ori. ſ. Matth. hom 10. i Hie. ſ. pſ. 8. Au. 13. conf. 15. & de eſſe. div. & ſ. pſ. 2. 103. k Gre. ſ. Eze. ho. 9. 17. Rup. 4. ſ. Io. Ori. l Mat. ho. 30. Rup. 3. ſ. Apo. Ori. ſ. Ezech. ho. 1. Amb. de fide 7. Cons. l Aug. 12. de Gen. ad lit.

28. Ru. de S. Vict. de 12. Patr. m Au. ſ. pſ. 47. & 3. de acta myſt. 8. Hie. ſ. Iſa. 34. Rup. 7. ſ. Apo. n Hie. ſ. Iſa. 65. o Hie. ſ. 14. Hie. ſ. Iſa. 14. p Ori. ſ. Matt. hom 34. Aug. ſ. Ezech. 29. Ru. de S. Vict. de ſacram. conſcien. 16. q Gre. 3 mor. 26.

Cœna, Cœnare, Incœnatus.

COENA, eſt ultima refectio, quam capiunt homines in fine diei, aut noctis principio. Sumitur ſæpè pro convivio.

a Gre. ho 36. Cœna magna, quam fecit homo quidam, pro *a* convivio cœleſti accipi ſolet: poſt quod non erit aliud, ſed idem perpetuò durabit, *Luc. 14. b. Apoc. 19. b. d.* Cœna nuptiarum Agni. *Convivium cœleſte.*

b Ori ſ. Iſ. h. 2. Rup. l. ſ. Apo. Cœnat cum aliquo Chriſtus, *b* quando comedens de noſtris ſermonibus, operibus, intellectu, repaſcit nos ſuis eſcis ſpiritualibus & divinis, multoque melioribus, *Apoc. 3. d.* delectatur bonis conſcientiæ. charitas autem ad minus eſt inter duos.

c Hie ſ Dan 6. Incœnatus dormiens Rex Babylonis, propter Danielem periclitantem, *Dan. 6. c.* deſignat *c* multò magis nobis eſſe jejunandum in propriis periculis, ad divinam clementiam impetrandam.

d Glo. ord ſ. Ioan. Cœna, quam fecerunt Chriſto Martha & Maria, *Ioan. 12. a.* deſignat *d* opera charitatis, quibus paſcitur Chriſtus.

Cœna Chriſti, *Matt. 26. c. Luc. 22. b. Ioan. 13. a. 21. f. 1. Cor. 10. c. 11. f.* miniſtratio Euchariſtiæ. *Opera charitatis.*

Cœna, quam fecit Holophernes ſervis ſuis, *Iudith. 12. b.* Et cœna Herodis, *Marc. 6. c.* miniſtrationem voluptatum, quam facit diabolus deſignant.

Cœnæ, quarum primos recubitus quærebant Phariſæi, *Matth. 14. a. Marc. 12. d.* gradus ſuperiores honoris ambiebant, exprimunt.

Cœnaculum.

COENACULUM, eſt locus ſuperior domus, ubi cœnari ſolet, *Act. 9. g. 20. c.*

e Glo. ord ſ Gen. 6. Cœnacula & triſtega in arca Noe, *e* manſiones varias deſignant in Eccleſia, ſeu diverſos gradus, *Gen. 6. g.* *Gradus in Eccleſia.*

f Glo. ord ſ. 3. Reg. 6. Cœnacula templi deaurata, *f* æternam fœlicitatem deſignant, ubi omnia ſunt ſplendida, & charitate ferventia, *3. Reg. 6. b.* *Gloria cœleſtis.*

g Ori ſ Matt. hom. 35. Cœnaculum grande, in quo Chriſtus cœnat: eſt *g* anima habens latitudinem charitatis, *Mar. 14. Luc. 22. b. Act. 1. b.* *Anima.*

h Hie ſ Eze. 41. Cœnaculum medium domus Dei, quod fecit Salomon, *h* profectum in virtutibus deſignare poteſt, *3. Reg. 6. b. 2. Par. 3. b. Ezech. 41. b.* *Profectus.*

Cœnaculum Eliæ, & etiam Eliſæi, *3. Reg. 17. d. 4. Reg. 4. b.* ſignificare poteſt ſtatum ſuperiorem fidelium confirmatorum: vel vitam cœleſtem, vel altitudinem meritorum. *Vita cœleſtis.*

i Hie. ſ Ier. 22. Cœnacula ædificata non in judicio, *Ier. 22. b.* quæ dicuntur ſpatioſa & perflatiba, ſunt errores *i* perverſi hæreticorum, qui circumferuntur omni vento doctrinæ. Idem deſignabit cœnaculum æſtivum Eglon, Regis Moab. *Iudith. 3. c.* Et cœnaculum, per cujus cancellos cecidit Ochozias, *4. Reg. 1. a.* Et cœnaculum Achaz, *4. Reg. 23. c.* *Errores hæreticorum.*

Cœtus, vide Congregare.

Cogere, Compellere.

COGERE dicitur is, qui vim alteri infert, vel re ipſa, vel minis, aut præceptis, aut etiam improbis precibus.

k Gre. ho. 36. Coactio qua angeli cogebant Loth è Sodomis exire, *Gen. 19. g.* deſignat *k* quod etiam cogendi ſunt mali ad dimittenda peccata. Ita compelluntur intrare ad cœnam qui hic multis adverſis affliguntur, ut carnalem vitam relinquant tribulationibus fatigati, *Luc. 14. e. Exod. 21. b. Lev. 24. d.* *Vis ad dimittenda peccata.*

l Ori. ſ. Matt. cap. 14. Compellens Jeſus diſcipulos aſcendere in naviculam, eſt *l* faciens, aut permittens ſuos venire in tentationes, etiam non volentes, *Matt. 12. c. Marc. 6. f. Luc. 8. d.* *Permittens tentationes.*

Cogere pro congregare, vide congregare.

Cogere aliquando dicitur timor ad aliquid faciendum, *Ioſ. 19. d. Iud. 11. a. 1. Reg. 13. c. Iob. 39. b.*

Compellit etiam paupertas, *Gen. 46. e. Lev. 25. f. Prov. 30. b.*

Datur etiam coactio ex amore: ut coegerunt diſcipuli Chriſtum, ut maneret cum illis in Emaus, *Luc. 24. d. Actor. 16. c.*

m Bed. ſ Pro. 16. Compellit laborantem os ſuum, ut laboret ſibi, *Prov. 16. d.* quia *m* prædicator cogitur facere quæ prædicat.

Cogitare, Cogitatio, Præcogitare.

COGITARE eſt aliquid mente tractare.

n Baſil ſ pſal. 32. Hie. ſ. Iſ. 19. Cogitationes cordis Dei, dicuntur *n* doctrina, & præcepta ejus, in lege & Evangelio nobis tradita, *Pſal. 32. 39. Iob. 23. c. Sap. 4. d. Iſa. 14. f. 19. c. 32. b. 55. c. Ier. 18. b. 29. c. 51. b. Thr. 2. c. Mich. 2. b. Zac. 1. b. 8. c.* Et cogitare dicitur Deus, cùm aliquid certa ſententia decrevit facere. Et cogitat Deus facere malum puniendo, vel bonum dando præmium, *Num. 33. g. Iſa. 23. c. 25. a. Iere. 23. a. Mich. 2. a.* *Præcepta Dei. Sententia Dei.*

o Baſ. ſ pſ 37. Aug. ſ pſ 37. p Hil. pſ. 118. Amb ſ pſal. 118. Ier. 8. Cogitat pro peccato ſuo, *o* qui ſollicitus eſt in agenda pœnitentia, *Pſal. 37.* Et cogitatio hominis, quæ confitetur Deo, eſt ipſa pœnitentia, *Pſal. 75.* Qui autem pœnitentiam agunt, videntur Pharaoni, hoc eſt, diabolo, peſſimè cogitare, *Exo. 12. c. Eccl. 8. c.* *Agens pœnitentiam.*

Cogitat vias ſuas, qui *p* præconſiderat, quæ facturus eſt, *Pſal. 113. Iud. 9. a. 12. a. Eccl. 2. a. 7. Eccl. 3. c. 21. c. 34. b. 39. d. 2. Cor. 10. b.* Ad idem referri poteſt, cogitare ædificare domum Dei, *3. Reg. 1. a. 1. Par. 28. a.* *Providentia.*

q Glo. ord. ſ. pſal. 76. Cogitare dies antiquos, *q* eſt cogitare æterna, *Pſa. 76.* Et cogitare Deum & ejus opera, *Deu. 4. f. Prov. 2. a. Sap. 5. c. 8. d. 9. c. Eccl. 14. d. Mal. 3. a. d. 2. Mac. 12. g. Luc. 1. Cor. 7. f. 13. f. 2. Cor. 3. b. Phil. 4. b. Act. 10. c.* *Cogitare æterna.*

r Baſ. ſ pſ. 32. Hil. ſ pſal 55. 138. Bed ſ. Ge. 37. Hie. ſ. Iſ. 3. Rup ſ Hoſ 7. Cogitantes fratres Joſeph interficere ipſum Joſeph, deſignant conſilium Judæorum adverſus Chriſtum, *Gen. 37. d. 50. d. Ier. d. 18. d.* Sic fuerunt cogitationes populorum adverſus Chriſtum, *r* quæ tamẽ perituræ erant, *Pſa. 5. 20. 31. 34. 40. 55. 82. 145.* Et cogitabãt iniquitates in corde, & ſupplantare greſſus Chriſti: quod & mali faciunt adverſus bonos, *Pſal. 139. 2. Reg. 18. d. Sap. 2. d. Iſa. 52. b. Ezech. 11. a. Hoſ. 7. d. Ioan. 1. g. 12. b. Actor. 5. f.* Cogitaverunt etiam conſilium peſſimum Judæi adverſus Chriſtum, *Iſa. 3. b.* juxta Septuaginta. *Conſilium Iudæorum in Chriſtum.*

ſ Baſ ſ pſ. 61. Cogitantes repellere pretium Chriſti, ſunt *ſ* dæmones conantes efficere nobis inutilem ſanguinem Chriſti, *Pſal. 61.*

Cogi-

Digitized by Google

Cogitat lutum contra figulum, quum a mali putant ſe non cognoſci à Deo, *Iſa.29.b.Ier.23.d.18.d.* Et cogitant malitiam contra Dominum hæretici, *Nah.1.c.* — a *Hie ſ. Iſa. 29 & ſ Na.* b *Ori ſ. Eze hom.3.*

Cogitare turpia. Cogitationes ſuas in cordibus ſuis ponunt, b qui turpia cogitant, *Ezech.14.a.38.c.Deut.31.e.Gen.6.a.8.d.15.b.Iud.2.a.Nee.6.a Eſther.6.b Iob 3.b.12.a.31.a. Pſal.93.143.Prov.12.a.15.a.16.d.24.a. Sap.1.a.Iſ.55.e.65.a.Dan.13.d.Hoſ.4.b.Mich.2.c.a.Hab 2.c.Matth.9.a.15.b.12.a.Marc.2.b. Luc.5.2.2.Cor.1.d.*

Prævenientes linguæ cor. Cogitat lingua injuſtitiam, quum c prævenit cor, *Pſalm.51.72.118.* quia in ore ſtultorum eſt cor eorum, *Eccl.21.d.* Et hi ſunt, qui cogitant inutile, & labores in hac vita miſera, *Mich.2.a.6.b.* Et cogitant confuſionem domus ſuæ, *Hab.2.c.* Et malum fratri, *Zach.7.* — c *Hie ſ. Mich. 2. & ſ. Iſ. 32.*

Cognatus, Conſanguineus, Propinquus, Affinis.

COGNATUS dicitur, qui alicui eſt conſanguinitate, vel affinitate conjunctus. Conſanguineus autem, qui ex eodem eſt ſanguine, & eiſdē progenitoribus ortus. Affines autem ſunt viri & uxoris cognati inter ſe. quod duæ cognationes inter ſe diverſæ, per nuptias conjunguntur, & altera ad alterius cognationis finem accedat.

Chriſtus. Cognatus Moyſis, deſignat d Chriſtum, qui propinquitatem habuit cum lege, *Exo.3.a. Num.10.d. Iud.1.c.4.b.* — d *Lyr. ſ. Exo.3*

Princeps ſæcularis. Item deſignat e principem ſæcularem, Prælato Eccleſiaſtico faventem, *Exod.18.a.* — e *Ly. ſ. Exo.18*

Eccleſia. Propinqua ſponſi, ſeu proxima dicitur f Eccleſia, poſt humanitatem à Chriſto aſſumptam, *Can.2.d.* — f *Epiph. 2. contra hære. to.3.*

Fideles in Eccleſia. Cognatio Joſeph, deſignare poteſt imitatores Chriſti, *Exod.1.a.* Et cognationes Iſraël, ſunt g fideles in Eccleſia, *Ier.25.b.31.a.33.b.* Conſanguinei autem & affines, ſunt h in eadem fide geniti & nutriti, *Lev.25.g.Tob.6.c.Amos 3.a.Luc.1.f.* — g *Hie ſ. Ier. 31* h *Lyr. ſ. Lev. 25.*

De cognatione Abrahæ accipitur uxor Iſaac, hoc eſt, i de Eccleſia jungitur anima Chriſto, *Gen.24.a.* — i *Gl. ord. ſ. Gen. 24.*

Converſationes fidelium. Cognationes tribus Benjamin, deſignare poſſunt k diverſas converſationes electorum: & noviſſima cognatio, dicit infimam converſationem, *1.Reg.9.c.* — k *Gr. ſ. 1. Re. 9*

Propinquus Jeremias Hanameel, deſignat l ſublimes virtute propinquos eſſe gratiæ Dei, *Ier.32.b.* — l *Hie ſ. Ier. 32*

Proximus. Propinquus dicitur quilibet fidelis, qui m adjuvat ad ferenda onera alterius fidelis, *Lev.25.d.* — m *Lyr. ſ. Lev. 25.*

Hæretici. Cognati Judæorum ſunt hæretici: quia non plenè, nec rectè ſentiunt de fide, ſicut & illi, *Lev.25.g.* juxta Septuaginta.

De cognatione Ram eſt Elihu, *Iob.32.a.* quia n unuſquiſque prædicator arrogans intra ſanctam Eccleſiam poſitus, ſanctis, qui ſunt in ea, fidei veritate ſociatur: quamvis ab eorum vita elationis pravitate disjungatur. — n *Greg. 23. mor. 5.*

Iudæi. Affectus ſenſus. Amici carnales. Cognatio deſerenda, eſt vel Judæorum, vel o vitiorum, vel affectionum ſenſuumque corporis, aut etiam amicorum carnalium & mundanorum, inter quos non invenitur Jeſus, *Gen.12.a. Lev 21.a. Nu. 27 b.Tob.2 c.2. Reg.14.b 6 b.3 Reg 16.c Iob 19.b 31 d Pſal 71 Ier 8.b 25.b. Amos 6.c.2.Mach.5.a.Marc.6.a. Luc.2.g.21 d.Ioan.17 d.Rom.9.a.Act.7.a.* Et cognati regum ſunt mundani, *1.Mach.10.g.* — o *Amb. 1. de Abr. 1. Hier. ad Laetam. Phi. de migr. Abr.*

Dæmones. Cognationes aquilonis, ſunt multitudo dæmonum, *Ier.1.c.*

Cognomen, Cognominare.

COGNOMEN eſt, quod ſuperadditur habenti jam nomen: ut Jacob cognominatus eſt Iſraël, *Gen.35 b.4.Reg.17.f.Sap.14.b.Eccl.47.e.1.Mach.2.a.10.a.Luc.22.a.Ioan.5.a.Rom.2.c.Heb.3.c.Act.2.d.10.a.11.d.13.b.* Allegorias ſi quæ ſunt, quære in ipſis cognominibus.

Cognoſcere, Noſſe, Agnoſcere, Ignotus. Incognitus, Innoteſcere.

COGNOSCERE dicitur ille, qui certam evidentiam habet de re, quam noſſe perhibetur. Innoteſcit autem id, quod manifeſtatur, et cognoſcatur. Eſt autem cognoſcere in eodem advertere, *Gen.3.a.* Cum cognoviſſent ſe eſſe nudos. Audire. *1.Reg.4.b.* Cognoverunt, quòd arca Domini veniſſet in caſtra. Credere, *Exod.18.b.* Nunc cognovi, quòd magnus eſt Dominus.

Notificans Deus. Approbans. Prædeſtinans. Cognoſcere dicitur Deus, p quum rem notam facit, ſicut, ut poſſet tunc eam cognoſcere, ſi ignoraſſet. ut quum dixit Abrahæ. Nunc cognovi, quod times Dominum, *Gen.22.c.* cognoſcit etiam per approbationem. ut novit dies, & vias immaculatorum, *Pſal.1.36.49.102.145.* Et novit ex nomine eos, qui ipſi peculiariter placent, *Exod.33.b.* Et novit vias dextras, quas ipſe fecit, *Prov.4.d.* Et cognoſcere dicitur Deus eos, q qui ejus cognitione digni ſunt, *Amos 3.a.Nah.1.b.* Sic cognovit Deus Iſraël in deſerto, *Hoſ.13.b.* Et novit, qui ſunt ſui, ſcientia videlicet prædeſtinationis, *1.Cor.8.a.2.Cor.6.b.Gal.4.b.Timoth.2.c.* Et novit Jeremiam antequam eum formaret, hoc eſt, r ſcientia prædeſtinationis, vel declaratur his ſ notitia, quam habet pater de Verbo æterno, *Ier.1.a.* E diverſo dicitur Deus non cognoſcere malos, aut gentiles, ſeu infideles, quia t non tales ipſe fecit, quales ſe ipſi peccando fecerunt: & quia non cognoſcit ea, quæ non approbat, *Iob 8.d.Pſal.17.73.Iere.11.d.Hoſ.8.a. Matth.7.a.* Item cognoſcit alta à longe, quum reprobat ſuperbos, *Pſal.137.* Et cognoſcit introitum & egreſſum Regis Aſſyriorum, quum reprobat opera diaboli, *Iſa.37.f.* — p *Or. ſ. Pſ. 138 hom. 3. Aug. qu. 47. & ſ Pſ. 36. 1. 145.* q *Hier ſ. Amos 3.* r *Bed ſ. Pro 4.* ſ *Ori ſ. in hom. 1 Amb. Apol. David 11.* t *Aug ep. 47. Gre. 8. mor. 38.*

Non approbans Deus.

Manifeſtatio Chriſti. Cognoſcit Deus ſeſſionem & reſurrectionem Chriſti, u quia doctrina & opere ipſum manifeſtat, *Pſal.138.* Dicitur etiam noſſe ipſum, priuſquam formaretur in utero, *Ier.1.a.* Vel novit ſeſſionem, hoc eſt, humilitatem in paſſione. & glorificationem in reſurrectione. — u *Glo. ord ſ. Pſal. 138.*

Cognoſcere cor hominis, eſt x peculiare ipſi Deo tanquam authori, *3.Reg 8.d.2.Para.6.e. Pſal.43. Ier.17.b.Dan.13.e.Luc.10.d Ioan.2.d. Act.1.d.* Dicitur etiam cognoſcere noviſſima & antiqua, *Pſalm.138.* quia omnia ſunt illi præſentia. — x *Hier ſ. Ier. 17.* y *Gre. 21. mor. c. 8.*

Cognoſcit Deus ſcelera vel peccata, y ad ea puniendum tanquam juſtus judex, *Iob 12.e. Amos 5.c.*

Nota dicitur Domino dies judicii, quia ſolus ipſe eam novit, *Zach 14.b.*

Novit Dominus decipientem. *Iob 12.c* quia in manu ſuorum operum dimiſſum, ut ad peiora proruat, deſerit. Novit etiam eum, qui decipitur: quia ſæpè committunt homines mala, quæ ſciunt. & idcircò permittuntur decipi, ut cadant in mala etiam quæ neſciunt. Quod tamen deceptis aliquando ad purgationem, aliquando verò ad ultionis initium fieri ſolet.

Cognoſcens valde anima Chriſti opera Dei, deſignat perfectam Deitatis cognitionem, quæ erat in anima Chriſti, *Pſal.138. Ioan.1.d.*

Cogno-

Cognoſcens Joſeph fratres ſuos, à quibus non eſt agnitus, deſignat *a* Chriſtum Judæos cognoſcentem, qui tamen ipſum non cognoverunt. *Gen. 42.d.45.a. Pſal. 142. Ier 11.d. Eſt. 7.b.*

Novit Joſue, quæ loquutus eſt Dominus ad Moyſen, deſignans *b* Chriſtum, qui perfectiſſimè novit legem. nec quiſquam eſt qui ita noverit, ut Dominus Jeſus, *Joſ. 14.b.*

Noti hominis, vel Chriſti, dicuntur peculiariter *c* Apoſtoli, vel omnes qui eum peculiarius noverant: non quos ipſe noverat. Notus etiam Chriſti dicebatur Judas, aut etiam Judæi, ob converſationem, quam cùm eo habuerunt: & propter prophetias, quas habebant, in quibus notus erat Chriſtus. Dicitur etiam notus hominis, *d* homo exterior, qui notus eſt, & quaſi cognatus homini interiori. quia nullus eſt affectus afficiens ſenſum corporeum, qui non ab homine interiori percipiatur, *Pſal. 54. 87. Job 19.d. 42.c. Eccl. 13 d. Luc. 2 f. 33.* Qui noverant prius Job, erant *e* Judæi cognoſcentes Chriſtum in ſcripturis, quem poſtea præſentem non noverunt. *Job 42.c.*

Apoſtoli cognoſcentes Chriſtum. Judæi. Judas. Homo exterior.

Cognovit ſol occaſum ſuum, *f* quum Chriſtus noverat mortem ſuam, quam acceptavit, *Pſal. 103.* Vel novit ſol occaſum ſuum, quum *g* Deus prævenit nos, ne cadamus in tentationes, quibus nos tentare permittit.

Cognoſcens Chriſtum mortem ſuam. Incarnatio.

Notam fecit Deus dexteram ſuam, *h* per incarnationem videlicet, paſſionem Filii ſui: ubi manifeſtatur Sapientia & potentia Dei, *Pſal. 89. 97. Habac. 3 a. Joan. 15 b. 17 d.*

Non cognoſcens Judas Thamar, quando concubuit cum illa, *Gen. 38 d.* deſignat *i* quod dicitur *Pſal. 17.* populus quem non cognovi, ſervivit mihi. Idem poteſt deſignare non cognoſcens Iſaac Jacob, *Gen. 27.c.* ubi etiam deſignantur Judæi non cognoſcentes Chriſtum.

Cognoſci volens Joſeph à fratribus ſuis, ſemotis Ægyptiis, deſignat ſecretam divinitatis manifeſtationem, quæ fit ſolis bonis, *Gen. 45 a.*

Manifeſtatur Chriſtus bonis.

Cognoſcere Chriſtum in fractione panis, eſt in declaratione ſcripturarum ipſum agnoſcere, *Luc. 24. e. Joan. 4 g. 10.c.* Et noſſe panem, quo Dominus alit, eſt percipere Chriſtum & ejus doctrinam, *Exod. 16 g.* Ad idem referri poteſt, quum Dominus Joſeph non cognoſcebat in domo ſua niſi panē, *Ge. 39 b.*

Cognoſcere viam pacis, *k* eſt tendere ad cœleſtem Hieruſalem, in qua vera eſt pax, *Pſalm. 13. 14. Iſa. 59. a. Ier. 5 b. 8 c. Rom. 3 c.*

Tendere ad cœlum.

Cognoſcere in terra viam Dei, eſt *l* noſſe in corpore doctrinam Chriſti & ipſum Chriſtū, *Pſa. 66. 102.*

Noſſe ſemitas nubium, eſt *m* cognoſcere humilitatem prædicatorum. qui cum multa noverint, deorſum ſe humiliter per cognitionem ſuæ ignorantiæ inclinant, *Job 37 c.*

Cognoſcetur Dominus in domibus civitatis Regis magni, *Pſal. 47.* hoc eſt, *n* in manſionibus cœleſtibus, vel in ſancta Eccleſia ex variis gentibus congregata: vel cognoſcitur in Apoſtolis, & prædicatoribus.

Cognoſcere Dominum, eſt *o* recognoſcere eum, ut benefactorem, creatorem, &c. Et etiam obtemperare ejus præceptis: quod etiam eſt noſſe omnia opera Domini. E diverſo autem neſcire Dominum, eſt non facere ejus opera: ut filii Eli, & alii neſciebant Dominum, *Judith 2.b. 1 Reg. 2 c. Job 4. c. 23. a. Pſ. 9. 19. 40. 66. 61. 73. 76. 77. 78. 82. 91. 141. 143. Sap. 15 a. 18 b. Iſa. 1 a. 6 c. 19 d. 33 b. 45 a. 48 b. 55 a. 66 g. Ier. 4. f. 8 c. 11 c. 22 e. 32 f. Ezec. 38 g. Dan. 13 a. Matt. 11 d. 13 b. Luc. 2 c. 8 b. 2 Pet. 1 a. 3 d. Deut. 11 a. 2. Par. 33 c. Hoſ. 5 b. 8 a. 8 a. Hab. 2 d. Mar. 6 g. Joan. 1 a. 8 d. 10 c. 12 e. 14 a. 16 a. 17 a. Rom. 1 c. 11 d. 1. Cor. 1 b. 13 d. Gal. 4 b. 2 d. 2. Tim. 4 b. 1 Joan. 2 b. 4 a. 5 d.* Cognoſcens, quia æquitas judicia Dei, plus habet, quàm credens, ſicut cognoſcens, quod magnus eſt Dominus, *Pſal. 118. 134.* Innoteſcit autem Deus homini, quum ſe manifeſtat quatenus vult. Innotuit *p* utero per verbi incarnationem, in medio annorum, *Hab. 3 a.*

Obtemperare præceptis Dei.

Cognoſcens bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, deſignare poſſunt *p* Gentilem populum percipientem myſteria fidei, *Iſa. 1 a.* Idem deſignare poteſt milvus cognoſcens tempus ſuum, *Ier. 8 d.*

Præcipiens fidem Gentilis.

Cognoſcens Judas Machabæus adventum Apollonii, deſignat *q* deprehendentem inſidias, & tentationes diaboli, *1. Mach. 3 b. 18 g. 16 d. 2. Mach. 15 f. Matt. 12 b.* Et cognoſcens Raguel loca figendorum caſtrorum, *Num. 10 d.* eſt ſciens ſe & alios præparare adverſus dæmones. Idem erit noſſe bella Chananæorum, *Jud. 2. b. 3 a.*

Deprehendere inſidias Diaboli.

Cognoſcere arborem ex fructibus, eſt *r* cognoſcere hominem ex operibus, *Matt. 7 g. 12 c. Luc. 6 f. Joan. 13 d. Prov. 11 d. 19 b.* Cognoſcitur etiam bonitas terræ promiſſionis ex fructibus, *Num. 13 c.*

Nemo novit ſepulchrum Moyſis, ut videatur magis tranſlatus, quam mortuus, *Deut. 34 d.* ubi *ſ* deſignatur ſtatus perfectiſſimi hominis, qui eſt imperfectis ignotus.

Noſſe poteſtatem iræ Dei nemo poteſt. quia *t* ejus diſpenſatio obſcuris ſuper nos diſpoſitionibus, ſæpè unde æſtimatur deſerere, inde nos recipit & unde nos recipere creditur, inde derelinquit. ut plerumque hoc fiat gratia quod ira dicitur. & ira ſit, quod gratia putatur, *Pſal. 89.*

Noſſe ordinem cœli, *Job 39. d.* eſt *u* ſupernarum diſpoſitionum occultas prædeſtinationes videre.

Noſſe tempus partus ibicum, *Job 39. a.* eſt *x* cognoſcere incrementa divinorum ſeminum in mente aliena: quæ ſolus novit, qui creavit.

Cognoſcentes à Dan, uſque Berſabee, quod Samuel propheta eſſet Domini, *1. Reg. 3. d.* deſignant *y* bonum prædicatorem venerabilem eſſe ſimplicibus, & doctis, malis, & bonis.

Qui noverant Saul heri & nudius tertius, *1. Reg. 10. b.* ſunt, qui noverant prædicatorem ſub obedientia Prælati exiſtentem, & poſtmodum quum jam cœperat coadjutor eſſe meliorum.

Innoteſcunt orationes noſtræ apud Deum, *Phil. 4. a.* quum *aa* nobis innoteſcunt per intolerantiam apud Deum, non apud homines per ſuperbiam: vel quum Angelis innoteſcunt, ut quodam modo eas offerant Deo, vel quum ſunt frequentes, & tales, quæ à Deo acceptari mereantur.

Cognoſcere faciem in judicio, eſt acceptare perſonam, *Pro. 28 c.*

Acceptio perſonarum.

Cognoſcens Judas annulum ſuum, quem dederat Thamar in pignus, deſignare poteſt Chriſtum recognoſcentem dona Spiritus ſancti in iis, qui ſalvantur, *Gen. 38. f.*

Non cognoſcunt oves voces alienorum, *Joan. 10. d.* quum *bb* fideles peſtiferam hæreticorum, aut ambitioſorum væſaniam, quam divulgant in ſuis ſermonibus, non approbant, neque libenter aures ſuas eorum dictis accommodant.

Non approbare doctrinam hæreticorum. Diſpoſitiones hæreticorum Eccleſiam.

Non cognoſcentes amici Job ipſum Job in afflictione poſitum, *Job 2. d.* deſignant *cc* hæreticos, qui quum ament præſentia bona, Eccleſiam in adverſitatibus poſitam non agnoſcunt. Hoc enim, quod in illa cernunt, in ſuorum cordium cognitione non relegunt: vel ſunt vitia, quæ prius non lætos quaſi tonuerant, quia penetrabant. ſed mœrentes cognoſcere nequeunt, quia ipſo noſtro rigore franguntur.

Cogno-

Non peccare. Cognoſcere peccatum ſuum manifeſtum eſt, *Lev. 4.f.5.a.2.Reg.19.d.3.Reg.8.d.2.Par.6.e.Pſ.31.50.Jer.14.d.Luc.15.g.Rom.3.c.7.b* Cognoſcere autem mala dicitur, *a* qui meretur, & patitur mala. & idem dicitur ea ignorare bona, *Mich.4.c.* Sic non cognoſcet verbum malum, qui non patietur, nec experietur, *Eccl.8.a.* Non noſſe autem peccatum, eſt non peccare, *2.Cor.5.* Cognoſcentes autem Adam & Eva ſe eſſe nudos, cognitionem peccati deſignari videntur, *Gen.3.b.* Noſſe amaritudinem, ad hæc referri poteſt, *Prov.14.b.* — a *Hie. ſ. Mic.* — *a Chr. ſ. Eccl. 8.*

Non ſunt cogniti in plateis *b* qui prius per anguſtam viam rectè incedentes, poſtea per propriam voluptatem in viam latam deflexerunt, *Thr. 4. b.* — b *Gre. 25. mor. 13.*

Cognoſcens Saul vocem David, *1. Reg. 26. c.* deſignat recognoſcentes aliquos ex Judæis veritatem prædicationis Chriſti.

Non cognoſcit malum hominem locus ejus, *Job 7.c.* quum *c* videlicet Deus in judicio dicet malis, Non novi vos. — c *Gre 8 mor. 15.*

Datur etiam non cognoſcere locum ſuum, *Pſal.102.* quod dicitur *d* de ſpiritu, qui non redibit ad corpus ſecundum præſentem ſtatum. — d *Lyr ſ Pſ 102.*

Non eſt cognitus locus locuſtarum orto Sole, *Nah.3.d.* quum *e* remanent veſtigia dogmatum, quibus nitebantur hæretici. — e *Hie ſ. Nah. 5*

Non cognoſcere literaturam, *Pſ.70.* eſt *f* non noſſe ſcientiam inflantem, & negotiationes mundanas. — f *Lyr. ſ. Pſ. 70.*

Noſſe differentias mundi & immundi, *Lev. 11.g.* Et noſſe leproſum eſſe ſanatum, *Lev.13.a.* ad *g* cognitionem, quam debent habere Prælati de peccatis ſubditorum referuntur. Ad quod etiam refertur, quum dicitur, Eli cognoſcere filios ſuos indignè agere, *3 Reg.c.3.Reg.2.b.* Debent etiam Prælati *h* agnoſcere vultum pecoris ſui, *Prov.24.d.* — g *Gloſ. ord. ſ. Lev 13.* — h *Bed. ſ. Prov. 27.*

Non cognoſcens Hieruſalem tempus viſitationis ſuæ, deſignat *i* negligentes divinas inſpirationes, *Luc.19.g.* — i *Ori. ſ. Luc. hom. 38.*

Non cognoſcens Rex Ægypti Joſeph, deſignat eum, *k* qui ne minimum quidem virtutis gradum novit, *Exod.1.b.* — k *Phil. de conſuſio lingua.*

Approbare. Agnitio vultus, pro *l* confuſione, & erubeſcentia ex peccato ponitur, *Iſa.3.b.* — l *Hie. ſ. Iſa. 3.*

Cognoſcere dicuntur altitudinem Satanæ, *m* qui ejus ſuperbiam approbant. Sic non eam cognoſcunt boni, *Apo.2.f.* — m *Rup. 2. ſ. Apo. 4.*

Cognoſcere carnaliter, vide Coire.
Cohabitare, quære Habitare.
Cohærere, vide Adhærere.
Cohæres, quære Hæres.
Cohibere.

COHIBERE, idem eſt quod reprimere.

Cohibebant vocem ſuam duces, *Job 29.b.* quum *n* hi, qui poſt ſe errantes populos trahere conabantur, ne loqui perverſa nunc audeant, & authoritatis frænantur pondere, & virtute rationis. — n *Gre. 19. mor. 14.*

Cohors, vide Exercitus.
Coinquinare, quære Immundus.
Coire, Cognoſcere, Concumbere, Dormire, Concubina.

COIRE dicuntur mas & fœmina, cum carnaliter copulantur: quod honeſtiori vocabulo dicitur cognoſcere & dormire.

Infundens Chriſtus dona in Eccleſiam. Cognoſcens Elcana Annam conjugem ſuam, *1.Reg.1.e.* deſignat *o* Chriſtum infundentem in Eccleſiam Gentium dona gratiarum, quæ prius non infundebat. Non enim eam cognoſcebat, quum dicebat In viam Gentium ne abieritis, *Matt.10.a.* Et cùm prohibiti ſunt Apoſtoli in Aſia prædicare, *Act. 16.b.* Coitus etiam Judæ cum Thamar, typus eſt conjunctionis Chriſti & Eccleſiæ, *Gen.38.e.* Et dormiens Jacob cum Lia, eſt Chriſtus generans Apoſtolos in Eccleſia, *Gen 30.b.* Dormiens etiam David cum Bethſabe, conjunctionem Chriſti & Eccleſiæ ſignificare poteſt, *2.Reg.11.a.* — o *Gr. ſ. 1. Re. 5*

Non cognoſcens amplius Judas Thamar nurum ſuam, deſignat *p* Deum non amplius approbantem carnales legis obſervantias, *Gen.38.g.* — p *Glo. int. ſ. Gen 38.*

Carnales ſenſus. Coitus deſignare poteſt *q* carnalem ſenſum, *Lev.15.e.* Et dormire cum ancilla coitu ſeminis, eſt amplecti legem Synagogæ ad literam, & in ea converſari, quaſique unum effici cum illa, *Lev.19.d.* — q *Iſyc. ſ. Lev. 19.*

Conſentiens ratio carni. Cognoſcens Adam & etiam Cain uxorem ſuam, deſignat *r* conjunctionem, aut conſenſum rationis ad carnem ſubditam peccatis, quæ concepit in cogitatione, & peperit in malo opere peccatum, *Gen. 4.a.c.* — r *Bed. ſ. Ge. 4.*

Prævaricantes legem. Peccare ſecurè. Dormiens Ruben cum concubina patris ſui, deſignat *ſ* Judæos legem prævaricantes, *Gen.35.d.* Et dormientes filii Eli cum mulieribus, ſunt *t* Judæi quieſcentes in hæreſibus, *1.Reg.2.d.* Dormire etiam cum mulieribus, *u* eſt ſecurè, & ſine metu futuræ vindictæ peccare. Qui verò ſic mundi concupiſcentias ſequitur, ut ſæpè divini metus conſideratione terreatur, polluitur cum mulieribus, ſed non dormit, quia & ſic tranſgrediendo labitur, in perpetratis tamen facinoribus per ſecuritatem nequaquam requieſcit. — ſ *Bed. ſ. Ge. 35* — t *Gr. ſ. 1. Re. 2.* — u *Gre. ſ. 1. Re. 2.*

Amplecti vanam doctrinam. Coire cum menſtruata, *Lev.15.e.20.c.* eſt *x* communicare cum actionibus idololatriæ, & amplecti vanam ſapientiam Gentium. — x *Iſy. ſ. Lev 15 20.*

Dormire cum muliere capta in bello, *y* eſt tractare philoſophiam rejectis erroribus, *Deut.21.c.* — y *Glo. ord. ſ. Deut 21.*

Conſentire voluptati. Coire cum uxore proximi ſui, *z* eſt dare operam philoſophiæ Gentilium, unde accidit lapſus in errorem, *Lev.18.c. Num.5. Deut.22.d.* — z *Iſyc. ſ. Le 18*

Dormire cum domina, eſt *aa* conſentire appetitui, aut voluptati, *Gen.39.b.* Vel *bb* hoc dicebant Phariſæi Chriſto, ut eorum illicitæ doctrinæ acquieſceret. — aa *Pau. 2. alle.* — bb *Bed. ſ. Ge. 39.*

Dormientes filiæ Loth cum patre, *cc* deſignant eos, qui faciunt alios malè operari, *Gen.19.f.* — cc *Glo. ord. ſ. Gen 19*

Incognita viro Rebecca, *dd* deſignat animam non admittentem diabolum in corde ſuo, *Geneſ. 24* *Num.31.c.* — dd *Ori. ſ. Gen. hom. 10.*

Dormiens Sichen cum Dina, deſignat *ee* diabolum facientem animam vitiis delectari, *Gen.34.a.* — ee *Glo. ord. ſ. Gen 34.*

Coitus

a Glo. ord. ſ. Gen. 30. b Gl. int. ſ. Gen. 26.

Coitus primus & ſerotinus ovium ad aſpectum virgarum, *Gen. 30. f.* fit, quum *a* rationales ſpiritus noſtri in exemplis Sanctorum defixi, ſingulis quibuſque actionibus permiſcentur, ut tales fœtus operum procreent, qualia exempla viderunt.

Coire cum Rebecca, eſt *b* aliqua hæreſi fidem fœdare, *Gen. 26. c.* Idem eſſe poteſt dormire cum virgine, *Exod. 22. c.*

c Iſyc. ſ. Lev. 20. d Glo. ord. ſ. Lev. 9. e Iſyc. ſ. Lev. 18. 20.

Coire cum jumento, eſt *c* participare cum inſenſatis, vel adhærere voluptatibus pravis, & irrationabilibus, *Exod. 22. c. Lev. 20. b.*

Coire jumentum unius generis, cum jumento alterius, *Lev. 19. d.* Non *d* permittendi ſimplices tractare cum hæreticis.

Coire cum maſculo, eſt *e* facere effœminari eum, qui virilia opera agebat, *Lev. 18. c. 20. b.* — *Lex vetus. Synagoga. Dignitates. Scientiæ encyclicæ. Hæreſes.*

f Phil. de ſacr. Abr. & Com. Epyb. 3. contra hær. 20. 2. g Au. 83 q. 11 h Gre. ſ. Cant. 6.

Concubina Abrahæ aut etiã Jacob, & David ſignificare poſſunt *f* legem veterem, ſynagogam, dignitates, ſcientias philoſophicas, aut encyclicas & hæreſes, quæ videntur conjungi Chriſto à quo per errorem alienæ ſunt. *Gen. 25. a. 35. d. 49. a. 2. Reg. 16. d. Cant. 6. b. Gal. 4. c.*

Concubinæ etiam octoginta, *Cant. 6. b.* deſignare poſſunt *g* animas non ita perfecto affectu conjunctas ſponſo, ut reginæ, ſed timore ſervientes. Vel ſunt *h* quæ mercedem accipiunt terrenorum, de quibus dicitur: Receperunt mercedem ſuam: quod convenit hæreticis, & falſis prædicatoribus. Concubinæ enim non verè, ſed fictè Dominos diligunt: & ab eis non poſteritatem filiorum, ſed præſentiam commodorum expetunt, nec continentiam exercent, ſed libidinem explere concupiſcunt. Sic falſi prædicatores in Eccleſia, dum non Chriſtum, ſed lucrum, vel laudem diligunt, non ſpiritualiter & caſtè, ſed carnaliter & libidinoſè Chriſto ſe jungunt, de quibus Apoſtolus, *Phil. 3.* Multi ambulant, quos ſæpè dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt. — *Animæ imperfectæ, aut mercedem terrenorum expetentes. Hæretici. Falſi prædicatores.*

i Rup. 3. ſ. Re. 2.

Non cognoſcens David Abiſaig, deſignat *i* Deum Patrem acceptantem quidem fidem antiquorum Patrum, ſed nondum plenè uſque ad adventum Chriſti, *3. Reg. 1. a.*

Colare, Excolare.

COLARE aliquid liquidum, eſt, quum per pannum rarum, aut inſtrumentum colatorium traſfunditur, ut liquidum tranſeat, & fœces & alia in colatorio remaneant, & id quod remanet in colatorio, dicitur etiam colari.

k Hi. ſ. Mal. 3. l Ori. ſ. Matt. hom. 23. Greg. 1 mor. 14. m Aug. 1 q. in Evan. 33. Euc. ſer. ſpir. 5.

Colat Deus quaſi aurum & argentum, *k* quum à fœce peccatorum purgat *Mal. 3. a.*

Colare culices, eſt *l* cavere à levibus peccatis, *Matt. 23. c.*

Colarunt culicem Judæi, quando *m* dimiſerunt latronem, & crucifixerunt Chriſtum, deglutientes camelum, *Matt. 23. c.*

Colere, Cultor, Cultus, Excolere.

COLERE, interdum eſt venerari, ut cultus Dei: interdum exercere, ut cultus terræ: nonnunquam ornare, ut cultus faciei: aliquando habitare.

Colere Dominum citra allegoriam dicit illam venerationem, quæ latria dicitur, quæ ſoli Deo debetur, *Exod. 10. g. 18. c. 4. Reg. 10. f. 2. Par. 29. b. 35. c. Iud. 5. b. 8. c. 11. c. Iſa. 19. d. 56. Dan. 3. b. 2. Mach. 1. a. Matt. 15. Mar. 7. a. Ioan. 9. f. 2. Theſ. 1. b. Act. 17. c.* Ad cultum Dei pertinet cultus tabernaculi, & cultus ſempiternus, vel Phaſe, vel alterius rei, *Exod. 12. c. 13. b. 25. a. 27. d. 35. c.*

n Hie. ſ. Iſa. 32

Cultus juſtitiæ, eſt ſilentium, *Iſa. 32. d.* ut *n* videlicet non multiloquio Judæorum, ſed fidei brevitate adoretur Dominus.

o Gre. 11. mo. 11 p Rup. ſ. Hoſ. 10.

Colere idola, eſt præferre creaturas Deo, vel toto affectu eis ſervire: unde Ægyptii colunt ea, quæ mactant Hebræi, quia mundani ſerviunt pravis affectibus, quos juſti extinguere curant, *Exod. 8. f. 20. a. Deut. 4. c. 5. a. 3. Reg. 11. a. 4. Reg. 10. d. 18. b. Iud. 10. Sap. 14. c. 15. d. Ier. 44. c. Bar. 6. d. Ez. 20. c. Dan. 11. f. 14. d. Ro. 1. c. Acto. 19. e.* Colunt etiam hæretici idola, qui dicuntur *o* cultores perverſorum dogmatum, *Iob 13. a.* Colentes vaccas Bethaven, *p* erant Judæi, qui voluntaria crudelitate obtemperarunt Caiphæ & Annæ dicentibus, debere occidi Chriſtum, *Hoſ. 10. a.* — *Idol.*

Colere pro Exercere, vide Agricola.
Colere pro ornare, vide Ornare.
Colere pro habitare, quære Habitare.
Collaudare, quære Laudare.
Collega, vide Socius.
Collidere.

q Aug. ſer. 76 r Rup. 7. ſ. Gen. 3. ſ Ori. ſ. pſ. 36. hom. 4. Hie. ſ. pſ. 36. t Hie. ſ. Nahum. 2. u Rup. ſ. Nahum.

COLLIDUNTUR aliqua, quando mutuò percutiuntur.

Colliſio Eſau & Jacob in utero matris, deſignat *q* contentionem bonorum & malorum, in Eccleſia, *Gen. 25. e. Eccl. 13. a. Ier. 31. b.* Deſignat etiam *r* contentionem Judæorum in primitiva Eccleſia, nolentium admittere Gentiles ad fidem. — *Contentio bonorum & malorum.*

Non colliditur juſtus cadens, *Pſal. 36.* quia non *ſ* perſeverat in peccato, ſed per pœnitentiam reſurgit.

Colliſa dicitur ſedes Chriſti in terra, quando à Judæis, quorum erat Rex, non ſolùm contemptus eſt, ſed etiam crucifixus, *Pſal. 88.*

Colliduntur currus hoſtium, quum diſſipatur ſuperbia pravorum, & potentia, qua abutebantur adverſus bonos, *Iudith. 5. b.* Et colliduntur in plateis quadrigæ, *Nahu. 2. d.* quum *t* ſuperbi contra ſuperbos, in hujus mundi latitudine inſurgunt, aut quum tam dæmones, quàm pravi homines in judicio turbabuntur. Deſignare etiam poteſt *u* converſionem infidelium. — *Converſio infidelium.*

Colliſio armorum adverſariorum, terrores diaboli adverſus bonos deſignare poteſt, *Mach. 7. a.*

Colligare, vide Ligare.
Colligere,

COL-

COLLIGERE, eſt diſperſa in unum conjungere, & congregare. Item addere, *4. Reg. 22. d.* Colligam te ad patres tuos. Cogere, *Job. 16.* Collegit furorem ſuum contra me. Suſcipere, *Matt. 25. c.* Hoſpes eram, & collegiſtis me. Congerere *Eccl. 47. c.* Collegi quaſi aurichalcum aurum. Perdere. *Soph. 3. b.* Et colligam regna.

Convertere ad fidem

Collegit Deus diſperſos Juda, *a* quum convertit eos ad fidem, *Iſa. 11. c.* Et collectio dicitur non eſſe ultra Judæorum, *Iſa. 23.* quia non amplius congregabuntur in Hieruſalem. Dicitur etiam Deus colligere regna, hoc eſt, Gentiles, ad fidem, *Soph. 3. b*

a Hie ſ. Iſ. 11. 12.

Idem

Colligere lapides, eſt *b* congregare Gentiles ad fidem, *Eccl. 12. 3. a. Eccl. 11. 21. b.* Et collectæ tribus ſunt ad unitatem fidei venientes, *Iſa. 4. b.* Ad idem referri poteſt colligere ova, quæ derelicta ſunt, *Iſa. 19. d.* Et colligere ſpolia hoſtium, *Judith. 15. d.*

b Hie ſ. Eccl. 3

Paucitas electorum.

Colligit, ſeu circundat gloria Domini aliquem, quum *c* quaſi veſtimento ipſum totum replet, & amplectitur, *Iſa. 58. c.*

c Hie. ſ. Iſ. 58.

Collegit ſtipulam Chriſtus, & racemos in vindemiam. *d* quia pauci credebant verbo ejus, & pauci conſequuntur fructum paſſionis ejus, ſi comparentur ad multitudinem malorum, *Mich 4. b. 7. a.* Dicitur etiam de Eccleſia in fine mundi, refrigeſcente charitate, *Eccl. 33. c. Jer. 6. b. 9. f. 25. g.* Colligit lilia ſponſus *e* quum colligit martyres & electos in regnum cœlorum, *Cant. 6. a.*

d Hier. ſup. Mich. 7. e Rup ſ. Cant 5.

Recipere verbum Dei.

Colligere ſpicas, *f* eſt recipere doctrinam verbi Dei, *Lev. 25. a. Deut. 10. b. 16. c. 14. d. Ruth. 2. a. Pſal. 103. Iſa. 32. c. Jere. 4. d.* Non debebant autem Judæi colligere ſpicas, *Lev. 19. b.* quia non debebant *g* amovere Gentiles ab aliqua cognitione præceptorum legis.

f Amb. 3. de fide 5. g Iſyc ſ. Lev. 19.

Accipere cœleſtem doctrinam,

Colligere, aut congregare cum Chriſto, *h* eſt ſapere quæ ſunt ſpiritua Chriſti, *Matt. 12. c. Luc. 11. b.*

h Ori ſ. Matt. hom. 19.

Colligere manna, eſt *i* accipere cœleſtem doctrinam, *Exod. 16. d. Num. 11 b.* Colligebat autem unuſquiſque quantum ſufficit, non ut curioſè inveſtigemus occulta, & ad certam menſuram, quia in ſcientia, & in quolibet dono, debet quiſque certa menſura contentus eſſe, ut non plus velit ſapere, quàm oportet ſapere. Quod autem alius plus, alius minus colligebat, diverſam intellectus deſignat capacitatē. Colligebatur autem manè, & ſex diebus, *k* hoc eſt, hujus vitæ tempore, vel in ſexta ætate. Sexto autem die colligebantur duplices cibi, quia in hac vita laborandum eſt pro futura. Ad dies autem ſingulos colligebant manna, & in craſtinum reſervare vetebantur: quia Salvatoris adventu figuræ legis ceſſarunt, & colligere inde alimenta non poſſumus, ipſa veritate nobis & pane cœleſti ad fruitionem propoſito. Duplici autem menſura ante ſeptimam manna colligitur: quia tempore legis exacto, & ſeptima, id eſt Chriſti lege incipiente, duplici quadam gratia, legali ſcilicet, & evangelica, in fide homines roborantur.

i Phi. 2. alleg. Beda ſ. Exod. 16. k Cyril 3. ſ. Ioan. 34.

Ornari virtutibus.

Colligi Chriſtum hoſpitem, *l* qui virtutibus ornat hoſpitium mentis ſuæ, *Matt 25. b.*

l Ori. ſ. Matt. hom. 34.

Æterna quies.

Colligens Jacob pedes ſuos ſuper lectum. *Gen. 49. d.* deſignat collectionem fideliũ ad æternam quietem. Idem eſt colligi ad populum ſuum, *Num. 20. d. 31. a. 4. Reg. 22. d. 2. Par. 34. f. Ezech. 29. b.* Et colliguntur viri miſericordiæ, quum *m* Apoſtoli occiſi à perſequutoribus ſuſcipiuntur à Deo, *Iſa. 57. a.* Colligere etiam lilia, eſt congregari virgines, aut pullos ad æternam gloriam.

m Hie ſ. Iſ. 57

Separari malos à bonis.

Colligent angeli zizania, & omnia ſcandala de regno Chriſti, quum ſeparabunt malos à bonis in judicio, *Matt. 13. d.* Et colligere in manipulos, *n* eſt congregare errores hæreticorum, qui comburendi ſunt, aut opera inferiora, *Pſal. 128.* Et ſynagoga peccantium, dicitur collecta ſtupa, *Eccl. 21. b.*

n Arno. Hil. Au ſ. pſ. 128.

Collegerunt diſcipuli fragmenta, quæ ſuperfuerunt manducantibus, quia *o* ſemper habent prædicatores multa myſteria, quæ turbæ habere non poſſunt, *Luc. 9. b. Joan. 6. b.*

o Amb. ſ. Lu. 9.

Venerari paſſionem Chriſti.

Colligit vir mundus cineres vaccæ, *Num. 19. b.* quum *p* Gentilis veniens ad fidem, veneratur paſſionem & reſurrectionem Chriſti. Sic colligens mulier Sareptana duo ligna, deſignat ſuſceptionem crucis Chriſti per Gentilitatem, *3 Reg. 17. b. Jer. 7. d. Joan. 15. a.*

p Aug q. in Num. 33.

Procurare gratiam.

Colligit formica æſtate, quibus paſcatur hyemē, quum *q* quis in proſperitate diſcit, quæ eum conſolantur in adverſis, *Prov. 6. b.* Vel quum quis parat in hac vita bona opera, quæ eum comitentur in futura.

q Glo ord ſu. Prov. 8.

Colligere pecuniam ad templum reparandum, eſt procurare gratiam & dona Spiritus ſancti, ad ædificationem Eccleſiæ, *4. Reg. 22. a. Baruch. 1. a.*

Quærere voluptates.

Colligentes reges reliquias ciborum ſub menſa Adonibezec, *Iud. 1. b.* deſignant eos, qui ſub tyrannide diaboli quærunt terrenas voluptates, quibus minimè ſatiantur. Ad idem referri poteſt, colligere paleas, vel ſtipulas *r* hoc eſt, vitia vel voluptates, *Exod. 5. b.*

r Bed ſ Exod. 5.

Miſcere virtutibus vitia

Colligens puer Prophetarum inter bonas herbas colocynthidas, deſignare poteſt eos, *ſ* qui virtutibus miſcent vitia, *4. Reg. 4. f.* Item qui errores miſcent evangelicæ veritati.

ſ Glo. ord ſ. 4. Reg 4.

Iudas contra Chriſtum.

Collegiſſe dicitur diabolus, vel Judas, aut Judæi furorem ſuum adverſum Job, quum *t* totis viribus inſurrexerunt adverſus Chriſtum, & adverſus Eccleſiam, *Iob. 16. b.* Vel ſi dicitur de Deo, collegit furorem ſuum in Job, *v* quando ita reliquit Chriſtum in paſſione, ut diceret: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me? Collegerunt etiam Pontifices, & Phariſæi concilium adverſus Chriſtum, *Ioan. 11. f.* Et colligunt omnia regna adverſus Hieruſalem, *Zach. 12. a.* hoc eſt, *x* perſecutores adverſus Eccleſiam.

t Hie ſ. Iob 16 v Gre 13. mo. 6. x Hie ſ. Zac. 12.

Ejectio diaboli.

Non colligitur draco lapſus in terram, *Ezech. 29. b.* quum *y* diabolus non recipitur amplius in iis, qui crediderant ei, quum ab eo fuerint liberati.

y Hie ſ Eze. 29.

Mors in infernum

Non colliguntur cadavera malorum, quum juſtâ ſententiâ Dei in infernum detruduntur, *Ier. 25. g.* Sic non colliguntur oſſa Regis Juda, *Ier. 8. a.*

Auxilia & doctrina humana.

Collectiones aquarum, quæ defecerunt, ſignificare poſſunt *z* auxilia humana, *Iudith. 7. a.* Item doctrinas liberales.

z Glo. ord. ſ. Iud th 7.

Collecta, quæ fiebat diebus feſtis, *Lev. 23. f. Deut. 16. b. Neem. 8. d. 1. Cor. 16. a.* Congregationem *aa* operum deſignat.

aa Glo. ut ſ. Lev. 23.

Colliguntur fœna de montibus, quum *bb* accipitur doctrina legis à Judæis, ut detur Genti facienti fructum, *Prov. 27. c.*

bb Bed. ſ Pro. 27.

Collis.

Chriſtus. Intelligentia ſcripturarũ.

COLLIS eſt inferior monte, ad latus montis jacens, & excelſior campis.

Collis Domini ſignificare poteſt *cc* Chriſtum, ſecundùm naturam humanam, *1. Reg. 11 A. 23. c. Eze. 34. f.*

Collis etiam Domini, aut abſolutè Collis, deſignare poteſt *dd* altam intelligentiam ſcripturarum, aut

cc Aug. de quibus 14. dd Or ſ Cant. hom 1. Gre ſ 1. Re 10. Am ſ. Pſ. 118. Jer. 6.

aut ipſas ſcripturas ſacras ſpiritualiter intellectas, *1.Reg.10.a. Cant.2.b. Ezech.34.f. Ioel 3.d. Amos 9.d.* Collis etiam dici poteſt vetus Teſtamentum, quod inferius eſt novo, *Ier.16.b.*

Colles etiam dici poſſunt, *a* qui ſimpliciorem ſcientiam habent, *Pſal.64.71.113. Iſa.41.e.55.e.*

Colles æterni, ſignificare poſſunt *b* angelos, & Patriarchas, & Prophetas, qui etiam ſimpliciter colles dicuntur, *Gen.49.d. Deut.33.b. Prov.8.b. Iſa.1.a. Habac.3.b.* hos colles tranſilivit Chriſtus, *Cant.2.b.* quum Chriſti adventum prophetantes, cum magno deſiderio incarnationem ejus exſpectabant. Colles etiam accincti exultatione dici poſſunt *c* Martyres, *Pſal.64. Iſa.31.c.*

Colles thuris, aut Libani, dici poſſunt *d* puriſſimi virginum greges, vel habentes altam humilitatem in oratione, *Cant.4.b.*

Collis interdum perfectionem non *e* ſummam deſignare poteſt, vel ipſam perfectionem habentes, & etiam bona opera, *Exod.17.e. Pſal.71.113.348. Cant.2.b. Iſa.30.f.40.a. Ier.16.b. Ezech.6.a. Ioel.3.d. Amos 9.d. Mich.4.a.6.a.*

Collis Remmon, *Zach.14.d* deſignare poteſt *f* ſtatum eccleſiaſticum in Eccleſia.

Colles aliquando ſignificant *g* omnes creaturas. *Prov.8.c.* Ante omnes colles ego parturiebar.

Colles etiam dici poſſunt *h* regna minora per fidem ad Chriſtum venientia, *Cant 2.b.*

Colles humiliandi dicuntur Judæi, *Iſa 40.a. Luc.3.b. Ezech.6.a.*

Collis Gareb, *Iere.31.g.* deſignare *k* poteſt incolatum hujus vitæ, & abjectionem doctorum prurientium auribus, qui ſunt in Eccleſia.

Colles, in malum, ſignificare poſſunt ſæcularem *l* literaturam, quæ eſt ſuperba, & non ſine erroribus, *Iere.3 d. 4 f.* Deſignant etiam ſuperbiam aut avaritiam, & ipſos ſuperbos, *4.Reg.16.a.17.b.19.e.2. Par.28.a. Pſal.67. Iſa.2.e.30.e.41.d.42.e.54 c.65.b. Iere.2.d.3.g.47.d.50.b. Ezech.6.d.32.b.34. Hoſ.4.e.10.b. Nahu.1.b. Habac.3.b. Sap.1.b. Luc.13 d.* Super colles fornicatur, & nunquam mundatur, qui erecta cervice per ſuperbiam non humiliatur ſub potenti manu Dei, *Iere.13.d.* Et collis montis Seir, *m* ſignificat inferiores diſcipulos diaboli, *Ezec.35.b.*

Colles, quos tranſilit Dominus dici poſſunt *n* dæmones, quos reliquit Deus ſine rore gratiæ, viſitans angelos & homines, *Cant.2.b.*

Colles, qui implentur ſanie, ſunt *o* ſucceſſores hæreſiarcharum, *Ezec.32.a. Hoſe.10.e.*

Colles exultantes ſicut agni ovium, *p* ſunt ſpeculativi inferiores contemplativis, quando immenſa illa intimæ ſolemnitatis tripudia eos illuc uſque ſupra ſemetipſos levant, ut cœleſtium ſecretorum arcana, ſaltem per ſpeculum in ænigmate videre valeant, *Pſal.113.*

Collocare, Reponere.

COLLOCARE, eſt in loco aliquid ponere. Reponere autem, eſt recondere in aliquo loco, ut ſervetur. Vide Recondere.

Collocavit Deus Chriſtum hominem ad dexteram ſuam, hoc eſt in potioribus bonis ſuis, *Epheſ.1.d.* Hoc deſignavit collocatio Salomonis in ſolio ſuo, *3 Reg.1.d.* Et collocatio Joas in ſolio regali, *2. Par.23.b.* Idem collocatio arcæ, *1. Par.6.c.* Et reponi manna coram Domino uſque manè, *Exod.16.e.g.* Et collocans Rex Alexander Jonathan, ut ſederet ſecum. *2. Mach.10.e.*

Collocavit Deus Cherubim ante paradiſum, *Gen.3.d.* quum *q* reliquit homini facultatem liberi arbitrii, ut per pœnitentiam adjuvante ejus gratia, reverti poſſet in paradiſum. Vel Cherubim & flammeum gladium, quia nemo poteſt pervenire ad arborem vitæ, niſi per tolerantiam moleſtiarum, & ſcientiæ plenitudinem, hoc eſt, per charitatem Dei & proximi. Plenitudo enim legis eſt charitas.

Collocavit Deus filios Iſrael in terra promiſſionis, deſignans *r* introductionem fidelium, vel in Eccleſiam, vel in gloriam cœleſtem, *1. Reg.12.b.* Idem deſignat collocatio in loco paſcuæ, *Pſal.22.102.106.* Et collocatio in domibus ſuis, *Hoſ.11.d.* Et collocat Deus reges in ſolio, *Iob.36.a.* Collocavit Deus Ægyptios in terra Phatures, hoc eſt, in Eccleſia, *Ezech.29.c.*

Reponi in loculo, eſt *ſ* ſperare reſurrectionem, *Gen.50.d.* Sic erat repoſita ſpes Job in ſinu ſuo: quia vera certitudine de ſpe reſurrectionis præſumpſit, *Job 19 d.*

Reponere lapides alios in domu leproſa, eſt dogmata *t* vera docere, reprobatis falſis, *Lev.14.g.*

Reponit ſacerdos veſtimenta ſacra in gazophylacia, quum *v* ſervat myſteria, ne revelet indignis, *Ezech.44.e.* Ad idem referri poſſunt repoſita de ſacrificiis & hoſtiis ſalutaribus, quæ reſervantur ſacerdotibus, *Levit.10.c.*

Reponit ſacerdos benedictionem primitiarum in domo ſua, quia quaſi per eas benedicitur. Vel reponit in domibus noſtris, quia ad ejus imprecationem, Deus benedicit domibus noſtris, *Exo.44 g.*

Collocatio tabernaculi, deſignare poteſt inſtitutionem Eccleſiæ novi Teſtamenti, *Exod.40.b.* Unde facta eſt menſe primo, prima die anni ſecundi egreſſionis filiorum Iſrael de Ægypto: quia annus ſecundus legem novam deſignat, ut annus primus veterem.

Collocavit Aaron & filii ejus lucernas in tabernaculo, quia ſacerdotes *y* debent in Eccleſia verbum Dei miniſtrare, *Exod 27.d 30.a.*

Collocavit mulier filium ſuum mortuum in lecto hominis Dei, deſignans Eccleſiam *z* applicantem peccatorem crucis Chriſti, *4. Reg.4.c.* Sic reponit turtur pullos ſuos in nido, *Pſal.83.*

Collocat lepus cubile ſuum in petra, quum fidelis ſimplex ponit ſpem ſuam in Chriſto, *Prov.30.b.*

Collocare altare Dei ſuper baſes, *1. Eſdr.3 a.* eſt *aa* collocare fidem in cordibus audientium.

Collocari in cubilibus, *Pſal.103.* eſt Judæos in ſynagogis *bb* ſuis congregare, aut hæreticos in ſuis ſecretis conciliabulis, aut vitia, ſeu dæmones in cordibus malorum.

Collocavit inimicus in obſcuris, quum *cc* Judæi Chriſtum morti tradiderunt, *Pſalm.142.* Vel cum perverſus homo proponit bonis ſæcularia, vel errores.

Collocavit meretrix filium alterius meretricis in ſinu ſuo, *dd* quum ſynagoga cogebat Gentiles Judaizare. *3. Reg.3.c.*

Collocat Deus Tyrum in terra noviſſima, quum tradit *ee* diabolum ejuſque ſequaces in gehennam. *Ezech.26. d.*

Collocant filii Orientales cauſas ſuas in civitate filiorum Ammon, quum *ff* diſcipuli Chriſti imperant Gentilitati, eam convertentes ad fidem *Ezec. 25 a.* Vel ſunt hæretici, qui exierunt ab Eccleſia, & ſuſcipiunt infideles.

Left margin: a Arn ſ Iſa. 113. — b Ori ſ Cant. hom. 6 — Bern. ſ Cant. ſer. 51. — Bed ſ Gen 49 — c Hi & Hie. ſ pſ 64. — d Hie 1. adv. Iov. — Gre ſ Cant 4. — e Ori. ſ. Exo. hom. 11 & ſ. Cant. ho 2. — Hie. ſ Iſa 30. & ſ Ier 16 & ſ Ezech. 6 & ſ. Ioel 3 — f Hie ſ. Zac. 14 — g Cyr. ſ the ſaur. 1 — h Ori ſ Cant. hom 1. — i Ori ſ Luc. hom 12 — k Hie ſ Ier. 31. — l Hie ſ Ier 13. Aug ſ Ioan tract 1 — m Hie ſ Iſa. 2 & ſ. Ezech. 35. — n Bern ſ. Cant ſer 54 — o Hie ſ Eze. 32. — p Ricar de S. Victo 5 de arca myſtica. 14 — q Greg Ven Can 1 tom 7 cap 21. — r Hier ſ Hoſ. 11 & ſ. Ezec. 29. — ſ Greg 14. mor 33. — t Glo ord. ſ. Lev. 14. — v Hie ſ Eze 44. — x Hie ſ Eze. 44. — y Glo ord. ſu. Exod 27. — z Arn ſ pſ 83. — aa Glo ord ſ 1. Eſdr 3 — bb Arn ſ pſ. 103 — Clyma grad. 21 — Aug ſ pſ 103. — cc Aug ſ pſ 142 — dd Hie Ormo. Mulierum in uiꝛa · qqu. — ee Glo int ſ. Ezec. 26. — ff Glo ſ Eze 25.

Right margin: Vetus Teſtamentum. — Habentes ſimpliciorem ſcientiam. — Angeli, Patriarchæ & Prophetæ. — Martyres. — Virgines. — Humiles. — Perfectio non ſumma. — Bona opera. — Status eccleſiaſticus. — Creatura. — Regna minora. — Iudæi. — Sæcularis literatura. — Superbia. — Avaritia. — Superbi. — Diſcipuli diaboli. — Dæmones. — Succeſſores hæreſiarcharum. — Speculativi. — Chriſtus in potioribus bonis patris. — Reliquit homini facultatem liberi arbitrii. — Introductio fidelium in utramque Eccleſiam. — Spes reſurrectionis. — Docere vera dogmata. — Servare myſteria. — Inſtitutio novæ Eccleſiæ. — Prædicatio.

Collo-

Colloqui, vide Loqui.
Colluctari, quare luctori.
Collum, Cervix, Decollare.

Mens vel anima.

COLLUM eſt pars corporis inter caput & humeros. Cervix autem eſt poſterior colli pars. In ea ferri ſolet onus & jugum. a Ori ſ Ezec. ho 6 ver ſin.

Collum Joſeph, habens torquem auream, deſignare poteſt *a* mentem ſapientia ornatam, *Gen. 41. e. Prov. 1. a. Eccl. 36. b. Dan. 5. c.* Ab hoc collo aufert Deus jugum, *Iſa. 10. f.* Collum autem & cervicem ſubjicere Regi Babylonis, eſt cognoſcere ſe peccatorem, *Jer. 27. c.* Cervix etiam ſuper quam jugum imponi ſolet, in corpore myſtico ſignificat animam Chriſti jugum ſuſcipientem, *Lev. 26. b. Thr. 5. a. Actor. 15. d.* Solvuntur vincula colli, cùm *b* abjiciuntur peccata ab anima, *Iſa. 52. a. Hoſ. 10. c.* b Hie ſ. Iſ 22. c Iſy ſ. Lev. 5.

Eccleſia. Caro

Collum turturis, vel columbæ, aliquando ſignificat *c* Eccleſiam, *Lev. 1. d. 5. d.* Significat etiam carnem vel ipſum corpus.

Virgo Maria. Sacra eloquia. Obedientia. Obedientes. Prædicatores. Intellectus. Perfectiores. Humilitas Mariæ.

Collum Eccleſiæ, dici poteſt *d* beata Virgo Maria, per quam veniunt divinæ influentiæ in corpus ipſius Eccleſiæ à capite Chriſto. Item *e* ſacra eloquia: quia in collo eſt guttur, & in gutture vox. Cervix quoque Eccleſiæ dicuntur, qui ſe erigunt in ſuperbiam, & ſub occaſione defendendæ rectitudinis, vitio deſerviunt elationis, *Job 16. c.* d Gerr. Ven. Cant 1. tom. 8. cap. 29. e Gre ſ Ezec. hom. 13 & 15. moral. 8.

Collum ſponſæ ſicut monile, deſignat *f* obedientiam, ſeu ipſos obedientes in Eccleſia, *Cant. 1. c. 4. b. Neem. 3. b. Iſa. 10. f. Eccl. 51. d. Hoſ. 10. c.* Vel deſignat *g* prædicatores, qui extenduntur ad ſpeculandum. Vel ipſum intellectum, per quem anima trajicit in ſe ſpiritualia alimenta. Significat etiam collum *h* perfectiores in Eccleſia, *Iſa. 8. d.* Collum etiam ſponſæ, ſicut turris eburnea, eſt humilitas *i* Mariæ, fortis, & pulchra, & grata Deo, *Cant. 7. b.* f Ori ſ. Cant. hom. 2. g Gre ſ. Cant 1. 4. h Ber ſ. Can. ſer. 41.

Cervix in bonis, libertati a *k* electionem deſignare poteſt, *Job 16. e.*

In collum filii cecidit pater, *Luc. 15. d.* quum filius Dei humanam *l* aſſumpſit naturam. Vel dicitur, quia dedit præcepta & jugum leve. i Rup ſ can. 7 k Gre. 13. mo 8.

Collum equi, vocem prædicatoris *m* ſignificare poteſt, cui circundat Deus hinnitum, *Iob 39. c.* l Hu. quiſ. Beati.

Collum Joſeph, & Benjamin, deſignant *n* meditationis ſeu prudentiæ, & contemplationis conjunctionem, *Gen. 45. d. Act. 20. g.* Amb. ſ Luc. 15.

Decollare Joannem in carcere, eſt dividere *o* Chriſtum à Prophetis, & non habere ipſum integrum, *Matt. 14. a.* m Greg. 33. moral 19.

Uſque ad medium colli venit torrens inundans, *p* quum punitio Dei totum perdit peccatores, trudens eos in infernum, *Iſa. 30. f.* n Ricar de S. Vict de 12. Patr 27. o Ori ſ. Mat. cap. 14. p Gle ord. ſ. Iſa. 30.

Elatio mentis. Superbia dæmonum.

Collum aliquando *q* deſignat mentis elationem, & circumdatur hædinis pellibus, quum per cognitionem peccatorum, homo ducitur ad humilitatem, *Gen. 27. c.* Collum etiam extentum ſignificat ſuperbiam, *Iſa. 3. c.* Et collum erectum, & cervix pinguis, deſignat opulentam ſuperbiam, *Iob. 13. b. 15. d. 16. b.* Et collum Leviathan, eſt ſuperbia diaboli, *Iob. 41. c.* Idem deſignat dura cervix, *Exod. 32. c. 33. a. 34. b. Pſ. 128. Eccl. 30. b. 33. c. 38. b. Gen. 27. f. 28. c. e. 30. g. 48. f. Thr. 1. e. Ezec. 2. b. 21. a. Mich. 2. a. Habac. 3. c. Marc. 9. f. Luc. 17. a.* Colla quoq; regum calcata, deſignant vires & ſuperbiã dæmonũ à ſanctis ſeparatas, *Deut. 3. a. 10. d. 21. a. 28. e. 31. f. 33. d. Ioſ. 10. c.* Cervices etiam inimicorum, ſignificant ſuperbiam dæmonum & malorum. Ceduntur autem inimici in tergo, vel in cervicibus, quamdiu ſunt infideles, quia adorantes idola, vertunt terga Deo. Cervice quoque fracta mortuus eſt Eli: quia perfidiæ magnitudine, quæ fuit in ſacerdotibus & principibus Judæorum, amiſſa regni potentia, & ſuperbia condemnatur, *1. Reg. 4. d. 4. Reg. 17. c. 2. Par. 16. g. 30. b. 36. c. Neem. 9. c. Iud. 13. e. Prov. 29. a. Bar. 2. f. Actor. 7. f.* Et cervix ferrea dicit duram inobedientiam, *Iſa. 48. a.* q Euc ſer. Spirit. 7. Ori ſ Ioſ. ho. 11. & ſ Gen. hom. 17. Gre. ſ. 1. Re. 4 & 11. mor 17. & 11. mo. 21. & 34. mor. 5. Au ſ. pſ. 128.

Inobedientia.

Cervix, aliquando ponitur pro vita, ut Priſca, & Aquila dicuntur ſuppoſuiſſe cervices ſuas pro anima Pauli, *Rom. 16. a.*

Collyrida, quare Cruſtula.
Collyrium.

COLLYRIUM, eſt medicamentum oculorum: deſignare poteſt *r* cognitionem propriæ infirmitatis, vel opera, quibus inungendi ſunt oculi mentis, *Apoc. 3. d.* Peculiarius humilitatem. r Gre. 1. paſt. 11 Rup. 2. ſ. Apo.

Colocynthis.

Hæretica doctrina.

COLOCYNTHIS, eſt cucurbita ſylveſtris, per terrã repens, habens fructum in ſpeciem mediocris pilæ, vehementer amarum, cujus uſus eſt medicaminibus. Ut autem miſſa fuit in ollam Prophetæ, & dixerunt. Mors eſt in olla, deſignat amaritudinem *ſ* hæreticæ doctrinæ, quæ revera mortem infert, *4. Reg. 4. g.* ſ Rup. 5. ſ. Re. 17.

Colonus, Colonia, vide Habitare.
Color, Decolorare, Diſcolor, Unicolor.

Diverſi ſtatus. Virtutes. Reverentia religionis. Splendor innocentiæ. Fucata religio Gentilium. Sapientes mundi. Inconſtantia doctrinæ.

COLOR eſt, qui viſu percipitur, & eo mediante percipitur res, cujus eſt color.

Colores varii in tabernaculo fœderis, deſignant diverſos hominum ſtatus, diverſaſque virtutes, *Exod. 25. a.* Idem deſignant colores auro miſti, *Exod. 39. a.*

Color optimus, *Thr. 4. a. Ezec. 27. d.* deſignat reverentiam religionis cunctis amabilem, & ſplendorem innocentiæ. Eſt immutatus color optimus, quando ille ſanctitatis habitus per terrena & abjecta opera ad ignominiam deſpectionis venit. t Gre 34 mo. 9. & 2. paſt. 7 & hom 17

Colores Indiæ, *Iob. 28. c.* deſignare poſſunt, fucatam *v* religionem Gentilium, ſermone vario ornatam. Vel deſignat ſapientes hujus mundi, qui quamvis per infidelitatem, & plerumque per actionem fœdi ſint, ante humanos tamen oculos ſuperinducto honeſtatis colore fucantur. Ad hæc referri poteſt color optimus lanarum Tyri, *Ezec. 27. d.* v Hie ſ. Iob 28 Gr. 18 mo. 30

Color diverſus in cute, deſignat *x* inconſtantiam doctrinæ, ubi non eſt ſimplex veritas, & diverſos errores, *Lev. 13. a. 14. f.* x Cle. Alex. Pæd. 3.

h

Digitized by Google

Color albus in cicatrice, deſignat *a* peccatum non mortale. Color verò albus per totum corpus, deſignare *q* poteſt ſimplicitatem ſenſus, ſine vafricie, *Lev.13.f.* *Peccatum non mortale. Simplicitas.*

Color rufus in cicatrice, *c* peccatum mortale deſignare poteſt, *Lev.13.f.* *Peccatum mortale.*

Color priſtinus in capillis, deſignat *d* non mutatum eſſe affectum per peccatum, *Lev.13.e.*

Diſcolores veſtes, vel multicolores deſignant *e* doctrinam legis, Prophetarum, & Apoſtolorum. Vel deſignant varias virtutes, *Ezec.16.b.* Idem ſignificant lapides diverſorum colorum, 1. *Par.29.b.* *Doctrina utriuſque teſtamenti. Virtutes variæ.*

Decoloravit Sol ſponſam, *Cant.1.b.* quia non ut Solis dignitas expetebat, ejus radios accepit. Vel deſpexit eam Sol, quando non rectis, ſed deflexis radiis, eam illuminat. Vel dicitur, quia *g* anima quantumvis perfecta, comparata Chriſto, non lucet: vel quia in perſecutionibus offuſcatur. Vel decoloravit Sol Beatam Virginem, *h* quando fecit eam pregnantem, & ignoraretur myſterium.

Color *i* bdelii in manna, *Num.11.b.* eſt *i* color albus & lucidus in modum cryſtalli.

Color aerius in tentoriis Aſſueri, *Eſther.1.b.* cœleſtem *k* converſationem deſignat.

Unicoloria in ovibus, *Gen.30.f.* habentes ſimplicem ſenſum *l* ſcripturæ intelliguntur: colores verò varii, diverſos, & myſticos ſenſus inſinuant. *Senſus ſcripturæ.*

Coluber, vide Serpens.

Columba.

COLUMBA, ſimplex animal, & lætum, non felle amarum, non morſibus ſævum non unguium laceratione violentum, hoſpitia humana diligens, unius *m* domus conſortium noſcens, quum generant, ſimul filios edunt: quum commeant, volatibus invicem cohærent, communi converſatione vitam ſuam degunt, oris oſculo concordiam pacis agnoſcunt, legem circa omnia unanimitatis adimplent, & pullos alienos nutriunt. Eſt animal mundum & fœcundum, habet gemitum pro cantu: eſt velox in volando: non paſcitur rebus mortuis, ut corvus, ſed ſeminibus. Ferunt hoc genus avis, quum ad aquas venerit, quia ibi ſolet accipitris inſidias pati, venientem deſuper inimicum, volantis umbra in aquis inſpecta, deprehendere, & oculorum perſpicacia, fraudem periculi imminentis evadere.

Columba, ſecundum ea, quæ de ipſa deſcripſimus, ſignificare poteſt *n* Eccleſiam, *Gen.15.b. Pſ.54.67. Matt.10.b.* Unde *Cant.2.c.5.a.6.c.* Sponſa dicitur columba, quia habet dona Spiritus ſancti, qui apparuit in columba, eſtque tota manſueta, & plena gratiæ ſpiritalis. Et columbæ, quas vendunt aliqui, ſunt Eccleſiæ particulares, *Matt.21.c.* *Eccleſia.*

Columba portans ramum olivæ, *Gen.8.b.* ſignificat *o* Chriſtum, qui attulit pacem mundo, & ipſe eſt pax noſtra. Ideò in ejus baptiſmo apparuit Spiritus ſanctus, ut columba. Atque ita etiam columba portans ramum olivæ, deſignare poteſt Spiritum ſanctum, qui in doctrina ſpirituali pacem portavit. Eſt etiam columba, ſpiritalis natura in Chriſto. Et ita columbæ, *p* eſt ita Chriſti, qui mitis eſt, *Pſal.54.67. Jer.25.g.50.c. Matt.3.d. Marc.1.b. Luc.3.d. Joan.1.e.* *Chriſtus. Spiritus ſanctus. Spiritalis natura.*

Columba etiam ſignificat *q* beatiſſimam Virginem, quæ ramum olivæ, filium Dei ad nos tulit, *Gen.8.b.* Ideò oculi ejus dicuntur columbarum, *Cant.4.a.* Ipſa enim eſt ſine felle invidiæ & odii. Nihil etiam vivum comedit, ut columba, quia non eſt ex illis, qui devorant plebem Dei. Ipſa alit pullos alienos, nos qui eramus alieni, & ſecundùm carnem, & ſecundùm ſpiritum: ipſa colligit grana candidiora, conferens ſcripturarum teſtimonia in corde ſuo. Nidificavit in petris, in ſoliditate fidei permanens. Habuit gemitum pro cantu, quia ipſi gemere dulce fuit. Reſidet juxta fluenta, habens in pectore ſito flumina ſcripturarum: unde adventus ſpiritualis accipitris, nunquam illi fuit improviſus, nec eam conſequi, imo nec illi appropinquare potuit. *Virgo Maria.*

Columbæ ad feneſtras ſuas, *Iſa.60.b.* dici poſſunt *r* Apoſtoli & alii, qui concupiſcenda quidem reſpiciunt, ſed ſimplicitatem mundi cordis concupiſcendo non perdunt, quia vident quæ appetant: ſed illicitè appetere quod cernunt, vitant. Item qui ad exemplum per bona opera ſe nobis, quaſi per foramina porrigunt, ſed de oſtenſa vitæ munditia laudis appetitu nequaquam capiuntur. *Apoſtoli.*

Columbæ cum pullis, ſunt *ſ* doctores Eccleſiæ cum diſcipulis, *Iſa.60.b.* juxta Septuaginta. *Doctores.*

Columbæ aliquando ſignificant *t* fideles, & ut columbæ ſunt ſine felle, ita ipſi acceptæ injuriæ ſunt immemores. Iidem ſunt pulli columbarum, *Num.6.b. Deut.14.b. Ezech.7.e. Cant.2.c. Matth.21.b.* Columbam autem offerre, *u* eſt alios ad ſimplicitatem, & pacem reducere, *Lev.1.e.* *Fideles ſimplices.*

Columbæ etiam ſunt perſpicaces, & in altum volantes, ſignificare poſſunt *x* ſublimius viventes, contemplationique vacantes. *Contemplativi.*

Columba etiam ſignificare poteſt *y* monachos in conventu vitam agentes. Unde columba egreſſa ab arca, non invenit requiem in terra, in qua ſancti ſunt peregrini, *Gen.8.b.15.b. Pſal.54. Hoſ.11.e. Nah.2.b. Soph.3.a.* Hi ſunt columbæ nidificantes in ſummo ore foraminis, *Jer.48.e.* Et columbæ convallium trepidantes, *Ezech.7.c.* *Monachi in monaſterio.*

Columba præterea, ſignificat *z* ſpiritualem gratiam, & charitatem, ut gregatim volant: & par columbarum geminã charitatẽ: & præterea dona Spiritus ſancti, quæ vendunt aliqui: unde columba annunciatrix eſt præſentiæ Spiritus ſancti, quales eſſe oportet eos, qui circa contemplandas ſcripturas ſtudium habent, *Lev.1.d.5.a.12.c.15.b. Iſa.38.c. Matt.10.b.21.c. Marc.1.b. Luc.19.g. Joan.2.c.* Columba etiam eſt *aa* ipſa ſacra Scriptura, quæ pennas habet deargentatas, hoc eſt, ſacra eloquia extrinſecus lucida in litera, & pallorem auri ſacrorum myſteriorum, *Pſal.67.* *Gratia. Charitas. Doctrina ſpiritus ſancti. Dona Spiritus ſancti. Sacra Scriptura.*

Columbæ mundicia & ſimplicitas, ac cantus, deſignare poteſt *bb* gemitum cordis, & oris: offertur autem in holocauſtum propter *cc* excellentiam volatus, & pro peccato propter gemitum, *Lev.1.d.5.a.12.c. Pſal.67.* Et ipſi pœnitentes meditantur, ut columba, quum *dd* gemitum habent pœnitentiæ, *Iſa.38. Cant.2.c.* *Gemitus cordis & oris.*

Quaſi columba volat de terra Aſſyriorum, *Hoſ.11.d.* qui ſic *ee* fugit hæreticos ut dicat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? ut qui apud hæreticos laboraverant, requieſcant in Eccleſia.

Secundùm autem quod columba perſpicax eſt ad deprehendendum inimicum, oculi ejus ſignificabunt *ff* perſpicaciam cognoſcendi inſidias inimici. Et columbæ dici *gg* poſſunt cogitationes ſanctæ, aut generaliter cogitationes, ut columbas offerre, ſit vagos cogitationum volatus reprimere. Deſignat etiam meditationem legis, & rectam intelligentiam ſcripturarum, *Lev.14.e. Pſal.54. Cant.1.d.4.a.5.d. Iſa.38.c.59.c.* *Perſpicacia cognoſcendi inſidias. Cogitationes.*

Colum-

Columba, quam obtulit Abraham, *Gen.* 15. *b.* ſignificabat *a* aliquos ſimplices & ſpirituales futuros inter Judæos.

Sapientia humana. Infantia.

Columba in altum ſe elevans, gregatim vivens, ac inter homines converſans, typus *b* eſt humanæ ſapientiæ, *Gen.15.b.*

Columba inſipiens, in malum ſumitur pro his, *c* qui neſciunt ſibi proſpicere ad ſalutem animæ. Unde & ſola columba, ablatis pullis, non dolet, nec eos requirit, *Hoſ.7.d.Soph.3.a.* Sicut hæ columbæ meditantur Judæi & gemunt, quum tractant literam legis non intellectam, *Iſa.59.c.*

a Ao 16. Cru Dei 4. Bed. ſ Ge 15. b Philo. quis rerum div. hær. c Hie ſ. Iſ. 59. & ſ Hoſ 7. Rup ſ. Hoſ. 7.

Columna, Intercolumnium.

COLUMNA verſus cælum erecta, firmitudinem præſtat ædificio, ſic ut ſpacium relinquat ad habitandum ſub ædificio, quod columnis ſuſtentatur. Intercolumnium autem dicitur ſpatium, quod eſt inter columnas.

Chriſtus Spiritus ſanctus.

Columna ignis & nubis, quæ illuminabat nocte filios Iſraël, & die à fervore Solis protegebat, ſignificare *d* poteſt Chriſtum, & illuminationem Spiritus ſanct. : vel ſic ut columna lucis ſit Chriſtus: nubes verò Spiritus ſanctus. Præceſſit autem hæc columna filios Iſrael per mare, ut Chriſtus præceſſit nos in baptiſmo, *Exod.13.d.14.e.33.b.Num.22.b.Neem.9.b.Pſal.98.Eccl.24.b.Ier.1.d.Apoc.20.a.* Columna etiam ſignificat, *e* non poſſe effingi Dei imaginem: Illuminata autem columna, præter hoc quod ſignificat, non poſſe effingi Dei imaginem, Dei quoque ſtabilitatem ſignificat, ac firmitatem, & immutabilem ejus lucem, quæ figurari non poteſt. Columnæ duæ in porticu templi, ſunt *f* viæ Domini, quæ ſunt miſericordia, & veritas: miſericordia eſt columna dextra, veritas ſiniſtra; quæ apparebunt in judicio, 3.*Reg.7.c. Cant.5.d.*

Firmitas Dei. Miſericordia & veritas. Sacra ſcriptura

d Ori ſ Exod. ho. 5 & ſ. Nu. ho. 27. Amb ſer. 18, & de jejun. 6. e Au. 11. contr. Fa. 29. Cyr. 4. ſ Ioan. 28. Gre. hom 21

Gratia & timor. Angeli Cogitationes. Apoſtoli.

Columna etiam illa ſignificare poteſt *g* ſcientiam ſacreæ Scripturæ: & eſt tenebroſa Ægyptiis, quia myſteria non patent mundanis. Columna quidem nubis, ſignificare poteſt vetus Teſtamentum. Columna verò ignis, novum.

Poteſt etiam columna eſſe gratiæ & timoris *h* indicium, & ſi obedieris, lucem, ſi non obedieris, ignem exhibebit. Unde terribilis erat nocti igne: blandiens verò diei nube.

Columnæ cœli, dici poſſunt *i* angeli, qui firmati ſunt in gratia, *Iob.26.c.*

Columnæ etiam cœli, ſunt cogitationes animæ ipſam ſuſtentantes.

Columnæ quoque cœli, ſunt *k* Apoſtoli. Et ipſi ſunt columnæ firmatæ à Deo, qui etiam ſunt columnæ marmoreæ, *Pſa.24. Cant.5.d.Gal.2.b.Ezech.40.g.* Et ipſi ſunt pedes Chriſti tanquam columnæ ignis, *Apoc.10.a.* Columnæ quoque terræ, quas Deus firmavit, ſunt Apoſtoli, *Pſal.74. Apoc.3.c.* Eoſdem deſignant columnæ ſeptem ſapientiæ, *Prov.9.a.* Et columnæ duæ in porticu templi, 3. *Reg.7.e.2. Par.3.d.* ſunt Apoſtoli. Sunt autem duæ, ut Gentes & circumciſionem in Eccleſiam introducant. Vel dextra ſunt prædicatores, primitivam Eccleſiam in Hieruſalem inſtituentes: ſiniſtra verò Gentibus deſtinati. Vel dextra ſunt Prophetæ, ſiniſtra vero prædicatores novi Teſtamenti. Columnæ quoque argenteæ ferculi Salomonis, ſignificare poſſunt Apoſtolos & prædicatores juſtitiæ rectitudine roboratos, *Cant.3.d.* Eoſdem deſignant columnæ tabernaculi, *Exod.27.c.*

Prædicatores

Cl. Ale. 1 ſtr. f Rup. ſ 3. Re 19. & ſ. Can. 5. g Bed. ſ Exod. 13. h Cle Ale de adhor. ad Gent. i Hie ſ Iob 26 k Hie. ſ. Gal. 2 Aug ſ Apo. h 7. & ſ Pſ 74 Gre ſ Can. 5. & 33 mor. 28 Bed ſ. Pro. 9. Gle. ſ Can 3. & ſ Exo. h 15.

Spes & fortitudo Eccleſia. Patientia rationalis.

Columna, ut eſt in cœlum erecta, & ſimilitudinem præſtat ædificio, ſignificare poteſt *l* ſpem, & fortitudinem. Qua ratione etiam *m* Eccleſia dicitur columna, 1. *Tim.3.b.* Columnæ etiam argenteæ, vel argento veſtitæ, ſignificare poſſunt *n* patientiam rationalem, *Exo.27.c.86.d.38.b.Cant.3.d.Apoc.3.c.* Ubi ſignificant fortes & patientes.

Evangeliſtæ.

Columnæ quatuor, velum templi ſuſtinentes, deſignare poſſunt *o* quatuor Evangeliſtas, quibus tota fidei machina innititur. Poſſunt etiam deſignare *p* quaternionem veterum teſtamentorum, & nomen Tetragrammaton, *Exod.26.f.27.c.38.b.36.d.40.f.*

Gre. Nyſſ. de vita Moyſis Gre. 1 m. 15 l in Ori ſ Lev hom 4 8. ſ. Exod. ho. 9. n Gr 19 m. 15 o Ori ſ. Exod. hom. 9.

Doctores Senſus corporis. Libri legis. Virtutes theologicæ. Prædicatores. Prædicatio divinorum. Quatuor humores Principes ſacerdotum.

Columnæ quinque ſuſtentantes tentorium tabernaculi, deſignare poſſunt *q* doctores quinque libris Moyſis utentes. Significant etiam quinque ſenſus corporis, *Exod.26.g.36.* Item ipſos quinque libros Moyſis.

Columnæ tres in introitu, atrii deſignant tres virtutes Theologicas, *Exod.27.c.38.d.* Vel ſunt prædicatores ipſis virtutibus fulgentes.

Columnæ atrii æneæ in longitudine viginti, & in latitudine decem cubitorum, deſignare poſſunt *ſ* prædicatores. Et columnæ veſtitæ argento, prædicationem divinorum: *Exod.27.b.38.c.3. Reg.7.a.4. Reg.25.b.Ier.52.d.Ezech.42.b.* Columnæ aureæ ſuper baſes argenteas *t* ſunt prædicatores ſapientia & eloquentia fulgentes, *Eccl.26.d.*

Columnæ argenteæ ferculi Salomonis, quatuor humores corporis humani deſignare poſſunt, qui in Chriſto fuerunt puriſſimi, *Cant.3.d.*

p Cl. Al. 5 ſtr. q Cl Al 5 ſtr. Rup. 4 ſ Exo. r Glo. ord. ſ. Exod. 27. ſ t Glo. ord ſ. Exod 27. & ſ. Ecc. 26.

Cogitationes noxia Firmamentũ nequitia. Regnum & ſacerdotium.

Columnæ terræ commotæ, deſignare poſſunt *v* principes ſacerdotum, qui vehementer commoti ſunt adverſus Chriſtum tempore paſſionis, *Job 9.a.* Deſignant etiam *x* delectabiles cogitationes, ſed noxias, quibus quis inculcat. Et demum columnæ ſunt omnia firmamenta nequitiæ, *Iudith.13.a.Eſter.1.a.* Hoc deſignant columnæ, quibus innitebatur templum Dagon, *Iud 16.g.* Et columna fumi, *Iud.20 f.* Columnæ etiam templi Dagun, erant regnum & ſacerdotium Judæorum, quæ corruerunt in morte Chriſti.

v Hie ſ Iob. 9. x Gre. 9 mo 8 Rup. ſ. Iud 26

Dona Spiritus ſancti. Eccleſia Fides Trinitatis Conſtans mulier.

Columnæ ſeptem dici poſſunt ſeptem dona Spiritus ſancti, *Prov.9.a.* Vel quia ſeptenarius dicit univerſitatem, deſignabunt *y* Eccleſiam in Chriſto fundatam, quæ 1.*Tim.3.b.* dicitur columna, & firmamentum veritatis. Vel deſignant *z* fidem Trinitatis, cum quatuor virtutibus moralibus.

Columnæ aureæ ſuper baſes argenteas, *Eccl.26.c.* dicitur de muliere conſtante, quæ & columna dicitur, *Eccl.36.d.*

Columnæ quas poſuit Simon Machabæus ſupra ſepulchrum patris ſui, 1. *Mach.13.d.* firmitatem *aa* fidei patris indicabant.

Intercolumnia *bb* quadrata erant, ſuper quæ luteres, quos fecerat Salomon, ponebantur: habentia ſupernè locum cavum, in quo luter reciperetur, 3. *Reg.7.c.*

y Gre 16. mo. 14 z Ber ſ. r par. vo. 9 aa Glo ord ſ. 1 Mach. 13. bb Glo ord. ſ. 3. Reg 17.

Coma, quære Capillus.
Comburere, vide Accendere.
Comedere, Edere, Eſus, Manducare, Mandere, Veſci.

Digitized by Google

Frui fœlicitate.

Comedere buccellam panis, eſt *a* paſci Chriſto in æternitate, fruique beatitudine, *1 Reg. 28 f. 31. b. Pſal. 77. Iſa. 62 b.* Comedere etiam abſolutè, eſt frui cœleſti gloria, *Iſ. 65. c.* Idem deſignare poteſt comedere pinguia, *Neem. 8. c. 7 e. Zach. 11 d.* Comedunt autem Beati fructus vinearum, quas plantarunt: quia fruuntur æterna gloria ſecundùm merita, quæ operati ſunt. Comedunt quoque labores manuum ſuarum, *b* qui per opera laborioſa acquirunt fœlicitatem: & qui gaudent in laboribus hujus vitæ, ob ſpem fructus vitæ æternæ, *Pſal. 127.* Et comedere bona terræ, eſt frui cæleſti gloria, *Iſa. 1. e.* Ad hæc referri poteſt comedere fructus ficus ſervatæ, *Proverb. 27. c.* Erant tamen & ficus, qui comedi non poterant, *Jerem. 24. b 29 d.*

a Hier ſ. Iſ. 65. b Au. ſ. pſ. 127. Hier pſ. 127. Tert. de Reſurrect. c Cle. Alex. 1. pæd. 6.

Nutriri Eccleſiam fide & ſpe.
Sumere Euchariſtiam.

Comedit carnem Chriſti, & bibit ſanguinem ejus, *Joan. 6 f.* quum *c* Eccleſia tanquam homo ex multis conſtans membris irrigatur, & augetur, & ex utriſque conflatur, & coaleſcit, corpore quidem fide, anima vero ſpe, quemadmodum Dominus quoque ex carne, & ſanguine. Revera enim ſanguis fidei, eſt ſpes, in qua continetur, ut fides ab anima: quum autem ſpes exſpiraverit, perinde ac ſi ſanguis effluxerit, vitalis fidei facultas diſſolvitur. Commedere etiam agnum, deſignat communionem ſacri corporis Chriſti in Euchariſtia, *Exod. 12. a. 29 f.* Non erat comedendus crudus, ne Chriſtum fateremur purum hominem. Erat comedendus feſtinanter, ut celeriter tranſeamus ad Dominum, & ad cæleſtem patriam properemus. Comedendus eſt in una domo, hoc eſt intra unam ſanctam Eccleſiam. Non comedit ex eo alienigena, hoc eſt, infidelis. Comedit autem caput cum pedibus agni, qui perfectè convertitur in Chriſtum. De hujus Sacramenti uſu dicitur, *Pſal. 21.* Edent pauperes & ſaturabuntur. Ad hæc etiam referri poſſunt, *Lev. 8 f. 3 Reg. 19 a Cant. 5. a Iſa 21 b 22. c. 30 e. 55. a 1. Cor. 11. d.* Quod dicitur *Eccl. 8. d.* Non eſt bonum homini, niſi quod manducabit, & bibet: quid credibilius dicere intelligitur, quàm quod ad participationem menſæ hujus pertinet, quam & Sacerdos ipſe mediator teſtamenti exhibet ſecundùm ordinem Melchiſédech, de corpore & ſanguine ſuo? Veſci quoque carnibus arietis conſecrationis, eſt ſumere corpus Chriſti, *Ezech. 29. e.* Et veſci hoſtia pro peccato & pro delicto, *Lev. 6. d 7. b.* Comedit autem ſanctificata per ignorantiam, *Lev. 22. b.* qui *d* corpus & ſanguinem Chriſti percipit, & virtutem ejus & dignitatem ignorat, qui neſcit, quia corpus hoc, & ſanguis eſt ſecundùm veritatem: ſed myſteria quidem percipit, neſcit autem myſteriorum virtutem. Comedentes autem & bibentes ſuper tumulum *e* ſunt ſumentes Euchariſtiam in Eccleſia, *Gen. 21. f.* Et comedere cum principe, *Pro. 23 a.* eſt corpus & ſanguinem Chriſti ſumere: vel *f* beneficia Dei accipere. Comedunt carnes cum panibus Sacerdotes, qui *g* credunt in myſterio Chriſti carnem eſſe panem vivum, qui de cœlo deſcendit, *Lev. 8 f.* Comedunt panem ſapientiæ: qui ſumunt *h* Euchariſtiam, *Prov. 9. b.* Non comedit panem otioſa, quæ ſacrificium Dominici corporis percipiens, ſtudet imitari actu, quod in myſterio celebrat, *Prov. 31 d.* Porrò cum dicitur *Joan. 6.* aut alibi, comedere panem aut carnem Chriſti, & non additur, indignè ſemper intelligendum eſt dignè.

Ori ſ. Eccl. 6. Aug. epiſ. 120. Gr. ſ. 3 Re. 2. Phil. de ſacri. Abel & Cain. Gor. Vene. Can. 2. 10 3. cap. 19. Aug. 17. civ. Dei 29. d Iſyc ſ. Le. 22. e Bed ſ. Ge. 18. f Am. 1. offi. 31. g Iſyc ſ. Lev. 8. h Bed ſ. Pro. 9. 32. i Rup. 6 ſ. Ioa.

Audiens & faciens verbum Dei.

Manducat ille panem Domini, qui de cœlo deſcendit, qui eſt *k* vir prudens, & audiens verba Dei, & faciens ea. *Joan. 6. f.* Et manducant turbæ panes benedictos à Chriſto *l* non in civitatibus, ſed quando illis relictis, eum ſequuntur, *Matt. 14. c. 15. d.* Ad hæc referri poſſunt, quæ dicuntur, *1. Reg. 2. g Pſal. 40. Eccl. 20. c. 24. c. 45. d. Hoſ. 11. b. Luc. 13. e.*

k Ori. ſ. pſ. 36 hom. 3. l Baſil reg. brevi. 66.

Judas.

Comedens panes cum Chriſto erat Judas, qui aſſidebat menſæ Chriſti: & *m* cui dedit Chriſtus buccellam, *Pſal. 40.* Et homo exterior comedit panes hominis interioris, quum ad dolorem interioris, exterior ubertim lachrymas fundit.

m Gloſ. int. ſ. Pſal. 40.

Benè operari.

Comedere interdum, eſt benè operari. Sic dicebat Chriſtus *Joan. 4. d.* Meus cibus eſt, ut faciam voluntatem Patris mei. Et comedere labores manuum ſuarum, ſeu fructum, *n* eſt bonis operibus inſiſtere, *Pſal. 127.* Comedere autem de terra in laboribus, eſt difficulter benè operari. *Gen. 3. d.* Comedit autem, quæ alius ſevit, qui ex prædicatione alterius benè operatur, *Job 31. a.* Comedere eadem die ſacrificium, eſt *o* in hac vita benè operari, nec expectare in craſtinum, *Exod. 29. f. Lev. 27. b.* Comedere autem partem ſimilæ in loco ſancto, eſt intelligere & operari. *Lev. 6. c.* Et comedere *p* bona terræ, eſt exercere bona opera per corpus, eiſque gaudere, *Iſa. 1. e.* Demum comedere in univerſum, eſt voluntatem Dei facere.

n Hil. ſ. pſ. 127. Gre. 30 m. 7. Ori. ſ. Matt. hom. 2. o Iyc ſ. Le. 7. p Ter. de Reſurrect. q Bed ſ. Ge. 2. r Gr. 6 mo. 8. & ſ Eze. hom. ſ Hier ſ. Iſa. 5.

Frui virtutibus.

Comedere de omni ligno paradiſi, *Gen. 2. c.* eſt ſpiritualibus *q* deliciis virtutum frui: ut charitate, pace, juſtitia, &c. Et veſci azymis, eſt vitam puram & virtutibus exornatam exercere. *Exod. 34. a.*

Fruuntur Gentiles myſteriis Judæorum.

Comedit famelicus meſſem ſtulti, *Job 5. a.* quia gentilis populus verba legis *r* intelligendo edit, in quibus plebs Judaica ſine intellectu laboravit. Et comedit alienus divitias viri abundantis, quum fideles in Eccleſia fruuntur myſteriis Judæorum. *Eccl. 6. a.* Sic *ſ* comedunt advenæ deſerta in ubertatem verſa, *Iſa. 5. d.* quum gentiles fruuntur ſenſibus myſticis, quos deſeruerunt Judæi. Et cùm is, qui eſurit panem juſtitiæ, operatur mandata, quæ audit: & Prædicator fructum non habet, qui ſeminando laboravit. Edunt catelli de micis cadentibus de menſa Dominorum ſuorum, *Matth. 15. c.* quum Gentiles ſuſcipiunt fidem, & myſteria Chriſti, à diſcipulis ipſius, quæ Judæi contempſerunt.

Prædicantes Apoſtoli in Judæa.

Comedentes & bibentes filii Job in domo fratris primogeniti, *Job. 1 c.* erant Apoſtoli prædicantes ſolum in populo Judæorum, in primitiva Eccleſia. Vel deſignant virtutes, quæ *t* in noſtræ fidei habitaculo ſacri eloquii cibo ſatiantur. Tunc enim virtutes noſtræ veras vitæ epulas ſumunt, quum nutriri fidei Sacramentis incipiunt. Comedentes *v* autem fratres & ſorores Job panem cum ipſo, poſt tribulationem, *Job 42. d.* deſignant fideles in Eccleſia, aut fœlicitate cum Chriſto gaudentes. Vel deſignant Judæos in extremo tempore, jam Chriſtum non quaſi purum hominem contemnentes, ſed ipſum Deum & hominem confitentes, & myſticis Scripturæ ſenſibus fruentes. Comedentes etiam ſorores filiorum Job cum fratribus ſuis, deſignant virtutes Theologicas, quæ eiſdem cibis paſci videntur, quibus dona Spiritus ſancti.

t Gre. 1. mor. 13 & 2 mor. 24. 1 / & 35. mor. 9. v Hie. ſ. Iob 42.

Gaudentes Prædicatores de converſione peccatorũ.

Comedentes juvenes Abrahæ de præda, deſignare poſſunt Prædicatores gaudentes de converſione peccatorum, *Gen. 14. d.* Idem eſt comedere de ſpoliis hoſtium, *Deut. 20. s. Iſa. 62 s. Ezech. 25. a. Nu. 2. d.* Comedunt etiam aves *x* carnes Regum, cùm Eccleſia & Prædicatores gaudent de converſione Principum.

x Rup. 18 ſ. Apoc.

Sacerdotes veſcentes ſacrificiis.
Paulus perſequens Eccleſiam.

Comedens Benjamin prædam manè, *Gen. 49. d.* deſignat Sacerdotes *y* veteris legis comedentes antiqua ſacrificia. Vel deſignat Paulum ante converſionem perſequentem Eccleſiam. Dicitur etiam, quia populus Judaicus legem, quam accepit, edit adhuc, & meditatur. & ſequens legem juſtitiæ, ad legem fidei non pervenit.

y Ori. ſ. Exo. hom. 4. Bed ſ. Ge. 49.

Inanis gloria.

Comedit prædam inimicorum, qui per opera, quibus *z* occultos hoſtes divicit, quaſi ſua virtute hæc fecerit, ſe inaniter & vehementer extollit, *1. Reg. 14.* Comedere

z Gre. ſ. 1 Re. 14.

Difficulter intelligere veritatem. Comedere de terra *a* in laboribus, eſt difficulter intelligere veritatem. Idem veſci pane ſuo in dolore vultus ſui, *Gen. 3.d 39.b* Comedere autem *b* panem in ſolicitudine, *Ezec.12.c.* eſt parum & difficulter percipere ſermonis & doctrinæ veritate.

Convertens verbum Dei hæreticos. Comedit gladius ipſum Ephraim, *Oſ. 1 b* quum verbum *c* Dei convertit aliquos ex hæreticis. Et comedit capita eorum, quum convertit, aut confundit eorum Principes, *Nahu. 2.d.*

Fides incarnationis. Comedere nervum femoris, *Gen.32.g.* eſt credere incarnationem *d* Chriſti. Hunc Judæi non comedunt, quia Chriſti incarnationem non credunt.

Frui orationibus Sanctorum. Comedunt pauperes populi fructus terræ quieſcentis, *Exod. 23 b.* quum ſimplices fruuntur orationibus Sanctorum. Edunt etiam & ſaturantur, quum ita audiunt verbum Dei, ut in ejus amorem incaleſcant, *Pſal. 21.* Et comedunt poſt benedictam hoſtiam, qui *e* paſcantur devotione, quam ex benedictione verbum acquirunt, *1. Reg.9.b. Iob. 31.b.37.f.*

Pœnitentia in Eccleſia. Comedere in loco ſancto, *Lev. 8 f. 10.b* deſignare poteſt pœnitentiam intra *f* Eccleſiam eſſe faciendam. Manducare quoque panem doloris, eſt pœnitentiam agere, *Pſal.126.* Gementes *g* autem in hac vita manducant panem doloris. Et manducare cinerem tanquam panem, eſt pœnitentiam agere, *Pſal. 101.* Comedere etiam terram in laboribus, aut triſtitia, eſt pœnitentiam agendo vivere, *Gen.3.d.*

Purgare conſcientias auditorum. Comedit Sacerdos in loco ſancto, *Lev.8 f.10.b.* quum *h* auditorum conſcientias verbo Dei purgat. Ad idem referri poſſunt comedere ante fores tabernaculi: & comedere juxta altare, *Lev.8.f. 10.c. Deut.12.a.14.c.1.Par.29.d.1 Eſdr.2 d Hab.1.c Matt.12.a Marc. 2.d.*

Paſci litera ſacræ Scripturæ. Comedens leo paleas quaſi bos, deſignat Principes, qui paſcuntur ſimplici litera ſacræ Scripturæ, ut alii minores, *Iſa. 10.b.* Comedere etiam paleas cum *i* hordeo, eſt paſci litera legis: per quam tranſire debent ad fructum ſpiritus, *Iſa.30.c.65 a.* Comedunt quoque Judæi butyrum, *Iſa. 8.d.* quia infantilibus ſenſibus Scripturæ paſcuntur. Comedere etiam inſulſum, eſt intelligere legem carnaliter, & ſolum ſecundùm literam, ut intelligunt Judæi. *Job 6.a.* Comedunt ut *k* cameli, *Lev. 11.a.* qui ut Scribæ & Phariſæi in legalis literæ meditatione gloriantur: & in cultu Sabbati, & ceremonialibus, & tamen non diſcernunt ſpiritum à litera: unde & camelum dicuntur glutire, *Matth. 23 c.* Comedere etiam fermentatum, eſt miſcere veteris legis obſervantiã cum nova, aut vitia cum virtutibus, *Exo.12.c.13.a.*

Differre opera ad futuram vitam. Comedere die tertia de carnibus *l* hoſtiæ pacificorum, eſt illicitum, *Lev. 7 19.b.* quia pro mundatione animæ & corporis, gratiæ ſunt agendæ. & non eſt aliud, pro quo offeratur. Vel comedere die tertia, eſt differre operari in futuram vitam, quando jam non licebit.

Cupiens emendare mala membrorum Eccleſiæ. Comeditur zelo domus Dei, qui omnia, quæ foris ibi videt perverſa, ſatagit emendare, corrigere, non quieſcit. Sic mundare *m* non poteſt, tolerat, gemit, non excutitur de area granum, ſuſtinet paleam, ut intret in horreum, quando palea fuerit ſeparata, *Pſal. 68 Joan 2.c.*

Recondere opera. Edere armum & pectuſculum hoſtiæ, *Lev.10.c.* eſt quum quod exterius de forti actione præcipitur, per *n* propoſitum in mente reconditur, *1. Reg.9.d.*

Tractare legem naturæ. Comedere vetuſtiſſima *o* veterum, *Lev.26.b* eſt tractare legem naturæ, quæ fuit ante legem ſcriptam & recipere promiſſiones factas Patriarchis, qui fuerunt in lege naturæ. Ad idem referri poteſt comedere fruges veteres, *Lev. 21.e.*

Conſolari animam à Chriſto. Comedens Anna poſt orationem, *1.Reg.1.* deſignat Eccleſiam *p* accipientem conſolationem à Chriſto, vel eſt rediens ad contemplationem prius perturbatam & impeditam. Vel eſt Eccleſia recipiens aliquos ex Judæis ad fidem, qui dificulter confitebantur, ut Paulus. Poſtea verò iterum comedit in gentibus converſis. Cùm autem dictum eſt Petro, *Actor 10.b.* Macta, & manduca: deſignatur, quòd Eccleſia non manducat, niſi mactatos. Mactatur autem, qui renuntiat ſæculo: manducatur verò, qui credit.

Prædicator Operans. Comedit Saul cum Samuele, *1 Reg 9.d* quia *q* Prædicator, quum prædicat, paſcitur ipſe, & paſcuntur audientes. Mali autem Prædicatores paſcunt alios remanentes ipſi jejuni. Manducantes etiam diſcipuli Chriſti, ſunt gaudentes *r* de profectu auditorum, *Matt.12.a. Luc 6.a.*

Dona Spiritus ſancti. Comedunt panem ſuum *ſ* ſeptem mulieres, *Iſa. 4 a* deſignantes dona Spiritus ſancti quæ ipſo Deo paſcuntur.

Rectè uti ſenſibus. Proficere doctrina legis. Frui virtutibus. Comedere fructus quinto anno, *Levitic. 19. e* eſt uti rebus *t* per quinque ſenſus acceptis ad intelligendum, poſt actas gratias Deo. Vel eſt proficere doctrinam legis tempore prædicationis Apoſtolorum, quum jam ſpiritualiter ſuſcipitur, ſimul cum profectu operum, *4 Regum 14.f. Thren. 2.g* Et comedere fructus Carmeli, & fructus hortorum, eſt frui ſapientia & virtutibus, *Jerem.2 b 29 d.*

Gaudium de Martyribus. Comedunt fortitudinem gentium, qui gaudens *v* de triumphis Martyrum, qui ex gentibus ad fidem venerunt, *Iſa 61.c.*

Multiplicatio Martyrum. Comedere homines, dici poteſt de Eccleſia, *Ez. 36. c.* quæ quaſi *x* comedebat homines, quum multi fierent Martyres tempore perſequutionum.

Frui futura gloria. Comedunt Principes in *y* tempore ſuo, *Eccleſ. 10 d.* quum Apoſtoli, non in hoc ſæculo quærunt voluptatem: ſed tempori futuræ reſurrectionis reſervant.

Seminare ſpiritualia. Comedere nolens ſervus Abrahæ, donec ſuam perageret *z* legationem, *Gen 24.d.* deſignat Prædicatorem nolentem metere carnalia, niſi prius ſeminaverit ſpiritualia.

Vindicta Dei. Comedit ignis vineam, quum vindicta Dei venit ſuper Judæam: vel ſuper *aa* animam, *Ezech 19 d.* Sic comedit ſpecioſa deſerti, *Joel 1.d. Nahum. 3.e. Zach. 11. a.* Et comedit ignis Regem Tyri, quum diabolus in ignem inferni mittitur, *Ezech 28.e* Comedunt etiam ſtercora ſua, qui accipiunt pœnam peccati. Ita dicuntur comedere fructum adinventionum ſuarum, *Iſa 2 b 3 b Ezech.2c.4.c.* Comedere autem ſtercora ſua, reputat diabolus eos, qui nolunt ſibi aſſentiri: ut Rabſaces reputabat, *Iſa 36 c.* Comedunt quoque mulieres fructum ſuum, *Thren 2.g.* quando animæ peccatrices, juſto judice retribuente operum ſuorum condignam mercedem recipiunt, *Proverb. 1.d.* Et comedunt blaſphemantes linguas *bb* ſuam, *Apoc 16 c.* quia ſibi ipſis nocent in vindictam peccati. Comedit eruca hortos hæreticorum, &c. quum veniunt ad *cc* ultimum ſupplicium, *Amos 4.c.* Sic comedit cynomia Ægyptios, *Pſal. 77*

Tranſgredi mediocritatem. Guſtare de libero arbitrio. Comedere de ligno *dd* ſcientiæ boni & mali, *Gen.3.b 3.c* eſt mediocritatem, qua ſubeſt homo Deo, & præeſt creaturæ, tranſgredi: vel guſtare de libero arbitrio, relictã gratiã: & frui ſeipſo ac propria ratione. Vel eſt conſentire malitiæ.

Sequi affectiones ſenſitivæ. Comedere herbas terræ, eſt ſequi affectiones partis *ee* ſenſitivæ: vel vivere brutorum more, *Gen. 3 d.*

a Phil. 1 alle. Amb pro. 4. Luc
Aug 2 de Gen contra Manichæos. bb Hier Ez. 12
c Hier. l. 1. f. 11
d Amb. de Iacob 11
e Greg. f. 1 Re. 6.
f Hier epiſt. Beatus Pammachius.
g Aug. ſ. Pſal. 110. 101.
Am de pæn. 15
h Orig. ſ. Levitic. hom 1.13 &
i Ezec ho 14. Amb epiſt 10.
Iſyc ſ Lev 6 8
1 Greg ſ Iob 7. 30. 05.
Greg 7. mor r 4
k Iſy. ſ. Lev 11
l Vital. de Vict. Iſyc ſ Lev 19
m Aug. ſ. Io. tract. 10.
n Greg ſ 1. Re. 9
o Orig ſ Lev hom 16.
Iſy ſ Lev 10.
p Greg ſ 1 Reg. Aug. ſ Pſ. 103
q Greg ſ 1 Re 9
r Hil. ſ Matt. can 12
ſ Amb ſ Luc 6. ſ Orig. ſ Iſa. hom 6
t Raban. de ... in Noe
Iſyc. ſ Lev 19
v Hier ſ Iſa 61
x Hier ſ Ez 36
y Hier ſ. Eccleſiaſten. 10.
z Glo ord ſ. Gen 24.
aa Hier ſ Eze. 18. & ſ Iſa 1.
bb Aug. ſ Apoc hom 12.
cc Hieron ſ. Amos 4
dd Phil alle. Aug de Gen contra Man 9
ee Bed. ſ. Ge. 3.

Digitized by Google

Percipere fructus ſine mysterio. Ambire gloriam temporalem.

Gen. 3. *d. Dan.* 4. *e.* Sic manducaverunt *a* Phariſæi terrenia, *Pſal.* 21. 105. Comedere autem olus, eſt recipere ſimpliciores ſenſus ſacræ Scripturæ: aut temporalibus vacare, *Rom* 14. *a.*

Comedit fructus terræ abſque pecunia, qui Eccleſiaſtica *b* commodata ad uſum corporis percipit: ſed exhortationis myſterium populo non impendit, *Job* 31. *d.*

Comedere fœnum, eſt carnalem & temporalem gratiam ambire, illaque delectari, *Pſalm* 105. Et comedit fœnum, *c* quaſi bos, *Dan* 4. *f.* qui omne gaudium in temporali gloria, & carnalibus oblectamentis ponit, & ſpirituales delicias omninò nec per ſtudium, nec per deſiderium requirit. Comedit etiam multum mellis, qui laudibus delectatur mundanis, *Prover.* 24. *b.* Comedere etiam ante veſperam, eſt quærere gloriam de operibus ante diem judicii: vel ante *d* mortem, 1. *Reg.* 14. *d.* Comedere dicuntur in montibus, *Ezec.* 18. *a.* qui ſuperbiunt, & cogitationibus ſuperbis paſcuntur. Et dicunt *e* cum Phariſæo, *Luc.* 18. *b.* Gratias ago tibi Deus, quod non ſum ſicut cæteri hominum. Et comedere carnes bovis, eſt imitari opera mortua viri ſuperbi, *Exod.* 21. *c.*

a Phil. 2. alle. Aru. ſ. pſ. 21. b Gre. 22. m. 41. & ho. 17. c Rua d. S. Vict. de ſom n. Nab 40 & de ſuuir. conſcien. 41. d Gr. ſ. 1. Reg. 14. e Iſyc. ſ. Lev. 19.

Doctrina apparentia.

Mandunt herbas terræ, & cortices arborum, *Job* 31. *a* qui *f* ea ſcire appetunt, ex quibus docti nequaquam ſint, ſed eſſe videantur: dum in ſacris voluminibus vim charitatis erga Deum, & proximũ non exquirunt. Vel herbas mandere, eſt da Scripturæ ſacra minima præcepta ſervare, majora contemnere. Et mandare cortices arborum, eſt in ſacris Voluminibus ſolùm literæ ſuperficiem venerari. Mandunt quoque herbas, & arborum cortices, qui vel ſtudia benè inchoantium, vel operationes quorundam jam morte arborum ad ſuperiora repentium, peſtiferis perſuaſionibus, quaſi quibuſdam malitiæ ſuæ dentibus diſſipant. Herbas mandunt reprobi, quum perverſis conſiliis à vita rectè creſcentium tegmen bonorum operum ſubtrahunt: vel certè herbas mandere, eſt levia quædam de antiquis Patribus imitari. Arborum verò cortices edere, eſt eorum opera ſuperficie tenus agere: ſed intentionem rectam in eiſdem operibus non tenere. Sic comedit immundus de carnibus hoſtiæ pacificorum, *Lev.* 7. *c.* quum *g* hypocrita fraudulenter exercet opera virtutum.

f Greg 20. mor. 9. 23. g Iſyc ſ. Lev. 7.

Amor ſui.

Manducat cinerem tanquam panem, *Pſalm* 101. qui *h* ſe nimium amat, bonamque de ſe ipſo opinionem & perſuaſionem habet. Poteſt etiam dici de Chriſto *i* qui trajiciebat Judæos tanquam cinerem in corpus ſuum.

h Cle. Alex. 3. ſtrom.

Cognitio Judæorum de Deorum erroribus. Docentes Judæos errorem.

Comedens Ezechiel panem ſubcinericium, mixtum frumento, hordeo, & cæteris leguminibus, & ſtercore pollutum, *Ezech.* 4. *c.* deſignat *k* Judæos habentes cognitionem unius Dei, ſed miſcentes errores, & tenentes legem, quam non intelligunt, admiſcentes ei ſtercora traditionum humanarum.

i Gr. ſ. Eze 4. k His ſ. Ez. 4.

Comedunt Judæi carnes filiorum ſuorum, *Lev* 26. *e.* quum *l* diſcipulos ſuos, quos quaſi in filios ſibi aſſumunt, ad eandem doctrinam, ſeu errorem, verbis callidis, animamque ſubvertentibus inducunt. Iidem mandunt herbas, quia paſcuntur inanibus & puerilibus ſenſibus legis, *Job* 39. *a.* Unde dicuntur comedere, & non ſatiari, *Agg.* 1. *b.*

l Iſyc ſ. Lev. 20. Rup ſ. Amos 8. & ſ. Agg. 1.

Detrahere.

Comedunt patres filios, & filii parentes, *Eze.* 5. *e.* quando *m* in Eccleſiam magiſtri ſunt contra diſcipulos, & diſcipuli contra magiſtros. Et impletur quod per Apoſtolum dicitur, *Galat.* 5. *c.* Si autem invicem mordetis, & accuſatis, videte ne ab invicem conſumamini. Idem eſt comedere carnes filiorum ſuorum: & carnes amici ſui, *Deut* 28. *f. Ierem* 19. *c. Baruch.* 2. *a* Et comedere hominem, *Ezech.* 5. *c.* 36. *c.* Et comedere carnes ſuas, *Eccleſiaſtæ* 4. *b.* Commanducant linguas ſuas hæretici, *n* quando ſibi invicem adverſantur, & contraria ſentiunt, *Apoc.* 16. *b.*

m His ſ. Ez. 5 n Rup. 9 ſ. Apoc.

Peccare. Sectari carnalia. Interpretatio ſiniſtra Scripturæ. Adulari divitibus.

Comedit uvam acerbam is, *o* qui peccat, & qui perverſè intelligit Scripturas, *Ier.* 31. *e. Ezech.* 18. *a.*

Comedere adipem, eſt *p* ſectari carnalia: & ſiniſtrè interpretari Scripturas: eaque transferre à Deo ad mores ſæculares, *Lev.* 13. *d.* 17. *c. Deut.* 32. *e.* Comedit etiam adipem offerendum Deo, qui ſuadet, aut cogit eum, qui ſemetipſum obtulit Deo, non ad ſupernorum oculum deſiderium habere, ſed ad placendum ſibi. Item qui adulatur divitibus utilitatis gratia. Comedere etiam carnes ſuillas, eſt *q* voluptatibus carnis vacare, *Iſa.* 65. *a.* 66. *a.* Idem comedere carnes, & bibere vinum: & etiam comedere & bibere abſolutè, *Iſa.* 21. *b.* 22. *d. Iere.* 16. *a. Zach.* 7. *b. Matt* 24. *d. Luc.* 12. *f.* 17. Idem comedere agnum de grege. 1. *Reg.* 20. *d. Amos* 6. *a. Agge.* 1. *b.* 2. *Mach.* 6. *d.* Ad hæc pertinent commeſſationes, *Deut.* 21. *d. Iudith.* 12. *d. Pſal.* 77. *Prov.* 23. *c.* 2. *Mach.* 6. *a. Rom.* 13. *b.* 1. *Cor.* 10. *b.* 15. *d.* 1. *Petri* 4. *a. Apoc.* 2. *d.* Comedere vineam ſuam & ficum ſuam, eſt corporis voluptatibus vacare: vel voluptatibus externis ad concupiſcentiam oculorum pertinentibus, *Iſa.* 36. *c.* Idem etiam eſt comedere mane, *Eccleſiaſtæ* 10. *d.* Veſcentes voluptuoſè erant Judæi, qui ſemper conquerebantur de cibis, *Thren.* 4. *a.* Non comedere quod ex vinea naſcitur, eſt non vacare voluptatibus, *Iud.* 13. *d. Mich.* 2. *a.* Manducat venter omnem eſcam, hoc eſt, voluptates, *Eccleſiaſtici.* 36. *c.*

o His ſ. Ier 31 Gr. 11 mo. 18 p Iſyc. ſ. Lev. 9. q His ſ. Iſa. 22. 65. Rup. ſ. Lev. 37. Cyril. de Ado. in Spiritu ſancto.

Homicidium. Servire appetitui. Sectari Judæos. Infamare. Inanis gloria. Scandalizare. Sectari voluptates.

Comedere ſanguinem, *r* eſt homicidium perpetrare: vel rationem appetitui ſubjicere, vel ſectari carnales Judæos: vel peccatum proximi diffamare, *Lev.* 17. *d.* 26. *d. Num.* 41. *b. Deut.* 12. *e.* Et comedere carnem cum ſanguine, *ſ* eſt gaudium de bono opere ſumere permiſtum vanitatis intentione. Vel eſt vulneribus animæ cruentatas corporis voluptates refectionis loco habere. Vel eſt cum peccato infideles ad fidem recipere, *Gen.* 9. *a. Lev.* 3. *d.* 1. *Reg.* 14. *e.* Comedere etiam in ſanguine, eſt alios ſcandalizare, & in peccatum inducere.

Comedunt, & non ſaturantur, *Hoſ.* 4. *c.* qui *t* ſectantur voluptates, quæ non implent appetitum, quia iniquitas & voluptas ſubſtantiam non habens, vana comedentes fraude deludit. Item qui pauca bona faciunt multis malis permixta, *Agg.* 1. *b.* Et qui multa legunt, & lucra vel gloriam ſæculi concupiſcunt. Judæi quoque *v* tractantes ſacram Scripturam ſine fructu, comedere dicuntur, & non ſaturari, *Lev* 26. *d.* Comedunt etiam & non ſaturantur hæretici: quia tractant ſacram Scripturam ſine fructu, *Mich.* 6. *b.* Comedunt hæretici ſomniando, *x* quum tractant dogmata falſa, quæ non ſatiant mentem, *Iſai.* 29. *c.* Et comedunt frugem mendacii, *Hoſe.* 10. *d.* Comedunt ova aſpidum, *y* qui amplectuntur errores Judæorum & hæreticorum, & qui recipiunt conſilia dæmonum, *Iſa.* 59. *a.*

r Orl. ſ. Lev. hom. 3. ſ Greg. ſ. 1. Reg. 14. Aw ſ Luc. 17 His ſ Eze 32. Iſyc. ſ Lev. 7. 17. t His ſ Hoſ. 4 & ſ. Mich. 6. & ſ Ho 1. v Gre ſ Eze. hom. 10. Iſyc. ſ Lev 26 x Hieron. ſ. Iſa 29 59.

Conſentire peccantibus.

Comedunt peccata populi Sacerdotes, *Hoſ.* 4. *b.* quum *z* conſentiunt ſceleribus delinquentium, eaque laudant, atque ſuſtollunt. Vel ſunt hæretici, qui cùm viderint delinquentes, ajunt: Nihil aliud quærit Deus, niſi fidei veritatem, quam ſi cuſtodieritis, non curat quid agatis.

y Gr. 15. mo 8 z Rup ſ. Hoſ 4

Mors

Comedens, à quo egreſſus eſt cibus, *aa* eſt mors, quæ omnes devorat, ſed non potuit retinere Chriſtum, qui eſt panis vitæ, *Iud.* 14. *d.*

aa Aug ſer. 107.

Communicare cum hæreticis.

Manducare panem doloris, *bb* eſt accipere Sacramenta ab hæreticis, *Pſal.* 126. Comedere etiam in domo leproſa, *cc* eſt communicare cum hæreticis in ſacrificiis quod prohibetur, *Lev.* 14. *f.* Comedere panem impietatis, *Prov* 4. *c.*

bb His epiſt. Beatus Pamphilus cc Iſy ſ Lev 14

Comedere

Comedere in montibus, a eſt idolis immolare, *Ezec* 18 *a*. Comedere autem de immolatis idolis, eſt vacare doctrinis gentilium, *Exod.* 32 *b* 34 *d. Tobi.* 1 *d Ezech.* 22 *b.* 1. *Corinth.* 8 *c. Apocal.* 2 *f.* Item eſt comedere pollutum, *Thren* 4 *a. Hoſe.* 9 *a. Actor.* 10 *b.* Et comedere carnem, quæ tetigerit immundum, *Levit.* 7 *c.* 11. *f.* Et comedere frugem mendacii, *Hoſe* 10 *c.* Comedere etiam carnes uſque ad nauſeam, eſt nimium vacare ſapientiæ ſæculari, *Numer.* 11 *d. Deut* 6 *c.* Idem deſignant comedentes Prophetæ Baal de menſa Jezabel, 3 *Reg.* 18 *c.* Et comedens panem Joachim in conſpectu Regis Babylonis, 4 *Reg* 25 *g.* De hoc pane nolebat comedere Angelus, *Jud.* 13 *d.* Comedere ad ſiniſtram, eſt operari vitia, & paſci erroribus, quibus non ſatiabitur, *Iſai* 9 *d.* Idem eſt comedere de ovis aſpidum, *Iſai* 59 *a.*

Edens pollutus de carnibus pacificorum, *Levit.* 7 *c.* eſt *b* intrans impurus ad tractanda myſteria Scripturarum. Ideò ſacrificari jubentur hujuſmodi carnes manducaturi, *Num.* 11. *d.*

Comedebant Sacerdotes primitias omnis ſacrificii Dei, 1. *Reg* 2. *d. f.* quia *c* ipſi Sacerdotes volebant occidere Chriſtum, ne amitterent temporalia. Unde dicebant, *Joan.* 11 *f.* Si dimittimus eum ſic, omnes credent in eum: & venient Romani, &c. Et *Joan.* 12 *c.* Videte, quia nihil proficimus, &c. Comedunt etiam primitias, qui ad hoc habent dignitatem, ut ditentur, bonisque fruantur, 2. *Par* 31 *c Mich.* 3 *a* Comedere bona terræ, hoc eſt *d* bona præſentis ſæculi, pollicebatur Deus Judæis, *Iſa.* 5. a. quia ſpiritualia capere non valebant.

Comedere ſacrificia mortuorum, *Pſal* 105. eſt *e* dare malis honorem pro muneribus.

Comedere morticinium, eſt *f* defendere peccata aliorum: & abuti aliorum peccatis: ut Principes Judæorum abuſi ſunt peccato Judæ, *Lev.* 11. *f.* 17. *d. Ezech* 4. *d.* 44 *g.* Idem eſt comedere captum, ſeu comeſtum à beſtia, *Exod.* 22 *c.* 23 *b. Hoſ.* 2 *c.*

Comedere arietes, eſt *g* confringere fortes, *Gen* 31 *a.*

Comedens Laban pretium filiarum ſuarum, *Gen.* 31. *b.* deſignat *h* eum, qui habet pro voluptate, quod alienaverit à ſe ſe laborioſam, diſciplinæ tenacem vitam.

Comedunt oves cibos, quum dæmones opera noſtra diſperdunt: aut verbum Dei à nobis tollunt, ne fructificet, *Gen.* 40. *c. Matt.* 23 *a Mar* 4 *a. Luc* 8 *b.* Et comedunt locuſtæ, quod reſiduum fuerat grandini, quum dæmones puniunt malos in inferno, poſt puniſionem hujus vitæ, *Exod.* 10 *a.* & comedit locuſta annos, quum per peccatum opera bona mortificantur: quæ tamen per pœnitentiam reviviſcunt, *Joel.* 1. *a.* 2. *f. Eccl.* 6. *a. Ezec.* 25 *a Hoſe.* 7. *c.* 8 *a. Amos* 7. *a.* Comedit etiam locuſta reſiduum erucæ, *Joel.* 1. *a.* quia ſæpè cùm luxuriæ vitium à mente receſſerit, inanis gloria ſuccedit, &c. Et comedunt canes aliquos. Et etiam vermes, 3. *Regum* 14. *c.* 21. *g. Job* 30. *c. Iſai.* 51. *c. Jerem.* 50. *c. Ezech.* 39 *c. Daniel.* 7. *b. Hoſe.* 1. *b. Apocal.* 19. *d.* Et comedit Behemoth fœnum quaſi bos, *Job* 40. *c. Pſal.* 104. *Iſai* 21. *b.* quum *i* diabolus his paſcitur, qui vitam videntur habere mundam. Vel quia devorat carnales. Comedit etiam fœnum quaſi bos, quum aufert temporalia à Sanctis, non valens auferre ſpiritualia. Et comedunt alieni robur Ephraim, quum dæmones quicquid boni in hæreticis eſt, devorant. Et etiam eorum farinam, *Hoſ.* 7. *c.* 8. *b.* quum virtutem mentis pervertendo conſumunt. Comedit etiam confuſio laborem Patrum hæreticorum, *Jerem.* 3 *g.* Et ignis inferni, *Nahu.* 3. *c. Zach.* 11. *a.* Et comedunt hoſtes panem, & filios & filias, &c. Judæorum, quum dæmones diſſipant bona noſtra, *Jer.* 5. *d.* Comedentes Job, *k* ſunt maligni ſpiritus, qui carnales de Eccleſia conſumunt, *Job.* 30. *c.* Idem deſignant comedentes Jacob, *Pſal.* 78. *Jere.* 10. *d.* 30. *c.* Vel comedunt Jacob inimici, quum in ſuos errores pertrahunt fideles. Comedunt etiam carnes noſtras inimici, quum perſequendo conſumunt carnalia noſtra, *Pſalm* 26.

Comedit terram ſerpens, *l* quum diabolus affligit corpora humana. Vel comedit terram voluptas *m* quia circa terrena verſatur. Vel *n* curioſitas, quæ profunda penetrare conatur, *Gen.* 3. *c. Pſalm.* 26.

Comedi veſtimenta à tinea, eſt *o* mentem tranſfigi, aut tentari propriis cogitationibus: ſicut tinea rodit veſtimentum à quo generatur, ſine ullo ſtrepitu, *Job* 13. *d. Jacob.* 5. *a.* Et comedit tinea malos, quum *p* propriis peccatis affliguntur, *Iſa.* 50. *d.*

Comedere ſacrificia mente lugubri, non videtur congruum, *Lev.* 10. *d.* Et deſignatur *q* Sacerdotem non debere acceptare inutilem pœnitentiam, ſed dolere pro hujuſmodi.

Ut comedere carnes plurimas, dicebatur urſus. *Dan.* 7. *b.* Ubi deſignatur *r* Haman, qui per Regem Perſarum Iſraeliticam gentem perdere conatus eſt. Vel comedit urſus carnes plurimas, quum invidus detrahit vitæ proximorum. De his dicitur, *Pſalm.* 26. Dum appropiant ſuper me nocentes, ut edant carnes meas. Comedunt etiam carnes ſuas, *ſ* qui invidia tabeſcunt, *Eccl.* 4. *a.*

Comedunt Principes carnes populi, quum *t* omnia eorum pinguia ſibi accipiunt, *Mich.* 3. *a.* Comedet etiam carnes pinguium paſtor, quum Antichriſtus pervertet Judæos, *Zach.* 11. *d.* Dicuntur etiam comedere inopes de terra, quum eorum devorant ſubſtantiam, *Prov.* 30. *b.* Comedunt paſtores lac ovium, *Ezech.* 34. *a.* quum varios cibos & voluptates Prælati à ſubditis accipiunt.

Comedens beſtia omnes alias beſtias, *Dan.* 7. *b.* indicavit *v* Imperium Romanorum, quod ab omnibus exacturum erat tributa.

Comedentes eruca, locuſta, bruchus, & rubigo reſiduum, &c. deſignant *x* varios Reges captivantes Judæos. Vel diverſos animi affectus ſapientiam devorantes, *Joel.* 1. *a.* 1. *f. Amos* 7. *a.*

Comedere dicuntur filiæ aquilæ oculum, qui ſubſannat patrem, & qui deſpicit partum matris ſuæ. *Prov.* 30 *c.* quum *y* Prædicatores deſtruunt hæreticos, & contemptores Dei, & Eccleſiæ.

Comedere, interdum eſt *z* adulterium committere, *Prov.* 30. *c.* Talis eſt via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os ſuum dicit: Non ſum operata malum.

Ad manducandum diſperſi ſunt Judæi, *Pſalm.* 58. quum extra Hieroſolymam *aa* obtulerunt ſacrificia: quæ non niſi in Hieroſolymis offerre licebat.

Comedunt mali fructus viæ ſuæ, quum *bb* recipiunt mercedem peccatis ſuis dignam in inferno, *Prov.* 1. *d.*

Comedit cum homine invido, qui *cc* arctat Scripturas cum hæretico, *Prov.* 23. *d.*

Comederunt alieni robur Ephraim, quando *dd* Romani abſtulerunt regnum à Judæis, *Hoſ.* 7. *b.*

Comitari, Comes, Comitatus.

COMES idem eſt ferè quod ſocius: niſi quod ſocius, eſt æqualis: comes verò minor.

Comites ſervi Abrahæ, ſunt ſequentes veſtigia Apoſtolorum, & Prophetarum, *Gen.* 24. *g.*

Comitatus

Marginal notes (left): a Orig. ſ. Num. ho. 20. Hie. de Manſio. Aug. 9 in Jud. 50. Ariſto ſ. Apoc. 2. Hier ſ. Iſa. 9. hom 9. b Ori ſ. Lev. hom 5. c Gr. ſ. 1 Re. 2. d Hie ſ. Iſa 5. e Aug. ſ. pſ. 105. f Glo int ſ. Lev 11. g Glo. int. ſ. Gen. 31. h Am. epiſ. 4. i Gre 20 mo 24. & 33. mo 39. Gr 2 mo. 39. Hie ſ Job. 40. & ſ Hoſe. 7. k Gr 34 mo 2. l Hie ſ pſ 26. m Am de para c. 13. & de Para 13. n Aug. 2. de Gene contra Manich 18. o Gr 10 mo. 25. p Hie ſ. Iſ 50. q Gloſ ord ſ. Lev. 10. r ſ Hier ſ. Dan 7 & ſ Eccleſiaſt. o Ricar. de S. Vict de viciis mutabilis 10. t Hier ſ. Mich. 3 & ſ. Zach. 11. & Eze 34. v Hier. ſ. Dan 7. x Hie ſ. Joel. 1. y Glo. ord ſu. Prov 30. z Glo ord ſ Prov 37. aa Hie ſ pſ. 58. bb Bed ſ Pro 1. cc Be. ſ. Pr 23. dd Rup ſ. Hoſ 7.

Marginal notes (right): Idola colere. Impurè tractans myſteria. Occidentes Chriſtum. Dare honorē pro muneribus. Defendere aliorum peccata. Abjicere laborioſam vitam. Perdentes dæmones opera noſtra. Affligens diabolus corpus. Verſare circa terrena. Tentans mentem à propriis cogitationibus. Non acceptanda inutilis pœnitentia. Detractio. Pervertere ſimplices. Affectus devorantes ſapientiam. Adulterari. Merces peccati. Tractare Scripturas cum hæretico. Deſtructio regni Judæorum. Imitatores Apoſtolorum.

Apoſtoli. Gentes ad fidem venientes. Comitatus Joſeph, *Gen.50.b.* deſignare poteſt Apoſtolos & diſcipulos Chriſti. Comitatus verò Reginæ Saba, deſignat varias gentes venientes ad fidem, *3.Reg.10.a.* Idem deſignat comitatus Naaman, *4.Reg.5.c.*

Commaculare, vide Macula.
Commemorari, quære Memoria.
Commendare, vide committere, & Laudare.
Comminari, quære Minari.
Comminuere, vide Conterere.
Commiſcere, quære Miſcere.
Commiſſura, vide Conſuere.

Committere, Commendare, Commodare.

COMMITTERE, vel commendare, eſt alicui quippiam velut depoſitum ſervandum tradere. Commodatur autem id, quod alicui traditur in uſum, qui idem ipſum reſtituturus eſt.

Commendavit Chriſtus ſpiritum Patri: quia *a* quod commendatur, ſervatur, ut depoſitum, ut iterum reſumatur: ſic Chriſtus poſt commendatum ſpiritum, ipſum reſumpſit reſurgens tertia die, *Pſalm.30. Luc.23.f.* *a Amb ſ. Luc, 23.*

Commendans David gregem cuſtodi, pugnaturus cum Goliath, *1.Reg.17.d.b.* deſignat Chriſtum tempore paſſionis commendans diſcipulos Patri.

Commendans Deus vaſa ſua apud Magmas, *Iſa.10.* Vel potius *b* Aſſyrius dicitur ponere ſarcinas in Magmas, veniens contra Hieruſalem. *b Hie ſ. Iſ.10.*

Offerens Eccleſia fideles Deo. Commendans, vel commodans Anna filium ſuum Domino cunctis diebus, *1.Reg.1.d 2.d.* deſignat *c* Eccleſiam offerentem Deo fideles in claritate virtutum: ut eos in æterna gloria recipiat: quæ etiam toto hujus vitæ tempòre pro fidelium ſalute ſupplicat. *c Greg ſ. 1. Reg.1.*

Commendatur fœnus Domino, quum Prædicatores illi dedicantur, *1.Reg.2.d.*

Docere proximum. Commendare amico pecuniam, vel aliquid aliud, aut numulariis: *d* eſt docere proximum, ut ipſe etiam alios docere poſſit. Sic commodat juſtus, quum docet alios, *Deut.23.d.Nee.5.b Pſal.36.111.Exo 22.a. Matt.25.c.Luc.11.f.* *d Ori ſ. Mat. ho. 33. & ſ. Pſ.36. ho 4. Am ſ Luc 11*

Vti libris Philoſophorum, Committere ſe mari, *Actor.27.g.* eſt exponere ſe periculis.

Commodantes Ægyptii Iſraelitis vaſa, & reliqua utenſilia, *Exod.12.f.* deſignant *e* ex libris Philoſophorum, & autorum Gentilium ſuſcipiendas eſſe veritates, relictis erroribus. *e Glo ord ſ. Exod.12.*

Committere, Admittere, Perpetrare.

COMMITTERE, eſt aliquod facinus aggredi, ſeu operari: quod ferè ſemper in malum ſumitur. Ut committere flagitium, aut peccatum, aut aliquid dignum morte, *Gen.33.b.Num 22.c.25.d.18.d.Eccl. 9.c.49.b.Actor.25.g.*

Committere prælium, in malum, & in bonum ſumi poteſt. Ut dæmones & pravi homines committunt prælium adverſus juſtos: & è diverſo, juſti adverſus dæmones & pravos homines, *3.Reg.20. e.22.e.2.Mach.4.f.13.f.Luc.14.g.*

Inducere proximum in peccatum aut errorem. Perpetrare homicidium, *f* eſt inducere proximum in peccatum. Perpetrare verò fraudem, eſt ipſum inducere in errorem, *Exod.22.b.* *f Glo.int.ſ. Exod.22.*

Commodare, vide committere.
Commolere, vide Molere.
Commonere, quære Admonere.
Commorari, vide Habitare.
Commori, quære Mori.
Commovere vide Movere.

Commune.

COMMUNE eſt, quod ad omnes, vel ad plures ſe extendit: aliquando commune *g* pro immundo ſumitur, ad differentiam vaſorum ſacrorum, quæ cùm non liceat in alios uſus exponere, non ſunt communia. *Peccatores.* Alia verò ſunt communia & ita immunda, ut non poſſint ſacris uſibus applicari. Sic communes, hoc eſt, immundi ſunt peccatores. Et cibi communes, qui ſecundùm legem erant immundi, *Prov. 11.b. Matth.15.b. Marc.7.a.Rom.14.c.Actor.10.b.* *g Ori ſ Ro 14 Hug ſ. Mat.15*

Non valentes communiter habitare Abraham, & Loth *Gen.13.b.* deſignant *h* non eſſe congruam converſionem Spiritualium cum carnalibus. *h Glo ord ſ. Gen 13.*

Communis vinea dicitur, *i* de qua omnibus veſci licet. Unde qui plantabat vineam apud Hebræos, debebat in principio facere eam communem, *Deut. 20.b.* Deſignatur autem fervor novæ converſationis, qui nondum eſt traditus aliis in exemplum. *i Glo int ſu. Deut.20.*

Communia erant omnia fidelibus in primitiva Eccleſia, *Actor. 2.g. 4. f.Hebræor.3.c. Judæ.a.2. Mach.14.d.*

Communicare.

COMMUNICARE, eſt participem facere, aut participem eſſe. Et communicat bonis ſapientiæ, qui ſic ea fruitur, ut aliis etiam, quantum poteſt, ipſam impertiatur, *Sap.7.b.8.b.Eccl.13.a. Rom.12.e. 1. Corin. 10.d.2. Cor.8.a.Phil.1.a.Actor. 2.g.*

Societas vitiorum. Communicare malis, eſt ſociari illis in vitiis, Eccl. 8.a.Eccl.13.a.&26.b.Epheſ.5.c. Communicat cum electis iniquorum, *k* qui participat cum hæreticis, *Pſal.140.* *k Hilar. ſ. Pſal. 140*

Communicare,

Commutare, vide Mutare.
Compago. Compingere, quære Componere.
Comparare, Conferre, Incomparabilis.

COMPARARE unum alteri, interdum eſt æquare, interdum verò, unum alteri committere, ut eorum ſimilitudo, vel diſſimilitudo, ſeu æqualitas, vel inæqualitas appareat. Comparare etiam nonnunquam eſt acquirere.

Comparavit Deus Rachaelem cum ſorore ſua, *Gen.30.a.* quia facit vacantes contemplationi, etiam exercere opera vitæ activæ.

Incomparabilis decor Judith, peculiarem Beatæ Virginis Mariæ excellentiam deſignare poteſt, *Iud.10.b.*

Nemo comparatur Deo: quia finiti ad infinitum nulla eſt proportio, *Deuter. 4.d. Iob.9.a.23.a.25. Iſai.46.d.*

a Gregor 34 mor. 13.
Non eſt poteſtas ſuper terram, quæ comparetur diabolo: *a* quia ſecundùm naturam ſuperior eſt homine, *Iob 41.d. Num.13.d.*

b Hie ſ Iob 28 Gregor 18. mor.
Nihil comparatur ſapientiæ: *b* nec fucata Gentilium religio, coloribus Indiæ deſignata, nec ipſi ſapientes mundi, qui longè à Divina ſapientia diſtare à verè ſentientibus agnoſcuntur, *Iob 28.c. Prov.3. b. 8.b. Sap.7.a.*

Conferens Beata Virgo verba in corde ſuo, *Luc.2.g.* Indicat, quid faciendum in percipienda ſacra doctrina. Sic contulit Paulus Evangelium, *Gal.2.a.*

Conferentes Principes Judæorum ad invicem contra Apoſtolos, deſignat conſilia impiorum contra juſtos, *Actor. 4.c.*

c Hie ſ Is.22.
Confert ſe cedro, *c* qui ſe viris perfectis æquare audet, *Jer.22.e.*

Comparatur mulier litigioſa & tecta per ſtillantia in die frigoris, *Prov.27.c.*

Comparatur homo jumentis, quum non vivit ſecundum rationem, *Pſalm. 48.* Et comparatur luto, ſecundum corpus, *Job 30.c.*

Compati, vide Pati.
Compedes, Nervus.

COMPEDES ſunt, quibus pedes ligati tenentur, ne poſſit quis liberè ambulare. Nervus etiam eſt ad ligandos pedes detinendos.

d Hie ſ Pſal. 149.
Compedes ſapientiæ, dici poſſunt *d* præcepta detinentia hominem, ne ambulet in viis peccatorum, *Eccl.6.c.21.c.33.d.* His compedibus ligantur Reges, *Pſalm.149.* De his compedibus dicitur, *Pſalm.101.* Ut audiret gemitus compeditorum. — *Præcepta.*

Aug. ſ pſal. 101.
e Aug. ſ pſalo 68.78 145.
f Greg. ſ Ezec. ho 11 & ſ. pſal 101.
Compedes ſunt mortalitas & corruptibilitas carnis. De quibus *Sap.9.c.* Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, *Thr.3.a.* Et compediti ſunt, *e* qui mortalitatis & paſſibilitatis vinculis ſe aſtrictos intelligunt, & miſeriis humanæ neceſſitatis afflicti, indeſinenter gemunt, *Pſal. 78. 101. 145.* Vel ſunt *f* Sancti ligati vinculis diſciplinæ Dei, qui nequaquam ad exteriora vagantur, & quaſi greſſum operis immobiliter figunt, dum à Conditoris deſiderio nunquam diſcedunt, *Pſal. 149.* — *Mortalitas eſt neceſſitas. Diſciplina Dei. Præcepta.*

g Glo int ſ Pſal 149
Compedes Joſeph, *g* vincula Chriſti deſignare poſſunt, *Pſal. 104. 2. Para.16.c. Iob 13.d.33.b. Jer.20.a. 39. b. Thren.3.a.* Idem deſignant nervicei funes, quibus ligatus eſt Samſon, *Iud.16.a.* — *Vincula Chriſti.*

g Glo ord. ſu. Pſal. 04.
Compedes etiam dici poſſunt carceres inferni, *Pſal.149. Nahum. 3.c.* — *Inferi.*

Nervus ferreus dicitur cervix Iſrael, *Iſa.48.a.* propter duritiam & inobedientiam.

h Glo int ſ. Pſal. 145.
Compedes etiam deſignant *h* vitia hominem impedientia, ne per viam Dei poſſit ambulare. Et compediti, ſunt vitiis obvoluti, quos tamen ſolvit Dominus, *Pſ.3.101.145. Sap.17.a. 2. Reg.3.g. 2. Par. 33.b. Thren. 3.a Nahum. 3.c. Marc.5.a. Luc.8.c.* — *Vitia.*

Compellere, vide cogere.
Compeſcere, quære Reprimere.
Compingere, vide Componere.
Compita.

COMPITA, ſunt concurſus multarum viarum, quæ ſe interſecant, ut duæ lineæ: deſignare poſſunt quatuor partes terræ, *2. Reg.1.c. Thren. 2.g.*

Complacere, vide Placere.
Complecti, quære Amplecti.
Complere, vide Perficere, & Implere.
Complicare, quære Plicare.
Complodere, vide Plaudere.
Compluere, quære Pluere.
Complures, vide Multitudo.

Componere, Condere, Compingere, Compago Incompoſitus.

COMPONERE, eſt ex multis velut partibus aliquid conſtituere, & aptare: quod & compingere dicitur. Compago autem, ſeu compages, eſt conjunctio ſeu copulatio aliquarum rerum, quæ ſibi coaptantur.

i Gregor. 9. mor 38.
Compegit Deus hominem oſſibus, & nervis, *Job.10.e.* quia *i* dedit ei fortitudinem virtutum contra tentationes. *Eccleſiaſtæ.31.b.* — *Dans Deus fortitudinem.*

k Gregor. 30. mor 8 10.
Compinguntur glebæ. *Job 38. d.* quum *k* firma corpora ex pulvere collecta conſurgunt. Vel quando diverſi populi, qui prius quaſi in diſperſione pulveris diverſa ſentiebant, poſtmodum ſancti Spiritus gratia quaſi aqua accepta, in illa pacatiſſima unanimitatis concordia conveniunt: vel etiam cùm diverſi gradus in unam Eccleſiam copulantur. — *Reſurrectio. Concordia.*

l Glo. int. ſ. Exod 26.
Compago una tabularum tabernaculi, deſignare poteſt *l* charitatem, qua totum corpus Eccleſiæ eſt per Chriſtum copulatum ſecundùm diverſa membra, & in unum redactum cum ipſo capite, Chriſto Jeſu *Exod.26.e.36.c. Cant.8.c. Eccleſiaſtici. 27. a. Epheſ. 4.d. Col 2.d. Hebr. 4.d.* — *Charitas.*

Compingi-

Decor variarum virtutum. Compingitur oſtium, hoc eſt, *a* Eccleſia tabulis cedrinis, quum decoratur variis fidelium virtutibus, *Cant* 8 *c*. Item deſignant compingere arcam fœderis, *Exo* 25 *b*. Et componere interrupta templi, eſt reducere peccatores ad integritatem Eccleſiæ, 4 *Reg* 22 *b* 1 *Eſdr* 4 *b*. Et ponere ſtruem lignorum, eſt ordinare fideles in Eccleſia, *Lev* 1 *b* 3 *Reg* 18 *e*. Et componere ſtrues oſſium, *Ezec* 24 *b*. Et componere ligna in ratibus, 3 *Reg* 5 *b*. *Ordo fidelium.* *a Gre. ſ. cant.* 8

Orationes. Compoſitio thimiamatis, deſignat *b* orationes acceptas Deo, & varietatem virtutum in unum concordantium. Idem deſignat compoſitum unguentum opere unguentarii, *Exod* 30 *e* 35 *d* *Lev* 16 *b*. Compoſitio autem altera non facienda thimiamatis, deſignat orationes non juſtè petentes, quæ non ſunt faciendæ. *b Ori. ſ. Lev. hom.* 9.

Inſtituere prædicatores. Componere lucernas in tabernaculo fœderis, eſt *c* inſtruere Prædicatores in Eccleſia, qui verbo & exemplo eam illuminent, *Exo* 30 *a*. *c Glo. ord. ſ. Exo.* 30.

Cogitationes. Compages aliquando dici poſſunt cogitationes, *Hebr*. 4 *d*. Idem deſignabunt compages Danielis, *Dan* 10 *d*.

Defenſiones vitiorum. Compages renum Regis Babylonis ſignificare poſſunt *d* defenſiones vitiorum, *Dan* 5 *b*. Sic corpus Leviathan eſt compactum [illegible], *e* quum peccatores mutuò ſe defendunt, *Job* 41 *b*. Idem eſt idolum compactum, *Jer*. 10 *a*. *d Gre. ſ. Eze. ho.* 21. *e Gre.* 33 *mo.* 31. 33.

Ordinare prædicationem. Componere [illegible] eſt ordinare prædicationem, *Marc* 1 *b*. Compoſitus autem ſermo, benè & malè ſumi poteſt, *Eccl* 14 *c* *Job* 41 *a* *Prov* 1 *b* *Eccl* 43 *c* *Heb* 9 *a*.

Fingere. Condunt leges iniquas Scribæ & Phariſæi, & etiam hæretici, *Iſa* 10 *a*.

Componit etiam qui fingit, *Nee* 6 *b*. De corde tuo componis hæc. *Dan* 13 *e*. Ecce morior, quum nihil horum fecerim, quæ iſti malitioſè compoſuerunt adverſum me.

Compoſitus gradus, deſignat *f* motus animi non viriles, *Iſa*. 3 *c*. *f Hie. ſ. Iſa* 3.

Incompoſiti ſunt, qui pravos habent mores, *Rom* 1 *d*.

Comportare, vide Ferre.
Comprehendere, quære Apprehendere.
Comprimere, vide Premere.
Comprobare, quære Probare.
Compungere.

COMPUNGITUR, *g* qui intra ſe ob aliquid malè actum dolore ac pœnitentia afficitur. Compunctionis vim deſignat verbum Dei pungens animas, *Pſa* 4 35 59 118 *Thre*. 4 *a* *Acto*. 2 *f*. *g Amb. ſ. Pſa* 118 *ſer* 9. *Baſ. ſ. Pſa.* 59.

Non compungere *h* eſt non compungi [illegible] compunctione, *Pſa* 29. *h Caſ. ſ. Pſa* 29.

Mentem invidentem. Compunctionis ſpiritus videtur eſſe excæcatio, *Rom* 11 *b*. *Iſa* 6 *c*. Dedit illis Deus ſpiritum compunctionis, oculos, ut non videant, & aures, ut non audiant. Ubi mentem invidentem ſignificat, unde provenit excæcatio. *i Glo. ord. ſ. Rom.* 11.

Computare, vide Numerare.
Computreſcere, quære Putredo.
Conari, Niti.

CONARI eſt vim ad aliquid agendum applicare.

Diligentia diaboli. Conatus Haman contra filios Iſrael, *Eſther*. 9 *f*. deſignat diligentiam diaboli ad ſubvertendas animas. Idem deſignat conatus Abimelech, *Jud* 9 *g*. Et conatus filiorum Dan *Jud* 18 *d*. Sic conatus Saulis, & aliorum, 1 *Reg* 19 *b* 2 *Reg* 21 *d* 2 *Par* 20 *b* *Job* 6 *d* 14 *b* 2 *Mach* 4 *f*.

Reſiſtere divinæ providentiæ. Conatus Joſeph elevare manum patris à capite Ephraim, deſignat eos, qui divinæ providentiæ reſiſtere nituntur, *Gen*. 48 *d*.

Superbire. Nititur judicare pro Deo, qui *k* cùm infirma quæque in altero reprehendit, apud ſe intus per compaſſionem non infirmatur, *Job* 13 *b*. *k Gr.* 11. *m.* 16

Nititur apprehendere altitudinem collis, *l* qui in ſuperbiam elevatur, & qui nititur bonam oſtendere viam ſuam, *Jer* 2 *g* 49 *d*. *l Glo. inter. ſ. Jer* 49.

Nituntur amici Job, ſubvertere amicum ſuum, *m* quum hæretici nituntur perdere Eccleſiam, *Job* 6 *d*. *m Gr.* 8 *m. t.*

Niti mendaciis, eſt præponere idola, vel errores Deo, *Prov* 10 *a*.

Nititur manibus ſtellio, *Prov* 30 *d* deſignans *n* ſolertiam eorum, qui tardi ingenio, multo labore ſapientiam acquirunt. *n Glo. ord. ſ. Prov.* 30.

Concedere, Permittere, Indulgere, Sinere.

CONCEDERE, eſt locum dare, aut facultatem, ad aliquid faciendum.

Concedit Deus pacem iis, quos ſalvat, quod refertur *o* ad Gentilitatem, *Job* 34 *e*. Et dicitur concedere & indulgere, quum ignoſcit peccanti. Et è diverſo, non concedit, quum non ignoſcit peccanti, *Judith* 8 *b* *Iſa* 26 *c* 61 *a* 63 *e* *Jer*. 13 *e*. *o Glo. ord. ſ. Job* 34.

Non concedit Deus requieſcere ſpiritum juſti, *p* quando interius & exterius vires ejus per tentationem exercet, *Job* 9 *b*. *p Gre.* 9. *m.* 17

Non ſinit Deus ingredi percuſſorem in domum ſignatam ſanguine agni, *Exod* 12 *d*. quum *q* redemptos ſanguine Chriſti, & prædeſtinatos, non permittit opprimi à diabolo. *q Glo. ord. ſ. Exo.* 12.

Non permittens Jeſus intrare ſecum in cubiculum puellæ mortuæ, niſi Petrum, & Jacobum, & Joannem, & patrem, & matrem puellæ, *Luc* 8 *g* deſignavit *r* non eſſe admittendos indignos ad contuenda myſteria, & paucos ex Judæis credituros. *r Glo. ord. ſ. Luc* 8.

Concedens Chriſtus dæmonibus, ut egrederentur in porcos, *Marc* 5 *b* *Luc* 8 *d* deſignavit *ſ* poteſtatem conceſſam dæmonibus in homines carnaliter viventes. *ſ Glo. ord. ſ. Luc* 8.

Permittens Joſeph Ægyptiis quatuor partes frumenti in ſementem, *Gen* 47 *f* deſignavit *t* doctrinam Evangelii. *t Glo. ord. ſ. Gen* 47

Z

Evangelicam traditam mundo per Chriſtum : vel quia actualis vitæ uſus cuique conceditur, ut ſeminet virtutum opera, & fructus juſtitiæ metat in vitam æternam.

Sinere parvulos venire ad Chriſtum, eſt non contemnere ſimplicem cognitionem ſimplicium, *Matth.19.b.Luc.18.c.Marc.10.b.*

Non permittere vivere quempiam de civitatibus inimicorum, *Deut.20.d.* eſt *a* extinguere omnia vitia, nullo relicto.

Concedere nolens Seon tranſitum filiis Iſrael, deſignat *b* diabolum conantem ſemper in vitiis detinere, & tranſitum ad virtutes intercludere. Sic non eſt conceſſus tranſitus per filios Edom, Moab, & Ammon. *Num.20.d.21.e.Iud.11.d.2.Par.20.b.* Sic non conceſſit Saul, ut reverteretur David in domum patris ſui. *1.Reg.11.a.*

Concedens Naas filiis Iſrael ſeptem dies induciarum. *1.Reg.11.a.* deſignat *c* gulam, quæ non nimium vexat, quando eſt ſpes ſatiandi aliquando ipſum appetitum.

Sinere mortuos ſepelire mortuos ſuos, *d* eſt humana poſthabere divinis. *Luc.9.g.*

Non ſinentes Ægyptii filios Iſrael facere moram in Ægypto, *Exod.12.f.* ſunt urgentes *e* dæmones, ne Evangelii ſapore auſteritatem legis, vel mundam dogmatis condiamus.

Concedens Aſſuerus domum Haman Eſther Reginæ, *Eſther.8.c.*

Permittens Moyſes Judæis libellum repudii, *Matth.19.a. Marc.10.a.* fecit *f* ad vitandum majus malum homicidii.

Permittens Angelus Thiatyræ Eccleſiæ mulierem Jezabel docere, *Apoc.2.f.* eſt permittens prædicare hæreticos & molles, *1.Cor.13.g.1.Tim.2.c.*

Permittens Antiochus Simoni pontifici facere percuſſuram proprii numiſmatis, *1.Mach.15.a.*

a *Glo. ord. ſ. Deut.20.*
b *Ori. ſ. Num. ho.12.*
c *Gre. ſ. 1. Regum. 11.*
d *Am. ſ. Luc. 9.*
e *Glo. ord. ſ. Exod.12.*
f *Glo. ord. ſ. Matt.19.*

Extinguere omnia vitia.
Detinens diabolus in vitiis.

Concha, vide Pelvis.
Concidere, quære Abſcindere.
Concidere, vide Cadere.
Concilium.

CONCILIUM, eſt congregatio aliquorum ad aliquid conſultandum, aut tractandum.

Concilium congregandum, in bonum, eſt *g* Eccleſia collecta ex iis, qui prius erant infideles, *Iſa.16.a.Ezec.13.b.* Ad hanc pertinet concilium Seniorum, *1.Par.26.b. Pſal.39 Prov.26.d.Matt.5.c.*

Concilium Core, deſignare poteſt *h* congregationem Judæorum in Chriſtum, vel congregationem hæreticorum, aut pravorum contra bonos. *Num.16.a.Pſa.21.25.Ier.15.d.Ezec.13.b.Matt.10.b.26.a. Marc.13.b.14.f. Act.4.c.5.g.6.d.25.g.*

Concilium vanitatis, eſt *i* eorum, qui rebus tranſeuntibus, & ideò vanis vacant, *Pſal.25.* Et concilium ludentium, eſt congregatio vacantium voluptatibus in hac vita, *Jer.15.d.* Ad hos pertinet concilium juvenum, *Jer.6.c.*

g *Hie. ſ. Iſa.16. & ſ. Ezec.13.*
h *Aug. epiſt. 120.*
i *Au. ſ. pſ. 25.*

Eccleſia.
Judæi in Chriſtum.
Vacantes vanis.

Concinere, vide Canere.
Concinnare, quære Aptare.
Concio, vide Congregatio.
Concipere.

CONCIPIUNT fœminæ, *k* quum intra vulvam receptum ſemen retinent, ut inde formetur animal. Poteſt eſſe ſpiritualiter bonus, & malus conceptus.

Concepta ſcientia, deſignat *l* æternam generationem verbi Dei in eadem ſubſtantia Patris quaſi in vulva, *Prov.8.c.*

Conceptus Saræ, *Gen.21.a.* Et Rebeccæ, *Gen.25.c.* Et filiæ Suæ, *Gen.38.a.* Et uxoris Manue, *Iud.13. Ruth.4.c.* Et Bethſabeæ, *2.Reg.11.a.* Et hoſpitæ Eliſæi, *4.Reg.4.c.* deſignare poſſunt *m* generationem fidelium, intra Eccleſiam. Vel in Sara conceptio Chriſti.

Concipiens Propheteſſa, *Iſa.8.a.* deſignat *n* vel Spiritum ſanctum, cujus virtute conceptus eſt Chriſtus : vel beatam Virginem concipientem ipſum Chriſtum.

Concipit Anna, quum *o* intra Eccleſiam in mentibus auditorum verbum Dei recipitur. Et concipit poſt dierum circulum, quum in superni luminis viſione deſideratæ fœcunditatis munus accipit, *1.Reg.1.c.2.d.*

Conceptus uxoris Amram, deſignare poteſt *p* conceptum rationis, vel ſenſualitatis. Aut etiam conceptum beatiſſimæ Virginis Mariæ, quo filium Dei concepit, *Exo.2.a. Iſa.7.c.Luc.1.c.*

Concipit mente, *q* qui vacans ab extraneis, totus intus vigilat corde, tractans in mente, quæ Dei ſunt. Et dicitur anima concipere verbum Dei, ex deſponſatione cum Chriſto, *Iſa.26.c.59.c.Jer.52.g.*

Conceptus cervarum, *Iob 39.a.* erant *r* cùm Apoſtoli ſuſcipiebant doctrinam à Chriſto : vel quum Doctores intra ſe cogitationes formant, quibus opportuno tempore minores inſtruant.

Conceptus Agar, cujus gratia ipſa elevata eſt contra dominam ſuam, *Gen.16.a.* deſignat *ſ* ſubditum in ſcientia, vel converſatione proficientem, cujus profectus gratia, contra Prælatum ſuum elevatur.

Concipientes oves in aſpectu virgarum, deſignant *t* eos, qui ad benè operandum exemplis Majorum moventur, *Gen.30.f.* Conceptus autem multiplicati cum dolore, deſignant initia bonorum operum difficilia, *Gen.3.c.4.a. Iſa.26.c.*

Conceptus Thamar, *Gen.16.e.* deſignare poteſt *v* eos, qui adepta aliqua ſcientia ex indifferentibus tamen, eamque vendicant. Vel deſignant ſuſceptionem doctrinæ Chriſti.

Conceptus ejus, qui non pervenit ad lucem, *Iob 3.c.Ier.20.d.* deſignat *x* eos, qui fuerunt ſub lege formati : ſed non pervenerunt ad adventum Chriſti.

Concipi in peccatis dicimur, *y* propter peccatum originale, quod in ipſo conceptu contrahimus, *Pſ.50. Iob 14.d.* In iniquitatibus enim conceptus quis dicitur, non in iniquitatibus matris ſuæ, vel ſuis, ſed in

k *Ori. ſ. Matt. ho.29.*
l *Glo. inter. ſ. Prov.8.*
m *Glo. ord. ſ. Gen.21.*
n *Hie. ſ. Iſa. 8.*
o *Gr. ſ. 1. Regum 1.*
p *Glo. inter. ſ. Exo.2.*
q *Ori. ſ. Exo. hom.11. & ſ. Matt. ho.29.*
r *Hie. ſ. Iob 39.*
ſ *Gr. ſ. 1. Regum 3.*
t *Gr. 21. mor. 30. m.1.*
v *Pir. l. de congre. &c.*
x *Gre. 4. mor. 34.17.*
y *Hie. ſ. Eze. 47.*

Generatio æterna.
Generatio fidelium, vel Chriſti.
Spiritus ſanctus.
Virgo Maria.
Conceptus verbi Dei.
Conceptus rationis.
Conceptus Mariæ.
Vigilans corde.
Suſcipere doctrinam à Chriſto.
Subditum ſuperbia.
Imitatio.
Tumor ex ſcientia.
Judæi ſub lege.
Peccatum originale.

ſed in iniquitatibus humanæ conditionis, unde & Apoſtolus *Rom.5 c.* Regnavit mors ab Adam uſque ad Moyſen, etiam ſuper eos, qui non peccaverunt, in ſimilitudinem prævaricationis Adæ.

Non recipere Chriſtum. Conſenſus in peccatum. Senſus carnales legis.

Conceperunt Judæi tranſgreſſionem, *a* quum decreverunt non recipere Chriſtum, *Iſa 59 c.* — *a Hie. ſ Iſa 59*

Concipit malus dolorem, *b* quum conſentit pravis motibus, & cùm prava cogitat in videndo, *Pſ. 7 Iob 3 a 4 a 15 d Iſa 59 a. Iac 1 b* Et concipiunt ardorem, *c* qui proponunt digna igni inferni facere, *Iſa. 33 b Hoſ 9 c* — *b Baſ. pſ. 7. Gre. 11. m. 18 c Hie ſ Iſa 33*

Conceptus filiarum Loth, deſignat *d* machinationem malæ operationis vel ſenſus carnales legi datos, quos lex ipſa non agnoſcit, *Gen 19 g* — *d Ori ſ Gen. ho. 5.*

Conceptus meretricis, quam accepit Hoſee, *Hoſ 1. b* demonſtratio eſt *e* tranſgreſſoris populi Iſrael. — *e Hie. ſ Hoſ. 1.*

Conceptus ignis de lapidibus, *2 Mach 10 a* deſignare poteſt ſuſcitatos filios Abrahæ, ex Gentibus, qui igne charitatis arſerunt.

Concitare, vide irritare.
Conclamare, quære clamare.
Conclave, vide cubiculum,
Concludere, quære claudere.
Concordare, concordia, vide Pax.
Concreare, quære creare.
Concrepare, vide Sonus.
Concreſcere, vide creſcere, & coagulare.
Conculcare, quære Calcare.
Concumbere, Concubina, vide Coire.
Concupiſcere, Concupiſcentia, quære Appetere.
Concurrere, vide Currere.
Concutere.

CONCUTERE, eſt aliquid velut tremefacere, ac commovere, ut periclitetur de lapſu.

Mutatio cæli.

Concutiet Deus cælum, *f* quum in judicio mutabit ejus ordinem: vel deſignatur admiratio Angelorum, *Iſa 13 d* — *f Hie. ſ Iſa 13*

Separatio malorum à bonis.

Concutiet Deus extrema terræ, *g* quum in judicio ſeparabit malos à bonis, *Iob 38. b* vel deſignatur concuſſio, & commotio Judæorum, qui varia de Chriſto ſentiebant, & agitabantur, concutientur etiam fundamenta terræ in judicio, *Iſa 24 c* quum Principes terræ contremiſcent — *g Hie. ſ Iob 18 Gre. 29 m. 2.*

Fructificatio animæ & gentilitatis.

Concutit Dominus deſertum, quum *h* fructificare facit animam prius ſterilem, & cùm Gentilitatem excitavit ad idem ſuſcipiendam. Item quum prædicatione Joannis, ipſum deſertum ſanctificatur, *Pſa 28.* — *h Baſ ſ pſ 28. ho. 12. Hie ſ pſ 28.*

Terror judicii.

Concuſſi pavore filii Iſrael, terrorem futurum in die Judicii indicabant, *Exod 19. e.* concutit etiam horrore Dominus, quum *i* permittit in cordibus electorum perturbantes divini judicii, *Iob 7. c. 21 a. Iſa 14. b Amos 9.* — *i Gr. 9 m. 16.*

Turbatio Principum Judæorum. Perſequens Lucifer Eccleſiam.

Concuſſæ columbæ fuerunt *k* Principes Sacerdotum conturbati invidia in paſſione Domini: vel ejecti in terra propria, *Iob 9 a 38. b Iud 16 g. 2. Reg 22 f Nee 2 c. Eccl 16 e Iſa 24 e 33 b Amos 9 c* Et concuſſa ligna, & concuſſa Gaſan, & Carmelus, *l* deſignant diſſipatam eſſe Judæam, *Iſa 33 b Eze 31 f.* — *k Am. 3 de ecto-pella. 5. Gre. 9 mo 3.*

Concutit Lucifer regna, quum *m* perſequitur Principes Eccleſiæ, *Iſa 14 d.* Et concutiens ventus vehemens quatuor angulos domus filiorum Job, deſignat *n* fortem tentationem, quæ occultis motibus quatuor virtutes quatit, ac commovet, *Iob 1 d* concuſſæ etiam ficus, *Nahu. 3 c* ſunt, *o* qui facilè diaboli tentationibus cedunt Sic concuſſum eſt cor Holophernis, *Iudith 12 d* — *l Hie ſ Iſ. 14. m Gr. 2 m 36 n Hie. ſ Nah. 3.*

Concutere aliquem, eſt *p* vim illi inferre: Ideò Joannes Baptiſta admonebat milites, ne quanquam concuterent, *Luc. 3 c* Eſt etiam nimis aſperis verbis quaſi ad deſperationem inducere. — *p Lyr ſ. Luc. 3*

Condemnare, vide Damnare.
Condenſus, vide Denſus.
Condere, vide Componere, Recondere, Aedificare, &c.
Creare.
Condicere, vide Pactum.
Condignus, vide Dignus.
Condire.

CONDIRE, eſt aliquid aromatibus, aut rebus appetitum excitantibus conficere: vel ut diu ſervetur, vel ut guſtui ſit ſapidum.

Diſcretio in operibus. Novum Teſtamentum.

Condire ſacrificia ſale, eſt *q* operibus diſcretionem adjungere, vel literæ legis ſpiritum addere, *Lev. 2 d Iob 6 a Marc 9 g Col 4 b.* — *q Gr. 7. m 4.*

Conditum vino poculum, *Cant 8 a* eſt *r* novum Teſtamentum veteris legis, teſtimoniis comprobatum, & roboratum. — *r Gre ſ. cant. 8.*

Condientes corpus Jacob aromatibus, *Gen 50 a.*

Condolere, vide Dolere.
Conducere.

CONDUCERE, eſt alicujus operas emere, *Exo. 22 e.*

Conducens Lia Jacob mercede pro mandragoris, *Gen 30 b.* deſignat *ſ* contemplativos quaſi coactos venire — *ſ Gl. ord. ſ Gen. 30.*

Digitized by Google

a Gre.ho. 19. venire ad regimen vitæ activæ. per quos tamen acquiritur bona opinio vitæ contemplativæ.

Nemo conduxerat operarios otioſos, hoc eſt, *a* gentiles : quia nullus ad eos Propheta, aut Prædicator miſſus fuerat, *Matth.* 20.*a.* Conducere etiam operarios ad templum, eſt ad conſtitutionem Eccleſiæ per Prædicatores vocare, 2. *Par.*34.*c.*25.*d.* *Diſſerti Gentiles.*

b Glo.inter ſ. Deut.23. Conducentes mercede Balaam hariolum, deſignat *b* hæreticos ſubjicientes ſe illis, quos putant ſuis erroribus favere poſſe, *Deut.*23.*a.* *Jud.*9.*a.* 18.*b.* 2.*Reg.*10.*b.* 1. *Par.* 18.*b.* *Nee.*13.*a.* *Iſa.*46.*b.* *Hoſ.*8.*c.* 1. *Machab.*6.*d.*

c Hie.ſ.Iſa.7. Conducta novacula, dicuntur milites ſtipendiarii Aſſyriorum, *Iſa.*7.*d.* quia *c* ut conducti à Deo ad deſtructionem Hieruſalem, mercedem acceperunt Ægyptum.

Confabulari, vide Loqui.
Conferre, quære Ferre, Dare, & Comparare.
Conficere.

CONFICERE aliquid, eſt quaſi componere, aut concinnare, vel aliter afficere.

Conficere unguentum ſacerdotum, & thimiama, eſt diſponere mentem ad orationes, *Exo* 35.*a.* 1. *Par.* 9.*c.* 2. *Cor.*13.*c.*15.*d.*

d Lyſ ſ.Levit. 26 Confici labore aut dolore, aut etiam ardore, *Lev* 26.*c.* *Deut.*25.*d.* *Thr.*1.*c.* eſt *d* conſumi invidia, aut alio pravo affectu. *Diſponi ad orandum.*

e Glo. ord ſ. Lev.13 Confectum aliquid ex pelle, *Lev.*13.*f.* deſignat *e* virtutes ex mortificatione prodeuntes, ut patientiam, humilitatem, & hujuſmodi. *Conſumi invidia.*

f Glo ord ſ. Exo.5. Conficere lateres, *Exo.* 5.*b.* eſt *f* vacare operibus carnis.

g Lyr ſ Gene. 41. Confectæ boves maciè, *Gen.*41.*a.* evacuationem *g* pinguedinis gratiæ indicant. *Virtutes ex mortificatione.*

Confidere, vide Fidere.
Configere, quære Figere.
Confinis, vide Vicinus.
Confirmare, quære Firmus.
Confiteri, Confeſſio.

CONFITERI, eſt aliquid fateri, & affirmare. daturque confeſſio laudis, & confeſſio peccatorum, & confeſſio fidei. Confeſſio autem actionis gratiarum, ad confeſſionem laudis refertur. Confiteri etiam, eſt proteſtari, *Num.* 32.*f.* Poſſeſſionem ſuſcepiſſe confitemur trans Jordanem. Et ſanctificare, 1. *Par.*16.*e.* Ut confiteamur nomini tuo.

h Baſi ſ. pſal. 29 35. Confeſſio laudis eſt, *h* quum dicitur, *Pſa.* 29. Confitemini memoriæ ſanctitatis ejus, hoc eſt, laudate Deum, qui facit nos ſui meminiſſe. Hæc confeſſio complebitur in futuro ſæculo, ubi confitebimur illi in æternum. Hac ratione non confitetur illi pulvis, quia non laudat Deum peccator. Confiteri autem Domino in cithara, eſt laudare ipſum caſtigando corpus. Et confiteri illi in vaſis pſalmi, eſt veri- *Laudare.*

i Aru ſ pſal 70. tatem corde & ore dicere. Et confitetur toto corde, *i* qui in integro affectu Deum laudat, *Pſalm.*6.7. 9.32.70.146. *Iſa.* 12.*a.*25.*a.*38. *d.* Sic confitetur Chriſtus Patri, ipſum laudando, *Pſalm.*138.141. *Matth.*

Hie ſ Iſa. 38. 11.*d.* *Luc.*10.*d.*

k Glo ord ſ Lev.12. Confeſſio peccatorum, eſt *k* quum quis fatetur, aut dicit peccata ſua Deo vel homini loco ejus: de qua confeſſione intelligi poſſunt hæc loca, *Gen.*41.*b.* *Lev.*16.*d.*26.*f.* *Num.*5.*a.* *Joſ.*7.*c.* *Nee.*1.*b.*9.*b.* *Pſa.*31. *Eccl* 4 *d* *Matt.*3.*a.* *Marc* 1 *a* *Act.*19.*d.* *Jac.*5.*c.*1. *Joan.*1.*c.* Et confitetur Domino cogitatio ho- *Confiteri peccata.*

l Hilar ſ pſa. 131 minis, quum quis cognitum peccatum confitetur, *Pſa.*75.

m Baſil & Aru ſ pſa 48 Confitendum Domino, quoniam bonus, *l* tam confeſſione laudis, quàm confeſſione peccatorum: quia propter bonitatem ſuam ignoſcit confitenti, *Pſal.*135.137.144.

n Ori ſ Matth. 7. Confiteatur dives Domino, *m* vel in proſperis, vel in judicio coactus, *Pſa.*48.

Confeſſio fidei eſt, de qua dicit Apoſtolus. Corde creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem, *Rom.*10.*b.* Porrò qui *n* confitetur Chriſtum, abnegat ſemetipſum: & qui confitetur ſemetipſum, abnegat Chriſtum, *Matth.*16.*d.* *Credere,*

Conflare, Conflatile.

CONFLARE, eſt ex aliquo metallo per ignem quippiam formare.

o Hie ſ Ier. 7. Conflari ira Dei dicitur, *o* quia Deus quaſi peccatis noſtris coactus, & diu ſuſtinens, malos caſtigat, *Jer.*7.*d.*42.*d.*44.*b.* Conflat etiam Deus aliquos, quum eos probat caſtigando, *Jer.*9.*b.* Et ipſe Deus dicitur quaſi ignis conflans, *Mal.* 3.*a.* *Quaſi conflata Dei probare pœna.*

p Ricar.de S. Vict. 2. de arca myſtica 11. Conflare quatuor annulos aureos, ad arcam fœderis, *Exo* 37.*a.* eſt *p* conſiderare Divinam ſcientiam, & præſcientiam, & Divinam providentiam, & prædeſtinationem erga homines, &c. *Conſiderare ſcientiam Dei, &c.*

q Gre 12 mo 14. Conflari aurum & argentum, eſt *q* per afflictionem carnis, aut per tribulationem, vel etiam per martyrium purgari, *Job* 28.*a.* *Eccl.*28.*d.* *Jer.*9.*b.* *Eze.*22.*e.* Hæc autem contingit fidelibus: nam de hæreticis dicitur, *Ier.*6.*e.* Fruſtra conflavit conflator, quia quantumvis ardeant, minimè purgantur, quia non ardent igne charitatis. *Purgari afflictione & martyrio.*

r Tert adver mar. 4. Hie ſ Iſa 2. Conflare gladios in vomeres, & lanceas in falces, *Iſa.* 2.*b.* eſt *r* ſævos animos, in ſenſus probos, & in bonæ frugis operarios permutare. vel duritiam animi in obedientiam benè operandi. Vel arma Philoſophorum convertere in inſtrumenta cultus Eccleſiæ, ut eorum lingua, & doctrina ſerviat Eccleſiæ. Et conflare baſes argenteas ſanctuarii, *Exo.* 38. *d.* eſt inſtituere Prædicatores in Eccleſia. *Mutare ſævitiam in manſuetudinem.*

ſ Hie.ſ Hab. 2. Conflatiles Dii, & conflatilis vitulus, deſignant *ſ* errores hæreticorum philoſophiâ, & eloquentiâ palliatos: & deſignant divitias congregatas, ſub quarum dominio conſtituti, timent eas vel quantu- *Errores hæreticorum.*

t y ſ Lev. 19 lumcunque contingere, ſed eas adorant ut Deum, *Exod.*32.*b.*34.*c.* *Lev.*19.*a.* *Jud.*17.*b.*3. *Reg.*14.*b.*4. *Reg.*

t Hie ſ Iſa.30 17.*c.*2. *Par.*33.*b* *Iſa.*40.*d.*42 *c.*44.*b.* *Ier.* 10.*c.* *Hoſ.*13.*a.* *Nah.*1.*b.* *Heb.* 2.*d.* Et conflatile aurum, eſt *t* ſapientia inanis hæreticorum, *Iſa.*30.*e.* Et ipſe hæreticus dicitur conflator ſculptilium, *Ier.* 51.*b.*

Conflare pecuniam, benè & malè fieri poteſt, tam in doctrina, quàm in operibus, 4. *Reg.*22.*a.*2. *Par.* 34.*d.*

Confluere, vide venire.
Confodere, quære Vulnerare.
Confortare, vide Fortis.
Conformare, Conformis.

CONFORMARI dicitur aliquid, quando in aliqua forma, qualitate, aut actione fit alteri ſimile. a Glo. ord ſ. Rom. 12.

Vitiosè vivere Conformari huic ſæculo, eſt a vivere vitam vitioſam, quæ eſt mundana, *Rom.* 12. *a* & formam ſæcularis concupiſcentiæ accipere.

Imitari Christum. Conformes imaginis Filii Dei ſunt, *b* qui Chriſtum, qui eſt imago Dei imitantur: unde & filiationem adoptivam recipiunt, quæ fit ſimilis naturali, *Rom.* 8 *f.* b Glo ord. ſ. Rom. 8.

Confricare, vide Fricare.
Confringere, quære Frangere.
Confugere, Refugere, Refugium, Recurrere.

CONFUGERE, eſt ad aliquem velut patronum, & defenſorem recurrere. Refugere autem interdum eſt confugere, quandoq; devitare & recuſare. Refugium autem eſt quaſi confugium, quo velut ad tutelam quis fugit. Recurrere etiam & recurſus eodem referuntur.

Deus. Refugium dicitur c Deus iis, qui ſunt in tribulatione. unde ad ipſum eſt confugiendum, *Ruth.* 2.*c.* 2.*Reg.* 22.*a* *Eſther.* 14.*a.* *Pſa* 9.70.87.142. *Jere.* 16.*d.* Et refugium Chriſti dicitur Pater, *Pſa.* 143. Et dicitur domus refugii, *Pſa.* 30. quia non poſſumus ab ipſo fugere, niſi ad eundem confugiamus. c Hie. Cypriano & ſ Pſ. 30. Aug ſ Pſa. 30

Christus. Refugium herinaceis eſt petra, hoc eſt, *d* Chriſtus iis, qui ſunt ſpinis peccatorum obſiti. Et doctrina ſimplex fidei eſt refugium ſimplicibus, ſubtiliora capere non valentibus, *Pſa* 103. d Aru ſ. pſ. 103. Gr ſ Ezech. ho 9.

Recurrere ad Eccleſiam. Confugere ad ratem, vel ad navem, eſt e recurrere ad Eccleſiam, extra quam non eſt ſalus, *Sap.* 14 *a.* Idem poteſt deſignari, quod filii Iſrael confugiebant in urbes. Et ſervi Pharaonis in domos, *Exod.* 9. *c* *Lev.* 26. *d* *Joſ.* 20.*a.* 21.*d.* *Jud.* 9 *g* 1. *Par.* 6.*c.* 1. *Mach.* 10. *a.* 2. *Mach.* 5.*b.* e Glo ord. ſ. Sap 14.

Quærere auxilium fragile Confugere ad Ægyptios, eſt f quærere auxilium mundanum, & fragile, relicto auxilio Divino, *Iſa.* 20.*b.* f Glo. inter. ſ. Iſa. 20.

Confundere, Confuſio, Erubeſcere, Impudens, Procax.

CONFUNDITUR aliquis, quum erubeſcit, quaſique rubore perfunditur, quum aliquid malè à ſe patratum coram aliis objicitur. Confuſa etiam ſunt, quæ nullum habent ordinem, ſed indiſtincta manent. Contingit etiam erubeſcere de eo: quod reputatur inhoneſtum: ſic non erubeſcebant Adam & Eva nudi ante peccatum, quia non reputabatur inhoneſtum, *Gen.* 2.*d.* Impudens verò dicitur, qui nullo pudore ducitur, & perfrictæ eſt frontis.

Velatus & percuſſus Chriſtus. Confuſio operuit faciem Chriſti in paſſione, eum g conſputus, & velatus, & percuſſus eſt, *Pſal.* 68. 83.88. Sic antiqui Patres non ſunt confuſi, quia h non tali morte vitam finierunt, *Pſa.* 21. g Aru ſ pſ 88 h Aug ep 250

Pœnitere. Confundi in bonum, poſt peccatum, eſt i erubeſcere per pœnitentiam. *Ezec.* 7.*c.* 19.*f.* 43.*c.* *Pſa.* 118. Et confundi ab idolis, eſt *k* pœnitentiam agere de peccatis idololatriæ: & erubeſcere ſuper hortis, eſt dolere de peccatis & locis luxuriæ, *Iſa* 1 *g.* Et domus Jacob non eſt confuſa in principio, quando in primæva Eccleſia manſerunt increduli. ſed poſtquam vidit filios ſanctificantes nomen Dei, hoc eſt, poſt fidem gentilium, *Iſa.* 29 *g.* 32 *c.* *Jer.* 14.*c.* 31.*d.* i Ori ſ. Ezec. ho 10. k Hie ſ Iſa. 1. 29 & ſ Eze. 16. Aug ſ pſ 34.

Impl[ere] Deum promiſſa. Confiteri paſſionem Chriſti. Non confundit Deus ab expectatione l quia implet promiſſa: & non confunduntur, qui quærunt Dominum, & qui confitentur ejus paſſionem, etiam in conſpectu Regum: quia Dominus reſpondet pro eis, *Pſa.* 78.118.126.131. Sic non confunditur Apoſtolus Chriſti veritatem prædicando, *Rom.* 5.*a.* 2. *Corint.* 5.*c.* *Phil.* 1.*d.* 2. *Tim.* 1.*c.* Non ſunt confuſi antiqui Patres ſperantes in Deum, quia etiam à temporalibus periculis liberati ſunt, *Pſa.* 21. *Iſa.* 50.*c.* l Am ſ pſ. 118. ſer. 15. Aug epiſ 120

Erubeſcat Sidon, ait mare. *Iſa.* 23 *a.* hoc eſt *m* Gentes ſine lege ſanctius viventes quàm Judæi, qui erant ſub lege, eos confundent. Hoc etiam ait mare: quia non culpa maris eſt, ſi qui pereant in eo. ſed mercatorum & navigantium, qui ſe mari committunt. Erubeſcere etiam dicuntur filii Paleſtinarum, in vita ſcelerata Hieruſalem, *Ezech.* 16 *e* quando *n* tanta eſt corruptio, atque ignominia peccantis, ut erubeſcant etiam ipſæ adverſariæ poteſtates ſuper magnitudine peccatorum. m Gre paſtor. admon. 29. n Hie ſ. Ezec. 16.

Paulus. Erubeſcens mendicare villicus, *o* deſignare poteſt Paulum, qui non accepit Evangelium ab homine, ſed per revelationem Jeſu Chriſti, *Luc.* 16.*d.* o Hie. Algaſia.

Confunduntur agricolæ, *Joel.* 1.*e* hoc eſt, *p* Prædicatores, qui non vident fructum ſuæ prædicationis. Sic dicitur ibidem confundi vinum, quum non prodeſt prædicatio, aut non invenitur. p Hie ſ Joel. 1.

Peccantes. Confundunt Job decies, hoc eſt, *q* Eccleſiam. qui per omne quod peccant, pravis ſuis moribus decalogi præcepta relinquunt: & toties bonis confuſionem faciunt, quoties in ſuis actibus divinis vocibus obſiſtunt, *Job* 19 *a.* q Gre. 14 mo. 13.

Schiſmata. Confuſio linguarum, *Gen.* 10.*b.* deſignare poteſt ſchiſmata ſuperborum & hæreticorum. Confunduntur autem, quæ non permanent in ſuo genere, ſed corrumpuntur. unde in hoc deſignantur *r* potentiæ per vitia inordinatæ, nec propriam originem ſervantes. r Phil de confu lin.

Convictio mali & hæretici. Confunduntur mali, & qui dereliquerunt Dominum, in judicio videlicet, & in inferno. Et confundit Deus ſapientes, & fortia mundi, quum *ſ* oſtendit eos confuſione dignos, *Job* 30.*a.* *Pſa.* 44 34. 52.69.82.85.96.105.131 *Iſa* 1.*g.* 20.*b.* 26 *c.* 30.*f.* 41.*c.* 42.*c.* 44.*b* 65.*c.* 66.*b.* *Jer.* 2.*g.* 3 *g.* 8.*d.* 10.*c.* 12 *c.* 17.*b.* 20.*c.* *Ezech* 4.*c* 16.*a.* 22.*g.* 43 *c.* *Hoſ* 4.*d.* 10.*b.* *Mich.* 3.*c.* 7.*d* *Zach.* 10.*b* 13 *b* 1. *Cor.* 1.*d.* Confunduntur etiam, qui operantur linum, *t* quum hæretici & Philoſophi ſubtilitates dialecticas texentes, mendacii revincuntur, & à ſuis ſectatoribus relinquuntur, & cauſa cadunt in judicio, ſicut fornicaria. *Hoſ.* 2.*a* *Iſa.* 19 *b* 45 *c.* *Joel* 1 *f* *Abdia* *Iſaiæ* 2 *e* *Soph.* 3.*e.* *Zach.* 9.*a* Sic non confunduntur boni in tempore malo, hoc eſt. in judicio *v* quia nihil in eorum actibus invenietur confuſione dignum, *Pſal* 30.33.36. 68 118 *Iſa* 49 *f* 54 *b* ſ Ori ſ Ezec. ho 10. H ſ pſa. 52. Aru ſ pſ 24. H a ſ Iſa 24. Hie ſ Iſa 19. Au ſ pſa 34 t Rup. ſ Hoſ. 2 v Cyril pſ 36 ho 3.

Obſcuratio Sol[is] & Lunæ Erubeſcet Luna, & confundetur Sol in judicio: quum *x* Sol converteretur in tenebras, & Luna in ſanguinem, ad peccatorum confuſionem, *Iſa.* 24 *d.* Confun- [illegible]

a *Gl. ord. ſ. pſa 85.*

Confunduntur videntes ſignum, hoc eſt, *a* dæmones videntes crucem, & reſurrectionem Chriſti, *Pſa.85* Et confunduntur hæretici à ſacrificiis ſuis, hoc eſt, ab erroribus ſuis, *Hoſ.4.d.9.c.* Et Prophetæ confunduntur à viſione ſua, quum non evenit, *Zach 13.b.*

b *Hi ſ Sop. 3.* — *Mundus.*

Confuſionis terra dicitur *b* hic mundus, ubi mali affligunt bonos, *Soph.3.d.*

c *Hie ſ. Ier.10* — *Temporalia.*

Confuſio Hieruſalem, quam congregare debebat de terra, *Ier.10. c.* dici poſſunt *c* vel res temporales, & alimenta, quæ debebat parare ad futuram obſidionem, quibus tamen non erat liberanda: vel auxilium idolorum, & vitia, quibus confundi debebat.

d *Gl. ord ſ. Ier. 6.*

Confuſio duplex indicatur eſſe, *Ier.16 d. 8 l.* ubi dicitur: Confuſi ſunt, quia abominationẽ fecerũt: quin potius confuſione non ſunt confuſi, & erubeſcere neſcierunt. ubi *d* prius confuſi dicuntur ob cultum idolorum: & quia non eveniebant, quæ à falſis Prophetis dicebantur: & tamen poſtea non reſipuerunt pœnitendo.

e *Gl. ord ſ. Num 36.*

Confundi diſtributionem fortium in Iſrael, quod non debebat fieri, *Num 36 b* deſignabat *e* confuſionem graduum, & ordinum in Eccleſia non admittendam: deſignant etiam cavendum, ne bonorum operum poſſeſſio ad alienos transferatur.

f *Hie ſ Iſa 33.* g *Ori ſ Eze. ho. 8.* — *Iudæi. Hæretici. Anima peccatrix.*

Impudens populus dicuntur *f* Judæi, præcipuè Sacerdotes, & Phariſæi, qui dicuntur canes impudentes, *Iſa.33.c 56.d* Idem hæretici & Philoſophi. Procax autem mulier, *g* eſt anima impudenter peccans, vel hæreſim defendens, *Eze.16 d.*

Confutare.

CONFUTARE, eſt rationes alicujus refellere. Et à nullo confutari Job, eſt Eccleſiam non vinci ab hæreticis, quum defendat veritatem, *Job 11.a.*

Congaudere, vide Gaudere.
Congemere. quære Gemere.
Congerere, vide Congregare.
Congeries, quære Acervus.
Conglobare, vide Globus.
Conglutinare, quære Glutinum.
Congratulari, vide Gratulari.
Congredi, quære Bellum.

Congregare, Congerere, Congregatio, Concio, Convocare, Cœtus, Cogere. Convenire, Coacervare.

Revocans Deus ad Eccleſiam.

CONGREGARE, eſt in unum locum, vel homines, vel aliqua alia conjungere: & congregatio eſt ipſa multitudo conjuncta. Porrò, convocari propriè eſt hominum: congregari verò pecorum: unde *h* ſynagoga dicta eſt à congregatione: Eccleſia verò à convocatione.

h *Aug ſ. Roman 1.* i *Aru & Hi. pſa 146.* *Hie ſ Iſa.11.* *Gre ſ pſa 101* k *Hie ſ Ier 11 & ſ. Iſa 16.*

Congregat Deus diſperſiones Iſraelis, quum *i* ſeparatos ab Eccleſia, ad ipſam revocat: vel quum in judicio bonos undequaque diſperſos, in unum colliget. Congregat autem non in unum locum, ſed in unum corpus Eccleſiæ, *Pſ.101.146. Iſa.11 c.40.c 43 a 45.c.49 e.52 d.54 c.55.b.56.c.66 f Ier.3.f.23. a.29.d.31.b.32.a. 29 d.31.b.38.a Ezech.11.c.28.g.29.c.34.d.37.d. Hoſ.1.d.4.a.8.c. Ioel.1 c.2.d 3.a. Amos 3. c. Mich.2.d Hab.1.b. Soph.3.b. Zach.10. b14.a.c. Ioan 11.g.* Et congregat Deus malos ad victimam, *k* quum eos convertit, ut per pœnitentiam fiant victima acceptabilis Deo, *Ier.11.a. Ezech.39. d.* Et congregari dicuntur, ut triturentur, *Mich.4.d.* Cogere etiam conſilium in Moab, *Iſa 16.a.* eſt de vagis & errantibus Eccleſiam conſtituere uniendo eos in fide.

l *Hie. ſ Ioel.3* m *Hie. Iſa 24* — *Convocatio ad iudicium.*

Congregabit Deus omnes Gentes in valle Joſaphat, hoc eſt, *l* ad judicium, *Ioel.3.a* Congregabuntur autem quaſi fœnum areæ, *Mich.7.d.* Et congregabuntur Sancti & electi à ſummis cælorum, &c. *Matth.24.b.* Congregabuntur in judicio dæmones, & peccatores in congregationem unius faſcis, *m* ut mittantur in lacum inferni, *Iſa.24 d.*

n *Aug ſ pſ 32* — *Repreſſio perſequutorum.*

Congregat Deus aquas maris ſicut in utre, *Pſ.32.* quando retinet *n* perſequutores Eccleſiæ, ne audeant eam perſequi, ſed intra ſeipſos iram retineant, & tabeſcant. Et quum miro moderamine cuncta diſponens, in ſuis clauſas cordibus carnalium minas frænat.

o *Gr 9 mor 5. & 19. mor 8.* *Hie ſ Iob 26* p *Amb. 3 Exam 1.* q *Baſ & Ar. ſ pſa 32.* — *Unio ad fidē.*

Congregata maria, *Iob 26 d.* ſunt *o* Gentiles & Judæi in unum Eccleſiæ corpus, atque in unam fidem copulati. Et congregatio populorum circundans Chriſtum, eſt multitudo credentium, *Pſal 7.* Congregationes aquarum, deſignant *p* unionem fidelium in Eccleſia. Et congregat Deus aquas quaſi utrem, vel quaſi in utre, vel in utrem, quia *q* unit fideles in Eccleſia, etiam ex diverſis ſectis, *Pſal 32. Iſa. 43 b*

Diſpoſitio materia.

Congregatio aquarum in locum unum, ut appareret arida, *Gen.1.a* ſignificare poteſt *r* diſpoſitionem materiæ, quæ fit ad introductionem formæ.

r *Au. de Gen imperfec. in* ſ *Ori. ſ Gen ho 1.* t *Au 13 confeſ 17.* — *Separatio infidelium ab Eccleſia.*

Congregationes etiam aquarum factæ, ut appareret arida, deſignant *ſ* ſeparationem infidelium ab Eccleſia, qui ſolent impedire fideles, ne fructificent. Et etiam ſunt *t* multitudo vitiorum, quæ congreganda eſt in locum unum ſeorſum, per confeſſionem & pœnitentiam: ne nobis impedimento ſint ad benè operandum, *Gen.1 a. Exod 15.b.*

Beo ſ. Gen 1. v *Hie ſ Iſ. 22* — *Muniuntes hæretici errores ſuos.*

Congregant hæretici aquas piſcinæ inferioris, *Iſa.22.b.* quum *v* ſuos errores autoritate ſacræ Scripturæ munire conantur. Sed univerſam terram dicunt ſe congregaſſe, quaſi omnes fideles in ſuos traxerint errores, *Iſa.10 c.*

Affluentia verborum.

Congregatio aquarum, quæ non fit immunda per contactum immundi, *Lev.11 f.* deſignare poteſt verborum affluentiam.

x *Aru ſ pſ 46* y *Aug. q. in Evan lib 42. & ſ. pſa. 47.* z *Ori ſ. Lev. ho 6.* *Hie ſ. Iſa.23.* — *Congregari ad Chriſtum*

Congregari Principes cum Deo, *Pſalm.46.47.* fuerunt *x* Angeli in nativitate Chriſti, vel Apoſtoli ad Chriſtum prædicandum. Cpngreganeur etiam aquilæ ad corpus, hoc eſt, *y* Sancti ad Chriſtum, vel intra Eccleſiam, *Matth 24 c.* Et conveniunt Reges in unum, hoc eſt, ad lapidem angularem in fundamento poſitum. Et congregat Chriſtus fideles, ut gallina ſub alas, hoc eſt, ad protegendum, *Matth 23. d.*

Eccleſia.

Congregatio filiorum Iſrael, deſignare poteſt *z* congregationem Eccleſiæ, aut religioſorũ, *Exo.16.b 35.a.*

35 *d.* Et congregans Moyſes ſeniores Iſraël, deſignat convocationem Apoſtolorum, *Exod.3.e.4.b.12.a.19.a.* Congregare autem cœtum, deſignat prædicationem Apoſtolorum, & collectionem virtutum, *Lev.8.a.10.a.16.d.19.a.23.f.* Congregati etiam filii Levi ad Moyſen, deſignant prædicatores paratos ad legis confeſſionem, *Exo.32.f.* De hac congregatione ſit mentio in his ferè locis, *Num.8.b.10.a.11.d. Deu.31.g. Ioſ.22.c.24.a. Iud.20.b.1. Reg.10.c.2. Reg.20.c.3. Reg.8.a.18.c.4. Reg.10.e.1. Para.13.b.15.a.20.22.a.23.a.28.a.2. Par.5.b.10.25.a.29.a. Iudit.6.d.1. Eſdr.9.a.10.b. Neem.9.a. Eſter.8.c. Iſa.23.a. Ier.4.b.30.b.32.b. Ioel.1.c. Eze.38.b. Mich.2.b. Zac.10.d. Matt.10.a.15.b. Marc.6.a. Luc.15.b.* Congregat autem Moyſes ſynagogam ad oſtium tabernaculi, *Lev.8.a.* quia *a* Judæi, ut ſalventur, ad Eccleſiam congregari debent.

Convocatio communis. Congregantes bonos & malos ad nuptias, ſunt *b* vocantes eos, qui tam benè, quàm malè vivebant in gentilitate. Sic etiam congregat ſagena Eccleſiæ bonos & malos piſces, *Matt.13.g.22.a.* Congregare autem dicitur Chriſtus ubi non ſparſit, *Matt.25.c. Luc.19.d.* quia dicet in judicio: Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. De his congregationibus, *Pſa.47.101.105.106. Sopa.2.a.3.b.d.1. Mach.3.b.5.e. Marc.13.c. Ioan.4.e.10.g.*

a Iſy ſ Lev. 8. b Ori ſ Matt. c.13. & b.20. 22.30.33. Amb. ſ Lu. 17. Ar... ſ Pſ. 49.

Pauci fideles ex Iudæis. Congregati dicuntur filii Iſraël unus, & unus, *Iſa.27.d.* quia *c* pauci ex eis venerunt ad fidem. Et dicitur de populo illo, *Iſa.49.b.60.b.* Non congregabitur. quia major eorum pars non veniet ad fidem. Cœtus autem Judæorum dicuntur iniqui, *Iſa.1.d.* quia cum iniquitate conveniebant adverſus Chriſtum. Idem deſignabant convenientes adverſus Moyſen, & Aaron, *Num.20.a. Amos 5.f.* Congregatio quoque taurorum, *d* eſt congregatio Judæorum adverſus Chriſtum vel hæreſiarcharum adverſus ſimplices, quos perdere conantur, *Pſa.67.* Cœtus etiam Simeon, & Levi, deſignat congregationem Scribarum & ſacerdotum contra Chriſtum, *Gen.49.a.*

c Hi ſ Iſa.27. d Hie ſ Pſ.67. Aug ſ Pſ.67.

Obediens corpus animæ. Congregati duo in nomine Chriſti ſunt, quum *e* corpus ſubeſt animæ: vel quum cogitationes factis, & facta cogitationibus conſentiunt, *Matt.18.c.*

e Am. de inſti vir.

Colligere bonos. Congregare frumenta in horrea eſt *f* colligere bonos, quod facit Chriſtus, cujus typum geſſit Joſeph, *Gen.41.f. Exo.23.b. Iudith.4.a. Matt.3.c.6.d.13.e. Luc.3.d.* Et congregari aream, eſt ſuadendo perdocere aliquos ad vitam æternam, *Iob.15.d.39.b.* Et congregare greges ad puteum, eſt convocare ſimplices ad doctrinam, *Gen.29.b.* Et congregare jumenta, eſt liberare ſimplices à periculis, *Exo.9.d.* Congregare autem triticum, *g* eſt etiam multiplicare bona opera, *Iſa.62.c.* Congregans autem Salomon aurum, & argentum, *Eccl.2.b.* deſignat Chriſtum multiplicantem ſenſum & verba in diſcipulis, & prædicatoribus. Congregat etiam Rhinoceros aream Dei, *Iob.39.b.* quum *h* prædicatores ex gentilibus congregant ſuſcipientes fidem in Eccleſiam, *Prov.10.a.*

f Gre 3 m 5. Bed ſ Gen 48 g Hie ſ Iſ.62. & ſ Ec 3. & ſ Iob 39. h Gre 31 m 5. Bed Prov.10

Subjicere philoſophiam fidei. Congregans Joſeph omnem pecuniam Ægypti, deſignare poteſt, omnes Philoſophorum veritates fidei Chriſti eſſe ſubjiciendas, *Gen.47.g.2. Para.32.f.34.b. Prov.31.d.11.a.28.* Sic congregantur merces Tyri, *i* non ipſis Tyriis, ſed habitantibus coram Domino, *Iſa.23.d.* Congregantur divitiæ gentium ad Hieruſalem *k* quum doctrina Judæorum & Gentium, congregantur ad Eccleſiam, *Zach.14.c.*

i Hie ſ Iſa.23. k Rup ſ Zac. 14.

Congregabantur olim Sancti Patres ad populum ſuum, quum ex hac vita ad limbum tranſibant, ut Abraham, *Gen.25.a.*

Prædicatores ad gentes. Congregantes Azotii ſatrapas Philiſtinorum, *1. Reg.5.d.* deſignant *l* veniſſe fidei prædicatores, ubi magis ſervebat gentilitas.

l Gre ſ 1 Regum 5

Confidere in Deo. Congregari in Maſphat, *1. Reg.7.a.* eſt *m* de Dei omnipotentiæ miſeratione confidere.

m Gre ſ 1 Re. 7.

Servari prophetias. Dona Spiritus ſancti in eccleſia. Congregat Spiritus Dei prophetias, *Iſa.34.d.* quum facit eas *n* ſervari tempore ſuo implendas. Et cogit Spiritus Domini fluvium violentum, *Iſa.59.d.* quum dona Spiritus ſancti multiplicantur in Eccleſia.

n Hie ſ Iſa. 34.59.

Convocatio virtutum. Congregans Saul exercitum contra Amalec, *1. Reg.14.g.* deſignat *o* prædicatorem convocantem virtutes contra libidinem, nempe humilitatem, abſtinentiam, orationem, ſacram doctrinam, exempla Sanctorum, &c. Idem deſignat congregans Salomon currus & equites, &c. *3. Reg.10.d. 2. Par.1.d.*

o Gre ſ 1 Regum 14.

Converſio piſcatorum in Apoſtolos. Coactus eſt ſubitò aër in nubes, *Iob.37.c.* quum *p* per reſpectum ſupernæ gratiæ fluxa corda piſcantium in ſoliditatem verſa ſunt prædicatorum: ut eorum infirmæ cogitationes, fortia ſentiendo denſeſcerent, ac more nubium aquas ſcientiæ caperent, & ſubterjacentem terram verbis prædicationis irrigarent.

p Gre 27 m. 28.

Benè operari in hac vita. Congregat formica in meſſe, quæ hyeme comedat, deſignans benè operandum in hac vita, ut poſſimus vivere in æterna, *Prov.6.a.10.a. Eccl.15.a.* Et congregant omnes fructus terræ, *q Lev.23.f.* qui ab operibus terrenis ceſſantes, opera faciunt, quibus perpetuam feſtivitatem Deo celebrent.

q Iſy ſ Le 23 r Hie ſ Iſa 17

Converti paucos ex Iudæis. Congregare in meſſe ſpicas, *Iſa.17.b.* deſignat *r* Apoſtolos convertentes paucos ex Judæis.

Peccatores ad Chriſtum per pœnitentiam converti. Congregati inopes & latrones ad Jephte, *Iudith.11.* deſignant *ſ* peccatores convenientes ad Chriſtum per fidem & pœnitentiam. Idem deſignant convenientes ad David, qui erant in anguſtia, &c. *1. Reg.22.a.*

ſ Aug. q in Iud. 49.

Congerere carbones ſuper caput inimici, *Rom.12.d.* eſt *t* per patientiam, & beneficentiam provocare eum ad pœnitendum, & ad diligendum benefactorem, *Prov.25.c.*

t Ori & Aug. ſ Rom.12. Bed ſ Pro 25.

Prælatus curam habens ſuorum. Convocans Jacob domum ſuam, *Gen.35.a.* deſignat Prælatum intendentem ſibi ſubditorum inſtructioni.

v Hie. ſ. Nah. 3.

Multiplicatio virtutum. Congregantur ut bruchus, *v* qui tantas ſibi parat virtutes, quæ multitudinem exæquent vitiorum, quæ prius habebat, *Nah.3.c.*

Diabolus cum membris ſuis adverſus fideles. Congregans Seon exercitum contra Iſraël *Num.21.e.* deſignat *x* diabolum congregantem malos adverſus bonos. Et congregans perdix, quæ non peperit, *Ierem.4.a.17.b.* eſt diabolus, vel hæreticus trahens ad ſe animas, quas non creavit. Et congregati Reges adverſus Chriſtum, fuerunt Herodes, & Principes Judæorum, *Pſalm.2.15.30.34.47.63.102. Matth.2.a.* Congregatus autem populus adverſus Aaron, deſignat ſeditionem ſubditorum adverſus Prælatum, *Exod.32.a.* Et congregatæ beſtiæ, deſignant vitia in corde mali, *Pſalm.103.* Vel congregatæ beſtiæ adverſus hæreditatem Domini, ſunt dæmones adverſus Judæos, *Ier.12.c.* Congregatio verò taurorum, dici poſſunt duces idololatriæ, *Pſalm.67.a.* Congregant autem pſeudoprophetæ greges, hoc eſt, hæretici diſcipulos, *Pſalm.40. Prov.6.d. Eccl.2.d. Iſa.8.b.10.d. Ierem.10.c. Mich.4.d. Hab.2.c.* Congregantes etiam Philiſthæi agmina ſua, ſunt dæmones varias parantes tentationes adverſus fideles, *1. Reg.4.a.17.a.28.a.4. Reg.6.f.2. Paral.18.a.1. Machab.1.a.3.a. Ioſ.10.a. Eſter.5.c. Ier.1.c. Matth.22.d.26.f. Mar.14.f.15.d. Luc.20.a.22.g. Ioan.18.d. Act.5.d.* Idem deſignant congregati milites alter ad alterum, *Iſ.8.b.13.a.34.d.* Quum autem confundentur hæreſiarchæ, & non erit qui congreget eorum ſectatores, *Iſa 13 d Ez 31 b 38 b.39 e Hoſ 9 b Ioel 3 c* Cœtus quoque Gigantium, eſt congregatio dæmonum, *Prov 21 c Ez 10 b 38 e* Et congregatio populorum circumdabit

x Ori ſ Num. b.12 & ſ. Ex. b 1 & ſ. Iere. 48. Ara ſ Pſ. 47. 102. Hil ſ Pſ. 67. Clyma. grad. 21. Hie ſ Iſa 66. Aug. 13. cont Fauſt 11. & Pſa. 30. ... Iſa. 13. ...

a Aug ſ Pſ. 7. 61. — b Hu ſ Hab. 2. — c Glo. ord ſ. Ezech. 16.

circundans Chriſtum, *a* erat multitudo perſequentium eum, *Pſa.7.* Et conventus malignantium, *Pſal. 61.* Congregare etiam dicitur diabolus captivitatem quaſi arenam, *Hab.1.c.* diabolus etiam, *b* aut hæreticus, vel Antichriſtus congregat avaritiam malam domui ſuæ, *Haba.2.c.* Convenientes volucres ad victimam Gog, *Ezech 39.d.*

Gentes adverſus Hieruſalem.

Congregat Deus amatores Hieruſalem, tanquam meretricis, adverſus eam, quum *c* convocat gentes vicinas ad ejus deſtructionem, *Ezech.16.d.* Et dæmones adverſus animam.

Volentes ſervire legi.

Congregati filii ad leniendum dolorem patris, deſignant volentes ſervire legi. Ita etiam congregantur ad audiendum ipſum, *Gen 37.g.49.a.* & convenientes Scribæ & Phariſæi ad Caipham, *Matt. 26.f.*

d Hu ſ. Iſ.57.

ſunt collecti ad defendendam literam legis. Et congregati Hieruſalem erant, *d* qui favebant illi in erroribus & vitiis, *Iſa.57.c.*

e Hu ſ. Zac. 9.14. — *Munitio inanis philoſophorum.*

Coacervat Tyrus aurum, & argentum quaſi humum, & lutum, *e* quum Philoſophi ſe muniunt inani ſapientia, & loquacitate, *Zach 9.a.* Congregat autem Judas divitias gentium, quum doctrina Philoſophorum inducitur in Eccleſiam, *Zach.14.c.*

Punitio malorum. — f Glo. int ſ. Ier 8.

Congregare ranas in aggeres, ut putreſcerent, eſt inducere malos & loquaces in infernum, *Exo.8.d.* Sic congregat *f* Deus malos, quaſi gregem ad victimam, *Ier.8.a.12.e.* & dicitur congregare ſuper eos mala, quum multiplicat punitionem, *Deut.32.d.4.Reg.3.b.* Et congregat famem, *Ezec.5.d.Hab.1.d. Soph. 1.a.* Sic congregantur flagella, quum multiplicatur punitio, *Pſ.34.* & ſpinæ congregatæ, ſunt mali comburendi, *Iſa 33 b.* Congregabit etiam Deus in judicio opera & cogitationes malorum, quum ea adducet, ut omnibus manifeſtentur, & judicentur, *Iſa.66 f.* Et congregat malos in fornacem, ut puniat in inferno, *Ezech.22.b.Hoſ.4.a.* Ad hæc referri poteſt congerere olla, *Ezech.24.c.*

g Hu ſ Matt. 1. — h Ori ſ Ezec. hom 6 — *Errores multiplicati.*

Congregatæ mercedes meretricis, ſunt *g* errores hæreticorum, qui non ſunt ex paterna hæreditate, ſed ipſi hinc inde colligunt, *Mich.1.b.* Congregat etiam meretrix mercedes, cum per peccata & errores, quis quærit gloriam mundi. Non congregat etiam mercedes, *h* quum etiam in adverſis defendit errores, *Ezech.16.d.*

i Hu ſ. Agg. 2. Gre ſ. 1 2 c. 4 — *Exercere opera miſericordia.*

Congregat etiam mercedes, *i* qui opera meritoria exercet, quibus præmium æternæ vitæ percipiat, *Agge.1.b.*

k Glo. ord ſ. Ier. 10. — *Quærere terrena auxilia.*

Congregat Hieruſalem confuſionem ſuam de terra, *k* quum relicto Deo, quærit terrena auxilia, quæ illi ſint in confuſionem, *Ier.10.c.*

l Hu ſ Ez. 29 — m Ful. de conſuſ. ling. — n Glo. ord ſ. Pſ. 15.

Non congregatur draco lapſus in terram, quum *l* diabolus non ſepelitur in iis, qui crediderant ei, quum ab eo fuerint liberati, *Ezec.29.b.*

Convenientes Reges in valle ſalinarum, ſunt *m* principes pravarum affectionum, qui conjunguntur in parte animæ affectiva, *Gen. 14.a.*

Congregare conventicula malorum, vel Judæorum de ſanguinibus, *Pſa.15.* eſt *n* convenire ad ſacrificia, in quibus offertur ſanguis. qua ratione non congregat Chriſtus.

o Lyr. ſ Lu 16

Convocat villicus ſingulos debitores. *Luc.16.b.* cùm *o* habenabona vel naturæ, vel gratiæ, omnibus curat benefacere

p Lyr. ſ. Ioſ 7.

Congregantes filii Iſraël acervum lapideum ſuper Acan, *Ioſ. 7. d.* in memoriam peccati *p* fecerunt, ut cæteri ſibi caverent.

q Bed. ſ. Prov 31.

Congregaverunt multæ filiæ divitias, quum *q* eccleſiæ hæreticorum fecerunt multa bona opera: ſed Eccleſia ſupergreſſa eſt univerſas, *Prov.31. d.*

Congruere, Congruum.

CONGRUUM dicitur, quod rectè alteri aptatur, & convenit.

Recta explicatio.

Congrua ſomniorum interpretatio, deſignare poteſt rectam explicationem myſteriorum ſacræ ſcripturæ, *Gen.40.a.*

r Glo. ord ſ. Exod. 15.

Congruum loco Marath nomen impoſitum, *Exod.15.d.* propter *r* amaritudinem aquarum congruentem amaritudini legis.

Congrua organa officio ſacerdotum, rectam & decentem prædicationem ſignificare poſſunt, *2.Par. 30.d.*

Conijcere, Conjector.

Recta prædicatio.

CONIJCERE dicitur quis, [s] quum ex aliquibus viſis, ſeu auditis elicit aliquam occultorum, aut futurorum quaſi divinandi notitiam. Unde & divini, conjectores dicebantur. & ipſa opinio, aut divinatio, ſeu ipſum ſignum unde conjiciebantur, conjectura dicitur.

Chriſtus. Sapientes eccleſia. Sapientes mundani.

Conjector Joſeph, typus eſſe poteſt Chriſti omnia cognoſcentis: vel ſapientiam Eccleſiæ, qui myſteria ſacræ ſcripturæ rectè noverunt, *Gen. 40 d.* Conjectores autem Ægypti, ſapientes mundanos deſignare poſſunt, qui non pertingunt ad cognoſcenda divina myſteria, *Gen.41.b. Ezec.21.b. Dan.2.a.*

Conjungere, vide Iungere.
Conjux, quære Vxor.
Conjugium, vide Matrimonium.

Conjurare, Conſpirare.

CONJURARE dicuntur, qui conſpirant, ac juramento ſe aſtringunt, aut in unum veniunt conſenſum contra aliquem, præcipuè principem, aut rempublicam.

Conſpiratio Iudæorum in Chriſtum.

Conjuratio Abſalom, & Achitophel contra David *2.Reg.15.c.* deſignare poteſt conſpirationem Judæ & Judæorum adverſus Chriſtum. Ad idem referri poſſunt aliæ conjurationes ſervorum contra Dominos, aut Reges, *4.Reg.9.c.15.b. 2.Par.33.d.*

ſ Hu ſ. Ier. 11 — *Concordia offendentium Deum.*

Conjuratio contra Deum, *ſ* eſt cum multi concordant in offendendo Deo, *Iſa.8.c. Ier.11.b. Ezech.22. e. Joan.9.e.*

Conjuratio contra Paulum eſt, quæ fit contra prædicatores, *Acto.23.c.*

Connectere, vide Nectere.

Conopeum.

Conopeum

Digitized by Google

Inſid. à dia-bolo.

CONOPEUM eſt velum, quo cubile tegitur, quaſi ad arcandos culices.

Conopeum Holophernis, *Iudith.10.d.13.a.* deſignat *a* inſidias doloſæ cogitationis, quibus diabolus ſimplices & incautos decipit. *a Glo inter. ſ. Iudith.13.*

Conregnare, vide Regnare.
Conridere, quære Ridere.
Conquaſſare, vide Quaſſare.
Conquieſcere, quære Quieſcere.
Conquirere, vide Quærere.
Conſanguineus, quære Cognatus.
Conſcendere, vide Aſcendere.
Conſcius, Conſcientia.

CONSCIUS dicitur, qui aliquid quaſi cum alio ſcit ut conſcius criminis, qui ſcit aliquem crimen commiſiſſe, quaſique teſtis eſt oculatus, *Lev.5.a.3.Reg.2.g.Iob.16.d.Acto.5.a.*

Conſcientia vero eſt animæ ſcientia circa aliquod factum, quæ velut teſtis, aut accuſat, aut defendit, *Gen.43.e.Prov.12.c.Eccl.7.c.Rom.2.e.9.a.*

Conſcientia fratrum Joſeph, *Gen.43.e.*

Conſcius juramenti falſi, *Lev.6.a.*

Conſcribere, vide Scribere.
Conſentire, Conſenſus, Convenire.

CONSENTIRE, eſt cum alio idem ſentire: diciṫque præcipuè actum voluntatis.

Conſenſus Elcanæ, ut remaneret Anna domi, *1.Reg.1.d.* deſignat *b* ea, quæ decernit eccleſia, fieri ex inſpiratione divina. *b Gre ſ.1.Regum 1.*

Vir & uxor. Caro & anima.

Conſentientes duo ad invicem, ut fiat, quod petunt. *Matt.18.c.* ſunt *c* vir & uxor ex conſenſu ad tempus abſtinentes, ut orationi vacent. Itē caro ſubjecta animæ in perfectis, quibus additur tertius, nempe ſpirit⁹. Et dicuntur ambulare anima & caro cum conſenſu in domo Dei, quando caro in omnibus obtemperat animæ, ad ſervanda præcepta Dei. Præterea conſentiunt duo ab invicem, quum quis habet concordiam veteris & novi teſtamenti, & tertium Spiritum ſanctum. Item *d* populi duo in una fide, & charitate concordantes. *Eccl.25.a.Amos 3.a.1 Cor.7.a.* *c Ori ſ Matt. hom 6. Amb. ſ Luc. 13 d Hie. ſ. Am. 3. & ſ. Matt. 18.*

Conſentire adverſario in via. *Matt 5.d.* eſt *e* obtemperare legi divinæ in hac vita, vel ipſi Deo. *Rican de S. Vict. à de arca myſtic 17. e Aug q novi te 70 & 1 ſer Domini in mont.*

Obtemperare legi. Concordia hæreticorum adverſus Eccleſiam.

Conſentiens Syria cum Ephraim contra domum David, *Iſa.7.a.* deſignat *f* hæreticos alioqui inter ſe diſſentientes, concordare tamen adverſus Eccleſiam.

Conſequi, Aſſequi.

Eccleſia.

CONSEQUITUR, vel aſſequitur aliquis quum pervenit ad id, quod inſequebatur.

Conſequens hæreditatem, *g* eſt Eccleſia, quum pacem adipiſcitur, *Pſalm.5 in tit.Eccl.46.a.Eſter.6.a.Hoſ.2.a.Matt.5.a.1.Pet.2.b.* *f Hie ſ Iſa.7. g Arnou ſ. pſ. 5.*

Plebs Iſraelitica. Gentilitas.

Non conſequuta miſericordiam, *h* eſt plebs Iſraelitica ducta in captivitatem, nec amplius liberata. Conſequuta vero miſericordiam, eſt Gentilitas ad fidem vocata, *Hoſ 1.b.c.* *h Rup ſ Hoſ. 1.*

Conſequenter reſpondentes fratres Joſeph, *Gen.43.b.* deſignare poſſunt eos, qui factis reſpondent præceptis Chriſti.

Conſequens Tobias benedictionem tertia nocte, *Tob.6.d.* erat, *i* ut deinceps cum benedictione Dei poſſet ad uxorem accedere, & prolis benedictionem habere. *i Lyra ſ. Tob. 6.*

Conſequens petra fideles. *1.Cor.10.b* eſt Chriſtus defendens eos ab inſequentibus adverſariis.

Conſequens Laban Jacob, deſignat *k* perſequutionem diaboli adverſus fideles, *Gen.31.d.* Idem deſignare poſſunt conſequentes viri ſagittarii Saulem, *1.Reg.31.a.* *k Glo inter. ſ. Gen.31.*

Conſequi ultionem volentes iniqui ex Jeremia, deſignat principes Judæorum adverſus Chriſtum. & pravorum adverſus prædicatores reprehendentes vitia. *Ier.20.c.*

Conſerere, Conſitus.

CONSERERE, eſt vel ſeminare, vel inſerere: ut cum ſurculus unius plantæ adjungitur alteri, ut una fiat arbor, *Eccl.2.a.*

Martyres.

Conſerere manus ponitur in ſignum pigritiæ, quaſi ſint ligatæ ad operandum, *Prov.6.b.24.d.*

Conſitæ aureolæ a unatum a pigmentariis, *Cant.5.d.Eſter 1.a.7.c.* deſignare poſſunt *l* ſanctos martyres, qui & a præcedentibus prædicatoribus, ad confeſſionem fidei roborantur: & ſubſequentibus ad imitationis exemplum populis adducuntur. *l Gre ſ cant 1*

Conſervare, vide Servare.
Conſervus, quære Servus.
Conſepultus, vide Sepelire.
Conſiderare, Contemplari, Recogitare.

Examinans Deus intentiones.

CONSIDERARE, eſt ſecum cogitare, quaſique mentis oculis rem intueri: quod & contemplari dicitur.

Conſiderat Deus veſtigia pedum noſtrorum, *Iob.13.d.* quum *m* intentiones noſtrorum operum, quam rectè ponantur examinat. ne & hoc, quod bonum agitur, non recto deſiderio agatur. Examinat etiam exempla operum, quæ ſunt velut veſtigia. *m Gre 11 mo. 2. 3.*

Conſiderat ſuper cœlos Deus, *Iob.37.a.* quia *n* & ablatis ſummis prædicatoribus, inceſſanter etiam infirma noſtræ infirmitatis curat. *n Gre 27. mo. 2. 3.*

Conſide-

Conſiderat Chriſtus ad dexteram, quum cognoſcit qui ſint ſervandi, *Pſa.141.*

Conſiderans ſacerdos leproſum, & veſtem, & domum, *Lev.3.b.14.e.* deſignat *a* verbum Dei, per quod interiora vitia cognoſcuntur. Et conſiderat domum ſanctificandam Deo, *Lev. 27. b.* quum examinat omnes fideles ſibi oblatos.

a Philo quod Deus ſit immutabilis. Iſy ſ Lev. 27.

Conſiderare lilia agri, eſt gloriam angelorum contemplari: ut in ſpem illius adipiſcendæ elevemur, *Matt.6.d. Luc.12.e.* Et contemplans aquila ex petris eſcam, *Iob.39.d.* deſignat *b* contemplativos, qui ex contemplatione angelorum, elevantur ad contemplandam ſupernæ majeſtatis gloriam.

b Gr 31.m.35 — *Contemplari gloriam angelorum.*

Conſiderans Jacob rem filii ſui Joſeph tacitus, *Gen.37.c.* deſignat præcognitionem futurorum Chriſti myſteriorum, quam habebat.

Contemplari viam, *c* eſt conſiderare qua eundem ſit ad fœlicitatem: & contemplari ipſum Chriſtum, qui eſt via, *Nah.2.a.* Unde & gentes, quæ de ipſo non audierunt, contemplatæ ſunt ipſum, *Iſa.52.d,* Et conſiderare opera manuum Dei, *d* eſt contemplari opera redemptionis per Chriſtum factæ, *Iſa.5.e.*

Conſiderat ſemitas domus ſuæ anima, quæ cunctas ſuæ conſcientiæ cogitationes ſubtiliter inveſtigat, *Prov.31.d.* Item, quæ diligenter inſpicit præcepta & actus, quibus ad domum cœleſtem pervenire debeat.

c Hie. ſ. Nah. 2. d Gr. 35.m.23 Bed ſ Pro.31. e Hie. ſ Iſa. 5. — *Contemplari Chriſtum inveſtigans cogitationes & præcepta.*

Non eſt qui recogitet præeuntem juſtum, *Iſa.57.a.* quia *f* videlicet in paſſione Chriſti non erat, qui ei compateretur.

f Hie. ſ Iſa.57

Conſiderat nubes *g* qui ad prædicandum favore populari accedit: & etiam qui perſecutiones pravorum hominum metuit, *Eccl.11.b.*

g Hie. ſ. Eccl. 11. Greg. 3. paſt. adm 16.

Contemplatio virgarum, ad quarum aſpectum concipiebant oves, *Gen.30.g.* deſignat *h* contemplationem exemplorum, unde quis movetur ad operandum.

h Glo. ord. ſ. Gen 30.

Contemplans ſervus Abrahæ Rebeccam, *Gen.24.e.* deſignat *i* præcognitionem eccleſiæ: quam prophetæ habebant.

i Glo ord. ſ. Gen. 42.

Contemplantes fratres Joſeph pecuniam in ore ſacci, *Gen. 42.c.* ſunt propter fructum ſpiritalis intelligentiæ, non deſerentes nitorem eloquentiæ.

Conſiderans ſoror Moyſis eventum rei circa Moyſen, *Exod.2.a.*

Conſiderans peccatur juſtum, *k* eſt diabolus bonis inſidias tendens, *Pſa.36.* Et contemplans aquila ex petris eſcam, *l* eſt diabolus quærens quem devoret, *Iob. 39. d.* Ipſius etiam eſt conſiderare immunita terræ, *Gen. 42.c.* ut videlicet incautos opprimat.

k Ori. ſ pſ.36. hom. 5. l Hie ſ Iob 39 — *Inſidiæ diaboli.*

Conſilium, Conſulere, Conſiliarius, Conſul.

CONSILIUM eſt ſententia, qua decernimus aliquid faciendum, aut non faciendum. *Conſulere* autem eſt vel dare conſilium, vel petere. Conſilium interdum eſt arbitrium, *Eccl.15.c.* Reliquit eum in manu conſilii ſui. Cogitatio, *Nee.5.e.* diſſipat Deus conſilia eorum. Conſenſus, *Ier.23.d.* Intelligetis conſilium ejus. Deliberatio, *Gen.41.e.* Placuit conſilium Pharaonis. Pœnitentia, *Pſa.13.* Conſilium inopis confudiſtis. Prudentia, *Prov.13.b.* Agunt omnia cum conſilio. Decretum, *2.Reg.19.b.* Et conſilium totius Iſrael. Donum Spiritus ſancti, *Iſa 11.a.* Spiritus conſilii & fortitudinis.

m Baſ ſ pſ. 32 Hil ſ pſ 62. Amb. ſ. Col. 1. n Hie. ſ. Iſa. 9.

Conſilium Domini, dicitur *m* veritas evangelii, *Pſa.32.* Et conſilia Dei ſuper filios hominum fuerunt miracula in eorum liberatione facta, & quibus decrevit genus humanum ſervare. *Pſa. 62. Col.1.c.* Conſilium etiam Dei, interdum ſumitur pro punitione, aut comminatione pœnæ, *Iſa.5.e.14.f.19.c.28.g.46.c. Ier.23.e. Mich 4.d.* Conſilium quoque Dei, dici poteſt lex Moyſis, *Col.1.c.*

Veritas evangelii. Miracula. Pœnæ. Lex Moyſis. Chriſtus.

Conſiliarius dicitur *n* *Iſ.9.b.* Chriſtus, tum quia ipſe eſt in omnibus conſiliis Dei, tanquam verus Deus: tum quia ſemper nobis recta conſulit. Et nemo alius eſt conſiliarius Dei præter ipſum, *Iſa.40.d. Mich.4.c.* Ejus conſilium deſignat conſilium Joſeph ad Pharaonem. *Gen.41.e.*

o p Greg. 4. mor. 5. 35. & 21 mor 18 & 24 mor 23. Hie. ſ. Iſa.1.

Conſules terræ ſunt angeli *o* quibus nunciantibus, voluntatem conditoris cognoſcimus, *Iob.3.c.* Item prædicatores, qui terrenas mentes, per exhortationis ſuæ conſilium, ad cœleſtia pertrahunt. Conſiliarii quoque dicuntur, *p* Apoſtoli, & prædicatores, rectum iter cœli monſtrantes, *Iob.12.c. Iſa.1.f.* Conſiliarii quoque Chriſti ſunt, qui ejus membris dant conſilium. Et conſiliarii abominati ſunt Job, hoc eſt, Chriſtum, quum Scribæ & legis doctores negarunt eum præſentem, quem venturum prædicarant, *Ioan.19.d.* Ad hos pertinet conſilium fratrum Joſeph, *Gen. 45.c.* Conſilium autem Rebeccæ ad Jacob, *Gen.27.b.* eſt conſilium Eccleſiæ ad ſingulos fideles.

Angeli. Apoſtoli & prædicatores. Scribæ.

q Gre ſ.1. Regum 9.14.

Conſulens Saul puerum de reverſione, *1. Reg. 9. a.* deſignat *q* prædicatorem debere conſulere Spiritum, ne proprio ductus arbitrio erret. Conſulere autem Dominum de agendis, eſt ad orationem confugere ejuſque voluntatem diligenter exquirere, *Gen.35.c. 1. Reg.14.c.*

r Ori ſ. Exod. hom.11. ſ Hie ſ Iſa.19 s Ori. ſ. Gen. hom. 17. Amb. de bono patria. 3. — *Intelligentia ſpiritualis. Philoſophi & hæretici.*

Conſilium Jethro ad Moyſen, deſignat *r* intelligentiam ſpiritualem, legi à Gentilibus fidelibus ſuperadditam, *Exod.18.c.*

Conſiliarii Pharaonis, ſunt *ſ* Philoſophi & hæretici principi hujus ſæculi faventes: quorum conſilium eſt inſipiens quo merguntur animæ illis adhærentes in infernum, *Iſa.19.b.*

Conſilium Simeon, & Levi, *Gen.49.a.* deſignat *t* tractatum Scribarum & Phariſæorum, in mortem Chriſti: de quo etiam, *Iſa.3.a. Ier.11.d.* Vel deſignat ſingularitatem eorum, qui aliorum conſiliis acquieſcere nolunt, ſed malunt temerè agere.

Bed. ſ. Ge 49. Rupe de S. Trin 12. de Par. 58. — *Tractatus ſcribarum & ſacerdotum in Chriſtum. Singularitas. Idololatria. Conſilia Pilati & Iudæorum.*

Conſilia Gentium *v* viderunt idololatria. aut conſilia Pilati, & ejus militum: aut conſilia principum ſacerdotum, & ſcribarum, ac phariſæorum, *Pſa 32.* Et conſilium impiorum dici poteſt error *x* Gentilium, vel *y* ſceleratæ ſcientiæ, quæ à Deo defecerunt: vel erronea & fluctuans cogitatio. Et conſilium vanitatis eſt doctrina hæreticorum, *Pſa.25. Iſa.8.b.* Et conſilium Ægypti, *z* ſunt machinamenta Philoſophorum, & hæreticorum ad detinendos alios in erroribus, *Iſa.19.a.* Et conſilium, quod mali abſcondunt à Domino, ſunt *aa* pravæ cogitationes & machinamenta, quæ putant non intelligi à Deo, quæ conſilia non ſunt à Deo, *Iſa.19.e.30.a.47.d.* Conſilium etiam impiorum, & ſuggeſtio ſerpentis, & mulieris: vel concurſus carnis & animæ, cum ſuggeſtionibus diaboli ad malum.

v Baſ ſ pſ 32. x Cle Alex. 2. ſtrom. y Arn. ſ. pſal. 1.25. Hil. ſ pſ.1. Ber. ſ Par 35. z Hie. ſ. Iſ.19. aa Ber. ſer. par. 35. — *Doctrina gentilium & hæreticorum. Pravæ cogitationes. Suggeſtiones ſerpentis & mulieris.*

Conſiſtere, vide Eſſe,

Conſobrinus.

Conſo-

Incarnatio. CONSOBRINI dicuntur, quaſi conſororini: qui ſunt filii duarum ſororum, aut etiam fratris & ſororis.

Conſobrina Jacob Rachel, *Gen.29.c.* deſignat cognationem Eccleſiæ cum Chriſto poſt aſſumptam naturam humanam.

Conſobrini Tobiæ, *Tob.7.a.11.d.* ad *a* gentiles ad fidem venientes referri poſſunt. a *Glo inter. ſ. Tob.11.*

Conſolari, Solatium.

CONSOLARI, eſt triſtem, aut afflictum verbis, aut factis ſublevare. Solatium autem eſt conſolatio, quæ propriè fit rebus.

Conſolatio Dei ad Abraham poſt pugnam & victoriam, *Gen.15.a.* ſignificat conſolationem Dei ad laborantes poſt devictas tentationes. Sic conſolatur miſericordia Dei. Et conſolatur Deus populum ſuum, quando miſit Filium ſuum, *Pſa.118. Luc.2.d.* Et conſolatus eſt Joſeph fratres ſuos, hoc eſt, Chriſtus diſcipulos, *Gen.50.d. Iſa.49.d.51.a.52.c.61.a. Jer.31.c. Zac.1.d.* Conſolatio populi Dei eſt, *b* quæ fit per Spiritum ſanctũ, *Iſa.40.a.* Et conſolatur Deus Sion, hoc eſt, Eccleſiam, vel animam, *Iſa.51.a.66.d.* Et conſolatoria verba ſunt, quibus promittit Deus fœlicitatem, *Zach.1.c.* b *Hie ſ. Iſ.40. & ſ. Zac.1.*

Emendari. Conſolatur virga Dei & baculus bonos, *c* quia per correptionem redduntur meliores, *Pſa.22. Iſa.12.a.* Conſolatur etiam baculus & virga Dei per incarnationem filii ſui. c *Aug ſ. pſ 22*

Chriſtus venions. Conſolaturus Noë parentes ab operibus & laboribus, &c. *Gen.5.d.* deſignat *d* Chriſtum, à quo venit omnis conſolatio in genus humanum. d *Ori. ſ. Gen. hom.2.*

Caſtigans Deus. Conſolari dicitur Deus ſuper hoſtibus ſuis, *Iſa.1.f.* quando *e* caſtigat peccatores, ut videlicet mala minuantur in mundo, & bonum juſtitiæ ejus appareat. e *Hie ſ. Iſa. 1.*

Credere. Conſulari dicitur Chriſtum, qui credit in eum, *Pſa.68.* quia *f* tunc apparet fructus paſſionis ejus. f *Hil ſ. pſa. 58*

Reſipiſcentes. Judæi. Conſolantes fratres & ſorores Job ipſum Job, hoc eſt, Chriſtum, vel Eccleſiam, *Iob.42.e.* ſunt *g* Judæi ab infidelitatis priſtinæ errore in fine mundi reſipiſcentes: & pravitatem vitæ, per quam recta docentibus repugnaverant, deſerentes. g *Gr.35.m.18*

Commemorare cæleſtia. Conſolatur cor viduæ, *h* qui fideli cuique animæ æternas Domini tribulationes narrat, & quaſi viri ſui bona ad memoriam revocat, *Iob.29.c.* h *Gr.29.m.16*

Conſolatus animæ. Conſolans Elcana Annam, *i* eſt dicens animæ ſuæ: Quare triſtis eſt anima mea, &c. *1.Reg.1.b. Pſ.42.* Et conſolatur lectulus aliquem *k* quando quis in mente ſua requieſcit, *Iob.7.c.* i k *Greg ſ. 1. Reg. & 8. mor 17.*

Proficiens in fide. Conſulator, quem non invenit Chriſtus in paſſione, eſt *l* proficiens in fide, quia tunc omnes ferè deficiebant à fide, *Pſa.68.* l *Aug ſ pſ 68.*

Spe gaudentes. Sicut conſolari dicuntur, *m* boni in hac vita, ſpe gaudentes: & non conſolati, quia hic non eſt plena conſolatio, *Pſal.125.* Vel ſicut, ſumitur quaſi verè: quia conſolatio fidelium eſt vera conſolatio. m *Aug ſ. pſa. 125*

Non conſolatur Rachel ſuper filiis, qui non ſunt, deſignans *n* Eccleſiam, quæ non conſolatur ſuper infidelitate Judæorum. Vel deſignantur matres Innocentium, putantes ſe eos perpetuò perdidiſſe, *Matt.2.c. Jer.3.g.31.c. Thre.1.a.* Non etiam conſolatur Eccleſia *o* ſuper hæreticorum pertinacia, *Iſa.22.a.* Non conſolatur etiam, *p* donec fiat reſurrectio corporum Sanctorum. n *Hil ſ Mat. can 1* o *Hie ſ. Iſ.22.* p *Rup 2. ſ. Matt.*

Obſervatio legis. Conſolatio, quam noluit accipere Jacob, *q* eſt obſervatio legis non admittenda in Eccleſia, *Gen.37.g.* Vel ſunt Chriſtiani nolentes in hoc ſæculo conſolari, ſed in futuro. q *Bed. ſ Gen. 40.*

Gaudens diabolus de peccantibus. Conſolatus dicitur Pharao ſuper univerſa multitudine ſua interfecta, *Ezech 32.g.* deſignans *r* diabolum habentem adhuc in inferno malitiam priſtinam: ut gaudeat ſe multos pœnæ ſuæ ſocios habere: vel certè conſolatus eſt, videns illos confundi in ſuppliciis, & erroribus ſuis. Sic conſolata eſt Hieruſalem Sodoma & Samariam peccando, *Ezech.16.f.* quia eorum peccata viſa ſunt leviora, quam peccata Hieruſalem. r *Hie. ſ Ez.32*

Defendere hæreſes. Conſolantur in Diis, *ſ* qui defendunt hæreſes, ſimul voluptatibus vacantes, *Iſa.57.b.* Et conſolantur hæretici, vel pſeudoprophetæ auditores ſuos, vanè ſalutem illis promittentes, *Zach.10.a.* ſ *Hie. ſ. Iſa 57*

Hæretici volentes docere Eccleſiam. Ad conſolandum Job venientes amici ejus, *Iob.2.d.* deſignant *t* hæreticos, qui ſanctam Eccleſiam de æternitate docere deſiderant, quam ipſa melius novit. Et ſunt conſolatores oneroſi, *v* qui blandis verbis in errorem, aut peccatum pertrahere conantur, *Job 16.a.* t v *Gr. 3 mo. 18. & 1.m.1.*

Non eſt, qui conſoletur Hieruſalem, hoc eſt, *x* animam peccatricem, ex omnibus charis ejus, *Thr.1.a.* quum nec ex dæmonibus, nec ex hæreticis, qui eam ante illecebras voluptatum in diverſa trahebant, non valent eam à peccati amaritudine liberare. Et non habet conſolatorem anima, quæ non habet Deum, *Ibidem c.* Nec eſt, qui conſoletur Eccleſiam ex omnibus prælatis malis, qui ſua perverſitate eam affligunt. x *Ægyr. ſ. Th 1.*

Conſolidare, vide Solidus.
Conſors, Conſortium, quære Socius.
Conſpergere, vide Aſpergere.
Conſpicere, quære Aſpicere.
Conſpectus, Coram.

CONSPECTUS dicit præſentiam alicujus, coram quo aliquid geritur.

Coram Deo eſt corpus ejus, quũ opus redemptionis Chriſti ſemper eſt illi recens miſerendũ, *Iſ.40.c.* In conſpectu Dei invenire gratiam, eſt ab illo acceptari, eique beneplacitum eſſe, *Exo.23.b.25.c.28.b.29.b.33.c.34.a.*

Pœnitere. Contemplari Deum. Bene operari. In conſpectum Dei venire dicitur uno modo, qui *y* peccata ſua ſubtiliter perpendens, in ejus conſpectu ſe punit, & flendo dijudicat. Nam quoties conditoris noſtri potentiam ad ſenſum reducimus, toties in conſpectu illius ſtamus. Sic Elias ſtabat in conſpectu Domini, *3.Reg.17.a.* Sic non venit in conſpectum Dei omnis hypocrita, *Iob.13.c.* Sed alio modo veniet in conſpectum Dei judicandus in judicio. In conſpectu etiam Dei apparere, *z* eſt, quæ placita ſunt illi, facere, *Exod.34.c. Lev.15.b.* quod etiam coram Deo ambulare, *Gen.17.a.* In conſpectu quoque Dei comedunt panem Sancti: qui omnia, quæ faciunt, in conſpectu Dei faciunt. Peccator autem à conſpectu Dei fugit: ſicut Adam & Cain, qui exiit à facie Dei. Qui malum coram Deo facit, continuò pœnitet & dicit: peccavi. Qui autem diſcedit à conſpectu Dei, neſcit converti, & peccatum pœnitendo purgare, *Exod.6.b.18.b. Pſal.50.67. Ezech.16.f.* Et in conſpectu Domini eſt is, *aa* quem in oblatione obſequiorum divina dignatio libenter aſpicit: qui y *Gr.10 m. 20.* z *Ori. ſ Exo hom.1.* aa *Gr. ſ. Reg. 1.*

qui dixit, Vivit Dominus, in cujus conſpectu ſto: & orat ne projiciatur à facie Dei, antequam veniret & appareret, 1.Reg.6.d.4.Reg.23.b.Pſa.61. Demum coram Deo ſunt juſti, ut recipiant bona ut Noe, Gen. b.

In conſpectu Dei effundit orationem, a qui non verbis de lingua excidentibus, ſed de profundo, & intimo fidei fonte eam precando effundit, Pſa.141. In conſpectu autem Domini effundere aquam, est b quærere per lachrymas ſolum divinæ placationis fructum, 3.Reg.7.b.

In conſpectu Dei non juſtificatur omnis vivens, Pſ.142. hoc eſt, c nemo comparatus Deo invenitur juſtus: vel ſecundum ejus judicium, quod eſt rectiſſimum, nemo eſt ſine peccato.

Coram Domino concidere Agag, eſt d per contemplationem Dei carnales cogitationes diſſipare, 1.Reg.15.g.

Coram Deo ſunt mali, a ut puniantur: ut corrupta eſt terra coram Deo, Gen.6 b. Et Nemroth dicitur robuſtus venator coram Domino, Gen.10.b. Et Sodomitæ peſſimi & peccatores coram Domino, Gen.13.c.19.c. Et Her, filius Judæ, dicitur nequam coram Domino, Gen.38.a. Poſuit etiam Deus in conſpectu ſuo iniquitates, ut eos puniat, Pſa.89. Coram Deo autem habere Deos alienos, eſt in contemptum veri Dei, eos habere, Exo.20.a.

In conſpectu angelorum pſallendum Deo: quia ipſi curam noſtri habent. Pſa.137.

In conſpectu filiorum Iſrael ſcripſit Joſue Deuteronomium, Joſ.8 f. deſignans f Chriſtum baptizatum coram angelis ibi aſſiſtentibus.

In conſpectu omnis populi glorificatur Deus, g quum ejus majeſtas per aliquorum punitionem ſit manifeſta, Lev.10.a. Ideo etiam, ut ſiat propitius, reddendi ſunt ei vota in conſpectu omnis populi ejus, Pſa.115. Et ipſe deſcendit coram omni plebe cum tonitruis, &c. ut ſui timorem eis incuteret, ne ejus tranſgrederentur legem, Exod.19.b.

In conſpectu omnium immolatur vacca rufa, Num.19.a. quia h Chriſtus immolatus eſt pro omnibus: vel in conſpectu Eleazari, ſacerdotum novæ legis.

Coram altari offerre, eſt i offerre ſecundum quòd Chriſtus revelaverit, Lev.6.d.

Coram Pharaone projiciens Moyſes virgam, Exo.7.b. deſignavit k prædicationem Gentilibus faciendam.

In conſpectu eſt dolor de peccatis ſemper, quum quis verè pœnitet, Pſal.37. Et contra peccatorem, vel coram peccatore, eſt peccatum, l quum illud agnoſcit & deteſtatur, Pſa.50.

Coram malis eſt ſemen eorum, m quum faciunt opera ſua, ut videantur ab hominibus, Job.21.a.

In conſpectu Beelſephon caſtra ponere, Exod.14.a. eſt n nobilitate virtutis diabolum vincere.

Conſopire.

CONSOPIRE, eſt in ſoporem, & quaſi in ſtuporem inducere. Et agitatores curruum dicuntur conſopiti, Nah.2.a. ut intelligantur o dæmones, vel hæretici, aut tyranni, velut ebrii perturbati. In aliquibus malè legitur, compoſiti. Conſopiti etiam ſunt, id eſt, profundo ſomno mortis ſepulti: unde non evigilabunt, niſi ad mortem æternam, Hab.2.d.

Conſpirare, vide Conjurare.
Conſpuere, vide Saliva.
Conſtare, conſtantia, inconſtantia.

CONSTARE dicitur aliquid, vel quod eſt manifeſtum, ut Judic.1.b. Conſtat Deum noſtrum peccatis noſtris offenſum: vel quod eſt firmum & fixum in bono: unde eſt conſtantia virtus. Conſtat etiam, quod ex aliquibus ceu partibus conſtituitur. Et conſtat, quod aliquo pretio emitur: ut Lev.25.c. Quanto minus temporis numeraveris, tanto minoris & emptio conſtabit, vix ullam habet allegoriam.

De conſtantiæ virtute agitur, Jud.9.d.16.b.Sap.5.a.1.Mach.2.b.9.b.2.Mach.8.c. Acto.4 c.13 f.23.c.

Inconſtantia eſt vitium contrarium conſtantiæ, Sap.4.c.14.d.Jaco.1.a.3.d.

Conſternare, vide Terrere.
Conſtituere.

CONSTITUERE eſt ordinare, decernere, proponere, ſtatuere, aſſignare, & ponere. Item parare, præficere, & definire.

Conſtituit Dominus legiſlatorem ſuper gentes, quum p miſit filium ſuum, Pſa.9. Vel conſtituet legiſlatorem mali, quum eis dabit Antichriſtum: quia Chriſti veritatem recipere noluerunt. Conſtituens autem Rex Ægypti Joſeph dominum domus ſuæ, deſignat q poteſtatem Chriſto à Patre collatam, Pſalm.104.

Conſtituit Dominus principem, ut liberet populum, quia r non ſui gratia conſtituitur princeps, ſed populi, 1.Reg.9.a.12.a.15.a. Conſtitutus autem Jeremias ſuper gentes, & regna, ſ eſt Chriſtus aut prædicator, Jer.1.b. Et conſtituet principes ſuper omnem terram, t ſunt Apoſtoli in Eccleſia. Conſtituit etiam Dominus cuſtodes: vel ſpeculatores ſuper muros Hieruſalem, quum u ordinavit angelos cuſtodes, & poſuit Apoſtolos & Prælatos in Eccleſia, Iſa.62.b.Ezech.33.a.

Conſtituit Dominus judicia in filiis Iſrael, & Ægypti. Exod.15.d. quum per Chriſtum, & ejus crucem dedit ſalutem mundo, & aquas amaras tribulationum reddit dulces.

Conſtituens Dominus tempus ad puniendos Ægyptios, deſignat x admonitionem ſuam præcedere punitionem, Exo.9.a.Dan.7.c.

Conſtituit Deus peccatorem ſuper diabolum, Pſa.108. quum y converſum à peccatis facit adverſarium diaboli ut Paulum.

Conſtituere terminos populo in circuitu montis, Exo.19.b. eſt z dare modum intelligentiæ, ne plus velint ſapere, quàm oporteat.

Conſtituere locum refugii homicidæ, Exo.21.b. eſt aa dare locum pœnitentiæ peccatori in Eccleſia.

Conſtituere civitatem habitationis, Pſa.106. eſt bb inſtituere E[illegible] in qua habitant fideles.

Conſtituunt viros ad luſtrandum terram, Eze.39.d. quum cc [illegible] doctores ad inq[illegible]ndos hæreticos.

Siu

Sic conſtituit Moyſes tribunos & centuriones, hoc eſt, Prælatos, & doctores, *Exod 18 d.* Et conſtituit Joſeph de fratribus ſuis magiſtros pecorum Pharaonis, *Gen 47 b.*

Conſtituunt diem ſolennem, *a* qui præparantur ad recipiendam fœlicitatem, *Pſal 117.* a Au/ pſ 117.

Conſtitutus eſt nudus populus inter hoſtes, *Exod 32 f* quando *b* gratia deſtitutus eſt. Dicitur eum conſtituiſſe nudum Aaron, quia peccatum populi attribuitur Prælato conſentienti. b Glo ord ſup. Exod 32.

Conſtituentes prælia tota die, *c* ſunt Judæi contra Chriſtum, & mali adverſus bonos, *Pſal 139.* c Hil ſ pſ 138

Conſtitutus arcus in nubibus in ſignum fœderis, *Gen.9 c.* eſt *d* Chriſtus mediator inter Deum & homines. d Lyr. ſ Ge 9.

Conſtitutus Abraham Pater multarum gentium, *Gen 17 a* eſt propter fidem, quam gentes imitari debebant.

Conſtituens Laban mercedem Jacob pro paſtu ovium, *Gen 30.f* deſignat *e* dantem temporalia prædicatori pro ſuo labore. e Lyr ſ.Ge.30

Conſtitutus Moyſes Deus Pharaonis, *Exod.7 a.* nuncupativè videlicet, ut ageret divina opera, virtute divina.

Conſtituit Pharao diem, quo abigerentur ranæ, *Exod.8 c* ut *f* oſtenderetur ea, quæ fiebant à Moyſe, fieri virtute divina. f Glo int ſup. Exod 8.

Conſtituta domus omni viventi dicitur mors, *Iob 30.c* quia omnes à morte recipiuntur.

Conſtringere, vide Stringere.
Conſtruere, quære Aedificare.
Conſtuprare, vide Stuprum.
Conſuere, Aſſuere, Aſſumentum, Diſſuere.
Commiſſura, Inconſutilis.

CONSUERE, eſt pannum panno, aut ſimilia filo conjungere, & ſarcire. Diſſuere verò, eſt conſuta diſſolvere. Aſſumentum autem eſt, quod alteri aſſuitur. Commiſſura verò eſt vel junctura, vel ipſum aſſumentum.

Conſuendi tempus, *Eccl 3 b* dici poteſt cùm *g* Evangeliſtæ aſſuunt teſtimonia adventus Chriſti, à lege & Prophetis. g Hie/ Eccleſiaſten 3.

Conſuere ſaccum ſuper cutem, *Iob.16.c.* deſignat *h* eum, qui poſt lapſum carnis ad pœnitentiam revertitur. Vel Judæos, qui tanquam aſperi facti circundederunt, & afflixerunt Chriſtum. h Hie ſ Iob .6 Gr 13 m 10.

Conſuere folia ficus, *i* eſt texere operimenta mendacii, vel peccati, *Gen. 3 b.* Et Judæi conſuunt folia ficus, quum legem carnaliter interpretantur. Et hæretici mendaciorum tegumenta. Et qui cooperantur aliis in tranſgreſſione. Deſignatur etiam in conſuendo laborioſa vita, & immortalitas relicta, de quibus ambobus primi parentes miſeram tunicam univerſo generi ſuo conſuerunt. i Am de Parad. 3. Bed ſ. Gen. 3. k Ori ſ. Can. hom 2 & ſu. Ezec.ho 3.

Conſuere cervical ſibi, *Ezec.30 c* eſt *k* extra Chriſtum requiem quærere. Vel prædicare, quæ faciunt ad libidinem. Et dixit conſuere, aut aſſuere: quia hæc non ſunt contexta, ut Chriſti tunica, ſed malè connexa. Conſuunt etiam pulvillos & cervicalia, *l* quia male agentibus adulantur, ut qui corripi ex culpa debuerat, in ea fultus laudibus molliter quieſcat. l Hie ſ. Ezec. 13 10. Gre 18 mo 3.

Conſuta hinc inde idola, & excelſa, *Ezech.16.b.* ſunt *m* hæreſes ex variis ſcripturæ locis malè intellectis, malè collectæ. m Ori ſ. Eze. hom 6.

Diſſuta veſtimenta leproſi, *Lev.13.f* deſignare poſſunt *n* virtutum diſſolutionem per peccatum factam. Cumque per veſtimenta diſſuta nuditas appareat, deſignat manifeſtantes errores, nec abſcondentes peccata: quod benè, & malè fieri poteſt. n Ori ſ. Lev. ho 8. Lyr ſ Lev 13.

Aſſumentum panni rudis additum veſtimento veteri, *Marc.2 c* deſignat *o* nova ſacramenta, quæ non benè cohærent cum veteribus. Vel ſunt opera novi hominis, quæ non poſſunt copulari operibus veteris hominis, *Matt.9.b. Luc.5.g* o Hil ſ Mat. Can 9 Am ſ Luc 5.

Inconſutilis tunica Chriſti, deſignat *p* unitatem Eccleſiæ, quæ durat per indiſſolubilem charitatem, *Ioan.19.d.* Deſignat etiam corpus ejus aſſumptum ex Virgine ſine virili admixtione. p Cypr. contr. Nova. Ber in Apol. Cyr 12 in Ioan. 32.

Conſuti utres vinarii Gabaonitarum, *Ioſ 9.a.* veteris *q* hominis opera.

Commiſſuræ templi, quæ & juncturæ, *1.Par.22.A.2. Par.34.e.* connexionem virtutum & charitatis deſignare poſſunt. q Gl ord. ſup. Ioſu. 9.

Conſueſcere, Conſuetudo, Aſſueſcere, Mos.
Solere, Solatium.

CONSUESCERE, ſeu aſſueſcere, eſt per multos actus ſeu operationes habitum exercere, ſeu acquirere, & conſuetudo eſt ipſa actio frequentata, ſeu quod ex ejus frequentatione relictum eſt, & etiam eſt converſatio. Dicitur etiam mos. Mores autem ſunt habitus, ſeu cujuſque inclinationes, ſive bonæ, ſive malæ. Vix habent hæc allegoriam.

Conſuetudo fœminarum, dici poteſt *r* fragilitas infirmorum, *Gen 31 e. Ezec.16.d.* Mos autem filiarum in bonum ſumi poteſt, *Exod.21.b.* r Phil de ſomniis.

Aſſuetus onager in ſolitudine, *Ier 22.e.* deſignat eum, *ſ* qui ſine fræno ſequitur gulam & voluptates. Et ſolitum opus laterum, eſt conſuetudo peccati, *Exod.5.b.* ſ Hie ſ Ier. 2.

Conſuetudo ſacerdotii, *Lev. 1. a.* Et mos ſacrorum, *Exod.13.a.1.Reg.2.c.t.* cultum interiorem Dei deſignant. t Glo int ſup. Exod 13.

Solere effundi cineres altaris in loco ſeparato, *Lev.11.d.* Vide Fundere.

Mos univerſæ terræ, naturalem conſuetudinem, quæ omnibus ineſt, ſignificare videtur, *Gen.19.f.* Conſuetudo autem terræ Ægypti, mortem mundanorum ſignificare videtur, *Lev.18.a 4. Reg.17.f. Sap.12.d.14.b. Eccl.20.d.2. Mac.10.d.11 b.*

Conſueta mors hominum, eſt quum moriuntur ſenio, aut morbo, *Num.19.d.*

Moris unius dicuntur, qui ſunt unanimes, *Pſal. 67.*

Conſumere, Abſumere.

CONSUMERE, eſt in nihilum redigere, aut deſtruere, quaſi vorando: ut ignis conſumit. Conſumens

Aa

a Ori 1. ſ. Per marcon. b Ru ſ. Hoſ 13.
Conſumens ignis dicitur *a* Deus, ſecundum quod delet peccata, *Deut.4.d.9.a. Hebr.12.g.* Et ipſe conſumit malos, mittens eos in infernum, *Num 14.b Deut.7.d.28.b.2.Reg.22.d. Iob.13.c.30.c. Eccl.17.d.45.d. Ier.48.g.49.g. Ezec.15.b.22.g. Mich.1.a. Nahu.1.c.* Conſumit autem quaſi leo, quia ut leo parcit proſtratis *b* ita Deus punit peccantes, ſed parcit pœnitentibus, *Hoſ 13.b.*

c Iſy ſ. Lev 6. d Amb 3 off. 14. e Gr 3.m 23.
Conſumit ignis ſacrificium. *Lev.6.b.* quum *c* totus Chriſtus nobis oblatus eſt. & cùm mortale hoc abſorbetur a vita. — *Oblatus Chriſtus. Abſorpta mortalitas.*

Abſumit ignis reliquias ſacrificii, *Lev.7.b.a.g.* quum *d* relinquuntur Spiritui ſancto myſteria, quæ mens capere non poteſt. Ad hoc referri poteſt, quum conſumuntur cineres hoſtiæ, *Lev.6.b.* — *Reſervare myſteria Spiritui ſancto.*

Conſumit ignis jus, & carnes, *Iud.6.e.* quum *e* afflatus à redemptore ſpiritus, tanta cor noſtrum flamma compunctionis concremat, ut omne quod in eo illicitum eſt operis & cogitationis, exurat. — *Exurit illicita opera & cogitationes.*

f Gr 2.mo 26
Conſumens ignis de cœlo oves, & pueros Job, deſignat *f* à præpoſitorum cordibus flammam invidiæ corruiſſe, & quicquid boni in plebibus oriebatur, incendiſſe quia dum mali præpoſiti, ſuum contra veritatem honorem exigunt, ab omni rectitudine corda ſequentium ſubvertunt, *Iob 1.c.* Et ignis invidiæ conſumit civitates, &c *Num 31.b Sap.16.b. Iere.6.g.* — *Intendens invida.*

g Gr 2 m.19. & 15. mo.9.
Conſumit Deus innocentem, & impium *g* innocentem quidem, quia quantalibet ejus ſimplicitas fuerit, divinæ magnitudinis ſimplicitate ſuperatur, vel devoratur: Impium verò, quia Deo cuncta mirabiliter ordinante, ipſis ſuis verſutiis, ejus impietas ligatur. Vel conſumit utrumque, quia licet meritis vitæ divini ſint, primæ tamen culpæ merito æquè ad carnis interitum pertrahuntur. Poſt reſurrectionem autem corporum, juſtus tranſit ad gloriam, malus verò etiam corpore non conſumitur, ut perpetuò crucietur, *Iob.4.b.9.c.14.b.40.r. Sap.5.c. Ezec.43.c. Hoſ.13.c. Zach.5.b.* — *Nil mundum in conſpectu Dei.*

h Iſy ſ. Le.26.
Conſumit hoſtilis terra Judæus, *Lev.26.f.* quum *h* Evangelium, totius erroris Judæorum conterit ſubſtantiam. — *Conterens evangelium errores. Incredulitas Judæorum.*

i Hie.ſ. Iſ.49
Conſumſiſſe ſe dicit Chriſtus vanè fortitudinem ſuam, *Iſa.49.a.* quia *i* pauci ex Judæis, propter quos peculiariter paſſus videtur crediderunt in ipſum. — *Corruptio hominis.*

k Gr. 11.m 23
Conſumitur homo quaſi putredo, *Iob 13.d.* dum *k* carnis ſuæ corruptione conteritur. Et quaſi veſtimentum, quod comeditur a tinea quia quum immunda tentatio non aliunde, ſed à ſemetipſa naſcitur, more tineæ carnem de qua exit, quaſi veſtem conſumit. — *Diſcipulorum Chriſti incredulitas.*

l Gr 14 m 23 Ber ſer. de cute & carne &c. m Gr 8 mor 34 & 14 moral 8.
Conſumptæ carnes Job, deſignant *l* diſcipulos Chriſti deficientes à fide, in ejus paſſione, *Iob.19.d.* Deſignant etiam defectum bonarum affectionum. — *Deficere males.*

Conſumit nubem, eſt *m* malos & ſuperbos diſtricto reſpectu ſuperni judicis, quaſi ſolis calore liquefieri. *Iob 7 b.* Et conſumere dicitur mors brachia, quum ſuperbia perdit opera, *Iob.18.r.* Sic etiam conſumit rubigo fruges, *Deut.28.d.* Et conſumit quis carnes proprias, quum per ſuperbiam, aut invidiam, omnes in ſe virtutes deſtruit, *Iob.13.d.19.c.33.d. Prov.5.b. Iſa.17.r.49.a.* Sic conſumpta eſt omnis caro per diluvium, *Gen.7.d.*

n Gr 5.m.28.
Conſumuntur mali velut à tinea, *Iob. 4.d.30.c.* quum eorum *n* mentes, quia damna ſua conſiderare negligunt, integritatem quaſi neſcientes perdunt. — *Perdere mentis integritatem.*

o Gr 8.m.18.
Conſumptus ætate Iſaac, deſignat virum perfectum, in quo omnia temporalia deficiunt ſola mente ſemper renovata, *Gen 35.d.* Conſumpti ſunt etiam dies bonorum, quia in *o* præſenti vita fiduciam non poſuerunt, *Iob 7 b.* — *Vir perfectus.*

p Lyr ſ. Ge.43 q Hie ſ. Ho. 11 r Iſy ſ. Le. 26.
Conſumit terram inopia, aut fame, deſignat incommoda ob defectum verbi Dei emergentia, *Gen. 41.c.* Sic conſumit cibos, eſt *p* deficere verbum Dei, *Gen 43 a. Deut.32.d. Eccl.4.c. Ezec.5.c. Thren 1 f.4 b.* Conſumitur autem gladio, *q* qui convincitur, aut condemnatur per verbum Dei, *2. Reg 11 d 18.b Ioſ. 13.g. Ier.16 a. Hoſ.11.b.* — *Incommoda deficiente verbo Dei.*

Conſumit ſtulto labore, *Exod 18.c. Luc.26.c.* eſt *r* Judæorum quorum labor incaſſum conſumitur: quia laborant in lege, quam implere non valent. — *Labor Judæorum caſſus.*

Conſumpta multitudo Iſrael in deſerto, deſignavit ceſſationem veteris populi, ut novus per Chriſtum introduceretur, *Num.32.c. Deut.2.c.* Conſumens autem vitulus civitatem Hieruſalem, deſignavit *ſ* exercitum Romanorum, qui eam deſtruxit, *Iſa.27.c.66.c.* Et conſumpſerunt locum Jacob, qui deſtruxerunt Hieruſalem: & etiam, qui fecerunt aliquem cadere à ſtatu gratiæ, *Iere.10.d.* Et conſumunt beſtiæ Judæos, *Lev.26.d.* quum *t* dæmones eorum opera, quæ bona putant, devorant. — *Ceſſatio veteris populi.*

ſ Hie ſ. Iſ.28. t Iſy ſ. Le 26.

Conſumens prodigus omnem ſubſtantiam ſuam, *Luc.15.c.* deſignat peccatorem, qui perdidit fidem, & opera vel deſignat gentilem populum, qui omnibus creaturis ad idololatriam abuſus eſt. — *Perdens fidem, & opera.*

v Amb. 2. de pæni. 3. Hie ep bene. Gre.12.m.12. x Hie ſ. Iſ.31.
Conſumitur tacens, qui *v* de ſtulta ſe cogitatione reprehendens, apud ſemetipſum dente conſcientiæ mordetur, *Iob.13.c.* — *Compunctio.*

Conſumuntur pariter auxilium, & cui præſtatur auxilium, *Iſa.31.b.* quum *x* mali, & eorum defenſores pariter puniuntur in inferno. Et conſumitur convivium hæreticorum, quaſi ſtipula, quum igni inferni deputantur hæretici, *Nahu.1.c.* — *Interitus malorum, & eorum defenſores.*

Conſumpti ſunt ſacerdotes & ſenes in urbe, *Thre.1.g.* quum in anima, quæ voluptatibus, & deſideriis pravis innititur, ſacerdotii dignitas, & concilii maturitas propter indigentiam ſapientiæ, & virtutum inopiam admittuntur. — *Amiſſa dignitas animæ.*

y Lyr ſ. Dt.29
Non conſumptæ veſtes, neque calceamenta filiorum Iſraël in deſerto, *Deut.29.a.* deſignant non debere *y* perire in nobis memoriam ſanctorum Patrum. — *Permanens memoria ſanctorum patrum.*

Conſummare, Conſummatio.

CONSUMMARE eſt aliquid ad finem, ſeu ad perfectionem perducere: unde omnis conſummatio finem dicitur habere, quo clauditur, *Pſal.118.* Omnis conſummationis vidi finem.

z Au.8. conſ. Iulia 8 & ſ. p. 101. & 2. de conſ. evan 75 aa Hie ſ. Pſ 28. Aru ſ. Pſ 28.
Conſummari dicitur Chriſtus tertia die, *Luc.13.g.* ut expulſio *z* dæmonum, quæ eſt remiſſio peccatorum, fit velut prima dies in eccleſia. Secunda perfectio ſanitatum, dum de die in diem proficit eccleſia. Tertia verò die conſummatur, dum reſurrectionem in ſeipſo initiandam monſtravit eccleſiæ, qua ad incorruptionis conſummationem, ſummamque perveniat ſanitatem. Et corpus Chriſti per generalem reſurrectionem perficiatur. — *Reſurrectio.*

Conſumatio tabernaculi, *aa* deſignat perfectionem eccleſiæ, & finem mundi, *Pſalm. 28.* in titulo, 3. *Reg.* — *Perfectio eccleſiæ.*

Digitized by Google

Finis mundi. 3.*Reg.*5.*b.*1.*Mach.*13 *g.* Et conſummatur ſæculum in perfectis, *a* quibus eſt crucifixum, *Matt.* 24.*a.* Et conſummationis ira, *b* eſt finis mundi, *Pſa.*5.*f.* *Iſa.*10.*f.*

Impletio legis. Conſummatio, quam facit Dominus, eſt *c* legis impletio & ceſſatio per Chriſtum facta, *Iſa.*10.*f.*28.*f.* Vel eſt dies judicii, quando Deus expleturus eſt, & conſummaturus omnia.

Depraedatio Hieruſalem. Conſummata vindemia, *d* dicit ultimam vaſtationem Hieruſalem per Romanos factam, *Iſa.*18.*c.*

Salvari reliquias Iſrael. Conſummatio, quam non facit Deus, dicitur, *e* quia ſalvaturus eſt reliquias populi Iſrael, *Ierem.* 4.*f.*5.*c.*

Perficitur homo in capite. Conſummare arcam diluvii in cubito, eſt *f* corpus hominis in capite abſolvere, & perficere, *Gen.*6.*c.*

Ceſſatio vindictæ. Conſummatio loci diluvii, dicit *g* ceſſationem divinæ vindictæ, *Nahu.*1.*b.*

Finem imponi malitiæ. Conſummari nequitiam peccatorum, *h* eſt malitiæ finem imponi, *Pſa.*7. *Dan.*9.*f.* Et conſummatæ iniquitates Amorrhæorum dicuntur, quum *i* deteguntur fallaciæ, & mendacia ſophiſtarum & impoſtorum, *Gen.*15.*d.* Et conſummatur miſer, *k* quum vincitur diabolus aut hæreticus. Conſummantur autem ſic mali, & non boni, *Iſa.*16.*b.*29.*f.*33.*a.* *Ier.*30 *b.*

Labi in corporis vitia. Conſummari in terra dicuntur, *l* qui labuntur in corporis vitia, *Pſa.* 118.

a Ori / Matt. hom 27 30. b Hil / pſ 1… c Hie / I. 28. d Hie / Iſ 32. e Hie / Ier. 4. f Am d. No 7. g Hie / Na. t. h Baſi / pſ 7. i Phil quis rerum divin. hær. k Hie / Iſ. 15. l Hil. & Am. ſup. pſ 118.

Conſurgere, vide Surgere.
Contabeſcere, quære Tabeſcere.
Contagio, vide Macula.
Contaminare, quære Immundus.
Contegere, vide Tegere.

Contemnere, Spernere, Deſpicere, Parvipendere, Reſpuere.

CONTEMNERE, eſt vilipendere, & quaſi pro nihilo ducere. Reſpuere autem eſt contemptum ejicere.

Spernit Deus non omnes peccatores, ſed *m* diſcedentes à judiciis ejus, & apoſtatantes, *Pſal* 118.

Deſpexit oculus Chriſti ſuper inimicos ſuos, *Pſa.*53. quando reſuſcitatus, omnes ſuperavit.

Contemptibilis anima, dici poteſt *o* anima Chriſti, quia eam poſuit pro ovibus ſuis, quaſi precioſiores judicaret oves, *Ioſ.*49.*c.*

Abjectio peccati. Contemptus martyrum. Contemptum ſe dicens David, & adoleſcentulum, *Pſal* 118. deſignat *p* vel Chriſtum in paſſione, vel juniorem populum ad fidem venientem a Judæis deſpectum. Et contemnens mulier amatorem ſuum, *q* eſt ſynagoga deſpiciens Chriſtum, *Ier.*3.*f.* Idem deſignat deſpiciens Michol David in corde ſuo, 2.*Reg.*6.*d.*1.*Par.*15 *d.*

Contemnens ſenſualitas rationem. Contempta lampas apud cogitationes divitum, *Iob.*12.*a.* eſt *r* juſtus, qui deſpicitur à ſuperbis. boni autem replentur deſpectione in hac vita, ut Lazarus, *Pſal* 122. 1.*Reg.*17.*c.* *Iob.*19.*c.*31.*b.*

Contemptus Prælatorum. Non deſpexit Dominus vinctos ſuos, nec opera manuum ſuarum, quia *ſ* favet iis, qui pro ejus amore affliguntur, *Pſa* 68.137.

Nemo deſpicit ſponſam poſt oſculum ſponſi, *Cant.* 8 *a.* quia poſt incarnationem Verbi, Eccleſia etiam ab angelis honoratur. Unde angelus noluit adorari à Joanne Evangeliſta, *Apoc.*22.*b.*

Contemptus, quem aufert Deus, eſt *t* abjectio, quam quis acquiſivit per peccatum, *Pſal.*118. Vel eſt contemptus, quo martyres deſpiciebantur, qui nunc oblatus eſt, quando in honore habentur.

Contemptus vitæ activæ. Contemptus Eccleſiæ. Deſpiciens Agar dominam ſuam, *Gen.*16.*a.* deſignat *v* ſenſualitatem contemnentem rationem, vel ſubditum contemnentem Prælatum ſuum quum putat ſe profeciſſe. Vel deſignat Eccleſiā ex Gentibus deſpicientem ſynagogam. Deſpicientes etiam Saulem, deſignant *x* contemptū Prælatorum, 1.*Reg.*10.*d.*

Deſpiciens Chriſtus traditiones Iudæorum. Deſpiciens Jacob Liam, *Gen.*29.*g.* deſignat *y* contemptum vitæ activæ, propter amorem contemplativæ.

Deſpicientes Iudæi fideles. Spernere dicuntur Sion, qui *z* contemnunt Eccleſiam, *Amos* 6.*d.* Sic deſpexit Rex Aſſyriorum, hoc eſt, diabolus, Eccleſiam, vel animam, *Iſa.*37.*d.* *Thren.*1 *a.* *Abdi d.* Contemnunt etiam matrem, qui intra Eccleſiam exiſtens ut filius, non vult parere præceptis ejus, *Prov.*30.*c.*

Contemptus hujus vitæ. Contemnit Onager multitudinem civitatis, *Iob.*39.*a.* quum *aa* Chriſtus non eſt ſequutus humana & vulgaria judicia, nec traditiones Phariſæorum. Et quum contemplativus devitat humanæ converſationis prava ſtudia. Vel deſignat Judæos contemnentes fideles Eccleſiæ.

Contemptus legis naturalis. Deſpicere dies parvos, *Zach.*4.*d.* eſt *bb* contemnere hanc vitam brevem.

Deſpicit uxorem adoleſcentiæ ſuæ, qui *cc* contemnit legem naturalem, *Malac.*2 *d.*

Contemnentes Iudæi prædicationem Chriſti. Contemnens Hebræus correptionem Moyſis, deſignat Judæos contemnentes Chriſti prædicationem, *Exod.*2.*b.* Idem eſt contemnere angelum Dei, *Exod.*23.*c.* Et cōtemnentes Dominum, ſunt *dd* Judæi, negantes Chriſtum eſſe redemptorem: ubi etiam deſignantur Prælati mali, *Lev.*5.*a.*26.*b.* *Num.*15.*d.* *Deut.*9.*d.*1.*Reg.*2.*g.*12.*b.*2.*Reg.*12.*b.* *Iob.*19.*d.* *Iſa.*1.*a.*33.*a.* *Mal.*1.*b.* Ad idem refertur deſpiciens Hieruſalem juramentum Dei, *Ezech* 16.*g.* Et contemnens ſervus Dominum ſuum, 1.*Reg.*19.*e.*

Contemnentes Iudæi Chriſtianos. Parvipendens Eſau benedictionem primogenitorum, *Gen.*25.*d.* deſignat *ee* Judæos contemnentes Chriſtianos, in quos tranſivit regnum Dei tanquam jus primogenitorum vel deſignat ignavos, virtutis excellentiam contemnentes.

Relinquens Chriſtus ſynagogam. Deſpiciuntur orationes *ff* leves, diffidentes, inutiles, &c *Pſal.*54. ſicut deſpexit Chriſtus petitionem adoleſcentis, qua petebat hæreditatem dividi, *Luc.*12.*b.*

Deſpiciens carnem ſuā. Contemnens Joſeph Dominam ſuam, deſignare poteſt *gg* Chriſtum relinquendam ſynagogam, *Gen.*39.*c.*

Iudæi hæretici & caro contemptibilis. Spernens Dominus ancillam ſuam, *Exod.*21.*a.* deſignare poteſt deſpicientem carnem ſuam. Cæterum deſpicit carnem ſuam malè, *hh* qui non benè facit conſanguineis ſuis, aut fidelibus Eccleſiæ, aut denique proximis, *Iſa.*58.*b.*

Pervicacia diaboli in tentando. Contemptibiles ſacerdotes fiunt, quum non ſervant pactum Dei, *Malac.*2.*b.* Contemptibilis autem Edom, deſignat *ii* Judæos vel hæreticos, aut ipſam carnem, *Abd.*1.

Deſpicientes dæmones animam ſeductam. Contemnit pavorem equus, *Iob.*39.*c.* quum *kk* diabolus procaciter & impudenter etiam victus revertitur ad tentandum.

Contemnunt amatores ipſam Hieruſalem, *ll* quum dæmones deſpiciunt animam, quam ſeduxerunt, *Ierem.* 4.*g.* *Thr.*1.*a.*

m Hil / pſ 118. n Hil / pſ 53. o Hie / Iſ 49. p Am. & Hil. pſ 118. q Hie / Ier. 3. r Gr. 10. mo. 19. ſ Glo. ord ſu. pſal. 68. t Glo. ord ſup. pſal. 118. v Bed. Ge 16. x Gr ſ. 1 Reg. 3. 10. y Glo. ord ſu. Gen 29. z Ori ſ. Ezech hom 9. Gr 18 mo. 18. aa Hie / Iob. 39. Gre. 30 mor. 15.10. bb Hie / Zac. 4. cc Hie / Malach 2. dd Gr. ſ. 1. Re. 2. ee Amb. de Cain. 4. ff Hil / pſ 54. gg Gl ord ſu. Gen. 39. hh Hie / Iſa. 58. ii Hie ſ Abd. kk Gr. ſup. Iob. 39. ll Hie / Ier. 4.

Reſpuere.

Reſpuere immunda, *Lev.* 15. *g.* eſt vitare peccata.

Deſpicit partum matris, *a* hæreticus contemnens Eccleſiam, à qua ipſe prodiit, *Prov.* 30. *e.*

a Bed ſ. Prov. 30. — *Contemnens hæreticus Eccleſiam.*

Contemplari, vide Conſiderare.
Contendere, quære Rixari.
Contenebratus, vide Caligare.
Contentus.

CONTENTUS eſt, qui animo ſatiatus, aut cui ſatiſfactum eſt.

Contenti debent eſſe milites ſtipendiis ſuis, *Luc.* 13. *e.* hoc eſt, *b* viri eccleſiaſtici contenti eſſe debent donis Spiritus. & etiam contenti doctrina ſacra, ne amplius curioſè exigendo, in hæreſim incidant. Sic contenti eſſe debent decimarum oblatione, *Num.* 18. *d.* 1. *Tim* 6. *b.*

b Amb ſer. 7. Au. de verbis Domin. ſer. 19. c Hie ſ. Ier. 30 & ſ. Nahum 1 & ſ Amo. 2 Au ſ pſ. 5. 57 Gr. 19 mo. 24. Ori ſ pſa 36. ho. 3. & ſ. Ier. ho. 2. 3. Arno ſ pſa 9.

Conterere Atterere, comminuere.

CONTERERE, eſt comminuere, quoſique in pulverem redigere, & conſumere.

Conterit Deus jugum de collo, vel catenas, *c* quum liberos à ſervitute diaboli, *Iere.* 30 *b. Ezech.* 34. *g. Pſal.* 123. Et conterit dentes peccatorum in ore, quum in irritum deducit verba pravorum, ſeu principes eorum: vel cum mali verbis & rationibus propriis confunduntur. Vel cum Chriſtus confundebat Judæos volentes eum capere in ſermone. Aut cum Eccleſia diſſipat inſidias diaboli, & membrorum ejus, *Iob* 29. *c. Pſal.* 3. 57. Conterit etiam Deus virgam malorum, hoc eſt, imperium eorum de dorſo bonorum, *Nah.* 1. *e. Soph.* 1. *c.* Et contritus laqueus eſt, quum remota ſunt incitamenta peccati, *Pſal.* 123. Et conterit brachium peccatoris, quum diabolus à Deo non permittitur malignitatem ſuam in bonos implere, & cum vis ejus tollitur, & cum ſuggerente diabolo, peccator non movetur ad bona opera, *Pſal.* 9. 36 Sic etiam conterit Deus arcum, *d* quum occulta inſidiantium machinamenta diſſolvit, *Pſal.* 45. Et contritus malleus univerſæ terræ eſt, quum victus eſt diabolus, *Ier* 50. *d* Et conteritur baculus impiorum, *e* quum tollitur potentia diaboli, *Iſa* 14. *b.* Et conteruntur impugnantes Chriſtum, *Iſa.* 8. *c.* De his contritionibus intelligi poſſunt, quæ ſequuntur, *Lev* 26. *c. Ioſu* 7 *c Iob* 20 *b* 24 *d.* 34 *c.* 40 *b Prov* 10 *e* 18 *b Eccl* 48 *d Iſa* 1 *g* 6 *c* 13 *b* 14 *g* 24 *b* 26 *c* 28 *c* 30 *e* 41 *e* 43 *e* 46 *a* 50 *d* 51 *b Thr* 3 *d. Ezech.* 25 *b* 27 *g* 29 *b.* 32 30 *b Dan* 8 *g.* 11 *c Hoſ* 2 *b* 2 *d Amos* 2 *e* 6 *d* 9 *e. Mich* 4 *d* 1. *Mach* 3 *c* 4 *b* 9 *b* 13. *g Matt* 21. *d.*

Liberat Deus à ſervitute diaboli. — *Arcus diaboli.*

d Au. pſ. 45. Gr 33. mo. 20 e Hie. Iſ 8. 14.

Conterens malleus, eſt *f* divinum verbum, & ſententia Dei punitiva, *Ierem* 23 *f.* Idem eſt ſpiritus conterens petras, hoc eſt, puniens induratos, 3 *Reg* 10 *c* Conteret autem Deus Ægyptios, ſeu Ægyptum, *Exod.* 10. *a.* quum puniet malos, vel in hac vita, vel in futura. Et conteruntur non credentes in judicio, *Exod.* 23. *d Pſal.* 17. 45. *Lev.* 20. *c.* Contrita etiam Babylon, deſignat mundi vaſtationem, *Ier.* 22. *c.* 48. *a.* 51. *a.* Et attrita civitas, eſt Roma, vel mundus in judicio, *Iſa.* 24. *b.* Et conterentur in porta mali, *Iob.* 5. *a.* quum eis dicetur in judicio, Ite maledicti in ignem æternum. Sic enim teret malos Deus in turbine. *Iob.* 9. *b.* Conteritur etiam impius in loco ſuo, *g* quum per ipſam ſuperbiam, qua elevatur, opprimitur, *Iob.* 40. *a.* Contriti ſunt montes ſæculi, quum dæmones à Chriſto ſunt victi, *Hab.* 3. *b.* Conterit etiam Deus fortitudinem regni Gentium, *Agge.* 2. *d.*

f Aug ſ pſ 45. Hie ſ Iſa. 64. & ſ. Hab 3. g Au. 18. civ. Dei 32. — *Puniens Deus.*

Conterit Deus portas æreas, *h* quum malas conſuetudines tollit, & quum aufert pertinacem contradictionem, *Pſal.* 106. Et ipſe conterit bella malorum, & civitates, & confidentiam eorum, *Iudith.* 9. *c. Iſa.* 24. *b. Iere.* 2. *g.* 5 *d.* 19. *c.*

h Arn. & Au ſ pſ. 106. Ric. de S. Vict de ſecur. conſcien. 25. — *Auferens Deus pravas conſuetudines.*

Conterit Deus in ſpiritu vehementi naves Tharſis, *Pſal.* 47. quum *i* vis compunctionis validas mentes noſtras huic mundo quaſi mari deditas, ſalubri terrore confundit, caſtigante Deo ad pœnitentiam. Unde & contriti corde, quos ſanat Deus, ſunt *k* pœnitentes aut etiam tribulati, *Iud* 8. *b. Pſal.* 50 146. *Iſa.* 57 *d.* 61 *a. Ier.* 5 *b.* 23 *b. Dan.* 3. *d. Mich.* 4. *d.* Comminuit etiam populos multos, quum eis ingerit ſpiritum contritionis. *Iob* 6. *b.* Hæc dicitur *l* contritio filiorum, *Hoſ.* 13. *c.*

i Gre 4. mor. 22 & Aug. pſa. 47. k Arn & Hil. ſ pſ. 140. l Ru ſ. Hoſ. 13. — *Inferens Deus compunctionem.*

Conterit etiã Deus naves Tharſis, *m* cùm perturbat corpora hominũ, aut cùm eos perdet in judicio. Vel diſſipat ſuperbiam Gentium, aut quum deſtruit hæreticos, *Pſal.* 27. 2. *Par.* 20 *g.* Et conteruntur mulieres Hieruſalem, quum *n* effœminati tolluntur de eccleſia, *Iſa.* 27. *c.* Contritio autem dicitur eſſe in viis malorum, *Iſa.* 59. *b. Hoſ.* 13. *c.*

m Amb. 2. de interp 5. n Hie ſ. Iſ. 27. — *Perturbans Deus humana corpora. Deſtruens hæreticos. Tollit effœminatos de Eccleſia.*

Contrivit Deus vectes Hieruſalem, quum abſtulit doctores, *Thren.* 2. *c.* Conterit etiam virgam panis aut firmamentum panis, cùm *o* tollit robur verbi Dei: vel cùm deſtruit defenſiones eorum, & idololatriæ. Sic etiam dicitur conterere ligna, *Pſal.* 104. *Ezech.* 4. *d.* 5. *d.* 14. *d. Iſa.* 14. *b. Amos* 2. *c.* Et filii hypocritarum atteruntur egeſtate, *Iob* 20. *b.*

o Ar ſ pſ 104 Ori. ſ. Ez. h. 4 Hie. ſ Ezech. hom. 14. — *Auferens Deus Doctores.*

Atteritur meſſis malorum, *Iob* 18. *d.* quum *p* eorum operatio à ſuperno judice reprobatur, licèt humanis oculis bona videatur. Atteritur etiam meſſis iniqui furſum, quia qui hic ſterilis perſiſtit, poſt hanc vitam ad nulla præmia vocatur.

Gr. 15 mor 3. p Gre. 14. moral. 10. — *Reprobatio actionum malorum.*

Contrivit Deus electos Hieruſalem, quum perdidit ſacerdotes & principes Judæorum, *Thren.* 1. *e. Mach.* 2. *a.* Et contritio Hieruſalem, eſt deſtructio illius, aut animæ peccatricis, *Iſa.* 51. *f.* Conterens etiam Jeremias laguncula, *Iere.* 19. *e.* perpetuam *q* Judæorum vaſtationem per Romanos factam deſignavit. Contrivit Deus arcã Iſraël, *r* quũ deſtruxit illum populũ, & eorum inanem fiduciam, *Hoſ.* 1. *b.*

q Hie ſ Ie 19. r Rup ſ Hoſ. 1. — *Perdens Deus principes Iudæorum.*

Conterere manu ſpicas, eſt *ſ* aſperitati literæ dare ſenſus ſpirituales, *Deut.* 23. *d.*

ſ Rup. ſ 1. Deut. 17. — *Senſus ſpiritualis.*

Contritio Joſeph, *t* paſſionem Chriſti deſignat, *Amos* 6. *b.*

t Ru. ſ Amos 6. — *Paſſio Chriſti.*

Contritiones terræ, quas ſanat Dominus, ſunt *v* peccata, quæ ſanat per pœnitentiam, *Pſa.* 59. Sic dicitur Dominus alligare contritiones, quum remittit peccata, *Pſa.* 146.

v Au. ſ pſ 59. — *Peccata.*

Conterere Chriſtum, eſt *x* molere granum frumenti, ut fructum afferat, *Ier.* 10. *d. Iſ.* 53. *b. c. Iob* 19. *a.* Contritio quoque Joſeph, eſt paſſio Chriſti, *Amos* 6. *b.*

x Ori. ſ Ie h 8 Rup. 1 ſ. Iſ. 19 y Ter. adver. Iudæos. Hie. ſ Iſa. 42. — *Admittens ad pœnitentiam.*

Non conterit Chriſtus arundinem quaſſatam, *y* quia non in totum fidem Judæorum deſtrui permiſit. Et quia peccatores non rejecit, ſed ad pœnitentiam invitat, *Iſa.* 42. *a.*

Non conteri unum os juſtorum, *z* eſt nec unam quidem eorum virtutem amitti, *Pſalm.* 33. *Iſa.* 38. *c. Thren.* 2. *e.* 3 *a. Dan.* 6. *g. Ioan.* 19. *g.* Et non comminui os agni, eſt *aa* non perire quenquam ex Apoſtolis, niſi filium perditionis, qui non erat os. Conteri etiam oſſa agni, *bb* qui curioſè ſcrutatur ſecreta Dei.

z Baſ. & Au. ſ pſ. 33. aa Ge Ve Can 2. 10. 3. cap 13. bb Gr Nyſſ de vi. a Moyſis. — *Nullam virtutem juſtorum amitti.*

Cooterit

Excludere initium ſuggeſtionis. Deſtruens Chriſtus potentiam diaboli. Iudæi diſſipati. Gravis caſtigatio Dei. Contritio bona & mala. Humiliatum ſuperbiam gentilium. Diſſipare pravos affectus. Ceſſans vita humana. Vexantes hæretici humiles. Amittens virtutem. Pœna temporalis & æterna. Confundentes mali pauperes. Converſio ſimplicium. Reſurrectio. Ceſſans motus cælorum. Revocans Eccleſia deceptos. Ceſſans correctio. Imperium Romanorum. Impudentia. Perfecta pœnitentia.

Convertit mulier caput ſerpentis, quum *a* anima in initio ſuggeſtionis malæ ipſum diabolum excludit, *Gen.3.c. Eccl.3.6.b.46.d.4. a. Agge.2.Rom.16.c.* Vel conterens mulier caput ſerpentis, fuit beata *b* Virgo, quæ nullam diaboli ſuggeſtionem admiſit, ſed ſemper diabolum ſub pedibus habuit, libera etiam ab originali peccato. Vel potius ſemen mulieris, *c* quod eſt Chriſtus, contrivit caput ſerpentis, hoc eſt, deſtruxit potentiam diaboli. Sed contrito capite, adhuc vivit corpus, ad exercitationem fidelium.

Contritus grex Domini *d* ſunt Judæi diſſipati. Et contritio populi, ſunt peccata, *Ier.6.c.14.e. Zac.11.d.2 Reg.22.a. Pſal.13.59.146. Iſa.15.d.65.c. Thren.2.d. Ezech.7.c. Hoſ.14.b. Amos 6.b. Nah.3.d. Soph.1.b.* Et contriti in porta ſunt Judæi, *Iob 5.a.*

Comminuitur panis plauſtro, *e* quum Judæi aut proceres Eccleſiæ graviter caſtigantur à Deo non comminuitur autem, quia caſtigantur ad emendationem, *Iſa.28.g.*

Conteritur cor *f* per dolorem peccati, in pœnitentibus quidem ad ſalutem, in impœnitentibus verò conteritur per pœnam inferni, *Iſa.13.b.* Contritionis autem clamor, eſt gravis dolor de peccato, *Iſa.15.c.61.a.65.c.66.a. Ier.23.b.* Comminuitur etiam ſtatua, *Dan.2.e.* quum cor conteritur & humiliatur, incipiens à deterioribus.

Conterens Moyſes vitulum uſque ad pulverem, *Exod.32.e.* deſignavit *g* Gentilium ſuperbiam humiliandam, omniaque impietatis veſtigia abolenda. Idem eſt conterere idola, *4. Reg.11.d.18.a. 2. Para. 15.d.34.a. Num.33.g. Deut.12.a. Iſa.21.c.46.a. Ier.43.d. Mich.5.b.* Et comminuit vox Domini cedros, aut Libanum ſicut vitulum, *h* quum deſtruxit ſuperbiam, & idololatriam, *Pſa.28.*

Comminuit inimicus ut pulverem ante faciem venti, *i* qui diſſipat pravos affectus, *Pſal.17.*

Conteri hydriam ſuper fontem, eſt *k* ceſſare vitam humanam, *Eccl.12.c.*

Conterunt pauperem divites, vel hæretici, quum vexant humiles, *Amos 6.a.* Et comminuit beſtia cibos, *l* quum vir impudens facta bonorum diſſipare conatur, *Dan.7.b.* Et conterit beſtia agri ova ſtruthionis, quum *m* diabolus ſuperat diſcipulos hypocritarum, *Iob.39.c.* Et conterunt hoſtes civitates munitas, quum perdunt dona animæ. Contritio autem magna, quam adducit Deus, eſt diabolus, & hæretici, *Ier.4.b.* Conterere dicuntur etiam mali capita pauperum. *Amos 2.b.8.a.1.Mach.13.a.*

Contritis teſticulis eſt, *n* qui paulatim creſcente malitia, conterit ſuam in virtutibus prolem, & ſigna, per quæ vir poſſit agnoſci, *Lev.22.c.*

Contritio duplex, qua conterit Deus: vel contritio ſuper contritionem, eſt, *o* quum pœnæ temporali ſupervenit pœna æterna vel eſt mors gehennæ, ſuper mortem culpæ, *Ier.4.c.7.c.* Et attritum nomen à facie Dei, eſt eorum, qui caſtigantur, & quaſi oblivioni traduntur à Deo, quippe qui carceri inferni mancipantur, *Iſa.48.d.*

Atterunt populum Dei *p* Prælati, qui pauperes peccantes publicè confundunt, quum adverſus divites ne mutire quidem audeant. *Iſa.3.c.*

Atterens aſina pedem Balaam, *Num.22.e.* deſignat *q* converſionem ſimplicium ad fidem, manentibus Scribis & ſacerdotibus in infidelitate.

Non attrita veſtimenta populi in deſerto, *Deut.29.a.* ſymbolum fuerunt *r* futuræ reſurrectionis.

Atteritur cœlum, *ſ* quum in fine mundi à motu ceſſabit, *Iob 14.b.* Et attereretur terra ſicut veſtimentum, *Iſa.51.b.* corpora videlicet humana ſuſcitanda.

Comminuit Job lacertos pupillorum, *Iob 22.b.* quum Eccleſia revocat ab operibus ſuperſtitionis, aut erroneis, deceptos ab hæreticis.

Comminui virgam percuſſoris, *Iſa.14.g.* eſt *v* ceſſare correctionem, & caſtigationem malorum.

Comminuens Rex quartus, ſive quarta beſtia omnia, ſicut ferrum, *Dan.27.f.7.c.* deſignat Romanos omnia ſubjicientes.

Attrita frons *Ezech.3.b.23.g.* dicit *y* inverecundiam in peccando. Eſt etiam eorum qui non ſolùm labores non fugiunt, ſed neque importuni videri in laboribus, qui ſibi negantur, erubeſcunt.

Conterens ventus auſtri Tyrum, *Ezec.27.e.* eſt *z* exercitus Chaldæorum, magno impetu eam deſtruens. Vel vis *aa* divina conſumens mundum in judicio.

a Bed. ſ. Ge. 3. b Ge. Ve. Can. 2. 103 ca. 17. c Gr. Nyſ. ſer. de Nativit. d Ori. ſ. Io. h. 9. Gre. 1. mo 2. e Hie. ſ. Iſ. 28. f Hie. ſ. Iſa. 13. et Ric. de S. Vict. de ſom. Nabuch. 2. 7. g Am. ep. 10. Greg. Nyſſen. de vita Moyſis. h Baſ. ſ. Pſ. 28. hom. 1. 2. i Arn. ſ. Pſ. 28. k Rup. 4 ſup. Exod. 26. l Hie. ſ. Pſ. 17. k Hie. ſ. Eccleſiaſten. 12. l Ric. de S. Vi. de viſ. ſomn. Nabu. 15. m Gr. 7. in 7. 8 & 31 mo. 8. n Iſy. ſ. Le. 22. o Lyr. ſ. Ier. 4. p Hie. ſ. Iſ. 3. q Ori. ſ. Num. hom. 14. r Am. 2. de ſide. ſ Gl. ord. ſup. Iob 14. ſ Gr. 16. in 4. v Hie. ſ. Iſ. 14. x Hie. ſ. Da. 7. y Gre. ſ. Ezec. hom. 10. z Hie. ſ. Eze. 27. aa Ly. ſ. Ez. 27

Conternans.

CONTERNANS dicitur, *bb* quod eſt trium annorum, ut vitula conternans, *Iſa.15.c.* eſt trium annorum: & deſignat perfectam pœnitentiam ſecundùm ſuas tres partes. vel perfectam ſalutem.

bb Hie. ſ. Iſ. 15.

Conterritus, vide Terrere.
Conteſtari, quære Teſtis.
Contexere, vide Texere.
Conticere, quære Tacere.

Continere.

Ceſſans Deus à puniendo. Subtrahens ſcientiam prædicatorum. Non miſertus Iſraelis. Relicti Iudæi cũ litera legis. Gubernans omnia. Portans Chriſtus peccata. Firmans lex fideles. Sancti ſuſtentantes Eccleſiam. Frænare concupiſcentias.

CONTINERE interdum eſt retinere, vel coërcere, aut abſtinere. interdum intra ſe tenere, ut locus continet locatum.

Continet Deus manum, quum ceſſat à puniendo, *2 Reg 24 c.* Et continet ſe Deus, quum *cc* non ſuccurrit miſeris, nec punit malos *Iſa 64 d*

Continet Deus aquas, *dd* quum ſubtrahit ſcientiam prædicatorum: aut non dat gratiam & dona Spiritus ſancti, *Job 12 c Pſal 76 Prov 30 a* Et continuerunt ſe miſerationes Dei ſuper Iſrael, *ee* quum non miſertus eſt eorum, *Iſa 63 d* Continuit Deus aquas apud Judæos, *Job 12 c* quum *ff* reliquit eos cum litera, & ſic aruerunt

Continet omnia ſpiritus Dei per *gg* creationem & gubernationem, *Sap 1 b 10 a. Eccl. 38 a* Attingit enim à fine uſque ad finem Vel homo continet omnia, cum omnibus convenientiam habens

Continuit Chriſtus opprobrium multarum gentium, *hh* qui omnium peccata tulit. Vel quando fideles in primitiva Eccleſia continebant opprobria, quæ audiebant in corde, *Pſa 88.143.*

Continentes vectes tabulas tabernaculi, deſignant *ii* vim legis firmantem fideles, *Exod 26.36 d.*

Ea quæ continebant parietes templi, deſignant *kk* Sanctos ſuſtentantes Eccleſiam, *Ezec 41.b.*

Continere à mulieribus, eſt frænare concupiſcentias, *1 Reg 21 b. Tob 6.b Sap 8 d Eccl. 6.c.26 c.*

cc Hie. ſ. Iſ. 64. dd Gr. 11. mo. 14. ee Hie. Iſ. 46. ff Hie. Iob 12. gg Glo. ord. ſ. Sap. 1. hh Hie. ſ. Pſa. 143. ii Hie. ſ. Pſ. 88. ii Glo. ord. ſup. Ex. 26. kk Hie. ſ. Eze.

Nota

a Hie ſ. Ier. 2. Non continentes aquas ciſternæ, *Ierm. 2. c.* ſunt *a* hæretici non habentes veram & ſanam doctrinam. *Hæretici ſine ſana doctrina*

b Hie ſ. Iſ. 52. Continent Reges os ſuum ſuper Chriſtum, *b* quum Principes & Philoſophi obediunt fidei nil contra eam dicentes, *Iſa. 52. d.* *Obedientia principum fidei.*

c Hie ſ. Agg. 1. Continet terra germen ſuum, quum *c* anima non benè operatur, *Agge. 1. c.* *Non benè operari.*

Contingere, vide Tangere, & Accidere.
Contorquere, vide Torquere.
Contrarius, Contra, vide Adverſarius, & Eregione.
Contradicere.

d Au. 1. de Trinita. 13. & ſ. Pſ. 30. 54. 79. CONTRADICERE, eſt verbis contrarium alterius dicere.

Contradictio in civitate, erat *d* contradictio Judæorum adverſus Chriſtum, quæ etiam erat contradictio linguarum, *Pſa. 30. 54. Iob 16. b. Iſa. 65. a. Hab. 1. a.* Deſignat etiam, contradictiones, calumnias hæreticorum adverſus fideles. Contradictio etiam victorum deſignat perſequutionem Gentilium adverſus fideles, *Pſal. 17. 79. Iſa. 41. c.* *Contradictio Judæorum Chriſto & infidelium fidelibus.*

e Gl. in ſ. Iob 6. Rup. ſ. Hoſ. 4. f Aug. ſ. in Num. 16. Contradicunt Deo homines, qui *e* curioſè judicant opera Dei, *Iob. 6. b. Eccl. 4. d. Iſa. 45. b. 50. e. Luc. 2. e. 11. c. Acto. 4. c. Heb. 12. a.* Simile eſt contradicere ſacerdoti, *Hoſ. 4. a. Iud. 4. d.* Et idem defendere peccata. *Curioſe judicantes divina. Defendere peccata.*

g Lyr. ſ. Iud. 1. Contradictionis aquæ, ſignificare poſſunt *f* baptiſmum & gratiam Chriſti quia multi ſunt, qui contradicunt gratiæ Chriſti, *Num. 20. d. 27. e. Pſalm. 103.* *Baptiſmus & gratia Chriſti.*

Contradicentes Nabuchodonoſor, *Iud. 1. d.* ſunt reſiſtentes diabolo. *Reſiſtentes diabolo.*

Contrahere.

CONTRAHERE, interdum eſt conſtringere, aut retrahere, ut quum nervi contrahuntur rigore, aut metu, ut extendi nequeant. Interdum colligere, & in unum congregare, aut etiam ſibi conciliare. *Repentina punitio Dei.*

h Hie. Ezec. 9. Contractio veniens ſuper populum Iſrael, *h* citam, & velocem Dei punitionem ſignificat, *Ezech. 7. b.* Ubi aliquibus libris ſcribitur Contritio.

i Lyr. ſ. Za. 11. Contracta dicitur anima Zachariæ in paſtoribus, *i* deſignans animam Chriſti iratam malis Prælatis, *Zach. 11. b.* *Iratus Chriſtus prælatis malis.*

k Lyr. ſ. 1. Reg. 14. Contrahens Achias manum à conſultando Domino, *1. Reg. 14. c.* deſignat, *k* ubi præſenti opus eſt auxilio, prætermittendam eſſe longam conſultationem. *Præſenti opus auxilio.*

l Gl. Int. ſup. Deut. 15. Contrahit etiam manum, *l* qui non eam extendit ad dandam eleemoſynam, *Deut. 15. c.* *Non dare eleemoſynam.*

m Gl. ord. in Ioſu. 8. Contrahere etiam manum, eſt à pugnando ceſſare. Sic Joſue non contraxit manum, *Ioſ. 8. f.* docens non ceſſandum *m* ab impugnandis vitiis. *Non ceſſare ab impugnando vitia.*

n Gr. 8. m. 11. Contracta cutis Job *n* deſignat eos, qui ſolis exterioribus curis in Eccleſia deditis, in authoris ſui amorem non tenduntur, ſed in ſemetipſis rugoſa cogitatione replentur, *Iob. 7. c.* *Exterioribus vacantes.*

o Gr. 6. m. 13. Contrahet iniquitas os ſuum, *Iob. 5. c.* quum *o* hoc, quod non vult per ſtudium, per ſupplicium claudet & quia reſurrectionis Chriſti clareſcente miraculo, dum copioſa multitudo infidelium credidit, à redemptoris ſui injuriis contumeliiſque ceſſavit. *Ceſſans à contumeliis.*

Contrahens David omnem Iſrael adverſus Syros, *2. Reg. 10. d.* eſt Chriſtus congregans fideles adverſus diabolum. *Chriſtus congregans fideles.*

Contrahi mœrore, aut timore, *Eſter. 15. b. Mich. 4. c.* dicitur, quia affectus illi quandam in corpore naturaliter generant contractionem.

Contrectare, vide Tangere.
Contremeſcere, quære Tremere.
Contribulare, vide Tribulatio.
Contriſtare, quære Dolere.
Controverſia, vide Lis.
Contumax, Contumacia. *Corpus rebelle.*

p Bed. ſ. Prov. 29. CONTUMAX eſt, qui per tumorem, & ſuperbiam inobediens eſt, & renuit parere, aut comparere in judicio. Et morale, neque vix recipit allegoriam. De eo agitur *Deut. 21. d. Eccl. 1. d. Mach. 3. c.* Contumax ſervus, eſt *p* corpus rebelle, *Prov. 29. d.*

Contumelia, vide Injuria.
Contundere, quære Tundere.
Conturbare, vide Turbare.
Contus. *Inſtrumenta hæreticorum. Armatura Dei.*

CONTUS eſt ſudes, ſive haſta longior, ſed ad percutiendum apta.

q Hie. ſ. Ezec. 39. Conti militum Holophernis, *Iud. 7. c.* Et conti Gog, *Ezech. 39. b.* deſignare poſſunt *q* inſtrumenta hæreticorum, quibus lata & inſanabilia inferunt vulnera doctrinarum.

r Hie. ſup. Amos. Conti, in quibus levantur vaccæ montis Samariæ, *Amos 4. a.* ſignificare poſſunt *r* armaturam Dei, qua vincuntur hæretici.

Convaleſcere, vide Sanare.
Convallis, quære Vallis.
Connubium, vide Matrimonium.
Convenire, quære Congregare, & Paciſci.
Conventus, Conventiculum, vide Congregare.
Converſari, Converſatio.

CONVERSARI, eſt conſuetudinem cum aliquo, aut aliquibus habere.

Con-

Digitized by Google

Quieſcentes ſpirituales in doctrina. Converſatus eſt Chriſtus cum hominibus, quando videlicet a naturam aſſumpſit humanã, *Bar. 3 d.* Converſantes volucres in ramis arboribus magnæ, *Dan. 4 b.* deſignant ſpirituales in ſublimiori doctrina & ſtatu quieſcentes. *a Ric. de S. Vi. de ſ. eruv. conſcien. 17.*

Vivere vitioſe. Converſari in deſideriis carnis, eſt vivere in incredulitate, *Epheſ. 2 a.* Ita converſantur cum meretricibus, qui b ſequuntur voluptates & errores, *Hoſ. 4 d.* *b Hie ſ. Hoſ.*

Convertere.

Reducens Deus ad pœnitentiam. CONVERTERE idem ferè eſt, quod vertere, aut mutare: quæ converſio præcipuè fit in actibus, aut habitibus creaturæ rationali: quum ab uno mutatur in ſuum contrarium.

Convertit nos Deus, c quum à peccato ad pœnitentiam nos reducit, *Pſalm. 79. 84.* Et convertit, & reſtituit Sodomam, & Samariam, & Hieruſalem in antiquum ſtatum, quum recipit ad pœnitentiam ex gentibus, ex hæreticis, & Chriſtianis peccantibus, *Ezec. 16. g.* Et convertit captivitatem plebis ſuæ, aut Sion, quum liberat animam à peccatis, *Pſal. 52. 125.* Et convertit de profundo maris, quum liberat à fundo vitiorum, *Pſal. 67.* Et convertit petram in ſtagna aquarum, quum d dura corda gratiæ Spiritus ſancti capacia facit, *Pſ. 113. 3. Reg. 18 f. 2. Par. 11. a 1. Eſther. 6. d. Iſa. 21. e 49 b. 52. c. Ier. 30 e.* Prius autem convertit nos Deus, quàm nos convertamur, propter gratiam pervenientem, *Ier. 31. c. 32. g. Thr. 5. d. Amos 1. a. Soph. 3 d.* Convertet Deus captivitatem Juda, & Hieruſalem, e quum in reſurrectione, fideles reſurgent incorrupti, *Joel. 2. g.* *c Ori ſ. Exe. hom. 10. Hil. ſ. pſ. 65. 58. Aru ſ pſ 47. Au pſ. 105. d Au ſ pſ. 113. Arno pſ 125. Hier. Iſa. 61.* *Reſurrectio.*

Converſio infidelium. Convertit Deus tenebras in manè, f quando hi, qui erant in tenebris, & umbra mortis, viderunt lucem magnam, & qui erant filii noctis & tenebrarum, facti ſunt filii lucis, *Amos 5. b.* *e Ru ſ Joel 4. f Hie ſ Amo. 5.*

Convertit Deus gregem ad rura ſua, g quum reducit ad Eccleſiam, & paſtum Scripturarum, *Jer. 23. a.* *g Hie ſ Ie. 23.*

Reducit ad Eccleſiam. Dans Deus gratiam. Converti dicitur Deus, h quum dat nobis gratiam: aut nos revocat ad pœnitentiam, *Pſalm. 6. 74.* Sic converſus Chriſtus reſpexit Petrum, *Luc. 22. g.* Et eundem reprehendit, *Matt. 10. d. Joan. 1. e.* Hinc deſignavit convertens Salomon faciem ſuam ad populum, *3 Reg. 8. b. 2 Par. 6. d.* Dicitur etiam Deus converti poſt noſtram converſionem, quia poſt pœnitentiam dat diuina gratiæ, *Zach. 1. a. 10 b.* Ita dicitur de ſponſo, *Cant. 7 d.* Ad me converſio ejus. Et convertitur cum præſtat auxilium, *Zach. 13 d.* *h Ori ſ Matt. hom. 1. Rup. a. Joan. i Hie ſ Iſ. 12. & ſ Zac. 8. Au ep. 50.*

Ceſſans Deus à puniendo. Convertitur etiam Deus aut furor ejus, quum à puniendo ceſſat, *Iſa. 12 a. 63. d. Ierem. 12. d. Zach. 8. e.* Convertens etiam Angelus gladium in vaginam, deſignat Deum ceſſantem à puniendo, *1 Par. 21. d.* Et non converti donec efficiant inimici, eſt non ceſſare à caſtigando, *Pſal. 17.*

Caſtigans Deus. Conſiderans divina. Convertitur præterea Deus puniendo, *Iſa. 24. e.* Et convertit manum ſuam ad aliquem, quum eum caſtigat, *Iſa. 1 f. Nee. 4. a. Eſther 14. b. Amos 3. c. Abdi. e.* Et convertit uſque ad profundum, k quum in maximas inducit tribulationes, *Pſal. 67.* Et dicitur converti Deus in inimicum, l quum punit aliquem æterna, vel quum eum deſerit, *Iſa. 63 e.* *k Hil. ſ pſ. 76. l Hie ſ. Iſ. 63.*

Convertit Deus manum ſuam ad parvulos, *Zach. 13 d.* quando m Chriſtus poſt reſurrectionem apparuit diſcipulis, quos conſolatus eſt. *m Rup. 11 ſu Matth.*

Remunerans pœnitentiam. Reſipiſcentia. Convertit Deus planctum in gaudium, quum n remunerat pœnitentiam, *Pſalm. 29. Eſther 13 d. Jer. 31 c.* *n Baſ ſ pſ. 29.*

Converti dicitur, o qui reſipiſcens à peccato, redit ad Deum, *Pſal. 49.* Et convertitur in ærumna, qui gravem pœnitentiam agit de peccatis, *Pſal. 21. 31.* Et convertitur ſuperbus à vita ſuperba & ambitioſa ad vitam & effectum puerilem, *Matth. 18. a. Tob. 2 b. 3. c. 13 b. Iob 17. c.* Et dicuntur peccatores converti ad cor, *Pſal. 58. 84. Iſa. 6 e. 10 e.* Et convertuntur ad populum ſuum, qui de hæreſi redeunt ad Eccleſiam, *Iſa. 13. d. 55. b. 60. 2. Hoſ. 11. b. 12. b. 14 a. Joel 2. c. Mich. 5. a.* Et Judæi convertuntur ad veſperam, p cum in fine mundi ſuſcipient fidem, & agent pœnitentiam, *Pſal. 58.* Et converſa Magdalena in monumento vidit Chriſtum ſuſcitatum, deſignans q converſionem gentium, *Joan. 20 d.* *o Hie Cypri. Gr. ſ 1 Reg. 6. Orig. ſ Matt. hom. 3. Hie ſ Iſa 13. p Hil. ſ pſ. 58. Aug pſ 58. 3 q Ru 14 ſ Io.* *Converſio Judæorum & Gentium.*

Diligens Deum ſuper omnia. Convertitur ad Deum in toto corde, r qui ſuper omnia diligit Deum, & reliqua propter ipſum: & ipſum timet, & de eo gaudet, & de verè malis triſtatur, *Joel. 2. e.* *r Ber. ſer. 1. in capite jejunii.*

Confundere doctrinam vanam. Convertit Deus flumina Ægypti in ſanguinem, ſ quum doctrinam Philoſophorum confundit, & per eam ipſos caſtigat, *Pſal. 77.* Convertuntur etiam flumina in ſanguinem, t iis, qui perversè intelligunt ſacram Scripturam. Convertit etiam Deus ſapientes retrorſum, quum confundit Philoſophos & hæreticos, *Iſa. 44 d.* Sancti etiam convertunt aquas in ſanguinem, *Apoc. 11. b.* *ſ Hie ſ pſ 77. t Gr. Nyſſ. de vita Moyſi. Rup. 6 ſ Apo.*

Converſio mundanorũ. Convertit Deus mare in aridam, *Pſa. 65.* quum v mundum amarum ſalſitate, turbulentum tempeſtate, ſævientibus perſequutionibus, fecit fieri aquam dulcem. *v Aug ſ pſ 65*

Retrahens à voluptatibus. Convertit Deus retrorſum, quos retrahit à curſu voluptatum, ad luctum pœnitentiæ, *Thren. 1. e. Pſal. 39. 55.* Convertitur etiam retrorſum Jordanis, *Pſalm 113. 162.* quum x baptizatus, qui per vitia in mare ferebatur, convertitur ad Deum, quem ſibi retrò poſuerat. Et quum y quis confidendo laudat Deum, & proficit à bono in melius, qui ſurſum ſunt quærens, non quæ ſuper terram nec deorſum fluens. *x Au ſ pſ. 39. 55. 113. y Ric de S. Vi. de extermin. mali 2.*

Converſio per paſſionem Chriſti. Convertit Deus petram ex Baſan in profundum maris, z quum de confuſione hujus ſæculi convertit humanum genus per paſſionem ſuam ad amaritudinem pœnitentiæ, *Pſal. 67.* Et convertit captivitatem noſtram ſicut torrens in auſtro, hoc eſt. per abundantiam gratiæ, *Pſal. 125.* quum videlicet divinæ miſerationis aſpiratione, homo ex peccatorum captivitate ſolvitur, ſicut conſtricti glacie torrentes Auſtri tempore ſolvuntur. *z Hie ſ pſ 67. 125. Euthym. ſ in pſ.*

Abundantia doctrinæ. Convertit Deus in ſtagna aquarum, *Pſal. 113.* quum aa percuſſo Chriſto in paſſione, venit abundantia doctrinæ & gratiæ in mundum: vel quia cùm ante paſſionem ſermo ejus videretur durus, poſtea factus eſt mollis. *aa Hie & Au. ſ pſ 113.*

Reducit ad cœleſtem gloriã. Converti animam in requiem ſuam, bb eſt deduci in cælum, quaſi poſt labores, ut equus ad ſtabulum, & navis ad portũ, *Pſa. 114.* Sic dicebat Paulus, *2 ad Tim. 4 b.* Repoſita eſt mihi corona juſtitiæ. Convertuntur etiam Sancti ad munitionem ſuam, cc quum ad cæleſtem gloriam deveniunt, *Zac. 9 f.* *bb Baſ ſ pſ. 114. Amb. de obit. Theodoſii*

Placare iram Dei. Convertit ſemitas in quietem, dd qui iram Dei placat, *Iſa. 58 d.* *cc Hie ſ Za. 9. dd Hie ſ Iſ. 58*

Dirigere opera ad præcepta. Convertit pedes in teſtimonia Dei, ee qui dirigit operationes ad implenda præcepta Dei, *Pſal. 118.* *ee Aub. ſ pſ. 118*

Contemplans humanitatem Chriſti. Convertens Ezechias faciem ſuam ad parietem, *4 Reg. 12. a.* eſt ff contemplans humanitatem à Verbo Dei aſſumendam, cujus gratia implorabat auxilium. *ff Rup. de vict. Ver.*

Converſio Judæorum. Convertit Elias cor patrum in filios, quum Judæi venient ad fidem, quam habuerunt Patres de Chriſto. Et cor filiorum in parentes, gg quum Judæi & Chriſtiani, qui nunc inter ſe diſcrepant, pari in Chriſtum religione conſentient. *Malach. 4. 6.* *gg Hie ſ Mal. 4*

Con-

Convertitur oratio Chriſti in ſinum ſuum, *Pſalm* 34. quia *a* in eo erat humanitas, quæ orabat & Divinitas, quæ orabatur.

Convertit David Joab, hoc eſt, inimicos: & *b* quum fugavit diabolum, & quum convertit fideles ad fidem, *Pſal.* 59. in titulo. *Fugans diabolum.*

Convertetur juſtitia in judicium, *c* quando juſti conſtituentur judices in judicio, *Pſal.* 93. *Iuſti judicabunt*

Converſio mulieris ad virum, eſt, *d* ut carnalis, quæ cum dolore gignit filios, ne corruat, obtemperet rationi quaſi viro dominanti, *Gen.* 3. *Obtemperans carnationi.*

Convertit manum cum melle ad os, *f* qui recipit gloriam ex opere, 1. *Reg.* 14. *d.* Sic dicuntur converti in Ægyptum, qui revertuntur ad mundanos favores, ut hæretici, *Hoſ.* 8. *d.* *Conformare verbis opera. Gloria inanis.*

Non converti montes ad operiendam terram, *Pſal.* 103. eſt *g* non confugere ad operimenta peccati: ſicut Adam ſe texit foliis ficus, quaſi fugiendo Deum. *Defenſio peccatorum.*

Convertit judicium in abſynthium, *h* qui iniquè judicat, & qui per iram judicat, antequam judicii noverit veritatem, *Amos* 5. *b.* 6. *d.* *Iniquè judicare*

Converſa in amaritudinem vitis, deſignat *i* animam in peccatum lapſam, *Jerem.* 2. *e.* Sic convertuntur retrorſum omnes qui peccant, *Pſal.* 128. Idem eſt converti ad Deos alienos, *Deuter.* 31. *e.* *Iſa.* 42. *e.* Et convertuntur ad curſum ſuum, qui ad priora vitia revertuntur, *Jere.* 8. *c.* *Thren.* 1. *c.* Et in arcum *k* pravum, *Pſal.* 77. *Labi in peccatum. Interpretari malè Evangelium.*

Omnis, qui Evangelium alio interpretatur ſpiritu & mente, quàm ſcriptum eſt, credentes turbat, & convertit Evangelium Chriſti, *l* ut id quod in facie eſt, poſt tergum faciat: & ea, quæ poſt tergum ſunt, vertat in faciem. Si quis tantum literam ſequitur, poſteriora ponit in faciem. Si quis Judæorum interpretationibus acquieſcit, poſt tergum mittit ea, quæ de natura in faciem conſtituta ſunt, *Galat.* 1. *a.* *Docere obſervandam legem. Pervertentes hæretici.*

Converſi in vaniloquium ſunt, *m* qui docent literam legis eſſe ſervandam, 1. *Tim.* 1. *b.*

Convertunt hæretici in bellum tranſeuntes, *n* quum audientes faciunt inimicos Dei, *Mich.* 2. *c.*

Converſus eſt in tenebras Sol, *o* quum in paſſione Chriſti non dabat lumen. Et Luna converſa eſt in ſanguinem, quum ſynagoga Judæorum dixit: Sanguis ejus ſuper nos, & ſuper filios noſtros, *Joel* 2. *g.* Et converſæ ſunt feſtivitates Judæorum in luctum, quando eorum civitas deſtructa eſt, *Amos* 8. *c.* *Obſcuratio ſynagoga.*

Convertens Juram, Rex Iſrael, manum ſuam, ut fugeret, ſed fugere non valuit, 4. *Reg.* 9. *e.* deſignat ſerò reſipiſcentes. Idem deſignat convertens auriga Regis Achab manum, 2. *Par.* 18. *g.* *Serò reſipiſcens.*

Converti ad aliquem Sanctorum, *Iob* 5. *a.* eſt *p* invocare Sanctos, ut ſint interceſſores apud Deum. *Invocare Sanctos.*

Converſum cor Ægyptiorum in odium Iſrael, deſignat *q* perſequutionem Gentilium in Chriſtianos, *Pſal.* 104. 1. *Reg.* 22. *e.* *Perſecutio Gentilium.*

Convertitur dolor in caput malorum, *Pſal.* 97. quia *r* omnis, qui facit peccatum, fit ſervus peccati, *Joan.* 8. *e.* *Fieri ſervum peccati.*

Converſum eſt judicium retrorſum, *ſ* quum Chriſtus reliquit Judæos, *Iſa.* 59. *c.* *Relinquens Chriſtus Iudæos.*

Converti torrentes in picem, eſt *t* Judæos fieri materiam ignis æterni, *Iſa.* 34. *c.* Et doctrinam Eccleſiæ converti in contemptum, & vilitatem propter malè viventes Prædicatores. *Pœna Iudæorum. Contemptus doctrinæ ſacræ*

Converſus eſt inimicus retrorſum, *v* quum diabolus eſt victus à Chriſto, *Pſal.* 9. *Victus diabolus.*

Converſi filii Ephraim, in die belli, ſunt *x* Judæi non obtemperantes legi, tempore tentationis, *Pſal.* 77. *Iudæi non obedientes legi.*

Convertentur etiam Prædicatores in die belli, *y* quum poſt ſemetipſos redeunt in tentationem vitiorum, nec pectus opponere volunt, quia in tentationum certamine non reſiſtunt. *Cadentes in tentatione.*

Convertuntur in arcum pravum, *z* qui dum contra aliqua vitia prædicant, ſemetipſos feriunt, *Pſalm.* 77. *Prædicantes contra ſeipſos.*

Converti ad idola, *Lev.* 19. *a.* eſt *aa* condeſcendere his, quæ idolorum lex multa profanaque exigit. *Confeſſio fidei.*

Conviciari, Convicium, vide Injuria.

Convincere.

CONVINCERE, eſt aliquem alicujus facti, & præcipuè criminis ſic vincere, ut negare nequeat. Sic ponitur convinci delicti, *Exod.* 21. *b.* *Lev.* 6. *a.* *Dan.* 13. *g.* 1. *Cor.* 14. *e.* Vix habet allegoriam.

Convivere, vide Vivere.

Convivia, Convivium, Epulari, Epula.

CONVIVIUM, à vivendo dictum, honeſtius appellatur, quàm compotatio, & concœnatio apud Græcos. Convivæ ſunt, qui ad convivium ſunt invitati. Epulæ autem idem ſunt, quod convivium.

Convivium, quod fecit Abraham Angelis, & etiam Loth, *Gen.* 18. *a.* 19. *a.* deſignare poteſt *bb* confeſſionem fidei, & opera miſericordiæ proximis exhibita, quæ grata ſunt Deo, & Angelis. *Opera miſericordia.*

Convivium, quod fecit Abraham in ablactatione Iſaac, *Gen.* 21. *a.* deſignat *cc* gaudium de profectu minorum, quando jam non lacte indigent, ſed ſolido veſcuntur cibo. Deſignat *dd* etiam convivium Chriſti in Euchariſtia, quæ eſt cibus adultorum. *Gaudium de profectu minorum. Euchariſtia.*

Convivium propter matrimonium Rebeccæ, deſignat *ee* gaudium de converſione peccatoris. Idem deſignat convivium in matrimonio Rachelis, *Gen.* 24. *f.* 29. *e.* *Tob.* 7. *b.* 8. *d.* 11. *d.* *Gaudium de converſione peccatoris.*

Convivium, quo Iſaac excepit Abimelech, deſignat communicationem conſolationum ſpiritualium, & ſalubrioris doctrinæ, *Gen.* 26. *f.* Idem deſignat convivium Joſeph ad fratres ſuos, *Gen.* 43. *g.* *Jud.* 14. *b.* 2. *Reg.* 3. *d.* *Job* 1. *a.* *Luc.* 9. *Communicatio ſpiritualium.*

Convivia, quæ faciebant filii Job per domos, *Job* 1. *a.* deſignant *ff* prædicationem Apoſtolorum in diverſis Eccleſiis. Item ſingularum virtutum aut donorum operationes, quibus mutuò ſe ſublevant. *Prædicatio Apoſtolorum. Opera virtutum.*

Epulari in reverſione filii prodigi, *Luc.* 15. *a.* deſignat *gg* gaudium de converſione peccatoris, quæ epulatio eſt, ſicut epulantur juſti in conſpectu Dei, hoc eſt, Apoſtoli poſt reſurrectionem. Et convivium pinguium eſt gaudium juſtorum. De his, *Deut.* 12. *b.* 14. *d.* 16. *c.* 26. *c.* *Tob.* 2. *a.* *Num.* 10. *b.* *Eſther.* 9. *d.* *Pſa.* 41. 67. *Iſa.* 25. *b.* 1. *Cor.* 5. *b.* *Gaudium de converſione peccatoris*

Convivium, quod fecit Matthæus Chriſto, deſignare poteſt *hh* doctrinam Evangelii ejus, quæ fuit grata Chriſto, *Matth.* 9. *b.* *Evangelium Matthæi*

Epulari volebat filius ſenior, non cum patre, ſed cum amicis, quaſi ſine Deo cum mundanis, *Luc.* 15. *g.* Et hoc eſt convivium prophanum cū Ægyptiis, vacare videlicet voluptatibus, *Gen.* 43. *e.* *Iſ.* 5. *c.* Ad hæc pertinet convivium Pharaonis, factum pueris ſuis, & alia convivia prophana, quæ etiam deſignant *ii* hæreti- *Vacare voluptatibus.*

a Au. ſ. pſ. 34. b Au. ſ. pſ. 59. c Au. ſ. pſ. 93. d Bed. ſ. Gen. 3. e Be. ſ. Pro. 16. f Gr. ſ. 1. Re. 14. g Au. ſ. pſ. 103. h Hie. ſup. Amos 5. i Ori. ſ. Iere. hom. 3. k Au. ſ. pſ. 77. l Hie. ſ. Gal. 1. m Ori. ſ. Mat. hom. 34. n Hie. ſ. Mi. 2. o Hie. ſ. Ioel. 2. p Lyr. ſ. Iob 5. q Au. ſ. pſ. 104. r Au. ſ. pſ. 97. ſ Hie. ſ. Iſ. 59. t Lyr. ſ. Iſ. 34. v Aug. ſ. pſ. 9. x Au. ſ. pſ. 77. y Gr. ſ. Eze. hom. 21. z Gr. 17. moral. 26. aa Lyr. ſ. Lev. 19. bb ... Gen. 18. cc Ori. ſ. Gen. hom. 7. dd Bed. Ge. 21. ee Ra. ſ. Ge. 10. Ori. ſup. Gen. hom. 14. ff Gre. 1. mor. 19. 32. gg Hie. ep. ... Au. ſ. pſ. 67. hh Hil. ſ. Mat. Can. 9. ii Hie. ſ. Hoſ. 4.

Digitized by Google

hæreticorum ſacriſicia, aut doctrinam perverſam, *Geneſ 4 d 2 Reg 13 c Reg 1 f Iud 9 d 16 f Iud 12 b. Eſther 1 a 2 d 8 d Prov 23 c Ier 16 a Dan 5 a Hoſ 4 d. Nahu 1 c.*

Epulans ſplendidè dives, *Luc 16 d* deſignat *a* populum Judæorum, qui copiam legis non ad neceſſitatem ſalutis, ſed ad pompam elationis aſſumpſit, atque in præceptorum verbis non ſemetipſum ordinatè reficiebat, ſed arctanter oſtentabat.

Doctrina hæreticorum. Populus Judæorum. — *a Gr. 25 m. 18*

Convocare, vide Congregare.
Convolvere, quære Volvere.
Convulnerare, vide Vulnerare.
Convulſus, quære Evellere.
Cooperari, vide Operari.
Cooperire, quære Operire.
Cophinus, vide Caniſtrum.
Copia, quære Abundantia.
Copulare, vide Iungere.
Coquere, Coquus, Excoquere, Culina, Diſcoctus.

COQUERE, eſt igne cibum eſui aptum reddere: & ſtomachus coquit cibum vi nativi caloris, ut animali nutriendo aptus fit in chilum verſus. Excoquere autẽ eſt coquendo purgare. Coquus verò eſt, qui coquendi officio fungitur.

Coquens Eliſæus carnes boum in aratro, *3. Reg 19 d.* deſignavit Chriſtum in cruce, qui Legem & Prophetiam implevit, quantum ad myſteria.

Excoquit Deus ad purum ſcoriam, *b* quum per caſtigationem emundat omne peccatum, *Iſa. 1. f 4 b.*

Coquere vitulum, eſt Chriſti paſſionem prædicare, *Gen 18 a* Idem eſt coquere hœdum, *Iud 6 d* Idem deſignavit Abigail coquens quinque arietes, *1 Reg 25 c.* Coquere autem carnes in loco ſancto, & ante fores tabernaculi, *c* eſt in Eccleſia devotè confiteri humanitatem Chriſti unitam divinitati in unitate perſonæ, *Exod 29 e Lev 8 f. Deut 16 b 1 Reg 2 c 2 Par 35 b Ezec 46 f Zach 14 d* Coctum etiam in clibano offerre, eſt incarnationem *d* Chriſti confiteri, aut ex charitate docere, *Lev 2 b*

Coquere azyma, eſt *e* purificare vitam ab omni fermento peccati igne Spiritus ſancti, *Gen 19 a. Exod 12 f 1 Reg 28 d*

Coquentes decem mulieres in clibano uno, deſignant *f* decem præcepta tractata in lege, *Lev 26 d.*

Coctum aqua comedere, *g* eſt inveſtigare doctrinam ſine fervore charitatis, aut cum curioſitate humanæ ſapientiæ, ut hæretici faciunt: ideò agnus non comedebatur coctus aqua, *Exod. 12 b.*

Cocti cibi de venatione, quos intulit Eſau patri ſuo, *Gen 27 e.* deſignant ſcientias per humanos Præceptores acquiſitas

Coquens Jacob pulmentum, *h* eſt præparans temporalia: Et ideò fortaſsè deficiebat Eſau, quia coctum aqua deſiderabat, *Gen 25 d 4. Reg 4 f.* Hoc videtur ſignificare coquens Thamar ſorbitiunculas, *2 Reg 13 b* Deſignat etiam Jacob Gentiles crucifigentes Chriſtum, pro qua coctione Judæi vendiderunt primogenita dicentes: Sanguis ejus ſuper nos.

Coquere ante Sabbatum, *i* eſt laborare, & operari in hac vita, *Exod 16 e*

Coquere lateres, eſt *k* confirmare affectus, & vitia calido mutuoque ſermone, ne à ſapientiæ ſatellitibus deleri queant, *Gen. 11 a Iſa 16 b.*

Coquere hœdum in lacte matris, *Exod 23 b 34 d Deut 14 c* eſt *l* de Chriſto non niſi humana ſentire, vel Chriſtum lactentem occidere, ut voluit Herodes, vel eum occidere tempore incarnationis. Eſt etiam adulari.

Coquere panes propoſitionis, eſt *m* præparare doctrinam Apoſtolicam, qua audientes nutriantur, *Lev 24 a Iud 6 d* Idem eſt coquere ſimilam, *Lev 7 a* Et coquere manna, *Num 11 b.*

Coquit panes hæreticus, & etiam carnes, quum fabricat errores, *Iſa 44 c*

Semicocta beta, *n* ſunt fluctuantes inter virtutes & vitia, & tepidi, quos evomit Deus, *Iſa 51 g.* juxta Septuaginta.

Coquere mulieres filium, eſt perdere opera ſua, *4 Reg 6 f Thren 4 b* Et coqui carnes & oſſa hominum, eſt diſſipari virtutes, & oſſa dicuntur diſcocta, *Ezech 24 b*

Coquus in bonum, ſignificare poteſt *o* Sacerdotes, qui dum fidelibus in fervore ſpiritus loquuntur, cibos mentis, velut igne coquunt, *1. Reg 9 d.*

Coqui in malum, dicuntur *p* miniſtri voluptatum, & adulatores, qui vulgò hominum levium, & voluptates ſequentium, operam ſuam præſtant. Coquens autem, qui ſuccedit clibanum, eſt *q* diabolus inſtigans ad errores, & etiam hæreſiarcha, *Hoſe. 7 c* qui etiam inſtigavit Judæos adverſus Chriſtum.

Culina, eſt locus & officina ad coquendum, & poteſt deſignare, *r* locum laborum hujus vitæ, *Ezech. 46 g.*

Chriſtus. Caſtigatione mundans Deus. Prædicare paſſionem Chriſti. Purificare vitam. Tractata præcepta in lege. Tractare doctrinam ſine charitate. Scientia acquiſita. Præparans temporalia. Crucifixo Chriſti. Laborare in hac vita. Confirmare affectus. Sentire de Chriſto ſolum humana. Eundem lactentem occidere. Adulari. Parare doctrinam Apoſtolicam. Fabricare errores. Fluctuantes in bono. Perdere virtutes. Sacerdotes. Miniſtri voluptatum. Adulatores. Diabolus. Hæreſiarcha. Locus laborum.

b Hie ſ. Iſa 1. — c Gr ſ 1. Re. 2. Hie ſ. Zac 14. — d Iſyc ſ Lev. 2. — e Iſyc. Lev. 2. e ulo ine ſup. Exod. 12. — f Hy ſ Le 26. — g Gr ſ. 1 Reg. 2 & hom. 22. Bed ſ Exo. 10. Ambroſ. 2. de Cain. 6. — h Ra. 7 ſ. Gen. 7. — i Glo. ord. ſup. Exod 16. — k Phe. de conf. ling. — Hie ſ Iſ. 16. — l Au qu. 10 Exod. 30. — m Glo. ord ſup. Lev 24. — n Hie ſ Iſ. 51 — o Gr ſ. 1. Re 8 — p Phi. 2. alleg. & de Ioſeph. — q Hie ſ Hoſ 7. Rup. ſ. Hoſ. 7 c — r Glo ord ſup. Exod 46.

Cor.

COR, eſt præcipua pars animalium, unde dicitur vita procedere. Et dicitur ſedes animæ, & ſæpè pro anima ſumitur, & pro intellectu & voluntate, & pro ipſa cogitatione, & propoſito. Et quia cor eſt in medio animalis, ſumitur pro media rei, ut cor maris

Cor attribuitur Deo ſecundùm metaphoram, deſignans interdum ejus voluntatem, *ſ* nonnunquam intellectum, *Gen. 6 d* Et ipſe Chriſtus dicitur cor & anima Dei, qui vitam ſuppeditat, quum Pater per filium cognoſcitur. Cor etiam Dei dicitur *t* ejus judicium, vel examen, & arcanum ſapientiæ divinæ, unde Pater eructavit Verbum, *Iob 7 d.* Et vir juxta cor Dei, dicitur habens charitatem, qua gratus eſt Deo, *1 Reg. 13 e.* Sic paſcunt boni paſtores juxta cor Dei, *Ier. 3 e.* Cor etiam Dei eſt ſacra Scriptura, ubi Deus cor ſuum explicat: & ille facit juxta cor & animam Dei, *v* qui implet omnia, quæ ſunt perfectionis, qui verò facit, quæ diſpenſantur, ut de libello repudii, ſolum facit juxta cor, & non juxta animam, *1. Reg 2 g Pſal. 44. Ierem 32. Cant 8 b.*

Intellectus & Deitas. Chriſtus. Arcanum. Sapientia Dei. Sacra Scriptura.

ſ Gr ſ. 1. Re. 1. — Glo Al ſ Pſ. — t Gr. 8 mo. 30 Eu. ſer. ſup. 1 — v Au. ſ Pſ. 44. Hie ad ...

Cor

Digitized by Google

Cor Chriſti factum ſicut cera, *Pſalm.* 21. deſignare poteſt *a* ſacram Scripturam explicatam quæ prius latebat. Vel deſignat *b* Eccleſiam, quæ ante ejus paſſionem dura videbatur, ſed in paſſione viſa eſt liqueſieri more ceræ. *Sacra Scr. ... Eccleſia ...*

Cor in Angelis *c* eſt ſignum vitæ præ ſe ferentis divinam ſpeciem, quæ vitalem vim, ſummi boni inſtar in inferiora diſſeminat.

Cor in hominibus, ſignificat *d* voluntatem, ſeu animum, & mentem, ſeu partem cogitativam, vel etiam ipſas cogitationes, *Gen* 17.*c* 18 *a* 20.*a*. *Exod* 4.10 31 35.36 1 *Reg*.7.*c Pſal*.7 25 32 44 104.140 *Matth*. 22.*d*. Et ipſa mentis intentio cor dicitur, *Matt*.6.*c* Ubi theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Hæc corda *e* vivunt in ſæculum ſæculi in bonis, *Pſal*. 21. Hoc cor, hoc eſt, *f* anima, eſt lavandum à malitia, *Jerem* 4 *d*.23 *b* Cor etiam, eſt ipſa vis rationis, *Dan*.7.*a Hoſ* 4.*c*. *Cant* 8.*b*. Cor etiam dicitur ſpiritus, aut ſpirituales ſenſus, & mens ad cæleſtia elevata, *Pſalm*. 37. Unde carnales dicuntur ſine corde, quaſi derelicti à corde. *Voluntas. Mens. Cogitationes. Intentio mentis. Vis rationis. De ... Eccleſia.*

Cor Annæ, *g* deſignat devotam beatitudinem intra Eccleſiam cum eruditione, 1.*Reg* 1 *b* 2 *a*. Et dicens cor ſuum, oſtendit cordis libertatem, quam non ſic habebat Judas, in cujus cor diabolus miſerat, ut traderet Chriſtum, *Joan* 13 *a*

Cor ſponſi ſunt, *h* qui vacant ſapientiæ, & myſteriis percipiendis, *Cant*.5.*a*

Cor, interdum eſt *i* conſilium: quia ut cor medium locum, & intimum obtinet in animali, ita ſalubre conſilium vix de occulto erui, & in ſecreto inveniri valet, *Iſa*.1 *b*. Omne cor mærens, *Hoſe*.7.*c*. Et cor altum eſt *k* cor ſecretum, *Pſal* 63. *Vacantes ſapientiæ. Conſilium. Cor carnale. Prælati Obſtinatus.*

Cor hominis datum beſtiæ, eſt *l* cor carnale datum ei, qui comparatus eſt juvenibus inſipientibus, *Dan* 7 *b*.

Cor Regis perit, quum *m* deficiunt à fide Prælati, aut Doctores Eccleſiæ, *Jer*. 4.*c*.

Cor induratum & ingravatum, & lapideum, dicitur *n* malitia obſtinatum, ut nullis cogitationibus reſipiſcat, *Exod*.7 *a*.*d* 9 *b* 14 *b*.1 *Reg* 6.*a Ezech* 11 *d* 36.*e*. Et cor incraſſatum eſt, quum nihil præter humanas, & carnales ſollicitudines eſt in mente. Et cor excæcatum ſunt Judæorum, in adventu Chriſti: & tale cor, eſt cor immundum, *Iſa*.6.*c*.46 *d Matt*.13 *b*. Et cor exaltatum, eſt animus ſuperbus, *Pſal*.126. Et cor coagulatum ut lac, eſt *n* aſperitas ſuperborum, *Pſal*.118. Cor tabeſcens Ninive eſt cor mundanorum. *Nah* 2 *c*. Et cor feræ datum, eſt animus crudelis. *Dan* 4.*c*.

Cor verò tenue & ſubtile, eſt mens cogitans, quæ Domini ſunt, &c. quod cor mundum dicitur. *Pſalm* 50.117 *Matth* 5 *a*. Idem eſt cor carneum, & flexibile ad obtemperandum divinis Præceptis. *Ezec*.11 *d*.36 *e*.*Prov* 20 *b*. Comparatur autem cor mundum puro fonti, unde aqua fluit pura, & perſpicua. Cor verò turbatum eſt, quod vexatur tentationibus, quibus renititur, *Pſalm* 142. Cor autem contritum eſt, *p* quo quis deſpiciens ſeipſum, totum ſe tradit Divinis, *Pſalm* 33 50. Cor autem dilatatum eſt per charitatem, aut ſapientiam, *Pſal*. 118. Cor etiam unum dicitur eſſe infidelibus charitatem habentibus, *Jerem* 32 *g*.

Cor aliud immutat Deus, *q* quum dat ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti, 1.*Reg* 10.*b*. Ut Apoſtoli prius timidi, accepto Spiritu ſancto, facti ſunt fortes, *Actor*.2. *Formatum ... Spiritus ſancti.*

Corde toto reverti ad Dominum eſt, cùm ſit nullus in eo vitiis locus, 1.*Re*.7.*a*. Sic confiteri toto corde, *Pſal*. 137. Et corde toto diligere Deum, eſt *r* omnes cogitationes & operationes in ipſum dirigere, *Matt*.22.*d*. *Jer* 3 *c*. *Joel* 2 *c*. *Collectio potentiarum ... virtutum.*

Cor maris, dicuntur *ſ* Gentiles, aut medium vitiorum & intima cordis malitia, & inquietudo, *Pſalm* 45. *Ezec*.27 *f*. Cor etiam maris, ſunt *t* graves tribulationes uſque ad mortem, in quas projectus eſt Chriſtus, *Jona* 2.*a*. Et corda inimicorum Regis, *v* ſunt eorum, qui prius erant infideles, & inimici Chriſti, *Pſal* 44. *Corda Gentilium. Graves tribulationes.*

Cor terræ, eſt *x* ſepulchrum Chriſti, *Matth* 12 *d*. Vel ſunt corda eorum, qui habitant in terra. *Sepulcrum Chriſti.*

Cordis meditatio, *y* eſt fides in corde, *Pſal*.48. *Fides in corde.*

De corde ſuo prophetant, *z* qui Scripturas perversè interpretantur, & revelationes ſibi fingunt, *Ezech*.13.*a*. Corde autem maledicere, *aa* eſt malis operibus ſavere, aut malum ſub boni ſpecie ſuadere, *Pſalm*.61. 139. *Malè interpretantes Scripturas.*

Coram, vide Conſpectus.

Corban, Corbana.

CORBAN, ſive Corbana, id eſt, donum, vel oblatio. *Marc* 7.*b*.15 *a*. *Matth* 27 *c*. Sumebatur pro arca, ubi oblata *bb* Deo reponebantur. Cùm Judæi dicebant parentibus, Corban: oſtendebant per votum eſſe oblatum Deo, quod daturi erant parentibus, atque non licere dare parentibus, per traditionem Phariſæorum.

Cordatus, vide Sapiens.

Core, Corita.

CORE, id eſt, calvus, ſive calvitium, ſeu glacies, vel gelu. Filius Iſaac Levites, qui fuit Princeps ſeditionis motæ contra Moyſen & Aaron ſimul cum Dathan, & Abyron. Typum gerit *cc* hæreticorum, qui contra Prælatos elevantur, *Num* 16 *a*. 26.*b*. *Hæretici.*

Core, ut interpretatur calvus, deſignare poteſt *dd* Chriſtum in Calvariæ loco crucifixum, & filii Core, dicentur Apoſtoli, *Pſal*. 41.54. in titulo. Coritæ etiam dicuntur iidem Apoſtoli filii Core, hoc eſt, Chriſti, 1. *Par*.9.*c*. Et pſalmi, qui prætitulantur filiis Core, *ee* dicunt læta, ſignificantes Chriſti reſurrectionem, poſtquam in calvaria crucifixus eſt, *Pſal*. 83 84. *Chriſtus. Apoſtoli.*

Coriandrum.

CORIANDRUM, ſive coriannum, eſt herba foliis ſimilis petroſelino, cujus ſemen confert capiti & ſtomacho. Ajunt rei ruſticæ periti, etiamſi ſemen hoc minutiſſimè concidatur, ſingulas particulas & micas ſatas germinare, non ſecùs quàm coriannum ſolidum. Talis eſt ſermo Dei, qui vel integer adjuvare poteſt, vel quæcunque ſui particula. Et cùm coriandrum ſicolus infirmis competens, deſignare poteſt doctrinam minus ſolidam, & ſimpliciorem, *Exod*.16 *g*. *Sermo Dei. Doctrina ſimplicior.*

Corium, Coriarius, vide Pellis.

Cornelius.

CORNELIUS centurio ad fidem converſus, eſt inſtructus, & baptizatus à Petro, typus eſſe poteſt *ff* Gentilium, per prædicationem Apoſtolorum fidem amplectentium, *Actor*. 10.4. *Gentiles.*

a Au. epi. 102 & de oſſen. devanita. Baſ. ſ. pſ 7.44 *b* Gre. Ve Co. 1 to 6 ca 34. Rup ſ can 7. Au. pſ 101. Hu ſ pſ 21. *c* Diony cale. Hie 15 *d* Ori 1 peria 1 & ſ. Matt. ho. 23. *e* Au. epi. 120 & ſ pſ 7. *f* Hie ſ Ier. 4. *g* Gl ord. ſup. 1 Reg 2. Gr 1 Re. 9. *h* Gr ſ Can. 5 *i* Ric de S Vi. de ſtatu inte. hominis 2 & de vul. chaſt. *k* Au ſ pſ. 63. *l* Ric de S Vi. de vino mutab. *m* Hie ſ. Ie 4. *n* Ori. 3 peria 1. & ſ Iſ ho 6. Gr ſ 1 Reg 6. & 10 mor 15 Ric de S Vict de ſecuri con ſcien 27. Ori ſ Iſ ho. 6. & 5 peria. *o* Am ſer 10. *p* Baſ pſ 33. Euc. ſer ſpir *q* Gr ſ 1 Re 10. *r* Ori. ſ Matt. hom 33. Ori ſ ſer b 1. *ſ* Arn & Au. ſ pſ 45. Ric de S Vi de vitio mutabil 6. *t* Hie ſ Ion 2. *v* Baſ. pſ. 44 *x* Gl ord ſup. Matth 12. *y* Baſ ſ pſ 48. *z* Ori ſ. Eze. hom 2. *aa* Ar & Baſ ſ pſ 61. *bb* Ori ſ Ma ca 27. *cc* Ori ſ Num. ho. 9. *dd* Au ſ pſal. 41 45 83. *ee* Hie ſ pſ. 41 58. Paul. 2 allo. *ff* Gl. ord ſ. Actor. 10.

Cornix,

Cornix, cornicula.

Dii gentium. CORNICULA, eſt a avis nigra, minor corvo, quæ ſola inter aves, pullos ſuos jam enutritos, & volantens paſcens comitatur. Cornices autem fœminæ tantum incubant, mares verò cibum ſuggerunt, & paſcunt incubantes. Corniculæ inter medium cœli & terræ, comparantur Diis gentium, *Bar 6.f.*

a *Ar. 6. de hi. Animal. 5. 8. Ba. Exa. b. 8.*

Cornu, cornutus, Corneus.

CORNUA in animalibus ea habentibus, ſolent eſſe b inſtrumenta fortitudinis, eorumque tela quibus adverſantes ſibi impetunt. Sunt terrenæ materiæ & gignuntur ex cute: Ideò dolorem cutis ſequuntur. Non liqueſiunt igni, ſed molleſcunt. Cornua etiam dicuntur utraque pars exercitus: ut cornu dextrum, aut ſiniſtrum, *2. Mach 9.a b.* Et anguli: ut cornua altaris.

b *Ariſt 3 de partis. anima. 3 & 2 de genera. animal. 4 & 1 de gener anim. 11.*

Divinitas Chriſti. Regnum Chriſti. Regnum cæleſte. Chriſtus. Cornu ſalutis Eccleſiæ, eſt c Divinitas Chriſti: quam etiam ſignificat cornu altaris, *Pſa 17 117.* Cornu etiam Annæ ſublimatum, d eſt regnum Chriſti, quod poſt judicium dicetur ſublimatum: quia tunc cognoſcetur ejus ſublimitas. Vel eſt regnum Eccleſiæ, quod tunc erit ſublimatum, *1. Reg. 2. b. 16 a. 2. Reg 22. a. Luc. 1. g.* Et exaltatur hoc cornu, ſicut cornu unicornis, *Pſal. 91* Cornu etiam David, ſignificat cæleſte e regnum, *Pſal 13. Hab. 3. a.* Ipſe quoque Chriſtus f eſt cornu ferreum Eccleſiæ, *Mich. 4 d.* Cornua ſeptem agni, fortitudo Chriſti in ſeptem donis, *Apoc 5 b.*

c *Hie ſ pſ. 17. Aug ſ pſ. 117.* d *Gr ſ. 1. Reg. 2. 16. Baſ ſ pſa 28, hom 1.* e *Hie ſ. Ha. 3.* f *Rup ſ Mi. 4 & ſ Apoc. 5.*

Brachia Chriſti. Crux Chriſti. Cornua arietis hærentia inter vepres, g brachia Chriſti in cruce deſignare poſſunt, *Gen. 22. c.*

Cornua etiam, ſunt h brachia ipſius crucis, ut cornua altaris, *Lev. 4 b* Et cornua in manibus Chriſti, *Hab 3. a.* ſunt brachia crucis, in quibus manus Chriſti confixæ ſunt. Idem deſignant cornua unicornis, *Pſal 21.* Et cornua juſti, i ſunt crux Chriſti, *1. Reg 2. b. Pſal 43. 74 11.* Crux autem habet duo brachia, & unum medium: ut etiam exprimant cornua tauri, & Rhinocerotis. *Deut. 33. c.*

g *Bu ſ G. 22.* h *Iſy. Lev. 4. Ter adv Iud.*

Poteſtas Eccleſiæ. Sublimitas virtutis. Cornu Annæ, ſignificare poteſt k poteſtatem Eccleſiæ, ſed & virtus, gloria, aut excellentia, & ſublimitas virtutis alicujus, cornu dici poteſt *1 Reg 2. a. 16 a 2 Reg 22. a. Pſal 74. 88. 111. 148* Item deſignat cornu domus Iſrael, *Ezec. 29. d. Mich 4. d.*

i *Ori ſ. 1 Reg. hom. 1.* k *Arn. ſ pſ. 111.*

Virtutes in corde. Iuſti ſeu Apoſtoli. Paſſio Chriſti. Divinæ virtutes. Cornua quatuor altaris deaurata, deſignare poſſunt l virtutes in corde: vel juſtos ſeu Apoſtolos eis habentes. aut ſunt paſſio Chriſti, in quatuor Evangeliis prædicata. *Exod. 27. a 29. 30 37. 38. Lev. 4. b. 8. c 9. b 16 d. Ezech. 43. d. Zach. 9. d.* Deſignant etiam m divinas virtutes circumvallantes perfectum altare Chriſti, *Apoc 9 c.*

l *H e ſ Hab 3.* m *Ori ſu Iud. hom 9.*

Virtus Angelorum. Cornua in Angelis, deſignant n ſervatricem illam, atque inſuperabilem eorum virtutem.

n *Greg ſ. 1. Re. 2. 16.*

Duo teſtamenta. Cornua vituli, *Pſa. 68.* deſignare poſſunt o duo teſtamenta, quibus Prædicator ventilare poteſt hæreticos. Et cornua in manibus Prædicatorum, *Hab. 3 a.* ſunt utrumque teſtamentum. Et ut ibices ruentes cornibus ſe ſuſtentant, ac excipiunt: p ita Prædicatores utroque Teſtamento. Cornua etiam duo alterius beſtiæ, *Apoc 13. c.* duo q Teſtamenta ſunt, quibus abutuntur hæretici adverſus Eccleſiam. ideo dicuntur ſimilia agni. Vel erunt ſimilia agni in Antichriſto: quia per r hypocriſin ſanctitatis, eam quam in ſe veraciter Dominus habuit ſingularem, ſibi ineſſe, & ſapientiam mentietur Antichriſtus, & vitam.

o *Arn ſ pſ 74.* p *Am de ben. patri 12.* q *Hie ſ Amo. 6 Hie ſ. Ex. 43. Euc 9 in Iſ.* r *Iſy ſ Le 4. 6 Rup ſ Zac 9.*

Spiritualis converſatio. Cornu de carne eſt, ſed clauſum in carne non eſt. Cornu ergò, ſpiritualis converſio Doctoris eſt, quæ carnem ſuperat. Et cornu oleum effundit, s quum ille alte prædicat, qui hæc alta converſatione demonſtrat, *1. Reg. 16 a.*

s *Ar. in ſup. Apoc. 9*

Abundantia gratiæ. Increpatio in charitate. Poteſtas Eccleſiæ. Litera cum ſpiritu. Dona ſpiritus ſancti. Cornu plenum oleo, eſt t abundantia gratiæ, *1. Reg 16 a.* Et cornu olei à Samuele tollitur, ut tota vita Pontificis ſpiritualis eſſe doceatur. Et cornu oleum recipit ut increpando purget, & miſerendo per blandimenta alliciat. Cornu etiam recipit in ſublimitate ordinis, oleum ad fomenta virtutis. Sed pleno cornu ungitur ut virtus Pontificis plena doceatur. cornu namque plenum in unctione ſua habet, ſi tam in virtute miſericordiæ, quàm charitatis, & verbi perfectus eſt. Cornu etiam oleo plenum, eſt poteſtas Eccleſiæ cum miſericordia: ut ubicunque cornu acumen exhibet, exhibeat refuſæ gratiæ unctionem. Et cornu foris cernitur, intus plenitudo olei occultatur: ut foris textu literæ innuetur, totus Sacramenta declarentur. Et foris eſt cornu, & intus oleum, cum ſubditorum duritia meretur, ut paſtoris increpationem ſentiat, & charitatem, qua corrigitur, non videat. Cornua in plurali, dona Spiritus ſancti deſignare poſſunt, *Pſalm. 74.* Exaltabuntur cornua juſti.

t *Duns cal. Hie. 15. o Ar. & Au ſ pſ. 68 p Gr. 30 m 16 q Au ſ Apo. hom. 11. r Gr. 33 m 36 ſ Gr ſ 1. R 16 Rup. ſ. 1 Re 1 t Gr ſ 1 Re 16*

Auſteritas legis. Cornu præterea, eſt auſteritas legis, quæ quaſi cornu percuſſit, dum peccata, non per miſericordiam induſit, ſed pœnam infligendo vindicavit. Sic Moyſis cornua præferebant, qui de muliere in adulterio deprehenſa, Domino dicebant: Moyſes jubet hujuſmodi lapidare: tu quid dicis de ea? Sed qui plenè olei cornu unctus fuerat, dicit: Qui ſine peccato eſt veſtrum, primus in eam lapidem mittat. Atque ita in ſimilibus.

Mentis affectus. Cornu etiam, v & mentis affectus dicitur: quod cornu impleri præcipitur: quia perfectè debet Redemptoris noſtri unctio, id eſt, ſanctificatio ante ſciri: quàm ſufficienter valeat prædicari.

v *Gr ſ 1. Re. 16.*

Ira vel zelus. Cornu præterea, x iram aut zelum deſignare poteſt unde & ferire cornu, eſt acutè redarguere peccatores. Sunt quia ungere Chriſtum Prædicator nititur, cornu oleo lenitatis implere debet.

x *Gr ſ. 1 Re. 16.*

Myſteria legis. Prædicatio excellens. Cornu ſtibii dicta eſt una filia Job, deſignans y Eccleſiæ copias, & divitias Evangelicas ſpiritalium theſaurorum, *Job 42. d.* Vel deſignat canticum victoriæ poſt pugnas hujus vitæ. Legit autem Gregorius, cornu ſtibii, ut deſignet canticum fortitudinis.

y *Hie ſ Iob 42 Gr. 15. mo 23*

Cornuta facies Moyſis, *Exod. 34. d.* deſignat z myſteria legis ſplendentia: quorum fulgorem, infirmi ſuſtinere nequibant.

z *Ori ſ. Exod. h m. 12.*

Regnum & potentia. Quatuor regna. Dæmones. Affectus animi. Superbia. Cornea tuba. deſignare poteſt aa excellentem prædicationem, *Iud. 7 & Pſalm. 97.*

aa *Ori. ſ Iud. hom 9.*

Cornu generaliter bb regnum & potentiam deſignare ſolet, ut *Pſal 43. 74 Iſa. 5. a. Thren. 2. a. Amos 6. d. Zac 1. d. Luc. 1. g.* Et cornua in manibus Chriſti, ſunt omnia regna ſubjecta poteſtati Chriſti. Et cornua beſtiæ decem, ſunt omnia regna mundi, *Apoc. 12 b.* Vel ſunt decem regna ſub Romanis: vel in quæ dividendum erat regnum Romanorum, *Dan. 7. c.* Cornu autem parvum, deſignat Antichriſtum, *Dan 8 c.* Cornua verò quatuor, quæ ventilaverunt Judam, *Zach. 1. d.* ſunt c quatuor regna, nempe Chaldæorum, Perſarum, Macedonum, Romanorum. Vel ſunt quatuor dæmones, principatus, poteſtates, Rectores tenebrarum, ſpiritualia nequitiæ. Vel ſunt quatuor præcipui affectus animi. Vel decem cornua, dd ſunt ſeptem regna, quorum unum, nempe Græcorum, diviſum eſt in quatuor regna poſt mortem Alexandri.

bb *Hie ſ Iſ 5. & ſ Dan 7. Aug 18 civi. Dei 52 & in Apo hi 9* cc *Hie ſ Za. 1.* dd *Ru 7 ſ Ap ce Hie Amos 6. a & ſ Eza 38.*

Potentia ſuperborum. Cornu præterea, ee elationem, & ſuperbiam deſignare ſolet, & potentiam ſuperborum: & ſuperbum animi motum. unde & cornupeta dicitur ſuperbus, alios feriens, *Exod. 21 f. Pſal. 21 74. Thre. 2 f Ezec 34.*

ee *Gra 11 mo 1. 33 mo 19. Au Exa 120.*

Ezec.34.f. Amos 3.d.6.d. Et cornua unicornium,*a* fuerunt odium, & invidia Judæorum in Chriſtum, *Pſal.* 21.b. cornua peccatorum,ſunt *b* vitia, *Pſal.* 74. Et cornua decem beſtiæ quartæ, *Dan.* 7.*b.* ſunt vitia cornitantia impudentiam, tam erga Deum, quàm erga proximum, quam etiam erga ſeipſum. Et cornu alterum eſt deſperatio. Et cornua altarium Gentilium, deſignant duritiam Judæorum, *Ier.*17.*a.* Et cornu, quo Pharao ventilabat, eſt *c* ſuperbia diaboli, vel hæreſiarchæ, *Ezech.*32.*a.* Cornua duo alterius beſtiæ ſimilia agni, *d* eſt poteſtas Magorum, qui videntur facere miracula ſimilia miraculis Chriſti & Sanctorum: quia poteſtate pollebit Antichriſtus,ejuſque Prophetæ, *Apoc.*13.*c.* Cornua etiam decem draconis, *e* ſunt decem vitia oppoſita decem præceptis, *Apoc* 12.*a.*

Corona, Cidaris, Diadema, Coronare, Sertum.

Tiara, Mitra, Pileus.

CORONA ſolet eſſe capitis ornamentum, inſigneque victoriæ & habet circularem figuram, eſtque inſigne regium, & ſacerdotale. & interdum eſt ornamentum capitis fœminarum. Dicitur autem cidaris ornamentum capitis, quo Perſarum Reges utebantur, quod & diadema, & Tiara dicitur, 2. *Reg.*1.*b.*12.*f.* 4. *Reg.*11.*c.* 1. *Par.*20.*a.* 2. *Par.*23.*r. Eſther.*6.*c. Ezec.* 23.*b.* 1. *Mac.*1.*a.*8.*c.*11.*b.r.*

Corona aurea arcæ, deſignare poteſt *f* gloriam Chriſti aut etiam beatæ Virginis *Exod.*25.*b.* 30.*a.*37. 39.*e.* Et pileus aureus, qui eſt extenſus, eſt regalis Domini poteſtas ſiquidem caput Eccleſiæ, eſt Chriſtus Signum certè principalis Imperii, & pileus capiti impoſitus & Chriſti caput, eſt Deus Unde & cidaris munda in capite Jeſu Pontificis, eſt *g* ſplendor divinæ Majeſtatis in Chriſto. & honor Chriſto datus, & quem ipſe dat Patri, *Exod* 28.*b. Lev.*8.*b.*14.*a. Zach* 3.*b.* Cidaris etiam tegens caput Pontificis, deſignat *h* incomprehenſibilem nobis eſſe originem divinitatis Chriſti. ideo caput ejus, id eſt, divinitas tegitur.

Corona gloriæ, & ſertum exultationis, eſt *i* Deus reſiduo populi ſui, quos ipſe glorificat, *Iſa.*28.*b.* 61.*a.* Apoſtolis videlicet, & cæteris qui crediderunt ex Judæis

Corona ſpinea capitis Chriſti, deſignare poteſt *k* gloriam ejus cum carnibus Martyrum laceratis *Matt.*27.*d. Marc.*15.*b. Ioa.*19.*a.* Item gloriam ex laboribus partam Ut autem in ejus capite non fuit corona roſea, ſed ſpinea. ita Prælati non debent eſſe molles, ſed aſperitatem vitæ agentes, *Can.*3 *b.* Diademata etiam multa *l* gloriam ejus, & membrorum ejus ſignificant, *Apoc.*19.*c.* Diadema autem, quo coronavit mater Salomonem, *Can* 3.*d.* deſignat coronam ſpineam, quam ſynagoga infixit Chriſto

Corona ſponſi dicitur *m* æterna fœlicitas, *Iſa.*61.*d.* Et corona in labio menſæ, deſignat remunerationem perfectorum & ideo erat duplex. Et corona aureola ſuperaddita coronæ, deſignare poteſt ſtatum gloriæ perfectorum, peculiariter autem Martyrum, Virginum, & Doctorum. Corona etiam altaris, & demum corona in genere. gloriam ſignificat beatorum, *Exod.*25.*c.*37 *b. Iob* 19 *b* 31.*d. Sap.*5.*c.*18.*d. Iſa.*62.*a.* 2. *Tim.*2 *a. Apo.*4.*b. Ezech.*43.*e.* Corona etiam aurea, eſt immortalitas ad imaginem Domini: non enim veluti flos flaceſcit.

Corona etiam ſpinea in capite Chriſti, ſignificat *n* peccata noſtra, quæ caput Chriſti pupugerunt. Ideò non fuit corona gloriæ, ſed doloris, *Ioan.*19.*a.* In corona autem ſpinea Chriſtus maledictum ſolvit antiquum.

Corona de lapide pretioſo, *o* eſt Eccleſia, ex variis gentibus congregata. vel unitas ipſius Eccleſiæ: vel diſcipuli Chriſti, *Pſal.*20 Et Eccleſia dicitur corona gloriæ in manu Chriſti, *Iſa* 62.*a* quia per eum Martyres triumpharunt. Corona quoque Domini, *p* nos ſanctificabat, qui fuimus aliquando infrugiferi: qui circa illum circumpoſiti ſumus per Eccleſiam, cujus ipſe eſt caput, *Zach* 6.*c* Ubi coronæ Pontificis, ſunt coronæ membrorum ejus quia in omnibus ipſe coronatur Corona equitis, chorus Apoſtolorum Chriſti, *Apoc* 6.*a.*

Corona gratiarum capiti, eſt Chriſtus. *Proverb.*1.*b.*

Corona Domini, typus eſt, *q* fidei & eſt vitæ quidem propter ligni ſubſtantiam: lætitiæ autem propter coronæ appellationē periculi verò propter ſpinam Neque enim citra ſanguinem licet ad verbum accedere. Contexta autem corona marceſcit: & pravitatis perplexum ſertum diſſolvitur & flos exiccatur. Marceſcit enim gloria eorum, qui Domino non crediderunt In altum autem elatum Chriſtum coronaverunt ſuam teſtantes inſciam.

Coronare dicitur Deus ſcuto bonæ voluntatis, *Pſal.*5. quia *r* quos protegens adjuvat, remunerans coronat.

Coronatur ſponſa de capite Amana, *Can.*4.*c.* quum Reges & Principes *ſ* humiliantur ad ſuſcipiendam fidem

Corona duodecim ſtellarum in capite mulieris, *Apoc.*12.*a.* deſignat *t* duodecim Apoſtolos in Eccleſia. & duodecim Patriarchas.

Coronatur ſponſus de cubilibus leonum, *Can.* 4.*b* quum *v* peccatores converſi confitentur Dominum viciſſe diabolum, & mortem per reſurrectionem.

Corona, aut murus in circuitu tecti, *Deut* 22 *b* eſt perfecta *x* expoſitio ſenſus ſpiritualis, tollens ab infirmis ruinæ occaſionem. Indicat etiam *y* finem boni operis adſcribendum Deo.

Coronulæ in baſibus luterum, 3 *Reg.*7 *d.* deſignant *z* inſatigabile deſiderium vitæ perennis in Apoſtolis, & Prælatis.

Corona capitis noſtri, ſunt gratia & virtutes in mente: & gloria, & honor Sanctorum: quæ per peccatum cadit Coronæ ſeniorum aureæ, *aa* participatio gloriæ & nominis Chriſti, *Apoc.*4.

Corona anni benignitatis Dei, dici poteſt *bb* dies ſanctus Paſchæ, *Pſal.* 64. Item circulus Sanctorum cum Chriſto Item tempus gratiæ converſionis infidelium ad fidem.

Diadema, quo coronavit mater Chriſtum, *Cant.*3 *d* ſignificare poteſt *cc* incarnationem virtute Spiritus ſancti in Chriſto factam, qui caput eſt. Item *dd* omnes glorificatos, quos ipſe redemit: vel gloriam Sanctorum, qui ſunt membra Chriſti. Item *ee* Prophetias de Chriſto: quarum ſingulæ, ſunt velut gemmæ in corona.

Coronæ arcæ, *Exo* 25.*b* deſignare poteſt *ff* genus contemplationis exiſtens in ratione, ſecundùm imaginationem, in quo ſolemus per viſibilia ad inviſibilia aſcendere, & ad eorum cogitationem imaginationis manuductionis aſſurgere Nam corona quidem in ſummitate arcæ lignis aſſigebatur lignorum tamen ſupremam, alta protentione ſupergrediebatur. Sic hoc contemplationis genus. imaginationi quidem innititur, dum ex rerum imaginabilium ſimilitudine rationem trahit: & quaſi ſcalam erigit, per quam ad inviſibilium ſpeculationem aſcendere poſſit Corona etiam menſæ aurea, *gg* requiē contemplationis deſignat. aureola verò cujus menſura tacetur, gloriā, quā oculus non vidit, nec auris audivit, &c.

Cidaris,

Cidaris, eſt inſigne Pontificis, corona verò, hoc eſt, diadema, eſt Regis judicium. Et cùm Deus dicit, *Ez.e.21.f.* Aufer cidarim, tolle coronam, deſignat *a* delendum regnum, & ſacerdotium Judæorum.

Diadema aureum *b* verba ſacræ Scripturæ ſignificare poteſt, *Pſ.77.* Et mitra Pontificis, *c* eſt inſigne poteſtatis verbi Dei, *Exod.27 b 39.e. Lev 8.c. Iſa.3.d*

Cidaris & vita hyacinthina ſacerdotis colore ſuo, & loco, *d* cœlum ſignificare poteſt, *Exod.28.b. Lev.8.b 16 a.* Item deſignat *e* eo eminentiam ſapientiæ & virtutum: & quod cum Sacerdos ſuo fungitur miniſterio, non ſolum privatis hominibus eſt eminentior, verùm etiam cunctis Regibus. Tiara etiam byſſina, continentiam, & omnium ſenſuum conſecrationem ſignificare poteſt: quæ peculiariter eſſe debent in Pontifice, *Exod.28.g.27.a.*

Corona equitis, *f* promiſſa per Spiritum ſanctum ſignificare poteſt, *Apoc 6 a.*

Cidaris fœminarum, cùm ſit ornatus capitis, deſignat *g* nomen & gloriam Dei: quam debemus capiti, hoc eſt, menti ſupponere: & dicitur corona decoris, *Iſa.3 d. Ez.16.b.21.f. Zac.3.b Eſther.1.b.2.c.*

Corona Prædicatorum, dicuntur converſi ab ipſis, *Theſſal.2 d. Philip.4.a.*

Diademati comparantur juſtorum judicia, *Job 29.c.* quia *h* per magni operis gloriam, ad retributionis ducunt coronam: & quia per ea non in terrenis & infimis, ſed ſurſum remunerari concupiſcunt.

Coronat Deus tribulationē, *i* quum undiquaque tribulationem, & afflictionem immittit, *Iſa.22.e.*

Diademata ſeptem in capitibus draconis, deſignare poſſunt ſeptem vitia capitalia, adverſus ſeptem virtutes & dona Spiritus ſancti, *Apoc.12. a.* Et diademata decem alterius beſtiæ, ſunt vitia contra decem præcepta, *Apoc.13.a* Vel deſignant diademata ſeptem, *k* quod qui dæmoniacas operationes vicerint, inde coronas reportent, unde de laboribus & ſudoribus victoriam reportent.

Corona ſuperbiæ Ephraim, *Iſai. 28 a.* deſignat *l* regnum & ſuperbiam decem tribuum ſeparatarum à tribu Juda: & ſuperbiam Phariſeorum, & hæreticorum.

Locuſtæ dicuntur habere non coronas, ſed tanquam coronas, *Apoc.9. b.* quia *m* hæretici non habent veritatem, ſed ejus ſimilitudinem. Vel *n* Principes infidelium non habent veram gloriam, aut poteſtatem, ſed tyrannicam.

Regnum & ſacerdotium Judæorum. Verba ſacra Scriptura. Cœlum. Sapientia Pontificis. Continentia. Promiſſa Spiritus ſancti. Gloria Dei. Judicia juſtorum. Deus Deus tribulationem undique. Vitia. Decem tribus. Superbia hæreticorum. Similitudo veritatis in hæreticis.

a Hier. in Ezec. 21. b Hier. in ed. Princip. ... c Philo de profugis. d e Hiero de veſte ſacerd. Philo 3 de vit. Moſ. f Ori ſ. Lev. hom 9.11. g Greg Ven. Cant 2. tom. 3 cap 5. h Iſyc ſ Lev. 16 i Au ſ Apoc. hom 5. g Hie ſ Eza. 16 & Iſa 3. h Gregor. 19. mor 12. i Hie ſ. Iſa 22. k Aret. ſ. Apoc 12. l Hie ſ. Iſ. 28. m Aug ſ. Apo hom 7. n Rup 5 ſ Ap.

Corozaim.

COROZAIM, id eſt, ſecretum, vel hic eſt myſterium: civitas Galilææ, in qua Chriſtus prædicavit, & fecit miracula, *Matth.11.c. Luc.10.c.*

Corpus.

CORPUS generaliter dicitur ſubſtantia habens triplicem dimenſionem, vel quæ ſenſu percipitur: & etiam pars hominis craſſior, & materialis.

Corporaliter inhabitat in Chriſto omnis plenitudo Divinitatis, id eſt, non umbraliter, *o* non figuraliter, ut in templis, ſed revera: vel quia & in Chriſti corpore, quod aſſumpſit ex Virgine tanquam in templo Divinitas habitat, *Coloſſ.2.d.* Et ipſe Chriſtus dicitur corpus, hoc eſt, veritas, comparatus umbræ legis. Corporaliter etiam, id eſt, ſecundùm *p* omnia dona, quaſi ſecundum omnia membra.

Corpus Chriſti, ad quod congregantur aquilæ, deſignare poteſt *q* ipſum Chriſtum: vel altare, ad quod congregantur fideles, *Matth.24.c. Luc.17.g. Pſal 39.*

Corpus etiam Chriſti dicitur *r* Eccleſia: quod corpus ungitur prædicatione crucis Chriſti. Et dicitur corpus unum multa habens membra propter unitatem Eccleſiæ, & multos gradus in ea exiſtentes, *Ephes.1.d. 4 a.*

Corpus præterea Chriſti ſignificare poteſt ſacras Scripturas, in quibus ipſe continetur, velut anima in corpore. Et corpus viri, *ſ* eſt verbum doctrinale Chriſti, *Lev.15.a.*

Corpus interdum, *t* pro toto homine ſumi poteſt, ut quum dicitur, *Rom.8.b.*

Corpus quidem mortuum eſt propter peccatum. Et corpora cœleſtia dicuntur Chriſtiani: corpora verò terrena, Judæi, *1. Cor.15.e.*

Corpus Joannis Baptiſtæ ſepultum, ſignificare poteſt, *v* populum Judaicum vel literam legis ſepultam. *Marc.6.d.*

Corpus lucidum, ſignificare poteſt *x* opera recta intentione facta: corpus verò tenebroſum, opera mala intentione facta, *Matth.6.c.* Ubi corpus totam fabricam operum deſignat.

Corpus Leviathan, dicuntur *y* omnes iniqui, *Job 41.a.* Et corpus peccati dicuntur *z* membra diaboli, qui eſt caput: vel tota vitiorum machina, *Rom.6.a.* Et corpus totum lavare, eſt omnia vitia mundare, *Lev.15.b.*

Corpus mortis, eſt *aa* conſenſio eorum, qui detrahuntur in vitium, *Rom.7.d.* vel eſt lex peccati in membris, per tranſgreſſionem in nobis deliteſcens & ad mortem iniquitatis animam ſemper ſeducens.

Corpus vituli, *Lev.4.c.* deſignat *bb* corpus Chriſti, qui extra portam paſſus eſt, ut corpus vituli efferebatur extra caſtra.

Corporis pili, *Lev.14.a.* vide capillus.

Vera Deitas in Chriſto. Veritas. Chriſtus. Altare. Eccleſia. Sacra Scriptura. Totus homo. Chriſtiani. Judæi. Populus Judaicus. Fabrica operum. Membra diaboli. Vitia. Conſenſus in vitium. Lex peccati. Corpus Chriſti.

o Au. epiſ. 57. p Rup. 2. ſ Iſa q Ori ſ Mat. hom 30. r Amb. ſ. Lu. 17 & 4 de Sacramentis. Aug ſ pſ. 39. ſ Amb ſ Luc 7 t Geor. Venet; Can 2 tom. 5 cap. 18. ſ Iſy ſ Lev 15. t Am ſ. Ro 8. Tertul de reſurrect. v Hie. ſ Mar. 6. x Aug 2 ſer. Dom in monte, & 4 contra Julianum 4 y Gre 33 mo. 50. z Ori ſ. Ro. 6. aa Cle Alex 3 ſtroma. Epipha 2. cont hæreti. tom 1. bb Glo ſ. int ſ. Lev 4.

Corrigere, Emendare, correctio.

CORRIGERE, eſt ad rectum reducere quod erratum eſt.

Corrigit Deus caſtigando, aut inſtruendo, *Pſal.17.95. Lev.26.c. Judith. 11.a.* Et corrigunt ſuperiores inferiores, *Job 13.a. Prov.1 d.17.b 27.a.29.c. Eccl.19.d.*

Corrigit adoleſcentior viam ſuam, hoc eſt, *cc* actus vitæ ſuæ, qui prius erraverat à via Dei, *Pſal.118.* *cc Am. ſ. pſ. 118.*

Corrigia.

CORRIGIA, eſt cingulum, quo cingimur aut quo caligæ, & calceamenta aſtringuntur.

Corrigia calceamenti Chriſti *dd* ligaturam myſterii incarnationis ejus, ſeu conjunctionem naturæ humanæ cum verbo ſignificare poteſt, *Marc.1.a. Luc.3.d. Joan.1.d.* *dd Gre. ho. 7.*

Myſterium incarnationis.

Corripe-

Corripere, vide Caſtigare.
Corroborare, quære Robur.
Corrodere, vide Rodere.
Corruere, quære Cadere.

Corrumpere, Incorruptus, Incorruptio, Incorruptibilis.

a Aug. 3. de libero arbitr. 14.

CORRUMPITUR res, quum à naturali puritate & perfectione labitur, & vitiatur, aut deſtruitur, maximè autem *a* vitii nomen ſolet eſſe corruptio. Nam & illud in rebus facilè animadverti poteſt, quod plerumque in nonnullos uſus explendæ indigentiæ ſuæ natura potentior inferiorem corrumpit, vel juſtitiæ ordine, dum vindicat culpam: ex qua regula illud dictum eſt ab Apoſtolis: Si quis templum Dei corruperit, corrumpet illum Deus, vel ordine mutabilium rerum, ſibi ſuccedentium ſecundùm leges congruentiſſimas pro valentia cujuſque partis univerſitati datas.

b Ori ſ pſ 37. hom 2. Baſil ſ pſ. 29. Hil ſ pſ. 52. Gre ſ cant. 8. c Hie ſ Eph. 6

Corruptio præcipuè fit in *b* peccatis carnalibus: ut cùm corrupta eſt terra: & omnis caro corruperat viam ſuam, *Gen. 6. b.* Et corruptæ cicatrices deſignant fœtorem peccatorum: tunc autem ſunt corruptæ, quum non cognoſcuntur, *Pſal. 13 29. 37.* Et corrupti dicuntur in iniquitatibus: quia iniquitas corruptionem affert, *Pſal. 52.* Et corrumpitur vetus homo ſecundùm deſideria erroris, *Epheſ. 4. c. Job 33. c. Tob. 3. d Cant. 8. b Jere. 51. c. Mic. 2. c. Soph. 3. b Jon. 2. b 1. Mac. 15 a Luc. 12. d. 1. Cor. 15 f. 1. Tim. 6. a.* Demum corruptio eſt in omni peccato: incorruptio verò, *c* eſt integritas ab omni peccato, *Ephe. 6. d.* Quæ incorruptio proximum facit Deo, *Sap. 6. c. Rom. 2 b. 1. Cor. 15. f.* — *Peccata libidinis. Omnia vitia.*

d Hier ſ. Mich 7.

Corrumpi corruptione, *Mich. 2. c* eſt *d* eorum, qui voluptati & corporis libidini ſervientes, non ſolum animam, ſed corpus quoque ſuum corrumpunt, voluptatum amatores magis quàm Dei. Dicitur autem hoc, ad diſtinctionem corruptionis ſalutaris: juxta quam Apoſtolus loquitur, *2. Cor 4. d.* Et ſi is, qui foris eſt homo noſter corrumpatur: ſed qui intus eſt renovatur de die in diem. Qui ſemper mortificationem Jeſu portat in corpore ſuo, & exteriorem corrumpit hominem, & carnem imperio animæ ſubjicit: iſte corrumpitur quidem, ſed non corruptione: quia corruptio illius ſalutaris eſt. — *Corruptio duplex*

e Glo. ord ſ. Hoſe 2. f Glo. ord. ſ. Soph 3. g Au ſ pſ. 56. h Glo int ſ. Exod. 8.

Corrumpit Deus vineam meretricis, *Hoſe. 2. c.* quum *e* tollit omnia jucunda ab anima peccatrice. Sic corrumpit propagines Ninive, *Nahum. 2. a.* — *Tollens Deus à peccatore omnia jucunda.*

Corrumpunt cogitationes ſuas *f* mali Sacerdotes, & Principes, quum juſtitiam, & quæ ad Deum pertinent, relinquunt, *Sophon. 3. b.* — *Relinquere juſtitiam*

Corrumpunt tituli inſcriptionem, *g* qui Chriſti imperium negant, *Pſal. 56.* — *Negare imperium Chriſti.*

Corrumpit modicum fermentum totam maſſam, quum perverſa doctrina fidem deſtruit, *Gal 5. b. 2. Cor. 7. a. 11. a.* Et corrupta eſt terra à muſcis, hoc eſt, *h* anima à pravis cogitationibus: vel ab hæreticis, *Exod. 8. f Malach. 3. c.* — *Pervers a doctrina deſtruens fidem. Hæretici.*

Incorruptibilis propriè dicitur Deus, in quem nullus cadit, nec cadere poteſt defectus, *Rom 1. c.*

Incorruptum lumen dicitur eſſe legis, quia ſub illa nulla cadit corruptio, aut obſcuritas erroris, *Sap. 18 a.*

Incorrupta corona, erit æterna fœlicitas, ad quam etiam mortui, qui in Chriſto ſunt, reſurgent incorrupti, *1. Cor 9. d. 15. g. 2. Tim 1. c. 1. Petr 1. a.*

i Rup. ſ. cant. 7.

Corrupta dicitur mater ſponſæ ſub arbore malo, hoc eſt, *i* ſynagoga ſub cruce, quando Judæi crucifixerunt Chriſtum, *Cant. 8. b.* — *Peccatum Iudæorum ſub cruce.*

Cortex, *Decorticare.*

CORTEX, eſt veluti corium cujuſque rei: ut in arboribus, liber dicitur cortex.

k Gr. 21 mo t.

Cortex in virgis Jacob, *Gen. 30 f.* deſignat *k* bona opera moralia, vel literam legis: decorticata verò, ſignificant ſenſus allegoricos, qui intra corticem literæ latebant, vel cortex ſunt præcepta rudiora, quæ Chriſtus ex parte decorticavit: ut Diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuum: Chriſtus decorticavit, quum dixit: Diligite inimicos veſtros. — *Opera moralia. Litera legis. Præcepta rudiora.*

l Gre. 10 mo. 9. 13.

Cortices arborum dicuntur *l* exteriora opera eorum, qui jam ſublimia appetunt, vel eloquia exteriora Scripturæ, ſeu literæ ſacræ Scripturæ, *Job 30. a. Sap 13. c.* — *Opera exteriora.*

m Gr ſ. cant. 6 & ſ Ezec. 16.

Cortex mali punici, *Cant. 6. b.* deſignat *m* Sanctos utriuſque Teſtamenti facientes miracula: & eorum exempla: præterea Martyres, qui erunt tempore Antichriſti. — *Litera Scripturæ utriuſque teſtamenti. Martyres.*

Gre. 8. mo 37

Decorticata ficus, deſignat ablatum decorem & munimentum à Judæa, vel ablatam humilitatem ab operibus, *Joel. 1. b.* — *Ablatus decor à Iudæa, & humilitas ab operibus.*

Cortina.

CORTINÆ dicuntur aulææ, & vela ad locum aliquem contegendum, & velut ſtramenta parietum.

n Gre. 25. mo. 20 & ſ Eze hom 10. o Ori. ſ. Exo. hom. 9 Aug q in. Exod. 107.

Cortinæ decem in tabernaculo, *Exod. 26. a. 36. b* deſignant *n* Doctores defendentes & ornantes legem contra hæreticos. Item Sanctos, qui ex diverſis virtutum coloribus, in ſanctæ Eccleſiæ ornamenta proficiunt. Sunt etiam ſubditi vacantes ſpiritualibus, tecti à cilicius & pellibus. Eoſdem deſignare poſſunt cortinæ atrii, *Exod. 35. b.* — *Doctores. Sancti. Subditi.*

Deſignant etiam cortinæ decem *o* legem propter decalogum: & erant vigintiocto cubitorum, ut deſignent legem novam inſertam veteri: quia quater ſeptem faciunt vigintiocto. Poſſunt etiam deſignare charitatem. — *Lex*

Cortina lecti Holophernis, *Judith. 14. c.* tegumenta peccati & voluptatis inſinuat.

Corus, *menſura.*

p Hie ſ Eze. 41. q Hie Aglo ſia. r Am epiſt. 39 ſ Rup ſ Hoſ. 3. t Gloſ int ſ. 3 Reg 4.

CORUS, *p* eſt menſuræ genus quadraginta quinque modios tenens, aut juxta aliquos triginta. Batus autem eſt decima pars cori *Ezech. 45. c.*

Cori tritici centum, deſignare poſſunt *q* Judæorum obligationem ad Divina præcepta: & fiunt octoginta, quum credunt Evangelio, & confitentur reſurrectionem, *Luc. 16 b.* — *Obligatio Iudæorum ad legem*

Corus hordei *r* perfectionem, vel plenitudinem Evangelii ſignificare poteſt: Semicorus verò, eſt *ſ* diminuta perfectio legis veteris, *Hoſe. 3. a.* Vel cùm recedat ab unitate, nec attingat ad binarium, deſignat ſynagogam nec virginem eſſe, nec aptam conjugio Chriſti. — *Perfectio Evangelii.*

Cori tritici, & ſimilæ, & hordei in cibum Salomonis, & ſervorum ejus, *t* libros novi & veteris Teſtamenti ſignificare poſſunt, *3. Reg 4. c. 5 e. 2. Para. 2 b 1. Eſdr. 7. c.* — *Libri ſacræ Scripturæ*

Coruſcare,

Coruſcare, vide Fulgur.

Corvus.

CORVUS, *a* eſt avis nigra, roſtrum habens robuſtum & prædurum: pugnat cum milvo: eripit enim milvus à corvo quicquid tenet: quia unguibus & volatu corvo præſtantior eſt. *a Ariſt. 9. de hiſt. anim. 1.*

Eſt corvus *b* tauro & aſino hoſtis, quippe qui advolans feriat, & eorum oculos petat. Eſt autem vulpis amicus, & cum æſalone pugnat: paſcitur mortuis animalibus, eſtque animal immundum, & affectionis expers, unde non eſt reverſus in arcam. Odit *c* prolem ſuam corvus, & natam non educat: id quod Propheta inſinuans dixit. Et pullis corvorum invocantibus eum. *Pſal. 146.* Expoſitis autem ad aerem tempore à parentibus neglectis, obvolitant animalcula quædam Divina providentia ſuppeditata, quæ captantes illi creſcunt, & aluntur. *b Iſi. f. Le. 11. c Chryſ. de Elia.*

Chriſtus. Corvus, cui præparat Deus eſcam, *Job 38.e.* eſt *d* Chriſtus, cui præparavit gentes. dicitur corvus, ſicut & maledictum pro nobis factus eſt. *d Hu. f. Iob 38.*

Iudæi. Deſignat etiam *e* Judæam infidelitate nigram: cui pullis clamantibus, hoc eſt, Apoſtolis prædicantibus, præparavit Deus eſcam per fidem & gratiam, quum multi converſi ſunt, & poſtmodum vagantibus pullis, hoc eſt, diſperſis per orbem Prædicatoribus, demum exemplo gentium, fidem amplectentur. Et corvus emiſſus ab arca, nec reverſus, *f* eſt populus Judaicus egreſſus ab Eccleſia, nec reverſus per fidem. *e Gr. 3. mo. 14. f Rup. 4. ſ. Gen. 12.*

Prædicator. Corvus editis pullis, *g* fertur eſcam plenè præbere diſſimulare, priuſquam plumeſcendo nigreſcant: eóſque inedia affici patitur, quouſque in illis per pennarum nigredinem ſua ſimilitudo videatur. Qui huc illucque vagantur in nido, & ciborum expetunt aperto ore ſubſidium. At cum nigreſcere cœperunt, tanto eis præbenda alimenta ardentius requirit, quantò eos alere diutius diſtulit. Corvus, eſt doctus Prædicator qui per peccatorum ſuorum memoriam, & infirmitatis propriæ cognitionem, quaſi quandam coloris nigredinem portat. Cui naſcuntur in fide diſcipuli, qui adhuc infirmitatis propriæ nigredinem conſiderare neſciunt, &c. Hi velut accipiẽdas eſcas os aperiunt, quum doceri de ſecretis ſublimibus quærunt. Sed Doctor tantò minùs ſublimia tribuit, quantò illos peccata præterita minus dignè flere cognoſcit. Corvi etiam de torrentibus, ſunt *h* Prædicatores per ſacram doctrinam eruditi, *Job 27. a. 38.d. Cant. 5.c. Prov. 30.c.* *g Gre. 39. mo. 33. Gri. mo. 8. Chry. de Elia. h Be. ca. ſ. Prov. 30.*

Pulli corvorum dici poſſunt *i* Chriſtiani ex gentibus infidelibus, aut etiam ex Judæis orti: & præterea Prædicatores, *Job 38.d. Pſal. 146.* *i Arn. ſ. Pſal. 146.*

Chriſtiani. Prædicatores. Peccatores. Infideles. Carnales. Verſuti. Avari. Iudas. Peccatores ex gentibus. Diabolus. Corvus egreſſus ab arca, deſignare poteſt *k* peccatores, qui res mundanas amantes, ad Eccleſiam non redeunt, *Gen. 8.a.* Sic deſignat etiam *l* infideles obſcuros nigredine peccatorum, & qui paſcuntur mortuis: & carnales bonæ affectionis expertes: item verſutas animi voluntates. Ideò omne corvinum genus inter immunda reputatur. *Lev. 11.b. Iſa. 14.c.* Deſignat etiam corvus *m* avaritiam, & eos, qui ſua quærunt, quia ſolet corvus cibos abſcondere, *Soph. 2.* deſignat etiam corvus *n* Judam, qui non eſt reverſus ad Chriſtum, ut corvus ad arcam. *Gre. 30. mor. 13. 14. Arn. ſ. Pſ. 146. k Amb. de Noe. 17. Tert. de ci-bis Iudæ.*

Paſcit Corvus Eliam quum *o* peccatores gentiles veniunt ad fidem, quam ejiciunt Judæi, *3. Reg. 17. a. Pſal. 146.* Et his corvis præparat Deus eſcam, quum mittit ad eos Prædicatores, *Job 38.d. Luc. 12.c.* *l Cle. Alex. 5. ſtrom.*

Corvus etiam immundus & malevolus, dici poteſt diabolus, *Lev. 11.c. Iſa. 34.c. Soph. 2.d. Job 38.d.* Et pulli corvorum ſunt diſcipuli diaboli, *Job 38.d.* *Aug. ſ. Ioan. tract. 6. m Iſi. Le. 11. n Bed. ſ. Gr. 8. o Hil. ſ. Pſ. 146.*

Coſta.

Vis amoris viri & fœminæ. COSTÆ in animalibus, ſunt oſſa ſpinæ cohærentia, ac inteſtina ſub lateribus complectentia.

Coſta viri, ex qua formata eſt mulier, *Gen. 2.c.* ſignificare poteſt vim amoris inter virum & fœminam. *Amb. ſ. Lu. 1.*

Virtus Chriſti. Deſignat etiam *q* virtutem Chriſti, unde formata eſt Eccleſia, de qua virtute ipſe dicebat: Sentio de me virtutem exiiſſe. Et formata eſt caro pro coſta, quia aſſumpta noſtra infirmitate fecit nos fortes. *p Gre. 30. mo. 13. 14. Chry. de Elia. Aug. ſer. 101.*

Senſus animi. Coſtæ uniuſcujuſque ſunt *r* ſenſus animi, qui latentes cogitationes muniunt, *Job 18.c.* *Hier. ſ. Iob 18.*

Coturnix, Ortygametra.

COTURNIX avis *ſ* perdice minor, parvum habens volatum, propter pondus corporis magnum, reſpectu alarum, quas exiguas habet. Earum multa eſt ingluvies & libido. Abeuntque à nobis hiematum menſe Auguſto: cumque proficiſcuntur, duces habent ortygometram, id eſt, matricem coturnicum: quæ forma avis lacuſtris eſt, Otum etiam, & lingulatam, atque cinchramum, à quo etiam revocantur noctu: cujus vocem cum ſenſerunt aucupes, diſceſſum parari intelligunt. *q Amb. ſ. Luc. 13. Aug. ſ. Ioan. tr. 15. Bed. ſ. Gen. 2.*

Meditatio cœleſtium. Prædicatio. Coturnix *t* meditationem cœleſtium deſignare poteſt, quatenus volat quidem in altum, ſed ægrè propter corporis gravedinem: deſignat etiam prædicationem, *Exo. 16.c. Nu. 11.g. Pſ. 104. Sap. 16.a. 19.a.* *r Gr. 4. m. 7. ſ Ariſt. 8. hiſt. animal. 14.*

Lex vetus. Coturnix præterea, veteris legis eloquia, literaliter intellecta deſignat, quæ tradita fuere Judæis carnes deſiderantibus. Coturnix enim non in altum affertur volatu, ſed prope terram ſemper volat: Ita legis diſciplina terreſtris quodammodo, eſt animalium oblationes, & purificationes Judaicas continens, quibus illi non multum è terra elevabantur. *t Cyril. 1. ſ. Ioan. 34. Rup. 3. ſ. Exo. 13.*

Cozbi.

Blaſphemia. Libido. COZBI, interpretatur mendax, aut ceſſans ſive quaſi fluens, aut quaſi fluxus. Mulier Madianitis, quæ confoſſa eſt à Phinees cum Zambri in ipſo actu venereo, *Num. 25.d.* Vel interpretatur calix immenſus, vel immola mihi: & eſt *u* typus blaſphemiarum in Deum, & libidinis, quæ confodiuntur. *u Gl. ord. ſ. Num. 25.*

Crapula, vide Ebrietas.

Cras, Craſtinus.

Viſitationis divinæ & adventus Chriſti tempus. CRAS dicitur de die proximè ſequente diem præſentem: & ſolet ſæpè accipi in ſacra Scriptura *x* pro tempore futuro, vel quod non multum diſtat à præſenti: ut *Gen. 29.c.e. Exod. 13.c. Iſa. 22. d. Matth. 6.d.* *x Hil. Matt. Canon. 5.*

Craſtinus dies, in quo venit ſalus populo ab hoſtibus oppreſſo, deſignat *y* divinæ viſitationes adventum valdè vicinum eſſe tentatis, *1. Reg. 11.c.* Unde dicitur Deus de vicino, & non Deus de longinquo. Et *Pſal. 144.* Propè eſt Dominus invocantibus eum. Et craſtinum eſt tempus adventus Chriſti poſt noctem legis. *Jonæ 4.c.* *y Greg. ſ. 1. Reg. 11. Hie. ſ. Ioan. 4.*

Cras,

Cras, *a* eſt poſt hanc vitam, tempus videlicet fœlicitatis : & tempus præterea judicii : & reſpondebit cras juſtitia Chriſto, quum in judicio apparebit juſtus, *Gen.* 29.

Cras, pro tempore hujus vitæ, & tempore gratiæ, quo operandum eſt, & pugnandum contra hoſtes interdum ſumitur, *Exod* 16 *c.* 17 *c.* Et cras vincere hoſtes, *b* eſt poſt hanc vitam triumphare de dæmonibus, *Joſu.* 11 *b.* Cras etiam *c* dicit perfectionem operis ſequentem intentionem cordis, 1 *Reg* 9 *c.*

In craſtinum minatur vindictam Deus, *Exod* 9 *a.* ut det tempus reſipiſcendi.

In craſtinum ſanctificari, dicit paraſceven, hoc eſt, præparationem faciendam ad paſcha ritè celebrandum, *Exod.* 19 *b. Joſ.* 7 *b.*

In craſtinum differens Pharao orationem Moyſis pro abactione ranarum, *Exod.* 8 *c.* typum gerit *d* negligentium, qui ad vana quidem ſoliciti ſunt, converſionem verò ad Deum, ſemper in craſtinum differunt. Craſtinus dies ſignificat etiam *e* ipſum diabolum, in quo eſt malitia. Ideò non eſt expectandum, *Matth.* 6 *d.*

Cras dicit *f* tempus eſt, votum emiſſum, *Lev.* 7 *b.* cùm licet in craſtinum comedere, quod remanſerit de ſacrificio ex voto facto: deſignat etiam tempus hujus vitæ, ſed quaſi incertum ad operandum.

a Beru ſerm. Vigil Nativ. Domini. *b* Orig. ſ. Joſu. hom. 14. *c* Gr. ſ. 1. R. 9. *d* Phil. de ſacrif. Abel. & Cain. Ambr. 1. de Cain. 9. *e* Rup. 6. ſ. Matth. *f* Iſy. ſ. Lev. 7.

Tempus [illegible] Tempus [illegible] Tempus hujus vitæ & gratiæ. Perfectio [illegible] Tempus [illegible] Præparatio feſta Dei. Negligentes converſionem. Diabolus. Tempus hujus vitæ.

Craſſus, Craſſitudo, vide Adeps.

Crater, vide Calix.

Craticula, Cratis.

CRATIS, ſeu craticula, eſt rara quædam lignorum, vel viminum, vel etiam ferramentorum in modum retis facta connexio.

Craticula altaris thimiamatis deaurata, *Exod.* 30 *a.* 37 *d.* deſignare poteſt *g* ſplendorem divinæ gratiæ, mentem interius illuſtrantis. Item crucem Chriſti, ubi obtulit Chriſtus thimiama ſuaviſſimi odoris. Præterea publicam Divinæ veritatis prædicationem. Item ſenſum literalem, extrinſecus apparentem. Deſignat etiam mortem & ſepulturam Chriſti, ac reſurrectionem, quia craticula ponitur in prunis jam inflammans, & mors & ſepultura ſequuntur flammam paſſionis.

Craticula altaris, interdum eſt *h* fervor devotionis : vel apertio cordis ad ignem Spiritus ſancti, ut ſacrificia bonarum cogitationum inflammentur, *Exod.* 27 *a.* 30 *a.* 35 *b.* 37 *a.*

Craticula præterea in modum retis facta, Eccleſiam quæ ſagenæ comparatur, deſignare poteſt

Coctum in craticula, aut ſacrificium de craticula, deſignare poteſt *i* ea, quæ ſunt clara in Scriptura, *Lev.* 5 *d.*

Craticula præterea, poteſt ſignificare *k* multiplicem dæmonum impugnationem, quibus Sancti coquuntur, & purgantur, ut ſint gratum Deo ſacrificium.

g Iſyc. ſ. Lev. 27. *h* Gloſ. ord. ſ. Exod. 27 [illegible] *i* Orig. ſ. Lev. hom. 5. *k* Hil. 12. de Trinitate. & de [illegible]

Splendor divinæ gratiæ. Crux. Prædicatio veritatis. Senſus literalis. Mors & ſepultura Chriſti, & reſurrectio. Fervor charitatum. Cor. Eccleſia. Clara in ſacra Scriptura. Multiplex dæmonum impugnatio.

Creagra, vide Olla.

Creare, Creatura, Condere.

CREARE propriè eſt de nihilo aliquid facere : quod eſt propriè opus Dei, quod nulli creaturæ communicatur. Condere autem interdum eſt creare, *Marc.* 13 *c.* Ab initio creaturæ, quam condidit Deus.

Quum dicitur, *Prov* 8 *c.* Dominus creavit me initium viarum ſuarum in opera ſua, creavit *l* debet referri ad humanitatem. Et præparatio cœlorum ibi intelligitur in mente divina : & tunc erat ibi ſapientia Divina. Vel aliter. Ex perfecto Deo, perfectus Deus natus eſt : idcirco ait creatam ſe ſapientiam, jam omnes paſſiones in generatione ſua corporales excludens : At verò ut oſtenderet non creationis in ſe, ſed nativitatis naturam eſſe, ſubjecit, & genitam : ut quum creatam ſe & genitam confitetur, abſolutam nativitatis ſuæ intelligentiam præſtaret. Vel aliter. Creavit, non ad eſſe de nihilo produxit, ſed initium viarum ſuarum in opera ſua. Legalis enim vita in Judæa colebatur : gentes autem nullo modo juſtitiæ vitam cognoſcebant. Filius ergò Dei factus eſt homo, & creatus ſecundum carnem, ut initium viarum Domini & operum ſuorum omnibus daret. Vel creavit me, hoc eſt, fecit ſuper legem, & Prophetas initium, hoc eſt, poteſtatem : non in verbis illorum ſiſtere faciam, ſed, ad opera meliora traducam.

l Cyril. 5. Theſaur. 4.

Generatio verbi Dei.

Creavit Deus novum ſuper terram, quum *m* Verbum Dei incarnatum eſt in Virgine, *Jer.* 31 *d.*

Creati, *n* refertur ad animam, & ad novam creaturam : creatio enim atque conditio nunquam niſi in magnis operibus nominantur : verbi cauſa, mundus creatus eſt, urbs condita eſt : domus verò quamvis magna ædificata potius dicitur, quàm condita vel creata. In magnis enim operibus atque facturis, verbum creationis aſſumitur. Ex quo animadvertendum, iſtum novum hominem, qui ſecundùm Deum in Chriſto creatus eſt, magnum Dei opus eſſe, & eminere ultra cæteras creaturas: cùm ſic conditus eſſe dicatur, ut mundus, & initium viarum Dei. Quando autem ea, quæ jam ſunt, creari dicuntur, *o* non poteſt ſignificari de nihilo ad eſſe produci : ſed ad aliud ab alio translatio : ſicut quando David dicit, *Pſalm* 101. Cor mundum crea in me Deus. Et Paulus *Epheſ.* 2. *b.* Qui creatus eſt in juſtitia, & ſanctitate veritatis. Et novus homo dicitur creatus, ſecundum Deum, *Epheſ.* 4. *f. Pſa.* 12. 123. Et Chriſtus creatus quantùm ad humanitatem, *Iſa.* 43 *a. c.* 45 *b.*

m Hie. ſ. Ie. 31. *n* Ori. ſ. 1 Periar. 4. Baſil. ſ. pſ. 32. Hie. ſ. Eph. 4. *o* Cyril. 51 Theſaur.

Incarnatio.

Creat Deus ſpiritum, *p* hoc eſt ventum, aut animam Chriſti, *Amos* 4 *d.*

Creat Deus in omni loco Eccleſiæ igneos, & nubem, hoc eſt, *q* protectionem in proſperis & adverſis, *Iſa.* 4. *b.*

Creat Deus tenebras, qui eſt autor utriuſque contrarii. *Iſa.* 45 *b.* Et creat malum, *r* quum mutat ipſum in bonum : ut dicitur creare cor mundum, quòd prius erat immundum. Vel creat malum pœnæ: Creare enim ſe mala Dominus indicat, *ſ* quum res benè conditas *a* nobis malè agentibus in flagellum format: ut ea ipſa per dolorem, quo feriunt, in delinquentibus mala ſint, & per naturam, & qua exiſtunt, bona.

Creat Deus cœlos novos, *Iſa.* 65 *a.* quum *t* eos mutat à ſtatu mutabilitatis, quem nunc habent, ad meliorem ſtatum æternitatis : quod fiet in judicio. Vel quum convertendo gentiles qui cœlos colebant, facit eos cognoſcere, cœlos eſſe creaturas Dei.

Creavit Deus fructum labiorum, pacem *v* quum per Chriſtum attulit, & prædicavit pacem *Iſa.* 57 *d.* Et creavit Hieruſalem in exultationem, & populum ejus in gaudium, in gloria videlicet cœleſti, *Iſa.* 65 *c.*

p Amb. de Spiritu ſancto. 7. *q* Hie. ſ. Iſa. 4. *r* Baſ. quod Deus non ſit auctor malorum. *ſ* Gr. 5 mor. 6. *t* Hie. ſ. Iſa. 65. *v* Hie. ſ. Iſa. 57. 43.

Protegens Deus. Mutat Deus malum in bonum. Renovans ſtatum cœlorum. Attulit pacem per Chriſtum.

Creavit

Fecit Deus diabolum. Creavit Deus terram non in vanum: *a* quia fecit eam, ut habitetur, *Iſa. 45. d.* ut videlicet terra viventium habitetur. a Lyr ſ Iſ. 54.

Creavit Deus fabrum, *Iſa. 54. d.* hoc eſt *b* diabolum, omnium malorum artificem: non neceſſitate naturæ, ſed mentis arbitrio. Non quod Deus ſit cauſa perditionis malorum, ſed quod creatus adverſarius ad pugnandum, & victis perditio, & victoribus cauſa ſit præmiorum. b Hn. ſ. Iſ 54.

Homo. Creatura interdum ponitur pro homine, qui dicitur omnis creatura: *c* quia aliquid habet commune omni creaturæ, *Marc. 16. d.* Et eſt creatura omnis ingemiſcens, eſt homo, qui etiam dici poteſt omnis creatura, propter ſpiritum, animam, & corpus, *Rom. 8. d.* c Hu ſ Mar. 16. Au 83 q 67.

Credere, Incredulus, Incredibilis.

CREDERE eſt fidem alicui adhibere, & aſſentiri: & confidere, & exiſtimare, & ſperare, & obedire.

Credendo adhærere Deo. Credere in Deum, *d* plus eſt quàm credere Deo. Nam & homini cuilibet plerumque credendum eſt, quamvis in eum non ſit credendum. Hoc eſt ergò credere in Deum credendo adhære, ad benè operandum, & bona operanti Deo. Credidit autem Abraham Deo, tanquam vera loquenti, *Geneſ. 4. b.* Credere etiam Moyſi in perpetuum, eſt ſuſcipere veritatem legis ſecundum ſenſus ſpirituales qui ſunt perpetui, *Exod. 4. 14 c.* d Au ſ. Pſ. 77

Suſcipere veritatem legis. Credentes Ninivitæ, deſignant *e* gentiles ſuſcipientes fidem, *Jona 3. c.* e Hu ſ Ion 3

Suſcipientes fidem gentiles. Non fidens. Chriſtus Iudæis. Non credens Chriſtus fratribus, *Ier. 12. b.* eſt *f* non fidens Judæis & Phariſæis adulantibus, ut eum in ſermone caperent. Sic non eſt credendum amico, hoc eſt, hæretico amicitiam ſimulanti, *Mich. 7. e.* f Hu ſ Ier 12 & ſ Mich. 7.

Non credunt Deo ridenti, *g* qui ſic de ſpe, & divina patria certi ſunt, ut tamen ſemper ſint de tentatione ſuſpecti, *Job 19 d.* g Gr. 20 m 4

Suſpecti de tentatione. Contemnens opera. Non credit vitæ ſuæ malus, licet ſtet, *h* quia recta quidem ſunt, quæ per fidem de Conditore intelligit, ſed tamen fidei opera tenere contemnit: & incredulitatis redarguitur, qui ab eo, quod ſe oſtendit credere, vivendo reprobatur, *Job 24. d.* h Gr 17. m. 3.

Difficultas fidei Iudæorum. Non credens Jacob filium ſuum Joſeph vivere, deſignat *i* difficultatem Judæorum in credendo reſurrectionem Chriſti, *Gen. 45. g.* i Gl. ord ſ. Gen 45

Negantes divinitatem Chriſti. Non credentes inhabitare Dominum Deum, ſunt *k* qui non credunt divinitatem in Chriſto, nec ipſum eſſe Mediatorem, *Pſal 67* k Aug ſ Pſ 67

Credere pro Committere, Creditor.

CREDERE, interdum eſt committere: & creditor eſt, qui pecuniam alicui mutuò commiſit, *4. Reg. 4. a. Prov. 29. b. Iſa. 26. a.*

Dona Dei. Creditum depoſitum ſunt *l* dona nobis à Deo tradita, quorum reddituri ſumus rationem, *Lev. 6. a.* præcipuè autem ipſa anima ad imaginem Dei facta. l Gloſ ord ſ. Lev. 6.

Eccleſia. Credita domus Joſeph, deſignare poteſt *m* Eccleſiam commiſſam Prælato, *Gen. 39. a.* vel etiam Chriſto. m Gloſ ord ſ. Gen. 50.

Dæmones. Creditores, qui volebant tollere filios viduæ, *4 Reg. 4. a.* deſignare poſſunt *n* dæmones, qui tollere nituntur filios Eccleſiæ. n Au ſ. ſer. 206.

Creditor nullus eſt, cui Deus vendiderit ſynagogam, ſed ſuis peccatis venditi ſunt, *Iſa. 50. a.*

Prædicator. Creditor dici poteſt *o* Prædicator. ut cum pauper & creditor obviarunt ſibi, *Prov. 29. b.* o Bed ſ Prov. 29.

Cremare, vide Accendere.

Cremium.

Dolor de ſcandalo minorum. CREMIUM eſt, vel caro frixa in frixorio: quæ quò magis torretur, magis areſcit: vel illud aduſtum, quod in frixorio remanet: vel, ut alii volunt eſt ipſum frixorium, *Pſal. 101.* Deſignare poteſt *p* dolorem, quem Sancti, & Doctores habent ex ſcandalo minorum. p Au. Pſ 101.

Crepare.

CREPARE eſt ſonare, & interdum rumpi cum ſonitu, ut rumpi ſolet veſica inflata, *2. Par. 25. c. Act. 1. c.*

Crepido.

CREPIDO eſt *q* ora terræ, quam aqua fluminis alluit, dicta ob crepidum fluentis aquæ. q Hu ſ E. e. 43.

Evangelium Chriſti. Crepido altaris dici poteſt Evangelium, aut Chriſtus, *Lev. 1. d.* Et crepido minor, eſt Chriſtus, ſecundum infirmitatem carnis autem idem ſuſcitatus, *Ezech. 43. d*

Chriſtus. Crepido alvei fluminis, in qua poſitus fuit Moyſes, *Exod. 2 a.*

Crepuſculum, vide Diluculum.

Creſcere, Accreſcere, Succreſcere, Increſcere, Incrementum.

CRESCERE dicuntur animalia, aut etiam plantæ, quum à minore quantitate, ad majorem, & perfectiorem accedunt.

Chriſtus. Creſcens Joſeph in terra paupertatis ſuæ, *Gen. 41. g. 49 c.* deſignat *r* Chriſtum ſecundùm humanitatem. Ideò natus eſt Chriſtus, quum creſcunt dies, ut Ioannes, quum decreſcunt. quia adveniente Sole, lucerna obſcuratur. Ideo Joannes dicebat: Illum oportet creſcere, me autem minui, *Joan 3 d.* Eundem Chriſtum deſignarunt creſcentes Samſon & David, *Jud. 3 d 2. Reg. 5. b. 1. Par 11. b. Eſther. 9. b.* Et

Chriſtus. creſcens ſinapis in arborem, *ſ* ſignificat Chriſtum poſt reſurrectionem, *Matt. 13 d Luc. 2 f. 13. d* Creſcit etiam Chriſtus, quum multiplicatur fides in Eccleſia. Et creſcit corpus Chriſti, *t* quamdiu fideles creſcunt in hoc mundo, quod deſignat creſcens poſſeſſio Jub in terra, *Job 1. b.*

Profectus animæ. Creſcit anima, *v* quum proficit in virtutibus & doctrinis, hoc eſt, quum prava ejus bona facit Deus magna, deletis ejus vitiis & peccatis. Eundem profectum deſignat creſcens vitis & creſcens aqua & creſcens Ioannes, *Gen. 1. c. 9. a. 17. a. 21 a 24. g 36. c. 35. b 40 b. 48 c. Lev 26. b. 2. Par 10. c. Pſalm. 83 Proverb. 4. d. Iſa. 25. b Matth. 6. d Marc. 4. a Luc. 1. g. 2. c. 1 Cor. 8 c Epheſ. 4 d. Col. 1. a* Creſcit etiam lux juſtorum, uſque ad perfectum diem, *Prov. 4. d.* quia juſti proficiunt, quouſque perveniant ad felicitatem.

amb ... 12 ... ſuper Lucam 11 & ... Lucam 13. ſ Hi ... Matt. Can 14. t Gre 2 mor. 23 & 19. mor 1. & ſ. Exa. hom. 6. v Baſil Exa. hom 11. Orig ſ Luc. hom 11. Hila. ſ Pſ. 46. Am de Noe. 24 & ſ. 1. Cor. 3.

Creſcentes

Creſcentes filii Iſrael poſt mortem Joſeph, deſignant *a* Chriſtianos poſt mortem Chriſti multiplicatos. Et creſcentes per oppreſsionem, deſignant profectum virtutis per tentationes, *Exo. 1.a.c. 5.a. Lev. 26.b. Jud. 4.d. Job 2.d. Jere. 23.a. Ezec. 17.b. 36 b. Eph. 2.d.*

Succreſcens Iſaac donec factus eſt magnus, *Gen. 26.b.* deſignat, augmentum legis prius in Prophetas, deinde in Evangelium. Idem deſignat creſcens Moyſes, *Exo. 2.b.*

Creſcit myrtus pro urtica, *Iſa. 55.d.* quum *c* pro ſpinoſo & fœtido peccatore, exit Prædicator, odorem, & virorem doctrinæ, & operum habens. Et creſcens paulatim in majus ſonus buccinæ, eſt extenſio prædicationis per orbem, *Exod. 19.c. Actor. 6.b.*

Creſcens paulatim tumultus in caſtris, *1. Reg. 14.c.* deſignat *d* quotidianum profectum converſorum ad fidem. Sic ſuccreſcit caro in oſſibus aridis, *Ezec. 37.b.* quum infideles, aut peccatores converſi proficiunt.

Creſcens Samuel, deſignat *e* diſcipulorum multiplicationem, & augmentum in dignitate: Ita tamen ut Dominus ſit cum eo. Et creſcens idem poſt comminationes à Deo factas ad Eli Sacerdotem, deſignat augmentum populi Chriſtiani, quum Apoſtoli relictis Judæis, converſi ſunt ad gentes, *1. Re. 2.c. 3.d. Pſal 18.4.4. Actor. 6.b. 19.b.*

Creſcens ſemen cedri in vineam latiorem *f* erat regnum Sedechiæ ſub Rege Babylonis, *Ezech. 17.b.* Idem deſignant creſcentes frondes, & fructus vineæ, *Ezech. 19.c.*

Creſcens carectum non ſine aqua, *Iob 8.c.* deſignat *g* hypocritam, viriditatem boni operis ex ſuperno munere habentem: ſed quia hanc in uſum propriæ laudis arripit, inaniter, & ſine fructu creſcit.

Creſcunt aut multiplicantur beſtiæ contra hominem, quum *h* non habet hoſtes, contra quos pugnet, *Exo. 23 d.* quia cùm homo datur otio, augentur concupiſcentiæ, & libidines, &c.

Creſcentes fratres Jephte, *Jud. 11.a.* deſignant *i* Scribas & Sacerdotes prævalentes ad occidendum Chriſtum.

Creſcens Iſmael, deſignant *k* Judæorum multiplicationem per orbem: *Gen. 21.a.* cùm autem dicat Jacob ad Ruben. Non creſcas, deſignat *l* non multiplicandos Judæos in fide poſt mortem Chriſti: vel orat & non creſcat timor pertinens ad ſolicitudinem rerum temporalium per Ruben deſignatus.

Creſcens lepra, *m* eſt prodiens peccatum, quod latebat, in publicum. Et iterum creſcens, eſt relapſus in peccatum, poſterioribus actionibus multiplicatum, *Lev. 13.d. 14.*

Creſcens parvus fons in fluvium, *Eſther. 11.d.* Ad literam eſt ſomnium de Eſther. Sed non eſt editione Hebraica.

Creſcentes capilli capitis, aut barbæ, *Num. 6.a. 2. Reg. 10.b. 1. Par. 19. b.* *n*. profectum deſignat in vovente.

Succreſcens cornu arietis excelſius altero, *Dan. 8.a.* Exponitur de *o* Cyro.

Creſcunt zizania cum tritico, quum *p* mali vivunt in hoc ſæculo permixti bonis, *Matt. 13.d.*

Increſcere dicitur clamor Sodomorum coram Domino, *Gen. 19.a.* quum *q* adeo illorum augebantur peccata, ut non poſſet ultra deferri vindicta.

Cribrare, Cribrum.

CRIBUM eſt inſtrumentum ex pelle, crebris pertuſum foraminibus, ad frumenta purganda. Cribrare autem, eſt frumentum à paleis, & pulvere, rebuſque immundis cribro purgare.

Cribrum deſignare poteſt *r* divinum examen, quo ſinguli examinantur, & boni à malis ſeparantur, *Amos 9.c. Eccl. 27.a.*

Cribrat Deus aquas de nubibus, *2. Reg. 22.b.* quum *ſ* per Apoſtolos & Prædicatores diſtribuit doctrinam.

Cribrare volebat Satanas Apoſtolos ſicut triticum, *Luc. 22.c.* ut *t* videlicet tentationibus concuteret, & à fide ſi poſſet ipſos amoveret.

Cribrans Daniel cinerem per totum templum Belis, *Dan. 14.c.*

Crimen, vide Peccatum.

Crines, quære Capilli.

Cripta, vide Spilunca.

Criſpare.

CRISPANTES, aut criſpati crines, dicuntur, *v* intorti, quales ſolent fœminæ facere ad decorem, deſignare poſſunt frequentes orationes, *Iſa 3.d.*

Crocodilus.

CROCODILUS eſt *x* amphibium animal, figura ſimillimum lacerto terreſtri, magnitudine verò ingenti: habet cutem duriſſimam contra omnem ictum: habet dentes ad morſum exertos: hoſtiſque eſt hominum: eſt malitioſus, lutoque paſcitur. Computatur autem inter immunda animalia, *Lev. 11.e.* deſignare poteſt *y* invidos, & malevolos.

Crocus.

CROCUS eſt herba folia habens velut capillos, flores purpureos, è quibus colliguntur veluti fibræ plurimum odoris habentes: quarum uſus eſt in medicamentis & condimentis: ex eis fit croceus color: computatur crocus inter aromata, *Cant. 4.d.*

In croceis nutriuntur, *z* qui pompam mundi appetunt, & carnalem legis obſervationem ſequuntur, *Thr. 4.a.* vel per crocum deſignatur ignis Spiritus ſancti: & ſancti Patres nutriebantur in croceis, hoc eſt, in Sacramentis, & donis Spiritus ſancti.

Cruciare, vide Affligere.

Crucifigere, Crux, Patibulum.

CRUX, eſt patibulum, in quo ſolebant clavis maleſactores figere: ſed poſt Salvatorem noſtrum crucifixum, verſa eſt in honorem.

Crux

Crux Chriſti in medio latronum, *a* non fuit ſupplicium, ſed tribunal, ubi alterum duxit ad gloriam, alterum condemnavit ad ſupplicium æternum.

Mundus. Providentia divina.

Crux Chriſti, *b* mundum deſignat. & quatuor ejus cornua, quatuor mundi partes: vertex, eſt Oriens: dextra Septentrio: læva Auſter: inferior Occidens, *Marc.15.c.* Deſignant etiam divinam *c* potentiam & providentiam erga omnia, ad omnia partes ſe extendentem. Ideò Chriſtus in cruce mori voluit, ut virtus paſſionis ejus ad omnes ſe extenderet, ſine perſonarum acceptione.

Homo. Labores. Tentationes. Tribulationes.

Crux etiam in qua fixus eſt Chriſtus, eſt *d* ipſe homo formam crucis habens, extentis brachiis.

Crux generaliter ſignificare ſolet *e* labores, tentationes, & tribulationes, *Mat.10.g.16.d. Marc 8.d. Luc 2.c.14.f.* Et nos tunc crucifigimur mundo, quum veniens princeps hujus mundi, in nobis non invenit quicquam. Et nobis mundus crucifigitur, quum peccati concupiſcentias non recipimus, *Gal.3.a. 6.d.* Vel crucifixus eſt mundo, qui omnia, quæ mundus amat, reputat crucem, ut carnis voluptates, honores, divitias, vanas hominum laudes. Mundus autem illi crucifixus eſt, cum *f* eis adhæret, quæ mundus reputat crucẽ ut paupertati, contemptui, &c. Vel crucifixus eſt ei mundus reputatione: ipſe verò mundo compaſſione. Crucifigitur etiam cum Jeſu, qui mortificatis membris, configuratur Chriſto. Duobus etiam modis crux tollitur: quum aut per *g* abſtinentiam corpus afficitur, aut per compaſſionem proximi affligitur animus.

a Aug. de cataclyſ. 4.
b Hie. ſ Mar. 15.
c Gre. Nyſſen. de reſur. 1.
d Iren. ſer 4. Nat. Domini.
e Ori. ſ Matt. ho. 2. & ſ Ioſ. hom. 8.
Aug. ep. 119.
Hie. ſ Gal 3.
f Aug. ſer 7. quadrageſ.
g Gre. 31. ho.

Timor Domini.

Crux noſtra, timor, *h* Domini eſt. Sicut ergo crucifixus, qui jam non pro animi ſui motu membra ſua quoquam movendi, vel convertendi habet poteſtatem: ita & nos voluntates noſtras ac deſideria, non ſecundùm id, quod nobis ſuave eſt, ac delectat ad præſens, ſed ſecundum legem Domini, quo nos illa conſtrinxerit, applicare debemus. Et ſicut is, qui in patibulo crucis affigitur, non jam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectationibus cogitat, non pro die craſtino ſolicitudine, curaque diſtenditur, nulla poſſidendi concupiſcentia permovetur, nulla ſuperbia, nulla contentione, nulla æmulatione ſuccenditur, non de præſentibus dolet injuriis, non de præteritarum jam recordatur, ſeque cum adhuc ſpirat in corpore, cunctis elementis credit eſſe defunctum, illuc præmittens ſui cordis intuitum, quò ſe non dubitat ilicò tranſiturum. Ita nos quoque timore Domini crucifixos, oportet his omnibus, id eſt, non ſolum carnalibus vitiis, verum etiam ipſis elementis mortuos eſſe, illic habentes oculos animæ noſtræ defixos, quo nos ſperare debemus momentis ſingulis migraturos. Hoc enim modo mortificatas poterimus univerſas concupiſcentias noſtras, & affectus habere carnales.

h Caſſ. l. 4. c. 35.

Charitas. Perſeverantia. Finis cæleſtis. Spes. Gratia Dei. Fides.

Crucis latitudo, quæ eſt in ligno tranſverſo, quò extendunt pendentes manus. ſignificat *i* opera bona, in latitudine charitatis. Longa eſt a tranſverſo ligno, uſque ad terram: ubi dorſum pedeſque figuntur: & ſignificat perſeverantiam in longitudine temporis uſque ad finem. Alta eſt in cacumine, quod per tranſverſum lignum ſurſum verſum excedit: & ſignificat ſupernum finem, quo cuncta opera referuntur: quoniam cuncta, quæ longitudine aut latitudine benè, ac perſeveranter fiunt, propter altitudinem divinorum facienda ſunt præmiorum. Hæc pertinent ad ſpem. Profunda eſt in ejus parte, qua in terram figitur: ibi quippe occulta eſt, nec videri poteſt: ſed cuncta ejus apparentia, & eminentia, inde conſurgunt: ſicut bona noſtra de profunditate gratiæ Dei, quæ comprehendi ac dijudicari non poteſt, univerſa procedunt. Hæc referuntur ad fidem. Cornua etiam crucis quatuor, *k* ſunt virtutes, continentia, patientia, prudentia, & humilitas.

i Aug. ſ Ioan. tra. 118.
Rup. l. de div. offi. 9. & 13. ſ. Ioan.
k Bern. ſer. 2. de S. Andrea.

Crux Chriſti.

Patibulum in quo ſuſpenſus eſt Rex Hai, *l* crucem Chriſti deſignat, ubi crucifixus eſt diabolus, *Ioſ. 8.f.10.c.* Idem deſignant patibula in quibus ſuſpenſi fuerunt princeps piſtorum, & principes populi, & Haman, &c. *Gen.40 d.41.c. Num.25.a. Eſther.2.d.7.d. Coll.2.c.*

l Ori. ſ Ioſ. h. 8.

Mors actus pravi. Negantes Ieſum. Detractio.

Crucifixus vetus homo dicitur, *m* quum mortui ſunt actus mali, *Rom. 6. d.* Et carnem ſuam crucifigunt, qui opera carnis & mundi ſequuntur, *Gal. 5. d.*

Crucifigunt Jeſum, *n* qui anathematizant eum, & ejus doctrinam tollere nituntur: & in non credentibus, & hæreticis crucifigitur Chriſtus, *Matt.20.c. Gal.3.a.*

Crucifigunt Judæi, vel alii Scribas, & prædicatores Chriſti, quum eis detrahunt, *Math.23.d.*

m Amb. ſ Rom. 4.
n Ori. ſ. Mat. hom. 11
Amb. ſ. Gal. 3

Crudelis, Sævus, Dirus.

CRUDELIS eſt qui ſine miſericordia infert malum aliis, præcipuè injuſtè. Quæ crudelitas maxime convenit *o* diabolo, deinde membris ejus, *Eſter.7.b.16.b. Prov.5.c.11.c.12.a.17.b. Sap.3.c. Iſa.14.b.19.a. Ier. 6.f.50.g. Thre.4.a. Ezech.31.d.*

o Hie. ſ Iſ. 19.
Gre. 3. paſt. adm. 21.

Iuſta punitio Dei in malos.

In crudelem dicitur mutatus Deus alicui, *p* quum eum reſpirare non ſinit: quæ crudelitas non in Deo, ſed in judicio ejus, qui patitur, eſt, *Iob.30.c.* Et non quaſi crudelis dicitur ſuſcitare diabolum, *Iob. 41.a.* quia de ejus fortitudine electos ſuos potenter eripit: & reprobos non injuſtè, ſed rationabiliter condemnando illi ſubjicit. Et dies Domini dicitur crudelis, quia in die judicii non erit locus miſericordiæ, *Iſa.13.b.* Et tunc erit caſtigatio crudelis, quæ erit ſecundum exigentiam juſtitiæ, *Ier.30.c.*

p Greg. 19. mor. 16. & 33. mor. 25.
q Glo. int. ſ. Thren 4.

Synagoga.

Crudelis quaſi ſtruthio dicitur ſynagoga, quæ perſequebatur filios ſuos, hoc eſt, Apoſtolos in deſerto gentium, *Thren.4.a.*

Infeſti proximis.

Sævi dæmoniaci, deſignant eos, qui faciunt *r* aliis viam vitæ præſentis infeſtam, *Matt.8.d.* Deſignant etiam crudelitatem mortis animæ & corporis, quas nemo poteſt evadere.

r Hil. ſ Matt. Can. 8.
Rup. 7 ſ Mat.

Crudum.

CRUDUM dicitur, quod non eſt aptum ad cibum humanum, niſi coquatur, aut aſſetur: ut carnes crudæ. Et cruda ſunt etiam non macerata, ut crudum linum, *Eccl.46.a.*

Purum hominem Chriſtum confiteri.

Crudum agnum comedere, *ſ* eſt Chriſtum purum hominem credere, vel dubitare in fide: vel ad communionem corporis Chriſti, ſine ſufficienti ſui probatione accedere, *Exod.12.d.1. Reg.2.c.* Vel nil, niſi quod videtur, æſtimare.

ſ Gre. ſ 1 Reg. 2. & ho. 22.
Bed. ſ Exo 12.
Rup. 2. ſ Exo. 10.

Cruor, vide Sanguis.

Crus.

CRURA dicuntur à genibus, uſque ad imum pedem: conſtantque in hominibus, tibia & ſura.

Apoſtoli. Viæ Chriſti.

Crura ſponſi, *Cant.5.d.* dici poſſunt Apoſtoli, per quos *t* univerſum mundum circuivit. & fidem eis prædicantibus, inter populum ſparſit. Vel ſunt viæ Chriſti, miſericordia & veritas, quæ ſunt columnæ marmoreæ: quia à nullo poſſunt infirmari: adeò non ſunt illi fracta crura *Ioan.19.f.*

t Gre. ſ. can. 5.
Rup. ſ Cant. 5 & 5. de divin. offi. 14.

Crura

Crura eruta de ore leonis, *Amos 3.d.* deſignant viam *a* doctrinæ erutam à diabolo, & hæreticis.

Crura longiora retro in locuſtis, aut ſimilibus, quæ ſunt apta ad ſaliendum, deſignare poſſunt *b* reſipiſcentiam à peccato, *Lev. 11.e.*

Deſignant etiam *c* habitudinem earum animarum, quæ mox ſe poſſunt in cœlum attollere, terrena quam minimum attingentes & in carne non ſecundum carnem militantes. Et licet cum peccatoribus ad eorum utilitatem converſentur, tamen mox à terrenis reſiliunt.

Crura diſcooperta, *Iſa. 47.a.* turpitudinem *d* peccatorum revelatam deſignare poſſunt: vel prava deſideria manifeſtata.

Cruſtula, Collyris.

CRUSTULA, ſeu cruſtum, eſt placentæ genus, quæ & collyris dicitur.

Cruſtula abſque fermento conſperſa oleo, deſignare poteſt puram *e* converſationem. Et etiam *f* animam, quæ dum egreditur à Deo, ſentit naturam parentis, & Dei ipſam inſufflantis unde dicitur involuta & ſubacta divinitate tanquam oleo unde ad divina geſtit, quouſque per peccatum obtenebretur. Deſignat etiam doctrinam legis & Prophetarum. Et præterea Euchariſtiam, *Exod. 29.a. Lev 6.7.8. 2. Reg 6.d. 3 Reg. 14.a.*

Cryſtallus.

CHRYSTALLUS eſt gelu *g* concretum & diaphanum: & lapis, qui dicitur ex gelu diuturno durari: vehementiſſimis Alpium frigoribus, & inacceſſis ſoli ſpeluncis, concreſcere aquæ dicuntur in cryſtallum. Et cryſtallus tactu quidem lapis, viſu verò aqua.

Cryſtallus ſignificare poteſt *h* humanitatem Chriſti ſuſcitatam, quæ prius erat velut aqua paſſibilis: ſed verſa eſt in cryſtallum impaſſibilis facta, *Ezec. 1.f. Apoc 4.b. 21.b. 22.a.*

Cryſtallus ut fit ex aqua, deſignat *i* naturam angelicam, quæ ante confirmationem mobilis erat, ut aqua, ſed aliis peccantibus ipſa fortis facta eſt, & immutabilis. *Eze 1.e. Apo. 4.b.*

Cryſtalli aſpectus *k* puriſſima quæque, atque lucentia in cœleſtibus demonſtrare poſſunt, quæ noſtrum oculatum corpus illuminant, *Ezech. 1 f.*

Cryſtallus tactu lapis eſt, viſu aqua, ut oſtendatur eos, *l* qui in foribus Eccleſiæ ſunt, nulla debere ſorde maculari, ſed fidei eſſe puriſſimæ, *Iſa. 45 c.* juxta Septuaginta, *Apo. 21 c.*

Cryſtallus adeo conſtipata eſt, ut evacuatis & ablatis penitus poroſitatibus, non poſſit ultra calorem intrinſecus admittere, ut reſolvatur, deſignare poteſt eos, *m* qui in abyſſo peccatorum jam indurati congelati ſunt, & ſolo calore Spiritus ſancti, cui nihil eſt impoſſibile reſolvi poſſunt. De quo Propheta, *Pſal. 147.* Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas, buccella cum poroſa eſt valdè, & ſuſcipiens peregrinum humorem madefacientem. Et unde hoc fiat, quod natura non poteſt, admirans ipſe Propheta ſubnectit. Ante faciem frigoris ejus, ſcilicet cryſtalli, quis ſtabit potens diſſolvere illam? Sed ſtatim ſancto lumine colluſtratus ſubintulit. Mittet verbum ſuum, & liquefaciet eam, & ſtabit ſpiritus ejus, & fluent aquæ lacrymarum, & gratiarum profluvia in locum peccati, juxta illud Apoſtoli: Ubi abundavit iniquitas, ſuperabundavit & gratia, adeo ut ex magnis peccatoribus, fiant inſignes prædicatores.

Cryſtallus ut eſt gelu, ſignificare poteſt tribulationem *n* frigidam, quam Deus convertit in buccellam, & mollem aquam, *Pſal. 147. Eccl. 43.b.*

Cryſtallus cui ſimile eſt mare, *Apo 4.b.* corpora glorioſa, quæ ex fragilitate facta ſunt fortia.

Cubare, *Accubare.*

CUBARE eſt jacere, præcipuè ad ſomnum capiendum. Idem ferè eſt accubare, niſi quod aliquando eſt accumbere, ad cibum videlicet ſumendum.

Accubans leo deſignat *o* Chriſtum in ſepulchro, in quo non neceſſitate, ſed poteſtate jacuit: & ut catulus leonis, quia tribus diebus, & noctibus in cubili ſepulchri jacens, in ipſa morte, mortis imperium vicit. Accubuit autem ſicut voluit, & quamdiu voluit.

Cubat ſponſus in meridie, *Can. 1 b.* quum requieſcit *p* Chriſtus in habentibus ſplendorem ſapientiæ, aut in æterna quiete. Et dicitur eſſe in accubitu uſque ad judicium, quando apparebit quaſi de accubitu ſurgens.

Accubare devorata præda, *q* eſt in regno cœlorum quieſcere, *Num. 23.e.* Sic accubare faciet Deus oves in regno cœleſti, *Ezech. 43.d.*

Cubantes catuli leonum in antris, *Iob 38.d.* deſignare poſſunt *r* Apoſtolos adhuc ſedentes in civitate, quouſque induerentur virtute ex alto, vel ſunt prædicatores per ſilentium in ſuis cogitationibus ſe retinentes, prædicandi opportunitate non inventa, vel ſunt dæmones in cordibus peccatorum quieſcentes.

Cubare in ſacco, eſt pœnitentiam *ſ* agere, *Ioel. 1.c.*

Accubantes greges ovium juxta puteum, deſignare poſſunt *t* petentes humiliter gratiam baptiſmi, *Gen 29. Iſa 27. Ier. 33.b. Ezech. 34.d. Soph. 2.d. 3.c.*

Accubant greges in civitate deſtructa, *Soph. 2.d.* quum *v* multitudo vitiorum eſt in anima.

Accubant ſuper veſtimentis pignoratis juxta altare, *Amos 2.c.* hæretici videlicet, *x* qui ſub nomine Chriſtiano fornicantes, erroribus ſuis atque mendaciis, obtendunt teſtimonia ſcripturarum.

Cubans draco Ægypti in medio fluminum ſuorum, *Ezech. 29 a.* eſt *y* diabolus quieſcens diverſis hæreſibus. Et cubans lamia in Idumæa, *Iſa. 34.c.* eſt *z* diabolus quieſcens in Judæis. Et accubans Amnon quaſi ægrotus, *2. Reg. 13.b.* deſignat fallacias diaboli.

Accubans vitulus in civitate Hieruſalem, *Iſa. 27.c.* deſignat *aa* exercitum Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem.

Accubans pardus cum hœdo, *Iſa. 11.b.* eſt *bb* ſuperbus cum humili peccatore in Eccleſia.

Cubans leæna inter leones, *Ezech. 19.a.* Crudelis *cc* rapax inter ſibi ſimiles.

Cubiculum, Thalamus.

CUBICULUM, eſt locus, uno vel pluribus cubilibus inſtructus, nocturnæque quieti deſtinatus, ac proinde à tumultu ſegregatus.

Cubi-

Arcana contemplationis. Gloria cæleſtis. Cubiculum Joſeph, ſecreta Chriſti, & arcana theoricæ *a* contemplationis deſignare poteſt. Et cubiculum Regis ſponſa deſignat arcana ſenſus ſpiritualis, *Gen. 43.f. 3. Reg. 1.b. 2. Par. 21.d. Eſther. 2.d. Cant. 3.d. 8.a.* Idem deſignant *b* thalami templi, *Ezec. 40.b.* poſſunt etiam ſignificare *c* requiem cœleſtis gloriæ.

Corpus Chriſti. Beata Virgo. Deſignat etiam *d* corpus ipſius Chriſti, & etiam Beatam Virginem: quæ fuit thalamus, a quo proceſſit ſponſus, *Pſal. 18.*

Cor. Anima. Patres veteris & novi teſtamenti. Cubiculum etiam dici poteſt *e* cor noſtrum, vel anima, in qua quieſcit ſponſus, & delectatur cum ſponſa. Item conſcientia & ſecretum mentis, *Matt. 6.a. Luc. 12.a. Tob. 3.a. Judith. 8.a. Iſa. 26.d. Ezec. 8.c.* Et thalami hinc, & inde *f* in templo, deſignare poſſunt patres veteris & novi Teſtamenti, *Ezech. 40.b.*

Sepulchrum. Cubiculum quandoque ſignificat *g* ſepulchrum, in quo Sancti quieſcunt, uſque ad diem judicii, *Ezech. 26.d.*

Locus voluptatis. Thalamus, à quo egrediendum eſt, locum voluptatis ſignificare poteſt, *Joel 2.d.* Idem poſſunt deſignare varia cubicula, *Exod. 8.a. Jud. 15.a. 16.b. 3. Reg. 3.c. 20.e. 22.d. 2. Paral. 18.e. Judith. 13.a.*

Cubile, vide Lectus.

Cubitus, brachii pars.

CUBITUS brachii, dicitur ea pars exterior, ubi eſt flexura brachii. Vel cubitus brachium ſimul & manuum importat: ut deſignet *h* bona opera, quæ exterius patimur, & efficimus. Et cubito menſuratur templum, & cœleſtis Hieruſalem: quia juxta opera debetur cuique præmium, proportione geometrica.

Appetitus libidinis. Cubitus manuum, deſignare poteſt *i* appetitum in libidinem proclivem, *Eccl. 9.b. Ezech. 13.c.*

Cubitus menſura.

CUBITUS eſt menſura ſex palmos continens: videtur ſumpſiſſe nomen à cubito brachii, qui à curvatura, uſque ad extremum manus extenditur. Eſt & cubitus geometricus, qui juxta Originem *k* & Auguſtinum, *l* ſex noſtros cubitus continet: quo cubito ajunt arcam Noë fuiſſe menſuratam.

Præcepta. Humilitas. Unitas Eccleſiæ. Caput humanum. Cubitus, præcepta Dei deſignare poteſt, quibus metimur arcam, hoc eſt Eccleſiam: quia per præceptorum obſervantiam conſtat Eccleſia. Et cubitus, in quo conſummatur arca, deſignare poteſt humilitatem, in qua conſummantur virtutes. Item unitatem Eccleſiæ in Chriſtum collectæ. Et etiam caput humanum, in quod conſummantur homo, *Gen. 6.c. Exod. 25.30.37. Matth. 6.b. Luc. 12.d.*

Chriſtus. Cubitus unus, & finis utrorumque Teſtamentorum, eſt *m* Chriſtus, qui etiam eſt cubitus, in quo conſummatur arca, hoc eſt, Eccleſia, *Gen. 6.b. Ezech. 40.b.*

Unitas fidei. Cubitus unus altitudinis menſarum, *Ezec. 40.f.* deſignare poteſt unitatem *n* fidei in corde omnium Sanctorum.

Initium contemplationis. Cubitus ac ſemis, dicere poteſt initium contemplationis, & divinæ cognitionis, cum perfectione operis, *Exod 25.b. 36.37.*

Unitas Trinitatis. Cubitus unus & dimidius longitudinis altaris, & totidem latitudinis, qui ſunt tres cubiti, cum uno cubitu altitudinis, demonſtrat Trinitatem in unitate, *Ezech 40.f.* quam expoſitionem non approbat Gregorius *o* cum in illa ſumma Trinitate, nihil ſit dimidium, nec ex duobus dimidiis aliquid unum.

Perfectio Sanctorum quantum ad humana, imperfectio quantum ad divina. Cubitus & dimidius in longitudine menſarum, *Ezech. 40.f.* ſic ſe habet: quia ſancti Patres atque Doctores, qui ſe longanimiter ad ſecreta ſpei intimè extendunt, per hoc quod in virtutibus vivunt, quantum ad humanam quidem menſuram pertinet, valde perfecti ſunt: (quantum vero ad divina myſteria, quæ plenè ab homine capi non poſſunt, quamdiu in hac mortali carne ſubſiſtit) perfecti non ſunt: in ſemetipſis ergo jam cubitum habent, in Deo adhuc cubitum non habent, ſed dimidium. Sic cubitus & dimidius in latitudine, refertur ad charitatem, cubitus quidem ad amorem proximi, dimidius verò ad amorem Dei, quem tantum diligere non poſſunt, quantum debent.

Scientia humanorum, & naturalium. Cubitus & dimidius latitudinis arcæ, *p* in operationibus naturæ & induſtriæ conſiderari poteſt. in opere enim artificiali, ſcientia humana cubitum habet. quia ſi illud comprehendere non valeret, ipſum utique non inveniſſet, ſed in opere naturali plenum cubitum habere non potuit: quia ipſum non niſi fortè ex parte comprehendit.

Scientia humanorum, & divinorum. Cubitus & dimidius altitudinis arcæ, *q* pertinet ad ſcientiam inſtitutionum divinarum, & humanarum, in humana inſtitutione, ſcientia humana cubitum habere poteſt: quia illud quod invenire poteſt, illud nimirum comprehendere poteſt. In ſacramentis autem divinis duo eſſe non dubitamus. Aliud eſt enim, quod exterius in re, vel opere cernimus: Aliud virtus illa ſpiritualis, quæ latet intrinſecus. Rem itaque Sacramenti quæ intrinſecus latet, credere potes: videre autem omnino non potes. Et idcirco ſcientiam tuam in hac parte uſque ad plenum cubitum extendere non potes.

Deliberatio & inſpiratio. Cubitus unus & dimidius propitiatorii *r* deſignant: cubitus quidem unus id, quod pertinet ad noſtram deliberationem in operibus meritoriis, quæ aſſequi cognitione poſſumus: Dimidius verò, ea quæ pertinent ad divinam inſpirationem, & gratiam, quæ ſolum ex parte aſſequimur.

Munditia & innocentia. Cubiti duo menſæ, *ſ* munditiam, & innocentiam deſignare poſſunt, *Exod. 25.c. 37.b.*

Cognitio veræ naturæ. Duo cubiti & dimidius in longitudine arcæ fœderis *t* ſic conſiderari poſſunt, ut cubitum plenum dicatur habere ſcientia humana, ubi certitudinem tenet, ubi ea quæ ſciri oportet ſenſu aliquo comprehendere valet. Habet ergo ſenſus corporeus cubitum unum in cunſpectiune materiæ. Habet alium cubitum in conſideratione formæ. Habet vero dimidium cubitum in præceptione naturæ, quam non penetrat, niſi ex parte.

Cognitio animæ Chriſti. Longitudo propitiatorii dicitur, neque duos ſolum cubitos habuiſſe, qui numerus ſociandis, generandiſque aptari corporibus ſolet. neque tres integros, qui numerus appellationem naturæ excedere conſuevit, & naturæ incorporeæ conſecrari. Ita anima Chriſti, qui eſt mediator, excedit cæteras creaturas, & non pertingit ad Deum. Latitudinis verò erat cubitus & ſemis, quia caro Chriſti non pervenit ad dualem numerum, qui pro rebus immundis interdum ponitur, *Exod. 25.b.*

Cognitio de anima. Cubiti duo & dimidius longitudinis propitiatorii, deſignant *u* in anima: cubiti quidem duo cognitionem operationum intellectus, & voluntatis, quæ integræ haberi poſſunt: dimidius verò cognitionem eſſentiæ ipſius animæ, quæ non perfectè habetur.

Exercitatio ſenſuum. Cubiti quinque longitudinis & latitudinis altaris, deſignare poſſunt *x* exercitationem quinque ſenſuum in patientia, & charitate. Idem deſignare poſſunt *y* cubiti quinque altitudinis atrii, *Exo 26.[illegible]* Et cubiti quinque inter thalamos, ſunt *z* imperfecti, ſed bonum deſiderium habentes, & ſenſus regentes, *Ezech 40.b.*

Cubi-

a Ori. ſ. Cant. hom. 1. 3. *Amb. ſ. Pſ. 119 ſer. 17.* *b* Hie. ſ. Ezec. 40. *c* Bern. ſ. Cant. ſer. 23. 79. Ru. ſ. Ez. c. 6. *d* Amb. ſ. Pſ. 18. et 1. ver. 7 ethil. ſ. Matt. Can. 3. Hie. ſ. Mat. 6. Amb. de inſtitut. Vir. cp. 1. de Cant. [illegible] *e* [illegible] 17 Au. ſ. Pſ. [illegible] *f* Greg. ſ. [illegible] hom. 16. & 4. mor. 20. *g* Hie. ſ. Iſ. 26. *h* Greg. Ven. Can. ſ. hom. 3. mod. [illegible] *i* Ori. ſ. Ezec. hom. 3. *l* Au. 12. cont. Fauſt. 16. *m* Glo. int. ſ. Gen. 6. *n* Gre. ſ. Ezech. hom. 21. *n* Hie. ſ. Ezec. 40. Gre. ſ. Ezech. hom. 22. *o* Gre. ſ. Ezec. hom. 22. *p* Ricar. de S. Vict. 1. de arca myſt. 6. *q* Ric. de S. Vict. 1. de ar. myſt. 6. *r* Ric. de S. Vi. 3. de ar. myſt. 16. 17. *ſ* Glo. ord. ſ. Exod. 25. *t* Ricar. de S. Vict. 1. de ar. myſt. 4. *u* Ric. de S. Vi. 3. de ar. myſt. 12. 13. 14. *x* Gre. ſ. Eze. hom. 1. *y* Glo. int. ſ. Exod. 27. *z* Hie. ſ. Ezec. 40.

Digitized by Google

Cubiti tres altitudinis altaris, tres pœnitentiæ partes ſignificare poſſunt, *Exo.27.a Exo 38.a.* *Tres partes pœnitentiæ.*

a Greg. ſ. Eze hom.17. Cubiti ſex & palmus calami menſoris, deſignant *a* notam eſſe Deo converſationem noſtram quæ in ſex diebus quibus factus eſt mundus continetur: & notam eſſe rationem operum ſingulorum, ut aliud ad opera, aliud ad mentem pertineat, *Eze 40 b.* Cubiti etiam ſex & palmus thalamorum, deſignant eos, qui opere & contemplatione perfecti ſunt. Cubiti verò ſex ſine palmo, ſunt qui ſola opera vitæ activæ exercent. *Cognitio Dei erga homines.*

b Glo. ord. ſ. Exod. 27. Cubiti centum longitudinis atrii, & quinquaginta latitudinis, deſignant *b* vitam cœleſtem, æternamque requiem. Cubiti verò quindecim in utroque latere requiem reſurrectionis corporum, *Exod. 27.d 38.b.* *Requies cæleſtis.*

c Cl. Alex. 6. ſtr. Cubiti arcæ diluvii trecenti *c* ſymbolum ſunt ſigni Domini propter T. quinquaginta autem, ſpei & remiſſionis, quæ datur in pentecoſte. Triginta verò, aut, ut eſt in nonnullis codicibus, duodecim, ſignum ſunt prædicationis: quia tricesimo anno prædicavit Dominus, duodecim autem fuerunt Apoſtoli. Et in cubitum conſummatum eſt ædificiū, juſti profectu deſinente, in monadē, & in unitatē fidei. *Crux Chriſti.*

d Rom. de S. Vict. de ex. ter. mis. mun. 43. Cubiti *d* virtutum exercitia interdum deſignant. Et bis mille cubitis antecedit arca populum, ut quilibet proficiens ſciat ſe, aut judicet multum a perfectione diſtare, *Ioſ.3.a.* *Exercitia virtutum.*

Cucumeres, Cucumerarium.

CUCUMERES fructus ſunt noti, natura frigidi, quibus homines utuntur ad cibum in æſtate, *Num. 11.b.* Cucumerarium verò eſt locus, ubi ſati ſunt cucumeres, *Iſa 1 c Baruch.6 g.* *Falſitatis errores.*

Cudere.

e Hier. ſ. Iſ. 41. Cudere eſt *e* ferire, & feriendo ſignum imprimere, ut cuditur pecunia. Cudunt autem *e* hæreſiarchæ, quum fabricant errorum idola, *Iſa 41 b.*

Culex, Cynips.

Culex eſt minimum inſectum, qui Græcè cynips dicitur: quorum eſt quoddam genus acriter pungens, & volando ſonitum quendam, veluti ſibilum faciens. Et pennis quidem ſuſpenditur in aere, ſed ita ſubtile & minimum animal eſt, ut oculi viſum niſi acutè cernentis, fugiat, corpus tamen cui inſederit, acerbiſſimo terebrat ſtimulo, ut quem volitantē quis videre non poterat, ſentiat ſtimulantē. Qua *f* ratione philoſophiam, & dialecticas argutias hæreticorum deſignare poteſt quæ minutis & ſubtilibus verborum ſtimulis animas terebrant, & tanta calliditate circumveniunt, ut deceptus quiſque nec videat, nec intelligat unde decipitur. His ut tertiâ plagâ percuſſa eſt Ægyptus, *Exod.8 d Pſal 104* *Dialectica argutia.*

f Orig. ſ. Exod. hom 4. Bed. ſ. Exo 8 Aug ſer 87. g Aug de p. q. 3. Bed. ſ. Exo 11. h Orig. ſ. Matt. hom. 25. Greg. 1 mo 14. Aug q. 10. Evang 35. Euch ſer ſpi. rit ſ.

Poſſunt etiam cynipes deſignare *g* malignas & moleſtas cogitationes, inquietudinem, & inordinationem. Item pertinaces Judæos Eccleſiæ infectos. *Cogitationes moleſtæ. Iudæi.*

Mordacitas cynipum aculeos diſcutit libidinum, *Exod.8.d.*

Culex camelo comparatus, levia *h* peccata ſignificat, *Matt 23.c.* Et quia pungit, & gaudet ſanguine, deſignat latrones & Barrabbam, quem Judæi colarant, glutientes Chriſtum. *Levia peccata.*

Culina, vide Coquere.

Culmen, quære Cacumen.

Culmus, vide Palea.

Culpa, quære Peccatum.

Culter, vide Gladius.

Cumulus, quære Acervus.

Cunctari, vide Morari.

Cunctus, quære Omnis.

Cuneus, vide Exercitus.

Cupere, vide Appetere.

Cura, Curare, Curator.

CURA dicit ſolitudinem, quam quis habet erga rem aliquam, ad ejus providentiam ſpectantem. Curare autem, eſt, curam habere. Curator verò, qui curam alicujus habet. *Inſtaurans Chriſtus fidem.*

i Glo ord ſ 3. Reg 18. Curavit Elias altare, *i* quum Chriſtus inſtauravit in mundo fidem ſanctæ Trinitatis, *3.Reg.18.c.* Et Apoſtolicam tradidit doctrinam, mundans corda.

k Amb ſ Luc 10. Curam agens Samaritanus vulnerati, *Luc.10.f.* deſignat *k* Chriſtum adhibentem ſolicitudinem, ut homo peccator per pœnitentiam, & præceptorum obſervationem, ſalutem recuperet. *Curans Chriſtus hominem. Cura Prælatorum.*

Cura alendorum pecorum, eſt cura Prælatorum, *Gen.46.a.*

Curatores habebant, qui erant ſub lege, *Gal.4.a.*

Curare pro Sanare, vide Sanare.

Curioſus, Curioſitas.

CURIOSUS eſt, qui inordinatè quærit cognoſcere ea, quæ non ad eum ſpectant, *Eccl. 3.c. Act.19.d.* Non habet allegoriam.

Currere, Accurrere, Curſus, Decurrere Percurrere, Præcurrere.

CURRERE dicit velocem motum animalium terreſtrium. Et affinia ſunt compoſita. Eſt item converſari, *Pſal.58.* Sine iniquitate cucurri & direxi. Certare, *1.Cor.9.d.* Neſcitis quod hi, qui in ſtadio currunt, omnes quidem currunt, *2.Reg.18.f.* Currebant aquæ juxta altare.

l Hier. epiſ. ad Heb. Et pſ. 18. Accurrit pater ad filium prodigum, *Luc 15 d.* deſignans promptitudinem miſericordiæ *l* Dei, ad ſuſcipiendos peccatores reſipiſcentes: currit autem, ne quis bonum deſiderium pœnitentis impediat. Accurrit etiam, quum filium ſuum miſit in terram, qui etiam ante venit ad terras, quàm peccator domum confeſſionis intraret. Sic currens David ad locum certaminis, deſignat Chriſtum feſtinantem ad pugnam cum diabolo pro ſalute hominum, *1. Reg. 17. c.* Et exultavit ut gigas ad currendam viam hujus vitæ, *Pſal.18.* In qua cucurrit ſine iniquitate, *Pſal.58.* Cucurrit autem in ſiti, *Pſal 61.* quia *m* noſtrarum ſalutem ſitiebat. Et pro ea curſum laborum hujus vitæ peregit. *Promptitudo miſericordiæ Dei.*

m Aug ſ pſ. 61

Currens Elias ante Achab, deſignat Chriſtum præcedentem diabolum, 3. *Reg.* 18. *g.*

Currens Tobias, ut occurreret obviam filio ſuo, deſignare poteſt *a* complacentiam Dei patris, in ſuſcipiendo Chriſto homine in cœlum aſcendente, *Tob.* 11. *c.* Deſignat etiam populum Judæorum ſuſcipientem Chriſtum, à quo illuminatus eſt.

Currit velociter ſermo Dei, *Pſa.* 147. quia *b* multos brevi tempore convertit. Quod etiam dicitur, quia ubique eſt. Dedit etiam vehementiſſimo imbri curſum, *c* quum prædicationem verbi Dei per orbem dilatavit, *Iob.* 38.

Currentes aquæ circa altare, 3. *Reg.* 18. *f. Iſa.* 30. *f.* deſignant *d* abundantiam donorum Dei, quæ veniunt nobis per crucem Chriſti.

Curſus Abrahæ de oſtio tabernaculi ad tres viros, *Gen.* 18. *a.* deſignat *e* promptitudinem fidei Trinitatis, & bonam voluntatem hoſpitandi, beneque operandi. Et promptitudinem contemplantis, ad ſuſcipiendas divinas revelationes. Hic curſus non eſt velocium, *f* quia ſine peculiari Dei auxilio non habetur, *Eccl.* 9. *c.*

Currens Rebecca ad nunciandum in domo patris adventum ſervi Abrahæ, *Gen.* 24. *d.* deſignat *g* fidelem converſum ad Deum, qui alios ad ipſum pertrahere conatur. Sic cucurrit Samaritanus, *Ioan.* 4. *d.*

Currens Samuel ad Eli, dum vocatur à Domino, & ab eodem juſſus redire ad ſomnum, 1. *Reg.* 3. *a.* deſignat *h* per obedientiam vacandum eſſe divinæ contemplationi, & omnia Prælati arbitrio eſſe dimittenda. Et currit ad Eli, id eſt, ad legem & Prophetas: quia per eorum vocem Dominus loquitur. Cum etiam aliquid revelatur, recurrendum eſt ad Eli, ut videamus, an concordet cum dictis legis, & Prophetarum: quia ibi eſt vox Domini. Nam Satanas (ut dicitur 2. *Cor.* 11. *c.*) transfigurat ſe in Angelum lucis.

Currere in odorem unguentorum ſponſi, eſt feſtinare *i* ad Chriſti perfectionem fervore amoris: vel ad famam & prædicationem miſericordiæ Dei. Currunt autem Sancti, & non laborant, *k* quia velocius magna celeritate & cum jucunditate prædicant, *Cant.* 1. *a. Iſa.* 55. *b. Ier.* 49. *d.* 1. *Reg.* 19. *g. Nee.* 4. *d. Iud.* 13. *b. Marc.* 5. *a.* 6. *c.* 9. *d. Luc.* 11. *d.* Currere etiam in *l* odorem unguentorum, eſt gaudere de bonis collatis proximis.

Currit viam mandatorum *m* Dei, qui latum habet cor, *Pſal.* 118. Et currit benè, qui rectam fidem cum dilectione habet, *Gal.* 5. *a.* 2. *Reg.* 22. *c.* 3. *Reg.* 19. *d. Pſal.* 58. *Iſa.* 40. *g.*

Decurſus aquarum, *Pſa.* 1. ſignificare poſſunt doctrinam legis: vel gratias *n* paradiſi à Chriſti cruce manantes. Poſſunt etiam deſignare lapſum peccatorum, & etiam fluxum populorum.

Decurſus aquarum ſunt tres, *o* incitamenta ſcripturarum: quæ per minas & promiſſa, honeſtam in homine ſuſcitant voluntatem. Chariſmata charitatum, quæ hominem ſpiritualem ex animali efficiunt. Stillicidia lachrymarum, quæ dum venas intentionis & propoſiti ſuo rore irrigant, & infundunt, ne lignum moriatur, perſeverantiam largiuntur.

Decurrens aqua, deſignat *p* defluentes ſuperbos perſequutores, & malos in inferno pereuntes, ibique manantes, *Pſa.* 57. *Mich.* 1. *b.*

Decurrere, eſt deorſum currere: & decurrens ſanguis avis ſuper crepidinem altaris, *Lev.* 1. *d.* deſignat curas paulatim eſſe dimittendas.

Decurrentes guttæ ſanguinis ſudoris Chriſti in *q* terram, *Luc.* 22. *e.* deſignant fructum paſſionis Chriſti in corda terrena, quæ mundavit.

Curſus ſolis & ſtellarum, & curſus anni, deſignare poſſunt *r* tempus hujus vitæ, *Iud.* 5. *e. Sap.* 7. *b.* Poſſunt etiam deſignare auxilium angelorum contra dæmones.

Currens vir unus ex acie filiorum Iſraël, 1. *Reg.* 4. *c.* deſignat *ſ* eum, qui velocitate devotionis ab erroris Judaici pravitate deſiſtit.

Currentes Ægyptii adverſus Ægyptios, *Iſa.* 19. *a.* deſignant *t* diviſionem fidelium ab infidelibus.

Cucurrit Joannes, citius quam Petrus ad monumentum, ſed non intravit, ut deſignaret *v* per intellectum nos venire ad ſcripturas, ſed per fidem eas intelligere, *Ioan.* 20. *a. Luc.* 24. *b.*

Currere in ſiti, eſt *x* continuam pati tentationem dæmonum, perditionem noſtram ſitientium: vel eſt totam vitam integram etiam intra contradictiones ſervare, *Pſa.* 61.

Currit in incertum, aut in vacuum, qui operationes ſuas non dirigit in Deum, 1. *Cor.* 9. *d. Gal.* 2. *a.*

Currit adverſus Deum erecto collo, *y* qui ea, quæ creatori diſplicent, cum audacia perpetrat, *Iob.* 15. *c.* Et currit cum Deo, qui ſuperbiendo præſumit de juſtitia, ac ſi eſſet Deus, *Iob.* 34. *a.* Et currunt ad malum, qui libenter malum operantur. *Prov.* 1. *b.* 2. *Reg.* 15. *c. Iſa.* 59. *b. Ier.* 8. *c.* 23. *b.*

Currunt cum clamore ad radices juniperorum, *z* qui ſuperbo ſpiritu dicta Sanctorum, quaſi ſua proferentes, appetitu laudis in aures hominum inferre conantur. Et qui pro infimis terræ acquirendis, litigant, & rixantur, *Iob.* 30. *Ier.* 23. *e.* Et Judæi currebant ad pueriles ſenſus legis, *Iob* 30. *a.*

Currentes velociter quaſi equites, indicant *aa* ſubitam punitionem malorum in judicio futuram, *Ioel.* 2. *a.* Idem deſignant flumina, quæ concurrent duriter, *Sap.* 5. *d.* Et volucres currentes ad victimam, quam præparavit Dominus, ſunt dæmones ad rapiendos malos, *Ezech.* 39. *e. Ioel.* 2. *b.*

Currentes Prophetæ non miſſi à Deo, ſunt *bb* hæretici ſollicitè laborantes in ſeminandis erroribus, ac ſi eſſent à Deo, *Ier.* 23. *e.*

Currit cum fure, *cc* qui furanti conſentit, eumque laudat, *Pſal.* 49.

Non poſſunt currere equi ſuper petras, *Amos* 6. *d.* quum dæmones *dd* non poſſunt quieſcere, aut figere pedem in Chriſto, & in Apoſtolis.

Percurrit legendo, qui *ee* apertè eam intelligit, *Hab.* 2. *a.*

Curſor, Veredarius, Percurſor.

CURSOR, qui velociter currit, & curſores dicuntur, qui ſubinde mutatis equis nuncia ferunt, & futura nunciant. Sumitur aliquando in bonum, quandoque in malum, 2. *Reg.* 2. *c.* 2. *Par.* 30. *a. Eſther.* 3. *d. Iob.* 9. *d. Prov.* 24. *d. Ier.* 2. *e.* Omnes autem electi, qui ante adventum Redemptoris orti ſunt, *ff* quia hunc, aut audiendo tantummodo, aut etiam loquendo nunciaverunt, quidam quaſi in mundo curſores fuerunt.

Præcurſores quadrigarum Regis, 1. *Reg.* 8. *c.* in malum quidem *gg* ſunt miniſtri conſiliariorum adulantium Regi aut Prælato. In bonum verò ſunt, qui verbo laudant exempla juſtorum.

Percurſor angelus, *Exo.* 23. *c.* 33. *c.* Sumi poteſt pro Chriſto, & pro *hh* angelo cuſtode, aut etiam pro Prælato.

Currus

Currus, *Quadriga, Plauſtrum, Carpentum. Carruca, Rheda.*

Currus, eſt vehiculi genus, dictus ab eo, quod veteres ab ipſo ad curſum uterentur, trahiturque binis rotis, aut pluribus, ab equis vel bobus: & ſi duo ſint equi, dicuntur bigæ, ſi quatuor, quadrigæ. Carruca autem eſt molle vehiculum.

Currus etiam Dei dici poteſt mundus, quem *a* movent angeli, velut aurigæ, *Pſal.67.*

Currus etiam Dei dici poſſunt *b* angeli, qui conjunctam ſimilium & æqualium ſocietatem habent: qui etiam dicuntur quadrigæ, & carrucæ, vehentes fideles in cœleſtem Hieruſalem, eoſque protegentes, 4.*Reg.6.b.1.Par.28.d.Iſa.66.f.*

Currus Joſeph dicitur faſtigium ſublime meritorum *c* Chriſti: & etiam cœleſte regnum: quod etiam deſignant alii currus, *Gen 41.e.48.e.3.Reg.10.d.2. Par.1. d.8.a.*

Currus Iſrael dictus Elias, 4. *Reg. 2. b.* deſignat Chriſtum, qui nos patienter tolerando portat: & etiam doctorem portantem diſcipulos.

Plauſtrum novum, in quo ponitur arca, dici poteſt *d* Eccleſia, vel anima fidelis: cujus rotæ ſunt vetus & novum Teſtamentum: vel deſiderium deferendæ peregrinationis, & deſiderium acquirendæ felicitatis, 1.*Reg.6 b.2.Reg.6.a.2.4.d.* Plauſtra etiam nova ad triturandū, ſunt *e* Apoſtoli & prædicatores conterentes adverſarias poteſtates, *Iſa.41.d.* Et plauſtra, quæ obtulerunt Principes Iſraël, idem ſignificare poſſunt, *Num.7.a.1 Paral.13.c.*

Quadrigæ Dei, ſunt *f* quatuor Evangeliſtæ: & dicuntur eſſe ſalvatio, *Hab.3.b.* quia Evangelium Dei ſalus eſt eis, qui credunt eum. Idem deſignant quadrigæ quatuor, *Zach.6 a. Nah.2.a.* Currus etiam vel rotæ maris fuſilis templi Salomonis *g* quatuor Evangelia deſignare poſſunt, 3. *Reg. 7. e.* Eoſdem deſignant currus Aminadab, *Cant. 6. d.* Plauſtrum etiam novum, ſunt quatuor Evangelia reſurrectionem Chriſti prædicantia, 2.*Reg.6.b.* Quadrigæ *h* quatuor deſignant quatuor gradus in Eccleſia. Nam equorum ruforum, eſt Apoſtolorum & Martyrum: alborum eſt Virginum: nigrorum, pœnitentium variorum, Prælatorum, & Prædicatorum.

Currus dici poſſunt *i* devota & ferventia deſideria, quibus boni vehuntur in cœlum: ut currus igneus Eliæ & alia plauſtra, *1 Reg.8.c.3 Reg.10.d 4.Reg 2.b.13.c.* Hi ſunt currus Dei decem millium lætantium, *Pſal.67.* Currus etiam in comitatu Joſeph, Sanctorum merita deſignare poſſunt in comitatu Chriſti, *Gen.50.b*

Currus Aminadab, *Can. 6. d.* dici poteſt *k* corpus noſtrum animæ conjunctum: cujus quatuor equi ſunt ira, cupiditas, voluptas, timor. vel equi boni ſunt quatuor virtutes: auriga verò eſt Aminadab, id eſt Chriſtus. Rotæ autem ſunt, de quibus dicitur, *Eze.1.d.* Spiritus vitæ erat in rotis. Vel quadrigæ Aminadab ſunt *l* Evangelica ſacramenta Chriſti, ſcilicet, incarnatio, paſſio, reſurrectio, aſcenſio.

Quadrigæ quatuor, *Zach.6 a.* quatuor *m* regna præcipua deſignare poſſunt, nempe Babylonicum, Perſicum, Macedonicum, & Romanum.

Currus gloriæ ſacerdotum legis, erat *n* ſplendor literæ, & ceremoniarum veteris legis, & ſanctum ſeculare, *Iſa.22.e.*

Currus Pharaonis, quibus comparatur ſponſa, *Cant. 1.a.* deſignant, *o* quod anima comparata Deo, eſt quaſi currus Pharaonis, hoc eſt, quaſi jumentum: vel comparatur equitatui pugnanti adverſus currus Pharaonis: ut currus Pharaonis ſint adverſariæ virtutes, ſuntque currus malitiæ, luxuriæ, avaritiæ, ſuperbiæ, &c

Plauſtrum, quod eſt ad triturandum, deſignare poteſt *p* graviorem Dei punitionem, *Iſa.28.g. Amos 2.d.* Eandem deſignare poſſunt carpenta ferrata, quæ fecit tranſire David ſuper filios Ammon, *1. Par. 20.b.* Quadrigæ etiam in judicio, terrorem judicis venientis cum poteſtate magna, & majeſtate indicant, *Ioel.2.b* Plauſtrum etiam onuſtum fœno *q* dicit divinam punitionem peccatorum, *Amos.2.d.*

Plauſtrum grave, *r* eſt gravitas peccati, *Iſa.5.d.*

Currus Pharaonis, ſuperbiam volubilis ſæculi deſignare poſſunt: & faſtum mundanæ elationis, & honores. & modum quomodo mala inferantur. Et currus ſecundus Pharaonis, eſt minor turpitudo rerum mundi: primus autem major. Et currus & equi ſunt *ſ* dæmones, & affectus animæ, *Gen 41.e Exod.14.b.15.a.Deut.20 a. Ioſ 11.b 17.d. Iud 1.d.4.c.1. Reg.8.c.2. Reg 1 a.15 a.3. Reg 1. Par 18.a. Ind.1.b.a.c. Cant.1.c.Iſa.2.37.e Ezech.26 b. Mich.1 d.5.d. Nah.2.a.3.a. Agg.2.d. Zach 9 c. Apo.18.c Pſal 19.* Currus etiam Pharaonis, erant Imperatores Romani perſecutores fidelium.

Currus etiam Pharaonis, ſunt *t* animæ perverſæ cum gula, & fornicationis, & ira, & ſuperbia: quas agitant dæmones, eiſque contra bonos utuntur, *Exod 14.a Cant.1.c* Et quadrigæ Ephraim, ſicut & currus Pharaonis, ſunt *v* conventicula hæreticorum, & machinamenta eorum, *Iſa 22 b.31 a 43.e.*

Currus præterea, ſunt *x* oblatio blandimentorum ad ſenſus corporis ſpectantium, & ſuggeſtio, & incitatio ad ea ſuſcipienda, quæ quaſi volvendo rotas, diabolus ſenſim in mentem invehit. Idem deſignant plauſtra de terra Ægypti. quæ etiam deſignant voluptatem mundi, & mundanorum cupiditatem, *Gen.25 c.1 Reg 13 a. Pſal 19.*

Currus Achab ſequens Eliam, deſignare poteſt poteſtatem diaboli poſt Chriſtum, *3 Reg.18.g.* Currus etiam Siſara, *y* ſuperbia eſt diaboli. quo deſiluit victus à Chriſto, *Iud 5. d.*

Currus etiam Achab, in quo interiit, *z* fiduciam humanam deſignat: in qua perit ſuperbus, *3 Reg 22* Idem de curru Joram, 4 *Reg.9.f.*

Quadrigæ regis, in malum. ſunt *aa* conſiliarii adulatores Prælatorum, omnem ejus appetitum laudantes. In bonum verò, bona exempla prædicatorum, *1. Reg 8.c.*

Curvare, Curvus, Incurvare.

CURVARI dicitur aliquid, quum flectitur à rectitudine: & curvus homo, eſt inflexus facie inclinata verſus terram.

Incurvatio ſignum eſſe ſolet *bb* honoris, & reverentiæ, qua videlicet incurvatus humiliatur coram eo, quem honorat: ut incurvatio fratrum Jacob, & Joſeph. Et incurvatio populi Iſraël. Et etiam Moyſis, *Gen.27.d 43 f. Exod.12.d 34 a. Pſal.37. Luc.18.c.* Et incurvatus eſt, qui non audet levare oculos ad cœlum, ut Publicanus, *Iſa.47.d.*

Curvantur ſub Deo, qui portant orbem, *Iob.9.b.* quum *cc* poteſtates gentiū miſericorditer flectuntur à Deo. Vel quum virtutes cœlorū, ſe inclinant Deo. Et quia divinitatis ejus celſitudinē, quamvis ſubleVatæ

Margin notes (left): a Tert. de Tri. b Dion. cel. Hier. 15. Bed. ſ. pſ. 67. Hie. ſ. Iſa 66. & ſ. Hab. 3. c Am. de Ioſ. 7. Bed. ſ. Gen. 41. d Gre. ſ. 1. Re. 6. e Hie. ſ. Iſ. 41. & ſ. Amos 1. f Au. 18. civ. Dei 32. g Gr. ſ. Can. 6. h Rup. 2. ſ. 3. Reg 2. 7 & ſ. Nah. 2. & ſ. 2. & ſ. Za. 6. i Gr. ſ. 1. Re. 8. k Amb. de virg. 3. & de Iſaac 8. l Ru. ſ. Can. 8. m Hie. ſ. Za. 2. n Hie. ſ. Iſ. 22. Hie. ſ. Hab. 3. o Gr. ſ. Can. 1. Bern. ſ. Cant. ſerm. 39. p Hie. ſ. Iſ. 28. q Ru. ſ. Amos 2. r Hie. ſ. Iſ. 5. ſ Gr. ſ. 1. Re. 8. Ori. ſ. Ioſ. h. 15. Au. ſ. pſ. 19. Phil. de migrat. Abrah. t Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. Ru. ſ. Exo. 31. v Ori. ſ. Cant. hom. 2. Hie. ſ. pſ. 19. y Ru. ſ. Iud. 7. z Geor. Ven. Can. 1. tom. 8. cap. 5. aa Gr. ſ. 1. Re. 8. bb Ori. ſ. pſ. 37. hom. 1. cc Gre. 9. mo. 3. 14.

Margin notes (right): Mundus. Angeli. Merita Chriſti. Cœleſte regnum. Chriſtus. Doctor. Eccleſia. Anima fidelis. Apoſtoli & prædicatores. Evangeliſtæ vel quatuor Evangelia. Gradus in Eccleſia. Deſideria devota. Merita Sanctorum. Corpus humanum. Virtutes. Sacramenta Chriſti. Quatuor regna. Litera legis. Adverſariæ poteſtates. Gravior punitio Dei. Gravitas peccati. Superbia volubilis ſeculi. Honores. Dæmones & affectus animæ. Major & minor turpitudo rerum ſeculi. Perſecutores Eccleſiæ. Anima perverſa. Oblatio blandimentorum. Suggeſtio. Voluptates. Cupiditates. Poteſtas diaboli & ſuperbia. Fiducia humana. Adulatores prælatorum. Bona exempla prædicatorum. Signum honoris. Converſio Principum.

vatæ videant nec virtutes tamen angelicæ ipſum comprehendunt.

Curvant collum Regis Babylonis jugo, *a* qui ſe peccatores eſſe cognoſcunt, *Ier. 27.b.*

Incurvat Deus aliquos, quum eorum confundit ſuperbiam, *2 Reg 22.d Iſa 26.a* Et incurvantur ſub vinculo, *b* qui incidunt in pœnam inferni, *Iſa 10.a Hab.3.b 34 c*

Incurvans ſe Eliſæus ſuper puerum mortuum, deſignavit Chriſtum humiliantem *c* ſe, ad aſſumptionem naturæ humanæ, ut reſuſcitaret genus humanum, *4.Reg.4.f.*

Incurvantur *d* cervæ, ut pariant, *Iob 39 a* quum prædicatores, à ſummo contemplationis gradu deſcendunt, ut auditorum infirmitatem inſtruant.

Incurvarunt Judæi animam Chriſti in paſſione, quum *e* nomen ejus delere conati ſunt, *Pſa.56.*

Curvatus dicitur, *Pſa.37.* qui *f* terrenis adhæret: & is, de quo dicitur, *Sap 9.c* Corpus quod corrumpitur, aggravat animam. Et dorſum pravorum incurvatur, quum terrena inquirunt, *Pſal.68.* Et curvata mulier decem & octo annis, eſt *g* genus humanum, in triplici lege curvatum ad terrena, *Luc 13.c* Et curvatis genibus bibentes ſunt, qui *h* nimium corporeis neceſſitatibus indulgent, aut etiam voluptatibus. Unde inepti bello reputantur, *Iud 7 b.*

Incurvatus, eſt *i* vir qui ſe ſubjicit falſis opinionibus, *Iſa 2 c.44 c* Et curvare genua ante Baal, eſt ſervire peccato, *3.Reg 19 b. Rom 11.a. Iſa 5.d.* Et incurvari, ut tranſeant inimici, eſt ſubjicere ſe ſponte peccato. Ideo dicunt inimici homini. Incurvare, quia non poſſunt dæmones animam cogere, niſi ipſa ſe incurvet, *Iſa.45.g.* Incurvatus etiam eſt hæreticus decipiens, *Iſa.9.c.*

Incurvatur altitudo virorum, *Iſa.2.c.* quum *k* falſitas ſubjicitur veritati. Et curvi veniunt ad Eccleſiam filii eorum, qui eam humiliaverunt, *Iſ 60 c* quum metu, aut alia ratione, fidei colla ſubmittunt.

Incurvata pariens nurus Eli, *1. Reg.4.d.* deſignat *l* Judæos docentes ea, quæ in damnationis ſuæ baratrum eos profundius deponant. Et incurvari ſemper eorum dorſum, *m* eſt ipſos obſtinatos eſſe, *Pſal. 68 Rom 11.c.*

Incurvatur dorſum peccatorum, *n* quum peccantes minores, qui ſunt, ut dorſa, ſe ſubjiciunt ad portanda onera peccatorum, *Pſal 68*

Incurvatæ ſemitæ, ſunt *o* opera à rectitudine virtutis divertentia. Et etiã doctrina erronea, *Iſa.59.c.*

Cuſtodire, Cuſtos, Cuſtodia.

CUSTODIRE dicitur aliquis illud, quod diligenti cura ſervat, ne perdat.

Cuſtos in primis, *p* eſt Deus, *Gen.18.c.* Et ipſe cuſtodit à laqueo. Et cuſtodit veritatem: & advenas. Et cuſtodit oſſa juſtorum, quum nos conſervat in virtutibus. Et cuſtodit parvulos, hoc eſt exiſtentes in utero, vel humiles. Et cuſtodit Iſraël, quum ſervat a malo, hoc eſt à peccato. Et cuſtodit introitum in cœlum, & exitum à corpore. Et niſi ipſe cuſtodiat civitatem, fruſtra cuſtoditur, *Pſal.33 114.120. 126.140.145.* Et ipſe dicitur cuſtodire miſericordiam in millia, *Exod 34.a Deut.32 b 3 Reg.3.a 8.c.* Et ipſe cuſtodit nobis plenitudinem annuæ meſſis, *Iere.5.f.31 b. Eccl.3.a.* Et ipſe Chriſtus dicitur cuſtos, *Iſa. 21 b. Zach 3.b*

Cuſtodit Chriſtus fortitudinem ſuam ad patrem, *Pſal.58.* quum *q* eam patri ſervandam reliquit ad reſurrectionem.

Cuſtodit os Regis Deus, qui dirigit præcepta in ore Chriſti Cuſtodit etiam os Regis, *r* qui ſervat præcepta Chriſti, *Eccl.8 a.*

Cuſtodit ſacerdos primitias, hoc eſt, Chriſtus *ſ* bona opera illi oblata, quæ reſervat remuneranda.

Cuſtodit ſpiritum hominis viſitatio Dei, *Iob 7.d.10 c.29.a.* Quum *t* hunc virtutibus ditatum, vel flagellando percutit, vel compungere amore non deſinit.

Cuſtodes civitatis, dici poſſunt *v* angeli curam animarum habentes, *Cant.5 c. Exod.23.c. Iud.13.c.* Et ipſi cuſtodiunt *x* viam ligni vitæ, *Gen 3 d. Iſa 62.b. Eccl.12 b.* Cuſtodes etiam civitatis & murorum erant *y* Apoſtoli.

Cuſtodes vaſorum templi, ſunt Levitæ quinquaginta annorum, deſignantes *z* perfectos, qui depoſitum fidei & ſcientiæ in memoria ſervant. Et dicuntur cuſtodire cuſtodias Domini, *Lev 8.g* Et cuſtodiunt arcam Domini, *aa* qui diſpenſant myſteria Dei, *1 Reg 7.a.* Et cuſtodia primitiarum, eſt cuſtodia verbi Dei, ut augeatur. Et ſic dicuntur ſacerdotes *bb* cuſtodire ſacerdotium ſuum, *Num.3.8.d.18.b.4. Reg.12.b.1.Par.23.d.*

Cuſtos in vineis, eſt *cc* quilibet Prælatus in Eccleſia, *Cant.1.b.3 a 8.d.* Qui tunc non cuſtodit vineam ſuam, quando, ut Paulus detrimentum patitur, & infirmatur, ut alios lucrifaciat. Item cuſtos in vineis, eſt exercens ſe Eccleſia ex gentibus in ſacris voluminibus: & non cuſtodit vineam ſuam, quum deſerit doctrinam quam habebat ante fidem. Item ſynagoga non cuſtodit vineam ſuam, quando cultum legis amiſit, Cuſtodientes etiam paſtores vigilias noctis, curam deſignant Prælatorum, *Luc.2 a. Ierem. 31 a. Zach 3.b* Cuſtodes etiam civitatis, *d* ſunt doctores, & authores ſacræ ſcripturæ *Cant.5 c.* Et cuſtodes vineæ, Moyſes & alii ſancti patres. Et cuſtodientes fructus vineæ, ſunt operantes, *Cant 8.d.* Cuſtos in vineis, *dd* eſt B. Maria advocata gentilitatis: quæ non cuſtodivit vineã ſuam, quia reliquit ſynagogã.

Cuſtodiunt ſcientiam labia ſacerdotum, *Mal 2.b.* quia *ff* ſacerdotum eſt, exemplo & doctrina alios inſtruere. Et cuſtodiunt Man in futuras generationes, quum eorum doctrina ad poſteros extenditur, *Exod 16.g.*

Cuſtodire Phaſe, & ſabbatum, & ſolemnitatem Domini, *gg* eſt ab omnibus operibus carnis ceſſare & manus ſuas cuſtodire, ne faciat omne malum, *Exod 13.c.13.b 13 c.34.c. Lev.19 a. Iſa.56.a.* Sacerdotes autem non ſolum docere, ſed & cuſtodire *Ezec.44 f.*

Cuſtodia matutina, *Pſal 129.* reſurrectionem *hh* Chriſti deſignare poteſt. Unde ſperanda eſt nobis noſtra reſurrectio, uſque ad noctem mortis. Vel deſignat tempus adoleſcentiæ aut rudimenta fidei.

Cuſtodire paradiſum, quem quis operatur, ut Adam, *Gen 2 c.* eſt *ii* cavere, ne per inanem gloriam virtutes amittat. Et cavere, ne talia operetur, per quæ Paradiſum meritò perdere debeat. Et etiam meminiſſe bonorum operum, ut amplius operetur.

Cuſtodire pactum Dei, & teſtamentum Dei, *kk* eſt legem Dei ſervare, *Exod.19.a Lev.11.a Pſa.131* Et vult Deus cuſtodiri nimis mandata ſua, *Pſal 118.* quia etiam de verbo otioſo eſt reddenda ratio. Cuſtodire etiam vias Domini, & juſtificationes ejus, eſt obſervare præcepta, *Pſal 36. Deut.4.f.9.c. Ioſ.1.b.22.a. 2. Reg.22 d.3. Reg.2 a. Iob.23.c.*

Cuſtodit legem, *ll* qui vivit ſecundum literam legis: perimit verò legem, qui vivit ſecundum ſpiritum, *Rom 2 g.* Cuſtodia autem pecuniæ, eſt obſervatio legis, & rectæ fidei, & regimen ſpirituale, *Exod. 22.b.*

Inclinantes ſe virtutes cælorum. Cognitio peccati. Confundit ſuperbos. Chriſtus. Prædicatores condeſcentes. Perſequentes Iudæi Chriſtum. Iudæorum terrenis. Subjectus erroribus. Subjecta falſitas. Sui ipſi Eccleſia. Docentes Iudæi errores. Obſtinatio. Iudæorum. Peccantes minores. Opera prava. Errores. Deus. Chriſtus. Dirigens Deus præcepta in ore Chriſti. Flagellans Deus. Angeli. Apoſtoli. Præfecti. Prælati & prædicatores. Sancti patres operantes. Virgo Maria. Doctrina ſacerdotum. Ceſſare ab operibus carnis. Reſurrectio Chriſti. Tempus adoleſcentiæ. Rudimenta fidei. Servare virtutes. Obſervare legem Dei. Servare literam legis. Regimen ſpirituale.

a Glo ord. ſ. Ier.27. b Hu ſ Iſa.10 Gre.25.mo 1. c Glo.ord ſ 4. Reg 4. d Gr.30.mor. 22 Hu ſ Iob.39. e Hu ſ pſ 56. f Aug ſ.pſ 37. 68 & epiſt. 156 & 40.49 g Greg ho 31. h Ori ſ Iud. hom 19. Am ſ Exa. 14. i Hu ſ.Iſa. 9 51 k Hu ſ Iſa a. 60. l Gr ſ 1 Re.4. m Ori ſ Ro 11 n Gre. paſt.3 o Hu ſ Iſ 59. p Baſ. ſ. pſ.33 & 114 Hil ſ pſ 120. Aug ſ pſ 126. Hu ſ Iſ.21. q Hil ſ. pſ 58. r Hu ſ Eccle. 8. ſ Geor Ven. Cant 1 tom 3 cap 3. t Gre.9 mo. 38. v Amb de virg 3. x Hu ſ. Eccleſiaſten.12. y Rup.ſ Cant. 5. z Phil. quod deterior potiori inſidietur aa Gre ſ 1.Re. 7. & 2 d al 2 bb Ori ſ Nu. h m 11. cc Ori ſ.Can. h 12. Am ſ.pſ.118. ſer 2 & ſ. Luc 4. Ber ſ. Cant. ſer.30.76. dd Hie ſ ea 5 ee Rap ſ ca 1. ff Hie ſ Mal 2 gg Hie ſ.Iſ 56 Cy ſ Ezec 44 hh ſ Lev 19 hh Au ſ pſ. 129. Gre ſ.pſ 129. ii Gr.19 m 17 Amb de Parad 4 Phil 1.all g. Au 8. de Gen. ad lit.10. kk Am ſ pſ. 118 ll Or ſ Rom 2

Cuſtodire vias ſuas, *a* eſt tacere, & audire, *Pſal.38. Deut 4.b.23.b. Tob.1.b. Mich.7.b.* Et cuſtodire debet ſe quiſque à proximo ſuo tempore perſequutionis hæreſum, *Ier.9 a.* Ita cuſtodire ſe à gladio, *Ezech. 33.a.* Et ſuper hac cuſtodia ſtandum, *Hab.2 a.* Cuſtodit etiam animam ſuam, qui *b* non portat onera peccatorum, in die quietis, & ſabbati, *Ier 17 c.*

Tacere & audire.

Cuſtodia cinerum vaccæ, *Num 19.b.* deſignare poteſt *c* memoriã paſſionis & reſurrectionis Chriſti.

Memoria paſſionis.

Cuſtodit fortitudinem ſuam ad Deum, *d* qui quidquid poteſt Deo aſcribit, & nihil de ſe præſumit, *Pſal.58.*

Non præſumens de ſe.

Cuſtodit veſtimenta ſua, *Apo.16.c.* qui *e* præcepta innocentiæ ſervat in mente: ut cùm nos judicii culpa nudat, ad amiſſam innocentiam redeuntes pœnitentia operiat.

Servans innocentiam.

Cuſtodire mandata Dei *f* eſt propriè nihil eorum corrumpere, neque ſecundùm noſtram intentionem, ſed ſecundum ejus, & quæ ejus ſunt agere.

Intentionem præcipientis ſervare.

Cuſtodit clauſtra oris ſui ab ea, quæ dormit in ſinu ſuo, *g* qui cavet à blanditiis carnis ſuæ, *Mich.7.b.* Et cuſtodit atrium ſuum, *h* qui receſſus cordis ſui Dei timore communit, *Luc.11.c.*

Cavens blanditias carnis.

Cuſtodiunt ſpiritum ſuum, *Mal.2.d* qui *i* cuſtodiunt uxorem, & legem Dei erga uxorem: & *k* qui ſervant legem naturalem: & qui intelligunt legem ſpiritualiter.

Servare legem naturalem.

Cuſtdodit pedem ſuum, *Eccl.4.d.* qui cavet, ne *l* offendat, & in aliquod incidat peccatorum. Et cuſtodit vias duras, *Pſa.16.* qui ſervans præcepta exercet opera pœnitentiæ.

Cavens offendere.

Cuſtodire miſericordiam, & judicium, *m* eſt miſericorditer & juſtè operari cum proximo, *Hoſ 12.b.*

Miſericorditer & juſtè operari.

Cuſtos fratris ſui quum dixit Cain de Abel, *Gen.4.b.* Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego? Dicetur de Judæis, *n* qui fratres, & cuſtodes eſſent Chriſti, ſi ſervarent legem Chriſti. Et cuſtodientes latus Jeremiæ, erant Judæi erga Chriſtum, *Ier.20.c.*

Cuſtodia, ſuper quam ſtandum, *o* eſt perfecta cordis humilitas, *Hab.2.a.*

Humilitas.

Cuſtos carceris dici poteſt *p* is, qui alios detinet in peccatis, quaſi princeps eorum, *Gen.40.a.* Et cuſtodia vinctorum, ſignificare poſſunt limbum, aut inferos, *Gen.39.c.42.c. Ioſ.10.c. Pſal.141.* Cuſtodes etiam ſepulchri Chriſti ſunt, qui veritatem Chriſti opprimere conantur, *Matt 27 g 28.a. Act.12.a.16.c.*

Detinentes animas in peccatis. Limbus. Inferni.

In cuſtodiam pomorum poſuerunt Hieruſalem hoſtes ejus, quum *q* perſequutores eccleſiæ, eam quaſi deſertam reddiderunt, *Pſa.48.* Eſt tamen etiam cuſtodia pomorum, hoc eſt, Sanctorum. Ponunt etiam Hieruſalem in pomorum cuſtodiam: *r* ſicut enim poma, cùm mateſcere cæperint, à ſuis cuſtodiuntur, maturaque facilius devorantur: Ita adverſarius noſter cuſtodit ſibi conſentientem animam, donec eam in plenum voluntatis ſuæ conſenſum adducens, valeat devorare. Quamdiu enim in ea ſcintilla lucet fidei, acerba eſt dentibus inimici.

Oppreſſores verſutam.

In cuſtodia pomorum ponitur Samaria: quia *ſ* multo melius eſt ſubverti inutilem civitatem, & lapides ejus: quibus extructa fuerat: & in præceps detrahi, & præparari eam in pomarium, plantationemque vinearum, quàm in ædificatione peſſima permanere, *Mich.1.b.* Ubi dicitur: In acervos lapidũ.

Cuſtodiunt vanitates, qui colunt idola, & errores defendunt: & vitiis incumbunt, *Ion.2.d.* Et cuſtodiunt præcepta Amri & Achab, *t* qui ſequuntur hæreſiarchas, *Mich.6 d.*

Defendens errores.

Cuſtodiens Saul David, ut interficeret eum, deſignat *v* diabolum inſidiantem animæ, *Pſal 20.58.* Et cuſtodientes domum David, ut eum occiderent, deſignare poſſunt Judæos, Chriſto inſidiantes: vel ſepulchrum ejus ſervantes: ut nomen ejus delerent, ſuppreſſa reſurrectione, *1. Reg.19 b. Iud.16.a. Iud 4.a.7.b.*

Inſidians diabolus.

Cuſtodire bovem cornupetam, *Exod.21.d.* corrigere *y* corruptionem proximorum.

Corrigere

Cuſtodire virum captum, *3.Reg.20.g.* cavere *z* ſibi etiam victo diabolo.

Cavendum

Cuſtodire ſemitas ſæculorum, *aa* eſt ambulare in ſuperbia, *Iob.22.c.*

Superbire.

Cuſtodientes turtur, & hirundo tempus adventus ſui, *Ier.8 b.*

a Amb.1 of 1. b Hier.ſ.Ier. 17. c Aug. q in Num. 35. d Au ſ.pſ 58. e Gre.12 moral 5. f Iſyc.ſ.Lev. 26. g Hie ſ Mich. 7. h Caſ.b.6.ca. 15. i Hie ſ. Mal. 2 k Ru ſ. Mal.2 l Hie ſ Eccl 4. & ſ. pſ 16. m Glo.ord ſ. Hoſ.12. n Bed ſ. Ge.4. o Ru ſ. Hab 2 p Phil quod Deus ſit immutabilis. q Au ſ.pſ.78. r Hie ſ pſ.78. ſ Hie.ſ.Mic.1. t Hie.ſ.Mic.6 v Arn. & Hil.ſ pſ 58. z Aug ſ pſ 58. Gre.ho 21. y Glo.int ſ. Exod.21. z Glo.ord.ſ.3. Reg. 20. aa Gr.16.m.5.

Cuſtodia pro vigilia, vide vigilare.
Cutis, vide Pellis.
Cyathus, quære Calix.

Cygnus.

CYGNUS, *bb* avis candida palmipes, longo collo & roſtro, & apud lacus paludeſque vivens, de profundo aquæ cibum trahens, pugnat cum aquila. Canere ſolitus eſt, præcipuè morti *cc* proximus, ut fertur. Computatur inter animalia immunda, *Lev.11 c.* Deſignare poteſt hypocritas, candore ſanctitatis quæſtum facientes. Ut habet collum ublongum, ſignificare poteſt ſuperbos cervicis altæ.

Hypocritas Superbi.

bb Ariſt 9. de hiſt. anim 12. cc Tert. de cibis Iudaicis.

Cymbalum.

CYMBALUM, eſt inſtrumentum muſicum, æneum.

Laudare Deum in cymbalis benè ſonantibus, *dd* eſt bona perſuaſione, & ſpiritali explanatione aptare labia. Cymbalum oris, eſt lingua, quæ pulſatis labris reſonat. Cymbala ſunt etiam mutuò ſe hortantes, *Pſal 150. 2. Reg.6.a.1. Par.15 c.25.b.2 Par.5.d.1. Eſdr.3.c. Neem.12.b. Iudith.16.a.1. Mach.4.f 13.g.*

Hortari ad bona.

Cymbalum alarum, *Iſa.18.a* rauco concrepans ſonitu, eſt *ee* ſermo hæreticorum erroneus, & propter levitatem in diverſa currens. Vel eſt Antichriſtus ſonans per prædicatores ſuos: qui etiam ſunt cymbala tinnientia, *1. Cor.13.a.*

Sermo hæreticorum. Antichriſtus. Prædicatores. Antichriſti.

dd Arn. & Aug. ſ pſ 150 Euch for. ſpir 10 ee Hie.ſ. Iſ 18 Gre 13. mo.7.

Cyminum.

CYMINUM, *ff* eſt herba quædam ſativa, quædam ſylveſtris, eſt natura calida: ejuſq; ſemen deſervire ſolet ad conditurant ciborum. Significare poteſt *gg* ceremonias, res ſpirituales condientes, *Matth.23 c.* Significat etiam cyminum *hh* ignorantes, ac ſimplices, qui levius caſtigantur à Deo, quam doctiores, *Iſa 28.g.*

Ceremonia. Ignorantes & ſimplices.

ff Dioſcorides. gg Ori ſ. Mat. hom. 21 hh Hie ſ Iſ. 28

Cynipes, quære Culex.
Cynomia, vide Muſca.

Cyperus.

CYPERUS *ii* eſt herba, porri folia habens, longiora tamen, gracilora, & ſolidiora: caulem cubitalem & anguloſum. Naſcitur in locis cultis, & paluſtribus. Ejus radici vis ineſt calefaciendi, & exiccandi citra mordacitatem. Vide Cypus, & botrus Cypri.

ii Plin. 21 nat. hi. 18.

Cypreſ-

Cypreſſus.

CYPRESSUS, ſive cupreſſus, *a* eſt arbor nota, moroſa quidem natu, fructu ſupervacua, baccis torva, folio amara, odore violenta, ac ne umbra quidem gratioſa, materie rara, ut penè fruticoſi generis, ſemper virens. *a Plin. 16. nat. hi. 33.*

Apoſtoli & Martyres. Philoſophi ex gentibus. Cypreſſus, ut eſt ſemper virens, nec à ventis vincitur, & in altum aſſurgit, deſignare poteſt *b* Apoſtolos, & Martyres, & viros inſignes virtute & doctrina, *Eccl 24 b.50 b.* Poteſt etiam ſignificare *c* eloquentes, & Philoſophos gentilitatis venientes ad fidem, *Iſa 60.c.* juxta Septuaginta. *b Amb. ſ pſa. 118. ſer 14. c Hie. ſ Iſ. 60.*

Odor virtutum. Cypreſſus etiam odorifera, *d* odorem virtutem deſignat, naribus expurgatis ſemper fragrantem. *d Gorr Ven. Cant. 2 hom. 5. ep 7.*

Epiſcopi & Prælati Clerici ſimpliciores. Cypreſſina laquearia, quæ bonum præſtant odorem, & tectum ſuſtinent, deſignare poſſunt *e* Epiſcopos & Prælatos, Eccleſias ſuas fortitudine ſuſtentantes, & odore doctrinæ & exemplorum ſubditos perfundentes, & demulcentes *Cant 1.d.* Deſignant etiam eos, qui ad ſtatum Eccleſiaſticum pertinent, & præterea ſimpliciores benè viventes. *e Orig ſ. Cant. hom 3. Gre ſ Can 1. Bern. ſ. Cant. ſer. 46.*

Cyprus.

Chriſtus. CYPRUS inſula eſt nota, habens vineas optimum vinum ferentes. Cæterum, *Can. 1. d. & 4 d.* ubi ponitur Botrus Cypri, Hebraicè dicitur Copher, quod camphoram ſignificat, quæ eſt arbor aromatica. Sed ſive botrus Cypri accipiatur pro botro illius inſulæ, dicetur Chriſtus botrus Cypri propter excellentiam vini illius inſulæ. Sive botrus Cypri ſit botrus camphoræ, dicetur de Chriſto, propter odoris ejus excellentiam.

Eccleſia. Cyprus inſula, typus eſt Eccleſiæ *f* univerſalis, quæ multas vineas nutrit, dum in multas Eccleſia diviſa, vinum, quod lætificat cor hominis, gignit, *Cant. 1. d* *f Gre ſ can. 1.*

Cyrene.

CYRENE eſt provincia, inter Ægyptum & Lybiam. Interpretatur autem paries. De ea fit mentio, *4 Reg. 16. b. Acto 2 b 6 c. 11. c. 13 a*

Eccleſia. Cyrene, in qua transferuntur Syri, *Amos 1 b.* eſt *g* Eccleſia ubi eſt vocatio Dei in qua Deus transfert, quos convertit ex hæreticis ſuperbis. De Cyrene quoque transfert in Sytos, id eſt, de infimo pariete, elevat in ſublimes, *Amos 9. c.* *g Hie ſ Amos 1.*

Cyrenenſis Simon, vide Simon de quo *Matt. 27 d. Marc. 15. b. Luc. 23 d.*

Cyrus.

Chriſtus & prædicatores. CYRUS, Rex Perſarum, qui juſſit reſtitui templum Judæorum, à Chaldæis everſum, *2. Par 26 e. 1. Eſdr 1 b. Iſa. 44 d. 45 a Dan. 13 g.* Licet autem apud Iſaiam prophetia de Cyro, ad literam de ipſo Cyro ſit, ut ait Hieronymus, *h* nec poſſit intelligi de Chriſto, quod ibi dicitur: Non cognoviſti me: tamen quatenus ipſe liberavit populum Iſrael de captivitate, & reſtitui juſſit templum, typum gerit Chriſti, & prædicatorum. *h Hie. ſ. Iſa. 45.*

Cyſon.

CYSON, id eſt duritia eorum, torrens, vel fluvius, qui è monte Tabyrio in mare cadit. Ibi corruunt inimici *i* Dei & Eccleſiæ, *Iud. 4. a 3 Reg. 18. g Pſal. 82.* Melius tamen ſcribitur Ciſon. *i Au ſ pſ 82.*

Dabir.

Eccleſia. DABIR, id eſt, oratorium, ſive verbum aut res, vel ſubjectio. Eſt civitas in tribu Juda, quæ dicebatur civitas literarum deſignare poteſt *k* Eccleſiam, quæ nunc loquitur, & docet ſpiritualiter, quæ in lege prius ſecundum literam accipiebantur, *Ioſ. 15 c. Iudith 1 b. 1. Paral 6. e.* *k Ori. ſ Ioſ hom. 40.*

Dadan.

DADAN, id eſt, *l* mamilla, vel dilectio, aut patruus ſeu cognatus, vel judicans eſt filius Regma, & populus Æthiopiæ occidentalis, *Gen. 30. a. Ezech 27. c.* *l Hie ſ. Ezec. 27.*

Dæmon, Dæmoniacus, Diabolus.

DÆMON, vocabulum Græcum, interpretatur ſciens & licet de ſe commune nomen ſit tam bonis, quàm malis angelis, tamen apud fideles, ſolùm accipitur pro malis. & dicitur dæmon etiam diabolus, hoc eſt, calumniator.

Peccatum. Dæmonium vexans animam, eſt *m* peccatum, quod ſemper vexat propter conſcientiam, *Matth 15. c. Iſa. 34. c.* *m Gloſ ord ſ. Matt. 15*

Impetus irrationalis. Dæmonium mutum & ſurdum, dici poteſt *n* impetus irrationalis, qui boni ſpeciem videtur habere, qui non recipit diſcipulorum admonitionem. Sed Chriſti ſermone opus eſt ad eum expellendum, *Matth. 17 c* *n Ori. ſ Matt. hom 4.*

Dæmon transfigurans ſeſe in angelum lucis. Hæretici hypocritæ. Aperta tentatio. Antichriſtus. Spiritus ſuperbiæ. Dæmonium meridianum, *Pſalm 90.* dicitur, *o* quum Satanas transfigurat ſe in angelum lucis. Et quum hæretici exercent pietatis opera, quibus decipiunt ignorantes Et quum eſt gravis & aperta tentatio, aut perſecutio. Vel ipſe Antichriſtus: vel ſuperbiæ ſpiritus, qui in majori virtutum ſplendore conſurgere ſolet, & gravius decipere. *o Hie ſ pſ 90. Aug ſup. pſ. 90. Bern ſer. 6 ſ. Qui habitat. & ſer. 2 de S. Andr & ſ. Can ſer 33.*

Tradunt Hebræi, *p* quomodo in Evangelio princeps dæmonum dicitur eſſe Beelzebub, ita Reſeph dæmonis eſſe nomen, qui principatum teneat inter alios Et propter nimiam velocitatem atque diſcurſum, avis & volatile nuncupatur. Ipſumque eſſe qui in paradiſo ſub figura ſerpentis mulieri ſit locutus, & ex maledictione qua à Deo condemnatus eſt, accepiſſe nomen Siquidem Reſeph, reptans ventre interpretatur, *Hab. 3. a.* *p Hie ſ. Habac. 3.*

Diabolus aliquando pro malo homine accipitur: ut pro Juda traditore, *Ioan 6 g.*

Et diabolicus eſt ad diabolum ſpectans, aut diaboli exercens officium, *3 Reg. 21. b Iac. 3. d.*

Gentiles. Dæmoniaci duo curati à Chriſto, deſignare poſſunt *q* gentiles ex Cham, & Japhet deſcendentes, *Matth 8. d* Dæmoniacus etiam alius eſt ſurdus, & mutus *r* gentium plebs eſt, totius ſalutis indigna. Et præterea *q Hil ſ Matt. can. 8. 9. 12. r Am ſ. Luc. 8.*

præterea dæmoniacus cæcus & mutus. Et dæmoniacus deſperatus, & terribilis, *Matt.9.b 12. Marc 5 a. Luc.8. d.* Dæmonia quæ non ſinebat Chriſtus loqui, ſunt hæretici, quibus vetatur loqui: quia fictè loquuntur, *Luc.4.g.* Dæmoniaci etiam duo ſævi, deſignant utramque mortem, *a* corporis videlicet & animæ, quas nemo poteſt evadere.

Hæretici. Mors animæ & corporis.

a Hiſ. ſ. Mar. 5 Bu.7. ſ. Mat.

Dagon.

DAGON, id eſt, frumentum, vel piſcis: nomen idoli Philiſtinorum, *Iud.16.f.1.Reg.5.a.1.Mach.10 g.* deſignare poteſt ſuperſtitionem idololatriæ. Et quum jacuit præciſis manibus & capite coram arca fœderis, *b* ceſſationem idololatriæ deſignavit, adveniente fide Eccleſiæ. Deſignat etiam *c* totam dæmonum maſſam, qui ceciderunt coram Chriſto, abſciſſis manibus & capite, hoc eſt, ablatis ab eorum cultu Regibus & Principibus.

Idololatria. Dæmones.

b Gre ſ. 1. Re 8. c Ru. ſ. 1. Reg. 14.

Dalila.

DALILA, id eſt, paupertas vel ſitula ejus, aut ramus ejus, ſive exhauriens, aut macilenta: meretrix, quam adamavit Samſon: quæ eum prodidit Philiſtæis, *Iud 16.a.* deſignare poteſt *d* Eccleſiam, propter quam mortuus eſt Chriſtus.

Dalila etiam ſignificat *e* ſynagogam, quæ ſitulæ more limpidum liquorem non tenet, & quiſquilia immunda collegit. Eadem raſit Samſon, quando Chriſtum in Calvaria crucifixit.

Eccleſia. Synagoga.

d Hie. pro. in Hoſe. e Rup ſ. Iud. 2. 181.

Dalmanutha.

DALMANUTHA, id eſt, ſitula præparata, vel exauſtio numerata, ſive macies, vel ramus præparatus, vel *f* humeratus. regio in tribu Iſachar, quæ & Magdalum dicitur & Mageddan, *Marc 8 b.*

f Hie ſ. Marc. 8.

Dama, quære Caprea.

Damaſcus.

DAMASCUS, id eſt, ſanguinis ſaccus, vel ſanguinis poculum, aut ſanguis ſemorum, vel incendiorum, vel procuratoris. Fuit filius procuratoris domus Abrahæ: à quo dicta eſt civitas Damaſcus in Syria, *Gen.15.a.*

Damaſcus etiam interpretatur ſanguis oſculum, aut ſanguinem bibens, aut ſanguis cilicii. Et deſignat *g* Gentilem populum, qui ante fidem Chriſti amicus erat ſanguinis & crudelitatis, & digna opera planctu & ſacco agebat: quem poſtea per pœnitentiam ſanguini copulavit, *Cant 7.b. Iſa.8.a.17 a. Ezech. 27 d.47.c Zach.9.a.* Poteſt etiam ſignificare ſapientes *h* ſæculi & præterea hæreticos, qui bibunt ſanguinem eorum, quos deceperint, *Amos 1.e.*

Damaſcus etiam ſignificat *i* hunc mundum, qui non paſcitur niſi his quæ ſunt ſecundùm carnem & ſanguinem. nunc moleſtat hominem, nunc abſque moleſtia ipſum dimittit. Diciturque Damaſcus caput Aſſyriæ, vel Aſſur, quod interpretatur divitiæ: quarum non quidem ſupernarum, ſed inferiorum mundus hic caput ad receptaculum eſt, *3. Reg 19 c.* Hujus *k* virtutem abſtulit Chriſtus, *Iſa.8 a. Cant.7.b.* Ubi deſignat etiam peccatores, qui ſanguinei ſunt per peccata.

Damaſcus, hoc eſt, ſanguineus, *l* paſſionem Chriſti, & novum teſtamentum ſignificare poteſt, *Gal 1.d.* Et trans Damaſcum eſt, qui non bibit ſanguinem Chriſti, *Amos 5.g.*

Deſignat etiam *m* Judæos ſanguineos: ſuper quos venit omnis ſanguis juſtus, qui effuſus eſt, à ſanguine Abel juſti, &c. *Amos 1.a.*

Gentilis populus. Sapientes ſæculi. Hæretici. Mundus. Peccatores. Paſſio Chriſti. Novum teſtamentum. Judæi.

g Amb ſ. Pſ. 118 ſer 5. Tert. adv. Iuda. Hie. ſ. Iſa. 8. 17. & ſ. Za. 9 h Hie. ſ. Amos 1. i Gre. Venet. Cont. 1 tom. 7. cap. 14. Aug ſer. 4. de Epiphania k Gre ſ. Can. 7. l Hie. ſ. Gal. 1. & ſ. Am. 1 5. m Rup ſ. Amos 1.

Damnare, Condemnare.

DAMNARE, eſt reprobare, vel rem, vel perſonam. Condemnare verò eſt, per ſententiam judicis reo, vel mulctam vel pœnam irrogare pro eodem tamen ferè accipiuntur. De his *Pſal 36. Luc 20.g.23. e. Rom 3.b.14 d.1.Cor.11 g.2.Cor.2.c 1.Tim 5 b.2.Pet.2 b.*

Damnaſſe dicitur Chriſtus peccatum, *Rom 8.a.* Primò *n* dum non peccavit, diſſentiens peccato. Deinde in cruce ipſum peccatum damnatum dicitur: quia ſublata eſt illa peccati quaſi authoritas, qua detinebat homines in inferno propter delictum Adæ, ut de cætero eos, in quibus ſignum crucis eſt, detinere non audeat. Tertio damnavit peccatum dum irrita fecit delicta, remiſſione peccatorum conceſſa.

Damnati ſunt *o* hæretici, qui ex hoc quod egreſſi ſunt de Eccleſia, damnati ſunt. *Amos 2.c.*

Non condemnat Deus fruſtra, hoc eſt, ex parte, *p* ſed in extremo judicio punit omne, quod hic quiſque iniquè commiſerit, *Iob.34 b.*

Condemnat Deus eum, qui non debet puniri, *Sap.12 c.* quia *q* nemo juſtus, eſt comparatus Deo. Vel affligit juſtum ad probationem.

Condemnat Deum, *r* qui dicit cùm injuſtè aliquos punire, *Iob.34.b.40 a. Iſa.50.c.* Sic condemnat Chriſtum morte, qui blaſphemant eum, *Matt.20 c Marc.10.e.14 f. Pſal.39. Prov.17 c.*

Condemnant Ninivitæ, hoc eſt, Gentiles *ſ* credentes, Judæos incredulos: quia magis Judæi credere tenebantur, qui habebant prophetias. condemnabunt ergo non poteſtate, ſed comparatione, *Matth. 12.d.* Item de regina Auſtri, *Luc. 11. d.*

Condemnat os proprium aliquem, quum ex verbis ſuis convincitur, *Iob.9.c.15.a.*

Condemnat juſtus mortuus vivos impios, *Sap.4.e.* hoc eſt, *t* Martyr perſequutores ſuos.

Condemnare caput alicujus regi, *v* eſt ipſum reum facere coram rege, *Dan.1 b.*

Condemnare virum, qui injuſtè accuſavit uxorem, centum ſiclis argenti, *Deut.22.c.* Eſt *x* Prælatum cogere ad perfectionem doctrinæ & ſolicitudinis, quam impendat ſubjectæ plebi, vel ad pœnitentiam.

Ablatum imperium peccati. Hæretici. Blaſphemare Deum.

n Amb. ſ. Rom. 8. o Hie ſ. Amos 2. p Gre. 14. mo. 26. q Lyr ſ. Sap. 12. r Ori ſ. Matt. hom 11. ſ Glo int. ſ. Matth 12. t Glo int ſup. Sap 4. v Glo int. ſ. Dan. 1. x Glo ord. ſ. Deut 22.

Damnum, Detrimentum.

DAMNUM à demendo dictum eſt, quum diminutione res fit deterior.

Damnum reddens Jacob, *Gen 31.e* deſignat *y* Chriſtum, oves perditas ad ovile reſtituentem.

Damno ſubjacere, eſt ad pœnitentiam teneri, aut pœna peccati non ad mortem, *Exod. 21 c. 22. a. Lev.6.a. Iudith 3.a Prov.19.c.22 a.1.Cor 3 c.2.Cor.7.c.* Et etiam detrimentum in mortem animæ, *Matt. 16 d. Marc.8.d. Luc 9.d.*

Detrimentum propter Chriſtū, eſt corporis, vel rerum fortunæ, quod redundat in lucrum, *Phi. 3 b.*

Reparans Chriſtus oves perditas. Teneri ad pœnitentiam.

y Glo int. ſ. Gen 31. Orig. ſ. Exod. hom 10.

Inven-

Inventio in detrimentum dicitur eſſe in viris malis, ut indiſciplinatis, *Eccl.20.b.*

Dan.

DAN, id eſt, *a* judicans, ſive judicium: filius Jacob è Bala ancilla: de cujus nomine dicta eſt tribus, & civitas *Dan*: quæ poſtea Paneas & Cæſarea dicta eſt. Ab ea ſumpſit nomen Jordanis fluvius. Eſt autem civitas *Dan*, juxta montem Libanum. *a Hie.ſ.Ezec. 47.*

Judicium Dei. Chriſtus. *Dan* ſignificare poteſt judicium *Dei* in malos: quum vox auditur à *Dan*, quia tribus *Dan*, eſt in parte aquilonari: unde *b* venit in malum Hieruſalem, *Ier.4. d.* Poteſt etiam ſignificare Chriſtum, qui morte ſua mortem ſuperavit, *Gen.49.c.* *b Hie.ſ.Ier. 4.*

Vis animæ judicativa. Dan deſignare poteſt *c* vim animæ ſcrutantem, examinantem, diſcernentem, & quodam modo ſingula judicantem, quæ draconi aſſimulatur, *Gen.49.c.* Peculiarius autem deſignat *d* judicium exiſtimativum magnitudinis rerum divinarum ex his creatis, quæ contemplatur: unde filius eſt ancillæ Rachelis, *Gen.30.a.* *c Phil. de agricult. d Gerr. Ven. Can.2 tom.7 cap 6.*

Bonus judex. Imaginatio rerum malarum. *Deſignat etiam Dan* bonum judicem, *Gen.30.a.49.c.Nu.1.e 2 d* Poteſt etiam deſignare *e* imaginationem rerum malarum, ut gehennæ ignis, & inferni, quæ fit in contemplatione ad ea mala vitanda. *e Ricar. de S. Vict de 12. patriar 8.*

Judas Antichriſtus Poteſt præterea *Dan* ſignificare *f* Judam traditorem, qui de ea tribu creditur fuiſſe, & etiam Antichriſtum *g* qui judicabit ſuo tempore, *Gen.49.c.Deut.33.d.* Et præterea *h* hæreticos, qui in extremis finibus ſcripturarum ſitiunt, *Amos 8.d* *g Gre.31.moral 18. Bed ſ Ge. 49. h Hie ſ Amos 8.*

Hæretici. Simplices. *Dan*, ut eſt nomen loci, deſignare *i* poteſt ſimplices, *Gen.14 c.1. Reg.3 d.*

Perſecutio Antichriſti. *Deſignat etiam Dan* perſequutionem futuram tempore Antichriſti, quum auditur fremitus equorum, à *Dan*, *Ier.8.f. Ezec.27.d.* *i Gre ſ 1. Reg.*

Daniel.

DANIEL, id eſt judicium *Dei*, fuit unus è quatuor Prophetis majoribus, tempore captivitatis Babylonicæ: notus eſt in ſua prophetia. *k Ori ſ.Exec. hom 4. Gre.1 mo.13. Au.1. de pecc. mer.10. & l pſ.132. Bern ſer.3. de aſſum.*

Continentes. *Daniel* quum ponitur, *Ezec.14.e.* deſignat *k* imitatores vitæ ipſius. Et peculariter eſt typus continentium, qui dum mundanas voluptates deſpiciunt, ad altitudinem contemplationis, & prophetiæ elevantur.

Chriſtus. Ut autem miſſus eſt in lacum leonum, unde illæſus prodiit, typus eſt *l* Chriſti mortui, deſcendentis ad inferos, & ſuſcitati, *Dan.6.e.* *Euch q in Ezech*

Devotio mentis Inſtantia orationis. *Daniel*, quum quærebatur, ut interficeretur; *m* devotionem mentis ſignificat: quam interficit, qui negotiis ſæcularibus vacat. Per eam autem habetur divinorum ſecretorum cognitio, *Dan 2.g.4.a.* *l Ru ſ.Dan 1 m Rica. de S. Vict de ſom. Nabuch 7. & de ſet. conſi. 8.*

Daphca.

DAPHCA, ubi legit Origenes *n* Raphaca, id eſt, ſanitas, nona manſio filiorum Iſraël, quo pervenitur à deſerto Sin, quia poſt tentationes acquiritur ſanitas, *Num.33.b.* Sed melius dicitur *o* Daphca, id eſt, pulſatio ſive impulſio: & deſignat inſtantiam orationis, qua debemus pulſare, quæ neceſſaria eſt patientibus tentationes. *n Ori ſ.Num. hom.17. o Hi de manſionibus.*

Dare, Donare, Præbere, Præſtare, Impartiri, Largiri. Tribuere, Deditus, Conferre.

DARE eſt rem aliquam, cujus dans habet dominium, alicui tribuere, ſic ut in eum dominium transferatur. *Dare* etiam, aſſignare, *Gen.12.b 15.d.* Semini tuo dabo terram hanc. Committere, *Gen.38.e.* Ut reciperet pignus, quod dedi mulieri. Ejicere, *Num.21.f.* Dedit filios ejus in fugam. Emittere, *Exod.9 d.* Dedit Dominus tonitrua. Erogare, *Gen.20.d.* Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. Exhibere, *Gen.24. c.* Dedit ei potum. Ignoſcere, *Eccl.17.c.* Pœnitentibus dedit viam juſtitiæ. Incumbere, *Gen.18.b.* Voluptati operam dabo. Manifeſtare, *Exod.6 c.* Dedit mandatum ad filios Iſraël. *Dare* nuptum, *Geneſ.3.b.* Mulier, quam dediſti mihi. Offerre, *Gen.3.a.* Comedit, deditque viro ſuo. Permittere, *Exod.13.c.* Requiem dabo tibi. Promittere, *Pſal.118* In qoo mihi ſpem dediſti. Reddere, *Exo.2 b.* Ego dabo tibi mercedem tuam. Præſtare autem, quandoque eſt exhibere.

Dare propriè competit *Deo*, cujus ſunt omnia, nec quidquam poteſt ab aliquo recipere, quod non ſit ſuum Et ipſe dat theſauros gratiæ & ſapientiæ. Qua ratione dicitur beatius eſſe dare, quàm accipere, *Act.20.g.* quia magis acceditur ad imitationem *Dei.*

Dat Deus ſemini Abrahæ terram Chanaan, hoc eſt, *p* Eccleſiam vel militantem, vel triumphantem, quæ eſt terra fluens lacte & melle, *Gen 12.b.13 b.15.d.17.b.27.a.28 c.Exo.6.a.13.a.20 b.33 a. Lev.14.a.* Et dat Deus omnem terram quam videt ipſe Abraham, hoc eſt, Dominum omnium: quia ſapienti debentur omnia. Dat enim Deus terram Chananæorum, quum ſubſtituit optimas cogitationes, placida conſilia, tranquillas inventiones, pro levibus & inconſtantibus, *Exo.13.a.* Dat quoque Deus terram Regum hæreditatem populo ſuo, *q* quum facit eum dominari corpori ſuo. *Pſal.134.135. Gal.3.c.* Dat etiam terram deſiderabilem, *Ier.3.f.* Et dedit terram patribus, hoc eſt, Eccleſiam Apoſtolis & confeſſionem fidei, & doctrinam ſacram, *Lev.23.b. Ier.7.a.11.a. Ezech.36.f.* Dat enim Deus ſabbatum, quum dat requiem, *Exod.16.f.33.e.* Et pat pacem non hujus mundi, *Lev.26.a Iſa.14 b.58.d* *p Am. 2. de Ab. 7.1 de Cain 10. Ara ſ.pſ.18. Hie ſ Ier.37. q Ori ſ Lev. hom 16. Iſye ſ Lev.25 Hie ſ.Iſa.14. 18. & ſ.Baet. 36*

Incarnatio. Dans Chriſtus Evangeliſtas & paſtores. Dans partum virginis Reſurrectio Chriſti Dans Deus patri filium. Dat Deus pluviam temporibus ſuis, *Lev.26.a 3.Reg.17.g.* cùm *r* incarnari fecit filium ſuum, adveniente temporis plenitudine. Dedit etiam Deus Evangeliſtam, *ſ* quum pater dedit Filium: vel quum Filius dedit Eccleſiæ Evangeliſtas, & teſtes, & paſtores juxta cor ſuum, *Iſa.41.g.43 b. Ier.3 c.* Dedit etiam Deus pater doctorem juſtitiæ Chriſtum, *Ioel.21.* *r Am de vid. ſ Hie ſ.Ier 3. t Ori ſ Iſa 2. Hie ſ Iſa 7. v Au ſ Pſ.59.*

Dat Deus ſignum in quo ſalvamur, *t* partum Virginis, in quo maximum opus ſalutis operatus eſt, *Iſa.7.c.* Et dedit ſignum Jonæ prophetæ, in morte & reſurrectione Chriſti, *Matt.12 c.* Dat enim Deus timentibus ſe ſignificationem, ſanguinem *v* videlicet Chriſti, ut liberarentur fideles ab angelo percutiente. Vel dat tribulationes, quibus admoveantur fugere à ventura ira, *Pſal.19. Ezech 9 b.*

Dedit Deus gaudium & lætitiam, *Pſal.50.* in nativitate *x* videlicet Chriſti, quum dixit angelus: Evangelizo vobis gaudium magnum. Et dedit ex Sion ſalutare Iſraël, quum dedit filium ſuum, & quum eum conſtituit ſuper omnia, *Pſ.52. Ephs.a.* Et dat ſalutem in Sion, dans filium ſuum, quem dedit in lucem Gentium, & in fœdus populi. & dedit eum teſtem, & ducem populis, quibus dando filium, dedit multitudinem bonorum, *Iſa.42.a.46.d.49.c.55.b 63.b.* Et dedit Deus veritatem Jacob, & miſericordiam *x Aur ſ Pſ.*

diam Abraham, *Mich.7.d* quum *a* ſupplantatori populo & novello, & ſemper in lucta poſito; dedit Chriſtū, qui eſt veritas & miſericordia. Et datus eſt filius nobis, quum filius Dei factus eſt homo, *Iſ 9.b.*

Dedit Chriſtus dilectam animam ſuam in manus inimicorum, *b* quum ſe tradidit Judæis, ut crucifigeretur pro nobis, *Ier.12.b.* Dedit etiam corpus ſuum percutientibus, *Iſa 50.c. Thre.3.d.* Data quoque eſt terra in manus impii, *c* quum corpus Chriſti, & etiam corpora Sanctorum dimittuntur in manibus perſecutorum, *Iob.9.c.* Dans autem Abraham vitulum puero, *Gen.18.a.* eſt *d* tradens doctrinam paſſionis Chriſti. Dedit etiam Chriſtus dona hominibus, vel quum oravit in cruce pro eis, vel quum poſt aſcenſionem miſit Spiritum ſanctum, *Pſal.67 Ephe.4.c.*

Oblatus Chriſtus.

a Hie ſ. Mic 7
b Ori ſ. Ier. hom 8.
Hie ſ Ier 12.
& ſ Iob 9.
c Gr. 9. m. 21.
d Amb. 1. de Abra. 3. & ſ. Ephe ſ. 4.
e Amb. de Ioſeph. 9.
f Gr ſ. 1. Re. 1.

Dans Joſeph omnia bona Ægypti, & poſſeſſionem fratribus ſuis deſignavit *e* Chriſtum dantem bona ſpiritualia, qui etiam præbet cibaria ſingulis, quum dat unicuique ſecundùm merita, *Gen. 42.e. 43. e. 45.f. & 47.e.* Et dat panem, hoc eſt corpus ſuum vel doctrinam, *Exod.16.d.* Et dans Elcana Phenennæ & filiis ejus partes, *1.Reg.1.a.* eſt *f* Chriſtus dans gloriam patribus veteris Teſtamenti. Dans verò Annæ partem unam, deſignat tribulationes collatas Eccleſiæ, ut poſtea glorioſior fieret. Dat etiam Phenennæ & filiis ejus partes, quum conſilia pietatis ad ſplendorem ſupernæ gratiæ in operum bonorum devotione pingueſcunt. Partes ſunt præparationes ſanctorum operum. Dat verò partem unam Annæ triſtis, quia quamdiu ad ſupernam fœlicitatem ſpirat, hic triſtatur, & flet, & dicit: Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes, &c. *Pſal.41.* Dat etiam Deus eſcam eſurientibus & jumentis, *Pſal.145.146.* Et dat argentum & aurum, quia dat verba & ſenſus eorum, *Hoſ.2.b. Iſa.2.d.* Et dat legem in viſceribus, quod eſt ſummi eruditorie, *Ierem.31.f.* Et dat linguam eruditam, ut nemo ſibi eam arroget, *Iſa 50 b.* Et donavit benedictionem Jacob, *Gen.33.b.* Dedit etiam verba in ore, tangendo per Chriſtum hominem factum, *Ier.1.b.* Dat etiam hæreditatem, *g* ipſam veritatem, *Ier.17 a.* Dedit etiam Chriſtus cæcis viſum, *Luc.17 c.*

Dans Chriſtus bona ſpiritualia.

g Hie ſ Ie.17.

Præbens Joſeph Ægyptiis ſemina, deſignat Chriſtum largientem verbum Dei, *Gen.47.d.* Dedit etiam Deus Moyſi tabulas legis, & teſtificationem, aut teſtimonium, *Exod.25.b.31.d.* Et dat verbum *h* evangelizantibus, *Pſal.67.* Et dat verba in ore, *Ier 1 b.* Dat etiam talenta varia, hoc eſt, diverſa *i* doctrinæ dona, *Matt 25.A Luc 19 b.* Datur autem talentum à pigro ablatum habenti decem talenta, quia ſemper augentur dona operantibus. Dedit autem Deus legem novam in viſceribus, ut vetus data eſt in lapidibus, *Ier.31.b* Dat quoque Deus frumentum, & aurum, &c *Hoſ.2.b.* quum *k* dat doctrinam & varia dona. Et dat Deus panem arctum, hoc eſt, doctrinam Evangelicam, præceptis dilectionis abbreviatam, *Iſa 30 e.*

Dans Chriſtus doctrinas.

h Aug ſ. pſ. 67.
i Ori. ſ Matt. hom 33.
Aug 1 de doctrin. Chriſti.
k Hie. ſ. Hoſ.
l & ſ Iſ. 30.
& ſ Pſ 144.

Præſtabilis ſuper malitia dicitur Deus, *Ioel 2.c.* quia *l* facilè pœnitentibus remittit pœnam, quam minatus eſt.

Facilè ignoſcens Deus.

Præſtat Deus panem de cœlo, *m* quum dat Euchariſtiam, *Sap 18 c. 2. 9.c. 1.Tim 9.d.* Et in ea dedit panem arctum, *Iſa 30 33.c* Et dat hodie panem quotidianum, *Matt.6 b.* Et dat Deus eſcam omni carni, quum præbet ſe panem vivum, & vitam dantem huic mundo, *Pſal 135.145.* Et dat eſcam in tempore opportuno, quando cognoſcis cuique expedire, *Pſal.144* Sic dederunt panem & aquam Ægyptio, ut refocillaretur in mandatis Domini, *1 Reg 30.c.* Et præbens panis Aſer delicias Regibus, Euchariſtiam deſignat, *Gen.49.e.* Dat etiam panem eſurienti, qui *o* Euchariſtiam, & ſacram doctrinam miniſtrat, *Ezech.18.b. Matth 14 b* Dedit etiam Deus panes manè, quum dedit filium ſuum incarnatum & doctrinam ejus, *Exod.16.Ioan 6.d.*

Euchariſtia.

m Au. 2. ſer. dom in monte
& ſ pſ.144.
n Hie. ſ Ezec. 18.
Cyr. 1. ſ. Ioan. 34.

Dedit Deus ſacerdoti de hoſtiis *p* pectuſculum, & armum dextrum, *Lev.7.d.10.c* ut ſciat ſacerdos ſe debere accedere ad altare ſine ira, & cum operum rectitudine. Dat etiam Deus ſacerdotibus cuncta de ſacrificiis filiorum Iſraël, quum dat iſtis abundantiam temporalium, *1 Reg 2 f* Et dans Samuel coquo partem reponendam, ut daretur Sauli, *1.Reg.9.d.* deſignat *q* fortitudinem debere eſſe in ſacerdotibus, & prædicatoribus.

Rectitudo operum.
Temporalia ſacerdotum.
Fortitudo ſacerdotum.

p Gr ſ 1 Re 2.
q Gr ſ 1. Re 9.

Dans Abraham omnia, quæ habuit Iſaac filio ſuo, *Gen.24.b.* deſignat Deum Patrem, qui omnia dedit Filio ſuo. Sic dicitur Deus dare judicium Regi, *Pſal 71.* quia *r* Pater non judicat quenquam, ſed omne judicium dedit Filio: cui etiam dedit imperium, & Gentes in hæreditatem, *Pſal 2.8 1.Reg.2.b.* Et dat illi pueros, quia nemo venit ad eum: niſi dante, aut trahente Patre. Dedit autem Chriſto pueros in ſigna, & portenta, hoc eſt, Apoſtolos, eligens ſtulta mundi, ut fortia confunderet, *Iſa 8.a.42.Ioa.6.g. Heb.2.d* Et præſtitit Deus David, hoc eſt, Chriſto, omnia quæ promiſerat, *2.Par 6.c* Et dedit illi gloriā ſacerdotii veteris, & clavem domus David, *Iſa.22.f.41 a.Dan.7 d Phil.2.b.* Dans etiā Jacob Joſeph filio ſuo unam partem hæreditatis, extra fratres ſuos, *Gen.48 d* deſignavit authoritatem ſacramentorum, datam Chriſto homini: quia hic eſt, qui baptizat. Dedit etiam Deus linguam eruditam Chriſto, *Iſa 50.c.*

Deus Deus Pater omnia Filio.

r Aug ſ pſ. 71.
Hil ſ pſ. 2.
Ori. ſ. Iſa h. 7.
Hie. ſ. Iſ 8 21.

Præſtat Deus decori virtutem *ſ* quum ſpeculantem animam fortem facit ad operandum, *Pſal 29* Et dat virtutem populo ſuo, *t* nunc quidem contra hoſtes: in judicio verò faciens eos immortales, *Pſal. 28.67.* Et dedit Jeremiam in civitatem munitam, *Ier.1.d.* quia *v* nemo poteſt eum vincere, quem ipſe protegit. Sic dat etiam Hieruſalem multiplicatam, *Ezech.16.a.* Et dabit Deus virtutem & fortitudinem plebis ſuæ, *Pſal 67.* quum in *x* judicio corpus ſeminatum in infirmitate, reſurget in virtute, & inimica deſtruetur mors. Dat quoque Deus nervos oſſibus, quum dat vires ad operandum, & dat ſpiritum, quo vivant Deo, *Ezech.37 b.*

Faciens fortem animam ſpeculantem.

ſ 3 Baſ ſ pſ. 29
& ſ pſ. 28 h. 3
v Hie ſ. Ier. 1.
x Hie. ſ pſ. 67.
y Glo. ord ſ. 3 Ier. 32.
z Hie ſ. Ezec 36.
aa Baſ Exa. hom 10.
bb Ori ſ. Gen hom 1.

Dat Deus cor unum *y* fidelibus intra unitatem Eccleſiæ ſe continentibus, *Ier.32 g.* Dat autem ipſe, quia niſi ipſe dederit, hæc unitas non poteſt haberi.

Unitas fidelium

Donavit Deus Eccleſiam majoribus, *z* quàm à principio, quū multiplicavit in ea Martyres, *Eze.36.c.*

Multiplicans Martyres.

Dat Deus herbas, &c. homini in eſcam, *aa* poſt datum illi imperium ſuper animalia: ut oſtendat majorem curam habendam eſſe animi, quàm corporis. Dat autem herbas in cibum, hoc eſt, affectus *bb* ad merendum. Beſtiis autem non dat, quia non ſunt capaces ad accipiendum, ſed ſolùm ait prædicendo, fore illis in cibum, *Gen.1 d.* Dat autem Deus eſcam in tempore opportuno, quum paſcit prædicatores operibus auditorum, *Pſal 44.*

Imperium datum homini.

Au. 15 c. Iſ. 26
cc Hie ſ Ier. 10
Gr ſ Lev 26
Gr 6 mor. 7.
dd Hil. ſ pſa 138.
ee Amb ſ Luc. 10.
ff Ori ſ Ier. hom. 34.
& ſ Matth hom. 19
Hie ſ. Iſa 32.

Dat Deus multitudinem aquarum in cœlo, *ee* quum dat affluentiam doctrinæ cœleſtis, *Ier 10.c. Iob. 5.b.* Et dat rorem ſuum, *Agg.1.c. Zac.8.c.* Et dat intellectum parvulis, *dd* quum dat novum teſtamentum, declarans vetus, *Pſ 118* Dat etiam Samaritanus duos denarios ſtabulario, *Luc.10 f.* hoc eſt, *ee* Chriſtus utrumque teſtamentum Epiſcopo.

Dans affluentiam doctrinæ cœleſtis.

Dat Deus divitias Judæorum in deprædationem, *Ier.8.d.15.c* quum *ff* aufert ab eis regnum Dei, & dat genti & facienti fructum. Sic dat vineam, hoc eſt, Eccleſiam, quæ eſt regnum Dei, genti facienti fructum

Dat regnum Dei genti facienti fructum.

fructum, hoc eſt, Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus, *Matt. 21. g.* Et dedit Iſraeli libellum repudii, quando reliquit illum populum, *Jer 3. c.* Et data eſt gloria Libani deſerto, *Iſa 35. a.* quando cultus Dei & ſapientia Scripturarum, quam habebant Judæi, tradita eſt gentibus. Sic dedit Deus uxores Judæorum externis, quum legem, & Prophetas & doctrinam eorum dedit Eccleſiæ ex gentibus, *Jer 17. a. Ez. 17. f.*

Excitat Deus corda peccatorum. Prædicatores & pœnitentia.

Dat Deus diſcurrentia fulgura, & voces, & pluvias, *Exo. 9. c. 1. Reg. 12. e.* quum *a* excitat corda peccatorum, ut pravitatis ſuæ nequitiam recognoſcant, & excitata corda per infuſionem ſupernæ gratiæ adjuvet. Et dat in deſerto aquas *b* quum convertit peccatores, *Iſa. 30 c. 43. e* — a Gr ſ. 1. Reg. 12. b Hu ſ Iſ. 30

Dat Deus vocem ſuam *c* utroque Teſtamento, & per Prædicatores, & etiam puniendo, *Pſ. 46. Amos 1. a.* Dabit etiam voci ſuæ vocem virtutis *d* in reſurrectione generali, *Pſ. 67. Joel. 2. e* Dat quoque Deus pluviam temporibus ſuis, *e* quum mittit Prædicatores, qui proſint audientibus, *Lev. 26. a. 3 Reg. 17. g.* — c Hu ſ. Am. 1. d Hu ſ pſ 67. e Org ſ. Lev. hom 6.

Implens Prophetias. Mutatio vitæ carnalis. Juſtitia Eccleſiarum. Virtutes in Gentibus.

Dat Deus os apertum Prophetis, quum *f* eorum implet Prophetias, *Ezech 29. d.* — f Hu ſ Ez. 19

Dat Deus pro terra ſilicem, *Job 22 d* quum *g* vitam carnalem mutat in boni operis fortitudinem. Et dat pro ſilice torrentes aureos, quum bonum opus munere cœleſtis doctrinæ remunerat. Dat quoque pro terra ſilicem, quum pro infirma actione, robuſti operis fortitudinem tribuit, & pro ſilice torrentes aureos, quum pro robuſto opere prædicationis, doctrinam multiplicat. — g Gr. 16. m. 9

Dedit lignum fructum in tempore ſuo, *Pſa. 1.* quum *h* Chriſtus poſtquam clarificatus eſt, inſtituit Eccleſias. Et quum *i* dabit dona immortalitatis in judicio. — h Aug ſ pſ. 1. i Hu ſ pſ 1.

Dedit Deus in ſolitudine cedrum, &c. *Iſa. 41. e* quum *k* in Gentilitate produxit inſignes ſanctitate viros, aut varia virtutum genera. — k Hu ſ Iſ. 41.

Benè operantium pignus.

Dat Deus armillas in manibus Hieruſalem, quum *l* facit animam benè operari, *Ezec. 16. b* Et dat pater annulum in manu filii prodigi, *Luc. 15. e.* quum *m* dat Deus fidei pignus, Spiritus ſancti ſignaculum, ad operandum. — l Hu ſ Ez. 16. m Am. de pœnitent.

Converſio malorum. Cuſtodia Angelorum. Adjutores Chriſti Apoſtoli. Dans bona opera. Dans Apoſtolos Chriſtus. Convertens Gentes.

Dat Deus Prædicatorem in murum æneum, *n* quum per prædicationem convertit malos, *Jer. 15. d.* Et dat ei virtutem ad reſiſtendum adverſariis. — n Gloſ int ſ. Jere. 15.

Dedit Deus Jeſu Sacerdoti ambulantes de iis, qui ſibi aſſiſtunt, *o* quum dedit Angelos Chriſto miniſtrantes, & fideles Eccleſiã cuſtodientes, *Zach 3. c.* — o Hu ſ. Za. 3.

Dedit Deus Beſeleeli ſocium Ooliab ad opera tabernaculi, *Exod. 31. a.* deſignans *p* dandos Apoſtolos & Prædicatores Chriſto, ut coadjutores ad ædificationẽ Eccleſiæ: vel deſignatur Paulus adjutor Petri. — p Lyr ſ. Exo. 31.

Donavit Dominus filios Jacob, *Gen 33. b.* Etiam Joſeph, *Gen. 48. b.* hoc eſt, bona opera vel Apoſtolos, & credentes in Eccleſia.

Dat etiam Deus Iſraeli propitiationem Ægyptum, *Iſa. 43. a.* quum *q* convertit Gentes per prædicationem Apoſtolorum, quod illis cedet in gloriam. Dicitur etiam dediſſe homines pro Iſrael. Dare quoq; poſſeſſionẽ advenæ inter tribus Iſrael, *r* eſt admittere in Eccleſia Gentiles ad fidem venientes, *Eze. 47. e.* Et dans Dominus petitionem Annæ, *1. Re. 1. e.* deſignat *ſ* converſionem infidelium ad Eccleſiam. — q Hu ſ. Iſ 43. r Hu ſ Eze. 47. ſ Gr ſ. 1. Re. 1.

Gloria Apoſtolorum. Deſpectio prædicatorum. Tranquillitas mentis. Liberans à peccato. Conſolans in tribulatione.

Dat Deus *t* Apoſtolos, & Sanctos in nomen, & laudem omnibus populis, quia ab omnibus beatificantur, *Soph. 3. d.* E diverſo dat Deus Sacerdotes contemptibiles omnibus populis, quum ipſi pactum ejus irritum faciunt, *Malach. 2. b.* Dat autem Deus timorem ſuum plebi, quum venerari ſe facit à Sacerdotibus, *Malach. 2. b.* Dat etiam Deus locum eunuchis in domo ſua, *Iſa. 56. b.* quum *v* honorat contemnentes mundum. — t Hu ſ. Soph. 3. & ſ Mala. 2. & ſ Iſ. 56. v Gl. int ſ. Iſa. 56.

Dat Deus gallo intelligentiam, *Job 38. d.* quum *x* Doctori veritatis virtutem tribuit diſcretionis, ut noverit, quibus, quid, quando, vel quomodo doctrinam inferat. — x Gr. 38 m. ſ.

Dat Deus Onagro domum in ſolitudine, *Job 39. a.* quum *y* in ſecreto cordis dat tranquillitatem à tumultibus terrenarum cogitationum. — y Greg. 30. mor. 24.

Dat Deus auxilium de tribulatione, *z* quum facit in tribulatione proventum, & quum liberat à peccato, qui etiam dat ſalutem Regibus, *Pſal. 49 143.* — z Baſil. & Hila ſ pſ 49.

Dat Deus ignem in Ægypto, *Ezech. 30. b.* eum videlicet, *aa* quem venit Chriſtus mittere in terram. — aa Hu ſ Eze. 30.

Dat Deus viam in mari, & in aquis, hoc eſt, *bb* in mari rubro, & in Jordane, vel in Gentilibus, *Iſa. 43. c.* — bb Hu ſ Iſa. 43.

Dat Deus carmina in nocte, *Job 34 c.* quum *cc* dat conſolationem in tribulationibus, & Prophetas, & Sanctos ante adventum ſuum. — cc Hu ſ. Iob 34.

Poteſtas Eccleſiæ. Calefacta corda frigida.

Dedit Deus vindictam David, hoc eſt Eccleſiæ, *Pſal. 17.* qua dedit ei *dd* poteſtatem ligandi & ſolvendi, & calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones. — dd Hu ſ pſ 17.

Dat Deus nivem ſicut lanam, *Pſal 147.* quum *ee* corda frigida facit apta, etiam ad calefaciendum alios, ut ſint cum Eccleſia veſtis Chriſti. — ee Au ſ. Pſ. 147.

Dedit Deus Judæos, ut regnarent, &c. uſque ad tempus, in quo parturiens peperit, *Mich 5 a.* quia *ff* non eſt ablatum ſceptrum de Juda, donec beata Virgo peperit Chriſtum, & Eccleſia ex Gentibus dedit fructum fidei, & bonorum operum. — ff Hu ſ. Mic. 5.

Dedit Job filiabus ſuis hæreditatem inter fratres ſuos, *Job 42. d.* quia *gg* animas, quas per ſpiritum gratiarum in Teſtamento divinarum Scripturarum incorporat, eas utique promiſſionum ſuarum Chriſtus fecit eſſe participes. Vel quia infirmis, qui opera perfectorum facere nequeunt, etiam datur hæreditas cœleſtis patriæ. Ad hæc referri poteſt, quum Abraham largitus eſt filiis concubinarum munera, *Gen 25. 4.* — gg Hu ſ. Iob 42. Gr. 35. mo. 24.

Comminans Deus.

Dare dicitur Deus tempus pœnitentiæ, *Apoc. 7. a.* quia *hh* ante pœnas comminationes præmittit. — hh Rup 2 ſ. Apoc

Dedit Deus mulierem Adæ in ſociam, & non in ancillam, *Gen. 3. c* quia *ii* mens non dominatur ſenſualitati dominio deſpotico, ſed politico. — ii Phil. ſ. Abu.

Gloria cœleſtis. Pœna pro peccatis. Pro omnibus mortuus. Conſtans.

Dat Deus dilectis in ſomnum *kk* quum dat eis requiem gloriæ cœleſtis poſt hujus vitæ labores, *Pſ. 127. 2. Par. 15. d. Hebr. 4. c.* — kk Glo ſ int ſ. Pſal. 126.

Dat Deus draconem in eſcam populis Æthiopum, *Pſal. 73.* quum *ll* dat pœnitentibus pœnam pro peccatis, quæ ſuaſu draconis commiſerunt. Dat etiam eum devorandum beſtiis terræ, & volatilibus cœli, *Exe 29 b. 32. b.* quia nunc omnes eum mordent reprehendendo. Dans etiam Moyſes populo potum de aqua, in qua erant pulveres vituli conflatilis, *Exo. 32. e.* deſignavit diabolum tradendum pœnitentibus, ut conſumatur. — ll Au. & Au. ſ. Pſal. 73.

Dedit Deus impios pro ſepultura ſua, hoc eſt, *mm* Gentiles: & divites pro morte ſua, hoc eſt, Judæos: quia pro omnibus mortuus eſt. Vel tradidit Romanorum manibus impios, & divites, Sacerdotes & Pontifices Judæorum in ultionem mortis ſuæ, *Iſa 53. c.* — mm Hu ſ. Iſ. 53.

Relinquens Deus Judæos

a Hie. ſ. Ier. 9. 15. Dat Deus Hieruſalem in cubilia draconum, *Jerem. 9.A.* quum *a* relinquit Judæos in poteſtatem diaboli, aut aliquas Eccleſias propter hæreſes: ſic etiam dat civitates in deſolationem. Dedit quoque Judæos in fervorem tribulationis, & inquietudinis, *Jer. 15.A.* Dedit etiam Deus Judæis laborem Chriſti ſcutum cordis, *Thren. 3.g.* quum oſtenſa ejus humanitate infirma, permiſit eos in infidelitate obſtinari. Dat etiam Deus ſcrutatores ſecretorum, hoc eſt, Scribas Judæorum, quaſi non ſint, *Iſai. 40.* Dat etiā Deus lapides prægrandes, *Ezech. 13.b.* quum gravem mittit tribulationem. Et dat Hieruſalem in animas filiarum Paleſthinarum, *Ezech. 16.c.* quum *b* relinquit eam adverſariis poteſtatibus puniendam. Sic dat Deus Gog feris ad devorandum, *Ezech. 39.A.* Et dat vias Hieruſalem in capite ejus, quum caſtigat eam ſecundùm merita, *Ezech. 16.c.* Et dat malitiam terræ in occiſionem, quum malos punit in inferno, *Iſai. 34.A.* Et dat Judæos in direptionem, *Iſai 42.d. 43.d.* Et dat animam in manu, de qua non poteſt ſurgere, quum diabolo puniendam reliquit, *Thren. 1.e.* Dat etiam Deus gladium ſuum in manu Regis Babylonis adverſus Regem Ægypti, *c* quum malos punit per peiores, *Ezech. 30.g.* Et dat tenebras ſuper terram, quum confundi facit hæreticos & peccatores, *Ezec. 32.b.* Dabat etiam Deus triticum Judæorum inimicis ſuis, *d* quum opera eorum mala relinquebat diabolo, *Iſai. 62.e.* Dat etiam Deus ſtuporem dentium in urbibus hæreticorum. *Amos 4.b.* quum facit, ut non poſſint tractare ſacram Scripturam. Datur in opprobrium inſipienti illa, *e* cui diabolus exprobraturus eſt in judicio, *Pſal. 38.* Sic dat Deus in opprobrium conculcantes Chriſtum, *Pſal. 56.* Et dedit Deus populum ſuum in manu Regis Babylonis, ut caſtigarentur, *Iſa. 42.b. Joel. 2.d.*

b Hie ſ. Eze. 38 39. c Hie ſ. Eze. 37. 42. d Hie ſ. Iſ. 62. & ſ. Amos 4. e Ori ſ. pſ. 38. hom. 2. Hil. ſ. pſal. 56.

Dat Deus Luciferum in cinerem, *Ezech. 28.e.* quia *f* omnia, quæ agit Lucifer, malæ conſcientiæ ignis abſumit, & omnia ejus opera pereunt.

f Hie ſ. Ez. 28

Permittens Deus regnare tyrannum

g Hie ſ. Hoſ. 13. Gre ſ. 1. Re. 9. Dat Deus Regem in furore, quum *g* permittit regnare tyrannum, aut hypocritam hæreſiarcham: ac damnum propter peccata populi, malis peiorem præeſſe decernis, *Hoſe. 13.c.*

Offerre Chriſto perfectos.

h Ar. ſ. pſ. 71. Dari Chriſto de auro Arabiæ, eſt *h* offerri illi Apoſtolos, Martyres, ac Virgines, *Pſal. 71.* Et dat illi aquilo, quum ex partibus aquilonaribus aliqui convertuntur, *Iſa. 43.a.*

i Hil ſ. pſ. 54. Dari Chriſto pennas ſicut columbæ, *Pſa. 54.* dicitur *i* interrogando: quia non eſt qui det ei, ſed ipſe jam habet à Patre.

Dat Chriſto manducare, aut bibere, qui exercet opera miſericordiæ, *Matth. 25.c.*

Ingratitudo & infidelitas.

k Gloſ. ord ſ. pſal. 68. Dederunt Chriſto in eſcam fel *k* Judæi in paſſione, *Pſal. 68. Marc. 15.b.* Et dant illi fel omnes peccatores & ingrati, & infideles.

Dedit Deus gratiam filiis Iſrael coram Ægyptiis, tempore diſceſſus ab Ægypto, *Exod. 3.d. 12.f.* Ut commodarent videlicet eis vaſa aurea & argentea, &c.

Confirmans in bono.

l Gr. 2. mo. 41. Dominus dedit, Dominus abſtulit: *l* dicimus humiliter de donis Spiritus ſancti gratis, quæ non manent perpetuo in nobis, ſed ſicut Domino placuerit, *Job 1.d.*

m Hier ſ. Eccleſ. 12. Cùm dicitur *Eccl. 12.c.* Deus dediſſe Spiritum, oſtenditur *m* animam humanam non cum corpore & à parentibus ſeri, ſed à Deo creari.

n Lyr. ſ. pſ. 65. Non dat Deus in æternum fluctuationem juſto, nec pedes ejus in commotionem, quia *n* confirmat eum in bono, *Pſal. 54. 65.*

Non dat Deus gloriam ſuam alteri, quia non vult eam communicari dæmonibus, & idolis, *Iſaia 42. b. 48. b.*

Bona miniſtrare temporalium & ſpiritualium

o Orig. ſ. Matth. 31. Dat bonus ſervus cibum in tempore, quum *o* temporalia, & ſpiritualia, ut expedit, miniſtrat, *Matt. 24.g. Luc. 9. b.* Sic dant diſcipuli cibum turbis, ſed à Chriſto accipientes, *Matth. 14.b.* Dedit etiam ſervus Abrahæ dona Rebeccæ, *Gen. 24. f.* Dare quoque potum ovibus, & pabulum jumento, eſt docere ſimplices, *Geneſ. 29.b 42.e. 43.* *Luc. 15 b.* Et dat Deus vel Eccleſia potum fruſtra ſynagogæ, *p* quia illa non recipit doctrinam veritatis, *Iſa. 27.a.* Juxta ſeptuaginta.

p Hie. ſ. Iſ. 27

Offerre perfectionem ſenſuum.

q Amb. 3. de Abr. 8. r Baſi ſ. pſ. 48. Dans Abraham decimas omnium Melchiſedech, *Geneſ. 14.d.* deſignat *q* virum perfectum, qui etiam perfectionem ſenſuum offert Deo. Dat etiam Deo placationem ſuam, *r* qui ſufficienter ſatisfacit pro peccatis, *Pſal. 48.*

Docens myſteria.

ſ Gloſ. ord. ſ. Gen. 49. Dans Nephtalim eloquia pulchritudinis, *ſ* Prædicator docens myſteria Chriſti, *Gen. 49.c.*

Inducens ad bene operandum.

t Grigor. ſ. Ezec. hom. 3. Dat Dominus ſervo uxorem, *Exod. 21.a.* quum *t* Prædicator inducit auditorem ad bonam operationem.

v Vbil. de congre. &c. Dans Sara Ancillam Abrahæ viro ſuo, *Gen. 16 a* deſignat *v* virtutem facientem exerceri in ſcientiis inferioribus eum, qui ad ſapientiam nondum eſt aptus.

Subjicere eloquentiam verbo Dei.

x Ori. ſ. Gen. hom. 10. Præbens Rebecca aquam ſervo Abrahæ & camelis. *Gen. 24.c.* deſignat *x* ſubjicientem eloquentiam verbo Dei, & docentem ſimplices.

y Ric. de S. Vict. de 12. patriar. 13. Dari ſibi filios petit Rachel à Jacob, *Gen. 30.a.* deſignans *y* rationem cupientem producere opera cognitionis ſupernæ veritatis.

Pœnitentia.

z Iſych. ſ. Lev. 27. Dare pro anima pretium, eſt agere pœnitentiam, & ſedulò ſervire Deo. Idem dare dimidium ſicli, *Exod. 21.d. 30.b.* Dat autem pauper ſecundùm æſtimationem ſacerdotis, *z* quum peccator agit pœnitentiam ſibi indictam à Sacerdote, *Lev. 27.A.*

Obedientia ſimplex.

aa Hie ſ. Job 42. Dedit unuſquiſque amicorum Job, ipſi Job ovem, & inaurem auream, *Job 42.c.* quum *aa* quiſqua ſe exhibuit Chriſto per obedientiam mandatorum innocentem: & ſimplicem, & fidelem operarium.

bb Gr. hom. 9. Datur talentum habenti quinque, & non habenti duo, *Matth. 25.c.* quia *bb* quinque talenta ſunt quinque ſenſus, id eſt, exteriorum ſcientia. Duo verò talenta ſunt intellectus & operatio, plus ergò habuit, quam qui quinque talenta acceperat: quia qui per quinque talenta exteriorum adminiſtrationem meruit, ab intellecto interiorum adhuc vacuus fuit. Unum ergò talentum, quod intellectum ſignificat, illi dari debuit, qui benè exteriora quæ acceperat adminiſtravit.

cc Gre hom. 9. Hie ſ. Matt. 25. Dabitur habenti, & abundabit, quia *cc* quiſquis charitatem habet, etiam dona alia percipit: qui verò charitatem non habet, etiam dona, quæ percepiſſe videbatur, amittit, *Matth. 25.c.* Vel datur habenti, & aufertur à & non habente, quum multi ſapientes naturaliter, & ingenii acumen habentes, ſi fuerint negligentes, deſidia bonum naturæ corruperint, ad comparationem ejus, qui paululum tardior labore & induſtria compenſavit, quod minus habuit perdunt bonum naturæ: & præmium, quod eis fuerat repromiſſum, vident tranſire ad alios. Poteſt & ſic intelligi: ei, qui fidem habet, & bonam in Domino voluntatem: etiam ſi quid minus in opere, ut homo habuerit, dabitur à bono Judice. Qui autem fidem non habuerit etiam cæteras virtutes, quas videbatur naturaliter poſſidere, perdet. Sic eleganter etiam quod videtur, inquit, habere,

habere, auferetur ab eo. Quicquid enim ſine fide Chriſti eſt bonum, non ei debet imputari, qui malè eo abuſus: ſed illi, qui malo etiam ſervo naturæ bonum tribuit.

Tradens Eccleſia ſenſum ſpiritualem ſynagogæ.

Dans puella caput Joannis Baptiſtæ matri, *Marc 6.c.* deſignat *a* Eccleſiam tradentem Chriſtum, vel ſenſum ſpiritualem ſynagogæ in fine mundi. *a Hie ſ. Mar. 6.*

Communicare dona Dei. Docere lucri gratia.

Dare pecuniam ad menſam, aut ad uſuram eſt *b* communicare dona Dei proximis, *Luc.19 d. Exod. 22.d.* Dare autem omnia pauperibus *c* eſt relicta confidentia legis, communicare bona ſpiritualia Gentibus ad fidem venientibus, *Matth.19 c.* Datur etiam habenti, quum habenti fidem datur myſteriorum cognitio, *Matth 13.b.* Dare autem partes ſeptem & octo, *d* eſt utrumque teſtamentum prædicare, *Eccleſiaſt.* 11 *a.* *b Baſil regu. Bre 254. Aug ſ. pſ 14. c Hil ſ. Mat. Cano 21.19. d Hie ſ Eccleſiaſ 11.*

Nummum exigere à ſimplicibus.

Dare autem pecuniam ad uſuram fit malè, *e* quum quis doctrinam præbet divitibus, à quibus magnum accipiat ſtipendium, prætermiſſis pauperibus, à quibus nihil poteſt accipere, *Pſalm.* 14. Dat etiam ad uſuram fratribus ſuis, *f* qui docens plus exigit à ſimplicibus, quàm illi percipere valeant, *Lev. 25.f.* *e Gre ho.9. Hie ſ pſ 14. f Ilyc ſ. Lev. 25*

Contemplativi proſperitatis.

Datur lux miſero, *Job 3.e.* quando *g* hi qui ſublimia contemplantes eſſe ſe in hac peregrinatione miſeros agnoſcunt, claritatem tranſitoriæ proſperitatis accipiunt. *g Gre. 5 mo. 2*

Detegere vitia.

Dat Prædicator caſtra contra Hieruſalem, *Ezech. 4. a.* quum *h* demonſtrat diverſitatem vitiorum etiam ſub ſpecie virtutis animum oppugnantium. *h Gre ſ. Ezec. hom. 12.*

Dare optima Deo.

Dare primogenitum filiorum Deo, *Exod 22. d.* Et dat primogenita pro ſcelere ſuo, *i* qui quicquid habet, primum offert Deo, *Mich. 6.b.* Donati ſunt autem Levitæ Deo pro primogenitis. *Num 8.c.* *i Hie ſ. Mic 6*

Prædicare infidelibus. Communicare myſteria indignis.

Dare unguentum pauperibus, eſt *k* prædicare infidelibus Judæorum, aut etiam Gentilium, *Matth. 26.a. Marc 14.a. Ioan 12 a.* *k Hil ſ Matt Can 29.*

Dare unguentum ſanctum alieno, *Exod. 30 d.* eſt dare ſanctum canibus. Dare autem ſanctum canibus, *Matth. 7.a.* eſt præcepta, & promiſſa Dei communicare gentibus infidelibus. Vel dare Euchariſtiam non pœnitentibus. *Hil ſ. Matt. Can 2. Ambr. 2. de. pœn 9.*

Non orare. Deo laudes perare

Dat ſilentium Deo, *l* qui non orant, nec laudant Deum. *Iſa. 62 c.* *l Hie ſ. Iſ 62.*

Offerre ſe Chriſto.

Dantes mulieres, quæ venerant ad opus tabernaculi, *Exod 35.c.* Et viri etiam, ac mulieres dantes neceſſaria ad tabernaculum: ſunt *m* mens & caro bonis operibus & obedientiâ Eccleſiam ædificantes, *m Glo. int. ſ. Exod. 35.*

Promiſſio vita præſentis & futura.

Dare aves Sacerdoti, ut offerat, aut etiam arietem, &c *Lev.5.b. 6.a.15 b* Eſt *n* offerre animam & corpus Chriſto *n Gloſ int ſ. Lev. 5.*

Duplices lachryma

Dans Caleb filiæ ſuæ irriguum ſuperius & inferius, *Ioſu. 15 d Iud. 1.c.* deſignat *o* legem habentem promiſſionem vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ. Vel deſignat duplices lachrymas, nempe quæ ſunt ex dolore peccatorum, & quæ ex deſiderio cæleſtis patriæ. Dantes etiam tres viri duos panes Sauli, *1. Reg 10 a.* deſignant *p* duplices lachrymas, quas debet habere Prædicator, pro ſuis videlicet & ſubditorum peccatis. *o Ori. ſ Ioſu. hom 20. p Gr. 3 dial. 34 & ſ 1. Reg. 10.*

Aſcribent Deo converſionem peccatoris.

Dans Anna filium Domino, *1. Reg.1.d* deſignat *q* Prædicatorem aſcribentem Deo converſionem peccatoris, per ſuam prædicationem factã. Dare etiam gloriam Deo, eſt illi attribuere cõverſionem ſuam. *q Gre ſ 1. Reg 1.6.*

Prædicatio divinitatis Chriſti.

Dat nardus odorem ſuum, exiſtente Rege in accubitu ſuo, *Cant. 1.d* typus exiſtens *r* effuſionis unguenti in ſepulturam Chriſti, & prædicationis divinitatis ejus. *r O ſ. Cant. hom 2.4.*

Bona opinio.

Dant odorem vineæ florentes, *Cant.2 c.* quum *ſ* recenter converſi, per bona opera incipiunt bonam habere opinionem. *ſ Gloſ ord ſ. Cant 2.*

Negare divinitatem Chriſti

Dari crudam carnem ſibi petunt Sacerdotes, *1. Reg. 2. e.* deſignantes eos *t* qui Chriſtum purum hominem confitentur. *t Gr ſ. 1. Re 2.*

Servans bonos. Benè operari.

Non dat Deus bonos in captionem dentibus perverſorum, *Pſalm. 123.* qui *v* more ferarum ſitiunt ſanguinem juſtorum, ſed ſervat eos. *v Glo int ſ. Pſal 123.*

Dans Chriſtus Cognitionem Dei. Generans Maria Chriſtum.

Dans Rex agros, & vineas, & oliveta ſervis ſuis, *1. Reg.18.c.* deſignat *x* malos Principes, qui bonos in vitia detractos ſubdunt ſuis nequiſſimis miniſtris. Vel è diverſo deſignatur bonus Princeps, qui conterens malos, eorum vitia relinquit dæmonibus. *x Gr ſ. 1. Re. 8. y Gr ſ. 1. Re. 8*

Iudai tractantes inutiliter legem

Dans itidem Rex decimas, eunuchis ſuis, deſignat *y* hypocritas, quorum virtus quum non agnoſcitur, facilè bonos decipit, ut in malum aliquod inducantur. Vel, in bonum, dat decimas, quum ſubditis Sanctorum exempla proponit, *1. Reg.8 c.* *z Ori ſ. Lev. hom 16. Hil ſ. Pſ.66. aa Tert adv. Iuda. Hil ſ Iſa 55.*

Senſus miniſtrans menti ſenſibilia.

Dat terra germen ſuum, *z* quum homo benè operatur: & quum Chriſtus attulit nobis cognitionem Dei. Et quum *aa* Maria genuit nobis Chriſtum, *Lev.26 a. Pſal. 66.* Sic dat terra ſemen ſerenti, & panem comedenti, *Iſa. 55.d. Ezec.34.f. Ioel.2.e.* E diverſo non dat terra fructum Cain operanti, *bb* quũ Judæi tractant ſacram Scripturam ſine fructu. *bb Rup 4 ſ. Gen. 8. cc Phil 2. alle. Bed ſ Gen. 3.*

Dans virtutes pro voluptatibus.

Dedit mulier de ligno Adæ, *Gen.3.b.* quia *cc* mens non percipit ſenſibilia, niſi per ſenſus. Deſignant etiam poſt electionem carnalis concupiſcentiæ, etiam rationem ſubjici ad peccandum. *Fb l quod Deus ſit unum*

Præparantes animas Chriſto.

Datur pretium pro aqua Idumæis. *Num. 20.c.* quum mali gloriantur, videntes graves viros guſtare voluptates, quaſi ſuis faventes vitiis. Et dant pretioſa pro cibo, qui dant virtutes pro voluptatibus, *Thr 1.d.* Sic dat meretrix mercedes amatoribus, *Ezec. 16.d.* quum *dd* quis per peccatum virtutes amittit, quas dæmones rapiunt. Et quum nomine virtutum, abutitur ad vitia, & abutitur *ee* etiam ingenio & eloquentia, *Hoſ. 8.c.* *dd Ori ſ Ez. hom 10. Hie ſ Eze. 16 ee Hier epiſ. Beatum.*

Tribuere corpori neceſſaria. Vitia diabolo.

Non dedit pater hœdum filio ſeniori, *Luc. 15 g.* quia *ee* nullus Sanctorum veteris legis ſufficiens erat ad genus humanum redimendum. *ff Ori ſ. Ioſu. hom 24.*

Relinquere tentationum

Dantes filii Iſrael civitatem Joſue in poſſeſſionem, *Ioſ 19.d.* deſignant *ff* præparantes animas ſuas, ut in eis habitet Chriſtus.

Quærens diabolus animas.

Dare cenſum Cæſari, eſt *gg* tribuere corpori neceſſaria, vel relinquere vitia diabolo, *Matth.22.c.* *gg Orig ſ. Mat hom 22.*

Corrumpi judicium.

Dari ſibi animas petit Rex Sodomorum, *Gen.14.d.* quia *hh* poſt victorias libidinis, adhuc ſubrepunt tentamenta. Vel deſignat diabolum, qui nil aliud quærit, niſi animas. *hh Am 2 de Abr. 8.*

Dantes Iudai literam legis. Affligens diabolus.

Dari Dinam uxorem Sichen, eſſet *ii* corrumpi judicium à temerario: Qui etiam promitt dare, quæcunque ſtatuerint, *Gen. 43.b.* *ii Bed ſ. Gen. 34.*

Dantes filii Jacob pecuniam pro frumento, deſignant Judæos dantes literam legis, unde ejiciatur ſenſus ſpiritualis, *Gen. 43. e.*

Non dat Pharao requiem ab operibus, quum *kk* diabolus occupat peccatores in vitiis, ne reſipiſcant, *Exod. 5.b.* Et non dat paleas, quum tollit temporalia, ut magis affligat, aut in peccatum inducat. *kk Glo ord ſ. Exod 5.*

Non

Non dant etiam Dii alieni requiem, *Jere.16 b.* quia *a* ſemper dæmones impellunt, ut deliƈtis augeamus delicta, & cumulum faciamus peccatorum.

Præbere gladium Pharaoni, eſt *b* dare diabolo occaſiones tentandi, *Exod 5.d.* Et dare locum diabolo, eſt ejus ſequi tentationem, *Epheſ.4 f.*

Dans Pharao hoſtias filiis Iſrael, ut pro ſe orarent, *Exod 10.f.* deſignare poteſt Principes ſæculares offerentes temporalia Eccleſiaſticis, ut accipiant ſpiritualia.

Dat Dominus carnes filiis Iſrael *c* iratus, *Exod.16.b.* Sed tamen cum miſericordia dedit nobis carnem Filii ſui: & dat meditationem cœleſtium, per coturnices ſignificatam.

Dare triginta ſiclos argenti domino, pro ſervo invaſo à bove, *Exod 21 d* eſt *d* ſecundùm legis mandata per fidem, ſpem, & charitatem lapſum emendare.

Non dat luna ſplendorem ſuum, *e* quum Eccleſia malignantium lucis ſplendorem amittit, *Matth.24.c.*

Dant conſiliarii Pharaonis conſilium inſipiens, *Iſa.19.b.* quum *f* hæretici & Philoſophi docent errores, quibus perdantur animæ. Sic præſtat cæcus cæco ducatum, *Luc.15 b.* Et dare aliquid in ore pſeudoprophetarum, eſt ſuſtentare hæreticos, *Mich. 3.b.*

Data poteſtas beſtiæ *Dan. 7.b.* indicat, *g* quod niſi poteſtas daretur à Deo, nil poſſent Reges, aut hæreſiarchæ. Dedit etiam draco virtutem ſuam beſtiæ, hoc eſt, *h* hæreticis, & Antichriſto ad nocendum bonis, permittente Deo, *Apoc. 13.a.*

Dat vexatio intellectum auditui, *i* quum quis caſtigetus à Deo reſipiſcit, *Iſa.28.e.* Datur etiam cor beſtiæ, quum datur reſipiſcentia peccatori. *Dan 7.a.*

Datus liber ſcienti, aut neſcienti literas, *Iſa. 29.d.* deſignat *k* legem, & Prophetas, qui traditi ſunt Scribis Judæorum, & reliquo populo.

Donare ſervum, vel ancillam libertate, *Deut.13.c.* eſt *l* poſt labores hujus vitæ gloriam cœleſtem promittere.

Donari ſibi de ſubſtantia hæreticorum non petit Job, hoc eſt, Eccleſia *Job 6 d* quia *m* non vult ab eis ſubtilia de tentationibus audire: quia dum vera quædam de converſatione aſſerunt, ad falſa perfidiæ ſuæ auditores perducunt.

Donans Pilatus corpus Chriſti Joſeph, *Marc.15 g.* deſignat *n* admiſſionem Judæorum ad fidem in fine mundi.

Dans Rachel ancillam Balam Jacob, ut pareret in ſinu ſuo, *Gen.30 a.* deſignat *o* rationem permittentem, ut imaginatio prius producat phantaſmata ſenſibilium, ut inde ad contemplanda intelligibilia poſſit elevari.

Præbet delicias Regibus, *Gen.49.* qui *p* loquitur ſapientiam inter perfectos. Item Martyres qui per inſignia patientiæ opera gaudium præſtant in cœlo Beatis.

Dari ſibi tempus petens Daniel ad indicandum ſomnium Regi, *Dan. 2.c.* deſignant *q* devotionem recurrentem ad orationem, ad ſedandum impetum iræ, quum aliter non poteſt eam moderari.

Præbere alteram maxillam percutienti, eſt *r* paratum habere cor ad ſuſtentandas injurias, ut etiam diligat percutientem, *Matth.5.a.* Multi enim alteram maxillam præbere noverunt: diligere verò eum, à quo feriuntur, ignorant.

Non datur aurum obrizum pro ſapientia, *Job 28.c.* quia *ſ* nullus Angelorum miſſus eſt, ut Redemptor: ne quis ſpem in Angelis poneret, ſed per ſemetipſum ipſa ſapientia manifeſtata eſt.

Dat ſomnum oculis ſuis Prælatus, qui *t* intentione ceſſante, ſubditorum curam omninò negligit, *Prov.6.a.*

Dat honorem ſuum alienis, *Prov 5.b* qui *v* ad imaginem, & ſimilitudinem Dei conditus, vitæ ſuæ tempora malignorum ſpirituum voluptatibus adminiſtrat. Annos etiam ſuos crudeli tradit, qui ad voluntatem malè dominantis adverſarii accepta vivendi ſpatia expendit.

Data dicitur terra ſolis patribus hæreticorum, *Job 15.c* quia *x* ſolos errorum ſuorum magiſtros rexiſſe veraciter Eccleſiam ipſi judicant. Datam etiam ſibi terram Juda in poſſeſſionem dicunt hæretici, *y* in ſe confidentes, *Ezech.33.e.*

Dare aquam laſſo ſe putant hæretici, quum *z* quibuſdam ſub terreno faſce laborantibus ſui poculum erroris præbent, *Job 22.a.*

Dari ſibi oleum petunt *aa* virgines fatuæ, quum ab aliis teſtimonium ſuorum operum quærunt, *Matth 25 a.*

Dedit vocem contra Chriſtum hæreditas ejus, *Jerem.12.b.* quum *bb* Judæi clamaverunt. Crucifige, Crucifige. Dat etiam catulus leonis vocem capta præda, *Amos 3.a.* quum diabolus gaudet de labente in peccatum.

Dant paſtores portionem Dei in deſertum, *Jerem. 12.c.* quum *cc* faciunt Prælati ſuo exemplo, & prava doctrina, ut non inveniantur boni in Eccleſia.

Non dant ſculptilia pluviam, *Jerem. 14 d.* quum *dd* hæretici non dant ſanam doctrinam.

Dare uxores filiis, & viros filiabus, *Jer. 29.b.* eſt *ee* veritati fidei copulare bona opera.

Non dabatur laſſis requies, *Thren.5.a.* quum Judæi non deſiſtebant ab onere legis & ſuarum traditionum.

Dant manum Ægypto, & Aſſyriis, *ff* qui ad mundana, & temporalia ſe convertunt, *Thren.5.b.*

Dat filios idolis, *gg* qui bonas cogitationes abjicit, ad mala opera converſus, *Ezech.16.e.*

Dant gloriam Tyro Perſæ, &c. *hh* quia aliunde habent mundani gloriam, & non à ſeipſis, *Ezech.27.b.*

Dare ſymbola, eſt ſicut unuſquiſque ſolet pro parte ſua cibos ad veſcendum, ita confabulationem *ii* detractionis verba conferre, *Prov.23.e.*

Dare dextras, erat ſymbolum pacis, *Mach.6 g.* Demus dextras hominibus iſtis.

Darius.

DARIUS interpretatur requirens, aut inquirens: Rex Medorum, qui dedit facultatem perficiendi opus templi, quod fuerat intermiſſum, 1. *Eſd. 4 d.5 b.* Vel interpretatur generationes factæ, ſive quæ fuerunt, & quia ejus tempore non erat templum, & populus habitabat in ſpeluncis, deſignare poteſt *kk* diabolum, aut libidinem. *Agge.1.a.* Alius fuit, qui cœpit Babylonem, *Dan.5.g.* qui, ut miſit Danielem in lacum leonum, typus eſt *ll* Pilati, & imperii Romani, *Dan 6.b*

Dathan,

Dathan, quære Abyron.
David.

DAVD interpretatur *a* dilectus: filius Iſſai, Rex Iſrael, & inſignis Propheta, & autor pſalmorum: fuit pater Salomonis, quem genuit è Bethſabee. Ejus hiſtoria fuſa habetur, 1. & 2. *Reg.* & 1. *Paralip.* Secundum aliquos, David interpretatur manu fortis.

Chriſtus. David, ut fuit filius Iſſai, Bethlehemitæ, typus eſt *b* Chriſti: qui de Judæa domo panis eſt ortus: & unctus eſt in Regẽ, de quo canit ipſe David, *Pſ.* 44. Unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis: unde & Chriſtus dicitur. Et ut David occidit Goliath gigantem, ita Chriſtus miſſus à Patre vicit diabolum, 1. *Reg.* 7. Quum etiam mutavit vultum ſuum coram Abimelech, Chriſtum deſignat, qui factus eſt gentibus ſtultitia. *Pſal.* 33. *in tit.* Ut autem acceſſit ad Bethſabee, 2. *Reg.* 11. *a.* deſignat acceſſum Chriſti ad legem intellectam ſpiritualiter: vel ad Eccleſiam ex gentibus: quam duxit quaſi adulter, quia non per legem Moyſis. Et ſervavit Ægyptium, 1. *Reg.* 30. *c.* Chriſtus eſt ſervans peccatorem. Et ut David multa perpepeſſus eſt, imago fuit Chriſti patientis in carne, *Pſalm.* 56. Eundem ſignificat, 2. *Reg.* 8. 16. 21. *Pſ.* 17. 51. 52. 55. 77. 121. 131. 142. 143. *Iſa.* 7. *a.* 22. *c.* 55. *a.* *Iere.* 30. *b.* *Ezech.* 34. *f.* 37. *f.* *Hoſ.* 3. *b.* *Amos* 9. *d.* *Cant.* 4. *b.* Ut autem David factus eſt Rex, reprobato Saule, deſignavit *c* regnum Chriſti, reprobato veteri populo. Ut verò ſenuit, nec ullis poterat calefieri veſtibus, typus eſt Dei Patris, qui non placabatur ſacrificiis & operibus veteris legis, 3. *Reg.* 1. *a.*

Regnum Chriſti. *Deus Pater.*

Prælatus. David quum ungitur in Regem, 1. *Reg.* 16. *b.* figura eſt *d* eorum, qui eliguntur Prælati: & quum eſſet rufus, & pulcher aſpectu, facieque decorus, denotat, quod paſtor debet eſſe fervens in opere, & pulcher aſpectu, per ſublimem contemplationem, & decora facie per ineffabilem charitatis pulchritudinem. Hæc tria requirebat Chriſtus in Petro, quum tertiò dixit: Amas me? *Ioan.* 21. *d.*

Fidelis quilibet. David etiam ſignificat interdum *e* fidelem quemlibet, *ut Pſalm.* 17. 33. 56. 58. Et ut interpretatur ſecundum aliquos, manu fortis, deſignat eum, qui diabolo prævalet, & qui bonum, quod accipit, per perſeverantiam uſque in finem tenet. Ut autem deſignat David Chriſtum, qui eſt caput Eccleſiæ, ita ejus membra. Unde in pſalmis ſæpè loquitur, quæ pertinent ad caput, & ſæpè, quæ ad membra ſpectant, *Pſal.* 131.

Fortes contra diabolum. *Credentes ex Iſrael & ex gentibus.*

David, ut comedit cum ſociis panes propoſitionis, 1. *Reg.* 21. *b.* Ipſe quidem *f* deſignat eos qui crediderunt ex Iſrael: ſocii verò eos, qui crediderunt ex gentibus. Deſignavit etiam ſacerdotium jungendum regno in Chriſto, qui eſt Rex Sacerdos.

Sacerdotium & regnum in Chriſto Rege.

Ut autem David prohibuit Abiſai, ne occideret Saulem, 1. *Reg.* 26. *d.* deſignat rationem frænantem iram. Sic quum eundem retinuit, ne occideret Semei, 2. *Reg.* 16. *b.*

Synagoga. Ut defecerunt hymni David, typus eſt *g* ſynagogæ ceſſantis à laudibus Dei, *Pſa.* 72. in titulo.

Subditus murmurans. David, ut abſcidit oram clamydis Saulis, typus eſt *h* ſubditi, leviter murmurantis adverſus Prælatum ſuum, 1. *Reg.* 24. *b.*

a Hie. ſ. Iſ. 22. *b Hie. ſ. Iſ. 22. Au. ſ. Pſ. 16. 33. 34. 56. & ad Dulcitium q. 6. & 22. cont. Fau. 27. & Pſ. 107. Gre. ſ. mo. 19. Georg. Vene. Cant. 2. tom. 3. ca. 13. Rup. 1. de div. of. 17. 1. ſ. Matt. Rup. 1. ſ. Re. 2.* *c Rup. 3. ſ. Reg. 25.* *d Greg. ſ. 2. Reg. 16.* *Amb. ſ. Pſ. 118. ſ. r. 18. & apud Dan. 3. Hie. ad Principiam.* *Hila. ſ. Pſ. 51.* *e Aru. ſ. Pſ. 17.* *Gre. Pro. ſ. 7. pſal.* *Bern. ſer. de David & Goliath.* *Aug. ſ. pſal. 54. 131.* *f Cyril. 4. ſ. Ioan. 28.* *g Aug. ſ. Pſ. 72.* *h Gre. 3. paſt. admo. 5.*

Dealbare, quære Albus.
Deambulare, quære Ambulare.
Deargentatus, vide Argentum.
Deauratus, vide Aurum.
Debellare, quære Expugnare.
Debere, Debitum, Debitor.

DEBERE, eſt alicui obligatum eſſe: debitor eſt, qui aliquid debet. Debitum autem eſt, quod debetur.

Gentiles & Iudæi. Debitores duo, ſunt *i* Eccleſia ex gentibus, & ſynagoga, *Luc.* 17. *f.* Et debens centum batos olei, eſt gentilis populus, multa egens miſericordia. Debens verò centum coros tritici, eſt Judaicus populus, qui prætermiſit triticum mandatorum Dei, *Luc.* 16. *b.*

Peccata. Debita dicuntur *k* peccata: & debitor eſt peccator. Et nemini quicquam debere, eſt non habere peccatum, *Luc.* 11. *a.* *Matt.* 6. *b.* 18. *d.* *Rom.* 13. *f.* Debitor etiam eſt, qui audit verbum regni Dei, & non intelligit, vel non operatur.

Prælati vel Præd. mali. Debitor decem millium talentorum, eſt *l* vel Prælatus, vel prædicator malus, *Matth.* 18. *c.*

Afflictio pœnitentia. Debitum pro peccato, eſt *m* afflictio pœnitentiæ, 1. *Reg.* 6. *a.*

Debetur lege uxor fratris defuncti alteri fratri, *Deut.* 25. *b.* *Ruth.* 4. *a.* quando *n* ſucceſſores Apoſtolorum ſuſcipiunt Eccleſiam, ut generent filios ſpirituales in ea nomine Chriſti.

i Amb. de Tob. 22. Hie. Agleſia. *k Ambr. de Tob. 20. & 1. de Sacramentis 4.* *l Aug. 2. ſer. Domini in monte.* *m Ori. ſ. Mat. hom. 7. Gre. ſ. 1. Re. 6.* *n Lyra. ſ. Deut. 25.* *o Gr. ſ. Hoſ. 1.*

Deblaim.

Voluptas. DEBLAIM, id eſt, palatæ ficuum, pater Gomer, typus eſſe poteſt *o* voluptatis, *Hoſ.* 11. 6.

Deblata.

Dulcedo hæreticorum. DEBLATA, id eſt, maſſa ficorum, *Ezech.* 6. *d.* deſignabat *p* ſimulatam dulcedinem hæreticorum quæ vertitur in amaritudinem. Eadem videtur Reblata in terra Emath.

p Hie. ſ. Eze. 6.

Debilis, quære Infirmus.
Debora.

Lex vetus. DEBORA id eſt apes, vel verbum, aut res, ſive ſubjectio, vel Syra: nutrix Rebeccæ, *Gen.* 24. *g.* 35. *b.* deſignat *q* legem veterem, quæ nutrix fuit populorum, & velut apis mella divinæ cognitionis, & cultus populis præbuit. Et mors ejus eſſe ceſſationem indicat legis.

Prophetia. Rex. Fuit alia Debora Prophetis, uxor Lapidoth, cujus ducatu Barach vicit infideles, *Iud.* 4. *a.* 5. *b.* Typus eſt *r* Prophetiæ, quæ dulcior eſt ſuper mel & favum. Deſignat etiam *ſ* ipſam legem, quæ tanquam mel in cera, id eſt, in litera ſpiritus continet dulcedinem.

q Rup. 8. ſ. Gen. 35. *r Ori. ſ. Iud. hom. 5.* *ſ Rup. ſ. Iud. 6.*

Decalvar.

Decachordus, quare Canere.
Decalvare, vide Calvus.
Decanus, Decuria.

Decanus, eſt Dux conſtitutus ſuper decem viros.

a Be.ſ. Exo. 18 — *Decani* dici poſſunt, *a* qui decalogum implent, vel qui curant, ut ſubditi ſibi decalogum impleant: unde decani ſuper populum conſtituuntur, *Exod.* 18.*d.* 1. *Mach.* 3 *g.* Idem deſignare poteſt decurio Joſeph ab Arimathia, *Marth.* 15.*d. Luc.* 23.*g.* — *Implentes decalogum.*

Decapolis.

DECAPOLIS, eſt provincia decem civitatum in Galilæa, *Matth.* 4 *d. Marc.* 7.*d.*

Decere.

Decere dicitur illud, quod convenit, honeſtum eſt, & aptum conſentaneumque tempori, loco, ac perſonæ. — *Laudandus Deus in Eccleſia.*

b Glo. int. ſ. Pſal 64. — Decet hymnus *Deum* in Sion: *b* quia laudandus eſt in Eccleſia, *Pſal.* 64. Et decet rectos collaudatio, quia ipſi debent laudare Deum, *Pſal.* 32.

c Glo. int. ſ. pſal. 92. — Decet ſanctitudo domum Dei, *Pſal.* 92 hoc eſt, *c* adventus ejus benedictio, quod eſt decus Eccleſiæ æternum.

Decernere, Decretum, Definire.

DECERNERE eſt conſtituere, definire aut de rebus magnis certam ſententiam proferre.

Decernente Deo nemo poteſt infirmari. *Iſa.* 14 *f.* Definitum autem erat de Chriſto, ut moreretur, *Luc.* 22.*d. Dan.* 11 *f.* — *Firmitas divinæ ſententiæ.*

Decreta Dei, ſunt ejus præcepta, quæ ſervanda conſtituit, 3. *Reg* 8.*g.* Decreta autem erant veteris legis, *Epheſ.* 2. *c.* — *Præcepta Dei.*

d Greg 16. mor 11. — Decernit bonus, & venit ei: quum *d* virtus, quæ ex deſiderio appetitur, largiente *Deo* etiam effectu proſperatur, *Job* 22 *c.* — *Effectu boni propoſiti.*

e Glo ord ſ. Coloſ. 2. — Decretum etiam erat *e* ſententia antiqua cunctis adverſa hominibus ex peccato parentum primorum, quod decretum Chriſtus delevit. *Coloſ.* 2.*b.* — *Antiqua hominis condemnatio.*

f Glo. ord ſup. 1. Mach 1. — *Definientes* multi de populo Iſrael non manducare immunda, 1. *Mach.* 1.*g.* ſunt *f* prædeſtinati, qui perſiſtunt in mandatis Domini. — *Perſeverantia prædeſtinatorum.*

g Glo. ord ſ Lev. 13. — Decernens Sacerdos mundatum eſſe leproſum, *Lev.* 13.*c.* eſt *g* abſolvens pœnitentem ritè confeſſum. — *Abſolvere pœnitentem.*

h Hier. ſ. Dan. 3. — *Decretum* Nabuchodonoſor de adoranda ſtatua, *Dan* 3 *a.* deſignat *h* cogentes hæreticos, ut eorum ſuſcipiantur errores. — *Vis hæreticorum.*

i Lyra ſ. Ezech. 43. — Definitio altaris cubiti uſque ad labium, *Ezech.* 43.*d.* eſt *i* terminus altaris, hoc eſt, altitudo uſque ad labium.

Deficiens Saul occidere *David*, 1. *Reg.* 20 *d.* indicat obſtinationem diaboli contra bonos.

Decertare, quare Bellum.
Decidere, vide Cadere.
Decima, Decimare, Addecimare.

DECIMA, eſt fructuum decima pars, quæ miniſtris templi dari ſolebat. Decimam quidem partem omnium frugum Leviticæ tribui populus ex lege debebat, rurſum ex ipſis decimis Levitæ, hoc eſt, inferior miniſtrorum gradus decimas dabat Sacerdotibus. & hæc eſt, quæ appellatur δευτέρα δεκάτη. Erant quoque & aliæ decimæ, quas unuſquiſque populo Iſrael in ſuis horreis ſeparabat, ut comederent eas, quum iret ad templum in urbe Hieruſalem, & in veſtibulo templi: & Sacerdotes & Levitas invitarent ad convivia. Erant & aliæ pauperum, quæ appellebantur πτωχαδεκάδας.

k Hieron. ſ. Ezech 45 l Iſyc ſ Lev. 27. — Decimarum oblatio, deſignare poteſt *k* boni operis perſeverantiam: aut operum perfectiones. *Gen.* 14 *d.* 28 *d. Exod.* 22 *d. Num.* 18.*c. Deut.* 12.*a.* 14. *c.* 26. *b* 2. *Par.* 31. *b. Neem* 13 *b. Tob* 1. *b. Eccl.* 35 *b Iſa.* 6. *d Ezech.* 18. *f. Amos.* 4 *c. Malach.* 3.*c. Hebr* 7.*a.* Decimæ etiam animalium mundorum, deſignant perfectos. Ideò non redimuntur, *Lev.* 27. *d.* Decimatio ex mille centum, & ex centum decem, eſt electio gentium, *Amos* 5.*a.* — *Perſeverantia boni operis. Perfectiones operum. Perfecti.*

Rup ſ Amos 5 m Iſyc. ſ Le 5. — Decima pars Ephi. *Lev.* 5 *c* deſignare poteſt *l* obſervantiam decalogi. Et præterea carnem Chriſti. — *Obſervantia decalogi. Caro Chriſti.*

n Ori. ſ Mat. hom. 25. — Decimæ frugum, aut pomorum terræ, *Lev* 27.*d* deſignare poſſunt *m* obſervationem præceptorum propter terrena. redimit autem, qui addit rectam intelligentiam. — *Obſervatio præceptorum.*

Decimare mentam, & anethum, & cyminum, eſt *n* curam habere ceremoniarum, & præcipua legis non curare, *Matth.* 23.*c. Luc.* 11.*f.* — *Cuſtodire ceremonias.*

o Gr. ſ. 1. R 8. — Addecimans Rex ſegetes, & redditus vinearum, in malum quidem, *o* eſt faciens, ne opera bonorum ſint integra. In bonum verò, eſt proponens ſingulorum Sanctorum exempla virtutum, 1. *Reg.* 8. *c.* Addecimans autem greges, eſt faciens numerum virtutum imperfectum: quia denario numero perfectio deſignatur: ut mulier è decem drachmis unam perdidit, *Luc* 15. *b.* In bonum verò addecimare greges, eſt tollere à cogitationibus eas, quæ non ſunt ex Deo, ut numerus perfectus Deo detur. — *Non integra opera bona. Proponere Sanctorum exempla.*

Decipere, Fallere, Falſus, Fallax, Seducere, Deludere.
Circumvenire, Imponere, Supplantare, Decipula, Captia.

DECIPERE, eſt arte aliquem deludere. Supplantare autem, eſt pedem alicui ſupponere, ut cadat: atque ita ſumitur pro decipere, ſeu inſidiari. Decipula eſt laquei genus ad capiendas aves & mures,

p Hier ſ. Ezech 14. — Seductus dicitur Jeremias à Domino, *Ier.* 20 *c.* quia quæ prophetavit mala non putabat contra populum ſuum ventura, ſed contra gentes: vel quia non ſtatim veniebant mala, quæ prædicabat: unde factus eſt in deriſum populo. Decipit etiam *Deus* falſos Prophetas, *Ezec.* 14.*c.* quum *p* permittit eos à diabolo decipi, propter ſuas, & audientium iniquitates. 3. *Reg* 22 *d.*

q Glo. int. ſ. Prov 3. — *Deludit* Deus illuſores, quum *q* comprehendit eos in aſtutia ſua, *Prov.* 3.*d Pſal* 34. ut Judæos, qui eum deriſerunt.

Supplan-

Decepti Judæi. Supplantavit Deus Judæos reſurgendo: *a* qui & amiſerunt privilegium primogenituræ, ut Eſau *Pſal.* 16. Et decepit eos, ut fruſtra incederent per invium. *b* quando noluerunt credere Chriſto, *Job.* 12. *d.* Supplantat quoque diabolum, ejus aſtutias ſubvertendo. *a Arn ſ. pſ.* 16 *Hie ſ pſ* 16. *b Gr* 11 *m.* 13

Deſerens Deus mentem regentium. Supplantat Deus optimates, *Job* 12.*d.* quum *c* mentem regentium juſto judicio deſerit: ut dum vera cæleſtis patriæ præmia negligunt, in ſuis hic voluptatibus cadant. *c Gr* 10 *m* 9.

Perſuadere. Seducere, aliquando eſt ab uno ad aliud perſuadendo ducere: ſiquidem ſit à bono in malum, malus ſeductor eſt. Si à malo in bonum, bonus ſeductor eſt. Sic ſeducebat Chriſtus turbas, *d* ducens eas à malo in bonum, *Ioan.* 7.*a.* *d Aug ſ. Ioan. tra* 29.

Voluptas decipiens. Decepiſſe dicitur ſerpens mulierem: quia *e* voluptas facit rem apparere ſenſui aliter quàm eſt, fucans eam utilitate, aut jucunditate, ut ſic res videatur appetenda, *Gen.* 3.*c.* 2. *Cor.* 11. *a. Apoc.* 12 *b.* 13.*c.* 19.*d.* 10 *c.* Sic deceperunt Babylonem ſapientia & ſcientia ejus, *Iſa* 47.*c.* Fallax quoque mulier eſt voluptas, quæ facilè decipit, *Prov.* 5.*a.* 7.*d. Iud.* 6.*b Iob.* 31.*a Dan.* 13.*f. Hoſ.* 4.*c. Haba.* 2.*a. Apoc.* 2.*f.* Fefellit peccatum per mandatum, *Rom* 7.*c.* quia *f* magis incitavit concupiſcentiam ad prohibita, *Prov.* 9.*e.* Aquæ furtivæ dulciores ſunt. Non poteſt autem ratio decipi, niſi præcedente carnali delectatione. Ideò decipitur per mulierem. Ad hæc referri poteſt decipiens Dalila, Samſonem, *Iud.* 16.*a.* Supplantantur greſſus, *g* quum inſidiis ſerpentis, quiſpiam decidit in affectum peccati, *Pſal.* 36 139. *e Phil.* 2. *alle. Bed ſ. Gen.* 3. *ambr.* 1. *de Cain c.* 5 & *c* 12 *de parad. f Aug ſ Ro* 7. *g Orig ſ pſ.* 36. *ho* 4. *Aug pſa.* 139

Diabolus decipiens animas. Circumveniens Laban Jacob, eſt diabolus decipiens animas, *Gen.* 31.*a.* Decipientes amici quoque animam, ſunt caro, mundus, diabolus, & hæreticus, *Thren.* 1.*g.* Idem deſignat fallens pharao Moyſen *Exod* 8 *g.* Et ſeducens aliquis virginem, *Exo.* 22.*c.* Et decipientes Gabaonitæ Joſue, *Ioſ.* 9 *d.* Et decipiens ſpiritus malus Achab, 3. *Reg.* 22.*d.* 2. *Par.* 18.*e.* Supplantat autem caro ſpiritum, *h* quum amorem ſenſibilium ſuggerit. *Pſal.* 40. *h Arn ſ pſ.* 40

Deceptiones hæreticorum, & Philoſophorum. Seducentes populum Prophetæ, deſignant *i* Prædicatores, qui auditorum ſuorum judicia confundunt, *Mich.* 3.*b.* Et ſeducunt ſermones falſi in nomine Chriſti, quum habent veritatis ſpeciem. *Matt.* 7 *b.* 24 *a. Marc* 13.*a. Pſal.* 36. Et Principes Mempheos, hoc eſt, eloquentes Philoſophi deceperunt Ægyptum, *Iſa.* 9.*c.* 10 *e.* 19.*c.* 49.*c. Ier* 14.*c.* 23 *c.* 38.*f.* 50.*a. Thre.* 1.*f* 2.*e. Ezech.* 13 *b. Dan.* 3 *a Deut* 2.*a* 3 *Reg.* 13.*d* 4. *Reg.* 21.*b.* 2. *Paral* 33.*b. Sap.* 14.*d. Rom* 16 *c.* 1 *Ioan.* 2 *d. Actor* 8. Ad hæc referri poteſt fallacia inanis Philoſophiæ, *Col.* 2.*a.* Et ſupplantaus arguentem in porta, quum dæmones aut hæretici, & Phariſæi, decipiunt majores Eccleſiæ, *Iſa.* 29.*f.* Fallacia mulieris *k* eſt Philoſophia inanis aut hæreticorum, *Prov.* 5 *a.* *i Gr ſ* 1. *Re* 1. *Ori ſ. Matt. ho.* 27. *Hie ſ. Iſ.* 19. 19. *k Bed ſ. Pro.* 5

Pravum exemplum. Decipere, de unitate in idipſum, *Pſal* 61. eſt, *l* exemplo ſuo alios in peccatum trahere: vel eſt, quum aliqui dicunt ſe liberari alios à vanitate, & in eandem recidunt. *l Baſ & Hil. ſ pſa* 61.

Decipiens proximum intra Eccleſiam. Supplantavit Jacob fratrem ſuum in utero, deſignans *m* eum, qui intra Eccleſiam decipit proximum, *Gen.* 27.*f. Hoſ.* 12.*a.* Et ſupplantat frater fratrem tempore perſequutionis Eccleſiæ, *Ier.* 9 *b.* Et ſupplantatio adverſus Chriſtum magnificata, fuit traditio Judæ, *Pſal.* 40. *m Hie ſ. Hoſ* 12. & *ſ. Ier* 9. & *l pſa* 40.

Superbia inutilis. Fallax equus eſt ad ſalutem, hoc eſt, *n* ſuperbia inutilis, quæ ſubitò perdit ſuperbum, & ejus opera: & etiam proſperitas temporalis & præterea corpus humanum, *Pſal.* 23. *Matth* 13.*c.* Decipit etiam vinum potantem, hoc eſt ſuperbia, *Hab.* 2.*b.* *n Hie & Baſ. ſ pſa.* 32.

Via fallax. Decipit iter impiorum ipſos impios, *Pro.* 12.*d.* quum per viam, quum reputabant rectam, feruntur in infernum. Et decipiunt eos idola ſua, *Amos* 2.*b.* quum *o* ea ſequuntur, quæ maximè amant, unde & pereunt. Et dicuntur hi decipere animas ſuas, *Ier.* 37 *b.* 42.*b. Gal.* 6.*a.* 1 *Ioan.* 1 *c. Iacob* 1.*d.* *o Hie ſ. Amos.* 2.

Irriſio Chriſti. Deluſus eſt Chriſtus à Judæis, & gentibus in paſſione, qui etiam circumveniſſe juſtum dicuntur, *Matth.* 20.*c. Sap.* 2.*c.* 10.*b. Hoſ* 12 *d.*

Seduci dicit diabolus, aut hæreticus eos, qui credunt Doctoribus Eccleſiæ, *Iſa.* 36.*c.*

Hæretici. Seducta columba Ephraim, *Hoſ.* 7.*c.* deſignat *p* hæreticos in erroribus, & deſideriis terrenorum exiſtentes. *p Hie ſ. Hoſ.* 7

Diabolus. Falſiloquus eſt diabolus, & Judas, & populus Judæorum, qui falſum teſtimonium dixerunt adverſus Chriſtum. Et *q* hæreticus, qui contradicit Eccleſiæ, *Iob* 16.*b.* Ad hos referuntur, quæ dicuntur de falſis teſtibus, & falſis teſtimoniis, *Exod.* 20.*c.* 23.*a. Deut.* 5 *c* 19.*d.* 3 *Reg.* 21.*c. Prov.* 6 *b.* 19.*a.* 25 *c. Mat.* 19.*c.* 26 *f Mar.* 14.*f. Rom.* 13.*c. Actor.* 6.*b.* Iidem *r* falſi Prophetæ, *Matth.* 7.*b* Et falſa amant, 1. *Corinth.* 2.*f. Gala* 2 *a.* *q Hie ſ. Iob* 16 *Gr* 13 *mo* 2. *r Hie ſ Matt.* 7.

Hæreſes. Falſæ inſaniæ dicuntur *ſ* eorum qui falſa amant, *Pſal.* 39. *Deut.* 4.*c.* 30 *d. Amos.* 2 *a.* ſunt autem hæreſes, & cultus idolorum. *ſ Glo ord ſup. pſal.* 39.

Inſidiæ diaboli, & hæreticorum, & Judæorum. Decipula ſuper ſemitam, *Iob* 18.*b* eſt, quum *t* diabolus intuetur uniuſcujuſque mores, cui vitio ſint propinqui & illa opponit ante faciem, ad quæ cognoſcit facilius inclinari mentem: ut blandis ac lætis moribus ſæpè luxuriam, nonnunquam vanam gloriam: aſperis verò mentibus iram, ſuperbiam, vel crudelitatem proponit. ſunt etiam decipulæ hæreticorum, *Ierem.* 5.*g.* Et captiones Judæorum in Chriſtum: ut caperent eum in ſermone, *Pſal.* 34. *t Gre.* 14.*m* 6

Declarare, quære Manifeſtare.
Declinare, Divertere, Deflectere, Vergere.

DECLINARE, eſt deorſum aliquid flectere, & etiã divertere ab itinere flectendo, ac etiam devitare.

Dans Deus doctrinam & pacem. Declinat Deus quaſi flumen pacis, *Iſa.* 16.*d.* quum *v* dat Eccleſiæ triumphanti perpetuam pacem, & militanti abundantiam doctrinæ & gratiæ. *v Hie ſ Iſ* 66

Caſtigans Deus graviter. Declinat Deus in ira à ſervo ſuo, *Pſal.* 26. quando *x* ei non præſtat auxilium, quaſi avertens ab eo faciem, vel quando non hic miſericorditer caſtigat: ſed relinquitur perpetuò puniendum. *x Aug ſ pſ.* 26

Faciens reſipiſcere. Declinaſſe dicitur Deus ſemitas noſtras de via ſua, *Pſal.* 43. quum *y* per verbera facit nos deſerere viam latam, & ambulare viam arctam *y Aug ſ pſ.* 43

Deus ſe Chriſtus in cibum. Declinans Deus ad Iſrael, ut ipſe Iſrael veſceretur, *Hoſ.* 11.*b* fuit *z* Chriſtus, qui aſſumpta humanitate ſe dedit in cibum. Idem deſignatur, quum divertit ad hominem peccatorem, *Luc.* 19.*a* qui aſſumpta humanitate ad nos divertit. *z Hie ſ Hoſ.* 11

Tranſiens Chriſtus ad gentes. Divertens Judas ad virum Odollamiten, *Gen.* 38.*a.* deſignavit Chriſtum tranſeuntem ad gentes. Idem deſignavit Eliſæus divertens ad domum mulieris Sunamitidis, 4. *Reg.* 4 *b.* Declinans etiam viator ad manendum, *Ier.* 14.*b* fuit *aa* Chriſtus, [illegible] relicta Judæa tranſiit ad Eccleſiam ex gentibus. Divertens [illegible] *Rup ſ. Hoſ* 11 *aa Hie ſ Ier.*

a Aug ſ. Ioan. tract 17

tenſ etiam David arcâ in domum Obededom, tranſitum Eccleſiæ ad gentilitatem deſignavit *2. R. 6. b. 1. Paral. 13. d.*

Rup ſ. ſ. Iona. — *Secretus locus Chriſti. Caligo peccati. Deficere à virtute.*

Declinans Jeſus à turba, *Joan. 5. b.* deſigavit *a* non eſſe aptum locum, ad cognoſcendum inter turbas, *Pſal. 26.* declinat etiam ſponſus, ut majori deſiderio quæratur, *Cant. 5. b.*

b Gre ſ. pſ. 101.

Declinant dies ſicut umbra, *Pſal. 101.* quum *b* peccatorum noſtrorum nebulas propitiationi divinæ opponentes, & mentis patimur caliginem, & divinæ extinguimus charitatis ardorem.

c Ori ſ. Rom 3.

Declinare abſolutè, *c* eſt à rectitudine virtutis, & à fortitudine deficere, *Pſa 13. Iſa 41. c.* declinaverunt autem omnes ab illa rectitudine viæ, in qua Deus poſuerat Adam, ſecundùm quod ipſe Adam declinavit. Et prius quidem fiunt inutiles per peccatum, poſtea fugiunt à Deo, ſicut Adam abſcondit ſe. Declinare quoque à mandatis Dei, vel à Judiciis, eſt à rectitudine deflectere. quia illa ſunt recta. Et declinant viri ſanguinum à Chriſto, vel à juſto, *Pſalm 43 52. 118. 138. Deut. 31. g. Iob 23. c 31 a 36 c. Iſa. 89. g. 30. c. 53. b. 56 d. Ierem. 5. f. 6. g. Baru. 4. c. Hoſ. 4. d* declinant etiam viam humilium, qui *d* declinant à Chriſto, *Amos 2. b.*

d Hie ſ. Am 2.

e Ori. ſ. Num. hom 12.

Declinare ad agros, & vineas Seon, *e* eſt labi ad terrenas voluptates, *Num 31. e.*

f Gr ſ. 1 Re. 6 Amb ſ. pſal. 118. ſer. 5. Hie ſ. Iſ 8. 57 Aug epiſ 47. & q in Deu. 48 & 2. de pec. at. merit. — *Labi ad voluptates. Extrema vitioſa.*

Declinare ad dexteram, *f* eſt nimium abſtinere : ad ſiniſtram verò eſt nimium carni indulgere, *Nu 20 c. Deut 5 b 16 d 26 b 1 Reg 6 c 2 Par 34 a Pro 4 d Iſa. 30 d* declinat etiam ad dexteram aliquis ſuperba præſumptione juſtitiæ, & quum bona ſibi aſcribit : ad ſiniſtram verò ſecura delectatione peccati. Declinant quoque hæretici ad dexteram, quum bona ſimplicium devorant, *Iſa 9 d* declinat ad dexteram, qui vult plus ſapere quàm oportet ſapere: declinat ad ſiniſtram, qui ſtultitiæ famulatur.

g Gr 21 mo. 7 h Hie & Aug ſ. pſ 80. — *Ejicere onus peccati.*

Declinare à malo notum eſt, *Pſal 33. Prov 13 c 14 b 15. c. 16. a Pet 3. b* Sed declinare de ſemita, & de via *g* interdum eſt declinare à malo, *Job 31 Iſa 57. c.* divertens quoque Joſeph deorſum ab oneribus, *Pſalm. 80.* deſignat *h* dejicientes à ſe onera peccatorum, quibus in Ægypto premebantur, & ſuſcipientes onus Chriſti leve.

i Bed ſ. prov. 4. k Gre ſ. Ez 40 — *Tendens Eccleſia ad verum lumen.*

Vergens ad auſtrum templum, aut civitas, eſt *i* Eccleſia tendens ad verum lumen, quod eſt Deus Vergit autem ad aquilonem, & non eſt in aquilone. quia *k* pugnandum eſt contra ipſum Aquilonem, *Exod 26 d. Exod 40 a 42 a.*

l Hie ſ. Ez. 40. k Gre ſ. hom. 21. ho 13. — *Appetere terrena.*

Declinare poſt avaritiam, eſt *l* ambitione rerum terrenarum tota intentione deſluere. Et declinandi cauſa eſt acceptio munerum, *1. Reg 8 a Iſa 56 d.* declinare etiam poſt vana, eſt in appetitum rerum temporalium deſluere, & amorem illorum divino amori præferre, *1 Reg 12. d*

l Gre ſ. 1 Reg. 8 12 — *Defendere peccatum.*

Declinat cor in verba malitiæ, *Pſal. 140* qui *m* nititur peccatum defendere & qui in corde cogitat mala vel conſentit in mala.

m Aug de continent c. 2. 4. 4 — *Non conſiderare cæleſtem Iudicem.*

Declinare oculos in terram, *Pſalm 16.* eſt *n* non conſiderare cæleſtem judicem, vel eſt de terrenis cogitare vel eſt Chriſtum purum hominem judicare. Declinans autem populus à David eſt deficiens à Chriſto, *2 Reg 19 a*

n Hie ſ. pſ. 16 Arn ſ. pſ. 16. o Arn. & Hil ſ. pſ. 124. — *Exercere uſuras. Sequi proprium errorem.*

Declinare in obligationes, eſt *o* incidere in anathema: aut uſuras exercere, *Pſalm. 124* declinare etiam ad magos, eſt ad avaritiam, & ad dæmones declinare, *Lev 19 f 20 b* declinat etiam unuſquiſque in viam ſuam, quum quiſque ſuum ſequitur errorem, & quod ſibi rectum videtur facit, *Iſa. 59 d*

p Gr ſ. mo 10 — *Confundentes ſubditos mentem Prælati.*

Declinantes boves arcam, *2 Re 6 b* ſunt *p* populi confundentes mentem Prælati, ut condeſcendat eis

q Hie ſ. Hoſ 5. r Rup ſ. Hoſ 5 — *Decipientes hæretici ſimplices.*

Declinant Sacerdotes victimas in profundum, *Hoſ 5. a* quum *q* hæretici ſuis inſidiis ſimplices dæmonibus ſubjiciunt Et quum *r* Sacerdotes inducebant ad immolandum idolis.

ſ Ori ſ. Ezec. ho 6. — *Dæmones.*

Divertentes aliquando dicuntur *ſ* dæmones: & etiam Angeli, *Ezech. 16 b.*

t Hie ſ. Ioel 2. — *Non deficiunt dæmones puniendo.*

Non declinabunt hoſtes Hieruſalem à ſemitis ſuis, *Joel 2 b.* quum *t* dæmones non deficient à puniendo.

v Glo inter ſ. Exod. 23 — *Favere pauperi injuſtè.*

Declinare in judicium pauperis, eſt *v* favere pauperi in judicio, ſed injuſtè, *Exod 23 a.*

x Glo ord ſ. 1. Reg. 18. — *Recedens Chriſtus à Iudæis.*

Declinans David à facie Saulis, *1. Reg. 18 a* eſt *x* recedens Chriſtus à Judæis

y Glo. inter ſ. pſa. 54. — *Opprimentes iniquitates. Perſequentes Iudæi Chriſtum.*

Declinant iniquitates in aliquem, quum *y* multiplicatæ ipſum opprimunt, *Pſal. 54.* vel iniquitates Judæorum declinarunt in Chriſtum, quum eum perſequebantur.

z Glo ord ſ. pſa. 108.

Declinanti umbræ comparatur homo, *z* quia ſicut umbra declinante fit nox, ita ex mortali carne mors, *Pſalm. 108*

aa Lyr ſ. Luc. 24. — *Verecundia.*

Declinantes mulieres vultum in terram, *Luc. 24. a* ſignum dederunt *aa* verecundiæ.

Diverſorium viatorum, quod optabat Jeremias in ſolitudine, *Jer. 9 a* Monaſteria ſignificare poteſt, apta ad pœnitentiam.

Decolorare, vide Color.

Decor, Decorus, Pulcher, Species, Speciosus, Formosus, Forma, Venustas, Elegans.

DECOR, & pulchritudo naſcitur ex quadam partium ad invicem proportione, aptaque compoſitione: & in natura humana, maximè lucet in vultu, quæ & venuſtas dicitur. Amittitur autem decor per infirmitatem, & venuſtatem. Ipſa quoque mundicia, pulchritudo dicitur, *Eccl 44 a* Pulchritudinis ſtudium habentes.

bb Aug ſ. pſa 49. — *Divinitas in Chriſto. Diſcipuli Chriſti.*

Species decoris Dei dici poſſunt *bb* divitiæ in Chriſto, *Pſal. 49.* & ſpecies decoris ejus erat ex Sion, quia inde cœpit prædicari Chriſtus: diſcipuli etiam Chriſti habentes varia dona Spiritus ſancti, ſpecies decoris Chriſti dici poſſunt.

cc Am. de bono pat. 10 & dd Ori ſ. cant. ho. 2. ee Gre ſ. 1. Regum 16. Ba. 1. & Am. ſ. pſa 44. Hie ad principiam Bern. ſ. cant. ſer 45. Bed ſ. Gen 39 — *Decor Chriſti.*

Decorus Joſeph, *cc* pulchritudinem Chriſti deſignat, *Gen 39 d 49 c.* Chriſtus autem *d* eſt decorus ſponſus, *Cant 1 d.* decor etiam faciei David, deſignat gloriam majeſtatis Chriſti, in quam deſiderant Angeli proſpicere: quæ facies nooeſt oſtenſa Moyſi, ſed poſteriora. Sed & decora eſt facie, *ee* quia omnia bona fecit, & quia eſt ſplendor gloriæ Dei, *Hebr. 1. b. 1. Reg. 16. b* qui etiam ſpecioſus dicitur forma præ filiis hominum, *Pſal 29. 44 103* Eſt etiam decoe faciei ejus ſplendor incomparabilis converſationis ejus, & præclara honeſtas ac perfecta charitas, reliquarumque virtutum ſplendor. Poteſt etiam ejus ſpecies ad Patrem referri, qui decor eſt Filii, *Job 40. a Iſa 33 c 35 a 52. d 62. d 63 a Jere 25 f. 31. e.* Pulcher etiam David, eſt Chriſtus, qui reſurgendo immortalitatis pulchritudinem induit, & mortales nos ex magna charitate reſpexit Pulchritudo etiam Chriſti referri poteſt ad Spiritum ſanctum, Chriſti animam exornantem Pulchritudo autem dicitur quaſi primogeniti tauri, *Deut. 33. c.* propter excellentiam virtutis ejus, in ipſo quoque eſt pulchritudo pacis, *Iſa 32.*

Spiritus ſanctus.

Specioſæ

Angeli. *Eccleſia.* *Gloria cæleſti.* *a Gr.25 m.5.*

Specioſæ veſtes, quibus induitur Deus, *Iob 40.a.* ſunt *a* ſanctorum Angelorum chori, quos condidit, & in uſum ſui decoris aſſumpſit. Deſignat etiam Eccleſiam, quam ſibi glorioſam exhibet non habentem maculam, neque rugam. Et induit Dominus decorem, quum exornat Eccleſiam, *Pſalm. 92.* Ad hæc referri poteſt ſpecies gloriæ Domini, *Exod.24.d Pſal.95. Ezech.10 a.* decoris etiam regnum eſt in gloria cæleſti. *Sap.5.c. Eccl. 4.c.6.d.*

Virgo Maria. *b Arn ſ.pſ. 46.* *c Iſy Lev 23.* *d Hu ſ pſ 46* *e Glo.inter.ſ. Gen 24.*

Species Jacob dici poteſt *b* beatiſsima Virgo Maria, quæ ejus ſtirpem miram exornavit, *Pſalm.46.* decor etiam Judith ejuſdem Virginis decorem indicat, *Iud 10.b* Et decor Eſther, *Eſther. 2.a.* & ſpecies Abigail, *1.Reg.25 a.* Pulcherrima etiam arbor dici poteſt *c* beata Virgo, *Lev.23.g.Dan.4.b.*

Apoſtoli. *Eccleſia.*

Species etiam Jacob *d* deſignare poteſt Apoſtolos ex genere Jacob deſcendentes, *Pſal. 46.*

f Hu ſ Hoſ 9. & Soph. 2. *g Ber ſ. cant. ſer. 45.*

Pulchritudo Rebeccæ, typus eſt *e* pulchritudinis Eccleſiæ ex gentibus, *Gene 24.b 26 b.* quæ pulchritudo conſiſtit in confeſsione fidei, & cultu pietatis & virtutum. Species quoque Domini, eſt pulchritudo Eccleſiæ, *Pſal.25.67 Thren.1.b.* Eandem pulchritudinem deſignare poteſt pulchra Bethſabeem, & elegans Thamar, *2 Reg.11.a.14.f.* Pulchritudo quoque Ephraim, eſt *f* ipſa Eccleſia, in qua decorabantur hæretici, antequam ab ea exirent, *Hoſ.9.d* dicitur autem Eccleſia formoſa ſponſa propter bonos in ipſa exiſtentes, *Cant 1.b.* & dicitur formoſa & nigra *g* per pœnitentiá peccatorum, & per dona, & virtutes à Chriſto acceptas. Species cœli, eſt decor Eccleſiæ, *Eccl.43.a.*

Decor morū. *Decor præmiorum.* *h Gr.9 m.9. Ber.ſ can ſe. 27.*

Pulchra dicitur ſponſa, & pulchra replicatur, *Cant. 4.a.* quia *h* alia eſt ei pulchritudo morum, in qua nunc cernitur, atque alia pulchritudo præmiorum, in qua poſtmodum pre conditoris ſui ſpeciem ſublevabitur. Pulchra etiam, quæ cæleſti deſiderio fulgens, ſupernæ contemplationis decorem ſe induit, horis duntaxat, quibus commodè, & opportunè id poteſt

Anima virtutibus ornata. *i Ori ſ Ezec ho.7.13 & ſ can.h 2 3 4 Amb de Iſaac 7. & i ſ ſ 118 ſer 2.6.7. Hu ſ Ezec 16* *k Gre ſ.cant. 2.* *l Amb.exhor. ad virgin. & de tuis my.7. Aug ſ de doctri. Chriſt. 32* *m Gre 35 m 35*

Decor animæ eſt *i* ex conjunctione & connexitate virtutum, & potentiarum conformitate. Et atteritur hic decor per infirmitatem affectuum & vetuſtatem peccati, *Ezec.16.b.28.b.Pſal.20. 29 44.* Et anima eſt pulchra ſponſa, ex hoc, quod eſt proxima ſponſo: & pulchritudo ejus conſiſtit in fœcunditate operum, & dicitur pulcherrima mulierum, per profectum, quo alias ſuperat: & bis pulchra, hoc eſt, in hoc ſæculo, vel in futuro: vel intus, & extra: vel per humilitatem, & innocentiam. Et pulchra in calceamentis, hoc eſt, *k* in operibus caſtigandi corporis, *Cant 1.d.2.c.4.a.5.d 6 a.7.c.Am 8.d* Eſt etiam ſpecioſa, & decora facie *l* cujus imago renovatur de die in diem per gratiam, & omni virtutis ornatur perfectione. Et decora oculo ſpiritali, à quo mundi hujus pulverem, ſqualoremque deterſit. & decora facie, non erubeſcens confiteri fidem, *Prov.31.c. Eccl 26 c.36.d Ier.6.a Thren.1. b 2.a Bar.5. a Ezech.9.c 27 a.Dan.1.a.Ioel.2 f. Hab 2.a.* Specioſæ quoque filiæ Job, deſignant *m* animas virtutum pulchritudine decoratas, *Iob 42 d.* Pulchræ etiam virgines, ſunt animæ, quæ lumen habuere virtutum, & ſponſæ *n* thalamum ingreſſæ ſunt, *Amos 8.d.*

Virtus continentium. *n Hu ſ. Am. 8.*

Pulchriores ſapphiro Nazaræi dicuntur, *Thre 4 b.* quum *o* continentes vincere videntur eos, qui cæleſtem habent converſationem.

Virtutes. *Mentes fidelium.* *Pura vita Doctorum.* *Caſtitatis decor.* *o Glo. ord ſ. Thren.4.* *p Hu ſ pſ.64. 67.* *Hu ſ.Iſa.49*

Species domus Dei, ſunt *p* virtutes, *Pſalm.67. Num. 24 a.2. Par.3.b* dicuntur etiam ſpecioſa Jacob *Thr.2.a Zach 9.d.* Species quoque ſeu pulchritudo agri, dicuntur virtutes Eccleſiæ, *Pſal 49 64.* Specioſa etiam deſerti, ſunt rectè viventes in Eccleſia. Et ſpecioſa paſtorum, *Iſa.35.a Ier.9.c.Ioel.1.d 2.c.Amos 1 a. Soph.2.c.* Et pulcherrimi, ſunt excellentes virtute, *Iſa 3.d.* Pulcherrima quoque arbor dicitur, qui benè operatur in tempore opportuno; *Lev.23. Dan.4.b*

Honeſtas operum. *Exempla majorum.* *Doctrina decor.* *q Gre ſ. Re. 15.* *r Ori. ſ. Gen. ho 16* *ſ Bed ſ.Gen. 49.* *t Ori ſ Re 10 Hu ſ Iſa 52. Gre ſ.cant. 7*

Decor faciei, deſignat *q* ſplendidas fidelium mentes, *Pſa.92.* Pulchritudo autem oculorum, deſignare poteſt *r* puram vitam Doctorum. Et pulchriores ſunt oculi Chriſti vino, *ſ* quum Apoſtoli excedunt auſteram doctrinam legis, *Gen. 49.b* Pulchritudo autem genarum, eſt caſtitatis decor in Eccleſia, *Cant.1.c.* Pulchritudo autem greſſuum ſponſæ, deſignat honeſtatem operum. Et etiam pulchritudo pedum, tam ſponſi, quàm ſponſæ, vel etiam Apoſtolorum, *t* quæ conſiſtit in exemplis Majorum, *Cant 7.a Iſa 52.b.Rom 10.c* Pulchræ autem mammæ ſponſæ, ad decorem doctrinæ referuntur, *Cant. 4 c.* dictum eſt veterum, Solus ſapiens decorus eſt: omnis nequam, turpis.

Gratia. *Ubertas.* *Laus per opera.* *Doctrina Evangelica.* *v Glo. ord.ſ. pſa.146.* *x y Hu ſ.Ioel. & ſ Ezec.16.*

Pulchritudo vaccarum, ſignificare poteſt gratiam, quæ reddit animas pulchras, *Geneſ. 41.a.* qua ratione dicitur elegans & formoſa vitula Ægypeus, *Ierem. 46.c.* Pulchritudo autem vaccarum, quantum ad literam indicabat ubertatem, quæ etiam ſignificatur pulchritudine agri, *Pſalm. 49. Hoſ.9.r.10.c.*

Decora laudatio Dei eſt, *v* quæ fit per bona opera, *Pſal.149.1.Par 16 c. Neem 12.d*

Pulchra eloquia, deſignant doctrinam Evangelicam, *Gen.48 c.* Hæc ſunt pulcherrima Dei, quæ *x* miſcuerunt, aut poſuerunt hæretici in ſuis erroribus, *Ioel.3.b.* Et decor Carmeli datus eſt deſerto, quum ſcientia Judæorum data eſt Gentibus, *Iſa.35.a Thren.2.c.* decoris vaſa, *y* ſunt ſenſus divini cum eloquentia, *Ezech.16 b.*

Sapientia. *z Amb.epi.7.*

Pulchra mulier capta *z* deſignat ſapientiam, *Deut. 21.b.* Idem ſignificat pulchra Sunamites, *3 Reg 1. a. Prov.3.c.22.c.*

Synagoga. *Eccleſia.* *aa Amb exhor. ad vir. Hu ſ.Iſa.27. & ſ Iere. 11.*

Pulcherrima mulierum dicitur *aa* ſynagoga, quæ ſequuta eſt Evam, *Cant.5.d.* Eccleſia verò dicitur pulcherrima virginum. Dicitur etiam ſynagoga pulchra ſicut Hieruſalem, poſt converſionem, *Cant. 6.a* Et dicitur filia Sion ſpecioſa & delicata, *Ier.6.a.* Et Hieruſalem, hoc eſt ſynagoga, erat olim ſpecioſa: quæ tamen derelicta eſt, *Iſa.27 c.* Pulchra etiam oliva erat prius ſynagoga. poſtea verò Eccleſia, *Iere 11 c.Eccl.24.b.*

Arca fœderis. *Templum.* *bb Arn ſ pſ. 77.* *cc Hu ſ Ier. 25* *dd Rup ſ.Am. 1.*

Pulchritudo Judæorum *bb* dicitur arca fœderis: quæ data eſt in manus inimici, *Pſalm.77.1.Mach. 2.a.* Et decor Domini ſuper quem rugit Dominus, *cc* erat templum Hieruſalem, quod deſtruxit Deus, *Ier. 25 f.* Hæc ſunt ſpecioſa paſtorum, *dd* quæ luxerunt, *Amos 1.a.*

Species electri de medio ignis, eſt *e* quando in tribulatione, & caſtigatione, divinâ ſplendente providentiâ, eſt animus purior, *Ezech.1 40.a.*

Contemplativa vita. *Opera bona.* *Ornamentū virtutum.* *Ordo legis.* *Chriſtus* *Bonum opus.* *ee Hu ſ Eze. 1.* *ff Glo.ord ſu. Gen.26.* *gg Hu.Iob. 18.* *hh Egi ſ Exo*

Pulchritudo Rachelis, deſignare poteſt *f* pulchritudinem vitæ contemplativæ, & etiam Eccleſiæ, *Geneſ. 29.d.* Pulcher etiam aſpectu David, *1.Reg.16.c.* deſignat eum, qui eſt interna contemplatione conſpicuus.

Decor veſtium Aaron, deſignat ſplendorem bonorum operum, qui eſſe debet in Sacerdote, *Exod. 28.a.Pſal.95.* decor etiam cutis, eſt *gg* ornamentum virtutum, *Iob 18.c* Et pulchra varietas veli tabernaculi, decorem virtutum deſignat in Sacerdote, vel in Eccleſia, *Exod. 26.f.*

Non erat ſpecies neque decor Chriſto in paſſione, *Iſa. 53. a*

Elegantia Moyſis, ordinem *hh* legis ſignificare poteſt: & præterea decorem Chriſti: ac etiam bona opera, *Exod 2 a.Hebr.11.c.* Decor uxor[?]

s Hie. ſ. Za. 11

Decorum pretium Chriſti dicitur trigiota argenteorum, *Zach. 11.c.* quaſi a per irriſionem, ſeu ironiam. quia Judæi parvi faciebant ipſum Chriſtum. *Contemptus Chriſti.*

b c Gr. 14. m. 8. & 6 mo. 3.

Pulchritudo cutis, *Job 18.c.* ſignificare poteſt b gloriam temporalem: quæ dum foris concupiſcitur, quaſi ſpecies in cute retinetur. Pulchritudo etiam ſtulti, *Job 5.a.* eſt c gloria hujus mundi, quam ſtulti in magno pretio habent. Ad hæc referri poteſt decor Abſalom, *2. Reg. 14.f.* Et Adoniæ, *3. Reg. 1. a. Jerem. 49. d. Ezech. 16.b.* *Gloria temporalis.*

d Gr. 8. m. 17 & paſtor ad mon p. 4. c. 3.

Pulchritudo hypocritarum, ſunt bona eorum opera: d quæ propter eorum jactantiam traduntur in manus inimici, *Pſal. 77.* *Bona opera hypocritarum*

e Hie. ſ. Za. 11 f Hie. ſ. Ez. 31

Decor dicta una virga, quam præcidit Zacharias, e deſignabat gentilem populum, qui decorus erat, quando ſervabat legem naturæ. Vel deſignabat fœdus Dei cum omnibus gentibus, *Zach. 11.c.* *Gentilis populus. Fœdus Dei.*

Pulchri rami cedri, *Ezech. 31.a.* deſignare poſſunt f dona naturalia, & gratuita Luciferi, ve Antichriſti. Idem deſignare poteſt pulchritudo Tyri, *Ezec. 27.c. 28.b.* *Dona naturalia & gratuita Luciferi*

g Gre. ſ. 1. Regum 15 h Hie. ſ. Iſa. 5

Pulchra de Amalec, deſignant g turpitudines libidinis: quæ dicuntur pulchræ, cùm placent animæ, *1. Reg. 15.b. Nahu. 3.a.* Idem deſignare poteſt pulcherrimus lectus, *Ezech. 23.f.* *Turpitudines libidinis*

Pulchræ domus hæreticorum, h ſunt rationes eorum fallaces, & veriſimiles, *Iſa. 5.c. Mich. 1.c.* Species etiam variæ colorum in lepra, ſunt diverſi errores hæreticorum, *Lev. 13. a. 14. f.* Et pulchrum viſu, quod deſtruet Dominus, eſt ornatus varborum hæreticorum, & prophanorum. Vel eſt ſcientia & virtutes, quæ diſſipantur in anima peccante, *Iſa. 2.c. Thren. 2.b.* Species etiam mulieris alienæ, elegantiam in erroribus hæreticorum deſignat, *Eccl. 9.b. 25.d. Ezech. 16.d.* Speciosa etiam paſtorum, deſignant i doctrinam compoſitam hæreticorum, *Amos 1.a.* Et ſpecioſus homo dicitur idolum, *Iſa. 44.b.* deſignans elegantiam hæreticorum. Decorat etiam artifex idolum argento, & auro, *Jer. 10.a.* quum errori addit pulchros ſenſus, & elegantiam verborum. *Errores hæreticorum.*

i Hie. ſ. Amos 1. & ſ. Ier. 10.

k Hie. ſ. Hoſ 10 Rup. ſ. Hoſ. 10 l Gre. 6 m. 23 m Gr. 6. m. 18

Pulchritudo colli vitulæ Ephraim, *Hoſ 10.c.* deſignat k ſuperbiam hæreticorum vel etiam Judæorum. *Superbia hæreticorum.*

Species hominis dicitur alter homo, *Job. 5. d.* Et viſitat ſpeciem ſuam, l qui benè facit proximo. *Benè operan.*

Secundum ſpeciem ſuam lignum ſemen producit, quum m mens noſtra, ex ſua conſideratione, ſe in alterum colligit, & recti operit germen parit, *Gen 1.b.*

Species quatuor malorum, quibus viſitat Deus populum, ſunt gladius ad occiſionem, canes ad lacerandum, volatilia cœli, & beſtiæ terræ, ad devorandum, & diſſipandum, *Jere 15.a.*

n Glo. ord. ſ. Ezech. 47.

Species piſcium in aquis torrentis, quem vidit, *Ezech. 47.b.* varia n hominum genera deſignant. *Varia hominum genera.*

Pulchritudo agri, dicuntur maturi fructus, quantùm ad literam, *Pſal. 49.* *Maturi fructus*

Decorticare, vide Cortex.
Decreſcere, vide Minuere.
Decurio, quære Decanus.
Decurrere, vide Currere.
Decus, vide Honor.
Dedan.

o Hie. ſ. Eze. 25.

DEDAN, id eſt, o cognitio, ſive mamilla, vel dilectio eorum, aut patruus vel judicans: Civitas Idumææ, *Ezec. 25. c. 38. d. Jer. 25. a.*

Dedecus, vide Ignominia, & Turpitudo.
Dedicare, quære Sacrum.
Deducere, vide Ducere.
Deeſſe, quære Deficere.
Defæcatus.

DEFOECATUM dicitur, quod eſt mundum à fœcibus.

p Hie. ſ. Iſ. 25.

Defæcata vindemia erit, p quum auferet Chriſtus omnem lachrymam ab oculis Sanctorum, & ſeparabuntur boni à malis, *Iſa. 25.c.* *Ablatio lachrymarum.*

Defendere, Protegere, Tueri, Præſidium.

DEFENDERE dicitur is, qui prohibet damnum, aut periculum ab aliquo qui & protegere, & tueri dicitur. Præſidium autem, aſt ipſa defenſio aut locus, defenſioni accommodus.

q Hie. ſ. Iſ. 49

Protexit Pater Chriſtum in umbra manus ſuæ, *Iſa. 49.a.* ut q carnis videlicet vilitate, divinitatis potentia tegeretur: Angelo ad Virginem nunciante: *Luc. 1.d.* Spiritus Sanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.

r Aug. ſ. pſal. 18. 104 Aug. ſ. pſa. 30. 110.

Protegit Deus, quum confirmat in fide, *Exod. 33. d.* Et protegit ſub umbra alarum, vel in nube, hoc aſt, in domo Dei, quæ eſt Eccleſia. Et protegit in abſcōdito tabernaculi ſui, hoc eſt, r in Chriſto, *Pſ. 19. 16. 60. 26. 104.* Et protegit à conventu malignantium, hoc eſt, hæreticorum, aut dæmonum, *Pſ. 63.* Et ipſe dicitur protectio noſtra ſuper manum dexteram, quia protegit in ſpiritualibus, *Pſalm. 120. 143.* Et protectio ſuper omnem gloriam, *Iſa. 4. b. 31. c. 51. e. Iere. 15. c. Zach. 9. d.* Et defendit in judicio cauſam filiorum Iſrael, quum defendit in ſa credentes, *Iere. 50. f. Gen. 14. d. Iud. 6. g. Pſal. 21. Thren. 2. f.* *Confirmans in fide.*

ſ Aug. o de T. in. 17 & qu. Exod. 1. t Gloſ. inter. ſ. Exod. 2. v Hie. ſ. Eze. 28

Protexit aut texit Deus Moyſen, hoc aſt, ſ Judæos, quum tranſiret in paſſione, poſito velamine carnis, ne eum agnoſcerent: cujus tamen poſteriora in reſurrectione, qui ſtatuti ſunt ſupra petram, viderunt, *Exod. 33. d.* *Velamen Judæorum.*

Defendens Moyſes puellas Sacerdotis Madian, *Exod 2.c.* deſignat t Chriſtum protegentem Eccleſiam. Eadem defenſio deſignatur, *1. Par. 11. c. Iud. 5. d. 9. a. Eccl. 30. a. 1. Mach. 4. a.* *Chriſtus defendens Eccleſiam.*

Protegens Cherub arcam, v ſignificare poteſt Luciferum, qui quum creatus eſt, & poſitus in monte ſancto Dei, protegebat, vel habebat Sacramenta Dei, antequam caderet, *Ezech. 28. d.* *Lucifer.*

Protegens hedera Jonam, deſignat legem protegentem Judæos, *Jon. 4. c.* & defendentes mores Judæos, *Jud. 7. b.* dici poſſunt lex & Prophetæ. *Lex.*

Protegen-

Protegentia ſaga utrumque latus tabernaculi, *Exod. 26.c.*

Protegens Rebecca nuda colli Jacob, *Gen. 27.c.* deſignat *a* per memoriam peccatorum deprimendam eſſe ſuperbiam. *a Glo. ord. ſup. Gen. 27.*

Roborare abſtinentiam. Defendere labes, aſt *b* roborare abſtinentiam, 1. *Reg. 11.b.* *b Gre. ſ. 1. Regum. 11.*

Defendentes fratres Benjamin, ne traderetur Joſeph, *Gen. 44. d.* demonſtrant exercendam fraternam charitatem in accuſatos.

Principes hæreticorum. Protectores Ephraim, *c* ſunt Principes hæreticorum, *Hoſe. 4. d.* *c Hie. ſ. Hoſ. 4.*

Monumenta hæreticorum. Præſidia dici poſſunt munimenta hæreticorum, 14.*b* 21.*e.* *Joſ 10.a.* *Ezech 33.f.*

Defenſio peccatorum. Protegunt umbræ umbram Behemoth, quum *d* diabolus peccata omnium ſuperat, & defendit, ſuaque aliorum peccatis confirmat. Et quum *e* nequiſſimorum facta, nequiores perverſis patrociniis tuentur, *Iob 40.c.* *d Hie. ſ. Iob. 40.* *e Gre. 25. m. 5*

Deferre, vide Ferre, & Accuſare.

Deficere, Deeſſe, Indeficiens.

DEFICERE interdum eſt debilitari, *Iud. 8.a.* Quia valde defecerunt. Item deeſſe, *Gen. 47.e.* Quum deficaret temporibus pretium. Derelinquere, *Prov. 3.b.* Nec deficias, quum ab eo corriperis. Deſinere, *Lev. 6.b.* Qui nunquam deficiet. Deſerere, *Pſal. 70.* Quum deficiet virtus mea. Exinaniri, *Num. 14.f.* In ſolitudine hac deficiet. Falli, *Iob 17.b.* Oculi filiorum ejus deficiant. Recedere, *Pſal. 16.* Non convertatur donec deficiant.

Deficiens virtus Chriſti in paſſione. Deficiens anima Samſonis, & virtus ejus, *Iud. 16.d.* deſignavit Chriſtum, cujus virtus defecit in paſſione, quum mortuus eſt. Et oculi ejus defecerunt *f* in cruce, *Pſal. 67. 70. 118. Ier. 15.b. 20.e.* Deficit etiam Chriſti virtus in peccantibus, quum gratiam amittunt, & in iis, qui maledicunt ei. *f Ori. ſ. Ier. hom. 18.*

Deficientes diſcipuli in paſſione. Defecerunt oculi Chriſti ſperando, *Pſal. 68.* quum *g* diſcipuli ejus in paſſione, in fide, & ſpe defecerunt, unde quidam dicebant, *Luc. 24.c.* Nos ſperabamus, quod ipſe redempturus eſſet Iſrael. *g Aug. ſ. pſ. 68.*

Deeſſa dicuntur paſſionibus Chriſti, *h* quæ patiuntur membra corporis ejus, in quibus ipſe pati dicitur, *Col. 1.d.* *h Glo. ord. ſ. Col. 1.*

Obtemperans caro ſpiritui. Defecit ſimul omnis caro, *i* quando jam nullis ſuis motibus ſervit: quia præſidens ſpiritus, cuncta ejus fluxa reſtringit, & quodam diſtrictionis ſuæ gladio omnia, quod in illa malè vivebat, interficit, *Iob 34.b. Pſal. 72.* Sic dicuntur deficere renes, *Nahu. 2.c.* Et deficiunt inimici, quum à vanitate deſiſtunt, *Pſal. 17.* Et deficit terra, quum quis efficitur cæleſtis, *Soph. 1.a.* deficit etiam iniquitas filiæ Sion, quum quis à peccando ceſſat, & agit pœnitentiam, *Thre. 1.e. 4.c.* Et deficiunt auferente Deo ſpiritum, qui prius erant ſuperbi, ſed converſi ad humilitatem, cognoſcunt, quàm ſint debiles & infirmi, *Pſal. 103.* deficit autem ſpiritus hominis ex ſe: quia ſine Deo nihil boni poteſt, *Pſalm. 141.* Et deficit ſpiritus ſuperbiæ in proficientia. *i Gre. 24. mo. 2. 6.* *Hie. ſ. Nah. 8. & ſ. Soph. 1.* *Aug. epiſ. 50. & 12. de Gen. ad lit. 8. & pſ. 103. 141.* *Amb. ſ. pſ. 118 ſer. 9. 22.*

Ceſſare à peccato.

Nunquam excidens charitas. Nunquam deficiens ignis in altari, *Lev. 6.b.* deſignat *k* charitatem nunquam excidentem. Et non deficiens columna ignis, & nubis, idem deſignat, & continuam Dei protectionem, *Exod. 13.d.* *k Gr. 25. m. 7*

Permanens gratia in Eccleſia. Non deficiens farina & oleum viduæ, 3. *Reg. 17.c.* deſignat gratiam Sacramentorum permanere in Eccleſia. Sic non deficiunt aquæ *l* in anima irrigata à Deo, nec in fonte donorum Dei, *Iſa. 58.d.* *l Hie. ſ. Iſa. 58.*

Cor unum fidelium. Non deficiens unus è militibus Iſrael, *m* deſignat fidelium cor unum & animam unam, *Num. 21.c.* Et non deficiens ſemen in Iſrael, indicat perpetuitatem Eccleſiæ, *Ier. 31.* *m Ori. ſ. Num. ho. 26.*

Defectus verbi Dei. Deficiens panis in toto orbe, *n* deſignat verbi Dei indigentiam in mundo, *Gen. 47.c. 1. Reg. 9.b. Numer. 21.b. Iſai. 51.b.* Idem deſignat *o* deficiens aqua, *Num. 23.b. Judith. 7.c. Ier. 14.a. Ezech. .d.* defecit quoque manna filiis Iſrael in paſcha, *Joſ. 5.c.* quia doctrina Evangelica defecit Judæis, quando in paſcha occiderunt Chriſtum. Deficere autem oleum de capite, eſt non eſſe ſapientiam in mente, *Eccle. 9.b.* Deficiens etiam vinum in nuptiis, *Ioan. 2.a.* defectum doctrinæ ſpiritualis, & Evangelicæ ſignificavit. Idem *p* deſignat deficiens Prophetia. *Prov. 29.c.* *n Gre. ſ. 1. Regum 9.* *o Hie. ſ. Iere. 14. Epiph. 1. contra hæreſes 1.1.* *p Bed. ſ. prov. 29.*

Perire defectu verbi Dei. Deficere fame, aſt ob defectum verbi Dei perire, *Threno. 2.f. Amos 8.d.* Sic etiam deficere in via, aſt *q* ſine verbo Dei, & gratia Chriſti perire: & non perſeverare in fide & operibus virtutum, *Matth. 15.d.* *q Hil. ſ. Matt. can. 15.*

Expectare Deum magno deſiderio. Deficiunt oculi expectantium, & deſiderantium Chriſtum: aut etiam ſpiritus, vel anima in ſalutare Dei, hoc eſt, *r* magno deſiderio ipſum expectant, *Pſal. 33. 36. 68. 118. 141. 142.* Et deficit anima à ſe ipſa, ut Chriſtum inveniat *Thren. 4.c. Baruch 2.b.* *Amb. ſ. Luc.* *r Aug. 83 q. 61.*

Ignorantia. Deficere etiam dicuntur oculi mentis *s* per ignorantiam, *Gen. 14.a. Thre. 4.g.* *s Amb. ſ. pſal. 118. ſer. 14. Aug. ſ. pſ. 118 Gre. 4. m. 39.*

Confuſio ſacerdotum. Deficientes oculi Eli, *1. Reg. 2.g.* deſignavit *t* Sacerdotes non videntes, quæ de fide Chriſti prædicabantur: vel deſignant confuſionem ſacerdotis mali videntis alios ſua prædicatione profeciſſe, quum ipſe perſeveraverat in iniquitate, *Deut. 28.g.* *t Hie. ſ. Ier. 14. t Gr. ſ. 1. Reg. 2.*

Ceſſans laudare ſynagoga. Defecerunt hymni David, *v* quum deficiente ſtatu Judæorum, non amplius ſynagoga laudavit Deum: quæ pro temporalibus ipſum laudabat, *Pſ. 72. in titulo.* *v Aug. ſ. pſ. 72*

Deficere dicitur anima in atria Domini, *Pſal. 83.* quia *x* duſu premitur ut ova, deficit quantum ad mundum, ſed ſervatur in vaſis Domini ad gloriam æternam. *x Aug. ſ. pſ. 83*

Deficere mundo. Deficiat homo, deficiant jumenta, deficiant volatilia, deficiant piſces dicitur, *Soph. 1.a.* Et non dixit, *y* deficiant beſtiæ, deficiant reptilia terræ: hæc enim non debent deficere, ſed perire: verùm deficiant ea, quæ poſſunt habere correctionem: quomodo defecerunt Saræ muliebria, & jubetur Abraham, ut audiat, quæcunque Sara præceperit. *Gen. 18.b. 21.b.* deficit ergò quis ut homo, ſi contemnat humana, & non ultra moriatur, ut homo, & audiat: Ego dixi, Dii eſtis, *Pſalm. 81.* deficit alius ut jumentum, qui ad altiora conſcendens accuſatur ſermone Prophetico, *Pſalm. 48.* Homo, cum in honore eſſet, non intellexit: comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Deficit quaſi volatilia cœli, qui facit pennas aquilæ, & revertitur ad domum præceptoris ſui dives & deſerens omnem paupertatem. Deficit quaſi piſcis maris, qui comprahenſus ſagenis Domini, cum bonis piſcibus ſeparatur. *y Hie. ſ. Soph. 1.*

Evaneſcentes ſuperbi & Iudæi. Deficiunt, ut fumus, ſuperbi, *Pſal. 36. 67. 101.* Fumus *z* quippe aſcendendo deficit & ſeſe dilatando evaneſcit: Sic videlicet fit, quum peccatoris vitam præſens fœlicitas comitatur: quia unde oſtenditur, quod altus ſit, inde agitur, ut non ſit. Sic Judæi ſuperbiæ fumo inflati, & ponentes in cælum os ſuum, atque clamantes: Crucifige, crucifige, captum illuſerunt, pendentem irriſerunt: & unde victores tumuerunt, mox victi evanuerunt, *Pſal. 63.* Defecerunt *a* ſcrutantes ſcrutinia. *z Gre. 1. Reg.* *a Aug. ſ. pſ. 63.* Defici-

Deficit populus, cùm non laudatur: quia nullo vigore verba proferunt, quæ non cauſari cernunt: velut enim laſſi deficiunt, *a* dum deſpecti, obtumeſcunt, 1. *Reg* 16.*a*. Et deficere dicitur aliquis, quum in tribulatione decidit per impatientiam à ſtatu gratiæ, *Job* 4.*a*. *Pſalm*. 11.38 70.89. *Iſa*.5.*g*. 40.*g*. 47.*d*. *Jere*. 4.*g*. *Thr*. 2.*d*. *Hoſe*.5.*d*. *Amos* 8.*b*.*d* *Nahum*.2.*c*. *Gal*. 6.*c*. *Epheſ*.3.*c*. *Apocal*. 2.*a*. Et deficiunt pueri, hoc eſt, in propria virtute confidentes, quum tamen confidentes in Deo non deficiant, ſicut nec ipſe Deus, *Iſa*.46.*g*. *Amos* 8.*a*

a Gr ſ Reg 14. *Hie ſ Iſa*.40. — *Impatientia.*

Deficiunt inimici gladio, quum dæmones obſiſtere nequeunt verbo Dei. Et deficiunt ſicut fumus in altum aſſurgens, *b* quum vincuntur ab iis, quos tentant, *Pſ* 9. 17.36.63.67.72 *Iſa*.16.*b*. Et defecit, qui prævalebat, quando Princeps hujus mundi ejectus eſt foras, *Iſa*.29.*f* 47.*d*.

b Aro ſ pſa 9. *Hie ſ Iſa*.16. *c Hil ſ pſ*. 63. — *Victi dæmones. Convicti hæretici. Mori.*

Deficiunt ſcrutantes ſcrutinia, *c* quum Philoſophi, & hæretici convincuntur à veritate, *Pſal*. 63. *Iſa*. 44.*b*. & deficit ſuperba fortitudo eorum, *Ezech*. 33.*f*.

d Hiero. *Cypriano*

Defecimus in ira Dei: *d* quia per ſententiam Dei mortem incurrimus, *Pſalm*. 89. Sumitur autem deficere interdum pro mori, *Gen*.25.*a*. *Numer*.14.*f*. *Deuter* 22.*c*. *Jud*. 4.*d*. *Job*. 27.*a*. *Pſalm*. 30.77.103. *Zach*.13.*d*. *Luc*. 16.*b*.

e Hie ſ Iſ.15.39. *Au ſ pſ*.9. *f Gr*.13 *m*.17

Deficit germen Moab, *Iſa*.15.*c*. cùm *e* perit vigor eloquentiæ hæreticorum, detectis eorum erroribus. Deficiunt etiam flumina Ægypti, *Iſa* 19.*a*. quum hæretici, Philoſophi non amplius valent ſuos errores docere. Sic deficiunt frameæ inimici, *Pſalm*.9. & deficiunt oculi filiorum diaboli, *f* quum eorum intentiones cadunt, *Job* 17.*b*. & deficit ſufflatio in igne, *Jerem* 6.*g*. & deficit domus Saulis, 2 *Reg*.3.*a*.

Deficiens eloquentia hæreticorum.

Deficiens anima ejus, quæ peperit ſeptem, *Jerem*. 15 *b*. deſignat *g* deficientem virtutem ſynagogæ.

g Hie ſ Ier 15. — *Deficiens ſynagoga.*

Deficiens nix de petra agri in Libano, *Jerem*. 18.*b*. ponitur quaſi impoſſibile. quia *h* nunquam ibi deficit nix

h Hie ſ Ier 18. — *Multitudo vitiorum.*

Non deficiunt quærentes Hieruſalem: *i* quia ſine magno labore inveniuntur paſſim vitioſi, *Jerem*. 2.*a*.

i Hie ſ Ier.2. — *Gloria cœleſtis*

Indeficiens theſaurus erit in cælo bonis, *Luc* 12.*d* & indeficiens lumen, *Eccl*. 24.*a*.

Deficere hoſtiam & ſacrificium in dimidio hebdomadis, *Dan*. 9.*g*. eſt *k* ceſſare ritum legis veteris in adventu Chriſti.

k Gloſ. *ord ſ*. *Dan* 9. — *Ceſſatio legis veteris.*

Deficere leges Solis, & Lunæ, &c *Iere* 31.*g*. eſt *l* ceſſare ordinem naturæ.

l Glo. *int Hie*. — *Ceſſare ordinem naturæ.*

Deeſſe nihil ex vaſis tabernaculi, *Exod* 39.*g*.

Deficiens pretium emptoribus frumenti, *Geneſ*. 47. *c*. eſt *m* divitias nihil eſſe in comparatione ſapientiæ.

m Lyr ſ. *Gen*. 47. — *Viles mores habentes.*

Non deficiens de ſtirpe Gabaonitarum ligna cædens, & aquam comportans in domum Dei, *Ioſ*.9.*d*. deſignant *n* non defuturos in Eccleſia aut in Monaſteriis, qui vilioribus moribus vivant.

n Lyr ſ. *Ioſ* 9. — *Virtutum habi. ut permanentes.*

Non deficientia veſtimenta filiorum Iſrael vetuſtate, *Deut*. 8.*a*. deſignant *o* virtutum habitus, non debere deficere in hac vita. qui tamen à Deo conſervantur.

o Glo inter ſ. *Deut*.8. — *Defectus Doctorum.*

Deficientes oculi onagrorum, *Ierem*. 14.*a* ſunt *p* cùm in Eccleſia ſunt aliqui habiles ad percipiendam doctrinam. & tamen non eſt, qui doceat.

p Glo ord ſ. *Iere*.14.

Defluere, vide Fluere.
Deformare, quære Formare.
Deformis.

DEFORMIS, eſt formoſo contrarius, & fœdus aſpectu.

Deformes parietes per lepram, *Lev*. 14.*e*. deſignant *q* pravam opinionem, ſeu famam Doctorum per peccatum.

q Glo inter ſ. *Lev*.14. — *Fama Doctoris mala.*

Deforme primogenitum non offerendum Deo, *Deut*. 15. *d*. hoc eſt, *r* qui habens opera minus placentia propter intentionem quæ tamen proximo prodeſſe poſſunt.

r Glo ord. *ſ*. *Deut* 15. — *Opera non recta intentione facta.*

Deformes boves, *Gen*. 41.*c*. ſunt *ſ* gratia, & virtutum decore carentes.

ſ Lyr. *ſ Ge*.41 — *Carentes gratia.*

Defraudare, quære Dolus.
Defunctus, vide Mortuus.
Deglutire, quære Glutire.
Dejicere.

DEJICERE, eſt deorſum jacere, vel deorſum mittere, & humiliare.

Dejecit Deus equum & aſcenſorem in mare, hoc eſt, *t* peccatorem & diabolum, in ignem inferni. Et dejicit ſuperbos, humilians, & confundens eos. Dejicit autem eos dum elevantur: quia in ipſa elevatione cadunt. *Exod* 15.*a*. 4 *Reg* 19.*b*. *Pſal*. 72.139. *Eccl*.47.*a* 48.*a*. *Ier*. 48.*f*. *Ezech*. 38.*a*. *Zach*.1.*d*. 1. *Mach*. 4 *d*. 2. *Mach*. 13. *b* 15.*c*. *Iudith* 4 *d* 9.*c*.

Aug 14. *civ Dei*.13. *Gre* 1 *Reg* 5 — *Mittens Deus in inferno, aut humilians. Conculcari ſapientiam ſecularem.*

Dejicit Deus in terram munitiones Jacob, *Thren*. 2.*a*. quum *v* conculcari fecit doctrinam ſapientia ſæculari conditam, in qua peccatrix anima confidebat: vel aufert auxilium ſpeciale, relinquens unumquemque juſto judicio in deſideria cordis ſui.

v Glo ord ſ. *Thren*.2. — *Subtrahens auxilium gratiæ.*

Dejicit Deus interfectos ante idola eorum, *Ezech*. 6.*a*. quum *x* ſentire eos facit, nihil prodeſſe idola & errores.

x Hie ſ. *Ez*. 6. — *Recognoſcere errores.*

Dejiciens Elias à ſe ignem terræ, *Eccl*.48.*a* fuit *y* quando confudit Sacerdotes offerentes ſacrificia Baal.

y Lyr ſ. *Eccl*. 48 — *Confundens Prophetas Baal.*

Dejiciens Daniel vultum in terram, *Dan*. 10.*c*. oſtendit *z* fragilitatem hominis in comparatione Angelorum.

z Lyr ſ. *Dan*. 10. — *Cognitio ſui.*

Dejicientes hoſtes, in ſecuri, & aſcia Hieruſalem, *Pſalm*.73. *Thren*. 2.*a*. 2. *Corinth* 4.*c*. ſunt diſſipantes Eccleſiam

Diſſipatio Eccleſiæ. Deſtructio perſequentium.

Dejecta tabernacula Judæorum, *Jer*. 9.*f*. deſtructionem *aa* illius populi ſignificarunt: dejecta ſunt etiam tabernacula eorum, qui in tribulatione, & perſequutione Eccleſiæ deficiunt.

aa Glo. *ord*. *ſ*. *Ier* 9 — *Perdens eloquentia hæreticorum & voluptas multos.*

Dejicit meretrix multos vulneratos, *Prov*. 7. *d*. quum *bb* eloquentia hæreticorum, aut voluptas multos perdit.

bb Glo int ſ. *Prov*.7.

Delator,

Delator, quære Accuſare.
Delectare, Deliciari, Deliciæ, Voluptas.
Delectabile, Oblectare.

DELECTARE, eſt voluptate aliquem afficere, quod benè & malè contingere poteſt. *Deliciæ* ſunt oblectamenta, quæ & voluptates dicuntur.

Contemplationis jucunditas. Delectat *Dominus* in factura ſua, *Pſa 91.* quia *a* in contemplatione creaturarum, ut ſunt à *Deo*, eſt magna delectatio. *a Hie. ſ. pſ 91.*

Euchariſtia & dona ſpiritualia. Delectatur anima in craſſitudine, *Iſa.55.a.* hoc eſt, *b* in ſumptione corporis Chriſti, & in donis ſpiritualibus. *b Hie ſ Iſa.55*

Ejicientes ſimplices dæmonia. Delectatur infans ſuper foramine aſpidis, *Iſa.11.b.* quum *c* ſimplices ejiciunt dæmonia. *c Hie ſ. Iſ.11*

Meditari ſenſus ſpirituales. Delectari in *Domino*, ſeu deliciari, *d* eſt in ſpiritualibus ſenſibus ſacræ ſcripturæ cum jucunditate meditari, *Pſa.34.36.* Et delectari in lætitia, eſt gaudere, de quibus gaudendum eſt, *Pſa.67 Iob.27.b. Iſa.58. d.66.d* *d Or. ſ pſ 36. ho.1. Hil ſ pſ 67.*

Gaudere de bonis ſuis. Laudare mane & veſpere. Delectatio exitus matutini, & veſperè, *Pſa.64.* ſignificat *e* laudes, & hymnos, qui illis horis *Deo* offeruntur. Vel delectat *Deus* exitum matutinum, & veſpertinum: *f* quum facit libenter decedere ſanctos, ſive ſint in proſperis, ſive in adverſis. *e Hi ſ pſ 64. f Au ſ. pſ.64.*

Delectant filiæ regum Chriſtum, *Pſa.44.* per fidem *g* videlicet, & memoriam paſſionis ejus: vel per ſui mortificationem, & cantica laudis. *g Baſſ. pſ.44 Hie ad principiam.*

Cujus in peccatum. Delectari dicuntur inimici, *h* quum homo cadit in peccatum, *Pſa 29.* delectatur etiam anima malorum in abominationibus ſuis, *Iſ.66.b.* *h B. ſ pſ 19 i Aug ſ pſ 19.*

Confuſio Iudæorum & dæmonum. Non delectavit *Deus* inimicos Chriſti ſuper ipſum, *Pſa.29.* quia *i* ipſo reſurgente, confuſi remanſerunt, & dæmones, & Judæi.

Non delectatur *Deus* holocauſtis, *Pſa.50 Iſa.66 a.* quia *k* ipſe potius amat cor contritū & humiliatū. *k Lyr ſ pſ 50*

Delectabile aſpectu erat lignum ſcientiæ boni & mali, *Gen.3.a.*

Delectabile germen vineæ domus Iſraël, dicuntur *l* viri Juda, *Iſa.5.b.* in comparatione decem tribuum, quæ coluerunt vitulos aureos. *l Glo. inter. ſ Iſa 5*

Delectationes in dextera Dei, ſunt *m* in fœlicitate, *Pſa.15.* *m Glo ord ſ. pſa 15.*

Victoria Chriſti & beneficia. Deliciæ Chriſti ſunt *n* victoria ejus contra diabolum, & beneficia in homines collata, & ſimilia, *Pſa. 138. Prov 8.d.* *n Hil ſ pſ 138. Aug ſ pſ 138.*

In deliciis eſt nox illuminata, quum quis cognitionem *Dei*, & amorem in deliciis habet, *Pſa.138.* deliciæ quoque ſponſæ, ſunt *o* in lectione ſacræ ſcripturæ, *Cant 7.c* *o Gr ſ. can. 7.*

Sapientia & amor. Senſus ſpirituales. Deliciæ, quas præbet pinguis panis, *Gen.49.c.* ſunt ſapientiæ & amoris, & etiam *p* ſenſus ſpirituales ſacræ ſcripturæ, quæ ideò paradiſus voluptatis dicitur, *Gen 2.b.3 d.2.Reg.1.d.Nee.9.c.Iob 22.d 30.a.Pſa. 35.138.Prov 19.b.29.c.Cant.6.c.8 Iſa 51.a 66.d. Ezech.26.g.28.c. Mich.2.c.Ioe .2.a.1 Mach.3.f.* Hæ ſunt *p Ori ſ pſ 36. ho.1 Gre.16 in 10.*

Amor Dei & contemptus mundi. deliciæ filiorum hominum, *q* quas congregavit Salomon, id eſt, Chriſtus, *Eccl 2.b.* *q Hie ſ Ecc 2.*

Deliciæ, quibus affluit ſponſa, *Cant.8.b.* ſunt *r* quum innititur ſuper dilectum, adeò, ut nulla exterior delectatio poſſit ei aliquatenus ſapere: nec aliqua hujus mundi gloria aliquid conſolationis afferre: Ita ut veraciter audeat profiteri, & dicere. Renuit conſolari anima mea eo quòd veraciter ſentiat, & pro certo definiat, quòd omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, quaſi flos fœni. *Dona* gratiæ ſunt ejus deliciæ. *r Ricar de S. Vict ſ de arca myſt.16. Rup 4. ſ can.*

Voluptates carnis & deliciæ, ſunt omnes, quæ vitio dantur, inter quas etiam incredulitatem includit Apoſtolus, *Ephe.2.a.Eccl.2.a.5.d.12.a.Iſa.13.d.Ier.7.e.22.g.31.d. Mich.2.d.6.d.Luc.7.d.8.b.1.Timoth.5. a.2.Tim.3.a.Titum.3.a.Thren.4.a.Amos 3.b.2.Pet.2.c.Apo.18.b.*

Delegare, vide Legatus.

Delenire.

DELENIRE, ſive delinire, accipitur pro permulcere, placare, & illecebris quibuſdam allicere.

Promittens diabolus impunitatem. Adulatio. Deliniens Sichen Dinam, *Gen.34.a.* deſignat *ſ* diabolum promittententem impunitatem peccatori, ut pœnitentiam differat. Modò enim proponit aliorum facta graviora, modò nihil eſſe, quod perpetratum eſt, modò miſericordem *Deum* alloquitur, modò pœnitentiam pollicetur in ſequens tempus. *ſ Gre ſ paſt. adm 3 Bed ſ. Ge 34.*

Delinitus Rex Joas obſequiis principum, dereliquit templum Dei, *2.Para.24.e.* oſtendit *t* quantum adulatores inſanire faciant reges. *t Lyra ſ 2. paral. 24.*

Delere, Abolere, Demere.

Deſtruens carnalem hominem & ſpiritualem erigens. DELERE, eſt propriè ſcripturam, picturam, vel aliud ſimile, inducere, ſive exterere: ſumiturque pro evertere, ſeu deſtruere, & in nihilum redigere: ut *Mach.8.d.* Deus poteſt univerſum mundum uno nutu delere. Et angeli deleverunt Sodomam, *Gen.18.d.19.b.*

Delet *Deus* hominem, aut populum ſuum, ut melius ſcribat: & *v* delet id quod eſt, hominis carnalis, ut faciat ipſum *Deum* per baptiſmum. Et delet ab homine, uſque ad animantia: quia deſtructâ mente, etiam ſenſus illi ſervientes diſſipantur, *Gen 6 b.7.a.19.b. Exo.32 e.33.a. Num.16.b.* Delet etiam peccata, ut nubem, & ut nebulam, *Iſa.44.d.* *v Ori. ſ Ro 3. Amb. de Noe. 4. 11 13.*

Decidere à gratia. Deleri de libro viventium, eſt à gratia decidere. *x* Delentur autem de libro viventium non qui ſcripti ſunt in libro vitæ, ſed qui putabant ſe ſcriptos, *Pſal.68.Iob.4.b Ier. 50.a Apo.3.a.* Petebat Moyſes, ut deleret eum Deus de libro, quem ſcripſit, ſi non ignoſceret populo, *Exo.32.g.* ac ſi diceret, *y* Non facies iſtud, aut & me unà cum eis impende. Vel cùm dicit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro tuo, quem ſcripſiſti, ſic intelligendum eſt. *z* Si non dimiſeris, ſi propter peccatum eorum, promiſſionem tuam implere deſieris: ut deletis illis, non veniat ſemen, quod Abrahæ promiſiſti, unum eſt, ac ſi deleas. & planè conſequitur, ut deleas me, de libro tuo, quem ſcripſiſti. Nullus enim, niſi ille venerit, ſalvari poterit: proinde ſi non tu ipſe præcedas, ne educas nos de loco iſto. Quomodo enim nobis intrare in terram aliquam, niſi ex populo iſto, ſecundùm promiſſionem tuam naſcatur, qui nos inducat in vitam æternam. *x Au ſ pſ 68. y Tertul. adver Marcionem 1. z Rup 4 ſ. Exo.30 & de glorif. Trin 7*

Deſtruens vitia & affectus pravos. Expellens dæmones. Delet *Deus* memoriam Amalec, quum *aa* deſtruit vitia, & cùm tollit omnes pravos affectus, ne adverſus rationem inſurgant, *Exod.17.d* Et delet iniquitatem *bb* ut non recordetur ejus ad puniendum, *Pſ.50* Et delere ut lutum platearum, eſt tollere reliquias peccatorum. Delet autem per ſanguinem Chriſti, *Pſa.17 Deut.25.d. Nee.4.a. Iſa. 43.d.44.d. Ier.31.d.* *aa Phil. 1. alla. bb Ori. ſ Ier. ho 1. Amb. apolo. David. 14 cc Ori ſ Ioſue hom.16.*

Delet *Deus* Sidonios, & cæteras gentes, *cc* expellit dæmones, *Ioſ.13.a.* Et delevit nomen inimicorum

a Arn. ſ pſ. 9.
rum *a* quum deſtructa ſunt idola, *Pſal 9. Num.22.a. Deu.7.a.13.d.31.a. Iud.1.d.2 d.15.d.2 Reg.12.d 4. Reg.10.f.Eccl.41.b. Ezech 6.b.*

b Glo ord. ſ. Col.2. c Glo inter. ſ. Gene. 17. d Arn. ſ pſa. 108. e Aug. ſ pſ. 9.

Delevit chirographum peccati Chriſtus, quum *b* abſtulit antiquam maledictionem primorum parentum, *Coloſ.2.c.* delevit etiam fœdus cum morte, & diabolo, *Iſa 28.e.*

Deleri de populo ſuo, *c* eſt auferri de cœtu Sanctorum, *Gen.17.b.* Idem deleri nomen Iſraël, *Deut.25. d 29.e Ioſ 7.c.Iud.21 c 1 Reg.24.d.4. Reg.21 c.*

Deletur nomen peccatoris in generatione una, *d* cùm in Chriſtianiſmo confutantur hæretici, *Pſal. 108.* vel deletur nomen Judæorum in generatione una, quia pereunt non regenerati.

Deletur nomen impiorum in ſæculum, & in ſæculum ſæculi, *Pſa 9.* quum *e* converſi non amplius dicuntur impii.

Non deletur peccatum matris, quum peccata poteſtatis malorum in Eccleſia recitantur. Sed nec peccatum Judæorum, quo Chriſtum occiderunt, deletur, *Pſa.108.Ier.18.d.*

NOn deleri opprobrium malorum, eſt ipſos malos in inferno perpetuò puniri, *Ier.20.c 23 g.*

Abolitæ leges, 2 *Mach.2.e.* erant, per iniquos ablatæ.

Abolita promiſſio eſſet, ſi qui erant ex lege, quæ iram operatur, eſſent hæredes, *Rom 4 c.*

Auferens antiquam maledictionem. Auferri à cœtu ſanctorum. Confutare hæreticos in Eccleſia. Pereunt non regenerati. Converſi jam non impii. Peccata poteſtatis malorum recitantur in Eccleſia. Puniri in inferno.

Delibare, Delibatio, vide Sacrificare.

Deliberare.

DELIBERARE, eſt conſultare, & conſultando decernere, 2.*Reg.14.c* Non invenitur in allegoriis.

Delicatus,

DELICATUS, eſt deliciis aſſuetus, & mollis, ac tener. qui præ teneritudine laborem perferre nequit, *Deut.28.f.Iſa.47.b.Iere.6.a 49.a.*

f Hie. ſ. Ier 31.
Delicatus David, Salomon, & Ephraim, ſignificare poſſunt *f* Gentiles intra eccleſiam, qui in Domino delectantur, 2 *Reg.3.g.1.Par.22 a.Ier.31.d* *Gentiles in eccleſia.*

g Hie ſ. Iſa.58
Delicatum ſabbatum *g* dicitur, *Iſa.58.d.* in quo nihil mali liceat operari.

Delinquere, vide Peccare.
Delicia, quære Delectare.
Deludere, quære Decipere.
Demens, quære Stultus.
Demere, quære Delere.
Demetrius,

DEMETRIUS, filius Seleuci, fuit Rex Syriæ, 1.*Mach.7.a.*

Alius Demetrius argentarius, qui Epheſi faciebat ædem Dianæ, ubi movit ſeditionem contra Paulum, *Acts 19.c.*

Demittere, Submittere.

DEMITTERE, eſt velut deorſum mittere.

h Hie ſ. Iob. 38.
Demiſit Deus lapidem angularem, *Iob.33.a.* quum *h* filium ſuum incarnari fecit. *Deus Patr Filium.*

Demiſſum caput deſignare ſolet pudorem, aut triſtitiam, 3.*Reg.21.d.Iob.32 b.* *Pudor.*

i Lyr. ſ. Iſ. 49.
Demiſſo vultu adorant Reges Eccleſiam, *Iſa 49.f.* quum *i* Apoſtoli humiles ipſam venerantur. Et Reges converſi ad fidem. *Veneratio eccleſia.*

k Hie ſ Ez. 1. Gre ſ Ezech hom 8.
Demittentia animalia pennas, *Ezech.1.f.* deſignant *k* venerationem ſublimitatis Dei, quam ferre non poterant. Demittunt quoque animalia alas, quum fieret vox ſupra firmamentum: quia virtutem *Dei*, ſive in natura ſua contemplari requiramus, ſive in occultis judiciis inveſtigare cogitemus, pro eo, quòd ejus alta nobis impenetrabilia ſunt, noſtra nobis, ſi qua ineſſe bona credebantur, viteſcunt. Et qui in quantulacunque ſcientia volare credebamur, inviſibilem ſuper nos naturam, & impenetrabilia ejus judicia perpendentes, ſubmiſſis alis humiliter ſtamus. Et etiam quum vident filium *Dei* mortem perpeti ſine culpa, ideò humiliantur, & alas demittunt. *Veneratio Dei.*

l Lyr ſ. Ioſ 2.
Demittens Rachab exploratores de feneſtra per funem, *Ioſ.2.c.* deſignat *l* libertatem conceſſam prædicatoribus in Gentilitate. *Libertas prædicatorum.*

m Ori ſ Matt. ho 10. Hil. ſ Matt. cano. 10. Hie advarſ. Iov. 2. Aug de verbo Domini ſer. 19. n Ricar. de S. Vict. de ſt. inter homines 35. o Orig. ſ Luc. hom. 39. Ori ſ Luc. h 34. & ſ Ro 15 p Fulgent ad Monim. c. 12 q Amb. Lu. 7.

Demoliri, vide Deſtruere.
Demonſtrare, quære Oſtendere.
Denarius.

DENARIUS apud Romanos, erat nummus argenteus, quatuor valens ſeſtertios: ita dictus, quod pro decem aſſibus in ſolutionem cedebat: diciturque ejuſdem ponderis, quo drachma apud Græcos.

Denarius diurnus, *Matth.21 a* deſignare poteſt *m* ipſam fœlicitatem, quam omnes, quantum ad objectum, æqualiter accipiunt: licèt quantum ad gradus meritorum differant: vel aliter eſt una vita, & una de gehenna liberatio. Peculiariter autem dici poteſt præmium obedientiæ. Vel aliter denarius diurnus, deſignat noviſſima ſalutis: nam noviſſima gloriæ ſunt ſuper denarium. Denarius quoque diurnus, quum ſit rotundus, & perfectio, quæ laborando in ſingulis ſenſibus acquiritur. *Felicitas. Præmium obedientiæ. Noviſſima ſalutis. Perfectio ſenſuum.*

Denarius quem petiit Chriſtus oſtendi ſibi, deſignat *n* animam, quæ ſignata eſt vel imagine Dei, vel Cæſaris, *Matt.22.b. Marc.12.d.Luc 20 e.* *Anima.*

Denarii duo, quos protulit Samaritanus, deſignant *o* notitiam Patris & Filii, vel potius *p* novum & vetus teſtamentum, *Luc.10 f.* *Utrumque teſtamentum.*

Denarii, quos, ut ſervi, debemus Domino, *q* ſunt merita, & virtutes, & quæcunque accepimus à Deo, *Luc.7.f. Matth.18 d.* Denarii quoque ſunt peccata, quæ debemus, & pro illis oportet nos ſatiſfacere, aut petere veniam. *Dona Dei. Peccata.*

Denarii

Digitized by Google

Prædicatio. Perfectio bonæ actionis & rationalis ſcientia. Paſſio Chriſti.

Denarii trecenti, quibus venundandum erat unguentum, deſignant prædicationem, per quam Chriſtus poſtquam crucifixus fuit, venit ad Gentes, *Ioan* 12 *a. Marc.* 14.*a.*

Denarii ducenti, non ſufficientes ad emendum panes, *Marc.6.e. Ioan.7.a* deſignant *a* perfectionem bonæ actionis, & rationalis ſcientiæ, quæ erudiendis in fide non ſufficiunt, niſi eis altitudo Theologiæ addatur. a Glo.ord. ſ. Ioan.6.

Denarius unus bilibris tritici, & hordei, *Apo.6 b.* paſſionem *b* Chriſti ſignificare poteſt. b Glo. inter. ſ. Apo. 6.

Dens, Molaris.

DENTES, ſunt inſtrumenta oſſea in ore animalium ad terendum, ad mandendum cibum, quò facilius in ſtomacho digeratur. Molares autem ſunt majores & latiores, fixi in maxillis, & ad terendum cibum aptiores.

Iudicium Chriſti. Vis dividendi ſpiritualem cibum.

Dentes Chriſti candidiores lacte, *Gen* 49.*b.* ſignificant *c* candidum, & manifeſtum fore judicium in fine mundi. c Chry ſ Gen. hom 67. Amb. de bene patriar 4.

Dentes in angelis, ſignificare poſſunt *d* diviſionem indultæ ſibi perficientes alimoniæ, alentiſque perfectiones. Quælibet etiam ſubſtantia ſpiritalis, quam ab anguſtiore ſuſceperit, unicam & uniformem intelligentiam, provida virtute dividit atque multiplicat, dum inferiorem quoque pro captu ſuo promovet, atque ad altiora ſuſtollit. d Gr. 34. m. 34 & 11 m 18 & ſ. ant 4.

Apoſtoli & prædicatores. Monachi. Vis meditativa animæ. Diſcretio. Senſus interiores. Virtus verborum. Sermo mortuus. Verba maledica.

Dentes in Eccleſia, dicuntur *e* Apoſtoli, & prædicatores, qui permanſum verbum Dei præbent auribus fidelium. Et qui præcidunt homines ab erroribus, & infideles conſumunt: qui dum ſanctam ſcripturam exponendo minoribus fratribus elucidant, quaſi panem parvulis, tanquam matres filiis commaſticant, quo infirmi ad fortiora convaleſcant, *Gen.49.b. Iob 29.c. Cant 4.a.7.c.* His dentibus moleſtum eſt acetum, hoc eſt, hæretici, *Prov.10 d.* e An 2. doct. Chriſtian 6. & ſ pſa. 77. Ber ſ parv. 63.

Dentes candidi ſunt, & fortes, carnem non habent, carent corio, nihil intra ſe pati poſſunt, non eſt dolor ſicut dolor eorum, clauſi ſunt labiis, ne videantur, &c. Deſignare poſſunt monachos intra Eccleſiam, qui exuti omnibus rebus mundi, fortes ſunt in doctrina & operibus, *Cant. 4. a.*

Dentes in anima, deſignant *f* vim meditativam verbi Dei, & vim diſcernendi bonum à malo, quæ diſcretio dicitur: & etiam ſenſus interiores, *Exod* 21 *c. Lev.24.d. Deut 19 d.34 c. Iob.13.b. Pſal.3. Cant. 4.a 6.b. Thr.3 b. Math 5 f.* Hi dentes obſtupeſcunt per peccatum, *Ier.31. Ezech.a. Amos 4.b.* f Ori ſ Exod. h. 10. & ſ ſponſ. ar. 1. Amb ſ pſ.118 ſer 16. Hie ſ Ier 31. Gre 11 m.18

Dentes præterea, deſignant virtutem verborum. Et dentem pro dente reddit, *g* qui alium in verbis decipiens, ejus ſermones infructuoſos habebit coram judice, *Lev.24.d* dentes autem eburnei, quos ferebant ad Salomonem, ſermonem mortuum ſignificare poſſunt, *3.Reg.10.d. Ezech 27.e.* g Iſ ſ. Lev. 24

Dentes malorum, ſunt arma & ſagittæ, quia conſumunt ſævitia poteſtatis, & obtrectationum jaculis vulnerant: ſunt enim dentes eorum *h* verba maledica, *Pſam 3.34.56 58.11. Prover.30.b. Thren.2.c. Mich 3 b. Zach.9.b.* In modum dentium erant ſcopuli, *3.Reg.14 a.* quia *i* qui prædicatorum hortamenta deſpiciunt, eorum vitam detractionibus mordere conantur. h Hil ſ pſ 56. Aug pſ.3. 56. i Gr. ſ. 1. Reg. 14.

Perſequutiones malorum. Perverſi prædicatores. Gravis poteſtas & crudelitas, impudentium. Principes peccatorum. Affectus animæ. Inſtrumenta rapacitatis. Humanitas Chriſti. Myſteria ſcripturarum. Civitas cæleſtis. Simplices facti prædicatores. Multiplicitas rerum terrenarum. Diligentia hypocrytæ propter gloriam. Mentes peccatrices. Sollicitudines ſæculi.

Dentes beſtiarum dicuntur *k* perſequutiones dæmonum, aut pravorum hominum in bonos, *Deu. 32.c Iob 4.b.16.b.* Vel dentes indicant apertam perſequutionem: molares autem, latentem & inſidioſam, *Pſa. 57.* dentes etiam ſunt apertæ jam culpæ perpetratio, *Iob 29.c.* dentes autem Leviathan, ſeu diaboli, ſunt perverſi prædicatores, *Iob.41.a. Prov 25 c.30.b. Sapien 16.b. Eccl.21.a.39.d. Ioel.1.b.* dentes autem ferrei quartæ beſtiæ, *Dan.7.b l* gravem poteſtatem, & crudelium impudentiam deſignant, *Iud. 15.d.* dentes locuſtarum, ſicut dentes leonum, *m* ferocitatem hoſtium indicant, *Apo.9.b.* k Gre 5 m 15 & 13 m.6. & 20 mo 29. l Ricar de S. Vict. de vino mutabil. 5. Hie ſ Ioel.5. m Rup. 5. ſ. Apo

Dentes peccatorum, *Pſa.3.* ſunt *n* principes peccatorum: quorum authoritate, quiſque de ſocietate rectè viventium præciditur, & quaſi incorporatur malè viventibus. n Aug ſ pſ. 3.

Molaris dens in maxilla aſini, unde Dominus aperuit fontem aquæ Samſon, *Iud 15 d.*

Dentes etiam ſignificare poſſunt *o* affectus animæ, & hos dentes, & molas leonum, & catulorum leonum confringit Dominus, *Pſalm 57.123.* deſignant etiam doloſa verba & inclinationes mortis Judæorum in Chriſtum. o Au ſ pſ. 57. Gre ſ 1 Re. 1.

Dentes præterea ſignificare poſſunt *p* inſtrumenta rapacitatis. Et dentes terentium, ſunt numeroſitas vitiorum, *Num.3.b. Pſa.123. Dan.7.a. Zach 9.b.* p Hie ſ pſ.123.

Dentium ſtridor erit in inferno, *Matt.8.b.13 g.22 b.23.f.24 d.25.e. Marc.9.e. Luc 13.f.*

Dentis putredo comparatur, qui ſperat in homine fragili, *Prov 25.c.*

Denſus, Condenſus, Denſari.

DENSUM dicitur quod eſt firmum, & compactum, ac ſpiſſum habens partes admodum coarctatas.

Denſiſſima nubes, in qua apparuit Dominus in monte Sinai, *Exod. 19. c.* humanitatem Chriſti ſignificare poteſt, in qua filius Dei apparuit nobis.

Condenſa, quæ revelat Deus, *Pſa.28.* ſunt *q* obſcura divinarum Scripturarum myſteria. q Hie & Aug ſ pſa 18.

Condenſa, ubi conſtituitur dies ſolemnis, *Pſa.117.* ſignificant *r* frequentiam civitatis cœleſtis, ubi eſt perpetuus dies ſolennis. r Au ſ pſ 117

Denſatur aër in nubes, *Iob.37.e.* quando *ſ* qui prius erant leves, ut nubes raræ, poſtea fiunt prædicatores, imbrem doctrinæ fundentes. ſ Gr. 27 m 26

Denſum lutum, *Hab.2.b.* multiplicitatem *t* rerum terrenarum ſignificare poteſt. t Gr 34. m. 8

Denſari radices ſcyrpi ſuper acervum petrarum, *Iob.8.d.* eſt *v* hypocritam cogitationes ſuas in inquirenda hominum admiratione multiplicare. v Gr 8. m. 36

Obſcuritas doctrinæ hæreticorum. Varia dona Luciferi.

Condenſa loca infrugiferarum arborum apta feris, & venenatis beſtiis, *x* mentes deſignant peccatis obſitas, ubi habitant dæmones. Item ſollicitudines ſæculi, & etiam errorem judicandi bonum malum, & malum bonum. Et præterea denſitas ſaltus, eſt obſcuritas doctrinæ hæreticorum, *Pſa.28. Iſa.9 d.10.g.* Ad hæc referuntur denſitas tenebrarum Ægypti, *Exod 10.e.* x Baſ. ſ pſ. 28. hom 1. Hie ſ. Iſ 9 9 1

Condenſæ frondes cedri, *Ezec.13 a.* ſignificare poſſunt varia dona Luciferi.

Denſæ frondes arboris, qua utebantur Iſraelitæ in feſto tabernaculorum, *Lev.23.g.* Creduntur eſſe folia myrti.

Denudare,

Denudare, vide Nudus.

Denunciare.

DENUNCIARE, eſt futurum aliquid nunciare, & quaſi præcipere.

Denuncians Joſeph fratribus ſuis, ut non venirent ſine Benjamin, *Gen.43.a.*

Deorſum.

DEORSUM, ſignificat verſus centrum terræ.

Deorſum ſe mittere ſuadet diabolus, nempe ut relictis cœleſtibus, terrena eligamus, *Matt.4.a.*

Deorſum tunicæ ſacerdotis, deſignat extrema opera, *Exod.28.f.39.d.*

Deorſum in terra, ſunt divitiæ, & reliqua, quæ à Deo ſeparant, *Exod.20.a* quæ colunt, qui ea præferunt Deo.

Deoſculari, vide Oſculari.

Depaſci, quære Paſcere.

Dependere, vide Pendere.

Depilare, vide Capillus.

Deponere, Depoſitum.

DEPONERE, eſt deorſum ponere: vel abjicere, ut deponere ſarcinam. Eſt etiam deponere quaſi à ſe dimittere, & deponere invidiam, curam, faſtum. Eſt præterea privare, ut deponere de imperio. Et dejicere, *Exod.15.a.* depoſuiſti adverſarios meos. *Depoſitum* autem eſt, quod cuipiam ad cuſtodiam commendatur, qua ratione deponere eſt etiam commodare, ſeu commendare, 2.*Mach.3.c.* His, qui depoſuerant ea.

a Ori. ſ. Gen. hom 10. Bed. ſ. Ge. 24.

Deponens Rebecca hydriam de ſcapulis, *Gen.24 c.* deſignat *a* Gentilitatem demittentem eloquentiam ad humilem ſermonem propheticum: deponit autem ſuper ulnas, hoc eſt, in humilitate permanens, duas leges oſtendit.

Humiliatio eloquentiæ.

b Gre. 26 mor. 34.17.

Deponens magnitudinem Job, *b* deſignat Eccleſiam non confidere ſe habere magnitudinem, quaſi ſubductis prioribus patribus jam non habeat, de quorum vita glorietur. Quod illi dicitur ab arrogantibus, *Job 36.c.* deponit quoque robuſtos fortitudine, qui humiliatur in virtutibus.

Humilitas eccleſiæ

c Hie. ſ. Iſ. 22.

Deponit *Deus* Sobnam de miniſterio, quum *c* abſtulit ſacerdotium veteris legis, & templum delevit: *Iſa 22.e.2.Par.15 d Luc.1.e.* Sic depoſita eſt Hieruſalem, *Thren 1.c.*

Ablatum ſacerdotium veteris legis.

d Glo. inter. ſ. Exod 15

Deponit *Deus* adverſarios, quum *d* eorum confundit ſuperbiam, *Exod.15.a Pſal.58.*

Confundens ſuperbos.

e Lyr. ſ. Mic. 7

Deponit *Deus* iniquitates, quum *e* eas remittit, *Mich.7.d.* ne ultra appareant ad confuſionem.

Remittens peccata

Deponentes filii Iſraël ornatum ad præceptum Moyſis, deſignant pœnitentiam, & depoſitionem veteris hominis, quæ fit, quum relinquitur converſatio peccatorum, *Exod.33 b. Eſter.14. Neem.4. d.2. Mach.8.g Epheſ.4.f. Col 3.b*

Pœnitentia.

Deponentes fratres Joſeph ſaccos in terram, deſignant Judæos proponentes doctrinam legis, *Gen.44.c.*

Proponentes doctrinam legis

f Gr. ſ. 1. Re 6.

Deponere arcam & capſellam, 1.*Reg.6.c* eſt *f* admonere proficientes, ut humilientur.

Admonere proficientes ut humilientur.

g Gr. ſ. 1. Reg. 17.

Deponens David loricam & arma, non ſibi apta, 1.*Reg.17.e.* deſignat *g* non debere quenquam magna opera aggredi, quæ ſint ſupra ſuas vires.

Nil ſupra vires aggrediendum.

h Glo. inter ſ. Lev 16.

Deponens ſacerdos veſtes ſanctas, *Lev.16.a.* dici poteſt *h* de Chriſto deponere mortalitatem, qua indutus obtulit ſacrificium.

i Glo. inter. ſ. Deut 21.

Deponens mulier capta veſtem, cum qua capta eſt, *Deut 21.c.* eſt *i* relinquens priſtinum errorem, & circumſtantias vanitatis, & falſitatis, cultumque idololatriæ.

Relinquens errorem

k Glo ord. ſ. 3 Reg. 17.

Deponens Elias infantem ſuſcitatum, de cœnaculo in inferiorem domum, 2. *Reg. 17. d.* eſt Chriſtus *k* manifeſtans hominibus liberationem, quam ipſe fecit generis humani.

Liberans ſapientia

l Lyr. ſ. 1. Reg. 19

Deponens Michol David per feneſtram, 1.*Reg.19 b.* deſignat *l* ſapientiam, quæ liberat eum, cui copulatur.

Docere humilitatem.

m Glo. ord. ſ. Num. 1.

Deponere tabernaculum, *Num.1.g.2.c.9 d.10.b.2. Petr.1.* eſt *m* docere, quomodo quiſque humiliari debeat.

Revelatio myſteriorum.

n Glo. inter. ſ. Thren. 1.

Deponentes filii Aaron velum tabernaculi, *Num.4.a.* ſunt ſacerdotes revelantes myſteria legis.

Peccans anima.

o Lyr ſ. Ioſ 8.

Depoſita Hieruſalem, *n* eſt anima per peccatum abjecta, *Thre.1.c.* & à ſtatu regio præcipitata.

Quies poſt pœnitentiam.

p Ori. ſ. Lev. a ho 4. Amb. de Tob. 20.

Deponere de patibulo, *Ioſ.8.f.10.e.* eſt *o* dare quietem poſt perfectam pœnitentiam.

Depoſitum, quod quis à Deo accepit, *p* eſt corpus & anima, Chriſtus, gratia, virtus omnis ſive naturalis, ſive moralis, & dona Spiritus ſancti, *Lev.6.a.1.Timoth.6.d.2.Timoth.1.c.*

Chriſtus Gratia. Virtus Dona Dei

Depopulari, vide Prædari.

Depravari, quære Malus.

Deprecari, quære Orare.

Deprehendere.

Honorans Eccleſiam Cognoſcens Prælatus errores ſubditorum.

DEREHENDERE, eſt incautum quempiam capere præcipuè in crimine: & interdum cognoſcendo percipere. Vix habet allegoriam.

q Glo. ord. ſ. Gen. 20.

Deprehenſa Sara, per Abimelech, *Gen 20. d.* quòd videlicet eſſet uxor Abrahæ: deſignat *q* Eccleſiam cognitam eſſe à principibus gentium, eſſe ſponſam Chriſti, atque ita honoratam.

r Glo. ord. ſ. Lev. 13.

Deprehendens ſacerdos colorem lepræ, aut ejus incrementum, *Lev.13 f.* deſignare poteſt deprehenſionem *r* hæreſeos, aut peccati. Ad idem refertur deprehendere adulterium, *Num.5.b. Ier 50.d. Ioan.8. a.* Et deprehendi filiam ſacerdotis in ſtupro, *Lev.21.d.* Et deprehendi furem, *Ier 2.c. Ioſ.7 c Pro.6.d 26 c.* Et deprehenſus homo ſolicitans fratrem ſuum, ut vendatur, *Deut.24.b.* Et deprehenſus Jonathas in tranſgreſſione præcepti patris, 1.*Reg.14.f*

ſ Glo ord ſ 3. Reg. 3.

Deprehendens meretrix filium mortuum non eſſe ſuum, 3.*Reg 3.c* deſignat eum, *ſ* qui recognoſcit opera ſua non eſſe mortua, ſed recta intentione facta.

Deprime-

Deprimere, vide Humiliare.

Depulſus.

Homo pronus ad malum.

DEPULSUS, à depellendo dicitur, quaſi ejectus, & maceria depulſa, eſt *a* homo pronus ad malum, *Pſal.* 62.

a *Baſ. ſ. pſ.* 61

Deputare.

Blaſphemantes Chriſtum.

DEPUTARE, idem eſt quod amputare, aut reſecare: interdum verò idem quod exiſtimare, & cenſere: aut in aliquorum numerum adſcribere: ut Chriſtus à Judæis, cum iniquis deputatus eſt, *Iſa.* 53. *d. Marc.* 15. *c. Luc.* 23. *d.* Illi autem Chriſtum deputant cum iniquis, qui eum blaſphemant.

Derelinquere, Deſerere, Deſtituere.
Relinquere, Prætermittere.

DERELINQUERE, eſt penitus dimittere, aut deſerere, & deſtituere. Relinquere autem interdum eſt auxilio deeſſe, 1. *Reg.* 22. *a.* Et reliquit eos ante faciem Regis Moab. Dimittere, *Num.* 32. *e.* Pecora & jumenta relinquemus. Permittere, 1. *Reg.* 27. *c.* Relinquebant viventem. Poſtponere, *Gen.* 2. *d.* Relinquet homo patrem & matrem. Reſervare, *Exod.* 16. *d.* Nullus ex eo relinquat in mane.

Non præſtans auxilium.

Derelinquit Deus aliquem, *b* quum propter peccata, illi gratiæ ſuæ non præbet auxilium, *Pſa.* 37. 93. 139. derelinquit autem uſquequaque eum, quem condemnat, *Pſal.* 118. In patrem verò relinquit, quum tentat, & affligi permittit: ut Job. Dicitur autem juſtus non derelictus: quia licèt egeat & tentetur, ſemper habet Deū adjutorē, *Pſ.* 36. *Num.* 32. *e.* 2. *Par.* 12. *a.* 15. *a.* 32. *g. Judith.* 13. *b. Eccl.* 51. *b. Iſ.* 27. *c.* 49. *d.* 54. *c. Thr.* 5. *d. Ezec.* 9. *d.* Quod autē dicitur Deus quoſdam deſerere, vel non deſerere, *c* non naturæ illius terminus ponitur, ſed eorum menta deſcribuntur, apud quos eſſe vel non eſſe dedignatur. Derelinquere etiam Babylonem, & deſerere peccatorem induratum, *Ier.* 51. *a.* Et derelinquuntur avibus & beſtiis mali, hoc eſt, dæmonibus, *Iſa* 13. *d.* 42. *c.* derelictus in tabernaculo ſuo affligetur, *Iob.* 20. *d.* quum *d* poſt reſurrectionem in corpore perpetuo cruciabitur.

b *Amb ſ. pſa.* 118. *ſer.* 1. *Ori ſ. pſ.* 36. *ho.* 4. *Hie ep. Marcum* … *Iſ.* 48.
c *Ori ſ. Ier. hom.* 4.

Paſſio Chriſti.

Dereliquiſſe dicitur Pater filium, *e* quia non pepercit ei, qui in graviſſima propter nos afficeretur pœna, quum tamen non dereliquerit patres, quos à temporalibus periculis liberabit, *Pſa.* 21. *Matth.* 27. *f Rom.* 8. *f.* Ubi enim lapſum reparaturus, in corruptionem venit unigenitus Dei, Verbum, & aſſumpſit ſemen Abrahæ, & ſimilis factus eſt fratribus, oportebat cum antiquo illo maledicto, & introducta corruptione finire derelictionem, quam ſuſtinuit à principio humana natura. Itaque quaſi derelictorum unus exiſtens, ſecundùm quod & ipſe ſimiliter nobiſcū particeps fuit ſanguinis, & carnis, dixit: Ut quid me dereliquiſti, id quod erat ſolventis manifeſtè derelictionem, quæ nobis acciderat, & quaſi placantis in hoc Patrem, & vocantis ad benevolentiam erga nos, tanquam erga ſeipſum, & primum.

d *Gr.* 15 *m* 14
e *Amb. ſ. pſa.* 118 *ſer.* 21. *Aug ep.* 20. *Cyril. l. de re.* … *de fide ad reginas.*

Chriſtus. Chriſtus paſſus à Iudæis.

Derelinquens David oves, ut pugnaret cum Goliath, 1. *Reg.* 17. *d.* deſignat Chriſtum, qui reliquit angelos, ut pugnaret cum diabolo. Qui etiam dicitur reliquiſſe nonaginta novem oves in montibus, ut quæreret ovem quæ perierat, hoc eſt, *f* genus humanum, *Matt.* 18. *b. Luc.* 15. *a.*

f *Hie ſ. Matt.* 18.

Mortua Chriſti Gentibus data.

Derelinquens Joſeph pallium in manu fœminæ, *Gen.* 39. *c.* deſignat *g* Chriſtum, qui corpus ſuum dedit percutientibus, in manu ſynagogæ, vel reliquit literam legis ipſi ſynagogæ. Aut reliquit bona temporalia in manu Judæorum.

g *Bed ſ. Gen.* 39.

Remittens Deus peccata. Permittens perſequutores.

Dereliquit Deus labores ſuos rhinocerotì, *Iob* 39. *b* quum *h* ea, quæ peſſus eſt Chriſtus, reliquit gentibus in precium, & in exemplum vel quia converſo terreno principi, ea, quam ſua morte mercatus eſt Eccleſia, credidit, quia videlicet in ejus manu, quanta ſolicitudine pax fidei ſit tuenda commiſit.

h *Hie. ſ. Iob.* 39. *Gre* … 4

Relinquit Deus poſt ſe benedictionem, *Ioel.* 2. *c.* quum *i* remittit peccata, & dat gratiam & gloriam.

i *Glo. inter. ſ. Ioel.* 2.

Dereliquit Deus Gentes, ut in eis erudiret Iſrael, *Iud.* 3. *a.* quia *k* ſemper permittit eſſe perſequutores bonorum, ut eorum patientia confirmetur. Vel quia reliquit alia vitia in bonis, ut exerceantur pugnando adverſus ea.

k *Lyr. ſ. Iud.* 3

Non dare locum cogitationi & motibus carnis.

Non relicti duo pariter, 1. *Reg.* 11. *c.* ſunt *l* cogitatio immunda, & naturalis motus carnis: quæ in viro perfecto non relinquuntur pariter, quum non eis datur locus, ut excitentur. Nec relinquuntur duo, quum ſenſibus exterioribus non adjungitur appetitus animæ. Sic non relinquere virum ex Philiſthæis, eſt necare omnia capitalia crimina: licet alia minora penitus tolli nequeant, 1. *Reg.* 14. *e.* 27. *c.* Idem eſt non relinquere unum de ſtirpe Enachim, *Ioſ.* 11. *d.*

l *Gre ſ.* 1 *Reg.* 11.

Protector pauperum Deus. Paucitas credentium. Deſerentes eccleſiam in perſecutione. Deſeveratores.

Derelictus dicitur pauper Deo, *Pſa* 9. quia *m* ipſe eſt ejus defenſor Et Chriſtus non dereliquit ſuos, hoc eſt, Chriſtianos. Relinquitur etiam Deo Gentilis veniens ad fidem, *Zach* 9 *b.*

m *Glo. ord. ſ. pſa* 9.

Deſtituta & deſolata dicebatur Eccleſia in populo Judæorum, & inter Gentes, *Iſa.* 49. *f.* quando *n* non erant inter eos, qui facerent bonum. Quam tamen promittit Deus non amplius vocandam derelictam, *Iſa.* 62. *b.*

n *Hie ſ. Iſ.* 49

Relinquens ſynagoga Chriſtum reſuſcitatum. Deſcendens Chriſtus de cælo. Derelinquens ſynagogam. Dans Deus nobis Chriſtū.

Derelinquentes filii Iſraël civitates ſuas, deſignant *o* derelinquentes Eccleſiam tempore perſequutionis, 1. *Reg.* 31. *c. Ezech.* 36. *a.* derelinquunt etiam terram, qui deſerunt Eccleſiam, *Ier.* 9. *f.* Relinquunt etiam civitates, qui relinquunt habitacula errorum, *Ier.* 48. *d.*

o *Glo inter ſ. Ezech.* 35.
p *Ori ſ. Ier.* 8. *ho.* 8.

Relinquens Jacob Joſeph ſuperſtitem, *Gen.* 46. *d.* deſignat ſynagogam relinquentem Chriſtum reſuſcitatum.

q *Aug.* 2. *de Gene contra Manich.* 24. *& ſ. tract.* 9. *Ioan.*

Dereliquiſſe dicitur Chriſtus domum ſuam, *Ier.* 12. *b.* quum *p* de cœlis & de ſinu patris venit ad nos. Et relinquens homo patrem & matrem, ut adhæreat uxori, *q* eſt Chriſtus adhærens Eccleſiæ, quia reliquit patrem, quum non apparuit hominibus, ſicut eſt apud Patrem: & reliquit matrem, hoc eſt, ſynagogæ obſervantiam veterem, atque carnalem, *Gen.* 2. *d. Matt.* 19. *a. Marc.* 10. *a. Ephe.* 5. *g.* Et dereliquit leo umbraculum ſuum, quum *r* Chriſtus deſeruit templum, & Judæam, *Ier* 25. *g.*

Bed ſ. Gen. 2.
r *Hie ſ. Ier* 25.
ſ *Ori & Am. ſ. Ro.* 9. *Hie.* …

Reliquiæ Iudæorum.

Reliquit Dominus nobis ſemen, quum *ſ* dedit nobis Chriſtum, & doctrinam ejus. Aut quia convertit aliquos ex Judæis, *Iſa.* 1. *b Rom.* 9. *f.* 11. *a.* Et relictus de Sion, & reſiduus de Hieruſalem: deſignat *t* reliquias Iſraël, quæ ſalvæ fient, *Iſa.* 4 *a. Ezech.* 6. *b Soph.* 3. *c. Zach.* 9. *b.* 13. *d.* 1. *Theſ.* 4. *d.*

t … *Iſa.* 4. …

Chriſtus implens legem.

Non relinquens Joſue quidquam ex iis, quæ præcepit Moyſes, deſignat *v* Chriſtum factum ſub lege, qui venit non ſolvere legem, ſed adimplere, *Ioſ.* 8. *g. Matt.* 5. *b. Galat.* 4. *a.*

v *Chr.* … *Rom.* …

Digitized by Google

a Gl. ord. ſ. Exod 16. Non relinquere manna in manè, *a* eſt non plus ſapere, quàm oportet ſapere, *Exod 16 d.* Idem eſt non relinquere de Phaſe, ſeu de agno uſque manè, *Num. 9 b.* Relinquere autem ſexta die manna in manè ſabbati, eſt reſervare intelligentiam occultorum ad futuram vitam. — *Non plus ſapere quàm oportet.*

b Ori. ſ. Matt. ho 9. Aug ep. 88. Relinquere omnia, *b* eſt deſerere vitia & affectus, ut nihil vitioſum remanſat, *Matt. 4.c 19 d. Marc. 1.b.10.d. Luc. 5.c.f.17 c.* Et hoc eſt relinquere mundum, *Ioan.16.f.* Et relinquere Ægyptum, *3. Reg.19.d Hebr.11.e.* Relinquere etiam patrem, & matrem, &c. eſt in præcepto, quum in hac ſumus conditione, ut Chriſtus, aut pater ſit deſerendus. Reliquit quoque Chriſtus civitatem ſuam Nazareth, *Matth 4 d.* deſignans deſerendam patriam, quando nobis eſt impedimento, ut divinis vacemus. Idem deſignavit relinquens Ruth parentes ſuos, *Ruth.2.c.* Et derelinquens David concubinas in Hieruſalem, *2 Reg. 15.c.* Et relinquens Maria Martham ſolam ad miniſtrandum, *Luc 10.g.*

a Hie. ſ. Iſa.11. Derelicti ab Aſſyriis *c* ſunt liberati à poteſtate diaboli, *Iſa.11.c.27.b 24.b.31.d.* Derelinquit etiam Dominus in Hieruſalem populum pauperem & egenum, hoc eſt, humiles in Eccleſia, *Sopho. 3 c.4. Reg. 24.c,25.b. Nee 1.a.Ier.42.a.49.b.Ezech.22 d.14.g. Amos 5.a.* Et derelicti ova, ſunt fideles tuis defenſione mundana, *Iſa.10.c.* — *Liberati à diabolo.*

d Ar ſ pſ.124. Non relinquit *Dominus* virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum, *Pſa.124.* quum *d* non permittit juſtos vinci ab hæreticis, aut aliis pravis.

a Baſ & Au. ſ pſa. 48. Relinquunt alienis divitias ſuas Judæi, *Pſal.48* quum relinquunt *e* Chriſtianis Patriarchas, & ſacras ſcripturas. Idem eſt relinquere aliis labores ſuos, *Eccl. 14.c.* Licèt autem mali relinquant aliis ſuas divitias, tamen alienis relinquunt, quia non eis proſunt. — *Relinquentes propinquos.*

f Hie ſ Iob.39. Gre.31.mo.7. Derelinquit ſtruthio ova in terra, *Iob.39.d.* quum *f* Eccleſia non reſiſtit adverſitantibus, vel cùm hypocrita, natos per converſionem filios, ſine exhortatione, & ſine exemplo dimittit.

g Gr.14.m. 43. Derelicta labia circa dentes Job, hoc eſt, Chriſti, *Iob.19.d.* Erant, cùm *g* in paſſione ſola confabulatio de Chriſto relicta eſt Apoſtolis abſque fide, & ſpe.

h Aug.83.q. 64 & ſ. Ioan. tract. 15. Relinquens mulier Samaritana hydriam, *Ioan. 4.d.* eſt *h* deſerens amorem carnalium voluptatum.

i Hie. & Au. ſ pſ 39. Derelinquit cor aliquem, *i* quum irrationabilia cogitat & quum eſt in peccatis, nec ſeipſum cognoſcit, *Pſal.39.* Et derelinquit virtus, quum *k* quis tradit ſe peccato, *Pſalm 37.* quia tunc caro eſt fortis: in virtute enim, ſpiritus eſt fortis, & caro infirma.

k Baſ ſ pſ 37. l Aug.1. ſer. Domini in monte. Relinquit munus ante altare *l* qui antequam offerat bonum opus Deo, intendit ſatisfacere proximo offenſo, *Matt 5 d.* — *Satisfaciens proximo.*

Relinquit cerva fœtum ob herbæ penuriam, *Ier.14.a.* quum *m* incipiens benè operari, ceſſat ob defectum doctorum. — *Ceſſare ab operando.*

m Hie ſ. Ie.14. n Ori. ſ. Matt. h 16.17. & ſ. Luc. ho 5. Relinqui domum Judæorum deſertam, eſt *n* Judæam manere ſine Spiritu ſancto: & *n* relinqui animam ſine gratia, *Matt.23.d. Lev 26 g. Ier.4.g.17.a. Luc 13.g. Ioan.4.a* Relinqui autem filiam Sion ut umbraculum in vinea: eſt relinqui populum Judaicum, cum inutilibus cæremoniis, *Iſa 1.c.30 d.27.c. 49.d 54.b.* Relicta ſolitudo in urbe, erit in judicio, quum mali auferentur à mundo, *Iſa 24 b.* Derelinquens Jeſus principes ſacerdotum & Hieruſalem, deſignavit *p* deſertionem Judæorum, *Matt.16.a 21.b. Iſa.32.c. Ier.12 b.* Idem deſerens nubes tabernaculum, *Exod.40.d.* — *Judæi ſine Spiritu ſancto.*

o Hil ſ Matt. cant.12. p Hie ſ. Ie. 11.

Non relinquens Eliſæus Eliam, *4. Reg.2. b.* deſignat Apoſtolos non relinquentes Chriſtum. Idem deſignavit non derelinquens Sunamitis Eliſæum, *4. Reg 2.a.* Et non relinquens Ruth Noemi, eſt gentilitas adhærens Eccleſiæ, quæ erat ex Judæis, *Ruth.1.c.* — *Apoſtoli adhærentes Chriſto.*

q Hie ſ. Ez. 6. Relictus dicitur & circumdatus, vel obſeſſus, *Ezech 6.d.* qui *q* intra Eccleſiam ſimplici contentus eſt fide ſine operibus, qui fame moritur. — *Simplici contentus fide. Peccare.*

r Gre. ſ. 1. Re. 15. Relinquens Saul Dominum, *1. Regum 15.c* deſignat *r* prædicatorem lapſum in peccatum impœnitenter. Derelinquunt autem Dominum, *ſ* omnes peccantes: qui & deſerere dicuntur viam Domini, *Deut 9.c.32.b. Iudith.2.c 3. Reg.3.b.18.c 19.b.4. Reg.17.c 1. Paralip.28.b.2 Pſal.12.b 15.a 24.c. Tob.2 a. Iob 27.a. Prov 2 c. Ier.1.c.2.c.15 a.17 b Eze.39 f. Dan.11 c. Hoſ.4.c.* Et deſertores filii dicuntur *t* Judæi, hæretici, & peccatores, qui non audierunt vocem Chriſti, quem Deus miſit, *Iſa. 30 a.65.b.* Et derelinquentes propinqui Job ipſum Job, *v* deſignant Judæos deſerentes Chriſtum, *Iob. 19. b.* Reliquerunt iidem judicium: quia dereliquerunt Chriſtum, *Iſa. 58. a. Ierem. 2.* Reliquit mulier ducem pubertatis ſuæ, quum *x* hæreticus reliquit Deum, & doctorem, qui eum in fide inſtruxerat, *Proverb 2 c.*

ſ Ori. ſ. Io b.4. t Hie. ſ. Iſ. 30. 38. v Gr. 24 m. 21. x Bed ſ pro 2.

y Hie ſ Ion.2. z Hie. ſ. Iſ.17. 23. Derelinquunt miſericordiam ſuam, *y* qui peccando faciunt, ut *Deus* non eorum miſereatur: *Ionæ 2. d.* — *Abjici adverſarios eccleſiæ. Abrenunciare diabolo. Deſerens mundus contemptibiles.*

Derelinqui terram contrariam Judeæ, eſt abjici adverſarios Eccleſiæ, *Iſa. 7.c* Et derelinqui civitates Aroër gregibus, *z* eſt civitates gentilium poſſideri à fidelibus, *Iſa.17.a.* Et Tyrus relinquitur in oblivionem ad tempus, ut confuſa reſipiſcat, *Iſa.23.c.*

aa Or ſ Io b 4. Hie ſ. Ier 17. bb Gr. 5 m 39. Derelinquunt perdicem, qui *aa* abrenunciant diabolo, *Ier.17.b.* Et divitiæ *bb* relinquunt aurum, aut ipſi eas relinquere cogitur.

Derelinquens *Dominus* Ægyptii ipſum Ægyptium ægrotum, *1. Reg.3. 6. d.* Deſignant mundum relinquentem contemptibiles: quos *David*, id eſt, Chriſtus amplectitur. Idem deſignant derelinquentes Uriam, ut percuſſus interiret, *2. Regum 11 c.* Et relinquentes amatores meretricem Hieruſalem nudam, *Ezech. 16. c* Et in his deſerta lætitia mundi, *Iſa. 24. b. 54. b. 50. c. 12. a.* Et relinquit pater & mater aliquem, hoc eſt, *cc* diabolus & civitas Babylon, *Pſa. 26.* Et derelinquit paſtor ſtultus gregem, id eſt, *dd* Antichriſtus ſuos in poteſtate diaboli, *Zach.11 .d.12.d.* Relinquuntur etiam avibus mali, hoc eſt, dæmonibus, *Iſa.18.c*

cc Au ſ pſ 26. dd Hie ſ Zac. 11 & ſ Iſa 18. ee Lyr ſ 3. Re. 12. ff Ori. ſ. Ioſ. ho. 16. gg Gr. ſ. 1. Re. 11.

Relinquens Roboam conſilium ſeniorum, *3. Reg.12 a.2 Par 10.b.* unde perdidit maximam partem regni *ee* exemplum eſt Principibus.

Derelicta terra latiſſima, quæ non erat diviſa filiis Iſraël, *Ioſ.13 a.* deſignat *ff* multos convertendos poſt paſſionem Chriſti, *1 Par.28 b.* — *Multi convertendi poſt paſſionem.*

Hie ad Deme. Baſ ſ pſa. 32. Bed ſ Pro.27. Deſerere locum ſuum, *Eccl 12.a.* eſt *g* dare locum tentationi: aut incidere in peccatum vel non ſervare cor. vel deſerere Deum, *Pſa 32. Prov.27.a.1. Mach 10.a* — *Incidere in peccatum.*

hh Glo. ord ſ. Mala. 4. Non relinquet dies Domini ſuperbis radicem, & germen, *Malac 4 a.* quia poſt judicium, *h* non erit tempus pœnitendi, aut benè operandi.

ii Ori ſ. Matt. ho.27. Non relinqui in templo lapidem ſupra lapidē, eſt *ii* animā deſtitutā eſſe omnibus virtutibus & tranſ- — *Deſtituta omnibus virtutibus anima.*

gr...um

Diſcedere à fide. Deſeri ad pœnam. Deſertio ſynagogæ. Gentilitas. Non reſurgere ad priorem ſtatum. Liberum arbitrium debilitatum. Senſus ſpiritualis intactus.

greſſam eſſe omnia mandata, *Matt.24.a Luc.19.g. 22.b. Marc.13.a* Cùm etiam quis diſcedit à fide, non relinquitur lapis dogmatis ſuper lapidem mandatorum Dei, qui non deſtruatur.

Relinqui unum aſſumpto alio, eſt, deſeri ad pœnam, *a* vel relinqui ſynagogam in ſua perfidia, *Matt. 24.d. Luc 17.g.*

Derelicta mulier erat *b* gentilitas relicta in idololatria, *Iſa. 54.c.* derelicti quoque dicuntur omnes, qui ſunt in peccato, *Zach.1.d.*

Relinquuntur centum in urbe, unde egrediebantur mille, quum *c* quis poſt peccatum, non reſurgit ad priorem ſtatum, *Amos 5.a.*

Relictus homo ſemivivus à latronibus, deſignat *d* liberum arbitrium non penitus eſſe ablatum à peccatore, *Luc.10.e. Eccl.15.* vel dicitur, quia licèt immortalitatem homo amiſerit, rationis tamen ſenſus aboleri non potuit.

Relinquere manipulum ſegetis in agro, *Deut.24.d.* eſt *e* relinquere aliquem ſenſum ſpiritualem intactum. Item *f* dare exemplum boni operis minoribus.

Non relinquentes vindemiatores ſaltem racemum, *Abdi. b.* dicitur de Babyloniis, nil relinquentibus in Judæa. Vel ſunt *h* Gentiles nullum ſenſum ſpiritualem relinquentes Judæis, ſed tantum folia litteræ.

Mali judices raptores.

Non relinquentes in manè judices, qui erant lupi veſpere, *Soph 3.a.* ſunt *i* mali judices Eccleſiæ, qui ſemper in veſpera tenebrarum manentes: nec ad ortum Solis reſpicientes quaſi in nocte nemine vidente, populantur poſſeſſiones eccleſiæ.

Relinquit febris aliquem, quum ceſſat à fervore peccati, *Ioan 8.g.*

a Ori ſ Matt. ho 30. Am ſer 3. b Gi in ſ Iſ. 54. c Hi ſ Am 5 d Gl ord ſu. Luc 10. e Lyr ſ Deut. 24. f Ru ſ Deu 30 g Gl ord ſu. Abdi. h Ru ſ Abdi. i Gl ord So 3.

Deripere, Deriſor, vide Illudere.

Deſcendere.

DESCENDERE, eſt à loco ſuperiori ad inferiorem, qui eſt verſus centrum mundi, moveri. Eſt etiam cedere. *4.Reg 1 c.* Deſcendit ignis de cælo. Deprimi, *Pſalm.103.* Aſcendunt montes & deſcendunt campi. Fluere, *Ezec.47.a* Aquæ autem deſcendebant. Irruere, *Gen.15.c* Deſcenderuntque volucres.

Deſcendere attribuitur *Deo* metaphoricè, ut quum dicitur deſcendiſſe ad videndum. *Gen.11 b.18.c.*

Habens Deus curam omnium. Faciens miracula. Mittens angelos. Incarnatio. Præbens auxilium. Ad vindictã. Condeſcendis infirmis. Incarnans. Chriſtus ad certamen cum diabolo. Extrema abjectio Chriſti. Veniens Chriſtus in mundum, ut patiretur. Mori. In infernum mitti.

Deſcendit enim *Deus*, *k* quum habere curam fragilitatis humanæ, evidenter indiciis dignantiſſimæ pietatis oſtenditur. Et quum aliquid facit in terra, quod præter uſitatum naturæ curſum mirabiliter factum, præſentiam quodammodo ejus oſtendit. Unde & deſcendit ad liberandum populum Iſraël ab Ægyptiaca ſervitute ubi deſcendiſſe dicitur, quia *l* miſit angelum, *Exod.3 b* Et deſcendit in montem coram omni plebe, condeſcendens humanæ infirmitati, *Exod.19.c.* Deſcendit autem in igne, ut oſtenderet claritatem legis ſuæ, & adventum Spiritus ſancti in bonos. Deſcendit etiam in nube, ut oſtenderet incarnationem Verbi, *Exod 33.b.34.a.* Et deſcendit in montem, ad quem aſcenderat Moyſes, *Exod. 19.c.* quia quantumvis homo aſcendat per contemplationem, opus eſt, ut Deus deſcendat, ut cognoſcatur. Deſcendit etiam cum Jacob in Ægytum, præbens ſe adjutorem in tentationibus, *Geneſ 46.a. Num 11.b.12.b.* Deſcendere autem dicitur tam ad vindictam, quam ad auxilium. Dicitur etiam deſcenſio Dei, *m* majeſtatis ejus ad inferiora decurſus, *Mich.1.a.* Et quum aliquid novum in creatura operatur. Deſcendit quoque Deus inclinatis cœlis, *Pſal 17 143.* quum incarnatus eſt Chriſtus præmiſſis angelis, & Prophetis. Et quum *n* per ſimplicem prædicationem venit ad auditores, qui altiora capere non poſſunt.

Deſcendens Jeſus de monte, indicat *o* acceſſum ſuum ad imperfectos, & ad noſtras infirmitates curandas. Eſt etiam ejus deſcenſus *p* accommodatio doctrinæ ſuæ ad captum turbarum, *Matth.8 a.1-b. Luc.6.c.9.c Pſal.143. Ephe 4.b.* Idem deſignavit deſcendens Jeſus Nazareth, *Luc. 1.g.* Et deſcendens Capharnaum, *Marc 9 a. Luc 4.e. Ioan.2.c.4.g.*

Deſcenſus montis Oliveti, *Luc 19 f.* deſignat *q* deſcenſum Chriſti è cœlo per incarnationem. Deſcendit autem ſicut pluvia in vellus, *r* vel quia incarnatus eſt ſine virili ſemine, & *ſ* ſine ſtrepitu & inquietudine hominum, & ſine fide. Vel quia venit ad Judæos relicta area totius mundi, *Pſal 71. Iſa 64.a.* Et deſcendens Jacob ad Joſeph in Ægytum, *Gen.45.b. Acto.7.b* deſignavit deſcenſum Chriſti in mundum: Vel fideles deſcendentes ad mundi agones.

Deſcendens David ad ſingulare certamen cum Goliath, *1. Reg. 17. d* deſignavit *t* adventum Chriſti in mundũ ad expugnandũ diabolum. Idem deſignavit deſcendens ad petram deſerti Maon, *1. Reg. 23.d.* Et deſcendens in deſertum Pharan, *1. Reg.15.a.* Et deſcendens Judas a fratribus ſuis, *Gen.38.a.* deſignat Chriſtum ad infima mundi deſcendentem: aut religioſum, à clauſtro egredientem. Et deſcendens Gedeon in caſtra hoſtium, Chriſtum deſignat, *Iudi.7.d* Ipſe eſt deſcendens prælium, *Iudit.1.b.1. Reg. 30.f 2. Par 20.d. Iud.14.a* Et deſcendens Samſon in Tamnatha, *Iud.14.a.* Deſcendens Jonas ad extrema montium, *v* eſt Chriſtus ad extremam abjectionem in paſſione. *Iona 2.e.*

o Ori ſ Matt. ho. 3. & diver. ho 5. p Au ſ Pſ 143 q Am ſ Luc. 16 19. r Ori ſ in h. 8. ſ Lact. lib 4. cap 16. t Lyr ſ 1.Re. 17.

Debellans Chriſtus inferos. Chriſtus ad ſalvandum genus humanum. Spiritus ſanctus datus miniſteriis ſacerdotum.

Deſcendit Chriſtus in corruptionem, *Pſal.29.* Vel *x* quia venit ad locum corruptionis, qui eſt mundus. Vel quia ſpontè pati voluit & mori. Et aſcendit quilibet in corruptionem, quum venit in mortem, aut in infernum detruditur, *Iob.33.c.*

Deſcendens Jacob ad filium ſuum Joſeph in inferos, deſignat *Deum* debellantem per filium ſuum infernum, *Gen.37.g Pſal.138.* Et deſcendens Banaias in ciſternam, aut lacum, ubi interfecit leonem, deſignat Chriſtum deſcendentem ad inferos, & expugnantem diabolum, *2. Reg.23.c.1. Par.11.c.* Idem Jeremias, *Iere.38.b. Amos 9.a. Matt.10 c. Rom.10 b.*

Spiritus ſanctus ad baptizatos. Chriſtus ad prophetas & ſacerdotum, & corda perfectorum. Chriſtus ad Eccleſiam.

Deſcendens angelus in piſcinam, ad movendam aquam, ut ſanaretur unus, *Ioan.5.a.* eſt Chriſtus factus *y* homo ad ſalvandum genus humanum. Vel eſt Spiritus ſanctus deſcendens ad nos miniſteria ſacerdotum.

Deſcendit Spiritus ſanctus ſuper Chriſtum baptizatum, *z* ut deſignetur poſt lavacrum deſcendere in nos, *Mat.3.d. Luc.3.e.* Prius autem baptizatus eſt Chriſtus, quam deſcenderet Spiritus ſanctus, *aa* ut oſtenderetur non egere ſatisfactione. *Marc.1.b. Ioan.1.d.*

Deſcendit ſponſus in hortum nucum, *Cant.6.d.* hoc eſt, *bb* Chriſtus ad Prophetas, & ſacerdotum, & ad corda perfectorum: ut per eos ad infirmiores poſtmodum veniat. Vel *cc* deſcendit Chriſtus ad Eccleſiam poſt aſcenſionem, ſecundùm quòd ipſe dixit, Ecce ego vobiſcum ſum, uſque ad conſummationem ſæculi, *Cant. 6.a.* Deſcendit etiam in *dd* hortum nucum, ſecundum quòd factus eſt ſub lege. Deſcen-

v Ru Ion 2 x Orig ſ. Iere. hom 11. Baſ ſ Pſ 29. Au ep. 44. y Am 2. de ſacram 2. & 1 de Spiritu ſ ancto 7. z Au ſ Ioan. tract 17. Hil ſ Matt. can 2. aa Am 1. de ſacramen. 5. bb Am de Vir 3 cc Gr ſ Ca 4. dd Ru ſ Ca.

Deſcendens Jonas in Joppen, *Iona* 1. *a*. eſt *a* Chriſtus veniens ad extremos Judæorum, qui omnes ſalvare cupiebat.

Deſcendit malum à Domino. *Mich.* 1. *d* hoc eſt, *b* ſicut cecidit Lucifer de cœlo, ſic mala à Domino ceciderunt, quæ antequam caderent, non erant mala: ſed quia corruerunt à *Domino*, ideo facta ſunt mala. Et deſcendit grando in ſaltum, hoc eſt, punitio *Dei* in Judæam, *Iſa.* 32. *d* Et deſcendit *Deus* ſicut fluvius Ægypti ſuper malos, *Amos* 9 *b*. ut in tormentorum amaritudinem impetu *Domini* detrudantur. Et aſcendit gladius *Domini* in Idumæam, hoc eſt, ad terrenos homines puniendos. Val ad Judæos puniendos, *Iſa.* 34. *b*. *Deſcendens* etiam ignis de cœlo, vel à *Deo*, eſt divina vindicta, 4. *Reg.* 1 *c Apoc.* 20. *c*

Deſcendentes angeli per ſcalam, quam vidit Jacob, *Gen.* 28. *c*. ſunt *c* ferentes ad nos *Dei* beneficia. Vel ſunt bonæ cogitationes & inſpirationes ad nos venientes quaſi de cœlo. Item etiam deſcendentes ſunt cogitationes terræ. Vel aſcenſus ille, & deſcenſus, eſt profectus & defectus vitæ: vel varietas fortunæ, *Dan.* 3. *c. Matth.* 28 *a* 1. *Theſſa.* 4 *d. Apo.* 18 *a* Et deſcendunt vigiles, *Daniel.* 4. *b* quum *d* angeli terrena noſtra curant & ſecundum quòd in ſummis divinius diſcunt, in imis humana diſponunt. *Deſcendens* autem quaſi animal in campo, eſt angelus facilè vincens dæmones in auxilium hominum. *Iſa.* 63. *c*.

Deſcendentes aquæ Jordanis in mare, *Ioſ.* 3. *d*. ſunt, quum *e* quis gaudium, & voluptates vertit in dolorem pœnitentiæ. *Deſcendere* etiam in fluvium, *f* eſt pœnitentiam agere, *Iſa* 15 *a*.

Deſcendit Man cum rore. *Num.* 11 *b* quum gratia venit cum doctrina myſteriorum ſacræ ſcripturæ. Et deſcendit ros in montem Sion, hoc eſt, divina *g* gratia, in Eccleſiam triumphantem. *Pſal.* 132. Idem ait deſcendens imber matutinus, *Ioel.* 2 *f*. *Deſcendit* etiam imber in terram, hoc eſt, *h* doctrina in Eccleſiam, *Iſa* 55. *c* Et deſcendunt aquæ ad plana deſerti, *Ezech.* 47. *d*. hoc eſt, myſteria ad gentilitatem.

Deſcendens unguentum in barbam, eſt *i* chriſma gratiæ veniens in virtutes. vel à Chriſto ad perfectos. Et deſcendit in oram veſtimenti, hoc eſt, uſque ad minores, & ſimpliciores, *Pſal.* 132.

Deſcendens Moyſes de monte, eſt deſcendens ab altitudine contemplationis, *Exod.* 19. *c*. 32. *b* 34. *d*. Et deſcendens Aaron oblatis holocauſtis, *Lev* 9. *d*. deſignat *k* doctores poſt prædicationem, debere deſcendere, ad orandum pro populo. Et deſcendentes Samuel & Saul in oppidum, *l* ſunt prædicatores à ſublimi contemplatione, ad infirmiores erudiendos deſcendentes, eorumque infirmitates tolerantes, 1 *Reg* 9. *d* 1. *Cor.* 9 *d*. Factus ſum infirmis infirmus, &c. Idem deſignant prophetæ deſcendentes de excelſo in urbem, 1. *Reg.* 10 *b*. Et Jeremias in domum Regis, *Iere.* 22. *a*. *Act.* 10. *f*. *Deſcendit* etiam nix in terram, *m* quum candida Sanctorum corda, quæ jam ſolida contemplatione paſcuntur pro fraterna charitate, ad humilia prædicationis verba deſcendunt. *Iob.* 37. *a*. *Iſa.* 55. *c*.

Deſcendentes viri Cariathiarim ad reducendam arcam fœderis, 1. *Reg.* 6. *d*. deſignant perfectos in contemplatione, qui ſumunt onus ſacerdotii ad ſalvandos alios

Deſcendentes curandi in piſcinam turbatam, *Ioan.* 5 *b*. ſunt *o* venientes ad Chriſtum per fidem, ut curentur. Vel humiliter credentes. *Deſcendit* Judas cum Deo, *p* quando fideles humiliter confitentur humilitatem Chriſti, *Hoſ.* 12 *a*.

Deſcendere ad fontem, eſt *q* humiliari ſacræ ſcripturæ, *Gen.* 24. *b*. ad hauriendam aquam vitæ.

Deſcendens filia Pharaonis ad fluvium, *r* eſt humiliatio gentilitatis ad Baptiſmum, *Exod.* 2. *a*. 4. *Reg.* 5. *c*.

Deſcendentes exploratores David in puteum, 4. *Reg.* 17. *d* ſunt *ſ* ſubjicientes ſe humiliter pœnitentiæ, quæ cunctis neceſſaria eſt ante finem præſentis vitæ.

Deſcendentes fratres Joſeph in Ægyptum, deſignant *t* Judæos ad Eccleſiam venientes, *Gen.* 42. *a*. 43 *d*. Vel deſignant venientes ad proſperitatem mundanam: ubi poſtea ſervire coguntur vitiis.

Deſcendere in Ægyptum, *v* eſt à ſpiritualibus ad tempralia deſcendere: & ad curam carnis accedere, *Gen.* 12 *c*. 26 *a*. 46. *a*. Et quidem Abrahæ, & Jacob, & Moyſi, benè ceſſit deſcendere in Ægyptum: non ita Jeroboam, & multis aliis, *Iſa* 52. *b* Uxor Moyſis, & Jethro non valuerunt deſcendere, quia non erant aptæ ad pugnam. Eſt etiam deſcendere in Ægyptum, venire in miſerias, & tenebras hujus mundi. *Deſcendere* quoque in lacum, *x* eſt deſcendere in miſeriam profundam hujus ſæculi, *Pſa* 27 29.

Deſcendere etiam in Ægyptum, eſt incidere in tenebras peccati, & in errores. Et deſcendere illuc ad quærendum auxilium, eſt *y* confidere in favore mundano, *Iſa.* 30. *a* 31. *a* 52 *b*

Deſcenſus de camelo, eſt *z* derelictio vitæ carnalis, & idololatriæ. & etiam elationis, *Gen.* 24. *g*. Idem aſt deſcenſus de aſino, 1. *Reg* 25. *d*.

Deſcendens Saul ante Samuelem in Galgala, 1. *Reg.* 15 *b*. deſignat *aa* obedientiam futuri prædicatoris in qua prius debet eſſe probè exercitatus.

Deſcendens rurſus Saul in Galgala, 1. *Reg.* 15. *c* deſignat *bb* prædicatorem malum, quærentem gloriam de ſua eloquentia apud eruditos, ſed malos

Deſcendere ad Philiſthæos ad exacuendum vomerem, 1. *Reg.* 13. *d*. eſt *cc* deſcendere ab altitudine Chriſtianæ ſimplicitatis, ad diſcendas ſcientias ſæculares. Idem deſignant deſcendentes optimates Iſrael in Geth Paleſtinorum, *Amos* 6 *a*.

Deſcendens ignis in ſacrificium, eſt *dd* Spiritus ſanctus, veniens in animam, 2. *Par.* 7. *a*

Deſcendens ignis de cœlo virtute beſtiæ, *Apoc.* 13 *c*. deſignat hæreticos recedentes ab Eccleſia perſuaſione Antichriſti, aut hæreſiarcharum

Deſcendens homo ab Hieruſalem in Hiericho, *Luc.* 10 *e*. deſignat lapſum *ff* hominis à ſtatu innocentiæ in ſtatum peccati. Sic non deſcendit Nehemias ad hoſtes, ne conſentiret dæmonibus, *Nee.* 6. *a*. Deſcendere etiam in mortem aut occiſionem, eſt peccare aut condemnari, *Prov.* 5 *a*. *Ier.* 8. *b*.

Deſcendens Petrus de navicula in mare, *Matth.* 14. *d*. deſignat eum, qui putat ſe liberum à tentatione. Deſcendunt autem in mare, qui ad mundi converſationem veniunt. Et Apoſtoli deſcenderunt in mare in navibus, *hh* venientes in mundum in Eccleſia: & ad prædicandum gentibus, *Pſalm.* 106. *Iſa.* 42. *b*. *Ioan* 6. *b*.

Deſcendunt campi, *ii* cùm activi exercent actiones terrenas, *Pſa.* 103 Idem eſt deſcendere in pulverem, *Iſa* 47 *a*. Vel deſcendunt campi, *kk* quum populus ſe ſubjicit ordinationi Prælatorum.

Non

Peccare Condemnari Præſumptio ſecuritatis Venire ad converſionem mundi. Venire ad mundum gratia prædicandi. Exercere actiones terrenas.

Non deſcendere de tecto, *a* eſt in veſtigio veritatis & perfectionis permanere: & non relinquere converſationem cœleſtem: nec deſcendere ad curam carnis, *Matt.24.b. Marc.13 b. Luc.17.f.*

Deſcendit cum Deo Juda, ſeu tribus *b* Juda, quum fideles Eccleſiæ humiliantur cum Deo, *Hoſ.11.d.*

Deſcendere in terram, eſt *c* terrena quærere, eaque Deo præferre, *Pſa.21.*

Deſcendere autem in terram, in bonum, *d* eſt deſcendere à ſtatu ſuperbiæ, *Iſa.47.a.* Sic deſcendit corona de capite, quum quis abjicit faſtum ſuperbiæ, *Iere.13.c Ezech.26.c.*

Deſcendentes volucres ad cadavera, ſunt *e* cogitationes in mente, quæ circa res viles verſantur, *Gen.15.c.*

Deſcendentes ſervi Pharaonis ad Moyſen, ſunt ſubjicientes ſe legi, *Exod.11.c.*

Deſcendens vas linteum de cœlo, deſignare poteſt *f* Eccleſiam à cœlo originem habentem, *Act.10.b f.11.a*

Deſcendere uſque ad abyſſos, *g* eſt peccare ex infirmitate: ut Petrus. Vel eſt turbari per timorē, *Pſ.106.*

Deſcendens Jonas ad interiora navis, *Ionæ 1.b.* deſignat *h* peccatorem in profundum malorum venientem. Et deſcendit ad extrema montium, qui devenit ad extrema peccata, *Ionæ 2.c.*

Deſcendit iniquitas in verticē ipſius iniqui: *i* quia iniquitas eſt ſuperior ipſo iniquo. & gravat illum: & onerat. & ad requiem Sanctorum revolare non ſinit, *Pſa.7.*

Deſcendere Chriſtum de cruce petebant Judæi inſtinctu diaboli, *k* ut impediretur redemptio generis humani, *Matth.27 e. Marc.15.c.* Ne etiam patientiæ exemplum demonſtraret.

Deſcendere de cœlo *l* convenit Chriſto, qui venit ad redimendum genus humanum, aſſumpta carne, *Prov.30.a. Ioan 6.d. Apoc.3.e.* Deſcendit etiam Hieruſalem de cœlo, hoc eſt, Eccleſia originem habens à Chriſto, *Apoc 21.a.d.* Deſcendit, inquam, non *m* cecidit, ut lucifer. Cedere namque ſuperbiæ eſt, deſcendere humilitatis

Deſcendens Saul in deſertum Siph contra David, *n* eſt diabolus & Judæi contra Chriſtum & contra fideles, *1.Reg 23.c 26.a.* Idem deſignant deſcendentes equi contra fideles, *Agg.2.d.* Et deſcendens Achab in vineam Naboth, ut poſſideret eam, *3 Reg.21.e.* Et deſcendens Holophernes in campos Damaſci, *Iudith.2.d.*

Deſcendens Elias in occurſum Achab, *3.Reg.21.e.* eſt *o* prædicator ſe opponens regibus peccantibus, ut Joannes Baptiſta.

Deſcendens Rex Joas in domo Domini, *2.Par.23.d.* ad regendum videlicet populum: quia Reges à Domino accipere debent gratiam rectè gubernandi.

Deſcendentes Ægyptii in profundum, *Exod.15.a.* ſunt mali deſcendentes in infernum. Et deſcendentes in lacum, *p* ſunt facientes opera mergentia in infernum, in quem & ipſi deſcendunt, *Pſal.27.29.87.113.142. Iſa.5.d.14 e. Ezech 31.e.32.d* Et deſcendunt in infernum viventes, hoc eſt, *q* animam immortalem habentes: vel quia cum corpore vivente punientur, *Pſal.54.* Non tamen deſcendit cum divite gloria ejus, *Pſa.48. Num 16.d. Iob.7.b 17.d 21.b. Prov.9 d. Baruc.3.d.3.b.* Deſcendunt etiam in infernum viventes, hoc eſt, reges & principes judicandi, & puniendi, *Iſa.34.b.38.d. Ezech.26.d.31 e.32 d.* Deſcendere etiam in voraginem, & deſcendere in infernum *Iſa.49 b.*

Deſcendens Jeremias in domum figuli, *Ier.18.a.* eſt *ſ* conſiderans Dei potentiam, & fragilitatem propriam.

Deſcendere, quia plenum eſt torcular, *Ioel.3.c.* eſt *t* venire ad judicium univerſale, quando completus erit numerus ſalvandorum, & damnandorum.

Deſcendens publicanus de templo juſtificatus à Phariſæo, vel præ Phariſæo, *Luc 18 c.*

Non deſcendens Urias in domum ſuam, *2.Reg 11.b.* deſignat Judæos *v* non redeuntes ad conſcientiam ſuam, nec recognoſcentes myſteria legis.

Non deſcendens Ochozias de lectulo, *4.Reg.1.a.* damnationem *x* ſuperbi obſtinati deſignat.

Permanere in faſtigio veritatis & perfectionis. Humiliari cum Deo. Quærere terrena. Abjicere ſuperbiam. Cogitationes de vilibus. Subjicientes ſe legi. Eccleſia ortum habens à cœlo. Peccare ex infirmitate. Turbari timore. Veniens in profundum malorum. Iniquitas gravans iniquum. Chriſtus à cœlo. Eccleſia à Chriſto. Diabolus & Iudæi in Chriſtum & fideles. Prædicator ſe opponens peccantibus. Deſcendentes in infernum. Conſideratio Dei & ſui. Venire ad judicium. Non reſipiſcentes Iudæi. Damnatio ſuperbi.

a Ori ſ. Matt. hom. 29. Hil ſ. Matt. Can 25. Am ſ. Luc 17. & ep 11. Aug ep 80. b Hi ſ. Hoſ. 11. c Au ep. 120. d Hie ſ Iſ. 47. e Phil quis rerum div. hær. f Glo. ord. ſup. Act. 10. g Ar & Au. in pſ 106. h Hie ſ. Ion. 1. i Aug ſ. pſ. 7. k Gl. ord ſup. Matt 27. l Gl. ord. ſup. Prov. 30. m Ru 12 ſup. Apoc. n Gl ord ſup. 1. Reg 23. o Gl ord ſup. 3 Reg. 21. p Baſ ſ pſ 29. q Arn ſ pſ 54. r Hie. ſ Iſ 14. & ſ. Ezec. 26. ſ Lyr. ſ. Ier 18. t Gl inte. ſup. Ioel 3. v Gl. ord 2. Reg 11. x Lyran. ſ. 4. Reg. 1.

Deſcribere.

DESCRIBERE eſt, quaſi de exemplari exſcribere Item delineare, & depingere, & quaſi in numerum ſcribere, & diſponere, ſeu deſignare.

Deſcripſit Deus Sion in manibus ſuis, quum Chriſtus crucifixus eſt, *Iſa.49 d.*

Deſcriptio templi, quam dedit David Salomoni, deſignat *y* ordines manſionum cœleſtium, *1 Par. 28 c Ezech 43 d.* Idem deſignavit deſcribens Moyſes manſiones filiorum Iſraël in deſerto, *Num.33 a* Et deſcribentes diviſores terram promiſſionis, *Ioſ.18.a* Et deſcribens David populum, *2.Reg.24.d.* deſignatur etiam in his diverſi gradus in eccleſia militante.

Deſcriptio univerſi orbis primò facta in ortu Chriſti, *Luc.2.a* deſignat *z* inſtitutionem novæ Eccleſiæ ex gentibus, dimiſſo veteri populo.

Deſcripta ſapientia tripliciter, deſignare poteſt triplicem ſacræ ſcripturæ ſenſum, *Prov.3.a.22.c.*

Deſcribens Ezechiel civitatem Hieruſalem in latere, *Ezech.4.a.* deſignat *aa* prædicatorem, qui terrenis cordibus curat ſummopere quanta ſit ſupernæ civitatis viſio demonſtrare.

Deſcribens ſibi Rex Deuteronomium, *Deut.17.d.* eſt *bb* ut omnia, quæ gerat, faciat ſecundùm ordinem divinæ legis.

Crucifixio Chriſti. Ordo manſionum cœleſtium. Inſtructio novæ Eccleſiæ. Triplex ſenſus Scripturæ. Declarans prædicator cœleſtia. Servans Rex legem.

y Hi. ſ Ez. 43. z Am ſ. Lu 2. Hie ep ignoto vultu. aa Gr. 2 in 10 & 16. mo. ſ. & ſ Ez. h. 12. bb Gl int ſup Deut. 17.

Deſerere, vide Derelinquere.

Deſertum, Solitudo, Eremus.

DESERTUM eſt *cc* locus, ubi non eſt hominum habitatio, ſed ferarum. Deſerti autem montes quãtum ad literam dicuntur partes ad utrumque populum inhabitabiles, propter frigus, & torrida zona.

Deſertum, in quod mittitur caper emiſſarius, *Lev.16.b.* deſignare poteſt ſinum Dei *dd* Patris: cui relinquitur Chriſtus quantum ad naturam divinam, quæ immolari non potuit Et dicitur Deus factus eſſe ſolitudo Iſraeli, *Ier 2.b.* Et Chriſtus volebat eſſe ſolitudo domui Iſraël, oſtendens *ee* ſe relicturum Judæos, *Ier.9.a.* Ab hoc deſerto aſcendit ventus urens, *ff* hoc eſt, Spiritus ſanctus, *Hoſ.13.d.* Deſertum unde venit ventus urens, *Hoſ.13.d.* dici poteſt *gg* uterus virginalis ab omni carnali affectu puriſſimus. In hac ſolitudine apparuit ros, & Man, *Exod.16.c.*

Deus Chriſtus. Uterus Beatæ Virginis.

cc Rup 1. ſup. Gen. 41. dd Ori. ſ. Lev. hom 9. Lyr. Lev. 16. ee Hie ſ Ier 9. ff Rup ſ Hoſ. 13 gg Hie ep. ... Deſertum Rup. ... ſ. Matt.

Deſertum etiam dicitur *a* Eccleſia ex gentibus, aut potius deſerta, quaſi derelicta de qua dicitur Lætabitur deſerta. Et multi filii deſertæ, *Iſa.35.a 40.a.41.e 42.b.43.c.48.d.51.a.52.c.61.b.63.c* Et ipſa eſt deſertū Cades, *Pſa.28.54 64.135.1.Reg.23.b d.25.a 26.a 3 Reg 19.a.2.Par.8.a.26.b. Sap.11.a Ierem 2.a.13.a Thre.4.a.5.b.Iud.20 g.Ezec.36.b.47.b.Ioel.2.e.Mach.5.c.Mach.11.a 14.b.15.d. Luc.3.a. Ioan 3 b Amos 2.c.9 d.Num.10.d.14 f 16 b 21.e.24 a* Eadem dicitur ſaltus, *Iſa 22.c.* Deſertum etiam dicitur *b* gentilitas *Pſ 28 67.106.4.Reg 3 b Iob 38.c.* Et deſertum, ex cujus petra emittitur agnus, erat gentilitas. unde erat Ruth Moabitis, *Iſa.16 a* Et deſertum reputatur in Charmel, quum gentilitas venit ad fidem, *Iſa.32.d. 49.e.58.d.Zach.4.d.* Et deſertæ civitates, quæ inhabitantur, deſignant gentilitatem fidem amplectentem, *Iſ 54.b.* In ſolitudine apparuit manna, quum doctrina evangelica apparuit inter gentes, *Exod.16.c.* — *Eccleſia ex gentibus.* — *Gentilitas.*

In regionem juxta hoc deſertum *c* abiit Chriſtus, derelictâ Judæâ, *Ioan.11.g.* Et ſolitudo, in qua dedit Dominus onagro domum, *Iob 39.a.* eſt gentilitas, quam dedit pater Chriſto. — *Cœlum.*

Deſertum, ubi reliquit David oves, intelligi poteſt *d* cœlum, ubi Chriſtus reliquit nonaginta novem oves, *1 Reg.17.d. Matt.18.b. Luc.15.a* Dicitur autem deſertum, quia derelictum eſt ab homine peccante. — *Anima.*

Deſerta domus, dicitur *e* anima in peccato exiſtens. Et in hoc deſerto prædicat Joannes, *Matth.3.a. 4.a.32 d Luc 3.a 4.a.8.e.Iſa.1 b.5.b.64.d.* Et deſertū Cades, *f* eſt ipſa anima prius ſterilis, *Pſ.28.64.* Et deſerta terra, dicitur anima relictis vitiis, *Pſal 62.* Et in hoc deſerto dat Dominus manducare, *g* quia non eſt aptus ad cibum Chriſti, niſi qui ſe à ſecularibus ſeparaverit, *Luc 9.b.* Et manna dedit Deus in deſerto, *h* hoc eſt, in animo vitiis & affectibus vacuo, *Exod.16.a Iud.20.f. Ierem.12.c.17 a.23.b. Hoſe.9.c 12.b. Ioel 3 d. Nah.1.a. Soph.2.d Zach.7. Marc.1.d.6.d.* Et terra Ægypti fit deſerta, quum *i* anima non amplius admittit malum habitatorem diabolum, *Ezech.29.b.* Anima etiam eſt mons Seir, qui datur in deſertum, *Ezech.35.a 36 a. Hoſe.13.b Amos 9.d.* In deſertum ponitur vinea Domini, *Ioel.1.b.* quum plena fructibus anima, humanæ laudis cupiditate diſſipatur.

Deſertum dicitur cor *k* humanum unde aſcendit deliciis affluens, qui ad cœleſtia elevatur, *Cant.8.b.* Deſertum etiam ſeu regio deſerti, *Iob.1 e.* eſt *l* cor infidelium: quod dum Creator deſerit, nullus inhabitator colit niſi diabolus. Et ipſe diabolus, vel immundorum ſpirituum multitudo, deſertum interdum dicitur, *Gen.21.c Iob.15.d.30.b.Pſa.106.Iſa 14 d.21.a.33.c. 44.c. Iere.2 b.9 g.12.c. Ezec.13.a. Ioel.2 a.* — *Cor humanū* — *Diabolus.* — *Multitudo immundorū ſpirituum.*

Solitudo in qua manet juſtus, eſt conſcientia, *Pſal.54 Ezec.34.e.* Et dicuntur juſti ædificare ſibi ſolitudines, *Iob.3.c.* quia *m* ſeparant a tumultu cogitationum & affectuum. Et dicunt cum Propheta, *Pſal.26.* Unam petii a Domino. Et deſertum, quò venerunt Hebræi de Ægypto per tranſitum maris, eſt *n* conſcientia quæ eſt terra deſerta in via, & inaquoſa, quum eſt diu neglecta & inculta, ſpinis & tribulis obſita, omnique horrore plena, *Exod 15 d.* — *Conſcientia.*

Deſertum in quo prædicabat Joannes, dici poteſt *o* Judæa, à Deo deſerta. Nam & habitatio Judæorum, facta eſt deſerta, quum Hieruſalem deſtructa eſt, *Lev 26.d. Nee.2.d. Pſa.62.67.68 77.106.* Et factus Saron, ſicut deſertum, quum Hieruſalem deſtructa eſt, *Iſa.27.c.32.d.33 b.42 c 44 d Ier.4.f.9.c.17.a. 22.b.23 b.25 c.27.d.51.d Ezec.6 a.19.d 26.d.35.d 38.d Hoſ 2.a Ioel.1.d.2.a c. Soph 3 a. Agg.1 c. Mala.1.a. 1 Mach 2.c.4 e. Matt.3 a.23 d. Luc.23 g Acto.1.d 1.Cor.11.b. Heb 3.d.* Ipſa Judæa, eſt deſertum, in quod nullus eſt caper emiſſarius, id eſt, Barrabas, *Lev.16 e.* — *Iudæa.*

Deſertum interdum, eſt *p* caro noſtra afflicta & macerata, in qua habitat Chriſtus, *Matth.4.a.* Per hoc deſertum ducit equum qui animam exercet in carne ſibi ſubjecta, *Iſa 63 c.* Et deſerta Idumæa, eſt deſtructio carnalium affectuum, *Ioel.3.d. Pſ.64.104.106.* Ab hoc deſerto aſcendit anima, quum ſeipſam deſerit elevata ad cœleſtia, ſicut virgula fumi per mentis exceſſum, *Can 3.c.8 b.* — *Caro.*

Deſertum etiam deſignat *q* pœnitentiam, contemplationem, tranquillitatem mentis à tentationibus, & conſilium a ſæcularibus curis alienum, & ſeparationem a vitiis. Ideò in deſerto ſacrificari ſibi vult Deus, hoc eſt, in mentis quiete, non in Ægypto, *Exod.3.a 4 c.5.a.8.g.13.d 14.c. Iob.3.c.39.a. Pſal.64.135 136. Iſa.35.c.48.d. Iere 50.d. Luc.1.g.7.d. Ioan 6.d 11.g. Apoc 12.b.* Et *r* ibi apparet os, atque alitur manna a Deo, *Exod 16.c* Ibi quoque Chriſtus *ſ* morabatur, *Marc.1.d.* In deſerto quoque *t* ſunt fideles quia nemini eſt fides noſtra perſpicua, *Pſal. 77.* — *Pœnitentia.* — *Contemplatio* — *Tranquillitas mentis.* — *Conſilium ſpirituale.* — *Separatio à vitiis*

Deſertum Sur, id eſt, tentationis, ubi videtur Deus, deſignare poteſt *u* monaſterium, & religioſorum, & locum extra mundanam turbam, & laborantium in Dei obſequio: qui multas patiuntur tentationes. & tamen vident Deum, per interiores conſolationes, *Exod 16 a.18.a.19 a. Num.21.b 33.b. Deut.a.4 g 8.c 9 b.11.a 32.b. Iob.39.a Pſa.101. Thre 4 d.2. Mach 5.d.2. Cor.11.f.* In hac ſolitudine inveniuntur aquæ calidæ, *Gen 36.c* Hoc deſertum non ſeminatur, quia caret deliciis, *Ier.2 a.* In hac ſolitudine inveniuntur aquæ calidæ, à vitiis mundi ſeparantur, *Eze.20.b.34 f Amos 2.c.* Et ſolitudines ædificant, qui à ſecreto cordis terrenorum deſideriorum tumultus expellunt, *Iob.3.c.* Hoc eſt deſertum Sur, *Exod 15 d. Apoc.12.b.* — *Monaſterium* — *Status religioſus.* — *Contemptus mundi.*

Deſertum, quo fugit Elias, *3 Reg.19.a.* eſt contemptus *v* hujus mundi, in quo quieſcitur à tumultu. Et imperturbatus mentis ſtatus, & purus, unde ab initio hominis natura egreſſa eſt.

Deſertum, ubi concluſus eſt populus, ut non poſſet evadere. *Exo.14.a.* deſignare poteſt *x* fidei difficultatem, quum non occurrunt rationes, ad objectionem hæreticorum diſſolvendas. — *Difficultas fidei.*

Deſerta in ubertatem verſa, ſunt litera *y* legis & prophetarum dicta: quæ apud Judæos per intellectum myſticum non colebantur. In Eccleſia tamen eſt ſpiritualium ſenſuum abundantia, *Iſa.5.b.25.c. 41.e. Iob.30.b.* Sic deſertum convertit Deus in ſtagna aquarum, *Pſal.106.* Solitudo autem ubi invenitur Agar, eſt deſertio ceremonialium, *Gen.16.b.21 b.* In hac ſolitudine dedit Deus domum onagro, *z* hoc eſt, Judæis, *Iob.39.a.* — *Litera legis.* — *Deſertio ceremonialium.*

Deſertum, aliquando dicitur mundus, *aa* in quem projectus eſt Adam expulſus de Paradiſo. Deſignat etiam *bb* vitam humanam miſeriis plenam, *Gen.27.e. Exod.15.d.16.a.23.d. Num.1 4.e 27.e.32.e. Deut.1 e. Ioſ 5.b.8.c.16.a.* In hoc deſerto plangit filia Jephte virginitatem ſuam, *Iud 1.c.8.b.11.g. Pſal 62. Cant.3. c 8.b Ier.49.d. Ioel.2.e Luc 7 d. Apoc.12 b.17.a.* In hanc eremum mittitur hircus, *Lev.16.b.e.* quum peccatores relinquuntur in ſuis delictis. Deſertum etiam, in quo clamabat Joannes, eſt mundus. & deſertum, quo fugit Elias, *3 Reg 19.a.* eſt mundus univerſus. qui propter dæmonum culturam, in maligno fuerat poſitus. ad quem venit Chriſtus per Apoſtolos. Deſertum etiam, Ægyptus *cc* ut quaſi uvas in deſerto invenit Deus Iſrael, *Hoſ.9.c.* — *Mundus.* — *Vita humana miſera.*

Solitudo etiam eſt oblivio. Ideò fratres Joſeph miſerunt ipſum in ciſternam, quæ erat in ſolitudine ut ejus — *Ægyptus.* — *Oblivio.*

a Ori ſ. Ioſ b. 2 & 5 Ier ho. & 1. Luk.b.11. Baſ ſ Pſ.13. Hie ſ Iſ 51 Hi. ſ Pſ.0 54. Gr. ho 20 & 29. mo.16. b Cle Ale ad hort ad gent. Am ſ Pſ 106. Iſ ſ Lev.25. Hil ſ 350 can 14.15 & ſ 1 07. Hie ſ Iſa 32. 52 14. e Gre 1 ſ Ieſ. 34 & 8. ſ Iſ. 4 d Au Pſ 62. Gre ho. 34. Ori, Matth. ho 27 & ſu. Luc ho 11. e Hie ſ Iſa 1 3 & ep quod ignotum. l Ba ſ 28 Hie ſ Iſ 14 m Am ſ Luc 9. h Hiſ a ad 6ss 1 e am 1 12 10 i Hie Eze 10 k Gr c.m 17 Ric de S Vi 5 de arc my 14. l Orig ſ Iob 1 & ſ Ez ho 6. Hil ſ Matth can 11. Am ſ Luc 8. Hie ſ Iſ.14. m Gr 2 m 28 & 12 mo 15. n Au ſ Pſ 14. & de civit 14 Ric de S Vi de exte ma 3 o Hil ſ Pſ 08 & ſ Ma.ca 2 An ſ Pſ 106. Hie ſ 14.13 Ruf ſ Pſ 61 Ru 1 Hi 26. p Am. Pſ 18 Ric de S Vi 3 de arc myſt 6 Ori ſ le ho 3. Am 2 de Abra 4 & de virg 3. q Ar ſ Pſ 136. Gr 4 mo 31. Bed Exod 5. r Ge Vi ca 1. tr 7 cap. 0 ſ Hie ſ Mat 1. t Ori ſ Nu 11. 27 & ſ Ioſ.a. 4 Hie ſ Ez. 20 Gr 4 m 24 & 30. mo 14. Cyr. de recta fide. Au 2 Apo. v Bar ſer par ve 94 Cyr. de ador in ſpir ſ 11 x Glo ord ſ Exod 14 Ter ſ cant. 3

y Gr ſ. Ezech 3. Hie ſ Iob 39. z Ter adv. Iud. aa Am ſe 37 & de Iſaac. 5 & ſ. Luc. 7. bb Or ſ. Ez. ho. 9. Chr. de lapſu. Ind. adv. Arrium. cc Ru ſ Hoſ 9.

Commoda temporalia. Singularitas ſuperborum. Infernus. Condemnatio malorum.

ut ejus deleatur memoria, *Gen.37.e.* Sic Judæi volebant tradere Chriſtum perpetuæ oblivioni.

Deſerta torrentium, *Job.38.a.* ſunt *a* commoda temporalia, quæ ſancti prædicatores deſerunt, & pro nihilo habent, quæ Apoſtolus tanquam ſtercora reputabat, *Phil.4.c.*

Solitudo in qua erratur, eſt *b* ſingularitas ſuperborum: qui ſolos ſeſe reputant, ſolos appetunt reputari, *Pſal.106.*

Deſertum præterea eſt *c* infernus, contra quem eſt vallis Seboim, id eſt vita Sanctorum, *1.Reg 13.b 3. Reg.2.f. Tob 8.a. Sap.10.a Iſa.56.c. Ezech.29.a Joel.2.e.*

Deſerta lætitiæ, erit tempore judicii malis, *Iſa.24.b.* Deſertum etiam faciet Chriſtus mare in judicio, quum *d* tollit impios à mundo. Et quum tollit amaritudines ſæculi à bonis, *Iſa.50.b. Iere.51. Ioſ.3.d.* Et ponit dentes Idumææ, hoc eſt, terrenæ, & ſanguinariæ in ſolitudinem: quia nihil de terra creſcere finit, & eſſe perpetuum, *Mal.1.a. Pſal.47.*

a Gre 20. moral 14. b ber ſer. de ſ. ſecta vita præſentis. c Gr ſ. in Ez.15 Gr. Ven Can. i cc.7 cap.10. Ori ſ Matt. hom 35. d Hie.ſ. Iſ.50. & ſ. Mal 1.

Errores hæreticorum.

In deſerto dicunt eſſe Chriſtum, *e* qui ſecretos docent errores: aut qui docentes manifeſtos errores, ab Eccleſia ſeparant auditores, *Matth.24.c.* Et deſertæ aquæ Nemrim, deſignant *f* deſtructam hæreticorum pravam doctrinam, *Iſa.15.c.* In hac ſolitudine *g* rodunt hæretici, *Job.24.a.30.a. Jerem 39.b.50.d. Thren.4 a. Ezec.6.d.13.19.a.d.* In hac ſolitudine vaſtantur gentes, *Iſa.60.c.* Et deſerta fiunt ſuburbana Eſebon quum pravæ cogitationes hæreticorum rejiciuntur, quæ deſtitutæ ſunt divino præſidio, *Iſa.16. b.* Et terra eorum datur in ſolitudinem, *Ezech.33 f.* Et idumæa fit deſerta, *h* quum hæretici & terreni tolluntur, *Joel.3.d.*

e Ori.ſ. Matt. hom.29 f Hie ſ.Iſ.15. 14. g Gre.20.m. 9 10 h Hie ſ.Ioe.3. i Hie ſ Ez.30

Defectus bonorum operũ. Diſſipari conventicula hæreticorum. Relinqui à Deo. Periens iter impiorum. Peccatum.

Solitudo terræ, eſt defectus bonorum operum, quem etiam deſignat deſertus Carmelus, *Gen.27.a. 4.Reg.25.a.2. Par.20.e. Iſa.13.b.24.b. Jer.4.b.f.10.d.*

Deſertæ fiunt civitates Ægypti, *i* quum nulla congregatio manet infidelium habens aliquid firmitatis, *Ezech 30.b.* Sic redigitur mons Seir in ſolitudines ſempiternas, *Ezec.35.b. Soph.1.c.2.a.*

In ſolitudinem ponitur ſpecioſa, quum *k* relinquitur Eccleſia, vel Judæa, aut anima peccans, *Soph.2.c*

Deſertæ fiunt viæ malorum, *l* quum iter impiorum perit, *Soph.3.b*

Eremus locuſque diaboli, nil aliud eſt, quam *m* ipſum peccatum: unde diabolus ut ſerpens de infimis & terrenis tentat, & inter ſpineta latet: quæ ſi præcidas, aufugit.

k Hie ſ. Sopho 2. l Hie.ſ Soph.3 m Chry ſup. Rom ho 8.

Deſiderare, Deſiderium, quære Appetere.
Deſignare, vide inſtituere.
Deſinere, Deſiſtere, vide Ceſſare.

Deſolare.

Anima. Eccleſia.

DESOLARE, eſt deſertum facere, & deſtruere.

Deſolata anima eſt, *n* quæ per gratiam Dei ſeparatur ab omnibus voluptatibus, & cæteris, quæ ei ad ad vitia favebant, ut reſipiſcat. Et etiam ipſa Eccleſia dicitur deſolata, quaſi ſeparata ab omnibus mundanis, *Thr.1.a. Ezech.25.a.* Et deſolata civitas, eſt anima ſine Chriſto, *Iſa.3.d.6 d 34 c.64.d.*

Gentilitas. Multitudo perverſorum. Deſtructio idololatriæ, & mundi.

Deſolata, quam implevit Deus, eſt *o* gentilitas, *Job 28 c.* Et deſolatus mons Seir, eſt gentilitas: quam promittit Deus, non amplius vocandam deſolatam, *Iſa 62.b. Ezech 35 c*

Deſolatæ civitates, ſunt *p* multitudo perverſorum, qui à Deo relinquuntur. Et deſolati colles, *Job 15. d. Pſal 72 Bar 4 g Ezech.36 g Nah 1 b Joel 3 d Soph.3.a.*

Deſolavit Dominus linguam maris Ægypti, quum *q* eorum deſtruxit idololatriam, *Iſa.11 d.* Et deſolatio Ægypti, erit deſolatio mundi, & mundanorum in judicio, *Ezech.32 d. Ioel.3.d.* Et deſolari profundum, & deſtrui Babylonem, aut mundum, *Iſa.44.d* Et deſolatur fluvius Ægypti, quum relinquuntur hæretici & Philoſophi in ſuis erroribus, nemine illis fidem adhibente, *Iſ.19.a. Mich 7 c. Soph. 3 b.* Ad hæc pertinet deſolata fornicaria, *Apoc 17 d.*

n Hie ſ Eze 25 & ſ Iſ 3. o Hie ſ. Iob 38 & ſ Iſ.62. p Gr 12 mor. 23. q Hie ſ. Iſ. 18. 19 44. & ſu. Ioel.3.

Deſtructio Hieruſalem

Deſolatio terræ, dicit *r* deſtructionem Hieruſalem propter mortem Chriſti, *Iſa.1 b.3.d. 27.c.34.c.62. b Ier 7.g.12.c.18 c* Et deſolatur regnum diviſum, quum ceſſat lex, Judæis non admittentibus Chriſtum, *Matth 12.b. Luc.11.b 21 d. Pſal.78 Thren.1 d. Ezech.12 e.4.a.33.f. Dan 9.g. Mich 7 Zach.7 d.1. Mach.1.e*

Hæreſis.

Deſolationis abominatio, eſt *ſ* hæreſis deſolans animam, ac ſeparans à Deo, *Matth.24.b. Mar.13.b. Dan.9.g. Ezech.6.d. Amos 7.c.1. Mac 1.f*

Auferri ſtimulum peccati. Punitio Dei. Fervor Spiritus ſancti. Ignis purgans. Exempla bonorum.

Deſolari dicitur fons mortis Iſraël, *Hoſ.13 d. Ezec.12.d.* quum *t* aufertur ſtimulus peccati, & incitamenta diaboli.

Deſolari cœlorum portas, præ ſtupore peccantis populi petit Jeremias, ut *v* oſtendat gravitatem peccati idololatriæ: & quòd omnis creatura congemiſcit, & condolet ſuper peccatis hominum, *Ier.2.c.*

Deſolatorii carbones, ſunt *x* ſeparantes à Deo per punitionem. Vel deſignant *y* fervorem Spiritus ſancti: vel *z* ignem purgantem peccata. Vel ſunt *aa* exempla bonorum, quibus diſſipatur lingua doloſa malorum, *Pſal 44 119.*

r Ori.ſ Ie.h.7 Hie ſ Iſa 1. Hil ſ Matt. can 12. Am ſ Lu 21. ſ Ori ſ. Matt. hom 29 t Hie ſ. Hoſ. 8 v Hie ſ. Ier. 2. x y z Baſ Ar. & Hilar & Hie ſ Pſ.119. aa Aug ſ Pſa. 119.

Deſperare.

Deſertio temporalium. Obſtinatio.

DESPERARE, eſt à ſpe decidere. Vix habet allegoriam.

Deſperaſſe ſe dicens Job, oſtendit *bb* præſentis vitæ bona æternitatis electione deſerenda: manſura quærenda, & in rebus temporariis fiduciam non habendam, *Iob.7 c. Iere 2 f.*

Deſperabilis plaga, *cc* eſt cùm non admittit curationem. Sic eſt, quum peccatum non emendatur per flagella: vel quum tribulatio multum durat, *Jer.15.d. Mich 1 c.*

Deſperant mali perversè deſerentes Deum, *2 Reg.2.f. Eccl.27.c Jere.15.d.18.b. Mich.1.c.2 Mach 9.c. Epheſ.4 e.*

bb Gr.8. mo. 19 cc Hie ſ Ier. 15.

Fugiendæ occaſiones peccati. Non valens diabolus vincere fortem.

Deſperans David poſſe evadere Saulem, *1.Reg.23.d.* deſignat fugiendas occaſiones incidendi in peccatum.

Deſperans Saul poſſe occidere David, *1.Regum.27.a.* typus eſt diaboli, non valentis vincere virum fortem.

Deſpicere, vide Contemnere.
Deſpondere, Deſponſare, vide Sponſa.

Digitized by Google

Deſternere, vide Sternere.
Deſtinare, quære Proponere.
Deſtituere, vide Derelinquere.
Deſtruere, Diſſipare, Devaſtare, Vaſtare.
Diruere, Exterminare, Demoliri.

DESTRUERE eſt, quod ſtructum erat, ac ſtabat, diſſolvere, & diſſipare. Exterminare autem, eſt extra terminos ejicere, & demoliri.

Deſtruit nos *Deus*, quum *a* tollit à nobis peccata, noſtrique miſeretur, & cum deſtructa vita veteri, etiam per infirmitatem, & tribulationes, nobis benefacit, *Pſa* 59. Et deſtruitur corpus peccati, quum *b* omnibus vitiis morimur, *Ro.*6.*a.* Sic deſtruxit Chriſtus mortē. *1.Cor.*15.*e d. Tim.*1.*c.*2. Et vaſtat Philiſthæos & filios Seth, *c* eos convertendo, *Num.*24.*e* 1.*Reg.*14.*e.* Vaſtitas autem veniens à *Domino*, *d* eſt quum deſtruit peccata, convertendo peccatores, *Ecc* 3.*a.Prov* 10 *b. Iſa* 13 *a.Ier.*4.*d. Ioel.*1.*d. Amos* 5. *a Mich.*7 *a.*

Diſſipat *Deus* gyrum arcturi, *Iob.*38.*e* quum *e* in teſtamento veteri adveniente Chriſto, literæ laborem ſolvit: ut fidelis quiſque, jam cum libertate Spiritus, illud intelligat, cui prius in formidine, inter tot diſcrimina ſerviebat. Aut quum carnalium ſtultitiam corrigit, manifeſtando ſe per carnis ſtultitiam. Vel diſſipat gyrum arcturi, *f* qui dona Spiritus ſancti diſſolvere conatur. Vel qui liberat Eccleſiam à laboribus. Vel qui tollit laborem literæ legis

Exterminator dici poteſt Chriſtus, qui ſua paſſione deſtruxit primogenita Ægypti, hoc eſt, abſtulit peccata mundi. *Exod.*12.*d*

Vaſtat *Deus* paſcua arietum, *Ier.*25.*g.* quum *g* aufert bona pacis, quæ non cognoſcebant vacantes otio, & luxui. Vaſtavit etiam paſcua, quum deſtruxit templum. Et vaſtat terram per ſiccitatem, quum *h* aufert verbum Dei & doctrinam cœleſtem ab Eccleſia, *Ier* 14.*a.*31 *a. Ioel.*1 *c.Iud.*6.*a.*

Diſſipat *Dominus* oſſa placentium hominibus. *Pſal* 52. quum *b* confundit ſpem, quam fruſtra habent de æternitate. Et diſſipantur oſſa noſtra ſecus infernum, *Pſa* 140 quum *i* admittimus malas cogitationes, aut dæmonis ſuggeſtiones aut hæreticorum rationes: vel quum pereunt proximi noſtri peccando. Aut fuerunt corpora Martyrum abjecta à perſecutoribus

Deſtruit *Deus* cor humanum quum *k* relinquit, *Iob* 12.*c.* Et deſtruit undique Job, hoc eſt, Eccleſiam, quando non ſolum in infirmis membris ipſa deperit, ſed etiam quæ videbantur fortia, corruunt, *Iob* 19. *b Iere.*12.*c.Thren.*2.*a.*

Deſtruit *Deus* maceriam vineæ, *Pſal.*79. quum facit legem non ſervari, nec intelligi ſecundùm literam. Sed ſecundum ſpiritum enim. Et deſtructio templi, eſt diſſipatio obſervantiæ literalis legis, *Mat.* 24.*a.*26.*f.*

Diſſipati muri, *l* deſignant *m* deſtructam machinam virtutum, & oblatam divinam protectionem, *Iere* 5.*e Thren.*2 *b. Nahu* 1.*b.* Et deſtructio templi, eſt diſſolutio virtutum in anima, *Mat.*24.*a.*26 *f.*27. *d. Mar.*13.*a.*15 *c. Luc.*11.*b.* Idem deſignat deſtructio altarium Dei, 3.*Reg* 19.*b.Ier.*10.*d. Rom.*14.*d.* Diſſipatum vas, quod faciebat figulus, *Ier.*18. *a.* lapſum hominis in peccatum deſignat.

Vaſtator leo, eſt *n* gladius punitivus *Dei*, *Ier.*5.*f.* Idem eſt diſſipans ventus, *Ezech.*13.*b* Deſtruit autem *Deus* inimicum, quum diabolum in infernum detrudit, *Pſa* .8 34.52 143. *Deut.*32 *d.Iob* 5.*d.*6*e. Num* 16 *a Eccl*16 *a.Ier* 1 *b* 49.*f. Amos* 5.*e Soph.*3.*a. Zach* 11.*a.* Et diſſipat oſſa inimicorū, quū eorū aufert robur. Diſſipantur autem inimici, dæmones, aut Judæi reſurgente Chriſto. Diſſipat etiam Deus terram & montes, quum in judicio confundit malos, & in infernum demergit, *Iſa* 13.*a.*24 *a.*42.*c.Eze.* 14.*e.*22 *g.*35.*d.* Illa eſt vaſtitas à potente. *Ioel.*1.*d. Zach.*11.*a.Pſal.*17. *Eccl.*5.*b.* De hac dicitur, *Iob.*5.*d.* In vaſtitate & fame ridebis. Diſſipat quoque Deus gentes, quæ bella volunt, cum *o* deſtruit hæreticos pertinaces, *Pſal.*67 Gentes autem vaſtatæ ſolitudine, erant derelicta gentilitas, *Iſa.*60.*e.* Et diſſipatæ hæreditates, *p* erant gentiles perditi, *Iſa.*49.*c.* Exterminat etiam Deus prædam leonis, quum vincit diabolum, *Nahu* 2.*d.Iud.*5.*e. Sap.*16.*a. Apoc.*12*d.* Et diſſipat Deus ſuperbos, & demolitur domum ſuperborum, *q* eos puniendo, vel convertendo, *Pſal.*103. *Prov.*15.*c.* Et deſtruit fundamenta Ægypti, quum *r* tollit hæreticos & Philoſophos, & ſuperbiam de mundo, *Ezech.*30.*a.Hoſ.*7.*d.* Sic exterminavit Amorrhæum, *Amos* 2.*c.*

Deſtruit Deus ulturem, *ſ* quum diſſipat Judaicum populum, & hæreticos, *Pſal* 8.67. *Ier.*31.*e.Thre* 2. *b.Mala.*1.*a.Act.*6.*d* Et deſtruxit Deus maceriam vineæ, & ſepes, quum populum Iſraël diſſipavit: & quum deſtructi ſunt muri Hieruſalem, *Iſ.*5.*b.*42.*d.Pſ.*79. *Mich* 5 *a* Et deſtruxit Deus Iſraël ab emendatione, quum *t* eos reliquit in infidelitate, *Pſa.*88. Et vaſtata tabernacula Hieruſalem, *Ier.*4.*e.* deſignant deſtructionem Sancti ſæcularis. Diſſipatæ etiam ciſternæ, *v* ſunt ſynagogæ Judæorum; & item dæmones, & idola, *Ier.* 2.*c.* Diſſipatum vas figuli, *x* deſtructio templi, & populi Judæorum. *Ier.*18.*a.*

Deſtruxit Deus civitates inimicorum, *y* quum diſſipata ſunt templa idolorum, & ablatus eſt cultus eorum. Ad idem refertur vaſtatio civitatis Sichen per filios Jacob, *Gen* 34.*Num.*31.*g. Deut.*3.*a. Ioſ* 8.*b. Iud* 9 *f.*1.*Eſter.*6.*c. Pſal.*9.27.51. *Iſa.*61.*b. Ier.*24.*c.*42.*b.*45.*b* 47.*c.*49.*a.*50 *b.*51.*f Ezec.*26.*b.*30.*a.*32.*e.*35. *a.Nahu.*2 *c* 3.*b.Soph.*1 *a.* Et deſtruere Deus gentilium, & aras eorum, eſt tollerere errores, *Exod.*23.*c.* 34.*b. Deut.*12.*a Iud.*6.*e.*4. *Re.*20.*f.*11 *d* 18.*a.*23.*b.*2.*Par.* 13 *d.*31.*a Iud.*3.*d. Amos* 7.*c.* Et deſtruere lupanar Hieruſalem, eſt *z* tollere errores, & idololatriam, & ſeminarium libidinis, & vitiorum, *Ezech.*6.*a.*16. *e.* Ad hæc pertinent quum viri Juda deſtruxerint caulas ovium inimicorum, 2. *Par.* 14. *d.*

Deſtruere domum lepruſam, eſt confundere, & projicere hæreticos, & eorum dogmata, *Lev* 14.*b.* Idem erit deſtruere clibanum immundum, & ſcytropodes, *Lev.*11.*f.* Deſtruere autem ædificia diaboli, & hæreticorum, officium eſt Chriſti, & prædicatoris, *Iere.*1.*b.*50 *c.* Deſtruit etiam ſapiens robur civitatum fortium, quum *bb* diſſolvit & evacuat rationes Philoſophorum, *Prov.*21.*c.* De hoc 2.*Cor.*10.*a.* Conſilia deſtruentes &c. Sic deſtruere munitionas, & deſtruere turrim Phanuel, eſt diſſolvere rationes vitia defendentes, *Iud.*8.*b. Deut.*28.*e.*2 *Reg* 20.*e.* Et deſtruere murum Geth, 2.*Para.*26.*a. Eccleſ.*10.*e. Mich* 5.*d.* Et deſtruit Deus ea, quæ ſunt, hoc eſt ſuperbos, 1.*Cor.*1.*d.Ier.*19.*b.* Diſſipat etiam Deus muros & turres Tyri, quum deſtruit munimenta hæreticorum. *Ezech.*26.*b.Hoſ.*10.*d.* Et diſſipans Chuſai conſilium Achitophel eſt diſſipans conſilia hæreticorum. Et diſſipavit Dominus conſilia gentium, quum deſtruxit idololatriam. Et in reſurrectione conſilium Sacerdotum, & Phariſæorum, Pilati & militum, 2 *Reg* 25 *g* 17.*c.Num.*4.*c.Iob.*5.*b.Pſa.*32.*Prov.*15.*c. Iſa.*5.*b.Ier.*19.*b.*

Demoliri

Demoliri univerſa, quæ erant Amalec, 1 *Reg.15 a* eſt *a* auferre omnes carnales cogitationes à corde Et demoliri vile & reprobum de Amalec, eſt reſpuere ea quæ non perinde delectant

Diſſipatæ cogitationes, dicuntur *b* per ſubtractionem temporalium, quæ mentem torquebant, *Iob 17 c*

Diſſipat Deus munitiones Iſrael, *c* quum aufert ab anima fidem, & ſpem, & charitatem, *Tren 2 a*.

Diſſipare ſepem, *d* eſt virginitatem tollere: vel eſt unitatem Eccleſiæ diſſolvere, *Eccl 10 b*.

Deſtructa maceria vineæ ſtulti, *Prov 24.d Eccl 10.b* eſt, *e* quum incepta virtutum munimina, vel improbitate hominum deceptus, vel diaboli perſuaſione, quiſque negligens perdit

vaſtata dicitur Moab nocte: quia *f* ſcientia ſæcularis, adverſaria ſcientiæ Dei, relicta eſt in tenebris perpetuæ ignorantiæ, *Iſa 15 a :3 a 42 c Ier 48 a 49.a*

Diſſipantes legem Dei, ſunt Iudæi ſuas traditiones volentes ſtatuere, *Pſalm 118* Et diſſiparunt itinera Iob, hoc eſt, *g* Chriſti, *Iob 30 b* quum Prophetias de Chriſto loquentes pravè interpretati ſunt. & deſtruentes Iudæi domos ad muniendum murum, *Iſa 22 c* ſunt Scribæ & Phariſæi malè interpretantes legem, ut ſuas firmarent traditiones. Vel ſunt hæretici deſtruentes doctrinam veteris teſtamenti, ut ædificarent conciliabula malignantium

Diſſipantes fœdus ſempiternum, *Iſa.24 a* ſunt *h* quicunque legem naturalem diſſolvunt Diſſipare etiam dicitur prodigus ſubſtantiam ſuam, *Luc 15.c* quum *i* peccator perdit ornamenta naturæ: aut abutitur donis Dei.

Diſſipans viam greſſuum *k* qui benè operandi impedimenta appetunt, *Iſa 3 c 33 b*. Sic faciunt, qui diſſipant opera ſua, *Prov 18 b*

Diſſipari arcum belli, eſt *l* diſſolvi inſidias peccatorum & hæreticorum, *Zach 9 c*.

Vaſtitas animalium, ſeu jumentorum, *Habac 2 d* eſt *m* deſtructio ſimplicium, quæ fit ab hæreticis.

Deſtruxit urbes diabolus, *n* quum vaſtavit Eccleſias, *Iſa.1.c 14 d 21 a 17 d 49 e 22. b 42 d 51 f 4 Reg 25 c. 2.Paral 35.f 36.d Pſal 10 Ier 5.b 4 f 6 a.30 c Thr 1.b 2.a Ezec 13 b 26 a.36.g.39.e 1.Mach.1 d 6.g 9.e* Et vaſtant locuſtæ omnia, hoc eſt, dæmones opera, *Exod 10 d*. Et vaſtantes Madianitæ ſegetes Iſrael, ſunt dæmones procurantes corrumpere bona opera noſtra, *Iud 6 a.18 b.Deut 28 d. Hoſ.10 d 12 a Mich.5 a* Vaſtator autem dicitur interdum ſpiritus fornicationis, perdens omnia bona, quæ ſunt in mente, 1 *Reg 14 g* De quo dicitur, *Iob 31.b*. Ignis eſt uſque ad perditionem devorans, & omnia eradicans genimina. Eundem deſignare poteſt deſtruens mulier inſipiens domum ſtructam, *Prov 14.a* Et vaſtitas hoſtilis eſt, quum dæmones perdunt animas, *Iſa.1.b 16.a.23.c.42.d.60 d. Num.24 d Iud.2.c.9.d.1.Eſder.6.c Ier 6.c 10.d.20.b.40 d.Ioel.1.c. Nahu 2.a. Abdi.e Zac.14.a*. Et diſſipant inimici itinera Iob, quum dæmones, aut aperti perſequutores in quorundam infirmorum mentibus, veritatis vias, callida perſuaſione perturbant, *Iob 30.b.Lev 26.e. Neem 1.a.2 c. Prov 29. b. Iſa.51 f.Amos 3. d Luc.9 e* Exterminator etiam dicitur diabolus, *Exod.12 d Iud.8 c. Ier.12.c.1 Cor.10.b. Apoc 8.b*. Ipſe eſt ventus aquilo diſſipans pluvias, hoc eſt tollens gratiam, & virtutes ab anima

Exterminans vineam aper de ſylva, *Pſal 79.* fuit *o* Iudaicus populus, qui crucifigens Chriſtum etiam Eccleſiam & ſynagogam, quantùm in ſe fuit, devaſtavit. Vel eſt diabolus diſſipans Iudæam propter incredulitatem, aut etiam Eccleſiam. Et vaſtans lupus Iudæos, fuit Rex Medorum vel diabolus, vel rapacitas & gula, *Ier 5.b.9.e*. Demoliuntur quoque vulpes vineas, *Cant. 2 d.* quum hæretici in *p* errorem inducunt animas, & diſſipant Eccleſias: & cum detractores & adulatores perdunt animas bonorum Hi ſunt paſtores diſſipantes vineam, hoc eſt Eccleſiam, vel ſynagogam *Ier.12.c*. Deſtruunt quoque hæretici, quæ Deus perfecit, *q* quum diſſipant unitatem Eccleſiæ, *Pſal 10*

Diſſipans villicus ſubſtantiam Domini, dici poterat *r* Paulus, quando perſequebatur fideles, *Luc.16.a*.

Diſſipare granum horti, *Iſa 65 b* eſt perdere *ſ* juſtum relictum inter malos: quod non facit Deus, qui non perdit juſtum cum impiis

Exterminatur de populo ſuo, qui *t* ſeparatus à cœtu Sanctorum, *Exod.30 d Pſalm 36 Sapien 3.d 11.c.16.a Actor 3 d*

Exterminare vel obſcurare faciem: *v* eſt foris triſtitiam oſtendere. *Matth 6 b*

Non deſtrui novam Hieruſalem in æternum, indicat *x* durationem Eccleſiæ, *Ier.31 g* Et etiam ſepulchri Chriſti, quod adhuc durat, etiam inter Saracenos

Deſtructæ portæ Hieruſalem, *Thren 1.b.* ſunt ſenſus *y* omnibus delictis aditum dantes.

Diſſipatur capparis, *Eccl 12 b* quum *z* vis libidinis in ſene extinguitur. Vel dicitur, quia *aa* gentilitate fidem amplectente, Iudæa in ſua ſterilitate remanens, benè vivendi ordinem amiſit.

Deſtruit avarus terram, *Proverb 29 a* quum videlicet *bb* habet dominium, & exercet tyrannidem ſuper eam

Vaſtitas dici poteſt *cc* ipſa iniquitas, *Hoſ 12 a. Ioel.1 d.* Et interitus ſequens iniquitatem.

Non vaſtanda ligna regionis fructifera, *Deut.20 d.* hoc eſt, *dd* non ſunt occidendi illi, qui converſi fructificare poſſunt in Eccleſia

Diſſipatur populus deficiente Prophetia, *Prov.29 c* quia *ee* cùm ſacerdotis eruditio ceſſaverit, ſolvetur continuò diſciplina Divinæ legis.

Diſſipantes filii Iſrael tentoria ſua, recedente nube, *Num 9 d* ſunt *ff* non ſequentes motum paſſionum, ſed ſequentes lumen rationis aut gratiæ

Diſſipata apotheca, *Ioel 1 d* ſunt *gg* pereuntes Doctores per malam vitam.

Deſudare, vide Laborare.

Deſuper.

DESUPER, indicat locum ſuperiorem: Deſuper in cœlo ſignificabit elationē ſuperbiæ, *Exod 20 a*

Deterior, vide Malus.

Deteſtari, vide Abominari.

Detineri.

DETINERE, eſt tenere, ſive remorari aliquem.

Detinentes Rebeccam, ne tam citò iret ad Iſaac, *Gen 24 f.* ſunt impedientes converſionem alicujus vel ad Chriſtum vel ad religionem.

Detineri infirmitate, *Joan.5 a. Eccl.3.c Rom. 7.b.* eſt gravari peccato

Detentio ſapientiæ, eſt in plenitudine Sanctorum, *Eccl. 24 b.*

Detinere veritatem Dei in injuſtitia, eſt eorum, qui multos colunt Deos, aut colendos docent, *Rom.1.b.*

Gravari peccato.

Detrahere, vide Auferre.

Detrahere, pro Deorſum *trahere, vel* Derogare.

DETRAHERE, interdum eſt deorſum trahere: quandoque verò derogare, & maledicendo famam, gloriam aut honorem alicujus adimere. Et detractor dicitur, qui ſic derogat

Detrahere dicitur Deus, *a* quum humiliat, & abjicit: & dicitur in terram detrahere, aut in infernum projicere, *Iſa 23 b 26.a d.36.b. Jere.49 d Ezech. 26 e 31.d. Amos 9.a Abdi b Mich. 5 b* Et hæretici detrahuntur quaſi volucres, *Hoſ 7 c.*

Detrahitur ſuperbia diaboli ad inferos: *b* quia ad illum locum eſt condemnatus Et dicitur Lucifer illuc detrahi, quia invitus trahitur Sic detrahentur mali, *Job 20 d Iſa 14.c.d 15 d 2. Petr.2.a.*

Detrahit Aſſur in ſublime reſidentes, *c* quum diabolus aut hæreticus, vincit Doctores aliquos, aut Paſtores Eccleſiæ, aut validas eorum rationes, *Iſa. 10 c. Iob 24.d.*

Detrahere Diis, *Exod.22 d.* eſt derogare *d* Sacerdotibus, & Prælatis.

Detrahunt hæretici ſermonibus veritatis, *Job 6.d.* Et detrahebant Chriſto recedenti, quia ipſi à miraculis quieſcenti, fidem adhibere nolebant, *Job 19 c. Pſ 37.108. Eccl 10 c.* Detrahunt etiam Domino, qui verbis ejus credere nolunt, *Num. 14.b Deut 31.c* Sic detrahere Moyſi, eſt *e* non adhibere fidem legi, *Num 12.b*

Detrahere terræ promiſſionis, eſt præferre terrena cæleſtibus, *Num.3 d.*

Detrahunt dæmones, quum opera noſtra calumniantur, *Pſal. 37.*

a Hier ſ Iſ 63. & ſ Hoſ 7.
b Hier ſ Iſ 14 Gr. 15 mo 16
c Hier. ſ Iſ 10. Gre.17 mo.2
d Glo ord ſup. Exod.22.
e Glo ord. ſup Num.12.

Humiliare & abjicere Deus
Condemnatio diaboli
Vincere diabolus Doctores.
Derogare Prælatis.
Incredulitas.
Præferre terrena cæleſtibus
Calumniatores opera noſtra.

Detrimentum, vide Damnum.
Detarpare, quære Turpis.
Devaſtare, vide Deſtruere.
Devolvere, vide Volvere.
Devorare, Deglutire, *Glutire, Vorare.*

DEVORARE, eſt cibum non manſum præcipitanter deglutire

*D*evorans virga Moyſis virgas Magorum, *Exod.7 b* typus eſt *f* crucis Chriſti, vincentis ſapientiam ſæculi, & ſacræ doctrinæ, ac veritatis, doctrinas falſas, & ſophiſmata diſſipantis. Deſignat etiam *g* Chriſtum condemnantem mundanos, qui non reſurgent, niſi ad mortem æternam: & eundem deſtruentem corpus diaboli. Verbum etiam Dei *h* diraſ venena evacuavit per remiſſionem peccatorũ.

Devoratur homo, quum loquitur de Deo, *Job 37 d* quia *i* ab ejus immenſitate, quaſi in profundum raptus abſconditur. quia fari ineffabilem cupiens, ipſæ ſuæ ignorantiæ anguſtia deglutitur Loquitur autem caro de ſpiritu, circumſcriptus ſpiritus de incircumſcripto, creatura de Creatore, temporalis de æterno, mutabilis de Immutabili, mortalis de vivificante: & quum in tenebris poſitus, internum lumen, ſicut eſt, neſciat. homo de æternitate diſſerere cupiens, cæcus de luce loquitur.

Glutire ſalivam, *Iob 7.d* eſt ſupernæ *k* claritatis, quam quis contemplatur, guſtu etiam ſatiari. Saliva autem ex capite defluens, os tangit, ſed ad ventrem minimè pervenit quia liquore ſupernæ contemplationis, jam quidem intellectus noſter infunditur, ſed nequaquam mens planè ſaciatur In ore etenim guſtus eſt, in ventre ſatietas. Devorans Joannes librum, *l* ſuſceptionem doctrinæ in die Pentecoſtes indicat, *Apoc. 10 d.*

Votare caput agni, cum pedibus & inteſtinis, *Exod 12 b* eſt *m* avidè corpus Chriſti ſumere, & divinitatem illius fide percipere, & humanitatis ejus veſtigia amando, & imitando perquærere, & verba vitæ, cum aviditate ſumere, & occulta myſteria venerari.

Devorans ignis holocauſtum, eſt ignis Spiritus ſancti conſumens omnia carnalia in mente, & faciens ipſam Divinam Et ipſe Deus dicitur devorans ignis, *Lev 6 b 9.d Num.19 a. Deut.9.a 3 Reg.18 f 2 Par. 7 a.* Et devorat ignis abyſſum, *n* quum Deus conſumit peccata, *Amos 7 a. Pſal.20* Et devoratur igne fortitudo Tyri, quum rationes Philoſophorum deſtruuntur igne, quem venit Dominus mittere in terram, *Zach 9 a.12.b.*

Devorans etiam ignis, eſt Dei vindicta, ſicut & ira Dei devoravit Ægyptios, *Exod 15 a.* Et devorans gladius, eſt divina punitio, *2. Reg 18.b Iſa 31 d Jer. 2 f.12.c.* Idem devorans menſis, aut rubigo, *Hoſe. 5. b.* Et vorabit maledictio terram, *Iſa 24.b.* quum *o* dicet Chriſtus in judicio. ite maledicti in ignem æternum Devorans ignis Nadab & Abihu, *p* deſtructionem ſacerdotii Judæorum, & Judææ indicavit, *Lev 10.a. Amos.7.a*

Devorans ignis Nadab & Abihu, typus eſt ignis inferni, *Lev 10.a. Num.11.a. Judi.9.b.20 g.2. Reg 22.a 4 Reg 1.c. Job 15.d. d 20.b* Et devorat ignis ſpinas, & vepres, hoc eſt, *q* infernus hæreticos, *Iſa 9.d. 26.b.29.b 30.f.33.e. Jer.5.d 17.d 21.d. 48.g. Thren.2.a 4.b. Ezech 15 b.16.c.23.d. Hoſ.8.b. Joel.1.d 2.b. Amos 1.b.2 a. 5.b 7.a Soph.1.d.3.b. Zach 9.a.12.b. Malach. [illegible].c. Apoc. 11. b.20.c.* Et devorat ignis reliquias malorum, quum corpus *r* hic relictum, poſt reſurrectionem igne inferni devorabitur, *Job 22.c. Pſal.20. Eccleſiaſtici 36 b. 43.e.* Devorantur etiam comedentes Iſrael, quum dæmones & perſequentes Eccleſiam in infernum traduntur, *Jerem. 30.c.*

Devorans ignis, dicitur *ſ* peccatum libidinis, *Job 32.b.*

Devorat ignis veſtes, *Nahum.3.c.* quum *t* tollit robur animi.

Devoratricem hominum dicebant Gentes Eccleſiam, *v* qui videbant fideles ob defenſionem fidei à tyrannis occidi, & alios ad fidem converti, & Eccleſiæ copulari, *Ezech 36. c.*

Devorare prædam, eſt *x* arripere regnum cælorum, *Num 23 d.*

Devoravit fera peſſima Joſeph, ſecundùm opinionem Jacob, *Gen. 36. g.* ubi deſignantur Judæi, qui præcipitanter, & cum maxima crudelitate crucifixerunt Chriſtum. Idem deſignavit devorare volens piſcis Tobiam *Tob.6.a.12.a. Iona 2.a.* Volebat eum devorare, ſicut infernus viventem ut penitus memoria virtutum ejus, & doctrinæ extingueretur, & an talis unquam inter eos vixerit, penitus ignoraretur.

f Greg Nyſ de vita Moyſis.
g Au 3 de Tr. mo 10. & ſ. pſal 73.
Bed ſ Exo 7.
h Cyri de incarnat Unigenit. 14.
i Gre.17. mo. [illegible]
k Gr 8 mo.23
l Ru 6 ſ Apo.
m Gre ho 22 Bed. ſ. Exo. 12
n Hie. ſ pſ 20. & ſ Zac. 9.
o Hie. ſ. Iſa. 24. 31.
p Rup ſ. Le. 7 & ſ. Amo. 7.
q Hie ſ Iſa 9.
r Gr. 13 mo. 14 & 16. mo 7.
ſ Gre 21. mo. 9
t Hie. ſ Nahu. 3.
v Hie ſ Ezec. 36.
x Ori ſ. Num ho. 16.
y Amb. de Ioſeph 3.
Bed ſ Ge. 33. & ſ. Prov 1.

Crux Chriſti Sacra doctrina.
Chriſtus
Raptus lo[illegible] de Deo.
Satiari guſtu ſuperna claritatis.
Suſceptio doctrinæ [illegible]
Sumere [illegible] corpus Chriſti.
Conſumens Spiritus ſanctus carnalia.
Vindicta Dei
Deſtructio Judæorum.
Ignis inferni.
Peccatum libidinis.
Tollit robur animi.
Multiplicatio Martyrum.
Occidunt Iudæi Chriſtum

Dæmones perdentes Judæos & peccatores.

raretur, *Prov* 1 *a. Apoc.* 12 *a.* Devoraverunt judices ſuos, *a* quum perſequuti ſunt Chriſtum, & Apoſtolos, *Hoſe.* 7 *b.*

Devorantes beſtiæ agri hæreditatem Domini, ſunt dæmones, trahentes Judæos in infernum, & devorant alieni terram, *b* quum dæmones ſeducunt animas in infernum, *Iſa* 1. *b* 21 *c.* 25 *a* 56 *c. Pſa* 34. 123. *Jere* 3. *a* 8 *f* 10 *d.* 12 *c.* 15 *g.* 51 *d. Ezech.* 16 *c* 22 *f.* 23. *f.* 34. *b.* 39. *a. Hoſe* 8 *c. Haba.* 1 *d Malac* 3 *c.* 1 *Petr* 5. *c Apoc* 12 *b.* Devorans leo homines, dicitur de Sedechia Rege, *Ezech.* 19. *b.* Devorant nos vivos, qui in peccatum nos inducunt, dum ſumus in corpore, *Pſal* 123. *Ezech* 22 *f.* Et deglutit diabolus Sion, hoc eſt, Judæos, *Thren.* 2 *a.* 3. *Reg* 14 *c* Et devorant beſtiæ terræ, & volucres cæli draconem, quum *c* dæmones mutuis malis ſe afficiunt, *Ezech* 29 *b.* 33. *f*

Vitia diſſipantia virtutes.

Devorantes boves macilentæ boves pingues, *Gen* 41. *a.* deſignant *d* vitia virtutis decorem diſſipantia. Itidem ſpicæ tenues devorantes plenas. Et devorantes locuſtæ herbas, *Exod.* 10 *c.* deſignant *e* elationem, virorem bonorum operum deſtruentem

Vaſtantes Eccleſiam.

Vorant carnem brachii ſui hæretici, *e* quum vaſtant Eccleſiam, *Iſa* 9 *d* Et devorant plebem Dei ut cibum panis, *f* qui Sanctorum injuriis vivunt, qui obtrectationis morſu, & invidiæ laniatu, eos dilacerant, qui ſe collationibus, & muneribus plebis, religionis prætextu ditant, *Pſalm* 14. 52. De his *Phil.* 3. *d.* Quorum Deus venter eſt. Et *Matth.* 23. *b.* Comeditis domos viduarum. Et devorant fructum jumentorum, *Deut.* 28. *e Ier* 2. *a Zach* 11. *b Haba* 1. *d.* E diverſo fideles devorant malos ſicut panem, quum eos convertunt ad fidem, *Num.* 14. *b. Deut.* 7 *c. Zach* 9 *d*

Diſceſſus à recta ratione.

Devorata dicitur ſapientia, quum quis *g* peccando, à recta ratione diſcedit, *Pſal* 106. Sic eſt devoratum robur, *Ierem.* 51 *d*

Confundunt Philoſophi hæreticos.

Devorant hoſtes Iſraelem toto ore, *h* quum Philoſophi confundunt hæreticos, *Iſa.* 9. *b.*

Peccantes ſuperbia vel timore

Devorat mors pulchritudinem cutis hypocritæ, *i* quum ejus gloriam ſuperbia ſupplantat, *Iob* 18 *c.* Degluttiuntur vivi, qui ſcientes timore peccant, *Pſal.* 123.

Legens ſacrã Scripturam.

Devorat hypocrita divitias, *k* quum legit ſacram Scripturam, *Job* 20. *b.*

Diſſipantes virtutes hæretici.

Devorantes judices ſuos, *Hoſ* 2 *b* ſunt *l* hæretici, qui ſi quid habent virtutum in anima, diſſipant, vel perdunt ſenſus, quibus mala diſcernunt à bonis. Vel Duces hæreticorũ, eorum devorantur aſſenſu.

Peccare

Glutire, interdum peccatum aliquod committere, *Eccleſ* 23 *c* Non extinguetur, donec aliquid glutiat. Deglutire autem camelum, eſt gravia peccata committere Et Judæi deglutierunt camelum, quum *m* occiderunt Chriſtum, *Matth* 23 *c.*

Conſumi malis

Devorat terra eos, *n* qui terrenis inhiant, eiſque vacant, *Exod.* 15. *b.* Et devorat ſuperbos, ut Core, Dathan, & Abiron, *Deut* 26 *d* Et devorat tinea malos, ut lanam, *Iſa.* 51 *c. Num.* 16 *e Pſal* 105 Et devorantur peſte, qui pereunt, propter malorum conſortium Devorantur autem fame, qui pereunt, ob defectum audiendi verbum Dei, *Ezec* 17 *c.*

Pati extrema ſupplicia

Devorat fragmenta calicis, *o* qui extrema etiam patitur ſupplicia, *Ezech* 23 *e*

Conſumentes bona viduarum.

Devorantes Phariſæi domos viduarum, *Marc* 12. *d Luc* 20 *g.* 2. *Cor* 11 *d.* ſunt *p* conſummentes bona viduarum ſub ſpecie ſanctitatis.

Diſſipans dona Dei.

Devorans prodigus ſubſtantiam ſuam, *Luc* 15 *f. q* eſt diſſipans dona Dei, tam naturalia, quàm gratuita cùm dæmonibus videlicet, fœda cupiditate fornicando.

Conſumens peccata Synagogam.

Devorans lepra carnem Mariæ ſororis Moyſis, *Nu* 12. *d.* eſt *r* conſumens peccatum populum ſynagogæ.

Devorare, vide Vovere.

Deus, Divinus, Divinitas.

Deus peculiariter bonorum

DEUS, ſecundùm Scripturas, aut verus Deus eſt, aut tantummodo nuncupativus, aut falſus. Verus, ut Pater Filius, & Spiritus ſanctus Nuncupativus, ut Sancti, & Angeli, & Judices ac Sacerdotes Falſus, ut Dæmones, & Simulacra, & Tyranni, ac Magnates

Deus dicitur eſſe *ſ* eorum, quibus ſeipſe largitur: ut dicitur Deus Patriarcharum, & Prophetarum, & Deus Patris, & Deus filiorum Iſrael: & demum dicitur Deus omnium, qui ſunt in gratia, *Exod.* 3 *d.* 3 *a.* 6. *a* 7 *c* 18. *b.* 29 *g. Pſal.* 45. *Ier.* 31 *a.*

Divinitas in humanitate

Deus exiſtens cum Moyſe, deſignat divinitatẽ cum humanitate, *Exod* 34. Et Chriſtus dictus eſt *t* Deus, & Deus abſconditus, *Iſa* 9 *b.* 45 *c* Et dicitur *v* Deus Deorum, quia omnes, qui nuncupativi Dii dicuntur, ab eo creati ſunt Et Deus Deorum, Chriſtus Chriſtianorum, *Pſal* 49 83 135

Honor latriæ.

Divinitas, quam accipere dignus eſt Agnus, *Apoc* 5 *d* deſignat honorem latriæ exhibendum Chriſto homini, tanquam vero Deo.

Plus miſerens Deus quàm homo.

Deus & non homo dicitur Deus, *Hoſ* 11 *c.* quia plus *x* miſeretur, quàm homo

Dii varii nuncupativè.

Dii nuncupativè dicuntur Sancti, *y* Angeli, antiqui Patres, Sacerdotes, Judices, Prædicatores, ſubſimes, & ſapientes, *Exod* 21. *a* 22 *b.* 1 *Reg.* 6. *a Pſal* 134. 135. Et Dii ſunt, qui quo ad ejus fieri poteſt, mortalia omnia repudiant, *Pſ* 81. Et dicuntur Dii fortes terræ & Dii per participationem, *Pſal* 46 49. Et Moyſes dictus eſt Deus Pharaonis, *Exod* 7 *a* deſignans Prædicatorem, qui ſimili modo eſt Deus Gentilium. Quum dicuntur filii Dei acceſſiſſe ad filias hominum, *Gen* 6. *a* Enos dicitur ibi Deus. Judices dicuntur Dii, quia agunt officium Dei in terra

Dæmones.

Dii fortes terræ dicuntur *z* dæmones, *Pſal* 46 Et ipſe diabolus dicitur Deus hujus ſæculi, 2. *Cor* 4 *a.* Et Deus diboli *aa* dicitur ejus ſuperbia, qua vult coli ut Deus, *Haba.* 1. *c.*

Filii Iſrael per ironiam.

Dii per irriſionem dicuntur *bb* filii Iſrael, degenerantes à Patribus ſuis, &c. 1 *Reg* 4. *b* Et Dii, fortes terræ dicuntur, *Pſal.* 46 quia ſuperbiebant *cc* de terra, & non de cælo.

Variè utentes ſermonis

Dii aurei ſunt, *dd* qui ſæculari ratione compoſiti ſunt: argentei, qui habent eloquii venuſtatem, & Rhetorica arte inſtructi ſunt. Qui autem inferunt fabulas Poetarum, & vetuſtis utuntur traditionibus, habentes inter ſe multam, vel elegantiæ, vel ſtultitiæ differentiam, iſti vocantur ænei, & ferrei. Qui autem inepta proponunt, lignei appellantur, & lapidei, *Dan.* 5. *a*

Quæ homo præfert Deo, Vitia.

Dii alieni, *ee* ſunt extranei à Deo vero: & ſunt, quæcunque homo Deo præfert Item peccata ſua, & cogitationes pravæ, & vitia, quæ infudit Jacob Et Dii Laban, deſignare poſſunt avaritiam, quam etiam ſignificant Dii argentei & aurei, *Gen.* 31 *c* 35 *a.* *Exod.* 20 *a.* 23. *d* 32. *a.* 34. *c.* 1 *Reg* 7 *a* Dicuntur & Dii conflatiles, quia *ff* unuſquiſque ſibi eos fingit: quod peculiariter dicitur de pecunia. Dii etiam Ægypti, in quibus facit Deus judicia, ſunt ea, quibus ſervit animalis homo, ut venter, & divitiæ, & dia-

a Rup. ſ. Hoſe. 7 & 7 ſ. Apo. b Or. ſ. ore. hom 8. Hier. ſ. Iſa 1. Am. ſ. pſ 118. ſerm. 7. c Rup. 3. verbi Dei 10 d Glo. int ſup. Gen. 41. e Hier ſ. Iſa. 9. f Hil. ſ. pſa. 52. g Aru. ſ. pſa. 106. h Hie ſ. Iſ 9. i Gr. 14 m. 8. Au ſ. pſ 122. k Gr 15 m. 6 l Hie ſ. Ho. 7. m Or ſ. Mat. hom 25. Gre 1 m. 14. Au 1 q in Evang 33. n Ori ſ. Exod. hom. 6. o Lyr ſ. Exo. 43. p Glo. ord ſu. Luc. 20. q Glo ord ſu. Luc. 15. r Glo ord. ſup. Num. 12. ſ Am. 5. de fide 2. Ori ſ. Ier. h. 6. t Hie ſ. Iſa 9. v Au ſ. pſ 49. 85. x Glo ord ſup. Hoſ. 11. y Or ſ. Exod. ho. 6. Do. ea. hic, 12. Cl Ale. ſtr. Cy com Iu 7. 9. Aug. 9 civit. Dei 23 Gr ſ. 1. Re 16 Or ſ. Exo h. 8. z Cl Papa reeg 2. Or. ſ. Matt cap 15 Aru ſ. pſ 46. aa Hie ſ. Ha. 1 bb Gr ſ. 1 Re. 4. cc Au ſ. pſ 46 dd Hie ſ. Dan. 5. ee Pet 2 alle. & de menar. Gre ſ. 1 Re 7 Au 9. Civ. Dei. 3. ff Hie ſ. Ie 16 & ſ. Mat. 2. & ſ. Pſal. 23.

& diabolus, errores etiam, & perverſa dogmata, *Exod.* 32.*b.* *Lev.* 19.*a.* In his conſolantur hæretici, *Iſa.* 44.*c.* 46. 57.*a.* 16.*b.* *Hoſ.* 3.*a.* 14.*b.* *Amos* 1.*c.* 8.*d.* *Malach.* 2.*a.* Et Deus recens, eſt *a* quicquid homo præfert Deo vero, *Pſal.* 80.

Deuteronomium.

DEUTERONOMIUM, id eſt, ſecunda lex, quo nomine ultimus liber Moyſis appellatur, in quo ſit brevis repetitio legis.

Deuteronomium, quod ſcripſit Joſue, deſignat *b* legem novam per Chriſtum traditam, *Deut.* 17.*d.* *Joſu.* 8.*f.* Unde ſuper lapidem ſcripſiſſe dicitur, ut ipſum prædicaret Chriſtum. Ideò ipſe Chriſtus inſtituens legem novam dixit, *Matth.* 5.*e.* Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c. Ego autem dico vobis, &c.

Dextera, Dexter.

DEXTERA pars, quæ propriè in animalibus invenitur, ſiniſtræ oppoſita, ſolet haberi nobilior, & fortior.

Dextera in genere *c* ſignificare ſolet potiora bona, ut fœlicitatem, proſperitatem, fortitudinem, & ſimilia, *Gen.* 13.*b.* 24.*f.* *Exod.* 14.*e.* 4.*Reg.* 11.*d.* *Neem.* 12.*c.* *Job* 40.*b.* *Pſal.* 15.44.120.136. *Prov.* 4.*d.* *Iſa.* 54.*a.* 63.*c.* *Ezech.* 10. 47.*a.* *Zach.* 4.*a.*

Dextera Dei Patris, dicitur gloria Patris. Et dextera Dei dicitur potentia, vel virtus operativa Dei, præcipuè virtus in ſalutem, ſeu virtus gratiæ ſpiritalis, & auxilium Dei. Item *d* ipſe Filius Dei, qui & dextera excelſa dicitur, & brachium dextrum Dei. *Exod.* 15.*a.* 33.*d.* *Deut.* 32.*f.* 33.*a.* 3.*Reg.* 22.*c.* *Job* 14.*c.* *Pſal.* 17. 20. 43. 44. 47. 59. 62. 77. 79. 88. 89. 97. 107. 109. 117. 136. 137. 138. *Sap.* 5.*c.* *Eccl.* 36.*b.* *Iſa.* 48.*c.* 62.*e.* *Jerem.* 22.*f.* *Thren.* 2.*a.* *Habac.* 2.*d.* *Matth.* 26.*f.* *Mar.* 16.*d.* *Luc.* 22.*g.* *Rom.* 8.*g.* *Ephe.* 1.*d.* *Coloſſ.* 3.*a.* *Heb.* 1.*a.* 10.*c.* 12.*a.* *Act.* 7.*g.* *Apoc.* 1.*d.* 5.*a.* Dextera autem Dei, exaltari petitur, *Pſal.* 88. eſt vel majeſtas Dei, vel *e* Eccleſia ex Gentibus acquiſita.

Dextera Chriſti, ſunt *f* bona intelligibilia, & virtus ejus, quæ etiam deſignabat dextera Salomonis, 3.*Reg.* 2.*d.* *Pſalm.* 44.109. *Iſa.* 41.*c.* 41.*a.* *Dan.* 12.*c.* *Matth.* 20.*c.* 27.*c.* *Marc.* 10.*e.* 16.*a.* *Apoc.* 1.*c.* A dextris Jeſu ſtabat Satan, *Zac.* 3.*a.* quia virtuti Chriſti audebat ſe opponere.

Dextera altaris, *g* eſt inſigne miſericordiæ Dei, *Luc.* 1.*a.* *Pſal.* 15.120.

Leva dicitur eſſe Chriſtus Jeſus, & hic crucifixus. Dextera verò eſt Chriſtus Jeſus, & hic glorioſus, *Cantic.* 2.*c.*

A dextris Dei ponuntur *i* boni Angeli, à ſiniſtris verò mali. 3.*Reg.* 22.*d.*

Dextera ſignificare ſolet *k* vitam æternam. & hæc eſt dextera ſponſi, amplexans ſponſam, *Cant.* 2.*b.* 8.*a.* De qua *Prov.* 3.*b.* Longitudo dierum in dextera ejus. Ubi etiam dextera, eſt diſpenſatio eorum, quæ ad divinitatem Chriſti pertinent: ubi longitudo dierum ponitur propter æternitatem, *Pſal.* 15. *Matth.* 6.*a.* A dextris monumenti dicitur ſediſſe Angelus, *Marc.* 16.*b.* quia *l* jam Redemptor noſter præſentis vitæ corruptionem tranſierat. & ipſe Angelus nunciare perennem ejus vitam venerat.

Dextera pertinet ad vitam futuram, ſiniſtra ad præſentem. Sed quum dextera malorum dicitur repleta muneribus, *m* ipſi faciunt de ſiniſtra dextram, fœlicitatem ponunt in muneribus, ſive à lingua, ſive à manu, ſive ab obſequio, *Pſal.* 25.59. Et dextera malorum dicitur dextera iniquitatis, *Pſalm.* 143. quia ipſi ponunt fœlicitatem in temporalibus. Quum ponitur dextra, & ſiniſtra, dextera accipi poteſt pro proſperitate. 2.*Reg.* 16.*b.*

Dextera manus, ſignificare poteſt dignitatem, aut vitam contemplativam, quæ nobilior eſt, quàm activa. ut dextera manus Jacob, & Joſeph, *Gen.* 48.*b.* *Lev.* 14.*b.c.* *Eccl.* 10.*a.* *Eccl.* 12.*c.* Hanc dexteram novit Dominus, *Prov.* 4.*d.* Sedent etiam ad dexteram, qui ſunt primates, *Matth.* 20.*c.*

Dextera etiam, deſignat *n* actuoſam animi virtutem. *Pſ.* 82. *Prov.* 27.*c.* *Eccl.* 21. 47.*a.* *Iſa.* 45.*a.* *Actor.* 3.*c.* *Apoc.* 13.*d.* Unde & cor ſapientis dicitur eſſe in dextera ejus, *Eccl.* 10.*a.*

Dextra manus arida, fuerunt *o* Scribæ & Phariſæi, qui erant nobiliores in populo, ſed inepti ad operandum, ob ſuam perverſitatem, *Luc.* 6.*b.* Et dextra manus ſcandalizans, ſunt Prælati, & Prædicatores peccantes, *Matth.* 18.*b.*

Dextra ad quam cadunt decem millia, deſignare poteſt *p* bonas operationes, quæ diriguntur à Deo: vel ſpiritualia bona, quæ dextera non eſt in malis. Deſignat etiam auxilium Dei, qui dicitur à dextris eſſe bonis, *Pſal.* 15.90.108.137.

A dextris quatuor animalium ponuntur homo & leo, *Ezec.* 1.*c.* quia dextera *r* ſolent deſignare læta. & per hominem, & leonem, deſignantur incarnatio, & reſurrectio Chriſti, quæ ſunt læta.

Dextra in judicio, *ſ* eſt locus bonorum, & electorum, vel ipſi electi, & etiam dextra in cruce. Collocantur enim electi in dextra, quia opera dextera operati ſunt, *Matth.* 25.*c.* *Marc.* 14.*e.* *Luc.* 23.*e.* *Pſalm.* 19.44.141.

Dextera navigii, in qua capiuntur piſces, *Joan.* 21.*b.* eſt illa, *t* in qua eſt charitas, pietas, amor, miſericordia, benignitas, & cætera id genus. Idem deſignant ſeptem ſtellæ in dextera Chriſti, *Apoc.* 1.*d.* Deſignat etiam dextera navigii, in qua piſces capiuntur, doctrinam novæ legis. Et dextra oliva, *v* eſt Evangelium, aut Prophetia, *Zach.* 4.

Dexter oculus, *x* eſt intuitus æternæ claritatis, 1.*Reg.* 11.*a.* *Zach.* 11.*d.* *Matth.* 5.*d.*

Dexter oculus paſtoris ſtulti, *Zach.* 11.*d.* deſignare poteſt *y* ſcientiam, quam ſibi falſo nomine arrogabit Antichriſtus.

Dexter armus arietis, deſignat *z* opera recta, & etiam dextrum brachium, *Exod.* 29.*d.* *Lev.* 7.*d.* 9.*d.* *Eccl.* 21.*d.* Et dexter pes, eſt inceſſus. *Exod.* 29.*c.* *Lev.* 14.*c.* *Apoc.* 10.*a.*

Dextera faciens eleemoſynam, *aa* eſt intentio benefaciendi, *Matt.* 6.*a.*

Dextra auricula, ſignificat *b* auditum rectum: quæ amputata eſt Judæis in Malcho, quia auditum rectum amiſerunt, *Exod.* 29.*c.* *Lev.* 8.*c.* 14.*c.* *Matt.* 26.*e.* *Luc.* 22.*c.* *Joan.* 18.*b.*

Dextera interdum *cc* deſignat bona opera temporalia, ad quæ declinat hæreticus, *Iſa.* 9.*d.* Et hæc eſt dextera iniquitatis, *Pſal.* 143.

Pro dextro habere dicuntur, *dd* quicquid pro magno penſamus: pro ſiniſtro verò, quod pro nihilo ducimus. Sancti Martyres igitur, in dextera tubas, in ſiniſtra verò lagenas tenuerunt, *Jud.* 7.*f.* quia pro magno habent prædicationis gratiam, corporum verò utilitatem pro minimo. Quiſquis enim pluris facit utilitatem corporis, quàm gratiam prædicationis, in ſiniſtra tubam, atq; in dextera lagenam tenet.

A dex-

Intelligentia cum vita majorum conc. Reddere quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ Dei Deo. Arrogantia juſtitiæ.

A dextris & à ſiniſtris muniri, *a Cor 6 b.* eſt ut humilior intelligentia, vitæ teneat inſtitutionem, exemplaque Majorum, & ſpirituales, atque ſublimes de præſentibus non transferat ad futura. Expenetrat ad dexteram lævamque, *a* qui reddit, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo, *Iſa 54* — *a Hie. ſ Iſ. 54*

Dextera & ſiniſtra eligenda inter Abraham, & Loth, ſic accipi poſſunt, *b* ut quaſi in dexteram declinaſſe videantur Judæi Loth deſignari, quando ignorantes Dei juſtitiam, & ſuam volentes ſtatuere, juſtitiæ Dei non fuerunt ſubjecti: ſed Chriſtus quaſi ſiniſtram elegit, quando ait: Non veni vocare juſtos, ſed peccatores. Et iterum: Amen dico vobis, quia gaudium erit in cælis ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, &c. Sed ad ſiniſtram rurſum illi elegerunt quando dixerunt. Hic homo non eſt à Deo, qui Sabbatum non cuſtodit. Et ad Pilatum: Hic ſi non eſſet malefactor, non eum tibi tradidiſſemus. Sed Dominus iterum in ſuis Prædicatoribus dexteram elegit: quando poſt ſuam reſurrectionem præcepit, dicens: Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium, &c. Dextera autem in electione Abrahæ eſt fides, vel regnum Sanctorum. Siniſtra verò confractio voluntatis. — *b Bed. Gen 13*

Impugnantes Eccleſ. in nomine Chriſti. Judaicum. Extremum virtutis ſpeciem habens.

Ad dexteram oriuntur calamitates Eccleſiæ, *c* quum hi, qui ſub Chriſti nomine militant, Chriſti in ea nomen impugnant, *Job 30.b* Id enim pro dextera habere dicimur, quod pro magno penſamus. Et poteſt dexterum ſignificare Judaicum populum, quem Deus magnificabat. Unde *Zach 3 a.* Satan à dexteris Jeſu ſtetiſſe dicitur, quia poſtquam Filius Dei factus eſt homo, Satan in populo Judæorum adverſus Chriſtum, per infidelitatem regnavit. — *c Gre. 20 mo. 20.*

Dextera ad quam non eſt declinandum, deſignare poteſt extremum *d* virtuti oppoſitum, quod virtutis ſpeciem habet: ut parcitas, aut nimia abſtinentia eſt in dextera, luxuries in ſiniſtra. Et ad dexteram vertitur, qui de virtutibus elevatur, & qui nimium eſt juſtus, & qui in bono peccat. *Num 20 c 22.e. Deut 28 b Joſu 23 b 1 Regum 6 c. 2. Reg 14. e 4. Reg 22. a. Job 23. b. Pſalm 141. Prov 4. b. Eccleſ 7. c Iſa. 30 e. Zach. 12. b* Plus ſapere quàm oportet ſapere, *Prov 4. d.* — *d Am ſ pſ. 118 ferm 1. Gre ſ. 1. Re 6. & 16 mo 16. Hie. ſ Iſ 30. e 7 & ſ. Zach 12.*

Fraudulenter blandiri.

Dextera, manu tenens Joab Amaſæ mentum, *2. Reg 20 c.* deſignat *e* quaſi ex benignitate blandientes, ſed ſiniſtram ad gladium mittit, qui latenter ex malitia percutit. Hæc eſt dextera iniquitatis, quæ fuit Judæorum in Chriſtum, *Pſal 25. 43.* — *e Gl. ord ſ. 2. Reg 20.*

A dextris Hieruſalem dicitur eſſe Sodoma, *f* propter graviora peccata: vel quia minora erant peccata Gentilium, quàm Judæorum, *Ezec 16. f.* — *f Ori ſ. Ez. 9.*

Dextrum femur Aod, *Jud 3. c.* in quo accinctus erat gladio, *g* deſignat per verbum Dei omnia fieri dextra, ad vincendum diabolum. — *g Gl ore ſup. Jud. 3.*

Pactio.

Dextræ manus ſolent ad invicem porrigi in ſignum pacti & amicitiæ, aut conjugii, *Tob. 7. c 2. Mach. 11. f* Ubi obſervatio fidei attribuitur dexteræ, *1. Mach. 2. g. 11. e. Galat 2. b.*

Doctores primitivæ Eccleſiæ.

Dextra columna, quam fecit Salomon in atrio domus Domini, *3 Reg 7. c. 2. Par. 3. d.* deſignat *h* Doctores primitivæ Eccleſiæ — *h Glo ord ſu. 3 Reg 7.*

Status ſalvandorum.

Dextrum latus ſuper quod dormiebat Ezechiel, *Ezech 4 b* deſignare poteſt *i* ſtatum ſalvandorum per pœnitentiam. — *i Lyr. ſ. Ez. 47*

Dextrum latus templi, eſt *k* latus meridianum, *Ezech. 47 a* — *k Hie. ſ. Eze. 47.*

Favor diaboli. Impietas.

Dextera Regis Babylonis, & dextera manus Gog, *Ezech. 21 e.* ad favorem diaboli pertinere videntur: qui ſtat à dextris malorum, *Pſalm. 108.* Et dextra malorum, eſt ipſa impietas, *Pſalm 25 88. 143. Zach 3 a* — *l Glo ord ſup. Matt. 5.*

Dogma veritatis.

Dextra maxilla, *Matth 5 f* eſt *l* dogma veritatis: quod percutit hæreticus, quando impugnat.

Dextrale.

DEXTRALIA ſunt ornamenta dexteræ manus, communia viris & mulieribus.

Opera bona. Opera carnalia. Error de Chriſto.

Dextralia, ſunt *m* opera bona, quæ per carnem geruntur, & primæ operationis ornamenta, *Exod 33 c. Num 31 g. Judith 10. a* — *m Ori ſ Exo. ho. 13 & ſ. Num. ho. 26. Gr. 10 m 10.*

Dextralia pura legit Origenes, *n* inter ea, quæ furatus eſt Achan, filius Charmi in Hiericho, *Joſu. 7. d.* Et deſignant opera, in quibus divinum nihil miſcetur, ſed totum ſecundùm hominem geritur. Deſignat etiam errorem aſſerentium Chriſtum eſſe purum hominem. — *n Ori ſ. Joſu. hom. 7.*

Diabolus, vide Dæmon.

Diaconus.

DIACONUS, idem eſt quod miniſter, & ſignificat in Eccleſia miniſtros proximos Presbyterum.
Diaconi ſeptem, *Act. 6. a. 21 b* ſunt in myſterio ſeptem Archangelorum.

Diadema, vide Corona.

Dibon, & Dimon.

Contentiones Sophiſtarum. Sermo fluens. Pœnitentia.

DIBON, id eſt, judicatio, civitas Moab: deſignare poteſt *o* contentiones Sophiſtarum *Iſa. 15 a.*
Vel Dibon, id eſt, fluxus eorum: deſignat *p* ſermonem fluentem more torrentis. Dicitur etiam Dimon, id eſt, ſufficiens dolor, & deſignat pœnitentiam, *Iſa. 15 d* — *o Phi. allег. p Hie ſ Iſ 15.*

Dibon Gad.

Dubia in Scriptura.

DIBON GAD, id eſt abundantia fœlicis, vel abundantia intellectus: vel, juxta Origenem, *q* apiarium tentationum eſt trigeſima nona manſio filiorum Iſrael in deſerto, *Num 33 ſ.* Et deſignat dubia quæ occurrunt in ſacra Scriptura, quæ ſunt velut tentationes. Vel interpretatur *r* fortiter intellecta tentatio: quia pugnandum eſt cum Amorrhæis. — *q Ori. ſ. Num ho. 27. r Hie de manſion.*

Dicere, vide Loqui.

Didrachma, quære Drachma.

Dies, Biduum, &c.

DIES ponitur quidam naturalis, qui eſt unus Solis circuitus, quo totum orbem percurrit viginti quatuor horarum ſpacio. Alius verò dicitur artificialis, qui eſt Solis motus, ſupra noſtrum orizontem, aut hemiſpherium: qui fit ſpacio duodecim horarum, licet inæqualium: & hic opponitur nocti, & ſecundum lucem, qua pollet, varia ſignificare ſolet.

Dies eſt *a* claritas paterna, qui eſt lux inacceſſibilis, & initium omnis lucis, *Pſalm.* 8. In die clamavit Chriſtus, hoc eſt, in claritate paterna cum ipſo degens, quam ſemper habuit, pœnitentiam populis prædicavit. Dies etiam, *b* ipſum verbum Dei Patris, quod occulta illuminat, & per quod in lucem, & ad generationem acceſſit unaquæque creatura, *Geneſ.* 2 *a*. Et dies ex die, & lumen de lumine, eſt Filius de Patre, *Pſalm.* 95. Ipſe eſt dies, quem fecit Dominus ſecundum carnem, *Pſalm.* 117. Ipſe etiam *c* Filius, eſt dies ſeptimus, in quo Deus complet opus ſuum beatificando Angelos & homines. *Deus Pater. Deus Filius.*

Dies Dei, *d* ejus æternitatem deſignant, & aliquando dicuntur una dies, ut *Pſalm.* 83. Melior eſt dies una in atriis tuis ſuper millia. Aliquando plures dies, ut *Job* 24. *a*. Qui noverunt eum, ignorant dies illius. *Æternitas Dei.*

Dies diei eructans verbum, *Pſalm.* 18. eſt *e* Pater generans Filium. Vel *f* quum Pater dixit: Hic eſt Filius meus dilectus. Vel eſt *g* ipſe Chriſtus docens Apoſtolos. Vel eſt *h* Spiritus Sanctus pro ſpiritualibus proferens plenitudinem ſapientiæ Dei, quæ Chriſtus eſt. Vel ſunt *i* Petrus & Paulus, ex intimo cordis theſauro, fidem Chriſti prædicantes: atque ita cæteri. Aut quum die & nocte annunciatione fidelium verbum & ſcientia propagatur. Hic dies dicitur eſſe Dei, *Pſal.* 73. *Pater, Filius & Spiritus Sanctus. Petrus & Paulus.*

Dies interdum dicuntur *k* divina judicia, quæ in lumine veritatis, & in luce rectitudinis fiunt. Siquidem judicia Domini vera juſtificata in ſemetipſa. Talium dierum finis impletur, quando divinæ ſeveritatis animadverſio in miſericordiam commutatur. Horum dierum finem in ſua Nabuchodonoſor attritione accepit, quando eum divina miſeratio reſpexit, *Dan* 4. *g*. *Divina judicia.*

Dies Domini, quandoque dici poteſt *l* adventus Chriſti in carne, in qua immolatus eſt pro nobis, *Sopho.* 1. *b*. Hic eſt dies, quem fecit Dominus, *Pſalm.* 117. Et dies unctionis ſacerdotum, deſignant incarnationem Chriſti, & etiam conſecrationem ſacerdotum novæ legis, *Lev* 6. *c*. 8. *g*. Et dies deſponſationes Salomonis, *Cant* 3. *d* deſignat *m* tempus incarnationis. Et dicitur dies lætitiæ cordis ejus, quia gaudet Chriſtus de redemptione generis humani. Vel dicitur de lætitia membrorum ejus. Dies noviſſimi, *Gen.* 49. *a* ſunt tempus Chriſti. Et tempus, *n* quo expletur id, quod Prophetatum eſt, *Iſa* 30. *b* Et dies quædam, eſt adventus lucis Chriſti in mundum, 1 *Reg.* 3. *a* Nam & ipſe dixit, *Joan* 8 *b*. Ego ſum lux mundi. Sic dicitur dies luminis, *Amos* 8. *c* Et dies ſalutis, hoc eſt redemptionis, *Iſa* 49. *b* *Joel.* 3. *d*. Per hunc diem incurrerunt Judæi tenebras, *Job* 5 *c* quia *o* dum divinæ virtutis in Chriſto miracula cernerent, incredulitatis tenebras paſſi ſunt: quia viſum in luce perdiderunt. unde in eorum perſona dicitur, *Iſa* 59 *b*. Impegimus meridie, quaſi in tenebris. *Incarnatio Chriſti.*

Dies Chriſti, quem vidit Abraham, deſignare poteſt *p* ejus incarnationem, vel paſſionem, aut etiam reſurrectionem. *Joan.* 8. *g*. *Phil.* 1. *a*. Vel eſt dies æternitatis ejus, vel myſterium Trinitatis, quod vidit Abraham, quum tres vidit, & unum adoravit. Et Ipſemet Chriſtus eſt dies, qui eſt lumen indeficiens. Et ipſe eſt dies cæli, *Pſal.* 88. Dicuntur autem dies Chriſti, non ſolùm tempus, quo hic vivebat, ſed tempus, quo quis eſt in gratia, ut in ipſo vivat Chriſtus, *Pſa.* 71. Dies etiam Joſue, ſunt *q* dies Chriſti, in quibus etiam per ejus gratiam illuminamur, *Iudi.* 2. *a*. *Incarnatio. Paſſio. Reſurrectio. Æternitas Chriſti. Corporis Myſterium Trinitatis.*

Dies exitus de Ægypto, deſignat tempus paſſionis Chriſti, *Exod.* 12. *c* Idem *r* deſignat dies tranſitus Jordanis, *Joſu.* 3. *a*. Et dicuntur eadem die tranſiiſſe Jordanem, ut totum tempus vitæ præſentis, quo confertur nobis meritum paſſionis Chriſti, reputetur unus dies. Dies autem exitus de Ægypto, dicitur dies Phaſe, id eſt, tranſitus, qui debet eſſe nobis memorabilis, propter memoriam paſſionis Chriſti, *Exod.* 13. *a*. Dies etiam, quo immolavit Elcana, 1. *Reg.* 1. *a* eſt *ſ* tempus paſſionis Chriſti. Vel ſtatus, quo quis dicere poteſt: Oſculetur me oſculo oris ſui. Et quo loquitur, ut Moyſes ad amicum ſuum, *Cant.* 1. *a* *Exod.* 33 *b*. Dies quoque tribulationis Chriſti, & dies belli, eſt tempus paſſionis ejus, *Iob* 38. *c*. *Pſalm.* 19. 138. Et dies inclinata, eſt dies paſſionis, *Gen* 24. *g*. *Paſſio Chriſti.*

Dies altera, qua offertur manipulus ſpicarum, *Lev.* 23 *b* eſt *t* dies reſurrectionis Chriſti, quæ eſt altera poſt paſſionem. Et dies altera Samaritani, *v* eſt tempus reſurrectionis Chriſti, vel aſcenſionis, *Luc.* 10. *f*. Et dies, poſt quos conturbantur confidentes, *Iſa.* 32 *c*. ſunt *x* tempus Chriſti, poſt quod deſtructa eſt Hieruſalem. Et dies tertia, qua Abraham immolavit, *Gen.* 22. *a* deſignat reſurrectionem Chriſti tertia die factam. Et dies tertia, qua conſummatur Chriſtus, eſt tempus generalis reſurrectionis, quando myſticum ejus corpus perficietur, *Luc.* 13 *g*. Et dies Domini magnus, & horribilis, *Ioel* 2 *g*. eſt dies reſurrectionis Chriſti: qui fuit magnus oſtenſa potentia Chriſti, & horribilis Judæis incredulis. Dies etiam propitiationis eſt, quum Chriſtus aſcendit in cælum, *Lev* 23. *e*. *Reſurrectio Chriſti. Aſcenſio. Reſurrectio generalis.*

Dies feſti Dei, & Angelorum, ſunt, *y* converſio peccatorum: ſicut à diverſo dies luctus, eſt averſio à Deo. *Num.* 28 *b*. 29. *a*. *Pſalm.* 75. Gaudium enim eſt in cælo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. Et dies feſtus primitivorum, vel modorum, eſt fructus bonorum operum, *Num.* 28. *d*. *Converſio peccatorum.*

Dies anni, *z* inter quos non computari optat Job diem nativitatis ſuæ, *Iob* 3. *a*. dici poſſunt feſtivitates Sanctorum, vel ſinguli juſti, & etiam Angeli, & præterea virtutes. Dies diviſus à nocte, *aa* ſignificat Angelos ſanctos, qui diviſi ſunt à dæmonibus, *Gen.* 1. *a*. *Feſta Sanctorum juſti. Angeli. Virtutes.*

Dies priſtini Job, deſignare poſſunt *bb* ſtatum generis humani ante lapſum, *Iob* 31. *a*. Et dies antiqui, deſignant ſtatum, in quo quis erat in gratia. *Thren.* 1. *c*. *Amos* 9. *d*. Et etiam tempus Prophetarum, *Ezech.* 38. *f*. Dies etiam ſæculi, dicuntur dies, quibus aliquis erat in ſtatu gratiæ, *Malac.* 3. *a*. Deſignant etiam aliquando dies antiqui *cc* tempus lapſus primi hominis, *Pſalm.* 141. *Thren* 2. *f*. *Status hominis ante lapſum. Status gratiæ. Tempus primi lapſus.*

Dies quandoque dicitur ipſa fides, & dies prima, eſt initium *dd* fidei, *Exod.* 12. *c* Et dies plantationis, *ee* eſt tempus fidei, *Iſa.* 17. *c*. *Fides.*

Dies etiam ſignificat *ff* intelligentiam veritatis: & in die ſuo faciebant unuſquiſque filiorum Job convivium, *Iob* 1. *a*. deſignantes Prædicatores, qui juxta ſuam intelligentiam, cæteros inſtruunt. Dies quoque tertia poſt circumciſionem, deſignat *gg* cognitionem, ſeu intelligentiam divinorum: ut prima dies ſit cognitio exteriorum, ſecunda interiorum, tertia divinorum, *Gen.* 34. *c*. Dies etiam ſeptimus poteſt aliquando deſignare contemplationem Dei, *Exod.* 24. 31. 34. 35. *Levit.* 13. *a*. *Intelligentia veritatis.*

Dies aliquando eſt *hh* illuſtratio divina: & dies quædam eſt illuſtratio pro ſua, & aliorũ ſalute, 1. *Reg* 3. *a*. Et dies multiplicati, illuſtrationes divinæ, & incrementa virtutũ. Et dies Samuelis, ſunt radii fulgentis æternitatis: & virtutum ſpiritualium claritatis 1. *Reg.* 7. *a*. *d*. Et dies, quo eveniunt ſigna, eſt doctrina prædicatoris illuſtrans diſcipulũ, 1 *Re* 10. *b*. Et dierum numerus ſunt variæ illuſtrationes divinæ, quæ etiam dicuntur dies menſurabiles, *Pſ.* 38. Et dies, quos diſcernunt luminaria ſunt divinæ illuſtrationes, & lux gratiæ & charitatis, *Gen.* 1. *b*. 18. *a*. *Exo.* 13. *a*. 1 *Re.* 6. *c*. 14. *a*. *Pſ.* 138. *Rom.* 13. *d* Dies etiam eſt lux *Illuſtratio divina. Lux ſcientiæ.*

ſcientiæ

a Hie. ſ. pſ. 80. Cle Alex. 5. ſtr Am q. in Exo 98. *b* Pet 1. alleg. Greg. 8 regiſt. 7. *c* Ru. 8 ſ Ge. 1. *d* Gr. 16 in 12 *e* Au ſ pſ. 18 *f* Am de virgin 1. *g* Cry ſ pſ 96 *h* Hie & Au ſ pſ. 18. *i* Au q in Pſa. *k* Au ſ pſ. 73. *k* Ru. 20 ſ Vi. de incar. confeſſ. 15. *l* Hie ſ. Soph 1. *m* Gr ſ. Can 3. *n* Hie ſ Iſ 30 *o* Gre. 6 mo. 14. *p* Am 1. de interp 5. Au 2 de Trin 17 & q in Exod 154 & 2 de peccato original. 27. Hie ſ Hoſ 1 & ſ Zac 3 Cyr 6 ſ Io. 11 *q* Ori ſ Iud hom 1 *r* Ori ſ Ioſ. ho. 4. *ſ* Gr ſ 1 Re 3. Am ſer 58. Au ſ pſ 19. Hie ſ Iob 38 *t* Iſy ſ. Lev. 23 *v* Am ſ. Luc. 10. *x* Hie ſ Iſ. 31. Au. 1. de conſenſu Evangeliſtarum 75 Ori ſ Ex. ho 3. & ſ. Levi. ho 9. *y* Ori ſ Num. hom 23. *z* Or ſ. Iob li 3 Gr. 4 in 10. 11. *aa* Ru ſ Gen 18. *bb* Hi ſ. Iob 31 Aug 20. civ. Dei 16 *cc* Hil. ſ pſ. 148. *dd* Am de virgin 1 *ee* Hie ſ Iſ 17 *ff* Gr 1 in 20 *gg* Ruſ. de 5. Fe de 12. ſacr. 55. *hh* Or. ſ pſ 38 Gr ſ. 1 Re 13 1 7 9 10.

ſcientiæ, *Exod.6.a.* Et dies cujuſque, *a* eſt propria cujuſque illuminatio, *Job 1.4.* Et dies ſtatuti, ſunt illuſtrationes divinæ: quæ ideo dies ſtatuti dicuntur, quia dat eas Deus, quando vult: & ſunt veluti aſcenſus quidam: Dietum etiam circulus, ſunt manifeſtationes divinæ voluntatis: infuſiones divinæ lucis, *1. Reg.1.c.* Cùm dicitur, die ac nocte, dies ſignificare poteſt *b* myſteria aperta: nox verò occulta *Apoc.7 d.*

Operationes virtutum. Virtutes. Dies cujuſque filiorum Job, in quibus faciebant convivium, *Job 1.a.* deſignant *c* proprias cujuſque virtutis operationes, quibus mutuò virtutes ſe ſublevant, & confirmant. Et dies ſignificat etiam ipſas virtutes. Et de die in diem ſalutare Dei annunciant, *d* qui varias exercentes virtutes, Chriſtum prædicant, *Pſal. 95.* Et ordinatione Dei perſeverat dies: hoc eſt virtus, *Pſal.118.* Et dies dicta eſt filia Job nota poſt ejus tribulationes: *e* quia poſt lapſum hominis, Deus rurſum virtutum & donorum ſplendore ipſum illuſtravit, *Job 42.d.* Deus etiã Saulis, ſunt lucis opera: & omnibus diebus Saulis pugnat qui cùm multa alios doceat, nihil docendo profert, niſi quod in ſuo prius fulget opere. Et omnibus diebus, eſt à virtutia luce nunquam ſeparari, *1. Reg.14.g.* Omnibus etiam diebus *f* ſerviunt Domino, qui rectè ſe habent ſecundùm omnes virtutes, *Jud. 2.a* 1. *Reg.2.b.* Et dies multi ſignificant multitudinem virtutum, *Zach.9.a.* Et dies boni dicuntur gratiæ, & bonorum operum, *Pſal. 33.* Dies ſex deſignant perfectionem operum ſicut & numerus ille perfectus eſt, *Exod. 24 31.34.35.* & dies immaculatorum, ſunt *g* opera virtutum, *Pſal. 36.*

Senſus ſpiritualis. Dies interdum, *h* eſt ſenſus ſpiritualis ſacræ Scripturæ *Pſ 135.* Et dies, qui judicantur, ſunt dies & ſenſus ſacræ Scripturæ, *Rom.14.a.* Dies autem ſtatuti, ſunt *i* varia teſtimonia Prophetarum, quæ Chriſtus implebat, *1.Re.1 a.* Die eadẽ comedere hoſtiã, *Lev. 7.a* eſt intelligere Scripturas in ſenſu novæ legis.

Sacra Scriptura. Dies dicta eſt illa Job, *k* deſignans legem Dei, quæ ad cognitionem veritatis humanæ ignorantiæ noctem illuminat, *Job 42 d.* Et de die in diem ſalutare Dei annuntiat; qui ex utroque teſtamento Chriſtum laudat. *Pſal. 95.* Dies ſeptem priores, quos expectavit Noe in emiſſione columbæ ab arca, *l* ad veterem legem ſpectant. Dies autem alii ſeptem, novum Teſtamentum indicant ſequens vetus, *Gen 8 b* Dies autem duo, quibus veſcimur ſacrificio, *m* ſunt duo teſtamenta, tertio verò die non veſcimur, quia non eſt danda autoritas alia ſacræ Scripturæ Sed conſumitur igne, id eſt, reſervatur Spiritui ſancto, *Lev 7 b* Dies ſeniorum, *n* qui fuerunt cum Joſue, deſignant doctrinam & gratiam Apoſtolorum, *Jud 2 a.* Dies etiam breviati ſunt dogmata veritatis, à quibus præciduntur omnia falſa, velut ſuperflua Et dies parvi, *Zach. 4.d.*

Dogmata veritatis.

Tempus gratiæ. Dies hæreditatis, *o* eſt tempus quo dant Eccleſiæ dona, quæ ſynagogæ fuerant promiſſa, *Iſa 17 e.* Et dies una, qua peperit tertia, *Iſa 66.c* eſt tempus gratiæ, & principii Eccleſiæ Dies etiam, quo dat Deus pluviam ſuper terram, tempus indicat gratiæ, *3 Reg.17 a* Et dies tertius, qui immolavit Abraham *Gen 22.a.* eſt *p* tempus gratiæ, quo gratum ſacrificium offertur Deo per Chriſtum Et primus quidem dies eſt, quia fit per aſpectum rerum pulchrarum, & honeſtarum. Secundus eſt animæ optimæ deſiderium Tertiò mens perſpicit ſpiritualia, apertis oculis à magiſtro, qui die tertio reſurrexit, *Matth. 15 d Joſ.1.c.* Dies autem adoleſcentiæ Job *q* deſignant tempus, quo vigebat prædicatio in Eccleſia, & infidelium, *Job 29.a.* Dies autem innovatur à principio, *Thren 5 d* quum pervenitur ad perfectionem antiquorum.

Miracula Chriſti. Vita æterna. Dies ſtatuti, deſignant *r* ſplendores miraculorum Chriſti, *1.Reg 1 a* Et dies antiqui, deſignant tempus mirabilium, quæ facit Dominus, *Iſa.51 d* Dies quoque Chriſti ſunt ejus miracula, *Pſ 31.*

Dies ſuper dies dicuntur, *ſ* quum diebus hujus vitæ, adduntur dies æternitatis, *Pſal. 69* Et dies perſeverans, *t* eandem æternitatem deſignat, *Pſal 118.* Et dies boni, & dies Hieruſalem, ſunt *v* dies fœlicitatis, *Pſa 33 227.136.* Et dies illuceſcens, eſt lux futuræ gloriæ Et dies immaculatorum, *x* eſt cœleſtis gloria, *Pſa 36.* Et dies *y* ligni vitæ, *Iſa 56 d.* Et dies cœli, *z* ſunt tempus æternitatis, non recipientes ſucceſſionem, ut dies terræ, *Pſ 88.* Dierum etiam plenitudo, *aa* eſt immortalitas, & complementum virtutum, *Gen.15 a* Et longitudo dierum, *Pſa.90* Dies etiam tertia *bb* futurum ſæculum deſignat, quando non licet comedere de ſacrificiis, *Lev.7.19.b.* Et dicitur comedere die tertia, qui ſibi, poſt reſurrectionem putat agere debere reliquias vitæ, & tunc operari, quod nunc prætermittit. Dies quoque octavus *cc* ſignificare poteſt futurum ſæculum, in quo fit circumciſio ab omnium immortalitate. Deſignat etiam *dd* reſurrectionem, quæ debet nos invenire purgatos, *Gen 7 b Lev.6 a 12.a 14. b.15 b.22 d.* Et dies primus & octavus eſt celebris, quia prius ceſſandum eſt à malo, ut operemur bonum, & ad æternam quietem veniamus, *Lev 23 f.* Dies quoque ſeptimus: & dies ſanctus Sabbati, *ee* æternam quietem ſignificat, *Exo.24 31.34 35. Lev 13 a. Iſa 58 d* Et ſolemnis, *Pſa 17.* Dies etiam ſpirans, *ff* eſt vita æterna apparens, *Cant 2 d* Dies enim reſpirans fuit in corporis vita dies reſpirans in ſanctificationis gratia. Dies verò aſpirans erit in reſurrectionis gloria. Et dies perfectus, eſt lux æternæ fœlicitatis, uſque ad quam creſcit lux juſtorum, *Prov 4 c.*

Ætates mundi & hominis. Dies ſex in creatione mundi diſtincti, *Gen 1* Sic allegoricè ordinari poſſunt, *gg* ut primus dies ſit velut infantia, ab Adam uſque ad Noe quo Deus fecit lucem, qua homo exit ad lucem hujus vitæ, habens decem generationes: cujus veſpera eſt diluvium: quia & infantia noſtra tanquam oblivionis diluvio deletur. Secundus dies eſt à Noe uſque ad Abraham, generationibus decem: quo tempore fit arca cen firmamentum, dividens aquas inferiores, in quibus natabat, à ſuperioribus, quibus compluebatur. Et in homine fit firmamentum diſcretionis dividens, ceu aquas, operationes rationales ab animalibus Hæc oblivionis diluvio non deletur, ſicut nec pueritia: ejus veſpera fuit linguarum confuſio. Non generavit populum Dei, ut nec pueritia apta eſt ad generandum. Fit etiam firmamentum diſciplinæ diſcernens inter carnalia & ſpiritualia, ut inter aquas inferiores, & ſuperiores. Tertius dies eſt adoleſcentiæ, cujus manè fuit in Abraham: & ſeparatur terra ab aquis, quum à vanitate doctrinæ gentilium, ſeparatur populus Dei per Abraham: & apparuit arida, ſitiens imbrem cœleſtem divinorum mandatorum & cœpit generare populum Dei, quia Pater multarum gentium conſtitutus eſt Abraham. In hoc die eſt homo aptus ad generandum, generatione corporali & ſpirituali: & fit ſequeſtratio aquarum, id eſt, vitiorum, & germinat terra noſtra fructum Porrigitur hic dies uſque ad David cujus veſpera, eſt in populi peccatis, aut in Saule. Quartus dies eſt juventus, cujus manè in David: fiunt ſydera in firmamento, Sol ut regnum: Luna: ut plebs obtemperans regno: & tunc fuit populus ut in juventute. Et in homine fiunt Sol, & Luna, rationis ſuperioris, & inferioris Ejus veſpera fuit in captivitate Babylonica, vel in peccatis regum. Quintus dies à captivitate Babylonica, uſque ad Chriſti adventum, declinans à juventute ad ſenectutem: & produxerunt aquæ reptilia, & volatilia. Judæi hunc

a Ori ſ Iudi. hom. 1. & ſ. Roma 13 Phil 2. alleg. Gre. 2 mo. 2 c. b Ambroſ. Apoc. 7. c Gr 1 m 32. d Hie ſ pſ 95 Bern ſ. Cant. ſerm 49. e Gre. 35 mo. 22 & ſ. 1. Reg 14 f Ori ſ Iudi. hom. 2. g Ori ſ pſ. 36. hom 3. h Ar ſ pſ 135. Ori ſ Ro 14. i Greg. . Re. 8 k Hie ſ Iob 42 & ſ pſ 95 l Bed ſ. Gen. 8. m Orig ſ. Lev ho 5. & ſ Iud hom. 1. o Hie ſ Iſ 17. & 6 & ſerm. Matth 15. A b devin. p Cle Ale. 5. ſtrom. Aug ſ pſ 106 q Greg 19. moral 4. r Gre ſ. 1 Re. 1 ſ Hil ſ pſ 16. 60. t Am. ſ pſ 118 ſerm 12. v Baſ ſ pſ 33. 114. x Ori ſ pſ 36. hom 3. y Hie ſ Iſa. 65 z Aug pſ 88. aa Ber ſer 17 ſ pſal 90. bb Iſyc ſ Lev. 7. 19. cc Amb. 2 de Abr 11. Cypr Epiſt 8. dd Iſyc ſ. Lev. 22. 13. ee Hie ſ Iſ 58 Aug ſ pſ 60. 117. ff Gre Can k & ſ Ex ho. 5 Bern ſ Cant. ſer 72. gg Au. 3 de Gen. Mani. 23. Gen. Vene. Cant. 1. 10 8. cap 10. 11. Bed. ſ G. n. h

undiquaque diſperſos, qui & multiplicati ſunt. In homine hic dies eſt virilitas, quæ facit grandia opera: & producuntur volatilia, & piſces, id eſt, grandia opera per aquã ſapientiæ, veſpera hujus diei fuit peccatorum multiplicatio in populo Judæorum. Sextus dies eſt ab ortu Chriſti, quo fecit populus Judæorum, & templum, in ſo ſenectute & producuntur ſerpentes, &c. hoc eſt, diverſæ gentes ad fidem venientes: homo ad imaginem Dei, hoc eſt Chriſtus, & maſculus, & fœmina, ſunt Chriſtus & Eccleſia. In hoc die, quando homo deficere putatur, recipit novas vires ſapientiæ: ideò producitur homo. Veſpera hujus diei, eſt finis mundi. Deinde ſequitur dies ſeptimus in æterna requie. Poſſunt etiam hi ſeptem dies *a* aptari ſeptem Donis Spiritus ſancti: ut primo die aptetur Spiritus timoris Domini: Secundo Spiritus pietatis, atque ita deinceps. Aptantur etiam ſeptem ætatibus mundi.

Dona Spiritus ſancti. Viſio beatifica.

Dies, quos diſcernunt luminaria, *Gen.* 1. deſignare poſſunt *b* cognitionem, ſeu viſionem, beatificam, ſecundum quam dicuntur eſſe manſiones multæ in domo Patris Chriſti. *Joan.* 14.*a*.

Intelligibilia. Apoſtoli. Iuſti.

Dies etiam, quos diſcernunt luminaria, dici poſſunt *c* intelligibilia, à ſenſibilibus. Aut animæ deditæ intelligibilibus & ſpiritualibus. Et dies cui præeſt Sol, *d* eſt qui illuminatur à Chriſto tanquam Filius lucis. Et dies perſeverans *e* dici poſſunt Apoſtoli, & juſti, qui perſeverant in luce gratiæ, & doctrinæ. *Pſal* 118. *Exod.* 13 *b*. Et dies qui formantur, ſunt ſancti, *Pſalm.* 138.

Intentio bona.

Dies quandoque eſt intentio bona. Et dies ante diem, eſt *f* bona intentio præcedens bonam operationem, 1 *Reg.* 9 *c*.

Confeſſio Trinitatis.

Dies tres itineris Ninive, *Jonæ* 3.*b* deſignant *g* confeſſionem Trinitatis in mundo: prædicavit Jonas itinere unius diei: ut unitas perſonarum in eſſentia ſignaretur. Et dicuntur dies, non nominata nocte, quia in Deo nihil eſt obſcurum. Et dies tertia, qua immolavit Abraham, *h* deſignat cum fide Trinitatis immolandum eſſe Deo, *Gen.* 22.*a*.

Dies judicii, & punitionis malorum.

Dies Domini dicitur dies, *i* quo Deus publicam exercet punitionem: vel dies judicii, quo velut in uno die Deus diſperdet omnes malos. Pulchrè autem dicitur dies Domini, quando omnis ſæculi converſatio deſtruetur & errore ſublato, una veritas apparebit. Dicitur etiam dies viſitationis, & dies ultionis: & dies æſtus: & dies tribulationis, & afflictionis. & dies malus, & dies iræ & furoris Domini & dies nubis, & caliginis, *Exo.* 32.*b* *Job* 15 *c*. *Pſ.* 40. 48 109 *Prov.* 16.*a*.*d* 13 *a*.31.*d*. *Iſa.* 2 *c*.10.*a* 22 *b* 27. *b* 34 *c*. 63 *b* *Jer* 16. *d* 17.*c* *Thren.* 2.*a*.*g* *Ezech* 7.*b* *f* 13.*a*. 34 *d*.39 *b* *Joel.* 1 *d*. 2 *a* *g* Dicitur etiam interfectionis *Jer* 12 *a*. quæ tamen poteſt intelligi converſio peccatoris per caſtigationem, multa autem ex his intelligi poſſunt de die mortis.

Converſio peccatoris.

Et dies peccatoris, quum quæretur & non invenietur, *k* eſt dies judicii, vel mortis ejus, *Pſal.* 36. Et dies Madian, & Babylonis, ſunt *l* dies punitionis malorum, *Iſa* 9.14.*a*. Et dies gentium ſunt, quando non ad unam gentem, ſed ad omnes ſpectabit vindicta, *Eze.* 30 *a*. *Hoſ.* 5.*c*. 9.*a* *Abdi* *d*

Dies mortis.

Dies etiam ſolemnis, eſt dies judicii, quo Deus vocat inimicos animarum, hoc eſt, dæmones, *Thr.* 2.*g* Et dies nominata, qua ſepelitur Gog, *Ezech* 39 *c* Et dies belli, & dies commotionis, & dies judicii, *Amos* 1.*d*. Reprehenduntur autem deſiderantes diem Domini: quia omnes eum timere debent, quum nemo ſit ſine peccato, *Amos* 5 *e* 6.*a*.8 *c*. *Nahum* 1 *b*. Dicitur etiam dies præparationis, *Nahu* 2.*a* *Soph* 1.*c*. Et dies nota Deo, eſt dies judicii, quæ non eſt dies, neque nox, quia ceſſabit tunc viciſſitudo dierum & noctium, *Zach.* 14.*b* *Malach.* 3.*a* 4 *b* *Eccl.* 7.*b* *Apoc.* 16.*c*

Vltio div. comminata hujus mundi.

Dies altera, qua venerunt Judæi trans mare quærentes Chriſtum poſt eſum panum, *Ioan.* 6.*b*. eſt tempus judicii, quum dicent: Domine, Domine aperi nobis. Noviſſimus etiam dies, eſt dies judicii, & ultionis diu comminatæ, *Jer.* 23.*e*. *Hoſe* 3.*b* *Ioan.* 11 *c* 12.*g*. Et dies inclinata, eſt finis mundi, *Gen* 24.*g*

Tempus proſperum.

Dies dicitur aliquando *m* tempus proſperitatis hujus ſæculi: & gaudia de rebus temporalibus, *Lev.* 8 *g*. *Iſa.* 4 *b*. 28.*e*.60.*c*. Sic dies natalitius Herodis, *Matth.* 14.*a* Et hi dicuntur dies hominis, & dies perdicis, *Iere.* 17.*b* *c* *Pſalm.* 21. 31. 92.101 120 Hæc eſt dies tranſiens, *Sopho* 2.*a*. Et dies malorum, eſt tempus proſperitatis, quando mali proſequuntur bonos, *Pſal.* 26. In die mandat Deus miſericordiam ſuam, id eſt, in proſperitate jubemur eſſe miſericordes, *Pſalm* 41. Die accuſat diabolus, *n* id eſt, in proſperis, *Apoc.* 12 *c* *Iob* 2. *d*. Hi tranſierunt juſti, *n* quum poſt brevem tranquillitatem, mox occupantur tentationibus & tribulationibus, *Iob* 7 *c*. Dies autem tota, dicit tempus proſperitatis, & adverſitatis, *Pſal.* 72. Die ac nocte, eſt in proſperis & adverſis, *Apoc* 4.*c*.

Tempus vitæ præſentis.

Dies interdum ſumitur *o* pro tempore vitæ præſentis: & tota dies, eſt totum tempus hujus vitæ: & dicuntur dies terræ, quia ſunt viventium in terra, *Gen.* 8.*d*. *Pſalm.* 21. 31.37. 43.51.55.114.139 143. *Thr.* 1.*e* *Matth.* 6.*d*. Et tota die dicitur Chriſtus expandere manus ſuas, *Iſa.* 65 *a*. *Rom.* 8 *g*.10.*d*. hoc eſt, ad Judæos, toto tempore vitæ ſuæ, & prædicationis, uſque ad crucem, & quia toto tempore vitæ præſentis nos invitat ad ſuſcipiendum fructum redemptionis ſuæ. Et dies hodiernus, dici poteſt de toto tempore hujus ſæculi *Joſ* 15 *g* 1. *Reg.* 4.*b*. *Ioan.* 9.*a* Et dies operariorum varias habens horas, eſt tempus præſentis ſæculi, aut vita uniuſcujuſque, *Matth.* 20.*b*. Dies etiam peregrinationis, ſunt dies vitæ præſentis, *Gen.* 47 *b*

Claritas virtutum.

Dies cuncti, quibus commodatur Samuel Domino, ſunt, vel totum tempus vitæ fidelium vel claritatis virtutum, 1. *Reg.* 1 *b* 2.*d*. *Exod.* 10.*d*. De his *Epheſ.* 5.*b* Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Et dicuntur dies tribulationis, *Pſ.* 67. *Ier.* 16.*d*. quia tentatio eſt vita hominis ſuper terram, *Iob* 7.*a*. Et dies completi ſunt, cùm dies hujus vitæ finiuntur, *Thr.* 4.*d*. *Ioan.* 9.*a*. Dies ſextus, in quo colligitur manna ad diem ſeptimum, *Exo.* 16.*e*. deſignat *p* vitam præſentem, in qua acquirenda ſunt merita ad fœlicitatem. Et dies ſex, quibus clauſa eſt porta orientalis templi, *Eze* 46.*a*. ſunt *q* tempus hujus vitæ, *Lev.* 32.*e* Idem deſignare poſſunt dies juventutis, *Eccl.* 12.*a*. Septem dies, quibus recluditur leproſus, *Lev* 3.*a* deſignare poſſunt *r* tempus vitæ præſentis, quod eſt tempus veniæ, & pœnitentiæ. Idem deſignant ſeptem dies, quibus jubetur manere leproſus extra caſtra, aut extra tabernaculum, *Lev.* 14.*a* 15 *b* 22.*d*. Et dies ſeptem plagæ ſanguinis, *Exo* 7 *d*. ſunt dies vitæ præſentis, in qua caſtigat Deus ad emendationem, & pœnitentiam. Idem deſignant dies ſeptem, aut quatuordecim ſeparationis menſtruatæ: & dies triginta tres, aut ſexaginta ſex, purgationis, nempe vitam præſentem, aut tempus hujus mundi *Lev* 12 *a*. *Num* 12.*d* *Eze* 44 *f* Dies etiam ſeptem, quibus debebant Sacerdotes conſecrati eſſe in tabernaculo, *Lev* 28 *g* 1. *Reg.* 10 *b* deſignare poſſunt tempus vitæ præſentis, & etiam dona Spiritus ſancti, quæ debent eſſe in Sacerdotibus, & præterea ad impletionem omnium mandatorum. deſignabant etiam tempus, quod eſt à Paſcha, vel aſcenſione uſque ad Pentecoſten, in quo non debebant Apoſtoli egredi de Hieruſalem. Dies etiam ſæculi, ſignificant *ſ* tempus hujus vitæ qui dicuntur etiam dies hominis, & dies afflictionis, & dies noſtri, dies miſeriæ, *Iſa.* 63 *e*. *Iere* 17.*c*. *Pſalm.* 77.114. Et dies mali vel malorum, eſt tempus hujus vitæ, in quo patimur mala, *Pſal.* 26. De hoc die *Ioan.* 9.*a*. Me oportet operari opera Patris mei, donec dies eſt.

a Rup. ſ. Gen. 21. & 3. ſ. Gen. 26. b Aug. 13. confeſſ. 18. c Ori. ſ. Gen. hom. 1. d Ambr. de Virg. 3. e Ber. ſ. Cant. ſer. 49. f Gre. ſ. 1. Re. 9 g Hie. ſ. Ion. 3. h Cle. Ale. 1. ſtrom. i Hie. ſ. Iſa. 2. 13. 26 & ſ. Ezech. 39. Ori. ſ. Io. ho. 8 Hie. ſ. Ioel. 2. & ſ. Pſ. 40. k Aug. ſ. Pſal. 36. 45. 100 Dei ſ. Pſ. 36 hom. 2. l Hie. ſ. Iſa. 14 & ſ. Io. 9. & ſ. Amos 5. m Ori. ſ. Mat. cap. 14. & ſ. Iere. hom. 4. Hil. ſ. Mat. Can. 14. Hie. ſ. Iſa. 4. 60. & ſ. Ier. 17. n Gr. ſ. in 30. & 4. mor. 17. & 15 in 22. & ſ. Pſ. 101 Rup. ſ. Apo. o Hil. ſ. Mat. Can. 5. Ori. ſ. Ioſ. ho. 21. & ſ. Mat. hom. 10. & ſ. Rom. 8. 10. Chry. ſ. Gen. hom. 19 Gr. ſ. 1. Reg. 29 14. Baſ. ſ. Pſ. 32. 114 Hi. & Cypr. ſ. Ierem. 16. Cyr. ſ. Io. 14 Orig. ſ. Ex. d hom. 7. p Bed. ſ. Exod. 16 q Hi. ſ. Ez. 46 Iſy. ſ. Lev. 13 r Ori. ſ. Lev. hom. 8 & ſ. Num. hom. 7. Iſy. ſ. Lev. 22. Hie. ſ. Ez. 44 Gr. ſ. Re. 10 Iſy. ſ. Lev. 7 ſ Hie. Ie. 17 Aug. ſ. Pſ. 26. 114. Rup. 9. ſ. Ioa.

Dies

Species rei. Dies interdum ſignificare poteſt *a* ſpeciem rei, ſive perfectionem: ut quum factum eſt veſpere & mane dies unus, *Gen.* 1.*a* Et dies ponitur aliquando pro re bona: ut judicare inter diem & diem.

a Ruar de S. Vict de ſtatu. exter. hom. c.

Submerſio Ægyptiorum. Dies certaminis Dei facit, *b* quando pugnavit contra Ægyptios pro Iſrael, & ſubmergens eos in mari rubro: *Zach* 13.*a*.

b Hie., Zac. 13.

Lex naturæ. Dies Abrahæ, & etiam Iſaac ſignificare poſſunt legem naturæ, *Gen.* 25 *a.* 26 *a.* 35.*d.* Eandem deſignat dies Patrum, *Gen.* 47 *b*.

Lex ſcripta. Dies altera, die i poteſt tempus legis ſcriptæ, quod eſt poſt diem legis naturæ, *Exod* 9.*a* 18 *b.*32.*g.* Poſt dies duos vivificat nos Deus, *Hoſe.*.*a.* hoc eſt, in lege gratiæ, quæ eſt poſt leges naturæ, & Scripturæ.

Gradus fidei. Die altera viderunt Azotii jacentem Dagon: & rurſum altera, quæ eſt tertia, viderunt eum abſciſſis manibus & capite, 1 *Reg.* 5.*a* ut prima dies ſit *c* prædicatio contra Idololatriam: Secunda cognitio fidei, & priſtini erroris: Tertia deliberata certitudo, & oblatio profeſſionis, & proteſtatio nis fidei.

c Gr ſ. 1. Re 1

Dies tertia, qua Abraham immolavit, *Gen.* 22 *a.* deſignat *d* triplici tempore debere nos agere gratias Deo, nempe præſenti, & præterito, & futuro.

d Amb 1. de Cain 2.

Tempus gratiæ. Dies etiam tertia, qua immolavit Abraham, *Gen* 22.*a.* eſt *e* tempus gratiæ quando immolatus eſt Chriſtus, ut prima dies ſit tempus legis naturæ, ſecunda Scripturæ, tertia die puniti ſunt Sichimitæ id eſt peccatores, & diaboli, *Gen.* 34 *d*

e Aug 2 de ſymbo ad catechume 6. & de verbis domini ſerm 12. Beda ſ Gen. 18 34.

Tempus pœnitentiæ. Dies quo ceciderunt multi de Iſrael, deſignat *f* tempus pœnitentiæ, & converſionis malorum, *Exod* 32.*f.* Idem eſt dies *g* interfectionis, *Jerem* 12.*a* Et dies adventus in ſolitudinem, *Exod.* 19.*a.* Et dies triginta, quibus debebat mulier captiva eſſe in fletu, *Deuteron* 21.*c* Et dies jejunii, qui pertinet ad pœnitentiam *h* dicit ſpem conſequendæ indulgentiæ, in divini Verbi promiſſione, 1. *Reg.* 7.*b. Ezech* 35.*c* Et dies tres in immolatione Abrahæ, *Gen.* 22.*a.* deſignant tres partes pœnitentiæ, poſt quas remittit Dominus peccatum, *Gen.* 34.*d.* 40 *c. Exod.* 3.*f.* 10 *f.* 15.*d.* In die tertia ſuſcitat nos Deus, *Hoſe.* 6 *a. Matth.* 13 *d.* Ad hæc pertinent tres anni ficus, *Luc.* 13.*b* Dies quadraginta ſolent etiam deſignare tempus pœnitentiæ, *Geneſ.* 50 *a Exod.* 14.*d Joan.* 3.*b* Dies ſecunda, qua offertur hircus, *Ezech.* 43.*f.* deſignat *i* ſecundum paſcha, & oblationem pœnitentium: ſicut dies prima eſt juſtorum, non indigentium pœnitentia.

f Am. apoſ. 13. g Hie ſ Je 12. h Gr ſ 1 Re 7 Aug ſ ſ 76. & 1 de ſymb. ad cate. c. & de verbis domini ſer. 12. Beda ſ. Gen. 21. 34

Inveſtigatio exemplorum. Dies ſeptem judiciarum, quos petierunt viri Jabes à Naas, ad quærendum auxilium, deſignant *k* inveſtigationem exemplorum omnium perfectorum, 1 *Reg* 11 *a*.

Baptiſmus. Status gratiæ poſt baptiſmũ. Prior ſtatus peccati. Dies ortus Hieruſalem, deſignare poteſt baptiſmum, quo renaſcitur anima. Et dies adoleſcentiæ Hieruſalem, dicunt ſtatum gratiæ poſt baptiſmum, *Ezech* 16 *a.c b.* Dies etiam egreſſionis de Ægypto, ſignificant *l* tempus baptiſmi, *Hoſ* 2.*c.* Poſſunt etiam dies adoleſcentiæ Hieruſalem, deſignare priorem ſtatum peccati.

i Hie ſ. Ez. 43 k Gr ſ 1 Re. 12 l Hie ſ Hoſ 2 m Hi ſ. Iſ 63

Tempus egreſſionis de Ægypto. Dies ſæculi Moyſis, indicant *m* tempus, quo populus Iſrael eductus eſt Ægypto, & fuit in deſerto, *Iſai* 36 *c*.

Dies boni. Dies longi dicuntur *n* dies boni: ſicut e diverſo, dies breves ſunt dies mali: qui & breviantur propter electos, *Matth.* 24.*b*.

n Ori ſ. Iud. hom 1 & Jer. Mat. ho 29

Brevis converſatio cum ſenſibus. Diebus paucis habitare Jacob in Haran, *o* eſt parvo tempore converſandum eſſe cum ſenſibus, ut eorum habeatur ſcientia, *Gen* 26 *g*.

o Amb de fug ſecu. 4.

Ceſſatio legis. Dies mortis Jacob, eſt ceſſatio legis, *Gen* 47 *g.* Et etiam dies luctus ſuper morte ejus, *Gen.* 50 *a.* Et dies Joannis Baptiſtæ, ſunt finis legis, & Prophetarum, *Matth* 11 *b*.

p Hie ſ. Iſai. 27 c.o.

Continua ſolicitudo. Die noctuque, *p* dicit perpetuam ſolicitudinem, *Gen* 31.*f.* Et die ac nocte ſervat Deus ſynagogam, vel Eccleſiam, *Iſa* 27 *a* Die ac nocte non claudentur portæ Eccleſiæ, *q* quia ſemper recipiuntur venientes ad fidem, *Iſa.* 6 *b* 62 *b Apoc.* 7 *d*.

q Aretas. ſ. Apoc. 7.

Continuum dolor peccatorum. Die ac nocte flere, eſt continuè dolere de peccatis, *Jer.* 14.*c* 16.*c. Thr* 2. *f* Et die ac nocte non extinguetur ignis inferni, *Iſa.* 34.*c*.

Continuatio. A diebus in dies, dicit perpetuam continuationem, *Exod.* 13 *b Lev* 6 *b*.

Die tota nomen Dei blaſphemari dicitur *r* vel per Judæos, vel per continuò peccantes, *Iſa.* 52.*b. Thr.* 3.*g Hoſ.* 12.*a*.

r His ſ. Iſ. 52.

Tempus à paſſione Chriſti, uſque ad converſionem Judæorum Dies multi, quibus fornicaria expectat virum, nec eſt alteri viro, *Hoſe.* 3.*b.* Sunt *ſ* dies à tempore paſſionis Chriſti, uſque ad finem, quando convertentur Judæi: quo tempore licet ſint increduli, non tamen colunt alium Deum: & Deus etiam eos expectat. quia non eos delet, ſed ſuſtinet, ut convertã tur.

ſ Hie. ſ. Hoſ. 3.

Dies Gabaa, *Hoſe* 9.*b.* dicuntur *t* dies, quando peccaverunt Gabaonitæ in uxorem Levitæ: unde & perierunt: vel ſunt dies, quando elegerunt Saulem Regem, qui erat de Gabaa.

t Hie ſ Hoſ. 8

Tarditas converſionis Dies multi, poſt quos offert Cain munera, *Gen.* 4 *a.* ſignificant *v* negligentiam, & tarditatem convertendi ſe ad Deum.

v Phil. de ſacrif. Abel & Cain.

Captivitas Judæorum. Sublimitas doctrinæ, & operum. Dies ſpeculationis Samariæ, ſive Hieruſalem, *x* ſunt dies captivitatis eorum, *Mich.* 7.*a* Dies autem ſpeculationis in Eccleſia eſt, quando ſancti, & electi de Eccleſia aſcendent ad ſpeculam, & in ſublimitate doctrinarum, atque operum ſuorum, de rebus cæleſtibus diſputabunt.

x Hiero ſ. Mich 7

Proſperitas terrenorum Defectus verbi Dei. Tempus tribulationis. Dies mali ſunt, quando *y* carnalia pro ſpiritualibus, terrena pro cæleſtibus, &c. quærimus. Sunt etiam dies fa mis, *z* quando videlicet deficit prædicatio verbi Dei: & eſt tempus tribulationis. *Job* 3.*a. Pſa.* 33 46. 48. *Epheſ.* 5.*d.* Et dies Hieruſalem, ſignificant tempus tribulationis Eccleſiæ, *Pſa.* 126 Dies etiam belli, eſt tempus tentationis, & tribulationis, *Pſal.* 77.

y Ori ſ Iob. lib 3 & ſ. ind. hom. 1 & ſ. pſ 34 hom 3. z Am ſ pſ. 48 Ba ſ pſ. 33. 48 Hie ſ pſ 26. Aug ſ pſ. 26. 36 77 136.

Tempus quo regnant peccata. Dies Pharaonis. Achab. Achaz, & Manaſſæ, cæterorumque malorum regum, deſignant tempus, quando regnant peccata in mundo. Et in diebus Eli, *aa* hoc eſt, quum malus paſtor regnat, non erat viſio manifeſta, 1. *Reg* 3.*a.* quia dum rector agenda, quæ novit, deſpicit, agitur cum eo diſtricto judicio, ut agenda non videat: quia implere noluit, quod videbat. Dies etiam antiqui dici poſſunt dies malorum Principum, *Pſal* 142. In his diebus non reſpondet Dominus, quum eſt cogitatio in mente, quæ bona putatur, cùm tamen non rectè cognoſcatur, 1 *Reg.* 14.*f.* Et dies una mortis filiorum Eli, eſt idem error infidelitatis multorum, 1. *Reg.* 2 *g.* De quibus dicitur, *Job* 24.*c.* Sic in tenebris, ſicut in luce ambulant. Vel eſt proſperitas malorum facer dotum cum brevitate vitæ, de quibus *Job* 20.*a.* Gaudium hypocritæ, ad inſtar puncti. Et 21 *b.* Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt.

Ori ſ Iude. hom 1. aa Gr ſ 1. Re 14 & ſ Pſal. 142. bb Hie. ſ Hoſ. cc Hie ſ. Iob. 3

Delectatio peccati. Dies Regis noſtri dicunt hæretici *bb* congratulando proſperitati hæreſiarchæ: *Hoſ.* 7.*d.*

Dies, in qua natus eſt Job, cui maledixit, *Job* 3.*a* deſignat *cc* delectationem peccati. & optat Job perire hanc

Deſternere, vide Sternere.
Deſtinare, quære Proponere.
Deſtituere, vide Derelinquere.
Deſtruere, Diſſipare, Devaſtare, Vaſtare.
Diruere, Exterminare, Demoliri.

DESTRUERE eſt, quod ſtructum erat, ac ſtabat, diſſolvere, & diſſipare. Exterminare autem, eſt extra terminos ejicere, & demoliri.

Deſtruit nos *Deus*, quum *a* tollit à nobis peccata, noſtrique miſeretur, & cum deſtructa vita veteri, etiam per infirmitatem, & tribulationes, nobis benefacit, *Pſa* 59. Et deſtruitur corpus peccati, quum *b* omnibus vitiis morimur, *Ro.6.a.* Sic deſtruxit Chriſtus mortē, *1.Cor.15.e d. Tim.1.c.2.* Et vaſtat Philiſthæos & filios Seth, *c* eos convertendo, *Num.24.e 1.Reg.14.e.* Vaſtitas autem veniens à Domino, *d* eſt quum deſtruit peccata, convertendo peccatores, *Ecc 3.a. Prov 10 b. Iſa 13 a. Ier.4.d. Ioel.1.d. Amos 5. a Mich.7 a.*

Diſſipat *Deus* gyrum arcturi, *Iob.38.c* quum *e* in teſtamento veteri advenienta Chriſto, literæ laborem ſolvit. ut fidelis quiſque, jam cum libertate Spiritus, illud intelligat, cui prius in formidine, inter tot diſcrimina ſerviebat. Aut quum carnalium ſtultitiam corrigit, manifeſtando ſe per carnis ſtultitiam. Vel diſſipat gyrum arcturi, *f* qui dona Spiritus ſancti diſſolvere conatur. Vel qui liberat Eccleſiam à laboribus. Vel qui tollit laborem literæ legis

Exterminator dici poteſt Chriſtus, qui ſua paſſione deſtruxit primogenita Ægypti, hoc eſt, abſtulit peccata mundi, *Exod.12.d*

Vaſtat *Deus* paſcua arietum, *Ier.25.g.* quum *g* aufert bona pacis, quæ non cognoſcebant vacantes otio, & luxui. Vaſtavit etiam paſcua. quum deſtruxit templum. Et vaſtat terram per ſiccitatem, quum aufert verbum *Dei* & doctrinam cœleſtem ab Eccleſia, *Ier 14.a.31 8. Ioel.1 c. Iud.6.a.*

Diſſipat *Dominus* oſſa placentium hominibus, *Pſal 52.* quum *h* confundit ſpem, quam fruſtra habent de æternitate. Et diſſipantur oſſa noſtra ſecus infernum, *Pſa* 140 quum *i* admittimus malas cogitationes, aut dæmonis ſuggeſtiones, aut hæreticorum rationes: vel quum pereunt proximi noſtri peccando. Aut fuerunt corpora Martyrum abjecta a perſecutoribus

Deſtruit *Deus* cor humanum quum *k* relinquit, *Iob.12.c.* Et deſtruit undique Job, hoc eſt, Eccleſiam, quando non ſolum in infirmis membris ipſa deperit, ſed etiam quæ videbantur fortia, corruunt, *Iob.19. b Iere.12.c. Threo.2.a.*

Deſtruit *Deus* maceriam vineæ, *Pſal.79.* quum facit legem non ſervari, nec intelligi ſecundùm literam. Sed ſecundum ſpiritum enim. Et deſtructio templi, eſt diſſipatio obſervantiæ literalis legis, *Mat. 24.a.26 f.*

Diſſipati muri, *l* deſignant *m* deſtructam machinam virtutum, & oblatam divinam protectionem, *Iere 5.c Thren.2 b. Nahu 3.b.* Et deſtructio templi, eſt diſſolutio virtutum in anima, *Mat.24.a.26 f.29. d. Mar.13.a.15 c. Luc.21.b.* Idem deſignat deſtructio altarium Dei, *3.Reg 19.b. Ier.10.d. Rom.14.d.* Diſſipatum vas, quod faciebat figulus, *Ier.18. a.* lapſum hominis in peccatum deſignat.

Vaſtator leo, eſt *n* gladius punitivus *Dei*, *Ier.1.f.* Idem eſt diſſipans ventus, *Ezech.13.b.* Deſtruit autem *Deus* inimicum, quum diabolum in infernum detrudit, *Pſa .8 34.52 143. Deut.32 d. Iob 5.d.6.e. Num 16 a Eccl 16 a. Ier 1 b 49.f. Amos 2.c Soph.3.a. Zach 11.a.* Et diſſipat oſſa inimicorū, quū eorū aufert robur. Diſſipantur autem inimici, dæmones, aut Judæi reſurgente Chriſto. Diſſipat etiam Deus terram & montes, quum in judicio confundit malos, & in infernum demergit, *Iſa 13.a.24 a.42.c. Eze. 14.e.22.g.35.d.* Illa eſt vaſtitas à potente. *Ioel.1.d. Zach.11 a. Pſal.17. Eccl.5.b.* De hac dicitur, *Iob.5.d.* In vaſtitate & fame ridebis. Diſſipat quoque Deus gentes, quæ bella volunt, cùm *o* deſtruit hæreticos pertinaces, *Pſal.67* Gentes autem vaſtatæ ſolitudine, erant derelicta gentilitas, *Iſa.60.c.* Et diſſipatæ hæreditates, *p* erant gentiles perditi, *Iſa.49.c.* Exterminat etiam Deus prædam leonis, quum vincit diabolum, *Nahu 2.d. Iod.5.c. Sap 16.a. Apoc.11.d.* Et diſſipat Deus ſuperbos, & demolitur domum ſuperborum, *q* eos puniendo, vel convertendo, *Pſal.103. Prov.15.c.* Et deſtruit fundamenta Ægypti, quum *r* tollit hæreticos & Philoſophos, & ſuperbiam de mundo, *Ezech.30.a. Hoſ.7.d.* Sic exterminavit Amorrhæum, *Amos 2.c.*

Deſtruit Deus ultorem, *ſ* quum diſſipat Judaicum populum, & hæreticos, *Pſal 8.67. Ier.31.a. Thre a. b. Mala.1.a. Act.6.d.* Et deſtruxit Deus maceriam vineæ, & ſepes, quum populum Iſraël diſſipavit: & quum deſtructi ſunt muri Hieruſalem, *Iſ.5.b.42.d. Pſ.79. Mich 3 a* Et deſtruxit Deus Iſraël ab emendatione, quum *t* eos reliquit in infidelitate, *Pſa.88.* Et vaſtata tabernacula Hieruſalem, *Ier.4.e.* deſignant deſtructionem Sancti ſæcularis. Diſſipatæ etiam ciſternæ, *v* ſunt ſynagogæ Judæorum: & item dæmones, & idola, *Ier.2.c.* Diſſipatum vas figuli *x* deſtructio templi, & populi Judæorum. *Ier a 8.a.*

Deſtruxit Deus civitates inimicorum, *y* quum diſſipata ſunt templa idolorum, & ablatus eſt cultus eorum. Ad idem refertur vaſtatio civitatis Sichen per filios Jacob, *Gen 34. Num.31.g. Deut.3.a. Ioſ 8.b. Iud 9 f.1. Eſder.6.c. Pſal 9.27.51. Iſa.61.b. Ier.24 c.42.b.45.b 47.c.49.a.50 b.51.f Ezec.26.b.30.a.32.c.35. a. Nahu.2 c 3.b. Soph.2 a.* Et deſtruere Deus gentilium, & aras eorum, eſt tollerere errores, *Exod.23.c. 34.b. Deut.12.a Iud.6.e. 4.Re.10.f.11.d 18.a.23.b.2.Par. .3.d.31.a Iud.3.d. Amos 7.c.* Et deſtruere lupanar Hieruſalem, eſt *z* tollere errores, & idololatriam, & ſeminarium libidinis, & vitiorum, *Ezech.6.a.16. e.* Ad hæc pertinent. quum viri Juda deſtruxerunt caulas ovium inimicorum, *2.Par.14.d.*

Deſtruere domum leproſam, eſt confundere, & projicere hæreticos, & eorum dogmata, *Lev 14.b.* Idem erit deſtruere clibanum immundum. & ſcytropodes. *Lev.11.f.* Deſtruere autem ædificia diaboli, & hæreticorum. officium eſt Chriſti, & prædicatoris, *Ierea.b.50 c.* Deſtruit etiam ſapiens robur civitatum fortium, quum *bb* diſſolvit & evacuat rationes Philoſophorum, *Prov.21.c.* De hoc *2 Cor.10.a.* Conſilia deſtruentes &c. Sic deſtruere munitiones, & deſtruere turrim Phanuel, eſt diſſolvere rationes vitia defendentes, *Iud.8.b. Deut.28.e.2 Reg 20.e.* Et deſtruere murum Geth, *2.Para.26.a. Eccleſ.10.c. Mich 5.d.* Et deſtruit Deus ea. quæ ſunt. hoc eſt ſuperbos, *1.Cor.1.d. Ier.19.b.* Diſſipat etiam Deus muros & turres Tyri, quum deſtruit munimenta hæreticorum, *Ezech.26 b. Hoſ.10 d.* Et diſſipans Chuſai conſilium Achitophel eſt diſſipans conſilia hæreticorum. Et diſſipavit Dominus conſilia gentium, quum deſtruxit idololatriam. Et in reſurrectione conſilium Sacerdotum, & Phariſæorum, Pilati & nimium, *2 Reg.15 g 17.c. Num.4.c. Iob.5.b. Pſa.32. Prov.15.c. Iſa.5 b. Ier.19.b.*

Demoliri

Demoliri univerſa, quæ erant Amalec, 1 *Reg.15 a* eſt *a* auferre omnes carnales cogitationes à corda Et demoliri vile & reprobum de Amalec, eſt reſpuere ea quæ non perinde delectant.

Diſſipatæ cogitationes, dicuntur *b* per ſubtractionem temporalium, quæ mentem torquebant, *Iob 17 c*

Diſſipat Deus munitiones Iſrael, *c* quum aufert ab anima fidem, & ſpem, & charitatem, *Tren 2 a.*

Diſſipare ſepem, *d* eſt virginitatem tollere vel eſt unitatem Eccleſiæ diſſolvere, *Eccl 10 b.*

Destructa maceria vineæ ſtulti, *Prov 24.d Eccl 10.b* eſt, *e* quum incepta virtutum munimina, vel improbitate hominum deceptus, vel diaboli perſuaſione, quiſque negligens perdit

vaſtata dicitur Moab nocte: quia *f* ſcientia ſæcularis, adverſaria ſcientiæ Dei, relicta eſt in tenebris perpetuæ ignorantiæ, *Iſa 15 a 23 a 42 c Ier 48 a 49.a*

Diſſipantes legem Dei, ſunt Iudæi ſuas traditiones volentes ſtatuere, *Pſalm 118* Et diſſiparunt itinera Job, hoc eſt, *g* Chriſti, *Iob 30 b* quum Prophetias de Chriſto loquentes pravè interpretati ſunt. & deſtruentes Iudæi domos ad muniendum murum, *Iſa 22 c* ſunt Scribæ & Phariſæi malè interpretantes legem, ut ſuas firmarent traditiones. Vel ſunt hæretici deſtruentes doctrinam veteris teſtamenti, ut ædificarent conciliabula malignantium.

Diſſipantes fœdus ſempiternum, *Iſa.24 a* ſunt *h* quicunque legem naturalem diſſolvunt Diſſipare etiam dicitur prodigus ſubſtantiam ſuam, *Luc 15.c* quum *i* peccator perdit ornamenta naturæ. aut abutitur donis Dei.

Diſſipant viam greſſuum *k* qui benè operandi impedimenta apponunt, *Iſa 3 c 33 b* Sic faciunt, qui diſſipant opera ſua, *Prov 18 b*

Diſſipari arcum belli, eſt *l* diſſolvi inſidias peccatorum & hæreticorum, *Zach 9 c.*

Vaſtitas animalium, ſeu jumentorum, *Habac 2 d* eſt *m* deſtructio ſimplicium, quæ fit ab hæreticis.

Deſtruxit urbes diabolus, *n* quum vaſtavit Eccleſias, *Iſa.1 c 14 d 21 a 17 d 49 e 22. b 42 d 51 f 4. Reg 25 c. 2.Paral 15.f 36.d Pſal 10 Ier 5.b 4 f 6 a.30 c Thr 1.b 2.a Ezec 13 b 26.a.36.g.39.e 1.Mach.1 d 6 g 9.e* Et vaſtant locuſtæ omnia, hoc eſt, dæmones opera, *Exod 10 d.* Et vaſtantes Madianitæ ſegetes Iſrael, ſunt dæmones procurantes corrumpere bona opera noſtra, *Iud 6.a.18 b.Deut 28 d. Hoſ.10 d.12 a Mich.5 a* Vaſtator autem dicitur interdum ſpiritus fornicationis, perdens omnia bona, quæ ſunt in mente, 1 *Reg 14 g* De quo dicitur, *Iob 31.b.* Ignis eſt uſque ad perditionem devorans, & omnia eradicans genimina. Eundem deſignare poteſt deſtruens mulier inſipiens domum ſtructam, *Prov 14.a* Et vaſtitas hoſtilis eſt, quum dæmones perdunt animas, *Iſa.1.b.16 a.23.c.42.d 60 d. Num.24 d.Iud.2.c.9.d.1.Eſder.6.c Ier.6.c 10.d.20.b.40 d.Ioel.1.c. Nahu 2.a.Abdi.e Zac.14.a.* Et diſſipant inimici itinera Job, quum dæmones, aut aperti perſequutores in quorundam infirmorum mentibus, veritatis vias, callida perſuaſione perturbant, *Iob 30.b.Lev 26.e. Neem 1.a.2.c. Prov 29.b. Iſa.51 f.Amos 3.d.Luc.9 e* Exterminator etiam dicitur diabolus, *Exod.12 d Iud.8 c. Ier.12.c.1 Cor.10.b. Apoc 8.b.* Ipſe eſt ventus aquilo diſſipans pluvias, hoc eſt tollens gratiam, & virtutes ab anima

Exterminans vineam aper de ſylva, *Pſal 79.* fuit *o* Iudaicus populus, qui crucifigens Chriſtum etiam Eccleſiam & ſynagogam, quantùm in ſe fuit, devaſtavit. Vel eſt diabolus diſſipans Iudæam propter incredulitatem: aut etiam Eccleſiam. Et vaſtans lupus Iudæos, fuit Rex Medorum vel diabolus, vel rapacitas & gula, *Ier 5.b.9.e.* Demoliuntur quoque vulpes vineas, *Cant.2 d.* quum hæretici in *p* errorem inducunt animas, & diſſipant Eccleſias: & cùm detractores & adulatores perdunt animas bonorum Hi ſunt paſtores diſſipantes vineam, hoc eſt Eccleſiam, vel ſynagogam. *Ier.12 c.* Deſtruunt quoque hæretici, quæ Deus perfecit, *q* quum diſſipant unitatem Eccleſiæ, *Pſal 10*

Diſſipans villicus ſubſtantiam Domini, dici poterat *r* Paulus, quando perſequebatur fideles, *Luc.16.a.*

Diſſipare granum horti, *Iſa 65 b* eſt perdere *ſ* iuſtum relictum inter malos: quod non facit Deus, qui non perdit iuſtum cum impiis

Exterminatur de populo ſuo, qui *t* ſeparatus à cœtu Sanctorum, *Exod.30 d Pſalm 36 Sapien 3.d 11.c.16.a Actor 3 d*

Exterminare vel obſcurare faciem: *v* eſt foris triſtitiam oſtendare, *Matth 6 b*

Non deſtrui novam Hieruſalem in æternum, iudicat *x* durationem Eccleſiæ, *Ier.31 g* Et etiam ſepulchri Chriſti, quod adhuc durat, etiam inter Saracenos

Deſtructæ portæ Hieruſalem, *Thren 1.b.* ſunt ſenſus *y* omnibus delictis aditum dantes.

Diſſipatur capparis, *Eccl 12 b* quum *z* vis libidinis in ſene extinguitur. Vel dicitur, quia *aa* gentilitate fidem amplectente, Iudæa in ſua ſterilitate remanens, benè vivendi ordinem amiſit.

Deſtruit avarus terram, *Proverb 29 a* quum videlicet *bb* habet dominium, & exercet tyrannidem ſuper eam

Vaſtitas dici poteſt *c* ipſa iniquitas, *Hoſ 12 a.Ioel.1 d.* Et interitus ſequens iniquitatem.

Non vaſtanda ligna regionis fructifera, *Deut.20 d.* hoc eſt, *dd* non ſunt occidendi illi, qui converſi fructificare poſſunt in Eccleſia

Diſſipatur populus deficiente Prophetia, *Prov.29 c* quia *ee* cùm ſacerdotis eruditio ceſſaverit, ſolvetur continuò diſciplina Divinæ legis.

Diſſipantes filii Iſrael tentoria ſua, recedente nube, *Num.9 d* ſunt *ff* non ſequentes motum paſſionum, ſed ſequentes lumen rationis aut gratiæ

Diſſipatæ apothecæ, *Ioel 1 d* ſunt *gg* pereuntes Doctores per malam vitam.

Deſudare, vide Laborare.

Deſuper.

DESUPER, indicat locum ſuperiorem: Deſuper in cœlo ſignificabit elationẽ ſuperbiæ, *Exod 20 a*

Deterior, vide Malus.

Deteſtari, vide Abominari.

Detineri.

DETINERE, eſt tenere, ſive remorari aliquem.

Detinentes Rebeccam, ne tam citò iret ad Iſaac, *Gen 24 f.* ſunt impedientes converſionem alicuius vel ad Chriſtum vel ad religionem.

Auferre omnes carnales cogitationes. Auferre fidem & ſpem. Tollere virginitatem aut unitatem Eccleſiæ. Amiſſio virtutum. Conſcientia ſæcularis. Iudæi ſtatuentes traditiones, & pravè interpretantes Prophetias de Chriſto. Diſſolventes legem naturalem. Impedire bona opera. Diſſolvi inſidias hæreticorum. Deſtructio ſimplicium. Vaſtans diabolus Eccleſias. Spiritus fornicationis. Diabolus. Iudaicus populus. Rapacitas & gula. Hæretici. Detractores & adulatores. Paulus perſequens Eccleſias. Perdere iuſtum. Separari à cœtu Sanctorum. Oſtentare triſtitiam. Duratio Eccleſiæ. Senſus. Sterilitas Iudææ. Iniquitas & interitus. Non occidendi utiles. Non ſequi paſſiones. Pereuntes Doctores. Impedientes converſionem.

a Gr ſ 1 Reg. 15. b Gr.13 m 20 c Gr 11.m 11 d Am. ac inſt. 2.ir.9. e Hi r ſ.Eccleſiaſten 10. f Glo ord.ſup. Prov 24. g Hu ſ.Iſa 15. 23 Aru ſ pſ 118. g Hie ſ Iob 30. & ſ Iſa 22 h Hie ſ Iſ 24. Hiero ep ad Damaſum. i Am ſ Lu 15 Ber ſer de aſſ. anima k Hie ſ.Iſ 33. Ori ſ Matt. hom 14. l Hie ſ Za 9. m Hie ſ Hab. 2. Ori ſ Iud h. 7 Gr ſ 1 Re 14. & 20 mo 22. n Hie ſ Iſa 18 14.10.49. o Hie ſ pſ.79 & ſ Ier 5.12. Arno ſ pſ.79. p Ori ſ.Cant. hom 4. Gre ſ.Cant 2 q Hie ſ pſ 10. r Hu Agla ſia ſ Hie ſ Iſ 65. t Glo int. ſup. Exod 30 v Baſ de ieiu. hom.1 x Lyr ſ Ier 31 y Glo ord ſup. Thren. 1. z Hie ſ Eccleſiaſten 12. aa Eu g in Eccleſiaſten. Gr 31.mo 20 bb Lyr ſ Proverb.29. cc Glo ord ſ. Hoſ. 12. dd Lyr ſ. Deu. 20. ee Glo. ord ſ. Prov 29. ff Lyr ſ Nu 9 gg Lyr ſ Ioel. 1.

Detineri

Detineri infirmitate, *Joan.5 a. Eccl.3.c Rom.7.b.* eſt gravari peccato.

Detentio ſapientiæ, eſt in plenitudine Sanctorum, *Eccl. 24 b.*

Detinere veritatem Dei in injuſtitia, eſt eorum, qui multos colunt Deos, aut colendos docent, *Rom.1.b.*

Gravari peccato.

Detrahere, vide Auferre.

Detrahere, pro Deorſum *trahere, vel* Derogare.

DETRAHERE, interdum eſt deorſum trahere: quandoque verò derogare, & maledicendo famam, gloriam aut honorem alicujus adimere. Et detractor dicitur, qui ſic derogat.

Detrahere dicitur Deus, a quum humiliat, & abjicit: & dicitur in terram detrahere, aut in infernum projicere, *Iſa 23 b 26.a d.36.b. Jere.49 d Ezech.26 e 32.d Amos 9.a Abdi b Mich. 1 b* Et hæretici detrahuntur quaſi volucres, *Hoſ 7 c.*

Detrahitur ſuperbia diaboli ad inferos: b quia ad illum locum eſt condemnatus. Et dicitur Lucifer illuc detrahi, quia invitus trahitur. Sic detrahentur mali, *Job 20 d Iſa 14.c.d 25 d 2 Petr.2.a.*

Detrahit Aſſur in ſublime reſidentes, c quum diabolus aut hæreticus, vincit Doctores aliquos, aut Paſtores Eccleſiæ, aut validas eorum rationes, *Iſa.10 c. Iob 24 d.*

Detrahere Diis, *Exod.22 d.* eſt derogare d Sacerdotibus, & Prælatis.

Detrahunt hæretici ſermonibus veritatis, *Job 6.d.* Et detrahebant Chriſto recedenti, quia ipſi à miraculis quieſcenti, fidem adhibere nolebant, *Job 19 c. Pſ 37.108. Eccl 10 c.* Detrahunt etiam Domino, qui verbis ejus credere nolunt, *Num.14.b Deut.31.c* Sic detrahere Moyſi, eſt e non adhibere fidem legi, *Num 12.b.*

Detrahere terræ promiſſionis, eſt præferre terrena cæleſtibus, *Num.3 d.*

Detrahunt dæmones, quum opera noſtra calumniantur, *Pſal.37.*

a Hier ſ Iſ 63. & ſ Hoſ 7.
b Hier ſ Iſ.14 Gr.15.m 16
c Hier ſ Iſ 10. Gre 17 m 2
d Glo int ſup. Exod.22.
e Glo ord. ſup Num.12.

Humiliat & abjicit Deus. Condemnatio diaboli. Vincens diabolus Doctores. Derogare Prælatis. Incredulitas. Præferre terrena cæleſtibus. Calumniantes opera noſtra.

Detrimentum, vide Damnum.

Deturpare, quære Turpis.

Devaſtare, vide Deſtruere.

Devolvere, vide Volvere.

Devorare, Deglutire, *Glutire, Vorare.*

DEVORARE, eſt cibum non manſum præcipitanter deglutire.

Devorans virga Moyſis virgas Magorum, *Exod.7 b* typus eſt f crucis Chriſti, vincentis ſapientiam ſæculi, & ſacræ doctrinæ, ac veritatis, doctrinas falſas, & ſophiſmata diſſipantis. Deſignat etiam g Chriſtum condemnantem mundanos, qui non reſurgent, niſi ad mortem æternam: & eundem deſtruentem corpus diaboli. Verbum etiam Dei h dira venena evacuavit per remiſſionem peccatorũ.

Devoratur homo, quum loquitur de Deo, *Job 37 d* quia i ab ejus immenſitate, quaſi in profundum raptus abſconditur. quia fari in effabilem cupiens, ipſæ ſuæ ignorantiæ anguſtia deglutitur. Loquitur autem caro de ſpiritu, circumſcriptus ſpiritus de incircumſcripto, creatura de Creatore, temporalis de æterno, mutabilis de Immutabili, mortalis de vivificante: & quum in tenebris poſitus, interitum lumen, ſicut eſt, neſciat. homo de æternitate diſſerere cupiens, cæcus de luce loquitur.

Glutire ſalivam, *Iob 7.d* eſt ſupernæ k claritatis, quam quis contemplatur, guſtu etiam ſatiari. Saliva autem ex capite deſluens, os tangit, ſed ad ventrem minimè pervenit: quia liquore ſupernæ contemplationis, jam quidem intellectus noſter infunditur, ſed nequaquam mens planè ſaciatur. In ore etenim guſtus eſt, in ventre ſatietas. Devorans Joannes librum, l ſuſceptionem doctrinæ in die Pentecoſtes iodicat, *Apoc. 10 d.*

Vorare caput agni, cum pedibus & inteſtinis, *Exod 12 b* eſt m avidè corpus Chriſti ſumere, & divinitatem illius fide percipere, & humanitatis ejus veſtigia amando, & imitando perquirere, & verba vitæ, cum aviditate ſumere, & occulta myſteria venerari.

Devorans ignis holocauſtum, eſt ignis Spiritus ſancti conſumens omnia carnalia in mente, & faciens ipſam Divinam. Et ipſe Deus dicitur devorans ignis, *Lev 6 b 9.d Num.19.a. Deut.5.e 3 Reg.18 f. 2 Par.7 a.* Et devorat ignis abyſſum, n quum Deus conſumit peccata, *Amos 7 a. Pſal.20* Et devoratur igne fortitudo Tyri, quum rationes Philoſophorum deſtruuntur igne, quem venit Dominus mittere in terram, *Zach 9 a.22.b.*

Devorans etiam ignis, eſt Dei vindicta, ſicut & ira Dei devoravit Ægyptios, *Exod 15.a.* Et devorans gladius, eſt divina punitio, *2. Reg 18 b Iſa 31 d Jer 2 f.12.c.* Idem devorans menſis, aut rubigo, *Hoſe.5.b.* Et vorabit maledictio terram, *Iſa.24.b.* quum o dicet Chriſtus in judicio. ite maledicti in ignem æternum. Devorans ignis Nadab & Abihu, p deſtructionem ſacerdotii Judæorum, & Judææ indicavit, *Lev 10.a. Amos.7.a*

Devorans ignis Nadab & Abihu, typus eſt ignis inferni, *Lev 10.a. Num.11.a. Judi 9.b.20 g.2. Reg 22.a 4 Reg 1.c. Job 15.d. d 20 b* Et devorat ignis ſpinas, & vepres, hoc eſt, q infernus hæreticos, *Iſa 9.d. 26.b.29.b 30.f.33.e. Jer.5.d 17.d 21.d. 48.g. Thren.2.a 4 b. Ezech 15 b.16.e.23.d. Hoſ.8.b. Joel.1.d 2.b. Amos 1.b.2 a. 5.b 7.a Soph.1.d.3.b. Zach 9.a.11.b. Malach. .c. Apoc.11.b.20.c.* Et devorat ignis reliquias malorum, quum corpus r hic relictum, poſt reſurrectionem igne inferni devorabitur, *Job 22.c. Pſal.20. Eccleſiaſtici 36 b.43.e.* Devorantur etiam comedentes Iſrael, quum dæmones & perſequentes Eccleſiam in infernum traduntur, *Jerem.30.c.*

Devorans ignis, dicitur ſ peccatum libidinis, *Job 31.b.*

Devorat ignis veſtes, *Nahum.3.c.* quum t tollit robur animi.

Devoratricem hominum dicebant Gentes Eccleſiam, v qui videbant fideles ob defenſionem fidei è tyrannis occidi, & alios ad fidem converti, & Eccleſiæ copulari, *Ezech 36.c.*

Devorare prædam, eſt x arripere regnum cælorum, *Num.23 d.*

Devoravit fera peſſima Joſeph, ſecundùm opinionem Jacob, *Gen.36.g.* ubi deſignantur Judæi, qui præcipitanter, & cum maxima crudelitate crucifixerunt Chriſtum. Idem deſignavit devorare volens piſcis Tobiam *Tob.6.a.1 2.a. Jona 2.a.* Volebãt eum devorare, ſicut infernus viventem, ut penitus memoria virtutum ejus, & doctrinæ extingueretur, & ac talis unquam inter eos vixerit, penitus ignoraretur.

f Greg Nyſ de vita Moyſis.
g Au 3 de Tri cap 10. & ſ. pſal 73.
Bed ſ Exo 7.
h Cyri de incarnat. Unigenit.14.
i Gre.17. mo. 20.
k Gr 8 m.23
l Ru 6 ſ apo.
m Gre.ho 22
Bed.ſ.Exo.12
n Hier.ſ.pſ 20. & ſ.Zac.9.
o Hier.ſ. Iſa. 24.31.
p Rup ſ.Le.7 & ſ.Amo.7.
q Hie ſ Iſa 9.
r Gr.15 m 14 & 16 mo 7.
ſ Gre.21.m.9
t Hier.ſ Nahu. 3.
v Hie ſ Ezec. 36.
x Ori ſ. Num ho. 16.
y Amb.de Ioſeph. 3.
Bed ſ Ge.33. & ſ. Prov c.

Crux Chriſti. Sacra doctrina. Chriſtus. Raptus in profundum de Deo. Satiari guſtu ſupernæ claritatis. Suſceptio doctrinæ cæleſtis. Sumere avidè corpus Chriſti. Conſumens Spiritus ſanctus carnalia. Vindicta Dei. Deſtructio Judæorum. Ignis inferni. Peccatum libidinis. Tollit robur animi. Multiplicatio Martyrum. Occidentes Iudæi Chriſtum.

Dæmones perdentes Iudæos & peccatores.

caretur, *Prov 1 a. Apoc. 12 a.* Devoraverunt judices ſuos, [a] quum perſequuti ſunt Chriſtum, & Apoſtolos, *Hoſe 7 b.*

Devorantes beſtiæ agri hæreditatem Domini, ſunt dæmones, trahentes Iudæos in infernum, & devorant alieni terram, [b] quum dæmones ii ducunt animas in infernum, *Iſa 1 b 12 c. 25 a 56 c Pſa 34. 123. Iere 3. a 8 f 10 d. 12 c 15 g 51 d Ezech. 10 a 22 f. 23 f 34. b. 39 a. Hoſe 8 c. Haba 1 d Malac 3. c. 1 Petr 5 c Apoc 12 b.* Devorans leo homines, dicitur de Sedechia Rege, *Ezech 19 b* Devorant nos vivos, qui in peccatum nos inducunt, dum ſumus in corpore, *Pſal 123. Ezech 22 f.* Et deglutit diabolus Sion, hoc eſt, Iudæos, *Thren 2 a. 3 Reg 14 c* Et devorant beſtiæ terræ, & volucres cæli draconem, quum c dæmones mutuis malis ſe afficiunt. *Ezech 29 b. 33 f*

Vitia diſſipantia virtutes.

Devorantes boves macilentæ boves pingues, *Gen 41 a.* deſignant d vitia virtutis decorem diſſipantia. Itidem ſpicæ tenues devorantes plenas. Et devorantes locuſtæ herbas, *Exod 10 c* deſignant elationem, vitorem bonorum operum deſtruentem.

Vaſtantes Eccleſiam.

Vorant carnem brachii ſui hæretici, e quum vaſtant Eccleſiam, *Iſa 9 d* Et devorant plebem Dei ut cibum panis, f qui Sanctorum injuriis vivunt, qui obtrectationis morſu, & invidiæ livore, eos dilacerant, qui ſe collationibus, & muneribus plebis, religionis prætextu ditant. *Pſalm 14. 52.* De his *Phil. 3. d.* Quorum Deus venter eſt. Et *Matth. 23. b.* Comeditis domos viduarum. Et devorant fructum jumentorum. *Deut. 28. e Ier 2. a Zach 11. b Haba 1. d.* E diverſo fideles devorant malos ſicut panem, quum eos convertunt ad fidem, *Num. 14. b. Deut. 7 c Zach 9 d*

Diſceſſus à recta ratione.

Devorata dicitur ſapientia, quum quis g peccando, à recta ratione diſcedit, *Pſal 106.* Sic eſt devoratum robur, *Ierem 51 d*

Confundunt Philoſophi hæreticos.

Devorant hoſtes Iſraelem toto ore, h quum Philoſophi confundunt hæreticos, *Iſa. 9 b.*

Peccantes ſuperbia vel timore.

Devorat mors pulchritudinem cutis hypocritæ, i quum ejus gloriam ſuperbia ſupplantat, *Iob 18 c.* Degluti untur vivi, qui ſcientes timore peccant, *Pſal. 123.*

Legens ſacrã Scripturam.

Devorat hypocrita divitias, k quum legit ſacram Scripturam, *Job 20. b*

Diſſipantes virtutes hæretici.

Devorantes judices ſuos, *Hoſ 2 b* ſunt l hæretici, qui ſi quid habeant virtutum in anima diſſipant, vel perdunt ſenſus, quibus mala diſcernunt à bonis. Vel Duces hæreticorum eorum devorantur aſſenſu.

Glutire, interdum peccatum aliquod committere, *Eccleſ 23 c* Non extinguetur, donec aliquid glutiat. Deglutire autem camelum, eſt gravia peccata committere. Et Iudæi deglutierunt camelum, quum m occiderunt Chriſtum, *Matth 23 c.*

Peccare Conſumit malos.

Devorat terra eos, n qui terrenis inhiant, eiſque vacant, *Exod 15. b.* Et devorat ſuperbos, ut Core, Dathan, & Abiron, *Deut 16 d* Et devorat tinea malos, ut lanam, *Iſa. 51 c. Num. 16 e Pſal 105* Et devorantur peſte, qui pereunt, propter malorum conſortium. Devorantur autem fame, qui pereunt, ob defectum audiendi verbum Dei, *Ezec 17 c*

Pati extrema ſupplicia.

Devorat fragmenta calicis, o qui extrema etiam patitur ſupplicia. *Ezech 23 e*

Conſumentes bona viduarum.

Devorantes Phariſæi domos viduarum, *Marc 12 d Luc 20 g. 2. Cor 11 d* ſunt p conſummentes bona viduarum ſub ſpecie ſanctitatis.

Diſſipans dona Dei.

Devorans prodigus ſubſtantiam ſuam, *Luc 15 f* q eſt diſſipans dona Dei, tam naturalia, quàm gratuita cum dæmonibus videlicet, fœda cupiditate fornicando.

Conſumens peccata Synagogam.

Devorans lepra carnem Mariæ ſororis Moyſis, *Nu 12. d.* eſt r conſumens peccatum populum Synagogæ.

Devorare, vide Vovere.

Deus, Divinus, Divinitas.

Deus proprie, vel nuncupative, vel falſus.

DEUS, ſecundùm Scripturas, aut verus Deus eſt, aut tantummodo nuncupativus, aut falſus. Verus, ut Pater, Filius, & Spiritus ſanctus. Nuncupativus, ut Sancti, & Angeli, & Iudices ac Sacerdotes. Falſus, ut Dæmones, & ſimulacra, & Tyranni, ac Magnates.

Deus dicitur eſſe ſ eorum, quibus ſe ipſe largitur, ut dicitur Deus Patriarcharum, & Prophetarum, & Deus Patris, & Deus filiorum Iſrael. & demum dicitur Deus omnium, qui ſunt in gratia, *Exod. 3 d. 5 a 6. a 7 c 18. b. 29 g. Pſal. 45. Ier. 31 a*

Divinitas in humanitate.

Deus exiſtens cum Moyſe, deſignat divinitatẽ cum humanitate. *Exod 34* Et Chriſtus dictus eſt t Deus, & Deus abſconditus, *Iſa 9 b. 45 c* Et dicitur v Deus Deorum, quia omnes, qui nuncupative Dii dicuntur, ab eo creati ſunt. Et Deus Deorum, Chriſtus Chriſtianorum, *Pſal 49. 83. 135*

Honor latriæ.

Divinitas, quam accipere dignus eſt Agnus, *Apoc 5 d* deſignat honorem latriæ exhibendum Chriſto homini, tanquam vero Deo.

Plus miſerens Deus quàm homo.

Deus & non homo dicitur Deus, *Hoſ 11 c.* quia plus x miſeretur, quàm homo.

Dii varii nuncupative.

Dii nuncupativè dicuntur Sancti, y Angeli, antiqui Patres, Sacerdotes, Iudices, Prædicatores, ſublimes, & ſapientes, *Exod 21 a 22 b. 1 Reg 6. a Pſal 134. 135* Et Dii ſunt, qui quo ad ejus fieri poteſt, mortalia omnia repudiant. *Pſ 81.* Et dicuntur Dii fortes terræ & Dii per participationem, *Pſal 46. 49.* Et Moyſes dictus eſt Deus Pharaonis, *Exod 7 a* deſignans Prædicatorem, qui ſinuli modo eſt Deus Gentilium. Quum dicuntur filii Dei acceſſiſſe ad filias hominum, *Gen 6. a* Enos dicitur ibi Deus. Iudices dicuntur Dii, quia agunt officium Dei in terra.

Dæmones.

Dii fortes terræ dicuntur z dæmones, *Pſal 46* Et ipſe diabolus dicitur Deus hujus ſæculi *2 Cor 4 a* Et Deus diboli aa dicitur ejus ſuperbia, qua vult coli ut Deus, *Hal a. 1-2*

Filii Iſrael per ironiam.

Dii per ironiam dicuntur bb filii Iſrael, degenerantes à Patribus ſuis, &c *1 Reg 4 b* Et Dii, fortes terræ dicuntur, *Pſal. 46* quia ſuperbiebant cc de terra, & non de cælo.

Variè utentes ſermone.

Dii aurei ſunt, dd qui ſæculari ratione compoſiti ſunt: argentei, qui habent eloquium conſtitum, & Rhetorica arte inſtructi ſunt. Qui autem inſerunt fabulas Poetarum, & vetuſtis utuntur traditionibus, habentes inter ſe multam, vel elegantiæ, vel ſtultitiæ differentiam, iſti vocantur ærei, & ferrei. Qui autem inepta proponunt, ligneti appellantur, & lapidei. *Dan. 5 a*

Quæ homo præfert Deo, Vitia.

Dii alieni, e ſunt extranei à Deo vero: & ſunt, quæcunque homo Deo præfert. Item peccata ſua, & cogitationes pravæ, & vitia, quæ infudit Iacob. Et Dii Laban, deſignare poſſunt avaritiam, quam etiam ſignificant Dii argentei & aurei, *Gen. 31 c 35 a. Exod. 20 a 23. d 32 a 34 c. 1 Reg 7 a* Dicuntur & Dii conflatiles, quia unuſquiſque ſibi eos fingit: quod peculiariter dicitur de pecunia. Dii etiam Ægypti, in quibus facit Deus judicia, ſunt ea, quibus ſervit animalis homo, ut venter, & divitiæ, & alia

a Rup ſ Hoſe. 7 Or ſ Apo. b Or ſ Iere. hom 8. Bur. ſ Iſa 1. Am ſ Pſ 118 ſerm. 7 c Rup ſ vult verbo Dei 10 d Glo ord ſup Gen. 41 e Hu ſ Iſa 9. f Hil, pſa 52 g Am ſ pſa 106. h H e ſ Iſ 9 i Gr 14 m 8 Au ſ Pſ 132. k Gr 15 m 6 l Hu ſ Ho. m Or ſ Mat. hom 25. Gr 1 m. 14 Au 19 in Evang 33. n Ori ſ Exod hom 6. o Lyr ſ Exo. 41 p Glo ord ju. Luc 20. q Glo ord ſu. Luc 15 r Glo ord ſup. Num. 12. ſ Am. 5 de ſide 6. Ori ſ Ier. b 4. t Hu ſ Iſa 9. v Au ſ Pſ 49. 83 x Glo ord ſup. Ho. 11. y Or ſ Exod. hom 6. ... 12. Cl Al ſtr. Cy ... 7. 9. Aug. 9 civit. Dei 23 Gr ſ 1. Re 16 ... Exo h. 8. z Gl Papa reg 2. ... Matt cap 15 Au ſ Pſ 40. aa Hi ſ Ha 1 bb Gr ſ 1 Re. 4 cc Au ſ Pſ 40 dd Hi ſ Dan. 5. ... Or ſ 1 Re 7 Am 9 Civ Dei 23 ... Ori ſ Mat. 1. ... Pſal ...

Digitized by Google

& diabolus, errores etiam, & perverſa dogmata, *Exod.12.b. Lev 19 a* In his conſolantur hæretici, *Iſa. 44.c 46. 57.a 16.b. Hoſ.3.a 14.b Amos 2.c.8.d Malach.2.a.* Et Deus recens, eſt *a* quicquid homo præfert Deo vero, *Pſal.80.*

Deuteronomium.

DEUTERONOMIUM, id eſt, ſecunda lex, quo nomine ultimus liber Moyſis appellatur, in quo fit brevis repetitio legis.

Deuteronomium, quod ſcripſit Joſue, deſignat *b* legem novam per Chriſtum traditam, *Deut.17.d. Ioſu 8.f.* Unde ſuper lapidem ſcripſiſſe dicitur, ut ipſum prædicaret Chriſtum. Ideò ipſe Chriſtus inſtituens legem novam dixit, *Matth.5.a* Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c. Ego autem dico vobis, &c. *Lex nova.*

Dextera, Dexter.

DEXTERA pars, quæ propriè in animalibus invenitur, ſiniſtræ oppoſita, ſolet haberi nobilior, & fortior.

Dextera in genere *c* ſignificare ſolet potiora bona, ut fœlicitatem, proſperitatem, fortitudinem, & ſimilia, *Gen.19 b.24.f. Exod 14.c.4 Reg.21.d. Neem.12.c. Job 40.b. Pſal.15.44.120.136. Prov 4.d. Iſa 54.a.63.c. Ezech.10 47.a. Zach 4.a.* *Potiora bona.*

Dextera Dei Patris, dicitur gloria Patris. Et dextera Dei dicitur potentia, vel virtus operativa Dei, præcipuè virtus in ſalutem, ſeu virtus gratiæ ſpiritalis, & auxilium Dei. Item *d* ipſe Filius Dei, qui & dextera excelſa dicitur, & brachium dexterum Dei, *Exod 15.a.33 d. Deut.32 f 33.a.3.Reg. 22.c. Job 14.c. Pſal.17 20 43 44 47.57.62.77.79.88.89.97.107.109 117.136 137 138. Sap.5 c. Eccl.36.b. Iſa. 48.c.62.e. Jer 22 f Thren 2.a. Habac.2.d Matth 26.f Mar.16.d Luc 22.g. Rom.8.g. Ephe 1 d. Coloſſ 3 a Heb 1. a.10 c 12.a. Act.7.g Apoc 1.d 5.a.* Dextera autem Dei, exaltari petitur, *Pſal.88.* eſt vel majeſtas Dei, vel *e* Eccleſia ex Gentibus acquiſita. *Gloria Patris. Virtus operativa. Auxilium Dei. Filius Dei. Majeſtas Dei. Eccleſia.*

Dextera Chriſti, ſunt *f* bona intelligibilia, & virtus ejus, quæ etiam deſignabat dextera Salomonis, *3 Reg.2 d Pſalm 44.109 Iſa 41 b.41.a Dan 12.c Matth.20 c.27.c. Marc.10.e.16 a Apoc 1.c.* A dextris Jeſu ſtabat Satan, *Zac 3 a.* quia virtuti Chriſti audebat ſe opponere. *Bona intelligibilia. Virtus Chriſti.*

Dextera altaris, *g* eſt inſigne miſericordiæ Dei, *Luc 1.a. Pſal.25.120.*

Leva dicitur eſſe Chriſtus Jeſus, & hic crucifixus. Dextera verò eſt Chriſtus Jeſus, & hic glorioſus, *Cantic.2.c.* *Miſericordia Dei. Chriſtus glorioſus.*

A dextris Dei ponuntur *i* boni Angeli, à ſiniſtris verò mali, *3.Reg.22.d.* *Boni Angeli.*

Dextera ſignificare ſolet *k* vitam æternam: & hæc eſt dextera ſponſi, amplexans ſponſam, *Cant.2.b. 8.a.* De qua *Prov.3 b.* Longitudo dierum in dextera ejus. Ubi etiam dextera, eſt diſpenſatio eorum, quæ ad divinitatem Chriſti pertinent. ubi longitudo dierum ponitur propter æternitatem, *Pſal.15. Matth. 6.a* A dexteris monumenti dicitur ſediſſe Angelus. *Marc.16.b* quia *l* jam Redemptor noſter præſentis vitæ corruptionem tranſierat, & ipſe Angelus nunciare perennem ejus vitam venerat. *Vita æterna.*

Dextera pertinet ad vitam futuram, ſiniſtra ad præſentem. Sed quum dextera malorum dicitur repleta muneribus, *m* ipſi faciunt de ſiniſtra dextram, fœlicitatem ponunt in muneribus, ſive à lingua, ſive à manu, ſive ab obſequio, *Pſal.25.59.* Et dextera malorum dicitur dextera iniquitatis, *Pſalm. 143.* quia ipſi ponunt fœlicitatem in temporalibus. Quum ponitur dextra, & ſiniſtra, dextera accipi poteſt pro proſperitate, *1.Reg.16.b.* *Fœlicitas. Proſperitas.*

Dextera manus, ſignificare poteſt dignitatem, aut vitam contemplativam, quæ nobilior eſt, quàm activa: ut dextera manus Jacob, & Joſeph, *Gen 48.b Lev.14. b c Eccl 10 a Eccl.12.c.* Hanc dexteram novit Dominus, *Prov.4.d* Sedent etiam ad dexteram, qui ſunt primates, *Matth. 20.c.* *Dignitas. Vita contemplativa. Primates.*

Dextera etiam, deſignat *n* actum ſanam animi virtutem, *Pſ.81. Prov.17 c. Eccl. 21. 47.a Iſa.45.a. Actor. 3 c Apoc 13.d.* Unde & cor ſapientis dicitur eſſe in dextra ejus, *Eccl.10.a.* *Vis animi & ſtrenua.*

Dextra manus arida, fuerunt *o* Scribæ & Phariſæi, qui erant nobiliores in populo, ſed inepti ad operandum, ob ſuam perverſitatem, *Luc.6.b.* Et dextra manus ſcandalizans, ſunt Prælati, & Prædicatores peccantes, *Matth. 18.b.* *Scribæ & Phariſæi.*

Dextra ad quam cadunt decem millia, deſignare poteſt *p* bonas operationes, quæ diriguntur à Deo: vel ſpiritualia bona, quæ dextera non eſt in malis. Deſignat etiam auxilium Dei, qui dicitur à dextris eſſe bonis, *Pſal.15.90 108 137.* *Bona operationes. Bona ſpiritualia. Auxilium Dei.*

A dextris quatuor animalium ponuntur homo & leo, *Ezec.1.c.* quia dextera *r* ſolent deſignare læta: & per hominem, & leonem, deſignantur incarnatio, & reſurrectio Chriſti, quæ ſunt læta. *Incarnatio & reſurrectio.*

Dextra in judicio, *ſ* eſt locus bonorum, & electorum, vel ipſi electi, & etiam dextra in cruce. Collocantur enim electi in dextra, quia opera dextera operati ſunt, *Matth.25 c. Marc.14.c. Luc.23 e. Pſalm. 19.44 141.* *Locus electorum. Electi.*

Dextera navigii, in qua capiuntur piſces, *Joan.21.b.* eſt illa, *t* in qua eſt charitas, pietas, amor, miſericordia, benignitas, & cætera id genus. Idem deſignant ſeptem ſtellæ in dextera Chriſti, *Apoc.1.d.* Deſignat etiam dextra navigii, in qua piſces capiuntur, doctrinam novæ legis. Et dextra oliva, *v* eſt Evangelium, aut Prophetia, *Zach.4.* *Virtutes. Doctrina novæ legis. Evangelium aut Prophetia.*

Dexter oculus, *x* eſt intuitus æternæ claritatis, *1.Reg.11.a. Zach 11.d. Matth 5.d.* *Intentio.*

Dexter oculus paſtoris ſtulti, *Zach.11.d.* deſignare poteſt *y* ſcientiam, quam ſibi falſo nomine arrogabit Antichriſtus. *Scientia.*

Dexter armus arietis, deſignat *z* opera recta, & etiam dextrum brachium, *Exod.29.d Lev 7.d.9.d. Eccl. 21.d.* Et dexter pes, eſt inceſſus, *Exod. 29 c. Lev.14 c. Apoc.10.a.* *Opera recta.*

Dextera faciens eleemoſynam, *aa* eſt intentio benefaciendi, *Matt.6.a.* *Intentio benefaciendi.*

Dextra auricula, ſignificat *b* auditum rectum: quæ amputata eſt Judæis in Malcho, quia auditum rectum amiſerunt, *Exod 29 c Lev 8 e 14 c Matt.26.e. Luc.22.c. Joan. 18 b.* *Auditus rectus.*

Dextera interdum *cc* deſignat bona opera temporalia, ad quæ declinat hæreticus, *Iſa. 9 d.* Et hæc eſt dextra iniquitatis, *Pſal 143.* *Bona temporalia.*

Pro dextro habere dicuntur, *dd* quicquid pro magno penſamus: pro ſiniſtro verò, quod pro nihilo ducimus. Sancti Martyres igitur, in dextera tubas, in ſiniſtra verò lagenas tenuerunt, *Jud.7.f.* quia pro magno habent prædicationis gratiam, corporum verò utilitatem pro minimo. Quiſquis enim pluris facit utilitatem corporis, quàm gratiam prædicationis, in ſiniſtra tubam, atq; in dextera lagenam tenet. *Res pluris æſtimata.*

A dex-

Intelligentia cum vita moſtrorum. Reddere quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ Dei, Deo. Arrogantia juſtitia.

A dextris & à ſiniſtris muniri, *2 Cor 6 b.* eſt ut humilior intelligentia, vitæ teneat inſtitutionem, exemplaque Majorum, & ſpirituales, atque ſublimes de præſentibus non transferat ad futura. Et penetrat ad dexteram lævamque, *a* qui reddit, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo, *Iſa 54.*
Dextera & ſiniſtra eligenda inter Abraham, & Loth, ſic accipi poſſunt, *b* ut quaſi in dexteram declinaſſe videantur Judæi Loth deſignati, quando ignorantes Dei juſtitiam, & ſuam volentes ſtatuere, juſtitiæ Dei non fuerunt ſubjecti: ſed Chriſtus quaſi ſiniſtram elegit, quando ait: Non veni vocare juſtos, ſed peccatores. Et iterum. Amen dico vobis, quia gaudium erit in cælis ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, &c. Sed ad ſiniſtram rurſum illi elegerunt quando dixerunt. Hic homo non eſt à Deo, qui Sabbatum non cuſtodit. Et ad Pilatum: Hic ſi non eſſet malefactor, non eum tibi tradidiſſemus. Sed Dominus iterum in ſuis Prædicatoribus dexteram elegit: quando poſt ſuam reſurrectionem præcepit, dicens: Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium, &c. Dextera autem in electione Abrahæ eſt fides, vel regnum Sanctorum. Siniſtra verò confractio voluntatis.

a *Hu. ſ Iſ 54.*
b *Bed Gen 13.*

Impugnantes Eccleſiæ in nomine Chriſti. Judicium. Extremum virtutis ſpeciem habens.

Ad dexteram oriuntur calamitates Eccleſiæ, *c* quum hi, qui ſub Chriſti nomine militant, Chriſti in ea nomen impugnant, *Job 30.b.* Id enim pro dextera habere dicimur, quod pro magno penſamus. Et poteſt dexterum ſignificare Judaicum populum, quem Deus magnificabat. Unde *Zach 3 a.* Satan à dextris Jeſu ſteriſſe dicitur, quia poſtquam Filius Dei factus eſt homo, Satan in populo Judæorum adverſus Chriſtum, per infidelitatem regnavit.

c *Gre.20 mo. 20.*

Dextera ad quam non eſt declinandum, deſignare poteſt extremum *d* virtuti oppoſitum, quod virtutis ſpeciem habet: ut parcitas, aut nimia abſtinentia eſt in dextera, luxuries in ſiniſtra. Et ad dexteram vertitur, qui de virtutibus elevatur, & qui nimium eſt juſtus, & qui in bono peccat, *Num 20 c. 22. e. Deut 28 b Ioſu 23 b 1 Regnum 6 c. 2. Reg 14. e 4 Reg 22. a. Iob 23. b. Pſalm. 142. Prov 4. b. Eccleſ 7. c Iſa. 30 e. Zach. 12 b.* Plus ſapere quàm oportet ſapere, *Prov 4. d.*

d *Am. ſ pſ. 118 ſerm 5. Gre ſ. 1. Re 6. & 16 mo 16. Hu. ſ Iſ 30. 17 & ſ. Zach 12.*

Fraudulent. blandiri.

Dextera, manu tenens Joab Amaſæ mentum, *2. Reg 20 c.* deſignat *e* quaſi ex benignitate blandientes, ſed ſiniſtram ad gladium mittit, qui latenter ex malitia percutit. Hæc eſt dextera iniquitatis, quæ fuit Judæorum in Chriſtum, *Pſal 15. 43.*

e *Gl ord ſ. 2. Reg 20.*

A dextris Hieruſalem dicitur eſſe Sodoma, *f* propter graviora peccata: vel quia minora erant peccata Gentilium, quam Judæorum, *Ezec 16. f.*

f *Ori ſ Ez. 9.*

Dextrum femur Aod. *Iud 3. c.* in quo accinctus erat gladio, *g* deſignat per verbum Dei omnia fieri dextra, ad vincendum diabolum.

g *Gl ine ſup. Iud. 3.*

Pactiſc.

Dextræ manus ſolent ad invicem porrigi in ſignum pacti & amicitiæ, aut conjugii, *Tob. 7. c 2. Mach. 11. f* Ubi obſervatio fidei attribuitur dexteræ, *3. Mach. 2. g. 12. e. Galat 2. b.*

Doctores primitivæ Eccleſiæ. Status ſalvandorum. Favor diaboli. Impietas. Dogma veritatis.

Dextra columna, quam fecit Salomon in atrio domus Domini, *3 Reg 7. c. 2. Par. 3. d.* deſignat *h* Doctores primitivæ Eccleſiæ.

h *Glo ord ſu. 3 Reg 7.*

Dextrum latus ſuper quod dormiebat Ezechiel, *Ezech 4 b* deſignare poteſt *i* ſtatum ſalvandorum per pœnitentiam.

i *Lyr. ſ Ez. 47.*

Dextrum latus templi, eſt *k* latus meridianum, *Ezech. 47 a.*

k *Hie. ſ. Eze. 47.*

Dextera Regis Babylonis, & dextera manus Gog, *Ezech. 21 e.* ad favorem diaboli pertinere videntur: qui ſtat à dextris malorum, *Pſalm. 108.* Et dextra malorum, eſt ipſa impietas, *Pſalm 25 88. 143. Zach 3 a.*

Dextra maxilla, *Matth 5 f.* eſt *l* dogma veritatis: quod percutit hæreticus, quando impugnat.

l *Glo ord ſup. Matt 5.*

Dextrale.

Opera bona. Opera carnalia. Error de Chriſto.

DEXTRALIA ſunt ornamenta dexteræ manus, communia viris & mulieribus.
Dextralia, ſunt *m* opera bona, quæ per carnem geruntur, & primæ operationis ornamenta, *Exod 33 c. Num 31 g. Judith 10. a*
Dextralia pura legit Origenes, *n* inter ea, quæ furatus eſt Achan, filius Charmi in Hiericho, *Joſu. 7. d.* Et deſignant opera, in quibus divinum nihil miſcetur, ſed totum ſecundùm hominem geritur. Deſignat etiam errorem aſſerentium Chriſtum eſſe purum hominem.

m *Ori ſ Exo. ho. 13 & ſ. Num ho. 26. Gr. 10 m 10.*
n *Ori. ſ. Ioſu. hom. 7.*

Diabolus, vide Dæmon.

Diaconus.

DIACONUS, idem eſt quod miniſter, & ſignificat in Eccleſia miniſtros proximos Presbyterum.
Diaconi ſeptem, *Act. 6. a 21 b* ſunt in myſterio ſeptem Archangelorum.

Diadema, vide Corona.

Dibon, & Dimon.

Contentiones Sophiſtarum. Sermo fluens. Pœnitentia.

DIBON, id eſt, judicatio, civitas Moab: deſignare poteſt *o* contentiones Sophiſtarum *Iſa. 15 a.*
Vel Dibon, id eſt, fluxus eorum: deſignat *p* ſermonem fluentem more torrentis. Dicitur etiam Dimon, id eſt, ſufficiens dolor, & deſignat pœnitentiam, *Iſa. 15 d.*

o *Phi. 2 alleg.*
p *Hu. ſ Iſ 15.*

Dibon Gad.

Dubia in Scriptura.

DIBON GAD, id eſt abundantia fœlicis, vel abundantis intellectus: vel, juxta Origenem, *q* apiarium tentationum: eſt trigeſima nona manſio filiorum Iſrael in deſerto, *Num 33 f.* Et deſignat dubia quæ occurrunt in ſacra Scriptura, quæ ſunt velut tentationes. Vel interpretatur *r* fortiter intellecta tentatio: quia pugnandum eſt cum Amorrhæis.

q *Ori. ſ. Num ho. 27.*
r *Hu de manſion.*

Dicere, vide Loqui.

Didrachma, quære Drachma.

Dies, Biduum, &c.

DIES ponitur quidam naturalis, qui eſt unus Solis circuitus, quo totum orbem percurrit viginti quatuor horarum ſpacio. Alius verò dicitur artificialis, qui eſt Solis motus, ſupra noſtrum orizontem, aut hemiſpherium: qui fit ſpacio duodecim horarum, licet inæqualium: & hic opponitur nocti, & ſecundum lucem, qua pollet, varia ſignificare ſolet.

Dies

Dies eſt *a* claritas paterna, qui eſt lux inacceſſibilis, & initium omnis lucis, *Pſalm* 5. In die clamavit Chriſtus, hoc eſt, in claritate paterna cum ipſo degens, quam ſemper habuit, pœnitentiam populis prædicavit. Dies etiam, *b* ipſum verbum Dei Patris, quod occulta illuminat, & per quod in lucem, & ad generationem acceſſit unaquæque creatura, *Geneſ. 2 a.* Et dies ex die, & lumen de lumine, eſt Filius de Patre, *Pſalm. 95.* Ipſe eſt dies, quem fecit Dominus ſecundùm carnem, *Pſalm. 117.* Ipſe etiam *c* Filius, eſt dies ſeptimus, in quo Deus complet opus ſuum beatificando Angelos & homines. *Deus Pater. Deus Filius*

Dies Dei, *d* ejus æternitatem deſignant, & aliquando dicuntur una dies, ut *Pſalm. 83.* Melior eſt dies una in atriis tuis ſuper millia. Aliquando plures dies, ut *Job 24 a.* Qui noverunt eum, ignorant dies illius. *Æternitas Dei.*

Dies diei eructans verbum, *Pſalm. 18.* eſt *e* Pater generans Filium. Vel *f* quum Pater dixit: Hic eſt Filius meus dilectus. Vel eſt *g* ipſe Chriſtus docens Apoſtolos. Vel eſt *h* Spiritus Sanctus pro ſpiritualibus proferens plenitudinem ſapientiæ Dei, quæ Chriſtus eſt. Vel ſunt *i* Petrus & Paulus, ex intimo cordis theſauro, fidem Chriſti prædicantes: atque ita cæteri. Aut quum die & nocte annunciatione fidelium verbum & ſcientia propagatur. Hic dies dicitur eſſe Dei, *Pſal. 73.* *Pater, Filius & Spiritus ſanctus. Petrus & Paulus.*

Dies interdum dicuntur *k* divina judicia, quia in lumine veritatis, & in luce rectitudinis fiunt. Siquidem judicia Domini vera juſtificata in ſemetipſa. Talium dierum finis impletur, quando divinæ ſeveritatis animadverſio in miſericordiam commutatur. Horum dierum finem in ſua Nabuchodonoſor attritione accepit, quando eum divina miſeratio reſpexit, *Dan 4. g.* *Divina judicia.*

Dies Domini, quandoque dici poteſt *l* adventus Chriſti in carne, in qua immolatus eſt pro nobis *Sopho. 1. b* Hæc eſt dies, quem fecit Dominus, *Pſalm. 117.* Et dies unctionis ſacerdotum, deſignant incarnationem Chriſti, & etiam conſecrationem ſacerdotum novæ legis, *Lev 6. c. 8 g.* Et dies deſponſationes Salomonis, *Cant 3 d* deſignat *m* tempus incarnationis. Et dicitur dies lætitiæ cordis ejus, quia gaudet Chriſtus de redemptione generis humani. Vel dicitur de lætitia membrorum ejus. Dies noviſſimi, *Gen. 49 a* ſunt tempus Chriſti. Et tempus, *n* quo expletur id, quod Prophetatum eſt, *Iſa 30. b* Et dies quædam, eſt adventus lucis Chriſti in mundum, *1 Reg. 3 a* Nam & ipſe dixit, *Joan 8 b.* Ego ſum lux mundi. Sic dicitur dies luminis, *Amos 8. c* Et dies ſalutis, hoc eſt redemptionis, *Iſa 49. b Joel. 3. d.* Per hunc diem incurrerunt Judæi tenebras, *Job 5 c* quia *o* dum divinæ virtutis in Chriſto miracula cernerent, incredulitatis tenebras paſſi ſunt: quia viſum in luce perdiderunt. unde in eorum perſona dicitur, *Iſa 59 b.* Impegimus meridie, quaſi in tenebris. *Incarnatio Chriſti.*

Dies Chriſti, quem vidit Abraham, deſignare poteſt *p* ejus incarnationem, vel paſſionem, aut etiam reſurrectionem. *Joan. 8 g. Phil. 1 a.* Vel eſt dies æternitatis ejus, vel myſterium Trinitatis, quod vidit Abraham, quum tres vidit, & unum adoravit. Et Ipſemet Chriſtus eſt dies, qui eſt lumen indeficiens. Et ipſe eſt dies cæli, *Pſal. 88.* Dicuntur autem dies Chriſti, non ſolum tempus, quo hic vivebat, ſed tempus, quo quis eſt in gratia, ut in ipſo vivat Chriſtus, *Pſa. 71.* Dies etiam Joſue, ſunt *q* dies Chriſti, in quibus etiam per ejus gratiam illuminamur, *Judi. 2. a.* *Incarnatio. Paſſio. Reſurrectio. Æternitas Chriſti. Chriſtus Myſterium Trinitatis.*

Dies exitus de Ægypto, deſignat tempus paſſionis Chriſti, *Exod. 12. c* Idem *r* deſignat dies tranſitus Jordanis, *Joſu. 3. a.* Et dicuntur eadem die tranſiiſſe Jordanem, ut totum tempus vitæ præſentis, quo confertur nobis meritum paſſionis Chriſti, reputetur unus dies. Dies autem exitus de Ægypto, dicitur dies Phaſe, id eſt, tranſitus, qui debet eſſe nobis memorabilis, propter memoriam paſſionis Chriſti, *Exod. 13 a.* Dies etiam, quo immolavit Elcana, *1. Reg. 1 a* eſt *ſ* tempus paſſionis Chriſti. Vel ſtatus, quo quis dicere poteſt: Oſculetur me oſculo oris ſui. Et quo loquitur, ut Moyſes ad amicum ſuum, *Cant. 1. a Exod. 33 b.* Dies quoque tribulationis Chriſti, & dies belli, eſt tempus paſſionis ejus, *Job 38. c. Pſalm. 19 138* Et dies inclinata, eſt dies paſſionis, *Gen 24. g.* *Paſſio Chriſti.*

Dies altera, qua offertur manipulus ſpicarum, *Lev. 23 b* eſt *t* dies reſurrectionis Chriſti, quæ eſt altera poſt paſſionem. Et dies altera Samaritani, *v* eſt tempus reſurrectionis Chriſti, vel aſcenſionis, *Luc. 10. f.* Et dies, poſt quos conturbantur confidentes, *Iſa. 32 c.* ſunt *x* tempus Chriſti, poſt quod deſtructa eſt Hieruſalem. Et dies tertia, qua Abraham immolavit, *Gen. 22. a* deſignat reſurrectionem Chriſti tertia die factam. Et dies tertia, qua conſummatur Chriſtus, eſt tempus generalis reſurrectionis, quando myſticum ejus corpus perficietur, *Luc. 13 g.* Et dies Domini magnus, & horribilis, *Joel 2 g* eſt dies reſurrectionis Chriſti: qui fuit magnus oſtenſa potentia Chriſti, & horribilis Judæis incredulis. Dies etiam propitiationis eſt, quum Chriſtus aſcendit in cælum, *Lev 23. c.* *Reſurrectio Chriſti. Aſcenſio. Reſurrectio generalis.*

Dies feſti Dei, & Angelorum, ſunt, *y* converſio peccatorum: ſicut à diverſo dies luctus, eſt averſio à Deo. *Num. 28 b. 29. a. Pſalm. 75.* Gaudium enim eſt in cælo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. Et dies feſtus primitivorum, vel nodorum, eſt fructus bonorum operum, *Num. 28. d.* *Converſio peccatorum.*

Dies anni, *z* inter quos non computari optat Job diem nativitatis ſuæ, *Job 3. a.* dici poſſunt feſtivitates Sanctorum, vel ſinguli juſti, & etiam Angeli, & præterea virtutes. Dies diviſus à nocte, *aa* ſignificat Angelos ſanctos, qui diviſi ſunt à dæmonibus, *Gen. 1. a.* *Feſta Sanctorum juſti. Angeli Virtutes.*

Dies priſtini Job, deſignare poſſunt *bb* ſtatum generis humani ante lapſum, *Job 31. a.* Et dies antiqui, deſignant ſtatum, in quo quis erat in gratia, *Thren. 1. c. Amos 9. d* Et etiam tempus Prophetarum, *Ezech. 38. f.* Dies etiam ſæculi, dicuntur dies, quibus aliquis erat in ſtatu gratiæ, *Malac. 3. a.* Deſignant etiam aliquando dies antiqui *cc* tempus lapſus primi hominis, *Pſalm. 141. Thren 2. f.* *Status hominis ante lapſum. Status gratiæ. Tempus primi lapſus.*

Dies quandoque dicitur ipſa fides, & dies prima, eſt initium *dd* fidei, *Exod. 12. c* Et dies plantationis, *ee* eſt tempus fidei, *Iſa. 17. c.* *Fides*

Dies etiam ſignificat *ff* intelligentiam veritatis: & in die ſuo faciebant unuſquiſque filiorum Job convivium, *Job 1. a.* deſignantes Prædicatores, qui juxta ſuam intelligentiam, cæteros inſtruunt. Dies quoque tertia poſt circumciſionem, deſignat *gg* cognitionem, ſeu intelligentiam divinorum, ut prima dies ſit cognitio exteriorum, ſecunda interiorum, tertia divinorum, *Gen. 34. c.* Dies etiam ſeptimus poteſt aliquando deſignare contemplationem Dei, *Exod. 24. 31. 34. 35 Levit. 13 a.* *Intelligentia veritatis.*

Dies aliquando eſt *hh* illuſtratio divina: & dies quædam eſt illuſtratio pro ſua, & aliorũ ſalute, *1. Reg 3. a.* Et dies multiplicati, illuſtrationes divinæ, & incrementa virtutũm. Et dies Samuelis, ſunt radii fulgentis æternitatis: & virtutum ſpiritualium claritatis *1. Reg. 7. a d.* Et dies, quo eveniunt ſigna, eſt doctrina prædicatoris illuſtrans diſcipulũ, *1. Re 10. b* Et dierum numerus ſunt variæ illuſtrationes divinæ, quæ etiam dicuntur dies menſurabiles, *Pſ. 38.* Et dies, quos diſcernunt luminaria, ſunt divinæ illuſtrationes, & lux gratiæ & charitatis, *Gen. 1. b. 18. a. Exo. 13. a 1 Re. 6. c. 14 a. Pſ. 138. Rom. 13 d* Dies etiam eſt lux *Illuſtratio Divina. Lux ſcientiæ.*

ſcientiæ

ſcientiæ, *Exod.* 6.*a*. Et dies cujuſque *a* eſt propria cujuſque illuminatio, *Job* 1 *a*. Et dies ſtatuti, ſunt illuſtrationes divinæ: quæ ideo dies ſtatuti dicuntur, quia dat eas Deus, quando vult: & ſunt velut aſcenſus quidam: Dierum etiam circulus, ſunt manifeſtationes divinæ voluntatis: infuſiones divinæ lucis, 1. *Reg.* 1.*c*. Cùm dicitur, die ac nocte, dies ſignificare poteſt *b* myſteria aperta: nox verò occulta *Apoc.* 7 *d*.

Operationes virtutum. Virtutes.

Dies cujuſque filiorum Job, in quibus faciebant convivium, *Job* 1.*a*. deſignant *c* proprias cujuſque virtutis operationes, quibus mutuò virtutes ſe ſublevant, & confirmant. Et dies ſignificat etiam ipſas virtutes Et de die in diem ſalutare Dei annunciant, *d* qui varias exercentes virtutes, Chriſtum prædicant, *Pſal.* 95. Et ordinatione Dei perſeverat dies: hoc eſt virtus, *Pſal* 118. Et dies dicta eſt filia Job nota poſt ejus tribulationes: *e* quia poſt lapſum hominis, Deus rurſum virtutum & donorum ſplendore ipſum illuſtravit, *Job* 42.*d*. Deus etiá Saulis, ſunt lucis opera: & omnibus diebus Saulis pugnat qui cùm multa alios doceat, nihil docendo profert, niſi quod in ſuo prius fulget opere Et omnibus diebus, eſt à virtutis luce nunquam ſeparari, 1. *Reg.* 14.*g*. Omnibus etiam diebus *f* ſerviunt Domino, qui rectè ſe habent ſecundùm omnes virtutes, *Jud.* 2 *a* 1. *Reg.* 1.*b*. Et dies multi ſignificant multitudinem virtutum, *Zach.* 9.*a*. Et dies boni dicuntur gratiæ, & bonorum operum, *Pſal* 33 Dies ſex deſignant perfectionem operum: ſicut & numerus ille perfectus eſt, *Exod.* 24 31.34.35. & dies immaculatorum, ſunt *g* opera virtutum, *Pſal.* 36.

Senſus ſpiritualis.

Dies interdum, *h* eſt ſenſus ſpiritualis ſacræ Scripturæ *Pſ* 135. Et dies, qui judicantur, ſunt dies & ſenſus ſacræ Scripturæ, *Rom.* 14. *a*. Dies autem ſtatuti, ſunt *i* varia teſtimonia Prophetarum, quæ Chriſtus implebat, 1. *Re.* 1 *a*. Die eadē comedere hoſtiá, *Lev.* 7.*a* eſt intelligere Scripturas in ſenſu novæ legis.

Sacra Scriptura.

Dies dicta eſt illa Job, *k* deſignans legem Dei, quæ ad cognitionem veritatis humanæ ignorantiæ noctem illuminat, *Job* 42.*d*. Et de die in diem ſalutare Dei annunciat, qui ex utroque teſtamento Chriſtum laudat, *Pſal.* 95. Dies ſeptem priores, quos expectavit Noe in emiſſione columbæ ab arca, *l* ad veterem legem ſpectant. Dies autem alii ſeptem, novum Teſtamentum indicant ſequens verus, *Gen* 8 *b* Dies autem duo, quibus veſcimur ſacrificio, *m* ſunt duo teſtamenta, tertio vero die non veſcimur, quia non eſt danda autoritas alia ſacræ Scripturæ Sed conſumitur igne, id eſt, reſervatur Spiritui ſancto, *Lev* 7 *b*

Dogmata veritatis.

Dies ſeniorum *n* qui fuerunt cum Joſue, deſignant doctrinam & gratiam Apoſtolorum, *Jud* 2 *a*. Dies etiam breviati ſunt dogmata veritatis, à quibus præciduntur omnia falſa, velut ſuperflua Et dies parvi, *Zach.* 4.*d*.

Tempus gratiæ.

Dies hæreditatis, *o* eſt tempus quo dant Eccleſiæ dona, quæ ſynagogæ fuerant promiſſa, *Iſa* 17 *c*. Et dies una, quæ peperit tertia, *Iſa* 66.*c* eſt tempus gratiæ, & principii Eccleſiæ Dies etiam, quo dat Deus pluviam ſuper terram, tempus indicat gratiæ, 3 *Reg.* 17 *a* Et dies tertius, qui immolavit Abraham *Gen* 22.*a* eſt *p* tempus gratiæ, quo gratum ſacrificium offertur Deo per Chriſtum Et primus quidem dies eſt, quia fit per aſpectum rerum pulchrarum, & honeſtarum Secundus eſt animæ optimæ deſiderium Tertio mens perſpicit ſpiritualia, apertis oculis à magiſtro, qui die tertio reſurrexit, *Matth.* 15 *d* *Joſ.* 1.*c*. Dies autem adoleſcentiæ Job *q* deſignant tempus, quo vigebat prædicatio in Eccleſia, & infidelium, *Job* 29. *a*. Dies autem innovatur à principio, *Thren* 5 *d* quum pervenitur ad perfectionem antiquorum.

Miracula Chriſti.

Dies ſtatuti, deſignant *r* ſplendores miraculorum Chriſti, 1. *Reg* 1 *a* Et dies antiqui, deſignant tempus mirabilium, quæ facit Dominus, *Iſa* 51 *d* Dies quoque Chriſti ſunt ejus miracula, *Pſ* 31.

Vita æterna.

Dies ſuper dies dicuntur, *ſ* quum diebus hujus vitæ, adduntur dies æternitatis, *Pſal.* 69 Et dies perſeverans, *t* eandem æternitatem deſignat, *Pſal* 118. Et dies boni, & dies Hieruſalem, ſunt *v* dies fœlicitatis, *Pſa* 33 227.136. Et dies illuceſcens, eſt lux futuræ gloriæ Et dies immaculatorum, *x* eſt cœleſtis gloria, *Pſa* 36. Et dies *y* ligni vitæ, *Iſa* 56 *d*. Et dies cœli, *z* ſunt tempus æternitatis, non recipientes ſucceſſionem, ut dies terræ, *Pſ* 88. Dierum etiam plenitudo, *aa* eſt immortalitas, & complementum virtutum, *Gen* 25 *a* Et longitudo dierum, *Pſa.* 90 Dies etiam tertia *bb* futurum ſeculum deſignat, quando nun licet comedere de ſacrificiis, *Lev.* 7.19.*b*. Et dicitur comedere die tertia, qui ſibi, poſt reſurrectionem putat agere debere reliquiás vitæ, & tunc operari, quod nunc prætermittit Dies quoque octavus *cc* ſignificare poteſt futurum ſeculum, in quo fit circumciſio ab omnium immortalitate. Deſignat etiam *dd* reſurrectionem, quæ debet nos invenire purgatos, *Gen* 7.*b* *Lev.* 6 *a*.1 2.*a* 14. *b*.15 *b*.22 *d*. Et dies primus & octavus eſt celebris, quia prius ceſſandum eſt à malo, ut operemur bonum, & ad æternam quietem veniamus, *Lev* 23 *f*. Dies quoque ſeptimus: & dies ſanctus Sabbati, *ee* æternam quietem ſignificat, *Exo.* 24 31.34 35. *Lev* 13 *a* *Iſa* 58.*d*. Et ſolennis, *Pſa* 17. Dies etiam ſpirans, *ff* eſt vita æterna apparens, *Cant* 2 *d* Dies enim reſpirans fuit in corporis vita: dies reſpirans in ſanctificationis gratia. Dies verò aſpirans erit in reſurrectionis gloria. Et dies perfectus, eſt lux æternæ fœlicitatis, uſque ad quam creſcit lux juſtorum, *Prov* 4 *c*.

Ætates mundi & hominis.

Dies ſex in creatione mundi diſtincti, *Gen* 1 Sic allegoricè ordinari poſſunt: *g* ut primus dies ſit velut infantia, ab Adam uſque ad Noe quo Deus fecit lucem, qua homo exit ad lucem hujus vitæ, habens decem generationes: cujus veſpera eſt diluvium: quia & infantia noſtra tanquam oblivionis diluvio deletur. Secundus dies eſt à Noe uſque ad Abraham, generationibus decem: quo tempore fit arca ceu firmamentum, dividens aquas inferiores, in quibus natabat, à ſuperioribus, quibus compluebatur. Et in homine fit firmamentum diſcretionis dividens, ceu aquas, operationes rationales ab animalibus Hæc oblivionis diluvio non deletur, ſicut nec pueritia: cujus veſpera fuit linguarum confuſio. Non generavit populum Dei, ut nec pueritia apta eſt ad generandum. Fit etiam firmamentum diſciplinæ diſcernens inter carnalia & ſpiritualia, ut inter aquas inferiores, & ſuperiores. Tertius dies eſt adoleſcentiæ, cujus manè fuit in Abraham: & ſeparatur terra ab aquis, quum à vanitate doctrinæ gentilium, ſeparatur populus Dei per Abraham: & apparuit arida, ſitiens imbrem cœleſtem divinorum mandatorum: & cœpit generare populum Dei, quia Pater multarum gentium conſtitutus eſt Abraham. In hoc die eſt homo aptus ad generandum, generatione corporali & ſpirituali: & fit ſegregatio aquarum, id eſt, vitiorum, & germinat terra noſtra fructum Porrigitur hic dies uſque ad David: cujus veſpera, eſt in populi peccatis, aut in Saule Quartus dies eſt inventus, cujus mane in David: ſunt ſydera in firmamento, Sol ut regnum: Luna: ut plebs obtemperans regno: & tunc fuit populus, ut in juventute. Et in homine fiunt Sol, & Luna, rationis ſuperioris, & inferioris Ejus veſpera fuit in captivitate Babylonica, vel in peccatis regum. Quintus dies à captivitate Babylonica, uſque ad Chriſti adventum, declinans à juventute ad ſenectutem: & produxerunt aquæ reptilia, & volatilia, Judæos in-

a Ori ſ Iudi. hom. 1. & ſ. Roma 13. Phil 2. allig. Gre. 1 mo 10
b Areta ſ. Apoc. 7.
c Gre 2 mo 12.
d Hie ſ pſ 95 Bern ſ. Cant. ſerm 49.
e Gre 35 mo 22 & ſ. 1. Reg 14
f Ori ſ Iudi. hom. 1.
g Ori ſ pſ. 36. hom 3.
h Ar ſ pſ 135.
Ori ſ Ro 14.
i Gre ſ. 1. Re. 1
k Hie ſ Iob 42. & ſ pſ 95
l Bed ſ Gen. 8.
m n Orig ſ. Lev ho 5 & ſ Iud. hom. 1.
o Hie ſ. Iſ. 17. 66 & ſerm.
Matth 15.
Am b de Abr.
p Cle Ale 5. ſtrom.
Aug ſ pſ 106
q Greg 19. moral 4.
r Greg ſ. 1 Re. 1
ſ Hil ſ pſ 10. 60.
t Am. ſ pſ 118 ſerm 12.
v Baſ ſ pſ 33. 114.
x Ori ſ pſ 36. hom 3.
y Hie ſ Iſa. 65
z Aug pſ 88.
aa Ber ſer 17 ſ pſal 90.
bb Iſyc ſ Lev. 7.19.
cc Amb. 2 de Abr 11.
Cypr Epiſt 8.
dd Iſyc ſ. Lev. 22.23.
ee Hie ſ Iſ 58 Aug ſ pſ 60. 117.
ff Gre Cant 2 & ſ Eze ho. 5
Bern ſ Cant. ſer 72.
gg Au. 3 de Geen. Mani. 23.
Geor. Vene. Cant. 1. 10 8. cap 10. 11.
Bed. ſ Gen. h

Species rei. Dies interdum ſignificare poteſt *a* ſpeciem rei, ſive perfectionem: ut quum factum eſt veſpere & mane dies unus, *Gen.* 1.*a* Et dies ponitur aliquando pro re bona: ut judicare inter diem & diem.

Submerſio Ægyptiorum. Dies certaminis Dei facit, *b* quando pugnavit contra Ægyptios pro Iſrael, & ſubmergens eos in mari rubro: *Zach* 13.*a*.

a Ricar de S. Vict. de ſtatu interi. hom. 2.
b Hiero. ſ. Zac. 13.

Lex naturæ. Dies Abrahæ, & etiam Iſaac ſignificare poſſunt legem naturæ, *Gen.* 25 *a.* 26 *a* 35 *d.* Eandem deſignat dies Patrum, *Gen.* 47 *b*.

Lex ſcripta. Dies altera, dici poteſt tempus legis ſcriptæ, quod eſt poſt diem legis naturæ, *Exod* 9 *a* 18 *b.* 32. *g.* Poſt dies duos vivificat nos Deus, *Hoſe.* *a.* hoc eſt, in lege gratiæ, quæ eſt poſt leges naturæ, & Scriptoræ.

Gradus fidei. Die altera viderunt Azotiii jacentem Dagon & rurſum altera, quæ eſt tertia, viderunt eum abſciſſis manibus & capite, 1 *Reg.* 5.*a* ut prima dies ſit *c* prædicatio contra Idulolatriam: Secunda cognitio fidei, & priſtini erroris. Tertia deliberaca certitudo, & oblatio profeſſionis, & proteſtationis fidei.

c Gr. ſ. 1. Re c

Dies tertia, qua Abraham immolavit, *Gen.* 22 *a.* deſignat *d* triplici tempore debere nos agere gratias Deo, nempe præſenti, & præterito, & futuro.

d Amb 1. de Cain 8.

Tempus gratiæ. Dies etiam tertia, qua immolavit Abraham, *Gen* 22.*a.* eſt *e* tempus gratiæ quando immolatus eſt Chriſtus, ut prima dies ſit tempus legis naturæ, ſecunda Scripturæ, tertia die puniti ſunt Sichimitæ, id eſt peccatores, & diaboli, *Gen.* 34 *d*

e Aug 2 de ſymbo ad catecume 6. & de verbis domi ſerm 12. Beda ſ Gen. 22 24.

Tempus pœnitentiæ. Dies quo ceciderunt multe de Iſrael, deſignat *f* tempus pœnitentiæ, & converſionis malorum, *Exod* 32. *f.* Idem eſt dies *g* interfectionis, *Jerem* 12.*a* Et dies adventus in ſolitudinem, *Exod.* 19. *a.* Et dies triginta, quibus debebat mulier captiva eſſe in fletu, *Deuteron* 21. *c* Et dies jejunii, qui pertinet ad pœnitentiam *h* dicit ſpem conſequendæ indulgentiæ, in divini Verbi promiſſione, 1 *Reg.* 7.*b.* *Ezech* 35.*c* Et dies tres in immolatione Abrahæ, *Gen.* 22.*a.* deſign ant tres partes pœnitentiæ, poſt quas remittit Dominus peccatum, *Gen.* 34. *d.* 40 *c.* *Exod* 3. *f* 10 *f.* 15. *d.* In die tertia ſuſcitat nos Deus, *Hoſe.* 6 *a* *Matth.* 13 *d.* Ad hæc pertinent tres anni ficus, *Luc.* 13 *b* Dies quadraginta ſolent etiam deſignare tempus pœnitentiæ, *Geneſ* 50 *a* *Exod.* 24. *d* *Joan* 3.*b* Dies ſecunda, qua offertur hircus, *Ezech.* 43. *f.* deſignat *i* ſecundum paſcha, & oblationem pœnitentium ſicut dies prima eſt juſtorum, non indigentium pœnitentia.

f Am. apoſ. 13.
g Hie ſ. Ie 12.
h Gr. ſ 1 Re 7 Aug ſ pſ 76. & 2 de ſymb. ad cate. 6 & de verbis Domini ſer. 12 Beda ſ Gen. 22. 34
i Hie ſ. Ez. 43

Inveſtigatio exemplorum. Dies ſeptem judiciarum, quos petierunt viri Jabes à Naas, ad quærendum auxilium, deſignant *k* inveſtigationem exemplorum omnium perfectorum, 1 *Reg* 11 *a*

k Gr. ſ 1 Re 11

Baptiſmus ſtatus gratiæ poſt baptiſmũ. Prior ſtatus peccati. Dies ortus Hieruſalem, deſignare poteſt baptiſmum, quo renaſcitur anima. Et dies adoleſcentiæ Hieruſalem, dicunt ſtatum gratiæ poſt baptiſmum, *Ezech* 16 *a.c b.* Dies etiam egreſſionis de Ægypto, ſignificant *l* tempus baptiſmi, *Hoſ* 2.*c.* Poſſunt etiam dies adoleſcentiæ Hieruſalem, deſignare priorem ſtatum peccati.

l Hie ſ Hoſ 6
m Hie ſ. Iſ 63

Tempus egreſſionis de Ægypto. Dies ſæculi Moyſis, indicant *m* tempus, quo populus Iſrael eductus eſt Ægypto, & fuit in deſerto, *Iſai* 36 *c*.

Dies boni. Dies longi dicuntur *n* dies boni: ſicut e diverſo, dies breves ſunt dies mali qui & breviantur propter electos, *Matth.* 24. *b*.

n Ori ſ. Iudic. hom 1 & ſer. Matt. ho 29

Brevis converſatio cum ſenſibus. Diebus paucis habitare Jacob in Haran, *o* eſt parvo tempore converſandum eſſe cum ſenſibus, ut eorum habeatur ſcientia, *Gen* 26 *g*

o Amb de fug ſecu. 4.

Ceſſatio legis. Dies mortis Jacob, eſt ceſſatio legis, *Gen* 47 *g.* Et etiam dies luctus ſuper morte ejus, *Gen.* 50 *a.* Et dies Joannis Baptiſtæ, ſunt finis legis, & Prophetarum, *Matth* 11 *b*.

Continua ſolicitudo. Die noctuque, *p* dicit perpetuam ſolicitudinem, *Gen* 31. *f.* Et die ac nocte ſervat Deus ſynagogam, vel Eccleſiam, *Iſa* 27 *a* Die ac nocte non claudentur portæ Eccleſiæ, *q* quia ſemper recipiuntur venientes ad fidem, *Iſa.* 6 *b* 62 *b* *Apoc.* 7 *d*.

p Hie ſ Iſai 27 a c.
q Aretas. ſ. Apoc. 7.

Continuus dolor peccatorum. Die ac nocte flere, eſt continuè dolere de peccatis, *Jer.* 14.*c* 16.*c.* *Thr* 2 *f* Et die ac nocte non extinguetur ignis inferni, *Iſa.* 34.*c*.

Continuatio. A diebus in dies, dicit perpetuam continuationem, *Exod.* 13 *b* *Lev* 6 *b*.

Die tota nomen Dei blaſphemari dicitur *r* vel per Judæos, vel per continuò peccantes, *Iſa.* 52 *b.* *Thr.* 3. *g* *Hoſ.* 12 *a*.

r Hie ſ. Iſ. 52.

Tempus à paſſione Chriſti, uſque ad converſionem Judæorum. Dies multi, quibus fornicaria expectat virum, nec eſt alteri viro, *Hoſe.* 3.*b* Sunt *ſ* dies à tempore paſſionis Chriſti, uſque ad finem, quando convertentur Judæi. quo tempore licet ſint increduli, non tamen colunt alium Deum: & Deus etiam eos expectat. quia non eos delet, ſed ſuſtinet, ut convertãtur.

ſ Hie ſ. Hoſ. 3.

Dies Gabaa, *Hoſe* 9.*b.* dicuntur *t* dies, quando peccaverunt Gabaonitæ in uxorem Levitæ: unde & perierunt: vel ſunt dies, quando elegerunt Saulem Regem, qui erat de Gabaa.

t Hie ſ Hoſ. 8

Tarditas converſionis. Dies multi, poſt quos offert Cain munera, *Gen.* 4 *a.* ſignificant *v* negligentiam, & tarditatem convertendi ſe ad Deum.

v Phil. de ſacrif Abel & Cain.

Captivitas Judæorum. Sublimitas doctrinæ, & operum. Dies ſpeculationis Samariæ, ſive Hieruſalem, *x* fuit dies captivitatis eorum, *Mich.* 7.*a.* Dies autem ſpeculationis in Eccleſia eſt, quando ſancti, & electi de Eccleſia aſcendent ad ſpeculam, & in ſublimitate doctrinarum, atque operum ſuorum, de rebus cæleſtibus diſputabunt

x Hiero ſ. Mich 7

Proſperitas terrenorum. Defectus verbi Dei. Dies mali ſunt, quando *y* carnalia pro ſpiritualibus, terrena pro cæleſtibus, &c. quærimus Sunt etiam dies ſatis, *z* quando videlicet deficit prædicatio verbi Dei: & eſt tempus tribulationis, *Job* 3.*a.* *Pſa.* 33 46. 48. *Epheſ.* 5.*d.* Et dies Hieruſalem, ſignificant tempus tribulationis Eccleſiæ, *Pſa.* 126 Dies etiam belli, eſt tempus tentationis, & tribulationis, *Pſal* 77.

y Ori ſ Iob. lib 3 & ſ. Iud. homi 3 & ſ. pſ 36 hom 1.
z Aeu ſ pſ. 48 Ba ſ pſ. 33. 48

Tempus tribulationis. Tempus quo regnant peccata. Dies Pharaonis. Achab, Achaz, & Manaſſæ, cæterorumque malorum regum, deſignant tempus, quando regnant peccata in mundo. Et in diebus Eli, *aa* hoc eſt, quum malus paſtor regnat, non erat viſio manifeſta, 1. *Reg* 3.*a* quia dum rector agenda, quæ novit, deſpicit, agitur cum eo diſtricto judicio, ut agenda non videat: quia implere noluit, quod videbat. Dies etiam antiqui dici poſſunt dies malorum Principum, *Pſal* 142. In his diebus non reſpondet Dominus, quum eſt cogitatio in mente, quæ bona putatur, cùm tamen non rectè cognoſcatur, 1 *Reg.* 14. *f.* Et dies una mortis filiorum Eli, eſt idem error infidelitatis multorum, 1. *Reg* 2 *g.* De quibus dicitur, *Job* 24. *c.* Sic in tenebris, ſicut in luce ambulant. Vel eſt proſperitas malorum ſacerdotum cum brevitate vitæ, de quibus *Job* 20.*a.* Gaudium hypocritæ, ad inſtar puncti. Et 21 *b.* Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt.

Hie ſ pſ 36. Aug ſ pſ. 36. 36 79 136. Ori ſ Iudic. hom 1.
aa Gr ſ 1. Re 3 14 & ſ pſal. 142.

Dies Regis noſtri dicunt hæretici *bb* congratulando proſperitati hæreſiarchæ. *Hoſ.* 7.*d*.

bb Hie. ſ Hoſ. 7.

Delectatio peccati. Dies, in qua natus eſt Job, cui maledixit, *Job* 3.*a.* deſignat *cc* delectationem peccati: & optat Job perire hanc

cc Hie ſ Iob. 3

hanc diem, ut omne, quod blandiri culpa cernitur, vigore juſtitiæ interveniente deſtruatur. Huic maledicunt, qui maledicunt diei. Deſignat etiam *a* mortalitatem, quam homo incurrit per peccatum vel ipſum diabolum, qui transfigurat ſe in Angelum lucis: qui diem ſe oſtendebat, quum dicebat. In quacunque die comederitis ex eo, aperientur oculi veſtri, & eritis ſicut Dii, *Gen 3. a.*

a Gre 4 mor. 1.17.22. Euch. for. ſpiritu 3. — Mortalitas. Diabolus.

Dies tres, poſt quos ſuſpenſus eſt piſtor Pharaonis, *Gen. 40. c* deſignant *b* perpetrationem peccati, aſſuefactionem, & deſperationem: quibus poſitis peccator in infernum detruditur.

b Ly ſ Ge 40 — Peccati aſſueſact. Deſperatio.

Diebus multis pati fluxum ſanguinis, *c* eſt perſeverare in peccato, aut idololatria, *Lev. 15 d.* Et quæ ad hæc pertinent, docere

c Glo ord ſ. Lev. 15. — Perſeverare in peccato.

Dies ſeptem, quibus debebat fœtus eſſe cum matre, antequam offeretur Domino, *Exod 22. d* erant ideò, *d* quia cùm nihil fiat ſine cauſa, & enixis animantibus, lac redundet ad fœtus nutriendos: qui à diſpenſatione lactis fœtum avellit, naturam afficit contumelia.

d Clem. Ale. 2. ſtrom. — Honor naturæ ſervandus.

Die cadunt muri Hieruſalem, *e* quia Judæi apertam lucem non receperunt, *Iſa. 27. a.* juxta Septuaginta.

e Hie ſ Iſ. 27.

Dies tertia, in qua non licet comedere ſacrificium *f* extremus ſtatus peccati, quum quis eſt impœnitens, nam in tali ſtatu ſacrificium non eſt acceptum Deo, *Lev. 7. b.*

f Au ſ. Le 36. — Extremus ſtatus peccat.

Diffamare, vide Fama.

Differre, Dilatio.

DIFFERRE eſt ſpacium temporis extendere, aut rem in aliud tempus prorogare. Interdum verò eſt diſtare, & diverſum eſſe: unde differentia.

Diſtuliſſe dicitur Deus Chriſtum ſuum, *Pſa. 88 Prov. 23. b* quia *g* Chriſtus multum deſiderabatur à Sanctis: & miſeria ſemper creſcebat in mundo. Vel diſtulit Chriſtum, ne tamen citò haberet gloriam corporis.

Sic differt ſapiens ſpiritum in proſperum, *Prov 29. b.*

g Glo. ord ſ. Pſal. 88.

Diſtuliſſe dicitur Deus vindictam tentantium eum, propter iram inimicorum, *Deut. 32. c. Pſal. 77.*

Dilatio filiorum Jacob eundi in Ægyptum frumentandi gratia, eſt *h* negligentia audiendi verbum Dei, *Gen 34 b 3. Reg 17. d. Eccl. 5. b. 7. b.*

h Glo. ord ſ. Gen 40. 2. — Negligentia audiendi verbum Dei.

Differens vir ſententiam voti uxoris in alterum diem, *Num. 30. d* eſt *i* ratio non determinans tempeſtivè quod agendum eſt.

i Glo ord ſ. Num 30. — Ratio ſuſpenſa.

Differentia mundi & immundi cognoſcenda à Sacerdotibus, *Lev. 11. g.* quia Sacerdotes novæ legis debent cognoſcere differentias peccatorum.

Quantum differt lux à tenebris, præcellit ſapientia ſtultitiam, *Eccl. 2 b.*

Differentia ſervitutis Dei, & ſervitutis regni terrarum, *2. Par 12. b. Sap. 18 a.*

Differentius nomen Chriſti ab Angelis, *Heb 1. a.* eſt, quia ipſe verè eſt Filius Dei, & Deus

Difficilis.

DIFFICILE, eſt quod non eſt in promptu, ut habeatur, vel ut fiat, *2. Reg. 13 a. Reg. 1. b.*

Difficile nihil eſt Deo, qui eſt omnipotens, *Gen. 18. b. 1 Reg. 14. b. Jer 32. c Zach. 8. a.*

Difficilis cognitu via aquilæ in cœlo: deſignat *k* occultationem myſterii incarnationis, & aſcenſionis Chriſti, *Prov. 30 c.*

k Ambdo Salomon. 2. — Occultatio myſterii incarnationis.

Difficile divitem intrare in regnum cœlorum, indicat *l* difficultatem Judæorum in credendo, *Matth. 19. d. Marc. 10. c. Luc. 18. d.*

l Hil ſ Matt. Can. 19. — Difficultas judæorum.

Difficultas partus Rachaelis, *Gen 45. b.* deſignavit, *m* difficultatem converſionis beati Pauli.

m Lyr. ſ Ge. 35. — Converſio Pauli.

Difficilia cognitu referenda ad majores, *Deut. 1. c. 17. b. Sap 9. d. Eccl. 13 d.*

Difficile rumpitur funiculus triplex, *Eccl. 4. c.* quia ubi ſunt duo vel tres congregati in nomine Chriſti, ipſe eſt in medio eorum.

Difficile exuitur negotians à negligentia. Et caupo à peccatis labiorum, *Eccl. 26. d.*

Difficiles dicuntur viæ malorum, *Sap. 5. b. 2. Mach. 13. e.* quia cum magno labore exequuntur voluntatem, quam habent peccandi: difficile etiam perverſi corriguntur, *Eccl. 1. d.*

Difficultas nulla filiis Iſrael in pretio emendorum alimentorum ab Idumæis, *Num 20. c.*

Diffidentia, vide Fidere.

Diffinire, ſeu definire, quære Decernere.

Diffugere, vide Fugere.

Diffundere, quære Fundere.

Digerere.

n Gre 1. Reg. o Glo ord ſ. Ioſ 8 p Gloſ ord. ſ. 1. Reg. 25. q Ter. adve. Marc. 4. Cle Alex. 6. ſtrom Aug. epiſ. 119 & q 25 in Exo & 2. de conſen Evangel. 38.

DIGERERE interdum eſt ordinare, & diſponere: & dividere & diſtinguere quandoque verò concoquere, unde digeſtio.

Ut digereret vinum, jubebat Eli Pontifex Annæ, deſignans *n* Judæos, qui minis & verberibus prohibebant Apoſtolos, ne Chriſtum prædicarent, *1. Reg. 1. c. Actor 4. a. 5. c.*

Prohibitus ſuas prædicationem Apoſtolorum.

Digerens Moyſes Deuteronomium coram filiis Iſrael, *Joſ. 8. g.* expreſſionem *o* novæ legis in veteri ſignatæ indicare videtur.

Expreſſio novæ legis.

Digerere vinum, eſt *p* ad rationis uſum redire, à quo vinum alienaverat: ut dicitur de Nabal, *1. Reg.* dicitur de ira, aut quovis alio affectu mentem perturbante.

Redire ad ſuum ratione.

Digitus.

r Iſyc ſ Lev. 4. 16. ſ Hi ſ mar 7. Euch for. ſpiritu 1 Cyril. 13. Theſ 2. Gre ſ Ezech hom. 10.

DIGITI ſunt partes manus, quibus cum tota manu aliquid apprehendimus, ſtringimus, & operamur: ſuntque quini in ſingulis manibus, ac pedibus. Digitus etiam eſt menſura, *Exod 25. c.* Altam quatuor digitis.

Virtus operativa Dei. Spiritus ſanctus

Digitus Dei dici poteſt *q* virtus Dei, quæ eſt operativa rerum. Et etiam ipſe Spiritus ſanctus, *Exod. 8. c.* Ubi magi Pharaonis defeciſſe dicuntur in tertio ſigno, dixiſſe: Digitus Dei eſt hic: quia Spiritus ſanctus adverſatur malis. Idem deſignare poteſt digitus Moyſis, *r* aut ſacerdotis, *Exo 29. b. 31. d. Lev. 4. b. 8. c. 9. b 16. Deu 8 b Pſ. 8. Nu 19. a. Matt. 12. b. Luc. 11. c.* Digiti etiam Chriſti dici poſſunt, *ſ* verba Spiritus, vel ipſe Spiritus ſanctus, *Marc. 7. b. Joan 8 a.* Tribus digitis appendit Deus molem terræ, *Iſa. 40. c* hoc eſt, virtu-

Verba Spiritus. Trinitas.

eſt. virtute divina quæ eſt in tribus perſonis. Digiti quaſi manus hominis ſcribentis in pariete, *Dan 5. b.* Ad *a* Spiritum ſanctum referuntur. *a Lyr ſ Da. 5.*

Prophetæ, & Apoſtoli. Digiti Dei in plurali, dicitur *b* Prophetæ & Apoſtoli, per quos Deus libros ſacræ Scripturæ ſua inſpiratione conſcripſit: ideò dicuntur opera digitorum Dei, *Pſalm.* 8. *b Aug. de oſſ. div & pſ. 8. Rap pſ 8.*

Dona Spiritus ſancti. Digiti varii, *c* diverſa dona Spiritus ſancti deſignare poſſunt, quibus pugnamus adverſus dæmones, *Pſalm. 8. 143* *Euch for. ſpirit. 1.*

Opera. Digiti docti ad bellum, quum ſint extremæ partes corporis: deſignant *d* omnes operationes divina illuſtratione inſtructas eſſe in nobis: ne dæmonum fallaciis capiamur, *Pſal* 143 Digiti etiam diſtillantes myrrham, ſunt *e* eminentiora opera, *Cant. 5. b Prov. 7. a.* *c Au ſ pſ 143 d Hi ſ pſ.. 43. e Bed ſ. Pro. 7*

Vis operativa Virtutis Digiti ſæpè ſignificant virtutem operativam. & etiam varias virtutes, tam morales, quàm Theologicas, *Prov. 7. a 31. c Cant. 5. b. Sap. 15 d. Iſa. 59. a* Et aliquando digitus eſt minima virtus operativa, *Matt. 23. a. Luc 11 f* Ad hæc referri poteſt digitus minimus Roboam, 3 *Reg. 12. b. 2. Par. 10. b.* *Gre ſ Can. 5*

Quatuor Evangelia. Digiti quatuor altitudinis coronæ menſæ tabernaculi, *Exod. 25. c. 37 b.* deſignant *f* quatuor Evangelia, per Spiritum ſanctum edita. *f Glo int. ſu. Exod. 25.*

Rationes falſa. Digiti facientium idola, *Iſa* 2 *c.* ſunt falſæ rationes, quibus hæretici errores confingunt, & conſarcinant.

Regum Romanorum. Digiti ſtatuæ partim teſtei, partim ferrei, *g* regnum diviſum indicabant, quod de plantario ferri orietur. *Dan 2. f.* quod in regno Romanorum impletum eſt. *g Gloſ ord ſ Dan. 2.*

Dans gratiã Spiritus ſancti. Digitus dexter ſacerdotis intinctus oleo, *Lev. 14. c.* dicitur, *h* quum Chriſtus dat gratiam Spiritus ſancti. *h Gre 13. m. 17 18*

Diſcretio. Arrogantia. Detractio. *i* Digitum ſuper os ponere, ſilentium deſignat. Et digitus eſt tunc diſcretio, qua diſcernere debemus verba, quæ locuturi ſumus, *Jud. 18. e Job. 21. a. Pſal* 143. *Cant. 5. b.* Digiti apprehendentes fuſum, ipſam intentionem diſcretionis, qua quiſque operatur inſinuant: quia nulla corporis noſtri membra, pluribus ſunt diſtincta articulis, ac flexibus apta, quàm digiti. *Prov 31. c.* *i Ru ſ Can. 5. Bed ſ. Pro 31.*

Digito loqui, *Prov. 6. b.* arrogantiam, *k* & ſuperbiam indicat: Et etiam digitum extendere, *Iſa* 58. *c.* quod etiam eſt *l* detrahere, & proximos notare. *k Ly ſ Pro 4. l Glo. ord. ſ. Iſa 58.*

Dignus, Dignitas.

DIGNUS dicitur, qui aliquid meretur. Et cui aliquid meritò debetur. *Dignum* etiam, quod æquale, ac juſtum eſt.

Dignitas Dei. Dignitas Chriſti Dignus dicitur *Deus* gloria & honore, & cæteris, quæ ad ejus majeſtatem pertinent, quæ ei *m* jure naturæ debentur. *Apocal 4. d* Et dignus eſt agnus accipere virtutem, & divinitatem, &c *Apocal. 5 d.* quia illa meruit per ea, quæ geſſit, & paſſus eſt ſecundum carnem, & ratione unionis naturæ humanæ cum verbo. *m Lyra ſ. Apoc 4.*

Dignitas per gratiam. Digni Deo dicuntur boni: ſed *n* ratione gratiæ gratum facientis, per quam efficitur, ut mereantur Deum de condigno, *Sap. 3 a. 6 c 7. c. 9 c. 2. Mach. 15. d.* Digni quoque amore vel odio Dei dicuntur aliqui propter opera, quæ Deus acceptat, aut deteſtatur, *Eccl. 9. a* Et digni fructus pœnitentiæ ſunt, quos Deus acceptat ad remiſſionem culpæ, & pœnæ peccato debitæ, *Matth. 3. b. 8. b. 10. d. Marc. 1. a. Luc. 3. b 7. a. 20. f 21. g. Joan. 1. d. Coloſſ 1. b 2. Theſſ. 1. b. Actor. 5. g. Apoc. 3. a. 16. b.* Sic dignus operarius cibo ſuo, *Matt. 10. b Luc. 10. b. 1. Tim 5. c.* *n Gloſ int ſ. Sap. 3. o Gloſ. ord ſ. Job 37.*

Parva Dei cognitio fidelis. Digne non poteſt inveniri Deus in hac vita, quia *o* non poteſt hic tanta ejus haberi cognitio, quæ ſufficiat ad fœlicitatem, *Job 37 d. Epheſ. 4 a. Philip. 1 d. 1. Theſſ. 2. b.* *p Hil. ſ Matt Cant 10..*

Acceptatio Dei. Dignus dicitur *p* fidelis quiſque: apparens autem dignus, eſt hæreticus, aut Judæus, *Matth. 12. b. 22. a.* *q Gloſ ord ſ. Eccl. 17.*

Digna domus Deo non poteſt ædificari, 2. *Par. 2 b.* Dignas autem oblationes Deo dicimus, quas *q* Deus acceptare dignatur, *Eccl. 14. b. Mich. 6. b.* quod præcipuè dicitur de bonis operibus. *r Glo int. Exod. 30.*

Pura orationes. Digniſſimum thimiſma eſt, *r* quod ritè confectum eſt, Deoque ſanctificatum, *Exod. 30 d.* Et deſignat ſinceras debere eſſe orationes Sanctorum, nihilque corpulentum retinere, ſed tantum cæleſtia quærere. *ſ Glo int ſup. Iſa. 32.*

Convenientia Chriſto. Digna Principe dicuntur, *ſ* quæ Chriſto competunt, *Iſa.* 32. *b.*

Magiſtratus. Dignitas ſumitur aliquando pro imperio, & magiſtratu, *Eſther 12 a. Prov. 14. d Eccl. 10. b. 32. a 44. a. 45. d Baru. 4. a. Ezech. 24. b.*

Optima doctrina. Dignitas ſenum dicitur canities: ſed corona dignitatis eorum, eſt in viis juſtitiæ, *Prov. 16. d. 20. d.*

Divina bonitas. Dignum vinum ſponſo ad potandum, *Cant. 7. c.* eſt *t* optima doctrina. Et dignum vinum magnificentia regia, quod erat in convivio Aſſueri, *Eſther. 1. b.* *t Gr. ſ. Ca. 7.*

Gentilis populus. Dignum dicit Deus aperire oculos ſuos ſuper hominem, *Job. 14. a.* ubi non eſt alia dignitas, niſi divina bonitas

Contemnens Eccleſia auctores errorum. Non erat dignus vocari Filius Dei prodigus, hoc eſt, *v* gentilis populus: qui ſervus eſſe maluerat idolorum, *Luc. 15. c.* *v Hie epiſ. beato.*

Non dignabatur Job ponere deriſores ſuos cum canibus gregis ſui, *Job. 30. a.* deſignans *x* Eccleſiam, quæ inventores errorum dijudicando reſpuit, eoſque inter veros partes numerare contemnit. *x Greg 22. mor. 7.*

Dijudicare, *vide diſcernere.*

Dilabi.

Deficere ab obedientia. DILABI, eſt diffugere, & quaſi clam diſcedere.

Dilabimur quaſi aqua, quia paulatim, & ſine ſenſu tendimus in mortem, 2. *Reg 14 d.*

Dilabens populus à Saule, 1. *Reg. 13. b.* deſignat deficientes ab obedientia Prælati, & recedentes à virtute.

Dilacerare, Dilaniare, *vide Lacerare.*
Dilatare, *quære Latitudo.*
Diligere, *vide Amare,*
Diligentia, *quære Solicitudo.*
Dilucescere, *vide Lucere.*
Diluculum, *quære Mane.*
Diluvium, *Alluvio.*

DILUVIUM, eſt inundatio terræ ab immodicis imbribus: qualis fuit tempore Noe, quæ per antonomaſiam dicitur diluvium. Alluvio quoque eſt immoderata aquarum violentia, vel pluvialium, vel fluvialium, quæ non tantum agros confundit, ſed quandoque eripit, aut etiam funditus deſtruit.

a Greg. 12. mor. 12. b Hie. ſ. Na. 1. — *Tribulationes ſæculi. Tentationes graves. Levis ſuggeſtio.*

Diluvium per aquam factum, eſt contra ardorem libidinis: deſignare autem poteſt tumultus, & tribulationes ſæculi: contra quæ eſt opus arca, ne mergamur, *Gen. 6 c. 7 b. 9 b.* Alluvio quoque deſignat *a* graves tentationes: ut quum terra dicitur alluvione perire, *Job 14. b* Vel ſignificat lenem ſuggeſtionem, qua ſubacta, mentis duritia mollitur. Diluvium autem præteriens, dici poteſt *b* punitio non perpetua, *Nahu. 1. b. Pſal. 28. 31.*

c Ori. ſ. Gen. h. m. 2. — *Punitio. Finis mundi.*

Diluvium præterea, ſignificare poteſt *c* finem mundi, *Iſa 54. c. Nahu. 1 b. Matth. 24. d. Luc 17. f. 2. Pet. 2. b.* quia fuit finis generis humani præter eos, qui in arca ſervati ſunt.

d Baſ. ſ pſ. 28. ho. 1. Aru ſ pſ 31. Ambr. 2. de ſacra 1. Tert de baptiſmo. Au. 12 con. Fauſt. 17. Cyril 6. ſ Ioan 15. Am. de Noe 9 e Philo. de profugis. f Hie Au & Greg ſ pſ. 31. — *Baptiſmus. Corruptio vitiorum. Varietas errorum.*

Diluvium præterea typus eſt *d* baptiſmi, quo perit peccatum, & ſervatur juſtitia: ut mali perierunt in diluvio, & Noe juſtus ſervatus eſt, *Pſal 17. 31.* omnis autem caro, quam terra ſuſtentabat, præter eos, qui in arca erant, conſumpta eſt: quia præter Eccleſiæ ſocietatem, aqua baptiſmi, quamvis eadem ſit, non ſolùm non valet ad ſalutem, ſed valet potius ad perniciem, *1 Pet. 3. d.*

Diluvium ſuffocans & ſubmergens, *e* eſt corruptio intemperantiæ, aut etiam omnium vitiorum inundatio in anima, concurrentibus ſenſibus & intellectu, ut aquis inferioribus & ſuperioribus, *Eccl. 44. c. Iſa. 54. Nahum. 1. b.*

Diluvium aquarum multarum, *Pſal. 31.* deſignare poteſt *f* varietatem doctrinarum, aut potius errorum hæreticorum: per quod diluvium, non poſſunt appropinquare Deo.

Demetiri, vide Metiri.

Dimicare, quære Bellum.

Dimidium, Dimidiare, Medietas.

DIMIDIUM rei ſolet eſſe pars altera rei dimidiatæ, ſeu in duas partes æquales diviſæ. Dimidiare autem, eſt rem in duas partes æquales dividere.

g Ori ſ. Lev. hom. 4. h Hieron. ſ. Zach 14. — *Litera legis. Senſus ſpiritualis. Fideles. Infideles.*

Medietas ſimilæ, quæ offertur manè, *g* eſt litera legis. Medietas verò, quæ offertur veſpere, eſt ſenſus ſpiritualis, qui poſt adventum Chriſti offertur in nova lege, *Lev. 6. d.*

Medium montis Oliveti ſeparatam ad meridiem, deſignare poteſt *h* fideles Eccleſiæ: medium autem ad aquilonem, ſignificat infideles, *Zach 14 a.* Sic media pars ad orientem, deſignat fideles Eccleſiæ: media verò ad occidentem, Judæos infideles.

i Bed. ſ Ex 25 — *Imperfectio hujus vitæ. Initium contemplationis.*

Dimidius cubitus longitudinis, & latitudinis, & altitudinis arcæ, deſignare poteſt *i* hujus vitæ imperfectionem, aut initium contemplationis, *Exod. 25. a. 37. a.* Et quod ex parte diligimus, ſicut ex parte cognoſcimus.

k Gloſ. ord. ſ. Exod. 30. Amb. epiſt. 1. — *Fides. Præcepta.*

Dimidium ſicli, aut didrachmi, deſignare poteſt *k* fidem & præcepta, *Exod. 30. b.* Dimidium autem ſolidi vix offert, qui non ſe, & ſua offert Deo, ſed reſervat mundo, *Eccl. 29. b.*

l Hil. ſ pſ. 54. m Gr. ſ. pſ 101 — *Reſipiſcentia. malè acta vita.*

Dimidiare dies, eſt *l* tempus vitæ malè in voluptatibus ductum ad pœnitentiæ lamenta dividere: atque hoc ad bonum uſum partiendo reparare. Sic non dimidiant dies ſuos, qui non reſipiſcunt, *Pſa. 54.* Item qui ante tempus conſtitutum moriuntur, ut non dimidiant dies ſuos, dimidium autem dierum, eſt *m* tempus vitæ imperfectum, *Job 21. c. Pſal. 101 Iſa. 38. c.* Et dimidium dierum perdicis, *Jer. 17. b* eſt tempus imperfectum vitæ divitum, quibus dicitur, *Luc. 12. a.* Stulte, hac nocte repetunt à te animam tuam.

Dimidia pars ſubſtantiæ Raguelis, quam dedit Tobiæ, *Tob 8 b 10 c.* deſignat illud, quod fecit Zachæus, qui dimidium bonorum ſuorum dedit pauperibus, hoc eſt, Chriſto, *Luc. 19. b.*

n Ori ſ. Joſu. hom. 9. o Greg ſ. 1. Reg. 14 — *Benè operantes virtutis amore. Benè operantes formidine pœnæ. Tempus vitæ præſentis.*

Media pars populi in monte Garizim ubi dabantur benedictiones, *Joſu. 8. g* deſignat *n* benè operantes virtutis amore. Medietas verò in monte Hebal, ubi dabantur maledictiones, ſignificat benè operantes formidine pœnæ: qui etiam videntur eſſe media pars civitatis Hieruſalem ducta in captivitatem, *Zach. 14. a.*

Media pars jugeri, eſt *o* tempus vitæ præſentis: ut alia medietas ſit futura vita, *1. Reg. 14. b.*

p Gloſ. ord ſ. 3. Reg 10. q Lyr ſ Ex. 24 r Lyr ſ. Nee. 4 Gloſ. ord ſ. 2. Reg 10. s Glo. ord ſ. Dan. 9. t Gloſ. ord ſ. Hoſ 3. u Lyr ſ. Apo. 8. y Gloſ ord ſ. Apoc. 12. z Glo ord ſ. Ezech. 15. — *Reſtans prædicanda de Chriſto. Sanguis Martyrum. Diverſi gradus in Eccleſia. Conversatio, vel ſermo prædicatorum. Tempus paſſionis Chriſti. Perſecutio Iuliani. Dimidium anni. Peccator.*

Media pars operum, & ſapientiæ Salomonis, non fuit nunciata Reginæ Saba, *3. Reg. 10 a. 2. Par. 9 b* ut deſignetur *p* ſemper aliqua reſtare prædicanda de Chriſto.

Dimidia pars ſanguinis victimarum, quas obtulerunt juvenes filiorum Iſrael, *Exod. 24 b.* deſignare poteſt *q* ſanguinem Martyrum in honorem Chriſti fuſum.

Media Pars juvenum faciens opus murorum Hieruſalem: & media pars parata ad prælium, *Nee. 4. c.* deſignare poſſunt *r* diverſos ſtatus in Eccleſia.

Dimidia pars barbæ raſa nunciis David, *2 Reg. 10. a.* eſt priſtina converſatio, vel ſermo Prædicatorũ.

Dimidium hebdomadis, *Dan 9. g.* indicat *t* tempus, in quo paſſus eſt Chriſtus.

Dimidius corus hordei, *Hoſ. 3. a.* continet *u* quindecim modios, ad quem numerum refertur allegoria.

Dimidia hora filentii in cœlo, *Apoc. 8. a.* tempus *x* perſecutionis Juliani apoſtatæ, quando Eccleſiæ claudebantur.

Dimidium temporis, *Apoc. 12. d.* ſolet intelligi *y* pro dimidio anni.

Medietas ligni vitis redacta in favillam, *Ezech. 15 a.* deſignat *z* peccatorem præciſum à Chriſto, & gehennæ traditum.

Diminuere, vide Minuere.

Dimittere.

DIMITTERE, interdum eſt abjicere, *Gen. 31. f.* Forſitan modò me nudum dimiſiſſes. Annuere, *Matth. 15 c.* Dimitte eam, quæ clamat poſt nos. Condonare, ſeu remittere, *Exod. 10. d* Sed nunc dimitte peccatum mihi emittere, *Gen. 8. a.* Dimiſit corvum. Liberare, *Exod. 23. b.* Anno ſeptimo dimittes eam. Permittere, *Gen. 24. f.* Dimitte me, ut pergam. Relinquere, *Gen. 42. f.* Fratrem veſtrum unum dimitte. Repudiare, *Math. 5. e* Quicunque dimiſerit uxorem ſuam.

aa Aug. ſ. pſal. 80. — *Ceſſans præſtare auxilium.*

Dimittere dicitur Deus aliquando, quum ceſſat præſtare auxilium. Sicut è diverſo, non dimittit eos, quibus auxilium præſtat, *Gen 28 c. Deut. 4. e. 21 c. Joſ. 1. b. 2. Par. 28. d Prov. 29 c Zach. 8. d.* Dimittit autem Deus malos ſecundùm deſideria cordis eorum, quum *aa* tradit illos in reprobum ſenſum, *Pſalm. 80.* Et admittit divites inanes, fruſtratos videlicet fœlicitate temporali & æterna, *Luc. 1. e.*

Dimiſſa

Repudians Chriſtus ſynagogam. *Remittens culpas.* *Liberari à ſervitute diaboli.* *Mittens pater cœleſtis Filium ſuum illis munitis intellectus.* *Ejectio diaboli.* *Incarnatio* *Suſcitans pater Filium* *Deus libertatem contemplandi.* *Factus Chriſtus inter mortuos liber.* *Auferre myſteria ab indignis.* *Libertas operandi* *Abſolvi à regimine.* *Non attingi divinitatem Chriſti à perſecutoribus.* *Liber tranſitus ad contemplationem.* *Amiſſio amici.* *Deſerens Chriſtus tumultus.* *Exteriora obedientiam.* *Vacans Deum exorari.* *Remuneratio Iudæorum converſorum.* *Prædicans quod didicit.* *Miſſi à Chriſto prædicandum* *Expectans ad pœnitentiam.* *Audiri orationem* *Deſerere virtutem.* *Infundens Deus ſaporem gratiæ.* *Gratuita redemptio Chriſti.* *Separari ab hæreticis.* *Dilatatio Eccleſiæ.* *Non impedire converſionem gentium.*

Dimiſiſſe dicitur Chriſtus uxorem fornicariam, *a* quum deſerit ſynagogam, quæ tamen prior ejecit virum, quando dixit. Non habemus Regem niſi Cæſarem. Et, Tolle, tolle, crucifige eum de his *Deut.22.b. Iſa.50.a Ier 3 a. Zach.8.c. Mala 2.d. Matth.5.f.19.a Mar.10.a. Luc 16.b.* Dimiſſa etiam dumus eſt Judæa, *Iſa 32.* — a Ori. ſ Mat. hom. 10 Hie. ſ. Iſ 50. b. Aug 1 ſer. Domini in monte.

Dimittit *Deus* debita, hoc eſt, *b* culpam, & pœnam peccatorum, *Exod.32.g. Lev.4.f.5.c.6.a. Num.14.d.25.c. Par 6.g. Iſa.22.c.27.40.a. Matt.6 b.18 c. Marc.2.a.11.c. Luc. 5.e.6.f.7 g.a. 11.a.23.e* Et dimittere paratus erat pœnam everſionis civitatis Sodomorum propter decem juſtos. *Gen.18.d.* Dicitur. *Iſa.40.a.* Dimiſſa eſt iniquitas Hieruſalem. & *c* juxta Septuaginta, Soluta: ubi ſciendum, non eſſe idem ſolvi peccata, atque dimitti. Cui enim dimittuntur, ſolutione non indiget, audiens in Evangelio, *Matth 9.a.* Confide filia, dimittuntur tibi peccata tua. Cui autem ſolvuntur, propterea ſolvuntur, quia pagata ſunt, & ſoluta per pœnas. Dimiſſa mulier curva ab infirmitare, eſt liberata anima à ſervitute diaboli & carnis, *Luc 13.c.* — c Hie ſ Iſ. 47.

Dimiſit Iſaac Jacob, ut iret in Meſopotamiam, ducturus uxorem, *Gen. 28.a.* deſignans patrem cœleſtem, qui miſit Filium ſuum in mundum. Dicitur etiam *Deus* dimiſiſſe lapidem angularem, *Iob.28.a.* cum *d* dedit Filium ſuum hominibus: qui eſt lapis, quem reprobaverunt ædificantes, & factus caput anguli. Vel dimittit lapidem angularem, quum *e* relinquit intellectum liberum ab ignorantiæ tenebris ut in præceptis Dei ſufficiat, & exequendo exteriora agere, & contemplando interna ſentire, vel deorſum miſit lapidem angularem, id eſt, principem hujus mundi ejecit è cœlo — d Gr. 28 mo. 14. e Rup. 1. de Vict verbi Dei 19.

Dimiſit Chriſtus quodam modo Patrem, *Gen 2 d.* non omninò veluti ad ſeparationem: ſed ad ſuſceptionem humanæ carnis. *f* quia cùm in forma Dei eſſet, ſeipſum exinanivit formam ſervi accipiens. Dimiſit & matrem, gentem Judæorum, ſynagogam illam hærentem veteribus ſacramentis. Dicitur etiam Chriſtus dimiſiſſe hæreditatem ſuam, *g* cum deſcendens de cœlis, factus eſt homo, *Ier.12.b.* Sic dimiſit David pauculas oves, ut iret ad prælium, hoc eſt, Chriſtus angelos, *1. Reg.17 d.* qui etiam dimiſit nonaginta novem oves in deſerto, *Luc 15.a.* — f Au ſ. pſ. 44. & ps 107. g Ori ſ Ie h 8 Gre. ho. 34.

Dimiſit Rex Ægypti Joſeph, liberans eum à carcere. *Pſal.104.* deſignans Deum patrem, qui ſuſcitavit Filium à morte.

Dimiſit Deus onagrum liberum, *Iob.39.a.* quum *h* eum, qui calcatis terrenis deſideriis, ab appetitione temporalium ſe exoneravit, ſecuritati mentis, contemplationi cœleſtium, ac deſiderio vacare permittit. Dimiſit etiam onagrum liberum, quia Chriſtum fecit inter mortuos liberum. — h Gre 30 mo. 13 30.

Dimittere arcam Dei in locum ſuum, *1. Reg 5.d.* eſt *i* auferre myſteria ab his, qui non adferunt fructum. Et dare fructificantibus in vitam æternam, *Matth 7.a.* Nolite ſanctum dare canibus, Et *capite 10.c.* Si perſecuti vos fuerint in una civitate, fugite in aliam: Dimittitur etiam arca, ut vadat. quando eruditæ mentes ſubditorum à ſuis rectoribus libere permittuntur vivere, & ad æternam patriam properent, non jam majoris imperio, ſed propriæ arbitrio voluntatis, *1. Reg.6.b. Iſa.58.c. Ezech.13.d.* Dimittere autem ancillam liberam, eſt dare poteſtatem operandi, vel eſt abſolvi ab onere regiminis, *Exod. 21.a.c.* — i Gre. ſ. 1. Re. 6 o.

Dimittere paſſerem vivum, *Lev 14.* eſt *k* non attingi divinitatem, vel animam Chriſti à perſecutoribus. Idem eſt dimittere caprum in deſertum, *Lev.16.a.* Deſignat etiam liberum tranſitum mentis ad contemplationem divinitatis. — k Iſy ſ Le. 14. Cyr. ep. 39.

Dimittere autem de manu ſua, *Eccl.27.c.* ponitur in ſimilitudinem ejus, qui perdit amicum, quem non amplius recuperabit.

Dimittit Jeſus turbas, cùm deſerit *l* exteriores tumultus: & etiam quum finit eas ab aliis doceri: & quum eas admittit in cœlum. Non vult autem dimittere jejunos, *m* hoc eſt, ſine ſpirituali doctrina, *Matt.14 c 15.d. Marc.8.b.* Ac prius quidem antequam ſaturaret, rogatus à diſcipulis, ut dimitteret turbas, non dimiſit, donec aluiſſet eas panibus benedictionis: poſt ſaturitatem verò dimittit, diſcipulis prius compulſis ingredi navem. Et relinquit eos in loco quopiam humiliore. Nam deſertum inferius eſt, ipſe autem aſcendit in montem, ut oraret. — l Ori ſ. Matt. cap 14 15. m Hil ſ. Mat. Can 14. 15. Amb 10. Lu. Hie ſ Mat. 15

Dimittuntur ſinguli de populo à Samuele in domum ſuam, *1. Reg. 10 d* quum *n* ſubditi ſe colligunt ut faciant imperata: vel ſe præparant ad obediendum. — n Gr. ſ 1. Re. 6 o Gl inter ſ. Exod 32.

Dimitti poſtulans Deus, aut angelus. à Jacob, *Gen.32.f.* deſignat Deum volentem orari, & exorari. Poſtulat etiam Deus dimitti à Moyſe, ut iraſcatur furor ejus in populum peccantem, quaſi orationibus Sanctorum detineatur à vindicta peccatorum, *Exod.32.c. Deut.9.c.* Sic non dimittens Sunamitis Eliſæum, *4. Reg 4.c.* indicat inſtantiam orationis ad Deum.

Dimittens Joſue tribus Ruben, Gad, & Manaſſe cum multa ſubſtantia, *Ioſ.22 b.* deſignat remunerationem faciendam *p* populo Iſraël. quum revertentur ad fidem poſt ingreſſum Gentium. — p Ori ſ Ioſ. hom. 26.

Dimittitur Saul à Samuele manè, *1 Reg 9.d.* quum *q* verbum ſcientiæ, quod diſcipulus à prædicatore didicit, prædicare aliis intendit. — q Gr. ſ. 1. Re. 10.

Dimiſit aſinam & pullum confeſtim Dominus eorum ad præceptum Chriſti, *Matth.21.a.* quia *r* voluntati Dei nemo poteſt reſiſtere. Vel dimittet eos ipſe Chriſtus, deſignans converſos ex gentibus & Judæis à ſe inſtructos, mittendos ad prædicandum. — r Ori ſ Matt. hom. 4.

Dimittit Dominus ficum ad tempus, quum *ſ* expectat malos, & peculiariter Judæos, ad pœnitentiam, *Luc.13.b. Exod.10 c.* — ſ Am ſ Lu 13

Dimitti Chananæam à Chriſto, eſt *t* illius operationem audiri, *Matt 15.c.* — t Glo int ſup. Matt 15.

Dimitti locum ſuum, *Eccl.10 a.* qui *v* deſerit patientiam, ſapientiam, rationem, & cætera hujuſmodi. Et demum, qui deſerit virtutis ſtatum. — v Am. 1. off. 10 Hie ſ. Eccl 10

Dimittit *Deus* glutire ſalivam, quando *x* ſaporem ſuæ claritatis uſque ad abundantiam ſacietatis infundit, *Iov.7.d.* — x Gr 8 mo. 21.

Dimittit Chriſtus captivitatem *Dei*, non in pretio, neque in muneribus, *Iſa.45.c.* quia *y* proprio ſanguine populum Dei liberavit à ſervitute peccati, & à limbo. Sic dimiſit Simeonem in pace, *Luc. 2.e.* — y Hie ſ. Iſ. 45

Dimittere Ephraim, *z* eſt ſeparari ab hæreticis, *Hoſ.4.d.* Dimittere autem liberos eos, qui confracti ſunt, *Iſa 58.b.* eſt deceptos ab hæreticis, ab eorum erroribus liberare. — z Hie ſ Ho. 4. & ſ. Iſa. 18.

Dimittens Noe columbam ab arca, *Gen.8 b.* dilationem Eccleſiæ in mundo ſignificavit.

Dimittunt parentes & fratres Rebeccæ ipſam, ut iret ad Iſaac, *Gen.24.g.* quum non impediunt converſionem venientium ex gentilitate ad fidem Chriſti. Sic jubetur Giezi dimittere Sunamitidem ad pedes Eliſæi, *4. Reg.4 d.*

Dimit-

Dimittens Iſaac pacificè Abimelech, & ſocios ejus, qui etiam dicunt ſe dimiſiſſe in pace ipſum Iſaac, *Gen.*26.*g.* deſignat *a* concordiam Philoſophorum cum Eccleſia, in his quæ rectè dixerunt.

Non dimittentes filii Iſraël quicquam de ſuppellectili, quod non ferrent in Ægyptum, *Gen.* 45.*e.* deſignant *b* omnia veteris teſtamenti myſteria, tranſlata eſſe ad gentes.

Dimiſſi fratres Joſeph ab ipſo, cum aſinis & frumento, &c. *Gen.*44 *a.* 45.*f.* Apoſtolos *c* ad prædicandum miſſos deſignant.

Dimittere aquam, eſt *d* quum linguæ fluxus effrenatur: unde ſequuntur jurgia, *Prov.* 17.*c.*

Dimiſerunt Judæi nomen ſuum in juramentum electis Dei, *Iſa.*65.*c.* ut videlicet *e* pro malorum exemplo eos habeant: & deteſtentur talia ſuſtinere, qualia ipſi paſſi ſunt, & jurent ſic: Non hæc patiar, quæ paſſus eſt populus Judæorum: vel dimittitur nomen eorum in ſocietatem electorum ſit odioſa recordatio, & memoria quaſi uſque ad nauſeam, vel dereliquerunt nomen ſuum electis, ut dicantur filii Abrahæ, &c.

Dimittere ſponſum, *f* Et dimittere verbum *Dei*, *Cant.* 3 *b.* Et dimittere *Deum*, eſt ab ejus cultu & honore recedere, *Iu.*2.*b.*20 *b.*

Dimittentes filiæ Jethro Moyſen, *Exod.* 2.*b.* ſunt nondum ſuſcipientes legem. *Dimiſit* quoque eum uxor ſua: vel ipſe dimiſit filium cum uxore, *g* ne illi eſſent impedimento ad legationem.

Non dimittere ex adverſariis ullas reliquias, eſt, etiam parvulos motus aut cogitatus malos, ad petram allidere, *Joſ.*10.*e* 11.*d.* *Pſal.*136.

Dimitti petens ad unam partem ſacerdotalem, 1 *Reg* 2 *g.* deſignat *h* Judæos petentes ad fidem admitti poſt plenitudinem gentium, vel ad pœnitentiam, per quam acquirunt beatitudinem.

Dimiſerunt Judæi reliquias ſuas parvulis ſuis, *i* quum clamaverunt: Sanguis ejus ſuper nos & ſuper filios noſtros. Item hæretici relinquentes diſcipulos, ad parvulos decipiendos, eandem iniquitatem reliquerunt poſteris, *Pſal.* 16.

Dimittit oves mercenarius, *k* quum tempore neceſſitatis non adhibet curam neceſſariam, *Joan.*10 *b.*

Non poteſt maritus dimittere uxorem, quam falſo accuſavit, *Deut.* 22.*c.* deſignat *l* non poſſe Prælatum dimittere Eccleſiam ſibi commiſſam, ambitione majoris principatus.

Dimittere terram, ut requieſcat anno ſeptimo, & dimittere fructus ejus pauperibus & peregrinis, *Exod.*23.*b.* *Lev.*19.*b* 23 *d.* deſignat *m* Sanctos in cœleſti gloria orantes pro exiſtentibus in terra.

Dimittere jumentum ut depaſcatur aliena, *Exod.*22.*a.* non *n* frænare appetitum ad rapienda aliena.

Dimittere velum ante arcam fœderis, *Exod.*40.*a.* eſt *o* habere cognitionem in hac vita per ſpeculum, in ænigmate.

Dimittens columna ignis priora filiorum Iſraël, *Exod.*41.*e.* deſignant *p* ſcientiam, aut doctores opponentes ſe erroribus, & quaſi à tergo defendentes fideles.

Dimittere nolens Pharao populum Iſraël ad immolandum in deſerto, deſignat *q* diabolum impedientem converſionem peccatorum, *Exod.*3 *f.* 4.*e.* 5.*a.* 14.*b.* Et non vult dimittere uxores & parvulos, hoc eſt, occaſiones redeundi ad peccata: vel ad ſæculum: ut ſic recuperet, quos per pœnitentiam amiſit, *Exod.*10.*c.f.*

Dimittentes manna uſque manè, *Exod* 16.*e* deſignant avaros, & ob præſens ſæculum operantes.

Dimittere ſervos aut jumenta in agris, *Exod.* 9. *e.* eſt *r* ſinere peccatores perſeverare in voluptatibus.

Dimiſit *Deus* reliquias hæreditatis ſuæ, 4.*Reg.*21.*c.* quia reliquæ Judæorum ſalvæ fient.

Dimittitur civitas Hieruſalem: quaſi deſerta, quum *ſ* deſtructa eſt à Romanis, *Iſa.*27.*c.*

Dimittere fieri templum Domini, 1. *Eſdr.* 6.*b.* eſt *t* permittere prædicationem ad converſionem infidelium, & ædificationem Eccleſiæ.

Dimittunt hæretici homines nudos, *Iob* 24.*a.* quum *v* in eorum mentibus veſtes bonorum operum diſſipant: ut ſolùm culpæ frigus interimat, quos calor boni operis prius tegebat. Sic dimittunt amatores fornicariam Hieruſalem nudam, *Ezech.* 24.*d.* *Hoſ.*4.*d.* quum dæmones aut hæretici contemnunt animam, quam virtutibus & donis gratiæ expoliarunt.

Dimittentes Jonathas David inimicum Saulis, 1 *Reg.*20.*c.* eſt *x* liberans bonos ab inſectatione malorum.

Dimittens *David* Semei, ubi ſibi malediceret, 2.*Reg* 16 *b* voluit *y* per patientiam placare *Deum*.

Dimittens Achab, Rex Iſraël, Regem Syriæ dignum morte, 3 *Reg.*20.*g.* deſignat *z* eos, qui devicto diabolo, ſecuritatem ſibi promittentes pereunt.

Dimittentes ſervi Holophernis Achor vinctum, *Iud.*6.*b* ſunt *aa* perſecutores confeſſorum veritatis qui eos opprimere conantur.

Dimittens Nabuzardan pauperes in Hieruſalem, *Ier.*33.*c.* eſt diabolus procurans, ne ſint in Eccleſia qui poſſit ei reſiſtere.

Dimittere pallium auferenti tunicam, *Matth.* 5.*f.* eſt *bb* tradere corpus ad martyrium, ne pereat anima.

Dimittere mortuos, ſepelire mortuos ſuos, *Matth.*8.*c.* eſt *cc* dimittere omnes carnales affectus.

Dimiſit Pilatus Judæis Barrabam, *Matth.* 27.*c.* *Marc.*15.*b.* *Ioan.*18.*g.* quia ille moribus Judæorum par erat. Sic faciebant judices Iſraël in Babylone, noxios dimittentes, *Dan.*13 *f.*

Dimittentes agricolæ ſervum patris familias vacuum, fuerunt *dd* Sacerdotes & Scribæ tranſgredientes legem, & ſermonem propheticum, *Marc.*12 *a* *Luc.*20.*b.*

Dimittere volens Pilatus Chriſtum emendatum, *Luc.* 23.*b.* *Ioan.* 19.*b.* eſt malus judex affligens juſtum ſine culpa.

Non dimittens Reſpha aves, nec beſtias, lacerare filios ſuos ſuſpenſos, 2 *Reg.*21 *b.* deſignat *ee* eis, qui carnem ſuam crucifixerunt, cavendum eſſe, ne ab avibus inanis gloriæ lacerentur, neque à beſtiis, de minima afflictione tentantibus.

Dina.

DINA, id eſt, judicium iſtud: filia Jacob & Liæ, quam oppreſſit Sichem: cujus gratia direpta eſt civitas Sichimorum, *Gen.*20 34.*a.*

Dina

a Glo. ord. ſ. Gen. 26. *b* Glo. inter. ſ. Gen. 45. *c* Gloſ. int. ſ. Gen. 45. *d* Gre. 5. m. 16. *e* Hu. ſ. Pro. 17. *e* Hie. ſ. Iſ. 65. *f* Am. de Vir. 3. *g* Gloſ. inte. ſ. Exod. *h* Gr. ſ. 1. Re. 2. Au. 17. civ. Dei 5. *i* Arn. & Hi. ſ. pſ. 10. Aug. ep. 59. *k* Hu. q. in pſ. Glo. ord. Ioan. 10. *l* Glo. inter. ſ. Deut. 22. *m* Lyr. ſ. Exo. 23. *n* Glo. inter. ſ. Exod. 22. *o* Glo. int. ſ. Exod. 40. *p* Ori. ſ. Exod. hom. 3. *q* Ori. ſ. Exo. hom. 7. *r* Lyr. ſ. Ex. 9. *ſ* Glo. int. ſ. Iſ. 20. *t* Gloſ. ord. ſ. 1. Eſdr. 6. *v* Gr. 26. m. 23. Hu. ſ. Iob. 24. *x* Lyr. ſ. 1 Re. 20. *y* Ly. ſ. 2 Re. 16. *z* Lyr. ſ. 3. Re. 20. *aa* Glo. ord. ſ. Iudith 6. *bb* Glo. ord. ſ. Matth. 5. *cc* Lyr. ſ. Matth. 8. *dd* Gloſ. ord. ſ. *ee* Lyr. ſ. 2. Re. 20.

Concordia Philoſophorum cum Eccleſia. Tranſlatio myſteriorum ad gentes. Miſſi Apoſtoli ad prædicandum. Effrenatio linguæ. Deteſtatio Judæorum. De teſte verbum Dei. Recedere à cultu Dei. Tollere parvorum cogitatus. Converſio Judæorum. Judæi extendentes peccatum ad filios. Diſcipuli hæretici relicti ad decipiendum. Neglectus mercenarii. Non dimittenda Eccleſia per ambitionem. Orationes beatorum pro viatoribus. Non frænare appetitum. Cognitio obſcura. Defenſio fidelium. Impediens diabolus converſionem. Avari. Perſeverare in peccatis. Salus reliquiarum Iſrael. Deſtructio Hieruſalem. Libertas prædicandi conceſſa. Diſſipantes bona opera. Liberatio bonorum. Patientia. Falſa ſecuritas. Oppreſſores veritatis. Pati martyrium. Abjicere carnales affectus. Perverſum judicium. Tranſgredientes ſacerdotes legem. Cavere extrema vitia.

Digitized by Google

Anima infirma. Eccleſia. Verecundia.

Dina, deſignare poteſt *a* animam infirmam, & per exteriora vagantem, ut illa vagata eſt: unde fit ut corrumpatur à diabolo: deſignat etiam Eccleſiam, quæ ante adventum Chriſti vagabatur per mundana, quam in membris ſuis corrupit diabolus, ſed Chriſtus adveniens eam vindicavit.

a *Br. ſ. Ge.34.*

Dina ſignificat etiam verecundiam. naſcitur poſt Zabulon, *b* quia ſæpe nimium zelum, interveniente culpa, ſequitur verecundia. Eſt fœmina pulchra, ut temperet impetum zeli.

b *Ric. de S. Vict. de 12 patriar. 45.48.*

Judicium.

Ut autem Dina interpretatur judicium, nititur Sichen, hoc eſt, *c* temerarius corrumpere *Dinam*, hoc eſt, ipſum judicium.

c *Phi. de Mi. Abr.*

Dinumerare, vide Numerus.

Diplois.

Confuſio contemnentium Evangelia.

DIPLOIS, eſt genus veſtis duplicis, & utilis, *Pſal.*108. deſignare poteſt *d* multiplicem confuſionem contemnentium quatuor Evangelia.

d *Ar ſ. pſ.*108.

Dipondium, ſive Dupondium, vide Aſſis.

Dipſas.

Diabolus.

DIPSAS, eſt ſerpentis genus, viperæ ſimile, *Deut.*8 *c.* poteſt ſumi pro diabolo, aut hæreticis.

Dirigere.

Rectitudo Chriſti.

DIRIGERE, eſt obliquum emendare, & rectum facere.

Dirigitur voluntas Dei in manu Chriſti, *Iſa.* 53. *e.* quia *e* omnia operatus eſt ſecundùm voluntatem Dei patris. Et dicitur Chriſtus ambulaſſe in directione ſua: quia recto itinere aſcendit ad patrem, *Iſ.*17.*a.*

e *Hu. ſ. Iſ.*57

Via virtutum.

Dirigit *Dominus f* viam proſperando, & ad rectum finem ducendo. Et dirigunt opera, & filios, & prædicationem, & greſſus hominis. Et directa via, eſt via virtutum, *Gen.* 24.*c.*39 *a d. Ioſ.*1.*b.*2.*Par.*27.*c. Tob.*4.*b. Iud* 13.*c. Pſalm* 5.7.24.25.26.29.34.36.44.66.89.98.101 118. *Prov.*3.*a.*4 *d.*11 *a.*15.*b.*18.*d.*20 *d.*23.*c. Sap* 9.*b.*10.*a Eccl* 4.*c.*36.*c.*37.*c.*39.*c.*40.*a. Iſa.*40.*a.*45.*b.*48.*d* 53.*c. Ier.*10.*d.*18 *b* 20.*b.*31.*d. Hoſ* 14.*b. Luc.*1. *g.*3.*b.* 1. *Theſ.*3.*a.*

f *Ori ſ. pſ.*36. *hom.*4 *& ſ. Lu. hom.*20. *Gre ſ. pſ.*102. g *Glo int. ſ. Iſa.*35.

Chriſtus. Pœnitentia. Fides Chriſti. Obſervatio mandatorum.

Directa via eſt Chriſtus *g* per quem debet ambulare, qui non vult errare, *Iſa.*35.*c.* Et dirigitur via Domini, qui ambulant per viam Chriſti, *Ioan.*1 *c. Luc.*3.*b.* Directa etiam via eſt, quum quis regreditur pœnitendo è peccatis, in quæ ceciderat, *Ier.*31.*d.* quod non poteſt fieri, niſi per viam Chriſti, quæ via etiam eſt fides Chriſti, & obſervatio mandatorum.

Directio gratia.

Directus dicitur eſſe ſpiritus Domini in David à die unctionis, 1.*Reg* 16.*c.* quod fit in nobis, quando *h* foris Chriſti ſacramenta percipimus, ut intus ſancti Spiritus gratia repleamur. Et dirigitur in reliquum, quando à gratia quam percipimus, nunquam recedimus. Dirigitur autem in ſingulis *i* ? baptiſmo, tanquam in die unctionis. Et in tota Eccleſia uſque ad finem ſæculi: idque abjectâ ſynagogâ, ſicut Saule: ut in David ſignetur Eccleſia, quæ eſt corpus Chriſti.

h *Gr. ſ.* 1 *Re.* 16. i *Arn. & Au. ſ. pſ.*140.

Oratio grata Deo.

Dirigitur oratio ſicut thymiama, aut incenſum in conſpectu Domini, *Pſalm.*140 quando *i* oratio Chriſti, aut cujuſcunque membrorum ejus, grata & accepta eſt Deo.

Parari ad tentationes. Tentantes.

Dirigere aciem, eſt paratum eſſe adverſus omnes tentationes, 2.*Reg* 10 *b.* 3.*Reg* 20 *c* 1.*Par* 19.*c.* Et dirigit exercitus aciem ad aquilonem, contra Hai. *Ioſ* 8 *c.* hoc eſt contra dæmones, qui ſunt in lateribus aquilonis. Et dirigentes pugnatores David ſagittas, 1.*Par* 12 *a* ſunt prædicatores afferentes auctoritates ſacræ ſcripturæ, & exempla contra omnia tentamenta. Adverſarii quoque & dæmones dicuntur dirigere aciem & ſagittas contra fideles, 2 *Reg.*21.*d.* 3.*Reg.*22.*e.*

Benedictus à Chriſto.

Directus Jacob cum Angelo, *Hoſ* 12.*b.* eſt *k* accipiens à Chriſto benedictionem ab benè operandum & ad vincendas contrarias poteſtates.

k *Hu. ſ. Hoſ.* 12.

Cor ad ſuperna elevare.

Dirigere oculos ad Deum, eſt *l* cor ad ipſum dirigere: dirigere autem cor ad Deum, eſt ipſum ad ſuperna ſublevare, & rectum facere, conformando ipſum Deo recto: unde tanto rectius eſt cor, quantò magis voluntati Dei conformatur, 2.*Par* 20.*c g Iob* 34 *b Pſa* 58.77 *a* 18. *Eccl* 51 *c Sap.*9 *a.*

l *Gre* 24. *mo.* 26. *Aug ſ. pſ.*77.

Intueri veritatem.

In directum levare oculos, eſt *m* ipſos dirigere ad veritatem, in qua eſt rectitudo, *Gen* 15 *d Ier.*3 *a.* Tunc etiam eſt directus ſenſus, *Eccl.*26 *c.*

m *Hu ſ. Ie.* 3. n *Gloſ int ſ. Gen* 18.

Decreta ſententia Dei. Approbari.

Dirigentes angeli oculos contra Sodomam, *Gen.* 8 *c* deſignant *n* decretam Dei ſententiam ad puniendos malos. Item videtur deſignare dirigens Balaam vultum ſuum contra deſertum, *Num.*24. *a.* Dirigere aliquem in conſpectu oculorum alicujus, eſt *o* ipſum approbari, aut defendi: quod in malis non eſt faciendum, *Pſa.*100 Is qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum.

o *Glo. ord. ſ. Pſal* 100.

Diſcretio.

Indirectum euntes vaccæ, deſignant *p* tenendam eſſe diſcretionem in afflictione carnis, 1. *Reg.*6.*c.*

p *Gr. ſ.* 1. *Re.* 6.

Non ambulans recta via.

Non dirigitur linguoſus in terra: ut Judas, qui *q* nil directum, & ſimplex loquebatur, *Pſal* 139. *Prov.* 28.*c.* Sic non dirigitur vas fictum à fabro, hoc eſt, à diabolo, *Iſa.*54 *d.*

q *Hu. ſ. Pſ* 139

Pugnantes in vicem hæreſes.

Dirigitur gladius uniuſcujuſque in fratrem ſuum, *Ezech* 38.*g.* quando *r* hæreſis pugnat adverſus hæreſim.

r *Hu. ſ. Eze.* 38.

Inſtruere ſimplices.

Dirigere cauſam pupilli, *Ier.*5.*g.* eſt inſtruere ſimplices, ne decipiantur.

Prædicatio. Miracula.

Directæ emiſſiones fulgurum, *Sap.*5.*d.* ſunt *ſ* tonitrua prædicationis, & coruſcationes miraculorũ.

ſ *Glo. int ſ. Sap.*5.

Diripere.

Educens Deus Sanctos à limbo. Convertens deceptos ab hæreticis. Convincere hæreticos.

DIRIPERE, eſt depopulando, & ſpoliando, ex diverſis partibus, & in diverſas partes rapere: ut quum milites diripiunt bona civitatis expugnatæ.

Diripit Dominus theſaurum omnis vaſis deſiderabilis Ephraim, *Hoſ.*13.*d.* educens videlicet *t* Sanctos è limbo: & convertens eos, quos hæretici perverterant. Tunc etiam diripi dicuntur ædes Samariæ, *Amos* 3 *c.* Diripiuntur autem domus hæreticorum, quum eorum deteguntur errores. Et decepti ab eis redeunt ad Eccleſiam, *Iſa.*13 *c.* Diripiunt etiam alieni labores peccatoris, *Pſal.*108 quum *v* Doctores Chriſtiani docent hæreticos malè ſcripſiſſe. Et diripiunt vaſtatores ſuos, *Ezech.*39.*c.* quando confundunt hæreticos, qui Eccleſiam vaſtabant. Diripere autem vaſa fortis, eſt liberare peccatorem à poteſtate diaboli, *Matt* 12.*c. Deut* 3.*a* 4.*Reg.*7.*d.*

t *Hu ſ. Hoſ.* 13 *& ſ. Amos* 3 *& ſ. Iſa* 13. v *Ar. ſ. pſ.*108.

Percipientes.

Diripiunt claudi rapinã Hieruſalẽ, *Iſa.*33.*d.* quũ non confidentes in viribus ſuis legis myſteria percipiunt.

piunt. Et in direptionem dat Deus divitias Judæorum, *a* quum ablatum eſt ab eis regnum Dei, & datum genti facienti fructum, *Ier.*15.*c.*17.*a. Ezech.*36.*a.* Et diripiunt alieni labores Judæorum quum fideles accipiunt ſcripturas eorum, *Pſal.*108.

In direptionem dat Deus Jacob, quum relinquit peccantes in poteſtatem diaboli, *Iſa.*42.*d. Ezech.*7.*f.*25.*b.*26.*a.* Et diripiunt alieni labores Judæorum, *b* quum dæmones tollunt eorum opera indigna Deo, *Pſal.*108. diripientes autem dicuntur *c* dæmones, qui animas rapere conantur, *Iud.*2.*c. Iſa.*17.*d.* Et diripit ſpolia Aſſur, quum diabolus rapit malos, *Iſa.*10.*b* 1.*Reg.*17.*d Tob* 3.*a Pſa.*34. 43.*Ezec.*38.*d.* Idem deſignat diripiens Nabuchodonoſor ſpolia Ægypti, *Ezech.*29.*d.*

Diripiuntur theſauri Babylonis, *Ier.*50.*e.* Et aurum, & argentum Ninive, *Nahu.*2.*e.* quum *d* quidquid videtur in mundo eloquii, & ſenſus, aufertur.

Diripiunt hæretici pupillos, & pauperes, quum *e* ſimplices in errorem inducunt, *Iſa.*10 *a. Ezec.*38.*d.* Et diripiunt greges, *Iob.*24.*a.* Diripiunt quoque flumina terram, quum hæretici perdunt animas, *Iſa.*18.*a.* Diripuerunt Chriſtum, omnes tranſeuntes viam, quum hæretici in errorem inducunt membra Chriſti, *Pſal.*88. Diripuerunt Judæi pauperem, *f* quando diviſerunt veſtimenta ejus, & multo magis, quando avertebant ab eo plebem, *Amos.*5.*c.*

Direptio vineæ, eſt deſtructio Hieruſalem: vel amiſſio *g* virtutum ab anima, *Iſa* 5.*b. Eccl.*36.*d* Et populus Judaicus, eſt direptus populus, *Iſa.*42.*d.*

Direptio terræ erit in judicio, quando *h* mali mittentur in tenebras exteriores, *Iſa.*24.*e.*

Dirivare.

DIRIVARE, ſeu derivare, eſt rivi more aquam deducere, ac per ſulcos aquarios eam in diverſas partes deflectere,

Dirivari fontes proprios foras, *Prov.*5.*c.* eſt *i* exterius aliis vim prædicationis infundere: vel ad literam, filium tuum, ac filiam nuptui trade: & id manifeſtè facito pluribus conſciis.

Diruere, vide Deſtruere.
Dirumpere, quære Abrumpere.
Dirus, vide Crudelis.
Diſcalceatus, quære Calceamentum.
Diſcedere, vide Abire.
Diſceptare, quære Diſputare.

Diſcere.

DISCERE, eſt rem prius ignotam aſſequi meditando, vel ab alio docente accipere. Item experiri, & aſſueſcere

Didicit Chriſtus ex his, quæ paſſus eſt, *Heb.*5.*c.* quia *k* accipit per experientiam, quod jam ante per ſpeculativam ſcientiam noverat.

Diſcendum eſt benefacere, quia *l* virtutes non natura habentur, ſed inſtitutione: ideò magiſtrorum ſapientiæ terenda ſunt limina, *Iſ.*1.*c.*26.*b* 29.*e. Lev* 23.*e. Deut* 4.*b* 5.*a.*14.*c* 17 *d.*31.*c.*3. *Reg.*8 *e.*18.*f Pſal.* 118 *Pro.*6.*a.*24.*d. Eccl.*2 *d.*3.*b Sap* 6.*b.*7.*b.*9 *d. Eccl.*8.*b.*16.*c.*18.*c.*34.*d. Ezec.*23.*g.* Diſcendum à Chriſto, tanquam à vero præceptore, *Matt.*11.*d Ioan.*6.*e.*

Diſcunt vias populi Dei, qui *m* diſcunt doctrinam fidei Eccleſiæ, *Ier.*12.*d.*

Diſcent habitatores orbis juſtitiam, quum faciet Deus judicia ſua in terra, *Iſa* 26 *b* quia *n* in judicio cognoſcent mali, Deum eſſe juſtum in puniendo, quum ipſi non didicerint facere juſtitiam, quamdiu à Deo non puniebantur, ſed expectabantur ut reſipiſcerent.

Diſcere certare contra Gentem, eſt *o* exercere adverſus tentationes diaboli, mundi, & carnis, *Iud* 3.*a. Mich.*4.*a.b.*

Diſcens Dalila, in quo eſſet fortitudo Samſonis, *Iudith* 16.*a.* fraudes diaboli deſignat vigilantis ad ſupplantandum. Diſcens etiam Herodes à Magis tempus ſtellæ, quæ apparuerat in Chriſti ortu, *Matt.*2.*a* Ad idem refertur.

Diſcentes filii Iſraël opera Chananæorum, *Pſa.*15. *Prov.*22.*d. Ier* 9.*d.* ſunt *p* diſcentes hæreſes, & cultum Idolorum.

Diſcens catulus leonis prædam capere, *Ezech.*19.*a.* ad *q* malam regum inſtitutionem referri poteſt.

Diſcernere, Dijudicare, Diſtinguere.

DISCERNERE, eſt ſeparare, ac diſtinguere, atque diſſolvere. Diſtinguere autem eſt etiam dividere, & variegare.

Diſcernit cœleſtis Reges, *Pſa.*67. quum *r* Deus diſtribuit Apoſtolos, dans eis diverſa dona ad miniſterium Eccleſiæ. Dijudicat etiam Deus, *Pſa.*8.81. quum *ſ* per gratiam ſuam quoſdam inſtituit in altiori gradu, quoſdam in inferiori.

Diſcernit Deus populum ſuum, *Pſa.*49. quum *t* in judicio ſeparabit hœdos ab agnis.

Diſcretor cogitationum, eſt Spiritus ſanctus, *Heb.*4.*c.*

Diſcerni cauſam à Deo petit David, non pœnam, *Pſa.*42. quia eadem pœna poteſt eſſe martyrum, & hæreticorum: ſed diverſa eſt cauſa.

Diſtinxit Deus in labiis ſuis, quando aliqua *v* expreſsè mandavit, *Pſal.*105 Vel potius Moyſes diſtinxit in labiis ſuis, quando dubitanter loquutus eſt in eductione aquæ de petra, vel ut jugiter ſupplicaret pro populo.

Diſtinxit Deus ab inſtitutione hominum partes illorum, *Eccl.*16.*d.* quia *x* à tempore inſtitutionis Eccleſiæ diverſas inſtituit particulares Eccleſias, ſub univerſali.

Diſtinctus ſapphyris venter ſponſi, *Cant.*5.*d.* deſignat, *y* quod dum inter paſſiones carnis, divina miracula Chriſtus operabatur, quaſi cum incorruptione, corruptio variabatur

Diſtin-

Decernere vitam. Scintilla ſpiritualis intelligentiæ. Diſtinctio elementorum.

Diſtingunt labia vota. *Pſa.65.* quum *a* quis cùm aſſertione vovet. Et hæc diſtinctio, eſt quaſi definitio, qua lecernitur aliquid à cæteris, quæ ſolo dicto non tenentur. *a Aug. q. in Lev. 3*

Diſtinctiones argenti, *Cant.1.c.* juxta Septuaginta, ubi nos habemus vermiculatas argento, deſignant *b* raras interpretationes fulgentes in Prophetis. Vel ſcintillas ſpiritalia intelligentiæ, quæ intimantur incipientibus, ut majora deſiderent. *b Ori ſ. Cant. hom 2.*

Diſtinctum cingulum ſacerdotis quatuor coloribus, arte plumaria: & etiam velum templi, *Exod. 39.e.* diſtinctionem *c* elementorum in mundo inferiori ſignificare poteſt. In ſuperiori vero diſtinctionem Zodiaci. *c Glo. ord. ſ. Exod. 26.*

Diſcernere cibos. *Rom.14.d.* eſt eorum, qui non habent perfectam ſcientiam, ſed infirmam conſcientiam, qui non debet intelligi de diſcretione jejuniorum.

Diſcernere inter ſanctum & prophanum, eſt ſacerdotum, *Lev.10.b.3 Reg.3 b.2. Eſdr.10 a.* debent enim tam *d* res, quàm homines diſcernere.

Diſcernere ſuave, vel amarum, *2.Reg.19 f.* referri poteſt ad diſcretionem boni, & mali, *Heb.5.d.* Sicut & diſcretio ſpirituum, *1 Cor.12.b.* *d Gloſ. ord. ſ. Lev.*

Diſcerpere, vide Lacerare.
Diſcindere, quære Abſcindere.
Diſcinctus, vide Accingere.
Diſcipulus, Diſciplina.

DISCIPULUS eſt ille, qui diſciplinam, aut doctrinam ab alio percipit, & imitatur. Diſciplina autem eſt inſtitutio, quæ fit à magiſtro, prout à diſcipulo percipitur, & ipſa caſtigatio & correctio. Item eruditio, & præcepta, & ipſa ſapientia.

Familiares verbo Dei. Petrus & Paulus Apoſtoli.

Diſcipuli ſunt, qui *e* magis familiares ſunt verbo Dei: ut diſcipuli Chriſti, *Iſa 8.c. Ma.5.a.9.b.10.c.11. a.16.a.26.b.17.g 28.b Marc.4.b.8.a e.14 f.16.b Luc.6.f.7.b.9.b.14.f 22.c. Ioan 2.b.6 g.8.d 9.f.13 d.19 e.20.c Acto 2.a.* *e Glo. ord. ſ. Iſa.8.*

Diſcipuli duo miſſi ad ſolvendam aſinam & pullum, deſignare poſſunt *f* Petrum miſſum ad Judæos, & Paulum ad gentes. Vel deſignant omnes Apoſtolos, cum duobus præceptis charitatis ad Gentes miſſos, *Matt.21.a. Luc.19.e.* *f Ori ſ. Matt. h. m. 14 Amb. Luc. 19*

Diſcipuli difficultatem ponentes in panum multiplicatione, *Matt 15.d.* deſignant *g* difficultatem ſuam tranſeundi ad Gentes. *g Hil ſ. Mat. Can. 15.*

Magiſtri doctores. Scribæ & Phariſæi Iudæi. Vterque populus. Diſcipuli hæreticorum. Caſtigatio Dei. Peccatorum noſtrorum ſatisfactio per Chriſtum. Traditiones Phariſæorum. Docens Deus humiles.

Diſcipuli Chriſti increpantes eos, qui pueros offerebant Jeſu, *Matth.19 b.* deſignant doctiores magiſtros prohibentes minus doctos ſimplicem docere doctrinam. *Ori. ſ. Matt. hom. 7.*

Diſcipuli non valentes curare lunaticum, *Matt 17.c.* ſunt *h* Scribæ, & Phariſæi, ſine Chriſto non valentes curare populum Judæorum. *h Hil ſ. Mat. Can 17.*

Diſcipuli Joannis Baptiſtæ, deſignare poſſunt *i* populum Judæorum adverſantem Chriſto, & diſcipuli ejus. Aut etiam utrumque populum, *Matt 9.b Luc.7.c.* *i Hil ſ. Matt. Can 9. Am ſ. Luc 7.*

Diſcipuli, quos perdidit Dominus cum magiſtris, ſunt *k* diſcipuli hæreticorum, *Mal.2.c.* *k Gloſ. ord. ſ. Malac. 2.*

Diſciplina Dei, & populi Dei, *l* eſt caſtigatio, qua Deus corripit omnem filium, quem recipit *Deu.11. a Lev 10.d Iob 17.b.33.c.34.d. Pſal 2.17 Ezech.13.b.* Diſciplina patris, *m* doctrina novi Teſtamenti, *Prov 1.b.* *l Ori ſ. Ezec. hom 2. m Hu ſ. Pro. 1.*

Diſciplina pacis noſtræ fuit ſuper Chriſtum, *Iſa.53.b.* quia *n* quod nos debeamus pro noſtris ſceleribus ſuſtinere, pro nobis paſſus eſt, pacificans per ſanguinem crucis ſuæ, ſive quæ in terra, ſive quæ in cœlis ſunt. Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum. *n Hu. ſ. Iſ. 53.*

Diſciplina Scribarum & Phariſæorum, erant *o* falſæ traditiones eorum, cujus diſciplinæ peccata Chriſtus illis improperabat, *Sap 2.c.* *o Glo. ord. ſ. Sap 2.*

Diſcooperire. Revelare.

DISCOOPERIRE, eſt detegere quod apertum erat, & revelare, eſt ignota manifeſtare.

Revelat Deus myſteria parvulis, *Matt.11.d.* hoc eſt, *p* humilibus, & Gentilibus. Et revelat oculos, quum tollit velamen legis, & convertit ad ipſum Deum. Et dicitur tunc revelare profunda de tenebris, *Iob.12 d. Pſal.118. Dan.2.c. Amos 3.b. Luc.10.d. Acto 19.c.* & revelat condenſa, *Pſal 28.* quum *q* obſcura divinarum ſcripturarum myſteria per Spiritum ſanctum patefacit. Revelata facie dicuntur etiam credentes gloriam Domini ſpeculari, qui ſine velamine literæ legis, *2. Cor.3.d.* *p Tert adv. Marcion 4. Am ſ. pſ. 118. Gre 11 m 12. q Hie. ſ. pſ 28.*

Venientes Gentes ad fidem. Dans Deus gratiam diſcretionis. Inſpiratio.

Revelatio Gentium, eſt *r* quum Gentes veniunt ad fidem, *Lu.2.e Ro 8 d.* *r Glo. ord. ſ. Luc 2.*

Revelat Deus faciem indumenti Leviathan, *Iob.41.a.* quum *ſ* ſervorum mentibus gratiam ſubtiliſſimæ diſcretionis inſpirat: ut revelatâ malitiâ, faciem ejus nudam videant, quam coopertam ille ſub habitu ſanctitatis occultat. *ſ Gr 33 m 18 Hu ſ. Iob. 41.*

Revelare aurem alicujus, *t* eſt aperire illi ſecretum, ut revelat Deus auriculam Samuelis, quum Spiritus ſanctus prædicatoris intelligentiam inſtruit: ut quæ facturus eſt, audiat, & audita diſponat, *1. Reg.9.c.2.Reg.7.d Par.17 d.* Et revelat aurem, ut corripiat, quum aperit cognitionem peccati, ut ſic peccator pœnitendo erubeſcat, *Iob.36.b.* Revelavit Jonathas aurem David, *1. Reg 20.c.* quum aperuit illi ſecretum Patris ſui. *t Gre ſ. 1 Reg. 8 & 18 m. 17*

Detegi vitia. Manifeſtatio diſcipulorum Chriſti. Converſatio cœleſtis cum fide. Mittens Pater Filium. Manifeſtatus Chriſtus Iudæis.

Revelat vox Domini condenſa, *v* quum ſecando à nobis infrugifera, facit aperiri vitia. Et quum ſollicitudines ſæculi à nobis tollit. Et quum dubia diſcernit, ne erremus. Et quum reprehendit in nobis peccata. Et cùm in judicio ea revelabit ad condemnationem. Revelat etiam femora, quum *x* manifeſtat occulta, & pudenda peccata, *Pſal.28. Eccl.1 d. Matt.10.c. Luc.12.a. Ier.13 d. Hoſ 2 b.* *v Baſ. ſ. pſ 28. Hom 1. 2 Hie ſ. Iſa 65. x Au ſ. pſ 28. y Hie ſ. pſ 17.*

Revelata ſunt fundamenta orbis terrarum, *Pſa.17.* quum *y* diſcipuli Chriſti manifeſtati ſunt mundo vel cum myſteria Prophetarum ſunt aperta.

Revelare dicitur pater, *z* quando cum fide habemus converſationem cœleſtem. Revelat verò caro, & ſanguis, quando cum vita carnali credimus, quæ à carnalibus parentibus accepimus, *Matt.16.c.* *z Ori ſ. Matt. hom 1*

Revelat Deus deprecationem pacis, mittens *aa* Filium ſuum in terras, *Ier.33 a.* Et tunc revelavit juſtitiam ſuam in conſpectu Gentium, *Pſal.97.* *aa Iye ſ. Ie. 33*

Revelatus dicitur Dominus apertè domui patris Eli, hoc eſt, *bb* populo Iſrael, ne videlicet Judæi ignorantiam allegare queant, *1 Reg.2.e.* *bb Gr. ſ. 1 Re 2.*

Reve-

a Gr. ſ. 1. Re. 3. — *Diſcuſſio myſteriorum.*

Revelatus dicitur ſermo Domini, quum *a* quis non ſolòm *Deum* ardenter diligit, ſed arcana myſteriorum diſcutere per ſpiritum novit, 1. *Reg* 3. *a. Luc.* 10. *d. Ioan.* 17. *a.* 2. *Cor* 2. *c.*

b Hie ſ. Iſ. 53. c Hie ſ. Amos 5. & Iſa. 22. — *Raritas fidelium Iudæorum. Venturi Chriſti ad judicium. Detectio peccatorum.*

Quum interrogat Iſaias, *cap.* 53. *a.* Brachium *Domini* cui revelatum eſt? ubi reſpondendum, Nulli aut paucis. Iodicat *b* paucos ex Judæis in Chriſtum crediruros fuiſſe.

Revelabitur gloria *Domini* in judicio, hoc eſt, *c* majeſtas Chriſti, quæ in primo adventu latuit *Iſa.* 40. *b. Luc.* 17. *g.* 2. *Cor.* 3 *c.* Revelabitur etiam juſtitia *Dei*, & judicium in conſpectu geotium. *Pſalm.* 97. *Iſa.* 56. *a. Amos* 5. *g. Rom.* 1. *d.* Revelabitur autem quaſi aqua, & quaſi torrens: quia omnia diſcooperiet, & graviter puniet. Et diſcooperiet tunc Eſau, quum hominum deteget peccata, ad eorum confuſionem, *Ier.* 29 *Thr.* 4. *d.* Revelabit quoque terra ſanguinem in ſe fuſum, quum detegentur homicidia tunc punienda. Et peccata ſcandali, quibus aliquis uccidit proximum, inducens ipſum in peccata, *Iſa.* 26 *d. Ezech.* 13. *c.* Revelatur etiam iniquitas in auribus *Dei*, quum eam vult punire in judicio, *Iſa.* 22. *d. Hoſ.* 2. *b.* 7. *c. Ier.* 13. *d. Nah.* 3. *b.*

d Gr 11. m 12. e Ori ſ. Pſ 36. hom. 1. Bed ſ. Prov. 16. f Gre 15. m. 13. — *Declarans Deus ſententiam ſuam. Propenare Deo tam bona quam mala. Iuſti condemnantes malos.*

Revelat Deus profunda de tenebris, quando *d* apertam ſententiam ex occultis conſiliis ſuis indicat ut de unoquoque, quæ ſentiat, oſtendat, *Iob.* 12. *d.*

Revelamus nos Deo viam noſtram, quum *e* quantum eſt in nobis, licet ipſe jam noverit, proponimus ei tam bona quam mala noſtra, *Pſa* 36. *Prov.* 16. *a.* Idem erit revelare cauſam ſuam Deo, *Ier.* 11. *d.* 20. *a.* Id autem fit, ut illius in omnibus flagitemus auxilium.

Revelabunt cœli iniquitatem impii, *Iob.* 20. *d.* quum *f* juſti in judicio ſtebunt in magna conſtantia, adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt.

g Hie ſ. Mic. 1. h Hie ſ. Iſ. 49. i Hie ſ. Iſa. 19. & ſ. Eze. 16. — *Detegit munimenta hæreticorum. Converſio Gentium. Detegi peccata.*

Revelat Deus fundamentum parietis, & fundamenta Samariæ, & fundamenta orbis terrarum, *g* quum detegit munimenta errorum hæreticorum, *Ezech.* 13. *c. Mich* 1. *b.* 2. *Reg.* 22. *b.*

Revelantur qui ſunt in tenebris, *Iſa.* 49. *c.* quum *h* Gentiles exeunt ab infidelitatis errore.

Diſcopertæ nates, ſignificant *i* diſcoopertam ignominiam peccati ad peccatoris confuſionem, *Iſa.* 20. *b.* Idem ferè eſt diſcooperire humerum, *Iſa.* 47. *a Ezech.* 16. *g.* 22. *e.* 23 *e.* Et diſcooperiens ſe juxta Deum ad ſuſcipiendum adulterum, eſt anima ſine ullo pudore, & timore Dei, perpetrans peccata. *Iſa.* 57. *b.*

k Phil. de Gigantibus Gr. 8. mo. 11. — *Manifeſtare hæreſim. Detecta malitia Iudæorum.*

Revelare turpitudinem, eſt manifeſtare hæreſim: aut docere inutilem eſſe voluptatem, & carnis ſapientiam, *Exod* 20. *Lev.* 20 *c Eze.* 23 *b.* Revelatur etiam turpitudo, *k* dum vilia mentis abjectaque in actione oſtentationis cognoſcitur, quæ cùm quieſceret prius, magna putabatur. Humerum quoque mens diſcooperit, quando opus ſuum, quod ignorabatur oſtendit. Revelat quoque crura, quando quibus deſideriorum paſſibus, lucris mundi inhiet, manifeſtat. Revelata eſt iniquitas Ephraim, hoc eſt, Judæ, & malitia Samariæ, hoc eſt, Sacerdotum, & Phariſæorum, quando *l* Chriſtus voluit ſanare Iſrael, id eſt, quando cœpit prædicare, *Hoſ.* 7 *a.*

l Rup ſ. Hoſ 7. m Philo de profugis. Iſy ſ. Lev. 18. — *Manifeſtare vitia intellectus & ſenſus. Retecta præcipua animi ſententia.*

Diſcooperire turpitudinem patris & matris, *Lev.* 18. *a Deut* 27. *c.* eſt *m* manifeſtare vitia intellectus, & ſenſus: ubi mater eſt concupiſcentia pariens parvos filios: vel eſt detegere proximorum vitia.

n Philo. de Cherubim. Gen Venet. Cant. 2. hom. 3 cap 6. Iſy ſ. Lev. 21. o Aug ep 59. p Hie ſ. Iſ. 22. q Glo ord. ſ. Ruth 3. r Glo ord ſ. Tob. 12. — *Habens ſacerdos mentem in cœleſtibus. Chriſtus non ſeparatus à Patre. Detecta malitia Iudæorum, & inſidiæ. Aperta doctrina hæretici. Aperiens interiorem legis. Manifeſtatio Patris per Chriſtum.*

Diſcoopertum caput mulieris, *Num.* 5 *c.* deſignat retectam præcipuam animi ſententiam.

Non diſcooperit caput Pontifex *Lev* 21 *b* quia *n* ſemper debet in mente habere cœleſtia. Chriſtus etiam non diſcooperit caput, quia à Patre ſuo, qui caput ejus appellatur, nec paſſiones carnis ſuſtinens, ſeparatur.

Revelantur cogitationes multorum cordium per paſſionem Chriſti, *Luc.* 2. *e* quia *o* in ejus paſſione & inſidiæ Judæorum, & diſcipulorum infirmitas patefactæ ſunt.

Revelatur operimentum Judæ, *Iſa.* 22. *b.* quum *p* doctores manifeſtant doctrinam Eccleſiæ, adverſus hæreticos.

Diſcooperiens Ruth pallium Booz *Ruth.* 2 *a.* eſt *q* excutiens operimentum literæ legis, in qua latebat myſterium incarnationis.

Revelare opera Dei eſt laudabile, *Tob.* 12. *b.* quod fecit *r* angelus magni conſilii Chriſtus, qui manifeſtavit nobis Patrem.

Nolens revelare Samſon parentibus, quod mel eſſet de ore leonis, *Iud.* 14 *b* deſignare poteſt Chriſtum non revelantem myſteria Patribus, quæ poſteris revelata ſunt.

Revelabitur homo perditionis, Antichriſtus, 2. *Theſ.* 2. *a.*

Diſcordia, Diſſenſio, Diſſentire.

Chriſtus in ruinam & reſurrectionem multorum.

DISCORDIA, juxta Tul. 4. Tuſculan. eſt ira acerbior, intimo odio, & corde concepta: quæ & diſſenſio, & diſſidium dicitur, quamvis hæc leviora videantur.

ſ Hie ſ. Ier. 13

Diſcordiæ vir dicitur Chriſtus, *Ier.* 15 *c.* qui venit *ſ* non mittere pacem, ſed gladium: & poſitus eſt in ruinam, & reſurrectionem multorum: & ſuper eo contendunt hæretici cum fidelibus, quia & diſſenſio facta eſt in turba de Chriſto, *Ioan.* 7 *f.* 10 *c.*

Diſcrimen, vide Periculum.

Diſcriminare, Diſcriminalia.

t Hie ſ. Iſa. 3. Ori ſ. Exod. hom 1. Glo. int. ſ. Iudith. 18. — *Vis judicandi. Diſcernens cogitationes.*

DISCRIMINALIA, ſunt acus, quibus mulieres crines dividunt ac ſeparant, ad concinnandum, & ornandum caput.

Diſcriminalia, deſignare poſſunt *t* vim judicandi in ſingulis, *Iſa.* 3. *d.* & diſcriminalia offert, qui benè novit diſcernere, quid agendum, quid vitandum, &c.

Diſcriminans Judith crinem capitis ſui, *Iudith* 10. *a* eſt diſtinguens ſolerti diſcretione ſingulas cogitationes mentis.

Diſcumbere, vide Accumbere.

Diſcurrere.

v Hie ſ. Za. 4. x Glo ord ſ. Deut 33. y Gre. ſ. Eze hom 5. — *Cognitio Dei. Magnificentia Dei. Prædicatio Apoſtolorum. Ignis Spiritus ſancti.*

DISCURRERE, eſt in diverſas partes currere.

Diſcurrentes ſeptem oculi per omnem terram *Zach.* 4. *d* deſignant *v* cognitionem Dei omnia penetraotem.

Diſcurrentes nubes, magnificentiæ Dei ſunt indices, *Deut.* 33 *Eſther.* 8. *c.* deſignant autem *x* Apoſtolos diſcurrentes per mundum prædicando.

Diſcurrens viſio in medio animaliũ, *Ezech.* 1. *d* deſignat *y* ignẽ Spiritus ſancti, qui, quia ubiq; præſto eſt, diſcurrere dicitur. & etiam quantũ ad dona gratuita, ut prophetiæ, linguarũ, & miraculorum, &c.

cum

Digitized by Google

Sic dicitur ſapientia mobilis, *Sap* 14. Et nunc in uno, nunc in alio eſt eum quibus aliquando adeſt ſanctis, aliquando abeſt.

Eccleſia Gentium. Anima. Diſcurrentes filiæ per murum *Gen.*49 c. ſunt *a* Eccleſiæ Gentium, vel animæ ad fidem properantes, & de virtute in virtutem progredientes. — a Gl. int. ſ. Gen 49

Romani. Apoſtoli & prædicatores. Diſcurrentes venti, aut equi per omnem terram, *Zach.*6 *b.* intelligi poſſunt *b* Romani, vel Apoſtoli, & prædicatores. Eoſdem poſſunt diſcurrentes equites per aëra, 2 *Mach.*5.*a.* Juſti etiam diſcurrunt tanquam ſcintillæ in arundineto, *Sap.* 3. *b.* Diſcurrentes etiam nubes, ſunt *c* Apoſtoli, & prædicatores, *Deut.*33.*d.* — b Hu. ſ. Za. 6 — c Rup. 2 ſ. Deut. 20. — d Hie. ſ. Nahum. 2.

Dæmones. Diſcurrentia fulgura, *Exod.*9.*e.Nahu.*2.*b* erunt *d* dæmones in judicio, qui adhuc veterem furorem ſpirabunt. — e Lyr ſ. Iud. 15

Diligentia hæreticorum. Prædicatores. Diſcurrentes vulpes huc atque illuc, *Iud.* 15.*a.* deſignant *e* diligentiam hæreticorum in pervertendis hominibus: poſſunt etiam deſignari prædicatores ferentes ignem, quem Chriſtus miſit in terram, ad comburenda omnia carnalia.

Vitia exteriora. Diſcurrens lepra in cute, *Lev.*13.*b.* eſt *f* prævaricatio legis exterior. Et vitia libidinis, & avaritiæ. — f Gl. ord. ſ. Lev. 13.

Diſcus, quære Catinus.
Diſpenſare, Diſpenſator.

DISPENSARE, eſt in diverſa expendere. Et diſpenſator eſt, qui familiæ neceſſaria diſpenſat, & diſtribuit.

Apoſtoli præbiti, & prædicatores. Diſpenſator domus Joſeph, dici poteſt *g* Epiſcopus, aut prædicator, qui miniſtrant verbum *Dei*, & ſacramenta familiæ Chriſti. Sic Ananias, ut diſpenſator, miſſus eſt ad Paulum. Et Moyſes & Apoſtoli diſpenſatores Chriſti, *Gen.*43.*d.*44.*a.*3 *Reg.*18.*a. Luc.*12 *e.*1. *Corinth.*4.*a.*9.*c. Epheſ*3.*a. Coloſſ.*1.*d. Tit.*1.*b.* 1. *Pet.*4.*b.* — g Amb. de inſ. & Fulg. hom. de confeſ.

Incarnatio. Diſpenſatio adimpletionis temporum, eſt incarnatio Chriſti, *Ephe.*1.*b.*3.*b.* Quæ facta eſt quum venit plenitudo temporis.

Diſperdere, vide Perdere.
Diſpergere, vide Aſpergere.
Diſperire, vide Mori.
Diſpertiri, vide Abſcindere.
Diſplicere,

DISPLICET id, quod non placet, aut quod eſt faſtidioſum.

Peccatum. Diſplicens ſermo *Deo*, eſt peccatum, quod *Deus* abominatur, 2. *Reg.*11 *d.*2. *Paral.*21 *A. Proverb.*24.*c. Eccl.*5.*A.*

Reſipiſcentes. Diſplicent ſibimet ii, *h* quos pœnitet peccatorum, *Ezech* 6.*c.*20 *g.* — h Hie. ſ. Ezec. 6.

Non approbans prædicator ſenſum carnalem. Diſplicens Samueli ſermo populi de regno, 1. *Reg.*8.*b* deſignat *i* prædicatorem non debere approbare ſenſum carnalem. — i Gre. ſ. Re. 8.

Invidia ſacerdotum & ſcribarum. Diſplicens Sauli ſermo populi in laudem David, 1 *Reg.*18.*b.* deſignare poteſt *k* invidiam Sacerdotum & Phariſæorum in Chriſtum, laudante eum populo. — k Lyra. ſ. 1. Reg 18

Spiritualia moleſta carnalibus. Diſplicens terra promiſſionis populo Jſraël, *Num.*14.*a.* eſt, *l* quia carnalibus non ſunt grata ſpiritualia, quæ acquirenda ſunt cum labore carnis. — l Glo. ord. ſ. Ruth 4.

Non recipientes Scribæ myſteria Chriſti. Diſplicens propinquo Booz poſſidere agrum Noëmi, & ducere uxorem, *Ruth.*4.*a.* deſignat *m* doctores legis, nolentes ſuſcitare ſemen Chriſti, per confeſſionem myſteriorum. — m Glo. ord. ſ. Exod 21.

Diſplicens famula in oculis Domini ſui, *Exod.* 21. *a.* eſt *n* quum doctor non vult docere ſubjectum: unde debet eum dimittere: ab alio docendum, & non vendere extraneo, id eſt, hæretico.

Diſponere, vide Ordinare.
Diſputare, Diſceptare, Altercari.

DISPUTARE, eſt rem aliquam verbis agitare, gratia inveniendæ veritatis. Eodem tendunt, Altercari, & Diſceptare.

Chriſtus. Diſputans Salomon ſuper ignis, à cedro uſque ad hyſſopum, 3 *Reg.*4. *d.* deſignat *o* Chriſtum, qui à ſublimitate cœli, venit ad humilitatem crucis: qui etiam judicaturus eſt ſuperbos, & humiles: cui etiam aperta ſunt omnia. — o Glo. ord. ſ. Reg. 4.

Convincens Deus peccantes. Diſceptat *Deus* filiis Iſraël in judicio, *Ier.*2 *c. Ioel.*3 *A.* quia ratione *p* convincit eos, & cæteros peccantes, non violentia. — p Hie. ſ. Ioel. 3.

Indicans ſe Deo. Diſputat cum *Deo*, *q* qui illius juſtitiæ ſe conjungens, facta ſua ſubtili indagatione diſcutit, & ſe indicat *Deo* ſcienti, ut ſe ille indicat neſcienti: vel qui hic ejus præceptis paruit, ut poſtmodum cum illo ad judicandos populos judex veniat, *Iob.*12 *A.*13 *A.*21.*A.* — q Gr 21. m. 14 Aug. ſ. pſ. 41 ſ.

Contendantes hæretici cum Eccleſia. Diſputans ſervus Job cum ipſo, & amici Job cum eodem diſputantes, deſignant hæreticos contendentes cum Eccleſia, *Iob.* 31. *b.*32. *c.*

Diſputationi hominum tradidit Deus mundum, *Eccl.*3.*b* 6.*d.* ut *r* videlicet exerceantur in inveſtigandis rerum cauſis. — r Glo. ord. ſ. Eccl. 3.

Diſſecare, quære Abſcindere.
Diſſeminare, vide Seminare.
Diſſentire, quære Diſcordia.
Diſſerere, Ediſſerere.

DISSERERE, eſt velut diſputando enarrare, & declarare, unde Diſertus. Ediſſere autem, eſt diſſerendo explicare.

Chriſtus. Ediſſerens Joſeph ſomnia, *Gen.*41.*b.* deſignat Chriſtum interpretantem myſteria ſcripturarum: & diſſerentem parabolas, *Matt.*13 *c.* Unde & diſcipulis diſſerebat omnia, *Marc.* 4. *d.* *Act.*16.*a.* Eundem Chriſtum deſignavit Salomon, diſſerens de jumentis, & volucribus, &c 3 *Reg.*4.*d.*

Diſertæ linguæ infantium, *Sap.10.d.* fuerunt a linguæ Apoſtolorum, qui ante adventum Spiritus ſancti, erant velut infantes, ſed poſtea facti ſunt diſerti.

Diſſeritudo linguæ philoſophorum, & oratorum hujus mundi, quæ non poteſt intelligi, eſt *b* ornatus filiorum, & umbra ſermonum ſine fructu veritatis, *Iſa.33.c.*

Diſſimilis, vide Similis.
Diſſimulare.

DISSIMULARE, eſt diligenter, & aſtutè celare, ne quid deprehendi poſſit. Et diſſimulat, qui oſtendit ſe verbis aut factis, aliquid non intelligere, aut percipere cùm aliter ſit.

Diſſimulare dicitur *Deus* peccata propter pœnitentiam, quum ea remittit, *Sap.11 d.*

Diſſimulans Saul ſe audire murmurantium verba, *1.Reg 10.d.* docet Prælatum expectare debere opportunum tempus, ad ſubditorum correctionem.

Diſſimulaſſe dicitur Job, *c* quia propter potentiam non ſe extulit in corde ſuo, *Iob. 3. d.*

Diſſimulans Loth exire de Sodomis adhortantibus angelis, *Gen.19 d.* deſignat *d* moras peccatorum, & procraſtinationem in deſerenda vita vitioſa.

Diſſimulans uxor Hieroboam, ſe eſſe, quæ erat, *3.Reg.14 b.* deſignat *e* eum qui ſe ſimulat bonum, ut poſſit aſcendere.

Diſſipare quære Deſtruere.
Diſſolvere.

DISSOLVERE, eſt quod ligatum erat ſolvere, aperire, ac recludere, ac etiam diſſipare.

Diſſolvit *Deus* gentes, à vinculis videlicet peccatorum, *f* quum ad fidem veniunt, & quum facit populos reſipiſcere. & quum pravas diſſipat cogitationes, *Hab.3 a.*

Diſſolvens Joſeph ſomnia, *Gen. 40.c.* deſignat *g* Chriſtum explicantem myſteria, & vocantem Gentes ad fidem

Diſſoluta vincula brachiorum Joſeph, *Gen.49.c.* deſignant *h* ſuſcitationem Chriſti à morte, confuſis Judæis, qui eum vinxerant.

Diſſolvit *Dominus* contumeliam gloriantium, *i* quum hæreticorum injurias punit, *Iſa.23.b.* Et diſſolvi idolum, eſt diſſolvi hæreſes, *Ier 10 a.* Diſſolvit etiam *Deus* in his ſuperbiam, & *k* opera diaboli, *1. Ioan 3.b*

Diſſolvit *Deus* baltheum regum, *Iob.12.c.* quando *k* in his, qui benè regere membra ſua videbantur, propter elationis culpam, caſtitatis cingulum deſtrui permittit. Et diſſolvit Pharao draco renes, quum inducit diabolus in libidinem, *Ezech 29. Prov.18.b.*

Diſſolvere colligationes impietatis, *Iſa 59 b.* eſt *l* rumpere iniquas cautiones, quibus pauperes opprimuntur calumnia divitum. Vel eſt remittere omnibus injurias.

Diſſolvens Zacharias Propheta germanitatem inter Judam & Iſraël, *Zach.11.d.* deſignat *m* Deum ſeparantem credentes ab infidelibus Judæorum.

Diſſolvitur domus noſtra cùm morimur, *2. Cor.5.a. Phil.1.c.* Sic dicebatur diſſolvendum templum corporis Chriſti, *Marc.14.f.*

Diſſolutæ petræ, *Nah.1 b.* deſignant *n* dura corda mollita.

Diſſolvere pactum dicitur, *o* qui non ſuſtinet pœnam peccati, quum Deus infert, *Ezec.47.44.d.*

Diſſolutæ manus, deſignat *p* remiſſam vim animæ ad benè operandum. Et ipſa anima dicitur diſſoluta, *2. Reg 4.a Par.15 b. Prov.19.c. Eccl.2 c. Iſa.8.d.13.b.35.a. Ier.31.d.38.a.47.c.50.g. Ezech.7.e. Dan.10.d. Nah.2 c Soph 3 d.* Sic dicuntur diſſolvi renes, ut non poſſit quis ſtare, *Ezech. 29. b.* Idem deſignat diſſolutus paralyſi Alchimus, *1. Mach.9.f.* Et diſſolutum cor regum Gentium, *Ioſ.5 a. 2. Mach 3.e*

Diſſolvit malus paſtor ungulas ovium, *Zach.11.d.* quum *q* Antichriſtus & hæreſiarchæ pervertunt ſimplices ne recto ingrediantur pede.

Diſſolvit lingua tertia gentes fortes, *Eccl.28.a* quum *r* hæretici perturbant Reges, & Regna.

Diſſolvit Judith Holophernem in ſpecie faciei ſuæ, *Iudith.16.b.* quum *ſ* alacritate virtutum, Virgo Maria, vel anima ſancta confundit diabolum.

Diſſuere, vide Conſuere.
Diſtare, Diſtantia.

DISTARE, eſt abeſſe, vel disjungi aliquo ſpacio, & etiam differre: Vix habet allegoriam.

Diſtantia boni & mali, *Deut.1.f. Eccl 6.c. Ezech.22.f.*

Diſtantia perſonarum, *Deut 1.c* apud judices, eſt *t* acceptio perſonarum.

Diſtantia ortus ab occidente, ponitur in hyperbolica comparatione, *Pſal.102.*

Diſtendere, vide Extendere.
Diſterminare, quære Separare.
Diſtillare.

DISTILLARE, eſt paulatim fluere, vel etiam fundere.

Diſtillant labia myrrham, quum *v* quis confitetur mortem, & paſſionem Chriſti. Diſtillant verò manus, quum quis abjicit opera mortua, beneque operatur, *Cant. 5.b.6.d.* Diſtillabant etiam labia ſponſi myrrham, quum Chriſtus & Apoſtoli prædicabant pœnitentiam.

Diſtillans favus dicuntur labia ſponſæ, *Cant.4.c.* Et deſignant *x* prædicatorem cœleſtia gaudia annunciantem

Diſtillant mel aut favum labia meretricis, *Prov.5.* quum *y* hæretici decerpunt nonnullas authoritates ex ſacris libris, ut facilius in errorem inducant.

Diſtillaſſe dicuntur cœli, quando videlicet *z* ſtellam miſerunt, aut quum manna fluxerunt: aut quum data eſt doctrina cœleſtis, *Pſal.67.*

Diſti-

Diſtinguere, vide Diſtruere.

Diſtribuere, Erogare, Supererogare.

Dans Deus gloriam. DISTRIBUERE, eſt diverſis aliquid tribuere. Erogare autem eſt, quaſi rogatoribus diſtribuere.

Communicans Chriſtus doctrinam. Diſtribuit *Deus* hæreditatem populo ſuo Iſraël, *Ier.12.d.* quum dat fidelibus cœleſtem patriam. *Diſtributiones* autem domus *Domini*, *Ezec.43.c.* dici poſſunt *a* manſiones cœleſtes, & dona Spiritus ſancti. *Diſtribuit* quoque Chriſtus ſpolia fortis, *Luc.11.c.* quum Sanctos eductos è limbo in diverſis cœlorum ſedibus collocavit. a *Hie. ſ. Ezec. 43.*

Collata dignitates ſecundum merita. Diſtribuit Chriſtus panes, *b* quum communicat doctrinam, quæ diſtributa multiplicatur, *Luc.9.b. Ioan.6.b.* Sic etiam diſtribuunt ſacerdotes hoſtias univerſæ plebi, *2. Par. 35.* b *Aug. 1 doct. Chriſt. 1.*

Obligari præter obligationem. Diſtribuere domus, aut gradus, eſt *c* conferre pro meritis dignitates in Eccleſia, *Pſalm.47.77. Num.36.a. Heb.2.a.* Vel erat hæc diſtributio, quum Apoſtoli mittebantur, quidam ad gentes, quidam ad circumciſionem. c *Arn. & Hil. ſ. pſ. 47. Aug. ſ. pſ. 47.*

Stipendia prædicatorum. Supererogare, *Luc.10.f.* eſt *d* addere opera præter obligationem: ut ſupererogabat Paulus, quum non vovebat de prædicatione Evangelii. d *Am. ſ. Luc. 10.*

Relinquere bonos diſcipulos. Diſtribuere pecuniam fabris præfectis operum templi, *4.Reg.22.b.2. Par.31.c.* eſt dare prædicatoribus, & laborantibus in miniſterio Eccleſiæ ſtipendia. *Dignus eſt enim operarius mercede ſua.*

Conſumens inaniter bona naturæ. Diſtribuere hæreditatem ſuam in tempore exitus ſui, *Eccl.33.d.* eſt *e* quum Prælatus relinquit bonos diſcipulos, hæredes virtutum & doctrinæ. e *Gl. ord. ſ. Eccl. 33.*

Perdens Antichriſtus virtutes Eccleſiæ. Erogans mulier hemorrhoyſſa omnia ſua in medicos, *Marc.5.c. Luc.8.f.* eſt *f* anima inaniter conſumens dona naturæ. Sic diſtribuit fatuus non directo ſenſu, quod habendum erat, & quod non erat habendum, *Eccl.20.e.* f *Am. ſ. Lu. 8.*

Erogabant ſacerdotes idolorum, aurum & argentum eorum in ſemetipſis, *Baruch.6.a.* quia ipſi fruebantur iis, quæ populus idolis offerebat.

Diſtribuere volens Rex Antiochus terram Judæorum, *1. Mach.3.e.* deſignat *g* Antichriſtum, qui curabit evertere Eccleſiam Dei, & loco virtutum, vitia & errores introducere. g *Gl. ord. ſ. 1. Mac. 3.*

Diverſus, Varius, Variare.

Diverſitas fidelium. Diverſitas operum. DIVERSUM eſt, quantum hic ſufficit, quod eſt ab alio ſeparatum, aut illi contrarium, vel diſſimile: vel quod in varias partes eſt diſtributum: quod & varium dicitur.

Diverſæ virtutes & dona. Opera. Diverſa genera vaſorum præcipuè tabernaculi, diverſitatem *h* fidelium in Eccleſia deſignare ſolent, *Iſa.22.g. Exod.37.c.38.a.* Diverſitas quoque lignorum, in quibus operabatur Beſeleel, ad diverſitatem hominum in Eccleſia, & ad diverſitatem operum referri poteſt. *Exo.31.a.35.c.36.b.2.Par.34.d. Eccl.38.c.* h *Hie. ſ. Iſa. 22.*

Anima docta. Sensus ſcripturæ. Peccatores. Diverſus color lapidum pretioſorum, diverſas virtutes deſignare poteſt, *1.Par.29.a. Eſter.1.b.* Varietas etiam veli tabernaculi, & varietas in ſuperhumerali, & in cortinis *i* diverſas virtutes & dona in anima Chriſti, & aliorum deſignat, *Exod.26.a.f.28.b.36.d. 3.Reg.6.d. Heb.2 b.* i *Gloſ. ord. ſ. Exod. 26.*

Dogmata varia. Sensus ſacræ ſcripturæ. Variæ oves, multitudinem operum deſignare poſſunt: vel *k* animas literis, & ſcientiis picturatas. Vel diverſos ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Gen.30.e.31.a. Pſal.44.* Vel deſignantur peccatores: de quibus Dominus dicit, Non veni vocare juſtos, ſed peccatores. k *Philo. de ſomniis. l Gre. ... Baſ. ſ. pſ. 44.*

Conſuetudines Eccleſiæ. Diverſa linguæ. Varietas veſtium ſponſæ, ſunt *l* dogmata varia, tam naturalia, quàm moralia. vel ſunt doctrina, & ſenſus ſacræ ſcrituræ, *Pſal.44. Iud.5.d. Ezec.26.c.* Et varia byſſus ex Ægypto, *Ezec.27.b.* deſignat diverſas conſuetudines in Eccleſia: Vel diverſas linguas in eadem ſapientia ſicut & variæ linguæ fuerunt in Apoſtolis, *Actor.2.a.* *Hie. ad Principiam & ſ. pſ. 44. Aug. ep. 87. & ſ. pſ. 44.*

Diverſa regna. Varietas aquilæ, *Ezec.27.a.* diverſa regna ſub Nabuchodonoſor deſignabat. *Diverſæ* quoque beſtiæ, *m* diverſitatem regnorum indicant, *Dan.7.a.* m *Hie. ſ. Dan. 7.*

Doctrina erronea. Infirmus in fide. Diverſus color in cute leproſi, deſignat *n* doctrinam, quæ habet falſa dogmata veris intermixta, *Lev.13.a.14.f.* Idem deſignat diverſum ſemen in agro, *Lev.19.d.* Et varietas pardi, *Ier.13.d.* n *Lyr. ſ. Lev. 13.*

Variare dicitur anima alicujus in Deum, *Zach.11.c.* quum *o* in ejus fide non eſt firmus homo. o *Hie. ſ. Zach. 11.*

Perſecutiones Eccleſ. apud Iud. & gentes. In diverſa non mutari vultus Annæ, *1. Reg.1.c.* deſignant *p* ſimiles perſequutiones habuiſſe Eccleſiam apud gentes, ſicut apud Hebræos. p *Gre. ſ. 1. Re. 1.*

Varia hæreticorum ſecta. In diverſa tendentes filii Benjamin fugientes filios Iſraël, *Iudic.20.g.* deſignare poſſunt diverſarum hæreſum ſectatores, *2.Tim.3.b. Heb.13.b.* Idem deſignare poſſunt diverſi viatores, *Ier.9.a. Num.15.d.*

Conſideratio peccatorũ & pænarũ &c. In diverſa rapitur mens, quando modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit, modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pavore perpendit, *Iob.12.a. Zach.11.b.*

Fulgentes doctrina & operibus. Varii equi in quarta quadriga, *Zach.1.b.6.a.* deſignare poſſunt *q* eos, qui operibus & doctrina, & varietate ſignorum decorati ſunt. q *Hie. ſ. Za. 6.*

Varia tentatione. Varius apparatus armorũ hoſtiũ, tentationes varias deſignare poteſt, *2.Mach.15.d. Iac.1.a.1.Pet.1.b.*

Diverſa genera animantium, quæ tulerunt filii Iſraël de Ægypto, *Exod.12.f. Eccl.43.c.* Et varia ſuppellex inter cadavera hoſtiũ reperta, *2.Par.20.f.* Et diverſæ opes Tyri, *Ezec.27.b.* ad idẽ referri poſſunt.

Concentus Angelorum. Diverſa genera muſicorum in deportatione arcæ, ſunt *r* concentus angelorum in aſſumptione Virginis Mariæ, *2.Par.5.d.* r *Lyr. ſ. 2. Par. 5.*

Bona opera. Varia pigmenta, quæ habebat Rex Ezechias, *4.Reg.20.c.* deſignare poſſunt bona opera, quæ perduntur per inanem gloriam. Idem ſunt varii odores, quibus delectatur cor, *Prov.27.b.*

Contraria opera doctrinæ. Diverſa pondera in ſacco, *Deut.25.d.* ſunt, *ſ* quum quis non agit, quæ docet: & imponit aliis onera gravia, quæ digito ſuo non vult contingere. ſ *Gloſ. ord. ſ. Deut. 25.*

Pœna peccatorum variæ. Variæ plagæ Ægypti, *Iud.5.b.* diverſas peccatorum pœnas indicant.

Varia baptiſmata legis veteris, *Heb.9.c.* erant ablutiones, quæ non mundabant conſcientiam, ſed præfigurabant mundationem per Chriſtum.

Varius uſus adipis morticini, *Luc.7.c.* eſt cùm *t* deſiderium naturale transferim° ad exercitationem virtutum. t *Gloſ. int. ſ. Lev. 7.*

Divertere, Diverſorium, vide Declinare.

Dives, Locuples, Divitiæ, Ditare, Facultates.

Opes, Theſaurus, Gaza, Mammona, Loculi.

DIVES dici ſolet, qui multis abundat poſſeſſionibus, auro & argento, & reliquis, quæ inter divitias computari ſolent.

Dives in primis dicitur *Deus* in omnes: *a* quia omnibus benefacit, & peculiariter in omnes, qui invocant illum, *Rom.2.a.9.a 10.c* Unde & dicitur dives in miſericordia, *Epheſ 2 a.* Quia miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus Ipſe eſt dives quia habebat villicum, *Luc.16.a.*

Dives Jacob, hoc eſt, pinguis meritis, & perfectus: *Gen.30 c.31 a* eſt *b* Chriſtus, ditatus de facultatibus Laban, hoc eſt, diaboli, gentilitate videlicet ad fidem veniente Eundem deſignat dives Salomon, *3.Reg.3 b.10.a.2.Par.9.f* Et opulentus Job ante adverſitates, *Iob.16.c.* Erat Chriſtus, *c* ante humanitatis aſſumptionem, qui pro nobis in hac vita factus eſt pauper.

Dives Abraham in poſſeſſione argenti & auri, *Gen.13 b.* deſignat *d* Prælatum præditum facultate prædicandi, & charitate. Vel ſenſum ſermone, & mente. Dives etiam Joſeph ab Arimathæa, quia juſtus, & quia accepit corpus Chriſti, *Matt.27.g.* Et divites plebis dici poſſunt abundantes fide, *Pſal.44.64.* Et divites in omni verbo & opere ſunt, qui in omnibus ſacræ ſcripturæ voluminibus eruditi ſunt, cum operibus bonis, *1.Cor.1 a.* Verè dives eſt *e* bonus, *Prov.10.c.13.b.* Et humilis. *Apoc.2 c.*

Dives factus Laban ad introitum Jacob, *Gen.30.g.* deſignat gentiles, quibus collatæ ſunt divitiæ gratiæ, & doctrinæ per adventum Chriſti Et divites plebis dici poſſunt *f* Philoſophi, *Pſal.44.*

Divites, qui eguerunt, dicuntur *g* Judæi habentes cognitionem Dei: quem tamen negaverunt, *Pſal.33.* Ipſi ſunt divites *h* difficilè intrantes in regnum cœlorum, *Matt 19.c.*

Dicuntur etiam *i* Judæi divites plebis, propter doctrinam legis, *Pſal 44.* Et paſſus dives pro morte, & ſepultura Chriſti, eſt idem populus traditus Romanis, in pœnam mortis Chriſti, *Iſa.53.c. Marc.10.b. Luc.2 c. d.12.c.18 c.6.* Ipſi ſunt opulenti in Sion, *Amos 6. Nahu.2 c* Peculiariter autem dicuntur divites ſacerdotes, & principes Judæorum. Et populus Judæorum erat dives ille, qui indutus purpura, epulabatur ſplendidè, *Luc.16.d.* Opulentæ mulieres, dicuntur civitates Judeæ. vel uxores principum Judæorum, *Iſa.32 c.*

Divites etiam dicuntur *k* hæretici, & Philoſophi, qui inanium verborum abundant ubertate, *Luc.6 d.18.c.* Et dives dicitur, qui multis vitiorum ſpiritibus abundat, *Matt.19.c. Pſal.48.* Peculiariter autem divites ſunt *l* ſuperbi, qui venturi judicii reſpectum non habent, dum ſuper bis apud ſe cogitationibus tument, *Iob.12.* [illegible] *d.Pro.28.a Ier.9.g.49.a.51.b.Heſ.12.c.13.d.Mich.6.a Zac.1.c.11.a.14.c. Apo.3.c.18.a.c.Eccl.8.a.* Hi ſunt opulenti in Sion, *Amos 6 a.Iac.5.a.* Avari quoque divites dicuntur, qui difficilè intrabunt in regnum cœlorum, *Matt.19.c.*

Divites etiam dicuntur dæmones, *Pſalm.9.* Locupletati dicuntur inimici Hieruſalem, quum dæmones multas animas pertrahunt in peccatum, *Thre.1.b.*

Divites erant Jacob & Eſau, *Gen 36.a.* Sed Jacob dives erat in Deo, Eſau autem in mundo.

Dives Naaman, ſed leproſus, *4.Regum 5. Proverb.8.c.* deſignat divites hujus mundi, qui vix liberantur à lepra peccatorum, unde dives magis indiget diſciplina, quàm pauper, quia gravius laborat.

Divites facti occidendo *Zach.11.a.* erant *m* principes Romani occidentes Judæos. Vel principes Judæorum inducentes in infidelitatem minores & divites ſunt raptores, *Pſal.9.* Sedet in inſidiis cum divitibus in occultis.

Opulenta requies erit in felicitate, ubi *n* Sancti omnibus bonis abundabunt. Dicitur etiam opulenta habitatio, *Iſa.32.d.33 d.* Et theſauri in cœlo, dicunt ipſam felicitatem, *Matth.19.c. Mar.10.c. Luc.12.d.18 f.Eccl.25.b.*

Divitiæ Dei, quæ dicuntur inæſtimabiles, ſunt gloria Dei, ſapientia Dei, & gratiæ dona, *Pſalm.36. Prov 3.b.8.c.Par.29.c. Rom.9.e.11.d Epheſ.1.b d.3.b.Colo.1.d.1.a.2.Corinth.8.a.* Has divitias figurabant divitiæ Aſſueri, *Eſter.1 a.* Et theſauri, in *o* quibus ponuntur abyſſi, *Pſal.33.* ſunt divina ſapientia, & occulta Dei judicia, *Deut.32 e.Sap.7.b.* Eſt autem venatu difficilis divina ſapientia. Theſaurus quoque Dei dicitur potentia ejus, & juſtitia, unde protulit vaſa iræ, *Ier.50 d* Et ejus ſapientia, *Eccl.1.c.d.Ierem.35.a.* Theſauri quoque Domini dicuntur, quæ ſunt conſecrata Domino, *Ioſ.6.c.3.Regum 14.g.15.d.4.Reg.12.d 20 2d 4.c.2.Para.9.d.26.c.2.Para.12.c.36.c. Nee.10.d.12.d.* Theſauri nivis & grandinis, *Iob.28.c.* deſignant divitias *p* ſapientiæ, providentiæ, & voluntatis divinæ: quæ ſecreta nemo ingreditur.

Theſauri Dei aliquando ſignificant Eccleſiam in cœlo collocatam, *Ier.50 d.3.Reg 7 g.* Prædicatores *q* quoque dici poſſunt divitiæ. qui addunt amicos ad Chriſtum, *Prov.19 a.*

Divitiæ terræ, hoc eſt, Eccleſiæ, eſt *r* ipſe Deus, *Pſal 36.* Et theſaurus abſconditus in agro, eſt myſterium Trinitatis in ſacra ſcriptura, quod omnibus eſt expoſitum, licet non ab omnibus invenatur, *Matt.13.f.*

Theſauri Chriſti, ſunt *ſ* dona Spiritus ſancti, & ſapientiæ & cæteræ virtutes, quos theſauros deſignabant opes Booz, & divitiæ Joſaphat, & theſauri Ezechiæ, *Ruth.2.a 2.Par.17.a 32 f.Pſal.143.Prov.13.a Iſa 39.b Iere 10.c.* Divitiæ quoque Ægypti ſunt doctrina Eccleſiæ, & gratiæ, ac dona Spiritus ſancti, quæ poſſidebat Joſeph, hoc eſt Chriſtus, *Gen.45 f Deut 6.b Dan.11 g.*

Divitiæ propriæ ſunt ſpirituales, quæ ab invitis auferri non poſſunt. Ipſe Chriſtus, & *t* virtutes, & miſericordiæ opera quum quis ſibi facit amicos de mammona iniquo, *Prov.10.a.13.b.14.c 21.c.31.d.* Et divitiæ mundi, vel gentium, ſunt gratiarum dona à Chriſto collata, *Rom.11.b.* Divitiæ quoque terræ ſunt *v* multitudo bonorum operum & bonorum ſpiritualium in mente: vel bonorum operum per ſenſus corporis perpetratorum, *Pſal 36* Has autem divitias relinquunt alienis peccantes, *Pſalm.48. Ioſ.22 b 3 Reg 9 b 2 Par.17.a 18.a.32 f.Iudith 3 b 8.a Eccl.7.b 7.c.10.b.Eccli.4 4.a Iac.2.a. Apoc 2.c 3.d.* Divitiæ autem ſuper camelos, ſunt theſauri virtutum ſuper infirmitatem carnis prædicatorum, *Gen.24.b.* Has *x* divitias habent robuſti, *Prov.11.c.*

Theſauri, quos dat Deus, ſunt *y* Sapientia, *Gen.43 e.* Et hunc theſaurum habemus in vaſis fictilibus, hoc eſt, in rudi ſermone, *2.Cor 4.b.* Eandem ſapientiam deſignant theſauri abſconditi arenarum, *Deut.33.c.Iob.3.d.20.b.Prov.2.c.Eccl.29.b 30 d.* Et theſaurus abſconditus in agro, eſt *z* utrumque teſtamentum in Eccleſia: vel *aa* ſapientia in ſcripturis ſacris, aut in Chriſto: quæ conſtat ex manifeſtis, & occultis, & unde proferuntur nova, & vetera. Vel eſt divinitas in Chriſto, *Matt.13.f. Coloſ.2.a.Ier.41.b* In theſauros ponit Deus abyſſos, *Pſal.32.* quum non omnibus exponi vult ſcripturarum myſteria. Et divitiæ ſtulti, quas bibunt ſitientes, ſunt, *bb* doctrina ſacræ ſcripturæ: quas divitias ſtultus oculis aſpicit, & in ornamenti ſui uſum minimè aſſumit. quia verba legis audiens, magna quidem eſſe conſiderat, ſed ad hæc comprehendenda, nullo ſtudio amoris elaborat, *Iob.5 b.* Et has divitias, *cc* quas devoravit [illegible]

hypocrita

Timor Domini. *Cœleſte deſiderium.* *Spes.* *Lex & Prophetæ.*

hypocrita legendo, evomet obliviſcendo, *Iob.15.d.16.c.20.a.31.c. Sap.8.a. Iſa.32 d 33 b.49.b.1. Pet.3.a. Nah.3.b.* Divitiæ ſalutis dicuntur ſapientia, & ſcientia: & theſaurus Domini, eſt timor ejus. *Iſa.33.a.*

Theſaurus etiam in agro, eſt *a* cœleſte deſiderium, vel ſpes in pœnitentia, quæ, quia non cernitur, quaſi in terra cordis ſuffoſſa continetur, *Ier.41.b.*

Divitiæ populi Judæorum, *b* ſunt lex & Prophetæ, *Ier.15.c.17.a* Hæ ſunt divitiæ, quas reliquerunt alienis, *Pſal.48.Prov.17.c* Divitiæ etiam conſervatæ, in malum Domini ſui, *c* ſunt lex & Prophetæ, quæ conſervant Judæi, & per ea redarguuntur, & condemnantur, *Eccl.5.b.* Eadem dicuntur theſauri Judæorum, *Ier.20.b.Iob.5 a.*

Dogmata Philoſophorũ. *Sancti in limbo.* *Diſcipuli hæreticorum.* *Senſus Apoſtolici.* *Cœlum.*

Divitiæ quoque juſtitiæ in malum poſſidentis, ſunt *d* dogmata Philoſophorum, ex quibus nec repertores, nec ſectatores fructuum aliquem percipiunt, ſed potius damnum, *Eccl 5.d.*

Theſaurus valis deſiderabilis, *e* erant Sancti in limbo. Vel deſignantur diſcipuli hæreticorum, *Oſ. 13.d.*

Theſauri, unde producit *Deus* ventos, dici poſſunt *f* ſenſus Apoſtolici. Vel etiam *g* ipſum cœlum. *Pſal.134.Deut.28.a.Eccl.43.b Ier 10.c.*

Sapientia, & eloquentia gentilium. *Scientia ſæculares.* *Abundantia temporalium.* *Gentes.* *Myſteria.* *Frigida pectora.* *Deceptiones diaboli.* *Mali.* *Superbia.* *Avaritia.* *Multiplicatio fidelium.*

Facultates Laban, deſignare poſſunt eloquentiam gentilium, *Gen.31.a* Et divitiæ reginæ Saba, quas attulit Salomoni *h* doctrinam philoſophicam ſignificant, *3.Reg 10 a 2 Par 9.a.* Ad hæc refertur locupletatio Madian: *Iudith.2.d.* Et opes Sidoniorum, & Tyri, ſunt ſapientia, & eloquentia gentilium, *Iudith.18.b.Ezech.16.c 27.c 1.Mach.4.c.* Idem deſignare poſſunt theſauri Magorum, *Matt.2.b* Et divitiæ gentium, *Zach.14.c.* Et divitiæ Aſſueri, *Eſter.1 a.4.b* Et Holophernis, *Iudith.12.a Ier.48 b. Nah.2.c.3.b.*

Divitiæ peccatorum, ſunt ſapientia hujus ſæculi, & ſcientiæ ſæculares ſine fide, *Pſal. 9.36.* Et etiam *i* abundantia rerum temporalium, quæ divitiæ dicuntur affluere, quia non perſeverant, *Pſa.61.*

Theſauri abſconditi quos dat *Deus* Cyro, erant *k* divitiæ Babylonis *Iſa.45.a. Ier.50.f.51.b* Deſignabant autem datas Chriſto: & myſteria data prædicatoribus

Theſauri nivis, & theſauri grandinis, *Iob.38.c.* deſignant *l* frigida adverſariorum pectora, quæ *Deus* ingreditur, quum eos convertit.

Divitiæ ſuper humeros jumentorum, & ſuper gibbum camelorum, *Iſa.30.b.* Et divitiæ leonum & aſpidum, *m* ſunt deceptiones diaboli.

Divitiæ perdicis, *Ier.17.b.* deſignant *n* malos ſubjectos diabolo, vel deceptos ab hæreticis.

Theſaurus eſt fidelis amicus, quem qui invenit, theſaurum inveniſſe dicitur, *Eccl.6.b.*

Mammona eſt vocabulum Syrum, ſignificans pecuniam, vel divitias, aut cupiditatem. Dicuntur autem mammona iniquitatis: quia per illas *o* avaritia noſtros tentat affectus: vel quia ab iniquis & mundanis iniquè appellantur divitiæ, quum non ſint veræ divitiæ, *Matt.6.c.Luc.16.b.* Ad hæc referuntur divitiæ, ſuperbiæ & avaritiæ, *Eſter.1.a.Iob.5.a 20.b.*

Ditatio Iſaac, qui locupletatus dicitur, *Gen 26.c.* deſignat *p* incrementum fidelium in Eccleſia.

Multiplicatio operum vitæ activæ. *Opera propter Deum.* *Doctores errores.* *Dæmones.*

Ditatio Liæ per filiorum multitudinem, *Gen.30 c* deſignat multitudinem operum vitæ activæ. Ditat autem *Dominus*, quum *q* gentilitatem tam theſauro fidei, quam bonorum operum fulgoribus exornat, *1 Reg.2 b.Pſal.64.*

Theſaurizare in cœlo, eſt benè agere propter *r* Deum. Theſaurizare autem in terra, eſt benè agere propter inanem gloriam, *Matth.6 c.* Et theſaurus bonus, eſt prudentia omnis, (quæ eſt in Chriſto) virtutis ad gloriam Dei contraque prudentia malitiæ eorum, quæ interdicta ſunt à *Domino*, theſaurus eſt malus, *Matt.12 c.Luc.6.g.*

Theſaurizat ſibi iram, qui divina abutens miſericordia, addit peccata peccatis, *Rom 2.a.*

Theſaurizant hæretici iniquitatem, *ſ* quum docent errores, *Amos 3.c.*

Locupletati hoſtes Hieruſalem, *t* ſunt dæmones gaudentes de anima peccante, & omnia ſpiritualia bona amittente, *Ier.5 g.Thre.1.b* Sic ditavit Tyrus Reges terræ, *Ezech 27.g.*

Propria voluntas. *Abundantes doctrina & donis Spiritus ſancti.*

Loculos habent, *v* qui propriam faciunt voluntatem ſicut Judas dicebatur habere, *Ioan.12.a.13.c.*

Gazophylacium, *x* eſt locus, ubi divitiæ ſervantur in templo: deſignat eos qui pleni ſunt doctrina, & donis ſpiritualibus, *Ezech.42 c.*

Dividere, vide Abſcindere.

Divinare, Divinus.

DIVINARE dicitur, qui præterita occulta conjicit, vel futura præſagit Et divinatio dicitur præcognitio, & ſcientia rerum futurarum, à qua dicuntur divini, qui ea præcognoſcunt, quaſi non ſit hominis præoſſe futura, ſed Dei. Vel dicuntur divini, *y* qui conjecturam mentis ſuæ, & incerta futurorum, quaſi vera pronunciant, abſque divinorum authoritate verborum. Divinatio autem in bonam partem accipitur.

Prædicatores.

Divini Paleſtinorum, dici poſſunt *z* prædicatores rerum divinarum ſcientiam habentes: quos conſulunt inferiores, *1 Reg.6.a Iſa.8 d.19.a.* Hæc divinatio dicitur eſſe in labiis Regis, *Prov.16.b.*

Hæretici.

Divini etiam dicuntur *aa* hæretici, & doctores falſæ doctrinæ, *Lev.20.d.Num.22.b 23 d.1.Reg.28.b. 4.Reg.17.c Eccl.34.a.Iſa.8.d 19 a.44.d.Ier 14.c.27.b.50.f.Ezech.12.f.13 a. Mich.3 c.5.d Zach.10.a. Actor.16 d.* Et divinant prophetæ in pecunia, quum hæretici lucrũ quærunt ex perverſa doctrina, *Mich.3.b.d.*

Divinatio eſt in labiis regis, hoc eſt, *bb* Chriſti: qui etiam aliorum dicta & facta dirigit nec poteſt os ejus in judicio errare, *Prov.16.b.*

Divinus, Divinitas, vide Deus.

Divulgare, quære Manifeſtare.

Divulſus, quære Evellere.

Docere, Doctor, Doctrina, Erudire, Gnarus, Dogma.

Docet Deus ſermonem & legem.

DOCERE, eſt alicujus rei notitiam alteri tradere, præcipuè artium & ſcientiarum: quæ traditio doctrina dicitur, ut eſt ab ipſo doctore, qui & magiſter & præceptor vocatur, eò quòd tradat præcepta & dogmata.

Docere præcipuè competit *Deo*, à quo eſt omnis ſcientia & cognitio: ipſe docet Moyſen, quid loquatur,

a Gr. 1.m. 18. & hom. 11. h Ori. ſ. Iere. hom. 11. c Gr. 6 m 3. d Hi. ſ. Eccl. 5 e Hi ſ Hoſ. 13. f Aru & Hil. ſ Pſ 134. g Hie. ad princip. & ſ Zac. 14. h Aug 17. civ. Dei 4 i Hie. ſ Iob 12 k Hi. ſ Iſ. 45 l Gr. 29. m. 10 m Orig. ſ Levit. hom. 16. & ſ Ier ho 4 n Ori ſ. Ier. ho. 4. Au. 23. con. Fauſt. 12. o Amb. ſ Lu. 16. Aug. de verb. Dom ſer. 35. p Gle int. ſ. Gen. 26. q Gr ſ 1. Re 2. Hi ſ Pſ. 64 r Gl. ſ Chry. hom. ... & ſ. Mat c 13 Baſ reg. brev. 2, 9. Hil. ſ. Matt. can 5. ſ Hie ſ Amo 3. t Gle ord ſ. Thren. 1. v Ber ſ. Ecce nos reliquimus omnia. x Hie ſ Ezec. 40. y Hie ſ. Ier. 29. & ſ Mic. 3. z Gre. ſ 1. Re 6. aa Hie ſ Mic. 3. bb Bed ſ. Pro. 16.

tur, *Exod.4.c.* Et docet, ut magiſter, *a* timorem Domini, *Pſal.33.* Et docet teſtimonia ſua, in nova lege, *Pſal.131.* Et docet vias ſuas, & ſemitas, *b* hoc eſt, præcepta, & conſilia, *Pſal.24. Iſa.2.* Et docet facere voluntatem ſuam: & docet manus ad prælium. *Pſal.17.142.143.* Ipſe docet nos ſuper jumenta terræ, & volucres cœli, *Iob.35.c.* quia *c* dum hoc, quod ſumus, agnoſcimus, nec carnis nos infirmitas dejicit, nec ſuperbiæ ſpiritus elevat: nec defluendo imis ſubjicimur, nec ſuperbiendo de ſublimibus, *Exod 35.d. Deut.33 a.2.Reg.22.c.Pſal.70.93 Sap 12 c.Iſa.28.c.40 d.54 d.Hoſe.5.a 7 d.Mich.4.a.* Et dicitur Deus doctor, *Iſa 30.e.*

Erudit Deus in judicio, *d* quum caſtigat ad pœnitentiam & emendationem, *Iſa.28.g. Ier.6.b.31.r.32 g.Thren.1 d.3.e.*

Erudit Deus Iſraël in gentibus, quas dereliquit inter eos, *Iudith.3 a.* quia ad hoc, quædam minima vitia noſtra retinentur, ut ſeſe noſtra intentio ſolicitam in certamine ſemper exerceat, & eo de victoria non ſuperbiat, quo vivere in ſe hoſtes conſpicit, à quibus adhuc vinci formidat, *1.Par.5.c.*

Docere peculiariter dicitur Spiritus ſanctus in novo teſtamento, *Luc.12.b.Ioan 14 d.16.c 1.Ioan.2.d.* Et ipſe erit doctor, quum non docebit unuſquiſque proximum ſuum, *Ier.31.f.* Tunc erunt omnes docibiles *Deo*

Docens Moyſes legem & mandata, quæ ſcripſit *Deus*, *e* deſignat inſtitutionem legis, quam etiam docent ejus ſucceſſores, *Exod.24.c 31.b 36.a Lev.10.b.15.d. Deut 4.b.11 r.24.d.29.b.31.g 32.a.33.c.4. Reg. 12.a 17.e.1.Par.12.f 2.Par.17.e.1.Eſdr.7 a.Nee.9.d.*Tob.1.b.*Iob.20.q.Pſa.2.50. Ezec.44.f.Dan.12.b. Matt. 5.c.28 d.22.d. Luc.1.g*

Docens Salomon omnia verba, quæ propoſuit regina Saba, eſt *f* Chriſtus revelans ſecreta Eccleſiæ, *3.Reg.*10 *a* Et docens Joſeph ſenes, eſt Chriſtus erudiens Apoſtolos, *Pſal.*104. Et docens Job plurimos, deſignat Chriſtum, *Iob.4.a* Et ipſe docet ſponſam, in cubiculo genitricis ſuæ, *Cant.8.a Matth.4.d 5.a 7.d.21.b. 2.b.Marc.1.c. .b.4.a.6.a.12.b.14 e Luc.4.c.5.a.11.a 13.e.19 g.20.d 23.a.Ioan.7.b.8.a 18.d.* Et ipſe Chriſtus eſt doctor, *Iſa.30.e Ioel 2.f.* Erudit *Deus* forti manu, docens per Chriſtum *Dei* virtutem, &c. *Iſa 8.c.* Cui dedit *Deus g* linguam erudicam, *Iſa.20.b.Hoſ.7 d.10.d Mich.4 a.Ephe.4.e.Act.18.f.*

Docere jubens David filios Juda planctum, eſt *h* hortari ad pœnitentiam, *2.Reg.1 c.* Idem eſt docere filias ſuas lamentum, *Iere.9.f*

Docens angelus quid agere deberent parentes Samſon, *Iudith.3.b.* deſignat *i* Angelum Gabrielem inſtruentem Mariam & Joſeph ſuper ortu Chriſti.

Docent jumenta, & cætera homines, *Iob.12 b.* quum *i* oſtendunt ſe facta eſſe à Deo.

Docere debent ſacerdotes, quid interſit inter ſanctum & pollutum, hoc eſt, *k* inter ſana dogmata & hæretica: & inter mundum & immundum, hoc eſt, inter bona & mala opera, *Ezech.44.f.* Docere autem debent ſacerdotes, non in mercede, *Mich.3.d.9.a. Rom.2.c.Matth.5.c.*

Docentes, ſuper quos intellexit David, *Pſa 118.* ſunt *l* Scribæ & Phariſæi: & Hæretici, quorum doctrina, eſt doctrina Balaam. quam habent, qui aliis proponunt offendicula: qualis eſt doctrina perverſa hæreticorum, & idola colentium, quæ & doctrina vanitatis dicitur: & doctrina hominum, *Deut.20.d. Iob 6.d.8.b.13.a.Iſa.9.c.19.e.33.c.Ier.10.b.Marc.7.b. Matt.15.a.16.b. Apoc.2.f.* Sic docuerunt principes Judæorum cuſtodes ſepulchri mentiri pro pecunia, *Matth.28.d.* Et docent jurare in Baal, *m* qui docent errores, *Ier.11.d.*

Docere non permittuntur mulieres in Eccleſia, *1.Tim 4.Apo.2.f.* Docentes tamen mulieres *n* fuerunt in reſurrectione, *Iſa.27.c.* ubi populus dicitur non eſſe ſapiens.

Docet iniquitas os, *Iob.15.a* quando *o* ex mala vita concipitur, quod prius dicatur. Et docuerunt linguam ſuam loqui mendacium, *p* quando conſuetudo mentiendi quodammodo converſa eſt in naturam, *Ier. 9.b.*

Docere Deum nititur, *q* qui ejus judicia non eſſe juſta audet aſſerere, *Iob.21.c.*

Docuit Hieruſalem malitias ſuas, vias ſuas: quia *r* exemplum fuit omnibus malorum operum, *Ier.2.g.* Quod peius eſt, quando fit prætextu ſanctitatis. Doctrina etiam Balaam, & Nicolaitarum *ſ* eſt eorum Prælatorum, qui verbo, vel exemplo inducunt ſubditos ad peccandum, *Apoc.2.d.*

Docet otioſitas multam malitiam, *Eccl.33.d.* quia dum otioſus animus eſt, facilè cogitationibus pravis repletur, quas ſequitur affectus.

Docet adverſum ſe, & erudit in caput ſuum, *Ier.13.d.* quando *t* per negligentiam Prælatorum Eccleſiæ pullulant hæreſes. Idem ferè eſt erudi deriſorem, *Prov.9.b.*

Docti ad prælium, in bonum, *v* ſunt fortes in Eccleſia, adverſus omnes errores, & tentationes, *Cant. 3 r.* Sic fuit eruditus Moyſes in ſapientia Ægyptiorum, *Act.7.c.* Et pueri in Babylone, *Dan.1.a.* Et gnari maris dicuntur, qui inter hujus mundi procellas ſciunt gubernare, *3.Reg.9.d 2.Par.8.d.*

Doctæ mulieres dicuntur, quum caro eſt rationi ſubjecta, *Exod.35.c.*

Docti hoſtes, & equitatus, & elephantes ad prælium, *1.Mach. 4. 6. d.* deſignant dæmones & hæreticos, & reliquos hoſtes Eccleſiæ inſtructos adverſus fideles. Et docta vitula Ephraim diligere trituram, *Hoſ.10.c* deſignat *x* hæreticos inſtructos doctrina, qua malè uſi ſunt adverſus Eccleſiam. Ad hos pertinet doctrina Balaam, & Nicolaitarum, *Apo 2.d.*

Doctrina ſenum, quæ ablata eſt, *y* erat doctrina Judæorum, *Iob.12 d.*

Doctrina Dei eſt nobis in tribulatione: quia *z* per illam revertimur ad Dominum, quem in proſperis non agnoſcebamus, *Iſa.26.Thre.1.e.*

Doctrina erat in rationali ſacerdotis: ut oſtendatur, *aa* ſacerdotem vacare debere ſtudiis divinæ legis, alioſque docere, *Exod.28.e. Lev 8.a.1.Par 25.a.1.Eſdr.1.d.7 b.Nee 7.f.Pſal.89. Dan.11.e.12.b.Matth. 13.g 28.d* Et doctrina Beſeleel. *Exod.35.d.* Et Hiram, *2.Par.2.b.* deſignant doctrinam, quam debent habere Prælati Eccleſiæ ad ipſius Eccleſiæ ædificationem.

In doctrinis glorificare Dominum, *Iſa 24.c.* eſt *bb* per eruditionem ſacræ ſcripturæ ipſum laudare: unde & inter doctores invenitur Jeſus, *cc* quia per doctrinam cognoſcitur. *Luc.2.g.*

Dodanim.

DODANIM, aut Dedanim, id eſt, *dd* judicia, aut grande judicium: civitas eſt in Arabia. in ea dicuntur habitare ii, qui quot babent peccatorum genera, tot merentur judiciorum ſententias, *Iſa.21.d.*

Doeg.

Diabolus. Iudæi. Iudas proditor. Scribæ & Phariſæi. Corpus iniquorum.

DOEG, id eſt ſolicitus, ſive anxius, aut piſcator: Princeps paſtorum Saulis, qui cauſa fuit necis ſacerdotum. Vel interpretatur motus. Erat Idumæus, id eſt terrenus, 1 *Reg.* 21.*b.* 22.*b.* *Pſalm.* 51. *in titulo.* Deſignare poteſt *a* diabolum inſidiatorem bonorum: & etiam Judæos, aut Judam proditorem Chriſti: & præterea Scribas & Phariſæos *b*, qui dicunt, & non faciunt: ſed ſunt Idumæi, hoc eſt, terrena quærentes. Denique typus eſt totius corporis iniquorum.

a Arn & Hil ſ. pſ. 51. Am ſ. Luc. 6. Aug ſ pſ 51.

Dolare, vide Lævigare.

Dolere, Dolor, *Mærere, Mæror, Triſtari, Triſtitia, Contriſtare.*

DOLERE, eſt dolore affici, vel cruciari corpore, vel animo. Et licet dolor referri ſoleat ad corporis cruciatum, triſtitia verò, & mœror ad animum: capitur tamen dolor, ut utrumque includit. Triſtitia verò ſolam animi afflictionem dicit.

Dolor Chriſti.

Dolor *b* anthropopathôs attribuitur Deo, quum propriè illi competere nequeat. Sic dicitur *Gen.* 6 *a.* Tactus dolore cordis intrinſecus. Et *Jud* 10 *d.* Doluit ſuper miſeriis filiorum Iſrael. Dolor etiam cordis intrinſecus, deſignabat dolorem futurum in Chriſto, qui tunc erat abſconditus.

b Rup. 4. de gloria. Trinitatis 16

Triſtitia Chriſti de infidelitate ſynagogæ.

Dolor, quem habebat Iſaac de morte matris, *Gen.* 24.*g.* deſignat *c* triſtitiam quam habuit Chriſtus, de infidelitate ſynagogæ. Idem deſignavit mœror Ezechielis, *Ezech.* 3 *d.* 9.*b.*

c Lyr ſ. Gen. 24.

Dolor peccatorum noſtrorum in Chriſto.

Dolor vulnerum Chriſti eſt, *d* quum illi inferunt peccata noſtra: quorum gratia & ipſe dicitur dolens, *Pſal.* 38. Et dolet ventrem ſuum; qui dolet perire, quos creavit, & ſuſcepit in filios, ſed multò magis, quod ipſi in ventre ſuo, verbi Dei ſeminarium non haberent: unde dicitur vir dolorum. Et ipſe ſolus eſt, qui contriſtatur pro Hieruſalem *e* peccatrice, quia pro ea mori dignatus eſt, *Gen.* 44 *f.* 1.*Reg.* 15 *b* 2.*Reg.* 1 *d.* 6.*b.* 13 [illegible] *g* 19 *a.* 30.*b* 2.*Paral.* 13 *d.* 1. *Eſdr.* 9 *a.* *Neem* 2.*a.* *Eccl.* 13.*b* *Iſa.* 51.*f.* 53.*a.* 57.*d.* *Jer.* 4.*e.* 8.*g.* 15.*a* *Thren.* 1.*d.f.* *Matth.* 26.*d* *Marc.* 3.*a.* 14.*d* Triſtis Elcana dedit patrem Annæ, 1.*Reg* 1.*a.* deſignans Chriſtum compatientem tribulationibus Eccleſiæ, dicitur etiam contriſtatus in exercitatione, *Pſal.* 44. quum *f* dolorem accepit ex Judæis noſtram ſalutem operando.

d Amb. de fuga ſecu. 7. e Gr ſ 1 Reg. Hie ſ. Math. 4.

Dicitur de Chriſto, *Iſa* 42.*a.* Non erit triſtis, quia neminem injuſtè erat contriſtaturus.

f Hil. ſ pſ 54.

Credere in Chriſtum paſſum.

Contriſtari ſimul cum Chriſto, eſt *g* credere in eum paſſum. Vel dolere de iis, de quibus ipſe contriſtabatur: & talem quæſivit, & non fuit, *Pſal.* 68.

g Hil & Au. ſ pſal. 68.

Difficultas benè operandi.

In dolore parere filios, eſt difficulter benè operari, *Gen.* 3.*c.* 25.*c.* Et etiam *h* in tribulatione converti ad benè operandum, *Iſa* 26.*c*

h Hie ſ. Iſ 26.

Dolor matris Innocentium, & pœnitentium.

Dolor parturientis erant, *i* quum matres innocentum lugebant filios ſuos, *Pſalm.* 47. Et quum peccatores dolent in propria conſcientia, *t* *Paral.* 4.*b.* *Iſa.* 13.*b.* *Jer.* 6.*f.* 49.*e.* 50.*g.* *Ezech.* 30.*e.* *Heſe.* 13.*c.* *Mich.* 4.*e.*

i Hie ſ. Iſ. 13. Arn. ſ pſ. 47.

Vindicta Dei. Conſcientiæ malum.

Dolores etiam parturientis ſunt, *k* quum ſubita apprehendit calamitas, & vindicta Dei: quæ vitari nequit, *Jerem.* 13 *d* *Hoſ.* 13.*d.* Ut enim prægnans ante Patrem abſcondere poteſt ſuum fœtum: ſed adveniente partu doloribus ipſis detegere cogitur. Ita mali abſcondunt nunc peccatum: ſed adveniente vindicta, detegetur.

k Hie ſ Iſa 13 & ſ Hoſe. 13.

Dolorem concipit, *l* qui in malum conſentit, & hi dolores ſunt dolores mortis, *Pſal* 7 114. Et ipſæ ſuggeſtiones, dici poſſunt dolores mortis: & pravæ cogitationes, & deſideria parturientis peccatum. Dolorem etiam concipit hypocrita, quum perverſa cogitat, & quum invidit, *Job* 15. *d.* 20.*c.*

l Baſi ſ pſal. 7 114. Arn ſ pſ 114.

Compaſſio Eccleſiæ erga Iudæos incredulos.

Dolor Annæ, quod non pareret filios, 1.*Reg.* 1.*c.* eſt *m* compaſſio Eccleſiæ erga Judæos incredulos: unde dicebat Paulus, *Rom.* 9 *a.* Optabam ego anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis. Et multitudo mœroris Annæ, eſt gravitas paſſionum Eccleſiæ.

m Gre ſ. 1 Re. 4.

Repentinus interitus Iudæorum.

Dolores ſubiti mortis Eli, deſignant *n* repentinas afflictiones mortis Judæorum, ſine prævisione venientes, 1.*Reg.* 4.*d.* 1 *Theſ.* 5.*a.*

n Gr ſ 1. Re. 4.

Dolentes Iudæi de ceſſatione legis.

Dolens Jonas ſuper hederæ ariditate, *Joan.* 4.*c.* deſignat *o* Judæos dolentes de ceſſatione legis, & templi deſtructione. Dolebit etiam graviter ſynagoga in die hæreditatis: quando videlicet viderit Eccleſiam ex gentibus ſibi eſſe prælatam, *Iſa* 17.*c.* 29 *a.* 54.*b.* *Geneſ.* 44.*f.* *Judi* 21.*c.* 1.*Reg.* 22. *b.* *Ezech.* 3.*c.* *Mich* 4 *c.* *Actor.* 4.*a.* Et mœrens cor, *Iſa.* 1.*b.* deſignat *p* Principes Judæorum in obſidione Hieruſalem ſub Tito.

o Aug epiſt. 49 q 6. Hie ſ. Iſa. 17. p Hie ſ Iſa 1.

Tribulationes bonorum.

Dolore affligi à Deo optant boni, *q* ne in æternum damnentur, *Job* 6 *b.* 7.*a* 10.*d.* 29.*d.* 33.*c* Et os Job perforatur doloribus, quum fortes Eccleſiæ patiuntur tribulationes, *Job* 30.*c.* Et dolore inſanabili caſtigat Deus, quando peccatum gravi indignet cura, *Jere.* 30.*c.* 31.*c.* 45 *a* *Eſther.* 9.*e.* *Pſal.* 34. 41 54. *Iſa.* 61. *a.* *Ezech.* 12.*e.* 13.*d* *Haba.* 1.*a.* *Mich.* 4.*c.* *Marc.* 14.*c.* *Joan.* 16.*d.* 2.*Cor.* 2. *a* 6.*b* 7.*b* 2. *Petr.* 1.*b* 2.*c.* Ad hæc pertinet dolor de morte Chriſti, *Zach.* 12.*e.* *Luc.* 2 4.*e.* Et contriſtatus Jonathas ſuper David, 1 *Reg.* 20.*f.* Sic dolentes Maria & Joſeph quærebant Jeſum, *Luc.* 2.*g.* Mœrens incedebat Job inter proſpera, *r* oſtendens non gaudendum eſſe in proſperis, ſed magis debere humiliari, *Job* 30.*d.* Mœrentes ſunt etiam, quibus eſt præſentis vitæ tædium. *Prov.* 30.*d.*

q Gre. 7. mor. 8 & 20 mor. 14 r Greg. 20. mor. 19.

Difficultas credendi.

Dolor vulnerum ex circumciſione graviſſimus, *Gen.* 34 *d.* deſignat *ſ* difficultatem credendi. Et quia dolor ille die tertia erat graviſſimus, deſignat in pœnitentibus conſiderationem retributionis, quam à Deo expectare debeant, ex ſententia divina, quam ſimulatæ ſervitutis obſequio non tam placaſſe, quàm exaſperaſſe non dubitant.

Rup. 2. de glorific. Trinit. 13. ſ Ricar de S. Vict de 12. Patriar. 55.

Reſipiſcentia. Peccata noſtra in Chriſto.

Dolor in conſpectu alicujus eſt, quum *t* quis verè reſipiſcit. Et hunc dolorem dicit David ſe inveniſſe, velut rem ſibi commodam, *Pſal.* 37 114. Et doloris panis, eſt ipſa pœnitentia, *Pſal.* 126. Et dolor lumborum, *v* eſt luctus pœnitentiæ, *Iſa.* 21.*a.* *Prov.* 12.*d.* 23.*b.* *Jer.* 5.*a.* 8 *f* *Eze* 9.*b* *Zach.* 9.*b.* 12.*a* Et dolor vehemens Job, *x* eſt vera contritio pœnitentis, *Job* 2 *d.* 5.*b.* Idem deſignat triſtitia Dinæ, *Gen.* 34 *a.* *Thre.* 1.*e.g* *Bar.* 2 *d* *Malac.* 3 *d* 4.*Cor.* 7.*c.* Dolores quoq; noſtri, quos portavit Chriſtus, *y* ſunt peccata, aut pœna peccati, *Iſa.* 53.*b.* Dolor autem, qui additur addita ſcientia, *Eccle.* 1.*d.* eſt dolor de peccatis & miſeria cognitis. Et dolores inferni, quos ſolvit Chriſtus, erant dolores eorum, qui erant in limbo, aut in purgatorio, *Act.* 2.*d.* Mœrens ſpiritu erat gentilitas, quum vocata eſt à Deo, quia cœpit cognoſcere errores ſuos, *Iſa.* 54.*a.* Dolent etiã à facie Dei, qui cognoſcentes ſe caſtigari à Deo, per pœnitentiã revertuntur ad ipſum, *Je.* 5.*e.*

t Baſil ſ. pſal. 37 114. v Hie ſ. Iſ 21. x Gr. 3 m 28. y Hie ſ pſ. 53.

Deficientes in labore pœnitentiæ.

Dolentes filii Iſrael in deſerto propter laborem, *Num.* 11.*a.* deſignant pœnitentes deficientes à labore pœnitentiæ. Et dolor, quem infert ſpina, *Ezech.* 28 *g.* eſt labor reſiſtendi tentationibus & amaritudo tribulationum, quæ inferuntur à diabolo.

piunt. Et in direptionem dat Deus divitias Judæorum, *a* quum ablatum eſt ab eis regnum *Dei*, & datum genti facienti fructum, *Ier.15.c.17.a. Ezech.26.a.* Et diripiunt alieni labores Judæorum, quum fideles accipiunt ſcripturas eorum, *Pſal.108.*

In direptionem dat Deus Jacob, quum relinquit peccantes in poteſtatem diaboli, *Iſa.42.d. Ezech.7.f.25.b.26.a.* Et diripiunt alieni labores Judæorum, *b* quum dæmones tollunt eorum opera indigna Deo, *Pſal.108.* diripientes autem dicuntur *c* dæmones, qui animas rapere conantur, *Iud.2.c. Iſa.17.d.* Et diripit ſpolia Aſſur, quum diabolus rapit malos, *Iſa.10.b 1.Reg.17.d Tob 3 a.Pſa 34. 43.Ezec.38.d.* Idem deſignat diripiens Nabuchodonoſor ſpolia Ægypti, *Ezech.29.d.*

Diripiuntur theſauri Babylonis, *Ier.50.e.* Et aurum, & argentum Ninive, *Nahu.2.c.* quum *d* quidquid videtur in mundo eloquii, & ſenſus, aufertur.

Diripiunt hæretici pupillos, & pauperes, quum *e* ſimplices in errorem inducunt, *Iſa.10 a.Ezec.38.d.* Et diripiunt greges, *Iob.24.a* Diripiunt quoque flumina terram, quum hæretici perdunt animas, *Iſa.18.a.* Diripuerunt Chriſtum, omnes tranſeuntes viam, quum hæretici in errorem inducunt membra Chriſti, *Pſal.88.* Diripuerunt Judæi pauperem, *f* quando diviſerunt veſtimenta ejus, & multò magis, quando avertebant ab eo plebem, *Amos.5.c.*

Direptio vineæ, eſt deſtructio Hieruſalem: vel amiſſio *g* virtutum ab anima, *Iſa 5.b.Eccl.36.d* Et populus Judaicus, eſt direptus populus, *Iſa.42.d.*

Direptio terræ erit in judicio, quando *h* mali mittentur in tenebras exteriores, *Iſa.24.e.*

Dirivare.

DIRIVARE, ſeu derivare, eſt rivi more aquam deducere, ac per ſulcos aquarios eam in diverſas partes deflectere.

Dirivari fontes proprios foras, *Prov.5.c.* eſt *i* exterius aliis vim prædicationis infundere: vel ad literam, filium tuum, ac filiam nuptui trade: & id manifeſtè facito pluribus conſciis.

Diruere, vide Deſtruere.
Dirumpere, quære Abrumpere.
Dirus, vide Crudelis.
Diſcalceatus, quære Calceamentum.
Diſcedere, vide Abire.
Diſceptare, quære Diſputare.

Diſcere.

DISCERE, eſt rem prius ignotam aſſequi meditando, vel ab alio docente accipere. Item experiri, & aſſueſcere.

Didicit Chriſtus ex his, quæ paſſus eſt, *Heb.5.c.* quia *k* accipit per experientiam, quod jam ante per ſpeculativam ſcientiam noverat.

Diſcendum eſt benefacere, quia *l* virtutes non natura habentur, ſed inſtitutione: ideò magiſtrorum ſapientiæ terenda ſunt limina, *Iſ.1.c.26.b 29.e. Lev 23.e.Deut 4.b.5 a.14.c 17 d.31.c.3. Reg.8.e.18.f Pſal.118 Pro.6.a.24.d.Eccl.2 d.3.b Sap 6.b.7.b.9 d. Eccl.8.b.16.c.28.c.34.d. Ezec.23.g.* Diſcendum à Chriſto, tanquam à vero præceptore, *Matt.11.d Ioan.1.e.*

Diſcunt vias populi *Dei*, qui *m* diſcunt doctrinam fidei Eccleſiæ, *Ier.12.d.*

Diſcent habitatores orbis juſtitiam, quum faciet Deus judicia ſua in terra, *Iſa 26 b* quia *n* in judicio cognoſcent mali, *Deum* eſſe juſtum in puniendo, quum ipſi non didicerint facere juſtitiam, quamdiu à *Deo* non puniebantur, ſed expectabantur ut reſipiſcerent.

Diſcere certare contra Gentem, eſt *o* exerceri adverſus tentationes diaboli, mundi, & carnis, *Iud 3.a.Mich.4.a.b.*

Diſcens *Dalila*, in quo eſſet fortitudo Samſonis, *Iudith 16.a.* fraudes diaboli deſignat vigilantis ad ſupplantandum. *Diſcens* etiam Herodes à Magis tempus ſtellæ, quæ apparuerat in Chriſti ortu, *Matt.2.a* Ad idem refertur.

Diſcentes filii Iſraël opera Chananæorum, *Pſa.15.Prov.22.d.Ier 9.d.* ſunt *p* diſcentes hæreſes, & cultum Idolorum.

Diſcens catulus leonis prædam capere, *Ezech.19.a.* ad *q* malam regum inſtitutionem referri poteſt.

Diſcernere, Dijudicare, Diſtinguere.

DISCERNERE, eſt ſeparare, ac diſtinguere, atque diſſolvere. Diſtinguere autem eſt etiam dividere, & variegare.

Diſcernit cœleſtis Reges, *Pſa.67.* quum *r* Deus diſtribuit Apoſtolos, dans eis diverſa dona ad miniſterium Eccleſiæ. Dijudicat etiam *Deus*, *Pſa.8.81.* quum *ſ* per gratiam ſuam quoſdam inſtituit in altiori gradu, quoſdam in inferiori.

Diſcernit *Deus* populum ſuum, *Pſa.49.* quum *t* in judicio ſeparabit hœdos ab agnis.

Diſcretor cogitationum, eſt Spiritus ſanctus, *Heb.4.c.*

Diſcerni cauſam à *Deo* petit *David*, non pœnam, *Pſa.42.* quia eadem pœna poteſt eſſe martyrum, & hæreticorum: ſed diverſa eſt cauſa.

Diſtinxit *Deus* in labiis ſuis, quando aliqua *v* expreſſè mandavit, *Pſal.105* Vel potius Moyſes diſtinxit in labiis ſuis, quando dubitanter loquutus eſt in eductione aquæ de petra, vel ut jugiter ſupplicaret pro populo.

Diſtinxit *Deus* ab inſtitutione hominum partes illorum, *Eccl.16.d.* quia *x* à tempore inſtitutionis Eccleſiæ diverſas inſtituit particulares Eccleſias, ſub univerſali.

Diſtinctus ſapphyris venter ſponſi, *Cant.5.d.* deſignat, *y* quod dum inter paſſiones carnis, divina miracula Chriſtus operabatur, quaſi cum incorruptione, corruptio variabatur

Diſtin-

Decernunt verbum Sanctis ſpiritualis intelligentia. Diſtinctio elementorum.

Diſtingunt labia vota, *Pſa.65.* quum a quis cum aſſertione vovet. Et hæc diſtinctio, eſt quaſi definitio, qua ſecernitur aliquid à cæteris, quæ ſolo dicto non tenentur. *a Aug. q. in Lev. 3*

Diſtinctione argenti, *Cant.1.c.* juxta Septuaginta, ubi nos habemus vermiculatas argento, [f] deſignant *b* raras interpretationes fulgentes in Prophetis. Vel ſcintillas ſpiritalis intelligentiæ, quæ intimantur incipientibus, ut majora deſiderent. *b Ori ſ Cant. hom 2.*

Diſtinctum cingulum ſacerdotis quatuor coloribus, arte plumaria: & etiam velum templi, *Exod. 39.e.* diſtinctionem *c* elementorum in mundo inferiori ſignificare poteſt. In ſuperiori vero diſtinctionem Zodiaci. *c Glo ord ſ. Exod 26.*

Diſcernere cibos, *Rom.14.d* eſt eorum, qui non habent perfectam ſcientiam, ſed infirmam conſcientiam, qui non debet intelligi de diſcretione jejuniorum.

Diſcernere inter ſanctum & prophanum, eſt ſacerdotum, *Lev.10.b.3 Reg.3.b.1.Eſdr.10 a.* debent enim tam *d* res, quam homines diſcernere.

Diſcernere ſuava, vel amarum, *2.Reg.19 f.* referri poteſt ad diſcretionem boni, & mali, *Heb.5.d* Sicut & diſcretio ſpirituum, *1 Cor.12.b.* *d Gloſ ord ſ. Lev.*

Diſcerpere, vide Lacerare.
Diſcindere, quare Abſcindere.
Diſcinctus, vide Accingere.
Diſcipulus, Diſciplina.

DISCIPULUS eſt ille, qui diſciplinam, aut doctrinam ab alio percipit, & imitatur. *Diſciplina* autem eſt inſtitutio, quæ fit à magiſtro, prout à diſcipulo percipitur, & ipſa caſtigatio & correctio. Item eruditio, & præcepta, & ipſa ſapientia.

Familiares verbo Dei. Diſcipuli ſunt, qui *e* magis familiares ſunt verbo Dei: ut diſcipuli Chriſti, *Iſa 8.c. Ma.5.a.9.b.10.c.11.a.16.a.26.b.27.g 28.b Marc.4.b.8.a e.14 f 26.b Luc.6.f.7.b.9.b.14.f 22.c.Ioan 2.b.6.g.8.d 9.f.13 d.19 e.20.c Acto 2.a.* *e Glo. ord ſ. Iſa.8.*

Petrus & Paulus. Apoſtoli. Diſcipuli duo miſſi ad ſolvendam aſinam & pullum, deſignare poſſunt *f* Petrum miſſum ad Judæos, & Paulum ad gentes. Vel deſignant omnes Apoſtolos, cum duobus præceptis charitatis ad Gentes miſſos, *Matt.21.a. Luc.19.e.* *f Ori ſ. Matt. hom. 14. Amb. Luc. 19*

Diſcipuli difficultatem ponentes in panum multiplicationa, *Matt 15.d.* deſignant *g* difficultatem ſuam transeundi ad Gentes. *g Hil ſ. Matt. Can 15.*

Magiſtri doctiores. Diſcipuli Chriſti increpantes eos, qui pueros offerebant Jeſu, *Matth.19 b.* deſignant doctiores magiſtros prohibentes minus doctos ſimplicem docere doctrinam. *Ori. ſ. Matt. hom. 7.*

Scribæ & Phariſæi. Iudæi. Diſcipuli non valentes curare lunaticum, *Matt 17.c.* ſunt *h* Scribæ, & Phariſæi, ſine Chriſto non valentes curare populum Judæorum. *h Hil ſ Mat. Can 17.*

Vterque populus. Diſcipuli Joannis Baptiſtæ, deſignare poſſunt *i* populum Judæorum adverſantem Chriſto, & diſcipulis ejus. Aut etiam utrumque populum, *Matt 9.b Luc.7.c.* *i Hil ſ. Matt. Can 9. Amb ſ. Luc. 7.*

Diſcipuli hæreticorum. Diſcipuli, quos perdidit Dominus cum magiſtris, ſunt *k* diſcipuli hæreticorum, *Mal.2.c.* *k Gloſ ord. ſ. Malac. 2.*

Caſtigatio Dei. Diſciplina Dei, & populi Dei, *l* eſt caſtigatio, qua Deus corripit omnem filium, quem recipit *Deu.11.a. Lev 20.d Iob 17.b.33.c.34.d. Pſal 2.17 Ezech.13.b.* Diſciplina patris, *m* doctrina novi Teſtamenti, *Prov 1. b.* *l Ori ſ Ezec. hom 2. m Beſ Pro. 1.*

Peccatorum noſtrorum ſatiſfactio per Chriſtum. Diſciplina pacis noſtræ fuit ſuper Chriſtum, *Iſa.73.b.* quia *n* quod nos debeamus pro noſtris ſceleribus ſuſtinere, pro nobis paſſus eſt, pacificans per ſanguinem crucis ſuæ, ſive quæ in terra, ſive quæ in cœlis ſunt. Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum. *n Hie. ſ. Iſ 53.*

Traditiones Phariſæorum. Diſciplina Scribarum & Phariſæorum, erant *o* falſæ traditiones eorum, cujus diſciplinæ peccata Chriſtus illis improperabat, *Sap 2.c.* *o Glo. ord. ſ. Sap 2.*

Docens Deus humiles.

Diſcooperire. Revelare.

DISCOOPERIRE, eſt detegere quod apertum erat, & revelare, eſt ignota manifeſtare.

Revelat Deus myſteria parvulis, *Matt.11.d.* hoc eſt, *p* humilibus, & Gentilibus. Et revelat oculos, quum tollit velamen legis, & convertit ad ipſum Deum. Et dicitur tunc revelare profunda de tenebris, *Iob.12 d. Pſal.118. Dan.2.c. Amos 3.b. Luc.10.d. Acto 19.c* & revelat condenſa, *Pſal. 28.* quum *q* obſcura divinarum ſcripturarum myſteria per Spiritum ſanctum patefacit. Revelata facie dicuntur etiam credentes gloriam Domini ſpeculari, qui ſine velamine literæ legis, *2.Cor.3.d.* *p Tert adv. Marcion 4. Am ſ pſ. 118. Gre 11 m 12. q Hie ſ pſ 28.*

Venientes Gentes ad fidem. Revelatio Gentium, eſt *r* quum Gentes veniunt ad fidem, *Lu.2.e Ro.8 d.* *r Glo. ord. ſ. Luc. 2.*

Dans Deus gratiam diſcretionis. Revelat Deus faciem indumenti Leviathan, *Iob.41.a.* quum *ſ* ſervorum mentibus gratiam ſubtiliſſimæ diſcretionis inſpirat: ut revelata malitia, faciem ejus nudam videant, quam coopertam ille ſub habitu ſanctitatis occultat. *ſ Gr 33 m 18 Hie ſ Iob. 41. t Gre ſ 1 Reg. 8 & 18 m. 19*

Inſpiratio. Revelare aurem alicujus, *t* eſt aperire illi ſecretum: ut revelat Deus aurem Samuelis, quum Spiritus ſanctus prædicatoris intelligentiam inſtruit, ut quæ facturus eſt, audiat, & audita diſponat, *1. Reg.9.c. 2.Reg.7.d Par.17 d.* Et revelat aurem, ut corripiat, quum aperit cognitionem peccati, ut ſic peccator pœnitendo erubeſcat, *Iob.36.b.* Revelavit Jonathas aurem David, *1. Reg. 20.c.* quum aperuit illi ſecretum Patris ſui.

Detegi vitia. Manifeſtatio diſcipulorum Chriſti. Converſatio cæleſtis cum fide. Revelat vox Domini condenſa, *v* quum ſecando à nobis infrugifera, facit aperiri vitia. Et quum ſolicitudines ſæculi à nobis tollit. Et quum dubia diſcernit, ne erremus. Et quum reprehendit in nobis peccata. Et cùm in judicio ea revelabit ad condemnationem. Revelat etiam femora, quum *x* manifeſtat occulta, & pudenda peccata, *Pſal.28. Eccl.1 d. Matt.10.c. Luc.12.a. Ier.13.d. Hoſ 2.b.* *v Baſ ſ pſ 28. hom 1.2. Hie ſ Iſa 41. x Au ſ. pſ 28. y Hie ſ pſ 17.*

Revelata ſunt fundamenta orbis terrarum, *Pſa.17.* quum *y* diſcipuli Chriſti manifeſtati ſunt mundo: vel cum myſteria Prophetarum ſunt aperta.

Mittens Pater Filium. Revelare dicitur pater, *z* quando cum fide habemus converſationem cœleſtem. Revelat verò caro, & ſanguis, quando cum vita carnali credimus, quæ à carnalibus parentibus accepimus, *Matt.16.c.* *z Ori ſ Matt. hom 1*

Manifeſtatus Chriſtus in datis. Revelat Deus deprecationem pacis, mittens *aa* filium ſuum in terras, *Ier.33 a.* Et tunc revelavit juſtitiam ſuam in conſpectu Gentium, *Pſal.97.* *aa Cyr ſ Io 33*

Revelatus dicitur Dominus apertè domui patris Eli, hoc eſt, *bb* populo Iſrael, ne videlicet ſe ſuam ignorantiam allegare queant, *1 Reg.2.e.* *bb Gr. ſ 1. Re 2.*

Reve-

a Greg. ſ. 1. Reg. 3. — Revelatus dicitur ſermo Domini, quum *a* quis non ſolùm Deum ardenter diligit, ſed arcana myſteriorum diſcutere per ſpiritum novit, 1. *Reg* 3.*a*. *Luc*.10.*d*.*Ioan*.17.*a*.2. *Cor*.2.*c*. — *Diſcuſſio myſteriorum.*

b Hug. ſ. Iſ. 53. — Quum interrogat Iſaias, *cap*.53.*a*. Brachium *Domini* cui revelatum eſt? ubi reſpondendum, Nulli aut paucis. Indicat *b* paucos ex Judæis in Chriſtum crediturus fuiſſe — *Raritas fidelium Iudæorum.*

c Hug. ſ. Amos 5. & Iſa. 26. — Revelabitur gloria *Domini* in judicio, hoc eſt, *c* majeſtas Chriſti, quæ in primo adventu latuit *Iſa*. 40.*b*. *Luc*.17.*g*.2.*Cor*.3 *c*. Revelabitur etiam juſtitia *Dei*, & judicium in conſpectu gentium. *Pſalm*. 97. *Iſa*.56.*a*. *Amos* 5.*g*. *Rom*.1.*d*. Revelabitur autem quaſi aqua, & quaſi torrens: quia omnia diſcooperiet, & graviter puniet. Et diſcooperiet tunc Eſau, quum hominum deteget peccata, ad eorum confuſionem, *Ier*.29 *Thr*.4.*d*. Revelabit quoque terra ſanguinem in ſe fuſum, quum detegentur homicidia tunc punienda. Et peccata ſcandali, quibus aliquis occidit proximum, inducens ipſum in peccata, *Iſa*.26 *d*. *Ezech*.13.*c*. Revelatur etiam iniquitas in auribus *Dei*, quum eam vult punire in judicio, *Iſa*.22.*d*.*Hoſ*.2. *b*.7.*a*.*Ier*.13.*d*.*Nah*.3.*b*. — *Ventus Chriſti ad judicium. Detectio peccatorum.*

d Greg. 11. mor. 18. e Orig. ſ. Pſ. 36. hom. 1. Bed. ſ. Prov. 16. f Greg. 15. mor. 15. — Revelat Deus profunda de tenebris, quando *d* apertam ſententiam ex occultis conſiliis ſuis indicat ut de unoquoque, quæ ſentiat, oſtendat, *Iob*.12.*d*. — *Declarans Deus ſententiam ſuam.*

Revelamus nos Deo viam noſtram, quum *e* quantum eſt in nobis, licet ipſe jam noverit, proponimus ei tam bona quam mala noſtra, *Pſa* 36.*Prov*.16.*a*. Idem erit revelare cauſam ſuam Deo, *Ier*.11.*d*.20. *a*. Id autem fit, ut illius in omnibus flagitemus auxilium. — *Proponere Deo tam bona quam mala.*

Revelabunt cœli iniquitatem impii, *Iob*.20.*d*. quum *f* juſti in judicio ſtabunt in magna conſtantia, adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt. — *Iuſti condemnantes malos.*

g Hug. ſ. Mic. 1. — Revelat Deus fundamentum parietis, & fundamenta Samariæ, & fundamenta orbis terrarum, *g* quum detegit munimenta errorum hæreticorum, *Ezech*.13.*c*. *Mich* 1.*b*.2.*Reg*.22.*b*. — *Detegit munimenta hæreticorum.*

h Hug. ſ. Iſ. 49. — Revelantur qui ſunt in tenebris, *Iſa*.49.*c* quum *h* Gentiles exeunt ab infidelitatis errore. — *Converſio Gentium.*

i Hug. ſ. Iſa. 29. & ſ. Eze. 16. — Diſcoperiæ nates, ſignificant *i* diſcoopertam ignominiam peccati ad peccatoris confuſionem, *Iſa*.20. *b*. Idem ferè eſt diſcooperire humerum, *Iſa*.47.*a* *Ezech*.16.*g*.22.*e*.23 *e*. Et diſcooperiens ſe juxta Deum ad ſuſcipiendum adulterum, eſt anima ſine ullo pudore, & timore Dei, perpetrans peccata, *Iſa*.57.*b*. — *Detegi peccata.*

k Phil. de Gigantibus. Gr. 6. mo. 11. — Revelare turpitudinem, eſt manifeſtare hæreſim: aut docere inutilem eſſe voluptatem, & earum ſapientiam, *Exod* 20.*Lev*.18 *x* *Ezec*.23 *b*. Revelatur etiam turpitudo, *k* dum vilis mens abjectaque in actione oſtentationis cognoſcitur, quæ cùm quieſceret prius, magna putabatur. Humerum quoque mens diſcooperit, quando opus ſuum, quod ignorabatur oſtendit. Revelat quoque crura, quando quibus deſideriorum paſſibus, lucris mundi inhiet, manifeſtat. Revelata eſt iniquitas Ephraim, hoc eſt, Judæ, & malitia Samariæ, hoc eſt, Sacerdotum, & Phariſæorum, quando *l* Chriſtus voluit ſanare Iſrael, id eſt, quando cœpit prædicare, *Hoſ*.7 *a*. — *Manifeſtare hæreſim. Detecta malitia Iudæorum.*

l Rup. ſ. Hoſ 7. m Philo de profugis. Iſy. ſ. Lev. 18. — Diſcooperire turpitudinem patris & matris, *Lev*.18.*a*.*Deut* 27.*c*. eſt *m* manifeſtare vitia intellectus, & ſenſus: ubi mater eſt concupiſcentia patiens parvos filios: vel eſt detegere proximorum vitia. — *Manifeſtare vitia intellectus & ſenſus.*

n Philo. de Cherubim. Greg. Venet. Can. 2. tom. 3 cap. 8. — Diſcoopertum caput mulieris, *Num*.5 *c*. deſignat retectam præcipuam animi ſententiam. — *Retectio præcipua animi ſententia.*

Non diſcooperit caput Pontifex *Lev* 21 *b* quia *n* ſemper debet in mente habere cœleſtia. Chriſtus etiam non diſcooperit caput, quia à Patre ſuo, qui caput ejus appellatur, nec paſſiones carnis ſuſtinens, ſeparatur. — *Habens ſacerdos mentem in cœleſtibus. Chriſtus non ſeparatus à Patre.*

Iſy. ſ. Lev. 21. o Aug. ep. 59. — Revelantur cogitationes multorum cordium per paſſionem Chriſti, *Luc*.2.*e* quia *o* in ejus paſſione & inſidiæ Judæorum, & diſcipulorum infirmitas patefactæ ſunt. — *Detecta malitia Iudæorum, & infirmitas diſc.*

p Hug. ſ. Iſ. 22. — Revelatur operimentum Judæ, *Iſa*.22.*b*. quum *p* doctores manifeſtant doctrinam Eccleſiæ, adverſus hæreticos. — *Aperta doctrina fidei.*

q Glo. ord. ſ. Ruth 3. — *Diſcooperiens* Ruth pallium Booz *Ruth*.3 *a*. eſt *q* excutiens operimentum literæ legis, in qua latebat myſterium incarnationis. — *Apertum literam legis.*

r Glo. ord. ſ. Tob. 12. — Revelare opera Dei eſt laudabile, *Tob*.12.*b*. quod fecit *r* angelus magni conſilii Chriſtus, qui manifeſtavit nobis Patrem — *Manifeſtatio Patris per Chriſtum.*

Nolens revelare Samſon parentibus, quod mel eſſet de ore leonis, *Iud*. 14 *b* deſignare poteſt Chriſtum non revelantem myſteria Patribus, quæ poſteris revelata ſunt.

Revelabitur homo perditionis, Antichriſtus, 2 *Theſ*.2.*a*.

Diſcordia, Diſſenſio, Diſſentire.

DISCORDIA, juxta Tul. 4. Tuſculan. eſt ira acerbior, intimo odio, & corde concepta: quæ & diſſenſio, & diſſidium dicitur, quamvis hæc leviora videantur. — *Poſitus Chriſtus in ruinam & reſurrectionem multorum.*

ſ Hug. ſ. Ier. 15. — Diſcordiæ vir dicitur Chriſtus, *Ier*.15 *c*. qui venit *ſ* non mittere pacem, ſed gladium: & poſitus eſt in ruinam, & reſurrectionem multorum: & ſuper eo contendunt hæretici cum fidelibus, quia & diſſenſio facta eſt in turba de Chriſto, *Ioan*.7 *f*.10 *c*.

Diſcrimen, *vide Periculum.*

Diſcriminare, *Diſcriminalia.*

t Hug. ſ. Iſa. 3. Orig. ſ. Exod. hom. 1. Glo. int. ſ. Iudith. 18. — DISCRIMINALIA, ſunt acus, quibus mulieres crines dividunt ac ſeparant, ad concinnandum, & ornandum caput.

Diſcriminalia, deſignare poſſunt *t* vim judicandi in ſingulis, *Iſa*.3.*d*. & diſcriminalia offert, qui benè novit diſcernere, quid agendum, quid vitandum, &c. — *Vis judicandi.*

Diſcriminans Judith crinem capitis ſui, *Iudith* 10.*a* eſt diſtinguens ſolerti diſcretione ſingulas cogitationes mentis. — *Diſcernens cogitationes.*

Diſcumbere, vide Accumbere.

Diſcurrere.

v Hug. ſ. Zach. 4. x Glo. ord. ſ. Deut. 33. y Greg. ſ. Eze. hom. 5. — DISCURRERE, eſt in diverſas partes currere.

Diſcurrentes ſeptem oculi per omnem terram *Zach*.4.*d* deſignant *v* cognitionem Dei omnia penetrantem. — *Cognitio Dei.*

Diſcurrentes nubes, magnificentiæ Dei ſunt indices, *Deut*.33. *Eſther*.8.*c*. deſignant autem *x* Apoſtolos diſcurrentes per mundum prædicando. — *Magnificentia Dei. Prædicatio Apoſtolorum.*

Diſcurrens viſio in medio animaliū, *Ezech*.1.*d* deſignat *y* ignē Spiritus ſancti, qui, quia ubiq; præſto eſt, diſcurrere dicitur. & etiam quantū ad dona gratuita, ut prophetiæ, linguarū, & miraculorum, &c. — *Ignis Spiritus ſancti.*

ciam

abeſt. Et nunc in uno, nunc in alio eſt. Sic dicitur ſapientia mobilis, *Sap* 1.c.

cum quibus aliquando adeſt ſanctis, aliquando abeſt. Et nunc in uno, nunc in alio eſt. Sic dicitur ſapientia mobilis, *Sap* 1.c.

Eccleſia Gentium. Animæ. Romani. Apoſtoli & prædicatores. Dæmones.

Diſcurrentes filiæ per murum *Gen.*49 c. ſunt *a* Eccleſiæ Gentium, vel animæ ad fidem properantes, & de virtute in virtutem progredientes. (a Gl. int. ſ. Gen. 49)

Diſcurrentes venti, aut equi per omnem terram, *Zach.*6 b. intelligi poſſunt *b* Romani, vel Apoſtoli, & prædicatores. Eoſdem poſſunt diſcurrentes equites per aëra, 2 *Mach.*5.a. Juſti etiam diſcurrunt tanquam ſcintillæ in arundineto, *Sap.* 3.b. Diſcurrentes etiam nubes, ſunt *c* Apoſtoli, & prædicatores, *Deut.*33.d. (b Hie. ſ. Za. 6; c Rup. 2. ſ. Deut. 20; d Hie. ſ. Nahum. 2.)

Diſcurrentia fulgura, *Exod.*9.e. *Nahu.*2.b erunt *d* dæmones in judicio, qui adhuc veterem furorem ſpirabunt.

Diligentia hæreticorum. Prædicatores. Vitia exteriora.

Diſcurrentes vulpes huc atque illuc, *Jud.*15.a. deſignant *e* diligentiam hæreticorum in pervertendis hominibus: poſſunt etiam deſignari prædicatores ferentes ignem, quem Chriſtus miſit in terram, ad comburenda omnia carnalia. (e Lyr. ſ. Jud. 15)

Diſcurrens lepra in cute, *Lev.*13.b. eſt *f* prævaricatio legis exterior. Et vitia libidinis, & avaritiæ. (f Gl. ord. ſ. Lev. 13.)

Diſcus, quære Catinus.

Diſpenſare, Diſpenſator.

DISPENSARE, eſt in diverſa expendere. Et diſpenſator eſt, qui familiæ neceſſaria diſpenſat, & diſtribuit.

Apoſtoli prælati, & prædicatores. Incarnatio.

Diſpenſator domus Joſeph, dici poteſt *g* Epiſcopus, aut prædicator, qui miniſtrant verbum *Dei*, & ſacramenta familiæ Chriſti. Sic Ananias, ut diſpenſator, miſſus eſt ad Paulum. Et Moyſes & Apoſtoli diſpenſatores Chriſti, *Gen.*43.d.44.a.3 *Reg.*18.a. *Luc.*12 e.1. *Corinth.*4.a.9 c. *Epheſ.*3.a. *Coloſſ.*1.d. *Tit.*1.b. 1. *Pet.*4.b. (g Amb. de Joſ. 9 Fulg. hom. de conf.)

Diſpenſatio adimpletionis temporum, eſt incarnatio Chriſti, *Ephe.*1.b.3.b. Quæ facta eſt quum venit plenitudo temporis.

Diſperdere, vide Perdere.

Diſpergere, vide Aſpergere.

Diſperire, vide Mori.

Diſpertiri, vide Abſcindere.

Diſplicere,

DISPLICET id, quod non placet, aut quod eſt faſtidioſum.

Diſplicens ſermo *Deo*, eſt peccatum, quod *Deus* abominatur, 2. *Reg.*11 d.1. *Paral.*21 a. *Proverb.*24 a. *Eccl.*5.a.

Peccatorum. Reſipiſcent in. Non approbans prædicator ſenſum carnalem. Invidia ſacerdotum & ſcribarum. Spiritualia moleſta carnalibus. Non recipientes Scribæ myſteria Chriſti.

Diſplicent ſibimet ii, *h* quos pœnitet peccatorum, *Ezech* 6.c.20 g. (h Hie. ſ. Ezec. 6.)

Diſplicens Samueli ſermo populi de regno, 1. *Reg.*8.b. deſignat *i* prædicatorem non debere approbare ſenſum carnalem. (i Gre. ſ. Re. 8.)

Diſplicens Sauli ſermo populi in laudem David, 1 *Reg.*18.b. deſignare poteſt *k* invidiam Sacerdotum & Phariſæorum in Chriſtum, laudante eum populo. (k Lyran. ſ. 1. Reg. 18)

Diſplicens terra promiſſionis populo Iſraël, *Num.*14.a. eſt, *l* quia carnalibus non ſunt grata ſpiritualia, quæ acquirenda ſunt cum labore carnis. (l Gl. ord. ſ. Ruth 4.)

Diſplicens propinquo Booz poſſidere agrum Noëmi, & ducere uxorem, *Ruth.*4.a. deſignat *m* doctores legis, nolentes ſuſcitare ſemen Chriſti, per confeſſionem myſteriorum. (m Gl. ord. ſ. Ezech 21.)

Diſplicens famula in oculis Domini ſui, *Exod.* 21. a. eſt *n* quum doctor non vult docere ſubjectum: unde debet eum dimittere: ab alio docendum, & non vendere extraneo, id eſt, hæretico.

Diſponere, vide Ordinare.

Diſputare, Diſceptare, *Altercari.*

DISPUTARE, eſt rem aliquam verbis agitare, gratia inveniendæ veritatis. Eodem tendunt, Altercari, & *Diſceptare.*

Chriſtus.

Diſputans Salomon ſuper lignis, à cedro uſque ad hyſſopum, 3 *Reg.*4 d. deſignat *o* Chriſtum, qui à ſublimitate cœli, venit ad humilitatem crucis: qui etiam judicaturus eſt ſuperbos, & humiles. cui etiam aperta ſunt omnia. (o Gl. ord. ſ. Reg. 4.)

Convincens Deus peccantes. Indicans ſe Deo. Contendentes hæretici cum Eccleſia.

Diſceptat *Deus* filiis Iſraël in judicio, *Jer.*2 c. *Joel.*3 a. quia ratione *p* convincit eos, & cæteros peccantes, non violentia. (p Hie. ſ. Joel. 3.)

Diſputat cum *Deo*, *q* qui illius juſtitiæ ſe conjungens, facta ſua ſubtili indagatione diſcutit, & ſe indicat *Deo* ſcienti, ut ſe ille indicat neſcienti: vel qui hic ejus præceptis paruit, ut poſtmodum cum illo ad judicandos populos judex veniat, *Job.*12.a.13 a.21.a. (q Gr. 11. m. 14 Aug. ſ. pſ. 14.)

Diſputans ſervus Job cum ipſo, & amici Job cum eodem diſputantes, deſignant hæreticos contendentes cum Eccleſia, *Job.*31. b.32 c.

Diſputationi hominum tradidit Deus mundum, *Eccl.*3.b 6.d. ut *r* videlicet exerceantur in inveſtigandis rerum cauſis. (r Gl. ord. ſ. Eccl. 3.)

Diſſecare, quære Abſcindere.

Diſſeminare, vide Seminare.

Diſſentire, quære Diſcordia.

Diſſerere, Ediſſerere.

DISSERERE, eſt velut diſputando enarrare, & declarare, unde *Diſertus*. Ediſſere autem, eſt diſſerendo explicare.

Chriſtus.

Ediſſerens Joſeph ſomnia, *Gen.*41.b. deſignat Chriſtum interpretantem myſteria ſcripturarum: & diſſerentem parabolas, *Matt.*13 e. Unde & diſcipulis diſſerebat omnia, *Marc.* 4. d. *Act.*16. a. Eundem Chriſtum deſignavit Salomon, diſſerens de jumentis, & volucribus, &c 3 *Reg.* 4.d.

a Gl. int. ſ. Sap. 10. b Hie. ſ. Iſa. 33.

Diſertæ linguæ infantium, *Sap.10.d.* fuerunt *a* linguæ Apoſtolorum, qui ante adventum Spiritus ſancti, erant velut infantes, ſed poſtea facti ſunt diſerti. *Apoſtolorum linguæ.*

Diſertitudo linguæ philoſophorum, & oratorum hujus mundi, quæ non poteſt intelligi, eſt *b* ornatus filiorum, & umbra ſermonum ſine fructu veritatis, *Iſa.33.c.* *Sermo ſtultorum, ſine veritatis fructu.*

Diſſimilis, vide Similis.
Diſſimulare.

DISSIMULARE, eſt diligenter, & aſtutè celare, ne quid deprehendi poſſit. Et diſſimulat, qui oſtendit ſe verbis aut factis, aliquid non intelligere, aut percipere cùm aliter ſit.

Diſſimulare dicitur *Deus* peccata propter pœnitentiam, quum ea remittit, *Sap.11.d.* *Remittit Deus peccata.*

Diſſimulans Saul ſe audire murmurantium verba, *1.Reg 10.d.* docet Prælatum expectare debere opportunum tempus, ad ſubditorum correctionem. *Expectanda opportuna correctio.*

c Gr. 5. m. 6. d Rup. 6 ſ. Gen. 19. e Lyran. ſ. 3. Reg. 14.

Diſſimulaſſe dicitur Job, *c* quia propter potentiam non ſe extulit in corde ſuo, *Iob.3.d.* *Humilitas Iob.*

Diſſimulans Loth exire de Sodomis adhortantibus angelis, *Gen.19 d.* deſignat *d* moras peccatorum, & procraſtinationem in deſerenda vita vitioſa. *Negligentia converſionis.*

Diſſimulans uxor Hieroboam, ſe eſſe, quæ erat, *3.Reg.14 b.* deſignat *e* eum qui ſe ſimulat bonum, ut poſſit aſcendere. *Hypocrita.*

Diſſipare quære Deſtruere.
Diſſolvere.

f Aug. de eſſ. div. q. 18. civ Dei 32. Hie. ſ. Hab 3. g Lyr. ſ. Gen. 40. h Glo. int. ſ. Ge 49. i Hie. ſ. Iſa. 23. k Gr. 23. m. 9 l Hie. ſ. Iſ. 58. m Hie. ſ. Zac. 11.

DISSOLVERE, eſt quod ligatum erat ſolvere, aperire, ac recludere, ac etiam diſſipara.

Diſſolvit *Deus* gentes, à vinculis videlicet peccatorum, *f* quum ad fidem veniunt, & quum facit populos reſipiſcere. & quum pravas diſſipat cogitationes, *Hab.3 a.* *Reſipiſcentia.*

Diſſolvens Joſeph ſomnia, *Gen.40.c.* deſignat *g* Chriſtum explicantem myſteria, & vocantem Gentes ad fidem. *Chriſtus prædicans.*

Diſſoluta vincula brachiorum Joſeph, *Gen.49.c.* deſignant *h* ſuſcitationem Chriſti à morte, confuſis Judæis, qui eum vinxerant. *Reſurrectio Chriſti.*

Diſſolvit *Dominus* contumeliam gloriantium, *i* quum hæreticorum injurias punit. *Iſa.23.b.* Et diſſolvi idolum, eſt diſſolvi hæreſes, *Ier 10 a.* Diſſolvit etiam *Deus* in his ſuperbiam, & *k* opera diaboli, *1. Ioan.3.b* *Punit hæreticos. Diſſolvi hæreſes.*

Diſſolvit *Deus* baltheum regum, *Iob.12.c.* quando *k* in his, qui benè regere membra ſua videbantur, propter elationis culpam, caſtitatis cingulum deſtrui permittit. Et diſſolvit Pharao draco renes, quum inducit diabolus in libidinem, *Ezech 29. Prov.18.b.* *Lapſus in libidinem. Tollens injuriam.*

Diſſolvere colligationes impietatis, *Iſa 59 b.* eſt *l* rumpere iniquas cautiones, quibus pauperes opprimuntur calumnia divitum. Vel eſt remittere omnibus injurias. *Remittere injuriam.*

Diſſolvens Zacharias Propheta germanitatem inter Judam & Iſraël, *Zach.11.d.* deſignat *m* Deum ſeparantem credentes ab infidelibus Judæorum. *Separat Deus fideles Iudæorum ab infidelibus.*

Diſſolvitur domus noſtra cùm morimur, *2.Cor.5.a. Phil.1.e.* Sic dicebatur diſſolvendum templum corporis Chriſti, *Marc.14.f.*

n Hi. ſ. Nah. 1. o Ori. ſ. Ezec. hom. 11. p Hie. ſ. Iſ. 35. & ſ. Ezec. 29. q Hie. ſ. Zac. 11. r Glo. ord. ſ. Eccl. 29. ſ Gloſ. int. ſ. Iudith. 10.

Diſſolutæ petræ, *Nah.1 b.* deſignant *n* dura corda mollita. *Molliuntur corda lapidea.*

Diſſolvere pactum dicitur, *o* qui non ſuſtinet pœnam peccati, quum Deus infert, *Ezec.47.44.d.* *Remiſſio animæ.*

Diſſolutæ manus, deſignat *p* remiſſam vim animæ ad benè operandum. Et ipſa anima dicitur diſſoluta, *2.Reg 4.a. Par.15 b. Prov.19.c. Eccl.2 c. Iſa.8.d.13.b.35.a. Ier.31.d.38.a.47.c.50.g. Ezech.7.e. Dan.10.d. Nah.2.c Soph 3 d.* Sic dicuntur diſſolvi renes, ut non poſſit quis ſtare, *Ezech. 29.b.* Idem deſignat diſſolutus paralyſi Alchimus, *1.Mach.9.f.* Et diſſolutum cor regum Gentium, *Ioſ.5 a. 2. Mach 3.e.* *Pervertens ſimplices.*

Diſſolvit malus paſtor ungulas ovium, *Zach.11.d.* quum *q* Antichriſtus & hæreſiarchæ pervertunt ſimplices ne recto ingrediantur pede. *Perturbantes hæretici.*

Diſſolvit lingua tertia gentes fortes, *Eccl.28.a.* quum *r* hæretici perturbant Reges, & Regna. *Confuſio diaboli.*

Diſſolvit Judith Holophernem in ſpecie faciei ſuæ, *Iudith.16.b.* quum *ſ* alacritate virtutum, Virgo Maria, vel anima ſancta confundit diabolum.

Diſſuere, vide Conſuere.
Diſtare, Diſtantia.

t Lyr. ſ. Deu. 1

DISTARE, eſt abeſſe, vel disjungi aliquo ſpacio, & etiam differre: Vix habet allegoriam.

Diſtantia boni & mali, *Deut.1.f. Eccl 6.c. Ezech.22.f.*

Diſtantia perſonarum, *Deut 1.c* apud judices, eſt *t* acceptio perſonarum. *Acceptio perſonarum.*

Diſtantia ortus ab occidente, ponitur in hyperbolica comparatione, *Pſal.102.*

Diſtendere, vide Extendere.
Diſterminare, quære Separare.
Diſtillare.

v Am. de vir. & de inſtit. virg. 13. Hie. ad Prin. Rup. ſ. Can. 5. x Gr. ſ. Can. 4 y Ori. ſ. Ezec. hom. 8. z Aru. & Hil. ſ. Pſ. 67.

DISTILLARE, eſt paulatim fluere, vel etiam fundere.

Diſtillant labia myrrham, quum *v* quis confitetur mortem, & paſſionem Chriſti. Diſtillant verò manus, quum quis abjicit opera mortua, beneque operatur, *Cant.5.b.6.d.* Diſtillabant etiam labia ſponſi myrrham, quum Chriſtus & Apoſtoli prædicabant pœnitentiam. *Confeſſio mortis Chriſti. Bona operatio. Prædicare pœnitentiam.*

Diſtillans favus dicuntur labia ſponſæ, *Cant.4.c.* Et deſignant *x* prædicatorem cœleſtia gaudia annunciantem. *Prædicator annuncians cœleſtia.*

Diſtillant mel aut favum labia meretricis, *Prov.5.* quum *y* hæretici decerpunt nonnullas authoritates ex ſacris libris, ut facilius in errorem inducant. *Decerpentes hæretici verba ſacræ ſcripturæ.*

Diſtillaſſe dicuntur cœli, quando videlicet *z* ſtellam miſerunt, aut quum manna fluxerunt: aut quum data eſt doctrina cœleſtis, *Pſal.67.* *Stella Magorum. Manna. Doctrina.*

Diſti-

Diſtinguere, vide Diſternere.

Diſtribuere, Erogare, Supererogare.

Dans Deus gloriam. DISTRIBUERE, eſt diverſis aliquid tribuere. Erogare autem eſt, quaſi rogatoribus diſtribuere.

Communicans Chriſtus doctrinam. Diſtribuit *Deus* hæreditatem populo ſuo Iſraël, *Ier.* 12. *d.* quum dat fidelibus cœleſtem patriam. *Diſtributiones* autem domus *Domini*, *Ezec.* 43. *c.* dici poſſunt *a* manſiones cœleſtes, & dona Spiritus ſancti. Diſtribuit quoque Chriſtus ſpolia fortis, *Luc.* 11. *c.* quum Sanctos eductos è limbo in diverſis cœlorum ſedibus collocavit. *a Hie. f. Ezec. 43.*

Collata dignitates ſecundum merita. Diſtribuit Chriſtus panes, *b* quum communicat doctrinam, quæ diſtributa multiplicatur, *Luc.* 9. *b. Ioan.* 6. *b.* Sic etiam diſtribuunt ſacerdotes hoſtias univerſæ plebi, 2. *Par.* 35. *b Aug. 1. doct. Christ. 1.*

Obligari præter obligationem. Diſtribuere domus, aut gradus, eſt *c* conferre pro meritis dignitates in Eccleſia, *Pſalm.* 47. 77. *Num.* 36. *a. Heb.* 2. *a.* Vel erat hæc diſtributio, quum Apoſtoli mittebantur, quidam ad gentes, quidam ad circumciſionem. *c Arn. & Hil. ſ. pſ. 47. Aug ſ. pſ. 47.*

Stipendia prædicatorum. Supererogare, *Luc.* 10. *f.* eſt *d* addere opera præter obligationem: ut ſupererogabat Paulus, quum non vovebat de prædicatione Evangelii. *d Am. ſ. Luc. 10.*

Relinquere bonos diſcipulos. Diſtribuere pecuniam fabris præfectis operum templi, 4. *Reg.* 22. *b.* 2. *Par.* 31. *c.* eſt dare prædicatoribus, & laborantibus in miniſterio Eccleſiæ ſtipendia. Dignus eſt enim operarius mercede ſua.

Conſumens inaniter bona naturæ. Diſtribuere hæreditatem ſuam in tempore exitus ſui, *Eccl.* 33. *d.* eſt *e* quum Prælatus relinquit bonos diſcipulos, hæredes virtutum & doctrinæ. *e Gl. ord. ſ. Eccl. 33.*

Perdens Antichriſtus virtutes Eccleſiæ. Erogat anima mulier hemorrhoyſſa omnia ſua in medicos, *Marc.* 5. *c. Luc.* 8. *f.* eſt *f* anima inaniter conſumens dona naturæ. Sic diſtribuit fatuus non directo ſenſu, quod habendum erat, & quod non erat habendum, *Eccl.* 10. *a.* *f Am. ſ. Luc. 8.*

Erogabant ſacerdotes idolorum, aurum & argentum eorum in ſemetipſis, *Baruch.* 6. *a.* quia ipſi fruebantur iis, quæ populus idolis offerebat.

Diſtribuere volens Rex Antiochus terram Judæorum, 1. *Mach.* 3. *e.* deſignat *g* Antichriſtum, qui curabit evertere Eccleſiam Dei, & loco virtutum, vitia & errores introducere. *g Gl. ord. ſ. Mac. 3.*

Diverſus, Varius, Variare.

Diverſitas fidelium. Diverſitas operum. DIVERSUM eſt, quantum hic ſufficit, quod eſt ab alio ſeparatum, aut illi contrarium, vel diſſimile: vel quod in varias partes eſt diſtributum: quod & varium dicitur.

Diverſa virtutes & dona Opera. Anima docta. Diverſa genera vaſorum præcipuè tabernaculi, diverſitatem *h* fidelium in Eccleſia deſignare ſolent, *Iſa.* 22. *g. Exod.* 37. *c.* 38. *a.* Diverſitas quoque lignorum, in quibus operabatur Beſeleel, ad diverſitatem hominum in Eccleſia, & ad diverſitatem operum referri poteſt, *Exo.* 31. *a.* 35. *c.* 38. *b.* 2. *Par.* 34. *d. Eccl.* 38. *c.* *h Hie. ſ. Iſa.*

Senſus ſcripturæ. Peccatores. Diverſus color lapidum pretioſorum, diverſas virtutes deſignare poteſt, 1. *Par.* 29. *a. Eſter.* 1. *b.* Varietas etiam veli tabernaculi, & varietas in ſuperhumerali, & in cortinis *i* diverſas virtutes & dona in anima Chriſti, & aliorum deſignat, *Exod.* 26. *a. f.* 28. *b.* 36. *d.* 3. *Reg.* 6. *d. Heb.* 2. *b.* *i Gloſ. ord. ſ. Exod. 26.*

Dogmata varia. Senſus ſacræ ſcripturæ. Variæ oves, multitudinem operum deſignare poſſunt: vel *k* animam literis, & ſcientia picturatas. Vel diverſos ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Gen.* 30. *e.* 31. *a. Pſal.* 44. Vel deſignantur peccatores: de quibus Dominus dicit, Non veni vocare juſtos, ſed peccatores. *k Philo. de ſomniis. l Gre. 21. mor. Baſ. ſ. pſ. 44.*

Conſuetudines Eccleſiæ. Diverſa linguæ. Diverſa regna. Varietas veſtium ſponſæ, ſunt *l* dogmata varia, tam naturalia, quàm moralia. vel ſunt doctrina, & ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Pſal.* 44. *Iud.* 5. *d. Ezec.* 26. *c.* Et varia byſſus ex Ægypto, *Ezec.* 27. *b.* deſignat diverſas conſuetudines in Eccleſia: Vel diverſas linguas in eadem ſapientia ſicut & variæ linguæ fuerunt in Apoſtolis, *Actor.* 2. *a.* *Hie. ad Principiam & ſ. pſ. 44. Aug. ep. 87. & ſ. pſ. 44.*

Doctrina erronea. Varietas aquilæ, *Ezec.* 27. *a.* diverſa regna ſub Nabuchodonoſor deſignabat. Diverſæ quoque beſtiæ, *m* diverſitatem regnorum indicant, *Dan.* 7. *a.* *m Hie. ſ. Dan. 7.*

Infirmus in fide. Diverſus color in cute leproſi, deſignat *n* doctrinam, quæ habet falſa dogmata veris intermixta, *Lev.* 13. *a.* 14. *f.* Idem deſignat diverſum ſemen in agro, *Lev.* 19. *d.* Et varietas pardi, *Ier.* 13. *d.* *n Lyr. ſ. Lev. 13.*

Variare dicitur anima alicujus in Deum, *Zach.* 11. *c.* quum *o* in ejus fide non eſt firmus homo. *o Hie. ſ. Zach.*

Perſecutiones Eccleſ. apud Iud. & gentes. In diverſa non mutari vultus Annæ, 1. *Reg.* 1. *c.* deſignant *p* ſimiles perſequutiones habuiſſe Eccleſiam apud gentes, ſicut apud Hebræos. *p Gr. ſ. 1. Re.*

Varia hæreticorum ſecta. In diverſa tendentes filii Benjamin fugientes filios Iſraël, *Iudic.* 20. *g.* deſignare poſſunt diverſarum hæreſum ſectatores, 2. *Tim.* 3. *b. Heb.* 13. *b.* Idem deſignare poſſunt diverſi viatores, *Ier.* 9. *a. Num.* 15. *d.*

Conſideratio peccatorũ & pœnarũ &c. In diverſa rapitur mens, quando modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit, modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pavore perpendit, *Iob.* 20. *a. Zach.* 11. *b.*

Fulgentes doctrina & operibus. Varii equi in quarta quadriga, *Zach.* 1. *b.* 6. *a.* deſignare poſſunt *q* eos, qui operibus & doctrina, & varietate ſignorum decorati ſunt. *q Hie. ſ. Za.*

Varia tentationum. Varius apparatus armorũ hoſtiũ, tentationes varias deſignare poteſt, 1. *Mach.* 13. *d. Iac.* 1. *a.* 1. *Pet.* 1. *b.*

Diverſa genera animantium, quæ tulerunt filii Iſraël de Ægypto, *Exod.* 12. *f. Eccl.* 43. *c.* Et varia ſupellex inter cadavera hoſtiũ reperta, 2. *Par.* 20. *f.* Et diverſæ opes Tyri, *Ezec.* 27. *b.* ad idẽ referri poſſunt.

Concentus Angelorum. Diverſa genera muſicorum in deportatione arcæ, ſunt *r* concentus angelorum in aſſumptione Virginis Mariæ, 2. *Par.* 5. *d.* *r Lyr. ſ. 2. Par. 5.*

Bona opera. Contraria opera doctrina. Varia pigmenta, quæ habebat Rex Ezechias, 4. *Reg.* 20. *c.* deſignare poſſunt bona opera, quæ perduntur per inanem gloriam. Idem ſunt varii odores, quibus delectatur cor, *Prov.* 27. *b.*

Diverſa pondera in ſacco, *Deut.* 25. *d.* ſunt, *ſ* quum quis non agit, quæ docet: & imponit aliis onera gravia, quæ digito ſuo non vult contingere. *ſ Gloſ. ord. ſ. Deut. 25.*

Pœna peccatorum variæ. Variæ plagæ Ægypti, *Iud.* 5. *b.* diverſas peccatorum pœnas indicant.

Varia baptiſmata legis veteris, *Heb.* 9. *c.* erant ablutiones, quæ non mundabant conſcientiam, ſed præfigurabant mundationem per Chriſtum.

Varius uſus adipis morticini, *Lev.* 7. *c.* eſt cùm *t* deſiderium naturale transferimus ad exercitationem virtutum. *t Gloſ. int. ſ. Lev. 7.*

Divertere, Diverſorium, vide Declinare.

Dives, Locuples, Divitiæ, Ditare, Facultates.

Opes, Theſaurus, Gaza, Mammona, Loculi.

DIVES dici ſolet, qui multis abundat poſſeſſionibus, auro & argento, & reliquis, quæ inter divitias computari ſolent.

Dives in primis dicitur *Deus* in omnes: *a* quia omnibus benefacit, & peculiariter in omnes, qui invocant illum, *Rom.2.a.9.A 10.c* Unde & dicitur dives in miſericordia, *Epheſ.2 a.* Quia miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus. Ipſe eſt dives quia habebat villicum, *Luc.16.a.*

Dives Jacob, hoc eſt, pinguis meritis, & perfectus: *Gen.30 c.31 a* eſt *b* Chriſtus, ditatus de facultatibus Laban, hoc eſt, diaboli, gentilitate videlicet ad fidem veniente. Eundem deſignat dives Salomon, *3.Reg.3 b.10.a.2.Par.9.f* Et opulentus Job ante adverſitates, *Iob.16.c.* Erat Chriſtus, *c* ante humanitatis aſſumptionem, qui pro nobis in hac vita factus eſt pauper.

Dives Abraham in poſſeſſione argenti & auri, *Gen.13 b.* deſignat *d* Prælatum præditum facultate prædicandi, & charitate. Vel ſenſum ſermone, & mente. Dives etiam Joſeph ab Arimathæa, quia juſtus, & quia accepit corpus Chriſti, *Matt.27.g.* Et divites plebis dici poſſunt abundantes fide, *Pſal.44.64.* Et divites in omni verbo & opere ſunt, qui in omnibus ſacræ ſcripturæ voluminibus eruditi ſunt, cum operibus bonis, *1.Cor.1 a.* Verè dives eſt *e* bonus, *Prov.10.c.13.b.* Et humilis, *Apoc.3 c.*

Dives factus Laban ad introitum Jacob, *Gen.30.g.* deſignat gentiles, quibus collatæ ſunt divitiæ gratiæ, & doctrinæ per adventum Chriſti. Et divites plebis dici poſſunt *f* Philoſophi, *Pſal.44.*

Divites, qui eguerunt, dicuntur *g* Judæi habentes cognitionem Dei: quem tamen negaverunt, *Pſal.33.* Ipſi ſunt divites *h* difficilè intrantes in regnum cœlorum, *Matt 19.c.*

Dicuntur etiam *i* Judæi divites plebis, propter doctrinam legis, *Pſal 44.* Et paſſus dives pro morte, & ſepultura Chriſti, eſt idem populus traditus Romanis, in pœnam mortis Chriſti, *Iſa.53.c. Marc.10.b.Luc.2 c.d.18.c.18 c.6.* Ipſi ſunt opulenti in Sion, *Amos 6. Nahu. 3 c.* Peculiariter autem dicuntur divites ſacerdotes, & principes Judæorum. Et populus Judæorum erat dives ille, qui indutus purpura, epulabatur ſplendidè, *Luc.16.d.* Opulentæ mulieres, dicuntur civitates Judeæ: vel uxores principum Judæorum, *Iſa.32 c.*

Divites etiam dicuntur *k* hæretici, & Philoſophi, qui inanium verborum abundant ubertate, *Luc.6 d 18.c.* Et dives dicitur, qui multis vitiorum ſpiritibus abundat, *Matt.19.c. Pſal.48.* Peculiariter autem divites ſunt *l* ſuperbi, qui veritati judicis reſpectum non habent, dum ſuperbis apud ſe cogitationibus tument, *Iob.12. .a. d.Pro.28.a Ier.9.g.49.a.51.b.Hoſ.12.c.13.d.Mich.6.a Zac.1.c.11.a.14.c. Apo.3.e.18.a.e.Eccl.8.a.* Hi ſunt opulenti in Sion, *Amos 6.a.Iac.5.a.* Avari quoque divites dicuntur, qui difficilè intrabunt in regnum cœlorum, *Matt.19.c.*

Divites etiam dicuntur dæmones, *Pſalm.9.* Locupletati dicuntur inimici Hieruſalem, quum dæmones multas animas pertrahunt in peccatum, *Thre.1.b.*

Divites erant Jacob & Eſau, *Gen 36.a.* Sed Jacob dives erat in Deo, Eſau autem in mundo.

Dives Naaman, ſed leproſus, *4.Regum 5.Proverb.8.c.* deſignat divites hujus mundi, qui vix liberantur à lepra peccatorum, unde dives magis indiget diſciplina, quàm pauper, quia gravius laborat.

Divites facti occidendo *Zach.11.a.* erant *m* principes Romani occidentes Judæos. Vel principes Judæorum inducentes in infidelitatem minores & divites ſunt raptores, *Pſal.9.* Sedet in inſidiis cum divitibus in occultis.

Opulenta requies erit in felicitate, ubi *n* Sancti omnibus bonis abundabunt. Dicitur etiam opulenta habitatio, *Iſa.32.d.33 d.* Et theſauri in cœlo, dicunt ipſam felicitatem, *Matth.19.c. Mar 20.c. Luc 22.d.18.f.Eccl 25.b.*

Divitiæ Dei, quæ dicuntur inæſtimabiles, ſunt gloria Dei, ſapientia Dei, & gratiæ dona, *Pſalm.36. Prov 3.b.8.c.Par 29.c. Rom. 9.e.11.d Epheſ.1.b d.3.b.Colo.1.d.1.a.2.Corinth.8.a.* Has divitias figurabant divitiæ Aſſueri, *Eſter.1 a.* Et theſauri, in *o* quibus ponuntur abyſſi, *Pſal.33.* ſunt divina ſapientia, & occulta Dei judicia, *Deut.32 e.Sap.7.b.* Eſt autem venatu difficilis divina ſapientia. Theſaurus quoque Dei dicitur potentia ejus, & juſtitia, unde protulit vaſa iræ, *Ier.50 d.* Et ejus ſapientia, *Eccl.1.c.d.Ierem.35.a.* Theſauri quoque Domini dicuntur, quæ ſunt conſecrata Domino, *Ioſ.6.c.3.Regum 14.g.15.d.4.Reg.12.d 20.d 4.c.1.Para.9.d.26.c 2.Para.12.c.36.c. Nee.10.d.13.d.* Theſauri nivis & grandinis, *Iob.38.c.* deſignant divitias *p* ſapientiæ, providentiæ, & voluntatis divinæ: quæ ſecreta nemo ingreditur.

Theſauri Dei aliquando ſignificant Eccleſiam in cœlo collocatam, *Ier.50 d.3.Reg 7.g.* Prædicatores *q* quoque dici poſſunt divitiæ, qui addunt amicos ad Chriſtum, *Prov.19.a.*

Divitiæ terræ, hoc eſt, Eccleſiæ, eſt *r* ipſe Deus, *Pſal.36.* Et theſaurus abſconditus in agro, eſt myſterium Trinitatis in ſacra ſcriptura, quod omnibus eſt expoſitum, licet non ab omnibus inveniatur, *Matt.13 f.*

Theſauri Chriſti, ſunt *ſ* dona Spiritus ſancti, & ſapientiæ & cæteræ virtutes, quos theſauros deſignabant opes Booz, & divitiæ Joſaphat, & theſauri Ezechiæ, *Ruth.2.a 2.Par.17.a 32 f.Pſal.143.Prov.23.a.Iſa 39 b Iere 10.c.* Divitiæ quoque Ægypti ſunt doctrina Eccleſiæ, & gratiæ, ac dona Spiritus ſancti, quæ poſſidebat Joſeph, hoc eſt Chriſtus, *Gen.45 f Deut.6.b Dan.11.g.*

Divitiæ propriæ ſunt ſpirituales, quæ ab invitis auferri non poſſunt. Ipſe Chriſtus, & *t* virtutes, & miſericordiæ opera quum quis ſibi facit amicos de mammona iniquo, *Prov.10.a.13.b.14.c 21.c.3.d* Et divitiæ mundi, vel gentium, ſunt gratiarum dona à Chriſto collatæ, *Rom.11.b.* Divitiæ quoque terræ ſunt *v* multitudo bonorum operum & bonorum ſpiritualium in mente: vel bonorum operum per ſenſus corporis perpetratorum, *Pſal 36* Has autem divitias relinquunt alienis peccantes, *Pſalm.48 Ioſ.22.b 3 Reg 3 b 2 Par.17.a 18.a.32 f.Iudith 3.b.8.a Eccl.7.b.7.c.10.b.Eccli.4.a Iac.2.a Apoc.2.c.3.d.* Divitiæ autem ſuper camelos, ſunt theſauri virtutum ſuper infirmitatem carnis prædicatorum, *Gen.24.b.* Has *x* divitias habent robuſti, *Prov.11.c.*

Theſauri, quos dat Deus, ſunt *y* Sapientia, *Gen.43 e.* Et hunc theſaurum habemus in vaſis fictilibus, hoc eſt, in rudi ſermone, *2.Cor.4.b.* Eandem ſapientiam deſignant theſauri abſconditi arenarum, *Deut.33.c.Iob.3.d.20.b.Prov.2.c.Eccl.29.b.30 d.* Et theſaurus abſconditus in agro, eſt *z* utrumque teſtamentum in Eccleſia: vel *aa* ſapientia in ſcripturis ſacris, aut in Chriſto: quæ conſtat ex manifeſtis, & occultis, & inde proferuntur nova, & vetera. Vel eſt divinitas in Chriſto, *Matt.13.f. Coloſ.2.a.Ier.41.b.* In theſauros ponit Deus abyſſos, *Pſal.32.* quum non omnibus exponi vult ſcripturarum myſteria. Et divitiæ ſtulti, quas bibunt ſitientes, ſunt, *bb* doctrina ſacræ ſcripturæ: quas divitias ſtultus oculis aſpicit, & in ornamenti ſui uſum minimè aſſumit: quia verba legis audiens, magna quidem eſſe conſiderat, ſed ad hæc comprehendenda, nullo ſtudio amoris elaborat, *Iob.5 b.* Et has divitias, *cc* quas devoravit

hypocrita

a Ori ſ Ro 10 Hie Agſaſia. b Bed ſ Ge 31 Aug ſ. Ioan. tract 34. c Hie ſ. Iob 16 d Amb. 2. de Abr. 3. & ſ. Luc. 19. Ori ſ. Ier. e Bed ſ Pro. 10 ſtrin ad Principem. g Baſ ſ. pſ 33. h Hil ſ Matt. Can 19. i Orig. ſ. Ier. hom 11. Hie. ad princ. & ſ Iſ. 58. & ſ Iob. 27. Gre. hom. 40. Ru ſ. Am. 6. Hie ſ Iſa. 32. k Amb. ſ. Lu. 6.18. Ori. ſ. Matth. hom 8. l Gr 10. m. 18 & 25. mo. 15. Hie ſ. Iob. 12. Aug ſ pſ 48. Gre. 25 m. 17 Baſ pſ 48. m Hie. ſ. Za. 11. n Hie. ſ. Iſ. 32. Cle. Ale. 3 ſtr. o Au ſ pſ 32. p Hie ſ Iob 38 q Orig. ſ. .er. hom 3. r Au ſ pſ 36. Rup. 1. de glo. Trin 11 ſ Orig. ſ. Ier. hom. 1. t Ori ſ Lev. b 3 & ſ Rom 3. 11 & ſ pſ 96. hom. 3. Amb ep. 1. 10. v Aro ſ pſ 36 Baſ ſ pſ 48. Gre. 6. mo 4. & 15 mor 6. Chryſ ſ. Gen. hom 3. Aug. ſer 212. Hie ſ Eccl. 7. z Bed ſ. Prov. 12. 13. y Ori ſ Ier. b. z. & ſ. Matt. hom 13. aa Hie ſ Mat. 13 & ſ pſ 32. bb Gr. 5. m 3 & 15 m. 6 & hom. 12. Greg. Nyſſ de beat. cc Gre. 6 mo. 4. & 15. mor. 6. Hie ſ. Nahum 3.

Chriſtus. Prælatus prædicator. Boni. Humiles. Gentiles. Philoſophi. Iudæi. Sacerdotes & principes Iudæorum. Hæretici. Philoſophi. Superbi. Ambitioſi. Avari. Dæmones. Divites mundi. Romani. Raptores. Sebastæ. Divina perfectiones. Sapientia Dei. Iudicia Dei. Eccleſia. Prædicatores. Deus. Myſterium Trinitatis. Dona Spiritus ſancti. Sapientia. Doctrina. Eccleſia. Gratia. Chriſtus. Opera miſericordiæ. Virtutes. Dona gratiæ. Bona opera. Sapientia. Doctrina & tria, quæ teſtamenta. Divinitas in Chriſto.

Timor Domini. hypocrita legendo, evomet oblivifcendo, *Iob.15.d.16.c.20.a.31.c. Sap.8.a. Iſa.32 d 33 b.49.b.1. Pet.3.a. Nah.3.b.* Divitiæ ſalutis dicuntur ſapientia, & ſcientia: & theſaurus Domini, eſt timor ejus. *Iſa.33.a.*

Cœleſte deſiderium. Spes. Theſaurus etiam in agro, eſt *a* cœleſte deſiderium, vel ſpes in pœnitentia, quæ, quia non cernitur, quaſi in terra cordis ſuffoſſa continetur, *Ier.41.b.*

Lex & Prophetæ. Divitiæ populi Judæorum, *b* ſunt lex & Prophetæ, *Ier.15.c.17.a.* Hæ ſunt divitiæ, quas reliquerunt alienis, *Pſal.48. Prov.17.c.* Divitiæ etiam conſervatæ, in malum Domini ſui, *c* ſunt lex & Prophetæ, quæ conſervant Judæi, & per ea redarguuntur, & condemnantur, *Eccl.5.b.* Eadem dicuntur theſauri Judæorum, *Ier.20.b. Iob.5 a.*

Dogmata Philoſophorū. Divitiæ quoque juſtitiæ in malum poſſidentis, ſunt *d* dogmata Philoſophorum, ex quibus nec repertores, nec ſectatores fructuum aliquem percipiunt, ſed potius damnum, *Eccl.5.d.*

Sancti in limbo. Diſcipuli hæreticorum. Theſaurus vaſis deſiderabilia, *e* erant Sancti in limbo. Vel deſignantur diſcipuli hæreticorum, *Hoſ.13.d.*

Senſus Apoſtolici. Cœlum. Theſauri, unde producit Deus ventos, dici poſſunt *f* ſenſus Apoſtolici. Vel etiam *g* ipſum cœlum, *Pſal.134. Deut.28.a. Eccl.43.b. Ier 10.e.*

Sapientia, & eloquentia gentilium. Scientia ſæcularis. Facultates Laban, deſignare poſſunt eloquentiam gentilium, *Gen.31.a.* Et divitiæ reginæ Saba, quas attulit Salomoni *h* doctrinam philoſophicam ſignificant, *3.Reg 10.a.2 Par 9.a.* Ad hæc refertur locupletatio Madian. *Iudith.2.d.* Et opes Sidoniorum, & Tyri, ſunt ſapientia, & eloquentia gentilium, *Iudith.18.b. Ezech.16.e 27.e 1. Mach.4.e.* Idem deſignare poſſunt theſauri Magorum, *Matt.2.b* Et divitiæ gentium, *Zach 14.c.* Et divitiæ Aſſueri, *Eſter.1 a.4.b* Et Holophernis, *Iudith 12.a. Ier.48 b. Nah.2. c.3.b.*

Abundantia temporalium. Divitiæ peccatorum, ſunt ſapientia hujus ſæculi, & ſcientiæ ſæculares ſine fide, *Pſal. 9.36.* Et etiam *i* abundantia rerum temporalium, quæ divitiæ dicuntur affluere, quia non perſeverant, *Pſa.61.*

Gentes. Myſteria. Theſauri abſconditi quos dat Deus Cyro, erant *k* divitiæ Babylonis *Iſa.45.a. Ier.50.f.51.b* Deſignabant autem datas Chriſto: & myſteria data prædicatoribus

Frigida pectora Theſauri nivis, & theſauri grandinis, *Iob.38.c.* deſignant *l* frigida adverſariorum pectora, quæ Deus ingreditur, quum eos convertit.

Deceptiones diaboli. Divitiæ ſuper humeros jumentorum, & ſuper gibbum camelorum, *Iſa.30.b.* Et divitiæ leonum & aſpidum, *m* ſunt deceptiones diaboli.

Mali. Divitiæ perdicis, *Ier.17.b.* deſignant *n* malos ſubjectos diabolo, vel deceptos ab hæreticis.

Theſaurus eſt fidelis amicus, quem qui invenit, theſaurum inveniſſe dicitur, *Eccl.6.b.*

Superbia. Avaritia. Mammona eſt vocabulum Syrum, ſignificans pecuniam, vel divitias, aut cupiditatem. Dicuntur autem mammona iniquitatis: quia per illas *o* avaritia noſtros tentat affectus: vel quia ab iniquis & mundanis iniquè appellantur divitiæ, quum non ſint veræ divitiæ, *Matt.6.c. Luc.16.b.* Ad hæc referuntur divitiæ, ſuperbiæ & avaritiæ, *Eſter.1 a. Iob.5.a 10.b.*

Multiplicatio fidelium. Ditatio Iſaac, qui locupletatus dicitur, *Gen 26.c.* deſignat *p* incrementum fidelium in Eccleſia.

Multiplicatio operum vitæ activæ. Ditatio Liæ per filiorum multitudinem, *Gen.30 c* deſignat multitudinem operum vitæ activæ. Ditat autem Dominus, quum *q* gentilitatem tam theſauro fidei, quam bonorum operum fulgoribus exornat, *1 Reg.2 b Pſal.64.*

Operare propter Deum. Docentes errores. Dæmones Theſaurizare in cœlo, eſt benè agere propter *r* Deum. Theſaurizare autem in terra, eſt benè agere propter inanem gloriam, *Matth.6 c.* Et theſaurus bonus, eſt prudentia omnia, (quæ eſt in Chriſto) virtutis ad gloriam Dei: contraque prudentia malitiæ eorum, quæ interdicta ſunt à Domino, theſaurus eſt malus, *Matt.12 c. Luc 6.g.*

Theſaurizat ſibi iram, qui divina abutens miſericordia, addit peccata peccatis, *Rom 2.a.*

Theſaurizant hæretici iniquitatem, *ſ* quum docent errores. *Amos 3.c.*

Locupletati hoſtes Hieruſalem, *t* ſunt, dæmones gaudentes de anima peccante, & omnia ſpiritualia bona amittente, *Ier.5 g. Thre.1.b* Sic ditavit Tyrus Reges terræ, *Ezech 27.g.*

Propria voluntas. Loculos habent, *v* qui propriam faciunt voluntatem ſicut Judas dicebatur habere, *Ioan.12.a.13.c.*

Abundantes doctrina & donis Spiritus ſancti. Gazophylacium, *x* eſt locus, ubi divitiæ ſervantur in templo: deſignat eos qui pleni ſunt doctrina, & donis ſpiritualibus, *Ezech.40 e.*

a Gr.1.m.18. & hom.11. b Orig.ſ.tert. hom 11. c Gr. 6 m 3. d Hi.ſ. Eccl.5 e Hi ſ Hoſ.13. f Aru & Hil ſ. pſ.134. g Hi ad princip. & ſ Zac.14. h Aug 17. civ.Dei 4 i Hi.ſ Iob 12 k Hi ſ Iſ 45 l Gr.29.m.10 m Orig.ſ Levit hom.10. & ſ Ier ho 4 n Or.ſ.Ier. ho.4. Au.13. con Fauſt.18. o Amb ſ Luc 10. Aug. de verb. Dom ſer.35. p Glo lat.ſ. Gen. 26. q Gr ſ 1.Re & Hi ſ p.64 r Or ſ Cum jejunatis & ſ.Mat c 13 Baſ reg. bre. 2, 9. Hil.ſ. Matt. can 5. ſ Hi ſ Amos 3. t Glo ord ſ. Thren. 1. u Ber ſ. Ecce nos relinquimus omnia. x Hi ſ Ezec. 40.

Dividere, *vide Abſcindere.*

Divinare, Divinus.

DIVINARE dicitur, qui præterita occulta conjicit, vel futura præſagit. Et divinatio dicitur præcognitio, & ſcientia rerum futurarum, à qua dicuntur divini, qui ea præcognoſcunt, quaſi non ſit hominis prænoſſe futura, ſed Dei. Vel dicuntur divini, *y* qui conjecturam mentis ſuæ, & incerta futurorum, quaſi vera pronunciant, abſque divinorum authoritate verborum. Divinatio autem in bonam partem accipitur.

Prædicatores. Divini Paleſtinorum, dici poſſunt *z* prædicatores rerum divinarum ſcientiam habentes: quos conſulunt inferiores. *1 Reg.6.a Iſa 8 d.19.a.* Hæc divinatio dicitur eſſe in labiis Regis, *Prov. 16. b.*

Hæretici. Divini etiam dicuntur *aa* hæretici, & doctores falſæ doctrinæ, *Lev.20.d. Num.22.b.23 d.1.Reg.28.b. 4.Reg.17.c Eccl.34.a. Iſa.8.d 19 a.44.d. Ier 14.c.27.b.50.f. Ezech.12.f.13 a. Mich.3 c.5.d Zach.10.a. Acter. 16 d.* Et divinant prophetæ in pecunia, quum hæretici lucrū quærunt ex perverſa doctrina, *Mich.3.d.*

Divinatio eſt in labiis regis, hoc eſt, *bb* Chriſti: qui etiam aliorum dicta & facta dirigit nec poteſt os ejus in judicio errare, *Prov.16.b.*

y Hi ſ. Ier. 29. & ſ Mic. 3. z Gre. ſ.1. Re 6. aa Hi ſ Mic. 3. bb Bed ſ. Pro. 10.

Divinus, Divinitas, *vide* Deus.

Divulgare, *quære Manifeſtare.*

Divulſus, *quære Evellere.*

Docere, Doctor, *Doctrina, Erudire, Gnarus,* Dogma.

Docet Deus ſermonem & legem. DOCERE, eſt alicujus rei notitiam alteri tradere, præcipuè artium & ſcientiarum: quæ traditio doctrina dicitur, ut eſt ab ipſo doctore, qui & magiſter & præceptor vocatur, eò quod tradat præcepta & dogmata.

Docere præcipuè competit Deo, à quo eſt omnis ſcientia & cognitio: ipſe docet Moyſen, quid loquatur,

Diabolus. Iudas. Iudas proditor. Scribæ & Phariſæi. Corpus iniquorum.

DOEG, id eſt ſolicitus, ſive anxius, aut piſcator: Princeps paſtorum Saulis, qui cauſa fuit necis ſacerdotum. Vel interpretatur motus. Erat Idumæus, id eſt terrenus, 1 *Reg.* 21.*b.* 22.*b.* *Pſalm.*51. *in titulo.* Deſignare poteſt *a* diabolum inſidiatorem bonorum: & etiam Judæos, aut Judam proditorem Chriſti: & præterea Scribas & Phariſæos, qui dicunt, & non faciunt. ſed ſunt Idumæi, hoc eſt, terrena quærentes. Denique typus eſt totius corporis iniquorum.

a Aru & Hil ſ. pſ. 51. Am ſ. Luc. 6. Aug ſ. pſ 51.

Dolare, vide Lævigare.

Dolere, Dolor, *Mœrere, Mœror, Triſtari, Triſtitia, Contriſtare.*

DOLERE, eſt dolore affici, vel cruciari corpore, vel animo. Et licet dolor referri ſoleat ad corporis cruciatum, triſtitia verò, & mœror ad animum: capitur tamen dolor, ut utrumque includit. Triſtitia verò ſolam animi afflictionem dicit.

Dolor Chriſti.

Dolor *b* anthropopathôs attribuitur Deo, quum propriè illi competere nequeat. Sic dicitur *Gen.* 6 *a.* Tactus dolore cordis intrinſecus. Et *Jud* 10 *d.* Doluit ſuper miſeriis filiorum Iſrael. Dolor etiam cordis intrinſecus, deſignabat dolorem futurum in Chriſto, qui tunc erat abſconditus.

b Rup. 4. de gloria. Trinitatis 16.

Triſtitia Chriſti de infidelitate ſynagogæ.

Dolor, quem habebat Iſaac de morte matris, *Gen.* 24.*g.* deſignat *c* triſtitiam quam habuit Chriſtus, de infidelitate ſynagogæ. Idem deſignavit mœror Ezechielis, *Ezech.* 3 *d.* 9.*b.*

c Lyr ſ. Gen. 24.

Dolor peccatorum noſtrorum in Chriſto.

Dolor vulnerum Chriſti eſt, *d* quum illi inferunt peccata noſtra: quorum gratia & ipſe dicitur dolens, *Pſal.* 38. Et dolet ventrem ſuum: qui dolet perire, quos creavit, & ſuſcepit in filios, ſed multò magis, quod ipſi in ventre ſuo, verbi Dei ſeminarium non haberent: unde dicitur vir dolorum. Et ipſe ſolus eſt, qui contriſtatur pro Hieruſalem *e* peccatrice, quia pro ea mori dignatus eſt, *Gen.* 44 *f.* 1.*Reg.* 15.*b* 2.*Reg.* 1 *d* 6.*b.* 13 *d.* 18 *g* 19 *a.* 30.*b.* 1.*Paral.* 13 *d.* 1. *Eſdr.* 9.*a.* *Neem* 2.*a.* *Eccl.* 13.*b* *Iſa.* 51.*f.* 53.*a.* 57.*d.* *Jer.* 4.*c.* 8.*g.* 15.*a* *Thren.* 1.*d.f.* *Matth.* 26.*d* *Marc.* 3.*a.* 14.*d* Triſtis Elcana dedit patrem Annæ, 1.*Reg* 1.*a.* deſignans Chriſtum compatientem tribulationibus Eccleſiæ, dicitur etiam contriſtatus in exercitatione, *Pſal.* 44. quum *f* dolorem accepit ex Judæis noſtram ſalutem operando.

d Amb. de fuga ſecu. 7. e Gr ſ 1 Re. 4. Hie ſ. Matth. 4. f Hil ſ. pſ 54.

Dicitur de Chriſto, *Iſa.* 42.*a.* Non erit triſtis, quia neminem injuſtè erat contriſtaturus.

Credere in Chriſtum paſſum.

Contriſtari ſimul cum Chriſto, eſt *g* credere in eum paſſum. Vel dolere de iis, de quibus ipſe contriſtabatur: & talem quæſivit, & non fuit, *Pſal* 68.

g Hil & Au. ſ. pſal. 68.

Difficultas benè operandi.

In dolore parere filios, eſt difficulter benè operari, *Gen.* 3.*c.* 35.*e.* Et etiam *h* in tribulatione converti ad benè operandum, *Iſa* 26.*c*

h Hie ſ. Iſ 26.

Dolor matrũ Innocentium, & pœnitentium.

Dolor parturientis erant, *i* quum matres innocentum lugebant filios ſuos, *Pſalm.* 47. Et quum peccatores dolent in propria conſcientia, 1 *Paral.* 4.*b.* *Iſa.* 13.*b.* *Jer.* 6.*f.* 49.*e.* 50.*g.* *Ezech.* 30.*e.* *Hoſe.* 13. *c.* *Mich.* 4.*c.*

i Hie ſ. Iſ 13. Aru ſ pſ. 47.

Vindicta Dei.

Dolores etiam parturientis ſunt, *k* quum ſubita apprehendit calamitas, & vindicta Dei, quæ vitari nequit, *Jerem.* 13 *d* *Hoſ.* 13.*d.* Ut enim prægnans ante Patrem abſcondere poteſt ſuum fœtum: ſed adveniente partu doloribus ipſis detegere cogitur. Ita mali abſcondunt nunc peccatum: ſed adveniente vindicta, detegetur.

k Hie ſ Iſa 13 & ſ Hoſe. 13.

Conſentire malum.

Dolorem concipit, *l* qui in malum conſentit, & hi dolores ſunt dolores mortis, *Pſal* 7 114. Et ipſæ ſuggeſtiones, dici poſſunt dolores mortis: & pravæ cogitationes, & deſideria parturientis peccatum. Dolorem etiam concipit hypocrita, quum perverſa cogitat, & quum invidit, *Job* 15.*d.* 20.*c.*

l Baſi ſ pſal. 7 114. Aru ſ pſ 114.

Compaſſio Eccleſiæ erga Judæos incredulos.

Dolor Annæ, quod non pareret filios, 1.*Reg.* 1.*c.* eſt *m* compaſsio Eccleſiæ erga Judæos incredulos: unde dicebat Paulus, *Rom.* 9 *a.* Optabam ego anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis. Et multitudo mœroris Annæ, eſt gravitas paſsionum Eccleſiæ.

m Gre ſ. 1. Re. 4.

Repentinus interitus Judæorum.

Dolores ſubiti mutus Eli, deſignant *n* repentinas afflictiones mortis Judæorum, ſine præviſione venientes, 1.*Reg.* 4.*d.* 1 *Theſ.* 5.*a.*

n Gr ſ 1 Re. 4.

Dolentes Judæi de ceſſatione legis.

Dolens Jonas ſuper hederæ ariditate, *Jon.* 4.*c.* deſignat *o* Judæos dolentes de ceſſatione legis, & templi deſtructione. Delebit etiam graviter ſynagoga in die hæreditatis: quando videlicet viderit Eccleſiam ex gentibus ſibi eſſe prælatam, *Iſa* 17.*c.* 29.*a.* 54.*b.* *Geneſ.* 44.*f.* *Judi.* 21.*c.* 1.*Reg.* 22. *b.* *Ezech.* 3.*c.* *Mich* 4 *c.* *Actor.* 4.*a.* Et mœrens cor, *Iſa.* 1 *b.* deſignat *p* Principes Judæorum in obſidione Hieruſalem ſub Tito.

o Aug epiſt. 49 q 6. H i ſ. Iſa 17. p Hie ſ Iſa. 1.

Tribulationes bonorum.

Dolore affligi à Deo optant boni, *q* ne in æternum damnentur, *Job* 6 *b.* 7 *a* 10 *d.* 29.*d* 33.*c* Et os Job perforatur doloribus, quum fortes Eccleſiæ patiuntur tribulationes, *Job* 30.*c.* Et dolore inſanabili caſtigat Deus, quando peccatum gravi indignet cura, *Jere.* 30.*c.* 31.*c.* 45 *a* *Eſther* 9.*e.* *Pſal.* 34. 41 54. *Iſa.* 61. *a.* *Ezech.* 12.*e.* 13.*d* *Haba.* 1.*a.* *Mich.* 4.*c.* *Marc.* 14.*c.* *Joan.* 16.*d.* 2.*Cor.* 2. *a* 6.*b.* 7.*b.* 1.*Petr.* 1.*b* 2.*c.* Ad hæc pertinet dolor de morte Chriſti, *Zach.* 12.*c.* *Luc.* 24.*c.* Et contriſtatus Jonathas ſuper David, 1 *Reg.* 20.*f.* Sic dolentes Maria & Joſeph quærebant Jeſum, *Luc.* 2.*g.* Mœrens incedebat Job inter proſpera, *r* oſtendens non gaudendum eſſe in proſperis, ſed magis debere humiliari, *Job* 30.*d.* Mœrentes ſunt etiam, quibus eſt præſentis vitæ tædium, *Prov.* 30.*d.*

q Gre. 7. mo 8 & 10 mo 14. r Greger 22. mor 19. Rup. 2 de glorific. Trinit. 13.

Difficultas credendi.

Dolor vulnerum ex circumciſione graviſsimus, *Gen.* 34 *d.* deſignat *ſ* difficultatem credendi. Et quia dolor ille die tertio erat graviſsimus, deſignat in pœnitentibus conſiderationem retributionis, quam à Deo expectare debeant, ex ſententia divina, quam ſimulatæ ſervitutis obſequio non tam placaſſe, quàm exaſperaſſe non dubitant.

ſ Ricar de 8. Poſſ de 12. Patriar. 35.

Reſipiſcentia. Peccata noſtra in Chriſto.

Dolor in conſpectu alicujus eſt, quum *t* quis verè reſipiſcit. Et hunc dolorem dicit David ſe inveniſſe, velut rem ſibi commodam, *Pſal.* 37 114. Et doloris panis, eſt ipſa pœnitentia, *Pſal.* 126. Et dolor lumborum, *v* eſt luctus pœnitentiæ, *Iſa.* 21.*a.* *Prov.* 12.*d.* 23.*b.* *Ier.* 5.*a.* 8 *f* *Eze* 9.*b.* *Zach.* 9.*b.* 11.*a.* Et dolor vehemens Job, *x* eſt vera contritio pœnitentis, *Iob* 2 *d.* 5.*b.* Idem deſignat triſtitia Dinæ, *Gen.* 34 *a.* *Thre.* 1.*e.* *g* *Bar.* 2.*d* *Malac.* 3 *d* 4.*Cor.* 7.*c.* Dolores quoq; noſtri, quos portavit Chriſtus, *y* ſunt peccata, aut pœna peccati. *Iſa.* 53.*b.* Dolor autem, qui additur addita ſcientia, *Eccle.* 1.*d.* eſt dolor de peccatis & miſeriis cognitis. Et dolores inferni, quos ſolvit Chriſtus, erant dolores eorum, qui erant in limbo, aut in purgatorio, *Act.* 2.*d.* Mœrens ſpiritu erat gentilitas, quum vocata eſt à Deo, quia cœpit cognoſcere errores ſuos, *Iſa.* 54.*c.* Dolent etiã à facie *Dei*, qui cognoſcentes ſe caſtigari à Deo, per pœnitentiã revertuntur ad ipſum, *Ie.* 5.*e.*

t Baſil ſ. pſal. 37 114. v Hie ſ. Iſ 21. x Gr. 3 mo 18. y Hie ſ. pſ. 18.

Deficientes in labore pœnitentiæ.

Dolentes filii Iſrael in deſerto propter laborem, *Num.* 11.*a.* deſignant pœnitentes deficientes à labore pœnitentiæ. Et dolor, quem infert ſpina, *Ezech.* 28 *g.* eſt labor reſiſtendi tentationibus: & amaritudo tribulationum, quæ inferuntur à diabolo.

a Gr. 15 m. 4.

Dolor opprimit Eccleſiam, *a* quando in malitia ſua creſcere perverſos intuetur, *Iob* 16. *b* Et contriſtant nutricem ſuam, hoc eſt, Eccleſiam peccantem, *Baruch* 4. *d Thre.* 1. *e* Dolor autem ſuper dolorem, eſt in Eccleſia ſuper contritionem malorum, *Iere.* 8. *f.*

Dolor Eccleſiæ creſcentibus malis

b Gr. 15 m. 21 c Hi ſ Iſ. 50.

Dolores dividit Deus impiis, *b* quando pœnæ temporali addit pœnam æternam, *Iob* 21 *b.* Et impii dicuntur mori in doloribus, *Baruch.* 2. *f.* Et dicuntur in doloribus dormire, & dolorem cordis habere, *c* qui in inferno perpetuo cruciantur, *Iſa.* 50. *d.* 65 *c Deut.* 28. *g. Iere.* 51 *a. Ezech.* 7 *g.* 23. *e. Matth* 24. *a. Marc.* 13. *b.* 1 *Theſſ.* 5. *a.* 1. *Tim* 6 *b.*

Addens Deus pœnæ temporali æternam.

Dolor Jacob ſuper Joſeph, quem mitigare non valebant filii ejus, *Gen.* 37 *g* deſignat *d* injurias irrogatas Deo à Judæis. Et etiam dolor ejuſdem, cujus initium dicitur eſſe Ruben, *Gen.* 43. *a.*

Injuria Dei.

d Glo. ord. ſ. Gen 49. e Glo. ord. ſ. Exod 3. f Hi ſ Iſ. 23. Rup. ſ. Hab 3 & 9 ſ. Apoc. g Gr 6. mo. 5. h Glo ord ſup. Iob. 21.

Dolor filiorum Iſrael in Ægypto, typus eſt *e* miſeriarum hujus mundi, *Exo* 3. *b.* Dolores quoque habitatorum Philiſthim, *Exod.* 15. *b.* triſtitiam malorum in hoc mundo ſignificant, quia non poſſunt ſua prava deſideria perficere. Idem deſignat triſtitia Achab ſuper vinea Naboth, 3 *Reg.* 21. *a.* Hi dicuntur contriſtari contra Deum, *Tob.* 2. *c.* Ad has miſerias refertur, quum Rex Aſa doluit pedibus tempore ſenectutis, 3. *Reg.* 15. *e.* 2 *Paralip* 16 *d* Et dolens caput filii mulieris Sunamitidis, 4. *Reg.* 4 *c.*

Miſeria hujus mundi.
Triſtitia malorum

Dolor apprehendit Ægyptum ſuper Tyro, quum *f* aliqui hæretici videntes aliam hæreſim ſubverti, timent, ne & ſua peſſum eat, *Iſa.* 23 *a. Eccl.* 11. *b. Ezech.* 32. *b* Sic dolet Gaza, *Zach.* 9. *a* Et viderunt & doluerunt montes, *Habac.* 3. *b.* Dolor hæreticorum, eſt invidia, *Apoc* 16. *b.*

Timor hæreticorum
Invidia.

Dolor egrediens de humo, *Iob* 5. *b.* eſt *g* quum homo de rebus inſenſibilibus flagellatur.

Dolor patris ſervatur in filiis *h* ut pater act nus puniatur in eis, ipſum imitantibus, *Iob* 21. *c. Pro* 19. *b.*

Flagellari de inſenſibilibus

Triſtitia eunuchorum Pharaonis in carcere, *Geneſ.* 40. *b.* deſignat deſideria antiquorum Patrum in limbo.

Deſideria antiquorum Patrum in limbo.

Triſtis abiens adoleſcens dives ob verba Chriſti, deſignat Judæorum mœrorem in legem Chriſti, *Matth.* 19. *c. Marc.* 10. *c. Luc* 18 *d.*

Mœror Judæorum ob legem Chriſti.

i Hil ſ Matt can. 19. k Am ſ Eph. 4. Aug 4 de Gen ad lit 9. l Hi ſ Iſ. 19

Contriſtare Spiritum ſanctum, *i* eſt efficere, ut Spiritus ſanctus à mente, in qua manebat, recedat. Vel eſt contriſtare eos, in quibus eſt Spiritus ſanctus, *Epheſ.* 4 *g. Eccl* 3 *b.*

Mœrent piſcatores, *k* quum Philoſophi & hæretici videntur relinqui à diſcipulis ad fidem converſis, *Iſai.* 19. *b.*

Facere recedere Spiritum ſanctum.

Contriſtare pupillum & viduam, eſt *l* ſcandalizare ſimplices, & imponere illis gravia onera. Idem eſt contriſtare fratrem, & contriſtare advenam, *Exod* 22. *c. Lev.* 25. *b. Prov.* 12. *c. Jerem.* 22. *a. Ezech.* 13. *d.* 18. *c.* 22 *b. Rom* 14. *c.*

Contriſtari habentes Spiritum ſanctum.
Deſeri hæreticos.
Scandalizare ſimplices.

m Glo int ſ. Lev. 21. n Glo ord ſ. Ioan. 21. o Hie ſ Ier 4. p Am ſ q in Evang 12.

Contriſtatus Petrus ob tertiò repetitam dilectionis interrogationem à Chriſto, *Joan.* 21. *c.* ut *m* per illam triſtitiam magis firmaretur in amore, & magis timeret de ſeipſo.

Mœrere dicuntur cœli à facie iræ Domini: *n* ut oſtendatur quam gravis punitio incidet in malos in judicio, *Jerem* 4. *f Ezech.* 38. *e.* Unde & triſte cœlum erit in judicio, *o* quum mali contemnabuntur, *Matth.* 17 *a.*

Timor ſui

Contriſtatus Herodes de petitione puellæ, *p* oſtendit ſe cognoſcere, quæ non debebat facere: ut autem noluit puellam contriſtari, deſignat eos, qui prætermittunt divina, ut voluptati obſequantur, *Matth.* 14. *a. Marc.* 6 *d* Ad hæc facit triſtitia ſimulata hypocritarum, *Matth.* 16 *b.*

Gravis vindicta ſignum.
Præponentes voluptatem Deo.

q Hil ſ Matt can. 14. r Gr. 5. m. 25.

Dolores ſeminare, eſt fraudulenta verba dicere: Dolores autem metere, eſt dicendo prævalere. Vel certè dolores ſeminant, qui perverſa agunt. Dolores metunt, *q* quum de eadem perverſitate puniuntur, *Job.* 4. *d.*

Perverſè agere & male puniri

Non dolent occidentes pecora, *r* qui pro nihilo habent, ſi alios in errorem, aut in peccatum induxerint, *Zach.* 11. *a.*

Contemptus lapſus proximi.

Dolus, *Doloſus, Fraus, Fraudare.*

DOLUS, eſt machinatio, quæ fit ad ſalvandum aliquem, quæ & fraus dicitur: & fraudare, eſt rem alicujus per fraudem intervertere, vel intercipere. Vix autem invenitur dolus quantum ad literam in bonam partem: unde in ore Chriſti non eſt inventus dolus. *Iſa.* 53. *c.* 1. *Petri* 2 *d.*

Incarnatus Chriſtus

Fraus Iacob in ſurripienda benedictione fratris ſui, *Gen.* 27. *f.* deſignat Chriſtum ſecretò incarnatum, & Verbum in carne latens

Dolus filiorum Jacob ad occidendos Sichimitas, *Gen.* 34. *b.* deſignare poteſt prudentiam, qua uti debent Prædicatores ad ſalvandas animas.

Prudentia
Malum ſub ſpecie boni
Suaſiones dæmonum & pravorum.

ſ Hie. ſ Zac. 11. t Baſi ſ p. 14. 33 37 v Hil ſ pſ 51.

Dolus, eſt, *ſ* cùm peiora melioribus admiſcentur: ut vino aqua, auro cuprum, & verbis ſanctis perverſa, & veris falſa, *Pſal.* 51. Dolus etiam eſt *t* mala operatio facta proximo, cum ſimulatione bonorum, *Pſalm.* 33. Et dolum facit lingua ſicut novacula, *v* quia quum facta ſit ad benè loquendum, malè tamen dicit, *Pſal.* 51. Et doli dæmonum, ſunt apparentia bona, quibus transfigurant ſe in Angelum lucis: qualis fuit dolus Joab, 2. *Reg.* 3. *e. Iob.* 31. *a. Pſalm.* 37. 72. *Iere.* 9. *b. Matth.* 26 *a. Marc.* 14. *a. Luc.* 20. *d Ioan.* 1 *g. Actor.* 13. *b*

x Ori ſ Matt. hom 25. Arn ſ pſ 41. 118 y Hie ſ Iſ. 32.

Doloſa lingua, ſunt ſuaſiones dæmonum ad manendum in peccato: eſt etiam doloſa lingua *x* hæreticorum, & Scribarum, & ſacerdotum Judæorum. Idem ſunt labia, & doloſus homo, *Pſal.* 5 9. 11. 31. 35. 42. 49. 108. 119. *Iob* 13. *b* 15. *d. Dan* 8. *g.* 11. *d. Matt.* 26. *a* Et fraus, eſt doctrina deceptoria, *Exod.* 22. *b. Lev.* 6. *a.* Ad hæc referuntur fraudulenta oſcula odientis, *Prov* 12. *a.* Et fraudulentus, eſt Doctor falſa docens, fraudulenter autem loquitur ad Deum, *y* qui orat, aut aliter loquitur de Deo, cùm ejus cor longè ſit ab eo, *Iſa* 32 *b.* Sic loquebantur Chriſto Phariſæi, & Herodiani, *Matth* 22. *b. Ier.* 4. *c.* 5. *g.* 6 *g. Hoſ.* 11. *d Soph.* 3. *c. Mich.* 6 *c.* Dolus etiam Ægyptiorum in Iſraelitas, ſignificat fraudulentas perſuaſiones gentilium in Chriſtianos, *Pſal* 104. *Mich.* 1. *d.* 7 *b* 13. *e* 16. *c.*

z Cle. Alex. 1. ſtrom aa Gr ſ. Hoſ. 7

Doloſa ſtatera, & doloſa pondera, *Prov.* 11. *a* 20. *d. Hoſe.* 18 *b. Amos* 8 *b. Mich* 6 *c.* doloſum juſtitiæ uſum, & *z* perverſam hæreſum profeſſionem ſignificare poſſunt. Et doloſus arcus, *Hoſe.* 7 *d* ſunt *aa* hæretici, qui ſacra Scriptura abutuntur adverſus Deum. Et doloſa plaga eſt, quam infligunt hæretici, inducentes ſimplices in errorem, *Eccl.* 12. *d.*

Fraudulentia juſtitiæ.
Profeſſio hæreſum.
Hæretici.

bb Hie ſ pſ. 108

Doloſus dicitur, qui habet in grege ſuo maſculum: & votum faciens, immolat debile Domino, *Malac.* 1 *d.* Maledicitur autem, qui facit opus Domini fraudulenter, *Iere.* 48 *b* Hic doloſus *bb* ſignificat populum Judæorum, qui cùm haberet in grege Chriſtum, prætulit illi Barabbam, *Pſalm.* 108. Ad hoc referri poteſt fraus Ananiæ, qui fraudavit de pretio agri quod offerebat Domino, *Actor* 5. *a* Porrò Origenes ſ. Matth, *hom.* 8. Tenet eum ſalvum factum eſſe ſolutâ pœnâ per mortem.

Populus Judæorum.

Fraudari Deus desiderium justi.

Non fraudat Deus justum voluntate labiorum ejus, *a* quum facit quod optat, *Psal* 20 70 Sic Jacob non eſt fraudatus aſpectu Joſeph, *Gen*. 48 *b*. deſignat antiquos juſtos, qui non ſunt fraudati aſpectu Chriſti. *a Lyr ſ pſ. 20.*

Doloſè agit iniquus ad inveniendam iniquitatem, *b* quando non vult eam invenire, ut oderit, ſed ut defendat, *Pſalm*. 35. Et dolus eſt in ſpiritu, *c* quum quis præſumit de juſtitia, & non ſe accuſat ut peccatorem, *Pſal* 31. *b Au ſ pſ. 35. c Gr ſ. pſ. 31*

Fraudari ſe dicebant, qui non poterant oblationem offerre Domino propter immunditiam: & celebrare Phaſe, *Num* 9 *b* Unde Dominus providebit eis, ut menſe ſecundo celebrarent Paſcha.

Fraudari invicem dicuntur conjuges, quum non ſibi mutuò reddunt debitum, 1 *Cor*. 7.*a*.

Doma, vide Tectum.

Domare, Indomitus.

Poteſtas diaboli. *Feritas gentium.*

DOMARE, eſt manſuefacere, & domeſticum reddere.

Domare feras, facilius judicatur, quàm domare linguam, *Jacob*. 3 *b d*.

Non poteſt quiſquam domare dæmoniacum, *Marc*. 5 *a* deſignat *d* poteſtatem diaboli, quia non eſt poteſtas ſuper terram, quæ comparetur ei: ſed ſolus Chriſtus domat. Deſignat etiam feritatem gentilium in infidelitate. *d Gloſ ord ſ. Matth. 5.*

Judæi.

Indomitus juvencus dicitur Ephraim. *Jer*. 31 *e* quia *e* non vult emendari caſtigatus à Deo Idem eſt indomitus equus, *Eccl*. 30. *b*. Indomabiles corde, *Ez*. 2. *b*. ſunt *f* Judæi, qui flecti ad pœnitentiam nolunt. *e Hie ſ. Ier. 30 f Gre ſ. Ezech. hom. 9.*

Dominus, Dominari, Imperare, Imperium.

DOMINUS dicitur propriè, qui domui præeſt, & qui in familiam imperium habet. Refertur autem Dominus ad ſervum, ut non ſit Dominus, ſi non ſit qui ei obtemperet. Lex autem eſt, ut ſervus non ſit major Domino ſuo, *Matth*. 10 *r*.

Deus.

Dominus propriè eſt Deus, qui Creator eſt omnium. Et ipſe dicitur Dominus virtutum, & Dominus Dominorum, *Pſal*. 45. 83. 88. 102. 135. Et ipſe eſt Dominus Deus unus: & Dominus cœli & terræ, *Deut*. 6 *a*. 10 *d*. *Iſa*. 42. *b* *Malach* 1 *b* *Matth* 11 *d*. *Actor*. 17 *e* Et ipſe eſt Dominus meſſis, *Matth* 9 *d*. *Luc*. 10 *a* Dominus Joſeph, *Gen* 39. *d* deſignat Deum, Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Dicitur autem Deus, *Iſa*. 63 *d*. non dominari malorum, *g* quando nos eos caſtigat, ut emendentur Et Dominus rei per fraudem ablatæ, cui reddenda eſt quinta pars, *Lev*. 6 *a* eſt *h* Deus, cui reddendi ſunt quinque ſenſus, quibus abuſi ſumus. *g Hie ſ Iſ. 63. h Glo ord. ſ. Lev. 6.*

Chriſtus.

Dominus Ægyptiorum Joſeph, deſignat Chriſtum Dominum Gentium: & ut erat Dominus domus Pharaonis, typus eſt *i* Chriſti, qui eſt caput Eccleſiæ, *Gen* 41 *f*. 44 *c*. 45 *g*. 47 *b* *Pſal*. 21 58. 71. 104. 109. Dicitur etiam Chriſtus agnus Dominator terræ, *Iſa* 16. *a*. 40 *b*. *e*. 54. *b*. Et dominatur Chriſtus in virtute ſua, qui dixit: *k* Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra: & quia datum eſt ei nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ideò Dominus eſt nomen ejus, *Pſal*. 65. 67. 82 *Luc*. 19 *a*. *Philip*. 2 *b*. Et eſt Dominus Sabbati, hoc eſt, remiſſionis peccatorum: quia Dominus erit Pentecoſtes, in qua fit remiſſio, *Matth*. 7 *a*. 12. *a*. *Iud*. 9. *c*. *f*. *r*. 23. *b*. *Amos* 9 *b*. *Luc* 6 *a*. *g*. Dominus cum Samuele, *l* eſt Chriſtus cum Eccleſia, 1. *Reg*. 3 *g*. Idem dicitur Dominus gloriæ, & Dominus dominantium, 1. *Cor*. 2. *a*. 1. *Tim*. 6. *c*. *Apoc*. 19. *c*. *Num* 24. *d*. *Jud* 8. *e*. 2 *Reg* 8. *n*. *Mich* 5 *a* *Zach*. 6 *d* *Mala*. 3 *a* *Joan*. 13 *b* *Rom*. 14. *b* Dictus Jacob Dominus fratrum ſuorum, *Gen*. 27 *d*. deſignat *m* Chriſtum Dominum, hominum & & Angelorum, vel Judæorum. *i Aru ſ pſ. 104. Hie ſ. Iſ. 3. 6. Hil ſ pſa. 65. k Amb ſ. Luc. 19. Fulg ho. de confe. l Gr ſ. 1 Re 3. m Gen. Ven Cano 1. tim 7 ca. 4.*

Voluntas Dei. Poteſtas judiciaria Chriſti.

Imperium Regis, eſt voluntas Dei, cui omnia obediunt, *Gen*. 41. *f*. 45. *f* *Exod*. 18 *d*. 34 *b*. 35 *a*.

Imperium datum Regi, eſt *n* poteſtas & judicium vivorum & mortuorum datum Chriſto, 1 *Reg*. 2. *b*. Imperium autem ejus fuit ſuper humerum ejus, quia bajulavit ſibi crucem, per quam regnavit Et multiplicatur imperium per multiplicationem fidelium, *Iſa* 9. *b*. *Bed. ſ. Geneſ. 27. n Tert adv. iuda.*

Perfidia Judæorum.

Dicens Eli de Deo: *Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis, faciat*, 1. *Reg* 3. *d* perfidiam deſignat *o* Judæorum, qui nolunt ad fidem venire, nec divinis comminationibus credere, arbitrantes ſe obſequium præſtare Deo. *o Gre ſ. 1. Re 3.*

Ratio.

Dominium hominis ſuper beſtias, ſignificat *p* imperium rationis ſuper partem ſenſitivam, & beſtialem, *Gen*. 1. *d*. Aliter autem accepit homo imperium ante peccatum, aliter poſtea. Nam antea imperium accepit abſolutè, abſque coactione, quum dictum eſt: Dominamini piſcibus maris, & c poſtea verò, *Gen*. 9 *a*. ut ſignificaretur renitentia ſenſualitatis & animalium: dictum eſt. Sit terror veſter ac tremor ſuper cuncta animantia terræ, &c. Et quia homo non præponitur homini, deſignatur æqualitas inter homines à natura. Dominator autē homo, hoc eſt, ſpiritualis, qui omnia judicet. Et Dominator terræ, quum anima regit carnem, *Gen*. 1. *d*. *Eccl*. 17. *a*. Domina dicitur Sara, quæ deſpicitur ab ancilla, *Gen*. 16 *b*. & deſignat rationem, quæ deſpicitur à ſenſualitate: vel gratiam novi Teſtamenti, quam deſpicit ſynagoga. Domina etiam gentium, *Thren*. 1. *a*. eſt ratio imperans concupiſcentiis. Et dominatur animo ſuo, qui vincit iram, & cæteros reprimit affectus, *Prov*. 16. *c*. *p Ori. ſ. Gen hom 2. Aug. 13 confeſ. 23. q Gre. ſ. Eze ho. 3. r Iſa ſ Lu. 14 ſ Clo Alex. 5 ſtrom. t Ori ſ Ioſ. ho 3.*

Gratia novi teſtamenti.

Prædicator.

Domus ſervi dicitur *q* Prædicator convertens aliquem, & inducens ad opera vitæ activæ Eundem ſignificat dominus bovis cornupetæ: & Dominus ciſternæ, & Dominus domus, quam effringit fur, *Exod*. 21. *c*. *d*. 22. *a*. Et Dominus domus leproſæ eſt, *r* qui curam habet domeſticæ Eccleſiæ. *Lev* 14. *e*. Dominus autem ciſternæ is eſt, *ſ* qui cognitione præditus eſt, quam tamen incautè communicat: atque ita ciſternam aperit, ut cadat bos, aut aſinus, hoc eſt, ſimplicem fidem habens. *Amb de Iacob 3. Aug 16. civ Dei. 37. v Ori ſ. Nu. ho 13*

Boni.

Dominus Eſau conſtituitur Jacob, *Gen* 27. *d*. quia *t* mali ſubjiciendi ſunt bonis, ad ſuam utilitatem: unde *Prov*. 17 *a*. Servus ſapiens dominabitur filiis ſtultis. Sic Judæis Chriſtiani. *Rica de S. Vict de exterm mali 1.*

Subjicere terrena. Juſti. Angeli cuſtodes. Apoſtoli, & Apoſtolici viri.

Dominari in terra Sion, eſt *v* vincere, & ſubjecta habere terrena. *Num*. 21. *f*. Dominatur autem à mari uſque ad mare, qui nulli ſubjacet culpæ, nec ulli ſuccumbit pœnæ: ut non dominetur ei omnis iniquitas, nec eum opprimat ulla adverſitas, *Pſalm*. 66. Et dominari in terra Ægypti, *x* eſt omnia vitia ſubjecta habere, *Gen*. 44. *d*. Et Domini ſunt, *y* qui hæc peccati corpora dominationi ſuæ per ſubjectionem vitiorum ſuorum peccatorumque ſubdunt, *Pſal*. 135. Et dominantes ſunt *z* juſti, & omnes Sancti in judicio: vel Angeli curam hominum habentes, *Pſal* 48. Et Domini gentium, *aa* ſunt Apoſtoli, & Apoſtolici viri, *Iſa*. 16. *c* *Sap*. 3 *b* *Ezech*. 19. *d*. *x Bed. ſ Gen. 47. y Hil. ſ. pſ. 135. z Baſil & Aru. ſ pſ. 48. aa Hie ſ Iſ. 16*

Dominum

Dominum appellat Jacob fratrem ſuum Eſau, *Gen* 32 *a.* quia verbis blandis ſunt irati mitigandi. Dominum quoque appellat Anna Eli, 1. *Reg.*1 *c.* quia *a* Apoſtoli Judæis prædicationis miniſterium exhibuerunt.

Domina Joſeph, *Gen.* 39 *b.* ſignificare poteſt *b* ſynagogam, aut carnis petulantiam. Nam & ſynagoga impudenter accuſavit Chriſtum. carnis verò petulantia nititur ad ſe trahere rationem: Synagoga quoque uſque ad mortem perſecuta eſt Chriſtum, donec pallium carnis, Chriſtus dimitteret in manibus ejus. Reliquit etiam pallium literæ legis in oculis ejus. Dicitur quoque ſynagoga domina gentium, *Thre* 1. *Jere.*13 *c. Deut.*15 Domini etiam dicuntur Judæi comparati gentilibus, quos ipſi velut carnes habebant, *Matt.*15 *c.* Dominantes autem in Hieruſalem, erant Sacerdotes, Scribæ, & Phariſæi. Et dicuntur mulieres dominari eis, *c* quia ipſi Principes erant effœminati, nihil virile, neque in doctrina, neque in moribus habentes. *Iſa* 3 *b* 28 *c.* 52 *b.*

Imperium Ruben, *Gen.* 49 *a.* deſignat *d* poteſtatem Judæorum, Luciferi, & ſuperborum.

Dominantes ſunt *e* dæmones, & tyranni, *Iſa.*14 *b.* qui & domini crudelis dicuntur. Et fortis, qui dominatur Ægyptiis, eſt diabolus tyrannidem exercens in mundanos, *Iſa.* 19 *a* Domini etiam ſunt peccata, quorum ſervus eſt ipſe peccator, *Job* 3 *c* Domina quoque dicitur caro, quum ſubjicit ſibi rationem. Et tunc dominantur ſervi, quum caro imperat rationi, *Pſal* 9. 18. 65. 105. 118 122. *Thre* 5 *b.* Et omnes hi Domini, vel etiam idola dicuntur nos poſſediſſe abſque Deo, *Iſa.* 26 *c. Jud.* 3 *d.* 9 *a* 14 *a. Neem.* 9 *f. Tob* 4 *b. Prov.*29 *b.* 30 *d.* 51 *e. Joel.*2 *d Matth* 20 *d. Marc* 10 *f. Luc.*22 *c. Rom.*6 *b* Et domini vaccarum pinguium, *Amos* 4 *a* ſunt *f* Principes, & inventores perverſorum dogmatum: vel qui per multiplices libros, ab aliis malè inventa corroborant. Imperant autem Ægypti, deſignat arrogantiam, & ſuperbiam mundanorum, *Ezech.* 30. Imperant autem Ægyptii filiis Iſrael lateres, hoc eſt, opera terrena, *Ezech* 5 *c.*

Domini carnales ſunt Domini temporales, *Epheſ.* 6 *a. Col* 4 *a* 1 *Tim* 6 1. *Petri.* 2 *c.*

Domini duo contrarii ſunt, *g* Deus, & diabolus, quibus non poteſt homo ſimul ſervire, *Matt.* 6 *c. Luc.* 16 *c* Item vitia, & virtutes.

Imperarant paſtores cum auſteritate, *Ezech.*34 *a* quando *h* cum magno ſupercilio Epiſcopi & Prælati à ſubditis honorem exigunt.

Dominum neſciens Pharao, deſignat *i* ſuperbiam diaboli, & membrorum ejus, *Exo.*5 *a. Prov.*30 *b.*

Dominabitur Rex aquilonis theſaurorum auri & argenti, & omnium rerum pretioſarum Ægypti, *Dan* 11 *g.* ubi ſignificari poteſt *k* diabolus Princeps aquilonis: vel Antichriſtus.

Dominari mulierem in virum non permittitur: ne caro videlicet in ſpiritum dominetur, 1 *Tim.* 2 *d*

Dominari dicitur lex in homine, *Rom.* 7 *a* hoc eſt, *l* naturalis, vel ſcripta: quæ ſervanda eſt, quamdiu non eſt abrogata

Dominationes, eſt quartus ordo Angelorum, deſcendendo à ſupremis, *Epheſ.* 1 *d. Coloſ.* 1 *c.*

Dominicus dies dicitur, quia peculialiter Domino dedicatus propter ejus reſurrectionem.

Domus, Aedes, Domicilium.

DOMUS, eſt ædificium ad habitandum conſtructum, ex tecto, parietibus, & pavimentis conſtans. Eſt domus minus quàm civitas, & pluſquam atrium. Domus etiam dicitur familia, & etiam ſtirpes, ſeu genus: & ipſæ facultates, & patria.

Domus refugii dicitur *m* Deus: in quo refugium habent boni, *Pſal.*30.

Domus Dei interdum dicitur *n* Chriſtus, aut corpus Chriſti, *Pſal.*35 Et domus ſacerdotis, id eſt, juſti, eſt humanitas Chriſti, *Lev* 16 *b.* Et domus David, eſt corpus, aut caro Chriſti, *Pſ.* 29. 67 58 *in titulo. Prov.* 9 *a* Et domus, quam ædificavit Salomon, incarnationis indicat myſterium, 3. *Reg.*10 *a.* Et domus eburneæ, ſignificant *o* abundantiam charitatis Chriſti, *Pſal.*44.

Domus Dei, interdum dicitur *p* mundus qui eſt domus magna, *Gen* 28 *d.* 1. *Tim.*3 *d.* Eandem deſignat domus Simonis leproſi, *Matt.* 28 *a.* 2. *Tim.* 2 *c.* Domus etiam, quam cuſtodiebat fortis armatus, eſt *q* mundus quem diabolus tyrannide ſua occupaverat: ſed ejectus eſt à Chriſto fortiori, *Marc.*12 *d.* Domus etiam, qua lucet lucerna, eſt mundus, *Matt.* 5 *b.* Et domus figuli, *Jer* 18 *a. Eccl.*12 *a.* Et domus clauſa dicitur, quum ceſſant mala in mundo. *Iſa.* 24 *b.*

Domus Dei paſſim dicitur *r* Eccleſia, vel domus Domini, *Gen.*38 *d Pſal.* 5. 35. 51. 64. 67. 67. 68. 112. 115. 126 *Prov.* 9 *a.* Et domus omnis Noe ingrediens in arcam, deſignat eandem Eccleſiam, *Gen.* 7 *a.* Et domus patris Jacob: & domus Jacob, eſt Eccleſia, *Gen.* 30 *d* 32. 33. 35. 42. *Pſ.* 25. 126. *b.* Domus item Joſeph, *Gen.* 43 *d.* Et domus Pharaonis, eſt Eccleſia ex gentibus, *Gen* 41 *a* 50 *b.* Et domus Rahab, Eccleſiam ex gentibus deſignat: extra quam nemo de Hiericho, hoc eſt, de mundo ſervari poteſt, *Joſ* 2 *b.* Eandem deſignat domus David, 2. *Reg.*11. *Pſal.* 29. 91. 95. 121. *Iſa.* 7 *a.* 22. *f.* Eadem dicitur domus Iſrael, & domus Juda, *Iſa.* 12 *a.* 14 *a* 23 *b. Ezech* 13 *a.* 18 *b.* 25 *a. Hoſ* 1 *c.* 6 *a. Joel.* 2 *d. Amos.* 9 *c. Abdi f.* Et domus una, in qua erant meretrices, 3. *Regum.* 3 *c. Iſa.* 2 *a.* 6 *a.* 56 *b.* Eadem eſt domus Achimelech, *Pſalm in titulo.* Et domus Ezechiæ, *Iſaia* 39 *b.* 58 *b. Ierem.* 7 *b.* 11 *c.* 21 *a.* 23 *c.* 31. Et domus fidelis, 1. *Regum* 2. *d Mich.* 3 *d.* 4 *a. Sophe* 1 *b. Agge* 1 *a.* Et domus poſterior cum majori gloria, eſt Eccleſia cum Chriſto, *Agge.* 2 *a. Zach.* 1 *c.* 3 *b.* 4 *c.* 9 *b.* 10 *b.* 13 *a Iob.* 1 *a* 42 *c.* Dicitur autem domus Dei Jacob: quia recipit vetus inſtrumentum traditum filiis Jacob: & in ea ſunt duodecim tribus, hoc eſt, duodecim Apoſtoli, cum duodecim ſedibus, *Iſa.* 2 *a.* 60 *b* 66 *g. Ezech* 36 *a.* 40 *a.* 45 *f.* Et domus Aaron, eſt Eccleſia domus Chriſti, *Levit.* 9 *b* Hæc eſt domus onagri, hoc eſt, Chriſti, *Iob* 39 *a.* Et domus, in qua manet Filius in æternum, & non ſervus, *Ioan.* 8 *e.* Hæc impletur odore unguenti, *Ioan.* 12 *a* Domus etiam digna, eſt fidelium Eccleſia, *Matth.*10 *b* Ipſa eſt, in qua quæritur drachma, *Luc* 15 *a.* In ea, ut domo una, editur agnus. ab ea non egrediendum, ſed in ea ſedendum, *Exod.*12 *g.* 22 *a. Deuter* 6 *b. Matth.*5 *b.* 10 *b. Luc.* 9 *a* 10 *a.* Et domus Domini in Silo, eſt Eccleſia fundata in loco Scripturarum, 1 *Reg.* 1 *b.* 3 *c.* Domus etiam Simonis leproſi, eſt Eccleſia, *Matth* 26 *a. Marc* 14 *a.* Eadem dicitur domus magna, 2 *Tim.* 2 *c.* Domus etiam ſaltus, eſt Eccleſia ex gentibus, *Iſa.*22 *c.* Et domus ſine muro, erat Eccleſia ex gentibus: quæ non habebat legem, ut populus Iſrael, *Lev.* 25 *e.* Hæc eſt domus juſtorum, quæ permanebit, *Pro.* 12 *a.* Domus Joſiæ, in qua fiunt coronæ Pontificis, eſt Eccleſia, *Zach.* 6 *d* Domus Petri, in qua curatur ejus ſocrus, *Matth* 8 *b.*

Domus

Exod. 12 Georg Ven. Can. 2 tom. 7 cap 6. Iſych ſ. Lev c5. Rup ſ. Zach 6 & 7 ſup. Matth,

Eccleſiæ. Domus, quas ædificavit Deus obſtetricibus, ſunt a Eccleſiæ, *Exod.* 1 *d.* Eædem ſunt domus multiplicatæ Domino Joſeph per ipſum Joſeph, hoc eſt, per Chriſtum, *Gen.* 30. *a.* Et domus Hieruſalem, ſunt Eccleſiæ particulares, aut fideles, *Iſa.* 22. *c* Eaſdem deſignant domus filiorum Job, *Job* 1. *a.* Et domus ſponſæ, *Cant.* 1 *d.* In his domibus habitabat Cedar, *Iſa.* 42. *b Ezech* 28 *g* Ad has domus eſt confugiendum, *Exod.* 9 *c.* In his domibus cognoſcitur Deus, *Pſal.* 47

Uterus Mariæ. Domus, quam ſibi ædificavit ſapientia, *Prov.* 9. *a.* dici poteſt b uterus beatiſſimæ Virginis Mariæ. Domus etiam Marthæ, eundem uterum ſignificat: in quo ipſa excepit Filium Dei, *Luc.* 10. *g*

Converſatio credentium. Domus Dei, aliquando dicitur c converſatio credentium, *Pſalm.* 83 Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Et domus Jacob, d dici poteſt perfectio operum, *Num.* 24 *a* Et exercentes vitam activam, quibus dat Deus legem, *Exod.* 19. *a.* Et domus Samuelis videntis, eſt e bona converſatio Prælati, 1. *Reg.* 9. *b.* Et domus patris Saulis, ſpiritualis converſatio prædicatoris, 1. *Reg.* 9 *c* Domus Herodii, eſt vita Apoſtolica, quam Chriſtus extruxit, *Pſal.* 103.

Domus Iſrael, interdum ſunt Apoſtoli, & Doctores, *Iſa* 14 4. Et domus Domini in qua offertur puer, f ſunt Doctores, quibus minorum profectus manifeſtari debent, ne fallantur, 1 *Reg.* 1. 2. *f.* Eoſdem deſignant domus eburneæ, *Pſal* 44 Domus etiam Levi, Patriachas & Sanctos ſignificare poteſt, *Exod.* 2. *a.* Et domus omnis Elcana, quæ aſcendit cum eo ad adorandum, ſunt Patres veteris teſtamenti, 1. *Reg* 1. *a* Et domus ſacerdotis, ſignificat juſtos, pro quibus etiam orat Chriſtus, *Lev.* 16. *b.* Domus etiam Levi, ſunt g miniſtri Eccleſiæ, *Lev.* 23. *e. Pſal.* 134. Domus autem filiorum Iſrael, ſunt imitatores Sanctorum Patrum, & Apoſtolorum, *Gen.* 42. *a Exod.* 1 *d.* 16. *g* 12 *a. Lev.* 10. *b.* Et domus Levitarum erant, h qui ex Judæis converſi ſunt per Apoſtolos, aut eorum diſcipulos, *Lev.* 25. *e.* Domus Jacob, etiam ſunt Patres veteris teſtamenti. Domus Joſeph i Sancti novi teſtamenti. Domus verò Eſau perſequutores fidelium, *Abdi. f.*

Apoſtoli & Doctores. Patriarchæ. Sancti. Patres veteris teſtamenti. Miniſtri Eccleſiæ. Converſi ex Judæis. Perſecutores Eccleſiæ. Status contemplativorum. Domus Iſrael, interdum ſignificat k ſtatum contemplativorum, & Doctorum, *Pſalm.* 134. Et domus ſapientium, dicuntur l privata illa, atque ſecreta quietis ocia, quibus ſolent ſtudioſi doctrinæ ſuæ ſtudiis vacare, *Dan.* 2. *a.* Domus etiam Jacob, dici poteſt Monaſterium, cui debet Prælatus providere: ut Jacob providit domui ſuæ, *Gen.* 3 *d.* Domi fuit abſconditus Saul, donec prodiitur à Deo, quia m debet Prædicator fugere honores, donec à Deo conferantur: ſed debet manere in ſecreto contemplationis, 1. *Reg* 10. *c.* In hac domo eſt Chriſtus, *Matth.* 13. *e.* 2. *Corinth* 5 *a* Et Domus onagri, eſt requies mentis, *Job* 39 *a*

Monaſterium. Corda & corpora Sanctorum. Anima. Corpus. Homo. Conſcientia. Domus eburneæ, deſignare poſſunt n corda Sanctorum, & corpus caſtum, & mortificatum, ac laudans Deum, *Pſalm.* 44. In hac domo ſunt gloria, & divitiæ juſti, *Pſalm* 111. Et domus patris familias, eſt ipſa anima, vel cor, *Matt* 24. *b. Exod.* 12 *a.* 22 *a. Pſa* 83. 92. 95. 126. Et domus Dei, eſt anima ſancta, *Gen.* 28. *d.* Et domus proximi poteſt eſſe anima, vel corpus, *Exod.* 20. *e. Lev.* 14. *e.* Et ipſum corpus, eſt domus animæ, 2 *Tim.* 3 *a.* Domi erat Joſeph, cùm ſolicitatus eſt à domina, quæ etiam erat domi: quia tunc voluptas agit ſua negotia, cùm corpori tribuimus neceſſaria, *Gen.* 39. *c.* Domus præterea, ipſum corpus, *Pſal.* 127. 2. *Cor.* 5 *a.* Et corpus miſerum, dicitur domus inſipientis, & ſtulti, *Pſalm.* 48. Et domus Simonis leproſi, eſt anima, *Matth.* 26. *a.* Et domus ſodalium ſponſi, aut multitudinis, ſunt mentes, *Cant* 1. *b* Et domus deſerta, eſt anima ſine gratia, *Matth.* 23 *d.* Domus autem Petri, eſt corpus ejus, *Matt* 8 *b* Domus verò Matthæi, ubi Chriſtum ſuſcepit, eſt mens, ubi eſt illuminatus, *Matth* 9 *b.* Domus etiam una, eſt homo, *Luc* 12 *g* Domus ſanctificationis, eſt anima exiſtens in gratia, *Iſa.* 64. *d* Domus in quam intrat mors per feneſtras, eſt ipſa anima, *Jer.* 9 *f. Ezech* 7. *g Joel* 1 *b Agge* 1 *a* Et domus ædificanda, *Prov.* 24 *a.* Et domus Marthæ, *Luc.* 10 *g* Domus etiam luteæ, o ſunt corpora noſtra, ex luto formata: & quæ illecebris carnis ſerviunt, *Job* 4. *d.* 7 *b* De corde dicitur ſanato cuidam, *Marc.* 5 *b.* Vade in domum tuam.

Domus, in qua clauduntur vituli, eſt p conſcientia, 1 *Reg* 6 *b* Et domi eſt mors, quum intus conſcientia à tentationis ſordibus conſentiendo munda non eſt, *Thre* 1 *g.* Et domus furis, eſt conſcientia, *Zach.* 5. *b.* Has domos perfodiunt hæretici in tenebris, *Job* 24. *c* In hac domum ingreditur Ezechiel de campo, quum poſt prædicationem redit Prædicator ad ſuam conſcientiam, *Ezech.* 3. *f. Marc* 2 *a.* Domus etiam Nabuchodonoſor, eſt conſcientia, *Dan.* 4. *a.* Et domus Uriæ, ad quam remittebat David ipſum Uriam, eſt conſcientia Judæorum, in quam noluit ingredi populus ille, ſed ſervare ceremonias legis, 2. *Reg.* 11 *b.*

Cœleſtis patria. Domus, interdum eſt q cœleſtis patria, tam domus in civitate, quàm domus in villa, hoc eſt, in terra viventium, *Lev* 25 *d. Iſa.* 6. *a.* Eandem deſignat domus Elcana, cùm abiit in domum ſuam, 1 *Reg.* 2. *b.* Ipſa eſt domus Domini, ad quam vadit Elcana, & ad eam fertur cum gratiarum actione. 1. *Reg* 1 *c.* Et hæc eſt domus fidelis, quam ædificat Deus, 1. *Reg.* 2 *g.* De hac dicitur: Beati qui habitant in domo tua Domine, *Pſalm.* 83. 35. 41. 64 121. 133 In ea ſunt manſiones multæ, *Joan.* 14 *a* Et hæc, vel ſinus Patris, eſt domus Chriſti, *Jer.* 12 *b.* Domus paralytici, in quam jubetur ire, eſt paradiſus, *Matth.* 9. *a. Luc.* 5. *e. Pſalm.* 22. 25. 26. 65 121 126. 134. *Iſa* 14 *d.* 65. *d Ezech.* 43 *b Hoſ.* 21 *d* Domus æternitatis, eſt propriè cœleſtis patria, *Eccl.* 12. *b.* Domus habet fundamentum, & tectum, ſic cœleſtis patria poſt reſurrectionem habebit fundamentum, ſtabilitatem æternæ beatitudinis Tectum verò conſummationem, & perfectionem ipſius. Hanc poteſt deſignare domus, quam fecit Salomon filiæ Pharaonis, id eſt, Eccleſiæ ex Gentibus, quæ conſtructa eſt ex lapidibus pretioſis, 3 *Reg.* 7 *b.*

Populus obediens. Domus fidelis, quam ædificat Deus. 1. *Reg.* 2. *g.* dici poteſt r populus obediens Prælato ſuo.

Charitas. Domus Aminadab, in quam transfertur arca Domini, ſ eſt charitas, cùm qua Chriſtus venit in mentes noſtras, 1. *Reg* 17. *a.* Et domus Samuelis in Ramatha, eſt requies prædicatoris, in amore cœleſtis patriæ, 1. *Reg.* 7 *d.* Et domus eburneæ, ſunt t abundantia charitatis, *Pſal.* 44. Et domus Annæ v eſt devotio Gentium in qua quieſcit Prædicator, & eam conſervare intendit, 1. *Reg.* 1 *c.*

Devotio Gentium. Genealogia Chriſti. Templum. Domus Saltus Salomonis, x genealogias Chriſti ab Adam, uſque ad ipſum deſignare poteſt, propter columnas ipſius domus, 3. *Reg.* 7. *a.*

Domus Jacob, hoc eſt, Chriſti, erat templum, *Job* 19. *b.* De qua *Iſa* 56. *c.* Domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus, *Matt.* 21. *b. Marc.* 11. *c. Luc.* 19. *g.* Eadem dicebatur domus y deliciarum populi Dei, *Mich.* 2. *c.*

a Orig ſ. Exod. hom 2 & ſ. Cant. hom 1. Hier ſ Iſa. 42. & ſ. 49 Aug ſ Pſal. 47. b Ber ſ. 1. aſſum. & ſer. parv 8. c Aug ſ Pſ 83. d Orig ſ Num. hom. 17. e Gr. 1. Re 9. f Greg ſ 1 Re. 1 2. g Hil ſ Pſal. 134. h Iſyc ſ Lev. 16 i Iſyc ſ Lev 25 h Rup ſ. Abdi. i Hil ſ Pſ. 134 k Rupr. de S. Vict de ſam. Nabu. lib 4. l Orig ſ Matt. cap 13. Gr ſ 1 Re 19 & 30. mo 2 & m arm & Aug ſ Pſ 44. Hier. ad Principiam. Phil de Cherubim. Orig ſ Matt. ho. 27. 31. 38. & ſ Cant. hom 2. 3. Amb. de dign. Iſa. 4. Hil ſ Pſ. 127. & ſ. Matth. Can. 8. 9. Baſil ſ Pſ. 48. Hier ſ Iſ. 64. & ſ. Agge. 1. Chry ſ Pſ 48. o Paul 2. alle. Gr 10 mo. 16 & hom 22 Bern ſerm. 2. Aſſumpt. Gr. 4 mo 28. & ho 21. & 8. mor. 14. o Gr. ſ 1. Re. 6 & 3. mor 12. 14. & 16. mor 18. & ſ. Ezech. 12. Rich de S. Vict de ſtatu conſcien. p Orig ſ Lev. hom 11. & ſ. 1. ho 1. & ſ. Iere hom 8. Hil ſ. Matt. Can 8. & ſ. pſal 65. 121. Amb ſ Luc 5 Hier ſ Iſ. 14. 65. Chry ſ Pſ 22. Gr ſ 1 Reg. 2 2. Ber 9. cant. Eccleſ. ſerm. Bern ſer. 22

Domus parva. 42.

· Domus comparatæ civitatibus, *a* ſunt ſpeciales virtutes ſub generalibus. Hæ domus ſunt ædifican-
dæ in Babylone, hoc eſt, in hoc mundo, *Jer* 29.*b*.
Domus Bathuelis, in quam venit Jacob, ſignificare poteſt *b* continentiam, & ſapientiam, *Gen* .*8*.*a*.
Domus Joſeph, ſignificare poteſt *c* imitationes caſtitatis Joſeph, *Zach*. 10.*b*.
Domus patris Abrahæ, à qua egreſſus eſt, *Gen*. 14.*a*. ſignificat *d* Judæam, à qua egreſſus eſt Chri-
ſtus. Eadem dicitur aliquando domus Dei, *Gen* 29.*d*. Et domus Jacob. *Gen*.42.*a*.*Iſa*.2.*b*.6.*a*.27.*c*.29.*g*.
Eandem ſignificat domus Principis, cujus filia erat mortua , *Matth*.9.*c*. Ipſa eſt domus non ſtans , &
domus immundi ſpiritus, mundata lege, & ornata Prophetis , *Matth*.12.*b*.*Luc*.11.*c* Domus etiam
Caiphæ, eſt ſynagoga, in qua negatur Chriſtus, ut Petrus negavit, *Matth*.26.*g* *Iſa*.3.*b* Eadem eſt do-
mus patris filii prodigi, ubi Deus colebatur, *Luc*. 15.*d*. Et domus duæ Iſrael, quibus factus eſt Chriſtus
lapis offenſionis, ſunt Scribæ & Phariſæi, *Iſa* 8.*c*. Eadem Judæa, & Hieruſalem, eſt domus alieno-
rum, quæ deſtructa eſt, ut non ſit civitas, *Iſa*.25.*a*. Et domus Dagon everſa, *Jud*.16.*g*. Eandem ſignificat
domus Eſau, *Gen*.27.*b*. Et domus patris Jephte. à qua ipſum ejecerunt fratres ejus . *Jud*.11.*a*. eſt Ju-
dæa ſeu domus David, à qua ejecerunt Judæi Chriſtum, ne regnaret. Et domus Aaron , pro qua orat
Sacerdos, eſt populus Judaicus, pro quo oravit Chriſtus , & obtulit vitulum , propter jugum legis,
Lev.16.*b*. Domus Eli, & domus patris ejus, ſignificat Sacerdotes majores ſacerdotii, 1 *Reg*.2.*b*.3.*c*. *l* Do-
mus quum non amplius dicitur eſſe miniſtratura deſignat abjectionem veteris & minores veteris le-
gis. Et etiam Saræ, in quam introducta eſt Rebecca, *Gen* 24.*g* eſt *e* ſynagoga, in cujus locum introdu-
cta eſt Eccleſia Gentium. Et domus matris ſponſæ, *f* eſt plebs Judaica, *Cant*.3.*b*.8.*a*. Et domus Simonis
Phariſæi, eſt Judæa : in qua peccatrix remiſſionem invenit, quam Judæi non meruerunt, *Luc*. 7.*e*. Et
hæc eſt domus exaſperans, *Eze*.17.*c*. *Amos* 2.*b*.3.*c*. Et domus Patris Chriſti, quæ pugnavit adverſus eũ
eſt Judæa, *Jer*.12.*b* 17 *d* Et domus Abimelech, ad quam venit David, *Pſal*.51. *in titulo*. Et domus pri-
mogeniti Job, *g* in qua perierunt fratres, filii ipſius Job, eſt Judæa , *Job* 1.*c*. Et domus Ezechielis. in
qua includitur, eſt Judæa, *Ezec* 3.*g*.5.*a*. Domus etiam deſerta, eſt Judæa deſerta à Spiritu ſancto, *Matt*.
23 *d*. Domus etiam David, in qua cuſtodiebatur ab adverſariis, ut occideretur, eſt Hieruſalem, in qua
Chriſtus occiſus eſt, 1. *Reg*.19.*b* *Pſalm*.58. Et domus peſſimorum , dici poteſt Judæa, vel congregatio
hæreticorum, vel Principes ſæculi, *Iſa*. 31.*a*. Domus etiam gaudii , erat olim ſynagoga Judæorum,
quum habebant veram fidem : ſed poſtea facta eſt domus dimiſſa : in qua oriuntur ſpinæ, urticæ , &c.
Iſa 32.*c* 34.*c*. Eadem eſt domus meretricis, & locus voluptatum, *Jer*.5.*c*. Dici quoque poteſt ſynagoga
domus onagri, hoc eſt, Chriſti, *Job* 39.*a*. Domus intra muros, *h* erat Judæa intra legem, quæ redimi de-
bebat intra annum, hoc eſt, intra tempus Chriſti *Lev*.25 *e* Domi reliquerat Eſau veſtes optimas, qui-
bus indutus eſt Jacob, *Gen*.27.*b*. quia *i* ſacræ Scripturæ præceptis, quæ majori populo data fuerant . in
bona operatione minor veſtitus eſt Et illa Gentilis populus præcepta tenet in mente , quæ Judaicus
populus habere non potuit, dum ſolam literam in eis attendit Domus etiam Loth poteſt deſignare
Judæam, *Gen*. 19.*a*.
Domus, aut gradus Sion *k* ſunt gradus & dignitates in Eccleſia, *Pſal*. 47. Et domus David . dicun-
tur *l* Prælati Eccleſiæ, qui regunt Judam, hoc eſt, Eccleſiam, *Zach* 12.*b*. Et domus Aaron, eſt *m* ſtatus
ſacerdotum, & Pontificum Eccleſiæ, *Pſal*. 134.
Domus Nachor, legem naturalem ſignificare poteſt : quæ dicitur eſſe præparata . quia ſervantes
legem naturalem parati ſunt ad ſuſcipiendam legem Chriſti, *Gen*. 24.*d*. Domus etiam matris, deſig-
nat *n* interdum naturæ ſecretum : vel doctrinam moralem, *Cant*. 3.*b*.
Domus Eſau, ſignificare poteſt vetus teſtamentum, *Gen*.27.*b*. Et domus abſolutè, ſunt Scripturæ
legis & Prophetarum : quæ tranſirrunt ad extraneos , quum datæ ſunt gentibus. Domus autem Re-
gum, ubi habitat ſtellio, *Prov*.30.*d*. ſunt myſteria ſacræ Scripturæ, quibus fruitur ſimplex. Et domus
nova, eſt ſenſus ſublimis de Deo in Scriptura, *Deut*.22.*b*. Et domus fratris eſt dogma veritatis, *Deut*
15.*b*. Domus etiam interior templi, *o* ſignificat ſecretiora myſteria Scripturæ, *Ezech*. 41.*c*.
Domus Pharaonis, cui præpoſitus eſt Joſeph , deſignat Gentilitatem , cui Præpoſitus eſt Chriſtus.
Gen. 45.*a*. *Pſal*. 104
Domus autem Pharaonis , in quam ipſe ingreſſus eſt , averſus à Moyſe, deſignat quietem pravo-
rum in ſua iniquitate, *Exod*.7.*d* Idem deſignabunt domus Ægyptiorum , *Exod*.8.*a*.10.*b*. Et domus
ſervitutis, *Mich* 6.*a*. Et domus patris deſerenda, *p* ſunt habitus vitiorum , imitatio diaboli, & Adæ,
& converſatio Judæorum, ſecularia omnia, demum ipſa caro , *Gen*.12.*a*.20.*a* 30.*d*.38.*b*.41 *e*. *Pſal* 44.
Idem deſignat domus Laban, *Gen*.31.*b*. Quæ etiam ſignificat verba, quæ regit mens : ut paterfamilias
domum. Et ut paterfamilias è veſtibulo æſtimatur, ita mens ex verbis. Et domus patris Eli , *q* eſt ſo-
cietas malorum faventium in malo: qui ſunt ex patre diabolo, 1 *Reg*.1.*a*. Domus etiam Thogorma, *E-
zech*. 27.*c*. deſignat ſocietatem malorum.
Domus, ad quam non revertitur, qui in infernum retruditur , *r* eſt id, in quo per deſiderium ha-
bitare, & quieſcere conſueverat . ad quod non amplius revertetur, *Job* 7.*b*. Et domus hypocritæ , eſt
delectatio favoris, quam quaſi quietus inhabitat, quia per cuncta ſua opera, ad hanc ſe intra animum
reclinat. *Job* 8.*c*.
Domus Iſrael, ſeparata à domo Juda, deſignat *ſ* hæreticos, quorum non miſeretur Deus , *Hoſa*.1.*c*.5.*a*
Idem eſt domus Joſeph, & domus Ephraim, *Amos* 5.*b*. Domus etiam leproſa radenda , eſt congregatio
hæreticorum diſſipanda: quæ etiam claudenda eſt, ne prædicare permittantur , *Lev* 14.*c*. Et domus
hæreticorum, ſunt perverſa dogmata, *Iſa* 13.*c*. Et domus Moab, eſt perverſa ſapientia, *Iſa*.15.*a*. Et do-
mus ad domum conjuncta, eſt hæreſis hæreſi addita, *Iſa*.5.*b* *Ier*. 5.*g*. Et ipſi hæretici ædificant domos
in juſtitia, non magnas, ſed parvas, *Ier* 22.*b* *Hoſ* 8.*d*. Et domus Samariæ, ſunt *t* conciliabula hæretico-
rum, *Amos* 3.*c*.5.*d*. Domus Regis deſignat eadẽ conciliabula, *Hoſ*.5.*a* Inter hæreticos domus hiemalis,
eſt eorum, qui laborant continentiis, & jejuniis, xerophagiis, chameuniis, è quibus Tacianus eſt, & Ma-
nichæus. Et domus æſtiva ſunt Nicolaitæ, & Ennatiani , qui propter ventris ingluviem omnem re-
cipiunt voluptatem. Domus autem eburneæ, quæ artificii dente , & Rhetorici nitoris ſplendore com-
poſita ſunt, & domus Aſel, ſeu vicina, eſt domus hæreticorum. Et domus mendacii, eſt collectio hæ-
reticorum, *Mich*.1.*c*. *d*. *Hab*.1 *c*. *Sopho* 1 *c* Domus etiam Gazæ , & domus Carioth, ſignificant *u* ar-
gumenta hæreticorum, *Amos* 1.*c*.2.*a*.*c* Et domus leproſa, dici poteſt *x* doctrina habens aliquid erro-
neum. Vel particularis Eccleſia, cùm aliqua doctrina erronea. *Lev*. 14.*e*. Domus etiam diſcalceati, eſt
dogma erroris, *Deut*. 25.*c*. Domus mulieris alienæ, *y* congregatio hæreticorum, *Prov*.2 *d* 5.*b*.

Domus

Domus major, quam percuſſit Dominus ruinis, ſignificat decem tribus quas deſtruxit Deus. Do-
mus verò minor, quam percuſſit ſciſſionibus, eſt *a* tribus Juda, & Benjamin, quas poſt ſeptuaginta an-
nos inſtaurari fecit. Vel domus major, eſt *a* ſynagoga. domus verò minor, Eccleſia, *Amos 6.d.* Do-
mus etiam David, poteſt ſignificare *b* credentes ex Judæis, domus verò Juda credentes ex Gentibus,
Zach. 12.b.

Domus impii, ſunt *c* mali, in quibus habitat diabolus, *Habac.3.c.* Et domus deſertæ, ſunt mali, *Job*
15.d.27.c. Et domus ædificata amphoræ in terra Sennaar, eſt *d* permanentia iniquitatis in mundo,
Zach 5.d. Domus quoque Regum, ſunt libidinoſi, cæteriſque vitiis infecti: in quibus habitant dæmo-
nes, vel ſunt ipſa corpora vitiis tradita, *Luc.7.d Pro.30.d.* Ex domus fortis, hoc eſt, diaboli, ſunt *e* ani-
mæ peccatrices, *Matth 12.d.* & domus laqueatæ ſunt *f* voluptates, & luxuria ſecularis, *Agg.1.a* Itidem
ædes ſecundæ Regis Aſſueri, *Eſther.2.c.* & domus Saulis jam mali, eſt *g* conſuetudo pravi operis, &
menſura nequitiæ, *1.Reg.25.g.* Et domus exaſperans, ſunt qui peccant in Eccleſia, *Ezech.17 c.* & domus
Centurionis, in qua ſervus infirmabatur, ſunt vitia, *Matth.8 a.* & domus Matthæi, unde Chriſtus ip-
ſum evocavit, ſunt peccata corporis, *Matt.9 b.* Hanc domum evertit, ſeu evertit mulier, *h* divina
videlicet ſapientia, deſtruens ſeu expellens vitia, *Luc.15.d.* Ad hæc pertinent ædiculæ effœminatorum,
4.Reg 23.b. & ædes reptilium, *Mich.7.d.* & domus pulveris, *Mich 1.c.*

Domus populi, ad quas unuſquiſque revertitur, *i* conſiderationem ſui deſignant, ad quam unuſ-
quiſque redire debet, *1.Reg.10.d*

Domus ſervitutis, dici poſſunt *k* negotia ſæcularia, opera carnis: & familia diaboli, *Exod.13 a.20.*
a.Lev 26 b Unde è diverſo, domus libertatis, eſt relinquere mundum, carnem, & diabolum, Domus
etiam negotiationis, dicitur is, qui vacat negotiis ſæcularibus, *Joan 2.c.*

Domus Simonis leproſi, ſignificare poteſt *l* terram: in quam dignatus eſt venire Filius Dei, *Matth.*
26.a Vel deſignat eam partem populi Judæorum, quæ in Chriſtum credidit

Domus Herodii, eſt aqua, quia ibi nidificare ſolet, ſi eſt fulica, *Pſal.103.* Vel ſunt *m* petræ, deſignantes
fortitudinem Chriſti, quæ non vincitur fluctibus.

Domus carceris, dici poteſt *n* mors, & ſtatus peccati, & hic mundus, & uterus matris. & præterea
pectora Scribarum, & Phariſæorum, *Eccl. 4.d. Iſa. 42.d.* domus etiam æternitatis, *o* dicitur ſepul-
chrum hominis, *Eccl.12.b.* domus impii, *p* dici poteſt mundus ſub diabolo, *Haba.3.c*

Domus omnium viventium conſtituta in morte, ante adventum Chriſti, erat *q* limbus, *Job 30 c.*

Domus meretricis, ad quam ingreſſus eſt Samſon, typus erat *r* inferni, quo ingreſſus eſt Chriſtus,
Jud.16.a Hæc eſt domus in terra Sennaar, *Zach 5 d.*

Domus meretricis inclinata ad mortem, eſt *ſ* caro, in qua turpitudini ſubſternitur, *Prov 2.d.*

Domeſticus.

DOMESTICUS, dicitur familiaris, ſeu ad domum pertinens.

Domeſtici Dei, ſunt fideles in Eccleſia, *Epheſ.2.d. Matt.10 c.* Eoſdem deſignant domeſtici David,
hoc eſt, Chriſti, *2.Reg.16 a.*

Domeſtici mulieris fortis, ſunt *t* beati in patria, *Prov 31.c.* Vel etiam fideles in Eccleſis.

Domeſticus fidei eſt, *v* qui eadem tibi fidei religione conjungitur: quem à conſortio fraternitatis
peccata non ſeparant, *Gal.6.c. Rom.16.a.1. Cor.16 d. 1.Tim.5 a Eccl.30.a.* Ad idem referri po-
teſt domeſticus patris, *Iſa. 3.a.* & domeſtici Centuriones, *Actor. 10.b.*

Domeſtici carnis, *x* ſunt voluptates, divitiæ, honores, &c. ad quæ non eſt accedendum affectu: à
quibus domeſticis eſt cavendum, *Eccl. 32.b. Mich.7 b.*

Domeſtici hominis, qui ſunt inimici, ſunt *y* Judæi, & hæretici, qui videntur eſſe de domo Chri-
ſti, & tamen illi adverſantur, *Mich.7.b.*

Donare, *quære* Dare, *& Remittere.*

Donum, Donarium, Munus, Remunerare.

DONUM, ſeu munus eſt, quod liberaliter datur, aut Deo propitiando, aut hominibus, aut pro be-
nefactis, aut pro benevolentia, ſeu honoris gratia. Munera autem à quibus excutiendæ ſunt manus,
juxta *Iſa.33,c.* ſunt tria. *z* Munus à corde, eſt captata gratis à cogitatione. Munus ab ore, eſt gloria
per favorem. Munus ex manu, eſt præmium collatum. Vel ponitur munus ab obſequio, à manu, à
lingua. Munus ab obſequio, eſt ſubjectio indebitè impenſa. Munus à manu, eſt pecunia, vel æqui-
valens. Munus à lingua, eſt favor humanus. Dona autem ſeu munera oblata Deo, dicuntur oblatio-
nes, & ſacrificia.

Dona ſunt propriè quæ dat Deus, quæ ſunt merè gratuita, & principaliter dona ſpiritualia, quæ
dicuntur dona cæleſtia, & Spiritus ſancti, de quibus paſſim fit mentio in novo teſtamento, *Joan 4.b.*
Rom 5.c.11.d.1. Cor.7.d 2.Cor.9 d Eph.2.b.3.b.Hebr.6.a. Actor 2.f.8.d.

Dona, quæ dedit Chriſtus hominibus, fuerunt *aa* omnes labores paſſionis ſuæ, & orationes quas
pro illis fudit in cruce. Et dona, quæ miſit poſt aſcenſionem ſuam, mittens Spiritum ſanctum, *Pſal.*
67. Epheſ.4.b. dona verò, quæ accepit in hominibus, ſunt Gentiles ad fidem venientes. Idem deſigna-
re poſſunt dona, quæ miſit David ſenioribus Juda, *1.Reg.30.c.* & dona, quæ dedit Salomon Reginæ
Saba, *3.Reg 18.c.* & dona, quæ largitus eſt Aſſuerus: juxta magnificentiam principalem, *Eſther.2.d.*
Prov.4 a Sap 3.b 7 b Eccl.1.c. Iſ. 66 g. & munera Judæ data Thamar, *Gen 38.f.* deſignant *bb* gratiam
vocationis juſtificationis, &c. Et munera, quæ miſit Joſeph ad patrem ſuum, ſunt dona ſpiritualia,
quæ in primis ſunt petenda à Chriſto, *Gal. 4.c.* Munus etiam ſimilæ, deſignat dona gratiæ, *Lev 5.c.*
& eſt ſacerdotis, quia gratiæ dantur per Chriſtum. Donum hominis, quod dilatat viam ejus, eſt *dd*
gratia, quam Chriſtus attulit mundo, *Prov.18.c.*

Dona, quæ adducunt Reges ad Chriſtum, ſunt *e* animæ propriæ, *Pſal. 67 71.* Idem deſignant
munera data Salomoni, *3.Reg. 4.c.10 d.2.Par. 9.f* deſignant etiam credentes ex Gentibus, & Judæis.
Idem deſignant munera data Regi Joſophat, *2.Par.17.a.* & Oziæ *2.Par.26.b. & Ezech.2.Par.32.f. Tob.*
13.c. Iſa.39.a 60 f & munera filiarum Tyri, deſignant gratitudinem fidei, *Pſal. 44.*

Munera, quæ deferunt filii Jacob Joſeph, deſignant gratitudinem offerendam Chriſto, *Geneſ.*
43.c.d.

Donum altaris ſunt *f* vota, & bona opera, quæ in corde bono ſanctificantur: vel ſunt laudes, &
preces,

Marginal glosses (left): *Decem tribus. Duæ tribus. Synagoga. Eccleſia. Mali. Animæ peccatrices. Voluptates. Conſuetudo pravi operis Vitia & peccata. Conſideratio ſui Negotia ſæcularia Relinquere mundum. Terra. Credentes ex Iudæis. Aqua. Fortitudo Chriſti. Mors. Status peccati. Mundus. Virtus matris. Sepulchrum. Limbus. Infernus. Fideles in Eccleſia. Beati, Ejuſdem religionis Voluptates. Divitiæ. Honores. Iudæi. Dona Spiritus ſancti. Labores & orationes Chriſti. Dona Spiritus ſancti. Anima. Credentes Confeſſio fidei. Gratitudo. Vota, Bona opera. Laudes & preces.*

Marginal notes (right): a Hie ſ. Amo. 6. b Rup ſ Zac. 11 c Hie ſ Hab 3 Gr. 1 a m 2 3. d Hie ſ. Zac 5 e Hie ſ Matt ... 7.9 21.18 f Hie ſ Agg. 1. g Gr ſ. 1 Re. 15 h Her. de gratia & libero arbitrio i Gr ſ. 1 Re 10 k Ori ſ Exo. ho. 7. & ſ. Lev ho 16. l Amb ſ Lu. 9 Hie ſ Matt. 26. m Aru. & Aug ſ pſ 103. n Ter advers. Iudæos. Hie ſ Iſa. 42. o Hie. Eccleſ. 12 p Rup ſ Hab. 3 q Gr. 20. mor 17. r Au ſer 107. Rup ſ. Zac 5. ſ Bed ſ pro. 2. t Bed ſ pro. 31 v Hie. epiſ. ignota ... x Phil de Gigantibus. y Hie ſ. Mic. 7 z Hie ſ Iſa. 33 Gr 8 m. 26. & ho. 4. aa Aru. & Hil ſ pſ. 67. bb Bed ſ Ge. 38. cc Am ſ. Gal. 4 dd Bed ſ. Pro. 18. ee Ar ſ pſ. 71. Hil ſ pſa 67 ff Orig. Mat. ho. 21 Aug. 1 qu in Evan 34. & de ... vitium & vitium.

preces, quæ ſanctificantur per Chriſtum, *Matt.5.c. 23.b. Marc.7.b Luc. 21.b. Hebr 8.a.9.c.11.a.* Donaria quoque bona, *a* ſunt emendatio vitæ, & pœnitentia, & gratiarum actio, *Ex.26.f.25.c.28.a.30.a.38.d. Num.7.a.15.a.18.d.31.g. Deut.12 a.1.Reg.2.f.1.Par.29.e. Neem 13.a Eccl.50.c.Pſal.44.Iſai 19.c.29.d. Iere. 41 a. Soph.3.c. Matt.8.a. Luc.21.a Heb.5.a.*

Munera filiarum Tyri deſignare poſſunt *b* eleemoſynas à divitibus factas, *Pſal.44.* Munus autem abſconditum, & donum in ſinu, *c* eſt eelemoſyna citra inanem gloriam, *Prov 11.b.21.b.*

. Munera data matri ac fratribus Rebeccæ per ſervum Abrahæ, *Gen.24.f* ſunt *d* dona temporalia, quibus abundant gentiles, & mali: qui etiam ſi fidem habeant, tamen propter malam vitam non admittuntur ad hæreditatem Rebeccæ. Munera etiam, quæ dedit Abraham filiis concubinarum, *Gen.25.a* ſunt bona temporalia, data Judæis, hæreticis, & carnalibus, qui non ſunt cohæredes Iſaac, hoc eſt, Chriſti. Ad hæc munera invitabat Sichen filios Iſrael, *Gen.34.b.* Poſſunt etiam deſignare munera Abrahæ, quædam Dei dona, vel in ſignis, vel in Sacramentis Judæis collata.

Munera data ſunt Eſau à Jacob, *Gen.32.d.* quæ deſignant *e* placandos eſſe temporalem poteſtatem habentes, ne noceant ſpiritualibus: vel deſignant eos, *f* quos reliquit Chriſtus in poteſtate diaboli. Munera offerenda Prælatis, ſunt *g* reverentia honoris, & humilitas ſubjectionis Hæc munera non obtulerunt filii Belial Sauli, *1.Reg.10.d.*

Dona, in quibus Ruben erat prior, *Gen.49.a.* ſunt, *h* quæ primi acceperunt Judæi, ut fuerunt eloquia Dei, legiſlatio, teſtamentum, ſive promiſſio. Deſignare etiam poſſunt dona collata Lucifero, & ſuperbis.

Donaria idolis oblata, ſignificare videntur perverſam mentem cum pravis operibus. Talia fuerunt munera, quæ miſit Balac ad Balam, *Num.22.g.Par.28.d.Ezech 20.f. Hoſ 8.c. 2.Mach.1.e.g.*

Munus delatum Regi ultori, fuit *i* vitulus aureus, qui colebatur Samariæ, qui datus eſt Regi Aſſyriorum, *Hoſ.10.b.* & deſignat hæreſes, vel ipſos hæreticos, qui traduntur diabolo Munera etiam dant amatoribus hæretici, *Hoſ.8 c.* quum quicquid habent boni, relinquunt dæmonibus.

Munera fermenti & mellis, offeruntur Domino, ſed non in ſacrificium, *Lev.2.c.* vide Fermentum, & Favus.

Munus primitiarum deſpicis, *Lev.2.d.* quære Primitiæ.

Munera accipientes Judices, deſignant *k* avaritiam, vel avaros, *1. Reg.8.a.* & munera, pro quibus Judæi juſtificarunt impium Barabbam, & juſtitiam juſti Chriſti abſtulerunt, ſunt prpveotus, quos Sacerdotes accipiebant à populo, *Iſa. 5.f.33.c Iob 15.d. Pſalm.14.25. Prov 17.d Mich 3.d.* Hæc ſunt munera prava, *Eccl.35.c.40.b Amos 5.f.Mal.2.c.*

Munera oblata Deo à Cain, quæ non fuerunt accepta, *Gen.4.a.* vide Cain.

Munus gladii datum Machabæo à Jeremia, *2.Mach.15.c.* deſignare poteſt *l* verbum Dei.

Munuſcula, quæ dedit magiſter militiæ, *Jer.40.b.* deſignant favorem Principum ſecularium erga Prædicatores.

Munera, quæ mittent homines invicem ſuper morte duorum Prophetarum, *Apoc.11 b.* Prava congratulio malorum.

Donec.

DONEC, interdum eſt Niſi, *Matt.5 v.* Jota unum non præteribit à lege, donec omnia fiant. Et nunquam *Matt.1.d* Donec peperit filium ſuum primogenitum, Et quamdiu, *Joan.9.a.*

Me oportet operari, donec dies eſt. Et quouſque, *Exod 24.d.* expectate hic, donec revertamur.

Dormire, Somnus, Obdormire, Dormitare.
Sopire, Sopor, Inſomnis.

DORMIRE, eſt animalium, & dicitur ſomnus, qui fit *m* per conventum caloris ad interiora, aſcendentibus vaporibus ad cerebrum, maximè poſt ſumptum cibum, quæ evaporatio & tollitur, & refluit, & regreditur, ſicut euripus. Unde ſequitur impotentia, & quies omnium ſenſuum, ejuſque finis eſt ſalus animalium, quia quieſcunt cum ſomno, quum operari ſemper non poſſint: diciturque ſomnus ipſe quies per metaphoram, quia eſt cauſa quietis.

Dormire non convenit Deo, *n* niſi anthropopathos: & divinus ſomnus eſt illa excellentia excepta à creaturis omnibus, & nulli communicabilis, ex his, quæ providentiæ ratione gubernantur. Dicitur etiam dormire Deus, *o* quum videtur invocantibus non adeſſe, & dormit, quum nos dormimus, & quum in nobis fides dormit. Dormire etiam dicitur in malis, cùm ipſi dormiant, *Pſa 43.56.120.131.* dicitur etiam dormire Deus, *p* quando ab eo deſerimur, & non judicamur, indignique ſumus correptione Domini, *Pſal.77.* Surrexit tanquam dormiens Dominus.

Dormivit Chriſtus ut leo, *q* quia moriendo vicit diabolum, *Gen.29 b.Num.24.b.Pſalm.3.* & dormit Chriſtus in navi, quum *r* diſſimulat in tentationibus: & quum non vocatur orando, & quum nos dormimus, *Joan 1 b Matth.8.c.Pſalm 4.40.56.77.* dormit autem, cùm in navicula eſt Judas cum Petro, hoc eſt, perfidia cum fide. Et dormiens Jacob ſuper lapidem, deſignat Chriſtum in cruce, *Gen.28 b.* eundem deſignavit dormiens Samſon uſque ad medium noctis: & ſuper genua meretricis, *Jud.16.a.e. Luc.8.d.* & hic ſomnus fuit ei dulcis, *Jere.31 e.* dormivit etiam in navicula, *ſ* quum mortuus eſt, *Marc.4.d.* Sopor etiam Adæ, *t* mortem Chriſti deſignavit: cujus examinis in cruce pendentis latus lancea perforatum eſt, atque inde ſanguis, & aqua effluxit, quæ ſacramenta eſſe novimus, quibus ædificatur Eccleſia, *Gen.2.d.*

Obdormiens Elias ſub umbra juniperi, *3.Reg.19.a.* deſignat Chriſtum quieſcentem in Eccleſia Gentium.

Dormiens Jacob in itinere, *Geneſ. 28. b. 31. d.* deſignat *u* quietem contemplationis, & occluſionem oculorum curis rerum temporalium. *Dormit* autem ſuper lapidem, ut denotetur contemplationem debere eſſe cum obedientia, qualis fuit Chriſti. Dormire etiam dicitur in veſtimento, qui quieſcit in verbo Dei, & ſermone doctrinæ, *Exod 22.d Deutero. 24 d.* & dormiens Samuel in templo Domini, ubi erat arca, *x* eſt quieſcens ab omni malo, & vacans contemplationi rerum divinarum, & ſecretorum ſacræ Scripturæ, *1. Reg 3.c.* & dormit uſque manè, qui quouſque venturi Redemptoris ſplendor appareat, in incœptæ bonæ operationis converſatione requieſcit. Dormit autem Prædicator, ut Samuel in templo, quum à ſe repulſa penitus omni munda-

mundana ſolicitudine, ſeſe per conſiderationem rerum ſpiritualium recondit in mente, juxta illud,
Actor 6.a. Non eſt bonum relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Et Exod.18.c Eſto tu popu-
lo, in his quæ ad Deum pertinent Dormivit autem Samuel in loco ſuo, quum a Doctorum ordo ſpi-
ritualium rerum cognitionem cum veritatis certitudine retinuit. Et dicitur quintò dormiſſe, ut de-
ſignetur Prædicatorem debere tranquilla mente, dicendi modum diſponere, ut audientibus proſit.
Dormiens etiam Saul in ſolario, 1.Reg 9.d. deſignat b Prædicatorem ſublimi contemplatione conſide-
rantem, quale onus ſibi injungitur Sopor etiam Abrahæ, typus eſt contemplationis, Gen.15.c.Pſal.
3.4. Et ſopor Adæ, qui fuit Propheticus, contemplationem Dei ſignificavit, ad quam nemo elevatur,
niſi ſe ab exterioribus abſtrahat ſenſibus, Gen.2.d Defeſſi ſecuri dormiunt, c qui dum ſua intima, vi-
gilanter penetrant à laborioſis ſe hujus mundi oneribus, ſub quietis otio occultant. Et dormiens ſi-
let, qui clamorem carnis non ſentit, Job 3.b.4.c.7 b Jer.31.e.Hoſ.2.d.Zach 4.a. Dormit vigilante cor-
de, d qui ſic vacat otio, ut illud percipiendæ ſapientiæ impendat Et dormit ſponſus in eo, hoc eſt,
quieſcit. Et dormit ſponſa, per exceſſum contemplationis, Cant.2.b.5 a. Dormiens Elias, quietem
etiam contemplationis ſignificavit, 3.Reg.19 a dormit etiam & ſomnium videt, qui per mentis ex-
ceſſum, in ſublimium contemplationem aſcendit, Dan 4.a. Dormiens etiam ſponſa, erat beata Vir-
go, conticens myſteria in ſilentio, conferens in corde ſuo, ut opportuno tempore evigilaret, ea præ-
dicando Diſcipulis.

Dormit in pace in idipſum, Pſa.4. qui e eſt in fœlicitate, quum corruptibile hoc induetur incorru-
ptione, & mortale hoc induetur immortalitate. Ibi dormitur ſine terrore, Lev.26. b Hoſ.2.d.

Dormire inter medios Cleros, f eſt cognoſcere divini judicii cauſas, vel quieſcere inter duos po-
pulos, vel inter duo teſtamenta, vel morte conſommari, Pſal. 67. Vel cùm verbum Hebræorum cleri,
g qui inter utrumque adventum Chriſti medio modo quieſcunt, ipſum in corda habentes.

Dormire facit Deus concentum cæli Iob 38.d. qua odo h concordes Angelorum hymnos, atque il-
la cæleſtium virtutum gaudia, reproborum cordibus juſto judicio abſcondit: qui concentus cæli,
quamvis in ſe intrinſecus vigilet, in ipſa tamen reproborum ignorantia, extrinſecus dormit. Vel dor-
mit, i quum Angeli quieſcunt in magna cum pace ejecto Lucifero: vel cùm ceſſant vaticinia Propha-
tarum, & prædicatio Sanctorum, quæ non erunt in patria.

Dormiunt ſecuri greges quos paſcit Deus, Ezech. 34.f. Et dormiunt fiducialiter, k qui confidunt in
Deo, Hoſea 2.d. Et ſomnus dulcis operandi eſt, quum quis moritur cum operibus bonis, Eccleſiaſtæ
5.c. Hunc ſomnum dat Deus dilectis ſuis, Pſal 126. Dormit etiam ſecurus, qui nullo ſe reatu criminis
morderi deprehendit.

Dormiens in ſinu, à qua cavendum, eſt l caro, cujus blanditiis non eſt fidendum, Mich 7.b.

Obdormiens oſtiaria Iſboſeth, 2.Reg. 4. a. deſignat m infirmam cuſtodiam mentis facilè deficere.
Deſignat etiam ceſſantem diſcretionem.

Dormitant palpebræ, Prov.6.a. quum n cogitationes Prælati ea, quæ in ſubditis arguenda cogno-
ſcunt, pigredine deprimente diſſimulans Plenè enim dormire, eſt commiſſorum acta neſcire, nec
corripere. Dormiantibus cuſtodibus furatis dicuntur Chriſtum, quia tunc tollitur Chriſtus à ſubditis,
quum cuſtodes Prælati dormiunt, Matth.28.c. dormiens Iſboſeth meridie in ſtrato ſuo occiſus eſt, 2.
Reg.4.b. Somnus autem fugit ab oculis, quum Prælatus eſt ſolicitus, Gen.31.d. Prov.6.a.

Dormiens meditatur in lege Dei, qui in morte in ea meditatur, Deut.6 b.

Dormiens una meretrix, s eſt ſynagoga, non ſic conſiderans Prophetiam, quam ſic dormiens op-
preſſit. Alia verò meretrix dormiens, eſt inadvertentia, aut diſſimulatio Eccleſiæ, 3 Reg.3 c. Et ſopor
Judæorum, eſt eorum cæcitas, in intelligendis Scripturis de Chriſto, Iſa.29 d.51 f.g.Haba 2 d. Et ſom-
nos gravis Jacob, eſt longa infidelitas, & torpor vitæ carnalis Judæorum. Idem ferè obdormiens
Tobias, Tob. 2.b.

Dormientes diſcipuli, abſente Chriſto, Matth.26.d. Sunt ii, quibus p infidelitatis torpor obrepit.
Quum verò ultimò dixit Chriſtus, ut dormirent ipſo præſente, deſignatur ſecuritas, quæ ex Chriſti
præſentia habetur: de qua dicitur Lev 26.a. dormietis, & non erit qui exterreat. Ita dicebat David,
Pſalm.56. In medio catulorum leonum dormivi conturbatus, quia inter tribulationes, quadam frue-
batur ſecuritate, Marc.4 c.14.c. Luc 9.d. 22.e. Hoc deſignabat Petrus dormiens inter duos milites,
Actor.12.a.

Dormitantes, & dormientes virgines, ſunt q remiſſiùs agentes in opere ſpirituali, vel eſt quies cre-
dentium, & mors temporalis univerſorum. Et dormientes, ſunt omnes negligentes, Matt.13 d.25.
d.Pſal 1.12.56.75.118.126.131. Et dormiens in ſaltu, r eſt qui vitam habet infrugiferam. Iſa. 21 d. Tob. 2.
c. Prov.6.b.20. b.24.d Eccl.8.d.Dan 6.e.Nahn.3.d.Zach.4.a.Jere.31.e. 1.Mach. 6.b.Marc.13 d Rom.13.
c.1. Cor 11 g. Dormit in medio mari, qui in hujus mundi tentationibus poſitus, providere motus ir-
ruentium vitiorum, quaſi imminentes undarum cumulos negligit, Prov.23.d.

Dormit in veſtimento, qui ſecurus & lætus jacet in peccato, Exod.22 d.Deut.24.d. Iob 7 b & dor-
miens ſeminifluus, & menſtruata in ſtrato, eſt requieſcens in laude hominum, Lev.15.d. & dormiens
ovis in ſinu pauperis, & quiſcens in perſuaſionibus diaboli, . Reb.12.a.Pſal.40.Prov.6.a.24.d Epheſ.5.
d.1.Theſ.5.b. Dormitant etiam ab increpatione Dei, qui per ejus flagella non incitantur, ſed induran-
tur, ut Pharao, Pſal.75. Sic dormiebat Saul, hoc eſt, Judæi, 1.Reg 26.a Culpa etiam ſomni appellatio-
ne ſignatur, quum dicitur, 1. Cor.15.e. Evigilate juſti, & nolite peccare Dormiens Jonas ſopore gravi,
deſignat ſ peccatores non ſentientes pericula peccati, Jon 1 b.

Dormire interdum dicitur, qui quodam mentis ſtupore alienatur à vero, Epheſ. 5.d & dormit in
domo leproſi, qui in verbis & doctrina hæreticorum requieſcit, Lev.14.f Et dormiunt in delubris
idolorum, qui t erroribus Ethnicorum & hæreticorum adhærent, Iſa 56.d 65 a. & dormit ſemini-
fluus in ſtrato, quum v hæreticus quieſcit in diſcipulis, ejus opinionibus adhærentibus, Levit 15.a.
dormiunt autem in confuſione ſua, qui obliviſcuntur Dei, Iere.3.g. Obdormire in morte, eſt à ſacro-
rum dogmatum rectitudine excedere, Pſal.12.

Dormiens Abiſag in ſinu David, 3.Reg 1 a. deſignat x ſapientiam quieſcentem in ſenibus, licet vires
corporis deficiant

x Hie ad Nepotianum.

Silentium Virginis Mariæ. Quies fœlicitatis. Cognoſcere divini judicii cauſas. Quieſcere inter duos populos, vel inter duo teſtamenta. Quieſcere in ter graves tribulationes. Meditari utrumque adventum Chriſti. Abſcondit cæleſtium gaudia cordibus reproborum. Quies Angelorum in Deo. Ceſſare Prophetias & prædicationem. Fiducia in Deum. Caro. Ceſſans diſcretio. Negligentia. Ignavia. Neglectus ſynagogæ. Diſſimulatio Eccleſiæ. Infidelitas Judæorum. Torpor infidelitatis. Securitas ex Chriſti præſentia. Remiſſè agentes. Quies credentium. Mors temporalis. Negligentia. In peccato jacens. Quieſcens in laude humana. Quieſcens in perſuaſione diaboli. Induratus flagellis. Stupor mentis. Qui ſtertit in erroribus. Sapientia in ſenibus.

a Ber ſ.Par. 62 & ſ cant. ſer 52 37. b Greg 1 Reg. 9 & 10 mor. 22.& 5. mor. 21 & 23. mor.11. c Hie ſ Zac. 4. Aug ſ.Ioan. tra.17. d Ricar de S. Vict de ſomn. conſcien. d Rup ſ.cant. 2. e Aug ſ.pſ 4. Iſyc ſ Lev 26 Ru. ſ. Hoſ 2. Ori ſ cant ho 3.4. f Arn & Hil. ſ pſ 67. Aug ſ pſ 67. Ber.ſer.5 de adve g Gre 3 mor. 7 8.8 h Hie ſ Iob. 38. i Rup 3 de gloriſica. Trinit 14 k Hie ſ. Hoſ. 2.& ſ Eccl.5. & ſ Ezec 34 Aug ſ pſ 118. Gr. 10 m 12 l Glo ord.ſ. Mich 7. m Gr.1 m.30 n Gr 3 paſt 5 o Ori ſ.pſ.36 ho.5. Hie. epi multum in utramque.& ſ.Iſa. 29. p Hil ſ Matt. can 7 Ori ſ. Lev b. 18. Ori ſ Matt. cap.13 & ho. 32 & ſ Rom, 13. Hi ſ Matth. cant 27. Arn ſ pſ 56. q Amb ſer 13 r Hie ſ Iſa.22 & ſ. Ier 31. Aug epi.120. cap.32.& ſ. pſal.131. Greg 3 paſt. adm 23. Ber ſ.Cant. ſer.52. Ambr Apol. Davi 5. Aug ſ.pſa.75 Gre 8.mo 10 ſ Hie ſ.Ionam 1. t Hie ſ Iſa. 65.& ſ Ier. 3. Aug ſ pſalm, 12. v Iſy ſ Lev. 14 15 Cyri. expoſitio ſymboli Nyſſen.

Dormiens Achab in ſacco, deſignat pœnitẽtes, 3. *Reg.* 21. *g.* & dormiunt in confeſſione ſua, qui *a* cognoſcentes peccata ſua pœnitentiam agunt, *Jer.* 3. *g.*

Dormiunt in lectis eburneis, *b* qui deliciis vacant, *Amos* 6. *a.* & dormierunt divites vacantes deliciis ſomnum ſuum: & excitati in morte, nil invenerunt in manibus ſuis, neque *c* ipſas divitias, neque bona opera, *Pſal.* 75. Dormitaverunt, qui aſcenderunt equos, *d* hoc eſt, in morte animæ mentis oculos à veritatis luce clauſerunt, qui in præſentis vitæ honore confiſi ſunt, *Pſal.* 75.

Dormire oſſa hypocritæ cum eo in pulvere, eſt *e* cum ejus pravis actibus, etiam ſi qua ſunt benè acta, deperire, *Job* 20. *b.* Vel deſignantur pravæ & duræ conſuetudines, quæ non deſerunt hypocritam, etiam cùm redigitur in pulverem. Dormiunt etiam in pulvere, qui in terrenis deſideriis quieſcentes, oculos mentis clauſos habent, *Job* 21. *d.*

Dormit Behemoth ſub umbra, *Job* 40. *c.* quum *f* diabolus in illis requieſcit, quos à veri Solis ardore ſubtrahendo, frigidos facit. Et dormit cedrus, ſeu Aſſur, vel Pharao in medio incircumciſorum, *g* quum diabolus eſt inter immundos in inferno, *Ezech.* 31. *g.* 32. *f. Hoſ.* 7. *b.*

Non dormiunt, qui comedunt Job, quia *h* maligni ſpiritus, qui carnales quoſque de Eccleſia conſumunt, tantò magis quieſcere à tentatione neſciunt, quantò nullo carnis pondere gravantur, *Job* 30. *c. Iſa.* 5. *g.*

Dormierunt in capite omnium viarum, *i* qui non habitant in domibus, quæ virtutibus extruuntur, ſed in principiis viarum & in exitu tangentes omnia, & omnia relinquentes, qui rectè propter teporem dormire dicuntur, comparati betæ ſemicoctæ, parati ad nauſeam, ut videlicet evomantur à Deo, *Iſa.* 51. *g.*

Dormierunt in doloribus, *k* qui perpetuò in inferno cruciabuntur, *Iſa.* 50. *d. Ezech.* 31. *d.* 32. *d. Iere.* 51. *e.* Et obdormiunt, ut non reſurgant, *Iſa.* 43. *e.* Obdormiunt etiam in morte, qui cùm moriuntur, in infernum detruduntur, *Pſal.* 12. 87.

Non dormit perditio malorum, 2. *Pet.* 2. *a.* quia certiſſimè illis eveniet.

Dormientes in ſepulchris, ſunt *l* divites, qui quieſcunt in ipſis divitiis, *Pſal.* 87.

Dormiens Ezechiel ſuper latus ſiniſtrum trecentos, & nonaginta dies, deſignavit *m* captivitatem domus Iſrael tot annis duraturam. Dormiens autem ſuper latus dextrum quadraginta diebus, deſignavit tot annos reſtare de captivitate domus Juda, *Ezech.* 4. *a.*

Inſomnem noctem ducens Rex Aſſuerus, *Eſther* 6. *a.* inſinuat *n* vigilantiam Dei erga populum ſuum, & eam, quam Prælati habere debent erga ſubditos.

Dormiens Urias ad portam domus regiæ, 2. *Reg.* 11. *b.* eſt *o* populus Judaicus permanens in litera legis: & nolens ingredi ad ſenſus ſpirituales.

Dormientes duo, qui ſe mutuò fovent, *Eccl.* 4. *c.* ſunt *p* quieſcentes in mutua dilectione.

Dormire, pro Coire, vide Coire.

Dormire, pro Mori, quære Mori.

Dorſum, Scapulæ, Tergum.

DORSUM, eſt in animalibus *q* pars oppoſita pectori. cujus partes ſunt ſcapulæ, & ſpina, & infra lumbi è regione ventris. ſuntque in eo utrinque octonæ coſtæ communes, partibus ſuperioribus, & inferioribus. Dicuntur etiam tergum.

Scapulæ Dei per metaphoram, ſignificant *r* divinam protectionem, *Pſ.* 90. quia aves in ſcapulis fixas habent alas, quibus pullos fovent. Ita & Deus infirmos, quaſi in ſcapulis portat, & portando protegit.

Tergum Domini ſic accipitur, ut peccatores cùm mala committunt, à facie Domini fugere dicantur, ſed quum redire per pœnitentiam deliberant, quaſi poſt tergum Domini ſunt, quia *ſ* & diſcedere longius nolunt, & tamen præſumere de Deo, quaſi amici non poſſunt, 1. *Reg.* 12. *d.* Nolite recedere à tergo Domini. Hinc eſt, quod peccatrix mulier retrò ſtetiſſe dicitur, ut pedes Domini oſculari mereretur, *Luc.* 7. *f.* Retrò etiam illa ſtetit, quæ fimbrias ejus tetigit, & à fluxu ſanguinis ſui curari meruit: retrò quidem eſt, pro verecundia peccati, ſed tangit per virtutem ſpei, *Matth.* 9. *c.* Poſt tergum Domini ire, eſt ejus ſequi peccata, *Iſa.* 59. *c.*

Dorſum oſtendit Deus iis, quibus iraſcitur, *Jerem.* 18. *c.* & dorſum ponit Deus malos, *t* à quibus quaſi contemptus avertitur, *Pſal.* 20.

Supra dorſum Chriſti fabricaverunt peccatores, *Pſalm.* 128. quum *v* Judæi eum crucifixerunt, quorum peccata ipſe ſupra ſe portabat. Et hæretici fabricant contra Eccleſiam, eos ſuſtinentem.

Dorſum filiorum Noe, cui pallium impoſuerunt, *Gen.* 9. *d.* memoria *x* paſſionis Chriſti, quam tranſactam fideles venerantur, ſignificat.

Dorſum columbæ in pallore auri, *Pſ.* 67. eſt *y* conſtantia fidei, & dogmatum ſtabilitas perfectorũ, vel eſt ultima converſio Judæorũ in fine mundi. Vel *z* in poſterioribus temporibus munus novi teſtamenti. Vel *aa* deſignat conſcientiam puram, quæ inter pectus & dorſum latet. Vel vim ferendi onus leve Chriſti, per charitatem. Vel æternam fœlicitatem ſequentem tempus hujus vitæ.

Scapulæ Agar, *Gen.* 21. *b.* deſignant ſuſtentationem populi Judæorum per legem. Tergum autem Moyſi, quod aſpiciebant filii Iſrael, *bb* rudiora legis ſignificat, *Exod.* 33. *b.*

Dorſum in Angelis, dicitur, *cc* vis illa, quæ continet omnes virtutes vitales.

Scapula Rebeccæ, *Gen.* 24. *b.* exercitationem *dd* operum ſignificare poteſt, & elationem gentilitatis.

Tergum, interdum ſignificat futura, ut poſt tergum vidit Abraham arietem, ut deſignaretur futuro tempore paſſurum Chriſtum, *Gen.* 22. *c.* Tergum autem tabernaculi, finem mundi & bonarum operationum deſignat, *Exod.* 26. *e.*

Poſt tergum claudere oſtium, eſt *ee* non dare locum maligno, *Gen.* 19. *b.* Et ratione contra pravos motus muniri.

Terga deſignant aliquando vitam præcedentem vitioſam, unde jubetur Loth, ut non reſpiceret poſt tergum, *Gen.* 19. *d.* & terga vertere, eſt vinci à diabolo, *Geneſ.* 4. *b. Exod.* 23. *d.*

Poſt tergum monet Deus, ut paſtor agens oves, *Iſa.* 30. *e.* Nam antequam *ff* homo peccet, faciem habet verſam ad Deum, peccando verò dorſum illi vertit. Deus tamen non ceſſat monere poſt tergum.

Left margin:
- a Hier. ſ. Jer. 3.
- b Hier. ſ. Am. 6.
- c Aug. ſ. pſ. 75
- d Gr. 3. m. 18.
- e Gre. 15. mo. 4. t. 20.
- f Gr. 33. m. 31
- g Hier. ſ. Ez. 31
- h Gr. 20. m. 42.
- i Hier. ſ. Iſa. 51
- k Hier. ſ. Iſ. 43. 50. & Ezec. 31. 32.
- l Hier. ſ. pſ. 87.
- m Hier. ſ. Eze. 4.
- n Glo. ord. ſ. Eſther 6
- o Glo. ord. ſ. 2. Reg. 11.
- p Lyr. ſ. Eccl. 4.
- q Ariſt. 1. de hiſt. ani. c. 14.
- r Au. de eſſen. divini.
- Eus. ſer. ſpir. t
- ſ Gre. 1. Reg. 12.
- t Aug. ſ. pſ. 20
- v Gre. 1. mo. 8.
- x Aug. 26. civ. Dei. 2.
- y Ori. ſ. cant. ho. 3. 4.
- z Hie. & Au. ſ. pſa. 67.
- aa Be. de diligendo Deo.
- bb Glo. ord. ſ. Exod. 33.
- cc Diony. cale. Hier.
- dd Ori. ſ. Gen. hom. 10.
- Glo. ord. ſ. Gen. 22.
- ee Glo. inter. ſ. Gen. 19.
- ff Gr. 3. paſt. adm. 19.
- Hier. ſ. Eze. 8.

Right margin:
- Pœnitentia.
- Vacantes deliciis.
- Perire bona acta hypocritarum.
- Perſeverantia prava conſuetudinis.
- Quieſcere in terrenis.
- Quieſcere diabolus in malis.
- Diligentia dæmonum.
- Torpor in medio virtutum.
- Cruciatus in inferno.
- Certamdiorum perditio.
- Divites.
- Captivitas domus Iſrael, & Juda.
- Cura Dei in populum ſuũ.
- Vigilantia Prælati.
- Quieſcentes Judæi in litera legis.
- Mutua charitas.
- Divina protectio.
- Pudor de peccato.
- Sequi peccata Dei.
- Ira Dei.
- Pœna Chriſti & Eccleſiæ.
- Memoria Paſſionis Chriſti.
- Conſtantia fidei.
- Converſio Judæorum.
- Novum teſtamentum.
- Conſcientia pura.
- Fœlicitas.
- Suſtentatio Judæorum per legem.
- Rudiora legis.
- Vis vitalis Angelorum.
- Exercitatio operum.
- Elatio Gentilitatis.

Dorſum

Tempus futurum. Non dare locum diabolo. Vita præterita. Vinci à diabolo. Peccare. Negare Chriſtum.

Obſtinati. Idololatræ. Dorſum ergò præbent Deo, qui legis ejus obliviſcuntur, 2. *Par.* 29 *b Eccl.* 21. *c.* Item negantes Chriſtum eſſe Deum, *Eze.* 8. *g* & dorſum durum eſt cordatis, qui obſtinati ſunt contra Deum, *Bar.* 2 2 *g. Zac.* 7. *c.* Dorſum etiam incurvatum, eſt *a* obſtinatio incredulitatis, *Pſalm.* 68. *Rom* 11. *b.* & dorſum cameli, eſt cultus Deorum gentilium, *Gen.* 24. *g.*

Non valentes reſiſtere ſapientiæ fidelium. Terga vertentes Judæi, ſunt *b* non valentes reſiſtere ſapientiæ Doctorum Chriſtianorum, 1. *Reg.* 4. *a.* Unde non poterant reſiſtere ſapientiæ, & Spiritui, qui in Stephano loquebatur, *Actor* 6. *c.*

Dorſum dantut inimici Chriſto, aut juſto, *Pſalm.* 17. Quum *c* perſecutores convertuntur: & ſequuntur eos, quos perſequebantur. Et dorſum ſunt, qui aliorum ſuſcipiunt doctrinam, & exempla: & curvantur ad portanda opera peccatorum.

Converſio peccatorum. Poſt tergum Benjamin dicuntur eſſe hæretici, *Hoſ.* 5. *c.* quia *d* non habent oculos ad perſpiciendam veritatem.

Suſcipere doctrinam, & pœnitentiam. Castitas bonorum. Pœnitentia. Pœna æterna. Temporalia. Punitio malorum. In dorſo fit caſtigatio verberum, unde poteſt ſignificare *e* pœnitentiam, & caſtigationem pro peccatis aſſumptam, vel illatam, *Prov* 10 *b* 26 *a. Jer.* 28. *f Amos* 8. *d.* Hoc ſignificant tribulationes in dorſo, *Pſalm* 65. 80. Et virga malorum dicitur eſſe in dorſo bonorum, quod mali affligunt bonos; *Nahum.* 2. *d.* E diverſo, ſuper dorſum inimicorum ſunt manus bonorum, quum mali puniuntur, *Gen.* 49. *b. Deut.* 33. *b.* 2 *Re.* 22. *d Pſ.* 17. & ponet Deus inimicos dorſum, quum Chriſtus dicet illis in judicio. Ite maledicti in ignem æternum, *Pſal.* 40. 45 *A.* Sic virga in dorſo, erit vindicta extrema. *Prov.* 10. *b.*

Dorſum interdum ſunt temporalia, quæ ſunt oblivioni tradenda, *Pſal.* 128. *Phil.* 3. *c.*

Inter ſcapulas percuſſit Jehu Regem Joram, 4. *Reg.* 9. *e.* & miles Syrus percuſſit Regem Achab inter cervicem & ſcapulas, 2. *Par.* 18. *g.* ut deſignetur ita percutiendos eſſe ſuperbos, qui nolunt dorſum ſubjicere Deo, & ejus præceptis.

In dorſo atramentarium, *Ezec.* 9 *d.* deſignat memoriam actuum noſtrorum in Chriſto judice.

Dos, Dotare.

DOS eſt, quæ datur virginibus quando nubunt, quæ eſt velut hæreditas earum.

Memoria Christi. Bona opera. Dos bona, qua Deus dotat, ſunt bona opera cum gratia facta, *Gen.* 30. *c.*

Temporalia. Dos, quam offert Sichen Dinæ, ſunt *f* temporalia bona, quæ offert diabolus ſibi conſentientibus, *Gen.* 34. *b.*

Honorare ſenſum hiſtoricum. Dotare virginem, eſt *g* honorare ſenſum hiſtoricum, *Exod.* 22 *c.* quando videlicet ille ſenſus ædificat honoratur autem dote rectæ fidei.

Dos, quam dedit Pharao filiæ ſuæ, uxori Salomonis, fuit civitas Gazer, quam abſtulit à Chananæis, 3. *Reg.* 9. *c.* vide Gazer.

Dothaim.

DOTHAIM, id eſt, ritus, aut lex, vel defectus idoneus. Eſt locus ubi invenit Joſeph fratres ſuos, *Gen.* 37. *d.*

Defectio à lege. Poteſt deſignare *h* defectionem à lege, & *i* defectionem per cupiditates, & fœmineas affectiones. Ibi invenit Joſeph fratres ſuos, hoc eſt, Chriſtus peccatores. Fratres etiam Chriſti Judæi, erant in Dothaim, *k* quia in grandi defectione erant, qui de ejus nece cogitabant.

Drachma, Didrachma.

DRACHMA eſt *l* numi genus, & etiam pondus, quinque obolos continens, *Neem.* 7. *g.* 2. *Mach.* 4. *c.* 12. *g.* Didrachma verò continet duas drachmas. Et drachma octava unciæ pars, Drachmæ enim octo, Latinam unciam faciunt. Siclus autem, quatuor habet drachmas.

Fides, gratia, & miſericordia. Vetus teſtamentum. Drachma, quam mulier perdidit, deſignare poteſt *m* fidem, & gratiam, & miſericordiam, quæ perdidit homo peccando. Item vetus teſtamentum, *Luc* 15. *b.*

Genus humanum. Gentiles. Imago Dei. Angeli. Drachma etiam perdita, eſt *n* genus humanum, vel gentilis populus, vel imago Dei in anima, drachmæ autem novem ſunt novem ordines Angelorum.

Subſtantia terrena. Chriſtus. Utrumque teſtamentum. Didrachma, quod dabatur Cæſari in tributum, *Matth.* 17. *d. Luc.* 15 *b.* eſt *o* figura ſubſtantiæ terrenæ, quam exigunt injuſtè à filiis, vel eſt ſubjectio legis, ad quam non tenebatur Chriſtus, vel *p* eſt integrum pretium noſtræ ſalutis, qui eſt Chriſtus confitendus, vel eſt utrumque teſtamentum. Vel *q* deſignat Patrem & Filium, & Filius ad Patrem ſe habent in una quidem natura, ſed tum diviſum, quoniam uterque ſubſiſtit, tum conjunctum, quia alter ſine altero non eſt.

Draco.

Dæmones. Antichriſtus. Tyrannus. Aſtutia diaboli. Fallacia ſcientiæ humanæ. Caro. Spiritus iracundiæ. Perverſi & invidi Judæi. Malitia. Gentiles. DRACO, eſt genus ſerpentis magni corpore, in aqua degentis, quod aſt peſtiferum, & horribile.

Dracones ſignificare ſolent *r* ſatanam, ejuſque ſocios, ac membra. Et dicitur Lucifer draco magnus, ad comparationem minorum draconum, *Deut* 32. *e. Job.* 40. *b.* 41. *a. Pſal.* 90. 73. 103. *Sap.* 16. *b. Iſa.* 13. *d* 34. *c.* 35. *c.* 51. *d. Jerem.* 9. *d.* 10. *d.* 49. *g.* 51. *d Ezech* 29. *a.* 32. *a. Marc.* 1. *c. Dan* 14 *c Mal.* 1. *a. Apoc.* 12. *a.* 13 *a* 16. *c.* 20 *a.* Draco eſt diabolus in hæreticis, per quos occultè inſidiatur ſicut leo erat in Principibus, per quos apertè fideles perſequebatur. Poteſt etiam in aliquibus ex dictis locis, Antichriſtum ſignificare: & tyrannum. Cœpit diabolus eſſe draco, à tempore Pharaonis.

Dracones, in quos verſæ ſunt virgæ magorum, *Exod.* 7. *b.* ſignificare poſſunt aſtutias *ſ* diaboli, & fallacias ſcientiæ humanæ.

Draco conculcandus, eſt *t* caro ſpiritui adverſaria, & rebellis. Et etiam ſpiritus iracundiæ, quæ ignem efflat, *Pſal* 90.

Dracones etiam ſunt homines perverſi & malitioſi, & invidi. Et peculiariter Judæi. Et ipſa *v* malitia, draco eſt, cujus cubile eſt mens prava, *Job* 30 *d Iſa.* 34. *c. Jer.* 14. *a. Mich.* 1. *c.*

Dracones, qui invitantur ad laudandum Deum, ſunt gentiles, qui invitantur ad fidei ſuſceptionem, ut cum ea laudent Deum, *Pſal.* 148 *Iſa.* 43. *c.*

a Glo. ord. ſ. Pſalm. 68. b Greg. ſ. 1. Re. 4. c Gr. 1. paſt. [illegible] d Hie. ſ. Hoſ. 5. e Hie ſ. Naum. 1. Amb. de bono patriar. 4. Bed. ſ. Prov. 10. f Glo. inter. ſ. Gen. 34. g Glo. ord. ſ. Exod. 22. h Amb. de fuga ſæc. 1. & de Joſeph 3. i Philo quod deterior potiori inſidietur. k Aug. ſer. 82. Bed. ſ. Gen. 37. l Hie. ſ. Eze. 4. m Am. epi. 1. Am. ſ. Luc 15. Ter. de pudicitia. n Ber. de gratia & lib. arb. Gre. ho. 34. o Ori. ſ. Matt. ho. 4. p Hil. ſ. Matt. can. 14. Amb. epi. 31. & ſ. Luc 5. q Cyri. 3 ſ. Joan. 29. r Ori. ſ. Levi. h. 7. & ſ. Eze. ho. 12. & ſ. Lucam ho. 31. Aug. ſ. pſ. 73. Hie. ſ. Iſa. 13. & ſ. Eze. 29. Aug. ſ. pſ. 39. 73. 103. Ber. 9 in pſal. Glo. inter. ſ. Apoc. 20. Rup. 1 vid. ver. Dei 7. ſ Lyr. ſ. Exo. 7. t Lyr. ſ. grad. 65. Ber. ſerm. 13. Qui habitat. v Gre. 7 in 15. & 20 in 29. Mor. ſ. Job. 30.

Dromedarius, vide Camelus.

Dubitare, Hæſitare, Anceps.

DUBITARE dicitur, quia circa alicujus rei judicium ita eſt anceps, ut neutri parti adhæreat. Dubitatio Petri in mari, fuit velut *a* nuntia negationis ejus, *Matth.* 14. *d.* Dubitantes quidam ex diſcipulis de reſurrectione Chriſti, *Matth.* 28. *d.* 21. *d. Marc.* 12. *c. Rom.* 4. *d. Jac.* 1. *a.*

a Hil. Matth. can. 14.

Hæſitans Herodes de Chriſto, an eſſet Joannes Baptiſta, *Luc.* 9. *a.* Hæſitabat quidem prius, ſed poſtea aſſerebat ipſum eſſe Joannem: & deſignat *b* curioſos, qui facta mirabilia bonorum, videre quærunt, & audire, ſed non imitari.

b Lyr. ſ. Luc. 9. — *Curioſi.*

Ducere, Adducere, Deducere, Perducere.

DUCERE, eſt, quaſi viam oſtendendo, in aliquem locum quempiam comitari: à qua ſignificatione non longè abſunt Abducere, & Deducere. Perducere autem, eſt uſque ad finem ducere. Ducere autem, interdum eſt dirigere, *Jud.* 4. *a.* Duc exercitum ad montem Thabor. Exercere, *Jud.* 7. *a.* duc lætum diem. Exiſtimare, 1. *Eſdr.* 4. *c.* Legiones Regis videre nefas ducimus. Tendere, *Gen.* 35. *c.* In via, quæ ducit Ephratam. Trahere, 2. *Par.* 6. *f.* captivos duxit eos.

Deduxit Chriſtum mirabiliter dextera ſua, vel Patris, quia *c* ſua potentia, ac virtute ſpirituali ductus eſt in cælum. Et etiam ſecundum quod fecit divina, & paſſus eſt humana. Et malitias hominum ſua bonitate ſtravit, *Pſal.* 44. 138. Et adduxit Deus orientem, quum dedit Filium ſuum mundo *Zach.* 3. *d. Iſa.* 48. *c.* & ipſe deducit Chriſtum ad inferos, & reduxit, 1. *Reg.* 2. *g.* & deducit Deus velut ovem Joſeph, *Pſal.* 79. Hoc eſt *d* Chriſtum, qui deductus eſt ſicut ovis ad occiſionem, *Iſa.* 53. *c.* Adducit etiam Deus David, hoc eſt Chriſtum, in ſtatum Regium, 2. *Reg.* 7. *c.*

c Ter. adver. Iudæos. Hie. & Aug. ſ. pſa. 44. d Aug. ſ. pſa. 79. — *Potentia Chriſti. Dans Pater Filium mundo.*

Ducentes Joſeph in Ægyptum, ſunt *e* prædicantes Chriſtum in mundo, *Gen.* 37. *f.* 39. *a.* idem deſignant ducentes Philiſthæi Samſon in Gazan, *Jud.* 16. *f.*

Prædicantes Chriſtum in mundo.

Ducens Rahab exploratores ad tectum domus ſuæ, *Joſ.* 2. *b.* deſignat *f* ſuſceptionem Chriſti à Patre venientis.

e Glo. inter. ſ. Gen. 37. f Ori. ſ. Ioſ. h. 1. — *Suſceptio Chriſti.*

Ducens Gedeon populum ad aquas, *Jud.* 7. *b.* deſignat *g* Chriſtum ducentem credentes ad baptiſmum. Et ducere in altum rete, *h* eſt prædicationem inducere in cor hominis: aut multitudinem credentium ad Chriſtum, (quia Synagoga non erat alta) vel adducere homines ad fidem, vel ad profundam diſputationem: vel adducere Eccleſiam, ceu naviculam ad cæleſtia, *Luc.* 5. *a. Rom.* 11. *c.* Deducunt Tyrum pedes longè ad peregrinandum, quum quis convertitur à peccatis, *Iſa.* 23. *b.* ducere etiam bovem, aut aſinum adaquare, eſt ducere Judæos & Gentiles, & ad baptiſmum inducere, *Luc.* 13. *d.* Et ducere bovem, aut ovem errantem in domum ſuam, eſt revocare peccantes ad gratiam, *Deut.* 22. *a.* Adducuntur etiam Reges gentium ad Eccleſiam, quum Philoſophi veniunt ad fidem, *Iſa.* 60. *b.* Et ducens Samaritanus vulneratum in ſtabulum, eſt Chriſtus ducens errantes ad Eccleſiam, & ſuſcitans à terra inopem, *Luc.* 10. *f.* Et ducens in civitatem munitam, eſt *k* introducens in Eccleſiam, *Pſal.* 59. *Ezech.* 34. *d.* 36. *c.* 37. *c.* idem eſt adducere ad terram Galaad, & Libani, *Pſalm.* 42. *Mich.* 1. *d. Zach.* 8. *b.* 10. *d.* 1. *Mach.* 5. *c. Joan.* 10. *c.* adducit etiam Deus Jacob, revertentem ex Ægypto, *Gen.* 46. *a. Iſa.* 63. *c.* deduxit etiam populum ſuum in manu Moyſi & Aaron, hoc eſt, per legem, & Sacerdotes, *Pſal.* 76. 77. deducit etiam Deus in via, quos etiam in via æterna per Chriſtum deducit. Deducit etiam ad viam, *l* quos ad fidem Chriſti ducit, *Pſalm.* 85. 138. duxerunt diſcipuli pullum ad Jeſum, Gentiles ad fidem, *Marc.* 11. *a. Luc.* 19. *e. Matth.* 21. *a.* Adducit etiam Deus ſemen Iſrael ab Oriente, & de longinquo, *m* quum à remotis partibus convertit gentiles. Et adduxit filias Eccleſiæ longè, *Iſa.* 43. *b.* 60. *b.* 66. *f.* & qui veloces ſunt in fide, equis vehuntur: qui multiplices in gratia quadrigis, qui conſolatione indigent, tectis lecticis, & umbraculis, &c. Adducit etiam filios Iſrael de terra aquilonis, quum liberat à poteſtate diaboli, *Jer.* 23. *b.* 31. *b. Ezech.* 36. *c.* 38. *f. Soph.* 3. *d.* Adducit etiam benignitas Dei peccatores ad pœnitentiam, *Rom.* 2. *a.* ducit etiam Deus in ſolitudinem eos, quos ducit in Eccleſiam, *Oſe.* 2. *c.* ducentes Salomonem in Gion, ut ungeretur, 3. *Reg.* 1. *a.* deſignant eos, qui ducuntur ad baptiſmum, & fiunt Chriſtiani, erigi in Reges. Ad hæc pertinent, quum adductus eſt Ægyptios ad David, 1. *Reg.* 30. *c.* & ſurdus & mutus ad Chriſtum, *Marc.* 7. *d.* 8. *e. Luc.* 9. *e.* 18. *g.*

g Ori. ſ. Iud. ho. 9. h Ori. ſ. Luc. ho. 34. Amb. de virg. 3. & ſer. 9. & ſ. Luc. 5. 10. 13. i Hie. ſ. Iſa. 23. 60. k Beſ. ſ. pſ. 59. l Aug. ſ. pſ. 85. 138. m Hie. ſ. Iſai. 44. 68. — *Ducens Chriſtus ad baptiſmum. Prædicare. Converſio Gentilium. Liberans à poteſtate diaboli.*

Duci ablactatum in conſpectu Domini, eſt *n* per exhortationem majorum bonis operibus exornari, 1. *Reg.* 1. *d.* & adduci virgines poſt ſponſam, *o* eſt virtutes mentibus tradi, *Pſal.* 44. *Iſa.* 66. *g.* deducit autem Deus ſuper ſemitas juſtitiæ, quum fecit hominem exerceri in operibus juſtitiæ, *Pſal.* 22. 30. 60. 72. 77. 85. 108. 142. *Sap.* 9. *e.* 10. *b.* & adducens Andreas Simonem ad Jeſum, eſt per exercitationem bonorum operum efficiens, ut alii etiam ad ipſum appropinquent *Joan.* 1. *f.* Adducere pecora ad Joſeph, eſt ducere ſimplices ad Chriſtum, *Gen.* 47. *d.*

n Gre. ſ. 1. Reg. 1. o Arn. ſ. pſ. 44. — *Exhortari con majorum proficere.*

Ducens Chriſtus Petrum & Jacobum, & Joannem in montem excelſum, *p* eſt ad vitæ perfectionem, & contemplationem elevans, *Matth.* 17. *a.* Idem deſignavit ducens Barach exercitum in montem Thabor, *Jud.* 4. *a. Iere.* 2. *d.* & adducit Deus ſervos ſuos ad montem ſanctum ſuum, hoc eſt, *q* ad dogmata veritatis: ad quæ, niſi ipſe ducat, non poſſumus aſcendere, *Iſa.* 56. *b.* Et ipſe deducit in ſemitam mandatorum ſuorum, *Pſal.* 118. 1: 4. quia difficilia egent ductore.

p Ori. ſ. Matt. 103. q Hie. ſ. Iſ. 56. Rhet. de S. Viſ. de 12. patriar. 80. — *Elevans ad perfectionem & contemplationem.*

Deducit Deus in ira populos, *r* quum per tribulationes eos à vitiis ad meliorem ſtatum revocat, *Pſal.* 55. deducit autem eos, quorum factus eſt ſpes, *Pſal.* 60. Et deducit in ſpe: quia ſpe ſalvi facti ſumus, *Pſal.* 77. Ducet Deus tertiam partem populi per ignem, quum per tribulationes purgabit bonos, *Zach.* 13. *d.* dicitur ducere eos per abyſſos, *Iſa.* 63. *c.*

r Aug. ſ. pſ. 55. 60. 67. ſ Arn. ſ. pſal. 106. — *Emendans Deus caſtigando.*

Ducit Chriſtus in civitatem munitam, *ſ* hoc eſt, in cæleſtem Hieruſalem ut in portum tutiſſimum, & acropolim, *Pſalm.* 59. 106. 107. eſt autem arcta via, quæ ducit ad gloriam, *Matth.* 7. *b.* dicitur quoque Deus adducere in montem ſanctum ſuum, quum ducit ad gloriam, *Iſa.* 56. *c.* & adducit Deus omne bonum, quum dat gloriam, *Jerem.* 31. *g.* & adducit diem conſolationis poſt flagella, *Thren.* 1. *g. Sapien.* 6. *c. Habac.* 3. *d. Zach.* 8. *b.* | *Hebr.* 2. *c. Apocal.* 7. *d.* & deducit in pace, *Iſa.* 55. *d.* & quum duxit tres diſcipulos in montem ſeorſum, ut viderent gloriam, *t* deſignavit paucos eſſe electos, *Matth.* 17. *a.* ducens autem Moyſes populum in locum, de quo loquutus eſt Dominus, deſignat per obſervantiam præceptorum ducendos homines ad terram promiſſio-

Hil. ſ. pſa. 59. Hie. ſ. Iſa. 56. t Hie. ſ. Matt. 17. v Aug. ſ. pſa. 96. — *Duns Chriſto gloriam.*

nis,

Remuneratio bonorum, & malorum. nis, *Exo.32.g.* deducit quoque Deus ſicut oves populum *a* in paſcua videlicet cœleſtis gloriæ, *Pſalm.76.* *a Aug.ſ.Pſ.*

Ducit *Deus* unum quodque in terminos ſuos, *Iob 38.b.* bonos videlicet *b* remunerando, & malos puniendo. Et aliquando malos convertendo, & labi bonos permittendo. *Ducti* duo nequá crucifigendi cum Jeſu, diſtinctionem ſervandorum, & damnadorum in judicio per Chriſtum faciendam deſignarunt, *Luc.23.d.* *b Gr.26.m*

Prædicare gentibus. Deducere Chriſtum Idumæam, *c* eſt ipſum prædicare populo majori, hoc eſt, gentilibus, *Pſa.59* ducit voluntas gubernantis oubes, hoc eſt, *d* Deus prædicatores, ubi vult eos prædicare, *Ioan.7 b* & ducit ſponſa ſponſum in domum matris ſuæ, quum Chriſtus inducitur in gentilitatem per prædicatores, *Cant 8.a* Idem deſignat ducens Laban Jacob in domum ſuam, *Gen.29.c.* & ducens Ægyptius David in cuneum Amalecitarum, *1.Reg.30.d.* eſt *e* prædicator prædicans Chriſtum mundanis, ut percutiantur pœnitentia. *c Hil.ſ.Pſ.* *d Gr.27.m.* *e Gr.3.m.*

Comminatio pœnæ inferni. Deducit *Deus* ad inferos, *f* quum terrorem inferni incutit peccatori. Reducit autem ab inferis, quum per pœnitentiæ lamentum, ad ſpem veniæ ipſum erigit, *1.Reg.2.b.Tob.13 c.Sap.16.b.* deducit etiam *Deus* ad inferos, relinquens Judæos in errore, & ita condemnans. Sic deducuntur cani Jacob per filios ſuos cum mœrore ad inferos, quum per filios ejuſdem populi perit ipſe populus, & propter mortem Joſeph, hoc eſt, Chriſti, qui tamen vivit condemnantur increduli ad pœnas inferni, *Gen 42.g.* Sic *f Gr.ſ.1.Re.*

Pœna inferni. non deducta eſt canities Semei, neque canities Joab pacificè ad inferos, ſed cum ſanguine per Salomonem, ut Judæi condemnati ſunt per Chriſtum, *3.Reg.2.b.* deducit etiam *Deus* in puteum interitus *g* malos, hoc eſt, in infernum, *Pſal.54.* & ad nihilum deducit omnes gentes, cùm ex omnibus condemnat, *Pſa.30.58.59.107. Prov.14.b.16.d.* Adducit etiam *Deus* declinantes in obligationes cum operantibus iniquitatem, *Pſa.124.Ezec.26.d.27.g.32.g.* ducit etiam via lata ad inferos, *Matt.7.b.* *g Hil.ſ.Pſ.5.53. Aug.17.m Dei 4.*

Tentationes, ſequi Spiritus ſancti inſtinctum. Traditus Chriſtus Iudæis. Non duxit *Deus* filios Iſraë eductos de Ægypto per viam terræ Philiſtum, *Exod.13.d.* ſed per deſertum, quia non dat recenter converſis graves tentationes. *Ductus* eſt autem Jeſus in deſertum à Spiritu poſt baptiſmum, *Matth.4.a.* quia *h* baptizatos offert Spiritus ſanctus tentationi diaboli, qui non poteſt tentare, niſi quantùm permittitur. Filii autem Iſraël in typum infirmorum & non valentium ſuſtinere labores pœnitentiæ, & tentationum, ducti in deſertum, dicebant ſe ductos in locum peſſimum, *Num.20.a. Deut.29.c.* *h Hil.ſ.Mat.can.3. Gr.24.m.13*

Mortificatum Duci ſpiritu, *i* eſt agere quæ ſunt ſpiritus, *Gala.5.a.* & ſequi inſtinctum Spiritus ſancti. *i Lyr.ſ.Gal.5*

Confundens Chriſtus Philoſophos & hæreticos. Deducit *Deus* in pulverem mortis Chriſtum, *k* quum traditus eſt in manus Judæorum, *Pſal.21.* Vel deducitur Chriſtus in pulverem mortis in membris ſuis, quæ non tam cito reſurgunt. *k Au.ep.120. l Hie.ſ.Iſa.1.42.*

Adducit Deus magiſtratus quaſi lutum, *Iſa.41.g.* quum *l* Chriſtus confudit omnem ſuperbiam principum hujus mundi, philoſophorum, & hæreticorum. Et deducit eos in nihilum, *Ezec.17.g.* Hoc deſignavit Elias ducens Propheta Baal in torrentem Cyſon, ut occiderentur, *3.Reg.18.g.* Sic ducuntur Moabitæ ad torrentem ſalicum, quando hæretici ſuis verbis confunduntur, *Iſa.15.d.* Sic duxit Eliſæus Syros in Samariam, *4.Reg.6.d.*

Sacerdotes ſine fructu. Ducit Deus ſacerdotes inglorios, *Iob 12.c.* quum *m* ipſi ſacerdotes, vitam diſcipulorum negligentes, nullum de eorum profectibus fructum referunt. *m Gr.11.m.9*

Diſperſio Iſraël. Ducens Ezechiel novaculam per caput & barbam, *n* diſperſionem populi Iſraël ſignificavit, *Ezech.5.a.7.f.26.b.28 b.* & duxit Deus ſuper filios Iſraël gentem magnam. Et regem Chaldæorum, *Deut.28.c. Par.37 c.Iſa.37.e.66.b Ier.4.b.5.d.6.a.18.d 43.b c.* eduxit Deus vineam ſuam in ſolitudinem, *Hoſ 2.c.* *n Gl.ord.ſ.Ezech.5.*

Cōgregari ad judicium. Vindicta Dei. Deducet Deus omnes gentes in vallem Joſaphat, quum *o* congregabuntur ut judicentur in univerſali judicio, *Ioel.3.a.* Ducetur etiam impius quiſque ad diem furoris, hoc eſt, ad judicium. Et ducetur iniquos, hoc eſt, diabolus, aut Antichriſtus ad ſepulchra, id eſt, ad pravorum corda, ut cum eis in inferno ſepeliatur, *Ioan.21.d.Luc.19.d.* & adducit Deus ultionem retributionis, quum dat unicuique ſecundum opera ſua, *Iſa.35.a.* *o Gr.15.m.19*

Diſſipatio hæreticorum & philoſophorum. Adducit Deus malum in aliquos, hoc eſt, *p* dæmonem & pœnam, *Iſa.31.a.* & contritionem magnam, *Ier.4.b.14.c.* & adducit fortiſſimos gentium, hoc eſt, immiſſiones per angelos malos, *Ezec.30.c.* *p Hie.ſ.Iſa.31 & ſ.Ier.*

Relinquunt Deus gentes. Dat Deus Pater Filium & gratiam doctrinæ. Perducit Deus flumina ad deſertum, *Nah.1.a.* quum *q* Oratores, & Philoſophos, & hæreticos deſtruit illuſtratione adventus ſui. *q Hie.ſ.Nahum 1.*

Deduxit Deus fœdus, quod percuſſerat cum omnibus gentibus in irritum, *r* quando reliquit gentes ad idololatriam converſas, *Zach.11.c.* *r Hie.ſ.Za.11*

Deducit Deus imbrem tempore ſuo, *ſ* quum dat Chriſtum mundo in plenitudine temporis, & gratiam & doctrinam fidelibus, *Ezech.34 f.* *ſ Lyr.ſ.Ez.34*

Prædicare Chriſtum in eccleſia. Ducit ſponſa ſponſum in domum genitricis ſuæ, *Cant.8.a.* quum *t* anima erudita prædicat Chriſtum & ejus myſteria in eccleſia. *t Rup.ſ.Za.*

Præparatio ad pugnam contra diabolum. Ducens via ad aquilonem, *Ezech.42.a* eſt quæ præparat ad pugnandum contra diabolum adeò erat in atrio templi. Sed malignus ad nihilum deducitur in conſpectu juſti, *Pſal.14.*

Caro Chriſti immolanda. Ducere vitulam ad vallem aſperam, & ſaxoſam propter cadaver inventum, *Deut.21.a.* eſt *v* duci carnem Chriſti in Hieruſalem, ut ibi immolaretur. *v Gl.ord.ſ.Deu.21.*

Pœnitentia. Deducentes oculi exitus aquarum, ſunt lachrymantes per pœnitentiam, *Pſ.118.Thren.1.c.2 f.3.f.*

Credere in Chriſtum. Ducens Barach exercitum in montem Thabor, deſignat *x* credendum in Chriſtum, qui eſt verum lumen, *Iud.4.b.* *x Ru.ſ.Iud.4.*

Converſari cum infidelibus. Ducere jugum cum infidelibus, eſt *y* cum eis converſari, *2.Cor.6.d.* *y Amb.ſ.2.Cor 6.*

Condemnantes Iudæi Chriſtum. Adducentes Judæi vaccam rufam ad Moyſen, ſunt *z* condemnantes Chriſtum ſecundùm legem, ut ſibi videbatur, quaſi eſſet tranſgreſſor legis, *Num.19.a.* Sic duxerunt Chriſtum ad Caipham, & ad Pilatum, & demum ad crucifigendum, *Matt.26.f.27.d.Mar.14.e.15.a.Luc.22.f.23.a.Ioan.18.c.e.19.a.d.Iſa.53.c.Acto.8.f.* *z Aug qu in Num 33.*

Eliminantes ſapientem. Deducentes Abraham, & uxorem ejus extra Ægyptum, ſunt *aa* eliminantes à ſe ſapientem cum ſua ſapientia, *Gen.12. d.* *aa Am.1.de Acta.4.*

Incitantes ad voluptates. Ducentes ſervi Holophernis Judith, ad tabernaculum Holophernis, *Iudith.10.d.* ſunt miniſtri diaboli, incitantes ad voluptates. Sic ducta eſt Eſther *bb* ad cubiculum Regis, *Eſter.2.c.* Quod tamen in bonum, deſignare poteſt ductam eccleſiam ad Chriſtum, vel Virginem Mariam in cælum. *bb Lyr.ſ.Eſt.*

Aſſumptio eccleſiæ, & Mariæ.

Suggeſtiones diaboli, & per, ... Ducens Balach Balaam in verticem montis Phaſga, *Num.23.c.* deſignat diabolum ſuggerentem voluptates. Sic dicebat ſocer Levitæ ipſi genero, ut duceret lætum diem, *Iud 19.c.* & mulieres alienigenæ duxerunt Salomonem ad peccatum, *Nee.13.d. Iob 21.b. Iud.21 d.* Sic ductus eſt bos ad victimam, *Prov.*

 7.c. Hoc

7.e. Hoc deſignat diabolus ducens Chriſtum in montem, & in Hieruſalem. Et ducentes eum cives ad ſupercilium montis, *Luc.4.a.b.e.* ut in concupiſcentias, aut ſuperbiam præcipitetur. Et ducens Petrum, quo non vellet, deſignat legem carnis trahentem ad id, quod volumus, *Ioan.21.f.* ducebantur etiam Apoſtoli ad Reges & Præſides, *Matt.10.b.* & producentes Ægyptii vitam filiorum Iſraël ad amaritudinem, *Exod.1.c.* ſunt dæmones affligentes fideles.

Deducere gloriam in pulverem, vel collocare in pulvere, eſt *a* gloriari in terrenis, *Pſal.7.*

Adducentes remiges Tyri ipſam Tyrum in aquis multis, *Ezec.27.e.* ſunt *b* deceptores animarum, qui eas ad profunda errorum & ignorantiæ demergunt. Sic adduxerunt Iudæi eum, qui fuerat cæcus ad Phariſæos, *Ioan.9.e.* & ducit cæcus cæcum, *Matth.15.b. Luc.6.f.*

Ducuntur parvuli in captivitatem, *Thre.1.b.* quum *c* per parvulos cogitatus, & varia deſideria, anima huc illucque trahitur, nec ullam habere quietem permittitur. Idem de filiabus Taphnis, *Ezech.30.d.* vel ducuntur ſimplices in errores.

Ducentes captivos, ſunt *d* dæmones, vel concupiſcentiæ ſubjicientes homines, *Pſa.136.* Ab his ducta eſt captiva Tyrus, *Iſa.5.c.23.a.* & ducuntur ad mortem, qui ſuggeſtionibus impelluntur in peccata, aut in errorem, *Prov.24.b. Deut.28.d. 1.Reg.30.a. 4.Reg.5.a 25.b. 1.Par.5.d. 2.Par.6.g.28.33.b.36.a. Ier.39.b. Thre.2.b. Baruc.5.a. Luc.21.e. Rom.7.d. 1.Cor.12.a. Apo.13.d.*

Ducere filium, aut filiam per ignem, *Deut.18.b.* erat *e* purificatio idololatriæ. Eſt autem nutrire filios in carnalibus laſcivus, & cupiditatibus indecenter: ſic enim faciunt eos ſtipulam ad incendium gehennæ.

Ductus longus membrorum aquilæ, *Ezec.17.a.* Potentiam *f* Nabuchodonoſor indicat.

Ducere uxorem.

DUCERE uxorem, notum eſt quid ſit.

Ducens Iacob Rachelem, *Gen.29.c.* deſignat *g* amplectentem vitam contemplativam.

Ducens Achab Iezabelem, *3.Reg.16.g.* eſt amplectentes vitam carnalem. Idem ducere uxores alienigenas, *1.Eſdr.10.c. Luc.1:f.* qui ſe excuſat à nuptiis, eſt abſtinens à divino mandato propter voluptates, *Luc.14.e.*

Ducit uxorem matrem & filiam, *h* qui concupiſcentiæ addit peccatum, *Lev.20.b.*

Non ducit ſcortum aut repudiatam ſacerdos, *Lev.21.b.* quia *i* non debet uti iis, quæ ad ſynagogam pertinent, quantum ad ritum literalem legis.

Ductilis.

DUCTILE metallum dicitur, quod malleando, & ducendo formatur.

Ductile candelabrum tabernaculi, deſignat *k* Chriſtum ejuſque membra paſſionis afflicta. Idem deſignat ductile aurum, & ductilia ex auro, *Exod.35.d.37.c. Num.8.a.*

Ductiles tubæ ſignificare poſſunt *l* ſacram ſcripturam, unde ducuntur myſtici ſenſus. Deſignant etiam Apoſtolos & prædicatores tribulationibus probatos. Item martyres, cæteroſque qui tribulationum tunſionibus perficiunt, *Num.10.a. Ioſ.6.a. Pſa 97.*

Ductilia Cherubin propitiatorii, *Exod 27.b.* deſignat *m* laborem ſumendum in cognitione inferiorum, & mente purificanda, ut ad aliqualem cognitionem eorum, quæ ſupra rationem ſunt, pervenire valeamus.

Dux, Ductor.

DUX eſt, qui aliis præit, vel princeps aliorum: & moderator, ac rector.

Dux itineris filiorum Iſraël erat *n* Deus per columnam ignis, & nubis: cujus ducatus eſt ſecuriſſimus, *Exod.13.d.15.b. Deu.1.e.8.c.31.b.32.b. Iud.4.c. Nee.9.b. 2.Par.13.c. Pſal.79. Sap.7.c. Iſa.63.d. Ierem.3.b.* erat etiam angelus dux datus à Deo.

Dux Iſraël conſtitutus Iudas, deſignabat *o* Chriſtum, *Iud.a.20.c. 1.Reg.13.c.25.a. 2.Reg.6.d.7.d. 3.Reg.1.e. Iſa.55.b. Ier.29.f.30.d. 1.Mach.2.f. Matth.2.a.*

Dux paſſerum dicitur domus fulicæ, hoc eſt, aqua: vel eſt *p* petra, quæ eſt Chriſtus, in qua debent firmari minores, *Pſa.103.* vel eſt converſatio apoſtolica, quæ dux eſt contemplativorum, & deſerentium mundum.

Dux de femore Iuda non deficient, *Gen.49.b* deſignat *q* Apoſtolos, & prædicatores non defuturos in eccleſia. Et duces vel Reges parantes puteum, ſunt Apoſtoli & doctores eccleſiæ. *Num.7.b.21.d. Iud.5.d. 3.Reg.14.g. Reg.20.a 1.Par 9.d 28.a 2 Par.8.b.35.a Neem.5.d. Pſa.67. Iob.39.c. Iſa.13.a 32.b. Dan.3.d. Haba.1.a. Agge.1.a Zach.12.b. Mala.1.b. Mich 3 a 1. Mach.3.g. 2. Mach.9.c.10.f.13.d.14.c.* dux pubertatis mulieris alienæ eſt *r* ductor hæretici, à cujus doctrina ipſe receſſit, *Prov.2 c.*

Dux ordinatus Saul ſuper populum, *1.Reg 9.c.* ubi notandum, aliquando *ſ* ordinari paſtorem pro ſe, & populo: ut cùm ſibi & ſubditis prodeſt. Aliquando nec pro ſe, nec pro populo, quum nec ſibi, nec aliis prodeſt, juxta illud, *Hoſ.13.d.* dabo eis Reges in furore meo. Pro ſe, non pro populo, quum ſibi prodeſt, non aliis, ut *Ezech.2.b* Mitto te ad gentem apoſtatricem. Aliquando non pro ſe, ſed pro populo, ut *Matt.23.a* quæ dicunt, facite.

Dux Iuda fit populus Philiſtiim, *t* quum gentiles in eccleſia præcedunt Iudæos, *Zach 9 b.*

Dux, quem volebant conſtituere filii Iſraël ad redeundum in Ægyptum, eſt *v* diabolus aut hæreſiarcha, qui ducunt ſectatores in tenebras exteriores, *Num 14.a. Iud.4.a 4. Reg 7.d. Ezec 21 f 30.d.31 g. Mach.7.b. 1. Mach 5.a 7.a.* & duces Moab, ſunt dæmones, *Num 14.c Iud 2.a* Hos duces vocat Deus *x* impios. *Iob.34.b.* & duces cohibentes vocem ſuam, ſunt hæretici convicti ab eccleſia. vel Philoſophi, qui tacuerunt poſt adventum Chriſti, *Iob.29 b.39.c Eccl.10 c Matt.15.b.*

Dux hominis dicitur *y* homo exterior, *Pſal.54* quia niſi per corporeum ſenſum animus ad exteriorum notitiam pervenire non poteſt, ſed nec ad inviſibilium, quum ad illa cognoſcenda, ſine ſenſibilium notitia aſſurgere non valeat.

Duces exercitus Pharaonis, ſunt *z* graviores diaboli tentationes, *Exod 14 b.* Duces etiam exhortantes ſunt *aa* capitalia vitia, quaſi ex ratione ad peccandum incitantia *Iob 39 c*

Dux incredulus verbis Eliſæi, *4 Reg 7.a.* typus eſt Scribarum & Phariſæorum, qui noluerunt credere Chriſto,

[illegible]

Dulcedo, Dulcis, Suavis.

DULCEDO, eſt *a* ſapor guſtui gratus, eſtque dulcedo varia, & dulcedo mellis, & dulcedo vini & aliorum multorum. Transfertur etiam in voces, ut dicatur vox dulcis, quæ grata eſt auditui. Eſt autem dulce nimis nutritivum, & omnia nutriuntur dulci, vel ſimplici, vel commixto. Demum dulce dicitur, quod placet, & proſpera ſunt dulcia, quia placent. *a Hu & ſenſibil. 4.*

Deus. Chriſtus. Suavis dicitur *Dominus*, & ſuave nomen ejus, *b* quia in ipſo eſt vera, & plena jucunditas, fœlicitas, ac ſatietas. Eſt autem dulcis bonis, malis non talis videtur, quum ſint malè affecti, & corrupti ſenſu. Et dicitur ſuavis miſericordia ejus. Et ſuavis ſpiritus ejus, quæ ſuavitas maximè patet in incarnatione. Et ipſe Chriſtus eſt dulce, quod mali dicunt amarum, *Pſa. 14. 30. 33. 67. 85. 99. 108. 134. 144. Prov. 27. a. Sap. 2. c. 12. a. 15. a. 16. c. Eccl. 24. c. 1. Petr. 2. a.* & dulce mel in ore leonis, eſt ſuavitas, quam fideles ſuſcipiunt ex Chriſto, *Iud. 14. d. Prov. 24. b.* Suaviter etiam dicitur *Deus* omnia diſponere, *Sap. 8. a.* *b Hu ſ. Iſa 5. Aug. ſ. Pſ. 33. & ſ. 10. 16.*

Euchariſtia. Dulces cibi ſunt *c* in ſacramento euchariſtiæ, in quo ſunt benedictiones dulcedinis, *Pſ 20. 54* & Chriſti converſatio eſt ſuavis. Et ſuaviſſimus odor ex victima cujuſcunque, eſt odor gratus *Deo* ex ſacrificio Chriſti, *Gen. 8. d. Exod. 29. d. 35. a. c. Lev. 1. b. 2. d. 3. b 4. f. 6. c. Num. 15. a. 28. b. Eccl. 35. b 38. a. 39 b. Eph. 5. a* *c Aru ſ. Pſ. 10 54.*

Doctrina Chriſti. Gloria cœleſtis. Dulces cibi, ſignificant etiam doctrinam Chriſti. Et dulcia dicuntur eloquia *Dei* faucibus, quum *d* interius placent animæ, *Pſa. 68. 118 Ioel. 3. d* Unde & dicitur ſuaviſſimum guttur ſponſi, *Cant. 5. d.* ubi etiam ſignificatur *e* dulcedo cœleſtis gloriæ. Et dicitur ſuaviſſimum ſine comparatione: quia oculus non vidit, &c. *d Hil. ſ. Pſ. 67. e Rup. ſ. cant.*

Spiritualis intelligentia. Dulcedo etiam ſignificat intelligentiam ſpiritualem: ut quum aquæ amaræ in dulcedinem verſæ ſunt, hoc eſt, amaritudo literæ in dulcedinem ſpiritus, *Exod. 15. d. Pſa. 67. Ioel. 3. d. Amos 9. d.* Sic dulcis factus eſt liber ſicut mel in ore, hoc eſt, *f* ſpiritualibus ſpirituales ſenſus percipientibus: & iis, qui poſt multa bona opera, alios ſuaviter docent, *Ezech. 3 b. Apo. 10 d. Pſa. 18. 118.* Et ſuavitas unguenti, quam perdunt muſcæ morientes, *Eccl. 10. a.* eſt dulcedo myſteriorum, & ſacramentorum, quam perdunt hæretici. Hoc eſt dulce lumen oculis, *Eccl. 11. a.* *f He ſ. Eze. 3. Aug ſ. Pſ. 4. & ſ. Apo b. 8. Gr ſ. Ez. h. 10 Epiph 1 cont. hæreſes to 3.*

Loqui de ſponſo. Contemplari. Dulcis fructus ſponſi eſt *g* quum quis delectatur loqui de ſponſo, *Cant. 2. a.* quum videlicet dicit illud, *Pſa. 118.* Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua. Eſt etiam dulcis in ipſius ſponſi contemplatione, *Eccl. 25 d. Baruc. 5. d.* Sic eſt dulcis vox ſponſæ *h* quum in laudibus *Dei*, & veritate verſatur, & cùm fidem in conſpectu Regum confitetur. Et dulcis eloquio eſt, qui prædicat recta, *Cant. 2. d. 4. a Prov. 16 c. Eccl. 6 a. 40. c. 47. b Mich. 2. b.* Ad hæc facit ſuavis ſonus avium, *Sap 17 d.* *g Ori ſ. cant. hom. 2. Gr ſ. cant. 2. Ber ſ. cant. ſer. 48 h Ori ſ. cant. hom 4*

Laudes Dei. Dulcis facta aqua, deſignat honeſtatis amorem, & zelum, ac deſiderium ad ſuſcipiendos pro virtute labores: qui prius erant amari, *Exod. 15. d.*

Dulcis ſomnus operanti eſt, quum quis ſurrexit à peccato. Et quum quis per bona opera fœlicitatem adeptus eſt. Et Chriſto fuit dulcis, *i* quum per mortem, quam libenter perpeſſus eſt, operatus eſt noſtram ſalutem, *Eccl. 5 d Prov. 3. c. Ier 31. e.* *Amb ſ. Pſ. 118 hom. b. Phil. de cong. &c*

Dulcedo animæ eſt ſuavitas oſſium, hoc eſt, debita virtutum proportio, *Prov. 16. d.*

Suave fragrans incenſum, eſt oratio grata *Deo*, *Exo 30 a.* Suavis eſt etiam odor ſapientiæ, *Eccl. 24. c.* *i Hu ſ. Eccl 5*

Suave jugum Chriſti, dicitur *k* propter amorem & cognitionem *Dei*, *Matt 11 d.* *k Hil ſ. Mat. can. 11.*

Dulce eſt malum in ore hypocritæ: *l* quia ei ſuavis eſt iniquitas in mente, *Iob. 20. b.* & dulcis omnis panis homini fornicario, *Eccl. 23 c. Ezec. 38. g.* & dulciores ſunt aquæ furtivæ, id eſt, voluptates prohibitæ, *Prov 9. d.* *l Gr. 15 m. 19*

Dulcis dicitur diabolus, aut Antichriſtus, glareis Cocyti: quia *m* dum dona perverſis tribuit, dum eos in hoc mundo honoribus extollit, dum eorum oculis prodigia oſtendit, dum fluxæ mentis hunc in ſuis prodigiis admirantur, & ſequuntur, & guſtum dulcedinis in vitiis recipiunt, dulcem eum judicant, *Iob 21. b. Prov. 7. a.* Habent etiam dulces ſermones ad decipiendum, *Rom 16 c.* Dulcedo etiam malorum dicitur vermis, *Iob. 24. d* quia inde delectabiliter paſcitur, unde per inquietudinem inceſſanter agitatur: vel quia carnis deſideriis, quæ vermis dicitur, anhelat, & delectatur. Et ſuavis eſt illi panis mendacii, *Prov 9. d. 20. c. Ezech. 33 g.* Suaviter autem viventes ſunt, qui vacant voluptatibus, *Iob 18 b.* *m Gre. 16. mo 31.*

Oratio. Dulcedo citharæ dicitur, *n* aurium voluptates, *Iſa. 24. b.* Dulcedo vini voluptates gulæ, *Ioel. 1. a Eccl 9 c.* *n Hie ſ. Iſ. 24.*

Suavis odor eſt idolis, *o* quum bonis ſcripturis quis abutitur in errorem, *Ezech 16 c.* *o Ori ſ. Eze. hom. 7.*

Pinguedo gratiæ. Dulcedo ficus, *Iud 9. b.* Si fideles ſint ficus, dulcedo eſt *p* pinguedo gratiæ Chriſti in eis exiſtens, qui ad maturitatem evangelicæ diſciplinæ pervenerunt. *p Glo. ord. ſ. Iud. 9.*

Duma.

Gentilitas DUMA, id eſt, *q* ſimilitudo, vel ſilentium, Civitas in tribu Juda, typus eſt gentilitatis, in qua magnum ſilentium erat de Deo vero, *Iſa. 21. c* Duma etiam, juxta Hieronymum dicitur Idumæa. *q Hie ſ. Iſ. 21. & ſ. Ezec. 25 & ſ. Ab.*

Duplex, Duplum.

DUPLEX, ſeu duplum dicitur, quod bis continet alterum.

Bona animæ & corporis. Temporalia, & æterna. Myſtica & moralis intelligentia. Converſio Iudæorum & gentium. Duplicia, quæ poſſidebunt Sancti in terra, ſunt *r* bona animi vel corporis, vel temporalia, & æterna, vel myſtica, & moralis intelligentia, vel gaudium Apoſtolorum de converſione gentium & Judæorum, *Iſa. 40. a. 61 c. Prov. 31. c.* Sic accipit primogenitus uxoris odioſæ duplicia, *Deut. 21. c.* ut Iſaac accepit duplicia, Iſmaël verò ſimpla, hoc eſt, terrena, *Eccl. 20. b. 26. a. Zach. 9. b.* Duplicia ſunt reddita omnia Job, ut *ſ* fides reſurrectionis commendaretur, filii verò totidem, ut quos amiſerat, reſurrecturos ſperaret, *Iob 42. c.* Duplex funiculus hæreditatis Joſeph, ad eadem facit, *Ezech. 47. c.* *r Amb ep. 14. Bed Gen. 1. 4. & Prov 31. Aug ep. 120. Hi & Iſ. 40. 61. & ſ. Ez. 8 ſGen. 15. m. 9*

Duplicia ſunt reddita Chriſto, *t* quando data eſt illi poteſtas in divina & humana natura, quam prius habebat in divina, & quia dantur ei ex Judæis & gentilibus, *Zach. 9. d.* *t Rup ſ. Za. 9.*

Pœna corporis & animæ. Duplicia accepit Hieruſalem pro peccatis ſuis, *v* quia bis deſtructa eſt, *Iſa. 40. a. Zach. 9. c.* deſignatur autem converſio gentium, & Judæorum in eccleſia. Deſignatur etiam duplex pœna pro peccatis, corporis videlicet, & animi. *v Lyr ſ. Iſ. 40.*

Sermo apoſtolicus & propheticus. Duplex ſenſus. Corpus & anima. Duplex honor. Duplex argentum, quod tulerunt filii Iſraël in Ægyptum, *Gen. 43. d.* deſignare poteſt *x* Apoſtolicum, & Propheticum ſermonem. Vel indicat *y* ſenſum hiſtoricum, & ſpiritualem, vel corpus, & animam, vel innuit duplicem honorem, quo laborantes presbyteri digni ſunt, *1. Timo. 5. c.* *x Amb de Ioſeph 4. y Bed. ſ. Gen. 43.*

Duplex

Duplex rationale in pectore ſacerdotis, *Exod.20.c.39.b.* deſignat *a* concordiam interiorum & exteriorum, ſecundùm rectam rationem.

Duplum manna parare ſexta die, *Exod.16.d.* eſt *b* in ſexta ætate parare cibum animæ & corporis, vel facere opera perfecta, quæ ſufficiant ad vitam præſentem, & futuram.

Duplex confuſio, *Iſa.61.c.* deſignat *c* triſtitiam Apoſtolorum dolentium in infidelitate Judæorum & Gentium.

Duplices injuſtitias reddit *Deus d* quando ſervus ſciens voluntatem *Domini*, & non faciens, plagis vapulabit multis, *Ier.16.d.* duplex etiam contritio erit malorum, animæ videlicet & corporis: vel in hoc ſæculo, & futuro, *Ier.17.d. Apo.18.b* Ad idem pertinet duplex tribulatio, *Nahu.1.c.* & cùm dicitur, *Ezec.21.f.* Mucro: Mucro geminata indicatur contritio.

Duplex ſpelunca, in qua ſepulta eſt Sara, vide Spelunca.

Duplex ſpiritus Eliæ in Eliſæo, vide Spiritus.

Duplex erat utrumque oſtium templi, *3.Reg.6.d.* ut *e* in dilectione *Dei* ſit fides veritatis, & puritas operationis: in dilectione proximi, patientia & benignitas.

Duplicatum ſignum in fonte tecti tabernaculi teſtimonii, *Exod.26.b.* eſt *f* cùm omnes, qui ſanctam intrant eccleſiam, ita fide & ſacramento dominicæ paſſionis initiantur, ut hujus quoque imitatione, ſemper ſibi vivendum eſſe intelligant.

Duplicare numerum civitatum fugitivorum, *Deut.19.c.* eſt *g* multiplicare, & perficere virtutes in anima.

Duplum reſtituit, qui furatus eſt, quod adhuc eſt vivens, *Exod.22.a.* ut *h* pœnitentiam agat animo & corpore.

Duplex murus Hieruſalem *i* protectionem intus & extra habendam adverſus vitia deſignat, *4.Reg.25.a.* & duplicem murum duorum teſtamentorum.

Duplex cor eſt, quum aliud extra oſtenditur, quam in corde habeatur, *Eccl.1.d.2.c.Iacob.1.a.4.b.* Idem eſt duplex lingua. *Eccl.5.c.* & duplicare ſermones, *Eccl.42.a.*

Duplicia peccata videntur eorum, qui favent aliorum peccatis, *Eccl.7.a.* Sic faciunt Phariſæi proſelitum duplo filium gehennæ, *Matth.23.e.*

Durus, Durare, *Indurare.*

DURUM dicitur, quod non cedit prementi, vel dividenti, ut lapis, & ferrum. Et per metaphoram durum dicitur, quod eſt grave, & moleſtum.

Dura manus *Dei*, dicit gravem ejus punitionem, *1.Reg.5.b.Iob.30.c.* Et dicitur duriſſimum judicium *Dei*, quum quis condemnatur ad pœnam æternam, *Sap.6.a.* Et durus homo dicitur *Deus* in malo ſervo, *Matt.25.c.Acto.9.a.* dura quoque oſtendit *Deus*, *k* quum minatur, *Pſal.59.* Sic dicitur dura viſio, qua judicatur gravis pœna, quam *Deus* comminatur, *Iſa.21.a.* Et durus nuncius *Dei*, *3.Reg.14.b.* Et durus ſpiritus *Dei*, eſt ejus gravis ira, *Iſa.27.b.* Et durus gladius *Dei*, eſt ultima condemnationis ſententia, *Iſa.27.a.*

Dura etiam, quæ oſtendit *Deus* populo ſuo, fuerunt perſecutiones Martyrum, *Pſa.59.*

Durus viſus eſt ſermo Chriſti incredulis, *Ioan.6.f.* qui *l* ea judicant dura, quæ ſuo intellectu non aſſequuntur. Sic autem decet occultari myſteria indignis.

Durior frons Ezechielis frontibus Judæorum, *Ezech.3.b.* deſignat *m* fortitudinem prædicatoris, non pertimeſcentis impudentiam peccantium. Deſignat etiam patientiam Chriſti, quam etiam ſignificant duriſſima petra, durus lapis, durum ferrum, *Ioſ.4.a.Sap.11.a.Eccl.31.d.Iſa.50.c.Deut.8.c.32.b.*

Durantur aquæ in ſimilitudinem lapidis, *Iob.38.c.* In malum quidem, *n* quando adveniente Satana, mali ejus malitiam imitantes, mollia viſcera charitatis amittunt. Vel e diverſo in bonum, quando infirmus quiſque per acceptam deſuper tolerantiam, paſſiones ſui Redemptoris imitatur.

Duratur ſtruthio ad filios ſuos, quaſi non ſint ſui, *Ioan.39.b.* quando *o* hypocrita, viſcera charitatis neſciens, quantò per mundi concupiſcentiam in exteriora reſolvitur, tantò per id affectionem ſuam interius obduratur, & torpore inſenſibili frigeſcit intrinſecus. Vel deſignatur *p* eccleſia, quæ non dolet pro filiis, quos videt martyrio coronari. Vel eſt ſynagoga contra Apoſtolos filios ſuos, quos durè perſequebatur.

Duræ viæ virtutis, ſunt opera laborioſa, *Pſal.16.* Et duriſſimum opus *q* ſunt tentationes, *Exod.6.b.*

Durum cor dicitur, *r* quod divinæ voluntati, & præceptis ejus & motionibus reſiſtit, nec percuſſionibus emollitur. Vel aliter cor durum eſt, quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia eſt, ad conſilia infidum, ad judicia ſævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanũ ad humana, temerariũ ad divina, præteritorum obliviſcens, præſentium negligens, futura non providens. Ipſum eſt, cui præteritorum, præter ſolas injurias, nihil omninò non præterit, præſentium nihil non perit, futurorum nulla, niſi fortè ad ulciſcendum, proſpectio ſeu præparatio eſt. Et ut in brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipſum eſt, quod nec Deum timet, nec hominem reveretur. Induratur autem cor, ut lutum induratur a Sole, quia luteas habeat cogitationes. Indurat autem cor Deus, quum *ſ* quorundam corda malorum, ſicut de Pharaone ſcriptum eſt, ex ingentibus culpis, juſto judicio indurari permittit, in vindictam videlicet, & pœnam peccatorum, *Exod.4.e.7.a.9.b.10.a.g.11.d.13.c.14.a.17.d. Deut.2.f.Ioſu.11.b.Iob.41.c.Pſal.89.Prov.28.c.Eccl.3.c.Iſa.46.d.47.c.48.a.63.d.Matth.19.a.Marc.10.a.16.c.Ioan.12.f.Rom.2.a.9.d.Ephe.4.e.Act.19.b.*

Induratur cor Leviathan quaſi lapis, *Iob.41.c.* quia *t* antiquus hoſtis nulla unquam converſionis pœnitentia mollietur.

Dura cervix, & durum dorſum, duram & obſtinatam ſuperbiam ſignificat, *Exod.32.c.33.a.34.a. Lev.26.c.Deut.9.b.10.d.31.g.4.Reg.17.c.2.Par.30.c.Nee.9.e.Prov.29.a.Eccl.33.d.Iſa.48.a.Ier.7.f.19.c.Baruc.2.f.Act.7.f.* Et durè ligati ſunt principes hæreticorum, *v* quia obſtinati ſunt, obturantes aures ſuas, *Iſa.21.a.47.c.* Ad hæc durus vir, & durus rex, *1.Reg.15.a.1.Reg.3.g.Sap.11.b.* Et durus equus, *Eccl.30.b.*

Dura facies, deſignat *x* impudentiam peccantis, *Ezech.2.b.3.b.Ier.5.b.*

Dura indignatio Simeon & Levi, *Gen.49.a.* fuit *y* Sacerdotum & Scribarum, quæ pervenit uſque ad crucifigendum Chriſtum. Et dura æmulatio ſicut infernus. *Cant.8.b.* fuit *z* Judæorum adverſus Chriſtum, quia ut infernus ſine miſericordia, quos tenet, cruciat, ita judaica plebs Chriſtum apprehendens, ſine ullo pietatis reſpectu ipſum ad crudeliſſimam mortem adegit.

Dura

Dura opera filiorum Iſraël in Ægypto, ſignificant *a* opera peccati, & dura ſervitus eſt ſervitus peccati, *Exod.1.c.3.b.6.b.Iſa.14.a.Eſth.14.b.* & duriſſimum jugum, *3.Reg.12.a.2. Par.10.a.* & ipſa peccata Hieruſalem dicuntur dura, *Ier.30.e.* & duriſſima via, ſunt opera peccati & idololatriæ, *Iud.2.d.*

Correptiones moleſtæ. Duri ſermones, aut reſponſiones, vel increpationes, ſunt moleſtiam inferentes, *Gen.31.d.42.b.f.3.Reg.12.c.2.Reg.19.g.2.Par.10.Prov.15.a.25.b.Sap.18.c.Eccl.19.b.Iuda e.2.Cor.23.d.Titum.1.c.*

Ægrè puniri Prælatus. Durè accipiens Abraham ejectionem ancillæ & filii ejus, *Gen.21.b.* deſignat *b* gravem debere eſſe Prælato punitionem ſubditorum.

Cognoſcere utilitatem paſſionis Chriſti. Durum non videri fratribus Joſeph ejus venditionem, *Gen.45.b.* eſt *c* recognoſcere venditionem & paſſionem Chriſti ſalutem eſſe generis humani.

Durum bellum inter domum Juda & Iſraël, *2.Reg.2.d.* dicitur, quia obliti ſunt fraternitatis, quæ erat inter eos.

Opera veteris hominis. Duri panes Gabaonitarum, *Ioſ.9.a.* opera *d* veteris hominis deſignat inutilia.

Ebrietas, Ebrius, Temulentus, Inebriare, Crapula.

EBRIETAS, eſt *e* ſenſuum perturbatio, quæ fit à vino, aut aliquo ſimili, aſcendente multitudine ſpirituum ad cerebrum, & ſimulacra, & phantaſmata perturbante, quo fit, ut ebrii ſomnia terribilia, & monſtroſa videant. Et aliquando ebrii ſunt læti, aliquando triſtes quandoque verò gravi opprimuntur ſomno. Vel generalius ebrietas nihil aliud eſt, quam excidiſſe à recta ratione, delirarioque & ſanæ mentis privatio, ſive ab ira, ſive ab alio morbo animi id fiat. Crapula autem, eſt nimia cibi repletio.

Immenſitas Dei. Ebrietas in Deo, eſt *f* pleniſſima bonorum omnium immenſitas, quæ in ipſo ſecundùm cauſam perexiſtit. Sed in illum, qui ebrietatem commitatur, exceſſum ſenſus atque ſciendi Dei excellentiam, quæ omnem refugit intellectum, accipi oportet, per quam eximitur ab intelligendi ratione, quum ea ſit excellentia, ut intelligere, atque intelligi, ipſumque eſſe tranſcendant, ac omni, ſimpliciter, quæcunque ſunt bona, inebriatus eſſe, atque excedere dicitur Deus, quippe qui eis omnibus immenſitatis totius eminentia pleniſſimus eſt, & rurſus extra omnia & ultra omnia ſegregatur.

Oblatio ſpiritus contribulati. Inebriare Deum adipe victimarum, *Iſa 43.d.* eſt *g* offerre illi ſacrificium ſpiritus contribulati.

Correptio Dei. Inebriat Deum malitia noſtra, quæ quando à nobis ab ipſo corripitur, ipſe evigilare dicitur, & de ſua ebrietate conſurgere, ut nos peccato ebrios evigilare faciat, *Pſa.77.*

Chriſti paſſio. Inebriatus Noë, deſignat *h* Chriſtum, qui amoris ebrietate exceſſum, & paſſionis ignominiam pati voluit, & à Judæis nudari, & in cruce ſoporari, *Gen.9.c.Ier.23.b.*

Iucunditas ſapientia. Inebriati fratres Joſeph cum ipſo Joſeph, deſignant *i* jucunditatem, quæ ex ſapientia habetur, *Gen.43.g.Pſa.22.35.* Et inebriati ſunt ab ubertate domus Dei, qui per paſſionem Chriſti adepti ſunt gloriam. Et dicitur ita Deus inebriaſſe terram ſanguine ſuo: quam etiam inebriavit multiplicando in ea doctores. Et inebriavit fluvios, hoc eſt, *k* ipſos homines Apoſtolos in Pentecoſte, *Pſa 64. Act.2.c.* & ut ebria judicata eſt Anna ab Eli, ita *l* Apoſtoli à Judæis, *1.Reg.1.b* erant tamen ebrii mutatione cordis, & ardore amoris in Deum: licet Judæi verbis calumniam eis impegerint: vel judicaverunt eos terrenam ſublimitatem appetere, & non cœleſtia: vel falſa, & hæretica prædicare. Sic præpoſiti carnales ebrios judicant contemplationi vacantes, *Prov.5.d.Iſa.55.c. Cant.5.a.Eccl.24.d.32.c.39.c. Ier.23.b.31.e. Mich.2.d. Zach.9.d.Ioan.2.b.* Inebriantur autem, qui voluntatem à malo in bonum mutant, *Agg.1.b.*

Contemptus mundi. Inebriat calix paſſionis Chriſti martyres, *Pſa 22.35.* quia *m* propter Chriſtum dicunt patri & matri: Non novi vos. Quid autem in tam ebrium, quàm non agnoſcere uxorem flentem, non filios, non parentes.

Felicitas. Ebrietas autem magis propriè erit *n* in felicitate, quum in totum Sancti transfundentur in Deum. Ideò dicitur, *Pſa.35.* Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. De hac etiam, *Pſal.64. Cant.5.b.* Eſt hæc ebrietas, oblivio præteritorum malorum.

Gravis vindicta Dei. Inebriat Deus ſagittas ſuas ſanguine, quum *o* gravem & generalem exercet punitionem, *Deu.32.f. Ier.46.c.* & inebriatus eſt gladius Dei in cœlo, quum ejecti ſunt dæmones, & graviter puniti, *Iſa.34.a.* & inebriantur mali calice iræ Dei, & abſynthio, *Ier.48.d.Thr.3.b.* Inebriat quoque Deus hoſtes Sion ſanguine ſuo ipſorum, quaſi muſto, quum eos punitio inferno, *Iſa.49.g.* & inebriat eos in indignatione ſua, *Iſa.63.b.Thre.4.d.*

Affectus animi inordinati. Ut autem ebrietas ipſa eſt in ſe mala, & vituperabilis: ita ſæpe in malam accipitur partem, ut ebrii dicantur, *p* qui vel ira, vel concupiſcentia, aut aliquo alio affectu, mentem à ſtatu ſuo dimovere, perturbantur. Inebriat etiam tumor ex prædicatione proveniens, *1.Reg.1.c.* Inebriatur autem abſynthio, *q* qui in voluptatibus, aut propter voluptates ſe tradit ſpontaneis laboribus, & tribulationibus, quæ & amaræ ſunt, & cæcitate cupiditatis, quaſi inſenſibilitate ebrietatis ignorantur, *Thre.3.b.* Superbia *r* etiam ebrietas dici poteſt, *Prov.31.a.* & cupiditas, *Apo.17.a.*

Superbia. Cupiditas. Affectus temporalium. Prava intelligentia Iudæorum & hæreticorum. Ebrietas Loth, deſignat *ſ* perverſam rerum temporalium affectionem. Item pravam Judæorum intelligentiã, *Gen.19.g. Pſ.68. Iſa 5.c.* & ebrii ſunt, *t* qui erant ſequentes hæreticos, *Iſa.19.c.* Item Phariſæi & Judas inebriati ſunt non à vino, *Iſa.24.d.28.a.29.c.51.g.* & inebriat omnem terram calix Babylonis, quum *v* res terrenæ, omnium terrenorum ſenſum pervertunt, *Ier.23.b 25.f.51.d. Deut.29 4.Reg.25.f.Iudit.13.a Iob 12.d Pſal.106 Prov.11 d.Eccl.26.b.Ezech 23 e.39.e Hoſ 4.c Ioel.1.a. Mich.2 d Nah 3.c. Hab.2.d. Matt.24.d Luc.21.g.* & inebriatur nocte, qui faciunt opera tenebrarum, *1.Theſ.5.b.* & etiam ebria mulier ſanguine Sanctorum, crudelitas *x* videlicet Judæorum & gentium in Sanctos. *Apoc.17.b.*

Crudelitas. Confundere vitio. Inebriare etiã, eſt vitio cõfundere, *Lev.10.b.* & hæc ebrietas eſt *y* cauſa nuditatis, ut in Noë, *Gen.9.c.*

qui

quæ ebrietas, etiam eſt impetus delectationis, *Num.6.a Prov.7.c.26 b.2. Reg.13 c.3. Reg.16 c.20 c. Dan.* *5.a. Nah.3.c. Hab.2.c.*

a Hie. ſ. Iſ.16. Inebriat Eſebon lachrymis, *a* qui vehementer deflet pravas hæreticorum cogitationes, *Iſa.16.c.* *D. fleve hæreticos.*

Inebrians *David* Uriam, *2.Reg.11.b.*

Crapula ſumi poteſt in bonum, ut cùm Hieruſalem ponitur ſuperliminare crapulæ, *Zach. 12.a.* hoc *Sacietas in eccleſia*

b Ru. ſ. Za.12 eſt *b* eccleſia eſt domus, in qua eſt vera ſacietas, in qua editur verus agnus, nam extra eam eſt fames.

Ebrona.

c Ori. ſ. Num. hom.27. Hie. de manſi. Ebron a, id eſt, *c* tranſitus, trigeſima prima manſio filiorum Iſraël in deſerto, quo pervenerunt ex Jetabatha, quia ſemper eſt tranſeundum, donec deveniatur ad perfectam quietem, *Num. 33 e* & tunc fit illud, *Pſa. 41.* Tranſibo in locum tabernaculi admirabilis, uſque ad domum Dei.

Ebullire:

EBULLIRE, eſt quaſi bulliendo & fervendo producere.

d Glo. ord. ſ. Exod.8. Ebulliens fluvius Ægypti ranas, deſignat *d* ampullas verborum, quibus mundani abundant, *Exod. 8.a.* Sic dicitur, *Prov.15.a.* Os fatuorum ebullit ſtultitiam. *Abundantia loquacium.*

e Lyr. ſ. 1.Re.5. Ebullientes villæ & agri Philiſthinorum mures, *1.Reg.5.b.* deſignant *e* hæreticos undique conſurgentes, & eccleſiam perturbantes. *Hæretici*

Ebur, Eburneus.

f Plin. 8. nat. hiſt.3. EBUR ſunt *f* dentes elephantorum prominentes, qui ſunt illis velut cornua, quos deciduos caſu aliquo, vel ſenecta defodiunt. Ex aliis elephantorum oſſibus, licet ob penuriam ſit uſus, pro ebore, non tamen propriè ſunt ebur.

g Gre. ſ. can.5 Eburneus venter ſponſi, deſignat *g* Chriſti reſurrectionem, & immortalitatem, ac gloriam, quam habet ad dexteram Patris, quia ebur, eſt admodum diurnum, & regiæ ſedis ornamentum, *Cant. 5.d.* vel quia ebur eſt id quod pretioſius eſt in elephante, deſignat *h* excellentiam naturæ humanæ in Chriſto, ſuper cæteros homines. *Reſurrectio & immortalitas Chriſti.*

h Rup. ſ. can.5

i Baſ. & Arn. ſ. pſ. 44. Eburneæ domus, *Pſal.44.* abundantiam *i* charitatis Chriſti deſignare poſſunt. Et etiam corpus caſtum. *Charitas Apoſtoli.*

k Hie. ſ. pſ. 44 Domus eburneas, propter magnitudinem elephantorum, domus *k* amplas accipimus. Ampla enim eſt via, quæ ducit ad perditionem. Sed ebur niſi radatur limis, dividatur ſerris ac ſubulis perforetur obſcurum & horribile eſt: Sic & Apoſtoli erant antequam vocarentur, & inhabitarentur: ſed poſtquam vocati ſunt, ferris ſecti, ungulis raſi, ſcalpellis ſculpti, flammis igniti, ac diverſis ſuppliciis eliminati, facti ſunt domus Dei: in qua ipſe Chriſtus dignaretur inhabitare, *Pſalm. 44.* deſignant etiam domus eburneæ prædicatores, qui ſunt pretioſi propter ſapientiam. Eoſdem deſignat turris eburnea, cui comparatur collum ſponſæ, *Cant.7.b.* quia *l* prædicatores eccleſiæ, & alti per contemplationem, & fortes per ſanctorum operum excitationem, & pretioſi per divinam ſapientiam habentur. *Prædicatores.*

l Gre. ſ. can.7.

m Hie. ſ. Am.3. Eburneæ domus, etiam dicuntur eſſe *m* hæreticorum, *Amos 3.d.* quæ artificis dente, & theorici nitoris ſplendore compoſitæ ſunt. *Doctrina hæreticorum.*

n Gr. 33. m.23 Hie. ad principium & ſ. Iſa.2. Ebur antiquum, *n* fervorem antiquorum patrum deſignare poteſt, *Thr.4.b.* *Fervor patrum antiquorum.*

Ebur & dentes inſigne eſt mortis, & vocis, *3.Reg.10.d.2.Par.9.e.Eſter.1.a.Ezec.26. Amos.3.d.6.b.* *Mors. Vox.*

o Hi. ſ. Am.6. Eburnei lecti, *o* delicias ſignificare poſſunt, *Amos 6.a.* *Deliciæ.*

Eccleſia, Eccleſiaſtes.

ECCLESIA, eſt congregatio convocata: & ſumitur pro congregatione fidelium, etiam in lege veteri, ut *Num.20.a. Deut.23.a.* Sed magis propriè dicitur eccleſia in lege nova, quæ dicitur eccleſia magna, *Pſa.21.* quia ſynagoga erat eccleſia parva. Et illi convenit magis nomen ſynagogæ, *p* quæ poteſt eſſe etiam congregatio irrationalium, & cum quadam coactione. Eccleſia verò eſt congregatio ratione viventium, & ſpontaneè convocatorum. Et eccleſia magna reverentium, eſt multitudo venientium ad fidem, *Ierem.31.b. Thre.1.d.* Eſt etiam eccleſia magna cœtus beatorum, *Pſalm.88.149.* eccleſia etiam *q* Prælatus, *Matth.18.b.* Si non audierit eos, dic eccleſiæ. Et ipſum templum, *Thre.1.d.* Ne intrarent eccleſiam tuam.

p Aug. epiſt. 120.

q Lyr. ſ. Mat. 18. *Cœtus beatorum. Prælatus. Templum.*

r Ricar. de S. Vict. de 12 patriar. 24. Eccleſiæ, in quibus benedicendus eſt Dominus, ſunt *r* congregatio cogitationum, & congregatio deſideriorum, *Pſa.67.* *Congregatio cogitationum.*

s Hie. ſ. pſ.25. Eccleſia malignantium, eſt *s* congregatio Judæorum & hæreticorum, *Pſa.25.* *Congregatio Iudæorum & hæreticorum.*

t Hie. ſ. Eccl.1. Eccleſiaſtes, id eſt, concionator: typus eſt *t* Chriſti, *Eccl.1.a.* *Chriſtus.*

Eden.

v Phil. 2. alleg. & de plantatio. Noe EDEN, id eſt, deliciæ: ſic dicitur paradiſus voluptatis, & deſignat *v* ſapientiam, quæ gaudet ſolius Dei patris majeſtate. Vel deſignat animam, in qua Deus deliciatur, *Gen.2.* *Sapientia.*

x Hie. ſ. Ezec. 27. Eden in negotiationibus Tyri, deſignat *x* eos, qui per cameos ſenſus quærunt voluptates, *Ezech.27.e.* *Quærentes voluptates per ſenſus.*

Edere, quære Comedere.

Edere, pro Emittere, vide Emittere.

Edicere, Edictum.

EDICERE, eſt jubere voce præconis: unde edictum, quod, ut lex, publicè præcipitur.

Edictum Regis Cyri ut ædificaretur domus Dei, *Eſdr.5.d.* Ad vocationem gentium & renovationem eccleſiæ referri poſſunt. & etiam edicta Regis Aſſueri, *1.Eſter.1. d.3.d.8 d.* *Vocatio gentium.*

Edictum Regis Darii, ne quis adoraret Deum, &c. *Dan.6.c.* decreta indicat Imperatorum adverſus Chriſtianos, ne unum Deum colerent. Ad idem quoque faciunt edicta Regis Antiochi, *1.Macha.6.* *c.Heb.11.f.* *Prohibentur reges cultum unius Dei.*

y Glo. ord. ſ. Luc. 2. Edictum Cæſaris Auguſti, ut deſcriberetur univerſus orbis, *Luc.2.a.* publicationem *y* pacis per Chriſtum futuram deſignavit. *Pacis Chriſti publicatio.*

Ediſſerere, vide Differere.
Edom, vide Eſau.
Educere, vide Nutrire,

Educere, Eximere, Extrahere.

Liberās Deus à vitiis. Producens Chriſtum. Liberans ab incredulitate. Liberans à tentatione, & tribulatione, & à pravis affectibus. Reſurrectio Chriſti. Liberans ab inferis, & peccatis. Ducens ad proſpera. Elevans mentem in contemplationem cæleſtiū. Dans ſolidam doctrinam. Juſte judicans Claritas bonorum operum. Numerans ſtellas & angelos. Chriſtus & Apoſtoli de ſemine Iacob. Faciens ex hominibus prædicatores. Dans dona Spiritus ſancti. Convocantes angeli ad judicium. Ejectio principis hujus mundi. Inſtruere ſimplices. Capiens diabolus per carnem. Auferens doctrinam ab hypocrita. Deſerere pravorum conſortium. Indurans perſecutores. Loquacium productio Ducentes Iudæi. Chriſtum extra civitatem. Berengers.

EDUCERE, eſt ab interiore loco ad exteriorem ducere, & emittere ac extrahere, & producere, & interdum vocare.

Educit Deus de Ur Chaldæorum, quum liberat ab incendio vitiorum: *Gen.11.b.15.b.* Et de fornace ferrea, *Deut.4.c.* Sic educit Deus de Ægypto, & ab ergaſtulo Ægyptiorum, hoc eſt, ſeparat *a* de mundo, & à vanitatibus ejus, & à ſuperſtitionibus, & à tenebris vitiorum, *Exod.3.c.6.a.7.a.12.g.16.b.18.b.20.a. 29.g.32.a.c. Lev.10.g.26.g. Num.10.a.21.a.23.d. Deut.4.f.6.b. Ioſ.24.d. Iud.2.a.6.b.16.f.3. Reg.8.f. Pſal.90. 104.106.135. Sap.10.d. Ier.33.d.52.g. Ezec.37.d. Amos 9.e. Mich.7.b. Hebr.13.d. Actor.5.c.12.c.* Sic educit de terra aquilonis, *Ierem.16.b.23.b.32.d. Baru.2.c. Amos 2.c. Mich.6.a.* Et educit oves ſuas de populis, *Ezech.34.d.38.b.* a Ar.ſ.pſ.135.

Educit Deus panem de terra, quum *b* produxit Chriſtum ex Virgine, *Pſa.103.* Quem etiam extraxit de ventre matris, *Pſa.21.* Et eduxit lapidem primarium, *Zach.4.c.* b Ar.ſ.pſ.103.

Eduxit Deus Gentes, *c* quum liberavit eas ab incredulitate, *Iſa.48.d. Ezech.38.d.* Et educit cæcos in viam, quam neſciunt, quum Gentiles ducuntur ad viam fidei, quam prius ignorabant, *Iſa.45.c.* Et eduxit eos in nube diei, hoc eſt, *d* per aſſumptam carnem Chriſti in hac vita, *Pſal.77.* c Hie.ſ.Ez.38 & ſ.Iſa.42. d Au.ſ.pſ.77.

Educit Deus de laqueo venantium, *e* quum liberat à tentatione, *Pſal.30.36.67. Sap.4.c.10.a.* Et extrahit de aquis, quum liberat à tribulationibus, & tentationibus, *2.Reg.22.b.* Et de mari, *Iſa.63.c. Ezech.37.d. Amos 9.a.* Ad idem referri poteſt extrahere bovem, aut aſinum de ciſterna, *Luc.14.a.* Liberat enim de laqueo, quum liberat à pravis affectibus. e Gl. ord. ſu. pſa.30.

Educi Joſeph de carcere, eſt Chriſtum à mortuis reſurgere, *Gen.40.c.41.b.42.* Idem eſt extrahere Joſeph de ciſterna, *Gen.37.f.*

Educit etiam Deus de carcere, quum *f* liberat à faſtidio rerum bonarum, & ab inferis, *Geneſ.42.d. Pſalm.41.* Et educit de inferno, quum eum, qui ex infirmitate in peccatum cadit, liberat à peccato, *Pſa.89.* Et educit *g* victos à diabolo in fortitudine, *Pſa.67.* f Arn & Hi. ſ.pſ.141. g Ar.ſ.pſ.67.

Educit Deus Moyſen ad dexteram, *h* quum ad proſpera ducit, liberans ab adverſis, *Iſa.63.c.* Sic educit in latitudinem, hoc eſt, ab anguſtia tribulationum in ſpem cæleſtium, *2.Reg.22.b. Pſa.17.* Et educit in refrigerium, præcipuè *i* in generali reſurrectione, *Pſa.65.* Educit etiam Deus de deſerto, quum liberat à miſeriis hujus mundi, *Exod.33.c.* h Hi.ſ.Iſ.63. & ſ.pſ.65.

Educit Deus foras ad ſuſcipiendum cœlum, *Gen.15.b.* quum *k* elevat mentem in cœleſtium contemplationem: aut extra carnis anguſtias eam educit. Et educit foras populum cæcum, *Iſa.43.b.* quum *l* Judæos ab anguſtiis legis transfert in latitudinem evangelii. Et educens Moyſes populum in occurſum Dei, *Exod.19.c.* deſignat legem introductione pædagogica parantem populum ad ſuſceptionem Chriſti, ejuſq; doctrinæ. Ad hæc refertur, *m* quum eduxit Chriſtus diſcipulos foras in Bethaniam, *Luc.24.b.* k Amb.1.de Abra.9. Phil.2.alleg. l Hie.ſ.Iſ.43. m Cyri.3.ſu. Ioan.3.

Educit Deus panem de terra, *n* quum dat ſolidam doctrinam, *Pſa.13.* Et educit rivos de petra duriſſima. & aquam de petra, *Deut.8.c. Pſa.77.* hoc eſt, doctrinam evangelicam de Chriſto in Apoſtolos & doctores, tanquam fontes, flumina, ac torrentes: & etiam fontem baptiſmi, & martyrii. n Ar.ſ.pſ.103.

Educit Chriſtus judicium in veritate, aut perducit ad victoriam, *Iſa.42.a.* quia *o* juſtificatur in ſermonibus ſuis, & vincit cùm judicatur. Educit etiam judicium in veritate, quia in judicio juſtè judicabit. o Hie. Aglaſ. & ſ.Iſ.40. p Gl.m.ſ.pſ.36

Educit etiam Deus judicium juſti, tanquam meridiem, *Pſalm.36.* quando *p* in judicio declarabitur, quam rectè juſtus crediderit. Item ponendo *q* opera juſti in exemplum, ut luceant coram hominibus. q Or.ſ.pſ.36. hom.1.

Educit Deus in numero militiam cœlorum, *Iſa.40.f.* quia numerat *r* multitudinem ſtellarum & angelorum. r Hie.ſ.Iſ.40. ſ Hie.ſ.Iſa.65.

Educit Deus ſemen de Jacob, hoc eſt, *ſ* Chriſtum, & Apoſtolos de ſemine Jacob, *Iſa.55.b.* r Or.ſ.Io.h.5.

Educit Deus nubes ab extremo terræ, quum *t* facit ex humilibus prædicatores, *Pſal.134.143. Ier.10.c.* Et educit ſapientiam de nubibus, hoc eſt, de prædicatoribus, per quos eam manifeſtavit, *Bar 3 c.* Au.ſ.pſ.134. Hie.ſ.Ier.10. v Or.ſ.Io.h.5.

Educit Deus ventos de theſauris ſuis, *v* quum dat dona Spiritus ſancti quæ ſunt in Chriſto, *Pſa.143. Ier.10.c.* x Or.ſ Matt. ca.13.

Educentes ſagenam, erunt *x* Angeli convocantes omnes ad generale judicium, *Matt.13.d.* y Gr.17.m.18

Eductus eſt coluber tortuoſus de cavernis ſuis, obſtetricante manu Dei, *Iob.26.d.* Quia dum *y* nobis divina gratia medetur, is qui nos tenuerat, antiquus à nobis hoſtis ejicitur, ſicut incarnata veritas dicit. Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. z Cy.ſ.Io.2.

Educens Noë ſecum animalia ab arca, *Gen.8.c.* deſignat *z* Prælatum facientem exerceri ſimplices in bonis operationibus. Et educentes filios, & filias in Hieruſalem, *Ezec.14.g.* ſunt inſtruentes diſcipulos. Et educit paſtor oves, *Ioan.10.b.* quando ex quiete & otio, ad ambulandum in via mandatorum Dei, & boni operis exercitium ipſas evocat, admonitorioque ſermone incitat.

Extraxit Chriſtus Leviathan hamo, *Iob.40.b.* quum *aa* propoſita à carne mortali per latentem immortalitatis potentiam, quaſi per hamum, diabolum laborantem transfixit, & foras ejecit, *Ezech.29.a.32.a.* aa Gr.32 mo. 17. Hie.ſ.Iob 40.

Extraxit Deus divitias de ventre hypocritæ, *Iob.20.b.* quando *bb.* doctrinam, quam ille ſervare noluit, Deus juſto judicio de ejus memoria aboleri facit. bb Gr.15 m.6

Educens Chriſtus cæcum extra vicum, *Marc.8.c.* deſignavit *cc* deſerendum eſſe pravorum conſortium, ut veritatis lucem videre valeamus, *Iſa.43.b.* cc Hie.ſup. Mar.8

Eduxit Dominus quadrigam, *Iſa.43.c.* quum induravit Pharaonem, & cæteros perſecutores, in quibus oſtendit potentiam ſuam. dd Hi.ſ.Iſ.43

Educuntur ranæ in Ægypto, quum *ee* oriuntur Poëtæ, & loquaces in mundo, *Exod.8 b.* ee Gl. ord. ſ. Exod.8

Educentes vaccam rufam extra caſtra, *Num.19.a.* deſignant *ff* Judæos educentes Chriſtum extra civitatem, ut crucifigeretur, *Mar.15.b.* Idem deſignarunt educentes Naboth ad lapidandum, *3.Reg.21.c.* ff Aug q in Num.38.

Educere gladium, idem quod ſtringere gladium.

Educens David gladium Goliath de vagina ſua, ad occidendum eundem Goliath, *1.Regum 17 g* deſignat

a Glo. ord. ſu. 1. Reg. 17.

ſignat doctorem, *a* qui per doctrinam Philoſophorum convincit eoſdem Philoſophos. Vel deſignatur Chriſtus, qui per eoſdem, quos de poteſtate diaboli abſtulit, eundem diabolum vicit.

Eximens autem Petrus gladium ſuum ad percutiendos adverſarios, *Matt. 26. d.* deſignat doctorem utentem ſacra doctrina adverſus peccantes, & hæreticos. Non educens autem Jether, filius Gedeon, gladium adverſus Zeb, & Zebee Reges, *Iud. 8. d.* deſignat eos, qui nondum ſunt apti ad pugnandum adverſus hæreſiarchas, & infideles. Non educens autem Ehud gladium, quem infixerat in ventrem Eglon, *Iud. 3. c.* deſignat doctorem convincentem hæreticos, & infideles, & perſeverantem in victoria.

Convincens Philoſophos ſua doctrina. Vtens ſacra doctrina adverſus peccantes, & hæreticos.

Educentes gladium adverſarii Iſraël, *Iud. 8. c.* ſunt hæretici rationibus & authoritatibus pugnantes adverſus fideles.

Convincens hæreticos.

b Glo. in. ſup. Exod. 25. c Hie. ſ. Ho. 9.

Extrahi vectes à circulis arcæ, *Exod. 25. b.* eſt *b* prædicare, aut docere, quæ non ſunt in evangelio.

Educit Ephraim filios ſuos ad interfectorem ſuum, *Hoſ. 9. d.* hoc eſt, *c* hæreticus diſcipulos ſuos adducit ad diabolum. Educentes autem Chaldæi ducem Juda de Hieruſalem, perfoſſo pariete, *Ezec. 12. &.* ſunt hæretici fraudulenter educentes aliquos ab Eccleſia.

Hæretici pugnantes adverſus fideles.

d e Gr. 42. m. 40 & 41 m. 13 f Lyr. ſ. Le. 24

Educi de vulva, *d* eſt peccatum opere perpetrari, *Iob. 10. h.* Eductus quoque de vagina ſua dicitur, *e* qui ducente diabolo, malum quod mente conceperat, opere exequitur, *Iob. 20. c.*

Educere blaſphemum extra caſtra, *Lev. 24. c.* eſt ejicere hæreticum *f* ab Eccleſia. Sic ducta eſt Athalia extra ſepta templi, *4. Reg. 11. d. 2. Par. 23. c.* Et Adonias de altari, *3. Reg. 1. g.*

Docere quæ non ſunt in evangelio. Hæreticus diſcipulos ducens ad diabolum. Opere patrare ſcelera concepta.

Efferre, Elatus, vide Altum.

Efferre.

g Hie. ſ. Iſ. 48.

EFFERRE, ut nunc ſumitur, eſt extra ferre.

Efferre verbum Domini uſque ad extremum terræ, *Iſa. 48. d.* eſt *g* prædicare Chriſtum Gentibus, quantumvis remotis.

h Iſy. Lev. 4. i Glo. ord. ſup. Hebr. 13. k Iſy. ſ. Lev. 6. l Lyr. ſ. Ex. 12. m Rup. 1. ſup. Deut. 26. n Iſy. ſ. Le. 14.

Efferre carnes vituli extra caſtra, *Lev. 4. c.* fuit *h* crucifigere Chriſtum extra Hieruſalem: quia extra portam paſſus eſt, *i Hab. 13. b.* Efferens autem foras Ezechiel vaſa transmigrationis, deſignare poteſt *i* Chriſtum educentem ſanctos Patres è limbo, *Ezech. 12. a.*

Efferre cineres holocauſti extra caſtra, *Lev. 6. b.* eſt *k* reſervare perfecta opera ad diem judicii.

Efferre de carnibus agni foras, *l* eſt tractare ſacramenta extra eccleſiam, *Exod. 12. g.* vel tradere euchariſtiam hæreticis, vel ea abuti ad ſortilegia, &c. Efferre uvas extra vineam, *m* eſt operari ob inanem gloriam, *Deu. 25. c.*

Efferri de domo, de cujus lepra eſt dubium, univerſa, *Lev. 14. e.* eſt *n* ſeparare fideles ab infidelibus.

Efferri lucem de domo Domini foras Hieruſalem, *4. Reg. 23. b.* eſt auferre doctrinam perverſam ab eccleſia.

Prædicare Chriſtum Gentibus. Extra portam paſſus Chriſtus. Educens patres è limbo. Reſervare perfecta opera. Tradere ſacramenta hæreticis. Inanis gloria. Separare fideles ab infidelibus. Tollere doctrinam perverſam ab eccleſia.

o Hie. ſu. Amos 6. p Glo. ord. ſu. Luc 7. q Glo. int. ſu. Ezech. 12.

Efferre oſſa hæretici combuſti de domo, *Amos 6. c.* eſt *o* tollere reliquias hæreticorum de eccleſia.

Efferri filium viduæ extra civitatem, *Luc. 7. b.* eſt *p* peccatum opere patratum foras prodire.

Efferre Ezechielem in caligine, *Ezech. 12. b.* ſignum erat *q* captivitatis, & excæcationis regis Juda.

Efferre oſſa Joſeph de Ægypto, *Exod. 13. d.* prædicationem reſurrectionis indicare videtur.

Tollere reliquias hæreticorum. Opere patratum. Excæcatio Sedeciæ.

Efficere, quære Facere.
Effigies, vide Imago.
Effluere, vide Fluere.
Effodere, quære Fodere.
Effugare, quære Fugare, & Fugere,
Effugere, vide Evadere.
Effundere, quære Fundere.
Egere, Egenus, vide Pauper.

Egerere.

r Phil. 1. ſu. Ioſ. ord. ſup. Deut. 23. ſ Rup. . ſup. Deut. 14. t Glo. int. ſup. Deut. 28. v Lyr. ſup. 2. Par. 21.

EGERERE, eſt ſuperflua alimentorum per ſeceſſum emittere.

Egeſta dici poſſunt *r* actiones, quibus ſervimus naturalibus appetitibus, *Deut. 23. c.* Ubi monemur fragilitatem naturalem conſiderare. Sunt etiam *ſ* cogitationes impuræ, & pravæ concupiſcentiæ.

Egerere ſtercora, *t* eſt abjicere pravas cogitationes, *Deut. 28. c.* Vel deſignatur ibi fœtor malorum poſt hanc vitam.

Egerens Joram viſcera ſua tabe conſumpta, *2. Paral. 21. d.* deſignat *v* machinationes peſſimas procedentes exterius in opera, quæ per infamiam coram Deo, & hominibus ſunt fœtidiſſima.

Obſequium appetitus. Abjicere pravas cogitationes. Fœtor malorum. Proferre machinationes peſſimas.

Eglon.

x Ori. ſ. Iud. hom. 3.

EGLON, id eſt, vitulus, aut curru s, ſive rotundus Rex Moab, qui confortatus eſt contra filios Iſraël *Iud. 3. b.* deſignat majorem virtutem dæmonis, contra eos, qui addunt peccata peccatis. Juxta Originem, interpretatur rotatus, vel orbita, deſignans *x* diabolum volubiles & inquietos motus inducentem. Occiſus eſt ab Ehud, gladio ventri infixo, hoc eſt, rationibus concludentibus, & penetrantibus.

Eſt etiam Eglon nomen civitatis, cujus Rex fuit Dabir, *Ioſ. 10. a. 25. c.*

Egredi, Exire, Prodire.

EGREDI, eſt à loco interiori, ſeu occulto, ad locum exteriorem, ſive publicum progredi. Item diſcedere. *Exod. 21. a.* Egredietur liber. Et fugere, *Gen. 12. a.* Egredere de terra tua. *Ier. 2. Reg. 18. a.* Egrediar & ego vobiſcum. Oriri, *Gen. 2. b.* Fluvius egrediebatur. Procedere *Nu. 2. a.* Primi egredientur. Protendere, *Ioſ. 18. c.* Egreditur terminus contra mare. Statuere, *Deu. 8. a.* Quod egreditur de ore Domini. Exire quoque, divulgari, *Gen. 10. d.* Ab hoc exivit proverbium. Fluere, *Eccl. 1. b.* Ad locum unde exeunt flumina. Liberari, *Iſ. 49. c.* Ut diceres his, qui vincti ſunt. Exite. Mori, *Pſa. 145.* Exivit ſpiritus ejus, & revertetur. Occurrere, *Ioſ. 8. b.* Cumque exierint contra nos. Oriri, *Iud. 14. a.* Cùm exierit Sol. Prodire, *Iſa. 2. a.* De Sion exibit lex. Proficiſci, *Matt. 11. a.* Quid exiſtis in deſertum videre.

Virtus dæmonis Diaboli.

Egredere

Egrediens paterfamilias ad conducendos operarios, *Matth.* 20. *a.* deſignat *a* Deum manifeſtantem ſe per creationem. Egreſſus eſt autem quinquies ad mundum ſenſibilem, ſecundum aliquas manifeſtationes, quas imaginari, & diſtribuere poſſumus per quinque ſenſus, ut tactus ſit in hoc, quod formavit Adam, quaſi plaſtes, & præcipit non tangi lignum ſcientiæ boni, & mali. Odoratus in hoc, quod odoratus eſt ſacrificium Noë. Guſtus in hoc, quod Abraham pavit angelos: Auditus in Moyſe: Viſus, quum Chriſtus apparuit, ut fons egrediens de domo Dei, *Ioel.* 3.*d.* Egreditur etiam paterfamilias ad vineam, *b* quum Deus ſuam voluntatem per internam aſpirationem cognoſcere facit: ut ejus egreſſio ſit manifeſtatio. Egreditur etiam conſilium aut præceptum, aut etiam verbum à Domino, quum ejus voluntas extra oſtenditur, *Iſa.*28.*g.* 45.*d.* Egreſſus eſt Deus in ſalutem cum Chriſto ſuo, *Nahum.* 3.*c.* quia per *c* Chriſtum in carne apparentem dedit vitam mundo. Egreditur etiam Chriſtus, ut alios ad myſteria intelligenda introducat, & loquatur eis, qui difficiliora non capiunt, *Ezech.* 44.a. Egreditur autem Deus in conſpectu populi ſui, deducendo eos per exempla, & doctrinam ipſius Chriſti, *Pſal.* 67. Egreditur etiam Deus præbens auxilium, 1. *Reg.*5.*d.* Egreditur Dominus ante faciem ſuam.

Egreditur Dominus de loco ſuo, *Iſa* 26.*d.* quando *d* quietem, & manſuetudinem, & clementiam ſuam pro emendatione peccantium rumpere cogitur, ut puniat: quia proprium eſt illi miſereri ſemper, & parcere. Et egreditur ut ignis indignatio ejus. *Ier.* 4.*a.*30.*d.* *Mich.*1.*a.* Sic egreditur ad prœliandum, *Zach.*14.*a.*

Egreditur etiam Dominus de loco ſuo, *e* quum ejus ſermo à Sanctis, & Apoſtolis egreditur ad audientes. Vel quum reliquit Judæam, & tranſivit ad gentes, *Mich.*1.*a.* Et egreditur ad turbas, *Matt.*14.*b.* hoc eſt, ad Gentes inſtruendas

Egrediens juſtitiæ verbum de ore Dei, *Iſa.* 45.*d.* deſignat *f* generationem æternam Verbi Dei, ad nos per carnem prodeuntis. Et egrediens fluvius de loco voluptatis, *Gen.* 2.*b.* eſt *g* Chriſtus qui egreſſus de ſinu Patris, venit ad nos. Et egrediens de utero Abrahæ: & de lumbis Jacob, eſt *h* Chriſtus ſecundum carnem, *Gen.*15.*a.*35.*b.* Et egreſſus eſt ad turbas *i* per humanitatis aſſumptionem, ad quas egrediens, miſereatur earum: quia ejus incarnatio fuit opus miſericordiæ, *Matth.*14.*b.* Egreſſus autem ejus eſt à ſummo cœlo, hoc eſt, *k* de ſinu patria, *Pſal.* 118. Egreditur autem Deus in conſpectu populi, *l* quum Chriſtus factus homo, dat nobis exemplum, & præcedit in deſerto exeuntes de Ægypto, *Pſalm* 67. Et exiit ſeminator ad ſeminandum, hoc eſt, Chriſtus *m* factus homo ad prædicandum, *Matth.*13.a. *Luc.*18.*a.* Egreſſus autem pater filii prodigi ad filium majorem, eſt *n* Chriſtus prædicans Judæis. *Luc.*15.*g.* Egreſſus eſt etiam Jeſus in deſertum, quum prodiit *o* in hunc mundum, quaſi ad videndos homines, *Luc.*9 *b.* Et egrediens Joſeph ad terram Ægypti, vel egrediens foras, eſt Chriſtus veniens in mundum, *Gen.* 39.*c.* 41.*f.* Egrediens quoque Moyſes die altero ad fratres ſuos, eſt Chriſtus veniens ad Judæos, *Exod.*2.*b.* Et egrediens Joſue ad pugnam, eſt Chriſtus veniens in mundum ad pugnandum contra diabolum, *Exod.*17.*c.* Egreſſus autem Iſaac ad meditandum in agro, *p* eſt adventus Chriſti in mundum, *Gen.*24.*g.* Exiens ſacerdos extra caſtra, eſt Chriſtus ad peccatores, *Lev.*14.*a.* Egrediens quoque Moyſes ad tabernaculum, indicat manifeſtationem Chriſti in eccleſia, *Exod.*33.*b.* *Iſa* 51.*b.*61.*a.* Egreſſus ejus dicitur præparatus quaſi diluculum, *q* quia apparuit lux divinitatis cum tenebris humanis, *Hoſ.*6.a. *Hab.*3.*c.* Egreditur Dominus ſicut fortis, quum filius Dei factus eſt homo ad vincendum diabolum, *Iſa.*42.*b.* Egreditur ſponſus cum ſponſa in agrum, quando *r* Chriſtus venit in mundum, *Can.*7.*d.* Egreſſus nudus Job de utero matris, *Iob.*1.*d.* deſignat *ſ* Chriſtum natum ſine originali macula. Egrediens virga de radice Jeſſe, *t* eſt Chriſtus natus de ſtirpe Jeſſe, *Iſa.*11.a. Egreſſus dicitur de Ephrata, quia ibi natus eſt. Egreſſus autem ejus eſt ab æterno, quia eſt à Patre, & ab initio ſæculi quia ab initio locutus eſt per Prophetas, *Mich.*5.*a.*

Egrediuntur judicia Dei quaſi lux, *Hoſ.*6.*c.* quum *v* apertè oſtenduntur juſta, quod maximè fiet in judicio, ut ſciant quàm juſtè mali condemnentur.

Egreſſus dicitur ſpiritus a facie Domini, *Iſa.*57.*d.* quia *x* ipſe creavit omne, quod ſpirat, & vivit. Vel egreſſus eſt Spiritus, quum Pater & Filius miſerunt Spiritum ſanctum à ſe procedentem.

Egrediens ſacerdos extra caſtra ad leproſum, *Levit.*14.*a.* deſignat *y* Chriſtum extra portam paſſum, propter peccata noſtra. Egreditur autem princeps per eandem portam templi, per quam ingreditur, *Ezech.*46.*c.* quia Chriſtus *z* poteſtatem habuit ponendi animam ſuam, & iterum ſumendi eam.

Exiens aqua de petra, *Exod.*17.*b.* deſignat ſacramenta, & myſteria de Chriſto prodeuntia. Idem deſignant *aa* egredientes aquæ ſubter limen domus Domini, quæ ad tumulos egredi dicuntur, *Ezech.*47.*a.* Et egrediens fons de domo Dei, *Ioel.*3.*d.* Et egredientes aquæ de Hieruſalem, *Zach.*14.*b.* Egredientes quoque calami de lateribus candelabri, *Exod.*25.*d.* deſignare poſſunt virtutem à paſſione Chriſti manantem. Exiens autem ſanguis & aqua, deſignat, aqua quidem emundationem delictorum per Chriſtum factam, ſanguis verò redemptionem, *Ioan.*19.*f.* Exiens quoque virtus de Chriſto, eſt eccleſia prodiens de latere ejus, *Matt.*9.*c.* *Marc.*5.*c.*

Exivit cibus de comedente, *Iudic.*14.*c.* quum Chriſtus *bb* reſurrexit, devicta morte, quæ omnes devorat.

Egreſſus Solis ſuper terram in ſubverſione Sodomorum, *Gen.*19.*a.* Adventum *cc* Chriſti ad judicium præſignat, quando Deus manifeſtè veniet.

Egreſſus eſt Jeſus de Hierico, quum *dd* poſt reſurrectionem, relictâ terrâ aſcendit in cœlum, *Matth.* 20.*d.* Idem deſignavit Jonas egreſſus de Ninive, *Ioan.* 4.*b.* Et egreſſus Abraham de terra ſua, hoc eſt, *ee* de lege naturæ, & de cognatione ſua, de lege literæ, & de domo patris ſui, de novo teſtamento, in terram quam monſtrat Deus, id eſt, in cœlum, *Gen.*21.*a.* Egrediens Noë cum filiis de arca, *Gen.* 8.*d.* eſt Chriſtus cum ſuis aſcendens de hoc mundo in cœlum. Egreſſus etiam Jeſus de Hierico, *ff* dedit nobis exemplum exeundi ab hoc mundo. Egrediens de carcere ad regnum, *gg* eſt Chriſtus, qui abiit in regionem longinquam poſt reſurrectionem, ut acciperet cœleſte regnum *Eccl.* 4. *d.*

Non egredi pontificem de Sanctis, *Lev.*21.*c.* eſt *hh* Chriſtum ſemper manere in ſanctitate. Non egrediebatur autem Chriſtus, quum traditus eſt, *ii* quia non demonſtrabat in paſſione divinitatem ſuam, *Pſ* 87.

Egreditur Chriſtus aliquando, *kk* ut alios ad myſteria intelligenda introducat, & loquatur iis, qui difficiliora non capiunt, *Ezech.*44.a.

Egrediens Jeſus à Judæa, *ll* deſertionem Judæorum ſignificavit, *Matt* 25.*b.* Sic egrediens de templo, *mm* eſt deſerens Judæam, vel animam, *Matt.*24.*a.* Idem egrediens à Geneſareth, *Matt* 8.*d.* Egrediens etiam Abraham *nn* de domo patris ſui, idem deſignavit, *Gen.*12.*a.*

a Hil. & Au. ſ. Pſ. 59.

Non egreditur Deus in virtutibus Judæorum, *Pſa.59.* quia deſeruit *a* eos, à peculiari eorum cuſtodia ceſſando. Non egreditur etiam Deus in virtutibus martyrum, quando in eorum tribulationibus externis ſe non manifeſtat, ſed ſolum eos interius conſolatur.

b Hie ſ. Iſ. 27
b Hie ſ. Mi. 1.
Gr ſ. 1. Re. 10.

Egredientes reges de lumbis Jacob, *Gen 35.b.* ſunt Apoſtoli, & alii fideles, deſignati etiam per animas egreſſus de femore Jacob, *Exod.1.a.* Egreſſi etiam de radice Jacob, ſunt *b* Apoſtoli, *Iſa.27.b.*

Egredi per Chriſtum ad paſcua, eſt *c* virtutum perfectionem invenire. Vel ita ut ingredi dicatur, qui adhuc in ſæculo eſt, & ex creaturis intelligit creatorem. Qui autem egreditur, tranſcendit omnem creaturam, & omnibus, quæ videri poſſunt, pro nihilo computatis, inveniet paſcua ſuper cœlos, *Ioan.10.b. Mich.2.d.* Egredi per Chriſtum, eſt ejus ductu & auxilio, ad bona opera externe exercenda prodire. Egredientes picturæ de pariete templi, *3.Reg.6.d.* deſignat virtutes intrinſecus genitas, extra verò per opera prodeuntes.

d Hie. ſ. Iſa. 2. & ſ. Mic. 4.
e Gre. ſ. Matt. hom. 29. 30.
f Gr. ſ. Ez. h. 3.
Hie ſ. Ezec. 1.
g Au ſ. Ioan. tra. 49.
Cyr 7. ſ. Io. 23
h Au. ſ. Pſ 120
i Am. 2. de Iſaac. 6.
Phil de mig. Abr. & quis rer di. har.
k Ori ſ. Nu. hom 19. 26.
Au ſ. Pſ. 113.
Cyr. de ador. in Spirit ſan.
Au. ſ. pſ. 64.
Gre ſ. 1. Re. 1.
Phil, 2. alleg.
Ori. ſ. Ex. h. 1.
l Ori hom. 13.
m Hie. ſ. Iſ. 13. 40. & ſ. Ioe 2.
n Iſy ſ. Le. 26.
o Ori ſ. Matt. hom. 35.
p Gr. ſ. 1. Re. 11
q Gr ſ. 1. Re. 11

Exivit lex de Sion, & ſermo Domini de Hieruſalem: quia *d* lex ſpiritualis cœpta eſt in Hieruſalē per Chriſtum & Apoſtolos: ubi tamen non permanſit, ſed tranſivit ad Gentes, *Iſa.2.a. Mich.4.a.* Eadem lex dicitur exiſſe à Deo, *Iſa.51.b.* Exiens fulgur in Oriente, & parens in occidente *Marc.24.b.* eſt *e* veritas in omnem terram prædicata: vel ab initio uſque ad finem ſacræ ſcripturæ explicata vel ab ortu Chriſti uſque ad finem mundi. Et egrediens fulgur ab igne, eſt *f* veritatis ſplendor à Deo, *Ezec.1.d. Zach.9.d.*

Egrediens Lazarus foras extra monumentum, *Ioan.11.e.* deſignat *g* peccatorem reſipiſcentem, & confitentem peccata ſua. Egreditur onus de Chaldæis, *Ha.1.b.* quum peccator relinquit diabolum, converſus ad pœnitentiam. Et exitus, quem cuſtodit Dominus, *h* eſt victoria tentationis, *Pſa.120.* Exire etiam de monumentis, eſt ceſſare eſſe in peccato, & in vita carnali, *Matt.27.g.* hi exeunt ad baptiſmum, qui priſtinam deſerunt vitam, *Luc.3.c.* Egrediuntur quoq; de terra *i* ſua, qui ſeparantur à converſatione, & paſſionibus corporis, & ab ejus ſervitute, & de cognitione ſenſuum, & de damno patris, hoc eſt rationis, ut ſubjiciantur fidei, *Gen.12.a.* Egredi etiam de Ægypto, eſt *k* ſeparare ſe à mundo, & à rebus mundanis, & abrenunciare Satanæ. Inde Abraham egreſſus eſt cum ſubſtantia, hoc eſt, cum ſcientiis, *Gen.15.c.* Inde egreſſi ſunt filii Iſraël, ſed non vacui, idq; non proprio Marte, ſed in manu Dei excelſa, *Exo.3.k. 3.g 11.a.14.b.17.g.a.34.c. Pſ.80.113.* Exeunt autem inde velociter, quia in converſione non eſt trahenda mora, *Exo.12.c. Deut.25.d.* Et egrediuntur menſe novarum frugum, quia revocantur per baptiſmum, & pœnitentiam, *Exo.13.a.* Egreditur etiam de Ægypto, qui de errorum tenebris ad lumen adducitur cognitionis. Et qui de terrena converſatione, ad ſpiritualia inſtituta convertitur, & venit ad ſolitudinem, id eſt, ad quietem, &c. Item, qui tranſit de hoc mundo ad gloriam. Egredi etiam de Babylone, eſt à confuſione mundi ſe ſeparare, & mores Babylonicos relinquere, *Iſa.48.d. Apo.18.b.* Egreditur etiam de Sodomis, qui ardentis concupiſcentiæ incendia declinat, *Gen.19.c.* Egrediens Jacob de Meſopotamia, eſt diſcedens à ſæculo, *Ge.31.b.* Egrediens Joſeph foras relicta adultera, eſt ſeparans ſe ab omni vitio, *Ge.39.c.* Egreſſa Cananæa à finibus Tyri, & Sidonis, eſt relinquens Gentilitatem & peccata: quia non poterat habere ſalutem anima, niſi inde egrederetur, *Matt.15.b. Agge.2.a.* Egredi etiam de Hierico, eſt *l* relinquere mundum, *Matt.20.d.* Exeunt vincti de carcere, *Iſa.49.c.* quum *m* Gentiles, qui erant irretiti peccatis, veniunt ad lucem veritatis. Egreditur ſponſus de cubiculo ſuo, & ſponſa de thalamo ſuo, *Ioel. 2.d.* quum ſe ſeparant à voluptatibus, ut pœnitentiam agendo, quas per peccatum amiſerat, *Levit. 25.b.* qui recuperat *n* virtutes benè operando, & pœnitentiam agendo, quas per peccatum amiſerat. Egredientes mulieres, cum tympanis & choris, *Exo.15.c.* ſunt ſeparantes ſe à carnis delectatione. Egredi quoque extra caſtra, vel ad Moyſen, eſt ſeparari à conſortio malorum, *Exo.33.b.* Sic egreſſus atrium Petrus flevit amarè, *o* qui intus Chriſtum negaverat, *Matt.26.g.*

Egrediuntur filii Iſraël, quaſi vir unus in prælium, quando *p* per concordiam charitatis, fideles vincunt dæmones, *1.Reg.11.b. Ezec.29.b.*

Egredi promittentes viri Jabes ad Maas, ſi non fuerit, qui defendat, *1. Reg.11.b.* deſignant dantes *q* ſpem corpori, quod aliquando ſatiabitur. Egrediuntur autem ad Naas in pugnam, quando progrediuntur ad impugnandam gulæ concupiſcentiam, per lucem ſuperni auxilii.

r Gr. 30. m. 22
Hie. ſ. Iob. 40.
ſ Hie. ſ. Iſ. 60.
t Cy. 4. ſ. Io. 58.
v Phil. 2. alle.
Ori ſ. Le. h 4.
hom. & ſ. Matt. h. 15. & ſ. Lu. hom. 22.
x Am de oſt. virg. 16. & de Iſaac 5.
Au 23. q 65
Bern. ſer. 2.
Epiphan
Ric. de S Vict
5 de arcanis. 3. 13.
y Ru ſ. Za. 6.
z Gr. ſ Ez. h. 3
aa Hi ſ Ez. 30.
bb Gr ſ 1. Reg. 9. 14.
c. Ori ſ Rom. 10.

Egrediuntur filii cervarum, *Iob.39.* quum *r* diſcipuli doctorum, relicto corpore, tranſeunt ad fœlicitatem. Vel egrediuntur ad operandum, & docendum alios. Egredi autem abſolutè, videtur poni aliquando pro tranſitu ad fœlicitatem, *Mala.4.a.* Egrediemini, & ſalietis ſicut vitulus de armento. Egredi autem dicuntur beati ad videnda cadavera prævaricatorum, non corpore, ſed *ſ* dum contemplantur pœnas damnatorum, *Iſa.66.g.* Non egredi autem Hieruſalem ſabbatho, eſt *t* beatos non egredi à fœlicitate, *Ier.17.c. Exod.16.g.*

Egredi foras, aut in campum, vel egredi urbem, eſt *v* tranſire ad contemplationem, *Ge.15.a. 4.4.a.47.c. Exo.9.g.* Et egrediuntur filiæ Sion, aut Hieruſalē, *x* quum animæ à vanitatibus mundi, & corporalibus curis tranſeunt ad ſpiritualia, & contemplando divina, quaſi extra ſe fiunt, *Cant.3.d.* Egrediuntur etiam in lætitia, *Iſa.55.d.* Exiens quoq; Petrus de carcere, exceſſum mentis, qui eſt in contemplatione, deſignat, *Act.12.b* Duobus autem modis extra noſmetipſos egredimur. Non modo extra noſmetipſos, ſed infra noſmetipſos deſcendimus: modò extra noſmetipſos, ſed ſupra noſmetipſos levamur: In illo ad mundana captivamur, in iſto ad ſupermundana reducimur: In illo à Domino elongamur, in iſto Domino appropinquamus, per mentis videlicet exceſſum, per quem ſupra ſemetipſam rapta in divinæ contemplationis arcana ſuſtollitur. Egrediuntur equi varii ad terram Auſtri, *y* quum habentes diviſiones gratiarum Spiritus Sancti, accedunt per contemplationem ad tractandam ſacram ſcripturam, *Zach.6.b.*

Egredi liberum deſignat *z* libertatem vitæ contemplativæ. Non egredi vero liberum, eſt perſeverare in vita activa, *Exod.21.* Egrediens autem uxor, cum ſervo libero facto, eſt bona actio perſeverans, vel ſapientia, quæ vitam contemplativam comitatur. Egreditur autem cum quali veſte intravit, quando perſeverat in bona operatione.

Egredi dicuntur nuntii à facie Dei, quū *aa* angeli mittuntur ad aliquod mun' exequendū, *Ezec.30.b.*

Egrediens Samuel ad civitatem, *1.Reg.9.c.* eſt prædicator *bb* de ſecreto prædicationis prodiens ad prædicandum. Qui exiſtens in ſecreto, non eſt perturbandus, juxta illud, *Can.2.b* Ne evigilare faciatis dilectam donec ipſa velit. Egreſſi autem Samuel, & Saul ſimul, *1 Reg.9.d.* deſignant ab interiori conſideratione prodeuntes, unum ad ordinandum, alterum ad ſuſcipiendum ordinationis onus. Egredi etiam de cavernis dicuntur Hebræi, *1. Reg.14.b.* quum prædicatores è remotioris vitæ ſecreto ad prædicandum prodeunt. Et egredi in agrum, eſt miniſtrare ſolidiorem cibum, *Can.7.d.* Exivit etiam ſonus Apoſtolorum in omnem terram, hoc eſt, ſimplex prædicatio ad ſimpliciores. Et verba eorum

in fines

Nus ſubdu... Confugio ... Tranſire ad ſolitatem ... Liberum vel contemplativa ... Prodire ad prædicandum

in fines orbis terræ, hoc eſt, doctrina ſubtilior ad eruditiores, *Pſa.*18. *Rom.*10.*d.* Et egrediens Ezechiel in campum, eſt *a* prædicator egrediens ad Gentes, *Ezec.*3.*f.* Egreſſio Loth ad Sodomitas, eſt egreſſio prædicatoris ad corrigenda vitia, *Gen.*19.*b.* Egrediens ſacerdos extra caſtra ad conſiderandum leproſum, eſt Prælatus examinans hæreticum, an verè reſipuerit, *Levit.*14.*a.* Exiens ſervus ad vicos & ſepes, eſt prædicator ad varia genera hominum peccatorum, *Lev.*14.*c.* *Zach.*10.*b.* Exitus quoque de templo, *b* eſt eorum, qui de quiete egrediuntur ad eos, qui foris ſunt, inſtruendos, *Ezec.*43.*c.*

Non exiens Aaron, & filii ejus extra tabernaculum poſt mortem Nadab, & Abihu, *Lev.*10.*d.* deſignat non *c* debere ſacerdotes egredi januam ſcientiæ Chriſti, & traditionis ejus, hoc eſt, non tranſgredi eam, quam ipſe mandavit, prædicationem: ſed ſequi Domini præceptum per omnia.

Egreſſus nudus Job de utero matris, *Iob.*1.*d.* deſignat *d* fidelem quemque qui à gratia ſine meritis in fide generatur: & nudus revertitur, cum in ea cognitione ſalvatur.

Egredi ad hauriendam aquam, *Gen.*24.*b.* eſt ſeparare ſe à corporalibus, ut ſpiritualia ſuſcipiantur. Egreſſus etiam Laban ad fontem, deſignat Gentium promptitudinem ad ſuſcipiendum *e* verbum Dei. Egredi autem ad colligendum manna, ad quod non eſt egrediendum ſabbato, *Exod.*16.*f.* deſignat in hac vita laborandum eſſe ad percipiendam doctrinam, & virtutes, ac myſteria. Egreſſæ quoque puellæ ad hauriendum aquam, 1.*Reg.*9.*b.* ſunt *e* mentes electorum laborantes in percipienda doctrina, & demonſtratores quales ſunt, per lachrymas, quas fundunt. Egrediens Ruben filius Liæ, in agrum poſt natos Gad, & Aſer, *Gen.*30.*b.* deſignat *f* timorem paratum ad obedientiam etiam hominum, poſt exercitationem in proſperis, & adverſis: & eum *f*, qui honeſtè ambulat ad eos, qui foris ſunt. Egredi etiam in deſertum Sur, eſt egredi ad benè operandum poſt baptiſmum, *Exod.* 15.*d.* Sic egredi dicuntur filii Iſraël, ut facerent præceptum Domini, *Exod.*15.*d.*35.*c.* egreſſi autem filii Iſraël, percutiunt Philiſthæos, 1.*Reg.*7.*c.* quia prius *g* in contemplatione didicerunt, quomodo vincant dæmones exterius in opere. Exit etiam ad opus ſuum, *Pſa.*103. ad benè videlicet operandum.

Egredientes obviam ſponſo, & ſponſæ, *Matt.*24.*a.* ſunt deferentes *i* errores per veram fidem: & in judicio occurrent ſponſo, ut judici, & ſponſæ eccleſiæ, ut congregetur totum Chriſti corpus. Et tota eccleſia egredietur reſurgendo, ut ſponſo Chriſto copuletur.

Egreditur laus, & vox laudantium ab iis, qui ſunt in Sion, *Ier.*30.*d.* quum exiſtentes in eccleſia, laudant Deum, & ludunt coram eo bonis operibus: ut David coram arca. Et egreditur virgo Iſraël cum choro ludentium, *Ier.*31.*a.* quum *k* Judæi adjunguntur eccleſiæ gentium.

Exitus matutini temporis & veſperè delectat Deus, *Pſal.*64. cum *l* laudare facit manè & veſperè, ut laudebant illis horis exeuntes de templo, poſt oblata ſacrificia. Vel exitus matutinus eſt, quum quis egreditur à ſæculo cum proſperitate, veſpertinus cum adverſitate. Vel exitus matutinus, eſt *m* contemplatio divinorum, in quibus eſt delectatio. Introitus veſpertinus eſt conſideratio ſui, ubi eſt triſtitia.

Egrediens Aaron in occurſum Moyſis, eſt *n* ſenſus ſpiritualis occurrens in literali, *Exod.*4.*c.* Vel ſacerdotium congratulans legi, & eam amplectens.

Exit immundus ſpiritus ab homine, hoc eſt, *o* à populo Judæorum, quando data eſt illi lex, *Matth.*12.*d.* *Luc.*11.*d.* Exit etiam *p* ab eo, qui reſipiſcit, & abrenunciat Satanæ: quæ tamen egreſſio aliquando eſt ad tempus: & tunc fiunt noviſſima hominis illius peiora prioribus.

Exitus aquarum oculorum, deſignat *q* multitudinem lachrymarum, *Pſa.*119.

Egreditur prior Eſau, quam Jacob, *Gen.*25 *d.* quia *r* prius eſt carnale, quàm ſpirituale, & prior vita vitioſa, quæ tamen ſuperatur virtutibus.

Egreditur homo quaſi flos, *ſ* quando naſcitur in mundo, *Iob.*14.*a.*

Egredi de arca dici poſſunt, qui egrediuntur ex hoc mundo, *Gen.*8.*c.* Exit autem cum veſtitu ſuo, qui hinc diſcedit cum meritis, *Exod.*21.*a.* Et exit cum eadem veſte, qui in bonis operibus perſeverat. Exitus etiam de tabernaculo, eſt mors, *Pſa.*125. Et exitus mortis Domini dicitur, *t* quia Chriſtus per mortem exuvit de hoc mundo, & quia reſurgendo, Dominus eſt mortis, *Pſa.*67. Exit quoque ſpiritus hominis, quaſi de carcere, cùm homo moritur, *Pſa.*135.

Egrediuntur animalia, quæ ingreſſa fuerant cum Noë de arca, quia *v* gentes ſalvandæ ingrediuntur quidem in illam antiquorum patrum expectationem, ſed non permanent intra carnalem illorum religionem.

Egredi jubetur ſponſa ignorans ſe, *Cant.*1.*c.* ut oſtendatur eum, qui ſe ignorat, interiora deſerere, & ad exteriora evagari. Vel à divinæ contemplationis conſpectu recedere, & circa creaturas verſari. Sic exit ad videndam villam, qui ſola exteriora cogitat propter terrenam ſubſtantiam, *Luc.*14.*d.* Poteſt etiam benè egredi ſponſa, quum is, qui ſibi ſolùm intendebat, & carnem ſuam tegebat, à carnis imperio, tranſit ad publicum regimen aliorum. Egreditur autem malè, ut abeat poſt veſtigia gregum paſtorum, qui exit ab unitate eccleſiæ, & tranſit ad ſodalitia hæreticorum. Egrediens Dina ad videndas mulieres regionis, deſignat *y* mentis evagationem, *Gen.*34.*a.* Unaquæque enim mens ſua ſtudia negligens, actiones alienas curans, extra habitum, ac extra ordinem proprium vagatur, quam Sichen opprimit: quia inventam in curis exterioribus, diabolus, aut inanis gloria corrumpit.

Exitus viarum, ſunt gentes extra Iſraël: ad quas vocandas egrediuntur ſervi patrisfamilias, hoc eſt, Apoſtoli *z*, de Judæa, *Matth.*22.*a.* Exitus etiam viarum ſunt *aa* dogmata Philoſophorum: in quibus exitibus ſtant hæretici, ut interficiant fideles, *Abdias* 6. In his egreſſibus abundant oves hæreticorum, *Pſal.*143.

Egrediens prior Phares, quam Zara, *Gen.*38. deſignat *bb* gentiles Prælatos Judæis, qui juxta finem mundi ſunt convertendi.

Egredi ad requiſita naturæ, eſt *cc* dare locum appetitui naturali, in iis, quæ neceſſaria ſunt, *Deut.*23.*c.*

Egreſſum eſt nomen decoris Hieruſalem in gentes, *Ezec.*16.*b.* quum *dd* bona fama donorum Dei, quæ ſunt in anima, extenditur ad multos.

Egredi de Hieruſalem hortatur Iſaias omnes fideles, quando deſtruenda erat: qui exierunt ſine tumultu, quia cum victoria fidei, quam in gentibus dilatarunt, *Iſa.*52.*d.* Egrediens quoque Moyſes iratus à Pharaone, deſignat prædicatorem relinquentem auditores, quibus prodeſſe non poteſt, *Ezec.*6.*d.*11.*d.*

Egreditur oſtium, qui verbis quibus poteſt, ſecreta cordis ſui aperit: & qualis intus manet in conſcientia, talis foras egreditur per linguam, *Iob.* 31.*d.* Aliter Chriſtus non egreſſus eſt oſtium: quia ſub ipſam paſſionis horam, cùm humanitatis infirma pateretur, divinitatis potentiam exerere noluit.

Perſiſtentes ſacerdotes in præceptis, & doctrina Chriſti.
Generari in gratia ſine meritis
Tranſire à corporali ad ſpiritualia
Laborare in hac vita
Timor paratus ad obediendum etiam hominibus
Benè operari poſt baptiſmū.
Deferere errores per veram fidem
Egreſſio ad judicium.
Laudare Deum bonis operibus.
Converſio Judæorum
Laudare Deum manè & veſperè
Egredi à ſæculo proſperè.
Contemplatio divinorum.
Senſus ſpiritualis occurrens literali.
Sacerdotium legis
Deſerens diabolus Judæos data lege.
Fugiens à reſipiſcente
Multitudo lachrymarum.
Prius carnale.
Nativitas hominis
Mors
Non ſerviliter variare in legem
Evagari in ea exteriora.
Tranſire ad regimen aliorum.
Curioſitas.
Gentiles
Dogmata philoſophorum.
Gentiles Prælati Judæis
Dare locum appetitui naturæ
Fama donorum Dei
Deſerere Hieruſalem deſtruendam

a Gr. ſ. Ezec. hom 12
b Hi ſ. Ez. 43.
c Iſy ſ Le 10
d Gr. 2 m 40.
e Gr ſ. 1 Re 9.
f Ru de 3. Viſſ di Be 12 | 40.
g Gr ſ 1. Re 7
h Au ſ pſ 103.
i Ori ſ Matt. hom. 12
Aug ep. 120. cap. 31. & li. 83 q. 59.
k Hie. ſ. Ier. 30. 31.
l Au ſ. pſ 64.
m Ric. de Sa. Viſſ de ſecur. conſcien 35.
n Gl inc. ju. Exod. 4
o Hil. ſ. Mat. Can 12.
p Am ſ Lu. 11 Hie ſ. Ma 12.
Au i q ev. vang. ii 8
q Gl int ſup. pſal 120.
r Gl ord ſu. Gen. 25
ſ Gr 11 m 27
t Baſ. ſ pſ 28. hom 1.
Au. ſ pſ 67. 130.
Hil. ſ pſ 60.
v Rup 4 ſup. Gen. 26.
z Am de iſ. 4 Aug. ep. 118
Gr ſ. Ta 2 & 18. mo 24 & hom 30.
Ber ſ. ca ſ. 31.
Greg. 3 paſt. admo 30
y Be ſ. Ge. 34 Ric de S. Viſſ. de 12. Patr 12
z Ori ſ Matt. hom 20.
Au 1 q in evang 37.
aa Hie ſ. Abdi.
bb Hie ſ Gal. 3 & ſ. Mic. 2.
cc Is. 2. 6 Ie.
dd Gla. int ſ. Ezech 16.
ee Hie ſ Iſ. 52.
ff Gr 21 m. 16.07

Non

Non egredi etiam oſtium domus, dum celebratur Phaſe, eſt non evagari, dum offertur ſacrificium, *Exod.12.a. Lev.9.10.14.16.* Evagatio. Cogitatio jud. Natus ad vitia.

a Gr. 9. m. 4. Egreditur extra caſtra pollutus in ſomnis, *Deut.23.b.* quia dignum eſt *a* ut qui immunda cogitatione polluitur, indignum ſe cunctorum fidelium ſocietatibus arbitretur. culpæ ſuæ meritum ante oculos ponat, & ex bonorum ſe æſtimatione deſpiciat.

b Hie. ſ. Ec. 4. Egrediens de carcere ad regnum, eſt, *b* qui de utero ad hoc exivit, ut regnaret in vitiis, *Eccleſiaſt. 4.d.* Defectus ornatuum virtutum & pietatis. Liber peccantes.

c Hie. ep. quæſt. habit. & de veſte ſacerd. & ſ. Iob. 24. d Gre. Va. co. 2. ro 3. cap. 6. e Gre. 4. mor. 28. & 15. mo. 13. & 16. m. 25. Egreſſus eſt omnis decor à filia Sion, *Thren.1.d.* quum *c* ob incuriam Prælatorum, deficit in populo Chriſtiano divinæ legis meditatio, cultus pietatis, & exercitatio ſacrarum virtutum. Item quum anima quælibet peccando, amittit virtutum ornamentum. Egreditur quoque de Sanctis, qui peccat. Non egreditur autem, qui manet in eccleſia, aut in gratia, *Levit.21.c.* Unde Pontifex non debet egredi de Sanctis, qui ſancto ſanctorum miniſtraturus eſt. Egredientes autem ad opus ſuum quaſi onagri in deſerto, *Iob.24.a.* ſunt *e* qui liberè peccant. Vel ſunt hæretici, qui affectus ſuos per doctrinas pravas, in eos, quos ſeducunt, oſtendunt: qui ad opus ſuum, & non Dei peragendum egrediuntur, dum non recta dogmata, ſed propria deſideria ſequuntur. Exire autem à vulva, eſt, quum peccator, quæ in occulto commiſerat, hæc etiam in aperto committere non erubeſcit, *Iob.3.b.* Egreditur etiam impius de vagina ſua, *Iob.20.c.* quum per liberum arbitrium, malum, quod in cogitatione habebat, opere exequitur.

f Hie. ſ. Za. 5. Am. 4. dum ſup. 5. g Hie. ſ. pſ. 72. h Au. ſ. pſ. 72. Rup. ſ. Hab. 1. l Glo. ord. ſup. Thr. 3. Egrediens amphora, *f* manifeſtationem iniquitatis dicit, *Zach.5.c.* Prodiit quaſi ex adipe iniquitas, *Pſa.72.* quum non *g* eſt parva & exilis, ſed gravis, & plena. Vel dicitur, quando quis propter divitias eſt iniquus. Et quia nemo eſt, qui divites peccantes audeat reprehendere, ob eorum ſuperbiam. Egreditur in judicium, aut onus Chaldæorum, ex ſemetipſis, quia *h* dæmones & mali, ex propriis condemnantur, quæ ſponte fecerunt, *Hab.1.b.*

k Gr. 20. mo. 23. Egredi non valens Sion, eſt *i* anima non inveniens exitum calamitatis, *Thren.3.a. Iob.19.a.* Nec valens a peccatis liberari. Non inveniens exitum calamitas.

l Hie. ſ. Ez. 5. Egreditur glacies de utero Dei, *Iob.38.c.* quando *k* hi, qui jam intus incaluerant, ex virtutum dono frigeſcunt & inde exteriorem gloriam torpentes appetunt, unde ad interna diligenda flagrare ardentius debuerunt. Vel egreditur glacies, *l* quando juſto Dei & ſecreto conſilio, aliqui indurantur. Refrigeſcens charitas. Divina punitio.

m Hie. ſ. Ez. 7. n Au. ſ. Apo. hom. 8. Ru. 6. ſ. Apo. o Glo. ord. ſu. Exod. 22. Egreſſus ignis à Domino, ſignificat divinam punitionem, & etiam pœnam inferni, *Exod.10.a.* Sic dicitur egredi ut ignis indignatio Dei, *Ier.1.21.e.* Et fluvius igneus, & rapidus egrediens à facie antiqui dierum, idem deſignat, *Dan.17.c.* Et egreſſa contractio dicitur, *m* quum acceleratur punitio, *Eze.7.c.* Egredi etiam dicitur ignis de ore eccleſiæ, *Apoc.11.b.* quia *n* ad preces ejus in malos vindicabitur in die judicii. Vel eſt ſententia condemnationis ab ore Sanctorum. Pœna inferni. Sententia condemnationis. Immoderata correctio.

Egrediens ignis, qui comburat ſpicas, *Exod.22.a.* deſignat *o* correctionem immoderatam, & zelum indiſcretum.

p Hie. ſ. Ez. 5. Egrediens ignis omnem domum Iſraël, *Ezec.5.b.* fuit quando ex eiſdem Judæis prodierunt, qui populum Judæorum deſtruerent, ut tempore Antiochi. Et egreſſus ignis de virga ramorum Sedechiæ, qui fructus ejus comedit, *Ezech.19.d.* Fuit Iſmaël de genere regio, qui deſtruxit reliquias Iſraël, *Ier.41.a.* Et egrediens ignis de ore equorum, deſignat blaſphemias de ore pravorum, *Apoc.9.a.* Egreditur etiam flamma de ore Leviathan, *Iob 41.b.* quum *q* quod diabolus, aut Antichriſtus loquitur per ſuos prædicatores, ignis eſt, quo infructuoſa ligna concremantur. Pravum Iſraël. Blaſphemia de ore pravorum.

q Gr. 33. m. 41. r Gr. 6. mo. 5. Non egreditur dolor de humo, *Iob.5.b.* quia pœna *r* nequaquam de ea naſcitur creatura, quæ percutit: ſed de ea proculdubiò, quæ peccando, vim percuſſionis extorſit. Pœna ex peccato naſcens.

ſ Gr. 25. m. 12. Exit civitas ultra normam menſuræ, *Ier.31.g.* quia *ſ* uſque ad eos quoque extenditur eccleſia, qui normam juſtitiæ tranſgredientes intra menſuræ cœleſtis numerum non ſunt. Peccantes extra eccleſiam. Contentioſi.

Egrediens foras Cain in campum, & ad hoc incitans Abel fratrem ſuum, *Gen.4.b.* deſignat eos, *t* qui incitant quietos & pacificos ad contentionem.

t Philo. quod deterior potiori inſidietur. u Au. ſ. pſ. 40. x Hie. ſ. Ezec. 47. & ſ. Ie. 6. & ſ. Nahu. 1. Egreditur foras, *v* qui relinquit eccleſiam, *Pſa.40.* Dicuntur etiam egredi ripas torrentis, qui *x* à gremio eccleſiæ ſeparantur, *Ezec.47.c.* Et egrediuntur de civitatibus ad agros, qui relinquunt loca tuta eccleſiæ, *Ezec.5.b.6.g.14.d. Mic.4.c.* Et egrediuntur de terra Domini, qui ſeparantur ab eccleſia, *Eze.36.e.* Ex hæreticis egreditur, vel prodit, qui cogitat contra Dominum malitiam, *Nah.1.c.* Et egreditur pollutio a Prophetis, quum ipſi ſunt cauſa, ut alii peccent, *Ier.23.d.* Relinquens eccleſiam. Authores peccandi.

y elio ſup. Amos 4. Egrediuntur vaccæ pingues per aperturas, *Amos 4.a.* quum *y* hæretici confunduntur, & mittuntur in infernum. Et egreditur altera contra alteram, quando mutuò ſe cognoſcunt in errore. Mitti hæreticos in infernum.

z Am. ep. 74. Gr. ſ. Eze. h. 6. aa Iſ. ſ. Le. 13. Egrediens Eſau ad venationem, deſignat *z* carnalem obſervationem legis Judæorum, *Gen.27.a.* Et egrediens Moyſes cum velamine, eſt lex propoſita Judæis ſine ſenſu ſpirituali, *Exod.34.d.* Et egredientes Judæi foras, *Ioan.8.a.* ſunt in litera legis perſiſtentes. E diverſo, non egredi filios Jacob de carcere, eſt perſiſtere in anguſtia literæ legis, donec veniret frater minimus, hoc eſt, Paulus, qui tradidit latitudinem ſpiritus, *Gen.42.c.* Egreditur ſemen coitus ab aliquo, *Lev.15.c.* quum *aa* quis prædicans literam legis eamque ſectatur. Carnalis obſervatio legis. Abſconſio veritatis.

Egrediuntur foras Ægyptii, ne interſint mutuæ cogitationi Joſeph & fratrum ejus: quia tolletur impius, ne videat gloriam Dei, *Gen.45.a.*

bb Gre. ſ. Lev. h. 14. & ſu. Iob. hb. 2. & ſ. Matt. ho. ... Gre. c. m. 13. Am. de Cain. Egreſſus Cain à facie Domini, *Gen.4.c.* deſignare poteſt *bb* Judæos à miſericordia dilectionis Dei, & à participatione lucis ejus ſe ſeparantes. Sic egrediuntur omnes peccantes. Et egreſſus eſt filius Ægyptii, & Iſraelitidis, *Lev.24.b.* Et egreſſus eſt Satan à facie Domini, per propoſitum firmatum in malum, *Iob.1.c.* Qui exiſſe dicitur, quũ relaxatus divinitus ab internæ internionis anguſtia, ad ſui deſiderii effectum venit. Cum enim id, quod voluit, implere non valuit, quaſi ante faciem Domini ſtetit, quia illum ab effectu malitiæ ſuperna diſpenſatio coarctavit. Sed à facie Domini exiit, quia poteſtatem tentationis accipiens, ad malitiæ ſuæ vota pervenit. Omnes etiam, qui ab eo in errorem ducuntur, atque ſeducuntur, & omnes, qui voluntatem ejus faciunt, & qui ad pœnitendum corda ſua obdurant, egrediuntur à facie Dei. Sic egreſſus eſt ſervus nequam à Rege, *Matt.18.d.* Exin etiam Judas continuò poſt buccellam: quia advenienre diabolo deſeritur Chriſtus, *Ioan.13.d. Ier.15.a.* Egreditur quoque diabolus ante pedes Chriſti, *cc* velut victus, & calcatus ab eo, illique ſubjectus, *Hab.3.c.* Diſcedentes Judæi à Deo.

cc Hie. ſ. Ha. 3. dd Gr. ſ. 1. Reg. 4. ee Clu. ſ. Iſ. 14. Egreſſus Iſraël in prælium, in quo terra vertit, *1.Reg.4.a.* deſignare poteſt *dd* hæreticos munimenta fidei relinquentes. De quibus dicitur, *1.Ioan.2.c.* Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis. Relinquentes hæretici munimenta fidei.

Egreditur regulus de radice colubri, *Iſa.14.g.* quum ex *ee* pravis cogitationibus, peſtifera prodeunt & verba, & opera. Idem deſignare poteſt egrediens vitulus de igne, *Exod.32.f.* Ex pravis cogitationibus prava verba & opera.

Non

Æternitas pœna inferni. Non exire de carcere, eſt *a* perpetuò in inferno manere. Dicitur autem non egredi, donec reddat noviſſimum quadrantem, hoc eſt, nunquam, *Matt. 5.d. Luc. 12.g.* a Au ſ. ſ. de. in monte

Non dicitur egreſſa, quæ habitat in Sennan, *Mic. 1.c.* Si intelligatur de Iſrael, *b* quando ducti ſunt in captivitatem, dicentur non egreſſi ſponte, ſed vi ab hoſtibus educti. Si de Eccleſia, dicetur non eſſe egreſſa de finibus ſuis, ſed habitaſſe inter Scripturas. b Hy ſ. Mi. 1.

Sententia condemnationis. Egreditur maledictio de libro volante ſuper faciem univerſæ terræ, quia *c* per ipſum condemnabuntur mali, *Zach. 5.b.* Egrediens autem ſanguis uſque ad frenos equorum, *Apoc. 14. b.* deſignat *d* vindictam extendi uſque ad Rectores populorum. c Hu ſ Za 5. d Au ſ. Apo. hom. 11.

Dæmones ad tentandum. Egreſſi perfecti operum ad laceſſendum populum, *Exod. 5 b.* ſunt dæmones ad tentandum. Et egrediens Pharao ad aquas, *Exod. 7.c.* eſt diabolus ad ſubjiciendos populos. Vel hæreticus refugiens ad Philoſophorum autoritates in erroris ſuis defenſionem. Egrediuntur quoque Philiſthim, aut eorum ſtatio, *1. Reg. 13 d.* quando malorum *e* ſpirituum turba electis mentibus per ſuggeſtiones noxias demonſtratur. Et egreditur leo de loco ſuo, *Jer. 4.b.* quum *f* diabolus aut hæreſiarcha novas innectit fraudes. e Gr ſ. 1. Reg. 13. 14. f Hu ſ Ier. 4.

Captivitas Iſrael. Egredientes duæ mulieres, ſunt *g* decem tribus Iſrael, & præterea duæ, quæ ſunt tribus Juda, & Benjamin, quarum alteræ ab Aſſyriis, alteræ à Chaldæis captæ ſunt. *Zach. 5.d.* g Hu ſ Za 5.

Fortes de ſuperbia. Prædicatores ab utroque teſtamento. Agentes pœnitentiam. Egrediuntur quadrigæ de medio duorum montium æneorum, *Zach. 6.a.* hoc eſt, *h* fortes Reges de ſuperbia. Vel Prædicatores è duobus teſtamentis. Egredientes autem equi nigri ad terram aquilonis, ſunt agentes pœnitentiam de peccatis. h Hu ſ Za. 6 Rup. ſ Zac. 6.

Perſequentes Judæi Chriſtum & gentes exequentes. Egreſſa eſt tempeſtas ab interioribus, *i* quum perſequutio in Chriſtum venit à Judæis. Et frigus ab arcturo, quum gentiles executi ſunt voces Judæorum, *Job 37.b.* Egrediens amphora, *k* fuit iniquitas Judæorum in Chriſtum quæ prius latebat: ſed poſtea ipſam opere manifeſtarunt, *Zach 5.c.* i Gr 27. m 20 k Rup. ſ Za 5.

Recipiens venientem ad religionem. Egrediens Moyſes in occurſum cognati ſui, *Exod 18.a.* deſignat Prælatum *l* libenter recipientem eum, qui venit ad religionem. l Lyr ſ. Ex 18.

Non egrediens filia vendita in famulam, ſicut egrediuntur ancillæ, *Exod. 21.a.* eſt *m* quando operatio bona fit ad honorem Dei, quæ libera dimittitur, non ſicut ea, quæ fit ob inanem gloriam. m Ly ſ Ex. 21

Egrediens gratis ancilla, quæ non tradita fuerat in uxorem filio Domini ſui, *Exod. 21. b* erat *n* quando jam apta erat, ut traderetur nuptui, etiamſi non eſſet expletus annus ſeptimus libertatis. n Ly. ſ. Ex. 21.

Egregius.

Sapiens Prædicator. EGREGIUS dicitur, qui inſignis eſt in aliqua re, quaſi ſuper alios, aut ab aliis ſegregatus.

Egregius artifex lignorum Ooliab, *Exod. 38.c* deſignare poteſt Prælatum aut Prædicatorem ſapientem, ad inſtruendos inferiores. Idem deſignare poteſt pſaltes egregius Iſrael David, *2. Reg. 23.a.*

Egregii pugnatores, qui venerunt ad David, *1. Para. 12.a* deſignare poſſunt *o* Martyres venientes ad Chriſtum cum Martyrii victoria. Et ſtudioſos ac fortes in proſperis & adverſis. o Gl ord ſu. 1 Par. 12.

Sacra Scriptura. Gloria cæleſtis. Eloquentia hæreticorum. Egregia, quæ ſibi reſervant Levitæ polluentes oblationes filiorum Iſrael, *Num. 18.d.* pertinere poſſunt ad honorem debitum Superioribus, quem ſibi uſurpant, qui ſunt inferioris gradus.

Egregius mons & egregia terra, quam poſſident filii Iſrael, *Deut. 3 d. 4.d. Ezech. 20.a.* Ad ſacram Scripturam & ad gloriam cæleſtem referri poteſt.

Egregius aer Moab, *4. Reg. 3.c.* deſignat *p* venuſtam loquutionem hæreticorum, qui operitur lapidibus, quando hæretici anathematizantur. p Gl ord. ſu. 4. Reg. 3.

Ejicere, Abjicere, Projicere, Rejicere. Expellere, Repellere, Excludere, Exturbare.

EJICERE, eſt quaſi extra jacere. Abjicere, quaſi deſpiciendo à ſe ejicere. Projicere autem eſt, quaſi procul jacere. Rejicere verò, quaſi retro jacere. Porrò ejicere interdum eſt emittere, *Gen 3.d.* Ejecit Deus Adam de Paradiſo. Excludere, *Gen. 21 a.* Ejicere ancillam, & filium ejus. Expellere, *Exod. 2 c* Et ejecerunt eas. Extrahere, *Eze. 21.a.* Ejiciam gladium meum. Fugare, *Joſ. 24.e.* Ejecit univerſas gentes. Relegare, *Exo. 6.a.* Ejicit illos de terra ſua. Projicere quoque eſt abjicere, *Gen. 37.e.* Projicere eum in ciſternam. Auferre, *Ezec. 18.g* Projicite à vobis omnes iniquitates. Excutere, *Exod. 32.d.* Projecit de manu tabulas. Expellere, *Lev. 4.f.* Projicit eos extra civitatem. Exponere, *Exod. 7.b.* Projicere eam coram Pharaone. Negligere, *1. Reg. 15.e.* Quia projeciſti ſermonem Domini. Oblviſci, *3. Reg. 14.c.* Me autem projeciſti poſt tergum tuum

Tradens Pater Filium. Mors & ſepultura Chriſti. Projecit Deus Jonam in profundum, quum *q* Chriſtum tradidit pro nobis in mortem, *Joan. 2 a.b.* Et dicitur ibi Jonas abjectus, quia Chriſtus factus eſt opprobrium hominum, & abjectio plebis, *Pſalm. 21.* Ubi etiam Chriſtus dicit Patri: In te projectus ſum ex utero. Projiciens ſe Elias fatigatus, *3. Reg. 19 a.* Fatigationem, & mortem, ac ſepulturam Chriſti voluntariè aſſumptam ſignificavit. q Hu ſ Ier 2. Au. ep. 120.

Caſtigans Deus ad emendandum. Repellit Deus, & non abjicit in ſempiternum, quando *r* caſtigat, ut miſereatur, & emendet, ac ſanet *Thr. 3 d. Pſal. 42 59. 73. 107. Jer. 23.b. 29.c.* Sic dicitur ejecta anima, quam Deus caſtigat, ut eam poſtea recipiat, *Sopho. 3.d* r Hil & Au. ſ Pſ 59. Hu ſ Soph. 3.

Gravis Dei punitio. Projicit Deus abominationes ſuper aliquem, *Nah. 3.b.* quum *ſ* cùm pro peccatis caſtigat, & abominabilem oſtendit, ac pudefacit. Et ejicit gladium de vagina, quando gravem intentat punitionem, *Eze 21.a.* Dicitur autem projeciſſe Deus, & non homo, *Job 32.c.* quando aliquis eſt *t* in proſperitate apud homines & eſt abominabilis apud Deum. ſ Hu ſ Na 3. t Gr 33 m. 8.

Vilitas gentilitatis. Ejecta, ſeu abjecta erat Eccleſia ex gentibus, *v* cujus Dominus miſertus eſt, *Iſa. 54 b. Jer. 30 c. Mic. 4. c. Soph. 3. Zach. 10. c. Pſal. 76.* v Hu ſ Iſ 54

Remittens Deus peccata. Projicit Deus poſt tergum peccata, *x* quum ea remittit. Et projicit in profundum maris, quia illa perpetuæ tradit oblivioni, *Iſa. 38.d Mic. 7.d.* Et ejicit Deus gentes, quando confeſſionis edicto, profeſſionis voto, interminatur peccatis, vitiis abrenunciatur, *Pſal 79.* x Ric de S. Vi de ſen Nabuch 14.

Non audiens Deus. Repellit Deus orationem, quum non facit quod rogatur, *Pſal. 87. Thre 3.a.* Projecit etiam feſtivitates Judæorum, *y* poſtquam in feſtivitate dixerunt: Crucifige, crucifige. Et etiam feſtivitates hæreticorum, *Amos 5 f.* y Hu ſ. Amos 5.

Prædicatores occidi Apoſtolos.

Projiciens Samſon mandibulam aſini, deſignat *a* Deum permittentem occidi Apoſtolos, & Prædicatores, *Jud 15 d.*

Victoria fidelium contra dæmones, & hæreticos, & vitia.

Ejectio gentium à facie Iſrael, eſt *b* victoria fidelium contra dæmones, contra idola, contra hæreticos, & contra omnes errores, ac vitia, *Exod.23.d.33.34.b. Pſalm.77.79.Iſa.31.d.* Ejicere etiam Jebuſæum, & Chananæum, & cæteras gentes, eſt excommunicare & ejicere adverſantes Eccleſiæ. Vel vitia & pravas cogitationes expellere, *Joſu 15 g 16 d.* Et abjicere opera tenebrarum, eſt abrenunciare peccatis, *Rom 13.d Gen 35 a.* Abjicere nuncios Nabuchodonoſor ſine honore, eſt reſiſtere tentationibus aut ſuggeſtionibus diaboli, *Jud. 1.d. Ezech 18 g.20 b.* Et ejicere leproſos de caſtris: & lapides leproſos domus extra oppidum: eſt abjicere hæreticos, & prava dogmata extra Eccleſiam, *Levit.14.e Num.5.a.Deut.22.c.Jerem 22 c. Dan.4.e.Hoſ 9 d.* Sic excluſa eſt Maria, ſoror Moyſis, extra caſtra, *Num 12.d.* Ejicere quoque trabem de oculo ſuo, eſt excludere peccatum à mente, *Matth.7 a.Luc 6.b Judith.10.d 2.Par.26.d.Eccl.1.c.* Idem eſt projicere de templo Domini in torrentem Cedron vaſa conſecrata Baal. *4.Reg 23.a. 2.Paral.30.c.33.c Hoſe.8.a. Apocal 12.b.* Non ejicit autem Deus gentes Chananæorum anno uno, *Exod.33 d.* quia nemo repentè fit ſummus. Ejicere foras Nadab, & Abihu, *c* eſt expellere hæreticos ab Eccleſia, *Lev.10.a.* Et ejiciens Jeſus turbam, *d* eſt expellens infideles, *Matth.5.e.9.c Mar.5.g.Ioan 6.g.* Et ejiciens dæmonium, eſt liberans gentes à poteſtate diaboli: & quicquid malorum Adæ corpori, Satanæ inſtinctus intulerat, hoc rurſum de communione Dominicæ poteſtatis emundare, *Matth.8 d.10.a.17.c.Marc 1 d.3.c 9.d.Luc.9.f 11.b 13.g Ioan 12.c. Deut.33.d Pſalm.35.43.Ezech.34.a. Actor 7.f* Projectus vitulus, *e* eſt diſſipata idololatria, & confutatæ hæreſes, *Hoſe.8.b. Amos 8.c.* Ejicit Deus de terra Ægypti, quum liberat à tenebris vitiorum hujus ſæculi, *Ezech.20.b.* Ejiciunt dæmonia Sacerdotes in nomine Chriſti, *Marc.16.d* quum per exorciſmi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos ſpiritus in eorum mentibus contradicunt. Item quicunque peccata à mentibus ſuis per compunctionem expellunt. Ejicere deriſorem, eſt *f* expellere hæreticum à conſortio fidelium, *Prov.22.c.*

Excommunicatio. Dejicere Deum induratos. Abominatur ſuperbos.

Ejecit Deus Adam de Paradiſo voluptatis, quaſi excommunicando *g* & interdicendo illi habitationem ſancti loci, *Gen 3 d.* ut deſignentur ii, qui excommunicantur ab Eccleſia: qui dici poſſunt ejici de Paradiſo voluptatis. Ejecit quoque Deus Cain à facie ſua: ut eos dicatur ejicere, quibus induratis non præſtat miſericordiam, *Gen.4.b.Ezech.28.e.Ioel 2.e.Soph 2.a.* Ejicit Deus Eliab, fratrem David, ne eſſet Rex, hoc eſt *h* abominatur ſuperbos, *1.Reg.16 b.* Repellit autem Deus, *i* quatenus quis ab eo per peccata recedit, *Pſal.59.* Dicitur projeciſſe de cœlo in terram filiam Sion, quando animam quæ in culmine virtutum conſiſtebat, in fœditatem terrenorum deſideriorum prolapſam, juſto judicio conculcandam hoſtibus reliquit, *Thre.2.c 3.e 5.d.* Ejecit Jeſus vendentes, & ementes de templo, hoc eſt, malos ab Eccleſia, *Matth.21.b.Marc.11 b.Luc.19.g.Ioan 2.c.* Ejectus Abſalon à David, repulſam malorum à Deo ſignificavit *2.Reg.14.d.* Ad excommunicationem facit, *k* ejectio ancillæ cum filio, *Gen 21 b.*

Derelictio Judæorum cum carnali lege.

Ejectio ancillæ cum filio Abrahæ, *Gen. 21 b.* deſignat derelictionem Judæorum cum carnali lege, *Gala.4.d.Lev.26.b.Pſal.59.70.77.88.108.Prov.22.b Iſa.2 b.27.b.51.g Jer.14.b 15.a.39 c. Thren. 2.a.Ezec.16.a 27.e. 29 a 43 c. Hoſ 9.d.* Et projecit Deus civitates, quum deſtruxit Judæam, *Iſa.33.b.* Projecit etiam templum à conſpectu ſuo peccante Iſrael, *3.Reg.9 b.4.Reg.17.d.1.Par.18.c 2 Par.7.d Joſ 7 d.Hoſ.4.b Ioel.1 b. Amos 4.a.* Et ejecta, quam colligit Deus, eſt ſynagoga, de qua reliquiæ crediderunt, *Mich.4.b.Zach.10.c.* Ejiciens etiam Jeſus vendentes, & ementes de templo, ejectionem populi Judæorum ſignificavit, *Joan.2 c.* Ad hæc referri poteſt, quum Joanni præcipitur ejicere foras atrium, quod erat extra templum, *Apoc.11.a.* Projecta in terram dicitur Hieruſalem, *m* quum decidit à proſpero ſtatu, *Ezech.16.d. Amo.5.a.* Et projicitur ſilentium in omni loco Judææ, *Amos 8.a.* quum omnia deſtructa ſunt: & quum ceſſat ſenſus ſpiritualis inter eos, ſed omnes ſunt muti.

Expelli à dignitate. Ejectio veteris ſacerdotii. Caſtigans Deus. Expellere tumultum cogitationum. Amplectens Deus humiles.

Abjicitur Saul à Domino, ne ſit Rex, deſignans eum meritò expelli à dignitate, qui dignitatis ejuſdem meritu præſens eſſe noluit. Dignitatis autem meritum *n* eſt divini Verbi obſervatio, quod non obſervavit Saul, *1.Regum 15.f.16.a.* Ejectus Abiathar à Salomone, ne eſſet Sacerdos, ejectionem veteris ſacerdotii indicavit, *3. Regum 2.e.1. Eſdr.2.d.* Expulit quoque Deus Sobnam Præpoſitum templi, de ſtatione ſua, *Iſa 22.f* Ubi deſignavit *o* ceſſationem veteris ſacerdotii & ſancti ſæcularis. Ejicit etiam Deus brachium ſacerdotum, quum eorum abominatur opera, *Mal.2.a.* Vel projicit brachium in eos, quum eos caſtigat. Repellit etiam Deus repellentes ſcientiam, ne ſacerdotio fungantur, *Hoſe.4 b.*

Ejiciens Jeſus foras turbam, ut ſuſcitaret puellam, *Matt.9 c.* deſignavit *p* ejiciendum tumultum cogitationum, ut mens ad conſiderationem ſui, & cæleſtium excitari valeat.

Non abjicit Deus potentes, quia rectè *q* utentes potentia, & aliis prodeſſe humiliter cupientes, amat Deus. *Job 39.2* Sic non abjecit Deus Iſrael, quia multos ex illo populo elegit, *Iſ.41.c.* Nec ejicit Chriſtus venientes *r* ad ſe, *Joa.6.d. Pſa.93.94.*

Deducere peccatores ad infimum locum Eccleſiæ. Ceſſatio legis veteris. Prophetare incarnationem. Oppreſſio iniquitatis. Mitti malos in infernum.

Projicere cadaver in ſepulchrum Eliſæi, eſt *ſ* applicare mortem Chriſti ad genus humanum mortuum, *4 Reg.13.d.*

Projicere ſurdos, & cæcos, & alios infirmos ad pedes Jeſu, *t* eſt deducere catechumenos & peccatores ad infimum locum Eccleſiæ, ut ſanentur à Chriſto, *Matth 15.c.*

Projiciens Moyſes tabulas legis, *v* deſignavit lapſum primi hominis à lege Dei. Et præterea ceſſationem & abjectionem veteris legis, *Exod.32.d.* Et projecere vetera, eſt literæ legis obſervationem relinquere, *Lev. 26.b. Deut.9.c.* Abjectus clypeus fortium, eſt, quum ceſſavit antiquus ritus legis, *2 Reg.1 d.*

Projicere virgam Moyſis in terram, *Exod 4 a.7.b.* eſt *x* prophetare Deum in carne venturum, aut credere incarnationem ipſam, vel prædicare Chriſtum gentibus. Vertitur autem projecta in ſerpentem, deſignans crucem Chriſti, quæ quando ad crudelitatem hominum venit, tunc ſtultam fecit Deus ſapientiam hujus mundi per myſterium crucis. Projiciunt autem etiam malefici virgas ſuas, deſignantes hæreticos, qui ſimulant ſe veram fidem habere.

Projicere impietatem in medio amphoræ, *Za.5.c* eſt *y* eã opprimi, ut quæ prius lætabatur in ſcelere, æterno ſilentio conticeſcat. Projicit etiam Deus malos in terram, quã ignorantes, quum eos mittit in infernum. *Jer.16 c.* Et projiciuntur vaccæ Samariæ in Arnũ, ſeu in montem Remmam, quum hæretici in ſua pertinacia conteruntur, *Amos 4.a* Projiciuntur etiam occiſi gentiũ, quũ mittuntur in infernũ, *Iſa.34.a.* Idem ejici in tenebras exteriores, *Matth.8 d.25.c* Et hos dicitur Deus ejicere à facie ſua. *Pſalm.5.*

Pſal. 5.30.50.87. *Jer.* 77.8.*f.* 15.*a.* 52.*a.* Expellitur etiam de luce in tenebras, *a* qui de honore vitæ præ-
ſentis, ad ſupplicia æterna damnatur *Job.* 18.*d. Prov.* 14.*d. Mat.* 5.*a. Luc.* 23.*f.* Et projectus de ſepulchro
b dicitur Nabuchodonoſor, aut diabolus, quia etiam in inferno non habet requiem, *Iſa.* 14.*e.* Projici
in iniquitatem Babylonis, eſt fieri alienum à beatitudine, *Jer.* 51.*a.g. Nee.* 9.*c. Joel.* 1.*a.* Projicere canibus
prægustatum à beſtiis, eſt relinquere peccatores dæmonibus, *Exod.* 22.*d.* Projectus dicitur Lucifer in
conſpectu omnium Regum, *c* ut alii ejus terreantur exemplo, *Ezech.* 28.*e.* Projicit eum Deus velociter,
quum non dat ei locum amplius nocendi, ut ipſe optat, *Ezech.* 23.*a.* Projecta quoque cedrus ſuper
montes, eſt Lucifer in ſuam ſuperbiam delapſus, *Ezech.* 32.*d.* 31.*a.*

Ejecit ancillam, qui carnis blanditias à ſe excutit, & filium, hoc eſt, appetitum, aut ipſa opera car-
nis, *Gen.* 21.*b. Gal.* 4.*d.* Ejicere etiam uxores alienigenas, eſt abjicere carnales concupiſcentias, 1. *Eſdr.*
10.*a.e.* Abjecit quoque Agar filium ſuum in ſolitudine ſubter arborem, *Gen.* 21.*b.* deſignans *d* par-
vulos appetitus abjiciendos ad crucem Chriſti.

Ejecit etiam Abraham Iſmaelem, cum matre ancilla, deſignans Deum, *e* qui ejecit Luciferum de
Paradiſo, & quodammodo abjecit voluptatem, ſeu delicias, quas habet in exiſtentibus in gratia. Pro-
jectus etiam draco in terram, eſt ejectus, *f* ne amplius coleretur per idololatriam, *Apoc.* 12.*c.* Et diff-
fus eſt in cordibus terrenorum hominum.

Projiciens ventus locuſtas in mare rubrum, *Exo* 10.*e.* ut projecti Ægyptii, & equus, & aſcenſor in
mare, *Exo.* 15.*a.* deſignat *g* multiplex & belluinum id quod appetitionis impetu fertur in vitium, una
cum auriga, qui aſcenderat, & habenas laxarat voluptatibus, projectum eſſe in mundi tumultus &
perturbationes. Projicere avaritiam, notum eſt: ſed projicere avaritiam ex calumnia dicitur. *h* quia
avaritia marer eſt calumniæ, quia ex alterius damno, alteri pecunia coacervatur, *Iſa.* 33.*c.*

Excludi interdum ſumitur pro manifeſtari: ut excludantur ii, qui probati ſunt argento, quum ma-
nifeſti *i* ſiunt, *Pſa.* 76. *Gal.* 4.*c.* In arte enim argentaria excluſores vocantur, qui de confuſione maſſæ
formam vaſis exprimere noverunt. Vel excluduntur à vaccis populorum, qui ſeparantur ab hæreticis.

Projicere à ſe oculum, vel manum ſcandalizantem, *Matt* 5.*e.* 18.*a.* eſt *k* amovere à ſe trahentes à
Chriſto, quantumvis charos. Ad idem referri poteſt abjicere offenſiones oculorum, *Eze* 20.*a.*

Projicere à ſe capillos, *l* qui eſt in luctu, *Jer.* 7.*g.* Abjiciens quoque Rex Ninive veſtamentum ſuum,
deſignat abſtinentiam à mollibus & voluptuoſis, neceſſariam agentibus pœnitentiã, *Joa* 3.*b. Ez.* 26.*e.*

Projicere veſiculam, & plumas avis oblatæ ad orientalem plagam altaris in locum cinerum, *Le.* 1.
m eſt remiſſe ... priſtini ſtatus. Et conſiderare diem nativitatis & mortis. Vel abjicere ſuperbiam &
curioſitatem. Curioſitas enim, ad Orientem projicitur: quia inquiſitio ſublimium videtur eſſe Et
extra altare, quia non neceſſariam, ſed ſuperfluam & noxiam ſcrutationem poſſidet. In locum verò
cinerum, quod digna ſit cinere, & deorſum manere. Vel eſt contemnere an ſe memoriam, & ingeni-
tum, & ſupernam confiteri gratiam.

Rejecta ſindone fugiens adoleſcens, deſignat abjiciendas laudes inanes, ne bona opera pereant,
Marc. 14.*e.* Sic excluſa dicitur gloriatio Judæorum, quia non poterant de operibus legis gloriari,
Rom. 3.*d.*

Projiciens cæcus veſtimentum, *Mar.* 10.*g.* deſignat *n* Judæos ad fidem venientes, qui cæcitatis, &
mendicitatis velamentum à ſe abjiciunt.

Abjectus in domo Dei dicitur, *o* qui minimus eſt in regno cælorum, *Pſalm.* 83. Abjectus autem in
domo Dei dicitur beatior, quàm habitans in tabernaculis peccatorum, quia quod in deſpectione eſt,
& neglectu, hoc non projicitur, ſed abjicitur. Quod verò foris eſt à ſalute, & à beatitudine alienum,
hoc projicitur.

Projiciens florem olivæ, *p* eſt incipiens benè operari, nondum tamen benè firmatus in bono: unde
facilè revertitur ad vitia, *Iob* 15.*d.*

Projicere à ſe jugum Principum & gentium, *Pſal.* 2. eſt auferre à ſe *q* obligationes peccati, & ejus
ſubjectionem. Vel eſt abjicere jugum legis.

Projicientes fratres Joſeph ipſum Joſeph in ciſternam veterem, *r* ſunt Judæi tradentes Chriſtum
in mortem, *Gen.* 37.*c.* Idem deſignarunt projicientes Jeremiam in lacum, *Ier.* 38.*b.* Expellentes Iſaac,
deſignant eoſdem repellentes à ſe Chriſtum, aut Deum, *Gen.* 26.*f.* Et ejicientes fratres Jephte ipſum
Jephte, *ſ* ſunt Judæi ejicientes Chriſtum, *Iud.* 11.*a.* Idem deſignant ejicientes David, 1. *Reg* 26.*e.* Et
paſſim dicuntur projicere Dominum, *Nu* 11.*d.* 1. *Reg.* 10.*c.* 3. *Reg.* 24.*b. Iud.* 5. *Pſal.* 16. *Sap.* 11. *b. Ier.* 23.*a.*
51.*d. Thr.* 2.*e. Eze.* 33.*b. Mich.* 2.*e.* Ejicientes Phariſæi foras eum, qui fuerat cæcus à nativitate, ſunt e-
jicientes Chriſtum, & etiam Apoſtolos, *Ioan* 9.*f. Iſa.* 66.*b. Actor.* 7.*g.* Ejicientes autem agricolæ filium
patrisfamilias extra vineam, *Matth.* 21.*d.* fuerunt *t* Judæi ejicientes Chriſtum, ut tranſiret ad Gentes,
& judicantes eum alienum ab hæreditate, *Marc.* 12.*a. Luc.* 4.*c.* 6.*d.* 20.*c.* Repellens Dalila Samſonem,
eſt Synagoga repellens Chriſtum, *Iud.* 16.*e.* Repellit pretium noſtrum, *u* qui facit nobis ſanguinem
Chriſti inutilem, *Pſal.* 61.

Projicientes Ægyptii infantes Iſrael in flumen, ſunt *x* dæmones impellentes ſimplices ad inanem
gloriam aut in fluctus hujus ſæculi ut ſubmergantur. Deſignant etiam eos, *y* qui curant non ſervare
bona opera, quæ fecerunt, ceu liberos, ſed à peccando ſuffocant, *Ex.* 1. *Eze.* 13.*e.* Ejecta quoque dici-
tur anima per peccatum, *Amos* 5.*a.* Et repulſa à pace, *Thr.* 3.*c.* Et ejecta in faciem campi, vel terræ. ut
ſequatur viam latam, relicto Deo, *Eze* 16.*a.* Et abjectio animæ, eſt pravitas animæ, *Eze* 34.*a.* Abje-
ctæ quoque oves, ſunt qui in peccatum, aut in gravem hæreſeos errorem prolapſæ ſunt, *Eze* 14.*b.*

Ejicientes paſtores puellas, filias Jethro, ne adaquarent pecora, deſignant *aa* Philoſophos, & mun-
danos perſequentes Eccleſias, *Exo.* 2.*c.* Sic ſunt electi Moyſes, & Aaron à Pharaone, *Exo.* 6.*a.* 10.*c.* Eji-
ciunt quoque paſtores gregem Domini, *bb* quando Prælati aliquos contra juſtitiam de Eccleſia ſepa-
rant, *Jer.* 23.*a.* Et abjiciunt calce victimam Dei, *cc* qui feræ more perſequuntur confitentes Chriſtum,
1. *Reg.* 2.*f.* Et ejiciens Jeroboam Levitas, deſignat Judæos expellentes miniſtros Chriſti, 1. *Par* 11.*a.*
Num. 12.*b. Iſa* 66.*b. Jer.* 30.*c.* Ejicientes Hieruſalem, *dd* ſunt perſequentes Eccleſiam, *Exo* 36.*b.*

Projicit avarus intima ſua in vita ſua, *Eccl.* 10.*a.* quum exit à Deo, & ab his quæ ad Deum per-
tinent quæ intus dicuntur eſſe. Idem dicitur de ſuperbo, qui avidus eſt gloriæ.

Abjicit gratiam Dei *ff* tam ille, qui poſt Evangelium vivit in veteri lege, quam is, qui poſt baptiſ-
mum peccatis ſordidatur, *Gal.* 2.*d.*

Abjicere Samuelem, ac proinde Deũ, *g* eſt deſpicere ſpiritualem Paſtorem propter carnalem, 1. *Re.* 8.*b.*

Abjicientes

Left margin: Excutere blanditias & opera carnis. Ejecit Deus Luciferum de Paradiſo. Abjectio belluinæ appetitus. Manifeſtari. Separari ab hæreticis. Ex illors retrahentes à Chriſto. Pœnitentia. Conſiderare priſtinum ſtatum. Abjicere ſuperbiam & curioſitatem. Recognoſcere divinam gratiam. Abjectio laudis inanis. Abjectio veſtamenti cæcitatis. Minimus in regno cælorũ. Incipiens benè operari. Abjicere peccata & jugum legis. Tradentes Judæi Chriſtum in mortem. Ejicientes Chriſtum & Apoſtolos. Dæmones impellentes ſimplices ad inanem gloriam. Perdentes bona opera peccando. Perſequentes Philoſophi Eccleſias. Prælati injuſtè excommunicantes. Diſcedere à Deo. Peccare. Deſpicere ſpiritualem paſtorem.

Right margin: a Gr. 14. in 1 & ſ. 10. Orn. ſ. ler lib. 2 & ſ Mat. h. 13. & ſ Lu. hom. 18. b Hie. ſ. Iſa. 14. c Hie. ſ. Ez. 28. d Gre. Vo. Ca a 10.7 ca 3. e Ru 13 Vill. verbi Dei. & ſup. Apo. f Cle. Alex. 5. ſtrom. g Bed. ſ. Ex. 15. h Hie. Iſa. 33. i Au ſ pſ 14 47. Hil ſ pſ. 67. k Au. 1. ſerm. dom in mon. l Hie ſ Ier. 7. m Iſi ſ Lev. 8. Rup 1 ſ Le. 9. n Ori ſ Mat. hom 13. o Hie ſ pſ. 83. Ori ſ Ier h. 8. p Gr. 12. mor. 26. 29. q Ori ſ Matt. hom 4. Hil. ſ pſ. 1. r Ialo ord ſup. Gen. 39. ſ Au q in Iep. de 49. t Hie ſ Matt. 21. Ori ſ Matt. hom. 12. v Baſ. ſ pſ 61. x Ori ſ Exo. hom 2. y Gr Nyſſ de vita Moyſi. z Ori. ſ. hom 6. Hie ſ Ex 16. Cyr 7. Ioa. ſ. aa Bed. ſ Ex. bb Hie ſ Ie. 23. cc Gr. ſ 1. Re. 2. dd Hie ſ Eze. 36. ee Au. ſ Ioan. tract. 25. ff Hie ſ. Gal. gg Gr ſ 1. Re. 8.

Abjiciens etiam populus filios Samuelis tanquam malos, ut acciperet Regem pejorem, figura eſt, quod cùm populus propria autoritate vult Prælatos malos ejicere, meritò pejores recipit. *Separare à cultu Dei*

Ejiciunt mulieres de domo deliciarum ſuarum, *a* qui ſeparant infirmos à templo, & cultu Dei, *Mich. 2.c.* *Contemptio legis Evangelicæ.*

a *Rup. ſ. Mi.*

Abjicere ſermonem Domini quaſi ipſum longè à ſe repellendo, eſt ſuperborum, qui dum proprium ſequuntur arbitrium, longè fiunt à Deo, 1 *Reg.* 15 *f.* Abjecerunt quoque Judæi legem Dei, hoc eſt, Evangelium, & aquas Siloe, *b* hoc eſt doctrinam Evangelicam, *Iſa.* 5 *f.* 8.*b. Lev.* 26.*g.* 4 *Reg.* 17 *c. Nee* 9.*c. Hoſe.* 8.*a.* Idem eſt abjicere ſapientiam, & expellere mulierem bonam, *Prov* 3.*b* 18.*b.d Sap.* 3.*c Eccl.* 6 *c* 23.*c. Eze.* 20.*b. Amos* 2.*a.* Projicit etiam ſermones Dei retrorſum prædicator malus, *c* dum ea, quæ prædicat, non vult ipſe videre *Pſalm.* 49. Projiciens Judi volumen Jeremiæ in ignem, contemptum ſermonis Dei ſignificavit. Et projiciens mater Hieruſalem, & ipſa Hieruſalem virum ſuum, eſt animo projiens verbum Dei.

b *Hie. ſ. Iſ.* 58. *Epiph.* 1 *Con. hær. tom.* 3.
c *Au. ſ. Pſ.* 49.

Ejiciens Amnon omnes, qui erant in cubiculo, ut violaret Thamar, 2. *Reg.* 13. *b.* deſignat diabolum auferentem ab anima omnia auxilia, ut facilius eam in peccatum inducat. Ejiciens autem ipſam Thamar à ſe violatam, eſt diabolus contemnens animam in peccatum lapſam. *Auferens diabolus auxilia à tentato. Contemnens animam in peccatum lapſam.*

Ejecerunt linguam *d* Scribæ & Phariſæi, quum blaſphemabant Chriſtum dicentes: Samaritanus es, & dæmonium habes, & reliqua falſa teſtimonia, *Iſa* 57.*a.* *Blaſphemantes in Chriſtum.*

d *Hie. ſ. Iſ.* 59.

Projecta oſſa regum & ſacerdotum Juda, *e* quantum ad literam, fuerunt ab hoſtibus è monumentis ejecta, ut deriperent aurum, & argentum, quod cum ipſis ſepultum erat, *Jer* 8.*a. Baru.* 2.*f.* Projecta quoque cadavera Regum & aliorum in ſpeluncas & foveas, deſignare poſſunt projectos in infernum, *Joſ.* 8.*f.* 10.*e.* 2. *Reg* 18.*d.* 20.*f.* 3. *Reg.* 13.*e.* 4. *Reg.* 9.*f. Jer.* 36.*g.* 41.*b.* *Avaritia.*

e *Glo. ord. ſup. Jere.* 8.

Projiciens Aaron aurum in ignem, unde prodiit vitulus aureus, *Ex.* 32.*f.* Et projicientes milites in aures de præda, ex quibus fecit Gedeon Ephod, in quo fornicatus eſt Iſrael, *Jud.* 8.*f.* deſignare poſſunt *f* avaritiam, quæ eſt idolorum ſervitus. *Publica peccata. Projectio in infernum.*

f *Glo. int. ſup. Exod.* 32.

Projicit ventus pulverem à facie terræ, hoc eſt, malos & *g* inconſtantes, qui omni vento agitantur. Vel eſt ſuperbia projiciens impios à facie terræ viventium, *Pſal.* 1. *Avaritia idolorum ſervitus. Inconſtantia.*

g *Hil. & Au. ſup. Pſa.* 1.

Projicitur argentum in plateis, quum relinquitur iis, qui latam ſequuntur viam, *Ezech.* 7.*e.* Et projicit margaritas porcis, *h* qui divina mandata proponit hominibus, porcinos mores habentibus, qui conculcant ea, quum nos faciunt ea tranſgredi, ut diabolus in ſerpente, *Matt.* 7.*a.* *Rel. inquere argentum mundana. Proponere myſteria impuris.*

h *Chryſ. ſup. Gen. ho.* 16.

Projiciens Zacharias argentum mercedis ſuæ ad ſtatuarium, ſignificavit *i* pretium Chriſti datum in agrum figuli, *Zac.* 11. *Matt.* 27.*a.* *Pretium Chriſti.*

i *Hie. Zac.* 11.

Repellitur à mandatis Dei, *k* qui non toto corde exquirit Deum, ut Medicus negligenter curans expellitur à medicando, *Pſal.* 118. *Abjectio impiorum.*

k *Am. ſ. Pſ.* 118

Projiciens Saraias librum Prophetiæ contra Babylonem juſſu Jeremiæ, in Euphratem, *Jer* 51 *g.* Subverſionem *l* Babylonis ſignificavit, & ſpiritualis Babylonis, nempe mundi cum mundanis in infernum mergendi. *Subverſio mundi.*

l *Glo. ord. ſup. Jer.* 51.

Projicientes ſorores Hieruſalem viros ſuos, *Ezech.* 16 *e.* deſignant *m* hæreticos, & Ethnicos ab erroribus in errores tranſeuntes. *Tranſeuntes hæret. ab erroribus in errores.*

m *Hie. ſu. Ezech.* 16.

Ejicit onera Sabbato à domo ea portando, *Jer.* 17.*c.* qui manifeſtat *n* peccata ſua, non ut ea abjiciat, ſed ut in eis delectetur. *Prædicans peccata ſua.*

n *Hie. ſ. Je.* 17.

Projiciens Samſon mandibulam aſini de manu ſua, *Jud.* 15.*d.* deſignat *o* corpora Prædicatorum morti tradita, quæ aquas miraculorum fuderunt. *Mors Prædicatorum.*

o *Gr.* 13 *mor.* 78.

Projicientes meſſores Booz manipulos, ut Ruth eos colligeret, *Ruth.* 2.*c.* ſunt *p* liberaliter tradentes doctrinam Gentibus. *Liberalis communicatio doctrinæ Gentibus.*

p *Glo. ord. ſu. Ruth.* 2.

Projiciens ſe Ruth à parte pedum lecti Booz, *Ruth.* 3.*a.* deſignare poteſt animam *q* peccatricem projicientem ſe ad pedes Chriſti, & paſſionem ejus venerantem. *Veneratio paſſionis Chriſti.*

q *Ly. ſ. Ru.* 3.

Ejulare, vide flere.

Elam, Elamitæ.

ELAM, id eſt, aſcenſus eorum, *r* eſt regio Mediæ, & Perſidis, à qua dicuntur Elamitæ, qui interpretantur deſpicientes. Secundum aliquos, Elam interpretatur adoleſcens, vel virgo maſculini generis, ſive occultus, aut ſæculum.

r *Hie. ſ. Iſa.* 11 *&* 22 *&* *Iſa.* 3. *Pin.* 12. *mar hiſt.* 2.

Elam & Elamitæ deſignare poſſunt omnes malos deſpicientes bona. Item hæreticos, qui Chriſti humilitate contemptâ, in diaboli aſcendere ſuperbiam conantur, & ſe in falſi nominis ſcientia, aliquid eſſe præſumunt, *Ge.* 10 *c.* 14.*a.* 1. *Para* 8.*c.* 1. *Eſdr.* 2 *a. Iſa.* 11 *c.* 21.*a.* 22.*b. Jer.* 49.*g. Eze.* 32.*e. Act.* 2.*d.* *Mali. Hæretici.*

Elatus, Elatio, vide Altum.

Elate.

ELATE arbor, quam quidam abietem, alii palmam, alii ſphaten putant, ex qua fiunt odifera quædam unguenta. His arboribus comparantur comæ ſponſi, *Cant.* 5.*e.* propter *ſ* odorem. Quamquam in Hebraica editione non elate, aut nomen arboris eſt, ſed *t* criſpantes dicuntur, quæ deſignant in viris fortitudinem animi: & poſſunt myſticè ſanctos Angelos deſignare, vel deſignant ſacras Scripturas, quæ fortes ſunt, ut jota unum præterire non poſſit. *Angeli. Scriptura.*

ſ *Gr. ſ. Can.* 5.
t *Interlin. ſu. Can.* 5.
Rup. ſ. Can. 5.

Elcana.

ELCANA, id eſt, *v* Deus zelotes, aut Dei poſſeſſio, vel Dei calamus, ſive Deus nidus ejus Pater Samuelis, quem genuit ex Anna, 1. *Reg.* 1.*a.* Secundùm quod dicitur vir unus, *x* deſignat virum perfectum, qui unus eſt, & non multi: quia dæmones pertinent ad multitudinem. Vel deſignat Chriſtum. Et quum numerantur quatuor parentes ejus, notatur Chriſtum ab his deſcendere, qui virtutibus ornati ſunt. Interpretatur etiam Elcana, Dei fervor, & deſignat contemptorem mundi, ex amore Dei, cujus quatuor parentes ſunt Evangeliſtæ. *Vir perfectus. Chriſtus. Contemptus mundi.*

v *Ori. ſ.* 1. *Re. hom.* 1.
x *Gr. ſ.* 1. *Re.* 1

Elcale.

Eleale.

Superbia ſæcularis ſapientiæ.

ELEALE, id eſt aſcenſus, civitas Moab in tribu Ruben, *Iſa.* 15. *a.* Per eam intelligi poteſt *a* aſcenſus ſuperbiæ ſæcularis ſapientiæ.

a *Hu ſ. Iſa.* 15

Eleazar.

Sacerdotes novæ legis.

ELEAZAR, id eſt, Dei adjutor, ſive Dei atrium: Pontifex, filius Aaron, qui ſucceſſit patri in pontificatu.

Eleazaro tradita eſt vacca rufa, ut immolaretur, & non patri ſuo, *Num.* 18. *a.* ubi deſignat *b* ſacerdotes novæ legis ſuccedentes ſacerdotibus veteris legis. Poteſt etiam ſignificare arcanum & myſticum ſermonem, *Num.* 20. *d.* 27 *d. Joſ.* 24. *g. Jud.* 10 *d.*

b *Augu q. in Num.* 33.

Sacerdotes.

Fuit alius Eleazar filius Aminadab, qui ſanctificatus eſt, ut cuſtodiret arcam Domini, 1. *Reg.* 7. *a.* deſignat ſacerdotes, *c* qui debent ſanctificari, ut ſint adjutores Dei, 1. *Cor.* 3. *b.* Dei adjutores ſumus.

c *Glo. ord. ſup.* 1 *Reg.* 7.

Victores victi per ſuperbiam.

Alius fuit Eleazar, 1. *Mach.* 6. *a.* qui in prælio elephantem feriens ſtravit, & ſub ipſo occubuit, deſignat eos, *d* qui vitia ſuperant, ſed ipſi ſuperbiendo ſuccumbunt.

d *Gr.* 19 *m.* 17.

Electrum.

ELECTRUM eſt *e* metallum, auro & argento mixtum, cujus quinta portio eſt argenti, cujus natura eſt, ad lucernarum lumina clarius argento reſplendere. Quod eſt nativum, venena reprehendit, nam diſcurrunt in calicibus arcus cæleſtibus ſimiles cum igneo ſtridore.

e *Plin.* 33 *na hiſt.* 4.

Eſt aliud electrum, *f* quod ſuccinum & gleſſum dicitur, quod naſcitur defluente medulla pinei generi arboris, ut gummi in cæraſis, reſina in pineis, coagulatur autem ex molli in durum, quod indicant beſtiolæ quædam in eo interceptæ, & incluſæ: erumpit quidem humoris abundantia, denſatur verò rigore, vel tempore autumnali, color ejus candidus, aut cæreus, ut fulvus, cujus eſt major autoritas: Candidum verò odoria eſt præſtantiſſimi. Calefactum trahit paleas, & veſtium fila.

f *Ari* 4 *met. Plin.* 37. *nat hiſt* 3.

Chriſtus.

Electrum mixtum auro & argento, ſignificare poteſt *g* Chriſtum, in quo eſt natura divina & humana. In electro enim, dum aurum argento miſcetur, argentum ad claritatem creſcit, aurum verò à ſuo fulgore palleſcit. Quia igitur in unigenito Dei Filio, naturæ divinitatis unita eſt natura noſtra, in qua adunatione, humanitas ad majeſtatis gloriam excrevit, divinitas verò à ſui fulgoris potentia, humanis ſe oculis temperavit, quaſi electrum factum eſt. Et electrum in igne, eſt Deus factus homo in perſequutione, *Ezech.* 1 *b.*

g *Gr. ſ. Ez.* 1. *Ru.* 1 *ſ. Eze.* 3

Superiora corpora.

Electrum ab aliquibus dicitur metallum pretioſius auro, qua ratione ſignificabit *h* ſuprema corpora, aut etiam corpus Chriſti, *Ezech.* 1 *b.* 8 *A.*

h *Ori ſ. Ie. b.* 7

Corpus Chriſti Angeli.

Electrum præterea ſignificare poteſt *i* naturam Angelicam. Nam ex qua parte auri color oſtenditur, ſplendorem illum inviolabilem deſignat, qui neque conſumi, neque minui poſſit, neque ulla ratione maculari, qua verò argentum lucet, nitidum illud ac purum cæleſtque jubar oſtenditur.

i *Dio cal. Hi.* 15.

Perfecta animi purgatio.

Electrum nihil habens admixtum metalli inferioris, deſignare poteſt, *k* perfectam animi purificationem, quæ fit igne tribulationis, & electrum purgatur igne, *Ezech.* 1 *A.* 8 *A.*

k *Ori ſ. Eze. hom.* 1 *Hie ſ. Eze.* 1.

Eleemoſyna.

ELEEMOSYNA, Græcè eſt munus, quod inopi datur, ab eleos, quod miſericordiam, aut miſerationem ſignificat. Quum moraliter ſumatur, vix allegoriam admittit, niſi quod eſt duplex eleemoſyna, corporalis, qua ſubvenitur corpori, & ſpiritualis, qua ſubvenitur animæ.

Elegans, Elegantia, quære Decor.

Elementum.

ELEMENTUM in rebus naturalibus, eſt principium materiale rei mixtæ, quæ ponuntur quatuor, nempe, ignis, aqua, & terra, de quibus, *Sap.* 7. *a.* 19 *c.* 2. *Petr.* 3. *c.*

Obſervationes Iudaicæ.

Elementa hujus mundi dicuntur *l* ſabbata, & neomeniæ, denum lex Moyſis, & omne vetus inſtrumentum, quibus quaſi elementis, & religionis exordus Deum diſcimus, ut literæ dicuntur elementa ſermonis. Elementa autem infirma & egena, dicuntur obſervationes Judaicæ legis poſt adventum Chriſti: quia jam infirmata fuerunt, quæ ante adventum Chriſti dicebantur ſolum elementa mundi. *Gal* 4. *a. b. Col.* 2. *b. d Heb.* 5 *d.*

l *Am. ſ. Ga.* 4. *Hier Aglaſ. &ſ. Gal.* 4.

Cultus & Philoſophia Gentium.

Elementa quoque hujus mundi, *Gal.* 4. *a. b.* dici poſſunt *m* idola, & dæmones, quibus gentes ſerviebant, & etiam gentilium Philoſophia, nam Apoſtolus ibi loquitur cum gentibus.

m *Am. ſ. Ga.* 4 *Clem Ale.* 4. *ſtrom*

Elementa in cælo. In Angelis. In Deo.

Elementa ſimilitudine quadam dicuntur eſſe *n* & in cœlo, & in Angelis, & in Deo. Ut enim & in terra eſt circa centrum ſtabile firmamentum pedibus, & omnium ſeminum matrix fœcundiſſima. Ita eſt in cælo denſitudo, quæ videri poteſt, in Sole potiſſimum, & Luna, & Stellis, quæ radiis ſolaribus non ſunt perviæ. Eſt in Angelis, ut firma ſint Dei ſedilia, & nobis fæcundi, dantes tanquam miniſtri Dei, terræ huic fæculentæ fœcunditatem. Et in Archetypo omnium firma, fœcundiſſimaque natura: de de qua dicitur, Aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Eſt aqua hæc levis, & æquatiſſima, mundans & lavans omnia. Eſt in cælis ſuo afflexu terram irrigans &, commixtibilis virtus: eſt in Angelis docens & mundans, de qua quum de cœlo agitur, in Pſalmis canitur: Qui tegis aquis ſuperiora ejus. Eſt in opifice, quam ablutionem peccatorum facit, & regenerat, mundificat, colluſtrat, & paſcit: ſed eſt barum aquarum differentia: Humor hic vitæ obruit: cœleſtis irrigat, ſuper cœleſtis intelligit: Divinus mentes purgat, & paſcit. Eſt aer hic elementaris, quo reſpiramus, videmus, audimus, & adoramur: Eſt in cælis tranſlucens natura: ultra quàm ſtellas fixas proſpicimus. Eſt in cœlo ſuperiori ſpatium, ubi reſonant ſuaviſſimi Beatorum concentus: ubi paret viſio illa & corporia Principis, & Reginæ, & omnium militum. Eſt in Angelis & vitalis flatus, & aura tenuis. Eſt in opifice ſumma & perfectiſſima vita, & ſpiritus: quo ſpirans in omnes, dat omnibus ut vivant, atque reſpirent: & quo tanquam ſibilo auræ tenuis Eliæ: & aliis domeſticis loquitur. Eſt ignis elementaris apud nos, calefaciens, coquens, & perficiens. Eſt in cœlo Sol lucens, & calefaciens inferiora, & Mars agitans, & dans robur. Eſt in Angelis Seraphicus fervidusque amor: De quo Pſalmographus canit. Qui facis Angelos tuos ſpiritus, & miniſtros tuos ignem urentem. Eſt in archetypo ignis idealis, & ſpirituale lumen ad omnia producenda egrediens. Omnium enim eſt artifex, omnem habens virtutem. In infima quoque parte ſub terra eſt ignis, de quo dicturus eſt Chriſtus: Ite maledicti in ignem æternum Eſt aer de quo Iſaias, Percutiet te Dominus aere corrupto Eſt aqua, de qua in Job: Ad nimium calorē tranſibunt ab aquis nivium Eſt

n *Geo Venet. Can.* 1. *t. m.* 3. *cap.* 16.

denique

denique terra, de qua iterum Job: Dimitte ergò, ut plangam paululum antequam vadam, & non revertar ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine, terram miſeriæ, & tenebrarum.

Elephas.

a Ari. 1. de hiſtoria animal. 2. 11. Plin. 8. nat. hiſt. 1.

ELEPHAS a inter terreſtria animalia eſt maximum, proximumque humanis ſenſibus: quippe qui ſermonem patrium intelligat: imperiiſque obediat, officiorumque, quæ didicit, meminerit, inſitque illi amoris & gloriæ voluptas, ac etiam probitas quædam, prudentia & æquitas: feruntque maria tranſituri, non ante naves conſcendere, quàm in vitam Rectoris jurejurando de reditu. Habent longam promuſcidem, quâ pro manibus utuntur, colligentes ea cibos tam ſiccos, quàm humidos, orique admoventes: eaque reſtat atque reſpirat. Habet etiam dentes prominentes, ex quibus perfectum fit ebur. Ferunt ingens onus, nempe turrim ligneam & milites, facileque inſtruuntur ad bellum, 1. *Mac.* 1. c. 3. d. 6. d. 2. *Mach.* 11 a. Vide Deus & Ebur.

b Eu ſer ſp. 5

Elephantes, quorum dentes afferebantur ad Salomonem, deſignare poſſunt b immanes peccatores: quos convertens Chriſtus, utitur illis ad ornatum Eccleſiæ, 3. *Reg.* 10. d. — Graves peccatores.

Elevare, vide Altum.

Eli.

ELI, id eſt, Deus meus, Pontifex domus Domini in Silo, qui reprehendebat Annam orantem, cui tamen poſtea conſenſit. Habuit duos filios Sacerdotes peſſimos: quos ipſe leniter, & non, ut æquum erat, reprehendebat, quamobrem & illi mortui ſunt in bello, capta arca Domini, & Eli hoc audito nuncio, ſedens in ſella retrorſum cecidit, ac mortuus eſt. Erat ſenex valde, & caligantibus oculis, ipſique oblatus eſt Samuel, qui ejus fuit miniſter.

c Gr. ſ. 1. Re. 22.

Eli quatenus obſiſtebat Annæ oranti, cui poſtea conſenſit, 1 *Reg.* 1. b. deſignat c Judæorum incredulitatem in principio Eccleſiæ, cui tamen poſtea conſenſit, quando multi Judæorum, ad fidem venerunt, & in fine ſæculi venturi ſunt, unde increduli denunciaverunt Apoſtolis ne prædicarent *Act.* 5. e. Sed turba ſacerdotum obe diebat fidei, *Act.* 6. c. — Incredulitas Judæorum.

d Gre. ſ. 1. Re. 3. 4.

Ut ſedebat in ſella orante Anna, 1. *Reg.* 1. b. ſacerdotium Judaicum ſignificat, d adhuc manens in honore, & ut manens ſic reprehendebat Anna, carnales exprimit præpoſitos, non intelligentes vim contemplativæ vitæ, & reprehendentes eos, qui illi vacant. Ut verò ſecundo ſedit in ſella, & cecidit, 1 *Reg.* 4. c. deſignat Scribas & Phariſæos, qui ſuper cathedram Moyſis ſederunt, unde & ceciderunt. — Sacerdotium Judæorum. Præpoſiti carnales. Scribæ & Phariſæi.

e Ori. ſ. 1. Reg. 2. a. f Ori. ſ. 2. Re. hom 1. Hie. prol. ſra. Aug.

Ut ei oblatus eſt puer Samuel, typus e eſt doctrinæ veteris legis, & Prælatorum, ſub quibus tanquam ſub pædagogo, parvuli in fide ſunt inſtruendi. Et ut verbis reprehendit filios ſuos, ſermonem antiquorum Patrum deſignat, aut ipſos Patres veteris teſtamenti. Ut autem erat ſenex valde, deſignat illos Antiquos, qui reprehenſibiliter vivebant, & inveterati erant in malo, 1. *Reg.* 1. d. 2. e. 3. a 4 f. — Lex vetus. Prælati. Antiqui Patres.

Ut cecidit retrorſum, & mortuus eſt, deſignare poteſt f malos, ad quos vitia convertuntur, qui retro ſunt, eiſque immoriuntur, 1. *Reg.* 4 c. Ejus etiam mors, legis ceſſationem ſignificare poteſt. — Antiqui mali.

g Gr. ſ. 1. Re. 2

Interpretatur Eli ſecundùm aliquos, Arabs, ſeu extrarius, quia g extra diſciplinam, quia non correxit filios, & ita extrarius, & adulter. Juxta illud *Heb.* 12. e. Si extra diſciplinam eſtis, adulteri, & non filii eſtis. Et damnatus eſt, quia non correxit filios, ut intelligatur ſubditorum culpam in Prælatos recidere. — Ceſſatio legis. Extranei à lege Dei.

Eliab.

h Greg. ſ. 1. Reg. 16.

ELIAB, id eſt, Deus meus Pater: primogenitus Iſſai, frater David: quem deſpexit Deus, ne eſſet Rex, 1. *Reg.* 16. b. deſignat h Doctores bonos, ſed ſuperbos: qui ideò à Deo tanquam indigni abjiciuntur. — Doctores ſuperbi.

Ut autem reprehendit David venientem ad prælium, 1. *Reg.* 17 c. typus eſt Judaici populi adverſantis Chriſto in operibus redemptionis. — Populus Judæorum Chriſtus.

Eliazim.

Hie. Iſ. 22.

ELIAZIM, id eſt reſurgens Deus, ſive Dei reſurrectio, filius Chelciæ, id eſt, patris Domini, Pontifex ſubſtitutus à Deo pro Sobna ejecto, *Iſa.* 22. f. typus eſt i Chriſti, qui inſtitutus eſt Sacerdos, & Pontifex in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech, veteri ſacerdotio deſpecto.

Elias.

ELIAS, id eſt, Deus Dominus, aut fortis Dominus: inſignis Propheta, ad cujus ſermonem non cecidit pluvia tribus annis, eodemque poſtea orante, occiſis prius Prophetis Baal, rurſum data eſt pluvia. Idemque fugiens Jezabelem, impiam Reginam, aliquandiu latuit: ac demum in curru igneo raptus, adhuc vivit, tempore Antichriſti reverſurus. Idem in Chriſti transfiguratione cum Moyſe apparuit.

k Ori. ſ. Luc. hom 33. Au. 12. cont. Fauſt 34. & ſerm 201. Bern ſ. 3. Aſ cenſio Bu 5. ſ Reg. 7 l Hie. Aglaſ. m Ori ſ Mat hom. 7 n Au epi 119 Gre ſ. 1 Re. 2. Ber ſ 2. par v. 64. o Gr 21 m. 2

In multis Chriſtum exprimit, ut in idolatriæ perſecutione, & in aquæ impetratione, & in perſecutione, quam à Jezabele paſſus eſt, ut Chriſtus à Synagoga. Et ut raptus eſt in curru igneo, Chriſti, k aſcenſum in cælum adumbravit, 3. *Reg.* 17. a. 18. b. 19 a. 4 *Reg.* 2. a. 1. *Mach.* 2. f. *Luc* 4. e. Ut autem paſcebatur à corvis, mane panibus, & veſpere carnibus, eſt Chriſtus, qui paſcitur in peccatoribus recipientibus primitias Spiritus, & fidem naturæ reſurrectionis. Ut etiam ſuſcitavit filium viduæ Sareptanæ, Chriſtus eſt ſuſcitans gentilem populum, 3. *Reg* 17 a. d. — Chriſtus.

Exprimit etiam in multis l Joannem Baptiſtam: cujus nomine etiam Chriſtus Joannem appellavit, *Matth.* 12. b. 17 b. *Marc.* 9 a. *Luc* 1 b Non quod anima Eliæ eſſet in Joanne: ſed quod eandem habuerit Spiritus ſancti gratiam. Erat enim zona cinctus, ut Elias: Vixit in eremo, ut Elias, perſecutionem paſſus eſt ab Herodiade, ut ille à Jezabele. Et ut Elias ſecundi adventus Chriſti præcurſor erit, ita Joannes fuit prioris, *Malac.* 4. b. — Joannes Baptiſta.

Elias in transfiguratione typum geſſit m Prophetiæ, quæ teſtimonium perhibuit Chriſto n *Matth.* 17. b *Marc.* 9. a. — Prophetia. Juſtus

Ut fugiebat Jezabelem, deſignare poteſt n quemlibet juſtum, qui perſecutionem patitur propter juſtitiam.

Elicere.

ELICERE, eſt educere, aut extrahere, veluti mungendo: ut qui nimis premit ubera, ad eliciendum lac, ſeu butyrũ, elicit ſanguinem, *Pro.* 30 e. Elicit butyrum, o qui dũ nutriri vel tenui intellectu quærit,

ubi tant

Intelligentia ſpiritualis. Intelligentia carnalis. Confidentes in Deo.

ubertate internæ pinguedinis ungitur. Elicit verò ſanguinem, quum carnale efficitur hoc quod ex nimia ſpiritus diſcutione ſentitur.

Eliezer.

ELIEZER, id eſt, Dei adjutorium, ſive Dei atrium: filius procuratoris Abrahæ, & alius filius Moyſis, &c. poſſent ſuo nomine deſignare eos, qui dicunt Deo, Adjutor meus, & liberator meus es tu, *Gen. 15. a. Exod. 2. d. 18. a. 1. Par. 23. b.*

Eligere.

ELIGERE, eſt à multis unum legere, & ſegregare quaſi optimum inter omnia, ad id, ad quod eligitur. Aliquando tamen eligitur aliquid, ut ejiciatur.

Electio Chriſti.

Elegit Deus David, hoc eſt, *a* Chriſtum & homo, quem elegit Deus, eſt Chriſtus, ſeu ejus humanitas, *Pſalm. 64. 77. 88.* Et ipſe eſt electus vir ad pugnandum cum Goliath, *1. Reg. 17. a. 2. Reg. 6. e 16 d.* Eundem deſignavit electus Salomon ad ædificandum domum Domini, *1. Par. 28. c. 29. a. Cant. 5. c. d. Iſa 42. a Jer. 49. d. Agge. 2. d. Luc. 23. e. 1. Petri. 2. a.* Electus ex millibus dicitur ſponſus, *Cant. 5. c.* quia *b* ex totius generis humani maſſa, nullus ſine peccato reperitur. Ipſe verò non ſolum ſine peccato fuit, ſed etiam peccatores ſua juſtitia, & ſanguine redemit. Dicitur etiam electus ut cedri, *Ibidem d.* — *a Aug. ſ. Pſal. 64. 77. Aug. ſ. Pſal. 64. 77. b Gr. ſ. Cant. Rup. ſ. Cant.*

Electio Eccleſiæ.

Elegit Dominus Sion, hoc eſt, *c* Eccleſiam, tam militantem, quàm triumphantem, *Pſalm. 64. 77. 134. 105. 131.* Et elegit Deus Jacob, hoc eſt, luctatores ex gentibus, *Pſalm. 134.* Et elegit Iſrael, hoc eſt, *d* victores dæmonum, & hæreticorum, *Iſa 14. a 44. a. 51 c. 45. a. 65. b.* Ejus autem electio, eſt ante mundi conſtitutionem, *Epheſ. 1. a. Num 16 a. 17. a Deut 4. f. 7. b. 14. a. 16. a. 26 a. 2. Paral. 6 a. 7 c. Tob 13. b. Sap. 3 b. 4 b Eccl. 1. b. 21. b 24. a. 46. a. Jere. 33 d. Thren. 1. a. Agge. d. Zach. 1. d. 3 a 9. d. Matth 20. b. 23 b. 24. Marc. 13. b. Luc. 18. b. Rom. 8. f. 1. Theſſ 2. c. Coloſ. 3. d. 1. Timoth. 2. d Jac 2. a. 1. Petri. b 2. b. Apoc. 17. d.* Elegit quoque Deus ſtulta mundi, hoc eſt, eam, quæ mundus ſtulta reputat, *1. Cor 1. d.* Sic Deus dicitur elegiſſe Jacob in camino paupertatis, *Iſa. 48. b.* Cum hoc electo dicitur Deus electus, *2 Regum 22. a. Pſalm. 17.* Et electi dicuntur omnes fideles ſalvandi, *Pſalm. 88.* — *c Aug. & Hil. ſ. Pſal. 131. d Hu. ſ. Iſ 14.*

Præcellentes virtute & doctrina.

Electi dicuntur aliquando, *e* qui ſunt præcipui in Eccleſia, virtute, & doctrina. *Zach. 9. d.* Hos deſignavit Moyſes eligens viros ſtrenuos de Iſrael in Principes, &c. *Exod. 18. d.* Et eligens Joſue viros ad pugnandum, & non Moyſes, deſignat Chriſtum eligentem Apoſtolos, & Prædicatores, quos lex non eligit, *Exod. 17. c Num. 31 a. Joſu. 8 e 18. a.* Elegit quoque Dominus nova bella in nova lege *Jud. 5. a. 20. a. 1. Reg. 13. a. 2. Reg. 6. a 10 c.* Et electi bellatores, ſunt Apoſtoli, & Martyres, & Doctores, *2. Par. 11. a 13. a. Jud. 15. b.* Hos deſignavit eligens Salomon operarios ad templum, *3. Reg. 5. d. 1. Paralip. 19 c. Joan. 6. a 13. Act. 1. a. b. 15. c.* Elegit autem Chriſtus duodecim in Apoſtolos *f* non tamen ita, ut Judas electus dicatur ad fœlicitatem, quanquam potius dicatur elegiſſe illum numerum: quia illo extincto, alius in locum ejus ſuffectus eſt, ut completus eſſet numerus, *Joan. 6. g.* Nam ab electione ad fœlicitatem excludit eum, c. 13 dicens: Ego ſcio quos elegerim. Electum quoque labium, *g* eſt peculiariter Prædicatorum, & generaliter confitentium fidem, *Soph. 3. b.* — *e Hi. ſ. Zac 9. Ori. ſ. Exod. hom. 15. f Aug. ſ. Ioan. trac. 17. 19. g Hi. ſ. Soph. b.*

Colligere ad fœlicitatem. Eccleſia

Elegiſſe dicitur Deus ex omnibus tribubus patrem Eli, hoc eſt, *h* Aaron, aut tribum Leviticam in ſacerdotem, *1. Reg. 2. c. 1. Paral. 15. a.* Et electi ſunt Levitæ in oſtiarios, & miniſtros domus Domini, *1. Par. 9 d. 22 A.* — *h Lyr. ſ. 1. Reg. 2.*

Eligere bonos piſces in vaſa ſua, eſt *i* colligere bonos ad fœlicitatem, *Matth. 13 f. Pſal 64.* — *i Ori. ſ. Matt. cap 13.*

Eligere viam Chriſti.

Electa dicitur Eccleſia ut Sol, & electa genetricis ſuæ, hoc eſt, *k* electa à regenerante gratia, *Cant. 6. c. Zach. 2. d.* — *k Gr. ſ. Cant. 6.*

Electio vitæ Contemplativum.

Eligere viam veritatis, *l* eſt eligere viam Chriſti, vel ipſum Chriſtum, *Pſ. 118.* Et eligere Deum, *Deu. 26. d.* Et eligere viam, *Deut 30. d. Joſu. 24. d. Iſa 56. b.* Et electum donum dicitur donum fidei, *Sap. 3. c.* — *l Gloſ. int. ſ. Pſal 118.*

Sapientia & lingua juſti. Anima. Judæa. Amovens Deus à Judæis impedimenta divini cultus. Tollens duritiam. Separans infideles à credentibus. Ioannes Baptiſta.

Elegit Maria optimam partem, hoc *m* eſt vitam contemplativam, *Luc. 16 g.* Sic eligit Moyſes affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere jucunditatem, *Heb. 11 a.* Electum quoque opus, eſt opus vitæ contemplativæ, aut etiam quodlibet opus meritorium, *Eccl. 14. c.* Eligunt, quæ Deus vult, *n* qui non ſolùm præcepta, ſed etiam conſilia ejus amplectuntur, *Iſa 56. b.* — *m Ambr. ſ. Luc 10. n Hu. ſ. Iſ 56.*

Electum argentum, & aurum electum, ſunt genimina ſapientiæ, & lingua juſti, *Prov 8. c. 10. c. Baruch. 3. d.* Et electum labium, eſt juſtorum, *Soph 3. b.*

Electa vinea eſt *o* anima exiſtens in gratia, & etiam Judæa electa à Deo. Idem ſignificat electa civitas Hieruſalem, *Jerem. 2 d. Eccl. 49. b. Zach 2. d 3. a.* — *o Gloſ. ord. ſ. Ierem 2.*

Elegit Deus lapides ex vinea, hoc eſt, *p* elapidavit eam, quum amovit à Judæis omnia impedimenta divini cultus, *Iſas. 5. a.* Eligit quoque lapides de via Prædicator, qui omnem emollit de credentium corde duritiam. Vel projicit lapides, infideles, à credentibus ſeparando, *Iſai 62.* Eligit quoque Deus tranſgreſſores, quum eos ſeparat à bonorum cœtu, ut puniat, *Ezech. 20 f.* Eligere etiam lapides, eſt tollere ſcandala ab Eccleſia Dei. — *p Hu. ſ. Iſa. 5. 65. & ſ. Eze. 20. Cyril. in anathematiſmis.*

Præferentes carnalia ſpiritualibus.

Electa ſagitta, dici poteſt *q* Joannes Baptiſta, & Prophetæ, & Apoſtoli, ac Prædicatores per univerſum mundum diſcurrentes, *Iſai. 49 a.* — *q Hu. ſ. Iſ 49.*

Eligens Lotb regionem Sodomorum ad habitandum, *Gen. 13. c.* deſignat eos, *r* qui carnalia, & mundana ſpiritualibus præferunt: Deſignat etiam Judæos, qui relicta pollicitatione cœleſtium, totam ſpem ſuam fixerunt in amore temporalium. — *r Amb. 1. de Abra. 6.*

Tentationes diaboli.

Electi ſexcenti currus Pharaonis, *Exod 14. b.* exprimunt graviores diaboli tentationes, quibus impugnat eos, qui ſe fugiunt. Et electi Principes Pharaonis, ſunt præcipui iniquorum, & hæretici quibus utitur diabolus ad perdendas animas.

Carnis mortificatio.

Electa myrrha, quæ ponitur in unguento unctionis tabernaculi, & aliis, deſignare poteſt *ſ* perfectam carnis mortificationem, *Exod 30. c Eccl. 24. b.* — *ſ Gloſ. int. ſ. Exod. 30.*

Potentes ad malum. Sancti. Incitamenta peccati.

Electa eſca diaboli, ſunt potentes ad faciendum malum: quibus paſcitur diabolus. Item ii, *t* qui virtutibus pollere videbantur, quos diabolus decipit, eiſque paſcitur: ut Saul, & Judas, *Habac. 1 d.* Sancti etiam dici poſſunt electi eſca diaboli, ſecundùm quod ipſe appetit eos devorare. Electæ præterea eſcæ, ſunt incitamenta peccati. Electa autem præda, quam tollunt divites à paupere, *Amos 5. c.* eſt anima, vel bona, quæ habent ſimplices: quæ tolluntur ab hæreticis eos decipientibus. — *Gr. ſ. 1. Reg. 8. Hu. epiſt. Au. ſ. & Gr. ſ. Ezech 6. t Hi. Abac. 1. Amos 5.*

Electus Saul in Regem, ſecundùm quidem quod fuit malus, *a* deſignat paſtorem malum, qui Divino judicio aut permiſſione, ex ejus indignatione contra ſubditos, regnare permittitur. In bonum verò idem a Deo electus deſignat eos, qui perfectionis habent in ſe plenitudinem, eſſe eligendos, *Deut.* 17 *c. 1. Reg. 9. a. 2. Reg. 21. b.*

Electa ſepulchra filiorum Chet, in quibus volebant, ut Abraham ſepeliret Saram, *Gen. 23 a.*

Non elegit Deus gigantes, hoc eſt, *b* turbulentos, & ſuperbos: quia pacificos, & humiles amat, *Bar 3 c.*

Eligens David quinque lapides de torrente ad pugnandum contra Goliath, 1. *Reg* 17. *e* deſignat *c* eum, qui utitur myſteriis legis contra dæmones, & hæreticos. Et qui rectè utitur quinque ſenſibus ad benè operandum.

Electæ abietes, ſunt optimates Judæorum, *Iſa. 37. e* Et electi Hieruſalem, ſunt Principes & Sacerdotes, *Hoſe.* 11 *b.* Elegit quoque Deus illuſores Judæorum, *d* quum dedit eis Principes, Scribas, & Phariſæos hypocritas, *Iſa. 66. b. Thre. 1. e.* Electæ quoque cedri ſuccidendæ erant Principes Judæorum, & Eccleſiæ ſuperbi, & infrugiferi, *Jere. 22. b.* Et electi juvenes Moab, & etiam electi Ephraim, ſunt Principes errorum, & hæreticorum, *Jer. 48. e.* Et electi malorum, ſunt excellentes in malo, & hæreſiarchæ, & qui defendunt peccata: & qui juſtos ſe arbitrantur, ut Phariſæi, & Manichæi, *Pſal* 140 Hi ſunt electi Regis aquilonis, hoc eſt, diaboli, *Dan. 11 c.* Et electa fruſta, quæ boni jubentur in olla, hoc eſt, mitti in infernum, *Ezech* 24 *a.*

Eligunt hortos, *e* qui quærunt loca voluptatibus apta, quæ Deo præferant, *Iſa. 1 g.* Sic qui eligunt Deos alienos, *Jud.* 10. *c* Ita eligebant ſibi homines uxores, nempe voluptates, *Gen* 6. *a* Et electæ virgines offerebantur Aſſuero quia Regibus ſemper offeruntur inſigniores voluptates, *Eſther. b.*

Eligit David magis incidere in manus Dei, hoc eſt, *f* puniri magis à Deo, quàm ab hominibus, 2. *Reg. 24. b. 1 Par. 21. b.*

Eligit anima ſuſpendium, ut oſſa moriantur, quia *g* dum mentis intentio ad alta ſe ſublevat omnem in ſe fortitudinem vitæ exterioris necat.

Eligit ſapiens artifex lignum imputribile, ad faciendum idolum, hoc eſt, *h* hæretici rationes dialecticas, quas putant perpetuas, aſſumunt, ad firmanda ſua falſa dogmata, *Iſa. 40 e 41. f*

Eligunt quæ non vult Deus, *i* qui relinquentes præcepta & conſilia, & malunt ea facere, quæ permittuntur, *Iſa. 5 b 66. b.* Et quæ ſimulationem habent ſanctitatis.

Electas decimas & optimas debent offerre Levitæ ſacerdotibus, ut videlicet eis miniſtrent meliori modo, quo poſſunt, *Num* 18. *g.* Non eligendum autem bonum aut malum in offerendis decimis, ſed decimum quodque ſanctificandum Domino, ut deſignetur *k* gradus perfectorum non eſſe diſcernendos ab omnibus, ſed à Deo, *Lev. 27. d.*

a Gr. ſ. 1 Re. 9. — b Ambroſ. de Cain 5. — c Lyr. ſ. 1. Reg. 17. — d Hie. ſ. Iſ. 66 & ſ. Ier. 22. — e Hie. ſ. Iſa. 1 — f Gloſ. ord. ſ. 2 Reg. 24 — g Gr. 8. m. 18 — h Hie. ſ. Iſ. 40 — i Lyr. ſ. Iſa. 65 — k Lyr. ſ. Le. 27

Animus Bonus ſuſpiciendus. Permiſſio divinum ſaepe mala. Perfecti eligendi. Contemnens Deus ſuperbos. Utens myſteriis legis contra dæmones. Benè utens ſenſibus. Principes Iudæorum Scribæ & Phariſæi. Superbi Hæreſiarchæ. Eligens voluptates. Necare fortitudinem vitæ exterioris. Parantes rationes dialecticas. Relinquentes præcepta. Perfectorum gradus non diſcernendi ab hominibus.

Elihu.

ELIHU, id eſt, *l* Deus meus iſte, aut fortitudo ipſius, fuit unus amicorum Job, qui eum ſuperbè reprehendit, *Job 32. a.* Deſignat arrogantes in Eccleſia, vel rectam fidem arrogantium in Eccleſia poſitorum. Typum etiam gerere poteſt *m* Philoſophorum, qui fortes, hoc eſt, extra fidem poſiti, inſidiantur Eccleſiæ Dei.

l Gre. prolog. moral. 15 & 23. mor. 3 — m Hie. prolog. ſ. Iob. — *Arrogantes. Philoſophi.*

Elim.

ELIM, id eſt, *n* arietes, aut fortes, vel cervi, ſive valles, civitas Moabitarum: ad eam venit clamor Moab, hoc eſt, ad majores Eccleſiæ, *Iſa. 15. d.* Fuit etiam ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo pervenerunt è Marath, ubi erant duodecim fontes, & ſeptuaginta palmæ. Typus eſt *o* novi teſtamenti, ubi ſunt Magiſtri ſpiritualis doctrinæ Apoſtoli, & Diſcipuli, & conſolationes ſpirituales: ad quas pervenitur poſt tribulationes amaras, *Exod. 15. d. Num. 33. a.*

Elim, juxta Philonem, *p* interpretatur portæ, & deſignat doctrinas rationales, ad majorem doctrinam & virtutem aditum aperientes.

n Ori. ſ. Exo. hom. 7. & ſ. Num. ho. 27. — o Hie. ſ. Iſ. 15. & de manſionibus. — p Philo de profugis. — *Novum teſtamentum. Doctrinæ rationales.*

Elimelech.

ELIMELECH, id eſt, Deus meus Rex, fuit maritus Noemi, *Ruth. 1. a.* Typus eſſe poteſt *q* Chriſti, qui venit ad peregrinandum in mundum.

q Gloſ. ord. ſ. Ruth. 1 — *Chriſtus.*

Eliphaz.

ELIPHAZ, id eſt, Domini contemptus, vel Dei niſus, ſeu conatus, aut Dei obrizum, aut Deus meus diſperdidit, fuit filius Eſau, qui generat Amalech, hoc eſt, *r* affectum brutum, & immoderatum, quo contemnitur Deus, & ipſe diſperditur à Deo, *Gen. 36. a.*

Alius fuit Eliphaz, amicus Job, qui venit ad eum conſolandum, *Job 2 d.* & ut interpretatur Domini contemptus, ſignificat *ſ* hæreticos, & etiam ut interpretatur Dei mei aurum, ſeu obrizum: quia hæretici pretioſa ſibi nomina imponunt: quaſi ipſi ſunt aurum Dei, vel præcipui ſpeculatores ejus.

r Philo de congreſ. — ſ Gre. prolo. mor. 12. & 3. mor. 17. Hie. prol. ſ. Iob — *Producens immoderatos affectus. Hæretici.*

Eliſabeth.

ELISABETH, id eſt, Deus juramenti, vel ſaturitatis, ſive Dei ſeptenarius, filia Aminadab uxor Aaron, *Exo. 6 d.* Alia fuit uxor Zachariæ mater Joannis Baptiſtæ, *Luc. 1. a.*

Eliſabeth prægnans, ſed nondum pariens, deſignat *t* bonos, ſed nondum ſpirituales, *Luc. 1. a.*

t Gr. g. ſ. 1. Reg. 10. — *Incipientes.*

Eliſæus.

ELISÆUS, id eſt, *v* Dei ſalus, ſive Deus ſalvans, filius Saphat, Propheta: ſuper quem requievit ſpiritus duplex Eliæ, qui curavit Naamanem à lepra. & ſuſcitavit puerum, ejuſque cadaver mortuum ſuperinjectum ſuſcitavit, 3. *Reg. 19. c. 4. Regum. 1. b. 3. b. 4. f. 6 d. 13. c. d. Eccl. 48. b. Luc. 4. d.* ut cadaver ejus ſuſcitavit mortuum, typus eſt Chriſti, *x* qui per mortem ſuam genus humanum à morte ſuſcitavit. Et puerum contrahens ſe, & applicans os ad os, & manus ad manum, &c. Chriſtus eſt, qui ſe minoravit, factus ſimilis nobis, ut nos ſuſcitaret: Chriſtus enim, ut Eliſæus, oculis ſuis tetigit meos

v 1 Ori. ſ. Luc. hom. 3. Chry. ſ. pſ. 22. Hie. ſ. pſ. 97. Gr. 9 mor. 12 Aug. ſ. pſ. 83. & de verb. Apoſt. ſer. 11. — x Bern. ſ. Cant. ſerm. 16 — *Chriſtus.*

interioris hominis frontem claris luminaribus ornans, fide, & intellectu: ori meo junxit ſuum, & mortuo ſignum pacis impreſſit, quoniam quum adhuc peccatores eſſemus, reconciliavit nos Deo, juſtitio mortuos. Os ori applicuit, iterato inſpirans in faciem meam ſpiraculum vitæ ſanctioris quam primo: nempe in ſpiritum vivificantem: manus ſuas meis ſuperpoſuit, exemplũ præbens bonorum operum formam obedientiæ, & miſit ea ad fortia, ut doceret manus meas ad prælium. Quando etjam pueri dicebant illi: Calve, calve: Chriſtum ſignificavit in Calvariæ loco crucifixum, *4. Reg. 2 d.*

Sermo Propheticus.

Eliſæus, ut conſuluit mulieri viduæ, & quæreret vaſa ad olei multiplicationem, *4. Reg 4. a.* typus eſt *a* ſermonis Prophetici inſtruentis Eccleſiam.

Apoſtoli.

Quum vidit Eliam aſcendentem in currum igneum, *4. Reg. 2. b.* typum gerit *b* chori Apoſtolorum in aſcenſione Domini. Eoſdem deſignat, quum Elias poſuit pallium ſuper eum: & ipſe relictis bobus ſequutus eſt eum, *3. Reg. 19. d.*

Prædicator reprehendens.

Quum paravit Eliſæus ollam, ex herbis agreſtibus, inter quas erant etiam herbæ amaræ, *4. Reg. 4. d.* Prædicatorem exprimit *c* parantem aliquando reprehenſionem aſperam.

a Gre. ſ. Eze. hom 3.
b Bern. ſer. 3. Aſcenſio Rup 5 ſ Re.5
c Bern. ſerm. par. 65.

Eliſaphan.

Doctores.

ELISAPHAN, ideſt, Deus aquilonis, ſive Deus abſconditus, aut Deus ſpeculator, vel Dei illuminatio. Levites filius Oziel: qui cum Miſaele ejecit cadavera Nadab, & Abihu à conſpectu Sanctuarii extra caſtra, *Lev. 19. a. Exod. 6. c.* typus eſt *d* Doctorum Evangelicorum, qui expellere curant hæreticos ab Eccleſia.

d Iſyc ſ Le. 19

Eloquium, quære Sermo.

Eman.

Fideles. Liberans Pater Chriſtum

EMAN, ſive Heman, juxta Auguſtinum, interpretatur, fratres ejus: ponitur *in titulo Pſalmi* 87. Et dicitur de quolibet fideli, qui eſt frater Chriſti.

e Aug ſ pſ 87

Emat, quære Hemat.
Emendare, vide Corrigere.
Emere, Redimere, Comparere.

Redimens Chriſtus mundum. Non valens homo purus redimere genus humanũ. Servans Chriſtus Angelos, ne laberentur Redemptio. reliquiarum Iſrael. Emere Chriſtum per fidẽ. Suſcipiens Chriſtum. Emens virum civilem. Quærere doctrinam legis apud Iudæos venalem. Comparare otium ad Scripturas. Acquirere Chriſtum, & gloriam cæleſtem. Convertere mundanos. Redemptori mundi per Chriſtum. Tradere ſe gerendum alteri. Conferri gratiam ſublimibus. Adhibere diligentiam doctrina. Quærere inanem laudem. Acquirere verbum Dei. Pati martyrium.

EMERE, eſt comparare aliquid dato pretio, ſive pecuniæ, ſive alterius rei. Qui emit, alienum ſumit dato pretio. Qui redimit, quod ſuum erat, recuperat. Redimit autem, qui dat æquivalens, & ſatisfacit.

Emens aliquando dicitur abſolutè: & eſt, *f* qui utitur hoc mundo: qui non debet lætari, ut ſit quaſi non utens, *Eze 7. d. Deut 28 g Lev. 25 d Prov. 20. c. Eccl. 37. b. Iſa. 24. a Luc. 17. c. 1. Cor. 7. e.*

Redimens Deus David de gladio maligno, *g* eſt Pater liberans Chriſtum in paſſione, à linguis Judæorum, quæ confutata fuit in reſurrectione, *Pſ. 143.* Redimit etiam virgam hæreditatis ſuæ. *Pſal. 73.*

Emens Joſeph Ægyptios, & terram eorum in ſervitutem regiam, *Gen. 47. d.* eſt Chriſtus redimens mundum, ut ſerviamus Deo. Empti autem ſumus pretio magno, *1. Cor. 6. d. 7. d. 2. Petr. 2. a Apoc 14 a.* Et redemit Deus animas de manu inferi, quando Chriſtus eas eduxit à limbo. Et redemptus populus ab inimicis *h* eſt liberatus ab imperio dæmonum per paſſionem Chriſti, *Exod. 6. a 15. b Job 19 b Pſal. 34. 48 129. 135. Iſa. 29. g 35. d. 52. c. Eph. 1. b. 4. e Coloſ. 1. c. 1. Timoth. 2 b. Heb 9. c. 11. g.* Emens David aream Areuna, ad ſacrificandum, *2. Reg. 24 d* deſignavit *i* emptionem, qua Chriſtus redemit Eccleſiam. Et redemit Chriſtus ex uſuris animas, *Pſal. 81.* quum *k* liberat eas ab idololatria. Et quum liberat è peccatis, quæ committuntur in pœnam aliorum peccatorum. Dicitur paſſim Deus redimere, aut Redemptor, *Deut. 13. b. 2. Reg. 7. d. Nee. 1. d. Pſal 18. 25. 30 54. 73. 76. 77. 102. 105. 106 110. 118. 143. Iſai. 41. d. 43. a. 44. d. 47. a. 48 d. 49 b. 51. d. 52. a. 54 b. 59. d. 63. e. Jere. 31. b. 50. e. Thre. 3 g. 5. b. Hoſ. 7. d. 13 d. Mich. 4. d. Soph. 3. a Zach 10. d. 1. Mach. 4. b. Matth. 20 d. Marc. 10. d. Luc. 1 f. 21. f. Rom. 8. c. 1. Corin. 1. d. Gal. 3. b. 4. a Titum. 2. d. Actor. 7. e. Apoc. 5. c.*

f Hie. ſ. Eze. 7
g Hil. ſ pſ. 143
h Baſi. ſ pſ 48.
i Am. ſer. 198.
k Am ſ pſ. 78
Am de Tob 4
Aug ſ pſ. 71

Non redimit frater, neque homo: *l* quia non Moyſes frater populi Iſrael redimere potuit genus humanum, neque alius homo purus: Sed redemit homo, hoc eſt, Chriſtus, *Pſal. 48.* vel quum dicitur frater non redimet, redimet homo: legendum interrogantes, ut ſit ſenſus, Niſi Chriſtus, qui eſt frater noſter redimat, nullus eſt homo, qui redimere poſſit.

l Baſ. Am. & Hie. pſal 48. Aug ſ pſ 48.

Dicitur Chriſtus fuiſſe redemptio Angelorum: *m* quia qui erexit hominem lapſum, dedit ſtanti Angelo, ne laberetur. Sic illum de captivitate eruens, ſicut hunc à captivitate defendens: eſt ergò redemptio ſolvens illum, & ſervans iſtum.

m Ber. ſ. Can. ſerm. 22.

Redimetur Sion in judicio, *Iſai. 1. g.* quia *n* reliquiæ Iſrael ſalvæ fient. Qui enim in judicio redemit, eligit redimendos.

n Hie ſ. Iſa. 1.

Emere triticum, aut eſcas in Ægypto, eſt *o* emere Chriſtum per fidem in hoc mundo, etiam uſque ad mortem, *Gen 42. a. 43. a. 47. c.* Et emere pretioſam margaritam, *p* eſt emere Chriſtum, *Matth. 13. f Iſa. 55 a. Luc. 9 b Joan 4. a. 6. a. 13. c.*

o Ambr de Ioſeph 7.
p Ori ſ. Matt. cap. 15.

Emens Putiphar Joſeph in Ægypto, *Gen. 39. a.* deſignat populum Chriſtianum ſuſcipientem Chriſtum. Vel deſignatur *q* vulgus emens viros civiles.

q Phil. de Ioſeph

Emere etiam eſcas in Ægypto, vel à filiis Eſau, aut alias, eſt quærere *r* doctrinam & ſcientiam legis, quam Judæi venalem habent, *Gen. 42. a. Deut. 2 a. Matth. 14. b.*

r Ori & Hil. Matth 13.

Emit agrum, *ſ* qui comparat ſibi otium ad tractandas Scripturas ſacras: & qui laborando acquirit ipſas Scripturas: & Chriſtum per fidem: qui eleemoſynis acquirit Deum, ut ipſum poſſideat, *Matt. 13. f. Ruth 4. a. Jer. 32. g* Emit etiam mulier fortis agrum, hoc eſt, cœleſtem gloriam bonis operibus. Vel *t* immundum pretio prædicationis convertens mundanos, *Prov 31. b.*

ſ Iſid ſ Pro. 38
v Hil ſ Matt. Cans 32.
x Gloſ. ord. ſ. Lev 17.

Emptio agri figuli, ſignificavit redemptionem mundi factam per ſanguinem Chriſti, *Matth. 27. a. Jere. 32. b. Zach. 11. c.*

y Hie Ier 32.

Redimere agrum tempore jubilei, *Le. 27. c.* eſt *x* converſationem ſuam alteri gubernandam tradere.

z Or ſ. Matt. hom. 32.

Emens Jacob partem agri à filiis Emor centum novellis ovibus, *Joſ. 24. g.*

Aug. 83 q 59

Emens Jeremias agrum Hanameel, *Jere. 32. b.* deſignat *y* ſublimibus dari dona gratiarum.

Greg. ep. 120.

Emere oleum, eſt *z* adhibere diligentiam, & laborem ad ſuſcipiendam doctrinam moralem, *Matt. 25. a.* Vel eſt quærere laudem ab adulatoribus, & aliquid illis dare propter inanes laudes.

Gre. hom 12. aa Gloſ ord ſ.

Emere gladium, eſt *aa* acquirere verbum Dei, aut martyrium ſubire, expoſito corpore, *Luc. 12 d.*

Luc 22.

Emere ſervum Hebræorum, eſt *a* adducere aliquem ad ſervitutem Dei, *Exod.21.a.* Et tempus à Sacerdote, *b* eſt per eum converſis, qui poteſt comedere de ſanctificatis, *Lev.22.b.* Emptitius autem dicitur populus gentilis, Chriſti ſanguine redemptus, & etiam motus animi bonus, & ratione, & doctrina acquiſitus. Emptitius autem circumciditur: quia omnes vult Deus ſalvos fieri, quum omnes redemerit, *Geneſ.17.b. Exod.12.g.*

Ementes juga boum quinque, ſunt *c* Judæi ſub lege laborantes: vel ſunt, qui ſe quinque ſenſuum ſervituti tradiderunt, *Luc 14.a.*

Emens villam, qua impeditur à nuptiis, deſignat gentiles avaritiæ vacantes, qua impediebantur à ſuſcipienda fide, *Luc.14.d.* Deſignat etiam *d* ſuperbos, & procurantes imperium in alios. Idem deſignavit emens Giezi oliveta, *4.Reg.5.g.* Sic non emit Nehemias agrum, *Nee.5.d.*

Emere aromata, eſt per laborem boni operis, bonæ opinionis odorem circumquaque dilatare, *Marc.16.a.* Idem erit emere calamus, *Iſa.43.c.*

Emere ligna, & lapides ad inſtaurandum templum, *4.Reg.22.b.* eſt *e* bonis operibus & exemplis ædificare proximos ad augmentum Eccleſiæ. Comparant autem Judæi ligna pretio, quum exercent virtutum opera, ſine fide & charitate, *Thren.5.a.*

Redimere decimas terræ addendo quintam partem, eſt *f* obſervationi decalogi addere intelligentiam, *Lev.27.d.*

Non redimitur decima animalis mundi, *Lev.27.d.* quia *g* perfectus non indiget inſtrui ab alio. Sic non redimitur primimogenitum ovis, aut animalis mundi, *Num.18.c.* Nec redimitur conſecratum Deo. *Lev.17.d.* quia non debet aſcribi homini integra perfectio, ſed ſoli Deo.

Redimere primogenitum aſini ove, eſt *h* venire ad innocentiam vitæ per paſſionem Chriſti, vel liberare ſe, deſiſtendo ab operibus infrugiferis. Vel *i* non repugnare naturæ, *Exo.13.c.34.c.* Redimere autem primogenitum immundum, *k* eſt ſuſcipere peccatorem erudiendum. *Lev.27.d. Num.18.c.*

Redimere primogenitum hominis, *Exod.13.c.34.c. Num 3.g.* Redemptionem *l* per Chriſtum futuram, qui verè primogenitus erat, indicabat.

Redimere poteſt quilibet eum, qui ſe vendidit advenæ, *Lev 25.g.* quia poteſt *m* quilibet docere eum, qui ſe inſtruendum ſubjecit neophyto. Redemit autem ſeipſum, qui bonis operibus & pœnitentiæ inſiſtendo, poteſt adeò inſtructus fieri, ut alio non indigeat.

Redimere domum intra annum, *n* eſt tempore vitæ præſentis, & tempore Chriſti liberari à peccato: dicitur autem hoc de ſynagoga. Dominus autem ſacerdotis & Levitæ, ſemper poteſt redimi, quia Sanctorum Patrum peccata excuſantur per poſteros, quod omnia illis in figura contingerent, *Lev.25.e.* Redimit autem propinquus, & quum proximus liberat proximum à peccato. Et redimit unuſquiſque per opera contraria iis, quæ peccavit: ut avaritiam contemnendo divitias.

Redimere domum oblatam Deo, *Lev.27.b.* eſt *o* ſumere laborem exhortationis ad eos, qui indigent, inſtruendos. Non redimit autem agrum, qui non proficit per alterius inſtitutionem. Redimuntur etiam domus Levitarum, quum ex Judæis per Apoſtolos, aut eorum diſcipulos aliqui convertuntur, *Lev.25.e.*

Emere aliquid à cive, juxta numerum annorum jubilei, *Lev.25 b.* eſt *p* diſcernere doctrinam, quæ tradenda ſit proximo.

Ementes in templo ſunt, *q* qui alienantes à ſe bona, pro eis acquirunt mala, *Math.21.b. Marc.11.g. Luc 19 g. Joan.2.c.*

Redimere tempus, *Ephe.5.d. Coloſ.4.a* eſt iracundiis cedere, & cum ſinguli ad utilitatem loqui: & ubi loqui non prodeſt, tacere: vel ante actam vitam, quam laſciviendo perdidimus, flendo reparare.

Redimere peccata eleemoſynis, eſt ſatisfacere pro peccatis, *Dan.4.c.* Non valet autem redimere eleemoſyna ſuperbi divitis, quam perpetrata ſimul rapina pauperis, ante Dei oculos aſcendere non permittit, *Job 15.d.* De his *t* dicitur, *Prov.6.d.* Pro redemptione non ſuſcipiet Dominus dona plurima. Redemptio autem animæ viri dicuntur propriæ divitiæ ejus, hoc eſt, opera bona, quibus liberabitur in judicio, *Prov.13.b*

Non redempta mulier, cum qua quis dormierit, *Lev.19.d.* intelligi poteſt *v* ſynagoga ſubdita legi ante redemptionem Chriſti.

Emere ex armentis vel ovibus in ſacrificium pro decimis *Deut.14.d Bar.1.b.* eſt *x* operari in hac vita, quod valeat ad futuram.

Emere arietem duobus ſiclis, *Levit.5.d.* eſt *y* dilectione Dei & proximi cum innocentia peccata redimere.

Emens pauper oviculam, *2.Reg.12.a.* dicitur de Uria, qui unicam duxerat uxorem.

Emere veritatem conſulitur, *Pro.23 c.* Et non vendere ſapientiam, & doctrinam, & intelligentiã.

Emere aurum ignitum, & probatum ſuadet Joannes, *Apoc.3.d.* ubi videtur ſignificare *z* parandam eſſe charitatem, cum cæteris virtutibus, per excitationem in bonis operibus.

Emere quadrigas equorum, *2 Par.1.d.* eſt *aa* prædicando adducere infideles ad fidem Chriſti.

Emere merces negociatorum Babylonis, *Apoc.18.c.* eſt vacare mundanis, & vitioſis actionibus.

Emergere.

EMERGERE, eſt quaſi ex loco, ubi quis ſubmerſus fuerat, prodire: aut abſolutè in lucem prodire, quod latebat

Emergentes boves macilentæ de fluvio poſt pingues, *Gen.41.a.* ſunt quaſi furtim prodeuntia vitia, quæ virtutes devorent. Sic poſt obitum Judæ Machabæi, emerſerunt viri iniqui, *1.Mach 9.c.*

Eminere, Prominere, Supereminere.

EMINERE dicitur, quaſi extra alios, vel præ aliis, aut ſuper alios manere, vel extare.

Prominens petra protegens à poteſtate, *Iſa.32.a.* deſignat *bb* Chriſtum paratum ad auxiliandum.

Eminens mons, in quo plantatur cedrus, *Ezech.17.g.* ſignificat Eccleſiam, quam etiam ſignificat prominens petra, *Iſai.32.a.*

Eminentes porticus atrii templi ſuper gazophylacia, *Ezech.42.a.* Et eæ, quæ eminebant in Parietibus templi, *Ezec.41.b.* ſunt *a* Sancti virtutibus præcellentes. Eminentes quoque cælaturæ templi, deſignant exempla Sanctorum, *3.Reg.6.c.* & Eminentia vaſa, *b* fuerunt Prophetæ & juſti inſignes ſanctitate, *Job 28 c.*

Eminens Saul ſuper populum & humero, & ſurſum, *1.Reg.9.a.* in malam quidem, *c* ſignificat Prælatum carnalem, qui in exterioribus fortior eſt cæteris, ac eminentior. In bonum verò, eſt Prælatus bonus, excellens cæteros fortitudine, doctrinæ ſubtilitate, contemplationis altitudine.

Eminentes petræ, quæ aſcenſum non admittant, deſignare poſſunt *d* concupiſcentiam & peccatum: quæ non cedunt Prædicatoribus, *1 Reg 14.a. Iſaia 57. a.*

Prominentes ex tales Philiſtinorum, deſignant *e* fluxum ad peccatum, *1. Reg 5.c.*

Eminentes circuli in lateribus altaris, *Exod.38.a.* prædicationem *f* Evangelii deſignant.

Eminentes uncini in Angulis ſuperhumeralis, *Exod.39.c.* deſignant *g* eminentiam charitatis & bonæ intentionis.

Emittere, Emiſſarius, Edere.

EMITTERE, eſt extra mittere. Idem eſt edere: quod etiam ſignificat parere, *Gen.30 b.* Qua poſt conceptum edente filium.

Emiſit Deus agnum Dominatorem terræ, *Iſa 16.a.* quando *h* dedit nobis filium ſuum, hominem factum. Emiſit quoque manum ſuam de alto, *i* mittens filium ſuum, *Pſ.143* Ita emiſit lucem, & veritatem ſuam, *Pſa.42.* Et emiſit virgam virtutis ſuæ ex Sion, *Pſa 109* quia ibi cœpit prædicatio. Et emittet eam, quum veniet Chriſtus ad judicandum. Emittit eam eloquium ſuum terræ, mittendo Verbum Filium ſuum, quem etiam mittit per prædicationem Apoſtolorum in corda terrena genuum, *Pſa.147.*

Emittit Deus manum, ſed non ad conſumptionem, quum ferendo *k* corripit à peccatis, & corruentes erigit & ſalvat, *Job 30 d.* Emittit etiam ignem puniendo, *Ezech.39.* dicitur etiam emittere furorem ſuum, *Ezec.7.a.* Et emiſſæ aquæ inundantes ſuper terram ſpecioſam, *Iſa. 28.a.* exprimunt *l* impetum tribulationis, aut caſtigationis Dei, cui reſiſtere nemo poteſt.

Emittit Deus ſpiritum ſuum, *m* quum dat Spiritum ſanctum, *Pſal.103.* Et emittit aquas, *n* quum dat dona Spiritus ſancti: quæ ſubvertunt terram, quando convertunt peccatorem, ut Paulum, *Job.12.c.* Et emittit fontes in convallibus, hoc eſt, dona Spiritus ſancti humilibus, *Pſalm.103.* Emittit quoque ignem, dando Spiritum ſanctum, *Ezech. 39.b.* Et emiſſiones Chriſti dicuntur paradiſus, *Cant.4.d.* propter varia dona Spiritus ſancti.

Emittere caprum, vel hircum, qui emiſſarius dicitur, in ſolitudinem, *Lev.16 b.d.* deſignat *o* divinitatem Chriſti, tempore paſſionis ejus emiſſam in ſolitudinem: qui cohibuit propriam virtutem, ne influeret in humanitatem, ſed fineret eam pati: ipſa tamen manſit impaſſibilis in loco digno ſibi, in ſinu videlicet Patris. Emittitur quoque caper quum peccatores tolluntur qui inepti ſunt, ut offerantur Deo.

Emiſit Deus coruſcationes, *p* mittendo per Prædicatores doctrinam veritatis, & etiam comminationes, *Eccl.43.b. Sap 5.d.*

Emiſit Chriſtus vinctos ſuos de lacu, quum *q* liberavit ſanctos Patres à limbo, *Zach.9.*

Emiſſus cervus deſignat Apoſtolos & Prædicatores miſſos ad prædicandum, *Ge 49.c.* Emiſſarios etiam dat Deus ſuper hæreditatem Geth, *Mic.1.d.* quando *r* dat Prædicatores ad deſtructionem hæreticorum.

Emittit Deus ſagittas prædicantibus Apoſtolis, *Pſ.143* hoc eſt, *ſ* præcepta, & verba penetrantia corda. Emiſſiones quoque ſponſæ vel Eccleſiæ, ſunt *t* ſancta verba cum ſanctis operibus, *Cantic.4.d.*

Emiſſiones ſponſæ *v* partus virgineus, cum miris operibus & doctrina, *Can.4.d.*

Emittentes cervæ rugitus, *Job 39. a.* deſignat *x* Apoſtolos, & Prædicatores: qui euntes ibant & flebant, mittentes ſemina ſua, quando ab inimicis crucis Chriſti gravabantur qui orabant pro perſecutoribus, & pro perſeverantia fidelium: vel gemebant cogitantes pericula hujus vitæ, &c. *Galat.4.c. Philip. 3.d.*

Emittitur homo, *Job 14.d.* quum ab his, *y* quæ tenuit volens, tranſire ad æterna cogitur etiam nolens.

Emiſſa columba poſt corvum, *Gen.8.b.* deſignat *z* ſimplicitatem reſolventem ac diſſipantem malitiam.

Emittit Chriſtus oves, quando *aa* paſcit ſimplices, *Joan.10.a.* Et educit de tenebris ad lucem, & ad paſtum æternæ fœlicitatis.

Emiſit Chriſtus ſpiritum clamans voce magna, *Matth.27 f.* deſignans *bb* ex magna charitate ſe pro nobis obtuliſſe.

Emittens Noe in primis corvũ extra arcã, *Gen.8.b.* deſignant *cc* ejicienda eſſe primò opera tenebroſa.

Emiſit Deus Adam de paradiſo, *Ge.3.d.* Sicut *dd* malus ejicitur de conſortio bonorum, aut excommunicatur.

Emittunt vindemiatores populum Eſau uſque ad terminum, *e* quum hæretici reducuntur ad Eccleſiam, *Abdi b* Vel fœderati. 1. Principes Judæorum emiſerunt populum extra terminum benedictionis Abrahæ, per incredulitatem.

Emittens propagines vinea, deſignat *f* populum Judæorum ſub Rege Sedechia, *Ezech.17.d.*

Emittens rivos cedrus ad univerſa ligna regionis, *Ezech. 31.b.* eſt *gg* Lucifer aut Antichriſtus, qui nititur alios facere participes erroris ſui.

Emiſſarius equus eſt, qui emittitur ad equas fœcundandi gratia: ſumitur pro *hh* hominibus libidinoſis, *Jere.5.c.* Cui etiam comparatur amicus ſubſannator, *Eccl.33.a.*

Emiſſarii, qui intraverunt in arcanum Dei, *Ezech.7.f.* fuerunt *ii* gentiles in templum, & viri peſtilentes in Eccleſiam. Ad hoc referri poſſunt emiſſarii Saulis, *1 Reg. 81 c.*

Emiſit Abeſſan triginta filias foras, tradens eas maritis, *Judith. 12.c.*

Emiſſa eſt tertiò columba ab arca, *Gen. 8.b.* ut deſignetur *kk* triplex Spiritus ſancti gratia: prima, remiſſio peccatorum: ſecunda, collatio donorum: tertia, remuneratio meritorum, quæ ſiunt per Chriſtum verum Noe.

Emiſſa ſimilitudo manus ad Ezechielem, *Ezech. 8.a.* deſignatur *ll* virtus divina, quæ non eſt manus: ideò dicitur ſimilitudo manus.

Emittens ficus groſſos, *Apoc.6 d.* eſt *mm* perdens Eccleſia infirmos, qui facilè decidunt à fide.

Terreni.

Enoch autem filius Cain, cujus omine vocata eſt prima civitas in terra: typus eſt *a* terrenorum & qui terrenis dedicati ſunt. Iniqui enim, ſe in primordiis dedicant: quia in hac vita, quæ ante eſt, cordis radicem plantant: ut hic ad votum floreant, & à ſequenti patria funditus areſcant.

a Au 15 civ. Dei 7. Gre 8. m 41.

Enos.

Fideles.

Enos, id eſt, vel vir, ſive oblitus, aut deſperatus filius Seth, qui cœpit, aut ſperavit invocare nomen Domini, *Gen. 4. d. 5. a. Luc. 3. g.* typus eſt *b* fidelium ſperantium in Domino. In confeſſionem enim vivit omnis homo, qui eſt filius reſurrectionis, quamdiu peregrinatur in terris.

b Aug. 15. civ. Dei 18. Bed ſ. Gen 4.

Enſis, quære Gladius.

Epha.

Gentilitas.

EPHA, id eſt, reſolutus, ſive effundens, vel laſſus, aut volans: filius Madian, filii Abrahæ, *Gen. 25. a.* Ab eo Arabia dicta eſt Epha, *Iſa. 60. a.* typus eſt *c* gentilitatis.

c Hie. ſ. Iſ. 60.

Ephi.

Chriſtus. Caro Chriſti. Trinitas.

EPHI, ſeu potius, Epha, eſt *d* eadem menſura, quæ batus: ſed Epha eſt aridorum, batus verò liquidorum: eſt autem Epha decima pars cori, tres modios continens, *Exod. 16. g. Lev. 5. b. c. Numer. 25. a. Ruth. 2. c. Ezech. 45. a. 46. d.* Poteſt Epha deſignare *e* Chriſtum, qui menſura noſtra, aut carnem ejus: quia verò continet tres menſuras, ſive modios, *f* Trinitatis myſterium indicat, 1. *Reg. 17. d.*

d Hie. ſ. Eze. 45. e Iſy. ſ. Lev 5. 6. f Au ſer. 197

Ephod, vide Superhumerale.

Ephæbus, Ephæbia.

EPHÆBUS dicitur, qui ad annos venit pubertatis: & ephæbia dicitur pubertas, hoc eſt, prima ætas adoleſcentiæ. Ephæbia etiam, 2. *Mach. 4. b.* dicitur locus, ubi Ephæbi proſtituebantur, ut in lupanari.

Ephraim, Ephratenus.

EPHRAIM, eſt, frugifer, aut creſcens, ſeu fructificatio, filius ſecundus Joſeph, à quo dicta eſt tribus Ephraim, quæ principatum habuit in decem tribubus, à tribu Juda ſeparatis. Inde dictus eſt Elcana Ephrateus, quia erat de monte Ephraim.

Iudæi. Activi. Eccleſia.

Ephraim interdum ſignificat *g* Judæos, qui fructificabant, quum legem ſervabant, *Gen. 41. g. 48. b. Pſal. 79.* ut etiam *h* activi deſignari poſſunt fructificantes in eccleſia.

Significat etiam eccleſiam ex gentibus, quæ cùm eſſet poſterior Manaſſe, hoc eſt, Judæis, primatum tamen obtinuit: fuit autem filius Joſeph, ut intelligatur fructificationem eccleſiæ eſſe per Chriſtum. Et dicitur fortitudo capitis, *i* quia in ea oſtenditur fortitudo Chriſti, *Gen. 48. b. Pſa. 59. 79. Ier. 31. a. Zach. 10. c.* Significat etiam Ephraim Prælatos fructificantes, *Pſal. 79.* Ephræm etiam eſt civitas deſerta, & poteſt ſignificare eccleſiam, *Ioan. 11. a.* Ephraim, id eſt fructificatio, dicitur fortitudo capitis eccleſiæ, quod eſt Chriſtus: quia poſt mortem Chriſti facta eſt fructificatio in reſurrectione. Ephraim ſunt electi ex gentibus, *Zach. 9. c.*

g Gloſ. ord. ſ. pſa 79 h Amb de Ioſeph. 7 & de bene Patriar 8 i Hil. ſ. pſ. 59. Hie. ſ. Z. c. 10. Cyr. ſ. Ioan. 4 Bed ſ. Ge 48.

Prælati. Electi ex gentibus.

Mens. Memoria.

Ephraim nonnunquam ſignificat *k* ipſam mentem fructificantem bonas cogitationes, & fructus vitæ ſublimioris. Vel deſignat memoriam. Ideò in capite Ephraim fuit poſita dextra Jacob: in medio quoque Ephraim fuit Chananeus. *l* quia menti fructificanti non deſunt tentationes, *Geneſ. 48. b. Ioſ. 16. d. 1. Reg. 13. d. 14. c.*

Bern ſer. 6. ſup. narrat. Domini. Aug ſ. pſ 59. k Ori ſ. Ioſ. ho 21. Gre. ſ. 1. Re 13

Quum venit vox doloris per montem Ephraim in Hieruſalem, *Ier. 14. d.* deſignat *m* divinam vindictam cum magna ubertate, & gravitate, venire in malos.

Gloria cæleſtis.

Ephraim deſignat interdum *n* cœleſtem gloriam: in qua vera eſt fructificatio divinarum laudum, & bonorum omnium plenitudo, 1. *Reg. 1. a.*

l Phil. 2. alleg. m Hie ſ. Iere. 4.

Hæretici.

Ut autem ſeparavit ſe tribus Ephraim à tribu Juda, ſignificat *o* hæreticos ſeparantes ſe ab Eccleſia: qui putant ſe fructificare. Item Scribas, & Phariſæos, & Judæos, qui ſe ab Eccleſia ſepararunt, *Pſal. 77. Iſa. 7. a. 9. b. 17. a. 28. a. Hoſ. 4. d. 7. a. 10 b. Zach. 9. c. Abd. g.*

n Gr. ſ. 1. Re 1. o Ori ſ. Matt. hom 26.

Chriſtus.

Ephrateus, id eſt fructificans dicitur *p* Chriſtus, quia tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, dedit fructum in tempore ſuo, 1. *Reg. 1. a. Pſal. 1.* Diabolus fuit de monte Ephraim, quia de cœlo, ſed non Ephrateus, quia non benè fructificavit.

Hie ſ. Iſa. 7. 17. 28 & ſ. pſal. 77. Rup ſ. Hoſ 9.

Vir bonus.

Ephrateus etiam de monte Ephraim, *q* eſt vir bonus, qui reddit fructum in Eccleſia. Mali autem, qui ſunt in Eccleſia, ſunt quidem de monte Ephraim, ſed non Ephratei: ideò abſcindentur, ut ficus infrugifera, ad quorum radicē jam ſecuris poſita eſt, ut auferatur ab illis regnū Dei, & detur genti facienti fructum: & mali malè perdantur, *Matth. 3. b. 21. d. Luc. 13. b.* quæ omnia ad Phariſæos, & Scribas referri poſſunt, qui fuerunt de monte Ephraim, quando erant ſub lege, ſed non fuerunt Ephratei.

p Gre ſ. 1. Re. 8 q Gre. ſ. 1. Re. 8.

Ephratha.

EPHRATHA, id eſt, ubertas, ſive frugifera, vel creſcens, aut incinerata, civitas in tribu Juda, eadem quæ Bethlehem, cui benè convenit frugiferæ nomen, quia protulit fructum vitæ Chriſtum, qui primò ibi dicitur auditus, quia primam vocem ibi emiſit, *Gen. 35. c. 48. d. Pſa. 131. Mich. 5. a.*

Prophetæ.

Juxta Auguſtinum *r* Ephrata interpretatur ſpeculum, & deſignat Prophetas, in quibus auditus eſt locus Chriſti figuratus.

r Aug ſ. pſ. 131

Furor Herodis.

Juxta Hieronymum *ſ* Ephratha interpretatur furor, & deſignat furorem Herodis, qui inſanivit in cæde innocentium.

ſ Hie ſ. Mic. 5.

Divitiæ cæleſtes.

In Ephratha, quæ eſt inter Hieruſalem, & Bethlehem, hoc eſt, in abundantia, & divitiis cœleſtibus ſepelitur Rachel, nam *t* qui moritur mundo, & animali homini, ſepelitur in divitiis abundantiſſimis, quæ collocatæ ſunt inter viſionem ſupernæ pacis, & panem vitæ.

t Gre Ven. Cen. 1 tom. 9 ca. 6.

Ephron.

Subjecti terrenis affectibus.

EPHRON, id eſt, pulvis, ſive hinnulus, vel plumbeus, filius Seor, à quo emit Abraham agrum ad ſepeliendam Saram, deſignat *v* eos qui terrenis affectibus ſunt ſubjecti, *Gen. 23. b.*

v Phil. de conf. ling.

Epinicium.

EPINICIA, erant cantica victoriæ, ut ipſo Græco nomine indicatur, 2. *Mach.* 8. *g.*

Epiſcopus.

EPISCOPUS vocabulum Græcum, quaſi ſuperintendens, quia aliis regendis debet intendere, qui ut locum, ita & typum Chriſti gerit, *Neem.* 11. *c.* 1. *Tim.* 3. *a. Tit.* 1. *d. Act.* 20. *f.* 1. *Pet.* 2. *d.*

a Au. ſ. pſ. 108. — Epiſcopatus autem eſt ipſa cura, aut ſtatus, 1. *Tim.* 3. *a.* Et epiſcopatum Judæ accepit alter, quando *a* in ejus locum ſubrogatus eſt Matthias, & quum gentilis populus accepit dignitatem populi Judæorum, *Pſal.* 108. *Actor.* 1. *d.* — *Dignitas Judæorum.*

Epiſtilium, vide Capitellum.
Epiſtola.

EPISTOLA, eſt ſcriptura, quæ mittitur ad abſentes, aliquid nunciandi gratia.

b Gr. 3. m. 81. — Epiſtola, quam ſcripſit David ad Joab, ut moreretur Urias, 2. *Reg.* 11. *c.* deſignat *b* legem, quæ Chriſti divinitatem loquitur, quam idem populus Judæus portat, qua convincente moritur, dum enim mandata legis implere renititur, ipſe defert judicium, unde damnetur. — *Lex.*

c Glo. ord. ſ. 4. Reg. 5. — Epiſtola, quum miſit Rex Syriæ ad regem Iſraël, per Naaman, 4. *Reg.* 5. *a.* confeſſionem *c* gentium venientium ad fidem deſignat. — *Confeſſio gentium.*

d Lyr. ſ. 2. Par. 30. — Epiſtolæ, quas miſit Rex Ezechias ad Ephraim, & Manaſſen, ut venirent ad celebrandum Phaſe in Hieruſalem, 2. *Par.* 30. *a.* prædicationem *d* evangelii ad gentes factam deſignare poſſunt. — *Prædicatio ad gentes.*

e Glo. inter. ſ. Eſter. 8. — Epiſtolæ novæ, quas ſcripſit Aſſuerus, revocantes veteres, *Eſter.* 8. *b.* legem *e* novam indicant, revocantem veteris literalem obſervationem. — *Lex nova.*

Epiſtolæ dicuntur, quæ ſunt in corde per charitatem, ut Paulus dicebat, Corinthios eſſe ſuam epiſtolam, 2. *Cor.* 3. *a.*

f Hie. ſuper parva ſpecie. — Epiſtolæ plenæ blaſphemiæ in Deum, quas ſcripſit Sennacherib, 2. *Par.* 32. *d.* deſignant *f* ſcripturas hæreticorum. — *Scriptura hæreticorum.*

Epulari, Epula, vide convivium.
Equus, Eques, Equitatus.

g Ari. 6. Hi. anim. 22. — EQUUS *g* eſt animal notum, aptum ad bellum, & ad curſum, eſt equus pronus ad libidinem, viſiſque fœminis, mox hinnitum emittit. In allegoriis frequentius ſumitur in malum, quàm in bonum.

h Amb. de bene Patriar. 7. & de Nabut. 5. Hie. Hab. 3. Zach. 1. — Equus velox & levis, in bonum, ſignificare poteſt *h* carnem, aut corpus Chriſti, *Gen.* 49. *c.* Et equus albus erit caro ejus, vel anima, vel etiam utrumque, *Apoc.* 6. *a.* 19. *d.* Equus etiam rufus eſt caro Chriſti ſanguine rubricata, *Hab.* 3. *b. Zach.* 1. *b.* vel equus albus & ſedens ſuper eum, eſt Chriſtus Deus & homo, qui albus eſt propter ſingularem mundiciam. — *Caro Chriſti. Anima Chriſti.*

i Ori. ſ. Cant. hom. 2. — Equus non impingens in deſerto, eſt anima benè ſe exercens in corpore, *Iſa.* 63. *c.* Equitatus quoque ſponſi, dici poſſunt *i* animæ beatæ, *Can.* 1. *c.* — *Animæ Apoſtoli. Martyres. Prædicatores.*

k Hie. ſ. Zac. 16. 14. Aug. 18. civ. Dei. 32. Gre. 31. m. 18. 17. 18. 19. Hie. ſ. Zac. 6. l Aretas ſ. Apoc. 6. — Equi rufi, *k* Apoſtolos & Martyres ſignificare poſſunt, ſanguine rubricatos, *Zach.* 1. *b.* 6. *a.* Apoſtoli etiam & prædicatores ſunt equi, quibus præbet fortitudinem, & hinnitum, *Iob.* 39. *c. Zach.* 14. *d.* Ut equi nigri ſunt Apoſtoli & doctores, obſcura Chriſti myſteria cognoſcentes, *Zach.* 6. *a.* Equus gloriæ Dei, eſt Judas Machabæus, & ejus ſucceſſores, & poſtmodum Apoſtoli, & prædicatores, *Zach.* 10. *b.* Et equi varii ſunt doctores & prædicatores, qui operibus, & variis doctrinis, varietate ſignorum ornati, modò huc, modò illuc ſcribendo, & docendo tanquam equi diſcurrunt, *Zach.* 1. *b.* 6. *a.* His equis fecit Deus viam in mari, *Hab.* 3. *c.* Equus albus referri poteſt *l* ad prædicationem Apoſtolorum, ſicut rufus ad Martyres, *Apoc.* 6. *b.*

m Ori. ſ. Cant. ho. 26. Au. ſ. pſ. 118. ſerm. 4. & de Iſaac. 8. Hie. ſ. Iſa. 66. n Gre. ſ. Cant. 1. — Equus albus, ſignificare poteſt eccleſiam, cui inſidet Chriſtus. Equi etiam albi dicuntur virgines *m* niveæ virginitatis candore decoratæ, & præterea corpora glorioſa. Item ſancti, & corpora mundata in baptiſmo, ut ſerviant animæ, *Gen.* 49. *c. Exod.* 9. *a.* 4. *Reg.* 6. *c. Hab.* 3. *b. Zach.* 1. *b.* 6. *a. Apoc.* 6. *A.* Equi etiam Salomonis dici poſſunt fideles Chriſti, 3. *Reg.* 4. *c.* 10. *d.* 2. *Par.* 1. *d.* 9. *f.* 1. *Eſdr.* 2. *d. Iob.* 36. *c. Ierem.* 31. *g. Apoc.* 19. *d.* Equitatus etiam ſponſi ſunt *n* viriliter pugnantes adverſus dæmones, quaſi adverſus currus Pharaonis, *Cant.* 1. *b.* Vel ſunt angeli, *o* vel virtutes animæ. — *Eccleſia. Virgines. Corpora glorioſa. Corpora mundata baptiſmo. Sancti. Angeli. Virtutes animæ.*

p Rup. ſ. Zac. 6. — Equi nigri, deſignare poſſunt *p* pœnitentes & monachos, qui egrediuntur contra aquilonem quia pugnant contra vitia, *Zach.* 6. *a.* — *Pœnitentes.*

o Bern. ſ. Cant. ſer. 19. q Gre. 31. mo. 18. 17. 18. 19. — Cæterum, *Iob.* 39. *c.* ubi dicitur de ſtruthione, deridet equum & aſcenſorem ejus. Gregorius legit *q* deridet equitem & aſcenſorem ejus. Et ſumit pro Chriſto, ut idem Chriſtus ſit eques & aſcenſor. — *Chriſtus.*

r Dam. cale. Hie. 13. Hie. ſ. Iſa. 66. & ſ. Ier. 17. — Equi etiam ipſi *r* angeli dicuntur, propter obedientiam, quia divinis obtemperans juſſis. Qui, ſiquidem albi ſint, candorem, ac divinæ propinquitatem lucis, quàm maximè ſignant, ſin verò pulli, occulta divinitatis inſinuant: ſi autem rubei, vigorem ignis, & ſtrenuam efficaciam indicant, quod ſi ex albo nigroque permiſti, vis illa ſignatur, qua traducente nectuntur extrema, & prima ſecundis, ac ſecunda primis, converſionis ac prudentiæ ratione junguntur, *Zac.* 1. *b.* 6. *a.* deſignant etiam equi præſidium angelorum, 4. *Reg.* 6. *d. Iſa.* 66. *f. Habac.* 3. *b.* Et aſcendunt equos, qui proteguntur ab angelis, *Ier.* 18. *d.* — *Angeli. Præſidium angelorum.*

Gr. 31. m. 18. — Equus, qui paratur in diem belli, *Proverb.* 21. *d.* eſt recta *ſ* intentio, qua animus contra tentationem ſe præparat. — *Recta intentio.*

t Gre. 31. m. 18. Aug. ſ. pſ. 32. 75. 149. — Equi quinque, qui remanſerant in Samaria tempore famis, liberos Moyſis deſignare poſſunt, 4. *Reg.* 7. *c.* — *Libri Moyſis.*

u Rup. ſ. Zac. 9. Gr. 31. m. 18. — Equus aliquando ſignificat *t* dignitatem temporalem, *Eccl.* 10. *b.* Vidi ſervos in equis, & principes ambulantes, quaſi ſervos ſuper terram. Sic ſumi poteſt, *Pſa.* 75. 146. Idem deſignare poteſt equus Aſſueri, quem inſedit Mardochæus, *Eſter.* 6. *c.* Equites etiam deſignare poſſunt favorem temporalem, 1. *Eſdr.* 8. *d.* Equus etiam fallax ad ſalutem, *Pſa.* 32. deſignare poteſt *u* honores & potentiam mundanam, cum ſuperbia, *Zach.* 9. *c.* — *Dignitas temporalis. Superbia.*

Præſens ſæculum. Equus interdum dicitur præſens ſæculum. Et coluber mordebit ungulas equi, *Gen.49.e.* quia Antichriſtus apprehendere nitetur extrema mundi ferendo.

Gentilis populus. Equus indomitus deſignare poteſt *a* gentilem populum, qui lege Dei non frænabatur, *Pſalm.31.*

Corpus humanum. Equus fallax ad ſalutem, deſignare poteſt *b* corpus humanum, *Pſal.32.*

Virga Aaron. Equitatus Dei in curribus Pharaonis, *c* eſt virga, qua percuſſum eſt mare, & ſubmerſi ſunt currus Pharaonis, cui comparatur Virgo Maria, quæ vicit diabolum, & floruit ſine humore, *Cant.1.c.*

Malæ cogitationes. Equi ad curſum celeres, & ad impetum fortes, dici poſſunt *d* malæ cogitationes, quæ ad cor velociter veniunt, & acriter pungunt. Equites contra nos in prælium veniunt, quando maligni ſpiritus malas nobis cogitationes, & celeriter excitant, & nos per eas fortiter impugnant. Et duo veniunt contra unum, quum per inſidias nituntur collere charitatem, 1. *Reg.13.a.*

Superbia. Felicitas mundana. Equis non utebatur populus Iſraël, neque Sancti: ſed Pharao, & Seon acherib, & alii Principes mundani: unde poſſunt *e* deſignare ſuperbiam *Deut.17.d.* Et equi fortitudo, eſt fortitudo terrena, quæ non poteſt ſalvare, *Pſal.19.32.75.146.* Unde equi malorum dicuntur caro, quia tota fortitudo eorum, eſt fragilis, *Iſa.31.b.* Equus etiam eſt ipſa felicitas, aut proſperitas mundi, per quam mali impetu quodam in omne malum feruntur. Hos equos abſtulit Joſias, 4 *Reg.23.c. Hoſe.14.b. Ezech.27.c.39.e. Agge.2.b. Apoc.9.d.*

Senſus corporis. Concupiſcentia. Quatuor affectus. Equi etiam dici poſſunt *f* ſenſus corporis & concupiſcentiæ, quas aſcendunt dæmones, quum eas incitant. Et equus mas dici poteſt *g* furor, aut vis iraſcibilis, fœmina verò concupiſcentia, ſeu vis concupiſcibilis. Et quatuor equi, ſunt quatuor animi perturbationes: nempe cupiditas & timor, voluptas & dolor, *Gen.49.e. Exod.15.a.3.Reg.18.a.4.Reg.14.e.1 Par.25.g. Eccl.30.b.33.a. Ierem.6.f. Amos 4.c. Mich.5.d. Nahum.3.a. Zach.10 b.*

Amatores mulierum. Equi libidinoſi dicuntur *h* amatores mulierum: & ipſa lubrica pravorum vita. Hi ſunt quemcunque ſeſſorem admittentes, *Ier.5.c. Pſal.31. Prov.26.a. Ezec.23.c. Mich.5.c. Zach.9.c.14.c. Apo.18.d.*

Doctores hæreticorum. Mali. Perſecutores fidelium. Equi præterea dicuntur *i* doctores hæreticorum, quibus inſidet diabolus, & generaliter mali, & graviores hoſtes fidelium, *Gen 47.d Exod 15 a. Ioſu 11.b Iudi 5.c.4 Reg.7.b.18 e 23.e.1. Par 18 a Iudith. 9.d.16 a. Pſal.19.31.32. Iſa.30.d.31 a.43.c. Iob.39.c. Ier.4.d 5.c.6.f.12 b 45.a 51 c. Ezech 17 d 23.b.26.b.38. a.39.e. Apoc 19.d. Ioel.2.a. Amos 2.d. Hab.1.b. Agg.2.d. Zach 9.b.12 b.14.c.* Et equus pallidus deſignat malos & hæreticos, qui perſecutiones excitare non deſinunt adverſus bonos: unde ſeſſor ejus diabolus dicitur mors, *Apoc.6.b 9.c.14 d.* Et equus rufus, eſt populus pravus & ſanguinolentus, *Apoc.6 b* Equus etiam niger eſt populus ſiniſter diabolo conſentiens, & falſi fratres ex Judæis, *Apoc.6 c.* Equo etiam, qui impetu fertur ad prælium comparantur *i*, qui impetu feruntur in vitia, non curantes monitorem Deum, *Ier 8.c.* Comparantur etiam equino pullo, *Eccl.23 d*

Dæmones. Dæmones *k* etiam in eiſdem ferè locis equi dici poſſunt, qui veloces ſunt ad nocendum hominibus, *Ierem 8.g Amos 6.d. Nahum 3.a.* Hi ſunt equeſtris exercitus, quem vidit Joannes, *Apocal.9 c.14.c.*

Regna varia. Equi in quadrigis, quas vidit Zacharias, ſic diſtribui poſſunt, *l* ut equi rufi quadrigæ primæ, ſint Babilonii cruenti, & ſanguinarii, equi nigri, regnum Medorum, atque Perſarum, quod bigæ ſedens & egrediens, per Aſſueri Regis edictum, mortem omnium Judæorum triſti nuntio præferebat. In quadriga tertia equi albi, Macedones: ſub quorum Rege Antiocho, Machabæorum victoriam legimus. In quadriga quarta, equi varii fortes. Scimus enim Romanorum Reges alios in gentem Judæam fuiſſe clementes, ut C. Cæſarem Auguſtum, & Claudium, alios perſequutores, atque terribiles, ut C. Caligulam, Neronem, Veſpaſianum, & Hadrianum, *Zach.6 a*

Bella, famem, peſtis. Equi tres, videlicet rufus, niger, & pallidus, *Apoc.6 b* deſignant *m* bella, & famem, & peſtem, quæ graviora erunt in fine mundi

Apoſtoli & Sancti. Intellectus prudens. Equites in comitatu Joſeph, ſunt Apoſtoli cum Chriſto, & alii Sancti, *Geneſ.50.b* Eques autem dicitur, *n* qui arte regit equum: Aſcenſor verò equi, qui non arte ipſum regit, ſed potius ab ipſo agitur: unde eques dici poteſt intellectus prudens, aſcenſor equi intellectus imprudens. Equites etiam ſunt, qui in virtute ſpiritus carnis ſuæ voluptatis fluxa reſtringunt, & cunctis illecebroſis motibus, magna poteſtate dominantur. Ex his conſtat equitatus ſponſi, 1. *Regum 8.c.3. Regum 10.d.2. Par.1 d. Cant 1. c. Hab.1 b.3.b.*

Dæmones. Superbi. Hæretici. Tyranni. Equites dicuntur *o* dæmones, & equitatus eſt multitudo dæmonum, & ſuperborum. Et præterea equites ſunt hæretici inſidentes ſimplicibus, quos decipiunt. Item qui feroces cordis ſui motus contra impotentes dirigunt, & ad omne, quod per tyrannidem exercere volunt, ſunt veloces, *Exod 14.b.15.c 1. Reg 8.c.23 n 2. Reg.1 b Iudith 2.b Iſa 21.b 31 a Ierem.4.g 46.a.51.c Ezech.23 a.26 b 38. a.39.e Dan.11.g. Ioel.2.a. Nahum.3.a. Habac.1 c. Apocal.9.c.* Flagellum equi, *p* eſt caſtigatio in ſuperbum, ut humilietur, *Prov.26.a.*

Chriſtus & Diabolus. Equites duo, *Iſa.21.b.* ſunt *q* Chriſtus, & diabolus, qui prodierunt ad ſingulare certamen, Chriſtus tamen victor evaſit.

Equites ſuos dixit Rex Joſaphat, eſſe equites Achab, *3 Reg.22.a* de qua re eſt reprehenſus: quia boni non debent inire ſocietatem cum ipſis.

Eregione, vide Adverſarius, Eremus, quære Deſertum.
Ergaſtulum, vide Carcer.

Erigere.

ERIGERE, eſt id, quod jacebat, rectum ſtatuere, aut quovis alio modo aliquid in rectum & altum, & quaſi ſupra terram elevare.

Incomprehenſibilitas Dei. Erigitur Deus in ſublime, *Iob 40 a* quum *ſ* noſtris mentibus in natura ſua impenetrabilis eſſe demonſtratur.

Liberans Deus à peccatis. Erigit Deus eliſos, *t* quum liberat à peccatis, ut rectè incedere valeant per viam mandatorum Dei, qui & erecti ambulare dicuntur, *Levit.26.b. Neem.8.a. Pſal.17.112.144.145. Iſa.22.b. Luc 13 c.* Et erigit orbem in ſapientia, *Ier 10.b* quum animam, quæ per ſtultitiam ceciderat, per ſapientiam erigit. Et dicitur de toto orbe, quia omnes per peccatum cecidimus, & erigimur per Chriſtum, *Iud.13 a. Iob.5.b. Eccl.11.b. Luc.1.g.* Erigit etiam pauperem de ſtercore, 1. *Reg.2.*

a Hie. ſ Pſ. 31. b Hie ſ Pſ 32. c Rup ſ Can. 1 d Gre. ſ 1 Re. 13. e Beſ. ſ Pſ. 32. ... ſ Pſ. 146 Hie. ſ Iſa. 31. & ſ Amos 6. & ſ. 7 ... 9. Aug. ſ. Pſ. 15. Rup ſ. ſ. A joe. ... Hie 2. adv. Iovinian. Cle Alex. 1. pæda. 9 & 5 ſtroma. g Philo de agricultu. Hie ſ Mic 5. & ſ Nah. 13. & ſ Zach. 10. h Baſ. Exa. hom. 10. Gr. 31. m 28. & ſ Iſ 10. Hie ſ Mic. 5. & ſ Amos 6. i Ori ſ Matt. ho. 14 26. & ſ ... ho 6. & ſ Cant. 2. Hie. ſ Iſ 30. 31 & ſ Ier 18 & ſ Hab 2. & ſ Luc 14. Aug ſ Apoc. ho. 1. 2 Bed ſ. Eze 15. k Ori ſ Ioſu. ho 11. Hie ſ. Amos 6 & ſ Nah. 3 Rup. 9 ſ Apo. l Hie ſ Zac 6. m Au ſ Apoc. hom. 5. n Philo. de agricultu Gre ſ. 1, Re 8. o Ori ſ Iob. li 1. Hie ſ. Iſ 22. Gr. ſ 1 Re 8. p Bed ſ Exod 15 & ſ Prov. 28. q Hie ſ Iſ 21. r Lyr. ſ 3 Reg. 22. ſ Gre. 32 m. 5. t Ori ſ ier h 5 Aug ſ Pſ. 112 141. Gre 6 mo 8.

a *Lyr. ſ. Iſ. 50.* — *Elevare ad divina.*
Erigit Deus aures, *a* ut attentè audiamus divina, quas niſi ipſe erigat, nos erigere non valemus, *Iſa 50. b.* Vel dicitur Chriſto, qui à ſeipſo non loquitur.

b *Hie. ſ. Iſ. 61.* — *Liberans Deus Iudæos & gentiles.*
Erigens Nehemias muros, & domos Hieruſalem, & ruinas antiquas, deſignat *b* Chriſtum liberantem Judæos & Gentiles à peccatis, *Eccl. 49 d Iſa. 61 b. 1. Mach. 3. f.*

c *Cyr. 4. ſup. Ioan 28.* d *Phil. de ſom.* — *Incarnatio Chriſti. Imitatio cœleſtium.*
Erectio tabernaculi, *c* incarnationem Chriſti deſignare poteſt, *Exod 40. a.* Idem poteſt ſignificare erectio altaris, *Gen. 33. d.*

e *Hie. ſ. Iob 39*
Erigere etiam tabernaculum, juxta exemplar in monte monſtratũ, eſt *d* componere vitam ad imitationem cœleſtium. Et erigere tabulas tabernaculi, eſt elevare mentes ad cœleſtia, *Exod. 26. c. 40 a Num. 2. c. 7. a. 9 d Actor. 15. d.* Et erigit ſtruthio alas in altum, *e* quum Eccleſia per fidem & ſpem, ad cœleſtia elevatur, *Iob. 39. b.*

f *Bed ſ. Ge 28* — *Reſurrectio Chriſti. Roboratio mentis.*
Erectio lapidis facta à Jacob in titulum, *Gen. 28. 31. g.* typus eſt *f* reſurrectionis Chriſti in gentibus prædicandæ. Eſt etiam roboratio mentis, ad bona opera exercenda, tentationesve ſuſtinendas. Erigens ſe Chriſtus, cùm ſcriberet in terra, *Ioan. 8 a* ſuam exaltationem poſt humiliationem ſignificavit.

g *Gloſ int. ſu. Deut. 27.* — *Inſtituere doctores.*
Erigere lapides ad ſcribendam legem, *Deuter. 7. a.* eſt *g* ſuſcitare doctores ad inſtruendum populum.

h *Gloſ. int. ſ. Gen. 35.* — *Erectio Eccleſiæ.*
Erigens Jacob titulum lapideum, *Gen 35. e.* futuram *h* eccleſiæ ſublimitatem deſignavit.

i *Gre 31 mo. 12* k *Hie ſ. Soph. 1.* — *Superbia.*
Erigit ſtruthio alas in altum, quum *i* quis per effrænatam ſuperbiam cogitationes aperit, *Ioan 39. b.* Erigi enim, eſt per ſuperbiam elevari, ut Core, *Num 16. b. Iudi 9. d 2. Par. 15. d e. Iob. 11. c. 19 a 22. c 36. a. 39. c Ierem 48 d 50. e Thren 1 c. 2. Mach. 15 b* Et eriguntur argento, *k* qui ſuperbiunt de divitiis, honoribus, & cæteris vanitatibus, *Soph. 1. c.* Erectum etiam collum, deſignat audaciam ſuperbiæ. Et erigere titulos, eſt inſignem memoriam in re vana de ſe relinquere, *Lev. 26. a.* Et erigens Saul fornicem triumphalem in carmelo, 1 *Reg. 15. c.* eſt prædicator, qui de ſua prædicatione, apud ſimplices & rudes gloriam quærit: quum tamen ipſe malè vivat.

l *Iſy ſ. Lev. 26*
Ad hæc referri poteſt erectio altarium, ſeu ararum Baal: qui enim ſuperbiunt, *l* aram Baal, hoc eſt, diabolo, in ſe erigunt, *4. Reg. 21. a. Lev 26. a. Dan 3. a.*

m *Ori. ſ. Numer. 16. Gr. 22. mo 21* — *Imitare perfectionem Chriſti.*
Erigi quaſi leonem, eſt *m* imitari perfectionem Chriſti, *Num 23. d.* Et eriguntur adverſus Philiſthiim, hoc eſt, contra dæmones, qui reſipiſcunt à peccatis, in quibus prius dæmonibus ſerviebant, 1. *Reg 13. a.* Et erigens angelus Danielem ſuper genua, *Dan 10. b.* deſignat aliquem profectum in operando, ſed non plenum, nec ex omni parte, *Hebr 12 b.*

n *Gr. 26. m. 5.* — *Detegere inſidias diaboli.*
Erigit prædicator caſtra contra Hieruſalem, *Ezech. 4. a* quando *n* rectæ intentioni audientium hoſtis callidi circumventiones, quaſi incomprehenſibiles inſidias prædicit.

o *Hil. ſ. Ier. 10*
Non erat, qui erigeret ultra pelles Hieruſalem, *Ierem. 10. d.* quando non erat, *o* qui eam reædificaret.

p *Glo. int ſ. 2. Par. 3.* — *Deſiderantes angeli ſalutem noſtram.*
Erectis pedibus ſtantes Cherubim, *2. Par. 3. c.* oſtendunt *p* deſiderium, ut nos ab hujus peregrinationis ærumna erectos ad ſuum ducant conſortium.

q *Glo int. ſ. Tob 3.* — *Implorare auxilium Dei.*
Erigere oculos ad Deum, eſt *q* implorantis ejus auxilium, *Tob. 3. e.* Eſt autem mentem elevare.

r *Lyr. ſ. 1 Eſd. 6.* — *Perſequutorum eccleſiæ pœna.*
Erigi lignum jubebat Darius, ut in eo configeretur is, qui impediret ædificationem templi, 1. *Eſdr. 6. b.* ubi *r* deſignatur pœna, quæ infligitur impedientibus ædificationem eccleſiæ.

ſ *Bed ſ. Prov. 23.* — *Scrutator myſteriorum.*
Erigit oculos ad opes, quas non poteſt habere, *ſ* qui ſcrutatur arcana, quæ penetrare non poteſt, *Proverb. 23. a.*

Eripere, vide Liberare.

Errare, Error.

ERRARE eſt judicare, vel approbare verum eſſe, quod falſum eſt, vel è diverſo. Et interdum eſt vagari, & diſcurrere.

t *Amb. de Ioſeph 9. Aug ſer. 81. Bed ſ. Ge 37.* v *Philo. quod de re pot inſi.* — *Chriſtus. Senſibilia ſequentes.*
Errans Joſeph in agro quærens fratres ſuos, *Gen. 37. c.* deſignat *t* Chriſtum diſcurrentem per Judæam, & quærentem, qui ſe agnoſcerent. Nam & errantes quærebat. Deſignat etiam eos, *v* qui ſequuntur ſenſibilia, & contentionibus vacant verborum.

x *Hie ſ. Iſa 6.* — *Confuſio hæreticorum.*
Erraverunt in deſerto Domini gentium, *x* quum Apoſtoli, & doctores Eccleſiæ nullum reliquerunt hæreticum non confuſum, qui veritati rectè poſſet obſiſtere, *Iſa. 16. Heb. 11. g.*

y *Hie ſ. Iſ. 35.* — *Sequi Chriſtum.*
Non erant ſtulti, qui ambulant per Chriſtum, hoc eſt, *y* qui ſtulti reputantur à mundanis ambulantes per eum, qui eſt via, veritas, & vita, *Iſa. 35. c.*

z *Orig ſ Gen. hom 6. Bed. ſ Ge 21.* aa *Arn ſ Pſ. 57. 106. Amb. ep 14.* bb *Gre. 11. mo. 13.* cc *Hie ſ. Iſ 19. Aug. de paſto. ri. 7.* — *Iudæi. Falli in fide.*
Errans Agar in ſolitudine, *Gen. 21 b.* deſignat *z* Judæos diſperſos per orbem: vel ignorantiam legis habentes: & à Chriſto deficientes, *Pſal. 106.* Et erraverunt ab utero, *Pſal. 57.* quia defecerunt ab Abraham, *aa* & à bona voluntate, facti increduli & perverſi. Et fecit Deus errare principes quaſi ebrios, *bb* quum permiſit Sacerdotes & Phariſæos ex prava affectione, circa Chriſtum errare, *Iob. 12. d. Thren. 4. c.* Errantes etiam ſpiritu, ſunt errantes in fide, ut Judæi, gentiles & hæretici, *Iſa. 29. g. 30. c. 45. c.* Errant autem in invio, qui idola colunt, aut hæreſes ſequuntur, *Pſal. 94. 16.* Et idololatria eſt verus error, *Iſa. 26. a.* Et omnes iſti dicuntur errare, ſicut ebrii, *cc* quia rectam rationem non ſequuntur, *Iſa. 19. c. 28. a. 47. d.* Sic faciunt errare pſeudoprophetæ populum, *Deu. 4. c. 13. d. 27 a. 30 d. Iob. 15. d. Sap. 2. d. 5. a. 13. b. 14. c. Eccl. 15. c. 17. d. 34. a. Ioſ. 23. c. Thren. 4. c. Baru. 4. f. Ezech. 14. c. 34. b. 44. c. Matth. 22. c. Marc. 12. b. 1. Timoth. 1. b. 6. b. Titum. 3. a. Heb. 5. a. Iacob. 5. d. 2. Par. 2. c. Dan. 14. d.* Hi dicuntur errantes ſidera, *Iud. d.*

dd *Amb ſ Pſ. 118. ſerm. 22.* — *Delinquere.*
Error in cæremoniis, eſt neglexus divini cultus, *Lev. 5. d.* Et errans ſicut ovis perdita, eſt *dd* peccans, *Pſal. 118.* Dicit autem David de præterito ſe erraſſe, & non de præſenti: quia non perſeveravit in peccato, ſed pœnitentiam egit. Errans bos, aut aſinus, aut ovis, eſt ſimplex peccans, *Exod. 23. a. Deut. 22. a. Prov. 10. c. 13. e. 14. c. 21. e. Eccl. 1. d. 2. a. 7. d. 10. b. Sap. 1. c. 17. a. Eccl. 11 b. Iſa. 53. b. 63. g. Thren. 4. c. Ezech. 34 d. Matt. 18. b. Epheſ. 4. c. e.*

ee *Gr. 26. m. 1* — *Arrogantia.*
Dicens Elihu ad Job: Si erravi, tu doce me, *Iob. 34. d.* eſt *ee* vox propriè arrogantium: ut tunc de errore acquirere ſtudeant, quando ſe noverint non erraſſe, qui rurſum requirere, vel argui de errore deſpiciunt, ſi quando ſe erraſſe veraciter præcognoſcunt.

Erubeſcere, vide Confundere.

Eruca.

ff *Ari 3 de gene animal.*
ERUCA, *ff* vermis genus eſt, toto corpore repens: quæ noxia ſolet eſſe ſegetibus, & aliis plantis.

Non

Non avolat, ut locuſta, nec huc illucque diſcurrens ſemel ſe demittit, ſed permanet & inſtat perituris frugibus, & tardo lapſu, pigriſque motibus univerſa conſumit. Videtur ſignificare extremam pœnarum omnium, *Amos.4.c.*

Extrema pœna. *Reges Aſſyriorum.* *Triſtitia* *Libido.*

Eruca devorans ſegetes, ſignificat *a* Reges Aſſyriorum, & Babylonios, qui devorarunt, & deſtruxerunt Judæam, *Ioel.1.a.1.f.* Significat etiam inter affectus animi *b* triſtitiam, quæ mentem conſumit & deſiccat oſſa. *a Hier. ſ. Amos 4. Hier. ſ. Ioel 1. b Rup. ſ. Ioel. 1. c Gr. 33 mo. 19*

Poteſt etiam eruca ſignificare *c* libidinem, quæ cor quod tenuit, ita polluit, ut in ſuperioris munditiæ ſurgere amorem non poſſit, *Ioel.2.f. Amos 4.c.*

Eructare.

ERUCTARE, eſt ructum extra mittere, vel ructando aliquid emittere: ſolet fieri ex abundantia cibi.

Pater generans Filium. Prædicatio Chriſti & Apoſtolorum.

Eructavit cor Dei verbum bonum, *Pſal.44.* quum *d* Deus pater de ſubſtantia ſua produxit filium. Eructat etiam dies diei verbum, quum Pater generat Filium, *Pſal.18.* *d Hier. ad Principiam. & in pſ. 44. Arn. in pſ. 18.*

Eructat etiam cor verbum bonum, quum *e* ex abundantia boni cordis, bonum ore profertur, *Pſal. 44.* Et eructat dies diei verbum, quum quis ex intimo cordis theſauro profert prædicationem fidei Chriſti, *Pſal.18. Matt.12. Luc.6.g.* Eructavit etiam Chriſtus abſcondita, quum manifeſtavit nobis cœleſtia ex immenſo amore, *Matt.13.e.* *Aug. in pſ. 44. e Baſ. in pſ. 44. f Amb. de virg. 3.*

Laudare Deum *Verba hæreticorum.*

Eructare hymnum, eſt *f* divino inſtinctu Deum laudare. Sic dicitur ✠ Memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ eructabunt. Cum enim quis plenus eſt cibo divino, tunc ejus os impletur laude, *Pſalm. 118.144.* *Aug. in pſ. 71. Amb. in pſ. 118. ſerm.*

Eructantia promptuaria mundanorum, ex hoc in illud, *Pſalm.143.* ſunt *g* verba hæreticorum, quæ habent præparata adverſus fideles, Philoſophorũ authoritatibus munita, ſic, ut ſi illos in uno tenueris teſtimonio, ad aliud confugiant, & modò ad ſacram ſcripturam, modò ad Ariſtotelem, aut Platonem recurrunt. *g Aug. ſ. pſ. 143. Ber. ſer. 3. de advent. Hier. in pſ. 143.*

Sapientia mundana.

Eructans fluvius Ægypti multitudinem ranarum, *Sap.19.c.* deſignat ſapientiam mundanam facientem loquaces.

Erudire, quære Docere.
Eruere, vide Evellere, & Liberare.
Erugo, quære Aurugo.
Erumpere, Prorumpere.

ERUMPERE dicitur illud, quod extra prodit, quaſi rumpendo ſuperficiem ejus, in quo latebat. Unde interdum eſt emanare, *Deut.8.g.* Erumpunt fluviorum abyſſi. Exire, *Num.18.c.* Quidquid primum erumpit è vulva. Exultare, *Gal.4.d.* Erumpe, & clama, quæ non parturis. Pullulare, *Num.17.g.* Turgentibus gemmis eruperant flores.

Illuſtrans Chriſtus. *Ira Dei*

Erumpit lumen quaſi manè, *Iſa.58.b.* quum ſol juſtitiæ, *b* diſſolvens tenebras peccatorum noſtrorum, & errorum, lumine ſcientiæ, & veritatis mentes noſtras illuſtrat. *b Hier. ſ. Iſ. 58.*

Erumpens ſpiritus procellæ, *i* eſt ira Dei, aut virtus Spiritus ſancti, diſſipans ædificia errorum hæreticorum, *Ezec.13.b. Iere.23.d.* *i Hier. ſ. Ez. 13*

Fructus martyrii. *Moderatio doctrinæ*

Erupta craſſitudo terræ ſuper terram, dici poteſt *k* fructus de paſſione Martyrum prodiens, *Pſ.140.* *k Aug. in pſ. 140.*

Non erumpunt pariter aquæ de nubibus, *Iob.26.a.* quia *l* Apoſtoli, & Prædicatores paulatim infundunt infirmorum mentibus doctrinam, prius facilia proponentes, ne mentes eorum obruantur, *Prov. 8.c. Ier.18.b.* *l Gre. 17. mo. 12.*

Aperta myſteriorum. *Nativitas Chriſti.* *Lachryma Chriſti.* *Gentiles fructificantes in fide.*

Eruperunt abyſſi per ſapientiam Dei, *Prov.3.c.* quum *m* myſteria per Chriſtum aperta ſunt. *m Bed. ſ. Pro. 3*

Erumpentes flores ex virga Aaron, *Num.17.c.* nativitatem Chriſti ex Virgine deſignarunt. *n Gloſ. ord. ſ. Gen. 43*

Erumpentes lachrymæ Joſeph, *Gen.43.g.* lachrymas *n* Chriſti pro nobis fuſas deſignarunt.

Erumpens in germen id, quod abſciſſum erat de cedro, *o* deſignat Gentiles in fide fructificantes, *Ezech.27.g. Hoſ.14.c. Ioel.3.c. Gal.4.d.* *o Hier. ſ. Ezec. 17.*

Vitia extra prodeuntia. *Blaſphemia hæreticorum.* *Multitudo tentantium*

Erumpentes papulæ in cicatrice, ſunt vitia extra prodeuntia, *Lev.14.f.* Idem deſignat craſſitudo terræ *p* erupta ſuper terram, *Pſa.140.* *p Hil. ſ. pſ. 140 q Hier. ſ. Iſ. 59. Gre. 15. mo. 6.*

Erumpit in regulum ovum aſpidis, quod confotum eſt, *Iſa.59.a.* quum *q* ex mentibus hæreticorum & Phariſæorum prodeunt verba erronea, & blaſphema. Deſignatur etiam ſpes Judæorum de Meſſia, quæ deveniet ad ſuſcipiendum Antichriſtum. Deſignatur etiam, quum quis fovendo in ſe prava conſilia, fit membrum Antichriſti.

Erumpentes hoſtes ex civitate, ſunt multitudo tentantium adverſus bonos, *Iſa. 8. Iud.20.d.* Et erumpens mare, quaſi de vulva procedens, *r* eſt quum miſeriarum ſæcularium fluctus, de carnalis cogitationis iniquitate concepti, in ſanctæ Eccleſiæ interitum ſæviunt, *Iob.38.a. Ioel.3.b.* *r Gre. 28 mo. 13.*

Eſaias.

ESAIAS, ſeu potius Iſaias, id eſt ſalus, vel ſalvator Domini: filius Amos, id eſt, fortis aut robuſti, Propheta, ſatis notus in ſua prophetia.

Quatenus vidit viſionem, deſignat eos, qui ſalvantur à Domino, videre viſionem ſuper Juda, & Hieruſalem, *ſ* hoc eſt, confeſſionis plangendo peccata, & pacis poſt pœnitentiam, *Iſa. 1.a.* *ſ Hier. ſ. Iſa. 1*

Domini ſermo.

Ut autem ingreſſus eſt ad reprehendendum regem Ezechiam, typus eſt ſermonis Domini, ingredientis mentem, ad ipſam redarguendam, *Iſa.39.c.*

Eſau, Edom, Idumæa.

ESAU, filius Iſaac, frater Jacob, cum quo natus eſt, prior ipſe quidem, tenente Jacob plantam ejus. Erat totus hiſpidus, & piloſus: unde dictus eſt Seir. Vendidit primogenituram fratri ſuo Jacob, pro decoctione rufa lenticularum: unde dictus eſt Edom id eſt, *t* rufus, ſive terrenus, & ab eo dicta eſt regio Idumæa, quæ prius dicebatur Seir, nunc Gebalene, Hebraicè dicitur Darom, & Theman, & Nageb, & Duma Abdi. Erat Eſau venator, & in agro ſubditus eſt ipſi Jacob, ſimulans ſe eſſe Eſau, in qua benedictione ſuffuratus eſt Jacob, cumque poſtmodum ipſe intuliſſet cibos patri, [illegible] ab ipſo benedictus eſt. ita tamen, ut à ſubjectione Jacob non eximeretur. *t Hier. ſ. Abd.*

Eſau

Eſau typum gerit populi Judæorum, qui primogenituram habebat, quam amiſit per infidelitatem, *Gen.*25.*d.* Et attulit cibos poſt Jacob ad patrem, deſignatur converſio Judæorum in fine mundi, *Gen.* 27.*d.* Ut autem occurrit Jacob cum armatis, figura eſt *a* principum Judæorum contra Chriſtum, & etiam ſuperborum, qui cum humilitate ſuſcipiunt fidem, *Gen.*31.*b* 33.*a.* Ut verò dicitur Edom, hoc eſt, ſanguineus, deſignat veteris legis ſanguinolenta ſacrificia. Idumæa quoque ſignificat Judæam, *Iſa.*34. *b. Amos* 1.*c.* 9.*d. Abdi.b. Malach.*1.*a.* *Iudæi. Principes Iudæorum ſuperbi. Sacrificia veteris legis. Iudæa.*

Secundùm quod pugnavit Eſau cum Jacob in utero, deſignat *b* pravum dogma, quod veritate adverſatur, & etiam hæreticos, qui Idumæi dicuntur. Et Edom, id eſt, ſanguis, dicitur de carnalibus, tam Judææ, quàm hæreticis. Et filii Edom, ſunt *c* qui carnalia ſectantur. Et Idumæa ſignificat ſenſus terrenos legis, *Gen.*15.*d.* 1. *Reg.*21.*b.* 4. *Reg.*8.*f.* 1. *Paral.*28.*c. Iudith.*3.*d. Pſal.*51.82.136. *Thren.*4.*d. Amos* 1.*b.* 2.*a. Abdi.a.* Ut etiam erat venator, & agricola, typus eſt eorum, *d* qui exterioribus voluptatibus fuſi, tamen ſequuntur, & tanto magis exteriora colunt, quantò magis interiora ſua occulta derelinquunt. Idumæa quoque ſignificat carnem, & omnia carnalia, & terrena. Eſt autem Idumæa finis Judææ, quia à terrenis venitur ad ſpiritualia, *Num.*24.*c. Ioſ.*15.*a. Pſal.*59. *Ezech.*15.*c.* Et ipſe Edom, eſt homo animalis, qui prior eſt, quam ſpiritualis, cui tamen carnalis ſubjicitur regendus, & gubernandus, & accipit benedictionem, ſi illi obtemperet. *Pravum dogma. Hæretici. Carnales. Terreni ſenſus legis.*

Significat etiam Edom, aut Idumæa Gentilitatem ad Eccleſiam venientem. Et extenditur calceamentum Chriſti uſque in Idumæam, quum *e* prædicatio Chriſti venit ad Gentes, vel ad genus Eſau, *Pſal.*59.107.136. *Deut.*2.*a.*23.*b. Ioſ.*24.*a. Dan.*11.*g. Amos* 9.*c. Abdi.c. Marc.*3.*b.* Significat etiam Idumæa mundum vel terram, 2.*Reg.*8.*d. Pſal.*62. *in titulo.* Et venit Chriſtus de Edom, *f* quum aſcendit de terra in cœlum, ſanguine rubricatus, *Iſa.*34.*b.*36.*a.* Edom autem, hoc eſt, terrenus homo eſt percutiendus, ut vivat cœleſtis, *Pſal.*50. *in titul.* Edom etiam, hoc eſt, terrenus, non vult concedere tranſitum filiis Iſraël, ut eant ad terram promiſſionis cœleſtem, *Num.*20.*c.* 3. *Reg.*12.*g. Ezech.*25.*d.*32.*g. Ioel.*3.*d. Amos* 2.*d. Malac.*1.*a.* *Caro. Carnalia & terrena. Animalis homo. Gentilitas. Mundus. Terra. Terrenus homo.*

Eſau, ut habitabat in agro, typus eſt *g* malorum, & morum Deo odibilium, *Gen.*25.*d.* Et dicitur Edom, id eſt, rufus, deſignat *h* fervorem peccandi, & peccatum ex conſuetudine, & inimicos bonorum, 1.*Reg.*14. *Pſal.*82.136. *Ier.*45.*b. Rom.*9.*c. Hebr.*12.*d.* Idem deſignat Doeg Idumæus, 1.*Reg.*21.*d.* *Mali. Mores pravi. Fervor peccandi.*

Typus eſt etiam Eſau *i* appetitus, unde ſubjicitur Eſau Jacob, hoc eſt, appetitus rationi, & inſipiens ſapienti, *Gen.*27.*f.* 4.*Reg.*8.*c.*14.*b.* 1.*Par.*18.*c.* 2.*Par.*21.*c.* 2.*Reg.*8.*d. Num.*24.*c.* *Appetitus.*

Interpretatur Eſau juxta Philonem, *k* factura, aut quercus, ſignificans inſipientem, qui quercus eſt, quia duræ cervicis, &c. Factura autem, quia figmentum, & fabula, eſt vita inſipientis, aut factura propter mala opera. Generat autem Eliphaz, id eſt, Deus me diſperſit, quia anima inſipientis diſſipatur, & relinquitur à Deo, *Gen.*36.*a.* *Inſipiens.*

Eſau, ut accepit aliam uxorem, non relictis prioribus, *Gen.*28.*a.* deſignat hypocritas, aſſumentes bonorum operum apparentiam quandam, non relictis malis prioribus. *Hypocritæ.*

Eſau interdum eſt typus *l* diaboli, & Edom, ſeu Idumæi, hoc eſt, terreni, & ſanguinei, ſunt dæmones & eorum ſequaces. Et Idumææ poteſt ſignificare inferos, locum videlicet dæmoniorum, *Pſalm.*82.107.136. *Exod.*15.*a. Ezech.*32.*g.*35.*d. Ioel.*3.*d.* *Diabolus. Inferi.*

Eſau, & Jacob de una ſtirpe generati, ſunt vitia, & virtutes ex uno cordis fonte procedentes, dum ex arbitrii libertate in utramque partem, ut volumus, declinamus. ſed priora naſcuntur vitia, per infantiam, pueritiam, juventutem, quæ poſtea ætas firmior corripit, atque ſupplantat. Major frater hiſpidus & ſanguinarius, venationibus, ſylvis, & beſtiis delectatur: minor lenis, & ſimplex, & innocenter habitans domum: ideò Deus Jacob dilexit, Eſau autem odio habuit, *Mala.*1.*a.* *Vitia.*

Eſca, quære Cibus.

Eſchol.

ESCHOL, id eſt, botrus, ſive orbatio, aut ignis omnis: frater Mamre, ſocius Abrahæ in pugna contra quatuor Reges, *Gen.*14.*b.* Secundùm quod ducit nomen ab igne, deſignat bonam indolem, quæ omnia generoſa proſequitur: ideò eſt ſocius Abrahæ, id eſt viri perfecti. *Bona indoles.*

Eſdras.

ESDRAS, id eſt, *n* adjutor, ſive atrium: Sacerdos, Scriba, & Propheta, Princeps in reductione populi Iſraël de captivitate Babylonica, eſt ſatis notus in ſuis libris, 1. *Eſdr.*3.*a. Nehe.*8.*a.* typus eſſe poteſt divini auxilii. *Divinum auxilium.*

Eſdrelon.

ESDRELON, id eſt, adjutorium fortitudinis, vel quercus auxilii: civitas quædam, *Iudith.*1.*c.* Et campus magnus inter montes Gelboe, & Hermon minorem.

Eſebon.

ESEBON, id eſt, *o* feſtinatio filii, aut feſtinatio intelligentis, vel ædificantis: filius Gad, *Gen.*46.*b.* Item interpretatur *p* cogitationes, & eſt civitas Seon Regis Amorrhæorum, id eſt, diaboli præcipua, quia de corde exeunt cogitationes malæ: ideò eſt igni Spiritus ſancti ſuccidenda, *Num.*21.*e.* Eſt etiam civitas Moab in tribu Ruben, quæ videtur eadem, & deſignat ænigmata Sophiſtarum, & vanas cogitationes, *Iſa.*15.*a.*16.*b.* *Vanæ cogitationes.*

Eſebon etiam, ut interpretatur *q* cogitationes, deſignare poteſt divinam mentem, in qua ſunt veluti piſcinæ, ubi continebantur omnia, antequam crearentur, *Cant.*7.*b.* *Divina mens.*

Eſebon, juxta Gregorium, *r* interpretatur cingulum mœroris, & deſignat mœrorem hujus peregrinationis, & pœnitentiæ. *Mœror pœnitentiæ.*

Eſmona.

ESMONA, ſeu Haſmona, id eſt, *ſ* feſtinatio munerationis, vel muneris, aut feſtinatio præparationis, vel legatio, eſt viceſima ſexta manſio filiorum Iſraël in deſerto, quo venitur à Methca, à Septuaginta dicitur Aſeſmona, ab Origine *t* Aſena, deſignans robur patientiæ. Hebraicè dicitur Haſmona, id eſt,

mona, id eſt, feſtinatio juxta Hieronymum: eſt quem deſerto Pharan, ad eum pervenitur poſt Metheca quia poſt dulcedinem conſolationis, eſt ad ulteriora properandum, *Num.33.d.*

Eſſe, Exiſtere.

ESSE, à verbo Sum, notam habet ſignificationem.

Eſſe abſolutè convenit maximè propriè Deo, cujus eſſe eſt æternum, nullam admittens variationem, aut compoſitionem, & nomen ejus proprium dicitur, *a* qui eſt & ipſe dicit, *Exod.3.d.* Ego ſum qui ſum. Et eſſe dicit Deus, quum vult oſtendere ſe habere poteſtatem ad vindicanda peccata, *Ier.7.b.*

Eſſe dicuntur, qui *b* adhærent Deo, & ſunt in gratia, non eſſe verò peccatores, & à Deo ſeparati, *Pſal.38.Rom.4.c.* Non eſſe etiam dicuntur Gentiles & increduli Judæi. Eſſe è diverſo dicuntur aliquando, qui præſumunt de ſapientia, non eſſe verò ſimplices, *1.Cor.1.d Matt.2.d.* Dicuntur etiam non eſſe qui convertuntur ad fidem & deſinunt eſſe ſuperbi, & peccatores, *Pſal.58.103.* Eſſe ex Deo dicuntur, *c* qui ſunt ex benedictione illa, qua Deus omnes ad vitam pertinentes naſci juſſit, *Ioan.8.f.*

Eſſe dicitur Deus cum ſuis in tribulationibus, *Pſal.90.Iſa 43.a.* quia *d* tunc maximè eos adjuvat. Sic dicitur eſſe anima Dei ad eos, quibus eſt benevolus, non eſſe verò ad eos, quibus eſt iratus, *Ier.15.a.*

Eſſe juxta Joſeph, *e* eſt non longè eſſe à Chriſto, *Gen 45 b.* Sicut & ipſe Chriſtus dicebat. Vobiſcum ſum, uſque ad conſummationem ſæculi. Et eſſe in Deo, eſt eſſe in veritate, & charitate, *Actor.17.f.* Exiſtens etiam Ezechiel in medio captivorum, deſignat *f* Chriſtum inter peccatores, *Ezech.1.a.*

Nullum hominem eſſe in tabernaculo teſtimonii ingrediente ſacerdote in ſancta ſanctorum. *Lev.16.d.* deſignat *g* in incarnatione, & paſſione Chriſti, ſic ipſum fuiſſe ſolum ad opus redemptionis, ut nullus fuerit ſine peccato, ſed omnes egeant ejus redemptione.

Quaſi non eſſet, erat *h* Eccleſia in principio, ſed poſtea facta eſt glorioſior, quàm ſynagoga, quæ jam facta eſt, quaſi non ſit, *Agge.2.a.*

Erat filius ſenior, hoc eſt, *i* Judæi ſemper cum Patre, propter legem, & cultum Dei, & quia peccando corripiebantur à Deo. *Luc.15.g.*

Non eſſe ſubſtantiam in Chriſto, *Pſal.68.* eſt *k* corpus ejus defeciſſe à vita in paſſione.

Eſſe in via, *l* eſt vivere in hac vita, in qua ſumus viatores, & peregrinamur à Domino, *Matt.15.d.*

Eſſe dicuntur ipſius Domini filii ſervorum ejus, *Exod. 21.a.* quia *m* bona opera ſubditorum aſcribuntur prædicatori eos inſtruenti.

Exiſtens vir Dei in civitate, *1.Reg.9.b.* eſt *n* prædicator manens cum ſubditis, muniens ipſos, manens & ipſe munitus. Et habitat in excelſis, quia munimenta ſaxorum ſublimitas ejus, *Iſa.33.a.* In civitate verò, hoc eſt, in loco non plenè perfecto exiſtit, quia pro captu ſubditorum, ab illa ſublimitate ſe demittit.

Non eſſe Prophetam, cùm non ſunt ſigna, *Pſalm.92.* eſt non adeſſe prædicatorem, qui habeat dona Spiritus ſancti. Et non eſſe fabrum ferrarium in Iſrael, *1.Reg 13.d.* eſt *o* non eſſe in eccleſia eruditos in ſæcularibus ſcientiis.

Sunt reliquiæ homini pacifico, *Pſal.36.* quia Sancti *p* corporis reſurrectionem expectant.

Erant ſimul meretrices, quæ venerunt coram Salomone, *3.Reg 3 a* quia *q* multitudinis credentium, erat cor unum, & anima una. Nullus autem erat cum eis, quia infideles ſunt extra eccleſiam.

Non eſſe dicebantur filii Rachelis, hoc eſt, innocentes occiſi ab Herode, quia *r* matres reputabant eos perpetuo periiſſe, *Ier.31.c.* vel non ſunt, uſque ad reſurrectionem corporum, quia tunc verè erunt.

Eſſe ſub lege, eſt eſſe *ſ* in peccato, quos enim reos tenet lex, traditi ſunt illi à peccato *Rom 6.a.*

Eſſe in carne, *t* eſt eſſe in vitiis, carnales ſenſus ſequendo, *Rom.7.b.* Et eſſe cum Philiſthæis, eſt *v* eſſe in peccato, & in dæmonum conſortio, *1.Reg.14.c.*

Conſiſtens peccator adverſus Chriſtum, *x* erat Caiphas, quando ipſum interrogabat, *Pſal.38.*

Erit in judicio ſicut populus ſic ſacerdos, quia *y* tunc ſola erit diſtinctio meritorum, *Iſa 24.a*

Non fuiſſe à principio, nec forè poſtea ſimile, deſignat *z* gravitatem vindictæ in judicio futuram, *Ioel 2.a*

Non eſſe dicitur diabolus, *Iob.28.c* Et ſunt quaſi non ſint, qui *aa* mittuntur in infernum, *Pſal.38 Iſa.41.c.65 a.* juxta Septuaginta. Demum omne quod falſum eſt, non ſubſiſtit, quod veritati aut virtuti contrarium non eſt, unde eſt illud, *Eſter 14.c.* Ne tradas Domine ſceptrum tuum bis, qui non ſunt, *Eze.26.d.28.e.Abdi f,* Sic beſt ia fuit, & non eſt, *Apoc.17.b.*

Eſther.

ESTHER, id eſt occulta, ſive abſcondita, vel demoliens, vel Syro, & Hebræo medicinæ exploratio, vel contemplatio, aut medicina turturis. Mulier, quæ licet eſſet Judæa, fuit uxor Regis Aſſueri, liberavit populum Judæorum ab interitu, crucifixo Haman, qui eum perdere volebat, typus eſt *bb* beatiſſimæ Virginis Mariæ, quæ victo diabolo, liberat peccatores, *Eſther.2.b.5.a.14.a.* poteſt etiam eccleſiam deſignare.

Eſurire, Fames, Famelicus, Inedia.

ESURIUNT animalia, quum habent appetitum cibi propter exinanitionem alimenti prius ſuſcepti, & hic appetitus, qui eſt calidi, & ſicci, dicitur fames.

Eſurit Chriſtus, quum *cc* quærit fructum operum in anima, aut in ſynagoga, & eſurit opera juſtitiæ in nobis, quum nos eſurimus, *Matt.4.a.21.b.25.d.*

Eſurire dicuntur juſtitiam, qui *dd* ejus quærunt augmentum, qui nunquam ſe ſatis juſtos putant, ideò diligenter laborant, ut juſtiores fiant, *Matt.5.a.* Et famem patiuntur ut canes, *ee* qui miſericordiam à Deo petunt, *Pſal.58.* Eſuriens etiam eſt, qui non eſt incraſſatus vitiis, & voluptatibus, ſed optat ſaturari pane Chriſti, & verbo Dei, *Ezech.18.b.* Hic eſuriens amarum amplectitur, id eſt, *ff* tribulationes, *Prov.27.a.*

Eſuriebant diſcipuli, quum quærerent ſpicas, *Matt.12.a.* deſignantes *gg* famem, quam habebant de ſalute humana. Sic eſuriebat Petrus ſalutem Judæorum, *Actor.10.b.* Et data eſt illi Salus gentium.

Fames interdum eſt *hh* deſiderium ex guſtu ſapientiæ, & quum anima caret ſuo cibo, hoc eſt, verbo Dei. Et hæc fames eſt in terra Ægypti, hoc eſt in mundo, & præcipuè inter malos, *Gen.12.c.26.a.41.d.g.43.a.47.c.Pſal.32.36 38.106.145.Iſ.5.d.14.g.49.c.3.Reg.17.c.4.Re.6.f.Ier.11.d.31.c.Luc.4.d.15.c.Thr.2.f.4.b.Ezech.*

Eſſe Dei. Exiſtentes in gratia. Favens Deus ſuis. Eſſe juxta Chriſtum. Solus Chriſtus in opere redemptionis. Eccleſia parva. Iudæi cum Deo per legē. Defectus corpus Chriſti à vita. Vivere in hac vita. Bona opera aſcribuntur inſtructori. Prædicator manens cum ſubditis. Non adeſſe prædicatorem. Expectatio reſurrectionis. Multitudinis credentium cor unum. Eſſe in peccato. In vitiis carnis. Caiphas in Chriſtum. Æqualitas in judicio. Gradus in judicio. Miſſi in infernum. Virgo Maria. Eccleſia. Quærens Chriſtus fructum in anima. Quærentes augmentum juſtitiæ. Deſiderantes diſcipuli ſalutem humanam. Deſiderium verbi Dei. Defectus verbi Dei & virtutum.

a Gloſ. int ſ. Exod. 3. b Ori ſ Pſ 38. hom 1. & ſ. Rom 4. Hil. ſ Matt. Can. 1 & ſ. Pſal. 58. c Aug ſ Pſ 58 103. d Rup ſ Ioan. e Glo. ord. ſ. Pſ 90. f Amb de Ioſeph. 12. g Greg ſ Eze. hom. 1. h Iſy ſ Lev. 16. i Hie ſ Agg. 2. k Hexap beat. l Hil ſ Pſ 68. m Aug 1. ſerm. Dom in monte. n Gre ſ. Eze. ho. 5. o Gre ſ 1. Re. 9. p Gre ſ 1 Re. 13. q Ori ſ Pſ 35. hom. 5. r Hie ep. multum in utroque. ſ Ru 2 ſ Mat. t Amb ſ Ro. 6. v Amb ſ Ro 7. x Gre ſ Re. 14. y Ori ſ. Matt. hom 35. z Hie ſ Iſ. 24. aa Hie ſ Ioel. 2. bb Hie ep ad verſ Iovin. & ſ Iſ. 65. & ſ Gal 1. & ſ. Eze b 26. Gre 14. m 8. Ru 10 ſ Apo. cc Lyr ſ Eſth. 2. dd Ori ſ. Mat. hom. 16. 34. ee Hil ſ Matt. Can. 5. ff Hie ſ Iſa. 21. Amb ſ. Lu. 6. gg Hie ſ Mat. 5 & ſ Eza 18. hh Au ſ Pſ 58. Bed ſ Prov. 27. Hie ſup. Matt Can 18. Hie ad Ruſt. Aug. ho 45. Ori ſ. Gen. ho 16. & ſ. Lu ho 33. Hil ſ Pſ 58.

a Gre 14. mo. 7. & 6. mor. 18. & 20 m 8 Cyril. de ado. in Spiritu S. Hie. ſ Eze. 6. b Hie ep beatitud. 104. Am ſ. Luc. 15. c Rup ſ Amos 8. d Hie ſ. Iſa. 8. 32. 65. Amb. de Ioſeph. 7. e Arn ſ. pſ. 104. 106. f Baſi ſ. pſ. 33. Au ſ. pſ. 32. 36. Ori ſ pſ 37. hom. 3. & ſ. Matt. ho. 28. g Amb de Abra 4. Ber. ſer. de affectionibus animæ h Gre ſ. 1 Re. 2. & 6 mo. 2. i Hie. ſ Iſ. 58. & ſ. Ier. 31. Aug 17. civ. Dei. 4 k Gr 16. m. 9 l Arn. ſ pſ. 58 m Ori ſ Exo. ho. 5. & ſ. Num. ho. 27. n Hie. de manſionibus.

4.*b.Ezech.34.g.36.f.* Inedia invadit coſtas iniqui, *a* quia fames interna ſenſus mentis extenuat: ut cogitationes ſuas nullatenus tegant, *Iob.5.d.10.c.*30.4. Porrò qui ſimplici contentus fide, inſtar brutorũ animalium, verſatur quidem in eccleſia, ſed tamen in nullo bono opere proficit, nec imitator eſt formicæ, quæ in meſſe præparat ſibi cibos, atque comportat. Iſte fame morietur, *Ezech.6.d.*14.*e.*4.*Reg.*4.*d.* Fames etiam in regione, ubi erat filius prodigus, *b* eſt defectus virtutum, & bonorum operum in mundo, ubi enim non colitur Deus, ſed idola, ubi veritas in juſtitia detinetur, fames eſt valida, *Luc.15.c.* Hæc fames verbi Dei, eſt in Judæis, *c* quia circumferunt verbum Dei, & fame pereunt, *Amos 8. d.*

Fames præterea, eſt *d* ignorantia veritatis, & diſceſſio à fide, quum non eſt, qui faciat bonum, *Gen.41.d.Pſal.*104.106.145.*Iſa.5.d.65.c.* Et eſurierunt divites, hoc eſt, Judæi, qui occiderunt panem vitæ: Et hæretici, qui ſe privaverunt veritate. Et eſuriens, & ſitiens, eſt *e* hæreticus, carens doctrina veritatis, aut turba Judæorum, *Pſal.33.Iſa.9.d.29.c.32.b.44.b.* — D-ſidiae veritatis & fidei.

Fames præterea, vel dies famis, deſignant tempus *f* hujus vitæ, vel tempus tribulationum, vel etiam tempus judicii univerſalis, *Pſal.*32.36. *Thre.5.b. Matth.24.b.* — Tempus hujus vitæ, & tribulationum, & judicii.

Fames *g* carnalium voluptatum erat, quam patiebantur filii Iſraël in deſerto, *Exod 16.a.* fames quæ cogit deſcendere in Ægyptum, eſt cupiditas carnis, & rerum temporalium, *Gen. 12. c.* Hac fame peribat filius prodigus, *Luc.18 c.* — Cupiditas carnalis.

Famelici ſaturati ſunt, *h* Gentiles myſteriorum fidei notitiam recipientes, 1. *Reg.* 2. *a.* Et famelici ſaturantur, quia ſancti viri humilitatis arce præditi, dum ſe altos non ſentiunt, excelſa virtutum dona promerentur, juxta illud, *Iſa.66.a.* Super quem requieſcet Spiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum? Et famelici ſaturantur, dum ii, qui mundi, & vacui ſunt à vitiis, Euchariſtiam ſumunt. Eſuriens etiam erat Gentilis populus, carens *i* pane verbi Dei, *Iſa.* 58.*b.Iere.31.e.* Sed hic famelicus comedit meſſem ſtulti populi Judæorum, *Iob.5.a.* — Gentiles.

Eſuriens, interdum eſt *k* curioſus, & qui vult plus ſapere, quàm oportet ſapere: cui eccleſia ſubtrahit panem, *Iob.22.a.* — Curioſus. Fames dæmonum contra animam.

Fames etiam eſt *l* dæmonum contra animam, quam devorare cupiunt, *Pſal.*58.

Etham.

ETHAM, id eſt, *m* fortitudo eorum, aut vomer, vel adventus eorum: deſertum magnum, arenoſum ad mare rubrum, reſpiciens Melonos, ubi fuerunt tertia caſtra filiorum Iſraël poſt Sochor, in extremis finibus ſolitudinis, & juxta Hieronymum, *n* eſt idem, quod deſertum Sur, *Exod.13.d Num.33.*4. Etham typus eſt reſurrectionis Chriſti, & aliorum myſteriorum, eſt in extremis finibus ſolitudinis, ubi ſumenda eſt fortitudo, ideò primum ibi videtur Dominus in columna ignis per noctem, & nubis per diem, ut deſignetur lumen Chriſti, neceſſarium nobis ad vitandos errores. Eſt enim convallis, ubi ſunt pugnæ & victoriæ: quia pugnandum eſt nobis poſt egreſſionem de Ægypto, & vincendus Pharao. — Reſurrectio Chriſti.

Ethan.

o Aug. ſ pſal. 73. Gre. 33 m. 13. p Ru ſ Iudi. 18.

ETHAN, id eſt, fortitudo, *Pſal.*73. Non eſt nomen loci, ſed ſignificat fortitudinem. Et ſiccat Deus fluvios Ethan, hoc eſt, flumina fortis, & vehementia, deſignat autem *o* diabolum, cujus flumina ſiccat Deus, quum ejus vehementes tentationes ad nihilum redigit. — Diabolus.

Petra autem Ethan eſt in tribu Juda, in qua latebat Samſon, deſignat *p* conſcientiam tutam & ſolitariam, in qua quieſcit Chriſtus. — Conſcientia bona.

Ethæus

ETHÆUS, ſive Chetæus, id eſt, confractus, vel formidans, aut ſtupens: populus Chananæorum, ejectus à filiis Iſraël, *Gen.10.c.Exod.33.a.34.b.* deſignat gentiles, vel hæreticos, aut alioqui infideles ab eccleſia expellendos. — Infideles.

Ethnicus, vide Gentilis.

Eva.

q Amb. ſup. Luc. 3. r Amb de Para. 2. Hil. 2 alleg. Aug 2. de Gen contr. Manic 21. ſ Bed. ſ. Ge. 4.

E V A, id eſt, viva, vel vivens, prima mulier producta ex coſta Adæ dormientis, quæ poſtmodum ſerpenti conſentiens, comedit de ligno vetito, & virum etiam ſuum peccare fecit. — Eccleſia.

Typus eſt *q* Eccleſiæ, de latere Chriſti in cruce dormientis productæ. Facta eſt autem de coſta: quæ eſt os, quia eccleſia in Chriſto eſt fortis. Appellata eſt autem vita poſt peccatum, quia eſt vivificata à Chriſto, & parit in dolore filios, quum vocat ad pœnitentiam peccatores, concipit autem per conjunctionem viri, hoc eſt, Chriſti, cui conjungitur tanquam capiti, à quo habet ſacramenta, *Geneſ.2.d.3.d. Tob.8.b.1. Tim.1.d.*

Significat etiam *r* ſenſum, qui medius eſt, aut indifferens ad bonum, & ad malum, ideò eget viro, hoc eſt, ratione: à qua ſi ſeparetur, decipitur, ſicut Eva fuit decepta, & dicta eſt vita, propter bona opera, quæ ſenſus parit, quando conjungitur rationi, tanquam viro, *Gen.3.d.2.Cor.11.a.* Pari ratione ſignificat *ſ* carnem animæ, ſeu menti copulatam. — Senſus. Caro.

Evadere, Effugere.

t Gre. 2 mor. 25. 34. v Lyr. ſ. Ge. 14

EVADERE, eſt effugere, aut fugiendo ab aliquo periculo liberari: ut qui evadit manus perſequentis. Eſt etiam per aliquam difficultatem ad aliquid inſigne pervenire, ut qui evadit doctus. Eſt etiam declinare, *Ioſu.*22.*a.* Quo poſſit evadere iram proximi.

Evadens nuncius, qui venit ad Job ſolus, *Iob.* 1. *c.* eſt *t* ſermo propheticus, quia dum fiunt mala omnia, quæ prædixit, quaſi ſanus ad Dominum ſolus redit. Dum enim vera dixiſſe de perditorum caſu cognoſcitur, quaſi inter mortuos vixiſſe monſtratur. Vel eſt rationis diſcretio, quæ aliis pereuntibus domum redit, dum turbata tentationis motibus diſcretio ad conſcientiam recurrit, ut, quod repentinis incurſibus præoccupata mens ſe perdidiſſe penſat, hoc compunctionis ſtudio afflicta recipiat. — Sermo propheticus.

Evadens unus, ne caperetur in bello Sodomorũ, *Ge.14.b.* eſt qui non *v* eſt ſubditus poteſtati diaboli. — Non ſubditus diabolo.

Idem

Idem deſignat evadens Abiathar à cæde, quam exercebat Saul in ſacerdotes, 1. *Reg.22.d.* Et evadens Judith ab Holopherne, *Judith.13.c. Jud.3.d.2.Reg.15.c.Prov.12.b.19.a. Eccl.11.b.20.a.d.* Et effugere fumum, eſt *a* evadere peccatum, *Iſa.14.g.* Et effugere mulierem, *Eccl.7.d.* *a Hie.ſ Iſa.*

Non evadere vindictam Dei. Effugit nemo manus Domini, *b* quia nemo poteſt ejus vindictam evadere, niſi ad eumdem ipſum recurrendo, *Iob.1.c.11.d.Sap.16.b.Thre.2.g.Rom.2.a.1.Theſſ.5.a.Hebr.2.b.12.f.* *b Gre.10 mo. 21.*

Effugit Spiritus ſanctus fictum diſciplinæ, *Sap.1.b.* quis *c* non eſt in eo, qui ſolam habet oſtentationem exterioris diſciplinæ. *c Lyr. ſ Sap.1.*

Fugientes correctionem. Evadens exercitus Syriæ, de manu Regis Aſa, videtur deſignare malos fugientes correctionem bonorum, *2.Par.16.c.* Sic dantur multæ evaſiones, quæ in bonum, & in malum ad allegoriam deduci poſſunt, *Deut.3.a.Ioſu.10.d.1.Reg.30.e.20.b.2.Par.20.e.36.d.Iudith.18.a. Eccl.40.a. Ier.38.b.48.c.50.c.2.Cor.11.g. Dan.11.g. Act.27.g.28.a.*

Liberari à peccato. Evadens homicida caſualis in civitate refugii, *Deut.19.a.c.Ioſu.20.a.* eſt *d* qui liberatur à peccato, confugiens ad Chriſtum, & pœnitentiam. *d Lyra ſup. Deut.19.*

Evadit durus equus indomitus, & filius remiſſus evadit præceps, *Eccl.30.b.*

Eveus.

EVEUS, id eſt, iniquus & perverſus, fuerunt populi ex Chananæis, qui habitabant in Aſerim, uſque Gazam, quos expulerunt Capadoces, *Exod.3.a.34.b.Deut.2.a.Ioſu.13.a.4.Reg.17.f.*

Evaginare, vide Vagina.

Evangelium, Evangelizare, Evangeliſta.

EVANGELIUM, eſt bonum nuncium, quod nomen attribuitur novæ legi, cujus initium annunciat nobis regnum cœlorum. Evangeliſta verò eſt, qui annunciat bonum nuncium.

Chriſtus. Evangeliſta, quem dat Deus Hieruſalem, hoc eſt, eccleſiæ, eſt *e* Chriſtus, qui evangelizavit pacem: aut etiam alii Evangeliſtæ, *Iſa.41.g. Nahu.1.d.* *e Hie.ſ Iſ.41.*

Mulieres nunciantes reſurrectionẽ. Apoſtoli prædicantes. Evangelizantes, quibus Deus dat verbum, *Pſal.67.* dici poſſunt *f* mulieres, quæ annunciaverunt Apoſtolis Chriſti reſurrectionem. Vel ſunt *g* ipſi Apoſtoli prædicantes. Evangelizans Sion, eſt prædicans Judæis, *Iſa.40.b.* *f Aru.ſ pſ.67. g Hie.ſ pſ.67. & ſ Iſa 40.*

Prædicatum Evangelium peccatoribus. Evangelizatum eſt Evangelium Chriſti mortuis, quum *h* peccatoribus prædicatum, *1.Petr.4.b.* *h Aug.ep.99.*

Evangelizare, perpaucorum eſt, Baptizare autem cujuslibet, modò fungatur ſacerdotio. Ideò ait Paulus, *1 Cor.1.c.* Non me miſit Dominus baptizare, ſed evangelizare. *i Chry.ſu.1. Cor.ho.3.*

Evellere, Avellere, Eruere, Vellere, Convellere.

EVELLERE, eſt radicare, aut extirpare, quod alicubi fixum eſt, aut etiam liberare.

Liberans Deus à voluptatibus. Evellit Deus de laqueo pedes, *Pſal.24.* quum *k* ſenſus liberat à voluptatibus, per quas capiebatur à diabolo. *k Hie.ſ pſ.24.*

Liberans Eccleſiam ab hæreticis. Evellit Deus hæreditatem ſuam, de medio vicinorum, *Ier.12.d.* quum *l* liberat eccleſiam ab hæreticis. *l Hie.ſ.Ier.12.*

Caſtigans Deus. Evellit Deus cùm caſtigat, *Ier.21.e.* Et evellit tangentes hæreditatem Iſraël, de terra ſua, *Ier.12.d.* quaſi perdit *m* hæreticos cum erroribus ſuis, & evellit evulſione, quia eos in inferno perpetuo perdit. Et avellit Jechoniam de manu dextra ſua, quum abjecit regem, & regnum Judæorum, *Iere.22.f.45.b.51.c.* Evellit etiam Deus eum, qui gloriatur in malitiis, *Pſa.51.* quum *n* expellit diabolum à corde. Et evellit de tabernaculo, quum diſpergit Judæos, deſtructa Hieruſalem. Et evellit radicem eorum de terra viventium, quando tollitur eis ſpes, ut recipiantur in ſinu Abrahæ. Avellitur de tabernaculo ſuo fiducia divitis ſuperbi, *Iob.18.c.* quum *o* perdit Deus & diſſipat cogitationes divitis, quibus intendebat requieſcere, comedere, bibere, & epulari. Et avelluntur prævaricatores, quaſi ſpinæ quæ non tolluntur manibus, *2.Reg.23.a.3.Reg.14.d.2.Par.7.d.* Et evellit Deus cedrum, hoc eſt, ſynagogam deſtruit, *Ezec.17.c.* Et evellit lucos Hieruſalem, *Mich.5.d.* Et vineam, *Ezec.19.d.* *m Hie.ſ.Ie.12. n Aru. & Hil.ſ.pſ.51. o Gre.14.mo.8. p Gr.14.mo.20.*

Convertentes Apoſtoli auditores. Non evellit ultra Deus, quum non amplius caſtigat, ſed dat ſalutem æternam, *Ier.24.c.31.g.42.b.Amos 9.d.* Et avulſa arbor eſt, *p* qui perdit ſpem cœleſtium præmiorum, *Iob.19.b.*

Vellentes Apoſtoli ſpicas, *Matth.12.a.* erant *q* convertentes auditores, fructus fidei ab infidelibus eruentes. Evellere autem radices vitiorum, eſt *r* officium Chriſti, & prædicatoris, *Ier.1.b.31.e.* *q Hil.ſ.Matt.can.2. Ambſ Luc.6. r Ori.ſ Ioſu.hom.23.&ſ. Ier.ho.1.&ſ. Ezech.ho.1.*

Repelli à communione. Evellitur de altari, qui per induſtriam occidit aliquem, *Exod.21.b.* hoc eſt, *ſ* repellitur à communione, qui alios in hæreſim inducit. Et eruere lapides leproſos à domo, eſt ejicere hæreticos ab eccleſia, *Levi.14.e.* *ſ Glo.inter.ſ. Exod.21.*

Abjicere ſcandalizantem. Eruere oculum ſcandalizantem, *Matt.5.e.* eſt amovere à ſe retrahentes à Chriſto. *t Au.i.ſer. Domini in monte.*

Cæcitas ad cæleſtia. Eruitur oculus dexter, 1. *Reg.11.a.* quando *v* mens ea cæcitate percutitur, ut ultra ad videnda cœleſtia non aperiatur. Sic eruerunt Philiſthiim oculos Samſon, *Iud.16.e.* Eruens autem Rex Babylonis oculos Sedechiæ, occiſis prius ejus filiis, deſignat, quod malignus ſpiritus, ſubductis prius bonis operibus, poſt etiam, intelligentiæ lumen tollit, *Ier.39.b.52.c.* *v Gre.ſ.1.Re.11 & 2.mo.16.*

Erui oculos ſuos à Moyſe, querebantur filii Iſrael, *Num.16.b.* quaſi indicantes ſe deceptos à Moyſe.

Virginitas. Evellendi tempus dicitur eſſe in virginitate, *x* quæ omnes carnis concupiſcentias præcidere conatur, *Eccl.3.b.* *x Hie.ad Iovinian.*

Colligi opera. Mori ſuperbum. Evelli fœnum tectorum, eſt *y* colligi opera, vel mori ſuperbum, *Pſal.124.Eccl.1.4.c.* *y Hil. & Au.ſ.pſ.122.*

Solitaria oratio. Avulſus Chriſtus à diſcipulis, quantum eſt jactus lapidis, ut oraret, *Luc.22.d.* Innuit *z* orationem debere eſſe ſolitariam. *z Gloſ.ord.ſ. Luc.22.*

Apti ad ſolidiorem doctrinam. Avulſi ab uberibus, *Iſa.28.c.* ſunt, *aa* qui ad ſolidiorem doctrinam percipiendam, jam ſunt apti. Vel qui ſeparati ſunt à deliciis, & voluptatibus. *aa Hie.ſ Iſ.28. bb Ori.ſ Ezec.ho.11.*

Diabolus perdere nitens principes eccleſiæ. Avellens aquila ſummitatem cedri, *Ezech.17.a.* eſt *bb* diabolus, qui perdere nititur principes eccleſiæ. Vel eſt *cc* Nabuchodonoſor tollens principes Hieruſalem in Babylonem. Et evulſit Pharao radices vineæ, quum deſtruxit reliquias Judæorum confugientium ad ſe, *Ezec.17.c.* *cc Hie.ſ.Eze.17.*

Abjiciendæ malæ cogitationes. Evellens Eſdras capillos capitis ſui & barbæ præ dolore, *1.Eſdr.9.a.* deſignat *dd* evellendas malas cogitationes, ut bonæ inducantur. *dd Glo.ord.ſ. 1.Eſd.9.*

Ablata poteſtas. Evulſa tria cornua beſtiæ quartæ, *Dan.7.c.* deſignant *ee* ablatam poteſtatem Regum. Et evulſæ alæ *ee Hie.ſ.Dan.7.*

beſtiæ,

beſtiæ, deſignant ablatam poteſtatem regni Babylonis, *Dan.* 7. *b.* Vel deſignatur ablatos eſſe ſublimes contemplaudi volatus *a* propter præcipitationis & præſumptionis audaciam, infirmitate urgente, & cogente neceſſitate.

a Ric. de S. Vict. de vitio mutab. 6.

Vellentes, quibus dedit Chriſtus genas, fuerunt Principes Judæorum, & carnifices, *Iſa.* 50.*c.* Eruentes Philiſthum oculos Samſon, fuerunt *b* Judæi occidentes Chriſtum, *Iud.*16.*f.*

b Rup. ſ. Iud. 16.

Eruens paſtor de ore leonis, duo crura, aut extremum auriculæ ovis, *Amos* 3.*c.* eſt *c* liberans aliquos à diabolo.

c Lyra. ſup. Amos 3.

Convulſa tempeſtate, ſeu inſtabilis, erat *d* gentilitas, quæ ſæculi turbinibus, & variis idolorum cultibus jactabatur, *Iſa.* 54.*c.* Et eccleſia perſequutionibus afflicta.

d Lyr. ſ. Iſ. 54.

Vellicans Amos ſycomoros, *Amos* 7.*d.* eſt *e* vel legens frondes ad paſtum ovium, vel colligens mora rubi ad cibum.

e Glo. ord. ſ. Amos 7.

Iudæi & carnifices in Chriſtum. Liberans Prælatos à diabolo. Gentilitas. Eccleſia.

Avelli erumpentes aquas, *Iere.*18.*b.* hoc eſt, deficere fontes, ponitur, ut impoſſibile, ut intelligatur, nec divinam *f* bonitatem poſſe deficere. Aut certè avelli ſitientem à fontibus, eſt grave: quum tamen filii Iſraël reliquerint Deum fontem vivum.

f Glo. ord. ſ. Ier. 18.

Evertere, Subvertere, Obruere.

EVERTERE, eſt interdum deflectere, *Dan.*13.*a.* Everterunt ſenſum ſuum. Delere, 2.*Par.*22.*a.* Cum everteret Jehu domum Achab. Dejicere, *Matt.*21.*a.* Menſas numulariorum evertit. Deſtruere, 2.*Reg.*23. *b.* Ut avertat urbem propter me.

Subvertit Deus rotas curruum Ægypti, quum deſtruxit potentiam ſuperborum. Ita ſubvertit inimicos ſuos, *Exod.*14.*f. Num.*32.*d. Iudi.*5.*a.*7.*d.* Et ſubvertit ſpiritus montes, quum Deus humiliat aut perdit ſuperbos, 3.*Reg.*19.*e.* Subvertit etiam Sapientia à radicibus montes, quum ad colendum Deum potentes ſæculi, ab imis cogitationibus proſternuntur, *Ioan.*18.*b.* Evertit quoque, ſeu evertit divina ſapientia domum vitiorum, *Luc.*15.*b.*

g Gr. 18.*m.* 22. *Bern. de gratia & libero arbitrio.* — *Deſtruxit Deus potentiam ſuperborum.*

Evertit Jeſus cathedras vendentium columbas, quum *h* ejecit à ſtatu ſuo malos Prælatos & prædicatores, & ſpiritalem gratiam, vel dona Spiritus ſancti vendentes, qui vel ante humanos, vel ante divinos oculos ſacerdotio privantur. Et evertit menſas numulariorum, hoc eſt doctrinam hæreticorum, *Matt.*21.*b. Marc.*11.*b. Luc.*19.*g. Ioan.*2.*c.* Et evertendi facultatem habuit Jeremias, deſignans Chriſtum, *Ier.*1.*b. Eccl.*49.*d. Agg.*2.*d.*

h Ori. ſ. Matt. hom 15. *Hil. ſ. Matt. Can* 21. *Amb. ſ. Luc.* 19. — *Ejicien Chriſtus malos Prælatos, & prædicatores.*

Subvertet Deus Babylonem ſicut Sodomam, *i* quando in judicio ſtatum mundi mutabit, *Iſa.*13.*d. Gen.*13.*b.*19.*c. Deut.*29.*d. Iud.*2.*d. Ier.*20.*d.*49.*d. Thren.*4.*a. Ezech.*29.*c. Amos* 4.*d. Ioan.*3.*b. Agg.*2.*d.* 2. *Petr.*2.*b.* Et ſubvertit montes, hoc eſt, dæmones, & ſuperbos, *Iob.*28.*b.* Et ſubvertit inſidias impiorum, *Prov.*12.*a. Iere.*19.*b.*46.*d.*

Gre hom. 17. *i Hie. ſ. Iſa.* 13. *& ſ. Iob.* 28. — *Perdens dæmones ... Mutans mundi ſtatum in judicio.*

Subvertit Deus in furore ſuo Judæos, quum *k* eorum deſtructa civitate, diſperſi ſunt per orbem: & cum litera legis, & Prophetarum abjecta, induxit Deus ſenſum ſpiritualem, *Iob.* 9.*a.* Subvertentur etiam condenſa ſaltus, in deſtructione Judææ, & abjectione literalis obſervantiæ legis, *Iſa.*10.*g. Ezech.*38.*g.* Et terra, de qua oriebatur panis, ſubverſa eſt igne, *l* quando Judæi invidiæ igne adverſos Chriſtum accenſi, putantes illum perdere, ipſi perierunt, *Iob.*28.*a. Deut.*28.*g.* 3.*Reg.*19.*b.* Sic everſi ſunt muri Hieruſalem, & ſubvertit Deus ſemitas Hieruſalem, *Eccl.*47.*d. Iere.*39.*d. Thren.*3.*b. Ezech.*21.*c. Amos* 4.*d.* 1. *Mach.*2.*f.*

k Amb. 1. *de interpr.* 5. *l Gre.* 9. *m.* 2. *&* 18. *mo.* 19. — *Perdens dæmones & ſuperbos. Deſtructio Iudæorum & literæ legis.*

Subvertit Deus ſemitas animæ, *m* quando permittit ipſam à diabolo ſubverti, *Thren.*2.*b.* Et ſubtilis intellectus divinarum rerum ſcientia mundana & vana opprimi.

m Gl. int. ſ. Thren. 3. — *Oppreſſio mentis.*

Evertens Judith Holophernem, eſt Beata Virgo Maria conterens Satanam, *Iudith.*9.*c.*

Conterens Satanam Maria.

Subvertit Deus omnia, *Iob.*12.*b.* hoc eſt, *n* ſubvertit cœlum quidem, quum terribili, & occulta diſpenſatione, humanæ contemplationis celſitudinem deſtruit: Subvertit infernum, cùm cujuſlibet mentem in ſuis tentationibus pavidam, cadere etiam ad deteriora permittit: Subvertit terram, cum fructificationem boni operis, adverſis irruentibus intercidit. Subvertit mare, quando fluctuationem noſtræ titubationis emergenti ſubito pavore confundit.

n Gre. 10 *mo.* 11. — *Humiliat Deus. Meliores ...*

Subvertunt terram aquæ, *Iob.*12.*c.* quando *o* divinæ inſpirationes, & dona Spiritus ſancti, mentem terrenam & dura emolliunt, & ad pœnitentiam convertunt. Terra etiam ſubvertitur igni, *Iob.*28.*b.* quum *p* amoris deſiderio, carnalis concupiſcentia comburitur. Subvertere etiam Chananæum, *q* eſt mortificare membra, *Ioſu.*17.*c. Num.* 21.*a.*

o Gr. 11. *m.* 7. *p Hie. ſ. Iob.* 28. *q Ori. ſ. Ioſu. hom* 22. — *Tolli concupiſcentiam.*

Evertere ſimulacra Deorum, & aras, eſt deſtruere avaritiam, quæ eſt idolorum ſervitus, *Deut.*7.*a.* 12.*a.* 3.*Reg.*15.*c.* 2. *Par.*14.*a.*13.*a.*

Deſtruere avaritiam.

Everſus, ut caderet, eſt, *r* qui gravi tentatione impellitur, quem Dominus ſuſcipit, ne cadat, *Pſalm.* 117. Evertere autem nemo poteſt, quæ Deus operatur, aut ſuſtentat, *Iſa.*43.*b.*

r Glo. ord. ſ. Pſ. 117. *ſ Gre.* 11. *m.* 13. — *Graviter tentatus.*

Subverſæ gentes, quas Dominus reſtituit, ſunt *ſ* populi infideles, quos Dominus ab infidelitate convertit, *Iob.*12.*d.*

Converſi ab infidelitate.

Subvertunt munera verba juſtorum, *Exod.*23.*a.* quia faciunt judicem iniquam proferre ſententiam.

Iniquam ſententiam ...

Subvertunt animas hæretici, *t* quum eas ad vitia & errores trahunt, *Ezech.*13. Et malignitas evertit ſedes potentium, *Sap.*5.*d.* Sic everterunt ſenſum ſuum ſenes Babylonis, *Dan.*13.*b. Num.*32.*b.* 3.*Reg.*13.*g. Thren.*1.*g. Actor.*13.*a.* Et ſubvertere nituntur amici Job amicum *v* ſuum, hoc eſt, eccleſiam, *Iob.*6.*d.* Subvertunt etiam hæretici ſeu adverſarii pedes Job, hoc eſt, ipſius eccleſiæ, quum extrema membra illius, ad ſui dogmatis errorem pertrahunt. Et ſubvertunt viam pauperum, *x* quum eos qui ſimpliciter ad Deum tendunt, erroribus implicant, *Iob.*24.*a.*30.*b.* Subvertitur civitas ore impiorum, *Prov.*11. *b. Thren.*1.*g.* 2.*Timot.*2.*c.* Et ſubverſores ſunt hæretici, *Ezec.*2.*c.*

t Orig. ſ. Exo. ho 3. *v Gre* 8. *m.* 18 *&* 20. *m.* 22. *x Hie. ſ. Iob* 24. *Gre* 16. *m.* 6. *Hie. ſ. Ezech* 26.

Subvertit fluvius fundamenta malorum, *Iob.* 22.*c.* quando ipſe curſos mutabilitatis, ſtatum in eis ſubruit perverſæ conſtructionis. Et ſubvertit Rex Babylonis domos præclaras Tyri, quum omnis hæreticorum gloria perit, *Ezech.*26.*c.* Et ſubvertit grando ſpem mendacii, *Iſa.*28.*e.* quum divina vindicta diſperdit fiduciam hæreticorum.

Deſtrui ... malorum.

Evertere matrem in Iſraël, fuiſſet deſtruere in eo populo unam civitatem, 2. *Reg.*20.*f.*

Evertit mulier domum, *Luc.*15.*b.* Potius legendum evertit: Unde & Gregorius *y* ait, in aliquibus exemplaribus legi, emundat.

y Gre. ho. 34.

Euphra-

Euphrates.

EUPHRATES, id eſt, *a* frugifer, ſive fructificans, aut creſcens, eſt unum è quatuor fluminibus, quæ egrediuntur de paradiſo terreſtri, poniturque terminus terræ promiſſionis, tranſitque per Babylonem, *Gen.2.c.15.d.Deut.11.c.Ioſu.1.a.2.Reg.8.a.* Et *Apoc.9.c.* Ponitur pro cunctis terminis Iſraël.

a Ru.ſ.ſ.Aſ

Iuſtitia. Virtutes corporis.

Typus eſt *b* juſtitiæ, quæ maximè bonis operibus fructificando in proximos redundat, & etiam virtutum corporis, per quas bonæ operationes exercent. Non deſcribitur qua fluat ſicut alia flumina, quæ de paradiſo oriuntur propter generalitatem juſtitiæ, quæ undequaque extenditur, *Gen.2.c.* Tunc autem oritur Euphrates, quum iraſcibilis & concupiſcibilis obtemperant rationi, *4.Reg.24.b.2.Par.9.f.35. c.Iudith.1.b.Eccl.24.d.Iere13.a.36.b Apoc.9.c.16.c.*

b Amb de Para.5 & de Abra 10. Philo 1 alleg Bed ſ. Gen 1 c Geor Venet Can 1. tom.7 cap.12.

Ignea vis

Deſignat *c* etiam calorem & vim igneam, quæ omnibus fœcunditatem præſtat. Nam adveniente calore, incipiunt omnia germinare, & ipſo ferveſcente matureſcere, & eodem recedente ſpoliatur terra, & arbores dimittunt fructus & folia. Sol enim, qui pater vitæ dicitur, mediante calore rebus inferioribus vitam præſtat, & convenit cum Deo, qui ignis exiſtens dat omnibus fœcunditatem & fructum

Populus peccator. Fluxus voluptatum. Magi.

Deſignare etiam poteſt ſecundùm quod eſt fluvius Babylonis, *d* populum peccatorem, & fluxum voluptatum & vitiorum, *4.Reg.6.a.Apoc.9.c.16.c.* Vel deſignat *e* Philoſophos, & magos, & Poëtas, qui in mundo dementabant Reges, & Gentes.

d Aug.ſ.Apo. ho. 10 & ſer. 210. e Rup 9.ſ. Apo.

Evidens, quære Manifeſtum.
Evigilare, Expergeſieri, Excitari, Suſcitari.

EVIGILARE dicitur, qui à ſomno excitatur, & etiam expergeſieri, & ſuſcitari, Et exurgere, *Eccl. 6, d.* Si videris ſenſatum, evigila ad eum. Excitare autem eſt commovere, *Pſal.77.* In iram excitarunt excelſum. Suſcitare verò eſt erigere, 18.*c.* Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum. Exaltare, *1.Reg.2.b.* Suſcitat de pulvere egenum. Excitare, *Num.24.b.* Quam ſuſcitare nullus audebit. Incitare, 3.*b.* Qui parati ſunt ſuſcitare Leviathan. Inſpirare *Agge.1 d.* Suſcitavit Dominus ſpiritum Zorobabel. Renovare, *4.Reg.23.a.* Et ſuſcitarent verba fœderis hujus. Reſuſcitare, *1.Reg.18.b.* Suſcita mihi, quem dixero tibi. Revocare, *Hoſ.6.a* In die tertia ſuſcitabit vos *Pſal.77.* Suſcitabit teſtimonium in Jacob. Supplere, *Deu. 25.b.* Suſcitabit ſemen fratris ſui.

Providentia Dei. Punitio Dei. Succurrens Deus.

Evigilare non convenit Deo, niſi ſecundùm metaphoram. Evigilatio autem in Deo, dicit *f* attentionem ipſius ad eorum providentiam, qui diſciplina vel ſalute indigent *Iob 8.a.* Evigilat etiam cogitatio Domini contra Babylonem, quando grandem intendit punitorem inferre, *Iere.51.c. Ezech.7.b. Dan. 9.b.* Et peccantes dicuntur iracundiam ejus excitare, *Lev.10.b 2.Par 36.d.Iudith.8 b. Eccl.36 a.* Et ſuſcitat flagellum, *g* cum caſtigat, vel hic, vel in judicio, *Iſa.10.f.* Et excitatur tanquam dormiens Dominus, *Pſal.77.* quando *h* ſuccurrit in tribulatione, cùm prius videretur diſſimulare.

f Dion.ep 9. g Hie.ſ Iſ 10. h Arn ſ.pſal. 77.

Oſtendens Chriſtum mundo.

Suſcitat Deus juſtum ab Oriente, quando *i* oſtendit Chriſtum mundo à Patre natum, vel cùm prædicari facit Chriſtum inter gentes, *Iſa.41.a.45.b.23.a.* Et ſuſcitavit David, hoc eſt, Chriſtum, *Iere.30.b. Ezec.34.f.* Et ſuſcitavit tabernaculum David, quum Verbum naturam humanam aſſumpſit, *Amos 9.c.* Et ſuſcitavit ſacerdotem fidelium, *1.Reg.2.g.*

i Hie.ſ.Iſ 41. & ſ Ier.30 Chryſ ſ Ioan. hom. 10

Reſurrectio Chriſti

Evigilatio Noe poſt ſoporem ebrietatis, *Gen.9.d.* typus eſt *k* reſurrectionis Chriſti. Idem deſignavit ſuſcitatio ipſius Chriſti à ſomno, *Matt.8 c.* Et excitavit Deus potentiam ſuam, *l* quando Chriſtus reſurrexit à mortuis, *Pſal.79.* Et excitavit Chriſtus templum poſt triduum, vel intra triduum *m* ſuſcitando corpus ſuum, *Ioan.2.d.* Nemo audet ſuſcitare leonem, aut poteſt: quia Chriſtus propria virtute reſurrexit, *Gen.49.b.Hab.3.b.* Et ſuſcitavit Deus ſpiritum Zorobabelis, hoc eſt, Chriſtum ad ædificationem eccleſiæ, *Agg.1.d.* Et ſuſcitavit de terra inopem, Chriſtum videlicet ex Judæa, *1.Reg.2.b.*

k Bed.ſ.Ge.9. Ori.ſ Ge ho. 17 l Aug ſ pſ 9. m Amb.ep.12

Suſcitavit Deus verbum ſervi ſui, quum *n* implet verba Chriſti, *Iſa.44.d.* Et ſuſcitavit teſtimonium in Jacob, *Pſa.77.* dando legem novam per Chriſtum, qui teſtis dicitur Patris. Vel ſuſcitavit teſtimonium, quia dando legem, aliquid ſuſcitatum eſt. Sine lege enim ait Apoſtolus peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam aliquando ſine lege. Adveniente autem mandato, peccato revixit: Ecce quod ſuſcitatum eſt per teſtimonium, quod eſt lex, ut appareat quod latebat.

n Aug ſ.pſal. 77.

Implens pater verba Chriſti. Dans novam legem. Orantes ad Chriſtum. Irritatio Iudæorum ad invidiam. Dans Deus ſacerdotes & prædicatores. Dans Apoſtolos & Prophetas. Inſtituens legem novam. Vocatio gentilis populi, & ſuſcitatio generis humani. Vivificans Chriſtus Eccleſiam in cruce

Suſcitantes diſcipuli Chriſtum, ſunt *o* orationibus ipſum pulſantes, *Matt.8.c Marc.4.d.*

Suſcitavit Chriſtus zelum, *Iſa.42.c.* quando *p* mittens Apoſtolos ad prædicandum gentibus, in zelum & invidiam excitavit Judæos.

o Ori.in diver. ho 6. p Hie ſ.Iſa. 42.

Suſcitat Deus ſacerdotem fidelem, hoc eſt, ſacerdotem novi teſtamenti. Vel dicitur, quia ipſe non eligit niſi bonos, *1.Reg.2.g.* Et ſuſcitavit paſtores ſuper gregem ſuum, *q* quando miſit Apoſtolos & doctores, *Ier.23.a.* Et ſuſcitat Medos, cùm mittit prædicatores, *Iſa.13.b.Hab.2.b.*

q Hie ſ.Ier.23

Suſcitat Deus fundamenta generationis, & generationis, *r* quum in utroque populo excitavit Apoſtolos, & Prophetas, qui ſunt fundamenta eccleſiæ, *Iſa.58.d.* Et ſuſcitavit Dominus ſeptem paſtores, & octo primates, hoc eſt, Principes veteris ac novi teſtamenti, *Mich.5.b.* Suſcitat etiam Deus de filiis eccleſiæ Prophetas, & Nazareos. *Amos 2.c.*

r Hie ſ Iſa 18 & ſ Mich.5.1 & ſ.Amos 2.

Suſcitat Deus pactum ſempiternum, *ſ* quum inſtituit legem novam, *Ezec.16 g.* Et ſuſcitavit tabernaculum David, hoc eſt, eccleſiam, *Amos 9.d.*

ſ Hi: ſ. Ezec. 20 & ſ Amos 9.

Suſcitans Elias filium viduæ, eſt *t* Chriſtus gentilem populum, *3.Reg.17.c.* Et ſuſcitans Eliſæus alium puerum, eſt Chriſtus ſuſcitans genus humanum, *4. Reg. 4. f.* Et ſuſcitavit Deus egenum de pulvere, & inopem de terra, *v* quum gentilem populum liberat à peccatis, & quum abſcindit deliberationem peccati à corde, & terrenum ad cœleſtia elevat, & magnificat contemptorem inanis gloriæ, & honorum, *1.Reg.2.b.Pſal.112.* Et ſuſcitat de lapidibus filios Abrahæ, quum ad fidem Abrahæ convertit gentiles, *Matt.3.b.Luc.3.b.Iſa.41.g.* Et ſuſcitat terram Chriſtus, quum convertit gentiles terrenos, *Iſa 49.c.* Et ſuſcitat fideles de loco, in quo venditi fuerant *x* quum liberat eos ab erroribus, quibus decepti fuerant, *Ioel.3.b.Zach.4.a.9.c*

t Au ſer 201. Gre.9 mo.31 & ſ.1 Reg.2. v Ori ſ Luc. hom. 21. Aug ſ pſ 112. Hie ſ Ioel 3. x Hie ſ Ioel 3.

Suſcitat ſponſus ſponſam ſub arbore malo, *Cant.8.b.* quando in *y* cruce poſitus ſubditam ſibi eccleſiam, ad vitam revocavit, ut à ſomno mortis reſurgeret, & cum illo ſe crucifigens, ad novam reſurrectionem properaret, & ad apertam fidei confeſſionem elevaretur,

y Gre.ſ Can. 8. Amb de Iſ 8.

a Gr. ſ. Can. 2. Bern. ſ. Can. ſer. 52. b Ru ſ. can. 8. c Hu ſ. Iob. 39. d Gr. 31. m. 21. e Rup ſ. Hab. 3. f Ori ſ. Matt. hom. 22. Aug. 3. cont. Fau. 10. & ſ. pſa. 44. g Gre. 1. paſt 5 Bern. ſer. 1. in feſto Petri & Pauli Rup. 1. ſ. Deu. 37. h Hie ſ. Hoſ. 6 i Glo. ord ſ. Gen. 28. k Amb de Ioſeph. 13. l Hie ſ. Iſa. 26 & ſ. Amos 5. m Amb. ſup. Luc. 9. Amb ſ. Luc. 8. n Gr. 4. m. 24

Evigilare ſponſam, *Cant. 2. b.* eſt *a* animam dimiſſa contemplatione, temporalibus & exterioribus vacare. Et *b* Beatam Virginem Mariam tempore oportuno manifeſtare myſteria incarnationis Chriſti. *Vacare temporalibus. Manifeſtans virgo. Maria myſteria.*

Suſcitavit Deus equum quaſi locuſtas, *Iob. 39. c.* quando *c* de loco ad locum tranſilire facit peccatorem, nempe de præſentium delectatione, ad deſiderium futuri ſæculi inflammatus amore transferatur. Vel eſt, *d* quando Deus, eò ad altiora prædicatorem excitando ſublevat, quò graviore perſecutionis æſtu ipſum excruciari permittit. Suſcitat enim Deus arcum ſuum, quando *e* prædicari facit judicium, *Hab. 3. c.* *Transſire prædicatoris à terrenis ad cæleſtia.*

Suſcitatur ſemen fratris, cum *f* fiunt opera juxta Evangelium, quæ etiam erant dicta ſecundùm legem. Et quia fideles nominantur nomine Chriſti. *Gen. 38. b. Deut. 25. b. Matt. 22. c.* Suſcitat etiam ſemen fratris defuncti *g* prædicator, qui generat filios in fide. Unde meritò expuitur in faciem ejus, qui electus ad miniſterium evangelizandi, renuit officium, & excalceatur, quia non habet calceatos pedes in præparationem Evangelii pacis. *Prædicare, judicium. Opera novæ legis.*

Suſcitavit nos Deus in die tertia, hoc eſt, *h* in reſurrectione. *Hoſ. 6. a.* Et evigilare dicuntur, qui reſurgunt, quia quaſi excitantur à ſumno. *Iob 14. b. Iſa. 26. d. Ioan. 11. b.* *Vocari nomine Chriſti. Generare filios in Fide. Reſurrectio.*

Suſcitat Deus gentem ſuper domum Iſraël, quando caſtigat peccatores. *Amos 6. d.* *Caſtigans Deus.*

Evigilatio Jacob poſt viſam ſcalam in ſomniis. *Gen. 28. c.* deſignat *i* ſuſceptam cogitationem rerum divinarum. Idem deſignat evigilatio Salomonis. *3. Reg. 3. c.* *Perceptio myſteriorum.*

Evigilatio alia ejuſdem Jacob, poſtquam cognovit vivere Joſeph. *Gen. 45. g.* typus eſt *k* converſionis Judæorum ad fidem in fine mundi futuræ. *Converſio Iudæorum in fine mundi.*

Evigilant, qui à peccatis reſipiſcunt. *Dan. 12. a. 1. Cor. 15. d.* Et evigilant ſomniantes, *l* quum hæretici ſuos agnoſcunt errores. *Iſa. 26. d. 29. c. Ioel. 1. a. Act. 12. b.* Ad hæc referri poteſt evigilatio Pharaonis poſt viſa ſomnia. *Gen. 41. b.* Non ſuſcitant autem medici, quia Philoſophi non liberant animas à peccatis. *Iſa. 26. c.* juxta Septuaginta. Non eſt etiam, qui ſuſcitet virginem Iſraël, quia non ſurgit ad priorem ſtatum, quo erat ſine peccato: licet meritis ſurgat ad æqualem. *Amos 1. a.* *Reſipiſcere. Renovatio mentis.*

Evigilantes diſcipuli viderunt gloriam Chriſti. *m* quia nemo dormiens eum videt. *Luc. 9. d.* Ita dicitur. *Iere. 31. c.* Expergefactus ſum, & vidi.

Suſcitavit Jeſus publicè filium viduæ, ſecretò verò filiam Archiſynagogi, deſignans citò credituram eccleſiam ex Gentibus. Judæos verò, ex pluribus pauciores, *Luc. 8. g.* Venerat Chriſtus ad ſuſcitandas tribus Jacob. *Iſa. 49. b.* *Facilitas fidei Gentium & difficultas Iudæorum.*

Suſcitat Leviathan, *Iob. 3. b* qui *n* reſipiſcens à peccatis, diabolum in ſe prius quieſcentem & quaſi dormientem, excitat ad tentandum quia jecit eum à ſe. *Irritatio diaboli per pœnitentiam.*

o Hie ſ. Zach. 11 & ſ. Iob 39 p Gr. 4. m. 11 Au. 11 ſ. Apo.

Excitavit Deus Pharaonem, ut in ipſo oſtenderet potentiam ſuam, *Rom. 9. c.* quia permiſit eum indurari, quâ occaſione fecit mirabilia erga populum ſuum. Ita ſuſcitavit paſtorem ſtultum, hoc eſt, *o* Antichriſtum. *Zach. 11. d.* Et ſuſcitavit equum, quaſi locuſtas, *Iob. 39. c.* quia *p* permiſit dæmonem, ad diverſas vaſtandas regiones proſilire. Sic ſuſcitatur Leviathan, dicitur autem Pharao excitari, hoc eſt in regnum erigi: atque ita de cæteris. *Permittens indurari malis.*

Non expergefient mali in ſempiternum, *Iere. 51. g.* quia licet reſurgent in judicio, morti tamen æternæ tradentur. *Mors æterna.*

q Hie ſ. Iſ. 23. Suſcitans Sim turres Chaldææ, quando *q* dæmones exigunt turrem ſuperbiæ. *Iſa. 23. c.* *Erectio turris ſuperbiæ.*

Suſcitat infernus gigantes in occurſum Luciferi, *Iſa. 14. b.* quando damnati maledicunt diabolo, per quem peccaverunt. *Maledicunt damnati diabolo.*

r Greg. 4. m. 3. Suſcitatur falſiloquus adverſus faciem Job, quando *r* hæretici, aut pravi fidem exterius, quam in corde non habent, tempore pacis Eccleſiæ confitentur: quam tempore adverſitatis ejus denegant, & ipſi Eccleſiæ contradicunt, *Iob. 16. b.* *Symulata fides hæreticorum.*

ſ Glo. ord ſ. 3 Reg. 16. Suſcitans Hiel Hierico, prius à Joſue deſtructam, *Ioſ. 6. d. 3. Reg. 6. g.* deſignat *ſ* eum, qui cum abrenunciaſſet diabolo, & actibus ejus: iterum malè vivendo eadem vitia repetit. *Reverteus ad vitia.*

Evilath.

EVILATH, ſeu potius Chavila, id eſt, dolens, vel parturiens: regio Indiæ Orientalis, per quam tranſit Phiſon qui eſt Ganges, dicta à filio Jectam: eſt abundans auro optimo, & lapidibus pretioſis, eſtque terminus Orientalis Iſmaëlitarum, *Gen. 2. b. 10. d. 25. b.* Quanquam hæc Evila, quæ eſt terminus Iſmaëlitarum, videtur eſſe ea, quæ ponitur terminus Amalec, *1. Regum 15. b.* quum dicitur, percuſſiſſe Saul Amalec, ab Evila uſque Sur: & Iſmaël dicitur habitaſſe, ab evila uſque Sur, quæ reſpicit Ægyptum. Fuit alia Evila, quæ eſt regio Getulorum, ultra Numidiam, dicta ab Evila filio Chus, *Gen. 10. a.*

t Phil. 1 alleg. Evila, deſignare poteſt *t* imprudentiam, quam circuit Phiſon, hoc eſt prudentia: quia per prudentiam imprudentia eſt corrigenda, quod non fit per voluptates, ſed per laborem, & dolorem: & tunc naſcitur aurum & lapides pretioſi virtutum, *Gen. 2. b.* *Imprudentia.*

v Gr. ſ. 1 Reg. 15. Ut etiam Evila interpretatur parturiens, deſignat concupiſcentiam, quæ parturit peccata. Et percuſſit Saul Amalec ab Evila uſque Sur, hoc eſt *v* abſtulit pravam concupiſcentiam & deliberationem, & opera, uſque ad eos qui habent pravam conſuetudinem, *1. Reg. 15. b.* *Concupiſcentia.*

Evin.

x Ori ſ. Num. ho. 25. Evin, id eſt, ve, aut deſiderans, vel deſiderium meum, aut belluinus, vel ferinus, Rex Madian occiſus à filiis Iſraël, *Num. 31. a.* deſignat *x* belluinos mores in nobis occidendos. *Belluini mores.*

Eunuchus, *Caſtrare.*

y Ori ſ. Matt. hom. 7 Hie ſ. Iſ. 56. & ſ. Matt. 19 Caſſi. colla. 12 cap. 6.

EUNUCHUS, dicitur caſtratus, hoc eſt, exectus membris, ſeu vaſis generationi deſervientibus: Solebant autem adoleſcentes fieri eunuchi, ut cubicula regum ſervarent. Eunuchi autem dicuntur *y* quidam de matris utero, qui ſunt frigidioris naturæ. Eunuchi autem facti ab hominibus, dici poſſunt, qui propter verba hominum, & inanem gloriam caſti ſunt: & quos Philoſophi faciunt: vel qui propter idolorum cultum, emolliuntur in fœminas, vel perſuaſione hæretica ſimulant caſtitatem, ut mentiantur religionis veritatem. Eunuchi verò propter Chriſtum, ſunt verè caſti, qui caſtraverunt ſe propter regnum cœlorum, *Matthæi 19. b.* *Caſti ob inanem gloriam. Effœminati. Verè caſti.*

Hi

Hi ſunt eunuchi Regis, qui non generant *a* mala opera, ſed animi veritate, omnia in ſe libidinis fomenta contriverunt, 1. *Reg.* 8.*c.* *Iſa.* 56.*b.* *Actor.* 8.*c.*

a Phil. 1. alleg. & de Ioſeph.

Mens ſimplex. Vulgus. Populus Chriſtianus & caſtus.

Eunuchus Pharaonis Putiphar qui emit Joſeph, *Gen.* 39.*a.* deſignare poteſt *a* mentem ſimplicem ſuperfluis vacantem: vel eſt vulgus ſimplex, qui emit Joſeph, quia vir civilis ſervit ei qui non habet virtutis opera: licet videatur vir, & laudet virtutem. Vel eſt populus Chriſtianus, emens Joſeph, hoc eſt, Chriſtum. Deſignat etiam populum caſtum ſub malo Principe, *Gen.* 37. *fere.* 38.*b.* Eunuchus Æthiope, *Actor.* 8.*a.* typus eſt Eccleſiæ ex gentibus.

Orig. ſ Cant. hom. 2. Aug 8 de div. quæſt. 11. b Gr. ſ Matt. hom 7.

Eccleſia ex gentilibus. Gentiles, & Iudæi. Duplicia peccata. Inanitas. Hypocrita. Negantes Deum. Mores impii.

Eunuchi duo Pharaonis in carcere, *Gen.* 40. *a.* ſignificare poſſunt *b* gentiles & Judæos: quorum alter, Chriſti gratiam adeptus eſt, alter verò ſuſpenſus, & reprobatus, nempe populus Judæorum. Vel ſunt duo genera peccatorum, hoc eſt, remiſſibilium, & non remiſſibilium. Demum eunuchi Pharaonis, aut Regis Babylonis, aut alterius Regis, dici poſſunt, qui non proferunt fructum fidei, & bonorum operum, *Deut.* 23.*a.* 4 *Reg.* 9 *g* 20 *d.* *Eſther* 1 *b* 2.*c* *Iſa.* 39.*d.* Eunuchi etiam Regis, deſignare poſſunt *c* hypocritas, ſub malo Prælato, qui ſæcularem voluptatem, ſe abjeciſſe oſtentant: ſed reproborum propoſitorum impoſitum jugum portant 1. *Regum* 8.*c.*

Bed ſ Ge. 4 a. Phil de temulent. c Gr. ſ 1 Re 8 d Phil de migr. Abr & de vict. offerent. e Cle. Alex. adhor ad gentes. Rup 1. ſ. Deut. 22.

Eunuchi, etiam dicuntur *d* negantes Deum, & ideas, quaſi tollentes generationem ſeu creationem rerum à Deo.

Eunuchus, qui non intrat in Eccleſiam, deſignat *e* mores impios, & divina virtute, ac generali privatos. Et eos, qui poſſunt aliis prodeſſe docendo, nec curant, *Deut.* 23 *a.*

Euphrates, vide ſupra.
Ex*acerbare, quære Acerbus.*
Exaltare, vide Altus.
Examen.

EXAMEN dicit novam apum ſobolem, quam parentes ex ſuis alvearibus ad nova quærenda domicilia exire compellunt.

Fideles in ore Chriſti.

Examen apum in ore leonis mortui, quod vidit Samſon, *Iud* 14.*b.* eſt *f* multitudo fidelium in ore Chriſti: Vel ſunt *g* fideles, quos eruit Chriſtus de ore diaboli.

f Aug ſer 107 g Rup ſ. Iu. 15

Examinare, Examen.

EXAMINARE, eſt aliquid ſcrutari, & quaſi ad libellam perpendere. Eſt enim examen in bilancibus, aut ſtatera ſtylus ille medius, ponderis æqualitatem indicans.

Purgat Deus.

Examinat Deus igne ſicut argentum, *h* quando per verbera, & martyrium omnem malam permiſſionem aufert, *Pſal.* 16.65. *Ier* 9.*b* 1. *Cor.* 2 *d.*

Mundantia verba Dei cor.

Examinata dicuntur eloquia Dei igne, 2. *Reg.* 22.*c.* *Pſal* 11.17. Non *i* quod ipſa ſint examinata ab igne, quaſi fuerint inquinata: ſed qui illa ſuſceperit libenter in corde ſuo, fiet per illa ut aurum & argentum mundum, per ignem purificatum.

i Hie ſ pſ. 16.

Ex*arare, quære Scribere.*
Ex*cavare, vide Fodere.*
Ex*cedere,* Ex*ceſſus,* Ex*taſis.*

EXCEDERE, eſt ultra cedere, & prætergredi, ac ſuperare. Extaſis juxta multas differentias modum habet: dicit enim extaſis ſtupor, ob excellentiam admirationis. Dicitur & extaſis inſania, eo quod à propoſito dimoveat. Verum illa ſomni extaſis, hoc eſt, ſopor, juxta alium modum dictus eſt *k* juxta naturalem actionem maximè eò, quod profundiſſimè ſancto Adam inductus eſſet, qui manu Dei formatus erat. Extaſis etiam dicitur mentis exceſſus, qui fit vel pavore, vel aliqua revelatione.

k Epiph. 1. hæreſ. tom. 1.

Elevatio mentis Prophetica. Admiratio ignorantia humana. Perturbatio Chriſti in paſſione. Defectus cognitionis humanæ comparata Deo. Raptus Pauli. Perturbatio fidelium in perſecutione. Dona Paulo collata. Abundantia donorum mundo à Chriſto collatorum.

Exceſſus, aut ſopor Abrahæ, *l* eſt elevatio Prophetica, ad divina intuenda, & cognoſcenda, *Gen* 15.*c.*

Aug ſ pſa 30. l Ambr. 1 d. Abr 9.

Exceſſus David, indicat *m* admirationem modicæ cognitionis humanæ erga divina, *Pſal* 115. Deſignat etiam *n* perturbationem Chriſti in paſſione. Accepit enim pavorem Chriſtus pro nobis, & in nobis, ut ejus membris, *Pſalm.* 30. *in titulo.*

m Bo ſ pſ. 115.

Excedere dicuntur ſcientiam Job ea, quæ loquutus eſt poſtquam audivit Deum loquentem, *Job* 42. *a.* quia, *o* qui comparatus aliis, ſapiens eſſe videtur, comparatus Deo invenitur inſipiens.

n Au ſ pſ. 30. o Greg. 25. Mor 1.

Exceſſus mentis Benjamin, deſignare poteſt *p* raptum Apoſtoli Pauli, *Pſal.* 67. 2. *Cor.* 5.*c.* Datur etiam exceſſus mentis Petri, *Actor.* 10.*b.*

p Arn & Aug ſ pſ. 67.

Extaſis poteſt ſignificare *q* perturbationem populi Dei in perſecutione gentium: & defectum fidei per orbem, *Pſalm.* 30. *in titulo.*

q Au ſ pſ 30. r Gloſ in ſ. Gen. 43.

Excedens pars Benjamin data ſibi à Joſeph, partes aliorum fratrum quintuplo, *Gen.* 43.*g.* deſignat *r* excellentiam donorum Paulo è Chriſto collatorum, qui factus eſt vas electionis.

Excedens copia tritici menſuram tempore Joſeph in Ægypto, *Gen.* 41.*f* deſignat abundantiam donorum ſpiritualium mundo per Chriſtum allatorum: cui non eſt datus ſpiritus ad menſuram.

Excelſus, vide Altus.
Ex*cidere, vide Abſcindere.*
Excipere, vide Cadere.
Excipere.

Maria ſuſcipiens Chriſtū in utero. Anima ſuſcipiens verbum Dei.

EXCIPERE, eſt quaſi extra capere, & ſeparare, ſeu excludere: quandoque verò eſt recipere: ut *Eccl.* 6.*b* A juventute tua excipe doctrinam. Quod etiam eſt adipiſci. Eſt item admittere, *Galat.* 4.*b.* Sicut Angelum Dei excepiſtis me. Et experiri, *Iud.* 6 *b.* Dum dignas gladii mei pœnas exceperint. Et ſuſcipere, 1. *Mach* 12. *f.* excepit cum honore.

Excipiens Martha Chriſtum in domum ſuam, *Luc* 10.*d.* deſignat *ſ* Mariam ſuſcipientem Filium Dei in ſuo virginali utero: Deſignat etiam animam ſuſcipientem in ſe verbum Dei: ad quod referri poſſunt aliæ exceptiones, *Luc* 19.*a.* *Ioan.* 4.*f.* *Actor.* 21.*c.*

ſ Bern ſer. 2. Aſſumpt.

Excipiens Rahab exploratores miſſos à Joſue, *Heb.* 11 *f.* deſignat *a* gentilitatem ſuſcipientem Apoſtolos & Prædicatores à Chriſto miſſos, & utrumque teſtamentum.

Exceptus genibus dicitur Job, aut peccator, *Job* 3 *b.* quia *b* ad delectationem carnis produit nimirum culpam per confeſſionem ſpiritus, ſubjectis cunctis ſenſibus, quaſi ſuppoſitis genibus, conſummavit.

Excipiens mulier omnem maſculum, *Eccleſ.* 36.*d.* eſt anima admittens *c* omnem voluptatem, aut dæmonem. Idem deſignant excipientes Holophernem cum coronis, & lampadibus, *Jud.* 3.*c.* Vel excipit mulier maſculum, hoc eſt, libenter parit maſculum.

Exceptus ſæpè eſt demptus, *Gen.* 14.*d.* Exceptis his, quæ comederunt juvenes.

Excitare, vide evigilare.

Excludere, quære Ejicere.

Excogitare.

EXCOGITARE, excogitando invenire, quaſi veniendo ad perfectionem cogitationis.

Excogitans Beſeleel, quod fabre fieri poterat, *Exod.* 31.*a.* 35.*e* deſignat *d* Prælatum, aut Prædicatorem excogitantem, quæ faciunt ad ædificationem Eccleſiæ.

Excogitans Haman mala contra Judæos, *Eſther.* 8.*a* typus eſt *e* diaboli cogitantis varias tentationes adverſus fideles. Idem deſignat excogitans Jeroboam conſilium pravum, ut averteret populum Iſrael à Deo, fabricatis vitulis aureis, 3 *Reg* 12.*g.* Deſignantur etiam ſtatuta Principum gentilium adverſus fideles.

Excolere, vide Agricola.

Excoriare, quære Pellis.

Excors, vide Stultus.

Excubare, Excubiæ, Excubitor.

EXCUBARE, eſt vigilare, & cuſtodiam facere, ut milites extra caſtra obſervantes ad cuſtodiam caſtrorum. & Excubitor dicitur, qui excubat: & Excubiæ, vigiliæ.

Excubantes in oſtia tabernaculi, ſunt *f* amore cœleſtium ferventes, & introitum æterni tabernaculi expectantes, *Exod.* 38.*a.* *Num.* 1.*g.* 3.*b.* *e.* 9.*d.* 18.*a.* 38.*e.* 3.*Reg.* 14.*g.* 4.*Reg.* 11.*b.* Excubant antiqui Patres ad oſtium tabernaculi cœleſtis nondum aperti.

Excubantes Sacerdotes ad cuſtodiam templi, ſunt *g* Prælati, & Prædicatores vigilantes ad cuſtodiam ſubditorum, *Ezech.* 40.*g.*

Excuſare, Obtendere.

EXCUSARE ſe dicitur, qui crimen objectum à ſe repellit: aut cauſam adfere, quare aliquid, quod culpabile videatur, fecerit: aut ne faciat, quod ei mandatur. Idem eſt obtendere, *Gen.* 44.*d.*

Excuſat excuſationes in peccatis, *h* qui non defendit crimen, ut cædem aut adulterium: ſed dicit. Mulier importuna adblandient pellexit me: aut ille conviciis me movit ad iram, *Pſalm.* 140. *Prov.* 3.*d.* *Sap* 16.*a* *Joan.* 15.*d.*

Excuſantes ſe à cœna *Luc.* 14 *d.* ſunt *i* ſua culpa negligentes venire ad regnum cœlorum: quia nemo excluditur à regno Dei, niſi ſua ſponte. Excuſant ſe *j* quod duxerint uxorem, *k* qui abſtinent à divino mandato propter voluptates.

Obtentus prolixæ orationis eſt hypocritarum, *Matth.* 23.*d.* qui *l* ſimulata ſanctitate decipiunt ſimplices.

Excutere.

EXCUTERE, eſt commovendo, & quatiendo aliquid ab aliqua re ejicere. Et dicimus excutere veſtem, & excutere pulverem à veſte.

Excutere dicitur Deus gith, aut cyminum baculo, quum *m* leviter caſtigat, *Iſai.* 28.*g.*

Excutiet Deus impios de terra, quum *n* aufert malos de Eccleſia, *Job* 38.*b.* Et excuſſi ſunt peccatores ejecti à Deo. Idumæi etiam excuſſi dici poſſunt, *Pſal* 26 *Iſai.* 18.*c.* *Nee.* 5 *c.*

Excutiens Deus Pharaonem, & in mari rubro, *o* eſt mergens diabolum, & ejus ſequaces in infernum, *Pſalm.* 135.

Excutiens Gedeo frumenta virga, *Jud.* 6.*b.* *p* deſignat Chriſtum ſeparantem bonos ab inani malorum palea: vel eſt rectitudine judicii vitiorum paleis virtutum grana ſeparare. *Ruth* 2.*c.*

Excuſſio olivarum, eſt *q* abſtractio aliquotum fidelium ex Judæis. Vel probatio & perſecutio fidelium, quæ fiet tempore Antichriſti, *Iſa.* 17 *b.* 24.*c.* Excutiuntur etiam fideles, ſicut locuſtæ, *r* quando per perſecutionem diſperguntur, *Pſal.* 108.

Excutiens Angelus flammam ignis de fornace, *Daniel,* 3.*e.* deſignat *ſ* verbum Dei excutiens jacula inimici.

Excuſſi ſunt juvenes parati ad opus, nulla re impediti. Ita excuſſi erant *t* Prophetæ & Apoſtoli, tanquam ſagittæ in orbem miſſi, nulla re impediti: qui etiam ejiciebantur, quaſi excuſſi: & ipſi excutiebant pulverem de pedibus ſuis: Prophetæ etiam excutiuntur, quum explicantur, *Pſalm.* 126.

Excutere manus à munere, *Iſa.* 33.*c.* eſt *v* fugere acceptionem munerum. Tunc autem quis ab omni munere manus excutit, quando in divinis rebus, non ſolùm nullam pecuniam, ſed etiam humanam gratiam non requirit.

Excutere pulverem de pedibus, eſt *x* abjicere divitias, cæteraque temporalia, ac demum omnia una ab affectu. Vel excutit pulverem, *y* qui nil temporale recipit à non recipientibus verbum Dei, *Matth.* 10 *b* *Marc.* 6.*b.* *Luc.* 9.*a.* *Actor.* 13.*g.* 18.*b.* Excuti autem de pulvere, eſt terrenis affectionibus ſegregari, *Iſa.* 52.*a.*

Excutere dentem ſervo, eſt *z* tollere ſimplicibus diſcretionis virtutem, *Exod.* 21.*c.*

Excutiens Eſau à ſe jugum ſervitutis Jacob, deſignat *aa* converſionem Judæorum in fine mundi, quando excutient onus legis, *Gen* 27 *g.*

Excutiunt Deum à mente, qui non dant ei locum in mente ſua, *Tob.* 6.*d.* In aliquibus exemplaribus legitur, excludant.

Excutere

Amiſſio gratiæ prædicationis. — a *Rica de S. Vict. de præpar. conſcient. c. a.*

Excutere folia magnæ arboris, eſt *a* tollere gloriam Regis Babylonis, *Dan.* 4.*b.* Vel excutiuntur folia, quando deficiente virtutum propoſito in Prædicatore, gratia benè loquendi tollitur, & fiducia & autoritas loquendi, aut prædicandi amittitur.

Dolor mundanorum. — b *Gloſ. ord. ſ. Ierem.* 51.

Excutientes leones comas ſuas ſuper Babylone, *Jer.* 51.*d.* dici poſſunt *b* dolentes Principes mundani.

Expulſio diaboli. — c *Gloſ. ord. ſ. Actor.* 28.

Excutiens Paulus viperam in ignem, *Actor.* 28.*d.* deſignat *c* Prædicatores, excutientes diabolum per bona & opera & exempla, qui in gehennam mergitur.

Execrari, quære Abominari.

Exedra.

EXEDRA, eſt locus ſpacioſus: quaſi triclinium, quæ ferè ad Occidentem verſa eſſe ſolebat.

Exedra Nathamelech, 4. *Reg.* 23.*c.* ubi fovebantur equi, & currus ſolis, ad favorem idololatriæ pertinet.

Corda eruditorum.

Exedræ templi, in quibus erant Theſauri, 1. *Par.* 9.*d. Jere* 35. *a.* corda eruditorum deſignare poſſunt: ubi ſervantur Theſauri doctrinæ.

Exemplar, Exemplum:

Chriſtus. Angelica converſatio. — d *Gloſ. int. ſ. Exod.* 25.

EXEMPLAR eſt, quod nobis proponitur, ut ſimile faciamus. Exemplum autem eſt actio, quæ proponitur ſequenda, vel vitanda.

Exemplar monſtratum Moyſi in monte, eſt *d* Chriſtus: vel Angelica, & perfecta converſatio, *Exo.* 25.*d.*26.*f.* Idem erit exemplar, quod debet accipere Rex à Sacerdotibus, *Deut.* 17.*d. Num.* 8.*a. Hebr.* 8.*a.b.* 9 *f.* Et exemplar templi, quod dedit David Salomoni, 1. *Par.* 28.*d.*

Contemptus honorâ apud vulgus. — e *Gregor.* 13. *mor.* 17.

Exemplum, dicitur *e* bonus coram vulgo, *Job* 17.*d.* quia & pœna juſti ab eis damnatio creditur: & quæ illi maneat gloria nulla ſpe fidei prævidetur.

Gravis punitio. — f *Hu. ſ. Nah.* [illegible]

In exemplum dicitur fieri, *f* quod graviter punitur, aut deſtruitur à Deo: ut aliis ſit admirationi, & emendationi ut ſimile caveant, *Num.* 5.*c. Deut.* 29.*d.* 3. *Reg.* 9.*b.* 2. *Par.* 7.*d.* Et è diverſo ad imitandum in bonum. *Ruth.* 4.*c. Tob.* 2.*c. Nahu.* 3.*b.*

Labor Adæ. — g *Hieron. ſ. Zach.* 13. h *Rup.* 11. *ſ. Matth.*

Exemplum dicitur eſſe Adam homini agricolæ: *g* quia in ſudore vultus ſui, veſcitur pane ſuo, ſicut ille, *Zach.* 13.*c.* Vel dicitur *h* à Chriſto, ſumitur contrario modo, quia Chriſtus non quæſivit gloriam ſuam, ſicut Adam.

Exemplar altaris Damaſci, quod miſit Achaz ad Uriam Sacerdotem, 4. *Reg.* 16.*b.* Ad idololatriam pertinet.

Exenterare.

EXENTERARE, eſt perforare, aut interiora aperire.

Apertio lateris Chriſti. Detegens Chriſtus aſtutias diaboli. — i *Gloſ. ord. ſ. Tob.* 6.

Exenterans Tobias piſcem, *Tob.* 6.*a.* *i* apertionem lateris & corporis Chriſti ſignificare poteſt: unde oculis mentis noſtræ ſalubria fluxerunt medicamenta: Vel ipſe Chriſtus piſcem exenteravit, quum nequitiam diaboli latius Sanctis aperuit: & quaſi arcana inſidiarum ejus reſeravit.

Exequi.

Aſſertio juſtitiæ in bonis operibus. Vendere juſtitiam. — k *Gregor.* 9. *mor.* 49.

EXEQUI, eſt operationi mandare, quod juſſum, aut decretum eſt.

Exequi juſtè quod juſtum eſt, *Deut* 16.*d.* eſt *k* in aſſertione juſtitiæ eandem juſtitiam quærere: Injuſtè autem, quod juſtum eſt, exequitur, qui ipſam, quam prætendit juſtitiam, venundare minimè veretur.

Parati adverſus diabolum. Converſio per ſecutorum. Puniens Deus. Liberans Deus à diabolo. — l *Lyr. ſ.* 1. *Eſdr.* 6.

Exequentes ſervi David, quod Rex jubebat, ad fugiendum Abſalonem, 2. *Reg* 15.*c.* parati ad reſiſtendum diabolo.

Exequens Joab invitus præceptum Regis David, ſuper numeratione populi, 1. *Par.* 21.*a.*

Exequentes miniſtri Regis Darii diligenter præceptum Regis ſuper ædificatione templi, 1. *Eſdr.* 6.*c.* deſignant *l* eos, qui per mutationem dexteræ excelſi, ex perſecutoribus fiunt miniſtri Eccleſiæ.

Exequiæ, vide Funus.

Exercere.

Operatio ſalutis per Chriſtum. Exercitatio patientiæ. Imperium Chriſti in gentes. Senſus interiores perfecti. Perſecutio Iudæorum in Chriſtum. — m *Ori. ſ. Num. hom.* 27. n *Hil. & Au. ſ. pſal.* 54. o *Ori. ſ. Cant. hom.* 1.

Exercere, eſt operam ponere, aut tractare, aut etiam fatigare.

Exercuit Dominus manum magnam in Ægyptios, quando eos graviter punivit, *Exod.* 14.*g.*

Exercet etiam Deus vindictam in Deos Ægypti, *Num.* 33.*a.* quum *m* convertit peccatores liberans eos à poteſtate diaboli.

Exercitatio Chriſti, eſt *n* operatio ſalutis noſtræ, *Pſal.* 45. Nos etiam exercitamur patiendo perſecutiones ab adverſariis. Malus enim vivit, aut ut corrigatur, aut ut bonus per ipſum exerceatur.

Exercens Salomon poteſtatem ſuper Reges a flumine Euphrate, uſque ad terminos Ægypti, 2. *Par.* 9.*f.* imperium Chriſti in gentes deſignavit.

Exercitati ſenſus, ſunt *o* ſenſus interiores, in ſpiritualium doctrina perfecti, *Hebr* 5.*d. Pſal.* 76.118.2. *Tim.* 4. Idem deſignant exercentes judicium Dei, 2. *Par.* 19.*b.* 2. *Mach.* 4.*c.* 15.*c.* Ad hæc referri poteſt exercitatio Jonathæ, ad ſignum: & exerceri ad prælium, quod non erit in gloria, 1. *Reg.* 20. *d. Iſa* 2.*b.*

Exercentes fratres Joſeph malitiam in ipſum Joſeph, ſunt Judæi Chriſtum perſequentes, *Geneſ.* 50.*c. Mach.* 7.*d.*

Moderari corpus. Benè operari. Vitiis vacare. Gentiles perdentes Iudæos. Confundentes ac quieſcentes adulatoribus. Quærentes dæmones quos devorent. — p *Ambroſ. de Noe* 29. *Gr.* 10. *m* 58 *Bed. ſ. Pro* 24. q *Gloſ. ord. ſ.* 2. *Petr.* 2. r *Lyr. ſ.* 2. *Par.* 24.

Exercere terram, interdum eſt *p* moderari corpus, & per ipſum operibus virtutum vacare. Et exercere diligenter agrum, eſt foris benè operari, *Gen.* 9. *c. Prov.* 24. *d.* 1. *Timoth.* 4.*c.* Et corpus in bonis operibus excolere.

Exercere etiam terram, interdum eſt *q* peccatis & vitiis vacare. Sic dicebat Sichem filius Jacob, *Gen.* 30. 4.*b.* Terra in poteſtate veſtra eſte, exercete, negotiamini, & poſſidete eam. Et cor exercitatum in avaritia ponitur, 2. *Petr.* 2.*c.*

Exercentes Syri ignominioſa judicia in Regem Joas, ſunt *r* gentiles deſtruentes Judæos poſt necem Chriſti, &c. 2. *Par.* 24.*e. Ezech.* 23.*d.* 1. *Mach.* 9.*e.* Et dæmones perdentes adulatores, & adulatoribus acquieſcentes.

Exercentes latrocinia viri Sichen in prætereuntes, *Judic.* 9 *c.* deſignare poſſunt dæmones, quærentes quos devorent.

Exercitus, Acies, Agmen.

EXERCITUS, eſt multitudo militum ordinata, dicta ab exercendo, quia exercendo fiunt aptiores ad pugnam.

Exercitus Dei, vel acies, dicuntur *a* boni, & fideles, & Martyres, *Exo.7.a.12.g.Joſ.5.d.Nee 9.a.Jud.5.b.Job 29.d.39.c.Sap.12.a.Ezech.37.e Joel 2.c Apoc 19.c.* Eoſdem deſignat exercitus Jacob, *Abdi d.* Et Deus dicitur Dominus exercituum, hoc eſt, Judæorum & gentilium ad fidem venientium: vel etiam Angelorum, 1. *Reg.1.b.Iſa.48.a.1.Par.12.g.2 Par.13.a 14.d.18.g.20.e.* Et ſtat Sacerdos ante aciem, cùm Chriſtus ſuo exemplo & doctrina, ac auxilio protegit ſuos, *Deut.20.a 15.d.* Et dirigunt aciem contra aquilonem, qui pugnant contra diabolum, *Joſ.8.c.1.Reg.4.a.17.a.3.Reg 1 b.4.a.20.e.22.c.* Et dicuntur fideles in Eccleſia, acies ordinata, *Cant.6.b.Judith.15.b Ezech 12.d.*

Exercitus cœli, eſt *b* miniſtrantium Angelorum multitudo, tam bonorum, quàm malorum, 3. *Reg.22.c.* Unde & exercitus Dei dicuntur dæmones & mali, exequentes vindictam Dei, *Joel.2.e.*

Exercitus Joſue in defenſione Gabaonitarum, *Joſ 10.f.* ſignificare poteſt *c* fortes exemplo & doctrina. De quibus, *Rom.15.a.* Imbecillitates infirmorum ſuſcipite. Et 1 *Theſ.5.c.* Conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos. Et exercitus pars, qui iverunt cum Saule, 1. *Reg.10.d.* ſunt *d* fortes Prædicatorum adjutores.

Exercitus, quos miſit Rex ad perdendos homicidas ſervorum ſuorum, *Matth.22.a.* fuerunt *e* Romani, per quos deſtruxit Deus Judæos: vel ſunt Angeli ſuper pœnas conſtituti.

Exercitus Syriæ, qui aſcendit in Hieruſalem, ſignificare poteſt *f* credentes ex gentibus, 2. *Par.24.f.*

Exercitus congregatus cum Saule, quo ipſe percuſſit Amalec, eſt *g* multitudo virtutum, quibus vitia ſuperantur, 1. *Reg.14.g.*

Exercitus Pharaonis, & Ægyptiorum, eſt *h* multitudo vitiorum, & potentia malorum, *Gen.3[illegible].a. Exod.14.f.* Et agmen furum, ſunt diverſa peccata, *Iſa.14.g.* Et exercitus ululantes, ſunt multitudo vitiorum, *Nahum.2.a.* Et exercitus Seon, ſunt *i* miniſtri nequitiæ, & judices mundi.&c. *Num.21.e.* Et tres cunei Philiſthinorum, ſunt *k* dæmones conantes nobis inferre cordis negligentiam, oris effrænationem, & perverſi operis audaciam. Et dirigunt Philiſthiim aciem contra Iſrael, hoc eſt, *l* dæmones, aut infideles contra fideles, 1 *Reg.4.a.13.d.17.a.28.a Judith.5.b.8.c.15.b.4.Reg.6.c.25.a.1.Par.14.f.33.b. Jud.5.b.Iſa 14.g.43.c.Jer.32.a.* Exercitus etiam Regis Babylonis, ſunt dæmones, aut mali, *Ezech.27.b.[illegible].9.d.38.a.39.a.*

a Gre 10 mo. 4. & ſ. 1. Re. 1 & ſ. Cant. 6. Rup 11. ſ. Apo · *b* Gr. 2. mo. 21 Hu ſ Joel 2. · *c* Ori. ſ Joſ. hom. 11. · *d* Gre. ſ. 1. Re. 10. · *e* Ori. ſ. Matt. hom. 10. Hu ſ. Mat. 22 Greg. ho. 38. · *f* Hu ſ Iſ. 17. · *g* Gr. ſ. 1 R g. 14 · *h* Gr 31. mor. 23 31 31. · *i* Ori. ſ. Num hom 12. · *k* Gr 1 Re 13 · *l* Hu ſ Iſ 4.

Fideles. Martyres. Angeli. · Angeli. Dæmones. · Fortes. · Romani. Angeli vindices. · Credentes ex gentibus. · Multitudo virtutum. · Multitudo vitiorum. · Dæmones. Infideles. Mali.

Exhalere, Halitus.

EXHALERE, eſt extra ſpirando emittere, aut evaporare. Halitus verò dicitur ipſe ſpiritus, qui emittitur. Et exhalere animam, eſt mori.

Halitus Job, quem exhorruit uxor ejus, eſt *m* caro Chriſti, aut carnis ejus prædicatio: in quo ſynagoga exhorruit confiteri, aut credere divinitatem, *Job 19.c*

Halitus interdum dici poteſt virtus, & auxilium Spiritus ſancti, *Job.27.a.3.Reg.17.c.Dan 10.d.*

Halitus intercluditur. *Dan.1 a d.* quando deſunt verba ad explicanda divina myſteria.

Halitus Leviathan, eſt *n* perverſa dæmonis ſuggeſtio, *Job 41.b.*

Exhalantes parvuli animas ſuas in ſinu matrum ſuarum, *Thre.2.d.* ſunt, *o* qui etiam inter Doctores, ad hoc devenerunt, ut jam non poſſint recta operari: ſed judicandi ſint in judicio.

m Gregor. 14. mor. 22. · *n* Greg 33. mor. 40. · *o* Gloſ. ord. ſ. Thren. 2. · *p* Lyr. ſ Tob. 1.

Caro Chriſti. · Auxilium Spiritus ſancti. · Deſicere verba. · Suggeſtio dæmonis. · Non valentes boni operari ſed peruntur.

Exhibere.

EXHIBERE, eſt proferre, quaſi ſui, vel alterius facultatem, præbere, vel re oſtendere.

Exhibet ſibi Chriſtus Eccleſiam ſine macula, &c. *Epheſ 5.e.2.Cor.11 a.* Exhibere etiam ſe Deo, eſt offerre ſe illi. *Rom 6.c.12.a 2.Cor.6.a.7.c Col 1.c. 2.Tim.2.c.*

Exhibens Tobias ſepulturam mortuis, *Tob.1.d.* deſignat *p* Doctorem, qui mortuos in peccato mortali, per pœnitentiam ſepelire curat.

Exhibent membra ſua arma iniquitatis, qui dant locum diabolo, ut propriis ipſorum membris ad ſeipſos impugnandos abutatur, *Rom.6.c.*

Converſionem peccatorum. · Dare locum diabolo.

Exigere, Exactor.

EXIGERE, eſt debitum repetere: & exactor dicitur, qui debitam pecuniam exigit.

Exigit Deus minora, quàm debemus, *Job 11.a.* quia *q* caſtigat citra condignum. Exigit autem à nobis quadruplex debitum, nempe creationis, redemptionis, & remiſſionis, & glorificationis.

Exigit Deus talentum cum uſuris, *Luc.19.d.* quia *r* vult nos exercere dona, quæ nobis contulit. Et ut quod docemus, opere compleamus.

Exactor dicitur *ſ* Prædicator nimium exigens ab auditoribus *Exo.21.d.Zac.10.b.* Huic dicit Dominus, *Lev.25.f.* Frugum ſuperabundantiam non exiges. Hujus exactoris clamorem non audit onager, quum Judæi non credunt, *Job.39.a.* Exactor etiam eſt is, cui propter merita debetur præmium.

Exactores Judæorum erant *t* Sacerdotes, Scribæ, & Phariſæi, qui quæſtum exercebant in populum, *Iſaiæ 3.b.*

Exigens Pharao aurum, & argentum à tribu Juda, eſt diabolus, qui conatur à fidelibus tollere animi bona: qui exactor dicitur. Et exactores Pharaonis, ſunt *v* diaboli membra, qui exigunt, aut exercent ſupplicia in peccantes. *Exod 5.c.Job 3.c 29.a.Iſa.9.a.14.b.Zach.9.b.Luc.12.g.*

Exactores etiam erant *x* Philoſophi, & Sophiſtæ, omnia lucri gratia agentes, *Iſa.14 a.*

Exactor præterea dici poteſt *y* venter, qui quotidianum fructum ſibi humani laboris impendi, quaſi debitum per naturam exigit, *Job 39.a.*

Exigens Laban à Jacob, quod furto perierat de ovibus, *Gen.31.c.* eſt *z* imputans Prælato, quod per ignorantiam à ſubditis peccatur.

Exigere debitum anno ſeptimo à peregrino & advena, *Deut.15.a.* indicat *aa* charitatem maximè exercendam cum domeſticis fidei.

Exigere à falſo teſte animam pro anima, oculum pro oculo, &c. *Deut.19.d* eſt *bb* meritò damnari eum, qui proximum errare fecit.

q Gr. 10. mo. 8 Bern. ſerm. de quadruplici debito · *r* Gloſ ord ſ. Luc 19 · *ſ* Hye ſ Le 25. Hu ſ Iob 39. Rup ſ. Zac. 10 · *t* Hu. ſ Iſa. 3. · *v* Gloſ ord. ſu. Luc 12. · *x* Hu. ſ Iſ. 14 · *y* Greg 30. mor 26. · *z* Gloſ int ſ. Gen 31. · *aa* Gloſ. ord. ſ Deut. 15 · *bb* Gloſ ord. ſ. Deut. 19.

Caſtigat Deus citra condignum. · Exercitatio donorum Dei. · Prædicator nimium exigens. · Sacerdotes Judæorum. · Diabolus & ejus membra. · Philoſophi. · Venter. · Juſta damnatio hæreticorum.

Exigens,

Exiguus, quære Parvus.

Exilire.

EXILIRE, eſt quaſi ſaliendo egredi, vel erumpere: & interdum gaudere, quaſi præ gaudio ſalire.

Incarnatio filii Dei. Exiliens ſermo Dei à regalibus ſedibus, *Sap.* 18.*c.* a incarnationem Filii Dei ſignificare poteſt: qui exultavit ut gigas ad currendam viam. *a Gloſ. ord. ſ. Sap. 18.*

Punitio ſuperborum per Angelos. Exiliens populus ſuper capita montium, ſicut ſonitus quadrigarum, *Joel.* 2.*b.* deſignare poteſt b venientes Angelos vel dæmones ad puniendos ſublimiores, & ſuperbos. *b Hu. ſ. Ioel. 2.*

Chriſtus ſuſcipiens matrem. Exiliens Aſſuerus de ſolio ſuo ad Eſther, deſignare poteſt Chriſtum recipientem matrem ſuam de cœlo, *Eſther.* 15.8.

Fervor pœnitentis. Exiliens cæcus, ut iret ad Chriſtum, *Marc.* 10.*g.* deſignat c verè pœnitentem, qui feſtinat ad miſericordiam Chriſti. *c Gloſ. ord. ſ. Marc. 10.*

Fervor ad opera pietatis. Exiliens Tobias de accubitu ſuo ad ſepeliendum mortuum, *Tob.* 2.*a.* favorem oſtendit d erga opera pietatis. *d Lyr. ſ. Tob. 2.*

Exilium, Exul.

EXUL, eſt qui extra ſolium ejectus eſt: & exilium eſt ipſum ejectionis ſupplicium, 1. *Eſther.* 7.*d.* Dicuntur autem exules homines ejecti à paradiſo, qui in hoc mundo tanquam peregrini vivunt.

Eximere, vide Excipere, & Educere.
Exire, vide Egredi.
Exiſtimare, quære Putare.
Exiſtere, vide Eſſe.
Exordium, vide Principium.
Exoſſare quære Os.
Exoſus, vide Odium.
Expandere, Extendere, Obtendere, Tendere.
Porrigere, Protendere, Superextendere, Intendere.

EXPANDERE, ſeu extendere, eſt aperire, dilatare, & explicare, quod conſtrictum, & plicatum erat: Expandere etiam eſt extollere, 3. *Reg.* 8.*c.* Expandit manus ſuas ad cœlum. Extendere autem eſt erigere, *Gen.* 31.*d.* Jacob extenderat in monte tabernaculum. Levare, *Exod* 8.*b.* Extendit Aaron manum ſuam. Percutere, *Ier.* 15.*b.* Extendam manum meam. Porrigere, *Prov.* 31.*c.* Palmas ſuas extendit ad pauperem Protendere, *Exod.* 4.*b.* Extende manum tuam. Tendere quoque eſt extendere, *Iſa.* 45.*b.* Manus meæ tetenderunt cœlos. Conari, *Iob* 15.*c.* Tetendit adverſus Deum manum ſuam Habitare, *Gen.* 15.*b.* Tetendit ibi tabernaculum ſuum Inſidiari, *Iud* 9.*c* Tentendit inſidias juxta Sichimam Intendere, 3. *Reg* 22.*e.* Vir autem quidam tetendit arcum. Peragere, *Num.* 34 *c.* Tendent uſque ad Jordanem. Offerre, *Eſther.* 4.*c* Niſi fortè Rex auream virgam tetenderit.

Extendit Deus Judam, quaſi arcum, e quando Filium ſuum miſit in mundum, *Zach.* 9.*c.* Dicitur *e Hi. ſ. Zac. 9.*
Mittens Deus filium ſuum. etiam tetendiſſe lineam ſuper terram, quando dedit Filium, qui eſſet Regula generi humann, *Iob* 38.*a.*
Et porrexit dexteram operi manuum ſuarum, *Iob* 14.*d.* quia f ut abjectum atque in infimis jacens, ad *f Gr. 12. m. 10*
ſumma erigeret genus humanum, incarnatum ad hoc unigenitum miſit.

Expandit Deus alas, quum protegit, & adjuvat, *Deut.* 32.*b* Porrigit etiam Deus manum, quum g *g Gregor 8. mor. 39.*
Protegens Deus. præſtat auxilium, *Job* 8.*d.* Et porrexit dexteram operi manuum ſuarum ad benefaciendum homini,
Beneficiens hominibus. ut liberalis, & ut clemens pater ſuos filios in ſinu ſuo recipere geſtiens, *Job* 14 *c Pſal.* 64 137. Expandit
etiam Deus nebulam ſuper ſolium ſuum, h quum defenſionem ſuam objicit contra perſecutores Ec- *h Hie. ſ. Iob. 26.*
cleſiæ, *Jab* 26.*c.*

Faciens Deus animam capacem ſui. Extendit Deus cœlum prudentia, quum i facit animam capacem ſapientiæ Dei, *Jerem* 10.*b.* 51 *b.*
Extendit Deus cœlos ut nihilum, & quaſi tabernaculum: quia ex nihilo fecit eos ad protectionem *i Ori. ſ. Iere. hom. 3.*
Faciens ex nihilo mundum. generabilium, & corruptibilium, *Iſa.* 40.*f* 42.*a.* 44.*d* 45 *b.* 51.*c.* Extentum etiam brachium Domini in
creatione, deſignat k magnam virtutem verbi Dei. *Jerem.* 27.*A.* *k Hi. ſ. Ier. 27*
Recipiens pœnitentes in cœlo. Extendit Deus cœlum ſicut pellem, *Pſalm.* 103. quia l recipit pœnitentes in cœlo, cùm prius non *l Aru ſ. pſ. 103 Au ſ. pſ. 103. & 13. Confeſ. 15*
niſi Angeli reciperentur. In extenſions autem pellis, deſignatur velocitas actionis Divini verbi.
Occultans Deus gloriam ſuam. Expandit Deus nebulam ſuper ſolium, *Job* 26.*c.* quia m occultam tenet gloriam ſuam, quam manifeſtaturus eſt bonis. *m Greg 27. mor. 13.*

Deus doctrinam ſacram mortalibus. Extendit Deus cœlos ſicut pellem, *Pſal* 103. quando n doctrinam ſacram præbuit mortalibus, & *n Auguſt 13. Confeſ. 15. &*
quia per Scriptores ſacros verbum Dei, carnis lingua formatum, ante oculos noſtros per verba Do-
ctorum exponendo diſplicatur. *ſ pſal 103.*

Mittens Prædicatores. Extendit etiam Deus cœlos ſolus, *Job* 9.*a.* qui o ſecreti mira diſpenſatione conſilii Prædicatores
ſuos, unde permiſit in una gente opprimi, fecit in mundi cardines inde dilatari, *Ezech.* 1.*f.* *Zach.* 12.*a.* *Gre ſ Eze. hom 9. 17.*
Et extendit nubem, quum miniſtris ſuis viam prædicationis aperiens eos in mundi latitudinem cir- *o Hie. ſ. Iob. 9*
cumquaque diffundit, *Iob* 36.*d* Expandit etiam rete, p quum prædicari facit verbum Dei bonis & *Gre 9 mo. 4. & 2 mo. 7s*
malis, *Ezech* 32.*a.* *Hoſe.* 7.*c.* *Habac.* 1.*d.* Et extendit Deus manum ad ſilicem, quando q ad duritiam
gentium, ſuæ brachium prædicationis miſit, *Iob* 28 *b.* Et tetendit lineam ſuper terram, *Iob* 38.*a.* quan- *p Hie. ſ. Eze. 32*
do ſic miſit Prædicatores ſuper terram, ut agente ſancto Spiritu, in alias mundi partes vocarentur. ut *q Gre 18 mo. 21. & 28. mor 9.*
irent: ab aliis verò partibus arcerentur, ne accederent. Tendit etiam Deus arcum, quum per Prædi-
catores, divina præconia jaculatur.

Augens Eccleſiam. Expandit Deus nubem, quum r multiplicat, & auget Eccleſiam, *Pſal.* 104. Dicitur etiam expandere *r Aru ſ pſ. 104.*
amictum, *Eze.* 16.*a.* Et Eccleſia dicitur extendere pelles tabernaculorum ſuorum *Iſa.* 54.*a* *Hoſe.* 7.*c.*

Remittens peccata. Expandit Deus amictum ſuper animam, quum ſ ejus peccata operit illa remittendo, *Ezech* 16.*a.* *ſ Hie ſ. Eze. 37*
Et ſuperextendit Deus oſſibus cutem, quum per gratiam remittit peccata, *Ezech.* 37 *b.* Hoc deſigna- *Gloſ ord. ſ. Ruth.*
vit expandens Booz pallium ſuum ſuper Ruth: quod petebat ipſa Ruth, quaſi petens benedictionem gratiæ & remiſſionis, *Ruth.* 3.*b.*

Expandit

Expandit Deus rete cum *a* deprehendit aliquem in peccatis, ipſum caſtigando : & cùm undique aufert voluptates, & occaſiones peccati, ut verè homo reſipiſcat, *Thr.1.e Ezech 32.a. Hoſ.7.c. Habac.1. d.* Extendit etiam Deus manum puniendo, extenta enim manus, percutientis judicium eſt. Dicitur etiam extendere funiculum, *Exod.9.d.4 Reg.21 c. Job 1.b. Pſal.54.84.137. Prov.1.c. Iſa.5.f.9.b.14.f Jerem.6.c.15.b.21 b.48 f Ezech.6.d.14.c.16.c.25.c. Soph.1.a.2.c.* Mittit autem Deus manum ad probationem eorum, quibus mittitur, ut ad Job miſerat, *Job 2.b.* Tendit etiam Deus arcum, quando *b* minatur, & paratam habet punitionem, vel nunc, vel in judicio: quum ſententiam judicii detegit, *Pſal.7.57. Thren 2.b.3 b.* Ad hæc referri poſſunt, quum Moyſes, vel Aaron dicuntur extendiſſe manum, aut virgam ſuper fluvios, & aquas Ægypti, vel ſuper mare, aut in cœlum, &c. *Exod.4.a.8.b.d 9.e.14. e. Eſther.9.a.*

Extendit Deus menſuram, aut perpendiculum in Hieruſalem, quum *c* firmavit ſententiam ſuam contra eam, *Iſai.34 c. Zach 1 d.* Tetendit quoque Deus funiculum ſuper Sion, quum eam deſtruxit, *Thren.2.c.* Deſignatur etiam per lineam, aut perpendiculum regula vivendi, Eccleſiæ tradita.

Extendit Deus aquilonem ſuper vacuum, *Job 26.b.* quia *d* corda illorum relinquit diabolo poſſidenda, qui divini amoris gratia non replentur: Vel quia *e* ſuper Judæos in infidelitate relictos diabolus poteſtatem accepit.

Expandit Deus rete ſuper hæreticos, *Hoſe.7.c.* quum *f* teſtimoniis ſacræ Scripturæ, & artificio ſapientiæ per ſacros Doctores adverſus eos utitur.

Extendens Abraham manum ſuper Iſaac, *Gen 22.c.* typus erat *g* Chriſti immolandi. Et extendens manus Jacob ad benedicendum filiis Joſeph, *Gen.48.c* eſt Chriſtus expandens manus in cruce. Sic extendens manum aut brachium Deus, eſt ipſe Chriſtus in cruce, *Prov.1 c.* Idem deſignat extendens Aaron manum ad benedicendum populo, *Exod.3.g.4.a.28 b. Lev.9 d. Pſal.54 137. Prov.1.c Iſa.65 a. Math 8.a 14.d. Luc.6.c.* Expandit autem Chriſtus manus tota die, *Pſal.87.* non *h* ſolum quando in cruce, ſed etiam ſemper orando. Expandens ſe Elias ſuper puerum mortuum, *3 Reg.17.d* deſignat Chriſtum aſſumpta pro nobis humanitate in cruce extentum. Intendiſſe etiam dicitur Chriſtus, *i* quum humanitate ſuſcepta curſum peregit, *Pſal.44.*

Extendit Chriſtus calceamentum in Idumæam, *Pſal.59.107.* quando *k* humanitatem ſuam prædicari fecit gentibus: vel quum Apoſtolos ipſos miſit ad gentes, cum ipſa prædicatione quæ etiam calceamentum dici poteſt. Eccleſia cùm extendit calceamentum uſque in Idumæam, quum prædicat Evangelium etiam terrenis. Et ſapientia dicitur extendere ramos ſuos quaſi terebinthus, *Eccleſ.24 c*

Expandens librum manus coram Ezechiele, deſignat *l* Chriſtum explicantem Scripturas, & dantem notionem myſteriorum, *Ezech.2.d. Luc.24 e.*

Extendens Angelus Virgam, unde prodiit ignis de ſacrificio, *Judith.6.d.* deſignavit *m* proditurum ignem, ex carne Chriſti in paſſione percuſſa, ad extinguenda peccata.

Expandentes Cherubim alas, ſunt *n* Prædicantes pro viribus Deum, vel ſunt Angeli parati ad obſequium divinæ voluntatis, *Exod 25 b.37 b 3.Reg 6.c.8.a.1.Par.28.d. 2.Par.3.e, Ezech.1.c.* Expandere etiam Cherubim alas ſupra propitiatorium, eſt *o* omni in loco, omni in tempore divinæ contemplationi inhiare: & hujuſmodi ſtudio vel deſiderio ſemper inſiſtere.

Tendunt arcum *p* boni, & Prædicatores contra dæmones & hæreticos, quando Scripturæ ſacræ ſententias proponunt, & verbis rectis auditorum vitia feriunt, *1. Paralip.5.c.12.a. Pſal.77.*

Extendit Sion pelles tabernaculi ſui, quum *q* doctrina legis extenditur ad gentes, ſpiritaliter dilatata, *Iſaia 54.a.* Ad idem referri poteſt, cùm ſonitus buccinæ prolixius tendebatur, *Exod 19.c.*

Expandit accipiter alas ſuas ad auſtrum, quum *r* mens per adventum Spiritus ſancti, cogitationes ſuas confitendo aperit, ut jam non libeat defendendo eas contegere, ſed accuſando publicare, *Job 39.c.*

Expanſus populus ſuper montes quam mane erit, *ſ* quando dies judicii omnes comprehendet, *Joel.2.a.*

Extendit vinea palmites uſque ad mare, *Pſalm.79.* quum *t* fideles elevantur ad aquas, quæ ſuper cœlos ſunt, à quibus fluunt omnes aquæ inferiores, quæ tranſeunt per firmamentum, vel extenſum cœlorum: ſicut aquæ maris tranſeuntes per meatus ſubterraneos, fluunt dulces in emolumentum noſtrum: ut ſit ſenſus, quod virtus eorum palmitum extenſa ſit ad omnes aquas, ad mare videlicet excelſum, à quo auferunt chariſmata: & ad aquas fluviales, quæ per ipſos cæteris communicatæ ſunt: Juxta illud Salvatoris: Qui credit in me, ſicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. Extendit etiam vinea palmites uſque ad mare, *v* quum gentes veniunt ad Baptiſmum.

Extendit vinea palmites alteram aquilam, *Ezech.17.b.* quum *x* Sedechias & Judæi confugerunt ad auxilium Regis Ægypti.

Porrigere manum ad os *y*, eſt voci ſuæ operibus concordare, unde Prædicator, qui non implet opere, quod loquitur, dicitur laborare, ſed ad os ſuum porrigat, *Prov.19 d.*

Extentæ facies & pennæ animalium deſuper, *Ezech.1.c.* deſignant *z* intentionem, & contemplationem Sanctorum ferri in Deum.

Tendens Saul inſidias in torrente, *1.Reg.15.d* deſignat *a* prædicatorem, qui prædicationi cœleſtium inſerit conſiderationem mortalitatis: ut carnales terreantur.

Extendens Iſaac tabernaculum in Berſabee, *Gen.26 e.* Et Jacob in monte, *Gen 31.d.* deſignant *bb* figendam eſſe voluntatem in eminentia virtutum, & præceptorum: Ubi etiam Labani, id eſt, diabolus figit tabernaculum, quia transfigurat ſe in Angelum lucis. Extendere autem tabernaculum, eſt non figere perpetuam ſedem.

Extendens Noe manum ad columbam, *Gen.8 b.* deſignat *cc* juſtum aperientem cor ad ſimplicitatem, & virtutem.

Extendere manum interdum *dd* eſt benè operari, & dari eleemoſynas, & expandere actiones ſuas Deo. *Matt.12.a. Marc.3.a. Luc 6.b.* Et expandere manus ad cœlum, vel ad Deum, eſt orando auxiliũ petere. Et porrigere manum ad Deum, eſt dirigere in ipſum actiones, & non ob inanem gloriam operari,

Exod.

Pœnitentia. *Exod*.9.g.3.*Reg*.8.e.*Eſdr*.9.b.*Pſa*.87.142.*Prov*.31.c.*Eccl*.48.d.51.e.*Ezech*.16.f. Et porrigere manum ad lignum vitæ, eſt *a* crucem, ſive cruciatum pœnitentiæ ſubire, qua vita recuperatur, *Gen*.3.c.

Mittens Eccleſia Prædicatores. Extendit mulier fortis palmas ſuas ad pauperem, cum *b* Eccleſia longè lateque Prædicatores ad imbuendas æternæ ſalutis luce gentes diſpertit, *Prov*.31.c.

Laſſantis meritorum. Expandit etiam manus ſuas ad Deum, *c* qui falſa operum merita, ore vaniloquo dilatat, & qui contra largitoris gratiam, de virtute operum ſuperbit, *Job* 11.c.

Operari juxta hæreſim. Peccare. Expandere etiam manum ad iniquitatem, eſt operari juxta hæreſim, aut committere peccatum. Et extendere manum in rem proximi. Et expandere manus ad Deum alienum, *Exo*.22 *b Pſa*.34. 124.

Planctus Judæorum. Occiſio Chriſti. Expandens Sion manus, indicabat *d* mœrorem deſolationis civitatis per Romanos factæ: & tamen Deus, cùm tunc extenderent manus, non audivit, quia manus eorum ſanguine plenæ erant: & extenderunt manus in Regem unctum à Deo, quod David facere exhorruit, 1.*Reg*.22.d.24 *b*.26. *b*. *Thre*.1.f *Iſa*.1.*d* *Jer*.4.g. Expandit etiam anima peccatrix manus, quum in anguſtiis propter peccata non meretur conſolatorem.

Inanis gloria de prædicatione. Extendens Jonathas ſummitatem virgæ ad favum mellis, 1.*Reg*.14.d deſignat *e* Prædicatorem aliquam gloriam ex opere, & prædicatione recipientem, ſed non plenè. Illi autem recipiunt plenè, de quibus dicitur, *Matth*.23.a. Omnia opera ſua faciunt, ut videantur ab hominibus. Et *Joan*.5.g. Quomodo poteſtis credere, gloriam ab invicem recipientes.

Occultatio myſteriorum. Expandere tectum ſuper tabernaculum. Et oppanſum velum coram teſtimonio, *f* ad occultationem myſteriorum legis & Chriſti referuntur, *Exo*.27.d.35.b.40.b *Jer*.10.d. Idem eſt extendere operimentum hiacynthinarum pellium ſuper vaſa tabernaculi, *Num*.4.b. Ad idem referri poteſt, cùm expandit mulier velamen ſuper os putei, 2.*Reg*.17.e. & expandens Booz pallium ſuper Ruth, *Ruth*.3 *b*.

Proficere. Extendere ſe ad interiora, eſt *g* proficere in virtute, *Philip*.3.c. & magis capacem fieri, ad cæleſtia ſuſcipienda.

Superbia. Extentum collum, ſuperbiam indicat, *Iſa*.3.e & extendere digitum, eſt *h* ſuperbè loqui, aut murmurare de proximo, quaſi digito ipſum oſtendendo, *Iſa* 58.c.

Opera incorrupta. Expandentes parentes mulieris à viro ſuo accuſatæ veſtimentum, in quo ſunt ſigna virginitatis, *Deut*. 22.c. dicitur per metaphoram *i* manifeſta probatio per teſtes, aut matronas fide dignas: deſignantur opera legis, quibus anima probatur incorrupta.

Præſumptio innocentiæ. Extendit ſe pauper contra divitem, quum *k* quis præſumit ſe eſſe ſine peccato, quod hæditarium jure ſoli competit Chriſto, *Prov* 23.a. Ubi noſtra tranſlatio habet: Noli laborare, ut diteris.

Iudæi promittentes ſervare legem. Intendentes arcum filii Ephraim, *Pſa*.77. erant *l* Judæi promittentes ſervare legem, ſed converſi ſunt in die belli.

Tentationes. Doloſa verba. Extentus arcus, ſunt paratæ tentationes, *Iſa*.21 *d*. Tendunt autem arcum mali, *m* quum parant verborum venena ad decipiendos ſimplices, 3.*Reg*.22.e.4.*Reg*.9.e.*Pſa*.36.73.77 & dicuntur extendere linguam ſuam, quaſi arcum mendacii, *Jer*.9.a.

Crux Petri. Extendens Petrus manus, deſignabatur *n* crucifigendus eſſe, *Joan*.21.f.

Diabolus. Diabolus & hæretici ſeducentes. Extentus cherub, eſt *o* diabolus ſuperbus, *Ezech*. 28.d. Vel erat extentus ante lapſum, ad divina videlicet Sacramenta.

Extendens manus Moab ad natandum, eſt *p* diabolus proferens omnem virtutem ſuam qua non poterit evadere, *Iſa*. 25.d. Et extendens Rex Aſſyriorum alas ſuas, eſt diabolus, omnes vires exerens, *Iſa*.8.b. Expandentes quoque rete ſuper faciem aquæ, ſunt dæmones, vel hæretici prædicantes in populis, *Iſa*.19 *b*. Qui etiam extendunt normam, cùm formant rationes dialecticas, *Iſa*. 44.*b*. Ipſi etiam, & Scribæ, & Phariſæi extendunt funes in laqueum, quum callidas parant interrogationes ad capiendum in ſermone, ut quum Chriſtum interrogabant de ſolvendis tributis, *Pſa*.139.*Prov*.19.a *Jere*.49 e *Thre* 1.e *Hoſ*.5.a Et extendit manum ſuam Antichriſtus, aut quilibet malus contra Deum, *q* quum in operatione prava deſpectis Dei judiciis perſeverat, *Job* 15.d. Extendit manum cum illuſoribus, *r* qui cum hæreticis malè operatur, & Pilatus dans cohortem Judæis ad comprehendendum Chriſtum, *Hoſ*.7 *b*. & expanſum rete ſunt paratæ hæreticorum inſidiæ, *Hoſ*.5.b. *Hab*.1.d.

Contemptus Dei.

Dilatans imperium Antichriſtus. Extendens cedrus umbram ſuam, *Ez*.31.*b* eſt *ſ* Lucifer, aut Antichriſtus dilatans imperium ſuum.

Dilatatio in diverſa vitia. Expandens ſe bruchus, *Nahu*.3.d. indicat *t* dilatationem in diverſa vitia, præcipuè cibi, & veneris.

Quærens aurum in ſepulchris. Expanderunt oſſa Regis Juda, & Sacerdotum, &c. ad Solem, & Lunam, *Jer*.8 a. quia *v* eorum demoliti ſunt ſepuchra, quærentes aurum, atque ita relicti ſunt in ſepulti.

Non readificari Hieruſalem. Non erat, qui extenderet ultra tentorium Hieruſalem, *Jer*.10 *d*. quia *x* non erat, qui eam reædificaret.

Reprehendentes facta majorum. Extendens Oza manum ad ſuſtentandam arcam fœderis, 2.*Reg*.6.b.1.*Par*.13.c. deſignat *y* reprehendentes facta majorum, quæ ipſi non intelligunt.

Perſecutiones Principum contra Prædicatores veritatis. Extendens Jeroboam manum ſuam de altari contra virum Dei, 3 *Reg*.13.a 2.*Mach*.14 g. deſignare poteſt *z* perſecutiones Judæorum contra Apoſtolos, aut principum contra Prædicatores veritatis.

Non expandent lumen ſuum ſtellæ tempore judicii, *aa* ad terrorem malorum, *Iſa*. 13 *b*.

Dilatatio fidei & operum. Expandens Ruth pallium ad ſuſcipiendum triticum, *Ruth*.3.d. deſignat *bb* dilatationem fidei, & operum ad ſuſcipiendam gloriam cæleſtem.

Præſtantes obſequium ad vitia. Tendentes Abſoloni tabernaculum in ſolario, 2.*Reg* 16.d. ſunt adulatores præſtantes obſequium ad exequenda peccata.

Tendens Moyſes tabernaculum caſtra, *Exod*.33.d. eſt *cc* ſeparans legem à carnali intelligentia Judæorum.

Extendens Rex Aſſuerus virgam ad Eſther, deſignat *dd* favorem Dei erga Virginem Mariam, *Eſther*.5.a. Et etiam ad Eccleſiam, cui contulit charitatem.

Expaveſcere, quære Timere.

Expectare, Præſtolari, Sperare, Spes, Inſperatus.

Separatio legis à carnali intelligentia. EXPECTARE dicitur, qui quaſi cum deſiderio ſperat, quod idem dicit ipſum ſperare. Speramus enim bona, timemus verò mala. Et expectare, & præſtolari, idem ſunt aliquando, quod operari, & manere alicubi operiendo, Itaque expectare interdum eſt deſiderare: *Job* 3.d. Qui expectant mortem, &

a Bed. ſ. Gen. 3. b Bed. ſ. Pro. 31. c Hie. ſ. Iob. 11. Gr. 10. m. 13. d Glo. ord. ſ. Thre. 1. e Gr. ſ. 1. Reg. 14. f Glo. ord. ſ. Num. 4. g Glo. ord. ſ. Philip 3. h Hie. ſ. Iſa. 3. 58. i Lyr. ſ. Deut. 22. k Aug. ſ. Ioan. tract. 84. l Aug. ſ. pſ. 77. m Or. ſ. pſ. 36. ho. 1. n Gloſ. ord. ſ. Ioan. 21. o Hie. ſ. Ezech. 28. p Hie. ſ. Iſa. 8. 19. 44. Hil. ſ. pſ. 139. q Gr. 12. m. 18. r Hie. ſ. Hoſ. 7. 5. Rup. ſ. Hoſ. 7. ſ Hie. ſ. Ez. 31. t Hie. ſ. Nah. 3. v Hie. ſ. Ier. 8. x Hie. ſ. Ier. 10. y Gre. 3. m. 10. z Lyr. ſ. 3. Re. 13. aa Glo. ord. ſ. Iſa 13. bb Glo. ord. ſ. Ruth 3. cc Glo. ord. ſ. Exod. 33. dd Lyr. ſ. Eſth. 5.

non venit. Obſervare, *Job 3.d.* Expectat lucem, & non videbit. Præſtolari, *Ge.22.a.* Expectate hîc cum aſino. Sperare, *Job 6.b.* Quod expecto, tribuat mihi. Suſtinere, *Job 14.c.* Expecto donec veniat immutatio mea. Spes autem eſt certitudo. *Job 19.b.* Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo. Expectatio, *Job 27 b.* Quæ eſt enim ſpes hypocritæ. Item id, quod ſperatur, *Prov.13.b.* Spes, quæ differtur affligit animam.

Spes Chriſti, dicitur Pater ejus, ratione videlicet *a* naturæ humanæ, *Pſa. 141.* Quia ſperabat ab ipſo glorificationem corporis.

Expectabat Chriſtus improperium, & miſeriam *b* quando vivebat in hoc mundo, *Pſa 68.* quia deſiderabat paſſionem, & noſtram redemptionem.

Expectat nunc Chriſtus, donec ponantur inimici ſcabellum pedum ejus, *Hebr.10.c.* quia expectat complementum corporis ſui myſtici.

Expectat Deus bonum vineæ fructum, *Iſa 5.a.* quia *d* ſecundùm ejus auxilium debet homo benè operari. Et expectat, ut miſereatur, *Iſa 30.d.* quia expectat converſionem peccatoris, in quacunque enim hora peccator ingemuerit, Deus paratus eſt ad ignoſcendum.

Expectatio Gentium, eſt *e* Chriſtus, in quem ſperamus, & debemus expectare ſalutare Dei, hoc eſt, ad Chriſtum vigilare, *Gen.49.b.* Et expectare Dominum, eſt vel per patientiam ipſum aut labores ſuſtinere, vel ſperare adventum Chriſti, aut verbis Domini credere: non confunduntur autem expectantes Dominum, ſive Apoſtoli, ſive alii. Expectant etiam juſti Chriſtum, quum ſunt firmati poſt reſurrectionem. Antiqui etiam Patres expectabant Chriſtum quaſi pluviam. Ad hæc refertur expectans agricola fructum. & expectare vitam æternam, *Iob 14.c.17.b.29.d Pſa. 16 33.36 38.39. 51. 54.60.61.88. 118.141. Prov.10 d.Iſa.8.c.25 e.30.d 33.a.64 b Jer.14 a.17.b.50.b Thren 30.c. Mich.7 b. Habac.2.a. Sopho 3.b. Tob. 2.c. Luc 2.d.7 c 12.e.22.e 23 g. Ro.8.c. 1. Cor.1.a. Phil.1.c.3. d.1 Theſſ 1 d. Heb.11.c. Actor. 1.a. Jac.5.b.1. Petr.3 d.2. Petr.3.c. Juda f.*

Expectant inſulæ legem Chriſti, *f* quum eam Gentes libenter ſuſcipiunt, *Iſa.42.a.51.b. 60.b.64.b.* Et expectantes ſententiam Job, ſunt humiliter ſuſcipientes doctrinam Eccleſiæ, *Job 29.d.*

Sperare in Domino à cuſtodia matutina uſque ad noctem, eſt *g* toto vitæ tempore in ipſo ſpem habere, vel à reſurrectione Chriſti uſque ad mortem, vel finem ſæculi, *Pſa 129.130.* Ad idem referri poteſt, quum populus præſtolabatur Moyſen, de mane uſque ad veſperam. Et quum expectabant eum aſcendentem in montem, *Exod.18.c 24.d* Et populus expectans ad fores tabernaculi Pontificem in die propitiationis, deſignat expectantes adventum Chriſti ad judicium, vel in cujuſq; morte, *Lev.16. a.* Sperare etiam in tegmine alarum Dei, eſt ſperare in paſſione, vel in divina protectione, qui nos protegit, ut gallina pullos ſuos. Sperare etiam ſub pennis Dei, eſt ſperare in Deo ſub Angelis cuſtodibus, *Pſa.35.56 90.* Eſt item ſperare in nomine Domini, *Iſa. 50 b.* Et Deus dicitur ſpes omnium finium terræ, *Pſa.64.* Et ſperamus uſque ad manè, hoc eſt, uſque ad reſurrectionem, quam ſperamus, *Iſa.38.c.*

Spes, quæ eſt in noviſſimis Rachelis, *h* eſt ſpes reſurrectionis filiorum, *Jer.31 c.*

Speraverunt Patres in Deum, *i* ut à temporalibus liberarentur periculis, à quibus non eſt liberatus Chriſtus, *Pſa. 21.*

Sperant in Sion pauperes populi, hoc eſt, *k* in Eccleſia: quia ſolùm intra Eccleſiam eſt ſpes, *Iſa.14.g.*

Spes ſupra ſpem, *l* eſt iis, qui habent tribulationem ſuper tribulationem: quia quò magis affliguntur boni, eo amplius ſpe elevantur, *Iſa 28.c.* juxta Septuaginta. Tunc enim fit, quod dicitur *Rom.5. a.* Tribulatio patientiam operatur, &c.

Spes, quæ fuit egeno, ſalvato paupere, fuit *m* ſpes diſcipulorum Chriſti, quando viderunt eum ſuſcitatum, *Job 5.c.*

Expectant lucem, qui *n* ſperant liberari à tribulatione, *Ier.13.c.*

Expectare veſperam, *o* eſt appetere quietem contemplationis, *Iob 7.a.*

Expectant viri ſancti mortem, & non venit, *Iob 3 d.* quum *p* deſiderant ſe funditus mortificare, atque ab omni vita gloriæ temporalis extinguere, ſed compelluntur in injunctis honoribus occupari.

Expectans Saul Samuelem ſeptem diebus, *1. Reg 10.b.* deſignat *q* bonum obedientiæ, omni luce cordis implendum, & nec dura mandata, nec levia prætermittenda, ut ſic dicatur de Prædicatore Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum, *Matth.5.c.*

Expectans Noe ſeptem dies, ad dimittendam rurſus columbam, *Gen 8.b.* deſignat *r* tot diebus correctionem peccatoris expectandam, quo Deus fecit mundum, ut ad quietem ſeptimi diei venire valeat.

Expectantes pueri Abrahæ cum aſino, reverſionem Abrahæ à ſacrificando: deſignant *ſ* Judæos in infidelitate remanentes uſque ad finem mundi quando reliquiæ convertuntur, *Gen.22.a. Judith.7.d. 8.c. Hoſ.3.b.* Et nunc dicuntur expectare lucem, & ſunt in tenebris, quia *t* noluit recipere Meſſiam, quem expectant, *Iſa 59.c.* Et nox, hoc eſt, *v* Judæa expectat lucem, quam non videt, *Iob 3.b.* quia ſperabat adventum Chriſti, quem in prophetiis habebat, in quem tamen venientem credere noluit. Expectat etiam fornicaris virum diebus multis, *Hoſ.3.b.* quum *x* Judæi non convertuntur uſque ad finem ſæculi: & Deus eos expectat. Et Judæi ſunt expectantes onagri in ſiti ſua, & expectantes eſcam à Deo, *Pſa.103.*

Expectat nox lucem, quam non videbit, *Iob 3.b.* hoc eſt, *y* diabolus in membris ſuis expectat Chriſtum. quum videlicet hi, qui ſine operibus fidem retinent, pro eadem fide in extremo judicio ſalvari ſe poſſe confidentes, ſpe ſua fruſtrabuntur. quia hanc malè vivendo demoliti ſunt, quam confitendo tenuerunt. Ubi hi, qui pro humana laude in bona actione ſe exhibent, incaſſum à veniente judice retributionem bonorum operum ſperant, quia dum hæc in oſtentationem faciunt, laudis jam præmium ab humano ore receperunt. Fruſtra ergò mens peccatis obtenebrata, Deum ſperat videre ſicuti eſt, niſi à peccatis reſipiſcat.

Expectat etiam juſtus *z* lucem divinæ viſionis, ſed in hac peregrinatione illam habere non valet, expectat etiam fidelis populus bona, & lucem, & veniunt mala, & tenebræ, quia per remunerationis gratiam intereſſe jamjamque Angelorum ſe gaudiis ſperat, & tamen hic diutius dilatus, manus perſequentium tolerat. *Iob 30.d. Ier 8.c.13.c 14.c.*

Præſtolans mercenarius finem operis ſui, *aa* quum gravè judicat ipſum opus, leve tamen ipſum exiſtimat, ob expectatam remunerationem, propter quam ad finem operis venire feſtinat: unde deſignat electos, qui levia exiſtimant hujus vitæ damna, quando mentis oculum ad æternæ patriæ conſiderationem vertunt, *Iob 7.a.*

Inſperata

Non credita ventura fœlicitas à malis. Per iniquitatem velle habere virtutem. Confidere in diabolo, vel in hæreticis. Tentantes dæmones. Sævientes tyranni. Hæreticorum vana promiſſio. Expectans Deus converſionem Iudæorũ. Deſiderium redemptionis. Deſiderium gratiæ divinæ. Doctrina revelata.

Inſperata ſalus advenit bonis, quando mali non credebant eam illis venturam, *Sap.5.a.11. b.* Unde & inſperatus timor advenit malis, *Sap 17 c.*

Speravit in homine pacis ſuæ Chriſtus, hoc eſt, in Juda, *a* quia membra ejus ſperarunt, ſic dicitur eſurire in membris. *Pſa.42.* — a Au ſ.pſ 40.

Sperare in iniquitate, eſt *b* putare virtutem haberi poſſe per iniquitatem, *Pſa.61.* Hæc eſt ſpes mendacii, qualis eſt ſpes in diabolo, & aliis auxiliis fallacibus: ut in Pharaone, vel in Ægypto, vel in equis. Et ſperare in calumnia, eſt *c* ſperare in diabolo, vel in erronea hæreticorum doctrina, *Iſa.29. e 30.a.c. 31.a. Nahu 2.d.* Sic exſpectabant ſervi Eglon ipſum Regem, *Jud.3 d.* & expectabat adultera Iſrael amatores. *Jer 3.a.* — b Baſi.ſ.pſ.61. c Hie ſ.Iſ. 28. 30.31.

Expectant peccatores juſtum, ut perdant, nempe *d* dæmones ipſum tentantes, vel tyranni in Martyres ſævientes, *Pſa.118. Jud.16 a. Luc.23 d. Actor 12 b.* — d Hil ſ pſ.118 Amb ſ pſ.118

Expectans gens, dicuntur *e* hæretici, promittentes ſibi vitam æternam, quam non aſſequentur, *Iſa.18.a Prav.31.a.* Hæc eſt expectatio leonis parientis, *Ezech.19.a.* — e Hie ſ Iſa 18

Expecta, reexſpecta, dicitur *f* à malis non credentibus verbis Domini, per Prophetam anunciatis, quibus Dominus iiſdem verbis comminatur, *Iſa 28.c.* Vel juxta Septuaginta, expecta tribulationem ſuper tribulationem dicitur Apoſtolis, & fidelibus, quibus ad probationem multæ expectandæ ſunt in hac vita tribulationes. — f Hie ſ Iſa 28

Præſtolans Angelus adventum Gedeonis, *Jud.6 d.* deſignare poteſt Deum expectantem converſionem Judæorum.

Expectantes infirmi motum aquæ piſcinæ, *Joan.5 a.* erant *g* deſiderantes viti veteris legis redemptionem per Chriſtum futurem. — g Glo ord ſ. Ioan 5.

Expectsos terra promiſſionis pluviam de cœlo, *Deut.11 b.* eſt *h* deſiderans à Deo pluviam divinæ gratiæ, & doctrinæ. — h Lyr ſ.Deut. 11.

Non expectans ſtilla, vel herba virum, aut filios hominum, *Mich.5.c.* deſignat *i* non expectandum auxilium humanum, ſed ſolius Dei. Vel deſignatur *k* doctrina Prophetarum & Apoſtolorum, quæ non fuit ab homine, ſed à Deo. — i Glo inter ſ. Mich 5. k Rup ſ. Mic 5.

Deſiderium tribulationis Eccleſiæ.

Expectant hoſtes diem tribulationis Hieruſalem, hoc eſt, *l* dæmones, vel hæretici tribulationem Eccleſiæ, vel animæ, *Thren.2.e.* — l Glo. ord ſ. Thre.

Expedire, Expeditus.

Parati ad obediendum, & pugnandum contra diabolum. Defenſores ſcientiæ ſæcularis.

EXPEDIRE, eſt diligenter abſolvere, quaſi que pedum impedimenta diſſolvere: & expediti ſunt, qui ſine impedimento parati, ac prompti ſunt, ad aliquid aggrediendom.

Expediti vernaculi Abrahæ, ſunt *m* promptè exequentes divina præcepta, & parati ad pugnam contra diabolum, *Gen 14.c. Num.31.a.3: d Deut.33.c.1. Par.12.e.* — m Glo. ord Num 31.

Expediti Moab, ſunt *n* defenſores ſcientiæ ſæcularis, *Iſa.15.b.* — n Hie.ſ.Iſ.

Expellere, vide Ejicere.

Expendere, Impendere, Impenſa, Sumptus.

Labores Prælatorum in ædificanda Eccleſia. Facultas ad exponendas Scripturas. Revocans à ſedetia, tum. Prædicare Gentibus etiam cum dolore infidelitatis Iudæorũ.

EXPENDERE, eſt ponderare, & conſumere, quaſi ponderando: unde dicuntur expenſæ. Eſt etiam exactè examinare, & conſiderare.

Expenſæ Salomonis, & aliorum Regum in domo Domini ædificanda, vel reparanda, ſeu munienda deſignare poſſunt labores Prælatorum, & Prædicatorum, pro ædificanda Eccleſia Dei, *3 Reg 9.e.4.Reg. 12.c.1.Par 2 c.29.a.2 Par 8.d.1.Eſd.2.d.* Ad hæc refertur expenſum aurum in opere ſanctuarii, *Exod.38.c.*

Sumptus neceſſarii ad turrim conſtruendam, deſignat *o* ſufficientem facultatem ad exponendas Scripturas, *Luc.14.f.* — o Ori ſ. ho.19.

Impenſas in medicos reſtituit, qui *p* ad ſufficientem emendationem eum, quem errare fecit, reducit, *Exod.21.b.* — p Glo. or Exod 2

Non expendere decimas in re funebri, *Deut.26.e.* eſt *q* non permittere prædicationem ad Gentes propter dolorem de infidelitate Judæorum. — q Rup ſ Deut. 2

Expergiſci, Expergeſieri, vide Evigilare.

Experiri.

Probatio fidelium. Cognoſcens Gentilitas bonum redemptionis Chriſti. Probatio patientiæ. Cooperantur omnia in bonum juſtis. Meritò puniri.

EXPERIRI, eſt probare, & periculum facere: unde experimentum, & experientia.

Experiebatur Deus filios Iſrael cum hoſtibus, *r* quia ſic faciebat eos exerceri in cultu unius Dei, & pugna contra hoſtes, & ut ſcirent quàm nihil ſine Deo poſſent, *Jud.2.d.3.a.Judith.4 b.Eccl.34.b.* — r Glo Iud.

Experimento diſcens Laban, quod ei benedixit Deus propter Jacob, *Gen.30 d* deſignat Gentilitatem cognoſcentem bonum redemptionis Chriſti, per prædicationem Apoſtolorum.

Experimentum capiens Joſeph de fratribus ſuis, *Gen.42.c* deſignat *ſ* examinationem, & probationem faciendam de patientia, in his, qui veniunt ad ſervitutem Dei. — ſ Lyr

Non experitur quicquam mali cuſtodiens præceptum Dei, *Eccl. 8.a.* quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.

Experiuntur dignum Dei judicium, qui in meritas incidunt pœnas, *Sap.12.d.Heb.11.f.*

Expiare.

Tempus paſſionis Chriſti. Mundare genus humanũ ſanguine Chriſti. Vincere appetitum per laborem.

EXPIARE, eſt purgare, & mundare, præcipuè per aliqua ſacrificia, & cæremonias

Expiationis diei, ſignificant *t* tempus paſſionis Chriſti, & aſcenſionis ejus in cælum, *Lev.23.e.* Et ipſe eſt hoſtia proficiens in expiationem: & etiam Sacerdos expians offerentem, & ejus iniquitatem, *Lev.1.b 5.c.Num.5.a.12.d.Nehem.25 c.*

Expiare ſeptem diebus altare, & etiam ſanctuarium, eſt *v* mundare genus humanum per ſanguinem Chriſti, & etiam mundas facere orationes, *Exod 29.f. Lev. 8.c. 9 c 16.c. 2.Paral. 29.d. Ezech. 43 f.45.f.*

Expiare ſanguinem ſuper altare, eſt *x* vincere appetitum per laborem, *Lev.17.c.* Vel eſt mundari peccata, & vitam humanam per crucem Chriſti.

Expiari

Expiari non poſſe terram homicidio maculatam, niſi ſanguine homicidæ, *Num.* 35. *d.* eſt *a* non poſſe mundari terram corpore peccatoris, niſi per pœnitentiam, & confeſſionem deſideria carnis occidantur.

Non expiari iniquitatem domus Eli, deſignat *b* perpetuam Judæorum abjectionem, *1. Reg.* 3. *c.* Et expiari non poſſe calamitatem Babylonis, eſt perpetua infidelium condemnatio, *Iſa.* 47. *c.*

Expiationis aqua, *Num.* 31. *d.* deſignat aquam, quæ fluxit de latere Chriſti, & aquam baptiſmi, quæ habet ab illa virtutem.

Expirare, vide Mori.
Explanare, quare Manifeſtare.
Explicare, quare manifeſtare.
Explorare, Explorater.

EXPLORARE, eſt ſagaciter inquirere, & obſervare: unde exploratores dicuntur, qui ſagaciter, & quaſi occultè, inquirunt ſtatum, & conſilia civitatis, aut regni, aut munitiones, ut videant, qua parte, aut ratione expugnari poſſit.

Exploratores Joſue miſſi in Hierico, *Joſ.* 2. *a.* *Heb* 2. *f.* deſignare poſſunt *c* Angelos miſſos ad cuſtodiam mundi: & etiam Joannem Baptiſtam, Chriſti Præcurſorem. Deſignat etiam Petrum & Paulum miſſos in mundum. Item, quia fuerunt duo, unus deſignare poteſt providam cautè aut in malo, alter providam ſolertiam in bono: vel exploratores boni, ſunt bonæ cogitationes cum ſpe cæleſtis præmii: mali verò, cogitationes infideles cum deſperatione.

Exploratores miſſi à Moyſe ad explorandam terram promiſſionis, ſunt *d* cogitationes, quibus futuram vitam, & gloriam inveſtigamus: ſunt autem duplices, quidam exploratores præmiorum, alii meritorum: primi mittuntur à Moyſe, ſecundi à Joſue, *Num.* 13. *c.* 21. *g.* 32. *b.* *Joſ.* 2. 4. *c.* *Jud.* 18. *a.* 1 *Reg.* 10. *a.* 4. *Reg.* 7. *c.* 1. *Para.* 19. *a.* Exploratores fuerunt etiam *e* Apoſtoli, & periti in ſacra Scriptura, qui notitiam habent patriæ cæleſtis.

Exploratores dicti fratres Joſeph, *Gen.* 42. *b.* ſignificant *f* Scribas, & Phariſæos, quærentes quomodo Jeſum perderent.

Exploratores hoſtium, ſunt *g* dæmones, aut hæretici, vel Philoſophi Gentium, *Jud* 10. *c.* *Gal.* 2. *a.*
Exploratores etiam detrahentes terræ promiſſionis, ſunt *h* hæretici negantes reſurrectionem, *Nu.* 13. *c.*

Exponere, vide Ponere, & Manifeſtare.
Expoſtulare.

EXPOSTULARE, eſt conqueri cum reprehenſione.

Expoſtulatio Abimelech cum Abraham, eſt excuſatio Judæorum adverſus Chriſtum, quaſi ignorantium ipſum eſſe Meſſiam, *Gen.* 20. *c.*

Exprimere, vide Manifeſtare & Premere.
Exprobrare, quare Opprebrium.
Expuere, vide Saliva.
Expugnare, Debellare, Inexpugnabilis.

EXPUGNARE, eſt pugnando vincere, aut capere ſicut etiam debellare.

Expugnavit David Ariel, hoc eſt, *i* Chriſtus hæreticos, *Iſa.* 29. *a.* & debellavit Deus Judæos, quum fecit deſtrui Hieruſalem, *Iſa.* 63. *c.* Expugnabit quoque Deus bellis præcipuis Aſſur, quum in judicio ſeparabit malos à bonis, *Iſa.* 30. *g.* *Pſa* 34. *Sap.* 18. *Eccle.* 4. *d.* 46. *a.* *Jer.* 21. *b.*

Expugnant aut impugnant bonos ſæpè à tempore juventutis, *k* tam dæmones, quàm parvi homines, qui ſunt diaboli membra: vel expugnarunt Eccleſiam à juventute, hoc eſt, à tempore Abel juſti, uſque ad finem ſæculi, *Pſa.* 108. 128. *Joſ.* 10. *a.*

Expugnare Pharaonem, eſt *l* exuere veterem hominem, *Exod.* 1. *b.* Et expugnare civitates inimicorum, eſt vincere vitia, *Deut.* 20. *d.* 3. *Reg.* 16. *d.* *Jer.* 50. *c.*

Inexpugnabiles gentes ſunt *m* dæmones, quos homo ſine divino auxilio non poteſt vincere, *Ezech.* 32. *c.*

Inexpugnabile ſcutum, dicitur æquitas, *Sap.* 5. *d.*

Exta. vide Viſcera.
Extendere, quare Expandere.
Exterminare, vide Deſtruere.
Exterus, Externus, quare Alienus.
Extinguere.

EXTINGUERE, eſt ab iis, quæ incenſa ſunt, ignem amovere, & per tranſlationem opprimere, aut occidere.

Extinguit ignem aqua, hoc eſt, *n* eleemoſyna peccatum, *Eccl.* 3. *d.* Extinguenda ſunt etiam tela maligni, hoc eſt, ſuggeſtiones, & tentationes diaboli, per eleemoſynas, orationes, & jejunia, *Epheſ.* 6. *c.* *Heb.* 11. *f.*

Extinguere quæ emuncta ſunt à lucernis candelabri, eſt *o* tollere legales obſervantias, *Exo.* 25. *d.* 37. *c.*

Extinguit lucernam Dei, eſt *p* mori malum paſtorem cum omni gloria ſua, 1. *Reg.* 3. *a.*

Extinguunt lucernas Dei, qui tollunt cultum, & doctrinam Dei, 2. *Par.* 29. *b.* *Eſther.* 14. *b.*

Extingui lampades, eſt *q* deficere ſufficientem notitiam ad ſalutem: vel deficere opera recta intentione facta, ſine qua opera non lucent coram Deo. Quorum etiam facta, aliena laude fulciuntur, eadem ſubtracta deficiunt, *Matth.* 25. *a.* Non extinguitur autem lucerna mulieris fortis, *Prov* 31. *c.* Nec *r* charitas, *Cantic.* 8. *b.*

Extinguere ſpiritum, eſt *ſ* contradicere loquenti per Spiritum Dei: vel auferri gratiam: vel perdere fervorem charitatis, qui fit per Spiritum ſanctum. Ut enim ignis extinguitur, cùm oleum deficit,

cùm

cùm vehementer vis venti perflat, cùm comprehenditur, & arctim cogitur: ita qui curis ſæcularibus, & cupiditatibus, & inhumanitati, & rapinæ, & crudelitati vacat, ſpiritum extinguit.

Non extinguet linum fumigans Chriſtus, *Iſa 42.a Matth.12.b.* quia a non in totum auferet ſpiritum gratiæ à Judæis: quia multi ex eis crediderunt: vel quia non auferet à Gentibus momentaneum ardorem, ſed illuſtrabit doctrina veritatis: vel quia non perſtit illum, qui vicinos eſt extinctioni, ſed potius confirmabit.

Extincti quaſi linum, ſunt, b qui ad breve tempus in proſperitate ſplenduerunt, *Iſa.43.c.* Extinguitur etiam lux impii, c quando ejus proſperitas perit. Extinguitur lucerna ejus, quia gaudium carnalaio ejus mente diſſipatur, *Iob 18.b.* Extinguitur etiam lucerna impiorum, quum filii quos nimium amabant, illis ſubtrahuntur, *Job 21.b. Prov.20.c. 24.c.* Extinguere quoque ſcintillam alicujus, eſt tollere reliquias generis ejus, *2.Reg.14.b* Et extingui lucernam Iſrael, erat mori Regem, *2 Reg.21.d.*

Extinguere ignem, eſt ſedare inimicitias, & iram, *Prov 21 b 26.c. Eccl 3.d.19 d.: 8.b. 23 c.*

Extinguitur draco, cùm d Lucifer detruditur in infernum, *Ezech.32.b*

Non eſt qui extinguat, quum Deus accenderit ignem inferni: quia ejus virtute eſt inextinguibilis, nec extinguitur furor Dei in malos, e quia peccata non merentur, ut extinguantur, *4.Reg 22.d.2.Paral.34.c.Iſa.1.g. 34.c.66.g Ier.4.a.7.d.21.d. Ezech 20 g. Amos 5.a. Marc.9 g.*

Non in totum auferens. Chriſtus ſpiritum gratiæ à Iudæis. Confirmans imbecilles. Doctrinæs à proſperitate Subtrahi filios. Mori Regem. Sedare iram Demerſio diaboli.

a Tert advers. Iudæos. Hier. & Agla. & ſ Iſa.42. b Hier ſ. Iſ 43. c Gre 14 m. 3 & 15 m.21. d Hie. ſ. Eze. 30. e Hier ſ. Iſa. & ſ Ier.7.

Extollere, quare Altum.

Extorquere.

EXTORQUERE, eſt vi quidpiam ab aliquo auferre.

Extorquens Banaias haſtam de manu Ægyptii, qua ipſum interficit, *2.Reg.23.e* typus eſt f Doctoris, qui convincit Philoſophum, aut hæreticum propriis ipſius rationibus, & autoritatibus. Eſt etiam humilis vincens diabolum.

Qui extorquet vi aliquid, eſt g non purgatus à peccatis, irrumpens in myſticos ſenſus, aut rapere volens regnum cœlorum, *Lev. 6.a.*

Convincens Doctor hæreticum ex propriis. Humilis vincens diabolum. Impurus irrumpens in myſteria.

f Lyr ſ.2.Reg 23. g Glo.ord. ſ. Lev.6.

Extra, Exterior.

EXTRA dicitur eſſe id, quod non includitur intra ſepta ejus rei, cui dicitur extra.

Extra velum erat lucerna, & etiam menſa: deſignans h cognitionem Scripturarum huic vitæ neceſſariam, *Exod 26.g.40 c.* Deſignant etiam temporalia Dei beneficia, quibus in hac vita indigemus.

Extra caſtra comburebatur vitulus, deſignans i Chriſtum extra portam paſſurum, *Exod.29.b. Lev. 4.9. Num 19.a. Ezech.43.f.* Sic extra caſtra egrediebatur Sacerdos ad curandum leproſum, *Lev.14.a.*

Extra caſtra efferre cineres, eſt k poſt hanc vitam accipere remunerationem bonorum operum: vel ea reſervare in diem judicii, *Lev.6.b.*

Extra caſtra debebant eſſe leproſi, deſignantes l hæreticos à conſortio Sanctorum ſeparandos, ne alios polluant. Ita ejecta ſunt corpora Nadab, & Abihu extra caſtra, *Lev.10.a 13.f. 14 a f.*

Extra Chriſtum non eſt alius Sanctus, quia m per ipſum omnes ſanctificantur, *1.Reg 2.a*

Exterius ſanctuarium, ſignificare poteſt n ſupra mundana, extra nos exiſtentia, *Ezech.24.e.*

Exterius atrium, ſignificare poteſt o ſenſibilia, & etiam vitam præſentem, in qua omne quod corporaliter agitur, corporaliter etiam videtur, *Ezech.40.c.*

Exteriores tenebræ, p infernum ſignificare ſolent: quia enim qui à Domino foras expellitur, lumen relinquit, idcirco tenebræ quantumvis ſint interiores, exteriores vocantur, *Matth.8.b.22.b 25.c.*

Cognitio Scripturarum in hac vita. Temporalia Dei beneficia. Chriſtus paſſus extra portam. Reſervari opera ad futuram vitam. Hæretici ſeparandi. Sanctificatio per Chriſtum Supra mundana. Senſibilia.

h Glo. ord ſ. Exod.26. i Lyr ſ Lev.14 k Lyr ſ Lev.6 l Ori ſ Lev. ho. 8. Lyr ſ. Lev.13. m Gr ſ 1.Re. 2. n Ori ſ.Eze. hom 14. o Gre ſ Eze. ho.19. p Hie. ſ Mat. 8.

Extrahere, vide Educere.

Extraneus, quare Alienus.

Extremus, Summitas.

EXTREMUS, dicitur ultimus, aut poſtremus, & infimus, & quandoque ſupremus. Vel aliter, extremum dicitur, quod maximè diſtat à medio, vel loci, vel temporis, vel dignitatis.

Summitas cœli, vel ſummum cælum dicitur aliquando q Deus Pater, à quo ſummo cælo eſt egreſſio Solis, hoc eſt, nativitas filii, *Pſa.18*

Summitas cæli, quandoque r ſtatum contemplationis deſignat. Summa quoque cœlorum, ſunt perfectiones electorum, vel initia inſtructionis Scripturarum, *Iſa.13.a. Matth.24.c.*

Extremi fratrum Joſeph ſunt Doctores, aut meliores in Eccleſia, *Gen.47.a.* hoc poſſunt deſignare extremi poſiti à Jacob, Joſeph, & Rachel, *Gen.33 b.* Summi quoque dicuntur proceres populi, *Iſa.56 d.* Et ſummitates cedri, ſignificant ſ Principes Eccleſiæ, & Hieruſalem, *Ezec 17 a.* Et extrema pars Gabaa, deſignat t exempla ſublimium operum prædicatoris, *1.Reg.14.a*

Summitas pallii Samuelis, *1.Reg.15.f.* v converſionem Doctoris, quæ foris oſtenditur. Vel deſignat familiares Doctoris, qui non recta conſulunt, ideò abſcidendi, juxta illud Chriſti, *Matth 5.e 18.a.* Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum, & projice abs te. Et *Matth.16.d.* Vade retrò me Satana.

Summitas etiam veſtimenti, x levem affectum deſignare videtur, *Agg.2.c.* Vel expoſitionem ſacræ Scripturæ.

Summitates rami oleæ, y extrema Judæorum ſignificant, *Iſa.17 b.27.c.*

Extremi in agmine, ſunt z minus perfecti, & imbecilles, & reſpicientes retrò, quique laſſantur in opere virtutis, *Deut.25.d. 1.Mach.5 f* Eoſdem deſignat extrema pars caſtrorum, *Num.11.a* Et extrema pars civitatis, ſunt, aa qui ultimum locum tenent in Eccleſia, *1 Reg.9.d.* Extrema quoque terræ, dici poſſunt bb humiles, & contemptibiles, *Pſa.143. Jer.20.c.13.* Et qui finem ſibi faciunt in terrenis occupationibus *Pſa.134.* Item Gentiles, *Iſa. 41.b.42.b.43.b.44 d.48.d 49 b.62 d.* Et extrema terræ, quæ Deus concutiens tenuit, ſunt cc quando ex Judæa piſcatores, & abjectos in Apoſtolos aſſumpſit. Vel quando in fine mundi Judæorum reliquias convertet, *Job 38 b Jer.10 c.*

Ab extremo, uſq; ad extremum devorat gladius Domini, quum omnes caſtigat, *Jer.12.c. 25.f 31.b.*

Extremum aquæ ductus piſcinæ ſuperioris, ubi occurrit Iſaias Regi Achaz, deſignat dd quod non tantum proſpiciebat Deus malo Regi prænunciando futura, quantum ipſi populo, *Iſa 7.a.* Deſignare

Vita præſens. Infernum. Status contemplationis. Perfectiones electorum. Doctores in Eccleſia. Proceres Eccleſiæ. Exempla prædicatorum. Converſatio Doctoris. Levis affectus Expoſitio ſacræ Scripturæ. Extrema Iudæorum. Minus perfecti. Humiles. Gentiles. Univerſalis punitio. Corpus humanum.

q Aug.ſ.pſ.18. r Ori.ſ Matt. hom.30. ſ Ori. ſ. Eze. ho 12. Hie ſ. Eze.17. t Gre ſ. 1. Re. 14 v Gre.ſ.1.Re. 15. x Glo ord.ſ. Agge 2. y Hie ſ Iſ 17. z Ori ſ Nu. hom 19. Philo de mig. Abr aa Gre ſ.1. Reg 9. bb Ori ſ Ier. ho.1 12. Aug ſ pſ.2 3 4 Hie ſ. Iſa. 42. cc Gre 29 mo. 2. dd Hie ſ. Iſa. 7.

etiam

etiam poteſt, *a* corpus humanum ſanctificandum, ut ad ipſum, tanquam ad alveum fluvii, mundum & diſpoſitum deſcendere poſſit, & per ipſum *t.* anſcurrere aqua illius ſupremæ piſcinæ, & in eo tanquam in domicilio immorari. Ipſum enim corpus, templum eſt animæ, quæ ſedes eſt Dei.

a Gerv Vane anni. 1 tom 7.

Extrema maris, dici poſſunt *b* ſuprema mundi, *Pſal.* 138. *Ioel.* 2.*e.*

Extrema etiam maris ſignificare poſſunt *c* finem mundi, vel finem vitæ, *Pſal* 138. *Ioel.* 2.*e.* Et extremum tempus, eſt tempus mortis, vel judicii, *Eccl.* 1.*b.* *Marc.* 5 *c.* Ad hæc referri poteſt extremum fluminum Ægypti, *Iſa* 7.*c.* Summitates quoque cortinarum tabernaculi, *d* finem vitæ ſignificare poſſunt, *Exod* 26.*a.* Et extrema terræ concutiet Deus, *e* quando in fine mundi excutiet peccatores ab Eccleſia, *Iob* 38.*b.* Et ab extremis terræ, eſt laus, *f* quando conſummata vita temporali, incipit homo vitam æternam habere, *Iſa.* 42.*b.*

b Hil ſ pſ 138 c Au ſ pſ 103 118 d Ricar. de S. Vict. 1. de arc myſt. 10. e Hie ſ Iob 38 f Chr ſ de ver. Iſaia Cantate Domino — *Suprema mundi. Extremus mundi. Tempus mortis.*

Summitates ſuperhumeralis, proſperitatem & adverſitatem deſignare poſſunt, *Exod.* 28.*d.* 39.*a.* deſignant etiam *g* bona opera cum bona intentione. Idem dici poteſt de ſummitatibus rationalis.

g Gloſ ord. ſ. Exo. 28 — *Proſper tas, & adverſitas. Bona opera cum bona intentione.*

Summitates ſpicarum, quæ ſunt hirſutæ, & rigidæ, ſunt *h* divites hujus mundi contra ſe invicem diviſi, & duri ſine charitate, *Iob* 24.*d.*

h Gr. 17. m 6 — *Divites.*

Extrema pars veſtium ſacerdotis, eſt *i* conſummatio operum, *Exod.* 28.*e.* 29.*e.* deſignat etiam finem vitæ Chriſti in hoc mundo, quando maximè dilexit ſuos.

i Glo. ord ſ. Exod. 8. Rup 13. ſ. Ioā. — *Perfectio operum. Finis vitæ Chriſti.*

Extrema ſeu ſemen Amalec, ſignificare poſſunt *k* doctrinam, & perſuaſiones diaboli, & hæreticorum. Idem deſignabunt extremi fines Arnor: & extremi inimicorum, *Nu.* 22.*g.* 24.*d.* *Ioſ.* 10.*d* *Ioel.* 2.*d.*

k Ori ſ Nu. ho 19. — *Doctrina diaboli & hæreticorum.*

Et extrema montium, ſunt *l* graves peccatores, *Ionæ* 2.*e*

l Hie ſ. Ion 2.

Extremum tempus eſt, quando *m* creſcit malum in mundo contra divina præcepta: & refrigeſcit charitas, *Deut.* 31 *g.* Tunc etiam eſt extrema iniquitas, *Ezech.* 35 *b.*

m Ibo ſ. Eze 35 — *Abundantia mali.*

Extrema pars agri, in qua erat ſpelunca duplex, *Gen.* 23.*b.* peccatores *n* deſignare poteſt, quos emit Abraham, id eſt, Chriſtus.

n Rup ſ. Gen. 37. — *Peccatores.*

Extremi fines ſolitudinis. Et extremi fines Edom, *Exod.* 13 *d.* *Num.* 33.*a.c.*

Extremitas finium Judææ, *Iudith.* 15.*b.* uſque ad quos Judæi perſequuti ſunt hoſtes: deſignat *o* minima non contemnenda: ſed utique expellendos hoſtes.

o Glo inter ſ Iudith. 5. — *Minima non negligenda.*

Extremus conceptus ovium, *Gen.* 30.*g.* vide Concipere.

Extremum auriculæ Aaron, *Exod.* 39.*c.* *Lev.* 8.*d.* & etiam leproſi, *Luc.* 14.*c.* *p* integritatem fidei deſignare poteſt.

p Ly. ſ Exo. 9 — *Integritas fidei.*

Extremum auriculæ ovis, *Amos* 3.*c.* Sacramenta *q* dictorum, quæ eruuntur de ore leonis, ut tuta fide ire poſſimus.

q Gl. ord. ſ. Amos 3 — *Sacramenta dictorum.*

Extremum digiti, *Luc.* 16.*f.* Minima *r* virtus auxiliativa intelligitur.

r Lyr ſ. Lu 16 — *Minimum auxilium.*

Extrema catenarum rationalis, *Exod.* 28.*d.* perfecta *ſ* opera charitatis deſignare poſſunt.

ſ Glo ord ſ. Exod 28. — *Perfecta opera charitatis.*

Extrema montium, ſummam *t* Chriſti abjectionem in paſſione deſignant, *Ion.* 2.

t Rup ſ Ion. 2 — *Extrema abjectio Chriſti.*

Extruere, vide Aedificare.
Exturbare, quære ejicere.
Exuberare, vide Abundare.
Exuere, quære Spoliare.
Exultare, Gaudere, Letari, Hilaris, Alacer.
Iucundus, Iucundari, Supergaudere, Exhilarare.

EXULTARE addit ſupra lætitiam, aut gaudium motum quendam exteriorem, & geſtus, ac ſaltus, quibus quiſpiam interiorem exprimit lætitiam. Gaudium autem dicit ipſam animi affectionem, ſeu complacentiam de bono præſenti. Lætitia verò addit diffuſionem quandam ad exteriora, præcipuè ad vultum, ubi interius gaudium jam manifeſtatur. Sed hæc confundi ſolent. Jucundari eſt voluptate, & delectatione affici. Jucundus verò eſt, qui lætitiam, & voluptatem affert.

Exultat Deus quum *v* extendit beneficentiam ſuam, *Pſa.* 59. Et dicitur gaudere ſuper iis, quibus benefacit, *Deut.* 30.*b.* *Iſa.* 65.*d* *Soph.* 3.*d.* Jucunda quoque laudatio eſt Deo, quæ fit per bona opera, *Pſal.* 146. Et dicitur exultare in Hieruſalem, aut in Sanctis, quia eos facit exultare.

v Lyr ſ Iſ. 65 — *Beneficentia Dei.*

Lætitia cordis ſponſi, eſt *x* gaudium Chriſti de redemptione generis humani, *Cant.* 3.*d.* Et dicitur exultaſſe, ut gigas ad currendam viam, quia libenter amplexus eſt opus redemptionis, *Pſa.* 15. 18. *Luc.* 10. *e.* 15 *a.* & gaudet ſponſus ſuper ſponſa, hoc eſt, *y* Chriſtus ſuper Eccleſia, *Iſa.* 62.*b.* Dicitur etiam Deus lætificare regem Chriſtum in gaudio cum vultu ſuo ſecundùm videlicet *z* naturam aſſumptam: & in corpore myſtico, *Pſa.* 30.

x Gre ſ Can 3. y Hie ſ. Iſ. 62. z Glo int ſ pſ. — *Gaudium Chriſti de redemptione.*

Exultans in gaudio Joannes in utero matris, *Luc.* 1.*e.* deſignat gaudium antiquorum Patrum ſuper Chriſto venturo. Idem deſignare potuit in gaudentibus multis in nativitate ejus. Exultantes quoque ad horam in luce Joannis, poſſunt eſſe gaudentes in lege & Prophetis de Chriſto: quod gaudium, adveniente Chriſto, in ipſum eſt tranſlatum. Sic dicitur gaudere amicus ſponſi propter vocem ipſius, *Ioan.* 3.*d.* 14.*d.* Exultare eſt *aa* gaudenter credere: ut Abraham exultavit, *Ioan.* 1.*g.* *Ioel.* 1.*f.*

aa Rup ſ Ioel — *Gaudium antiquorum Patrum ſuper Chriſto venturo. Credere.*

Exultatio bonorum dicitur Deus: *bb* qui lætificat cum vultu ſuo: & ei ſerviendum eſt in lætitia, *Pſal.* 10.31 99 *Deut.* 28.*e.* 1. *Paral.* 12.*g.* 29.*k.* 2 *Paral.* 30. *d.* *Neem.* 7.*c.* Gaudium autem cordis eſt exiſtentium in gratia: quæ lætantur ſuper eloquia Dei, *Pſ.* 118. *Thre.* 5.*b.* *Baru.* 4.*d* *Zach.* 8.*c* Exultationis etiam voce laudatur Deus ab illis, quorum os repletur gaudio, *Pſa.* 41. 46. 47. 64. 106. 117. 135. 149. *Iſa.* 55.*d* 65.*c.* *Soph.* 5.*c.* *Nehe.* 12.*d* *Tob.* 11 *d.*

bb Aug. exhor. ad virgin. — *Lætificans Deus. Lætitia in vita, animæ, & corporis.*

Lætitia ſalutaris Dei, eſt vita animæ, & corporis, *Pſalm.* 50. 85. Et lætari in adoleſcentia eſt gaudere de bonis operibus, quæ ſunt novi hominis, *Eccl* 11.*d* Lætificat autem Deus bonos in domo orationis, hoc eſt, in Eccleſia, vel militante, vel triumphante, *Iſa.* 56 *c.* Habitantes autem in Sion, *cc* hoc eſt, in Eccleſia, vel militante, dicuntur ſicut lætantes, quia in hac vita non eſt ſyncera lætitia, ſed mixta dolori, *Pſalm.* 86. Millia autem lætantium, ſunt exultantes in gloria cæleſti, præcipuè Angeli, *Pſal.* 67.

cc Hie ſ pſ 86 — *Eccleſia gaudium omni.*

Gaudiū univerſæ terræ dicta filia Hieruſalem, hoc eſt, *dd* Eccleſia, per univerſum orbem diſperſa, *Thre.* 2.*e.*

dd Glo int. ſ. Iſa. 65.

In eccleſia triumphante proprie gaudium.

Thr.2.e. Et ipſa Hieruſalem, cæleſtis, & populus ejus dicitur gaudium & exultatio, *Iſa.65.c.* Gaudent autem cum Hieruſalem, hoc eſt, cum eccleſia, qui lugebant ſuper eam in infidelitate ſynagogæ, *Iſa.76.c.* Lætificans autem fluminis impetus civitatem Dei, eſt abundantia gloriæ, qua omnes in cœlo lætantur, & exultabunt uſque in ſempiternum, *Pſal.45.*

Sanguis Chriſti lætificans. Punitio Dei. Gaudium eccleſiæ de converſione gentium

Lætificat cor hominis vinum, hoc eſt, *a* ſanguis Chriſti, *Pſal.130. Iere.31.c.* Et exultant quaſi à vino, ſumentes eucharistiam, *Zach.10.c.* Eſt autem lætitia transferens animam à terra ad cœlum.

Non lætatur Deus ſuper adoleſcentulis, quum *b* propter peccata punit eos æterna morte, *Iſa.9.c.*

Exultans Anna in Domino, deſignat *c* exultationem eccleſiæ de converſione gentilium, quæ debet eſſe in Domino, non rebus caducis, *1. Reg.2.a. Pſal.32.47.64.* Hæc autem exultatio eſt manifeſtatio lætitiæ cordis, quam habet anima, quæ poſt multos labores, ad perfectionem, & unionem cum ſponſo venit: quæ non poteſt niſi prædicare illa bona interiora ſponſi, & dicit illud, *Pſal.72.* Quid mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? mihi autem adhærere Deo bonum eſt. Et *Pſal.26.* Vultum tuum Domine requiram, Et *Cant.1.a.* Oſculetur me oſculo oris ſui. Eſt autem hæc exultatio quædam cordis ſaltatio foras prodiens, quaſi non capiens intra ſe divinum afflatum, qui fit in juſtis, per inhabitantem Dominum. Et exultant victores capta præda, quum *d* gaudent Apoſtoli de converſione infidelium, *Iſa.9.a.13.a.* Et exultant pauperes in Sancto Iſraël, quum Apoſtoli Deo aſcribunt victoriam, vel cum Gentiles agunt gratias Deo, pro beneficio converſionis, *Iſa.29.f.* Exultat ſolitudo, hoc eſt, gentilitas: & Jordanis, ubi baptizavit Joannes Chriſtum, *Iſa.35.a.51.a.60.a.61.d.* Et exultant ligna ſylvarum, *e* hoc eſt, juſti, *Pſal.95.131.* Et exultat terra, hoc eſt, caro Sanctorum reſuſcitata, *Pſal.76.* Et habitantes in terra fideles, *Iſa.49.d.* Exultantes etiam montes, ſunt Prophetæ gaudentes de Chriſto, *Pſal.113.* Et exultatio collium, eſt gloria Martyrum, *Pſal.64.* Et exultatio cordis & etiam linguæ ſunt teſtimonia Dei, quum Apoſtoli, & Sancti gaudent teſtes eſſe Dei, *Pſal.118.125. Iere.31.a.c. Ioel.2.e. Habac.3.d. Soph.3.c. Zach.9.b.10.c. Luc.1.e.* Lætatur autem Rex, hoc eſt, quilibet juſtus, non in virtute propria, ſed Dei, *Pſal.10.* Lætantur autem in cubilibus ſuis, qui gaudium habent in propria conſcientia, *Pſa.129. 2. Cor.1.* Et lætari coram Domino, eſt *f* in eum credere, & pro eo pati. *Lev.23.g.* Ad hoc gaudium invitat Deus fideles ex Jacob, *Ier.31.a. Soph.3.c.* Vocem autem gaudii tollit Deus ab eccleſia, quum non eſt, qui dicat integro animo. Gaudete in Domino ſemper, iterum dico gaudete, *Ier.25.c. Philip.4.a.*

a Gr. mor. ſ. pſ.103. b Hie. ſ. Iſa 9. c Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. Gre. ſ. 1. Re. 2. Ba. ſ. pſ. 32. Tertul. de reſurrect. Arn. ſ. pſ. 15. 20. 115. Hil. ſ. pſ. 64. 118. d Hie. ſ. Iſ. 9. 13. 35. & ſ. Ier. 21. & ſ. pſ. 67. e Aug. ſ. pſ. 64. 149. Rup. ſ. Zac. 10. f Iſy. ſ. Lev. 23.

Virtutes ſine pugna in patria. Æternitas ſpei. Gaudium renovationis. Gaudium de divina protectione. Gaudere de remiſſione culpæ. Oblatio liberalis virginitatis. Laudare juſtitiam Dei. Gratias agere Deo de bonis operibus & donis. Prædicator fortis. Diabolus. Contemplativi. Gaudens eccleſia gentium de converſione Iudæorum. Gaudētes profectu de profectu aliorum. Gaudium de adepta ſapientia. Gaudium de nativitate Chriſti. Gaudium gentium converſarum. Gaudium de baptiſmo. Accipere Chriſma. Gratia facies ad homines. Concordans caro ſpiritui ad laudem Dei. Lætitia Iudæorum in cæremoniis.

Exultabunt oſſa humiliata, quum *g* virtutes in cœleſti patria erunt ſine pugna vel exultabunt per gratiam, quæ humilitate acquiritur. Vel deſignatur *h* æternitas ſpei, quæ peccante homine humiliata fuerat, & Deo indulgente perſultat. *Pſal.50.* Et gaudium poſt planctum, eſt bonorum, qui nunc lugent, & poſtea conſolabuntur, *Pſal.29.125. Tob.13.c. Iudith.15.d. Iſa.61.c.66.d. Matth.5.a. Luc.6.d.10.c. Ioan.4.b.16.d. Apoc.19.a. Iere.31.c.33.b.* Et lætitia ad matutinum, eſt *i* gaudium de reſurrectione Chriſti: vel gaudium futuræ gloriæ, & reſurrectionis, quando circumdabuntur lætitia, *Pſal.29.59.89.121.*

Exultare in velamento alarum Dei, eſt *k* de ejus protectione gaudere. *Pſal.62.*

Exultare manè in miſericordia Dei, *l* eſt de expulſione tenebrarum peccati Deo gratias agere, *Pſalm.68.* Gaviſa quoque dicitur terra de monte Regis Babylonis, hoc eſt, *m* Sancti de ejectione diaboli, *Iſa.14.b.* Exultat etiam cœlum, & ſancti Apoſtoli, & Prophetæ ſuper civitate Babylonis deſtructa, hoc eſt, ſuper amoto imperio diaboli, *Apoc.19.f. Iudith.13.c.16.d. 2 Paral.20.f. Eſther.8.d.* Ita gaudium eſt in cœlo ſuper uno peccatore, pœnitentiam agente, nempe à tyrannide diaboli liberato, *Luc.15.b.* Lætatur autem juſtus, quum videt vindictam, non *n* ſuper vindicta, ſed quia ipſe evaſit, *Pſal.57. Ezech.35.d.*

In exultatione adducuntur Regi virgines, quia *o* libenter Chriſto eſt offerenda virginitas, *Pſal.44.*

Exultare juſtitiam Dei, eſt *p* exultatione eam laudare, *Pſal.59.144.*

Exultant agri, *q* quum abundantes fructu bonorum operum, gratias agunt Deo, & ſimplices Chriſtiani, *1. Par.16.c.* Et cum gaudio bibere vinū, & libenter percipere doctrinā, & conſolationes ſpirituales, *Eccl.9.b.* Idem eſt haurire aquas in gaudio de fontibus ſalvatoris. *Iſa.12.b.* Et hoc eſt, cum gaudio ſuſcipere verbum Dei, *Luc.8.b.* Et lætatur germinans, *r* qui gaudet benè operando ſecundum virtutes, & dona Spiritus ſancti, *Pſal.64.*

Exultans audacter equus, *ſ* eſt prædicator, qui nec adverſis frangitur, nec proſperis elevatur, *Iob.39.c.* Sicut Apoſtoli ibant gaudentes à conſpectu concilii, *Actor.5.g. Pſal.113.* vel è diverſo, eſt *t* diabolus ſuperbè perſequens bonos.

Exultantes montes, ut arietes, & colles ſicut agni ovium, ſunt *v* contemplativi, & ſpeculativi ſupra ſemetipſos miræ jucunditatis luſibus in contemplationem veritatis elevati, *Pſalm.113.* Gaudentes cùm invenerint ſepulchrum, *x* ſunt ſancti, qui gaudent de inventa quiete contemplationis: vel de inventis exemplis patrum, quibus in contemplationis virtute ſublevantur, *Iob.3.d.*

Gaudium Pharaonis de adventu fratrum Joſeph, eſt *y* gaudium eccleſiæ ex gentibus de converſione Judæorum, *Gen.45.e.* Gaudium quoque eſt eccleſiæ de converſione peccatorum, *Matth.18.b. Luc.15.b.* Et gaudens ſuſcepit Chriſtum Zachæus. *Luc.19.a.f.* Lætitia quoque Jethro de liberatione populi Iſraël de Ægypto, eſt concordia gentium in fide. *Exod.18.b. Iſa.35.a.* Qui autem lætantur in meſſe, ſunt *z* Apoſtoli gaudentes de converſione multorum, *Iſa.9.a.*

Gaviſi Bethſamitæ de adventu arcæ fœderis, deſignant *aa* perfectos gaudentes de profectu aliorum, *1. Reg.6.c. Phil.4.a.* Lætitia manſuetorum, eſt de bono proximi, *Pſal.33. Iſa.29.f.*

Gaudium in invento theſauro, eſt *bb* gaudium de adeptione ſapientiæ, *Matth.2.b.13.f.28.b. Ier.15.d.* Ita gaviſus eſt Abraham, viſo die Chriſti, *Ioan.8.g.20.e.*

Gaudium dandum auditui David, & aliorum veterum patrum, erat *cc* de nativitate Chriſti, quum venturum credebant, & ſperabant, *Pſal.50.*

Gaudium onagrorum, id eſt, *dd* gentilium facta eſt Judæa, *Iſa.32.c.* quia Judæis abſciſſis per incredulitatem, inſiti ſunt gentiles fidem ſuſcipientes.

Lætari in fluminibus Jordanis, eſt *ee* gaudere in baptiſmo, *Pſal.65. Iſa.35.a.*

Exhilarare faciem in oleo, eſt *ff* recipere ſanctum chriſma, *Pſal.103.* Vel exhilaratio faciei in oleo eſt, quum *gg* eſt gratia quædam perſpicua hominum, ad homines quæ quodam nitore amorem conciliat.

Exultant cor & caro in Deum, *Pſal.83.* quando *hh* caro concordat ſpiritui in laude Dei. Sic eſt jucundum bonum habitare fratres in unum, *Pſal.132.*

Lætatus Jonas ſub umbra hederæ, *Ion.4.c.* deſignat *ii* gaudium Judæorum in cæremoniis legis. Vel deſignat lætitiam Chriſti ſuper ſynagoga ſervante legem.

g Amb. Apol. D. v. 4. 3. h Hie. ſ. pſ. 50. & Cyprian. i Baſ. ſ. pſ. 29. Hil. ſ. pſ. 59. k Hil. ſ. pſ. 62. l Arn. ſ. pſ. 58. m Hie. ſ. Iſ. 14. n Hie. ſ. pſ. 57. o Baſ. ſ. pſ. 44. p Gre. ſ. pſ. 59. q Lyr. ſ. 1. Par. 16. r Hil. ſ. pſ. 64. ſ Gr. 31. mo. 26. t Hie. ſ. Iob. 39. v Ricar. de S. Vict. 5. de arca myſtica. 14. x Gre. 5. mo. 3. y Amb. de Ioſeph 13. z Hie. ſ. Iſa. 9. 35. aa Gr. ſ. 1. Re. 6. & ſ. pſ. 33. bb Ori. ſ. Mat. cap. 13. cc Arn. ſ. pſ. 50. dd Hie. ſ. Iſ. 32. ee Glo. ord. ſ. pſa. 65. ff Arn. ſ. pſ. 103. gg Au. ſ. pſ. 103. hh Hie. ſ. pſ. 83. ii Glo. ord. ſ. Ion. 4.

a Hie. ſ. Eccl. 4. b Lyr. ſ. Iſ. 39.

Non lætabuntur noviſſimi in adoleſcente Rege, *a* quando Judæi, qui erunt tempore Antichriſti ipſum ſuſcipientes, non gaudebunt ſuper Chriſto, *Eccl.4.d.* — *Lætitia Chriſti in lege. Non gaudentes Judæi ſuper Chriſto.*

Lætatus Ezechias ſuper nuntius & muneribus Herodach, *Iſa.39.a.* deſignat *b* gaudentem de adulatione: unde adulatione deceptus oſtendit eis omnes theſauros. — *Gaudens de adulatione.*

c Hie. ſ. Ez. 7. d Hie. ſ. Iſ. 14

Non debet lætari qui emit, *Ezech.7.d.* hoc eſt, *c* debet uti hoc mundo, quaſi non utatur, *1.Cor.7.e.* — *Utendum mundo quaſi non utamur.*

Gaudium tympanorum, & citharum, voluptates aurium deſignat: & lætantur corde, *d* qui ſuam conſolationem habent in hoc ſæculo, *Gen.31.d. Iob.21.b. Eccl.8.e. Iſa.24.b. Ier.7.g.20.d.25.e. Ezech.24.g. Hoſ.2.c. Ioel.1.c.* — *Voluptates aurium.*

e Hie. ſ. Iſ. 32. f Baſ. ſ. pſ. 37. g Hie. ſ. Iſ. 16. & ſ. Hoſ. 10. & ſ. Amos 6.

Exultans civitas, *e* dicitur congregatio hæreticorum propter ſuperbiam, qua intumeſcunt, *Iſa.32.a. Iob.21.b.* Et exultant dæmones *f* de motu bonorum: & ſupergaudent inimici de peccato & condemnatione hominum, *Pſal.12.37. Iob.20.a. Eccl.2.a. Ezech.25.b.35.d. Mich.7.b. Marc.14.b. Luc.22.a.23.b.* Lætantur etiam hæretici ſuper murum coctı lateris, hoc eſt *g* ſuper fallacibus rationibus, quibus decipiunt ſimplices, *Iſa.16.b.* Et lætantur in nihilo, hoc eſt, in idolis, & erroribus, *Amos 6.d.* Et de perditione fidelium, *Abd.d.* Sic exultaverunt ſuper gloria vituli Samariæ, *Hoſ.10.b.* Dicitur autem de præterito, quia eorum exultatio citò præterit. Lætantur inimici dæmones de malo & punitione, qua Deus affligit animas, *Thren.1.g.* Dicitur etiam lætificare inimicum animæ, quum eam caſtigat: quia inde gaudet inimicus. *Thre.2.f.* Lætificant etiam Regem in malitia ſua, hoc eſt, *h* diabolum, & hæreſiarchas, qui illis obtemperant, *Hoſ.7.b.* vel *i* Judæi lætificarunt Pilatum & Herodem tradendo Chriſtum. — *Congregatio hæreticorum. Gaudium dæmonum, & hæreticorum ſuper deceptis.*

h Hie. ſ. Hoſ. 7 i Rup. ſ. Hoſ. 7. k Glo. ord. ſ. Tob. 14.

Cum gaudio ſepelientes Tobiam, *Tob.14.d.* indicant *k* ſpem reſurrectionis. — *Spes reſurrectionis.*

Exurere, quære Accendere.

Ezechias.

l Hie. ſ. Iſ. 1. m Gre. 8. mo. 35. o Hie. ſ. Sop. 1.

EZECHIAS, id eſt, *l* imperium Domini: Rex Juda plurimum laudatus cujus tempore vidit Iſaias viſiones, quia manentis ſub imperio Domini, eſt eas videre, *Iſa.1.a.* fuit attactus elatione quando Chaldæi venerunt ad ipſum propter ſignum repreſſionis Solis: ubi deſignat bonos principes quandoque tangi elatione, *4.Reg.20.a. 2.Par.29.a. Iſa.36.a.37.a.38.a.39.a. Matt.1.b.* Ut etiam indicavit Chaldæis omnes theſauros ſuos, typus eſt *m* hypocritarum opera ſua laudantium. — *Hypocrita.*

Ezechias etiam interpretatur *n* fortitudo Domini: de qua naſcitur ſermo Domini, & de ſermone Domini magnitudo Domini, & de magnitudine Domini humilitas, *Soph.1.a.*

Ezechiel.

o Ori. ſ. Ezec. ho. 5. Gre. ſ. Ezech. ho. 2. Hie. ſ. Ezech. 1. 33.

EZECHIEL, id eſt, *o* imperium Domini: filius Buzi, id eſt, contemptus, inſignis propheta tempore captivitatis Babylonicæ, ſatis notus in ſua prophetia. Cœpit prophetare cùm eſſet triginta annorum: juxta fluvium Chobar, deſignans Chriſtum, qui cùm eſſet triginta annorum, venit ad baptiſmum: ac deinceps cœpit prædicare cum poteſtate, & imperio: qui filius Buzi, hoc eſt, contemptus dicitur, quia contemptus erat Judæis, præcipuè principibus, & poſtmodum etiam hæreticis, *Ezech.1.a.24.g.* Vel Ezechiel interpretatur roboratus à Deo, & Chriſtus eſt Dei virtus, & Dei ſapientia. Et quum apertum eſt os ejus poſt vaſtatam Hieruſalem, deſignat prædicationem Chriſti dilatatam in mundo poſt everſam Hieruſalem, *Ezech.33.* — *Chriſtus.*

p Gr. 29. m. 4

Ut autem Ezechiel perfodit parietem, *Ezech.8.d.* deſignat *p* Prælatum examinantem vitam ſubditorum. — *Prælatus.*

F A B A.

q Dioſcorides Cle. Alex. 3. ſtro ex Theophraſ. de cauſis naturalib. r Hie. ſ. Ez. 5.

FABA, *q* eſt legumen notum, quod excitat inflationem ſtomacho, ægreque concoquitur: rumultuoſaque facit ſomnia: eſt mediæ naturæ inter calidum & frigidum, confert tuſſi & inflammationibus: Pythagoreis eſt cibus deteſtabilis. *Fabæ*, ſi comedantur, ſteriles efficiunt mulieres. Et fabarum ſiliquæ, ſi ponantur ad radices arborum, quæ nuper plantatæ ſunt, eas exſiccent: Quin & gallinæ domeſticæ, quæ eas aſſiduè comedunt, redduntur ſteriles.

Fabam inter alia obtulit Berzellai Regi David in deſerto, *2.Reg.18.g.* Et Ezechiel ſumpſit fabam inter alia, in præſignanda obſidione Hieruſalem, *Ezech.4.c.* Sunt fabæ *r* cibus jumentorum, quibus venter inflatur, & mens opprimi dicitur.

Faber, Fabricare, Fabrica.

FABER eſt generale nomen iis, quorum opera circa duram verſatur materiam, & in opificio ſuo malleo utuntur: & dicuntur fabricare, quum aliquid operantur.

ſ Hie. ſ. Matt. cap. 4. t Amb. ſer. 16 & ſ. Luc. 3. v Hie. ſ. Zac. 1. x Rup. ſ. Zac. 1. y Gre. ſ. 1. Re. 13. z Hie. ſ. Iſ. 40. 54. & ſ. Eze. 27.

Faber dicitur *ſ* Deus, qui fabricator eſt mundi, & arcæ, & tabernaculi: & ejus ſecuris ad radices arborum poſita eſt: unde & Chriſtus dicitur filius fabri, *Matt.13.b.* Et ipſe fabricatus eſt *t* ſurdum, & mutum: videntem & cæcum, *Exod.4.c. Iob.34.b.37.c. Pſal.77. Cant.7.a. Eccl.11.b. Marc.6.a.* — *Deus.*

Fabri quatuor, *Zach.1.d.* qui erant angeli, ſignificare poſſunt *v* quatuor virtutes, quæ deſtruunt vitia, & affectus animi inordinatos, ut creſcat ipſa fabrica virtutum: vel ſunt doctores diſſipantes errores: vel ſecundùm aliquos, quatuor Evangeliſtæ. *Fabrefacta vaſa ex ære, Exod.27.a.* dici poſſunt inſtituti prædicatores. Vel fabri quatuor, erant *x* dæmones, principes regnorum gentilium. — *Angeli. Virtutes. Doctores. Evangeliſtæ. Dæmones.*

Faber tranſlatus in Babylonem, *Ier.24.a.* eſt legis interpres, & doctor. — *Legis doctor.*

Faber etiam ferrarius, dici poteſt eruditus in ſcientiis ſæcularibus, *Gen.4.d.* Et non invenitur faber ferrarius in Iſraël, quum *y* in eccleſia non ſunt viri eruditi in ſcientiis ſæcularibus, *1.Regum 13.d. Nehe.9.a. Eccl.38.e.* — *Doctus ſcientia ſæculari.*

Faber ferrarius, ſeu etiam ærarius, & faber ſculptibilium, eſt *z* hæreſiarcha, & omnium fabricatores — *Hæreſiarcha. Diabolus.*

res errorum: & ipſe diabolus, *Deut. 4.d.4. Reg.17.e. Sap 13.c. Iſa.40.e.41.b.44.b d.45.c.54.d. Baruc.6.a. Ezec.21.g.43.b. Zach.2.d.* Fabrefactum aut ferrum, ſunt rationes dialecticæ hæreticorum, *Ezech.4.d.* Et fabricatores mendacii, ſunt *a* hæretici, *Iob 13.a.* Et fabricatum idolum in ſimilitudinem palmæ, ſunt errores hæreticorum, quos ipſi componunt ad ſimilitudinem doctrinæ Eccleſiæ, *Ier.10.*

Errores hæreticorum. Inventores malorum.

a Gr.11 mor. 15 *b Greg. ſ.1. Regum 8.*

Fabri armorum regis, in malum, ſunt *b* inventores artium nocendi & fabri curruum ſunt inventores formarum, quibus mala illa inferantur, *1. Reg.8.c.* Fabri autem curruum in bonum ſunt qui in mentibus auditorum rectæ intentionis altitudinem exigunt, & fabri armorum, qui dant acuta conſilia contra tentationes dæmonum: ut qui dicunt illud, *Epheſ 6.c.* Sumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis tela inimici ignita extinguere. Hi etiam fabricant caulas ovium ut defendant ſubditos à luporum incurſu, *Num.22.c. Iud.5 c. 4. Reg 15.c.22.a.2. Para.24.c.34.d.*

Inſtructores bonorum.

Fabricat ſibi lupanar Hieruſalem, *Ezech 16.d* quum *c* quis impudenter peccat, & omnibus ſe tradit erroribus, idque in capite omnis vitæ, hoc eſt, in libris ſacræ ſcripturæ.

Peccans impudenter. *c Hie ſ. Ezec. 16.*

Fabricantur limen ſuum juxta limen Dei, *d* qui non faciunt diſcrimen inter ſanctum & profanum, *Ezec. 43.*

Non diſcernentes ſacra à profanis. *d Hie ſ. Eze. 43.*

Fabricant peccatores ſupra dorſum bonorum, *e* quum machinantur fraudes ad auferenda ab eis temporalia, quæ illis retro ſunt, quaſi in dorſo. vel quia perſequuntur bonos, qui eos tolerant. Vel illi fabricant ſupra dorſum Prælati, *f* quos quum ipſe corrigere nequeat, quaſi ſuperimpoſitum onus portat, *Pſal.128.*

Machinantes fraudes in bonos. Onerosi prælatis. *e Au. ſ pſ 128. f Gre. 2. paſt. 8.*

Fabricatæ culinæ in domo Domini, ſubter porticus atriorum, *Ezech. 46.g.*

Fabrefacta juncture rationalis, & ſuperhumeralis, *g* conjunctionem fidei & operum deſignare poteſt, *Exod.28.d.*

Conjunctio fidei & operum. *g Gl. ord. ſ. Exod 28.*

Fabrefacta junctura tabularum, & fabrefacta ligna, *h* inſtitutionem fidelium in eccleſia ſignificare poſſunt, ut apti ſunt ad ædificium eccleſiæ, *2 Reg.8.b.20.c.3.Reg.6.c.* Et fabrica domus Domini, *Ezech. 23.c.* eſt inſtitutio ipſius eccleſiæ. Ad hæc pertinet carpentarium opus, *Exod 35.d.*

Inſtitutio fidelium in eccleſia. *h Gl. ord ſ. 3. Reg 6.*

Fabrefacta Cherubim, *Ezech 41 c.* plenitudinem *i* ſcientiæ in eccleſia deſignat, ab inſtructore habitam.

Scientia in eccleſia. *i Gl. ord ſ. Ezech 41.*

Non fabricatur paxillus ex vite, *Ezec.15.a.* ubi *k* deſignatur peccatorem à Chriſto ſeparatum, ad nihil eſſe aptum, niſi ad æternum ignem.

k Gl. ord ſ. hæc 15.

Fabula, Fabulari.

FABULA, eſt propriè ſermo & rumor populi, & res paſſim divulgata, ſive vera ſit, ſive falſa. Dicitur etiam fabula narratio ad delectationem, & utilitatem conficta, etiamſi non ſit veriſimilis.

Fabulationes dici poſſunt *l* idololatria, & adventiones præter ſacram ſcripturam, qualis eſt doctrina perverſa hæreticorum, *Pſal.118.* Quæ & fabulæ aniles dicuntur, *1.Timot.1.a.4.b.2.Timot.4.a.Tit.1.d. 2.Petr.2.c.*

Doctrina hæreticorum. *l Au. ſ. pſ.118.*

In fabulam dantur boni malis in hoc mundo, *Deut 28.d.3. Reg.9.b. Tob.3 a. Eccl.20.c.* Et etiam, qui prius erant in honore, quando veniunt in publicum contemptum.

Facere.

FACERE, dicit *m* actionem tranſeuntem in materiam extra ipſum facientem: & operari, ſicut agere dicit actionem manentem in ipſo agente. Eſt autem facere, aliquid in rerum natura producere, ſive ſecundum formam ſubſtantialem ſive accidentalem, aut ſecundum materiam & formam, ut in creatione: unde generalius eſt facere, quàm creare. Facere autem propriè competit Deo. ut Deus fecit cœlum, & terram, *Gen.1. Exod 20.d.* Et dicitur feciſſe hominem quantum ad animam, quam fecit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam: formaſſe verò quantum ad corpus, *Gen.1.c 2.c.* Et fecit os hominis, quia dedit rationalem ſermonem homini, *Exod. 4. c.* Et fecit omnia, quæ voluit, etiam in homine converſo, *Pſal 134.* Et fecit mirabilia & oſtenta in Ægypto, & coram Pharaone, & coram populo & Ægyptus, *Exod. 3. 4. 14. 15. 19. 34.* Et fecit Deus terram in fortitudine ſua, *n* cùm dedit robur homini: & cum per Filium, qui eſt Dei virtus terram firmavit, *Ier.10.b.27.a. Ioan.1.a.* Et dicitur factor operis, hoc eſt, formator hominis, *Iſa.29.* Et dicitur feciſſe hominem, ut lutum: quia ex anima & carne, quaſi ex aqua, & pulvere ipſum conſtituit, *Iob.18.a.* Ipſe fecit arcturum, & Oriona, &c. *Amos 5.b.*

m Ori. ſ. Iere. bo 1.5. Aug. 5. de Trin.8. Hil. ſ pſ.134. Aug. ep 120. *n Hie ſ Ier.10*

Cæterùm facere interdum eſt adducere, *Num 20.a.* Quare feciſtis nos aſcendere, &c. Celebrare, *Exod.12.g.* Et facere phaſe Domini. Colligere, *Actor.9.d.* Conſilium fecerunt in unum Collocare, *Lev. 16.b.* Duos hircos ſtare facies. Committere, *Gen.3.c.* Quare hoc feciſti? Compellere, *3.Reg 14.d.* Peccare fecit Iſraël. Conferre, *Exod.21.b.* Juxta morem filiarum faciet illi. Conficere, *Exod.12 f.* Fecerunt ſubcinaritios panes. Conſtituere, *Gen.12.a.* Faciamque te in gentem magnam. Condere, *Gen.6.a.* Fac tibi arcam de lignis. Creare, *Gen.1.a.* fecit Deus firmamentum. Dicere, *Tob.5 d.* fecit Tobias Vale, patri ſuo. Dirigere, *Iſa.4 a.* Rectas facite ſemitas Dei noſtri. Educere, *Iud.6 b.* Ego vos feci conſcendere de Ægypto. Efficere, *Exod.5.d.* foetere feciſtis odorem noſtrum Elongare, *3.Reg.13.c.* Longos faciam dies tuos. Erudire, *Tob.12.c.* facit invenire vitam æternam. Tollere ac remittere, *Deut.32.d* Ceſſare faciam ex hominibus memoriam eorum. Imperare, *Num.21.b.* fac ſerpentem æneum. Implere, *Gen 6.d.* fecit Noë omnia, quæ præcepit Dominus. Imponere, *2.Par.10.c.* Quod ego gravius faciam. Inferre, *Num. 21.g* facieſque illi, ſicut feciſti Seon. Irritare, *Gen.17.b.* quia pactum meum irritum fecit. Judicare, *Gen. 18.d.* Nequaquam faciam judicium hoc. Manifeſtare, *Deut. 4.f.* De cœlo audire te fecit vocem ſuam. Miſereri, *Gen.19.d.* Miſericordiam quam feciſti mecum. Mundare, *Iob.14.a.* Quis poteſt facere mundum de immundo? Occidere, *Iſa.37 b.* Corruere eum faciam in gladio. Sacrificare, *Lev.15.b.* faciet unum pro peccato. Oſtendere, *Ioan.19.b.* Quia filium Dei ſe fecit Parare, *Gen.26.f* fecit eis convivium. Obedire, *Exod.29 f.* Omnia quæ præcipio tibi, facies. Perficere, *Exod 27.c.* fecit Joſue, ut loquutus erat Moyſes. Permittere. *Deut.31.a.* facietque eis Dominus, ſicut fecit Seon. Perſcribere, *1. Mach.11.c* Ut immunem faceret Judæam. Prævaricari, *Gen.44.b.* Peſſimam rem feciſtis. Privare, *Gen.42 g.* Abſque liberis me eſſe feciſtis. Producere, *Lev.25.c.* faciet fructus ſeptem annorum. Sublimare, *Deut.26.d.* Et faciam te excelſiorem cunctis. Suſcitare, *Deut.32.f.* Ego occidam, & ego vivere faciam. Transferre, *Thre.3 a.* Vetuſtam fecit pellem ſuam. Tentare, *2. Mach.10.a.* Impetum fecerunt in munitiones. Ulciſci, *Ezech 25.c* Pro eo, quod fecit Idumæa ultionem: Facere ſalvum, aut ſanum, eſt ſalvare, aut ſanare: facere votum, vovere: factum eſſe, accedere, *Gen.4.a.* factum eſt autem poſt multos dies. Factum autem, eſt geſtum, *Ioſ.20.b.* Cauſam reddens facti ſui.

o Ori. ſ Iſa. ho. 5. & ſ. 61 nat. dom.20.

Incarnatio. Fecit Deus ſurgere juſtitiam in Oriente, *Iſa. 46. d.* quando *o* Pater miſit è ſinu ſuo filium in hunc mundum.

Digitized by Google

mundum. Et faciens homo Rex nuptias filio ſuo, eſt Deus Pater dans eccleſiam ſponſam Chriſto, *Mat. 22.a.* & fecit Deus conſummationem, & abbreviationem, *a* quando filius Dei factus homo abbreviatus conſummavit legem, & dedit breve præceptum charitatis, *Iſa.10.f.* Et fecit Dominus lutum ex ſputo & pulvere, cùm *b* Verbum caro factum eſt, *Ioan. 9. a.* Fecit David abſconditè verbum Bethſabee, & Uriæ, *c* Chriſti incarnationem, & redemptionem occultè factam deſignat, *2. Reg.12.b.* Et faciendi tempus, erat tempus incarnationis, & converſationis Chriſti in hoc mundo, *Pſa.118.* unde & factus dicitur in ſalutem, cùm factus eſt homo. *Iſa.12.a.* Et faciens iter Samaritanus, eſt Chriſtus in hoc mundo converſans. *Luc.10.f.* Et fecit voluntatem Patris in Babylone, hoc eſt in mundo, *Iſa.48.b.* quod ad literam dicitur de Cyro. Factus autem Spiritus Domini in Jephte, *d* eſt Spiritus ſanctus in Chriſto, *Iud.11.e.* Et facta manus Domini ſuper Ezechielem, *e* incarnationem filii Dei deſignat, *Ezec.1.a.* fit quoque manus Domini in Philiſthæos, *f* quum Chriſtus opprimit dæmones, *1. Reg.7 c.* Et faciens ſibimet umbraculū Jonas, ut non alius cum ipſo habitaret, deſignat Chriſtum, qui non habet parem in mundo, *Ion. 4. b.*

Converſatio Chriſti in mundo. *Spiritus ſanctus in Chriſto.*

Fecit Deus nobis ſignum in bonum, *g* quum dedit nobis crucem, per quam ſalvemur, *Pſal.85.* Et fecis iter proſperum, quum per crucem & paſſionem Chriſti, certam nobis præparavit ſalutem, *Pſal.67.* fit nobis Chriſtus juſtitia, quum per ipſum juſtificamur, *1. Cor.1.d.* Facit autem ipſe judicium & juſtitiam, *h* quia Pater non judicat quenquam, ſed omne judicium dedit Filio, *Ier.23.b.* & factus eſt principatus Chriſti ſuper humerum ejus, quia portavit crucem, vel quia fortiter ſuſtinuit paſſionem, *Iſa.9.b.* Et factus eſt opprobrium vicinis ſuis, hoc eſt, *i* Judæis, & gentibus non ei adhærentibus, *Pſal.68.* Et raucæ factæ ſunt fauces Chriſti in cruce. Et ipſe factus eſt extraneus fratribus ſuis, hoc eſt, Judæis, quia eos reprehendebat, quibus etiam factus eſt in parabolam, *Pſal.68.* dicitur Chriſtus factus, ſicut qui colligit racemos poſt vindemiam, quia pauci recipiunt fructum paſſionis ejus, *Mich. 7. a.* Dicitur etiam Deus feciſſe longè à Chriſto notos ejus, quando *k* permiſit eum relinqui ab Apoſtolis in paſſione, *Pſ.87.*

Deus crucem & paſſionem Chriſti. *Opprobria Chriſti.*

Fecit Deus Pater ſalvum filium ſuum, quum eum ſuſcitavit poſt paſſionem jā mortuus, *Pſal. 54.* Et factus lapis in caput anguli, eſt Chriſtus, qui eſt fundamentum duorum populorum, *Pſa.117. Matt.21 d.*

Reſurrectio Chriſti.

Facit Verbum Dei omnia, quæ vult Deus: *l* quia Chriſtus in omnibus obtemperat Patri: & verbum prædicationis convertit, quos Deus vult, *Iſa.55.* faciens autem moram ſponſus, eſt Verbum Dei non tam cito veniens ad conſummationem vitæ credentium. *Matth.25.a.*

Obedientia Chriſti.

Faciens Noe arcam, *m* deſignat Deum, aut Chriſtum inſtituentem eccleſiam, *Gen. 6. b.* dicitur autem Deus peculiariter feciſſe credentes in gloriam ſuam, *Iſa.43.b. Pſal.21.* Et fecit lunam in tempora, *Pſal.103.* Hoc eſt, eccleſiam ad tempora perſecutionis & pacis. Et fecit mirabilem terram Geſſem. hoc eſt, eccleſiam, *Exod.8.f.* Facere tabernaculum, aut ſanctuarium, & tentorium, eſt inſtruere eccleſiam militantem: quia tabernaculum, eſt ambulatorium, *Exod.25.26.35.36.37.* Et erat faciendum ſecundum exemplar monſtratum in monte, hoc eſt, ſecundùm conformitatem, & imitationem Chriſti, *Exod.25.* Et fiunt tabulæ in opere tabernaculi, quum inſtituuntur homines intra eccleſiam: ut per charitatem copulari poſſint, *Exod.35.c.* Et fiunt anſulæ in cortinis, ad deſignandum proximorum charitatem, *Exod.26.a.* fit etiam velum in tabernaculo, quia nunc per fidem ambulamus. Et facere ſpacium eccleſiæ, eſt *n* ipſam dilatari ad gentes, *Iſa.49.e.* Et facere longos funiculos ejus, & extendere prædicationem, *Iſa.54.a.*

Chriſti inſtituens eccleſia.

Facere pacem, eſt conciliare. *Fecit pacem Deo fortitudo ejus*: *o* quia Chriſtus reconciliavit mundum Deo, *Iſa.27.d.* Aut juxta Septuaginta: *Faciunt habitatores ſynagogæ*, id eſt, Apoſtoli, pacem illi, id eſt, Chriſto, quia prædicant mundo pacem, reconciliantes ipſum Chriſto. Et Deo competit facere pacem, *Iſa.45.a.* hoc eſt, ſubjicere appetitum hominis rationi. Et fecit Chriſtus utraque unum, *Ephe.2.c.* Et pacem iis, qui longè, & iis, qui propè. quia utrumque populum reconciliavit Deo, *Iſa.57.d. Ephe. 8.d.* Et facit pactum pacis cum ovibus, *Ezech 34 f.*

Reconcilians Chriſtus mundum Deo.

Facit Deus opus ſuum, quum miſeretur: facit verò opus alienum, quum caſtigat: quia proprium Dei, eſt miſereri. nec caſtigaret, niſi eſſent peccantes. Et facit mirabile conſilium ſuum, quum *p* caſtigat, & miſeretur, *Iſa.28 f g* Et facit auditam miſericordiam ſuam, quum dicit alicui. Remittuntur tibi peccata tua, *Pſal.142.* Et facit benignè, quum liberaliter miſeretur, *Pſal.50.* Et non facit furorem iræ ſuæ, quum non caſtigat ſecundum meritum, ſed miſeretur, *Hoſ.11.c.*

Miſericordia Dei.

Fecit Deus mirabilia, *q* in incarnatione, paſſione, reſurrectione, & aſcenſione Chriſti, &c. *Pſal. 38. 77. 97. 135. Iſa 25 a. 64 a.* Non fecit autem mirabilia mortuis, *r* quia Chriſti miracula non profuerunt obſtinatis, *Pſal.87.*

Incarnatio & reſurrectio.

Facta eſt lux primo die, hoc eſt, *ſ* prima ætate infantiæ, qua homo producitur in lucem: ubi etiam deſignatur prima ætas mundi, qui fuit ab Adam uſque ad Noë: Vel facta eſt lux fidei, quando quis prius viſibilibus credit. propter quam fidem Dominus viſibiliter apparere dignatus eſt. Vel facta eſt lux, quum creatura intellectualis converſa eſt ad Deum, *Gen 1. a.*

Prima ætas hominis & mundi. Fides.

Fecit Deus luminaria magna, quando *t* miſit Spiritum ſanctum in igneis linguis, *Gen 1 b.* Et facit Dominus convivium in monte Sion, *v* quando in eccleſia, dat ſacramenta & dona Spiritus ſancti, &c. *Iſa 25 c.* Fecit etiam Deus angelos Spiritus, quando *x* Apoſtolos implevit Spiritu ſancto. *Pſal.103.* Hunc ſpiritum poſuit in medio Iſraël, quum educeret eos de Ægypto qui ductor eorum fuit, *Iſa.63.c.*

Miſſio Spiritus ſancti.

Fecit Deus cœlos in intellectu, *Pſa.135* quando fecit *y* ſpirituales non ſolum credere, ſed etiam intelligere divina. Et facit matutinam nebulam, *z* quum dat in hac vita cognitionem ſui obſcurā, *Amos 4. d.*

Fecit Deus Jacob in gentem magnam in Ægypto, quum *aa* multiplicavit Chriſtianos in hoc mundo: & cùm fecit in eccleſia viros excellentes virtute, *Gen 46. a.* Sic facturus erat Moyſen in gentem magnam, *Exod.32.c.* Facit etiam in gentem magnam eos, quibus dat immortalitatem. Et facit gentem unam, hoc eſt, unam eccleſiam ex omnibus, *Ezech.37 d.*

Multiplicatio fidelium.

Fecit Deus judicium in diis Ægypti, egredientibus filiis Iſraël, *Exod 12 b* quia *bb* egredientibus nobis de Ægypto errorum, idola corruunt, & omnis perverſarum doctrinarū ſtructura concutitur. Et dicitur feciſſe ſibi nomen gloriæ qua glorificatur ab iis, quos liberavit, *Iſa. 63. e.* Et fecit judicia in Moab, quum eos convertit. *Ezec.25 c 30 e.* Fecit è diverſo judicia in populum Juda, quando eos deſtruxit, *Ezech.5.b.* Et fecit Deus velut inanè judices terræ, quando inanes eos eſſe oſtendit. *Iſa.48.f.* Et facit quieſcere ſuperbiam infidelium, quum confundit hæreticos, *Iſa.13.d.* Et facit de perſequentibus judicium, *cc* quum confundit dæmones, *Pſal.118.* Et faciet judicium inopis, quum ob paſſionem Domini impii judicabuntur & vindictam pauperum eorum, qui clamant. Vindica ſanguinem noſtrum, &c. *Pſal. 139. 145.*

Deſtructio errorum. Deſtructio Iuda. Confuſio hæreticorum.

139.145. Et faciet judicia ſua in terra, quando in judicio condemnabit malos, *Iſa.26.b.* & faciet Deus auditam gloriam vocis ſuæ, quum omnes in judicio vocem majeſtatis Chriſti audient, alios glorificantis, alios condemnantis, *Iſa.30.g.* faciet tunc deſertum mare increpatione ſua, cum dicit, Ite maledicti, *Iſa.50.b.* Quanquam & deſertum facit mare, quum tollit à bonis omnem amaritudinem ſæculi. Et efficit ſagittas ſuas ardentibus, *a* quum ex ardore peccatorum elicit ignem punitionis: ut ignis non introducitur niſi in materiam aridam, & diſpoſitam, *Pſal.7.*

Condemnatio malorum in judicio.
Deus doctrinam & ſacros prædicare.

a Baſi. ſ. pſ. 7.

Fecit Deus fulgura in pluviam, quum *b* dedit lucem doctrinæ Sanctis: & quum fecit doctos prædicare, dando illis prius cognitionem Dei, poſtea imbrem doctrinæ, *Pſalm.134.143. Ierem.10.a.* facit etiam fulgura in pluviam, quando *c* territos nimis, revocat ad cognitionem & implorationem miſericordiæ Dei. Ipſe etiam facit nives, *Zach.10.a* fit autem verbum Dei in gaudium iis, qui ipſum ſervant. *Ierem.15.d.* facere etiam panes de ſimila triticea, *Exod.29.a.* eſt tradere delicatos ſenſus ſacræ ſcripturæ.

b Hie. ſ. pſ. 134. Ori. ſ. ler. b.5. Hie. ſ. ler. 10. & ſ. pſ. 134.
c Au. ſ. pſ. 184.

Dans novum teſtamentum.

Facit Deus nova, *d* quum dat novum teſtamentum, *Iſ.43.c.* Et ipſe fecerat piſcinam veterem, quando dederat vetus teſtamentum, *Iſa.22.c.* Et fecit Deus os in occulto, *e* quia dedit myſteria eccleſiæ, ſed non omnibus nota, *Pſal.138.*

d Hie. ſ. Iſ. 22. 43.
e Hil. ſ. pſ. 138.

Quies æterna gloria.

Fecit Deus requieſcere bonos ſuper humum ſuam, hoc eſt *f* in æterna gloria, *Iſa.14.a.* ubi voluntatem timentium ſe facit, *Pſal.144.* Et facit inhabitare unanimes in domo, hoc eſt, in eccleſia militante, vel triumphante, *Pſal.67.* & facit habitare ſterilem in domo, *g* quum facit eccleſiam domum, in qua fideles habitant, & ipſe in medio eorum, *Pſal.112.* & facit ſtare cœlum novum, & ſemen Iſrael: quia in fœlicitate, nullam recipient mutationem, *Iſa.66.g.* & facit ibi habitare confidenter: quia in fœlicitate eſt ſecuritas, *Ierem.31.g* facere autem ſolennitatem hebdomadarum, eſt celebrare memoriam futuræ quietis, *Exod.34.c.* & facere requieſcere terram anno ſeptimo, eſt dare requiem corpori reſuſcitato in fœlicitate, *Exod.23.b.*

f Hie. ſ. Iſ. 14. 66.
g Aru. ſ. pſal. 112.

Mutatio doloris in gemitum pœnitentiæ.

Facit Deus ceſſare gemitum malorum, *Iſa.21.a.* quum dolorem, quem ex caſtigatione patiuntur, mutat in gemitum pœnitentiæ, qui jam eſt cum gaudio. Et dicitur Deus facere malum grande, convertendo peccatorem, *h* quia facit eum mori peccato, *1 Regum 6.b.* & facit inhabitare diluvium, quum dat lachrymas pœnitentiæ, *Pſal.28.* & facit vivere, quum animam à morte peccati vivificat, *Deut.32.f.* facit etiam tremere terram, quum excitat compunctionem, *Pſal.103.* facere etiam ſubcinericios panes, eſt exercere opera pœnitentiæ. *Exod.12.f.*

h Gr. ſ. 1. Re. 7. Baſi. quod Deus non eſt cauſa mali.

Facit Salomon, id eſt, Chriſtus Cherubim in parietibus templi, *3. Regum 6. d.* quum *i* electos ſuos Dominus ad regulam ſcripturarum ſanctarum, in quibus eſt multitudo ſcientiæ, vitam ſuam dirigere donat: & quum in hoc mundo caſtitatem angelicæ converſationis, pro modulo ſuo facit imitari. Palmas facit, quum memoriam æternæ retributionis, eorum mentibus infigit. Facit picturas prominentes de pariete, quum multiſarias virtutum operationes fidelibus tribuit.

i Glo. ord. ſ. 3. Reg. 6.

Doctrina ſublimior.

Facitne oculi ſponſæ avolare ſponſum, *k* quum ipſum ſequuntur ad ſublimia, quæ alii capere non poſſunt: quemadmodum ſi doctor ſequens alicujus diſcipuli perſpicacitatem, prætermiſſis rudioribus, ſublimia differat, *Cant.6.b.*

k Amb. de Iſaac. 7.

Generatio multorum in fide.

Facit Deus parere alios *Iſa.66.c.* quũ *l* facit in eccleſia prius ſterili, multos per fidem generari. Facit autem Ephraim abſque liberis, quum tollit diſcipulos ab hæreticis. *Hoſ 9.d.*

l Hie. ſ. Iſ. 66.

Implens Chriſtus legem.

Facit Deus verbum Moyſis, *Exod.33.d.* quum implet, quæ prædixit Moyſes. Et facit Joſue, quæ loquutus eſt Moyſes. *Exod.17.c.* quum implet Chriſtus omnia in lege Moyſis prophetata.

Perfectio prophetarum.

Fit verbum Domini, & manus Domini in prophetis: ut *m* denotentur perfecti eſſe verbo & opere, *Ezech.1.a.* Quum autem dicitur facta manus Domini, aut factus Dominus adjutor, &c. intelligendum eſt, ac ſi diceret: factum eſt, ut adjuvaret Dominus, & ita de ſimilibus. Quum autem dicitur, factum eſt verbum Domini: deſignatur, ea, quæ dicuntur, eſſe irrevocabilia, & inevitabilia, quaſi jam facta ſint, & pertinentia ad promiſſiones de Chriſto factas.

m Ori. ſ. Eze. hom. 1. Aug. qu. in Num. 31. Rup. 5. de vict. verb. Dei 24.

Tentatio Chriſti.

Factum eſt jejunium Chriſto in opprobrium, *Pſal.68.* quia *n* tentatus eſt à diabolo, exigente ab eo etiam adorationem.

n Hil. ſ. pſ. 68.

Fides incarnationis.

Facere altare de terra, eſt credere incarnationem Chriſti. Et facere altare lapideum, eſt conſtituere corpus Chriſti myſticum ex vivis lapidibus. Et facere candelabrum, & lucernas, eſt *o* prædicare Chriſtum, *Exod.20.d.25.c.*

o Glo. inter. ſ. Exod. 20.

Inſtitutio ſacerdotum.

Faciunt veſtes ſanctas Aaron, quum docent Apoſtoli & doctores quales debeant eſſe ſacerdotes, *Exod.28.a.* & faciens Samueli mater ejus tunicam parvam, eſt *p* miniſtrans indumenta juſtitiæ, juxta cujuſque capacitatem, *1.Reg.2.d.*

p Gre. ſ. 1. Reg. 2.

Caro obtemperans ſpiritui.
Sequi inſpirationem.

Fit voluntas Dei ſicut in cœlo, & in terra, quum *q* corpus obtemperat ſpiritui ad bona opera: & quum eccleſia facit voluntatem Dei, ſequens caput ſuum Chriſtum, *Matth.6.b.* facere autem voluntatem Dei, eſt *r* facere opera quæ nobis inſpirat, & nobis operatur ejus voluntas

q Aug. 2. ſer. Domini in monte
r Fulgen. de dupl. prædeſt.

Diſperſio Judæorum.

Fecit Dominus longè homines ab Hieruſalem, quum *ſ* diſperſit Judæos per orbem, *Iſa. 6. d.* & facit deſertos montes & colles, quum perdit Judæos & ſuperbos, aut ipſam ſuperbiam, *Iſa. 42.c* & facta eſt Saron ſicut deſertum quum Hieruſalem deſtructa eſt, nec erant in illo populo facientes fructum operum. *Iſa. 33. b.* & facta eſt habitatio Judæorum deſerta, quum Hieruſalem deſolata eſt, *Pſalm. 68.* & facta eſt palpatio in Judæa, quum relicti ſunt in tenebris: & facta eſt gaudium onagrorum, hoc eſt, gentium quæ illis abjectis admiſſæ ſunt ad fidem, *Iſa. 32. c.* & factus dicitur populus Judæorum longè à ſanctis, *t* quia per infidelitatem longè receſſit à cultu Dei, *Pſal.55.in titulo.* Non facit Deus conſummationem, *v* quia non in totum perdidit populum illum: & quia reliquias eorum ſalvabit, *Iere.5.c.* facti autem ſunt Judæi quaſi in principio, quum *x* deſtructum eſt templum, quod in principio non habebant, *Iſa. 63. d.*

ſ Hie. ſ. Iſa. 6. 32. 33. 42.
t Hil. ſ. pſ. 55.
v Hie. ler. 5.
x Hie. Iſ. 63.

Mortalitas hominis.

Fecit Deus tunicas pelliceas Adæ & Evæ, quum *y* fecit eos mortales, & tunicis pelliceis indigentes propter frigus, *Gen.3.d.*

y Rup. 3. ſ. Gen. 27.

Homo ſub intellectuali natura.

Feciſſe dicitur Deus Behemoth cum homine, *Iob.40.b.* quia *z* tam angeli, quàm homines ſunt ſupra cæteras creaturas rationalis, vel intellectualis naturæ.

z Gr. 32. mo. 10.

Tollens verbum Dei.
Tollens occaſiones peccati.

Facit Deus interire fame, in malum quidem, *aa* quum tollit verbum Dei à non merentibus audire. In bonum verò, quum aufert mala verba, & occaſiones, quibus carnalis & vetus homo malè vivebat: ut moriatur vetus homo, & vivat novus, *Iſa.14.g.*

aa Hie. ſ. Iſa. 14.

Facit

Facit Deus errare malos in viis ſuis, quum *a* ceſſat à caſtigando: unde fit ut magis errent. Item quum relinquit eos in reprobum ſenſum ire, *Pſal.*43.106. *Iſa.*62.*d.* *Hoſ.*2.*e.*

Cùm dicit Deus, quid faciam tibi Ephraim, &c. oſtendit *b* ſe feciſſe quidquid debuit, & amplius, *Hoſ.*6.*b.*

Non facit Deus innocentē mundando, *Nah.*1.*a.* quia *c* quem mundat, per hoc quod mundat, oſtendit non fuiſſe innocentem.

Facit Deus conſummationem loci diluvii, quum *d* ceſſare facit pœnam vindictæ, *Nah.*1.*b.*

Fecit Deus ventis pondus, *Iob.*28.*d.* quando *e* dedit animabus gravitatem, ne cordis evagationem patiantur.

Facere labium æneum, eſt *f* inſtituere baptiſmum, *Exod.*30.*b.* Item compunctionem, & confeſſionem, quibus ſæpè debent lavari ſacerdotes.

Facere coronam, & vectes menſæ, *Exod.*30.*b.* Vide Corona, & Vectis.

Facere oleum unctionis, & etiam thiama, *Exod.*30.*c.d.* eſt præſtare cultum debitum Deo: juxta cujus compoſitionem non debet fieri oleum, aut thimiama in alios uſus: quia cultus latriæ ſoli Deo eſt exhibendus. Eſt etiam per gratiam exercere virtutes, quibus non ungitur caro, quia non conveniunt hæc amantibus voluptates carnis.

Facere opera ſex diebus, eſt benè operari in hac vita: & non expectandum ſabbatum, aut dies feſtus: quia poſt hanc vitam non erit locus operandi. Nihil etiam operis faciendum in ſabbato, *h* quia non eſt peccandum in diebus Deo dicatis, hoc eſt, toto tempore hujus vitæ, quod nobis ad ejus obſequium conceſſum eſt, *Exod.*12.*b.*16.20.31.35.*Ier.*17.*e.*

Faciens ſemen herba, eſt *i* cùm virtutes radiantur in corde, *Gen.*1.*b.* Et facit imber, & nix germinare, quum *k* verbum Dei in mente ſuſceptum, germinare facit animam, *Iſa.*55.*c.* facere quoque bonitatem, eſt producere fructum ſpiritus, *Pſal.*33.36. Et facit fructum vinea, quum quis facit opera digna regnu Dei, & fructus dignos pœnitentiæ, *Matth.*3.*b.*21.*Luc.*3.*c.* Et facere fructum ſurſum, *Iſa.*37.*f.* eſt *l* per efficaciam operis recta, quæ cogitavit, oſtendere. Facere etiam voluntatem Dei, eſt ejus præcepta ſervare, ac etiam conſilia, *Pſal.*39.142. faciunt etiam bonas vias ſuas, qui benè operantur, *Iere.*7.*a.* Et facere judicia Dei, eſt ejus præcepta ſervare, *Ezech.*11.*b.* Et facere opus in domo Domini, *m* eſt benè operari, *Agge.*1.*d.* Et facit coronas ex auro & argento ad ornandum Pontificem, qui opera pœnitentiæ, & virtutum exercet, quibus in ipſo dicitur Chriſtus coronari, *Zach.*6.*c.*2. *Tim.*4.*b.* *Iacob.*1.*b.*

Faciens Abraham, quæ dixerit ei Sara, deſignat *n* eos, qui libenter conſulentem virtutem ſequuntur, *Gen.*21.*b.* Sic faciens Moyſes, quæ ſuggeſſit Jethro, docet exequenda eſſe, quæ ſuggerit lex naturalis: & quod recta conſilia etiam ab Ethnicis ſunt ſuſcipienda, *Exod.*18.*d.* Hoc eſt facere juxta cor Dei, *o* quis facere voluntatem Dei, 1.*Reg.*2.*g.* Et faciens Saul, quæ oſtendit Samuel, eſt prædicator imperans aliis, quæ didicit, 1.*Reg.*10.*b.* facere autem benè, aut malè, eſt prodeſſe, aut nocere aliis, *Iſa.*41.*f.* & facit ſalutes, *p* qui exercet opera miſericordia Dei digna, *Iſa.* 26. *d.* & facientes operationes in aquis multis, *q* ſunt verbo, & exemplo multos docentes, *Pſal.*106. & facere virtutem in Deo, *r* eſt vincere dæmones, *Pſal.*59. Et facere amicos de mammona iniquitatis, eſt *ſ* eleemoſynis comparare gratiam Sanctorum, *Luc.*16.*a.*

Facere vim in regnum cœlorum, *t* eſt voluptates naturales reprimere propter regnum cœlorum, *Luc.*16.*d.* Et hoc eſt facere iter Deo, & rectas facere ſemitas ejus, nempe *v* ſubjiciendo appetitum rationi, mentem rectè diſponere, *Pſal.*67.*Iſa.*40.*a.* & fieri ſicut utrem in pruina, eſt refrigeratas habere carnis concupiſcentias, *Pſal.*118. faciunt etiam Apoſtoli iter populo, *x* quum tollunt omnia impedimenta veniendi ad regnum cœlorum, *Iſa.*57.*c.* Et facere judicium, & juſtitiam, eſt *y* ſubjicere carnem ſpiritui, *Pſal.*118. facit etiam juſtitiam, qui imitatur opera Chriſti, *Iſa.*58.*a.* facere etiam judicium, eſt *z* nihil abſque ratione & conſilio facere: ut antè mens judicet, quid factura ſit, & poſtea opere compleat, *Mich.*6.*e.*

Facti ſicut conſolati, ſunt *aa* boni in hac vita: in qua non ſunt quidem plenè conſolati, ſed per ſpem, ſicut conſolati, æternam conſolationem expectantes, *Pſal.*125.

Et onus viſionis propheticæ mortuo Achaz, malo principe, ut *bb* oſtendatur tunc Deum revelare nobis myſteria, quum diabolus non regnat in nobis, *Iſa.*14.*g.*

Facere holocauſtum, aut ſacrificium, & facere vitulam, hoc eſt ſacrificare, *cc* eſt offerre Chriſtum, & paſſionem ejus, *Lev.*9.*a.*14.*c* *Ezech.*43.*g.*75.*f.* Et facere ſtare duos hircos coram Domino, eſt offerre Chriſtum Deo patri, confitendo ipſum Deum & hominem, *Lev.*16.*b.*

Facit ſacerdos conſumi cineres ſacrificii extra caſtra, quum Chriſtus reſervat nobis bona opera remuneranda in futura vita, *Lev.*6.*b.*

Facere decurrere ſanguinē columbæ, aut turturis, eſt *dd* paulatim hujus mundi curas abjicere, *Lev.*5.*b.*

Fieri paſcha dicit Chriſtus, *Matt.*26.*a.* ut *ee* demonſtret novum paſcha à ſe inſtituendum.

Effici ſicut parvulum, *ff* eſt carere affectibus inordinatis, & ambitione, *Matt.*19.*a.*

Fecerunt Saulem Regem coram Domino, 1.*Reg.* 11. *d.* quia *gg* tunc doctor ſubjectorum ſuorum devotione colitur, quum ipſi vitam ejus acceptam eſſe Domino recognoſcunt.

Facere gladios, & lanceas, *hh* eſt eruditum eſſe in ſcientiis ſæcularibus, 1.*Reg.*13.*d.*

Faciens Cinæus miſericordiam cum Iſraël, cùm aſcenderet de Ægypto, deſignat *ii* admittendos eſſe ad indulgentiam conjugii eos, qui à libidinoſa vita convertuntur, 1.*Reg.*15.*b.* juxta illud, *Cor.*7.*f.* Hoc ſecundum indulgentiam dico, non ſecundùm imperium.

Fecerunt diſcipuli Chriſti majora quam Chriſtus *kk* comparando videlicet ſuſcitationem animarum, quam ipſi fecerunt prædicando, ſuſcitationi corporum, quam fecit Chriſtus, *Ioan.*14.*b.* faciebant autem operationem in aquis multis, *ll* quum prædicando populis illos convertebant, *Pſal.*106.

Fieri dicitur Hieruſalem Deo, *Ezec.* 16. *b.* quando *mm* anima, vel eccleſia illi copulatur, in ſponſam aſſumpta.

Faciebant filii Job convivia unuſquiſq; in dia ſuo, *Iob.*1.*a.* quando *nn* ſanctus quiſq; prædicator, juxta menſuram illuminatæ intelligentiæ, mentes audientium epulis veritatis paſcit. Vel deſignabant Apoſtolos per diverſas provincias prædicantes. Et facit iter Deo *Pſal.*67. qui *oo* prædicando pervia facit illi corda credentium: vel qui viam bonorum operum præparat illi, qui ſupergreſſus eſt occaſum, morte devicta. Faciunt etiam panem ſuum in riſu *pp* doctores, qui prædicant populo, qui eos audire delectat. vel qui prædicant Chriſtum cum jucunditate. quo præſentes lugere non poſſunt, *Eccl.*10.*d.*

Faciens

Nimium contemplationi vacare. Faciens Moyſes moram in monte, *Exod.32.a.* deſignat *a* Prælatos nimium contemplationi vacantes: unde contingit, ſubditos ab illicita diſſolvi. a Hu ſu Exod 32.

Facit valles viatorum obſtupeſcere prætereuntes, *Ezec.39.e.* quando humiles vident hæreticos habere pro altis errores ſuos, quos ipſi in imis jacere conſpiciunt: unde & mirantur.

Punit Deus per malos. Faciunt verbum Dei caſtra ejus, etiam malorum, *Joel.2.c.* quando *b* ejus voluntatem puniendo exequuntur. b Hie ſ.Jo

Obtemperantes venti Deo. Facit Deus ſpiritus, hoc eſt, *c* ventos eſſe angelos ſuos, hoc eſt, nuncios. quia facit, ut ſibi obtemperent, ac ſi eſſent nuncii ejus, *Pſa.103.* c Ru 1.ſ G 20.

Exempla juſtorum poſt mortem. Facit comam lignum præſciſſum, *Job.14.b.* quum *d* extinctus corporaliter juſtus, ipſo ſuæ paſſionis exemplo, multorum corda ſuſcitat: & ex fide recta virorem veritatis oſtendit, ſicut prædeſtinatum eſt. Vel Chriſtiana fecit comam, ſicut quum primo plantatus eſt; quia illa Apoſtolorum debilitas, quæ in morte illius expavit, & negavit, & negando aruit, per reſurrectionis ejus gloriam rurſus ad fidem viruit. d Gr. 12.ſ 5.4.

Reformata fides. Faciunt longè fideles à terminis ſuis, qui eos ſeparant ab eccleſia, *Joel.3.a.* e Hie.ſ Joel.

Chriſto ſuſcitato. Facere tria tabernacula, *f* eſt ſeparare legem & Prophetas à Chriſto: ideò cùm hoc Petrus diceret, neſciebat quid diceret, *Matt 17.a.* f Ori.ſ.Ma hom 3

Separare fideles ab eccleſia. Facere domum Dei ſpeluncam latronum, eſt *g* malè vivere in eccleſia, *Matt.21 b.Jer.7.b.* g Ori.ſ Mat hom.15

Separare legē & prophetas à Chriſto. Malè vivere in eccleſia. Converti ad creaturas. Facere ſibi ſculptibile. & facere Deos argenteos. vel aureos, eſt *h* converti ad creaturas, relicto Deo, *Exod.20.32.34.* Faciunt etiam ſibi Deos, quicunque proprios errores ſtatuunt, & Deo præferunt, *Jere.16.b* Et faciunt idola ſubtilia & imagines maſculinas ex vaſis Domini, qui ex locis ſacræ ſcripturæ malè conjunctis hæreſes conſtant, *Ezech.16.b.* Et faciunt digiti vel manus idola, quum falſis rationibus fingunt errores, *Iſa.2.c.31.d.44.b.46.b.* Et faciunt Baal ex auro & argento, quod dedit Deus, *Hoſe.2.b.* qui utuntur ſenſibus ſacræ ſcripturæ, & eloquentia ad conſtituendas hæreſes. Facientes etiam interitum, *i* ſunt fabricatores idola, aut errores, *Pſal 9.* Et facientes lacunas ad capiendos piſces, ſunt *k* hæretici machinantes rationes ad decipiendos ſimplices, *Iſa 19 d.* Et fecerunt lacum inter duos muros, qui præferebant doctrinam ſuam novo & veteri teſtamento. Sicut etiam Phariſæi prætulerunt traditiones ſuas novæ & veteri legi, *Iſa.22.c.* Et faciunt hæretici errare Ægyptum, ſicut erat ebrius, quum ſuis cavillis, quaſi faſcinatis ſimplices, ne verum videant, *Iſa.19.c.* Et facientes peccare homines in verbo, *Iſa.29.f.* ſunt dæmones, aut hæretici facientes errare in variis dogmatibus. Aut etiam Scribæ, & Phariſæi ſuadentes populo, ne crederent in Chriſtum. Et faciunt vim cauſæ humilium hæretici, quum cogunt ſimplices ſuis erroribus adhærere, *Iſa.11.4.* Et facit luſcum proximum, qui perverſa docet. Idem eſt facere abortivum. Et faciunt ex argento & auro imagines abominationum ſuarum, qui eloquia Dei, & ſenſus divinos ad ſuos errores pervertunt, *Ezech.7.f.13.a. Amos 5.g. Nahu 2.d.* Et faciunt opera deorum, *l* qui colunt idola, & errores, aut faciunt opera grata diabolo, *Exod 23.d.* Faciunt etiam idola aurum & argentum, qui colunt avaritiam, quæ eſt idolorum ſervitus: quod faciebant ſacerdotes Judæorum, *Hoſ.8.* h Ori.ſ Jer 7. ho. 4 11. & ſ Exo ho 7. i Ar.ſ Pſ 9. k Hie.ſ Iſ 19. 22 & ſ Eze. 7 10. & ſup. Hoſ.2. l Rup.ſ.Exod. hom. 8.

Avaritia.

Diabolus vexans homines. Factus Rex Aſſyriorum in eradicationem collium, eſt *m* diabolus carnifex, & vexator hominum, *Iſa.37.e.* Et faciens perdix divitias, non cum judicio, eſt diabolus pervertens malos ſine lege, *Jer.17.b.* m Ori.ſ Eze. ho.1.

Suadens diabolus ſuperbiam. Facere ſecum benedictionem petit Rabſaces, hoc eſt, ut ei conſentiant, deſignans diabolum, qui benedictionem reputat, ſi ei conſentiatur, *Iſa.36.c.* Et faciens ſuperbiam, eſt diabolus, qui ſuadet ſuperbiam, *Pſal.100* Et facientes vim animæ, ſunt *n* dæmones impellentes eam, poſtquam ſemel in peccatum incidit, ut perſeveret, *Pſal.37.* n Baſ ſ Pſ 37.

Impudenter peccare. Faciunt opera meretricis, *o* qui impudenter peccant: qui etiam dicuntur facere ſibi proſtibulum in cunctis plateis, ſequentes viam latam: & faciunt abominationes, turpiſſima exercentes peccata, *Ezec.16.c.33.f.* Et faciunt malum in oculis Domini, qui impudenter peccant, ejus ultorem non curantes, *Iſa.66.b.* Et facere lateres, eſt *p* firmare vitia, eaque diſtinguere, quærendo varias voluptates in eis, ſecundum diverſos ſenſus, *Gen.11.a. Exod.1.c.5.b.* Faciunt etiam conſilium non ex Deo, *q* quicunque agunt contra legem Dei, *Iſa.30.a.* Et fecit iniquitatem cor fatui, quum Scribæ, & Phariſæi trepidaverunt timore, ubi non erat timor, *Iſa.32.b.65.b.* Facere autem peccatum cum inferno, eſt deſperare. ut qui noluit à peccato cognito recedere, *Iſa.28.d.* Facere etiam ſibi nomen volunt mali, qui prædicant peccata ſua, *Gen.11.a.* Et faciens populus libenter, quod malè juſſit Aaron, deſignat pronitatem ad malum, *Exod 32.a.* Et facit voluntatem ſuam, aut vias ſuas, qui peccat, *Iſa.58.d.* Fiunt autem immobiles quaſi lapides, qui induritiam incidunt incredulitatis, *Exod.15.b.* Faciunt autem decem jugera vinearum lagunculam unam: & triginta modii ſementis modios tres, quum hæretici & eorum ſectatores exercent inutilia opera, *Iſa.5.c.* Faciunt etiam iniquam viam ſuam, qui peccant, *Jere 3.g.* o Ori.ſ. Eze. ho 8. Hie ſ.Ezech. 18.33. p Phil. de confuſ lin. q Hie ſ.Iſ 28. 32.32.58. r Hie.ſ.Iſa.5.

Excuſatio peccati. Facientes ſibi Adam & Eva perizomata, *Gen.3.b.* deſignant *ſ* eos, qui conſarcinant excuſationes in peccatis. ſ Gl in ſ.Ge.3.

Peccare. Fit homo ſimilis jumentis peccando, *Pſal.48.* quia *t* ſubjicit ſe ſenſibus, qui ſunt homini communes cum brutis, & fit homo inutilis declinando à Deo per peccatum, ut Adam, *Pſal.52.* Et fit vilia plebs Dei, quando pravorum numero creſcente, non ſumma & cæleſtia, ſed abjecta, & terrena ſectantur, *Thr 1.d.* Et fiunt ſicut fœnum tectorum, qui operibus carnis. & erroribus inſiſtunt. & ſicut fœnum agri, qui facilè cedunt diabolo, *Pſal.128.* Facti etiam albi rami ficus, ariditatem operum ſignificant, *Joel.1.b.* t Hil.ſ Pſ.52.

Facere arborem bonam, aut malam, eſt *v* judicare Chriſtum utilem, aut inutilem, *Matt.12 e.* v Hil ſ Mat. can 12

Patientia Dei. Chriſtus paſſus pro peccatis. Fecit Iſraël laborare Deum. & ſervire in peccatis ſuis, *Iſa.43.d.* ſive *x* quia Deus patienter ſuſtinuit populum peccantem: ſive quia propter peccata, Verbum Dei aſſumpſit formam ſervi, qua paſſus eſt. Faciens etiam ſpinas vinea pro uvis, eſt *y* ſynagoga affligens Chriſtum, quem ſuſcipere, & colere debebat, *Iſa.5.a.9.d.* Deſignat etiam ingratitudinem & cætera vitia, quæ quis, pro acceptis beneficiis Deo reddit. Fecit etiam ſynagoga abominabilem decorem ſuum, quando cultum Dei vertit in idololatriam: quod etiam dicitur de anima, quæ erat in gratia, & turpiter peccat, *Ezech.16.c.* Et faciens Hebræus injuriam proximo, deſignat Judæos impedientes ſalutem gentilium, *Exod.2.b.* Et filii Eli facientes res peſſimas univerſo Iſraeli, ſunt *z* Judæi conantes in errorem pertrahere omnes, *1.Reg.2 e.* Et faciunt dolum ſicut novacula acuta, *Pſal.51.* quia novacula *aa* cùm ſit ad lævigandam faciem, ſi vulnerat, dolum facit, ita lingua Judæorum, quum electa eſſet ad laudandum Deum, dolum fecit, quando dixit: Crucifige, crucifige. Et præterea, qui nititur alios à veritate avertere. Judæi etiam faciunt calumniam advenæ, pupillo. & viduæ. hoc eſt, gentilibus, *Jer.7.a.* x Hie ſ Iſa 5. 43. & Cyr ho.16 y Am ſer 73. z Gr ſ 1 Re.2 aa Hil.ſ Pſ.51.

Perſequentes gentiles. Chriſtianos. Facientes Ægyptii dolum in ſervos Dei, ſunt *bb* gentiles perſequentes Chriſtianos, *Pſal.104.* bb Ar ſup. 104.

Faciens ſacerdos delinquere populum, eſt expectans alios ad pœnitentiam non corrigendo eos. *Lev.* 4.*a.* Et facit dilectus Dei ſcelera in domo Dei, *a* quando propinquiores Deo dignitate peccant, *Ier.* 11.*e.*

Faciens Agag mulieres abſque liberis, deſignat, *b* quod delectatio luxuriæ inſtar gladii, dum fructus mentium percutit, cogitationes virtutis, aut bonum operis vivere nequaquam ſinit, 1.*Reg.*15.*g.*

Fieri menſam Judæis in laqueum, *c* eſt ipſos perversè intelligere ſcripturas de Chriſto loquentes unde in errorem inducuntur, *Pſal.*68.*Rom.*11.*b.*

Fiunt filii peccatoris orphani *d* quando imitatores diaboli convertuntur ad Chriſtum. *Pſal.*108.

Facit hypocrita ſicut cuſtos umbraculum, quum *e* operatur, ut hic recipiat mercedem ſuam. *Iob.*27.*e.*

Factæ ſunt plagæ hæreticorum ſagittæ parvulorum, *f* quum hæretici confunduntur per rationes eorum, quos ipſi contemnebant, *Pſal.*67.

Fiunt retrorſum, *g* qui veluti canes revertuntur ad vomitum, *Ier.*7.*a.*

Facit perdix divitias non cum judicio, quum *h* avarus abſque cogitatione divini judicii undique rapit, *Ier.*17.*b.* Et facit dolum ſicut novacula acuta, *i* qui fraudulenter aufert temporalia, *Pſal.* 51.

Non facit farinam culmus, *k* quum is, qui in præſenti ſæculo proficit, nil ſubtilitatis intelligit: nullum boni operis fructum reddit. Nec facit farinam germen hæreticorum, & ſi facit, facit inutilem, *Hoſ.*8.*b.*

Fiunt amici animæ illi inimici, quum *l* dæmones, quam hic voluptatibus demulcebant, in inferno cruciant. Et fiunt hoſtes in capite, quando maligni ſpiritus gaudent de ejus damnatione, *Thre.*1.*a.b.*

Faciunt ſibi latrones viam per animam, quando *m* inter adverſa, quæ exterius tolerantur, cogitationes quoque pravas immittere dæmones non deſiſtunt, *Iob.*19.*b.*

Faciunt cervicalia ſub capite, *n* qui fovent alios in vitiis, aut in errores eos inducunt, *Ezec.*13.*c.* Facit etiam fidem pro extraneo, *o* qui impœnitenti impunitatem promittit, *Prov.*11.*b.*

Feciſſe ſe dicit draco, aut Pharao fluvius Ægypti, quum *p* diabolus uſurpat ſibi divinam potentiam, *Ezech.*29.*b.*

Facta dicitur Ephraim in nationibus, quum *q* hæretici ſimiles ſunt gentibus, *Hoſ.*8.*c.*

Fieri omnia, quæ ſunt in domo leproſa, immunda, ingrediente ſacerdote, *Lev.*14.*e.* eſt *r* participes fieri pœnæ, qui non recedunt à conſortio hæreticorum.

Facere moram in Ægypto, eſt diu vivere ſecundùm mundanos mores. *Exod.*12.*f.* Sed Moyſes facit exire populum Iſraël de Ægypto, quum lex Dei liberat obtemperantes ſibi à tenebris & vitiis hujus ſæculi, *Exod.*17.*b.*

Facere ancillæ juxta morem filiarum, *Exod.*21.*b.* eſt *t* dotare eam, quando ducitur à filio.

Fit tranſeuntium Hieruſalem, *Ezech.*16.*b.* quum *v* faciens peccatum ſervus fit peccati.

Facit fidem pro extraneo, *x* qui indignus curam ſuſcipit animarum, *Prov.*11.*b.*

Facies, Vultus.

FACIES in homine, eſt ea pars, in qua ſunt omnes ſenſus, & qua homo maximè innoteſcit, & ab aliis diſcernitur. Dicitur etiam vultus, ſecundùm quòd in ea animi exprimuntur affectus: ut vultus iratus, aut lætus, aut triſtis. Aliquando autem facies ſumitur pro vultu, & è diverſo. Et utrumque aliquando ſumitur cognitione, & pro conſpectu, & præſentia, facies etiã interdũ eſt idẽ quod è regione, *Iud.* 22.*c.* Qui erant contra faciem deſerti. Furor, *Gen.*16.*c.* A facie Sarai dominæ meæ ego fugio. Judicium, *Iſa.*30.*b.* Quomodo ſuſtinebis faciem judicis? Superficies, 1.*Reg.*14.*d.* In quo erat mel ſuper faciem agri. Vindicta *Lev.*20.*a.* Ponam faciem meam ſuper hominem illum.

Facies non convenit Deo, niſi ſecundùm metaphoram. Et dicitur facies Dei Verbum Dei, quod eſt figura ſubſtantiæ Patris. Et mittitur angelus ante faciem Dei, hoc eſt, *y* Joannes baptiſta ante filium Dei factum hominem, *Mala.*3.*a.* *Pſal.*66.79. Moyſes autem, hoc eſt *z* Judæi non viderunt faciem Dei, hoc eſt, priora Chriſti, ſed poſteriora, hoc eſt, humanitatem. Et Jacob vidit Deum facie ad faciem, quando vidit eum in forma humana, & incarnandum agnovit, *Gen.*32.*g.* *Exod.*33.*d.* Dicitur autem populus videre Deum facie ad faciem. *Num.*14.*c.* propter miracula, quæ ab eo fieri videbant, & propter apertam collationem legis.

Facies etiam Dei, quam Moyſes videre non poterat, eſt *aa* ipſa divinitas ſine velamine conſiderata, *Exod.*33.*d.* *Pſal.*26.34.45.66.79.139. Et vis, qua ſe manifeſtat, atque dignoſcitur, facies Dei dici poteſt, *Malac.*2.*b.*

Facies quoque Dei dici poteſt ipſa lux, & *bb* revelatio divina, quæ eſt velut ſpeculum Dei, & ſic videbat Moyſes Deum facie ad faciem. Et etiam Jacob, *Gen.*32.*g.* *Exod.*33.*d.* *Iſa.*8.*c.* Et hæc eſt facies *cc* favoris, & miſericordiæ Dei, quæ eſt plena gratiarum, & ab hac eijciuntur mali, *Iudi.*6.*a.*2.*Para.*9.*f.*30.*b.* *Iob.* 1.*b.*13.*b.*33.*d.* *Pſal.*29.30.50.103.118.131.142. *Iſa.*59.*a.*63.*c.*64.*b.* *Mich.*3.*b.* *Matt.*18.*b.*1. *Cor.*13 *d.* *Apoc.*22.*a.* Et facies Dei, manifeſtatio ejus intelligenda eſt, & præſentia ejus per Eccleſiam ejus. Et fugiunt inimici à facie Dei, quum timent præſentiam ejus, & Eccleſiæ, *Pſal.*67.104. Et coram facie Dei, dicuntur facta, quæ ſunt *dd* illi præſentia, nec ſunt illi antiqua, *Hoſ.*7.*a.* Et eijcitur aliquis à facie Dei, hoc eſt, à præſentia Dei, *Gen.*4.*a.* Coram facie adorabunt Deum, qui videbunt eum facie ad faciem, *Iſa.*60.*g.*

Facies quoque Dei dici poſſunt ea, quæ fuerunt ante mundi conſtitutionem, quam faciem velabant Seraphim, quia illa ſunt nobis incognita, *Iſa.*6.*a.*

Facies etiam Dei dici poteſt *ee* Spiritus ſanctus: quia Deus nobis manifeſtat, *Pſal.*138. Quo ibo à ſpiritu tuo, & quo à facie tua fugiam.

Facies præterea Dei dici poteſt *ff* ira Dei, qua caſtigat, & juſtitia Dei. Et facies manus Dei, eſt illa percuſſio juſti judicii, qua ſuperbientem hominem à paradiſo repulit: & in hac cæcitate præſentis exilii incluſit, *Lev.*17.*c.*20.*a.*26.*c.* *Iob.*13.*d.*25. *Pſal.*20.33.67.138. *Eccl.*8.*c.* *Iſa.*19.*c.*26.*c.*64.*a.* *Thren.*4.*c.*5.*b.* *Iere.* 19. *Ezech.*13.*c.*14.*c.* *Ioel.*2.*c.* *Agge.*1.*d.* Et facies iræ Dei, dici poteſt contemplatio iræ Dei, *Pſal.* 57. Et facies arcus *Pſa.*59. Facies quoque ollæ ſuccenſæ à facie aquilonis, *Iere.*1.*c.* impetum apertæ vindictæ Dei, quam etiam per malos exercet, deſignare poteſt.

Facies Chriſti ſplendida, dici poteſt manifeſtatio divinorum ſecretorum per Chriſtum facta, *Matt.* 17.*a.*26.*g.* *Pſal.*118. Facies quoque ejus dici poteſt *gg* divinitas ejus, & ſanctitas, & vident faciem ejus, qui perfectam ejus habent in cœlo cognitionem. Et hæc eſt facies David decora, 1.*Reg.*16. *Pſal.*131. *Iob.* 29.*d.*30.*b.* *Marc.*14.*g.* *Apoc.*1.*d.*10.*a.* Hic vultus ejus fuit abſconditus in paſſione, *Iſa.*53.*a.* Facies etiam Chriſti *hh* eſt ſecundus ejus adventus, quando apertè cognoſcetur ſicut unuſquiſque cognoſcitur per faciem, *Pſal.* 49.

Facies

Digitized by Google

Facies etiam Dei obſcura aut velata, dici poteſt humanitas Chriſti, & infirmitas carnis, *Pſal.79.* Et hanc faciem operuit confuſio in paſſione, *Pſalm.68.* quam tamen faciem non avertit à conſpuentibus, ſed habuit eam, ut petram duriſſimam, *Iſa.50. Ezech 3.b.*

Facies etiam Chriſti, dici poſſunt *b* Prophetæ, qui noverunt, & prædixerunt futura, *Iob.16.c.* Et ipſa prophetia dicitur facies, *Ier.21.c* Poſui faciem meam ſuper civitatem banc.

Facies Job, deſignat *c* faciem Chriſti, quam ſuſcepit Dominus, quum ejus orationem audivit, *Iob.42.b.*

Facies quatuor animalium, quæ vidit Ezechiel, variè diſtingui poſſunt, *d* nam in Chriſto naſcente conſideratur facies hominis, in ipſo moriente facies vituli, in eodem reſurgente facies leonis, in aſcendente in cœlos facies aquilæ, *Ezec.1.b.* Deſignantur etiam in Chriſto divinitas, & humanitas, regnum, ſacerdotium.

Deſignant etiam quatuor facies, *e* quatuor Evangeliſtas, facies hominis Matthæum, facies leonis Marcum, facies bovis Lucam, facies aquilæ Joannem. Dicuntur autem facies initia evangeliorum, & notitia fidei, & ſunt facies quatuor uni, quia unus idem ſentit quod reliqui.

Vel quatuor facies, deſignant *f* quatuor elementa, quorũ eſt una facies, quia compoſita ſimul, unam oſtendunt formam, & virtutem. Et in divinis ſunt una facies, quia omnes virtutes in unam rediguntur.

Deſignant præterea in homine, vel in anima, *g* diverſas vires ac virtutes. Nam facies hominis indicat partem rationalem in cerebro, facies leonis, vim iraſcibilem, ſeu furorem, qui ſignificantius Græcè dicitur Tymos, furorem autem dicimus non eum, qui perturbationi, & vitio proximus eſt, ſed qui mentis conſolidat molliciem, & fortiorem facit animum dimicantis. Hæc vis ponitur in felle. Facies vituli, eſt vis concupiſcibilis in hepate. Facies aquilæ, eſt ſynterefis corrigens cæteras. Vel aliter. Juſtus per rationem, eſt homo, per ſacrificium mortificationis, vitulus, per fortitudinem ſecuritatis, leo, per contemplationem aquila, *Ezech.41.c.* Facies etiam hominis inter animalia, deſignari poteſt doctrinam in homine, facies quoque Cherubim, ſymbolum ſunt animæ ratione præditæ. Vel homo prudenter exteriora adminiſtrando, aquila contemplando, leo ſeverè corrigendo, vitulus compatiendo.

Facies in homine dici poteſt *h* ipſa mens, ſeu principale cordis, & conſcientia, & mentis obtutus: ut enim principalis pars corporis eſt facies, ita præcipuum in anima eſt ipſa mens, & in hanc faciem inſpiravit Deus, ut adverſus ſenſuum illecebras hominem muniret, *Gen.2.b 35.b.40.b. Thren 4.b Ezech.18.c. Matth.6.c.* Et hæc facies eſt decora in ſponſa, *i* quando eſt virtutibus ornata. Et ut cor lætum reddit lætam faciem, ita charitas mentem. Hæc facies non erubeſcit, nec confunditur, quum audacter prædicat Chriſtum, *Pſal.33.103.118.* Idem deſignat facies Judith, *Iudith.10.c.* Et facies Eſther, *Eſther.2.b.* Et quia per faciem corpus uniuſcujuſque cognoſcitur, facies erit mens, perfectæ charitatis radiis illuſtrata, ſine qua nemo cognoſcitur à Deo, nec aptus eſt ut ſit Rex. Sic erat facies David decora, ubi etiam deſignatur præclara morum honeſtas, *1.Reg 16.c.* Vultus etiam intellectus, & voluntas dici poſſunt, quum in ſudore vultus ſui, hoc eſt labore intellectus, & voluntatis, veſcitur homo pane ſuo, hoc eſt, acquirit ſcientias, & virtutes, *Gen.3.b.* Et facies, quæ in oleo exhilaratur, eſt imago Dei, *Pſal.103.* Et facies Lazari ligata ſudario, eſt *k* mens obnubilata, *Ioan.11.e.* Ipſa quoque mentis *l* intentio quandoque facies dicitur, quam in malis Deus demergit in foveam, quum ſe erigentem ad ima dejicit, *Iob.11.c.15.c.40.b. Nahu.2.c* Et vultus Cherubim verſi ad propitiatorium, deſignant mentis intentionem dirigendam in Chriſtum, *Exod.25.b. Mala.1.c.a.* Et facies Jonathæ, eſt affectus charitatis prædicatoris, *1.Reg.14.b.* Et facies animalium extentæ deſuper, deſignant *m* intentionem Sanctorum ferri in Deum, *Ezech.1.c.* Et vultus cordis humani, eſt ſimilitudo Dei, *Iob.24.d.* Facies quoque terræ dicitur cor hominis aridum quod dicitur de Gentibus, *Iob.5.b.*

Facies Moyſis, quam abſcondit, ne videret Dominum, *Exod.3.b.* deſignat humiliationem mentis. Facies verò ejuſdem velata in quam detectam Judæi aſpicere non valebant, deſignat *n* velamen cordis Judæorum in lectione veteris teſtamenti, *Exod.34.d.2.Cor.3.c.* Idem deſignare poteſt facies Ezechielis velata, *Ezech.12.b.* Idem etiam deſignare poteſt vultus Thamar opertus, *Gen.38.c.* Et facies Jacob defuncti, *Gen.15.b.*

Facies aliquando ſignificat *o* Eccleſiam, quam lavat aliquis, quum à membris ejus ſordes peccatorum abluere conatur, *Matth.6.c.* Vultus autem Annæ non mutati in diverſa, deſignant *p* Eccleſiam perinde pati perſecutiones apud Gentes, ut apud Judæos, *1.Reg.1.* Vultus etiam Eccleſiæ, quam deprecabuntur divites plebis, *q* Chriſtum ſignificare poteſt, *Pſal.44.* Facies quoque Eccleſiæ, ſunt rectores Eccleſiæ, ex quorum ſpecie ſit honor fideli populo, etiam ſi quid in corpore lateat deforme, *Iob.16.c.30.b.*

Facies Joſeph, deſignare poteſt *r* prædicationem Chriſti per Paulum factam, *Gen 43.g.46.d.* Quam faciem lavit Chriſtus, quando Paulus baptizatus eſt.

Ante faciem Chriſti dicitur ire mors, quia *ſ* eſt illi ſubjecta, *Hab.3.b.* vel dicitur de diabolo, qui poſt baptiſmum agreſſus eſt tentare Chriſtum.

Facies interdum ſumitur pro *t* converſatione cum proximis, quam lavat, qui cavet ne ullum offendiculum ponat proximis in converſatione, *Matth.6 c.* Et vultus Ehab, *v* exteriorem converſationem ſignificat, per quam fit quis notus, ut per vultum, *1.Reg.16.b.* Sic Prælatus debet agnoſcere vultum pecoris ſui, *Prov.27.d.*

Facies ſponſæ, dici poteſt *x* fides, qua anima cognoſcitur à Deo, *Cant.2.d.*

Vultus David mutatus, *y* tranſitum à vitiis ad virtutes ſignificare poteſt, *Pſal.33.in tit.*

Facies interdum dignitatem, & authoritatem ſignificat, ut quum reprehenduntur, qui facies ſacerdotum non erubuerunt, *Thre.4.c.4.Reg.3.b.* Et minas, *Ier.1.d.* Nec timere te faciam vultum eorum, *Ezec.2.c.* Et vultus eorum ne formides.

Facies rotarum quatuor, *Ezech.1.d.* deſignant *z* prædicationem Evangelii futuram in quatuor mundi partibus. Vel deſignantur quatuor partes ſcripturæ, nempe in veteri Lex. & Prophetæ, in nova Evangelia, & Acta cum Epiſtolis.

Facies abyſſi ſuper quam erant tenebræ, deſignare poteſt *aa* multitudinem hominum, *Gen.1.a.*

Facies Lazari ligata ſudario, *Ioan 11.f.* impedimentum *bb* cognoſcendæ veritatis ſignificare poteſt, & erubeſcentiam peccati, & etiam vim cognitivam, quæ nunc cognoſcit per ſpeculum in ænigmate.

Facies Laban, *cc* favor mundanus dici poteſt, *Gen.31.a.* Idem deſignavit facies Eſau, *Gen.33.d.* Et facies Pharaonis, *Exod 10.f.* Et facies Saulis, qua fugiebat David, *Pſal.56 in tit.* Et facies Philiſthinorum,

dici

a Gr. ſ. 1. Re. 7. b Gre. ſ. 1. Re. 14. — dici poteſt *a* concupiſcentia ſæcularis, & aſpectus rerum mundanarum alliciens, 1. *Reg.* 7. *b.* Hæ facies ſunt ſicut nigredo ollæ, & facies combuſtæ, *Iſa.* 13. *b. Nah.* 2. *c.* — *Concupiſcentia ſæcularis. Favor ſæcularium.*

Hie. ſ. Ez. 16. 29. 34. c Gre. ſ. Ezec. ho. 2. — Facies agri ſuper quem erat mel. deſignare poteſt *b* favorem ſæcularium prædicatori præſtitum, 1. *Reg.* 14. *d.* Et facies terræ, vel campi, eſt via lata, & ſpacioſa, quæ ducit ad mortem, *Pſal.* 103. Et ſuper faciem terræ diſperguntur greges, quum terrena quærunt. In hac debacchatur Chaldæorum exercitus. Super faciem terræ cadit Lucifer præcipitatus de cœlo, *Ezech.* 16. *a.* 29. *a.* 34. *b.* 39. *b.* — *Via lata. Converſio Judæorum ad diabolum.*

Facies ollæ à facie aquilonis, *Ier.* 1. *c.* ſignificare poteſt *c* converſionem Judæorum ad diabolum in perſequutione Chriſti. — *Simulatio rationis.*

d Gr. ſ. 1. Re. 5. e Ori. ſ. Matt. hom. 22. f Baſ. de jeju. ho. 1. — Facies Dagon idoli Philiſthinorum, 1. *Reg.* 5. *a.* deſignare poteſt *d* ſimulationem rationis, ſicut facies ejus non erat vera facies. Et facies nolentis ſuſcitare ſemen fratris, eſt *e* apparentia erroris, in qua miſcetur aliquid verum: in quam faciem expuit, qui errori abrenunciat, *Deut.* 25. *c.* Et faciem exterminare, ſeu obſcurare, *f* eſt aliud foris oſtendere, quàm intus habeatur, *Matt.* 6. *b.*

g Hie. ſ. Iſ. 49. & ſ. Ezec. 1. h Gr. ſ. 1. Re. 2. — In faciem cadere, ferè ſemper eſt in bonum, quia dicit humiliationem, & honorem majori præſtitum, *Gen.* 17. *a. Lev.* 9. *d. Num.* 16. *a. Matt.* 26. *d. Luc.* 16. *b.* Et vultu demiſſo in terram adorabunt Reges Sion, quia venerabuntur *g* in Eccleſia ipſum Chriſtum, *Iſa.* 49. *f. Ezech.* 2. *a.* — *Humilitatio & reverentia.*

Ante faciem Eli miniſtrabat Samuel, 1. *Reg.* 2. *b.* deſignans *h* miniſterium Gentium, Prophetarum eſſe antiquos patres juxta illud, *Pſal.* 71. Adorabunt eum omnes Reges terræ, & omnes gentes ſervient ei, Et *Iſa.* 11. *c.* erit radix Jeſſe, & qui exurget regere gentes. Deſignat etiam Apoſtolos probantes myſteria Chriſti authoritatibus antiquorum patrum. Ante faciem etiam Eli miniſtrat Samuel, deſignans miniſtrum admitti ad Eccleſiæ miniſterium, non per proprium arbitrium, ſed per ordinationē inſtitutoris. — *Miniſterium Gentium in Eccleſia. Ad anteriora ſe extendere. Honor paſſionis Chriſti. Pudor. Triſtitia.*

i Gre. ſ. Ezec. ho. 3. — Ante faciem ſuam ambulant animalia, *Ezech.* 1. *a.* deſignantia eos, *i* qui ad interiora ſe extendunt, obliti eorum, quæ retrò ſunt, *Philip.* 3. *c.* Idem deſignabat facies Chriſti euntis in Hieruſalem, *Luc.* 9. *g.*

Facies averſa Sem, & Japhet ad tegenda verenda patris, *Gen.* 9. *d.* deſignat honorem exhibitum à fidelibus paſſioni, & ignominiæ Chriſti.

k Gr. 30. m. 17. & ſ. Eze. h. 9. l Hie. ſ. Ier. 5. & ſ. Ezec. 7. — Quoniam in facie pudor oſtenditur, dicitur non poſſe levare faciem ad aliquem *k* qui illum offendit, 2. *Re.* 2. *e.* Vultus autem concidens aut declinatus in terram, triſtitiam, & pudorem naturaliter indicat, *Gen.* 4. *a.* Et confuſio faciei, eſt pudor, & erubeſcentia peccatorum, *Ezech.* 7. *f.* Et facies dura ſupra petram, deſignat *l* impudentiam perfrictæ frontis in peccando, *Ier.* 5. *a. Ezec.* 2. *b.* Et facies meretricis, *Iere.* 3. *b.* Confunditur etiam facies, quum quis non aſſequitur quod petit, 3. *Reg.* 2. *b.* 1. *Eſdr.* 9. *b.* Et levat faciem ſuam abſque macula in oratione, qui prius ſe præparans, abjicit à ſe quidquid in oratione poteſt reprobari, *Iob* 11. *c.* Et facies bonorum non confunduntur, *Pſal.* 33. quia approbantur à Deo. Statuit autem Deus contra faciem malorum, quum eos convincit, & reprobat, *Pſal.* 49. 82. — *Impudentia.*

m Ori. ſ. pſ. 37. ho. 1. n Glo. ſ. Iſa. 25. — Facies peccatorum, dicitur *m* recordatio peccatorum, *Pſal.* 37. qua ratione dicebat David. *Pſalm.* 50. Peccatum meum contra me eſt ſemper. — *Recordatio peccatorum. Imperium mortis.*

Facies vinculi colligati, eſt *n* imperium mortis, & peccati, *Iſa.* 25. *c.* Vel etiam Antichriſtus. — *Antichriſtus.*

o Hie. ſ. Iſ. 13. — Facies combuſtæ, fuot *o* peccatorum, nempe igne, quem ſibi ipſi peccatores accenderunt, *Iſa.* 13. *b.* — *Fomes peccatorum.*

p Gr. 33. mor. 28. & 34. m. 2. Hie. ſ. Iob 41. q Rup. ſ. Ioe. 2. r Hie. ſ. pſ. 81. ſ Glo. ord. ſ. Ier. 13. — Facies indumenti Leviathan, eſt *p* prava diaboli ſuggeſtio, quam boni ſpecie tegit, transfigurans ſe in angelum lucis, *Iob.* 41. *a. b.* Et facies Leviathan, eſt cognitio diaboli. Facies ejus eſt contra mare Orientale, id eſt, *q* intentio contra baptizatos, *Ioel.* 2. *e.* — *Suggeſtio diaboli, & intentio.*

Facies peccatorum ſumere dicuntur, *r* qui eos in errore defendunt, vel qui perſonas accipiunt, vel qui peccatores imitantur, *Pſa.* 81. — *Defendere errores. Acceptio perſonarum.*

Contra faciem ponit Deus poſteriora, quum *ſ* vitia, quæ negligebamus, proponit nobis ad confuſionem, *Ier.* 13. *d.* Sic dicitur revelare pudenda civitatis ſanguinum in facie ſua, *Nahu.* 3. *b.* Humiliantur etiam hæretici in facie, quando confunduntur, *Hoſ.* 7. *c.* — *Objecta nobis peccata commiſſa.*

t Hie. ſ. Ier. 13. — A facie alicujus dicitur fieri, vel eſſe aliquid, hoc eſt, propter illud in aliquo genere cauſæ: & refertur etiam ad inania, ut à facie inſipientiæ ſunt corruptæ cicatrices, hoc eſt, quis non agnoſcit peccatum, tunc magis inoleſcit, *Pſal.* 77. Et à facie ſuperbiæ plorare, *t* eſt propter ſuperbiam, & contumaciam, *Ier.* 13. *c.* Et ante faciem venti eſt, quod vento objicitur, *Iob.* 21. *c.* Sicut pulvis ante faciem venti. — *Status pœnitentiæ. Superbia.*

v Glo. in ſup. Lev. 13. x Lyr. ſ. Ha. 1. — Facies priſtina veſtis, *Lev.* 13. *g.* eſt *v* ſtatus pœnitentiæ. — *Hypocriſis diſcipulorum Antichriſti.*

Facies equitum, ut ventus urens, *Habac.* 1. *c.* hoc eſt, facies, *x* vel ſuperbia pravorum, ſimplices devorans.

Facies cœli, *Matth.* 16. *a. Luc.* 12. *g.* aſpectum ipſum cœli ſignificat, clarum, vel nubilum, vel rubicundum, &c.

y Glo. ord. ſu. Apoc. 9. z Ru. ſ. ſ. Apo. — Facies locuſtarum, tanquam facies hominum, *Apoc.* 9. *b.* deſignant *y* diſcipulos Antichriſti ſpeciem ſanctitatis aſſumentes. Vel deſignant *z* ſimulationem rationis in hoſtibus Iſrael.

Facilis.

PACILE, dicitur, quod nullo negotio, aut levi expediri poteſt. Ejus allegoriæ potius inveniuntur in aliis vocabulis, quibus hoc adjungitur.

Faciliora, quæ debent judicare minores judices, ſunt ea, quæ nec quantum ad judicium habent obſcuritatem, nec quantum ad exequutionem difficultatem, *Exod.* 18. *d.*

Facilior ritus ſanctificandi Levitarum, quàm ſacerdotum. 2. *Par.* 29. *g.* quia ad inferiora munera ſanctificabantur.

Facilè rumpi veſtem ſacerdotalem, *Exod.* 28. *e.* eſt facilè diſſolvi, ideò ſit ora textilis, ne facilè rumpatur.

aa Glo. ord. ſ. Matt. 19. bb Gl. ord. ſ. Luc. 16. — Facilius tranſire camelum per foramen acus, quàm divitem intrare in regnum cœlorum, *Matth.* 19. *e. Luc.* 18. *e.* eſt facilius Gentilem populum gibbo peccatorum deformem, per anguſtæ vitæ viam ingredi, quàm Judæum de meritis glorantem, & ad jugum Chriſti ſe humiliare nolentem.

Facilius cœlum tranſire, quàm de lege unum apicem cadere, *Luc.* 16. *d.* quia *bb* minima etiam legis non carent ſacramento.

Facilitas fornicationis Juda, *Ier.* 3. *c.* pronitas, & promptitudo idololatriæ.

Facinus.

FACINUS, eſt inſigne aliquod factum, ſive bonum, ſive malum, ſæpius tamen in malum accipitur.

Ee

Et juxta Auguſtinum, *a* facinus dicitur id, quod agit indomita cupiditas, ut alteri noceat, *Deut.* 19. *d. Ioſu.* 7. *c.* Unde facinoroſus, 2. *Mach.* 4. *c.* 8. *g.*

Factia, vide Secta.

Facultates, quære Divitiæ.

Fœdus, quære Turpis.

Fax, Defæcatum.

FÆCES, dicuntur craſſior materia, quæ ex re aliqua liquida relinquitur, & cujuſcunque rei excrementum, ut fæces vini, aut olei, aut animalium ſordes. Defæcatum verò dicitur, quod eſt à fæcibus mundum, ut defæcata vindemia, *Iſa.* 25. *c.*

Vitia libidinis. Fæces interdum deſignare poſſunt *b* vitia ſordida libidinis, ut cùm liberat Deus de luto fæcis, *Pſalm.* 39. *Iere.* 48. *b. Soph.* 1. *c.* *Iacentes in peccatis.* Poſſunt etiam eos ſignificare, qui ſecuri in peccatis jacent, tanquam fæces in fundo vaſis.

Ultima deſtructio Hieruſalem. Ultimum judicium. Fæces calicis iræ Dei, ſignificare poſſunt ultimam *c* deſtructionem Hieruſalem, *Iſa.* 51. *f.* Et fex calicis non eſt exinanita, quia ſemper aliquid reſtat puniendum, nempe Deo circa condignum puniente, vel quia adhuc remanent fæces carnalium obſervationum apud Judæos. Vel quia adhuc reſtat ultimum judicium, *Pſa.* 74. *Ezec.* 23. *e.*

Reliquiæ Iſraël. Fæces Iſraël, ſunt *d* reliquiæ Iſraël, *Iſa.* 49. *b.* ad ſuſcitandas tribus Jacob, & fæces Iſraël convertendas.

Fallere, quare Decipere.

Falx, *Falcatus.*

FALX, eſt ferramentum aduncum, & dentatum, quo ſegetes, & herbæ ſecantur. Et etiam illud, quo vites, & arbores putantur.

Bonæ frugis homines. Induſtria Dei. Falces, in quas mutantur lanceæ, ſunt bonæ frugis homines, qui veniunt portantes manipulos ſuos. Vel ſuos *e* doctores Gentium mutati in doctores eccleſiæ, *Iſa.* 2. *b. Mich.* 4. *b.*

Falces præcidentes ramuſculos, deſignant *f* poteſtatem ſuperni judicii, quæ evitari non poteſt, ſed omnia circumplectendo præcedit: ſic deſignant mortem, & judicium, ſeu ultimam ſententiam condemnationis malorum, *Iſa.* 18. *c. Ioel.* 3. *c. Marc.* 4. *c. Apoc.* 14. *d.* Erat falx ad vindemiandam vineam.

Falcem mittens in ſegetem, aut falce metens, *Deut.* 16. *b.* 23. *d. Iere.* 50. *c.* Vide metere.

Graviores tentationes. Falcati currus, *Iud.* 1. *c.* 4. *c. Mach.* 13. *a.* ſignificare poſſunt graviores tentationes, aut tribulationes.

Prædicatio Chriſti. Falx acuta in manu Angeli, *g* eſt prædicatio Chriſti, *Apoc.* 14. *c.*

Fama, Famoſus, *Diffamare, Infamis, Infamare, Opinio.*

FAMA, eſt quod de aliquo divulgatur, ſive in bonum, ſive in malum. *Famoſus* autem ferè ſemper in malum ſumitur, ſicut & infamis eſt, cujus mala eſt fama.

Prædicatio de Chriſto. Fama Salomonis, *h* prædicationem de Chriſto ſignificare poteſt, quæ audita eſt apud Gentes, 3. *Reg.* 10. *a.* 2. *Par.* 9. *a. Matth.* 9. *c.* 14. *a. Luc.* 4. *b.*

Publicatio virtutum electorum. Fama victoriæ Saulis, eſt *i* publicatio virtutum electorum, 1. *Reg.* 13. *a. Ioſu.* 9. *b. Eſdr.* 9. *b.* Poteſt etiam referri ad prædicationem victoriæ Chriſti.

Dæmones. Famam ſapientiæ maligni ſpiritus audierunt, ſed eam non viderunt, *k* quia ejus potentiam ex virtute illius cognoverunt, & tamen ſub ea humiliter ſtare noluerunt, *Iob.* 28. *d.*

Paulus ante converſionem. Diffamatus villicus de diſſipatione ſubſtantiæ Domini, *Luc.* 16. *a.* dici poteſt *l* Paulus ante converſionem, cujus erat fama in Eccleſia, quod perſequeretur omnes fideles.

Superbi. Famoſi gigantes, dæmones dici poſſunt, *m* vel ſuperbi, vel fortes in malum, *Gen.* 6. *a.*

Infamia hæreticorum. Famoſæ mulieres, dicuntur Samaria, & Hieruſalem, *Ezech.* 23. *b.* hoc eſt, *n* omnibus vitiis deditæ. Deſignant autem infamiam hæreticorum.

Fames, Famelicus, quære Eſurire.

Familia.

FAMILIA, eſt multitudo in una domo, quæ patris familias juri ſubjecta eſt, comprehendens tam liberos, quàm ſervos utriuſque ſexus.

Fideles in Eccleſia. Eccleſiæ multæ. Eccleſia ex gentibus. Diverſi gradus in Eccleſia. Familia Abrahæ, & etiam Iſaac, ſignificare poteſt fideles in Eccleſia, *Gen.* 12. *c.* 26. *c.* Et familiæ per quas editur agnus, *o* ſunt multæ eccleſiæ per orbem diſperſæ participantes ſacramento Euchariſtiæ, *Exod.* 12. *a. Ioſu.* 14. *Pſal.* 106. Et familia Pharaonis, eſt eccleſia ex Gentibus, *Gen.* 45. *e.* Et familiæ tribus Benjamin, ſunt diverſi gradus in Eccleſia, 1. *Reg.* 9. *c. Num.* 2. *d.* 26. *a. Ruth.* 4. *b.* 1. *Par* 24. *a. Iudith.* 8. *a. Pſal.* 81. *Zach.* 14. *d.* *Prædicatores. Eccleſia.* Familia etiam Salomonis, & familia Job, deſignare poſſunt *p* prædicatores Eccleſiæ, vel generaliter fideles, *Eccl.* 1. *a. Iob.* 1. *a. Matth.* 4. *d. Luc.* 12. *e.*

Principes peccantes. Doctores peccantes. Sacerdotes peccantes. Vulgus peccans. Familia domus David plangens, deſignat *q* eos, qui peccaverunt ex regibus, & magnatibus. Et familiæ domus Nathan, ſunt doctores, qui peccaverunt. Familiæ autem domus Levi, ſunt ſacerdotes, & præpoſiti, qui non benè ſuam præfecturam diſpenſarunt. Familiæ verò domus Semei, aut Simeon, ſunt reliquum vulgus, quod peccavit, *Zachar.* 12. *d.* Vel familiæ domus David, ſunt ſtatus regius. Familiæ domus Nathan, propheticus ordo. Familiæ domus Levi, ſacerdotes. Familiæ Semei, doctores.

Cogitationes. Familia Abrahæ, cum qua egreſſus eſt de terra ſua, *Gen.* 18. *a.* ſignificare poteſt *r* cogitationes, quas non debemus relinquere in terrenis. Familia quoque multa Job, eſt *ſ* multitudo inordinatarum cogitationum, quæ abſente ratione ceu domina, tumultuantur, ea verò præſente, conquieſcunt, & ordinantur, *Iob.* 1. *a.*

Hæretici. Familia Judæorum, ſuper quam Dominus cogitabat malum, *Mich.* 2. *a. Nahu.* 3. *a.* Familia quoque Ægypti, hoc eſt, Judæi, qui colebant templum Ægypti, deſignare poſſunt *t* hæreticos, *Zach.* 14. *d.*

Cæleſtis patria. Virtutes. Familia priſtina ad quam revertuntur poſſeſſiones, *Lev.* 25. *b.* deſignare poteſt *v* cœleſtem patriam, & ſingulas virtutes, quæ ſunt velut familiæ.

Humilitas. Familia Gedeonis minima in Manaſſe, humilitatem indicat, *Iud.* 6. *c.*

Famulus, vide Servus.
Far.

FAR, erat generale nomen ad omnia frumenti genera, dictum à ferendo, quod ipſum terra ferat, & far triticeum, pro tritico, & far hordaceum, pro hordeo, & far adoreum, quod dicitur ador ab edendo, & pro hoc nunc ſumitur far, quod edi ſolet toſtum, & frangitur, non autem molitur.

Far ſerotinum non læſum in Ægypto, *Exod.9.g.*

Far confractum offerre, vide *Frangere*, & Offerre.

Farina.

FARINA, à farre dicta, eſt frumentum in pulverem reductum, unde panes conficiuntur.

a Am. ſe. 5. 29. Gr. 8. mo. 9. Ber. ſer. par-vo. 65. — *Puritas à vitiis.* Farina conſperſa, dici poteſt *a* puritas à vitiis. Significat etiam ſpiritualia, & intima cordis munda, & adhærentes Chriſto, *Gen.40.e. Exod.12.e. Heſ.8.b.*

Charitas. Farina temperans amaritudinem pulmenti, 4 *Reg.4.d.* eſt charitas mitigans aſperitatem præceptorum.

b Glo. or. ſup. 3 Reg. 17. — *Communis doctrina.* *Lex naturalis.* *Lex, Prophetæ, & Evangelia.* *Fides Trinitatis.* Farina etiam dici poteſt *b* communis doctrina, qua omnes fideles paſcuntur, quæ non deficit in domo viduæ, hoc eſt, in Eccleſia, 3. *Reg.17.b.* Vel eſt lex naturalis, qua diſcernitur bonum à malo. Et farinæ ſata tria, dici poſſunt Lex, Prophetæ, & Evangelia, *Matt.13.e. Luc.33.d. 4. Reg.4.g.* Poteſt etiam deſignari fides Trinitatis.

c Gr. ſ. 1. Re. 1. — *Præparatio prædicatoris.* *Devotio.* Farina præterea in tribus modis, dici poteſt *c* præparatio prædicatoris ad prædicandum, & devotio, & intelligentia conjuncta laudibus Dei, 1. *Reg.1.d. Iudi.6.d.*

d Be. ſ. Ex. 12. — *Litera legis.* Farina conſperſa, deſignare poteſt *d* literam legis ſparſam in ſenſu cum operibus bonis nondum ſpiritualibus, ſed adhuc carnalibus, *Exod.12.e.*

e Gr. 6. mo. 10. — *Cogitationes leves.* Farina etiam dici poſſunt *e* minutiſſimæ cogitationes rerum mundanarum, de quibus, *Iſa. 47.a.* Tolle molam, & mole farinam.

f Eu. ſe. ſer. 8. — *Refrigerium temporale.* Farina quam miſcuit Pythoniſſa Sauli, *f* refrigerium temporale ſignificare poteſt, 1. *Reg.28.d. 2. Reg.13.b. 1. Par.12.g. Iſa.47.a.*

g Gl. ord. ſup. Num. 5. — *Scientia veteris legis.* Farina hordeacea, quæ offertur in ſuſpicione zelotypiæ, *Num.4.b.* ſcientiam *g* veteris legis ſignificat. Vide Hordeum.

Fas, id eſt, Licitum, vide Licere.
Faſcia, Faſcire.

FASCIA, eſt latior quam zona, aſtringens corpus ſeu pectus, aut crura. *Faſcire* autem eſt faſcia ligare.

h Hie. ad Principiam & ſ. Ier. 2. — *Senſus ſacræ ſcripturæ.* Faſcia pectoralis protegens pectus, ſignificare poteſt *h* ſenſus ſacræ ſcripturæ protegentes mentem, in qua ſunt cogitationes aſtringendæ, *Iſa.3.d. Iere.2.f.*

i Hie. ſ. Ez. 30. — *Reddere fortitudinem.* Faſcire brachium fractum linteolis, eſt *i* reddere fortitudinem amiſſam, *Exod.30.f.* Ubi Hieronymus legere videtur. *Farcire.*

Faſcinare.

k Am. & Hie. ſ. Gal. 3. — FASCINARE, eſt malefico aſpectu alicui nocere: quod faciebant quædam fœminæ peſtiferis oculis infantes, quos aſpiciebant, inficientes. *Faſcinant* autem ſpiritualiter, *k* qui peſtifera laudatione alicui nocent, & qui alios in errorem inducunt. Omnis enim qui faſcinatur, tranſit de bono in malum, *Sap.4.c. Gala.3.a.*

Faſcis, Faſciculus.

FASCIS, eſt lignorum, aliarumve rerum colligatarum congeries. *Faſciculus* autem, eſt parvus faſcis.

l Or. ſ. Ca. 1. m Gr. ſ. Ca. 1. Ber. ſ. Cant. ſer. 43. — *Chriſtus.* *Memores humilitatis Chriſti.* Faſciculus myrrhæ, dicitur ſponſus, hoc eſt, *l* Chriſtus pro nobis humiliatus, aſſumpta humanitate mortali ſine macula, *Cant.1.d.* Dicitur etiam faſciculus myrrhæ ipſi ſponſæ, ſecundùm quod *m* anima ex omnibus ejus actis, & laboribus faſciculum ſibi facit ad contemplandum. Et etiam qui diligentibus eum, onus laborum ejus eſt leve.

n Be. ſ. Exo. 12. — *Divinitas Chriſti.* Faſciſculus hyſſopi, *n* eſt memoria humilitatis Chriſti, & credulitas incarnationis ejus, & etiam divinitas illius, *Exod.12.d.*

o Hie. ſ. Amos 9. p Hie. ſ. Iſ. 58. — *Religio.* *Apoſtoli.* Faſciculus Dei, quem fundavit ſuper terram, *Amos 9.b.* eſt *o* religio, qua populus ejus conſtrictus tenetur. Vel ſunt *p* Apoſtoli charitate uniti, & facti fundamentum Eccleſiæ.

q Hie. ſ. Iſ. 58. r Hie. ſ. Iſ. 24. — *Cautiones fœneratorum.* *Dogmata hæreticorum.* Faſciculi deprimentes ſunt *q* cautiones fœneratorum in pauperes, & dogmata hæreticorum, *Iſ.58.b.*

Dæmones. *Mali.* Faſcis malorum, eſt *r* dæmonum in inferno, *Iſa.24.d.* Et faſciculi zizaniorum, *Matt.13.d.* ſunt collectiones malorum in infernum mittendorum.

ſ Glo. in ſ. Lev. 23. — *Corpus Chriſti.* Faſciculus ſpicarum, *Lev.23.b.* corpus *ſ* Chriſti ſuſcitatum deſignare poteſt, qui eſt primitiæ dormientium.

Faſtigium, vide Cacumen.
Faſtus, quære ſuperbia.
Faſti.

t Phil. de mig. Abr. — FASTI dies, *t* dicti ſunt, quibus ſine piaculo licebat Prætoribus tria verba fari, ſcilicet, Do, Dico, Addico. Et faſti dicuntur libri, in quibus totius anni res populi Romani ſcriptæ continebantur, & cauſæ dierum feſtorum explicantur. Sic dicuntur faſti David, libri in quibus res ejus geſtæ deſcribebantur, 1. *Par.27.e.*

Fatigare, Defatigari, Laſſus, Laſſitudo.

Paſſio Chriſti. FATIGARE, eſt ad laſſitudinem perducere, & laſſitudo eſt, quum quis præ nimio labore non poteſt amplius operari. Eſt quidem una laſſitudo facilè ſuccumbens per debilitatem rationis non valentis labores oneraque perferre, quæ virtus poſtulat, quales in extremo agmine deprehenſi, opprimuntur abſque negotio. Alia verò boneſti laboris patiens, & quæ bona ſunt, omnia fortiter perferens, quidquid autem vile, etiamſi leviſſimum, bajulare dedignans, & abjiciens. ut ſarcinam graviſſimam.

Fatigatus dicitur Jeſus ex itinere, *Joan. 4. a.* quia *a* non inveniebat populum Dei, quem quærebat. Fatigatus eſt etiam per dolores paſſionis, quos pro nobis ſuſtinuit. *a Amb. de Joſeph 3.*

Deficere carne. Feſſi robore ſunt, *b* qui fortes in amore Dei deficiunt, & liqueſiunt carne, *Iob 3. c. Pſalm. 83. Cant. 5. b. Daniel. 8.* *Au ſ1 q 64. & ſ Io tra 15. b Gl ord ſup. Iob 3.*

Judæi Carnales. Laſſi quibus non dabatur requies, erant *c* Judæi ſub onere legis, & Phariſaicarum traditionum, *Thre. 5. a.* Et qui degunt vita carnali, quæ eſt laborioſa. *c Gl ord ſup. Thren. 5.*

Debiles ad benè operandū. Laſſitudo eſt *d* in his, qui debiles ſunt ad benè operandum, qui laſſi dicuntur in via Domini, *Deu. 25. d. Iſa. 28. c 50. c 1 Reg 30. e.* Dat tamen Deus huic laſſo virtutem, *Iſa. 40. g. 46. a.* Idem poteſt ſignificare laſſitudo manuum Moyſis, *Exod. 17. d. Iud. 8. d. Iob 4. a. 22. b. Prov. 25. c. Ier 31. e Thre. 5. a.* *d Glo. ord ſu. Deut 25.*

Prædicatores ſine laude muti. Defatigatus populus pugnando, quia non comedit mel, ſicut Jonathas, *1. Regum 14. c.* deſignat *e* Prædicatores, qui cùm non laudantur, obmuteſcunt à prædicando. *e Gr. ſ. 1. Re. 14.*

Defectus verbi Dei. Fatigari populum fame, & ſiti in deſerto, *1. Reg. 16. e. 17. g. Iudith. 7 b. d Iſa. 44. b* eſt *f* pati laborem in hoc mundo, ob defectum verbi Dei. *f Lyr. ſ. Iud. 7.*

Diabolus. Superbi. Fatigatus à contemnendo erit *g* diabolus, aut ſuperbus, quum dicent: Laſſati ſumus à via iniquitatis, *Iſa. 33. a.* Sic fatigati ſunt Ægyptii à tenebris, *Jud. 9. b.* Et laſſitudo Eſau, eſt laſſitudo populi Judæorum, & etiam hæreticorum, pertinaciter inſiſtentium in ſuis erroribus, *Gen. 25 d. Iſa 29. c. 44. b.* Et hæc eſt laſſitudo in portandis idolis. *Iſa 46. a.* *g Glo int ſu. Iſa 33.*

Fatuus, vide Stultus.

Favilla.

Confuſio ex peccato. FAVILLA, eſt ſcintilla extincta. quæ jam eſt cinis.

Favilla remanens ex combuſtione ſtipulæ, *Dan. 2 e.* deſignare poteſt confuſionem verecundiæ, quæ remanet ex peccato.

Reliquiæ peccati. Favilla, quia eſt velut reliquiæ ignis ſignificare poteſt *h* reliquias peccati, qualis erat favilla ex igne Sodomorum, *Gen. 19 f.* Sic debebat conſumi holocauſtum, uſque ad favillam, *Lev 6. b.* *h Ric de S Vi. de ſomn. Nabuch 19.*

Eccleſia. Favillæ, & cineri aſſimilatur *k* Eccleſia in reproborum judicio: quia dum bona ejus interiora non vident, ad ſola jam perveniſſe æſtiment quæ in ea exhiberi corporaliter vident, *Job 30. c. Ezech 15. b.* *i Glo int ſup. Gen 19* *k Gr. 20 mo. 24*

Mali. Mali dicuntur ſicut favilla, quam turbo diſperſit: quia *l* conſumptioni æternæ deputati ſunt, *Job 21. e.* *l Gr 15 m. 22.*

Favilla ſtupæ, deſignare poteſt *m* opera igni inferni præparata, tam Judæorum, quàm hæreticorum: & etiam pravas cogitationes, *Iſa. 1. g. 5. f. Ezech. 15. b.* *m Hie ſ Iſ. 5.*

Prava opera, & cogitationes. Ignis inferni. Favilla pertranſiens, fuit exercitus contra Hieruſalem: quia *n* repente venit, & omnia vaſtavit, nihil ſanum relinquens. Item ignis inferni deſtruens hæreticos, *Iſa. 29. a.* *n Hie ſ Iſ 29*

Favus, Mel.

FAVUS, eſt *o* opus apum, continens cellulas cæreas, in quibus fovent apes ſuos fœtus: quas poſtea melle implent: conſtat igitur favus ex cera & melle. Mel excedit quæ ſunt putrida & noxia in vulneribus. Ipſum tamen, cùm ſit dulciſſimum, bilem generat: quemadmodum quod bonum eſt, contemptum parit apud malos *o Cle. Alex 2. pæd. 1.*

Chriſtus. Corpus Chriſti ſuſcitatū. Favus mellis, *Luc. 24. f.* Chriſtum *p* ſignificare poteſt in quo humanitas eſt veluti cera, mel verò intra ceram, eſt dulcedo divinitatis ejus, quia mel, ex rore fit aeris, *Job 20. c. Eccleſiaſtic 24 c.* Vel favus cum melle, eſt corpus reſuſcitatum cum anima, *Cant. 5. a. Jud. 14 b.* *p Gr. 15. m. 91 & hom 24. q Ru ſ Ca 4 Hie ſ Ez. 16. r Au ſ pſ. 18.*

Spiritus ſanctus Mel, quod comedit Hieruſalem, cum ſimila & oleo, *Ezech. 16. c.* Spiritum *q* ſanctum deſignare poteſt: cui attribuitur Prophetia.

Anima. Bona verba & opera. Favus mellis oblatus Chriſto, *Luc. 24. f.* ſignificat *r* animam illi gratam in hac vita, ut mel ſit anima, cera vita, & mel elicitum cera, anima fœlix ſoluta corpore per expreſſionem, & laborem mortis, *Pſal. 18.* *ſ Ori ſ. Iſ b. 2. Gr ſ Can 5. Hie de manſ.*

Mel ſignificare poteſt *ſ* bona verba & opera, quæ Emmanuel dicitur comedere: vel deſignat ſanctum deſiderium cum ſanctis operibus, *Iſa. 7. c. Prov. 24 b. 25 c Cant. 5. a.* *t Amb. 1. de Spiritu prol.*

Lætitia de victoria Chriſti Sapientia in Chriſto. Confeſſio fidei. Obſequium legum Favus in ore leonis, *Iud. 14. b.* eſſe poteſt *t* lætitia de victoria, quam Chriſtus habuit contra dæmones. Vel deſignat ſapientiam in Chriſto. Vel etiam confeſſionem fidei, & laudis Dei, in ore gentilium converſorum. Vel deſignavit, *v* quod leges regni terreni, quæ adverſus Chriſtum antè fremuerant, nunc jam perempta feritate, dulcedini Evangelicæ prædicationis etiam munimenta præbeant. *v Au ſ pſ 80. x Ori ſ Iſ. ho. 1. & ſ Ezech. ho 27. Am ſ pſ. 118. ſerm. 13.*

Sacra Scriptura. *Favus* ſignificare poteſt ſacram Scripturam, ſenſu literali & ſpirituali conſtantem: ut cera ſit litera, mel verò ſpiritualis ſenſus. Poſſunt etiam ſubtiliores ſenſus favi dici. Et hic favus aut mel non fluit de labiis meretricis, ſed diſtillat, *Pro. 5. a. 6. d. 24. b. 27. a. Pſa 18 118. Ezec. 3 a* Mel quoque ſignificare poteſt doctrinam Evangelicam, & perfectam, & divinam ſapientiam, vel de Deo, quæ primatum tenet dulcoris in eſcis cordis. *Exod 3. b. 13. a. 16. g. 33. a. Levit. 20 d. Num. 13. d 16. b. Deut 8 b. 32. b Iſ. 80. Prov. 25 b. Eccl. 39. c. Ezech 3 a. 16. b 27. d. Apoc. 10. d.* Et verba conſolatoria mel dici poſſunt. Ideò mel dicitur eſſe ſub lingua ſponſæ, *Cant. 4. c. 5. a* Mel, quia in promptu eſt, moralem literæ ſuperficiem inſinuare poteſt. Favus, in quo mel de cera exprimitur, allegoricam loquutionem denunciat, ut ſubducto literæ velamine, ſuavitas ſenſus ſpiritualis aliquando cum labore vel mora percipiatur. *Hie ſ Eze. 3. Ber ſ. Ca. ſe 7 Plus quod deterior potiorè conſideratur. Au ſ pſ 80. Gr 14 m. 14. & ſ. Can 4. Bi ſ Pro 24.*

Doctrina Pauli. Mel, quod obtulerunt filii Jacob ad Joſeph in munus, deſignare poteſt *y* doctrinam Pauli Apoſtoli, nam ut melle putrida & noxia vulneris interius exeduntur: ita doctrinæ Pauli lectione vulnera mentis curantur ſine acerbitate, *Gen. 43. c. 2. Reg. 17. g.* *y Am. de Joſeph. 9.*

Mel quoque, *z* guſtum & ſuavitatem, quæ habetur ex divina ſapientia delibata, ſignificare poteſt, ideò copulatur butyro. *z Gr Pa. Ca 1 & 7. ca 24*

Suavitas divina ſapientiæ. Prædicatores. Favus diſtillans, in quo mel latet, & cera videtur, *Can. 4 c.* deſignat *aa* Prædicatores, qui dum in carnis fragilitate ſapientiam magnam habent, quaſi mel in cera latens poſſident: Quum verò prædicant, favus diſtillat. *aa Gr ſ Ca 4 bb Hil ſ Mat. Can 2. Amb ſ Luc. 3.*

Eccleſia ex Gentibus. Mel ſylveſtre deſignare poteſt *bb* peccatores, non ex lege, ſeu ex gentibus converſos. Vel ipſam Eccleſiam ex gentibus. Eſt cibus Joannis, hoc eſt, Chriſti, qui in redemptionem noſtram veniens, infructuoſæ gentilitatis dulcedinem ſumpſit, *Math. 3. a. Marc. 12* *Gr 31 m. 19. cc Hie. ſ Iſa. 7*

Dulcedo verborum Mel interdum, *cc* dulcedinem verborū, quibus delectantur Judæi, relictis ſolidis ſenſibus, ſignificat, *Iſa. 7. d.* Et mel non aufertur in ſacrificiis Dei, deſignans eloquentiam gentilium vanam non admittendam *23 & epi. Pauva ſpecie & de manſione.*

Digitized by Google

tendam ad Divina Offeruntur tamen Deo primitiæ mellis, *a* ut de eloquentia, & ſcientia gentilium tantum ſumatur, quantum ad Theologiam neceſſarium eſt, *Lev 2.c.* Et etiam, quia mel offerebatur idolis, excluſum eſt à ſacrificio Dei. Item *b* quia reſoluti blandimentis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non poſſunt myſteriorum Dei eſſe participes. Hinc eſt, quod Paſcha Domini comedi cum amaritudine jubetur. *c* quia ſit ſemper auſtera diſtrictio veritatis. Oportet ergò abſque adulationis & voluptatis melle noxio, ſalotares nos hoſtias ſempee offerre, & dicere, Ego inimicus factus ſum vobis, verum dicens? Hoc autem mel dulcedinis verborum & voluptatum eſt, quod diſtillat à labiis meretricis, *Prov.5.a.16.d.3 Reg.14 a.2 Par.31.b. Eccl.24.c.Jerem. 41.b.Ezech.27 d.*

Favus interdum *d* eſt dolcedo gloriæ cæleſtis: quem favum calcat anima ſaturata, *Prov. 27.a.*

Favus mellis, dici poteſt *e* dulcedo gloriæ, quam quis ex prædicatione, vel alio bono opere publico accipit. Et mel in agro, eſt dulcedo favoris, & laudis in ſæcularibus. & fama ipſa, *1.Reg.14.c.* Et hoc mel eſt percè comedendum, *Prov. 25.b.*

Faux, quare Guttur.

Fax, Facula.

FAX erat fuſtis, ex tæda, cera vel oleo inunctus, ac compoſitus. *Facula* verò. parva fax.

Facula ſplendens & illuminans, dici poſſunt ſancti Prophetæ, & Apoſtoli, *Eccleſiaſt. 48.a.* quod ibi dictum eſt de Elia zelante gloriam Dei.

Faces in caudis vulpium, quas ligavit Samſon, dici poſſunt *f* argumenta hæreticos revincentia, *Judi. 15.a Zach.12.b.*

Sicut facem ignis in fœno, ponit Deus Principes Juda, *Zach.12.b.* quum *g* Principes, & prædicatores Eccleſiæ devorant adverſarios ejus.

Cum facibus venerunt Judæi ad capiendum Chriſtum, *Joa. 18.a.* quæ indicant eorum odium, & ignem, quo arſuri erant

Tanquam facula ardens erat ſtella, quam vidit Joannes, *Apoc. 8 c.* deſignaos *h* diabolum, & ſuperbos hæreſiarchas, lucentes falſa luce.

Febris, Febricitare.

FEBRIS dicta videtur à fervore, eſt etiam quædam intemperies calida totius corporis.

Febris in ſocru Simonis Petri, vel in aliis, ſignificare poteſt *i* fervorem peccatorum, & cupiditates inordinatas, & intemperantiam, *Deut 28.b.Matt 8.b.Mar.1.c.Luc.4.g.Joann.4.g.Actor 28.b.*

Fel.

FEL, eſt humor amariſſimus, qui flava bilis dicitur, in veſicula quadam contentus in ſinu hepatis.

Fel aliquando ſignificare poteſt *k* tribulationes, & divinam punitionem, *Jer.8 f.9.e.23 e.Thre. 3.a.*

Vel etiam deſignare poteſt *l* vitam perverſam, quæ amara eſt Chriſto, ut fel illi oblatum. Item verba ex malitia prodeuntia, *Deut.29.c.32.e Job 29.b. Pſa.58.Thre.3.a. Matth 27 d.Luc.23.e.Actor.8.d.*

Non bibit ante Chriſtus fel ſibi oblatum, ne ſinceritati miſceretur amaritudo, ut oſtenderetur ſine amaritudine futuram eſſe immortalitatem Beatorum reſurgentium. Fel dederuot Judæi amico ſuo *m* Chriſto, *Hab.2.c.*

Fel præterea deſignare poteſt *n* doctrinam perverſam, & fel aſpidum perſuaſionem diaboli, vel hæreſim, *Job 20.c. Hab 2.d.*

Fel præterea ſignificare poteſt *o* Antichriſtum, cujus amara doctrina cibabantur Judæi, *Jere. 9.a.*

Fel piſcis, quem cepit Tobias, *Tob.6.a 11.a.* deſignat *p* furorem malitiæ diaboli erga homines.

Feminalia, vel Femoralia.

FEMINALIA, ſeu femoralia, dicuntur tegumenta femorum, & obligacula.

Feminalia, quibus aſtringi Sacerdotes debent, in miniſterio *q* templi, caſtitatem deſignare ſolent, & feminalia linea, cælibatum ſacerdotum, *Exod.28.g.39 e.Lev 6.a 16.a.Ezech.44.e.* Eodem tendunt perizomata, *Gen 3.*

Poſſunt etiam feminalia linea, Chriſti *r* pucitatem deſignare, vel etiam ipſum Chriſtum, qui tegit ignominiam, & turpitudinem generis humani, & plagam peccati originalis excluſit.

Et quoniam linum naſcitur ex terra, poſſunt feminalia partes generationis tegentia deſignare rationem generationis & ſemini deputati terræ, & etiam cauſas harum rerum eſſe obvolutas. Poſſunt etiam ipſam terram deſignare, à qua traximus unde genitalia tegenda ſunt, quia inde voluptatem ſentimus.

Femur.

FEMUR, eſt es pars crurium, quæ eſt à genuum flexura uſque ad corpus. Ipſa ſuſtentant corpus, & humani ſeminis judicium eſſe ſolent

Femur Abrahæ, ſub quo ſervus ejus manum poſuit juraturus, præſignabat, *t* ex ſemine Abrahæ incarnationem Chriſti futuram, *Gen. 24.a.* Quia enim femur conjungitur partibus generationis, dicuntur geniti egreſſi eſſe de femore, vel Iſaac, vel Jacob, vel alterius. *Gen.46.c.47.g.49.b. Exod.1 a.*

Femur in Chriſto, *v* nativitatem ejus carnalem ſignificat: vel ejus humanitatem *Pſal.44.c. Ap.19.c.*

Et femur Juda, de quo prodeunt Duces, deſignat *x* fortitudinem Chriſti, in quo firmantur hi, qui omne corpus Eccleſiæ ſuſtentare videntur, & ferre. Item verbum Dei, à quo prodeunt Duces Prædicatores, qui miniſterium verbi Eccleſiæ exhibent, *Geneſ 49.b. Judi.3.Cant.3.c.7.a.*

Femora duo ſponſæ, hoc eſt, *y* Eccleſiæ. utrumque populum in ea ſignificant, *Cant. 7 a.* Et juncturæ femorum, in beata Virgine dicunt caſtitatem cuſtoditam.

Femur etiam deſignare poteſt ea, *z* quæ ad nuptias pertinent. & virgines accinguntur gladio ſuper femur, quum caſtitati vacantes, omnia nuptiarum opera gladio verbi Dei in ſe jugulant, *Pſal.44.*

Deſignant etiam carnis appetitum, & illecebras, ac voluptates, *Num.5.c. Can.3.c.Eccleſiaſtic.19.b. 47 c. Jere. 31.d.*

Femur Jacob, cujus nervus emarcuit, *Gene. 32. g.* Judæos *aa* ſignificat ex ipſo Jacob genitos. Deſignat etiam genealogias eorum veteres, quæ neceſſaria erant ad incarnationem Chriſti: ſed poſtea emarcuerunt.

Doctrina inanis. Humilitas ficta.

Femora ſtatuæ æneæ, *Dan.2.b.* deſignare poſſunt *a* doctrinam ad inanem gloriam ordinatam: vel deſignant humilitatem fictam.

Peccata. Stupor.

Femur virginis nudatum, deſignare videtur *b* occulta & pudenda peccata, quæ manifeſtat Deus, *Judi. 9.a. Jerem.13.d.* Hæc femora ſunt tegenda feminalibus, *Exod. 28.* Ad hæc pertinet femur, quod ponitur in olla. *Ezech. 24.a.*

Femori imponitur ſura, *c* per admirationem, aut ſtuporem, *Judic. 15.b. Jere.31.d. Ezech.21.c.*

Fenenna, vide Phenenna,

Feneſtra.

Chriſtus. Caro Chriſti. Opera Chriſti. Senſus corporis Chriſti. Propheta.

FENESTRA eſt, per quam ingreditur lumen Solis in domum: & per metaphoram feneſtra dicitur aditus & via, aut occaſio ad aliquid faciendum.

Feneſtra domus Rahab, dici poteſt *d* Chriſtus incarnatus: in qua pependit coccinum, ejus paſſionem deſignans: & ut feneſtra non in totum illuminat: ita Chriſtus non illuminat nunc plenè Eccleſiam, ſed quantum fidelium ſaluti ſufficit, poſtmodum illuſtraturus pleniſſimè, *Joſu.2.c.* Feneſtra etiam, per quam proſpiciebat Abimelech, *Gen.26.b.* carnem Chriſti deſignat, qua manifeſtatus eſt nobis, & oſtendit faciem ſuam Eccleſiæ. Et opera miranda Chriſti, *e* feneſtræ erant, per quas proſpiciebat ſponſus, *Cant. 2.b.* Et etiam ſenſus *f* corporis Chriſti.

Confeſſio peccatorum. Oratio.

Feneſtræ etiam, per quas proſpicit ſponſus, dici poſſunt *g* Prophetæ, per quos illuſtrationes divinorum myſteriorum ad nos mittuntur: Poſſunt etiam deſignare, *h* confeſſionem peccatorum, per quam ipſe nos proſpicit, & emundat.

Feneſtra dici poteſt *i* oratio, qua lux gratiæ venit ad nos, quam orationem præfigurabat feneſtra arcæ Noe, *Gen.6.c.8.a.*

Inſpiratio.

Feneſtra etiam dici poteſt *k* inſpiratio divina, qua mentis noſtræ domus ad veritatis cognitionem illuſtratur, *Gen 26.b.*

Mens. Senſus corporis.

Feneſtra præterea, quæ aperienda eſt ſponſo, eſt *l* ipſa mens, *Can. 2.b* In hac feneſtra orabat Daniel, *Danielis 6.c.*

Feneſtræ præterea *m* ſunt ſenſus corporis, & præcipuè viſus. Per has feneſtras proſpicit meretrix, & per eaſdem intrat mors. Os etiam Evæ feneſtra fuit, qua reſpondit ſerpenti. *2. Reg.6.c.1 Par.15 d. Prov.7.b. Eccl.14 d 21.d. Iſa 60.b. Ier.9 f Ioel 2 b.* Per feneſtram fugere, *n* ut fugit David, & Paulus, eſt auribus audire præcepta Dei, & oculis caſtitatem ſervare, *1. Reg. 19.c. 2. Corinth.10.g* Et feneſtræ columbarum, ſunt oculi ſimplices, nil alienum cupientes. *Iſa. 60.b.*

Prædicatores & Prælati. Anguſtus ingreſſus ad myſteria.

Feneſtræ templi, *Ezech. 40 d* ſunt *o* Prædicatores, & Prælati, qui in populo Dei lumen ſanctæ prædicationis profundunt: qui dum ea, quæ in occulto vident, publicè fidelibus pandunt, quaſi ſuſcepto lumine Solis, feneſtræ cuncta templi penetralia replent.

Feneſtræ templi obliquæ, *3 Reg. 6.a. Ezech.40 c.41 e.* erant *p* exterius anguſtæ, interius latiores, ut per parva quædam foramina poſſimus ad interiora penetrare, & ad clariſſimi luminis, quod in templo verſatur, plenitudinem pervenire, ſunt occultæ viæ, & occultæ diviſiones gratiæ in Chriſto, unde dividit ſingulis ut vult

Duæ corporis humani feneſtræ.

Feneſtræ arcæ Noe duæ, altera ſuperior, tanquam ſpiraculum ad aerem, cæteraque neceſſaria capeſſenda, altera deorſum, ad evacuanda ſuperflua, duas feneſtras in corpore humano deſignant, cui eſt feneſtra ſuperior, multiplex tamen, qua & neceſſaria pro ſuſtentando corpore, & lucem pro eo conducendo ſuſcipimus, ſed hæc cubito dicitur conſummata, modica quidem menſura, cùm parvum ſit os in comparatione cæterorum animantium. Oſtii autem inferioris, nec menſura, nec officium ob honeſtatem deſcribitur, *Gen.6.c.*

Baptiſmus. Exempla. Reſurrectio Chriſti. Lata via.

Feneſtra in latere arcæ, deſignat *r* neminem intrare Eccleſiam, niſi per Sacramentum remiſſionis peccatorum: hoc autem de Chriſti latere aperto manavit.

Feneſtra interdum dici poteſt *ſ* demonſtratio operum exemplaris, ſive in bonum, ſive in malum, *1. Reg 19 c* Et reſurrectionem Chriſti, qua evaſit à cuſtodibus.

Feneſtræ, per quas intrat mors in animam, deſignare poſſunt *t* etiam latam viam, quæ ducit ad inferos, *Ierem. 9.f.*

Rationes hæreticorum. Lux ſcientiæ.

Feneſtræ, quas ſibi aperiunt hæretici, dici poſſunt *v* rationes, quibus illuſtrant ſua dogmata. *Ier.22.d.*

Feneſtra Orientalis, per quam jaciebat ſagittas Rex Joas ad Imperium Eliſæi, *4. Reg.13.c.* lucem ſcientiæ deſignare poteſt, per quam vincuntur hoſtes Eccleſiæ.

Fera, Ferus, Ferox.

FERÆ dicuntur propriè, quæ ferocitatem habent, ut leones, pardi, lupi, quæ difficulter cicurantur, & ſi quando mitiores reddantur, non tamen penitus innatam exuunt ferociam ac feritatē. Ferus autem dicitur, qui naturam habet ſylveſtrem, & quaſi ferinam. Ferox verò dicitur elatus, & ſævus.

Dæmones. Crudeles homines. Hæretici. Superbus. Iudæi.

Feræ dici poſſunt *y* dæmones, aut homines crudeles, & qui nullis beneficiis ad mitiorem vitam trahi poſſunt. Et feræ arundinis, aut ſylvæ, ſunt dæmones, vel hæretici, *Pſal.67. 49. Ezech.39.a. Dan 4.c.2 Machab. 4.d.* Et ferus ſingularis, ſignificare poteſt ſuperbum, *Pſal 79.*

Fera peſſima, quæ dicitur devoraſſe Joſeph, *Gen.37.g.* deſignat *z* Judæos Chriſtum occidentes. Item inanem gloriam, quæ devorat viros civiles.

Ferus homo Iſmael, deſignat *aa* Judæos ſeparatos ab Hieruſalem, hoc eſt, ab Eccleſia: ſicut Iſmael ſeparatus fuit ab Iſaac, *Gen.16.d.* quorum feritas, non tam leoni nobili, quàm ſtulto onagro eſt comparabilis.

Vulgus carnale. Pericula gravia.

Fera, quæ accipitur aucupio, dici poteſt *bb* quiſpiam de vulgo carnalis, & paſſionibus incubans, *Lev.17.d.24.c. Pſal.39.*

Feri fluctus, *Sap.14.a. Iude.d* gravia pericula, & tentationes deſignant.

Ferculum.

Corpus Chriſti Eccleſia.

FERCULUM dictum à ferendo, eſt geſtamen, quo pompa deferri ſolet, ſumitur etiam pro cibis, qui ad menſam inferuntur.

Ferculū quod fecit Salomon, *Can.3.c.* deſignat *cc* corpus Chriſti, vel Eccleſiam ex ſanctis & fortibus

Patribus,

Patribus, tanquam de imputribilibus mentibus conſtitutam, quæ dicitur ferculum, quia ipſa fert quotidie animas ad æternum convivium Conditoris ſui. Ferculum etiam Salomonis, eſt ſacra Scriptura, quæ eſt menſa Domini. *Sacra Scriptura.*

a Am 1 eſ. 32. Fercula diverſa, quæ ad menſam apponuntur, dici poſſunt *a* diverſi libri ſacræ Scripturæ. *Libri ſacræ Scripturæ.*

Feretrum. Loculus.

FERETRUM à ferendo dicitur lectus, vel arca, aut quicquid aliud, quo mortuus efferri ſolet. quod & capulus dicitur, & loculus.

b Am ſ Lu 7. Loculus, in quo repoſitus eſt Joſeph, ſignificare poteſt *b* ſpem reſurrectionis, *Gen.* 50.*d.* Et loculus in quo portabatur filius viduæ, poteſt ſignificare quatuor elementa, quibus corpus humanum fertur in corruptionem: & quia loculus igneus erat, ſuperadditur corruptioni ſpes reſurrectionis, *Luc.* 7.*b.* Idem poteſt deſignare feretrum Abner, quod ſequebatur David, 2. *Reg.* 3.*f.* *Spes reſurrectionis. Quatuor elementa.*

Feria, vide Feſtum.

Ferire, vide Percutere.

Fermentum.

c Ori ſ Num hom 23. Hie ſ Matt. 13. FERMENTUM eſt *c* farina, quæ ſubigitur priuſquam addatur ſal, in pultis modum decocta, & relicta, donec areſcat: dictum, quod fervendo creſcat, confert autem ad facilius miſcendam & ſubigendam totam farinam. Habet enim fermentum hanc vim, ut, ſi farinæ mixtum fuerit, quod parvum videbatur, creſcat in majus, & ad ſaporem ſuum univerſam conſperſionem trahat. & quandoque ſumitur in cibum, quandoque in malum.

d Hil ſ Matt. Can 13. Amb. ſerm 5. Greg Ven can 2 tom 3.c 20. Fermentum abſconditum dici poteſt *d* Chriſtus, quo fermento tota maſſa dicitur fermentata, quia lex Prophetæ, & Evangelia nil, niſi Chriſtum prædicant. Fermentatum eſt etiam totum, quum omnes fideles participes fiunt doctrinæ fidei, & quia Chriſtus tranſmittat hominem in fortem, & gradum ſuperiorem, & in eandem imaginem, quæ eſt Filius Dei: Ideoque intrat in nos, ut divinos & cœleſtes nos efficiat. Et ut fermentum conteritur & comminuitur ad fermentandam maſſam, ſic Chriſtus confractus eſt doloribus, ut omnes in ſe converteret, *Matth.* 13.*e. Luc.* 13 *d. Hiſ.* 7.*b.* *Chriſtus.*

e Bern ſer. 2. natt Dom & de conſi 5. Fermentum etiam dici poteſt fides *e* beatiſſimæ Virginis Mariæ: per quam confectus eſt panis vivus Chriſtus ex tribus ſatis farinæ. *Fides Mariæ.*

f Au q in Ev. 12 & 5. Ioan tract 9. Fermentum præterea dictum à fervendo, eſt *f* dilectio, quæ abſconditur in ſatis tribus, quum diligitur Deus ex toto corde, anima, & viribus. Vel in fructu centeſimo, ſexageſimo, & triceſimo: Vel in tribus viris Noe, Daniel, & Job. *Charitas.*

g Chry ſ Ioa. hom. 51. Fermentati panes dici poſſunt *g* Doctores fortes in fide, *Levit.* 7.*a.* 23.*c.* Dicuntur etiam fermentum, quod eſt utile ad fermentandos panes, & non ſibi. *Doctores.*

h Amb ſer 5. Fermentum præterea, dici poteſt *h* ſymbolum fidei. & etiam ipſum Evangelium per quod tota doctrina Eccleſiaſtica fermentatur. *Symbolum fidei. Evangelium.*

i Phi de ſacr. Abel & Cain. k Ambr. 1. de pæn. 14. Fermentum ex farina & aqua confectum, ſignificare poteſt *i* hominem ex multis compactum. Et fermentum vetus, eſt *k* exterior homo cum actibus ſuis, inveteratus peccatis, vitiiſque concretus, 1. *Cor.* 5.*b.* *Homo.*

Am. ſ. 1 Co 5. l Orig ſ Lev hom 5. Fermentum quoque dici poteſt *l* doctrina humana, & ſæcularis ſcientia, *Matth.* 16.*b.* Et fermentati panes dici poſſunt ſæculares ſcientiæ, quæ deſerviunt Theologiæ, *Levit.* 2.*b.* 7.*a.* *Scientia ſæcularis.*

Iſy ſ. Lev 2.7. m Ori ſ Nu hom 23. Fermentum corruptum habens ſaporem, ſignificat *m* ipſa vitia, etiam parva in anima reſidentia: & tumorem inanis gloriæ & immundas cogitationes. Et hoc eſt fermentum malitiæ, & nequitiæ. Ideò Deus non vult hoc fermentum inveniri in eſu agni. Dicitur autem fermentum vetus, quia eſt prope interitum, *Exod.* 12 *c.* 23.*c* 29 *a* 34.*c.* 1 *Cor.* 5.*c. Gala.* 5.*b.* *Vitia. Inanis gloria. Cogitationes immundæ.*

Phil de congre. &c. Greg Ven ca 2. to 3. cap 18. Chry ſ 1 Cor hom 15. Fermentum Phariſæorum, & Sadducæorum, dicitur *n* doctrina literæ, Judaica & carnalis, & etiam traditiones humanæ. Et præterea *o* doctrina hæretica, & erronea, *Levit.* 2.*c.* 6.7.*a. Exod.* 13.*a. Num.* 7.*d. Deut.* 16.*a. Matth.* 16 *a. Marc.* 8.*b. Luc.* 12.*a.* Et fermentare dicitur totum, *p* quando eſt conſenſus multorum in errore, *Hoſe.* 7.*b.* Vel cùm tota civitas Hieruſalem in diebus azymorum *q* conſenſit malitiæ Sacerdotum, & Phariſæorum adverſus Chriſtum. *Doctrina literæ carnalis. Traditiones humanæ. Doctrina hæretica. Malitia.*

n Cyril cont. Iulia 9. Orig ſ Matt cap 16. Non offerebatur in ſacrificiis Dei fermentum, ad *r* excludendam omnem corruptionem ab offerentibus. ne quis elatus, ac tumidus faſtu & arrogantia ad altare Dei accedere præſumat, *Levit.* 2.*c.* 6.7.*a.* 8.*a.* 10.*c. Deut.* 16.*a. Amos* 4 *b.*

Ferre, Adferre, Portare, Aſportare, Bajulare, Afferre, Gerere, Geſtare, Reportare, Tranſportare, Tranſvehere.

o Ambr 1 de pænit 14. Chry hom in Iob. & Abraham. p Hie ſ Ho 7. q Ru ſ. Hoſ 7. r Phi de Vict. offe. s Tho. 1. 8 q 102 ar 3. FERENDI, & portandi verba, quis parum inter ſe differunt, quantum ad allegorias attinet, in hac claſſe conjunximus. Ferre autem. & portare, ſæpè ſunt idem. Ferre etiam eſt accipere, *Gen.* 12.*c.* Tulit quoque Sarai uxorem ſuam. Adducere, *Gen.* 24.*a.* Qui tulit me de domo Patris mei. Dare, *Judi.* 20 *b.* Ut illi ferrent præſidium: Dicere: *Judi* 19.*g.* Ferre ſententiam. Elevare, *Exo.* 2.*b.* De aqua tuli eum. Extrahere, *Gen.* 2 *d.* Tulit unam de coſtis ejus. Pati, *Job* 31.*c. Num* 22.*a.* Impetum ejus ferre non poſſent. Ferri autem, ruere, *Exod.* 14.*f.* Ferebantur in profundum. Portare interdum eſt admittere, *Num.* 18.*a.* Portabitis iniquitatem ſanctuarii.

Compati, *Galat.* 5.*a.* Alter alterius onera portate. Gignere, *Luc.* 11.*d.* Beatus venter, qui te portavit. Imitari, 1 *Cor.* 6.*d.* Portate Deum in corpore veſtro. Pati, *Numer.* 19.*a.* Nec portaverit jugum. Portare in manibus, eſt obſequi, *Pſal.* 90. In manibus portabunt te. Gerere autem, eſt agere, & operari *Deuter.* 9.*c.* Quæ geſſiſtis contra Dominum. Et habere, 1. *Regum* 18.*g.* Prudentius ſe gerebat David.

ſ Au 1 de Ge. ad lit. cap 18 & 11 Conf 4. t Amb 2. de Spiri ſa prol. Bed ſ. Gen. 1. Ferebatur Spiritus Domini ſuper aquas, *Gen.* 1.*a.* quum *ſ* voluntas Dei intendebat formandæ materiæ rerum, quaſi fovendo, ut gallina fovet ova. Vel intendebat formandis, & firmandis voluntatibus Angelorum. Ferebatur etiam Spiritus Domini ſuper aquas, *t* ſanctificando baptiſmum, quando venit ſupra Chriſtum baptizatum. Ferebatur etiam ſuper aquas, quando venit ſuper Prophetas. *Intendebat Spiritus Domini formandis rebus.*

Roſtò

Suſtentans nos Deus & defendens.

Rectè autem ſuperferri dicitur aquis Spiritus Domini, quia non ex indigentia operatus eſt ipſam creaturam, ſed ex beneplacito.

Portat Deus nos, quum ſuſtentat, regit, & defendit, *Exod.15.b.18.a.* Et portari dicitur domus Jacob ab utero Dei, uſque ad ſenectam & canos: quia *a* ſemper erant graves Judæi Deo benefactori ipſorum, *Iſa.46.a. Deut.1.c.32.b.* Et dicitur portare in brachiis, hoc eſt, *b* per Chriſtum, *Hoſ.11.a.* Et portat omnia verba virtutis ſuæ, *Heb.1.a.* Et portavit Chriſtus ſortas, quum ſuſtentavit Apoſtolos & Prædicatores, *Iſa.42.c.* Portavit autem Deus in brachiis Ephraim, id eſt, Iſrael, quum virtute miraculorum eduxit eos de Ægypto, & patienter ſuſtinuit improbitatem eorum.

a Hier. ſ. Iſa. 40.46. & ſu. Hoſ.11. b Rup. ſ. Ho. 1.

Pater amore trahens Filium. Caſtigans Deus. Caro Chriſti. Paſſus Chriſtus pro peccatis.

Portans Abraham ignem & gladium ad immolationem Iſaac, *Ge.22.b.* typus fuit *c* Dei Patris qui ob ignem amoris erga genus humanum, tradidit Filium ſuum in ſacrificium, & ſatisfactionem peccatorum noſtrorum.

c Glo. in ſupa. Gen.22. d Glo. Ier. 23.

Afferre dicitur Deus mala, quum caſtigat: *d* quia is, qui caſtigatur, indicat ea mala, *Ier 23.c. Amos 5.c.*

Non fert Deus feſtivitates, quæ non ritè, & cum interiori cultu celebrantur. *Iſa.1.d.*

Vacca, quæ non portavit jugum, *Num.19.a.* eſt *e* caro Chriſti, quæ non fuit ſubjecta jugo peccati, non legi mortis: quia poteſtatem habebat ponendi animam ſuam, non obligationem.

e Augu. q. in Num. 33.

Tulit Chriſtus languores, & dolores noſtros, quum pro peccatis noſtris paſſus eſt, *Iſa.53.d.63.c.* Hoc deſignabat portans Pontifex iniquitates populi, *Exod.28.f. Levit.10.d.* Sic portabant Aaron, *f* & filii ejus iniquitatem ſanctuarii, *Num.28.a.* Chriſtus videlicet in paſſione, & Apoſtoli & Martyres moriendo. Portatus autem eſt Chriſtus, quaſi agnus ad victimam, *Ier 11.d.* Et portans Iſaac ligna, fuit *g* Chriſtus bajulans ſibi crucem, *Gen.22.b.* Idem deſignavit portans Samſon portas civitatis humeris ſuis in montem, *Iud.16.a.* Aſportabantur etiam vitulus & hircus, ut comburerentur extra caſtra, ut deſignaretur Chriſtus extra portas Hieruſalem paſſus, *Lev.16.f.* Suppoſuit etiam Chriſtus humerum ad portandum, quum ſe ſubjecit labori crucis pro nobis, *Gene.49.c. Num.10.c.*

f Or. hom.10. & ſ. Num. g Au. ſ. pſ. 30.

Chriſtus in gloria, & glorificatus. Chriſtus communicans Apoſtolos. Generans Maria Chriſtum & offerens Patri. Prædicare Chriſtum.

Portans Jeſus Filius Joſedech gloriam, *Zach.6.c.* deſignat *h* Chriſtum ſedentem ad dexteram Dei Patris, & accipientem virtutem & decorem, ac profectum & gloriam ſingulorum.

h Gl. or. ſ. Zachar. 6.

Ferri dicebatur David in manibus ſuis, *1. Reg 21.d.* Juxta Septuaginta, & deſignabat *i* Chriſtum trahentem ſeipſum in Sacramento Euchariſtiæ.

i Au. ſ. pſ. 33.

Portans venter Chriſtum, de beata Virgine Maria dicitur, *Luc.11.d.* Eadem cùm Joſeph tulit Chriſtum in Hieruſalem, offerens illum Patri ad ſalutem Eccleſiæ.

Portare arcam fœderis, eſt prædicare Chriſtum, quod eſt munus ſacerdotum, *Exod.25.b.37.a.* Idem portare altare, *Exo.27.38.38.* Et portantes uvam à terra promiſſionis in vecte, erat *k* uterque populus prædicans Chriſtum, populus videlicet Judæorum præcedens Chriſtum, & populus Chriſtianorum ſequens, *Nu.13.c. Ioſ.8.g. 3. Re.8.1.a. Par.15.a.2. Pa.5.a. Act.9.b.* Ferentes etiam Philiſtim arcã fœderis à lapide adjutorii, ſunt *l* Prædicatores auferentes myſteria Scripturæ à falſo Meſſia, quem Judæi fingunt, & ferunt eam in templum Dagon, hoc eſt, ad animam gentilitati deditam, ut convertatur, *1. Reg.5.a.* Portare etiam calceamenta Chriſti, eſt *m* prædicare Chriſtum per orbem, *Matth.3.c.* Portare etiam tabernaculum fœderis, eſt prædicare Chriſtum, & defendere Eccleſiam, *Num.10.c.*

k Am. ſer. 71. Cyr. 4. ſ. Io. 22. l Gr. ſ. 1. Re. 5. m Am. ſ. Lu. 3.

Apoſtoli ſuſtentantes animas.

Portant filias Sion in humeris *n* Apoſtoli & Prædicatores, quum animas infirmas, prædicationis labore ſuſtentant, *Iſa.49.f.60.c.* juxta Septuaginta. Eoſdem deſignant portantes opera ad conſtructionem templi, qui cum Salomone, hoc eſt, Chriſto Salvatore gravia gentium peccata portabant, & portabant minores ad divina, *3. Reg 5.d. 2. Par.2.d. Agge.1.b.* Et comportantes vinum, ſunt *o* docentes ſpiritualia, & conſolantes afflictos, *Iſa.62.c.*

n Hi. ſ. Iſ. 49. & ſ. pſ. 89. Amb. de ben. Patriar. 6. Gre. 2. paſt. o Hi. ſ. Iſ. 62.

Prædicare. Ferentes Prædicatores myſteria in vaſis fictilibus. Prædicator laudans miſericordiam Dei. Indicans Prædicator moles tentationis. Prædicare humanitatem Chriſti.

Portare menſam, eſt *p* prædicare ſacram doctrinam, *Exod.25.c.37.d.* Et portans Moyſes tabulas eſt prædicans legem, *Exod.32.d.34.a.* Idem deſignabant portans Moyſes virgam Dei in manu ſua, *Exod.4.c.* Et portans homo amphoram aquæ, eſt ferens legem Moyſis, quæ ſine ſpiritu eſt aqua, *Marc.14.b. Luc.22.a.* Et portat Aaron nomina filiorum Iſrael, quum Sacerdos & Prædicator proponit ſibi & aliis exempla Majorum, & orat pro populo. Ubi etiam deſignatur interceſſio Sanctorum. Portat etiam iniquitates populi docendo, ad pœnitentiam provocando, & orando, *Exod.28.f. Levit.10.d. Numer.18.c.* Diſcipuli autem Chriſti nondum poterant in principio ejus myſteria portare *Ioan.16.c.*

p Glo. int. ſ. Exod. 25.

Portans ſervus Abrahæ divitias domini ſui in camelis, *Gen.24.b.* deſignat *q* Prædicatores ferentes Theſaurum myſteriorum Dei, & bonorum operum in vaſis fictilibus. Idem deſignat regina Saba, portans munera ad Salomonem in camelis, *2. Par.9.a.* Ad hæc poteſt referri, ferre frumenta in aſinis, *Gen.42.e.45.f.* Et deferre arcam pecuniæ coram Rege, *2. Par. 24.b.*

q Glo. or. ſup. Gen. 24.

Portans columba ramum olivæ ad veſperam, *Gen.8.b.* eſt *r* Prædicator vel religioſus, prædicans, & laudans ſapientiam & miſericordiam Dei. Vel deſignat nonnullos etiam extra Eccleſiam baptizatos: ſi eis non defuerit affectus, ut convertantur, poſteriori tempore, quaſi veſpere in ore columbæ, tanquam in oſculo pacis, ad unitatis ſocietatem poſſe perduci.

r Am. de Noe 19. Baſ. ſ. de obedientione

Habentes doctrinam ſacra Scriptura. Operantes quæ docent. Translatio myſteriorum ad gentes. Suſcipiens Prælatus pœnitentiam peccatoris. Conſolatio minorum. Simplex obedientia.

Comportat aggerem Prædicator contra Hieruſalem, *ſ* quando molem creſcentis tentationis auditoribus indicat, *Ezech.4.a.*

ſ Gr. 26. mor. 5. & ſ. Ezech. hom. 12.

Portare calceamenta Chriſti, *t* eſt ejus humanitatem aſſomptam à Verbo prædicare, cujus rei indignum ſe ajebat Joannes Baptiſta, *Matth.3.c.*

t Ruper. 2. ſ. Matth. 3.

Ferunt vaſa Domini, *Iſa.32.d.* qui *v* habent doctrinam ſacrorum librorum. Ferentes etiam vaſa Domini, ſunt Apoſtoli ferentes animas in miniſterium Domini, & armaturam Dei. Et portant librum Dei in humero, qui *x* ſacram Scripturam operando perficiunt, *Iob 31.d.* Idem eſt portare ſapientiam humeris, *Eccl.6.c.*

v Hie. ſ. Iſ. 52. x Gr. 22. m. 10.

Portabant currus Pharaonis Jacob, & omnem ſubſtantiam ejus in Ægyptum, *Gen.46.e.* deſignantes omnia Judæorum myſteria tranſlata eſſe ad gentes in Eccleſia.

Portat peccatum ſubditi Prælatus, *y* quum peccatorem corrigendo ad pœnitentiam ſuſcipit, *Nu.18.a. 1. Reg 15.f.* Idem deſignavit bajulans crucem Chriſtus, *Ioan.19.c.* Et portare alterius onera, eſt tollere illius peccata: vel ſuſtinere infirmitates proximi, *Gal 6.c.* Et portantur pueri in humeris, *z* quum ſimplices & imbecilles conſolationem accipiunt à majoribus, coram infirmitates ſuſtinentibus. *Iſa.66.d.* Et geſtans Aaron Judicium filiorum Iſrael coram Domino, *aa* eſt Prælatus orationibus ſe opponens iræ Dei, *Exod.28.c.*

y Gr. ſ. 1. Re. 15. B. ſ. Reg. bre. 178. z Hie. ſ. Iſ. 66. aa Au. 53 qu. 71.

Portantes filii Gaath ſancta operta quæ non videbant, ſunt *bb* obedientes præceptis malorum, non ea cu-

bb Ori. ſ. Nu. hom. 1.

ea curioſè ſcrutantes: & portabant in humeris, quia opere exequebantur, *Nu* 4.*a*. Poſſunt etiam deſignare Angelos deferentes Sanctos in cælum.

Portat Ephod coram Domino, *b* qui puram habet vitam, Deoque placentem. Et generaliter portat Ephod, qui bonis fulget operationibus, 1. *Reg*. 2.*e*. 14.*a*.

Portare jugum Domini ab adoleſcentia, *Thren*. 3.*e*. eſt tempeſtivè pœnitere: vel à prima ætate benè operari. Et portare Deum in corpore, aut ſtigmata Chriſti, eſt *c* ipſum imitari, ejus præceptis obtemperare: aut pati pro Chriſto, 1. *Cor*. 6.*d*.15.*f Gal*.6.*d*. De hoc dicitur, *Gen* 49 *b*. Superpoſuit humerum ad portandum. Afferre etiam fructum eſt benè operari, *Ezech*.36.*b*.47.*c*. *Joel*. 2.*e*. Et portant manipulos ſuos, qui cum bonis operibus veniunt ad gloriam, *Pſalm*.125.

Portat lagenam vini, *d* qui inflammatus eſt fervore Spiritus ſancti, 1 *Reg*.10 *a*. Et portat igniculum de incendio id, quod continet aliquam veritatem: aut quod reaccendit fervorem Spiritus ſancti, *Iſa*.30.*e*.

Deferre ſimilam ad filios Aaron, eſt *e* conferre judicia ſua & opiniones cum Doctoribus, ne fortè fallatur, *Lev*. 2.*a*.

Defertur munus Domino à gente convulſa, quum *f* hæretici convertuntur, *Iſa* 18.*d*. Et deferunt aurum & thus Domino, qui offerunt ei fidem, & ſacrificium orationum, *Iſa* 60.*b*. Idem deſignavit portans Regina Saba munera ad Salomonem, 2 *Par*.9.*a*. *Jer*.17.*d*. *Soph*.3.*e*. Et portantes mulieres aromata ad ungendum Chriſtum, *Luc*. 24.*a*. Et Nicodemus miſturam myrrhæ, & aloes, *Joan* 19.*b*. Et deferentes filii Iſrael munera ad Ioſeph, ſunt Judæi confitentes Chriſtum, *Gen*.43.*b*. Deferre etiam primitias in domum Domini: & ferre manipulos ſpicarum, ad idem referre poſſunt, *Exod* 23.*c*. *Lev*. 23.*b Deu*.14.*e*. Et deferens puerpera agnum anniculum in holocauſtum, eſt offerens paſſionem Chriſti, per quam genus humanum ſalutem accepit, *Lev*. 12.*e*. Portant etiam holocauſta, qui ſeipſos offerunt Deo, *Jer*. 17.*e*.

Aſportans David prædam de Rabbath filiorum Ammon, 2. *Reg*.12 *g*. deſignat converſionem gentium per Apoſtolos factam. Idem poteſt deſignare *g* deferens Naaman argentum & aurum & veſtes ad Eliſæum, & literas ad Regem Iſrael, 4 *Reg*.5 *b*. Ubi etiam ſignificari poteſt doctrina Philoſophorum, quæ veritatem continet, illata ad obſequium Eccleſiæ.

Non portabant Apoſtoli virgam, *h* quia neminem cogebant ad fidem: nec vi poteſtatis utebantur, ſed ſimpliciter docebant, *Matth*.10.*b*. *Luc*. 10.*a*.

Portat mulier fortis de longè panem ſuum, *i* cùm Eccleſia, vel anima ex bonis operibus hic actis, cæleſtem retributionem expectat, *Prov* 31.*b*.

Portare animam in manibus, dicit *k* libertatem mentis: & animam in manibus portare, eſt intentionem cordis in operatione oſtendere, *Job* 13.*c*.

Portantes orbem, *Job* 9 *b*. dicuntur *l* Principes & Gubernatores mundi: & qui orationum fortitudine mundum ſuſtinent, ne ruat, & pereat. Item qui corpus proprium continent, aut conſtringunt per gratiam Dei, ne in vitia ſolvatur. Portantes etiam orbem, ſunt Angeli Rectores orbis: & Angeli cuſtodes portant juſtum in manibus, *Pſal*.90.

Portat radix ramos inſitos, quum gentiles aſciti ſunt in fidem Judæorum, *Rom*. 11.*c*.

Portantes naves poma, erant *m* antiqui Patres, qui divinæ incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore potiti ſunt, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione detulerunt, *Job* 9 *d*. *Prov*.31.*b*.

Portare iram Domini, *Mich*.7.*b*. *Iſa* 30.*f*. eſt *n* patienter ferre ejus flagella. Et portantes pondus diei, & æſtus, ſunt *o* ferentes tribulationes, & labores hujus vitæ, *Matth*. 20.*b*. Et portans Simon Cyrenæus crucem poſt Jeſum, deſignat *p* ipſum Jeſum imitandum, qui præceſſit in ferenda cruce, *Luc*. 23.*d*. Et hoc eſt portare improperium Chriſti, *Hebr*.13.*c*. Et ferri arcam ſuper aquas diluvii, eſt Eccleſiam afflictari tribulationibus mundi: quibus tamen non mergitur, *Gen* 7.*d*. Et portant opprobria gentium *q* ii, quibus Gentes exprobrant: qui & obprobrium famis portare dicuntur, quum à Gentibus reputantur derelicti à Deo, *Ezech*.34.*g*.36.*f*. 2. *Petr*.2.*b*. Et portare ignominiam ſuam, eſt patienter ferre pœnam illatam pro peccato: & portare tormentum ſuum, eſt in hoc ſæculo pœnitentiam agere, *Ezech*.16.*f* 23 *e*. 32.*g*.36.*b*.

Portans tres hœdos, ſignificat *r* agentes pœnitentiam peccatorum corde, ore, & opere. Et portans tres tortas panis, eſt affligens & torquens ſe per pœnitentiam, quaſi paſtus pane lachrymarum, 1. *Reg*. 10.*b*. *Michæ*. 4 *b*.

Aſportare oſſa Joſeph de Ægypto in terram promiſſionis, eſt *ſ* ſignificatio futuræ reſurrectionis, *Gen*.15.*d*. Idem deſignavit David aſportans oſſa Saulis & Jonathæ, de Jabes Galaad, 2. *Regum* 21.*c*.

Aſportantes corpora Nadab & Abiu extra caſtra, *Lev*.10.*a*. deſignant ejectionem hæreticorum ab Eccleſia. Et aſportatus Sobna Pontifex, ut gallus gallinaceus, *Iſa*.22.*e*. deſignat *t* ſacerdotium vetus ejiciendum, ſubſtituto ſacerdotio novæ legis.

Geſtatores aquæ Gabaonitæ, deſignant *v* eos, qui infimi meriti ſunt in Eccleſia, *Joſ*.9.*d*.

Gerere paxillum in baltheo, ad tegenda ſtercora, *Deut*. 23 *c*. eſt *x* habere paratam rationem ad frænandum appetitum.

Portare ſacculum aut peram, eſt *y* poſſidere aurum ſeu pecuniam, *Matth*. 10.*a*. *Luc*. 10.*a*. Sic portabat Judas, quæ mittebantur. Vel portare ſacculum, eſt occultare ſapientiam & ſcientiam, quæ eroganda eſt, & communicanda proximis.

Portantes quatuor Paraliticum ad Chriſtum, *Marc*.2.*a*. *Luc*.5. *d*. *Acto*. 3.*a*. ſunt *z* quatuor Evangelia, vel virtutes, quibus venitur ad Chriſtum.

Deferunt victimas in profundum, *aa* qui opera pœnitentiæ exercent ob inanem gloriam, aut ob alium terrenum finem, *Hoſ*.5 *a*.

Reportant vaſa vacua, *bb* qui non acquirunt ſcientiam Dei, *Jere*.14.*a*.

Attulerunt mercedem Chriſto Judæi, quum ejus proditori dederunt triginta argenteos, *Zach*.11.*c*.

Afferebant Judæi in animabus panem in deſerto, *dd* quum inter gentes cum periculo vitæ ſibi victum quærebant, *Thren*. 5 *b*. Vel fideles cum labore portantes myſteria.

Ferre arcam fœderis in medium, *ee* eſt veteris legis ſacramenta ad reprobandam novæ fidei veritatem, recolendo adducere: quia eandem legis ſcientiam Judæi neminem ſuorum ignorare patiuntur, in medium eorum arca adduci præcipitur, 1. *Reg*.4.*a*.

Ferentes aurum ad Aaron, ut fieret idolum, ſunt facilè amplectentes errores, *Exod*. 32.*a*. Ipſi ſunt *ff*

portantes

portantes idola, quæ non poſſunt ſalvare portantem, *Iſa.46.a.* Affertur etiam argentum de Tharſis, hoc eſt, eloquentia hæreticorum ſumitur à Philoſophis. Et aurum de Ophaz, hoc eſt ſenſus in ſuperficie ſplendentes, *Ier.10.b.* Portarunt etiam filii Iſrael tabernaculum Moloch in deſerto, *Amos 5.g.* quia eum coluerunt: quod etiam dicitur de dogmatis hæreticorum.

Fert oleum in Ægyptum, *a* qui myſteria ſcripturarum miſcet inani Philoſophiæ. Et qui defert oleum peccatoris, docendo falſa, & adulando, *Hoſe.12.a.* Et portant divitias ſuas ſuper humeros jumentorum in Ægyptum, qui donis Dei abutuntur ad mundana & vana. Vel fuerunt Judæi qui tulerunt legem, & cætera quæ habebant, in Ægyptum, cùm fugerent Chaldæos: ubi etiam deſignatur, transferendam legem cum ſenſu ſpirituali ad gentilitatem, *Iſa.30.b.* Et aſportans Nabuchodonoſor partem vaſorum templi in Babylonem, *Dan.1.a.* deſignat Philoſophos miſcentes aliquas veritates, & non omnes ſuis erroribus.

Deferentes mulieres amphoram cum talento plumbi in terram Sennaar, vel in Babylonem, deſignat *b* iniquitatem Iſrael & Juda illuc eſſe tranſlatam, ut gentibus appareret, quales fuerint Judæi in terra ſua, *Zach.5.c.*

Ferri tabulas tabernaculi in unam compaginem, *Exod.36.c.* eſt *c* omnes fideles copulari in una charitate.

Comportat aggerem diabolus, *d* quum multiplicat tentationes, *Hab.1.c.* Hoc deſignavit Abimelech ferens ramos cum ſociis ſuis ad comburendam turrim Sichen, *Jud.9.f.*

Ferunt montes herbas Bohemoth, *e* cùm ſuperbi hujus ſæculi nequiter operando, ſuas fluxas & lubricas voluptates offerunt diabolo. *Job 40.b.*

Deferens Ruben mandragoras ad matrem, *Gen 30.b.* eſt *f* deferens popularem gloriam & famam ad vitam activam.

Deferentes corvi panem & carnes ad Eliam, *3.Reg.17.a.* deſignant *g* gentilitatem per gratiam Chriſti illuminatam, offerentem illi panem fidei & carnem ſpei reſurrectionis.

Ferre vinum architriclino, *Ioan.2.b.* miniſtrare *h* myſteria Principibus Judæorum.

Deferre comeſtum à beſtia ad Dominum ſuum, *Exod.22.c.* eſt orare *i* pro peccante, ne in totum pereat.

Deferens ventus coturnices in caſtra filiorum Iſrael, *Num.11.g.* eſt *k* admonitio, ut quærerent cœleſtia, & non terrena.

Non potens ferre Amorrhæus impetum filiorum Iſrael. *Num.21.a.* deſignat *l* diabolum non ſuſtinentem vim orationum Sanctorum.

Portantes filii Iſrael duodecim lapides de alveo Jordanis, *Ioſ.4.a.* deſignant *m* eundem populum, qui tranſlatus eſt ab humore gratiæ in obſtinationis ariditatem.

Portat Princeps gladium in ſignum vindictæ faciendæ, in defenſionem juſtitiæ. Idem deſignant portantes haſtas, & ſcuta, *1. Par.5.c. Sap 18.c. Rom.13.a.*

Portat immundum, aut mortuum, qui dicit malum bonum, aut falſa teſtimonia profert. Item *n* ſubdentes ſemetipſos incongruis doctrinis, & ſubſternentes animas ſuas, tanquam vaſa, in quæ diſtillet impietatis venenum, *Lev.11.e.15.b.* Et portant idolum, qui totis viribus hæreſes defendunt, *Ierem.10.a.* Et portat venter aliquem, *o* quum concupiſcentia carnis manet in ejus anima, *Iob 3.b.* Et afferunt ignominiam, *p* qui alios inducunt in errores, *Hoſ.4.d.* Portat etiam immundum *q* qui pro neceſſitate ad horam ſuſtinet malum.

Portare onus Sabbato, *r* eſt peccare: & etiam ferre pœnam pro peccato, *Ier.17.e.* Qua ratione unuſquiſque ſarcinam ſuam portabit, *Gal.6.a.* Et portant filii iniquitates patrum, *Thre.6.b. Ezech.18.a.* quando ſimiliter peccatores ſimiliter puniuntur.

Ferri in profundum, ut Ægyptii ferebantur, eſt mitti in infernum, *Exod.14.g.* Sic ferunt mali confuſionem ſuam, quum condemnantur, *Pſa.39.* Et portant opprobrium populi Dei hæretici, quum puniuntur, propter eos quos deceperunt, *Mic.6.d.* Sic delatus dicitur vitulus Ephraim in Aſſur, *Hoſ.10.b.* gloria videlicet hæreticorum ad inferos. Portantes etiam quatuor mortuum ad ſepulturam. *Luc.7.b.* ſunt *ſ* vitia quatuor elementis reſpondentia, quæ ducunt animam ad inferos. Et portat iniquitatem ſuam, *t* qui obligatus eſt ad pœnam pro peccato, & qui punitur pœna æterna, *Luc.5.a.17.b.20.c.24.c.* Et portat judicium, *v* qui condemnatur, *Num.9.c.15.b. Prov.9.c. Ier.10.c.*

Non feruntur fulmina quæ mittit Deus in Leviathan, in locum alium, *Iob 41.c.* quia *x* ſententia condemnationis extremi judicii, ſolos malos comprehendet, quia jam ſeparata erunt grana à paleis.

Portatus in humeris Ezechiel, ſignificabat, *y* quomodo in captivitatem ducendus erat Rex Juda, *Ezec.12 b.*

Portans Ruth ſex modios hordei ad ſocrum ſuam, *Ruth.3.c.* eſt *z* Eccleſia donata donis ſpiritualibus, & virtutibus à Chriſto: quæ communicat ſynagogæ.

Portans Mardochæus coronam auream in capite, *Eſther.8.d.* deſignat *aa* dignitatem æternam acquiri per ſapientiam.

Portant aves vocem detrahentis Regi ad ipſum Regem, *Eccl.10.d.* quia multi volunt illa ratione gratificari Regi.

Importabilia onera ſunt *bb* literalis obſervantia legis, *Matth.23.a. Actor.15.c.*

Ferrum, Ferrarius.

FERRUM dictum videtur à feriendo, quod eo cætera feriantur, & domentur: eſt enim duriſſimum inter metalla: ex eoque ſiunt inſtrumenta bellica, & alia, in quibus multa duritia opus eſt.

Ferrum, ex quo ſiunt jacula ad feriendum adverſarium, typus eſt *cc* fortis prædicationis: quam tamen reputabit Leviatham, ut paleas de tempore Antichriſti, *Iob 42.c.* Et ferrea columna, eſt *dd* fortis prædicator, & patiens, *Ier.1.d.*

Ferrum fortitudinem animi ſignificare poteſt. *ee* qua terram, id eſt, carnis noſtræ malitiam tollimus. Vel ferrum de terra tollitur, deſignans eos, *ff* qui è vita terrena fortes efficiuntur, *Iob 28.a. 41.c.*

Ferrea virga, *Pſa.2* dici poteſt *gg* rigida juſtitia, nec cedens fortibus, nec deſpiciens miſeros, ſed pro natura ſoliditati firmiſſima. Et ferrea ſartago, *Eze.4.a.* dicitur *hh* fortis ira Dei: quam ſignificat ferreus murus: & ferrum, *Iſa.10.g.* Poteſt etiam ferrea ſartago dici *ii* fortis zelus prædicatoris.

Miſcere myſteria erroribus. Docere errores. Abuti donis Dei. Adulari. Tranſlatio Iſrael & Juda. Unio fidelium in charitate. Tentationes. Superbi paſcunt diabolū. Fama popularis vita activa. Gentilitas offerens Chriſto fidem. Tradere myſteria Iudæis. Orare pro peccante. Quærenda Eccleſia. Fugiens diabolus orantes. Iudæorum obſtinatio. Iuſtitia ſymbolum. Dicere malū bonum. Suſtinere malum. Peccare. Pœna peccati. Mutatio in inferorum. Comprehendens ſententia Iudicii ſolos malos. Captivitas Sedechiæ. Eccleſia cum donis. Dignitas æterna. Literalis obſervatio legis. Prædicatio. Prædicator. Fortitudo. Fortes. Rigida juſtitia. Ira Dei. Zelus prædicatoris.

a Hie ſ. Ho.12 & ſ. Iſ. 30 & ſ. Dan 1 Rup. ſ. Hoſ 12. b Hie ſ. Za.5. c Gloſ ord. ſ. Exod 36. d Hie ſ. Hab. e Gr.33.m.8. Hie ſ. Iob 47. f Gl. ord. ſ. Gen. 30. g Gl. ord ſ. 3. Reg 17. h Gl. ord ſ. Ioan. 2. i Gl. int. ſu. Exod. 22. k Gl. ord. ſ. Num 11. l Gloſ. ord. ſ. Num. 22. m Ly ſ. Ioſ. 4. n Iſy ſ. Le. 15. o Gr 4. m. 19 p Hie ſ. Ho. 4 q Rup. ſ. Lev. 13. r Ori ſ. Num. hom. 23. Hie ſ. Ier. 17. Cyr 4. ſ. Io. 32 ſ Am ſ. Lu. 6 t Ori ſ. Levi. hom. 14. Aug. q in. Lev. 75. Iſy ſ. Lev. 27. v Hie ſ. Ie 10. & ſ. Mich. 6. x Greg. 14. moral. 3. y Gloſ. ord ſ. Ezech. 12. z Gl. int. ſ. Ruth 3. aa Gl. ord ſ. Eſther. 8. bb Ori ſ. Mat. hom. 24. cc Gr. 34 mo. 5 dd Hie ſ. Ier. 1 ee Hie ſ. Iob 28 ff Gr. 18. m. 16 gg Ar. & Hie ſ. pſ 2. hh Hie ſ. Ez. 4 ii Gr. ſ. Eze. hom. 12.

Ferreum

Ferreum cornu *a* Eccleſiæ, inſuperabilem potentiam Eccleſiæ deſignat, *Mic.4.c.* Et ferrum, in quod mutantur lapides, ſunt qui jam ſunt utiles in Eccleſia, & aliquam fortitudinem præſtant: ſed qui proficere poſſunt, & in argentum mutari. *Iſa.60.d.*

Ferreæ manicæ dicuntur, *b* quum quis timore reprimitur à peccando: nam ſi amore, tunc ſunt aureæ manicæ, *Pſal.149.*

Ferrum, ut eſt vile metallum comparatum auro & argento, ſignificare poteſt *c* peccatores, qui in genere humano viliſsimi reputantur, *Ier.7.g. Ezec.22.d.* Et ferrum retuſum ſignificare poteſt ingenium hebetatum, *Eccl.19.b* Et ferrum merſum in aquam, dici poteſt *d* homo merſus in peccatis. Ferrum autem ſupernatans, eſt baptizatus à peccatis mundatus, *4.Reg.6.b.* Ferrum etiam merſum in aquam, dici poteſt duritia hujus ſæculi merſa in profundum erroris. Deſignat etiam *e* animam Chriſti deſcendentem ad inferos, & poſtmodum ad corpus redeuntem. Ferrum quoque in manubrio, eſt donum intellectus in corde: & mergitur in aquam, quum ex diſſoluto opere intelligentia fatuatur.

Ferrum dici poteſt omnis hujus vitæ neceſſitas: quæ vitam inopis mœroris vulnere cruciat: hoc ferrum pertranſit animam Joſeph, *Pſal.104.* Arma etiam ferrea, ſunt *f* vitæ præſentis neceſſitates quæ durè premunt, & vitam inſequuntur, *Iob 20.c.* Ferrum etiam pertranſiens animam Joſeph, dici poteſt dura tribulatio: aut etiã peccatum, quod in animas omnium pertranſit. Ferrum autem pertranſiens animam Chriſti, dici poſſunt falſa teſtimonia, quæ Judæi adverſus Chriſtum protulerunt, *Pſal.104.*

Ferrum ſecuris, *h* increpationem duram ſignificat, qua indiſcretè aliquando proximus percutitur. *Deut.19 b*

Ferrum poteſt aliquando ſignificare *i* ipſa inſtrumenta bellica: & ipſum eſt velut inſigne diſcordiæ & diſſenſionis. *Gen.4.d. Exod.35.d. Ezech.27.c. Apoc 18 b.19.c.*

Ferrum interdum ſignificat *k* duritiam Judæorum, *Ier.15.c.* Et ferreæ laminæ, ſunt durities & impœnitentia diaboli, *Iob 40 b.* Sic dicitur ferreus nervus cervix Iſrael, propter pertinacem inobedientiam Judæorum, *Iſa. 48.a.*

Ferrum omnia domans metalla, maledicentiam ſignificare poteſt, omnes virtutes deprimentem, *Dan 2.e.* Item *l* concupiſcentias igneas, ac lites & contentiones, *Ioſ.8 f.* Et ferrum quod non debebat dividere aſcellas avium, quæ offerebantur in ſacrificio, ſignificare poteſt hæreticam pravitatem à divinis expellendam. Et ferri vectes, dici poſſunt *m* rationes Philoſophorum, & hæreticorum: & etiam ipſi dæmones, *Pſal 106. Iſa.45.a.* Ipſæ etiam *n* rationes dicuntur ferrum fabrefactum, *Ezech.27.d* Et ferrea plauſtra Damaſci, ſunt verba hæreticorum: quorum dentes, ſunt arma & ſagittæ, *Amos 1.a. Pſa.56.* Ferrarius autem faber dici poteſt hæreſiarcha, & diabolus, & Philoſophi, & cæteri artificioſè mentientes, *Iſa. 44.b.*

Ferri dentes beſtiæ, deſignant *o* potentiam Romani Imperii, *Dan.7.b.* Vel deſignant crudelitatem imprudentium, qui omnibus nocere cupiunt. Et ferreæ laminæ, ſunt *p* fortes ad nocendum bonis, *Iob 40 c.* Ferrum etiam in ſtatua, crudelitatis eſt violentia, & indignatio. Et tibiæ ferreæ, ſunt *q* ſecuritas crudelis, Ferreas enim tibias habere ſe oſtendit, qui contra ſuperiores ſe per audaciam erigit, & inferiores per ſævitiam premit. Et vincula ferrea ſunt, quum quis, nec minis cedit, nec conſiliis acquieſcit, *Dan.2.e.4.c.* Et vectes ferrei dicunt audacem rebellionem, *Pſal.106.*

Ferrea fornax, vide Clibanus

Fertilis.

FERTILIS dicitur terra, quæ multum fert fructum: quæ & ferax dici ſolet.

Fertilitas terræ, tempus gratiæ ſignificare poteſt, in quo eſt abundantia bonorum operum, *Ge.41.f.*

Fertilis vinea, erat *r* ſynagoga, ante adventum Chriſti, quæ poſtea ſterilis facta eſt, *Iſa 32.c.*

Fertilem terram appellat Dux Regis Aſſyriorum terram ſuam: quia diabolus promittit voluptatum abundantiam ſibi obtemperantibus. *4.Reg.18.g. 2.Par.4.g.* Sic fuit fertilis Moab, *Ier 48.b.*

Fervere, Fervor, Bullire.

FERVERE dicitur, quod nimio calore ex igne ſuppoſito agitatur, ac commovetur: ut aqua ſuppoſito igne fervet: quod etiam bullire dicitur.

Fervor autem dicit calorem nimium, qualis eſt in æſtate, quando plurimum calefacit Sol.

Fervor dici poteſt *ſ* calor fidei, & illuſtratio divinæ veritatis, & inflammatio charitatis, *Gen.18.a.* Et fervens equus dicitur prædicator, qui nullo terrore à prædicanda fidei veritate compeſcitur, *Iob 39.c. Rom.12.c. Actor.18.f.*

Bulliunt unguenta, *t* quando boni fragrantiam ſuavitatis bonorum operum emittunt, *Iob 41.d.*

Ferventes quadrigæ, ſignificare poſſunt *v* divinam punitionem in malos, *Nah.3.a.* Et ferventes ollæ indicant punitionem hæreticorum, *Amos 4.a.* Vel ferventes quadrigæ, deſignant impetus dæmonum perſequentium fideles in mundo. Et fervens equus dicetur diabolus, *Iob 39.c.*

Fervor veſicarum, & ulcerum in Ægyptiis, dici poteſt *x* ira, & furoris inſania. *Exod.9 b.* juxta Originem. In fervorem quoque dedit Deus *y* Judæos, hoc eſt, in pertubationem tribulationis, *Iere.15.a.*

Fervens mare, erat *z* inſania & malitia Judæorum adverſus Chriſtum, *Iſa 57.d.* Et Leviathan facit ferveſcere profundum mare, quaſi ollam, *aa* quum reproborum corda valido ſuccendit ardore: & quæ hoc pacis tempore intra ſuam malitiam clauſa ſteterunt, tunc in æſtum immaniſsimæ perſecutionis ebulliunt, ac per abruptam crudelitatis apertæ licentiam ea, quæ diu preſſerant, odia antiqui livoris exhalant, *Iob 41 d.* Et olla fervens, eſt unaquæque anima cogitationum ſuarum impetus, quaſi ſpumas ardentium undarum ſuſtinens, quas & ignis cœli commovet, & ipſa temporalis oppreſſio, more ollæ intrinſecus clauſas tenet, *Iob 41.b. Prov.19.a. Amos 4.a. Iona 1 a. Eccl.14.*

Feſſus, quære Fatigare.
Feſtinare, vide Accelerare.
Feſtuca.

Feſtuca dicitur minima quæque res & leviſſima.

Leviſſimum peccatum. Ira.

Feſtuca in oculo fratris, eſt *a* leviſſimum peccatum in fratrem, *Matt.7.a.Lu.6.f.* Vel eſt ira. qu æ initium eſt trabis, hoc eſt, odii.

a Au de ver. do, 16.

Feſtus dies, Feſtivitas, Solennis dies, Solemnitas, Feria.

FESTUS dies, dicitur dies ſolemniter lætus, & feriatus, in quo ſolemnia ſacrificia toto populo offerebantur: qui dies etiam ſolemnitas dicitur. Erat autem olim feſtus dies ſabbatum, qui erat ſeptimus quiſq; dies, computando à primo die creationis mundi, *Exo.12.c.Nu 28.b.* De quo quære ſabbatum. Et feriæ Domini dicuntur, quis *b* Domini triumphi in eis celebrantur, *Lev 23.a.*

Converſio peccatorum. Oblationes puræ. Perfectio virtutum. Conjunctio Eccleſiæ cum Christo. Suſceptio fidei. Reſurrectio Domini. Baptiſmus. Paſſio Chriſti. Lex nova. Confirmatio. Dona ſpiritus ſancti. Ceſſatio à peccatis.

Feſti dies Dei, & Angelorum, dici poſſunt, *c* quando peccatores convertuntur & ab involuntario ſervitutis jugo liberantur, & Deo ſubduntur, & qu æ grata ſunt illi, faciunt, nullo obſiſtente & cogente: quum diligimus, quod illi placet, *Num.28.29.Pſalm.75.* Feſta etiam Dei dicebantur, quum fiebant oblationes ſine peccato: Quum verò mixtum eſt peccatum, non dicuntur *d* feſta Dei, ſed hominum: De quibus dicebat Deus apud Iſaiam. Calendas veſtras, & ſolemnitates veſtras odivit anima mea. Et feſtus dies Domini eſt, ubi eſt perfectarum virtutum gratia, *Exod.10.b.12.c.23.b.Iſa 1.d.30.f.33.d 3.Reg. 8.g.2.Par. 7.d.Thre.1.b.Hoſ.2.b.Zach.8.d.Malach.2.a.* Et ſolemnitas in exitu agni, eſt virtutum perfectio, *Exod.23.34.*

Feſtum Neomeniæ, hoc eſt, novilunii, eſt *e* ex conjunctione Eccleſiæ cum Chriſto, *Nu.28.b.Pſa.80.* Et tunc in feſtivitatem eſt terra Juda Ægypto, quando mundum, ac gentiles recipiunt Chriſti fidem, & ſacram doctrinam. *Iſa.19.c.*

Solemnis dicitur dies prima in Phaſe, propter *f* reſurrectionem Domini. *Exod.12.c.*

Solemnitas azymorum dicitur baptiſmus. & tempus paſſionis Chriſti: & ſecundùm quod celebratur quintadecima die, deſignat *g* legem novam, ſequentem veterem, *Exod.23.b.34.c. Lev. 23.a. Deut. 16.c.2. Par 30.c.1. Eſdr.6.d.Jer.31.b.*

Solemnitas primitivorum, deſignare poteſt *h* Sacramentum confirmationis, *Exod.23.b.* Et primitias operum, quæ debemus offerre Deo.

Solemnitas hebdomadarum, eſt *i* ſolemnitas donorum Spiritus ſancti, quæ eſt in Pentecoſte, *Exod. 34.c.* Eſt idem feſtum cum feſto primitivorum.

Feſtum continuum agit, *k* qui nunquam peccat, *Num. 28.a.* & feſti quidem dies, nunc ſunt ex parte, ut feſtum Azymorum in Sochoth. In gloria verò erit feſtum perfectum. Et ſolemnitas tabernaculorum celebratur in hac vita, *l* in qua ſumus peregrini: ideò celebratur de anno in annum, donec veniatur ad Domum Dei cœleſtem, *Deut.16.c.2.Eſdr.3.b.Zach.14.c.* Et feſtivitates celebrat Juda, quum fideles, non in vino & epulis, ut carnei Judæi exiſtimant: ſed in ſpiritualibus deliciis, & voluptate torrentis lætantur, *Nah.1.d.*

b Iſy ſ. Le 23. c Ori ſ Num. hom 23 Cyr de ado. in ſpiritu ſan. d Am 1. de Cain 2 Hu ſ Iſa 30. e Ori ſ Num. hom.23. Hu ſ. Iſa 19. f Glo.ord ſu. Exod 12 h Hu ſ Le.23. Iſyc ſ Lev.23 Glo.ord ſ. Exod 23. i Glo. ord ſu. Exod 34. k Ori ſ Nu. hom 23.27. l Hu ſ. Zach. 14 & ſ.Na 1

Humanitas Chriſti. Feſta Judæorum & hæreticorum. Judicium univerſale.

Solemnis hoſtia, eſt *m* humanitas Chriſti in cœlo, *1.Reg.2.c.*

Solemnitates evolutæ *n* ſunt Judæorum, aut hæreticorum, *Iſa.29.a.* Et ſolemnitas Domini dicitur ab errantibus cultus idolorum, *Exod.32.b.* quæ poteſt ſumi per Ironiam. Hæ ſolemnitates ſunt traditæ, vel tradendæ oblivioni. *Thre.2 b. Hoſ.2.b.*

Solemnis dies, dicitur *o* dies generalis vindictæ divinæ, *Hoſ.9.a.*

m Gr ſ.1.Re 2 n Hu ſ Iſ 29 o Hu.ſ.Ho 9

Fibula.

FIBULA, eſt propriè ornamentum cinguli, ad veſtem ſubligandam. Et circulus quidem æneus, aut etiam argenteus, & aureus ad aliquid aſtringendum, ac religandum, fibula dicitur.

Confeſſio & prædicatio.

Fibulæ æneæ, quibus cortinæ tabernaculi retinebantur, deſignare poſſunt *p* ſonum confeſſionis, & prædicationis, quibus Eccleſia confirmatur, & etiam charitatem unientem omnes fideles ad conſtitutionem tabernaculi Eccleſiæ, *Exod.26.d.36.c.*

Honor Eccleſiæ.

Fibula aurea inſigne erat honoris, *1. Mach.10.g.11.f.14.g.* Et deſignat *q* honorem datum Eccleſiæ à Principibus ſæcularibus.

p Tert de cibis Juda. q Glo ord ſ. 1 Mach.

Ficus, Groſſi.

FICUS, eſt arbor nota, cujus fructus etiam ficus dicitur, habet folia aſpera. quæ amittit hyeme. fructum verò dulcem & ſavem, ſi maturus ſit. Groſſi verò ſunt ficus præcoques: & quidam ſunt decidentes ante maturitatem, quidam verò matureſcunt.

Eccleſia.

Ficus agitata vento *r* eſt Eccleſia perſecutionem patiens: à qua decidunt groſſi. hoc eſt, infirmi in fide, *Apo.6.d.* Eadem protulit groſſos. quum *ſ* produxit Martyres, *Can. 2.c.* Fuerunt autem, ſi groſſi ſylveſtris ficus allegentur domeſticæ, ſervari fructus, ne decidant: Ita converſi ex Gentibus aut hæreticis ad fidem Eccleſiæ, retinent alios fideles, ne in errores incidant.

Boni.

Ficus, ut habet abſconditam virtutem hyeme. & eam ætatem profert, deſignare poteſt *t* bonos, qui in hoc mundo inter perſecutiones latent. ſed poſtmodum fructum ceferunt in vita æterna, *Matt.24. c.Deut.8.b.Jud.9.b.*

Sacra ſcriptura.

Ficus proferens ſuavem fructum, ſignificare poteſt *v* ſacram Scripturam, de qua dicit Propheta, *Pſal.118.* Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. *Prov.27.c Jer 5.d.Joel.1.b.2 f Mich.4.b. Mach. 4.b.* His ficis curatus eſt Ezechias, *Iſa.38.d.* Ficus etiam *x* eſt lex, ſub cujus umbra erat Nathanael, *Joan.1.g.* Et ficus ſervata, eſt lex cuſtodita, *Prov.27.c Zach.3.d.*

Lex. Felicitas. Gentilitas. Genus humanum. Natura humana.

Ficus propter dulcedinem fructus, *y* fœlicitatem poteſt deſignare: & requieſcent ſub ficu, qui tranquillitate, & dulcedine fœlicitatis fruentur, *Mich 4.b*

Ficus prius ſterilis, quæ poſtea foſſa & culta dedit fructum, ſignificat *z* gentiles prius ſteriles poſtea verò in fide fructificantes, *Luc.13 b. Ier.2 f Agg.2.d.* Vel deſignat genus humanum non habens fructum pœnitentiæ. Vel ipſam naturam humanam, quæ per peccatum facta eſt inutilis. in qua tribus annis Dominus quæſivit fructum. Et ficus. ut eſt ſignum æſtatis, deſignat genus humanum propter pruritum carnis: cùm ramus ejus jam tener fuerit, id eſt, cum illis hominum per fidem Chriſti ad ſpirituales fructus profecerunt: & in eis honos adoptionis filiorum Dei eminuerit. propè eſt æſtas fœlicitatis, *Matt.24.c.Mar.13.c.Luc.21.f. Hoſ.9 c.*

Patriarchæ.

Ficus primi temporis bonæ. quæ eſt ficus præcoquæ dicuntur, erant *aa* Patriarchæ: Ficus autem in calatho, fuerunt credentes ex Judæis: Ficus verò malæ, non credentes, *Ier.24. a.Mich.7.a. Hoſ.9.c.*

r Aug ſ Apo. hom 6. ſ Gr ſ. Can.2. t Lyr ſ. Mat. 24. v Greg 18. mor.23. Bed ſ Pro. 27 x Rup ſ.Za 3. y Hi ſ Iſa 38. & ſ Mich.4. z Ori ſ Matt. hom. 30. Aug de temp. barbar. c. 2 & de verb dom ſ. 12 & q in Evan 39. Greg hom. 31. Ex 0.ſer. Spiritu 4. aa Rup ſ Hoſ 9. aa(?) Ier 24 Rup ſ Hoſ. 9.

Ficus aliquando ſignificare poteſt *a* dona Spiritus ſancti, quæ dulcia ſunt, & ſub quibus eſt quieſcendum, *Mich.4.b.Agg.2.d.Zach.3.d.* Groſſi autem dici poſſunt *b* dona gratuita Spiritus ſancti: ut ſcientia, Prophetia linguæ, quæ debent cedere melioribus, *Cant.2.c.* Groſſi etiam ſunt *c* ſenſus ſpirituales guſtui animæ ſuaviſſimi, *Nah.3.c. Apoc.4.d.* Hi ſunt non decidentes, ſed perfectè matureſcentes.

Groſſi etiam, quos protulit Eccleſia dici poſſunt *d* Martyres præmiſſi ad æternam patriam, *Cant.2.c.Mich.7.a.*

Ficus cum foliis ſa operuerunt Adam & Eva, *Gen.3.b.* ſignificare poteſt *e* hunc mundum qui protulit Eccleſiam, in qua operiuntur peccata per baptiſmum, & pœnitentiam.

Ficus maledicta à Chriſto, deſignare poteſt *f* ſynagogam, ſeu populum Circumciſionis, habentem folia cæremoniarum ſine fructu operum, *Matth.21.b.* Erat ficus ſecus viam, quæ protulit prius groſſos, qui ejiciuntur, hoc eſt, præcepta decidentia, & populum magna ex parte mutilem: poſtea vero ex parte protulit bonum fructum, quando Apoſtoli, & alii credentes, è ſynagoga prodierunt, *Luc.13.b.Cant.2.d.* Increduli autem fuerunt velut ſpinæ, è quibus non colliguntur ficus, *Luc.6.g.* Non fuit autem arefacta ficus in radicibus: *g* quia germinabit in fine mundi, *Jer.8.e.Hoſ.2.c.9.c.Joel.2.c.Hab.3.d.Marc.11.b.Joan.1.g.*

Ficus etiam habens folia ſine fructu, *h* eſt anima habens profeſſionem fidei ſine operibus, *Matt.21.b.* Hæc ficus profert fructum, cùm foditur, & ſtercus ad radices ejus immittitur, *Luc.13.b. Mar.11.e.* Hanc ficum decorticat diabolus, quum ſeductam mentem in favores appetitum rapiens, quo hanc ad oſtentationem pertrahit, tegmen ei humilitatis tollit, eamque nudans expoliat, *Joel.1.b.*

Ficus etiam cum foliis ſine fructu, ſunt, *i* qui videntur habere veram & ſanam doctrinam: quos ſi cominus inſpicias, ſine veritatis fructu invenies. Et ipſi diabolus eſt ficus ſterilis, & etiam quilibet malus, *Iſa.34.a.* Et groſſi habentes ſimilitudinem ficuum, ſed non ſaporem, deſignant *k* hypocritas, ſpeciem virtutis præ ſe ferentes, quam non habent, *Cant.2.c.*

Ficus fructus, ſignificare poſſunt *l* bona opera, & interdum mala, *Jer.5.d.8.f.24.b.29.d.Iſa 38.d.* Et bonæ ſunt, qui placent Deo, hoc eſt, qui non ſunt tepidi, ſed perfecta habent opera. Et ficus dulcis ſine odore, eſt ſuavitas innocentiæ ſine fragrantia ſpiritus, qualis erat in Nathanael. Et ſubtus ficum ſedere *m* eſt in bonis operibus quieſcere, *Num.13.c. Deut.8.b. Mich.4.b. Matth.7.e. Luc.6.g. Joan.1.g.*

Ficus interdum, eſt *n* illecebroſa deliciarum, at mundi prurigo, quam qui habent, humiles ſunt, ut ad alta virtutis ſe levare nequeant: & fragiles ad laborem, & molles ad uſum, & interdum ſteriles ad fructum. Vel ſunt voluptates externæ, ad concupiſcentiam oculorum pertinentes: quas promittit Rabſaces, id eſt, diabolus, obſequentibus ſibi, *Iſa.36.c.Num.20.d.3.Reg.4.e.4.Reg.18.g.Pſal.104. Ier.29.d. Nah.3.c. Apoc.6.d.* Vel eſt conditio carnis, ſub qua naſcuntur omnes in peccato originali. Sub hac ficu vidit Chriſtus Nathanaelem & folia ficus, ſunt peccata. Et ſub ficu eſt, qui eſt in peccato, *Joan.1.g.*

Groſſi fuerunt *o* Judæi tempore adventus Chriſti, qui fructum inutilem dederunt, nolentes credere in Chriſtum, *Cant.2.c.* Deſignant etiam vulgus conjugatorum.

Ficus etiam protulit groſſos ſuos, *p* quum converſi prius producunt timorem judicii, qui poſtea expellitur, & amaritudinem peccatorum, quæ per confeſſionem, & lachrymas cedit.

Poſſunt etiam groſſi deſignare *q* ſublimitatem, & excellentiam dignitatum, quæ præcedunt fructus in æterna gloria futuros, & decidunt cum gloria hujus ſæculi.

Ficetum, ubi ſunt multæ arbores ficus, *Amos 4.c.* deſignat *r* libros hæreticorum, multas habentes ficus amaritudine plenas.

Fidere, Confidere, Fiducia.

FIDERE, eſt fidem habere, aut ſpem fiduciamque in aliquo repoſitam habere: & idem eſt confidere.

Fiducia verò, idem penè eſt quod fidentia, hoc eſt certa quædã opinio, & ſpes de ſe, vel alio concepta.

Confidere in Domino, eſt *ſ* bonorum, qui & fiducialiter agere dicuntur, quia per auxilium Dei operantur, & in ipſo requieſcunt, *Pſal.10.24.56.117.124.Sap 3.b. Eccl.11.c 32.d. Iſa.12.a.14.g.Jer.17.b.2.Mac.15 b. Mat.9.a.27.c. Marc.16.g. Ioã.16.g.* Et juſtus dicitur confidere quaſi leo, *Prov.28.a.* propter ſecuritatẽ conſcientiæ, & fiduciam, quam in Deum habet. Mali autem non confidunt in Domino, *Soph.3.a.* confidenter autem habitabit Iſrael, hoc eſt, fideles in Eccleſia, ſub Chriſti protectione, *Jer.23.b.32.g. Ezech.28.g 38.c.Prov 3.c.*

Confidit cor viri in uxore forti, *Prov 31.b.* quum *t* Chriſtus cognoſcit fidelitatem Eccleſiæ, quæ non eſt ab ipſo defectura. Et quia fidei revelat omnia ſecreta.

Confidentes filiæ dicuntur *v* ſynagogæ, vel civitates Judææ, quia confidebant in operibus legis, *Iſa.32.c.Ezec.16.b.* Et qui confidunt in virtute ſua, *Pſal. 48.* ſunt *x* qui viribus corporis, vel animi, & non Deo nituntur.

Fiducia ſuæ pulchritudinis eſt, *y* quum quis ex virtutibus elevatur, *Eze.16.b.* Confidenter etiam dicitur habitaſſe Babylon propter ſuperbiam, quum nullum timeret, *Iſa.47.b.Eze.39.b.*

Confidentes in idolis, *z* ſunt qui præferunt temporalia, aut errores Deo, *Pſal.113.134.* Et confidunt in monte Samariæ, qui fiduciam habent in hæreticis & ſuperbis, *Amos 5.g.* Et confidunt in quadriga & equitatu, aut in umbra Ægypti, [illegible] fiduciam habent in incerto divitiarum, & favore mundano, & in Principibus, & filiis hominum, quibus non eſt ſalus, *Jud.9.b.Jud.20.c.Pſal.145 Prov.11.d.12.a.18.b.28.d.Sap.14.d.Iſa.30.a 31.a.36.a. 42.c.59.a.Jer.2.g.7 c.28.d.49 a.Bar.3.b.Amos 6.a.Mic 7.b.1.Mach.10.f.2 Mac.8.d.11.a.Luc.11.c. 18.b.* Confidit etiam in homine, qui confidit in ſeipſo. Et confidit in mendacio, qui confidit in idolis, aut in homine. Confidit etiam in homine, qui *aa* Chriſtum purum hominem confitetur, *Jer.13.d.17.a.*

Fiduciam habet diabolus, quod influat Jordanis in os ejus, *Job 40.c.* quia *bb* omnes fideles perdere nititur, & ſperat.

Confidenter pronunciat Sacerdos leproſum ſanatum, *Lev.13.c.* ubi deſignatur certitudo remiſſionis peccatorum in Sacramento pœnitentiæ, per Sacerdotem miniſtrato.

Fides, Fidelis, Infidelis.

FIDES, eſt *cc* qua fit quod dictum eſt, quæ dicitur dictorum conventorumq; conſtantia, & veritas ſecundùm quam dicitur fidelis, qui ſervat dicta, & conventa: & qui promittit, dicitur dare fidem: qui verò dictis credit, fidem dicitur accipere. Qua ratione etiam fides dicitur, qua credimus Deo, & melius

Dona Spiritus ſancti. Martyres. Mundus. Synagoga. Anima. Hypocritæ. Diabolus. Mali. Opera. Concupiſcentia mundi aut ſceleris. Conditio carnis. Iudæi. Vulgus conjugatorum. Timor judicii. Amaritudo peccatorum. Dignitates. Libri Hæreticorum. Fiducia bonorum. Synagoga. Elatio virtutibus. Praferentes temporalia aut errores Deo. Audacia diaboli. Remiſſio in confeſſione.

a Hie. ſ. Agg. 2. & ſ. Zac 3. b Ber ſ. Cant ſerm. 60. c Am. ſ. Luc 13 & de Iſaac 4. d Gr ſ. Ca. 2. e Hie. adv. Iovinianum. f Orig. ſ. Mat. hom. 3.16.30 & ſ. Ca. hom. 4. Hie. ſ. Matt. Cap 21. Amb. de viduis, & de reſurrectione. g Hie ſ. Hab. 3 & ſ. Matt. 21. & 1. adv. Iov. h Au ſ. pſ. 44 Ber ſ. Cant. ſerm 60. Ori ſ. Matt. hom 16. Am. de Virg. & ſ. Luc. 13 Gr. 8. m 37. i Ori. ſ. Mat. hom. 16. k Bern ſ. Ca. ſerm. 59. l Ori. ſ. Matt hom 30. Hie epiſt parva ſpecie. m Am de Iſaac 8. n Amb. 1. de virg. Cyr de orat. in Spiritu S. Au ſ. pſ. 31 & ſ. Ioan tract 7 & de verbis Domini ſer 40. o Ber ſ. Can. ſerm 60 p Ber ſ. Can. ſerm 60. q Bern ſ. Ecce nos reliquimus omnia. s Hiero. ſ. Amos 4. ſ Bed ſ pro 3. t Bed ſ pro. 31 Rup. 7. de gloriſ. Trini 2. v Hie ſ. Iſ 32. & ſ Eze 16. x Baſi ſ pſ 48 y Gr. 4 paſt. z Hie. ſ. Iſ 31. & ſ. Amos 5. Aug. de continent. 4. & de lib arb. ad Valentinum. aa Hi ſ Ier. 17 bb Hie ſ. Iob 40. cc Tullius.

lius cùm credimus in Deum: & fideles dicuntur *a* qui credunt revelatis à Deo. Et datur fides virtus Theologica. Et actus ſeu fructus fidei, *Matth.* 17.*c.* Si habueritis fidem ſicut granum ſynapis.

Implet Deus promiſſa.

Fidelis dicitur Dominus in verbis ſuis, qui implet, quod promiſit, *Pſa.* 114. Et fideles cogitationes Dei, *a* deſignant promiſſionem redemptionis, quam implevit, *Iſa* 25.*a.* 49.*e.* Et fideles miſericordiæ David, ſunt firma promiſſa Dei, ex ejus miſericordia prodeuntia, *Iſa.* 55.*a.* Ex fide promittentis Dei, dicitur ejus juſtitia revelari in fidem credentis. *Rom.* 1 *b.*

Ducunt ad fidem opera Dei.

In fide dicuntur eſſe opera Dei, *Pſal.* 32. quia *b* ducunt nos in fidem, & ad Dei cognitionem.

Fides in baptiſmo

Fides dicitur præcipuè *c* in lavacro baptiſmi, quod dicitur Sacramentum fidei, eaque eſt prima fides, 1. *Tim.* 5.*b.*

Sacerdotes novo teſtamenti.

Fidelis Sacerdos, quem ſibi elegit Dominus, 1. *Reg.* 2 *g.* eſt *d* Sacerdos novi Teſtamenti, & qui quærit gloriam Dei, & animarum commodum.

Fides Gentilium.

Fides Chananeæ magna, *e* eſt conſtantia, & typus fidei Gentilium, quæ ſuperavit fidem Judæorum, *Matth* 15.*c.* Idem eſt de fide Centurionis, *Matt.* 8 *b.* Fides magna eſt, propter quam mors non timetur.

Fides imperfectorum.

Fides modica Petri, *Matth.* 14.*d.* deſignat *f* fidem nondum perfectorum, ſed tendentium ad perfectionem. Modica eſt, ubi propter metum mortis ſub articulo perſecutionis, vocem quis abſcondit confeſſionis. Minima eſt, cùm propter temporalia quis arctiorem vitam ſubterfugit.

Eccleſia.

Fidelis civitas, erat prius Hieruſalem, & *g* anima antequam peccet: & nunc eſt fidelis civitas Eccleſia: quæ etiam fidelis locus dicitur, & fidelis domus, *Iſa* 1.*f.* 22.*g.* Eandem deſignant ſancti fideles cum Juda, *Hoſ.* 11.*d.*

Fidelis in temporalibus aut ſpiritualibus.

Fidelis in minimo dicitur *h* qui fidelis eſt in temporalibus, fidelis autem multis, vel in magno, qui fidelis eſt in ſpiritualibus, *Luc.* 16.*c.*

Sincera doctrina.

Fideles aquæ ſignificare poſſunt *i* ſinceram doctrinam, quam qui accipit, rectè inſtituitur circa veritatem, *Iſa.* 33.*c.*

Recta fides.

Fidelis plantatio, dici poteſt *k* recta fides de Deo Patre. *Iſa.* 16.*e.*

Hæretici.

Infideles præcipuè dicuntur *l* hæretici, deinde alii increduli, de quibus dicitur: Qui incredulus eſt, infideliter agit, *Iſa.* 13.*c.* 21.*a.*

Adam & Eva.

Infideles Principes, ſeu inobedientes, fuerunt *m* Adam, & Eva, *Iſa.* 1.*f.*

Tribulationes.

Infideles aquæ quæ videntur duraturæ, & deficiunt *n*, ut torrentium, deſignant *n* tribulationes hujus vitæ, quæ quantumvis durent, tandem cum vita deficiunt, *Jer.* 15.*d.* ſic dicitur infidelis homo, *o* qui fragilis eſt, & in quem non poteſt homo confidere, *Prov.* 25.*c.*

Judæi prohibentes fidem Chriſti.

Fidei argumentum, quod dedit domina Joſeph, oſtenſo pallio, *Gen.* 39.*c.* deſignare poteſt *p* Judæos prohibentes credere in Chriſtum, quem ipſi crucifixerant, corpus ejus velut pallium tenentes.

Ananias baptizans Paulum.

Fides Judæ, qua accepit Benjamin à patre, ut irent in Ægyptum, *Gen.* 44.*g.* deſignare poteſt *q* Ananiam baptizantem Paulum.

Fidei creditum depoſitum, vide depoſitum.

a Hu. ſ. Iſ. 25. 55. Rup. 4. Viſ. verbi Dei. 22. *b* Baſ. ſ. pſ. 32. *c* Hieron. *d* Gr. ſ. 1 Reg. *e* Hieron. ſ. Matth. 2. Rup. 2 de gloriſ. Trin. 13. *f* Orig. ſ. Matt. cap. 14. Rup. 2 de gloriſ. Trin. 5. Hu. ſ. Iſ. 22. *h* Hier. Agg *i* Hu. ſ. Iſa. 33 *k* Hu. ſ. Iſ. 17 *l* Hu. ſ. Iſ. 13. *m* Bern. ſer. 1. ad adven. *n* Hu. ſ. Je. 15. *o* Bed. ſ. Prov. 25. *p* Glo. ord. ſ. Gen 39 *q* Ly. ſ. Ge. 44

Moralitas Chriſti.

Delens Chriſtus peccata in cruce.

Figere, Affigere, Configere, Infigere. Defigere.

Nulla capi concupiſcentia.

FIGERE, eſt aliquid intra aliud vi quodam immittere, ut firmum ibi maneat: ut figere clavum, aut palum. Idem ferè ſignificant ejus compoſita.

Firmatus Chriſtus in Eccleſia.

Infixus dicitur *r* Chriſtus in limo profundi, quando mortuus eſt: vel quando erat in homine corruptibili: vel quia peccatis noſtris tenebatur: & orat *s* ut non infigatur, hoc eſt, ut non videat corruptionem, *Pſal.* 68. Confixerunt autem eum Judæi, *Zach* 12. *c.* 13. *b.* *Mal.* 3.*b.* Eoſdem deſignavit figens Dalila clavum in terra, circumligatum crinibus Samſon, *Jud.* 16.*c.*

Pœna æterna.

Caſtigatio delinquentium.

Affixit Chriſtus chirographum cruci, *ſ* quando ibi delevit peccata noſtra voluntate propria, velut chirographo à nobis perpetrata, & firmata, *Col.* 2.*c.* Affixus quoque cruci Haman, eſt diabolus victus à Chriſto, *Eſther.* 8.*b.*

Crucifigentes Chriſtum.

Confixus eſt cruci cum Chriſto, *t* qui veſtigiorum ejus æmulus, nulla mundi concupiſcentia capitur, *Gal.* 2.*d.*

Peregrinatio hujus vitæ.

Fixit Deus Chriſtum *v* ut paxillum in loco fideli, firmans ipſum in Eccleſia, cujus ipſe eſt caput, *Iſa.* 22.*g.*

Sublimitas cœleſtium.

Configit Deus eos, qui confixerunt animam pauperis, *Prov.* 22.*d.* quando *x* eos punit pœna æterna.

Videntes tentationes à longè.

Configunt pater, & mater Pſeudoprophetam, *y* quum diligentes caſtigant eum, qui falſa docet, *Zach.* 13.*b.* Vel è diverſo, configentes Prophetantem in nomine Domini, ſunt *z* Judæi crucifigentes Chriſtum.

Dæmones.

Figere tabernacula, pertinet *aa* ad hujus vitæ peregrinationem, quia tabernaculum eſt ambulatorum. Sic fixit tabernaculum Abraham, *Gen* 13.*a.* Et fixum tabernaculum teſtimonii inter populum, & in Silo: qua Deus hic eſt cum ſuis, *Lev.* 16.*d.* *Joſ.* 18.*a.* *Hebr.* 8.*a.* Et filii Iſrael *bb* figebant tabernacula ad imperium Dei, *Num.* 9 *d.*

Fixiſſe etiam dicitur Dominus tabernacula filiorum Iſrael, *Num.* 24 *a.* ubi deſignatur *cc* ſublimitas cœleſtium, quæ acquiritur poſt hanc peregrinationem.

Figentes filii Iſrael tentoria è regione montis Sinai, *Exod.* 19.*a.* & ſuper mare rubrum, *Num.* 33.*b.* ſunt videntes tentationes à longè, & ad ea ſe præparantes.

Figentes hoſtes Iſrael tentoria in valle, *Jud* 7.*c.* ſunt *dd* dæmones in vilibus habitantes. Et figentes paſtores tentoria in circuitu Hieruſalem, *Jer.* 7.*a.* ſunt *ee* hoſtes obſidentes Hieruſalem, vel dæmones impugnantes animam. Idem deſignat figens Iſmael tabernaculum è regione fratrum ſuorum, *Gen.* 16.*d.* Et figens Laban tentorium in Galaad, *Gen.* 31.*d.* Et figens Rex aquilonis tabernaculum ſuum Apadno inter duo maria, *Dan.* 11.*g.*

Ligari curis.

Defigitur manus apud extraneum, *Prov.* 6.*a.* quum *ff* apud curam ſolicitudinis, quæ ante deerat, mens ligatur.

Verbum Dei.

Caſtigationes

Infixæ ſagittæ Dei, ſignificant *gg* verbum Dei penetrans cor: vel ea, quæ dolorem inferunt, vel propter abſentiam ſponſi, vel propter peccata: ut ſunt caſtigationes dolorem inferentes, *Pſal.* 37. Et defixi clavi in altum, ſunt *hh* verba in animo radicata, *Eccl.* 12.*d.*

Compunctio.

Configitur ſpina. *Pſa.* 31. cùm *ii* cor alicujus compungitur, & configuntur carnes timore Dei, *Pſal.* 118. quum quaſi quibuſdam clavis timor retinet, ne quis in malum labatur: vel quum carnales cogitationes reprimuntur, vel configuntur carnes in cruce, & in paſſione Chriſti.

r Aug. & Hi. ſ. pſal. 68. *s* Hu. ſ. pſ. 68. Or. ſ. Zac 12. Aug. ſ. pſ. 68 Bern. ſerm. 4. Vigil. natiuit. Domini. *t* Glo. ord. ſ. Coloſ. 2. *v* Hu. ſ. Iſ. 22 *x* Gloſ. int. ſ. Prov. 22. *y* Hu. ſ. Za. 13 *aa* Gloſ. ord. ſ. Gen 13. *bb* Ori. ſ. Nu. hom 17. *cc* Orig. ſ. Nu. hom 27. *dd* Ori. ſ. Iud. hom 8. *ee* Hu. ſ. Ier 6 *ff* Gre. 3 paſt. adm 5. *gg* Ori. ſ. pſal. 37 hom 1. Baſ. & Aug. ſ. pſal 37. *hh* Hu. ſ. Eccle. 12. Aug 9 m. Ex 4 154. *ii* Am. ſ. pſal. 118 ſer 15. Baſ. & Hil. ſ. pſal. 33.

Ioſixæ dicuntur Gentes interitu, quem fecerunt, *a* quum adhærent idolis, quæ ipſi fecerunt, quorum gratia intereunt, *Pſal.* 9. Et defixi ſunt in fæcibus ſuis, *b* qui adhærent peccatis ſuis, *Sophon* 1.*c*

a Aug. ſ pſ. 3. *b Hie ſ Soph.* 1 — *Adhærentes idolis pereu.*

Figi palum in medio compagims lapidum, *Eccl.*27.*a.* eſt peccatum interveniens in emptione & venditione.

Figere dicitur gradum ſuper munitionem, *Hab.*2.*a* qui *c* cuſtodit cor ſuum, veram habet humilitatem.

c Hie ſ Ha. 2 *Rup ſ Hab.* 2. — *Cuſtodia cordis.*

Defixæ ſunt in terra portæ Hieruſalem, quum *d* Doctores Judæorum perierunt, *Thre.*2.*c.* Et terrenis mentem applicarunt.

d L. ſ ord ſ. Thren 2. — *Perire Doctores Iudæorum.*

Affixit Salomon laminas aureas clavis aureis in oraculo.3.*Reg.*6.*c.*2 *Par.*3 *a.* quum *e* Chriſtus ornat in nobis bona opera, præceptis charitatis, & promiſſis æternæ claritatis.

e Gloſ int ſ. 3. *Reg.*6 — *Ornatus operum.*

Configere volens Saul David cum pariete, deſignat *f* diabolum conantem figare bonos, ne moveantur ad benè operandum, 1.*Reg.*18.*c.* 19.*b.* Et optimates confixi dicuntur in compedibus, quum à dæmonibus vitiis irretiuntur, *Nah.*3.*c.* Eſt enim Saul typus Judæorum, qui conabantur mortem inferre Chriſto.

f Glo ord ſ. 1.*Reg.* 19. — *Conatus diaboli ad ligandos bonos. Et Iudæorum in Chriſtum.*

Affixit Joab tres lanceas in Abſalon, 2.*Reg.*18.*d.* tribus lanceis configitur, *g* qui triplici concupiſcentiæ aſſentitur.

g Lyr ſ 2. *Reg.* 18. — *Caps triplex concupiſcentiæ.*

Fixerunt partes terminos, qui non ſunt tranſgrediendi, *Deut.* 10 *d.*

Figura, Figurare, Configurare, Transfigurare.
Forma, Formare, Transformare, Reformare.

FIGURA, *h* eſt forma, ſeu ſpecies, à fingendo dicta: & in homine eſt forma & ſtatura corporis ad naturam apta. & præcipuè effigies vultus. Forma autem juxta Philoſophos generaliter ſumendo eſt, quæ dat eſſe rei, ſive ſpecificum, ſi eſt ſubſtantialis: ſive accidentale, ſi eſt forma accidentalis, ut qualitas. Interdum autem forma eſt exemplar: ut paſtores debent eſſe forma gregis. 1.*Petr.*5.*a.* Reformare autem, eſt ad priſtinam formam reducere. Formare etiam, eſt fabricare, *Exod.*32.*a.* Formavit opere fuſorio. Inſtruere, *Iſa.* 43.*c.* Populum iſtum formavi mihi. Plaſmare, *Gen.*2.*b* Formavit igitur Dominus Deus hominem. Forma verò, imago, *Deut.*4.*b.* Formam penitus non vidiſtis. Virtus, 2. *Timoth* 1.*c.* Formam habet ſanctorum verborum.

h Cicero 5 *de finibus. Ariſt* 2. *Phyſicorum.*

Figura ſubſtantiæ Patris dicitur *i* Filius, *Hebr.*1.*a.* ſecundùm quod eſt genitus in eadem ſubſtantia Patris. Et dicitur Pater formaſſe Filium ſecundùm divinam naturam, quia genuit eum in forma Dei. *Pſal* 138. Et ipſe dicitur eſſe in forma Dei, *Phil.*2.*a.* Formavit autem eum Pater ex utero ſervum ſibi, *k* quia in utero Virginis formam ſervi accepit, *Iſa.*49 *b. Jer.* 1. *a. Gen.*2.*b.* Forma autem nulla eſt Dei, quæ videatur, niſi quatenus Filius accepit naturam humanam, *Deut.*4.*b.*

i Hil. ſ pſ. 138 *k Hie ſ. Iſ.* 49 — *Filius in ſubſtantia Patris, Incarnatio.*

Formator omnium dicitur Deus, *Iſa.*44.*a.* Nec eſt alius eſt formator, quem ipſe non fecerit.

Format Deus lucem, *l* quia eſt autor perfectionis cujuſque rei, *Iſaia* 45.*a.* Et formantur dies, quum res perficiuntur, *Pſal.*138 Et format montes, id eſt *m* perfectos: ut Mariam & Apoſtolos, *Amos* 4. *d.*

l Baſil. quod Deus non eſt autor mali. — *Deus autor perfectionis rerum.*

Formavit Deus hominem, *n* quantum ad copus, cui convenit forma, vel figura, *Gen.*2.*b. Jerem.*1 *b.* Et formavit Deus Iſrael, quum inſtituit Eccleſiam, *Iſa.* 43.*a.* Peculialiter autem formavit bonos in gloriam ſuam, *Iſa* 43 *b.* Et formari terram, eſt corpus humanum à Deo ſtabiliri in bono, *Pſa* 89.94. 138. Format etiam Deus montes, *Amos* 4.*d.*

m Rup. ſ Amos 4. *n Orig. ſ Ieremiam* 1. — *Inſtitutio Eccleſiæ.*

Formavit Deus draconem, *o* quia ipſe creavit diaboli naturam, qui per malam voluntatem factus eſt draco, *Pſa.*103. *Iſa* 57.*e.*

Hie. Cyprian. Ambr. pſal. 118 *ſ* 10 *o Aug. ſ pſ* 103 — *Deus creator naturæ diaboli.*

Transfiguratus eſt Jeſus poſt dies ſex, non coram omnibus, ſed coram eis, qui tranſcendunt temporalia, *p* per dies ſex ſignificata: & qui aſcendunt in montem excelſum perfectionis, & contemplationis, his apparet non in forma ſervi, ſed cum illuſtratione divinæ claritatis. *Matt.*17 *a. Marc.*9.*a.*

p Ori ſ Mat hom 3 — *Illuſtrans Chriſtus perfectos.*

Configuratur morti Chriſti, *q* qui baptizatur, & moritur vitæ veteri. *Phil* 3.*b.* Configurabitur autem corpus humilitatis noſtræ corpori claritatis Chriſti in reſurrectione. *Phil.*3.*d.* Et transformari in eandem imaginem Chriſti, eſt effici ſimilem ejus gratiam & gloriam, 2. *Cor.*3.*d.* Et reformari in novitate ſenſus, eſt transformari imaginem Chriſti per virtutes, *Rom* 12.*a.*

Rica de S. Vict de 12. *Patr* 99. *q Amb ſ.* 2. *Cor* 3. — *Baptizatus.*

Formatio in vulva, dicit *r* humilitatem, quia omnes homines æqualiter in ea formantur, *Job* 15.*a.* 31.33.*a.*

r Ori ſ Ro. 12. *Gr.* 21. *m.* 1 — *Humilitas.*

Formari dicitur Chriſtus in aliquibus *ſ* per fidem & ſanam doctrinam, *Gal.* 4.*c.* cum illis Sacramenta gratiæ panduntur, & ea, quæ obſcura videbantur, perſpicua fiunt.

ſ Gloſ ord ſ. Gal 4. — *Inſceptio doctrinæ fidei. Diſciplina.*

Forma ſcientiæ, & doctrinæ recta, *t* eſt in veteri & novo teſtamento, *Rom.*2.6.*c. Philip* 3.*c.*2. *Timoth.*1.*d.* Figuræ autem, erant geſta veteris teſtamenti, 1.*Cor.*10.*c.* Sicut Adam dicitur forma futuri. *Rom.* 5 *c.*

*t Gloſ ord ſ. Rom.*8

Figura Nabuchodonoſor, *Dan.* 4.*g.* deſignat *v* diſciplinam corporis, formam Religionis, habitum, & compoſitionem exterioris hominis.

v Rica de S. Vict de ſecur conſcien. 48.

Configurari prioribus ignorantiæ deſideriis, eſt *x* redire ad priſtina vitia, 1.*Petr.*1.*c.*

x Lyr ſ. 1. *Petr* 1. — *Redire ad vitia.*

Figuræ, per quas non videbat Moyſes Dominum, videntur ſignificare *y* ſimilitudines corporales, quales ſolent videre Prophetæ, *Nu.*12.*b.* vel deſignant obſcuritatem Legis ante adventum Chriſti, ſed adveniente Chriſto, ore ad os loquebatur: quia apertè implebat omnia, quæ erant obſcura.

*y Gl ſ ord ſ. Num.*12. — *Similitudines corporales.*

Transfigurantur omnia deſervientia nutrici gratiæ Dei, *Sap.*16 *d.* quia Deus, quando vult, utitur rebus ad ea, quæ ſuæ naturæ ſunt contraria.

z Hie ſ Iſ. 40 — *Deus abſolutè utitur rebus.*

Figurans aurifex ſubtile, *z* eſt hæreticus prava formans dogmata, *Iſa.* 40. Hoc deſignat formans Aaron vitulum, *Exo.* 32.*a.* Et figuræ idolorum ſunt hæreſes, 4.*Reg.*23.*a. Sap.*14.*c.* In his transfigurat ſe Satanas in Angelum lucis, 2 *Cor.*11.*c.*

aa Lyr ſ 2. *Reg* 14. — *Docentes improbe prava dogmata.*

Figura ſermonis, quam vertit mulier loquens ad David, 2.*Reg* 14.*a.* erat, *aa* ut quod de ſe dixerat, applicaret ad David.

bb Lyr ſ. Lev. 16. — *Hypocriſis.*

Figuræ non faciendæ in facie, aut ſtigmata, *Lev.*19.*f* deſignant *bb* hypocriſim, quam fingunt exterminantes facies ſuas.

cc Gloſ ord ſ. 1.*Cor.*7.

Figura hujus mundi præteriens, 1 *Cor* 7.*f.* omnia *cc* corporalia, quæ homines mundani amant, ſignificare poteſt

Corporalia.

Filius,

Filius, Liberi.

FILIUS propriè eſt, qui ſecundùm ſimilitudinem ſpeciei à vivente aliquo genitus eſt. Dantur autem filii naturales, & adoptivi. & inter naturales quidam legitimi, alii ſpurii & filii liberarum, & ancillarum, & ſecundum varias differentias, plurimas ſortiuntur allegorias. De his ita ſcribit Hieronymus, *a* Legimus in malam partem filios. Eramus filii iræ, *Epheſ.2.a.* Et filii gehennæ, quos Pharisæi, mari, terrique circumitis, dignos genuere tormentis, *Matth.23.e.23.b.* Et Judas proditor, filius perditionis appellatur, *Ioan 17.b.Pſal.58.* de dæmonio ſcribitur: Filius iniquitatis non apponet nocere ei. In *Hoſe.2.a.* quoque filii fornicationis vocantur, qui ſunt de matre meretrice generati, de qua ſcriptum eſt, Fornicata eſt mater veſtra: & in Evangelio, Judæi filii diaboli ſugillantur: Vos de patre diabolo nati eſtis: & deſideria patris veſtri vultis facere. *Ioan.8.e.* In bonam partem filios legimus, ut filios Dei. Quotquot eum receperunt, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, *Ibid.1 a.* Et filios ſapientiæ, Evangelio proclamante. Juſtificata eſt ſapientia à filiis ſuis, *Mat.11.c.* Et filios Abraham, *Matth.3.c.* Amen dico vobis, poteſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abraham. Et filios Apoſtoli, *Galat.4.c.* Filioli mei, quos iterum parturio, donec Chriſtus formetur in vobis: & multa iſtiuſmodi. Item Auguſtinus: *b* Quia in tribus partibus quodammodo conſummavit Deus magnum ac mirabile ſacramentum futuri populi ſui, quod per liberas genuerunt, non ſolùm in libertatem, ſicut per Saram, & Rebeccam, & Liam, & & Rachel: verum etiam in ſervitutem, ſicut per eandem Rebeccam natus eſt Eſau, cui dictum eſt: Eris ſervus fratris tui: & per ancillas non ſolùm in ſervitutem, ſicut per Agar, verum etiam in libertatem, ſicut per Balam, & Zelpham. Ita in populo Dei, & per ſpiritales liberos naſcuntur, non ſolùm in laudabilem libertatem, quemadmodum illi quibus dicitur: Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti: verùm etiam in damnabilem ſervitutem: ſicut per Philippum Simon. Et per carnales ſervos naſcuntur, non ſolùm in damnabilem ſervitutem, qui eos imitantur, verùm etiam in damnabilem libertatem, quibus dicitur: Quæ dicunt facite: quæ autem faciunt, facere nolite.

Chriſtus. Filius abſolutè dicitur *c* Chriſtus, qui eſt filius Dei. Ita ſumitur pro eo in titulo, *Pſal. 9.* quum dicitur: Pro occultis filii. Dictus eſt filius Dei, *Luc.1.d.* Et mox baptizatus, dictus eſt à patre filius dicente: Hic eſt filius meus dilectus, *Matth.3.d.* ut deſignetur nos in baptiſmo, in filios Dei adoptari, ac deinceps inter filios Dei computari. Et dicitur filius charitatis Dei, *Coloſ.1.b.* Idem dicitur filius patrisfamilias, *Matth.21.d.* Et filius hominis regis. Solet autem appellari in parabolis filius hominis, etiam ut Deus: Secundùm quod Deus pater in ipſis parabolis dicitur homo, quatenus ſe gerit ut homo, *Matth.22.a.Pſal.71.* Appellatur etiam filius fabri Chriſtus, ut eſt filius patris cœleſtis, qui fabricator eſt mundi, & ferrum, & omnia dura igne vincit, *Matth.17.b.Pſal.79.Iſa.9.b.* Dicitur etiam filius unicornium Chriſtus, ſecundùm potentiam, *Pſal.28.* Et quia natus eſt ex Judæis. Et filius Helciæ Eliacim, eſt Chriſtus filius Dei patris, *Iſa.22.f.* Dicitur etiam filius David ſecundùm carnem: & Eccleſiaſtes filius David, *Eccl.1 a.* Porrò cùm clamarent cæci: Jeſu fili David. Judæos deſignabant, ſolam in Chriſta humanitatem cogitantes, & recognoſcentes, *Matth.20.d.* Filius hominis dictus Ezechiel, Chriſtum exprimit, ſe paſſim filium hominis nuncupantem, ut veram in ſe oſtendat naturam humanam, *Ezech.2.a.* Et filius hominis vermis dicitur Chriſtus, *Iob.25.* Qui natus de putredine, quaſi putris, hoc eſt, de mortalitate mortalis. Adam quidem fuit homo, & non filius hominis, Chriſtus verò dicitur *d* filius hominis, & non homo, quia non erat homo vetus, ſicut Adam, ex cujus progenie ipſe ortus eſt. Dicitur etiam quaſi filius hominis, *Dan.7 d.* ut non intelligatur ſicut unus ex nobis purus homo: ſed filius Dei in ſimilitudinem hominum factus. Filius ancillæ Dei, dicitur Chriſtus filius Mariæ, *Pſal.85.* Et filius meretricis Jephte, eſt Chriſtus filius ſynagogæ, *Iudic.11.a.* Et filius Buzi Ezechiel, deſignat *e* Chriſtum inter hæreticos & contemptores manentem, *Ezech.1.a.* ipſe eſt filius accreſcens, *Gen.49.c.* Et filius olei, quia *f* unctus: vel quia toti mundo, tanquam ſplendidum lumen illuxit. *Iſa.5.a.*

Imitatores. Diſcipuli. Filii, quia ſolent eſſe parentibus ſimiles, paſſim ſic appellantur *g* imitatores, & diſcipuli, ſive in bonum, ſive in malum: ut filii Abrahæ dicuntur imitatores fidei ejus, *Luc.3.b.* Et filii duo Abrahæ, ſunt Judæi, & Gentiles ipſum imitantes. Et filii ejus, qui ſuſcitantur ex lapidibus, ſunt Gentiles ejus fidem amplectentes, *Matth.3.b.Gal.4.a.* Sic ſumitur pro imitatore aut diſcipulo, *Exod.17.b.21 a.34.a.40.b.1.Reg.8.a.Pſal.101.147.148* Filii etiam ſervorum Dei, dicuntur diſcipuli eorum, *Pſal.89.* Et filius Aminadab ſacerdotis erat Eleazar, deſignans ſacerdotes imitatores Sanctorum, *1.Reg.7.a.* Et filius Cis erat Saul deſignans Prælatum imitatorem fortium, *1.Reg.19.* Et filius Achitob erat Achias, deſignans prædicatorem, qui eſt bonus per Chriſti imitationem, *1.Reg.14.a.* Et filii mulierum miſericordium, ſunt diſcipuli, aut ſubditi imitantes eos, qui exercent opera miſericordiæ, *Thre.4.b.Ezec.18.c.Amos.9.a.* Et filii interemptorum, ſunt imitatores Martyrum, *Pſa.101.* Filiæ etiam Samariæ, & filiæ Sodomæ, dicuntur imitantes eorum vitia, *Ezec.16.e.* Et filii peccatoris, ſunt imitatores diaboli. Et filii Edom, *Pſal.108.136.* Et ex patre diabolo dicuntur eſſe, qui ejus faciunt voluntatem, *Ioan.8.f.* Et qui inſtigatione ejus peccant. In libro Proverbiorum filii paſſim dicuntur diſcipuli, eo quod eruditori obediant.

Angeli. Sancti. Filii Dei ſunt *h* Angeli, vel Sancti, qui dono gratiæ Spiritus ſancti in adoptionem filiorum aſſumuntur, *Iob.1.b.38.a.* Et filii Dei dicuntur filii Seth, qui pro Abel natus eſt, *Gen.6.a.* Et aliquando dicuntur filii & filiæ Dei, *Pſalm.28.126.Iſa.1 a.43.a.45.b.Ioan.1.b. Rom.8.c. Gal.4.a.* Et dicuntur filii Dei viventis, *Hoſ.1.d.* quia & ipſi vivent in Deo. Hi ſunt filii, qui manent in domo in æternum, *Ioan.1.a.* Judæi autem dicebantur filii tanquam in umbra. Et filii promiſſionis ſunt filii gratiæ, *Rom.9.b.* Et filii Dei per prædeſtinationem dici poſſunt etiam nondum credentes, *Ioa.11.g.*

Iſraelitæ. Filius Dei primogenitus dictus eſt *i* Iſrael, quia populus ille prius eſt vocatus à Deo, *Exod.4.f.* Et filii ſimpliciter aliquando dicuntur Judæi, ut cùm *Matth.15.c.* dicit Dominus: Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus.

Dæmones. Filii Dei, qui ingreſſi ſunt ad filias hominum, ſecundùm aliquos, *k* ſunt dæmones, qui ſe fecerunt ſuccubos, & incubos, *Gen.6.a.* Iidem dicuntur filii Ægypti, hoc eſt tenebrarum. Et filii Aſſur, *Ezech.16.*

Blaſphemans Creatorem. Filius qui facit contumeliam pati, *l* eſt qui natus à Deo, neglecto creatore ſuo, blaſphemat eum, à quo conditus eſt, *Mich.7.b.Mal.2.b.*

Angeli. Filii Iſraël interdum dicuntur *m* angeli, juxta Originem, *Iuſ.8.a.*

Apoſtoli. Sacerdotes. Martyres. Filii Aaron, & Levi ſacerdotes, dici poſſunt *n* Apoſtoli, & ſacerdotes novi teſtamenti, & Martyres ac

a Hie. ſ. Mal. 1
b Aug 22 contra Fauſtum 18.
c Arn. ſ. pſ 9. 73 81. Hil ſ Matth. Can 2 14 22 Orig ſ Matt. ho.18 10. & ſ Exec ho.1. Baſil. ſ pſ 28. hom. 1 Amb ſer 16. Hie ſ Iſa. 32. & ſ Mat 21. & ſ pſ 28 Aug 9 in Iude 49. & epi. 120. Cyr 1 ſ. Ioan. 14.
d Cyril. de incarna. unigen. 23.
e Ori. ſ Exec hom. 1.
f Euch 9. in Iſa
g Gre ſ. 1. Re. 7.8 9.24. Arn. ſ pſ. 149 Hie Cypria Orig. ſ Luc. hom 12. & ſ. Exod ho 8. Amb de Abraham 4. Baſi. reg bre. 268 & ſ pſ. 9. Arn. ſ pſ 108. 136. Hie Aglaſia & ſ Gal 1 Aug ep 120. & cont Adimantum. Gre ſ pſ 101. Hie ſ pſ 136.
h Cle papa. 1. recogn. Hie. ſ Iob. 1. Gre 2 mo. 2. Baſi ſ pſ. 28. hom. 1. Bed ſ. Gen 2. Am de Noe. a Aug ep 17. 120. & ſ. Ioa tract 41. Cyr 1 ſup. Ioan 11 14.
i Bed ſ. Exo 5
k Phil de gigantibus. Ori ſ. Ezech. hom 7.
l Hie Mic. 7
m Ori ſ. Ioſu. hom 9.
n Ori. ſ Le h. 7 & Nu h. 10. Hyſth ſ Levi Rup 1 ſ Lev. 5.

imitatores virtutum Aaron, & perfecti ſapientia: demum, quicunque ſemetipſos templum Dei, & templum exceſſum virtutibus ædificarunt, item mens & ſenſus: ædificans in ſe templum Dei, *Exod. 28. 29. 30. 38. 40. Levit. 1. 2. 3. 7. 8. 9. 12. 13. 16. Num. 10. c. Malach. 3. a.* Idem deſignant filii Sadoch, *a* & etiam ſervantes juſtitiam, qui verè ſunt ſacerdotes. *Ezech. 40. g.* Et filii Noë in arca, *b* ſunt Apoſtoli, & perfecti in Eccleſia, *Gen. 6. 7. 8.* Et filii Oziel, qui erant Miſaël, & Eliſaphan, ſunt doctores Evangelici, *Lev. 18. a.* Et filii Levi, qui congregantur ad Moyſen, hoc eſt, ad legem interpretandam, ſunt prædicatores, *Exod. 32. f.* Filii quoque Moyſis, ſunt ſancti, *Exod. 4. e.* Et filii abſolutè, nati pro patribus, *c* dicuntur Apoſtoli, aut baptizati ex gentibus, *Pſalm. 44. 128.* Filii quoque Saul, *d* dici poſſunt prædicatores ſub Prælato, *2. Reg. 24. g.* Et filii Samuel, qui ante dignitatem boni erant, & verè filii, in dignitate verò mali, typum gerunt eorum, qui in dignitatibus per ſuperbiam eriguntur, & qui promoventur ad ſacerdotium, promittentes ſervare vias Samuelis, quas promoti non ſervant, *1. Reg. 7. a.* Filii etiam Core, dicuntur diſcipuli Chriſti, *Pſalm. 43. 44. 45.* Et filii ſponſi, *Matth. 9. b.* Et filii Jacob, & Iſraël, dicuntur Apoſtoli, & prædicatores, *Gen. 34. 42. Levit. 15. a.* Et filii matris ſponſæ, dici poſſunt *e* Apoſtoli in primitiva Eccleſia, convertentes animas ad fidē, *Cant. 1. b.* Filium appellat Eli Samuelem, quia Prælati Eccleſiæ ſucceſſerunt in locum antiquorum Patrum, *1. Reg. 3. a.* Filii David ſunt Apoſtoli, & filii filiorum ejus, ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, *Pſal. 8. 131.* Et filius Ner, eſt lucens ſplendore ſacræ ſcripturæ, *1. Reg. 14. g. Ierem. 30. d. Ezech. 5. b. 14. d. 36. c. Mic. 5. a.* Filii etiam Job, typum gerunt Apoſtolorum, aut ordinis prædicantium, qui ſunt filii Chriſti, *Iob. 1.* Filii quoque Juda, diſcipuli Chriſti, *Abdi. d.* Et filii comparati ſponſo, dicuntur ligna ſylvarum, *Cant. 2. a.* hoc eſt, Apoſtoli, & Prophetæ ac etiā multitudo cœleſtium miniſtrorum, qui omnes licet ſint excellentiſſimæ vitæ, ſunt inferiores Chriſto. Filii Sion, *f* dicuntur fiduciam habentes in Chriſto, *Ioel. 2. f.*

Filii Jacob nimium ſeveri in vindicando ſtupro Dinæ, typum gerunt *g* magiſtrorum ſeveriorum adverſus vitia. Qui enim præputia abſciderant, mori minimè debebant, quia qui culpam plangunt luxuriæ, & voluptatem carnis in dolorem vertunt, à magiſtris non debent ſentire aſperitatem diſciplinæ, ne ipſe humani generis redemptor minus ametur, ſi pro anima pluſquam debet atteritur, *Gen. 34. b.*

Filii Core, ſunt Chriſtiani concordes *h* ſpiritu, & voce prophetica: & qui prius erant filii mali patris, facti ſunt boni, converſi ad Deum, *Pſal. 45. 83. 84. in titulo.* Et filii Jacob, vel Iſraël, ſunt fideles, & diſcipuli diligentes, & contemplativi & obedientes, *Exod. 19. a. 30. b. 1. Reg. 7. b. Pſalm. 116. 127. 148. 149. Iſa. 2. a. g. 66. c. g. Prov. 20. a. Abdi. g.* Filii patris Judæ, dicuntur fratres Chriſti, *Gen. 49. b.* hoc eſt, fideles, qui filii ſunt Dei per adoptionem. Et filii ſponſi, dici poſſunt fideles, *Matt. 9. b.* Et filios Levi, Juda, & Hieruſalem, ipſam Eccleſiam debemus accipere: non ex Hebræis tantùm, ſed ex aliis gentibus congregatam, *Exod. 47. g.* Et filius Jemini, ſeu Benjamin, id eſt, dexteræ, eſt populus Chriſtianus, qui in fide Redemptoris naſcitur, *1. Reg. 9. a. Iere. 6. a.* Et filius unius anni Saul, *i* deſignat eundem populum, habentem innocentiam parvulorum, *1. Reg. 13. a. Matth. 18. a.* In filiis Iſai providit Deus Regem, quia illi utiliter ad Eccleſiæ culmen veniunt, qui electorum magiſterio, & pacem cuſtodire, & diſponere, ſive conficere bella ſpiritualia didicerunt, *1. Reg. 16. b.* Filii Sion ſunt filii Eccleſiæ, *Thre. 4. a. Ioel. 2. e. Zach. 9. c.* Et filii inſtitutorum, *k* diſcipuli Apoſtolorum, *Iob 38. b.* Filii *l* quoque David, Chriſtiani, filii Chriſti, *Pſal. 88.* Et filii arietum, ſunt converſi & inſtituti à prædicatoribus, & diſcipuli qui formantur per eruditionem, quaſique pariuntur à Deo interius, & exterius à præceptore, vel ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, *Pſal. 28. 33. Gal. 4. b.* Sic deſignant eos, qui in judicio conſtituentur à dextris ut agni qui ſunt filii arietum. Et filii excuſſorum, dici poſſunt *m* Apoſtoli ſuccedentes Prophetis: vel quia orti ex Judæis qui excuſſi ſunt, & ejecti à Deo: vel ſunt boni ex malis orti. Aut filii excuſſorum, ſunt juvenes ad optandum parati, & qui in eccleſia expediti ſunt ad prælium contra hoſtes eccleſiæ: & diſcipuli Apoſtolorum, *Pſal. 126.* Filii ſervi debitoris, *n* qui jubentur venundari, ſunt populi ſubjecti Epiſcopo, *Matth. 18. c.* Et filius regis dicitur *o* populus Chriſtianus, in Chriſto renatus, *Pſal. 71.* Et filii areæ Chriſti ſunt qui purgati ſunt per tribulationes, *Iſa. 21. c.* Et filii ſervorum Dei, *p* ſunt diſcipuli Apoſtolorum, *Pſal. 101.* Et filii Prophetarum, *4. Reg. 4. d.* Et filii quoque Regis, quos viſitat Deus ſunt, qui ſe jactant Chriſtianos, *Soph. 1. b.* Et filii uteri Job ſunt, *q* quos Chriſtus doctrina ſapientiæ ſuæ, tanquam ſemine de utero cordis ſui formaverat, habentes in ſe per gratiam Dei formam gratiæ, & diſciplinam naturalis legis in veritate. Aut quos formavit in ſæculo, quos ante ſæcula in ſuo conſilio prædeſtinaverat, *Iob. 19. c. 42. c.* Filii etiam regni dicuntur, *r* ad regnum cœleſte pertinentes, *Matth. 13. e.* Et filii deſertæ, ſunt filii eccleſiæ ex gentibus: quæ prius erat deſerta, cùm eſſet in errore, *Iſa. 54. a. d. Pſal. 127.* Et filii cervarum, ſunt *ſ* diſcipuli prædicatorum, geniti in Evangelio, *Iob. 39. a.* Et filii ſterilitatis Sion, ſunt filii eccleſiæ: quæ inter Judæos erat ſterilis, & in gentilitate multos genuit filios, *Iſa. 49. e. 60. a.* Et filius advenæ, dicitur veniens ad fidem ex gentilitate, *Iſa. 56. a.* Et filii peregrinorum ſunt fideles deſcendentes ex gentibus, *Iſa. 60. b.* Et filius Abinoem eſt, qui in eccleſia ſervat *t* reſponſa patris cœleſtis, *Iudic. 5. a.* Et filius Annæ, *v* eſt robuſtus in fide, & tres filii, ſunt pro fide Trinitatis agentes fortia opera: filiæ verò duæ ſunt infirmiores, qui ſalvantur per duo præcepta charitatis, *1. Regum 1. c.* Filii ancillæ Dei dicuntur, *x* qui non ſolum electione, ſed natura ſunt ſervi Dei, ſicut Eva ex ſervitute peccati tranſivit ad ſervitutem Dei: ut ſic filius Evæ ſit ſervus Dei electione, & filius ancillæ, qui natus ex ea, quæ ancilla fuit peccando, & poſtea pœnitendo. Filius etiam ancillæ Dei, eſt obſervator diſciplinæ, *Pſal. 115.* Et filii Judæorum, ſunt *y* credentes ex gentibus, ſuccedentes Judæis in fide, *Matth. 11. c. Galat. 3. b. Ierem. 31. b. d.* Filiæ quoque Regum, ſunt *z* animæ imitatrices Martyrum: & diſcipulæ Apoſtolorum, *Pſal. 44.* Et filii orientales ſunt, qui de vero lumine ſunt profecti, *Ezech. 25. b.* Et filii terræ fœderis, ſunt Iſraël, & filiæ eccleſiæ, *Ezec. 30. a.* Et filius viduæ Sareptanæ, eſt populus Chriſtianus: & idem mortuus, & poſtea ſuſcitatus deſignat gentilem populum, aut genus humanum ſuſcitatum à Chriſto, *3. Reg. 17. d.* Filii aquilæ, *aa* ſunt prædicatores, qui per gratiam Chriſti renati ſunt, *Prov. 30. e.* Filii maris, ſunt *bb* in baptiſmo renati, *Hoſ. 11. d.* Filii benedictionis, dicuntur prædeſtinati, qui benedicti ſunt in benedictione data primo homini, *Amos 3. b.*

Filii, quidam ſunt *cc* regum terræ, alii autem hoc ipſum quod alieni ſunt à filiis regum terræ: nullus quidem eorum, qui ſunt ſuper terram, filii ſunt, ſed aut Dei, aut filii Dei, aut alicujus filiorū Dei. Quando ergo Salvator interrogat Petrum, dicente Petro, non à ſuis filiis, ſed ab extraneis: tale aliquid exiſtima

Marginal notes (left): a Hie. ſ. Ezec. 40. — b Orig. ſ. Gen. hom. 2. Am. de Elia. 21. — c Baſ. & Au. ſ. pſ. 44. Hie. ſ. Iſa. 86. & ad pronen. — d Gr. ſ. 1. Reg. 3. 7. 14. — Hie. ſ. Matt. 9. & ſ. pſ. 43. Orig. ſ. Exod. hom. 1. & ſ. Gen. ho. 17. Gre. ſ. Cant. 1. Am. ſ. pſ. 131. Gre. mo. 2. — e Ori. ſ. Can. hom. 2. g. Amb. ſ. pſ. 118. ſer. 2. & de Iſaac 4. — f Rup. ſ. Ioel. 2. — g Gre. 1. Reg. ep. 26. — h Baſ. & Au. ſ. pſ. 44. 45. Arn. ſ. pſ. 83. Bed. Pro. 20. Hila. ſ. Matt. Canon 9. Aug. 20. civ. Dei. 21. Hie. ſ. Ier. 9. — i Gre. ſ. 1. Reg. 9. 13. 16. — k Hier. ſ. Iob. 38. Gre. 18. mo. 11. — l Baſ. ſ. pſ. 28. ho. 1. & ſ. pſ. 33. Arn. ſ. pſ. 28. Hie. ſ. pſ. 28. & epiſt. ba. ſus Pamdalus. & ſ. Iſa. 21. — o: Aug. ſ. Iſa. 126. Bas. b. q. in pſ. — n Hil. ſ. Matt. Can. 10. Cle. Alex. 1. ſtrom. Orig. ſ. Matt. hom. 7. Tertul. adv. Marcionem. — o Hie. ſ. pſ. 72. — p Gre. ſ. pſ. 101. Bern. ſerm. parvo 45. — q Hie. ſ. Soph. 1. & ſ. Iob. 19. 42. & ſ. Mat. 13. Gre. 41. mo. 12. — r Orig. ſ. Mt. hom. 14. & ſ. Iob. lib. 3. Hie. ſ. Iſa. 49. 58. 60. 83. — ſ Gre. 30. mo. 8. — t Ori. ſ. Iud. hom. 8. — v Gre. ſ. 1. Reg. 1. — x Baſ. & Ar. ſ. pſ. 115.

Marginal notes (right): Mens, & ſenſus. — Doctores Perfecti. — Prædicatores. — Magiſtri ſeveri. — Chriſtiani. Diſcipuli Apoſtolorum. Contemplativi. Obedientes. Eccleſia. Succeſſores Apoſtolorum. Apoſtoli. — Prædicatores.

y Hil. ſ. Matth. Can. 11. Hie. ſ. pſal. 44. & ſ. Ezech. 25. 30. z Aug. ſ. pſ. 44. & ſerm. 201. 206. Greg. 9. mor. A. aa Bed. ſ. Prov. 30. bb Rup. ſ. Hoſ. 11. & ſ. Amos 3. cc Orig. ſ. Matth. 4.

iſtima dictum Dominus dicit de illis, qui extranei ſunt à Regibus terræ, ergò filii liberi ſunt, quoniam liberi ſunt, qui filii ſunt Dei, filii autem regum terræ liberi non ſunt: quoniam omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati, *Matth.17.d. Joan 8.d.*

Intelligentes ſublimia. Filii Aaron ſunt, a qui ſublimia, & divina intelligere poſſunt, ſublimes videlicet in ſapientiam, *Lev.6.c.13.a.*

Duo ordines ſacerdotum. Filii duo Eli, deſignare poſſunt b duos ordines Sacerdotum. & quia erant neſcientes Dominum, deſignant promotos ad ordines & dignitates ratione cognationis, & non ratione doctrinæ & virtutis 1. *Reg.2.c.* Deſignant etiam c Annam & Caipham neſcientes Dominum, &c.

Spiritualis & carnalis. Filii & filiæ, ſunt ſpiritualis & carnalis, ſive animæ fortiores & minus fortes, *Exod.3.b.10.13.20.21.32. Lev.10. Iſa.43.a.* Et filii & filiæ Sion, d ſunt recentes in Eccleſia, *Iſa 49.f.62.b. Gal.4.f.1.Theſ.2.b.* Et filii & filiæ prophetantes ſunt, qui ſunt majoris meriti in Eccleſia, *Joel.2.g.*

Volentes ſervare legem cum Judæis. Filius, & pater intrantes ad eandem puellam, ſunt e Chriſtiani, qui cum Judæis legem ſervare volunt, *Amos 2.c.* vel Sacerdos & Clericus, ſectantes eandem libidinem.

Genus humanum. Filii hominum in malã. Filius hominis in bonum. Spiritualis. Carnalis. Filii Seth ſignificant f genus humanum, *Numer.14.c.* Filii autem hominum, g ferè in malum accipitur, ut ſint humana ſapientes, & carnales, ac peccatores, *Pſalm.4.32.44.56.61.65.89.143.145.* Aliquando tamen in bonum ſumi poteſt h pro his, qui ad Chriſtum pertinent, *Pſalm.35.48.* Filius verò hominis in bonam accipitur partem, ut ſit filius interioris hominis, qui ſecundùm hominem interiorem vivit, *Iſa.56.a. Ezech 2.a.* Sic dicitur paſſim Ezechiel filius hominis. Et homo novus & ſpiritualis, qui oritur à vetere & carnali, dicitur filius hominis, *Pſalm.8.* Aliquando in Scripturis filii hominum, dicuntur generaliter homines: aliquando propriè quodammodo dicuntur filii hominum propria quadam ſignificatione, ut non omnes homines intelligantur, maximè quando habet diſtinctionem. Non enim ſine causâ poſitum eſt, *Pſalm.35* Homines & jumenta ſalvos facis Domine, filii autem hominum, quaſi his ſequeſtratis, oſtendit ſejunctos filios hominum non ſolum à jumentis, ſed etiam ab hominibus, qui ſalutem jumentorum quærunt à Deo, & pro magno hoc deſiderant. Homines ergò ſunt, qui cum jumentis gaudent in re: filii autem hominem gaudent in ſpe. Illi præſentia ſectantur cum jumentis: iſti futura ſperant cum Angelis. Sic dicitur Deus memor hominis quaſi abſentis, & viſitare filium hominis quaſi præſentem, *Pſa.8.*

Credentes ex Judæis & gentibus. Filii Noë, Sem & Japhet operientes patrem, ſunt i credentes ex Judæis & gentibus honorantes paſſionem Chriſti. *Gen.9.c.* Et filii duo k ſunt gentilis & Judaicus populus, *Luc.15.g.* Senior quidem eſt Judæus, junior verò & prodigus, gentilis: vel junior eſt peccator, ſenior verò juſtus, ſed in quem poſſit cadere invidia. Et filius qui renuit facere voluntatem patris, quam tamen poſtea fecit, eſt gentilis populus, & qui prius peccaverunt, & poſtea converſi ſunt. Qui verò dixit Faciam, & non fecit, deſignat Judæos promittentes ſervare legem quam non ſervarunt, & voventes, vota tamen non implentes, *Matth.21.d.* Et filii duo Joſeph, l ſunt duo populi, *Geneſ.41.g. 48.a.* Et filii Moyſis, *Exod.a.d.18.a.* deſignantur etiam carnales & ſpirituales. Item filius meretricis mortuus, eſt populus Judæorum, filius verò alterius meretricis vivus, eſt populus Chriſtianus ex gentibus, *3.Reg.3.d.* Et filii viduæ ſubjecti creditoribus, ſunt gentilis & Judaicus populus ſubjecti diabolo per peccatum, *4.Reg.4.a.* Et filii Juda, & filii Iſrael, duo ſunt populi m in una fide: vel Principes Eccleſiarum inſtructi armatura Apoſtoli, *Hoſe.1.d. Joel.3.b.* Et dum dicitur filii Iſrael, & Joſeph, *Pſalm.76.* Sunt duo Populi: filii Iſrael, ſunt Judæi: filii Joſeph, Eccleſia ex gentibus. n Filii gratiæ ſunt credentes ex gentibus, *Zacharia 9.c.*

Converſi ex Judæis. Filii matris ſponſæ, dici poſſunt o converſi ex ſynagoga, ut Paulus & alii, qui pugnaverunt contra eam: vel etiam Apoſtoli filii Hieruſalem cœleſtis, quæ eſt mater noſtra: & Prophetæ: & Angeli cuſtodes: qui omnes pugnant contra animam peccatricem, ut eam reducant in ſponſi gratiam, *Can.1.b.* Et filii non negantes, dicuntur credentes ex Judæis, *Iſa.63.b.* Filia etiam Sion, deſignat credentes ex Judæis *Joan.12.b. Zach.9.c.*

Judæi. Filii Iſrael, qui dicuntur filii unius viri, ſunt Judæi, qui unam habebant legem. *Gen.42.b.* Et filius Procuratoris domus Abrahæ, dici poteſt populus Judæorum, qui erat velut filius legis, *Geneſ.51.a.* Et filii Eli neſcientes Dominum, o ſunt populus Iſrael, qui noluit cognoſcere Chriſtum, *1.Reg.2.e. Joan.5. Iſa 1.a.* Filii decem eſſent Judæi, ſi per legem decalogi eſſent in Eccleſia geniti, *1.Regum 1.b.* Filii alieni. *Pſalm.17.108.147. Hoſ.5.b.* dicuntur Judæi, & mali: filii ob retentam magnitudinem imaginis: alieni, ob amiſſam rectitudinem. Filius nurus Eli, dicitur populus Judæorum, durus nequitia, & inſuperabilis perfidia, *1.Reg.4.d.* Filii ſeptem Iſai, qui non eliguntur in Reges, deſignare poſſunt perfectos inter Judæos: qui comparati Chriſto rejiciuntur. vel deſignant eos, qui robuſta quidem faciunt opera, ſed ſpiritualia non intelligunt, qui ideò ad regendum ſunt inepti, *1.Reg.16.b.* Filii Hieruſalem dicuntur aliquando habitatores Hieruſalem, qui erant Judæi, *Iſa 11. Matth 23.d.* Et filii matris Chriſti, p ſunt Judæi filii ſynagogæ, *Pſalm.63. Cant.1.b.* Et filii Rachel, quos ploravit, quia non ſunt, q deſignant Judæos, qui per incredulitatem amittuntur. *Innocentes.* Item Innocentes, qui nati ſunt, ubi ſepulta eſt Rachel, vel etiam Chriſtiani, qui occiſi non pereunt, *Iſa.31.c. Matth.2.d.* Filia Archiſynagogi, r eſt populus Judaicus, qui prius vocatus eſt ad fidem, ſed poſterius credet, *Matth.9.c. Marc.5.c. Luc.8.f.* Et filii ſcelerati, & deſertores, dicuntur ſ Judæi, *Iſa.1.a.20.a. Jerem.3.g.11.d.* Et filii Edom, *Pſalm.13.6.* Filii autem Ephraim intendentes arcum, t ſunt Judæi promittentes ſervare legem quam non cuſtodierunt, *Pſalm.77.* Et filii viri ſtulti, v ſunt Judæi, diſcipuli Phariſæorum, *Job 5.a.* Filii etiam regni. *Matt.8.a.* dicuntur Judæi in quos ante Deus regnavit & legem acceperunt à Deo, ad quos Prophetæ miſſi ſunt, apud quos templum, & ſacerdotium fuit. Filii fornicationum, fuerunt x filii Iſrael, imitantes idololatriam majorum, cujus gratia diſſipati fuerunt, *Hoſ.2.a.* Filius reguli curatus hora ſeptima, eſt populus Judaicus converſus juxta finem mundi. *Joan.4.g.*

Hæreſim ſequentes hæreticorum. Filii Aaron Nadab, & Abihu, ſunt y hæretici nutriti in Eccleſia, ſed ab ea ejecti, *Lev.10.a.* Filios autem ſapientum ſe dicunt hæretici, hoc eſt, diſcipulos Apoſtolorum, & habentium doctrinam Apoſtolicam à quorum tamen doctrina degenerarunt. Et filios Regum antiquorum, hoc eſt, z Philoſophorum, *Iſa.19.b.* Filii autem violentorum, ſunt ſequaces hæreticorum, *Job 27.c.* Filii autem Ceturæ non pertinentes ad promiſſiones Abrahæ, ſunt aa hæreſes & ſchiſmata, quæ excluduntur ab Eccleſia. *Hæreſes. Schiſmata.* Dicuntur etiam filii concubinarum, *Gen.35.a.* Et filii impiorum, bb ſunt diſcipuli hæreticorum, qui & filii diffidentiæ, *Jer.12.a. Ephe.2.a.* Et filii Hieruſalem, qui immolantur, ſunt nati in doctrinis hæreticorum, ſub quibus pereunt.

a Iſy. ſ. Lev. 3. & 11. b Gr. ſ. 1. Re. 2. c Ra ſ 1 Re 8. d Hie ſ Iſ 49. & ſ Joel. 3. e Gle ut ſ. Amos 2. f Ori ſ. Num. hom. 18. g Baſ ſ pſ 48. Hie Cyp. & ſ Ezec. 2. 30. & ſ Iſa 18. h Au ſ pſ. 8. 35. 48. 56. i Au 12. cõt. Fauſt 13. k liber epiſt. beati. & ſ Matt. 21 & epiſt. [illegible] l Bed ſ Ge 48. & ſ. Exod 5. m Gre ſ. Exe. hom. 3. Hie ſ Joel. 3. Aug ſ. Pſa. 78. Rug Zac 9. o Ori ſ. Matt. hom 18 & ſ. Can hom. 1. Hie ſ. Iſa 63. Au ſ Gal. 3. & ſ Joan. tract. 51. Cyr. cont Iulianum 9. o Gre ſ. 1 Re 1. 4. Bed ſ Exo 5. Bern ſ Can. ſerm 82. Gre ſ. 1. Reg. 4 10. Ori ſ. Matt hom. 10. & ſ Can ho 1. 2. Arn ſ pſ. 17. Au ſ pſ 68. p Ber ſ Can. ſer 1. q Hil ſ. Matt. Can. 1. r Ori ſ Lib 6. ſ Hie ſ Iſ. 1. 20. t Aug ſ Pſ 77. v Gre 6 m. 1. x Au ſ. Hoſ. 2 & 4. Ioan. y Iſy. Lev 10. z Hie ſ Iſ 19. aa Au ſ. Ge 35. Bed ſ Ge 25. bb Hie ſ Hiere. 12.

Filii

a Ori. hom. 7. b Hie ſ Iſ 30 57 c Orig ſ Iud hom. 8. Hie ſ er 3. & ſ Ezec. 16 25 & ſ Amos 1. & ſ Hoſ 2. & ſ Pſ 143. Gr 20 m. 11. H e 7. Hoſ 11. & ſ Pſ. 77. & ſ Ioel. 3 & ſ Zach 9. Hie ſ. Mich 1 Greg ſ 1. Re. 1

Filii verò Dei, qui etiam immolantur, *a* ſunt nati in Eccleſia, ſed in errorem inducti, *Eze. 16. e.* Et filii deſertores ſunt *b* hæretici, & omnes peccatores, qui & filii mendaces dicuntur, *Iſa 30. a.* Filii etiam auguratricis, & filii perditionis, ſunt auguriis & idololatriæ, ac erroribus vacantes, *Iſ. 57. a.* Et filii humiliantium Eccleſiam, ſunt filii perſecutorum Eccleſiæ, *Iſa. 60. a.* Filii Orientis, qui venerunt cum Madian, & Amalec, contra Iſrael, ſunt *c* hæretici baptizati impugnantes Eccleſiam, *Iud 6. a* Filii & filiæ ſunt diſcipuli hæreticorũ, qui & filii Ægypti dicuntur, *Ier. 3. g. Eze. 16. c. 44. f Iob 17. b. 20 b. 24 b. 28. b. Hoſ. 4. d. 5. b. 9. d. Ioel. 3. b. Amos 7. d.* Et filii Ammon, qui de Loth, hoc eſt, declinatione in ſpelunca geniti ſunt ſemine, & generati in ebrietate, & inceſtu, deſignant hæreticos. *Ezech. 25. a.* deſignant etiam ſciſmaticos, qui ſeparant quidem deceptam multitudinem ab Eccleſia Dei: ſed in eadem regula fidei permanentes, cupiunt dilatare terminos ſuos, *Amos 1. d.* Filii alieni ſunt hæretici: quorum filii dicuntur ſicut novellæ plantationes, hoc eſt, cogitationes eorum ab ipſis adinventæ, nec ſacræ Scripturæ conformes. Filiæ verò eorum compoſitæ, ſunt verba, quæ ornant & componunt ad decipiendos ſimplices, *Pſalm. 143.* Filii etiam ſtultorum, ſunt diſcipuli hæreticorum, *Iob 30. b.* Et filii maris, ſunt diſcipuli hæreticorum, qui in amaritudine, & falſis hæreticorum aquis fuerunt procreati, *Hoſ. 11. d.* Et filii Ephraim dicuntur hæretici, quia tribus Ephraim receſſit à templo, & fabricavit vitulos aureos. Et dicitur Ephraim filius non ſapiens, propter inſipientiam hæreticorum, *Hoſ. 13. d. Pſalm. 77.* Filii autem Græcorum, gentiles ſignificare ſolent. *Ioel. 3. a. Zach. 9. c.* Filii etiam Aſſyriorum, ſunt hæretici, aut gentiles, *Eze. 23. a.* Et dicuntur filii iniquitatis, *Hoſ. 10. c.* Et filii deliciarum Iſrael, ſunt ſectatores hæreticorum, *Mich. 1. d.* Eoſdem deſignant filii Samariæ, & Sodomæ, & filiæ Taphnis, *Ezech. 16. f. 30. e.* Item filiæ Tyri, *Pſa. 44.* Et filii Belial, ſunt idololatræ, & inobedientes Prælatis, ac ſuperbi, quæ omnia ſunt in hæreticis, *1. Reg. 2. c. 10. d.*

Perverſores. Cogitationes & verba hæreticorum. Gentiles. Damones.

d Au ſ Pſ. 88. Gre 13 mo 15 Hie epiſt ad Paulinum.

Filii Loth, id eſt, filii declinationis, ſunt *d* ſpiritus apoſtatici, qui à veritate declinando, in ſatellitium diaboli diſceſſerunt. *Pſa. 82.* Eoſdem deſignant filii Mepheos, *Ier. 2. d.* Et filius primogenitus Pharaonis, poteſt eſſe ſuperbia diaboli, *Exod. 4. f.*

Religioſi boni viri

Filii Rechab, qui cùm incluſerunt ſe in civitate, primi captivi ducti ſunt, *Ier. 35. b.* deſignant religioſos, qui captivantur, cùm miſcentur ſæcularibus: vel deſignant bonos homines qui primi patiuntur injuriam à malis.

Filii Laban murmurantes contra Jacob, *Gen. 31. a.* ſunt Clerici inferiores contra Religioſos.

e Gre Nyſſ de vita Moyſis. f Orig ſ Lev hom. 14. Iſy ſ Lev 24 g Hie ſ Za. 6. h Hie ſ. Iob. 1. i Ori ſ Rom. 3

Vacantes doctrina ſæculari.

Filius adoptivus filiæ Pharaonis fuit Moyſes, *Exod. 2. f.* & deſignat eos, *e* qui nondum valentes perfectæ doctrinæ vacare, ſe ſubjiciunt mundanæ, & inflatæ ſcientiæ. Et filius Iſraelitidis & Ægyptii eſt, *f* qui credit literam legis, ſed dat illi ſenſum carnalem, vel eſt diſcipulus habens ſimul doctrinam Theologicam, & ſapientiam vanam Ægyptiorum, *Lev. 24. c.*

Filius Sophoniæ, id eſt, viſitationis Domini dicitur Joſias, hoc eſt, ſalvatus, *g* quia viſitatur à Domino, qui prius malè ægrotaverat. *Zach. 6. c.*

Dona Spiritus ſancti. Sacramenta

Filii Job ſeptem, *h* ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti ſignificare poſſunt, & etiam Sacramenta: quæ omnia ſunt à Chriſto, tanquam à Patre, *Iob 1. a.*

Ignari

Filii non tranſeuntes Jordanem cum Patribus, *Ioſ. 1. d.* ſunt *i* non docentes neq; verbo, neq; exemplo.

k Au. ſ Pſ 78.

Exiſtentes in peccato.

Filii mortis, aut mortificatorum, dici poſſunt, *k* qui erant in peccato, *Pſ. 78.* Et filius viduæ civitatis Naim ſuſcitatus à Chriſto, deſignat eum, cujus peccatum jam foras prodibat per operationem, *Luc. 7. c.*

l Bed ſ Exo 1. m Aro ſ Pſ. 101. n Phil. de ſac. Abel & Cai. o Ori ſ. Re. 3. p Hie ſ. Iſ. 14 q Aug ep. 19. & 1. q in Evang 31. s Phil. 1 alle. Orig ſ Num. hom. 20 & 22. & ſ Rom 8.

S nſus boni. Cogitationes

Filii Iſrael multiplicati in Ægypto, *Exod. 1. a.* ſunt *l* ſenſus boni & ſpirituales, qui multiplicantur in carne, cùm mortificatur Joſeph.

Filii, & filiæ, ſunt *m* ſenſus & cogitationes, *Pſ. 105.* Et filii concubinarum, ſunt *n* cogitationes ex ſcientiis encyclyis prodeuntes, *Gen. 25. a.* Et filii Hieruſalem, quos ipſa ejicere dicitur, ſunt bonæ cogitationes à Deo inſitæ. Filii verò ſororum ejus, ſunt errores, quos ejiciunt tranſeuntes ad alios errores, *Eze. 16. e.* Et filii malorum patrum, ſunt pravæ cogitationes, *Iſa 14. c.*

Hæreticorum ſenſus.

Filius primus David & Bethſabee mortuus, *o* eſt primus ſenſus ſectæ à divina ſapientia alienæ: qui mox extinguendus, *2. Reg. 11. d.* Et filius Tabeel, *Iſa. 14. c.* deſignat *p* errores hæreticorum, & Philoſophorum, quos ipſi veritates aſſerunt eſſe, eiſque nituntur in Eccleſia principatum exhibere.

Opera.

ſ Gr. ſ. 1 Re 15 Orig ſ Reg. h. 1. & ſ Ma. hom 22. Gr ſ. 1. Reg. 1 Hie, 2 cont. Iovian & ſ. Iſa 7. 14. Ori ſ. He. h. 7. Aug: q in Evang 25. s Phil. de ſac. Abel & Cai. v Hil ſ Pſ. 136 Hie ſ. Eze. 16 x Gr 12 m. 13 & ſ. Exo. ho 3 Iſy ſ Lev 25. Hie ſ Ier. 29. y Aug ſ Pſal. 102. 127.

Filii aliquando dicuntur *q* opera: ut filium parere, ſit operari, *Gen. 21. a. 38 a.* Et filios parere in dolore, eſt difficulter benè operari, *Gen. 3. c.* Et filius, quem parit mulier, cujus gratia fit immunda, *r* eſt opus minus malum: ſicut filia, & majus malum, *Pſa. 16.* Et filii, qui ſuccedunt primo loco in hæreditatem ſunt bona opera, *Ge. 17. 18. Exo. 2. Deu. 25. b. Matt. 22. c.* Et filii legitimi ſunt opera legi conformia. Filii autem concubinarum, ſunt opera timoris ſervilis, *Gen. 25. a.* Et filia vendita, dici poteſt ſubjectio devota, vel operatio bona, *Exod. 21. a.* Et filii mulierum, ſunt *ſ* opera virtutum, aut bonæ cogitationes: quibus diabolus privare conatur animas. *1. Reg. 15. g.* Et filiæ Salphaad, ſunt opera per quinq; ſenſus benefacta: & qui habent ſecùndùm locum in hæreditate, quaſi minora exercentes opera, *Nu. 27. a.* Et filii Elcana & Phenenna, ſunt opera juſtitiæ ex converſione: vel opera vitæ activæ, quæ accipiunt partes, ſed non aſſiſtunt Deo, ut Samuel. Filius verò Elcana & Annæ, eſt opus perfectum, aſſiſtens Deo per cõtemplationem, vel eſt *t* gaudium internæ viſionis: quod non acquiritur, niſi per longum tempus, *1. Re. 1. a.* Filii ſervi, qui renuit libertatem propter ipſos filios, ſunt etiam opera, *Exo. 21. a.* Filii ancillarum poſiti à Jacob primo loco in itinere, ſunt imperfectæ virtutes, aut timor ſervilis, ſeu opera ex timore ſervili facta. Filii verò Liæ, ſunt perfectiores virtutes, & timor jam filialis, & opera his reſpondentia. Filios autem Rachaelis, eſt perfectio charitatis expellentis timorem, *Ge. 33. a.* Filii præterea ancillarum, ſunt humilitatis officia. Item carnalia opera, *Ge. 16. a. 21. b. 37. a. Exo. 23. b. Matth. 18. f.* Filii quoque adulterini, ſunt vitia & mala opera. Et filii Edom, *v* ſunt vitia & opera terrena, *Pſal. 136.* Filius & filia, quos devorat inimicus, ſunt opera bona, quæ peccantes amittimus, *Ier. 5. d.* Et filii ſicut novellæ olivarum, ſunt bona opera, *Pſal. 127. 101.* Filii in quos reddit Deus iniquitatem Patrum, ſunt opera, *Exod. 20. a. 34. a. Deut. 5. a.* Sic maledictus eſt Chanaan, filius Cham, *Gen. 9. d. 1. Tim. 2. d.* Filii nobiles, ſunt *x* bona opera: ignobiles verò mala, *Iob 14. d.* Et filii & filiæ, ſunt fructus operum fortes & infirmi. *Exod. 21. a. Lev. 25. f.* Filii quoque Sedechiæ, ſunt opera, *4 Reg. 25. b.* Et filiæ dandæ viris, ſunt bona opera copulanda veritati fidei, *Ier. 29. b.* Filius Procuratoris Abrahæ, dici poſſunt opera legis, quibus non datur hæreditas promiſſa Abrahæ, hoc eſt, vita æterna, quia non ex lege, aut ex operibus legis eſt eſt juſtitia, *Gen. 15. a.*

Opera legis.

Merces operum.

Ut filii ſunt opera, ita filii filiorum, ſunt *y* mercedes operum: ut cum dicitur, *Pſalm. 102.* Juſtitia illius in filios filiorum, Et *Pſa. 127.* videas filios filiorum tuorum, hoc eſt, percipias præmium reſpondens operibus, à ſapientia, & virtutibus genitis.

Filii

Filii ſecundū aliquam cauſam.

Filii etiam dicuntur alicujus rei, ad quam pertinent, tanquam cauſam in aliquo genere cauſæ: vel propter aliquam ſimilitudinem: ut dicuntur *a* filii lucis, qui in luce gratiæ geniti ſunt, & opera lucis faciunt, 1. *Theſ.* 5. *Col.* 5. *b.* Et filii contumaciæ, qui opera contumacia faciunt, *Epheſ.* 5. *b.* Et filii iræ, qui opera digna ira & vindicta Dei faciunt. Dicuntur autem natura filii iræ, qui ab ipſa nativitate digni ſunt ira, vel quia revera digni ſunt ira, *Epheſ.* 2. *a.* Et filii perditionis ſunt: qui ſecundum merita pereunt, aut perituri ſunt, *Ioa.* 17. *b.* Filii etiam terræ dicuntur *a* terrena requirentes, *Iob* 38. *e.* Et filii mortis, qui rei ſunt mortis, 1. *Reg.* 20. *a.* Et filii captivitatis, qui captivi fuerunt, 3. *Eſdr.* 2. *a.* 4. *a.*

Locus pinguis.

Filius olei, quantum ad literam, eſt *b* locus pinguis & uber. *Iſa.* 5. *a.* Poteſt autem ſignificare ſacram Scripturam. Et duo filii olei, ſunt duo teſtamenta, vel ſacerdotium & lex, *Zach.* 4. *d.*

Virgo Maria. Eccleſia.

Filia Principis, dicitur *c* beatiſſima Virgo Maria, *Cant.* 7. *a.* Item *d* Eccleſia filia Chriſti in baptiſmo renovata. Et filia patris Abrahæ, & non matris, dici poteſt Eccleſia filia Dei, & non ſynagogæ quam non imitatur, *Gen.* 30. *c.* Et filiæ Laban, ſunt Eccleſiæ ex gentibus, *Gen.* 31. *e.* Idem deſignat filia ſacerdotis Eliopoleos, uxor Joſeph, *Gen.* 41. *f.* Et filiæ Ægypti diſcurrentes per murum. *Gen.* 49. *c.* Filia quoque Pharaonis, quæ adoptavit Moyſen *e* Eccleſia ex gentibus. Item filiæ ſeptem ſacerdotis Madian, *Exod.* 2. *c.* Et filia Sion, *f* eſt Eccleſia ſuccedens ſynagogæ, *Iſa.* 62. *d.* Et filia Jepthe virgo, eſt *g* Eccleſia filia & ſponſa Chriſti, quam ſibi virginem copulavit, eamque in holocauſtum offeret, quum tradet regnum Deo Patri, *Iud.* 11. *f.* Et filia Chananææ, *h* populus gentilis ſeu Eccleſia ex gentibus, *Matth.* 15. *c.* Et filia abſolutè, *i* Eccleſia per amorem à Deo genita. Et filia Dei Patris, quia ſponſa filii: & filia Regis, *Pſa.* 44. *Thren.* 1. *b.* Et filia multitudinis, eſt Eccleſia ex multis conſtans, *Can.* 7. *b.*

Cœleſtis patria. Anima.

Filia Sion dicitur *k* Hieruſalem, & ſignificat Hieruſalem cæleſtem, quæ naſcitur ex Sion, hoc eſt, ex contemplatione, quam ſequitur viſio pacis, *Pſa.* 6.

Filiæ interdum ſunt *l* animæ, ad divini verbi conceptum præparatæ, 1. *Reg.* 8. *c.* Eædem dicuntur filiæ Sion, *Ier.* 6. *f.* *Thre.* 1. *b.* Et filiæ populi Dei, *Ier.* 8. *g.* 14. *c.* *Sapb.* 3. *c.* Filiæ autem comparatæ ſponſæ, ſunt animæ comparatæ beatæ Mariæ, *Cant.* 2. *b.* Et filiæ Hieruſalem ſunt animæ, quæ appellant Hieruſalem cœleſtem matrem ſuam in hoc mundo: vel in cœlo collocatæ: & quia filiæ, ſunt animæ infirmiores. Item ſpiritus, anima, & caro, *Cant.* 1. 2. 3. 6. *Iſa.* 1. *b.* 3. *c.* 37. *d.* 58. *a.* *Ezec.* 16. *g.* *Pſalm.* 72. Filia abſolutè dicitur anima, per amorem à Deo genita, & filia Regis, & filia Dei Patris quia ſponſa filii: filiæ quoque Regum ſunt animæ generoſæ in fide & virtutibus, & diſcipulæ Prædicatorum, & Prælatorum, *Pſalm.* 44. Et filiæ Judæ, ſunt animæ Confeſſorum, quia Judas confeſſionem interpretatur, *Pſa.* 47. Et filia Jephte, eſt anima noſtra, quam debemus offerre Deo, *Iud.* 11. *f.* Filia Sacerdotis, eſt anima nutrita in fide, *Lev.* 22. *b.* Filiæ quoque ſunt mentes infirmæ in Eccleſia, 1. *Reg.* 8. *c.* *Iſa.* 60. *a.*

Activi & contemplativi.

Filiæ duæ Saulis, ſunt dediti vitæ activæ, & contemplativæ: & dicuntur filiæ propter fœcunditatem: activa parit multitudinem operum, contemplativa plenitudinem internorum gaudiorum. Et filia Achimaas Achinoen, *m* eſt bona voluntas, quæ eſt à Chriſto, & parit utramque vitam, 1. *Regum* 14. *g.*

Lex Prophetia, & Evangelium.

Filiæ Job tres deſignant *n* legem, & Prophetiam, & Evangelium, *Iob* 1. *a.* Item plebes infirmiores, fidem Trinitatis conſtanter habentes: vel tres ordines fidelium, Paſtorum, continentium, & conjugatorum.

Pœnitentes ex gentibus. Animæ carnales.

Filiæ Tyri, hoc eſt, filii fortiſſimi, nempe Dei, dicuntur *o* pœnitentes ex gentibus, & etiam ſunt filiæ Tyri, hoc eſt, anguſtiæ, pœnitentes & credentes ex gentibus. Item divites ex gentibus, *Pſa.* 44.

Filiæ hominum *p* dicuntur animæ habentes carnalia opera, & ea, quæ per ſenſum habentur, *Gen.* 6. *a.* Et filii Laban, ſunt animæ ſervientes mundo, aut diabolo, *Gen.* 31. *f.* Et filiæ Moab, ſunt *q* animæ infirmæ adhærentes hæreticis, *Iſa.* 16. *a.* Et filia Sidonis, eſt anima, quæ polluit corpus ſuum voluptatibus, & turpitudine, *Iſa.* 23. *c.* Et filia Babylonis, anima mundana, *Pſa.* 136. *Zach.* 2. *b.* Et filia Dei alieni, anima ſerviens peccato, *Mal.* 2. *c.* Et filiæ gentium robuſtarum, ſunt animæ ſequentes dæmonia, *Ezech.* 32. *d.* Filia latronis, eſt Judæa, quaſi filia diaboli, & anima *r* peccatrix, *Mich.* 5. *a.* Et filiæ Chanaan, quæ non junguntur Iſaac, hoc eſt, Chriſto ſunt animæ perverſæ, *Gen.* 24. *a.* 28. *a.* *Exod.* 32. *a.* Ita filiæ Cheth, odioſæ Iſaac, & Rebeccæ, *Gen.* 27. *g.* Filia quoque Chananeæ obſeſſa à dæmonio, eſt anima peccatrix, *Matth.* 15. *a.* Et filiæ Saphaad, ſunt *ſ* terreni in terra hæreditatem habentes, de quibus Moyſes non tulit ſententiam, niſi conſulto Domino, *Num.* 27. *b.* Et filia Archiſynagogi domi mortua, eſt peccans ſolum in corde, *Matth.* 9. *c.* *Marc.* 5. *c.* *Luc.* 8. Filiæ quoque Hieruſalem ſunt *t* effœminati Doctores in Eccleſia, & Philoſophi docentes voluptates, *Ezech.* 13. *c.* *Iſa.* 32. *b.* *Ierem.* 11. *b.* Et filia Juda dicta Hieruſalem, eſt anima peccatrix in Eccleſia, *Thren.* 1. *a.* 2. *d.* Filiæ, quæ congregaverunt divitias, ſunt *v* Eccleſiæ hæreticorum, *Prov.* 31. *d.* Filiæ enim abſolutè ferè nuſquam in bonum ſumuntur, *Cant.* 2. *a.* *Gen.* 49. *c.*

Civitates ſubjecta. Anima decepta ab hæret. Synagoga. Dignitas ſimoniacè accepta. Caro. Peccatum. Concupiſcentia. Voluptas. Paſſiones carnis.

Filiæ Tyri, dicuntur ad literam civitates ſubjectæ Tyro in regione illa. Et deſignant animas deceptas ab hæreticis, *Ezech.* 26. *a.*

Filia Sacerdotis fornicans, erat *x* ſynagoga fornicans à Deo: unde flammis exuri jubetur, *Lev.* 21. *a.* Et filia hominis Chananæi, quam accepit Judas uxorem, dici poteſt ſynagoga: vel etiam dignitas Eccleſiaſtica ſimoniacè accepta, *Gen.* 38. *a.* Filiæ confidentes, *y* ſunt ſynagogæ, & civitates Judææ, *Iſa.* 32. *e.* Filia Principis ſynagogæ mortua, eſt *z* plebs Judaica, *Matth.* 9. *c.* Et filia Edom, ſynagoga Judæorum, *Thren.* 4. *d.* *Pſal.* 136. Et filia diſperſorum, eſt ipſa ſynagoga, *Soph.* 3. *b.* Filia multitudinis *aa* eſt plebs Judaica, multiplicata in Ægypto, *Can.* 7. *d.* dicitur etiam filia latronis, *Mich.* 5. *a.* quia condemnato Chriſto, amplexa eſt Barrabam.

Filia Babylonis, & filia Chaldæorum, *bb* carnem aliquando ſignificare poteſt. Item peccatum in anima: & inordinatam concupiſcentiam, ex confuſione naſcentem. *Pſa.* 136. *Iſa.* 47. *a.* Et liberi matris Agag, ſunt *cc* motus carnis inordinati, 1. *Reg.* 15. *g.* Et filia Herodiadis, *dd* eſt voluptas: quæ ſaltare dicitur, quum ad illicita nos incitat, *Matth.* 14. *a.* Filius dividitur contra Patrem, *ee* cùm concupiſcentiæ reſiſtunt animæ, *Luc.* 12. *g.* Et filii matris ſponſæ, ſunt paſſiones carnis adverſus animam pugnantes, *Can.* 1. *b.* Sciendum autem, *ff* Abraham & Iſaac non genuiſſe filias: Jacob verò unam, & ipſam fratribus ac parentibus moleſtam: unde homines effœminati filias procreant, hoc eſt cogitationes carnales. Et ipſæ concupiſcentiæ dicuntur filiæ hominum, *Gen.* 6. *a.* Et filiæ Chanaan, quæ non junguntur *Iſaac*, i. e. Chriſto, ſunt concupiſcentiæ, *Gen.* 24. *a.*

Philoſophia.

Filia Pharaonis, quæ non habuit filium, niſi adoptivum, eſt *gg* ſcientia, aut Philoſophia mundana, quæ non parit perfectas virtutes, *Exod.* 2. *b.*

a Gr. 29. mor. b Hie. ſ. Iſa. 5. & ſ. Zac. 4. c Am. de inſtit. virg. 14. d Gr. ſ. Can. 7. e Ori. ſ. Exo. hom. 2. f Hie. ſ. Iſ. 62. & ad Princ. g Aug. q. ſup. Iud. 49. Chry. de Ieph. h Hil. ſ. Mat. Can. 5. i Baſ. ſ. pſ. 44. Bed. ſ. Iſa. 49. & ſ. Thren. 1. k Aug. ſ. pſ. 9. l Gr. ſ. 1. Reg. & ſ. Can. 2. 5. Hier. ep. audi filia. Orig. ſ. Cant. hom. 2. 3. & ſ. Eze. hom. 7. Am. de Iſa. 3. Hie. ſ. Iſa. 1. 3. & ad Princ. & ſ. pſ. 47. Arn. ſ. pſ. 72. Baſ. ſ. pſ. 44. Aug. ſ. pſ. 47. Chry. de Ieph. Iſy. ſ. Lev. 22. m Gre. ſ. 1. Reg. 14. n Hie. ſ. Iob. 5. Gre. 1. mor. 12. o Hie. ad Pri. & ſ. Iſa. 23. & ſ. pſal. 44. p Amb. de Noe 4. Phil. de gigã. & quod Deus ſit immutabilis. p Hie. ſ. Iſa. 16. 23. & ſ. Mal. 2. r Hie. ſ. Mi. 5. ſ Ori. ſ. Nu. hom. 20. & ſ. Matt. cap. 1. Amb. Exhort. ad vi. t Ori. ſ. Eze. hom. 3. Hie. ſ. Eze. 13. v Ca. ſ. Pro. 31. Rup. ſ. Can. 2. Hie. ſ. Ez. 26. x Iſy. Lev. 21. y Hie. ſ. Iſ. 32. & ſ. Soph. 3. z Hi. ſ. Matth. Can. 9. Aug. ſer. 74. aa Rup. ſ. Can. 7. & ſ. Mic. 5. bb Hi. ſ. pſ. 136. Eulg. epiſt. 4. cc Gre. ſ. 1. Reg. 15. dd Hi. ſ. Matth. 14. ee Am. ſ. Luc. 12. & de Iſaac. ff Ori. ſ. Nu. hom. ff Phil. de gigantibus. gg Gr. Nyſſen. Filia de vita Moyſ.

Filia Pharaonis conjuncta Salomoni *a* eſt lex peccati, quæ originem habet à diabolo, cui tradit in dotem Gazer, hoc eſt, animam, 3 *Reg* 9.*c*.

Filiæ Loth duæ, ſunt temporalia bona, & vita corporalis, quæ exponi debent pro ſalute proximi. Hæ inebriant patrem, hoc eſt, pervertunt ſenſum poſſidentis Et ex eo concipiunt Moab & Ammon, hoc eſt malas operationes, quæ non intrant Eccleſiam Dei, *Gen*.19.*g*. Item ſunt ſuperbia & inanis gloria, quæ quandoque perfectos inebriant. Idem *c* Judæi dantes perverſos ſenſus & carnales legi, unde infidelitatis opera pariunt, vel Scribæ, vel Phariſæi malè generantes de lege. Secundùm autem quod aſcenderunt cum Patre in montem, deſignant prudentiam, fortitudinem, cum quibus aſcendendum eſt in montem. Deſignant etiam plebes, quæ ſtultum Prælatum laudando inebriant, & errores ab ipſo concipiunt.

Filiæ Paleſtinarum, quibus traditur Hieruſalem, deſignata poſſunt minora ſupplicia, *Ezec*.16.*c*.

Filiæ carminis, dicuntur *d* aures, quibus percipimus carmina, *Eccl*.12.*b*.

Filiæ Pharetræ, dicuntur *e* ſagittæ, quæ producuntur è pharetra tanquam ex utero, *Thre*.3.*b*. deſignant eos, qui occulto Dei judicio puniunt, vel verba ſacræ Scripturæ.

Filiæ ſanguiſugæ duæ, *Prov* 30.*b*. ſunt *f* avaritia, & libido, filiæ diaboli.

a Ori ſ. Ieſu. hom 22. *b* Au 22. con. Fau 42. Bed ſ Gen. 19 Cyr. de adora in Spiritu S. Glo. ord ſup. Gen. 19. *c* Rup 6. ſ. Gen. 13. *d* Hie ſ Eccl. 12. *e* Glo ord. ſup. Thren. 3. *f* Glo ord ſ. Prov 3.

Lex peccati. Temporalia bona. Vita corporalis. Superbia & inanis gloria. Iudæi. Scribæ & Phariſæi. Prudentia & fortitudo. Plebs ſub Prælato. Minora ſupplicia. Aures. Sagitta. Miniſtri judicii Dei. Avaritia & libido.

Filum, Subtegmen, Stamen.

FILUm, eſt propriè quod ex lino, ſeu cannabe, lanave trahendo ducitur, & quod de quacunque alia materia ducitur, filum dicitur, ut filum aureum, vel argenteum. Stamina verò dicuntur fila recta in opere textorio, & ſtabilia per pectinem tranſmiſſa, quibus alia ſubtegmina vocant, intertexerunt.

Stamen, quod eſt in veſtimento firmius, deſignare poteſt Dei *g* nutum, & gratiam ſuſtinentem in nobis noſtram intentionem, ut perficiatur bonæ actionis veſtimentum, *Lev*.13.*g*.

Fila aurea, in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt *h* ſapientiam & doctrinam benè diſtinctam, & aptatam, *Exod*.39.*a*

Filum ſubtegminis, pro *i* re minima ponitur, *Gen*. 14.*d*. Et filum de ſtupa, pro re fragili, minimeque reſiſtente, *Iud* 6.*b*.

g Iſy ſ. Le 13. *h* Pier de ſac Abel, & Cai. *i* Glo int ſ. Gen 14.

Gratia Dei. Doctrina & ſapientia.

Fimbria,

FIMBRIA, veſtium ora dicebatur, inciſuras quaſdam habens ad modum ſerræ, extrema etiam quædam ab ora pallii pendentia, fimbriæ dici ſolent.

Fimbria veſtimenti Chriſti, dici poteſt *k* Spiritus ſanctus, vel virtus Spiritus ſancti, *Matth*.9.*c* 14.*d*. *Luc*.8.*f*. Item ſecundum quod fimbria pendet à parte poſteriori pallii, deſignare poteſt *l* fidem de humanitate Chriſti, quia divinitas eſt in anterioribus. Item *m* diſcipuli Chriſti, fimbria veſtimenti ejus dici poſſunt, & infimi, & pauperes in Eccleſia. Item *n* minora, quæ de Chriſto cognoſcuntur & minima ejus mandata, aut ejus humanitas, *Zach*. 8.*d*.

Fimbriæ aureæ in veſtimentis ſponſæ, ſunt *o* virtutum & doctrinarum ſplendores, à mente nunquam deficientes, quæ in extrema parte veſtium laudantur, quia nulla eſt virtutum gloria, ſi lucere ante vitæ conſummationem deſiſtat. Sunt etiam fimbriæ, verba præcipuè fidei diligenter retinenda quæ ultra veſtimentum extenduntur, quando plura ſunt verba, quam opera: deſignant etiam varietatem linguarum in una fidei doctrina. Fimbriæ quoque aureæ, ſunt electi in Eccleſia.

Fimbriæ pallii in quibus ponebantur funiculi, vel vittæ hyacinthinæ, *Num*.15.*d*. *Deut*.22.*b*. *Matt*. 23.*a*. *Luc* 15.*d*. deſignant minima præcepta ſervanda propter vitam cæleſtem.

k Hi ſ. Matt. cap 9 14. *l* Iſy ſ. Lev. 15 Bern. ſer. de 4 modis orandi *m* Am ſ. Lu. 8 *n* Hie. ſ. Mat. 14 *o* Gr ſ. 1 Re. 15 Baſ. & Aug. ſ Pſ 44 Iſyc ſ. Lev. 13. Euc. ſer. ſpirit 10 Glor. ſ Nu. 15

Spiritus S Fides de humanitate Chriſti. Diſcipuli Chriſti. Infirmi in Eccleſia. Minima mandata. Virtutes & doctrina. Verba fidei. Varietas linguarum. Electi. Minima præcepta.

Fimus, Stercus, Sterquilinium.

FIMUS, aut ſtercus ſignificat animalium incrementa, quibus agri ſtercorari ſolent: & dicitur lætamen, quod lætas pingues reddat ſegetes. Eſt autem res conſpectui hominis turpis, ac fœtida: unde ad comparationem rei vilis & abjectæ, ac abominandæ ſumi ſolet, ut *Ier*.9.*f*. Cadet morticinum hominis quaſi ſtercus ſuper faciem regionis. Sterquilinium autem, eſt locus ſtercorum.

Fimus vaccæ comburendæ, deſignare poteſt *p* ignominias Chriſti, quæ combuſtæ ſunt in reſurrectione, quia in ejus gloriam redundarunt, *Num*.19.*a*. Et de hoc ſtercore erexit Deus pauperem, quum liberavit Chriſtum à perſecutionibus, & fœtidis blaſphemiis Judæorum, *Pſal*.112.

Stercus, quod apponitur ficui, deſignare poteſt *q* Prophetas, & ſenſus ſimpliciores, qui comparati Chriſto, ejuſque doctrinæ ſublimiori, ut ſtercora cenſentur, *Luc* 13.*b*. vel deſignant ſordes utiles pœnitentis, & cognitionem ſui, & abjectionem, *Pſa*.79. *Eſther*.14.*a*. Fimus enim non ſuo loco poſitus fœtorem generat ſine fructu: agro verò fructificare facit, ſic triſtitia de rebus mundanis fœtorem gignit, ſed de peccatis fructificat. In hoc ſterquilinio Job ſedebat, *Job* 2.*b*. Fimus etiam ſunt verba increpatoria, quæ minimè grata ſunt audienti, ſed faciunt ferre fructum.

Sterquilinium in quo ſedebat Job, *r* res temporales & mundanas ſignificare poteſt, *Job*.2.*b*. Has reputabat Paulus ut ſtercora, *Phil*.3.*b*. *Ezech*.7.*e*. deſignat etiam gentilitatem, ad quam venit Chriſtus. Item peccatum & miſerias hujus vitæ. His ſtercoribus lapidatur piger, *Eccl*.12.*a*.

Fimus vituli, qui comburi jubebatur, *ſ* peccatum generis humani deſignat, *Exod*.29.*b*. *Le*.4.*c*. *Nu*. 18.*a*.*s*. *Re*.14.*b*. Et peccata graviora opere completa, in quibus Gentiles jacebant: unde erexit eos Chriſtus, 1.*Reg*.2.*b*. *Pſ*.112. *Deu*.28.*c*. *Iud*.3.*c*. 4.*Reg*.9.*f*. 18.*f*. *Thre* 4.*a*. *Ioel*.1.*d* *Mal*.2.*a*. Et mali facti dicuntur, ut ſtercus terræ, *Pſa*.82. Quaſi ſterquilinium in fide perdetur hypocrita: quia mens illius pro vitiorum ſuorum fœtore damnabitur, *Job* 20.*a*. Stercus etiam columbarum, 4.*Reg* 6.*f*. deſignat fœtorem vitiorum, & idololatriam, quia eſt cibus alienus ab homine ſicut cultus dæmonum.

Stercus humanum, ſignificare poteſt *t* terrenas delicias. Idem deſignat ſtercus bubulum, cum quo comedebat Ezechiel panem: deſignans Judæos, qui omnia propter carnem & ventrem, & terræ hujus bona operantur, *Ezech* 4.*d*. *Pſ*.91. *Eccl*.9.*b*.*c*.2.*a*. *Iſa*.5.*f*. 36.*c*. *Ierem*.9.*f*. *Thre* 4.*a*. *Sopho*.1.*d*. 1. *Mach*.2.*g*. In ſtercore ſuo computruerunt jumenta, quum veneri & libidini indulgent, *Ioel*.1.*d*. ſed mittitur ſtercus in panem, cùm ad confuſionem reducuntur memoriæ peccata carnalia: ut ſic confuſus accendantur ad fructificandum.

Stercora, quæ amplexati ſunt Judæi, ſunt *v* carnales obſervationes legis & cæremoniarum, *Thren*. 4.*a*. *Phil* 3 *b*.

p Aug in Num 33 & evn Dei 4. *q* Ori ſ. Mat. cap. 13. Au ſ Pſ. 79. & ſ. 118 & de verbis Domini ſer 12. Am ſ Lu. 13. Bern ſ. 2 in feſto Petri & Pauli. *r* Gre. 3. mor. 14 23. & 15. mor. 5. *ſ* Gr ſ. Re. 2 & 15. mor 9 Hie. ſ Mal. 1. Iſyc ſ. Lev 4. Aug. ſer. 111 *t* Hie. ſ. Ezec. 4. & ſ. Ioel. 1. Gre hom. 31. *v* Hie ſ. Hab 2.

Ignominiæ Chriſti. Prophetæ. Senſus ſimpliciores. Sordes pœnitentium. Cognitio ſui. Verba increpatoria. Res temporales. Peccatum generis humani. Graviora peccata. Terrenæ deliciæ. Iudæi. Carnales obſervationes Iudæorum.

Sterqui-

Infernus. Sterquilinium, quod erat in infimo loco arcæ, a infernum ſignificare poteſt, *Gen.6.e.Ier.25.g.*

Findere, vide Abſcindere.
Fingere, Figulus, Figmentum, Fictile.
Confingere, Plaſtes, Plaſmare, Simulare.

FINGERE, eſt componere, & formare ex aliqua materia, ut luto, ſeu creta, unde figulus dicitur ipſe plaſtes, & fictile vas, ex materia illa formatum. Eſtque generale vocabulum ad omnia, quæ ingenio, manuque artificioſè formantur. Interdum autem fingere eſt ſimulare, & figmentum ipſa fabula, ſeu vas fictile. Simulare autem, eſt aliud oſtendere quàm ſit.

Deus. Chriſtus. Præparans pœnam. Figulus interdum dicitur *b* Deus, qui formator & Creator eſt omnium & ipſe Chriſtus, & manus ejus dicuntur plaſmaſſe hominem, *Iob 10.b.Pſal.2.32.73.93.118.Iſa.27.c.29.e.41.e.45.b.46.c Ier.18.a.19.a.Thren.4.a.Dan 2.f.Zach.11.a.Matth.27.a Rom.9.c.Apoc.2.g.* Dicitur etiam Deus fingere malum, cùm præparat pœnam, *Ier.18.b.*

Imperans Deus jugum leve. Fingit Deus laborem in præcepto, *Pſal.93.* quia jugum & onus imperat, ſed jugum ejus eſt ſuave, & onus leve.

Finxit Chriſtus ſe longius ire, *Luc.24.d.* ut ejus præſentia ardentius deſideretur.

Dans Deus diverſa dona. Fingit Deus ſingillatim corda hominum, quia ſingulis dat diverſa dona, *Pſal.32.*

Deus puniens per malos. Fictor locuſtæ, *Amos 7.b.* dicitur *c* Deus inducens exercitum quaſi locuſtas contra Iſrael.

Prædicatores. Fingens Hiram duas columnas æreas ad templum, deſignare poteſt *d* Prædicatores prædicantes utrumque teſtamentum, & per geminam charitatem roborantes Eccleſiam, *3.Reg.7.b.*

Diabolus. Hæreticus. Homo. Figulus in malum, dici poteſt *e* diabolus, cujus opera ſunt lutea: & vaſa ficta contra Eccleſiam, ſunt ejus membra, *Iſa.54.d.Sap.15 b. Matt.27.a.* Et fictor ſomniorum, eſt hæreticus, *Deut.13.b.* Idem dicitur fictor, ſeu plaſtes idolorum, *Iſa.44.b.Thren.4.a.Hab.2.d.*

Figmentum Dei dicuntur peculiariter *f* homines, qui formati ſunt de limo terræ à Deo, tanquam à plaſte, *Gen.2.a.Pſal.102. Iſa.29.e.Hab.2.d.Rom.9.d.Epheſ.2 b.*

Caro Chriſti. Fictile vas, in quo fit immolatio ad emundationem leproſi, *g* carnem Chriſti ſignificare poteſt, *Lev.14.a.4. Reg.2.d.*

Sermo ſimplex. Fictile vas etiam dici poteſt *h* ſermo ſimplicior ſacræ Scripturæ, qui etiam utilis eſt in magna domo Eccleſiæ, *2.Cor.4.b.*

Peccator. Fictile præterea vas, dici poteſt *i* peccator terrenus, & homo fragilis, & pronus ad malum, *Lev.6.d.11.e.14.a.15.b.2. Cor.4.a.2.Tim.2.c.*

Fides deficiens. Ficta fides, eſt ut vas fictile non diu durans: quia, *k* eſt eorum, qui ad tempus credunt & in tempore tentationis recedunt, *1.Tim 1.b.2.Tim.1.b.*

Hypocriſis. Simulatio Scribarum & Phariſæorum laudantium Chriſtum fraudulenter, *l* eſt de qua dicitur, *Iſa.34.b.* Stultus fatua loquetur, & cor ejus faciet iniquitatem, & perficiat ſimulationem & loquatur ad Dominum fraudulenter, *Iob 37.b. Luc.20.d* Sic fictus diſciplinæ, eſt hypocrita & Phariſæus, *Sap.1.a.* quia fingit diſciplinam quam non habet.

Finis, finire, Terminus, Finitimus.

Chriſtus. Divinitas in Chriſto. Perfectio rerum. Perfecta doctrina. Fœlicitas. Completio divinorum judiciorum. FINIS, qui & terminus, eſt extremum, & ultimum in unaquaque re, in quod videlicet unaquæque res terminatur, ut finis agri, finis fidei, finis terræ. Et finis ſeu cauſa finalis dicitur, cujus gratia aliquid fit. Sic aliquando *m* Chriſtus dicitur finis, ut *Rom 10.a.* Finis legis, eſt Chriſtus, tum quia lex ad ipſum ordinatur, tum quia ſine illo, nemo perficit legem. Et ipſe dicitur principium & finis, *Apoc.1.* Et ipſe eſt finis omnis conſummationis, *Pſal.118* Pacis autem Chriſti non erit finis, *Iſa.9.b.* Et quum in pſalmis dicitur, in finem, intelligendum eſt in Chriſtum, qui non eſt finis in conſumptionem, ſed in conſummationem. Et finis utrorumque, hoc eſt, teſtamentorum, eſt cubitus unus, hoc eſt Chriſtus in fœlicitate, ubi etiam eſt finis fidei quæ tunc ceſſabit, *Ezech. 40.b.*

Termini terræ, cùm termini non claudantur, ſed alia claudant, & terminent, ſignificare poſſunt *n* divinitatem in Chriſto, aut quod in nomine Jeſu, omne genu flectatur, &c. *Pſal 2*

Finis vitæ. Baptiſmus. Charitas. Finis ſæculorum, ſunt *o* perfectio rerum, *1.Cor.10.c.* Et termini cœlorum, ſunt variæ perfectiones electorum, & etiam hi, qui in Scripturarum doctrina ſunt conſummati, *Matth.24.c.* Et finis mundi, *p* eſt fœlicitas, quæ & finis eſt bonorum, *Pſal.45.48.Thren.4.d.Rom.6.d.*

Corda terrena. Ultima opera. Extremi ex Gentibus. Eruditiores viri. Finis dierum, eſt *q* contemplatio divinorum judiciorum, *Dan. 4.g.* Ejuſmodi enim dierum numerus ſuper quemlibet afflictum finitur, quando divinorum judiciorum ſeveritas in ejus percuſſionem completur.

Finis univerſæ carnis, aut tempus omnis hominis, quantum ad literam, eſt *r* finis vitæ, & finis omnis conſummationis, eſt terminus, quo res quæque clauditur, ſpiritualiter autem finis carnis, eſt tempus baptiſmi, in quo moritur homo carnalis, & renaſcitur homo ſpiritualis, *Gen.6.b. Iob 20 4. Pſalm.9.38.48.118. Eccle.7.a.9.c. Sapien.1.a.5.a. Eccli.11.d.14.c.47.d. Thren.3.b. Ioan.13.a. Heb.8.a.1. Pet.4.b.2.Pet.2.d.*

Finis præcepti, hoc eſt, ſtatus, eſt *ſ* charitas, quia omnia præcepta referuntur ad charitatem, *1.Tim.1.a.* Et finis fidei, eſt ſalus, *1.Pet.1.b.*

Prophetæ Apoſtoli, & Sancti. Extremum vitæ. Peccatores. Cor intimum. Termini Eccleſiæ. Cœli. Gradus gloriæ. Finis terræ, à quibus aufert Deus bella, ſunt *t* corda prius terrena, vel corpus, in quo peregrinamur. *Pſal. 45.59.* vel fines terræ, quos judicat Dominus, ſunt *v* hominum univerſitas, vel ultima opera aut terminus terrenarum voluptatum, *1.Reg.2.Pſal.58.* Fines etiam terræ, ſunt *x* homines remoti à lege, vel extremi ex gentibus. *Pſalm 64. Iſa 52 c* Fines etiam orbis terræ, dici poſſunt *y* eruditiores viri, quaſi ſint extremi, alios infra ſe relinquentes, *Pſal 18.Luc.11.f Rom 10.d.* Et fines terræ, ſeu alæ dici poſſunt Prophetæ, & Apoſtoli, & Sancti, qui finem terrenis paſſionibus impoſuerunt, *Iob 37.a. Iſa.24 c.* Et fines terræ, quos Dominus judicat, ſunt ultimus ſtatus vitæ in corpore, *Zach.9.c.* Termini etiam terræ, ſunt peccatores in extremo à Deo poſiti, *Iſa.26.c.* Et fines inimicorum, ſunt *z* extrema peccata, *Pſal.7.* Et termini Idumææ, *Mala.1.a.* A finibus terræ clamat ad Deum, qui ex intimo corde clamat, *Pſal 60.*

Fines Iſrael & Sion, *aa* ſunt termini Eccleſiæ, quos Deus dilatat multiplicando electos, *Exo 13 d.23.d.34 c.Lev.16 a.Pſ 147* Sunt etiã termini Iſrael ipſi cœli, vel diverſi gradus gloriæ, *Nu.34.a.1.Re.7 d.11.d.Iſ.54.*

Pp

a Bed. ſ. Ge 6. b Ori ſ. Ro 9. Hil ſ. pſ 1. & ſ. Mat Ca.32. Am ſ. Lu 29. Aug ſer 128. Bern ſ. Ecce nos reliquimus omnia. Hie & Aug ſ. pſal 32. c Hie ſ. Amos 7. d Ly ſ. 3.Re.7 e Hie ſ. Iſ.44.54. Ori ſ. Matth. h m 35. f Gloſ. ord ſ. pſal. una g Ori ſ. Lev. hom 8. Aug. contra Fulgentium. h Ori ſ. Ier. hom 2. i Am ſ. 2. Cor 4. & ſ. 2. Tim 2. k Ber epiſ 42. l Hie ſ. Iſa 32. m Amb ſ. pſ 118 ſer 12. Aug ſ. pſ 54. Gre ſ. Ezech. hom 10. n Hil ſ. pſ. 2. o Ori ſ. Can. h. 2. & ſ. Mat. hom 30. p Baſ. ſ. pſ 48. q Rich de S. Vict. de ſeuit. conſum. 45. r Orig ſ. Ro 3. Baſ ſ. pſ. 48. Hil. ſ. pſ 118. ſ Aug 17 civ. Dei. t Aug ſ. pſ 45. v Gr ſ. 1 Re 3. Arno ſ. pſ 58. x Hier ſ. Iſa. 24.52. y Ori ſ. Ro. 10. z Baſ ſ. pſ 7. Aug 17 civi. Dei. Hie ſ. Iob 37. & ſ. Iſa 26. & pſal. 68. aa Ori ſ. Num. hom 18. Gre ſ. 1 Re. 7.

a. Iſa. 54.c. Ezech.11 b. Ioel 3.a. Zach. 9.a. Mala.1.a. Idem deſignare poſſunt fines montis, in quo apparuit Dominus, *Exod.*19 *b*

a Gr ſ.1.Re 6 — Fines ſeu confines, ſunt *a* beati comparati ad ipſos viatores, quia viatores eodem itinere, quo illi, ad fœlicitatem ire debent, 1. *Reg.6.b.*

b Ori.ſ Mat. hom.7. — Fines Judæ, in quos venit Chriſtus, *Matth.*19 4. deſignant *b* deſertionem veteris legis faciendam, ut ad novam veniatur.

Fines ſeu termini, ſæpè ſumuntur prn plagis aut regionibus.

c Ori.ſ.Matt. cap 15. — Fines Ægypti deſignare poſſunt *c* gentilitatem, ſeu ſtatum peccati, aut Chriſtianiſſimum ex gentibus. Idem deſignant fines terræ Chanaam. Et fines Tyri, & Sidonis, *Gen.10.c.47.e.Exod.10.e.16.g.Iſa.19.c. Matth.15.b.*

d Gr ſ.1.Reg 10 & 16 mo 21.& 17. mo. 24. Arn ſ pſ 103. e Hier.ſ.Iob. 24 38.& ſ. pſa 103 — Fines Benjamin, ſunt *d* regulæ ſanctarum Scripturarum, 1. *Reg* 10.*a.* de quibus dicitur, *Prov.*22.*d.* Ne tranſgrediaris terminos, quos poſuerunt patres tui. Et poſuit Deus terminos aquis, vel mari, dando præcepta & fidem: & moderando in hac vita ſcientiam hominum, *Iob 26.b. 38 b. Pſal* 103. Hos tamen terminos transferunt, & tranſgrediuntur *e* hæretici, *Iob* 24.*a.* Termini quoque, quos conſtituit Moyſes populo, *Exod.* 19. *d.* dici poſſunt audientium capacitas, & moderatio intelligentiæ, ut ſit illud Apoſtoli. Non plus ſapere, quàm oportet ſapere.

f Hi ſ Iob 26. Gr 28 m.15. — Termini, quos circumdedit Deus aquis, ſunt *f* limites tribulationum, quia non ſinit Deus Sanctos ſuos tribulationes pati ſupra id, quod ſuſtinere poſſunt. *Iob 26.b.38.b.* Et finiri in vindemiam, eſt probationem Sanctorum, quæ per Antichriſtum fiet, ceſſare, *Iſa.* 24.*c. Iob* 7.*a.* Dat Deus finem laborum, & captivitatis, *Ier.29.c. Luc.* 22 *d.*

g Hie ſ Iſ. 16 — Finitus pulvis erit, *g* cùm ceſſabit potentia diaboli, *Iſa.*16 *a.* Et finis peccati eſt per Chriſtum, *Danielis* 9.

h Hie ſ.Iſ 38. — Finiens Deus Ezechiam de manè uſque ad veſperam erat, *h* quum gravi morbo & continuò ipſum conſumeret, *Iſa.*38.*c.*

i Gr.ſu.Re 6. 13 & 1. m.17 k Ricar. de S. Vict.de 11.Pa triar 19. — Termini abſolutè, deſignare pnſſunt *i* vitam præſentem: aut finem mundi: vel operis conſummationem, 1. *Reg.* 13 *d.* Termini autem Bethſames deſignant ſtatum perfectionis in nperibus & doctrina, 1. *Reg.6.c.* Inter terminos accubat, *k* qui finem mundi expectat: vel qui partim eſt in hac vita, partim in futura, *Gen.*49.*c.*

Termini populorum, dici poſſunt *l* rationes fidelium adverſus hæreticos, *Iſa.*10.*c.*

l Hie.ſ Iſa.10 m Hie.ſ Eze 29. — Termini Æthiopiæ in Ægypto, deſignant *m* humilitatem, uſque ad quam deſtruit Deus Ægyptum: ut qui ſe per ſuperbiam contra Dei ſcientiam erexerat, deſtruatur, & humilietur in ſalutem ſuam, *Ezech.* 29 *b.*

n Hi.ſ Amos 6. — Termini regnorum, deſignant *n* latitudinem doctrinæ Philoſophorum. *Amos* 6.*a.* Hic eſt terminus loci, quò perveniunt hæretici, *Iſa* 5.*c.*

o Hie.ſ. Abd. — Termini, uſque ad quos emittuntur hæretici, deſignant *o* Eccleſiam, ad quam reducuntur, *Abd.b.*

p Hi ſ.Iob 26. Gre.17.m.14 — Finita æſtas deſignat tranſactum tempus operandi, *Ier.8.g.Matth.24. Marc.*13 *a.Luc.*22.*c.*1. *Cor.*15. *c.* Et finientur lux & tenebræ, *p* quum ceſſabit proſperitas, & iniquitas impiorum: vel quum ceſſabit curſus juſtorum, & injuſtorum. *Iob.*29.*b.* Et finis Hieruſalem, erit tempus judicii, *Thren.*1 *c.*

q Glo. int ſ. Hab. 2. — In finem apparuit Chriſtus, quia *q* venit in fine ſæculorum, *Hab.* 2.*a.* vel apparebit in judicio: Regni tamen ejus non erit finis, *Luc.*1.*c.*

r Gr.12.m 11. — Finis ſtultus, in quem adducit Deus conſiliarios, *r* eſt cùm ad temporalis muneris retributionem bona opera dirigunt, *Iob* 12.*c.*

ſ Glo ord ſup. Hoſ 5. — Terminum aſſumit Juda, *ſ* quum Judæi tranſgrediuntur terminos, quos poſuerunt Patres eorum, *Hoſ.* 5.*c.* Idem dicitur de hæreticis.

t Hie ſ.Iſa.57 — Nnn uſque in finem iraſcitur Deus, quum *t* caſtigat pœna temporali, ut liberet ab æterna, *Iſa.*57. *d.*

v Gloſ.ord ſ. Sap 8. — A fine uſque ad finem attingit ſapientia, hoc eſt, *v* à ſumma creatura uſque ad infimam, vel ab initio mundi uſque ad finem, *Sap.*8.*a.*

x Hie.ſ Iſa.2. — Nnn eſt finis theſaurorum avari, *Iſa* 2.*b.* quia *x* ſemper avarus eget.

y Lyra ſ Iob 6 — Finis dicitur ſtatus, *Iob* 6. *b.* Aut quis finis meus, ut patienter agam? ubi deſignatur *y* ſtatus futuræ vitæ.

Finis pro exitu: ut finis malorum eſt interitus, & inferi, & tenebræ, *Eccle.21.b. 23.c. 31.a. Ierem.51.b. Amos 1.d.6.c. 8.a. Nahum. 3.a. Habac. 1.a. Rom. 6.d. 2.Cor. 11.d. Philip 3.d. 1.Petr. 4 d.* Et finis Judæo-

z Hie ſ Eze 7 — rum, *z* eſt ultima eorum captivitas, *Ezech* 7.*a.* Et generaliter finis malorum, eſt miſeria, *Tob.*14.*b.* Iniquitas ejus finem dabit ei.

aa Glo.ord ſu. Lev 8 — Finiri conſecrationem ſacerdotum ſeptem diebus, *Lev.* 8.*g.* eſt *aa* toto tempore hujus vitæ debere conſecrari. Deſignat etiam adventum Spiritus ſancti in Pentecoſte.

bb Glo ord ſ. Marc.7. — Fines decapoleos, *Marc.*7.*d.* mandata *b* deſignant, per quæ debemus ab ipſo curari.

cc Hie.ſ.Eccl 12. — Non eſt finis faciendi libros, *Eccl.*11.*d.* Quum *cc* diverſa, & diſcrepantia diſputantur ut finis ſumitur pro numero.

dd Bed.ſ Pro. 31. — Fines ultimi, ubi invenitur pretium mulieris fortis, *dd* ſummum cœlum, unde eſt egreſſio Chriſti, *Proverb.*31.*b.*

Finitimus, quære Vicinus.
Firmare, Confirmare, Firmus, Obfirmare.
Stabilire, Conſtabilire, Immobilis, Inſtabilis.

FIRMUM, eſt ſtabile & conſtans, quod non facilè ſtatu ſuo dimoveri poteſt: & firmare, ſeu confirmare, eſt firmum facere. Inſtabile autem, eſt contrarium firmo & ſtabili.

ee Arn ſ pſ.70 Hier ſ Iſ.59. Arn ſ pſ. 103. 104. — Confirmatio filii hominis à Deo facta eſt, *ee* cùm Pater inſtituit Filium in fundamentum Eccleſiæ, *Pſal.*79. Et dicitur Chriſtus confirmatus in Deo ex utero virginali, *Pſal.*70. Et dicitur confirmaſſe Chriſtum juſtitia ſua, *Iſa* 59. *d.*

Hie ſ. Iſa 9. — Firmarunt manus Dei ſanctuarium ſuum, quum Chriſtus fundavit Eccleſiam, quæ dicitur firmiſſimum habitaculum Dei. *Exo.* 15.*c.* Sic firmat populum ſuum, quum roborat virtutes fideliũ, *Pſ.*104.

Et con-

Et confirmat Chriſtus regnum David, aut thronum David, hoc eſt Eccleſiam, *3.Reg.2.d.Iſa.9.* Et ſtabilivit terram, hoc eſt, firmavit Eccleſiam, *Pſal.17.103.* Et ſtabilivit Iſaac Jacob filium ſuum frumento, vino, & oleo, deſignans Chriſtum implentem, & confirmantem Eccleſiam donis ſpiritualibus, *Gen.28.f.2.Reg.7.c.2.Paral.17.b.*

Stabiliri opera Dei.

Firmari dicitur manus Dei, quum *a* opera, quæ fecit in mundo, ſtabiliuntur, *Pſal.88.*

Caſtigans graviter Deus. Ira Dei.

Confirmat Deus manum ſuam ſuper aliquem, *b* quum graviter eum caſtigat. *Pſal.37.* Sic etiam dicitur Deus firmare faciem ſuam contra aliquos, *c* eos caſtigando, *Jere.3.b.* juxta ſeptuaginta, *Thren.2.b.* Et obfirmans faciem Ezechiel contra Hieruſalem, deſignat fortem iram Dei, *Ezech.4.29.a.* Et confirmata dicitur ira Dei ſuper Chriſtum, *Pſal.87.* quia pro nobis graviter eum afflixit uſque ad mortem crucis.

Protegens Deus.

Firmat Deus oculos ſuper aliquem, *d* quum aſpectu divinitatis eum protegit, ut in dilectione luminis ejus permaneat, ſemperque in omnibus adeſt illi adjutor, *Pſal.31.*

Angeli. Apoſtoli, Iuſti.

Firmati cœli, ſunt *e* Angeli ſtabiles, & confirmati à Deo in gratia, *Pſal.32.* Non autem ſunt hi cœli ex natura ſua ſtabiles, ſed per gratiam Dei, *Is.4.d.11.c.* Eoſdem deſignat immobilis orbis, *1.Par.16.c.* Firmati etiam cœli ſunt Apoſtoli in fidei defenſione fortes. Et firmat Dominus juſtos, *f* ne cadant in peccatum, *Pſal.36.Tob.2.c.Prov.3.c.Eccli.16.c.1.Cor.15.2.Cor.7.d.Col.1.c.* Confirmavit etiam Deus columnas terræ, *g* quum roboravit Apoſtolos poſt reſurrectionem, *Pſal.74.*

Roborans Chriſtus Eccleſiam.

Firmavit Deus terram ſuper ſtabilitatem ſuam, *h* quum Chriſtus roboravit Eccleſiam in ſeipſo, *Pſal.103.Iſa.42.A.* Et confirmatus ager Ephronis Abrahæ, *i* deſignat firmatam Eccleſiam Chriſto in paſſionem æternam, *Gen.23.d.* Sic eſt immobile regnum Dei in æternitate, *Heb.12.g.* deſignatur etiam confirmatus mundus Chriſto in poſſeſſionem.

Firmans nos Deus in baptiſmo.

Firmavit Deus terram ſuper aquas, *k* quia firmavit nos in baptiſmo inconcuſſa ſtabilitate, *Pſalm.135.* vel quia firmiorem fecit fidem, quàm opiniones. *Firmum enim fundamentum eſt fides*, quæ divinæ innititur veritati, *2.Tim.2.c.*

Firmatas dogmatis in anima.

Firmati montes, eſt *l* ſublimia dogmata in anima ſtabiliri, *Pſa.8.103.*

Roborans Euchariſtia.

Confirmat panis cor hominis, *m* quum ſacra Euchariſtia robur præbet adverſus tentationes, & ad opera virtutis exercenda. Et quia eſt panis cordis, & non ſtomachi: ideò cor dicitur confirmare, & non ſtomachum, *Pſal.103. Heb.13.b.*

Firmari in bonis operibus.

Stabiliri dicuntur viæ alicujus, *n* quum in bonis operibus firmatur, *Prov.4.d. Eccle.31.d.* Ne à bono propoſito dimoveatur.

Certa ſalus per Chriſtum.

Confirmat Deus, quod operatus eſt in nobis, *o* quum certam facit ſalutem per Chriſtum, *Pſal.67.* Et confirmat ſpiritu Principali, *p* dando per Spiritum ſanctum conſtantiam operandi, *Pſalm.50.*

Stabiliri Gentes in fide.

Confirmat Deus in virtute ſua mare, hoc eſt, *q* mundum, ne fluctuet, *Pſa.73.* Item ſtabiliendo gentes in fide. Et firmat orbem terræ, hoc eſt, fideles in fide, *Pſa.92.*

Firmari Eccleſiam in laudibus Dei.

Stabilit Deus Hieruſalem laudem in terra, *Iſa.62.c.* quum *r* firmat Eccleſiam in laudibus Dei.

Firmatus Prædicatoris ad magna opera.

Confirmatum dicitur eſſe regnum Saulis ſuper Iſrael, *1.Reg.14.g.* quando *ſ* Prædicator ad magna virtutis opera erigitur.

Figere intentionem.

Obfirmare faciem, *t* eſt cordis intentionem figere, *Ezech.13.c.* Et obfirmare faciem contra Hieruſalem, eſt animæ infirmæ, ne deciſcat ab opere, non ſemper clementem ſe oſtendere, *Ezech.4.a.* Sicut non eſt oſtendendus lætus vultus filiabus, *Eccli.7.c.*

Immutabilis divina ſententia.

Firmatum chaos dicitur inter bonos & malos, *Luc.16.g.* quia *v* immutabilis ſtat ſententia condemnationis, qua mali ſeparati ſunt à bonis. unde & immobile dicitur conſilium Dei, *Heb.6.d.*

Obſtinatio.

Firmat aliquis cor ſuum, quando *x* pertinacia inſenſibilitatis obdureſcit, ne jaculis ſuperni timoris confodiatur, *Job 11.b. Zach.5.d.*

Parati ad fallendum.

Firmaverunt ſibi ſermonem nequam, *y* qui paratum habent animum ad fallendas animas. Item Judæi, quando dixerunt: Crucifige, Crucifige, *Pſa.63.*

Graviter tentantes dæmones. Mittens in infernum.

Confirmati dicuntur inimici, *z* quando majore vi dæmones tentant, *Pſal.37.* Stabilitur quoque iniquitas in terra Sennaar, quando firmatur in mundo, *Zach.5.d.* Fiunt autem immobiles quaſi lapides, qui detruduntur in infernum, *Exod.15.c.*

Iudæi glorian tes de Deo. Solidari in terrenis.

Conſtabiliti ſuper Dominum Iſrael dicebantur Judæi, inaniter glorian tes de Deo, cujus legem non ſervabant, *Iſa.48.* Et firma radice ſtultus *aa* eſt populus Judæorum, qui quaſi firma radice convaluit: quia electorum vitam temporaliter extinguendo ſuperabit, *Job 5.a.* Quaſi etiam firma radice ſtultus figitur, qui totis deſideriis in terreno amore ſolidatur.

Tradita Iudæa diabolo.

Confirmatur domus empta apud emptorem tranſacto anno, *Lev.25.e* quia *bb* Judæa poſt paſſionem Chriſti confirmata eſt in poſſeſſione diaboli: quia noluerunt reſipiſcere.

Regnum Sedechiæ.

Firmans radices ſemen cedri, *cc* erat Sedechias in Hieruſalem, *Ezech.17.a.*

Non inniti Deo Chriſtus.

Inſtabile eſt opus impii, *dd* quum aggregat temporalia: quia non innititur firmæ petræ, *Proverb.11.c.* Et inſtabilis facta dicitur eſſe Hieruſalem, hoc eſt, anima propter peccatum, *Thren.1.c.2. Corint.4.c.2.Pet.2.c.3.d.* Sic non ſtabiliuntur mali, nec eorum conſilia: quia diſſipantur à Deo.*1.Reg.20.f.Pſal.20.*

Firmamentum.

FIRMANENTUM dicitur cœlum variis ſtellis ornatum: quod dividit aquas ab aquis, *Gen.1.a.* Firmamentum etiam eſt ſtabilitas.

Firmamentum dicitur aliquando *ee* Chriſtus, qui eſt firmamentum ſub throno: quia minoratus eſt paulo minus ab Angelis, factus homo, & eſt ſimilitudo hominis ſuper thronum, quia gloria & honore coronatus eſt ſuper Angelos, *Ezech.1.f.10.a.* Et ipſe eſt firmamentum bonorum, *2.Reg.22.b. Pſalm.17.24.70.Ecch.27.b.* Cæterùm, *Pſa.71.* ubi dicitur, Erit firmamentum in terra, Hebraicè dicitur פסחבר, hoc eſt. placenta frumenti, aut fructum frumenti: ut deſignetur Chriſtus in Euchariſtia, quia eſt panis cor hominis confirmans. Hieronymus autem tranſtulit, memorabile triticum, quod ad eandem allegoriam refertur.

Crux Chriſti. Angeli confirmati. Eccleſia.

Firmamentum etiam eſt *ff* crux Chriſti, ubi apparet opus redemptionis, quod eſt opus manuum Chriſti. quod annuntiat firmamentum, *Pſal.18.88.*

Firmamentum etiam dicuntur *gg* Angeli, in gratia confirmati, *Ezech.1.e.*

Firmamentum ſumi poteſt pro Eccleſia, cujus partes ſplendentes ſanctis Doctoribus cõparantur, qui

dicun-

a Hie ſ pſ.88. b Ori ſ pſ 37. hom.1. Baſ ſ pſ 37. c Hu ſ. Ier 3. & ſ Ezech 4. d Iſid & Gr. ſ pſal.31. e Baſ & Ar. ſ pſal.32. f Ori ſ pſ 36. hom 3. Gr. ſ mo 27. Bed ſ. Pro.v3. g Au ſ pſ 74. h Au ſ pſ 103. i Rup ſ. Ge 23. k Au de Gen ad liter. & ſ. pſal 135. l Hie ſ pſ 103. m Hie Cy & Au. ſ pſal.103. n Ar & Au. ſup pſ.103. n Gloſ ord ſ. Prov 4. o Hil ſ pſ 67. p Gre ſ pſ 50. q Hie ſ pſ 73. Au ſ pſ 73. 92. r Hie ſ Iſa 62. ſ Gr ſ 1 Re.14. t Ori ſ Ezec. hom.3. Hie ſ Eze.13. Gre ſ. Ezech. hom.12. v Gloſ ord ſ. Luc.18. x Glo. ord ſ. Iob.11. y Hil & Au. ſ pſa 63. z Baſil ſ pſ.37. aa Gr.6 in 3. bb Iſ ſ Le 25. cc Hie ſ Ezec. 17. dd Gloſ ord ſ. Prov.11. ee Ori ſ Ezec. hom 2. Greg ſ. Ezec. hom.78. ff Aru ſ pſ 18. gg Gr ſ. Eze. hom 7. hh Bed ſ. Ge 1.

imitatores virtutum Aaron, & perfecti ſapientia: demum, quicumque ſemetipſos templum Dei, & templum exceſſum virtutibus ædificarunt, item mens & ſenſus ædificans in ſe templum Dei, *Exod.* 28.29.30.38.40. *Levit* 1.2.3.7.8.9.10.13.16. *Num* 10.c *Malach.*3.a. Idem deſignant filii Sadoch, *a* & etiam ſervantes juſtitiam, qui verè ſunt ſacerdotes. *Ezech* 40.g. Et filii Noe in arca, *b* ſunt Apoſtoli, & perfecti in Eccleſia, *Gen.* 6.7.8. Et filii Oziel, qui erant Miſaël, & Elſaphan, ſunt doctores Evangelici, *Lev.* 18.a. Et filii Levi, qui congregantur ad Moyſen, hoc eſt, ad legem interpretandam, ſunt prædicatores, *Exod.*32.f. Filii quoque Moyſis, ſunt ſancti, *Exod.* 4.e. Et filii abſolutè, nati pro patribus, *c* dicuntur Apoſtoli, aut baptizati ex gentibus, *Pſalm.* 44.126. Filii quoque Saul, *d* dici poſſunt prædicatores ſub Prælato, 1.*Reg.*14.g. Et filii Samuel, qui ante dignitatem boni erant, & verè filii, in dignitate verò mali, typum gerunt eorum, qui in dignitatibus per ſuperbiam eriguntur, & qui promoventur ad ſacerdotium, promittentes ſervare vias Samuelis, quas promoti non ſervant, 1.*Reg.*7.e. Filii etiam Core, dicuntur diſcipuli Chriſti, *Pſalm.*43.44.45. Et filii ſponſi, *Matth.*9.b. Et filii Jacob, & Iſraël, dicuntur Apoſtoli, & prædicatores, *Gen.*34.42. *Levit.*15.a. Et filii matris ſponſæ, dici poſſunt *e* Apoſtoli in primitiva Eccleſia, convertentes animas ad fidẽ, *Can.*1.b. Filium appellat Eli Samuelem, quia Prælati Eccleſiæ ſucceſſerunt in locum antiquorum Patrum, 1.*Reg* 3.a. Filii David ſunt Apoſtoli, & filii filiorum ejus, ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, *Pſal.*8.131. Et filius Ner, eſt lucens ſplendore ſacræ ſcripturæ, 1.*Reg* 14.g. *Ierem.*30.d. *Ezech.* 5.b.14.d.36.e. *Mic.*5.a. Filii etiam Job, typum gerunt Apoſtolorum, aut ordinis prædicantium, qui ſunt filii Chriſti, *Iob.*1. Filii quoque Juda, diſcipuli Chriſti, *Abdi.d* Et filii comparati ſponſu, dicuntur ligna ſylvarum, *Can.*2.a. hoc eſt, Apoſtoli, & Prophetæ ac etiã multitudo cœleſtium miniſtrorum, qui omnes licet ſint excellentiſſimæ vitæ, ſunt inferiores Chriſto. Filii Sion, *f* dicuntur fiduciam habentes in Chriſto, *Ioel.*2.f.

Filii Jacob nimium ſeveri in vindicando ſtupro Dinæ, typum gerunt *g* magiſtrorum ſeveriorum adverſus vitia. Qui enim præputia abſciderant, mori minimè debebant, quia qui culpam plangunt luxuriæ, & voluptatem carnis in dolorem vertunt, à magiſtris non debent ſentire aſperitatem diſciplinæ, ne ipſe humani generis redemptor minus ametur, ſi pro anima pluſquam debet ſteritur, *Gen.* 34.b.

Filii Core, ſunt Chriſtiani concordes *h* ſpiritu, & voce prophetica: & qui prius erant filii mali patris, facti ſunt boni, converſi ad Deum, *Pſal.* 45.83.84. *in titulo.* Et filii Jacob, vel Iſraël, ſunt fideles, & diſcipuli diligentes, & contemplativi & obedientes, *Exod.*19.a.30.b 1.*Reg.*7.b. *Pſalm.*126.127.148.149. *Iſa.*2.a.g.66 c.g. *Prov* 20.a. *Abdi.g.* Filii patris Judæ, dicuntur fratres Chriſti, *Gen* 49.b. hoc eſt, fideles, qui filii ſunt Dei per adoptionem. Et filii ſponſi, dici poſſunt fideles, *Matt* 9 b. Et filios Levi, Juda, & Hieruſalem, ipſam Eccleſiam debemus accipere, non ex Hebræis tantùm, ſed ex aliis gentibus congregatam, *Exod* 47 g. Et filius Jemini, ſeu Benjamin, id eſt, dextræ, eſt populus Chriſtianus, qui in fide Redemptoris naſcitur, 1 *Reg* 9.a. *Iere* 6 a. Et filius unius anni Saul, *i* deſignat eundem populum, habentem innocentiam parvulorum, 1 *Reg* 13 a *Matth* 18 a. In filiis Iſai providit Deus Regem, quia illi utiliter ad Eccleſiæ culmen veniunt, qui electorum magiſterio, & pacem cuſtodire, & diſponere, ſive conficere bella ſpiritualia didicerunt. 1.*Reg.*16 b Filii Sion ſunt filii *Eccleſiæ*, *Thre.*4.a. *Ioel* 2.e. *Zach* 9.c. Et filii inſtitutorum, *k* diſcipuli Apoſtolorum, *Iob.*28 b Filii *l* quoque David, Chriſtiani, filii Chriſti, *Pſal* 88. Et filii arietum, ſunt converſi & inſtituti à prædicatoribus, & diſcipuli qui formantur per eruditionem, quaſique pariuntur à Deo interius, & exterius à præceptore, vel ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, *Pſal* 28. 33. *Gal.* 4 b. Sic deſignant eos, qui in judicio conſtituentur à dextris ut agni qui ſunt filii arietum. Et filii excuſſorum, dici poſſunt *m* Apoſtoli ſuccedentes Prophetis: vel quia orti ex Judæis qui excuſſi ſunt, & ejecti à Deo vel ſunt boni ex malis orti. Aut filii excuſſorum, ſunt juvenes ad optandum parati, & qui in eccleſia expediti ſunt ad prælium contra hoſtes eccleſiæ: & diſcipuli Apoſtolorum, *Pſal.*126. Filii ſervi debitoris, *n* qui jubentur venundari, ſunt populi ſubjecti Epiſcopo, *Matth* 18 c. Et filius regis dicitur *o* populus Chriſtianus, in Chriſto renatus, *Pſal* 71. Et filii areæ Chriſti ſunt qui purgati ſunt per tribulationes, *Iſa.*21.c. Et filii ſervorum Dei, *p* ſunt diſcipuli Apoſtolorum, *Pſal* 101. Et filii Prophetarum, 4.*Reg.*4.d. Et filii quoque Regis, quos viſitat Deus ſunt, qui ſe jactant Chriſtianos, *Soph.*1.b. Et filii uteri Job ſunt, *q* quos Chriſtus doctrina ſapientiæ ſuæ, tanquam ſemine de utero cordis ſui formaverat, habentes in ſe per gratiam Dei formam gratiæ, & diſciplinam naturalis legis in veritate. Aut quos formavit in ſæculo, quos ante ſæcula in ſuo conſilio prædeſtinaverat, *Iob.*19.c.42.c. Filii etiam regni dicuntur, *r* ad regnum cœleſte pertinentes, *Matth.*13.e. Et filii deſertæ, ſunt filii eccleſiæ ex gentibus: quæ prius erat deſerta, cùm eſſet in errore, *Iſa.*54.a.d. *Pſal.*127. Et filii cervarum, ſunt *ſ* diſcipuli prædicatorum, geniti in Evangelio, *Iob.*39.a. Et filii ſterilitatis Sion, ſunt filii eccleſiæ: quæ inter Judæos erat ſterilis, & in gentilitate multos genuit filios, *Iſa.*49.e.60.a. Et filius advenæ, dicitur veniens ad fidem ex gentilitate, *Iſa.*56.a. Et filii peregrinorum ſunt fideles deſcendentes ex gentibus, *Iſa.* 60.b. Et filius Abinoem eſt, qui in eccleſia ſervat *t* reſponſa patris cœleſtis, *Iudit.*5.a. Et filius Annæ, *v* eſt robuſtus in fide. & tres filii, ſunt pro fide Trinitatis agentes fortia opera: filiæ verò duæ ſunt infirmiores, qui ſalvantur per duo præcepta charitatis, 1.*Regum* 1.c. Filii ancillæ Dei dicuntur, *x* qui non ſolùm electione, ſed natura ſunt ſervi Dei, ſicut Eva ex ſervitute peccati tranſivit ad ſervitutem Dei: ut ſic filius Evæ ſit ſervus Dei electione, & filius ancillæ, qui natus ex ea, quæ ancilla fuit peccando, & poſtea pœnitendo. *Filius* etiam ancillæ Dei, eſt obſervator diſciplinæ, *Pſal.*115. Et filii Judæorum, ſunt *y* credentes ex gentibus, ſuccedentes Judæis in fide, *Matth.*11.c. *Galat.*3.b *Ierem.*31.b.d. Filiæ quoque Regum, ſunt *z* animæ imitatrices Martyrum, & diſcipulæ Apoſtolorum, *Pſal.*44. Et filii orientales ſunt, qui de vero lumine ſunt profecti, *Ezech* 25.b. Et filii terræ fœderis, ſunt Iſraël, & filiæ eccleſiæ, *Ezec.* 30.a. Et filius viduæ Sareptanæ, eſt populus Chriſtianus: & idem mortuus, & poſtea ſuſcitatus deſignat gentilem populum, aut genus humanum ſuſcitatum à Chriſto, 3.*Reg.*17.d. Filii aquilæ, *aa* ſunt prædicatores, qui per gratiam Chriſti renati ſunt, *Prov.*30.c. Filii maris, ſunt *bb* in baptiſmo renati, *Hoſ.*11.d. Filii benedictionis, dicuntur prædeſtinati, qui benedicti ſunt in benedictione data primo homini, *Amos* 3.b.

Filii, quidam ſunt *cc* regum terræ, alii autem hoc ipſum quod alieni ſunt à filiis regum terræ: nullus quidem eorum, qui ſunt ſuper terram, filii ſunt: ſed aut Dei, aut filii Dei, aut alicujus filiorũ Dei. Quando ergo Salvator interrogat Petrum, dicente Petro, non à ſuis filiis, ſed ab extraneis: tale aliquid exiſtima

Mens, & ſenſus. *Doctores Perfecti.* *Prædicatores.* *Magiſtri ſeveri.* *Chriſtiani. Diſcipuli Apoſtolorum. Contemplativi. Obedientes Eccleſiæ. Succeſſores Apoſtolorum. Apoſtoli.* *Prædeſtinati.*

a Hie, Ezec. 40. b Orig. ſ Gen. hom 2. Am de Elia. 21. c Baſ. & Au. ſ pſ 44. Hie ſ Iſa. 66. & ad princ. d Gr ſ 1 Reg. 4.7 14 Hie ſ Matt. 9 & ſ Iſ. 43. Orig ſ Exod hom. 1. & ſ Gen ho. 17. Gre. ſ Can 1. Arn ſ pſ 131 Gre. mo. 2. e Ori ſ Can. hom. 2.3. Amb. ſ pſ 118 ſer. 2 3 & de Iſaac 4. f Rup ſ Ioel. 2 g Gre. 1. Reg. ep. 66. h Baſ & Au ſ pſ 44. 45. Arn. ſ pſ 83 Bed. ſ Pro 20. Hila ſ Matt Canon 9. Aug. 20 inv. Dei. 21. Hie ſ Ier 9. i Gre ſ 1. Reg. 9 13. 16. k Hier ſ Iob. 28 Gre 18 mo. 21 l Baſ. ſ pſ 28. ho 1 & ſ pſ 33 Arn ſ pſ 28 Hie ſ pſ 28. & epiſt ba ius Pamlalus & ſ Iſa 21 m Aug ſ Iſa 118 Eu ... q in pſ. n Hil ſ Matt. Can. 10. Cle Alex 1. ſtrom Orig. ſ Matt. hom. 7. Tertul. adv Marcionem. o Hie ſ pſ 71. p Gre ſ pſ. 101. Bern ſerm parvo 43 q Hie ſ Soph 1 & ſ Iob. 19. 42. & ſ Mat 13 Gre 41. m. 18 r Orig. ſ Ier hom 14 & ſ Iob. lib. 3. Hie ſ Iſa. 49 58. Ad. 53. ſ Gre. 30. mo. 28. t Ori. ſ Iud hom. 6. v Gre ſ 1. Reg 1. x Baſ. & Ar. pſ. 115.

y Hil ſ Matth. Can. 11 Hie ſ pſal 44 & ſ Ezech. 25.30. z Aug ſ pſ 44. & ſerm 101. 106 Greg 9 mor. a. aa Bed ſ. Prov 30 bb Ruſ ſ Hoſ 11 & ſ Amos 3 cc Orig ſ Matth 4.

iſtima dictum Dominus dicit de illis, qui extranei ſunt à Regibus terræ, ergò filii liberi ſunt, quoniam liberi ſunt, qui filii ſunt Dei, filii autem regum terræ liberi non ſunt: quoniam omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati, *Matth.17.d. Joan 8 d.*

Intelligentes ſublimia. Filii Aaron ſunt, *a* qui ſublimia, & divina intelligere poſſunt, ſublimes videlicet in ſapientiam, *Lev.6.c.13.a*

Duo ordines ſacerdotum. Filii duo Eli, deſignare poſſunt *b* duos ordines Sacerdotum: & quia erant neſcientes Dominum, deſignant promotos ad ordines & dignitates ratione cognationis, & non ratione doctrinæ & virtutis, 1. *Reg.2.c.* Deſignant etiam *c* Annam & Caipham neſcientes Dominum, &c.

Spiritualis & carnalis. Filii & filiæ, ſunt ſpiritualis & carnalis, ſive animæ fortiores & minus fortes, *Exod.3.b.20.13.20.21.32. Lev.10. Iſa.43.a.* Et filii & filiæ Sion, *d* ſunt recentes in Eccleſia, *Iſa.49.f.62.b. Gal.4.f.1.Theſ.2.b.* Et filii & filiæ prophetantes ſunt, qui ſunt majoris meriti in Eccleſia, *Joel.2.g.*

Volentes ſervare legem cum Judæis. Filius, & pater intrantes ad eandem puellam, ſunt *e* Chriſtiani, qui cum Judæis legem ſervare volunt, *Amos 2.c.* vel Sacerdos & Clericus, ſectantes eandem libidinem.

Genus humanum. Filii hominum in malã. Filius hominis in bonum. Spiritualis. Carnalis. Filii Seth ſignificant *f* genus humanum, *Numer.24.c.* Filii autem hominum, *g* ferè in malum accipitur, ut ſint humana ſapientes, & carnales, ac peccatores, *Pſalm.4.32.44.56.61.65.89.143.145.* Aliquando tamen in bonum ſumi poteſt *h* pro his, qui ad Chriſtum pertinent, *Pſalm.35.48.* Filius verò hominis in bonam accipitur partem: ut ſi filius interioris hominis is, qui ſecundùm hominem interiorem vivit, *Iſa.58.a. Ezech.2.a.* Sic dicitur paſſim Ezechiel filius hominis. Et homo novus & ſpiritualis, qui oritur à vetere & carnali, dicitur filius hominis, *Pſalm.8.* Aliquando in Scripturis filii hominum, dicuntur generaliter homines: aliquando propriè quodammodo dicuntur filii hominum propria quadam ſignificatione, ut non omnes homines intelligantur, maximè quando habet diſtinctionem. Non enim ſine cauſa poſitum eſt, *Pſalm.35* Homines & jumenta ſalvos facies Domine, filii autem hominum, quaſi his ſequeſtratis, oſtendit ſejunctos filios hominum non ſolùm à jumentis, ſed etiam ab hominibus, qui ſalutem jumentorum quærunt à Deo, & pro magno hoc deſiderant. Homines ergò ſunt, qui cum jumentis gaudent in re: filii autem hominem gaudent in ſpe. Illi præſentia ſectantur cum jumentis: iſti futura ſperant cum Angelis. Sic dicitur Deus memor hominis quaſi abſentis, & viſitare filium hominis quaſi præſentem, *Pſa.8.*

Credentes ex Judæis & gentibus. Filii Noë, Sem & Japhet operientes patrem, ſunt *i* credentes ex Judæis & gentibus honorantes paſſionem Chriſti *Gen.9.c.* Et filii duo *k* ſunt gentilis & Judaicus populus, *Luc.15.g.* Senior quidem eſt Judæus, junior verò & prodigus, gentilis: vel junior eſt peccator, ſenior verò juſtus, ſed in quem poſſit cadere invidia. Et filius qui renuit facere voluntatem patris, quam tamen poſtea fecit, eſt gentilis populus, & qui prius peccaverunt, & poſtea converſi ſunt. Qui verò dixit Faciam, & non fecit, deſignat Judæos promittentes ſervare legem, quam non ſervarunt, & voventes, vota tamen non implentes, *Matth.21.d.* Et filii duo Joſeph, *l* ſunt duo populi, *Geneſ.41.g.48.a.* Et filii Moyſis, *Exod.2.d.18.a.* deſignantur etiam carnales & ſpirituales. Item filius meretricis mortuus, eſt populus Judæorum: filius verò alterius meretricis vivus, eſt populus Chriſtianus ex gentibus, *3.Reg.3.d.* Et filii viduæ ſubjecti creditoribus, ſunt gentilis & Judaicus populus ſubjecti diabolo per peccatum, *4.Reg.4.a.* Et filii Juda, & filii Iſrael, duo ſunt populi *m* in una fide: vel Principes Eccleſiarum inſtructi à matura Apoſtoli, *Hoſe.1.d. Joel.3.b.* Et dum dicitur filii Iſrael, & Joſeph, *Pſalm.76.* Sunt duo Populi: filii Iſrael, ſunt Judæi: filii Joſeph, Eccleſia ex gentibus. Filii gratiæ ſunt credentes ex gentibus, *Zachariæ 9.c.*

Converſi ex Judæis. Filii matris ſponſæ, dici poſſunt *n* converſi ex ſynagoga, ut Paulus & alii, qui pugnaverunt contra eam: vel etiam Apoſtoli filii Hieruſalem cœleſtis, quæ eſt mater noſtra: & Prophetæ: & Angeli cuſtodes: qui omnes pugnant contra animam peccatricem, ut eam reducant in ſponſi gratiam, *Can.1.b.* Et filii non negantes, dicuntur credentes ex Judæis, *Iſa.63.b.* Filia etiam Sion, deſignat credentes ex Judæis *Joan.12.b. Zach.9.c.*

Judæi. Filii Iſrael, qui dicuntur filii unius viri, ſunt Judæi, qui unam habebant legem. *Gen.42.b.* Et filius Procuratoris domus Abrahæ, dici poteſt populus Judæorum, qui erat velut filius legis, *Geneſ.51.a.* Et filii Eli neſcientes Dominum, *o* ſunt populus Iſrael, qui noluit cognoſcere Chriſtum, *1.Reg.2.c. Joan.5. Iſa 1.a.* Filii decem eſſent Judæi, ſi per legem decalogi eſſent in Eccleſia geniti, *1.Regum 1.b.* Filii alieni, *Pſalm.17.108.147. Hoſ.5.b.* dicuntur Judæi, & mali: filii ob retentam magnitudinem imaginis: alieni, ob amiſſam rectitudinem. Filius nurus Eli, dicitur populus Judæorum, durus nequitia, & inſuperabilis perfidia, *1.Reg.4.d.* Filii ſeptem Iſai, qui non eliguntur in Reges, deſignare poſſunt perfectos inter Judæos: qui comparati Chriſto rejiciuntur, vel deſignant eos, qui robuſta quidem faciunt opera, ſed ſpiritualia non intelligunt, qui ideò ad regendum ſunt inepti, *1.Reg.16.b.* Filii Hieruſalem dicuntur aliquando habitatores Hieruſalem, qui erant Judæi, *Iſa.12. Matth.23.d.* Et filii matris Chriſti, *p* ſunt Judæi filii ſynagogæ, *Pſalm.63. Cant.1.b.* Et filii Rachel, quos ploravit, quia non ſunt, *q* deſignant Judæos, qui per incredulitatem amittuntur. *Innocentes.* Item Innocentes, qui nati ſunt, ubi ſepulta eſt Rachel, vel etiam Chriſtiani, qui occiſi non pereunt, *Iſa.31.c. Matth.2.d.* Filia Archiſynagogi, *r* eſt populus Judaicus, qui prius vocatus eſt ad fidem, ſed poſterius credet, *Matth.9.c. Marc.5.c. Luc.8.f.* Et filii ſcelerati, & deſertores, dicuntur *ſ* Judæi, *Iſa.1.a.20.a. Jerem.3.g.11.d.* Et filii Edom, *Pſalm.136.* Filii autem Ephraim intendentes arcum, *t* ſunt Judæi promittentes ſervare legem quam non cuſtodierunt, *Pſalm.77.* Et filii viri ſtulti, *v* ſunt Judæi, diſcipuli Phariſæorum, *Job 5.a.* Filii etiam regni, *Matt.8.a.* dicuntur Judæi in quos ante Deus regnavit & legem acceperunt à Deo, ad quos Prophetæ miſſi ſunt, apud quos templum, & ſacerdotium fuit. Filii fornicationum, fuerunt *x* filii Iſrael, imitantes idololatriam majorum, cujus gratia diſſipati fuerunt, *Hoſ.2.a.* Filius reguli curatus hora ſeptima, eſt populus Judaicus converſus juxta finem mundi, *Joan.4.g.*

Hæretici. Sequaces hæreticorum. Filii Aaron Nadab, & Abihu, ſunt *y* hæretici nutriti in Eccleſia, ſed ab ea ejecti, *Lev.10.a.* Filios autem ſapientum ſe dicunt hæretici, hoc eſt, diſcipulos Apoſtolorum, & habentium doctrinam Apoſtolicam à quorum tamen doctrina degeneraruntur. Et filios Regum antiquorum, hoc eſt, *z* Philoſophorum, *Iſa.19.b.* Filii autem violentorum, ſunt ſequaces hæreticorum, *Job 27.c.* Filii autem Ceturæ non pertinentes ad promiſſiones Abrahæ, ſunt *aa* hæreſes & ſchiſmata, quæ excluduntur ab Eccleſia. *Hæreſes. Schiſmata.* Dicuntur etiam filii concubinarum, *Gen.25.a.* Et filii impiorum, *bb* ſunt diſcipuli hæreticorum, qui & filii diffidentiæ, *Jer.12.a. Ephe.2.a.* Et filii Hieruſalem, qui immolantur, ſunt nati in doctrinis hæreticorum, ſub quibus pereunt.

a *Iſy.ſ.Lev.ſ.8.13* b *Gr.ſ.1.Re.2* c *Ru.ſ.1.Re.8* d *Hie.ſ.Iſ.49 & ſ.Joel 3.* e *Glo.int.ſ.Amos 2.* f *Ori.ſ.Num.hom.18* g *Baſ.ſ.pſ.48. Hie.Cyp. & ſ.Ezec.2.30. & ſ.Iſa.18.* h *Au.ſ.pſ.8.35.48.58.* i *Au.12.cõ.Fauſt.23* k *Hier.epiſt.Damaſ. & ſ.Matt.21 & epiſt.multum in utramq.* l *Bed.ſ.Ge.48 & ſ.Exod.5.* m *Gre.ſ.Eze.hom.5. Hie.ſ.Joel.3. Aug.ſ.Pſa.78 Rup.Zac.9.* n *Ori.ſ.Matt.hom.18 & ſ.Can.h.m.1. Hie.ſ.Iſa.83. Au.ſ.Gal.3. & ſ.Joan.tract.32. Cyr.cont.Julianum 9.* o *Gre.ſ.1.Re.1.2. Bed.ſ.Exo.5. Bern.ſ.Can.ſerm.88 Gre.ſ.1.Reg.4.18.* p *Ori.ſ.Matt.hom.26.&ſ.Can.ho.1.2. Arn.ſ.pſ.17.* q *Au.ſ.pſ.68.* r *Ber.ſ.Can.ſer.2.* s *Hil.ſ.Matt.Can.2.* t *Ori.ſ.Lib.h.3* ſ *Hie.ſ.Iſ.1.10* t *Aug.ſ.pſ.77.* v *Gre.mor.1* x *Rup.ſ.Hoſ.2 & 4. Iſan.* y *Iſy.Lev.10.* z *Hie.ſ.Iſ.19.* aa *Au.ſ.Ga.3. Bed.ſ.Ge.25* bb *Hie.ſ.Hieſa.*

Filii

Filii verò Dei, qui etiam immolantur, *a* ſunt nati in Eccleſia, ſed in errorem inducti, *Eze.* 16. *c.* Filii deſertores ſunt *b* hæretici, & omnes peccatores, qui & filii mendaces dicuntur, *Iſa.* 30. *a.* Filii etiam augaratricis, & filii perditionis, ſunt auguriis & idololatriæ ac erroribus vacantes, *Iſ.* 57. *a.* Et filii humiliantium Eccleſiam, ſunt filii perſecutorum Eccleſiæ, *Iſa.* 60. *a.* Filii Orientis, qui venerunt cum Madian, & Amalec, contra Iſrael, ſunt *c* hæretici baptizari impugnantes Eccleſiam, *Jud.* 6. *a.* Filii & filiæ ſunt diſcipuli hæreticorũ, qui & filii Ægypti dicuntur, *Ier.* 3. *g. Eze.* 16. *c.* 44. *f. Job* 17. *b.* 20. *b.* 24. *b.* 28. *b. Hoſ.* 4. *d.* 5. *b.* 9. *d. Joel.* 3. *b. Amos* 7. *d.* Et filii Ammon, qui de Loth, hoc eſt, declinatione in ſpelunca geniti ſunt ſemine, & generati in ebrietate, & inceſto, deſignant hæreticos, *Ezech.* 15. *a.* deſignant etiam ſciſmaticos, qui ſeparant quidem deceptam multitudinem ab Eccleſia Dei, ſed in eadem regula fidei permanentes, cupiunt dilatare terminos ſuos, *Amos* 1. *d.* Filii alieni ſunt hæretici: quorum filii dicuntur ſicut novellæ plantationes, hoc eſt, cogitationes eorum ab ipſis adinventæ, nec ſacræ Scripturæ conformes. Filiæ verò eorum compoſitæ, ſunt verba, quæ ornant & componunt ad decipiendos ſimplices, *Pſalm.* 143. Filii etiam ſtultorum, ſunt diſcipuli hæreticorum, *Job* 30. *b.* Et filii maris, ſunt diſcipuli hæreticorum, qui in amaritudine, & ſalſis hæreticorum aquis fuerunt procreati, *Hoſ.* 11. *d.* Et filii Ephraim dicuntur hæretici, quia tribus Ephraim receſſit à templo, & fabricavit vitulos aureos. Et dicitur Ephraim filius non ſapiens, propter inſipientiam hæreticorum, *Hoſ.* 13. *d. Pſalm.* 77. Filii autem Græcorum, gentiles ſignificare ſolent, *Joel.* 3. *a. Zach.* 9. *c.* Filii etiam Aſſyriorum, ſunt hæretici, aut gentiles, *Eze.* 23. *a.* Et dicuntur filii iniquitatis, *Hoſ.* 10. *c.* Et filii deliciarum Iſrael, ſunt ſectatores hæreticorum, *Mich.* 1. *d.* Eoſdem deſignant filiæ Samariæ, & Sodomæ, & filiæ Taphnis, *Ezech.* 16. *f.* 30. *e.* Item filiæ Tyri, *Pſa.* 44. Et filii Belial, ſunt idololatræ, & inobedientes Prælatis, ac ſuperbi, quæ omnia ſunt in hæreticis, 1. *Reg.* 2. *c.* 10. *d.* — *Perverſores.* — *Cogitationes & verba hæreticorum.* — *Grandes.* — *Dæmones.*

Filii Loth, id eſt, filii declinationis, ſunt *d* ſpiritus apoſtatici, qui à veritate declinando, in ſatellitium diaboli diſceſſerunt, *Pſa.* 82. Eoſdem deſignant filii Mepheos, *Ier.* 2. *d.* Et filius primogenitus Pharaonis, poteſt eſſe ſuperbia diaboli, *Exod.* 4. *f.*

Filii Rechab, qui cùm incluſerunt ſe in civitate, primi captivi ducti ſunt, *Ier.* 35. *b.* deſignant religioſos, qui captivantur, cùm miſcentur ſæcularibus: vel deſignant bonos homines qui primi patiuntur injuriam à malis. — *Religioſi. boni viri*

Filii Laban murmurantes contra Jacob, *Gen.* 31. *a.* ſunt Clerici inferiores contra Religioſos.

Filius adoptivus filiæ Pharaonis fuit Moyſes, *Exod.* 2. *f.* & deſignat eos, *e* qui nondum valentes perfectæ doctrinæ vacare, ſe ſubjiciunt mundanæ, & inflatæ ſcientiæ. Et filius Iſraelitidis & Ægyptii eſt, *f* qui credit literam legis, ſed dat illi ſenſum carnalem, vel eſt diſcipulus habens ſimul doctrinam Theologicam, & ſapientiam vanam Ægyptiorum, *Lev.* 24. *c.* — *Vacantes doctrina ſeculari.*

Filius Sophoniæ, id eſt, viſitationis Domini dicitur Joſias, hoc eſt, ſalvatus, *g* quia viſitatur à Domino, qui prius malè ægrotaverat, *Zach.* 6. *c.*

Filii Job ſeptem, *h* ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti ſignificare poſſunt, & etiam Sacramenta: quæ omnia ſunt à Chriſto, tanquam à Patre, *Job* 1. *a.* — *Dona Spiritus ſancti. Sacramenta.*

Filii non tranſeuntes Jordanem cum Patribus, *Joſ.* 1. *d.* ſunt *i* non docentes neq; verbo, neq; exemplo. — *Ignavi.*

Filii mortis, aut mortificatorum, dici poſſunt, *k* qui erant in peccato, *Pſ.* 78. Et filius viduæ civitatis Naim ſuſcitatus à Chriſto, deſignat eum, cujus peccatum jam foras prodibat per operationem, *Luc.* 7. *c.* — *Exiſtentes in peccato.*

Filii Iſrael multiplicati in Ægypto, *Exod.* 1. *a.* ſunt *l* ſenſus boni & ſpirituales, qui multiplicantur in carne, cùm mortificatur Joſeph. — *Senſus boni.*

Filii, & filiæ, ſunt *m* ſenſus & cogitationes, *Pſ.* 105. Et filii concubinarum, ſunt *n* cogitationes ex ſcientiis enclycis prodeuntes, *Gen.* 25. *a.* Et filii Hieruſalem, quos ipſa ejecere dicitur, ſunt bonæ cogitationes à Deo inſitæ. Filii verò ſororum ejus, ſunt errores, quos ejiciunt tranſeuntes ad alios errores, *Eze.* 16. *e.* Et filii malorum patrum, ſunt pravæ cogitationes, *Iſa.* 14. *c.* — *Cogitationes.*

Filius primus David & Bethſabee mortuus, *o* eſt primus ſenſus ſectæ à divina ſapientia alienæ qui mox extinguendus, 2. *Reg.* 12. *d.* Et filius Tabeel, *Iſa.* 14. *c.* deſignat *p* errores hæreticorum, & Philoſophorum, quos ipſi veritates aſſerunt eſſe, eiſque nituntur in Eccleſia principatum exhibere. — *Hæreticorum ſenſus.*

Filii aliquando dicuntur *q* opera: ut filium parere, ſit operari, *Gen.* 21. *a.* 38. *a.* Et filios parere in dolore, eſt difficulter benè operari, *Gen.* 3. *c.* Et filius, quem parit mulier, cujus gratia fit immunda, *r* eſt opus minus malum: ſicut filia, & majus malum, *Pſa.* 16. Et filii, qui ſuccedunt primo loco in hæreditatem ſunt bona opera, *Ge.* 17. 18. *Exo.* 2. *Deu.* 25. *b. Matt* 22. *c.* Et filii legitimi ſunt opera legi conformia. Filii autem concubinarum, ſunt opera timoris ſervilis, *Gen.* 25. *a.* Et filia vendita, dici poteſt ſubjectio devota, vel operatio bona, *Exod.* 21. *a.* Et filii mulierum, ſunt *ſ* opera virtutum, aut bonæ cogitationes: quibus diabolus privare conatur animas, 1. *Reg.* 15. *g.* Et filiæ Salphaad, ſunt opera per quinq; ſenſus benefacta: & qui habent ſecùndùm locum in hæreditate, quaſi minora exercentes opera, *Nu.* 27. *a.* Et filii Elcana & Phenenna, ſunt opera juſtitiæ ex converſione: vel opera vitæ activæ, quæ accipiunt partes, ſed non aſſiſtunt Deo, ut Samuel. Filius verò Elcana & Annæ, eſt opus perfectum, aſſiſtens Deo per contemplationem, vel eſt *t* gaudium internæ viſionis: quod non acquiritur, niſi per longum tempus, 1. *Re.* 1. *a.* Filii ſervi, qui renuit libertatem propter ipſos filios, ſunt etiam opera, *Exo.* 21. *a.* Filii ancillarum poſiti à Jacob primo loco in itinere, ſunt imperfectæ virtutes, aut timor ſervilis, ſeu opera ex timore ſervili facta. Filii verò Liæ, ſunt perfectiores virtutes, & timor jam filialis, & opera his reſpondentia. Filius autem Rachaelis, eſt perfectio charitatis expellentis timorem, *Ge.* 33. *a.* Filii præterea ancillarum, ſunt humilitatis officia. Item carnalia opera, *Ge.* 16. *a.* 21. *b.* 37. *a. Exo.* 23. *b. Matth.* 18. *f.* Filii quoque adulterini, ſunt vitia & mala opera. Et filii Edom, *v* ſunt vitia & opera terrena, *Pſal.* 136. Filius & filia, quos devorat inimicus, ſunt opera bona, quæ peccantes amittimus, *Ier.* 5. *d.* Et filii ſicut novellæ olivarum, ſunt bona opera, *Pſal.* 127. 101. Filii in quos reddit Deus iniquitatem Patrum, ſunt opera, *Exod.* 10. *a.* 34. *a. Deut.* 5. *a.* Sic maledictus eſt Chanaan, filius Cham, *Gen.* 9. *d.* 1. *Tim.* 2. *d.* Filii nobiles, ſunt *x* bona opera: ignobiles verò mala, *Job* 14. *d.* Et filii & filiæ, ſunt fructus operum fortes & infirmi. *Exod.* 21. *a. Lev.* 25. *f.* Filii quoque Sedechiæ, ſunt opera, 4. *Reg.* 25. *b.* Et filiæ dandæ viris, ſunt bona opera copulanda veritati fidei, *Ier.* 29. *b.* Filius Procuratoris Abrahæ, dici poſſunt opera legis, quibus non datur hæreditas promiſſa Abrahæ, hoc eſt, vita æterna, quia non ex lege, aut ex operibus legis eſt eſt juſtitia, *Gen.* 15. *a.* — *Opera.* — *Opera legis.*

Ut filii ſunt opera, ita filii filiorum, ſunt *y* mercedes operum: ut cùm dicitur, *Pſalm.* 102. Juſtitia illius in filios filiorum, Et *Pſa.* 127. videas filios filiorum tuorum, hoc eſt, percipias præmium reſpondens operibus, à ſapientia, & virtutibus genitis. — *Merces operum.*

Filii

Left-margin notes: *a* Ori. hom. 7. *b* Hie. ſ. Iſ. 30. 57. *c* Orig. ſ. Iud. hom. 8. Hie. ſ. Ier. 3. & ſ. Eze. 16. 35. & ſ. Amos 1. & ſ. Hoſ. 1. & ſ. Pſ. 143. Gr. 20. m. 11. Hie. ſ. Hoſ. 11. & ſ. Pſ. 77. & ſ. Ioel 3. & ſ. Zach. 2. Hie. ſ. Mich. 1. Greg. ſ. 1. Re. 1. *d* Au. ſ. Pſ. 82. Gre. 15. mo. 15. Hie. epiſt. ad Paulinum. *e* Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. *f* Orig. ſ. Lev. hom. 14. Iſy. ſ. Lev. 24. *g* Hie. ſ. Za. 6. *h* Hie. ſ. Iob. 1. *i* Ori. ſ. Rom. 3. *k* Au. ſ. Pſ. 78. *l* Bed. ſ. Exo. 1. *m* Au. ſ. Pſ. 105. *n* Phil. de ſac. Abel & Cai. *o* Ori. ſ. Ro. 3. *p* Hie. ſ. Iſ. 14. *q* Aug. q. 19. & 1. 9 in Evang. 11. *r* Phil. 2. alle. Orig. ſ. Num. hom. 20. 22. & ſ. Rom. 8. *ſ* Gr. ſ. 1. Re. 15. Orig. ſ. Reg. h. 1. & ſ. Ma. hom 22. Gr. ſ. 1. Reg. 1. Hie. 2. cont. Iovian. & ſ. Iſa. 7. 14. Ori. ſ. He. h. 7. Aug. 1. q. in Evang. 25. *t* Phil. de ſac. Abel & Cai. *v* Hil. ſ. Pſ. 136. Hie. ſ. Exo. 18. *x* Gr. 12 m. 13. & ſ. Eze. ho. 3. Iſy. ſ. Lev. 25. Hie. ſ. Ier. 29. *y* Aug. ſ. Pſal. 102. 127.

Filii ſecundùm aliquam cauſam.

Filii etiam dicuntur alicujus rei, ad quam pertinent, tanquam cauſam in aliquo genere cauſæ: vel propter aliquam ſimilitudinem: ut dicuntur filii lucis, qui in luce gratiæ geniti ſunt, & opera lucis faciunt, 1. *Theſ.* 5. *Col.* 5. *b.* Et filii contumaciæ, qui opera contumaciæ faciunt, *Epheſ.* 5. *b.* Et filii iræ, qui opera digna ira & vindicta Dei faciunt. Dicuntur autem natura filii iræ, qui ab ipſa nativitate digni ſunt ira, vel quia re vera digni ſunt ira, *Epheſ.* 2. *a.* Et filii perditionis ſunt: qui ſecundum merita pereunt, aut perituri ſunt, *Io.* 17. *b.* Filii etiam terræ dicuntur *a* terrena requirentes, *Job* 38. *a.* Et filii mortis, qui rei ſunt mortis, 1. *Reg.* 20. *a.* Et filii captivitatis, qui captivi fuerunt, 1. *Eſdr.* 2. *a.* 4. *a.*

Locus pinguis.

Filius olei, quantum ad literam, eſt *b* locus pinguis & uber. *Iſa.* 5. *a.* Poteſt autem ſignificare ſacram Scripturam. Et duo filii olei, ſunt duo teſtamenta, vel ſacerdotium & lex, *Zach.* 4. *d.*

Virgo Maria. Eccleſia.

Filia Principis, dicitur *c* beatiſſima Virgo Maria, *Cant.* 7. *a.* Item *d* Eccleſia filia Chriſti in baptiſmo renovata. Et filia patris Abrahæ, & non matris, dici poteſt Eccleſia filia Dei, & non ſynagogæ quam non imitatur, *Gen.* 30. *c.* Et filiæ Laban, ſunt Eccleſiæ ex gentibus, *Gen.* 32. *e.* Idem deſignat filia ſacerdotis Eliopoleos, uxor Joſeph, *Gen.* 41. *f.* Et filiæ Ægypti diſcurrentes per murum, *Gen.* 49. *c.* Filia quoque Pharaonis, quæ adoptavit Moyſen *e* Eccleſia ex gentibus. Item filiæ ſeptem ſacerdotis Madian, *Exod.* 2. *c.* Et filia Sion, *f* eſt Eccleſia ſuccedens ſynagogæ. *Iſa.* 61. *d.* Et filia Jephte virgo, eſt *g* Eccleſia filia & ſponſa Chriſti, quam ſibi virginem copulavit, eamque in holocauſtum offeret, quum tradet regnum Deo Patri, *Jud.* 11. *f.* Et filia Chananææ, *h* populus gentilis ſeu Eccleſia ex gentibus, *Matth.* 15. *c.* Et filia abſolutè, *i* Eccleſia per amorem à Deo genita. Et filia Dei Patris: quia ſponſa filii, & filia Regis, *Pſa.* 44. *Thren.* 1. *b.* Et filia multitudinis, eſt Eccleſia ex multis conſtans, *Can.* 7. *b.*

Cœleſtis patria.

Filia Sion dicitur *k* Hieruſalem: & ſignificat Hieruſalem cœleſtem, quæ naſcitur ex Sion, hoc eſt, ex contemplatione, quam ſequitur viſio pacis, *Pſa.* 6.

Anima.

Filiæ interdum ſunt *l* animæ, ad divini verbi conceptum præparatæ, 1. *Reg.* 8. *c.* Eædem dicuntur filiæ Sion, *Jer.* 6. *f.* *Thre.* 1. *b.* Et filiæ populi Dei, *Jer.* 8. *g.* 14. *c.* *Soph.* 3. *c.* Filiæ autem comparatæ ſponſæ, ſunt animæ comparatæ beatæ Mariæ, *Cant.* 2. *b.* Et filiæ Hieruſalem ſunt animæ, quæ appellant Hieruſalem cœleſtem matrem ſuam in hoc mundo: vel in cœlo collocatæ: & quia filiæ, ſunt animæ infirmiores. Item ſpiritus, anima, & caro, *Cant.* 1. 2. 3. 6. *Iſa.* 1. *b.* 3. *c.* 37. *d.* 52. *a.* *Ezec.* 16. *g.* *Pſalm.* 72. Filia abſolutè dicitur anima, per amorem à Deo genita, & filia Regis, & filia Dei Patris quia ſponſa filii: filiæ quoque Regum ſont animæ generoſæ in fide & virtutibus, & diſcipulæ Prædicatorum, & Prælatorum, *Pſalm.* 44. Et filiæ Judæ, ſunt animæ Confeſſorum, quia Judas confeſſionem interpretatur, *Pſa.* 47. Et filia Jephte, eſt anima noſtra, quam debemus offerre Deo, *Jud.* 11. *f.* Filia Sacerdotis, eſt anima nutrita in fide, *Lev.* 22. *b.* Filiæ quoque ſunt mentes infirmæ in Eccleſia, 1. *Reg.* 8. *c.* *Iſa.* 60. *a.*

Activi & contemplativi.

Filiæ duæ Saulis, ſunt deditì vitæ activæ, & contemplativæ: & dicuntur filiæ propter fœcunditatem: activa parit multitudinem operum, contemplativa plenitudinem internorum gaudiorum. Et filia Achimaas Achinoen, *m* eſt bona voluntas, quæ eſt à Chriſto, & parit utramque vitam, 1. *Regum* 14. *g.*

Lex Prophetia, & Evangelium.

Filiæ Job tres deſignant *n* legem, & Prophetiam, & Evangelium, *Job* 1. *a.* Item plebea infirmiores, fidem Trinitatis conſtanter habentes: vel tres ordines fidelium, Paſtorum, continentium, & conjugatorum.

Pœnitentes ex gentibus.

Filiæ Tyri, hoc eſt, filii fortiſſimi, nempe Dei, dicuntur *o* pœnitentes ex gentibus, & etiam ſunt filiæ Tyri, hoc eſt, anguſtiæ, pœnitentes & credentes ex gentibus. Item divites ex gentibus, *Pſa.* 44.

Animæ carnales.

Filiæ hominum *p* dicuntur animæ habentes carnalia opera, & ea, quæ per ſenſum habentur, *Gen.* 6. *a.* Et filii Laban, ſunt animæ ſervientes mundo, aut diabolo, *Gen* 31. *f.* Et filiæ Moab, ſunt *q* animæ infirmæ adhærentes hæreticis, *Iſa* 16. *a.* Et filia Sidonis, eſt anima, quæ polluit corpus ſuum voluptatibus, & turpitudine, *Iſa.* 23. *c.* Et filia Babylonis, anima mundana, *Pſa.* 136. *Zach.* 2. *b.* Et filia Dei alieni, anima ſerviens peccato, *Mal.* 2. *c.* Et filiæ gentium robuſtarum, ſunt animæ ſequentes dæmonia, *Ezech.* 32. *d.* Filia latronis, eſt Judæa, quaſi filia diaboli, & anima *r* peccatrix, *Mich* 5. *a.* Et filiæ Chanaan, quæ non junguntur Iſaac, hoc eſt, Chriſto ſunt animæ perverſæ, *Gen.* 24. *a.* 28. *a.* *Exod.* 32. *a.* Ita filiæ Cheth, odioſæ Iſaac, & Rebeccæ, *Gen.* 27. *g.* Filia quoque Chananeæ obſeſſa à dæmonio, eſt anima peccatrix, *Matth.* 15. *c.* Et filiæ Saphaad, ſunt *ſ* terreni in terra hæreditatem habentes, de quibus Moyſes non tulit ſententiam, niſi conſulto Domino, *Num.* 27. *b.* Et filia Archiſynagogi domi mortua, eſt peccans ſolum in corde, *Matth.* 9. *c.* *Marc.* 5. *c.* *Luc.* 8. Filiæ quoque Hieruſalem ſunt *t* effœminati Doctores in Eccleſia, & Philoſophi docentes voluptates, *Ezech.* 13. *c.* *Iſa.* 22. *b.* *Jerem.* 11. *b.* Et filia Juda dicta Hieruſalem, eſt anima peccatrix in Eccleſia, *Thren.* 1. *a.* 2. *d.* Filiæ, quæ congregaverunt divitias, ſunt *v* Eccleſiæ hæreticorum, *Prov.* 31. *d.* Filiæ enim abſolutè ferè nuſquam in bonum ſumuntur, *Cant.* 2. *a.* *Gen.* 49. *c.*

Civitates ſubjecta. Anima decepta ab hæret.

Filiæ Tyri, dicuntur ad literam civitates ſubjectæ Tyro in regione illa. Et deſignant animas deceptas ab hæreticis, *Eze* *h.* 26. *a.*

Synagoga. Dignitas ſimoniacè accepta. Caro. Peccatum. Concupiſcentia. Voluptas. Paſſiones carnis.

Filia Sacerdotis fornicans, erat *x* ſynagoga fornicans à Deo: unde flammis exuri jubetur, *Lev.* 21. *a.* Et filia hominis Chananæi, quam accepit Judas uxorem, dici poteſt ſynagoga: vel etiam dignitas Eccleſiaſtica ſimoniacè accepta, *Gen.* 38. *a.* Filiæ confidentes, *y* ſunt ſynagogæ, & civitates Judææ, *Iſa.* 32. *e.* Filia Principis ſynagogæ mortua, aſt *z* plebs Judaica, *Matth.* 9. *c.* Et filia Edom, ſynagoga Judæorum, *Thren.* 4. *d.* *Pſal.* 136. Et filia diſperſorum, eſt ipſa ſynagoga, *Soph.* 3. *b.* Filia multitudinis *aa* eſt plebs Judaica, multiplicata in Ægypto, *Can.* 7. *d.* dicitur etiam filia latronis, *Mich.* 5. *a.* quia condemnato Chriſto, amplexa eſt Barrabam.

Filia Babylonis, & filia Chaldæorum, *bb* carnem aliquando ſignificare poteſt. Item peccatum in anima: & inordinatam concupiſcentiam, ex confuſione naſcentem. *Pſa.* 136. *Iſa.* 47. *a.* Et liberi matris Agag, ſunt *cc* motus carnis inordinati, 1. *Reg.* 15. *g.* Et filia Herodiadis, *dd* eſt voluptas: quæ ſaltare dicitur, quum ad illicita nos incitat, *Matth.* 14. *a.* Filius dividitur contra Patrem, *ee* cùm concupiſcentiæ reſiſtunt animæ, *Luc.* 12. *g.* Et filii matris ſponſæ, ſunt paſſiones carnis adverſus animam pugnantes, *Can.* 1. *b.* Sciendum autem, *ff* Abraham & Iſaac non genuiſſe filias: Jacob verò unam, & ipſam fratribus ac parentibus moleſtam: unde homines effœminati filias procreant, hoc eſt cogitationes carnales. Et ipſæ concupiſcentiæ dicuntur filiæ hominum, *Gen.* 6. *a.* Et filiæ Chanaan, quæ non junguntur Iſaac. i. e. Chriſto, ſunt concupiſcentiæ, *Gen.* 24. *a.*

Philoſophia.

Filia Pharaonis, quæ non habuit filium, niſi adoptivum, eſt *gg* ſcientia, aut Philoſophia mundana, quæ non parit perfectas virtutes, *Exod.* 2. *b.*

a Gr. 29. mor. 36. b Hie. ſ. Iſa. 5. & ſ. Zac. 4. c Am. de inſtit. virg. 14. d Gr. ſ. Can. 7. e Ori. ſ. Exo. hom. 2. f Hie. ſ. Iſ. 62. & ad Princ. g Aug. q. 49. Iud. 49. Chry. de Ieph. h Hil. ſ. Mat. Can. 5. i Baſ. ſ. Pſ. 44. Hed ſ. Pſ. 49. & ſ. Exod. 1. k Aug. ſ. Pſ. 9. l Gr. ſ. 1. Re. 2. & ſ. Can. 2. 5. Hier. ep. ad ... filia. Orig. ſ. Cant. hom. 2. 3. & ſ. Eze. hom. 7. Am. de Iſa. 4. Hie. ſ. Iſa. 1. 3. & ad Princ. & ſ. Pſ. 47. Aug. ſ. Pſ. 78. Baſ. ſ. Pſ. 44. Aug. ſ. Pſ. 47. Chry. de Ieph. Iſy. ſ. Lev. 22. m Gre. ſ. 1. Reg. 14. n Hie. ſ. Iob. 1. Gre. 1. mor. 18. o Hie. ad Pri. & ſ. Iſa. 23. & ſ. Pſal. 44. p Amb. de Noe 4. Phil. de gig. & quod Deus ſit immutabilis. q Hie. ſ. Iſa. 16. 23. & ſ. Abd. 2. r Hie. ſ. Mi. 5. ſ Ori. ſ. Nu. hom. 20. & ſ. Matt. cap. 1. Amb. Exhort. ad vi. t Ori. ſ. Eze. hom. 3. Hie. ſ. Eze. 13. v Cy. ſ. Pro. 31. Rup. ſ. Can. 2. Hie. ſ. Ez. 26. x Iſy. Lev. 21. y Hie. ſ. Iſ. 32. & ſ. Soph. 3. z Hi. ſ. Matth. Can. 9. Aug. ſer. 74. aa Rup. ſ. Can. & ſ. Mic. 5. bb Hi. ſ. Pſ. 136. Eulg. epiſ. 4. cc Gre. ſ. 1. Reg. 15. dd Hil. ſ. Mat. cap. 14. ee Am. ſ. Luc. 12. & de Iſaa. ff Ori. ſ. Nu. hom. ... Paul. de gl. gentium. gg Gr. Nyſſen. de vita Moſ.

Filia Pharaonis conjuncta Salomoni *a* eſt lex peccati, quæ originem habet à diabolo, cui tradit in dotem Gazer, hoc eſt, animam, 3. *Reg.* 9.*c.*

Filiæ Loth duæ, ſunt temporalia bona, & vita corporalis, quæ exponi debent pro ſalute proximi. Hæ inebriant patrem, hoc eſt, pervertunt ſenſum poſſidentis. Et ex eo concipiunt Moab & Ammon, hoc eſt malas operationes, quæ non intrant Eccleſiam Dei, *Gen.* 19.*g.* Item ſunt ſuperbia & inanis gloria, quæ quandoque perfectos inebriant. Idem *c* Judæi dantes perverſos ſenſus & carnales legi, unde infidelitatis opera pariunt, vel Scribæ, vel Phariſæi malè generantes de lege. Secundùm autem quod aſcenderunt cum Patre in montem, deſignant prudentiam, fortitudinem, cum quibus aſcendendum eſt in montem. Deſignant etiam plebes, quæ ſtultum Prælatum laudando inebriant, & errores ab ipſo concipiunt.

Filiæ Paleſtinarum, quibus traditur Hieruſalem, deſignare poſſunt minora ſupplicia, *Ezec.* 16.*c.*

Filiæ carminis, dicuntur *d* aures, quibus percipimus carmina, *Eccl.* 12.*b*

Filiæ Pharetræ, dicuntur *e* ſagittæ, quæ producuntur è pharetra tanquam ex utero, *Thre.* 3.*b.* deſignant eos, qui occulto Dei judicio puniunt, vel verba ſacræ Scripturæ.

Filiæ ſanguiſugæ duæ, *Prov* 30.*b.* ſunt *f* avaritia, & libido, filiæ diaboli.

a Ori ſ. Ieſu. hom 22. b Au 22. con. Fau 42. Bed ſ Gen. 19 Cyr. de ador. in Spiritu S. Glo. ord ſup. Gen. 19. c Rup ſ. Gen. 13. d Hie ſ Eccl. 12. e Glo ord ſup. Tren. 3. f Glo ord ſ. Prov 3.

Lex pecc. Temporalia bona. Vita corporalis. Superbia & inanis gloria. Iudæi. Scribæ & Phariſæi. Prudentia & fortitudo. Plebs ſub Prælato. Minora ſupplicia. Aures. Sagitta. Miniſtri judicis Dei. Avaritia & libido.

Filum, Subtegmen, Stamen.

FILUm, eſt propriè quod ex lino, ſeu cannabe, lanave trahendo ducitur, & quod de quacunque alia materia ducitur, filum dicitur, ut filum aureum, vel argenteum. Stamina verò dicuntur fila recta in opere textorio, & ſtabilia per pectinem tranſmiſſa, quibus alia ſubtegmina vocant, intertexerunt.

Stamen, quod eſt in veſtimento firmius, deſignare poteſt Dei *g* nutum, & gratiam ſuſtinentem in nobis noſtram intentionem, ut perficiatur bonæ actionis veſtimentum, *Lev.* 13.*g.*

Filia aurea, in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt *h* ſapientiam & doctrinam benè diſtinctam, & aptatam, *Exod.* 39 *a*

Filum ſubtegminis, pro *i* re minima ponitur, *Gen.* 14. *d.* Et filum de ſtupa, pro re fragili, minimeque reſiſtente, *Iud* 6.*b.*

g Iſy ſ. Le. 13. h Phi de ſac. Abel & Cai. i Glo int ſ. Gen 14.

Gratia Dei. Doctrina. Res minima.

Fimbria,

FIMBRIA, veſtium ora dicebatur, inciſuras quaſdam habens ad modum ſerræ, extrema etiam quædam ab ora pallii pendentia, fimbriæ dici ſolent.

Fimbria veſtimenti Chriſti, dici poteſt *k* Spiritus ſanctus, vel virtus Spiritus ſancti, *Matth.* 9.*c.* 14. *d.* *Luc.* 8.*f* Item ſecundùm quod fimbria pendet à parte poſteriori pallii, deſignare poteſt *l* fidem de humanitate Chriſti, quia divinitas eſt in anterioribus. Item *m* diſcipuli Chriſti, fimbria veſtimenti ejus dici poſſunt, & infimi, & pauperes in Eccleſia. Item *n* minora, quæ de Chriſto cognoſcuntur & minima ejus mandata aut ejus humanitas, *Zach.* 8 *d.*

Fimbriæ aureæ in veſtimentis ſponſæ, ſunt *o* virtutum & doctrinarum ſplendores, à mente nunquam deficientes, quæ in extrema parte veſtium laudantur, quia nulla eſt virtutum gloria, ſi lucere ante vitæ conſummationem deſiſtat. Sunt etiam fimbriæ, verba præcipuè fidei diligenter retinenda quæ ultra veſtimentum extenduntur, quando plura ſunt verba, quam opera: deſignant etiam varietatem linguarum in una fidei doctrina. Fimbriæ quoque aureæ, ſunt electi in Eccleſia.

Fimbriæ pallii in quibus ponebantur funiculi, vel vittæ hyacinthinæ, *Num.* 15.*d. Deut.* 22.*b. Matt.* 23.*a. Luc.* 15.*d.* deſignant minima præcepta ſervanda propter vitam cæleſtem.

k Hi ſ. Matt. cap 9 14. l Iſy ſ. Lev. 15 Bern. ſer. de 4 modis orandi m Am ſ. Lu 8 n Hie ſ. Mat. 14 o Gr ſ. 1 Re. 12 Baſ. & Aug. ſ pſ 44. Iſyc ſ Lev. 13. Bue. ſer. ſpiritu 10 Glo. ſ Nu. 15

Spiritus S. Fides de humanitate Chriſti. Diſcipuli Chriſti. Infimi in Eccleſia. Minima mandata. Virtutes & doctrina. Verba fidei. Varietas linguarum. Electi. Minima præcepta.

Fimus, Stercus, Sterquilinium.

FIMUS, aut ſtercus ſignificat animalium incrementa, quibus agri ſtercorari ſolent: & dicitur lætamen, quod lætas pingues reddat ſegetes. Eſt autem res conſpectui hominis turpis, ac fœtida: unde ad comparationem rei vilis & abjectæ, ac abominandæ fimi ſolet, ut *Jer.* 9.*f.* Cadet morticinum hominis quaſi ſtercus ſuper faciem regionis. Sterquilinium autem, eſt locus ſtercorum.

Fimus vaccæ comburendæ, deſignare poteſt *p* ignominias Chriſti, quæ combuſtæ ſunt in reſurrectione, quia in ejus gloriam redundarunt, *Num.* 19.*a.* Et de hoc ſtercore erexit Deus pauperem, quum liberavit Chriſtum à perſecutionibus, & fœtidis blaſphemiis Judæorum, *Pſal.* 112.

Stercus, quod apponitur ficui, deſignare poteſt *q* Prophetas, & ſenſus ſimpliciores, qui comparati Chriſto, ejuſque doctrinæ ſublimiori, ut ſtercora cenſentur, *Luc* 13.*b.* vel deſignant ſordes utiles pœnitentis, & cognitionem ſui, & abjectionem, *Pſa.* 79. *Eſther.* 14.*a.* Fimus enim non ſuo loco poſitus fœtorem generat ſine fructu: agro verò fructificare facit, ſic triſtitia de rebus mundanis fœtorem gignit, ſed de peccatis fructificat. In hoc ſterquilinio Job ſedebat, *Job* 2.*b.* Fimus etiam ſunt verba increpatoria, quæ minimè grata ſunt audienti, ſed faciunt ferre fructum.

Sterquilinium in quo ſedebat Job, *r* res temporales & mundanas ſignificare poteſt, *Job.* 2.*b.* Has reputabat Paulus ut ſtercora, *Phil.* 3.*b. Ezech.* 7.*e.* deſignat etiam gentilitatem, ad quam venit Chriſtus.

Item peccatum & miſerias hujus vitæ. His ſtercoribus lapidatur piger, *Eccl.* 22.*a.*

Fimus vituli, qui comburi jubebatur, *ſ* peccatum generis humani deſignat, *Exod.* 29.*b. Le.* 4.*e. Nu.* 18.*a* 2. *Re.* 14.*b.* Et peccata graviora opere completa, in quibus Gentiles jacebant: unde erexit eos Chriſtus, 1. *Reg.* 2.*b. Pſ.* 112. *Deu.* 28.*c. Iud.* 3.*c.* 4. *Reg.* 9.*f.* 18.*f. Thre.* 4.*a. Ioel.* 1.*d. Mal.* 2.*a.* Et mali facti dicuntur, ut ſtercus terræ, *Pſa.* 82. Quaſi ſterquilinium in fide perdetur hypocrita: quia mens illius pro vitiorum ſuorum fœtore damnabitur, *Job* 20.*a.* Stercus etiam columbarum, 4 *Reg* 6.*f.* deſignat fœtorem vitiorum, & idololatriam, quia eſt cibus alienus ab homine ſicut cultus dæmonum.

Stercus humanum, ſignificare poteſt *t* terrenas delicias. Idem deſignat ſtercus bubulum, cum quo comedebat Ezechiel panem, deſignans Judæos, qui omnia propter carnem & venerem, & terræ hujus bona operantur, *Ezech* 4.*d. Pſ.* 92. *Eccl.* 9.*b.* 22.*a. Iſa.* 5.*f.* 36.*c. Ierem.* 9.*f. Thre.* 4.*a. Sopho.* 1.*d.* 1. *Mach.* 2. *g.* In ſtercore ſuo computruerunt jumenta, quum ventri & libidini indulgent, *Ioel.* 1.*d.* ſed mittitur ſtercus in panem, cùm ad confuſionem reducuntur memoriæ peccata carnalia: ut ſic confuſus accendatur ad fructificandum.

Stercora, quæ amplexati ſunt Judæi, ſunt *v* carnales obſervationes legis & cæremoniarum, *Thren.* 4.*a. Phil* 3 *b.*

p Aug in Num q 33 & ſerm. Dei 4. q Ori ſ. Mat. cap. 13. Au ſ pſ. 79. & ſ. 111 & de verbis Domini ſer 12. Am ſ Lu. 13. Bern ſ. 2 in feſto Petri & Pauli. r Gre. 3. mor. 14 21. & 15. mor 3. ſ Gr ſ. 1 Re 2 & 15. mor 9 Hie ſ Mal 2. Iſyc ſ. Lev 4. Aug ſer. 212 t Hie ſ. Ezec. 4. & ſ Ioel 1. Gre hom 31. v Hie ſ. Hab 2.

Ignominia Chriſti. Prophetæ. Senſus ſimpliciores. Sordes pœnitentium. Cognitio ſui. Verba increpatoria. Res temporales. Peccatum generis humani. Graviora peccata. Terrenæ deliciæ. Iudæi. Carnales obſervationes Iudæorum.

Sterqui-

Sterquilinium, quod erat io infimo loco arcæ, *a* infernum ſignificare poteſt, *Gen.6.c.Ier.25.g.*

Findere, vide Abſcindere.

Fingere, Figulus, Figmentum, Fictile.

Confingere, Plaſtes, Plaſmare, Simulare.

FINGERE, eſt componere, & formare ex aliqua materia, ut luto, ſeu cera, unde figulus dicitur ipſe plaſtes, & fictile vas, ex materia illa formatum. Eſtque generale vocabulum ad omnia, quæ ingenio, manuque artificioſè formantur. Interdum autem fingere eſt ſimulare, & figmentum ipſa fabula, ſeu vas fictile. Simulare autem, eſt aliud oſtendere quàm ſit.

Figulus interdum dicitur *b* Deus, qui formator & Creator eſt omnium & ipſe Chriſtus, & manus ejus dicuntur plaſmaſſe hominem, *Iob 10.b. Pſal.2.32.73.93.118.Iſa.27.c.29.e.41.e.45.b.46.c.Ier.18.a.19.a.Thren.4.a.Dan 2.f.Zach.12.a.Matth.27.a Rom.9.c. Apoc.2.g.* Dicitur etiam Deus fingere malum, cùm præparat pœnam, *Ier.18.b.*

Fingit Deus laborem in præcepto, *Pſal.93.* quia jugum & onus imperat, ſed jugum ejus eſt ſuave, & onus leve.

Finxit Chriſtus ſe longius ire, *Luc.24.d.* ut ejus præſentia ardentius deſideretur.

Fingit Deus ſingillatim corda hominum, quia ſingulis dat diverſa dona, *Pſal.32.*

Fictor locuſtæ, *Amos 7.b.* dicitur *c* Deus inducens exercitum quaſi locuſtas contra Iſrael.

Fingens Hiram duas columnas æreas ad templum, deſignare poteſt *d* Prædicatores prædicantes utrumque teſtamentum, & per geminam charitatem roborantes Eccleſiam, *3.Reg.7.b.*

Figulus in malum, dici poteſt *e* diabolus, cujus opera ſunt lutea: & vaſa ficta contra Eccleſiam, ſunt ejus membra, *Iſa.54.d.Sap.15 b. Matt.27.a.* Et fictor ſomniorum, eſt hæreticus, *Deut.13.b.* Idem dicitur fictor, ſeu plaſtes idolorum, *Iſa.44.b.Thren.4.a.Hab.2.d.*

Figmentum Dei dicuntur peculiariter *f* homines, qui formati ſunt de limo terræ à Deo, tanquam à plaſte, *Gen.2.a.Pſal.102. Iſa.29.e.Hab 2.d.Rom.9.d.Epheſ.2.b*

Fictile vas, in quo fit immolitio ad emundationem leproſi, *g* carnem Chriſti ſignificare poteſt, *Lev.14.a.4. Reg.2.d.*

Fictile vas etiam dici poteſt *h* ſermo ſimplicior ſacræ Scripturæ, qui etiam utilis eſt in magna domo Eccleſiæ, *2.Cor.4.b.*

Fictile præterea vas, dici poteſt *i* peccator terrenus, & homo fragilis, & pronus ad malum, *Lev.6.d.11.e.14.a.15.b.2. Cor.4.a.2.Tim.2.c.*

Ficta fides, eſt ut vas fictile non diu durans: quia, *k* eſt eorum, qui ad tempus credunt & in tempore tentationis recedunt, *1.Tim 1.b.2.Tim 1.b.*

Simulatio Scribarum & Phariſæorum laudantium Chriſtum fraudulenter, *l* eſt de qua dicitur, *Iſa.34.b.* Stultus fatua loquetur, & cor ejus faciet iniquitatem, & perficiat ſimulationem & loquatur ad Dominum fraudulenter, *Iob 37.b. Luc.20.d* Sic fictus diſciplinæ, eſt hypocrita & Phariſæus, *Sap.1.a.* quia fingit diſciplinam quam non habet.

Margin (left): *Infernus.* *Deus.* *Chriſtus* *Præparans pœnam.* *Imperans* *Deus jugum leve.* *Dans Deus diverſa dona.* *Deus puniens per malos.* *Prædicatores.* *Diabolus.* *Hæreticus.* *Homo.* *Caro Chriſti.* *Sermo ſimplex.* *Peccator.* *Fides deficiens* *Hypocriſis.*

Margin (right): *a* Bed ſ. Ge 6. *b* Ori ſ Ro 9. Hil ſ pſ 2. & ſ. Mat. Ca.32. Am ſ Lu 23. Aug ſer 128. Bern ſ Ecce nos reliquimus om. *c* Hie & Aug. ſ pſal 92. *c* Hie ſ Amos 7. *d* Ly ſ 3.Re.7 *e* Hie ſ Iſ.44 54. Ori ſ.Matth. h.m 35. *f* Gloſ. ord ſ. pſal. *g* Ori ſ. Lev. hom.8. Aug contra Fulgentium. *h* Ori ſ Ier. hom 2. *i* Am ſ 2. Cor 4. & ſ.2. Tim 2. *k* Ber epiſ 42. *l* Hie ſ Iſa 32.

Finis, finire, Terminus, Finitimus.

FINIS, qui & terminus, eſt extremum, & ultimum in unaquaque re, io quod videlicet unaquæque res terminatur, ut finis agri, finis fidei, finis terræ. Et finis ſeu cauſa finalis dicitur, cujus gratia aliquid fit. Sic aliquando *m* Chriſtus dicitur finis, ut *Rom 10.a.* Finis legis, eſt Chriſtus, tum quia lex ad ipſum ordinatur, tum quia ſine illo, nemo perficit legem. Et ipſe dicitur principium & finis, *Apoc.1.* Et ipſe eſt finis omnis conſummationis, *Pſal.118* Pacis autem Chriſti non erit finis, *Iſa.9.b.* Et quum in pſalmis dicitur, in finem, intelligendum eſt in Chriſtum, qui non eſt finis io conſumptionem, ſed in conſummationem. Et finis utrorumque, hoc eſt, teſtamentorum, eſt cubitus unus, hoc eſt Chriſtus in fœlicitate, ubi etiam eſt finis fidei quæ tunc ceſſabit, *Ezech. 40.b.*

Termini terræ, cùm termini non claudantur, ſed alia claudant, & terminent, ſignificare poſſunt *n* divinitatem in Chriſto, aut quod in nomine Jeſu, omne genu flectatur, &c. *Pſal 2.*

Finis ſæculorum, ſunt *o* perfectio rerum, *1.Cor.10.c.* Et termini cœlorum, ſunt variæ perfectiones electorum, & etiam hi, qui in Scripturarum doctrina ſunt conſummati, *Matth.24.c.* Et finis mundi, *p* eſt fœlicitas, quæ & finis eſt bonorum, *Pſal.45.48.Thren.4.d.Rom.6.d.*

Finis dierum, eſt *q* contemplatio divinorum judiciorum, *Dan. 4.g.* Ejuſmodi enim dierum numerus ſuper quemlibet afflictum finitur, quando divinorum judiciorum ſeveritas in ejus percuſſionem completur.

Finis univerſæ carnis, aut tempus omnis hominis, quantum ad literam, eſt *r* finis vitæ, & finis omnis conſummationis, eſt terminus, quo res quæque clauditur, ſpiritualiter autem finis carnis, eſt tempus baptiſmi, in quo moritur homo carnalis, & renaſcitur homo ſpiritualis, *Gen.6.b. Iob 20 4. Pſalm.9.38.48.118. Eccle.7.a.9.c. Sapien.2.a.5.a. Eccli.11.d.14.c.47.d. Thren.3.b. Ioan.13.a. Heb 8.a.1. Pet.4.b.2.Pet.2.d.*

Finis præcepti, hoc eſt, ſtatus, eſt *ſ* charitas, quia omnia præcepta referuntur ad charitatem, *1.Tim.1.a.* Et finis fidei eſt ſalus, *1.Pet.1.b.*

Finis terræ, à quibus aufert Deus bella, ſunt *t* corda prius terrena, vel corpus, in quo peregrinamur. *Pſal. 45.59.* vel fines terræ, quos judicat Dominus, ſunt *u* hominum univerſitas: vel ultima opera aut terminus terrenarum voluptatum, *1.Reg.2.Pſal 58.* Fines etiam terræ, ſunt *x* homines remoti à lege, vel extremi ex gentibus. *Pſalm 64. Iſa. 52.c* Fines etiam orbis terræ, dici poſſunt *y* eruditiores viri, quaſi ſint extremi, alios infra ſe relinquentes, *Pſal 18.Luc.21.f. Rom 10.d.* Et fines terræ, ſeu alæ dici poſſunt Prophetæ, & Apoſtoli, & Sancti, qui finem terrenis paſſionibus impoſuerunt, *Iob 37.a Iſa.24.c.* Et fines terræ, quos Dominus judicat, ſunt ultimus ſtatus vitæ in corpore, *Zach.9.c.* Termini etiam terræ, ſunt peccatores in extremo à Deo poſiti. *Iſa.26.c.* Et fines inimicorum, ſunt *z* extrema peccata, *Pſal.7.* Et termini Idumææ, *Mala.1.a.* A finibus terræ clamat ad Deum, qui ex intimo corde clamat, *Pſal 60.*

Fines Iſrael & Sion *aa* ſunt termini Eccleſiæ, quos Deus dilatat multiplicando electos, *Exo 13.d.23.d.34.c.Lev.26.a.Pſ 147.* Sunt etiã termini Iſrael ipſi cœli, vel diverſi gradus gloriæ, *Nu.34.a.1.Re.5.d.11.a.Iſ.54.*

Margin (left): *Chriſtus.* *Divinitas in Chriſto* *Perfectio rerum* *Perfecti doctrina* *Fœlicitas.* *Completio divinorum judiciorum.* *Finis vitæ.* *Baptiſmus.* *Charitas.* *Corda terrena* *Pleraque opera.* *Extremi ex Gentibus* *Eruditiores viri.* *Prophetæ Apoſtoli, & Sancti.* *Extremum vitæ.* *Peccatores* *Cor intimum* *Termini Eccleſiæ.* *Cœli.* *Gradus gloriæ.*

Margin (right): *m* Amb ſ pſ 118 ſer 12. Aug ſ pſ 54. Gre ſ Ezech. hom 10. *n* Hil ſ pſ.2. *o* Ori ſ Can. h.2. & ſ. Mat. hom 30. *p* Baſ. ſ pſ 48. *q* Rica de S. Vict de judic. conſum. 45. *r* Orig ſ. Re 3 Baſ ſ pſ.48. Hil ſ pſ.118. *ſ* Aug 17. civ. Dei 4 *t* Aug ſ. pſ 45 *v* Gre ſ 1 Re 3 Arno ſ pſ 58. *x* Hier. ſ Iſa. 24.52 *y* Ori ſ Ro 10 *z* Baſ ſ pſ 7. Aug 17 civi. Dei.4. Hie ſ Iob 37. & ſ Iſa 26. & pſal. 68. *aa* Ori ſ Num. hom 28. Gre ſ.1. Re.7.

Et confirmat Chriſtus regnum David, aut thronum David, hoc eſt Eccleſiam, 3. *Reg.* 2. *d. Iſa.* 9. Et ſtabilivit terram, hoc eſt, firmavit Eccleſiam, *Pſal.* 27. 103. Et ſtabilivit Iſaac Jacob filium ſuum frumento, vino, & oleo, deſignans Chriſtum implentem, & confirmantem Eccleſiam donis ſpiritualibus, *Gen.* 28. *f.* 2. *Reg.* 7. *c.* 2. *Paral.* 17. *b.*

Firmari dicitur manus Dei, quum *a* opera, quæ fecit in mundo, ſtabiliuntur, *Pſal.* 88.

Stabiliri opera Dei. Caſtigans graviter Deus. Ira Dei.

Confirmat Deus manum ſuam ſuper aliquem, *b* quum graviter eum caſtigat, *Pſal.* 37. Sic etiam dicitur Deus firmare faciem ſuam contra aliquos, *c* eos caſtigando, *Jere.* 3. *b.* juxta ſeptuaginta, *Thren.* 2. *b.* Et obfirmans faciem Ezechiel contra Hieruſalem, deſignat fortem iram Dei, *Ezech.* 4. 29 *a.* Et confirmata dicitur ira Dei ſuper Chriſtum, *Pſal.* 87. quia pro nobis graviter eum afflixit uſque ad mortem crucis.

Protegens Deus.

Firmat Deus oculos ſuper aliquem, *d* quum aſpectu divinitatis eum protegit, ut in dilectione luminis ejus permaneat, ſemperque in omnibus adeſt illi adjutor, *Pſal.* 31.

Angeli. Apoſtoli, Iuſti.

Firmati cœli, ſunt *e* Angeli ſtabiles, & confirmati à Deo in gratia, *Pſal.* 32. Non autem ſunt hi cœli ex natura ſua ſtabiles, ſed per gratiam Dei, *Jo.* 4. *d.* 11. *c.* Eoſdem deſignat immobilis orbis, 1. *Par.* 16. *c.* Firmati etiam cæli ſunt Apoſtoli in fidei defenſione fortes. Et firmat Dominus juſtos, *f* ne cadant in peccatum, *Pſal.* 36. *Tob.* 2. *c. Prov.* 3. *c. Eccli.* 26. *c.* 1. *Cor.* 15. 2. *Cor.* 7. *d. Col.* 1. *c.* Confirmavit etiam Deus columnas terræ, *g* quum roboravit Apoſtolos poſt reſurrectionem, *Pſal.* 74.

Roborans Chriſtus Eccleſiam.

Firmavit Deus terram ſuper ſtabilitatem ſuam, *h* quum Chriſtus roboravit Eccleſiam in ſeipſo, *Pſal.* 103. *Iſa.* 42. *a.* Et confirmatus ager Ephronis Abrahæ, *i* deſignat firmatam Eccleſiam Chriſto in paſſionem æternam, *Gen.* 32. *d.* Sic eſt immobile regnum Dei in æternitate, *Heb.* 12. *g.* deſignatur etiam confirmatus mundus Chriſto in poſſeſſionem.

Firmans nos Deus in baptiſmo.

Firmavit Deus terram ſuper aquas, *k* quia firmavit nos in baptiſmo inconcuſſa ſtabilitate, *Pſalm.* 133. 135. vel quia firmiorem fecit fidem, quàm opiniones. Firmum enim fundamentum eſt fides, quæ divinæ innititur veritati, 2. *Tim.* 2. *c.*

Firmatas dogmatis in anima.

Firmari montes, eſt *l* ſublimia dogmata in anima ſtabiliri, *Pſa.* 8. 103.

Roborans Eucharistia.

Confirmat panis cor hominis, *m* quum ſacra Euchariſtia robur præbet adverſus tentationes, & ad opera virtutis exercenda. Et quia eſt panis cordis, & non ſtomachi: ideò cor dicitur confirmare, & non ſtomachum, *Pſal.* 103. *Heb.* 13. *b.*

Firmari in bonis operibus.

Stabiliri dicuntur viæ alicujus, *n* quum in bonis operibus firmatur, *Prov.* 4. *d. Eccli.* 31. *d.* Ne à bono propoſito dimoveatur.

Certa ſalus per Chriſtum.

Confirmat Deus, quod operatus eſt in nobis, *o* quum certam facit ſalutem per Chriſtum, *Pſal.* 67. Et confirmat ſpiritu Principali, *p* dando per Spiritum ſanctum conſtantiam operandi, *Pſalm.* 50.

Stabiliri Gentes in fide.

Confirmat Deus in virtute ſua mare, hoc eſt, *q* mundum, ne fluctuet, *Pſa.* 73. Item ſtabiliendo gentes in fide. Et firmat orbem terræ, hoc eſt, fideles in fide, *Pſa.* 92.

Firmari Eccleſiam in laudibus Dei.

Stabilit Deus Hieruſalem laudem in terra, *Iſa.* 62 *c.* quum *r* firmat Eccleſiam in laudibus Dei.

Firmitas Prædicatoris ad magna opera.

Confirmatum dicitur eſſe regnum Saulis ſuper Iſrael, 1. *Reg.* 14. *g.* quando *ſ* Prædicator ad magna virtutis opera erigitur.

Figere intentionem.

Obfirmare faciem, *t* eſt cordis intentionem figere, *Ezech.* 13. *c.* Et obfirmare faciem contra Hieruſalem, eſt animæ infirmæ, ne deciſcat ab opere, non ſemper clementem ſe oſtendere, *Ezech.* 4. *a.* Sicut non eſt oſtendendus lætus vultus filiabus, *Eccli.* 7 *c.*

Immutabilis divina ſententia.

Firmatum chaos dicitur inter bonos & malos, *Luc.* 16. *g.* quia *v* immutabilis ſtat ſententia condemnationis, qua mali ſeparati ſunt à bonis: unde & immobile dicitur conſilium Dei, *Heb.* 6. *d.*

Obſtinatio.

Firmat aliquis cor ſuum, quando *x* pertinacia inſenſibilitatis obdureſcit, ne jaculis ſupernis timoris confodiatur, *Job* 11. *b. Zach.* 5. *d.*

Parati ad fallendum.

Firmaverunt ſibi ſermonem nequam, *y* qui paratum habent animum ad fallendas animas. Item Judæi, quando dixerunt: Crucifige, Crucifige, *Pſa.* 63.

Graviùs tentantes dæmones.

Confirmati dicuntur inimici, *z* quando majore vi dæmones tentant, *Pſal.* 37. Stabilitur quoque iniquitas in terra Sennaar, quando firmatur in mundo, *Zach.* 5. *d.* Fiunt autem immobiles quaſi lapides, qui detruduntur in infernum, *Exod.* 15. *c.*

Mitti in infernum. Iudæi glorian tes de Deo.

Conſtabiliti ſuper Dominum Iſrael dicebantur Judæi, inaniter glorianteſ de Deo, cujus legem non ſervabant, *Iſa.* 48. Et firma radice ſtultus *aa* eſt populus Judæorum, qui quaſi firma radice convaluit: quia electorum vitam temporaliter extinguendo ſuperabit, *Job* 5. *a.* Quaſi etiam firma radice ſtultus figitur, qui totis deſideriis in terreno amore ſolidatur.

Solidari in terrenis. Tradita Iudæa diabolo.

Confirmatur domus empta apud emptorem tranſacto anno, *Lev.* 25. *e* quia *bb* Judæa poſt paſſionem Chriſti confirmata eſt in poſſeſſione diaboli: quia noluerunt reſipiſcere.

Regnum Sedechiæ.

Firmans radices ſemen cedri, *cc* erat Sedechias in Hieruſalem, *Ezech.* 17. *a.*

Non innitì Deo Chriſtus.

Inſtabile eſt opus impii, *dd* quum aggregat temporalia: quia non innititur firmæ petræ, *Proverb.* 11. *c.* Et inſtabilis facta dicitur eſſe Hieruſalem, hoc eſt, anima propter peccatum, *Thren.* 1. *c* 1. *Corint.* 4. *c.* 2. *Pet.* 2. *c.* 3. *d.* Sic non ſtabiliuntur mali, nec eorum conſilia: quia diſſipantur à Deo. 1. *Reg.* 20. *f. Pſal.* 20.

Firmamentum.

FIRMANENTUM dicitur cœlum variis ſtellis ornatum: quod dividit aquas ab aquis, *Gen.* 1. *a.* Firmamentum etiam eſt ſtabilitas.

Firmamentum dicitur aliquando *ee* Chriſtus, qui eſt firmamentum ſub throno: quia minoratus eſt paulo minus ab Angelis, factus homo, & eſt ſimilitudo hominis ſuper thronum, quia gloria & honore coronatus eſt ſuper Angelos, *Ezech.* 1. *f.* 10. *a.* Et ipſe eſt firmamentum bonorum, 2. *Reg.* 22. *b. Pſalm.* 17. 24. 70. *Eccli.* 27. *b.* Cæterùm, *Pſa.* 71. ubi dicitur, Erit firmamentum in terra, Hebraicè dicitur פסת, hoc eſt placenta frumenti, aut fructum frumenti: ut deſignetur Chriſtus in Euchariſtia, quia eſt panis cor hominis confirmans. Hieronymus autem tranſtulit, memorabile triticum, quod ad eandem allegoriam refertur.

Crux Chriſti. Angeli confirmati. Eccleſia.

Firmamentum etiam eſt *ff* crux Chriſti, ubi apparet opus redemptionis, quod eſt opus manuum Chriſti, quod annuntiat firmamentum, *Pſal.* 18. 88.

Firmamentum etiam dicuntur *gg* Angeli in gratia confirmati, *Ezech.* 1. *e.*

Firmamentum ſumi poteſt pro Eccleſia, cujus partes ſplendentes ſanctis Doctoribus cõparantur, qui dicun-

a Hie ſ. pſ. 88. b Ori ſ. pſ. 37. hom. 1. Baſ. ſ. pſ. 37. c Hie ſ. Ier. 3. & ſ. Ezech. 4. d Hie & Gr. ſ. pſal. 31. e Baſ & Ar. ſ. pſal. 32. f Ori ſ. pſ. 36. hom. 3. Gr. 3 mo 27. Bed ſ. Pro. 23. g Au ſ. pſ. 74. h Au ſ. pſ. 103. i Rup ſ. Ge 37. k Au de Gen ad liter. 1 & ſ. pſal. 135. Hie ſ. pſ. 135. l Hie Cy Au ſ. pſal. 103. m Ar & Au ſup. pſ. 103. n Gloſ ord ſ. Prov 4. o Hil ſ. pſ. 67. p Gre. ſ. pſ 50. q Hie ſ. pſ 73. Au ſ. pſ 73. 92. r Hie ſ. Iſa 62. ſ Gr ſ 1 Re. 14. t Ori ſ Eze. hom 3. Hie ſ Eze. 13. Gre ſ. Ezech. hom. 12. v Gloſ ord ſ. Luc. 16. x Glo. ord ſ. Iob. 11. y Hil & Au. ſ. pſa 63. z Baſil. ſ. pſ. 37. aa Gr. 5 mo 2. 4. bb Iſ ſ Le 25. cc Hie ſ Ezec. 17. dd Gloſ ord ſ. Prov. 11. ee Ori ſ Ezec. hom 1. Greg ſ. Eze. hom. 78. ff Aro ſ pſ 18. gg Gr ſ Eze. hom 7. hh Bed ſ. Ge. 1

dicuntur eſſe quaſi ſtellæ in firmamento: partes verò ſplendentes comparantur ſimplicibus. Et dividit aquas, id eſt, duas leges, vel aquas ſacræ doctrinæ ſupra firmamentum, ab aquis hæreſum ſub firmamento, *Gen.1.a.3 Reg.8.f. Eccl.34.a.43.a.* Et quia dicitur columna & firmamentum veritatis, 1. *Tim.3.d.*

a Arn.ſ.pſ.18. Au.13.Confeſſ.15 & de Gen con Manic.1.3 21.& ſ.pſal.93. Bed ſ.Gen.1. b Ori ſ.Ezec. hom.4. Hie.ſ Ezec.1. c Aug ſ.pſ 18. Orig ſ.Gen.1 Bed ſ.Gen.1. d Au de Gen. imp 14. e Arn ſ.pſ.105 f Arn.ſ.pſ.104 g Au.ſ.pſ.78.

Firmamentum etiam dici poteſt ſacra *a* Scriptura, & doctrina ac diſciplina dividens aquas ſpirituales, ab aquis carnalibus, vel dividitur inter Angelos, & homines: quia Angeli non indigent noſtra doctrina, ideò ipſi ſunt ſopra firmamentum, homines verò ſub firmamento. Item firmamentum ſunt principia ſcientiarum, quibus diſtinguuntur ſcientiæ acquiſitæ, ut aquæ ſub firmamento, ab infuſis, quæ ſunt ſupra firmamentum, *Gen.1.a. Pſal.18.* Firmamentum etiam panis, dici poteſt *b* vis verbi Dei, *Ezech.14.d.* — *Sacra Scriptura. Principia ſcientiarum.*

Firmamentum ſuper capita animalium, *Ezech.1.f.* deſignat rationales, ſapienteſque virtutes. — *Virtutes rationales.*

Firmamentum præterea, dici poteſt *c* ſoliditas mentis, aut cordis, ſeu cor in Deum firmum, *Pſal.18.* Corpus etiam noſtrum, firmamentum interdum dici poteſt, *Gen.1.a.* — *Cor. Corpus.*

Firmamentum etiam dicitur ſenſus prudentiæ, dividens inter practicam & theoricam doctrinam. Item homo interior dividens inter ſpiritualia, & carnalia. — *Senſus prudentiæ. Homo interior.*

Firmamentum aliquando dicitur *d* cœlum uſque ad nubes, quod non recipit mutationes, aut peregrinas impreſſiones, & deſignare poteſt fidem, & veritatem ſolidam atque conſtantem, *Pſa.35.* Et laudare Deum in firmamento virtutis ejus, *e* eſt firmam fidem habendo ipſum glorificare, *Pſa.150.* — *Fides & veritas.*

Firmamentum panis, quod Deus conterit, deſignare poteſt *f* defenſionem errorum, *Pſal.104* — *Defenſio errorum.*

Firmamentum eſt plaga in his, qui in hac vita flagellantur, ut emendentur, non autem eſt in malis, *g* qui flagellabuntur in futuro, *Pſal.72.* vel è diverſo, firmamentum dicitur eſſe plaga malorum, quia firma & immutabilis eſt eorum pœna in inferno. — *Caſtigatio in hac vita. Pœna æterna.*

Fiſcella, quære Caniſtrum.

Fiſtula.

FISTULA propriè dicitur, per quam aqua educitur, ut fundatur, dicta à fundendo, ſive furendo: & inſtrumentum muſicum ad illius ſimilitudinem fiſtula dictum eſt. Et fiſtula in homines, per quam ſpirat, & per quam ſumit cibum, quæ in intimo oris junguntur. Fiſtula etiam dicitur caſia, fiſtulæ formam habens.

h Glo ord ſu. Cant.4. i Gre.32. mo. 19 20.

Fiſtula caſia, *h* virtutes Eccleſiæ deſignare poteſt, *Cant 4.d.* & humiles ſpiritu, qui memores paſſionis Chriſti, ad patiendum pro eo ſunt parati. — *Virtutes Eccleſiæ. Humiles.*

Fiſtulæ æris, quibus comparantur oſſa Behemot, *Job 40.b.* ſunt *i* fortiores adjutores Antichriſti, qui more metalli inſenſibilis, ſonum benè loquendi habent, ſed ſenſum benè vivendi non habent. Deſignat etiam fraudulenta conſilia, quæ dum quaſi blanda proviſione conſulent, cor à forti intentione pervertunt, & dum dulcia reſonant, ad noxia inclinant. — *Adjutores Antichriſti. Fraudulenta conſilia.*

k Glo.ord ſu. 2.Reg.5.

Fiſtulæ domatum Hieruſalem & arcis Sion, *2.Reg.5.b.* falſam *k* ſcientiam mundi & hæreticorum deſignant, quæ auferuntur per Prædicatores. — *Falſa ſcientia.*

Flaccere.

l Hie ſ.Iſa.19

FLACCERE eſt languere, ſine viribus eſſe.

FLACCentia dicuntur *l* irrigua hæreticorum, quum ipſi non habeant vires ad prædicandum, quia eorum prædicatio eſt contra veritatem, *Iſa.19 b.* — *Debiles prædicatio hæreticorum.*

Flagellare: Flagellum, Flagrum.

Verberare, Vapulare, Verbera.

FLAGELLUM, eſt lorum, aut aliud genus verberis, quo ſervos nudatos cædere ſolebant, & flagellare eſt flagello cædere, & idem verberare. Flagella autem in vite, ſunt nova ſarmenta, & ea quibus vites arboribus adhærent. Flagella quædam infliguntur ad correctionem, quædã ad ſolam punitionem. — *Flagella Chriſti.*

m Hier.ſ Iob 42 & ſ pſ.78 Ori ſ.Matt. hom 11.26. n Ori.ſ.pſa 3. hom.2. & ſ pſ.38 h 2 o Hie.ſ.Ho 4 p Am.2.de Abra.4. Phil. de Abr. Bed ſ.Gen 12 q Ru.3 ſ. Ioa. r Hi ſ.Iſ 10. & ſ pſ 31.

Flagella Job, *m* flagella Chriſti deſignabant, *Job 42.d.* Et flagellatus dicitur tota die, tempore paſſionis, *Pſal.72.* Flagellant autem Chriſtum linguis, qui ejus doctrinæ detrahunt, & cultui per eum introducto. Et etiam Prophetas, & Apoſtolos, *Matth.10.b.20.c.23.d.27.c. Marc.10.e.15.b. Joan 18.a. Luc.58.f. Actor.22.f.2. Mac.7 a. Heb.11.g.*

Flagellat Dominus interdum *n* ad correctionem, *Pſalm.31.34.37.88. Eccli.13.a.22.a.* Et flagellum inundans, eſt communis tribulatio, aut caſtigatio, qua Deus emendat populum ſuum, *Iſa.28.b. Tob 13.a. Hab.12.a.* Et dicuntur flagellari cum hominibus. *Pſal.72 Deut 25.a. Jud.7.d.8.d Job 19.a.42.d 2. Mach.3.g.* Et vapulavit populus non intelligens, *o* ut per dolorem recipiat diſciplinam, *Hoſ.4.d.* Flagellavit Dominus Pharaonem propter Saram: quia *p* cum animam improbam virtutis ſermo intraverit, eam redarguit culpæ, errorisque pudore afficit: vel quia in anima illius eſt cruciatus, qui virtutem vult miſcere vitiis, *Gen 12.d.* vel flagellavit hæreticos, qui flagellati reſtituunt ſapientiam, vel Eccleſiam, aut deceptos ipſi Eccleſiæ. Flagellum de funiculis, quo ejecit Jeſus vendentes & ementes de templo, *Joan.2.c.* exercitus eſt *q* Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem. — *Caſtigatio divina. Exercitus Romanorum.*

Flagellat etiam Deus *r* ſolum puniendo, & flagellabit reprobos in judicio, & poſtmodum in inferno, *Prov.19.d.23.d.26.a. Sap.12 d.16.c. Eccli.40 b. Iſa.10.f. Nah.3 a.* Et flagella peccatorum dicuntur multa, *Pſal.31.* quia in hac vita initium habent, quæ in futura nunquam finientur. — *Divina vindicta.*

ſ Hie ſ.Nah.3 Bed ſ. Exo.5.

Flagella Ninivæ, dicuntur *ſ* tribulationes hujus mundi, tam corporum, quàm animorum, quæ inferuntur à diabolo, qui etiam flagellum dicitur, *Pſal.90. Nah.3.a. Luc.4.f.13.c.* Sic flagellati præfecti operum filiorum Iſrael, *Exod 5.c.* ſunt afflicti à diabolo. — *Tribulationes. Diabolus.*

t Gr 6.m 20 v Gr.6.m.19 x Amb ex ho. ad vir. y Iſi ſ Le 19.

Flagellum linguæ, dici poteſt *t* ſententia ultimæ animadverſionis, cùm Judex dicet: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, *Is.5.d.* — *Sententia judicis*

Flagellum etiam linguæ, *v* exprobratio illatæ contumeliæ. Et flagello linguæ bonos feriunt, qui eorum opera irridendo perſequuntur. Hoc flagellum *x* latè ſonat, & ipſum etiam loquentem flagellat, qui conviciando peccat: Unde dicitur dives flagellari malitia, *Eccli.26.b.28.c.30.b. Pſal.90. Prov.10.b.* — *Exprobratio & convicium. Pœna lætitiæ.*

Vapulat ſimul cum ancilla, qui ei conjungitur culpa feminis, hoc eſt, *y* amplectitur legem Judæorum ante

Digitized by Google

ante adventum Chriſti ſecundùm literam, habet quidem pœnam, ſed non moritur, quia lex nondum eſt liberata per Chriſtum, *Lev.19 d.*

Verberare ventum, eſt inaniter laborare, *Sap 5.d.1.Cor.9 d.*

Verberat terram uxor tonitrui, *Eccl.53.b* quum a prædicatio terret, & convertit peccatorem.

Verberant ſeniores virum, qui falſo accuſavit uxorem, *Deut.22.c.* autoritate b Eccleſiæ caſtigant eum, qui derogavit fidei Eccleſiæ.

Flagella vineæ Sabana, c dici poſſunt fomenta hæreſum, *Iſa.16.a.*

ſervi ante liberam legis ante adventum Chriſti. Inanis labor. Terrens Deus peccatores. Caſtigare derogantes fidei Eccleſiæ. Fomenta hæreſum.

a Glo int ſ. Eccl 43. b Glo int ſ. Deut 22. c Hie ſ Iſ 16 d Au.3 doct. Chri 10.

Flagitium.

FLAGITIUM vocatur, d quod agit indomita cupiditas ad corrumpendum animum & corpus, quale fuit, *Iudi.20.* Flagitium etiam eſt, quod fit in alterius injuriam, *Gen 44.b.*

Flagrare, quære ardere.

Flamma, vide ignis.

Flare, Flatus, Perflare, Sufflare, Sufflatorium, Exufflare.

FLARE, eſt ſpirando aerem emittere, & flatus eſt ſpiritus, ſeu ventus & aura. Quum flamus, prius aerem ab exterioribus introrſum trahimus, deinde tractum extrorſum reddimus.

Flare dicitur Spiritus Dei, e cùm adeſt menti inſpiratio Spiritus ſancti, & perflat Auſter, quum inſpirat Spiritus Sanctus, *Exod 15.b. Job.27.b.c. Pſal.147. Cant.3.d. Ezech.37.c. Dan.3.f. Luc.12.g.* Et flatus, ſunt dona Spiritus ſancti, *Iſa.42.a.* & *5.d.*

Flare etiam dicebatur Deus, f quum Chriſtus edebat miracula, *Io.37.b.*

Flat etiam Spiritus Domini, quum g venit impulſus iræ Dei, & flat repentè, quando ſubitò tollit quos vult, *Iſa. 40.b.* Et flare tunc dicitur ventus Occidentalis, ac ventus vehemens, *Exod.10.d.14.g.* Et flatus Domini ſuccendens infernum, eſt ejus voluntas ad puniendum, *Iſa 30.g.* Flare autem Deus in vindictæ retributione dicitur, h quia ab exterioribus cauſis interius judicii conſilium concipit, & ab interno conſilio, extrorſum ſententiam emittit, *Io. 4.b. Ezech. 21.g.*

Flatus, quem dat Dominus populo, qui eſt ſuper terram, eſt vita corporalis, aut etiam ſpiritualis, *Iſa.42 a.* Et flatus omnis, quem fecit Deus, i eſt omne, quod ſpirat, *Iſa.57 d.*

Flatus hominis, quê trahit Deus ad ſe, ſunt k exteriores actiones, quas Deus ad ſe dirigit, *Job 43.b.*

Sufflatorium dici poteſt l ſermo Propheticus, & correctorius, *Ier.6.g*

Exſufflat Deus, quod infertur in domum, *Agge. 1.c.* quum m eos, qui confidunt in doctrina, & eloquentia ſua, Deus inanes reddit, licet multa ſeparentur ab eis, ut ſpicæ jam quaſi plenæ, vento urente inanes redduntur.

Flatus vehemens, n eſt impulſus gravis tentationis diaboli, *Matth 7.d Ioan.6 c. Actor.27.c.* Et ſufflans in igne, eſt o diabolus, vel hæreticus, *Iſa.54.d.* Et flans Aquilo frigidus, *Eccl. 43.c.* Ejus eſt flatus ſerpentis adurens, *Deut. 8.c.*

Exſufflant ſacrificium Dei, p qui illud contemnunt, *Mala 1.d.*

Non flantes quatuor venti ſuper terram, *Apoc.7 a.* ſunt, q quum non eſt prædicatio: Vel cùm virtutes impediuntur, ne ſuas agant operationes.

Inſpiratio Spiritus S. Dona ſpiritus ſancti. Miracula Chriſti. Poena Dei. Vita Corporalis, vel ſpiritualis. Actiones exteriores. Correctio. Confundens Deus arrogantes. Impulſus tentationis. Diabolus. Hæreticus. Contemnentes ſacrificium Dei. Ceſſans prædicatio vel virtutum operatio.

e Ar.ſ pſ 147 Gre 27 mo. 21.14 Aug ſ pſ.147 Hie ſ Iſa 37. g Hie ſ Iſa. 40.40. h Gr. 5.m.c.9. i Hie.ſ Iſ 57 k Gre.24. mo 26. l Hie ſ. Ier.6. m Hie ſ. Ag.1 n Hil ſ Matt Can.6. o Hi.ſ Iſ 54. p.Hie ſ.Mal 1 q Glo ord ſ. Apoc.7. Ru 4.ſ. Apoc.

Flavus color.

FLAVUS color r eſt ex viridi, rubro, & albo concretus, fulvo clarior, qualis eſt mellis, & ariſtarum, quum jam maturuerunt, eſtque in albo, ſicut pingue in dulci.

Flavus color capillorum, *Lev.13.b.* deſignat s fidem fragilem & infirmam. Item cogitationem tendentem ad blaſphemiam.

Flaveſcens vinum, *Prov.23.d.*

Fides fragilis.

r Ariſt de ſen. ſu.& ſenſib 4. s Iſy ſ Lev. 13

Flectere, Reflectere.

FLECTERE, eſt aliquid curvare, & à recto dimovere.

Flectitur Dominus miſericordia, quum t ceſſat à regione punitionis, & cùm præſtat auxilium, *Iud. 2.c. 1.Reg.15.f.* Et flectitur Sol ad aquilonem, *Eccl. 1.a.* quum Chriſtus favet in tribulatione: Vel cum intelligentia da longè proſpicit ea, quæ ſunt in parte aquilonari, ut quæ mala qua cautela vitare debeat, agnoſcat.

Flectuntur genua ad orandum, & genua cordis flectuntur per humilitatem, *2. Par.36.b.*

Flectentes genua coram Joſeph, deſignabant v in nomine Jeſu omne genu flectendum: cui omnia debent eſſe ſubjecta, & cultu ejus obedire, *Gen. 41.c. Iſa. 45. d. Rom 14. b. Phil.2.d.2. Par.6.b. Cant. 6.c. Marc.1.d.*

Flecti dicitur, x qui deficit à rectitudine virtutis, qua ratione non flectitur, qui firmatur in ſapientia, & in Deo, *Eccl.15.a.* Non deficit in perſecutione, nec cedit hæreticæ pravitati

Flexo poplite bibentes, *Iud.7.b.* ſunt y qui rectitudinem operum cum doctrina non habent. Unde inepti cenſentur ad prælium.

Reflexa labia menſarum intrinſecus *Ezech. 40.f* ſunt, z quando Doctores ad conſcientiam revocant tacita cogitatione, quod dicunt, & ſemetipſos ſubtiliter perſcrutantur, ſi faciunt quod loquuntur: idque per circuitum, ne in una ſe parte confiderent, in alia negligant.

Flectentes genua coram Haman, *Eſther. 3 a.* ſunt colentes diabolum, aut hæreſiarcham.

Non flectitur miſericordia Nabuchodonoſor, hoc eſt, diabolus, *Jer.21.c.*

Flectentes milites genu alterum illudendo Chriſto, *Matth. 27.d.* deſignant aa eos, qui eum credunt, ſed perverſis actibus deſpiciunt.

Remittens Deus. Præſtans auxilium. Humilitas. Flectenda genua Chriſto. Deficere à rectitudine. Docti ſine operibus. Conſideratio ſui. Colentes diabolum. Diaboli crudelitas. Contemnentes fidei Chriſtum.

t Hie.ſ. Eccl. 1 Ruſt des. Viſio 3 d. arca. myſt 7. v Ori ſ Ro.14 x Gloſ.ord ſ. Eccl.15. y Gr.30.m 35 z Gre ſ. Ezech hom.22. aa Lyr ſ Mat. 27.

Flere, Lamentari, Lugere, Plorare, Ejulare. Plangere, Singultus.

FLERE, eſt lachrymas emittere, quod & plorare dicitur. Lamentari, eſt voce querula, triſtique oratione dolorem teſtari. Idem ferè eſt ejulare, quod magis proprium eſt mulierum.

Lugere autem videtur dicere diuturniorem fletum, qui & voce & geſtu veſtituque demonſtratur. Singultus autem eſt quædam ſpiritus emiſsio cum impetu, quæ eſt in flentibus. & aliquando ſine fletu: Porrò fletus ſemper eſt cum miſeria, ideò non eſt in fœlicitate. *Iſa.65.c.*

Dolor Chriſti ſuper anima peccatrice

Fletus Jeſu ſuper Hieruſalem, *a* deſignat dolorem ſuper anima lapſa in peccatum, *Luc.19.f.23.d.Nu. 25.b. Judi.21.a. 2.Reg.24.c.Job d. Iſa. 22.b. Thren.1.a. Ezec.2.d.*

Dolor Chriſti de incredulitate Judæorum. Dolor Angelorum ſuper peccant hominum

Fletus Joſeph ſuper ſingulos fratres, deſignat *b* dolorem Chriſti de incredulitate Judæorum licet ſuper aliquibus converſis gauderet, *Gen.42.c.45.d.46.c.* Idem poteſt deſignare fletus Joſeph & Ægyptiorum ſuper Jacob defuncto, *Gen.50.a.* Et flens Jacob de amiſſo Joſeph, *Gen.37.g.* Et luctus Aaron ſuper morte duorum filiorum, *Lev.10.d.* Et lamentatio ſuper morte Joſiæ, *2.Paral.35.d.* Et flens uxor Tobiæ abſentiam filii, *Tob.5.d.10.b.* Et lugentes ſuper Sion, & Hieruſalem, ſunt *c* Apoſtoli dolentes de infidelitate ſynagogæ, *Iſa.61.a. 66.d.* Et flens Joſeph ſuper Benjamin, *d* deſignat, quod cæcitas Pauli fletus eſt Chriſti, *Gen.43.g.*

Dolor matrû innocentium.

Lugens terra à malitia inhabitantium in ea, deſignat *e* dolorem Angelorum præpoſitorum terræ propter peccata hominum, *Jer.12.a.* Et luget antemurale Sion, quum Angelorum cuſtodia, & divina protectio ablata eſt à Judæa, vel ab anima, *Thren.2.c.*

Fletus Rachelis, *f* eſt ploratus matrum infantium innocentum ab Herode occiſorum, *Jerem.31.c. Matth.2.c.*

Dolor Eccleſiæ de Iudæis.

Plorans etiam Rachel filios, *g* eſt Eccleſia deflens amiſſos Judæos. *Matth.2.c.* Et fletus Annæ, eſt *h* dolor Eccleſiæ, quia non convertentur Judæi, *1.Reg.1.b.* Et flebat largiter, ſicut triſtitia magna erat cordi Pauli propter eos, *Rom.9.a.* Et flentes Angeli pacis, ſuor *i* Apoſtoli deflentes infidelitatem Judæorum, *Iſa.33.b.2.Reg.1.b.d.3.f.12.e.13.g.18.g. 4.Reg.8.c.* Plorat etiam Rachel filios ſuos, *k* quum Eccleſia deflet in hoc mundo uſque ad reſurrectionem corporum.

Dolor Prælatorum de ſubditis.

Fletus faciei Job, eſt *l* dolor Prælatorum Eccleſiæ flentium peccata ſubditorum, *Job16.c.* Et fletus aſſumptus ſuper montes, & lamentatio ſuper ſpecioſa deſerti, eſt *m* quando Principes Eccleſiæ peccant, & nihil in ea invenitur ſubſtantiæ Dei, nec auditur vox Domini Eccleſiam poſſidentis, per ſanctos Apoſtolicos viros. *Jerem.9.c.*

Dolor ob defectum contemplationis. Luctus paſſionis Chriſti. Deploratio miſeriæ humanæ.

Fletus Annæ, deſignare poteſt *n* dolorem vitæ contemplativæ, quando non poteſt vacare quieti contemplationis, *1.Reg.1.b.*

Lugens Jacob Joſeph, deſignat *o* Chriſtianos lugentes propter paſſionem Chriſti. Et dicitur lugens deſcendere in infernum, quia Chriſtus per paſſionem debellavit inferos, *Ge.37.g.* Et fletus ad veſperam, *p* eſt fletus in paſſione Chriſti, *Pſalm.29.* Et lugentes erant Apoſtoli tempore paſſionis, *Iſa.57.d.*

Fletus Abrahæ ſuper morte Saræ, eſt deploratio miſeriæ humanæ. Et fletus Jacob, *Gen.23.a.29.c.* Et fletus ad veſperam, *q* eſt in præſenti vita de miſeriis hujus ſeculi, *Pſalm.29.125.Iſa.32.e.* Idem deſignant flentes David & Jonathas: & multi alii fletus, *1.Reg.20.g.2.Reg.15.e.Jud.6.e.7.d. Eſther.4.a.7.d. Job16.c.Eccl.3.a.Jerem.9.e.31.c.Hoſ.12.b.1. Mach.1.d.9.a.Matth.24.c.Marc.16.c.Luc.8.g.23.d. Joan.16. b.1. Cor.7.e. Apoc. 5.a.* Et ejulantes propter brachium tyrannorum, ſunt dolentes cum patientia in perſecutionibus. *Job 35.c.* De his dicitur *Matth.5.a.* Beati, qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Ad hæc pertinent varii planctus tribuum Iſrael, qui ponuntur, *Zach.12.c.* De quibus ſi vis, vide Origenem. *r* Et dies luctus, eſt in hac vita, *Iſa.60.d.Thre.1.a.*

Hortari ad pœnitentiam.

Lamentari, vel lamentationes ſunt, *ſ* quando Prophetæ & Prædicatores hortantur ad pœnitentiam, & minantur pœnas inferni, *Matth.11.b.Pſal.125 Thren.1.a.Luc.7.e.* Et lamentationes ſcriptæ in libro, ſunt de his qui provocantur ad pœnitentiam, *Ezech.2.d.* Et ſcientes plangere, ſunt Prædicatores ad pœnitentiam malos provocantes, *Amos 5.e.* Sic ſumpſit planctum Jeremias in directum, *Jer.7.f.* Fletus Jacob in amplexu Rachelis deſignat *t* Chriſtum prædicantem pœnitentiam, *Gen 29.c.*

Pœnitentia.

Planctus & ploratus ac fletus, & etiam lamentationes ſunt eorum, *v* qui poſt peccatum agunt pœnitentiam, *Jud.2.a.20.c.Pſal.6.77.101.125.Iſa.15.a. 22.d.Jerem.3.g.31.b 50.a. Hoſ 12.b.Ioel.1.b.Ezec.2.d. Amos 5.a. 8.c. 9.b.* Et flere ſuper flumina Babylonis, eſt dolere de peccatis libidinis, aut de amiſsione ſtatus gratiæ, *Pſalm.136.* Et lugere in abſentia ſponſi, *x* eſt deflere amiſſo Chriſto, *Matth.9.b.* Et flens Petrus extra palatium, qui intus Chriſtum negavit, *y* deſignat pœnitentiæ locum non eſſe aptum in palatiis, ſed in locis ſemotis, & quietis, *Matth.29.g. Marc.14.g. Luc.22.g.* Plangere ad lamentum, *z* eſt caſtigare carnem per pœnitentiam, *Matth.11.b.* Hunc planctum convertit Deus in gaudium, *Pſalm. 29.* Et planctus Dimon, *aa* eſt pœnitentia de erroribus, *Iſa.15.a.22.d.* Et plangunt mulieres ſuper ubera, quum dolent de voluptatibus, *Iſa.32.c. 4.Reg.20.a.22.d.2.Par.34.f.1. Eſdr.3.d.10.a.Nehem.8.c.Ioel.2.c. Zac.7.a.* Et lugentes peccata ſua, ſunt beati: qui non ſperant, ut ab aliis lugeantur, *Matth.5.a.c.d.* Et dies luctus pœnitentiæ, eſt in hac vita, poſtquam luctus erit in tribus, *Iſa.60.d.Thren.1.a.* Non plorant viduæ, quæ non agunt pœnitentiam, *Iob 27.c.* Lamentum autem ſumere ſuper tyrum, *b* eſt per pœnitentiam elevari in ſpem ejus, quod perdidit Lucifer, cujus typum gerit Tyrus, *Ezech.26.c.27.a.f 32. d.* Flens Eſau ſuper collum Jacob, *Gen.33.a.* deſignat pœnitentiam & converſionem Judæorum ultimis temporibus.

Compaſſio laborantium. Prælatus dolens de impœnitentibus. Plangendum in hoc vita.

Flens populus Gabaa periculum Jabes, deſignat *cc* compatiendum eſſe fraternis neceſsitatibus, *1.Reg.11.a Iob 39.d.* Hoc eſt flere cum flentibus, *Rom.12.d.* Hoc etiam deſignare poſſont lamentatrices, quæ conducebantur ad lamentandom, *Ier.9.e.*

Lugens Samuel Saulem reprobatum à Deo, *dd* eſt Prælatus non amittens compaſsionis effectum erga impœnitentes, *1.Reg.15.g.* Et cùm dicitur à Deo. Uſquequo luges Saul? oſtenditur ſolatium ſumendum ex afflictione lapſi, cùm à Deo deſeritur, *1.Reg 16.a.*

Flens filia Jephte virginitatem ſuam, *Iudi.11.g.* deſignat *ee* plangendum eſſe in hac vita iis, qui offeruntur Deo, ut puriores offerantur.

Gaudium de adventu Chriſti. Flere affectus Prælati. Dolor ſynagogæ de amittendo ſacerdotio. Ferentes moleſtè jugum Domini.

Flens Gabelus de adventu Tobiæ præ gaudio, *Tob.9.c.11.c.* deſignavit gaudium de adventu Chriſti ad gentes & Judæos.

Deflent ſulci clamante terra, videlicet *ff* adverſus Prælatum, quum per hoc, unde multitudo fidelium juſtè contra Rectorem queritur, uberioris vitæ homines ad lamenta perveniunt. *Iob 31.d.*

Fletus Agar pro morituro filio, *Gen.21.b.* deſignat *gg* dolorem ſynagogæ, de amittendo ſacerdotio. Idem deſignat fletus filiorum Iſrael ſuper morte Aaron. *Num.20.d 4.Reg.13.c.1. Mac.7.f.*

Flens turba ob difficultatem terræ promiſsionis habendæ, deſignat *hh* moleſtè ferentes jugum Domini propter vitam æternam, *Num.14.a.*

a Orig. ſ. Luc. hom 38. Hie ſ Iſa 22. Greg ho. 39. *b* Am de Ioſeph 10. *c* Hie ſ Iſ 61. *d* Ba. ſ Ge.43. *e* Or ſ Ier h.8. *f* Hie ſ Ier 31. *g* Hil. ſ Matt. Can 1. *h* Gr ſ.1.Re.1. *i* Hie ſ Iſa.33. *k* Rup.8.ſ. Matt. *l* Gre.11 in 11. *m* Hie ſ.Ier.9. *n* Gr. ſ 1 Re.1. *o* Baſ & Ar. ſ Pſal 29. *p* Hie ſ Iſ 57. *q* Baſ & Arn. ſ Pſal.29. Gr 26 in 10. *r* Ori ſ Matt. hom 36. *ſ* Baſ ſ Pſ. 29. Hil. ſ. Matth. Can 11. Amb.ſer 80. Hie ſ. Ezec.2. & ſ. Amos 5. & ſ Matt. 11. *t* Rup 7 ſ Ge. 28. *v* Hie ſ Iſ. 15. Greg. Samuel quondam Ori in div. ho.10 & ſ. Num.ho 25. & ſ Ier ho 2. Gre. ſ Ezech. hom 9. *x* Hil ſ.Matt. Can 9. *y* Ori ſ. Mat. hom 35. *z* Am ſ Luc.6. Baſ ſ Pſ. 29. Hil. ſ Matt. Can. 11. *aa* Hie ſ Iſ.15. & ſ. Matt. 11. *bb* Ori ſ Eze. hom.13. Hie. ſ. Ezech. 27. *cc* Gr. ſ. 1. Reg. 11. *dd* Gre ſ.1. Reg 15 18. *ee* Chryſ de Iephte. *ff* Gre 22.in. 23. *gg* Gloſ int ſ. Gen. 21. *hh* Lyra ſup. Num 14.

Flentes

Flentes mulieres Adonidem, *Ezech.8.f.* deſignant *a* religioſos redire cupientes ad ſæculum. Vel eos, qui lugent defectum eorum, quæ in mundo putantur eſſe pulcherrima. Idem deſignat fletus turbæ ob defectum carnium, *Num.11.a.*

Fletus Eſau ſuper amiſſa benedictione, *Geneſ.27.f.* deſignare poteſt dolentes de amiſſione dignitatum, & rerum temporalium. talis videtur fuiſſe fletus Saulis, deſignans etiam falſam pœnitentiam, *1.Reg.24.d.*

Plorare Jacer. eſt *b* deflere fortitudinem hæreticorum, *Iſa.16.c. Jer.48 e.* Et planctus domus Aſel, eſt, quum Eccleſia deflet hæreticos, *Mich.1.c.*

Ploratus animæ non audientes Deum, *c* videtur deſignare fletum gehennæ perpetuum, *Jere.13.c.* Ibi erit fletus, & ſtridor dentium, *Matth.8.b.13.f.22.b.24.d.25.c. Luc.13.f. Tob.2.b.* Et lugentes dicuntur, qui puniuntur in inferno, aut etiam in hac vita, *Iſa.3.d.* Et lugebit vindemia in fine ſæculi, cùm omnes voluptates convertuntur in luctum, *Iſaia 24.b. Amos 8.c.* Lugebit etiam terra, hoc eſt, terreni, vel Judæa in judicio, *Iſa.24 a.33.b. Jerem. 4.f. 12.a.23.b. Hoſe.4.a.* Cùm dicitur plorans plorabit, deſignantur jugis fletus lachrymæque perpetuæ, *Thren.1.a.* Non planguntur interfecti, quando juſtè in infernum truduntur, *Jer. 25.g.*

Lugent piſcatores, *d* cùm Philoſophi, & hæretici vident diſcipulos ſuos ad fidem converſos. Sic etiam lugent dæmones, *Iſa.19.b.* Et tunc lugere dicuntur ſpecioſa paſtorum, *Amos 1.a.* Iidem ſunt viri muti fictilis lamentantes, *Jer.41.e.* Lugent etiam ſpecioſa paſtorum, *e* quum deſtructum eſt templū, &c.

Luctus unigeniti eſt *f* Judæorum, tum quia magnus, tum quia occiderunt Chriſtum unigenitum & primogenitum, *Amos 8.c. Zach.12 c.* Et quia eſt inconſolabilis, niſi ad fidem convertantur. Ad hæc pertinet planctus quaſi draconum, & luctus quaſi ſtruthionum, *Mich.1 c.*

Planctus eſt Moyſes, & non Joſue *g* quia in lege veteri ſub peccato Adæ omnes tenebantur elogio, & ad inferos deſcendentes conſequentes lachrymæ conſequebantur. In Jeſu verò, hoc eſt, in Evangelio, per quem paradiſus apertus eſt mortem gaudia proſequuntur, *Deut.34.c. Joſu.24.g.*

Non debet lugere, qui vendit, hoc eſt, *h* qui relinquit mundum, non debet ex hoc triſtari, *Ezech. 7. b.*

Luget populus Samariæ ſuper vitulum, *i* quum decepti ab hæreticis dolore replentur, *Hoſ.10.d.* Et fit eis planctus quaſi draconum, hoc eſt, dæmonum, & luctus ſtruthionum, ſive ſirenarum, *Mich.1 c.*

Plorans Iſmael filius Nathaniæ, ad decipiendos octoginta viros, *Jerem.41.b.* typus eſt *k* diaboli transfigurantis ſe in Angelum lucis.

Flere in plateis, eſt *l* publicas exequias agere, *Eccl.12.b.* Sic planctus Saræ, exequias ipſas funeris ſignificat, *Gen.23.a.* Et planctus Jacob dicitur tota pompa funeris, *Gen.50.a. Lev.10.b.*

Fletus, quo Judæi operiebant altare Domini qui Deo non erat gratus, *Malac. 2.c.* deſignat *m* offerentes ſacrificia de rapinis lugentium pauperum. Vel fletum pro temporalibus.

Lamentum ſuper tyrum, eſt *n* deflere lapſum generis humani per peccatum Adæ, *Ezech.27.a.* Planctus verò ſuper Regem Tyri, eſt pavere de lapſu Luciferi, *Ezech.28.c.*

Religioſi aſpirantes ad ſæculum. Dolentes de amiſſione dignitatum, & temporalium. Deflere hæreticos. Fletus gehennæ. Dolor hæreticorum de converſione diſcipulorum. Destructio templi. Luctus Judæorum, qui Chriſtum occiderunt. Planctus eſt legis veteris. Gaudent renunciantes mundum. Dolor deceptorum ab hæreticis. Simulatio diaboli. Exequiæ publicæ. Sacrificia prajudicantia proximo.

Florere, Flos, Efflorere, Reflorere.

FLORERE eſt flores emittere. Flores autem ſunt, qui præcedunt fructus, & ſemina, colorum varietate ac odore pollentes. Decor tamen eorum citò marceſcit. Florere & flos referri ſolet ad juventutem.

Florens virga Aaron, deſignare poteſt *o* gloriam reſurrectionis Chriſti & fragrantiam benignitatis ejus, *Num 17.b.* Sic refloruit caro ejus in reſurrectione: & refloreſcet Eccleſia, quæ eſt ejus caro, *Pſ. 27.* Et flos de radice Jeſſe, eſt *p* Chriſtus, qui flos bonis ad quos venit in ſpiritu manſuetudinis, *Iſa.11.a.1.Cor.4.d.* Et ipſe eſt flos campi in populo Judæorum, apud quem ortus eſt: Ubi tamen non pervenit ad perfectum fructum: ſed tranſiit ad gentilitatem. Vel flos campi, in animabus ſimplicibus & humilibus vel flos campi quia non manibus & operâ hominū generatus, ſed in Virgine intacta: & quia ut principium martyrum prodiit in campum, & extra portam paſſus eſt. Ipſe etiam eſt flos horti. Virgo in Virgine generatus. Ipſe flos thalami, ſpeculum & exemplum totius beneficentię, *Can.2.a.* Et flores apparentes in terra, deſignant ipſum Chriſtum, creſcentem in ætate, & ſapientia, *Cant. 2.c.* Et flores ſicut fœnum, *q* quia eſt cibus jumentorum, *Pſal.71.*

Floret ſanctificatio ſuper Chriſtum, *Pſal.131.* quia *r* datum eſt illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.

Florens virga, interdum deſignat *ſ* inſtantem divinam vindictam, *Ezech.7.c.*

Florens etiam virga Aaron, deſignat *t* gratiam ſacerdotalem nunquam marceſcentem, *Num.17. b.*

Flores apparentes in terra, dici poſſunt *v* Apoſtoli, qui erant primitiæ in Eccleſia: & cæteri, qui tunc crediderunt. Item ipſe Chriſtus reſurgens, & qui cum eo reſurrexerunt. Item Sancti, ferventi erga Deum pietate, varios virtutis fructus edentes. Præterea, virgines in lege nova. Item, animę Sanctorum in cœlo receptæ, *Cantic.1.c.* Et juſtus floret ut palma, *Pſalm 91.* Eoſdem deſignat florens virga Aaron, *Numer.17.c.* Flores etiam apparentes in terra, deſignare poſſunt miracula Chriſti & diſcipulorum ejus. Item, profectum virtutum. Sancti etiam dicuntur quaſi flos roſarum in diebus vernis, *Eccl. 50.a.*

Florentes vineæ *x* ſunt vel Eccleſię, vel animę ad fidem accedentes. Vel deſignant principium futurarum promiſſionum, *Cant.2.d.6.d.7.d.* In novitiis quidem floret hæc vinea. In provectioribus verò habet fructum. Et florens Iſrael quaſi lilium, eſt Eccleſia ſplendens decore virtutum, *Iſa.27.b. 35.a. Eccl. 39.b.* Referuntur hæc etiam ad Martyres.

Flores, quibus fulcitur Eccleſia, dici poſſunt *y* catechumeni odorem fidei habentes in confeſſione, ſed nondum fructum referentes, *Cant.2.a.* Demum *z* omnes credentes ſunt flores Eccleſiæ, ſed peculiariter incipientes & teneri, *Gen. 40.a. Eccl.51.c.*

Flos etiam eſt ipſa fides, quæ eſt initium operum Et florebat ſemen ſynagogæ manè, *aa* quando fides de Meſſia reſplendebat in antiquis Patribus, *Iſa. 17.c. Pſal. 89.*

Flores *bb* certam futurorum bonorum expectationem deſignare poſſunt, *Dan.4.a.* quia flos eſt inchoatio futurorum fructuum. Vel deſignant novam meritorum promotionem. Et flos primus vinea, vel olivæ eſt *cc* propoſitum benè operandi, *Iob 15.d. Agge.2 d.* Flos vineæ perit frigore, vel nimio calore:

Reſurrectio Chriſti. Chriſtus. Benignitas Chriſti. Dignitas Chriſti. Inſtans vindicta Dei. Gratia ſacerdotalis. Apoſtoli. Reſurgentes cum Chriſto. Sancti. Virgines. Miracula. Profectus virtutum. Eccleſia. Animæ. Martyres. Catechumeni. Incipientes. Fides. Expectatio futurorum bonorum. Propoſitum benè operandi.

a Hie. ſ. Eze. 8. b Hie. ſ. Iſ. 16. & ſ. Mich. 1. c Ori. ſ. Iere. ho. 7. Hie. ſ. Iere. 13 & ſ. Iſ. 24 33 d Hie. ſ. Iſ. 19. & ſ. Amos 1. Glo. ord. ſ. Ier. 48. Rup. ſ. Amos 1. e Hie. ſ. Amos 8. f Rup. ſ. Amos 8 & ſ. Mic. 1. g Hiero. epiſt. quæ dubia. h Hie. ſ. Eze. 7. i Hie. ſ. Hoſ. 10 & ſ. Mic. 1 k Greg. 1. mo. 38. l Hie. ſ. Eccl. 12. & epiſt. quandam. m Glo. ord. ſ. Mala. 2. Rup. ſ. Mal. 2. n Rup. 3 de verb. Dei 7. o Ori. ſ. Num. hom. 9 & ſ. Iſa. ho. 3. & ſ. Cant. ho. 2. 3. p Hie. ſ. Iſ. 11. & ſ. Pſal. 170 Amb. ſer. 54. & de virg. 6. Bern. de adventu & ſ. Cant. ſer. 47. q Arn. ſ. pſ. 71 r Hil. ſ. pſ. 130. ſ Hie. ſ. Eze. 7. t Amb. epiſt. 83. v Am. ſ. pſal. 118 ſer. Bern. ſ. Cant. ſerm. 55. Gir. ſ. Cant. 2. Cyril. a. ſ. Iean. 18. Aug. ſer. 99. Hie. adv. Iov. 1. x Ori. ſ. Cant. ho. 4. Aber ſ. l. a 37. Gr. ſ. Gaud. 30. Bern. ſ. Cant. ſer. 60. 36. y Ori. ſ. Cant. ho. 3 4. z Gre. ſ. Cant. 2. & ſ. Cant. ho. 13. aa Hier. ſ. Iſa. 17. bb Bern. ho. ſ. Miſſus eſt. & ſ. Cant. ſerm. 51. Rica de S. Vict. de ſtemo conjuncta. cc Gre. 12. mo. 16.

calore: ſic propoſitum benè operandi perit frigore temporalis proſperitatis, qua frigeſcit [illegible] renis implicatus. Vel nimio calore, quum ex hoc, quod placet hominibus, ferveſcit ad benè operandum, ut magis hominibus placeat. Et oliva, quum in flore eſt, ſi immoderata nebula tangitur, plenitudine fructuum evacuatur. Sic inchoantes bona opera, ſi laudari ab aſpicientibus cœperint, atque in ſuis laudibus delectari, ſit caligo intelligentiæ in cogitatione: Ut jam diſcernere nequeant, qua intentione quid faciant, & fructum perdant operis, velut ex nebula favoris.

Florent de civitate ſicut fœnum terræ Sancti, *a* quum bonorum operum ornamento in cœleſti Hieruſalem reſplendent, *Pſal.* 71. Vel quia poſt fidem Chriſti cognoſcunt gloriam mundi florere ſicut fœnum. Et floret juſtus ut palma, *Pſal.* 91. quia *b* ut palma juxta terram eſt aſpera, supernè verò pulchram habet comam. Ita juſtus in fine, & in cœleſtibus habet ſuam pulchritudinem.

Florent mala punica, quum *c* perfecti habent utilitatem in proximis, ſuo hortatu vel exemplo proficientibus, *Cant* 7. *d*.

Flores in tunica ſacerdotis, deſignant *d* elementum terræ florentis. Item ſapientiam & varias, quæ non flaceſcunt, Scripturas, & eloquia Domini, quæ veritatis ſplendore refulgent: Flores autem ſapientiæ, ſunt fructus honoris & honeſtatis, *Eccl.* 24. *c*.

Floridus lectulus, vel umbroſus, *Cant.* 1. *d*. deſignat *e* ſplendorem bonorum operum, & diverſitatem virtutum. Vel floridus lectus eſt, quum exemplis, & inſtitutis Patrum tanquam benè olentibus ioſperſa floribus fratrum converſatio & vita refulget.

Florens amygdalus, *Eccl.* 12 deſignare videtur *f* caniciem virtutis. Vel deſignat *g* primordia Eccleſiæ, quæ in prædicatoribus ſuis primitivos virtutum flores aperuit, & ad inferenda poma bonorum operum venturos ſanctos, quaſi arbuſta ſequentia prævenit.

Flos fœni vel agri citò decidens, eſt *h* proſperitas humana, ſeu gloria carnis humanæ, & ipſe homo. Et ſcirpus in flore, eſt hypocrita in laude, *Job* 8. *c*. 14. *a*. *Pſalm.* 71. 89. 102. *Prov.* 17. *d* *Sap.* 2. *b*. *Iſaia* 40. *b*. *Dan.* 4. *a*. *Nah.* 1. *a*. *Jacob.* 1 *b*. 1. *Petr.* 1. *d*.

Flos occidens dicitur *i* Ephraim: quia Iſraelitæ deciderunt à lege, & cultu Dei, in quo florebant. Item hæretici & Scribæ, Phariſæi, & Judas, qui videbatur florere in diſcipulatu Chriſti, unde cecidit, *Iſa.* 28. *a*. *Ezech.* 7. *c*. Et non florens ficus, eſt ſynagoga non benè operans, *Habac.* 3. *d*.

Efflorens lepra, *Levi.* 13 *b*. deſignat *k* multiplicatum peccatum poſterioribus actionibus, & manifeſtatum.

a Hie ſ. Pſ. 71
b Aug ſ Pſ. 91
c Gre. ſ Cant. 7.
d Phil de vit. Moſ 3. & lam. Alex. 1. pad. 10
e Ori ſ. Cant. hom. 3. Gre. ſ Cant 1 Gre ſ. Cant. ſer 46.
f Hie ſ Eccl. 12.
g Greg. 31. mor 20. Euc q in Eccl
h Ori ſ Pſ 36. Gr. 8. mo 17. & 11. mo. 17 Aug ſ Pſ. 89.
i Hie. ſ. Iſa 28. & ſ Heba. 3.
k Iſy ſ Le. 13.

Gloria Sanctorum.
Videns perfectorum in proximo.
Elementum terra.
Sapientia.
Splendor bonorum operũ.
Cantici.
Primordia Eccleſia
Proſperitas humana.
Homo
Laus hypocritæ.
Hæretici.
Multiplicatũ peccatum.

Fluctuare, Fluctus, *Vnda*, *Inundare*.

FLUCTUS eſt moles aquæ, vi venti concitatæ, quæ vulgò unda dici ſolet: & fluctuare, eſt fluctibus agitati.

Fluctus tumentes ſuper hominem, ſunt *l* Divinæ comminationes: & caſtigatio divina: & peculiariter afflictiones Chriſti. Item timor Dei, dicente Job. Sicut tumentes fluctus ſuper me, ſic ſemper timui Dominum, *Job* 31. *c*. *Pſal.* 45. 87. *Iona* 2. *b*. *Luc.* 21. *c*.

Inondans torrens gloriæ gentium, deſignat *m* abundantiam doctrinæ ſacræ, *Iſa.* 66. *d*.

Fluctus maris deſignant *n* impetus tribulationum, & tentationum, *Matth.* 8. *c*. 14. *c*. *Marc.* 4. *d* *Luc.* 8. *d*. *Pſal.* 64. 88. 92. 106. *Iſai* 51. *c*. Item impetus affectuum animæ & cogitationum, quæ & inundantes aquæ dicuntur. Vocantur autem tribulationes fluctus Dei, *o* quia permittente Deo veniunt, *Job* 3. *d*. 38. *b*. *Cant* 8. *c*. *Sap.* 14 *a*. *Iere.* 31. *c*. 46 *b*. 51. *a*. *Zach* 10 *Iudæ d*. Et fluctus hujus ſæculi, quibus mali ſubmerguntur, ſunt inanis gloria, & reſponſa dæmonum & Pſeudoprophetarum mergentium homines in errores, *Exod.* 14. *g*. 15. *a*. *Iob* 9. *b*.

Fluctus etiam maris fuerunt *p* clamores Judæorum, invaleſcentes adverſus Chriſtum, *Eccleſ.* 24. *a*. *Iſaia* 57. *d*.

Fluctus præterea maris, ſunt *q* homines hujus ſæculi, inquieti, elati, & turbidi, *Iob* 9. *a*. Et fluctus opprimentes Job. *r* deſignant vitam pravorum, inſolenti inquietudine moleſtam: quæ ad obruendam navem cordis, quaſi tempeſtas illabitur. Et hi pravi opprimunt Eccleſiam, *Iob* 38. *b*. *Zach.* 10. *d*.

Fluctuantes aquæ dici poſſunt *ſ* voluptates, quibus mali inſanientes agitantur, *Sap.* 5. *d*. quæ ſunt undæ dæmonum.

Fluctuatio non datur in æternum juſto, *Pſalm.* 54. quia *t* firmatur in veritate. Fluctuant autem Judæi, quia non quieſcunt in vero ſenſu Scripturarum de Chriſto, *Iſa.* 29. *c*. *Eccl.* 40. *a*. *Ezech.* 26. *a*. *Epheſ.* 4. *c*.

l Gr. 21 m. 16 Aug. ſ Pſ 87. Euch. ſer. ſpiritual. 4.
m Gloſ. int ſ. Iſaia. 66.
n Ori ſ. Matt. cap 14. Hil ſ Matt. Can 8.
o Gr. 9 mo 5. & 5. mor 4. & 28. mo 17. 30.
q Hie ſ. Iob 38. & ſ. Ionam 2. Aug de verb. Do ſer. 14.
p Glo int ſ. Iſaia 57.
q Hie ſ. Iob 9.
r Greg. 10. mor. 22.
ſ Glo ord. ſ. Sap. 5.
t Hie ſ Iſ. 29. Aug. ſ Pſ. 54.

Comminationes divinæ & caſtigatio.
Timor
Abundantia doctrinæ ſacra.
Tribulationes
Tentationes.
C[illegible] dæmonum.
Homines pravi
Voluptas.

Fluere, *Fluxus*, *Defluere*, *Effluere*, *Superfluere*, *Influere*. *Manare*, *Præterfluere*, *Profluere*, *Fluentum*.

FLUERE eſt decurrere, ut fontes ac rivi fluunt. Manare autem dicitur, quod per minutiſſimas partes ex aliquo ſtillat: & refertur ad fontes. Eſt autem fluere interdum deſcendere, *Ioſu.* 4. *c*. Fluebant, ſicut ante conſueverant. Pollui, *Lev.* 15. *c*. Sanguinem fluere non ceſſat. Liqueſcere, *Iudi.* 5. *a*. Montes fluxerunt à facie Domini. Cadere, *Exod.* 39 *d*. Ne laxa flueret. Convenire, *Iſa.* 2 *a*. Fluentes ad eum omnes gentes. Præterire, *Gen.* 40. *a*. Aliquantum temporis fluxerat. Scaturire, *Cant.* 4. *d*. Quæ fluunt impetu de Libano. Stillare, *Num.* 23. *a*. Fluet aqua de ſitula ejus.

Fluens terra lacte & melle, quantum ad literam, eſt hyperbole, *v* indicans ubertatem: quantum ad ſpiritum, deſignat cæleſtem patriam omnibus bonis affluentem, *Exod.* 3. *b*. 13. *a*. 33. *a*. Et fluens mel, *x* eſt dulcis fama Sanctorum decurrens, & ad multos ſe extendens, *Num.* 13 *c*. 16. *b*. *Lev.* 20. *d* *Deut.* 6. *a*. 1. *Reg. d*. *Ierem.* 11 *a*. *Ioel.* 3. *d*. Deſignat etiam fluens terra lacte, & melle, vetus & novum teſtamentum. Item paſtum animæ & corporis.

Fluenta ſunt dona Spiritus ſancti, & doctrina cœleſtis. Et fluenta pleniſſima, dicunt abundantiam doctrinæ, & gratiæ. Et fluentes imbres de nubibus, *y* deſignant doctrinam cœleſtem, per Apoſtolos nobis traditam. Deſignant etiam dona, & gratias Sacramentorum à Chriſto manantium. Idem ſunt præterfluentes aquæ, 2. *Paral.* 6. *a*. *Iob* 36. *d*. *Pſalm.* 77. 104. 147. *Cant.* 4. *d* *Iſai.* 44. *a*. 58. *d*. *Ioan* 7 *f*.

Fluunt aquæ de Libano, hoc eſt, *z* ſacræ Scripturæ à populo Iſrael: quia ab ipſis traxerunt originem, *Cant.* 4 *d*.

v Aug q in Exod. 4.
x Gr ſ 1 Reg. 14. Hie ſ. Iere 11. Iſyc ſ. Lev. 20 Bed. ſ Exod. 3.
y Gr 27. m. 5. & ſ. Cant 4
z Aug ſ. Cant. 4.

Abundantia cæleſtis patria.
Fama Sanctorum.
Vtrumque teſtamentum.
Dona Spiritus ſancti
Doctrina cæleſtis.
Sacramenta.
Scriptura [illegible] Iudæis.

Fluere

Fluere, hoc eſt, convenire dicuntur Gentes ad montem Domini, hoc eſt, Gentiles ad Chriſtum, & *a* Eccleſiam, *Iſaiæ 2.a. Mich.4.a.*

Fluentia aromata horti ſponſi. *Cant. 4.d.* deſignant *b* bonum odorem vitæ fidelium.

Fluentes aquæ flante Divino ſpiritu, deſignant lacrymas, vel dona Spiritus ſancti, *Pſalm. 147. Ezech.7.e. 11.a.*

Defluentes ſalivæ in barbam David, *1 Reg.21.d.* deſignabant *d* infantilia verba Chriſti, quæ ejus tegebant virtutem.

Defluit Dominus ſicut fluvius Ægypti ſuper malos: *e* ut in tormentorum amaritudinem, impetu Domini detrudantur, *Amos 9.b.*

Fluxus temporis, quo tenebantur miniſtri Pharaonis in cuſtodia, deſignat durationem legis Moyſis, *Gen.40.a.*

Non defluet folium ligni *f* cui comparatur juſtus, *Pſal.1.* hoc eſt, non deficient verba Chriſti, quia ipſe dixit: Cœlum & terra tranſibunt, verba autem mea non præteribunt. Deſignatur etiam perſeverantia *g* juſtorum in bonis operibus: & doctrina moralis permanſura, *Ezech.47.c.*

Defluentia verò folia quercus, *h* deſignant deficientem doctrinam Judæorum. *Iſaiæ 1.g.*

Fluens aqua ſitula Iſrael, *Num. 24.a. Deut. 32.a.33.d.* eſt *i* populus, vel doctrina de primitiva Eccleſia.

Fluxerunt montes ſicut cera, *Pſal. 96.* quando *k* multi qui prius alta rigiditate tumuerant, Deo in carne apparente, magno ſunt per pœnitentiam timore liquefacti.

Fluxus ſeminis, *l* eſt intemperies linguæ, & in Prædicatoribus loquacitas indiſcreta. Item eſt Rhetorica docens loquacitatem, *Lev.15.c.* Poteſt etiam deſignare voluptates carnis, *Num.5.a. 2. Reg.3.f.* Et fluxus equorum, eſt proclivitas in omnia vitia, *Ezec.23.c.*

Fluxus menſtruus mulieris, deſignare poteſt *m* voluptates carnis, & idololatriam, *Lev. 12. b. 20.c.* Et fluxus ſanguinis non ceſſans, eſt *n* perſeverantia in idololatria, & in doctrina erronea, docente auguria & divinationes, &c. etiam poteſt lucem Evangelicam, *Lev.15.c.* Deſignant etiam fluxus ſanguinis interiores ſordes peccatorum, *Matth. 9.c. Luc.8.f.* Profluvium etiam ſanguinis, inobedientiam Adæ ſignificare poteſt, quæ in ejus progenie perſeverat.

Fluentes capilli de capite, ſunt *o* rareſcentes cogitationes, *Lev.13.f.*

Defluet terra, quum *p* mali deficient in judicio, *Iſa.24.a.* Et fluentes montes ut cera, deſignant carnem profanorum in judicio: qui fluent ſicut cera à facie ignis, *Pſal.57.67.96.* Et defluet militia cœlorum, ſicut folium de vinea, cùm in judicio aereæ poteſtates in infernum trudentur, *Iſa.34.a.64.a. Jud. 5.a.* Et defluens mons, eſt diabolus abjectus propter ſuperbiam, *Job 14.d.*

Fluens Rex Aſſyriorum ſuper omnes ripas Iſrael, *Iſa. 8.b.* deſignat *q* diaboli virtutem implentem hæreticos, ut inundatione ſua ſuffocare nitantur Eccleſiam. Influere autem Jordanem in os Behemot, *r* eſt eos qui magna opera virtutum faciunt, per ſuperbiam à diabolo ſæpè vorari, ac in infernum detrudi. Vel eſt baptizatos ab eo perdi, *Job 40.c.* Et unda fluens, quæ ſtat, eſt tentatio diaboli, vel perſecutio ceſſans, *Exod.15.a.*

Manantia flumina in circuitu Aſſur. *Ezech.31.a.* deſignant *ſ* favores ſociorum diaboli aut adulantium.

Fluere dicuntur veſtes Sacerdotis, *Exod. 39.d.* ſi virtutes & doctrina non aſtringantur charitate & caſtitate.

Fluenta proprii putei, *Prov. 5.c.* deſignare poſſunt *t* propriam uxorem, & etiam propriam doctrinam erroribus non permixtam. de qua debet quiſque bibere, hoc eſt, eam ſervare priuſquam alios doceat.

Fluunt aquis genua, cùm lotione madefiunt præ timore. Vel quum *v* illiciti exercentur concubitus, quaſi fluxum ſeminis ſuſtinentes, *Ezech. 7.e. 21.b.*

Gentiles ad Chriſtum. Bonus odor fidelium. Lacrymæ. Dona ſpiritus ſancti. Verba Chriſti infantia. Vindicta Dei. Tempus legis naturæ, & ſcripturæ. Non deficiunt verba Chriſti. Perſeverantia juſtorum. Deficiens doctrina Judæorum. Doctrina in Eccleſia. Pœnitentia ſuperborum. Intemperies linguæ. Voluptates carnis. Rareſcentes cogitationes. Deficientes mali in judicio. Virtus diaboli in hæreticis. Favores adulantium. Deficientes virtutes. Propria uxor. Propria doctrina. Fluxus urinæ, & ſeminis.

a Hier. ſ. Iſa. 2. b Gre. 27 mo. 24. c Aug. & Au. ſ. pſal. 147. d Au. ſ. pſ. 33. e Hieron. ſ. Amos 9. f Hil. ſ. pſa. 1. Ambroſ. 3. Exa. 3. g Hieron. ſ. Ezech. 47. h Hie. ſ. Iſa. 1. i Gloſ. int. ſ. Num. 24. k Gr. 33. mo. 1. Gr. 17. m. 11. & in paſto. 4. l Iſyc. ſ. Lev. 15. m Ambroſ. de Iſaac 2. Hila. ſ. Matt. Cant. 9. n Iſyc. ſ. Le. 15. o Gloſ. int. ſ. Levit. 13. p Tertul. de reſurr. Hier. ſ. Iſa. 24. & ſ. Iob 14. Aug. ſ. pſ. 96. q Hier. ſ. Iſa. 8. & ſ. Iob 40. r Gr. 33. m. 9. ſ Hier. ſ. Ez. 31. t Bed. ſ. Pro. 5. v Hier. ſ. Ezec. 7. 21. x Hie. ſ. Iſ. 17. y Rup. 12 ſ. Apoc. z Ambroſ. de parad. 3. Bed. ſ. Gen. 2. Bed. de oblig. Deo. Amb. 4. de fide 7. Ori. ſ. Ezech. ho. 13.

Flumen, Fluvius, Rivus, Torrens, Amnis.

FLUMEN ſeu fluvius, eſt aqua continuè decurrens & perennis: Rivus etiam, eſt aqua perennis ſed minor fluvio. Torrens autem æſtate ſiccatur, & pluviarum tempore magno impetu inundare ſolet. Cùm dicitur torrens Ægypti, quantum ad literam, *x* intelligitur de Nilo, *Iſa. 27.d.*

Fluvius, unde ſumitur aqua, ad faciendam fidem divini ſermonis, *Exod. 4.b.* dici poteſt *y* Deus Pater, à quo ortus eſt Filius, qui datus eſt nobis converſus in ſanguinem. Flumen quoque, quod eſt in fœlicitate, eſt ipſa Trinitas, vel Spiritus ſanctus, *Apoc. 22.a.*

Fluvius exiens de paradiſo dici poteſt *z* Chriſtus, *Gen. 2.b.* Ipſe eſt torrens voluptatis, & flumen, cujus impetus lætificat civitatem Dei: qui irrigat Eccleſiam verbo prædicationis, & gratia baptiſmi & Sacramentorum: in fœlicitate tranſiens miniſtrat, *Pſal.35.45.* Et torrens ſeu vallis botri, eſt humilitas incarnationis Chriſti, & fœcunditas paſſionis ejus, *Num.13.d.*

Flumina aquæ vivæ, dici poſſunt *aa* dona Spiritus ſancti: vel ipſe Spiritus ſanctus, qui dicitur flumen Dei, inebrians affluentia donorum ſuorum civitatem Dei, hoc eſt, *bb* Eccleſiam, vel mentes hominum, *Pſalm. 45.64. Iſaiæ 30.f. 41.c. 43.c. 59. d. 66. d. Joan.7.f.* Hos rivos excidit Deus in petris, quum *cc* duris cornibus, gentilium infudit dona Spiritus ſancti, & abundantiam gratiæ: Auſtri enim tempore torrentes ſolvuntur. Et rivuli fluminis torrentis, ſunt dona Spiritus ſancti: fluvius torrens, eſt ipſa inundantia Spiritus ſancti, quæ in contemplantis animum, exuberans infuſione colligitur, quum mens pluſquam intelligere ſufficit, expletur. *Job 20.c.* Et rivi ſeptem Ægypti dantes refrigerium, ſunt ſeptem dona Spiritus ſancti, *Iſaiæ 11. b.* Torrens etiam voluptatis dici poteſt *dd* multitudo donorum Spiritus ſancti, *Iſaiæ 35.* Fluvius igneus procedens à facie Dei, *ee* Spiritus ſanctus, *Dan. 7.c.*

Flumina ignea in *ff* Angelos, deſignant divinos latices largiſſimum Angelis, atque indeficientem inundationis copiam largientes, vitaliſque fœcunditatis altores, *Dan.7.c.* Et flumina, juxta quæ ſunt horti, dici poſſunt *gg* Angeli cuſtodientes, & inſtruentes homines, *Num. 24.a. Iſa.21.d. 34.c.*

Rivi ſeu flumina, dici poſſunt *hh* Apoſtoli & Doctores præbentes refrigerium doctrinæ, & conſolationis ſpiritualis, *Pſalm.64.77.62.92.104. Iſaiæ 22.a. Nahum.3.b.* Ipſi ſunt rivi ſeptem Ægypti, dantes refrigerium ſecundum dona Spiritus ſancti, *Iſaiæ 11.b.* Et rivi olei, *Job. 29.a.* Torrentes etiam dici

Deus Pater. Trinitas. Spiritus ſanctus. Chriſtus. Spiritus ſanctus. Dona Spiritus ſancti. Angeli. Apoſtoli. Prædicatores.

aa Chry. ſ. Joan. ho. 50. Hie. ſ. Iſa. 30. Baſi. & Aug. ſ. pſal. 45. bb Hi. ſ. pſ. 64. Dion. cœle. Hier. 2. cc Hie. ſ. Iob 28. 29. & ſ. pſal. 125. Gr. in Ven. Cant. 1. com. 7. cap. 14. 18. Gre. 15. m. 8. Euc. q. in Exo. dd Hie. ſ. Iſ. 35. ee Rup. ſ. Dan. 12. ff Dion. cœl. Hier. 15. gg Ori. ſ. Num. hom. 17. hh Au. ſ. pſ. 64. Amb. ep. 44. Hieron. Iſa. 32. & ſ. Naham 3 & ſ. Haba. 3.

dici poſſunt *a* ſancti Prædicatores, qui dum in præſenti vita divinis nobis eloquiis influunt aquarum multitudines, quaſi in hyeme colliguntur: quæ & æſtivo Sole adveniente ſe ſubtrahunt: quia cùm æternæ patriæ lux emicuerit, prædicare ceſſabunt, *Job* 30.*a.* Ipſi ſunt flumina quæ ad locum unde exeunt revertuntur, *Eccl.*1.*b.* Torrens ſpinarum *b* dicuntur Apoſtoli, & Doctores, quarum doctrina hic inter ſpinas fluebat, *Joel.* 3.*d.*

Homines. Fluvii generaliter, dici poſſunt *c* homines, quorum profunda ſcrutatus eſt Deus, hoc eſt, conſcientias, *Job* 28.*b.* Et homines & Angeli ſunt flumina, quæ exeunt à mari, & ad ipſum revertuntur, *Eccl.* 1.*b.* Fluvius etiam deſignare poteſt *d* genus humanum ab exordio defluens, *Job* 40.*c.*

Genus humanum. Baptiſmus. Fluvius quandoque ſignificat *e* baptiſmum: ut fluvius, ubi laudatur filia Pharaonis, & fluvius Jordanis & Euphrates & ſimiles. *Gen.*31.*c.*32.*c. Exod.*2.*a. Pſal.*1.64.65.79. *Iſa.* 41.*e. Apocal.*22.*a.* Et fluvius Chobar, typus eſſe poteſt ipſius Jordanis, aut baptiſmi, *Ezech.*1.*a. Zach.*9.*c.* A flumine uſque ad terminos orbis terræ, & dominatus dicitur Salomon, *Pſal.*71. in typum Chriſti, qui à flumine dominandi ſumpſit exordium: ubi baptizatus à Joanne, eodem monſtrante, cœpit agnoſci à diſcipulis, qui eum non ſolùm magiſtrum, verumetiam Dominum appellaverunt. *Pœnitentia.* Torrentes aquarum, per quos adducit Deus, *f* ſunt baptiſmus & pœnitentia. *Jer.* 31.*b.* Et fluvius, in quo ſunt piſces mundi, eſt pœnitentia, *Lev.*11.*b.* In flumine hoc eſt, *g* in baptiſmo merguntur maſculi, quum peccant, *Exod.*1.*b.*

Virtus generalis. Quatuor virtutes. Fluvius exiens de paradiſo, deſignare poteſt affluentiam internæ jucunditatis. Vel eſt *h* generalis virtus, à Dei ſapientia egrediens, & dividitur in quatuor capita, hoc eſt, in quatuor virtutes cardinales: quarum unaquæque princeps eſt & regina, *Gen.*2.*b.*

Evangeliſtæ. Evangelia. Sacra doctrina. Flumina quatuor paradiſi, *Gen.*2.*b.* quatuor *i* Evangeliſtas deſignare poſſunt, ſeu quatuor Evangelia ad prædicationem cunctis gentibus miſſa. Item ſacram Theologiam, ſeu *k* ſacram Scripturam, quæ fons eſt, propter Articulos fidei, qui ſunt principia, fluvius vero propterea, quæ ex articulis deducuntur. Dividitur in quatuor capita, propter quadruplicem ſenſum, *Pſalm.*64.92. *Num.*24.*a. Iſa.* 33.*d.* 41.*d.* 42.*c.*43.*a.* Eadem eſt flumen aquæ vivæ, *Joſ.* 7.*f. Ezech.*34.*d. Pſal* 106. *Prov.*3.*a.* Et torrens voluptatis, eſt multitudo ſenſuum ſpiritualium ſacræ Scripturæ, *Pſa.*35.45. Et torrentes aurei, ſunt doctrinæ cœleſtis affluentia, *Job* 22.*b. Ezech.*47.*b. Iſai.*44.*d.* Et ſapientia dicitur, quaſi fluvii dorix, hoc eſt fluvii piſcina, ſive derivatio, & ſicut aquæ ductus, *Eccl.*24.*d.* Et rivi exciſi in petris ſunt ſacra doctrina gentibus tradita, *Job* 28.*b.* Dicuntur etiam rivi olei, *Job.*29 *a.* Et fluenta pleniſſima, *Cant.*5.*d.* Sunt etiam flumina aquæ vivæ latiſſima in cœleſti gloria, per abundantiam ſcientiæ, quæ tunc habebitur. Eadem Scriptura eſt torrens, ubi habitans Iſaac, invenit aquam vivam, *Gen.*26.*d.* Et flumina, quæ intrant in mare, ſunt veritates reducendæ ad Evangelium, *Eccl.*1.*b.* Et fons ſapientiæ dicitur torrens redundans, nova videlicet lex, *Prov.*18.*a.*

Benevolentia. Flumina, quæ fluent de ventre, deſignare poſſunt *l* benevolentiam qua quis plenus aqua viva Spiritus ſancti, prodeſſe curat aliis, *Joan.*7.*f.*

Bona accidentia animæ & corporis. Imperium mundanum. Doctrina Philoſophorum & hæreticorum. Liberum arbitrium. Propria merita. Fluvius Ægypti dividens Ægyptum à terra promiſſionis, *m* interdum poteſt ſignificare bona accidentia animæ & corporis. Poteſt etiam ſignificare imperium Ægypti, vel mundanum, *Gen.*15.*b.*41.*a. Iſai.* 11.*d.* Flumina etiam Ægypti, deſignant *n* doctrinam & dogmata Philoſophorum, & hæreticorum, quæ ſunt erroribus turbida, & producunt ranas, quia faciunt loquaces: quæ cùm parvulos ſenſu, & intelligentia deceperunt, ubi crux Chriſti mundo huic lumen veritatis infudit, necis illorum pœna, & reatu ſanguinis exigitur: Ideò in ſanguinem convertuntur, *Exo.*4.*b.*7.*c.*8.*a.*17.*b.*23.*d. Iſa.*8 *b.*18.*a.*19.*a.* Et flumina Damaſci, in quibus confidebat Naaman, & meliora judicabat, 4.*Reg.*5.*c.* deſignant mundanam ſapientiam, quam pro magno habens gentilis populus, Evangelica præcepta contemnebat. vel deſignant librum arbitrium, & propria merita in quibus gentiles confidebant. Et fluvii Ethan, deſignant *o* doctrinam Gentilium, haruſpicum, &c. *Pſa.* 73. Et torrentes ſalicum Moab, ſunt *p* impetus verborum inutilium hæreticorum, & Philoſophorum, *Iſa.*15.*d.*

Flumina etiam Babylonis, dici poſſunt *q* ea, quæ quiſque ſibi proponit ſequenda in hac vita: ut alius mercaturam, alius militiam, alius agriculturam, & ſimilia, *Pſal.* 136.

Minores in Eccleſia. Deficientes in tentationibus. Torrentes Iſrael, dici poſſunt *r* minores in Eccleſia, *Ezech.*36.*a.* Torrentes etiam ſunt, *ſ* qui ad tempus habent doctrinam & prædicant: ſed deficiunt in tentatione, *Pſalm.*73. Cæterùm torrens abſque additamento, vix uſpiam in bonam partem legitur, juxta Hieronymum.

Scopus hujus vitæ. Fluvius Ægypti, in quem projectus eſt Moyſes, *t* ſunt carnales Judæi, legem carnaliter accipientes, *Exod.*2.*a.* Et torrens Carith, eſt *v* populus Judæorum finitus tempore incarnationis Chriſti, 3. *Regum.*17 *a.*

Iudæi. Gentilitas. Philoſophi. Hæretici. Principes mundi. Infideles. Hæreſiarchæ. Perſecutores fidelium. Flumina Æthiopiæ, & Ægypti ſignificare poſſunt *x* Gentilitatem & Philoſophos, ac hæreticos: qui convertuntur in picem, hoc eſt, in materiam ignis inferni, *Pſal.*77. *Iſa.*15.*d.* 18.*a.* 22.*c.* 34.*b.*57. *Prov.*30.*c. Mich.*7.*c. Nahum.*1.*a.*2.*b. Soph.*3.*b.* Flumina etiam ſunt *y* principatus & poteſtates mundi & ambitioſi. *Pſalm.*88. Et flumina Babylonis, ſunt infidelium populi. Et torrentes aquæ Jordanis ſunt impetus gentium infidelium contra infideles, *Iſa.*43.*c.* In his fluminibus, quæ ſunt diripientia terram, habitat draco diabolus, *Ezech.*29.*a.*30.*c.*31.*a. Jerem.* 2.*d.* Flumina etiam, quibus Pharao ventilat cornu, *z* ſunt hæreſiarchæ, per quos diabolus perſequitur fideles, *Ezech.*32 *a. Habac.*3.*b. Pſalm.*23. Qui etiam ſunt *aa* torrentes calore charitatis frigidi, quaſi in torpore temporis hyemalis excreſcentes. Flumina demum ſunt *bb* omnes, qui contra Chriſtum ſapiunt, *Matth.*7.*d. Apocal.*12.*d.*16 *b.*

Peccatores. Caro mortalis. Corpus exanime. Univerſæ gentes. Turba iniquorum. Fluvius, ſeu torrens, ſæpè ſignificat *cc* peccatores, quem fluvium abſorbens Behemoth, non miratur, *Job* 30.*b.*40.*c.* Et fluvius Chobar, eſt habens nigredinem peccati, *Ezech.*1.*a.* Et torrens ſpinarum, eſt anima peccatrix. *Joel.*3 *d.* Et flumina Babylonis, ſunt fluxus libidinis, & vitiorum & corporalia opera, ac voluptates, *Pſalm.*136. Et torrens deſerti, aut occidentis, deſignat vitia, *Amos* 6.*d.*

Flumen dici poteſt *dd* caro mortalis, in qua ab infantia tranſitur ad pueritiam, à pueritia ad juventutem, &c. *Pſal.*65. Et fluvius vacuefactus eſt *ee* corpus exanime. *Job* 14.*b.* Et torrentes iniquitatis, ſunt *ff* univerſæ gentes, quæ per montem carnis in mare iſtud deſcendunt, *Pſal.*17.*a.* Unde *Eccl.*1.*a* Generatio vadit, & generatio venit. Vel ſunt turbæ iniquorum, quæ ſicut torrentes hyeme intumeſcunt, protinus profluentes, *Iob* 6.*b.*

Flumen,

a Gr. 20. mo. 14 & 30. mor 4. Euch. ſer. ſpiri. 4. b Rup ſ Ioel. 3 c Hi ſ Iob. 28 Georg. Venet. Cant. 1 tom. 7. cap 14. d Greg. 33. mo. 7. e Hil. ſ pſ. 65. Arn. ſ pſ. 24. Ori ſ. Ezech. ho 1. Hie ſ. Eze. 1. Bed ſ Ge. 38. Aretas ſ. Apoc 22. Aug. 17. Civ. Dei 8. & ſ pſal. 71. f Hie ſ Ier. 31. g Bed ſ. Exo 2 h Phil. alleg. 2. i Bed ſ. Gen. 2. k Arn ſ pſ. 35 Ori ſ. Num. ho 12. Cley ſ. Gen. hom 3. Hie ſ Iſa 31 42 & ſ Hab. 3 & Iob 28. Aug ſ. pſ 106 Ori ſ pſ. 36. hom 1. Hie ſ. Ez 47 Georg. Ven Cant. 1. tom. 7 ca. 14. Greg 18 mo. 22 & 18. mor. 12. 13. & ſ. Cant. 5. Hie prol ſ. Matth. Bed ſ. Gen. 2. & ſ. Prov. 18 Hie ſ Eccl 1. l Aug. ſ. Ioan. tra. 32. m Amb. 2. de Abr. 10. n Hie. ſ. Iſa. 11. 19. Ori ſ. Num. ho. 17. Arn & Hil. ſ. pſal. 13 2. Georg. Vent. Cant. 1 tom. 7 cap. 17. Bed ſ Exo 7. o Aug ſ pſ 73 Gr 33 m. 13. p Hie ſ Iſ 15. q Au. ſ pſ 136 r Hie ſ. Ezec. 38 & ſ Eccl 1. ſ Ap ſ. pſ. 73. t Beda ſ Exo. 1. v Rup ſ. Re. 7. x Hie ſ Iſa 15 18. & ſ Nah. 1 & ſ Soph. 3 & ſ pſ 88. y Gr 12. mor. 7. Aug ſ pſal 38 Euch. ſer ſpiritual. 42 Hie ſ Ioan 1 & ſ. Ezech 29. Ori ſ Num ho 15 & ſ Iere ho 2 & ſ. Eze ho. 13. z Hie ſ Ezec 32 & ſ Hab. 3. aa Gr. 20. mo 10 bb Rup 2 ſ. Apo. cc Gre. 33. mo. 7 8 & ſ. Ez. ho 2 & ho. 22. Hie ſ Ioel. 3. & ſ. Iob 30. dd Au ſ pſ. 65 ee Gre. 12. mo 1. & 7 moral. 11. ff Hie ſ pſalm. 17.

Digitized by Google

Res temporales. Divina. Fluxus hujus sæculi. Mundus. Decursus mortalitatis. Tra-ſitus populi. Actiones fluxæ. Vita præſens.

Flumen quandoque ſignificare poteſt *a* res temporales, quæ ſunt in continuo fluxu, *Geneſ.* 41. *a. Exod.* 4.*b.*7.*c.*17.*b.* 37.*d.* Et fluctus hujus ſæculi inſtabiles. Et fluvius Chobar in Babylone, eſt fluxus hujus ſæculi, *Ezech.* 1.*a.Pſalm.*65. Et torrens, aut fluvius eſt hic turbulentus mundus: ubi tamen invenitur aqua viva ſanctarum Scripturarum, *Geneſ.* 36 *d.Iob.*40.*c.* Et torrens eſt decurſus mortalitatis noſtræ. & in torrente tenduntur inſidiæ, quum æternorum prædicationi conſideratio mortalitatis infertur. 1.*Reg.*15 *a.Zach.*10.*d* De hoc torrente ſumpſit David lapides, qui etiam ſignificat tranſitum Judaici populi, 1.*Reg.*17.*e.* Deſignat etiam torrens actiones fluxas. & velut inter manus labentes, *Iſai.* 34.*a.*47 *a.*4. *Reg.*6.*a.* De hoc torrente mortalitatis bibit Chriſtus, *Pſalm.* 109. Eſt etiam torrens vita præſens, *Lev.*23.*g.*

Adverſarii Chriſti in Eccleſia.

Torrens Cedron, id eſt, tenebrarum, ubi captus eſt Chriſtus, uſque ad quem locum venit ædificium Hieruſalem, deſignat *b* in Eccleſia nunc contineri multos adverſarios Chriſti, *Jer.*31 *g.*

Iracundia Judæorum. Perſecutiones. Tentationes. Tribulationes.

Torrens de quo bibit Chriſtus in via, *Pſal.*109. deſignat *c* iracundiam Judæorum, & perſecutiones hujus vitæ. Hunc torrentem pertranſit anima, quum ſuperat impetus tribulationum, *Pſalm.* 123. Flumina autem magno impetu ruentia, tentationes & tribulationes ſignificare ſolent, *Matth.* 7.*d. Pſal.* 23.136.*Iſa.*8.*b.* 43.*a.*47.*a.*50.*b.*3 *Reg* 17.*a.Iona* 2.*a. Cant.*8.*c.*

Voluptates. Concupiſcentia.

Flumina etiam magno impetu ruentia, ſunt *d* voluptates, & carnales concupiſcentiæ, ſeu graviores cupiditatum motus, *Matth.*7.*d.Pſalm* 23.136 *Iſai* 8 *b.*43.*a.*47.*a.*50.*b.* Et aquæ horum fluminum, ſunt dæmones. Intrant autem hæc flumina in mare, quum mutantur in dolorem. *Eccl.*1.*a.*

Juſtitia Dei. Punitio divina. Pœna inferni.

Fluvius igneus egrediens à facie antiqui dierum, deſignat continuam juſtitiam Dei, *Dan.*7.*c.* Et torrens inundans, *e* dicit impetum iræ, & punitionis divinæ, *Iſa.* 30.*f Amos* 5.*b.* Et torrens dividens lapidem caliginis à populo peregrinante, eſt *f* divina ſententia, *Iob* 28.*a.* Torrens autem ſulphuris, eſt gravis pœna inferni, *Iſa* 30.57.*b.*

Abundantia. Proſperitas. Eloquentia.

Flumen aliquando dicit *g* abundantiam, in flumen pacis, eſt abundantia pacis, *Iſa.* 48. *d.*66.*d.* Item proſperitatem, *Pſal* 88 Et in fluminibus dexteram ejus, *Pſal.*97. *Eccl.*2.*b Iſa.*47.*a. Apoc.*9.*c.*

Flumina aliquando ſignificant *h* eloquentiam, & ſæpè illis comparatur.

Focus, Focaria.

Fomenta hæreticorum. Adulatores. Dantes exemplum bonum.

FOCUS, eſt locus, ubi nutritur ignis,& conſervatur.

Poteſt ſignificare *i* fomenta errorum hæreticorum: & pinus, hoc eſt. ſcientia naturalis dicitur facta ad focum: quia inde ſumunt hæretici rationes fallaces, *Iſa.* 44.*c.* Et non eſt hæreticis focus, quando non habent rationes, quibus muniantur, *Iſa.*47.*d.*1. *Mac.* 22.*d.*

Focaria eſt mulier, quæ domi curam habet rei domeſticæ, & parandorum ciborum In malum, poteſt ſignificare *k* eos, qui per favoris obſequia carnali propoſito accendunt flammam ſuperbiæ, ac tumorem cordis. In bonum verò dicuntur, qui fervore ſancti Spiritus pleni, exemplo ſuo proximorum corda in Conditoris amorem accendunt, 1. *Reg.*8.*c.*

a Ori ſ Exod ho 2 & ſ Gen. ho 2. & ſ Gen ho 13 Gr ſ 1 Re. 11. & mo. 21. & 38 mor. 6. & 6 Reg. ſeps 5. Hie ſ. Zac. 10 ſ Iob 40. Aug ſ Pſ. 65, 143. Bern ſe de David & Goliath Lyr ſ Lev 23 b Hie ſ Ier. 31 c Arn ſ Pſ. 109. Aug ſ Pſ. 17. 109.123. Chryſ ſ. Gen. ho 2 & Hil. ſ pſal 136. Hie ſ Iſa 8. Rup. Cant. 7 Hier ſ Iſ 8. Aug 2 ſe de. in mont d Ricar de S. Vict de ſtatu int hominis 10 e Hie ſ Iſ 30. f Greg 18. mor 17. g Gloſ. inter. ſ Iſa 48 h Greg Ven. Cant ſerm. 7 cap 4. i Hie ſ Iſ 44. k Gr. ſ 1 Re 8

Fodere, Effodere, Infodere, Circumfodere, Foſſa. Fovea, Paſtinare, Excavare, Transfodere. Transfigere, Tranſverberare, Defodere.

FODERE, eſt ligone, aut alio inſtrumento terram movere, ne mollis fit, & apta ad imbres ſuſcipiendos, fructifiandi gratia. Effodere eſt fodiendo educere, quod infra terram latebat.

Infodere verò, eſt intra terram foſſa abſcondere: Foſſa autem eſt civitas, unde terra effoſſa eſt.

Iungens ſibi Deus ſynagogam

Fodiens ſibi Hoſeas mulierem adulteram, hoc eſt, conducens, deſignat *l* Deum conjungentem ſibi ſynagogam, *Hoſe.* 3.*a.* *l Hie ſ. Hoſ 3.*

Facientes antiqui Patres libros. Apoſtoli aperientes myſteria legis.

Fodiens puteum Abraham, deſignet *m* Antiquos Patres, qui veteris teſtamenti libros cuderunt, *Gen.*21.*d.* Et fodientes ſervi Iſaac eoſdem puteos, ſunt Apoſtoli aperientes veteris legis myſteria: qui etiam foderunt novos puteos, tradentes doctrinam novi teſtamenti, *Gen.*26.*c. Exod.* 21.*d.* Ipſi ſunt Principes fodientes puteum, *Num.* 21.*d.* Fodiunt Doctores puteum legis, quum ſarculo linguæ purgantes terrenas cogitationes, veniunt ad ſpirituales, & perveniunt ad illam altitudinem ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam oculus non vidit, &c. Diſcimus, ut in hac peregrinationis ærũna poſiti, cogitationum noſtrarum profunda penetremus. & quouſque veræ intelligentiæ aqua reſpondeat, nequaquam noſtræ inquiſitionis manus ab exhaurienda terra cordis torpeſcat.

m Ori ſ Gen. hom. 13 & ſ. Num. ho. 2. Chry ſ pſ 91. Gre 31 m 22 Beda ſ. Ge 26 Rup. prol in Apoc. Gre 5. mo 3.

Quærere internam requiem, & ſapientiam.

Effodientes theſaurum, ſunt quærentes internam requiem, & ſapientiam, *Iob* 3.*d.* Omnes autem, qui fodiendo theſaurum quærunt, quum fodere altius cœperint, ad laborem inſtantius inardeſcunt: quia quo ſe theſauro abſcondito jam jamque apppropinquare æſtimant, eo in effodiendo enixius laborant. Sic qui plenè mortificationem ſuam, & ſapientiam appetunt, quaſi effodientes theſaurum quærunt: quia quantò ſiunt viciniores ad finem, tantò ſe exhibent ardentiores in opere. Ac rurſus effodiunt theſaurum ſapientiæ, quum relictis viſibilibus, mens omne quod terrenum cogitat, à ſemetipſa manu ſanctæ diſcretionis ejicit, ut in inviſibilibus eam inveniat. Fodere etiam puteum, eſt ſapientiam perfectè invenire, *Geneſ.* 26.*c.* Qui theſaurum ſapientiæ invenire deſiderat, *n* quicquid ſibi terrenum ineſſe deprehenderit, expurget, carnales illecebras abſcindat, foſſam in ſe humilitatis faciat: nec quieſcat ab agendo, priuſquam ſe venam veritatis inveniſſe cognoverit, *Prov.*2 *a.*

Purgare ſenſus.

a Bed ſ Pro 2 o Ori ſ Nu. ho 12. Phil. de temulent. Beda ſ. Con 26 p Baſi. Exa. hom 5 Am 3. Exa. 12. q Au de Ver. Do ſer 11. Gr hom 31. Gloſ ord ſ. Matth. 21.

Tollere curas mundanas ab animo.

Fodere puteum, eſt etiam *o* purgare ſenſus à terrenis affectionibus: & cor examinare. & mundare: ut in hac peregrinationis ærumna poſiti, cogitationum noſtrarum profunda penetremus, *Geneſ.* 26.*d. Num.* 21.*d.*

Inſtituens Deus templũ & ſcripturã, & crucem.

Fodere vineam, eſt *p* auferre ab anima curas mundanas: & duritiam cordis mollire. Idem eſt circũfodere ficum: & paſtinare agrum, aut vineam: eſt etiam corripere de peccato. Deſignatur etiam humilitas pœnitentis, *Iſa.* 5.*b. Marc.* 12.*a.Luc.*13.*b.*

Patientia Martyrum

Fodit paterfamilias torcular in turri vineæ, *q* quum Deus prædixit locum liberationum in templo: aut cùm tradidit profunditatem ſenſuum in Scriptura. Vel cùm ſtatuit crucem Chriſti in Eccleſia, *Matth.*21.*d. Marc.*12.*a.* deſignat etiam Martyrum patientiam.

Fodiens

a

Fodiens parietem Ezechiel, deſignat *a* Prælatum ex minoribus vitiis ſubditorum examinantem majora: aſperis correctionibus duritiam cordis aperientem, ac crebris perſcrutationum ictibus eam rumpentem, *Ezec.* 8.*c.*

Effodiunt corvi oculum ſubſannantis patrem, & deſpicientis matrem, *b* quum Prædicatores pravorum, aut pertinacium hominum, intentionem vincunt, *Prov.* 30.*c.*

Fodere circum egeſta vel excrementa, eſt *c* frænare appetitum, *Deut.* 23.*c.* Ventris quoque egeſtio foſſa humo perpaxillum tegitur, quum mentis noſtræ ſuperfluitas ſubtili redargutione diſcuſſa, ante Dei oculos per compunctionis ſuæ ſtimulum cælatur.

Defoſſus dicitur juſtus, vel *d* cùm graves patitur tribulationes: vel cùm intrinſecus exactè ſe examinat, ne quid culpæ in eo lateat, *Iob* 11.*d.*

Fodere dicitur equus ungula terram, *Iob* 39.*c.* in malum quidem, *e* quum diabolum tentat, & perſequitur fideles. In bonum verò, quum Prædicator, auditorum excolit corda, ut det fructum bonorum operum: Vel quum fidelis quilibet diſtricta abſtinentia carnem edomat.

Excavant aquæ lapides, *Iob* 14.*d.* quum dæmones *f* indeſinenti lapſu tentationum atterunt homines, qui ſibi fortes & ſolidi videbantur. Duritiam quoque, & fortitudinem mentis abſorbent aſſidua & molli blandimenta libidinis: & lentum, atque ſubtile vitium corrumpit durum & forte propoſitum mentis.

Effodientes fures, ſunt *g* dæmones inſidiantes, ut animæ noſtræ bona diripiant, *Matth.* 6.*c.*

Effodit malus lacum, *h* quando poſt confeſſionem operationi fraudis inſtat, *Pſal.* 7.

Infodere idola, *Gen.* 35.*a.* eſt *i* relinquere avaritiam in cordibus avarorum: vel efficere, ut in bonis operibus nil appareat ex malorum ſocietate contractum: vel tollere idololatriam. Et infodere inaures eſt depellere pruritum aurium, ne audiam errores. Infodere autem hæc ſub therebintho, eſt abſcondere ea in cruce Chriſti.

Fodiens in terra ad abſcondendum theſaurum, *k* eſt abſcondens doctrinam, ut ſit ſine fructu, *Matth.* 25.*b.*

Foderunt Judæi ciſternas diſſipatas, *Ierem.* 2.*c.* quando *l* ædificarunt ſynagogas poſt diſperſionem, deſtructa Hieruſalem. Item cùm legem & Prophetas carnaliter declarabant, *Luc.* 16.*b.* Item cum relicto Deo vero dæmones colerent. Quærentes etiam *m* Philoſophorum placita, neglecta ſacra doctrina, ciſternas diſſipatas foderunt. Idem deſignare poſſunt fodientes Ægypti per circuitum fluminis, *Exod.* 7.*d.*

Fodit Rex Aſſyriorum aquam, *n* quum diabolus gentes ſuæ tyrannidi ſubjecit, *Iſa.* 37.*e.*

Foſſa interdum ſignificat *o* vulnera Chriſti, ubi abſcondi debent pœnitentes, & in tribulationibus exiſtentes, *Iſa.* 2.*b.*

Foſſa quoque dici poteſt *p* humilitas: aut ſecretum cubiculi, vel deſerti, *Iſa.* 2.*c.* 33.*a.* Et foſſa unius cubiti in altari, eſt patientia ſervans unitatem charitatis, *Ezech.* 43.*d.* Et fodiens circa ficum, eſt inſtruens in humilitate, *Luc.* 13.*b.* 3. *Reg.* 18.*f.* 4. *Reg.* 3.*c.*

Foveæ magnæ dici poſſunt *q* res hujus ſæculi, quæ videntur magnæ, & altæ, cùm ſint infimæ, 1. *Regum* 10.*a.* Et fovea, quæ foditur peccatori, eſt *r* proſperitas hujus vitæ, per quam cadit, & perit. Nam per fœlicitatem, quaſi in cœlum tendunt, & in terram merguntur, *Pſal* 93. Foveæ etiam vulpium, ſunt divitiæ divitum, *Matth.* 8.*c.* *Luc.* 19.*g.* Foſſa quoque dici poteſt ipſa avaritia, *Ioſu.* 7.*d.* Et circumfodit hericius in Judæa, quum datur locus avaritiæ, *Iſai.* 34.*d.*

Foveæ, quas habent vulpes, dici poſſunt *ſ* mentes pravorum hominum, in quibus habitant dæmones, *Matth.* 8.*c.* *Luc.* 9.*g.* Deſignant etiam *t* conventicula hæreticorum, qui rectè foveas habere dicuntur, quia domum, quam habuerant, perdiderunt.

Fovea, quam fecit populus Judæorum Chriſto, in quam ipſi inciderunt, eſt *v* eorum perditio, vel infernus, ſeu etiam aliæ pœnæ, *Pſal.* 7.56. *Iſai.* 24.*c.* 33.*a.* *Iere.* 18.*c.* *Eccl.* 10.*b.* Fovea quoque, in quam mali incidunt, eſt *x* prava conſcientia, *Iob* 40.*b.*

Foveæ aquæ turbidæ, eſt perverſa doctrina hæreticorum, aut Philoſophorum, *Iſa.* 30.*c.*

Fœcundus.

FOECUNDUS idem eſt, quod ferax, ſeu fertilis, quod fructum producat.

Fœcunda filiis, dici poteſt *y* caro producens fructus carnis: quæ infirmatur verò, eſt caro ceſſans à vitiis, 1. *Reg.* 2.*a.*

Fœdus, Pactum, Fœderari, Paciſci, Pangere, Condicere.

Fœdus eſt *z* pactum pacis, quod fit inter dimicantes. Pactum autem generalius nomen eſt ad omnes conventiones, quæ inter homines fiunt, interdum eſt promiſſio, *Deut* 8.*d.* Ut impleret pactum ſuum. Et ſignum pacti: ut circumciſio eſt pactum, id eſt, ſignum pacti.

Fœdus Dei cum Noe, eſt remiſſio, & liberatio à periculis, *Gen.* 6.*d.* Et fœdus ſempiternum cum genere humano poſt diluvium, & etiam cum Abraham, deſignat *aa* placationem Dei per Chriſti incarnationem, & paſſionem factam: & legis novæ inſtitutionem, *Gen.* 9.*d.* 15.*c.* 17.*a.* *Exod.* 2.*d.* 24.*b.* 34.*b.* Et dicitur pactum pacis, *Ezech.* 34.*f.* Et Chriſtus dicitur datus in fœdus populi, per legem novam, & in fœdus, quod non movebitur, & ſempiternum, *Iſa.* 42.*b.* 54.*c.* 55.*a.* 56.*b.* 59.*d.* 61.*e.* *Levit.* 24.*b.* 26.*d.* *Deut.* 5.*a.* 29.*a.* 2. *Par.* 29.*b.* 1. *Eſdr.* 10.*a.* *Ezec.* 16.*g.* 37.*c.* 44.*c.* *Hoſ.* 2.*d.* 6.*c.* Pactum etiam Dei cum homine eſt, quo voluit ſe quodammodo obligare, ad miſerendum hominis, *Exod.* 6.*b.* 19.*a.* Et pactum Dei cum filio Abrahæ, eſt cum Chriſto, *Gen.* 17.*a.* Erat autem pactum Dei cum filiis Iſrael, ut obedirent verbis ejus, *Ier.* 11.*a.* *Ezech.* 16.*b.* Pactum ſempiternum Sabbati, eſt legis novæ, quæ perficietur in quiete fœlicitatis æternæ, *Exod.* 31.*d.* *Iſa.* 53.*a.* In his ſæpè pactum ſumitur pro præcepto.

Fœdus etiam ſempiternum, dicitur *bb* lex naturalis, quæ perpetuò manet in homine, nec unquam aboletur, *Iſa.* 24.*b.* 54.*c.* *Zach.* 11.*c.*

Pactum circumciſionis, quod fit in carne, *cc* eſt mortificatio carnis, *Gen.* 17.*a.* Fit autem irritum pactum Dei cum Iſrael peccante populo, tanquam pactum vetus. Ideò inſtitutum eſt pactum novi teſtamenti nunquam irritandum, *Iſa.* 33.*b.* *Ier.* 31.*f.* *Ezec.* 16.*g.* *Hoſ.* 8.*a.* *Hebr.* 8.*d.*

Pactum

a Gr 26. mo. 4 & 31 mor. 22.
b Gre. 18 mo. 18.
Bed ſ. Pro. 30.
c Phil. 2. alle.
Gre. 31 m 22
d Gre. 10 mo. 22
e Hie ſ. Iob 39
Gre 31 m. 28
f Hie ſ. Iob 14
Gr. 12. m 11.
g Ori ſ Cùm jejunatis.
h Aug ſ. pſ 7.
i Amb 2. de Iacob. 3.
Bed ſ. Gen 35
k Ori ſ. Matt. ho. 33.
l Tertul. adv. Iudæos.
Hie. Aglaſiæ. & ſ. Ier 2.
m Phil de profugis.
n Hie ſ pſ 37.
o Ber ſ Cant. ſer 62.
p Hie ſ Iſa 2.
Aug ſ pſ 79.
Greg 3 paſt. adm. 10.
q Greg ſ 1. Reg. 10
r Aug ſ pſ 39.
ſ Cle Alex 4. ſtro.
t Ori ſ. Cant. hom 4.
Hil ſ Matt. can. 7
z Gr. 19 m. 8.
Cyr 10 ſ. Io. 4
v Am ſer. 79. & ſ. Luc. 9.
Arn ſ pſal. 7.
x Greg 32. mor. 4.
y Ori ſ. 1. Reg. hom 1.
z Rup 5 ſ. Gen 31.
aa Hie ſ. Iſa. 31 & Ier. 11. & ſ Ezec 16
Rup. 4. ſ Gen 36 & 5 ſ. Gen. 18.
bb Hie. ſ. Iſa 24 & ſ. Zach 11.
cc Ori ſ. Gen. hom. 3.
Hie. ſ Iſa. 33. & ſ Ier. 31.

Correctio Prælati
Prædicatores vincentes pertinaces.
Frænare appetitum
Patiens juſtus tribulationes, & ſe examinans.
Tentans diabolus.
Prædicator corrigens
Aſſiduitas tentationum.
Inſidiæ dæmonum
Fraudi inſiſtens
Relinquere avaritiam
Tollere idololatriam.
Depellere pruritum aurium.
Abſcondere doctrinam.
Ædificantes ſynagogas.
Declarantes Prophetas carnaliter.
Colentes dæmones.
Vacantes Philoſophiæ.
Tyrannus diaboli.
Vulnera Chriſti.
Humilitas.
Seceſſus.
Patientia.
Res hujus ſæculi.
Proſperitas.
Divitiæ.
Avaritia.
Mentes malorum
Conventicula hæreticorum.
Perditio.
Infernus.
Pœna
Prava conſcientia.
Doctrina hæreticorum.
Caro
Remiſſio & liberatio Dei.
Placatio Dei per Chriſtum facta.
Inſtitutio novæ legis.
Præceptum.
Lex naturalis
Mortificatio carnis

Pactum Dei cum ſacerdotibus. Pactum Dei cum Levi, *Malach.2.b.* eſt *a* pactum cum Sacerdotibus, qui olim erant de tribu Levi: & eſt pactum vitæ & pacis, quia Chriſtus eſt vita, & pax noſtra.

Imitatio Sanctorum. Pactum cum lapidibus regionum, *Job 5.d.* dici poteſt, *b* cum quis rectè vivens, vitam ſuam ad Sanctorum præcedentium imitationem ligat.

Unitas Judæorum & gentium in fide. Concordia Philoſophiæ cum Evangelio. Fœdus Laban, & Jacob, *Ge.31.f.* deſignare poteſt *c* conjunctionem Gentilium, & Judæorum in una fide. Idem eſt fœdus Abimelech cum Abraham, *Gen.21.d.* Et etiam cum Iſaac, *Gen.26.f* Quod etiam poteſt deſignare concordiam veræ Philoſophiæ cum Evangelio. Fœdus quoque Tyri cum Judæis fratribus, eſt unitas Judæorum & Gentium in Eccleſia, *Amos 1.c.* Fœdus finitorum cum beſtiis, eſt concordia gentium cum Prædicatoribus, *Hoſ.2.d.*

Naturalis cognitio diaboli de Deo. Pactum Leviathan cum Deo, *Job 40.d.* dici poteſt *e* naturalis diaboli cognitio, quâ cogitur recognoſcere Deum, vel eſt, quia tentando bonos, facit voluntatem Dei.

Condictio Moyſis ad Pharaonem, de tollendis ranis, *Exod.8.b.*

Jungi Judæos Babyloniis. Fœderari ferrum ferro, *f* eſt duros Judæos jungi amicitia duris Babyloniis, *Jer 15.c.*

Defenſio errorum. Fœdus cum malis non eſt ineundum, *Exod.23.d.34.d.* Paciſcitur autem cum adulteris, qui *g* obſtinatè defendit errores, *Iſa.57.b.* Et viri veteris Edom, ſunt ſectatores hæreticorum, *Abdi.b.*

Imperium carnis. Fœdus, quod exigebat Naas à viris Jabes, *h* eſt ſubjectio ſpiritus ipſi carni, ne videlicet ſpiritus obtemperet omnibus ejus concupiſcentiis, *1.Reg.11.a.*

Stabilitas in peccato. Fœdus, quod fecit Nabuchodonoſor cum ſemine regio Iſrael, eſt *i* confirmatio, & ſtabilitas in peccato, quæ fit per diabolum, *Ezech.17.d.* Et fœdus cum Aſſyriis, eſt ſubjectio dæmonibus facta, *Hoſ.12.a.* Et fœdus cum morte, aut cum inferno, eſt *k* deſperatio: & pactum cum diabolo, cui deſperantes & obſtinati obediunt, *Iſa.29.d.* Hoc eſt fœdus amaritudinis, *Hoſ.10.a.*

Concordia hæreticorum, aut vitiorum. Condixerant ſibi amici Job, ut ſimul eum viſitarent, *Job 2.d.* deſignantes *l* hæreticos, qui prava quædam contra Eccleſiam concorditer ſentiunt, & in quibus à vertice diſcrepant, ſibi in falſitate concordant. Vel ſunt vitia, quæ adverſum nos inter ſe quadam convenientia conjunguntur: ut ſuperbia & ira, remiſſio & timor.

Fœderis volumen, vide Liber.

Fœderis tabernaculum, vide Tabernaculum.

Fælix, vide Beatus.

Fæmina, Mulier, Effæminatus.

FOEMINA inter animalia, eſt *m* ſexu infirmior mari comparata: eſt tamen neceſſaria ad generis ſui propagationem, cui concipiendi fœtum, generandi, nutriendi, ac fovendi labor incumbit. In genere autem humano, fœmina, dicitur mulier. Et aliquando mulier ſumitur pro uxore.

Divina ſapientia. Mulier accendens lucernam ad quærendam drachmam perditam, eſt *n* divina ſapientia, quæ accendit lucernam carnis, ad redimendum hominem perditum, *Luc.15.b.* Eadem eſt mulier, quæ abſcondit fermentum, *Matt.13.d. Luc.13.d.*

Caro Chriſti. Mulier etiam quærens drachmam, *o* eſt caro, vel humanitas Chriſti, quærens hominem perditum. Eadem quoque eſt mulier, quæ abſcondit fermentum in farinæ ſatis tribus.

Beata Virgo Maria. Mulier excipiens Chriſtum in domum ſuam, *Luc.10.g.* deſignat *p* beatiſſimam Virginem Mariam, quæ ſuſcepit Filium Dei in utero. Eadem Virgo eſt mulier amicta ſole, quæ profundiſſimam divinæ ſapientiæ, ultra quam credi valeat penetravit abyſſum: ut quantum ſine perſonali unione creatura & conditio patitur, luci illi inacceſſabili videatur immerſa, *Apoc.12.a.* Eadem eſt fœmina, quæ circumdedit virum, quando in utero habuit Filium Dei, *Jere 31.d.* Et ipſa eſt mulier, cui dicitur ab incredulis. Quid parturis? *Iſa.45.b.* Ipſa etiam eſt mulier abſcondens fermentum, in cujus utero Verbum caro factum eſt, *Matt.13.d. Luc.13.d.*

Eccleſia. Mulier ſæpè dicitur *q* ipſa Eccleſia, conjuncta Chriſto tanquam viro, *Exod.3.g.11.a.15.c.* Et mulier infœlix Anna, eſt Eccleſia, quæ dicitur mulier propter fœcunditatem: infœlix verò propter tribulationes, *1.Reg.1.b.* Et mulier patiens fluxum ſanguinis curata à Chriſto, dum iret ad domum Archiſynagogi, eſt Eccleſia ex gentibus, qui credendo prævenerunt Judæos. Deſignat etiam Publicanos & peccatores, qui prius crediderunt, quàm Sacerdotes & Phariſæi, *Matt.9.c. Marc 5.e. Luc.8.f.* Eandem Eccleſiam ſignificat mulier Chananæa, cujus maximè laudata eſt fides à Chriſto, *Matth.15.b. Marc.7.c.* Eandem ſignificat mulier, quæ effudit onguentum ſuper caput, & pedes Chriſti, *Matt. 26.a. Marc. 14.a. Luc.7.e.* Eadem eſt mulier, quæ abſcondit fermentum in farinæ ſatis tribus, *Luc.13.d.* Mulier etiam curvata, ex Eccleſia eſt gentibus, quæ erecta eſt à Chriſto, *Luc.13.d.* Ipſa quoque eſt mulier, quæ perdidit drachmam, *Luc.15.b.* Et mulier amicta Sole, eſt Eccleſia reſplendens divinitate Chriſti, *Apoc.12.a.* Hanc deſignat mulier, quæ ſuſcepit Eliſæum, *4.Reg.4.b.* Hæc eſt mulier fortis, quam invenit Chriſtus, & fortem fecit, *Prov.31.b.* Et mulier gratioſa, quæ habebit gloriam, *Prov.11.c.*

Sacra ſcriptura. Fides. Mulier dici poteſt *r* ſacra Scriptura: Ipſa eſt mulier timens Deum, hoc eſt, quæ docet timere Deum, *Prov.31.d.* Ipſa quoque *ſ* fides eſt mulier fortis, quæ venit procul & de ultimis finibus, hoc eſt, ab antiquis Patribus, *Prov.31.b.*

Mens. Anima. Mulier pariens, eſt *t* mens producens opus, *Lev.12.a.* Et mulier prægnans, eſt anima concipiens bonum propoſitum, *Exod.21.c.* Et mulieres exeuntes ad hauriendam aquam, ſunt animæ audientes verbum Dei, *Geneſ.24.b.* Et mulieres excubantes ad oſtium tabernaculi, ſunt animæ ſanctæ, quæ cum infirmitate adhuc carnis gravantur, amore tamen continuo ingreſſum æterni introitus exſpectant, *Exod.38.a. Deuter.25.b. 1.Reg.25.g.* Et mulieres, quibus pulchrior eſt ſponſa, ſunt animæ vulgares, *Cantic.1.c.* Mulier etiam eſt mens, quæ ſermoni probo per virtutem copulatur, ſub ejus degens providentia, ſeminantis more maritali cogitationes optimas. Fœminæ etiam inferiores maribus, eiſque ſubjectæ, deſignare poſſunt animas obedientes, *Gen.1.d. 7.a.* Et mulieres, quæ ſecutæ ſunt Jeſum, ſunt animæ fideles, *Matth.27.f.* Mulier itidem dici poteſt anima

a Hie.ſ. Mal. 2. b Gr.6.mor.12 c Gl. inter ſ. Gen 31. d Rup ſ Hoſ. 2. e Hie ſ Iob. 40. Gre.33 mor. 18.19. f Hie ſ Ier 15 g Hie.ſ.Iſ.57. & ſ Abdiam h Gre ſ 2. Re. 11 i Ori ſ. Eze. ho.12. k Hie ſ Iſa. 28 & ſ Hoſ. 12. l Gre.3 mor. 18.24.

m Ber.de gra tia & libero arbitrio. n Aug 1 q in Evan.12. Aug ſ Ioan. tract.7.9 o Ber.ſer 2.7 de aſſum. Rup.11 vict. verbi Dei. 1. p Hie ſ.Iſ.45 & ſ Ier. 31. Ber. de conſidera.5. Amb de inſt. vir.4. & ſ. Luc 8 15. q Gre ſ.1. Reg.1. Ori ſ Iud ho. 5 & ſ. Cant. ho 1. Hil ſ Matt. can 9.29. Amb 1 de pœn 15.& ſer.5.& epi. 29. Hie epiſt. Multum in utramque & ſ Marc. 14. Aug. ſ pſal. 148 & ſ Ap. ho 3. Iſy.ſ. Levi 2. Bed. ſ.Prov. 31. r Rup 3. de vict. verbi Dei 10. ſ Ruper.7 de gloria Trinit 1.

t Philo de Cherubim & de ſpecial legibus, Orig.ſ.Matt.hom.23 29 & ſ Cant hom 2. Hie Aglaſia Ambr 2.offic.10.Greg.ſ 1.Reg.11. & hom.17. Bed ſ. Exod.21 Orig ſ. Gen hom.1. & ſ Exod.hom.8 & ſ Matt hom 30.35. Amb ſ.Luc.7.Aug epiſt 156. Greg.hom. 23 & 1.mo 26. Ber ſ Cant.ſerm.38 & de aſſum ſerm.2.7.

anima effœminata & peccatrix, quam etiam deſignat mulier meretrix, *Lev.13.d.15.c. Ezech.* ... *Zac.* 12.*d.* Et mulier peccatrix, eſt anima quæ ideò procidit ad pedes Chriſti, quia peccatrix, *Luc.* ... mulier curvata, erecta à Chriſto, eſt anima terrenis curis gravata, quæ etiam deſignat gentili... converſam, *Luc.* 13.*d* Denique mulier ſæpè dicitur mens infirma, ſeu ipſa infirmitas, *Job.2.e.14.a. Eccl.* 42.*b. Thren.* 1.*g.* Et mulier excipiens Chriſtum in domum ſuam eſt mens fidelis excipiens Chriſtum intra ſe, *Luc* 10.*g.*

Mulier pariens, dici poteſt *a* caro: & eſt mulier docta, quum operatur ſecundùm imperium rationis, *Exod.25.c.* Et mulier quæ occiditur, eſt caro, quæ ſubjicitur rationi, *Joſ.8.f.* Et mulier moleſta adoleſcenti, eſt carnis importunitas moleſta rationi, *Gen.39 b.* Deſignat etiam affectum ſenſitivum, qui ſenſualitas dicitur, quæ facit peccare virum, quum facit rationem ſibi conſentire, cùm tamen ipſa debeat ſubjecta eſſe viro, ac rationi ſervire, *Gen.2.d.3.a.32.f. Exod.21.c.* Item ipſe ſenſus dici poteſt mulier, & boni ſenſus, ſunt mulieres, de quarum ſpeculis fit labium tabernaculi, *Exod.38.a.* Et mulieres accendentes ignem in Moab, ſunt ſenſus perturbantes intellectum, *Num.21.f.* Et mulier aperiens fontem ſanguinis ſui, *Lev.*20.*r.* deſignat ſenſus ad omnia ſenſibilia impetu vitioſo defluentes. Et mulier apprehendens verenda alterius viri, eſt portio inferior animæ apprehendens ſenſibilia, generationi & corruptioni obnoxia, & pluris faciens dualitatem, quàm unitatem, *Deut.* 25.*c.*

Mulieres, quæ ſunt natura imbecilles, deſignant *b* infirmos in exercendis virtutum operibus. Unde non numerantur inter viros, hoc eſt, inter robuſtos ad benè operandum, *Exod.12.f. Ezech.9.b. Matth.14.c Mich.*2.*r.*

Mulieres quandoque dicuntur *c* virtutes, quæ gignunt bonas cogitationes & opera, præcipuè vero virtutes politicæ, *Gen* 14 *r.1.Reg* 15 *g*

Mulieres ſeptem, quæ apprehenderunt virum unum, ſunt *d* dona Spiritus ſancti in Chriſto, in quo magnam habent virtutem. *Iſa.* 4.*a.*11 *a.* Vel ſunt *e* ſeptem Eccleſiæ ex gentibus, quæ non quærunt temporalia à Chriſto, ſed ſalvari per ipſum.

Mulieres interdum dici poſſunt operationes. Et mulier, quæ egreditur cum ſervo, cùm ſit liber, deſignat bonas operationes, quæ cum homine egrediuntur, *Exod.21.a.* Et fœminam offerre, eſt infirma opera exercere. Idem eſt fœminam parere, *Lev.5.a.12.b* Muliebria Saræ, quæ fieri deſierant, *Gen.* 18.*b.* deſignare poſſunt *f* deſperationem benè operandi. Vel deſiderant fieri muliebria, quando in operibus virtutum nihil eſt effœminatum.

Mulieres venientes ad ungendum Jeſum in ſepulchro, deſignare poſſunt *g* mentem, linguam, & manus, *Marc.* 16 *a*

Mulieres dicti ſunt *h* Scribæ, Sacerdotes, & Phariſæi, qui dominabantur in populo Judæorum, *Iſai.* 3.*b.* dicti ſunt mulieres, qui intendebant quæſtui & libidini. Effœminati etiam, vel *i* illuſores populi Iſrael, qui eis dominantur, ſunt magiſtri perverſi, qui devorant plebem, ſicut eſcam panis: & perverſè Scripturas interpretantur: illuduntq; ſtultitiæ diſcipulorum, *Hoſ.* 4.*d.* Sic mulieres dicuntur viri Ninivitæ, *Nahu.*3.*c* quia effœminati, virilem amittentes rigorem. Et mulier ſuſcipiens ſemen coitus, *i* eſt Judæus ſuſcipiens literam legis, *Lev* 15.*b.* Et mulier Hebræa, quæ nutrire debebat Moyſen, eſt ſynagoga nutriens legem, & conſervans, *Exod.2.b.* Eadem eſt mulier, *k* quæ abſcondit fermentum, *Matth.* 13.*e.* Et quæ habuit *l* ſeptem viros, *Luc.*20 *f.* Mulieres opulentæ Judææ, ſunt *m* civitates, vel ſynagogæ, quæ poſt adventum Chriſti erant demoliendæ, *Iſa.*32.*r* Et mulier contemnens amatorem ſuum, eſt ſynagoga contemnens Chriſtum, *Jer.*3 *f.* Eadem eſt mulier adultera, *Hoſ.*2.*a* Mulier litigioſa, quæ comparatur tectis perſtillantibus, ſunt *n* hæretici, aut Scribæ Judæorum, *Prov.19.b.Zach.5.c.*

Mulier etiam litigioſa, eſt *o* perturbati ſæculi actio, quæ amatoribus ſuis inceſſanter tentationes movet: jurgia, atque ſcandala ſeminat, immittit lites, concitat bella, dividit unitatem, pacem violat, amicitias diſſipat, eoſque dum variis cupiditatibus inflammant, nec in ſeipſis quieſcere ſinit, nec in fraterna dilectione connexos eſſe permittit, *Prov.* 21.*b.*

Mulieres duæ, quarum altera comedit filium ſuum, altera verò non conſenſit, 4.*Reg.*6 *g.* Ea quidem quæ comedit filium ſuum, deſignat plebem Judaicam, quæ omne bonum, quod in ſe originaliter habuit, conſumpſit. Altera verò, quæ non conſenſit, deſignat electam plebem.

Mulieres Hebrææ & Ægyptiæ diſſimiles in partu, *Exod* 1.*d.* ad diſſimiliter operantes referri poſſunt.

Mulieres docentes Hieruſalem, *Iſa* 27.*c.* dici poſſunt *p* ſynagogæ plangentes Hieruſalem deſtructam. Dei mulieres reſurrectionem Chriſti prædicantes Apoſtolis. Mulieres autem primum annuntiant reſurrectionem, *q* quia mutatus eſt ordo peccati in ordinem gratiæ, *Matth.* 28.*b.*

Mulieres duæ levantes amphoram impietatis, deſignant *r* populum Iſrael, & Juda. Vel Judæos & hæreticos, vel ſuperbiam & inanem gloriam, quæ impietati conjunctæ ſunt, *Zach* 5.*d.*

Mulier derelicta erat *ſ* Gentilitas, quam fecit Deus non derelictam, *Iſa.*54.*c.*

Mulier ſæpè ſolet ſignificare *t* voluptatem, aut concupiſcentiam, quæ tentat rationem. Has fœminas jubet reſervari Pharao. *Exod.1.d.* Et mulieres Madianitides, quæ fecerunt idololatrare Iſrael, *Num.25.a* deſignant voluptatem, quæ cor avertit à virtute. Concupiſcentiæ etiam ſunt mulieres ad oſtium tabernaculi obſervantes: quia tendentibus ad introitum regni cæleſtis inſidiantur, 1.*Reg.*2.*c.* Mulieres quoque Amalec, ſunt concupiſcentiæ carnales, quæ junctæ ſuggeſtionibus ut viris, pravos motus generant, ideò cum viris ſunt interficiendæ, 1.*Reg.*15 *a* Eadem dicitur mulier aliena, quæ venit in ornatu meretricio. *Prover.* 5.*a* 6 *e.*7.*a.* Eadem eſt mulier dilecta, *Deut* 21.*c* Mulier patiens fluxum ſanguinis, carnis illecebras deſignat. *Lev.* 20.*c* Et mulieres accendentes ignem in Moab ſunt concupiſcentiæ perturbantes intellectum. *Num.* 21.*f.* Mulier inſidens beſtiæ, eſt cupiditas imperans hominibus. *Apoc.*17.*a.*

Mulier patiens fluxum ſanguinis *v* deſignat homines effoeminatos, idololatriam, & inanem Philoſophiam, & theoricam ſectantes. Item *x* peccantes ex conſuetudine, qui non poſſunt curari niſi per virtutem exeuntem a Chriſto, *Lev* 15 *d Luc.*8.*f.*

Mulier Iſraelitis, deſignare poteſt *y* literam legis, quæ conjuncta Ægyptio, genuit blaſphemum *Levit* 24.*b.*

Mulieres alienigenæ ſunt cogitationes vagæ, ad quas videndas egreſſa eſt Dina, & ſtuprum paſſa eſt, *Gen* 34.*a.*

Mulieres flentes Adonidem, *Ezech.* 8.*f.* dici poſſunt *z* Religioſi imperfecti, flentes ſæculum à ſe dimiſſum,

a Ori. ſ. Exod. ho 10.13 & ſ Lev ho.8 & ſ Ioſ ho. 9. Aug. 2. de Gen contra Manic 10.14 Phil de mũd. opi & de mig. Abra 2 alle. & de pr. logi & de ſpi logi Bed ſ Gen 3. b Ori. ſ. Exod. hom 13. & ſ. Matt cap 14 An ſe 83.q. 61. c Gre ſ. 1 Re. 15 d Hie ſ Iſa 4 Ori ſ Iſa b 3 e Rup 1 ſ. Apoc. f Ori ſ. Gen ho 8 g Ber ſer 2. reſurre & ſer par 10. 15. h Hie ſ Iſa 3. & ſ. e. & ſ. Hoſe 4 & ſ. Nah. 3. i Iſy. ſ Lev 15 k Hil. ſ Matt. can 13. l Amb ſ. Luc. 20. m Hie ſ. Iſai. 32 & ſ Ier 3 & ſ. Hoſ. 3 n Bed ſ Prov 19. o Bed. ſ. Prov 21 p Hie. ſ. Iſ 27 q Hil ſ. Matt. can 28. r Hie ſ Zac. 5 Gre. 14 in 88 Rup. ſ Zac. 5 ſ Hie ſ. Iſ 54 Cyr de adora in Spiritum t Gre. Nyſſ de vita Moyſis. Phil. 2. alleg Gre ſ. 1. Re. 2 15. Amb de fuga ſæculi 6 & de Cain. 4 & de Iſaac 1. Orig ſ. Exod ho. 2. Phil. de migr. Abr. Rup. 10 ſ. Apoc. v Iſy ſ Lev 15 x Ber ſer. De. 4 modis orandi y Ori ſ. Lev. ho 24. z Hie. ſ. Eze. 8

Caro. Senſualitas. Senſus. Infirmi. Virtutes. Dona Spiritus ſancti. Eccleſiæ ex gentibus. Operationes. Mens, lingua, & manus. Scribæ, Sacerdotes, Phariſæi. Perverſi magiſtri. Iudæus. Synagoga. Civitates. Hæretici. Actio ſæculi. Pl. bs Iudaica. Pleb. electa. Diſſimiliter operantes. Plangentes Hieruſalem. Annuntiantes reſurrectionem. Iſrael, & Iuda. Gentilitas. Voluptas. Concupiſcentia. Cupiditas. Idololatria. Peccantes ex conſuetudine. Litera legis. Cogitationes vagæ. Religioſi imperfecti.

miſſum, & qui molli & effœminato ſunt animo, qui plangunt defectum eorum, quæ in mundo putantur eſſe pulcherrima.

Sapientia gentilium. Secta Philoſophorum. Hæreſes.

Mulier capta in bello, *a* eſt doctrina, & ſapientia Gentilium, ſacris Doctoribus ſubjecta, *Deut.21.a.* Et mulieres Madianitides, ſunt ſectæ Philoſophorum, *Num.25.a.* Eædem ſunt, quæ fecerunt idololatrare Salomonem, cor ejus depravantes, 3. *Reg.11.a.* Et mulieres obſervantes ad oſtium tabernaculi, *b* ſibi ſunt hæreſes innitentes literæ legis, 1. *Reg.2.e.* Mulier etiam pulchra, & fatua, eſt doctrina hæretica, pulchra per verbum, fatua per intellectum, *Prov.11.c.* mulieres quoque, quas vult vivificare Pharao, ſunt ſenſus carnales, & hæretici, *Exod.1.c.* Mulier aliena, & extranea, *c* eſt hæreticorum perverſitas, *Prov.2.c.5.a.7.a.*

Peccata.

Mulieres Amalecitides, dici poſſunt peccata ex infirmitate: quibus etiam non eſt parcendum, 1. *Reg.15.a.* Et mulieres, quas vult vivificare Pharao, ſunt *d* vitia carnis, *Exod.1.c.*

Fides & tentatio. Synagoga, & Eccleſia.

Mulieres duæ coram Salomone litigantes, 3. *Reg.3.c.* ſunt *e* fides, & tentatio. Tentatio ab initio eſt autor communis erroris, quæ poſtquam poſteritatem ſuam carnalis vitio converſationis, & ſomno mentis amiſit, poſteritatis fructus auferre conatur alienæ. Itaque dum tentatio litigat, fides fluctuat, donec machæra Chriſti latentes diſtinguat affectus: quæ eſt gladius ille, quem venit Jeſus mittere in terram. Deſignant etiam Eccleſiam, & ſynagogam, quæ ſynagoga prole ſua amiſſa, etiam Eccleſiæ fructum auferre conatur.

Quaſi mulieres erit Ægyptus, *f* quum mundani, & hæretici timebunt manum Domini, *Iſa.19.c.*

Impietas. Doctrina hæretica. Diabolus. Idololatria. Corruptela.

Mulier miſſa in amphoram, eſt *g* impietas occluſa, & peculiariter impietas avaritiæ, *Zach.5.d.* Item doctrina hæretica, quæ dicitur laqueus venatorum, *Eccl.7.c.* Et hæc eſt mulier ſtulta, ſedens in foribus, babens aquas furtivas, & panem abſconditum, *Prov.7.b.9.c.* Deſignatur etiam ipſe diabolus autor totius iniquitatis. Et etiam idololatria.

Mulier ſedens ſuper beſtiam, *Apo.17.a.* eſt *h* corruptela regnans in populo pravorum hominum.

Fœnerare, Fœnerator, Fœnus, Vſura.

FOENUS, & uſura eſt id, quod ultra ſortem mutui redditur mutuanti, qui fœnerator dicitur, qui fœnerat, hoc eſt, dat pecuniam ad uſuram.

Chriſtus.

Fœnerator interdum dicitur *i* Chriſtus, qui exigit rationem ab omnibus de bonis illis conceſſis, quæ vult ſibi reddi cum augmento, *Pſal.108. Luc.7.f.*

Prædicare.

Fœnerat juſtus, cùm *k* prædicat, & docet, ut Domino referat alia quinque talenta, *Pſal.36.* Fœnerant etiam, qui dedicantur Deo, pro parvis magna recipientes, 1. *Reg.2.b.* Item dantes eleemoſynas, *Prov.19.c.* Et fœnerat Judæus multis, & ipſe non accipit mutuum, cùm Prædicator miniſtrat aliis doctrinam quam ipſe ab hominibus non accipit, ut Paulus, *Deut.15.a.28.d. Eccl.29.a.* Et uſura ſpiritualis, quam exigit Deus à ſuis ſervis dantibus pecuniam ad menſam, & cùm illi lucrantur animas Domino: & verbum Dei proficit in auditoribus, *Matth.25.b.*

Profectus auditorum. Non exercere opera miſericordiæ.

Non fœneravit Chriſtus, nec fœneravit ei quiſquam, *Jere.15.c.* hoc eſt, *l* nullus ſe præbuit, qui dignè ejus æra ſuſciperet: nec fœneravit ei quiſquam, in ſanctis atque pauperibus confovendis, ipſum ſibi faciens debitorem.

Nimium exigens. Idololatria. Diabolus.

Uſuris opprimit fratrem ſuum prædicator, qui nimium ſtipendium exigit à ſæcularibus, *Exo.22.d.*

Uſuræ, à quibus redimit Chriſtus, dici poſſunt *m* idololatriæ peccata, quæ diabolus exigebat ab hominibus. Item peccata commiſſa, quæ ſunt in pœnam aliorum peccatorum, *Pſal.71.*

Fœnerator dicitur *n* diabolus, qui dat parva, ut perdamus magna, nempe parvas voluptates, & perituras divitias, ut perdamus animam, & regnum cœlorum, *Pſal.108.*

Fœnum, Gramen.

FOENUM, eſt herba citò areſcens, paſtui jumentorum, & igni accendendo apta. Sumi ſolet ad comparationem *o* rei vilis & abjectæ, ut *Jer.19.f.* Cadet morticinum hominis, quaſi ſtercus ſuper faciem regionis, & quaſi fœnum poſt tergum metentis, & non eſt qui colligat. Gramen autem eſt genus herbæ calamo ſimile, quæ per ſingula genicula fruticem ſurſum & radicem mittit deorſum: ruſſuſque ipſi frutices & virgulta alterius herbæ ſeminaria ſunt: atque ita in brevi tempore, ſi non imis radicibus effodiatur, totos agros veprium ſimiles facit. Denique etiam ſi ſicca ejus aliqua pars, dummodò geniculum habeat, ſuper terram cultam ceciderit, omnia replet gramine.

Bona opera. Gloria mundana. Chriſtus. Rudior doctrina. Fructus operum. Caro. Carnalis. Gloria Judæorum temporalis. Humana natura. Peccatores. Caro. Iudæi. Principes iniquitatis damnandi. Turba promiſcua.

Fœnum duplam habet rationem: eſt fœnum, quod areſcens decidit, & eſt fœnum floridum & viridi coma perdurans, de quo ornantur coronæ Sanctorum. Sancti ergò per baptiſmum renati florebunt *p* de cæleſti Hieruſalem, bonorum operum ornamento ſplendidi, ſicut fœnum terræ, non illius terræ maledictioni ſubditæ, ſed illius melle ac lacte manantis. *Pſa.71.* Vel fœnum ibi eſt *q* gloria mundana, quæ poſt fidem Chriſti cognoſcitur eſſe fœnum.

Fœnum cùm ſit cibus jumentorum, deſignare poteſt *r* Chriſtum, aut carnem ejus, qui cibus eſt ſimplicium, *Pſal.71.103.146.*

Fœnum etiam *ſ* rudiorem doctrinam ſignificare poteſt, quæ ſimplicibus miniſtratur, *Pſalm.146.*

Fœnum, ſuper quod accumbunt turbæ, deſignare poteſt *t* fructum operum, *Matt.14.b. Marc.6.e. Joan.6.a.* Deſignat etiam *v* carnem, ſuper quam diſcumbunt, qui eam ſubjiciunt ſpiritui. Vel molliorem accubitum eorum, qui adhuc carnalia ſapiebant, & carnalibus incumbebant. Poteſt etiam deſignare gloriam temporalem, & carnalem Judæorum.

Fœnum, ſæpè *x* humanam naturam ſignificare ſolet: & generaliter peccatores, & facilè cedentes diabolo: unde omnis caro fœnum dicitur, *Job.44.c. Pſalm.36.101. Iſa.37.e.40.b.61.d. Mich.4.d. Matth.14.a. Apocal.8.b.*

Fœnum aliquando ſignificat *y* populum Judæorum, qui aruit à gratia Dei, *Iſa.40.b. Amos.1.d.*

Fœnum quoque, cum ſit mutorum animalium, & irrationabilium cibus, *z* hæreticos poteſt deſignare, & eos, qui in malitia Principes, & Duces ſunt: ex quorum vita vel actibus, omnes ſtulti, & imperiti, & qui contra rationem, & ſapientiam Dei agunt, veſci dicuntur, illiſque obtemperant, *Pſalm.36.* Item *aa* Gentiles, & qui damnantur, quos Deus veſtit immortalitate ad pœnam æternam, *Matth.6.d.* Item *bb* turba promiſcua, quæ ſe ad momentaneam lætitiam applicat, quæ floret parvo tempore, quæ ſuperflua ornamenta, quæ gloriam, quæ quidvis potius quàm veritatem ſectatur, quæ non ad aliud apta eſt, quàm ad ignis incendium. Et

a Ori ſ. Levit. ho. 7. & ſ. Num. hom. 20. & ſ. Exod. hom. 2. Amb. epiſt. 7.
b Gr. ſ. 1. Reg. 2. Epiph. 3. cont. hæreſes to. 2. Gre. 31. m. 2.
c Bed. ſ. Prov. 2. 7.
d Ori. ſ. Exod. ho. 2.
e Hie. epiſt. multum in utramque.
f Hi. ſ. Iſ. 19.
g Hie. ſ. Zach. 5. & ſ. Eccl. 7. Aug. ſ. Ioan. tra. 97. Gr. 14. m. 27.
h Aug. ſ. Apo. ho. 13.
i Aru. ſ. pſ. 178. Amb. ſ. Luc. 7.
k Ori. ſ. pſ. 36. ho. 4. & ſ. Matt. h. 13. Amb. de Tob. 18. 16. 19. Aug. ſ. pſ. 36. Bed. ſ. Pro. 19.
l Hie. ſ. Iere. 15.
m Aru. & Aug. ſ. pſa. 71.
n Ambr. de Tob. 4. Amb. de Tob. 419.
o Hi. ſ. Hoſ. 10.
p Hie. ſ. pſ. 71.
q Au. ſ. pſ. 71.
r Aru. ſ. pſ. 71. Hil. ſ. pſ. 146.
ſ Hil. ſ. Matt. can. 14. Hie. ſ. Matt. 14.
t Am. ſ. Luc. 9.
v Aug. ſ. Ioan. tract. 24. & 83. q. 61.
x Ori. ſ. Mat. ca. 14. Amb. 3. Exa. 7. Gr. 32. m. 13.
y Ber. ho. 1. ſ. miſſus eſt. Rup. ſ. Amos 2.
z Ori. ſ. pſ. 36. ho. 1. Rup. 1. ſ. Gen. 38.
aa Hil. ſ. Mat. can. 2.
bb Cle. Alex. 3. pæda. 10.

gramen

gramen paſcuæ, eſt vile vulgus, & qui facilè cedunt diabolo, *Iſai.37.e.42.c. Deu.12 a.* Fœnum etiam ſunt a qui fugienda mollicie tepefacti, nec ſummitate digni (ut dicitur) labores arduos attingere volůit.

Fœno comparantur *b* divites, ueis, qui cum Lazaro mendico confertur, qui arcuit, ut ſiti cruciaretur.

Fœnum, quod dabatur camelis Abrahæ, deſignare poteſt ſtipendia Prædicatorum, quæ illis à ſæcularibus miniſtrantur, *Gen.24.c.* Et generaliter *c* temporalia bona, quæ comedit Behemoth, quando ea aufert à Sanctis. *Iob 40 a. Pſal.103 146.*

Fœnum tectorum dici poſſunt *d* hæretici adhærentes Principibus, & potentibus, qui non habent fundamentum, niſi in ædificiis ſuper arenam conſtructis. Item ſuperbi, qui cum in aleis figant radicem, citò areſcunt, *Pſal.12.8.*

Fœnum præterea dici poteſt *e* corrupta doctrina, quam quis ſuperædificat, ſed comburendam, 1. *Cor.3.c.* Vel ſunt peccata *f* venialia media gravitatis, graviora quàm ſtipulæ, leviora quàm lignum. Vel ſunt peccata carnalia, quæ omnia etiam ſunt fœnum tectorum, *Pſal.128. Amos 2. Zach.12.b.*

Fœta, Fœtus.

FOETA, dicitur propriè in minore pecore fœmina gravida, & in utero ferens, aut quæ jam partu liberata eſt: ut ovis fœta. Fœtus autem eſt, qui in utero geſtatur, aut jam eductus eſt, qui fovetur à matre.

Fœtæ cameli, oves, & boves, &c. ſunt producentes, & exercentes bona opera, *Gen.32.d.33.c 1.Reg. 6.b. 2 Reg.11.a.Pſal.77.Iſa.40.c.* Fœtus autem pecorum, ipſa bona opera, *Ier.31.b.*

Fœtæ etiam dicuntur *h* Apoſtoli & Doctores, filios in fide & doctrina generantes: quas Dominus portat, quia ejus auxilio filios procreant, *Iſa.40.c.* Fœtus autem cervarum, ſunt diſcipuli Apoſtolorum & Prædicatorum, *Iob.39 a.*

Fœtus gemelli caprarum, *i* geminam cognitionem, corporalium ſcilicet & incorporalium ſignificare poſſunt. Vel deſignant geminam charitatem nempe Dei, & proximi, *Cant.4.a.*

Fœtæ Samariæ, *Hoſ.14.a.* dicuntur *k* qui de malo ſemine hæreticorum conceperunt. Et fœto ſæ oves hæreticorum dicunrur, quia facilè generant, & procreant alios in ſuis erroribus, *Pſal.143* Fœtus autem boum, & ovium malarum, ſunt diſcipuli hæreticorum, *Iob 21.b.*

Fœtus non immolandus una die cum matre, *Leu.22 d.* eſt *l* paſcha novum non celebrandum ſimul cum veteri.

Fœtere, Fœtor, Fœtidus, Putor.

FOETOR, eſt odor malus, & ſenſu olfactus minimè gratus: & fœtida dicuntur malè olentia, quæ fœtere dicuntur.

Fœtere coram Pharaone dicuntur, *m* qui bonis operibus diabolo diſplicent, *Exod.5.d.* Et ſermo Propheticus, & Evangelicus *n* duris, & incredulis execrabilis odor efficitur.

Fœtet omnis peccator, *o* cujus typum gerebat Lazarus quatriduanus, *Ioan.11.e.* Malam enim habent opinionem peccatores: ut 1.*Cor.5.a.* dicebat Apoſtolus: Auditur inter vos fornicatio, &c: Et licet fœtor ſint omnia peccata, præcipuè tamen corruptio carnalium cupiditatum, *Eccl.11.d. Iſa.3 d.34.a. Ezech.32.b. Ioel 2.e 2. Mach.9.b.* Tunc autem fœtet peccator, cùm incipit habere peſſimam famam, tanquam odorem teterrimum, & malitiæ ſuæ exemplar, ut graviſſimum halitum tranſmittit in alios, quo eos inficiat, corrumpat, & perdat.

Folium, Frondes, Frondere.

FOLIA ſunt, quæ virent in arboribus, eaſque ornant, fructuſque earum à nimio æſtu cæteriſque incommodis protegunt: & quædam ſunt deciduæ, quæ hyeme videlicet decidunt, ut arbores ejus nudatæ penitus remaneant, quædam verò tota hyeme perſeverant, ut arbor perpetuò maneat foliis ornata. Et folia quidem ſunt arborum, & herbarum, & florum. Frondes verò ſolum dicuntur arborum.

Folia cedri magnæ, ſub cujus umbra habitant, & nidificant volucres, deſignare poſſunt Divinam *p* protectionem, *Ezech.17.g.* Et folia virgæ Aaron, deſignare poſſunt ornatum, & decorem mentis, cum protectione divinæ gratiæ, *Numer.17.c.* Deſignant etiam *q* virtutem paſſionis Chriſti, & virtutem corporis reſurgentis, & perfectum per dona Spiritus ſancti, & etiam ſanctificationem baptizati.

Folia ſignificare poſſunt *r* doctrinam verborum Dei, quæ promiſſos nobis fructus conveſtit, & ornat. His enim verbis ſpes noſtra inumbratur, & inter hujus ſæculi tempeſtates horum munimine contegitur Et hæc folia non defluunt, & ſunt ad ſanitatem Gentium, *Pſalm.1.Iſai 1.g. Iere 37.b.Ezec. 47.c. Apoc.22.a.* deſignant etiam *ſ* literam legis, verba ſimplicia, quæ tegunt fructus ſpiritus, *Lev.26. c.* Et folia arboris proceræ, ſunt *t* verba diſcreta: foliis enim fructus veſtitur, & verbis compoſitis ſententia ornatur, *Dan 4.b.*

Frondeſcens lignum aridum, *v* deſignare poteſt Eccleſiam ex Gentibus, quæ prius erat arida in infidelitate, & eam Deus frodeſcere fecit, *Ezech.17.g.*

Folia ficus, quibus ſe operuerunt Adam, & Eva poſt peccatum, *Gen.3.b.* deſignare poſſunt *x* operimenta peccati, & ſimulationem, ac velamenta verborum, & excuſationes in peccatis. Item tegumenta mendaciorum hæreticorum, & *y* pruritum animi in cupiditate, & voluptate mentiendi.

Folia etiam fici amara, deſignare poſſunt *z* amaritudinem vindictæ, qua operiuntur verenda peccantium, *Gen.3.d.*

Folia ficus ſine fructu, *aa* ſunt ceremoniæ Regis, & profeſſio fidei, & verba jactantia Judæorum, ac demum verba ſine fructu operum, qualia ſunt verba Judæorum, & hypocritarum, *Matth.21.b.Marc. 11.b.* Folia quoque vineæ, deſignant cultum legis Judæorum, & ceremonias, *Ezech.19.c.* Idem deſignat frondoſa vitis, *Hoſ.10.a.*

Folia ficus recenter nata, quæ ſunt ſignum proximæ æſtatis, ponuntur in exemplum *bb* ſignorum ante tempus judicii futurorum, *Matt.24.c. Marc.13.c.* poſſunt deſignare fidem Judæorum, quæ vireſcet in fine mundi.

Folium defluens de vinea, aut de ficu, ſunt *cc* mali, & dæmones, qui in infernum detrudentur. Et demū omnes peccatores, & à decore gratiæ decidentes, *Iſ.34 a.64.c. Deu. 4.b.* Et folium eſt *dd* ipſe homo,

qui in

a Ber ſer. de ligno, &c.
b Cl. Alex. 2 pad. 10.
c Hie ſ. Iob 41 Aug pſa. 103 146.
d Arn. & An. ſ pſ 128.
e Ori. ſ. Lev. hom 14. & ſ. Matt. ho 25.
f Am ſ. 1. Co. 3.
Augu enchi. ad Laur. 64
g Hil ſ pſ. 120
Hie ſ Amos 5.
h Hie. ſ. Iſ. 40
Gr. 30. m. 21
i Ambr. ſ pſa. 118. ſer 16
k Au. 2 doctr. Chriſt an. 65
Hie ſ. Hoſ 14.
l Glo. ord ſ. Lev. 22.
m Ori ſ. Exo. ho. 3.
n Bed ſ. Ex. 6.
o Amb. 2. de pæn 8.
Cy 7. ſ Ioan. 53.
p Hie ſ. Ex. 17
q Hie ſ Ex. 1.
Luc for ſpi. 4
r Aug ſer. 99.
Hil ſ pſa. 1.
Hie ſ. Iſa. & ſ. Ezech. 47.
Aug ſ pſa 1.
Euc for ſpi 4
ſ Iſy ſ Lev 26
t Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſc. 16.
v Ori ſ Eze. ho 12.
x Amb. de parad 13.
Bed ſ. Gen 3.
y Aug. de gen contra Man. 16.
z Bed ſ. ſ. Ge 3
aa Ori ſ Mat. ho 16.
Hil. ſ Matt. cano 21.
Am depar. 23 & ſ Luc. 13
bb Hie ſ Mat. 21.
Euc for [illegible] 4.
Glo ord ſ Matt 24.
cc Hie ſ Iſa. 34. 62.
dd Gre 11 m. 24.
Euc for ſpi. 4.
Rup ſ. Hoſ 9.

Divites
Stipendia prædicatorum
Temporalia bona.
Hæretici.
Superbi
Corrupta doctrina.
Peccata venialia.
Peccata carnalia.
Benè operantes.
Opera
Apoſtoli, & Doctores
Diſcipuli eorum.
Gemina cognitio.
Gemina charitas
Hæretici.
Diſcipuli hæreticorum
Paſcha novum
Bona opera, & doctrina fœtent diabolo.
Corruptio peccatoris.
Peccatum.
Divina protectio.
Virtus paſſionis Chriſti, & corporis reſurgentis,
Sanctificatio baptizati.
Doctrina verborum Dei.
Litera legis.
Verba ſimplicia
Verba diſcreta.
Eccleſia ex gentibus.
Operimenta peccati.
Excuſationes.
Tegumenta hæreticorum.
Amaritudo vindictæ.
Ceremonia legis.
Profeſſio fidei
Cultus legis.
Verba ſine fructu.
Fides Judæorum.
Mali
Dæmones.
Homo.

Humana fragilitas. Iudas ſub Sedechia. Hæretici. Errores & voluptates hæreticorum. Dona Luciferi. Miſericordia Dei.

qui in paradiſo ab arbore decidit, qui tentationis vento rapitur, & deſideriorum flatibus levatur. *Iob 13.d. Iſa.1.g. Ier.8.e.* Et folia ficus mali tri Eccleſia.

Frondes cedri, *Ezech.17.a.* ſignificant *a* populum Hieruſalem, ſub Rege Sedechia.

Frondoſum lignum, *b* ſunt hæretici placentes verbis ſine fructu veritatis, & operum. Item errores eum eloquentia. Vel voluptates hæreticorum, *Iſa.57 b. Ier.2.d.3 b.c.17.a Ezech. 6.d.*

Folia cedri magnæ, *Ezech.31.a.* deſignare poſſunt *c* dona Luciferi, vel Antichriſti.

Folia Olivæ virentia, *d* in ſignum divinæ miſericordiæ, & reconciliationis cum genere humano ponuntur, *Gen. 8.b.*

Folliculi, quos germinat linum, *Exod.9.g.* ſumuntur ad literam, *e* pro caule, ſeu culmo lini.

Fons.

FONS, eſt vena aquæ perennis, ſcaturiens in ſuperficie terræ, hoc differens à puteo, quod vena aquæ putealis intra terram latet. Origo aliquando fons dicitur.

Eſſentia divina. Fons habens tres puteos, deſignare poteſt *f* divinam eſſentiam in tribus perſonis incomprehenſibilem, quæ tamen ut unus fons manifeſtatur in creatione mundi, *Numer.20.b* Dicuntur etiam fontes aquarum, *Pſalm. 41* Hos fontes obturant, *g* qui cognitionem, & fidem Trinitatis tollunt, *Iud.7.b Apoc. 7.d. 21.b. 22.a*

Chriſtus. Fons Solis dicitur Chriſtus: *h* & idem eſt fons, qui oritur de paradiſo, *Gen 2.b. Iob.15.b. Pſalm 41. 113. Ier.2.c.17.b.* Et fons vitæ, & fons aquæ vivæ, eſt ipſe Chriſtus, ſive abſolutè Deus. *Pſa.35. Eccl 1. a.21.a. 21 c. 26.e. Iſa 58.d. Bar.3 b. Ioel 3.d.* Ipſe eſt fons patens domus David, *Zach.13.a.* Fons enim occultus, eſt unigenitus Patris, invifibilis Deus: fons verò patens, eſt idem Deus incarnatus. Hunc fontem demonſtravit Angelus Agar ancillæ, *Gen 21.d.*

Miſericordia. Sapientia. Gratia. Æmulatio. Fontes Salvatoris, *Iſa.12.* poni poſſunt quatuor in hac vita: *i* fons miſericordiæ, ad diluendas culpas. fons ſapientiæ, ad ſitim noſtram potandam, dans aquas diſcretionis. Fons gratiæ, ad irrigandas plantas bonorum operum, dans aquas devotionis. Fons æmulationis, dans aquas ferventes ad coquendos cibos affectionum, quæ fecerunt igne charitatis. Primus neceſſarius eſt omnibus. Secundus peculiariùs convenit, *Iob.1.* conjugatis, qui inter medios laqueos ambulant. Tertius Danieli, id eſt, contemplationi vacantibus, cui pœnitentiæ opera, & labores abſtinentiæ devotionis gratia neceſſe eſt impugnare: fons verò æmulationis, & zeli convenit Noe, id eſt, Prælatis. Datur quintus fons in futuro ſæculo, qui eſt fons vitæ. Et meſſis laborantis venit ut fons, *k* quia vita æterna eſt indeficiens, *Prov 6.b*

Vita æterna. Veritas. Sapientia. Virtus. Charitas. Vel ſunt quatuor fontes, *l* veritas, ſapientia, virtus, charitas, ex quibus hauriuntur aquæ ſingulæ de fonte veritatis, aquæ judiciorum: de fonte ſapientiæ, aquæ conſiliorum: de fonte virtutis, aquæ præſidiorum: de fonte charitatis, aquæ deſideriorum.

Spiritus ſanctus. Dona Spiritus ſancti. Fons egrediens de paradiſo, ſignificare poteſt *m* Spiritum ſanctum, à quo diverſa dona ceu rivuli prodeunt, *Gen.2 b.* Et fontes duodecim, aut alii fontes paſſim dona Spiritus ſancti ſignificare poſſunt, *Exod.15.d. Num.33 b. Pſalm.67.103 Sap.11.a. Iſai.41.e.* Et generaliter fontes aquarum dici poſſunt *n* dona Dei, *Pſal.41 Ioel.3.d.* Fons aquæ ſalientis in vitam æternam, gratia Spiritus ſancti, *Ioan 4.b.*

Dona Dei. Gratia. Illuſtratio divina. Fons etiam paradiſi, *o* divinam illuſtrationem interiorem ſignificare poteſt, quæ venit à Deo tanquam à paradiſo.

Virgo Maria. Anima munda. Fons ſignatus, *p* dici poteſt beatiſſima Virgo Maria integerrima, *Cantic 4.d. Eſther.10.b.* Item anima munda, in qua exprimitur imago Dei. Fons etiam hortorum eſt beata Virgo mater Eccleſiarum.

Eccleſia ex gentibus. Fontes aquarum, deſignare poſſunt *q* Eccleſiam ex Gentibus, bonis ſpiritualibus abundantem, *Iſa. 35.c 41.c. Tob.8.b. Pſal.17. Prov 8.* Ipſa etiam eſt fons ſignatus, dans aquans viventia ſacræ Scripturæ: ad quas non admittit indignos, *Cant.4 d*

Salus ex Iudæis. Apoſtoli. Prophetæ. Doctores. Sapientia. Sacra Scriptura. Fontes Iſrael, *Pſal.67.* dicuntur, *r* quia ſalus ex Judæis eſt. & inde eſt prima Eccleſia. Ex adumbratione enim legis Eccleſiæ doctrina proceſſit: in qua nunc Dominus, qui ex Iſraeliticæ ſtirpis progenie carnem ſuſcepit, benedicitur. Vel fontes Iſrael ſunt *ſ* Apoſtoli ex Iſrael, in quibus fit fons aquæ ſalientis in vitam æternam, *Ioan.4.b* Quos etiam deſignant duodecim fontes, *Exod.15.d.* Sæpè autem dicuntur fontes Apoſtoli, & Prophetæ, & Doctores propinantes populo aquas ſapientiæ & doctrinæ, *Iſa.49.c.* Ad fontes aquarum portabit eos, hoc eſt, ad Doctores tam veteris, quàm novi teſtamenti Et *Iſa.12.a.* Haurietis aquas de fontibus Salvatoris, hoc eſt, repletis à Salvatore, de cujus plenitudine omnes accipiunt, effecti & ipſi fontes, non quidem infiniti, ſicut divini, ſed eorum aquas completi. Hi fontes apparuerunt, mittente Domino fulgura, *Pſal.17.73.*

Fons aſcendens de terra, ſeu de paradiſo, qui poſtmodum dividitur in quatuor capita, deſignare poteſt *t* ſapientiam in virtutes morales diſtributam, *Gen.2.b.* Poteſt etiam deſignare ſacram Scripturam. Et in hunc fontem deſcendit Rebecca, *Gen 24.b.* Eadem dicitur fons vitæ, *Pſalm 35.67.113.* & fontes duodecim, ſunt doctrina Apoſtolorum, & Confeſſorum, *Exod 15. Numer 33.b. Iſa. 41 e.* Vel deſignant opulentam doctrinam, & ſcientias encyclopædiæ mentem irrigantes, & reficientes, præcipuè incipientium. Fontes etiam Salvatoris, ſunt Sacræ Scripturæ, ſeu utrumque teſtamentum, *Iſa 12 49.c.* dicitur autem ſacra Scriptura puteus, ob myſteriorum altitudinem: fons verò ob charitatis effluentiam. *Ioa 4.a Lev.11.e Deu. 8.d.* Hos fontes obturant hæretici & infideles, cum procurant, ne intelligatur, aut doceatur ſacra Scriptura, *Iud.7.b.* obturant etiam eos fideles, cùm nolunt ſanctum dare canibus, *2.Par.32 a g. Prov 5.c.13.c.16.18 a.* Fons etiam patens, *v* eſt ſacra doctrina quantum ad moralia, quæ ab omnibus percipiuntur, *Zach 13.a.* Eſt etiam lex divina fons ſignatus ſigillo Dei vivi eam docentis, ut non ſine myſterio dicatur, quod ſumma legis comprehenſa decem præceptis, deſcripta fuerit digito Dei. Nec enim tot & tanta Sacramenta in ea lege recluſa ſub teſta hiſtoriæ poſſunt à mortalibus proſpici, aut excogitari, niſi divino lumine colluſtrentur, *Cant.4.d* Fontes etiam

Principia Theologiæ. aquarum dici poſſunt *x* principia ſacræ Theologiæ, unde deducuntur concluſiones velut rivuli, *Pſal. 41. Ioel 1.d* Fons etiam Miſpha, hoc eſt, judicii, dici poteſt ſacra Scriptura, in qua demonſtrantur judicia Dei, *Gen. 14.a.*

Vetus teſtamentum. Fons in ſolitudine dici poteſt *y* lex vetus, quum privatur carnali obſervatione, *Gen.14.b.* Manet autem

a Hie ſ Ezec. 17. b Orſ. Ier b. 14 Hie ſ. Iſa. 37. & ſ ier a c Hie ſ. Ezec. 31. d Glo. ord ſ. Gen. 8. e Lyr ſ Exo 9 f Ori ſ. Num. ho 12. Amb. de Spiritu ſancto 19 Geor. Venet. cant. 1. tom. 7 ca. 13 g Ori ſ. Ioſ. h. 19. Amb de paradiſ. 3. & de Iſaac. 1 vel de profugis. h vm, pſ 35 Hie ſ Iſa. 18. Gre ſ. Ezech. ho 10 i bed ſ Gen 21 Ber ſ 1. nati. Domini k Glo ord ſ. Prov 6. l Ber ſer par. 66 m Aug. 2 de Gen. contra Man 14. & ſ pſal. 103. n Hie ſ Iſ. 30. bed ſ. Gen 1. Euc. ſer. ſuper 9. Rup 2. de glor. Trinit. 7 o Au 2. de gen contra. Manich 4. p Amb. exho. ad Virg. & de Iſaac. 4. Geor Venet. cant 11. tom. 7 cap. 13 q Rup ſ cant. 4 r Hie ſ Iſa. 58 Gre ſ can. 4. ſ Hie ſ pſ. 67. t Au ſ pſ 67. Hie ſ. Iſa 12. 49 & ſ. Pſal. 17. Geor. Venet. cant 1 tom 7. cap 15. Cyr 2. de recta fide ad reginas. & contra Iulian. 9. Bed. ſ Exo 15 v Amb de parad. 3. & de Iſaac 4 & 1 de Abrah. 9. Chry ſ. Gen hom 3. Philo de profugis. Aru ſ pſal. 113. Orig ſ. Iud hom. 9 Hie ſ. Iſa. 19 49. Gre ſ. cant. 4. Iſyc. ſ. Lev. 11 Bed ſ. Gen 2 x Hie ſ Zach 13. Georg. Venet cant. 1. tom. 7, ca. 18. Baſi ſ pſal 28. hom 1 y Bed ſ Gen 3.

autem juxta hunc fontem populus Judaicus, qui innititur literæ legis. *Gen.24.b. Joan.4.4.* Fontes etiam abyſſi, *Gen.7.b.* deſignant teſtimonia veteris legis: quia fontes rupti dicuntur per apertionem figurarum.

Fons aſcendens de terra, deſignare poteſt *a* intellectum, qui ſingulis ſenſibus rivos influit cuique congruos, *Gen.2.b Joel.1.d. 3.d. Zach.13.d.*

Fons, aut fontes ſæpè deſignare ſolent *b* baptiſmi lavacrũ, in quo nobis infunduntur aquæ gratiæ, & donorum ſpiritualium: & lavamur à ſordibus peccatorum, *Gen 24.b. Ind 11.b. Pſ.17. Eſa.41.e. Zac.13.a.*

Fons aliquando eſt abundantia bonorum: ut cùm meſſis dicitur venire homini laboranti, ut fons, *Prov 6.b.* Et fons Arad, unde biberunt milites Gedeonis, *c* eſt rerum temporalium abundantia, unde parcè bibendum eſt, *Jud 7.a. 3.Reg.18.a.*

Fons vitæ dicitur *d* timor Domini, quia initium ſapientiæ timor Domini, *Prov 14.d. Pſal.119.* dicitur etiam, quia ducit ad eum, qui eſt fons vitæ.

Fons turbatus pede, & vena corrupta, dicitur *e* juſtus cadens coram impio, *Prov.25.d.*

Fons ubi conteritur hydria, deſignare poteſt *f* mortem, ubi conteritur homo, *Eccl.12.c.*

Fontes lachrymarum *g* dicitur per hyperbolem, ad indicandam lachrymarum abundantiam, *Jer. 9.a* poteſt dici ex perſona Chriſti, & Prælatorum.

Fons aſcendens de paradiſo voluptatis, *Gen.2.b.* ſignificare poteſt *h* eſſentiam, & eſſe: quæ primo oriuntur à Deo: & prima diviſione dividitur hic fons in quatuor capita, hoc eſt, in elementa.

Fons parvus, qui crevit in fluvium, & in aquas plurimas redundavit in viſione Mardochæi, deſignavit Eſther Reginam, *Eſther,11 b.*

Fontes Abyſſi magnæ rupti in diluvio, deſignant dæmones, qui rumpuntur, & perdunt terram, quando ad libitum in homines graſſantur, permittente Deo propter peccata, *Gen.7.b. Pſal.73.* Et fontes ſine aqua, ſunt autores malorum, *2 Pet 2.d.* deſignat etiam *i* ſenſus in vitia defluentes ſine fræno. Et iidem ſunt fons ſanguinis menſtruatæ, qui ſanguis, & fluxus voluptatum à ſenſibus profluit, *Lev. 20.c.* Hos fontes obturare curant Sancti tollentes occaſiones peccandi, *4. Re.3.c. 2. Par.32. a.g. Hoſ.13.d. Joel.1.d. Marc 5 c.* Et fons aquæ peſſimæ in Hierico, ſignificare poteſt errores Gentilium, *4. Reg.4.d.* Et fons rivi Ægypti, eſt Princepsquivis errorum in mundo, *Iſa.19.b. Jud.5.c.* demum fontes ſine aqua, ſunt perverſorum dogmatum autores.

Fons maxillæ, de quo bibit Samſon, *Jud.15.d.* deſignat *k* corpora Martyrum, quæ poſt mortem multa edidere miracula.

Fons draconis, *Neh.2.c.* deſigat hypocritas. Hi ſunt fontes ſine aqua, *2 Pet.2.d. Pſal.73. Hoſ.13.d.*

Foramen, Perfodere, Perforare, Pertuſum.

FORAMEN eſt in pariete, aut in alia quavis re: per quod patet tranſitus alicui corpori, ſive ad excrementa, ſive ad ipſos ſenſus.

Foramen petræ, in quo poſuit Deus Moyſen, *Exod.33.d.* deſignare poteſt *l* Divinam protectionem: vel paſſionis Chriſti contemplationem: vel vulnera manuum, & pedum Chriſti. Et ipſe Chriſtus *m* eſt etiam foramen, innoteſcere faciens hominibus Deum, *Cant.2.d.5.b. Jer.48.e.* Lex quoque eſt *n* foramen anguſtum, ad fidem, & confeſſionem Chriſti. Poteſt etiam foramen petræ deſignare *o* capacitatem beatitudinis, & divinæ viſionis, quæ per Chriſtum habetur.

Foramina petræ ſignificare poſſunt *p* incarnationis Chriſti Sacramenta, & etiam Apoſtolos, & Prædicatores. Item Angelos apparentes, & myſteria Dei annunciantes: & præterea Scripturam legis, & Prophetarum: in quibus omnibus ſponſa quieſcere poteſt, & conſolationẽ accipere, *Cant 2.d Jer 13.a.*

Foramen, per quod ſponſus mittit manum, *Cant.5.b.* ſignificare poteſt *q* occultam Chriſti deſcenſionem, vel per incarnationem, vel per inſpirationem: inſpiratio enim ipſa foramen dici poteſt. Poteſt etiam dici foramen, oculus mentis à Chriſto illuſtratus.

Foramina etiam ſignificant *r* levem cognitionem, vel oculos, *Eccl.12.b.* Et in foraminibus ſuis contabeſcunt oculi perſecutorum Eccleſiæ, *Zach 14.c.* cùm non amplius vident errores, ſed alii oculi in eis ponuntur, quibus poſſint Dominum ſuſcipere cum Propheta, dicente: ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis.

Foramen acus, dici poteſt *ſ* anguſtia paſſionis Chriſti, & etiam anguſta via, quæ ducit ad vitam, quæ eſt via Chriſti, per quam non poteſt tranſire camelus, hoc eſt, divites hujus ſæculi, *Matth.19.ſ. Marc 10.c. Luc.18 c.*

Foramina Regis Tyri præparata, *Ezech.28.d.* ſignificare poſſunt *t* vim ſuſcipiendi divina munera, quæ erat in Lucifero, & capacitatem in eo ad recipiendam charitatem: ut foramina fiunt in gemmis, ut ligentur auro. Item potentias ejus, ut intellectum, & voluntatem.

Foramen aſpidis, deſignare poteſt *v* obſeſſum à diabolo, in quo ipſa requieſcit: vel corda iniquorum, *Iſa. 11.b.*

Foramen in pariete, quod vidit Ezechiel, *Ezech.8.c.* deſignat *x* vitia minora, per quæ devenitur in cognitionem malorum latentium: ut ex verbis impudicis cognoſcitur animus impudicus, vel ſunt ſigna exteriora, per quæ latens vitium deprehenditur.

Foramen idem non ſimul emanat dulcem, & amaram aquam, *Jacob.3.c.* ut *y* oſtendatur ex eodem ore non debere procedere verba bona, & mala: Licet Prædicator rectè proferat verba correctoria, & conſolatoria.

Perforat Deus nares Behemoth, *z* cùm callidas diaboli inſidias acutis Sanctorum ſenſibus penetrans, enervat. Sic Chriſtus perforabat, cùm dicebat: Non in ſolo pane vivit homo. Perforat etiam in ſudibus nares, *aa* quum per Sanctos diabolum ſuperat, *Job 40. c.* Perforat etiam armilla maxillam Leviathan, quum ſermonibus ſacræ Scripturæ confundit diabolum: vel quum eos, quos diabolus captos tenet, convertit, & liberat: vel cùm quos tentando quaſi mandendo affligit, liberat, ne ab eo peccando devorentur, *Job 41 d.*

Perforat doloribus os Job, quum *bb* fortes in Eccleſia in tribulatione deficiunt, *Job 30.c.*

Perforare autem, *Exod.21.c.* eſt *cc* infigere verba Dei, & timorem in corde: eſt etiam operari propter Deum vivum, cui prius erat inobediens: vel ipſa perforatio auris nota ſit prioris inobedientiæ. Vel perforatio auris ſervi nolentis relinquere veterẽ Dominũ, nota eſt perſeverantiæ in peccato, & inobedien-

a Phil 1. alle. & de profug. b Arn ſ pſ 17 Bed ſ. Ge.24 c Lyr. ſ Iud 7 d Glo. int. in Prov 14. e Bed ſ Prov. 25. f Hie ſ. Eccl. 12. g Glo ord. ſ. Hie 9. h Geor. Vene. cant 1. tom. 7 cap. 12. i Phil de profugis. Amb. de Iſaac & ſer. 27. k Euc. ſer. ſpe. 8 Glo. ord ſ. Iud 15. Rup ſ Iud 20 l Amb. de Iſaac 4 Ori ſ cant. h. 4. m Gre. ſ. can 2 Iſy ſ. Lev.16. d Ber ſ. cant. ſer. 61. o Gre Nyſſ de vita Moyſis. p Ori. ſ. cer. h. 12. Gre. ſ cant 2. Iſy ſ Lev 16. q Amb. de virg. 3. Hie. Prolo ſ. Matth. Gre ſ cant. 5. r Hie ſ Eccl 12. & ſ. Zac. 14. ſ Ori ſ. Matth. ho. 8. Am ſ. Luc. 18 Gre. 35 m. 17 t Gr 32 m 21 Ru. 1 ſ Ge 16 v Hie ſ Iſ 11. Gr. 17. m. 18. x Hie ſ Eze. 8 Gr 26 m 5. y Glo ord ſ. Iacob, 3. z Hie ſ Iob 40 aa Gr 33 mo. 11. 12 14. 17. bb Gr. 20. m. 24 cc Gre ſ. Eze. ho. 3. Ori ſ Ioſu. ho 10. Amb ſ pſ 118 ſerm 13 Hie 2. adv Iovin. Bed. ſ. Exo. 21.

Intellectus. Baptiſmus. Abundantia temporalium. Timor Domini Iuſtus cadens coram impio. Mors. Abundantia lacrymarum. Eſſentia & eſſe Eſther. Dæmones. Senſus Errores Gentilium. Autores errorum. Corpora Martyrum. Hypocrita. Divina protectio Contemplatio paſſionis. Chriſti vulnera. Lex. Capacitas ſubſtantiæ. Sacramenta incarnationis. Apoſtoli & Prædicatores. Angeli. Lex & Prophetæ. Incarnatio. Inſpiratio. Oculus mentis Levis cognitio Oculi. Paſſio Chriſti Anguſta via. Capacitas Luciferi. Obſeſſus à diabolo Corda iniquorum. Vitia minora. Signa exteriora. Os hominis Enervans Deus inſidias diaboli. Deficere in tribulatione. Figere verba Dei in corde. Per[illegible] tia in peccato.

obedientiæ, & etiam contemptus verborum Dei. Eſt etiam ſignum perpetuæ pœnæ, pro inobedientia inferendæ, & ſignum infidelitatis Judæorum, qui malunt ſervire literæ legis, quam Evangelio, *Deut.*15.c.

Amiſſio mercedis. Pertuſus ſacculus eſt, *a* quum non percipitur merces bonorum operum, propter frequentia peccata, *Agg.*1.b. — a Hie ſ. Agg. 1

Caſtigans corpus. Perfodiens virum, & mulierem per membra genitalia, *Num.*25.b. deſignat *b* caſtigantem corpus, uſque ad tollendum peccati vomitem. — b Or. ſ. Num. ho 20.

Decipientes animas. Perfodiunt fures in tenebris domos, *c* cùm dæmones aut hæretici ſimplicium animas in adverſis decipere conantur: qui non intrant in domum per oſtium *Iob.*24 c. *Matth.*24.d. *Luc* 12.e. — c Ori ſ. Matt. ho 31. Gr.16.m 28. Hie ſ. Iob. 24.

Foris, Foras.

Extra carnis anguſtias. FORIS dicitur eſſe, quod eſt extra domum, aut alium locum clauſum, aut ſecretum.

Foras eduxit Deus Abraham, *Gen.*15.b. hoc eſt, *d* extra anguſtias carnis, qua velatur, & clauditur quodammodo anima, ne cœleſtia contemplari valeat. Educitur enim è carcere *e* corporis, & è cavernis ſenſuum, & è fallacibus rationis ſophiſmatis, & demum ex ſeipſa, ut divina contemplari valeat. Ita foris invenit anima ſponſum, nempè cùm egreditur, & tranſgreditur corporea. *Cant.*8.a. — d Ambr. de Abra 8 & de Iſaac 8. e Phil quis rerū div. hæret.

Apparens Chriſtus in carne. Foris etiam invenitur ſponſus & foris ipſum oſculatur Eccleſia, vel anima: cùm *f* Chriſtus factus eſt homo, qui prius latere dicebatur in ſinu Patris. *Cant.*8.a. Et tunc foris prædicavit ſapientia, *Prov.*1.c. — f Amb. de myſt. vir. 1. Gre ſ. cant. 7. Bed ſ Prov. 1

Exteriora opera. Foris deaurata arca fœderis, *g* deſignat exteriora opera, & converſationem, vel ſermonem exteriorem, *Matth.*23.c. Sic foris Sepulchrorum, deſignat *h* exteriora corporis, *Luc.*11.f. Et foris ambulare, eſt exterius operari, *Exod.*21.f. — g Ori. ſ. Matt. ho 21. h Amb ſ. Luc. 11

Litera legis. Foris etiam calicis, deſignat *i* literam legis, quam Phariſæi colebant, interiorem ſenſum negligentes, *Matth.*23.c. Et foris ſcriptus liber, *k* hiſtoriæ literam deſignat, *Ezech.*2.d. — i Ori. ſ Matt. ho 25. k Hie ſ Ez. 2. & ſ. Amos 5.

Ad altitudinem Evangelii prodire. Foras egredi, aut educi, è diverſo eſt ab anguſtiis legis ad altitudinem Evangelii prodire. Sic eduxit Deus Abraham foras, *Gen.*15.a. Et jubet induci foras populum cæcum, & ſurdum, *Iſa.*43.b.

Loquentes inſipienter de paſſione Chriſti. Foras nunciavit Cham fratribus nuditatem patris, *Gen.*9.d. quia *l* mali ſono tantum vocis Chriſti paſſionem annunciant, quam non intelligunt, nec ritè venerantur. — l Aug. de civ. Dei 2.

Cognitio ſenſibilium. Forinſecus templi, deſignat *m* ſenſibilium cognitionem: & etiam labores hujus vitæ, *Ezech.* 41. c. 46.a. — m Hie ſ. Eza. 41

Labores hujus vitæ. *Separari à mundanis.* Foras atrium flet Petrus, qui intus Chriſtum negavit, *Matth.*26.g. quia *n* inter mundanos non eſt locus aptus ad pœnitentiam. Sic egreſſus eſt foras Joſeph, relictâ adulterâ, *Gen.*39.e. — n Or. ſ Matt. ho. 35.

Confeſſio peccatorum. Foras venire juſſus eſt Lazarus, *Joan.*11.e. ut *o* deſignetur mortuus per peccatum ab excuſatione, & occultatione peccati ad accuſationem ſui, per confeſſionem ore proprio exire debere. — o Amb 2. de pæn. 7. Gr 22.m.13.

Gentilitas nondum credens. Foris monumentum ſtans Maria, *Joan.*20.b. deſignat *p* Gentilitatem nondum credentem, ſed paratam ad ſuſcipiendam fidem, ut Cornelius, Eunuchus. — p Rup 14. ſ. Ioan.

Vacantes mundanis. Foris eſſe dicuntur, aut vagari, *q* qui rebus mundanis vacant: ideò interficiuntur, *Ier.*9.f. *Ezec.*7.a. — q Hi ſ Ier. 9.

Extra Eccleſiam. Foris ſunt, qui extra Eccleſiam exiſtunt, *Col.*4.a. 1. *Tim.*3.b. Et foris ſtantes fratres Chriſti, ſunt *r* Judæi remanentes extra eccleſiam, ingreſſis in eam Gentibus: ideò non cognoſcuntur à Chriſto, *Matth.* 12.d. *Luc.*8.c. *Gen.*45.a. Et foris ligatus pullus, deſignat Gentiles extra Eccleſiam exiſtentes, *Marc.*11.a. *Luc.*19 e. *Thren.*2.g. Pereunt autem gladio, qui foris ſunt, *Ezech.*7.d. Et mali paſtores diſpergunt oves foras, *Ezech.*44.f. Foris ſpoliat latrunculus, *Hoſ.*7.a. quia hæretici non ſpoliarent veſte Chriſti, quos docuerunt, niſi extra eccleſiam eos educerent. Foras etiam fugiunt Judæi, vel hæretici, *Pſal.* 30. cùm nolunt manere intra Eccleſiam, nec ejus ſacramenta ac fidem ſuſcipere. Foras efferre agnum, eſt uti ſacramentis extra Eccleſiam: vel uti Euchariſtia ad ſortilegia, *Exod.*12.g. Foras ejecti Nadab, & Abiu, deſignant hæreticos extra Eccleſiam projectos, *Lev.*10.a. foris, hoc eſt, extra Eccleſiam eſt væ, væ. *Amos* 5.e. — r Hu. ſ. Matt. 12. & Ezech. 7.34. & ſ. Hoſ. 7. Amb ſ. Luc. 19.8 & ep 78 Tert de carne Chriſti. Hil ſ Matt. cant. 12.

Extra civitatem occidentes Chriſtum. *Extra Iudæā.* Foras egrediens Cain, ut occideret Abel fratrem ſuum, *Gen.*4.b. deſignat *ſ* Judæos ab obedientia legis egredientes, ut occiderent Chriſtum: quem extra civitatem occiderunt. — Hie. & Aug. ſ. pſa. 30. ſ Bed ſ. Ge. 4.

Foris aliquando eſt extra ſynagogam, & Judæam: & foris clamant videntes *t* quum Apoſtoli relicta Judæa convertuntur ad Gentes, *Iſa.*33.f. Et non eſt audita vox Chriſti foris: quia non prædicavit extra Judæam, *Iſa.*42.a. Et foras educitur populus cæcus, cùm Judæi ad fidem veniunt, *Iſa.*43.b. Et egreſſus Jacob foras acceptâ benedictione, eſt Chriſtus tranſiens ad Gentes. *Gen.*26.e. — t Hie. ſ Iſ 42. 43.

Infernus. Foras ejiciuntur, *v* qui mittuntur in tenebras exteriores, & qui excluduntur à divinis ſecretis, *Ioan.* 6.d. Et foras mali piſces, ſunt *x* mali. qui in caminum ignis inferni projecti ſunt, *Matth.* 13.g. *Thren.* 20.d. — v Aug ſ. Ioan. tra 25. x Ori ſ. Matt. cap. 13.

Ejectio diaboli. Foras ejicitur nunc princeps hujus mundi, *y* quum diabolus ejicitur à cordibus peccatorum, qui reſipiſcunt, *Ioan.*12.e. — y Cyr ſ Ioan. 40. Aug. ſ Ioan. tra. 52.

Exterior vindicta. Foris interficit gladius, cùm *z* exterius feriens vindicta conficit, *Thre.*1.g. Et infideles perſequuntur Chriſtianos. — z Lyr. ſ. Thr. 1

Non audentes primi prædicatores ingredi ad Gentes. Foris manens ſervus Abrahæ, *Gen.*24.d. deſignat prædicatores primitivæ eccleſiæ, qui recuſabant ingredi ad Gentes.

Forceps.

FORCEPS dicuntur quaſi forvi capaces, quod his forva, hoc eſt, calida capiantur: ſunt enim quibus ferrum ardens à fabris ferrariis tenetur malleandi gratia.

Prædicatores. Forcipes deſignare poſſunt *aa* prædicatores gemino dente, hoc eſt, doctrina veteris & novi teſtamenti, geminam & ignitam charitatem in cordibus audientium accendentes. Ideò deſerviebant ad miſterium altaris: & erant vel aureæ, vel æneæ, *Exod.* 27.b. 38.a. *Numer.* 4. a. 3. *Reg.* 7.g. 2. *Paral.*4.d. — aa Glo ord ſ. Exod 27.

Vtrumque teſtamentum. *Fides.* Poſſunt etiam forcipes *bb* utrumque teſtamentum ſignificare, vel utriuſque teſtamenti mandata, *Iſa.* 6. deſignant etiam fidem divinitatis & humanitatis Chriſti, qua tenetur poteſtas collata Petro. — bb Amb de fide 9. Hie ep Et factum eſt. Rup 9. de glorif. Tri 18.

Fores, quære Ianua.
Forma, Formoſus, vide Decor.
Formare, Forma, quære Figura.
Formica.

a Ariſt. 4. de hiſt. anima. 7. 8. & 5. de hiſt. anima 25. & a de parti. animal. 4. b Baſi. Exha. ho. 9. Am. 6. Exha. 4. Aug. contra Adimantum 6. & ſ. pſ. 36. Bed. ſ. Prov. 6. 30. c Iſy. ſ. Le. 22.

FORMICA, *a* eſt animal parvum, ſatis notum: vivunt autem formicæ gregatim, ſub nullo duce, & ipſæ ſibi domicilium parant, cavernas intra terram facientes, ubi hyeme latent, & alimenta ibi congregant, in æſtate die noctuque laborantes. ſuntque partim pennatæ, partim ſine pennis. Sunt autem formicæ prudentiores aliquibus animalibus ſanguineis.

Ponitur formica in exemplum *b* ſolicitudinis, & diligentiæ, *Prov.6.a.30.d.* Et ut ipſa parat æſtate cibos ad hyemem: & ne ſemina & grana germinent, ea dividit: ita & nos parare oportet in hac vita opera, quibus liberemur in die judicii: vel ut tempore proſperitatis paremus doctrinam, quæ nos ſuſtentet, & reficiat in adverſis, deſignat fideles. humiles, & laborantes.

Formiculoſa pecus, *Lev.22.c.* juxta Septuaginta, dicitur, ubi nos legimus, habens ſcabiem, vel impetiginem. Et poteſt dici *c* formidoloſus, qui ſolis terrenis, & ventri incumbit, nullam de cœleſtibus curam habens.

Formidare, Formido, vide Timere.
Fornax, quære Clybanus.
Fornicare, vide Adulterare.
Fornix.

FORNIX, eſt arcus in ædificiis, & quodcunque opus cameratum. Fornices etiam erant arcus erecti in memoriam rerum geſtarum à triumphantibus, quaſi monimenta victoriarum.

d Gr. ſ. 1. Reg. 15. e Bed. ſ. Prov. 20.

Fornix triumphalis, quem erexit Saul, deſignare poteſt *d* gloriationem prædicatorum apud ſimplices, *1. Reg.15.c.* — *Iactantia prædicatorũ.*

Fornix, quem incurvat rex ſapiens ſuper impios, *Prov.20.d.* eſt *e* pœna æterna, quæ dabitur malis ſicut corona bona. — *Pœna æterna.*

Fortè.

f Hie. ſ. Eze. 2.

FORTE, adverbium dubitantis, præcipuè de futuro, quòd cùm dicitur à Deo: Ut ſi fortè audiant, & ſi fortè quieſcant, non dicitur, *f* quia ipſe dubitet: ſed per hoc liberum hominis arbitrium indicat, *Ezech.2.b.*

Fortis, Fortitudo, Robur, Robuſtus, Confortare.
Corroborare, Validus, Pervalidus, Invaleſcere, Strenuus.

FORTIS dicitur, qui valet viribus: qui etiam dicitur robuſtus, & validus, dicitur etiam conſtans, *Gen.32.f.* Si contra Deum fortis fuiſti. Item ſtrenuus, *Num.1.a.* virorum fortium ex Iſraël. Potens, *Deut.7.b.* Eduxit vos in manu forti. Violentus, *Num.21.e.* Quia forti præſidio tenebantur. Fortitudo autem interdum eſt audacia, *Num.24.a.* Cujus fortitudo ſimilis eſt Rhinocerotis. Conſtantia, *Iſa.30.d.* in ſpe erit fortitudo veſtra. Longanimitas, *Exod.9.a.* ut oſtendam in te fortitudinem meam. Potentia, *Exod.15.a.* Fortitudo mea, & laus mea Dominus. Robur quoque eſt animi & corporis, & divitiarum, & exercitus, ac potentiæ.

g Aru. ſ. pſ. 45. Hie. ſ. Iſa. 9. 25. 27. 40. 42. & ſ. Ier. 10. 27. h Baſi. pſ. 45. Hil. ſ. pſ. 67. i Bed. ſ. Gen. 49. k Ori. ſ. Num. ho. 16. Aug. ſer. 107.

Fortis, & fortiſſimus dicitur *g* Deus, cujus fortitudini nemo reſiſtere poteſt, *Gen.33.d.49.c. Exo.20.a.* Et fortitudo Dei eſt, qua caſtigat ad liberandum, ut convertat caſtigatos, *Iſa.63.d.* Et fortitudo magna, qua Deus portat populum ſuum, dici poteſt *h* paſſio Chriſti, *Exod.15.b. Pſalm.45.67. Iſa.40.f.49.a.* Et fortitudo brachii Domini, hoc eſt, Chriſti oſtendetur in judicio, *Iſa.40.c.51.d.* Fortitudo etiam Dei dicitur ipſe *i* Chriſtus, qui eſt Dei virtus, & Dei ſapientia, *Gen.49.c. Iſ.27.b. Ier.27.a. 1. Cor.1.d.* Et dicitur Chriſtus egredi ſicut fortis, quia factus homo vicit diabolum, *Iſa.42.c.* Et dicitur Deus fortitudo bonorum, ſicut dicitur fortis Jacob, & Iſraelis, *Gen.30.g.49.g.* Dicitur quoque Chriſtus fortis manus Dei, *Exod.6.a.13.a.32.c. Iſa.8.c.9.b.* Fortitudo quoque pauperis dicitur Deus, hoc eſt, *k* Chriſti in paſſione, & omnium in ipſo Deo ſperantium. Et dicitur fortitudo revertentibus de bello, *Iſa.25.b.28.b.* Et fecit Deus terram in fortitudine, hoc eſt, per Verbum, quod eſt Dei virtus, *Iob.10.b.38.c.* Fortior quam Jeremias dicitur Deus, quia permiſit prævalere mendacium ad tempus, *Iere.20.c. Ioel.3.d. Nah.1.a. Hab.3.a.* Fortitudo Rhinocerotis, dici poteſt potentia Chriſti, *Num.23.d. Iſa.63.a.* Et fortiſſimus Jephte, deſignat fortitudinem Chriſti, *Iud.11.a.* Itidem fortitudo Samſonis, *Iud.16.a. Mich.5.a.* Et ipſe Chriſtus eſt fortis, unde egreſſa eſt dulcedo, *Iud.14.d.* — *Deus. Virtus Dei ad liberandum. Paſſio Chr. ſ. Chriſtus. Potentia Chriſti.*

Fortis gladius Dei dicitur, quia virtuti ejus punitivæ nemo reſiſtere poteſt. Sic etiam dicitur bellum Dei forte, quia nemo eum punientem effugere valet, *Iſa.27.a.28.a.42.d.* — *Vis punitiva Dei.*

l Gr. 7. m. 10.

Fortitudo lapidum, in bonum quidem ſignificare poteſt *l* conſtantiam angelorum, de quibus *Iob.6.b.* Neque fortitudo lapidum, fortitudo mea. In malum verò, deſignat duritiem eorum, qui percuſſi à Deo non emendantur, nec vocem confeſſionis emittunt. — *Conſtantia angelorum. Durities perverſorum.*

m Hie. ſ. Ioel. 2. n Hie. ſ. Iſa. 9. 25. & ſ. Za. 10. o Or. ſ. Num. h. 1. p Hil. & Au. ſ. pſ. 59. q Gr. ſ. ca. 3. r Bed. ſ. Pro. 11. ſ Hie. ſ. Iſa. 61. & ſ. Ioel. 2. t Rup. ſ. Nah. 2.

Fortitudo magna Dei, dicitur eruca, *Ioel.2.f.* quia *m* per parvum, & infirmum animal punit Deus homines.

Fortis populus, dicitur *n* Eccleſia ex Gentibus, *Iſa.25.a.* Et fortes, qui numerantur, *o* ſunt perfecti virtutibus, *Num.1.a. Iſa.3.a.d.* Fortitudo autem eorum erit in ſilentio, & in ſpe, hoc eſt, in obedientia præceptorum cum auxilio Dei, *Iſa.30.d.* Et fortitudo capitis Chriſti, dicitur Ephraim, hoc eſt, *p* Eccleſia ex Gentibus, quæ prælata eſt ſynagogæ: ut ille prælatus eſt Manaſſæ, *Pſal.59.* Vel fortitudo capitis Eccleſiæ, eſt Ephraim, hoc eſt fructificatio poſt mortem, & reſurrectionem Chriſti. Et fortes Ephraim, ſunt benè fructificantes in Eccleſia, *Zach.9.c.10.b.* Eoſdem deſignant *q* ſexaginta fortes, *Can.3.c.* Hi robuſti habent *r* divitias gratiæ, & gloriæ, *Prov.11.e.* — *Eccleſia ex Gentibus. Perfecti virtutibus. Benè fructificantes in eccleſia.*

In fortiſſimam gentem erit *ſ* quilibet beatus, quia potentior erit quavis fortiſſima gente, *Iſa.60.d.61.c.* Et robuſtiſſimi gentium ſunt angeli: vel Sancti vincentes diabolum, *Ezec.28.b.* Et angeli erunt *t* fortis populus in judicio, *Ioel.2.a. Mich.4.c. Nahu.2.a.* — *Beati. Angeli.*

Perſeverantia orationis.

Fortis contra Deum dicitur fuiſſe Jacob, deſignans a perſeverantem in oratione fortem eſſe ad quodcunque bonum aſſequendum à Deo, vel deſignat roborationem acceptam à Deo per benedictionem angeli, *Gen.32.f.* Et robuſti fortitudine, b ſunt motus cordis, quando nulla, niſi quæ virtutis ſunt ſentiunt: quos deponimus, cùm non inde ſuperbimus, ſed lapſum formidamus, *Iob.36.c.*

Iudæi contra Chriſtum.

Fortis etiam Jacob contra Deum, deſignat c fortitudinem Judæorum contra Chriſtum, quem crucifixerunt, *Hoſ.12.b.* Sic invaluiſſe dicuntur Judæi contra Deum, dicentes vanum eſſe ſermonem Domini, *Mal.3.d.* Et confortati ſunt inimici in Chriſtum, d quia auſi ſunt ipſum crucifigere, & *Pſa.48.141.* Et robuſti dicuntur Judæi contra Chriſtum, *Iſa.25.b.*

Vis prædicationis. Apoſtoli, & prædicatores.

Fortitudo ſpiritus Dei, dicitur vis prædicationis, *Iſa.11.d.* Et fortes Dei dicuntur e Apoſtoli, & prædicatores, qui etiam in fortitudine jubentur exaltare vocem ſuam, *Iſa.13.a.40.b.* Et ſtrenui viri ſunt Apoſtoli, *Exod.18.d.* Fortis etiam murus æneus, eſt prædicator, *Iere.15.d.* Abſque fortitudine abeunt principes, quum prælati non prædicant, nec habent virtutem Spiritus ſancti, *Thre.1.b.* Fortitudo vocis angeli, demonſtrat f rerum, quæ ſignificantur, effectum ac immutabilitatem, *Apoc.18.a.*

Immutabilis Propheta Charitas.

Fortis dicitur ſicut mors charitas, ſeu dilectio, *Cant.7.b.* quia g ducit Martyres ad mortem: Sive quia nemo eam vincit, ſicut nec mortem: ſive quia in hac vita, uſque ad mortem eſt menſura charitatis, ſicut Dominus ait: Majorem hac charitatem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Sive potius, quia ſicut mors animam avellit à ſenſibus carnis, ſic charitas à concupiſcentiis carnalibus: & facit mori mundo, juxta illud Apoſtoli, *Col.3.a.* Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Mentem enim, quàm ſemel cœperit, à delectatione mundi penitus occidit: & tantò hanc valentius in authoritatem erigit, quantò & inſenſibilem contra terrores reddit, vel fortis eſt ut mors, quia Chriſtum adegit in mortem.

Virtus Gentium.

Fortitudo Rhinocerotis, *Iob.39.b.* virtutes, h & charitatem Gentilium ad fidem venientium deſignat.

Auxilium Dei. Virtutes. Iudæi.

Fortis civitas dicebatur Hieruſalem, i quum protegebatur à Deo, & fortitudo ejus erat auxilium Dei, & virtutes, *Iſa.25.a.15.a.* Et erant filii Iſrael fortiores Ægyptiis, propter auxilium Dei, *Exod.1.b.* Et dicebatur fortiter agere Iſrael, k fortitudine videlicet animæ, virtutibus & auxilio Dei roboratæ, *Num.14.d.* Et cùm Ruben dicitur fortitudo Jacob, deſignat Judæos, qui ex ejus genere fuerunt fortes, *Gen.49.a. Iudith.5.b.* Fortitudo etiam videtur poni pro populo Iſraël, qui fortis erat in Deo, *Dan 8.c.*

Anima rationalis.

Robur etiam hominis eſt, l anima rationalis, quæ impugnantibus vitiis per rationem reſiſtit, *Iob 18.c.* Et Deus hic roborat paululum hominem, adjuvando m liberum arbitrium, *Iob.14.d.* Et fortis robore Cis, deſignat fortes per virtutem Spiritus ſancti, *1.Reg.9.a.* Et fortis in mari Tyrus, eſt fortis in hoc ſæculo ad vincendos tentationum fluctus, *Ezech.26.d.* Et fortis armatus, eſt ſpiritus munitus timore Dei, *Luc.11.c.* Et robur eſt fortitudo in virtutibus, *Iob.3.b.*

Fides. Timor.

Fortitudo Jacob dicitur Ruben, *Geneſ.49.a.* deſignans fundamentum fidei nobis à Deo traditæ, in qua oſtenditur fortitudo Dei. Robuſtum etiam habitaculum Cinæi, n dicitur fides Chriſti, *Num.24.d.* Fortitudo etiam Jacob, eſt o timor: quia per timorem Domini, cor adverſus concupiſcentias roboratur.

Lucifer.

Primus etiam angelus Lucifer, qui cecidit, dicebatur fortitudo Dei, quia in eo ſplendebat virtus Dei: qui tamen ſuperbiendo dicitur aſcendiſſe cubile Patris.

Rationes fidelium. Senſus ſpiritualis.

Fortitudo populorum, dici poſſunt p rationes fidelium contra infideles, *Iſa.10.c.* Et robur panis & aquæ eſt ſenſus ſpiritualis additus literæ, *Iſa.3.a.*

Invaleſcere dicuntur contra Eſau viri pacis ejus, *Abdi.c.* quando q diſcipuli hæreticorum revincunt eos. Sic confortati dicuntur Philiſthiim abſque novo auxilio adverſus Hebræos, ut denotentur Chriſtiani, qui non egent nova præparatione adverſus Judæorum rationes: ſed facilè eos evacuant.

Volentes, & neſcientes pugnare. Principes, & philoſophi. Doctores legis. Affectus gentilium.

Fortes, & non apti ad prælium, ſunt, qui volunt pugnare cum Diabolo, ſed neſciunt: qui ad ſæculi onera perferenda fortes ſunt, & ad ſervitutem Dei fortitudinem ſuam transferre neſciunt. Fortes autem, & apti ad prælium ſunt, qui & ſciunt, & volunt pugnare, quippe doctrina, & exemplo aliis proſunt, *2.Par 26.b.*

Fortitudo Gentium, quæ conſecratur Domino, dici poſſunt principes, aut philoſophi, & intellectu valentes, qui convertuntur ad Dominum, *Mich.4.d. Zach.9.a.* Et fortes in Iſraël, erant r doctores, & prædicatores legis, *Iud.5.a.*

Tolerantia monachorum.

Fortitudo aſini, qua Iſachar dicitur aſinus fortis, ſ deſignare poteſt affectus Gentilium potentes, *Gen.49.c.* In bonum verò, ſignificat tolerantiam monachorum in ſuſtinendis laboribus religionis per fortem obedientiam.

Dæmones. Fortitudo dæmonum. Iudæi. Philoſophi. Hæretici.

Fortes dii terræ, dicuntur t dæmones, *Pſal.46.53.* Et fortis, à quo ablata eſt præda, eſt diabolus, *Iſa.8.b.13.c.19.a.49.g.53.d. Matth.12.c.* Fortem autem fundavit eum Deus, ut corriperet, *Hab.1.c.* Et fortes abſolutè dicuntur ipſi dæmones, & philoſophi, & hæretici: item Judæi, & principes ſacerdotum, & Herodes contra Chriſtum. Et hi aliquando dicuntur confortati contra bonos, aliquando deficere, *1.Reg.2.a. Pſalm.55.58.134.135. Prov.21.c.* Et fortiores inimici Iſraël, ſunt dæmones fortiores nobis, *Iud.5.c.* Et aquæ fluminis fortes, dicuntur dæmones, *Iſa.8.b.* Et fortitudo Pharaonis eſt fortitudo diaboli, *Iſa.30.a.43.c.* dicuntur etiam dæmones robuſta gens, *Iſa.5.d.25.d.* Et robuſtus venator Nimroth, eſt diabolus, *Gen.10.b.* Et robuſti Moab, dicuntur dæmones, *Exod.15.b.* Invaleſcens autem

Mali.

inimicus contra Hieruſalem, eſt diabolus dominans animæ peccatrici, eamque torquens, *Thre.1.f. Abdi.c.* Et fortiſſimi Gentium ſunt dæmones, *Ezech.30.c.31.d.32.c.38.a. Hoſ.10.d. Amos.2.c.d.* Fortia etiam caſtra Dei, ſunt dæmones, & mali, quum ejus voluntatem puniendo exequuntur. *Ioel.2.c.3.d. Soph.1.d.*

Dignitates temporales. Fortitudo carnalis.

Fortitudo etiam equi, ſignificare poteſt fortitudinem dæmonis, & etiam dignitates temporales in quibus homines confidunt. *Iob.6.d.39.c. Pſa.146.* Fortiſſimi viri, qui nutabunt, erunt dæmones in judicio: vel ſunt crura hominis in ſenectute, *Eccl.12.a.*

Fortis robore Cis, in malum, ſignificare poteſt v fortitudinem carnalem ſive affectu compaſſionis, & miſericordiæ, *1.Reg.9.a.* Sic dicuntur fortes ad miſcendam ebrietatem, qui prompti ſunt ad implendas concupiſcentias, *Iſa.5.e.*

Aurum, & potentia regia. Sapientia ſæcularis. Sapientes hujus ſæculi.

Fortitudo Damaſci, dicitur x aurum à Magis oblatum Chriſto, quod eſt inſigne fortitudinis, & regiæ potentiæ, *Iſa.18.a.* Item y doctrina ſapientiæ ſæcularis, *Iſa.31.d.* Et fortia mundi, dicuntur ſapientes hujus ſæculi, *1.Corint.1.d.* Et fortitudo maris dicuntur potentes ad malum in ſæculo, qui etiam ſunt

forti-

a Aug. qu. in Iud. 49. & ſ. pſa 44. b Gre. 26. mo. 27. c Hie ſ. Hoſe. 12 / Iſa. 25. d Hil / pſ. 148 e Hie / Iſa 13 f Aretas ſ. Apoc 18. g Amb de Iſaac 8. Aug ep 29. & ſ. Ioan tra. 83. Gr. 10. mo 25. & ſ. cant 8. h Hi ſ. Iob 38. i Hie ſ Iſa 25 k Or / Num. ho 14. l Gr 14 m 7. Hie / Iſa. 26. Caſſia. lib. 6. ca 13 m Gre. 4. m. 39. n Or. ſ. Num. ho. 19. o Ricar de S. Vict de 12. Patriar 64. p Hie ſ. Iſa. 3. 10. q Hie ſ Abd. r Rap. 1 / in. 5. ſ Gre 1. m 17. Bed. ſ Ge 49. t Aru / pſ 46 58 133. Hil ſ. Matth. can 12. Ori. ſ 1. Reg. h 1 & ſ Iuſ h 28 & Iud ho. 8 & Exo 6. Gre 1 Reg 2. Hie ſ Ezech. 30. 31 21. & ſ. Amos 2. & Iſ. 8. 30. 49. Aug 17. civ. Dei 4 & ſ. Pſ 58. Greg. Venet. can 1 8. 8. c. 9. Hie ſ Ioel 2. & ſ Iob. 39. Au pſ. 146. Gr 7 m. 11. Hie ſ. Ezech 18 v Gre. ſ 1 Reg 8. 9. x Tert adver. Iudæos y Hie ſ. Iſa. 8. 23. 41.

fortitudo navium Carthaginis: quæ etiam ſignificare poſſunt defenſiones vitiorum, *Iſa.23.a.* Fortitudo quoque Gentium, dicuntur *a* philoſophi, *Iſa.60.a.* Et robur fortium, dicuntur rationes philoſophorum, & hæreticorum, *Prov.21.c.* Item fortitudo Moab, & fortitudo fabri formantis idolum: & fortitudo Samariæ, *Iſa.16.b.44.b. Amos 3.c. Abd.c. Nah.2.a. Agg.2.d. Zach.9.a. Iob.24.d.* Et robur Chanaam, eſt proſperitas hujus ſæculi, *Iſa.23.d.* Robur Judæorum erat *b* regia eorum poteſtas, quod comederunt alieni, cùm Romani abſtulerunt eorum regnum, *Hoſ.7.b.*

Fortis beſtia quarta in Danielis viſione, *Dan.7.b.* fortitudinem *c* Romani Imperii deſignat. Et fortes equi, dici poſſunt Romani, *Zac.6.a.* vel ſunt in Eccleſia qui gratiam habent curationum, & virtutũ.

Fortes dicuntur Judæi *d* de ſua juſtitia præſumentes: & etiam hæretici, *Pſal.58. Ezec.39.e. Amos 5.c.* Et fortitudo Judæorum, & hæreticorum dicitur *e* ſuperbia & doctrina erronea: & quadrigæ vitiorum, *Iſa.1.g.5.d.31.a. Hoſ.10.d. Ioel.1.b. Soph.1.c.* Et fortitudo, quam ſacrificant in agro, videtur ſignificare bona naturalia, quæ tribuunt idolis, aut aliàs aliis abutuntur, *Ier.17.a.* Fortia quoque peccata dicuntur Judæorum, *f* quia non ex infirmitate, ſed ex obſtinata malitia erant, *Amos 5.c.*

Fortitudo viri, in qua non roboratur, eſt *g* durities in infidelitate, quæ deficiet, & perdetur, *3.Reg.2.b. Ezech.33.f.*

Validus ventus, *h* impetum gravis tentationis ſignificat, *Matth.14.d.*

Confortavit Deus Eliacim cingulo Sobona, *Iſa.22.f.* quando *i* virtutes in ſacerdotis cingulo figuratas, ſplendere fecit in Chriſto.

Fortitudo ſimplicis, dicitur via Domini: *k* quia ſcrutando mandata Dei, ſimplices fiunt fortes, *Prov.10.d.*

Confortare dicitur lumbos, *Nah.2.a.* qui *l* mortificat corpus ſuum, & ſervituti ſubjicit: ne quaſi rex, & magiſter aliis prædicans, ipſe reprobus inveniatur. Licèt autem ἀσκησις plurimum præſtet, & vitæ continentiæ ſuper mortificatione lumborum: tamen nihil eos ita mortificat, ut cognitio veritatis: unde dicitur, *Eph.6.c.* Accingite lumbos veſtros in veritate.

Confortant manus diſſolutas *m* Apoſtoli, & prædicatores, quum deſides Gentes excitant ad bona opera, & roborant genua debilia, ut ambulare poſſint in via Domini, *Iſa.35.b.* Et confortantur venientes ad fidem, qui prius erant imbecilles, *Iſa.41.b. Ier.4.b.6.a. Zach.8.b.10.d.12.b.* dicuntur autem confortari à Domino, à quo ejus miniſtri habent virtutem alios confortandi, *Eph.6.b.* Confortant autem boni paſtores illos, quos deficere vident in fide, ſpe, aut tribulationibus: unde reprehenduntur paſtores, qui infirmos non confortant, *Ezech.34.a.* Confortatus Jacob cùm infirmaretur, veniente Joſeph, *Gen.48.a.* deſignat confortationem, quæ acquiritur per præſentiam Chriſti.

Confortatæ benedictiones Jacob ſuper benedictiones patrum ejus dicuntur, quia *n* factæ ſunt majores, magiſque firmæ, *Gen.49.d.* vel quia ultra omne Sanctorum meritum, ſive Prophetarum, ſive Patriarcharum convaluit benedictio omnipotentis Patris in Filium, ita ut nullus ei Sanctorum æquetur.

Confortare cor, eſt *o* confirmare affectum in bonum, procedendo videlicet de virtute in virtutem, *Pſal.26.*

Confortata dicitur ſcientia Dei patris reſpectu noſtri, *Pſal.138.* quia *p* non poſſumus ad eam pertingere, cùm ſit infinita.

Confortat Dominus ſeras portarum Hieruſalem, quum *q* auget in Eccleſia virtutes theologicas, & dat ſecuritatem, *Pſal.147.* Sic confortatus eſt principatus amicorum Dei adverſus hoſtes fidei, *Pſal.138.* Et confortatus dicitur Joannes Baptiſta, & quilibet Sanctus *r* per virtutem Spiritus ſancti, *Luc.1.g.* Roborati etiam ſunt filii Iſraël, hoc eſt, fideles in perſequutionibus per gratiam Spiritus ſancti, *Exod 2.a.* Et robur, quo impleti ſunt infirmi, eſt virtus Spiritus ſancti data Apoſtolis in Pentecoſte, *1.Reg.2.a.* Eſt etiam confirmatio angelorum, & virtus data prædicatoribus, *Ezec.3.d.* Confortat etiam ſeras portarum Hieruſalem, *t* cùm inſtituit viros eruditos, & prædicatores, qui defendant legem, & Prophetas adverſus hæreticos: vel confortavit portas cœleſtes, non admittentes malos. Corroboravit etiam Chriſtus regnum David, hoc eſt, *v* eccleſiam in judicio, & juſtitia, *Iſa.9.b. Nah.1.b. Hoſ.7.d.*

Invaleſcere dicitur manus advenæ, aut peregrini inter filios Iſraël, ad emendum aliquem eorum in ſervum, *Lev.25.f.* cùm *x* infidelis converſus à Deo proficit in ſcientia, ut poſſit etiam alios jam fideles docere.

Confortat Deus brachium regis Babylonis adverſus regem Ægypti, cùm *y* malos caſtigat per peiores, *Ezech.30.g.* Sic confortat aliquando Deus brachia hæreticorum, *Hoſ.7.d.* Et confortatus eſt Eglon contra filios Iſraël, quia fecerunt malum, *Iud.3.b.* deſignans *z* diabolum, qui nihil poteſt in his, qui non dant ei locum, ideò *Eph.4.f.* dicitur: Nolite locum dare maligno.

Non roborabitur vir in fortitudine ſua, cùm *aa* obſtinati perdentur in judicio, *1.Reg.2.b.* Eſt etiam non confidere fortem in virtute ſua. Non confortatur etiã vir in iniquitate ſua, quia *bb* non ei prodeſſe poteſt iniquitas, *Ezech.7.d.*

Confortant Prophetæ Hieruſalem manus peſſimorum, cùm *cc* doctores eccleſiæ laudant peccatorem in deſideriis animæ ſuæ, *Ier.23.c. Ezech.13.d.*

Invaluiſſe dicuntur contra Deum verba arrogantium, & dicentium ſe non offendiſſe Deum, *Mal.3.r.* Et invaleſcentes voces Judæorum contra Chriſtum, *Luc.23.a.c.* Et roborari contra Deum dicitur iniquus, quum *dd* proſperari in mala ſua actione permittitur: quatenus & perverſa faciat, & tamen fœliciter vivat, ejus dilata punitione, *Iob.15.c.*

Fortuna.

FORTUNA, *ee* Dea, quam ponebant Gentiles regentem humana, circa divinam providentiam: cui etiam Judæi idololatræ menſam ſeu altare ponebant. unde reprehenduntur ab *Iſa.65.b.* ut autem ipſa nihil eſt, ita non habet locum in allegoriis.

Forum, Platea.

FORUM, eſt locus publicus, à ferendo dictus, in quem conferuntur res venales. Et quia loca lata, & ſpacioſa in civitate, quæ plateæ dicuntur, ſunt ad hoc apta, forum etiam platea dicitur. Ponitur etiam forum judiciale, ubi judicia exercentur.

Platea

Marginal references (left): a Ori. ſ. Ioſ. h. 18. — Hie. ſ. Amos 3. & ſ. Nah. 2. Gre. 17. m. 1. & 34. m. 2. — b Ru. ſ. Hoſ. 7. — c Hie. ſ. Dan. 7. & ſ. Zac. 6 — d Aug. ſ. pſ. 58 — e Hie. ſ. Iſa. 1. Rup. ſ. Hoſ. 10 — f Rup. Amo. 5 — g Gr. ſ. 1. Re. 2 — h Ori. ſ. Matt. ca 14. — i Hie. ſ. Iſ. 22. — k Bed. ſ. pro. 10 — l Hie. ſ. Nah. 2. — m Hie. ſ. Iſa. 31. 41. Au. de paſt 5. — n Bed. ſ. Gen. 49. — o Glo. ord. ſ. pſa 26. — p Hil. ſ. pſ. 138. — q Ar. ſ. pſ. 147 — r Ori. ſ. Luc. ho 11. — ſ Gr. ſ. 1. Re. 2 — t Au. ſ. pſ. 147 — v Ru. ſ. Hoſ. 7. — x Iſ. ſ. Lev. 25 — y Hie. ſ. Ezec. 30. & ſ. Hoſ. 7 — z Ori. ſ. Iud. ho. 3. — aa Gr. ſ. 1. Re. 2 — bb Hie. ſ. Ez. 7 — cc Hie. ſ. Ier. 23. — dd Gr. 12. m. 21. — ee Hie. ſ. Iſ. 65

Marginal headings (right): Defenſiones vitiorum. — Rationes philoſophorum & hæreticorum. — Proſperitas temporalis. — Regnum Iudæorum. — Fortitudo Romanorum. — Habentes donagratis data. — Iudæi & hæretici. — Superbia. — Doctrina erronea. — Bona naturalia. — Durities infidelitatis. — Impetus tentationis. — Chriſtus. — Obſervantia præceptorum. — Mortificare corpus. — Excitare ad fidem. — Firmitas benedictionum Dei. — Confirmare affectum. — Exceſſus ſcientiæ Dei. — Virtus Spiritus ſancti. — Confirmatio Angelorum. — Profectus Neophyti in ſcientia. — Caſtigat Deus malos per peiores. — Perditio obſtinatorum. — Laudare peccatorem in vitiis. — Proſperitas malorum

Publicatio doctrinæ. Plateæ aliquando dicunt *a* publicationem doctrinæ & myſteriorum: ut cùm dicitur, *Prov.1.c.* Sapientia in plateis dat vocem ſuam, id eſt, Chriſtus publicè prædicat, Et *Pro.5.d.* In plateis aquas tuas divide. Et in platea paratur cathedra doctori Eccleſiæ, *Iob.29.b.* quia in magnæ authoritatis latitudine, *Publica Dei caſtigatio.* ſui magiſterii exhibet libertatem, publica voce prædicans recta, quæ ſentit. Et in plateis dicitur eſſe clamor, cùm non occultè ſit prædicatio, ſed publicè, vel deſignatur publica caſtigatio, quum exercet Deus, qualis erit in die judicii, in toto orbe, *Iſa.24.b.2.Paral.29.a.1 Eſd.10.b.Nehem.8.a.*

a Amb de virg 1. Gre 19.m.c.13. Bed ſ Prov.1

Sacra ſcriptura. Multitudo virtutum. Plateæ aliquando deſignant *b* latitudinem ſacræ ſcripturæ. in his plateis habitant ſenes, & anus, & ludunt pueri, & puellæ intra Eccleſiam, *Zach.8.a.* deſignant etiam multitudinem virtutum: in quibus agit ſapientia fiducialiter.

b Hie. ſ Za. 8.

Plateæ Hieruſalem, dicunt *c* latitudinem ſupernæ fœlicitatis, *Tob.13.c. Iob.18.d. Apoc.21.f.22.a.* Et plateæ templi eſt latitudo, quæ advenit ſervantibus mandata Dei, *Ezech.41.b.*

c Glo. inter ſ. Tob 13.

Latitudo cœleſtis. Locus mundus à turpitudine. Platea Sodomorum, deſignat *d* locum mundum à turpitudine, ſeu immundicia domorum. ideò angeli in platea manebant, non declinantes in domos, *Gen.19.a.*

d Glo. inter ſ. Gen 19.

Synagoga. Forum, in quo ludebant pueri, eſt *e* ſynagoga, in qua clamabant Prophetæ ad illum populum rebellem, *Matth.11.b.*

e Hil ſ. Matt. cano.11.

Sæculares Mundus. Plateæ civitatis. in quibus quærit ſponſa ipſum ſponſum, deſignare poſſunt *f* ſæculares in Eccleſia, qui dum voluptates ſuas multas ſequuntur, latas vias gradiuntur. Et tamen in ipſis aliquando invenit ſponſa, quod invenitur, *Cant.3.a.*

f Gre ſ. can 3.

Vita lata. Terrena gloria. Libertas mundana. Vilitas rerum mundi. Negotiatio hæreticorum, & mundanorum. Forum, in quo ſtabant operarii otioſi, deſignare poteſt *g* quidquid eſt extra Eccleſiam, & extra verbũ veritatis, & hoc ſæculum tumultuoſum, *Matt.20.a.* Et in hoc foro non invenitur Chriſtus, ſed cùm in plateis quæritur, *h* perditur pallium prudentiæ, *Cant.3.a.5.b.Ier.7.f.* Forum etiam ſeu platea, eſt via quæ ducit ad interitum, *Ezech.16.c.18.f.Thr.2.d.4.b.Matt.6.a.7.b.22.b.Luc.14.e.* In hac platea non auditur Chriſtus, ſed in ipſa *i* currunt veritas, *Iſa.15.a.42.a.59.c Tob.2.a.* deſignant etiam hæ plateæ *k* terrenam gloriam: & in his plateis celebrare vult nomen ſuum Antichriſtus, *Iob.18.d.Pſal.54.143.Prov.7.b.Ier.7.d.50.a.Amos 5.a.Nah.2.b.* Tyri, ſeu forum Tyri, deſignat libertatem mundanam, faciendi ſcilicet, quod quis voluerit, & utilitatem rerum mundanarum, & negotiationes hæreticorum, & mundanorum, *Eze.27.a.16.c.26.b.27.c.28.f.Zach.9.a.*

g Ori ſ. Matt. hom.10. Hie ſ Matt. cano.20. h Amb de virg 1. i Hie. Ier. 9. & ſ. Iſ 15.48 59. k Ori. ſ. Eze. ho.8.

Amantes ſui. Exequiæ celebres. In plateis ſunt, *l* qui per fiduciam ſanctitatis, propoſito meliorum judicio, ſeipſos ſequuntur. Sed non ſunt cogniti in plateis, quia de vita ſua aliud oſtenderunt, quando frangendo voluntates ſuas in anguſto ſe calle retinebant, *Thre.4.c.*

In platea plangunt, qui celebres exequias agunt, *Eccl.12.*

l Gr.10.m.18. Bed ſ Prov.7 lGr.52 m 19 m Hie ſ Eccle 12.

Foſſa, Fovea, vide Fodere.

Fovere, Fomentum, Fomes.

FOVERE, eſt proprium calidum tenere, aut calefacere: ut volucres incubando fovent ova, fovent etiam pullos nutriendo, & provehendo. Et medici fovent vulnera, leniendo dolorem. Fomes autem dicitur id, quo aliquid fovetur, aut nutritur: & quo ad aliquid agendum quis incitatur, ut ligna ſunt fomes ignis: & concupiſcentia in homine eſt fomes peccati.

Sapientia fovens ſenes. Fovens Abiſag David, *3.Reg.1.a.* deſignat *n* ſapientiam foventem ſenes, eorumque animos vegetantem, cùm eos vires, & calor corporis deſtituant.

n Hie. ad Nepotian.

Spes miſericordiæ. Inſtitutio recentium in fide. Fovere oleo vulnus, *o* eſt ſpe miſericordiæ ad pœnitentiam peccatores provocare, *Iſa.1.b.* Triplici autem oleo fovetur peccator. nempè *p* oleo promiſſionis gratiæ, & promiſſionis gloriæ.

o Hie ſ. Iſa.1. p Ricar. de S. Vict. de ſtatu inter homines 48.

Fovens nutrix filios, eſt prædicator inſtruens recenter converſos, *1.Theſſ.2.b.* Et fovet carnem ſuam, hoc eſt, proximos: ut Chriſtus fovet eccleſiam. *Epheſ.5.d.* Et fovent ſe mutuo, qui charitatis opera mutuò exercent, *Eccl.4.c.*

Creſcens avaritia. Fovet hericius catulos in umbra Judææ, cùm *q* inter Judæos creſcit avaritia, *Iſa.34.d.* Et quum excuſationibus fovent mala opera.

q Glo ord. ſ. Iſa.34.

Retinens diabolus deceptos. Defendere errores. Fovet perdix quæ non peperit, cùm *r* diabolus aut hæreticus retinet deceptos in erroribus. aut avarus divitias, *Ier.17.b.*

r Hie. ſ. Ier.17

Allici ſermonibus. Fovent ova aſpidum, *ſ* qui defendunt errores, *Iſa.59.a.* Item, qui libenter ſuſcipiunt in ſe, ac nutriunt maligni ſpiritus conſilia.

ſ Hie ſ. Iſ.59. Gre.11 m 8.

Fovetur ab alena, *t* qui ſuavitate ſermonis delectatus inducitur in errores, *Prov.5.d.*

t Lyr ſ Pro.5

Fomes invidiæ, erant ſomnia Joſeph fratribus ſuis, *Gen.37.b.* quia *v* excellentia alicujus, invidiæ materiam malis miniſtrat: ſicut excellentia, & doctrina Chriſti. fomes erat invidiæ Judæorum.

v Glo. ord ſ. Gen. 37.

Fomes ignis altaris, erant adipes, & holocauſta, *Num.28.c.* deſignant ea, quibus charitas fovetur.

Frænum, Habenæ, Lorum, Camus, Infrænare, Refrænare.

FRÆNUM, eſt quo equus coercetur, aut etiam aliud jumentum: dictum eſt à frangendo, quòd equorum ora frangat. Camus autem, eſt vinculum ex ſune, quo jumenta retinentur. Habenæ autem, & lorum ſunt corrigiæ ex corio, quibus frænum tenetur.

Ceſſans prædicatio. Frænum ponit Deus in os Job, hoc eſt, prædicatorum Eccleſiæ, quum *x* facit eos apud dura corda à prædicatione ceſſare, *Iob.30.b.* Et frænum rectum facit quis ori ſuo, cùm omnia verba ponderat, ne unquam reticenda effutiet, *Eccl.28.d.Iacob.1.d.3.a.*

x Gr. 20 m 19 Amb ſ. Luc. 19. & ſ. Eph. 8

Verba divinæ legis. Frænum: ſeu habenæ, ſunt *y* verba divinæ legis, quibus Deus reprimit malos, *Pſal.31.* Et retinet te, ne intuitu facinorum tuorum nimiam incurras triſtitiam: atque inſtar effrænis equi deſperatus, in præceps ruas. Infrænat etiam Deus hominem laude ſua, vel quia laudando Deum homo cohibetur à malo: vel quia fervore Spiritus ſancti actus, ad laudes Dei cõpellitur, *Iſa.48.b.* Et frænum equi ſanctum,

y Gre ſ. pſ. 31. Ber ſ. can. ſer. 11.

Sacra doctrina. Prædicatio. Contritio. *z* eſt ſacra doctrina, quæ equos inſanientes libidine, & mulos ſteriles atque laſcivos à vitiis refrænat, *Zach.14.d.Iſa.14.d.* Item prædicatio, qua populum gentilem de via lata & ſpatioſa ſæculi hujus fecit Deus ad ſe appropinquare.

z Hie. ſ. Zac. 14. & ſ. pſ. 31.

Camus, quo Deus conſtringit maxillas malorum, deſignare poteſt *aa* contritionem cordis, qua multos & Judæorum, & infidelium convertit Deus, *Pſa.31.*

aa Hie. ſ pſ 31.

Lorum

Lorum, quo Deus alligat Rhinocerota, ſunt *a* diſciplinæ Eccleſiæ, *Job* 39.*b*. Et lora pendentia ſub leonibus & bobus, 3.*Reg*.7.*e*. ſunt retinacula diſciplinæ in Prædicatoribus, cùm timent judicium ſui autoris. Poteſt etiam lorum ſignificare charitatem, cujus vis eſt reprimere à malo, & incitare ad bonũ.

Fræna equorum deſignare poſſunt *b* Rectores populorum, *Apo*.14.*d*. Item habenæ igneæ, *Nah*.2.*a*.

Frænum aliquando dicitur, *c* quod premit & gravat, & ad aliquid conſtringit: ut frænum tributi, quod abſtulit David, quo Philiſthæi filios Iſrael premebant, 2.*Reg*.8.*a*. Sic orat David, ut Deus malorum maxillas in camo & fræno conſtringat: ubi deſignari poſſunt pœnæ & dolores, quibus homo à malè agendo reprimitur, *Pſ*.31. *Sap*.5.*d*. *Zac*.14.*d*. Frænum etiam ſunt ea, quæ neceſſaria ſunt ad vitam: & ſuper frænum ſunt, quæ ſuperabundant.

Frænum in labiis Regis Aſſyriorum, eſt *d* repreſſio diaboli, ne alios ad blaſphemias inducat, *Iſa*.37.*f*. *Ezech*.29.*a*.38.*a*. *Apoc*.14.*d*. Ponit etiam Deus frænum in labiis diaboli, vel hæreſiarchæ, quum per Eccleſiaſticos viros, qui in Scripturis ſanctis eruditi ſunt, imponit eis ſilentium.

Frænum erroris, *e* dicitur diabolus, & hæreſiarchæ, qui homines in erroribus detinent, *Iſa*.30.*f*.39.*f*. *Nahu*.2.*a*. Poteſt etiam deſignare concupiſcentiam.

Fræna aurea equorum, in quibus apparuerunt viri in favorem Judæorum, 2.*Mach*.10.*f*. literam *f* legis cum ſenſu myſtico deſignare poſſunt.

Refrænans cauda, *Iſa*.19.*e*. ponitur pro *g* laſciviente, hoc eſt, pro juvene, vel pro judice reprimente.

Fragilis, vide Frangere.
Fragrare, vide Odor.
Fragor, *quære Tonitruum.*
Framea, *vide Gladius.*

Frangere, Confringere, Effringere, Fragmentum, Fragilis.

FRANGERE & confringere, eſt, quod integrum erat, vi quadam rumpere, aut etiam conterere, ut frangere baculum, aut vas, aut brachium, &c. Et refertur ad incorporea, ut frangere animum, frangere audaciam, frangere conſilia. Et fracti mores dicuntur diſſoluti, & parum honeſti. Eſt & confrangere diſtribuere: ut fractio panis. *Matth*.14.*b*.15.*b*.

Fregit Deus laguunculam in terrore, *h* cùm corpus Chriſti graviter affligi permiſit in paſſione, *Iſa*.10.*g*. Non frangebatur autem os agni, *Exo*.12.*g*. ut *i* deſignaretur non fuiſſe frangenda crura Chriſti, *Joan*.19.*g*. Ille etiam confringit os agni, qui minuit divinitatem Chriſti. Confringuntur etiam oſſa Chriſti, vel Eccleſiæ, *Pſa*.41. cùm *k* qui videntur fortiores in Eccleſia, ſcandalizantur & cedunt tentationi. Confrigunt etiam Principes oſſa populi Dei, cùm eorum virtutes, & quicquid virile & forte in eis eſt, deſtruunt, *Mich*.3.*b*.

Confringit Deus catenas, *l* cùm liberat à peccatis, *Lev*.16.*b*. Et confringit cornua peccatorum, cùm tollit vitia, & ſublimitatem. Et confringuntur cornua, arcus, ſcutum, gladius, & bellum, *m* dum mentes Deo reſiſtentium, ſuppoſito jugo humilitatis edomantur, *Pſa*.75. Et confringit aliquos tanquam vas figuli, cùm *n* dat eis contritionem, conterit in eis terrenas cupiditates: & veteris hominis lutulenta negotia, & quicquid de peccato contractum, atque inolitum eſt, *Pſa*.2. Frangere quoque vas fictile, ſuper quod immundum ceciderit, *o* eſt affligere corpus poſt peccatum per laborem pœnitentiæ, *Lev*.11.*e*. Et confringere aſcellas avium, *p* eſt conterere & affligerè carnem, & domare membra ejus, qui Deo ſacrificium eſſe cupit, *Lev*.1.*d*. Et confregit Deus vectes ferreos, cùm audacem rebellionem interna aſpiratione, cordis compunctione conterit, *Pſa*.106.

Confringit Deus portas æreas, cùm *q* tollit ignorantiam, *Iſa*.45.*a*.

Fractum far, dicitur *r* doctrina ſpiritualis, educta à cortice literæ, *Lev*.2.*d*. Et fractio panis, & explicatio ſacræ Scripturæ: & ut panes niſi franganeur, non poſſunt nutrire, nec ad multos pervenire: Ita ſacra Scriptura, niſi frangatur, & explicetur, non poteſt ad omnes pervenire, *Joan*.6.*b*. Fragmenta panis, quæ ſuperaverunt turbis, ſunt *ſ* ſublimior doctrina, & ſacratiora quædam, quæ non aſſequuntur, niſi perfectiores: Ideò fuerunt duodecim cophini, ſecundùm numerum Apoſtolorum. Multiplicantur autem panes fracti, ut doctrina communicata, *Matth*.14.*b*.16.*c*. *Marc*.6.*f*.8.*e*.54.*c*. *Luc*.9.*b*.22.*b*.24.*e* *Iſa*.58.*b*. *Thr*.4.*a*. *Acto*.2.*g*.20.*b*. Confringere ſpicas, eſt ſeparare paleam literæ à ſpiritu, *Lev*.2.*d*. Quamdiu autem lex manebat integra, non alebat turbas. Ideò frangenda fuit per Chriſtum interpretantem ipſam legem. Fragmentum etiam panis, dici poteſt *t* autoritas ſacræ Scripturæ truncata, ut afferri ſolet ab hæreticis, *Ezech*.13.*d*. Aliter autem dicitur Deus fregiſſe baculum panis Judæorum, *Lev*.16.*d*. nempe *v* cùm abſtulit ab eis intelligentiam Scripturarum, frangit quoque panem lugenti, qui eum conſolatur, *Jer*.16.*b* Confringit etiam ſibi fuſcos Jacob, *Hoſ*.10.*d*. quando vir *x* Eccleſiaſticus glebas hiſtoriæ & literæ duritiam confringit in partes & ſpiritualiter dividit: ut poſſit fruges reddere ſpiritales.

Confractæ priores tabulæ legis, deſignant *y* amiſſionem gratiæ, vel veteris legis ceſſationem, & quia confractæ ſunt, & non deletæ, deſignant Judæos à Propheticis operibus excidiſſe. Sunt autem fractæ priores tabulæ, ut fierent poſteriores, quia ceſſavit lex vetus adveniente nova, *Exo*.32.*d*.34.*a*. deſignat etiam confractio tabularum, lapſum hominis à ſtatu innocentiæ. In hac confractione ſtetit Moyſes ad placandum Deum, deſignans *z* paſſionem Chriſti, qui ſe objecit iræ Dei pro nobis, *Pſa*.105. Confringit etiam tabulas legis, qui non judicat ſecundùm rigorem legis.

Confringit Deus vectes ferreos, cùm tollit omnia fidei impedimenta, *Iſa*.45.*a*. Et confractus Bel deſignat *aa* idololatriæ ſubverſionem, *Iſa*.46.*a*. *Exo*.23.*c*.34.*b*. Et confringens grando ligna regionis Ægypti, eſt prædicatio Chriſti tollens quicquid pulchrum videbatur in erroribus gentilitatis, *Exod*.9.*f*. Ita confregit arma, hoc eſt, errorum munimenta, *Pſa*.45. *Sap*.14.*b*.15.*c*. Et confregit Reges nempe hæreſiarchas, *Pſa*.109. Confringit etiam Deus vectes ferreos, cùm *bb* Chriſtus vincit dæmones, *Pſal*.106. Et confringitur arcus peccatorum, *cc* cùm Dominus ab eorum inſidiis liberat juſtum, *Pſal*.36. Et confractus eſt malleus univerſæ terræ, cùm victus eſt diabolus à Chriſto, *Jer*.50.*d*. confringit etiam vox Domini cedros Libani, *dd* cùm per prædicatores, confutat ſenſus extollentes ſe adverſus ſcientiam Dei, *Pſ*.28. Sic confringit arbuſta cedri, *Ezech*.31.*d*. Et confringit Deus molas leonum, & cornua peccatorum, cùm tollit virtutem dæmonum, *Pſal*.57.74.

Confrin-

Marginalia (left): a Hie ſ. Iob. 30. Gre. 31. m. 3. & ſ. Ezech. ho 21. — b Au ſ. Apo ho. 11 — Ru ſ. Nah. 8. — c Gla. ſ. pſ. 31. Rup ſ. Za. 14 — d Hie. ſ. Eze. 29 38. — e Glo inter ſ. Iſa. 30. — f Gla ord ſ. 2. Mach. 10. — g Glo. & Lyr. ſ. Iſa. 19. — h Hie ſ Iſ. 10 — i Bed ſ. Ex. 12 — k Hie. & Au. ſ pſ 41. — l Ori ſ. Lev. ho 18. — m Ar ſ pſ. 74 Gr. 33 m. 29 — n Au ſ. pſ. 2. 74. Hil ſ pſa 2. — o Iſy ſ. Lev c 80. — p Ricar. de S. vict de ſcient eon, cientia. — q Caſſia lib. 5. cap. 2. — r Ori ſ Gen h 2 & ſ. Lev h 2. 4. & ſ. Mat. ca 14. — ſ Hie ſ Iſ 58. & ſ Mat 14. & ſ. Marc. 8. Aug. 1 doctr. Chriſtian. 1. b 3 9 & ſ. Ioan trac. 2. — t Hie ſ Ez. 11. — v Iſy ſ. Le. 20. — x Hie ſ Hoſ 10. — y Amb 3. de Spiritu ſ. 2. & de Noe, 13. Aug 9 in Exod 126. Ori ſ Rom. 5. — z Gre. Nyſſ. de vita Moyſis Ber ſ. Cant. ſer. 56. — aa Hie ſ. Iſ 46 — bb Arn ſ pſ. 107. — cc Ori ſ pſ 36 ho 3 & ſ ier. ho 3. — dd Baſi & Arn ſ pſ. 28.

Marginalia (right): Diſciplina. Charitas. — Rectores. Debitum. Pœna & dolores. — Repreſſio diaboli & hæreticorum. Silentium. — Diabolus & hæreſiarcha. Litera legis. — Affligere. — Liberatus Deus à peccatis. — Tollens Deus ignorantiam. Doctrina ſpiritualis. Expoſitio. — Aſſerri intelligentiam. Conſolari. — Ceſſatio veteris legis. — Lapſus à ſtatu innocentiæ. — Reprimere.

Confringit etiam capita inimicorum ſuorum, *a* cùm conterit dæmones, *Pſa.67.* Et confregit capita draconum in aquis, *b* cùm tollit imperium dæmonum non baptiſmo, *Pſal 37.* Et confringit brachia Regis Ægypti, aut Babylonis. *Ezech 38.f.* cùm adverſarii *c* nos perſequuntur, ſed opprimere nequeunt.

Confregit Deus cornu Iſrael, cùm Judæorum potentiam deſtruxit: & cum defenſionem omnem animæ peccatricis tollit, *Thren.2.a.* Et ſimulachra eorum, *d* cùm eorum confundit Principes & Doctores, *Lev.26.e.*

Deſtructio Iudæa. Non confregit Chriſtus arundinem quaſſatam: quia non deſtruxit peccatores, vel gentiles: ſed ad fidem reduxit, *Iſa.42.a. Matth.12.d.*

Servans Chriſtus peccatores. Confregit Deus dentes, cùm *f* internos ſenſus carnalibus vacantes afflictione conterit, ut reducantur ad ſpiritualia, *Thren.3.b.* Quod de Prædicatoribus dici poteſt.

Conterens Deus ſen. in internos. Frangit iram Dei reſponſio mollis, cùm verba pœnitentis veniam à Deo impetrant, *Prov.15.a.* ubi frangere, eſt pacificare.

Pacificare. Potentes converſi. Conterentes infideles. Diſponere corda. Confringit Rhinoceros, glebas poſt Deum, *Job 39.b.* cùm *g* ingreſſus Deus mentem cujuslibet elatæ poteſtatis, non ſolum eam ſibi ſubditam reddit, ſed etiam ad conterendos fidei hoſtes eam exercet: ut potentes hujus ſæculi divinæ formidinis loris ligati, non ſolùm in Deo credentes permaneant, ſed etiam pro eo alieni cordis duritiam zelantes frangant. Item cum Eccleſia ad pravorum ſubditorum frangendam duritiem, quia propria virtute non ſufficit, terreni Principis opitulationem quærit: ut ipſe ſuperjacentes glebas conterat, quas Eccleſiarum humilitas quaſi planities vallium portat. Deſignatur etiam Paulus, qui revincebat & confundebat Judæos, qui legem ſervari debere contendebant cum Evangelio. Confringit Jacob ſulcos, *h* cum fideles ex gentibus diſponunt terram cordis ſui, ut in eis fructificet verbum Dei, *Hoſ.10.d.*

Prædicatores. Verecundia. Fragmen mali punici, *Cant.4.b.* deſignat *i* Prædicatores, qui dum ſe in divino ſervitio cæteris fortius affligunt, dum omnia mundana contemnunt, dum voluntates ſuas abnegant, & vitia ſua mortificant: dum ſeipſos humiliant, & cæteros extollunt: dum per exempla cæteros nutriunt, quaſi fracti, & aperti ſe cibos offerunt. Deſignat etiam *k* in Virgine Maria verecundiam ob ruborem.

Mori. Confringi rotam ſuper ciſternam, eſt *l* hominem mori, *Eccl.12.c.*

Frenari affectus. Confringit mare fluctus ſuos in terminis, quos poſuit illis Deus, *Job 38.b.* quum *m* impetus affectuum & cogitationum non perveniunt ad tranſgreſſionem præceptorum. Fracta etiam unda relinquitur, *n* quia victa nequitia, per cogitationem ſui cordis accuſatur: & quaſi ipſam vim, quam intulerat recipit: quia de pravitate, quam geſſerat, reatus ſui ſtimulos ſentit.

Frangi carnale deſiderium. Fractum alabaſtrum, deſignare poteſt carnale deſiderium: quod frangitur ad caput, ex quo totum corpus compactum eſt, *o* cùm alliditur ad petram, Chriſtum, *Mar.14.a.*

Corpora Martyrum. Fractæ lagenæ militum Gedeonis, deſignant *p* corpora Martyrum conterita à perſecutoribus, *Jud 7.f.*

Humiliari. Confringere aſcellas avium, eſt *q* virtutem in infirmitate deprimere, nec de virtutibus gloriari, *Lev.1 d.*

Non benè operari. Fracto pede, vel manu, eſt *r* qui viam Dei pergere omnimodò non valet: atque à bonis actibus funditus exors vacat, quatenus hæc non ut claudus ſaltem cum infirmitate teneat, ſed ab his omni modo alienus exiſtat. Fractus eſt etiam pes in ſuperbo: fracta verò manus in avaro, *Lev.21.d 22.c.*

Inducens dæmones in peccatum. Effringunt dæmones, aut mali bonorum fores, cùm per vim tentationum eos in peccatum inducunt. quas tamen fores Sodomitæ non fregerunt in domo Loth, ſed prope, *Gen.19.c.* Et effringit fur domum, *ſ* cùm hæreticus, vel diabolus corrumpit animam, & membra Eccleſiæ, *Exod.22.a.* dicuntur etiam confringere pauperes, *Amos 4.a.* Et confracti ſunt decepti ab hæreticis, & qui propter peccata nequeunt benè operari: & timidi, qui deficiunt in tentationibus, *Iſa.58.a.b.61.a. Luc.4.c. Ezec.34.a.*

Decidere in fide. Et frangi paxillum, eſt cadere aliquos à fide Chriſti, *Iſa.22.g.* Et fractæ mammæ dicuntur, cùm anima eſt multis vitiis, & idolorum cultu polluta, *Ezech.23.a.*

Tolli errores. Confringuntur ſimulachra, *t* cùm quæ hæretici ſuo finxerunt animo, tolluntur, *Ezech.6.f.* Et fractus judicio Ephaim, deſignat hæreticos errantes, *Hoſ.5.c.* fragmenta etiam lagenæ, dici poſſunt dogmata hæreticorum, *Iſa.30.d.*

Abſciſſi Chriſto. Fracti rami, dicuntur abſciſſi à Chriſto per incredulitatem, *Rom.11.c.*

Sequi idola & errores. Confregit jugum Dei Hieruſalem, *v* cum relicto fœdere Dei, ſequuta eſt idola, & cùm anima ſincera fide relicta, ſe Philoſophorum & hæreticorum proſternit erroribus, *Jer.2.d.* Et confregerunt optimates jugum legis grave, non eam ſervantes: & Principes Eccleſiæ jugum Chriſti, *Jer.15.b.*

Amiſſio regni Iudæorum. Fracta cervice moriens Eli, deſignat *x* amiſſam regni Judæorum potentiam, ob perfidiam Principum Judæorum, *1.Reg.4.d.* Fractura autem Hieruſalem inſanabilis, eſt ultima ejus deſtructio, *Jer.30.d.*

Diſſolvere inſidias. Confringitur arcus pravorum, *y* cùm eorum inſidiæ fruſtrantur, *Pſa.36.* Et confringetur brachium excelſum, cùm *z* Antichriſtus perdetur, *Iob 38.b.*

Punire. Confringere vas fictile, *aa* eſt perdere peccatores, ac punire, *Lev.6.d.15.b.* Et confringi terram eſt puniri peccatores, *Iſa.24.d.* Confringens quoque turbo, eſt *bb* diſperdens tribulatio, aut punitio. *Iſa.28.a.* Sic confringet Deus tanquam vas figuli peccatores, *cc* in morte, aut in judicio, *Pſal.2.* Et fragmenta calicis, dicuntur extrema ſupplicia, *Ezech.23.*

a Aug & Hi. ſ pſ 67. b Aug ſ pſ 73 Aug pſ. 67. c Hie ſ Ez. 38 d Iſy. Le. 26. e Hil ſ. Matt. Can. 12. f Glo int. ſup. Thren. 5. g Gre. 31 m. 4.14. h Ru ſ Ho. 10 i Gre ſ. Ca. 4. k Ru ſ. Ca. 4. l Hie ſ. Ec. 12. m Hie ſ Iob. 38. n Gr. 28. m. 16. o Hie ſup. Marc 14. p Au q in Iu. 49. Gr 30 mo. 33. q Ru. ſ ſu. Lev 7. r Gr. 1. paſt 11 Iſ. ſ Le. 21 22. ſ Ori ſ. Matt. hom. 31. Hie ſ Iſa. 18. 58. & ſup. Amos. Pr. ſ Lu. b. 32. Au de paſt. 3. Cyr. 7 ſ Io. 5. Hie ſ Ezech. 21 24. Ori ſ Ca. b. 2. t Hie ſ Ez. 6. & ſ. Hoſ 5. v Hie ſ. Ie 25. x Gr ſ 1. Re 4 y Au ſ pſ 36. z Gr. 29. m. 2 aa Iſy. Lev 6. bb Hi ſ. Iſ 28: & ſ Ezec. 23. cc Hil ſ. pſ 2.

Frater, Germanus, Soror.

FRATRES, & ſorores, ſunt eodem patre ac matre geniti: vel etiam eodem patre ſolum, aut eadem matre, & quoniam multam important conjunctionem, iis aptantur, quæ conjunguntur vel amore, vel ſimilitudine vel origine: ut amici, cognati, ſeu conſanguinei, & conſobrini, ac ſocii.

Proximus. Fratres ſunt omnes, *dd* quos rationaliter naturæ quidam uterus effudit, & ejuſdem matris generatio copulavit: eadem enim natura omnium mater eſt hominum: & ideò fratres ſumus omnes, una atque eadem matre generati, cognationiſque eodem jure devincti. Ideoque & Dominus fratrem appellavit & eum, à quo ſanguis fratris exquiritur, ſignificans magis ab his periculum pertimeſcendum, qui fraterno ſibi jure ſociantur, *Geneſ 9 a.* Sic generaliter fratres ſunt *ee* proximi, *Ezechiel. 38.g. Zach.7.c.*

Fideles. Fratres dicuntur peculiarius omnes *ff* filii Chriſti & Eccleſiæ, *Pſal. 121.132.* Et frater abſolutè dicitur quilibet fidelis, *1. Cor.6.b.7.b. Matth.12 a.* Et frater, de cujus manu requiritur ſanguis, eſt fidelis ſcandalizans alium fidelem, *Gen.9.a. Ier.21.f. Hoſ.12 a. Zach.7.c.*

dd Am de No 16. ee Hie ſ Ez. 38. ff Ar. ſ pſ 17. Au. 1 ſ domi. in mon. Ori. ſ pſ 36. ho. 9 Hie ſ Hoſ. 12. & ſ Zach. 7.

Frater Saræ dictus Abraham, *Gen.20.c.10.a.* deſignat *a* Chriſtum qui appellat Eccleſiam ſororem ſuam, quæ eſt ſoror manifeſta: uxor verò occulta. quia occultum eſt, quomodo anima verbo Dei copuletur. Et ipſa ſoror Abrahæ, dici poteſt *b* ſapientia, quæ aliis communicatur, ut Sara. Poteſt etiam deſignare bona eccleſiæ. Ipſe quoque Chriſtus eſt frater defunctus ſine liberis, qui electorum ſuorum adhuc numerum non implevit: cujus ſemen ſuſcitat prædicator, qui aliquos convertit ad fidem. Frater autem nolens accipere ejus uxorem, eſt, *c* qui non vult animarum curam ſuſcipere, *Deu.25.b.* Ipſum autem appellat fratrem ſponſa, *Can.8.a.* quia eſt in eadem natura.

Frater Moyſis Aaron, deſignat Chriſtum fratrem legis, *Exod 4.d.28 a.* Et ut Aaron erat interpres Moyſis, deſignat *d* ſermonem interpretantem mentem: cujus dicitur frater propter propinquitatem cum mente. Et frater non redimens eſt *e* Moyſes, hoc eſt, lex: quia lex non potuit redimere, ſed homo, hoc eſt Chriſtus, *Pſal.48.* Fratres quoque ſunt lex & Evangelium de quibus dicitur, *Prov.18.c.* Frater fratrem adjuvans, quaſi civitas firma. Et fratres ſimul habitantes, ſunt ſermo legis, & ſermo evangelicus quos una peperit mater ſapientia, *Deu.25.b.*

Fratres Joſeph ſimul paſcentes, ſunt Apoſtoli, & prædicatores *f* fratres Chriſti: & etiam omnes ſancti. Fratrem enim Chriſti facit virtus, *Gen.37.c.42.b.47.a.49.d. Matt.12.d.28.c. Mar.3.d. Luc.8.c. Ioa.20.d. Pſa.32.51.68.* Fratres etiam Judæ, ſunt Apoſtoli fratres Chriſti: vel etiam angeli laudantes Chriſtū, *Ge.49.b.* Et fratres ſacerdotis magni, ſunt Apoſtoli, & patres antiqui, fratres Chriſti, *Lev.21.b.* Eoſdem deſignant fratres filiorū Joſeph, *Gen.48.b. Gal.1.d. Mich.5.a.* Et fratres & ſorores Job, ſunt omnes fideles fratres Chriſti, *Iob.42.c.* Apoſtoli etiam & prædicatores ſunt, qui ſuſcitant ſemen fratris prædicando, & convertendo, *Deut.25.b.* Et fratres Dinæ, duo ſunt prædicatores impugnantes eos, qui animas in peccatum inducunt, *Gen.34.d.* Ipſi quoq; diſcipuli fratres dicuntur prædicatorum, ut Paulus paſſim diſcipulos appellat fratres. fratres Gedeonis, ſunt Apoſtoli, fratres Chriſti, *Iud.8.d.*

Fratres ſacerdotum Levitæ, deſignant miniſtros Eccleſiæ, conjunctos ſacerdotibus in eodem miniſterio, *Lev.10.a.* fratres quoque ſacerdotum Nadab, & Abihu, ſunt hæretici, de quibus dicitur, *1 Ioa.2.c.* De nobis exierunt, ſed non erant ex nobis.

Fratres angelorum, quorum accuſator eſt diabolus, ſunt *g* viri juſti, *Apoc.12.e.*

Fratres ſunt Jacob, & Eſau, hoc eſt, *h* virtus & vitia: quæ ex eodem patre, corde videlicet, aut libero arbitrio generantur, *Mala.1.a.*

Fratres Iſraël, è regione quorum dicitur figere tabernacula, ſunt *i* Chriſtiani, quibus adverſantur Judæi, *Gen.16.d.66.f.* Et fratres Jacob, quorum ipſe fit Dominus, ſunt Judæi, vel hæretici, quorum fit dominus populus Chriſtianus, *Gen.27.d.32.a. Amos.1.c. Abdi.c.* fratres etiam Joſeph dicuntur Judæi, & Phariſæi invidentes Chriſto, & ipſe Judas vendens Chriſtum, ſicut fratres vendiderunt Joſeph, *Gen.37.c.42.b.45.a.* Fratres etiam Moyſes, ſunt Judæ fratres Chriſti, *Exod.2.b. Pſal.68.* Fratres etiam Jephte, qui ipſum ejecerunt, ſunt Judæi, & Scribæ & Phariſæi, qui ejecerunt Chriſtum, *Judith.11.a.* Et fratres Job: ſunt Judæi fratres Chriſti, *Iob.19.b.42.c.* Et fratres, qui pugnaverunt adverſus Chriſtum ſunt Judæi, *Cant.1.b. Ier.12 b.* Et ipſe Chriſtus eſt frater Judæorum, quem ipſi deſpexerunt, *Mal.2.c.* de manu horum fratrum requirit ſanguinem Chriſti Deus, *Gen.9.a.* Et fratres Chriſti foris ſtantes, ſunt Judæi non ingredientes Eccleſiam, nec credentes in eum, *Matth.23.d. Joan.7.a.* Et frater peccans dicitur populus Judaicus, *Matth.18.b.* fratres etiam David, quos ipſe quærebat, *1.Reg.17.c.* ſunt Judæi, ad quos miſſus eſt Chriſtus: & peculiariter frater major, qui reprehendebat David, quod relictis ovibus veniſſet ad eos.

Fratres Simeon, & Levi, deſignare poſſunt *y* ſacerdotes, Scribas & Phariſæos conjurantes in necem Chriſti: unde dicuntur vaſa iniquitatis pugnantia, *Gen.34.d.40.b.* ſignificant etiam eos, qui in malo concurrunt.

Fratres Cain & Abel, deſignare poſſunt duos populos eodem ortos principio, quorum alter eſt bonus, alter verò malus, *Gen.4 a.* Et fratres Abraham & Loth, deſignant Chriſtianos & Judæos, *Gen.13.b.* Et frater Abrahæ, dicitur gentilis populus veniens ad fidem. Et frater ſenior invidus, eſt *l* populus Judaicus: junior verò, populus gentilis, *Luc.15.f.*

Frater Abrahæ eſt Loth, deſignans *m* rationem, vel intellectum fratrem fidei per quam liberatur ab errore, *Gen.13.b.14.b.* ſunt etiam fratres anima, & caro, concurrentes ad unius hominis conſtitutionē.

Frater Rebeccæ Laban, deſignat *n* carneles conjunctos ſpiritualibus: vel charitatem vitæ conjunctam patientiæ, *Gen.24.d.* Eadem autem Rebecca dicta eſt ſoror Iſaac, deſignans diſcipulos Chriſti abſconditos, conjugalem conjunctionem non oſtendentes, *Gen.26.b.*

Fratres Laban, dici poſſunt *o* faventes mundo, ſeu amatores mundi, *Gen.31.e.*

Frater draconum dictus Job, deſignat *p* bonos in eccleſia, qui cum malitioſis & perverſis benè ſe habent in hoc mundo, *Job.30.d.*

Fratres ſeptem, qui habuerunt unam uxorem, è qua non ſuſceperunt liberos, ſunt *q* viri in ſeptem ætatibus mundi, qui mortui ſunt ſine bonis operibus, *Matth.22.e.*

Frater minimus inter filios Jacob, qui erat Benjamin, deſignare poteſt *r* humilitatem, ſine qua non debent apparere coram Joſeph, hoc eſt, coram Chriſto, *Gen.42.c.43.a.* Deſignat etiam Paulum de tribu Benjamin, qui dicebat ſe minimum Apoſtolorum.

Frater occidendus, deſignare poteſt *ſ* proximum peccatorem corripiendum, ut moriantur vitia per emendationem, *Exod.32.f.* vel deſignat *t* corpus proprium caſtigandum, & rationi ſubijciendum.

Frater habens tertium locum in hæreditate dicitur, *v* qui habet opera per imitationem facta, *Nu.27.b.* frater autem patris habens quartum locum in hæreditate, eſt qui benè operatur ex veterum traditione & conſuetudine.

Frater Herodis, cujus ille accepit uxorem, dici poteſt *x* gentilis populus *Matth.14.b.*

Frater Tyri dicuntur *y* filii Iſraël propter amicitiam, quæ fuerit in Hiram & Salomonem, *Amos.1.c.*

Sorores Lia, & Rachel, deſignare ſolent *z* duas vitas, activam & contemplativam, ab eodem patre Deo ortas, & inſtitutas, *Gen.29.c.* Idem ſignificant Sorores Maria & Martha, *Luc.10.g.*

Soror dicta eſt ſponſa: quia in conjunctione ſpirituali ſunt ſicut angeli, *Cant.4.e.5.a.* Soror autem parvula

a Ori. ſ. Gen. hom. 6. b Amb. 1. de Abra. 4. An. 32. cont. Fauſ. 10. c Bed. ſ. Ge. 20. b. 6. 1. poſt 5 Ru. ſ. Ca. 7. d Phil. quod deterior potiori inſidiatur. e Hie. ſ. pſ. 48 ſ. Lev. 10 Baſi. ſ. pſ. 48. f Ori. ſ. Matt. hom. 20. Aug. ep. 110. & ſ. pſ. 44. Orig. ſ. Gen. hom. 17. & ſ. Lev. hom. 12. & ſ. Ez. ho. 9. Amb. de bono mortis. Barnar. Hie. ſ. Gal. 1. & ſ. Mi. 5. & ſ. Iob. 42. Ber. ſ. in feſto Petri & Pauli 5. Iſy. ſ. Lev. 21. Bed. ſ. Ge. 54. Rup. ſ. Ho. 10. g Au. ſ. Apo. hom. 9. h Hie. ſ. Ma. 1. i Hie. ad Damaſum q. 3. & ſ. Amos. 1. Aug. 16. civit. Dei 17. Ter. adverſus Iuda. & de carne Chriſti. Au. q. in Iud. 43. Hil. ſ. Matth. can. 12. 18. & pſ. 68. Hie. ſ. Ier. 18. & ſ. Mala. 1. & ſ. Matt. 12. k Chry. ſ. Ge. hom. 41. Gre. 14. mor. 21. & 35. m. 9. Cyr. 4. ſerm. Ioan. 13. Aug. ſer. 197. Bed. ſ. Ge. 34. l Am. ſ. Lu. 15. m Am. de Abra. 6. n Philip. de prof. o Glo. ord. ſu. Gen. 31. p Glo. 20. mor. 19. q Aug. 19. in evang. 17. r Amb. de Ioſeph 10. ſ Amb. de Elia 2. t Pin. de temulen. & de profugis. v Ori. ſ. Nu. hom. x Hil. ſupr. Mat. h. Can. 14.

y Hie. ſ. Amos 1. z Glo. ord. ſ. Gen. 29. aa Am. de Iſaac. 4. Gre. ſ. Can. 8.

Chriſtus. Eccleſia. Prædicator. Chriſtus. Lex. Sermo. Lex, & evangelium. Apoſtoli & prædicatores. Sancti. Angeli. Antiqui patres. Fideles. Diſcipuli. Miniſtri eccleſiæ. Hæretici. Iuſti. Virtus & vitium. Chriſtiani. Iudæi. Iudæi. Scribæ & Phariſæi. Sacerdotes & Scribæ. Duo populi. Ratio. Anima & caro. Carneles. Charitas vitæ. Diſcipuli Chriſti. Faventes mundo. Boni. Non benè operantes. Humilitas. Paulus Apoſtolus. Peccator corripiendus. Corpus proprium. Imitator bonorum. Gentilis populus. Activa, & contemplativa vita. Eccleſia.

Parvula erat Eccleſia, cùm in ſolis Apoſtolis exiſtebat. *Can.8.c.* Et ſorores Lazari orantes Chriſtum pro ſuſcitatione Lazari, ſunt *a* Eccleſiæ orantes pro peccatoribus, *Joan.11.e.* Soror etiam Chriſti dicitur omnis qui facit ejus voluntatem, *Matth.12.d. Marc.3.d.* — *a Cy.7.ſ.Io.*

Infirmiores in Eccleſia. Virtutes Theologicæ. Sorores filiorum Job, deſignant *b* infirmiores in Eccleſia, *Job 1.a.* vel ſunt tres virtutes Theologicæ, quæ junguntur virtutibus, & donis Spiritus ſancti. — *b Gre.1.mor. ca.33.*

Judæi. Soror Moyſis Maria, & etiam ſoror Aaron, ſecundùm quod deſiderabat eventum circa Moyſen, deſignat *c* Judæos non nutrientes Moyſen, ſed cuſtodientes, *Exod.2.a.15.c.* — *c Bed.ſ.Ex.2.*

Hæretici, & gentiles. Soror major Hieruſalem dicta eſt Samaria. *Ezec.16.f.23.a.* quia *d* ejus iniquitatem imitata eſt Hieruſalem. Soror verò minor dicta eſt Sodoma, quæ refertur ad gentium turbam: & ambæ poſſunt deſignare hæreticos & gentiles. Sorores etiam dicuntur Iſrael, & Juda, qui de eadem erant ſtirpe: & quia in eiſdem verſabantur peccatis, *Jer.3.c.* — *d Th.ſ.Ez.16. Ori.ſ.Ez.h.9.*

Fratruelis.

Chriſtus. FRATRUELES, dicuntur filii fratrum: & *e* Chriſtus dicitur fratruelis Eccleſiæ, ut filius ſynagogæ ſororis Eccleſiæ: Et ſponſus ejuſdem Eccleſiæ, cujus dicitur Fratruelis. — *e Ori.ſ. Can. hom.2. Eu.q.in Ca.*

Fraus, Fraudare, quære dolus.

Fremere, Infremere.

Comminatio divina. FREMERE, eſt ſonitum edere, qualis fit à fluctibus maris: & ſumitur pro murmurationis voce, quaſi inarticulata, cum quadam indignatione prolata.

Fremitus pœnitentium. Fremitus Dei *f* divinam comminationem adverſus peccantes deſignat, *Hab.3.c.* — *f Hi.ſ.Ha.*

Infremens Chriſtus ſpiritu in Lazari ſuſcitatione, *Joa.11.d.* Innuit *g* debere gravem peccatorem fremere per dolorem pœnitentiæ. Et ſecundus ejus fremitus, eſt comminatio in incredulitatem Judæorũ. vel primus fremitus cum turbatione, eſt paſſionis ejus, ſecundus ſine turbatione, erit in judicio. — *g Au.ſ.Joan. tract.49. Cyril 7.ſ.Io.an.22. Rup.10.ſ.Ioa.*

Prædicator. Fremens equus eſt *h* Prædicator minis & terroribus inferni convertens peccatores, *Job 39.c. Jer.8.f. 49.a. Hab.3.c. Joan.11.e.* — *h Gre.31 mo. 25.*

Perſequentes Chriſtum. Fremuerunt gentes, hoc eſt, gentiles, *i* fidem Chriſti perſequentes. Et milites incondita voce Chriſtum blaſphemantes. ipſum ſpinis coronando, *Pſa.2.* dicitur etiam de Judæis. — *i Arn.& Hi. ſ.pſ.2.*

Obſidio Hieruſalem. Fremitus & clamor erat in civitate Hieruſalem, *k* quando obſidebatur à Romanis, *Iſa.66.c.* — *k Hie.ſ.Iſ.66*

Invidia diaboli & ſuorum. Fremitus malorum, aut leonis in bonos, *l* eſt indignatio & invidia diaboli & membrorum ejus, & impetus tentationis in bonos, *Pſa.111.3.Reg.21.a. Job 16.b.Prov.19.b.Eccl.13.a. Thren.2.a. Mar.14.a.* Eoſdem deſignat fremens equus, *Job 39.c.Hab.3.a.* — *l Gr.13.mo.5. Hie.ſ.Hab.3.*

Frendere.

FRENDERE, eſt aliquid frangere, quaſi molendo. Et hinc frendere dicitur, *m* qui per iracundiam concuſſis & ſtrictis dentibus, vocem emittit. Sic frendebant Judæi adverſus Chriſtum, *Pſalm.34.* Et frendebant dæmones & perſecutores adverſus fideles: Vel etiam exequentes iram adverſus peccantes, *Iſa.5.g.* — *m Gl.in.ſu. Iſ.14.*

Frequentare, Frequens, Percrebeſcere.

Gentiles. FREQUENTARE, eſt frequenter adire, aut ſæpè aliquid agere, ac repetere. Percrebeſcere autem dicitur, quod divulgatur, ac majus fit, quaſi multum frequens.

Dæmones & hæretici. Frequentes populi, in bonum, *n* erant gentiles ad fidem venientes, *Iſa.13.a. Heb.12.f.* — *n Hie.ſ.Iſ.13.*

Prædicatio Chriſti apud Judæos. Frequentes autem populi in malum, ſunt *o* dæmones & hæretici adverſus fideles inſurgentes, *Iſa.13.a.* Et urbs frequens eſt hæreticorum, propter multitudinem ſectantium: quibus latam viam oſtendunt, *Iſa.22.a. Num.16.d. Neh.4.a.* — *o Hier.ſ.Iſ.22.*

Inquietudo vitæ activæ. Frequenter veniens Jeſus cum diſcipulis in hortum, *Joan.18.a.* Poteſt ſignificare frequentationem ejus prædicando in Judæa: ubi tamen captus eſt. Idem poteſt deſignare frequens tranſitus Eliſæi per domum mulieris Sunamitidis, *4.Reg.4.b.*

Frequentes laudes Dei. Frequens miniſterium Marthæ, *p* denotat vitæ activæ inquietudinem, *Luc.10.g.* — *p Glo.ord.ſu. Luc.10.*

Affectus gentilium. Frequentare canticum, eſt ſolicitare laudes Dei, *Iſa.38.d. 2.Par.30.d.2.Mach.1.b.*

Frequenter cadens lunaticus in ignem, & in aquam, *Marc.9.c.* varios *q* affectus gentilis populi, quibus agebatur à diabolo: & diverſos cultus idololatriæ deſignat. — *q Glo.ord.ſu. Mar.9.*

Fretum, vide Mare.

Fricare, Confricare, Defricare.

FRICARE, eſt manus per aliquam partem quaſi terendo ducere.

Tractare doctrinam. Confricantes diſcipuli ſpicas, *Luc.6.c.* ſunt *r* tractantes doctrinam, ad veritatem eruendam. Item mortificantes membra ſua, ut fructum inde bonorum operum colligant: ſicut etiam fricare vas æneum, *ſ* eſt affligere corpus per pœnitentiam, *Luc.16.d.* Confricabant etiam diſcipuli ſpicas, *t* quando diſcutiebant converſorum opera: quorum profectu ſe alebant. — *r Au.1.de Hi. r Ba.1.22 & 11. q.10 Evan. ſ Hyſ. Lev. t Am.ſ.Lu.6*

Frigere, Frixus.

FRIGERE, eſt torrere, ut fit in ſartagine.

Fides probata. Frixum ſacrificium, *v* dici poteſt fides igne tentationis probata: & voluntas fervens igne Spiritus ſancti, *Lev.6.c.* Sic erat frixus ille, de quo dicitur, *Pſa 164.* Eloquium Domini inflammavit eum. — *v Amb.s.de Cai. 6.*

Zelus Prædicatoris. Frixa ſimila oleo, deſignat zelum *x* prædicatoris cum ſuavitate miſericordiæ, *Lev.6.c.2.Reg.6.d.1.Paral.16.a.* — *x Gr.ſ.Eze. hom.11.*

Diabolus affligens malos. Frigens Rex Babylonis pſeudoprophetas, deſignat *y* diabolum frigentem in peccatis eos, qui loquuntur mendacium, & adulterantes. *Jer.29.e.* Et omnes adulterantes dicuntur quaſi clibanus ſuccenſus à coquente, *Hoſ.7.a.* — *y Hie.ſ.Jer.29.*

Frigus, Frigidus, Frigere, Refrigerare, Refrigerium.

FRIGUS, eſt una ex quatuor qualitatibus elementorum, calori contraria. Refrigere autem eſt, frigus inducere: & interdum ſublevare & recreare: unde refrigerium ſublevatio, & quaſi recreatio mentis, vel corporis.

Frigus ferè in malum ſumitur, ut fervor in bonum: & frigida omnia adtribuuntur *a* diabolo: ut boreas ſeu aquilo, & aquæ frigidæ, & ſerpens, & multa alia. Et frigida ciſterna, eſt iniquitas, *Jer.6.f.* Et frigus erat, cùm teneretur Chriſtus, & negaret Petrus, deſignans charitatis extinctionem, & tribulationem, & tentationem, & timorem, *Matt.24.b. Lu.22.f. Gen.8.d. Deut.28.b. Job 24.b. Pſal. 147.* Et frigus, quod oritur ab arcturo, eſt poteſtas, & perſecutio à dæmonibus & ſimilibus orta adverſus fideles, *Iob 37.b. Prov.20.a.25.b.27.c. Eccl.43.c. Nah.3.d. Zach.14.a.c.* Deſignatur etiam per frigora nivis, pœna inferni, ubi erit ſtridor dentium, *Prov.31.c.*

Frigidus dicitur infidelis, *Apoc.3.d.* Et cùm Deus abominetur tepidum, frigidum tamen non videtur abhorrere: quia facilius convertitur, quàm tepidus: amat tamen calidum.

Frigus interdum poteſt deſiderium deſignare, & ſunt, quibus non eſt operimentum in frigore, nempe qui *c* prava habent deſideria ſine bonorum operum veſtimento, *Iob 24.b.*

Frigus etiam eſt *d* torpor pigritiæ ad benè operandum: ut propter frigus piger arare noluit, *Proverb.20.a.*

Frigida aqua, interdum in bonum ſumitur: ut refrigerat laſſos, aut ſitientes, *Prov.25.d.* Et ſignificat conſolationes, *e* refrigeria, quæ dantur mœrentibus, aut indigentibus. Refrigerari autem dicitur Deus, cùm reficitur laſſus: quia ipſe dicturus eſt. Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis, *Iſa.28.e.*

Refrigerium, in quod educit Deus ſuos, erit *f* beatitudo in reſurrectione, *Pſa.65.*

Frigoris dies, dici poteſt *g* dies judicii, *Prov.25.c.* Amittit pallium in die frigoris.

a Ori. 8 per. 8. Hier. ſ. Iere. 6. & ſ. Nah. 3. Am. ſ. Lu. 12. & de Noe. 23. Gr. 16 m. 13. & 17 m. 20. Euc. q. in pſa. Bed. ſ. Pro. 31. — b Am. ſ. pſa. 118. ſ. 2. Hie. epi. par. ſpec. — c Gr. 16. m. 24. — d Be. ſ. Pro. 20. — e Be. ſ. Pro. 25. — f Hil. ſ. pſ. 65. — g Be. ſ. Pro. 25.

Diabolus. Iniquitas. Charitatis extinctio. Tribulatio. Tentatio. Timor. Pœna inferni. Infidelis. Deſiderium. Torpor. Conſolationes. Opera miſericordia. Beatitudo. Dies judicii.

Frondere, Frondes, vide Folium.

Frons.

FRONS, eſt ea pars faciei, quæ eſt ſupra ſupercilia, & inter tempora. Et in ea maximè lucet verecundia: unde impudentes, frontem perfricuiſſe dicuntur.

Frons veſtibuli domus Domini, habens duos cubitos, deſignat *h* notitiam utriuſque teſtamenti: vel literæ & ſpiritus: vel deſignat meritum vitæ præſentis, per duo præcepta charitatis. Et frontes thalamorum, ſunt miracula & exempla Sanctorum veteris & novi teſtamenti: quæ nobis virtutis lumen præbent: vel ſunt opera, quæ exterius videntur: ut prædicatio, eleemoſyna, &c. *Ezech.40.b.*

Frontes portarum gazophilaciorum, ſunt *i* verba & opera prædicatorum: in quibus eos foris agnoſcimus, quales apud ſe intrinſecus vivant, *Ezech.40.e.*

Frons templi habens ſex cubitos, deſignat *k* cognitionem creaturarum, per quam devenitur in cognitionem templi, vel Dei, *Ezec.41.a.*

Frons ſacerdotis, ubi ponitur lamina continens nomen Dei, deſignare poteſt *l* manifeſtationem cordis, *Exo.28.b. Lev.8.b.* deſignat etiam confeſſionem oris & operis, quæ debet eſſe in fidelibus, *Apoc.7.c.*

In fronte cadentes capilli deſignant manifeſtationem gloriæ virtutum. *Lev.13.f.*

In fronte percuſſus eſt Goliath, deſignans *m* eos percuti ac perire, qui non ſunt muniti ſigno crucis: ubi frons mentem ſignificare poteſt, ibi fit ſignum in bonum, aut in malum, *1. Reg.17.f. Iſa.13.d. Ezec.9.b. Apoc.7.a.13.d.17.a.22.a.* Hæc eſt frons Oziæ leproſa, *2. Par.26.d.*

Frons ænea facta eſt Iſraeli, & frons attrita, *n* quia non erubeſcebant à facie Dei, *Iſa.48.a.* Et frons meretricis eſt in hæreticis, *o* qui gloriantur in erroribus, *Iſa.3.d. Ier.3.b. Apoc.17.*

Frons exercitus, *Ioſ.8.b. Iud.3.d.* eſt principium exercitus.

h Hie. ſ. Eze. 40. Gr. ſ. Eze. ho. 16. 17. — i Gr. ſ. Eze. b. — k Hi. ſ. Ez. 41. — l Glo. ord. ſu. Exod. 28. — m Am. ſ. 88. — n Glo. int. ſup. Iſa. 48. — o Rup. 10. ſ. Apo.

Mores. Miracula Sanctorum. Verba & opera prædicatorum. Cognitio creaturarum. Manifeſtatio cordis. Confeſſio oris & operis. Manifeſtatio virtutum. Mens. Contumacia. Principium. Conjunctio Chriſti cum Eccleſia. Delectari adulatione.

Frui, Perfrui.

FRUI, eſt quaſi delectationem & fructum de aliqua re capere. fruimur autem bonis, ſive his, quæ putamus bona, *Eccl. 2.a.5.d.7.b. Sap.2.b. Prov.7.c.*

Fruens Judas concubitu Thamar, *Gen.38.d.* deſignat *p* conjunctionem Chriſti cum Eccleſia ex gentibus.

Perfrui odore Thimiamatis, *Exod.30.d.* eſt *q* delectari laudibus, quæ ſoli Deo debentur.

p Glo. ord. ſu. Gen. 38. — q Glo. ord. ſu. Exod. 30.

Fructus, Fructificare, Fructuoſus, Infructuoſus.
Fruges, Pomum, Pomiferum.

FRUCTUS dicitur à fruendo, eſtque illud quod ultimo ab arboribus, & fundis percipitur. Daturque fructus bonus, & malus: & fructus maturi, & acerbi. Et per metaphoram fructus dicitur utilitas, quæ ab aliqua re percipitur. Fruges autem generaliter dicuntur, quæcunque ex fructu terræ in alimoniam vertimus: ut frumentum, & legumina, &c. videnturque fruges dici, quando nondum ad perfectionem venerunt. Et filii, dicuntur fructus ventris.

Fructus terræ, quem dicitur terra noſtra dediſſe, *r* eſt Chriſtus ab utero virginali ortus, *Pſalm. 66.* Qui dicitur fructus ventris, *Pſal.136. Luc.1.e.* Ipſe eſt fructus arboris pulcherrimæ, *Lev.23.g.* Et fructus dulcis ab arbore amara productus eſt *ſ* Chriſtus, & ejus lex quæ in lege veteri continetur. A lege enim contrahimus culpam: ab Evangelio medicinam. A lege ſentimus punientem juſtitiam: à Chriſto autem & Evangelio gratiam & miſericordiam. A lege delictum ab Evangelio, unde delictum condonetur. Per legem omnes tanquam oves erravimus: per Chriſtum, qui eſt via, veritas, & vita, diriguntur pedes noſtri in viam pacis. A lege, unde iniquitates noſtræ ſicut onus grave graventur ſuper nos: in Chriſto vero poſuit Pater iniquitates omnium noſtrum. Per legem vulneratur, & infirmatur anima: Chriſti autem livore ſanati ſumus. Dicitur etiam Chriſtus fructus, *t* quia eſt merces fidelium. Et fructus vineæ *s* eſt Chriſtus ortus è populo ſynagogæ, *Cant.8.d.*

Poma etiam ſignificare poſſunt incarnationis myſteria prophetata. Et naves poma portantes, erant antiqui *v* Patres, qui divinæ incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore poſiti ſunt, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione detulerunt, *Iob 9.c.* Sunt etiam mandati ſermones, & conceſſa facultas operis, & naturæ indita intelligentia Conditoris.

r Ter. adver. Iudæos. Ar. ſ. pſa. 66. Iſy. ſ. Lev. 23. ſ Geor. Vene. Can. 1. to. 4. cap. 8. Eu. q. in pſal. t Gre. ſ. Ca. 8. — v Gr. m. 12. 14.

Chriſtus. Incarnatio Chriſti.

Fructus

Dona ſpiritus ſancti. Corpus ſpiritale. Immortalitas. Fœlicitas æterna.

Fructus ligni, hoc eſt, crucis Chriſti, ſunt dona *a* Spiritus Sancti, *Joel* 2.*e*. Et fructus palmæ, ſunt fructus crucis Chriſti, *Cant.* 7.*c*. Et fructus virgæ Aaron, ſunt fructus, quos tulit crux Chriſti, *Num* 17.*c*.

Fructus virgæ Aaron, ſignificare poſſunt corpus ſpiritale, quod reſurget, *Num.* 17.*c*. Fructus etiam Chriſti, erunt *b* dona immortalitatis, *Pſ.* 1 71.131. Et fructus labiorum Chriſti, erit pax in vita æterna *Iſa.* 57.*d*. Et fructus vineæ erunt ea, quibus beati fruentur in fœlicitate, *Iſa.* 65.*d*. *Amos* 9 *d*. Fructus ficus ſervatæ, eſt vita æterna, *Prov.* 11.*d*. 27.*c*. *Can.* 7.*c*.

Prædicatio paſſionis. Charitas. Opera Chriſti. Converſio gentium

Fructus ſponſi, dici poteſt *c* prædicatio Dominicæ paſſionis: qui fructus ſuavis eſt credentibus, *Can.* 2.*a*. *Iſa.* 30.*b*. Eſt etiam fructus ejus charitas: & ſublimia ejus opera. Et fructus, quem attulit granum frumenti mortuum, eſt converſio gentium, *Joa.* 12.*c*.

Apoſtoli credentes. Patriarchæ & Prophetæ

Fructus Chriſti dicuntur *d* Apoſtoli, & credentes, *Pſ.* 1.71.131. Et frugum primitiæ ſunt iidem Apoſtoli, *Lev.* 2.*d*. Et fructus olivæ in cacuminibus ramorum, deſignare poſſunt Apoſtolos eductos ab extremis Judæorum *Iſa.* 17.*b*. Poma autem prima ficulneæ, ſunt *e* Patriarchæ & Prophetæ, *Hoſ.* 9.*c*. Et poma odorifera ſunt Sancti: *f* quorum cuſtodia eſt Hieruſalem, *Pſal.* 78. Et poma Sanctorum, ſunt vel ipſi Sancti, vel fructus eorum in virtutibus, *Can* 4 *d*. Et fructus ventris, ſunt filii Eccleſiæ, in ea regenerati, *Pſa.* 127. Fructus duodecim ligni vitæ, *g* ſunt Apoſtoli, *Apo.* 22.

Minus perfecti. Recentes in fide

Poma convallium, ſunt *h* minus perfecti, habentes tamen odorem bonorum operum, *Can.* 6.*d*. fruges etiam deſignare poſſunt nondum perfectos, & fruges novæ, ſunt recentes in fide, *Gen.* 41.*f*. *Exo.* 13.*a*.22.*a*.23.*a* 34.*c*. *Ezech* 3.*d*.

Opera.

Fructus generaliter dicuntur *i* opera, ſive bona, ſive mala, *Matth.* 7.*c*.13.*b*.21.*d*. *Mar.* 4.*b*. *Joan.* 15.*a*. Et fructus maturi aut acerbi ſunt opera debitis circumſtantiis veſtita, aut eis carentia, *Thren.* 2.*g*. *Mich.* 7.*c*. Et poma in arboribus, ſunt opera in fortibus, & præcipuè virtutum opera, *Exod.* 10.*d*. *Lev.* 19.*f*.26.*a*.27.*d*. *Mal* 3.*c*.

Bona opera.

Fructus boni, dicuntur bona opera: ut fructus digni pœnitentiæ, *Matt.* 3.*b*. 7.*c* 12.*b*. *Luc* 3.*b*. 6.*f*.13.*b*. *Joan.* 4.*e*. Et ponuntur fructus ſpiritus, charitas, gaudium, pax, &c. Qui etiam dicuntur fructus lucis, & fructus juſtitiæ, *Gal.* 5 *d*. *Ephe.* 5.*c*. *Phi.* 1.*b*. Et fructus boni ſunt opera miſericordiæ, *Jacob.* 3.*d*. *Gen.* 1.*a*. 41.*d*. *Coloſ.* 1.*b*. Hi fructus bonorum operum deficiebant in ficu, cui maledixit Chriſtus, *Matth.* 21.*b*. *Marc.* 11.*b*. Et dicitur fructificare Deo, qui opera exercet accepta Deo, *Rom.* 7.*a*. Et fructus ſponſi dulces, ſunt bona opera, *Cant.* 2 *a*.5.*a*.7.*d*. Et fructus quarti anni offerendi Deo, *k* ſunt perfecta opera aſcribenda Deo, *Lev.* 19.*e*. vel deſignant glorificationem operum Chriſti. Et fructus ventris, quo dicitur privata Rachel, ſunt bona opera, *Gen.* 37 *a*. Fruges optimæ terræ offerendæ, deſignant optima opera offerenda Chriſto, *Gen.* 43.*e* 47.*e*. *Lev.* 26.*a*. *Pſa.* 1.66.84. *Iſa.* 30.*e*. *Ier.* 17.*b*.29.*b*. *Ezech.* 36.*b*.*f*. *Hoſ.* 14.*d*. *Joel.* 2.*e* *Mich.* 6.*b*. *Zach.* 8 *c*. Fit autem fructificatio ab imperfecto ad perfectum: ut prius ſit in herba, deinde in ſpica, poſtmodum in area, ubi colligitur fructus ſegregatus à paleis, *Marc.* 4.*a*. Sic datur profectus in bonis operibus. Fructus pomorum habentes in ſe refectionis dulcedinem, ſunt *l* bona opera, *Can.* 4.*d*. Et fructus arboris pulcherrimæ, ſunt bona opera tempore opportuno facta, *Lev.* 23.*g*. Et fructus virgæ Aaron, deſignant perfecta opera juſtitiæ, quæ etiam aliis vitam præbere valeant, *Num.* 17.*c*. Poma quæ germinant arbores recenter plantatæ, dicuntur immunda, & noſtris eſibus non apta, *Lev.* 19.*c*. quia cùm primordia boni laudantur operis, dignum eſt, ut hoc animum non paſcat operantis: ne dum accepta laus ſuaviter carpitur, fructus operis intempeſtivè comedatur. Fructus vitis erunt bona opera hæreticorum, quando erant fideles in Eccleſia, *Hoſe.* 10.*a*.

Fructus mali ſunt *m* mala opera, quæ à mala arbore procedunt, *Matt.* 7.*c*. 12.*b*. *Luc.* 6.*f*. Et dicitur fructificare morti, qui operatur digna morte, *Rom.* 7 *a*. Et opera mala, dicuntur infructuoſa opera tenebrarum, *Ephe.* 5.*c*. *Jer.* 12.*d*. *Amos* 2.*c*.

Mala opera.

Fructus boni dicuntur *n* noſtri, qui à Deo dante nobis naturam bonam & adjuvante per gratiam, ſunt in nobis: fructus autem mali dicuntur non noſtri, ſed à diabolo: quia non à natura bona, ſed à prava voluntate incitata ab eo, qui homicida eſt ab initio: Et vitis aliena dicitur, quaſi alienum dederit fructum. Et inimicus homo dicitur ſuperſeminaſſe zizania. De bono ergò fructu ait Apoſtolus, *Rom.* 6.*d*. Nunc liberati à peccato, ſervi autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificatione, finem verò vitam æternam.

Remiſſio culpæ

Fructus, aut benedictio, quam dedit Dominus domui Jacob, *o* remiſſio culpæ, propter orationem Chriſti, quem Judæi occiderunt, *Iſa.* 27.*c*.

Caſtigatio Dei.

Fructus cogitationum malarum, dicitur *p* caſtigatio Dei, qua mali puniuntur propter malas cogitationes. & peccata etiam dicuntur fructus ſtudiorum, *Jer.* 6.*e*.21.*d*.

Diſcipuli hæreticorum.

Fructus impiorum, dicuntur *q* diſcipuli hæreticorum, *Jer.* 12.*c*. dicuntur etiam fruges mendacii, *Hoſ.* 10.*d*.

Eccleſia.

Fructifera oliva dicitur *r* qui abundat operibus miſericordiæ, *Pſa.* 51. Fructifera quidem oliva, erat prius ſynagoga, poſtea verò Eccleſia, *Jer.* 11.*c*.

Homo ſine bonis operibus.

Infructuoſum lignum, *ſ* eſt homo non habens bona opera: ideò conterendus, & ſuccidendus, ac in ignem mittendus, *Job* 24.*d*. Et infructuoſa opera ſunt, quæ non pariunt fructum æternæ vitæ, *Epheſ.* 5.*c*. *Tit.* 3.*d*. *Iudæ d*. *Matt.* 3.

Senſus ſpirituales. Sacra Scriptura Cognitio Dei.

Fructus bonæ arboris ſunt *t* ſenſus ſpirituales, *Eze.* 47.*g*. Sic poma ſunt ſenſus ſanctarum Scripturum: & poma nova ſunt novi teſtamenti. vetera verò, veteris, *Can.* 7.*d*. Et fructus arboris proceræ, *Dan.* 4.*b*. eſt ſcientia ſpiritalis, ut enim fructus hominis ſapit, & paſcit, ita ſcientia ſpiritalis ſpiritalem eſuriem per ſacram admonitionem ſuaviter reficit. Fructus quoque terræ ſunt cognitio Dei, quam dedit Chriſtus, qua ratione terra noſtra dicitur dediſſe fructum ſuum, *Pſal.* 66. *Iſa.* 4.*a*. Et fructus Carmeli, eſt doctrina ſacræ Scripturæ, *Jer.* 2.*b*. *Ez.* 34.*f*. *Lev.* 25.*f*.

Bona temporalia.

Fructus boni, aut mali, ab arbore bona, vel mala, dici poſſunt *v* bona, aut mala opinio, quæ de Chriſto habebatur inter Judæos, *Matth.* 12 *b*.

Fructus terræ aliquando ſignificant *x* bona temporalia, quæ debet percipere laborans agricola, hoc eſt, prædicator, 2.*Tim.* 2.*a*. fructus autem terræ offert ſicut Cain, qui dat ſubſtantiam terrenam, qua non placatur Deus abſque bono animo, *Gen.* 4.*a*. Poma, quæ uncino capiuntur, temporalia bona ſunt, quæ recipiunt avari, *Amos* 8.*a*.

Fructificans vinea in palmites, erat *y* regnum Judæorum ſub Rege Sedechia, *Ezech.* 17.*b*.

Bona verba.

Fructus oris, dici poſſunt *z* bona verba: nam Qui mala loquitur, non fructum generat, ſed damnum, *Proverb.* 12 *b*.

a Hu ſ. Ioe 2. *Gre ſ. Can.* 7. *Or ſ. Nu ho.* 1 *b Hu ſ. Iſ.* 57 65. *Au ſ. pſ* 71. *Hil ſ. pſ* 1. *Bed ſ. Pro.* 27 *Am ſ. pſ.* 118. *Jer.* 5. *Aug ſ. pſ.* 71. & ſ. *Io tra.* 51. *Ber ſu. Can. ſer.* 48. *c Gr ſ. Can. d Au ſ. pſ* 78 *Hil ſ. pſ.* 1. *e Hu ſ. Ho.* 9. *f Au ſ. pſ* 78. 818. *Eu ſer ſpi.* 4. *g Ru.* 18 *ſ. Ap. h Gr. ſ. Ca* 6. & *ſ. Ex. ho.* 18 *i Am.* 3. *Ex.* 12. *Or ſ. Le. h.* 18 *Hu ſ. Matt. ho.* 21. *Or ſ. Luc h.* 22. & *ſ. Mat. hom* 18. & *ſ. Nu ho.* 9. & *ſ. Rom.* 0. *Aug.* 13. *confeſſ.* 25. *Phil. de plan. Noe. Gre.* 18 *m* 20 & *ſ. Can.* 7. *Iſych. ſ. Lev.* 19.26. *l Gr. ſ. Ca.* 4. *Iſy ſ. Lev.* 23. *Au ſ. q.* 99. *Gr* 8 *mo.* 35. *Hu ſ. Ho* 10. *m Hi ſ. Am.* 2 *n Ori ſ. Ro.* 6. *o Hu ſ. Iſ.* 27 *p Hi ſ. Ie h* 8. *q Hil ſ. pſ* 51. *Hu ſ. Ier.* 12. *ſ Gr.* 17. *mo* 1. *t Hi ſ. Ez.* 47. *Gr ſ. Can.* 7. *Ri. de S. Vict. de ſecuri conſcientia* 18. *Hil ſ. pſ* 68. *Hu ſ. Ier.* 2. *Iſ ſ. Lev* 25. *v Hil ſ. Mat. Can* 12. *x Ber. ſ. Can ſ.* 48. *Rup. ſ. Am* 8. *y Hi ſ. Ez.* 17. *z Bi ſ. Pr.* 12.

Frumentum, Triticum.

FRUMENTUM à fruendo dictum, hoc eſt, à veſcendo, generale nomen eſt, ad far, triticum, ſiliginem & hordeum: quantum verò ad allegorias pertinet, non ſit diſcrimen inter frumentum & triticum.

Frumentum ſæpè ſignificat *a* corpus Chriſti, qui dixit ſe panem vivum, *Gen.27.f.41.f. 42.b. 47.d. Pſal.4.64.80.147. Jer.31.a. Hoſ.7.d. Joel.2.e.* Et dicitur frumentum electorum, *Zach.9 d.* quia paſcit electos, *Iſa. 62.c.*

Poteſt in eiſdem ferè locis ſignificare *b* charitatem, & verbum Dei, & Evangelicam doctrinam, generaliter ſacram Scripturam, & præcepta, ac myſticos ſenſus. Idem deſignabit triticea ſimila. *Exo. 29.a. Iſa.30.e. Jer.12.e. Thren.2.d. Ezech.4.c.45.d. Hoſ.2.b. Joel. 2.e. Zach.9.d. Marc.4.c. Luc.16.b. Apoc.6. b.* Et triticum in ſaccis, eſt ſapientia in anima, *Gen.42.e.44.a.* Et frumenta in aſinis, *Gen.42.b* deſignant confeſſionem unius veri Dei apud Judæos, ſed comedunt hoc frumentum hordeo mixtum, quia filium Dei negant.

Frumenta dicuntur *c* boni, qui virga veritatis ab inani palea, hoc eſt, à reprobis ſeparantur, *Jud.6. b. Matth.3.c.13.c. Luc.3.d.* Triticum etiam dici poſſunt Judæi, aut proceres Eccleſiæ: quia ut triticum gravius teritur quàm alia ſemina, quæ baculo excutiuntur: Ita hi ſi peccent, gravius à Deo puniuntur, *Job 37.b. Iſa.28.g. Jer.23.f. Apoc.6.c.18.d.* Poteſt etiam in multis ex his locis ſumi pro Martyribus.

Triticum dici poſſunt *d* conſolationes perfectorum in hac vita: quia adhuc ſunt cum paleis, *1. Reg. 6.c.* In alia verò vita eſt jam panis ſine paleis. In hac enim vita, eſt delectatio, & cognitio quæ per creaturas habetur, juxta illud, *Rom.1.c.* Inviſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur. Et *Pſa. 91.* Delectaſti me in factura tua.

Frumentum dici poſſunt dona *e* Spiritus ſancti: quæ aperiunt, qui vendunt dona, vel gratias datas, *Amos 8. b.*

Triticum bonas cogitationes, *f* & virtutes, & bona opera ſignificare poteſt. *Jud.6.b. 2.Reg.4.b. Cant. 7.a.* Et frumentum, & vinum, & oleum, cogitationem, verbum, & opus deſignare poſſunt, *Gen. 27.f.*

Frumentum quandoque ſignificare poteſt *g* bona opera minora, quibus abundabunt valles, *Pſalm. 64.* Triticum verò etiam perfectos fructus, qui congregantur in horrea, *Matth.3.c. Joel 2.c.* Frumentum autem conſiderari poteſt in herba, in ſpica, & in area, & deſignat diverſos proficiendi gradus, *Marc. 4.c.*

Triticum Judæorum, dici poſſunt *h* opera carnalis legis, quibus ipſi paſcuntur, *Iſa. 62. c. Agg.1.c.*

Frumentum, cujus quiſquilias vendunt hæretici, eſt vilis eorum doctrina, quæ non meretur frumentum appellari. *Amos 8.b.*

Triticea meſſis dici poteſt tempus gratiæ, *Gen. 30.b. Exod.34.c. Jud.15.a.*

a Or. ſ. Io. h. 8. Ar. ſ. pſ. 64. Am. de ieſ. 7. Hie. ſ. Iſa. 62. & ſ. Io. 31. & ſ. Zach. 9. b Or. ſ. Ge. h. 12. & ſ. Ier. 7. & ſ. Luc. hom. 82. Hi. ſ. Iſ. 30. & ſ. Ier. 12. & ſ. Ez. 4. 45. & epi. ad Aglaſ. Gre. 3. paſt. adm. 29. Ful. b. de con. Aret. ſ. Ap. a. Am. prol. de Spiri. ſ. ſanct. & ſ. Luc. 3. c Ori. ſ. Luc. hom. 26. Hie. ſ. Iſ. 28. Au. ſ. Apo. h. 6. & ſ. 108. Gr. 27. m. 28. d Gr. ſ. 1. Re. 6. e Hie. ſu. Amos 8. f Gr. 3. m. 21. & ſ. Can. 3. Bed. ſ. Ge. 37. g Hi. ſ. pſ. 64. & ſ. Ma. ca. 2. Gr. 22. m. 20. h Hie. ſ. Iſ. 62. Hie. ſ. Amo. 8.

Corpus Chriſti. Charitas. Verbum Dei. Sacra Scriptura. Præcepta. Myſtici ſenſus. Sapientia. Confeſſio unius Dei. Boni. Judæi. Proceres Eccleſiæ. Martyres. Conſolationes perfectorum in hac vita. Dona Spiritus ſancti. Cogitationes bonæ & opera. Virtutes. Bona opera. Opera legis. Doctrina hæreticorum. Tempus gratiæ. Senſus ſcripturæ diverſi. Cogitationes carnales.

Fruſtra, vide vanus.

Fruſtum.

FRUSTUM, eſt rei cujuſque particula.

Fruſta, in quæ dividitur vitulus, ſignificare poſſunt *i* diverſos ſenſus ſacræ Scripturæ, & doctrinam auditoribus accomodatam, *Lev.1.b.* Idem deſignabunt fruſta arietis, *Exod.29.c. Lev.8.d.9.c.*

In fruſta conciſus Agag. deſignat *k* cogitationes carnales diſpergendas eſſe, ne libidinis ignem accendant, *1. Reg 15.g.* Ad ſimile referri poſſunt fruſta leonis, quem diſcerpſit Samſon, *Iud. 14.b.* Et fruſta carnis, quæ miſit Ezech. in ollam, *Ezech.44.b.* Et fruſta cadaveris uxoris Levi, *Iud.19.g.*

i Glo. ord. ſ. Le. 1. k Gr. ſ. 1. Reg. 15.

Frutex, Frutetum.

FRUTEX *l* eſt planta, quæ ad juſtam arboris magnitudinem non aſſurgit: major tamen ut plurimum herbis, nec areſcit, ſicut herbæ, *Frutetum* autem, eſt locus fruticum.

Fruteta oleæ Hieruſalem, quæ comburit Deus, *m* populum Hieruſalem ſignificare poſſunt. Vel etiam Eccleſiæ, qui cùm peccant, puniuntur à Deo, *Ier.11.c.* Idem deſignare poſſunt fruteta Judææ, in quibus requieſcunt muſca Ægypti, & apis Aſſur, *Iſa.7.c.*

Frutex peccati eradicandus, *Eccl.3.b.* dici poteſt *n* excuſatio peccati, quæ eradicabitur.

l Plin. 16. na. hiſt. 6. m Hi. ſ. Ie. 11. n Ly. ſ. Eccl. 3.

Populus Hieruſalem, vel Eccleſiæ. Excuſatio peccati.

Fugere, Fugare, Fuga, Aufugere, Profugere, Profugus, Reſilire, Transfugere.

FUGERE, eſt curſu & celeritate ab aliquo diſcedere: vel abſolutè diſcedere, vel abire, aut pavidè abire, & elabi, vel evadere, & etiam vitare. Fuga autem eſt ipſe actus fugiendi: *Fugare* verò eſt in fugam convertere. Profugere autem eſt procul fugere. Et profugus, qui à patria ſua procul aufugit. Reſilire verò eſt quaſi ſaltu evadere. Transfugere verò dicitur, qui à ſuis ad hoſtes fugit.

Fugiens Jephte fratres ſuos. *Iud 11 a.* typus eſt *o* Chriſti, qui latuit Judæos quantus eſſet: & in morte fugit, quia non amplius à Judæis viſus eſt, licet reſurrexerit. Et fugiens Joſeph relicto pallio in manu adulteræ, *Gen.39.c.* deſignat *p* Chriſtum morientem relicto corpore ad tempus in manu ſynagogæ. Et fugiens David in ſpeluncam à facie Saulis, deſignat Chriſtum, qui per mortem & ſepulturam, fugit à perſecutione Judæorum, *Pſal.56.* in titulo. Et fugiens David à facie Abſalon, eſt Chriſtus, qui fugiſſe dicitur à Juda, quando Judas receſſit ab eo, *Pſa.3.* in titulo. Et fugiens Chriſtus in montem relicta turba, *q* eſt aſcendens in cœlum relictis adhuc in ignorantia Judæis, qui illud dicimus nos fugere, quod ignoramus, *Ioa.6. b.* Fugiens Moyſes ab Ægypto & fratribus ſuis, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum. Ut etiam Moyſes fugit Pharaonem, *r* ita fugit Chriſtus Herodem, *Exod.2.c.*

Fugere dicitur ſponſus, *Can.8.d.* quando Chriſtus ex *ſ* divinitate intelligentiam noſtri ſenſus excedit, & in ſeipſo nobis incomprehenſibilis permanet.

Fugiens Jacob ab Eſau in Meſopotamiam, deſignat Chriſtum & Apoſtolos relicta Judæa tranſeuntes ad Gentes. *Gen.27.g.28 a.* Et fugiens Moyſes à fratribus ſuis, indicat tranſitum Apoſtolorum ad Gentes, *Exod.2.c.* Et fuga ab Hieruſalem ſine properatione, *t* deſignabat tranſitum fidelium, relicta Hieruſalem ad Gentes cum victoria fidei. *Iſa.22.d.* Fuga etiam Chriſt. in Ægyptum tranſitum ejus ad gentes innuebat, *Matth.2.c. Pſal.54.* Et fugiens ex acie Judæorum vir unus, *v* eſt prædicator ex Judæis con-

o Au. qu. in judi. 49. & ſ. pſ. 3. 12. p Be. ſ. Ge. 39. q Cyr. ſ. ſ. Ioan. 20. Au. ſ. Ioan. tract. 25. r Be. ſ. Ex. 2. ſ Gr. 17. m. 17. & ſ. Can. 8. Hie. ſ. Iſa. 22. Hil. ſ. pſ. 54. & ſu. Matt. Gen. 6. t Au. 13. Veſt. verbi Dei 4.

Chriſtus relinquens Judæos. Incomprehenſibilis Chriſt. Apoſtoli relinquentes Judæam.

converſus, & prædicans Gentibus, *1. Reg. 4. c. Exod. 6. b. Hoſ. 2. d.* Fugere dicitur mulier in ſolitudinem, *Apoc. 12. b.* quando in primitiva Eccleſia diſcipuli relinquebant omnes curas ſæculares, & erant illis omnia communia.

Privans ſe Chriſtus fuga. Item Apoſtoli. Item condemnati. Deſerens ſcientias ſæculares.

Fuga Chriſti periiſſe dicitur in paſſione, *a* quia omninò ſe fuga privavit, *Pſa. 141.* Perit etiam fuga à nobis paſtoribus, qui non fugiunt ut mercenarii, veniente lupo. Perit quoque fuga ab his, qui gravantur peccatis: quia non poſſunt evadere iram Dei, *Amos 2. d. 8. a.*

Fugiens Moyſes ab Ægypto in terram Madian, *Exod. 2. c.* deſignare poteſt *b* eum qui ad tempus recedit ad ſcientias ſæculares.

Fugiens Jonas in Tharſis, *Jona 1. a.* deſignat *c* Chriſtum venientem à Patre in mundum: qui quaſi fugiſſe dicitur, cùm latuit ſub humanitate: Ut autem fugit, ne prædicaret Ninivitis, deſignat Chriſtum dicentem: Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus. Deſignat etiam pavorem Chriſti ante paſſionem: quo tamen non obſtante obtemperavit Patri: Poteſt etiam ſignificare quemlibet fugientem à facie Dei, & tradentem ſe mundi fluctibus.

a Am. de fuga ſecu. Aug. ſ. pſ. 141. b Gr. Nyſſ. de vita Moyſi. c Hoſ. ſ. Ioan. & Gre. Ve. Con. Rup. ſ. Ioan. d Am. ſ. Lu. 3. & de fug. ſecu. 4. & ep. 4. Gr. 17 mo. 25 Hie. Agloſſa.

Chriſtus veniens in mundum. Eligere vitã ſublimem. Deſerere vitia.

Fugere ad montes, eſt *d* relictis ſæculi periculis, ad vitam ſublimem per virtutes confugere: & etiam ad Sanctos, eos imitando & orando. Fugit autem, qui mundi hujus mala evadere concupiſcit, *Gen. 14. b. 19. e.* Idem eſt fugere in deſertum, ut Elias, *3. Reg. 19. a. Matth. 24. b. Marc. 13. b. Luc. 21. c. Joan. 6. b. Apoc. 12. b.* Fugere autem ſæculum, eſt abſtinere à peccatis, & ad ſimilitudinem & imaginem Dei formam virtutum aſſumere: & extendere vires ad imitationem Dei, ſecundùm menſuram propriæ virtutis, auxiliante gratia Dei, hoc deſignat fuga David ab Abſalon, *2. Reg. 15. c.* Et fuga Jonæ, *Jona 1. a.* Et fugiens Jacob à Laban, deſignat relinquentem Principem hujus ſæculi, & mundum, *Gen. 31. d.* Et fugiens David à facie Saulis, *e* eſt fugiens à Principe hujus mundi, *Pſa. 56.* in titulo. Et fugere à Chaldæis, eſt fugere à dæmonibus, *Iſa. 21. d. 48. d.* Et fugere de medio Babylonis, *f* eſt velociter deſerere & ſtatum confeſſionis peccatorum, *Jer. 50. c. 51. a.* Et fugiens Moyſes ab Ægypto & Pharaone, fugam ſæculi & Principis ſæculi deſignavit. Et etiam fugiens Iſrael Pharaonem, *Exod. 2. c. 14. d.* Et fugere à terra aquilonis, eſt fugere à ſtatu vitiorum, *Zach. 2. b.* Et reſilire à Ninive, eſt recedere à mundo, *Nahum 3. b.* Salvantur autem, qui ita fugerint, *Ezech. 7. d.* Et fugere dicitur mare, quum mundanus, relictis vitiis, convertitur ad Deum, *Pſal. 113.*

e Am. ſ. pſ. 56. f Or. ſ. Io. h. 19. Rup. 7. ſ. Ap. Hie. ſ. Eze. 7. & ſ. Naum. 3. Aug. ſ. pſ. 113.

Confugere ad pœnitentiam.

Fugere ad locum conſtitutum *g* eſt ad pœnitentiam confugere, *Exod. 21. b.* Fugiens etiam Jacob ab Eſau, deſignat deſerentem pravos mores per pœnitentiam, *Gen. 27. g. 29. a.* Fuga tamen eſt impefectorum, ne *h* videlicet pereant in conſortio pravorum, *Zach. 2. b.* Ubi eſt credere, & pœnitentiam agere.

Ric. de S. Vict. de extremo 1. g Ori. ſ. Mat. hom. 19.

Declinare carnis incendia. Expoliatio veteris hominis.

Fugere à Sodoma, *i* eſt incendia carnis declinare, *Ge. 19. e.* Fugiens quoq; Jacob à Laban, deſignat fugam à carnalibus vitiis, *Gen. 31. d.* Et fugiens Joſeph à domina adultera, *Gen. 39. c.* Et fugere fornicationem eſt omnes ejus occaſiones vitare, *1. Cor. 6. b.* Si enim non plenè cavemus, perit fuga à nobis, *Pſ. 141.*

Fugit nudus robuſtus, *k* qui ut poſſit evadere, expoliavit ſe veterem hominem, & pelliceas tunicas peccatorum, ut nulla ſit ſarcina prægravatus, *Amos 2. d.* Vel quia nudus eſt, & Chriſti perdidit veſtimentum, de quo in Apoſtolo dicitur: Induite vos Chriſtum Jeſum: & in alio loco: Siquidem induti, non nudi inveniamur. Nihil ei proderit fortitudo ſua: ſed in die prælii atque certaminis fugiet perſequentes, & abſque armatura Apoſtoli reſiſtere non valens, hoſtibus terga præbebit.

Phi. de profeſ. h Ru. ſ. Za. 2. i Ori. ſ. Mat. hom. 19. Am. ſ. pſ. 141. k Hie. ſup. Amos 2.

Rediens ad Eccleſiam ab hæreticis. Elevari in contemplationem. Dans gloriam bonorum Deo. Separari ſapientem ab inſipientibus. Impedimenta converſionis.

Fugit in terram ſuam, *l* qui relictis hæreticis redit ad Eccleſiam. Dicitur etiam fugere à Moab quaſi avis, *Iſa. 13. c. 16. a.* Et fugit à facie gladii & arcus, qui ſibi ab hæreſibus, & tentationibus cavet, *Iſa. 21. d.* Et fugit alienum, qui ſibi cavet ab hæretico, *Joan. 10. a. Abdi. e.* Et fugit in aliam civitatem is, quem hæretici perſequuntur in una, cùm fidelis confugit ad aliud volumen ſacræ Scripturæ, quando hæretici in alio non benè fundantur, ut ſic revincantur, *Matth. 10. c.*

l Hie. ſ. Iſ. 13. 16. 21. & ſer. Ma. 10.

Fugiens ſe elongat, *m* qui turba deſideriorum temporalium in altam Dei contemplationem ſe ſublevat, *Pſa. 54.*

Fugiens Adoleſcens, rejecta ſindone, *Mar. 14. f.* deſignat *n* eum, qui de virtutum ornatu nihil ſibi aſcribit, ſed totam gloriam relinquit Deo.

Fugiens Jacob inconſulto Laban, *Gen. 31. d.* deſignat *o* ſapientem ſeparantem ſe ab inſipientium convictu, quando videt ſe illis non poſſe prodeſſe: vel Chriſtum recedentem à Judæis.

m Gr. 4. mo. 15. n Gr. ſ. 1. R. 15. o Gloſ. ſup. Gen. 31.

Fuga fit in hyeme vel Sabbato, *Matth. 24. b.* quando *p* quis aliquo rerum temporalium impedimento detinetur à converſione: Vel cùm quis eſt affectus rerum temporalium triſtitia vel lætitia, propter amorem erga res illas. Vel fit in hyeme, quum quis opprimitur tribulationibus & tentationibus. Vel eſt in frigiditate charitatis. In Sabbato verò, quum quis bonis operibus vacuus & nudatus. Vel hyeme vel Sabbato fugere conatur, *r* qui iram diſtricti judicis tunc appetit fugere, quando etiam non licet ambulare.

p Aug. q. in Eva. 37. & de conſ. ev. 77. Ori. ſ. Matth. hom. 29. q Am. de fug. ſecu. 6.

Tranſire à litera ad ſpiritum.

Fugere à Judæa in montes, *ſ* eſt tranſire à litera ad ſenſus ſpirituales, *Matth. 24. b.* Fugam autem ſimulantes filii Iſrael ab urbe Hai, deſignat deſertionem literæ legis faciendam, ut veniatur ad Chriſtum. Vel deſignat fugientes vitia, *Joſ. 8. a.* Fugiunt etiam ad urbes, *t* quum confugiunt ad Scripturas Prophetarum, *Lev. 26. d.*

ſ Hie. Agloſ. & En. q. in Ma. Gre. epiſt. 38. t Iſy. ſ. Levi. 4. Ori. ſ. Matt. ho. 29. & ſ. Ioſ. hom. 8.

Evadere iram Dei. Emendatio vitæ. Deteſſus Patrum ante adventũ Chriſti. Amiſſio lucis contemplationis. Frigiditas mentis. Condeſcendentes ad ſæculares, vel ad ſenſus.

Fugere à facie Dei, aut à facie arcus, *v* eſt evadere iram Dei, aut etiam judicium ejus non ſuſtinere, *Pſalm. 59. 138.* Et fugere ab increpatione Dei, eſt fugere ab operibus increpatione dignis, *Pſalm. 103.* Fugere etiam dicuntur Aſſyrii, non à facie gladii, ſed ab ira Dei, quam putant mali ſe evaſuros, cum non poſſint ſine pœnitentia, *Iſa. 31. d.* Non poteſt enim quiſquam à Deo fugere, niſi ad eundem confugiat. Ideò eſt refugii domus, *Pſalm. 30.* Fugiunt quoque à facie gladii, *x* qui ante judicium convertuntur, *Job 19. d.*

Fugit de manu ferientis, *y* qui ſuæ pravitatem corrigit actionis, *Job 27.* Vel certè quia manus opera deſignant, de manu percutientis fugit, qui dum pravi interitum conſpicit, vias pravitatis relinquit.

Fugerunt dies Job, & antiquorum Patrum, *z* quia ante tempus expectatum elapſi ſunt, qui ad Redemptoris præſentiam pervenire nequiverunt, *Job 9. d.*

Fugit ſomnium à Nabochonoſor, *Dan. 2. a.* dum *aa* mens illam, quam per mentis exceſſum videre conſuevit, contemplationis lucem amittit.

Fugit homo velut umbra, quia in *bb* amore Dei cordis calorem non habet: nec tamen vitam, quam diligit, tenet, *Job 14. a.*

Fugiens Jacob ab Eſau ad Laban, *Ge. 37. g.* deſignat eum, *cc* qui ad tempus ſequitur ſplendida ſæculi, ut poſſit ſæcularibus prodeſſe, quemadmodum Jacob profuit Laban. Deſignat etiã ſequentem *dd* ienius condeſcen-

v Iſy. ſ. Le. 26. Hi. ſ. pſ. 118. Baſ. ſ. pſ. 59. Arn. ſ. pſ. 13. Au. ſ. pſ. 30. 59. x Gr. 4. mo. 22. y Gr. 18. mo. 18. z Gr. 9. mo. 22. aa Ri. de ſ. Vi. de ſom. Na. 2. bb Gr. 11. mo. 27. cc Am. de fug. ſec. 5. dd Rh. de moi. Arn.

a Hie. ſ. Ie. 21
b Ri de S. Vi. de ſecur conſcien 23.
c Lyr. ſ. Ge. 16

condeſcendendo illis, ad impetum iræ vitandum. Et tranſfugientes ad Chaldæos, ſunt tradentes ſe Philoſophiæ, quum non eſt in Eccleſia, qui doceat, niſi errores, *Jer.21.c.*

Detrectantes obedientiam Prælatis lapſi.

Fugiunt beſtiæ ab arbore ſucciſa, *Dan.4.b.* quando *b* ſubjecti obedientiam Prælati lapſi detrectant: & carnales magiſterium ejus contemnunt. Fugiunt volucres, quum ſpirituales illius infamiam borrent, & conſortia declinant. Vel fugiunt beſtiæ, cum vigore animi fracto, tentationibuſque exhauſto jam non valet mens carnales impetus cohibere: vel quælibet irrationalia deſideria ſub rationis magiſterio coercere. Et fugiunt aves, cùm ſublimium inveſtigationem jucunda ſpectacula tot phantaſmatum occurſione turbati exercere non valemus.

Refugientes caro rationis imperium.

Fugiens Agar à facie dominæ ſuæ, typus eſt carnis recedentis ab imperio rationis, *Gen.16.c.*

d Rup. 5 ſ Ge. 85.
e Iſſ Lev. 26
f Gr ſ. 1 Re 4
g Au 12. con. Fauſt. 12.
Hie. ſ. Iſ 11.
Ru ſ Amos 5.
h Hie ſ. Mi. 2

Recedunt Judæi à lege & Evangelio. Incr. dulitas Judæorum.

Fugiens etiam Agar à facie dominæ ſuæ, deſignat *d* receſsionem populi Judæorum ab Evangelio, & à lege, *Gen.16.c.* Et fugiens Moyſes à colubro, deſignat Judæos nolentes credere incarnationem Chriſti, *Exo.4.c.* Et fugiunt Judæi nemine perſequente *e* quia reſiſtunt veritati, quam fideles illis ſine perſecutione optant, *Lev.26.c.* Et fugiens Iſrael Philiſthæos, unuſquiſque in tabernaculum ſuum, *1. Reg. 4.b.* typus eſt Judæorum non valentium rationibus Chriſtianorum adventum Meſſiæ probantibus reſpondere: ſed tamen unuſquiſque in ſua perfidia perſiſtit. Et fugantur longè, qui abſorbebant Sion, cùm Scribæ & Phariſæi diſperguntur, *Iſa.49.e.* Et profugus Cain, typus eſt *g* Judæorum ab Hieroſolymis exulantium: *Gen.3.b.* Dicuntur etiam profugi Iſrael, qui diſceſſerunt à Deo, *Iſa.10.c.* Ipſi ſunt fugientes à facie leonis, hoc eſt, à Chriſto in primo adventu, *Amos 5.f.*

Non valentes reſiſtere diabolo.

Fugiunt nemine perſequente, *h* qui conſcientiâ peccatorum, etiam abſque ſupplicits reſiſtere hoſtibus, & dimicare non audent, *Mic.2.c.* juxta Septuaginta, *Lev.26.c.* Et fugiunt à facie equitis, aut à facie leonis, qui non poſſunt reſiſtere diaboli tentationibus, aut tribulationibus. *Jer.4.g. Amos 5.f.*

i Hie ſ. Iſ. 30.
k Gr. 30. m. 9
l Hie ſ pſ. 30.
m Be ſ. hx. 4.

Quærere favorem mundanum.

Fugere ad equos Ægypti, eſt *i* quærere favorem mundanum, quod eſt fugere à Deo. Ideò dicitur. *Iſa.30.d.* Ad equos fugiemus, ideò fugietis, & hoc ſecundum fugere, eſt revinci à Deo.

Immoderata correctio.

Fugit ſecuris de manu, cùm *k* increpatio excedit modum, *Deut.19.b.*

Relinquunt Apoſtoli Chriſtum in paſſione.

Fugerunt foras videntes Chriſtum in paſſione. *Pſalm.30.* quum *l* Apoſtoli eum reliquerunt. Et fugiens Moyſes ſerpentem, deſignat fugam diſcipulorum in paſſione, & receſſum à ſpe, in qua prius fuerant, *Exod.4.a.* Fugiunt etiam foras *m* Judæi contemnentes Sacramenta Eccleſiæ & hæretici, qui ſe ſeparant ab Eccleſia.

n Au ſ. pſ 30.
o Ar. & Hil. ſ pſ 67.
p Gr. ſ. 1. Re. 14.
Hie ſ Iſa 17.
22 ſu Nahu. 2. 67.
q Hie ſ Iſa. 80. 16.
r Ru. 11 ſ. Ap
Tho ſ. Ap 21.
ſ Hie. ſ. Iob. 41
Gre 14 mo. 5.
t Au ſ. Ioan. tract 46.
Gre ho. 14.
Cy 7. ſ. Ioa. 5.

Fugientes dæmones Chriſtum reſurgentem. Ceſſatio perſecutionum Eccleſiæ.

Fugientes inimici à facie Dei, ſunt *n* dæmones, Judæi, & etiam hæretici à facie Chriſti reſurgentis, & à voce ejus prædicatoris fugati. Fugiunt autem non latendo, ſed timendo, *Pſa.67.58.* Et fugientes Philiſthæi, ſunt dæmones, qui fugantur per prædicationem, & peccatorum converſionem, & pœnitentiam, *1. Reg.14.c.* Et fugiens procul, eſt diabolus increpatus à Deo, timens ne mittatur in infernum *Iſa.17.d.* Fugientes Principes, ſunt hæreſiarchæ diſcedentes ab Eccleſia: & fugiunt procul, quia longè recedunt à veritate per obſtinationem, *Iſa. 22.a.a.31.d. Nah.2 c. Zach.14.a.* Fugans Joſue Amelec, eſt Chriſtus fugans dæmones, *Exod.17.d.* Et fugantes Crabrones Evæum, & Chananæum, &c. ſunt propulſantes dæmones, *Exod. 23.d.* Fugiunt quoque Ægyptii Iſraelem, quom dæmones ceſſant à fidelium perſecutione, *Exod.14.f.* Et fugerunt aquæ ab increpatione Dei, *q* cùm ceſſaverunt perſecutiones Eccleſiæ, *Pſalm.130.* Profugus etiam Aſſur deſignat hæreticos ejectos ab Eccleſia, *Iſa.16.d* Dicuntur etiam profugi Judæi, qui relicti ſunt, tranſierunt ad hæreticos, *Iſa.16.a.* Fugiet terra in fine mundi, *r* quando per conflagrationem ſtatum ſuum mutabit, *Apoc.20.* Ita etiam dicitur de cœlo, nempe aerio. Deſignantur etiam in his peccatores & dæmones.

Pertinacia diaboli.

Non fugat vir ſagittarius Leviathan. *Job 41.d.* quum *ſ* diabolus non curat increpationes ſermonum quæ fiunt à Prædicatoribus: ſed in ſua perſiſtit duritia.

Non audens Prælatus reprehendere ſubditos.

Fugit mercenarius viſo lupo, *Joan.10.b.* quando *t* præpoſitus videns animarum periculum, non audet reprehendere aliquod temporale commodum reſpiciens. Qui neque diabolo, ne ſuis tentationibus ovem de ovili ſeparet, reſiſtit, neque hæreticæ pravitati, aut violentiæ opprimentium ſeſe murum opponit.

v Gr. 15. m 18

Rapina avarorum.

Fugit arma ferrea hypocrita, aut avarus, & irruit in arcum æreum, *Job 20.c.* quia *v* dum præſentes neceſſitates metuens, multa per avaritiam rapit, extremi judicii diſtrictis ſe percuſſionibus anteponit, & cùm fugit arma ferrea, ab arci æreis ſagittis invenitur: quia mala temporalia ſtultè præcavens, ſententia æterna percutitur.

x Ru. . Na 8

Mors.

Fugere dicuntur, qui moriuntur: *x* quia velociter ab hac vita recedunt, *Nah.2.c.*

Fulciri, Fulcrum, vide Munire.

Fulgere, Refulgere, Splendere, Micare.

Nitere, Rutilare, Fulgor, Splendor, Nitiams.

y Ori ſ. Exo. hom 1.
Hie. ſ Iſa. 4.
& ſ Ezech. hom 2.
z Ori ſ Mat. hom 3.
Ter adver. Marcio
Aug 18. civ. Dei 12.
aa Gloſſ ſup. Exod. 19
bb Ori ſ Lev hom. 13.
Hie ſ. Iob. 39
cc Gre 9. mo. 28 & 19 m 8
Ori ſ Mat. cap 13.
Hie ſ Ez. 43.
& ſ Ioel. 2.
Gr 29. m. 27.

Eſſentia divina.

FULGERE, eſt ſplendorem, aut lucem emittere, quod etiam ſplendere dicitur. His confinia ſunt omnia in titulo poſita.

Illuminatio Dei. Manifeſtatio divinorum ſecretorum.

Splendor Dei *y* ipſam Divinam eſſentiam ſignificat, qui dicitur ſuper eos, quos beatos facit, per ſui manifeſtationem, *Pſ.89.* Et ſplendor ignis deſignat ipſam illuminationem Dei tam quæ fit beatis, quàm mentibus viatorum. Et ſplendor à lumbis ſurſum dicitur eſſe, ut virtutes mentis, quæ ſupereminent in homine, reſplendeant, *Iſa.4 b. Ezech.1.b.d.8 a. Hab 3.a.*

Fama Chriſti. Miracula Chriſti.

Reſplendens facies Chriſti ſicut Sol, deſignat *z* manifeſtationem divinorum ſecretorum, *Matth. 17.a* Et ſplendor Chriſti ut lux, fuit in ejus transfiguratione, *Hab.3.a* Et etiam in nativitate, cùm lux orta eſt mundo, *Iſa.60.a 62.a.* Qui ſplendor fama Chriſti intelligitur, quæ credentes illuminavit.

Micantia fulgura, *aa* miraculorum Chriſti claritatem deſignant: quæ totum mundum illuſtrarunt *Exod.19.c.*

Gratia in mente. Splendor Sanctorum, & Eccleſiæ.

Splendet lucerna ſuper caput, *bb* cùm infunditur oleum bonorum operum: & gloria divinæ gratiæ eſt in mente. Item cùm lumen divinæ doctrinæ illuſtrat mentem. Sic ſplendebat ſuper caput Job lucerna, *Job 29.a* Fulgentes etiam manus, deſignant opera munda, *Job 9.d.*

Fulgebunt juſti ſicut Sol *cc* in reſurrectione, *Matt.13 e.* Generaliter quidem omnes, ſed aliqui magis aut minus, ſecundû hoc quod dicitur, *Dan.12.b.* Docti & juſti erunt ut ſplendor firmaméti: qui verò ad juſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Et præter hoc differt ſtella à ſtella in claritate, ut dicitur, *1. Cor.15.e.* Et micãtes ſtellæ ſunt ſancti ſplendentes, *Job 38.c.* Et ſplendet terra

Majeſta-

Majeſtati Dei, hoc eſt, Eccleſia per Chriſtum. *Ezech. 43.a.* In judicio verò retrahent ſtellæ ſplendorem ſuum, quia Sancti vix abſque formidine judicem videbunt, *Ioel.2.c.*

Claritas operum & virtutum. Fulgere aut ſplendere dicitur Sol, *a* quum opera & virtutes clareſcunt, *Iob 31.d.* a Hie ſ Iob 13 Gre 28 m 6.

Continentes. Nitidiores lacte dicuntur *b* continentes, qui faciunt majora opera, quàm ſit diſtributio temporalium in pauperes, *Thren.4.a.* b Glo.ord ſu. Tren 4.

Corpora caſta. Nitentes aſini ſignificare poſſunt *c* corpora caſtitate ornata, quæ pacificè reguntur ab anima *Iud.5.b.* c Ori ſ Iud. hom 2.

Renovatio virtutis. Fulgor meridianus in veſpere, *d* eſt virtutis renovatio in tentatione: ut repentino charitatis fervore mens vigeat, quæ jam jamque ſibi gratiæ lumen occubuiſſe formidabat, *Iob 11.d.* d Gr. 10 m. 10

Eloquentia hæreticorum. Micans gladius Ninivæ, *e* nitorem eloquentiæ hæreticorum deſignare poteſt, *Nabæ 3.a.* e Hi ſ. Nah 3

Fulgur, Fulmen, Coruſcare, Coruſcatio:

FULGUR & coruſcatio, dicitur ignis ſplendens in nubibus, præcipuè cùm tonat: Fulmen autem dicitur ignis magno impetu, ceu telum jaculatus à nubibus. In ſacra autem Scriptura ſæpè fulgur pro flumine ſumitur.

Manifeſtatio divinitatis. Coruſcationes Dei, ſunt *f* manifeſtatio divinitatis per reſurrectionem Chriſti, & per creaturas *Pſa. 77.* Et coruſcat Majeſtas Dei, cum per admiranda opera manifeſtatur, *Exod 40.d. Ezech.1.d Matth.28, a. Apoc.4.d.* Inſpirationes etiam, quibus Deus manifeſtatur, coruſcationes dici poſſunt, *Iob 38 d* f Am. de voca; Gen 1.

Inſpirationes. Terror divinæ vindictæ. Coruſcationes etiam Dei, & fulgura, ſunt *g* ejus minæ, & terror divinæ vindictæ, & judicii, *Pſal. 17.96.134. Eccl.32.b 43. Sap.16.c. Ap.4.b.11.d.16.d.* facit autē Deus fulgura in pluviam, cùm eos, quos terret minis, poſtmodum ad miſericordiæ cognitionem, & pœnitentiæ lachrymas revocat, *Pſal. 34.* g Au. ſ pſ. 134

Fulgur etiam aut fulmen, ipſam divinam vindictam ſignificat, *Deut.32.f. 2.Reg 22.b. Sap.5.d. Zac. 9.d. Nab.3 a. Hab.3.c.*

Eccleſia. Fulgur exiens ab Oriente, & parens in Occidente, deſignat *h* Eccleſiam per totum orbem ſplendentem, minimeq; latentem: ut doctrinæ hæreticorum, quæ in angulis & latibulis docentur, *Matth.24.b.* h Au 1 q. 10 Evan 38.

Doctores. Apoſtoli. Fulgura, quæ facit Deus in pluviam, dicuntur *i* Doctores ſcientiæ ſplendore fulgentes, quos facit Deus prædicare, *Iob 38.d. Pſa 96.134. Ier.10 c.51. Dan.3.f. Nah.2.b. Habac.3 c Zach.9.d. Exod.19.c.* i Hi ſ p. 134 Hie ſ. Ier 10.

Doctrina. Verba Chriſti. Fulgura etiam deſignare poſſunt *k* ſplendorem doctrinæ & veritatis, & verba Chriſti, *Pſa.43. Ier.10. c. Iob 41.c.* Et fulgur exiens ab Oriente, & parens in Occidente, deſignat ſonum doctrinæ & veritatis, in omnem terram exiſſe. *Matth.24.b.* Et fulgur egrediens de igne, eſt manifeſtatio veritatis à Spiritu ſancto vel illuminatio Spiritus Sancti. *Ezech.1.d. Pſal.17.134. Zach.9 d. Apoc.4.b.8.b 11.d.* k Gr 30. m. 4 Rſ 4. ſ Mat. Gr ſ. Ier. ho. 3, & ſ Matt. ho. 29

Miracula. Fulgura diſcurrentia ſuper terram, deſignare poſſunt *l* miracula facta ad converſionem infidelium *Exo.9.c.19.c.* Et ſunt ignea & micantia ad conſumendas ſpinas vitiorum. Fulgura etiam, quæ multiplicavit Deus, ſunt miracula, quæ faciebant per Sanctos & Prædicatores, *Pſa.17.76.96.c.43.* Sic dicitur fulgurare Deus per nubes deſuper lumine ſuo, cum per Sanctos Prædicatores inſenſibilitatis noſtræ tenebras, etiam miraculis illuſtrat, *Iob 36.d.38.d Ezec.1 d. Zach.9.d. Hab.3.b. Apoc.4.b.8.b.* Hie ſ. Exo. 1. & ſ p 17. Aug ſ. Apoc. ho. 3 6. l Gr ſ. Ez. h 5

Compunctio cordis. Fulgur dici poteſt *m* compunctio cordis: & tranſeunt nubes præ fulgure, quum per compunctionem peccatores convertuntur, *Pſa 17.* Eu ſer. ſpr. 3. Ori ſ. Ez. h 4

Sententia judicii. Fulmen aliquando *n* deſignat ſententiam extremi judicii: quæ ideò fulmen vocatur, quia eos, quos ferit, in perpetuum incendit. Sic contra Antichriſtum mittet Deus fulmina, quem interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet illuſtratione adventus ſui, *Iob 41.c. 2. Theſ.1.b.* Gr 27 m 8, & 30 mo. 3. Hie. Eze. 1. & ſ pſ 8.

Potentes ſæculi. Dæmones. Eloquentia hæreticorum. Fulgurans eſt *o* qui in poteſtate poſitus alius nocet. Sed aliud eſt ſplendere: aliud fulgurare. Nonnunquam enim ſplendor ſine percuſſione eſt: fulguris verò nomine ſplendor exprimitur, cum percuſſione: Sed iniquus fulgurat in amaritudine ſua: quia inde poſtea ſuppliciis æternis mancipatur, *Iob 20. d.* Sic Satanas non dicitur fulgur, ſed ſicut fulgur, quia transfigurat ſe in Angelum lucis. Et opera malorum juſtitiæ ſpeciem habentia, non ſunt fulgur, ſed ſicut fulgur, *Luc.10.c.* Et erunt dæmones *p* quaſi fulgura diſcurrentia in judicio, *Nab.2.b.* Fulgurans autem haſta, deſignare poteſt eloquentiam hæreticorum, *Nab.3.a.* Aug ſ pſ 143. Rup 3 Apoc. m Hie. ſ pſ 17 o Gre 34 mo. 13. am. 8 de inter. 4. p Hi. ſ Nab 3

Fulica.

FULICA, eſt *q* avis, quæ victitat apud mare. Et *Pſa. 103.* Ubi nos habemus hærodius, Arnobius legit fulica: Eſt magnitudine columbæ, dicta à fuliginis colore: prædicit tempeſtatem matutino clangore. Fertur nutrire pullum ab aquila abjectum. q Am. ſ. Exo. 17. Plin. 18. nat. hiſt 35.

Fullo.

Chriſtus. Sapientes ſæculi. FULLO eſt, qui veſtimenta, ſeu pannos rudes purgat, & expolit: dictus ſic à fovendis aqua calida veſtibus.

Fullo interdum poteſt ſignificare *r* Chriſtum, qui abluit peccata noſtra, *4. Regum 18 d. Iſa 7.a.36.a. Mal.3.a.* r Am ſ. Lu 9; Hie ſ Mal. 3.

Deſignat etiam *ſ* ſapientes hujus ſæculi, qui non perinde candidam poſſunt verbis facere ſapientiam, qualis erat veſtis Chriſti in transfiguratione, *Mar.9.a.* ſ Ori ſ Ma. hom 2.

Fulvus, quære Rufus.

Fumus, Fumare, Fumigare.

FUMUS, *t* eſt vapor obſcurus & denſus, ex humore lignorum virtute ignis comburentis exhalans, à calore furvo ſic dictus. Fumus præcedit ignem producendum, & ab oculis, quos nimimium infeſtaverit lachrymas elicit. Quo antem amplius fumus in altum extollitur, eo fuſius dilatatur, extenuatur, & deficit. t Au. ſ. pſ 36, v Ori ſ. Iſ h 4 Hie ſup & factum eſt &

Gloria Dei. Cognitio obſcura de Deo. Fumus, quo impleta eſt domus Dei, deſignare poteſt *v* donum de gloria Dei, vel gloriam ipſius Dei. Vel deſignat cognitionem obſcuram, quæ in hac vita de Deo habetur: quæ ab ipſo Deo procedit, ſicut fumus ex igne, *Iſa. 4 b. 6.b. Ioel. 2.g. Pſal.143.* ſ. Iſa 4. x Hie ep ſt. Ignota vultu & ſ. Iſa 6

Error Judæorum. Comminatio divina. Ira Dei. Deſignat etiam *x* errorem & ignorantiam Judæorum, quo repleta eſt domus, hoc eſt, ſynagoga. Indicat quoque deſtructionem templi eorum combuſti, *Iſa. 6.b. Ioel.2.g.* Fumus putei quaſi fornacis, ignorantia, ſeu error in Judæis, ex prava cupiditare, *Apo.9 a.15.d.* Bu. 5 9 Apo. y Eu ſer ſp. 3. Areta ſ. Apo 16,

Fumus de naribus Dei, indignationem, *y* & comminationem divinam ſignificare poteſt, *Pſa.17.* Hoc fumo impletur templum, *Apo.16.A.*

Fumus etiam de naribus Dei, dici poteſt *a* compunctio, ſeu lacrymæ, quas Deus caſtigando excitat in pœnitente: vel lacrymoſa deprecatio pœnitentium, *2. Reg.22 a. Pſa.17.* Fumus, quem creat Deus, lacrymoſa compunctio peccatorum pœnitentiam agentium, *Iſa. 4 a. Apo.8.b.*

Fumus ex aromatibus, ſignificare poteſt *b* orationes hujus vitæ Deo acceptas, *Can.3.e.*

Fumans clibanus, eſt *c* anima peccatrix obſcura, quæ clibanus eſt, cùm in ea virtutis cibus coquitur, *Gen.15.d.* Quaſi fumus autem anima in ſuperna aſcendit, quando dilectione fervente, & in hoc ipſum vergente, ſuum etiam deſiderium ſuper ſemetipſam rapit, ut virgula fumi autem, eſt deſiderium ignitum, & anxium, & ſurgens ex intentione recta.

Fumans mons eſt *d* lux obſcura malis: quam etiam deſignat fumus fornacis, *Exod.19.c.20.c.* Significat etiam ſublimia dogmata nobis obſcura: & præterea ignorantiam malorum. Fumus quoque in legis collatione, deſignat legem contemnere volentes, lacrymas fore ſequuturas. Eſt enim neceſſe, ut corporis oculus in fumo illachrymetur. Item Judæi.

Ut fumus ante ignem exoritur, & ſibi proximis lacrymas excitat: *e* Sic ad virtutis nuncios accedendo, perfectionem ſperamus, quæ ni contingat, non teirpetamus à lachrymis.

Fumans clibanus, *f* perturbationem futuri judicii ob inceſſum terrorem tunc proventuram ſignificare poteſt, *Gen. 15.d*

Fumus fornacis, deſignare poteſt affectum pravum ex libidine remanentem, *Gen.19.f.* Item ſuperbiam, & *g* quodcunque peccatum: pœnam inferni, & demum ipſi mali puniti à Deo fumus dici poſſunt, & fumus putei, ipſa eorum peccata, & blaſphemiæ, *Iſa.9 d.14.g.34.c.65.a. Nah.2.d. Apoc.9.a.c.* Et ut fumus deficit, cùm in altum ſurgit. Ita Judæi *h* perſequentes Chriſtum, & dæmones, & mali inſurgentes contra bonos, *Pſa.37.67.101.*

Fumus evaneſcens, & oculos obſcurans, *i* eſt inanis & ſuperba ſapientia, pro luce mentis oculos obſcurans: & ut fumus inficit parietes, ſic inanis ſapientia, & iniquitas ſæculari caligine mentis aciem obducit. Unde de his dicitur, *Ro.1.c.* Dicentes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt: Unde & dicuntur ſicut fumus de fumario, *Hoſ.13.b.* Ubi fumarium, quod eſt via fumi, vitam malorum deſignare poteſt. Fumigantes etiam tentationes, ſunt ſæcularis ſapientia, & hæreticus ſermo, *Iſa.7.a.* Et facies eorum dicitur denigrata ſuper carbones, *Thre.4.b.* Ipſi quoque hæretici ſunt fumus, qui moleſti ſunt oculis, hoc eſt, Doctoribus Eccleſiæ, *Prov.10.d.*

Fumigantes montes, *k* dici poſſunt Prædicatores, verba proferentes, quibus alios ad pœnitentiam inducant, quaſi formantes nubes, unde aquæ defluant, *Pſa.130.143.* Vel ſunt ſancti nonnihil ſentientes de igne punitivo: Vel ſunt ſuperbi & potentes pœnitentiam agentes, & peccata ſua quaſi exhalando confitentes.

Fumigantes montes, ſunt etiam *l* dæmones victi, & fugati à Chriſto, quaſi in fumũ reſoluti, *Pſa.143.*

Fumus de naribus Leviathan erit *m* dubitatio, quam electi habebunt ſuper miraculis Antichriſti, *Job 41.b.* Vel occulta dæmonis inſpiratio, aut ſuggeſtio mentem obſcurans, ne lucem interiorẽ videat.

Fumigans linum, deſignat *n* Judæos aliquid ſpiritus & gratiæ habentes: unde non extinguuntur à Chriſto, *Iſa.42.a. Matth.12.b.* Deſignat etiam gentiles momentaneum quendam ardorem, & extinctioni proximum habentes: quem Chriſtus non extinxit, ſed potius accendit

Sicut fumus liquifient cœli in judicio, *o* quia innovam claritatem renovabuntur, *Iſa. 51.b.*

Fumo ſunt *p* humana negotia comparando, *Pſa.101.* Defecerunt ſicut fumus dies mei: Sed ille quidem de brevitate hac, & fuga quadam hujus dixit ætatis. Ego verò non ad hoc ſolùm, verùm etiam ad turbulentiam rerum præſentium dici poſſe illud accipio. Nihil enim ita oculos animæ contriſtat & turbat, & ſæcularium conditio curarum, & quaſi obvolitantia quædam multiplicis cupiditatis examina. Hæc enim ſunt iſtius fumi ligna. Nam ſicut ignis iſte communis, ubi humidam corripit conſperſamque materiam, plurimum ſine dubio fumum ſuſcitat: Sic etiam concupiſcentia vehemens illa prorſus, ac flammea, quando mentem alicujus ac paluſtrem ſuccendit animam, multum in ea fumum gignit, ac nutrit.

Funda, Fundibularius.

FUNDA, eſt inſtrumentum è funiculo factum, quo funduntur, hoc eſt, jactantur lapides. Fundibularius autem, aut funditor eſt, qui funda dimicat.

Funda David, deſignare poteſt *q* ſacram Scripturam, qua dimicatur contra Goliath, hoc eſt, diabolum. Deſignat etiam crucem Chriſti. In qua poſitus lapis Chriſtus, percuſſit diabolum, *1. Reg.17.c.25. e. 1. Para. 12.a. 2. Par.26.c. Eccl. 47.a. Zach.9.d.* Deſignat etiam longanimitatem, quæ neceſſaria eſt ad vincendum Goliath, id eſt, ſuperbiam.

Funda ſecundùm quod in gyrum mittitur ad jaciendum lapidem, quo adverſarii pectus feriatur *r* ſanctam deſignare poteſt Eccleſiam, quæ dum volubilitate temporum per tribulationem in circuitu ducitur, fortes ex illa viri prodeunt, quibus quaſi lapideis ictibus, iniquorum corda tundantur, *Job 41. d.* Deſignat etiam ipſos *ſ* Prædicatores, *Zach.9.d.*

Funda in malum, deſignare poteſt inſtrumenta dæmonis & hæreticorum, quibus utuntur ad pervertendos ſimplices, *Jud. 20.b.* Et fundibularii ſunt Doctores hæreticorum, & infidelium, qui fideles interimere conantur, *1. Mach.9.d.*

Fundibularii boni, ſunt *t* Doctores ſacri, qui funda, hoc eſt, per ſacram Scripturam lapides, hoc eſt, autoritates jaciunt, quibus inimicos veritatis percutiant, *1. Reg.3.d. Jud.6.b.*

Fundamentum, Fundare.

FUNDAMENTUM id eſt, ſuper quo aliquid fundatur, aut ſtruitur, ut fundamenta domus ſunt, ſupra quæ parietes domus eriguntur. Fundare autem eſt ædificare, & etiam ſtabilire.

Fundamentum ſpirituale in Eccleſia *v* eſt Chriſtus, qui eſt fundamentum fundamentorum, *1. Cor.3. b. Ephe. 2.d.* Ut autem fundamentum materialis fabricæ jacitur in imo. Ita è diverſo fundamentum ſpiritualis ædificii in ſummo ponitur, *Pſal.136. Iſa.28.d.* Atque ita divites admonentur parare ſibi bonum fundamentum in cœlo in futurum, *1. Tim. 6.d.* Ideò autem hoc fundamentum ponitur in ſummo, quia eſt earum rerum, quæ ad ſumma tendunt. Unde & ipſe Chriſtus caput dicitur ejuſdem Eccleſiæ, cujus eſt fundamentum. Fundamentum autem deſignare poteſt ſacram Triadem, quæ eſt per fidem in montibus ſanctis, hoc eſt, in Apoſtolis, *Pſal.86.*

Fun-

a Au. de eſ. di. Hie. ſ. pſ.29. Ru. 1. ſ. Iſa.13. — *b Gr. ſ. Ca. 3* — *c Amb. 1. de Abra. 9. Phil. Qu. ex Quæſtionum dev. hæb. Au. de S. Vi.* — *ſ de arc. my. 6* — *Cyr. 3. ſ. Ioa. 3. & hom. 5.* — *d Be. ſ. Ex. 19* — *e Ru. 4. ſ. Ma.* — *f Phi. Quæſtionum* — *g Glo. ord. ſu. Gen. 19.* — *h Hie. ſ. Iſa. 9. 14. 65.* — *i Ar. & Hil. ſ. pſ. 67. Au. & ſ. pſ. 36 & ſ. Apo. h. 7.* — *k Am. deſu. ge. pæ. 1. & 2 de Cain 1. Hie. ſ. Iſa. 7. & ſ. pſ. 67. Au. ſer. 108. Eu. ſer. ſup. 3 Bed. ſ. Pro. 10.* — *l Ar. ſ. pſ. 103. 143. Hie. ſ. pſ. 103. m Au. ſ. pſ. 103. 143.* — *Fulgen. ep. 6. Hil. ſ. pſ. 143.* — *n Gr. 33 mo. 36. 18* — *o Hil. ſ. Mat. Can. 12. Ter. adv. Iud.* — *p Hie. Aggla. Hie. ſ. Iſa. 51.* — *q Cyp. ſ. Mat. hom. 1.* — *r Cy. 8 ſ. Io. 17* — *ſ Ber. ſ. de David & Goliath. Gr. 34 m. 5. Hie. ſ. Za. 9* — *t Glo. ord. ſup. 4. Reg. 3* — *v Hie. ſu. Io. hom. 9. Hie. ſ. Iſa. 28 & ſ. pſ. 86. Aug. ſ. pſ. 29. 80. Gr. 28 m. 9.*

Compunctio. Oratio. Anima. Lux. Sublimia dogmata. Ignorantia malorum. Iudæi. Perturbatio in judicio. Affectus libidinis. Superbia. Infernus. Mali. Iudæi. Dæmones. Sapientia ſæcularis. Hæretici. Prædicatores. Sancti. Superbi, & potentes. Dæmones. Dubitatio & ſuggeſtio dæmonis. Iudæi. Gentiles. Renovatio cælorum. Humana negotia. Sacra Scriptura. Eccleſia. Prædicatores. Inſtrumenta dæmonum, & hæreticorum. Doctores hæreticorum. Doctores ſacri. Chriſtus. Trinitas.

Apoſtoli & Prophetæ. Fundamentum etiam civitatis, hoc eſt, Eccleſiæ, ſunt *a* Apoſtoli & Prophetæ, qui etiam fundamenta terræ dicuntur, & fundamenta templi. *3. Reg. 5. d. Job 38. a. Pſal. 17. 86. Iſa. 58. d. Mich. 6. a. Ephe. 2. d. Apocal. 21. e.* Quando autem fundamenta ponuntur in plurali, ſumuntur pro Apoſtolis, quando verò dicitur fundamentum in ſingulari, pro Chriſto. Fundatæ quoque columnæ ſuper baſes, ſunt Apoſtoli in Prophetis. *Can. 5. b*

Utrumque teſtamentum. Fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum dicitur utrumque teſtamentum, *Ephe. 2. d.* Et fundamentum altaris dici poteſt ipſum Evangelium, *Lev. 5. c. 8. c.* Fundamenta quoque ſæculorum, dicuntur *b* ambo teſtamenta, *Iſa. 58. d.* Hæc ſunt fundamenta terræ, hoc eſt, Eccleſiæ. *Iſa. 40. c.*

Fides & charitas. Fundamentum ſpiritualis ædificii in anima, ſunt *c* fides & charitas, quas virtutes qui habent, Dei ædificatio dicuntur, *Job 38. a. Pſa. 136. Eph. 3. d. Co. 1. c. 2. Tim. 2. c. Thr. 4. b.*

Fundamentum quoque ſeu baſis dici poteſt *d* timor Dei, qui etiam eſt initium ſapientiæ, & fundatæ columnæ ſuper baſes aureas, ſunt Apoſtoli in timore Dei firmati, *Job 38. a. Pſa. 110. Cant. 5. d*

Timor Dei. Fundamenta terræ concuſſa, dici poſſunt *e* dæmones, aut Principes mundani, & Philoſophi, & hæretici. Dicuntur etiam fundamenta montium, id eſt, ſuperborum, & fundamenta Ægypti, *Pſa. 81. Iſa. 24. Ez. 30. a. Hab. 3. e.* Deſignant etiam *f* defenſiones hæreſum, quæ fundamenta revelat Deus, *Mic. 1. b. 6. a.*

Dæmones. Principes mundani. Philoſophi. Hæretici. Spes ſuperborum. Fundamenta montium ſignificare poſſunt *g* ſpem ſuperborum, quæ turbatur in hoc ſæculo, *Pſa. 17. Deut 32. d.*

Prava cogitationes. Fundamenta Sion, quæ devorat ignis, ſunt pravæ cogitationes, *Thren. 4. b.* Et fundamentum parietis diſſipati, ſignificat *h* inanem fiduciam ex pravis cogitationibus, aut ineptiis provenientem, *Ezec. 13. e. Hab. 3. c.*

Firmavit Deus Gentes in Eccleſia. Fondavit Deus terram ſuper ſtabilitatem ſuam, quum firmavit gentes in Eccleſia, *Pſa. 23. 130. 118. Pro. 3. c. Iſa. 14. g. 46. c. 51. e.* Et fundata domus ſupra firmam petram, eſt *k* Eccleſia, vel anima ſuper Chriſtum: cum non ſolum audit verba Dei, ſed etiam facit: ut non omni vento errorum circumferatur, *Matth. 7. d.* Et fundata dicitur Eccleſia ſaphiris, cùm fidelium converſatio eſt in cœlis. Dicitur etiam fundari in juſtitia, *Iſa. 54. c.* Fundatur templum juxta ordinem ſuum, *l* cùm Eccleſia in ſuis ordinibus firmatur à Chriſto, *Jer. 30. d. Ezech. 37. d.* Fundarunt manus Zorobabel, hoc eſt, Chriſti, domum Dei, Eccleſiam, *Zac. 4. e. 8. b.* Et fundavit Deus Lunam, & ſtellas, hoc eſt, Eccleſiam & Doctores ejus, *Pſa. 8. b.* Fundatur autem exultatione univerſæ terræ, quia ex tota terra veniunt ad fidem cum lætitia, *Pſa 47. 86.* Fundavit Deus terram ſuper maria: quia *m* corroboravit Eccleſiam in fide, ne fluctibus ſæculi laberetur, *Pſ. 23. 101.* Et fundavit eam in ſæcula, quia nunquam deficiet, ſed è militante fiet triumphans, *Pſal. 77.* Dicitur autem fundata ſexta die, hoc eſt, ſexta ætate, quando Chriſtus factus eſt fundamentum Eccleſiæ, *Pſalm. 92.* Fundatur pulvis in terra, cùm *n* in ſolida membra corpus reducitur, *Job 38. d.* Et cùm gentiles in Eccleſia per fidem firmantur. Item quum peccatores vocati in Eccleſia, traditæ fidei ſunt ratione ſolidati: ut qui prius inconſtantia mobilis tentationis aura laxabantur, immobiles poſtmodum contra teſtamenta conſiſterent.

Fundavit Deus locum montibus, & campis, hoc eſt, *o* vitæ activæ, & contemplativæ intra Eccleſiam, *Pſalm 103.*

Inſtituens Deus religionem. Fundavit Deus Faſciculum, *p* quum inſtituit religionem ſuper terram, *Amos 9. b.* Et *q* quum firmavit Apoſtolos, ut eſſent fundamenta Eccleſiæ.

Inſtabilitas. Fundatur ſuper arenam id, quod non ſtabilitur in Deo, *Matt. 7. d.* Non habet autem fundamentum os anguſtum ſub ſe, *Job. 36. r* quia *r* infernus ſub peccato non habet fundum ad recipiendos malos, & quia peccator ſine termino peccat: unde & fundatus dicitur tranſitus virgæ Dei, *ſ* cùm exhibetur æterna punitio, *Iſa 30. g.*

Præteriens mundi. Non fundari amplius Babylonem, *t* eſt præterire figuram hujus mundi, *Iſa. 23. c. d.* Dicuntur autem Siim fundaſſe Chaldæam, quum dæmones offerunt mundanam proſperitatem, vitiis permixtam.

Fundata Ephraim quaſi Tyrus in pulchritudine, *v* cùm hæretici erant in Eccleſia, *Ho. 9. d.*

Confuſio diaboli. Fundavit Deus diabolum fortẽ, ut corriperet: qui *x* confundi eũ facit per ſanctos homines, *Hab. 1. c.*

Fundere, Effundere, Diffundere, Infundere, Superfundere, Perfundere, Infuſorium, Suffuſorium.

FUNDERE interdum eſt liquefacere: ut metalla dicuntur fundi, quum vi caloris liqueſiunt: Cùm autem fuſa ſpargi ſoleant, fundere ponitur pro ſpargere, aut id, quod in vaſe habetur, emittere. Item proſternere, & profligare. Effundere autem eſt abundanter fundere, & ſpargere. Diffundere eſt ſpargere. Infundere, eſt intus, aut ſupra fundere. Perfundere, eſt valde, ſive per omnes partes fundere: Effundere etiam, eſt dilatare, *Jud. 6. c.* Preces ſuas Domino effuderat. Et exercere, *Pſalm. 68.* Effunde ſuper eos iram tuam.

Unctio Chriſti. Fundens oleum Jacob ſuper lapidem, *y* unctionem, qua Chriſtus unctus eſt à Patre, deſignavit. *Ge. 28. d.* Idem fuſum oleum ſuper caput Aaron Pontificis, *Exod. 29. a. Lev. 8. b.*

Incarnatio. Effundens Moyſes aquam fluminis ſuper aridam, *z* incarnationem Chriſti deſignavit, *Exod. 4. b.* Et dicitur Chriſtus effuſus ſicut aqua, *aa* quia lavat peccata, *Pſal. 21.*

Spiritus ſancti miſſio. Effundit Deus aquas ſuper ſitientes, quum, *bb* dat Spiritum ſanctum gentibus. Et effuſus Spiritus de excelſo, eſt Spiritus ſanctus datus in Pentecoſte, *Iſ. 44. a. 32. d.* Sic effudit benedictionem, *Mala. 3. r.* Ipſum autem effuſionis nomen increatam Spiritus ſancti ſubſtantiam probat. Neque enim Deus cùm Angelum mittit, aut aliam creaturam, effundam dicit de Angelo meo, aut principatu, aut throno, aut dominatione. Significat autem effuſionis nomen *cc* largam & divitem muneris abundantiam, *Ezech. 39. g. Ioel 2. g. Zach. 12. c. Tim. 3. b.*

Dans Chriſtus dona Spiritus ſancti. Miſericordia. Fundebat petra rivos olei, *dd* quando Chriſtus dabat dona Spiritus ſancti, & cùm mittebat prædicatores & Scriptores, *Iob 29. a.* Eundem deſignabat Sacerdos fundens oleum ſupra extremum auriculæ dextræ leproſi, qui mundatur, & ſuper polices manus & pedes dextri, & ſuper caput, *ee* ut peccator totus ſanctificatus fiat per Chriſtum Chriſtus Domini, *Lev. 14. r.* Infundens etiam Samaritanus oleum in vulnera, *ff* deſignat Chriſtum exhibentem miſericordiam & conſolationem peccatori, & prædicatorem foventem mitiori ſermone. Infundit etiam vinum, hoc eſt, ſermonem compungentem, extremi judicii denunciatione, *Luc. 10. f.* Et fudit petra rivos olei, quum *gg* Chriſtus miſit Prædicatores ungendis mentibus auditorum, *Iob 29. a.*

Effuſio ſanguinis Chriſti. Fundere ſanguinem hoſtiæ ſuper altare, deſignavit *hh* effuſionem ſanguinis Chriſti in cruce. Idem deſignavit fuſio ſanguinis per circuitum altaris, *Exod. 24. b. 29. c. Levi. 1. c. 3. a. 7. a. 8. a. c. 9. b.* Fundere etiam ſangui-

a Ar. & An. ſ. Pſ. 86. Orig. ſ. Io. h. 9. Hie. ſ. Mic. 6. Gr. 28. mo. 9. & Can. 5.
b Gl. ord. ſu. Iſa. 58.
c Au. epi. 120. Gr. 25 mo. 15. & 28. mo. 10.
d Arn. ſ. pſal. 118. ſ. 5. Gr. 28. mo. 9.
e Hie. ſ. Ez. 30. & ſ. Mi. 1. 6.
f An. ſ. pſ. 81.
g An. ſ. pſ. 17.
h Hi. ſ. Ez. 13.
i Ar. ſ. pſ. 102.
k Hil. ſ. Mat. Can. 6.
Hi. ſ. Iſ. 14. 54. Au. 2. ſ. de in monte. & ſ. pſa. 86. Gr. 18. mo. 20. Bed. ſ. Pro. 3.
l Hie. ſ. Ier. 30. & ſ. Za. 4. & ſ. pſ. 8. & 47.
m An. ſ. pſ. 77. 92. Gre. ſ. pſ. 101.
n Hi. ſ. Iob 38. Gr. 30. mo. 8. 10.
o Ar. ſ. pſ. 103.
p Hie. ſu. Amos 9.
q Rup. ſu. Amos 9.
r Gr. 26. mor. 32.
ſ Hie. ſ. Iſ. 30.
t Hi. ſ. Iſ. 23.
v Hie. ſ. Ho. 9.
x Glo. ord. ſu. Hab. 1.
y Gl. in. ſ. Ge. 28.
z Cyr. ſ. Ex. 4.
aa Ar. ſ. pſ. 21.
bb Hie. ſ. Iſ. 32. 44. & ſ. Ma. 3. Didimus de Spiritu ſan.
cc Hie. ſ. 39. & ſ. Ioel. 2.
dd Hie. ſ. Iob 29. Gre. 19. mora. 12. 13.
ee Iſy. ſ. Le. 14.
ff Ori. ſ. Luc. hom. 34. Am. ſ. Lu. 10.
gg Gr. 19. mo. 16.
hh Iſ. ſ. Le. 4. 9. Ori. ſ. ho. 1. 8.

ſanguinem ad baſim altaris, deſignat paſſionem Chriſti pro infirmis oblatam, & ejus prædicationem, & fidem, *Le.4.c. Dan.12.d.* Eſt etiam attribuere pœnitentiam Evangelicæ prædicationi, à qua auſpicatus eſt Chriſtus, dicens. Pœnitentiam agite, &c *Matt.4.c. Luc.5.f.* Sed Judæi malè effuderunt ſanguinẽ Chriſti, deſignati per fratres Joſeph, qui ejus ſanguinem effundere volebant, *Gen.37.* Fundit etiam ſanguinem hoſtiæ per altaris circuitum, qui voluntatem carnis & ſanguinis Chriſto trucidant.

Diffuſa dicitur gratia in labiis Chriſti, *b* quia docebat tanquam poteſtatem habens. & etiam io prædicatoribus, qui ejus dicuntur labia. *Pſ.44. Ro.1.b.1.Cor.15 b.* Diffuſio autẽ, vel effuſio, dicit abundantiã.

Effuſum oleum nomen Chriſti, *Cant.1.a.* eſt *c* diſperſa ejus fama, & bonus ejus odor per univerſum orbem, quando factus homo exinanivit ſemetipſum. Cùm eo etiam effuſum eſt nomen Prophetarum, qui antea in ſola Judæa cogniti erant. Ex abundanti enim ſuperfluit, quicquid effunditur, *Matth.26.A.*

Effundit Deus aquas maris ſuper faciem terræ, *d* cùm à peccatore converſo, facit Prædicatorem, ut Paulum, *Amos 5 b.9.b* Ex gentibus etiam fecit Prædicatores.

Fuſi cæli quaſi ære, *Iob 37.c.* ſunt *e* Angelicæ virtutes, & electorum mentes, à cunctis terrenis contagiis intimo amore ſuſpenſæ, quæ ab integritate captæ fortitudinis, nulla mutabilitatis rubigine conſumuntur. Vel deſignant ſacram Scripturam perpetuam, atque ſonoram,

Perfuſus dicitur Chriſtus confuſione, *f* quando paſſione ſua cum iniquis reputatus eſt, *Pſalm 88.*

Effundere dicitur Deus frameam, *g* cùm graviter caſtigat, *Pſa.34.* Et etiam multiplicat & roborat animas juſtorum, ut pugnent contra dæmones & hæreticos. Effundet etiam Deus ſanguinem pravorum in judicio, *Soph.1.d.* quando id, *h* quod vitale habere videbantur, auferet ab eis. Effundit etiam Deus quaſi ignem indignationem ſuam, quando graviter caſtigat: abundantiam enim dicit hæc effuſio. *Thr.2.b.4.b.Eze.7 b.9.d.14.e 20.b 22.e.36.d.Nah.1.Soph.3.b* Effundere dicitur Deus iram quaſi aquam quum ita castigat, ut emundet à peccatis, *Hoſ.5.c.* Effundunt Angeli phialas iræ Dei, quum denunciant mundo juſtam iram Dei, *Apo.16.a.*

Effundit Deus deſpectionem ſuper Principes, cùm *k* poſt Domini paſſionem abjecti ſunt Principes Judæorum, *Iob.12.d.* Effudit quoque Deus iram in Judæos, *Pſalm.68.Iſa.42.d.* Effuſa eſt contentio ſuper Principes in ſeditionibus Hieruſalem, quando *l* deſtructa eſt: & etiam inter fideles Principes mundi, *Pſalm.126.*

Effundens Angelus Phialam in Solem, *Apo.16.b.* deſignavit *m* perſecutionis ſupplicia, viris ſapientiæ ſplendore fulgentibus irroganda.

Superfundere oleum Similæ, & thus, *Lev.2.a.b.* eſt *n* addere cognitioni divinorum orationem & eleemoſynam: ut fecit Cornelius centurio, *Actor.10.a.* Et fundere oleum in ſartaginem, & imitari miſericordiam Chriſti.

Fundit ſanguinem ſuper altare, *o* qui omnem vincit concupiſcentiam. Item qui perdit animam ſuam propter Chriſtum, ponendo omnem animæ virtutem in corpore Domini, ad ejus imitationem operando, & etiam, ſi opus ſit, vitam pro Evangelio exponendo. Fundit etiam ſanguinem in circuitu altaris, qui integra mente, & in orbem choreas agitante, per omnium conſiliorum, dictorum, factorumque ſpecies Deum colit, *Exod 24.b.29.c Lev.1 c.3.a.7.a.8.c.9.b.*

Effundere cineres vaccæ in loco puriſſimo, *Nu.19.b.* eſt *p* venerari paſſionem Chriſti, & reſurrectionem. Et fundere preces ſuper capro emiſſario, *Lev.16.b.* eſt *q* orare, ut per divinitatem Chriſti, nobis remittantur peccata, *2.Par.6.d.* Et effundit oleum in ſartaginem, qui imitando paſſionem Chriſti, exercet opera miſericordiæ, *Lev.2.b.*

Effundunt corda ſua coram Deo, *r* qui deprecantur, confitentur, & ſperant: nec retinet corda ſua intra corda ſua. ſed melius retinent effundendo, & expellendo à ſe peccatum, & omnia manifeſtando Deo, & effundendo orationem ex intimo cordis. Effundunt autem ſicut aquam, ne quid remaneat, *Pſa.41.61.141.Thre.2.f.* Effundit etiam ſicut aquam cor, qui ex intimo affectu producit lachrymas compunctionis.

Effundit animam ſuam eſurienti, *ſ* qui quantum poteſt proximo ſubvenit, non ex triſtitia aut neceſſitate, *Iſa.58 c.*

Infundit imber & nix terram, *t* cùm verbum Dei infunditur in animam, *Iſa.55.c.* Et effundit Deus aquam mundam, cùm dat aquas verbi Dei, & doctrinæ, *Ezech.36.Eccleſ.1 b.* Et effundens Anna animam in conſpectu Domini, *1.Reg.1.c.* deſignat *v* prædicantem verbum Dei, ad utilitatem audientium, & honorem Dei, non ad commoda temporalia. Effundit etiam Deus imbres inſtar gurgitum, cùm de Judæa prædicantes Apoſtolos auferens, & doctrina novæ gratiæ mundum rigavit, *Iob.36.d.* Effundere etiam aquam ſuper aridam, eſt effundere imbrem doctrinæ, *Exod.4.b.* Hoc etiam eſt effundere hydriam in canalibus, *Gen. 24.c.*

Fundentes aquam ſuper ligna, ad imperium Eliæ, ſicut baptizantes authoritate Chriſti, *3.Reg.18.f.* Et profundere ſementem aqua, *x* eſt catechumenos baptizare, *Lev.11.f.* Effundit etiam Deus aquam mundam, quum dat gratiam per baptiſmum, *Exod.37.e.*

Funduntur latiſſimæ aquæ ex gelu, *Iob.37.b.* quum infideles *y* populi veniunt ad fidem. Et cùm ex duris cordibus Judæorum prodierunt egregii Prædicatores.

Infundens mulier oleum in vaſa vicinorum, *4.Reg.4.a.* deſignat *z* prædicationem Eccleſiæ dilatatam, & multiplicatam inter gentes: cùm antea ſolum maneret in lecytho. Effundit etiam oleum ſponſa, quum quis *aa* dona Spiritus ſancti ad aliorum utilitatem conceſſa communicat: ſed prius eget ſeptiformi infuſione: nempe compunctione, devotione, pœnitentiæ labore, pietatis opere, orationis ſtudio, contemplationis otio, & dilectionis plenitudine.

Fundens Gedeon jus carnium ſuper hoſtiam, *Iud.6.d.* deſignat *bb* eum, qui in converſatione Chriſti ipſas etiam à ſe carnales cogitationes exinanivit. Quaſi enim jus carne liquidum in petram funditur, quando mens à carnalium cogitationum fluxu vacuatur.

Effundere ſanguinem, interdum eſt *cc* confiteri peccata, *Lev.17.d.* Alioqui erit ſuffocatum, quod reprobatur, nec licebat illud comedere, *Deut.12 d.*

Effuſum in terra jecur Jeremiæ, gravitatem doloris ex deſtructione populi Dei ſignificat, *Thre.2.d.* Et effuſa viſcera Job in terram, *Iob 16.c.* deſignant *dd* diſperſionem diſcipulorum Chriſti, in paſſione: Vel deſignantur ſpirituales, qui ad terrena convertuntur.

Effuſus ſicut aqua dicitur Ruben, *Ge.49.a.* deſignans *ee* Judæos, qui ſic peccaverunt in Chriſtũ, ut aqua quæ magno impetu effunditur de vaſe. Vel dicitur propter impetum voluntatis; vel deſignatur ti-

moris

moris affectus: qui cùm creſcit circa temporalia, effunditur ſicut aqua, faciens vagari mentem per inutiles cogitationes. Deſignatur etiam perverſitas voluntatis.

Cognoſcere miſeriam hujus vitæ. Effundi cineres, interdum *a* eſt cognoſcere miſeriam hujus vitæ: & refrigerari fervorem peccatorum, *Lev.1.d.4.c.* quod fit in loco ſeparato, hoc eſt, in hac vita. a *Gloſ. int. ſ. Lev. 1.*

Compunctio propter Deum. Effundere aquam in conſpectu Domini, 1 *Reg.7.b.* eſt *b* compungi pœnitendo, & de compunctionis fletu non quærere favorem ſæculi: ſed ſolum divinæ placationis fructum: nec rurſus ad peccata redire. b *Lyra ſ. 1. Reg. 7.*

Elevare mentem ordinandi. Effundere oleum in caput, eſt *c* in mente ordinandi altam converſationem inſerere, 1. *Reg.16.b.4. Reg.9.b* c *Gr. ſ. Re. 16*

Addere bona opera verbo Dei. Effundens Maria unguentum in caput Jeſu, eſt *d* adjungens bona opera verbo Dei: & tunc repletur domus odore bonæ opinionis, *Matth.26.a.* Effundit etiam unguentum ſuper caput, & pedes Chriſti, qui prædicat ejus divinitatem & humanitatem, aut ſcribit. d *Ori ſ. Ro. 2. Rup. 10. ſ. Matth.*

Retrorſum abire. Errare. Scandalizare Non corrigere Effuſi greſſus ſunt, *e* cùm quis ab aſcenſu virtutis redit retrorſum, ut uxor Loth: & peccantes in deſerto. Item cùm quis errat à vero, *Pſa. 72.* Et effundi ſanguinem, eſt incidere in errorem, aut veritatem everti. Effundunt etiam ſanguinem, *f* qui communem converſationem polluunt, & alios ſcandalizant, aut in errorem inducunt, *Lev.17.a.Deut.22.b. Pſal.105. Matth.23.d.Ro.3.c.Gen 9 a.Iſa.95.b. Jer.7.a.22.e.Joel.3 d. Ezec.18.c.33.f.36.d.4. Reg.21.c.* Effundunt autem ſanguinem Prophetæ & Sacerdotes, quando non prædicant, & docent, ut avertantur à malo, & ſibi caveant, *Thr.4.c* Datur tamen fundens ſanguinem nolens, *Num.35 b.* Effundere autem ſanguinem ad literam, eſt occidere. e *Ori ſ pſ. 36. hom. 4. & ſ. Matth. hom. 19. 26. & ſ. Roma. 3.* f *Arn ſ pſ 105 Iſyc. ſ. Lev 17 Hie ſ Iere 7. & ſ Ezec 32.*

Occidere. Facient peccare. Fundens aquam vaſis immundis ſuper cibum, deſignat *g* peccatorem baptizatum facientem alium peccare, *Lev.11.f.* g *Iſyc ſ. Le. 11*

Abſcondens doctrinam. Fundens ſemen in terram, *Gen. 38.b.* deſignat eum, *h* qui no proficit in virtute: & eum, qui abſcondit doctrinam invidia poſteritatis. h *Ori ſ. Cant hom 2.*

Vacare vitiis & erroribus Effundit libamen Diis *i* hæreticus, ſuos defendens errores, *Iſa.57.b.* Et effundit vias ſuas alienis, qui erroribus & vitiis vacat, *Jere.3 c.* Ad idem refertur effundere fornicationem, *Ezech.23.b.* Infuſa quoque lepra in ſuperficie veſtimenti, eſt error in publicum prodiens, *Lev 13.g.* i *Hie ſ. Iſa. 57 & ſ Iere. 3.*

Obſtinatio cũ fragilitate. Fuſilia ſcuta in ſuſcipienda quidem ſagittarum percuſſione dura & robuſta ſunt, ſed caſu fragilia, ut omne vas fuſile. Ictu quidem ferentium minimè penetrantur: ſed ſuo ſe lapſu per fragmenta diſſolvunt. Ideò corpus Leviathan, id eſt, *k* omnes iniqui, quia per obſtinationem duri ſunt, & per vitam fragiles ſcutis, fuſilibus comparantur, *Job 41.a.* k *Gregor. 33 mor. 30*

Victi dæmones. Diffuſi equites Chaldæorum, ſunt *l* dæmones, diſperſi & victi, *Nahum.1.b.* l *Hie ſ Nah. 1*

Humari bonis operibus. Funduntur vaſa, cùm *m* ſalubriter humiliati, & flamma divinæ charitatis ſive humanæ adverſitatis emolliti, vitam Patrum benè operando imitamus, *3.Reg.7.g.2.Par.4.d.* m *Gloſ. ord. ſ. 3 Reg. 7.*

Perdere dona Dei. Effundit Hieruſalem æs ſuum, *n* quum anima perdit dona & talenta ſibi à Deo collata, conſumens illa in vitiorum confuſione, *Ezech.16.d* n *Hi. ſ Ez. 16*

Inveterata malitia. Effuſi cani ſuper Ephraim, *o* inveteratam malitiam deſignant, *Hoſe.7.b.* o *Hie. ſ. Hoſ. 7*

Blandimenta carnis Fundens lachrymas ſponſa Samſonis apud Samſonem, *Jud.14.c.* deſignare poteſt blandientem carnem, ut ejus concupiſcentiæ ſerviatur.

Addere fervorem orationibus. Fundere vinum ad liba, *Num.15.a.* eſt *p* addere fervorem ſacrificiis, ſeu orationibus. Funduntur autem libamina per ſingula Sabbata, *Num.28.* Eſt etiam addere gratiam, & communicationem paſſionis Chriſti. p *Gloſ. ord. ſ. Num. 15.*

Miniſtrare voluptates. Doctrina Chriſti. Fundere vina, in malum, eſt *q* voluptates miniſtrare, *Eccl.2.b.* In bonum verò, eſt communicatio doctrinæ & myſteriorum Chriſti. q *Gloſ. int. ſ. Eccleſ. 2.*

Dona Spiritus ſancti. Infuſoria ſeptem & ſuffuſoria deſignant *r* ſeptem dona Spiritus ſancti, *Zach.4.a* r *Hie ſ. Zac. 4*

Fundere baſes argenteas, *Exod.26.d.36.d.* vide Baſis.

Fundere circulos aureos cortinarum tabernaculi, *Exod.36.b.* vide Circulus.

Fundere ſtatuas, *2.Par.28.b.* quære Statua.

Fuſilia capitella columnarum, *3.Reg.7.c.* vide capitella.

Fuſile mare, *3.Reg.7.d* vide Mare.

Fuſiles boves, *3.Reg.7.e.2.Par.4.a* vide Bos,

Fundus, quære Ager & profundum.
Fungi, Perfungi.

FUNGI, eſt officium aliquod exercere, minus obire, aut dignitatem habere.

Sacerdotium novæ legis. Fungens ſacerdotio Aaron, & etiam filii ejus, *ſ* functiones ſacerdotum novæ legis deſignant, *Exod. 28.a.29.g.35.b.39.e. Nu.3.a.1.Paral.24.a. Eccl.45.c.Ezech. 44.d.Hoſe.4.b.Machab 10.d. Luc.1.a.* ſ *Gloſ. ord ſ. Exod 28.*

Fungebatur Paulus legatione pro Chriſto, etiam in catena, *2.Cor.5. d.Epheſ. 6 b.*

Fungens alius homo officio ejus, qui mortuus eſt in bello, *Deut. 20.b.*

Funis, Funiculus, Rudens, Reſtis.

FUNIS, eſt reſtis ex cannabe aut alia materia contorta, aut confecta ad aliquid ligandum, ſeu aſtringendum. Dicitur etiam chorda, & vinculum. Funiculus autem eſt parvus funis.

Charitas Dei. Funiculi Adam, *Hoſe.11 b.* ſignificare poſſunt *t* charitatem Dei erga homines per hoc quòd factus eſt homo de ſtirpe Adæ, ideò dicuntur funiculi charitatis. t *Gloſ int ſ. Hoſe. 11.*

Vita præſens. Funiculus Chriſti, quem Deus dicitur inveſtigaſſe, *Pſal.138.* deſignare poteſt *v* curſum deſtinatum, ac determinatum vitæ ejus. Poteſt etiam ſignificare generaliter *x* curſum vitæ præſentis ſingulorum: quæ & funis argenteus dicitur, *Eccl.12.c.* v *Hie. ſ pſ. 138* x *Hie. ſ Eccl. 12.*

Vita æterna. Funiculi Sion, qui non rumpentur, *y* deſignant firmamenta æternæ fœlicitatis, *Iſa.33.d.* Hi funes in præclaris cadunt, dum per humilitatem vitæ fortes non patriæ melioris excipiunt, *Pſalm.15.* y *Gregor. 13 mor 12*

Verba Prophetarum & prædicatorum. Funiculi tabernaculi deſignare poſſunt *z* verba Prophetarum, quibus tabernaculum firmabatur, *Exod 35.b.39.g. Num.3.c.* Et funiculi dilatandi, ſunt multiplices ſermones Prædicatoris cum fide, *Iſa.54.a.* Funiculi maris, ſunt etiam verba legis & Prophetarum, *Soph.2.a.* z *Ori ſ Exod hom 9. Rup ſ Soph. 2. Ambr 2. de ſpiritu S. 11*

Poſſunt,

Poſſunt etiam deſignare funiculi *a* fidem Trinitatis firmantem Eccleſiam, quæ fides dicitur funiculus triplex, qui difficilè rumpitur, *Eccl.4.c.* E funes, quibus extractus eſt Jeremias de lacu, deſignare poſſunt fidem verbi Dei, *Jere.38.d* hoc fune ligavit Deus linguam Leviathan, *Job 40.d.*

Funiculi quoque tabernaculi, qui laxati ſunt, fuerunt *b* Scribæ & Phariſæi, qui ſuis traditionibus præcipua legis diſſolvebant, *Iſa.33 d* Et muri Hieruſalem tam facile deſtructi ſunt, ac ſi eſſent funiculi tabernaculi, *Jere. 10.e.*

Funiculus coccineus, quem appendit Rahab ad feneſtram domus ſuæ, typus eſt *c* memoriæ de paſſione Chriſti habendæ, *Joſu.2.d.*

Funes, quibus utuntur, qui terminos metiuntur agrorum, limiteſque diſtinguunt, & poſſeſſionum ſpatia diſterminant, qui tenduntur, quantum poſſeſſio cujuſque diffunditur: ſignificare ſolent hæreditatem: ut funes ceciderunt in præclaris David, *Pſa. 5.77.104.* Et poſſunt dici funes Chriſti cecidiſſe in præclaris: hoc eſt, in Patriarchis, Prophetis, Apoſtolis, &c. Et funiculus dicta virga apud *Zachariam 11.c.* Deſignat populum Iſrael, qui erat funiculus hæreditatis Dei. Vel deſignat fœdus initum à Deo cum populo Iſrael, *Deut.32.b. Mich.2.b*

Funes paupertatis dicuntur *e* in hac vita, ubi ſupernæ hæreditatis divitiæ ſolùm in ſpe habentur, *Iob 36.a.*

Reſticula triginta cubitorum cingens mare æneum, *3.Reg.7.d.* deſignat *f* diſciplinam præceptorum cœleſtium, qua à noſtris voluptatibus religamur, & reprimimur. Funiculi etiam, quos menſus eſt David ad occidendum, & ad vivificandum, *2.Reg.8.a.* Divina præcepta ſignificare poſſunt, quibus ſervatis vivificamur, neglectu verò perimus. Funes etiam quibus extractus eſt Jeremias de lacu, *Ier.38.d.* ſunt præcepta Dominica. quæ quia nos in mala operatione poſitos & convinciunt & eripiunt, quaſi ligant & trahunt, coarctant & levant. Et fune alligatur Redemptori, qui dum vehementiori tentationa turbatur, proponit ſibi honeſtatis intuitum, memoriam promiſſionis, & hoc interim ſe fune retinet, ne propoſitum penitus abrumpatur.

Funiculus quem tetendit Dominus ſuper Sion, eſt traditio Hieruſalem in manus hoſtium, *Thr.2.c.* Sic terra Amaſiæ funiculo *g* erat metienda, *Amos 7.d.* Et funiculus Samariæ, quem extendit Dominus ſuper Judam, deſignat ſimilem punitionem inferendam ſuper Judam, qualis fuit ſuper Samariã, *4. Reg. 21. c.* Funiculi etiam, ex quibus fecit Chriſtus flagella, typus ſunt divinæ punitionis, *Joan.2.c.*

Funiculi in capitibus eorum, qui victi fuerant, *h* humiliationis & ſubjectionis ſymbolum eſſe videbantur, *3.Reg 20.e. Iſa.3.d.*

Funiculus lineus in manu viri, qui apparuit Ezechiel ad metiendum, *Ezech.40.&47.a.* deſignat *i* ſubtiliorem prædicationem Chriſti, qui non ſolùm opera ordinavit, ſed etiam cogitationes.

Funiculus maris, *Sopho.2 a* inconſtantiam *k* malorum, & fluctuationem deſignat. Deſignat etiam *l* viciniam baptiſmi, in qua habitabant Judæi.

Funes peccatorum, ſunt *m* impedimenta inimicorum, ſive ſpiritualium, ſicut diaboli, & angelorum ejus, ſive carnalium: in quibus ceu filiis infidelitatis diabolus operatur, *Pſa.118.139.* Funes etiam dicuntur ſuggeſtiones dæmonum, & etiã callidæ interrogationes Judæorum ad Chriſtum. Item peccata, *n* quæ dicuntur funiculi vanitatis, quia ſunt vana quidem, ſed ligantia. Vitula enim indomita plus ſe jactat & excutit, cùm tenetur, nec acquieſcit imperio, nec aſtringitur vinculo: ſed magis quam loro retrahitur, exaſperatur. Itaque nec coacta ſe ſubjicit, nec tamen libera eſt à vinculis. Sicut ergò trahit vitula lorum jugi, quo & ſi non tenetur è proximo, tenetur tamen, nec ſe explicat & abſolvit: Ita trahit unuſquiſque peccator indomitis moribus iniquitates, qui putat ſe liberum, quia non eſt jugo ſubditus, ſubjectuſque judicio: & neſcit, quod non ſit exutus, ſed magis ut illa vitula, ipſe ſe implicat ſuorum nexibus peccatorum. Et quia funis *o* addendo torquetur, ut creſcat peccatum in fune figuratur: quod perverſo corde ſæpè cùm defenditur, multiplicatur, *Iudi.15.c.16.b. 2. Reg.17.c.22.a Iob 12 c. 40.d. Prov.5.d. Iſai.3 d.5.d. Ier.38 b. Ezech.27.a*

Funes, quibus intexuit lectum meretrix, deſignant *p* voluptatem peccato adjunctam: cujus gratia mali audent peccare, *Prov.7.c. Eſther.2.a.* Et captiones hæreticorum ſub blandimentis.

Funiculi in fimbriis veſtium, *Deut. 22 b.* vide Fimbria.

Funus, Funebris, Exequiæ.

FUNUS dicit pompam, quæ fit in exequiis mortuorum: funebris verò eſt res ad funus pertinens.

Funus Saræ *q* ceſſationem veteris legis ſignificare poteſt, *Gen.23.a.*

Funus patris & matris, ſuper quo non debet contaminari Nazareus, *Num. 6.b.* carnales affectus *r* deſignat, quibus non debet contaminari conſecratus Deo.

Funebris res, in qua non debet expendi, quod ſanctificatum eſt Domino, *Deut. 6.c.* Eſt dolor *ſ* de infidelitate Judæorum, propter quem non debebat prætermitti prædicatio gentium.

Exequiæ factæ bonis, *t* ad ſpem reſurrectionis referri poſſunt, *Gen.50.b.2 Reg.2.f.2.Paral.32 g.* Exequiæ verò non factæ Regi Joram, *Paralip. 21.d.* deſignant non eſſe ſpem reſurrectionis malis, qui ad mortem æternam recipient corpora.

Fur, Latro, Furari, Furtivus, Furtum.

FUR à ferendo, ſeu ab auferendo dictus, aut à furvo, hoc eſt, nigro: ſignificat eum, qui occultè & plerumque nocte rem alienam capit. Latro autem ſignificat eum, qui vias obſidet, & viatores per vim vita aut pecunia ſpoliat. Hæc quantum ad allegoriam parum inter ſe differunt.

Fur dici poteſt *v* diabolus, qui gratiam & virtutes à nobis auferre conatur. Et latrunculi Moab ſunt dæmones, *4.Reg.13 d.* Fur etiam eſt *x* hæreticus, qui nos nititur fide ſpoliare. *Exod. 10.b. 21.b. Pſa. 49 Iſa 1.f. Iere. 2.f.48.d.49.b. Hoſe.7 a. Ioel.2 b. Abd. b. Zach 5.a. Matth.6 c.14 d. Luc.18 e. Ioan 10.a.* Et dicitur hæreticus per noctem quaſi fur, quia in nocte dejectionis ſuæ adhuc conſilia perverſitatis præbet occultè, metuens ne deprehendatur, *Iob 24.c.* Furari autem bovem, vel ovem, eſt ſimplicem pervertere, *Exod.32.a.* Furatur Judæus, qui prædicat non furandum, quum negat adventum Chriſti, & ejus præſentiam in univerſo mundo. Et qui negat fidem Chriſti. Et furantur hæretici verum Scripturarum intellectum, *Rom.2.c.* Et latro in ſolitudine dicitur hæreticus, aut diabolus,

qui

qui Doctorum auxilio deſtitutos, in errores pertrahere nituntur, *Jere.3.a.Job 19.b.27 b.Hoſ.6.d.Mich.5.a.* Fur etiam, cujus ſocii fuerunt Judæi, eſt Judas. *Iſa.1 f.Hoſe.7.a.Joan.12.a.* Et latrones, in quos incidit homo deſcendens ab Hieruſalem in Hierico, ſunt Judæi, vel etiam dæmones, aut hæretici, *Luc.10.e.*

Latrunculus, *Hoſe.7.a.* eſt cœtus Phariſaicus: & latrones Sacerdotes, Phariſæi: qui nocte, id eſt, in ignorantia furati ſunt fidem populi, *Abdi.b.Zach.5.a.*

Aſſeribens ſibi divina. Peccatores.

Fur dicitur, *a* qui plus ſibi autoritatis tribuit quàm Deo: & qui ſibi tribuit quod Deo debetur. Item qui ſibi uſurpat curam animarum: unde non intrat per oſtium, *Ioan.10.a.*

Latrones congregati ad Jephte, *Judi.11.a.* deſignare poſſunt peccatores *b* quos venit Chriſtus vocare. Vel deſignant eos, qui cum Chriſto crucifixi ſunt, quia cum iniquis reputatus eſt. Latrones autem duo cum Chriſto crucifixi *c* fidelium & infidelium univerſitatem deſignare poſſunt, & boni ponuntur à dextris, mali autem à ſiniſtris, *Matth.27.e. Marc.15.c. Luc.23.e.* Vel deſignant duos populos, quos conjunxit Chriſtus in redemptione. Vel bonus deſignat gentiles, malus Judæos infideles. Latro etiam bonus, dici poteſt Adam, aut genus humanum. Si enim is, qui alios interficiendo, mortem intulerat, latronis accepit nomen: quantò magis qui ipſam mortem, quæ non erat, peccando invenit, latronis non immeritò crimen incurrit.

Exercitus in Judæos. Auferre avaritiam. Retentio Pauli in Judaiſmo.

Latro, quem induxit Deus ſuper Judæos, fuit *d* exercitus Chaldæorum, aut potius Romanorum, *Jerem. 18.d.*

Furari Deos Laban *e* eſt auferre avaritiam. Sic furata fuerat Rachel idola patris ſui, quæ operuit per pœnitentiam. *Gen.31 e.* Poteſt deſignare *f* avaritiam Eccleſiaſticorum fraudantium bona Eccleſiæ, vel manus impotentium pro pecunia.

Furari ſcyphum Joſeph, *g* erat retinere Paulum in Judaiſmo, *Gen.44.b.*

Furtum Achan de anathemate Hierico, deſignare poteſt *h* introductionem errorum gentilium in Eccleſiam, *Joſu.7.b.*

Inducere errores in Eccleſiam. Prædicator malè operans. Hæreticus abutens ſcriptura. Gentiles. Vita Latronum. Dogmata hæreticorum.

Furatur verba Dei, *i* qui bonum, quod dicendo prædicat, operando non ſequitur. *Ier. 23 f.* Furantur etiam hæretici verba Dei, cùm ſacra Scriptura abutuntur, ad ſuos confirmandos errores.

Fures dici poſſunt *k* gentiles, qui furati ſunt à Judæis negligentibus benedictionem: ut Jacob, *Abdi. b.* Furati ſunt autem ſufficientia ſibi, id eſt, quæ illis ſufficiunt ad ſalutem, non autem alios ritus legis.

Latronum ſpelunca dicuntur *l* furta, cædes, & reliqua vitia, in quibus mali converſantur, *Jer.7.b. Matth. 21.b. Marc. 11. c.*

Furtivæ aquæ dici poſſunt dogmata hæreticorum, *Prov.9.d.* Et quaſi furtivè ſuſcipit auris hæreticorum venas ſuſurri verbi abſconditi, *Job 4.b.* quia *m* ſocialis ſcientiæ gratiam deſerentes, ad hanc nequaquam per oſtium ingrediuntur Domino atteſtante, qui ait, Qui non intrat per oſtium in ovile ovium, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt & latro. Venas itaque divini ſuſurri furtivè ſuſcipit, qui ad percipiendam virtutis ejus notitiam, deſerto publicæ prædicationis oſtio, pravæ intelligentiæ rimas quærit.

Converſio peccatorum. Non faciens bonum quod poteſt. Doctrina furtim accepta. Mors. Philoſophi.

Rapinæ peccatorum conſecrantur Domino, *n* cùm ipſi convertuntur ad Dominum, *Mich.4.d.*

Furtum facere dicitur, *o* qui quod poteſt facere bonum, non facit, *Exod. 20.b.*

Furtim haurientes aquam filii Iſrael è fontibus, quos obſidebat Holophernes, *Iud. 7.b.* ſunt *p* è ſacra Scriptura, & ex Philoſophis, contra principum decreta doctrinam haurientes.

Fur pro morte. *Matth.24 c.* qua hora fur venturus eſſet.

Latrunculi de Syria captivantes puellam Iſrael, ſunt *q* Philoſophi veritates ſacræ Scripturæ furantes, *4.Reg.5.a.*

a Phil 2. alle. Cle Ale.6. ſtrom. Aug.ſ. Ioan. tract 44. Cyril 7 ſ. Ioan 10. b Aug 9. in Iudi 49. & ſer 128. c Hil.ſ. Matt. cap 33. Hu.ſ. Mat 2. Cyri.12 ſ. Ioan 18. d Gloſ.int ſ. Jerem.18. e Gloſ.ord ſ. Gen.31. f Rup.7.ſ. Gen.46. g Lyra ſ. Gen 44. h Ori.ſ Ioſu. hom.7. i Gr.ſ 1.Re 7 Hie.ſ.Iere 23 k Ru ſ. Abd. l Hie ſ Ier.7. m Gregor. 5. mor.18. n Gloſ ord.ſ. Mich 4. o Bed ſ. Exo. 20. p Gloſ. ord ſ. Iudit. 7. q Rup.5 ſ. Rege.29.

Furere, Furor, vide Ira.

Fuſcina, Fuſcinula.

FUSCINA, eſt telum tridens, ſive triſulcum, aut etiam biſulcum, quo piſcatores figunt piſces in aqua natantes. Fuſcinula autem ſumitur pro inſtrumento, quo carnes ab olla, aut cacabo extrahuntur.

Prædicatores.

Fuſcinulæ in miniſterio templi & ſacrificiorum, *r* Prædicatores deſignare poſſunt educentes doctrinæ cibos de ſacræ Scripturæ caldariis, *Exod 27.a.38.a.Num.4.c.3.Reg.7.g.1.Par 28 d.*

Gula & rapacitas ſacerdotum.

Fuſcinula, qua filii Eli ſacerdotes carnes ſacrificantium vi extrahebant, deſignare poteſt *ſ* gulam, & rapacitatem ſacerdotum & etiam Judæorum perſecutionem in Chriſtianos, *1.Reg 2.c.*

r Gloſ ord ſ. Exod 27. ſ Greg ſ.1. Reg 2.

Fuſcus, vide Caligo.

Fuſtis, quære Baculus.

Fuſus.

FUSUS eſt inſtrumentum, quod mulieres nendo digitis volvunt, in eoque filum complicant.

Inſtabilitas hæreſis.

Fuſus, *2.Reg.3.f.* ponitur pro *t* baculo ſuſtentantis ſe, cùm dicitur: Non deficiat de domo Joab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus, & tenens fuſum, & cadens gladio, & indigens pane. Poteſt autem ſignificare inſtabilitatem hæreſis & mundanæ voluptatis.

Opera bona.

Fuſus, quem apprehenderunt digiti mulieris fortis, *Prov.31.c.* deſignat *v* opera ad cœleſtem gloriam directa, quia fuſus in dextera tenetur.

t Gloſ int.ſ. 2 Reg.3. v Bed ſ Pro. 31.

Futurum.

FUTURUM dicitur, quod non eſt, ſed erit.

Tempus poſt ortum Chriſti. Tempus poſt judicium.

Futurum ſæculum dicit, vel *x* tempus poſt nativitatem Chriſti, vel ſtatum futurum poſt judicium. Ad idem referri poſſunt futuræ retrò generationes, *Exod.16.g.Iſa.9.b.Eccl.9.a. Eccl.24.b.Matth.12.c. Marc.10.c.Luc.18.c.Epheſ.1.d.1.Timoth.6.d. Hebr.2.b.9.d.10.a.13.c. Actor.24.d.*

x Hie ſ Iſa.9.

Gabaa, Gabaon, Gabaonitæ.

GABAA, id eſt, collis, aut calix, ſive ſublimis: Civitas metropolis tribus Benjamin, quam deſtruxeruot filii Iſrael, propter ſtuprum uxoris Levitæ, *Judi.* 18.19. Inde erat Saul, qui inſtitutus eſt Rex Iſrael. Gabeon autem, id eſt, collis, vel calix, aut deorſum, vel elevatio iniquitatis, fuit metropolis Hevæorum, quæ eſt in ſorte tribus Benjamin: & fuit adſcripta filiis Aaron, quæ creditur eſſe eadem, quæ Gabaa, *Joſu.* 8.*d.* *Jere.* 28.*a.* Gabaonitæ autem venerunt ad filios Iſrael ingreſſos in terram promiſſionis, ad conficiendum fœdus cum eis, quaſi de longè venientes, ne ab eis delerentur. Cæterùm, *Joſu.* 21.*b.* videntur poni duæ civitates diverſæ, Gabaon & Gabaa in tribu Benjamin.

a Ori ſ Joſu. 4 hom. 10. Gabaonitæ venientes ad filios Iſrael deſignare poſſunt *a* eos, qui veniunt ad fidem, ſed non penitus deponunt veterem hominem, *Joſu.* 9.*a.* *Venientes ficte ad fidem.*

b Ori. ſ. Joſu. hom. 11. Gabaonitæ fœderati filiis Iſrael, impugnantur à Regibus, quibus prius erant amici, *Joſu.* 10.*a.* quia *b* converſi ad fidem impugnantur à dæmonibus & mundanis. Omnes enim, qui piè volunt vivere in Chriſto Jeſu, perſecutionem patiuntur: unde admonentur, ut præparent animam ſuam ad tentationem. Verùm vincuntur hoſtes eorum, ſtante Sole, hoc eſt, Chriſto illis favente, *Iſaiæ* 28.*f.* *Impugnatio converſorum in fide.*

c Greg ſ 1. Reg 10. Gabaa poteſt eſſe typus charitatis, *c* ſecundum quod in eam introducta eſt arca fœderis, 1.*Reg.* 7.*a.* Hæc enim excellentior via, quam demonſtrat Paulus, 1.*Cor.* 12. Deſignat etiam ſublimem converſationem prædicatorum, & eorum, qui dicere poſſunt: Converſatio noſtra in cœlis eſt. Ideò in ea morabatur Saul, qui typus eſt prædicatorum, 1.*Reg* 10.*d.* 11.*a.* 13.*a* 14.*a.* *Charitas.*

d Gloſ ord ſ. 2. Reg. 6. Ut autem tranſlata eſt arca de Gabaa in Hieruſalem, deſignat *d* Gabaa Patres veteris teſtamenti: unde tranſiit Eccleſia ad novum teſtamentum, 2.*Reg.* 6.*a.* *Antiqui Patres.*

e Gr ſ 1 Reg. 14. Gabaa Benjamin, hoc eſt, *e* collis filii dexteræ, deſignare poteſt contemplationem Chriſti: & etiam ſublimitatem operum, & contemplationis generaliter, 1.*Reg.* 13.*a* 14.*a.* *Contemplationis & operum ſublimitas*

f Gloſ. ord ſ. Hoſe. 5. Gabaa, ut interpretatus collis, deſignare poteſt *f* duram & inflexibilem ſuperbiam hæreticorum, *Hoſe.* 5.*c.* *Superbia hæreticorum.*

Gabatha.

GABATHA, id eſt, eminens, vel excelſum: Grecè dicitur λιθόϛρωτος, hoc eſt, lapidibus ſtratus: erat locus eminens in domo Pilati, ubi ſedit pro tribunali ad judicandum Chriſtum, *Joan.* 19.*c.*

Gabelus.

g Gloſ ord. ſ. Tob. 1. GABELUS, id eſt, terminus, vel limes, aut confinium: cognatus Tobiæ, cui mutuavit Tobias argentum, *Tob.* 1.*c.* 4.*b.* 12.*a.* Typus eſt *g* gentium, quæ acceperunt verbum Dei à Chriſto. *Gentes.*

Gabriel.

GABRIEL, id eſt, vir Deus, vel Dei, aut fortitudo Dei, vel fortis Deus meus: eſt Angelus, qui declarabat viſiones Danieli, *Dan.* 8 *a.* 9.*f.* Idem annunciavit Virgini Mariæ incarnationem filii Dei. Et Zachariæ conceptionem Joannis Baptiſtæ, *Luc.* 1.*b* r.

Gad.

GAD, id eſt, fœlix, vel accinctus, filius ſeptimus Jacob, ſed primogenitus Zelphæ, ancillæ Liæ.

h Beda ſ Geneſ 46. i Goor Vene. Cont. 1 tom 7 cap 6. k Ricar. de S. Vict de 12. Patriar 25. Gad, ut interpretatur fœlix, & accinctus, deſignare poteſt *h* Chriſtum, qui pugnavit, & vicit in paſſione: & etiam hominem caſtum præliantem contra vitia carnis, *Gen.* 30.*b.* 49 *c.* *Chriſtus. Homo caſtus.*

Gad, ut eſt filius Zelphæ, hoc eſt, *i* delectationis in rebus pertractandis, & interpretatur ſuccinctus, deſignat cumulum meritorum, quibus meritis ditata Lia, hoc eſt, vita activa, quodammodo ſe beatam exiſtimat. Vel deſignat *k* temperantiam in proſperis, quæ naſcitur ex ſenſualitate edomata, *Gen.* 30.*b.* *Merita. Temperantia*

l Ori ſ Num. hom. 26. & ſ. Joſu. ho. 3 26 m Amb de Ion patr 8. Ru. v ſ. Ge 33 Gad, ut fuit primogenitus ancillæ, & accepit hæreditatem trans Jordanem per Moyſen, deſignare poteſt *l* populum Judaicum, qui non accepit baptiſmum, ut acciperet hæreditatem intra Eccleſiam, ſed ſolum ſibi terrena paravit, *Num.* 32.*a.* *Joſu.* 13 *c* 18 *a.* 22.*a.* *Populus Iudæorum.*

Ut etiam præliabatur accinctus coram fratribus ſuis, deſignare poteſt *m* Scribas & Phariſæos tentantes Chriſtum, & perſequentes, *Gen.* 49.*c.* Vel ipſos Judæos ferentes ſcripturas, quibus fides Chriſtiana defenditur. Vel Martyres præliantes. *Scribæ, & Phariſæi, Iudæi. Martyres.*

Gadgad.

n Ori ſ Num hom 27. o Hieron. de manſion. GADGAD, id eſt, fœlicitatis, vel accinctus exercitus, vel juxta Originem, *n* Galgad, hoc eſt, centamentum: eſt mons in ſolitudine Pharan, & viceſima nona manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò pervenerunt poſt Benejaacan: ut deſignetur ſemper virtutibus permixtas eſſe tentationes, ut ambulantes perficiantur, *Num.* 33.*d.* Vel, juxta Hieronymum, *o* interpretatur nuncius, ſive expeditio, vel accinctio, vel conciſio: ut deſignet nos, qui fecimus filios neceſſitatis in Benejaacan, debere malos magiſtros tollere, & diſcipulis ſtimulos addere, ut ad curſum ſint accincti.

Galaad.

p Hier ſ Iere. 22 & ſ Eze. 47 & ſ Abd. GALAAD, ſive Gilead, id eſt, acervus *p* teſtimonii, ſeu collis teſtimonii, vel incolatus teſtimonii, vel tranſmigratio teſtimonii: Montes ſunt trans Jordanem à Libano ſumentes initium: Unde *Iere.* 22. *b.* Galaad dicitur caput Libani. Ibi ſunt dimidiæ tribus Manaſſæ & Gad, uſque ad tribum Ruben, quæ dividuntur per ipſos montes & reliqua Arabia: ſunt paſcuoſi & odoriferi, & arboribus aromaticis abundantes. Sumpſit nomen Provincia ex hoc, quod ibi Jacob & Laban pepigerunt fœdus: & facto lapidum cumulo, Jacob appellavit Galaad, hoc eſt, acervum teſtimonii. Dicta eſt poſtea Geraſenorum regio, ſeu Gadarenorum, à civitate Geraſi juxta lacum, qui dicitur Geneſareth, qui eſt lacus Tiberiadis. Eſt hæc Provincia Orientalis terræ promiſſionis. *Tentationes mixtæ virtutibus. Hæc ante diſcipulorum.*

Galaad,

Mundus. Martyres. Galaad, ut interpretatur incolatus teſtimonii, ſignificare poteſt *a* hunc mundum: ubi eſt peregrinatio: quia peregrini ſumus ſuper terram, & per fidem ambulamus. *Gen.37.e.Pſal.56.107.*

Deſignat etiam *b* Martyres, qui dicuntur teſtes eſſe Dei. Ideò & Galaad dicitur eſſe Dei, *Pſalm.59. Cant.4.a.*

Eccleſia. Sacra ſcriptura. Poteſt etiam deſignare *c* Eccleſiam ex gentibus, in quam tranſlatum eſt teſtimonium ſynagogæ. & ipſa ſervit per confeſſionem teſtimonio veritatis: & in ea inveniuntur odores grati Deo. Et reſina in Galaad, deſignat *d* pœnitentiam in Eccleſia. *Gen.31.c.37.e.Cant.4.a.Jer.8.g.22.b.46.c.Amos 1.A. Mich.7.c. Zach.10.d.* Galaadites Berzellai, *2.Reg.19.e.* poteſt ſignificare Principes fideles in Eccleſia. Item Galaad, filius Manaſſæ, *Num.26.d.* In Galaad erant paſcua uberrima. unde poteſt ſacram Scripturam ſignificare.

Receſſus à mundanis affectibus. Templum, & ſynagoga. Judas. Galaad, ut interpretatur migratio teſtimonii, quo pervenit Jacob fugiens Laban deſignare poteſt *e* receſſum a pravis & mundanis affectibus, quæ migratio approbatur a Deo, *Gen.32.g.*

Galaad poteſt *f* templum & ſynagogam deſignare, ubi debebant Sacerdotes reſinam orationis habere, ut provocarent populum ad pœnitentiam. *Jere.8.g.* Ejus cedros ſuccidit Deus, hoc eſt, Principes & Sacerdotes. *Jer.22.b.50.a. Hoſe.6.a.23.c.Mich.7.d. Abdi.g.*

Galaad, juxta Auguſtinum, *g* interpretatur ejectio, & revelatio, ſignificans Judæos, qui ejecerunt Chriſtum, ut fratres Jephte ejecerunt ipſum Jephte, *Jud.11.a.* Quibus tamen in fine mundi Chriſtus revelabitur. Et ut Jephte circuibat Galaad, id eſt, abjicientes, ita debent, qui proficiunt præterire abjicientes. Ut autem Galad dicit revelationem, ſeu ſpeculam, quæ eſt altitudo ad proſpiciendum, vel deſpiciendum, deſignat ſuperbiam revelationis, quam præteribat Paulus. *2.Cor.12.* dicens. Ne magnitudo revelationum extollat me, &c.

Hæretici. Galaad etiam deſignat *h* hæreticos, qui transferunt teſtimonia Scripturarum in perverſum ſenſum, & eos, qui per hæreticos ab Eccleſia tranſlati ſunt, & ſeparati, *Hoſ.6.d. Amos 1.a.*

a Hil. ſ. pſ. 119. Amb. de Joſeph 3. Aug. ſ. pſ. 119. b Gr. ſ. 1. de 4. c Amb. ſ. pſ. 118 ſerm. 16. Hie. ſ. Jere 8. 22. & ſ. Mic. 7. d Gr. 3. paſt. adm. 25. Bed. ſ. Gen. 38. Rup. ſ. Mic. 7. e Phil. 1 alle. f Hier. Jere. 8. 20. g Aug. q. in Jude. 49. h Hie. ſ. Hoſ. 6 & ſ. Amos 1.

Galbanum.

Sapientia. Aer. GALBANUM, *i* ſuccus quidam, aut gutta reſinæ modò è ferula colligitur in monte Amano Syriæ: eſt odoriferum, multis medicamentis aptum, adverſatur venenis, & combuſtum nidoris vehementia noxios ſerpentes & etiam culices fugat. Hebraicè dicitur Cheſbana, quod aliqui dicunt eſſe maſtichen.

Galbanum ponebatur in compoſitione thymiamatis, quod incendebatur Deo, & deſignat ſapientiam, *k* quæ comparatur Galbano in odore ſpirituali, quæ fugat ſerpentes, hoc eſt dæmones, & culices, hoc eſt, ſophiſtas. *Exod.30 d.Eccl.24.b.*

Galbanum, ut eſt ſuaviter redolens, *l* aerem deſignare poteſt, per quem ſparguntur odores.

i Plin. 12 natu. hiſt. 25. & 19. nat. hi. 10. & 24. natu. hiſtor. 5. k Ori. ſ. Levit. hom. 9. l Phi. quis rerum divin. hæres.

Galea, Caſſis.

Judicium. Chriſti divinitas. Spes. GALEA, eſt inſtrumentum ferreum, caput muniens adverſus ictus, & galeatus eſt galea munitus.

Galea Chriſti dicitur ejus judicium certum. *Sap.5.d.* Et galea ſalutis in capite ejus, dici poteſt divinitas, à qua manat ſalus in omnia ejus membra, *Iſa.59.d.*

In capite fidelium galea ſalutis dicitur *m* ſpes, qua firmatur animus ad cœleſtia ſperanda, *Epheſ.6.c. 1.Theſſ 5 a. Par.26.c.*

Defenſio vitiorum. Onera legis. Galea ærea ſuper caput Goliath, eſt *n* galea perditionis in malis, hoc eſt, defenſio vitiorum, ut pereant, *1.Reg.17.b. Jere.46.a.Ezec.23.d. 27.28.b.1.Mach.6.d.2 Mach 5.a.*

Galea Saulis, quam depoſuit David, Sacramenta legis onerantia deſignat, quæ depoſita ſunt adveniente Chriſto, *1.Reg 17 e.*

m Ori. ſ. pſal. 36 hom. 2. o Gloſ. int. ſ. 1. Reg. 17.

Galgala.

GALGALA, ſive Gilgal, id eſt, rota ſive volutabrum, vel ablatio ſeu acervus acervi, vel revolutio acervi. Locus eſt contra orientem Hierico antiquæ: quem Judæi mox trajecto Jordane occupaverunt, ibique caſtrametantes aliquamdiu morati ſunt, & à Joſue circumciſi, quia nati in deſerto circumciſi non fuerant. Unde & loco nomen dederunt ex facto.

Ordo conjugatorum. Galgala deſignare poteſt ordinem conjugatorum, qui in rebus ſæculi volvuntur, velut in rota, & in eis debet fieri circumciſio, ut reprimantur concupiſcentiæ, *Joſu.5.c.* Et hunc locum circuibat Samuel, quia Prædicator debet ſalutis conjugatorum curam gerere. Et in Galgalis concidit Samuel Aggag Regem Amalec, hoc eſt, pravas *o* concupiſcentias, quæ per meditationem ſacræ Scripturæ reprimitur, *1.Reg.7 d.*

Sacra ſcriptura. Galgala deſignat etiam ſacram Scripturam, quam debet Prædicator frequentare. Sicut Samuel circuibat Galaad, *1 Reg 7.d.*

Perfecta obedientia. Cum autem rota una parte depreſſa altera elevetur, deſignare poteſt *p* Galgala perfectam obedientiã, ad quam jubebat Samuel, ut deſcenderet Saul, *1.Re.10.b.11.d.* Omnes enim, qui ſe humiliat exaltabitur.

Docti ſed mali. Galgala deſignat etiam doctos in ſacra Scriptura, ſed malos, *1.Reg.15.e.*

Idololatria. Hæreſes. Status circumciſionis. Judæa. Galgala, videtur ſumi pro *q* idololatria, aut hæreſibus, cùm dicitur, *Hoſe.4.d.* Nolite ingredi Galgala, ubi peccata, & immunditiæ revelabantur: quia populus ibi fuit circumciſus. Et omnis malitia eorum dicitur eſſe in Galgalis, *Hoſ.9 d.12.c.* Poteſt etiam ſignificare *r* ſtatum circumciſionis: & ingrediuntur in Galgala, qui circumciduntur, *Amos 5.a.* Deſignat etiam ipſam Judæam, & Hieruſalem, & templum, quod factum eſt volutabrum.

Inconſtantes. Significat etiam *ſ* non habentes ſtabilem gradum, ſed ſemper fluctuantes, & vacillantes, *Mich.6.b.*

o Greg. ſ. 1. Reg 7.15. Gre. ſ. 1. Re. 7. p Gre. ſ. 1. Re. 10. q Hi. ſ. Hoſ. 4. & ſ. Amos 5. r Rup. ſ. Amos 5. ſ Hie. ſ. Mich. 6.

Galilæa, Galilæus.

GALILÆA, id eſt, volubilis, ſive volubilitas, aut rota: regio terræ Palæſtinorum, quæ clauditur ab Occaſu Phenicia, ab Ortu Syria, quam κοιλήν, hoc eſt, cavam appellant, à montium præcipitiis quibus clauſa in planitiem demittitur: à Septentrione Libano monte, & Tyriorum finibus: à Meridie Samaria, per lineam ductam à Ptolemaidis territorio, in Scytopolim. Eſt autem regio fertilis inter medios montes, ampliſſimos habentes campos. Hanc duplicem ſtatuunt, ſuperiorem, & inferiorem. Superior, à fontibus Jordanis in Geneſariticum lacum deſcendit, terram Zabulon, & Nephtalim complectens: ut Evangeliſta ex Iſaiæ dicto comprobat, *Matth.4.c.* Per hanc eſt via publica ab Aſſyriis [illegible] in Ty-

in Tyrum, ad mare mediterraneum, via maris dicta, *Iſa.19.a. Tob 1.a.* Cognominatur autem Galilæa Gentium, quod non modica ejus portio donata fuerit à Salomone Hiram Regi Tyri. Inferior reliqua eſt, quæ lacui, & Tiberiadi, uſque in regionis finem meridianum imminet, montem Carmelum complectens.

a Aug. 3. de conſenſ. Evangel. 25. Ori ſ. Matt. hom 35. b Hil. ſ. Matt. Can 2. Auguſt 3 de conſenſ. Evangel 25. Cyril. a ſ. Joan 20. Hie ſ Matt. 28. Gre hom. 21. c Bern. ſer 1. ſ Miſſus eſt. d Ori ſ. Matt. hom 35.

Galilæa, ſecundùm aliquos, interpretatur revelatio: poteſt deſignare *a* cæleſtem patriam, in quam præceſſit Chriſtus: & ibi videtur viſione beatifica, *Matth.26.c.28.c. Marc.14.16.b.* — *Cæleſtis patria. Ge. ſibeat.*

Galilæa poteſt deſignare *b* Gentilitatem, ſecundùm quod juxta alios interpretatur tranſmigratio: in quam præceſſit Chriſtus Apoſtolos, ut gentiles converterentur, relicta Judæa in incredulitate. Et hæc terra ultima ſorte diviſa eſt, quia prius prædicavit Chriſtus Judæis, quàm gentibus. *Ioſ.13.a.3.Reg.9.b. 1.Mach.5.b.Matt.2 d.4.d.17.c.26.c.28.c.Marc.9.c 14.c.16.b.Luc.4.g.5.d.8.17.c.24.a.Joan.2.a.4.7.a.*

Galilæus, id eſt, tranſmigrans, ſignificare poteſt eos, qui ut peregrini ambulant in hoc mundo, ad cœleſtem patriam properantes. Et in Galilæa videtur Dominus ſuſcitatus, qui reſurrectionis ejus gloriam poſt læti videbimus, ſi modo à vitiis ad virtutum celſitudinem tranſmigramus, *Marc.14.g.16.b. Luc.22.f.23.a. Joan.4.f.7.g. Actor.1.b.2.b.* — *Peregrini in hoc mundo.*

Galilæa ut dicitur tranſmigratio, in qua erat civitas Nazareth, quæ eſt typus Judææ, deſignat *c* tranſitum, & ceſſationem legis, & ſtatum ſynagogæ, ſicut tranſit flos adveniente fructu, *Luc.1.c.* — *Ceſſatio legis. Mundus.*

Galilæa, ut interpretatur volutatio, vel volubilitas, typum gerit *d* hujus mundi: & relinquit Galilæam, qui relinquit mundum, *Matth.4.b.* Et in Galilæa fecit Herodes convivium primis Galilææ, hoc eſt, diabolus Principibus mundanis, & vitioſis, qui dicuntur Galilæi, quia cum rebus mundanis volvuntur, & rotantur, *Marc.6.c. Luc.13.a. Actor.5.g.*

Gallina, Gallus.

GALLINA, eſt avis domeſtica ſatis nota, quæ parit ova, & fovet pullos. Gallus autem eſt maſculus; qui ſolet ſuo cantu horas noctis deſignare, & matutino tempore homines ad laborem excitare. fertur leonem cantu galli terreri. Ante autem quam gallus cantet, alas excutere ſolet. — *Chriſtus. Sapientia divina. Eccleſia. Anima. Sacerdotium veteris. Prædicator.*

e Ori ſ. Matt. hom. 26. Aug. 1. q. in Evan 30. & de verbis. Domini ſer. 29 Hi ſ pſ. 16. Euc ſer ſpiritual. 5 f Hie. ſ. Iſa. 22 g Gregor. 30. mor. 5. 6. 7. Hu. ſ Iob 38. Euch. ſer. ſpiritu. 5. Bed. Prov 30

Gallina miro affectu protegit pullos, & ad cibum convocat, quaſique cum illis infirmatur, & in milvum inſurgit, qua ratione *e* Chriſtum ſignificat, qui in congregando fideles, gallinæ ſe comparat, qui etiam in diabolum, velut contra milvum inſurrexit, *Matth.23.d.* Poteſt etiam deſignare divinam ſapientiam, quæ protegit à milvo diabolo, ſive Eccleſiam, ſive etiam animam.

Gallus gallinaceus, *Iſa. c.2.e.* typum gerit *f* ſacerdotii veteris legis, quod habuit gloriam ſæcularem, ut gallus, ſed quæ facilè transferenda erat in novam legem, ut gallus facilè transfertur.

Gallus ſuccinctus lumbis, eſt *g* Prædicator inter hujus noctis tenebras verum manè nuncians, qui ſuccinctus eſt lumbis, quum à membris ſuis luxuriæ fluxum reſtringit, *Prov.30.d.* Et huic gallo dat Deus intelligentiam, cùm efficit, ut prius nocturni temporis horas diſcutiat, & tunc demum voces excitationis emittat, hoc eſt, ut peccatorum merita dijudicet, ut actionum tenebras aperta increpationis voce corripiat, idque ſecundùm cujuſque qualitatem: & ut gallus profundioribus horis noctis valentiores aut productiores reddere ſolet cantus, appropinquante verò matutino tempore, leniores, & mitiores voces format: ſic Prædicator iniquis adhuc mentibus altis & magnis vocibus æterni judicii terrores velut in profundæ noctis tenebris intimat. Cùm verò jam auditorum ſuorum cordibus veritatis lucem adeſſe cognoſcunt, clamoris ſui magnitudinem in dulcedinis lenitatem vertunt. Qui etiam minutis tunc vocibus cantat, quia propinquante manè, ſubtilia quæque de myſteriis prædicant, *Job 38.d.* Galli etiam erant Prophetæ, adventum Chriſti prænunciantes. Ut autem gallus priuſquam cantet, alas excutit, ita Prædicator ante prædicationem ſe in bonis actibus exercet. — *Propheta.*

h Ori ſ. Lev. hom. 8. i Ori ſ. Matt. ho. 30. 31. 35

Gallinæ duæ offeruntur in purgatione leproſi, juxta lectionem Origenis, *h* ubi nos legimus paſſeres, *Lev.14.a.* — *Senectutis tempus.*

Galli cantus, *i* tempus ſenectutis ſignificare poteſt, & ſignum appropinquantis lucis gratiæ, *Matth. 26.c. Marc.13.d. Luc.22.d. Joan.13.d.18.e.* — *Defectus Doctorum.*

Gannire.

GANNIRE, ſecundùm aliquos, propriè dicitur eſſe vulpium. Dicitur tamen etiam gannitus ululatus canum, quando percutiuntur. — *Suſcipientes doctos prurientes.*

k Gloſ. ord ſ. Iſa. 10.

Cùm dicitur *Iſa.10 c.* non eſſe, qui apperiret os, & ganniret, intelligitur allegoricè *k* neminem eſſe qui hæreticis reſiſtere auderet, vel Antichriſto.

Gareb.

l Hie ſ Ier. 31.

GAREB, id eſt, incolatus, aut ſcabies, eſt *l* collis ſuper quem tranſit ædificium Hieruſalem, ut doceamur eſſe nos advenas & peregrinos, nec admittere Doctores prurientes auribus, *Jer.31.g.*

Garizim.

m Ori ſ. Ioſu. hom. 8.

GARIZIM, id eſt, *m* ſecures, vel ſciſſores: mons in Samaria altiſſimus ab Auſtro Sichen, cui tanta vicinitate imminet, ut loquentem in vertice intra civitatem poſſis audire. Ibi dictæ fuerunt benedictiones legis juxta præceptum Moyſis, ubi poſtmodum conſtructum fuit templum à Samaritis: unde mota fuit contentio inter Samaritas, & Judæos, an ibi eſſet adorandum, an in Hieruſalem. Super quo altercabatur Samaritana cum Chriſto, *Joan.4.c.* de hoc fit mentio *Deut.11.d. Joſu.8.g. Judi.9.a.2. Mach. 6.a.* Poteſt deſignare eos, qui benè operantur virtutis amore, quibus dantur benedictiones. — *Benè operantes virtutis amore. Gentilitas. Judæa.*

Garrulus, vide Loqui.

Gaudere, Gaudium, vide Exultare.

Gaza oppidum.

n Hie ſ Zac. 9. o Rup ſ. Amos 1.

GAZA, id eſt fortis, aut capra, ſeu imperium: civitas inſignis Palæſtinorum: terminus Auſtrinus terræ Chanaan, & tribus Juda, Ægypto vicina: cujus fores cum poſtibus Samſon media nocte humeris ſuis in montis verticem deportavit. Poteſt gerere typum *n* gentilitatis, *Joſu.15 d. 16.a. Jere.47.a. Sophe.2.a. Zach.9.a.* Ut autem ſcelera ejus numerantur, *Amos 1.b.* deſignare poteſt *o* Judæam, quæ addidit quartum ſcelus, non audiens Prophetas, nec Chriſtum.

Ut

Digitized by Google

Hæretici.

Ut autem interpretatur fortitudo, vel imperium, deſignat *a* hæreticos, qui ſibi fortitudinem, & imperium promittunt, *Amos.1.b.* a *Hie.ſ. Amos 1.*

Infernus.

Secundum autem, quòd Samſon media nocte abſtulit portas ejus, typus eſt *b* inferni, cujus portas confregiſſe dicitur Chriſtus, quando animas ſanctorum Patrum eduxit. *Gre. ho.11.* b *Ru.ſ. Iud.16*

Gaza, Theſaurus, quære Divitiæ.

Gazer.

Anima.

GAZER, id eſt, *c* præciſio, ſive diviſio, vel ſententia, civitas in tribu Ephraim, data Levitis, *Ioſu.19.f.16.a.21 b.1.Par.6.f.7.f.* Eſt alia, quæ etiam dicitur Gazera, 1.*Par.14.d.* quam cœpit Pharao à Chananæis, & dedit in dotem filiæ ſuæ, uxori Salomonis, quam reconſtruxit Salomon, 3.*Reg.9.e.* Secundum aliquos interpretatur conſtructio, & deſignare poteſt conjunctionem animæ, & corporis: ita tamen ut caro imperet, & dat Pharao, id eſt, diabolus eam ſcilicet animam, quam cæpit in dotem filiæ ſuæ, hoc eſt, lege peccati, cui conjunctus, Salomon efficitur cultor idolorum. c *Ori.ſ. Ioſu. ho.21.*

Gazophylacium.

GAZOPHYLACIUM, eſt arca, aut locus alius, in quo Gazæ, hoc eſt, theſauri cuſtodiuntur: & erant gazophylacia quædam in templo, 1.*Reg.12.b.Nehe.10.d.13 a.Ezec.45.a.Marc.12.d.Ioan.8.c.* Et poſſunt deſignare *d* doctores veras divitias ſapientiæ, & ſcientiæ continentes. d *Gre.ſ.Eze. ho 8.*

Doctores. Corda juſtorum.

Gazophylacia Cantorum, ſunt corda juſtorum, quæ cantant juſtificationes Dei, cùm ejus implent præcepta, *Ezech.40.g.*

Gazophylacium ſacerdotum excubantium in cuſtodiis templi, reſpicit ſolùm viam Auſtri, *e* quia ſacerdotes majores ſolis ſtudiis ſpiritualibus occupati, ſemper his, quæ amoris Dei ſunt, ſolicitè intendunt. Gazophylacium verò ſacerdotum excubantium in miniſterium altaris, reſpicit & viam meridianam, & viam aquilonis, quia quantum ad ſemetipſos, fervent igne charitatis, & ſuccenſi ſunt flammis amoris Dei, & quantum ad alios opus eſt, ut in mentibus peccantium, quæ ſint operis frigora videant, & delinquentium peccata corrigendo, quaſi carnes in altari Domini incendant, *Ezec. 40.g.* e *Gre.ſ. Eze. ho.14.*

Litera & ſpiritus. Eccleſia Conſpectus Dei. Abjectio hoſtium Eccleſia.

Gazophylacis Aquilonis & Auſtri, *f* ſunt quæ vel hiſtoriæ continent ſimplicitatem, vel ſpiritalis intelligentiæ ſacramenta, *Ezech.42.c.* f *Gre.ſ Eze. ho.12.*

Gazophylacium, in quod vidua miſit duo æra minuta, *Luc.21.a.* Significare poteſt *g* Eccleſiam, cui miniſtrant habentes dona Spiritus ſancti, vel conſpectum divinæ majeſtatis: cui offert vidua, hoc eſt, Eccleſia, duo minuta illa accepta. *Hie ſ.Ezech. 42. Rup 8 ſ. Ezec.12.* g *Gloſ.ord ſ. Luc 21.*

Gebal.

GEBAL, id eſt, *h* terminus, vel limes: civitas Syriæ, *Pſal.82.* Juxta aliquos interpretatur vallis vana, & deſignat eos, qui contra Dei populum ſunt, non aſſe de monte, ſed de valle vana. h *Hie & Au. ſup pſal. 82.*

Gebbethon.

GEBBETHON, id eſt, dorſum, ſeu elevatio ejus, aut palpebræ ejus, ſive excelſum donum: civitas data Levitis in tribu Dan, *Ioſ.19.e.21.b.* Fuit & civitas Paleſthinorum, quam obſidebat Nadab filius Jeroboam, quem percuſſit ibi Baaſa filius Achiæ, 3.*Reg.15.f.* forſan eſt eadem cum ſuperiori.

Gedeon, Herobaal.

GEDEON, id eſt, *i* conterens, vel confringens judex Iſraël, qui illum populum liberavit ab adverſariis. Idem dictus eſt Hierobaal, hoc eſt, impugnator idoli, quia deſtruxit aram, & idolum Baal, *Iud. 6.f.7.a.8.g.Hoſ.10.d.* juxta Septuaginta. Hic cum trecentis viris tubas, & lampades gerentibus, percuſſit exercitum adverſariorum. i *Hie ſ.Hoſ 10*

Chriſtus.

Typum gerit *k* Chriſti, qui cum diſcipulis tubas verbi Dei, & lampades gerentibus, dæmones ſuperavit. Et deſtruxit Baal, hoc eſt, idololatriam. Interpretatur etiam circumiens in utero, qui eſt omnipotens Deus, divinitate ata cuncta complectens, & humanitatem intra uterum ſumens. k *Gr.30.m. 12. Ru.ſ. Iud. 10.*

Mens perfecta.

Juxta Philonem, *l* Gedeon interpretatur prædonum receptaculum, & deſignat mentem perfectam, & ad deſtruenda vitia paratam: ut Gedeon deſtruxit aram Baal, ut vicit adverſarios Iſraël. l *Phil de conſul.lingu.*

Gehenna, Gehennom.

Infernus.

GEHENNOM, hoc eſt, *m* vallis Hennon eſt vallis in ſuburbiis Hieroſolymæ ad radices montis Moria, juxta introitum portæ Charſit, hoc eſt, fictilis, quæ auſtrum reſpicit. Hæc fontibus Siloe irrigata, excellentem loco præſtat amœnitatem hortorum, & arborum nemoroſitate, ubi Judæi idolum Moloch coluerunt vocantes aram Topher, hoc eſt, tympanum, ubi filios immolabant. Quem locum poſtea diſſipavit rex Joſias, & in perpetuam ignominiam vertit: nulli alii rei deinceps, quam ſordibus, & immundiciis deputatum: unde factum eſt, ut peccantium ſupplicia, quibus cruciandi ſunt, hoc nomine ſignificarentur, ab inſigni hac loci turpitudine, atque ita Chriſtus æterni ignis pœnam, primus omnium gehennam nominavit, cujus vallis illa typum gerit, *Ioſu.15.b.18.c. Ierem.7.g.19.a. Matth 18. b.* Interpretatur autem gehennom vallis decipiens, vel contriſtans eos, ſive vallis divitiarum ſuarum. m *Hie ſ.Ier.7*

Gelboe.

Superbia. Dæmones. Judæorum corda Phariſæi. Sacerdotes.

GELBOE, id eſt revolutio inveſtigationis, vel ſcrutationis, aut acervus tumoris, vel inflationis: montes Paleſtinæ non longè à Sunam, quæ eſt in tribu Iſſachar. Ibi caſtrametatus eſt Saul contra Philiſthæos, ibique cecidit cum filiis, & exercitu, 1.*Reg.28.a.31.a.2.Reg.1.a d.1. Par.10.a.* Deſignare poteſt *n* ſuperbiam, in qua cadunt ſæpè etiam viri ſpirituales: deſignat etiam dæmones, qui homines cadere faciunt & ipſi remanent aridi. n *Bern. ſ. Can ſer.54.*

Gelboe, juxta Gregorium, *o* interpretatur decurſus, & deſignat ſuperba Judæorum corda, quæ dum hujus mundi deſideriis defluunt, in Chriſti, id eſt, uncti ſe morte miſcuerunt. Vel interpretatur *p* devoratio, & peculiariter deſignat Phariſæos & Sacerdotes Judæorum. o *Gre 4 m.8.* p *Rup 2. ſup Reg 21.*

Gelu, Glacies, Pruina.

GELU, eſt aqua frigore concreta, quæ & glacies dicitur. Pruina verò eſt quæ tempore frigoris noƈte ſerena concreſcit, & cadit, in modum nivis cadens. Tam autem gelu quàm pruina, adveniente Solis calore liqueſit. Pruina eſt infauſta, & noxia, urens plantas, & ipſam terram quodammodo conflagrans, favet tamen braſſicæ, ſiru cauli, & occidit vermes ne grana corrodant.

Pruina, cui ſimile erat manna, *a* Chriſtum ſignificare poteſt, vel ejus humanitatem, *Exod.16.c.*

Gelu, quod effundit Deus ſuper terram, & etiam pruina ſignificare poteſt *b* refrigerationem concupiſcentiæ, & abſtinentiam, & generaliter cæleſte beneficium, & propter hæc dicitur juſtus factus ſicut uter in pruina, *Pſal.118.138. Eccli.43.c. Dan.3.f.*

Pruina qua Deus occidit moros Ægyptiorum, *Pſal.77.* ſignificare poteſt *c* juſtitiam Dei punitivam, quæ deſcendit, quando terra congelata eſt, refrigerata charitate: quæ tamen, etſi improbos deſtruit, bene tamen diſpoſitos, & cum patientia eam ſuſcipientes, maturat, & perficit.

Gelu, quo urebatur Jacob, deſignare poteſt ſcandala fratrum, quibus uritur vir bonus, *Gen.31.f.* poteſt etiam ſignificare *d* peccatum, cui reſiſtitur: unde juſtus factus dicitur uter in pruina, *Pſal.118.*

Gelu concreſcens flante Deo, *e* erat infidelitas in mentibus Judæorum, præcipuè ſacerdotum, Scribarum, & Phariſæorum, qui gravioris invidiæ torpore magis obduruerunt, viſa doctrina Chriſti, & miraculis, *Job 37.b.* Et ipſi Judæi dicuntur gelu egreſſum de utero Dei, quia per infidelitatem obdurati, à ſecreto gratiæ ſinu projecti ſunt, *Job. 38.c. Baruc.12.e. Zach.14.b.*

Deſignat etiam gelu *f* diabolum, qui quaſi de utero Dei ut glacies proceſſit, quia à calore ſecretorum ejus malitiæ torpore frigidus magiſter iniquitatis exivit. Ipſe ut gelu de cœlo eſt ejectus; quia conſtricturus corda reproborum, à ſummis ad ima cadere permiſſus eſt, *Job.38.c.* Glacies etiam ſignificat *g* peccatorem, cui aqua divinæ benignitatis congelata eſt a frigore peccati, & à vento aquilonari, unde panditur, & aperitur omne malum. Sicut *Eccl.43.c.* dicitur: Frigidus ventus aquilo flavit; & gelavit cryſtallus ab aqua. Cæterum reſolvitur glacies humana à calore amoris ſerene & puri in Deum, & proximum, ut in eodem *Eccl.3.b.* legimus. Sicut in ſereno glacies, ſolventur peccata tua.

Gelu aliquando ſignificat *h* adverſitates hujus ſæculi, quæ dicuntur egredi de utero Dei, quia per ejus ſecretum judicium diſpenſantur, *Iob.28.c.* Eaſdem deſignat pruina, quæ juxta terram congelatur, cùm nix à ſuperioribus ruat, unde *Iob.6.a.* Qui timent pruinam, irruet ſuper eos nix. Hoc eſt, qui temporalia adverſa pertimeſcunt, diſtrictioni ſe æternæ animadverſionis objiciunt, trepidantes timore, ubi non erat timor: ut quum quis peccatorum ſuorum conſcius, ea quæ poſſidet, indigentibus largiri deſiderat: ſed tamen, ne datis rebus egeat, ipſe formidat. Fit autem ſicut uter in pruina, qui roboratur in tribulatione, *Pſal.118.*

Pruina interdum ſignificat *i* vitium, ſeu peccatum, quo charitas proximi ſtultitiæ tenebris velut frigore nocturno congelaſcit. *Pſal.77.*

Glaciei liqueſcenti comparatur ſpes ingrati, *k* quia nullam habet ſoliditatem, *Sap.16.d.19.d.* Et conſtricta eſt frigore infidelitatis.

Gemere, Gemitus, Ingemiſcere, Suſpirare, Suſpirium.

GEMERE, eſt præ animi anguſtia, in ſonum inarticulatum monſtrantem dolorem, prorumpere, qui ſonus gemitus dicitur, & ſuſpirium.

Gementes viri de civitatibus, *l* ſunt fortiores in fide, qui dolent & clamant, cùm vident parvulos fideles ab hæreticis perverti. *Iob. 23.a.24.a.b. Prov. 29.a. Eſther.7.b. Eccli.7.c.25.c. Ezec.9.b.24.e. Dan.13.f. 1.Mach.6.g. Marc.7.d.8.b. Rom.8 d. 2.Cor.5.a.* Gemunt etiam gigantes ſub aquis, quum Prælati laborant ſub onere ſubditorum, *Iob. 26.a.* Gemunt etiam ſacerdotes, *Thre 1.b.* quia ad eos peculiariter ſpectat dolere de lapſu aliorum: Talis erat gemitus Ezechielis, *Ezech.21.b.*

Gemitus filiorum Iſraël in Ægypto propter opera, *Exod.2.d.* deſignare poteſt *m* pœnitentiam. Et ut illi non ingemuerunt, niſi mortuo Pharaone, ita peccatis oppreſſi non reſipiſcunt, nec ingemiſcunt, niſi principe hujus mundi deſtructo aut ejecto. Et gemuit quiſpiam mortuo Pharaone, hoc eſt, cùm tollitur bonarum opinionum diſſipator. Et eſt gemitus cordis, cùm verè interius quis dolet. *Iud. 2.c. Pſalm.6.21.30.37.101. Tob.3.a. Eccl.36 d. Iſa.35.d. Thren.1. d.g. Ioel.1.d.* Gementes quaſi columbæ, ſunt pœnitentes, *Nahum.2.* Gemitus autem malorum qui dicitur ceſſare, eſt *n* quando mali afflicti à Deo, & dolentes in tribulatione, cognoſcentes peccata ſua mutant gemitum, quem habebant in gemitum pœnitentiæ, *Iſa.21.a.*

Suſpirat antequam comedat, *o* qui prius gemitibus tribulationis afficitur, & poſtmodum contemplationis refectione ſatiatur, niſi enim ſuſpiret, non comedit, quia qui ſe in hoc exilio per deſideriorum cœleſtium lamenta non humiliat, æternæ patriæ gaudia non deguſtat, *Iob. 3.d.*

Gementes quaſi columbæ, *p* erant Judæi muſſitantes verba legis, quæ non intelligebant, *Iſa.59.c. Mich.2.b.*

Ingemiſcere dicitur omnis creatura, *Rom.8.d.* non in ſuo, *q* ſed in noſtro labore: aut quia opera ejus intereunt.

Gement in judicio, *r* qui lætabantur ut divites: & qui ſuam conſolationem habebant in hoc ſæculo, *Iſa.24.b. Prov.5.b. Sap.4.d.5.a. Thren.1.b.*

Gementes gigantes ſub aquis, *ſ* ſunt vel dæmones in ignorantiæ abyſſo preſſi: vel homines elati, qui dum in hac vita bonorum aſſequi celſitudinem cupiunt, ſub ponderibus populorum gemuot. Quantò enim quis hac altius erigitur, tantò curis gravioribus oneratur: eis quippe ipſis populis mente & cogitatione ſupponitur, quibus ſuperponitur dignitate. Gemunt etiam in inferno. *Iob.26.a. 1.Reg.4.b.*

Gemens populus eſt, cùm non poteſt frui voluptatibus. *Thre.1.d.* Et carens temporalibus.

Ingemiſcere in alterutrum dicuntur, qui de bono proximorum dolent. *Iob.5.b. Eccl.30.c.*

Suſpirans Axa, ut ſedebat in aſino, *Ioſ.15.d. Iud.1.c.* deſignat *v* à creatore cum magno gemitu quærendam eſſe lacrymarum gratiam.

Gemini,

Gemini, Gemelli.

GEMINI, dicuntur uno partu editi, ut fuerunt Jacob & Eſau. Eſt etiam ſignum cœleſte Geminorum.

Senſus literalis & ſpiritualis. Gemini naſcentes de Rebecca, deſignare poſſunt *a* ſenſum literalem, & ſpiritualem in eadem ſacra ſcriptura, *Gen.25.d.* — *a Gloſ.int.ſ. Gen.25.*

Duo populi in Eccleſia. Deſignant etiam *b* duos populos in Eccleſia, quos itidem ſignificant gemini in utero Thamar, *Geneſ.38.g.* — *b Glo.ord.ſ. Gen 38.*

Gemina cognitio. Gemina cognitio. Gemina charitas. Prædicatores concordes. Præcepta & conſilia. Gemelli fœtus tonſarum, deſignare poſſunt *c* cognitionem corporalium, & incorporalium. Item ſunt opera charitatis Dei, & proximi in utroque populo exercitata. Sunt præterea *d* prædicatores ex Judæis, & gentibus: qui gemelli ſunt, cùm idem concorditer & ſapiunt, & prædicant, *Cant. 4. c.7.b.* Gemelli fœtus ſunt qui *e* præceptis addunt conſilia: ut præcepto de non rapiendo addunt conſilium relinquendi ſua. — *c Am.ſ.pſ 118 ſer. 16. d Aug. ep.58. & 2. doctrin. Chriſtia. 6. & ſ.pſ.77. Gre ſ.Cant. 4. e Ru ſ.Can. 5*

Gemma, Lapis preſioſus.

GEMMA, vocatur omnis lapis precioſus, ſive perlucidus ſit, ſive non. Gemma etiam dicitur oculus vitis, quem primò emittit, quod & in aliis arboribus dici poteſt, antequam flores erumpant.

Chriſtus & Eccleſia. Litera & ſpiritus. Duo hemiſphæria. Sol & Luna. Lapides pretioſi duo in ſuperhumerali Pontificis, *Exod.28.b.36.b.* deſignare poſſunt *f* Chriſtum & Eccleſiam. Et nomina ſua in ſingulis lapidibus, deſignare poſſunt duodecim Apoſtolos. Vel lapides duo deſignant literam & ſpiritum: ut lapis in dextro humero ſit ſpiritus, in lævo litera. Vel deſignant fidem, & vitam Patriarcharum. Deſignant etiam duo lapides *g* duo hemiſphæria: & nomina in eis ſcripta, ſunt duodecim zodiaci ſigna in duo hemiſphæria diſtincta: ſignificant etiam *h* Solem, & Lunam, adjutores naturæ, ſicut humerus eſt principium manus. — *f Hie. de veſte ſacerdot. g Phil. 3. de vita Moyſis. h Cle.Alex 5. ſtrom.*

Verbum Dei. Lapis pretioſus in capite, *i* ipſum verbum Dei in Chriſto ſignificare poteſt, vel Verbum abſolutè in mente. — *i Cle Alex, 2.pæda.*

Dona Spiritus ſancti. Gemmæ in fronte pendentes, deſignare poſſunt dona Spiritus ſancti mentem exornantia, *Iſa.3.d.* Et lapides pretioſi in operimentum regis Tyri, vel Luciferi, ſunt *k* vel ordines angelorum, vel diverſa dona Dei, *Ezech.28.d.* Non autem dicitur rex Tyri omni lapide pretioſo circumdatus, cùm multi ſint lapides, qui ibi non enumerantur: ſed omem lapidem. quem babuit, fuiſſe pretioſum. — *k Hie ſ. Eze. 28.*

Angeli. Gemmæ interdum *l* angelos ſignificare poſſunt: quæ ſi ſint candidæ, nitorem lucis in eis inſinuant: ſi rutilæ, ignis ſpeciem deſignant. ſi fulvæ, rutilans referunt aurum: ſi virides, vigorem, ac robur juventutis eorum enunciant, *Apoc.4.a.* — *l Dion. cælo. hier.15.*

Virtutes variæ. Menſes. Apoſtoli. Convenientia Chriſti. Lapides duodecim in rationali Pontificis, *Exod.28.c.* deſignare poſſunt *m* excellentiam diverſarum virtutum, & donorum Spiritus ſancti, vel quatuor virtutes cum fide Trinitatis: vel duodecim menſes, & ſigna: & ſunt in quatuor ordinibus locati, propter quatuor tempora per terna ſigna diſtincta. Vel deſignant duodecim Apoſtolos illuſtrantes Eccleſiæ veſtem, & exornantes: poſſunt etiam deſignare *n* duodecim Chriſto convenientia, quæ ſunt, generatio, Filius unigenitus, Deus, vita, veritas, imago, ſplendor, character, virtus, ſapientia, juſtitia. — *m Phil. de vita Moyſis 3. Amb prol.2. de fide. n Cle. Ale 5. ſtro.*

Miracula Sanctorum. Ornamenta virtutum. Gemmæ quoque in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt *o* miracula Sanctorum, quæ exornant Eccleſiam, *Exod.25.a.31.a.35.a.* Deſignant etiam ornamenta morum Eccleſiæ, ut gemmæ pretioſæ, quas attulit regina Saba Salomoni, *3.Reg.10.a.* Et celatura gemmarum, erit cultus virtutum, *Exod. 28.b.* Et gemmarum ordines, ſunt ordines virtutum, *Exod 39.b.* Et ars gemmaria, eſt ars inſtituendi ad virtutes, *Exod.39.b.2.Reg.12.g.1.Par.20.a.2.Par.9. Eccl.45.b. Judith.15.d.* — *o Ori.ſ.Can. ho 2.*

Aer. Gemmæ quoque in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt elementum aëris, *Exod.25.a.31.a.35.a.*

Neophyti. Gemmæ uvarum, ſeu palmitum in vite, dici poſſunt *p* neophyti in eccleſia, *Gen.40.b.Num.17.c.* — *p Glo.int. ſ. Gen 40.*

Vita æterna. Gemma gratiſſima, dicitur expectatio præſtolantis, *Prov.17.b.* vita videlicet *q* æterna, quam expectant juſti. — *q Bed. ſ. Prov 17.*

Gena.

GENÆ, ſunt membranæ, tam ſuperior, quàm inferior, tegentes oculum, dicuntur etiam genæ partes illæ ab oculis ad mentum, quæ barba veſtiuntur magna ex parte, quæ etiam malæ dicuntur. In genis autem maximè lucet honeſtas & verecundia.

Martyres. Exterior habitus Chriſti. Genæ ſponſi, hoc eſt, Chriſti, dicuntur ſicut areolæ aromatum confitæ à pigmentariis, *Cant.5.c.* & deſignant Martyres, *r* qui pro fide Chriſti ſanguinem ſuum fundere non dubitant, & quaſi genæ in facie Chriſti rubent, & per eos pulchritudo fidei Chriſtianæ publicatur. Genas ſuas dedit Chriſtus vellentibus, quantum ad litteram in paſſione, *Iſa.50.c.* Genæ etiam Chriſti ſunt *ſ* exterior ejus habitus. quo latentes in eo gratiæ intuentibus indicantur. — *r Gr ſ.Can. 5 Rup ſ. Can. 5 ſ Ori ſ.Cant. ho.2.*

Virgines. Genæ deſignare poſſunt *t* virgines, & pudicitiæ operam dantes, *Cant.1.c.4.a.6.b.* — *t Amb. de virgin Valent.*

Sacerdotes. Prædicatores. Facientes miracula. Genæ etiam Eccleſiæ, dici poſſunt *v* ſacerdotes Eccleſiam exornantes: & prædicatores, qui dum in populis, ut eis proficiant, eminent, quaſi in facie Eccleſiæ manifeſti apparent. Item ſancti Patres miracula facientes, *Cant.4.b.* — *v Gre ſ. Cant. 4. & ſ Ezec. ho.16.*

Aſpectus interior animæ. Objectum intentionis. Caſtitas. Chriſtus. Genæ ſponſæ dici poteſt *x* ipſe interior aſpectus animæ, vel ſi facies eſt intentio, genæ erunt res, & cauſa, quæ pulchram aut deformem reddunt intentionem. Deſignant etiam pudorem caſtitatis cum gemitu, ideò comparantur turturi, *Cant.1.c.* — *x Ori ſ.Cant. ho.1. a Gre ſ. Can. 1. Bern ſ.Cant. ſer.40.*

Gener.

GENER, dicitur qui eſt maritus filiæ alicujus, quaſi generis propagator.

Gener Regis Saulis fuit David, *1.Reg.18.d.* deſignans *y* Chriſtum, qui conjunctus erat populo Judæorum. Et duxit Michol, id eſt, ſynagogam. — *y Glo. ord.ſ. Reg 18.*

Contemptores prælatorum. Generi Loth admonitionem ejus contemnentes, *Gen.18.c.* typum gerunt pravorum ſubditorum juſſa Prælatorum contemnentium: id eò peribunt, ſicut & illi perierunt.

Genealogia.

GENEALOGIA, eſt ſermo de origine generationis, *1.Eſdr.2.d.8.a.1.Tim.1.a. Tit 3.a. Heb.7.a.* Vix invenitur in allegoriis.

Genera-

Generare, Gignere, Regenerare, Procreare.
Generatio, Genimen, Progenies, Soboles, Stirps.

GENERARE, & gignere, eſt fœtum procreare, & propriè de maribus dicitur, ſemen ad prolis generationem miniſtrantibus. Eſt autem generare ſecundùm phyſicos, ſimile ſibi in eadem ſpecie producere. Sumitur etiam pro exercitare, 2. *Tim.* 2. *d.* Sciens quia generat lites. Gignere quoque inſtruere, *Prov.* 23 *c.* Qui genuit ſapientem, lætabitur in eo. Pervertere *Ezech.* 18. *b.* Quia ſi genuerit filium latronem. Producere, *Levit.* 25. *a.* quæ ſpontè gignent humus. Generatio autem interdum eſt creatio, *Gen.* 5. *a.* Hic eſt liber generationis Adam Hiſtoria, ſeu genealogia, *Gen.* 6. *b.* Hæ ſunt generationes Noé. Natio. *Deut.* 32. *a.* Generatio prava atque perverſa. Procreatio, *Lev.* 14. *a.* In generationibus veſtris. Sæculum, *Gen.* 9. *b.* In generationes ſempiternas. Stirps, *Exod.* 16. *g.* Ad ſervandum in generationes veſtras.

Generat, vel potius genuit hodie Deus pater Filium, hoc eſt, *a* in æternitate, vel etiam in reſurrectione, *Pſal.* 2. Et dicitur eum genuiſſe ante Luciferum, *Pſal.* 109. hoc eſt, in obſcuritate, & in comprehenſibilitate, & quaſi in profundis tenebris. Dicit autem Patri, Quid generas? *b* qui non credit in Filium ejus ipſi conſubſtantialem, *Iſa.* 45. *b.* Generatio autem Chriſti inenarrabilis dicitur, tam divina, quàm humana, minus tamen inenarrabilis eſt divina, *Iſa.* 53. *c.* Generatio & generatio in Chriſto generationem humanam, & divinam ſignificat, *Pſal.* 60.

Generans Jacob Joſeph in ſenectute ſua, *Gen.* 37. *a.* deſignavit *c* Chriſtum ſecundùm carnem, de ſua ſtirpe naſciturum in fine ſæculorum, ſeneſcente jam mundo.

Generat Deus ſtillas roris, *d* cùm per ſacram influit doctrinam, aut gratiam, *Iob* 38. *c.*

Generat Deus gelu, *e* cùm permittit aliquos indurari, & malos Judæos de bonis parentibus naſci, *Iob.* 38. *c.*

Generant ſibi ipſis, *f* qui propriam utilitatem in omnibus captant. Et procreantes impii filios ſunt hæretici generantes ſibi ſimiles, *Ier.* 12. *a.* Et generant in conturbatione, qui docent errores: ſic *g* non generant Apoſtoli, *Iſa.* 65. *d.* Dicuntur autem generaſſe Deo, *Ezech.* 16. *c.* quia illud videntur intendere. Et generatio prava, & adultera, eſt Phariſæorum & hæreticorum, *Matth.* 16. *a.*

Procreant filias, qui *h* cogitationes carnales, & viles formant. Et generant filiæ hominum, cùm effœminatæ affectiones carnalia opera producunt, *Gen.* 6. *a.* Et progenies Babylonis *i* ſunt pravæ cogitationes, *Iſa.* 14. *e.*

Generate filios & filias in Babylone, eſt *k* exercere bona opera cum fide in hoc mundo, *Ierem.* 29. *b.* Et generant advenæ filios in medio Iſrael, quum gentes ad fidem venientes benè operantur in Eccleſia, *Ezec.* 45. *d.*

Si generat maſculus dicitur *Ier.* 30. *a.* ut deſignetur *l* gravitas doloris, & mutationis, quam fecit Deus liberando filios Iſrael. Indicatur etiam labor futurus fidelibus, à quo tamen ſunt liberandi.

Generant hæretici filios alienos, *m* cùm creant diſcipulos alienos à Deo, *Hoſ.* 5. *b.* 9. *d.* Et progenies malorum patrum, ſunt *n* viæ & doctrinæ malorum doctorum, *Pſal.* 48.

Regula ſcripturarum eſt, *o* duas generationes bonorum & malorum eſſe, hoc eſt, ſingulorum ſingulas. De bonis dicitur, *Pſalm.* 23. Hæc eſt generatio quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Jacob. Et de omnibus Sanctis, *Pſalm.* 111. Generatio juſtorum benedicitur. De malis verò, *Matth.* 3. *b.* Generatio viperarum. Et 23. *d.* Requirentur omnia hæc à generatione iſta, ut autem *p* generatio carnalis fit per conjunctionem maris & fœminæ, ita generatio ſpiritualis per conjunctionem rationis & partis ſenſitivæ, & ſi ratio ſenſualitati conſentit, generatur Cain, hoc eſt, peccatum. Si verò ſenſus rationi conſentiant, generatur Abel, hoc eſt, opus bonum, & occiditur à Cain, quia bonum opus perit per mortale peccatum, *Gen.* 4. *a.* Quum dicitur Abraham genuit Iſaac, Iſaac genuit Jacob, &c. non eſt intelligenda ſimpliciter generatio carnalis: ſed generatio, quæ eſt ſecundùm promiſſionẽ, *Matt.* 1. *a.*

Generatio & generatio dici poteſt *q* regeneratio ſpiritualis in præſenti vita: & reſumptio corporis in judicio. Et hæ dicuntur regenerationes: ut prima regeneratio ſit baptiſmus, ſecunda renovatio in judicio. Generationes autem ſæculorum, ſunt ab hac vita in futuram, *Pſal.* 48. 60. 79. 88. *Iſa.* 51. *d. Ioel.* 2. *a. Prov.* 27. *d.*

Generatio & generatio, *r* eſt in credentibus ex Judæis & gentibus, *Ioel.* 3. *d.* Et à generatione in generationem, deſignat tranſitum à Judæis ad gentes, ſeu ad Chriſtianos, *Exod.* 17. *d. Pſalm.* 32. 76. 88. 89. 99. 105. 118. 134. 143. 144. Et generatio præteriens *ſ* eſt Judæorum à fide recedentium. Generatio verò adveniens, eſt gentilium ad fidem venientium, *Eccl.* 1. *a.* Et generatio altera *t* eſt gentilium in fide: vel generatio ſpiritualis, *Pſal.* 101. Generatio etiam & generatio, eſt lex vetus & nova, *Iſa.* 13. *d.* 41. *a.* 51. *c.* 58. *d.* 61. *b.*

Generationes, quibus ſtatuit Deus pactum, ſunt *v* ſucceſſores in fide, *Gen.* 17. *b.* Et hæ ſunt generationes retrò futuræ. Et generationes filiorum Iſrael, *Exod.* 12. *g.* 16. *g.* 29. *g.* 30. *a. Levit.* 3. *d.* 6. *c.* Et generatio, quam tribuit Deus, eſt fidelium *x* multiplicatio in Eccleſia, *Iſa.* 66. *c.* Generat autem Eccleſia filios multos, *Iere.* 31. *b.* Et multiplicat hæc genimina, *Pſal.* 64. Progenies autem Job, ſunt *y* diſcipuli doctorum, *Iob.* 31. *a.*

Generatio tertia dici poteſt *z* cognitio Trinitatis, in qua poſſunt intrare Ægyptii in Eccleſiam Dei, *Deut.* 23. *b.*

Generatio quarta, qua fit egreſſio ex Ægypto, deſignare poteſt *aa* perfectionem, & ætatem virtute firmatam, *Gen.* 15. *c.* Poteſt etiam ſignificare quatuor evangelia, quibus egredimur de Ægypto, hoc eſt, de tenebris errorum.

Generatio tertia & quarta, uſque ad quas Deus viſitat iniquitatem, deſignare poteſt *bb* extenſionem peccati in multos, *Exod.* 20. *a.* 34. *a.* vel eſt tempus à tranſmigratione Babylonis uſque ad Chriſtum, & à Chriſto deinceps, in quibus Deus punivit Judæos. Poteſt etiam generatio tertia & quarta, in quas redditur iniquitas patrum, ſic *cc* computari: ut pater ſit levis punctus ſenſuum, & incentivum vitiorum: filius cogitatio concipiens peccatum: tertia generatio, ſi quod cogitaveris atque conceperis, opere perpetraveris: quarta ſi non ſolum feceris, ſed etiam in tuis ſceleribus glorieris. Deus igitur primos & ſecundos ſtimulos cogitationum, quas Græci προπαθείας vocant, ſine quibus nullus hominum eſſe poteſt, nequaquam punit, ſed ſi quis cogitata facere decreverit, aut ipſa quæ fecerit, noluerit corrigere pœnitentia.

Gene-

Left margin notes: a *Hil. ſ. pſ.* 2. *Cyril dial.* 2. b *Hie. ſ. Iſ.* 54. *& pſal.* 60. c *Bed ſ. Gen.* 37. d *Hie ſ. Iob* 38. e *Hie ſ. Iob* 38. *Gre.* 29 *m.* 12. f *Philo quod Deus ſit immutabilis.* *Ori. ſ. Ier. ho.* 8 *& ſ. Matt. cap* 16. g *Hie. ſ. Iſ.* 65. h *Philo de gigantibus, & quod Deus ſit immutabilis.* i *Hie ſ. Iſ.* 14. k *Hie. ſ. Ier.* 29. l *Glo ord. ſ. Ier.* 30. m *Hie ſ. Hoſ.* 5. n *Baſ. ſ. pſ.* 48. o *Hie. ſ. Mat.* 3. p *Rup. de glo. ria filii hominis* 1. q *Hil. ſ. pſ.* 60. *Orig. ſ. Matt. ho* 2. *Baſ. ſ. pſ.* 48. *Geor. Venet. Cant.* 2. *tom.* 5. *cap.* 10. *Hie ſ. Ioel.* 3. r *Hil. ſ. pſ.* 118. 144. *Orig. ſ. Matt. ho* 30. *Amb. ſ. pſal.* 118. *ſer.* 11. *Arn. ſ. pſ.* 143. ſ *Hie ſ. Iſa.* 58 *& ſ. Eccl.* 1. t *Greg. ſ. pſ.* 101. v *Baſ. ſ. pſ.* 32. x *Hie ſ. Iſ.* 68. *Aug. pſ.* 64. y *Gre.* 21 *m.* 78. z *Ori. ſ. Gen. hom.* 5 *& ſ. Lev. ho.* 5 *& ſ. Num ho* 12. aa *Phil. quis rerum divinarum hæres.* *Amb.* 2. *de Abra.* 9. *Orig. ſ. Gen. ho.* 1. bb *Ori. ſ. Exo. ho.* 8. *Aug. contra Adiman.* cc *Hie ſ. Exo.* 18.

Right margin notes: Generatio æterna. Incarnatio. Dans Deus doctrinam & gratiam. Permittens indurari. Quærentes propriam commodum. Docentes errores. Formantes carnales cogitationes. Bene operari in hoc mundo. Labor fidelium. Facientes hæretici diſcipulos. Doctrina malorum. Generatio bonorum & malorum. Baptiſmus & reſurrectio. Iudæi & gentiles. Succeſſores in fide. Cognitio Trinitatis. Perfectio. Evangelia. Extenſio peccati in multos. Perpetratio peccati, & gloriatio.

Præcedit generatio carnalis.

Generationes Iſmael prius computatæ, quàm Iſaac, deſignant *a* prius eſſe, quod carnale, quàm quod ſpirituale. *Gen.25.b.*

Gentiles baptizati. Eccleſia ex gentibus.

Genita in aquis deſignare poſſunt *b* gentiles per baptiſmum regeneratos, *Lev.11.b.* Generatio autem una eſt in iis, qui non ſunt regenerati. Et nomen Judæorum deletur in generatione una, *c* quia pereunt non baptizati, *Pſal.*108.

Generatio non tranſitura, *d* eſt Eccleſia ex gentibus, *Matth.24.c.* Et generatio una eſt Chriſtianiſmus, *Pſal.*21.108. Et generatio ventura *e* erant fideles poſt paſſionem Chriſti: vel erit in die judicii tota integra fidelium claritas. Dicitur etiam generatio altera. *Pſal.47.77.*101.

Opera. Credentes.

Genimina, aut generationes, quas Deus multiplicavit, ſunt *f* diverſi fructus operum aſcendentes uſque ad centeſimum, *Pſa.64.* Vel ſunt ipſi credentes. Et genimina, quæ eradicat libido, *g* ſunt operationes bonæ ipſis aoimæ, *Iob 31.b.* Generatio etiam filiorum, eſt effectus operum 1.*Tim.2.d.*

Succeſſores Apoſtolorum. Perfecti.

Stirps Jacob, & etiam Aaron, deſignare poteſt *h* credentes per Apoſtolos, *Lev.22.Iſa.44.a.48.d.* Et generatio altera, *i* ſunt ſucceſſores Apoſtolorum, *Pſa 47.77.* Progenies Job eſt ſicut herba terræ, cùm *k* fideles in eccleſia arentem vitæ præſentis gloriam deſerunt, & ſpe interoa virideſcunt. *Iob.5.d.* Et progenies doctoris eſt, qui per verbum Dei naſcitur, *Iob.31.a.*

Stirps Aaron deſignat *l* eos, qui perfecti ſunt in divinorum cognitione. qui comedere debent ſimilam, & cætera de ſacrificiis, hoc eſt, paſci myſteriis ſcripturarum, *Lev. 6.c.*

Corpus humanum. Iudæi.

Genimen vitis dici poteſt *m* corpus humanum, de quo vetere bibit Chriſtus in paſſione, de novo verò in reſurrectione, *Matt.27.c. Marc.14.c.*

Generatio Ezechiæ diceretur ablata, *n* ſi mortuus fuiſſet ſine prole, de qua naſciturus erat Chriſtus, *Iſa.38.c.*

Progenies Antichriſti non erit in populo ſuo, quia *o* & ipſe, & ejus populus cum eo ad ſupplicium pariter urgebuntur, *Iob.18.d.*

Generatio prava & exaſperans, erat *p* Judæorum, *Pſal.77.* Qui dicuntur generatio adultera & peſſima, *Matt.16.a.* Generatio etiam furoris Dei, dicuntur Judæi, in quos exercet Deus furorem ſuum, eos puniendo, *Ier.7.g.* Generatio autem Hieruſalem dicitur de terra Chanaan, quum imitatur vitia Chananæorum, & Ægyptiorum, *Ezec.16.a.* Hæc generatio maledixit patri, quando *q* Chriſtum negavit: nec benedixit matri ſynagogæ, non ſequens fidem patrum, *Prov.30.b.*

Bilingues.

Genimina viperarum dicuntur bilingues. Sic appellabat Joannes Phariſæos & Scribas, *Matth. 3.b. 23.d. Luc.3.b.*

Diabolus & ejus ſequaces. Ætates.

Stirps inutilis, naſcens ad radices arborum *r* eſt diabolus, & ejus imitatores. *Iſa.14.e.* Generant autē beſtiæ ſub frondibus cedri, quum immites, & crudeles favore diaboli alios peccare faciunt, *Eze.31.b.*

Generationes dicuntur *ſ* ætates, quæ permutantur, *Lev.3.d.* Et generationes ſeptem, ſunt ſeptem ætates.

Genetrix, vide Mater.

a Gl. ord. ſ. Gen.25. *b* Iſy. ſ. Lev. 11. *c* Aug. ſ. Pſa. 108. *d* Ori. ſ. Matt. hom. 30. *e* Arn. ſ. pſ. 108. Hie. ſ. pſ. 21. *f* Aug. ſ. pſa. 47.77. *g* Greg. 22. mo. 13. & ſ. 21 m. 9. & ſ. Ezec. hom. 10. *h* Hie. ſ. Iſ. 44. *l* Iſy. ſ. Lev. 12. *m* Aug. ſ. pſ. 47.77. *k* Gr. 6. m. 24 & 21. mo. 8. *l* Iſy. ſ. Lev. 6. *m* Au. 1. q. in evang. 43. *n* Hie. ſ. Iſ. 38. *o* Gr. 14. m. 18. *p* Aug. ſ. pſal. 77. Hie. ſ. pſ. 77. & ſ. Ier. 7. & ſ. Ezec. 16. *q* Bed. ſ. Prov. 30. *r* Hie. ſ. Iſa 14. & ſ. Eze. 31. *ſ* Iſy. ſ. Lev. 3.

Genitalis, Verenda.

Fomes peccati. Infirmitas Chriſti.

GENITALIS eſt ad generationem pertinens. Et genitalia membra, ſunt pudenda tam in viro; quàm in fœmina, quæ & verenda dicuntur.

Genitalia loca deſignare poſſunt *t* fomitem peccati, *Num.25.b.*

Verenda Noë, *v* infirmitatem Chriſti & paſſionem deſignant quæ detexit, vel irriſit Cham, hoc eſt, populus Judæorum, *Gen.9.d.* Hæc verenda apprehendit mulier, hoc eſt, *x* ſynagoga, *Deut.25.c.*

t Ori. ſ. Num. ho. 20. *v* Gl. ord. ſ. Gen. 9. *x* Rup. 1. ſup. Deut. 38.

Generalis, Generaliter, vide Univerſalis.
Generoſus, vide Nobilis.
Genezareth.

GENEZARETH, ſeu Genezar, id eſt, hortus, aut protectio principis, vel hortus, aut protectio miniſtrantis. Eſt *y* lacus ad Carmeli radices, quem Jordanis fundit, qui & Geneſara, vel Geneſaritenus appellatur ab aliis. Hebraicè autem dicitur Chenereth. Eſt circumſeptus urbibus celebribus, Capharnaum, Tiberiade, & Bethſaida, & reliquis. Dicitur aliquando mare Tiberiadis, & mare Galilææ. & juxta hoc mare in deſerto ſaturavit Chriſtus quinqoe millia hominum, & etiam ſeptem millia, licet in diverſis locis. Ponitur autem juxta illud mare terra Geneſar, in quam dicitur transfretaſſe Chriſtus, poſt ſaturata quinque millia hominum, & ſedata tempeſtate, *Matth.14.d. Marc.6.g. Luc, 9.a.* Et deſignat tranquillitatem futuræ vitæ poſt hujus labores. Joannes autem, *cap.6.c.* videtur dicere Chriſtum poſt miraculum iviſſe in Capharnaum, quod intelligendum eſt ipſum prius in unum abiiſſe locum, deinde in alterum.

Tranquillitas futuræ vitæ.

y Hie. ſ. Matt. 14.

Geniculum.

GENICULA ſunt nodi ſtipulæ, vel caulis herbacei, & velut articuli, ut genicula in tritico, aut hordeo, aut arundine. ſumitur pro genibus, tanquam diminutivum, *Nah.2.d.* diſſolutio geniculorum.

Gens, Gentilis, Natio.

Carnales & ſpirituales. Beati. Populus Chriſtianus

GENS dicit multitudinem, quæ quaſi eſt idem, quod natio; quanquàm in una gente plures poſſint eſſe nationes: ut in una gente Itala ſunt Hetruſci, Campani, Umbri, Picentes, &c. Et gentiles dicuntur ſæpè infideles, & idolorum cultores. Et gentes generaliter dicuntur *z* omnes homines, *Iſa.34.a.*

Gentes ſunt quædam ſecundum carnem, quædam ſecundùm ſpiritum. Nunquam enim dixiſſet Apoſtolus, *Epheſ.2.b.* Gentes in carne, niſi eſſent aliæ in ſpiritu. Et gentes duæ in utero Rebeccæ ſunt *aa* carnales & ſpirituales in Eccleſia, vel virtutes & vitia in anima, vel Judæi & Chriſtiani, *Gen.25.c.*

Gens magna & robuſta, ſunt *bb* beati immortalitate fruentes, & victores dæmonum, *Gen.21.a. Iſa. 60.d. Mich.4.a.*

Gens quoque magna, in quam fit Abraham, dicitur *cc* populus Chriſtianus, *Geneſ.12.a.18.b.46.a.*

z Hie. ſ. Iſ. 34. Hie. ſ. Eze. 30. *aa* Bed. ſ. Gen. 25. *bb* Amb. 1. de Abra. 1. *cc* Ori. ſ. Gen. ho. 4. & ſ. Matt. ho. 19.

Exod.32.c. Eadem dicitur gens ſancta, *Exod.19.a.31.c.* Et gens robuſta, & juſta, *Iſa.25.a.26.a.42.a.* Et gens, quæ ſimul parturitur, ſunt fideles ſimul converſi in Eccleſia, *Iſa.66.c.* Et gens magna factus populus Iſraël in Ægypto, ſunt fideles creſcentes in hoc mundo per tribulationes, *Exod.1.a.* Et gentes multæ dicuntur aliquando credentes, *Gen.17.a.* Et gentes congregatæ, *a* ſunt gentiles in Eccleſia uniti per fidem, *Iſa.13.c.* Et gens faciens fructum regni Dei, ſunt fideles in Eccleſia, *Matt.21.d.* Dicuntur etiam fideles baptizati nationes Orientales, quia nati ſunt ab Oriente, hoc eſt à Chriſto. Et gens longinqua Sabæi ſunt, qui longè ſunt à ſtatu vitiorum & errorum, *Ioel.3.b.* In gentem quoque magnam fit Iſmaël, *b* propter eos, qui credituri ſunt ex Judæis, *Gen.21 c.* Gens etiam abominata poſſunt dici fideles, qui abominationi ſunt Judæis, & cæteris infidelibus, *Iſa.49.b.*

a Hie ſ. Iſ.13. 25.66 & ſ. Ioel.3. b Bed ſ.Ge.21

Non gens, *Deut.21.c.* dicuntur Chriſtiani, quia pauci credebant ex una civitate, pauci ex alia, & nuſquam gens integra ab initio credulitatis videtur aſſumpta. Non enim ſicut Judæorum gens erat, vel Ægyptiorum, ita etiam Chriſtianorum genus gens eſt una, ſed ſparſim ex ſingulis gentibus congregabantur. Dicuntur etiam gens inſipiens, qua reputantur inſipientes à Judæis, *Rom 9.f.* Dicuntur verò gens una propter unitatem fidei & charitatis, *Ezech.37.c.* — *Chriſtiani.*

Gentes aſcendentes contra Tyrum, ſunt prædicatores contra hæreticos dimicantes, *Ezech.2.a.* — *Prædicatores. Infideles. Gentiles.*

Gentes paſſim dicuntur *c* infideles, & gentes ejectæ ſunt gentilitas victa, *Exod.34 b. Num.23.b.24.b. Pſal.45.48.65.67.79. Ier.51.a.* Et gentes vaſtatæ, & ſolitudines derelictæ, ſunt ipſa gentilitas derelicta, *Iſa.69.c.* Gentes quoque quas dedit Pater Chriſto in hæreditatem, ſunt gentiles ad fidem venientes, *Pſal.2.* Et ipſi erant gentes, quæ neſciebant Dominum, nec invocabant, *Iſa.42.a.55.b.65.a.* Et gentes, ſuper quas conſtituitur Jeremias, hoc eſt, Chriſtus, aut prædicator, ſunt gentiles, *Iere 1.a.* Ex his fiunt ſervi ſempiterni, cùm convertuntur, *Lev.25.g.* Gentes quoque plurimæ, dicuntur multitudo malorum, *Ezech.31.b. Ioel 3.a.b. Haba.3.b.*

c Ori. ſ. Num. ho.11.19. & ſ. Ier. hom. 2.1. Arn. & Hil. ſ. pſal 2. Baſ ſ pſa 48. Hie ſ Iſa.65 & ſ Ier 1. Tert. adver. Iudaos.

Gens magna dici poteſt *d* multitudo virtutum, in quam fit vir juſtus, cum in eo virtutes multiplicantur, *Gen.12 a.* — *Multitudo virtutum.*

d Iſyc ſ. Lev.25

Gens abominata *e* dicuntur Judæi, quos abominatus eſt Deus propter eorum incredulitatem: qui etiam dicuntur gens peccatrix, & populus gravi iniquitate, *Iſa.1.a.49.a.* Dicuntur etiam gentes fallaces, verbis tantum colentes Deum, *Iſa.10.a.* Et gentes congregatæ adverſus Eccleſiam, *Iſa.13.c.* Et gentes apoſtatrices, *Ezech.2.a.* — *Iudæi.*

e Ori. ſ. Gen. ho 15. Bed ſ Ge 12 e Hie ſ. Iſ 13.

Gentes etiam dicuntur *f* dæmones, qui ſunt gentes de longinquo, & gens robuſta & antiqua. Et gentes opulentæ & congregatæ adverſus Eccleſiam, *Lev.18.d. Pſal.77.78.79. Iſa.13.c.33.a. Iere.5.d. Thren.1.d. Ezech 31.b.32.d. Ioel.1.b.2.d.3.b Amos 6.d. Abdi.f. Mich.4.d. Hab 1.b. Zach.1.a.* — *Dæmones.*

f Arn ſ pſ.78 79. Hie ſ Iſa 13. Iſyc ſ. Lev.18

Gentes ejectæ, vel ejiciendæ, ſunt *g* vitia. *Exod.34.c. Pſalm.77.79.103.134.* Super has gentes conſtituitur Jeremias, hoc eſt, Chriſtus, vel prædicator, ad eas delendas, *Ierem 1.a.* Et gens non ſancta dicuntur malæ cogitationes, & concupiſcentiæ, *Pſalm.42.a.35. Thren.1.a. Habac.3 b.* Et gentes ſeptem ejiciendæ, ſunt ſeptem capitalia vitia quorum terram poſſident fideles, quum benè utuntur affectibus & potentus, quibus prius vitiis ſerviebant. Sed gens Ægypti deſeritur, & non ejicitur: quia etſi aliorum vitiorum radices abſcindantur, uſum tamen gaſtrimargiæ nequaquam valebimus amputare. Gentes quoque, quas reliquit Deus inter Iſraël, ſunt minora vitia, cum quibus eſt pugnandum, *Iud.3.a.* — *Vitia. Concupiſcentia.*

g Hil. ſ pſ 134 Ori ſ Ier .b.1. Arn ſ pſ 105. 135. Caſſia. colla. 5.ca.19. Aug ſ pſ 77. Gre.4 m.25.

Gens contra gentem ſurgens, *h* ſunt hæretici contra hæreticos, *Matth.24. Marc.13.a. Luc.21.b.* Et gentes fallaces, & congregatæ adverſus eccleſiam, ſunt hæretici, *Iſa.10.b.13.c.* Et gens convulſa, *i* ſunt decepti ab hæreticis, qui & gens expectans dicuntur: quia promittunt ſibi vitam æternam, quam non ſunt habituri, *Iſa.18.a.* Qui etiam illudunt Chriſto, gentes dicuntur, *Matt.20.c.* Et nationes Orientales venientes contra Iſraël, ſunt hæretici, *Iudi.6.a.* Iidem ſunt natio prava, *Phil.2.b* — *Hæretici.*

h Ori ſ. Mat. ho.11 28 & ſ Iud ho.8. i Hie. ſ. Iſ.17. 18.

Nationes propriè, in quibus levavit Deus ſignum, fuerunt *k* Romani, Hiſpani, Galli, qui venerunt ad ſubverſionem Hieruſalem, *Iſa.5 g.11.c.* — *Romani.*

k Hie ſ. Iſ.5.11

Genu, Poples.

GENU in hominibus eſt curvatura illa, qua crura, & femora committuntur: & in eis fixis, & ſubmiſſis *l* ſupplicantis & rogantis habitus exprimitur: in rectis verò diverſa eſt ſignificatio. Deo autem eſt omne genu flectendum, quia ab hominibus eſt ipſe adorandus. Et Chriſto ſunt genua flectenda, tam cordis, quàm corporis, quod deſignabant flectentes genua ante Joſeph. Et pertinent ab ſubjectionem mentis, & inclinationem animæ, cordiſque obſequium, *Geneſ.41.a. Iſa.45.d. Epheſ.3.b. Phil.2.b.* — *Adoratio Dei. Oratio.*

l Orig. ſ Iud. ho 8. Hie ſ Eph.3.

Genua cordis roboranda, deſignare poſſunt vim animæ operativam, quam roborare oportet, proficiendo in bonis operibus: unde bibentes genibus flexis deſignabant *m* imperfectos, minimeque robuſtos in operando, *Iudi.7.a. Iſa.35.b. Ezech.47.a.* Hos roborabat Paulus, dicens, *Ephe.6.a.* State ſuccincti. Et *Phil.4.a.* State in Domino. Genua autem diſſoluta ſunt, vel per timorem, vel per pigritiam, *Nahu.2.c. Hab 12.d.* poſſunt etiam genua fortitudinem deſignare. — *Vis operativa. Fortitudo.*

m Ori ſ Iud. ho.9. Amb. de fug. ſec.6.

Genua aliquando deſignant *n* conſolationes & refrigeria divina: quia matres ſolent infantibus ſuper genua blandiri, *Gen 30.a.50.d. Iſa.66.d.* — *Conſolationes divinæ.*

Gre 22.mor. 21 & 30 mo. 33. Rup ſ. Iud 11

Ut autem quicunque ſubjectus eſt ſalvatori, *o* flectere ei genu dicitur. Sic qui peccati ſervus eſt, & habet ſpiritum ſervitutis in timore, genu ſcribitur flexiſſe peccato. Dereliqui mihi, ait Dominus, ſeptem millia virorum, qui non curvaverunt genua ſua ante Baal, idolo ſcilicet atque peccato *3.Reg.19.d.* unde in his non curvantibus genua, oſtenditur fortitudo fidei. — *Servitus peccati.*

n Hie ſ Iſ 66 o Hie ſ. Eph. 3.

Genibus excipitur peccator, *p* cùm jam de iniquitate ſua non confunditur: ſed etiam in ea adminiculis peſſimæ conſuetudinis roboratur, *Iob.3.b. Eccl.25.d. Iſa.66.d. Dan.3.d.* — *Conſuetudo peccandi.*

p Gre.4. mo. 28.

Genu, præſentia rei, *Gen 30.a.* ut pariat ſuper genua mea, — *Præſentia rei.*

Genus, Sexus.

GENUS, dici ſolet principium uniuſcujuſque generationis, vel ab eo, qui genuit, vel à loco, in quo quis genitus eſt. Et genus logicè eſt, cui ſupponitur ſpecies, quodque de pluribus differentibus ſpecie prædicatur. Et ſæpè genus ſumitur pro ſpecie. Genus etiam eſt ſexus, ut genus maſculinum, aut fœmininum. Natio, *Gen.28.a.* Noli accipere conjugem de genere Chanaan. Natura, *Matt.17.c.* Hoc genus

non

non eijcitur, niſi per orationem. Qualitas, *Iſa.22.g.* vaſorum diverſa genera. Tribus, *Lev.6.d.* Maſculus de genere ſacerdotali.

Fortia opera. Implentes perfectionem evangelicam.

Genus maſculinum deſignare poteſt *a* fortia opera, implentes perfectionem evangelicam, *Exod.34.e.13.b.1.Reg.1.b.* unde generare maſculum pertinet ad legem evangelicam, cùm dicit Chriſtus, *Matth.5.g.* Diligite inimicos veſtros. Et qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, &c. Hic maſculus eſt, & pertinet ad eccleſiam: quam ſynagoga peperit fœminam, cùm dicit, *Lev.19.d.* Diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuum. a Gr. ſ.1.Re.8.

Diverſi ſtatus hominum.

Secundùm genus ſunt animalia, *b* cùm benè vivunt per imitationem proximorum. ... ſa autem genera animantium, diverſos hominum ſtatus ſignificare poſſunt, *Exod.12.f.* Idem ... diverſa genera piſcium, quæ etiam gentiles ſignificare poſſunt, *Matt.13.g.* In creatione autem hominis non eſt dictum, juxta genus ſuum: tum quia non ſunt multa hominum genera, tum quia faciendus erat homo ad imaginem Dei. b Aug.13. conf. 22. Dr. ſ. Matt.

Diverſi gradus in eccleſia. Offerunt ſe Deo. Raptores. Carnales.

Genera diverſa vaſorum ſunt, *c* diverſi gradus fidelium ex gentibus in Eccleſia: & ſimplicium, & doctorum *Iſa.22.g.* c Hie. ſ. Iſa.22.

Genus ſacerdotale, *Lev.6.d.* pertinet ad illos, *d* qui offerunt ſeipſos Deo, & fortes ſunt, ac ſtrenui. d Glo. ord. ſ. Lev. 6.

Genus accipitrum, deſignat *e* raptores, *Lev.11.c.* e Glo. ord. ſ. Lev. 11.

Genus corvinum: deſignat carnales & bonorum affectionum expertes, *Lev.11.b.*

Genus muſcarum, vide Muſca.

Genus vulturum, vide Vultur.

Genus charadrii, vide Charadrion.

Genus bruchi, & locuſtæ, vide Bruchus, & Locuſta.

Gerara.

Mundus.

GERARA, id eſt, peregrinatio, vel certatio, aut conflictus: eſt metropolis, & ſedes regia Philiſtinorum, & terminus Auſtrinus terræ Chanaan, ſita inter deſerta Sur & Cadesbarne, ubi peregrinatus eſt Abraham, diſtat ab Hieroſolymis trium dierum itinere. Nam inde profectus Abraham immolaturus filium Iſaac, quem ibidem genuerat, tertio die pervenit ad montem Moriam, ubi poſtmodum conſtructa eſt Hieruſalem: eſt ibi juxta vallis ejuſdem nominis, ubi morabatur Abraham. Hanc Gurbaal dici admonet Hieronymus 10 quæſtione ſup. Par. Cùm Ozia pugnavit contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal. *2.Par.26.a.* Regio quoque illa dicitur Gerarítica. Eſt autem Gerara typus hujus mundi, in quo boni peregrinantur, *Gen.20.a.*

Peccatum.

Gerara ſecundùm Originem *f* interpretatur Machæra, & deſignat peccatum, ubi fodit puteos Iſaac, quia per pœnitentiam & punitionem peccatorum, invenitur aqua gratiæ, *Gen.26.a.* f Orig. ſ. Gen. ho.13.

Gentilitas.

Gerara etiam deſignat gentilitatem, *g* ubi peregrinatus eſt Iſaac, hoc eſt, Chriſtus per Apoſtolos propter famem, quæ erat in Judæa, *Gen.26.a.* g Rup.7. ſup. Gen.8.

Geraſa, Geraſeni.

Iudæi.

GERASA, *h* quæ & Gergaſa, & Gadara, eſt civitas trans lacum Genezareth, verſus terram Galaad, quæ dicitur regio Geraſenorum, in qua Chriſtus hominem à dæmonum legione liberavit, & in porcos eos in mare præcipitari permiſit. Geraſeni autem interpretantur *i* peregrinationi ſive conflictui, aut ruminationi appropinquantes. Hi non admiſerunt Chriſtum in civitatem ſuam deſignantes Judæos, qui Chriſtum non receperunt, *Matth.8.d. Marc.5.a. Luc.8.d.* h Hil. ſ. Matt. Can 8. i Am. ſ. Luc. 8.

Gerere, *Geſta, Geſtare, vide Ferre, & Agere, & Facere.*

Germanus, vide Frater.

Germinare, Germen.

GERMINARE, eſt pullulare, & germen emittere. Germen autem eſt, quod ex arborum oculis naſcitur, nempe ſurculus prægnans germinando dictus, quod ſit generationis principium. Refertur etiam germinare ad animalia, cùm fœtus producunt.

Crux Chriſti. Reſurrectio corporis.

Germinans virga Aaron: *Num.17.b.* typus eſt *k* crucis Chriſti, miros fructus gratiæ producentis. Et etiam figura reſurrectionis corporis, & eorum, quæ in corpore glorioſo erunt, quæ ſunt incorruptio, virtus, gloria, & ſpiritale corpus. Deſignat etiam primam hominis in Chriſto confeſſionem. Et germinat truncus præciſus ad odorem aquæ, *l* cùm per afflatum ſancti Spiritus in electorum cordibus martyr aut prædicator, qui viſus eſt oculis inſipientium mori, exemplo ſui operis germen virtutis facit, *Iob.14.b.* k Orig. ſ. Num. ho 9. Aug. ſer 99. l Gre.12.m.8

Pariens Maria Chriſtū. Chriſtus. Beati. Multiplicatio fidelium.

Germinavit terra Salvatorem, *m* quando beata Virgo Maria peperit Chriſtum, *Iſa.45.b.* Et Chriſtus eſt germen Domini, *Iſa.4.a. Iere.23.a.33.e. Ezech.34.g. Zach.8.b.* m Glo. ord. ſ. Iſa. 45.

Germen Domini, quod erit in magnificentia, deſignat *n* beatos, qui in gloria magnificantur, *Iſai.4.a.60.d.61.d.* n Lyr. ſ. Iſ. 4.

Germinatio filiorum Iſraël in Ægypto, *o* eſt multiplicatio fidelium in Eccleſia. *Exod.1.a.* Et germen Domini quod eſt in magnificentia, ſunt fideles in Eccleſia. Et germinantes ſalices, ſunt gentes aut Judæi, aut quivis infideles ad fidem venientes, & per baptiſmum renati. Germinant autem ſicut ſalices inter herbas, dum inter areſcentem vitam carnalium hominum, & multiplici numeroſitate, & perpetuo mentis virore perdurant. Germen quoque Apoſtolorum, ſunt converſi ab eis, *Iſa.4.a.27.b.44.a.61.d. Pſal 64. Ezech.16.a.36.b.f. Zach.8.c.* Et dicuntur germinare ſicut vinea, *Hoſ.14.c.* o Hie. ſ. Iſa.4.41. Gre. 33 m. 62 p Gr. ſ. Can. 6 q Ricar. de S. Vict. de ſtatu. conjunct. 24.

Ædificatio proximorum exemplaris. Propoſitum correctionis. Spes miſericordia. Sanguis Chriſti. Operari.

Germinant mala punica, *p* cùm perfecti quique per exempla ſua proximos ædificavit: & in novitatem ſanctæ converſationis per prædicationem, & bonorum operum oſtenſionem invitant, *Cant.6.d.* Germina autem ſunt ipſæ virtutes, *Lev.26.c. Iob.8.c.20.d. Iſa.5.d.* r Hie. ſ. Zac. 9. ſ Orig. ſ. Lev. hom 18.

Germen radicum arboris abſciſſæ, *Dan.4.b.* eſt *q* propoſitum correctionis, & ſpes divinæ propitiationis quod remanet poſt ruinam, quum quis poſt lapſum pœnitentiæ propoſitum habet, & pœnitentiæ fructum de divina pietate ſperat. Hie. ſ. Iſa 9. 27. 15. Aug 13 conf. 19. Hil ſ pſ. 64. Bed ſ Gen. 1.

Germinantes virgines vinum, eſt *r* ſanguis Chriſti, & ejus doctrina, *Zach.9.d.*

Germinare eſt *ſ* operari, ſive in bonum, ſive malum: in bonum, cùm germinat terra herbam

 viren-

Domini. Hebraicè dicitur ab aliquibus Gebal, id eſt, deficiens, vel determinans: unde fiat plurale Giblim. Et ſumitur pro his, qui quadrant lapides & ligna. Pro eiſdem videtur ſumi, *Ezech.27.b.*

Giezi.

Avari. Simoniaci. GIEZI, id eſt, vallis viſionis, aut vallis pectoris fuit famulus Eliſæi, qui callidè accepit pecuniam & veſtes à Nahaman: unde factus eſt leproſus: deſignare poteſt *a* avaros, quibus adhæret lepra: & ſacerdotes ſimoniacos, *4.Reg.5.g.*

Judæi. Judas. Typus eſt etiam *b* Judæ, qui ſequebatur Chriſtum, ut ditaretur, & etiam Judæorum, qui temporalia requirebant. Et tunc repleti ſunt lepra, cum gentes curatæ ſunt, quando videlicet dixerunt: Sanguis ejus ſuper nos & ſuper filios noſtros. Illis ergo adhæſit lepra, quando gentiles ad fidem venerunt.

Miniſtri veteris legis. Giezi ſecundum quod poſuit baculum Eliſæi ſuper puerum mortuum, quem non ſuſcitavit, *4.Reg.4.d.* deſignat *c* miniſtros veteris legis, qui per legem non juſtificabant.

Gigas.

GIGANTES erant excelſa mole homines, & robuſti.

Chriſtus. Gigas interdum *d* dicitur Chriſtus, qui aſſumpta humana natura exultavit ut gigas ad currendam viam, *Pſal.18.* Dicitur autem gigas, propter fortitudinem, qua alligavit fortem diabolum.

Fortes Prælati. Gigantes etiam dici poſſunt viri ſublimes virtute, *1.Mach.3.a.* Et gigas non ſalvans *e* eſt quilibet fortis, qui non poteſt præſtare ſalutem, *Pſal.32.* Et gigantes ſeu medici non valentes mortuos ſuſcitare ſunt magni & fortes Sancti, & doctores, qui non valent quenquam à peccato ſuſcitare, ſed ſolus Deus, licet tanquam miniſtri poſſint præcepta ſalutis proponere, *Pſalm.87.* Gigantes autem, qui gemunt ſub aquis, ſunt prælati gementes ſub onere ſubditorum, *Iob.26.a.*

Dæmones. Hæretici. Superbi. Terrenis dediti. Potentes ſæculi. Superbi doctores. Gigantes dici poſſunt dæmones, & hæretici, & ſuperbi, demum gigas eſt *f* omnis, qui Deo reſiſtit. Et gigantes in terra erant terrenis dediti, & ad terrena defluentes, ut cultui carnis ſtudentes, qui in infernum detruſi ſunt, *Gen.6.a. Deut.2.b.3.b.2.Reg.21.b.24.b.Iſa.14.b.26.d.* Et diabolus dicitur irruere in bonos quaſi gigas, *Iob.16.d.* Et gigantes ſub aquis gementes *g* ſunt vel qui de peccatis ſuperbiunt, vel potentes hujus ſæculi, vel ipſi dæmones, *Iob.26.a.Prov.9.d.21.b. Eccli.16.a.47.a. Sap.4.a. Baru.3.c.* Et gigantes ſeu medici non ſuſcitantes, dici poſſunt *h* ſuperbi doctores, *Pſal.87.* Mos eſt etiam ſacræ ſcripturæ, gigantes vocare aggreſtes, & feroces homines, & robuſtos, *Iſa.13.a.* ubi ſumitur pro Medis.

Aggreſtes & feroces. Magna peccata. Gigantes etiam dicuntur *i* magna peccata, *Geneſ.6.a.* Hæc etiam tyrannidem exercent in peccatores.

Gignere, quære Generare.

Gilo, Gilonites.

GILO, id eſt, exultatio, ſive revolutio, vel tranſmigratio, aut revelatio: vel detectio: civitas in tribu Juda, unde erat Architophel, qui dictus eſt Gilonites, *Ioſ.15.f.2.Reg.15.b.*

Gion, ſive Geon.

Temperantia. GION, id eſt, pectus, ſive eductio, aut exitus, ſeu vallis gratiæ, vel manſionis eſt fluvius egrediens de paradiſo terreſtri, idem, qui Nilus, circuit terram Æthiopiæ, hoc eſt aduſtæ, deſignans *k* temperantiam, quæ libidinis ardorem refrigerat, & vitiorum nigrorem emundat, *Gen.2.b.* vel juxta Ambroſium, interpretatur hiatus, quia inordinatas concupiſcentias abſorbet.

Fortitudo. Gion juxta Philonem *l* interpretatur pectus, aut cornupeta, deſignans fortitudinem, quæ circa pectus eſt, ubi eſt cor, & ad defenſionem ſui parata eſt. Circuit autem Æthiopiam, quæ interpretatur humilitas, hoc eſt, tenuitatem, quæ humilis & abjecta eſt, *Eccli.24.d.* vel circuit Æthiopiam calidam, & ferventem, quia fortitudo fervens eſt in actione.

Aqua. Gion etiam, ut interpretatur pectus, typum gerit *m* aquæ fluentis ſine pedibus & manibus ſuper alveum terreum, quaſi pectore ſuper terram, ſicut & aqua maris ſuper littora, quaſi eodem modo repeat. Circuit omnem terram Chus, quod Æthiopiam interpretantur, & etiam coopertum. circuit enim aqua omnem terram cooperiens, & involvens eam in circuitu, dempta hac prava portione, quam habitamus.

Eſt etiam Gion *n* fons in occidentali parte civitatis David, *3.Reg.1.e.2.Par.32.g.* Ibi unctus eſt Salomon in Regem. creditur eſſe Siloe.

Git.

Gentes. GIT Græcè dicitur μελάνθιον latinè etiam nigella, à nigro ſeminis colore. Secundùm quod teritur virga, aut baculo, & non plauſtro, deſignare poteſt *o* gentes, quæ Dei & legis non habuere notitiam: quas Deus levius caſtigat, & emendat quam Judæos, *Iſa.28.g.*

Glacies, vide Gelu.

Gladius, Framea, Machæra, Culter, Enſis, Pugio.

Verbum Dei. GLADIUS, & enſis, inſtrumentum eſt ad ſcindendum, quo præcipuè utuntur in bello ad feriendum hoſtem. Interdum autem ponitur pro bello, *Lev.26.a.* Gladius non tranſibit terminos tuos.

Divinitas Chriſti. Gladius Dei, ſeu gladius Spiritus, eſt *p* verbum Dei, quo utimur adverſus Diabolum, *Geneſ.2.?. b.49.c.6.c.* Hoc gladio percuſſus eſt Sehon, id eſt, diabolus, *Numer.21.e.* Hunc gladium poſuerunt Levitæ ſuper femur ſuum. *Exod.27.d.32.f.1.Reg.14.c.3.Regum 3.d.Pſalm.58.62.Iſa.13.c.Luc.2.e.Hebr.4.c.Apocal.1.d.2.e.19.c.* Et [illegible] divinitas Chriſti gladius ejus erat, quo erat accinctus. Et verba ejus vim

Prædicatio. ſecandi repugnandique habentia, *Pſalm.44. Geneſ.3.d.48.d.* Gladius etiam eſt ipſa prædicatio, *Exod.32.f. Pſalm.9.88.Iſa.41.a. Ierem.4.c.48.a.* Hunc gladium verbi Dei non habebat Balaam, *Numer.22.d.* Et gladius Aod in femore dextro [illegible] eſt verbum Dei paratum ad opus: fuit infixus in ventre Eglon, quia confutavit omnes falſas rationes Philoſophorum. Erat bis acutus, deſignans verbum Dei in utroque teſtamento, *Iudith.3.b.* Hunc gladium attulit Chriſtus: qui etiam eſt emendus, *Matth.10.d. Luc.2.[illegible].22.d.* Huic gladio non cedit diabolus, ſecundum quod eſt obſtinatus, *Iob.39.c.* Hoc [illegible]

Utrumque teſtamentum. dio cadunt filiæ Tyri, cum animæ convertuntur, *Ezech.26.a.28.f.32.c. Hoſ.11.b. Amos 4.c.7.[illegible] Mic.5.*

a Am. ſ. Luc. 4. b Am. ſer. 108. c Glo. ord. ſu. 4. Reg. 4. d Hie. Iſa. 3. & ſ. pſ. 18. e [illegible] Aug. ſ. pſ. g [illegible] Reg. f Philo. de gigantibus. Orig. ſ. Num. ho. 7 & ſ. Cant. hom. 3. Am. de Cant. 3 & de Noe 4. Hie. ſ. Iſa. 14. & ſ. Iob. 26. g Gre. 13. mo. ?. & 17. mor. 11. h Aug. ſ. pſ. 87. Cyr. com. in Iob 9. Bed. Pro. 21. i Bed. Gen. 6. k [illegible] de par. 3. l Phil. 1. alleg. Bed. Gen. 2. m Geor. Ven. Can. 1 tom. 7 cap. 28. n Lyr. 3 Re. 1. o Hie. ſ. Iſ. 28. p Ori. ſ. Nu. ho. 13 & ſ. pſ. 36. ho. 2. 3. Amb. ep. 56. & ſ. Luc. 25. Am. ſ. pſ. 9. 62. 58. Gre. ſ. 1. Reg. 14 & 34. mo. 2. Baſ. ſ. pſ. 43. Tert. adv. Judæos & adv. Marcio. 3. Hie. de Indico Salomon. & ſ. Epheſ. 6. Phil. 2. alleg. & de Cherubim. Ori. ſ. Iud. ho. 4. Hie. [illegible] Matth. Cap. 10. Caſſi. coll. 20 cap. 8. Hie. ſ. pſ. 58. 149. Orig. ſ. Lev. hom. 16. Aug. ſ. pſ. 58. 245. [illegible] Iſ. [illegible] Lev. [illegible] Iud. [illegible] Gen. [illegible] & ſ. pſ. [illegible] Apo. 2. [illegible]

Mich.5.b. Soph 2.c. Agg.2.d. Hic eſt gladius fortium, *Zach.9.c.* Gladii autem ancipites deſignant verbum Dei ſecundum hiſtoriam, & allegoriam, *Pſal.* 49. vel quia loquitur de præſenti ſæculo & de futuro, vel propter utrumque teſtamentum, quo fecit animas, *Lev.26.b.d. Pſal.58. Cant.3.c.* Et gladii duo deſignant utrumque teſtamentum: quos Chriſtus dixit ſufficere. Et cultri lapidei, quibus fiebat circumciſio, deſignant verbum Dei, & præcepta Chriſti, *Joſ.5.a.* ſunt è ſaxo, & non è ferro, aut arte artificum facti, quia verbum Dei non accipit efficaciam ab arte Rhetorum, ſed à lapide abſciſſo ſine manibus hominum, Chriſto, quem etiam ipſi lapidei cultri deſignant.

Gladius Abrahæ, quo voluit immolare filium ſuum, deſignare poteſt zelum Dei, quo tradidit filium ſuum in mortem pro nobis, *Gen. 22.b. Zach.13.d.*

Framea Dei eripienda ab inimicis, *a* eſt anima Chriſti, vel Eccleſia, vel ipſa anima, cum qua pugnat Deus adverſus diabolum, *Pſal.16* ubi divinam protectionem ſignificare poteſt.

Gladius, quem vibravit Deus dici poteſt *b* Chriſtus ſecundum humanitatem, qui in judicio malis apparebit terribilis, *Pſal.7.* Ipſum poſuit Deus quaſi gladium fortium, *Zach.9.d.*

Gladii duo, dici poſſunt *c* verbum Dei, & oratio, quibus Simeon & Levi occiderunt hoſtes, hoc eſt, fideles vincunt dæmones, *Gen.34. d.*

Gladius Dei, *d* divinam vindictam ſeu punitionem deſignat. Et gladius in cujus manus traduntur mali, deſignat æternam punitionem, *Iob.19.d. 27.c. 33.c. 41.c. Pſal.62. Zach 11.d.* Et dicuntur duo gladii vel ancipites, quia puniunt corpus & animam, vel ſupplicio præſentis pœnæ, & metu futuræ. Quaſi gladius acutus dicitur *e* os Chriſti, quia ſeparabit malos a bonis in judicio, *Iſa.49.a. Matth.10.d.* Et gladius, quem mittit Deus, eſt ejus punitio. & caſtigatio, *Pſal.7. Iere.2.f.9.a.* [illegible] *2.c.25.c.* Et gladius durus & fortis, erit ultima ſententia, & pœna æterna, *Iſa.27.a.34.a.55.f.66.e. Exod.22.d.* Demum quidquid pungit, & percutit, & torquet & cruciat, *f* in ſcripturis ſanctis gladius vocatur, quo gladio vulnerabuntur ſive interficientur qui Dei non fecerint voluntatem, *Iere.31.a. Thren.1.g.5.b. Ezec.6.a. 11.b.14.c.29.b.30.a.g 31 e.32.c.d.33.a.f. Amos 9.c. Soph.2.c.* Gladius etiam non viri, eſt punitio, quam exercebit Deus per angelos, *Iſa 31.d. Apoc.13.d.* Gladius utrinque acutus ſententia judicii ſalvans bonos, & condemnans malos, *Apoc.1.d.*

Gladius, *f* anguſtia, *Luc.2.e.* Tuam ipſius animam pertranſibit gladius.

Gladius Aael Syn, eſt doctrina fidei in illis, qui ex gentibus crediderunt. Gladius autem Jehu uncti ſuper Iſrael, eſt prædicatio Joannis Baptiſtæ reprehendentis Scribas & Phariſæos. Gladius vero Eliæ, eſt Evangelica prædicatio, quæ ſeparat fideles ab infidelibus, & interimit noxias cupiditates & peccata, *3.Reg.19.d.*

Enſis in manu Saulis & Jonathæ, *g* eſt acuta intelligentia ad diſcernendum falſa bona, & vera mala, quæ non invenitur vulgo, ſed in perfectioribus & prædicatoribus, *1.Reg.13.d.* Et culter ſtatuendus gutturi, *h* eſt diſcretio ad diſcernendos ſermones, *Prov.23.a.*

Gladius ſuper femur, *Pſal.44.* eſt *i* virginitas rectè ſervata, qua omnes carnis concupiſcentiæ confodiuntur. Eſt etiam *k* cuſtodia vigilans, carnis illecebras premens: & rigor converſationis, *Cant 3.c.*

Gladius flammeus cuſtodiens viam ligni vitæ, *Gen.3.d.* deſignare poteſt *l* charitatem, quæ facit diviſionem bonorum à malis: & eſt verſatilis, quia vertitur ad Deum & proximum. Deſignat etiam liberum arbitrium, quod verti poteſt per pœnitentiam ad paradiſum. Gladius etiam ſecundùm quod flammeus, *m* juſtitiam vindicativam Dei deſignat, ſecundùm quòd verſatilis, miſericordiam.

Deſignat etiam tribulationes, *n* quæ penetrant, & ſecant, & adurunt variè ſecundùm diverſa peccata. Eſt autem verſatilis, quia tribulationes in his, qui caſtigantur ad emendationem, aut in bonis, non perpetuò durabunt, *Luc.2.e.* Sic poteſt deſignare coronam martyrii. Framea etiam deſignat corporales pœnas. Poteſt etiam deſignare ignẽ purgatorii, qui gladius eſt verſatilis, quia pœna illa ceſſabit.

Deſignare etiam poteſt *o* motum cœlorum, & influendi virtutem, aut ipſum Solem.

Gladius Phinees, quo confodit adulteros, ſignificare poteſt rectam rationem: ſeu rationes, quibus confunduntur vitia & errores, *Num.25.b.*

Gladius Goliath, *1.Reg.17.a.21.c.* deſignat *p* authoritates ſacræ ſcripturæ, quibus hæretici ſuos nituntur errores munire: verum David, hoc eſt, fortis prædicator, quem ille gladius decet, eodem ipſum Goliath, hæreſiarcham videlicet confodit: vel deſignat veritates, quæ ſunt in libris gentilium, quibus fortis prædicator ipſos gentiles revincit. Deſignat itidem doctorem, qui miniſter erat diaboli ad pervertendas animas, qui converſus præcidit caput diaboli.

Gladius, quem apprehendit Leviathan, erit *q* Antichriſtus, in uſum miniſterii diaboli aſſumptus, *Iob.41.c.*

Gladii Simeon & Levi, *Gen.34.c.* deſignare poſſunt *r* vehementem exprobrationem præteritorum malorum, & nimiam exactionem faciendorum bonorum, quæ multos vehementi abſorbent triſtitia, aut immoderata abſtinentia deficere faciunt.

Gladius malus, ſeu malignus, ſunt *ſ* nequiſſima verba ad ſubvertendas animas: & fallaciæ, vel perſuaſiones diaboli: & etiam ira, *Exod.5.a.15.b. Iob.5.c.7.c 41.c. Pſal 7.21 36.56.58.63.143.* Et gladii venientium contra Jeſum, ſunt hæreſes & rationes validæ hæreticorum aut infidelium contra fidem, *Matth.26.e. Iſa.3 d.14.e.21.d.22.a.* Et gladius Pharaonis ſunt tentationes diaboli. Et gladium præbere Pharaoni, eſt dare diabolo tentandi occaſionem, *Exod 5.d.18.a. Lev.26.d.* Et gladius Agag eſt libidinis telum, *1.Reg.15.g. Ezec.23 b.30.c.32 d.33.f.38.a. Ioel.3.b. Nahu.3.a.c.* Poteſt etiam deſignare impetum diaboli ad deſperationem impellentis.

Gladius Eſau deſignat crudelitatem Judæorum in Prophetas, & frameam linguæ. Et gladium oris eorum dicentium, Crucifige, Crucifige, *Gen.27.f. Iob.5.c. Pſal.21. Ezec.35.a.* deſignat etiam perſecutiones in martyres. Et gladius Behemoth, *ſ* eſt perſecutio diaboli, *Iob.40.b. Apoc.6.a.*

Gladius mutatus in vomerem, eſt *v* duritiies cordis in molliciem obedientiæ mutata, *Iſa.2.b.* vel ſunt linguæ Philoſophorum gentilium, in linguas prædicatorum eccleſiæ mutatæ: vel ira & ei renata convicia depoſita, ut mittat unuſquiſq; manũ ſuam ſuper aratrum, & non reſpiciat retro, *Mich.4.b.*

Gladius quia dividit, *x* ſchiſmata & hæreſes deſignare poteſt. Et culter, qui non eſt levandus ſuper altare Dei, deſignas ſchiſmata, *Exod 20.d.* Qui igitur variis ducuntur erroribus, & quotidie mutant fidem, circumferunturq; omni vento doctrinæ, iſti cæduntur gladio, & dividuntur in partes, tinitatem

a Hie ſ pſ.16. Aug ſ pſ 34. b Aug ſ pſ 7. Rup ſ Zac.9. c Glo. ord ſ. Gen.34 d Hie ſ pſ 62 & ſ Zac.11. Gre o.14. mor 14 & 3 m 4 Eu.9 m pſ. 7. e Hie. ſ Iſ 27 49 & ſ. Sop. 2 Baſſ ſ Iſ 7 Org ſ. Can. hom. 4. Euc ſer ſpir. Amb ſ. Apo 2 3 Rup 1 Vict. verbo Dei. 3. & 1 ſ. Apo. f Gloſ ord ſ. Luc. 2. Glo. ord ſ.3. Reg 19. g Gre. ſ.1 Re. 3. h Bed ſ. Pro 23. i Hie ad prin. k Gr 20. m 3 l Geor. Venet. 3 to 7. ca 21. m Rup 4 ſup Gen 2. n Ori ſ Ezec. ho.5. Aug 2. de gr. cont Man 13. Am ſ Luc. 21 Gre 34 m 4 Bed. Gen.3. Rup 3 ſ. Gen 32. o Philo de Cherubim Phil 2 alleg p Am ſ. Luc 21. Hie ad mag ora. Gre 18 m. 8. Aug ſ pſ.143. q Gre.34 m. 4. r Ricar. de S. Vict. de 12. patriar 57. ſ Hi ſ pſ 57. ſ Hi. ſ pſ. 56. Ori ſ Matth. hom 15 & ſ. Lev ho.12. Hie. ſ. Iſ 14 21. Aug ep 59. & ſ pſ 143. Gre ſ R 19 & m 25 & 6 mor. 16. Aug ep 120 t Hie ſ Iob 40

Chriſtus. Zelus Dei. Anima Chriſti. Eccleſia. Divina protectio. Chriſtus. Verbum Dei & oratio. Divina vindicta. Sententia judicii. Pœna æterna. Anguſtia [illegible] doctrina [illegible] Prædicatio Evangelica. [illegible] Virginitas Charitas. Liberum arbitrium. Juſtitia & miſericordia Dei. Tribulationes. Martyrium. Corporales pœnæ. Purgatorium. Motus cœlorum. Recta ratio. Authoritates ſacræ ſcripturæ. Veritates Philoſophorum. Doctor converſus. Antichriſtus. Immoderata exprobratio malorum, & exactio bonorum. Verba prava. Fallacia diaboli. Hæreſis. Tentationes. Libidinis telum. Impetus ad deſperationem. Crudelitas Judæorum. Perſecutiones fidelium. Duritia cordis. Linguæ Philoſophorum. Ira & convitia. Schiſmata. Hæreſes.

Gre 6. mo 15 Rup 4 ſ. Apoc v Hie. ſ Iſa.2. & ſ. Mich 4. x Hie. ſ Ezech. 6.38.

tatem eccleſiaſticæ fidei relinquentes. Et corruit gladio, qui propè eſt, hoc eſt, qui ſibi ſciolus videtur, & diligens, *Ezec.6.c.* Et gladius uniuſcujuſque dirigitur in fratrem ſuum, cum eſt hæreſis adverſus hæreſim, *Ezech.38.g.*

Mors. Framea poteſt interdum ſumi pro *a* morte, *Pſal.21.* Erue à framea Deus animam meam, *Zach.13.c.* Framea ſuſcitare adverſus paſtorem. *a Glo int. ſ. pſal 21.*

Diabolus. Gladius acutus limatus, eſt *b* diabolus, per quem Deus exercet vindictam in malos, *Ezech.21.b.* Ipſe eſt gladius malignus, *Pſalm.62.143.* Et gladius Babylonis. Et gladii fortium, dæmones, *Ezec.32.c.* Et gladius Behemoth eſt malitia diaboli, *Iob.40.b.* *b Hu. ſ. Ezech. 21.32.*

Glarea.

GLAREÆ, ſunt lapilli in fluminibus, quos aqua de fluens trahere ſolet.

Mali. Glareæ Cocyti, ſunt *c* reprobi, qui ſuis voluptatibus dediti, quaſi ſemper à flumine ad ima detrahuntur. ſuntque Cocyti, hoc eſt, luctus glareæ: quia ſuis quotidie lapſibus ad luctum tendunt, ut in æternum poſt lugeant, qui modo in ſuis voluptatibus delectabiliter relaxant, *Iob.21.d.* *c Gr.15.mo.23.*

Inſtabiles. Glarea etiam, quæ facilè ab aqua trabitur, *d* illas hominum mentes deſignare poteſt, quæ nulla gravitatis ſtabilitate ſolidantur, quas hæretici velut de loco ſemper ad locum peiorem & inferiorem per errorum flumina ducunt, *Iob.30.a.* *d Gr.20.m. 11.14.*

Vita præſens. Eſt etiam vita præſens, quæ indeſinenter ad terminum ſuum, ipſo defectu mutabilitatis, quaſi impulſu fluminis ducitur. Super glaream habitare, eſt fluxui vitæ præſentis inhærere, & ibi intentionem ponere, ubi greſſum nequeas fixè ſtando ſolidare.

Gleba.

GLEBA, eſt fruſtum terræ, quales ſunt, quæ arando eruuntur: conſtringuntur autem glebæ ex humore, & pulvere.

Propheta. Apoſtoli. Doctores S. Glebæ aureæ, *Iob.28.A.* dici poſſunt, *e* qui rore gratiæ infuſi ex mortis debito, ſe pulverem eſſe veraci cognitione confitentur, & dum vitæ virtute clareſcunt, quaſi aureæ glebæ jacent. Tales glebæ fuerunt Prophetæ, Apoſtoli, doctores ſancti in terra Eccleſiæ, propter fœcunditatem bonorum operum, & propter gratiarum diviſiones: in quarum occultis venis, tanquam animarum ſeminibus, ſenſus magni precioſique naſcuntur. *e Gre.18. mo. 20. Hu. ſ. Iob.28*

Peccatores converſi. Glebæ etiam ex humore & pulvere compactæ, ſunt *f* peccatores converſi, qui per Spiritus ſancti gratiam in collectione charitatis ſunt uniti, *Iob 38. d.* *f Gre.30 m.18*

Indurati. Peccata. Glebæ quoque ſunt, *g* qui per duritiam ſuam, atque peſtiferam vitam, nec ipſi ſemina verbi recipiunt, nec receptorum ſeminum fructus alios ferre permittunt, *Iob.39.b.* vel ſunt ipſa peccata, quæ confringuntur per pœnitentiam. *g Gr.30 m 4. Hu. ſ. Iob 39.*

Globus, Sphæra, Sphærula.

GLOBUS, eſt corpus ſolidum, undiquaque rotundum, quod Græcè dicitur Sphæra. Dicitur etiam globus quandoque hominum multitudo in unum collecta, quaſique conglobata.

Æquanimitas in proſperis & adverſis. Sphærulæ in candelabro templi, deſignare poſſunt *h* æquanimitatem in proſperis & adverſis. Item prædicationem, quæ nec adverſis deprimitur, nec proſperis elevatur, *Exod.25.d.37.d 37.c.* *h Gre ſ. Ezec. hom.7.8.*

Hæretici. Schiſmatici. Globus Core, congregatus contra Moyſen & Aaron, collectionem hæreticorum, aut ſchiſmaticorum deſignat, *Num.16.b.* Idem videtur poſſe ſignificare globus Iehu, 4. *Reg 9.d.* Qui tamen in bonum ſumi poteſt.

Nemo effugit Deum. Quaſi ſphæram dicitur Deus circumducere malos, quia non eſt locus evadendi à facie ejus, *Iſa.29.A.*

Gloria, Gloriari, Glorificare, Glorioſus, Inglorius.

Seneca lib. 3. GLORIA, eſt frequens de aliquo fama cum laude. quæ & claritas dicitur: quanquam juxta Senecam, gloria multorum judiciis conſtat, claritas verò bonorum. Gloriari contingit in Deo, *Pſal.5.* Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum. In adverſis, *Rom.5.A.* Gloriamur in tribulationibus. In proſperis, *Pſal.68.* In multitudine divitiarum ſuarum gloriantur. In virtute, *Iud.8.b.* de noſtra humilitate gloriemur. In peccato, *Pſal.51.* Quid gloriaris in malitia? Eſt etiam jactare, *Iud.7.a.* Ne glorieris contra me Iſrael. Gloria verò claritas, *Exod.16.b.* Ecce gloria Domini apparuit. Fama, *Deut.26. d.* In laudem, & nomen & gloriam. Fœlicitas, *Pſal.8.* gloria & honore coronaſti eum. Laus, *Exod.28. a.* In gloriam & decorem. Magnificentia, *2.Par.9.f.* Præ divitiis & gloria. Majeſtas, 1.*Par.16.e.* Narrabo in gentibus gloriam ejus. Poteſtas, *Exod.15.b.* In multitudine gloriæ tuæ depoſuiſti. Salus. *Iud.15.c.* Tu gloria Hieruſalem. Vanitas, *Iſa.20.b.* Ab Ægypto gloria ſua.

Divinitas in Chriſto. Reſurrectio Chriſti. Victoria contra diabolū. Gloria Domini in nube, deſignabat Deum in humanitate: & ipſe *i* Chriſtus dicitur gloria Domini, quæ implevit tabernaculum, hoc eſt, eccleſiam, quam gloriæ ſuæ participem fecit. Dicitur etiam eſſe ſuper omnem terram, hoc eſt, ſuper eccleſiam, *Exod.16.c.24.d.29 g.35.d.40 d. Lev.9.d. Pſal.62.56.84. 137. Iſa.60.a.63.d.* Gloria quoque Chriſti eſt ejus reſurrectio, *Iſa.52.a. Matth.16.d.Ioan.1 b.* Et glorioſè magnificatus eſt Dominus, *k* quum Chriſtus reſurrexit, aut in judicio, *Exod.15.a.* Et glorificatus dicitur in Pharaone, hoc eſt, in victoria contra diabolum, *Exod.14.c Ezech.43.a.* Gloria etiam Ioſeph in Ægypto, typus fuit gloriæ Chriſti in Eccleſia, *Gen.45 d.* Gloria vocis Dei in judicio. erit poteſtas, qua Chriſtus feret ſententiam ſalvationis, & condemnationis, *Iſa.30.g.* Et dicitur Chriſtus venire in gloria perfectis, & in forma ſervi imperfectis. Glorificatus autem erit Dominus in judicio in conſpectu ſenum, hoc eſt, Apoſtolorum & Patriarcharum, &c. *Iſa.44.c.66.f.* Pater glorificatur in Chriſto, *Iſa.49. a. Pſal.65.* Et Pater glorificavit filium, *Iſa.55.b.* Et glorificatus in oculis Dei, eſt Chriſtus, cùm prædicatus eſt gentibus *Iſa.49.b.* Et ſepulchrum ejus eſt glorioſum, quia mors ejus in univerſo orbe in gloriam ejus prædicatur, *Iſa.11.c.* Gloria Job, quæ ſemper innovatur, *Iob.29.c.* eſt gloria Chriſti, quæ eſt Deus pater, vel eccleſia, de qua *Pſal.59.107.* Exurge gloria mea. *i Orig. ſ. Ro.8. & Mat. b 8 Amb ſ pſ.118. ſer 6. k Bed ſ Exo. 15. Hu ſ. Iob.31.*

Deus pater. Eccleſia.

Miracula Chriſti. Gloria Dei duplex conſiderari poteſt: *l* quædam in ſeipſo, quædam in humanitate & miraculis. Gloria Dei in propria ſpecie non videtur à Prophetis, ſed ſimilitudo gloriæ, *Ezech.1.g.* Gloria verò humanitatis & miraculorum ejus viſa eſt ab Iſaia, & Prophetis, *Ioan.1.b.* Vidimus gloriam ejus, gloriam quaſi unigeniti à patre Gloria autem Dei, quam non viderunt gentes, ſunt miracula Chriſti, quæ facta ſunt inter Judæos, *Iſa.66.f.* *l Gre. ſ. Ezec. hom.8.*

Spiritus S.

Gloria Domini, quæ apparuit, fuit *a* Spiritus ſanctus in Pentecoſte, *Lev.*9 4. de qua 2.*Cor.*3.*d.* Nos autem revelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur de gloria in gloriam, tanquam à Domini Spiritu. Et *Pſal.*84. Ut inhabitet gloria in terra noſtra, *Ioan.*17.*d.* Dicitur claritas, quam dedit Chriſtus diſcipulis.

a Lyr. ſ. Lev. 9. Aug. ſ. pſa. 84. Gre. Nyſſ. de ſubject. filii.

Gloria Eccleſia.

Gloria domus patris Chriſti, eſt *b* gloria Eccleſiæ in ſacramentis & donis Spiritus ſancti, quæ tota pendet à Chriſto, *Iſa.*22.*g.* Et hanc domum majeſtatis ſuæ glorificat Deus, *Iſa.* 60.*d.* Et de ea dicitur, *Pſal.*86. Glorioſa dicta ſunt de te civitas. Et gloria ejus eſt quaſi oliva. *Hoſ.*14.*c.* Et glorioſus dicitur Iſraël in oculis Dei, hoc eſt, chorus Apoſtolorum & Sanctorum, quos Deus glorificat, *Iſa.*43 *a. Ierem.*38.*d.* Gloria quidem domus Domini prior erat in ſynagoga, ſed gloria poſterior eſt in Eccleſia, quæ multo illuſtrior facta eſt, *Agg.*2.*a.*

b Hie. ſ. Iſ. 28. 60. & ſ. Ier. 30. & ſ. Agg. 2.

Doctrina ſacra ſcripturæ.

Gloria Judæorum & Chriſtianorum, eſt *c* veritas ſacræ ſcripturæ, quam mutant in idolum, quiam vertunt in errores, *Ierem.* 2.*c.* Et glorificare Dominum in doctrinis, eſt per inſtructionem ſacræ ſcripturæ Deum laudare, *Iſa.*42.*c.* Et glorificat beſtia agri Deum, cùm gentiles veniunt ad fidem & cognitionem veritatis, *Iſa.*43.*c.* Glorificamus autem Deum, *d* ſi agnoſcamus Deum eſſe patrem noſtrum, & cum colamus, *Exod* 15.*a.* Gloria gentium dicitur *e* doctrina ſacræ ſcripturæ, *Iſa.*66.*d.*

c Hie. ſ. Ier. 2. d Bed. ſ. Exo 15. e Hie. ſ. Iſ. 66.

Litera legis.

Gloria vultus Moyſis, quæ evacuatur, eſt *f* litera legis, quæ evacuata eſt, quia erat figura, 2.*Corin.*3.*c.* Et gloria Sobna Pontificis, deſignabat ceremonias, & ritus literales ſacrificiorum, exteriorum majeſtatem habentes: unde & gloria Judæorum erat in templo. *Iſa.*36.*f.*64.*d.* Et gloria Domini fuit translata: quum fama & odor religionis, quæ olim erant apud Judæos, tranſierunt ad Chriſtianos. Et gloria Libani data eſt Eccleſiæ, quando cultus Dei qui erat in ſynagoga, tranſiit ad Eccleſiam: vel cùm eloquentes & docti de gentilitate venerunt ad fidem, *Iſa.*35.*a.*60.*c.* A gloria in gloriam, eſt à gloria legis ad gloriam Evangelii.

f Ori. & Am. ſ. Rom. 1. Gre. ſ. 1. Re. 4. Hie. ſ. Iſa. 35. 60. Amb. ſup. 2. Cor. 3.

Spiritus legis. Docti ex gentibus.

Gloria in virtutibus.

Gloria filiæ Regis omnis eſt ab intus, *Pſal.*44. quia *g* virginalis caſtitas, foris gloria non eſt, ſi intus non eſt. Et omnis gloria eſt intus, quia illa & omnes aliæ intus habent, unde ſint gloriæ. Sic eſt gloria Eccleſiæ ab intus.

g Gre. ſ. 1 Reg. 45. Baſ. ſ. pſ. 44.

Fœlicitas.

Gloria abſolutè ſæpè capitur pro *h* gloria cœleſti, *Iſa.*14.*d.* Et glorioſum ſabbatum erit in æterna gloria, *Iſa.*58.*d.* Et gloria juſti, quæ auditur à finibus terræ eſt, quam habebunt juſti poſt reſurrectionem. *Iſa.*24.*c.*

h Hie. ſ. Iſ. 14. 58

Crux Chriſti.

Gloriatur à facie manus Domini, *i* qui gaudet quando à Domino corripitur, *Iere.*15.*d.* unde gloriandum eſt in Deo, & in cruce Chriſti, non in rebus mundanis, *Pſal.*61. *Gal.*6.*c.* Et gloria in qua exultant Sancti, eſt crux Chriſti, *Pſal.*149.

i Baſ. ſ. pſ. 61. Hie. ſ. pſ. 149

Gloriari in adverſis. Dans Deus poteſtatem prædicatoribus.

Glorificavit Deus glorificantes ſe, *k* quum dedit poteſtatem prædicatoribus Eccleſiæ, 1.*Reg.*2.*f.* Ut quum Petrus dixit, Tu es Chriſtus filius Dei vivi: dixit Chriſtus. Tibi dabo claves regni cœlorum, *Matth.*16.*c.* Et etiam quia quod electi paſtores exterius portant de gloria culminis, hoc intus accipiunt ex gratia divinæ bonitatis: ut fiat illud, quod dicitur, *Matt.*5.*b.* Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant veſtra bona opera, & glorificent patrem veſtrum: glorificat etiam glorificantes ſe, cùm dat illis vitam æternam, cum exultabunt Sancti in gloria, *Pſal.*28.144.149. Et glorificavit locum pedum Chriſti, hoc eſt, Eccleſiam, *Iſa.*60.*c.*

k Gre. ſ. 1. Re. 2. Baſ. ſ. pſ. 28. ho. 1.

Aſpectus Chriſti.

Inglorius dicitur aſpectus Chriſti, *l* quia exterius humilis apparuit, & contemni voluit à malis, *Iſa.*52.*d.*

l Hie. ſ. Iſa. 52

Gloriari de terrenis.

Gloriam deduci in pulverem, eſt gloriari de terrenis, *Pſal.*7. Et gloria domus divitis eſt gloriatio de divitiis, aut ſcientiis, & cæteris, quæ apud terrenos homines in pretio habentur, *Pſa.*48. Gloriantur autem juſti *m* in fide, & tribulationibus, *Rom.*5.*a.*

m Ori. ſ. Ro. 5. Baſ. ſ. pſ. 7. 48

Prælati in proſperis ſuperbi.

Gloriatur domus David contra Judam, *n* cùm Prælati Eccleſiæ ſuperbiunt de imperio, quod habent erga inferiores, qui ſunt in Eccleſia, *Zach.*12.*b.* Vel quando *o* credentes ex Judæis cogebant credentes ex gentibus ſervare legem.

n Hie. ſ. Zac. 12 o Ru. ſ. Za. 12

Comminationes.

Gloria narium equi, hoc eſt, prædicatoris, eſt terror, *Iob.*39.*c.* quia *p* prædicat comminando judicium & pœnas æternas. Gloria verò narium diaboli, eſt terror, quia per ſuperbiam terret bonos, ut in peccatum inducat.

p Hie. ſ. Iob 39

Caſtigans Deus.

Glorificari dicitur Deus in Sidone, & in malis, *q* quum eos caſtigat, *Ezec.*28.*f.*

q Glo. ord. ſu. Ezec. 28.

Sapientia. Spiritus hominis.

Gloria in domo juſti eſt *r* ſapientia in ejus mente, *Pſal.*11. Gloria quoque hominis eſt *ſ* ipſe ſpiritus hominis, *Pſal.*29.

r Aug. ſ. pſ. 111 ſ Baſ. ſ. pſ. 29.

Bona opera. Iuſtitia.

Gloria & decor veſtium, eſt *t* honor bonorum operum, *Exod* 28.*a.* *Iſa.*4.*b.* Et gloria exultationis Ephraim eſt, quam habebant, qui prius erant fideles, & ſerviebant Domino in lætitia. Eadem dicitur gloria Hieruſalem, *Iſa.*28.*a.*52.*a.* Gloria etiam, qua ſpoliantur membra Eccleſiæ, cùm peccant, eſt juſtitia, *Iob.*19.*d.*

t Hie. ſ. Iſ 28. Gre. 14. m. 19

Gloriari de malo.

Gloria Jacob, quam nolebat eſſe in cœtu Simeon & Levi, eſt *v* gloriatio de malo, à quo ipſe abhorrebat, *Gen.*49.*a.*

v Lyr. ſ. Gen. 49.

Glorificetur Dominus, *Iſa.*66.*d.* Si dicitur ab Apoſtolis, eſt, *x* ut per eorum patientiam & bona opera glorificetur Deus etiam à perſecutoribus. Si à Judæis, eſt ut non videant humilia de Chriſto, ſed glorioſa, contemnentes videlicet ejus humilitatem.

x Hie. ſ. Iſ. 66

Superbia.

Gloria diaboli & hæreticorum *y* eſt ſuperbia: & gloria Regis Aſſyriorum: & gloria Moab. Et glorioſi dicuntur ſuperbi, *Iſa.*5 *d.*8.*b.*10.*a.*13.*d.*16.*d.*23 *b.* Glorioſi quoque terræ ſunt Philoſophi, & hæretici, *Iſa.*5.*a.* Et gloria faſtus, eſt verborum nitor, & hæreticorum pompa, *Iſa.*10.21.*d.* Et gloriantes loqui ſublimia, ſunt ſuperbi linguam magniloquam habentes, & de doctrina ſuperbientes, 3.*Reg.*2.*a.* *Pſal.*2.51. *Rom.*11.*c.* Et gloriantes Chaldæi in manibus, ſunt dæmones exultantes de iis, quos decipiunt, & quod in idolis ſe coli faciunt, *Iſa.*43.*c.* Gloriatur ſecuris aut ſera contra ſecantem, aut baculus contra percutientem, cùm diabolus aut hæretici abutuntur donis naturalibus contra Deum, *Iſa.*10.*d.* Gloria autem hæreticorum dicitur eſſe à partu, *Hoſ.*9.*d.* nempè *z* ſi multos in errore genuerint filios. Glorificantes autem Hieruſalem, ſunt adulatores, qui poſtmodum, quam laudaverant, contemnunt, *Thren.*1.*c.* *Ezech.*20.*d.*

y Hie. ſ. Iſa. 5. 43 Orig. ſ. 1. Reg. hom. 1. Gre. ſ. 1. Re. 2. Hil. ſ. pſ. 51. z Hie. ſ. Hoſ. 9

Negligentia ſacerdotum.

Inglorios ducit Deus ſacerdotes, *Iob.*12.*c.* quia *aa* magna gloria ſacerdotis eſt rectitudo ſubditorum. Unde Paulus, 1.*Theſſ.*2.d. Quæ enim eſt noſtra ſpes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nonne vos ante Dominum? Sed cùm ſacerdotes vitam diſcipulorum negligunt, & nullum de eorum profectibus ante Dominum fructum ferunt: quid aliud, quàm inglorii dicuntur? quia ante diſtrictum judicem nimirum gloriam tunc non inveniunt, quam modò in ſubditorum ſuorum moribus, prædicationis ſtudio non exquirunt.

aa Gr. 1 m. 9

Gloria

Ignominia. Gloria filiorum Iſrael, *Iſa. 17.a.* ſumitur ironicè pro *a* ignominia. Vel prior eorum gloria erat, quum credebant, quæ attenuata, & facta eſt gloria Eccleſiæ ex gentibus. a *Hie. ſ. Iſ. 1.*

Doctus ſine charitate. Gloriari dicuntur, qui *b* oderunt Deum, in medio ſolemnitatis ejus, *Pſal. 37.* hoc eſt, vel Judæi occidentes Chriſtum in Paſcha. Vel Romani perdentes Judæos, etiam in Paſcha. b *Au. ſ. pſ. 73.*

Glorioſus & indigens panc dici poteſt, *c* qui eſt doctus ſine charitate, *Prov. 12.b.* c *Be ſ. Pro 32.*

Gloria filiorum Iſrael dicitur à partu, & ab utero, & à conceptu: *d* quia gloriabantur in genere Abrahæ ſecundùm carnem, & multiplicatione filiorum, *Hoſ. 9.c.* d *Ru. ſ. Hoſ. 9*

Gluten, Glutinum, Agglutinare, Conglutinare.

Charitas. GLUTINUM eſt, quod Græci Κόλλαν vocant: quod fit ex coriis decoctis, deſerviens ad aliqua copulanda & Agglutinare, eſt glutino conjungere.

Glutinum dici poteſt *e* charitas conjungens nos Deo & proximis, idque ſuaviter, & ſine violentia, *Iſa. 41.b.* Sic agglutinavit ſibi Deus domum Iſrael, *Jere. 13.b.* Et anima juſti eſt agglutinata poſt Deum ſequens eum per amorem. *Pſal. 62.* e *Au ſ. pſ. 61. bern ſer. de tripl vin. & f Cas ſer 79*

Rationes hæreticorum, & conjurationes. Glutinum etiam, dici poſſunt *f* rationes hæreticorum, per quas adhæreot ſuis erroribus, & colligationes ac conjurationes, quas inter ſe faciunt, *Iſai. 41.b.* f *Lyr ſ. Iſ. 41.*

Agglutinandum eſt initium fidei timori Dei, *Eccl. 25.c.* quia initium ſapientiæ timor Domini.

Adhærentes diabolo. Agglutinati piſces fluminum Ægypti ſquamis draconis, ſunt *g* peccatores adhærentes diabolo, ejus tentationes ſequentes, *Ezech. 29.a.* Et conglutinata anima Sichen Dinæ, deſignat diabolum, qui animam per peccatum ſibi unitam reſpicit, & in fixionem conſuetudinis deducit, *Gen. 34.a.* Et agglutinata mala dicuntur, quum quis illa evadere non poteſt. g *Hi. ſ. Ez. 29 Bed ſ. Ge. 34.*

Glutire, quære Devorare, Gnarus, vide Docere.

Goatha.

GOATHA, id eſt, tactus ejus, aut mugitus ejus, vel juxta Hieronymum *h* electi lapides: locus, quem circuit ædificium Hieruſalem, id eſt Eccleſiæ, in qua ſunt lapides vivi. *Jere. 31.g.* h *Hie. ſ. Ier. 31*

Godolias.

GODOLIAS, id eſt, magnitudo Domini, aut fimbria Domini. Fuit filius Ahicham, qui relictus eſt à Rege Babylonis Princeps ſuper reliquias Juda: quem occidit Iſrael, *4. Reg. 25.f. Jer. 40.b. 41.a.* Alius fuit avus Sophoniæ Prophetæ, *Soph. 1.a.* Fuit filius Amariæ, & pater Chuſi: quia *i* de ſermone Domini nata eſt magnitudo Domini, & de magnitudine Domini nata eſt humilitas. i *Hie ſ. Sop. 1.*

Gog.

Antichriſtus. Hæreſiarcha. Superbia. GOG, id eſt, *k* tectum, vel ſolatium ſive regularum. *Ezech. 38.a. 38.c. Apoc. 20. c.* eſt nomen gentis ſecundum aliquos. Aut potius *l* non eſt nomen gentis ſed deſignat Antichriſtum, in quo requieſcet Magog, hoc eſt, diabolus. Deſignat etiam *m* hæreſiarchas, & ſuperbiam, & falſi nominis ſcientiam, quæ erigit ſe contra notitiam veritatis. Vel Gog ſignificat occultos adverſarios Eccleſiæ, ſub nomine Chriſtiano latentes. Magog verò apertos adverſarios ut infideles, & Antichriſtum. k *Gal ſ adv. Iudæos. 12.* l *Hie ſ Ez. 38* m *Rup. 11. ſ. Apoc.*

Golgotha.

GOLGOTHA, id eſt, Calvariæ: eſt locus, ubi crucifixus eſt Chriſtus Dominus noſter, *Marc. 27.d. Marc. 15.b. Joan. 19.c.* Aliqui putant hunc eſſe Goatha apud *Jer. 31.g.*

Goliath.

Diabolus. Superbia. Hæretici. GOLIATH, id eſt, *n* transmigratio, accumulatio, ſive revolutio, vel detectio: Fuit gigas, quem occidit David. Eſt aperta figura diaboli, qui transmigravit, cum projectus eſt è cœlo, & ſemper nititur accumulare nobis mala: ſed victus eſt à Chriſto in ſingulari certamine paſſionis, *1. Reg. 17. a. 21. c. 1. Par. 20. e. Pſal. 143. in titulo. Eccl. 47.a.* n *Hil. ſ. pſ. 58 Amb ſ pſal. 118 ſerm 18, Aug ſ pſ 38. 143*

Typus eſt etiam *o* ſuperbiæ, & ſuperborum, & hæreticorum, qui exprobrant populo Iſrael, hoc eſt Eccleſiæ, & inflati ſunt ſpiritu carnis ſuæ. o *Ber ſer de David & Goliath.*

Gomer.

Adjutores Antichriſti. Iſrael. GOMER, id eſt, conſumans, vel conſumens, aut deficiens: fuit filius Japhet, quo orti ſunt Galatæ, *Gen. 10.a.* Veniunt cum Gog adverſus populum Dei, *Ezech. 38. a.* Unde deſignare poſſunt adjutores Antichriſti. Gomer etiam fuit uxor Hoſeæ Prophetæ. Et juxta Hieronymum, *p* interpretatur conſummata, atque perfecta, & ponitur in typum populi Iſrael. *Hoſe. 1.b.* p *Hie ſ. Hoſ. 1.*

Gomor.

Tria judicia. GOMOR, eſt genus menſuræ, quæ eſt decima pars ephi, ſeu epha, *Exod. 16.g.* Scribitur autem Hebraicè Omer. Dicitur decima trium menſura. *q* In nobis enim ipſis tres menſuræ tria ſignificant judicia: ſenſus quidem ſenſibilium. Eorum autem, quæ dicuntur nominum, & verborum, & ratio: eorum autem quæ præcipiuntur intelligentia, mens. q *Cle Alex, 2 ſtro.*

Corpus Chriſti mens ſancta. Ad menſuram Gomor ſinguli filiorum Iſrael colligebant manna, *Exod. 16.d.* ubi deſignare poteſt *r* corpus Chriſti in Euchariſtia, quæ æqualiter offertur omnibus. Et gomor impletum ab Aaron, deſignare poteſt mentem ſanctam, cui à ſacerdote offertur manna corporis Chriſti. r *Cyr. 3 ſ. Ioan. 34. Ber ſ. Exo. 24*

Cæterum, *Ezech. 45.d.* Gomor videtur eſſe idem, *ſ* quod corus, triginta modios continens, ſcribitur Chomer: quare non erit eadem menſura cum illa quæ ponitur in Exodo. ſ *Hie. ſ. Eze. 45.*

Gomorrha.

GOMORRHA, id eſt, populus rebellis, aut populus timens, ſive manipulus, vel ſervitus: civitas erat in terra Sodomorum, quæ ſimul cum Sodomis periit. *Gen. 19.e. Iſa. 2.c. Jer. 49 d. Soph. 2 c. Jud. b.* Quaſi Gomorrha facti ſunt *t* qui puniendi ſunt, ut Gomorrha, propter ſimilia peccata. *Jer. 23.c.* t *Hie ſ Ier. 23*

Gorgias.

GORGIAS, id eſt, terribilis, vel velox: Dux Regis Antiochi, 1 *Mach.*3.*e.*4.*a.*1. *Mach* 8.*b.*10.*c.* Typus eſſe poteſt *a* miniſtrorum Antichriſti, & perſecutionis in temporalibus. *Miniſtri Antichriſti.*

a Lyr. ſ. 1. Mach. 3.

Grabatum, vide Lectus.
Gradi, Greſſus, vide Ambulare.
Gradus.

GRADUS à gradiendo dicti ſunt, ex quibus ſcalæ conſtant, & quibus ad ædificiorum altiora conſcenditur. Aliquando autem gradus idem eſt, quod greſſus. Et gradus per metaphoram dicuntur ſtatus dignitatis, & merita, 1. *Tim.*3.*c.* Diſtantia, 1. *Re.*20 *a.* Uno cantum gradu ego morſque dividimur.

b Hie. ſ. Eze. 43.

Gradus altaris ad Orientem, ſignificare poſſunt *b* libros ſacræ Scripturæ, per quod venit ad nos lux à Deo, *Ezech.*43.*e.* Super hos gradus ſtetit Rex Joſias in templo Domini: quia in ſacris Scripturis debent Reges, & cæteri mentem fixam habere, 4. *Reg.*23.*a. Nee.*8.*a.* Idem deſignare poſſunt gradus in domo Domini de lignis tinis, 2. *Par.*9.*c.* *Libri ſacræ Scripturæ.*

Gradus priſtinus, in quem reſtituitur pincerna Pharaonis, deſignare poteſt ſtatum innocentiæ, in quem reſtituit Deus pœnitentes, *Gen.*40.*c.* *Status innocentiæ.*

Gradus ſcalæ Jacob, deſignare poſſunt *c* progreſſus ab imperfecto ad perfectum, *Gen.*28.*c.* Idem deſignant gradus portæ templi, *Ezech.* 40 *b.* Et gradus ſinguli, per quos Job pronunciabat Deom, *Job* 31. *d.* deſignant opera, per quæ quis proficit ad gloriam Dei. Graduum etiam cantica deſignant *d* progreſſum ab infimo ſtatu peccati ad gratiam, uſque ad ſummam perfectionem, *Pſal.*119. *Progreſſus ad perfectionem.*

c Baſi. ſ. pſ. 1. Greg. ſ. Ezec. hom. 15. & 21. mor. 21.
d Aru & Hi. ſ. pſal. 119.

Gradus ſex throni Salomonis, 3. *Reg.*10.*c.* 2. *Par* 9.*e.* deſignant *e* univerſitatem creaturarum ſex diebus factam, Chriſto ſubjectam eſſe. Idem *Ezech.*40.*c.* Deſignant etiam perfectionem operum, & virtutes Virginis Mariæ. *Univerſitas creaturarum*

e Rup. 2. ſ. Ezech 6.

Gradus portæ Orientalis templi ſeptem, *Ezech.* 40.*b.d.* deſignant *f* ſeptem gradus hebdomadis: vel ſeptem dona Spiritus ſancti: vel potius non numerantur, ut aſcenſionis appareat difficultas. *Dona Spiritus ſancti.*

Gloſ. ord. ſ. 3. Reg. 10.
f Hie. ſ. Ez. 40 Greg. ſ. Ezec. hom. 19.

Gradus decem, quos aſcendit Sol, qui prius deſcenderat, varias deſignant umbras figurarum. Primus gradus eſt in Angelis, in quibus apparuit antiquis Patribus Secundus in Patriarchis, in quibus operatus eſt. Tertius in legiſlatione, quia ipſe in lege loquutus eſt. Quartus in Jeſu Nave, per quem populum introduxit. Quintus judicibus, per quos ipſe populum regebat. Sextus in Regibus Judæorum, per quos regnabat. Septimus in Prophetis, per quos nunciatus eſt. Octavus in Pontificibus, quia ipſe ſummus Sacerdos eſt. Nonus in incarnatione apparens homo. Decimus in paſſione, 2. *Reg.* 20.*b. Iſa.*38.*a.* *Variæ umbræ figurarũ.*

Gradus in altari fiunt contra divinum præceptum, *g* qui inæqualitatem in divinis perſonis ponunt, *Exod.* 20.*a.* *Inæqualitatem facientes in divinis.*

g Gloſ. int. ſ. Exod. 20.
h Lyr. ſ. Dan. 10.
i Lyr. ſ. Hab. 2.

In gradu ſuo ſtans Daniel, *Dan.*10.*b.* eſt *h* in ſuo ordine ſeu ſtatu ſe continens, & erectus manens, ut homo.

Gradum figens Habacuc ſuper munitionem, *Habac.* 2.*a.* deſignat *i* conſtantiam prædicatoris ad reprehendenda vitia, idque per ſacram Scripturam. *Conſtantia Prædicatoris.*

Gradu compoſito incedere, laſciviam deſignat, *Iſa.* 30.*d.*

Græcus, Græcia.

GRÆCIA, Provincia nota, magnam Europæ partem comprehendens: unde Græci dicuntur. Hebraicè autem dicitur *k* Javan, à filio Japhet, quæ dicitur Jonia.

k Hie. ſ. Ez. 27.
l Hieron ſ. Ezech 27.
m Hi ſ. Ioel. 3 Rup. ſ. Zac. 9.

Græcia, ut dicitur Javan, quod interpretatur, *l* eſt & non eſt, refertur ad ſapientiam ſæcularem, in qua ſi recta reperiuntur, appellatur, Eſt: ſi contraria, Non eſt. Et deſignantur authores falſæ doctrinæ afferentes æs pro auro, *Ezech.*27.*c.* *Sapientia ſæcularis.*

Græcus apud Paulum pro *m* Gentili ſumitur, *Rom.*1.*b* 2.*b.*3 *b.*10.*c.*1. *Cor.*1.*d. Galat.*3.*d.* Sic ſumi poteſt, *Joel* 3.*b. Zach.*9.*c.* Græcia pro Gentilitate. *Gentiles*

Gramen, vide Fœnum.
Grandis, vide Magnus.
Grando.

GRANDO, eſt *n* aqua congelata, velut lapillus, cadens in modum pluviæ, ſicque circa terram, & non in excelſis partibus aeris: & fit per antiperiſtaſim, calido circumſtante nubem frigidam. Soletque fruges, & fructus diſſipare, & interdum cùm eſt magna, animalia etiam occidere. In majori autem æſtu major fit congelatio. Si verò levior fit congelatio, granula generatur, quæ cadere ſolet veris tempore. *Divina vindicta.*

n Ariſto. 2. meteor. 12.

Grando, ſignificare poteſt *o* divinam punitionem, *Exod.*9 *d.*10.*c.* *Joſu.*10.*c* *Iſai.*28.*a* .30.*g.*32.*d.* Et cum grando deſcendit ſimul cum tonitruis, & igne, deſignare poteſt pœnam damnatorum, quæ juncta eſt igni inferni, *Pſ.*17.77.104.148. *Sap.*5.*d.*16.*c. Eccl.*39.*d* 43 *b.*46.*a. Agge.*2.*c. Apoc.* 8.*b.*11.*a.* Levior autem vindicta granulæ comparatur: quæ generatur menſe Martio: quæ poteſt etiam comminationes divinas ſignificare: & etiam grando. Dicitur grando ſicut talentum, quia unuſquiſque punitur juxta merita, *Apoc.* 16.*d.* *Pœna inferni* *Comminationes divinæ.*

o Hie ſ. Iſ. 28 Lur. ſ. ſpe. 3 Gen. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 9. Rup. 1. ſ. Exo. 37 & 1. ſ. Apo
p Ori. ſ. Exod. hom. 4.
q Au. ſ. p. 17. Rup. 9 ſ. Ap.
r Gr. 29 m 11
ſ Bed. ſ. Exo. 9

Grando dici poteſt increpatio, *p* & gravis objurgatio, ad deſtruendum in malis teneta vitia, & duras objurgationes, quæ dura corda acriter feriunt, ſed mollibus in ſuavem doctrinam convertuntur, ut grando cadens in aquam. Poteſt etiam ſignificare *q* carnis caſtigationem, *Exod.*9.*d* *Iſa.* 28.*a. Pſal.*17. *Apoc.* 8.*b.* 16.*d.* *Objurgationes.* *Caſtigatio carnis*

Grando cadens percutit, liquata rigat: deſignat *r* ſanctos Prædicatores, qui corda audientium, & terrentes feriunt, & blandientes infundunt: appellantur theſauri grandinis, *Iob* 38.*c.* *Prædicatores.* *Perſecutiones*

Grando præterea ſunt *ſ* tribulationes, & perſecutiones Principum infidelium contra Eccleſiam, quæ teneros ac imbecilles in fide perdere ſolet.

Grando

Avaritia. Furtum. Duritia cordis. Vita pravorum. Homo frigidus, & indurans.

Grando item ſunt *a* avaritia, & furtum, perdentes teneras virtutum fruges, & duritia infidelis cordis, *Joſu.10.c. Pſal.77.* Plus autem vitio ſuo vaſtatur ipſe vaſtator. Unde grando quum ſit frigida, & duta, deſignare poteſt *b* vitam pravorum, quæ & per torporem frigeſcit, & per duritiæ malitiam percutit, *Job 38.c.* Et homo ipſe eſt grando, qui confotus multoties tempore, & multiplici calore, nihilominus in ſeipſo tepeſcit, & alget ex abundantia iniquitatis, adeo ut pluvia voluntaria donorum Dei convertatur in grandinem: & quanto majora ſunt dona & beneficia à Deo collata, tanto magis ex ingratitudine congelatur pluvia gratiarum in perniciem noſtram, ut ait regius Propheta. Poſuit pluvias eorum in grandinem, & ignem non foventem, ſed comburentem in terra ipſorum: qui autem minus in malo ſunt conſtipati, granulæ comparantur.

a Au ſ ſ.77. & de plagis Ægypti. 7. b Gregor 19. mor 19. Hu ſ Iob 38. Eus ſor ſpir. 3. Gree Vine. Can. 1. tom. 7 cap. 19.

Granum.

GRANUM, eſt propriè ſemen frugum, ut tritici, hordei, & ſimilium. Interdum verò ſunt grana aliquarum arborum.

Chriſtus. Granum frumenti, ex quo panis conficitur, qui cor hominis confirmat, *c* Chriſtum deſignare ſolet, qui mortuus eſt, & poſtea ſuſcitatus, & multiplicatus eſt in credentibus, *Joan 12.c.*

Fides. Granum ſinapis minimum inter ſemina, ſed mortuum creſcit ferè in arborem, & confractum habet acrimoniam, & dicitur expellere venena. Deſignare ſolet *d* fidem, quæ in bona terra ſeminata creſcit, ita ut montes transferat, & habet acrimoniam, accendens cor hominis per fervorem, & excitans lachryma pœnitentiæ ad expellenda peccatorum venena & eſt major omnibus oleribus. quia omnia ſuperat dogmata. Rogabant diſcipuli, ut eis adderetur fides, quæ ut granum ſinapis morderet utiliter animam, & in ipſa adeò creſceret, ut in ea requieſcerent de rebus ſublimibus rationes, *Matth.13. &.17 e Marc.4.d. Luc.13.d.17.a.*

Chriſtus. Granum etiam ſinapis minimum, deſignare poteſt *e* Chriſtum humiliatum, quando non erat ei ſpecies neque decor, qui mortuus, & poſtea ſuſcitatus, factus eſt maximus, & ſpecioſus forma præ filiis hominum, & faciens miracula crevit in arborem, in qua omnes fideles requieſcunt, & datus in cibum, excitat quidem amaritudine, & acrimonia lachrymas: ſed incitat appetitum ad cœleſtia. Eſt granum minimum in timore, magnum autem in charitate, quæ major eſt omnibus oleribus. quia Deus charitas eſt.

Juſtus. Granum in botro, deſignat *f* juſtum inter malos, *Iſa. 56.b.*

c Orig ſ Iob. hom 8. Aug. ſ Ioan. tract 51. Cyr b ſ. Ioan.13. d Orig ſ Mat. hom 4. Am ſ. Lu. c 7 Aug.12 in Evang 11. Cle. Alex. 5. ſtrom e Hil ſ Matt. Can. 13. 17. Amb ſer. 2. Hu ſ Mar 4. f Hie ſ Iſ. 65.

Graſſari.

Divina vindicta.

GRASSARI dicuntur, qui urbis vicos obſident, ac vias publicas, obvios quoſque veſtibus, aut pecunia ſpoliant, aut etiam occidunt.

Graſſabatur interfectio in populo, exercens divinam vindictam, 1. *Reg.24.d.*

Gratia, Gratus, Gratificare, Gratus.

GRATIA, interdum eſt beneficium, quod gratis datur, interdum verò eſt acceptatio quædam, quà quis alteri eſt gratus, & acceptus: ut quis dicitur invenire gratiam vel erga Deum, vel erga homines, *Gen.18 a.32 b.33.b.39.a. Exod 3.c.12.a.33.c.34.b.* Gratia, beneficentia, *Gen.12.c.* Vivat anima mea ob gratiam tui. Benevolentia, *Exod.3.g.* Daboque gratiam populo huic. Corona, *Prov.1.a.* Ut addatur gratia capiti tuo. Cauſa, *Jud.14.b.* Perſtrepentes excitandi gratia. Favor, *Gen.6.b.* Invenit gratiam coram Domino. Gaudium, *Eccl.11.a.* Erit gratia in bonis tuis multa. Gratia gratum faciens, *Pſalm.83.* gratiam, & gloriam, dabit Dominus. Gratis data. *Rom.1.a.* Per quem accepimus gratiam, & Apoſtolatum. Gratia prædeſtinationis, *Rom.11.a.* Reliquiæ ſecundum electionem gratiæ Dei ſalvæ. Datur & gratia Chriſti peculiaris, *Joan.1.b.* Plenum gratiæ, & veritatis. Gratias autem agere, eſt gratificari.

Fidei, & vita aterna. Gratia novi, & veteris teſtamenti. Dona Spiritus ſancti. Gratia prædicatorum. Datus Dei Filium. Oratio. Scientia ſecularis. Indicans ſe inutilem. Nil accipere à mundo. Sponte peccare. Sine cauſa perſecuti ſunt Judæi Chriſtum.

Gratia pro gratia datur, cùm *g* pro fide datur vita æterna, in qua Deus ſua dona coronat. Datur enim gratia glorificationis æternæ pro gratia juſtificationis indebitæ, *Joan.1.b.* Datur etiam gratia novi teſtamenti, pro gratia veteris. Et gratiam exæquat Deus gratiæ, hoc eſt, *h* gratiam novi teſtamenti gratiæ veteris, *Zac.4.c.* gratia additur capiti, *i* quum charitas, & dona Spiritus ſancti augentur, *Pro 1.b.*

Gratia diffuſa in labiis Eccleſiæ, eſt *k* gratia data prædicatoribus. *Pſal.44.*

Gratiarum actiones ſunt, quæ fiunt poſt communionem in ſacrificio altaris, 1. *Tim.2.a.*

Gratificavit nos Deus in Filio ſuo *l* qui gratis, & ex mera charitate dedit nobis Filium ſuum, ut per eum gratos nos redderet, *Epheſ.1.b.*

Gratiſſimum thimiama, *m* orationem gratam Deo ſignificat, *Lev.4.a.*

Gratiarum hoſtia, ſcientiam ſæcularem deſignare poteſt, *Lev.7 b.*

Gratis exit liber qui erat ſervus, quando aliquis ſe judicat ſervum inutilem, *Exod.21.a.*

Gratis ſervire Laban, eſt nullum bonum auferre, vel accipere ex mundi obſequio, *Gen.29.d.*

Gratis venundati ſunt, *n* qui ſpontè peccant: & gratis oblatus eſt populus Dei, nempe ſpontè peccando, *Iſa.52.a. Jere.15.c.*

Gratis odio habuerunt Chriſtum, & perſecuti ſunt Judæi, hoc eſt, *o* ſine cauſa: quippe, qui nihil illis nocuerat, ſed potius multa bona contulerat, *Pſal.34.68.118.*

g Au ſ Ioan. tract 3. Fulgen 1. de duplici prædeſtinatione. Chryſ ſ. Ioan. hom.13. h Hie ſ Za 4. i Bed ſ Pro 1. k Baſi ſ pſ.44. l Au epiſ.19. Lyr ſ Eph. 1. m Gloſ int ſ Lev 7. Gre ſ Ezech. hom 3. n Gloſ int. ſ. Iſa 2. o Hil ſ pſ 68. Au. ſ pſ. 34.

Gratulari, Congratulari.

GRATULARI dicitur, qui verbis, aut aliis ſignis teſtatur ſe gaudere de fortuna, & fœlicitate alterius, ſeu de ſua tanquam alterius. Gratulari etiam dicuntur invidi malis eorum, quos oderunt. Ita gratulabantur Judæi malis Chriſti. *Pſal 34.* gratulantur etiam dæmones, hoſtes Eccleſiæ de ruina ejus, aut membrorum ejus, *Lamen.4.g.*

Gravis, Gravitas, Gravare, Aggravare, Ingravatus.

Conſtantes.

GRAVITAS in rebus naturalibus, eſt quæ eas deorſum trahit verſus centrum mundi, ut terra eſt gravis.

Gravia, cum non ſint facilè mobilia, ſed quietam quandam firmitatem habeant, deſignant in bonos ac virtute conſtantes, & qui non levitatis vento facilè moventur. Hoc pondus dedit Deus ventis, quando

quando *a* levibus dedit conſtantiam, *Job* 28.*d.* Sic gravis eſt populus Chriſtianus, quem ven[illegible] tentationis non aufert à ſua ſtabilitate, *Pſal.* 34.

Gravia etiam dicuntur, *b* quæ magni ſunt momenti, majoreque indigent cura & ſolicitudine: ut gravia negotia, *Exod.*18.*d.*

Aggravata manus Domini ſuper Azotios, deſignat *c* virtutem Domini ad convertendos gentiles per internam inſpirationem, 1.*Reg.*5.*a.* Dicitur quoque aggravata manus Domini, cùm graviter caſtigat ad emendationem, ſed multò magis cùm uſque ad internum ſine emendatione punit, *Pſalm* 31. Sic aggravata eſt manus Domini, cùm humiliat eos, qui ſe exaltarunt. Et gravata erat ſuper Judæos die ac nocte, *d* cùm velabat eos, & excæcari permittebat, ne crederent in Chriſtum, viſis ejus miraculis, ſed magis indurarentur adigentes eum ad mortem crucis, *Pſa.*31. Gravis etiam dicitur furor Dei ad portandum, illis videlicet, quos puniet ultimo ſupplicio, quod erit graviſſimum, *Iſa.*30.*f.* Gravitas etiam peſtis eſt gravitas divinæ punitionis, *Exod.*9.*a.*

Aggravata manus domos Joſeph ſuper Amorrhæos, *e* eſt vel virtus exorciſmorum in dæmones, vel virtus bonorum operum, quæ gravis eſt dæmonibus, *Jud.*1.*g.*

Aggravavit Deus compedem Sion, *f* cùm non conceſſit exitum à tribulatione, *Thr.*3.*a.* Vel deſignatur habitus vitiorum.

Gravitas deorſum trahens, *g* peccata deſignare ſolet, quæ gravia onera dicuntur: unde peccatum Sodomorum dicitur aggravatum nimis, *Gen.*18.*c.* Dicitur etiam grave onus peccatum iis, quæ pœnitentiam agunt, & ejus ſentiunt gravitatem, *Pſalm.*37. Et gravis iniquitas Judæorum, fuit occiſio Chriſti, *Iſa.*1.*a* 24.*d. Zach* 5.*c.*

Aggravatum cor Pharaonis, aut Ægyptiorum, deſignat *h* impœnitentiam, qualis fuit dæmonum, *Exod* 7.*b.*8.*d.*9.*a.*1.*Reg.*6.*b* Et aggravata via maris, *i* eſt infidelitas Judæorum, *Iſa.*9.*a.* De hac gravitate dicitur, *Pſal.*4. Filii hominum uſquequo gravi corde? Dantur etiam graves aures. Et graviter audire, *k* eſt in peccato eſſe, nec qoicquam niſi carnale, & ſecundùm literam de ſcripturis ſentire, *Iſaia* 6.*e. Matt.*13.*b. Zach.*7.*c.*

Aggravat contra ſe denſum lutum, vel torquem ſuam, *l* qui multos peccare facit, ut gravius ferat onus, *Habac.*2.*b.*

Grave onus dici poteſt *m* litera legis, *Matth.*23.*a.* Quæ etiam grave jugum dicitur, *Actor.*15. Gravitas quoque manuum Moyſis, *n* ſeveritatem legis, & auſteritatem deſignabat, *Exod* 17.*c.*

Grave jugum ſuper filios hominum, *o* dici poteſt fomes peccati trahens ſemper hominem deorſum, *Eccl.*4.*a.* Et graviſſima muſca eſt turba cogitatioomm mentem infeſtans, *Exod.*8.*f.* grave autem prælium deſignat vehementes tentationes mentem opprimentes, *Iſaia* 21 *d.*

Gravis fit homo ſibimetipſi, *Job* 7.*d.* Quia *p* etiam ipſa corporis noſtri ſanitas ægritudo eſt: quia dum repulſus homo, & à carne moleſtias, & à mente quæſtiones tolerat, grave nimirum pondus ſemetipſum portat.

Aggravatæ dicuntur aures Domini, *q* quū non audit orationes, ut faciat id quod rogatur, *Iſa.*59.*a.*

Aggravatur manus plagæ ſuper gemitum, *Job* 23 *a.* quando *r* ſuper præſentis vitæ exilium & miſeriam accedunt adverſa, & perſecutiones. Et calamitas hominis gravior arena maris apparere dicitur, *Job* 6.*a.* quia dura fuiſſe pœna oſtenditur, dum per miſericordem judicem culpa quæ levigatur, agnoſcitur. Aggravaſſe dicitur Babylon jugum ſuper ſenem, *ſ* qoia afflixit ſenem, *Iſai.* 47.*b.*

Gravis ſopor Jonæ, *t* magnam væcordiam mentis peccatoris deſignare poteſt, *Jona* 1.*b.*

Graviter accipiens Joſeph mutationem manuum patris ſui ſuper filios, *Gen.*48.*c.* deſignare poteſt *v* Judæos graviter ferentes vocationem gentium: & habentes crucem pro ſcandalo.

Ingravatum bellum filiorum Iſrael contra Benjamin, *Jud.*20 *c.* plena *x* victoria de vitiis.

Gravida, vide Prægnans.

Gremium.

GREMIUM, eſt quod ioter ulnas, ſeu brachia & ipſum corpus eſt, ut filius eſt in gremio patris, cùm pater ipſum amplexatur.

Gremium Jacob, deſignare poteſt amorem, & favorem divinum erga genus humanum, *Ge.*58.*c.*

Grex

GREX eſt minorum animalium congregatio, ut ovium, & caprarum: & aliquando armentorum.

Grex Abrahæ deſignare poteſt *y* multitudinem virtutum. Idem deſignabunt greges Jacob. *Gen.*24.*b.*27 46.*d.*47.*a* Et greges electorum: ſunt turba virtutum ſpiritualium, & cogitationes bonæ, 1.*Reg.*8.*c. Iſaia* 65.*b. Malac.*2.*a.*

Greges etiam Abrahæ & Loth, *z* ſenſus ſignificare poſſunt, qui à nobis ſunt regendi, *Gen.*13.*b.*

Greges tres ovium, ſignificare poſſunt *aa* habentes fidem Trinitatis, *Gen.*29.*a.* Vel deſignant Scribas, & Phariſæos, & Saducæos circa legem verſantes. Vel ſignificaot doctrinam Phyſicam, ſeu naturalem, Ethicam, vel moralem, & Logicam, ſeu rationalem. Vel Judæos, Samaritanos, & gentiles.

Greges dicuntur interdum *bb* ſimplices, & vitam activam agentes, & imperiti populi, quos diripiunt hæretici, *Gen.*31.*a.*37.*c* 50.*b. Exod.*2.*c.*3.*a. Lev.*5.*b.* 6.*a Job* 24.*a. Eccl.*2.*b. Cant.*1.*c. Iſai* 17.*a. Joel.* 1.*d. Mich.*5.*a. Zach.*9.*d. Luc.*2.*b.*

Greges tonſarum, ſunt *cc* fideles Eccleſiæ, aut etiam Doctores, *Cant.*4.*a.* Et greges ſponſi, ſunt fideles ſubjecti Chriſto, *Luc* 2.*b.* Et grex Prophetarum, eſt multitudo Doctorum in ſacra doctrina concordantium, 1.*Reg.*10 *b.* Et greges ſodalium, ſuot *dd* populi ſubjecti Angelis: vel vulgus animarum imperfectarum, *Cant.*1.*c. Jere.*23.*a.*31.*b e. Ezech.*34.*a* 36. *Mich.*2.*d. Job* 24.*a* greges etiam tonſarum dici poſſunt Monachi tonſi mundo. Et greges caprarum de monte Galaad, Prophetarum filii habitantes in deſertis, ſectatores Eliæ.

Greges Jacob, dici poſſunt peccatores, quorum curam habere debent Prælati, ut eos convertant, *Gen* 27.*b* 46.*d.*47.*a* Et greges Laban, ſuot *ee* gentiles, & venientes ad fidem ex gentilitate, *Gen.*30.*e. Iſai.*32.*c. Mich.*7.*c. Zach* 10 *a.*

Greges Moyſis ſunt *ff* populus Iſrael, quos lex paſcebat, *Iſai* 63.*e. Jere.*5.*d.* 10.*d.* Et grex Domini contritus, ſunt Judæi derelicti à Deo, *Jer.*13.*c.*25.*g. Iſa.*17.*c.* juxta Septuaginta, *Zach.*10.*a.* Ab his gregibus ſuſtulit Deus David, hoc eſt Chriſtum, ut paſceret gentes, *Pſal.*77.

Greges

a Gr 19 m 4. Aug ſ pſ. 34. b Gloſ. ord. ſ. Exod. 18. c Gr ſ. 1. Re. 5 & ſ. pſal 31. d Hu ſ pſ. 31 e Ori. ſ Joſ. hom 24. f Gloſ. ord ſ. Thren. 3. g Ori. ſ pſ. 37. hom. 1. Ori. ſ pſ. 37. h Gr ſ 1. Re. 6 & 19. mor. 4 i Hu ſ Iſa. 9. k Ori. ſ Iſ. h 6 l Hu ſ Hab. 2 m Ori ſ Mat. hom. 24. Greg ho. 33. n Be ſ. Ex 17 o Gloſ int ſ. Eccl. 40. p Gr, 8. m 22 q Hu. ſ. Iſ. 59. r Gr. 26 m. 13 & 7. mo. 2. ſ Gloſ. int ſ. Iſa 47 t Hu ſ Jon. 1. v Gloſ. ord ſ. Gen. 48. x Lyr ſ Iu 20 y Ar ſ pſ 13 Amb de fug. ſec 4. Gr ſ 1 Re 8. z Amb. 2. de Abr. 6. aa Be ſ Ge 29 Rup 7 ſ. Gen. 26, bb Am ſ. Lu. 2. Gr. 16. m 22. cc Am de in no myſ 7. & ſer. 13. Aug. 1. doct. Chriſti 6. d Or ſ. Cant. hom. 2. Gr ſ 1 Re 10 Bern. ſerm parv. 61. Rup ſ Cāt 4. ee Hu ſ Iſ 32 ff Hu ſ Iſa. 27. 63 Ori ſ Ier h. 9 Aug ſ pſ. 77 Aug. ep. 48.

Remun[illegible] Vis divina inſpiratione. Gravis puniti Dei Exorciſmus. Bona opera. Non liberari Deus à tribulatione. Peccata Impœnitentia. Facere peccare. Litera legis. Fomes peccati Turba cogitationum Tentationes. Miseria humana. N[illegible] dum Lex [illegible] Tribulationes Vecordia. Scandalum Judæorum. Victoria de vitiis Favor divinus Virtutes. Cogitationes bona Sensus. Habentes fidem Trinitatis Scribæ, Phariſæi & Saducæi. Triplex doctrina. Simplices. Fideles. Doctores. Monachi. Filii Prophetarum. Peccatores Judæi.

Hæreſes. Decepti ab hæreticis.

Greges ſodalium ſponſi, ſeu ſponſæ, dici poſſunt *a* hæreſes variæ, quas defendunt, & veluti paſcunt hæretici, qui ſodales ſponſi dicuntur, *Cant* 1.*d.* Greges autem congregati à pſeudo Prophetis, ſunt ſimplices decepti ab hæreticis, aut errores eorum, *Ezech.*13. Et hos greges diſpergit Deus, cùm deceptos reducit ad fidem, *Iſa.* 13.*c. Jere.*3.*g.*

a Ori ſ. Cant. hom. 2. *Hie ſ. Iſa.* 13. *& ſ. Iere.* 3. *Gre. ſ. Cant.* 1.

Cogitationes carnis. Caſtigans Deus. Romani.

Greges Amalec, ſunt *b* turpes carnis cogitationes, vel minores culpæ reſonantes in auribus Samuelis, hoc eſt, boni Prælati, ut eas caſtiget, 1. *Reg.*15.*d.*

Quaſi gregem ad victimam congregat Deus *c* impios, cùm eos caſtigat, ut convertantur, *Jer.*12.*a.*

Greges quieſcentes in vinea Domini, & eam depaſcentes, fuerunt *d* Romani exercitus, qui eum deſtruxerunt Hieruſalem, *Iſa.*27.*c.*

b Gregor. ſ. 1. *Reg* 15. *c Hie ſ. Ier.* 12. *d Hie ſ. Iſ.* 27.

Groſſi, vide Ficus.

Gryphus.

Rapina.

GRYPHUS, ab aliquibus dicitur animal pennatum, & quadrupes, omni ferè ex parte leoni, alis autem, & facie aquilæ ſimile. Verùm iſte animal non minus fabuloſum eſt, quàm Chimera: nec eſt in rerum natura. Sed gryphus hic Hebraicè dicitur Phere, quod ajunt Hebræis eſſe genus accipitris, & avem incolentem deſerta. Computatur inter aves immundas, & deſignat *e* rapinam malitioſorum, qui ſub ſpecie liciti imbecilliores vexant, *Lev.*11.*b.*

e Iſi ſ. Le. 11.

Gubernare, Gubernator, Gubernaculum.

GUBERNARE, eſt regere, quod præcipuè de navibus dicitur: & gubernator dicitur navis rector, qui gubernaculum, hoc eſt, clavum navis moderatur. Sed extenditur gubernare ad regimen domus, & Reipub.

Chriſtus. Prælatus. Regens Deus per præcepta. Regimen rationis. Prudentes ſæculi. Petrus Apoſtolus.

Gubernans Joſeph creditam ſibi domum, deſignat Chriſtum, aut Prælatum regentem Eccleſiam, *Gen* 39.*a.*4. *Re.*15.*a. Tob.*10.*d. Pro.*14.*d.* Et gubernator navis ſingulorum, eſt Chriſtus.

Gubernat Deus in via, qua ambulamus, *f* cùm in ſuorum præceptorum obſervatione nos dirigit, *Iſ.*48.*d.* Et gubernat nubes, cùm *g* ducit Prædicatores, non quò ipſi volunt, ſed quò ipſe juſſerit, *Jo.*37.*b.*

Gubernacula, quæ poſſidet intelligens, *h* ſunt ipſum regimen rationis dirigens in proſperis, & adverſis, & moderans animi affectus, & in hujus vitæ tentationibus nos ſuſtentans, *Pro* 1.*a.*20.*c Jac.* 3.*a.*

Gubernatores navis Tyri, dicuntur *i* prudentes hujus ſæculi, *Ezech.*27.*b.f.*

Gubernator navis excitans Jonam, ut vigilaret, & oraret, *Jon.*1.*b.* Typus eſt *k* Petri Apoſtoli ſuadentis Chriſto, ut proſpiceret ſibi, ne moreretur.

f Chry. ep. de verb Iſ. ho 4. *g Gregor.* 27. *mor.* 12. *h Gloſ ord ſ. Prov.* 1. *i Hie. ſ Ez.* 27 *k Rup ſ. Ion.* 1

Gurges.

GURGES, eſt locus in flumine profundus, in quo aqua ceu turbo vertitur. Et generaliter gurges eſt omnis aquarum congregatio, etiam in mari.

Abundantia.

Gurges ponitur aliquando pro abundantia, ut cùm juſtitia dicitur, ſicut gurgites maris, deſignat ipſius juſtitiæ abundantiam, *Iſa.*48.*d.*

Abundantia doctrinæ.

Gurgites etiam deſignant abundantiam doctrinæ, & gratiæ novi teſtamenti: *Job* 36.*d.* dicitur Deus effundere imbres inſtar gurgitum, *l* quum per Apoſtolos divinæ ſcientiæ fluenta diu abſcondita, largiori effuſione patefecit.

l Gr. 27. *mo.* 5

Superbia. Tribulationes, & perſecutiones.

Gurgites intumeſcentes, deſignare poſſunt ſuperbiam diaboli, & hæreticorum, *Jere.*46 *b. Hab.* 3.*c.*3 *b.* Item *m* impetus tribulationum, & perſecutionum in bonos, qui gurgites dicuntur Dei, ſecundùm quod tribulationes, & perſecutiones, permittente Deo, veniunt: & hi gurgites tranſierunt ſuper Jonam, hoc eſt, ſuper Chriſtum, *Jon.*2 *a.*

m Hie ſ Hab. 3 *& ſ Ionam.* 2.

Gurguſtium.

GURGUSTIUM, eſt locus anguſtus, & obſcurus, à Curculione parvo animali dictum. Sumitur autem pro gutture animalium.

Fideles.

Gurguſtium piſcium, deſignare poteſt *n* fideles in Eccleſia, *Iob* 40.*d.* Nunquid implebis ſagenas pelle ejus, & gurguſtium piſcium capite ejus.

n Gregor. 33. *mor.* 21.

Guſtare, Guſtus, *Prægustare,*

GUSTUS, eſt ſenſus in animalibus, quo ſaporum diverſitatem diſcernunt. Guſtare autem eſt libare, quaſique primoribus labiis attingere, aut lingua ad palatum adjuncta ſaporem aliquem judicare. Et experiri, ac probare. Guſtare autem mortem eſt mori.

Sumere Euchariſtiam. Refectio intelligibilis Angelorum. Chriſtus non permanens in morte. Guſtans ſenſum ſpiritualem. Peccare. Anima decepta. Doctrina hæreticorum. Confeſſio concupiſcentiæ. Intelligere legem carnaliter.

Guſtare ſuavitatem Domini, eſt *o* experimento ipſam cognoſcere, aut corpus Chriſti ſumere: ad quod pertinet guſtus manna, qui erat quaſi ſimilæ cum melle. *Exod.*16.*g. Pſal* 33. *Hebr.*6.*a.* 1. *Petr.*2.*a.*

Guſtus in Angelis, eſt *p* intelligibilis alimoniæ refectio, & divinorum nutrientiumque liquorum admiſſio.

Guſtans Chriſtus vinum cum felle, & non bibens, *Matth.*27 *d.* deſignavit *q* ſe mortem quidem noſtram ſuſcepiſſe, non tamen bibiſſe, quia non permanſit in morte, ſed tertia die reſurrexit.

Guſtans Architriclinus vinum ex aqua factum, *Joan.* 2.*b,* eſt *r* legiſperitus bibens ſpiritualem ſenſum legis.

Guſtare mortem, eſt *ſ* aliquod peccatum committere, quod inducit mortem æternam, *Matth.*16. *d. Luc.*9.*d. Ioan.*8.*f.*

Prægustata caro à beſtiis, eſt *t* anima præoccupata, & decepta ab hæreticis, *Exod.* 22.*d* Vel doctrina hæreticorum.

Guſtans guſtaſſe ſe dicens Jonathas, demonſtrationem facit *v* concupiſcentiæ, quam quilibet aperire debet in confeſſione, 1. *Reg.*15.*d.*

Guſtare quod adfert mortem, eſt intelligere legem carnaliter, quod commiſſa delinquentium dura animadverſione diſtringit, *Iob* 6.*a.*

o Baſ. & Ar. ſ Pſal. 33 *p Dionyſ. cœleſt. hiera.* 15. *q Hie ſ Pſ.* 8. *r Gloſ. ord ſ. Ioan* 2 *ſ Ori ſ Matt. hom* 3. *Amb ſ Lu* 9. *t Gloſ. int ſ. Exod* 22. *v Greg ſ* 1. *Reg.*14.

Gutta,

Gutta, Stilla, Stacte, Stillare, Stillicidium, Perſtillare.

GUTTA, eſt minima pars aquæ, vel alterius liquoris, quales ſunt in pluvia. Dicitur etiam ſtilla. Gutta quoque eſt *a* ſubtilior myrrha, quæ & Stacte dicitur. Hebraicè autem dicitur Nataph, quod ajunt aliqui eſſe balſamum, alii opobalſamum.

Gutta ſeu ſtilla factus eſt pro nobis Filius Dei, *b* ut è veſtimentis noſtris odor ſtillæ procederet, juxta illud, *Pſa.* 44. Myrrha, & gutta, & caſia, à veſtimentis tuis.

Gutta, ut eſt ſubtilior myrrha, deſignare poteſt *c* deſcenſum Chriſti ad inferos & fidem reſurrectionis ejus, *Gen.37.e.43.c. Exod.30.d.Pſal.44. Ezech.27.d.*

Guttæ ſanguinis Chriſti, defluentes in terram, *Luc.22.c.* deſignabant corpus Chriſti, quod eſt Eccleſia, Martyrum ſanguine fluiturum.

Stillæ pluviarum, & ſtillicidia ſuper terram, deſignare poſſunt *d* doctrinam & gratiam, ac dona Spiritus ſancti in Gentes diffuſa. Item Prædicatores, & minorem doctrinam, quæ parvulis miniſtratur, qui nondum ſunt capaces fluminis. Deſignant etiam miracula Chriſti. Et ſtillat Deus vinum, cùm dat lætitiam ſpiritualem. Et montes dicuntur ſtillare dulcedinem. *Exod.9.g.Deut.32.a.Judi.5.a.2.Reg.21.b. Pſal.64.71.Jere.3.b.Amos.9.d. Mich. 2.d 5.c.* Stillæ etiam roris ſunt *e* doctrina, aut gratia ſenſim influens, *Job 38.c.* Stillabunt montes dulcedinem *f* in fœlicitate, quando Apoſtoli, & Prædicatores ſpecialem habebunt gloriam propter prædicationem, *Joel.3 d.*

Stacte, cùm ſit myrrha collata, & defæcata, & ipſe flos myrrhæ deſignare poteſt *g* odorem bonorum operum, & verborum, quæ ſunt Deo grata, ſed quæ eſt in Tyro, eſt ſimilitudo odoris optimi, *Ez.27.c.*

Stacte præterea poteſt *h* clementiam aquæ ſignificare.

Stillare dicitur furor Dei, quando *i* Deus non totum furorem effundit, ſed caſtigat citra condignum, & cum miſericordia, *2.Par.2.b 34.e.Ezech.20.g.11.a.Dan 9.c.Mich.2.d. Amos.7.d.*

Stillat oculus ad Deum, *k* cùm intentio noſtra tota in amoris intimi compunctione defluit, *Job 16.d.*

Stillare dicitur eloquium ſuper auditores, *l* cùm prædicatio fit ad menſuram, quia oportet ut exhortationis gratia ſingulis juxta capacitatem ingenii conferatur, *Job 29.d.* Et ſtillaverunt cœli, hoc eſt, Apoſtoli, & Prædicatores imbrem doctrinæ effuderunt, *Pſal.67.* Et ſtillant montes dulcedinem, quum perfecti abundant divinis eloquiis, & donis ſpiritualibus, *Joel 3.d.*

Stillæ pluviæ, dici poſſunt *m* Apoſtoli, & Prophetæ, *Job 36.d.* Ubi Gregorius legit, ſtillæ pluviæ, & etiam, *Jere.3 b.* Idem dicit de ſtillis roris, *Iob 38.c.* ubi legit, ſtellæ roris.

Stilla parva ſermonum Dei, *n* dicitur quicquid terribile & altum in hac vita poſiti, de ejus conſideratione cognoſcimus, immenſitati cœleſtium ſecretorum comparatur, *Iob 26.d.*

Stillant manus myrrham, *Cant.5.b.* cùm *o* in omnibus operibus Prædicator habet carnis mortificationem. Et labia ſponſi ſtillant myrrham primam, *Cant.5.d.* quia dum Martyrum mortes populis prædicant, quaſi myrrham mortificandis carnibus ad condimentum diſtillant.

Guttæ noctium, *Cant.5.a* deſignare poſſunt *p* frigidos per peccatum, & defectum charitatis: quæ refrigerant caput ſponſi, cùm frigeſcere faciunt amorem Dei.

Stilla ſitulæ ponitur pro *q* re parva, & quaſi nihili, *Iſai. 40.d.Mich.5.d* Itidem gutta roris antelucani, *Sap.11.d.Eccl.1.a.18.a.24.b.*

Stillare dicitur anima, *r* quæ defluit, nec plena exiſtit virtutibus.

a Geor. Vene. Cant.1.to.3. cap.27. Ori ſ Cant. hom.2. b Baſ & Hie. ſ pſal 44. c Bed. ſ Ge.43 Aug ſ pſal 58 d Ori. ſ Iude hom.8. Aug ſ pſ 64. Hie, ſ Mic 6. Chryſ ſ Pſ 71 Aug ſ Pſ 64. Greg ſ Eze. hom. e Hie ſ Iob 38 f Rup ſ Ioel 3 g Ori ſ Lev. hom 9. Hie ad Prin. & ſ Eze 27 Hil ſ Pſ 140. h P ſ eloquiis rorum divinitates. i Hie ſ Dan. 9 & ſ Ez. 20 k Gregor 11. mor.13. l Gr 20 m.1. Au ſ pſ. 67. Hi ſ Ioel 3. m Gr.17 mo. 4. & 29. mor 20. n Gregor.17. mor 19. o Gr ſ Cāt 5 p Au ſ Ioan. tract 77. Gre ſ Cant 5 q Glo int ſ. Iſaia 40. r Amb ſ pſal. 118 ſerm.4.

Chriſtus. Deſcenſus Chriſti ad inferos. Sanguis Martyrum Doctrina. Gratia Dona ſpiritu ſancti. Prædicatores. Miracula Chriſti. Opera & verba Aqua. Caſtigans Deus citra condignum Compunctio. Prædicatio ad menſuram. Apoſtoli, & Prophetæ. Cognitio Dei in hac vita Mortificatio carnis. Prædicatio Martyrum Frigidi per peccatum. Res parvi momenti. Deficiens anima.

Guttur, Fauces.

GUTTUR, eſt pars colli anterior, & ea pars ſeu via, qua ſpiritus ad pulmonem tranſmittitur, quæ in homine arteria aſpera nominatur: eſt etiam ea via, qua cibus in ſtomachum trajicitur. Vel potius guttur eſt, ubi ambæ viæ pulmonis & ſtomachi conjunguntur ad epiglottidem, quæ eſt ad radices linguæ, ubi fauces eſſe dicuntur.

Guttur ſponſæ, dici poteſt voluntas. *Cant.2.a.* Et prohibetur guttur à ſiti, *ſ* cùm cavemus, ne illi deſit potus ſpiritualium, *Ierem.2.f. Pſal.149. Prov.3.a.6.c.24.b.* Et fauces ſunt interiora animæ quibus dulcia ſunt eloquia Dei. Et ipſæ judicant comedentis ſaporem, *t* cùm guſtant ſapientiam, *Pſalm.118. Iob 12.b.* Guttur etiam pro *v* corde aut cogitatione videtur poni, cùm dicitur malus cælare malum in gutture ſuo, quando illud non profert voce. Sic etiam lingua hæreticorum adhæret gutturi, cum non audent libera voce perverſa dogmata proferre, quæ intus apud ſe contegunt. *Iob 20.b.29.b.31.d.Pſ.129.* Poteſt etiam ſignificare judicium intellectus. Et tam guttur quàm fauces deſignare poſſunt ſermonem occultiorem, ſicut lingua apertum ſermonem, *Iob.6.d.* Et guttur, in quo ſtatuendus eſt gladius, eſt ſermo diſcretione gubernandus, *Prov. 23.a.*

Guttur etiam ſponſæ, dici poteſt *x* prædicatio Apoſtolorum Chriſtum in ſe habentium. Guttur etiam ſponſi ſuaviſſimum, eſt doctrina Chriſti in Evangeliis, *Prov.8.a Cant.5.d.7.c.* Et in gutture tuba, gravem prædicationem deſignat, *Hoſe 8.a.* Guttur etiam ſponſi, eſt experimentum divinæ ejus dulcedinis: ideò dicitur ſuaviſſimum.

Adhæſiſſe dicitur lingua Chriſti faucibus, *y* cùm in cruce tanquam ovis coram tondente ſe obmutuit. Vel cùm Eccleſia & Prædicatores, tanquam lingua ipſius loquuntur ejus Evangelium & præcepta, quæ ſunt velut ejus fauces, *Pſal. 21 68.*

Guttur aliquando poteſt verba curioſa ſignificare, aut etiam gulam, *Lev.1.a.* Et guttur eſt ſepulchrum patens, *z* quando quis verbis profert abſque pudore occulta peccata, *Pſal 5.Rom 3.c.Prov 5.a.*

Fauces latronum dicuntur eſſe apud *aa* hæreticos, qui omnes devorare cupiunt. Sic erant ſacerdotes idolorum *Hoſe. 6.d*

Guttur habent & non clamant, *bb* qui ſupplicandi & orandi ſcientiam habent, & non ſupplicant, *Pſal.113.*

ſ Hie ſ Ier 4. t Gr 11 mo. 4. v Ber ſ Cant. ſerm 48 Bed ſ Prov 3 23. Gre 11 mor 1 & 8 mo 3. & 19 mor.14 Euchar ſer. ſpir 7. x Am ſer 37. Gr ſ cāt 5 y Hie ſ Hoſe 8 Rvr ſ. Cant 5. y Au ep. 120 z Ori ſ Rom 3 aa Gloſ ord ſ. Hoſ.6. bb Rvar de S. Vict de ſomno Nabuch 38.

Voluntas. Interiora animæ Cor. Cogitatio. Iudicium intellectus. Sermo occultior. Sermo. Prædicatio Apoſtolorum. Divina dulcedo Silentium Chriſti Prædicatio Eccleſiæ Verba curioſa. Gula. Deceptio hæreticorum. Docti non orantes.

Gymnaſium.

GYMNASIUM eſt locus, in quo fit aliqua exercitatio: & peculiariter pro ludo literario accipi ſolet. In ſacra tamen Scriptura accipitur pro loco, ubi ephœbi turpia exercebant, aut patiebantur, *1.Mach. 1.b 2. M 1.b.4.b.*

Gyrare, Gyrus, quære Circumire.

Digitized by Google

Habacuc.

HABACUC, id eſt, *a* luctator, vel amplexans: unus è duodecim Prophetis, qui in ſua prophetia clamat contra Deum, in eorum videlicet typum, qui judicia Dei ſcrutari temerariè præſumunt, *Hab* 1.

Ut autem tulit prandium ad Danielem in lacum leonum, *Dan.*14.*f.* figura eſt miſericordium.

Habena, vide Frænum.

Habere.

HABERE, eſt in poteſtate tenere, & poſſidere. Item accipere, *Gen.*18. *a.* Habuerunt lateres pro ſaxis. Acquirere, *Prov.*15 *a* Quas non poteſ habere. Cogitare, 3.*Reg.*10.*a.* Quæ habebat in corde ſuo. Concipere, 4.*Reg.*4.*c.* Habebis in utero filium. Conferre, *Judith.*2.*a.* Habuit cum eis conſilium myſterii ſui. Conſequi, *Deut.*11.*e.* ut habeatis, & poſſideatis illam. Continere, *Num.*25.*f.* Habeat quartam partem hinc. Credere, *Joan.*8.*e* Unam partem habemus, Deum. Curare, *Matth.*21 *e.* Nec pœnitentiam habuiſtis poſtea. Egere, *Numer.*17.*a.* Juxta id, quod habebant. Eſſe, *Lev.*21.*e.* Qui habuerit maculam. Facere, 3 *Reg.*8.*d.* Et habuerit aliquod juramentum. Geſtare, *Exod.*12.*b.* Calceamenta habebitis in pedibus veſtris. Gloriari, 1 *Mach.*11.*f.* habere fibulam auream. Habitare, *Num.*14. *c.* hanc habebitis terram per fines ſuos. Intelligere, *Job* 36.*a.* habeo quod pro Deo loquar. Loqui, *Pſal* 104. Quod habuit ad Abraham puerum ſuum. Metiri *Exod.*26.*b* habebit octo cubitos. Obſervare, *Deu.*4.*b.* Ut habeat ceremonias. Paciſci, 3 *Reg.*4.*c.* habebat pacem ex omni parte. Poſſe, *Marc.*12.*d* Omnia quæ habuit miſit. Invenire, *Deut* 28 *e.* Nec habeas, qui liberet te. Proſequi, *Joan.*13.*d.* Si dilectionem habueritis adinvicem. Reputare, *Exod.* 20.*a.* Non habebit inſontem Dominus eum. Scire, *Job* 33 *d.* Si autem habes quod loquaris. Tolerare, *Deut.*15.*d.* Sin autem habuerit maculam. Valere, *Mart.* 5.*c* Sed magis deterius habebat. Vivere, *Eccl.*6.*b.* Et plures dies ætatis habuerit.

Habens homo duos filios, eſt *b* Deus habens duos populos, nempe Judæos & gentiles, *Matt.* 21.*b.* Et habens homo centum oves, eſt Chriſtus habens Angelos & homines, *Luc.*15.*a.*

Habuiſſe dicitur Deus Samariam & Hieruſalem quaſi uxores, *Ezec.*23.*a.* quia *c* peculiariter ſibi illum populum copulaverat. Et factæ ſunt ejus, quando ingemuerunt ab operibus Ægypti, luto prius & lateri ſervientes, & legi ejus ſe ſubdiderunt.

Habuiſſe dicitur Dominus opus aſina & pullo, hoc eſt, *d* peccatoribus, non propter ſe, ſed ad oſtendendam miſericordiam ſuam, *Matth.*21.*a.*

Habere ſcientiam obſtetricandi, eſt habere doctrinam ad inſtruendas animas, *Exod.*1 *d.* Et habens Moyſes virgam Dei in manu, deſignat *e* prædicatorem habentem prædicationem cum operibus, *Exo.* 17.*c.*1.*Regum* 14.*d.* Habens autem diſpenſator Joſeph pecuniam, quam dederat fratribus ipſius Joſeph, deſignat communicationem ſapientiæ, quæ plenior remanet apud communicantem, *Gen.*43.*e.*

Habens ſervus uxorem, eſt habens bonam operationem, aut ſapientiam, *Exod* 21.*a.* habere quoque velamen, eſt *f* habere bona opera, qua ratione non habere velamen dicuntur, qui non habent bona opera, *Job* 24 *b.* Sic non habens tunicam, *g* eſt non habens Deum, nec bona opera, *Luc* 3 *b.*

Haberi in numero filiorum Iſrael, eſt contineri in divina prædeſtinatione, & inter prædeſtinatos connumerari, *Exod.*30 *b.*

Habere adipem morticini in varios uſus, *Lev* 7.*e.* eſt *h* transferre deſiderium ad virtutum operationem, quo prius malè utebamur.

Non habentes Lia & Rachel partem in domo patris ſui, deſignant *i* carentes vitiis hujus mundi, *Gen.*31.*b.* E diverſo habens Eſau plurima, deſignat mundanum habentem multa vitia, *Gen* 33.*b.* Idem deſignat *k* adoleſcens habens multas poſſeſſiones, *Matt.*19.*c.*

Quæ multos habebat filios, erat *l* ſynagoga ante adventum Chriſti, 1.*Reg.*2.*c.* Ipſa quoque dicitur quæ multos habebat populos, *Cant.*8.*d.* Et habens virum, erat *m* ſynagoga habens Deum, vel legem, cui ſubdita erat, tamquam viro, *Iſa* 54.*a.* *Gal.*4.*d.*

Babylonia quoque hujus mundi dicitur, quæ multos habebat filios, quæ infirmatur per eos, qui veniunt ad beatitudinem. Idem dici poteſt de carne habente diverſa opera carnalia.

Habens multos pedes, quod inter immunda numeratur, *Lev.*11.*g.* deſignat eum, *n* qui aliis Scripturis præter divinam legem ſalutem ſibi futuram affirmat.

Habere theſaurum in vaſis fictilibus, eſt *o* habere mirabiles ſenſus ſub rudi ſermone: vel in homine fragili, 2.*Cor.*4.*b.*

Habentes turbæ ſecum cæcos & claudos & alios infirmos, quos afferebant ad Jeſum, *Matt.*15 *c.* deſignant eos, *p* qui proximorum ſalutem procurant.

Non habere dicitur redargutiones, *q* qui caret defenſione peccati, *Pſa.* 37.

Habenti datur, cùm *r* habenti fidem datur cognitio myſteriorum: & à non habente aufertur quod habet, cum à Judæis non habentibus fidem ablata eſt lex & ejus cognitio, *Matth.*13 *b.* & *c.* *Luc* 16 *d.* Habenti etiam unam virtutem *ſ* prædicatur, ut confirmetur. à non habente autem auferri debet, quod habet, hoc eſt, vitia Rurſus utendi eum benignitate eo, quod accepit, adimplebitur & cumulabitur, quod habet. A non habente quoque aufertur quod habet, quum à non habente charitatem, aufertur aliud donum, quod invenitur habere.

Non habens filius hominis, ubi caput ſuum reclinet, *Luc* 9.*g.* deſignat *t* non inveniri ſimplices, in quibus requieſcat.

Habet amicum, à quo petat panes ille, *v* qui habet Deum, *Luc* 11 *a.*

Habens curam vulnerati ſtabularius, *x* eſt Epiſcopus habens curam gregis ſibi commiſſi, *Luca* 10.*f.*

Habens mulier drachmam, *y* eſt Eccleſia habens fideles, *Luc.*15.*b.* Vel divina ſapientia habens drachmas decem. id eſt Angelos, & homines.

Deus habens duos populos. Habens Deus Iſrael peculiarem. Oſtenſio miſericordiæ. Habere doctrinam ad inſtruendas animas. Habere bona opera vel ſapientiam. Numerari inter prædeſtinatos. Transferre deſiderium ad benè operandum. Carere vitiis mundi. Synagoga. Caro. Quærentes ſalutem extra ſacram Scripturam. Mirabiles ſenſus ſub vili ſermone. Procurantes ſalutem proximorum. Non defendens ſe caſum. Credendi datur cognitio myſteriorum. Non inveniri ſimplices. Habens Deum. Epiſcopus. Eccleſia. Sapientia divina.

a Hie ſ. Hab. prol. b Ori ſ. Matth. ho.18. Am ſ. Luc. 15 c Hi. ſ Ez. 23 d Ori ſ Matt. ho.14 e Ge ſ 1 Reg. 14. f Gr. 16 mo.25 g Ori. ſ. Luc. ho 23. h Iſ Lev.7. i Am ep 4 k Ori ſ Matt. ho 8. l Gre ſ 1. Reg. m Hie ſ Iſ 54 Cyr. com Iuliano n Phi quod Deus ſit immuta. Glo int. ſ. Lev 11. o Ori ſ Iere. ho 2 Am. ſ. 2. Co 4. p Ori ſ. Matt. cap. 5 q Baſ ſ. Pſ 37. r Hil ſ Matt. can 13 17. ſ Am ſ Lu. t Am ſ Lu. 9. v Am ſ Luc. 11 x Am ſ. Luc. 10 y Gl ord ſ Luc. 15.

Non habent in hoc mundo requiem *a* boni, qui ſe cognoſcunt viatores, & ambulant viam cœleſtis patriæ, *Mic.2.c.*

Habent Judæi apertas aures, & non audiunt, *b* quia habent literam legis, & ejus ſenſum non percipiunt, *Iſa.42.d.* habent etiam oculos, & non vident, & aures, & non audiunt: qui cognoſcentes naturaliter recta, nolunt ea facere. Et non habent cor, qui etiam in naturali cognitione deficit, *Jeremiæ 5.e. Hoſ.7.e.*

Habent primitias ſpiritus, *c* qui Deo ſpiritum ſuum obtulerunt, *Rom.8.d.* Et habent mandata Dei, qui ea tenent in memoria, ſermonibus, auditu, & opere, *Joan.14.c.*

Habent thus & munera in manu, *d* qui exhibere ſe in Dei ſacrificio, orationem cum operibus pollicentur, *Jer.41.b.*

Non habebas ubera ſponſa, *e* cùm in ſolis Apoſtolis erat Eccleſia nondum prædicantibus, *Can.7.c.*

Habita odio Sion, eſt *f* Eccleſia, quæ odio habetur apud Judæos, *Iſa.60.c.*

Non habebat requirentem Sion, quum non habebat Deum, *Jer.30.c.* Sic non habet conſolatorem anima, quæ non habet Deum, *Thren.1.c.*

Habet in grege maſculum, *g* qui habet naturam ſatis congruam diſciplinis, & cæteras dotes ad virtutem accommodas, *Mala.1.a.*

Habet filiam Dei alieni, *h* qui habet animam peccato ſubjectam, *Mala.2.c.* Habet etiam maculam, aut rugam, qui habet peccatum., *Ephe.5.f.*

Habens populos eſt *i* fides in multos populos dilatata, quum lex ſolum ſit in uno populo Judæorum, *Can.8.c.*

Non habere plus, aut minus de manna, eſt accipere denarium diurnum in fœlicitate, *Exod.16.d.2. Cor.8.c.*

Habentes herbæ & ligna de ſemetipſis ſementem generis ſui, *Gen.1.d.* deſignare poſſunt in homine principia benè operandi, & liberum arbitrium.

Habent homines & animalia herbas & fructus ad veſcendum, *Gen.1.d.* ut deſignetur in homine pars rationis & animalis, quæ habent in rebus à Deo conditis, unde paſcantur. Ad idem refertur habere eſcas, *Gen.54.b.*

Habere diem egreſſionis de Ægypto in monimentum, *Exod.12.c.* eſt recordari remiſſionis peccatorum à Deo acceptæ, & paſſionis Chriſti, per quam liberati ſumus à ſervitute Pharaonis.

Habentes jacula, ſunt *k* invidi, qui habent verba detrsctoria, *Gen.49.c.* Deſignant etiam Judæos, qui exacuerunt linguas ſuas adverſus Chriſtum.

Non habere quod reddatur pro furto, *Exod.22.a.* deſignat hominem non habere ex ſe, unde ſatisfaciat Deo, quem offendit. Idem eſt non habere omnia, quæ neceſſaria ſunt ad emundationem, *Lev.14.c.* Et non habere argentum ad emendam aquam, *Iſa 55.a.d.*

Habens ſacerdos reliquam partem ſimilæ, quæ offerebatur, *Lev.5.c.* deſignat reſervari ſemper aliqua myſteria Doctoribus, quæ minores non percipiunt. Sic habet ſacerdos pellem victimæ holocauſti, *Lev 7.a.* Et ſacerdos, qui obtulit ſanguinem & adipem, habet pectus & srmum dextrum hoſtiæ, *Lev 7.d.*

Habere ſecum, Aaron, & *Hur*, *Exod 24.d.* eſt *l* habere Chriſtum & Spiritum ſanctum.

Habens leproſus veſtimenta diſſuta, *Lev.13.f.* deſignat *m* manifeſtationem errorum.

Non habere ſportulam, *n* eſt carere virtute verbi contemplationis, *1.Reg 9.b.*

Habere duas tunicas, *o* eſt ſimul veterem & novum hominem velle habere, & duobus ſervire Dominis, & præter Chriſtum in hæreſim incidere, *Luc.3.c. Matth.10.b.*

Habere in poteſtate animam ſuam dicitur is, *p* qui immobilem inter errores fallentium ſapientis animæ ſtatum ſervare didicit, *Prov.13.a.*

Habens poteſtatem ſuper aliquem, eſt diabolus, *Eccl.10.a.*

Habent pro nihilo terram deſiderabilem, *q* qui peccando perdunt cœleſtem patriam, *Pſa 105.*

Habens dæmonium erat, *r* gentilis populus, à quo ejecit Chriſtus dæmonium, *Matt.13 b.*

Non habebit conſortium Nabuchodonoſor, ſuus Lucifer cum aliis in ſepultura, *Iſa.14.e.* quia *ſ* qui gravius peccavit, & aliis magiſter extitit peccandi, gravius puniri debet.

Quæ habebat, vendit homo, ut emat agrum, in quo eſt theſaurus, hoc eſt, relinquit vitia, vel poſſeſſiones, qui dicebatur habere, ut acquirat gratiam, vel vitam æternam, *Matth.13.f.*

Habens *Herodes* uxorem fratris ſui, *Matt.14.a.* deſignat *v* Judæos ſuſcipientes infidelitatem. Habuerunt etiam filiam Dei alieni, hoc eſt, *x* legem cæremoniarum poſt mortem Chriſti, *Malach.2.c.*

Non habens paralyticus hominem, qui mitteret eum in piſcinam, deſignat *y* non credentem incarnationem Chriſti, *Joa.5.b.* Vel eſt gentilis populus non habens Chriſtum, nec Apoſtolos, qui eum inſtruerent in fide, maximè contradicentibus Judæis.

Habens ſemorum unuſquiſque thuribulum, deſignat eos, *z* quorum ſinguli habent ſuos errores, & ſacrilegia in Deum, *Ezec.8.c.*

Habent dorſa contra templum, *aa* qui negant divinitatẽ Chriſti, & eum ut creaturam colunt, *Ez.8.g.*

Habuerunt inquilini domus Job ipſum, tanquam alienum, *Job 19.b* quum *bb* ſacerdotes Judæorum & Levitæ Chriſtum incarnatum, quem dudum per legis verba prædixerant, cognoſcere ac venerari noluerunt.

Habebant mulieres ſpiritum in alis, *Zac.5.d.* quia *cc* ſuperbia & inanis gloriæ in actionibus ſuis voluntati Satanæ deſerviunt.

Habens piſcis pinnolas & ſquamas, *Lev.11.b.* vide Pinnula, & Squama.

Habentes crura retro longiora, *Lev 11.c*, vide Crus.

Habere calceamenta, vide Calceamentum.

Habet aquas ſolus, *dd* qui ex prædicatione non ambit laudes humanas, *Prov.5.d.*

Habere in utero, vide prægnans.

Habitus, Habitudo.

HABITUS, eſt qualitas & forma corporis & cujuſque rei, quæ & habitudo dici poteſt. *Habitus* quoque dicitur indumentum. Et apud Philoſophos habitus eſt promptitudo ad aliquid agendum ex frequentatis actibus reſultans.

Habitus

Novitas vitæ. Confeſſio peccatorum. Virtutum decor.

Habitus Thamar mutatus, *Gen.38.a.* deſignat *a* vetere homine ſpoliato, aſſumptam novitatem vitæ
Et habitus meretricius confeſſionem indicat peccatorum.
Habitudo corporis vaccarum pinguium mira, *Gen.41.a.* decorem *b* virtutum in anima deſignant.

Habitare, Inhabitare, Colere, Colonus, Colonia, Commorari. Morari, Incola, Indigena, Inquilinus.

HABITARE, eſt in aliquo loco ſedem habere, ac commorari, ipſumque incolere. Differt autem
commotari ab habitare, quod hoc ſit perpetuum. commorari verò ad tempus. Eſt item habitare, con-
nubio jungi, *Iſa.62.b.* habitabit enim juvenis cum virgine, Converſari, *Gen 34 b.* habitare nobiſcum.
Dominari, *Joſ.17.b.* Cæpit Chananæus habitare in terra. Libere verſari, *Deut.33.b.* habitabit Iſrael
confidenter. Colonus autem eſt. qui locum incolit, in quo non eſt natus, ut erant Coloniæ Romano-
rum. Inquilinus itidem, qui alienum incolit ſolum.

Pater in Filio. Deus in Sanctis. Verbum in carne.

Habitare *c* ſive in Judæa, aut in aliqua ejus parte, ſive in Ægypto, aut in aliqua ejus parte, variè di-
citur. Et habitare in medio ſive in extremo, & multæ aliæ differentiæ habitandi in genere conſidera-
ri poſſunt.

Habitat Deus in cœlo, hoc eſt, *d* Pater in Filio, vel Deus in Sanctis, *Pſa.122.Col 1.c.* Et habitat Deus
in monte, hoc eſt, in Chriſto, *Pſa.67.* Et habitaculum præparatum eſt *e* humanitas Chriſti, in qua ha-
bitat omnis plenitudo divinitatis, *Pſa.32.Col.2.b.* Et habitat gloria in terra, hoc eſt, Verbum Dei in
humanitate Chriſti, *Pſa.84.* Dicitur quoque Deus habitare in altis, ſecundùm excellentiam naturæ
ſuæ, *Pſa.112.* Et habitator æternitatis dicitur Deus: & habitaculum ejus dicitur ſanctum, quia non
habitat niſi in Sanctis, *Iſa.57.c.6.3.d.* Et licet Deus ſit ubique, non tamen dicitur habitare niſi in bonis
vel in templo, & per quandam converſationem dicitur habitare nobiſcum, *Jer.7.a.* Et habitat Domi-
nus in excelſo. hoc eſt, in Angelis & bonis, *Iſa.33.a.* Et habitat gloria Domini in monte Sinai, hoc eſt,

Chriſtus in Eccleſia.

in Chriſto, vel in Eccleſia, *Exod.24.d.Zach.2.d.8 a.* Et habitat Deus in Sion monte ſancto id eſt, in
Eccleſia, *Joel.3.d.* Et habitat in ſancto, Chriſtus videlicet in corpore, vel in Eccleſia, *Pſa.21.75* Et in-
habitat gloria in terra noſtra, cum Spiritus ſanctus eſt in cordibus, aut corporibus noſtris. *Pſa 84* Et
habitabilis terra, aut habitata, eſt Eccleſia, vel anima, in qua eſt Deus, *Exod.16.d.* E diverſo inhabita-
bilis eſt, in qua non eſt Deus. *Jer.6.b.* Et habitaculum præparatum Dei, ſunt *f* Apoſtoli & Sancti, *Pſal.*
32. Et habitans Deus in Hieruſalem, eſt *g* Chriſtus in Eccleſia, vel militante, vel triumphante, vel et-
iam in interiori homine. Sic etiam habitat Deus in cœlis, *Pſa.2.9.88.31.134. Iſa.8.d. Ephe.3.c.* Et ha-
bitat Deus in medio populi ſui, *Exod.25.b.29.g.Zach.1.d.*

Chriſtus in humilibus.

Habitans Abraham in convalle Mamre, eſt Chriſtus habitans in humilibus, *Gen.13.d.26 d.* Et
habitans Iſaac in terra Auſtrali. eſt Chriſtus habitans in ferventibus charitate, *Gen.24.d.* Et habitans
Joſeph in domo Domini ſui, eſt *h* Chriſtus in Eccleſia, *Gen.39.a.* Vel in ſynagoga Dei Patris. Et inhabi-
tat Dominus Deus, hoc eſt, Chriſtus mediator in Eccleſia, *Pſalm.67.* Et habitat lux in via, hoc eſt,
Chriſtus in mentibus fidelium, *Job.38.b.Thre. 4.c. Ezec. 43.b.* habitat juvenis cum virgine, hoc eſt, *i*

Chriſtus in Eccleſia, vel ſynagoga. Chriſtus in utroque teſtamento. Iuſtus in medio. Quieſcens in umbra Chriſti. Cœleſtes patria

Chriſtus cum Eccleſia, *Iſa 62.b.* Et commoratur ſponſus inter ubera ſponſæ, cùm *k* Chriſtus manet in
corde: vel in dilectione Dei & proximi, *Can.1.d.* Et habitat judicium in ſolitudine, hoc eſt, Chriſtus
in gentibus, *Iſa.32.d.* Et habitans Jephte in terra Tob, eſt *l* Chriſtus habitans in cœlo poſt reſurrectio-
nem, vel in Eccleſia, *Judich.11.a.* Commoratur ſponſus eum ſponſa in villis, cùm ejus fides recipitur à
gentibus, *Can.7.d.*

Habitans Iſſachar inter terminos, deſignat *m* Chriſtum, qui eſt in utroque teſtamento prædicatus,
Gen.49 c. Vel deſignat *n* virum bonum, qui non declinat ad dexteram, vel ad ſiniſtram. Vel qui adhuc
eſt in hac vita, ſed habet converſationem cœleſtem ita, ut nec hanc, nec illam plenè habeat.

Moratur ſub malo granato, *o* qui requieſcit ſub umbra Chriſti, *1. Reg.14.a.* Et habitant in monte
ſancto, *p* qui habitant in Chriſto, *Jer.31.e.*

Habitaculum ſanctum Dei, eſt *q* terra viventium: quod etiam dicitur habitaculum firmiſſimum,
Exod.15.a Et habitaculum præparatum, *Pſa.32 106.* habitare autem in tabernaculo Dei in ſæcula *r* eſt
habitare in gloria cæleſti. Et habitare in vultu Dei, *Pſ.14. 26.36.22.60.64.n 4 139.* Et habitabunt San-
cti domos, quas ædificarunt: quia per merita recipientur in cœlo, & non alius habitabit, quia non au-
feratur ab eis præmium, *Iſa.65.d.* Et habitant in excelſis, qui ſunt in gloria cœleſti, *Iſa.33.c* Et habita-
tio opulenta eſt Hieruſalem cœleſtis, ubi eſt plenitudo omnium bonorum, *Iſa.33. d.* Ipſa eſt habitatio
lætantium omnium, *Pſa 86.* Et habitator quietis eſt, qui eſt in fœlicitate, *Iſa.38.b.* habitationes filio-
rum Iſrael, in quibus celebratur Sabbathum, ſunt *ſ* in patria cœleſti, nemo enim ab illis habitationi-
bus migrat, quas ſemel ſortitus fuerit, *Luc.23 a.*

Baptiſmus.

Inhabitare facit Dominus diluvium, *Pſa 28.* quum *t* purificat animam per baptiſmum, ut fit habi-
taculum Deo congruens. Vel cùm conſervat Sanctos inter hujus mundi fluctua velut in arca.

Chriſtus in Iudæa. Gratia in operibus. Chriſtus inter proſpera, & adverſa. Chriſtus inter Scribas & Phariſæos. Gentiles in Eccleſia.

Inhabitat gloria in terra Judæa, *Pſa.64.* quia ibi cultus *v* unius Dei erat: & ibi natus eſt, converſatus
eſt Chriſtus, & operatus redemptionem noſtram.

Moratur ros in Meſſione juſti, *Job 29.c.* cùm *x* gratia Dei eſt in operibus ejus. Et habitat in hortis
Eccleſiæ, vel anima, quæ viriditate ſpei, & bonorum operum eſt repleta, *Can.8.b.*

Commoratur ſponſus inter ubera ſponſæ, *Can.1.d* quando *y* inter congratulationem & compaſ-
ſionem, quæ ſunt in proſperis & adverſis, ſponſus eſt medius, ne proſpera extollant, nec triſtia dejici-
ant. Commorabatur etiam inter ubera Virginis Mariæ, cùm ejus dolores ſemper gerebat in pectore.

Habitans Ezechiel cum ſcorpionibus, *z* deſignabat Chriſtum inter Scribas, & Phariſæos, *Eze.2.c.*

Habitans Japhet in tabernaculis Sem, deſignat *aa* gentiles habitantes in Eccleſia, quæ prius erat in
Judæis, *Gen.9.d* Et habitans Moyſes cum Jetro, deſignat conſortium Judæorum & Gentilium in fide
Eccleſiæ, *Exod.1.d.* habitantes in domo una meretrices, ſunt Gentiles & Judæi in Eccleſia. *3. Reg.3.c.* Et
habitans Rahab in medio Iſrael uſque in hodiernum diem, deſignat *bb* gentiles inſitos in oleam fidei
Eccleſiæ, *Joſ.6.d.* Et habitat populus Dei in terra, quam dedit Deus Jacob, hoc eſt, *cc* in Eccleſia, *Ezec.*
28.g.36 c.Pro.2.d. In hac terra Domini non habitant hæretici, *Hoſ.9.d.* habitantes orbem ſunt *dd* exi-
ſtentes in Eccleſia, *Pſ.48.* Et habitator Sion eſt, *ee* qui habitat in Eccleſia, *Iſ 10.f.65.b.* Et habitantes in li-
tore maris ſunt *ff* habitantes in Eccleſia qui ſunt in tuto, ubi alios ſuſcipere valeant à fluctibus maris,

a Bed. ſ. Gen. 35. b Lyr. ſ. Gen. 41. c Ori. ſ. Ie h. 2. d Hil ſ pſ. 122. e Ar ſ pſ 32. 34.67. f Arn ſ pſ. 18. Jer. 6. Hie & Cypr. ſ pſ. 16. 89. Aug ſ pſ 75: & ep 57. ſ Au ſ pſ. 32. g Arn. pſ. 9. Gr 29. mo. 9 Hil ſ pſ 2.67 h Bed ſ. Gen. 39 i Hie ſ. Iſ. 32. 62. k Ori ſ cant. ho 2 Gr ſ can. 1.7 l Aug q in Jud 49. m Am de ben. pat. 8. n Is ſ Ge. 49. o Rica de S. Vict de 12. Pa tr 39. o Greg ſ 1. Reg. 14. p Hie ſ Ie 31. q Hie. ſ pſ 60 r Ori. ſ pſ 36. hom. 4. Au ſ pſ. 118 Hie ſ Iſ 33.6. Aug ſ pſ. 86. ſ Iſ ſ Lev. 23. t Baſ ſ pſ. 28. hom. 1. Au ſ pſ 28; v Au ſ pſ. 84. x Gr. 19 mo. 27 & ſ Eze. h. 4 y Ber ſ cant. ſ 43. Rup ſ cant 8 z Glo ord ſ. Ezec. 2. aa Hie epiſt. mult. in utramque. Bphry. ſ. Gen ho 29. Aug 15 ciu. Dei 2. Ru. 4. ſ. Gen. 29 bb Ori. h 7. in Ioſ. cc Bed ſ. Pro. 2. dd Baſ ſ pſ. 48. ee Hie ſ. Iſ. 10. ff Amb. de pat. 1.

Gen.49.b. Et habitant in extremis maris, *a* qui ſunt in ſupremis mundi, *Pſa.138.* Et habitationes, ubi eduntur azima, ſunt Eccleſiæ, *Exod.12.f.* Et habitatio lætantium eſt in Sion, hoc eſt, in Eccleſia, *Pſ.16.12.Iſa.12.b.* Habitacula etiam filiorum Iſrael, *b* ſunt Eccleſiæ, vel mentes & corpora, *Exod.35.4.Lev.3.d.16.c.* Habitat autem abſque pavore ſuper terram, qui eſt in Eccleſia cum animi tranquillitate, *Lev.26.a.* Habitacula etiam miniſtrantium Salomoni, ſunt ordines Epiſcoporum, & Presbyterorum in Eccleſia, *3 Reg.10.a.* Inhabitatæ quoque civitates, ſunt Eccleſiæ cum multitudine fidelium, *Iſa.10 g. Ez.36.c.* habitator etiam umbilici terræ, dicitur habitator Eccleſiæ, *Eze.39.d. Hab.2.b.* habitatores quoque Hieruſalem dicuntur *c* exiſtentes in Eccleſia, *Pſa.36.123.Iſa.21 f.30.d.49.e.Jer.4.a.11.a.Soph.1.a.* Et habitantes volucres cæli ſub cedro magna, ſunt contemplativi in Eccleſia, *Eze.17.g.* Et habitantes volucres cæli in ramis ſinapis, *d* ſunt exiſtentes in Chriſto, & in Apoſtolorum protectione manentes, *Matt.13.d.Luc.13.d.* Inhabitantes unanimes in domo, *e* ſunt concordes in Eccleſia, *Pſalm.67.132.* Et habitantia animalia in hæreditate Dei, ſunt animales homines, vel gentiles in Eccleſia, *Pſa 67.* habitant etiam in terra, quam dedit Deus Patribus *f* qui habitant in Eccleſia, *Jer.7.a.17.d.* Et habitant confidenter qui ſunt in Eccleſia, ſub Dei protectione. *Jer.23 b.32.g Eze.12.e.36.d.37.f.38.c.* habitata etiam terra dicitur Eccleſia: & habitatores terræ, ſunt *g* fideles in Eccleſia: & coram Domino habitare dicuntur, & in excelſis, *Iſa.23.d.33.c.62.b.Jer.4.b.* Cedar in domibus, cùm gentes vagæ habitant in Eccleſiis qui & habitatores petræ dicuntur, *Iſa.42.b.* Et habitat ſemen Sion civitates deſertas, quum verbum Dei, & Apoſtoli ſuſcipiuntur in gentibus, *Iſa.54.b.* Et morari Moyſen in terra Madian, eſt prædicare gentibus, *Exo.2.c.* Idem deſignant morantes fratres Joſeph in paſcendis gregibus, *Gen.37.8.* Indigens terræ, eſt nutritus in Eccleſia, *Exod.12.c. Lev.16.f.17.d.10.d.19.g. Joſ.8.g.* habitaculum prophanum in Eccleſia eſt, ad quod admittuntur laici, *Eze.48.b. Zach.1 c.8.a.12.b.13.a.*

a Hi ſ pſ 138. b Ori ſ. Lev. ho 16 & ſ cant. ho 2. & ſ. Iſ ho. 8. c Or ſ. Ie. ho 6 & ſ. Ez. ho 18 d Hil ſ Mat. can. 13. Am ſ Luc. 13 e Arn ſ pſ 87 f Hie ſ Ier. 7. & ſ Iſa. 21. Gr. 19. mo 1. Buc q in pſa g Hie ſ Iſ. 23 33 48. 62. h Rup. ſ. Agge. 2. i Hie ſ Zac. 2

Habitant Judæi in domibus laqueatis, *Agge.1.b.* quia confidunt *h* in litera legis ſine Chriſto. *Fiducia in lege.*

Habitatur Hieruſalem abſque muro, *Zach. 2 a.* cùm *i* in Eccleſia non eſt fiducia in auxilio temporali ſed in divino. Et habitat Hieruſalem in loco ſuo, *Zach.14.c.* cùm dicit: In loco paſcuæ, ibi me collocavit. *Confidens Eccleſia in Deo.*

Habitans Iſaac juxta puteum videntis, eſt *k* perſeverans in ſcrutatione Scripturarum, *Gen.25.b* Et habitans Abraham ubi placuerit, deſignat permiſſionem prædicationis Chriſti inter gentes, *Gen.28.d.* Et habitans Jacob in tabernaculis, *Gen.25.d.* deſignat vacantem ſpiritualibus & divinis, aut in ſimplicitate viventem. Habitat Rhinoceros ad præſæpe Job, quum *l* gentiles converſi tractant ſacras Scripturas, *Job 39.b.* Et habitas in hortis Eccleſia, *m* cùm verſatur in ſacris Scripturis, *Cantic 8.d.* *Scrutatio ſcripturarum.*

k Ori ſ. Gen. hom 11. Baſi ſ pſ 48 l Hi ſ. Iob 39. m Gre can 8 n Ori ſ. Mat. ho. 12. o Hie ſ. Iſ. 22

Habitantes ſimul fratres ſunt *n* ſermo legis & Evangelicus, in eadem ſcripturæ veteris teſtamenti domo manentes, *Deut.25.b.* Et habitans in tabernaculo, *o* eſt ſermo & ratio legis in lectione ipſius legis, *Iſa.22.d.* *Sermo legis & Evangelicus in Scriptura veteri.*

Habitat nonc in tabernaculo Domini, *p* qui utitur corpore tanquam peregrinus, *Pſa 14.* Et habitantes in terra ſunt viventes in carne, *Pſa 32.* Et habitant terminos terræ, *q* qui adhue pugnant cum carne, *Pſa.64.* Habitant quoque domus luteas, *r* qui in terris corporibus ſubſiſtunt, habentes theſaurum in vaſis fictilibus, *Job.4.d.* habitaculum juſtitiæ dicitur corpus, aut anima juſti, *Job.8.a* Inhabitare terram, *ſ* eſt in corpore benè operari, vel in corde conſiſtere, nec longius evagari, nec ultro citroque diſcurrere, ſed intra animæ noſtræ terminos contineri, eamque diligentius conſiderare: atque ejus agricolam fieri, ut Noe. Idem eſt inhabitare orbem, *Pſa 32.36.* *Vivens in carne.*

p Baſ. ſ. pſ. 14. 32. q Hi ſ pſ. 64 r Gre 5. m. 27 ſ Arn ſ pſ 36 Ori ſ pſ 36. ho. 1 t Gr. ſ 1 Reg. 8. v Hie ſ. Iſ. 21 x Hie ſ Mic 1 y Hie ſ Nah. 3. & ſ. Matt. 13. z Am de fug. ſe. 4. & ae ljant. 2.

Habitare Bethel, eſt *t* perfectioni inſtare, *Gen.35.a.* Idem eſt habitare in terra Geſſen, & in optimo terræ loco, *Ge.45.c.47.d.* Et habitatores Cariathiarim, *1.Reg.6.d.* ſunt perfecti viri ab amore mundi alta converſatione ſeparati: qui dicunt. Noſtra converſatio in cælis eſt, *Phil.3.d.* Eoſdem deſignant habitantes in terra Auſtri, *v* qui videlicet cùm virtutum perfectione habent ſcientiam ſcripturarum, *Iſ.21.d.* *Inſtare perfectioni.*

Habitat Eccleſia in Sennam, *x* hoc eſt, in abundantia, qui habet Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, cum quibus omnes ſpirituales gratias, copiamque virtutum poſſidet, *Mich 1.c.* *Eccleſia habens Trinitatem.*

Habitat in fluminibus Eccleſia, *y* quæ habitat ſuper omnes Prophetas, & habet Doctores in circuitu ſuo, quorum de ventre manant flumina aquæ vivæ, *Nah.3.b.* Et habitant volucres in ramis ſinapis, quum animæ & virtutes Angelicæ quieſcunt in dogmatibus ſacræ Scripturæ, *Matth.13.e.* *Habens Eccleſia Prophetas & Doctores.*

Habitans Jacob in Ægypto, deſignat *z* ſapientes converſantes cum ignorantibus, ut eos inſtruant *Gen 47.f.* Et habitans idem in Haran paucos dies, deſignat non multum immorandum eſſe ſenſibus, ne corporeis coleretur voluptatibus, & ſæculi capiatur illecebris. Eſt autem habitandum, ut diſcat ſtudioſus diſciplinæ virtutes ſenſuum, & velut ſitus quoſdam carnis, atque regiones: ut ſe cognoſcat & noverit vehementiam carnis, quid & qua cauſa creatum ſit, quemadmodum unuſquiſque ſenſus operetur. *Gen.27.g* Et habitat pauper cum divite, hoc eſt, ignari cum doctis in eadem fide. *Exod.22.d.* Et commorari in villis, eſt inſtruere ſimplices. *Can.7.d.* habitans autem Jacob in terra Geſſen, quæ eſt in Ægypto, *Gen.46.d.* deſignat quod licet boni ſunt in hoc mundo, tamen non deſinunt eſſe propinqui Deo. *Converſatio ſapientum cum ignorantibus.*

Non habitari Ægyptum quadraginta annis, *aa* eſt pœnitentiam agere de peccatis in hoc mundo commiſſis, & non amplius in rebus hujus ſæculi delectari, *Ezech.29.c.* habitant etiam in Marach, vel in amaritudinibus, qui agunt pœnitentiam, *Mic.1.c.* *Pœnitentia.*

Habitare non valentes communiter Abraham, & Loth, deſignant *b* in eadem anima non poſſe manere ſimul virtutes & paſſiones, ſeu affectus, *Gen.13 b.* Et habitans ſolus Jacob, deſignat ſegregationem fidelium ab infidelibus, *Num 23.b.* habitans autem Jebuſæus in Hieruſalem, deſignat malos bonis permixtos in Eccleſia, & malas cogitationes in mente. Idem deſignat habitans Chananæus in Ephraim, *Joſ.15.b.16.d.* Et habitans lupus cum agno, eſt Paulus cum Petro, aut Anania. Et morantur ſimul vitulus leo, & ovis, hoc eſt *cc* magni & parvi, in Eccleſia, *Iſa.11.d.* *Separatio virtutum ab affectibus.*

aa Hie ſ Ez. 29. & ſ. Mic 1. bb Amb 1. de Abraha 10 Ori ſ Nu ho 15. & ſ Ioſ ho 21. cc Hie ſ Iſ. 11 dd Hie ſ. Ez. 36 ee Au. ſ pſ. 77 ff Greg. 4. 1. Reg. 1. gg Hi ſ Iſ. 16 hh Hie ſ. Iſa. 33.

Habitans in terra, quam dedit Deus Patribus, *dd* qui habent fidem ſanctorum Patrum, *Eze. 36.f.* *Habentes fidem Patrum.*

Habitant in tabernaculis gentium filii Iſrael, *ee* quum fideles occupant ſedes apoſtatarum dæmonum, *Pſ.77.* *Occupantes fideles ſedes dæmonum.*

Habitatores Jabes, dici poſſunt, qui *ff* longum abſtinentiæ uſum habent, *1.Reg 11.a.* *Abſtinere.*

Habitant apud Moab profugi Dei, *gg* quum qui decepti ab hæreticis in interitum ibant: ſub eiſdem ad fidem reductis tuti efficiuntur, *Iſa.16.a.* *Reſipiſcentia hæreticorum.*

Habitare cum igne devorante, *hh* eſt eſſe cum Deo, qui dicitur ignis conſumens, vel eſt annunciare ignem inferni, *Iſa.33.d.* *Eſſe cum Deo.*

Colo-

Veniens ad fidem

Colonus eſt, *a* qui venit ad fidem ex infidelitate, *Exod.12.g.* Et coloniæ Judæorum deſignant cultum religionis. *a Glo int. ſu. Exod.12.*

Prædicator perfectus.

Morans Saul in extrema parte Gabaa, deſignat *b* Prædicatores in perfectis & ſublimibus operibus exiſtentes, quibus ſe aliis in exemplum conſpicuus exhibent, *1. Reg.14.a.* *b Gre.ſ.1 Re. 14*

Simplex fruens myſteriis.

Morans ſtellio in domibus Regum, eſt ſimplex fruens myſteriis Divinis, *Prov.30.d.* Moratur etiam Rhinoceros ad præſepe Job, vel Eccleſiæ, *Job 39.b.* cùm *c* potentes ſæculi paſcuntur doctrina ſacræ Scripturæ. *c Gr 6 m 4. & 31 m 2.*

Conſiderans noviſſima

Habitat in extremis maris, qui *d* conſiderat noviſſima hujus ſæculi, *Pſa.138.* *d Au.ſ pſa. 103 138.*

Collectio mentis.

Habitare Jacob domi, aut in tabernaculo, *Gen.25 d.* eſt *e* ſe intra mentis ſecreta reſtringere, & nequaquam exterius per deſideria diſſipare, ne dum ad multa foris inhiant, à ſemetipſis alienati cogitationibus recedant. *e Gre 5 m 7.*

Eccleſia in ſecuritate

Habitat Zabulon in littore maris, hoc eſt, *f* Eccleſia in ſecuritate: vel zelator animarum in loco, ubi protegat, & liberet periclitantes, quibus oſtendit fidei portum, *Gen.49.c.* *f Ricar de S. Vict de 12. Patriar 43. Bed ſ.Ge.49.*

Subjecti ſub majoribus.

Habitantes beſtiæ ſub ramis arboris proceræ, *Dan.4 b* deſignant *g* ſubjectos paſci debere ſub protectione majorum. Unde contra ordinem eſſe naturæ, ſi volucres paſcerentur ſub ramis, beſtiæ verò in ramis, inde videlicet caſuræ. *g Ricar. de S. Vict de ſecur. conſcien 17.*

Dolor paſſionis, & gaudium reſurrectionis

Demoratur fletus ad veſperam, & ad matutinum lætitia: cùm *h* ii, qui de Chriſti paſſione dolebant, in ejus reſurrectione lætantur, *Pſa.29.115. Matt.5.a* *h Baſ ſ pſ 29*

Peregrini in mundo

Incola dicitur quilibet in hoc mundo. Et *i* anima dicitur multum incola, quæ diu peregrinatur in hoc mundo non autem corpus, quod in proprio videtur habitare loco. Et incolatus, eſt ipſa habitatio peregrinationis in terra. *Pſalm.38 118. Ezech. 20.f Philip.3.d* Et inquilini in terra ſunt, qui converſationem habentes cœleſtem, ſolum ad terrena deſcendunt, quantum eis ad cœleſtia adjumento eſſe poſſunt. *i Ori ſ pſ 38. ho.2 Arn.ſ pſ.119 Phil de conf. lingu.*

Sacerdotes.

Inquilini domus Jacob, deſignant *k* ſacerdotes domus Dei, quorum origo in Dei ſervitio deputata, jam per officium in conditione tenebatur, *Job 19.b.* *k Gr 14.mo. 21.*

Habitantes in virtutibus.

Habitant domos, quas ædificarunt, *l* qui habitant in virtutibus, *Jer.29.b.* Non autem habitant hæretici domos, quas ædificaverunt: quia eorum ædificia deſtruuntur à fidelibus, *Amos 5.c. Soph.1.c.* *l Hie ſ.Ie 29 & ſ. Amos 5.*

Converſi ex hæreticis.

Habitaculum camelorum fit Rabath, *m* cùm in loco hæreticorum converſorum habitant, qui depoſuerunt ſarcinam peccatorum, *Ezech.25.b.* *m Hie ſ Eze. 25.*

Habitatores terræ.

Habitator inſulæ, dicitur habitator terræ, *Iſa.20.c.23.a.42.b.* Habitamus autem in inſula, quamdiu *n* tentationum fluctibus tundimur, *Exod 33.d.* Idem erit habitare in mari. Et habitatores maris ſunt, qui reſiſtunt fluctibus tentationum: vel cogitationes fortiſſimæ diabolo reſiſtentes, *Ezech.26.d.27.a. g.39.b.* *n Hie.ſ Iſ 20 23 & ſ Ez. 26.*

Vacans voluptatibus.

Colonus Ægypti fit populus Dei, cùm *o* vacat voluptatibus, & operibus tenebrarum ac rebus mundanis, *Iſa.62.b.* Idem eſt colonus terræ Palæſtinorum, *Gen.21.d.* Et habitantes Tyrum, ſunt habitantes in hoc mundo, *Pſa.82.* habitant etiam in domibus laqueatis, qui mundanos honores ſequuntur, *Agge.1 a.* habitantes quoque Cedar, *p* ſunt colentes hunc mundum tenebroſum, & rebus terrenis inſiſtentes, *Pſal. 119.* *o Hi ſ.Iſ.62 & ſ Agge.1.* *p Au ſ pſ.119*

Peccatores. Dediti terrenis. Hæretici. Dæmones.

Habitatores terræ, ſunt *q* peccatores terrenis dediti, & hæretici, *Iſa.5.c.24.a.26 b. Ezech.7.b. Joel.1.a.c.2.a Apoc.8.d.* Et habitatores terræ Chanaan, & Philiſthim ſunt peccatores, & etiam dæmones, *Gen.50 b. Exo.15.b.23.d 34.b. Hoſ.4 a.* Et habitantes ſtruthiones in domibus Babylonis, ſunt dæmones in cordibus pravorum. *Iſa.13.d.* habitant quoque in terra Senaar, qui ſunt in erroribus hæreticorum, aut in multitudine vitiorum, quæ ſunt malis gratia, *Gen.11.a.* Et habitant in regione umbræ mortis, qui ſunt in peccato in hac vita, *Iſa 9.a.* Et habitatores *Hai*, ſunt dæmones & vitia in cordibus pravorum, *Joſ.8.f.* Et habitantes cum gigantibus ſub aquis, ſunt *r* qui dæmonibus aut ſuperbis eorum vitiis, aut temporali gloria delectati ſociantur, *Job 26.b.* habitans Tyrus in corde maris, eſt *ſ* exiſtens in profundo vitiorum, *Ezech.27.a.* habitantes autem Samariam, ſunt hæretici, *Iſa.9.b Hoſ.10 b.* habitat Judas inter gentes, hoc eſt, anima inter vitia, *Thren.1 a.* Habitator campi idoli, aut etiam Azoti, eſt hæreticus, *Amos 1.c.3 c.9.d.* Dicitur etiam habitare hæreticus in ſciſſuris petræ, quod etiam de carne dici poteſt, *Abd.a* habitant autem in ruinoſis hæretici, quorum Eccleſia ſemper eſt in ruina, *Ez.33 e.* habitantes in ſepulchris, aut in ſpeluncis, *t* ſunt magicis artibus dediti, aut habentes animas mortuas per peccatum in corporibus, vel hæretici, & eorum ſectatores, *Pſ.67 Iſa.65.a* habitaculum draconum & leonum, eſt Hieruſalem, quum anima recipit dæmones, aut aliqua Eccleſia hæreſes *Jerem.10.d. Nah 2.d.* habitantes in excelſo, ſunt ſuperbi, & habitatores orbis, ſunt mali habentes in hoc mundo ſuam conſolationem, qui & habitatores terræ, & habitatores civitatum dicuntur, *Iſa 26 a.d.37 e. Jer.1.c 8.f.* Et habitatio Regis Aſſyriorum, eſt habitatio diaboli, *Iſa.38.b.* habitat in domo, cum hæreſis manet in corde, *Iſa.44.d.* habitant ſub ramis cedri, qui ſerviunt diabolo, & habitant in ruina cedri, qui cum eo ſunt in inferno, *Eze 31.b.32.a.* habitant in Lachis, hoc eſt in itinere peſſimo, qui ſequuntur errores hæreticorum, *Mich.1.d.* Et habitant in regione, ſeu in campo, *v* qui peccando tuta loca Eccleſiæ dimittunt, & dæmonum injuriis patent, *Mic.4.c.* Et habitant ſoli in ſaltu, qui ſe de Eccleſia ſeparantes, convitiis ſe dedunt, amicitiiſque gentilium & hæreticorum. Item qui odio generis humani, vitam appetunt ſolitariam, *Mic 7.a.* habitatio Saphir, ſeu pulchra erat habitatio Samariæ, & hæreticorum, *Mic 1.c.* Habitare apud filiam Babylonis, *x* eſt ſervire vitiis & concupiſcentiis, *Zach.2 b.* *q Hie. Dardano. & ſ Iſ 9. 13. Ori ſ Ex h. 6. & ſ Io.h 8. & ſ Ier. h. 2. Phil de conf. ling r Gr.17 m.11 ſ Hie. ſ Ios.1. & ſ. Abd & ſ Eze.33. Arn.8.b ſ pſ. 67. t Hie ſ pſ 97 & ſ Iſ 26.65 & Ier. 2. 10. v Hie ſ. Mic. 3 4. 7. x Ruþ ſ Za.2*

Peccata operis. Peccata hæreticorum.

Habitare dicitur a dextris Hieruſalem Sodoma, & à ſiniſtris Samaria, *Ezech.16 f.* quia *y* nobiliora apud eam reputantur peccata opere perpetrata. Vel à ſiniſtris eſt Samaria, quaſi graviora peccata ſint hæreticorum: à dextris verò Sodoma, quaſi minora peccata ſint gentilium. *y Ori ſ Eze. ho 5.*

Poteſtas ſæcularis. Antichriſti

Moratur fortitudo in collo Leviathan, *z* cum ſuperbiæ Antichriſti, & Prædicatorum ejus additur poteſtas ſæcularis, *Job 41.b.* *z Gr.34 m 1.*

Levia juſtorum peccata.

Habitat Chananæus in medio Ephraim, *aa* cùm in juſtis bonorum operum fructum habentibus inveniuntur aliqua levia vitia, in quibus exerceantur, *Job 16.d.* Et habitabant domos luteas, qui de illecebroſa hac vita carnis exultant. *Job 4 d.* *aa Gr. 4. mo. 44 & 5 mo. 27*

Falſi fratres.

Inhabitant & abſcondunt, *bb* qui ſunt falſi fratres in Eccleſia, *Pſa.55.* *bb Au ſ pſ 55*

Diviſio Iſrael Judæi in lege.

Habitans Edom in ſciſſuris petræ, *cc* eſt Iſrael, qui fecit diviſionem in ſemine Abrahæ, & ſeparavit ſe à domo David, & poſtmodum à Chriſto, *Abd.b.* *cc Ru ſ Abd. dd Hi ſ pſ 68 Bed ſ Exo.12. Hie ſ Iſ.10 a.*

Habitans Iſmael in deſerto Pharan, *Gen.21.c.* deſignat Judæos habitantes in pulchritudine legis, *dd* quorum

quorum habitatio erat Hieruſalem, *Pſa.68.* Dicebantur aotem indigenæ Judæi, *Exo.12 g.* quia ſub lege nati. Fuerunt etiam Judæi habitantes juxta fluvium Chobar, *Ezech.3.d.* Habitatrix vallis ſolidæ, dicitur habitator Hieruſalem, *Jer.21.d.*

a Hil.ſ pſ 68 Cle. Ale. 2. ſtr. Be ſ. Ge. 4 — Habitans Cain profugus in terra, *Gen 40.c.* deſignat *a* Judæos diſperſos propter Chriſti necem. Vel habitat Cain in terra Naid, hoc eſt, in fluctibus: quis egreſſus à facie Dei deſcendit ad mortalia, & corruptilia. Et contra Eden, hoc eſt, delicias, quæ ſunt fidei cognitio, pax, &c. Sic facti ſunt Judæi inſtabiles. Et habitans Iſmael è regione fratrum ſuorum, deſignat Judæos impugnaotes Chriſtianos, *Gen. 16.d.* Habitant autem in ſiccitate Judæi, & etiam hæretici, qui longè ſunt à gratia Spiritus ſancti, *Je 17. a.* *Judæi diſperſi*

b Arn. ſ. pſ. 5. c Rup. ſ. Hoſ. 18. — Non habitans juxta Deum malignus, *b* eſt populus Judæorum a Deo abjectus, *Pſa.5.* Habitatores Samariæ erant *c* Judæi tempore Chriſti, alieni à David, hoc eſt, à Chriſto, & à civitate ejus Hieruſalem, & à templo ejus in quo habitat plenitudo divinitatis, *Hoſ.10.a.*

d Hie ſ Ier. 4 17. & ſ. Iſ 24 & ſ. Ezec 6. e Rup ſ. Nab. 2. — Inhabitabilis terra, eſt ſynagoga Judæorum, & etiam hæreticorum ſine Spiritu ſancto. Et non eſt, qui habitet in Judæa, quia dimiſerunt, quem habebant habitatorem. Et habitator, qui non eſt in Hieruſalem, *d* eſt ſermo Dei, qui non eſt in ſynagogis Judæorum, & in Eccleſiis hæreticorum, *Ier.2.c.4 g. 9.d.17.a.* Habitant autem in Hieruſalem deſtructa onocrotalus & Hericius, &c. hoc eſt, varii errores, & idololatriæ, *Iſa.43.c.* Habitationes etiam Judæorum, ſunt conciliabula hæreticorum, *Ezec.6.a. Amos 5.c.* Habitaculum leonum Ninive, *e* eſt hic mundus, & peculiariter Hieruſalem, *Nah 2.d.* *Synagoga Judæorum & hæreticorum, ſine Spiritu ſancto.*

f Iſy ſ Lev. 22 — Inquilinus ſacerdotis, qui non debebat veſci ex ſanctificatis, *Lev.22.b.* eſt *f* qui non purè in Dei aulam ingreditur, neque reverentiam dignam ei præbet: ſicut inquilinus ſuam ſolum agit utilitatem, nec curat, ſi jura domus diripiantur. *Impurus in aula Dei.*

g Hie ſ. Iſ 13 h Gr 23. m. 23. — Non habitari amplius Babylonem, eſt *g* perire ſtatum hujus mundi, *Iſa.13.d.* Sic non habitatur impius, *h* quia virtutibus vacuus eſt, *Iob.15 b.* *Perire ſtatus mundi*

i Glo int ſ. Iſa 47. — Habitans confidenter erat Babylon, *i* cùm imperaret, nec quicquam metueret, *Iſa.47.b.* *Babylon*

k Iſy ſ Lev 13 l Gr. 12 m 23 & 10 mo. 10 14. — Habitans leproſus extra caſtra, *k* eſt hæreticus extra Eccleſiam, à qua eſt ejiciendus, ne ſua peſſima converſatione alios inficiat, *Lev.13 f.* Habitat etiam in civitatibus deſolatis *l* hypocryta, cùm perverſorum clamoribus de pravis operibus laudatur, ſibique complacet. Et habitat in domibus deſertis, quæ ſunt cogitationes pravæ, quia per omne quod agit, iniquorum hominum placere cogitationibus appetit, quod & de hæreſiarcha dicitur. Et habitant in deſertis torrentium, qui ſequuntur hæreſiarchas. Et qui vitæ temporalis commoda quærunt, lucra cœleſtia deſerentes, *Iob 15.d.30.a. Eze.34.f.* *Hæreticus extra Eccleſiam*

m Gr ſ. t. Re. 2. & 14. m. 9 — Habitare in tabernaculo ejus, qui non eſt, *m* conſentire perfidiæ Antichriſti: vel habitare dæmones qui ſunt ſocii Satanæ in mente iniqui, *Iob 18.c.* *Conſentire Antichriſto. Dæmones in mente iniqui.*

n Hie ſ. Iſ 26. — Habitare dicuntur in pulvere mortui, *n* quia non eorum corpora in pulverem redacta ſunt, *Iſa.26.d.* *Convert. in pulverem.*

o Hie ſ pſ. 16. Gr 17 m. 4. — Habitat leo & catulus leonis in abditis, vel antro ſuo, hoc eſt, *o* diabolus in obſcuris cordibus Judæorum, hæreticorum, infidelium, & malorum, *Pſa.16 130. Iob 37 d.* *Diabolus in Judæis, &c.*

p Gr. 9 m 48 — Inhabitat in inferno ſempiternus horror, *p* quia ejus ignibus traditi, & in ſuppliciis dolorem ſentiunt, & in doloris anguſtia pulſantes ſe, ſemper pavore feriuntur. Ut & quod timent, tolerent, & rurſum quod tolerant, ſine ceſſatione pertimeſcant, *Iob 18 d.* *Pavor inferni*

q Rup ſ. Sop 2 — Habitantes funiculum maris erant Judæi, *q* qui vicini erant baptiſmo, quem tamen noluerunt ſuſcipere, *Soph.2.a.* *Judæi.*

Hadrach.

r Hie ſ. Za 9 Rup ſ. Zac. 9. — HADRACH, id eſt, *r* acutum, & molle, nomen civitatis, aut provinciæ, *Zach.9.a.* tibi typus eſſe poteſt Judæorum, in quos Deus exercuit auſteritatem in eos, qui credere noluerunt: Clementiam in illos, qui cum Apoſtolis ſunt reverſi: vel in illis erant mollia verba, ſed in corde habebant ſagittas acutas. *Judæi.*

Hæſitare, vide dubitare.

Hæres, Hæreditas, Hæreditare.

ſ Ori. ſ. Matt. ho 19. Aug q in judi. 40. t Hie ſ. Ier 2. & ſ Iſa. 57. Au ſ pſa 67 Amb ſ pſ 118 Jer. 14. — HÆRES, eſt qui defuncto ſuccedit in jus univerſum, quod habebat: quod ejus hæreditas dicitur. Hæreditare autem, hæreditatem acquirere, vel tradere.

Hæres dictus eſt Chriſtus ab agricolis, hoc eſt, *ſ* à Judæis, *Matth.21.d.* Et tamen ab eis occiſus eſt, ſicut & Herodes ſciens illum hæredem, voluit ipſum occidere. Nolebant autem Judæi ipſum eſſe hæredem: ſicut fratres Jephte nolebant ipſum hæreditatis eſſe participem, *Jud.11.a.* *Chriſtus*

v Phi. de plãt. Noe. x Aug ſ pſ 81 y Arn ſ pſ 95 Hie. ſ Iſa. 88. & ſ. pſ. 15. — Hæreditas Dei, dici poteſt *t* ſacra Scriptura, *Jer.2.b.16.d.17.a.* Et ipſa lex, cui ſegregavit Deus pluviam voluntariam, *Pſalm.67.* Et hæc hæreditas teſtimoniorum Dei, eſt bonis exultatio, quam & ſi omnes habeant, minuitur, *Pſalm.118.* Hæreditare autem terram, eſt ſacræ Scripturæ doctrinam adipiſci, *Iſai.57.c.* Hæreditas Judæorum verſa eſt ad alienos, cùm myſteria legis tranſierunt ad gentes, *Thren.5 a.* *Sacra ſcriptura.*

Ori. ſ. Io b. 18 & ſ pſ. 16. ho 23 & ſ. Ieve. ho. 8 — Hæreditas Dei, dici poteſt *v* mundus, qui eſt opus Dei: & bonum ipſum, quod eſt ab ipſo Deo ſummo bono. *Exod.15.c.* Hæreditas autem Deus in omnibus gentibus, *x* cùm ex omnibus ſalvat, *Pſal.81.* *Mundus.*

Am. ſ Ro. 8. z Gr. ſ pſ 15 aa Gr. 35 mo. 14. bb Am ep 16 cc Hie ſ Iſ 17. 40 14 & ſ pſ 41. Gr ſ 1 Re. 10. Hil ſ pſ 2. 67 Phi de plant Noe. — Hæreditas Abrahæ, quæ non vernaculo, ſed libero datur, eſt *y* vita æterna, *Ge.15.a.21.b.25.a. Exo.15. c. Pſalm.5.68.93.126.* Eadem eſt hæreditas Jacob, *Iſa.58.d.* Et hæc hæreditas eſt trans Jordanem, hoc eſt tranſacta hac vita. Hæreditas verò Judæorum eſt circa Jordanem, hoc eſt, in rebus temporalibus hujus vitæ. Vita etiam æterna dicitur hæreditas immaculatorum. Et eſt hæreditas viventis, & non mortui: & donum Dei, *Rom.8.d.* Et hæreditas, quam dicitur Chriſtus reliquiſſe, eſt cœleſte regnum quod reliquiſſe dicitur, quia aſſumpſit miſeriam humanam, *Jer.12.b.* Reſtituet autem Deus Pater hæreditatem Chriſto, *z* quando electos ſuos corpus ſanctæ Eccleſiæ ad illam integritatem attraxerit, ut poſt reſurrectionem acceptis corporibus ſuis, incorrupti & immortales vivant: quia illam immortalitatem in Adam perdiderunt, *Pſa.15.* Hanc hæreditatem dat Job, hoc eſt, *aa* Chriſtus inter fratres ſuos, *Job 42.d.* Hæreditare autem terram *bb* eſt acquirere beatitudinem: vel induci in Eccleſiam, *Pſa.24.36. 135. Num.27.b. Iſa.57.c. 70.d. Ezech.33.f 47 d.* *Vita æterna.*

Hæreditas etiam Abrahæ, aut Jacob, *cc* eſt ſtatus Eccleſiæ militantis in qua ſunt dona Spiritus ſancti: & hæreditas Domini, eſt multitudo fidelium, *Deu 43.b. 1 Reg.10.c. Pſa.27.67.126. Iſa.17.c.* Et hæreditas *Acquirere beatitudinẽ.*

tas Domini dicitur Iſraël, hoc eſt, fides in eccleſia, *Iſa.19.d.47.a.49.c.64.d.* Et hæredes, quibus dantur agri Judæorum, ſunt gentiles, ſcripturas accipientes, *Ier.3.d.* Et hæreditas Chriſti præclara, *a* ſunt Apoſtoli, & eccleſia, & anima ſancta, & gentes ad fidem venientes, quæ erant hæreditates diſſipatæ, quas poſſedit, *Pſa.2.15.32.38.* Et hæreditat genter ſemen Sion, cùm verbum Dei, & Apoſtoli ſuſcipiuntur à gentibus, *Iſa.54.b. Ier.16.d. Ioel.2.d.3.a. Mich.7.c.*

Intellectualia. Hæreditas Abrahæ, quæ datur libero *b* ſunt intellectualis, quorum non eſt hæres ſenſus, ſed intellectus, *Gen.15.a.21.b.*

Deus. Hæreditas Levitarum eſt Dominus, quia *c* poſſident ſapientiam, juſtitiam, & cæteras virtutes. Et Dominus eſt ſapientia, & juſtitia, &c. Ideò ipſe Dominus eſt hæreditas eorum, qui nihil habent in mundo, *Ioſ.13.b.* Habitant autem Levitæ in medio filiorum Iſraël, ut *d* exemplo & doctrina alios erudiant, atque ita illis ſine hæreditate temporalia miniſtrentur à filiis Iſraël, *Ezec.44.g.*

Iudæa. Hæreditas, quam reliquit Chriſtus, *e* eſt Judæa, quæ facta eſt illi quaſi leo in ſylva, cùm Judæi ipſum occiderunt. Et dicitur avis diſcolor, & comparatur ſpeluncæ hiænæ, *Ier.12.b. Ioel.2.d.3.a.* Eadem eſt hæreditas Eſau, quæ relicta eſt in dracones deſerti, *Mal.1.a.* Hanc hæreditatem reſtituet pater Chriſto, cùm in fine reliquiæ convertentur, *Pſa.15.*

Pax. Hæreditas, quam conſequitur eccleſia, *f* eſt pax, quam reliquit Chriſtus, quando dixit, *Ioan.14.d.* Pacem relinquo vobis, *Pſa.5 in tit. Iſa.54.d.65.b*

Imperare corpori. Hæreditate terram interdum eſt *g* poſſidere proprium corpus, ut in omnibus obremperet animæ, *Pſa.134. Iſa.14.e.*

Subjicere hæreticos. Hæreditans montem Eſau, qui ad Auſtrum ſunt, *h* eum fideles victos hæreticos poſſident, & veritati fidei ſubjiciunt, *Abdi.g.* Et cùm percipiunt dona & myſteria Judæorum, ut Jacob hæreditavit benedictionem Eſau.

Dignitas eccleſiaſtica. Hæreditates, quam doctores acceperunt, dici poteſt *i* ſtatus clericorum, aut dignitas eccleſiaſtica, quæ jure illis quodammodo debetur, *Ier.12.c.*

Divitiæ. Voluptates. Vitia. Hæreditas Laban, dici poſſunt *k* divitiæ ſæculi, & voluptates, in quibus non habent partem uxores Jacob, *Gen.31.b.* Et hæreditas Edom, ſunt *l* vitia, quæ dantur in dracones deſerti, *Mal.1.a.*

Populus Iudaicus. Populus Chriſtianus. Hæres parvulus, dicitur *m* Judaicus populus, qui non adiit hæreditatem. Hæres verò, qui & filius, eſt populus Chriſtianus, *Gal.3.d.4.a. Rom.8.c. Titum 3.b. Iacobi 2.a. 1.Pet.3.d.* Et hæredes Chriſti ſumus in hac vita per mortem ipſius: cohæredes verò in futura, moriente in nobis patre, hoc eſt, cognitione ejus ænigmatica, & ſuccedente clara viſione. Hæres, quem adducit Deus, *n* eſt fidelis populus, *Mich.1.d. Prov.13.d.*

Hæreticus. Acquirere infernum. Hæres ſtultus, *o* eſt hæreticus, qui abutitur libris à ſapientibus editis, *Eccl.2.c.* Hæreditant autem iniqui perditionem, hoc eſt, infernum, *Eccl.20.d.*

a Arn. ſ. pſ. 78. Tertu. adver. Iuda. Aug. ſ. pſ. 78. b Phil. quis rerum divinarum hæres. c Ori. ſ. Ioſ. h. 17. Phil. de plan. Noe d Hi. ſ. Ez. 44 e Ori. ſ. Io. h. 8 Hie. ſ. Ier. 12. & ſ. pſ. 25. Cyr. 13. ſ. Ioa. 14. f Arn. ſ. pſ. 5. g Hi. ſ. pſ. 143 h Hie. ſ. Abd. Rup. ſ. Abd. i Ori. ſ. Ier. 12. k Am. ep. 4. l Hie. ſ. Ma. 1 m Am. ep. 78 Au. 83 q. 75. n Bed. ſ. pr. 13. o Hi. ſ. Ecc. 2

Hai.

HAI, id eſt acervus, vel coacervatio, vel oculus, aut fons, aut juxta Hieronymũ, abruptum: Civitas, quam ceperunt filii Iſraël pro Hierico. Eſt juxta Bethaven, ad Orientalem plagam Betheel, eſtque ſita in monte.

Baptiſmus. Habebat Abraham Hai, hoc eſt, fontem ad Orientem: *p* quia oportet nos per baptiſmum renaſci, ut circumſpectionis lucem pertingamus. *Gen.12.c.*

Locus contrariarum virtutum. Hai juxta Originem *q* interpretatur chaos: & deſignat locum contrariarum virtutum, quam deſtruxit Joſue, hoc eſt, Chriſtus, *Ioſ.7.a.*

p Glo. ord. ſ. Gen. 12 q Ori. ſ. Ioſ. ho. 8.

Halietus.

Rapina magiſtratuum. HALIETUS, *r* eſt aquila piſcatoris, ſeu marina, quæ in littoribus moratur, quæ cùm id quod ceperit ferre nequit, in gurgite demergitur: connumeratur inter animalia immunda. Deſignare poteſt *ſ* rapinam eorum, qui officia publica miniſtrant, *Lev.11.b.*

r Ariſt. 9 de hiſt. ani. c. 32. ſ Iſy. ſ. Lev. 11

Halitus, quære Exhalare.

Hamus.

HAMUS, eſt inſtrumentum ferreum uncum, quo piſcatores appoſita eſca piſces capiunt.

Caro Chriſti. Divinitas. Hamus quo captus eſt Leviathan, deſignat *t* carnem Chriſti, vel aculeum divinitatis: quo captus eſt diabolus, dum carnem Chriſti, velut eſcam voluit devorare, *Iob.40.d.* Linea hujus hami, eſt ordo genealogiæ Chriſti.

Prædicatio verbi Dei. Hamus etiam eſt *v* prædicatio verbi Dei, quo capiuntur venientes ad fidem, ut extrahantur à fluctibus ſæculi. Et quia hamo unus tantum piſcis capitur, deſignantur electi, ut Martyres. Quia verò hamus capit vulnerando, deſignatur dolor pœnitentiæ in iis, qui vocati à Deo reſipiſcunt, *Matt.17.d.*

Hæreticorum prædicatio. Fœnus. Hamus quoque ſunt *x* hæretici capientes ſimplices: vel eorum prædicatio, quæ capit paucos, ut hamus. Poteſt etiam deſignare fallacias diaboli, quibus capit incautos, & in mortem inducit, *Iſa.10.b. Haba.1.d.*

Hamus præterea eſt *y* fœnus creditoris, quod latet in mutuo: quod cùm reddendum eſt mordet, *Haba.1.d.*

Mors. Mors enim ſubito comprehendens hominem, hamus dicitur, *Eccl.9.c.*

Infernus. Hamus capiens piſces, qui alios minores devorant, *z* deſignare poteſt infernum capientem avaros potentes, & hæreticos.

Tentationes. Hamata lorica Goliath, *1.Reg.17.a.* varias diaboli tentationes deſignare poteſt.

t Gr. 33 mo. 18 & ſ. 1 Reg. 11. & 6. 11. Hie. ſ. Iob. 40. Gre. Nyſ. ora. 1 de reſurrec. v Ori. ſ. Mat. ho. 4 Am. de virg. 3 x Hie. ſ. Ha. 1. Hie. ſ. Iſa. 19. y Amb. de Tob. 7. z Baſi. Exh. ho. 7.

Hanameel.

HANAMEEL, id eſt, donum, vel gratia ex Deo: filius Sallum, id eſt, pacis: hic vendit agrum Jeremiæ, quia *aa* ſublimibus ſunt danda dona Dei, *Ier.42.b.*

aa Hie. ſ. Ie. 32.

Hananeel.

a *Hie. ſ. Ie. 31.* — *Obedientia & gratia Dei.*

HANANEEL, id eſt, *a* obedientia, vel gratia, donumve Dei: erat turris Hieruſalem, deſignans obedientiam, & gratiam Dei, ſuper quibus ædificatur civitas Dei, hoc eſt, eccleſia, *Ier. 31. Zach. 14. b.*

Hanes.

b *Hie. ſ. Iſ. 30.*

HANES, id eſt, *b* gratiæ vexillum, ſive gratiæ tentatio vel fuga: eſt civitas Ægypti, quæ videtur in ultimis eſſe juxta Æthiopas, & Blemmyas, *Iſa. 30. a.*

Hanon.

c *Lyr. ſ. 2. Re. 10.* — *Diabolus. Populus Iudaicus.*

HANON, id eſt, *c* gratioſus ſive miſericors, vel donans, ſive requieſcens: filius Naas, Rex Ammonitarum, qui præcidit veſtes nunciorum David uſque ad nates, *2. Reg. 10. a.* Typus eſt diaboli facientis cadere aliquos in peccatum libidinis, eoſque poſtmodum detegentis. Eſt etiam typus populi Judaici murmurantis.

Haran, vide Aran.

Hariolus, Hariolari.

HARIOLUS eſt, qui conjecturis avium, vel canentium, vel volantium, & extorum animalium, & aliarum rerum diverſarum, futura divinare prætendit: & qui hoc exercet officium, hariolari dicitur.

d *Gre. ſ. 1. Re. 15.* — *Voluntas propria.*

Quaſi peccatum hariolandi dicitur eſſe repugnare Deo, 1. *Reg. 15. c.* quia *d* velut contempto divino altari, ad aras dæmonum reſponſa accipiunt, dum cordis ſui præſtigioſis, ac ſuperbis adinventionibus credunt, & prælatorum ſalubribus conſiliis contraria ſentiendo refragantur.

Heretici.

Harioli dici poſſunt hæretici, quia ex ſacra ſcriptura non quærunt veritatem, ſed ex ſuo ſenſu, vel ex dæmonibus confingunt mendacia, *Lev. 19. f. Num. 22. a. Deu. 18. b 1. Reg. 28. a. 4. Reg. 21. a. 23. e. Prov. 13. a. Iſa. 29. a. 44. d. Dan. 1. d. 2. d.*

Haſmona, vide Salmona.

Haſta, Lancea, Haſtile.

HASTA, quæ & lancea dicitur, eſt inſtrumentum ex ligno tereti & longo præferratum cuſpide, quo milites in bello utuntur. Haſtile autem dicitur, quod haſtæ formam habet, ſive ſit ligneum, ſive ex metallo quopiam.

e *Dyon. cale. hierar. 15.* — *Vis diſcernendi.*

Haſtam in angelis, e eſt vis diſſimilia dividendi, & habilitas, & efficientia, atque ſtrenuitas ad diſcernendum.

f *Gr. 31. m. 25 & 34. m. 5.* — *Doctrina prædicatorum.*
Hie. ſ. Iob. 39. 41. — *Per ſecutio infidelium.*

Haſta, quæ vibratur ſuper equum, eſt *f* doctrina prædicatoris feriens hæreticos & infideles, *Iob. 39. c. 41. c.* Et haſta fulgurans eſt doctrina ſplendens, *Hab. 3. c.* quæ etiam è diverſo ſignificare poteſt perſecutionem infidelium contra prædicatores. Haſta etiam vibrans ſuper equum, eſt vigilans animi virtus ſive conſtantia, quæ increpat peccatores: vel vitia in ſe confodiendo mortificat.

g *Gre. ſ. 1. Re. 13.* — *Conſtantia animi. Providentia.*

Lancea, quia de longè ferit, deſignare poteſt *g* providentiam ad vitanda mala, priuſquam nos apprehendant: quod in paucis invenitur, *1. Reg. 13. d.*

h *Gr. 1. ſ. Eze. ho. 6.* — *Eccleſia.*

Haſtile candelabri, deſignare poteſt *h* eccleſiam in Chriſto exiſtentem, quæ inter adverſa libera ſtat, quia firmatur in candelabro, qui eſt Chriſtus, *Exod. 25. d.*

i *Ly. ſ. 1. Re. 15.* — *Sceptrum Iudæorum.*

Haſta Saulis, quam accepit David, deſignare poteſt *i* ſceptrum regale Judæorum, ab eis per Chriſtum ablatum, 1. *Reg. 26. b.*

k *Gr. 34. m. 4.* — *Condemnatio æterna.*

Haſta interdum *k* condemnationem æternam deſignare poteſt: quam deridet Behemoth, cùm diabolus eam non meruit, *Iob. 41. d.*

l *Tert. adver. Marci. 4.* — *Vis diaboli ad tentandum. Ipſa tentatio.*

Haſta Goliath, ejuſque haſtile, *l* vim diaboli ad tentandum & ejus apertam tentationem ſignificare poteſt, 1. *Reg. 17. a. Iob. 39. c. Ezech. 38. a. 39. b. Nah. 3. a.* Idem deſignant lanceæ terræ Nimrod, *Mich. 5. b.*

Hie. ſ. Mic. 4. — *Sævitia animi.*
m *Hie. ſ. Iob 16.* — *Contumeliæ.*
Gre. 13. m. 9. — *Blaſphemia Iudæorum in Chriſtum. Tentationes.*

Lanceæ, quæ mutantur in falces, ſunt *m* ſævi animi, qui per Chriſtum mutantur in lenitatem, *Iſa. 2. a.* Haſtæ etiam mutantur in ligones, aut falces, quum contumeliarum jacula confringuntur, ut fructus mereantur ſpirituales, *Mich. 4. b.* E diverſo, mali mutant ligones in lanceas, *Ioel. 3. b.*

Lanceæ, quibus circundatus dicitur Job, deſignant blaſphemias, quas Chriſtus à Judæis paſſus eſt, *Iob. 16. c.* deſignant etiam tentationum jacula, quibus nos diabolus impetit.

Hauran.

n *Hie. ſ. Eze. 47.* — *Patientia erga Deum.*

HAURAN, id eſt, *n* iracundia: eſt terminus aquilonaris terræ promiſſionis, qui apud Ezechielem ponitur. *Ezech. 47.* deſignat patienter ſuſtinendam iram Dei.

Haurire.

HAURIRE, eſt humorem extrahere, aut educere ex aliquo profundo loco.

o *Hie. ſ. Iſ. 12.* — *Cognoſcere myſteria.*

Haurire aquam, *o* eſt contemplari, & cognoſcere myſteria ſacræ ſcripturæ, *Gen. 24. c. Exo. 2. c. Iudi. 7. b. Iſa. 12. a. Ier. 14. a. Nah. 3. c. Ioa. 4. a.*

p *Gre. ſ. 1. Re. 7.* — *Flere.*

Haurimus etiam aquam, dum *p* quam profunda iniquitate cecidimus conſiderantes, per confuſionem magno profundimur imbre lachrymarum, 1. *Reg. 7. b. 9. b.*

q *Aug. ſ. Ioa. tract. 15. Rup. 4. ſ. Ioa.* — *Quærere voluptatem terrenã, vel doctrinam Philoſophorum.*

Haurire aquam de puteo, *q* interdum eſt per cupiditatem quærere terrenam voluptatem: quam aquam haurire volebat Samaritana, *Ioan. 4. a.* vel diſcere doctrinam Philoſophorum.

r *Hie. ſ. Iſa. 30.* — *Docere turpia.*

Haurire aquam de fovea, *r* eſt cœnoſam doctrinam populis tradere, *Iſa. 30. c.*

ſ *Glo. inter. ſ. Exod. 4.* — *Convertere populum ad fidem.*

Hauriens Moyſes aquam de fluvio, quæ verſa eſt in ſanguinem, *Exod. 4. b.* Eſt convertere populum *ſ* ad ſanguinis Chriſti fidem.

t *Glo. ord. ſ. Lev. 4.* — *Confeſſio paſſionis Chriſti.*

Haurire de ſanguine vituli, *t* eſt confiteri paſſionem & reſurrectionem Chriſti, *Lev. 4. a. & c.* Vel deſignatur Chriſtus ferens corpus in cœlum, & offerens ſanguinem Patri.

Hauriens

Digitized by Google

Oratio. *Orans pro multis.*

Hauriens ſacerdos plenum pugillum ſimilæ, pro peccato oblatæ, *Lev.5.c.* deſignat *a* orandum Deum, ut meminerit miſericordiæ, quæ eſt in ſcripturis.

Hauriens ſacerdos manu compoſitum thimiama, *Lev.16.c.* eſt *b* orans pro multis.

a Glo. ord. ſ. Lev.5. b Glo. interſ. Lev.16.

Hazael, vide Azael.
Hazeroth, vide Aſeroth.
Hebal.

Benè operari formidine.

HEBAL, id eſt, *c* acervus vetuſtatis, ſive acervus defluens, eſt jugum montis, à Garizim monte tantum diſtans, ut loquentium in eis voces inter ſe audiantur. In eo dimidia pars populi Iſraël protulit maledictiones adverſus prophanantes legem Dei, à Græcis ſcribitur Gebal: & aliis Ebal. Typus eſt eorum qui formidine pœnæ benè operantur, *Ioſ.8.g.*

c Ori. ſ. Ioſ. hom 9.

Hebdomada.

Pentecoſte. Longior pænitentia majoris peccati. Tempus hujus vitæ.

HEBDOMADA, eſt numerus ſeptem dierum, per quorum circulum conficitur annus.

Hebdomadarum ſolemnitas, *Exod.34.c. Nu.28.d. Deu.16.b 2. Para.8.d.* Erant *d* pentecoſtes deſignans remiſſionem per ſpiritum ſanctum.

Hebdomades duæ immunditiæ partus, cùm nata eſt fœmina, deſignant *e* dupliciter puniendam eſſe mulierem, *Lev.12.b.* Aut deſignatur in fœmina majus peccatum, quod ad emundationem plus exigit temporis.

Hebdomades ſeptem annorum, Jubilæi, *Lev.25.b.* totum *f* tempus hujus vitæ deſignant: poſt quod ſonante tuba judicii, veniet requies quinquageſima. Idem deſignat hebdomada dierum, quam implevit Jacob cum Lia, *Gen.29.f. Tob.8.d.*

Hebdomades adverſus Meſſiæ, Danieli revelatæ, *Dan.9.f.* ad idem referri poſſunt allegoricè.

d Glo. interſ. Exod.34. e Glo. ord. ſ. Lev.12 f Glo. ord. ſ. Lev.25.

Hebenus.

Obſcuri peccatis.

HEBENUS, eſt arbor in India, atque Æthiopia naſcens: cujus lignum tam ſolidum eſt & grave, ut in aqua ſubſidat: cujus color foris eſt ferè buxeus: intus verò omninò niger.

Hebenus nigri coloris, quæ affertur in nundinas Tyri, *Ezec.27.c.* deſignat *g* eos qui non poſſunt ſuâ mutare nigredinem, ſed Æthiopis more in peccatorum obſcuritate perſeverant.

g Hie. ſ. Eze. 27.

Hebes, Hebetare.

Ingenium neglectum.

HEBES, dicitur obtuſus, piger, tardus, & acumine carens. Et hebetare eſt obtundere, dicitur in primis de ferro, eique opponitur acutum. Transfertur ad ingenium, quod acutum, aut hebes dicitur. Et hebetatum ferrum, *h* eſt ingenium neglectum, *Eccl.10.b.*

h Hie. ſ. Eccl. 10.

Heber, Hebræus.

Chriſtus. *Peregrini in hoc mundo.*

HEBER, id eſt, tranſiens, vel tranſitus aut ira, ſeu prægnans filius Sale: cujus tempore diviſæ ſunt linguæ, in ejuſque domo remanſit lingua Hebræa. Et ab eo Judæi dicti ſunt Hebræi.

Heber, ut eſt tranſiens, typus eſt Chriſti, qui tranſivit ex hoc mundo ad Patrem, in cujus domo, hoc eſt, in Eccleſia, manet lingua veritatis, *Gen.10.d. 1. Par.5.b. Luc.3.g.* Hebræus Jonas, typus *i* Chriſti, *Iona 1.c.*

Hebræus Abraham, id eſt, tranſitor, deſignat *k* nos peregrinos, hujus ſæculi vitam tranſigentes, *Gen.14.b. 30.c. 39.c. 41.b. 43.g. Exod.2.b. 3.f. 5.a. 21.a. Num.24.q. 1. Reg.4.b. 29.a. Iudit.10.d. Iona 1.c. Mac.11.c. 2. Cor.11.e. Phil.3.a.* Et Hebræus, id eſt, tranſiens eſt, cui fugit mare, & Jordanis convertitur retrorſum, qui per bonum tranſitum tranſit à malo in bonum, & à bono in melius.

i Rup. ſ. Ion. t. k Hie epi. ... Gre ſ. Ezech. ho.13. Ric. de S. Vic. de extermina. mali.

Hebron.

Anima. *Conjunctio animarum cum Chriſto in gloria. Iudæi. Genus humanum.*

HEBRON, ſeu Chebron, id eſt, ſocietas, ſive participatio, vel adhæſio, ſive conjugium, aut incantatio, vel livor, eſt civitas ad auſtrum Hieruſalem viginti duobus millibus ab ea diſtans: eſt civitas antiquiſſima, quæ etiam dicta eſt Cariatharbe, hoc eſt, civitas Arbee, hoc eſt, quatuor, quia volunt ibi quatuor principes ſepultos eſſe, nempe Adam, Abraham, Iſaac, & Jacob. Ibi multo tempore habitavit Abraham, in convalle Mamre. Ibi quoque cœpit regnare David, ubi regnavit ſeptem annis. Eam abſtulit Chaleb à Chananæis: unde poteſt deſignare *l* animam, prius conjunctam dæmonibus, quæ poſt victoriam Chriſti copulata eſt ipſi Chriſto, *Ioſ.10.f. 2. Reg.5.a.*

In Hebron ſepulti ſunt Abraham cum Sara, & Jacob cum Lia: ut deſignentur *m* conjunctiones animarum cum Chriſto in æterna quiete, *Ioſ.14.d.* Secundum *n* quod ibi ſepulti ſunt Abraham, Iſaac, & Jacob, typus eſt populi Judaici: ſecundùm verò quod ibi ſepultus eſt Adam, totius generis humani, ubi regnat Chriſtus.

l Or ſ. Ioſu. 19 m Ori. ſ. Ioſu. ho 18. n Rup. 2. Re. 22.

Hedera.

Iſrael. Lex. Templum.

HEDERA, *o* eſt herba perpetuò virens: quæ cùm per ſe ſtare non poſſit, arboribus, muris, & ſaxis adhæret: eſt herba refrigerans. Cæterum *Ioa.4.c.* ubi ponitur hedera, Hebraicè dicitur Cicaion, quæ juxta *Hieronymum p* eſt genus virgulti, vel arbuſculæ, lata habentis folia in modum pampini, & umbram denſiſſimam, ſuo trunco ſe ſuſtinentis, quæ in Palæſtina creberrimè naſcitur, & maximè in arenoſis locis: mirumque in modum, ſi ſementem in terram jeceris, cito confota conſurgit in arborem, & intra paucos dies, quam herbam videras, arbuſculum ſuſpicis. Sed quia hanc herbæ ſpeciem Latinus ſermo non habet, ideò hederæ nomine expreſſa eſt. Porrò Septuaginta interpretes *q* cucurbitam tranſtulerunt. Typus eſſe poteſt Iſraelis, parum durantis. Et ſecundùm quod obumbrabat Jonam, legem, & templum deſignare poteſt, quæ obumbrabant Judæos.

Hedera coronabantur, qui libero ſacrificabant, *2. Mach.6.a.*

o Cle Alex. t. pæd a. p Hie. ſ. Io. 4. q Aug ep.49. qu.6.

Helem.

Helem.

a Hier. ſ. Za. 6.

HELEM[1], id eſt, *a* ſomnians, aut ſanans, ſive expectatio eorum, aut dolor eorum: nomen viri, *Zach. 6. d.* Qui etiam ibi dicitur *Holda*, qui dedit aurum & argentum ad coronas Pontificis.

Heliopolis.

b Hie. ſ. Ez. 30

HELIOPOLIS eſt civitas Solis in Ægypto, quam facit ædificari Pharao à filiis Iſraël licet jam antea eſſet civitas præcipua & inſignis, ob ſacerdotes, & philoſophos Ægyptiorum, unde & ſocer Joſeph erat ſacerdos *Heliopolos*, Hebraicè On, quod intepretatur dolor: & ab aliquibus creditur eadem eſſe, quæ Thebæ. Deſignare poteſt *b* ſuperbiam, quam ædificari facit diabolus. Deſignat etiam impatientes, qui dolores ſæculi ferre non poſſunt, *Gen. 41. f. Exod. 1. Ezec. 30. e.* *Superbia. Impatientes.*

Helmon, Deblathaim.

c Ori. ſ. Nu. ho. 27
d Hie. de manſion.

HELMON, ſeu Almon Deblathaim, duo ſunt vocabula. Almon interpretatur occultatio, ſive adoleſcentia, aut ſæculum vel contemptus. Deblathaim, palethæ, *c* id eſt, maſſæ de ficubus compactæ: vel juxta *Hieronymum*, *d* utrumque ſimul interpretatur contemptus plagarum, ſive opprobrium. Eſt quadrageſima manſio filiorum Iſraël in deſerto, quo pervenerunt poſt Dibongad, quæ & Nahaliel dicitur. Ut interpretatur contemptus ficuum, deſignat ſtatum eorum, qui omnes voluptates terrenas contemnunt. *Status contemnentium voluptates.*

Hemath.

e Hie. ſ. Amo. 6. & ſ. Ez. 47 & ſ. Zach. 9.

HEMATH rabba, id eſt, muri plurimi: *e* civitas eadem, quæ Antiochia, *Amos 6. a.* dicitur *Hemath* magna ad diſtinctionem minoris *Hemath*, quæ appellatur Epiphania. Ejus regio appellatur Reblatha, in qua præſente Nabuchodonoſor, Regis Sedechiæ interfecti ſunt filii, & oculi illius excæcati. *Hamath* autem, ſeu *Hamath*, quæ eſt Epiphania, ſic dicta ab Antiocho Epiphaniæ, eſt civitas Syriæ Cæles, & interpretatur ira vel indignatio, vel etiam ſecundùm aliquos, veritas. Dicitur eſſe terminus terræ promiſſionis, à parte aquilonari, *Ezech. 46. c. Zach. 9. a.*

Hephataht.

HEPHATHAT, interpretatur adaperire, paſſivæ vocis imperativi: qua voce ſanavit Chriſtus ſurdum & mutum, *Marc. 7. d.*

Her.

f Phil. 2. alleg.
g Au. 22. cōt. Fauſt. 84.
h Ba. ſ. Ge. 38.
i Gr. 7. m. 34
k Hie. ſ. Ma. 3
l Aug. de gen. contra Manich. 2. 3.

HER, id eſt, vigil, aut denudans, vel effundens, ſive æmulus, vel civitas, fuit filius Judæ, fuit junctus Thamar in conjugio: & quia erat nequam, occiſus eſt à Domino, *Gen. 38. a.* typus eſt *f* humani corporis. *Corpus humanum.*

Her etiam interpretatur pelliceus, & deſignare poteſt *g* primos parentes, & principes noxios, ſicut & *Her* fuit malus; vel deſignat *h* principes inter Judæos: qui non ſolùm non profuerunt populo, ſed etiam nocuerunt. *Primi parentes. Principes Iudæorum.*

Herba.

Arn. ſ. pſ. 103
Ori. ſ. Io. h. 23
Gr. 7. m. 6. & 20 m. 9 & 29 mor. 18
Bed. ſ. pro. 28.
m Ber. ſ. par. 65
n Glo. inter. ſ. Ezech. 34.
o Ori. ſ. Gen. ho. 1.
Gre 22 m. 20 & 29 mo 18. & ſ. Ez. h 15.
Bed. ſ. Gen. 1.
p Hie. ſ. Mar. 4.
q Cle Alex. 2 peda. 10.
r Aug. 13. conf. 10.
ſ Am. 3. Exa. 10.
t Hie. ſ. Iſ. 66.
v Ori. ſ. Gen. hom. 1.
Phil. 1. alleg.
x Ori. ſ. Iſ. 36. ho. 6.
Hie. ſ. Iſ. 15. & ſ. pſ. 19.
y Gr. 17. m. 18
Ric. de S. Vic. de ſacr. cont. ſerm. 20

HERBA, genus eſt ad eas plantas, quæ parum ſupra terram eriguntur, nec ad fruticis magnitudinē attingunt, reddunt terram viridem, multæque earum deſerviunt ad paſtum animalium, nonnullæ ad medicamenta: ſuntque teneræ, & ferè omnes quotannis areſcunt.

Herba, quam habens Onagor non rugit, *Iob. 6. a.* incarnationem *i* Chriſti: vel ipſum Chriſtum incarnatum deſignare poteſt: quem, quia non habebant antiqui Patres, rugiebant, ejus adventum deſiderantes.

Herba fullonum, eſt *k* quæ hebraicè borith dicitur: & Deus dicitur quaſi herba fullonum, quia mundat noſtra delicta, *Mal. 3. a.* *Incarnatio Chriſti. Deus.*

Herba virens, quæ eſt paſtus animalium, ſignificare poteſt *l* doctrinam, qui paſcitur anima. Præcipuè autem doctrinam ſimpliciorem, & dicta pleniora ſacræ ſcripturæ, vel minima ejus præcepta. Demum internam refectionem populi fidelis, *Gen. 1. a. Iob. 6. a. 30. a. 38. c. Pſa. 103. a 46. Ezech. 34. d. Zac. 10. a.* Et herba borith, ſive boa valens ad emundandas veſtes, eſt verbum Dei habens vim mundandi animam. *Herbæ* virentes deſignant doctrinam novi teſtamenti, *Prov. 27. d.* *Doctrina ſimplicior. Minima præcepta. Verbum Dei.*

Herbæ agreſtes, inter quas etiam colliguntur herbæ amaræ, *m* prædicationem aſperam deſignare poſſunt, quæ amara eſt peccatoribus, *4. Reg. 4. d.* *Prædicatio aſpera.*

Herba quandoque ſignificat gratiam Dei, quæ deficit in terra Chanaan, hoc eſt, in Judæa, *Gen. 47. a.* Herba quoque germinans, vitorem virtutum deſignare poteſt, *Iſa. 66. a.* *Gratia Dei. Virtutes.*

Herba virens, dici poteſt *n* viſio beatifica in æterna fælicitate, ubi paſcit Deus oves ſuas, *Ezec. 34. d.* *Viſio beatifica.*

Herba etiam virens, quam germinat terra, dici poſſunt *o* bona opera: & tunc facit ſemen, cum illa fixa ſunt in corde, *Gen. 1. a. Iob. 38. c.* Ut autem herba eſt primum quod producitur ex ſemine, & tunc eſt admodum tenera, deſignat initium benè operandi adhuc tenerum, & debile, & opera producens adhuc imperfecta. Deſignat etiam *p* timorem, qui eſt initium ſapientiæ, *Marc. 4. c.* *Bona opera. Initium benè operandi. Timor.*

Herba ſunt, *q* qui gratia Dei irrigati, in benè operando proficiunt, & tonſi rurſus exoriuntur. Sic fuit Lazarus pauper herba quæ germinavit in ſinu Patris, *Mich. 5. c.* Herbæ demum ſunt fideles de oblationibus Sanctorum communicantes. *Benè operantes. Auxilium leve.*

Herba virens, quia debilis, & tenera, deſignare poteſt *r* levius auxilium proximis præſtitum, *Gen. 1. a.*

Herba quoque virens, deſignare poteſt *ſ* corpus, aut carnem humanam, *Gen. 1. a. Iob 8. c.* Et herba germinans, indicat *t* virorem glorioſum corporum, *Iſa. 66. d.* *Corpus humanum.*

Herbæ, quæ naſcuntur ſuper terram, ſignificare poſſunt in homine *v* affectiones partis ſenſitivæ: ut iram, timorem, audaciam, quas comedit ſerpens, cùm diabolus his utitur ad perdendos homines, *Gen. 1. d. 3. a.* His enim paſcitur anima, cùm eas moderatur: paſcitur & beſtia, cùm eis homo malè utitur, & comparatur jumentis inſipientibus. Hæc eſt herba terræ Ægypti, quā percuſſit grando, *Exo. 9. f.* *Affectus ſenſitivi.*

Herba dici poteſt *x* vita, & proſperitas humana, & viror verborum: quæ percutit grando, cùm Deus caſtigat, *Exod. 9. f. Pſa. 36. Iſa. 15. b.* Et herba devorata à locuſtis, deſignat *y* elata verba per favorem adulan- *Proſperitas humana. Viror verborum.*

& [illegible]tatem, *Exod.10.a. Amos.9.a.* Et tranſit manè ſicut herba, cùm vita & proſperitas humana cito de[illegible], *Pſa.89. Dan.4.r.*

Diabolus. Peccata. Voluptates. Herba tect[illegible]rum, ſunt *a* facilè cedentes diabolo, *Iſa.37.e.* Et herba, quam ferunt montes Behemoth ſunt mali, qui ſunt e[illegible] diaboli, & peccata, & voluptates, & oblectamenta carnis moritura, *Iob.40.c Dan 4.c.*

Gentiles. Iudæi. Herba inter quas germinant ſalices, *b* ſunt Gentiles, inter quos ſunt credentes, vel ſunt Judæi, inter quos etiam germinarunt credentes. *Iſa 44.a* Et herba, quã comedit bruchus, eſt popul[illegible] [illegible], *Amos.7.a.*

Bona temporalia & infima. Herba dici poſſunt *c* bona temporalia miniſtrata prædicatoribus vel illi qui bona iſta miniſtrat. Et generaliter bona infima, & terrena nobis cum beſtiis communia, *Gen.1.d Pſa.103.146. Dan.4.c.*

Senſus pueriles Iudæorum. Herbæ ſunt etiam *d* ſenſus pueriles Judæorum, quos dant legi, quibus ipſi paſcuntur, *Iob.30.a.*

a Gr. [illegible] & 33 m. 2 [illegible] ob 40. Ri. de S. Vic. de ſer. com. 37. b [illegible] 44 & [illegible] Amos 7. Gre. [illegible] m 6. c Au. ſ. pſ. 103 [illegible] d Gr. [illegible] m. 18. Bed. [illegible] Gu. Ric. de S. Vic. de ſer. com. 25. Rup. ſ. Amos 8

Heri, Heſternus.

HERI, diem proximè præteritum ſignificat. Heſternum autem id eſt, quod ad ipſum diem proximè præteritum ſpectat.

Tempus veteris legis. Heri quandoque *e* antiquum tempus ſignificat, & præcipuè tempus veteris legis, *Iſa.30.g. Pſa.89.*

Minor perfectio. Heri dicere poteſt comparationem ad ſecundum diem, cum *f* prædicator incipit eſſe adjutor meliorum, *1 Reg.10 b.*

Conſuetudo. Heri, & nudius tertius, conſuetudinem præteriti temporis ſignificare ſolet, *Exod 4.c.71.r.1.Reg.14.c.*

Facile tranſiens homo. Heſterni dicuntur *g* homines, qui facilè in præteritum tranſeunt tempus, & tamen non ſunt antiqui, *Iob.8.b.*

e Am. ep. 39. Hie. ſ. [illegible] 30. f Gr. ſ. 1. Re 10 g Gr. 8. m. 26

Hericius, ſeu Herinaceus.

HERICIUS, qui & herinaceus, dicitur, *h* eſt animal quadrupes aculeis, ſeu ſpinis armatum, quas habet in modum piloꝛum, habitat juxta paludes, & etiam in paludibus, facitque ſibi cavernam habentem duo foramina, aut ſpiracula, unum ad Boream, alterum ad Auſtrum, & flante Borea, claudit boreale foramen & aperit quod eſt ad Auſtrum, flante verò Auſtro, è diverſo. Quando autem timet comprehendi, colligit ſe in globum, ita ut nihil de eo, niſi ſpinæ appareant, ut vix poſſit capi ſine incommodo capientis. Juxta Hieronymum *i* diverſi videntur hericius, & herinaceus. Nam ait herinaceum eſſe animal non majus hericio, habens ſimilitudinem muris, & urſi, quod ſemper in cavernis petrarum, & terræ foveis habitare conſuevit.

h Ariſt. 9 de hiſt. anim. 6. i Hie. ad Sunniam, & Fretellam.

Caventes ſibi ſimplices fideles. Herinaceus fugiens canes, confugit ad cavernam petræ, & deſignat eos, *k* qui ſibi cavent ab invidis & perſecutoribus, & ad petram Chriſtum confugiunt, *Pſal.130.* deſignat etiam ſimplices Chriſtianos ſimplicem fidei doctrinam habentes, qui ad Chriſti paſſionem confugiunt.

Malitioſæ mentes. Hericius *l* cum apprehenditur, ejus & caput cernitur, & pedes videntur, & corpus omne conſpicitur, ſed mox ut apprehenſus fuerit, ſemetipſum in ſphæram colligit, pedes introrſus ſubtrahit, caput abſcondit, & intra tenentis manum totum ſimul amittitur, quod totum ſimul ante videbatur. Sic malitioſæ mentes ſunt, cum in ſuis exceſſibus deprehenduntur: Caput enim hæricii cernitur, quia quo initio peccator ad culpam acceſſerat, videtur. Pedes conſpiciuntur, quia quibus veſtigiis nequitia ſit perpetrata cognoſcitur, & tamen adductis repente excuſationibus malicioſa mens intorſus pedes colligit, &c.

k Ar. ſ. pſ. 103 Aug. ſ. pſ. 83. Caſſia. col. 10 ca 11. Gr. ſ. Ez. h 9. l Gr. 33 m 23 & 5 paſt admo. 12.

Avarus. Hericius circundatus ſpinis, *m* avaros ſignificare poteſt, quorum divitiæ ſpinæ dicuntur à Chriſto, *Iſa 14.f.*

m Hi. ſ. Iſ. 14.

Libidinoſus. Hericius, ut habitat in paludibus, deſignat *n* eos, qui ſe tradunt, & immergunt cœno libidinis, & alioꝛum vitiorum, *Iſa.14.f.*

n Hie. ſ. Iſ. 14.

Errores. Hericius præterea, ut eſt ſpinis obſitus, errores *o* idolatriæ ſignificare poteſt, ſeu etiam alios errores hæreticorum, qui more hericii vulnerant, quicquid contigerint, *Iſa.34.c. Soph.2.b.*

o Hie. ſ. Iſ. 34

Hermon.

HERMON, id eſt, deſtructio, ſive anathema, vel rete, ſive retiaculum, aut dedicatum, vel conſecratum, eſt mons, qui etiam Sanir vocatur, & è Phœnicibus Sireon. Eſt pars montis Libani ſupra Paneadem, & Traconitidem regionem, qui tantæ fertur altitudinis, ut medio æſtatis fervore ſidus ſit nivibus, quæ infrigidandi pocula gratia Tyrum deferuntur. Hæ ſolis ardore liquatæ, proxima irrigantes arva mirum in modum paſcuoſa illa reddunt, quod deſignatur per rorem Hermon, *Pſa.132.* Qui dicitur deſcendere in montem Sion, quia animalia ibi ſaginata, in templo cremabantur. Cæterum cum *Pſa 41.* dicuntur Hormonium, ſive Hermonium, deſignantur multa juga illius montis. Sunt tamen qui dicunt alium eſſe montem hujus nominis, non procul à Gelboe verſus Jordanem.

Chriſtus. Hermon juxta Auguſtinum, *p* interpretatur lumen exaltatum, & deſignat Chriſtum prius exaltatum in cruce, deinde in cælum, à quo deſcendit ros gratiæ in barbam, & veſtes. *Pſa.132.*

p Au. ſ. pſ. 132.

Prædicator. Hermon, ut interpretatur conſecratum, ſignificat *q* prædicatores Deo dedicatos, qui doctrinæ rorem infundunt in auditores, *Pſa.132.*

q Hi. ſ. pſ. 132.

Novum teſtamentum. Gentiles. Hermon, ut interpretatur anathema, deſignat *r* novum teſtamentum, in quo anathematizantur peccata, dicente Domino. Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. Deſignat etiam *ſ* gentiles ſeparatos à Judæis, & præterea anathematizationem peccati, quæ fit per pœnitentiam. *Pſa.41.88 132.*

r Hie. ſ. pſ. 88 Hi. ſ. pſ. 132. ſ Au. ſ. pſ. 141. 48

Potentes ſæculi. Hermon, de cujus vertice coronatur ſponſa, deſignat *t* potentes ſæculi venientes ad fidem, quibus ornatur Eccleſia, *Can.4.c.*

t Gre. ſ. Ca. 4.

Herodes.

Iudæi. HERODES, primus Rex Judæorum alienigena, natione Idumæus, cujus tempore natus eſt Chriſtus, quem ipſe volens occidere, ſuſtulit innocentes: typus eſt populi *v* Judæorum, qui perſequuntur Chriſtianos. & idem mortuus, deſignat deſtructionem populi Judæorum, *Matth.2.4.*

v Hil. ſ. Mat. can. 2.

Carnales. Hæretici. Principes Iudæorum. Herodes Tetracha, filius ſuperioris, qui duxit Herodiadem, uxorem fratris ſui, deſignare poteſt *x* carnales, & etiam hæreticos aut infideles, qui perverſam amplectuntur doctrinam, *Mat.14.a. Marc 6.b.8.b. Luc.3.a.9.a.13.f.* ut autem occidit Joannem Baptiſtam, deſignat *y* principes Judæorum Chriſtum, & ve-

x Ori. ſ. Mat. can. 14. y Hil. ſ. Mat. can 14.

& veritatem perſequentes. Idem, ut gaviſus eſt viſo Chriſto, typus eſt *a* Judæorum , qui demum ad fidem veniunt, *Luc.23.a.*

Herodiani ſunt, qui dicunt *b* nimium indulgendum eſſe corpori, ideò adverſantur Chriſto, *Matt. 22.b. Marc.3.a.12.b.*

a Am. ſ. Luc. 23. b Ori. ſ. Mat. ho.21. — Indulgere corpori.

Herodias.

HERODIAS, uxor Philippi, quæ tranſivit ad *Herodem* Tetrarcham, fratrem viri ſui, quæ adulterio inceſtum conjunxit, fecitque decollari Joannem Baptiſtam: typus eſt *c* perverſæ doctrinæ, & infidelitatis, quæ ſemper nititur veritatem è medio tollere, *Matt.14.a. Marc.6.c. Luc.3.d.*

Deſignat etiam *d* ſynagogam adulteram: quæ tamen mater eſt puellæ, hoc eſt, eccleſiæ, *Mar.6.b.*

c Ori. ſ. Mat. cap 14. Hil. ſ. M. tt. can 14. d Hie. ſ. Mar. 6. — Perverſa doctrina. Synagoga.

Herodion.

HERODION, ſive Herodius, *e* avis, quæ latinè dicitur Ardeola, quæ petit lacus, & fluvios, unde cibum quærat: eſt candida, & colore pulchro. ſecundum aliquos eſt fulica. Quidam verò ajunt eſſe genus accipitris, volans ad alias aves occidendas. Juxta Hieronymum, *f* eſt milvus, computatur inter aves immundas. Deſignat eos, qui veloces ſunt ad effundendum ſanguinem, *Lev.11.b. Deut.14.b. Iob. 39.b. Pſal.103.*

Herodion, ut habet parvum corpus, ſed denſioribus pennis fultum: unde & celeriter volat, quia parvum eſt quod gravat, multum verò quod levat, deſignare poteſt *g* electos, qui quamdiu in hac vita ſunt, ſine quantulocunque culpæ contagio eſſe non poſſunt. Sed quum eis parum quid eſt quod deprimit, multa verò virtus bonæ actionis ſuppetit, facilè in ſuperna ſuſtolluntur.

Deſignat etiam *h* antiquos Patres, qui ad ea quæ potuerunt intelligendo perſpicere, valuerunt etiam vivendo pervolare.

Deſignat etiam *i* ipſum Chriſtum, cujus domus eſt converſatio Apoſtolica, *Pſa.103.*

e Ariſt. 9 de hiſt. animal 18. Aru. ſ. Pſ. 103. f Hie. ad Sunam & Freſellam, & ſ. Iob 39. g Gr. 31. m.6 h Gr. 21 m.15 i Ruper. 6 ſ. Matth. — Effuſores ſanguinis. Electi. Antiqui Patres. Chriſtus.

Hethalon.

Hethalon, id eſt, contritio manſionis, aut formidabilis manſio, ſive involutio ejus: aut juxta Hieronymum, *k* incunabula mœroris: terminus terræ promiſſionis in plaga aquilonari poſt mare, deſignare poteſt pœnitentiam, quæ ſequitur amaritudinem peccati, *Ezec.47.c.*

k Hie. ſ. Eze. 46. — Pœnitentia.

Hiel.

Hiel, id eſt, vivit Deus, ſive vita Dei, vel vivens Deo: fuit vir, qui reædificavit Hiericho ſubverſam à Joſue, juxta cujus imprecationem perdidit primogenitum ſuum, & noviſſimum filium, *3.Reg.16.g.* typus eſt, *l* religioſi, redeuntis ad pompas ſæculi.

l Glo. ord. ſ. 3. Reg 16. — Religioſus a poſtata.

Hiericho.

Hiericho, id eſt, Luna, vel menſis, aut odor ejus: civitas in tribu Benjamin, non longè à Jordane, quam primam cœpit, & deſtruxit Joſue poſt tranſitum Jordanis, quam etiam reædificavit Hiel, *Num. 22.a. 26.a.31.b. Ioſ.2.a.5.a.6.a.3. Reg.16.g.*

Hiericho *m* typus eſſe ſolet hujus mundi, ideò ſita eſt in infimo loco, quia res hujus mundi, & terreſtres infimum obtinent locum. & interpretatur Luna, quæ continuè in ſuo lumine mutatur, ut plenius deſignet hunc mundum perpetuæ mutabilitati ſubjectum: ut autem muri Hiericho ſonantibus tubis corruerunt, ita defenſiones vitiorum, & rerum mundanarum per Chriſti prædicationem corruunt. *Ioſ.2.a.6.a.4.Reg.2.d. Matt.20.d. Marc 10.g. Luc.18.e.18.f.19.a.* deſignat etiam hujus ſæculi pompas. Et deſtruit Hiericho, qui abrenunciat Satanæ, & mundi pompis: reædificat verò, qui revertitur ad vitia, & amittit primogenitum in fundatione, & noviſſimum in portarum poſitione, quia & fundamenta fidei, à quibus bona ædificia inchoare, & clauſtra bonæ actionis, quibus perfici debuerat perdit, *3.Reg.16.g.* Ut verò deſtructa eſt, & anathemati tradita, deſignat Hieruſalem terrenam

Ut autem erat Hiericho ſterilis, & mittente Eliſæo ſalem in aquam facta eſt fructifera, deſignat *n* gentilitatem prius ſterilem, & per Apoſtolorum prædicationem factam bonorum operum fœcundam *4 Reg.2.d.*

Deſignat etiam Hiericho *o* anathema pœnitentiæ, cùm videlicet pœnitentes ad tempus ſeparantur: quod indicatum eſt, quando juſſit David manere Hiericho nuncios, quibus præciſè erant veſtes, & barba, *2.Reg.10.b.*

Hiericho poteſt *p* mortalitatem noſtram ſignificare, cui appropinquavit Jeſus, quando factus eſt homo, *Luc.18.f.*

m Ori. ſ. Ioſu. h.1.6.7 & ſ. Matt. ho.11. & ſ. Lu. h.14. Au. l.2 q. in evang. 18 & q. 118. & 161. Fulgent. Ste. ſ. M. tth. 20. & ſ. 1. 86. Cy. 4. ſ. Ioan. 18. n Rup. ſ. Ho.2 Am. ſ. 27. o Glo. or. ſ. 2. Reg. 10. p Gr. h. — Mundus. Pompa. Hieruſalem. Mortalitas.

Hierobaal, vide Gedeon.

Hieroboam.

HIEROBOAM, id eſt, impugnans, vel objurgans populum, vel multiplicans populum: primus rex decem tribuum Iſraël, quas ſeparavit à tribu Juda, & conflatis vitulis aureis, eas à cultu Dei traxit ad idolatriam, typus eſt *q* hæreſiarcharum, & diaboli, *3. Reg. 11.e.12.e.13.e.14.e.2. Par.10.c.11.c.13.c. Tob. a. Eccl.47.*

q Hie. ep. ad fra.

Hieruſalem.

HIERUSALEM, *r* id eſt, viſio pacis, aut viſio perfecta vel conſummata, ſive timor perfectus, aut conſummatus: civitas metropolis Judæorum, & totius Orientis longè omnium clariſſima, & antiquiſſima, quæ tempore Abrahæ Salem dicebatur, cujus rex erat Melchiſedech: poſtmodum verò amplificata à Davide, & filio ejus Salomone. Dicta eſt etiam Jebus, à Jebuſæorum gente: ex quibus poſtmodum factum eſt nomen Hieruſalem. Sunt in ea præcipui duo colles Mons Sion, in quo erat arx munitiſſima Jebuſæorum, quam cœpit David, & fortiorem reddidit, quæ pars peculiariter dicebatur civitas David. Alter eſt mons Moria, ad quem pervenit Abraham à Geraris trium dierum itinere, ut ex mandato Dei filium immolaret, ubi poſtmodum mirandum illud templum à Salomone conſtructum eſt. Erat ejus pars in ſorte Benjamin, pars in ſorte Judæ, unde factum eſt, ut nunc ſortis Benjamin, nunc

r Ambroſius.

Judæ

Judæ legatur. Quod non ſine myſterio factum eſt, ut deſignaretur has duas tribus in vero regno Judæorum permanſuras, reliquis à Rege Roboam ſeparantis. In ea Chriſtus multa operatus eſt myſteria, ac tandem ibi, ut opus redemptionis perficeret, crucifigi voluit, ac tertia die reſurgere. Demum à Tito Romanorum Imperatore deſtructa eſt, in ultionem videlicet mortis Chriſti. Hieruſalem ſecundùm aliquos interpretatur hæreditas ipſis. Vide Salem.

Eccleſia militans.

Hieruſalem, deſignare ſæpè ſolet *a* Eccleſiam militantem, ſuper quam vidit viſionem Iſaias, & in ea lugetur pro terrena Hieruſalem lapſa, hoc eſt, pro Judæis & peccatoribus, & gaudetur pro ipſa Eccleſia, quæ vocatur ſolium Domini, *Ioſ.15.g.18.d. Iud.1.d.19.c. 3.Reg.10.a.11. a Pſa.64.75.89.115.121.124.136. 146 Eccle.1.a. Cant.3.d.6.a. Iſa.1.a.7.a.10.c.22.c.30.d.31.c.36.a.40.a.41.g.49.e.52.c.86.c. Iere.3.f.4.b.9.a.11. 4.17.c. Ezec.14.g.16.a. Ioel.2.g. Amos 1.a.2.b. Abd.d. Soph.1.a.3.d. Zach.2.a.8.a.d.12.a.13.a.14.b.* Dicta eſt autem prius Jebus, poſtea verò Hieruſalem, quia prius eſt quod animale, deinde quod ſpiritale: unde prius ædificata eſt à Cain, quia prius eſt anima terrena, quàm cœleſtis.

Eccleſia cœleſtis.

Deſignat etiam Hieruſalem cæleſtem, *b* civitatem piorum, quæ verè viſio pacis dicitur, ubi omnes ſancti viſione quieta, & perpetua divinitatis fruuntur, qua ratione ſignificat etiam multitudinem angelorum, quæ nunc ædificatur, & reparatur per introductionem animarum ſanctarum, & poſt judicium erit completa, *Pſal.50.64.86.115.121.123.127.134.136.146.147. Iſa.24.d.33.d.49.d.65.c.66.c. Can.2.b. Zach.9.b.14.b. Marc.15.d. Gal.4.d. Heb.12.f. Apoc.3.c.11.a.c.* Hæc deſcribitur in latere, cum ejus dignitas per prædicatorem imprimitur in terreno corde, *Ezech.6.a.40.a.* Ad hanc Hieruſalem non infertur onus ſabbatho, quia non inducuntur in eam peccata, *Ier.17.c.*

Virgo Maria.

Hieruſalem peculiariter dicitur *c* Beata Virgo Maria, quæ ponenda eſt in principio lætitiæ, *Pſal.136.*

Paradiſus terreſtris.

Hieruſalem quoque ſignificare poteſt *d* locum paradiſi terreſtris, in alto & ſublimi poſitum ubi homo magna in tranquillitate vivebat: ſed inde deſcendit peccando in Hiericho, hoc eſt, in hujus mundi miſerias, *Luc.10.e. Pſal.87.127. Gal.4.d.*

Ordo Eccleſiaſticus.

Hieruſalem quoque deſignare poteſt *e* Eccleſiaſticum ordinem ſacerdotum: in quibus eſſe debet viſio pacis, *Ezech.14.a.16.a. Mich.1.a.*

Anima.

Hieruſalem præterea dicitur *f* anima in gratia exiſtens, in qua eſt viſio pacis, & contemplatio divinorum. Et generaliter anima dicitur Hieruſalem quam ſcrutatur Deus lucernis. Et ipſa anima prius in gratia exiſtens, & poſtea in hæreſim prolapſa, eſt Hieruſalem, pro qua non eſt qui roget, *Pſalm.50.78.146. 147. Iſa.40.a.64.d. Ier.15.b.17.c. Thren.4.b. Ezech.16.a. Abdi.d. Soph.1.c.3.d. Zach.2.a.8.a. Luc.19.f.*

Continentia.

Hieruſalem, quam ſuadebat deſerere Rabſaces, promittens eſum de vinea, & ficu, & potum ciſternæ proprio, *Iſa.36.c.* deſignat *g* continentiam, quam ſuadet diabolus deſerere, ut vacemus voluptatibus internis, & externis.

Populus Judæorum. Conciliabula hæreticorum.

Hieruſalem, quæ occidit Prophetas, & ipſe populus Judæorum lapidans eos qui ad ſe miſſi ſunt, *Matth.23.d. Luc.13.c.21.d.* Hæc etiam faciunt detrahendo aliqui in Hieruſalem, quæ eſt Eccleſia, *Iſa.41. b. Ezec.16.a.* Et Hieruſalem data in acervos arenæ, deſignat conciliabula hæreticorum, *Ier.9.d.*

Hilaris, vide Exultare.

Hin.

Sanguis Chriſti.

HIN, eſt *i* menſura quædam liquidorum, continens duos coros Atticos, hoc eſt, duos ſextarios Italicos, *Exod.29.g. Num.15.a.28.a. Ezech.4.c.45.g.46.c.*

Hin vini quarta pars, *k* ſanguinem Chriſti in quatuor Evangeliis prædicatum deſignare poteſt, *Lev.23.c.*

Hinnire, Hinnitus.

Laudantes Deum. Prædicatio. Confeſſio fidei. Impugnatio diaboli. Superbia. Libidinis ſigna.

HINNIRE, eſt proprium equorum, & hinnitus, eſt ipſa vox equorum.

Hinnient de mari, qui ſalvati fuerint, *l* cùm fideles liberati de mundo præ lætitia clamabunt laudantes Deum, *Iſa.24.c.* Et hinnies ſterilis, eſt Eccleſia ex Gentibus, gaudens pro ſalute adepta, *Iſa.54. a. Ier.31.a.*

Hinnitus equi, quem circundat Deus collo ejus, eſt *m* vox prædicationis firmata in prædicatore. Eſt etiam confeſſio fidei, in his præcipuè, qui eam confitentur coram adverſariis, *Iob.39.b.*

Hinnitus pugnatorum, *n* apertam diaboli deſignat impugnationem, *Iere.8.f.* Et hinnitus equi, ſuperbiam diaboli, & hæreticorum, *Iob.39.d. Amos 6.c.*

Hinnientes ad uxorem proximi ſui, *o* ſunt qui ſigna oſtendunt libidinis & concupiſcentiæ, *Ier.5.c.* Et hinnitus Hieruſalem, deſignat infamiam libidinis, & idololatriæ *Ier.13.d.*

Hinniens equus emiſſarius ſub omni ſupra ſe ſedente, comparatur amico ſubſannatori, qui ſemper eſt moleſtus amicis, *Eccl.33.a.*

Hinnulus.

Chriſtus.

HINNULUS, propriè eſt fœtus cervorum, caprearum, damarum, & ſimilium.[1]

Hinnulus cervorum dicitur *p* Chriſtus, qui deſcendit à Patriarchis, & poteſtatem habet vincendi omne venenum antiqui ſerpentis, *Cant.2.c.8.d.* Judæi autem ut ſerpentes, ſibilabant adverſus Chriſtum: quos ipſe ſuperavit. Dicitur autem propter miſericordiam hinnulus cervorum, ſicut propter judicium caprea.

Spiritus ſanctus.

Hinnulus gratiſſimus dici poteſt *q* Spiritus ſanctus, *Prov.5.d.* ubi ab Origine dicitur pullus gratiarum.

Prædicatores. Virginitas cũ fœcunditate. Electi. Recentes in fide.

Hinnuli capræ, dici poſſunt *r* Apoſtoli, & prædicatores filii ſynagogæ: vel prædicatores utriuſque populi, qui in montibus contemplationis paſcuntur, *Can.4.b.7.b.* In B. Virgine ſignificant virginitatem, & fœcunditatem.

Hinnuli etiam capreæ gemelli, deſignant *ſ* electos, qui per humilitatem quidem parvos ſe, ac peccatores intelligunt, ſed eis per charitatem currentibus, ſi qua obſtacula de impedimento temporalitatis obviant, tranſiliunt, & datis contemplationis ſaltibus, ad ſuperna tranſcendunt, *Cant.4.b.7.a.*

Hinnuli quoque cervorum, ſunt *t* qui de novo initiantur in via Domini, ut currant ad montes, de quibus dicitur: Montes excelſi cervis. Hinnulus quoque gratiſſimus, eſt *v* populus fidelis virtutum varietate delectabilis, & caſtæ fidei æmulatione ſucceſſus, *Prov.5.d.*

a Ori. ſ. Ioſ. ho. 21. & ſ. Ca. h. 3. & ſ. Iſ. ho. 8. & ſ. Ier. ho. 6. & ſ. Eze. ho. 5. 6. & ſ. Mat. 62. Hie ſ. Eze. 16. Au ſ. pſ. 81. 64. Gr ſ. Cã. 3. 8.
b Ori ſ. Mat. ho. 1. 13. 14. 38. & ſ. Ca. ho. 3. Hie ſ. Iſ. 49. & ſ. Eze. 16. Gm Vo Ca. t. tom. 7. Au ſ. pſ. 121. Gre. 26. m. ſ. & ſ. Ez. ho. 18. Cyp. 4. ſ. Io. 51.
c Ru. 7. de div. offic. 25.
d Ori ſ. Ioſ. h. 6. & ſ. Lu. ho. 34. Am ſ. pſ. 118. Baſ. ho. in lapſ. Hil ſ. pſa. 67.
e Ori ſ. Ezec. hom.
f Am ſ. pſ. 78. 146. Am. ſ. Lu. 11. Or ſ. Lu. h. 38. & ſ. Ier. ho. 10.
g Hie ſ. Iſ. 44. & ſ. Ie. 17. & ſ. Ez. 14.
h Cyr. de ado. in Spi. ſanct. Ori ſ. Matt. ho. 26. Hie. ſ. Iſ. 69.
i Hie ſ. Ez. 4.
k Iſy ſ. Le. 23.
l Hie ſ. Iſ. 24. 54.
m Gr 31. mo. 19. 27.
n Hie ſ. Iob. 39 & in. Amos 6.
o Ori ſ. Cant. ho. 2. 3. Amb ſ. pſ. 118. ſerm. 8. Gre. ſ. Can. 8. Ber ſ. Cant. ſer. 51. 73.
p Ori ſ. Ca. h. 3.
q Eu q. in Pro.
r Gr ſ. Ca. 4. 7. Ru ſ. Ca. 3.
ſ Gr. 14. m. in Eu. ſer ſic. 9. tõis Ve Ca. t. 10. ca. 10.
v Bed. ſ. Pro. 5.

Hiram.

a Gl ord ſ. 2. Reg 5. — HIRAM, id eſt, vitæ celſitudo, vel albedo eorum, ſive foramen, vel libertas eorum, aut deſtruens, vel anathematizans: fuit Rex Tyri, qui mittebat Salomoni ligna ad ædificationem templi, 2. *Reg.* 5. *b.* 3. *Reg.* 5. *b.* 1. *Par.* 14. *a.* 2. *Par* 2. *a.* deſignat *a* principes Gentium venientes ad fidem, & adjuvantes ad conſtitutionem Eccleſiæ Catholicæ. *Principes Gentium.*

b Hie ſ. Iſ. 5. — Hiram etiam dicebatur artifex, & ædificator templi Salomonis, miſſus à Rege Tyri. Hic erat natus patre Tyrio, matre Judæa. ut deſignaret *b* prædicatores, & ædificatores Eccleſiæ, non ſolùm ex Judæis futuros, ſed etiam ex Gentibus, 2. *Par.* 2. *c.* *Prædicatores.*

Hiras.

c Bed ſ. Ge. 38 — HIRAS, id eſt, libertas, aut ira: vir Odollamites, paſtor Judæ filii Jacob, *Gen.* 38 *a* vel interpretatur. Videns *c* Deum, vel fratri amei viſio: & deſignat Joannem Baptiſtam, qui fuit nuncius Chriſti, & vidit ipſum etiam digito demonſtrans. *Ioannes Baptiſta.*

Hircus, vide Caper.

Hirundo.

d Ariſt. 9 de hiſt animal. 7. & de gener anim 6. e Baſ Exam. hom 8. Am. 5. Exam. 17. — HIRUNDO, *d* avis nota, quæ æſtate advolat, hyeme verò devolat, ac diſcedit: nidificat in domibus, humanam quandam intelligentiam in conſtruendo nido referens: in nutriendis pullis æquitatem quandam ſervat, ne bis alicui impartiat. Dicitur parere pullos cœcos, quibus ipſa medetur. Eadem madefactus ſummas alas pulveri involvit, atque ita lutum compingendo nidum facit. Eſtque plurimum garrula

Hirundo cuſtodiens tempus adventus ſui confundit eos, *e* qui non cognoſcunt Deum vocantem, ut pœnitentiam agant, tempore ſibi ad hoc conceſſo, *Ierem.* 8. *c.*

Hirundo per ſuam diligentiam nidificans, & pullis viſum reparans, deſignat in nulla indigentia eſſe deſperandum, neque ab operando ceſſandum.

Pullus hirundinis, *Iſa.* 38. *c.* ponitur ad comparationem gementis, & invocantis Deum.

Hiſpidus, vide Capillus.

Hiſtoria.

HISTORIA, eſt narratio & expoſitio rerum geſtarum: propriè quidem earum, quibus is, qui narrat, interfuit: non invenitur in allegoriis: ſed ſolùm fit mentio de hiſtoriis regum Perſarum, 1. *Eſth.* 4. *b.* *Eſther.* 2. *b.* 6. *a.* 16. *b.* *Fortitudo cum temperantia.*

Hiſtria, Hiſtriatus.

HISTRIATÆ columnæ dicuntur, quæ cum cujuſdam valliculis fabricatæ ſunt, & decoratæ, 3. *Re.* 7. *d.* Poſſunt deſignare eos, in quibus ſplendet fortitudo ſimul cum temperantia, ac corporis maceratione.

Hodie, Hodiernus.

HODIE dicit diem, in quo ſumus, hoc eſt, præſentem: qui hodiernus dies appellatur.

f Aru ſ. pſ. 2. — Hodie aliquando dicit *f* tempus æternitatis, ſeu ipſam ſtabilitatem æternitatis: ut cùm Pater dicit ad Filium, *Pſal.* 2. Ego hodie genui te. *Æternitas.*

g Am. ep 39. Gre. ſ. 1. Reg. a 15. — Hodie, *g* tempus gratiæ ſignificare poteſt: quo ſanctificamur, ut poſſimus ad gloriam Dei pervenire, *Exod* 19. *b.* 34. *b.* *Lev.* 9. *a.* 10. *d.* *Matt* 21. *e* *Luc.* 23. *f.* *Pſal* 2. Et hodie dicitur Deus ſcidiſſe regnum Saulis, 1. *Reg.* 15. *d. f.* quia dum mali imperant, nox eſt: cùm autem abſcinduntur, fit dies: unde egreſſo Juda dixit Chriſtus, *Ioan.* 13. *d.* Nunc clarificatus eſt Filius hominis. Et hodie venire, & fugere de prælio, 1. *Reg.* 4. *c.* deſignat tempus illuſtrationis gratiæ ad deferendum errorem, & prædicandam veritatem propter Deum. Qui autem deſerit, aut confutat errorem, & de ſacundia tempporalem retributionem quærit alio die venit, alio die fugit. *Tempus gratiæ.*

h Hila ſ pſ 2. Cle. Ale. ad her ad Gen. i Au. 2. ſerm. Domin. in mont — Hodie poteſt dici *h* tempus reſurrectionis, in quo fit regeneratio promiſſa: de qua poteſt dici à Deo, *Pſal.* 2. Ego hodie genui te. *Tempus reſurrectionis.*

Uſque in hodiernum diem dicitur, *i* quouſque ſæculum ſtat, *Iob.* 6. *b.* 28. *d.* Et hodie eſt nunc, uſque ad conſummationem ſæculi: de quo dicitur, *Pſal.* 94. Hodie ſi vocem ejus audieritis. Sed verum hodie eſt in æternitate. *Tempus ſæculi.*

k Gr. ſ. 1. Re. 9 — Hodie interdum, deſignat *k* ſplendorem lucis verbi Dei: ut hodie comedunt cum Samuele, hoc eſt, in ſplendore lucis verbi Dei, 1. *Reg.* 9. *b.* *Splendor veri in Deo.*

l Gr ſ. 1 Re. 9. — Hodie veniſſe dicitur Samuel in civitatem, ut deſignetur *l* prædicatorem rarò in civitate videri debere, 1. *Reg.* 9. *b.*

m Gr. ſ 1 Re. 9. — Hodie reperire Samuelem, 1. *Reg.* 9. *b.* eſt cùm *m* prædicator non eſt minor vita, quàm fama, quando videlicet laudantur, & in eis opera laude digna inveniuntur. Non ſic ſunt ſepulchra dealbata, *Matth.* 23. *d.* *Ioan.* 5. *b.*

Hodie aliquando dicit tempus propinquum præſenti: ut *Hoſ.* 4. *b.* Corrues hodie: & corruet etiam propheta tecum.

Sicut hodie, ſic & cras dicunt mali omnia ſperantes proſpera.

Hædus, quære Caper.

Holdai.

n Hie ſ Za 6. Rup ſ Zac. 6. — HOLDAI, ſive Chelai, id eſt, *n* deprecatio Domini: à quo accipitur aurum & argentum ad faciendas coronas Pontificis, *Zach.* 6. *c.* Ibi dicitur poſtea Helem. Deſignare poteſt quadrigam equorum nigrorum, hoc eſt, pœnitentes: à quibus accipitur aurum ad coronam Chriſti. *Pœnitentes.*

Holocauſtum, vide Sacrificium.

Holophernes.

o Hie ad Sal vinam. — HOLOPHERNES, id eſt, fortis dux: fuit princeps militiæ Regis Nabuchodonoſor, quem occidit Judith. Typus eſt diaboli à beatiſſima Virgine Maria ſuperati, *Iud.* 2 *b.* 6. *a.* 10. *d.* 12. *b.* *Diabolus.*

Homo.

Deus Pater.

HOMO, eſt animal ex corpore & anima rationali conſtitutum: ſecundùm quas partes, variè ſumitur in allegoriis: ut datur homo exterior, & interior: novus, & vetus: cœleſtis & terreſtris.

Homo paterfamilias, aliquando dicitur *a* Deus pater, *Matth.20.a.22.a.* Idem eſt homo habens duos filios, *Matth.21.c.* Et homo durus appellatur Deus ab illo, qui abſcondit talentum, hoc eſt, à populo Judæorum, quia ſine eorum lege, erat aliquos juſtificaturus, *Matt.25.c.*

Chriſtus.

Homo, quem tulit Deus, & poſuit in paradiſo, deſignat *b* Chriſtum poſitum tanquam caput in Eccleſia, quam operatur, & cuſtodit, *Gen.2.b.* Et ipſe præcipuè eſt ad imaginem Dei, qui eſt unitus ſecundùm hypoſtaſim imagini Dei, *Gen.1.c.* Et ipſe Chriſtus erat homo, quem expectabat paralyticus, ut mitteret eum in piſcinam, *Ioan.5.b.Iſa.38.b.* Idem Chriſtus eſt homo habens centum oves, hoc eſt, Angelos, & homines, *Luc.15.18.a.* Idem eſt homo Rex, qui poſuit rationem cum ſervis ſuis, *Matt.18.c.25.b.* Et homo nobilis, *Lu.19.b.* Et homo paterfamilias, *Matt.13.g.* Et homo qui apparuit ſuper rotas & animalia, *Ezec.1.g.* Et homo redimens, & pauper, *Pſa.108.* Idem eſt homo paratus ad ferendum hircum in deſertum, *Lev.16.e.* Idem eſt homo, qui ſurrecturus erat de Iſraël, *Num.24.c.* Et homo, cujus inimici ſunt domeſtici ejus eſt Chriſtus, *Mich.7.a.Matth.10.a.* Et homo natus in Sion, quam ipſe fundavit, eſt Chriſtus, *Pſal.86.*

Vir perfectus & ſpiritualis. Propheta. Sapiens. Mens. Ratio.

Homo interdum deſignat virum *c* perfectum & ſpiritualem, qui præeſt volatilibus & beſtiis, hoc eſt, rudibus & carnalibus, *Gen.1.d.2.b.Pſal.103. Ier.31.e.Ezec.36.c.Zach.2.a.8.d.* Significat etiam Prophetam, & ſapientem: ut terra abſque homine, erat gentilitas ſine Prophetis, *Iob.38.c.33.d.* Cum autem junguntur homines & jumenta, ſumitur homo pro magis rationali & docto: ut in ejus comparatione reliqui jumenta reputentur, *Agg.1.c.Pſal.134.*

Homo eſt etiam ipſa *d* mens & ratio domina, & non erat homo, qui operaretur terram: quum mens non exercebat ideam ſenſus, *Gen.2.b.* Et homines dicuntur rationales, hoc eſt, ratione viventes: ut qui ſecundùm eam non vivunt, non dicuntur homines, *Exod.9.b.21.d.12.b.13.a.19.b. Lev.1.a.7.b. Pſal.32.146.Iere.4.f.*

Homo interior.

Et ipſa mens, vel ratio aut anima dicitur homo interior habens etiam ſua alimenta & indumenta, ſicut exterior. Ea enim quæ ſunt hominis exterioris, ad interiorem referri poſſunt: ut dicatur interior etiam habere membra, quæ habet exterior: ut aures, oculos, manus, &c. Et cùm dicitur, Homo, homo, deſignatur homo interior, & exterior, *Num.30. Ezech.1.g.14.a.* Et homo ferens hircum in deſertum, eſt mens abjiciens malas cogitationes, *Lev.16.e.Iſa.56.a.Eph.3.d.*

Prudentia. Vires rationales.

Hic homo ſeminat ſinapim in agro ſuo: & invenit theſaurum in agro, *Matth.13.d.f.* Prudentia etiam hic homo interior dici poteſt. Porrò ſecundùm diverſa vitia datur homo jumentum, homo ſerpens, homo vipera, homo vulpes. Sed homo homo eſt, qui ſecundùm interiorem & exteriorem rectè ſe habet: qui ſi peccet, corripitur à Domino, ut emendetur. *Ezec.29.b.38.f.Iona 3.e.* Et homines multiplicati ſuper terram, deſignare poſſunt vires rationales in virtutibus multiplicatas, *Gen.6.a.*

Virgo Maria. Angelo.

Homo dicitur ſæpe beata Virgo Maria: ut cùm Chriſtus dicitur filius hominis, *Pſal.79.* Et paſſim in evangelio. Et dicitur Chriſtus filius hominis, & non homo: *e* quia licet deſcendat ex genere Adam, non tamen ipſe eſt vetus homo: ideò non eſt putredo, licèt ſit vermis & non homo, *Iob.25.a. Pſalm.21.* Homo etiam dicitur aliquando *f* Angelus: ut homo paratus ad ferendum hircum in deſertum, intelligi poteſt Angelus, *Lev.16.e.* Datur autem humana forma Angelis, quòd mente vigeant homines, videndique vires habeant ad ſuperna tendentes ſublimique ſint ore, & erecto ſint ſtatu, & per naturam ad imperandum & regendum idonei.

Ioſeph de Arimathæa.

Homo accipiens granum ſinapis, fuit *g* Joſeph ab Arimathæa, qui accepit corpus Chriſti ad ſepeliendum, *Matth.13.d.*

Habens fidem & puram vitam.

Homo novus dicitur *h* per fidem & puram vitam, *Rom.6.a.Ephe.2.c.3.d.4.e.Col.3.b.* Et homo cœleſtis *i* eſt ad imaginem Dei factus, expers corruptibilis & terrenæ eſſentiæ. Terreſtris verò è ſeminali materia, quam humum vocant, compactus eſt. Ideò cæleſtem non fictum dicit, ſed formatum ad imaginem, terreſtre verò figmentum irrationalis progeniem eſſe artificis. Primus autem homo Adam dicitur de terra terrenus: ſecundus verò homo, hoc eſt, Chriſtus dicitur cæleſtis, 1. *Cor.15.f.* Cæleſtis etiam homo erit in reſurrectione: *k* non quia corpus quod de terra factum eſt, non ipſum erit: ſed quia dono cæleſti jam tale erit, ut etiam cœlo incolendo, non amiſſa natura, ſed mutata qualitate conveniat.

Matthæus. Marcus. Elementum aquæ. Manſuetudo & principatus.

Hominis facies inter quatuor Evangeliſtas, *l* Matthæum deſignare poteſt, quia exordium evangelii è generatione humana cœpit, *Ezech.1.c.* Secundum Auguſtinum *m* verò deſignat Marcum, qui demonſtrat Chriſtum hominem. Ponitur autem à dexteris, quia durat humanitas Chriſti. Deſignat *n* etiam elementum aquæ, quia homo ſecundùm animam rationalem eſt aqueus, ut ſit capax aquæ ſapientiæ ſalutaris. In archetypo verò, hoc eſt, in Deo deſignat manſuetudinem, & principatum in domo Jacob, in qua regnat Chriſtus.

Carnalis.

Homo amphoram aquæ bajulans, eſt *o* Moyſes ferens literam legis, *Mar.14.b. Luc.22.a.* Non eſt autem nominatus proprio nomine, quia Chriſtianum nomen nondum erat notum.

Homo vetus dicitur per *p* diffidentiam, ſeu infidelitatem & malos actus. Homo etiam vetus dicitur caro peccatrix: aut ipſa vitia, *Rom.6.a.Eph.4.e.* Et homo ſumitur ſæpè pro homine veteri & carnali: vel pro homine exteriori, & pro ipſa carne ſeu parte ſenſitiva & brutali: & homines multiplicati ſuper terram, ſunt carnales, qui generans filias, hoc eſt, concupiſcentias & hominem carnalem delet Deus, ut faciat Deum, aut ſpiritualem, *Gen.6.b.Exod.30.d.Lev.13.a.Pſal.1.122.* Et homines Ægypti, ſunt homines mundani & carnales, *Exod.8.e.* Et etiam hómines regionis Amorrhæorum, *Exod.34.b.* Et homo pacis, & etiam homo unanimis eſt ipſa caro, quæ ſtatim movetur ad motum animi, niſi pars pudenda, quæ aliquando eſt rebellis, & ſupplantat rationem, *Pſal.40.54.55.* Et homo, qui debet deſitere, eſt humana & terrena ſapiens, *Seph.1.a.Iob.3.a.* Et homo qui naſcitur ad laborem, eſt carnalis, *Iob.5.b.* Et homo non habens veſtem nuptialem, eſt peccator, & ſub uno intelliguntur omnes, *Matth.22.b.* Et ſecundum hominem ambulare eſt agere veterem hominem, 1. *Cor.3.a.* Et homo vetus dicitur putredo, *Iob.25.* Iſti ſunt homines, quorum opprobrium factus eſt Chriſtus, *Pſal.21.* ut homines moriuntur, qui in peccatum tanquam fragiles incidunt, *Pſal.31.* In homine veteri confidit, qui confidit in ſeipſo, *Ier.17.a.*

Ric. de S. Vict. 2 de arca, myſt. 17.

a Arn. ſ. pſ. 103. Baſ. ſ. pſ. 115. Hie. ſ. Gal. 3.

Homines etiam dicuntur *a* minus docti, *Pſa* 103. ut videlicet qui ſunt magis docti, pluſquam homines eſſe videantur. Et omnis homo dicitur mendax, ſecundum conditionem naturalem, quia non attingit ad ea, quæ ſunt fidei, *Pſa.* 115. Et ſecundùm hominem, dicit Paulus ſe loqui, quum docet rudia & craſſiora, quaſi lacte paſcens ſimplices, *Gal.* 3 *b Ezech.* 14. *d.* — *Minus docti.*

b Orig. ſ. Lev. hom 19. & ſ. Ioſ. ho. 6. & ſ. Mat. hom 13. & ſ. Luc. ho. 34. Baſ. ſ. pſa. Hie. ſ. Iſa. 31. & ſ. Ier. 17. c Hil. ſ. Matt. Ca 12. 18. & ſ. pſ. 54.

Homo aliquando dicitur *b* genus humanum, & qui vivit adhuc vita mortali, *Levit.* 1. *a.* 5. *a. Exod.* 33. *d.* Et homo deſcendens ab Hieruſalem in Hiericho, fuit Adam cùm lapſus eſt in peccatum: in quo erat totum genus humanum, *Luc.* 10. *e.* Et homo ineptus ad redimendum, eſt purus homo, qui potius eget redemptione, *Pſa.* 48. unde non permittitur homo eſſe in tabernaculo fœderis, quando Pontifex intrat in ſancta ſanctorum: quia cùm ibi poſſunt eſſe, jam non ſunt homines, hoc eſt, mortales: ſed facti ſunt dii, *Levit.* 16 *d.* Homo & non Deus dicitur Ægyptus, ut oſtendatur auxilium hominis fragile, *Iſa.* 31. *a Dan.* 7. *a.* Sic ſumitur homo pro puro homine, cùm dicitur, *Ier.* 17. *a.* Maledictus homo qui confidit in homine. — *Genus humanum. Purus homo. Mortalis.*

Arn. ſ. Luc. 4. 11. Arn. ſ. pſ. 35. d Be. ſ. Ex 19. e Ori. ſ. Matt. hom. 22.

Homines domus dominæ Joſeph, dici poſſunt *c* viri ſynagogæ, *Gen* 39. *c.* Et homo, per quem ſcandalum venit, eſt populus Judæorum, qui negavit Chriſtum, & alios negare compellit, *Matth.* 18. *a.* Et homo unanimis, deſignat Judæos ſub lege viventes, quam Chriſtus implevit, *Pſa.* 35 54. Et homo habens ſpiritum immundum, eſt populus Judæorum. Et idem eſt, à quo exierat immundus ſpiritus per datam legem: ſed poſtmodum reverſus eſt ad eos & facta ſunt noviſſima eorum peiora prioribus, *Lev.* 4 11. *c.* Homo etiam ad differentiam gentilium dicitur *d* Judæus, *Exod* 19 *b.* — *Iudæi.*

Homo per quem ſcandalum venit, eſt *e* hæreticus, *Matth.* 18. *a.* qui etiam eſt homo unanimis, ſecundùm quòd ſimulat ſe, aut putat ſervare legem Chriſti, *Pſal.* 54. Idem, eſt homo leproſus, *Lev.* 14. *a.* Et homo inimicus, qui ſuperſeminat zizania, *Matt.* 13 *d.* Homo autem propinquus, qui non ſuſcitat ſemen fratris, eſt ſermo hæreticus, qui etiam oritur ex ſacra ſcriptura: ſed non generat filios Chriſto, *Deut.* 25. *c.* — *Hæreticus. Sermo hæreticus.*

f Chry. ſ. pſ. 9.

Homo, quem rogat propheta non confortari, *Pſa.* 9. intelligi poteſt *f* Antichriſtus. — *Antichriſtus.*

g Hil. ſ. pſ. 54. Arn & Aug. ſ. pſ. 40. h Geor. Pene Can. 2 10. 3. cap. 15.

Homo unanimis, *g* Judam apertè demonſtrat, qui erat diſcipulus Chriſti: & magnificat adverſus eum ſupplantationem, *Pſa.* 4. Idem dicitur homo pacis: quia pacis oſculo tradidit Chriſtum, *Pſa* 40. — *Iudas.*

Homo paratus ad ferendum hircum in deſertum, deſignare poteſt *h* Pilatum, qui dimiſit Barrabam, crucifixo Chriſto, *Luc.* 6. *b.* — *Pilatus.*

i Or. ſ. Iſ. b 6. k Orig. ſ. Ier. hom 1. Arn ſ. pſ. 21.

Homo habens manum aridam deſignat illum, *i* qui otioſus eſt à benefaciendo, qui curatus à Chriſto, incipit benè operari, *Luc.* 6. *b.* — *Otioſus.*

Homo inimicus, qui ſuperſeminavit zizanis, *k* eſt diabolus qui & iniquus homo dicitur, *Matth.* 13. *d. Pſal.* 44. 55. 139. Idem dicitur homo, & non Deus, *Eze* 28. *b.* ut oſtendatur nihil poſſe adverſus Deum, nec etiam adverſus homines, niſi quantum Deus permiſerit. — *Diabolus.*

l Amb. de inſtit. vir.

Unus homo fit è duobus, quando *l* deſtruitur in homine corpus peccati, & homo exterior ſubijcitur interiori.

Homicida, Homicidium, vide Interficere.

Honeſtus, Honeſtas, Dehoneſtare, Inhoneſtus.

HONESTUS, dicitur honore & dignitate plenus: & honeſtare, eſt decorare, & honore afficere: Dehoneſtare verò contrarium: vix habet locum in allegoriis, cùm ſit morale, & rarum in ſacra ſcriptura.

m Hi. ſ. Iſ. 24.

Dehoneſtat Deus inclytum ſuper terram, *m* quum illa oſtendit eſſe turpia, in quibus homines gloriantur: unde eos erubeſcere facit, & exprobabile reddit, *Iſa.* 23. *b.*

Honor, Decus, Honorare, Honorificare.

Venerari, Honorabilis, Inhonorare.

HONOR, eſt reverentia, quam alicui exhibemus in virtutis teſtimonium, dicitur etiam honor interdum dignitas, ſive magiſtratus. Idem dominium, *Pſa.* 8. Gloria & honore coronaſti eum. Laus *Sap.* 5. *a.* Finem illorum ſine honore. Præmium, *Eſther.* 6. *c.* Hoc honore condignus eſt. Reverentia, *Eſther.* 1. *d.* Deferant maritis ſuis honorem. Salutatio, 1 *Mac.* 12. *f.* Accepit eum cum honore. Subſidium, *Tob.* 4. *a.* Honorem habebis matri tuæ. Sic honorare, eſt retribuere, Revereri, Salutare, Succurrere.

n Baſ. ſ. pſ. 28. ho 1. & ſup. Pſa 44. Bed ſ. Pro 3. o Cle Alex. 6 ſtrom.

Honorem affert Deo, *n* qui opera juſtitiæ facit: & de tribus perſonis rectè ſentit, *Pſa* 28. Honor autem Chriſti eſt illi ab animabus fidelibus, *Pſa.* 44. Honorat Deum de ſua ſubſtantia, qui omne quidquid operatur, non hoc ſuis viribus, ac meritis, ſed ſupernæ gratiæ tribuit, *Prov.* 3. *b.*

Honorare patrem & matrem, eſt *o* colere patrem Deum, & ſapientiam, ſeu divinam cognitionem, quæ etiam eſt propter ſe expetenda, *Exod.* 30 *b. Mal* 1 *b.*

Honoratus Abraham, propter Saram, deſignat Chriſtum honoratum per eccleſiam, quam redemit, *Gen* 12. *d.* 20. *d.*

p Hie ſ. Ie 10. q Ori ſ. Ro. 11. r Hie ſ. Ier 31. ſ Baſ. ſ. 48.

Deus Jacob dici poteſt *p* Hieruſalem: & omnia Judæorum nobilitas, quæ ſublata ſunt, *Ier.* 10. *d.*

Honorificare miniſterium ſuum, *q* eſt agere, quæ decent officium ſuum, *Rom.* 11. *b.*

Honorabilis filius dicitur Ephraim, deſignans *r* gentiles prælatos Judæis, *Ier.* 31. *d.*

Honor hominis eſt *ſ* imago Dei, ſecundùm quam excepit reliquas corporeas creaturas, *Pſalm.* 48. *Prov.* 5. *b.*

t Hie ſ. Iſa 10. v Hie ſ. Mat. 15. & ad Gelant. x Hie. ſ. Iſ 43. y Arn ſ. pſ. 98. z Ori. ſ. Matt. cap. 15. Hie. ſ. Iſa 29.

Decus eſt Dei inter ſapientes, *t* quia ipſe confundit ſapientes & hæreticos, *Ierem* 10. *a.*

Honor in ſcripturis *v* non tantùm in ſalutationibus & officiis deferendis, quantum in eleemoſynis, ac munerum oblatione ſentitur. Honora inquit Apoſtolus, 1. *Tim.* 5. viduas, quæ verè viduæ ſunt: hic honor donum intelligitur. Sic presbyteri ſunt duplici honore honorandi: & Pater & mater, *Matt.* 15. *a.*

In honorem vaſa, ſunt boni in Eccleſia, 2. *Tim* 2 *c.* Et honorabilis Iſraël in conſpectu Dei, ſunt *x* Apoſtoli grati Deo, *Iſa.* 43. *a* Et honorabilis vultu ablatus à Judæis, eſt habens ſcientiam legis, *Iſa.* 3. *a.*

Honor regis dicuntur, *y* qui regem honorant, *Pſal.* 98.

Honorat populus labiis Deum, quum *z* Judæi gloriantur de cultu exteriori: & cùm habent verba legis, ſed non ſenſum, *Iſa* 29. *d Matt.* 15. *a. Mar.* 7. *a.* Ipſi etiam inhonorant Chriſtum, *Ioa.* 8. *f Rom.* 2. *d.*

aa Gr. ſ. 1. Re. 2. bb Hil. ſ. Mat Can 14. cc Hie ſ. Na 1.

Honorans Eli filios magis quàm Deum, deſignat *aa* ſacerdotes docentes ſectari temporalia, contempto Chriſt[illegible] vel prælatum dantem dignitates, beneficia carne conjunctis, ſolum ut ditentur, 1. *Reg.* 2. *f.*

Sine honore exiſtens propheta in patria ſua, eſt *bb* Chriſtus inhonoratus in Judæa, *Matt.* 13. *g. Ioa.* 8. *f.*

Inhonoratus, eſt, qui colit idola, *Nah.* 1. *d.* hoc eſt *cc* hæretici cum ſuis erroribus.

Benè operari. Colere Deum, & ſapientiam. Honoratus Chriſtus ecclesiam. Templum Hieruſalem. Agere officio [illegible] dignum. Gentiles. Imago Dei. Confundens Deus ſapientes. Officia & eleemoſyna. Boni. Apoſtoli. Habens ſcientiam legis. Honorantes regem. Gloriantes de cultu Dei. Sacerdotes docentes ſectari temporalia, & dantes beneficia ſuis. Chriſtus inhonoratus in Iudæa. Hæretici.

Honora-

Hora crucis Chriſti.

Honorabilis eſt dies ſeptima Phaſe ſicut prima, *a* propter honorem paſſionis & reſurrectionis Chriſti, *Exod. 12. c.*

Venerationis ſacræ lamina, *Exod 37. e.* vide lamina.

Hora.

HORA, licèt olim acciperetur pro cujuſvis temporis parte: ut annus dividebatur in quatuor horas, veris, æſtatis, autumni, hyemis: peculiariter tamen hora dicitur viceſima quarta pars diei naturalis. Et aliquando ſumitur hora pro tempore.

Hora ſexta, qua Chriſtus crucifixus eſt, *b* concordat cum die ſexta, qua homo creatus eſt, & cum ſexta ætate. Et hora ſexta venit ad puteum, deſignans horam paſſionis, qua venit ad puteum miſeriarum, *Ioan 4. a 19 c. Matt. 27 e. Marc 15. c. Luc 23 d.* Et hæc hora paſſionis eſt, quando dignatus eſt Chriſtus agnoſcere matrem, de qua dixerat, *Ioan 2. a.* Nondum venit hora mea.

Diverſitas ætatum.

Horæ operariorum, qui vocati ſunt ad vineam, ſic diſtribui poſſunt: ut hora prima *c* ſit ab Adam uſque ad Noe, hora tertia à Noe uſque ad Abraham: hora ſexta ab Abraham uſque ad Moyſen: hora nona à Moyſe uſque ad Chriſtum: hora verò undecima à primo adventu Chriſti uſque ad ſecundum. Vel *d* hora prima eſt tempus pueritiæ: tertia, adoleſcentia, vel juventus: ſexta, ætas viri perfecti: nona, ſenectus: undecima, decrepitudo, *Matt. 20. a.* Vel conſiderantur diverſi *e* profectus: manè eſt illuminatio veritatis, tertia inchoante calore, eſt acceptatio bonitatis: ſexta, cùm eſt æſtuatio caloris, eſt fervor dilectionis. nona quum eſt temperamentum caloris, eſt abominatio vanitatis: veſpera, eſt refrenatio cupiditatis, & hebetatio prudentiæ carnalis.

Apoſtoli. Tempus legis. Tempus uſque ad judicium.

Horæ diei duodecim, deſignant *f* duodecim diſcipulos Chriſti, diverſis donis fulgentes, *Ioan. 11 b.*

Hora præteriens, deſignat *g* tempus legis prophetarum: quod præteriit, adveniente Chriſto, *Matth. 14 b.*

Quum dicitur *Ioan. 5. d.* Venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem Filii Dei, &c. Ibi hora ſumitur *h* pro tempore, ab ea videlicet hora, qua Chriſtus dixit, uſque ad tempus judicii. Nam totum hoc eſt hora: quum mortui per infidelitatem aut per peccatum audire poſſunt vocem Filii Dei, & vivere. Sic de toto hoc tempore ait *Ioan Epiſ. 1. cap. 2. c.* Filioli noviſſima hora eſt.

Perfectio mentis & corporis.

Hora eadem, qua promiſerat Deus Samueli, oſtendit Saulem, ut demonſtret per hoc *i* perfectum illum eſſe, non ſolùm corpore, ſed etiam mente, *1. Reg. 9. c.*

Finis mundi.

Hora cœnæ, *k* finem mundi deſignat: quia in illam cœnam cæleſtem non introducuntur, niſi juſti, *Luca 14. d.*

Brevis quies hujus vitæ.

Hora dimidia datur ſilentium in hac vita: quia *l* perfecta tranquillitas contemplationis hic haberi non poteſt, *Apoc. 8. a.*

Hordeum, Hordeaceum.

HORDEUM, eſt quod habet ariſtam mordaciorem tritico, nec facilè poteſt à palea ſpoliari: unde panis, qui fit ex hordeo, eſt multo aſperior, quàm panis triticeus: & magis deſervit hordeum ad paſtum jumentorum, quàm hominum: præcedit autem meſſis hordei triticeam meſſem.

Difficilior ſermo ſcripturæ. Litera legis.

Hordeum & hordeacei panes, *m* difficiliorem ſermonem ſignificare poſſunt & literam ac doctrinam legis veteris, quæ præcedit novam, ut hordeum præcedit triticum, *Geneſ. 26. c. Exod. 9. g. Matth 15. d. Ioan. 6. a.* Et ut hordeum eſt cibus jumentorum, aſperitatem habens, quibuſdam quaſi aculeis, deſignat aſperitatem præceptorum legis veteris datæ in cibum Judæis, tanquam jumentis: qui filium Dei negant, *Lev 27 c. Eze. 4. c. 13. d 45. d. Hoſ. 3. a. Apoc. 6. b.*

Simplicior doctrina.

Poteſt etiam hordeum deſignare *n* ſimpliciorem, minuſque exactam doctrinam, quæ cibus eſt rudiorum, & ſubtiles ſenſus percipere minimè valentium, *Ioan. 6. a. Ioel. 1. c.*

Iudæi. Majores in eccleſia. Minores.

Hordeum præterea deſignat *o* Judæos, vel primores eccleſiæ: qui, ſi peccent, plauſtris ſunt triturandi, & ſerris, *Iſa. 28. g.* Poteſt è diverſo minores *p* in eccleſia ſignificare, ſecundum quod hordeum imperfectius eſt tritico, *Apoc. 6. c.*

Horeb, vide Sinai.

Horeb, vide Sinai.

Horma,

HORMA, id eſt, deſtructio, ſive anathema, aut rete, ſeu retiaculum, ſive dedicatum, aut conſecratum, locus ubi filii Iſraël vicerunt Chananæum, qui habitabat in meridie, *Num. 14. g. 21. a.*

Horrere, Horror, Inhorrere, Exhorrere.

HORROR, eſt timor quidam, cùm totum corpus frigore, vel pavore contremiſcit, & ſuccuſſatur. Horrere autem eſt vel frigere, vel timere, cum illo tremore: vel eſt cùm pili aut ſetæ in animante eriguntur.

Chriſtus. Splendor divinorum. Angeli.

Horribilis cryſtallus deſignat *q* Chriſtum, qui in judicio terribilis apparebit malis, mitis bonis, *Eze. 1. f.* vel deſignat *r* ſplendorem divinorum, & puritatem, ſed quæ ex parte intelliguntur. Deſignat etiam horribilis cryſtallus angelos, qui nobis miſeris ſunt pavendi. Horribile etiam dicitur nomen Dei in gentibus, hoc eſt, Chriſtus faciens mirabilia: unde timeatur à gentibus, *Mala. 2. a.*

Dies reſurrectionis & judicii.

Horribilis dies, *s* eſt dies reſurrectionis Chriſti: & dies univerſalis judicii, quando omnes mali pavore tabeſcent, *Ioel. 2 g.*

Tribulatio eccleſiæ. Terror judicii.

Horror tenebroſus Abrahæ circa Solis occaſum, deſignat *t* tribulationem eccleſiæ futuram tempore Antichriſti, *Gen. 15. c.* Deſignat etiam terrorem judicii: ſicut etiam horribiles tenebræ, quæ fuerunt in terra Ægypti, *Exod. 10. f.* Idem deſignat horror nimius regum, & populorum Ægypti, *Ezech. 32. c.* Et horribilis aſpectus rotarum, hoc eſt, ſcripturæ ſacræ, eſt quia ipſa ſcriptura ſacra omnibus reprobis gehennæ ſupplicia minatur, *Eze. 1. c.*

Fuga vanarum cogitationum. Pavor occultæ cogitationis.

Inhorrent pili carnis tranſeunte ſpiritu *Iob. 4. c.* quia *v* ante compunctionis vim cogitationes ſuperfluæ fugiunt: ut nihil fluxum, nihil jam remiſſum libeat, quia afflictam mentem etiam contra ſemetipſam viſitationis intimæ ſeveritas inflammat.

Horror viſionis nocturnæ, *Iob. 4. c. 7 c.* eſt *x* pavor occultæ contemplationis, in qua, quamvis extremum

b vi ſ Cant hom 2. Au. 43. q 64. & ſup. Ioan. tract 8.
c Hu ſ. Matthæum. 10. Hu adv Iov. 2 & ſ Matt. 20.
Aug de ver. Dom ſer. 59.
d Gre ho. 19.
e Fulge. ep.
Rica de S. Vi. ex, ſtat inter. hominis 35.
f Am. ſ. Lu. 15
g Or. ſ. Matt. cap. 14.
h Au ſ. Ioan. tract 21.
i Gr ſ 1 Re. 9.
k Gr ho. 36.
l Gr. 30. m. 24
m Ori ſ. Gen. hom. 12.
Cl. Ale. 6 ſtr.
Hie ſ. Iſa. 30. & ſ. Ez. 4. 45
Aug ſ Ioan. tract 24.
Iſy. ſ Lev. 27.
n Aretas ſ Apoc. 6.
n Am ſ Lu 9.
o Hie ſ. Iſ 28.
p Au ſ Apoc. hom. 6.
q Hie. ſ. Ez. 1.
r Hie ſ. Eze. hom 7.
ſ Hie ſ Ioel 2.
t Au 16 civ. Dei 24.
Amb. 2. de Abra 9.
Gr ſ. Ez h. 6.
v Gr. 5. m. 24
x Gr. 5. mo. 28

mum aliquid de Deo mens conceperit, in conſideratione tamen ejus magnitudinis inhorreſcit, & magis metuit, quia ipſis contemplationis ejus veſtigiis ſe imparem ſentit.

Horribilis populus, *a* ſunt hæretici blaſphemi, quia nihil blaſphemia horribilius, *Iſa.*18.*e.* Et horrendum, quod vidit Hoſeæ in domo Iſrael, eſt idololatria, & etiam hæreſes, *Hoſ.*6.*a* 13.*a.* *Hæretici Dæmones.*

Horribiles etiam dicuntur *b* maligni ſpiritus, qui bonis mentibus pavendi ſunt, atque fugiendi, *Iob.* 20.*d. Hab.*1.*b.*

Horror ſempiternus eſt in inferno, *Iob.*10.*d.* quia *c* ejus ignibus traditi, & in ſuppliciis dolorem ſentiunt: & in doloris anguſtia pulſantes ſe ſemper pavore feriuntur: ut & quod timent, tolerent, & rurſum, quod tolerant, ſine ceſſatione pertimeſcant. Horrendo igitur modo erit illic in reprobis dolor cum formidine, & flamma cum obſcuritate. Sic dicuntur mali turbandi timore horribili, *Sap.*5.*a.* *Horribilis* quoque terra, eſt infernus, *Iſa.*21.*a.* *Infernus.*

Exhorrens uxor Job halitum ejus, *Iob.*19.*c.* deſignat *d* ſynagogam, quæ Chriſtum, quem videbat hominem, Deum credere expavit: & carnalibus ſenſibus dedita, incarnationis ejus myſterium non agnovit. *Synagoga non credens divinitatem Christi.*

Horreum.

HORREUM, eſt locus deſignatus ad cuſtodiam frugum, aut etiam aliarum rerum precioſarum.

Horrea dici poſſunt *e* corda Sanctorum, ubi reconditur doctrina ſacra, & etiam precioſa Spiritus ſancti munera, *Gen.*41.*f. Prov.*3.*b. Ioel.*1.*d.* *Corda Sanctorum. Dona Spiritus ſancti.*

Horreum etiam dicitur *f* ſacra ſcriptura, unde omnes ſpiritualia ſumere debent alimenta: & hæc ſunt horrea publica, ex quibus peculiariter ſuſtentari debent ſacerdotes, *Gen.*41.*g.*47.*e.* Hæc etiam ſunt horrea benedicta, *Deut.*28.*b.* *Sacra ſcriptura.*

Horreum, in quod reconditur triticum à paleis ſegregatum, eſt *g* cœlum ubi electi colliguntur, *Ruth.*2.*d. Mala.*3.*b. Matth.*3.*c.*13.*d. Luc.*3.*d. Prov.*3.*b.* *Cœlum.*

Horree divitis, quæ ipſe demolitur, ſunt *h* ventres pauperum, *Luc.*12.*d.* *Ventres pauperum.*

Hortari, Adhortari, Exhortari.

HORTARI, eſt verbis aliquem ad aliquid faciendum impellere, aut etiam conſilium dare ad rem aliquam aggrediendam.

Adhortantes ad pugnam, ſunt *i* incitantes ad exercendas cupiditates, *Exod.*32.*d.* *In itatio ad cupiditatem.*

Exhortatio Ducum, *Iob.*39.*c.* In bonum quidem, *k* eſt prædicatio Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum adverſus vitia & cupiditates. In malum verò, eſt prædicatio hæreſiarcharum contra fideles: vel incitatio capitalium vitiorum, quaſi ex ratione impellentium. *Prædicatio Apoſtolorum. Prædicatio hæreticorum, Dux.*

Hortus, Paradiſus, Hortulanus.

HORTUS, eſt locus ſive in agro, ſive etiam in urbe arboribus & oleribus conſitus.

Hortus deliciarum dici poteſt Deus pater, aut ipſe Filius plantatus à Patre: & varia ligna, ſunt divinæ perfectiones, quibus paſcuntur beati: & ibi eſt lignum vitæ, & lignum ſcientiæ boni & mali, *Gen.* 2.*b.* Et Pater eſt paradiſus, in quo eſt plantata arbor vitæ, quæ eſt Filius: & dicitur eſſe in medio paradiſi, quia eſt media perſona in Trinitate. *Pater*

Hortus Domini, dicitur *l* eccleſia, quæ & hortus voluptatis, *Gen.*2.*b. Can.*4.*d. Iſa.*51.*a.*61.*d. Ioel.*2.*a. Apoc.*2.*b.* Hæc producit flores recenter converſorum: eſt hortus concluſus, quia charitatis vallo circumquaque munitur, ne inter numerum electorum reprobus aliquis ingrediatur: dicitur etiam paradiſus malorum punicorum. *Eccleſia.*

Paradiſus Dei, vel paradiſus voluptatis, *m* eſt locus fœlicitatis: ubi manant deliciæ à Deo tanquam à fonte totius fœlicitatis, *Gen.*2.*b. Ezech.*31.*c.* Et paradiſus Dei, in quo fuit Lucifer, eſt ſtatus gratiæ in cœlo, *Ezech.*28.*c.* *Fœlicitas. Status iuſtitiæ. Patrum.*

Paradiſus etiam voluptatis, eſt *n* vita juſtorum, vel beatorum. cujus quatuor flumina ſunt virtutes: & ligna diſciplinæ. Vel paradiſus voluptatis eſt ipſa virtus: & eſt ad Orientem, quia nec occidit, nec extinguitur: ponit Deus in eo hominem, quia mentem collocat in virtute, *Gen.*2.*b.*

Hortus concluſus dicitur *o* Virgo: hortus quidem, qui dat fructum bonorum operum: concluſus vero, propter carnis integritatem, *Gen.*4.*d.* Hæc peculiariter dicuntur de beatiſſima Virgine Maria. *Virgo Maria.*

Horti, dici poſſunt *p* animæ fidelium: & corda Sanctorum, per cuſtodiam munita, & per caſtitatis odorem florida. Et horti, in quibus ſedet Chriſtus, & ſponſa eccleſia quieſcit ſunt animæ juſtæ, *q* in quibus delectatur Chriſtus: cujus deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum. Paradiſus quoque voluptatis, eſt ſpiritualis quædam regio animæ, hoc eſt, principalis vis animæ: quæ eſt plena, ceu plantis, innumeris opinionibus, *Num.*24.*a. Can.*4.*d.*5.*a.*6.*a.*8.*d. Iſa.*58.*d. Ier.*31.*b Ezec.*36.*g. Ioel.*2.*a. Luc.*13.*d.* Hortus autem diſſipatus eſt anima, quæ prius erat in gratia, & poſtea peccavit, *Thren.*2.*b.* *Animæ.*

Paradiſus etiam voluptatis dici poteſt *r* corpus humanum, in quo eſt lignum vitæ, ſenſus prudentiæ, & fluvius eſt doctrina, quæ ducitur in hominem ex quatuor conſtantem, quaſi in quatuor capita diviſum, hoc eſt frigidum, calidum, humidum & aridum, *Gen.*2.*b.* *Corpus humanum.*

Hortus præterea dicitur ſacra doctrina, *ſ* quæ dicitur paradiſus deliciarum, propter ſenſum ſpiritualium delicias, ubi etiam virent ſpes & bona opera. Eſt etiam hortus ſenſus hiſtoricus ſacræ ſcripturæ, continens creationem, reconciliationem, & reparationem. Et hortus concluſus, eſt lux divina conſita omni genere arborum, quia omnis doctrina, omniſque diſciplina in divina lege ſub mirabili cortice continetur. Ideò dicitur hortus clauſus, & etiam propter myſteria, quæ in ea clauduntur, *Gen.*2.*b.*3.*b.* 13.*c. Can.*4.*c.*5.*a.*8.*d. Eccle.*24.*d. Ier.*29.*b. Amos.*9.*d.* *Sacra ſcriptura.*

Hortus nucum, ſignificare poteſt *t* Prophetas, & perfectorum congregationem, & etiam ipſum ſacerdotium, præcipuè veteris legis, *Cant.*6.*d.* *Prophetæ. Perfectorum congregatio. Sacerdotium.*

Hortus olerum, *v* eſt carnalis intelligentia legis, & hortus ſine aqua, eſt litera legis ſine ſenſu ſpirituali, *Litera legis.*

a Hie. ſ. Iſa. 18. & ſ. Hoſ. 6. b Gr. 15. mor. 13. c Greg. mor. 48. d Gr. 14. moral. 22. e Gl. ord. ſup. Gen. 41. f Bed. ſ. Proverb. 3. h Chry. de divi. & Lazaro ho. 2. i Philo de temulentia. k Hie. ſ. Iob. 39. Gr. 31. m. 20. 31. 33. Geo. Ve. Can. 8. p. 7. cap. 21. & Gen. 2. 10. c. cap. 4. Am. ep. 42. l Hie. ſ. Iſa. 58. Au. 11. de gen. ad lit. 21. & 32. de gen. ad lit. 34. Bed. ſ. Gen. 2. Gr. ſ. Can. 4. m Aug. 8. de gen. ad lit. 5. Hie. ſ. Ezech. 28. Geo. Ve. Ca. 2. 10. 7. ca. 21. n Phil. 2. alle. o Am. exhor. ad virg. & de inſtit. virg. 9. Rup. ſ. Can. 4. p Phil. de mundi opificio & de plan. Noe. Tert. adven. Mar. 4. q Am. ſ. Luc. 13. & de vir. 3. & de Iſaac. 5. & de bono mortis 5. & de paradiſo. Hie. ſ. Iſa. 58. Aug. 11. de gen. ad lit. 14. Gr. ſ. 1. Reg. 14. Bed. ſ. Gen. 2. r O. 1. ſ. pſ. 36. hom. 1. Ambro. epiſt. 42. ſ Hie. ſup. Ieremi. 29. Gre. ſ. Ezech. ho. 8. 14. Ber. ſer. par. vo. 63. & ſ. Cant. ſer. 23. Geo. Ven. Can. 1. tom. 7. ca. 13. t Amb. de virg. 3. Gre. ſ. Cant. 6. v Ori. ſ. pſ. 36. ho. 1. Hie. ſ. Iſa. 1.

rituali, 3. *Reg.2.a. Eccl.2.b. Iſa.1.g.* In tali horto erant illi, quibus dicebat Apoſtolus, *Gal.3.a.* Quum ſpiritu cœperitis, carne conſum memini.

Voluptates. Loca voluptatis.

Hortus etiam olerum ſunt *a* voluptates, aut loca voluptatis, in quibus immolant hæretici. Et ipſa doctrina hæretica, etiam eſt hortus olerum: *Hi* ſunt etiam Adonidis horti, 3. *Reg.21.a.4. Reg.21 d. Eſther.1.a.7.c. Eccleſiaſt. 2.a Iſa.1.g.65.a.66.e Amos 4 c.*

Mundus. Hortus ubi captus eſt Chriſtus vel ſepultus. Chriſtus. Judæa.

Hortus præterea dicitur aliquando *b* mundus: & in hunc hortum granum ſinapis eſt miſſum, quando Chriſtus venit in mundum. In hoc etiam horto eſt lignum vitæ, Chriſtus, *Gen 2.b Luc.13.d.*

Hortus etiam, in quem miſſum eſt granum ſinapis, deſignare poteſt *c* hortum, ubi captus eſt Chriſtus: & etiam hortum, ubi fuit ſepultus, *Luc 13.d Joan.18.a.19.g.*

Hortulanus dici poteſt *d* Chriſtus, quia varias in Eccleſia conſerit virtutum ac donorum Spiritus ſancti plantas, *Joan.20.d.*

Hortus diſſipatus dici poteſt *e* Judæa, quæ prius erat velut delitiæ Dei, ſed poſtea deſtructa eſt, *Thren 2.b.*

a Hie ſ Iſa 1. 20.05. b Tert adver. Mer 4. Paul deſpi. Ne. c Glo Mt. 5. ſtrom c Am ſ Lu.13 d Ori in drv. ho.10 e Glo ord ſu. Thren.2.

Hoſeas, vide Oſeas.
Hoſpes, Hoſpitari, vide Advena.
Hoſtia, quære ſacrificium.
Hoſtis, vide Adverſarius.
Humerus, Scapulæ.

HUMERUS eſt illa pars corporis, à qua dependent brachia, quæ etiam alio nomine vocatur armus: Scapulæ etiam ſunt humeri in parte dorſi. Super humeros autem vel ſcapulas ſolemus onera imponere.

Promiſſiones Dei. Humanitas Chriſti. Fortitudo Chriſti. Crux. Vis Angelorum operativa. Fortitudo bonorum Prælatorum. Opera & labores. Præconia Prophetarum. Concordia ferentium jugum Chriſti. Honorantes Chriſtum. Temporalis potentia malorum. Ferentium onera diaboli. Anima. Obedientia gentium.

Scapulæ Dei, quæ non illi competunt, niſi ſecundùm metaphoram, *f* promiſſionem duplicem deſignare poſſunt, nempe vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ, *Pſa. 90.*

Humerus Chriſti *g* humanitatem ejus deſignat: quæ poteſt dici humerus ſiniſter, ut divinitas ejus dexter, *Iſa.9.b.22 f.* Et in humeris portavit Chriſtus ovem, cùm portavit crucem, in qua crucifixus eſt. poſſunt etiam humeri fortitudinem ejus aut paſſionem, & brachia crucis ſignificare, *Luc.15.a* Scapulis quoque obumbrat per crucem: & quia dum portat, defendit, *Pſal.90.*

Humeri in Angelis, *h* vim eorum operativam deſignare poſſunt.

Humeri Saul in bonum, deſignare poſſunt *i* fortitudinem bonorum Prælatorum, 1. *Reg.9.a.10.d.* Et parvuli portantur in humeris, quando ſimplices favore divino ſuſtentantur à Prælatis, *Iſa.66.d.*

Humeri figuram habere poſſunt, *k* operum, & laborum, ſecundùm quod in eis onera portamus, *Gen.9.d.49.c. Exod.12.e. Iſa. 47 a. Ezech.41.g.* Et in humero librum Dei portare, eſt ſacram ſcripturam operando perficere, *Job 31.b.* Humeri autem lacerati, deſignare poſſunt vim benè operando diſſolutam, *Ezec.29.b.*

Humeruli ſub baſibus præconia *l* Prophetarum, quibus Evangelica & Apoſtolica ſcriptura, ne cui legentium in dubium veniat, confirmatur, ſignificare poſſunt, 3. *Reg.7.e.*

Humerus unus deſignat *m* concordiam ferentium jugum Chriſti, & ſocialem vitam, quæ habet ſecum patientiam. *Soph.3.b. Job 31.b.*

Super humeros imponunt pallium, *n* qui Chriſtum honorant, & qui onus verbi Dei ſuſcipiunt, *Gen. 9.d. Ezech.28.b.*

Humeri Saulis, in malum, deſignant *o* temporalem potentiam malorum Prælatorum, 1. *Reg. 9.a.*

Humeri in malis ſunt, *p* quibus ferunt onera diaboli, & peccatorum, *Iſa.9.a.10 f. Ezec.25.b.* Ponuntur autem humeri in ſignum ſuperbiæ, & violentiæ. *Ezec.34.e.*

Humeri quibus ferimus onera peccatorum, deſignare poſſunt ipſam animam, à quibus humeris aufertur onus, cùm remittuntur peccata, *Iſa 14.f.*

Humeri Philiſthim, *Iſa 11.d.* deſignant *q* obedientiam gentium in ſuſcipienda fide.

f Eter. ſer. 4. ſ. qui habi. g Am ſ Lu.15 Hie ſ Iſa 9. Gre.22 mor. 4. & ho 34. h Dyon. cale. Hie 15. i Gr. ſ. 1. Re 9 Hie ſ. Iſa 66. k Ori ſ. Nu. ho.5. Hie de veſt. ſacer & ſ. Ezec 29.41. l Paul. de vita Moyſis 3. m Gre 21 mo. 15. & 22 mo. n Hie ſ Se 3. Gre.21. m.15 n Am de Tob. 80. o Gr ſ. 1. Re. 9 p Hie ſ. Iſa.9 q Glo ord ſu. Iſa.11.

Humor, Humere, Humectus.

Charitas. Divinum auxilium. Peccatum ex loquacitate. Hypocrita. Mentes terrenorum. Opera voluptuoſa.

HUMOR, eſt aqua, aut alius liquor: humere autem, eſt madidum aut humidum eſſe.

Humor, quo creſcunt herbæ, deſignare poteſt *r* charitatem, aut perſeverentiam, quæ cùm deſunt, areſcunt herbæ, *Matt.13.a. Luc.8.a.* Deſignat etiam humor divinum auxilium ſine quo ſcirpus, hoc eſt, hypocrita virorem non habet. *Job 8.c. Ier.17.b.*

Humor fœdus, & concreſcens in feminifluo, deſignare poteſt *ſ* peccatum, ex nimia loquacitate proveniens. *Lev 15.a.*

Humectus ſcirpus, eſt hypocrita, *t* qui habet quendam virtutis virorem, qui ſiccatur adveniente Sole, hoc eſt, divino judicio, *Job 8.c.*

Humentia loca, in quibus dormit Behemoth, *Iob 40.c.* ſunt *v* terrenorum hominum mentes, quas humor carnalis concupiſcentiæ, cùm replet, fluidas facit. Sunt etiam opera voluptuoſa, vel ſunt loca genitalia libidinem deſignantia.

r Gr. ho.15. & 8. mo.17. ſ Glo ord ſup Lev. 1. t Gr.7.m.23. Hie ſ. Iob 8. v Gr.33 m.5.

Humilis, Humilitas, Humiliare, Deprimere.

Chriſtus. Subjicientes ſe omnibus. Eccleſiaſtici. Sacerdotes deſpecti à populo. Non liberat homo.

HUMILIS, eſt abjectus, contemptus, & dimiſſus. *Humile* enim dici ſolet *x* depreſſum, & quod à terra non altè extollitur, ut vites: & loca humilia ſunt depreſſa. Et humilitas eſt contraria altitudini. Eſt & humilitas virtus: & humilis ſtudioſus. *Humiliare* autem, eſt affligere, comprimere, deprimere.

Humilis in primis dicitur Chriſtus, qui ait de ſeipſo, *Matth.11.d.* Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde Et ipſe dicitur humiliatus fuiſſe in paſſione: & humiliatus nimis, qui etiam factus homo humilia dicitur reſpicere, *Pſal. 87.11 2.141 Iſa.53.a.*

Humiles ſpiritu ſunt, *z* qui ſe omnibus ſubjiciunt propter Deum: & ad hos reſpicit Deus, *Pſal.33. 137. Dan.3.f.* Et humiles, quibus Deus dat gratiam, ſunt Eccleſiaſtici à doctrina Eccleſiæ non recedentes, *Jaco.4.b*

Humiles ſunt ſacerdotes, *aa* quum deſpiciuntur à populo: quia ipſi non ſervant pactum Dei, *Malach 2.b.*

Humilitas Moyſis dicentis, Quis ego ſum, ut educam populum? *Exod.3.c.* deſignat *bb* non eſſe hominis ſed Dei, à diabolo liberare.

Humile regnum, vel infirmum Judæorum in Babylone, *Eze.17.d.* deſignat *cc* in Babylone, hoc eſt, in hoc

x Glo. in ſ Iſ. 32. y Baſ ſ pſ 33. z Hie ſ Dan. 3. & ſ Amo. 2. aa Glo inte ſ. Mala 2. bb Glo in ſ. Exo. cc Ori ſ Eze. hom. 12. Hie ſ. Eze

in hoc mundo nihil forte & ſublime eſſe. Et humilis ſtatura vineæ, deſignat parvum imperium Sedechiæ, *Ibid.b.*

Humiliatio, eſt abjectio per pœnitentiam, & fieri ſicut parvulum, & humiliant animas ſuas, *a* qui opera pœnitentiæ exercent. Et in hac humilitate conſolatur ſpes. Dicuntur etiam humiliari, qui adverſis tentationibus affliguntur, *Pſal.37.114.135. Iſa.58.a.* Et in veritate humiliatus eſt, qui ad ſalutem humiliatus eſt, *Pſal.118.* Et humiliari ſub manu alicujus, & ſubjicere ſe illius correctioni: ut Agar humiliavit ſe dominæ ſuæ, *Gen.16.b.*

Humiliat Deus, *b* cùm dat cognitionem hujus exilii: & ſublevat ad deſiderium cæleſte. Et humiliat affligendo in hac vita, ut poſtea ſublevet, *1.Reg.2.b. Pſa 89.* Humiliat etiam glorioſos terræ, cùm convincit ſuperbos Philoſophos, & fidei ſubjici facit, *Iſa.45.a.* Et humiliatur mons, cùm gentes ſe ſubjiciunt fidei. Sic oculi ſublimium deprimuntur, *Iſa.5.d 40.a.* Et humiliavit Deus lignum ſublime cùm deſtruxit Judæos: & elevavit lignum humile, cùm convertit Gentiles, *Ezech.16.g* Ita Chriſtus poſitus eſt in ruinam & reſurrectionem multorum, *Luc.2.e.* Et humiliat Deus hunc, hoc eſt, Pharaſæum, & populum Judaicum: & exaltat hunc, hoc eſt, publicanum, & gentilem populum, *Pſal.74.*

Humiliat Deus, *c* cùm ſynagogam à priſtino honore deponit, *1.Reg.2 b.* Et humiliat calumniatorem, hoc eſt, abjicit populum Judaicum, *Pſalm.71.* Et humilitate humiliata eſt civitas, cùm deſtructa eſt Hieruſalem, *Iſa 32.d.* Et humiliare montes & colles, eſt abjici Judæos. Idem eſt tumultum alienorum, & civitatem ſublimem humiliari, *Iſa.25.b.26.a.29.a.40.a. Luc 3.a.*

Humiliat Deus peccatores uſque ad terram, *d* cùm ſuperbos Philoſophos & hæreticos ſacram Scripturam contemnentes, non ſinit intelligere, niſi terrena, & quæ ſenſibus percipiunt, *Pſal.146.*

Humiliati Philiſthim, *1.Reg.7.d.* ſunt *e* dæmones victi à fidelibus, de quibus dicit Apoſtolus, *1.Cor.6 a.* An neſcitis, quia Angelos judicabimus? *1.Cor.15 g.* Abſorpta eſt mors in victoria. Et humiliavit Deus ſuperbum & calumniatorem, & arrogantiam fortium, quum dicit Chriſtus diabolum in paſſione, *Pſal.71.88. Iſa.13 c.25.d.*

Humiliat Deus potentes terræ, cùm paſſiones noxias, quas expugnare cupimus, ſibi dominationem ac tyrannidem ſævisſimam in noſtro mortali corpore vendicantes, facit indagioni noſtræ atque expoſitioni ſuccumbere, *Iſa.45 a.*

Humilior ſpecies lepræ eſt, *f* quum quis factus eſt ſeipſo deterior, dejectamque facit animam ſuam. Idem ſunt humiliores valliculæ in lepra, *Lev.13.a.14.e.*

Humiliata dicitur in pulvere anima noſtra, *g* cùm patimur perſecutiones ab iis, qui ſunt pulvis. *Pſal.43.* Sic humiliaverunt Eccleſiam perſecutores, ſive gentiles, ſive Judæi, *Iſa.60.d.*

Humiliare populum Dei, eſt *h* contemnere virtutes, *Pſal.93.* ſic humiliantes Sion, *i* ſunt facientes animam peccare, *Iſa.51.c.* Et humiliat in terra vitam, qui ad terrena inducit. Et humiliat Deus peccatores uſque ad terram *k* cùm bis punit in terrenis, *Pſal.142 146. Humiliatus & humiliata*, ſunt deſpicabiles facti per confuſionem peccatorum, *Thren.2.b.* Et humiliata oſſa, ſunt virtutes peccando abjectæ, *Pſal.50.*

Humilitas falſa eſt *l* eorum, qui videri volunt humiles, ut hypocritæ *Coloſ.2.d*

Deprimentes faſciculi, ſunt *m* rationes hæreticorum gravantes ſimplices, *Iſa. 58.c.* Et humiliatus dicitur vir, qui ſe ſubjicit idolis & erroribus, qui etiam poſtea humiliatur, cùm à Deo punitur, *Iſa 2.c.5.d.57.b.*

Humiliant mulieres, qui eis impudicè utuntur, *Thren.5.c.*

Humiliatur ſuperbia Ephraim in facie, *n* cùm hæretici publicè confunduntur, *Hoſe.7.c.*

Hur.

HUR, id eſt, libertas, ſive albedo, aut foramen, filius Cale, *1.Par 2.c.*

Eſt alius Hur, qui creditur maritus Mariæ ſororis Moyſis, qui aſcendit cum Moyſe in montem, & ſuſtentabat manus ejus orantis, *Exod.17.c.24.d.* Deſignat *o* perfectos exemplo legem ſuſtenentes. Deſignat etiam Spiritum ſanctum, qui cum Chriſto legem ſpiritualiter intellectam levem reddidit. Item deſignat facientem orationem ferventem.

Eſt & *Hur* civitas Chaldæorum, quæ interpretatur ignis, vel lumen, & deſignat incendium vitiorum, unde eduxit Dominus Abraham, *Gen 11.d.15 b.*

Hus.

HUS, id eſt, *p* conſilium, aut lignum, vel conſiliator, nomen Provinciæ, quæ dicitur Syria Damaſci, dicta ab *Hus* filio Aran, in qua provincia habitabat Job, juxta Hieronymum, licet Chryſoſtomus dicat eſſe in terra Eſau, deſignat corda vitæ conſilia dedita, in quibus habitabat Chriſtus qui eſt Dei ſapientia, *Iob 1.a. Thren.4.d* Significat etiam humanitatem Chriſti.

In terra *Hus* habitabat Job, cùm *q* electus ſolerter figit mentem in vitæ conſilio, & ſeſe in omni actione circumſpiciendo conſiderat, *Iob 1.a.*

Hyacinthus.

HYACINTHUS *r* eſt flos quidam, & genus violæ, colorem habens obſcuræ purpuræ, unde nomen habet hyacinthinus color, qui & hyanthinus dicitur. Eſt & hyacinthus gemma, colorem habens amethiſto gemmæ non abſimilem, ſed tamen dulciorem. Dicitur hic lapis præſtare gratiam obtinendi ea, quæ petuntur.

Hyacinthus *ſ* aerem ſignificare poteſt: ut veſtis hyacinthina ſacerdotis, à capite uſque ad talos fit aër diffuſus à cœlo uſque ad terram, *Exod 25.a.24.a.27.c.28.a 35.a.36.a 38.c.39.a.* Et ex hac ſignificatione refertur ad ſuperna & cæleſtia ſignificanda.

Hyacinthina vitta *t* humanitatem Chriſti deſignare poteſt, inſeperabiliter conjunctam divinitati, *Lev.8.b.*

Hyacinthus, ut habet colorem cæleſtem, & pretioſus admodum eſt lapis, *v* munus æternæ retributionis deſignat: unde manus ſponſi plenæ hyacinthis dicuntur, *Cant.5.d.* quia quicunq; illius opera pio corde imitatur, fœlicitatis æternæ muneribus in retributione ditantur. Et quia Chriſtus omnia, quæ fecit, ad gloriam Patris retulit, & per opera quæ fecit, noſtra ad cæleſtia quærenda ſenſus erigit.

Sunt

Sunt etiam hyacinthi cauſæ ſpirituales: vel *a* ſenſus myſtici incloſi in miraculis Chriſti. Erat hyacinthus undecimum fundamentum civitatis cœleſtis. & deſignat *b* Simonem Zelotem, qui errantis turbæ veritatis cognitionem inferebat, zelum ad id, quod optimum eſt, accommodans, *Apoc.21 f.*

Hyacinthus etiam deſignare poteſt cæleſtem converſationem, contemplationem cæleſtium, ſpem cæleſtium, ingreſſum etiam in cælum, denique cælum ipſum. Et hyacinthina tunica ſacerdotis, eſt cæleſtis, & pura vita, *Exod.28.a.36.a.38.c.39.a.* Et hyacinthus in ſuperhumerali, amorem cæleſtium deſignat. Hyacinthina verò vita, deſiderium, & ſpem cœleſtium, *Exod.28 f.*

Hyacinthina tunica ſacerdotis poteſt etiam deſignare *c* rationem rerum ſublimium, quæ ſolis patet Sacerdotibus.

Hyacinthinæ anſulæ cortinarum tabernaculi, *d* charitatem proximi deſignare poſſunt, & ſpem cœleſtium, *Exod.26.a.39.d.*

Hyacintho calceari, *e* eſt præparatum eſſe ad prædicationem Evangelicam, vel ad ſuſceptionem doctrinæ Evangelicæ. *Ezech.16.b.* Calceantur etiam *Hyacintho*, qui præparati ſunt in occurſum Domini rapi & ad cœleſtia regna feſtinant.

Hyacinthinæ pelles tabernaculi, deſignare poſſunt *f* corpora glorioſa, & converſationem cæleſtem cum carnis mortificatione. Deſignant etiam Confeſſorum livores, quos pro Chriſti fide ſuſtinuerunt, *Exod.25.a.26.c.35.a.36 a.*

Hyacinthus in indumento idolorum, deſignat *h* hæreticorum promiſſionem, qua ſectatoribus ſuis cœleſte pollicentur regnum. *Jere.10.b. Ezec.23.a.*

Hyacinthina involucra mercium Tyri, deſignare poſſunt *h* aereas poteſtates, *Ezech.27.a.* Hyacinthinæ verò loricæ, *i* ſuperbiam dæmonum, & membrorum ejus exprimunt, *Apoc.9 d.*

Hyades

HYADES, ſunt ſtellæ ſeptem in fronte Tauri, quæ cùm oriuntur aut occidunt, pluvias generare ſolent. Oriuntur autem in vere, quando Sol incaleſcere incipit, & nos clarius illuſtrare: oriuntur quidem tunc cum ipſo Sole: Autumno verò oriuntur occidente Sole.

Hyades à pluvia dictæ, *k* Doctores ſanctos deſignant, qui ad ſtatum univerſalis Eccleſiæ, quaſi in cœlo faciem, deducti, ſuper arentem humani pectoris terram ſanctæ prædicationis imbres fundunt: & ſplendore ſcientiæ illuſtrant, fervoremque charitatis accendunt, *Job 9.a.*

Hyæna.

HYÆNA, *l* eſt animal colore lupi, ſed hirſutius, & juba per totum corpus præditum, ipſius lupi magnitudine: ſolet capere carnes, vomitionem hominis imitando: & ſepulchra effodit humanæ carnis avida, cadaveraque eruit, nihilque immunditiæ eſt, quod non veſcatur: fertur, genitale fœmineum & maſculinum habere: quod tamen refellitur ab Ariſtotele. Eſt animal crudele, nocturnum & immundum.

Hyæna, ut fertur mutare ſexum, deſignare poteſt *m* adulteria: ad quæ non prorumpit is, qui ab hyæna abſtinet.

Hyæna, ut eſt animal crudele & immundum, &c. typus eſt *n* Judæorum, *Jerem.12.b.*

Hyænæ ſpelunca *o* idololatriam ſignificare poteſt, *Jerem.12.b.*

Hydria, Lagena, Laguncula.

HYDRIA, eſt urna, ſeu vas aquarium, ſicut & lagena, & laguncula.

Laguncula, quam confregit Dominus, *Iſa.10.g.* deſignare poteſt *p* corpus Chriſti in paſſione vulneratum.

Lagenæ, quas ferebant milites Gedeonis, & pugnando fregerunt, deſignant *q* corpora Martyrum, quæ confracta reſplenduerunt, ut lampades, quæ erat intra lagenas: vel generaliter deſignant fidelium corpora: quæ franguntur vel per labores, vel per Martyrium, *Jud 7.a*

Laguncula vini, *r* fervorem Spiritus ſancti deſignare poteſt, *1. Reg.10.a.*

Hydriæ quatuor repletæ aquæ, *3.Reg.18.f.* deſignare poſſunt quatuor Evangelia, in quibus baptiſmi Sacramentum, quod in nomine ſanctæ Trinitatis datur, habetur præceptum.

Hydria, in qua erat modicum farinæ, *3.Reg.17 b.* dici poteſt, *ſ* homo vel mens habens legem naturalem. Et hydria implenda aqua, eſt mens implenda timore.

Hydriæ ſex, *t* legem veterem deſignare poſſunt: quæ prius continebat aquam, hoc eſt, ſenſum literalem, quæ converſa eſt per Chriſtum, in vinum, hoc eſt in ſenſum ſpiritualem, *Joan.2.a.* Vel deſignant *v* ſex ætates mundi, in quibus non defuit Propheta per aquam deſignata. Vel poſſunt ſic ordinari, ut prima hydria ſit contritio, ſeu compunctio, ſecunda confeſſio, tertia eleemoſynarum largitio, quarta injuriarum remiſſio, quinta afflictio corporis, ſexta obedientia præceptorum. Vel hydriæ ſex, ſunt ſex obſervanda nobis ad purificationem converſationis, nempe ſilentium, pſalmodia, vigiliæ, jejunium, opus manuum, carnis munditia. Horum quatuor debet quiſque exercere propter ſeipſum, hoc eſt, propter ſuam diſciplinam, opus verò manuum propter proximum, ne quem gravet ſed magis habeat, unde tribuat neceſſitatem patienti, carnis munditiam propter Deum, ut illi placeat, & ejus voluntatem faciat. Poſſunt etiam hydriæ ſex, deſignare homines in hoc mundo exiſtentes. Et hydria, quæ conteritur ſuper fontem, *x* eſt homo, qui moritur, *Eccl.12.c* Hydriæ etiam ſex, *y* erant antiqui Patres, fortes quidem: ſed nondum perfectam ſcientiam habentes.

Hydria, quam ferebat Rebecca in ſcapulis, *Geneſ.24.b.* ſecularem ſcientiam deſignare poteſt, quæ fertur in ſcapulis, hoc eſt, in elata facundia. Et inclinare hydriam, eſt captivare intellectum in obſequium fidei. Et ponere eam in ulnis, eſt operari ſecundùm legem fidei. Deſignat etiam hydria menſuram ſcientiæ.

Hydria, quam reliquit Samaritana, *Joan.4.c.* eſt *aa* amor terrenarum voluptatum relinquendus. Eſt etiam cupiditas, quæ ſubſumitur, ut ad voluptatem hauſtam de profundo perveniat. Qui enim non præmiſerit cupiditatem non pervenit ad voluptatem.

Lagunculas novas, *bb* infirmas ipſa humanitate conſcientias, vel certè hæc terrena corporum vaſcula, non inconvenienter accipimus, *Job 32.d.* de quibus Apoſtolus ait *2.Cor.4.b.* Habemus theſaurum in vaſis fictilibus. Et generaliter laguncula, eſt homo fragilis, *Iſa.30.c. Jere.13.b 19.c.*

Simon Zelotes. Converſatio cæleſtis. Cœlum. Ratio rerum ſublimium. Charitas proximi. Parati ad cœleſtia prædicanda, vel ſuſcipienda. Corpora glorioſa. Converſatio cœleſtis. Promiſſio hæreticorum. Dæmones. Superbia. Doctores. Adulteria. Judæi. Idololatria. Corpus Chriſti. Corpora Martyrum & fidelium. Fervor Spiritus ſancti. Evangelia. Homo. Mens. Lex vetus. Sex ætates. Sex virtutes. Homines. Antiqui Patres. Scientia ſecularis. Amor voluptatum. Conſcientia infirma. Corpus fragile.

a Rup ſ Ca 5. b Aretas ſu. Apoc.21. c Gr[illegible] m 10. d Gr Nyſſ de vita Moyſis. Hie. de veſte ſace. Glo ord ſup. Exod. 26. e Ori ſ Exod. ho.6. Hie ſ Ez. 16. f Gr Nyſſ. de vita Moyſis. g Eu ſe ſpi 10. Hie ſ Ier 10 & ſ Eze 23. h Hie ſ. Ezec. 27. i Ru 5 ſ. Apo. k Gr.9. m.8. Eu.ſer ſpir.5. l Ari. 8 de hi. animal 5. & de gen ani 6. Hie ſ Ier. 12. m Cle. Alex. 3 pæd.10. n Or ſ. Ie h 8. o Cle. Ale. 3. pæd.10. p Hie ſ Iſ. 10. q Amb 1. de Spiri 15. Au.q.in Iud. 49. Gr.30.m 33. r Gr ſ.1.Re 10. ſ Ber ſ. Cant. ſer.14. t Aug ſ.Ioan. tract 9. v Ber ſer.1. Domin 2. poſt octa. Epipha. & ſer par.16. Ori.4.part.2. x Hie ſ.Ec.12. y Gr ſ Eze. hom.6. Ori ſ. Gene. ho 10. aa Au. 83. q. 64 & ſ. Io. tr 15. bb Gr 23.m. 11. Hie ſ Iſ. 30. & ſ Ier. 13.

Lagena figuli contrita doctrinam hæreticorum ſignificare poteſt: Vel etiam Judæos contritos & deſtructos, *Iſa.30.c. Iere.13.b.19.c.*

De Hæreticis hæreticorum. Iudæi.

Hydropicus, Hydropiſis.

HYDROPISIS, eſt morbus, qui Latinè dicitur aqua intercus, quod ſub cute aqua naſcatur, qua corpus turgeſcit, naſciturque ex prava hepatis diſpoſitione, ſitimque immodicam in hydropico generat.

Deſignare poteſt *a* inordinatas concupiſcentias: ut concupiſcentiam carnis, oculorum, & ſuperbiam vitæ. Significat etiam fluxum carnis exuberantem, *Luc.14.a.* Peculiariter autem deſignat avaritiam: quia avarus quò amplius acquirit, eò ardentius ſitit: unde Dominus ante domum Phariſæi hydropicum curavit: quia Phariſæi avari erant, *Luc.14 a.*

a Chry ſ. 1. Co ho.14. Gr.14 mo. 5.

Concupiſcentia inordinata. Avaritia.

Hyems.

HYEMS ſignificat partem anni frigidisſimam, quæ media eſt inter autumnum, & ver: ſolent in ea tempeſtates abundare, & plantæ ſine foliis horrere, ac intra ſe retrahi.

Hyems deſignare poteſt *b* tempus paſſionis Chriſti, à tempore videlicet, quo Judæi adverſus eum conjurarunt, uſque ad adventum Spiritus ſancti, quando flores apparuerunt in terra noſtra, *Cantic.2.c.*

Ut autem hyeme ſunt dies breves, & umbræ magnæ, & frigus vigens, tempus *c* ſynagogæ deſignatur, & tempus ante adventum Chriſti: quando tempeſtas, id eſt, atrociſſima diaboli tyrannis vigebat: & adveniente Chriſto tranſit hyems, *Cant.2.c.*

Hyems aliquando indicat *d* triſtitiam pœnitentiæ, *Matth.24 b.*

Hyems etiam, ut eſt impedimentum fugæ, *e* triſtitiam de rebus temporalibus deſignare poteſt: & curas ſæculi triſtes: & tempus frigeſcentis charitatis, *Matth.24.b.*

Timor, qui non eſt cum charitate, eſt *f* hyems recedens adveniente luce, & fervore charitatis, *Cantic.2 c.*

Hyems ſignificare ſolet *g* tempus vitæ præſentis, & tempus tribulationis, & tempus tentationis, & tempeſtatis fluctuantis animæ. Et ut hyemis tempore arbores carentes foliis aridæ videntur: ita juſti in præſenti vita, & in tribulationibus non videntur vivere, *Gen.8.d. Cant.2.c. Iſa 18.d.* Et formica parat ad hyemem cibos, cùm quis parat ſibi doctrinam, qua ſubſiſtere poſſit in tribulationibus, *Prov.6.a. Zach 14.b. Iob 37.a.* Poteſt etiam deſignare tempus judicii, ad quod in æſtate hujus vitæ parandi ſunt cibi, quia tunc non licebit parare.

Hyems etiam deſignat ſtatum *h* peccati, & defectum charitatis, *Gen.8 d.* Et fuga fit in hyeme, hoc eſt, in frigiditate, & defectu charitatis: & operum, *Matth.24.b.* Et quia Corinthii frigebant in charitate, apud illos hyemabat Paulus, *1.Cor.16.a. Cant.2.c. Marc.13.c. Ioan.10.c.*

Hyemalis domus *i* hæreticorum eſt eorum, qui jejuniis, & continentia, & cæt. ſe macerant, *Amos 3.a.*

b Ori ſ Cant. ho 2.4. Ber ſu. Cant. ſer 58. c Am.4 Exa. 5. & de Iſaa.4 Cyr 4 ſ. Ioan. 28 Gre. ſ. Can 2. Iſy. ſ. Lev 4. d Aug. 1.9 in Evang 37. & 2. de conſ. Ev.77. e Hie ſ. Matt. 24. f Ber. ſ cant. ſer 58. g Ori ſ Cant. hom. 4. & ſ. Mat h 19.30 Au cont Adiman.24. Gre 27. mor. 18. & ſ Ca.2. Bed ſu Pro.6 h Ori. ſ. Mat. ho 30. Hie. Agglaſia Am ſ. Luc. 17. & de inſtitu virg. 1. Gre. 2 mo. 2. i Hie ſ Amos 3.

Tempus paſſionis Chriſti. Tempus ante adventum Chriſti. Triſtitia pœnitentiæ. Curæ ſæculi. Timor. Vita præſens. Tribulationes. Tentationes. Tempus judicii. Status peccati. Continentia hæreticorum.

Hymnus, vide Canere.

Hypocrita.

HYPOCRITA, eſt, qui in theatro, perſonam ſuſtinet alienam, ſæpè heri, cùm ſit ipſe ſervus, aut Regis, cùm ſit privatus. Itidem *k* in hac vita plerique vitam ſuam velut è proſcænio, ad oſtentationem componunt, aliud in corde gerentes, aliud ſpecie hominum oculis præ ſe ferentes; de quibus *Matt.6.a.* Cùm jejunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.

Hypocrita deſignat *l* hæreticum, *Iſa.9.c.* Hypocritæ etiam dicuntur Scribæ & Phariſæi, *Iſaiæ 33.b Matt.23.b.*

Hypocrita quoque eſt diabolus, *m* qui ſe transfigurat in Angelum lucis, *Iob.27.c.*

Hypocrita regnans propter peccata populi, erit *n* Antichriſtus apud Judæos, *Iob 34.c.*

k Baſ de jeju. ho.1. l Hie. ſ. Iſa 9. 33. m Hie ſ Iob. 27. n Gr 35. m. 20

Hæretici. Diabolus. Antichriſtus.

Hyſſopus.

HYSSOPUS eſt *o* herba humilis, quæ dicitur habere vim purgandi pectoris, & pulmonis: & expellendi ſordes, quæ ex noxii humoris corruptione inſident pectori, aut hepati. Solet hærere aliquando petris. Cæterùm ubi in noſtra tranſlatione interpretes transferunt Hyſſopus, Hebraicè dicitur, Ezob, quod aliqui dicunt eſſe Rorem marinum, aliqui origanum.

Aſſumebatur hyſſopus ad aſpergendum ſanguine agni ſuperliminaris domorum, & ad expurgationem leproſi. & comburebatur cum vacca rufa, ad faciendam aquam expiationis: Unde typus eſt *p* virtutum, quæ neceſſariæ ſunt ad expurgationem peccatorum: & primò deſignat fidem, quæ purgat mentem ab erroribus: cujus radices adhærent petræ, hoc eſt, Chriſto. Deſignat etiam charitatem *q* & humilitatem, quibus tingi debet, qui accipit vaſa Ægyptiorum, hoc eſt, ſcientiam Philoſophorum, ne ſuperbia infletur. *Exod.12.d. Lev.14.a. Num 19.a.* valet ad purgandum pulmonem ſic: humilitas ad tollendam inflationem ſuperbiæ, *Pſalm.50. Ioan.19.f.* Peculiariter autem deſignat humilitatem incarnationis & paſſionis Chriſti, in cujus ſanguine tinctus hyſſopus omnem tumorem, & vitia pectoris noſtri emundat. Vel deſignat ipſum Chriſtum humilem in carnis aſſumptione, qui conſcientias noſtras ſordibus peccatorum emundat. Uſque ad hyſſopum diſputavit Salomon, id eſt, Chriſtus: qui judicaturus eſt ſuperbos, & humiles, *3.Regum.4.d.*

Deſignat etiam hyſſopus *r* gratiam cooperatricem emundationis noſtræ, & etiam orationes Sanctorum, *Lev 14.a.*

o Gen Vene. Can 10.4. ea. 81 & tom. 7. cap. 17. p Ori ſ. Lev. ho.8. q Au. 2. doct. Chriſtian 16 41. & q in Nu 33 & ſ pſ 50 & ſ Ioan. tra. 119. Gre ſ pſ 50. ber ſ Cant. ſe.45. Eu ſo ſpir 4. Bed ſ Ex 12. Ru.6 de div. offic.35. Iſy. ſ. Le. 24.

Virtutes. Fides. Charitas. Humilitas. Humilitas incarnationis Chriſti. Chriſtus. Humiles. Gratia. Orationes Sanctorum

Digitized by Google

Iabel.

Iudæi. IABEL, *a* id eſt, deſluẽs ſive apportans, vel inveteraſcens, aut germinans, ſive jubileus, aut buccina, : Filius Lamech, ex Ada uxore. fuit pater habitantium in tentoriis, atque paſtorum. Typus eſt populi Judæorum habitantis in tentoriis, *Gen. 4. d.* *a Bed. ſ. Ge. 4.*

Iabes.

Ieiunantes. JABES. id eſt, ſiccitas, vel exſiccata, vel confuſio. Civitas Galaad in tribu Manaſſe, quam impugnat Naas, 1. *Reg. 11. a.* Typus eſt jejunantium, quos impugnat Naas, hoc eſt, gula. *b Gre ſ. 1. Re. 11.*

Iabin.

Diabolus. JABIN, id eſt, intelligens, ſive ædificans, vel ſenſus, ſeu prudentia. Rex Aſor victus à Joſue. Deſignat *c* diabolum, qui ſerpens eſt callidior cunctis animantibus: qui eſt Rex Aſor, hoc eſt, princeps hujus mundi cuſtodiens atrium ſuum, *Joſu. 11. a. Judi. 4. a. Pſal. 82.* *c Ori. ſ. Ioſu. hom 14.*

Prudentia carnis. Deſignat etiam *d* prudentiam carnis: in cujus manus traduntur, qui peccant, quando in reprobum incidunt ſenſum, *Judi. 4. a. Rom. 1. d. 8. b. Coloſſ. b.* *d Ori. ſ Ioſu. hom 15 & ſ. Iudi. ho. 4.*

Iaboc.

Lucta in hoc mundo. JABOC, id eſt, evacuatio, vel diſpoſitio, aut luctamen, eſt torrens regionis Petreæ ad Orientem Jordanis, & terminus regni Seon, & poſtea tribus Gad ad latus aquilonare, ubi luctatus eſt Jacob cum Angelo: unde videtur torrens nomen ſumpſiſſe. Deſignat, *e* quod qui vincunt diabolum, cujus typum gerit Seon, ſunt in luctamine, quamdiu ſunt in hoc mundo, *Gen. 32. f. Num. 21. e.* *e Gla. ord ſu. Gen 32.*

Iacere.

JACERE eſt decumbere & proſtratum eſſe. Et qui jacet, non eſt paratus & expeditus ad ambulandum, aut ad aliquid operandum. Eſt autem jacere, Dormire, Ægrotare, Mortuum eſſe. Quieſcere, Extare.

Humilitas. Jacere, cùm eſt prono vultu in terram, humilitatem, & ſubjectionem, ac reverentiam ſignificat: Sic ait Moyſes coram Domino, & Joſue, & alii, *Deut. 9. d. Joſu. 7. b. 2. Reg. 12. d. 1. Eſdr. 10. a. Judi. 10. a. Dan. 10. b.*

Peccatores. Jacentes languentes in porticibus probaticæ piſcinæ, *f* ſunt peccatores non valentes juſtificari per legem, *Joan. 5. a.* *f Aug ſ. Ioan. tra. 17.*

Deſtructio idololatriæ. Jacens Dagon ante arcam, deſignat *g* idololatriæ deſtructionem, quæ futura erat in adventu lucis veritatis fidei, 1. *Reg. 5. a.* Et quod mali jacebunt ante bonos, *Prov. 14. c.* *g Gr ſ. 1. Re. 5*

Ignavia operandi. Jacere ſignificare poteſt *h* ignaviam operandi: ſic jacebat Paralyticus in lecto. Jacent etiam, qui vitiis ſuccumbunt, *Judi. 7. c. 2. Reg. 13. d. Judi. 13. a. Thren. 2. g. Matth. 8. a. 9. a. Marc. 2. a. 5. d. Joan. 5. a. Actor. 9. f. 20. b.* Et jacens Eli in loco ſuo, 1. *Reg. 3. a.* deſignat torporem prædicatorum: qui in ſuo loco ſtare deberent, non jacere: ut eſſent ſicut ipſe magiſter, qui ait *Luc. 22. c.* Ego in medio veſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat. Et Paulus, *Epheſ. 6. c.* State ſuccincti lumbos veſtros in veritate. *h Hil. ſ. Matt. Cant 7. Gre 22 in 21 & ſ. 1 Re 3. Eu ſor ſer. 8*

Iudæi jacentes in litera legis. Jacens etiam Eli in loco deſignat *i* Judæos jacentes in lege, quam cùm non ſublimiter, & ſpiritualiter intelligant, rectè in ea, tanquam in loco ſuo jacere dicuntur. Et jacentes turbæ vexatæ, ſunt Judæi ſub legis onere fatigati, *Matth. 9. d.* Eoſdem poteſt deſignare jacens aſinus ſub onere, *Exod. 23. a.* *i Gre ſ. 1 Re. 3 Hil Matth. Cant 16.*

Languere in charitate. Jacere in lecto interdum *k* eſt languere in charitate, *Exod. 21. b.* *k Gl. ord ſu. Exod 21.*

Peccatores. Jacere mortuum, eſt eſſe in peccato, & jacere mortuum in ſingulis domibus Ægyptiorum, eſt omnes homines ſubditos eſſe peccato, *Exod. 12. e. Num. 14. e. Judi. 3. d. 19. g. 1. Reg. 26. a. 2. Reg. 20. d. 4. Reg. 4. f. 2. Para. 10. c. Tob. 2. a. Judith. 14. d.*

Hæretici ejecti. Jacentes Nadab & Abihu veſtiti, deſignant *l* hæreticos cum ſua eloquentia ejectos, *Lev. 10. a.* *l Gl. int ſ. Lev. 10.*

Iacere in inferno. Jacent mali in ſterquilino, qui videlicet ſunt in inferno, *Jer. 25. g.* Et jacent in terra puer, & ſenex, quum habentes ſpeciem virtutis, quia terrenis inhæſerunt, eidem terræ coæquantur, & pulvis pulveri redditur, *Thren. 2. g.*

Humilitas. Eccleſia ex Gentibus. Jacens Ruth à parte pedum Booz, *Ruth. 3. a.* deſignare poteſt *m* Eccleſiam ex Gentibus humiliantem ſe Chriſto, & myſterium incarnationis venerantem. *m Gl. in ſup. Ruth 3.*

Infernus. Jacens abyſſus deorſum, *Gen. 49. c.* Pro *n* inferno capi poteſt. Et benedictio hujus abyſſi eſt ab inferno liberari. *n Ly. ſ. Ge. 49*

Abundantia gratiæ. Jacens ros manè per circuitum caſtrorum, *Exod. 16. c.* Abundantiam divinæ largitatis & gratiæ indicat.

Ignarus doctoris opem. Jacens Lazarus ad januam divitis, *Luc. 16. e.* eſt *o* ſimplex & ignarus, petens auxilium doctoris. *o Lyr. ſ. Lu 16*

Iacere, Iactare, Iaculum, Iactus, Iactura, Telum.

JACERE, eſt emittere, & vi quadam impellere. Jactare autem eſt frequenter & multum jacere: Jactus verò eſt ipſe actus jaciendi: Jactura autem, eſt propriè damnum illud, quod quis ex jactu conſequitur: ut jactura eſt damnum ex projectione mercium in mare. Jaculum autem eſt propriè telum, ſeu haſtile, quod manu ejaculari poteſt. Et item jactare ambitiosè gloriari: unde jactantia. Et jactari, agitari.

Obſeſſio Hieruſalem. Confuſio hæreticorum. Jecit Deus aggerem contra Ariel, cùm obſideri fecit Hieruſalem, aut cùm conſtringi facit hæreticos, *p* ut in errorum confuſionem incidant, nec amplius ſuos errores defendere valeant, *Iſa. 29. a.* *p Au ſ. Luc. 15.*

Prædicantes Apoſtoli. Jactarunt diſcipuli veſtimenta ſua ſuper pullum, quum *p* prædicatione ſua gentiles mollierunt, ut fidem ſuſciperent, *Luc. 19. f.* *q Ori ſ Matt. co 14.*

Agitari tentationibus. Jactari naviculam fluctibus, eſt *q* animam motibus tentationum agitari: vel Eccleſiam mundi, & mundanorum, ac dæmonum incurſibus fatigari, *Matth. 8. c. 14. e.* *Hil. ſ. Matt. Cap. 7.*

Jactari montem in mare, *a* eſt diabolum, aut ſuperbiam mitti in abyſſum, *Matth.21 b.* Vel in bonum. eſt Chriſtum tranſire ad Gentes per prædicationem Apoſtolorum.

Jaciens ſeminifluus ſalivam in aliquem, eſt loquax afficiens quempiam malo verbo, *Lev.15.a* Sic jactare verba, eſt inutiliter loqui, *Job 18.a*

Jaci rete ante oculos pennatorum, *Prov.11.a.* eſt *b* tendere verborum inſidias ad perdendos bonos. Sic jaciebant Phariſæi rete ante Chriſtum.

Jacere ſementem multam, eſt multa prædicare, *Deut.28.d. Marc.4.c.*

Jecit Hiel fundamenta Hiericho in primogenito ſuo, *Joſu.6.d.3.Reg.16.g.* deſignat inferentem *c* mores mundanos in Eccleſiam.

Jacere fundamenta templi, *Agge.2.d.* eſt *d* inſtituere Eccleſiam, vel animam virtutibus ornare.

Jaciens Jonathas ſagittam unam, & alteram eſt *e* Deus Dans de Chriſto teſtimonia legis, & Prophetarum, *1. Reg.20.d.*

Jaciens Joas ſagittas ſuper poſita manu Eliſæi, *4.Reg.13.c.* eſt *f* proferens ſententiam ex juſto judicio procedentem.

Jaciens unus de populo in incertum ſagittam, qua occiſus eſt Achab. *2.Para.18.g.* Et jacientes Lydii ſagittas, *Jere.44.b.* Hæretici diſputationibus ſimplices vulneraotes.

Jacientes Judæi lapides in Jeſum, *Joan.8.g.* ſunt *g* ipſum blaſphemantes, vel malas cogitationes aſſumentes.

Jactanda cura noſtra in Dominum, *Pſal.54.* ut *h* non ſæcularia, ſed divina curemus.

Jactantes divites multa in arcam, ſeu gazophylacium templi, *Marc.12.d.* ſunt *i* Judæi de ſua juſtitia præſumentes.

Jactus lapidis, quo ſe ſeparavit Chriſtus à diſcipulis oraturus, *Luc.22.e.* deſignat *k* intentionem legis dirigendam in Chriſtum.

Jaculum Dei, ſignificare poteſt *l* divinas comminationes, *Zach.9.d.* Jacula *m* ſunt etiam ſermones Chriſti, animam penetrantes, *Pſal. 54.*

Jacula malorum, *n* ſunt ſermones fallaces, ut Judæorum in Chriſtum, & hæreticorum, *Gen. 49 c. Pſal. 54.* Et tela maligni ſunt tentationes dæmonis, malæ concupiſcentiæ, immundæ cogitationes, pernicioſi affectus: ut furor, &c. *Epheſ.6.c.*

Jaculis confodi tangentem montem, *Exod. 9.b.* eſt *o* acerrimis objurgationibus reprimi ſuperbientem.

Iachin.

JACHIN, id eſt, præparans, ſive præparatio, vel firmitas: nomen unius columnæ in porticu Salomonis, *2.Reg.7.c.Paral.3.d.* Poſita in dextra, deſignat *p* miſericordiam, qua dicet Deus in judicio iis, qui ſunt à dextris: Venite benedicti, &c.

Iacob, Iſrael, Iſraelitæ.

JACOB, id eſt, ſupplantator, aut calcaneus, vel planta: Filius Iſaac, & Rebeccæ, cui impoſitum eſt hoc nomen, quia ortus eſt tenens plantam fratris ſui Eſau, cui etiam ſurripuit benedictionem, à quo jam emerat primogenituram edulio lentis: fuit maritus Rachelis, & Liæ, è quibus, & è duobus earũ ancillis, duodecim genuit Patriarchas, qui duodecim tribus Iſrael conſtituerunt. Idem dictus eſt Iſrael, hoc eſt, prævalens, ſive dominans cum Deo: quod nomen inditum eſt ei ab Angelo, cum quo luctabatur. Multi tamen interpretantur Iſrael, videns Deum; quæ quidem interpretatio non quadrat loco, ubi impoſitum eſt illi nomen. Dicitur enim, *Gen.32.f.* Quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quando magis contra homines prævalebis? Juxta Hieronymum, *q* Iſrael propriè, ſecundùm Hebræos, & literarum fidem, rectus Dei dicitur. Vir autem videns Deum, non in elementis, ſed in ſono vocis eſt. Georgius autem Venetus *r* interpretatur. Habens principem Deum.

Jacob, ſecundum quod diſſimulavit ſtuprum Dinæ, uſque ad tempus. *Gen.34 a.* typum gerit *ſ* Dei, diſſimulantis peccata hominum, uſque ad decretum tempus punitionis. Eundem deſignat diligens Joſeph præ cæteris filiis, ut Deus Pater Chriſtum, *Gen.37.a.* Itidem benedicens filios ſuos, & futura prædicens, *Gen.49.a* Deum adumbravit.

Jacob dicens ſe eſſe Eſau, deſignat *t* Chriſtum, qui venit obſervare, & implere legem Judæorum, *Gen.27.d.* Item cum relicta domo Patris abiit in Meſopotamiam. Chriſtum indicat, qui relicta Judæa, tranſiit ad Gentes Et cùm accepit uxores Liam, & Rachelem, Chriſtum adumbrat, copulantem ſibi ſynagogam, & Eccleſiam, *Gen.28.b.29.a.30.a.31.b.32.a. Exod.1.a.Iſa.49.a.* Poteſt etiam deſignare *v* Spiritum ſanctum, qui ſupplantavit populum Judaicum, quando abſtulit ab eis ſua dona.

Jacob, quem perſequebatur Eſau, deſignat *x* populum Chriſtianum, quem perſequuntur Judæi, *Gen.25.d. 27.d 28 b. Pſal. 51.82.113.120.121 124.129 134.146.147.148.* Hic eſt Jacob, quem dilexit Deus, *Mala.1.a. Rom.9 c.* Ut etiam dixit ſe eſſe Eſau, deſignat Eccleſiam ſuccedentem in locum Judæorum, *Gen.27 d.* Eandem deſignat in multis aliis locis, *Deut.25.b.2.Reg 3.b.6.a. 7.a.9 a.11.a.12.a.13.a.14.a.15. Jere. 31.a. Ezech.13. a. Hoſe. 9.a.10.d.Mich.7.d.*

Jacob abiens in Meſopotamiam, relictis parentibus, deſignat *y* Apoſtolos, & prædicatores, & Evangeliſtas, tranſeuntes ad Gentes, relicta Judæa. *Gen.28.b.29.a.Pſal.104.Iſa.43. a.41.* Deſignat etiam Jacob, & Iſrael perfectos, *Pſal.79.Cant.3 c. Hoſe.10.d.*

Jacob accipiens uxores Liam, & Rachelem, *Gen.29.b.30.d* deſignat *z* Prælatum amplectentem utramque vitam, nempe activam, & contemplativam. Deſignat etiam eum, qui exercitationi intendit, qui pluribus jungitur, quando in variis ſe exercet, & nominatur Iſrael, quia vi perſpiciendi eſt præditus.

Jacob pugnans in utero cum Eſau, deſignat *aa* bonum dogma, quod pravo dogmati adverſatur, *Geneſ. 25. d.* Idem habitans domi, deſignat bonum ipſum, quod non vagatur, ſed fixum, & ſolidum manet.

Jacob etiam habitans domi, deſignat *bb* ſimplices, *Gen.25 d.* Omnes enim qui in curis exterioribus ſpargi refugiunt ſimplices in cogitatione, atque in conſcientiæ ſuæ, in habitatione conſiſtunt.

Jacob, & Iſrael, interpretatur, videns Deum, deſignare poteſt *cc* Philoſophiam inſpectivam ſpeculativam, vel viros contemplationi deditos, & religioſus per viam obedientiæ ambulantes, & reſiſtens

tentatio-

tentationibus, & hæreticis. Non tamen Jacob adaptatur ad ea, quæ ad vitam activam pertinent nomen verò Iſrael ad vitam contemplativam. Significat autem religioſos, & contemplativos, ſecundùm quod domi habitabat. *Gen 25.d 32 f. Exod.19 a.24 a.34.d.1.Reg.11.a.Pſalm 134.135.Iſa.14.a.43.a.44.a.* Iſrael etiam ut dicitur, videns Deum, ſignificare poteſt rationalem ſenſum, & viros perfectos, *Exod. a.Num. 23.d.* Dictus eſt autem Iſrael poſt luctam, quia poſt paſſionas, & tentationes videtur Deus. Ita eligitur Iſrael, quaſi victor, *Iſa 4.a.* Iſraelitæ quoque abſconditi, ſunt Religioſi in Cœnobiis, aut deſertia latitantes, *1 Reg 14.c.* Notat autem Origenes, ubi dicatur Jacob, & ubi Iſrael.

Rationalis ſenſus. Perfecti viri

Jacob benedictus ab Iſaac, ac Prælatua fratri ſuo majori, a deſignat hominem interiorem, ſeu ſpiritualem, qui præfertur exteriori. & animali: & benedicitur à Patre, hoc eſt, à Deo creante, *Gen.27.d.* eſt autem poſterior ſpiritualis.

Jacob ut adoravit Eſau, *Gen 33.a.* deſignat *b* humila a pacificè viventes, etiam cum ſuperbis.

Iſrael dici poteſt quilibet *c* baptizatus, & cœtua Sanctorum, & ipſa Eccleſia, quæ eſt domus Iſrael, *Exod.12.a.17 c.18.a Judi 3.a.1.Reg.11. Pſal.66 75.121.128 129. Iſai.33.a 45.c.*

Jacob ſignificare poteſt, *d* corpus humanū, Iſrael verò animam, qua debemua videre Daum, *Nu 29 a.*

Jacob, id eſt, ſupplantator. *e* eſt ſenſitia ſapiena, vincena appetitum: unda & accipit primogenituram: quia mentis, & ſapientum eſt dominari. Eſt etiam Jacob mediator, & excitator virtutis, qui dicitur filius Abrahæ, hoc eſt, habentis doctrinam ex præceptore: & Iſaae, hoc eſt, habentis eam ex natura, vel à Dao, quia in hia eſt exarcitatio. Eſt etiam Jacob ipſa virtua dilecta à Deo. *Malach 1.a.*

Homo ſpiritualis. Humiles. Baptizatus. Eccleſia. Corpus. Anima. Senſus ſapiens.

a Gen. Vene. Cant 1.10.7. ca.4 5
b Iyr ſ. Ge.33
c Aro ſ pſal. 127.
Gr ſ 1. Re 11
Au ſ pſ 47.
d Ori ſ.Num. ho.19.18.
e Philo 2. aleg & ſomn.

Jacob pro tribu Juda deſignavit Eccleſiam: Iſrael verò pro decem tribua, hæreticos; vel Jacob ſunt Judæi, Iſrael verò Gentes, *Pſal.77.* Jacob, ad quem miſit Dominua Verbum, eſt *f* populus Judæorum Iſrael verò Gentilitas, in quam credidit Verbum, Chriſtus, *Iſa. 9.b.*

Jacob dormiena in lapida, vidit ſcalam, non domi manens: quia *g* laborantibua ſe manifeſtat Deus, non delitiis vacantibus, *Gen.28.c.*

Jacob non ſemper *h* ſupplantator vitiorum intelligitur, nec Iſrael in omnibus, videns Deum accipitur. Apoſtolus autem docet eſſe Iſraelem ſecundùm carnem, *1.Cor.10.d.* De quo dicitur, *Judi. 8.f.* Et fornicatus eſt Iſrael. Si enim vidiſſet mente Deum, fornicatus utiqua non fuiſſet. Ideò *Pſal.77.* intelligendum eſt accenſus in Jacob in terrena ignis concupiſcentiæ, & ira in ultione divina ſuper Iſrael carnalem aſcandit. Ita comederunt Jacob, *Pſal.78.*

Eccleſia. Hæretici. Iudæi Gentiles. Laborantes. Carnalis Iſrael.

f Hie ſ.Iſa 9.
Gr.1 mo 30.
g Hie. Epiſ. Fils 11 menu.
h Hie ſ pſ 78.

Jacob ſerviens Laban, deſignare poteſt *i* populum Judaicum ſervientem diabolo, *Gen. 29. d 30.e. 31 a.* Idem non credens, quod viveret Joſeph, deſignat Judæos non credentes reſurrectionem Chriſti. *Gen.45.g.* Ut habuit autem quatuor uxores, populum Judaicum ſignificat, rebua carnalibus, & mundania nimium adhærentem, *Iſa.17 a.29.g.63.d.* Ut etiam prævaluit Angelo, deſignat Judæos occidentes Chriſtum, in quorum incredulitate claudicavit, *Gen.32.f.* Jacob autem fieri abſqua liberis, typus aſt deſertionis legis, *Gen.42.g.* Jacob cœcus benedicena nepotibus, Judæorum cœcitatem deſignavit, *Gen.48 c.* Iſrael audens pugnare cum Philiſthæia, quibus erat ſubjectua, deſignat Judæos audentes pugnare cum diabolo, cui ſunt ſubjecti, *1.Reg.4.* Iſrael prævaricatrix dicuntur Judæi, & Principes Judæorum, *Iſa.1.a. Jere.3.b. Pſal.121.*

Populus Iudaicus.

i Amb. de Ioſe.b 13.
Hie.ſ. Iſa 17. 63.
Aug ſpſ. 79. & q in Iud. 49 & de verbis Domini, ſerm.41

Iſrael, ut interpretatur videna Deum, deſignare poteſt *k* Angelos, & cives cœleſtes, qui ſemper vident faciem Patris, *1. Reg.2.f.9.a.11.a*

Iſrael interdum ſignificat *l* ſtatum legis, in quo non apparuit, qui tolleret peccata, *Matth.9.d.*

Verè Iſraelita dictua eſt Nathanael à Chriſto, *Joan.1.g* quia *m* ex lege, ſub qua prius vivebat, rectè intellecta tranſivit ad Chriſtum.

Angeli. Status legis. Rectè intelligens legem

Go ſ.1 Re.14
Ori ſ Iere. ho 14.
k Gregor.ſ.1. Reg 2.9.
l Hil.ſ. Matt. Cant 9.
m Au.ſ.pſal. 44.

Iſrael, ſumitur ſæpè pro *n* decem tribubus, quæ ſeparatæ fuerunt à tribu Juda, & Benjamin, & typum gerunt hæreticorum: qui ſeparati ſunt ab Eccleſia, *Hoſ.1.b.4.d. Amos 2.b.* Sciendumque quod abducto in captivitatem Iſrael, id eſt decem tribubus, indifferentes priſtino nomina, & duæ tribua Judas, & Benjamin appellentur Iſrael, ut *Malach.1.a.* Onua verbi Domini ad Iſrael, in manu Malachiæ Prophetæ, Iſrael etiam adverſatrix, ſunt hæretici, qui recedentes à Deo repudiati ſunt, ejecti ab Eccleſia, & Sanctorum conſortio, *Jer.3.b.*

Iſraelita ingreſſus ad ſcortum, eſt *o* fidelis in errorem inductus, *Num.25.c.*

Iſraelita vir, *p* dicitur ſenſus ſpiritualis legis, vel habena veram Theologiam, & doctrinam fidei. Iſraelitis verò mulier, dicitur litera legis, vel habens etiam doctrinam Theologicam, & fidem, *Lev 24.c*

Decem tribus. Fidelis inductus in errorem. Senſus ſpiritualis. Litera legis.

n Hie ſ Hoſe. 1 & ſ Mal.8 & Ier 3.
o Ori.ſ. Nu. ho 10.
p Ori.ſ.Lev. ho.14.
Lyc ſ Lev, 24.

Iacobus.

JACOBUS, idem interpretatur quod Jacob: fuerunt autem duo Apoſtoli hujus nominis. Jacobus Zebedæi, frater Joannis Evangeliſtæ, & Iacobus Alphæi, qui dictus eſt frater Domini, *Matth. 4.c. Marc. c.3.b. Galad.1 d.2.b.*

Iactantia, quære Superbia.

Iaculum, vide Sagitta, & Iacere.

Iahel.

IAHEL, id eſt, aſcendens, aut damula, vel caprea: fuit uxor Haber Cinæi, quæ occidit Siſaram, ducem hoſtium Iſrael, *Jud.4.c.5.c.* Typus eſt *q* Eccleſiæ ax gentibus, in qua eſt victoria conera dœmones, nec eſt alia aſcenſio in cœlum, niſi in ea: occidit autem Siſaram, hoc eſt, carnalem hominem, ut faciat ſpiritualem: quod & quælibet anima facit in ſeipſa.

Eccleſia ex gentibus.

q Ori.ſ Ind. hom.5.
Rup ſ. Ind.7.

Iair, Iairus.

IAIR, id eſt, illuminans, vel illuminatua: fuit Iudex Iſrael, *Jud.10.a.* Fuit alius Iairus, Princeps ſynagogæ Iudæorum, cujus filiam ſuſcitavit Chriſtus, *Marc.5.c. Luc.8.f.* typus eſt *r* Judaici populi, umbrâ literæ depoſitâ ſpiritu illuminatus eſt, & illuſtratus eſt: procidit ad pedes Verbi, cùm ad incarnationem Chriſti humiſratur.

Iudaicus populus.

r Hie ſ Marc. 5.

Ianua, Oſtium, Porta, Fores.
Poſtis, Ianitor, Oſtiarius.

JANUA eſt primus ingreſſus ad interiora domus. Oſtium autem dicuntur ipſa repagula, quibus arcemur ab ingreſſu, quæ etiam fores dicuntur, & poſtea. Porta autem propriè *a* aditus eſt civitatis, alteriuſve loci, vallo foſſave muniti. Sed quantum ad noſtrum propoſitum, confunduntur hæ ſignificationes. Janitor autem, aut oſtiarius, eſt cuſtos januæ.

Fores, initium cujuſque rei, ſeu *b* manifeſtationem, aut propinquitatem ſignificare ſolent. *Apoc.3.d.*

Oſtium, quod aperit Deus pulſantibus, eſt bonitas ejus, & miſericordia, qua paratus eſt omnes pœnitentiam agentes, ſuſcipere. *Luc.11.b.* Hoc oſtium vidit Joannes apertum in cœlis, *Apoc.3.c.4.a.* *Bonitas & miſericordia Dei.*

Oſtium dicitur *c* Chriſtus, *Joan.10.b. Apoc.4.a.* Eſt oſtium arcæ Noe poſitum deorſum deſignat Chriſtum, qui omnibus expoſitus eſt, ut nulli ſit difficultas ingrediendi Eccleſiam, *Gen.6.c.* Idem oſtium ponitur in latere, ut deſignetur tempus punitionis, quæ fiet in nos, qui noluerunt ingredi. Idem eſt oſtium, cui applicatur ſervus. *Exod.21.a.* Idem eſt oſtium tabernaculi teſtimonii, hoc eſt, Eccleſiæ. *Exod.29.b.35.b. Lev.8.a.* Et oſtium juxta quod cecidit Eli, eſt Chriſtus, in quem impegerunt Judæi, & contriti ſunt, *1.Reg.4.d. Matth.21.d.* Et porta Domini, dicitur Chriſtus, *Pſa.117.126. Iſa.28.b. Ezech.11.a.* Et poſtes tincti ſanguine agni, deſignant Chriſtum, per cujus ſanguinem datur introitus ad cœleſtem civitatem. In hac porta contriti ſunt Judæi, qui ante portam florebant, *Job 5.a.* Ipſe etiam eſt porta cœli, *Gen.28.d.* Et porta templi, *3.Reg.6.a.7.g.* Et porta Orientalis templi, quam vidit Ezechiel. *Ezech.40.a.* eſt Deus, *d* vel Chriſtus, illuminans Eccleſiam. Porta verò Aquilonia, eſt Gentilitas. Porta autem Auſtralis, Judæa. Et primo ordine ponitur prius porta Orientis: quia à Deo eſt principium: deinde Aquilonaris, quia ante inſtitutionem populi Judaici fuerunt aliqui ex Gentilitate ſalvati. In ſecunda verò enumeratione primò ponitur Auſtralis porta, deinde Orientis, ac demum Aquilonaris: quia Chriſtus ex Judæis natus ſalvavit Gentilitatem. Et porta Angelorum eſt *e* Chriſtus, qui eſt lapis angularis, *Zach.4.b.* Ipſe eſt oſtium apertum, *Apoc.4.a.* *Chriſtus.*

Poteſt etiam oſtium arcæ *f* carnem Chriſti deſignare, ſeu vulnus lateris ejus, unde fluxerunt Sacramenta, per quæ nobis patet aditus ad regna cœlorum, *Gen.6.c. Iſa.6.b.* Et porta ad meridiem templi, cùm ſit in dextera parte templi, deſignat vulnus lateris Chriſti, per quod eſt nobis aditus ad cœleſtia, *3.Reg.6.a.* *Caro Chriſti. Vulnus lateris.*

Portæ aliquando dicuntur *g* Angeli, quos deſignant portæ æternales, quæ elevari jubentur, quibus etiam ſignificantur animæ Sanctorum de limbo eductæ, cum Chriſto perpetuò regnaturæ, *Pſ.23.107.* Et oſtia ſanctuarii interiora, dicuntur Angeli, quorum miniſterio introducimur in cœlum, *3.Reg.6.d.* *Angeli. Anima Sanctorum.*

Porta clauſa templi, quam vidit Ezechiel, *h* eſt beatiſſima Virgo Maria: quæ ſoli Principi Chriſto patuit, manente tamen integritate, *Ezech.44.a.* *Virgo Maria.*

Janua interdum dicitur *i* Eccleſia, quia per ipſam patet populo aditus ad ſalutem. *Cant.8.c.* Et ante januam erat ligatus pullus, qui ductus eſt ad Chriſtum: quia Gentiles erant extra Eccleſiam, & extra Chriſtum, *Marc.11.a.* Et ipſa Eccleſia eſt porta cœli, *Geneſ.28.d. Pſalm.23.126. Ezech.46.a.* Et portæ ſunt Eccleſiæ ipſæ, *Exod.20.b.* Et porta domus David, eſt porta Eccleſiæ, ſeu ipſa Eccleſia, *Jerem.20.a.* Et porta interioris atrii, deſignat Eccleſiam, *Ezech.40.d.g.* Et erat contra portam Aquilonis, & Orientis: ut deſignetur aditum regni cæleſtis patere Judaico, Gentili populo, & juſtis, & peccatoribus pœnitentiam agentibus. Et porta Angeli dicitur Eccleſia ſuſcipiens utrumque populum, *Jerem.31.g. Amos 5.c. Pſal.9.* *Eccleſia.*

Portæ Sion, dici poſſunt *k* Apoſtoli, & Prophetæ in Eccleſia, *Pſal.68.* Et poſtes tabernaculi Domini, ſunt Apoſtoli, *Exod.21.a.40.d. Gen.43.d. Lev.8.a.* Et portæ filiæ Sion, quæ lugent, ſunt paſtores Eccleſiæ, *Iſa.3.d.* Et oſtia interioris ſanctuarii, ſunt Apoſtoli, & Apoſtolici viri: quibus collatæ ſunt claves regni cœleſtis, *3.Reg.6.d.* Et portæ Hieruſalem cœleſtis duodecim, deſignare poſſunt Apoſtolos, *Apoc.21.d.* Et januæ cœli, quas aperuit Deus, ſunt corda Apoſtolorum, & prædicatorum, quæ aperuit Deus ad prædicandum. *Pſal.77.* Et portæ in quibus clamat ſapientia ſunt Apoſtoli, & Doctores, & majores ſynagogæ, *Prov.1.c.8.a.* Portæ etiam Hieruſalem, aut Sion, dicuntur Prophetæ, per quos patet ingreſſus ad Evangelium, *Pſal.99.147.* Et oſtia, quibus Deus concluſit mare, *Job 38.a.* ſunt Apoſtoli, & ſancti viri, qui contra perſequentium timores oppoſiti ſunt, ut eorum miraculis atque virtutibus perſecutorum iræ frangerentur. Portæ etiam filiæ Sion, quæ ſunt portæ vitæ, ſunt boni prædicatores, & bona doctrina, per quam venitur ad vitam æternam, *Pſal.6.* Port[æ] exteriores templi, *Ezec.40.d.* ſunt antiqui Patres, qui opera exteriora docebant. Portæ verò interiores ſunt Doctores novi teſtamenti, ad interiora myſteria deducentes. Vel portæ exteriores, & interiores, ſunt Apoſtoli, quibuſdam prædicantes ſimpliciora, quibuſdam profundiora, ſicut Paulus Corinthiis: Non potui vobis loqui, quaſi ſpiritualibus, &c. Et portæ Eccleſiæ ſunt hi, per quorum vitam atque doctrinam, intrat in eam multitudo credentium, *Iſa.54.c. Cant.7.d.* Portæ ternæ ad ſingulas plagas Hieruſalem, deſignant *l* per fidem Trinitatis ab Apoſtolis prædicatæ, omnibus gentibus patuiſſe aditum ad cœlum, *Apoc.21.d.* *Apoſtoli, & Propheta. Paſtores Eccleſiæ. Prædicatores. Majores ſynagoga.*

Poſtes tabernaculi, deſignare poſſunt legem, *m* & prophetiam, & Moyſen, & Eliam, qui apparuerunt cum Domino: & cognitionem cœleſtium, & doctrinam veram, retrò cujus ponit hæreticus memoriale, *1. Regum 1.b. Iſa.57.b. Matth.17.a.* Et porta Orientalis templi, eſt, *n* ſacra doctrina, quæ eſt via ducens ad Chriſtum, *Ezech.11.a.45.f.* Et portæ filiæ Sion, dicitur ſacra doctrina, per quam venitur ad vitam æternam, *Pſalm.9.* Januæ itidem cœli, *o* ſacram doctrinam, & mandata Dei deſignant, *Pſalm.77.* Et oſtia quibus concluſit Deus mare, *p* ſunt præcepta, priora quidem veteris legis prohibentia opus, ut, non occides, non mœchaberis. Secunda verò novæ legis culpas cordis etiam prohibentia, *Job 38.a.* Oſtium tabernaculi teſtimonii interdum ſignificat literam legis, interdum doctrinam Evangelicam, ducentem ad ſcientiam Chriſti, ſicut & ipſe Dominus eſt oſtium appellatus. Ut demum oſtium tabernaculi teſtimonii, *q* eſt locus ubi poſſit audiri verbum Dei. *Le.1.b.4.8.a.9.a.10.b.12.c.15.b.16.b.1.Reg.2.e.1.Cor.16.b.* Et oſtium tabernaculi, cui applicatur ſervus ad perforandam aurem, eſt prædicatio cœleſtium, *Exod.21.a.* Sunt etiam portæ myſteriorum Dei in ſacra Scriptura, *Iſa.13.a.60.c.62.d.* Et porta Orientalis templi clauſa, dici poteſt via intelligendi legem ſpiritualiter, *Ezech.11.a.40.b.40.a.* Et oſtia domorum, in quibus loquuntur de Propheta, deſignant literam Prophetæ, cujus ſenſum non penetrant, *Eze.33.g.* Oſtium etiam dicitur ſacra Scriptura, nos ad Deum ducens, & ejus cognitionem nobis aperiens, hæreticos arcens, & nos in tuto conſtituens, *Lex. Propheta. Præcepta.*

niſi

a Glo. ord. ſ. Gen.4. b Am. ſ. Lu.10. c Ori. ſ. Gen. hom.2. & ſ. Matt. hom.8. & ſ. Rom.5. Baſi. de ſpiri. ſancto 8. Hie. ſ. Ez.40. Au. ſ. pſ.126. & ſ. Apo. h.1. Geor. Vene. Cant.10.3. c.13.15. Chryſ. ſ. Ioan. hom.58. d Gr. 6. m.2. & ſ. 1. Reg.4. & ſ. Ezech. ho.13.2c. e Hie. ſ. Za.4. Rup.3. ſ. Apo. f Ori. ſ. Iſ. h.4. Aug.15. civit. Dei.16. & 12. cont. Fau.39. g Rup.3. ſ. Reg.10. Amb. ſ. Lu.9. Hie. ſ. pſ.23. h Am. de inſt. vir.7. Hie. ſ. Ez.44. i Am. ſ. pſ.118. ſer.22. & ſ. Luc.19. Aug. ſ. pſ.86. Gr.33. m.28. & ſ. Cant.8. Hie. ſ. Ier.21. & ſ. Amos 5. Gre. ſ. Ezec. ho.19.22. & 25. mor.11. k Hie. ſ. pſ.86. 147. Aug. ſ. pſ.77. 86. Orig. ſ. Ezec. ho.12. Bed. ſ. Ge.22. & ſ. Prov.1.8. Rup.12. ſ. Apo. Hie. ſ. pſ.99. Gr.28. m.15. 16. Hie. ſ. pſ.9. Gr. ſ. Eze. ho. 20. & 18. mo.20. l Rup.12. ſ. Apoc. m Hie. ſ. Iſ.17. & ſ. Ezec.11. & ſ. pſ.9. n Gr. ſ. 1. Re. 2.1. & ſ. Eze. hom.3.15. & 19. mor.13. o Be. ſ. Ge.28. p Gre.28. m. 18.19. q Ori. ſ. Lev. h.1. & ſ. Mat. ho.1. & ſ. Eze. ho.14. Am.6. de ſacram.1. & 4. de fide.1.
Iſyc. ſ. Lev.4. 8.13. Hie. ſ. Iſa.13.26. & ſ. Ezec.44. Et ad Algaſiam. Et ſ. Ezec.33. Chryſ. ſ. Ioan. hom.33. Rup.3. ſ. Regum.12.

oiſi per oos frangatur, *Joan.19.a.* Oſtiola in introitu oraculi, expoſitiones Doctorum ſunt. Poſtes vero quatuor in introitu templi quatuor Evangelia, quæ ſe invicem tenent, propter concordiam, *3 Regum. 6.d.*

Expoſitiones Doctorum. Evangelia. Virtutes, & bona opera.

Oſtium tabernaculi quandoque ſignificat *a* virtutes, & opera bona, quæ etiam ſignificantur per portas Sion, aut filii Sion, *1. Reg.3.c. Pſal 9. :3.86 Iſa.22.b.26.a.54 c.60.d. Coloſſ. 4.a.* Hæ portæ ſunt contrariæ portis mortis. Et portæ civitatis, ſunt bonæ actiones, per quas anima ad conventum regni cœleſtis ingreditur, *Job 29.b.* Et oſtia, quibus concluſit Deus mare, dici poſſunt virtutes, quibus omnes concupiſcentiæ reprimuntur, *Job 39.a.* Et oſtia interioris ſanctuarii, deſignant opera juſtitiæ, quorum merito ad regnum cœleſte pervenitur, *3.Reg.6.d.* Porta civitatis, dici poteſt juſtitia, & bona opera, *Gen.23.b.34 c. Deut. :2.b.25 b Iſa.29 b.* Portæ Hieruſalem dici poſſunt virtutes, *Jer.17 c.* Et portæ juſtitiæ, ſunt virtutes mediæ, *Pſal.117* Benjamio, eſt ſtatus virtutis: & porta prior eſt ingreſſus ad ſecreta myſteria, *Zach. 12.b.* Porta quoque filiæ Sion, ſunt *b* bona ſtudia, per quæ venitur ad Hieruſalem cœleſtem, *Pſal.9.*

a Gre.19.mor. 15 & 2.mor. 18.19 Ori.ſ. Matt. hom 22. Hu ſ. Iere. 27 & ſ.86 & ſ Zach.14. b Aug ſ pſal. 9.

Fides.

Oſtium tabernaculi Abrahæ, dici poteſt *c* fides, in qua videntur tres viri, quia eſt fides Trinitatis, *Gen.18.a.* Et porta cœli in anima, eſt confeſſio fidei, *Gen.28.d. Num.19.a Pſalm.22 Ier 2.c.* Et oſtium monumenti Chriſti, eſt eadem fides, *Marc.15.d* Porta filiæ multitudinis eſt fides, per quam in regna cœleſtia fideles introducuntur, *Cant.7.b.* Oſtium contra oſtium, eſt cùm per fidem venimus ad ſpeciem: vel cùm per cognitionem animæ, venimus ad cognitionem Dei, *Ezec.40.b.* Oſtia templi exterioris, fidem per quam eſt ingreſſus in Eccleſiam, deſignant: & quia duo, indicant dilectionem Dei, & proximi: & quia utrumque oſtium erat duplex, deſignant fidem cum operibus, & patientiam, & benignitatem in amore fraterno, *3.Reg.6.d.* Portæ tres, omnem plagam Hieruſalem cœleſtis deſignant, quod ex omni genere hominum ſalvantur per fidem Trinitatis, & virtutes Theologicas, *Apo. 21.b.* Sic de portis nomine duodecim tribuum inſcriptis, *Ezec.48.d.* Et portæ æternales, ſunt virtutes Theologicæ, per quas ingreditur Chriſtus in animam, *Pſal.22.147.* Oſtium apertum ad Evangelium, *d* eſt initium fidei, quo Gentiles à Deo parabantur ad ſuſceptionem doctrinæ Evangelicæ, *1.Cor.16.b. 2.Cor 2.c. Coloſſ.4.a.* Et oſtia civitatis, ubi tympanizabat, vel impingebat David, hoc eſt, Chriſtus, *1. Reg.21.d.* deſignare poſſunt initium fidei, unde incipit Eccleſia, ut perveniat ad ſpeciem. Et portæ tres templi, tres virtutes Theologicas deſignare poſſunt: porta Orientalis, eſt fides: Aquilonaris, ſpes: Auſtralis verò charitas, & fervor gratiæ, *Ezec. 40.c.46.c.*

Virtutes Theologicæ.

c Ori. in de. Ver bo 10. Amb 4. de fide 1. Hu ſ. Iere. 2. Gre ſ. Ezec. hom 14. 17. & ſ. Cant.7. Hu ſ Ezec. 48 & ſ pſ. 23. Gor Vene. Cant 3.10. 8.medu. 2. et 3. d Auguſt. de prædeſtinatione ſanctorum 20. & ſ pſ 38

Baptiſmus. Pœnitentia. Humilitas.

Porta cujuſque fidelis, aut Eccleſiæ, eſt *e* baptiſmus, *Exod.20.b.* Et porta piſcium Hieruſalem, ſeu porta prima, deſignare poteſt baptiſmum, per quem boni piſces ingrediuntur in Eccleſiam: ſicut porta ſecunda, eſt pœnitentia, *Soph. 1 b.* Janua quoque, ad quam congregantur turbæ, ut veniant ad Chriſtum, eſt pœnitentia, *Marc. 1.c.* Oſtium itidem arcæ Noe, deſignat baptiſmum, per quem ingrediendum eſt in Eccleſiam. Porta filiæ multitudinis, deſignat introitum terræ promiſſionis, & cœleſtem per lachrymas. *Cant.7.b.*

Greg ſ Ezec. hom 19. Hu ſ. Ezec. 46.

Sacramenta. Lux gratiæ.

Porta interdum dicitur humilitas, per quam acquiritur intelligentia ſcripturæ. Unde Saul acceſſit ad Samuelem in medio portæ, hoc eſt, *f* in humilitate, ut inſtrueretur ab eo, *1.Re.9.c.* Ideò Chriſtus dixit, gratias agens Patri, *Matth.11.d.* Quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis.

e Bern in ſermone. Hu ſ Sopho. 1. & ſ. Marc. 1.

Doctores Judæorum. Judices & Principes.

Portæ civitatis, vel Hieruſalem dici poſſunt *g* Sacramenta Eccleſiæ: per quæ pervenitur ad cœleſte regnum, *Job 29 d. Jer.17. c.* Et porta equorum in Hieruſalem Orientalis, *Jer.31.g.* deſignare poteſt lucem gratiæ in Eccleſia, in qua egemus curſu, & certamine.

Rup 4 ſ. Gen. 18. & ſ Cantic 6.

Portæ etiam Hieruſalem, dici poſſunt *h* Doctores Judæorum, quæ portæ defixæ ſunt in terram, *Thren 2.c.* Et Judices, & Principes, qui judicabant in porta: quæ portæ lugere dicuntur, *Iſa.3.d.*

f Gr. ſ. 1. Reg. 9.

Egreſſio à corporeis. Tranſitus paratus ad futuram vitam. Cognitio Dei in hac vita. Remiſſio curæ carnis.

Oſtium tabernaculi Abrahæ, deſignare poteſt *i* egreſſionem à corporeis per contemplationem. Et præterea tranſitum paratum ab hac vita ad futuram: quod etiam deſignat oſtium ſpeluncæ, in quo ſtabat Elias. *3.Reg.19.c* Deſignat etiam oſtium ſpeluncæ, in quo ſtabat Elias illam cognitionem, quam de Deo in hac vita, repreſſo corruptionis obſtaculo, habere incipimus. Sic Iſraelitæ è longinquo cernêtes nubem deſcendentem in tabernaculũ, in papilionum ſuorum oſtiis ſtetiſſe memorantur, quia hi, qui adventum divinitatis utcunque conſpiciunt, quaſi jam ex habitaculo carnis prodeunt, *Exod. 33.b.* Deſignat etiam oſtium ſpeluncæ, remiſſionem curæ carnis, quam facere debent, qui viſionem Dei habere deſiderant. Oſtium apertum dat Deus, *k* tam ad operandum, & benè merendum, quàm ad acquirendum præmium. *Apocal.3.b*

g Gregor. 19. mor. 15. Hu. ſ Ieremi 31. h Gloſ. ord. ſ. Iſaia 3 i Ori ſ. Cant. hom 2. Ricar. de S. Vict 4 de arca myſti. 10.

Timor.

Oſtia, quibus Deus concluſit mare, poſſunt *l* timorem ſignificare, reſtringimur, ne in pravas cupiditates effluamus, *Iob 38 a.*

Cognitio Prælatorum de ſubditis.

Oſtium, quod apparuit, fodiente Ezechiele parietem, eſt aperta *m* cognitio peccati proximorum, quam curat habere Prælatus, ad ipſorum correctionem, *Ezec.8.d.*

Gre 1 mor. 26 & ſ Eze. hom 13.

Contemplatio data pœnitentibus. Aditus ad myſteria.

Porta templi ad Aquilonem, habens feneſtras, veſtibulum, & ſculpturas, ſicut porta reſpiciens ad Orientem, *Ezech.40.d.* deſignat. *n* quod peccatoribus pœnitentibus, quibus etiam per Dei miſericordiam patet aditus regni cœleſtis, dantur etiam feneſtræ contemplationis, veſtibulum humilitatis, ſculpturæ bonæ operationis, ſicut his, qui non indigent pœnitentia.

k Aretas ſ. Apoc 3. l Gregor 28. mor 18. 19.

Porta ad meridiem templi, eſt *o* ad eos, qui ſanctis deſideriis in virtutibus fervent: ut ſpiritali intellectu quondie interni gaudii myſteria penetrent, *Ezec. 40.d.*

m Grego. 26, mor. 4.

Declaratio exemplorum.

Oſtium per gazophylacia ſingula in frontibus portarum eſt, *p* cùm unuſquiſque Doctor in corde auditoris intellectum aperit, in dictis, & operibus Patrum, *Ezec. 40.e.*

n Greger. ſ. Ezec hom. 19.

Mens. & ſermo in paſſione Chriſti.

In utroque poſte domorum, ponitur ſanguis agni, *q* quando ſacramentum paſſionis Chriſti, quod ore ad redemptionem ſumitur, ad imitationem quoque intenta mente cogitatur, *Exod. 12.a.* Poſtis uterque cùm ſuperliminari tingitur, cùm in nomine Trinitatis baptizamur.

o Greger. ſ. Ezec. hom. 19.

Concupiſcibilis, & iraſcibilis. Corpus, & anima.

Poſtis etiam uterque unctus ſanguine agni, *r* concupiſcibilem, & iraſcibilem deſignare poteſt. Vel corpus & animam, quæ ſunt mundata ſanguine Chriſti, *Exod. 12. a.*

p Gregor. ſ. Ezec. hom. 20

Vigilantia circa tentationes.

In foribus Regis exiſtit Daniel, *Dan. 2.g.* quando *ſ* devotio noſtra circa quaslibet ſuggeſtiones cautè invigilat, & contra quaslibet maligni machinationes, in ipſo tentationis aditu, oratione repugnat, ne incautam mentem ulla infeſtatio, vel violentia opprimat, vel fraude circumveniat.

q Greg. hom. 22 Rup ſ. Exod. 3.

r Greg. Nyſſ. de vita Moyſis ſ Ricar. de S Vict. de ſomn Nabuch. 44.

Oſtia civitatis, ubi tympanizabat, vel impingebat David, *1.Reg.21.d.* deſignare poſſunt *a* corda mortalium, in quibus tympanizat Chriſtus, ut eos ad virtutum cultum excitet. Januæ etiam erant corda infidelium, quæ aperta ſunt prædicatoribus, quando ipſi fidem ſuſceperunt, *Iſa.45.a.* Et poſtes domus ſanguine ſignandi, ſunt, *b* cor, & os, *Exod.12.d. Deut.6.b.11 c.Jere.17.c.* Et oſtium, à quo non eſt egrediendum, eſt ipſa mens. Et oſtium papilionis, eſt elevatio mentis, *Ex.33.b* Et oſtium domus Loth clauſum, deſignat munitionem mentis adverſus tentationes, & hoc oſtium non inveniunt Sodomitæ, quum mentium corruptores non inveniunt, qua poſſint capere juſtum, vel reprehendere: & tamen circumeunt domum invidentes, *Gen.19.c.* Portæ etiam rationales aperiendæ paſtori, ſeu Chriſto, ſunt ſenſus interiores, & ipſa ratio, quæ aperitur clave fidei, *Joan.10.a.* Cùm verò effringuntur fores, deſignatur conſenſus in peccatum. **Cor. Mens.**

Porta in anima dici poteſt *c* conſenſus, per quem admittimus id, cui conſentimus. Eſt autem duplex janua, cupiditatis, & timoris: ſi amas Deum, & times eum, aperis Chriſto, ſi amas mundum, & times mala mundi, aperis diabolo. **Senſus interiores. Ratio. Conſenſus. Senſus.**

Portæ etiam aliquando ſunt *d* ſenſus: ut *Mich.1.c.* Plaga tetigit portam populi mei. Et portæ, quæ convertuat, ſunt ſenſus non applicati ad divina, *Jer.14.a.* Et portæ deſtructæ, ſunt ſenſus per deſidiam variis delictis patentes, per quas ingreditur hoſtis in Hieruſalem, *Thren.1.b.4.b. Abd.d. Nahum.3.c.* Oſtia etiam tenebroſa, ſunt ſenſus, qui tenebras peccatorum, ac etiam pœnarum aditum pandunt, *Job 38.b.* Dicitur etiam portæ mortis, quia per eos intrat mors, *Pſal.9.*

Oſtium interdum dicitur os *e* hominis, quod eſt claudendum ad adorandum, ne in multiloquio, ſed cordis puritate, & intentione oremus, *Matt.6.a.Iſa.26.d.* Et oſtium domus leproſæ claudendum, eſt os hæreticorum, ne proferat errores, *Lev.14.e Iſa.14.g.Job 31.a.* Oſtium autem circumſtantiæ ori appoſitum eſt prudentia loquendi, *Pſa.140.* Oſtium quidem aperitur, & clauditur, qui igitur ori ſuo non ponit obſtaculum, ſed oſtium petit, apertè docuit, quod & per diſciplinam retineri lingua debeat, & ex neceſſitate laxari. **Os hominis. Prudentia loquendi.**

Oſtium arcæ Noe, poteſt *f* in corpore noſtro partem eam ſignificare, qua excrementa egeruntur, ideò erat oſtium in parte inferiori: hæc tamen allegoria non placet Auguſtino. *g* **Pars poſterior hominis. Locus judicii.**

In porta civitatis apud Judæos, & etiam antiquitus. *h* erat locus ſtatutus ad judicia publica, nec cogerentur agricolæ intrare urbes, & aliquod ſubire diſpendium, & finito negotio, unuſquiſque confeſtim ad ſedes proprias reverteretur. Ita ſumitur, *Pſal.30 68 Zac.8.c* Aliquando autem porta dicitur ipſum judicium, quod exercebatur in porta, & in porta ſe ſuperiorem videt, qui ſe melioris partis eſſe in judicio, æquitatis merito conſpicit, *Job 31 c. Amos 5.c. Prov.24.a.* **Judicium.**

Porta, in qua conteruntur mali, & bonis aperitur aditus ad cœleſtis patriæ gloriam, *i* eſt dies judicii, *Job 5.a* In his portis erit nobilis vir Eccleſiæ *k* Chriſtus, qui prius deſpectus apparuit, & in iiſdem portis laudabunt Eccleſiam opera ejus, cùm per ea cœleſtis regni retributionem accipiet, *Prov.31.c.d.* Tunc enim dicetur, Eſurivi, & dediſtis mihi manducare, &c. *Matt.25.c.Mich.1.d.* **Dies judicii.**

Porta Orientalis templi, *l* creationem mundi deſignare poteſt, *Ezech.40.b.* **Creatio mundi.**

Portæ duodecim, per quas eſt introitus in cœleſtem Hieruſalem, *Apoc.21.d.* deſignant *m* duodecim ſigna zodiaci ſpiritaliter intellecta. **Signa zodiaci.**

Extra portam paſſus eſt *n* Chriſtus, ſicut hœdus cremabatur extra caſtra, *Lev.1.4.c.* **Judæa.**

Porta cœli, dici poteſt *o* Judæa, unde Chriſtus in cœlum aſcendit, *Gen.28.d.* **Mundus ſenſibilis.**

Porta quoque cœli, dici poteſt *p* mundus ſenſibilis, per quem ingredimur in cognitionem mundi intelligibilis. **Ambages itineris noſtri.**

Porta anguli in Hieruſalem, *Jer.31.g.* deſignat *q* nos ita tranſire ad cœleſtia, ut non rectas ſemper habeamus lineas veritatis, ſed fractas, ut in angulis. **Voluptas.**

Porta Sodomæ, dici poteſt voluptas, cujus gratia fit ingreſſus ad vitia, *Ge.19.a.* Et oſtia ventris, *Job 3.b.* ſunt *r* deſideria concupiſcentiæ carnalis: de quibus dicitur, *Iſa.d.* Intra in cubicula tua, & claude oſtia tua. Cubicula quippe ingredimur, cùm ſecreta mentis noſtræ intramus. Oſtia autem claudimus, cùm deſideria illicita coercemus. Portæ etiam mortis, ſunt pravæ cupiditates, *Job 38 b.* **Deſideria carnalia. Sapientia ſæcularis & hæreticorum. Pravæ conſuetudines.**

Portæ, quas non habet Eccleſia, deſignat *ſ* ſapientiam ſæcularem, *Ezec.38.d.* Et portæ æreæ: ſunt pravæ conſuetudines & doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, in quibus portis ſedent loquentes contra Chriſtum, *Pſa.68.105.Iſa.45.a.* Hæ ſunt portæ tollendæ, *Pſalm.23.* Oſtia etiam tenebroſa, ſunt latentia mentis mala, quæ & haberi intrinſecus poſſunt: tamen ab altero videri non poſſunt, *Job.38 b. Pſal.9.* Porta verò aquilonaris templi, frigiditatem peccati ſignificare poteſt. *Ezec.46.c.* De porta autem uſque ad portam ire, eſt omnia vitia reprehendere, *Exod.32.f.* Et portæ inferi, ſunt diverſæ hæreſes & peccata: & ſingulæ portæ ſuum habent nomen, *Marc.16.c.Iſa.38.b.* Portæ fluviorum, erant *t* leges Imperatorum, quibus prohibebant converſationem ad fidem. *Nahum.2.b.* **Vitia. Leges contra fidem. Remotio defenſionis. Doctores iniqui.**

Janua aperta deſignat *v* remotionem defenſionis: ut cùm aperta janua inimici irruerunt in Job, deſignat malos accepta temporaliter poteſtate, in quorundam cordibus deſtruere munimina conari, *Job 30.d.* **Apparentia veritatis. Mortis imperium. Initium humanæ generationis.**

Portæ vultus Leviathan, *Job 41.a.* ſunt *x* iniqui Doctores: qui idcireò portæ vultus ejus vocati ſunt, quia per ipſos quiſque ingreditur: ut Leviathan iſte, quaſi in poteſtatis ſuæ principatu videatur. Et fores domus meretricis, ſunt *y* Doctores falſitatis, qui in penetralia perfidiæ miſtros fallendo introducunt, *Prov.9.d*

Porta Benjamin, in qua cruciatur Jeremias, deſignare poteſt *z* apparentiam veritatis in mendacio, qua veritas ipſa opprimitur: Ideò dicitur porta Benjamin, id eſt, dexteræ, quia apparet tunc mendacium eſſe in dextera, cùm ſit in ſiniſtra, *Jerem.20.a.*

Portæ civitatis, quas tulit Samſon, *Jud.16.a.* mortis *aa* imperium deſignat, quod tulit Chriſtus. Porta ſuperior, initium generationis humanæ deſignat, *Ezech 9.a.*

Portæ, ut impediunt tranſitum, *bb* contradictionem deſignant: & portæ æreæ contradictionem pertinacem, quas tamen conterit Deus, *Pſal.146.* Deſignant etiam ignorantiam: quas portas frangit & tollit Deus, quando manifeſtat, *Iſaia 45. a.* Hæ ſunt portæ fluviorum, quas claudunt dæmones, ne boni tranſire poſſint ad vitam, *Nahum.2.b.* **Contradictio. Ignorantia.**

Portæ mortis, dici poſſunt *cc* adverſariæ poteſtates, per quas generi humano introitus inventus eſt ad mortem, *Job 38.b. Pſalm.9.* Ipſi etiam dæmones, ſunt portæ inferi: quia per eos ducuntur animæ ad inferos. **Dæmones.**

a Au ſ.pſ. 33. b Cl Alex. author ad Gentes. Hie ſ.Noh.3. c Au ſ.pſ.142 d Hie ſ Mic. 1. & ſ. Iere. 14. & ſ Abdi & ſ Iob 38 & ſ.pſ 9. e Amb.de virg.3. & 1. Cain 9. Hiero.ſ. Iſa. 24 26 Greg.7 mor. 26 & 22: mor 16. f Am.1 offi.18 & de Noe a. g Au.2. cont Fauſt.14. h Hieron ſ. Amos 5 & ſ. Zach 8. i Aug ſ.pſ 62 Gre 21 m 14 i Gre.6 m 4 k Bed ſ Pro. 31. l Rup 8 ſ. Ezech.6. m Gorr. Ven. Cant 1. tom. 8.02.12 n Ori.ſ. Lev. ho.t. o Gloſ int.ſ. Gen.28. p Philo de ſomniis. q Hie ſ.Ier 31 r Gre. 4.mor. 36. ſ Hie ſ. Ezec. 38.46 & ſ Iſa 26 38. Arn.ſ pſ. 103 Gre.3. paſto. admo 16. & 29 mo. 6.7.8 & 19 mo 23. Aug ſ pſa 9. Hie ſ Amos 5 & ſ. Matt. 16. & ſ pſ.23. Ori.ſ Iob.1. & ſ.Matth. hom 1. t Rup ſ. Nah. 2. v Greg. 10. mo 23. x Gr.g. 33. mor 18. y Bed ſ.Pro 9 z Hie ſ. Ier. 38. aa Aug ſerm. 107. Gregor.21. mor.19. Ricar de S. Vict. de ſecur. conſcien 21. Caſſia lib.5. ca 2. bb Hieron.ſ Nahu.2. cc Hie ſ Iob. 38. & ſ.Pſ 9.

Portæ

Porta inferi. Portæ terræ, in quas ventilantur Judæi, dici poſſunt *a* portæ inferi, *Jer.15 b.* Hæ ſunt portæ inimicorum, *Gen 22.d.* Et portæ mortis, & oſtia tenebroſa, *Iob 38 b Pſal.9.*

Variatio errorum. Poſt januam, ſeu in luminibus ſanctificati dicuntur, qui in erroribus verſantur, & putant ſe ſanctos. *Iſaiæ 66.e.* Et poſt oſtium ponit memoriale hæreticus, & non in oſtio, *b* quum docet occultos errores, retroque reſpicere facit, *Iſa.57.b.*

Chriſtus. Spiritus ſanctus. Moyſes. Oſtiarius ovilis Chriſti, *c* eſt ipſe Chriſtus, qui etiam eſt oſtium, vel Spiritus ſanctus, qui inducit diſcipulos in omnem veritatem, hoc eſt, ad Chriſtum. Poteſt etiam ſignificare Moyſen, qui per legem introducitur ad Chriſtum, *Joan.10.a.*

Prædicator. Janitor cui præcepit Deus, ut vigilet, *d* eſt prædicator, *Matth 25 b. Marc.13.d Luc.19 b.* Cui dicitur, *Ezech.30 d.* Si non annunciaveris iniquitatem ſuam, ſanguinem ſuum de manu tua requiram.

Infirma cuſtodia mentis. Diſcretio. Oſtiaria Isboſeth, cùm eſſet fœmina, deſignat infirmam & mollem cuſtodiam ad mentis aditum: unde perit mens, ut periit Isboſeth, *2 Reg.4.a.* Eſt typus *e* diſcretionis. Ideò purgat triticum. ſed ſi dormiat, ingrediuntur hoſtes.

a Ambr. ſ. Luc 9. b Hieron ſ. Iſa 57. 66. c Aug ſ. Joan. tr. 46. Chryſ. Joan. ho 58 Cyr 7 ſ Joan. 1. d Hie ſ Mat. 13. e Gr.1.m 16.

Japhet.

Gentiles. JAPHET, id eſt, dilatatus, aut pulcher, vel perſuadens: filius Noe, cujus filii tenuerunt Europam: vel eſt typus *f* gentilium, quorum maxima pars ab eo deſcendit, & eſt dilatus, quando gentiles fidem Chriſti ſuſceperunt, & ipſa fides dilatata eſt in gentibus, *Gen.5.d 9.d.*

Opera. Ut autem interpretatur pulcher, deſignat opera, quæ ſummo pulchro præſentari debent, debere eſſe pulchra.

Luna in paſſione. Ut autem averſa facie cum Sem fratre ſuo operuit patrem, deſignat *g* Lunam, quæ in paſſione Chriſti avertit ſplendorem ſuum ſimul cum Sole.

f Ori ſ Joſu; hom 3. Chry ſ. Gen. hom 29. Au.16 civ. Dei.2. g Geor Ven. Cant. 1, tom. 6 ca.15. Bed. ſ Gen 9.

Jaſa.

Traditiones ſcientiæ ſæcularis. JASA, id eſt, mandatum, ſive factum aut rixa, vel contentio, ſeu exitus Domini: civitas Moab in tribu Ruben, deſignare poteſt *h* vanas traditiones ſcientiæ ſæcularis, quas diſperdet Deus, *Iſa.25.a.* Erat terminus regni Seon, & Moabitarum, ubi occurrit Seon filiis Iſrael ad prælium, *Num.21.c.*

h Hie ſ Iſ.25.

Jaſpis.

JASPIS, *i* gemmæ ſpecies eſt, è viridantium genere: cujus tamen varii ſolent eſſe colores, & variæ ſpecies. Eſt Jaſpis quidam ſmaragdi habens ſimilitudinem: qui reperitur in fontibus Thermodontis fluminis: alius viridior mari, & tinctus quaſi floribus: quem in Phrygiæ monte Ida, & in profundiſſimis ejus ſpecubus naſci referunt. Alius juxta Iberos, Hircanoſque, & mare Caſpium reperitur, & præcipuè juxta lacum Neuſin. Alius eſt jaſpis nivi & ſpumæ marinorum fluctuum ſimilis, & clementer, quaſi mixto colore ſubrutilans. Jaſpis dicitur valere contra phantaſmata, ſiſtit ſanguinem, & caſtum reddit. inveniunturque jaſpides miræ magnitudinis.

Judicium diluvii; Productio virorum. Jaſpis colorem habens aquæ in judice Chriſto, deſignat *k* primum generale judicium per aquam factum, *Apocal. 4.a.* Vel in Deo ſignificat ſempiternam pullulationem, vitæque productionem, propter virorem.

Epiceia. Jaſpis poſitus in ſecundo ordine rationalis Pontificis, deſignare poteſt *l* virtutem epiceiam quæ vana phantaſmata curat, ne ibi trepident timore, ubi non erat timor, *Exod.28.c.39.b.*

Fortes Doctores. Gratiæ ſpirituales. Pulchritudo cœleſtis patriæ. Jaſpis viridis coloris poſitus in muris Hieruſalem, hoc eſt, in propugnaculis Eccleſiæ, deſignare poteſt *m* fortes in diſputando, & defendendo Eccleſiam. Illi enim contra adverſarios pro ſanctæ Eccleſiæ defenſione objecti ſunt, qui interna deſideria virentes, nulla temporis ariditate marceſcunt. Et ut ſunt varia jaſpis genera, ſunt etiam diverſæ ſpirituales in propugnaculis Eccleſiæ, quas qui habuerit, vanos timores fugabit, *Iſa.54.c Ezec.28.d. Apoc.4.c.* Vel deſignat *n* cœleſtis Hieruſalem pulcherrimam pompam, & ibi ſiſtit ſanguinem, ubi omnes ſunt à peccato mundati, & omnia phantaſmata ſunt effugata.

Spes. Fides. Virtutes. Petrus. Jaſpis etiam coloris viridis, *o* ſpem deſignare poteſt, quæ timorem fugat, & etiam fidem formatam, & conſperſam charitate, qualis fuit in *p* Petro. Poteſt etiam generaliter pulchritudinem virtutum ſignificare, *Apoc.21.c.*

i Plin 37 nat hiſt 9. Hie ſ Iſa.54. k Au ſ Apoc. ho.2. Aretas ſ. Apoc 4. l Hie ſ Exod. 28. l yr ſ Ez. 9. m Hie ſ Iſ 54 Gr. ... 20 & ſ Ezech. ho 18. n Geor. Ven. Cant.3.to 8. ca 2. o Geor Ven. Cant.3.to.8; cap.3. Rup 12 ſ. Apoc. p Aretas ſ. Apoc 21.

Jaſub.

Populus Juda. Pœnitentes. JASUB, id eſt, *q* converſio, aut habitatio, aut ceſſio. Vel juxta Hieronymum, reliquus, atque convertens, filius Iſaiæ Prophetæ: qui typus erat populi Juda de manu duorum Regum liberandi, *Iſa.7 b.* Vel interpretatur *r* pœnitens, aut revertens, ad Deum ſcilicet, & deſignat pœnitentes dignus eſſe ſuſcipere donum benedictionis, & aquam piſcinæ ſuperioris.

q Gr ſ Iſ.7. r Geor. Ven. Cant 1.to.7, cap 15.

Javan.

Philoſophi. JAVAN, id eſt, *ſ* decipiens, vel contriſtans, aut cœnoſus, filius Japhet, à quo Jones ſive Græci, *Gen. 10.a. Ezech.27.c.* deſignat Philoſophos miſcentes falſa veris.

ſ Hie ſ Ezec. 27.

Jazer.

Dogmata hæreticorum. JAZER, vel Jahezer, id eſt, *t* auxiliator, ſive adjutor, vel fortitudo eorum, civitas in termino Moab, & etiam fluvius, deſignat fortiſſima dogmata hæreticorum, quæ diſſolvunt Domini Gentium, hoc eſt, Apoſtolici viri, *Iſa.16.c.* fuit fortis tribus Gad, *Num.21.g 32.g. Joſu.13.b.*

t Hie ſ Iſ 16.

Ibis.

Invidi. IBIS, *v* eſt avis ciconiæ non abſimilis, peculiaris Ægypto, earum quædam ſunt candidæ, quædam nigræ, quæ ſolum ſunt apud Peluſium. Paſcitur ibis ſerpentibus, eſtque avis immunda.

Ibides, ut paſcuntur ſerpentibus, *x* invidos deſignare poſſunt, ideò computatur hæc avis inter immundas, *Lev 11.c.*

Contemplativi terrena affectantes. Ibides etiam loca inferiora Ægypti incolentes, eos contemplativos deſignare poſſunt, qui de inferioribus ſoliciti ſunt, unde immunditiam contrahere ſolent, *Lev.11.c.*

Poſſunt quoque *y* ibides idololatriæ ſuperſtitiones deſignare, quæ immundæ ſunt, *Iſa.34.c.*

v Ariſt 9 de hiſt animal 27. x Hie ſ Iſa 34. z Gloſ ord. ſ. Lev. y Hie ſ. Iſ. 34.

Ibices.

a Gregor. 30. mor. 16. — *Idololatria.*

IBICES, *a* ſunt capræ ſylveſtres, quibus moris eſt in petris parere, quia neque ſciunt, niſi in petris habitare, quæ ſi quando etiam de altis ſaxorum cacuminibus ruunt, in ſuis ſe cornibus illeſæ ſuſcipiunt, caput quippe ruentes feriunt, cujus dum prima cornua opponunt, fit omne corpus à jactura caſus alienum.

b Gregor. 30. mor 16. Hu ſ Iob 29. — *Doctores ſpirituales.*

Typum gerunt ibices *b* ſpiritualium Doctorum, qui velut ibices in petris pariunt, quia in doctrina Patrū, qui petræ pro ſoliditate vocati ſunt, ad converſationem animas gignant. Ipſi velut ibices nullius caſus damna ſentiunt, dum in ſuis cornibus excipiuntur, quia quicquid eis ruinæ temporalis ceſſerit, in teſtamentis ſacræ Scripturæ ſe ſuſcipiunt, & quaſi cornuum exceptione ſalvantur, 1 *Reg. 2 4.a. Job 36.a.* De his enim teſtamentis dictum eſt, *Hab. 3.a.* Cornua in manibus ejus.

Ichabod.

c Greſ. 1 Re. 4.14. — *Populus Judæorum.*

ICHABOD, id eſt, ubi gloria, aut væ gloriæ. filius Phinees filii Eli Pontificis, qui natus eſt moriente matre, cùm capta eſt arca Domini. Typus eſt *c* populi Judæorum: quorum gloria tranſlata eſt ad Chriſtianos, remanentibus ipſis ingloriis, & in captivitate, 1. *Reg. 4.d.* Eſt filius Phinees, hoc eſt, malorum Doctorum, quos Judæi ſequuntur, *1. Reg. 4.d.*

Ictus.

ICTUS, idem eſt, quod percuſſio: & ictus oculi, eſt motus ſubditus oculi: Ponitur ad oſtendendam ſubditam actionem: ut 1. *Cor. 15.g.* In momento, in ictu oculi.

Datur ictus lapidis, *Num. 35.b. Judi. 20.b.* Ictus fulminis, *Eccl. 4.d.* Ictus gladii, *2. Mach. 12.d.*

Idaja.

d Hie ſ Zac. 6. Rup ſ Zac. 6. — *Doctores.*

IDAJA, id eſt, *d* notus Domini: vel manus Domini: vel confeſſio Domini: vir quidam, *Zachar. 6.* *e* à quo accipitur aurum ad faciendas coronas ſacerdoti, hoc eſt, Chriſto: in quo coronantur, qui pœnitentiam agunt: Vel deſignat equos varios, id eſt, habentes varia dona gratiarum: qui proſunt aliis regendo, & docendo.

Idiota.

IDIOTA propriè idem eſt, quod privatus, nulloque munere publico fungens. Sic dicuntur idiotæ, qui reſpondere debent ſacerdotibus orationes publicas offerentibus, 1. *Cor. 14.c.* Idiotæ etiam dicuntur illiterati, & imperiti, ut *Actor. 4.c.* Comperto, quod Apoſtoli homines eſſent ſine literis & idiotæ, admirabantur.

Idithun.

e Aug. ſ pſal. 30.76. — *Tranſilientes terrena.*

IDITHUN, id eſt, lex ejus, vel legalis. ſive laudem, vel confeſſionem dans: fuit unus è Principibus cantorum tempore David: cujus nomine aliquot Pſalmi inſcribuntur, *Paral. 9.c. 25.a. Pſalm. 18.* Vel interpretatur *e* tranſiliens eos: & deſignat eos, qui terrena, & affectatores terrenorum tranſiliunt, & ad cœleſtia evolant.

Idolum, Idololatra, Idololatria, Idolium, Idolothitum.

Hæreſes.

IDOLUM idem eſt, quod ſimulachrum, aut imago: & ſumi ſolet pro imagine dæmonis, aut alterius rei, quæ ut Deus colitur.

f Gre. ſ. Exec. 8 18.20.30. & ſ Iſ 2.31. & ſ Ier 2. & ſ. Amos 2. Ori ſ. Iſ. ho 8. & ſ Eze h. 6 Amb 1. offi. 4 9 & de fug. ſecur. 4. I ſyc ſ. Lev. 26. — *Adinventiones Philoſophorum. Peccata. Divitiæ. Avaritia. Res prolata Deo.*

Idola, ſunt *f* errores, & hæreſes, quæ dicuntur idola ſubtilia, quibus repletur terra. Et idola Ægypti & mempheos, ſunt adinventiones Philoſophorum, & hæreticorum, *Ezech. 20.a. 30.d. Amos 5 g. Zach. 13.a.* Et idola Hieruſalem, ſunt peccata eorum, qui ſunt in Eccleſia. Idola verò Samariæ, ſunt peccata hæreticorum, *Iſa. 1.b. 2.c. 10.c. 32. 44.b. Jere. c.* Et idola domus Iſrael dicuntur errores in Eccleſia, falſo ſcientiæ nomine ſimplices decipientes: Dicuntur autem idola, quia de corde ſuo conficta, *Ezec. 18.b. 36 d. Hoſe. 4.d. 6.d. 8. a. 13. a.* Et idola depicta in pariete, ſunt vitia in anima, *Ezec. 8.c. Amos 2.b.* Peculiariter autem idola dicuntur divitiæ, & avaritia, quæ potius dicitur idolorum ſervitus. Et ut idolum eſt imago rei, quæ non eſt, deſignat vanitates ſæculi. Demum quicquid homo profert Deo, idolum dici poteſt, *Gen. 21.c. 35.a. Exod. 20.a* Qui autem pariunt errores, dicuntur fabricare idola. Ornare verò idola, qui defendunt errores, *Ezec. 6 a.*

Gre. 30 m 31 Bed ſ Gen. 35 g Hie ſ. Exec. 26. — *Statua Baal. Avaritia Eccleſiaſticorum.*

Idolum zeli dicta eſt *g* ſtatua Baal in templo Dei poſita, *Ezech 8.a.* quia per illum provocaverunt filii Judæ Deum ad zelum, ut deſtrueret templum, & Hieruſalem. Et idolum zeli in Eccleſia, eſt avaritia Eccleſiaſticorum, & rapina, &c. per quæ contra nos æmulatio ſuperna provocatur, ut tantò diſtrictius delinquentes feriat, quantò nos charius Redemptor amat.

Gr 31. mo. 9. h Iſyc ſ. Lev. 20. i Hie. ſ Zach. 11. Rup. ſ. Zac. 11 — *Scribæ & Phariſæi. Antichriſtus. Verba Poëtarum Hæreſes.*

Idola Judæorum, erant *h* Scribæ, & Phariſæi, quos populus, velut oracula ſequebatur, *Lev 26.c.*

Idolum dictus eſt paſtor ſtultus, hoc eſt *i* Antichriſtus, quia faciet ſe adorari, ac ſi eſſet Deus, *Zach. 11.d.* Item quia non eſt verè paſtor, ſed fictus.

k Ori ſ Nu. ho 20. Hieron epiſ. Beatæ l Gregor. ſ. 1. Reg 15.

Idolium, ſunt *k* verba dulcia Poëtarum gentilium, idolorum laudes canentium: & doctrinæ gentilium, aut vitiorum, & hæreſes, 1. *Cor. 8.c.*

Idololatrandi ſcelus, dicitur nolle acquieſcere, 1. *Reg. 15.e.* quia in obedientiæ *l* ſuæ obſtinatione nemo periſteret, ſi propoſiti ſui figmentum in corde quaſi idolum geſtaret. Dum enim agenda in corde concipit, quaſi idolum facit, & dum conceptum propoſitum ſe acturum liberat, quaſi ad adorandum ſimulachrum inclinat.

Idoneus,

Idoneus, vide Aptus.

Idumæa, quære Eſau.

Ieabarim.

Progreſſus ad virtutes. *Sinus Abrahæ.*

JEABARIM, id eſt, acervi tranſeuntium, aut acervi iraſcentium, vel prægnantium, vel juxta Hieronymum, *a* acervi Lapidum, eſt ſolicitudo reſpiciens montes Abarim ab Auſtro, contigua terræ Moab, fuitque trigeſima octava manſio filiorum Iſraël in deſerto. Deſignat tranſeundum nobis inter lapides ſine offenſione, de virtute in virtutem eundo, *Num.21.c.33.f.* Juxta Originem *b* dicitur Chai, id eſt, chaos, quò pervenitur poſt Oboth, & deſignat ſinum Abrahæ, qui per chaos diſtat ab inferno.

a Hie. de manſ. *b Or. ſ. Num. hom.27.*

Iebus, Iebuſæus.

JEBUS, id eſt, conculcatio, aut volutatio, vel præſepium. Et Jebuſæus conculcatus, aut volutatus, vel præſepe, nomen civitatis, quæ poſtea dicta eſt Hieruſalem. Erat ex Chananæis, quos non penitus deleverant filii Iſraël, qui manſerunt ibi uſque ad tempora David, qui civitatem expugnavit.

Mali in Eccleſia.

Jebuſæi, hoc eſt, conculcati, ſunt *c* mali habitantes in Hieruſalem, hoc eſt, in Eccleſia, ut zizania inter triticū, uſque ad diem judicii, *Gen 2.c.Num.13.d.Ioſu.15.g.18.d.Iudi.1.d.2.Reg.5.b.1.Para.11.b.21.a. 2.Par.8.b.Matt.13.d.*

c Orig. ſ. Ioſu. hom 21.

Mala cogitationes. *Fideles in Eccleſia.*

Jebuſæi etiam dicuntur *d* malæ cogitationes in mente, quæ non penitus deſtruuntur, ſed remanent ad exercitationem.

d Ori ſ. Ioſu. hom.21.

Jebuſæus in bonum, pro fidelibus Eccleſiæ ſumi poteſt, *Zach.9.b.* Et ornan Jebuſæus, gentes ſignificat fidem amplectentes, unde & Jebus verſa eſt in Hieruſalem, quia conculcata gentilitas verſa eſt in viſionem pacis Eccleſiæ, *2.Para.3.a.*

Ieconias.

JECONIAS, id eſt, præparatio Domini, aut firmitas Domini: filius Joacim filii Joſiæ, rex Juda, *1. Paral.3.c.*

Iecur.

JECUR *e* in animalibus eſt, quod poſitum eſt infra ſeptum interius à dextro latere è regione lienis, deſerviens ſecundæ concoctioni ciborum, eſtque ſanguine refertiſſimum, & annexum venæ majori. In jecore autem voluptatis & concupiſcentiæ dicitur vis conſiſtere.

e Ar. 1. de hiſt. anima.15.

Occulta deſideria.

Jecur vituli, aut arietis, *f* occulta deſideria ſignificare poteſt, & præterea iram, ſecundùm quam jecur inflammatur, *Exod.29.d.Lev.1.c.3.b.4.7.8.9.Prov.7.d.* Deſignatur etiam concupiſcentia & voluptas. Et interiora jecoris dirumpit Deus, quum caſtigat peccata concupiſcentiæ, & voluptatis, *Hoſ.13.b.*

f Gre 9.m 40 hom ſ. Lev.3.7 Or. ſ. Lev h.8 Rup 1.3. Le 5. & ſ. Hoſ 13.

Iehu.

Apoſtoli.

Jehu, i. ipſe, ſive exiſtens, filius Namſi rex Iſraël, *3.Reg.19.c.* deſignat *g* Apoſtolos, qui perpetuò vivunt fortes in prædicatione, dicuntur filii Namſi, hoc eſt, attrectantis: quia tractaverunt de verbo vitæ. Deſignat etiam principem Romanum, qui deſtruxit Hieruſalem, *4.Reg.9.a.*

g Glo ord. ſ. 4.Reg.9.

Iejunare, Iejunium.

Princeps Romanus. *Abſtinentia à vitiis.* *Pœnitentia.*

JEJUNARE, eſt à cibo abſtinere. Jejunium autem eſt abſtinentia à cibo, vel dies, quibus à cibo abſtinemus. Jejunus autem dicitur, qui cibum non guſtavit illo die, quo eſt jejunus.

Jejunium in Chriſtiano non minus *h* dicit abſtinentiam à cibis, quàm à vitiis. Et jejunium dicitur ipſa pœnitentia. Generaliter autem jejunia, ſignificant abſtinentiam ab omnibus malis, tam quæ actu fiunt, quam quæ verbis, & ipſa cogitatione, *Num.3.c.Iudi.29.d.1. Reg.7.c.31.c.2. Reg.1.b.12.d.3. Reg. 21.g.2.Paral.20.a.* Et jejunium fit in ſolennitates præclaras, cùm recuperato ſponſo, animus pœnitentis gaudet, *Zach.8.d.*

h Gr ſ. 1 Re.7 Cle Ale 6. ſtrom Hie ſ. Zac.8.

Non inveniebat Chriſtus credentes. *Vacui à deſideriis terrenis.* *Carere cibo ſpiritualis doctrinæ.*

In jejunio operuit Chriſtus animam ſuam, *Pſal.34.68.* quando *i* in paſſione non inveniebat credentes, quibus paſceretur, quorum fidem ipſe deſiderabat.

i Au ſ. pſ 34. 68

Jejuni ſunt *k* vacui à deſideriis terrenis, & verbum Dei appetentes, *1. Reg.9.b.* Jejuni etiam ſunt, qui non recipiunt paſtum verbi Dei. Sic noluit Chriſtus dimittere turbas jejunas, *Matth.15.d.*

k Gre ſ. 1 Re. & ſ. Ezech. hom.21.

Jejunare abſente ſponſo, hoc eſt, *l* amiſſo pane vitæ, eſt carere cibo ſpiritalis doctrinæ & conſolationis, & à bonis operibus ceſſare, qua ratione non vult etiam Chriſtus dimittere jejunos, *Matth.9.b. 15.d.Luc.5.g.*

l Hil ſ. Matt. Can.9.15. Amb. ſ. Luc. 5.9. Hie ſ. Matt.5 m Ori ſ. Ioſu. hom.22.

Iemini, vide Benjamin.

Iephone.

JEPHONE, i. aſpiciens, ſive intuens, vel ſecundùm Originem, *m* converſio: pater Chaleb, hoc eſt, quaſi cordis: per quem deſignatur, quod ex converſione naſcitur intellectus cordis, *Nu.13.a.Ioſ.14.b.*

Iephte.

Jephte. i. aperiens vel apertio, filius Galaad, & meretricis, ejectus eſt à fratribus ſuis, & poſtea factus judex Iſraël, liberavit populum ab inimicis, immolavitque filiam ſuam ex voto.

Chriſtus.

Jephte typus eſt *n* Chriſti, qui filius fuit meretricis, hoc eſt, ſynagogæ, & ejectus eſt à fratribus ſuis Judæis, qui dixerunt. Non habemus regem niſi Cæſarem, & extra Hieruſalem crucifixus eſt, & tamen conſtitutus eſt judex, & liberavit populum à poteſtate diaboli, & obtulit Deo patri filiam Eccleſiam, *Iud.11.a.*

n Aug q. in Iud. 47. Cry. de Iephte

Victor cupiditatum.

Jephte debet eſſe *o* unuſquiſque, qui devictis hoſtibus cupiditatum & voluptatum, debet offerre Deo animam ut unicam filiam.

o Chryſ. de Iephte.

Ieremias.

Jeremias. i. celſitudo Domini, vel ſublimitas Domini, aut exaltans Dominum: unus è quatuor præcipuis Prophetis. ſatis notus in ſua prophetia: erat ſacerdos de Anathoth, fuit miſſus à Judæis in lacum unde extractus eſt ab eunucho Abdemelech. Multa paſſus à Judæis propter prædicationem veritatis.

Typus

a Or. ſ. Ier. h. 1. Hat ſ. Ier. 1. b Amb. 2. de Spiritu S. 13. c Gre. 4. m. 4

Typus eſt a Chriſti, & prædicatorum: & ut fuit comprehenſus à ſacerdotibus, capturam [illegible] ſignat, 2. *Par.* 36. *b. Ier.* 1. *a.* 11. *d.* 15. *c.* 20. *a.* 26. *a.* 37. *c.* 38. *a.* — Capt[illegible] Prædicatorum

Ut autem miſſus eſt in lacum, figura eſt *b* prophetiæ à Judæis per pravum intellectum in lacum & cœnum demerſæ, *Ier.* 38. *a.* — Prophetia.

Ut autem maledixit Jeremias diei ſuæ, *Iere.* 20. *c.* typus eſt *c* mutabilitatis generis humani venientis per pœnæ meritum. — Mutabilitas humana.

d Hi. ſ. Ier. 32

Secundum verò quod Jeremias emit agrum ab Hanameel, deſignat *d* illum, qui in ſublimibus collocatus eſt, etiam egere gratia Dei, *Ier.* 32. *b.* — Egere gratia Dei

Iesbibenob.

JESBIBENOB, id eſt, ſedens in prophetia, vel in loquutione, vel in germinatione. Gigas, qui voluit occidere David, ſed ipſe occiſus eſt ab Abiſai. Typus eſt Judæorum contra Chriſtum inſurgentium, 2. *Reg.* 21. *c.* — Iudæi

Ieſſe, vide Iſſai.

Ieſui.

e Gr. ſ. 1. Re. 14. c.

JESUI, id eſt, deſiderium meum, vel planities: fuit filius Saul, 1. *Reg* 14. *g.* deſignat *e* prædicatores humiles, & pro ſubditis fidelibus æterna poſtulantes: de quibus dicitur, *Pſalm.* 103. Qui facit angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos ignem urentem. Et Daniel dictus eſt vir deſideriorum, *Dan.* 9. *f.* — Prædicatores humiles.

Ieſus.

JESUS, id eſt, Salvator, nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, *Matth.* 1. *c. Luc.* 2. *c.* Quo nomine vocati ſunt alii, ut Joſue, & Ieſus filius Joſedec, qui typum geſſerunt ipſius Chriſti. — Chriſtus.

f Ter. adver. Marcio. Hie. ſ. Zac. 3. Rup. ſ. Zac. 3

Jeſus quidem filius Joſedec pontifex, qui viſus eſt prius in veſtibus ſordidis, poſtea verò renovatus, typum gerit *f* ipſius Chriſti, qui prius apparuit in veſtibus ſordidis indutus mortalitate, & laceratus, ac crucifixus: poſtea verò renovatus eſt in reſurrectione aſſumens corpus glorioſum, & indutus decorem, *Agg.* 1. *a.* 2. *a. Zac.* 3. *a.* 6. *c.* Et hoc melius ad literam pro Chriſto ſumitur, quod non Jeſus filius Joſedec nominetur, ſed Jeſus ſacerdos magnus.

g Ori. ſ. Nu. hom. 27. Hie. de manſion.

Ietabatha.

JETABATHA, id eſt, bonitas ſua, ſive declinans filia ejus, aut declinans deſertum, viceſima manſio filiorum Iſraël in deſerto, *Num.* 33. *d.* Origenes *g* legit Tabatha, id eſt, bona, quò pervenit è Gadgad, quia poſt tentamenta pervenitur ad bona. Hieronymus legit Jotbatha, & deſignat conſecutionem perfectionis, vel ſacerdotalis gradus. — Conſecutio perfectionis.

Iethro.

JETHRO, id eſt, excellens, ſive reſiduus, vel remanens, aut explorans, vel funiculus, ſacerdos Madian, cujus filiam duxit Moyſes uxorem. Idem dictus eſt Raguel, id eſt, paſtor Dei, aut amicus Dei, vel confractio Dei. — Deus.

h Bed. ſ. Exo. 4.

Jethro poteſt, in bonum, eſſe figura *h* Dei, aut Chriſti, cui conjunctus eſt Moyſes, id eſt, lex. Et pavit ejus oves, quia fuit pædagogus populi Dei, *Exod.* 2. *c.* 3. *a.* Cùm autem dixit Moyſi: Vade in pace, Deum Patrem deſignat mittentem Filium ad carnis aſſumptionem, *Exod.* 4. *e.*

i Lyr. ſ. Ex. 18. k Hi. de manſ.

Ut autem venit ad Moyſen in deſertum, & illi congratulatus eſt, deſignat *i* bonum ſæcularem qui gaudet de profectu prælatorum, & ſubditorum, *Exod.* 18. *a.* — Sæcularis bonus

Ut dedit conſilium Moyſi, typus eſt *k* ipſius Eccleſiæ ex gentibus, & deſignat doctrinam Eccleſiæ ſuperaturam ſcientiam Judæorum, *Exod.* 18. *c.* — Eccleſia gentium

Secundum autem quod dictus eſt Raguel, quod interpretatur fractio Dei, typus eſſe poteſt diaboli, qui ſemper nititur frangere, aut minuere gloriam Dei, *Num.* 10. *d.* — Diabolus.

Iezabel.

JEZABEL, id eſt, inſula habitaculi, vel Væ habitaculo, aut juxta Ambroſium vana, & vacua redundantia, vel effuſio vanitatis, filia Regis Sidoniorum, uxor Achab Regis Iſraël, quæ fecit occidi Naboth per falſos teſtes ut ejus vinea potiretur, faceretque ex ea Regi Achab hortos olerum. Eadem perſequebatur Eliam, quia occiderat Prophetas Baal.

l Ori. ſ. Pſ. 36. hom. 1. Amb. exhor. ad virgi. & de fuga ſæc. 6. Bern. ſer. par. vu. 64. Rup. 2. ſ. Apo. Are. ſ. Apo. 2. m Amb. ſ. de Nabuthe 9. n Ru. 1. ſ. Reg. 7. 10.

Typum gerit *l* ſapientiæ carnalis, quæ doctrinam ſpiritualem perdere nititur, inductis erroribus, ut voluptatibus tanquam oleribus homines vacent. Pari ratione deſignat malitiam ſæculi, & tyrannidem diaboli, 3. *Reg.* 16. *d.* 18. *a.* 21. *b.* 4. *Reg.* 9. *b.* vel interpretatur fluxus ſanguinis, & deſignat hæreticos, qui perdere nituntur fideles. Peculiariter autem hæreſis Nicolaitarum dicitur Jezabel, *Apo.* 2. *f.* — Sapientia carnalis. Tyrannis diaboli. Hæretici.

Poteſt etiam *m* avaritiam deſignare, quæ per mendacia, & falſos teſtes aliena invadit. — Avaritia.

Typus etiam eſt *n* ſynagogæ, quæ vanis ſuperſtitionibus ſerviens, Evangelicæ prædicationi credere noluit, & authorem vitæ perſequens extinguere magis, quàm credere voluit, 3. *Reg.* 19. *a.* Deſignat etiam mortem æternam, quæ intentat mortem Eliæ, id eſt, generi humano. — Synagoga. Mors æterna.

Iezonias.

o Hie. ſ. Eze. 8. 11.

JEZONIAS, id eſt, *o* nutrimentum Domini, vel auſcultatio, vel arma Domini, filius Saphag, princeps idololatrantium, typus eſt hereſiarchæ, *Ezech.* 8. *d.* Alius, qui interpretatur aures ejus, nempè animæ, filius Azur. i. fulcri, ſive adjutorii princeps, qui ſuſtentatur à Domino, ne cadat, *Ezech.* 11. *b.* — Subjecti dæmonibus.

p Ori. ſ. Iudic. hom. 8. Hie. ſ. Hoſ. 1.

Iezrael.

JEZRAEL, id eſt *p* ſemen Dei, aut diſtillans contritionem, vel malum Deus, ſive diſtillatio amicitiæ Dei, vel aſperſio paſtoris Dei. Civitas tribus Juda, ubi poſuerunt caſtra adverſarii, contra filios Iſraë. deſignat quod eis dominantur dæmones: qui ſolum ſemen verbi Dei habent, & non fructum ejus, *Ioſu.* 15. *g.* 17. *d.* 19. *b. Iudi.* 6. *g.* 2. *Reg.* 25. *g.* Fuit etiam Jezrael metropolis decem tribuum, in qua interfectus eſt Naboth, quæ juxta Maximilianopolim eſt, in tribu Ephraim, 3. *Reg.* 18. *g.* 21. *f.*

q Hie. ſ. Hoſ. 1. Rup. ſ. Hoſ. 1.

Sic etiam dictus eſt filius Hoſeæ, ex uxore fornicaria Gomer, *Hoſ.* 1. *b.* ut deſignetur *q* nat[illegible] ſemen Dei ex Chriſto & fornicaria: ſumitur autem ibi pro Naboth Jezraelita cujus ſanguinem vindicavit Domi-

Dominus nec nominatur nomine proprio, ut intelligantur etiam vindicari ſanguis aliorum juſtorum.

Ignavus, Ignavia.

IGNAVIA, eſt contraria fortitudini, quum quod ratio aggredi fortiter ſuadet, id nos formido, ne aggrediamur, retinet. Ignavus autem eſt, qui ignaviâ laborat, *Ioſu.18.a.2.3.Reg.3.g.*

Ignis, Flamma, Inflammare.

IGNIS, eſt ſupremum & nobiliſſimum inter quatuor elementa: eſt natura calidus & ſiccus: eſt maximè activus & vim habet illuminandi, & calefaciendi, & comburendi, & exiccandi, & coquendi, mollia indurat, & dura liquefacit. Metalla purificat: quæ ſunt unius naturæ copulat: & quæ diverſæ, ſeparat. Interdum diverſa in unum conflat: & tandem unam in alteram tranſmutat naturam. Secundum hæc & alia, quæ illi competunt, in bonum & in malum variè ſumitur. De eo ſic ait Dionyſius: *a* ignis divinæ proprietatis, ſi dici liceat, in rebus viſibilibus plurimas ſervat imagines. Ipſe enim (ut ita dixerim) in omnibus, & per omnia, ſine ulla ſui admixtione proficiſcitur: cumque lucidiſſimus ſit, ipſe tamen non admota materia: in qua ſuam vim ſuumque oſtendat officium, in ſe ipſo, occultus, atque incognitus manet: neque admittit aditum, neque patet aſpectui. Ipſe omnia ſuperat, & ea, quibus inſederit, in ſuum traducit officium, omnibuſque quomodolibet ſibi appropinquantibus, ſui conſortium tradit: renovat omnia calore vitali, fulgoribus apertis illuminat: teneri miſcerique non poteſt, diſcernendi vim habet, atque immutabilis eſt, ſuperiora ſemper petit, & in acumen tendit, agilis, celer, ſublimis nullaque vi, ut inferiora petesſat, adigi poteſt, ſemper mobilis, eodemque motu vigens, alia movet, complectitur omnia, cùm tamen aſtringi ipſe non poſſit, eumque alio ipſe non egeat, ſibi ipſi tamen clam incrementa ſuppeditat, atque in qualibet ſuſcipiente materia luæ majeſtatis potentiam indicat, efficax, potens, omnibus inviſibiliter præſens, ſi negligatur, non eſſe videtur, attritu autem, veluti irritatione quadam naturaliter, ac propriè continuo lucentem excitatur in flammam, ruſumque incomprehenſibili abſolvat modo, cumque affatim omnibus participationem ſui locupletiſſimam præbeat, nunquam tamen ipſe minuitur.

Deus. Ignis aliquando dicitur *b* Deus, & ignis tranſiens inter diviſiones cadaverum, quæ diviſerat Abraham, deſignat Deum firmantem juramento, quod promiſerat Abrahæ, *Gen.15.d.* Et ipſe Deus dicitur ignis conſumens, qui conſumit peccata, & illuminat, conſumit enim veterem vitam divinus amor, & innovat ipſum hominem, *Deut 4.d.3. Reg.18.d. Iſa.33.b.66.e. Ezec.1.a.* dicitur autem Deus potius ignis comedens, quàm conſumens erga bonos, qui ſunt illi ut cibus, quos convertit in ſe, ut comedens alimentum. Ignis autem naturæ eſt duplicis, habet lumen credentibus, habet tenebras ſuppliciaque incredulis, qui appellantur vapores fumi. *Ioel.2.g.* In igne deſcendit in montem, ut oſtenderet ſe illuminatorem, & punitorem, quæ ambo in igne ſunt, *Exod.19.c.* Ipſe etiam eſt ignis altaris perpetuus, & non eſt adhibendus ignis alienus, quia unicus eſt Deus. Ipſe quoque Deus dicitur igneus murus Hieruſalem, quia Eccleſiam inflammat charitate, *Zach.2.b. Malac.3.a.*

Chriſtus. Ignis in columna, *c* eſt Chriſtus lucens cognoſcentibus ſe, quos enim purificat, & ut ignis in columna ingrediebatur per loca invia, & ad quæ non patebat aditus, ita lux Chriſti tranſiens per terram, rurſus recurrit in cœlum per lignum crucis, & per eum datum eſt nobis intelligere cœleſtia, quæ prius erant incognita, *Exod.15.d.Ezech 1.a.* Et flamma in rubo, eſt divinitas in humanitate Chriſti, *Exod. 3.a Pſal.77.* Ignis quoque de altari eſt anima Chriſti, *Num.26.b.* Ignis præterea dicitur Spiritus ſanctus, quem Chriſtus miſit in terram, *Luc.12.f.* Hoc igne aſſandæ erant carnes agni comedendi, *Exod.12.a. 3.a.9.d.19.c.35.e.Levit.1.c.3.c 6.c.10.a.Num.19 a.21.f.Iud.6.d.7.f.2. Mach.1.d. Pſal.20. Thren.1.e. Actor.2. Apoc.8.a 15.a.Iob.28.b.Mich.1.b.Habac.2.d.Zach.9.a.* Deorſum à lumbis apparuit ignis in viſione Ezechielis, ut hoc igne purgentur, quæ indigent purgatione, *Ezech.1.d.g.8 a.30.b.* Et ignis vorans lapides, & aquam & Spiritus ſanctus convertens homines in Dei ſacrificium in baptiſmo, *3.Reg.18.g.* Hic ignis cruda & horrentia decoquit, & condit, ut poſſit tanquam Dei fercula ad menſam præſentari in cœleſti Deificoque ſympoſio. Calefacit & expellit omne frigus peccati & timoris, eo quod non poſſit cohabitare gratia cum peccato. Conflavit etiam tempore Apoſtolorum corda populi audientis verba illa inflammata, ut omnibus eſſet cor unum, anima una, & adeò conflae, ut ſeparari nequeat, dicente Paulo. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Purgat quoque omnem ſcoriam peccati & concupiſcentiæ, igneus ille Spiritus in nobis perfuſus. Tranſmutat etiam adeò, ut puerum paſtorem pſalmographum redderet, & piſcatores, doctores gentium, & lumina mundi conſtitueret, & perſecutorem Saulum in vas electionis, & in Paulum immutaret.

Anima Chriſti. Spiritus Sanctus.

Paſſio Chriſti. Ignis dici poteſt *d* paſſio Chriſti, per quam paſſus eſt agnus, *Exod.12.a.* Et hic ignis egreſſus eſt de petra, hoc eſt, de carne Chriſti, in qua ipſe eſt paſſus, & egreſſus eſt ad comburenda peccata, *Iud.6.d.Zac. 3.a.Lev 2.b.*

Angeli. Non ſola ſuperſubſtantialia *e* & intelligibilia ac divina lumina typicis variantur ſignis (ſicut cùm ſuperſubſtantialis Deus ignis dicitur, & intelligibilia eloquia Dei ignita memorantur) verum & intelligibilium, intellectualiumque angelorum ſacræ illæ diſtinctiones variis formis, & multiplicibus, igneiſque figuris deſcribuntur. Atque aliter ipſam ignis imaginem, cùm Deu, (qui omnem intelligentiam ſuperat) dicitur, oportet accipere aliter cum de intellectualibus ejus providentiis, ſive rationibus: aliter quoque, cùm de angelis enunciatur: ac priorem quidem illam imaginem ſecundum cauſam ſequentem verò ſecundùm ſubſtantiam, tertium ſecundùm participationem, *Deut.4.b Pſ.96.103. Luc.12.f* Igniti lapides, Angeli, *Ezech.28.d.* Ignis etiam ſurſum tendens, ac cætera, quæ accendere poteſt, quantum in ſe eſt, illuc trahens, virtutes cœleſtes indicat ſe & reliqua ad Deum transferentes.

Charitas. Ignis interdum dicitur charitas, *f* quem ignem portabat Abraham, quando ibat, ad immolandum filium ſuum, *Gen.22.b.* Hunc ignem vult Deus ardere ſemper in altari cordis noſtri, *Lev.6.c.8 g.9.b.Exod.3.a.12.a.24 d Ioſ.11.b.Pſal.17.28.38.72.96.Ier.20.d.Thren.1.d.Luc.12.f.Apoc.2.d 3.d* Et ignis, quem vidit Ezechiel in rotis, eſt divinus amor, quo voluit condere mundum, *Ezech.1.d.* Hoc igne conſumptum eſt ſacrificium Gedeonis, percuſſione virgæ elicito, *Iuds. 6. d.* Igne ſacrificii capillos concremare, quod fiebat à Nazareis, eſt flamma divini amoris eos incendere: ut totum cor in Dei amore ardeat: & cogitationes ſuperfluas concremando, quaſi Nazarei capillos devotionis perfectione conſumat, *Num. 6.e. Ioel.2.f.*

a Dion cal. Hie 15.
b Cyril. 3.ſ. Ioan 3.contr. Iulian 10. Ori 1 periar. & 2 periar. 8 Am 4. Exa. Hie ſ 1.a 33. & ſ Ez.1 & ſ Ioel. 2. & ſ. Zach 2. Aug contra Adiman 13. Iyc ſ.Lev 16 Gre.ſ.Ezech. hom 8. Geor Venet. Cant.3.tom. 7.cap 1.
c Cl Al 1 ſtr. Orig ſ Ezech. ho.1 & ſ. Nu. hom 9. Cyr.4. ſ. Ioa. 28. Am.3 eſſ.74 Gre prolo.ſ.1. Reg.& 1.m.3 & 29.mor 9. & ho.30. & ſ. Ezech ho. 8. Iyc. ſ Lev 1. & 16. Aug q.in Iu. dc 3. Hie ſ Mat. cod.ſ.Exod.9 Geor.Venet. Can 2.tom. 7 cap.4. Rup 10.de di. vi offic 11.
d Am prol de Spirit ſancto. Iy.ſ Lev 2.
e Dion. ep 9. Hie.ſ pſ 6. Hie ſ Eze.28 Geor Venet. Cant.1.tom. 3.cap.9.
f Orig.ſ pſ.38 hom.1. Amb.prol de Spirit ſancto. & de Iſaac. & ſ pſ 118. ſerm 13. Geor.Venet. Cant 1.tom. 4 cap 7. Au ſer.108. 253. Gre.1.m.29. & 3.mor. 22.

Digitized by Google

Mortalitas. Ignis, quem miſit Dominus in oſſibus, *a* eſt mortalis ſeditio, qua eruditur homo quia docetur non ſuperbire, *Thre.1. b.*

Fides. Ignis illuminans aliquando dicitur fides, *Pſa* 104. *Iſa.4.b.* In igne & fumo apparuit Dominus legem daturus, *b* quia & humiles per claritatem ſuæ oſtenſionis illuminat: & ſuperborum oculos per caliginem erroris obſcurat, *Exod.19.c.*

Doctrina. Doctrina Spiritus ſancti. Ignis quoq; dicitur *c* doctrina Chriſti, & lux Evangelii ac ſcientia myſteriorum, & eſt ignis de altari: quia eſt à Deo. Et eloquium Dei dicitur vehementer ignitum, & purgatum, *Exod.3.a.13.d.19.c.40.d. Lev.1.c.6.c.Iud.6.d.Iſa.10.d.Pſal.*38.118.*Prov.*30 *a.* Et igniculus de incendio dicitur doctrinæ catholicæ, & fervoris Spiritus ſancti aliqua particula, *Iſa.38.a.* Ignis quoque erant verba Prophetæ, *Ier.5.d.23.f.* Et flammeus gladius, eſt verbum Dei fervens, *Gen.3.d.* Ignis etiam in Pentecoſte doctrinam Spiritus ſancti datam Apoſtolis ſignificabat, *Ioel.2.g.Act.3 a.* Sic eloquium Domini dicitur inflammaſſe Joſeph, *Pſal.* 104. Ponuntur duces Juda ſicut caminus ignis, cum prædicatores ſua doctrina conſumunt errores, & vitia, *Zac.13.b.Apo.1.c 2.c.19.c.* oculi ejus tanquam flamma ignis. Ignitus clypeus, verbũ Dei, *Nah.2.a.*

Verbum Dei. Lex Iudæorũ. Flamma in rubo, deſignare poteſt *d* legem Judæorum, quia non combuſſit eorum peccata, *Exod.3.a.* Ignis quem miſit angelus in terram, *Apoc.8.a.* eſt ipſa lex, quæ ignea dicitur, *Deut.33.a.*

Argumenta contra hæreticos. Ignis in caudis vulpium, deſignare poteſt argumenta fidelium hæreticos revincentia, ex eorundem erroribus collecta, *Iud.15.a.Pſal.45.Iſa.50.d.*

Sententia iudicii. Ignis tranſiens inter diviſiones animalium, deſignat *e* divinam ſententiam in judicio ſeparantem bonos à malis, *Gen.15.d.* deſignat etiam ignis terrorem judicii, & cùm Deus apparet in igne, infert terrorem, *Exod.13.d.19.c.Lev.7.b. Pſal.*65.96. *Iſa.4.b.64.a.* Et ignis judicii erit purificativus bonorum, quos etiam illuminabit, & comburet malos. Dicitur quoque Chriſtus baptizare igne in judicio, *Num.31 b.Matt.3.c.Luc.3 b.* Ignis devorans, erit lingua Chriſti in judicio, quando dicet: Ite maledicti in ignem æternum, *Iſa.30.f.* Et flamma ignis intercisa, erit ignis judicii comburens malos, & non illuminans, & illuminans bonos & non comburens, *Pſal.*82. Et thronus Dei dicitur flamma ignis, *Dan.7.c.Mich 7.c.* Ignis procedens de ore ſanctorum, ſententia condemnationis, *Apoc.11.b.*

Vindicta Dei. Ignis etiam dicitur *f* vindicta Dei & punitio: & ignis devorans erit divina vindicta, quæ perdet malos. Et ignis accenſus in furore Dei, eſt gravis vindicta. Et hæc flamma etiam Judæorum templum combuſſit. *Deut.32.e.Iob.15.d.28.b.Pſal.*10 20.82. *Iſa.26.b.29.b.47.d.65.a.66 e.Iere.4.a.15.c.17.a.21.d. Thren 2.a.Ezech.1.b.15.b.20.g.22.d.30.b.38.f. Hoſ.8.d.Ioel.2.a. Amos 1.c.2.a.5.b.7.a. Abdi.f.Soph.1.d.3.b. Apoc.8.b.11 b.* In igne apparuit Dominus, cùm tradidit legem: ut ſcirent tranſgreſſores, ſibi negotium eſſe cum igne, *Exod.20.c.* ignis poſt commotionem fuit, quando combuſtum eſt templum, & civitas per Chaldæos, *3.Reg.19.c.*

Apoſtoli. Doctores. Ignis urens dici poſſunt *g* Apoſtoli Spiritum ſanctum habentes: cùm Deus miniſtros ſuos facit ignem urentem, *Pſal.*103. Et ignis ſunt Apoſtoli, & doctores ardentes fervore, *Exod.27.a.38.a.* Et domus Jacob dicitur ignis, & flamma comburens Eſau, cùm doctores ſancti diſſipant errores hæreticorum, & eos ad veritatis lucem reducunt, *Abdi.f.*

Tribulationes & tentationes. Ignis examinans argentum deſignat *h* tribulationes, & tentationes, *Pſa.*16.65. *Iſa.43.a.* Et per ignem & aquam tranſit, qui varias patitur tribulationes, *Ier.6.g.9.b.* ſic dicuntur ignita tela maligni, ejus tentationes, *Ephe.6.c.Gen 3.d.Exod.3.a.Thre.1.e.Dan.3.e.* Ad hunc ignem vocat Dominus judicium, quo purgantur fidelium peccata, *Amos 7.a.* Hoc igne conditur victima, *Marc.9.e.* Et ignis, quem produxit Deus in medio Luciferi, ſunt ignita ejus jacula, *Ezech.28.e. Iſa.50 d.* Idem eſt ignis alienus, *Lev.10.a Ioel.1.d.*

Affectus animi. Libido. Ignis ſeu flammæ nomine i ſæpè ſignificantur animi paſſiones ſeu affectus ipſum inflammantes. Ut amor, cupiditas, ira, invidia, *Gen.19 f.Exod.32.f.Lev.10.a.16.a. Pſal.*10.56.77.78.79.96. Et ignis accendens Moab, eſt perturbatio, quæ fit per concupiſcentias mentem inflammantes, & incentivum libidinis, *Num.21.f* Hunc ignem unuſquiſque ſibi accendit, *Prov.6.c.Iſa 50.d. Matth.7.c.* Hic ignis non eſt accendendus ſabbato. Hæ quoque paſſiones ſunt ignis de cœlo cadens, cùm à diabolo in mentibus noſtris excitantur, *Iob.1.c.15.d.* Intercidit autem Dominus flammam ignis, quum furoris aut libidinis flammam ceſſare facit, *Pſal.28.* Flamma quoque ignis impii, eſt decor, vel poteſtas exterior, quæ de interno ejus ardore procedit, *Iob.18.b.* Et ignis dicitur invidia, qua ſubverſa eſt terra, de quo oriebatur panis, hoc eſt, Judæa *Iob.28.a. Hoſ.8 b.* Eandem deſignant lampades ignis, *Cant.8 b.* Hic eſt ignis. Hic eſt ignis involvens, quo exarſerunt Judæi involuti in perſecutione Chriſti & fidelium, *Ezech.1 a.* Et ignis combuſtionis, in quo eſt lepra, *Lev.13.d.* Deſignatur etiam avaritia, *Mich.7.b Apoc 9 d.* *Invidia. Avaritia.*

Mens pura. Ignis etiam, quem afferebat Abraham ad ſacrificium, eſt mens pura, *Gen 22.b.*

Zelus bonus. Zelus indiſcretus. Ignis deſcendens de cœlo per Antichriſtum eſt zelus de cœleſtibus electorum mentibus, contra ipſum emanans, *Apoc.13.c.* Ignis autem comburens ſpicas, deſignare poteſt zelum indiſcretum, & immoderatam correctionem, *Exod 22.a.*

Pœnitentia. Ignis comburens ſpinas & tribulos, eſt *k* pœnitentia, *Iſa 31.d.* Eſt etiam extimulatio ad bonum ex patientia & pœnitentia procedens, *Exod.22.e.Thren.1.d.* Hic ignis compunctionis exardeſcere dicitur à facie Dei, *Pſal.*17.

Flamma ignis intercisa eſt in baptiſmo, *l* quum extincto igne peccati, datur ignis Spiritus ſancti, *Pſal* 28.

Sol. Flammeus gladius poſitus ante paradiſum, *m* Solem ſignificare poteſt in quarto cœlo, *Gen.3.d.*

Firmitas Sanctorum. Ignis, qui deſcendit de cœlo in judicio, *n* firmitatem Sanctorum ſignificabit, qua non ceſſuri ſunt ſævientibus, ut eorum faciant voluntatem.

Firmamentum enim eſt cœlum, cujus firmitate mali cruciabuntur ardentiſſimo zelo, quoniam non potuerunt attrahere in partes Antichriſti Sanctos Chriſti. Et ipſe erit ignis, qui comedet eos, & hoc à Deo, quia Dei munere inſuperabiles ſiunt ſancti: unde excruciantur inimici, *Ezech.39.b.*

Diabolus. Mali. Blaſphemiæ. Ignis cadens de cœlo eſt *o* diabolus, *Iob.1.c.* de quo dicitur, *Luc.10.c* Videbam Satanam ſicut fulgur de cœlo cadentem, ipſe enim transfigurat ſe in angelum lucis, *2. Cor 11. c. Iſa.1.b 5.f.34 g.37.d.* Ignis quoque ardens, ſunt mali, in quibus Deus iram ſuam exercet. Et ignitæ habenæ & ignitus clypeus, diabolum cum ſuis tentationibus deſignant, *Nahu.2.a.3.c.Hab.2.c.* Et ignis de ore equitum, ſunt blaſphe-

miæ

a Rup ſ.Ier. 25. b Gr.6.m.27 c Ori ſ.Lev. ho.1 9. Hil ſ pſ 118. Am ſ pſ.118 ſer.18. Hie ſ.Ier.5. & ſ Zac.18. Philo de cherubim. Bed.ſ.Pro.10. Rup ſ.Nah 2 d Isid.ſ Exo. 3. Rup 5 ſ Apo e Ori ſ.Cant. ho 4. Gre.ſ 1. Re 3. Orig ſ Num. ho 25 & ſ.Cant hom 2 & ſ. Luc. hom 14. Hil ſ Matth. Can 2. Amb.ſ pſ 118. ſerm.3. Hie.ſ.Iſa 4 Aug 14 civit. Dei. 24. Rup 8.ſ. Apoc. f Hie ſ.Iſ.16. 20 66. Rup.1 ſup. Exo 3. Cyril hom 5. g Ru.5 ſ.Reg. 21. Arn ſ.3ſ 103. Hie ſ Abdi h Hil ſ pſ.65. Aug. ſ pſ 65. Hie.ſ Amos 7. & ſ Marc. 9 & ſ Eze. 28. i Phil. 2. alle Ori ſ.Ezech hom.3. & ſu Mat ho.4 & ſ Lev. h 8 9 & ſ Nu h 23. Aug q in e. van 22. & ſ pſ 10.98.& ſerm.85. Gre.2 m.26, 34.& 18.mo. 29.& 12.mo 24.& 24 mo. 3.ſ Ezec h.1. Iſyc. ſ Lev.13 Rup ſ Mat 6. Amb.ep. 63. & 31 m.37 k Ori.ſ Ezec. hom.1.5.& ſ Rom.12. Amb ſ pſ 118 ſer.13. Hie ſ pſ 17. Cle 6 recog. Aug Euch. ad Lau 63. l Arn ſ.pſ 28. m Phil de Cherubim. n Aug. 20. civ. Dei. 14. o Orig ſ Iob 1 & ſ. Levit.hom 9. Hi ſ.Iſai 65.& ſ Nah.2. Aug ſ Apo hom.2 ti Iſych.ſ. Levit. 16. Aug ſ pſ.18

Hæretici. Perſecutores.

miæ perſecutorum Eccleſiæ, *Apoc.9.c.* Ignie etiam deſcendens de cœlo, ſunt hæretici recedentes ab Eccleſia, *Apoc 13.c.* Ad hunc ignem pertinent perſequutores, de quibus *Can.8.b.* Lampades ignis, atque flammarum. Et ignis in ſpinis, erat perſecutio Judæorum in Chriſtum, quæ magis clamoribus, & ingenti ſtrepitu peracta eſt, *Pſa.117.*

Deus alienus. Hæretica doctrina

Ignis alienus, eſt *a* alius Deus præter verum Deum, ideò non offerendus in altari Dei, hoc eſt, in Eccleſia, in qua unus colitur Deus. Eſt etiam ignis alienus, hæretica doctrina, *Lev.10 a.16.a.* Et ignis *b* coquens lateres, eſt hæreſis, & ſimulatio ſanctitatis: & ſermo calidus & ad vitia incitans, *Gen 11.a.* Et ignis diſperſus per Eleazarum Pontificem ex præcepto Domini, ſunt errores confutati per fidelem doctorem, & etiam libido contra Deum, & contra Moyſen, id eſt, legem, *Num.16.e.* Et ignis, in quo calefiebat Petrus, deſignare poteſt perfidiam Judæorum, *Luc.22 f.* Ignis etiam eſt *c* malitia, *Pſal.57.* Et flamma ignis, quam intercidit vox Domini, eſt peccatum, quod ejus verbo emendatur, *Pſal.28.a.* Et flamma, quam accendunt mali, ſunt errores, *Iſa. 50.d.* Euſdem deſignat ignis devorans tabernacula hypocritarum, *Iob.15.d.* Et libido dicitur ignis uſque ad perditionem devorans, *Iob.31.b.* Quia nimirum reatus hujus facinoris non ſolùm uſque ad inquinationem maculat, ſed uſque ad perditionem vorat. Hoc igne frixit Rex Babylonis pſeudoprophetas, *Ier.29.e.* Et flamma ignis egrediens de ore Leviathan, ſunt verba prædicatorum diaboli, *Iob.41.b.*

Hypocriſis Perfidia Judæorum. Peccata.

Infernus Pœna peccati.

Ignis aliquando dicitur *d* infernus, aut pœna inferni, *Exod.6.e. Lev.10.a.13 g. Pſal.20.57.139. Iſa.9 b d.33.c.47.d.64,d.66.g. Mar.3.c.13 f* Et generaliter ignis, eſt pœna peccati. Hanc flammam intercidit vox Domini, cùm Joannes Baptiſta prædicatione ſua convertebat malos, ut fugerent à ventura ira, *Pſa.28.* Hancquoque flammam ſibi accedunt mali peccando, *Iſa.50.d.* Et flammeus gladius dici poſſunt pœnæ peccatorum, *Gen.3.d Iob.15.d 20.d.22.c. Thre 4 b. Ezec.1.b.5.b.24.c. Zac.3.a* Et ignis in caudis vulpium, eſt condemnatio hæreticorum, *Iud.14.d. Luc.3.c.* Hic eſt ignis, qui nunquam dicit, Sufficit, *Prov.30.c.*

Originale peccatum. Miracula Antichriſti. Prædicatio nunciorum Antichriſti. Peſſimi de Iſrael. Iracundia.

Ignis, à quo extractus eſt torris, deſignare poteſt *e* Originale peccatum, *Zac.3.a.* vel generaliter peccatum.

Ignis ſplendor in ſternutatione Leviathan, *f* deſignat miracula Antichriſti, *Iob.41.e.*

Ignis tædarum accenſarum, deſignat *g* prædicationem nuntiorum Antichriſti, Tæda enim cùm accenditur, odorem quidem ſuavem habet, ſed lumen obſcurum: ita prædicatores Antichriſti, quia ſanctitatis ſibi ſpeciem arrogant, ſed tamen opera iniquitatis exercent, quaſi blandum quidem eſt quod redolent, ſed nigrum quod lucent, *Iob.41.b.*

Ignis de domo Iſraël ipſam comburens *h* ſunt peſſimi, qui de ea prodierunt, *Ezech.5.a.* Et Iſmaël, qui perdidit reliquias Iſraël, *Ezech 19.d.*

Ignis comburens poſſeſſiones Ægypti dici poteſt *i* immanitas iracundiæ, uſque ad homicidium pertingens, *Pſal.77.96.*

Purgatoriū.

Ignis aliquando deſignat purgatorium, *1.Cor.3.c.* Uniuſcujuſque opus quale ſit ignis probabit.

Ignobiles, vide Inclitus.

Ignominia, Dedecus.

IGNOMINIA dicitur quaſi nominis nota: eſtque infamia, dedecus, contumelia, macula, ac probrum.

Idololatria. Peccata. Pœna peccati.

Ignominia ſordis filiorum Iſrael, fuit *l* peccatum idololatriæ. Et univerſaliter dedecus & ignominia eſt omnis turpitudo vitii, *Exod.32.f. Thren.1.e. Ezech.16.a. Nah.3.b.2. Cor.4.a.*

Ignominia etiam eſt *m* pœna illata pro peccato. Et ignominia Ægypti ſunt peccata detecta ad confuſionem. Et ignominia ſempiterna erit in inferno, *Iſa.3.d.20 b.30.a.47.a Ier.20.d. Thre.1.c. Ezec.16.a.*

Remedium inſufficiens Sacerdotium vetus cum ſola litera. Pœna Judæorum poſt mortem Chriſti.

Ignominia eſt *n* quodlibet remedium inſufficiens ad tollenda peccata, *Ier.6.c.*

Ignominia, domus Domini dici poteſt ſacerdotium vetus cum ſola litera legis, *Iſa.21.f.*

Ignominioſa judicia, quæ exercuerunt Syri in Joas, Regem Juda, deſignant ignominiam, quam paſſi ſunt Judæi poſt mortem Chriſti, *2.Par.24.f.*

Ignorare, Ignorantia Imperitia, Neſcire.

Ignarus, Inſcius.

IGNORARE dicitur aliquis id, quod non intelligit: quod & neſcire dicitur. Eſt item neſcire. Avertere, *Iſa.28.b.* Neſcierunt videntem, ignoraverunt judicium. Non capere, *Gen.28.d.* Et ego neſciebam. Nolle curare, *Iudith.9 b.* Neſciunt, quia tu es Deus noſter. Non pati, *Iudith.11 b.* Quæ neſcierunt viri thorum.

Non approbans Deus.

Neſcit Dominus aliquos *o* quum non approbat eos, *Iſa.28.a. Matt.25.a.* Et neſcit eos, à quibus neſcitur: ut ſcit, quos ſcire facit. Et neſcit malos, quum amplius non eis benefacit. Quaſi neſciens interrogavit Deus: Adam ubi es? quia poſt peccatum, non eum approbabat, *Gen.3.b.* Et Satanæ dixit: unde venis, *Iob.1.b.* quia ejus opera non approbabat. Neſciebat Chriſtus gentes, quando illis doctrinam & gratiam communicabat, *Iſa.55.a.* Et neſcire dictus eſt Chriſtus, *Iere.11.d* quia non novit peccatum. Ignorans Jacob quòd Rachel furatura eſſet idola patris ſui, deſignat Chriſtum approbantem avaritiam, *Gen.31.d.* Et ignorat, qui improbat aliquid, qua ratione dicitur, *1.Cor.14.g.* Qui ignorabat, ignorabitur, ſicut Chriſtus dicet malis in judicio. Non novi vos. *Luc.13 f.*

Chriſtus factus infans. Ignorantia Chriſti. Reprobatio veteris umbræ. Ignorata gentilitas Non quærens prædicator inanem gloriam. Nondum attingens contemplationē.

Neſciens loqui Jeremias, *p* deſignat Chriſtum factum infantem: ut cum hominibus balbutiret, *Ier.1.a* Unde de eo dictum eſt, *Luc.2.g.* Proficiebat ætate & ſapientia: Neſcit etiam loqui, hoc eſt, humana non novit.

Ignorantia Iſaac de victima offerenda, *Gen.22.b.* deſignat *q* innocentiam Chriſti.

Ignorans Iſaac Eſau poſt benedictionem datam Jacob, *Gen.27.e.* deſignat *r* reprobationem veteris umbræ per adventum Chriſti.

Ignorans Judas Thamar, *Gen.38.d.* deſignat id, *ſ* quod dicitur, *Pſa.17.* Populus, quem non cognovi, ſervivit mihi. Jam enim propter prævaricationes poſt dorſum poſuerat ſynagogam.

Ignorans populus, quo iviſſet Jonathas, *1.Reg.14.a.* deſignat *t* prædicatorem non quærentem gloriam popularem.

Neſciens Dominum Samuel, *1.Reg.3.a.* deſignat *v* eum, qui verſatus eſt in via activa, qui nondum attingit ad revelationem contemplativæ. Sic dicebat Jacob, *Gen.28.c.* Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam, deſignat etiam Chriſtum & Apoſtolos: qui in principio ſuæ prædicationis, non omnibus

a Cyr. con. Iulian.10. Ori ſ. Le h 9. & ſ. Nu h 9.
b Phil. de confuſ. lingu.
c Aru ſ. pſ.57 84 Am ſ. Lu.22. Hie ſ. Iſa.50. & ſ. Iere.29. Gr 12. m a 7. & 11 m 9 & 33. m 41 Iſy. ſ. Lev.10
d Hie. ſ. Iſa.9 30.64.66 Baſ. ſ. pſ.28. hom.1. Hil ſ. Matth. Can 2. Am ſ. Lu 14. Au. a degen. cont Manic. 21 & ſer 107. Gr.12. m.18, & 15 m 14. Bed ſ. Pro 30. Iſy. ſ. Lev.10.
e Glo ord ſup. Zach.3.
f Gr.33 m.34
g Gr.33 mo, 36.
h Hie ſ. Eze.5
i Au pſ.77 96.
k Glo. int. ſ. 1.Cor 3.
l Gloſ int ſ. Thren.1.
m Ori. ſ. Eze. hom 10. Hie ſ. Iſ.3.20.
n Gloſ ord. ſ. Ierem.6.
o Aug epiſt. 101.120. Ori ſ. Matt. hom.32. & ſ. Ier. hom.8. Euc form. ſpiritu 1. hom.1.
q Glo. int. ſ. Gen 22.
r Glo. int. ſ. Gen.27.
ſ Glo int ſ. Gen.38
t Gr. ſ. 1 Reg. 14.
v Gre ſ. 1 Re. 3 & ſ. m. …

Ianua, Oſtium, Porta, Fores. Poſtis, Ianitor, Oſtiarius.

JANUA eſt primus ingreſſus ad interiora domus. Oſtium autem dicuntur ipſa repagula, quibus arcemur ab ingreſſu, quæ etiam fores dicuntur, & poſtes. Porta autem propriè *a* aditus eſt civitatis, alteriuſve loci, vallo foſſave muniti. Sed quantum ad noſtrum propoſitum, confunduntur hæ ſignificationes. Janitor autem, aut oſtiarius, eſt cuſtos januæ.

Fores, initium cujuſque rei, ſeu *b* manifeſtationem, aut propinquitatem ſignificare ſolent. *Apoc.3.d.*

Oſtium, quod aperit Deus pulſantibus, eſt bonitas ejus, & miſericordia, qua paratus eſt omnes pœnitentiam agentes, ſuſcipere, *Luc.11.b.* Hoc oſtium vidit Joannes apertum in cœlis, *Apoc.3.c.4.a.* *Bonitas & miſericordia Dei.*

Oſtium dicitur *c* Chriſtus, *Joan.10.b. Apoc.4.a.* Eſt oſtium arcæ Noe poſitum deorſum deſignat Chriſtum, qui omnibus expoſitus eſt, ut nulli ſit difficultas ingrediendi Eccleſiam, *Gen.6 c.* Idem oſtium ponitur in latere, ut deſignetur tempus punitionis, quæ fiet in nos, qui noluerunt ingredi. Idem eſt oſtium, cui applicatur ſervus, *Exod.21.a.* Idem eſt oſtium tabernaculi teſtimonii, hoc eſt, Eccleſiæ, *Exod 29.b 35 b Lev 8.a.* Et oſtium juxta quod cecidit Eli, eſt Chriſtus, in quem impegerunt Judæi, & contriti ſunt, *1.Reg.4.d. Matth.21.d.* Et porta Domini, dicitur Chriſtus, *Pſa.117.126. Iſa.28 b. Ezech.11.a.* Et poſtes tincti ſanguine agni, deſignant Chriſtum, per cujus ſanguinem datur introitus ad cœleſtem civitatem. In hac porta contriti ſunt Judæi, qui ante portam florebant, *Job 5 a.* Ipſe etiam eſt porta cœli, *Gen.28.d.* Et porta templi, *3.Reg.6.a.7.g.* Et porta Orientalis templi, quam vidit Ezechiel, *Ezech.40.a.* eſt Deus, *d* vel Chriſtus, illuminans Eccleſiam. Pora verò Aquilonis, eſt Gentilitas. Porta autem Auſtralis, Judæa. Et primo ordine ponitur prius porta Orientis: quia à Deo eſt principium: deinde Aquilonaris, quia ante inſtitutionem populi Judaici fuerunt aliqui ex Gentilitate ſalvati. In ſecunda verò enumeratione primò ponitur Auſtralis porta, deinde Orientis, ac demum Aquilonaris: quia Chriſtus ex Judæis natus ſalvavit Gentilitatem. Et porta Angelorum eſt *e* Chriſtus, qui eſt lapis angularis, *Zach.14.b.* Ipſe eſt oſtium apertum, *Apoc.4.a.* *Chriſtus*

Poteſt etiam oſtium arcæ *f* carnem Chriſti deſignare, ſeu vulnus lateris ejus, unde fluxerunt Sacramenta, per quæ nobis patet aditus ad regna cœlorum, *Gen.6 c. Iſa.6.b.* Et porta ad meridiem templi, cum ſit in dextera parte templi, deſignat vulnus lateris Chriſti, per quod eſt nobis aditus ad cœleſtia, *3.Reg.6.a.* *Caro Chriſti. Vulnus lateris*

Portæ aliquando dicuntur *g* Angeli, quos deſignant portæ æternales, quæ elevari jubentur, quibus etiam ſignificantur animæ Sanctorum de limbo eductæ, cum Chriſto perpetuò regnaturæ, *Pſ 23.107.* Et oſtia ſanctuarii interioris, dicuntur Angeli, quorum miniſterio introducimur in cœlum, *3.Reg.6 d.* *Angeli. Animæ Sanctorum.*

Porta clauſa templi, quam vidit Ezechiel, *h* eſt beatiſſima Virgo Maria: quæ ſoli Principi Chriſto patuit, manente tamen integritate, *Ezech 44.a.* *Virgo Maria.*

Janua interdum dicitur *i* Eccleſia, quia per ipſam patet populo aditus ad ſalutem, *Cant.8.c.* Et ante januam erat ligatus pullus, qui ductus eſt ad Chriſtum: quia Gentiles erant extra Eccleſiam, & extra Chriſtum, *Marc.11.a.* Et ipſa Eccleſia eſt porta cœli, *Geneſ.28.d. Pſalm.23 126. Ezech.46.a.* Et portæ ſunt Eccleſiæ ipſæ, *Exod 20.b.* Et porta domus David, eſt porta Eccleſiæ, ſeu ipſa Eccleſia, *Jerem 20.a.* Et porta interioris atrii, deſignat Eccleſiam, *Ezech.40.d.g.* Et erat contra portam Aquilonis, & Orientis: ut deſignetur aditum regni cæleſtis patere Judaico, Gentili populo, & juſtis, & peccatoribus pœnitentiam agentibus. Et porta Angeli dicitur Eccleſia ſuſcipiens utrumque populum, *Jerem.31.g. Amos 5.c. Pſal 9.* *Eccleſia.*

Portæ Sion, dici poſſunt *k* Apoſtoli, & Prophetæ in Eccleſia, *Pſal 68.* Et poſtes tabernaculi Domini, ſunt Apoſtoli, *Exod.21.a.40.d. Gen.43.d. Lev.8.a.* Et portæ filiæ Sion, quæ lugent, ſunt paſtores Eccleſiæ, *Iſa.3.d* Et oſtia interioris ſanctuarii, ſunt Apoſtoli, & Apoſtolici viri: quibus collatæ ſunt claves regni cœleſtis, *3.Reg.6.d* Et portæ Hieruſalem cœleſtis duodecim, deſignare poſſunt Apoſtolos, *Apoc.21.d* Et januæ cœli, quas aperuit Deus, ſunt corda Apoſtolorum, & prædicatorum, quæ aperuit Deus ad prædicandum, *Pſal.77.* Et portæ in quibus clamat ſapientia ſunt Apoſtoli, & Doctores, & majores ſynagogæ, *Prov.1.c.8.a.* Portæ etiam Hieruſalem, aut Sion, dicuntur Prophetæ, per quos patet ingreſſus ad Evangelium, *Pſal.99.147.* Et oſtia, quibus Deus concluſit mare, *Job 38 a.* ſunt Apoſtoli, & ſancti viri, qui contra perſequentium tumores oppoſiti ſunt, ut eorum miraculis atque virtutibus perſecutorum iræ frangerentur. Portæ etiam filiæ Sion, quæ ſunt portæ vitæ, ſunt boni prædicatores, & bona doctrina, per quam venitur ad vitam æternam, *Pſal.6.* Port . exteriores templi, *Eze 40.d.* ſunt antiqui Patres, qui opera exteriora docebant. Portæ verò interiores ſunt Doctores novi teſtamenti, ad interiora myſteria deducentes. Vel portæ exteriores, & interiores, ſunt Apoſtoli, quibuſdam prædicantes ſimpliciora, quibuſdam profundiora, ſicut Paulus Corinthiis: Non potui vobis loqui, quaſi ſpiritualibus, &c. Et portæ Eccleſiæ ſunt hi, per quorum vitam atque doctrinam, intrat in eam multitudo credentium, *Iſa.54.c. Cant.7.d.* Portæ ternæ ad ſingulas plagas Hieruſalem, deſignant *l* per fidem Trinitatis ab Apoſtolis prædicatæ, omnibus gentibus patuiſſe aditum ad cœlum, *Apoc.21.d.* *Apoſtoli, & Prophetæ. Paſtores Eccleſiæ. Prædicatores. Majores ſynagogæ.*

Poſtes tabernaculi, deſignare poſſunt legem, *m* & prophetiam, & Moyſen, & Eliam, qui apparuerunt cum Domino: & cognitionem cœleſtium, & doctrinam veram, retrò cujus ponit hæreticus memoriale, *1. Regum 1.b. Iſa.57.b. Matth.17.a.* Et porta Orientalis templi, eſt, *n* ſacra doctrina, quæ eſt via ducens ad Chriſtum, *Ezech.11.a 45.f.* Et portæ filiæ Sion, dicitur ſacra doctrina, per quam venitur ad vitam æternam, *Pſalm.9.* Januæ itidem cœli, *o* ſacram doctrinam, & mandata Dei deſignant, *Pſalm.77.* Et oſtia quibus concluſit Deus mare, *p* ſunt præcepta, priora quidem veteris legis prohibentia opus, ut, non occides, non mœchaberis. Secunda verò novæ legis culpas cordis etiam prohibentia, *Job 38.a* Oſtium tabernaculi teſtimonii interdum ſignificat literam legis, interdum doctrinam Evangelicam, ducentem ad ſcientiam Chriſti, ſicut & ipſe Dominus eſt oſtium appellatus. Ut demum oſtium tabernaculi teſtimonii, *q* eſt locus ubi poſſit audiri verbum Dei, *Le.1 b.4 2.a.9.a 10.b.12.c.15.b 16.b. 1.Reg 2.a 1.Cor.16.b.* Et oſtium tabernaculi, cui applicatur ſervus ad perforandam aurem, eſt prædicatio cœleſtium, *Exod.21.a.* Sunt etiam portæ myſteriorum Dei in ſacra Scriptura, *Iſa.13.a.60 c.62.d.* Et porta Orientalis templi clauſa, dici poteſt via intelligendi legem ſpiritualiter, *Ezech.11.a.40.b.40.a.* Et oſtia domorum, in quibus loquuntur de Propheta, deſignant literam Prophetæ, cujus ſenſum non penetrant, *Eze.33.g.* Oſtium etiam dicitur ſacra Scriptura, nos ad Deum ducens, & ejus cognitionem nobis aperiens, hæreticos arcens, & nos in tuto conſtituens, *Lex. Prophetæ. Præcepta.*

niſi

a Glo ord. ſ Gen. 4. b Am. ſ. Lu 10 c Ori. ſ Gen. hom. 2. & ſ. Matt hom. 1. & ſ Rom 5. Baſi de ſpiri ſancto 8 Hie ſ Ex. 40 Au ſ pſ 126. & ſ. Apo. h. 1. Gior. Vene. Cant. 10 3 en 13. 15. Chryſ ſ. Ioan. hom 58 d Gr. 6 m. 2. & ſ 1 Reg 4. & ſ Ezech ho 15 ac. e Hie ſ Za 4 Rup 3 ſ Apo. f Ori ſ Iſ h. 4. Aug 15. civi Dei. 16 & 14 cont Fau 19 g Rup. 3 ſ Reg 10. Amb ſ. Lu 9 Hie ſ pſ. 03. h Am. de inſt. vir. 7. Hie ſ. Ez. 44 i Am ſ pſ 118 ſer 22. & ſ Luc 19 Aug ſ pſ 86. Gr. 13 m. 28. & ſ. Cant. 8. Hie ſ Ier. 01. & ſ Amos 5. Gre ſ Eze. ho 19. 22 & 25 mor 11. k Hie ſ pſ 86 147. Aug ſ pſ 77. 86 Orig ſ Eze. ho 15. Bed ſ Ge 08 & ſ Prov 1. 8 Rup 12 ſ Apo Hie ſ pſ 99 Gr. 28 m. 15. 16. Hie ſ pſ 9. Gr ſ Eze. ho 20 & 18. mo. 20. l Rup 12 ſ Apoc. m Hie ſ Iſ. 17 & ſ Eze. 11. & ſ pſ 9 n Gr ſ 1. Re. 2. 2. & ſ Eze. hom 3 15 & 19 mor. 3. o. Be. ſ Ge. 28 p Gre. 28 m 18 19. q Ori ſ Lev h 1. & ſ Mat. ho 1 & ſ Eze ho 14. Am 6 de ſacram 3 & 4 de ſ. le. 1.

Iſyr ſ Lev 4. 8. 13 Hie ſ Iſa 18 26 & ſ Eze. 44 Et ad Aglaſiam Et ſ. Eze. 33. Chryſ ſ. Ioan. hom 53 Rup 3. ſ Regum. 12.

Digitized by Google

niſi per nos frangatur, *Joan.19.a.* Oſtiola in introitu oraculi, expoſitiones Doctorum ſunt. Poſtes verò quatuor in introitu templi quatuor Evangelia, quæ ſe invicem tenent, propter concordiam, *3.Regum.6.d.*

Expoſitiones Doctorum. Evangelia. Virtutes, & bona opera.

Oſtium tabernaculi quandoque ſignificat *a* virtutes, & opera bona, quæ etiam ſignificantur per portas Sion, aut filiæ Sion, *1.Reg.3.c. Pſal 9.: 3.86 Iſa.12.b.26.a.54.c.60.d. Coloſſ.4.a.* Hæ portæ ſunt contrariæ portis mortis. Et portæ civitatis, ſunt bonæ actiones, per quas anima ad conventum regni cœleſtis ingreditur, *Job 29.b.* Et oſtiis, quibus concluſit Deus mare, dici poſſunt virtutes, quibus omnes concupiſcentiæ reprimuntur, *Job 39.a.* Et oſtia interioris ſanctuarii, deſignant opera juſtitiæ, quorum merito ad regnum cœleſte pervenitur, *3.Reg.6.d.* Porta civitatis, dici poteſt juſtitia, & bona opera, *Gen.23.b.34 c. Deut.22.b.25 b Iſa.29 b.* Portæ Hieruſalem dici poſſunt virtutes, *Jer.17 c.* Et portæ juſtitiæ, ſunt virtutes mediæ, *Pſal.117.* Benjamin, eſt ſtatus virtutis: & porta prior eſt ingreſſus ad ſecreta myſteria, *Zach.12.b.* Porta quoque filiæ Sion, ſunt *b* bona ſtudia, per quæ venitur ad Hieruſalem cœleſtem, *Pſal.9.*

Fides.

Oſtium tabernaculi Abrahæ, dici poteſt *c* fides, in qua videntur tres viri, quia eſt fides Trinitatis, *Gen.18.a.* Et porta cœli in anima, eſt confeſſio fidei, *Gen.28.d. Num.19.a. Pſalm.22 Ier.2.c.* Et oſtium monumenti Chriſti, eſt eadem fides, *Marc.15.d* Porta filiæ multitudinis eſt fides, per quam in regna cœleſtia fideles introducuntur, *Cant.7.b.* Oſtium contra oſtium, eſt cùm per fidem venimus ad ſpeciem: vel cùm per cognitionem animæ, venimus ad cognitionem Dei, *Ezec.40.b.* Oſtia templi exterioris, fidem per quam eſt ingreſſus in Eccleſiam, deſignant: & quia duo, indicant dilectionem Dei, & proximi: & quia utrumque oſtium erat duplex, deſignant fidem cum operibus, & patientiam, & benignitatem in amore fraterno, *3.Reg.6.d.* Portæ tres, omnem plagam Hieruſalem cœleſtis deſignant, quod ex omni genere hominum ſalventur per fidem Trinitatis, & virtutes Theologicas, *Apo.21.b.* Sic de portis nomine duodecim tribuum inſcriptis, *Ezec.48.d.* Et portæ æternales, ſunt virtutes Theologicæ, per quas ingreditur Chriſtus in animam, *Pſal.22.147.* Oſtium apertum ad Evangelium, *d* eſt initium fidei, quo Gentiles à Deo parabantur ad ſuſceptionem doctrinæ Evangelicæ, *1.Cor.16.b. 2.Cor 2.c. Coloſſ.4.a.* Et oſtiis civitatis, ubi tympanizabat, vel impingebat David, hoc eſt, Chriſtus *1.Reg.21.d.* deſignare poſſunt initium fidei, unde incipit Eccleſia, ut perveniat ad ſpeciem. Et portæ tres templi, tres virtutes Theologicas deſignare poſſunt: porta Orientalis, eſt fides: Aquilonaris, ſpes: Auſtralis verò charitas, & fervor gratiæ, *Ezec.40.c.46.c.*

Virtutes Theologica.

Baptiſmus.

Porta cujuſque fidelis, aut Eccleſiæ, eſt *e* baptiſmus, *Exod.20.b.* Et porta piſcium Hieruſalem, ſeu porta prima, deſignare poteſt baptiſmum, per quem boni piſces ingrediuntur in Eccleſiam: ſicut porta ſecunda, eſt pœnitentia, *Soph.1.b.* Janua quoque, ad quam congregantur turbæ, ut veniant ad Chriſtum, eſt pœnitentia, *Marc.2.c.* Oſtium itidem arcæ Noe, deſignat baptiſmum, per quem ingrediendum eſt in Eccleſiam. Porta filiæ multitudinis, deſignat introitum terræ promiſſionis, & cœleſtem per lachrymas. *Cant.7.b.*

Pœnitentia. Humilitas.

Porta interdum dicitur humilitas, per quam acquiritur intelligentia ſcripturæ. Unde Saul acceſſit ad Samuelem in medio portæ, hoc eſt, *f* in humilitate, ut inſtrueretur ab eo, *1.Re.9.c.* Ideò Chriſtus dixit, gratias agens Patri, *Matth.11.d.* Quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis.

Sacramenta. Lux gratia.

Portæ civitatis, vel Hieruſalem, dici poſſunt *g* Sacramenta Eccleſiæ: per quæ pervenitur ad cœleſte regnum, *Job 29.d. Jer.17.c.* Et porta equorum in Hieruſalem Orientalis, *Jer.31.g.* deſignare poteſt lucem gratiæ in Eccleſia, in qua egemus curſu, & certamine.

Doctores Judæorum. Iudices, & Principes.

Portæ etiam Hieruſalem, dici poſſunt *h* Doctores Judæorum, quæ portæ defixæ ſunt in terram, *Thren.2.c.* Et Judices, & Principes, qui judicabant in porta: quæ portæ lugere dicuntur, *Iſa.3.d.*

Egreſſio à corporeis. Tranſitus paratus ad futuram vitam. Cognitio Dei in hac vita. Remiſſio curæ carnis.

Oſtium tabernaculi Abrahæ, deſignare poteſt *i* egreſſionem à corporeis per contemplationem. Et præterea tranſitum paratum ab hac vita ad futuram: quod etiam deſignat oſtium ſpeluncæ, in quo ſtabat Elias, *3.Reg.19.c* Deſignat etiam oſtium ſpeluncæ, in quo ſtabat Elias, illam cognitionem, quam de Deo in hac vita, repreſſo corruptionis obſtaculo, habere incipimus. Sic Iſraelitæ è longinquo cernentes nubem deſcendentem in tabernaculum, in papilionum ſuorum oſtiis ſtetiſſe memorantur, quia hi, qui adventum divinitatis utcunque conſpiciunt, quaſi jam ex habitaculo carnis prodeunt, *Exod.33.b.* Deſignat etiam oſtium ſpeluncæ, remiſſionem curæ carnis, quam facere debent, qui viſionem Dei habere deſiderant. Oſtium apertum dat Deus, *k* tam ad operandum, & benè merendum, quàm ad acquirendum præmium, *Apocal.3.b*

Timor.

Oſtia, quibus Deus concluſit mare, poſſunt *l* timorem ſignificare, reſtringimur, ne in pravas cupiditates effluamus, *Iob 38 a.*

Cognitio Prælatorum de ſubditis.

Oſtium, quod apparuit, fodiente Ezechiele parietem, eſt aperta *m* cognitio peccati proximorum, quam curat habere Prælatus, ad ipſorum correctionem, *Ezec.8.d.*

Contemplatio data pœnitentibus.

Porta templi ad Aquilonem, habens feneſtras, veſtibulum, & ſculpturas, ſicut porta reſpiciens ad Orientem, *Ezech.40.d.* deſignat, *n* quod peccatoribus pœnitentibus, quibus etiam per Dei miſericordiam patet aditus regni cœleſtis, dantur etiam feneſtræ contemplationis, veſtibulum humilitatis, ſculpturæ bonæ operationis, ſicut his, qui non indigent pœnitentia.

Aditus ad myſteria.

Porta ad meridiem templi, eſt *o* ad eos, qui ſanctis deſideriis in virtutibus fervent: ut ſpiritali intellectu quotidie interni gaudii myſteria penetrent, *Ezec.40.d.*

Declaratio exemplorum. Mens, & ſermo in paſſione Chriſti.

Oſtium per gazophylacia ſingula in frontibus portarum eſt, *p* cùm unuſquiſque Doctor in corde auditoris intellectum aperit, in dictis, & operibus Patrum, *Ezec.40.e.*

In utroque poſte domorum, ponitur ſanguis agni, *q* quando ſacramentum paſſionis Chriſti, quod ore ad redemptionem ſumitur, ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. *Exod.12.a.* Poſtis uterque cùm ſuperliminari tingitur, cùm in nomine Trinitatis baptizamur.

Concupiſcibilis, & iraſcibilis. Corpus, & anima.

Poſtis etiam uterque unctus ſanguine agni, *r* concupiſcibilem, & iraſcibilem deſignare poteſt. Vel corpus & animam, quæ ſunt mundata ſanguine Chriſti, *Exod.12.a.*

Vigilantia circa tentationes.

In foribus Regis exiſtit Daniel, *Dan.2.g.* quando *ſ* devotio noſtra circa quaſlibet ſuggeſtiones cautè invigilat, & contra quaſlibet maligni machinationes, in ipſo tentationis aditu, oratione repugnat, ne incautam mentem ulla infeſtatio, vel violentia opprimat, vel fraude circumveniat.

a Gre.19.mo. 13 & 2.mor. 18.19 Ori.ſ.Matt. hom 22. Hie.ſ.Iere. 17 & ſ.88 & ſ.Zach.14. b Aug ſ pſal. 9.

c Ori. in diver ho 10. Amb 4.de fide 1. Hie ſ. Iere. 2. Gre ſ.Ezec. hom 24.17. & ſ.Cant 7. Hie ſ Ezec. 48 & ſ Iſa. 23. Greg Vene. Cant 1.10. 8.modu. 2. et 3. d Auguſt. de prædeſtinatione ſanctorum 20. & ſ pſ.33 Greg ſ Ezec. hom 19. Hie ſ. Ezec. 46. e Bern in jejunio. Hie ſ Sopho. 1.& ſ. Marc. 2. Rup. 4 ſ. Gen. 18.& ſ Cant. 6. f Gr.ſ. 1 Reg. 9. g Gregor. 19. mor.13. Hie.ſ Ieremi 31. h Gloſ. ord ſ. Iſaia 3 i Ori ſ. Cant. hom 2. Ricar. de S. Vict 4 de arca myſti. 20. Gre 1 mor. 26.& ſ Eze. hom.13. k Areta ſ. Apoc 3. l Gregor 28. mor 18 19. m Grego.16. mor.a. n Gregor. ſ. Ezec hom. 19. o Gregor. ſ. Ezec.hom. 19. p Gregor. ſ. Ezec.hom. 20 q Greg. hom. 22. Rup ſ. Exod. 9.

r Greg.Nyſſ. de vita Moyſis ſ Ricar.de S Vict. de ſomn Nabuch. 44.

Oſtia civitatis, ubi tympanizabat, vel impingebat David, *1.Reg.21.d.* deſignare poſſunt *a* corda mortalium, in quibus tympanizat Chriſtus, ut eos ad virtutum cultum excitet. Januæ etiam erant corda infidelium, quæ aperta ſunt prædicatoribus, quando ipſi fidem ſuſceperunt, *Iſa.45.a.* Et poſtes domus ſanguine ſignandi, ſunt, *b* cor, & os, *Exod.12.d. Deut.6.b.* & *c. Jere.17.c.* Et oſtium, à quo non eſt egrediendum, eſt ipſa mens. Et oſtium papilionis, eſt elevatio mentis. *Ex.33.b.* Et oſtium domus Loth clauſum, deſignat munitionem mentis adverſus tentationes, & hoc oſtium non inveniunt Sodomitæ, quum mentium corruptores non inveniunt, qua poſſint capere juſtum, vel reprehendere: & tamen circumeunt domum invidentes, *Gen.19.c.* Portæ etiam rationales aperiendæ paſtori, ſeu Chriſto, ſunt ſenſus interiores, & ipſa ratio, quæ aperitur clave fidei, *Joan.10.a.* Cùm verò effringuntur fores, deſignatur conſenſus in peccatum.

Porta in anima dici poteſt *c* conſenſus, per quem admittimus id, cui conſentimus. Eſt autem duplex janua, cupiditatis, & timoris: ſi amas Deum, & times eum, aperis Chriſto, ſi amas mundum, & times mala mundi, aperis diabolo.

Portæ etiam aliquando ſunt *d* ſenſus: ut *Mich.1.c.* Plaga tetigit portam populi mei. Et portæ, quæ convertunt, ſunt ſenſus non applicati ad divina, *Jer.14.a.* Et portæ deſtructæ, ſunt ſenſus per deſidiam variis delictis patentes, per quas ingreditur hoſtis in Hieruſalem, *Thren.1.b.4.b. Abdi.d. Nahum.3.c.* Oſtia etiam tenebroſa, ſunt ſenſus, qui tenebras peccatorum, ac etiam pœnarum aditum pandunt, *Job 38.b.* Dicuntur etiam portæ mortis, quia per eos intrat mors, *Pſal.9.*

Oſtium interdum dicitur os *e* hominis, quod eſt claudendum ad adorandum, ne in multiloquio, ſed cordis puritate, & intentione oremus, *Matt.6.a. Iſa.26.d.* Et oſtium domus leproſæ claudendum, eſt os hæreticorum, ne proferat errores, *Lev.14.e. Iſa.24.g. Job 31.a.* Oſtium autem circumſtantiæ ori appoſitum eſt prudentia loquendi, *Pſa.140.* Oſtium quidem aperitur, & clauditur, qui igitur ori ſuo non ponit obſtaculum, ſed oſtium petit, apertè docuit, quod & per diſciplinam retineri lingua debeat, & ex neceſſitate laxari.

Oſtium arcæ Noe, poteſt *f* in corpore noſtro partem eam ſignificare, qua excrementa egeruntur, ideò erat oſtium in parte inferiori: hæc tamen allegoria non placet Auguſtino. *g*

In porta civitatis apud Judæos, & etiam antiquitus, *h* erat locus ſtatutus ad judicia publica, nec cogerentur agricolæ intrare urbes, & aliquod ſubire diſpendium, & finito negotio, unuſquiſque confeſtim ad ſedes proprias reverteretur. Ita ſumitur, *Pſal.30. 68. Zac.8.c.* Aliquando autem porta dicitur ipſum judicium, quod exercebatur in porta, & in porta ſe ſuperiorem videt, qui ſe melioris partis eſſe in judicio, æquitatis merito conſpicit, *Job 31.c. Amos 5.c. Prov.24.a.*

Porta, in qua conteruntur mali, & bonis aperitur aditus ad cœleſtis patriæ gloriam, *i* eſt dies judicii, *Job 5.a.* In his portis erit nobilis vir Eccleſiæ *k* Chriſtus, qui prius deſpectus apparuit, & in iiſdem portis laudabunt Eccleſiam opera ejus, cùm per ea cœleſtis regni retributionem accipiet, *Prov.31.c.d.* Tunc enim dicetur, Eſurivi, & dediſtis mihi manducare, &c. *Matt.25.c. Mich.1.d.*

Porta Orientalis templi, *l* creationem mundi deſignare poteſt, *Ezech.40.b.*

Portæ duodecim, per quas eſt introitus in cœleſtem Hieruſalem, *Apoc.21.d.* deſignant *m* duodecim ſigna zodiaci ſpiritaliter intellecta.

Extra portam paſſus eſt *n* Chriſtus, ſicut hœdus cremabatur extra caſtra, *Lev.1.4.c.*

Porta cœli, dici poteſt *o* Judæa, unde Chriſtus in cœlum aſcendit, *Gen.28.d.*

Porta quoque cœli, dici poteſt *p* mundus ſenſibilis, per quem ingredimur in cognitionem mundi intelligibilis.

Porta anguli in Hieruſalem, *Jer.31.g.* deſignat *q* nos ita tranſire ad cœleſtia, ut non rectas ſemper habeamus lineas veritatis, ſed fractas, ut in angulis.

Porta Sodomæ, dici poteſt voluptas, cujus gratia fit ingreſſus ad vitia, *Ge.19.a.* Et oſtia ventris, *Job 3.b.* ſunt *r* deſideria concupiſcentiæ carnalis: de quibus dicitur, *Iſa.d.* Intra in cubicula tua, & claude oſtia tua. Cubicula quippe ingredimur, cùm ſecreta mentis noſtræ intramus. Oſtia autem claudimus, cùm deſideria illicita coercemus. Portæ etiam mortis, ſunt pravæ cupiditates, *Job 38.b.*

Portæ, quas non habet Eccleſia, deſignat *ſ* ſapientiam ſæcularem, *Ezec.38.d.* Et portæ æreæ: ſunt pravæ conſuetudines & doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, in quibus portis ſedent loquentes contra Chriſtum, *Pſa.68.105. Iſa.45.a.* Hæ ſunt portæ tollendæ, *Pſalm.23.* Oſtia etiam tenebroſa, ſunt latentis mentis mala, quæ & haberi intrinſecus poſſunt: tamen ab altero videri non poſſunt, *Job.38.b. Pſal.9.* Porta verò aquilonaris templi, frigiditatem peccati ſignificare poteſt. *Ezec.46.c.* De porta autem uſque ad portam ire, eſt omnia vitia reprehendere, *Exod.32.f.* Et portæ inferi, ſunt diverſæ hæreſes & peccata: & ſingulæ portæ ſuum habent nomen, *Marc.16.c. Iſa.38.b.* Portæ fluviorum, erant *t* leges Imperatorum, quibus prohibebant converſationem ad fidem, *Nahum.2.b.*

Janua aperta deſignat *v* remotionem defenſionis: ut cùm aperta janua inimici irruerunt in Job, deſignat malos accepta temporaliter poteſtate, in quorundam cordibus deſtruere munimina conari, *Job 30.d.*

Portæ vultus Leviathan, *Job 41.a.* ſunt *x* iniqui Doctores: qui idcircò portæ vultus ejus vocati ſunt, quia per ipſos quiſque ingreditur: ut Leviathan iſte, quaſi in poteſtatis ſuæ principatu videatur. Et fores domus meretricis, ſunt *y* Doctores falſitatis, qui in penetralia perfidiæ miſeros fallendo introducunt, *Prov.9.d.*

Porta Benjamin, in qua cruciatur Jeremias, deſignare poteſt *z* apparentiam veritatis in mendacio, qua veritas ipſa opprimitur: Ideò dicitur porta Benjamin, id eſt, dexteræ, quia apparet tunc mendacium eſſe in dextera, cùm ſit in ſiniſtra, *Jerem.20.a.*

Portæ civitatis, quas tulit Samſon, *Jud.16.a.* mortis *aa* imperium deſignat, quod tulit Chriſtus. Porta ſuperior, initium generationis humanæ deſignat, *Ezech 9.a.*

Portæ, ut impediunt tranſitum, *bb* contradictionem deſignant: & portæ æreæ contradictionem pertinacem, quas tamen conterit Deus, *Pſal.106.* Deſignant etiam ignorantiam: quas portas frangit & tollit Deus, quando manifeſtat, *Iſaia 45. a.* Hæ ſunt portæ fluviorum, quas claudunt dæmones, ne boni tranſire poſſint ad vitam, *Nahum.2.b.*

Portæ mortis, dici poſſunt *cc* adverſariæ poteſtates, per quas generi humano introitus inventus eſt ad mortem, *Job 38.b. Pſalm.9.* Ipſi etiam dæmones, ſunt portæ inferi: quia per eos ducuntur animæ ad inferos.

a Aug ſ. pſ. 33. *b Cl Alex. author ad Gentes.* *Hie ſ. Nah. 3.* *c Aug ſ. pſ. 141.* *d Hie ſ. Mic. 1. & ſ. Iere. 14. & ſ. Abdi & ſ. Iob 38 & ſ. pſ. 9.* *e Amb. de virg. 3. & 1. Cain 9.* *Hiero ſ. Iſa. 14. 58.* *Greg. 7 mor. 16 & 22. mor 16.* *f Am. 1 off. 18 & de Noe 8.* *g Aug 2. cont Fauſt. 39.* *h Hieron ſ. Amos 5 & ſ. Zach 8. 1.* *Aug ſ. pſ 68.* *Gre 21 m 14.* *i Gre. 6 m 4.* *k Bed ſ Pro. 31.* *l Rup 8 ſ. Ezech. 6.* *m Geor. Ven. Cant 3. tom. 8. ca. 12.* *n Ori. ſ. Lev. ho. 1.* *o Gloſ int. ſ. Gen. 28.* *p Philo de ſomniis.* *q Hie ſ. Ier. 31.* *r Gre. 4. mor. 26.* *ſ Hie ſ. Eze. 38. 46 & ſ. Iſa 26 38.* *Aru. ſ. pſ. 105.* *Gre. 3. paſto. admo 16. & 29 mo. 6. 7. 8 & 19 mo 13.* *Aug ſ pſ 9.* *Hie ſ Amos 5 & ſ. Matt. 16. & ſ. pſ. 23.* *Ori. ſ Iob. 1. & ſ. Matth. hom 1.* *t Rup ſ. Nah. 2.* *v Greg. 20. mo 13.* *x Gre. g. 33. mor 28.* *y Bed ſ. Pro 9.* *z Hie ſ. Ier. 20.* *aa Aug ſerm. 107.* *Gregor. 21. mor. 19.* *Ricar de S. Vict. de ſecur. conſcien 21.* *Caſſia lib. 5. ca 2.* *bb Hieron. ſ Nahu. 2.* *cc Hie ſ Iob. 36 & ſ. Pſ. 9.*

Cor. *Mens.* *Senſus interiores.* *Ratio.* *Conſenſus.* *Sensus.* *Os hominis.* *Prudentia loquendi.* *Pars poſterior hominis.* *Locus judicii.* *Judicium.* *Dies judicii.* *Creatio mundi.* *Signa zodiaci.* *Judæa.* *Mundus ſenſibilis.* *Ambages veritatis noſtri.* *Voluptas.* *Deſideria carnalia.* *Sapientia ſæcularis & hæreticorum.* *Pravæ conſuetudines.* *Vitia.* *Leges contra.* *Remotio defenſionis.* *Doctores iniqui.* *Apparentia veritatis.* *Mortis imperium.* *Initium humanæ generationis.* *Contradictio.* *Ignorantia.* *Dæmones.*

Porta inferi. Portæ terræ, in quas ventilantur Judæi, dici poſſunt *a* portæ inferi, *Ier.15.b.* Hæ ſunt portæ inimicorum, *Gen 22.d.* Et portæ mortis, & oſtia tenebroſa, *Iob 38.b Pſal.9.* [a Ambr. ſ. Luc 9.]

Verſati in erroribus. Poſt januam, ſeu in luminibus ſanctificari dicuntur, qui in erroribus verſantur, & putant ſe ſanctos, *Iſaiæ 66.e.* Et poſt oſtium ponit memoriale hæreticus, & non in oſtio, *b* quum docet occultos errores, retroque reſpicere facit, *Iſa.57.b.* [b Hieron ſ. Iſa 57. 66.]

Chriſtus. Spiritus ſanctus. Moyſes. Oſtiarius ovilis Chriſti, *c* eſt ipſe Chriſtus, qui etiam eſt oſtium, vel Spiritus ſanctus, qui inducit diſcipulos in omnem veritatem, hoc eſt, ad Chriſtum. Poteſt etiam ſignificare Moyſen, qui per legem introducitur ad Chriſtum, *Joan.10.a.* [c Aug ſ. Ioan. tra 46. Chryſ ſ. Ioan. ho 58]

Prædicator. Janitor cui præcepit Deus, ut vigilet, *d* eſt prædicator, *Matth.25 b. Marc.13.d Luc.19 b.* Cui dicitur, *Ezech.30 d.* Si non annunciaveris iniquitatem ſuam, ſanguinem ſuum de manu tua requiram. [Cyr 7 ſ Ioa. 1. d Hie. ſ Mat. 13.]

Infirma cuſtodia mentis. Diſcretio. Oſtiaria Isboſeth, cùm eſſet fœmina, deſignat infirmam & mollem cuſtodiam ad mentis aditum: unde perit mens, ut periit Isboſeth, *2.Reg.4.a.* Eſt typus *e* diſcretionis. Ideò purgat triticum: ſed ſi dormiat, ingrediuntur hoſtes. [e Gr.1.m 36;]

Iaphet.

Gentiles. JAPHET, id eſt, dilatatus, aut pulcher, vel perſuadens: filius Noe, cujus filii tenuerunt Europam: vel eſt typus *f* Gentilium, quorum maxima pars ab eo deſcendit, & eſt dilatus, quando gentiles fidem Chriſti ſuſceperunt, & ipſa fides dilatata eſt in gentibus, *Gen.5.d 9.d.* [f Ori ſ Ieſu; hom 3.]

Opera. Ut autem interpretatur pulcher, deſignat opera, quæ ſummo pulchro præſentari debent, debere eſſe pulchra. [Chry ſ. Gen. hom 29.]

Luna in paſſione. Ut autem averſa facie cum Sem fratre ſuo operuit patrem, deſignat *g* Lunam, quæ in paſſione Chriſti avertit ſplendorem ſuum ſimul cum Sole. [Au.16 civ. Dei.8. g Geor Ven. Cant. 1, tom. 6 ca. 15. Bed. ſ Gen 9.]

Iaſa.

Traditiones ſcientiæ ſecularis. JASA, id eſt, mandatum, ſive factum aut rixa, vel contentio, ſeu exitus Domini: civitas Moab in tribu Ruben, deſignare poteſt *h* vanas traditiones ſcientiæ ſæcularis, quas diſperdet Deus, *Iſa.15.a.* Erat terminus regni Seon, & Moabitarum: ubi occurrit Seon filiis Iſrael ad prælium, *Num.21.e.* [h Hie ſ Iſ.15.]

Iaſpis.

JASPIS, *i* gemmæ ſpecies eſt, è viridantium genere: cujus tamen varii ſolent eſſe colores, & variæ ſpecies. Eſt Jaſpis quidam ſmaragdi habens ſimilitudinem: qui reperitur in fontibus Thermodontis fluminis: alius viridior mari, & tinctus quaſi floribus: quem in Phrygiæ monte Ida, & in profundiſſimis ejus ſpecubus naſci referunt. Alius juxta Iberos, Hircanoſque, & mare Caſpium reperitur, & præcipuè juxta lacum Neuſin. Alius eſt jaſpis oivi & ſpumæ marmorum fluctuum ſimilis, & clementer, quaſi mixto colore ſubrutilans. Jaſpis dicitur valere contra phantaſmata, ſiſtit ſanguinem, & caſtum reddit, inveniunturque jaſpides miræ magnitudinis. [i Plin 37.nat. hiſt 9. Hie ſ Iſa.54.]

Iudicium diluvii. Productio virorum. Jaſpis colorem habens aquæ in judice Chriſto, deſignat *k* primum generale judicium per aquam factum, *Apocal. 4.a.* Vel in Deo ſignificat ſempiternam pullulationem, vitæque productionem, propter virorem. [k Au ſ Apoc. ho.2. Aretas ſ. Apoc 4.]

Epiceia. Jaſpis poſitus in ſecundo ordine rationalis Pontificis, deſignare poteſt *l* virtutem epiceiam quæ vana phantaſmata curat, ne ibi trepident timore, ubi non erat timor, *Exod.28.c.39 b.* [l Gloſ int. ſ. Exod 28.]

Fortes Doctores. Gratiæ ſpirituales. Jaſpis viridis coloris poſitus in muris Hieruſalem, hoc eſt, in propugnaculis Eccleſiæ, deſignare poteſt *m* fortes in diſputando, & defendendo Eccleſiam. Illi enim contra adverſarios pro ſanctæ Eccleſiæ defenſione objecti ſunt, qui internis deſideriis virentes, nulla temporis ariditate marceſcunt. Et ut ſunt varia jaſpis genera, ſunt etiam diverſæ ſpirituales in propugnaculis Eccleſiæ, quas qui habuerit, vanos timores fugabit, *Iſa.54.c. Ezec.28.d. Apoc.4.c.* [Cyr ſ Ex.: 9. m Hie. ſ. Iſ 54 Gr 1.4.m 20 Cy ſ Ezech. ho 18.]

Pulchritudo cœleſtis patriæ. Vel deſignat *n* cœleſtis Hieruſalem pulcherrimam pompam: & ibi ſiſtit ſanguinem, ubi omnes ſunt à peccato mundati, & omnia phantaſmata ſunt effugata. [n Geor Ven. Cant. 3.to 8. ca 2.]

Spes. Fides. Virtutes. Petrus. Jaſpis etiam coloris viridis, *o* ſpem deſignare poteſt, quæ timorem fugat, & etiam fidem formatam, & conſperſam charitate, qualis fuit in *p* Petro. Poteſt etiam generaliter pulchritudinem virtutum ſignificare, *Apoc.21.c.* [o Geor Vene. Cant.3.to.8; cap.3. Rup 18 ſ. Apoc. p Aretas ſ. Apoc 21.]

Iaſub.

Populus Iuda. Pœnitentes. JASUB, id eſt, *q* converſio, aut habitatio, aut ceſſio. Vel juxta Hieronymum, reliquus, atque convertens, filius Iſaiæ Prophetæ: qui typus erat populi Juda de manu duorum Regum liberandi, *Iſa.7 b.* Vel interpretatur *r* pœnitens, aut revertens, ad Deum ſcilicet, & deſignat pœnitentes dignos eſſe ſuſcipere donum benedictionis, & aquam piſcinæ ſuperioris. [q Gr ſ.Iſ.7. r Geor Vene. Cant.1.to.7. cap 15.]

Iavan.

Philoſophi. JAVAN, id eſt, *ſ* decipiens, vel contriſtans, aut cœnoſus, filius Japhet, à quo Jones ſive Græci, *Gen. 10.a. Ezech.27.c.* deſignat Philoſophos miſcentes falſa veris. [ſ Hier ſ. Ezec. 27.]

Iazer.

Dogmata hæreticorum. JAZER, vel Jahezer, id eſt, *t* auxiliator, ſive adjutor, vel fortitudo eorum, civitas in termino Moab, & etiam fluvius, deſignat fortiſſima dogmata hæreticorum, quæ diſſolvunt Domini Gentium, hoc eſt, Apoſtolici viri, *Iſa.16.c.* fuit fortis tribus Gad, *Num.21.g 32.g. Joſu.13.b.* [t Hie ſ Iſ 16;]

Ibis.

Invidi. IBIS, *v* eſt avis ciconiæ non abſimilis, peculiaris Ægypto, earum quædam ſunt candidæ, quædam nigræ, quæ ſolum ſunt apud Peluſium. Paſcitur ibis ſerpentibus, eſtque avis immunda. [v Ariſt 9 de hiſt animal 27]

Ibides, ut paſcuntur ſerpentibus, *x* invidos deſignare poſſunt ideò computatur hæc avis inter immundas, *Lev 11.c.* [Hie ſ Iſa 34.]

Contemplativi terrena affectantes. Ibides etiam loca inferiora Ægypti incolentes, eos contemplativos deſignare poſſunt, qui de inferioribus ſoliciti ſunt, unde immunditiam contrahere ſolent, *Lev.11.c.* [x Gloſ ord. ſ. Lev]

Poſſunt quoque *y* ibides idololatriæ ſuperſtitiones deſignare, quæ immundæ ſunt, *Iſa.34.c.* [y Hie ſ. Iſ. 34]

Ibices.

Ibices.

a Gregor. 30. mor. 16.

IBICES, *a* ſunt capræ ſylveſtres, quibus mos eſt in petris parere, quia neque ſciunt, niſi in petris habitare, quæ ſi quando etiam de altis ſaxorum cacuminibus ruunt, in ſuis ſe cornibus illeſæ ſuſcipiunt, caput quippe ruentes feriunt, cujus dum prima cornua opponunt, fit omne corpus à jactura caſus alienum.

b Gregor. 30. mor 16. Hie. ſ. Job 39. — Doctores ſpirituales.

Typum gerunt ibices *b* ſpiritualiom Doctorum, qui velut ibices in petris pariunt, qoia in doctrina Patrū, qui petræ pro ſoliditate vocati ſunt, ad converſationem animas gignant. Ipſi velut ibices nullius caſus damna ſentiunt, dum in ſuis cornibus excipiuntur, quia quicquid eis ruinæ temporalis ceſſerit, in teſtamentis ſacræ Scripturæ ſe ſuſcipiunt, & quaſi cornuum exceptione ſalvantur, 1 *Reg.* 24.*a.* *Job* 36.*a.* De his enim teſtamentis dictum eſt, *Hab.* 3.*a.* Cornua in manibus ejus.

Ichabod.

c Gre. ſ. 1 Re. 4.14. — Populus Iudæorum.

ICHABOD, id eſt, ubi gloria, aut væ gloriæ. filius Phinees filii Eli Pontificis, qui natus eſt moriente matre, cùm capta eſt arca Domini. Typus eſt *c* populi Judæorum: quorum gloria tranſlata eſt ad Chriſtianos, remanentibus ipſis ingloriis, & in captivitate, 1.*Reg.* 4.*d.* Eſt filius Phinees, hoc eſt, malorum Doctorum, quos Judæi ſequuntur, 1.*Reg.* 4.*d.*

Ictus.

ICTUS, idem eſt, quod percuſſio: & ictus oculi, eſt motus ſubditus oculi: Ponitur ad oſtendendam ſubditam actionem: ut 1.*Cor.* 15.*g.* In momento, in ictu oculi.

Datur ictus lapidis, *Num.* 35.*b.* *Judi.* 20.*b.* Ictus fulminis, *Eccl.* 4.*d.* Ictus gladii, 2.*Mach.* 12.*d.*

Idaja.

d Hie ſ. Zac. 6. Rup ſ. Zac. 6. — Doctores.

IDAJA, id eſt, *d* notus Domini: vel manus Domini: vel confeſſio Domini: vir quidam, *Zachar* 6. *c* à quo accipitur aurum ad faciendas coronas ſacerdoti, hoc eſt, Chriſto: in quo coronantur, qui pœnitentiam agunt: Vel deſignat equos varios, id eſt, habentes varia dona gratiarum: qui proſunt aliis regendo, & docendo.

Idiota.

IDIOTA propriè idem eſt, quod privatus, nulloque munere publico fungens. Sic dicuntur idiotæ, qui reſpondere debent ſacerdotibus orationes publicas offerentibus, 1. *Cor.* 14.*c.* Idiotæ etiam dicuntur illiterati, & imperiti, ut *Actor.* 4.*c.* Comperto, quod Apoſtoli homines eſſent ſine literis & idiotæ, admirabantur.

Idithun.

e Aug. ſ. Pſal. 36.76. — Tranſilientes terrena.

IDITHUN, id eſt, lex ejus, vel legalis, ſive laudem, vel confeſſionem dans: fuit unus è Principibus cantorum tempore David: cujus nomine aliquot Pſalmi inſcribuntur, *Paral.* 9.*c.* 25.*a.* *Pſalm.* 38. Vel interpretatur *e* tranſiliens eos: & deſignat eos, qui terrena, & affectatores terrenorum tranſiliunt, & ad cœleſtia evolant.

Idolum, Idololatra, Idololatria, Idolium, Idolothitum.

Hæreſes.

IDOLUM idem eſt, quod ſimulachrum, aut imago: & ſumi ſolet pro imagine dæmonis, aut alterius rei, quæ ut Deus colitur.

f Gre. ſ. Ezec. 8 18 20.30. & ſ Iſ 2.31. & ſ Ier 2. & ſ. Amos 2. Ori ſ. Iſ. ho 8. & ſ Eze h. 6 Amb. 1. offi. 4 9 & de fug. ſecur. 4. Lyr ſ. Lev. 26. — Adinventiones Philoſophorum. Peccata. Divitiæ. Avaritia. Res prolata Deo.

Idola, ſunt *f* errores, & hæreſes, quæ dicuntur idola ſubtilia, quibus repletur terra. Et idola Ægypti & Mempheos, ſunt adinventiones Philoſophorum, & hæreticorum. *Ezech* 20.*a.* 30.*d.* *Amos* 5. *g.* *Zach.* 13.*a.* Et idola Hieruſalem, ſunt peccata eorum, qui ſunt in Eccleſia. Idola verò Samariæ, ſunt peccata hæreticorum, *Iſa.* 1.*b.* 2.*c.* 10.*c.* 32. 44.*b.* *Jere.* *c.* Et idola domus Iſrael dicuntur errores in Eccleſia, falſo ſcientiæ nomine ſimplices decipientes: Dicuntur autem idola, quia de corde ſuo conficta, *Ezec.* 18.*b.* 36 *d.* *Hoſe.* 4.*d* 6.*d.* 8.*a.* 13.*a.* Et idola depicta in pariete, ſunt vitia in anima, *Eze.* 8.*c.* *Amos* 2.*b.* Peculiariter autem idola dicuntur divitiæ, & avaritia, quæ potius dicitur idolorum ſervitus. Et ut idolum eſt imago rei, quæ non eſt, deſignat vanitates ſæculi. Demum quicquid homo profert Deo, idolum dici poteſt, *Gen.* 21.*c.* 35.*a.* *Exod.* 20.*a* Qui autem pariunt errores, dicuntur fabricare idola. Ornare verò idola, qui defendunt errores, *Ezec.* 6 *a.*

Gre. 30. m. 31 Bed ſ Gen. 31 g Hie ſ. Ezec. 26. Gr 31. mo. 9. h Lyr ſ. Lev. 20. i Hie. ſ. Zach. 11. Rup. ſ Zac. 11 k Ori ſ Nu. ho 20. Hieron epiſ. Beatæ l Gregor. ſ. 1. Reg. 15. — Statua Baal. Avaritia Eccleſiaſticorum. Scribæ & Phariſæi. Antichriſtus. Verba Poetarum. Hæreſes.

Idolum zeli dicta eſt *g* ſtatua Baal in templo Dei poſita, *Ezech* 8.*a.* quia per illum provocaverunt filii Judæ Deum ad zelum, ut deſtrueret templum, & Hieruſalem. Et idolum zeli in Eccleſia, eſt avaritia Eccleſiaſticorum, & rapina, &c. per quæ contra nos æmulatio ſuperna provocatur, ut tantò diſtrictius delinquentes feriat, quantò nos charius Redemptor amat.

Idola Judæorum erant *h* Scribæ, & Phariſæi, quos populus, velut oracula ſequebatur. *Lev* 26.*e.*

Idolum dictus eſt paſtor ſtultus, hoc eſt *i* Antichriſtus, quia faciet ſe adorari, ac ſi eſſet Deus, *Zach.* 11.*d.* Item quia non eſt verè paſtor, ſed fictus.

Idolium, ſunt *k* verba dulcia Poëtarum gentilium, idolorum laudes canentium: & doctrinæ gentilium, aut vitiorum, & hæreſes, 1. *Cor.* 8.*c.*

Idololatrandi ſcelus, dicitur *l* nolle acquieſcere, 1.*Reg.* 15.*e.* quia in obedientiæ ſuæ obſtinatione nemo periſteret, ſi propoſiti ſui figmentum in corde quaſi idolum geſtaret. Dum enim agenda in corde concipit, quaſi idolum facit, & dum conceptum propoſitum ſe acturum liberat, quaſi ad adorandum ſimulachrum inclinat.

Idoneus, vide Aptus.
Idumæa, quære Eſau.

Ieabarim.

Progreſſus ad virtutes. JEABARIM, id eſt, acervi tranſeuntium, aut acervi iraſcentium, vel prægnantium, vel juxta Hieronymum, *a* acervi Lapidum, eſt ſolitudo reſpiciens montes Abarim ab Auſtro, contigua terræ Moab, fuitque trigeſima octava manſio filiorum Iſraël in deſerto. Deſignat tranſeundum nobis inter lapides ſine offenſione, de virtute in virtutem eundo, *Num.21.c.33.f.* *Sinus Abrahæ.* Juxta Originem *b* dicitur Chai, id eſt, chaos, quò pervenitur poſt Oboth, & deſignat ſinum Abrahæ, qui per chaos diſtat ab inferno. *a Hie. de manſ. b Or. ſ. Num. hom.27.*

Iebus, Iebuſæus.

JEBUS, id eſt, conculcatio, aut volutatio, vel præſepium. Et Jebuſæus conculcatus, aut volutatus, vel præſepe, nomen civitatis, quæ poſtea dicta eſt Hieruſalem. Erat ex Chananæis, quos non penitus deleverant filii Iſrael, qui manſerunt ibi uſque ad tempora David, qui civitatem expugnavit.

Mali in Eccleſia. Jebuſæi, hoc eſt, conculcati, ſunt *c* mali habitantes in Hieruſalem, hoc eſt, in Eccleſia, ut zizania inter triticū, uſque ad diem judicii, *Gen 2.c. Num.13.d. Ioſu.15.g.18.d. Iudi.1.d.2. Reg.5.b.1. Para.11.b.21.a. 2. Par.8.b. Matt.13 d.* *c Orig. ſ. Ioſu. hom 21.*

Mala cogitationes. Jebuſæi etiam dicuntur *d* malæ cogitationes in mente, quæ non penitus deſtruuntur, ſed remanent ad exercitationem. *d Ori ſ. Ioſu. hom.21.*

Fideles in Eccleſia. Jebuſæus in bonum, pro fidelibus Eccleſiæ ſumi poteſt, *Zach.9.b.* Et ornan Jebuſæus, gentes ſignificat fidem amplectentes, unde & Jebus verſa eſt in Hieruſalem, quia conculcata gentilitas verſa eſt in viſionem pacis Eccleſiæ, *2. Para.3.a.*

Ieconias.

JECONIAS, id eſt, præparatio Domini, aut firmitas Domini: filius Joacim filii Joſiæ, rex Juda, *1. Paral.3.c.*

Iecur.

JECUR *e* in animalibus eſt, quod poſitum eſt infra ſeptum interius à dextro latere è regione lienis, deſerviens ſecundæ concoctioni ciborum, eſtque ſanguine refertiſſimum, & annexum venæ majori. In jecore autem voluptatis & concupiſcentiæ dicitur vis conſiſtere. *e Ar. 1. de hiſt. anima.18.*

Occulta deſideria. Jecur vituli, aut arietis, *f* occulta deſideria ſignificare poteſt, & præterea iram, ſecundùm quam jecur inflammatur, *Exod.29.d. Lev.1.c.3.b.4.7.8.9. Prov.7.d.* Deſignatur etiam concupiſcentia & voluptas. Et interiora jecoris dirumpit Deus, quum caſtigat peccata concupiſcentiæ, & voluptatis, *Hoſ.13.b.* *f Gre. 9. in 40 [illegible] ſ. Lev.3.7 Or. ſ. Lev. h.8 Rup. 1. ſ. Le 5. & ſ. Hoſ 13.*

Iehu.

Apoſtoli. Jehu, i. ipſe, ſive exiſtens, filius Namſi rex Iſraël, *3. Reg.19.c.* deſignat *g* Apoſtolos, qui perpetuè vivunt fortes in prædicatione, dicuntur filii Namſi, hoc eſt, attrectantes: quia tractaverunt de verbo vitæ. Deſignat etiam principem Romanum, qui deſtruxit Hieruſalem, *4. Reg.9.a.* *g Glo. ord. ſ. 4. Reg.9.*

Iejunare, Iejunium.

Princeps Romanus. JEJUNARE, eſt à cibo abſtinere. Jejunium autem eſt abſtinentia à cibo, vel dies, quibus à cibo abſtinemus. Jejunus autem dicitur, qui cibum non guſtavit illo die, quo eſt jejunus.

Abſtinentia à vitiis. Pœnitentia. Jejunium in Chriſtiano non minus *h* dicit abſtinentiam à cibis, quàm à vitiis. Et jejunium dicitur ipſa pœnitentia. Generaliter autem jejunia, ſignificant abſtinentiam ab omnibus malis, tam quæ actu fiunt, quam quæ verbis, & ipſa cogitatione, *Num.3.c. Iudi.29.d.1. Reg.7.c.31.c.2. Reg.1.b.12.d.3. Reg.21.g.2. Paral.20.a.* Et jejunium fit in ſolennitates præclaras, cùm recuperato ſponſo, animus pœnitentis gaudet, *Zach.8.d.* *h Gr. ſ. 1 Re.7 Glo. Ab 6. ſtrom. Hie. ſ. Zac. 8.*

Non inveniēs Chriſtus credentes. In jejunio operuit Chriſtus animam ſuam, *Pſal.34.68.* quando *i* in paſſione non inveniebat credentes, quibus paſceretur, quorum fidem ipſe deſiderabat. *i Au. ſ. Pſ. 34. 68.*

Vacui à deſideriis terrenis. Jejuni ſunt *k* vacui à deſideriis terrenis, & verbum Dei appetentes, *1. Reg.9.b.* Jejuni etiam ſunt, qui non recipiunt paſtum verbi Dei. Sic noluit Chriſtus dimittere turbas jejunas, *Matth.15.d.* *k Gre. ſ. 1 Re. & ſ. Ezech. hom 21.*

Carere cibo ſpiritualis doctrinæ. Jejunare abſente ſponſo, hoc eſt, *l* amiſſo pane vitæ, eſt carere cibo ſpiritalis doctrinæ & conſolationis, & à bonis operibus ceſſare, qua ratione non vult etiam Chriſtus dimittere jejunos, *Matth.9.b. 15.d. Luc.5.g.* *l Hil. ſ. Matt. Can.9 15. Amb. ſ. Luc. 5.9. Hie. ſ. Matt.5*

Iemini, vide Benjamin.

Iephone.

JEPHONE, i. aſpiciens, ſive intuens, vel ſecundùm Originem, *m* converſio: pater Chaleb, hoc eſt, quaſi cordis: per quem deſignatur, quod ex converſione naſcitur intellectus cordis. *Nu.13.a. Ioſ.14.b.* *m Ori. ſ. Ioſu. hom.28.*

Iephte.

Jephte. i. aperiens vel apertio, filius Galaad, & meretricis, ejectus eſt à fratribus ſuis, & poſtea factus judex Iſrael, liberavit populum ab inimicis, immolavitque filiam ſuam ex voto.

Chriſtus. Jephte typus eſt *n* Chriſti, qui filius fuit meretricis, hoc eſt, ſynagogæ, & ejectus eſt à fratribus ſuis Judæis, qui dixerunt. Non habemus regem niſi Cæſarem, & extra Hieruſalem crucifixus eſt, & tamen conſtitutus eſt judex, & liberavit populum à poteſtate diaboli, & obtulit Deo patri filiam Eccleſiam, *Iud.11.a.* *n Aug. q. in Iud. 49. Cry. de Ieph.*

Victor cupiditatum. Jephte debet eſſe *o* unuſquiſque, qui devictis hoſtibus cupiditatum & voluptatum, debet offerre Deo animam ut unicam filiam. *o Chryſ. de Iephte.*

Ieremias.

Jeremia. i. celſitudo Domini, vel ſublimitas Domini, aut exaltans Dominum: unus è quatuor præcipuis Prophetis. ſatis notus in ſua prophetia: erat ſacerdos de Anathoth, fuit miſſus a Judæis in lacum unde extractus eſt ab eunucho Abdemelech. Multa paſſus à Judæis propter prædicationem veritatis.

a Or. ſ. Ier. b.1. Hie ſ. Ier. t. b Amb 2. de ſpiritu S. 11. c Gre. 4. m. 4

Typus eſt a Chriſti, & prædicatorum: & ut fuit comprehenſus à ſacerdotibus, capturam Chr[illegible] deſignat, 2. *Par.* 36. *b. Ier.* 2. *a.* 11. *d.* 15. *c.* 20. *a.* 26. *a.* 37. *c.* 38. *a.* *Chriſti. Prædicatores. Prophetæ.*

Ut autem miſſus eſt in lacum, figura eſt *b* prophetiæ à Judæis per pravum intellectum in lacum & cœnum demerſæ, *Ier.* 38. *a.*

Ut autem maledixit Jeremias diei ſuæ, *Iere.* 20. *c.* typus eſt *c* mutabilitatis generis humani venientis per pœnæ meritum. *Mutabilitas humana.*

d Hi ſ. Ier. 32

Secundum verò quod Jeremias emit agrum ab Hanameel, deſignat *d* illum, qui in ſublimibus collocatus eſt, etiam egere gratia Dei, *Ier.* 32. *b.* *Egentes gratia Dei.*

Ieſbibenob.

JESBIBENOB, id eſt, ſedens in prophetia, vel in loquutione, vel in germinatione. Gigas, qui voluit occidere David, ſed ipſe occiſus eſt ab Abiſai. Typus eſt Judæorum contra Chriſtum inſurgentium, 2. *Reg.* 21. *c.* *Iudæi.*

Ieſſe, vide Iſſai.

Ieſui.

e Gr. ſ. 1. Re. 14.

JESUI, id eſt, deſiderium meum, vel planities: fuit filius Saul, 1. *Reg.* 14. *g.* deſignat *e* prædicatores humiles, & pro ſubditis fidelibus æterna poſtulantes: de quibus dicitur, *Pſalm.* 103. Qui facit angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos ignem urentem. Et Daniel dictus eſt vir deſideriorum, *Dan.* 9. *f.* *Prædicatores humiles.*

Ieſus.

JESUS, id eſt, Salvator, nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, *Matth.* 1. *c. Luc.* 2. *c.* Quo nomine vocati ſunt alii, ut Joſue, & Jeſus filius Joſedec, qui typum geſſerunt ipſius Chriſti. *Chriſtus.*

f Ter. adver. Marcio. Hie ſ. Zac. 3. Rup ſ. Zac 3.

Jeſus quidem filius Joſedec pontifex, qui viſus eſt prius in veſtibus ſordidis, poſtea verò renovatus, typum gerit *f* ipſius Chriſti, qui prius apparuit in veſtibus ſordidis indutus mortalitate, & laceratus, ac crucifixus: poſtea verò renovatus eſt in reſurrectione aſſumens corpus glorioſum, & indutus decorem, *Agg.* 1. *a.* 2. *a. Zac.* 3. *a.* 6. *c.* Et hoc melius ad literam pro Chriſto ſumitur, quod non Jeſus filius Joſedec nominetur, ſed Jeſus ſacerdos magnus.

g Ori ſ. Nu. hom. 27. Hie. de manſion.

Ietabatha.

JETABATHA, id eſt, bonitas ſua, ſive declinans filia ejus, aut declinans deſertum, viceſima manſio filiorum Iſraël in deſerto, *Num.* 33. *d.* Origenes *g* legit Tabatha, id eſt, bona, quò pervenit è Gadgad, quia poſt tentamenta pervenitur ad bona. Hieronymus legit Jotbatha, & deſignat conſecutionem perfectionis, vel ſacerdotalis gradus. *Conſecutio perfectionis.*

Iethro.

JETHRO, id eſt, excellens, ſive reſiduus, vel remanens, aut explorans, vel funiculus, ſacerdos Madian, cujus filiam duxit Moyſes uxorem. Idem dictus eſt Raguel, id eſt, paſtor Dei, aut amicus Dei, vel confractio Dei. *Deus.*

h Bed ſ. Exo. 4.

Jethro poteſt, in bonum, eſſe figura *h* Dei, aut Chriſti, cui conjunctus eſt Moyſes, id eſt, lex. Et pavit ejus oves, quia fuit pædagogus populi Dei, *Exod.* 2. *c.* 3. *a.* Cum autem dixit Moyſi: Vade in pace, Deum Patrem deſignat mittentem Filium ad carnis aſſumptionem, *Exod.* 4. *e.*

i Lyr ſ. Ex 18 k Hi de m[illegible]

Ut autem venit ad Moyſen in deſertum, & illi congratulatus eſt, deſignat *i* bonum ſæcularem qui gaudet de profectu prælatorum, & ſubditorum, *Exod.* 18. *a.* *Sæcularis bonus.*

Ut dedit conſilium Moyſi, typus eſt *k* ipſius Eccleſiæ ex gentibus, & deſignat doctrinam Eccleſiæ ſuperaturam ſcientiam Judæorum, *Exod.* 18. *c.*

Secundum autem quod dictus eſt Raguel, quod interpretatur fractio Dei, typus eſſe poteſt diaboli, qui ſemper nititur frangere, aut minuere gloriam Dei, *Num.* 10. *d.*

Iezabel.

JEZABEL, id eſt, inſula habitaculi, vel Væ habitaculo, aut juxta Ambroſium vana, & vacua redundantia, vel effuſio vanitatis, filia Regis Sidoniorum, uxor Achab Regis Iſraël, quæ fecit occidi Naboth per falſos teſtes ut ejus vinea poteretur, faceretque ex ea Regi Achab hortos olerum. Eadem perſequebatur Eliam, quia occiderat Prophetas Baal.

l Ori ſ. Pſ. 36. hom. 1. Amb. exhor. ad virgi. & de fuga ſæ[illegible] c. Bern. ſer par. va. 64. Rup. 2. ſ. Apo. Ans. ſ. Apo. 2. m Amb ſ. de Nabuthe 9. n Ru. 1. ſ. Reg. 7. 10.

Typum gerit *l* ſapientiæ carnalis, quæ doctrinam ſpiritualem perdere nititur, inductis erroribus, ut voluptatibus tanquam oleribus homines vacent. Pari ratione deſignat malitiam ſæculi, & tyrannidem diaboli, 3. *Reg.* 16. *d.* 18. *a.* 21. *b.* 4. *Reg.* 9. *b.* vel interpretatur fluxus ſanguinis, & deſignat hæreticos, qui perdere nituntur fideles. Peculiariter autem hæreſis Nicolaitarum dicitur Jezabel, *Apo.* 2. *f.* *Sapientia carnalis. Tyrannis diaboli. Hæretici.*

Poteſt etiam *m* avaritiam deſignare, quæ per mendacia, & falſos teſtes aliena invadit. *Avaritia.*

Typus etiam eſt *n* ſynagogæ, quæ vanis ſuperſtitionibus ſerviens, Evangelicæ prædicationi credere noluit, & authorem vitæ perſequens extinguere magis, quàm credere voluit, 3. *Reg.* 19. *a.* Deſignat etiam mortem æternam, quæ intentat mortem Eliæ, id eſt, generi humano. *Synagoga. Mors æ[illegible]*

Iezonias.

o Hie. ſ. Eze 8. 11.

JEZONIAS, id eſt, *o* nutrimentum Domini, vel auſcultatio, vel arma Domini, filius Saphan, princeps idololatrantium, typus eſt hereſiarchæ, *Ezech.* 8. *d.* Alius, qui interpretatur aures ejus, nempè animæ, filius Azur. i. fulcri, ſive adjutorii princeps, qui ſuſtentatur à Domino, ne cadat, *Ezech.* 11. *b.* *Subiecti dæmonibus.*

p Ori ſ. Iudi. hom 8. Hie ſ. Hoſ. 1.

Iezrael.

JEZRAEL, id eſt *p* ſemen Dei, aut diſtillans contritionem, vel malum Deus, ſive diſtillatio amicitiæ Dei, vel aſperſio paſtoris Dei. Civitas tribus Juda, ubi poſuerunt caſtra adverſarii, contra filios Iſraël. deſignat quod eis dominantur dæmones: qui ſolum ſemen verbi Dei habent, & non fructum ejus, *Ioſu.* 15. *g.* 17. *d.* 19. *b. Iudi.* 6. *g.* 1. *Reg.* 25. *g.* Fuit etiam Jezrael metropolis decem tribuum, in qua interfectus eſt Naboth, quæ juxta Maximilianopolim eſt, in tribu Ephraim, 3. *Reg.* 18. *g.* 21. *f.*

q Hie ſ. Hoſ. 1. Rup ſ. Hoſ. 1.

Sic etiam dictus eſt filius Hoſeæ, ex uxore fornicaria Gomer, *Hoſ.* 1. *b.* ut deſignetur *q* naſci ſemen Dei ex Chriſto & fornicaria: ſumitur autem ibi pro Naboth Jezraelita cujus ſanguinem vindicavit Domi-

Dominus nec nominatur nomine proprio, ut intelligantur etiam vindicari ſanguis aliorum juſtorum.

Ignavus, Ignavia.

IGNAVIA, eſt conetraria fortitudini, quum quod ratio aggredi fortiter ſuadet, id nos formido, ne aggrediamur, retinet. Ignavus autem eſt, qui ignaviâ laborat, *Ioſu.18.a.2.3.Reg.3.g.*

Ignis, Flamma, Inflammare.

IGNIS, eſt ſupremum & nobiliſſimum inter quatuor elementa: eſt natura calidus & ſiccus: eſt maximè activus & vim habet illuminandi, & calefaciendi, & comburendi, & exiccandi, & coquendi, mollia indurat, & dura liquefacit. Metalla purificat: quæ ſunt unius naturæ copulat: & quæ diverſæ, ſeparat. Interdum diverſa in unum conflat: & tandem unam in alteram tranſmutat naturam. Secundum hæc & alia, quæ illi competunt, in bonum & in malum variè ſumitur. De eo ſic ait Dionyſius: *a* ignis divinæ proprietatis, ſi dici liceat, in rebus viſibilibus plurimas ſervat imagines. Ipſe enim (ut ita dixerim) in omnibus, & per omnia, ſine ulla ſui admixtione proficiſcitur: cumque lucidiſſimus ſit, ipſe tamen non admota materia: in qua ſuam vim ſuumque oſtendat officium, in ſe ipſo, occultus, atque incognitus manet: neque admitrit aditum, neque patet aſpectui. Ipſe omnia ſuperat, & ea, quibus inſederit, in ſuum traducit officium, omnibuſque quomodolibet ſibi appropinquantibus, ſui conſortium tradit. renovat omnia calore vitali, fulgoribus apertis illuminat. teneri miſcerique non poteſt, diſcernendi vim habet, atque immutabilis eſt, ſuperiora ſemper petit, & in acumen tendit, agilis, celer, ſublimis nullaque vi, ut inferiora peteſſat, adigi poteſt, ſemper mobilis, eodemque motu vigens, alia movet, complectitur omnia, cùm tamen aſtringi ipſe non poſſit, cumque alio ipſe non egeat. ſibi ipſi tamen clam incrementa ſuppeditat, atque in qualibet ſuſcipiente materia ſuæ majeſtatis potentiam indicat, efficax, potens, omnibus inviſibiliter præſens, ſi negligatur, non eſſe videtur, attritu autem, veluti irritatione quadam naturaliter, ac propriè continuo lucentem excitatur in flammam, rurſumque incomprehenſibili abſolvat modo, cumque affatim omnibus participationem ſui locupletiſſimam præbeat, nunqitam tamen ipſe minuitur.

Deus. Ignis aliquando dicitur *b* Deus, & ignis tranſiens inter diviſiones cadaverum, quæ diviſerat Abraham, deſignat Deum firmamem juramento, quod promiſerat Abrahæ, *Gen.15.d.* Et ipſe Deus dicitur ignis conſumens, qui conſumit peccata, & illuminat, conſumit enim veterem vitam divinus amor, & innovat ipſum hominem, *Deut 4.d.3. Reg.18.d. Iſa.33.b.66.a. Ezec.1.a.* dicitur autem Deus potius ignis comedens, quàm conſumens erga bonos, qui ſunt illi ut cibus, quos convertit in ſe, ut comedens alimentum. Ignis autem naturæ eſt duplicis, habet lumen credentibus, habet tenebras ſuppliciaque incredulis, qui appellantur vapores fumi. *Ioel.2.g.* In igne deſcendit in montem, ut oſtenderet ſe illuminatorem, & punitorem, quæ ambo in igne ſunt, *Exod.19.c.* Ipſe etiam eſt ignis altaris perpetuus, & non eſt adhibendus ignis alienus, quia unicus eſt Deus. Ipſe quoque Deus dicitur igneus murus Hieruſalem, quia Eccleſiam inflammat charitate, *Zach.2.b. Malac.3.a.*

Chriſtus. Ignis in columna, *c* eſt Chriſtus lucens cognoſcentibus ſe, quos enim purificat, & ut ignis in columna ingrediebatur per loca invia, & ad quæ non patebat aditus, ita lux Chriſti tranſiens per terram, rurſus recurrit in cœlum per lignum crucis, & per eum datum eſt nobis intelligere cœleſtia, quæ prius erant incognita, *Exod.15.d. Ezech 1.a.* Et flamma in rubo, eſt divinitas in humanitate Chriſti, *Exod. 3.a Pſal.77.*

Anima Chriſti. Ignis quoque de altari eſt anima Chriſti, *Num.26.b.*

Spiritus Sanctus. Ignis præterea dicitur Spiritus ſanctus, quem Chriſtus miſit in terram, *Luc.12.f.* Hoc igne aſſandæ erant carnes agni comedendi, *Exod.12.a. 3.a.9.d.19.c.35.e.Levit.1.c.3.c 6.c.10.a.Num.19.a.21.f. Iud.6.d.7.f.2. Mach.1.d. Pſal.20. Thren.1.e. Actor.2. Apoc.8.a 15.a.Iob.28.b.Mich.1.b.Habac.2.d.Zach.9.a.* Deorſum à lumbis apparuit ignis in viſione Ezechielis, ut hoc igne purgentur, quæ indigent purgatione, *Ezech.1.d.g.8 a.30.b.* Et ignis vorans lapides, & aquam & Spiritus ſanctus convertens homines in Dei ſacrificium in baptiſmo, 3. *Reg.18.g.* Hic ignis cruda & horrentia decoquit, & condit, ut poſſit tanquam Dei fercula ad menſam præſentari in cœleſti Deificoque ſympoſio. Calefacit & expellit omne frigus peccati & timoris, eo quod non poſſit cohabitare gratia cum peccato. Conflavit etiam tempore Apoſtolorum corda populi audientis verba illa inflammata, ut omnibus eſſet cor unum, anima una, & adeò conflat, ut ſeparari nequeat, dicente Paulo. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Purgat quoque omnem ſcoriam peccati & concupiſcentiæ, igneus ille Spiritus in nobis perfuſus. Tranſmutat etiam adeò, ut puerum paſtorem pſalmographum redderet, & piſcatores, doctores gentium, & lumina mundi conſtitueret, & perſecutorem Saulum in vas electionis, & in Paulum immutaret.

Paſſio Chriſti. Ignis dici poteſt *d* paſſio Chriſti, per quam paſſus eſt agnus, *Exod.12.a.* Et hic ignis egreſſus eſt de petra, hoc eſt, de carne Chriſti, in qua ipſe eſt paſſus, & egreſſus eſt ad comburenda peccata, *Iud.6.d.Zac. 3.a.Lev 2.b.*

Angeli. Non ſola ſuperſubſtantialia *e* & intelligibilia ac divina lumina typicis variantur ſignis (ſicut cùm ſuperſubſtantialis Deus ignis dicitur, & intelligibilia eloquia Dei ignita memorantur) verum & intelligibilium, intellectualiumque angelorum ſacræ illæ diſtinctiones variis formis, & multiplicibus, igneiſque figuris deſcribuntur. Atque aliter ipſam ignis imaginem, cùm Deo, (qui omnem intelligentiam ſuperat) dicitur, oportet accipere aliter cum de intellectualibus ejus providentiis, ſive rationibus: aliter quoque, cùm de angelis enunciatur: ac priorem quidem illam imaginem ſecundum cauſam: ſequentem verò ſecundùm ſubſtantiam, tertium ſecundùm participationem, *Deut.4.b.Pſ.96.103. Luc.11.f* Igniti lapides, Angeli, *Ezech.28.d.* Ignis etiam ſurſum tendens, ac cætera, quæ accendere poteſt, quantum in ſe eſt, illuc trahens, virtutes cœleſtes indicat ſe & reliqua ad Deum transferentes.

Charitas. Ignis interdum dicitur charitas, *f* quem ignem portabat Abraham, quando ibat, ad immolandum filium ſuum, *Gen.22.b.* Hunc ignem vult Deus ardere ſemper in altari cordis noſtri, *Lev.6.c.8.g.9.b.Exod.3.a.11.a.84.d Ioſ.11.b Pſal.17.18.38.78.96.Ier.20.d.Thren.1.d.Luc.12.f.Apoc.2.d.3.d.* Et ignis, quem vidit Ezechiel in rotis, eſt divinus amor, quo voluit condere mundum, *Ezech.1.d.* Hoc igne conſumptum eſt ſacrificium Gedeonis, percuſſione virgæ elicito, *Iudi.6.d.* Igne ſacrificii capillos concremare, quod fiebat à Nazareis, eſt flamma divini amoris eos incendere: ut totum cor in Dei amore ardeat: & cogitationes ſuperfluas concremando, quaſi Nazarei capillos devotionis perfectione conſumat, *Num. 6.c. Ioel.2.f.*

a Dion cœl. Hie.15.
b Cyril. 3.ſ. Ioan 3.contr. Iulian 10. Ori 1 periar. & 2 periar. & Am 4 Exam. Hie ſ I.a 33. & ſ Ex.1 & ſ Ioel. 2. & ſ. Zach 2. Aug contra Adiman 13. Iſyc ſ.Lev 16 Gre.ſ.Ezech. hom 8. Geor Venet. Cant.3.tom. 7.cap 1.
c Cl Al 2 ſtr. Orig ſ Ezech. ho.1 & ſ.Nu. hom.9. Cyr.4.ſ.Ioa. 28. Am.3.offi.74 Gre prolo.ſ.1. Reg & 1.m.3 & 29.mor 9. & ho.30 & ſ. Ezech ho. 8. Iſyc. ſ Lev.1. v.16. Aug q.in Iudi 3. Hie ſ Mic 1. ved ſ.Exod.9 Geor. Venet. Can 2.tom. 7 cap 4. Rup 10 de divi offic. 11.
d Am prol de Spirit ſancto. Iſy.ſ Lev.2.
e Dion. cp.9. Hie ſ pſ 6. Hie ſ Eze.28 Geor Venet. Cant.1.tom. 3.cap.9.
f Orig.ſ pſ.38 hom 1. Amb.prol de Spirit ſancto. & de Iſaac. 8 & ſ pſ 118. ſerm 13. Geor.Venet. Cant 1.tom. 4 cap 7. Au ſer.108. 255. Gre.1.m.39. & 3.mor.22.

Ignis

Hæretici. Perſecutiones.

miæ perſecutorum Eccleſiæ, *Apoc.9.c.* Ignis etiam deſcendens de cœlo, ſunt hæretici recedentes ab Eccleſia. *Apoc.13.c.* Ad hunc ignem pertinent perſequutores, de quibus *Can.8.b.* Lampades ignis, atque flammarum. Et ignis in ſpinis, erat perſecutio Judæorum in Chriſtum, quæ magis clamoribus, & ingenti ſtrepitu peracta eſt, *Pſa.117.*

Deus alienus. Hæretica doctrina. Hypocriſis. Perfidia Judæorum. Peccata.

Ignis alienus, eſt *a* alius Deus præter verum Deum, ideò non offerendus in altari Dei, hoc eſt, in Eccleſia, in qua unus colitur Deus. Eſt etiam ignis alienus, hæretica doctrina, *Lev.10.a.16.a.* Et ignis *b* coquens lateres, eſt hæreſis, & ſimulatio ſanctitatis: & ſermo calidus & ad vitia incitans, *Gen 11.a.* Et ignis diſperſus per Eleazarum Pontificem ex præcepto Domini, ſunt errores confutati per fidelem doctorem, & etiam libido contra Deum, & contra Moyſen, id eſt, legem, *Num.16.e.* Et ignis, in quo calefiebat Petrus, deſignare poteſt perfidiam Judæorum, *Luc.22.f.* Ignis etiam eſt *c* malitia, *Pſal.57.* Et flamma ignis, quam intercidit vox Domini, eſt peccatum, quod ejus verbo emendatur, *Pſal.28.a.* Et flamma, quam accendunt mali, ſunt errores, *Iſa. 50.d.* Eoſdem deſignat ignis devorans tabernacula hypocritarum, *Iob.15.d.* Et libido dicitur ignis uſque ad perditionem devorans, *Iob.31.b.* Quia nimirum reatus hujus facinoris non ſolùm uſque ad inquinationem maculat, ſed uſque ad perditionem vorat. Hoc igne frixit Rex Babylonis pſeudoprophetas, *Ier.19.e.* Et flamma ignis egrediens de ore Leviathan, ſunt verba prædicatorum diaboli, *Iob.41.b.*

Infernus. Pœna peccati.

Ignis aliquando dicitur *d* infernus. aut pœna inferni, *Exod.6.e. Lev.10.a.13.g. Pſal.20.57.139. Iſa.9.b. d.33.c.47.d.64.d.66.g. Mar.3.c.13.f* Et generaliter ignis, eſt pœna peccati. Hanc flammam intercidit vox Domini, cùm Joannes Baptiſta prædicatione ſua convertebat malos, ut fugerent à ventura ira, *Pſa.28.* Hancquoque flammam ſibi accedunt mali peccando, *Iſa.50.d.* Et flammeus gladius dici poſſunt pœnæ peccatorum, *Gen.3.d Iob.15.d 20.d.22.c. Thre 4 b. Ezec.1.b 5.b.24.c. Zac.3.a* Et ignis in caudis vulpium, eſt condemnatio hæreticorum, *Iud.14.d. Luc.3.c.* Hic eſt ignis, qui nunquam dicit, Sufficit, *Prov.30.c.*

Originale peccatum. Miracula Antichriſti. Prædicatio nuntiorum Antichriſti. Peſſimi de Iſrael. Iracundia.

Ignis, à quo extractus eſt torris, deſignare poteſt *e* Originale peccatum, *Zac.3.a.* vel generaliter peccatum.

Ignis ſplendor in ſternutatione Leviathan, *f* deſignat miracula Antichriſti, *Iob.41.e.*

Ignis tædarum accenſarum, deſignat *g* prædicationem nuntiorum Antichriſti, Tæda enim cùm accenditur, odorem quidem ſuavem habet, ſed lumen obſcurum: ita prædicatores Antichriſti, quia ſanctitatis ſibi ſpeciem arrogant, ſed tamen opera iniquitatis exercent, quaſi blandum quidem eſt quod redolent, ſed nigrum quod lucent, *Iob.41.b.*

Ignis de domo Iſraël ipſam comburens *h* ſunt peſſimi, qui de ea prodierunt, *Ezech.5.a.* Et Iſmaël, qui perdidit reliquias Iſraël, *Ezech.19.d.*

Ignis comburens poſſeſſiones Ægypti dici poteſt *i* immanitas iracundiæ, uſque ad homicidium pertingens, *Pſal.77.96.*

Purgatorii.

Ignis aliquando deſignat purgatorium, *1.Cor.3.c.* Uniuſcujuſque opus quale ſit ignis probabit.

Ignobiles, vide Inclitus.

Ignominia, Dedecus.

IGNOMINIA dicitur quaſi nominis nota: eſtque infamia, dedecus, contumelia, macula, ac probrum.

Idololatria. Peccata. Pœna peccati.

Ignominia ſordis filiorum Iſrael, fuit *l* peccatum idololatriæ. Et univerſaliter dedecus & ignominia eſt omnis turpitudo vitii, *Exod.32.f. Thren.1.c. Ezech.16.a. Nah.3.b.2. Cor.4.a.*

Ignominia etiam eſt *m* pœna illata pro peccato. Et ignominia Ægypti ſunt peccata detecta ad confuſionem. Et ignominia ſempiterna erit in inferno, *Iſa.3.d.20 b.30.a.47.a Ier.20.d. Thre.1.c. Ezec.16.a.*

Remedium inſufficiens. Sacerdotium vetus cum ſola litera. Pœna Judæorum poſt mortem Chriſti.

Ignominia eſt *n* quodlibet remedium inſufficiens ad tollenda peccata, *Ier.6.c.*

Ignominia, domus Domini dici poteſt ſacerdotium vetus cum ſola litera legis, *Iſa.15.f.*

Ignominioſa judicia, quæ exercuerunt Syri in Joas, Regem Juda, deſignant ignominiam, quam paſſi ſunt Judæi poſt mortem Chriſti, *2.Par.24.f.*

Ignorare, Ignorantia Imperitia, Neſcire.

Ignarus, Inſcius.

IGNORARE dicitur aliquis id, quod non intelligit: quod & neſcire dicitur. Eſt item neſcire. Avertere, *Iſa.28.b.* Neſcierunt videntem, ignoraverunt judicium. Non capere, *Gen.28.d.* Et ego neſciebam. Nolle curare, *Iudith.9 b.* Neſciunt, quia tu es Deus noſter. Non pati, *Iudith.21 b.* Quæ neſcierunt viri thorum.

Non approbans Deus.

Neſcit Dominus aliquos *o* quum non approbat eos, *Iſa.18.a. Matt.25.a.* Et neſcit eos, à quibus neſcitur: ut ſcit, quos ſcire facit. Et neſcit malos, quum amplius non eis benefacit. Quaſi neſciens interrogavit Deus: Adam ubi es? quia poſt peccatum, non eum approbabat, *Gen.3.b.* Et Satanæ dixit: unde venis, *Iob.1.b.* quia ejus opera non approbabat. Neſciebat Chriſtus gentes, quando illis doctrinam & gratiam communicabat, *Iſa.55.a* Et neſcire dictus eſt Chriſtus, *Iere.11.d.* quia non novit peccatum. Ignorans Jacob quòd Rachel furatura eſſet idola patris ſui, deſignat Chriſtum approbantem avaritiam, *Gen.31.d.* Et ignorat, qui improbat aliquid. qua ratione dicitur, *1.Cor.14.g.* Qui ignorabat, ignorabitur, ſicut Chriſtus dicet malis in judicio. Non novi vos, *Luc.13 f.*

Chriſtus factus infans. Ignorantia Chriſti. Reprobatio veteris umbræ. Ignorata gentilitas. Non quærens prædicator inanem gloriam. Nondum attingens contemplationē.

Neſciens loqui Jeremias, *p* deſignat Chriſtum factum infantem: ut cum hominibus balbutiret, *Ier.1.a* Unde de eo dictum eſt, *Luc.2.g.* Proficiebat ætate & ſapientia: Neſcit etiam loqui, hoc eſt, humana non novit.

Ignorantia Iſaac de victima offerenda, *Gen.22.b.* deſignat *q* innocentiam Chriſti.

Ignorans Iſaac Eſau poſt benedictionem datam Jacob, *Gen.27.e.* deſignat *r* reprobationem veteris umbræ per adventum Chriſti.

Ignorans Judas Thamar, *Gen.38.d.* deſignat id, *ſ* quod dicitur, *Pſa.17.* Populus, quem non cognovi, ſervivit mihi. Jam enim propter prævaricationes poſt dorſum poſuerat ſynagogam.

Ignorans populus, quod iviſſet Jonathas, *1.Reg.14.a.* deſignat *t* prædicatorem non quærentem gloriam popularem.

Neſciens Dominum Samuel, *1.Reg.3.a.* deſignat *v* eum, qui verſatus eſt in via activa, qui nondum attingit ad revelationem contemplativæ. Sic dicebat Jacob, *Gen.28.c.* Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam, deſignat etiam Chriſtum & Apoſtolos: qui in principio ſuæ prædicationis, non

omnibus

a Cyr. con. Iulian. 10. Ori. ſ. Le. h. 9. & ſ. Nu. h. 9. b Phil. de confu. lingu. c Aug. ſ. Pſ. 57. 84. Am. ſ. Lu. 22. Hie. ſ. Iſa. 50. & ſ. Iere. 29. Gr. 21. m. 27. & 21. m. 9. & 31. m. 41. Iſy. ſ. Lev. 10. d Hie. ſ. Iſa. 9. 30. 64. 38. Baſ. ſ. pſ. 28. hom. 1. Hil. ſ. Matth. Can. 5. Am. ſ. Lu. 24. Au. 2. de gen. cont. Manic. 21 & ſer. 107. Gr. 12. m. 28. & 15 m. 14. Bed. ſ. Pro. 30. Iſy. ſ. Lev. 10. e Glo. ord. ſup. Zach. 3. f Gr. 33 m. 34. g Gr. 33 mo. 36. h Hie. ſ. Eze. 5. i Au. pſ. 77. 96. k Glo. int. ſ. 1. Cor. 3. l Gloſ. int. ſ. Thren. 1. m Ori. ſ. Exo. hom. 10. Hie. ſ. Iſ. 3. 20. n Gloſ. ord. ſ. Ierem. 6. o Aug. epiſt. 102. 120. Ori. ſ. Matt. hom. 32. & ſ. Ier. hom. 8. Euc. form. ſpiritu. 1. hom. 1. q Glo. int. ſ. Gen. 22. r Glo. int. ſ. Gen. 27. ſ Glo. int. ſ. Gen. 38. t Gr. ſ. 1. Reg. 14. v Greg. ſ. 1. Re. 3. & 20. m. 2.

omnibus divinitatis arcana manifeſtabant, quſi ea non noſcerent. Sic dicebat Paulus, 1 *Cor.* 2. Nihil judicavi me ſcire inter vos, niſi Chriſtum Jeſum, & hunc crucifixum. Ignorat opus Dei, qui judicia illius etiam quem prædicat, impenetrata veneratur, *Iob.* 36.*c.* Neſciebat paralyticus curatus à Chriſto quis eſſet Jeſus, quia adhuc rudem fidem habebat, *Ioan.* 5.*b.*

a Amb 1 de inter. 5. Greg 9. m. 2. & 18 m. 11. His. ſ. Iob. 28.

Neſcientes fratres Joſeph quod Joſeph intelligeret eorum linguã, deſignant *a* Judæos putantes Chriſtum eſſe purum hominem, *Gen.* 42.*d. Iob.* 9. *Cant.* 6.*d.* Neſcivi. Ideò dixit de eis Chriſtus, *Luc* 23 *e.* Neſciunt quid faciunt. Et neſcientes translationem nuntiorum 11. quos Deus ſubvertit, ſunt Judæi, qui cùm de ſuis finibus Apoſtolos pellerent, lucrum ſe feciſſe arbitrati ſunt, quod prædicationis lucem admiſerunt, *Iob* 9.*a.* Sic neſciebant, quod curaret eos, *Hoſ.* 11.*b.* Ignoravit ſemitam avis populus Judæorum, *Iob.* 38.*b.* quia & ſi vidit eum, quem in morte tenuit, Chriſtum videre tamen noluit, quanta vitæ noſtræ gloria de ejus morte ſequeretur. Diabolus etiam ignorabat myſteria legis. Et gentes obſcuratum habentes intellectum, neſcierunt ſemitam vocationis ejus, quam ambulans per fidem revertitur ad Deum. Neſcire ſe dicit Cain, ubi eſſet Abel frater ejus, *Gen.* 4.*b.* deſignat ignorantiam Judæorum de Chriſto: & ſicut fallax fuit Cain ignorantia, ita fallax eſt Judæorum negatio. Ignorari cædis reum, *Deut.* 21.*a.* eſt *b* Judæos velle ſe excuſare, quod non manibus ſuis occiderunt Chriſtum: & quod non regem ſuum, ſed magum pertinaciter ſe occidiſſe defendant.

Putantes Judæos Chriſtum purum hominem.

b Ru 1. ſ Deu 7 & ſ Can. 6

c His ſ Iſ 26. Neſcire extra Deum alium, *c* non eſt excludere filium à divinitate, quia non eſt extra, *Iſa.* 26.*c.*

d Gr ſ. 1 Re 16. Neſcire unde veniat, aut quo vadat ſpiritus dicitur, *d* quia ſciri non poteſt, an quis in gratia quam recipit, perſeverare perpetuò debeat, *Ioan.* 3.*a.* *Ignorare perſeverantiam in gratia.*

e Gr. ſ 1. Re. 14 Au 2 ſer. Domin. in monte. Neſcit ſiniſtra, quid faciat dextera, *e* quum occultamus opera, ne gloriam quæramus, & quum non ſe miſcet appetitio laudis, aut rei temporalis, *Matth.* 6.*a.* *Vitare inanem gloriam.*

& ſ Pſ. 110. Ignorat anima etiam ſi ſimplex ſit, *Iob.* 9.*c.* quod dicitur, *f* ut oſtendatur, quanto minus poterit divina cognoſcere. Ignorans quoque ſe ſponſa, eſt anima ſe non cognoſcens, *Can.* 1.*c.* 6.*d.* *Ignorantia ſui.*

f Gre 9 m. 19 Amb de Iſaac. 8. Ignorant dies Domini, qui noverunt eum, *Iob.* 24.*a.* quia *g* qui fidem habent adhuc per ſpeciem ignorant. Et cùm ipſe ſit æternitas, quem veraciter credimus: qualiter tamen ſit ipſa ejus æternitas, ignoramus. *Fides cum ignorantia.*

g Gr. 18 m. 21 h Gre. 14. m. 14. Ignorantiam dicit Job eſſe ſecum *h* ſi ignoreverit, *Iob.* 19 *a.* oſtendens eam eſſe pro ſe, quia dum perſcrutari de Deo aliquid ſuperbè non audet, in veritate ſe humiliter ſervat.

i Gregor 18. mor. 24. Neſcire pretium ſapientiæ, *i* eſt digni operis meritum, quo illam percipiat, non invenire. Homo enim, qui à brutis animalibus rationis intellectu diſcretus eſt, intelligens quod ſuis meritis non ſit ſalvatus, nihil ſe dediſſe boni operis, ut ad fidem veniret, agnoſcit. Quaſi enim ad percipiendum ſapientiam pretium dare eſt, cognoſcendum Deum actionis ſuæ mercede prævenire, *Iob.* 28.*b.* Unde Apoſtolus, *Rom.* 11 *d.* ait. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Et *Epheſ* 2.*b.* Gratia ſalvi facti eſtis per fidem: & non ex vobis, ſed Dei donum eſt non ex operibus, ut ne quis glorietur. *Non inveniri meritum ad percipiendam ſapientiam.*

k His. ſ Iſ. 63 Neſciſſe dicitur Abraham aut Iſraël filios ſuos, *k* quia cùm peccaverunt, intelliguntur eos à Deo non amari, *Iſa.* 63.*c.*

l Ori ſ. Exod. ho. 3 & ſ Iud. hom 1. Bed ſ Ex 1. 5. Gr. ſ 1 Reg. 2 & 18. m. 2. & 16. m. 26. Cyr. 7 ſ Io. 6. Ignorans Rex Ægypti Joſeph, deſignat *l* diabolum, aut ſapientiam carnis, qui non novit Chriſtum, aut quæ Chriſti ſunt, *Exod.* 1.*b* Et dicit ſe neſcire Dominum, deſignans contemptum Dei & ſuperbiam, *Exod* 5 *Iob.* 18.*d.* Neſciunt etiam Dominum, qui negant Chriſtum, quem prædicare debebant & qui ſunt arrogantes & inobedientes, & qui ejus præcepta non ſervant, 1 *Reg.* 2.*c. Ier* 2.*b.* Et neſciunt viam luminis, qui cùm Deum cognoviſſent, non ſicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, *Iob.* 24 *c.* Ignorant quoque Dominum, qui non credunt in eum, & mandata ejus contemnunt. Neſcivit autem Dominum Pharo ante verbera: ſed poſtea petit orari pro ſe. Sic etiam faciunt dæmones *Diabolus aut ſapientia carnis ignorans Chriſtum.*

m His ſ. Iſ. 28 Ignorantes judicium ſacerdotes & prophetæ, ſunt *m* pravè intelligentes ſcripturas, *Iſa.* 28. *b.* 56.*d.* *Pravè intelligentes ſcripturas.*

n His ſ Iſ. 19. Ignorare linguam hoſtium, eſt *n* non intelligere fallacias dæmonum, aut hæreticorum, *Ier.* 5.*d.* Neſciunt etiam Deos alienos ii: quia nec ipſi hæreſiarchæ ſcientiam habent ſuorum errorum; quia falſum non ſcitur. *Ier.* 19 *b.* *Non intelligere fallacias dæmonum.*

Per ignorantiam peccare, *Gen.* 20. *Lev* 4.*a.* 5.*d.* nonnullam recipit excuſationem, punitur tamen.

o His. ſ. Is. 29. Neſciens literas eſt, *o* vulgus Judæorum, *Iſa.* 29.*d.*

p Gr. ſ. 1. Re 2 Neſcientes filii Eli officium ſacerdotis ad populum, 1. *Reg.* 2.*c.* deſignant *p* ſacerdotes Judæorum, qui non prædicaverunt populo Chriſtum: ſed potius eum negaverunt: nec curarunt, quæ Dei ſunt. *Sacerdotes Judæorum negantes Chriſtum.*

q Hi ſ. Iſa 56 Neſcientes ſaturitatem erant *q* ſacerdotes & Phariſæi avari, & etiam hæretici, qui nunquam ſuo ſaturantur errore, *Iſa.* 56.*d.* *Avari.*

r Gr 12. m 14 Nihil ſe ignorare eorum, quæ noverat Job, dicentes amici ejus, *Iob.* 12.*a.* arrogantiam *r* deſignat hæreticorum, qui omnia dicunt ſe noſſe, quæ novit Eccleſia. *Arrogantia hæreticorum.*

ſ His ſ. Hoſ 7. Ignorans Ephraim, quòd comedatur robur ejus ab alienis, & quod effuſi ſint cani, deſignat *ſ* profundum malorum, quæ impius non advertit, & ita contemnit, *Hoſ.* 7. *Veniens in profundum malorum.*

t Hi ſ Soph. 3. Neſcire confuſionem, *t* eſt non erubeſcere de peccatis, *Soph.* 3.*a.* *Non erubeſcere.*

v Hi ſ Eccl. 10. Neſciunt pergere in urbem Philoſophi, *v* & hæretici, qui neſciunt quærere veritatem in Eccleſia, *Eccleſ.* 10.*c.* *Neſcientes quærere veritatem*

Ignorans Moyſes quod cornuta eſſet facies ſua. *Exod.* 34.*c.* ignorantiam myſteriorum legis in ſacerdotibus deſignat. *Ignorantia myſteriorum.*

Ignorare ſe dicentes filii Iſraël, quid acciderit Moyſi, *Exod.* 32.*a.*

Ignoſcere, vide Parcere.
Ilex, quare Quercus.
Ilia.

x Ari 1 de hiſ ani. 3. ILIA, *x* partes ſunt imi ventris, inter coxas & pubem poſitæ, umbilico in latus ſubjectæ.

Ilia, qui offeruntur Deo, appetitum operandi deſignare poſſunt, *Lev.* 3.*a.* 4 *b.* 7.*a.* *Appetitus operandi.*

Ad ilia uſque dependebat gladius, quo accinctus erat Joab, 2. *Reg.* 20.*c.*

Ille.

Illecebra, quære Voluptas.
Illicitum, vide Licere.
Illuceſcere, vide Lux.

Illudere, Illuſor, Irridere, Irriſor, Deridere, Deriſor, Subſannare, Inſultare, Ludibrium.

Convertere volens Chriſtus ſynagogã. Chriſtus reſurgens illuſit Iudæis. Caſtigans Deus. Vincere aſtutias diaboli. Adulare.

ILLUDERE, & irridere, eſt ludibrio aliquem habere. *Illuſor* autem & irriſor eſt, qui ſolet illudere. Inſultare verò per translationem idem eſt, quod irridere. Subſannare autem, eſt ſonitu narium irridere. Ludibrium dicitur ipſa irriſio, vel res ludicra.

Illudens Joſeph dominæ adulteræ. *Gen.39.c.* deſignat *a* Chriſtum volentem convertere ſynagogã. Idem deſignare poteſt illudens Samſon Dalilæ meretrici. *Iudi.16.b.* Subſannavit etiam Judæos, cùm confuſos reliquit poſt reſurrectionem: quos etiam irridebit, & ſubſannabit, cùm eos in judicio condemnabit. *Pſa. 2.* Illudit etiam Deus ſeu eligit illuſiones, ſeu illuſores, *b* cùm caſtigat contemptores per alios malos. *Iſa.66.a. Math.2.d. Luc.14.f.* Illuſit quoque Michol Sauli patri ſuo ſuper fuga David viri ſui. *2.Reg.19.c.*

a Hi. & Au. ſ pſa. 2.
b Hie ſ. Iſ. 66

Illudere draconi eſt *c* pia cautela diaboli aſtutias vincere. *Job 40.d. Pſa.103.* Illuſit autem ei Chriſtus quaſi avi, quando in paſſione corporis ſui oſtendit eſcam, ſed laqueum divinæ virtutis abſcondit. Vidit enim, quod ore perciperet, ſed non vidit, quod gutture teneret. Ad hæc referri poteſt, cùm illudebat Elias Prophetis Baal. *3.Reg.18.c.* illudunt etiam Edom viri fœderis ejus, cùm diſcipuli hæreticorum, ad rectam fidem converſi, redarguunt ipſos hæreticos. *Abd. c.*

c Aug.11. de gen. ad lit. 22. Gr. ſ 1 Re. 12 & 33. mo. 21. Hie. ſ. Abd.

Illuſiſſe dicitur aſina Balaam ipſi Balaam, cùm tamen ſalutem ejus procuraret. *Nu.22.c.* Illudere etiam dicuntur adulatores. *Abd.b.* Omnes viri fœderis tui illuſerunt tibi.

Contemptus Dei.

Illudere Iſaac, videtur deſignare Dei contemptum: qua ratione Jacob timebat, ne videretur patri ſuo illudere. *Gen 27 b.*

Dæmones contemnentes peccatores. Obſtinatio diaboli. Inſidiantes dæmones otioſis.

Illudentes Ægyptii filiis Iſrael, deſignant *d* dæmones in ludibrium peccatorum homines pertrahentes. *Exod.1.c.* Subſannat etiam Deus Eccleſiam vel animam *Iſa.37.d. Jud.5.c.* Dicitur autem diabolus paſſim illuſor. *Jud.19.f. 1.Reg.31.b. 1.Par.10.b. Pſal.78. Pro.3.d.9.c.13 a. Eccl.27.d. Iſa.29.f. Hoſ.7.b. 2.Pet.3.a.* Subſannatio etiam inimicorum, eſt contemptus gentilium erga fideles. *Pſa.79.*

d Hie ſ. Iſ. 29

Deridet Leviathan vibrantem haſtam, *e* cùm diabolus obſtinatus contemnit divinam ſententiam. *Job 41.c.*

e Gr. 34 m 6

Derident hoſtes ſabbata Hieruſalem. *Thren.1.c.* quum *f* maligni ſpiritus vocationis otia ad cogitationes illicitas pertrahunt. Anima etiam, quæ remota ab externis actionibus ſervire Deo creditur, eo magis eorum tyrannidi illicita cogitando famulatur.

f Gr. 5. m. 22

Scribæ & Phariſæi. Iudæi. Hæretici. Hypocritæ. Hæreſiarchæ. Perſecutiones Eccleſiæ. Peccata libidinis.

Illuſores viri erant *g* Scribæ & Phariſæi, & ſacerdotes, ac demum Judæi adverſus Chriſtum. *Iſa.28.c. 29.f. 66.b. Hoſ.7.b. Abd. c.* Eoſdem deſignant illudentes pueri Eliſæo. *4.Reg.2.d. 2.Par.36.e. Matt.27.b. Mar.10.e. 15.b. Luc.18.f. 22.g. 23.b.d.* Illuſores etiam ſeu deriſores ſunt hæretici & hypocritæ. Et ſubſannat patrem hæreticus, cùm *h* irridet, aut contemnit Deum, vel Judæus Chriſtum. *Prov.4.b. 30.c. Job 30.a. Jer.20.c. Jud.f.* Demum illuſor eſt, qui vel verba Dei, quæ novit, implere contemnit: vel etiam perversè intelligendo, ac docendo corrumpit, & qui promiſſa ejus, quaſi parva deſpicit, & iram diſtrictionis ejus, quaſi tolerabilem ſpernit: & qui proximorum ſimplicitati improbus inſultat. Omnis talis illuſor abominatio eſt Domino. *Prov.3.d.*

g Hie ſ. Iſ. 28. 6. & ſ. Ez. 8
h Gre. 18. mo. 18. & 30 m 7 Bed ſ. Pro. 34 Rup ſ. Hoſ. 7. & ſ Abd.

Inſultantes Reges beato Job, deſignare poſſunt *i* hæreſiarchas irridentes Eccleſiam, & etiam perſecutores Eccleſiæ. *Tob.2.c. Ezech.36.a.*

i Hie. ſ. Eze. 36.

Illuſiones dicuntur peccata libidinis, quibus *k* lumbi replentur. Vel phantaſmata peccatorum tenti illudentia. Vel ſunt variæ cogitationes impedientes animam à divina contemplatione & aliis actis. Poſſunt etiam deſignare reprehenſionem propriam, qua quis intra conſcientiam ſeipſum affligit. *Pſa. 37. Prov.14.b.*

k Ori. ſ pſ 36 hom 1. Gre & Baſi. & Au. ſ pſ. 37

Imago.

Filius Dei.

IMAGO, eſt ſimulacrum, ſpecies, exemplar, vel præſentatio, ab imitando dicta.

Imago in primis dicitur *l* Filius Dei, qui eſt ſplendor gloriæ & figura ſubſtantiæ Patris. Ead hanc imaginem factus eſt homo. Filius quidem non ad imaginem, ſed imago. Homo verò non imago, ſed ad imaginem. *Gen.1.d. Rom.8.f. 2.Cor.4.a. Col.1.e.3.b.* imago coram oculis noſtris, dicitur filius Dei, cùm in contemplatione cernitur *Job 4.c.*

l Ori. ſ. Gen. hom 1. Aug. de eſſen. div. Am ſ pſ. 118. ſer. 10.

Homo.

Imago Dei, dicitur eſſe *m* homo, non ut Filius, ſed ut imago, impreſſa in ſigillo. Dicitur autem imago Dei homo benefaciens: qua in re etiam ipſe beneficio afficitur: ſicut gubernator ſimul ſervat & ſervatur. Secundùm imaginem Dei fecit Deus hominem, hoc eſt, Principem illum conſtituit omnium viſibilium. Hoc eſt enim ſecundùm imaginem, ſecundùm rationem dominii & principatus. Ad imaginem quoque Dei verè factus eſt homo, qui ſtudet quotidie mortificare membra ſua, quæ ſunt ſuper terram, & renovari ſpiritu mentis, qui ſecundùm Deum creatus eſt. *Gen.9.b.*

Euch for. ſerm 7. m Gr. 5 mo. 9 Cle Ale. 2. ſtrom. Cary. ſ. Gen. hom 21.

Pronitas ad peccandum.

Imaginem terreni dicebat Apoſtolus. *1.Cor.15.f.* propenſum noſtrum ad peccatum, lapſum & mortem, quæ inde adjecta eſt: imaginem autem cœleſtis, hoc eſt, Chriſti firmitatem ad ſanctificationem, & ex morte ac corruptione reditum ac renovationem ad incorruptionem & vitam.

Cyril de recta fide ad Teodoſium.

Fides.

Imago Dei dici poteſt *n* fides, in qua repræſentatur Deus: & etiam ratio ſecundùm quam homo eſt ad imaginem Dei. *Gen.1.d.* in hac imagine includitur imago omnium virtutum, ut imago juſtitiæ, imago ſapientiæ: ideò cavendum, ne obliterata hac imagine, inveniatur in nobis imago diaboli. Si tyranni aliquis imaginem habeat, nonne obnoxius eſt damnationi? Tu deponis imaginem æterni Imperatoris, & erigis in te imaginem mortis. Ejice magis de civitate animæ tuæ imaginem diaboli, & attolle imaginem Chriſti: hæc in te fulgeat: in tua civitate, hoc eſt, in anima reſplendeat, quæ obliterat vitiorum imagines, de quibus ait David *Pſal.72.* Domine in civitate tua ad nihilum deduces imagines eorum. Cum enim depinxerit illam Hieruſalem Dominus ad imaginem ſuam, tunc adverſariorum omnis imago delebitur.

n Amb. 1 off. 49.

Filius alicujus hominis, dicitur imago Patris ſui: ut Adam dicitur genuiſſe filium ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. *Gen.4.a.*

Digitized by Google

Imago rerum dicitur *a* eſſe in myſteriis novæ legis, umbra verò eſt in veteri lege: Veritas autem in cœleſtibus. *Heb.10.a.*

Simulacra Judæorum, quæ confregit Deus, ſunt *b* Doctores & Principes Judæorum. *Lev.26 e.*

Imagines maſculinæ, & imagines abominationum, ſunt *c* hæreſes, quæ dicuntur quaſi ſpecioſus homo, quando habent ſimilitudinem veritatis, ut imago hominis habet ſimilitudinem hominis. *Ezec.7.f.16.b.Iſa.44 b.Amos 5.g.Hab.2.d.* Et ſimulacra Deorum, & dogmata hæreticorum. *Exod.34.b.Num.23.c. Iſa.40.e.Ezec.6.a Hoſ.10.a.*

Imago peccatorum redigitur ad nihilum, quia non eſt imago cœleſtis, vel quia non invenitur in cœlo. *Pſa.72.*

Imago Cæſaris eſt vel in *e* corpore humano, ſequente carnalia, vel ſunt vitia in anima, & imitatio Principis hujus mundi. Vel ipſæ pecuniæ, quibus homo malè utitur. *Matt.22.b.Marc.12 b. Luc.20.d.*

Imago beſtiæ, eſt ſimulatio *f* ipſius, in eis videlicet hominibus, qui velut fidem profitentur, & infideliter vivunt, fingunt enim ſe eſſe, quod non ſunt, vocanturque non veraci effigie, ſed fallace imagine Chriſtiani. *Apoc.13.c.14.b.15.a.16.a.19.d.* Et ſimulacra faciunt beſtiis & jumentis, qui eas colunt, aut imitantur, quæ ſunt ſimulacra muta. *Iſa.47.a.Hab.2.b.* Idola ipſa dicuntur imago beſtiæ.

In imagine dicitur pertranſire homo, *g* vel terrena, vel cœleſtia. Vel tranſit in imagine, & non in veritate rerum, quæ expectatur, *Pſa.38.*

Imbecillis, vide Infirmus.
Imber, quære pluvia.
Imitari, Imitator.

IMITARI, eſt aliorum exempla ſequi, præcipuè quantum ad mores, dicta factaque ſpectat.

Imitans Sichen ritum filiarum Iſrael, deſignat *h* diabolum transfigurantem ſe in Angelum lucis. *Gen.34.c.* Deſignantur etiam hi, qui volebant legem Judaicam cum Evangelio obſervari.

Imitatores Dei eſſe debemus in benefaciendo, quantum poſſumus, & in patientia, & humilitate Chriſti ſectanda, *Ephe.5.a.*

Immanis, quære Magnus.
Immemor, vide Obliviſci.
Immenſus.

IMMENSUM dicitur, quod eſt ſine menſura: & Deus dicitur immenſus, quia infinitus, nec ulla re claudi poteſt. *Baru.3.c.* Oratio Manaſſe.

Immenſi lapides gravitatem iræ Dei deſignant. *Ezech.38.g.* Immenſa etiam dicitur ira favoris Dei, cui nemo reſiſtere valet. *Deut.29.d.*

Immenſa pondera auri & argenti, *Deu.17.d.Eccl.30.c.2. Mac.3.b.* ſunt *i* eorum, qui theſaurizant ſibi in terra.

Immenſæ aquæ. *Eccl.24.d.* Filium *k* à Patre procedentem deſignare poſſunt.

In immenſum gloriari. *2.Cor.10.c.* eſt ſupra debitam menſuram gloriari, idq; quaſi ſine termino.

Imminere, Ingruere.

IMMINERE, eſt inſtare, & impendere, quaſique jam adeſſe: vel eſt ſuper aliud ſtare. Ingruere autem eſt cum clamore, & confertim more gruum impetum facere.

Imminens firmamentum capiti animalium. *Ezec.1.g.* deſignat *l* occultationem divinorum, quæ etiam Evangelicam doctrinam ſuperant. Idem deſignare poteſt imminens cœlum terræ. *Deut.12.c.*

Imminens lamina nominis Dei frontis Pontificis, deſignat *m* habentes nomen Dei ſcriptum in frontibus ſuis. *Exod.28.f. Apoc.14.a.*

Imminere valli Seboim, eſt *n* tendere ad mortem Sanctorum. *1.Reg.13.c.*

Imminentes petræ ſunt *o* errores hæreticorum, ipſis eiſdem interitum minantes. *Iſa.57.b.*

Ingruere bellum adverſus Ægyptios, deſignat *p* vehementiam prædicatorum fidelium adverſus dæmones. *Exod.1.b.Eccl.8.b.*

Ingruens interitus quaſi tempeſtas, erit *q* in judicio adverſus malos. *Prov.1.d.* idem eſt immenſus furor Domini. *2.Par.28.b.*

Imminens mors Racheli. *Gen.35.c.* ceſſationem *r* indicat ſynagogæ, naſcente Paulo in fide.

Immitis, vide Crudelis.
Immittere, Intromittere.

IMMITTERE, eſt intus mittere, ſeu intromittere, aut inſerere.

Intromittit Deus ſpiritum in oſſa mortua. *Ezech.37.b.* cùm *ſ* convertit infideles ad fidem, & peccatores ad pœnitentiam.

Immittit etiam Deus Spiritum caſtigando, qui & mittere manum dicitur: ut ſuper Ægyptum. Sic immittit omne genus muſcarum: dentes beſtiarum, & famem. *Exod.7.a.8.e.Deu.32.d.Jud.7.f.2.Reg.24.c.1. Reg.17.e.19.b.Sap.12.c.Ezec.14.d.*

Immittit Deus canticum novum in os, *t* cùm dat verba novi teſtamenti, *Pſa.39.*

Immittit Angelus Domini in circuitu timentium eum, *v* cùm in vigiliae cuſtodiæ bonorum. *Pſ.33.*

Immittens Deus ſoporem in Adam. *Gen.2.d.* eſt *x* elevans mentem ad divina, ad quæ ipſa naturaliter non attingeret. Culmen etiam contemplationis non attingimus, ſi non ab exterioris curæ oppreſſione ceſſemus.

Immittunt pedem bovis & aſini ſuper aquas, *y* qui docent omnes divinam legem. *Iſa.32.d.*

Immittere vectes in annulos altaris. *Exod.38.a.* eſt *z* cùm Doctores corda fidelium per verba Evangelii exhortando erigunt.

Immit-

a Ori ſ pſ 38. hom.2. b Iſy ſ.Le.26. c Ori Ezec. hom 7. Hie ſ Ezech. 6.7.16. & ſ. Iſa.40. Aug.3 de bapt. ſ cont.Donatiſt 19. d Ori.ſ pſ 37. hom.2. Am 4 de i. ter 9. Ori ſ Matt. hom.21 & ſ. Luc.ho.39. e Am.ſ Lu 20 f Au. 20. civ. Dei.9 Hie ſ.Iſa.46. Rup.9.ſ.Apo. g Ori ſ.pſ.38. hom 2. Hi ſ Ezech. h Glo int.ſu. Ge.34. i Glo.ord.ſ Deut.17. k Glo.ord.ſ. Eccl.24. l Hie ſ Eze.1. m Glo int.ſ. Exod.28. n Gr ſ.1 Re 13 o Hie ſ Iſ.57 p Glo int ſ. Exod.1. q Be.ſ. Pro.1. r Glo.ord ſ. Gen.35. ſ Hie ſ Ezec. 37. t Glo.int ſ. pſa 39. v Baſ ſ pſ 33. x Glo ord ſu. Gen 2. y Glo. ord ſ. Iſa 32. z Glo int ſ. Exod.27.

Doctores Judæorum. Hæreſes. Terrena. Simulatio. Idola. Transfiguratio diaboli in Angelum lucis. Gravitas iræ Dei. Theſaurizantes in terra. Filius à Patre procedens. Occultatio divinorum. Nomen Dei in frontibus. Tendere ad mortem. Errores perdentes hæreticos. Vis prædicatorum in dæmones. Tempus judicii. Ceſſatio ſynagogæ. Convertens Deus infideles. Caſtigans Deus. Dans Deus verba novi teſtamenti. Cuſtodia Angelorum. Elevans ad contemplationem. Docentes omnes. Docere fideles per Evangelium.

Involvens ſe peccatis. Immittit in rete pedes ſuos, *a* qui ſe peccatis involvit. *Job.18.b.* Ut enim in maculis retis ambulat, greſſus ſuos ambulando implicat: & cùm expeditè ad ambulandum nititur, ne ambulet obligatur. Ita qui mundi hujus delectatione captus eſt, quantò magis in eo verſatur, tantò amplius peccatis involvitur.

a Gre.14. m. 4.

Immobilis, quære Firmus, Immolare, vide Sacrificare.
Immundus, Immunditia, Impurus, Sordidus, Contaminare.
Polluere, Inquinare, Coinquinare, Obſordeſcere.
Pollutus, Spurcus, Spurcitia, Sordes.

Peccatum. Peccator. Diabolus. Cogitationes vitioſæ. IMMUNDUS eſt contrarius mundo: qui & impurus dicitur, & pollutus, & ſordidus. Polluere autem interdum eſt deſpicere. *Exod.31.c.* Qui polluerit illud, morte morietur. Contaminare. *Lev.11.g.* Ne polluatis animas veſtras. Profanare. *Jud.9.d.* Quia ſanctuarium Domini polluit. Sumitur immundum in allegoriis in malum, quia Deus abominatur ſordes.

Immunditia hominis generaliter dicitur *b* peccatum. *Lev.5.a.7.c.16.c.* Et immundus dicitur peccator: & etiam diabolus, & omnes dicuntur immundi, ſicut menſtruatæ. *Iſa.35.c.52.a.64.b.* Sic immundus leproſus, & patiens fluxum ſeminis, ſunt peccatores. Et ſacerdos contaminat lepr͏oſum, quum contaminatum oſtendit peccatorem, *Lev.13.c.f.15.a.d.* Et contaminate animas, eſt peccare. *Lev.11.g.* Dicuntur etiam ſordes animæ ipſa peccata: ut comparantur ſanguini, ſordes dicuntur minora peccata. *Exod.32.f. Deu.23.b.32.b.a. Job 9.d.15.b. Iſa.4.b. Apoc.22.b.* Et ſordes pulveris, ſunt cogitationes vitioſæ, ex peccatorum memoria conſurgentes. *Job 7.d.* Et ſordida, quam non ducit Pontifex, eſt anima interius polluta per peccatum, *Lev.21.c.* Pollutæ plantæ, ſunt opera turpia. *Jere.13.d.23.c. Thre.1.c.4.c.* Et pollutus Nabuchodonoſor, deſignat *c* diabolum immundum. *Iſaia 14.c.* Quemadmodum autem cùm tetigiſſet Dominum & Salvatorem mulier, dixit ipſe. Quis me tetigit? Ego enim ſenſi virtutem exiſſe de me. illam ſine dubio virtutem, quæ mulierem ſanaverat, & fecerat mundam. *Peccatum originale.* Sic intelligendum aſt: quia ſi quis contigerit peccatum, & exeat ex ipſo virtus quædam maligna, quæ eum, qui ſe contigit, faciat immundum, hoc eſt verè contigiſſe immundum. Immundus autem non comedit de ſacrificio, quia qui deditus fuit vitiis, nondum eſt aptus myſteriis verbi Dei, donec mundetur. *Ezechiel.7.f.34.a.36.e.37.e. Hoſe.5.b.* immundus ſpiritus dicitur diabolus. *Zacharia 13.a.* Et paſſim in Evangelio immundus ſpiritus vocatur. Sordes peculiariter *d* ad peccatum originale referri poſſunt.

b Ori ſ. Lev. hom.3. Ori ſ. Lev. h. 8. 3 & ſ. Ier hom.13. Hi ſ. Iſ 4.64. Gre.2. m.11. Iſy ſ. Lev. 7. 16. c Hie ſ. Iſ 14. Orig ſ. Lev. hom.35. d Gre Nyſſ ſ. pſa 6.

Peccata. Caro Chriſti. Sordidæ veſtes Jeſu. *Zach.3.a.* deſignant *e* peccata noſtra, quæ Chriſtus ſuper ſe tulit. Vel deſignant carnem Chriſti mortalem, quia pro nobis indui voluit.

Infideles. Judæi. Hæretici. Peccator. Immunda animalia, infideles deſignant, & peculiariter Judæos, & hæreticos. *Gen.7.b.* Polluta etiam ſunt inter piſces, non habentia pennulas & ſquamas. *Lev.11.b.d. Hoſ.9.a.* Pollutus in anima, eſt *g* hæreticus, habens mentem corruptam pravis opinionibus. *Agg.2.e.* Immundum autem primogenitum animalium immundorum, eſt *h* peccator obediens. *Lev.27.d.*

Immunditia in hac vita. Immundus uſque ad veſperam dicitur quilibet, hoc eſt, *i* uſque ad finem vitæ: quia ſemper aliqua reſidet immunditia. *Lev.10.e.14.f.15.b. Num.19.b.* Et immunda mulier ſeptem, aut quatuordecim diebus, deſignat *k* immunditiam in eo tempore hujus vitæ. *Lev.12.c.*

Reputans ſe immundum. Qui erat mundus, dicitur fieri immundus per contactum & collectionem cineris vaccæ: quia fidelis quantumvis mundus, ſemper ſe immundum reputat. *Num.19.c.*

Naſci in peccato originali. Recedens à Deo vel Eccleſia. Detectio latentis mali. Vindicta in malos. Contaminari in patre & matre, eſt *m* naſci in peccato originali. Vel præferre Deo patrem & matrem. Vel offendere Deum, & Eccleſiam. Sacerdos autem non debet contaminari in patre & matre, deſignans *n* Chriſtum, qui non eſt contaminatus in patre & matre. *Lev.21.a. Num.6.b.* Contaminatur autem ſacerdos in patre mortuo, quando reliquit creatorem ſuum & in matre mortua, de Eccleſia recedens & in filio & filia, in cogitatione & opere: & in fratre & ſorore, qui eodem ſpiritu renati ſunt, ſi putaverit mortuos. *Ezech.44.f.* Non contaminatur autem ſacerdos in mortibus ſuorum civium hoc eſt, *o* non imputantur Prælato peccata civium: ipſo faciente quod in ſe eſt. Contaminatur verò in patre, & matre, filio, &c. hoc eſt, in peccatis domeſticorum, quæ non potuit ignorare.

Sentire indigna de Deo. Polluens in ſe imaginem Dei. Immunda fieri omnia, quæ ſunt in domo leproſa, ſi ingrediatur ſacerdos, antequam inde extrahantur. *Lev.14.e.* quia *p* veniente luce cognitionis, oſtenduntur mala, quæ bona videbantur.

Inquinaſſe dicitur Chriſtus indumenta ſua, *q* quando vindictam exercuit in malos. *Iſa.63.b.*

Coinquinari Deus in medio ſacerdotum, *r* quum indigna & erronea de eo ſentiunt. Vel ſancta ejus impurè tractant. *Eze.22.f.* Et polluunt nomen Domini, qui ſuo exemplo ac moribus, præbent occaſionem infidelibus, ut nomen Dei blaſphemetur. *Ezech.36.e.39.b.43.b. Amos 2.c.* Polluit etiam nomen ſanctum Dei, *ſ* qui quod in ipſo eſt, ſordibus peccatorum inquinat. *Lev.10.a.*

Relinquens Deus animā peccantem. Polluit Deus regnum Judæ, quum animam peccantem amiſſa gratia, ut pollutam relinquit. *Thren.2.a.* Et contaminavit hæreditatem ſuam, quum Judæos miſit in captivitatem *Iſa 47.b.*

Prædicare indignis. Contaminare ſemen in populo eſt *t* prædicare, aut ſeminare margaritas inter porcos. *Lev.21.c.* Ubi noſtra tranſlatio dicit commiſcere ſtirpem generis ſui, quod eſt prohibitum ſacerdoti.

Docere errores. Polluit uxorem proximi ſui, *v* qui in Eccleſia altari ſubdita docet errores, & ſeparat à Chriſto fideles. *Ezech.18.c.33.f.* Et contaminant terram Dei, qui perverſos ſenſus dant ſacræ Scripturæ, qui & arcanum Dei contaminare dicuntur, & donum Dei, & teſtamentum Dei. *Pſa.54.78. Jer.2.b.3.c.16.d. Ezec.7.f.9.c.36.d.* Et immunditia menſtruatæ, ſunt errores hæreticorum. *Iſa.30.e. Lev.15.c.* Et polluta terra, eſt Eccleſia hæreticorum. *Amos 7.d.* Polluit autem terram anima adultera. *Deut.7.d.29.c. Job 18.a. Iſa.28.b.* juxta Septuaginta. Polluta verò, quæ ſub ſeminifluo, ſunt obedientes doctrinæ hæreticorum. *Lev.15.b. Ezech.20.a.* Sordes etiam dicuntur idololatria & hæreſes, *Hoſ.3.c.*

Crucifigentes Chriſtum. Contaminaverunt Judæi teſtamentum Dei, *y* quum Chriſtum in eo prænunciatum repulerunt & crucifixerunt. *Pſa.54.*

Munditia ficta Judæorū. Nolentes fratres Joſeph polluere manus ſanguine ipſius. *Gen.37.f.* deſignant *z* Judæos dicentes in paſſione Chriſti. Nobis non licet interficere quenquam: & tamen manus eorum ſanguine Chriſti ſunt pollutæ. *Iſa.56.a.*

e Tert adv. Judæos. Lact lib.10. cap 14. Hie ſ. Zac 3. f Tert dev. Judæis. Ori ſ. Le. h 3. g Hi ſ. Agg a. h Iſy ſ. Lev. 8. i Aug q in Num.33. k Ori ſ Lev. hom.6. l Aug q in Num 33. m Ori ſ Lev. hom 12. n Hie de veſte ſac ad ſ. Ezec 44. o Iſy ſ Lev 21. p Ubi quod Deus ſit immutabilis. q Hie ſ. Iſ 63. r Hie ſ. Ezec. 22 43. ſ Iſy ſ Lev 20. t Ori ſ Lev. hom 12. v Hie ſ Ezec. 9. & 33. & ſ. Iſa.30. & ſ. Ier.2. & ſup. Amos 7. x Hie ſ Iſ 28. y Hie ſ p. 54. z Am. de Joſeph. Hie ſ Iſa.59.

Con-

Contaminare decorem ſuum, *a* eſt uti naturalibus potentiis ad vitia. *Ezec.16.c.* Sic polluit Lucifer ſanctificationem ſuam, quum peccando decidit à ſtatu gratiæ. *Ezech.28.e.*

Obſordeſcens Libanus, *b* deſignat Hieruſalem, aut templum neglectum à Deo. *Iſa.33.b.*

Pollui altare vel tabernaculum, eſt *c* contaminari animam per peccatum. *Exod.20.d.Lev.15.d.* Sic immundum eſt cor, hoc eſt, mens, unde egrediuntur peſſimæ cogitationes, homicidia, adulteria, & ſimilia. Et immundicia hominis, dicuntur cogitationes malæ cujuſcunque vitii: quæ coinquinant hominem. *Lev.7.c.* inquinare etiam pedes, eſt mentem terrenis affectibus inficere. *Ca.5.b.* Polluentes autem templum gentes, ſunt dæmones animam contaminantes, & peccantes quantum in ſe eſt, Eccleſiam inficientes: gentiles ad idololatriam cogentes fideles. *Pſal.73.78.Ezec 25.a.44.b. Sophon 3.a.* Polluere etiam Sabbatum, eſt malè operari. *Exod.31.b.Iſa.56.a.*

Non polluit ſementem, cadens morticinum in eam, *d* eſt ignorantiam excuſare aliquando peccato, *Lev.11 f*

Pollutum labiis ſe dicebat Iſaias, *e* qui in cæteris erat ſanctus, quia non loquutus eſt reprehendendo Regem Oziam. *Iſa.6.b.*

Pollutum non tangendum, *f* deſignat Judæos, quibus non eſt communicandum. Vel obſervationem carnalem legis, quæ non eſt tangenda poſt Evangelium. *Iſa.52.c.*

Inquinari pice, *g* eſt vitiis carnis ſordidari. *Eccl.13.a.* Inquinamentum autem carnis eſt omne vitium, quod lege prohibetur. *2.Cor.8.a.* Inquinat autem hominem, quod egreditur ab ore, non quod intrat. *Matth.15.b.*

Contaminare laminas argenti, *h* eſt contaminatas oſtendere. *Iſa.20.a.Ezec.7.f.*

Immundum vas apud Judæos eſt *i* matula: cui comparatur Epraim, hoc eſt, hæretici. *Hoſ.8.c.*

Immundum reputant hæretici eum, *k* qui ipſorum errores non ſequitur. *Iſa.65.a Thren.4.c.*

Immundus locus ſunt *l* conventicula hæreticorum. *Lev.14.c.* Et immundum ſtratum patientis fluxum ſeminis. *Lev.15.b.* Et immundus cibus, eſt eorum doctrina. *Lev.11.b.*

Contaminari edulia hoſtiæ pacificæ die tertio. *Lev.7.b.* eſt *m* ſperare poſt hanc vitam benè operari.

a Ori ſ. Eze. hom.7. Hier ſ. Ezec. hom 38. b Hie ſ Iſ 33. Ar & Aug. ſ pſ.78. c Ori ſ Iſa. hom.a. Iſyc ſ. Lev.7. Am. de Iſa 6. Gr ſ Cant. c. Hie ſ. Iſa. 56. d Glo. ord ſ. Lev 11. e Ori. ſ Iſ b.5 Hie ep ad fa. ... eſt. f Hie ſ Iſa.52 g Am ſ.2. Cor 7. Ori ſ. Matt. cap. 15. h Hie ſ. Iſ 3. i Hie ſ. Hoſ 8. k Hie ſ Iſ 65 l Glo. int ſ. Lev.14. m Glo. int ſ. Lev 7.

Abuti naturalibus potentiis. Templum neglectum a Deo. Anima peccans. Excuſare ignorantia. Silentium vitioſum. Non communicandum Judæis. Sordidati vitiis carnis. Pollutum oſtendere. Matula. Conventicula hæreticorum. Differre bene operari poſt hanc vitam.

Immunis, quare Liber.
Impedire, Impedimentum.

INPEDIRE, eſt implicare, & involvere, quaſique pedes ligare: unde impedimentum eſt, quo quis detinetur, ne perficiat, quod cupit.

Impedivit Deus electos Iſrael. *Pſa.77.* hoc eſt, compedivit, *n* quando fecit, ut electi etiam cum malis moleſtias paterentur, in eorum exemplum.

Impediunt curſum bonum, *o* qui à fide & charitate aliquem ſeparant. *Gal.5.a.* Et diabolus impedire nititur prædicationem. *1.Theſ.2.d.* Et hoſtes impediebant ædificationem templi, & manus populi. *1.Eſdr.4.a.*

Impedita lingua Moyſis. *Exod.4.c.* deſignat balbutiem literæ legis veteris, niſi ei addatur ſenſus ſpiritualis.

Impedire muſicam. *Eccl.32.a.* eſt *p* tollere conſonantiam verbi & operis. nempe cum quis rectè loquitur, ſed malè operatur.

n Au ſ pſ.77. o Glo ord.ſ.a. Eſdr. 4. p Lyr. ſ. Eccl. 32.

Moleſtia bonorum. Separantes à fide vel charitate. Balbuties literæ legis. Diſcordantia verbi & operum.

Impellere.

IMPELLERE, interdum eſt loco pellere: nonnunquam verò incitare: de quo vide incitare.

Impellens turbo arietem deſignat *q* Judæos adigentes Chriſtum & ejus membra ad mortem, *Iſ.25 b. Ier.23.c.Pſa.117.*

q Glo. int ſ. Iſa.25.

Judæi per[...] quem[...] ſtum

Impendere, vide Expendere.
Imperare, Imperium, vide Dominus, & Præcipere.
Imperitus, quare Ignorantia, Impertiri, vide Dare.
Impetigo, Scabies.

IMPETIGO, eſt fœdatio cutis ſerpens cum pruritu: quam ſcabiem ſiccam, aſperam, & prominentem dicunt. Scabies autem eſt durior cutis rubicunda, ex qua puſtulæ oriuntur, quædam humidiores, quædam ſicciores: eſtque etiam cum quodam pruritu. *Lev.13.b.21.d.22.c.Deut.28.c.*

Impetigo ſine dolore corpus occupat, & abſque occupati tædio excreſcens, membrorum decorem fœdat: deſignat *r* avaritiam, quæ captivam animam, dum quaſi delectat, exulcerat: dum adipiſcenda quæque cogitationi objicit, ad inimicitias accendit: & dolorem in vulnere non facit: quia æſtuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Poteſt etiam impetigo fornicationem deſignare, propter pruritum.

In ſcabie fervor viſcerum ad cutem trahitur: per quam rectè luxuria deſignatur: quia ſi cordis tentatio uſque ad operationem proſilit, nimirum fervor intimus uſque ad cutis ſcabiem prorumpit, & foris jam corpus ſauciat: quia dum in cogitatione voluptas non reprimitur, etiam in actione dominatur. Scabiem etiam habet detractor: qui facilè ad detrahendum provocatur.

r Gr.1 paſt.11 Iſy.ſ. Lev.21. 22.

Avaritia. Fornicatio. Luxuria. Detractio.

Impetrare, vide Obtinere.
Impetus.

IMPETUS, eſt vis, vel violenta invaſio, ac impulſio.

Impetus fluminis, qui lætificat civitatem Dei, dicit *ſ* inundationem gratiæ, & donorum Spiritus ſancti: & abundantiam ſapientiæ, & intelligentiæ myſteriorum. *Pſal.45.Can.4.d.*

Impetus etiam fluminis & aquarum *t* dicit vim & abundantiam lachrymarum ex dolis. *Can.4.d.*

Impetus grandinis, eſt vis *v* tribulationis, & punitionis divinæ. & idem eſt aliquando impetus aquarum. *Iſa.28.a.Job.22 b.*

Impetus ſpiritus eſt, *x* qui inclinat ad virtutes: nec aliquando fallit ſub virtutis ſpecie. *Ezec.1.c.* impetus verò carnis, eſt impulſus ad vitia, vel apertè, vel ſub virtutis velamine.

ſ Am ſ pſ 118 ſerm.7. Baſ. & Aug. ſ pſ.45. t Gr. ſ. Ca.4. Amb ſ pſ. 118 ſerm.17. v Hie ſ. Iſ.28. Gre.16 m.4. x Gre ſ Eze hom 4.

Abundantia gratiæ & donorum ... Lachrymæ. Tribulatio. Punitio Dei.

Impe-

Impetus aquarum aliquando eſt *a* vis populorum reſiſtentium prædicatoribus, eoſque prementium, *Job* 15 *d.*
Impetus equi eſt *b* effrenata pronitas, qua quis fertur in vitia, *Jer.* 8 *c.*
Impetus rotæ *c* dicit magnam hujus mundi volubilitatem, & inconſtantiam, *Nah.* 3 *a.*

Popul. Pronitas in vitia. Volubilitas mundi.

a Gr. 30. *m.* 2 *b Hie. ſ. Jer.* 8. *c Hie. ſ. Na.* 3

Impingere, vide Allidere, Impugnare, quære Adeps.
Impius, Impietas.

IMPIUS plus eſt quàm peccator: eſt enim ſceleratus & nefarius, & præcipuè qui de Deo, patria, parentibuſque malè meretur.
Impii aliquando dicuntur Judæi & Sacerdotes *d* Judæorum quandoque dæmones: interdum gentiles & hæretici: & impii peculiariter, qui apertè negant Deum, aut divinam providentiam, 1. *Reg.* 2. *b. Pſa.* 1. 9. 11. 16. 36. 50. *Iſa.* 14 *b.* 53. *c.* 57. *d. Jer.* 12 *a.* 30. *d.* Et interdum impius dicitur de Antichriſto, *Iſa.* 11. *a.* Et impius juſtificatus à Judæis, fuit Barrabas, *Iſa.* 5. *f. Job* 8. *d.* 16. *b.* 27. *c.* Et impii terræ, ſunt dæmones aut hæretici, *Ezec.* 7. *f. Hab.* 1. *d.* 3. *c* Impius, in cujus manus data eſt terra, eſt diabolus, aut populus Judæorum: quibus traditum eſt corpus Chriſti, *Job* 9. *c.*
Impii ceſſantes à tumultu, ſunt *e* gentiles ad tranquillitatem fidei venientes, *Job* 3. *c.*
Impii affligentes, deſignare poteſt *f* grave jugum mortis ſuper hominem, *Pſalm.* 16.
Impietas eſt *g* injuſtitia fœneratorum affligens pauperes. & hæreſes. & idololatria, *Iſa.* 58. *b. Zac.* 5. *c.*

Judæi. Sacerdotes Judæorum, Dæmones. Hæretici. Gentiles. Antichriſtus. Barrabas. Gentiles converſi. Mors. Uſura. Hæreſis. Idololatria.

d Hil. ſ. pſ. 1. *Hie. ſ. Iſ.* 14. 53. 57. *& ſup. Jer.* 12 *Gr. ſ.* 1. *Reg.* 2. *&* 9 *mo.* 28. *Orig. ſ. pſ.* 16. *hom.* 5. *e Gr.* 4 *m.* 39 *f Arn. ſ. pſ.* 16. *g Hie. ſ. Iſ.* 58 *& ſ. Zach.* 5.

Implere, Adimplere, Complere, Explere.
Replere, Plenus, Plenitudo.

IMPLERE, eſt plenum facere: eodemque referuntur cætera vocabula, licet aliquatenus differant. Plenum autem, eſt aliquo corpore refertum, integrum & perfectum, & in quo nihil eſt vacui. Implere etiam eſt perficere, *Gen.* 29. *f.* implere hebdomadam dierum. Et ſatiare, *Exod* 25 *b.* implebitur anima mea. Replere, afficere, *Rut.* 1. *d.* Amaritudine replevit me omnipotens: Conſumare, *Sap.* 19. *a* Quæ deerant tormentis replere. Fœcundare, *Lev.* 26. *a.* Pomis arbores replebuntur. Illuſtrare, *Exod.* 28. *a.* Quos replevi ſpiritu prudentiæ. Satiare, *Pſa.* 71. Replebitur majeſtate ejus omnis terra. Plenus, abundans, *Deut* 33 *d.* Plenus erit benedictionibus Domini. Conſummatus, *Gen* 25 *a.* Provectæ ætatis, & plenus dierum. Onuſtus Tulit Iſai aſinum plenum panibus, 1. *Reg.* 16. *d.* Plenitudo contentum, 1. *Par.* 16. *c.* Tonet mare & plenitudo ejus. Univerſitas, *Eccl.* 24. *a.* in plenitudine ſancta admirabitur.
Plenus dicitur Deus holocauſtis, *h* tum quia non eis indigebat, tum quia ei non rectè oblata faſtidio erant, *Iſa.* 1. *d.*
Implet Deus numerum dierum alicujus, *i* cùm dat illi fœlicitatem. *Exod.* 23. *d.* Et ibi adimplebunt dies ſuos ſenex, & infans: quia omnes erunt in perfecta ætate, *Iſa.* 66 *c.* Implevit etiam Dominus ruinas, implendo ſedes dæmonum lapſorum hominibus, *Pſa.* 109. Et implevit omne animal benedictione, quum ex diverſis gradibus hominum inducit in gloriam, *Pſa.* 144. Et implet ſplendoribus animam in fœlicitate, *Iſa.* 58. *c.* ibi implentur uniuſcujuſque horrea ſaturitate, *Prov.* 3. *b*, Impletur os juſtorum riſu, *k* quum eorum corda finitis peregrinationum fletibus, æternæ lætitiæ exultatione ſatiantur, *Job* 8. *d. Pſa.* 80. implentur autem ut phialæ, *Zac.* 9. *d.* Et plena domus majeſtate Dei, eſt cœleſtis patria, ubi eſt plenitudo, *Iſa.* 6 *a. Ezec.* 43. *b.* 44. *b. Agg.* 2. *b.* Repletur etiam anima adipe & pinguedine, *l* per divinam viſionem in gloria. *Pſa.* 62. Et ibi repleri dicuntur in bonis domus Dei, *Pſa.* 64. Et pleni dies inveniuntur in Sanctis, qui æternitatem adipiſcuntur, *Pſa.* 72. impleri quoque abſolutè in bonum, ſumitur præcipuè fœlicitatis.
Implet Deus cœlum & terram: quia ubique eſt, & in omnibus, & extra omnia dicitur eſſe, quia comprehendi non valet, nec continetur: ſed potius continet omnia. Implet etiam cœlum, & terram, hoc eſt, Angelos in cœlo & homines in terra, *Jer.* 23. *e.*
Implet Deus ſpiritu ſuo aut ſapientia, *m* cùm dat dona Spiritus ſancti, *Exod* 31. *a.* 35. *d.* Et repleta terra ſcientia Dei, eſt Eccleſia, *Iſa.* 11. *b.* impleri etiam gloria Domini tabernaculum, eſt Eccleſiam impleri donis Spiritus ſancti, *Exod.* 40. *d.* implent templum ea, quæ ſub Deo erant, *Iſa.* 6. *a.* quia quicquid de illo nunc conſpicitur, adhuc non eſt ipſe, ſed ſub ipſo. Deſignatur etiam Chriſtus implens Eccleſiã. Implet Deus Sion in judicio & juſtitia, Chriſtus videlicet Eccleſiam, *Iſa.* 33. *a.* Et repletur Eccleſia bonis domus Dei, abundans donis Spiritus ſancti, & gratiis gratis datis: & aliis, quæ oculus non vidit, *Pſal.* 64. Repletur autem manè miſericordia Dei, hoc eſt, *n* in reſurrectione, *Pſa.* 89.
Implens lapis univerſam terram, eſt *o* Chriſtus implens fide & doctrina ſua Eccleſiam, *Dan.* 2. *e.* Et impleta domus fumo, eſt Eccleſia habens nunc cognitionem obſcuram de Deo: Vel etiam, quia plena eſt donis gratiæ & gloriæ, *Iſa.* 6. *b* Plena autem omnis terra gloria Domini eſt per incarnationem Chriſti: prius quidem Judæa: ſed poſtea omnis terra per prædicationem Apoſtolorum: & quilibet erit particeps hujus gloriæ: qui omnia in gloriam Dei facit, *Hab.* 2. *a.* 3. *a.* Plena quoque eſt terra miſericordia Domini: nempe Eccleſia, quæ eſt in terra. Vel qui ſunt in terra hoc tempore, quod eſt tempus miſericordiæ, *Pſa.* 32. 118. *Jer.* 31. *e.* impleta domus odore unguenti, *Job* 12. *a.* eſt Eccleſia vel anima doctrina Chriſti: Vel eſt cùm extenditur fides paſſionis & reſurrectionis Chriſti: & cùm quis ita ſe habet: ut ei mundus crucifixus ſit, *Exod.* 43. *b.* 44. *b Agge.* 2. *b.* Repletur aquis flumen Dei, *s* quum Eccleſia abundat doctrinis & donis Spiritus ſancti, *Pſa.* 64.
Implere gomor de Man. *Exod.* 17. *g.* eſt *p* ſanctam mentem implere cœleſti theſauro, quod facit Aaron, id eſt, Chriſtus. Sic implens Gedeon concham rore, eſt Chriſtus implens animam gratia, *Jud.* 6. *a.* Repleri etiam terram, eſt virtutes in homine multiplicari, *Gen.* 1. *d.* Replet quoque Deus ſpiritu timoris propter parvulos, qui incipiunt à timore, *Iſa.* 11 *a.* Ad hæc referri poteſt implere ſaccos frumento, *Gen.* 42. *e.* 44. *a.*
Implens Jacob hebdomadam dierum Liæ, ut duceret Rachaelem, *Gen.* 29 *f.* indicat *q* prius ſufficienter exercendam eſſe vitam activam, ut poſtea vacare poſſimus contemplativæ.
Implet Deus in viam & deſolatam, *r* cùm dat gentilitati doctrinam fidei, *Job* 38. *c.* impleri autem valles, eſt per fidem & gratiam exaltari gentiles, *Iſa.* 40. *Luc.* 3. *a.* implet quoque Deus ruinas, cùm humiliatos

Faſtidiens Deus holocauſta. Fœlicitas. Ubique Deus. Deus dona Spiritus S. Plenitudo gratiæ & gloriæ. Plenitudo doctrina & fidei. Plenitudo gratia. Exercitatio vitæ activa. Dans Deus doctrinam fidei gentilitati.

h Hie. ſ. Iſa. 1. *i Hie. ſ. Iſa.* 58 65. *& ſ. Zac.* 9. *& epiſt. Et factum eſt. Arn. ſ. pſ.* 109 *Bed. ſ. Pro.* 3. *k Gr.* 8 *m.* 39 *l Aug. ſ. pſa.* 62. 64. *m Hil. ſ. pſ.* 64 *Gr. ſ. Exec. hom.* 14 *Hie. ſ. Iſ.* 6. 11. *& epi. ad Cyprianum. n Orig. ſ. Iſa. hom.* 47. *& ſ. Cant. hom.* 2. *& ſ. Matt. hom.* 35. *Hie. ſ. epi. Et factum eſt. Baſ. ſ. pſ.* 32. *Am. ſ. pſ.* 118. *ſer.* 8. *& ſup. Luc.* 7. *o Au. ſ. pſ.* 64 *p Cyr.* 3. *ſ. Io. Ori. ſ. Lu. h.* 8. *Hie. ſ. Iſa.* 11. *q Glo. ord. ſu. Gen.* 29. *r Hie. ſ. Iob* 38. *Ori. ſ. Luc. hom.* 22. *Au. ſ. pſ.* 109. *Gr.* 10. *m.* 11. *&* 34. *m.* 2. 3.

ſiatos à ſe ſuperbos per gratiam ſuam exaltat, *Pſ.109.* implevit quoque Deus animam catulorum leonum, cùm innumeros de gentilitate diripuit, & per animarum lucrum eſurientia Apoſtolorum vota ſatiavit, *Job 38.d.* implet etiam ſagenas pelle Leviathan, cùm ſimplices vel ſtultos ac infimos qui adhærebant diabolo, introducit in Eccleſiam. Et implet gurguſtium piſcium capite ejus, quum potentes & Philoſophos piſcatoribus ad fidem ſuſcipiendā ſubjicit, *Job.40.d.* implentes terram filii Iſrael, deſignant multiplicationem fidelium in Eccleſia, *Exod.1.a.* Sic vinea implevit terram. *Pſ.79.* Et implentes faciem terræ ſemine, *a* fuerunt Apoſtoli implentes Eccleſiam credentibus, *Iſa.27 b.* Et implet Deus terram Iſrael hominibus & jumentis, quum multiplicat doctos & ſimplices in Eccleſia. *Ez.36.c.* impletæ nuptiæ diſcumbentibus, deſignant *b* Eccleſiam fidelibus completam, tam juſtis, quàm peccatoribus, *Matt.22.a.* impleta quoque eſt ſagena, hoc eſt, Eccleſia per adventum Chriſti, & per ingreſſum plenitudinis gentium, *Matt.13.f.* Plenitudo etiam Judæorum erit quum in fine mundi implebunt populum Dei, *Rom.11.a.* Et tunc pleni dies invenientur in eis, *Pſa.72.* Plena quoq; Luna, erit Eccleſia in judicio, *Pro.7 c.*

a Hi ſ. Iſ.27 & ſ Eze 36 b Ori ſ.Mat. hom 22. &c. 13 & ſ Ro.11 Aug ſ Pſ 72 Bed ſ Pro.7. — *Increment. ſimp. Eccle. Mult. fidelium.*

Repletum aquis flumen, deſignat *c* Jordanem, aut baptiſmum repletum vocibus Prophetarum, *Pſa 64.* impleri autem labium aqua, ut lavarentur ſacerdotes, eſt paratam eſſe gratiam in ſacramentis, *Exod.40.d.*

c Arn ſ Pſ.64 d Hie ſ. Ioe 2. & ſ. Eccl 11. & ſ Eze 3. Bed ſ Ex 16 Am epiſt. 44 e Gr 4 m 15 & ſ.Ez. h 10 Ori ſ. Iſ ho.7. f Ori ſ. Lev. hom.9. — *Baptiſmus prædicatus. Gratia in Sacramentis. Abundantia doctrinæ.*

Replentur frumento, vino & oleo, *d* qui recipiunt doctrinam & dona ſpiritualia. *Joel.2.e.* Et replentur plane, qui doctrinam & præcepta ſuſcipiunt. *Exod.16.c.* Repletæ etiam nubes, ſunt Prophetæ, Apoſtoli, & Doctores doctrina cœleſti abundantes, *Eccl.11.a.* Replent domos ſuas argento, *e* qui ſermonem divinum in corde fixū habent. *Job 3.c.* Et replentur viſcera volumine. *Eze.3.a* quum ea, quæ legimus in ſcripturis, meditamur & amamus, & opere implere curamus. & latentia myſteria in corde habemus.

Plenus ſermo dicitur, qui continet veritatem: ut eſt verbum Dei, de cujus plenitudine omnes accepimus, *Joan 1.b.* — *Verus ſermo.*

Implere utrem aqua putei, eſt dare legi intelligentiam ſpiritualem, *Gen.21.c.* idem eſt implere carnales, *Exo.2.e.* implere autem hydriam in fonte, eſt facundiæ humanæ divinos ſenſus adjungere, *Ge 24.b.*

Aug ſ Apoc. hom.6. — *Intellectus ſpiritualis.*

Implere thuribulum de prunis altaris, eſt *f* implere linguam verbis inflammantibus ad charitatem & amorem Dei, *Levit 6 c.* Sic implevit Chriſtus Eccleſiam fervore Spiritus ſancti. *Apoc.8.a.* — *Verba inflammantia ad charitatem.*

Complevit Dominus ſermones legis, quos loquutus eſt ad Moyſen, *Exod. 31.d.* quando *g* miſit Filium ſuum in redemptionem generis humani. Sic complevit juramenta, *Gen.22.d.26.a.* Adimpletio temporum, eſt tempus incarnationis Chriſti, *Epheſ.1.b* Et plenitudo temporum, eſt tempus præfinitum à Patre, ut mitteret Filium ſuum, *Gal.4.a.* Adimplevit etiam Chriſtus legem, quando de ſe prophetata in lege, complevit: & etiam quia illa, quæ antea propter audientium infirmitatem, ruda & imperfecta fuerant, ſua prædicatione complevit, illam tollens, & vicem talionis excludens, & occultam in mente concupiſcentiam reprimens, *Matth.5.c.* Alii quoque dicuntur implere legem. cùm omnia perficiunt.

g Hi ſ Mat.5 Ori ſ. Rom.2. — *Mittit Deus Filium ſuū. Tempus gratiæ.*

Implet Dominus verbum ſuum, *h* cùm abſolvit & perficit prædeſtinationem, *1.Reg.1.*

Plena manus, deſignant *i* liberalitatem Dei erga Sanctos, *Lev.2.a.*

Implevit Deus carnem pro coſta in Adam, *Gen.2.d.* ut oſtenderet *k* affectum erga corpus non debere eſſe durum & lapideum.

Implet Deus os, quum *l* Chriſtus paſcit nos corpore & ſanguine ſuo. *Pſa.80.* Implet etiam os, quum ſatiat deſiderium. Et repletur os & lingua gaudio, hoc eſt cor laudando Deum, *Pſa.125.* Dicitur etiam impleri uberibus conſolationis: quod maximè erit in fœlicitate, *Iſa.66.d.* Plenum præſæpe coram bove fuit, quando Chriſtus natus in præſæpio, ſe Judæis in cibum exhibuit, *Iob 6.a.*

h Gr ſ.1 Re.1 i Ori ſ Lev. hom.4. k Aug 2.de gen. contra Manich.12. l Arn.& Hie. ſ.Pſ 80. Aug ſ Pſ.125 — *Perficit Deus prædeſtinationem. Liberalitas Dei. Humanus affectus non ſit lapideus. Paſci corpore Chriſti.*

Replet Deus amaritudine, *m* quum in tribulatione dat dolorem pœnitentiæ, *Job 9.b. Jer.15.d. Thre.3.b.* Sic implevit Ephraim convertendo hæreticos, *Zach 9.c.* Explere etiam dicitur Deus in bonis voluntatem ſuam in hac vita, quum eos flagellat, ut meliores fiant, *Job 23 d.* Et replet os ſuum increpationibus, qui dum ſubtile examen tremendi contra ſe judicis contemplatur, amaræ ſe pœnitentiæ invectione perſequitur, *Job 23.a.* Explere autem tempus planctus, eſt conſummare labores & dolores hujus vitæ, *Gen.50.g.* impleti dies purgationis mulieris, *Levitic.12.c.* completam pœnitentiam deſignare poſſunt.

Gr.7.mo 4. m Hi ſ Za.9 Gre.4 m. 35. & 16 mo.14 19. n Aug ſ Pſ 87 — *Abundantia laudum ha, & confeſſionis. Dans Deus dolorem pœnitentiæ. Conſummare labores hujus vitæ.*

Repleri dicitur malis anima Chriſti, *n* in ſuo videlicet corpore, quod eſt Eccleſia: cujus mala ſua reputat, *Pſa 87.* Replentur quoque boni in hac vita deſpectione & opprobrio, *Pſa.122.* Adimplere dicitur Paulus, quæ deſunt paſſionibus Chriſti, *Coloſ.1.c.* quia labores ejus erant non parva pars laborum Eccleſiæ, quæ eſt corpus Chriſti. — *Labores Eccleſiæ.*

Repletor ſanguine gladius Dei, *o* quum per eum multa peccata puniuntur, *Iſaia 34.b.* Et pleni dicuntur indignatione Domini, qui graviter ab eo puniuntur, *Iſaia 51 g* Et Jeremias dicebatur plenus furore Domini, quando plenitudinem furoris ejus annunciabat populo, *Jerem. 6.c.* Et complet Deus iram ſuam, vel furorem ſuum, quando graviter caſtigat: Vel pœnam æternam infligit, *Thren.4.b. Ezech.6.d.20.b.* Et implens vir indutus lineis manus prunis ad effundendum ſuper Hieruſalem, eſt Chriſtus præparans vindictam adverſus Hieruſalem, & adverſus mundum, *Ezec.10.a* Complet etiam Deus ſermonem ſuum & cogitationes ſuas, cùm caſtigat eos, quibus eſt comminatus, *Jerem. 23.e.30.d. Thren.2 f.* Completi dies aliquorum dicuntur, quando advenit eis vindicta, *Ier.25 g. Thren. 4.d.* Plenæ manus Moyſis, & Aaron cinere, *Exod.9.b.* divinam vindictam deſignare poſſunt, quæ ſecundum legem per ſacerdotes completur.

o Hie ſ. Eze. 10. p Am ſ Eph.3 Aug epi.112. Gre ſ 1.Re 9. q Au ſ Pſ 62 — *Caſtigatio Dei.*

Impleri in omnem plenitudinem Dei, *p* eſt perfectam Trinitatis fidem habere, *Epheſ.3.d.* Et plenitudo Dei communicata fidelibus, eſt ejus perfecta cognitio. De plenitudine autem Chriſti omnes accepimus, *Ioan.1.b.* Plenus pugillus ſimilæ, deſignat ſcientiam juxta menſuram fidei communicatam, *Lev.2.a.5.c.* Alia eſt autem plenitudo libri, alia verbi: Plenitudo quoque Chriſti dicitur eſſe in Eccleſia, quæ eſt corpus ejus, *Epheſ.1.b. Col.1.c.*

Gre.8 m. 11. Arn.ſ.Pſ.60. 79. Ori ſ.Ge. h.1 Baſ. Exaem hom.2 — *Perfecta fides & cognitio Dei.*

Repletur anima adipe & pinguedine, *q* quando cum lætitia bonis operibus abundat. Vel cùm anima contra præſentium deſideriorum æſtum ſupernæ ſpei infuſione refovetur, & amoris Dei, abundantia colliqueſcit, *Pſa.62.* Explere quoque opus tabernaculi, eſt perficere omnia præcepta Dei, & quæ ad ejus cultum pertinent, *Exod.36.a.38 c.39f.* Replere terram eſt ſubjectum ſibi ſenſum ad meliora inſtituta convertere: & per corpus bona opera exercere, *Gen.1.d.Pſ.79.* Replentur quoq; campi ubertate. cùm viventes ſub lege bonis abundant operibus, *Pſa.64.* Et plena populo civitas, eſt animo virtutibus abundans, *Thren.1.a.* Repleri etiam arbores pomis, eſt hominem abundare virtutibus & bonis operibus

Hil ſ Pſa 64. Leo ſ. Lev 26. Gr.ſ. Ezech. hom.11. Gen Ven. Can.2 ſer.3 cap.6. — *Lætitia in bonis operibus. Perficere præcepta Dei.*

operibus: quod eſt repleri fructibus juſtitiæ in Chriſto, *Lev.26.a. Phil.1.b. Col.1.a.* Plenæ etiam ſpicæ designant abundantiam bonorum operum, *Gen.41.c.* idem eſt plenitudo annuæ meſſis, *Ier.3.f.* Et plena ſpica dicitur eſſe, quum quis jam habet opera perfecta, & robuſta, *Marc.4.c.* impletio quoque manuum ſacerdotum multitudinem bonorum operum indicat, *2.Para.19.g.* Opera quoque plena dicuntur, *a* quæ ſalutarem habent effectum, *Apo.3.a.*

Implere, & exequi: & implet imperium Domini, qui ejus ſervat præcepta, *Exod.18.d. 34.d. 40.d.* Non implens autem Saul opere verba Domini, deſignat *b* prædicatorem agentem contra ea, quæ prædicat. Dicens autem ſe impleviſſe, deſignat prædicatores ſuam volentes occultare libidinem, *1.Reg.15.e.*

Implet Jordanis alvei ripas, *c* quum quis bonis operibus abundans, & non ſeipſum diligit, niſi quantum convenit, vel expedit: quod ſi excedat, eſt noxium. *Ioſ.3.d.*

Replet animam afflictam, *d* qui dolet cum dolente, eique quantum poteſt in neceſſitate ſubvenit.

Plenum rore caput ſponſi, *Can.5.a.* deſignat *e* largitatem Chriſti non deficientem: Vel aliter deſignat multos eſſe in Eccleſia frigidos per peccatum, qui frigeſcere faciunt amorem Dei. Deſignatur etiam Chriſtus plenus opprobriis Judæorum.

Plena oculis animalia in circuitu, *Ezec.1.e.10.f.* deſignat, *f* quod electus doctor, dum ardorem charitatis, dum virtutem miſericordiæ, dum zelum rectitudinis ex dono Spiritus ſancti recipit, quaſi globum habitat luminis, qui eum ex omni parte circumſtantibus fulgentem reddit. Deſignat etiam nihil eſſe in Evangeliis, quod non ſpiritus ſancti fulgeat majeſtate: & quod omnia vivunt Deo, & enarrant gloriam Dei. Et quod actio Sanctorum providentia ſollicitudinis & repletur, & circundatur, ne ſcilicet, eis vitia virtutes eſſe mentiantur. Deſignatur etiam in Chriſto, & in ſanctis cognitio, qua ſciunt unde veniunt, aut quo vadunt, *Apoc.4.c.*

Plenus dierum moritur Abraham, deſignans abundantiam virtutum perfectorum: vel futuram immortalitatem, *Gen.25.d.* idem de Iſaac, *Gen.35.g.* Job etiam moritur plenus dierum, *Iob.42.d.* deſignat *g* Eccleſiam, quæ plena dierum moritur: quia ſubſequente luce ex mercede quotidianorum operum, depoſito corruptionis pondere, ad incorruptionem ſpiritalis patriæ mutatur: cui labentes anni non tranſeunt, ſed ſtantium actuum retributione ſolidantur: quia per hæc tranſeuntia tempora, id, quod non tranſit, operatur. Complent dies ſuos in bono, qui curſum præſentis temporis in recto opere conſummant, *Iob.36.b.*

Pleni ſunt digiti ſponſi myrrha probatiſſima, *h* quum in omni, quod agitur, mortificatio carnalitatis tenetur, *Can.5.b.*

Implent hydrias aqua, *i* qui literam legis diſcere curant. Item qui peccatores ad timorem inducunt, *Ioan.2.a.*

Plenitudo maris, dici poſſunt *k* Apoſtoli, qui facti ſunt piſcatores hominum, *Iſa.42.b.*

Plenitudo etiam maris dicuntur *l* divites hujus ſæculi, *Pſa.95.97.*

Plenitudo terræ, dici poſſunt *m* principes Judæorum: aut etiam principes Eccleſiæ: Et generaliter plenitudo terræ, ſunt omnes homines eam incolentes, *Iſa.34.a. Ier.8.f. Mich.1.a.* Plenitudo etiam terræ hoc eſt, Eccleſiæ, ſunt ſancti, *Pſa.23.*

Impletum tempus pariendi Eliſabeth, dicitur, *n* cùm juſti generantur. In malis enim non implentur dies, *Luc.1.e.*

Impleri omnem uterem vino, *o* eſt dari unicuique juxta merita, ſive bonum ſive malum, *Ier.13.b.*

Implere manum altaris, quod expiatur, *p* eſt complere ſacrificia expiationis ejus ſicut complentur pro ſacerdotibus & populo, atque Pontifice, *Ezech.43.g.* implere etiam manum alicujus, eſt ipſum conſecrare, *Iud.17.b.* implevitque unius filiorum ſuorum manum. Et ſuppeditare, ea quæ neceſſaria ſunt ad illud munus.

Impleverunt Judæi menſuram patrum ſuorum, *q* quum neci Prophetarum, necem Chriſti addiderunt, *Matt.23.d. Luc.11.g.* Adimpletus etiam dicitur venter Judæorum de abſconditis Dei, *Pſa.16.* cum ſatiati ſunt ſanguine Chriſti, & myſteriis, quæ ipſi Judæi contempſerunt. Vel quia occultè in conſcientia puniuntur. Impletur etiam venter, quum malorum complentur deſideria, *Iob.20.d.* Plenæ etiam fuerunt manus Judæorum ſanguine propter mortem Chriſti: quia impleverunt menſuram patrum ſuorum, *Iſa.1.d.* Plena ſepulchra oſſibus mortuorum, ſunt pleni operibus mortuis, *Matt.23.c.* Et plena confuſione Hieruſalem *r* eſt anima mundata virtutibus, *Ezech.16.a.*

Impleta domus Domini fumo in Hieruſalem, deſignabat combuſtionem futuram materialis templi: Vel ſynagogam repletam erroribus & ignorantia: vel habentem obſcuram cognitionem de Deo, *Iſa.6.b.*

Impleri omnem laguncula vino & ebrietate, *t* eſt omnem hominem involutum eſſe peccatis & erroribus, & obnoxium eſſe iræ Dei, *Ier.13.b.* impleri etiam ebrietate, eſt frui voluptatibus, *Iſa.56.d.* implentur oſſa vitiis adoleſcentiæ, quum duræ conſuetudines à vitio peſſimæ inchoationis ſumptæ ſunt. Vel dicitur, quia fortia opera in vitio molleſcunt, *Iob.21.b. Hoſ.13.b.*

Impleti lumbi illuſionibus, *v* multitudinem libidinis deſignant: vel reprehenſiones, & confuſionem qua peccator confunditur, *Pſa.37.*

Complentes filii Iſrael opus laterũ in Ægypto, deſignant *x* malè operantes ex conſuetudine, *Exo.5.b.*

Non implent malorum filii civitates, cùm cogitationes malæ non perſeverant in cordibus bonorum, *Iſa.14.e.*

Non implentur ventres auro & argento, *Ezech.7.f.* quia *y* non eis ſatiatur appetitus. Et non impletur divitiis avarus, *Eccl.9.c.* quia Judæi non implentur ſenſibus ſpiritualibus. Vel non impletur, qui ſemper cupit diſcere,

Implens Rex Aſſyriorum latitudinem terræ, eſt *z* diabolus occupans Eccleſiam in multis membris, *Iſa.8.b.*

Implentes Paleſtini in terra puteos Abrahæ, ſunt *aa* Judæi implentes legem carnalibus ſenſibus, & ſuis traditionibus, *Gen.26.c.* deſignant etiam dæmones implentes animam terrenis cogitationibus. Implentur quoque terra, qui affectus habent terrenos, *Pſa.73.* Et implere ventrem ſiliquis: eſt occupare mentem inanibus cogitationibus, *Luc.15.c.* impleverunt quoque Judæi & hæretici hæreditatem Dei abominationibus, hoc eſt, idolorum cultu & erroribus, *Ier.16.d.* Pleni cincinni ſponſi guttis noctium ſunt *bb* ſcripturæ, quæ implentur erroribus à Judæis, & hæreticis, *Can.5.a.*

Remqui. Servare præcepta. Humilitas in bonis operib. Dolere cum dolente. Largitas Chriſti. Opprobria Chriſti. Circundari virtutibus. Perfectio juſtorum. Cõſummatio vitæ in abundantia operũ. Mortificatio perfecta. Diſcere literam legis. Inducere ad timorem. Apoſtoli. Divites ſæculi. Principes. Homines. Sancti. Generatio. Retributio pro meritis. Complere ſacrificia expiationis. Conſecrare. Occidentes. Judas Chriſtum ultra prophetas. Impleri deſideria malorũ. Pleni operibus mortuis. Combuſtio Hieruſalem. Errores Judæorum. Involuti omnes peccatis, & obnoxii iræ Dei. Prava conſuetudines. Multitudo libidinis. Confuſio peccatorum. Conſuetudo malè operãdi. Non perſeverantes pravæ cogitationes in corde bonorum. Inſatiabilitas avari. Appetitus diſcendi. Occupans diabolus membra Eccleſiæ. Dantes Judæi carnales ſenſus legi. Occupare mentem vanis cogitationibus.

a Rup. ſ. Apo. b Gr. ſ. 1. Reg. 15. c Rica de S. Vict. de exterminio 14. d Hie. ſ. Iſa. 58. e Amb. de virg. 3. Aug. ſ. Ioan. tract. 57. Gre. ſ. Can. 5. Rup. ſ. Can. 5. f Gr. ſ. 1. Re. 16. & ſ. Eze. h. 6. Hie. ſ. Ez. 110. Rup. 3. ſ. Apo. g Gr. 35. m. 25. h Gr. 26. m. 17. Gre. ſ. Cant. 5. i Gr. ſ. Ez. h. 6. Ber. Dom. 1. poſt octa. Epiph. ſer. 2. k Glo. ord. ſ. Iſa. 42. l Arn. ſ. pſ. 95. m Glo. int. ſ. Iſa. 34. Hie. ſ. pſa. 23. n Am. ſ. Lu. 1. o Ori. ſ. Iere. hom. 9. p Hie. ſ. Ez. 43. q Am. ſ. Lu. 11. Arn. ſ. pſa. 16. Aug. epiſt. 59. Gre. 15. m. 12. Ori. ſ. Matth. hom. 25. r Hi. ſ. Ez. 16. ſ Hie. ſ. Iſa. 6. Et ep. Et factum eſt & epiſt. Ignota vulta. t Hie. ſ. Ier. 13. & ſ. Iſ. 56. Gr. 15. m. 45. v Ori. ſ. pſ. 37. hom. 1. Baſi. ſ. pſ. 37. x Glo. inter. ſ. Exod. 5. y Hi. ſ. Eccl. z Hie. ſ. Iſa. 8. aa Ori. ſ. Ge. hom. 13. Bed. ſ. Ge. 26. Aug. ſ. pſ. 73. Am. ſ. Lu. 15. Gr. 31. m. 22. bb Rup. ſ. Can. 5.

Non

Non implere manum, aut ſinum fœno, *Pſa.128.* eſt *a* non laudare verba hæreticorum. Vel eſt non laudari opera exteriora, nec interiora vel eſt ſuperbos inveniri vacuos in judicio.

Repleti prius, ſunt *b* abundantes & incraſſati, vel inflati ſuperbia: pleníque peccatis, cum quibus audent ad Euchariſtiam accodere. Vel ſunt Judæi habentes à principio cognitionem Dei, cæteraque ejus dona 1.*Reg.*2.*a.* Ad idem referuntur plena viſcera adipe. *Iob.*21.*d.*

Replentur domus Babylonis draconibus, *c* quum mundus impletur dæmonibus & hæreticis. *Iſa.*13.*d.* Et repletæ menſæ hæreticorum & Judæorum vomitu, ſunt ſcholæ eorum plenæ perverſa doctrina. *Iſa.*28.*c.* Et repleta terra idolis, eſt anima infecta hæreſibus, *Iſa.*2.*b.* Et repletæ ſanguine aquæ Dimon, deſignant doctrinam hæreticorum erroribus plenam. *Iſa.*15.*b.* Et plenæ quadrigarum ſunt valles Sion, cum abundant ſuperbi & hæretici. Et plena clamoris urbs, eſt congregatio hæreticorum: quia eorum doctrina in multiloquio & clamore verſatur. *Iſa.*22.*a.* Et plena avibus decipula deſignat conventicula hæreticorum, quorum etiam domus plenæ ſunt dolo. *Iere.*5.*g.* Et repleta eſt terra adulteris, hoc eſt, hæreticis. *Ier.*23.*b.* Et plena eſt terra judicio ſanguinum, cùm juſti condemnantur, ut in Judæa, *Ezech.*7.*g.*30.*c.*32.*b.*35.*b.* Plena promptuaria hæreticorum dicuntur: *d* quia ſemper habent præparata verba: quibus contendant adverſus fideles. *Pſal.*143. Replent locum ſanguine innocentum hæretici, qui ſimplices inducunt in errorem, *Ier.*19.*b.* Et repleta eſt terra ſanguinibus, & averſione, hoc eſt peccatis, & hæreticis.

Plenum os maledictione & amaritudine, *e* pravam conſuetudinem indicat maledicendi, *Rom.*3.*d.* qualis fuit in Judæis. Plena voce clamaverunt fratres Chriſti contra eum, cùm Judæi dixerunt. Tolle crucifige eum, *Ier.*12.*b.*

Implet ſtomachum ſuum ardore, *f* qui vehementer iraſcitur, *Iob.*15.*a.*

Plenæ foſſæ brucho, deſignant infernum plenum malis, *Iſa.*33.*a.* Idem deſignant implere ſpeluncæ leonis præda, *Nahu* 2.*d.* Dicitur autem non repleri infernus, *Prov.*27.*d.* quia *g* pœna nunquam ceſſabit: ſicut voluntas hominis perſeverat in peccato. Ibi mali replentur ignominia pro gloria, *Hab.*2.*c.*

Implendam ſe dicens Tyrus per lapſum Hieruſalem. *Ezec* 26.*a.* hæreticos *h* deſignat, & ſæculares. qui quando viderint hominem ſanctum per negligentiam eſſe prolapſum, gaudent & exultant, quaſi aliorum ruina, ſua ſit reſurrectio.

Impleverunt decorem Tyri finitimi ejus: & Aradius, & Pigmæi, & Carthaginenſes impleverunt nundinas ejus, & implevit Tyrus populos multos, *Ezech.*27.*a.* Hæc omnia ad *i* hæreticos referri poſſunt: Et ad mundanos, ſicut & Tyrus typus eſt mundi,

Plenus ſapientia Rex Tyri, fuit *k* diabolus ante peccatum. Sed interiora ejus repleta ſunt iniquitate, cùm in corde recalcitravit adverſus Deum, *Ezec.*28 *c.d.*

Plenum torcular, *l* dicit abundantiam malorum & iniquitatum: ut non jam amplius differenda ſit ira Dei. *Ioel.*3.*c.*

Non adimpletur ſuperbus ſicut mors: quia *m* diabolus & hæreticus & Antichriſtus non ſatiantur in perdendis animabus. *Hab.*2.*b.*

Complent tempus conſecrationis ſacerdotum. *Lev.*8.*g.* eſt *n* compleri tempus hujus vitæ. & dies Pentecoſtes.

Implere cornu olei, vide Cornu.

Implicare, vide Involvere.
Impollutus, vide Mundus.
Impollutus.

IMPONERE, eſt ſupra ponere, & injungere, eſt etiam imponere, decipere: de quo vide Decipere. Eſt etiam dare, Attribuere, Offerre.

Impoſitio lignorum ſuper Iſaac, deſignat *o* impoſitionem crucis ſuper Chriſtum, *Gen.*22.*a.* Et imponens Samaritanus vulneratum ſuper jumentum, eſt Chriſtus portans peccata noſtra in corpore ſuo, *Luc.*10.*f.* Imponens etiam ſacerdos manus ſuper caput vituli, deſignant Chriſtum peccata noſtra portantem. *Exod.*29.*b.* *Lev.*1.*b.*16.*d.* Impoſitio autem manuum in ſacrificio, miniſtrabat benedictionem, aut peccatorum remiſſionem, aut ſancti Spiritus adventum: aut expiationes intelligibiles.

Imponere etiam manus ſuper caput vituli, *p* deſignat carnis caſtigationem, *Exod.*29.*b.* Et imponere membra hoſtiæ ſuper ligna. *Lev.*1.*b.* Imponit quoque vitulos ſuper altare, qui carnem caſtigat ad imitationem Chriſti: & qui laudat Deum in Chriſto. *Pſal.*50. ut Sancti in fælicitate offerent per Chriſtum ſe ipſos Deo in gratiarum actionem.

Imponere quoque vaccas ſuper ligna in holocauſtum, *q* eſt amoris flamma ea comburere, vel accendere, quæ de ſcripturis intelliguntur. 1.*Reg.*6.*c.* Imponere etiam precium, eſt injungere pœnitentiam. *Num.*18.*c.*

Imponit peccans manum ſuper caput hoſtiæ, *r* cùm per ſemetipſum manifeſtat peccatum ſuum, & ſuam offert confeſſionem. *Lev* 4.*d.*

Imponens Chriſtus manus ſuper pueros, *ſ* erat eos benedicens, & per ejus tactum pellebantur mala, præcipuè dæmones, *Matth.*19.

Imponunt manus ſuper ægros. *Marc.*16 *d.* qui *t* quoties proximos ſuos in bono opere infirmari conſpiciunt, eis tota virtute ſuccurrunt, & exemplo ſuæ operationis, illorum vitam roborant. Et qui ægras affectiones, bonis operibus operiunt.

Imponentes ſibi Sem & Japhet pallium, ne viderent verenda patris ſui. *Gen.*9.*d.* deſignant *v* ſubjicientes ſe ad onus verbi Dei, & propriam infirmitatem cognoſcentes, & etiam ignominiam paſſionis Chriſti venerantes.

Non imponit Deus famem. *x* quum non tollit verbum Dei. *Ezech.*36.*f.*

Impoſitæ ſunt iniquitates collo, cùm quis propter eas graviter punitur, *Thre.*1.*c.* Et imponitur jugum, quod non auferetur, *y* quando cum gravitate peccati veniunt ad inferos. *Hoſ.*11.*c.*

Non eſſe autem impoſitum jugum vaccis, *z* eſt non ſubjacuiſſe peccato, 1.*Reg.*6.*b.*

Imponentes diſcipuli veſtimenta ſua ſuper aſinam & pullum. *Matth.*21.*a.* deſignabant *a* honeſtatem morum ſuorum in converſos ab ipſis traducendam.

Impo-

> *Occiderunt Chriſtum.*

Impoſuerunt ſeniores Iſraël manus ſupra caput vituli, a cùm principes Judæorum occiderunt Chriſtum. *Lev.4.c.* a *Iſy. ſ. Lev.4*

> *Cogentes ſervare legem carnaliter.*

Imponebant Scribæ & Phariſæi onera gravia, & grave jugum ſuper populum, quando b volebant legem literaliter & carnaliter obſervari, *Matt.23.a.* b *Ori. ſ. Mat. hom 39*

> *Ornare ſacerdotem ſapientia.*

Imponere mitras, aut cidarum capitibus ſacerdotum, c eſt illos ornare ſapientia. *Exod.29.b. Levit.16.a.* c *Glo int ſ. Lev 16.*

> *Collatio legis veteris.*

Imponens Abraham utrem aquæ ſcapulis Agar. *Gen.21.b.* deſignare videtur d collationem legis datæ pupulo Iſraël. d *Glo. ord. ſ. Gen 21.*

> *Chriſtus portat nos.*

Imponens Moyſes uxorem & filios ſuper aſinum. *Exod.4.e.* deſignat e Chriſtum, qui poſuit genus humanum ſuper ſeipſum. e *Glo int. ſ. Exod.4.*

> *Dæmones vulnerantes genus humanum.*

Imponentes latrones plagas deſcendenti ab Hieruſalem in Hiericho, ſunt f dæmones vulnerantes genus humanum in naturalibus per peccata. *Luc.10.f.* Eoſdem deſignant Ægyptii imponentes filiis Iſraël menſuram laterum, *Exod.5.b.* f *Glo. ord ſ. Luc. 10.*

> *Confidere in propriis orationibus.*
>
> *Abſcondere myſteria indignis.*

Imponere thus in ſimila, g eſt confidere in propriis orationibus: ideò non erat imponendũ. *Lev.5.c.* g *Glo. int ſ. Lev.5.*

Imponere operimentum ſuper tabernaculum. *Exod.40.b.* eſt abſcondere myſteria ab indignis.

Importare, quære inducere.

Importunus, Improbus.

IMPORTUNUS eſt, qui aliquid facit præter rationem loci, ſeu temporis, aut perſonarum, qui & improbus dicitur. *Eccl.18.b.22.a.32.a.1.Theſ.3.a.2.Tim.4.a.* Ponitur autem improbitas amici petentis panes, in exemplum inſtantis orationis, quam debemus ad Deum facere. *Luc.11.b.*

Imprecari, vide Maledicere, & Orare.

Imprimere.

> *Signum crucis.*

IMPRIMERE. eſt rei molli figuram aliquam inducere.

Imprimi ſignum in ſcriptura emptionis, h deſignat ſignum crucis, qua redempti ſumus. *Ier.23.g.* h *Hie. ſ Ier. 32.*

Improbus, vide Importunus, & Malus.

Improperare, Improperium, vide Opprobrium.

Impudens, vide Confundere.

Impudicus, quære Caſtus.

Impugnare, Oppugnare.

> *Iudæa.*

IMPUGNAT aliquis civitatem, aut regnum, quando bello ipſum invadit, & ſibi ſubjicere nititur: quod etiam oppugnare dicitur.

> *Eccleſia.*

Impugnantes gratis erant i Judæi contra Chriſtum, quem ſine cauſa perſequebantur. *Pſa.34.55.119.* Et mali perſequuntur bonos. i *Glo ord ſ. Pſa 119*

Oppugnata civitas, quæ tamen non vincitur: eſt k Eccleſia, quam dæmones & infideles oppugnant, nec tamen adverſus eam prævalere poſſunt. *Ioſ.10.b.ſ.1.Reg.23.b.4.Reg.18.b.Iſa.27.a.* juxta Septuaginta. k *Hie. ſ Iſ 27.*

Imputare, quære Attribuere, Inanis, quære Vanus.

Inaures.

> *Obedientia Præparatio ad audiendũ verbum Dei.*

INAURES, ſunt aurium ornamenta ab ipſis auribus dependentia. Inauris etiam ſuper os, aut in naribus, erat circulus aureus è fronte mulierum in os dependens, & imminens naribus.

Inaures, ut ſunt ornamenta aurium inſignia, ſunt l pii auditus: & poſſunt deſignare obedientiam carnis erga ſpiritum: vel obedientiam duorum præceptorum charitatis, vel præparationem ad audiendum verbum Dei, *Exod.32.a.35.c. Iſa.3.d.* Et inaures ponderis unius drachmæ, auditionem unius verbi divini ſignificant: vel ipſa verba divina, ſeu etiam intellectum: quas inaures dedit ſervus Abrahæ Rebeccæ. *Gen.24.c.* Inaurem dant Job, qui obedientiam Chriſto offerunt. *Iob.42.c.* Ex inauribus conflatus eſt vitulus: quia ex inobedientia venitur ad idololatriam.

> l *Ori. ſ. Exod. hom.13.* *Am. ſ. Abr.* *Hie ſ. Iſa.3.* *Phil. de congreſ &c.* *Aug. ſ 75.* *Gre 35. m 15. & 30 m. 10.* *Bed. ſ Ge 24.* *Greg Nyſ de vita Moſ.*

> *Bonus odor ſacramentorum, & bonorum verborum Dei.*

Inauris etiam aurea, dici poteſt m ille, qui libenter obtemperat docenti, *Prov.25.b.*

Inaures ſuper os, aut in naribus, deſignant n bonum odorem ſacramentorum: & bonorum operum Deo acceptorum. *Ezech 16.b.* Et qui vivit & laudat Deum, & ſenſus, ac dogmata divina habet, bonum odorem exhibens Deo, circulum aureum habet in naribus: quando verò mortui ſumus, & verſamur in cœno atque ſordibus turpitudinum, habemus illam inaurem in naribus, de qua ſcripſit Salomon: Sicut inauris aurea in naribus porcæ, ſic mulieri malè moratæ pulchritudo, *Proverb.11.c. Hoſ.2.c.*

> m *Bed ſ. Pro. 25.* n *Ori ſ Eze. hom 6. Hie. ſ Ez.16.*

> *Idololatria. Superſtitiones Inobedientia.*

Inaures aureas, ſeu circulos habet in auribus, o qui claudit aures ad verba detractoria, & ſimilia, *Ezech.16.b.* o *Hi. ſ. Ez 16*

Inaures quas infodit Jacob, ſunt p cultus idolorum, & ſuperſtitiones gentilium, & converſio ad fabulas. & malus auditus, & inobedientia, *Gen.35.a.Exod.32.a.Iud.8.f.2.Tim.4.a.* p *Am. de Iacob 7. & epiſt 56. Bed. ſ Gen 35*

Incantare.

> *Chriſtus. Prædicatio. Oratio. Deceptiones Philoſophorũ. Philoſophi & hæretici.*

INCANTARE, eſt verbis, vel ſolis, vel etiam rebus quibuſdam adjunctis, aliquid ſupra naturalem curſum moliri.

Incantans ſapienter, eſt q Chriſtus prædicando convertens animas. Et incantatio eſt ipſa prædicatio, *Pſa.57.Ier.8.f.* q *Aro ſ pſ 57. Gre. 34. m. 5. Chry. ſ. Ro 8.*

Incantatio adverſus ſerpentes, eſt oratio adverſus dæmones: quæ tunc non valet, quando Deus per eos caſtigat: & jam non eſt locus miſericordiæ, *Ier.8.f.*

Incantationes Ægyptiorum, ſunt r deceptiones Philoſophorum: & incantatores, ſunt Philoſophi & hæretici: qui verbis falſa demonſtrare eſſe vera nituntur, *Exod.7.d.Deu.18.b.2.Par.33.a.Eccl.12.c.Iſa.8.d.47.a.* r *Lyr. ſ. Dan. 18.*

Incaſtra-

Incaſtratura.

INCASTRATURA in tabulis eſt, quæ fit, ut una tabula alteri rectè copulari, & coagmentari poſſit.

Incaſtraturæ tabulatum templi, deſignant *a* humilitatem, per quam proximorum charitas colleſcit. *Exod.26.d.39.c.*

Deſignant etiam incaſtraturæ binæ in ſingulis tabulis, quibus cum binis tabulis ſibi adjacentibus junguntur, binas *b* qualitates elementorum, quibus cum duobus vicinis elementis quodlibet elementum connectitur. Terra enim frigiditate cum aqua, ſiccitate verò cum igne colligatur. Eadem ſeries eſt in cæteris.

a Gloſ. ord. ſ. Exod.26. b Geor. Ven. Cant.1. ton. 4. cap.42. — Humilitas. Qualitates elementorum.

Incedere, quare Ambulare.

Incenſum, Thimiama.

INCENSUM eſt, quod incenditur in ſacrificium: quod Græcè thimiama dicitur.

Incenſum deſignare poteſt *c* orationes, & opera ex charitate procedentia, & peculiariter orationem Chriſti. *Exod.30.35.37.40.Lev.4.7.16.Pſa 65.140.* Componitur autem incenſum opere unguentarii ex ſtacte, oniche, galbano, & thure, ſignificans quatuor genera orationum, quæ ponit Apoſtolus. *1 Tim. 2.* Et dicitur thimiama ſempiternum, & thimiama gratiſſimum, eſt compoſitio virtutum: quod mixtum, & purum fit, quia quantò magis virtus virtuti jungitur, tantò incenſum boni operis ſyncerius exhibetur, *Ezech.16.c.*

Incenſum, quod offertur Domino, deſignare poteſt *d* ſpiritum Chriſti immaculatum. *Num.16.g.* Et etiam incenſum deſiderium Redemptoris *1.Reg 2.f.Lev.21.a.Luc.1.a.* Hoc incenſum offerebant olim ſancti patres, magno affectu redemptorem deſiderantes.

Incenſi odorem latius ſpargimus, *e* quando cujuſque virtutis opinionem dignis laudum præconiis dilatamus. *Dan.2.g.* Thimiama quoque offerunt principes, quando ſunt Chriſto bonus odor. *Exo.35.b.*

Incenſum arietum, eſt *f* zelus contra hæreticos. *Pſa.65.*

Incenſum & thimiama Dei, offerunt Baal, & ponunt in menſa idolorum, *g* qui donis Dei abutuntur, in injuriam Dei largitoris. *4.Reg.23.f.Hoſ.2.c.*

Incenſum in igne alieno, eſt *h* ſacrificium oblatum in peccato. Et legalia & prophetica dogmata in perverſo intellectu. *Lev.10 a.16.b.Iſa.1.d.*

Thimiama compoſitionis alterius, *i* ſunt petitiones injuſtæ, quæ non ſunt gratæ Deo. *Exod.30.d.*

Incenſum ex ſimila. *Lev.6.* vide Simila.

c Amb. de Iſaac.5 9. Hil. ſ. pſ.140. Ori. ſ. Ezech. hom.7. & ſ. Lev. hom.9. Gre 1 mo.39. Iſych ſ. Lev. 4.16. d Orig. ſ. Nu. hom.9. Gr. ſ. 1. Re.2. d Rica. de S. Vict. de ſomn. Nab.13. f Aug ſ. pſ.65. g Hie. ſ. Ez.23. h Iſy. Lev.10. i Glo. ord. ſ. Exod.30. — Orationes. Opera charitate facta. Compoſitio virtutum. Spiritus Chriſti. Deſiderium redemptoris. Laus virtutum. Zelus contra hæreticos. Abuſus donorum Dei. Sacrificium in peccato. Petitiones injuſtæ. Adhærere inordinate carni & divitiis.

Incertus, vide Certus.

Inceſtus.

INCESTUS, eſt flagitium cum ea commiſſum, cum qua alioqui non erat futurum legitimum matrimonium, ut cum conjunctis ſaguine.

Inceſtus Loth, cum filiabus ſuis, deſignat inordinatè adhærentem carni, & divitiis. *Gen.16.g. Le.18.c.*

Inchoare, vide Incipere.

Incipere, Inchoare, Cœpiſſe.

INCIPERE, eſt rem aliquam faciendam aggredi, quod & inchoare dicitur.

Incipiens Noë exercere terram, *k* deſignat incipientes benè operari, & corpus proprium virtutibus excolere. *Dan.9.c.*

Incipit Saul ædificare altare, cùm *l* prædicator in nuper converſis, timoris compunctionem excitat. *1.Re 14.e.*

Incipiens diſpenſator Joſeph ſcrutari ſaccos fratrum Joſeph, à majori uſque ad minimum. *Gen.44.c.* deſignat Prælatum examinantem ſibi ſubditos.

Incipientes diſcipuli vellere ſpicas, deſignant *m* prædicantes, ut colligant fructum ex prædicatione, *Matth.12.a. Marc.2.d.* Vel colligentes benè dicta à Philoſophis.

Incipiens mergi Petrus. *Matt.14.d.* tentationis *n* periculum deſignat, in quo ad Chriſtum eſt confugiendum.

Incipiens pugnare Naas, id eſt, *o* gula, contra Jabes, deſignat ſuggeſtionem gulæ, cum qua ſancti viri non habeant fœdus. *1.Reg.11.a.*

Incipit punitio à ſanctuario Dei, hoc eſt, *p* à miniſtris Eccleſiæ: qui eo gravius puniuntur, quo magis ad puriorem vitam obligantur. *Ezec.9.c.1. Pet.4.*

k Philip. de Agricultura. l Gr. ſ. 1. Re 14. m Glo. int. ſ. Matth. 12. n Ori. ſ. Matt. cap.14. o Gr. ſ. 1 Re.11. p Hie. ſ. Ex 9. — Incipiens benè operari. Excitans compunctionem. Examinans prælatus ſubditos. Prædicare cum fructu. Tentationis periculum. Suggeſtio. Gula. Pœnæ miniſtris eccleſiæ.

Incitare, quare Provocare.

Inclinare, Pronus.

INCLINARE, eſt inflectere, præcipuè à rectitudine, quæ ſurſum tendebat, ut ſe à loco ſuperiori verſus inferiorem dimittere. Pronus autem dicitur, qui in anteriorem partem eſt flexus.

Inclinat Deus aurem, *q* ut medicus ad ægrotum non valentem elevare vocem. *Pſal.16 30.70.80.87. 101.14. Bar.2.c.Dan.9 e.* Quando exaudimur autem, dicitur inclinare aurem per miſericordiam: tunc enim condeſcendit nobis, ut faciat, quod rogatur. Inclinat autem ipſe aurem, cùm nos jacemus humiliati. Et inclinans ſe Jeſus ad ſcribendum in terram, inclinationem ad miſerendum deſignat. *Ioan. 8.a.* Inclinans autem ſe ſecundo, monet ne quempiam corripiamus, niſi prius noſmetipſos diligenter examinaverimus.

Inclinavit Deus cœlos, *r* cùm verbum caro factum eſt: & cùm miſit angelos ad miniſteria hominum, & cùm præmiſit angelos & prophetas: & etiam humiliavit Apoſtolos à ſumma contemplatione ad ſimplicem prædicationem. *Pſa.17.143.*

Inclinata dies, dici poteſt *ſ* tempus incarnationis Chriſti in fine ſæculorum: vel tempus propinquum judicio. *Gen.24.g.*

Inclinans ſe Jacob ſepties ad Eſau. *Gen.33.a.* deſignavit *t* corpus in hoc mundo ſervire in perſecutionibus populo perſecutori.

q Amb. de obitu Theodoſii. Hie. ſ. Dan 9. Aug ſ. pſ.85. Gre. ſ. pſ.101. Bern. ſer. 3. de Annun. Cyr. 5 ſ. Io.16. r Arn. & Hi. ſ. pſ.143. Aug. de eſſen. divin. Hie ſ. pſ.17. 143. Theoph. Alo. 12. paſt. Bas. ſer. ſpi. ſ. ſ Bed ſ. Ge.24. t Bed. ſ. Ge 33. Orig. ſ. ier. hom 8. — Intendere. Exaudire. Incarnatio. Tempus incarnationis. Corpus ſervire per ſecutionibus.

Inclinat

Bonis Deus pœnam & præmia. Myſteria à Judæis ad gentes. Tranſitus à miſericordia ad judicium.

Inclinat Deus ex hoc in hoc *a* cùm dat præmia & pœnam ei, qui partim bonus eſt, partim malus, inclinat etiam calicem gratiæ ex hoc in hoc, hoc eſt à Judæis ad gentes: quando videlicet ſenſus ſpirituales legis tranſire facit à Judæis ad gentes. Vel ex hoc in hoc, quum de miſericordia in judicium divina ſecuritate tranſitur. Inclinare autem dicitur calicem, & non evacuare, vel exinanire: quia punit, cum miſericordia, *Pſa.22.74.*

Subtrahens Deus auxilium. Firmitas Eccleſiæ. Humiliari. Humilitas.

Inclinare dicitur Deus manum ſuam, *b* cùm ſubtrahit auxilium, *Iſa.31.b.*

Non inclinari terram, *c* eſt Eccleſiam fundatam eſſe, & firmatam in Chriſto, *Pſa.103.*

Inclinans ſe Maria in monumento, *d* humilitatem deſignat peccatoris reſipiſcentis. *Ioan.20.b.* Et inclinare oculos, eſt nullum reſpiciendo deſpicere: ſed ſe minorem, atque imparem cunctis, quos aſpicit, æſtimare. *Iob.22.d.* Pronitas autem conveniens eſt adorationi & humilitati. *Gen.17.a.19.a.33.43.48.50. Exod.4.34.35.*

Confuſio idololatria. Suſceptio fidei. Suſcipere doctrinam. Converſio regum.

Pronus jacens Dagon in terra. 1.*Reg.5.a.* deſignat, *e* quod authore Deo ad aſpectum fidelium idololatria ſimulare rationis imaginem non habet, qui enim pronus jacet, faciem in terram deprimit.

Inclinans Rebecca hydriam, deſignat *f* ſuſceptionem fidei, & adimplentem opere credita: vel humilitatem facundiam humanam divinæ ſcientiæ. *Gen.24.c.*

Inclinare cor, eſt *g* ſubjicere mentem ad doctrinam ſuſcipiendam. *Prov.2.d.* Et inclinare aurem, eſt depoſita ſuperbia obtemperare præceptis Chriſti: & tenere in memoria quæ dicuntur. *Pſal 44.77 Iſa. 55.a. Ier.7.e.* Et inclinat aurem in parabolam, qui ad myſteria per ſpiritum ſanctum ſuſcipienda ſe præparat, & qui loquitur, & audit, operatur. & docet. *Pſa.48.*

Finis vitæ. Ceſſatio figurarum & mortalitatis. Humiliari ob pœnam Luciferi. Pronus homo ad malum. Pervertere. Caro, vel conciliabula hæreticorum condemnāda.

Inclinatio regnorum, *h* dicit converſionem, & ſubjectionem Regum, & principum ad fidem Chriſti. *Pſa.45.* Et inclinatur homo ad factorem ſuum, & non ad altaria, cùm convertitur ad fidem. *Iſa.17 b.*

Inclinantur umbræ. *Can.2 d.* quum *i* præſens vita finitur, & cùm ceſſant allegoriæ, & obſcuritates intelligendi ſcripturas. Item cùm dæmones & mali in judicio detrudentur in infernum. Item ceſſat mortalitas in Chriſto.

Inclinari dicuntur ad Luciferum, *k* qui vaſa ejus pœna humiliantur. *Iſa.14.d.*

Inclinatus paries, deſignat *l* hominem pronum ad malum. *Pſa.31.* Sic cogitatio humana prona dicitur ad malum. *Gen.8.d.* Et inclinata mulier curva, deſignat gravitatem peccati deorſum trahentis: vel ſignificat gentilitatem. *Luc.13.c.*

Inclinat multitudo donorum, quum per ea quis declinat à rectitudine. *Iob.36. c.*

Inclinata ad mortem domus meretricis, *m* eſt vel caro ejus, vel conciliabula hæreticorum, morte perpetua condemnanda. *Prov.2.d.*

a Aug.3 doct. Chriſt. 35 & ſ pſ. 74. Am ſ pſ 8. ſerm 20. Euc 9 in pſal. b Hie ſ Iſ 31. c Glo int ſ. pſ 103. d Ori.in diver hom. 10. Gre.16. m 28. e Gr ſ.1. Re. 5. f Se.1. Ge 24. g Bed ſ. Pro 2. Baſ ſ pſ. 44. 48 Hie. ad principiam. Aug ſ pſ.48. 77. h Au.ſ pſ 45. i Gre ſ.Ca 2. Ber ſ.Can. ſerm 72. Rup ſ.Can 3 k Hie.ſ.Iſ.14. l Baſ ſ.pſ.68 m Ly ſ.Ia.36.

Doctores.

Incluſor.

INCLUSOR, eſt artifex, qui gemmas includit auro: & poteſt ſignificare *n* doctores, ſacram legem exponentes, & ſenſus myſticos auro literæ, tanquam gemmas adjungentes. *Ier.35.c.*

n Bed ſ.Pro.2

Inclytus, Nobilis, Inſignis, Præclarus, Ignobilis.

INCLITUS, & excellens atque inſignis: quique veluti fulgore quodam famæ reſplendet. Eodem tendit nobilis, inſignis autem eſt is, in quo aliqua ſunt ſigna, quibus ab aliis diſcernitur, & ſuper alios eminet ſive in bonum, ſive in malum. & rebus etiam inanimis, ac factis tribuitur: ut inſignis turpitudo, inſignia ſcelera.

Chriſtus.

Inclytus Eccleſiæ, eſt *o* Chriſtus caput ejus. *Iſa.62.a.* inclytus factus Jacob in domo Laban, eſt Chriſtus in Eccleſia ex Gentibus. *Gen.31.a.* idem Chriſtus dicitur homo nobilis. *Luc 19.b.* ipſe nobilis in portis in judicio. *Prov.31.c.*

Nobiles in Eccleſia. Sacerdotes. Apoſtoli.

Inclytum pecus *p* Judææ, aut Eccleſiæ, ſunt nobiles ejus. *Ier.13.d. Deut.4.b.2.Reg.1.e.* Et nobiles populi Iſraël, ſunt ſacerdotes, tam in veteri quam in nova lege. Nobiles quoque Hieruſalem, qui futuri non erant ibi, quando erant deſtruenda, ſunt Apoſtoli. *Iſa.5 d.34.c.* Præclara etiam hæreditas Chriſti, ſunt Apoſtoli, vel ipſa Eccleſia: & præclari in ejus hæreditate, ſunt Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, cæterique in Eccleſia excellentes. *Pſal.15.* Demum nobilis eſt, qui ſuperna converſatione conſpicuus eſt, & de mundana ruſticitate nihil habet. 1.*Reg.9.a.* Et inclyta Iſraël, eſt anima. *Thre.2.a. Iere.3.f Nah. 3.b.*

Paſſio Chriſti. Martyrum. Recta opera. Excellens in vitiis. Diabolus. Reſpicientes terrena. Gloria hæreticorum. Hæretici. Initium renovationis. Alexander Magnus.

Præclarus calix, deſignare poteſt *q* calicem paſſionis Chriſti, & etiam Martyrum. *Pſa.12.* item ſacramentum altaris.

Nobiles filii, dicuntur, *r* recta opera: ignobiles verò facta perverſa. *Iob.14. d.*

Inclytus Sichen in domo patris ſui. deſignat excellentem alios in vitiis. *Ge.34.c.* Et inclyti Alexandriæ, ſunt excellentes in peccatis. *Nah.3.c.Pſa.143.* Et inclytus Pharao, deſignat Luciferum. *Ezec.31.g.* inclyta autem Babylon in ſuperbia Chaldæorum, eſt ſequens ſuperbiam dæmonum. *Iſa.13.d.* Et inclyta Tyrus. *Ezech.16.d.*

Inclyti terræ, ſunt *ſ* qui in his, quæ agunt, terram reſpiciunt: ſicut inclyti cæli ſunt, qui cæleſtia intuentur. *Iſa.23.b.*

Præclaræ domus Tyri, *t* deſignat hæreticorum gloriam. *Ezec. 26.c.*

Ignobiles dicuntur *v* hæretici, qui errores colunt. *Iob.30.b.*

Inſignis dies ſolemnitatis. *Pſa.80,* erat *x* feſtum tubarum: & poteſt deſignate initium renovationis per gratiam.

Inſigne cornu hirci. *Dan.8.b.* Alexandrum *y* Magnum ſignificabat.

o Hie ſ.Iſ.34 p Hie.ſ.Iſ.62 Ori.ſ Matt. hom. 7. Bed.ſ.Pro.31. q Hie ſ Iſ 23. & ſ.Iſ 34 & ſ.pſ 15. Ara.ſ pſ.15. r Gr.ſ.1 Reg 9. s Glo ord ſ. pſa.22. ſ Gr.22.m.13. t Hie ſ.Iſ.23. v Gr 20.m 11 x Ly.ſ pſ. 80. y Glo. int ſ. Dan. 8.

Incolere, Incola, vide Habitare, & Advena.
Incontaminatus, vide Mundus.
Incraſſus, vide Adeps.
Increpare, vide Arguere, & Sonare.
Incubare, Incumbere.

Incubare, & incumbere, eſt alicui rei inniti, quaſi in ipſa cubare: & aves dicuntur ovis incubare,

Incubans Eliſæus ſuper puerum, quem ſuſcitavit. 4.*Reg.*4.*f.* deſignabat *a* verbum Dei factum hominem, & opus redemptionis humanæ exercens. Incumbens etiam pater filii prodigi ſuper collum ipſius deſignat *b* Chriſtum aſſumpta natura humana homines redimentem, quibus dedit præcepta, & jugum leve. *Luc.*15.*d.*

a Au. ſ pſal. 106. b Hie ep. Beatt.

Chriſtus aſſumpta natura humana, redimens homines.

Incumbens nubes tabernaculo. *Exod.*40.*d* divinam *c* indicat protectionem.

Incumbere ad conſolandū. *Iſa.*22.*b.* cùm Iſaias id prohibeat, malum, ſine remedio videtur innuere.

Incumbens avis ſuper ova, aut pullos. *Deu.*22.*a.* deſignat *d* hiſtoriam foventem ſpiritualem intellectum.

Incumbens Saul, ſuper haſtam. 2.*Reg.*1.*a.* innitentem fragili auxilio deſignat.

c Glo. ord. ſ. Exod. 40. d Glo ord ſ. Deu. 22.

Divina protectio. Fovens litera Spiritum. Innitens fragili auxilio.

Incultus, vide Agricola.

Incurrere.

INCURRERE dicitur, qui in rem aliquam incidit.

Incurrerunt tenebras per dies perſecutores Chriſti, dum divinæ virtutis miracula cernentes, de *e* jus divinitate dubitarunt: & in die tenebras paſſi ſunt, quia viſum in lucem perdiderant. *Iob.*5.*c.*

Incurſus, à quo Deus liberat, *f* eſt lapſus in peccatum, aut in ſcandalum. *Pſa.*90. Et incurrere plagam lepræ, eſt in peccatum incidere. *Deu.*24.*b.* Et incurrere in manus medicorum. *Eccl.*38.*b.* eſt incidere in peccatum, ut egeant medico ſpirituali.

e Gr. 6. m. 14. f Glo. inter ſ. Eccl. 35.

Dubitantes de divinitate Chriſti. Lapſus in peccatum.

Incus.

INCUS, eſt inſtrumentum ferreum, ſuper quod fabri ferrum cudunt, ac malleant, & vaſa diverſa, ac inſtrumenta formant.

Incus adjuvans ad contuſionem ferri, *g* draconem inferni ſignificare poteſt, qui æternt ſupplicii continua percuſſione tunditur: qui modo quoque percutitur, dum juſti quique illo inſidiis vigilante, ſed doloribus tabeſcente, ſalvantur. In incude autem alia vaſa formantur. Ipſa verò tot percuſſionibus in vas aliud non transfertur. Rectè ergo Leviathan incudi comparatus eſt: quia nos illo perſequente componimur, ipſe autem & ſemper petrutitur, & in vas utile nunquam mutatur. Æternæ illum percuſſioni relinquimus. & nos ſuperni artificis manu in ejus tentatione percuſſi, per illum quaſi vaſcula formata tranſimus. In ipſo enim tundimur, ut ad uſum domus ſupernæ veniamus. *Iob.*41.*c.* *Eccl.*38.*c.*

Incus cæditur, ſed non producitur: ſuperjecta edomat, immobilis autem ipſa conſiſtit: *h* talis diabolus eſt. Fidelium enim increpationibus tunditur, Prophetarum dictis cæditur, Martyrum victoria eliditur: ſed manens rigidus, durus, indomitus, æternis addictus eſt pœnis.

g Orig. ſ Ier. hom. 1. Gr. 34 mo 3. h Hie ſ Io. 41.

Diabolus.

India.

INDIA, Hebraicè dicitur Hodu, id eſt, laudatio ſive confeſſio, aut decora, vel pulchra: eſt regio Orientalis, ſed ad meridiem vergens, ubi ſunt homines nigri. *Eſther.*1.*a.*

India producens nigros homines, deſignat *i* hunc mundum, in quo vita hominum per culpas obſcura generatur: vel deſignat gentilitatem nigram per infidelitatem. *Iob.*28.*c.*

i Gr. 18 m. 30. & Hie ſ Iob. 28

Mundus.

Indicare, Monſtrare, Oſtendere, Demonſtrare.

INDICARE, eſt manifeſtare, & palam facere, annunciare, detegere, & docere: ac ferè idem ſunt oſtendere & demonſtrare. Oſtendere autem, eſt quaſi ſpeciem ſeu faciem rei monſtrare.

Item afficere. *Pſal.*59. Oſtendiſti populo tuo dura. Enarrare. *Exod.*4.*d.* Oſtendam vobis, quæ agere debeatis. Experiri. *Exod.*9.*e.* Ut oſtendam in te fortitudinem meam. Indicare. *Exo.*15.*f.* Qui oſtendit ei lignum. Probare. *Iob.*9.*c.* Si innocentem oſtendero. Revelare. *Exod.*33.*d.* Oſtende mihi gloriam tuam.

Demonſtrare dicitur Deus pater Filio omnia, ſecundùm quod illi communicat ſuam eſſentiam per generationem. *Ioan.*5.*d.* Et dicitur demonſtraſſe Filio, & quid deberet loqui, & quæ Judæi adverſus eum fabricarent.

Generans pater Filium.

Oſtendere dicitur Deus faciem ſuam, *k* quum miſeretur: ſicut avertit faciem ſuam, cum oculis eis videmur indigni. *Dan.*9.*d.* Oſtendit etiam faciem ſuam, & omne bonum, *l* quum ſeipſum in corda hominum occulta inſpiratione inſinuat: & ad diligendum ſe amorem infundit. *Exod.*33.*d.* Oſtendit ſe ipſe, *m* quia nulla creatura poteſt quidem Deum oſtendere, niſi ipſe oſtendat. Et ipſe oſtendit ſecreta ſapientiæ ſuæ: ad quæ non valent homines per ſe attingere. *Iob.*11.*a.*

Oſtendit etiam Deus faciem ſuam, *n* quum verbum Dei factum eſt homo. *Pſa.*79. Oſtendit quoque miſericordiam ſuam, quum viſibilem dedit filium ſuum. *Pſal.*84. Et oſtendit manum ſuam. *Ier.*1.*d.* Et ſuperabundantes divitias gratiæ. *Eph.*2.*b.* Et ſecreta ſapientiæ ſuæ. *Iob.*11.*a.* Oſtendit quoque Deus Moyſi lignum, quo dulceſcerent aquæ, *o* quum dedit nobis Chriſtum, Dei ſapientiam, & lignum vitæ quo omnia nobis amara dulceſcunt. *Exod.*15.*d.* Indicavit etiam Dominus Moyſi, quem miſſurus eſſet poſt eum, aut cum eo ad liberandum populum. *Exod.*33.*c.* Eundem ſignificabat monſtratum exemplar Moyſi, ad tabernaculi conſtitutionem. *Exod.*25.*a.d.*26.*f.* Demonſtrat quoque Pater filium ipſum revelando. Ut *Matt.*16.*c.* Beatus es Simon Bariona: quia caro, & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus. Et cùm dixit Pater: Hic eſt filius meus. Ita demonſtravit Samueli ungendum in Regem hoc eſt *p* Chriſtum. 1.*Reg.*16.*a.*

k Hie ſ Da 9. l Au de eſſen divi. m Phil. de Mon. r Gr 10 mo. 4. Euch ſer. 2 ſpu 1 n Ar ſ pſ. 79. Am ſ pſ 118. ſerm. 6. Hie ſ Ier 16. o Ori. ſ Exo hom 7. p Gre ſ 1 Reg 16.

Miſericordia Dei. Inſpiratio divina. Incarnatio.

Monſtravit Deus Abrahæ terram, in quam iturus erat. *Gen.*12.*a.* quæ cùm non nominetur, indicat terram cœleſtem. Oſtendit etiam Deus auroræ locum ſuum. *Iob.*38.*b.* cùm *q* Filius Dei factus homo, oſtendit mentibus illuſtratis, locum æternæ patriæ: ad quem eſſet credentibus veniendum: vel cùm Deus Pater reduxit Chriſtum in cœlum.

q Gr 29. m 1 Hie ſ Iob 38.

Gloria cœleſtis

Oſtendit Deus Jacob ſemen Joſeph. *Gen.*48.*b.* hoc eſt diſcipulos Chriſti futuros in gentem magnā.

Oſtendit Deus filiis Iſrael viam per columnam ignis, & nubis. *Exod.* 13. *d.* quando *r* dedit eis legem protegentem, & illuminantem, ac etiam communicantem, per quam poſſent venire ad terram promiſſam. Oſtendit etiam Moyſes viam, hoc eſt, præcepta. *Exod.*32.*b.* Oſtendens quoque Moyſes præcepta Domini, deſignat legem, per quam nobis divina præcepta indicantur. *Exod.*18.*c.*

r Glo ord. ſ. Exod 13.

Oſtenſio diſcipulorum Chriſti. Dans Deus legem.

Oſtendit

Conſulendus prælatus.

Oſtendit Deus Samueli, quid faceret poſt vocatum Iſai: *a* quia nihil eſt faciendum de perſonis ſubditis ſine voluntate Prælati. 1. *Reg.16.a.*

a *Gre. ſ.1 Regum.16.*

Confeſſio Deitatis Chriſti in paſſione.
Miſericordia & juſtitia Dei.

Oſtendit Deus ſuper inimicos Chriſti. *Pſa. 58.* quando *b* ipſo mortuo Centurio dicebat: Verè hic homo filius Dei erat. & alii revertebantur percutientes pectura ſua. Et oſtendit aliis ſuper inimicos, quando ex derelictione inimicorum, & punitione, oſtendit quanta miſericordia utatur erga electos.

b *Hil. & Au. ſ Pſ.58.*

Caſtigatio Dei.

Oſtendit Deus virtutem ſuam in Pharaone, quum toties peccanti pepercit: & nova miracula in ejus induratione fecit, *Rom 9.c.* Et oſtendit potentiam ſuam contra folium, quod vento rapitur, quum *c* mira rectitudine impetit eum, quem infirmum eſſe cognoſcit, *Iob 13.d.*

c *Gr 11 m.33.*

Oſtendit Deus populo ſuo dura, *d* eum in perſecutione Martyrum, tum caſtigando, ut ſanet. *Pſalm. 59.* Oſtendit autem dorſum, non faciem: cùm caſtigat, & non miſeretur. *Ier.18.c.* Oſtendit etiam terrorem brachii ſui, cùm in judicio Chriſtus ſententiam condemnationis feret. *Iſa.30.g.* oſtendit quoque Deus verba ſua, quum facit impleri, quæ dixit de condemnatione malorum. *Prov.1.c.* oſtendet etiam Deus Gentibus nuditatem Ninive. cum in judicio deteget totius mundi peccata, & ignominiam. *Nah.3.b.*

d *Hil. ſ Pſ 59. Hie ſ Iſa 30. Aug. ſ Pſ 59. Bed. ſ Prov.1. etiſ Nah.3.*

Implens Deus verba ſua.
Demonſtrare Chriſtum in lege.
Detegens Chriſtus inſidias diaboli.

Oſtendit Deus fidem in tribubus Iſraël, *f* cum opere declarat verba ſua non eſſe inania. *Hoſ.5.c.*

Oſtendere ſe ſacerdoti, eſt *g* monſtrare Chriſtum ſecundùm ſua opera in lege prænunciatum: ut in quo lex infirmabatur, in eo virtus intelligeretur, *Matt.8.a.*

Indicans Eliſæus regi Iſraël inſidias regis Syriæ. 4. *Reg.6.c.* deſignat Chriſtum detegentem inſidias diaboli. Non indicans autem Jacob ſocero ſuo, quod fugeret, *h* Chriſtus eſt clam diabolo opus redemptionis exequens, *Gen 31.c.*

f *Hie ſ. Hoſ.5*
g *Hil ſ Matt. Can 7.*
h *Bed. ſ Ge.31.*

Facere erubeſcere peccatores

Oſtenditur templum Dei filiis Iſraël ad confuſionem. *Ezech.43.c.* quando *i* uniuſcujuſque juſti anima, quam inſpirando Deus inhabitat, quanta ſanctitate fulgeat, peccatoribus ad ſuam confuſionem demonſtratur: ut in illa bonum, quod negligunt, videant, & in ſeipſis malum, quod operantur, erubeſcant.

i *Gre.29. mo. 10.*

Devotio convocans virtutes ad orandum

Indicans Daniel ſociis negotium, ut ſimul orarent, ne perirent. *Dan.2.c.* deſignat *k* devotionem convocantem ſecum ad orandum circumſpectionem, diſcretionem, & deliberationem, ut impetrare poſſit quod petit.

k *Ricar de S. Vict. de ſomn. Nabucho. 18.*

Prædicans Chriſtus Iudæis

Indicatio nominis Tetragrammaton non facta patribus. *Exod.6.a.* deſignat non tantum habuiſſe veteres cogitationem de Deo, & myſteriis, quantam poſteri habuerunt.

Prædicator docens diſcipulum.

Indicans Samuel omnes ſermones Domini Eli ſacerdoti. 1. *Reg.3.c.* deſignat *l* Chriſtum, & Apoſtolos prædicantes Judæis comminationes divinas, & ipſorum repulſionem.

l *Gre ſ.1.Re.3*

Indicans Samuel Sauli omnia, quæ erant in corde ejus. 1. *Reg.9.c.* eſt *m* prædicator aperiens menti auditoris id, quod cupit de doctrina percipere. Oſtendens etiam Samuel Sauli, quæ faciat. 1. *Reg. 10. b.* deſignat ſuperiorem prælatum docentem inferiorem.

m *Gre ſ.1 Regum 9.10.*

Prædicator non ſe jactans.
Non quærens gloriam ex magno facto.
Confeſſio peccatorum.

Non indicans Saul patruo ſuo ſermonem regni. 1. *Reg.10.c.* eſt *n* prædicator non ſe jactans per inanem gloriam de his, quæ per opera oſtendit

n *Gre ſ 1 Regum 10.*

Non indicans Jonathas patri ſuo audaciam aggrediendæ pugnæ. 1. *Reg.14.a.* eſt *o* non quærens gloriam ex magno facto: quique potens eſt jam res magnas aggredi adverſus hoſtes, abſque ſuperioris conſilio.

o *Gre. ſ.1 Regum 14.*

Oſtendens ſponſa faciem ſuam ſponſo. *Cant.2.d.* eſt *p* anima præbens ſe ſponſo examinandam, ac cum ipſo colloquens: oſtendit etiam illi faciem ſuam, cùm non erubeſcit Chriſti crucem confiteri, & cum operibus exterioribus oſtendit fidem interiorem.

p *Ori ſ. cant. ho. 4. Amb. de Iſaac 4. Gre ſ can. 2.*

Oſtendere ſacerdoti veſtem leproſam, eſt confiteri peccata. *Lev.13.f.* indicans autem Jonathas patri ſuo, quid fecerit tranſgrediendo. 1. *Reg.14.g.* deſignat *q* culpæ confeſſionem faciendam neque aggravando, neque minuendo.

Prompta pœnitentia

Oſtenſionem ſolam culpæ petens Saul pro ſe, & filio. 1. *Reg.14.f.* deſignat, *r* quod prælati perfecti cognitam in ſe culpam auſteritate pœnitentiæ inſequi ſciunt, alterius correctione non expectata.

q *Gre ſ.1. Regum 14.*
r *Gre ſ 1. Regum 14.*

Illuſtrans Chriſtus Ioannem in utero.

Indicat ſcientiam nox nocti. *Pſal.18.* hoc eſt, *ſ* Verbum clauſum in utero Virginis, Joannem in utero materno latentem illuſtravit.

ſ *Ara ſ Pſ 18.*

Electio faciendum ſecundum legem divinam

Monſtrat Deus quem uncturus eſt Samuel. 1. *Reg.16.a.* deſignans *t* non noſtro arbitrio eligendum eſſe Prælatum, ſed qualis per ſacram ſcripturam monſtratur, eligendus.

t *Gre ſ. 1. Regum 16.*

Quærere cauſam pœnæ.

Indicari ſibi à Deo petit Job, cur ita judicetur, *Iob.10.d.a.* nam *v* plerumque vir juſtus flagella ad probationem percipit: & vitam ſuam ſubtiliſſima inquiſitione diſcutiens, quamvis ſe peccatorem ſentiat, & fateatur, pro qua tamen ſpecialiter culpa percutitur minimè cognoſcit, atque eo magis in percuſſione trepidat, quò cauſas ſuæ percuſſionis ignorat. Petit ut ſemetipſum ſibi judex indicet: quatenus quod ille animadvertendo percutit, hoc in ſe flendo & ipſe caſtiget.

v *Gr 9 m 14*

Converſi per prædicationem

Oſtenſuros ſe ajebant Philiſthæi rem Jonathæ. 1. *Reg.14.b.* deſignantes auditores, *x* qui ad verum eſſe convertuntur per prædicationem doctoris.

x *Gre. ſ 1 Regum 14.*

Mittens margaritas ante porcos
Oſtentatio hypocritarum.

Oſtendens Rex Ezechias Chaldæis, nunciis Regis Babylonis, omnia ſecreta, & precioſa domus ſuæ. 4. *Reg.20.c. Iſa 39.a.* deſignat *y* mittentes margaritas ante porcos. Eſt etiam typus hypocritarum, opera ſua laudantium: quia ea perdunt rapientibus dæmonibus, ſicut perdidit Ezechias.

y *Hie. ſ.Iſ 19. Gre 8.m. 36.*

Inopeq. ſcientia humana ad diſſentienda divina ſecreta.

Non indicaverunt ſapientes Babylonis Regi ſomnii interpretationem. *Dan.4.a.* quia *z* ſcientiarum noſtrarum diſciplinæ, vel quælibet traditiones humanæ, ad divinorum ſecretorum diſcuſſionem, & inveſtigationem, ſufficere non poſſunt.

z *Ricar de S. Vict. de ſecur. conſ ten. 0.*

Iudæi accuſantes Chriſtum.

Oſtendens domina Joſeph pallium ejus marito. *Gen.39.d.* deſignat *aa* Judæos volentes ſe defendere per literam legis, & accuſantes Chriſtum coram Pilato, aſſerentes eum ſecundùm legem debere mori.

aa *Glo. ord. ſ. Gen. 39.*

Hæreditarium malum.

Oſtendi jubet Deus filiis abominationes patrum, *Ezech.20 a.* ut *bb* oſtendantur ſimilia parentibus facere & hæreditario malo longiſſimum funem trahere peccatorum: ut quorum imitantur vitia, eorum ſupplicia pertimeſcant.

bb *Hie ſ. Eze. 20.*

Oſtentatio.

Oſtendunt prudentiam ſuam plurimam, *cc* qui videri præ aliis prudentiores appetunt: unde fit plerumque, ut quum moderatè ſapere neſciunt, etiam fatus loquantur. *Iob.26.a 32.d.*

cc *Gre.17.m. 10.*

Indicavit Adamo, quòd nudus eſſet, *dd* ipſa divini præcepti trangreſſio. *Gen 3.d.*

dd *Glo. inter. Gen. 3.*

Indicere.

Indicere aliquando ſignificat denunciare: quandoque verò ſolemniter & cum quadam aothoritate ſignificare.

Indicens Rex filiorum Ammon bellum filiis Iſraël, *Iud.11.e.* deſignat diabolum adverſus fideles dimicantem.

a Lyr.ſ.4.Regum 18. — *Malum tyrannorum.*

Indicens Manahen argentum filiis Iſraël, ut daretur Regi Aſſyriorum. 4.*Reg.*15.*e.* Et Rex Aſſyriorum *a* indixit argentum Regi Ezechiæ. 4.*Reg.*18.*c.* Et Pharao terræ Juda. 4.*Reg.*23.*g.*

Indicium, vide Signum, *Indigena, vide Habitare.*
Indignari, vide Iraſci. *Indoctus, vide Ignorare.*

Inducere, Inferre, Introducere, Superinducere.

INDUCERE, interdum eſt immittere. *Pſa.*65. induxiſti nos in laqueum. Imponere. *Exod.*27.*a.* induces per circulos. Introducere. *Gen.*6.*d.* Bina inducere in arcam. Permittere. *Gen.*27.*b.* Et inducae ſuper me maledictionem. Inferre autem, eſt adjicere. 2.*Reg.*3.*d.* Sermonem quoque intulit Abner. Apponere. 2.*Reg.*13.*b.* Infer cibum in conclave. Colligere. 3.*Reg.*7.*g.* Intulit: quæ ſanctificaverat David. Facere. 3.*Reg.*21.*g.* Inferam malum domui ejus. Gerere. 1.*Mach.*2.*d.* Intulerunt illis bellum. Injicere. *Dan.*3.*e.* Necquidquam moleſtiæ intulit. Introducere. *Gen* 8.*b.* Apprehenſam intulit in arcam. Objicere. 1.*Mach.*2.*a.* Intulerunt illis bellum ſabbatis. Introducere etiam, adducere. *Gen.*27.*a* introduxie eum in boſpitium. Docere. *Dan.*1.*a.* ut introduceret de filiis Iſraël. Inducere. *Gen.*24.*g.* introduxit eam in tabernaculum Saræ. Invitare. *Gen.*43.*d.* introduxit eos domum. Promovere. *Exo.*15.*a.* introduces eos, & plantabis. Reficere. *Cant.*1.*a.* introduxit me Rex in cellaria.

b Amb. de Ioſeph 9. Aed ſ. Ge.24. c Gr. ſ. ca.1.2. Ber. ſ. Cant. ſer 49. d Iſy ſ. Lev.4. e Gr. ſ. mo 16 — *Chriſtus accipiens eccleſiam loco ſynagogæ. Inductio Judæorum ad ſidem. Introductio ad myſteria. Chriſtus per paſſionem ingreſſus in cælum.*

Introducens Iſaac Rebeccam in tabernaculum Saræ. *Gen.*24.*g.* deſignat *b* Chriſtum accipientem eccleſiam loco ſynagogæ. Et introducens diſpenſator Joſeph, fratres ejus in domum ipſius, deſignat Apoſtolos indurentes Judæos ad fidem, & ad Chriſtum, qui timebant credere. *Gen* 43.*d.*

Introduxit Rex ſponſam in cellaria ſua, & cellam vinariam. *Cant.*1.*a.*1.*a.* cùm *c* Chriſtus admittit animam ad myſteria ſacræ ſcripturæ: vel in magnum ſervorem in contemplatione acceptum.

Inferre ſanguinem vituli in tabernaculum, & in ſancta, deſignat *d* Chriſtum per paſſionem ingreſſum in cælum, ubi eſt advocatus noſter: qui & cicatrices vulnerum reſervavit. *Lev* 4.*a.*6.*d.*10.*d.*16.*c.*

Reductio mentis in ſecuritatem conſcientiæ.

Introducentes angeli Loth in domum. *Gen.*19.*b.* deſignat *e* introductionem mentis in ſecuritatem conſcientiæ poſt tentationes, & reductionem juſti ad ſui conſiderationem, ut videat, ne quid reprehenſibile ab adverſariis in ſe rapiatur.

f Am. de vir. 3. & ſ. pſ. 118. ſer 17. Gre. ſ. cant 3. Ber ſ. cant. ſer. 79. g Hie. ſ. Iſ 86. h & ſ. Mal.3. i Hie. ſ. Ier.1. k Gr ſ.1.Re 9. l Ori ſ. cant. ho.1 3. Amb ſ. pſ.118. m Gre ſ.1 Regum 7. — *Anima admittens Chriſtū in ſe. Offerentes animas ſuas. Admitti ad intelligentiam myſteriorum.*

Introducens ſponſa ſponſum. *Cant.*3.*b.* eſt *f* anima in ſecretum mentis ſuæ Chriſtum admittens Introducit etiam eum in domum matris ſuæ, hoc eſt, in plebem Judaicam, quando convertetur in fine ſæculi.

Inferentes filii Iſraël munus Domino, *g* deſignant fideles offerentes illi animas ſuas. *Iſa.*66.*f.* Et inſerentes omnem decimam, *h* ſunt agentes gratias de percepta doctrina, primum Deo, deinde magiſtris, *Mal.*3.*c.*

Inducit Dominus in terram Carmeli, *i* cùm dat intelligentiam ſacræ ſcripturæ. *Ier.*2.*b.* introducens quoque Samuel Saulem cum puero in triclinium. 1.*Reg.*9.*d.* deſignat *k* prædicatorem, qui per charitatem alios inducit in altitudinem ſpiritualis vitæ, & myſticæ intelligentiæ. Et introducens Rex ſponſam in cubiculum ſoum, *l* eſt Chriſtus, myſticos ſenſus revelans. Et in cellam vinariam, hoc eſt, in ſecretum guſtum, & convivium ſapientiæ. *Cant.*1.*a.*1.*a.* inducere autem vectes per circulos, ſive arcæ, ſive altaris, *m* eſt ſaccre doctores adhærere doctrinæ Evaugelicæ. *Exod.*40.*a.* Et in domum Aminadab, eſt committere myſteria fidei exiſtentibus in charitate. 1.*Reg.*7.*a.*

n Amb. de Noe 18. o Ly ſ. Ge.47. p Gr ſ. m 28. — *Inferre ſimplicitatem animam. Venerans prædeceſſores. Præcedens activa vita contemplativam.*

Inferens Noë columbā in arcā, deſignat *n* inferendam ſimplicitatem & virtutem in animā. *Gen.*8.*b.*

Introducens Joſeph patrem ſuum ad regem, deſignat *o* prælatum orantem pro prædeceſſoribus, eoſque venerantem. *Gen.*47.*b.*

Introductio Liæ ad Jacob loco Rachelis. *Gen.*29.*e.* deſignat *p* prius exercitandam eſſe vitam activam, ut perveniatur ad contemplativam. Sic infertur acervus tritici in tempore ſuo. *Iob.*5.*d.* quum quis poſt multa opera vitæ activæ, ad vitam contemplativam admittitur.

q Gre. ſ. Eze. ho 13. — *Contemplans exemplorum.*

Introducitur in ædificium civitatis, qui *q* varias diverſorum virtutes contemplatur, ut imitetur. *Ezech.*40.*a.*

r Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuc.15. — *Aggrediendo humiliter ſublimia.*

Introduci petens Daniel ab Arioch ad Regem, narraturus revelationem, cùm tamen prius ad opus humile ipſe per ſe ingreſſus eſſet: deſignat *r* ut humiliter ſublimia dicturi aggrediamur, & opus bonum recta intentione faciamus. Introducitur autem ad regiam præſentiam à duce: quando ſub quovis animi impetu, & quaſi ſub regiæ poteſtatis præſentia, per diſtricti examinis reſpectum, cor hominis ad devotionem facilè inflammatur. *Dan.*2.*d.*

ſ Ori. ſ. Nu. ho.26. t Ori. ſ. Exod. ho. 6. Hie ſ. Ier.3. v Gr ſ. m 18. — *Bonū operari propter Deum. Introductio in fœlicitatem.*

Inferentes Moyſes, & Aaron aurum oblatum coram Domino, deſignant *ſ* opera bona propter Deum facta, & ab eo acceptata. *Num.*31.*g.*

Inducere animalia in arcam. *Gen.*6.*b.* eſt *t* introducere Gentiles per fidem & baptiſmum in eccleſiā. Inducere etiam vagos in domum ſuam, eſt adducere Gentiles ad Eccleſiam. *Iſa.*58.*b.* inducit quoque Dominus in terram, ſuper quam levavit manum, cùm introducit in Eccleſiam, vel in fœlicitatem. *Exod.*6.*b.* Et introducit in montem hæreditatis ſuæ. *Exod.*15.*c.* Et in locum quem paravit. *Exod.*23.*e.* Et in Sion. *Ier.*3.*e.* *Ezec.*37.*d.*40.*a.* infertur quoque acervus tritici in tempore ſuo. *Iob.*5.*d.* qoum *v* quis prius preſſuras diſciplinæ ſentit: & poſtea plenus virtutibus, ac bonis operibus, in æternam requiem introducitur.

Scandalizare

Inducit peccatum ſuper populum, qui dat populo occaſionem peccandi, & ſcandalum. Idem eſt inferre damnum alicui *Gen.*20.*c.*26.*b.* *Exod.*22.*a.b.*32.*e* *Lev.*5.*d.*6.*a.*

x Hi ſ. Ez.14 Gre 23.m.11 12. — *Punitio Dei.*

Induxit Deus aquas diluvii *x* ad punitionem peccatorum. *Gen.*6.*c.* Sic induxit locuſtam ſuper agros Ægypti. *Exod.*10.*a.* Et beſtias peſſimas, hoc eſt, dæmones. Et inducit gladium ſuper aliquos, cum caſtigat. Et inducit malum, & contritionem. *Ezec.*6.*a.*14.*e.g.*32.*b.*33.*a.* Et inducit ſaccum, *Amos* 8.*c.* inducit etiam Deus noctem. *Iob.*34.*c.* cùm peccantes tradit in reprobum ſenſum, & mentis cæcitatem, in pœnam peccati: & cùm mittit in tenebras exteriores. Inducit quoque Deus ventum urentem. *Exod.*10.*c.*16.*c.* inducit quoque ſuper ſenſum magnum, *y* cùm punivit diabolum. *Iſa.*10.*c.* juxta Septuaginta. Et inducit Dominus iram de ſancto, quia à ſanctis ejus incipiet vindicta. *Iſa.*26.*d.* juxta Septuaginta.

y Or. ſ. Iſ. ho 8. Hie ſ. Iſa.10. z Hil ſ. pſ.65. — *Permiſſio pœna Martyrū*

Inducebat Deus in laqueum, *z* cùm permittebat ligari Martyres, *Pſal.*65.

Inducen-

Seperantes diſcipulos à mundanis. Converti ad vitia. Convertere exteriora ſtudia ad ſpiritualem doctrinam. Modicus fructus bonorum operum propter mala. Admittens dæmones & hæreticos. Benè operans. Delere peccata.

Inducentes Moyſes & Aaron, populum in deſertum, deſignat doctores ſeperantes diſcipulos à converſatione mundana. *Ezech.16.a.*

Infertur lumbare in aquam, quum quis ad voluptates, & vitia convertitur. *Ier.13.a.*

Introducuntur ſapientes Babylonis in conſpectum Regis. *Dan.4.a.* quum ſæcularia, *a* & quælibet exteriora ſtudia ad ſpiritualem intelligentiam, & ſpiritualium inveſtigationem convertimus, & exteriorum cura poſtpoſita, ſolis ſpiritualibus exercitiis curam impendimus, ab omni evagatione ſtudia noſtra reprimentes.

a Ricar. de S. Vict. de pœnit. confeſſ.4.

Inferunt parum, qui multum ſeminarunt. *Agge.1.b.* quando *b* parvum fructum percipiunt ex paucis bonis operibus, propter multa mala permixta.

b Hie ſ. Agg. 1.

Inducens adultera alienos ſuper virum ſuum, eſt *c* anima admittens dæmones, & hæreticos. *Ezech. 16.d.* idem deſignant inducentes filios alienos in ſanctuarium Dei, *Ezec.44.b.* inferunt etiam arcam in templum Dagon, qui ſic aſſumunt teſtamentum Dei, ut in poſteriora reſpicientes, veteri ſe vanitate non exuant. *1.Reg.5.a.* intulerunt etiam Paleſtini aurum, & argentum Dei in delubra ſua, quum Judæi ſacris ſcripturis perverſos dederunt ſenſus. *Ioel.3.b.*

c Hie. ſ. Ezec. 16.44. Rup ſ Ioel 3.

Inferens Jacob cibos patri ſuo. *Gen.27.c.* eſt *d* benè operans ex bono naturæ, cui addita fide, fit cibus gratus Deo.

d Gl. ord ſ. Gen 7.

Inducere, quandoque eſt abolere, & quaſi linendo delere. Ecce ſuperinducit Deus parietem, cùm *e* reddit animi pulchritudinem, deleta peccati deformitate. *Amos 7.c.* Non ſuperinduxit murum Hieruſalem, quia non iterum ædificavit.

e Hie ſ. Amos 7. Rup ſ. Amos 7.

Induciæ.

INDUCIÆ, dicuntur quaſi quædam pax, vel potius ceſſatio à bello in tempus certum inter hoſtes pacta.

Induciæ datæ à Naas viris Jabes. *1.Reg.11.a.* deſignare poſſunt nonnullam *f* remiſſionem fieri tentationis gulæ, quando ſperat appetitus poſtmodum plenius ſatiari.

f Gre ſ 1.Reg. 11.

Induere, Indumentum, Veſtire, Veſtis, Veſtimentum. Amictus, Circumamictus, Superinducere, Saraballum.

INDUCERE, & veſtire, notam habent ſignificationem, veſtes autem, & indumenta ſunt, quibus tegimus corpus, ac munimus adverſus externa incommoda, quæ etiam deſerviunt ad honeſtatem, & ipſius corporis ornatum. Poteſt autem induere ſumi in bonum, & in malum, ſecundùm id, quo quis induitur, plurimaſque recipit allegorias. Datur induere gloriam. *Eccl 6.d.* Stola gloriæ induens eum. Et calamitatem. *Iob.8.d.* induentur confuſione. Veſtire, inſignire. *2.Reg.1.d.* qui veſtiebat vos coccino. Et velare. *Exod.30.a.* Veſtieſque illud auro puriſſimo.

Opera.

Indumenta, & veſtes, generaliter poſſunt *g* opera ſignificare, ſive bona, ſive mala, quibus quaſi induitur homo, vel anima, atque ita jubebat Jacob ſuis, ut mutarent veſtimenta, hoc eſt, exuto veteri homine, induerent novum. *Gen 24.f 35.a.Ephe.4.f.* Sic quoque jubebat Dominus lavare veſtimenta, hoc eſt, mundare opera. *Exod 19.b.21.a.28.a.* Et indui arma lucis, eſt ornari gratia, & bonis operibus manifeſtandis. *Rom.13.d.* induitur etiam veſtibus gloriæ, qui ſplendida exercet opera, *Iſa.52.a.* induitur juſtitia ſicut veſtimento, qui ſe undique bono protegit opere, & nullam partem actionis ſuæ peccato nudam relinquit. Nam qui in aliis actionibus juſtus eſt, in aliis injuſtus, quaſi hoc latus cooperuit, illud nudavit, nec jam bona ſunt opera, quæ ſubortis aliis pravis operibus inquinantur. *Iob.29.c.* Hæc indumenta operum tollunt hæretici ab iis, quos decipiunt. *Iob.24.b.Lev.11.c.13.b.15.16.a.* Veſtimenta vetera ſunt homo, vel opera veteris hominis *Ioſ.9.a.Matth.9.b.* Et veſtem ſcindit, qui veterem hominem exuit. *1.Reg.41.* Et veſtimenta Job ſciſſa, ſunt opera diſcernendo retractata. *Iob.1 d.24.a. Apoc.16.c.* Veſtimenta ſponſæ, ſunt ſicut odor thuris, *h* quia bona opera Deum orant, illique ſunt grata. *Cant.4.c.* Et veſtis ſtrangulata mulieris fortis, *i* ſunt fortia virtutis opera *Prov.31.c.* veſtimenta autem ovium, quibus induuntur hypocritæ, *k* ſunt opera, quæ habent ſpeciem boni, ut oratio, jejunium, eleemoſyna *Matt.7.b.* Et veſtis nuptialis ſunt opera, quæ ſecundùm præcepta Dei impleotur ex lege, & Evangelio, novique hominis efficiunt veſtimentum. *Matt.22.b.* veſtiuntur parietes templi tabulis cedrinis, cum fidei ſuperadduntur opera. *3.Reg.6.c.* Demum ſtudia ipſa, quæ in hac vita ſuſcipimus, quaſi veſtes ſunt, quibus homo induitur, quæ ſtudia oportet eſſe munda.

g Ori ſ. Rom. 13 & ſ. Ioſ.h. 10. Amb ſ Rom. 13 & de Tob. 20 & ſ. Lu. 5 Gre ſ.1. Reg. 4 & 2 m 38. & 16.m 13. & 18 m 16. Hil ſ Matth. can 9. Bed ſ. Exo.19 h Gr ſ can. 4. i Bed ſ pro.31. k Au ſ.a ſer. Domini in monte. Hie ſ.Matth. 22.

Studia. Virtutes.

Indumenta paſſim ſignificant *l* virtutes, ut cum circumamicta varietate ſponſa eſt variis virtutibus ornata. *Pſal.44.Iob.24.a.27.b.Ezec.26.c.Zach.14.c.* Hæc ſunt veſtimenta non ſcindenda. *Ioel.2.c.* Et induere Aaron, & filios ejus veſtimentis ſuis, & ſacerdotes ornari virtutibus tanquam ſibi propriis. *Exod.20.a.35.b.39.a.40.b.* indui autem poſt latronem, eſt prius baptizari, & à peccato mundari, ut ita ſplendeant virtutes. *Lev.16.b.* dicuntur autem veſtes Aaron ſanctæ, quia nihil vile debet eſſe in ſacerdote. Et veſtes ſacerdotis cum tintinnabulis, eſt oſtenſio bonæ converſationis per multiplicationem bonorum operum. Ad virtutes etiam referuntur indui ſacerdotem tunica hyacinthina, & feminalibus lineis. *Lev.6.8.Exod.28.Ezech.9.a.44.e.* Veſtit etiam Deus diſcoloribus, *m* quum variis ornat virtutibus. *Ezec.16.b.Gen.37.e.Ephe.4.f.Coloſ 3.b.* Et veſtimenta leproſi diſſuta, deſignant virtutes diſſolutas. *Lev.13.f.* Veſtitur juſtis veſtimentis, quibus abutebantur hypocritæ. *Iob.27.c.* Veſtes non calefacientes David, ſunt virtutes, quæ corporali actione exercentur, quæ in ſene languent. *1.Reg.1.a.* Veſtire etiam Chriſtum, eſt vel virtutes acquirere, vel in eis alios inſtruere. *Matth.25.c.* veſtita area intus & extra auro, deſignat ſapientiam, & munditiam vitæ, quibus anima debet ornari. Idem deſignant veſtitæ columnæ argento. *Exod.27.37.38.* Et amicti auro, ſunt ornati ſapientia. Veſtimenta ſeptem mulierum, *n* deſignant ornatum, quem ſecum habent dona Spiritus ſancti, vel virtutes, & doctrinam. *Iſa.4.a.* Veſtimenta quæ ſternebant Apoſtoli ſuper jumenta Chriſti, deſignant, *o* vel doctrinam virtutum, vel ediſſertionem ſcripturarum, ſive Eccleſiaſticorum dogmatum varietates, quibus niſi anima inſtructa fuerit & ornata, ſeſſorem habere Dominum non meretur. *Matth.21.a. Marc.10. Luc.19.f.* vel deſignant morum honeſtatem, vel gloriam Patriarcharum, veſtimenta autem in via, deſignant Prophetas de Gentibus prophetantes, vel corpora Apoſtolorum, & Martyrum, conculcationi ubjecta, vel gloriam Judæorum, quam Gentes calcaverunt.

Gre.Nyſſ. de vita Moyſis. l Hie ſ Ezec. 16 & ſ Zac. 14. Bern ſer 8 in capite jejunii. Caſſi libr.10. ca 2. m Hie. ſ.Eze. 16 & ad Nepotianum. Or ſ.Lev h.8 & ſ. Matt. h. 34.& ſ h 3. n Hie ſ Iſa 4. o Or. ſ.Matt. ho 14. Hil ſ.Matth. can.21. Amb ſer 2 4. & ſ Luc.19.

Ediſſertio ſcripturarū. Gloria patriarcharum. Propheta. Corpora Apoſtolorum, & Martyrum. Gloria Iudæorum.

Indumentum mulieris fortis, *a* eſt fortitudo, & decor. *Prov.31.d.* fortitudo ad tolerandam perverſorum improbitatem, decor ad exercendam virtutum gratiam. Et etiam quia Sancti ex operibus juſtitiæ ſunt fulgidi, & ex adverſariorum apparent impugnationibus veſtiti.

Veſtitus deauratus Reginæ. *Pſ.44.* eſt *b* decor corporis virginalis, veſtitus quidem, quia foris fulget in corpore: deauratus verò, quia præcellit dignitate. Veſtis quoque alba, qua indutus eſt Chriſtus, Confeſſores, & Virgines ſignificare poteſt, aut ipſam virginitatem. *Luc.23.b. Eccl.9.b.*

Veſtis purpurea Chriſti, *c* Martyres deſignabat. *Marc.15.b.* Et veſtimentum rubrum. *Iſa.63.a.*

Indumentum etiam eſt fides, ut dicitur indui loricam fidei. *Eph.6.c* Veſtis etiam nuptialis, eſt *d* fides, & charitas, quibus qui non eſt indutus, mittitur in tenebras exteriores, vel potius eſt ipſa charitas, quia per fidem ingreditur ad nuptias, ſed ſine charitate ejicitur. *Luc.14.d. Matt.22.b.* Et veſtitur coccino, qui ſanguinis Chriſti fidem aſſumpſit. *Ier.4.g.* Veſtire altare auro, eſt ornare mentem charitate, vel eminentia contemplationis. *Exod.30.a.* Et veſtes gloriæ Eccleſiæ ſunt virtutes, & fides. *Iſa.49.d. 52.a.* Veſtis quoque Chriſti non diviſa, eſt ipſa fides, quæ non eſt ſcindenda. *Luc 23.e.* Veſtitu quoque deauratus Reginæ, eſt fidei, & charitatis ornamentum. *Pſa.44* Et veſtis, cum qua egredi debet ſervus, dici poteſt *e* fides, quæ manet ante & poſt peccatum. *Exod.21.a.*

Veſtes Aaron, ſunt *f* in Chriſto proprietates in eo confitendæ, ejuſque peculiares virtutes, & divitias. *Exod.28.39. Lev.8.a.16.c. Iob.31.b. Zach.3.a.* Et indui ſacerdotem ſancta, eſt Chriſtum ornatum eſſe ſapientia, & ſcientia, & juſtitia, &c. *Iſa.59.d.* induitur quoque Dominus fortitudinem adverſus malos, quibus diſplicebat: decorem verò erga bonos, quibus placebat. *Pſa.92.* indutum eſt quoque brachium Domini fortitudine, hoc eſt, Chriſtus in reſurrectione. *Iſa.51.d.* induit quoque Dominus Eliacim tunica Sobnæ, *g* quum Chriſto dat gloriam in veteri teſtamento figuratam. *Iſa.22.f.* veſtitus quoque deauratus Reginæ ſponſæ Chriſti deſignat pulchritudinem ſenſuum ſacræ ſcripturæ, & ſacramenta doctrinæ variata per varias linguas, ſed cum auro ſapientiæ. *Pſal.44.* Et veſtimenta Chriſti facta candida ſicut lumen, deſignant *h* ſcripturas de eo annunciantes, quæ factæ ſunt lucidæ: & ſermones, ac ſcripturas Evangeliorum, gloriam ejus manifeſtantes, aut vitam ejus in Evangelio refulgentem. *Matth.17. Marc.9.a. Pſal.21.* Veſtes quoque quibus induitur Chriſtus, ſunt prophetiæ unum canentes, & unum per omnia nunciantes, quas veſtes dividunt hæretici, qui etiam ſpoliant Chriſtum & induunt eum falſis dogmatibus. *Pſal.21.120.131.* Sunt enim veſtes Chriſti verba ſanctæ ſcripturæ. *Agge.1.c.* Et veſtimenta Chriſti, quæ fuerunt diviſa inter milites, deſignare poſſunt peculiaria dicta ſingulorum Evangeliſtarum. *Luc.23.e.* Sacra ſcriptura eſt veſtis, in qua eſt ſcriptum: Rex regum, & Dominus dominantium. *Apo.19.e.*

Veſtes Eſau, quibus indutus eſt Jacob. *Gen.27.c.* ſecundùm Hebræos, erant *i* veſtes ſacerdotales, & ſignificant ſcripturam legis veteris: & verbum Dei, & optima præcepta, ac fidem. Reliquerat eas in domo, quia Judæi hæc reliquerunt in eccleſia. Et veſtes variæ, ſunt ceremoniæ legis, & alii ritus, ex quibus Judæi, & hæretici faciunt excelſa, & idola ſubtilia, cùm fabricant errores. *Ezec.16.b.* Veſtes etiam viduitatis Thamar, deſignare poſſunt *k* ceremonialia legis, quæ deponenda ſunt ut conjugantur Chriſto, & cùm eas reſumpſit, relapſum aliquorum Judæorum in priſtinum ritum deſignavit. *Gen.38.e.* Et veſtis Joſeph relicta in manu dominæ ſuæ, deſignat velamen literæ in cordibus Judæorum relictum. *Gen.39.c.* Veſtes etiam, quibus non calefiebat David, *l* ſunt opera legis, quæ non juſtificabant. *3.Reg.1.a.* Veſtes etiam Eſau, ſunt dona Spiritus ſancti, quæ habet Rebecca apud ſe domi, quia Spiritus ſanctus diſtribuit ea prout vult.

Veſtiri Hieruſalem byſſo, eſt *m* Eccleſiam ornari profunditate ſenſuum ſacræ ſcripturæ. *Ezech.16.b.* veſtimenta quoque quæ præparat hæreticus, vel hypocrita ſicut lutum. *Iob.27.c.* ſunt teſtimonia ſacræ ſcripturæ, quæ ſuis erroribus admiſcent: eis tamen veſtitur vir juſtus, qui tecta fide plenus eiſdem ſententiis ad veritatem utitur, quibus ſe perverſus quiſque doctum oſtendere contra veritatem conatur. Eadem ſunt illis pignorata veſtimenta. *Amos 2.c.*

Indui ſacerdotem aliis veſtibus. *Lev.6.b. Ezec 42.c.44.c.45.e.* eſt *n* mutare ſecundùm exigentiam auditorum: ut Paulus ſapientiam loquebatur inter perfectos: inter ſimplices verò, Jeſum Chriſtum crucifixum. Ita induebatur Chriſtus, cùm loquebatur turbis in parabolis. Aliter ergò debent ſacerdotes ſe habere ad Deum, aliter ad populum: nec ſecreta, & profunda Dei ſunt ad populum proferenda, qui non eſt Domini ſanctitudini præparatus: ne ſi majora ſe audierint, majeſtatem ſcientiæ ferre non poſſint, & quaſi ſolido ſuffocentur cibo, qui adhuc lacte infantiæ nutriendi ſunt.

Veſtes Jacob, quas ſcidit propter mortem Joſeph ſibi nunciatam deſignant *o* operimenta ſacramentorum, quæ ſciſſa ſunt in morte Chriſti. *Gen.37.g.* Veſtimenta quoque Chriſti, quæ diviſerunt ſibi milites, ſunt ſacramenta, quæ dividunt hæretici: non tamen potuerunt dividere tunicam inconſutilem, quæ eſt charitas, *Pſa.21.* vel quatuor veſtimentorum partes, deſignant quatuor mundi partes, unde colliguntur ſalvandi, ſuper quas eſt tunica inconſutilis, quia omnes uniuntur in charitate. Vel ſunt *p* præcepta Chriſti, quibus tegitur corpus ejus, quod eſt eccleſia, quæ dividunt inter milites Gentium, ut ſint quatuor ordines: conjugati, viduati, prælati, ſeparati. *Marc.15.b. Ioan.19.d.*

Veſtes Aaron hoc eſt, Chriſti, deſignant *q* ipſam Eccleſiam: qua indui dicitur. *Exod.28 35.39. Lev. 8.a.16.c.37.b.* Et hanc veſtem dividunt hæretici, *Pſal.21.* induitur etiam Dominus decorem, cum ad ſe ipſum ſplendidas fidelium mentes, quaſi veſtimenta conjungit: & cùm mundavit eccleſiam in baptiſmo. *Pſal.44.92.103.* Et induitur veſtibus ſpecioſis, quia ſanctorum Angelorum choros, quos condidit, in uſum ſui decoris aſſumpſit: & velut quandam veſtem glorioſam ſibi eccleſiam exhibet, non habentem maculam neque rugam. *Iob.40.a. Dan.7.e. Marc.9.a.* Veſtimenta etiam, quæ non debet ſcindere ſacerdos, deſignant Eccleſiam, qua veſtitur Chriſtus. *Lev.10.b.* Amictus autem cùm ſit indumentum propinquius carni, quam ſtola, deſignat eos qui propinquiores ſunt Chriſto. *Eccl.50.b.* Et veſtimentum Aaron unguento delibutum, ſunt fideles conjuncti Chriſto, & ſanctificati. *Pſal.132.* Et amictus nube Angelus, eſt Chriſtus indutus Eccleſia. *Apo.10.a.* Veſtimenta quoque Chriſti, quæ lavit in vino ſunt fideles, quos lavit ſanguine ſuo. *Gen.49.b.* Et veſtis purpurea, qua indutus eſt à militibus, eſt Eccleſia. *Marc.15.b.*

Veſtis

a Bed ſ Prov. 31. Gre ſ pſa 50. *b* Gr. ſ. 1. Reg. 15. Ambr exhor. ad virg. *c* Glo. ord ſ. Marc 15 *d* Amb ſ. Luc. 14 &c Ori. de jejunio. 6 & 4 de fide 1. Ori ſ Matth. ho. 20. Hie ſ I. 49 51 & ſ. Ier 4 & ſ. pſ 44. Gre. ho 38. *e* Bed ſ Exod 21. *f* Tert adver. Marc 4. Aug q. in Exo 119. & ſ pſa. 44.92 Amb ſer. 3. 4 & 1. de fide. prolo. & ſ. Luc 9 25 Ori ſ Lev h. 12. Epiphan 2. contra hære ſes tom. 2. *g* Hie. ſ. I. 22 & ad prin & ſ Eph 4. *h* Ori. ſ Matt ho. 5 35. Baſ ſ pſ 44 Amb. de Tob. 10. Ori. ſ cant. h. 2. Rup. 11. ſ Ap. *i* Amb. 2 de Iacob 2 & de Tob 20. Hie ad Da maſum q. 3. & ſ. Ezec. 16. Gre ſ. Ezech. ho. 6 Ber ad milit templi 9 *k* Bed ſ Gen. 27. *l* Rup. 3 ſ Re 8. & 5 de glo. triſ. Trinit 6. *m* Gre. 2 mo. 31 & 8. m 8. Ori ſ Ezech. ho 6. Hie. ſ. Amos 2 *n* Ori ſ Lev. ho. 4. Hie. ſ. Ezech. 44. Gre ſ. Ezech. ho 11 *o* Aug ſ pſ. 21 & ſ Ioan. tract 118 *p* Hie ſ Matt. 15. Tert adver Marcionem 4. *q* Aug 3 in Lev 19 & de eſſen. divin & ſ. pſ. 44. Amb ſer. 3. & 1. de fide pro. & de ben Patriar. 10. Gre. ſ. 1. Reg 15 & 30 m. 54 32 m 5. Eus for ſpirt, 5. Aug. 2. con literas Petiliani 104. Ori ſ. Gen. h. 17 Gor. Ven can. 2 tom. 7 cap. 18. Glo ord ſ. Marc 15.

Fortitudo Decor. Decor virginalis. Confeſſores. Virgines. Martyres. Fides. Charitas. Contemplatio. Proprietates, & virtutes Chriſti. Divinitas. Sapientia. Sacra ſcriptura. Senſus ſpirituales. Lex vetus. Opera legis. Dona ſpiritus ſancti. Ornari profunditate ſenſuum ſcripturæ. Mutare ſermonem juxta exigentiam auditorum. Operimenta ſacramentorum. Sacramenta. Mundi partes Præcepta. Eccleſia.

a Christus.

Veſtis juſtorum, vel Eccleſiæ, dicitur *a* ipſe Chriſtus, de quo Apoſtolus. *Rom.13.d.* induimini Dominum Jeſum Chriſtum. Induimus autem eum in baptiſmo. Et veſtiti dicuntur, qui Chriſtum induerunt. *2.Corint.5.a.Prov.3.a.Gal.3.d.* Et veſtis ſacerdotum, eſt ipſe Chriſtus. Et dicuntur indui ſalutari, quum conformes ſiunt gloriæ Chriſti. *Pſalm.131.* Et veſtes miniſtrorum Salomonis, deſignant *b* Chriſtum, quem induunt fideles in baptiſmo. *3.Reg.19.a.Iob.29.c.Pſal.64.* Amicta Sole mulier, *c* eſt eccleſia, Chriſti divinitate ornata, vel Beata Virgo, quæ meruit operiri undique, & circumfundi, & tanquam ipſo divino igne concludi. *Apoc.12.a.* deſignatur ſpes reſurrectionis, quando juſti fulgebunt ſicut Sol. Induitur etiam fortitudine Sion, hoc eſt, eccleſia Chriſto. *Iſa.52.a.Apoc.15.d.*

a Hil ſ.pſ.138 Hie.ſ.Iſa.61. & de veſte ſacerdotali. Or ſ can h.2. Au ep 49.q. 5 & ſ .ep.h 9 b Gr.29 m. 18. c Geor Vene. cā 2.8 3.ca.7 Ber ſer ſig.ā mag

Obſcuritas ſcripturarum Spiritus ſanctus.

Amictus Dei ſicut veſtimentum, dicitur *d* abyſſus, quia imperveſtigabilis eſt ejus ſapientia, & ponit tenebras latibulum ſuum, ut non indignis quibuſque ſacramenta prodantur. *Pſal.101.* illi tamen juxta Hebraicum, abyſſus dicitur eſſe amictus terræ. Veſtimentum etiam nubis, quo Deus operit mare. *Iob.38.a.* deſignare poteſt obſcuritatem ſcripturarum, aut etiam Spiritum ſanctum.

Divina protectio.

Amictus Dei, quo operit ignominiam Hieruſalem. *Ezec.16.a.* protectionem *e* ejus deſignare poteſt, & miſericordiam, qua tegit peccata remittendo.

Chriſtus.

Veſtitus lineis vir eſt *f* Chriſtus, veniens de linea ſacerdotali, & natus de Virgine, non de corruptioæ mixtionis. *Ezec.9.a.*

Hie.ſ. Agg. 1 & ſ.iob 38 e Hie ſ.Ez.16 f Gr 22 m.18 g Gre 20.m. 14 & 27.m. 24.25.& ſ. 1.Reg.15.

Fideles.

Veſtimenta Job, *g* deſignant fideles, qui ſunt veſtimenta Eccleſiæ. *Iob.30.c.31.c.* veſtimenta autem non caleſiunt ex ſe, niſi cùm junguntur viventi, cui conjuncta etiam ipſum calefaciunt: ſic diſcipuli in Eccleſia conjuncti magiſtris benè viventibus, ad amorem Dei, & exemplo actionis, & impulſu exhortationis igneſcunt. Doctores autem ſancti, dum auditores ſuos in amorem Dei proficere ſentiunt, ipſi amplius in doctrinæ virtute ferveſcunt: & quia eos ad ſumma inardeſcere, & fervere conſpiciunt, ad prædicanda bona cæleſtis patriæ validius ſuccenduntur, ſed non caleſiunt, niſi flante Auſtro, hoc eſt, favente Spiritu ſancto. Veſtitur autem Eccleſia ut ornamento fidelibus diverſas gratias habentibus. *Iſa.49 d.* domeſtici quoque eccleſiæ veſtiti ſunt duplicibus. *Prov.31.c.* nempe *h* ſapientia ad repleoda hæreticas falſorum fratrum doctrinas, & patientia ad tolerandas apertorum hoſtium pugnas. Vel certè veſtiti ſunt duplicibus, quia promiſſionem habent vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ. nunc in peregrinatione temporali divino auxilio, ne deficiant, adjuti: tunc in patriæ perpetua habitatione divinæ gratiæ viſione, ut fœlices ſemper vivant allevati. Item domeſtici ejus induti veſte ſunt duplici, una operis, altera mentis, fidei habentes, factorumque velamina, ſacramentis videlicet ſuæ redemptionis imbuti, & informati exemplis. Sic enim fit illud Apoſtoli. *Gal.3 d.* Quicunque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.

h Bed ſ pro.31

Baptiſmus. Pœnitentia.

Duplex eſt genus veſtimenti, quo veſtiri debet quilibet Chriſtianus: *i* alterum eſt baptiſmatis: alterum pœnitentiæ, quæ eſt ſecunda veſtis, cooperiens nuditatem in his, qui perdiderunt veſtimentum baptiſmale. Et hac veſtivit Deus protoplaſten, & quotquot in peccata lapſi ſalvantur: quibus inquit Propheta: Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Et hoc duplici genere veſtimenti utebatur noſter Pontifex Maximus Chriſtus, non pro ſe, ſed pro omnibus, quorum peccata tulit. Altera enim erat tunicà inconſutilis, quæ baptiſmi veſtem ſignificat indiviſibilem, & nunquam reiterandam. Altera erat diviſibilis per partem & partem, & hæc ſignificat veſtem pœnitentiæ toties reſumendam, quoties homo peccat, dicente ipſo Chriſto ad Petrum, cui præcipuè facultatem dederat hanc veſtem induendi: Non dico tibi ſepties: hoc eſt, toties quoties opus fuerit. Cæterum non indui cultu ſuo, eſt etiam pœnitentiam agere. *Exod.33.b.* Veſtimentum quoque fidelium, eſt innocentia. *Apo.3.a.* Sic veſtietur veſtimentis albis.

i Geor. Vene. cā 2 e 3 c.6. k Be.ſ Ex.21 Ori ſ.Le.h 8; Hie.ſ pſ.84. Iſy ſ.Lev.13. l Dion. caleſt. hierar 15. m Amb ſ Lu. 1a. Tertu adver. Marc 4.

Innocentia. Confeſſio. Lex naturæ.

Veſtis cum qua egredi debet ſervus, *k* eſt confeſſio peccati, per quam de ſervitute peccati exit homo in libertatem gratiæ. Et exit cum tali veſte, cum quali intravit: quia ita debet confiteri peccatum, ſicut commiſit, cum ſuis circumſtantiis. *Exod.21.a.* poteſt etiam deſignare legem naturæ, quæ ſemper manet in peccatore. Et veſtimenta diſſuta leproſi, deſignant manifeſtationem errorum, & etiam tollenda eſſe operimenta peccatorum: ſed manifeſtanda eſſe per confeſſionem, ne fiat ſepulchrum dealbatum. *Lev.13.f.*

Or ſ.Lev h.9 Lactan.lib.4. c 14. n Hie.ſ.Zacar.3.& ſ Iob.38. Aug ſ pſ.38. Clem. Alex. ſtrom

Gloria angelorum.

Veſtis lucida, atque ignea in angelis, *l* ſignificant divinam ſpeciem in illis ſplendentem. Et veſtis ſacerdotalis, *m* eſt vis adducendi in divina ſecretiora ſpectacula: & totius vitæ conſecratio: veſtitus quoque liliorum, deſignat gloriam angelorum: ideò Salomon cum omni gloria ſua non eſt veſtitus, ſicut unum ex illis. *Luc.12.d.*

o Hie.ſ.Iſ.63. & ſ. pſa. 44. Aug ſ pſ 29. 94. Gre.ſ Ex.tio. ho 13. Rup.11.ſ Ap. pſ.ne. for ſpi. 1.

Veſtes quibus irriſus eſt Chriſtus. Peccata noſtra Mortalitas.

Indutus Jeſus Pontifex veſtibus ſordidis. *Zach.3.d.* eſt *n* Chriſtus, indutus veſte alba, & coccinea, quibus irridebatur: vel veſtes illæ ſordidæ, erant peccata noſtra, quæ ſuper ſe portavit: qui tamen poſtea indutus eſt mutatoriis, cùm induit mortalitatem. Et veſtimenta, quæ depoſuit Chriſtus. *Ioan.13.a.* deſignant depoſitam mortalitatem, quæ dici poteſt cilicium, quo ipſe indutus erat, *Pſal.68.*

Caro Chriſti.

Veſtis talaris Pontificis, *o* carnem Chriſti ſignificat: quæ facta eſt rubra in paſſione. *Iſa.63.a.* Ab his ejus veſtimentis fluit myrrha, & gutta, & caſia. *Pſal.44.* Et dicitur indui cilicio, cùm divinitas latebat ſub humanitate, & malis ſolam monſtrabat humanam carnem ab eis lacerandam. *Pſalm.34.* Corpus quoque ejus veſtimentum, in quo erat ſcriptum, Rex regum, & Dominus dominantium. *Apoc.19.c.* ubi dicitur, veſtis aſperſa ſanguine.

Hie.ſ.Iob.38. & ſ.Mala 2. Gre.9 m 29. & 10. m 24. & ſ pſ.101. Iſy.ſ.Lev.6. Cyril 4.ſ.Ioan.51. Rup.2.ſ. Ap

Corpus humanum.

Veſtimenta interdum deſignant *p* corpus humanum, quo quaſi veſtimento anima tegitur. Et veſtes Ægypti, ſunt corpora terrena. *Exod.12.c.* Et veſtimenta lavanda, eſt corpus mundandum. *Exod.86.b.* Et veſtis aſperſa ſanguine, eſt caro baptizata. *Lev.6.d.Iob.38.b.Malac.2.d.* Et veſtimenta quæ nos abominantur ſunt corpora noſtra, quæ nos abominabiles reddunt. Et veſtimentum, quod conſumitur. *Iob.9.d 10.b.13.d.30.c.Pſal.101.Apoc.3.a.* veſtimentum mixtum ſanguine, eſt corpus carnalibus deſideriis inquinatum. *Iſa.9.a.*

Corpora glorioſa.

Circumamicti ſtolis albis, ſunt habentes corpora glorioſa. *Apo.4.b.* Et induti arietes oviom, ſunt *q* Patriarchæ, & Prophetæ, corpora glorioſa recipientes. *Pſa.64.* Et veſtimentum, quo Deus veſtit, *r* eſt corpus glorioſum. *Matth.6.d* ipſum eſt, quo nolunt Sancti ſpoliari, ſed ſuperindui. *2.Cor.5.a.* Veſtis mutatio in Joſeph, deſignat aſſumptionem corporis glorioſi. *Gen.41.b.* Induantur Sancti juſtitiam, quum recipiunt dotes corporis glorioſi. *Pſal.131.*

q Hil.ſ.pſ 64 & ſ Matt. cano. 5. r Amb.2. de Abr 9. Hil ſ pſ. 131. ſ Iſy.ſ Lev.13.

Perfectior ſtatus. Minus perfectus ſtatus.

Veſtis lanea, deſignare poteſt *ſ* perfectiorem ſtatum virtutis, quæ calefacit: qualis eſt ſtatus virginitatis, veſtis verò linea mediocrem vitam, qualis eſt conjugalis. *Lev.13.f.*

Induit

Induit veſtem ex lana linoque contextam, *a* qui in locutione, vel actione, qua utitur, intus ſubtilitatem malitiæ operit, & ſimplicitatem foris innocentiæ oſtendit. *Deut.22.b.*

Veſtimentis ultionis opertus dicitur Chriſtus. *Iſa.58.d.* quia in judicio apparebit malis terribilis, & judex ſeverus ad vindicanda peccata.

Veſtimentum Joannis Baptiſtæ de pilis Camelorum, deſignabat *b* peregrinam tunc fuiſſe prædicationem ejus mundo. *Matt.3.a. Marc.1.a.*

Veſtis talaris Pontificis, poteſt deſignare *c* mundum ſenſibilem, ſeptem ſtellis errantibus ornatum, quinque quidem ſignatis per quinque gemmas: duabus autem, hoc eſt, Saturno, & Luna, per duos carbunculos.

Induit Dominus cælum tenebris, *d* cùm etiam in bonis oſtendit eſſe tenebras peccati. *Iſa.50.b.*

Veſtimentum in pignus accipit, *e* qui ſermonem, qui proprius eſt homini, ut munimentum, indumentum, armatura, & arx, in eo impedit, ne proficiat in ſcientiis, & eruditione *Exod.22.d.*

Veſtes Ægyptiorum, quas commodatas acceperunt filii Iſraël, deſignant *f* conſuetudines Gentium non inutiles & inſtituta humana recta: & etiam ſcientiam moralem, quæ fideles accipiunt in uſum Eccleſiæ. *Exod.3.b.12.e.* Poſſunt etiam deſignare corpora cum animabus.

Veſtis contegens os leproſi, *g* eſt prohibitio loquendi hæreticis facta: ne errorum peſtifero halitu audientes inficiant. *Lev.13.e.*

Veſtis ſeminiflui, aut de quo egreditur ſemen coitus, deſignat *h* originalem miſeriam, quæ lavanda eſt per baptiſmum. *Lev.15.c.* Ad idem referri poteſt veſtimentũ, ſuper quod cadit morticinũ. *Lev.11.e.*

Veſtimentum habens in ſe cauſam ſuæ corruptionis, deſignat *i* peccatores, qui in ſe habent unde condemnentur. Et veſtimentum mixtum ſanguine ſunt peccatores infecti peccatis. Et terra atteretur ſicut veſtimentum, quum peccatores condemnabuntur. *Iſa.9.a.50.d.51.* Et homo eſt ut veſtimentum, quod comeditur à tinea. *Iob.13.d.* quia *k* immunda tentatio non aliunde, ſed à ſemetipſo naſcitur: ideò more tineæ tentatio carnem, quaſi veſtem conſumit. Veſtitur quoque homo pelle, & carnibus. *Iob.10.b.* quia in eo quod ad ſuprema erigitur, carnalium motuum obſidione vallatur.

Non ſunt in veſtimentum telæ aranearum. *Iſa.59.e.* quia opera *l* peccati non defendent peccatorem in judicio, ſed potius condemnabunt.

Induitur caro putredine, *Iob.7.b.* quum *m* carnalem vitam, quam homo patitur, aut tabes lubricæ operationis polluit, aut ex vitiorum memoria caligo miſeræ cogitationis premit. Induta eſt etiam caro Eccleſiæ putredine, & ſordibus pulveris, quum in ea ſunt plerique qui per fidem ejus ſunt membra: ſed tamen ſana vel munda per actionem non ſunt, quia aut victi deſideriis turpibus, ad corruptionis putredinem defluunt: aut terrenis actibus dediti, pulvere terrenæ cupiditatis conſperguntur.

Indui ſtupore: *n* eſt timoris magnitudine quodammodo inſanire. *Ezec.26.c.*

Veſtimentum Joſeph quod reliquit in manu fœminæ, deſignare poteſt temporales voluptates, quas vir caſtus relinquere debet. *Gen.39.c.* Sic veſtitus eſt mollibus, *o* qui corpus habet laſcivus, & luxui deditum, aut qui mores laſcivos. *Matt.11.a.*

Veſtiti Nadab, & Abihu lineis tunicis, deſignant *p* hypocritas ſanctitatem, & mundiciam oſtentantes, quam intus non habent. *Lev.10.a.* Et indumentum Leviathan, eſt ſimulatio ſanctitatis, & virtutis, cujus prætextu bonis ſe palliat, ut mala quæ in eis publicè non valet, tecta bonæ actionis velamine ſubintromittat. *Iob.41.a.* unde dicitur Satanas transfigurare ſe in angelum lucis. *2.Cor.11.c.* Ad idem referuntur veſtiti loricis. *Ezec.38.a.* veſtis etiam peregrina, *q* eſt hypocriſis. *Soph.1.b.*

Induere iterum tunicam, ſemel exutam, eſt *r* redire ad temporalia, & ad terrenos mores, vel ad peccata. *Cant.5.b.*

Veſtis, quæ polluitur per ſemen coitus, eſt *ſ* fœmina, cum qua quis illicitè concumbit. *Lev.15.b.*

Veſtis texta ex duobus induitur. *t* cùm quis ſimul vult ſervire Deo, & diabolo, vel ſervare legem, & Evangelium. *Lev.19.d.*

Indui virum veſte muliebri, *v* eſt mores muliebres, & effœminatos imitari. Et è diverſo, mulierem, veſte virili. *Deut.22.a.*

Induuntur veſte peregrina, quia *x* colunt idola, & errores defendunt. *Soph.1.b.* Veſtis quoque leproſa eſt *y* doctrina, ſeu libri hæreticorum erroribus ſcatentes. *Lev.13.e.*

Induunt mali maledictionem, *z* ut boni induunt Chriſtum. *Pſa.108. Gal.3.b.* Et induuntur confuſione, ſicut diploide, qui contemnunt ſervantes quatuor Evangelia. *Pſa.108.131.*

Induuntur idola hyacintho, *aa* cùm hæretici promittunt cæleſte regnum adhærentibus ſuis erroribus. *Iere.10.b.* ideò deſignant Aſſyrii veſtiti hyacinthinis. *Ezec.23.a.* veſtimentum autem auri conflatilis, deſignat munimenta hæreſum. *Iſa.30.e.* Veſtes quoque odorum, ſunt errores deceptorum ab hæreticis. *Iob.22.a*

Veſtimentum nubis, quo operit Deus mare. *Iob.38.a.* deſignat *bb* cæcitatem, & ſtultitiam crudelium perſecutorum Eccleſiæ. Interpoſita enim caligini infidelitatis ſuæ, perſpicuum veritatis lucem videre non ſufficiunt: & id, quod agunt per crudelitatis impulſum, per cæcitatis ſuæ meritum non agnoſcunt.

Veſtimenta quæ ſcidit Jephte, ſunt *cc* malæ cogitationes temporalium, quæ velant animam, *Iud.11.f.*

Sarabalſum, eſt indumenti genus, quod putant aliqui eſſe veſtes fluxas, & ſinuoſas, aut veſtes pelliceas. *Dan.3.g.*

Indulgere, vide Parcere.

Induſtria, Induſtrius.

INDUSTRIA, eſt promptitudo quædam ingenii, & habilitas ad aliquid faciendum: & induſtrius eſt diligens, multæque induſtriæ.

Induſtrius vir ad colligenda, & diſpenſanda frumenta in Ægypto, eſt Chriſtus, & ejus prædicatores. *Gen 41.d.* qui etiam induſtrii ſunt, ad paſcendos greges fidelium. *Gen.47.b. Ioſ.10.b.3. Reg.12.a.2. Par.24.d.3.a.*

De induſtria reſervatus armus Sauli. *1.Reg.9.d.* indicat *dd* magnam eſſe habendam conſideratio-nem,

Left margin: a Gre 8.m.39 — b Hil. ſ. Matt. can. 2. — c Phi. 3. de vita Moyſis. Cle. Alex. 5. ſtrom — d Hie. ſ. Iſ. 50. — e Phil. de ſomniis — f Aug. 2. doct. Chriſtian. 40 — Bed. ſ. E 20.11 — g Glo. ord. ſ. Lev 13. — h Glo ord ſ. Lev. 15. — i Hie ſ. Iſa 9. — k Gr. 11 m. 8 & 9. m. 32. — l Hie. ſ. Iſa 59 — m Gr. 9 m. 11 — n Hie. ſ. Ezec. 26. — o Hil ſ. Mat. can. 2. Amb. ſ. Luc. 7. — p Gr 35 m. 28 Hie. ſ. Iob. 41. — q Rup ſ. Soph. 1. — r Amb de virgi. 3. Gre ſ. cant 5 — ſ Iſy. ſ. Lev 15 — t Iſy ſ. Lev. 19 Amb ep. 15. — v Cle. Alex 2. ſtroma — x Hie ſ. Soph. 1. — y Rup 2 ſ. Lev. 25. — z Arn ſ. pſal. 108. Hie. ſ. Ez. 44. — aa Hie. ſ. Ier. 10 & ſ. Iſ. 30. & ſ. Ezec 23. Gre. 16. m. 5. — bb Gre. 28. mo. 13. — cc Chry. de Iephte. — dd Gre. ſ. 1. Reg. 9.

Right margin: Malitia ſimplicitate operta. — Vindicta Chriſti. — Prædicatio Ioannis peregrina. — Mundus ſenſibilis. — Oſtendunt Deo etiam ſua peccata. — Sermo. — Inſtituta humana. — Scientia. — Scientia moralis. — Scientiam maledictam hæreticorum. — Originalis miſeria. — Peccatores. — Opera peccatoris non defendunt. — Corruptio operationis, aut cogitationis. — Gravis timor. — Temporales voluptates. — Ficta ſanctitas. — Hypocriſis. — Reverſio ad mundana. — Fœmina. — Servire duobus Dominis. — Imitari muliebres. — Colunt errores. — Libri hæreticorum. — Maledictio malorum. — Promiſſio falſa hæreticorum. — Defenſiones hæreſum. — Cæcitas perſecutorum Eccleſiæ. — Malæ cogitationes. — Chriſtus. — Prædicatores. — Diligentia ad eligendum ſacerdotem. — Translatio doctrinæ legis ad Gentes.

nem, antequam quis in ſacerdotem, aut prædicationem eligatur. Ideò ait Paulus. 1. *Timoth.* 5. Manus nemini citò impoſueris.

Calliditas diaboli. De induſtria projicientes manipulos meliores Booz, ut colligeret Ruth, deſignant *a* tranſlationem doctrinæ legis, & myſterium ad Gentes per miniſterium Apoſtolorum, ex præcepto Chriſti. *Ruth.* 2. *c.* — *a Glo. ord. ſu. Ruth. 2. Gr. 25. mo. 16.*

Induſtria Holophernis, typus eſt calliditatis diaboli. *Judith.* 11. *b.*

Deſpicientes bonum cognitum. Quaſi de induſtria receſſerunt à Deo, qui non ſolum bona non faciunt, ſed etiam eadem cognita, vivendo deſpiciunt: & in aliis ea deteſtantur, & perſequuntur *Job* 38. *c.* *Scandalizare.* Per induſtriam quoque occidere hominem, eſt ſcienter aliquem ſcandalizare. *Exod.* 21. *b.*

Inedia, vide Eſurire.
Infamis, quære Fama.
Infans, Infantia.

INFANTIA, eſt prima hominis ætas imbecillima, nondum fari valens, neque in aliquo ſibi utilis, niſi materno foveatur auxilio, & facilè timore perturbatur, & larvis.

Chriſtus. Infans ab ubere dicitur Chriſtus, Deus, & homo. *Iſa.* 11. *b.* ipſe eſt ab infantia Nazaræus, & per Samſonem deſignatus *Jud.* 13. *a.*

Nuper baptizati. Infantes dicuntur, *b* qui novam in Chriſto incohant vitam, & nuper baptizati ſunt, *Matth.* 21. *b.* *Pſal.* 8. *Zach.* 8. *a.* — *b Gr. 17. mo. 10*

Simplicitas Chriſtiana. Infantia, etiam eſt ſimplicitas Chriſtiana, & infans ab ubere dicitur, qui parvulus eſt malitia. *Iſa.* 11. *b.* infantia autem eſt in eis, quibus lacte opus eſt, & ſolidiorem doctrinam percipere nequeunt: unde obvolvi pannis infantiæ dicuntur. *Job* 38. *b.* — *Ori. ſ. Matth. ho. 15 Aug. ſ. pſ. 8. Amb. ſer. 35.*

Judæi. Infantes erant *c* Judæi ſub lege, quum regebantur timore, & non ſecus ac larvis pueri timore perturbantur. Et infantia erat lex vetus, & cæremoniæ, quæ Judæi ut infantes diligebant. *Prov.* 1. *c.* — *c Cle. Ale. 1. pæda. 6.*

Lex. Infantulus intra fiſcellam, erat *d* lex Judæorum, traditionibus ſepta, & erat infans ex Hebræis, quia lex nutrita, & nata eſt inter eos. *Exod.* 2. *a.* Erat autem infans apud illos, qui non capiebant robuſtiores ſenſus. — *Bed. ſ. Prov. 1 d Bed. ſ. Ex. 2*

Indigens regi ab alio. Infans octo dierum circumciditur, hoc eſt, octo annorum: quia tunc incipit homo uti ratione, *Gen.* 17. *b.* *Lev.* 12. *a.*

Infantulus Samuel, deſignat eum, qui adhuc regi debet ab alio. 1. *Reg.* 1. *d.* 1. *Joan.* 2. *d.*

Gentiles. Infantes oblati Chriſto, deſignant *e* Gentiles ad fidem venientes. *Matth.* 19. *d.* — *e Hil. ſ. Matth. can. 19*

Imperfectus. Infans dierum non erit in fœlicitate, *f* hoc eſt, imperfectus, & ignarus, quia omnes ibi erunt docti à Deo, & perfecti. *Iſa.* 35. *c.* — *f Hie. ſ. Iſa. 8 ſu.*

Ab Adam, uſque ad Noe. Infantia generis humani, *g* fuit ab Adam uſque ad Noe: & ut infantia deletur oblivione, ſic illa ætas deleta eſt diluvio. — *g Aug. 16. civ. 43.*

Ab infantia timere Deum laudabile. 3. *Reg.* 18. *c.* *Tob.* 2. *c.* *Job.* 31. *b.* *Ezech.* 4. *d.* 2. *Tim.* 3. *d.*

Infantes in malum dicuntur, *h* qui fluctibus agitantur, & circumferuntur omni vento doctrinæ in præſtigiis hominum: ut νηπίτιος eſt inſipiens. 1. *Cor.* 13. *f.* — *h Cle. Alex. 1. pæda. 5.*

Infantes hæreticorum, ſunt *i* recentes in eorum hæreſi. *Iſa.* 13. *c.* — *i Hie. ſ. Iſa. 13*

Mali conſtantes. Recentes in Gentilis populus. Paſtores ab infantia, *k* erant fratres Joſeph. *Gen.* 46. *d.* ſequentes ordinem naturæ, qua homines præſunt pecoribus. — *k Glo. ord. ſ. Gen. 46.*

Ab infantia lunaticus. *Marc.* 9. *c.* deſignat *l* Gentilem populum, ab initio colentem idola, & immolantem filios. — *l Glo. ord. ſ. Marc. 9.*

Infatuare, vide Stultus. *Inferre, vide Inducere.*
Inferi, Infernus.

INFERI, ſeu infernus, eſt locus infra terram, & carcer ubi animæ damnatorum, & dæmones puniuntur: dictus inferus, quia infra nos eſt. *Pſal.* 29. 28. 114. 147. *Prov.* 6. *d.* 8. *d.* 9. *d.* dicitur autem infernus inferior, *m* comparatus ad limbum, ubi Sanctorum animæ detinebantur. *Pſal.* 85. *Job* 21. *b.* vel infernus inferior dicitur *n* ad comparationem ipſius peccati in hac vita. Poteſt etiam infernus inferior dici, ad comparationem hujus mundi, qui eſt velut infernus ſuperior, quia etiam in hoc regnat mors, & miſeria, ideò etiam à corpore mortis hujus optabat Apoſtolus liberari. Dicitur autem infernus noviſſimus, *o* ubi eſt pœna æterna *Prov.* 15. *c.* infernus etiam dici mors *Pſalm* 17. dolores inferni circumdederunt me. Obſtinatio. *Pſal.* 5. in inferno autem quis confitebitur tibi? Sepulchrum. *Pſal.* 48. Veteraſcet in inferno gloria eorum. Vorago. *Nu.* 16 *d.* deſcenderunt viventes in infernum. — *m Gr. 12. m. 7. n Hie. & Au. ſ. pſa. 85. o Bed. ſ. pro. 15*

Limbus. Inferi etiam eſt limbus, *p* ubi ſancti Patres ante Chriſti paſſionem detinebantur: qui dicebat Jacob ſe lugentem deſcenſurum. *Gen.* 37. *c.* 42. *d.* 44. *g.* *Pſalm.* 48. Et dicitur infernus profundiſſimus, comparatus videlicet ad cæleſtia: non quia non ſit alius profundior. *Job.* 14. *c.* 17. *c.* *d.* *Joan.* 2. *a.* — *p Baſ. ſ. pſ. 48 Gre. 12. m. 7. & 13. mo. 22.*

Diabolus. Infernus aliquando dicitur *q* ipſe diabolus, qui pœnas exequitur in malos. *Iſa.* 14. *b.* 28. *d.* Et Infernus eſt nudus coram Deo, hoc eſt, diabolus, & ſocii damnationis ejus, quorum cogitationes pravæ non poſſunt latere Deum. *Job* 26. *a.* *Prov.* 30. *c.* — *q Hie. ſ. Iſ. 14. Gr. 17 m. 11. Bed. ſ. pro. 30.*

Peccata. Inferni pericula ſunt peccata, per quæ quis in infernum truditur. *Pſal.* 114.

Erroris obſcuritas. Inferi aliquando dicuntur *r* obſcuritatem erroris, ut cùm Dominus deducit ad inferos, & reducit, quia permittit cadere in errorem, à quo poſtea revocat. 1. *Reg.* 2. *a.* Et ipſa cæcitas, quæ peccantem involvit, infernus dicitur. *Pſal.* 6. — *r Gr. ſ. 1. Reg. 2.*

Deſperatio. Infernus præterea ſignificare poteſt *ſ* deſperationem, de qua dicitur. *Job* 17. *b.* Qui deſcendit ad inferos, non aſcendet: quia qui poſt peccatum mole deſperationis obruitur, poſt mortem in inferni ſupplicio ſepelitur, & via jam reverſionis illi præcluditur: de hoc, *Pſal.* 6. in inferno quis confitebitur tibi? hoc eſt, in deſperatione? Et *Prov.* 19. *a.* impius cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit. — *Aug. ſ. pſa. 6. ſ Gr. 8 m. 14.*

Homo. Infernus dici poteſt homo, *t* cùm tentationum fluctum caligine perturbatus in infimis jacet, *Job* 11. *b.* — *t Gr. 16. m. 10*

Locus inferior. Infernus aliquando dicit *v* locum inferiorem, ut *Pſal.* 138. Si deſcendero in infernum, ades, & *Iſa.* 7. *b.* Pete tibi ſignum à Domino Deo in profundum inferni. — *v Glo. ord. ſ. pſa. 138.*

Inferior, Infimus, Infra.

INFERIOR locus eſt ſuperiori contrarius, & dicitur inferior ille, qui centro terræ propinquior eſt.

Inferius pavimentum quam porta templi. *Ezech.40.e.* deſignat *a* in Eccleſia auditores inferioris meriti, quàm erant Apoſtoli.

Inferior locus poteſt ſignificare *b* humilitatis officia. *Pſal. 28.*

Inferiora terræ dici poſſunt *c* ſenſus terreni, & prufundum ſtultitiæ, & terrenæ cupiditates, & inferiora corpora: vel etiam ipſe infernus. *Pſal.62.*

Inferiores partes terræ, in quas deſcendit Chriſtus, *d* limbum deſignare poteſt. *Ephe.4.b.*

Inferior piſcina, *e* deſignat doctrinam hæreticorum, quæ ſemper ab inferioribus hæret. *Iſa. 22 e.*

Inferior junctura rationalis Pontificis. *Exod.28.d.*

Inferior mola. *Deut.24.c.* timorem *f* ſignificare poteſt: & tollit molam inferiorem, qui peccanti promittit impunitatem.

a Gr ſ. Ezec. ho 18. b Hil ſ pſ.28 Ori ſ.Num h 21.ſ.can.h.4. c Ar & Hil. & Aug ſ pſ. 62. d Amb.ſ. Ephe 4. e Hie ſ Iſ 22 f Glo.ord.ſ. Deut 24. g Glo.ord.ſ. Lev.13.

Auditores. Humilitatis officia. Senſus terreni. Infernus. Limbus. Doctrina hæreticorum. Timor.

Inficere.

INFICERE, eſt tingere, & imbuere. Item vitiare, ſeu maculare. & etiam venenare.

Infecta veſtis leproſa, *g* eſt corpus, vel ipſe homo peccato maculatus. *Lev.13.c.* Terra quoque dicitur infecta ab habitantibus in ea, propter peccata.

Peccato maculatus.

Inficiari, vide Negare.

Inficiari, vide Negare.

Infinitus.

INFINITUM finito contrarium eſt, quod non habet finem, ſive magnitudinis, ſive multitudinis. Et Deus dicitur infinitus, ſicut immenſus ſecundùm ſuam ſubſtantiam, & quia nullo loco, nec intellectu claudi, vel comprehendi poteſt.

Infirmare, Infirmus, Æger, Ægrotus, Languidus. Debilis, Imbecillis, Invalidus, Infirmitas, Morbus.

INFIRMUS eſt, qui caret viribus præcipuè propter morbum, qui & ægrotus & languidus dicitur. Inter infirmum, & ægrotum, id eſt malè habentem, hoc videtur intereſſe: nam infirmo ne quid mali accidat, cavendum eſt: ægrotus autem, aut languens, aliqua mala qualitate affectus eſt. Infirmari eſt etiam dejici. *Pſal. 9.* infirmabuntur, & peribunt à facie tua: debilitari. *Pſalm. 25.* in Domino ſperavi, non infirmabor. Infirmus, fragilis. *Sap.9.a.* homo infirmus, & exigui temporis.

Non infirmata dicitur manus Domini, nec invalida eſſe, quia in Chriſto eſt divina virtus, cùm ſit ipſe Deus, in quem nulla cadit imbecillitas. *Num.11.e.* Et non infirmata veſtigia, ſunt exempla Chriſti habentia virtutem in Eccleſia. *Pſa.87.*

Infirmus autem dicitur *h* Chriſtus, cùm aliqua ejus membra per peccatum infirmantur. *Matth.25. d.* Et oculi ejus languerunt præ inopia, cùm in paſſione Apoſtoli ob defectum luminis, deliquium in fide paſſi ſunt. *Pſal. 78,*

Languet amore ſponſa, *Cant.2.a.5.c.* quum *i* anima tota intentione perquirens cæleſtia, dum in carne vivit, perfectionem non inveniens, fatigata in deſiderio ſuo requieſcit.

Languens Daniel, deſignat *k* quod cùm ad virtutem mens aſtringitur, à fortitudine propria caro laſſatur. *Dan.8.g.* Sic caro eſt infirma, *l* cùm ſpiritus eſt promptus, quia non poteſt adverſus ſpiritum inſurgere. *Matth.26.d.* infirmata quoque, quæ prius erat fœcunda, eſt *m* caro, cui tolluntur vires, ne producat vitia. Et Babylon ne pariat amplius filios gehennæ. Infirmata etiam fœcunda, eſt anima carnalis, quæ malè operando deficit. *1.Reg.2.a.*

Infirmitas, in qua perficitur virtus, eſt humilitas, ſine qua virtutes ſunt imperfectæ. *2.Cor.12.c.* Sic infirmari dicuntur, qui prius ſuperbi, *n* poſtea converſi agnoſcunt infirmitatem ſuam. *Pſalm. 57.*

Infimiora terræ, dici poſſunt minus fortes in Eccleſia. *Gen. 42.b.* Et infirmus in fide eſt, qui nondum plenam habet fidem: ut cùm negavit Petrus, & qui nondum exercitatos habet ſenſus ad omnia intelligenda. Et debilitatum dicitur in fide vacillans. *Exod. 22.c. Pſalm. 67. Iſai. 33.b. Rom.14.b.* infirmo, ne accidat tentatio, quæ eum frangat, timendum eſt. languens autem jam cupiditate aliqua ægrotat.

Infirmata hæreditas Dei erat *o* cùm Apoſtoli fugerunt in paſſione quam perficit Deus, quum poſt reſurrectionem eos roboravit. *Pſal.67.* vel eſt Eccleſia ſeu populus ex ſe infirmus, indigens perfici per Chriſtum. Vel erat lex, quæ infirmabatur, quia non implebatur per trangreſſionem Judæorum, quæ etiam infirmos faciebat, minando pœnam, & non adjuvando per gratiam: ſed adveniente Evangelii luce & gratia, lex ipſa completa, & perfecta eſt. Eucherius legit infirmata pluvia, hoc eſt, lex.

Infirmata terra, *p* eſt Judæa. *Iſa.23.b.* Et infirmata, quæ prius erat fœcunda, dicitur ſynagoga, quæ jam non amplius generat filios in fide. *1.Reg 2.a Pſal.106. Jer.15.b.* Ægrotans Jacob, languentem ſynagogam, & prope interitum exiſtentem deſignavit. *Gen.48.a.*

Infirmi, qui accincti ſunt robore, ſunt *q* gentiles, qui Chriſtum induerunt in baptiſmo, & fortes facti ſunt. *1.Reg 2.a.* Et Apoſtoli qui tempore paſſionis infirmi erant, & per adventum Spiritus ſancti accincti ſunt robore. *Matt.26.d.* Et Angeli homines, & cognoſcentes ſe ex ſeipſis nihil poſſe, ſed in Deo ſunt fortes. Item qui dicunt Deo. Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, accinguntur robore à Deo.

Infirmitas animæ, *r* eſt peccatum, & languores Ægypti, ſunt opera carnis, *Exod. 15. d. 23.d. Pſalm 6.15.26.104. Iſaia 1.b. Ezech.34.a. Hoſe.5.b.* Et hos languores noſtros tulit Chriſtus, cum pro nobis paſſus eſt *Iſaia 53.a.* Languentes autem in porticibus probaticæ piſcinæ, *ſ* erant peccatores ſub lege, quos ſanare lex non valebat, ſed prodebat. *Joan.5.a.* infirmitas quoque, dicitur veternum infidelitatis. *Matth,14.b.* Et omnis languor ſeu infirmitas, quam curavit Jeſus, refertur ad infirmitates animarum ſpirituales, ſecundùm differentias paſſionum. Debiles quoque ſunt qui laborare ſatis pro æterna vita non poſſunt. *Luc.14.c.* Et infirmari dicitur manus, quæ deficit in operatione virtutum. *Lev.25.c.* Et debilia genua, deſignant virtutem animi inhabilem ad pro-

h Ori ſ. Mal. ho.34. Aug.ſ pſ.86. i Gr ſ.cã.2.5 k Gre 4.mo. 39. & ſ.1. Reg.1. l Ori.ſ Matt. ho,35 & ſ pſ. 37 ho 3.& ſ. 1.Reg. 2. m Phil quod Deus ſit immutabilis. Ber.epi.42. Aug ſ pſ. 57. Ori ſ.Rom. 24. n Hil ſ pſ 67. Aug.de paſt 5 o Hie & Aug ſ pſ 67. Euch q in pſ. p Hie ſ.Iſ 33. & ſ.Ier 15. Gre.ſ.1 Re 2 Au.16 civ. Dei 4. & ſ. pſa 106. q Ori ſ.1 Re. ho.1 Gre ſ.1.Re.2 Aug 17.civ. Dei 4. r Ori ſ. Exo. hom 7.& ſ. Matt.14 & ho.4. Hil ſ Matt. ca.14. Arn ſ pſ.104. Hie.ſ Iſa 1. Aug epi 59. & ſ Ioan. tra 17 ſ Cyril. 7.ſ. Ioan 5. Gre ſ.1 Re.4

Virtus Chriſti. Infirmatus Chriſtus in membris Defectus fidei Apoſtolorum. Deſiderium perfectionis. Infirmitas carnis ad ſpiritualia. Humilitas. Minus fortes. Apoſtoli. Eccleſia. Lex Vetus. Judæa. Gentiles. Peccata. Debilitas operandi.

proficiendum *Deut.7.c.25.d.Eccl.25.d.Iſai.35.a.38.a.39.a.Thr.1.e.Ezec.34.a.Malach.1.d.Marc.6.c.16.d.*

Peccator. Ægrotans Ægyptius, a eſt deſpectus à mundo peccator, unde compellitur relinquere mundum. 1. *Reg.30.d.* a *Gr.ſ.mo.89*

Caſtigatio corporis. In infirmitate verſari, dicitur ſtratum ejus, b cujus corpus Deus caſtigat. *Pſal.40.* b *Am.ſer.20*

Idola. Infirmitates multiplicatæ gentilium, c fuerunt eorum idola multiplicata. *Pſal.15.* c *Hie.ſ.pſ.15.*

Impoſſibilia Philoſophis. Infirma mundi ſunt, d quæ ſapientes mundi impoſſibilia reputant, quæ tamen Deus elegit. 1. *Corint.1.d.* d *Lyr.ſ.Ioel 1* e *Hie.ſ.Ioel 1*

Defectus operum miſericordiæ. Elanguere dicitur oleum, e cùm deficiunt opera miſericordiæ. *Joel.1.c.* Et cùm evaneſcit devotio Religionis. *& ſ.Iſa.40.*

Confidentes in ſe. Infirmi dicentes ſe fortes, ſunt hoſtes fidelium. *Joel.3.b.* Et infirmi juvenes ſunt, qui in propria virtute confidunt. *Iſa.40.g.*

Cæremonialia. Infirma elementa, dicuntur f ceremonialia, & ſimilia legis veteris, quæ per adventum & paſſionem Chriſti virtutem amiſerunt, nec proſunt ſervantibus, ſed potius ſunt noxia. *Gal.4.b.* f *Hie.ſ.Gal.4*

Oratio cum perturbatione. Debilis eſt & maculata noſtra oratio, g quando ira, invidia, inimicitiis, & alia animi perturbatione corrumpitur. Et ſi offerentes munus ad altare, & recordari, quod aliquid frater noſter habeat adverſum nos, non ante pergimus, & ſatis ei facimus, atque ita maledicitur offerens debile. *Mala.2.a.* g *Hie.ſ.Mal.2.*

Deficiens eloquentia hæreticorum. Infirmata dicitur lingua hæreticorum contra ipſos. *Pſal.63.* quia h nullam capit ſtabilitatem eorum eloquutio, ſed dolus ipſorum reddet eos infirmos. Linguæ quoque Judæorum, quæ fortes apparebant contra Chriſtum, in ejus reſurrectione infirmatæ ſunt. h *Hie.ſ.pſ.63* *Aug.ſ.pſ.63.*

Deficiens cauſa voluptatis in judicio. Infirmata vitiis in judicio erit, i quum ceſſabunt cauſæ voluptatum. Et infirmata terra erit, cùm in judicio terreni diſſolventur. *Iſa.42.a.b.* Et infirmati erunt mali in judicio. *Pſal.57.Hoſ.4.a.Nahu.1.b.* i *Hie.ſ.Iſ.24.* *& ſ.Nah.1.* *Hil.ſ.pſ.75.*

Eligentes Barabbam. Infirmum & debile immolarunt Judæi Domino, k quum elegerunt Barabbam, latrocinii & ſeditionis autorem. *Malac.1.a.* k *Hie.ſ.Mal.1.*

Superbus. Infirmare decretum Dei nemo poteſt. *Iſa.14.f.*

Inflammare, vide Ignis.
Inflare.

INFLARE, eſt turgefacere, à folle dictum, qui flatu turgeſcit, & refertur ad animam: ut inflatus animus dicatur ſuperbus & elatus. Et ſcientia dicitur inflare, quando generat ſuperbiam. 1.*Cor.4.b.8.a.13.b.* Et dicuntur quidam inflari ſenſu carnis ſuæ. *Col.2.d.Sap.4.d.*

Inflari ventrem mulieris adulteræ. *Num.5.d.* punitio peccati libidinis.

Infligere.

Perdere virtutem proximi. INFLIGERE, eſt l imum inferre, & incutere, ut infligere maculam, aut vulnus proximo. *Lev.24.d.* eſt perdere, & conterere aliquam virtutem proximi. l *Glo. inter.ſ.Lev.24.*

Infœcundus, vide Sterilis.
Infœlix, quære Miſer.
Informis, vide Turpis.
Ingenium, Ingenioſus.

INGENIUM propriè dicitur natura cuique ingenita, & in homine dicit vim quandam mentis ad inveniendum, quod ratione judicari poteſt, & ingenioſus eſt ingenio valens. 2.*Cor.8.b.Sap.8.d.*

Ingens, vide Magnus. Ingredi pro ambulare, vide Ambulare.
Ingredi, Intrare, Introire, Introitus.

INGREDI dicitur, qui à loco exteriori, in interiorem ſe confert, ut qui ingreditur domum, aut templum. Ingredi ferè m in bonum ſumitur, ut, intra in gaudium Domini tui. Egredi verò in malum: ut tenebræ dicuntur exteriores. Ingredi etiam, accedere. *Gen.19.c.* Donec ingrediaris illuc. Ambulare. *Exod.18.c.* Viam per quam ingredi debeant. Apparere. *Exod.8.a.* ingredere ad Pharaonem. Exercere. *Num.8.d.* ingrederentur ad officia ſua. Mori. *Joſ.23.d.* Ego hodie ingrediar viam univerſæ terræ. Rem habere. *Gen.16.c.* ingredere ad ancillam meam. Tranſire. *Jud.5.a.* Qui ingrediebantur per eas. Intrare autem, complacare. *Pſal.87.* intret in conſpectu tuo oratio mea. Incidere. *Matth.26.d.* Ut non intretis in tentationem. Initiari. *Deut.23.a.* intrabunt in Eccleſiam Domini. Poſſidere. *Num.14.e.* Non intrabitis in terram, quam, &c. Introire. Aſcendere. *Pſal.23.* introibit Rex gloriæ. m *Aug.ſ.pſa.139.*

Incarnatio. Ingreditur gloria Domini per viam Orientalem, quum Verbum caro factum eſt, & ipſe etiam dicitur Oriens. *Ezech.43.a.*

Aſcenſio. Ingrediens Aaron ſanctuarium interius, deſignat n Chriſtum aſcendentem in cælum: ac omnia myſteria penetrantem. *Lev.16.a.* Non ingrediebatur autem Pontifex omni tempore, deſignans ſoli Chriſto aditum per ſe patere. In exterius autem tabernaculum ingrediebantur cæteri ſacerdotes, deſignantes cognitionem naturalium & legis, quæ cæteris communicatur. Intrans etiam David in tabernaculum domus ſuæ, deſignat Chriſtum intrantem in cælum. *Pſal.131.* Et intrans Rex gloriæ portas cæli, eſt Chriſtus in cælum, vel in animam. *Pſal.23.* ingrediens Joſeph ad Pharaonem, eſt Chriſtus ad Patrem. *Gen.47.a.* Et intrans Jeſus Hieroſolymam, eſt intrans in cælum. *Matth.21.b.* Et ingrediens Joſeph ad Patrem, deſignat regreſſum Chriſti ad Patrem cæleſtem. *Gen.48.a.* n *Ori.ſ.Lev.hom.9.& ſ.Matth.ho.15.* *Am.4. de fide.2.*

Adventus Chriſti. Introitus Jacob in domum Laban, deſignat o adventum Chriſti in mundum. *Gen.30.d.* Sic introiens Joſeph ad vinctos. *Gen.40.b.* Et ingrediens Dominus Ægyptum media nocte, eſt Chriſtus factus homo, dum medium ſilentium tenerent omnia. *Exod.11.b.Iſa.19.a.* Et intrans in domum fortis, p eſt Chriſtus in animas prius à diabolo poſſeſſas. *Matt.12.c.* Et ingrediens Jeſus in templum, eſt Chriſtus in Eccleſiam. *Matth.21.b.* Et ingrediens Aaron ſanctuarium interius, eſt Chriſtus novam legem faciens. *Exod.28.e.30.c.40.d.* Et ingredientes in terram Chanaan, ſunt prædicatores ad Gentes. *Lev.14.e.* Et ingrediens in quoddam caſtellum, eſt Chriſtus in mundum, & in mentem fidelium, *Luc.10.g.* o *Amb. exho. ad vir.* *Hie.ſ.Iſa.19.* p *Hil.ſ.Matt.cano.12.&.5.*

Judicium

Ingrediens Rex, ut videret diſcumbentes, deſignat *a* Deum in judicio judicantem, & examinantem eos, qui ſunt in Eccleſia. *Matt.22.a.* intrare autem dicitur in judicium, quum ſeverè judicat. *Pſa.142.*

Nõ aſſumpſit Chriſtus vitia humana. Non intrat in animam peccatricem.

Non intravit Chriſtus in domum Centurionis: ut *b* deſignaret ſe non abſumpſiſſe vitia humana. Intravit autem in domum Petri, deſignans ingreſſum ſuũ in corpus, aut in cor. *Matt. 8.b.* Non ingrediens autem Pontifex ad mortuum, *c* deſignat Chriſtum non intrantem in animam exiſtentem in peccato. *Lev.21.b.* ingreditur autem ad mortuum, *d* qui ſocius fit peccati. *Ezec.44.f.* Chriſtus autem, etſi omnium peccata portavit, tamen impollutus permanet, nec gentium peccatis polluitur.

Deſcendit Chriſtus ad inferos. Penetrans mentem humanam.

Ingreſſus eſt Chriſtus profundum maris, *e* quando mortuus uſque ad ultima inferni, quaſi ad maris profunda, deſcendit. *Job 38.b.* ingreditur etiam profundum maris, cùm penetrat mentem humanam, eamque ad pœnitentiam incitat.

Solus Chriſtus aperuit ſignacula libri, & natus ex Virgine.

Ingreſſus eſt Dominus ſolus per portam clauſam templi, *f* quia ſolus Chriſtus aperuit ſignacula libri clauſi. & ſolus in virginem intravit. Ingreditur autem & egreditur: quia infuſus, & circumfuſus eſt omnibus. *Ezec.44.a.*

Perſecutiones Chriſti.

Intrantes aquæ uſque ad animam Chriſti, *g* fuerunt perſecutiones Judæorum ipſum affligentes: quæ uſque ad hoc venire potuerunt, ut animam ejus à corpore tollerent divina promiſſione. *Pſalm.68.*

Grata Angelis converſatio bonorum.

Ingreſſi Angeli ſub umbram culminis Loth. *Gen.19.b.* deſignant gratam ſibi eſſe converſationem bonorum.

Venit Deus malis ad probationem bonorum.

Ingreditur Deus theſauros nivis. *Job 38.c.* quum *h* utitur prava mente reproborum, ad probationem electorum. Vel cùm penetrat corda frigida per peccatum, eaque in fervorem ſui amoris accendit. in quibus magnum habet theſaurum, tùm eos conſtituit vaſa electa, ut Paulum.

Penetrat corda frigida. Gratia in animam.

Ingreſſus ſpiritus in oſſa, eſt *i* quando gratia Spiritus ſancti ingreſſa eſt in animam. *Ezech.37.c.*

Dans Deus legem.

Ingreſſus dicitur Deus in pactum cum Hieruſalem, *k* quando dedit legem: quod pactum ingreditur etiam cum ſingulis, dando legem naturalem. *Ezech.16.b.*

Chriſtus teſtis bonorum & malorum.

Ingreditur Princeps cum ingredientibus, & egreditur cum egredientibus: *l* quia Chriſtus teſtis eſt tam bonorum, quàm malorum. *Ezec. 46.c.*

Ingrediens in conſcientiam.

Ingrediens Ezechiel de campo in domum ſuam, deſignat prædicatorem poſt prædicationem debere redire ad ſuam conſcientiam, ut ſe examinet ne inani gloria capiatur. *Ezech.3.f.*

Recurrere ad divinum judicium.

Ingreditur Daniel ad Regem, *m* quum quis ex intima devotione in his, quæ diſcutienda ſunt, vel quærenda, tam de exterioribus, quàm de interioribus, ad divinum judicium recurrit. *Dan.4.a.*

Recurrere ad Chriſtum.

Ingredi in petram, *n* eſt recurrere ad vulnera Chriſti. *Iſa.2.b.* ingrediuntur etiam in petram, cùm cordis noſtri duritiam penetramus. Ingredi etiam in cubiculum ad orandum, eſt mentis ſecretum & tranquillitatem intrare. *Iſa.26.d. Matth.6.a. Ezech.17.a.* Et ingredi ſicut Noe in arcam, intrare ad ſe, hoc eſt, redire ad cor: in quo cubiculo collectus, & clauſo oſtio, juxta Salvatoris edictum, expeditus diſpoſitus, ad Patrem orat. Intrat autem cum uxore & liberis, hoc eſt, cum carne & operibus. *Gen.7.a.*

Redire ad cor. Ingredi in Eccleſiam.

Ingredientes arcam Noe & filii ejus, deſignant *o* ingreſſum in Eccleſiam per baptiſmum. *Gen. 6.c. 7.a.* Et intrans Jetro in tabernaculum, deſignat ingreſſum gentilium in Eccleſiam. *Exod.18.b.* introitus autem tabernaculi, aut atrii, dicit initium Eccleſiæ, & fidem baptiſmi, & ingreſſum ad pœnitentiam. *Exod.26.d.36.38.d.40.c. Lev.3.a.4.b. Pſal.41.124.131.* Et ingredi ad civitates munitas, eſt intra Eccleſiam ſe tutum facere. *Jerem.4.b.* Et ingrediens mulier ſanctuarium poſt partum, eſt confugiens ad Eccleſiam, ut mundetur. *Lev.12 b.* Ad hanc domum nolebat intrare frater ſenior, deſignans Judæos nolentes venire ad fidem Chriſti, nec ingredi in Eccleſiam. *Luc.15.f.* ingrediens etiam Bethſabee ad David, deſignat Eccleſiam ex gentibus venientem ad Chriſtum. *2.Reg.11.a.* ingreditur autem in tabernaculum Domini ſine macula, *p* qui habet juſtitiam mentis. *Pſal.14.* intrat verò ad nuptias ſine veſte nuptiali, *q* qui in Eccleſia non mutat mores veteris hominis. *Matt.22.a.* in hanc domum Domini non intrant hæretici. *Hoſ.9.a.* ingredi autem ovem in ovile, & egredi, *r* eſt naſci in Eccleſia, & poſtmodum egredi ad fœlicitatem. Ingredi autem in ovile ovium per oſtium, eſt ingredi in Eccleſiam cum recta fide & humilitate. *Joan.10.a.b.* ingreditur in domum Dei, qui tanquam lapis ponitur in ædificium Eccleſiæ. *Pſa.5.* introeuntes autem in tabernaculum Dei, fuerunt paſtores ingreſſi in ſtabulum, ubi natus eſt Chriſtus, atque ita in Eccleſiam ejus.

Penetrans myſteria.

Ingrediuntur portas Duces, *s* cùm Doctores Eccleſiæ penetrant myſteria Scripturarum: quas portas ingreditur gens juſta. *Iſa.13.a 26.a.* Et ingrediuntur per portas Hieruſalem, qui fruuntur myſteriis, & donis Spiritus ſancti in Eccleſia, & Prælati, qui cum tranquillitate gubernant Eccleſiam. *Jerem.17.d.21.d.* Et ingredi in interiora templi, eſt myſteria Scripturarum penetrare. *Ezech.41.a. Agge 1.d.* ingreditur etiam in atria Domini, qui dat operam intelligentiæ voluminum ſacræ Scripturæ. *Pſalm.95.* ingrediuntur in ſpeluncas petrarum, qui confugiunt ad veritatis munimenta. *Iſa.2.d.* dicuntur etiam ingredi ardua, qui myſteriorum adita penetrant. *Jerem.4.g.* intrant in mare flumina, *Eccl.1.b.* cùm prædicatores ingrediuntur ſacram Scripturam, & cùm omnes veritates reducuntur ad Evangelia. Ingredi autem ſapientibus, *t* eſt ad diſcretionis ſubtile ſecrarium intrare. *1.Reg.16.a* Et ingredi terram promiſſionis, eſt *v* capere viam ſapientiæ, *Lev.19.e.* intrans autem Petrus prior ad monumentum quàm Joannes, deſignat per fidem nos intelligere ſacram Scripturam, potius quàm per naturalem intellectum. *Joan 20.a.* ingreditur princeps de foris limen atrii, *x* cùm per labores huius vitæ cognoſcimus ex parte myſteria. *Ezech.46.c.* ingreſſus quoque prior Petrus ad monumentum quàm Joannes eſt, *y* quia primus introitus ad Chriſtum ſuſcitatum eſt fides: qua habita curſus in charitate fit velociſſimus.

Scrutari ſcripturas.

Communicatio fidei.

Ingredi cum aliis terram Ægypti, eſt humiliari in mundo, ad ſuſcipiendam doctrinam Evangelicam. *Gen.42.a. Exod.1.a.* Et ingrediens Judas cum fratribus ad Joſeph, deſignat ex Judæis ſuſcipientes fidem Chriſti, ſed quaſi coactè. *Ge.44.c.* ingredientes Ægyptii in Aſſyrios, & è diverſo. *Iſa.19.d.* deſignant *z* communicationem diverſorum populorum in una Eccleſia.

Acquiſitio recta dignitatis.

Ingredi per oſtium in ovile. *Joan.10.a.* eſt *aa* per imitationem Chriſti acquirere regimen animarum: non autem uſurpando.

Tranſitus Apoſtolorum ad gentes.

Intrantes aquæ ad mare mortuum. *Ezech.47.b.* deſignant *bb* doctrinam Evangelicam traditam gentibus. Et intrans Iſrael in Ægyptum, deſignat *cc* Apoſtolos tranſeuntes ad Gentes. *Pſalm.104.* Et ingrediens populus in agrum, *dd* ſunt Religioſi boni per bona exempla prodeuntes ad ſæculares. *1.Reg.14.g.*

Ingrediens

Tangens in ima Domini conſcientiam. Conſer vare.

Ingrediens Iſaias ad reprehendendum Regem Ezechiam, deſignat *a* ſermonem Domini tangentem conſcientiam errantem. *Iſa.* 39.*c.* Et ingrediens Sacerdos in domum leproſam, *b* deſignat verbum Dei indicans peccatum. *Lev.*14.*e.*

Ingredi & egredi per Chriſtum. *Joan.*10 *b.* eſt *c* in ejus doctrina proficere: ingreditur per bonos cogitatus, interiorem componens hominem. Egreditur per bonorum operum exercitum, quæ aliis cedant in profectum, & exemplum.

a Phil quod Deus ſit immutabilis. b Iſy ſ. Lev. 8 c Cyri. 7 ſ. Ioan. 4. d Iſy ſ Le. 16.

Scrutari divinitatem Divinum auxilium.

Ingredi in ſanctuarium interius, hoc eſt, *d* ſcrutari divinitatem & incarnationem, & non licebat ſacerdoti quocunque tempore. *Lev.*16.*a.*

Ingreſſus ſpiritus in Ezechielem, ut ſtaret. *Ezech.* 2.*a.* deſignat, *e* quod ſolo libero arbitrio non ſufficit homo ſtare, ſed aget divini Spiritus auxilio.

e Hie. ſ Ez. 2.

Veniens Eccleſia ad Dei viſionem.

Ingrediens Regina Saba in Hieruſalem, eſt *f* Eccleſia veniens ad divinitatis Chriſti viſionem. 3. *Regum* 10.*a.* Et hoc eſt intrare ad vitam. *Matth.*19 *c.* Et intrantes virgines ad nuptias, ſunt venientes ad gloriam & copulationem cum ſponſo. *Matth.* 25.*a.* Et introire in tabernaculum Domini, eſt ingredi in gloriam. *Pſalm.* 131. Et introire in domum Dei in holocauſtis, eſt in cælum per Martyrium. *Pſalm.* 65.120. Et intrant in montem Domini, qui in gloriam cæleſtem admittuntur. *Iſa.* 30.*g.* Et ingredi in terram Iſrael, *g* eſt in cæleſtem patriam intrare. *Ezech.* 13.*b.* Et ingreditur ſepulchrum in abundantia, qui poſt congeſta vitæ præſentis opera, mutabilitati ſuæ plenè mortuus, in ſecreto veri luminis, ac cæleſti gloria occultatur. *Job* 5.*d.* introitus tabernaculi teſtimonii, eſt *h* introitus in cælum. *Lev.* 4.*b.*

f Ori ſ. cant. h. 2. & ſ. Matt. ho. 8. 32. Aug. 83. q. 59 Hil ſ pſa 63. Hie. ſ Iſa. 30. g Gre. 6 mor. 29 h Iſa ſ. Lev. 4 i Hie ſ. Am. 6

Introitus in paradiſum

Introitus Hemar, deſignat *i* introitum in Paradiſum, quem perdidit Adam, & ibi conteruntur hæretici & peccatores, qui non admittuntur in Paradiſum. *Amos* 6.*d.*

Accedere ad Deum orandum. Contemplatio

Ingredi ad Dominum, *k* eſt per orationem & contemplationem ad ipſum accedere. *Exod.* 34.*d.* idem eſt ingredi in tabernaculum teſtimonii. *Lev.*10.*b.* ingrediens autem ſacerdos & egrediens, deſignat Prælatum modò orantem, & contemplationi vacantem, modò prædicantem, & inferiorum regimini incedentem. *Exod.* 28.*e.* Et ingredi per Chriſtum, eſt ad ejus contemplationem elevari. *Joan.*10. *b.* ingreditur in abundantia ſepulchrum, qui prius activæ vitæ opera congregat, & poſtmodum carnis ſenſum per contemplationem mortuum, huic mundo funditus occultat. *Job* 5.*d.* *Joel.* 1.*c.* ingreditur Moyſes in medium nebulæ. *Exod.*24.*d.* quando humana mens ab illa divini luminis immenſitate abſorpta, ſumma oblivione ſopitur, & uno eodemque modo & tempore humana intelligentia, & ad divina illuminatur, & ad humana obnubilatur.

k Gre ſ. 1 Re. 16. & 6 m. 28. Ric de S. Vict. 4. de arca myſt. 22.

Oratio accepta. Laborare in vita activa.

Ingreditur poſtulatio, ſeu oratio in conſpectum Dei, quum *l* eſt illi accepta. *Pſalm.*87.21 8.

Intrans Jacob ad Liam conductus pro mandragoris. *Geneſ.* 30.*c.* deſignat *m* quod is, qui vult doctrinæ ſuæ conferri bonam opinionem, non debet defungere officioſum laborem, quod experimur in exemplis. Quis enim non videat hoc geri toto orbe terrarum, venire omnes ab operibus ſæculi, & ire in otium cognoſcendæ & contemplandæ veritatis, tanquam in amplexum Rachelis, excipi è tranſverſo Eccleſiaſtica neceſſitate, atque ordinari in laborem, tanquam Lia dicente: Ad me intrabis? Quibus caſtè myſterium Dei diſpenſantibus, ut in nocte hujus ſæculi filios generent fidei, laudatur à populis etiam illa vita, cujus amore converſi, ſpem ſæculi reliquerunt, & ex cujus profeſſione, ad miſericordiam regendæ plebis aſſumpti ſunt. Id enim agunt in omnibus laboribus ſuis, ut illa profeſſio, quò ſe convertant, quia tales rectores populis dedit, latius & clarius glorificetur, tanquam Jacob non recuſante noctem Liæ, ut Rachel pomis ſuave olentibus, & clarè nitentibus potiatur.

l Glo. inter. ſ. pſa. 87. m Aug 22. contra Fauſt. 59.

Dare locum obſervantia legis Condeſcendere carnaliter. Non admittere ſenſus carnales Obſcuritas legis

Ingrediens Abraham ad ancillam, *n* deſignat dantes locum obſervantiæ legis: vel condeſcendentes carni. Idem dicendum eſt de ingreſſu Jacob ad ancillas. *Gen.*16. *a.* 32.*a.* Non ingredi autem Moabiten, & Ammoniten in Eccleſiam Dei, eſt non admitti in ea ſenſus carnales, *Deut.* 23.*a.* ingredi ſe in civitatem munitam, hoc eſt, in Hieruſalem terrenam dicebant Judæi, putantes legis obſervationem literalem perpetuo duraturam. *Jere.*8.8.

n Ori ſ Gen. ho. 5.

Ingrediens Moyſes medium nebulæ, legis obſcuritatem & umbram deſignat. *Exod.* 24.*d.* Non potens autem idem ingredi in tabernaculum, Judæorum cæcitatem deſignat. *Exod.* 40.*d.* Non potuit æquitas ingredi ad Judæos: *o* quia noluerunt Chriſtum ſuſcipere. *Iſa.* 59.*c.*

o Hie. ſ Iſ 59. p Gr. 26. m. 4

Examinans Prælatus ſubditos.

Ingrediens Ezechiel intra parietem, ut videret abominationes. *Ezech.* 8.*d.* deſignat *p* tunc quaſi ingredi Prælatum, quum diſcuſſis quibuſdam ſignis exterius apparentibus, ita ſubditorum corda penetrat, ut cuncta ei, quæ illicitè cogitant, innoteſcant.

Vocari ad dignitatem.

Ingreditur per oſtium in ovile ovium paſtor, *q* qui non ſibi aſſumit dignitatem Eccleſiaſticam, ſed vocatus tanquam Aaron. *Joan.*10.*a.*

q Cyr. 7. ſ. Ioan. 12.

Aggredi pugnam cum diabolo.

Ingrediens Moyſes & Aaron ad Regem Ægypti, deſignant pugnam aggredientes cum diabolo. *Exod.* 3.5.7.8.*a.*10.*a.* Et ingrediens Saul media caſtra hoſtium, *r* eſt prædicator laborans ad debellandas ſubditorum tentationes. 1. *Reg.* 11.*e.* intrare in medium oris Leviathan, eſt calliditatis diaboli verba penetrare: ut nequaquam penſetur quid reſonant, ſed quo intendat: quod principaliter facit Chriſtus *Job* 41.*a.* Et ingrediens leo in habitaculum leonum ad capiendam eorum prædam, fuit Chriſtus intrans in domum fortis. *Nahum.* 2.*d.*

r Gr ſ. 1. Reg. 11. & 32 mo. 28.

Sancti ſuſtentantes Eccleſiam Tribulationes propter Deum Pœnitentia. Mori. Scandalizare. Scrutari vitam proximi. Profectus.

Ingredientia per parietem templi, ſunt *ſ* Sancti ſuſtentantes Eccleſiam. *Ezechiel.* 41. *b.* introitus quoque templi eſt eorum, qui per Magiſtrorum diſciplinam, ad interiora penetrant. *Ezec.* 43.*c.*

ſ Hie ſ. Ezec. 41. 43.

Ingredientes filii Iſrael per medium maris. *Exo.* 14.*e.* ſunt ſuſcipientes tribulationes, & amaritudines hujus vitæ propter Deum. Et ingrediens contriſtatus, eſt, *t* qui pœnitentiam agit. *Pſalm.* 37.

Intrat populus Dei in cubicula ſua, *v* cùm ingrediuntur in ſepulchra ſua, uſque ad reſurrectionem. *Iſai.* 26.*d.* intrant quoque in mare flumina, cùm homines in terram rediguntur. *Eccleſ.* 1.*b.*

Ingredi in domum pauperis ad tollendum pignus. *Deut.* 24.*c.* eſt *x* ſcandalizando tollere verbum à corde ſimplicis. Et non intrantes in regnum cælorum, nec alios ſinentes intrare, *y* ſunt mali Prælati exemplo ſubditos à bono retrahentes. *Matt.* 23.*b.* ingreditur etiam in domum proximi, qui curioſè ſcrutatur delicta proximi, ut poſſit eum accuſare.

Ingredi caſtra leproſum, cùm mundatur à lepra. *Lev.*14.*a.* deſignat *z* progreſſum, qui fit ab imperfecto ad perfectum ſtatum virtutis, purioremque munditiam. Et ingreſſum in Eccleſiam, ut fit ſocius fidelium, & interſit myſteriis, particeps factus ſpiritualium fructuum.

t Baſ ſ. pſ 37 v Hie ſ. Iſ. 26 & ſ. Eccl 1. x Amb de Tob. 20. y Ori ſ. Matt. ho. 25. z Ruper. 2. ſ. Deut. 3 . Or ſ Le. ho. 8. Iſy ſ. Le.

Intrare

Intrare in tentationem, *a* eſt cadere & vinci ab ea, ideò hortatur Chriſtus, ut oremus, ne intremus in tentationem. *Matth.26.d.* introitus autem, quem cuſtodit Dominus, eſt initium tentationis ſive tribulationis, ſive adulationis. exitus autem eſt, cum quis non cadit in eam, ſed cuſtoditur à Domino. *Pſalm.120.*

Neminem introire in domum clauſam, *b* eſt melos in mundo ceſſare. *Iſa.24.b.*

Ingreditur per portam aquilonis, & egreditur per portam auſtri *c* gentilis populus, & qui relinquit frigiditatem peccati, & tranſit ad fervorem gratiæ. Ingreditur autem per portam auſtri, & exit per portam aquilonis Judaicus populus, & qui erant in gratia, & tranſeunt ad frigus peccati. *Eze.46.e.*

Non ingreditur in civitatem hæreticorum Deus: *d* nec in eam, quæ eſt, qualis fuit civitas ædificata à Cain. *Hoſ.11.d.*

Ingreditur anima lutum, *e* cùm ſibi ſubjicit carnem. *Nahum.3.e.* & patienter tolerat injurias tentationis. Dicitur ibi de Ninive. Vel è diverſo eſt *f* exercere libidinem.

Intrans & exiens, cui non erat pax, *g* eſt qui ſine fide operabatur opera ex genere bona. *Zach.8.a.* Vel eſt naſcens & moriens.

Ingrediens non ſacerdos in domum leproſam & clauſam, deſignat communicantes cum hæreticis. *Lev.14.e.* Et introire in progenies Patrum ſuorum, *h* eſt imitari errores pravorum Doctorum. *Pſal.48.* introire etiam in inferiore terræ, *i* eſt docere ſenſus terrenos, & erroneos quod qui facit, gravius delinquit, quàm qui carnaliter vivit, *Pſalm.62.* intrat Babylon in tenebras, deſignens eos, *k* qui confuſi ſunt veritatis lucem minimè valentes ſuſtinere. *Iſa.47.b.* Et ingreditur domum ubi mordet coluber, qui ſequitur conciliabula hæreticorum, cum quibus intrat in infernum. *Amos 5.f.* Et intrans Iſraelita ad ſcortum Madianiticum, deſignat fidelem in errorem lapſum. *Num.25.b.* Et ingredientes Moabitæ in ſancta ſua, ſunt hæretici ad ſuos errores, quos ſanctos putant, accedentes. *Iſa.16.c.* Et intrare civitates civitatum, eſt per varias hæreſes diſcurrere. *Ezech.16.* Sic intrare in civitates Samaritanorum. *Matt.10.a.* Et ingrediuntur in Halgala, & Beelphegor, qui errores & idololatriam ſequuntur, & qui circumeduntur, & qui ad majores enituntur revelationes, ſuperiorum ſibi ſcientiam promittentes. *Hoſ.4.d.9.c.Amos.5.a.*

Introire in progenies Patrum ſuorum, *l* eſt ingredi in infernum cum iis, quos imitatus eſt. *Pſal.41.* Intrant etiam in inferiore terræ, qui detruduntur in infernum. *Pſal.62.*

Intrant flumina in mare. *Eccl.1.a.* cùm *m* voluptates & concupiſcentias ſequitur dolor, & pœnitudo, & riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudii luctus occupabit. Introitus autem maris, eſt vita hujus ſæculi, quæ fluctibus percutitur. *Ezech.27.a.*

Intrant in inferiora terræ, *n* qui in terrenas merguntur cupiditates. *Pſal.62.*

Ingrediuntur inter gentes, *o* qui gentium mores & vitia imitantur. *Ezec.36.e.* Et intrat uſque in progenies Patrum ſuorum, qui malorum iniquitatem imitatur. *Pſalm.48.* ingrediuntur quoque filius & pater ad eandem puellam, quum Chriſtiani cum Judæis legem carnaliter ſervare volunt. *Amos 2.c.*

Ingreditur terram duabus viis, *p* qui & Deo, quod eſt in opere, exhibet, & mundo, quod per cogitationem quærit, *Eccl.2.e.*

Ingrediuntur pompaticè, *q* qui cùm ſuperbia intrant Eccleſiam. *Amos 5.g.*

Intrat malum alicujus coram Deo, *r* cùm ipſum Deus punit, *Thren.1.g.*

Ingreſſa eſt mors per feneſtras, *ſ* quando Eva præbuit auditum ſerpenti. *Jerem.9.f.* Sic ingreditur ad cæteros per feneſtras, cum peccatum ingreditur per oculos, cæteroſque corporis ſenſus. Hac ratione ingreditur hoſtis per portas Hieruſalem. *Thren.4.b.* Et ingreditur fur, hoc eſt, hæreticus clanculum decipiens. *Hoſ.7.a.Joel.2.b. Abd.d.* Sic ingreſſi ſunt Rechab, & Banaa ad occidendum Iſboſeth. *2.Reg.4.b.*

Ingredientes Ægyptii mare poſt filios Iſrael, ſunt *t* dæmones aut perſecutores inſequentes bonos. *Exod.14.e.* Et ingrediens cuneus Philiſthinorum per viam Bethoron, deſignat dæmones conantes effrænare linguas fidlium in verba iracundiæ. *1.Reg.13.d.* Et introitus Regis Aſſyriorum, eſt acceſſus diaboli ad tentandum. *Iſa.37.f. Abdi b.* Et ingrediuntur gentes in ſanctuarium Dei, cùm dæmones intrant in animam: de quibus præceperat Deus, ut non intrarent in Eccleſiam ſuam. *Thren.1.d.* ipſi ſunt amatores, qui ingrediuntur ad fornicandum cum Hieruſalem. *Ezech.16.d.* Et hoſtes ingredientes in urbem, *Joel.2.b.*

Intrat gladius peccatorum in corda ipſorum, *v* qui mala, quæ proferunt, non juſtis nocent, ſed in ipſos peccatores redundant. Prius enim occidunt animam ſuam, quàm corpus ejus, quem perſequuntur. *Pſal.36.*

Ingreditur percuſſor in domos Ægyptiorum, & non in domos filiorum Iſrael ſanguine ſignatas. *Exo.12.d* quia *x* diabolus non habet poteſtatem in eos, qui ſanguine Chriſti ſignati ſunt & mundati.

Ingrediens Pharao domum relicto Moyſe. *Exod.7.d.* deſignat peccatorem, qui contempto monitore, redit ad duritiam ſuam.

Ingrediens, ut videret, erat *y* Judas explorans Chriſtum, ut eum traderet. *Pſalm.40.* Sic ingrediuntur falſi fratres, *Gal.4.a.*

Ingreditur beſtia latibulum ſuum, *z* cùm in fine mundi diabolus Antichriſtum invadet: in quo, ut in antro proprio damnabitur. *Job 37.b.*

Ingredi ad uxorem fratris, gratia ſuſcitandi ſeminis. *Gen.38.b.* eſt *aa* prodeſſe proximis: ſed qui fundit ſemen in terram, ne ſuſcitet ſemen fratris, eſt malus princeps, qui non vult prodeſſe proximis.

Ingruere, vide Imminere.

Inguen.

INGUINA, *bb* dicuntur propriè partes illæ corporis concavæ, pubi utrinque vicinæ, tam in viris, quàm in fœminis: vel aliis verbis dicitur inguen, communis pars femoris & imi ventris.

In inguine percuſſit Abner Aſahelem. *2.Reg.2.e.* Et Joab frater Aſahelis percuſſit ipſum Abner in inguine. *2.Reg.3.e.* Rechab etiam & Banaa percuſſerunt Iſboſeth in inguine. *2.Reg.4.b.* per quos deſignatur, *cc* eos percuti à dæmonibus in inguine, qui per peccatum libidinis occiduntur.

Inhiare,

Left margin: a Ori. ſ. Matt. ho. 35. Hie. ſ. Matt. 26. Aug. ſ. pſ. 91. 120. b Lyr. ſ. Iſ. 24. c Hie. ſ. Ezec. 46. d Hie. ſ. Hoſ. 11. e Glo. ord. ſ. Nahu. 3. f Rup. ſ. Nah. 3. g Glo. ord. ſ. Zach. 8. Rup. ſ. Zac. 8. h Baſ. & Arn. ſ. pſ. 48. Ori. ſ. Nume. h. 11. 20. & ſ. ... b. 4. & ſ. Ezec. ho. 8. i Arn. & Hil. ſ. pſ. 82. k Hie. ſ. Iſa. 16. 47. & ſ. Amos 5. & ſ. Hoſ. 6. Iſy. ſ. Lev. 14. Hil. ſ. Matt. ca. 10. l Arn. ſ. pſ. 48. Hie. ſ. pſ. 41. m Ricar. de S. Vict. de exter. mali 19. & de ſtatu inter. ho. 10. n Aug. ſ. pſ. 62. o Hie. ſ. Eze. 39. & ſ. pſ. 48. & ſ. Amos 2. Aug. ſ. pſ. 48. p Gr. 1. m. 27. q Hi. ſ. Amos 5. r Glo. ord. ſ. Thre. 1. ſ Amb. de virg. 3. & de fuga ſecu. 1. Hie. ſ. Iere. 9. & ſ. Hoſ. 7. t Gr. 1. m. 38. & 11. mor. 2. Gre. Nyſſ. de oratio. Gr. ſ. 1. Re. 13. Gr. ſ. Eze. 16. & ſ. Ioel. 2. v Ori. ſ. pſ. 36. ho. 3. Au. ſ. pſ. 36. x Glo. ord. ſ. Exod. 12. y Au. ſ. pſ. 40. z Glo. ord. ſ. Job 37. aa Glo. ord. ſ. Gen. 38. bb Ari. 1. de hiſt. ani. 14. cc Gre. 1. mo. 36.

Right margin: *Vinci à tentatione.* *Ceſſare melos.* *Tranſire à peccato ad fervorem gratiæ.* *Deus longè ab hæreticis.* *Subjicere carnem libido.* *Benè operari ſine fide.* *Communicare cum hæreticis.* *Docere ſenſus terrenos.* *Ingredi infernum.* *Sequens dolor voluptates.* *Immergi cupiditatibus.* *Imitari gentium mores.* *Opera Deo cum mundana cogitatione.* *Intrans cum ſuperbia Eccleſiam.* *Punire Dei.* *Peccare per ſenſus.* *Perſequens bonos.* *Mala refunduntur in malos.* *Diabolus non habet poteſtatem in bonos.* *Induratus peccator.* *Judas.* *Diabolus in Antichriſto.* *Prodeſſe proximis.* *Perire per peccatum libidinis.*

Inhiare, vide Appetere. Inhibere, vide Prohibere.

Injicere.

s *Gloſ. ord. ſup. Gen. 39*

INJICERE, eſt intrò jacere, aut aliquem jacere, aut immittere, transfertur per metaphoram ad ſpiritualia, ut injicere pedem in compedes ſapientiæ. *Eccl. 6. c.*

Synagoga tentans Chriſtum. — *Ber. 8. ſ. Ge. 34*

Injiciens Domina Joſeph oculos in eum. *Gen. 39. b.* eſt *a* tentans concupiſcentiâ carnis. Vel ſynagoga in Chriſtum, quem impellebat ad negandam in ſe Deitatem, & judicabat carnalia de Chriſto.

Injicientes Judæi manus in Jeſum. *Matth. 26. e.* Aut in diſcipulos ejus. *Luc. 21. c.*

Injicere laqueum. 1. *Cor. 7. f.* eſt nimus præceptis ligare, ut non poſſint evadere peccatum.

Inimicus, vide Adverſarius.

Iniquus, Iniquitas.

INIQUUS propriè inæqualis & non planus: ut iniquus locus eſt, qui æqualis non eſt. Refertur autem ad mores hominum, ut iniquus homo dicatur injuſtus & improbus, totiuſque æquitatis expers. Et iniquitas eſt injuſtitia, malignitas & injuria. Poteſt iniquitas dici quæ eſt ante legem: peccatum verò poſt legem. Vel iniquitates ſunt *b* peccata ante baptiſmum: poſt baptiſmum verò dicuntur peccata. *Hoſ. 8. d.* Iniquum autem generaliter eſt, *c* quicquid eſt extra legem. *Pſal. 52. c. 29.*

b *Hie. ſ. Hoſ. 8.* c *Hil. ſ. pſ. 52. & 129.* d *Gr. 13. m. 8.* *Arn. ſ. pſ. 42.* *Hie. ſ. pſ. 48. 108.*

Diabolus.

Iniquus principaliter dicitur *d* diabolus, qui autor & inventor eſt totius iniquitatis, deinde ejus membra. *Job 16. c. 29. c.* Et ipſe diabolus dicitur iniquus homo. *Pſal. 42.* Et hæreticus.

Peccatum originale.

Iniquitas calcanei, dici poteſt *e* originale peccatum, acceptum ex Adam, ut quando dictum eſt ad ſerpentem. Inimicitias ponam inter te & mulierem, & ſemen tuum, & ſemen illius. Ipſa conteret caput tuum, & tu obſervabis calcaneum illius. *Gen. 3. c. Pſal. 48.* iniquitas etiam Patrum in filios, deſignare poteſt originale peccatum, quod tranſiit in filios. *Exod. 10. a. 34. a. Lev. 5. a. 10. d.* Deſignat etiam

Peccatum dæmonum, & hæreticorum. Peccata ultima. — f *Baſi. ſ. pſa. 48. 61.*

iniquitas patrum, peccatum dæmonum, qui patres ſunt omnis peccati. Iniquitas quoque patrum, eſt hæreſiarcharum, & perſecutorum Eccleſiæ iniquitas. *Pſal. 108.* iniquitas quoque calcanei, ſunt *f* peccata in extremo vitæ quæ circumdant: cùm non dant locum reſipiſcendi. *In* iniquitate autem non eſt ſperandum, ut neceſperandum eſt in abundantia morbi. *Pſal. 61.*

g *Amb. apolo. David. 9.*

Iniquitas in manu, *g* eſt peccatum in operatione. *Job 11.* iniquitas verò in mente, eſt peccatum ad corpus ſpectans. *Pſal. 50.* iniquitatem autem parit, *h* qui malû quod cogitavit, explere cœpit. *Job 15. d.*

Iniquitas Judæorum. — h *Gr. 10. m. 16. & 15. mo. 18.* i *Hil. ſ. pſ. 54.* k *Hie. ſ. Iſ. 42*

Iniquitas Cain contra Abel fratrem ſuum, *Gen. 4. b.* typus eſt iniquitatis Judæorum in Chriſtum. Iniquitas etiam fratrum Joſeph contra ipſum Joſeph, typus eſt iniquitatis eorundem. *Gen. 44. d.* Et iniquitas Judæorum circumdans ſuper muros, *i* fuit graviſſima perverſitas, quam in Chriſtum commiſerunt. *Pſalm. 54.* iniquè agentes dominatores populi, *k* erant Scribæ & Phariſæi adverſus Chriſtum. *Iſa. 52. b.* iniquitas Eli, quod non corripuit filios. 1. *Reg. 3. c.* deſignat iniquitatem Pontificum Judæorum, qui non modò non prohibuerunt occidi Chriſtum, verum etiam ipſi fuerunt necis ejus præcipui autores. Et iniquitas domus Eli, perverſitas Judæorum. Eſt quoque iniquitas Eli *l* condemnatio Prælatorum, qui non corrigunt ſubditos.

l *Gr. ſ. 1. Re. 3*

Hæreſes. Idololatria. Infidelitas. — m *Arn. ſ. pſa. 118. 184.* *Am. ſ. pſ. 118.* *ſer. 15.* *Aug. pſa. 118.*

Iniquitas eſt *m* hæreſis, & idololatria, & infidelitas. Et iniqui ſunt hæretici, & idololatriæ narrantes fabulationes. *Pſal. 118. 184.* Et iniquæ ſententiæ amicorum Job, ſunt ſententiæ hæreticorum contra Eccleſiam. *Job 21. d. 27. b. 31. a.* iniquitates autem hæreticorum duæ ſunt: quod dereliquerunt Eccleſiam fontem Domini: & quod foderunt ſibi lacus contritos. *Hoſe. 10. c. Mala. 2. b.*

Labia dæmonum, & hæreticorum. Superbia. — n *Arn. & Hil. ſ. pſ. 119.* *Gr. 22. m. 10*

Iniqua labia ſunt *n* dæmonum & hæreticorum. *Pſal. 11. 9.* Sunt autem iniqua labia apertè ad malum incitantia. *Job 5. c. 6. d.* Et iniquè odio habentes, ſunt dæmones ſemper hominibus malum procurantes. *Pſal. 37. Job 16. d.*

Iniquitas maxima dicitur oſculari manum ſuam. *Job. 31. c.* quia præſumptio propriæ virtutis tantò gravius in deſperatione eſt, quantò longius ab humilitate. Dumque vires ſibi tribuit operis, ad adjutorium non recurrit Autoris, ſitque ut eo gravius peccator pereat, quo & ipſum hoc, quia peccator eſt, ignorat. Sic iniquitas Regis Tyri fuit, quando Lucifer voluit æquari Deo. *Ezech. 28. d.*

o *Phil. quiſ rerum divi. hær.*

Iniquitates Amorrhæorum ſunt *o* fallaciæ Sophiſtarum, & impoſtorum. *Gen. 15. d.*

Fallacia Sophiſtarum. Pecunia. — p *Am. ſ. Luc. 16.*

Iniquum mammona dicitur *p* pecunia. *Luc. 16. c.* quia avaritia variis divitiarum illecebris humanos tentat affectus.

Recipere pœnam peccati. Calamitas. — q *Gr. 16. m. 8.*

Iniquitatem portare, eſt pœnam peccati recipere. *Lev. 5. a.* Et dimittitur aliquis in manu iniquitatis ſuæ, quum *q* punitur propter ſuam iniquitatem. *Iob 8. a.* Sic dicitur iniquitas calamitas.

Reſipiſcentia.

Iniquitatem longè facit à tabernaculo ſuo, qui poſt errata ad Deum revertitur, & in cogitatione ſimul & in opere mundatur. *Iob 22. d.*

Tempus frigeſcentis charitatis. — r *Hie. ſ. Ez. 35* — ſ *Hie. ſ. Ha. 2.*

Iniquitas extrema filiorum Iſrael, ſignificat *r* tempus, quo refrigeſcit charitas. *Ezech. 35. a.*

Oratio hæreticorum.

Iniquitas libani, ſignificat *ſ* orationem hæreticorum, quæ fit illis in peccatum. *Haba. 2. d.*

Inire.

INIRE, eſt ingredi, vel incipere, & aggredi, & agere, & etiam paciſci: ut inire fœdus, vel pactum.

Incarnatio Verbi.

Init Deus pactum cum hominibus, videntibus cunctis, quando Verbum Dei factum eſt caro, & apparuit in mundo. *Exod. 34. b.*

Converti.

Ineunt fœdus cum Domino, qui convertuntur ad fidem, & baptizantur, & qui ſuſcipiunt Sacramentum pœnitentiæ. 2. *Par. 29. b.*

Adhærentes Chriſto. Converſi ex hæreticis. — t *Glo. int. ſ. Gen. 31.* — v *Hie. ſ. Iſ. 16*

Ineuntes David & Jonathas fœdus. 1. *Reg. 18. a.* deſignare poſſunt adhærentes Chriſto ex Judæis. *Ineuntes* autem fœdus Jacob & Laban, deſignabant *t* adhærentes Chriſto ex gentibus. *Gen. 31. f.*

Ineunt conſilium, qui convertuntur ex Moab, hoc eſt, *v* ab hæreticis, cùm deinceps non circumferuntur omni vento doctrinæ, ſed Eccleſiæ decretis parent. *Iſa. 16. a.*

Gravius tentantes dæmones ubi vigilant paſtores. — x *Gr. ſ. 1. Re. 7.* — y *Hie. ſ. Hoſ. 12.*

Ineunt prælium Philiſthæi adverſus *Iſrael*, offerente Samuele holocauſtum: quia *x* tunc dæmones graviores adverſus fideles ſubditos Prælatis movent tentationes, quando contra ſe ſtare inſtantius Paſtores vident. 1. *Reg. 7. c.*

Aſſentiri dæmonibus. — *Ru. ſ. Hoſ. 12.* — z *Glo. in ſup. Deut. 20.*

Inire pactum cum Amorrhæis, aut Chananæis, eſt *y* aſſentiri dæmonibus, eorumque ſuggeſtiones ſequi: quod prohibetur. *Exod. 23. d. 34. b. Idem* eſt inire pactum cum Aſſyriis. *Hoſe. 12. a.*

Nolle converti.

Inire nolens civitas, quæ oppugnatur ab *Iſrael*, fœdus cum filiis *Iſrael*, deſignat *z* nolentes converti etiam audita prædicatione. *Deut. 20. c.*

Ineuntes

Ineuntes conſilium ſunt a Philoſophi, & hæretici adverſus Eccleſiam. *Iſa.7.b.8.b.* Sicut & Principes Sacerdotum, & Scribæ, & Phariſæi contra Chriſtum. *Matt.22.b.27.a.*

Inire fugam, fugere. *Gen.16.b.* Affligente eam Sarai, fugam iniit.

Initiare, vide Sacrum.
Initium, vide Principium.
Injuria, Contumelia, Injurioſus.

INJURIA dicta eſt ex eo, quod non jure fiat, ſed contra jus, ſive verbis fiat, ſive re: quæ etiam dicitur contumelia à contemnendo. Injurioſus autem eſt, qui injuriam facit.

Contumeliam faciunt Patri, *b* qui Deum Creatorem, & Patrem omnium blaſphemant, vel ejus præcepta contemnunt. *Mich.7.b.*

Injuria fratrum Joſeph contra ipſum Joſeph. *Geneſ.50.c.* typus fuit calumniarum, Judæorum in Chriſtum.

Contumeliis afficientes ſervos Regis, *c* ſunt irridentes ſimpliciores Doctores. *Matt.22.a.* Ad idem referri poteſt injuria, qua affecerunt filii Amnon David, & ſervos ejus. *2.Reg.10.b.1.Par.19.b.*

Injuria, quam faciebat Hebræus alteri Hebræo. *Exod.2.c.* deſignat *d* calumnias Judæorum adverſus gentiles fidem amplectentes.

Contumelia hæreticorum dicitur Tyrus. *Iſa.23.b.* deſignans *e* errores & anguſtiam, in quam incidunt hæretici.

In contumeliam vaſa, ſunt mali in Eccleſia. *2.Tim.2.c.*

Injungere, vide Præcipere.
Injuſtitia, Injuſtus.

Injuſtitia idem ferè quod iniquitas, juſtitiæ contraria: & injuſtus, qui injuſtitiæ opera exercet.

Injuſtè fuerunt confortati inimici Chriſti adverſus ipſum: quia ipſo permittente, injuſtè eum occidentes prævaluerunt. *Pſal.68.*

Injuſtitia eſt in tabernaculo alicujus, *f* cùm eſt in corde. *Job 11.c.*

In injuſtitia ædificant domos hæretici, *g* cùm falſa docentes, etiam aliena diripere cupiunt. *Jer.22.d.*

Inniti.

Inniti dicitur, qui alicui rei adhærendo incumbit, quaſique in ea ſuſtentatur, aut è diverſo eam ſuſtentat.

Innixus Dominus ſcalæ, quam vidit Jacob. *Gen.28.c.* deſignat *h* Deum defendentem Eccleſiam, aut Chriſtum in cruce pendentem. Innititur autem Dominus ſcalæ, ut gubernator clavo, quia niſi ipſe ſuſtentet, omnia in nihilum redigerentur.

Innixa ſponſa ſuper dilectum, ut Joannes ſupra pectus Domini, deſignat *i* affectum amoris, & fiduciam, quam habet anima in Chriſtum: in ejus ſolius auxilio confidens, & omnia propter ipſum faciens, & cognoſcens ſe ſuis viribus non poſſe ad ſuperiora elevari. *Cant.2.b.* Et hoc eſt inniti ſuper Dominum. *Iſa.10.e.50.d.*

Innititur ſuper percutientem ſe, *k* qui fidit diabolo, aut hæretico. *Iſa.10.e.* Et innituntur ſuper tumultu, qui fidunt falſæ & ſuperbæ doctrinæ. *Iſa.30.c.* Et omnes tales dicuntur inniti ſuper baculo arundineo fracto. *Ezech.29.b.* Et inniti ſuper parietem, ubi mordet coluber. *Amos 5.f.* eſt Judæorum *l* fidentium in lege, & cæremoniis.

Innititur Hypocrita ſuper domum ſuam. *Job. 8.c.* quando *m* vanis favoribus, quos tanquam domum incolit, deceptus, quaſi de fiducia ſanctitatis elevatur: unde fit plerumque, ut ad ſupernum quoque judicium cum fiducia veniat, ut virgines fatuæ, quia talem ſe apud æternum arbitrum credit, qualis ab hominibus foris habebatur.

Innocens, Innoxius, Inſons, Innocentia.

INNOCENS, eſt criminis purus, & qui innoxius dicitur: & innocentia eſt vitæ integritas & puritas.

Innocentia Joſeph, typus erat innocentiæ Chriſti. *Gen.40.c.* Et innocens ſanguis *n* Jonæ. *Jonæ 1.d. Job.27.c.*

Innocens manibus, *o* eſt irreprehenſibiles habens operationes. *Pſal.23.* innocens tamen nullus eſt apud Deum. *Exod.34.a.*

Innocens ſanguis deſignat *p* ſimplices. *Pſal.105. Jerem.7.a.*

Induere, vide Nudus.
Inoleſcere.

INOLESCIT, quod ſuperincreſcit, & radicatur, ac firmatur, ut inoliſa lepra cuti, dicitur nimium radicata. *Lev.13.b.* Et deſignat *q* peccatum jam firmatum in anima.

Inops, Inopia, vide Pauper.
Inquilinus, vide Habitare.
Inquinare, vide Immundus.
Inſanire, Inſania, vide Stultitia.
Inſcius, vide Ignorare.
Inſcribere, vide Titulus.
Inſenſatus, vide Stultus.
Inſerere.

INSERERE, eſt immittere, imponere, aut immiſcere, & inſeritur unius arboris ſurculus in aliam arborem.

Infixus

Margin notes:

a Hie ſ. Iſa.7. — b Hi ſ. Mi 7. — c Ori ſ. Mat. hom. 2. — d Glo. ord ſu. Exod 2. — e Hie. ſ. Iſ. 23. — f Gr. in m 16 — g Hie ſ. Ier. 22. — h Phil. de ſomniis. — i Am de iſaa. 8. Gr. ſ Cant 8. Ber ſu. par 67. Ric de S. Vict. 5. de arca myſt. 15. — k Hie ſ Iſ. 10. 30. & ſ. Eze. 29 & ſu. Amos 5. — l Ru ſ. Amo. 5 — m Gr. 8. m. 31 37. — n Hie ſ. Ion. 1 — o Ori. ſ Mat. hom 27. — p Arn ſ Pſal. 105. — Hie ſ Lev. 7. — q Glo. in ſup. Lev. 13.

Philoſophi & hæretici contra Eccleſiam. — *Blaſphemantes Deum.* — *Calumniæ Judæorum in Chriſtum.* — *Irridentes ſimplices Doctores.* — *Judæi calumniantes gentibus.* — *Anguſtiæ hæreticorum.* — *Mali in Eccleſia.* — *Injuria Judæorum in Chriſtum.* — *Injuſtitia in corde.* — *Falſa docentes & aliena diripientes.* — *Defendens Deus Eccleſiam.* — *Fiducia in Chriſtum.* — *Fidens diabolo vel hæretico.* — *Elevari favoribus.* — *Innocentia Chriſti.* — *Irreprehenſibiliter operans ſimplices.* — *Firmatum peccatum in anima.*

Gentiles inſiti Chriſto.
Inſitus oleaſter in oliva, deſignat *a* Gentiles inſitos Chriſto. *Rom.11.c.* ſitque comparatio contraria ordini naturæ rei: quia oliva inſeri ſolet oleaſtro, non è diverſo.
a Am ſ. Ro. 11

Perpetuitas cælorum.
Inſertum velum tabernaculi per circulos, deſignat *b* perpetuitatem cælorum, & Angelorum. *Exod 26.f.* Idem deſignare poſſunt inſertæ anſulæ cortinis tabernaculi. *Ibid. a.*
b Glo ord ſup. Exod. 26.

Connexio cogitationis & operis
Inſertæ uncinis catenulæ rationalis, *Exod.28.c.* deſignat *c* bona opera, & cogitationem mundam invicem per charitatem & bonam intentionem eſſe nectenda.
c Glo. ord. ſ. Exod 28.

Inſidiari, Inſidiator, Inſidiæ.

INSIDIARI, eſt doloſa expectatione aliquem aggredi: unde dicitur inſidiator, qui aliquem incautum aggreditur. Et inſidiæ, ipſi actus inſidiandi.

Prædicatio mortalitatis & cæleſtium. Doctores ſancti
Inſidiæ, quas tetendit Saul in torrente contra Amalec. *1.Reg.15.a.* deſignant *d* prædicationem mortalitatis mixtam prædicationi cæleſtium: ut carnales terreantur, & à carnis vitiis arceantur. *Inſidiantes* quoque catuli leonum in antris. *Job 38.d.* ſunt Doctores ſancti, quando & arguenda conſpiciunt, & tamen ſe per ſilentium in cogitationibus, quaſi in antris retinent, ſed cùm opportunum tempus invenerunt, repentè proſiliunt: nulla, quæ dicenda ſunt, reticent, & cervicem ſuperbientium morſu aſperæ increpationis tenent. Ponunt etiam inſidias Eſau, *e* qui comedunt cum eo, cùm diſcipuli hæreticorum ad fidem Eccleſiæ converſi revincunt eos. *Abdi c.*
d Gr ſ 1. Reg 25 & 30.m.11
e Hu ſ. Abdi.

Voluptas. Diabolus.
Inſidians ſerpens calcaneo mulieris, deſignat *f* voluptatem procurantem ſubvertere baſim ſapientis & inſipientia. *Gen.3.c.* Vel *g* diabolum uſque ad finem vitæ conantem nos ſupplantare, & quos prima ſuggeſtione non decipit, decipere in finem contendit. Inſidiatur autem ut leo, qui fraude & fortitudine utitur. *Pſal.9.* inſidiæ etiam Regis Aſſyriorum, ſunt inſidiæ diaboli. *4.Reg.6.c.*
f Phil 1 alle.
g Caſſia li. 4. ca. 37.
Gr. 32. m 14.

Latrones homicidarum.
Inſidiari ſanguini. *Prov.1.b.* poteſt intelligi generaliter de latronibus, qui innocentibus inſidias, vel mortes & damna inferunt. Poteſt etiam ſpecialiter de illis intelligi, qui ipſum vitæ autorem neci tradiderunt. Inſidiantur autem contra ſanguinem ſuum, qui volentes alios perdere, ſeipſos perdunt. Inſidiari quoque in ſanguine dicuntur, *h* qui graviter proximos offendunt. *Mich.7.a.*
Bed. ſ Gen. 9.

Adulter. Fraudulentus. Suſpicioſus.
Inſidiæ, ſunt *i* deceptiones fraudulentæ hæreticorum, & inſidiatores ſunt hæretici, & dæmones, qui inſidiantur terræ Iſrael, hoc eſt, fidelibus Eccleſiæ, *Exod.21.b.38.c. Jere 5.f.* Hi ſunt inſidiatores, qui inſidiati ſunt Job, hoc eſt, Eccleſiæ. *Job 30.b. Thr.4.d. Hoſ.7.b. Mic.7.a.* inſidias poſuerunt viri pacis ſuper Eſau, *k* quum Principes Judæorum potentia ſua deceperunt populum, ne crederent in Chriſtum. *Abd.c.*
h Hie. ſ. Mi. 7
i Gr. 20. m. 22
k Ru. ſ. Abdi.

Inſidiatur ad oſtium amici ſui, *l* qui cum ejus uxore adulterare cupit. *Job.31.a.*
l Gr. 10. m. 9.

Inſidiæ, quas ſuſpicatur impius, cùm pax ſit, ſunt, *m* quia ſemper doloſè agit, ſimpliciter erga ſe agi non exiſtimat. *Job 15.e.*
m Gr. 12 moral. 19.

Inſignis, vide Inclytus.

Inſilire

Repentè docens Spiritus ſanctus.
INSILIRE, eſt ſaltu ingredi, vel ſuper aliquid ſalire.
Inſiliens Spiritus Domini in Saulem, deſignat *n* Spiritum ſanctum repentè docentem prædicatores omnem veritatem: vel virtutes inſpirantem. *1.Reg.10.b 11.b. Joan. 10.c. Actor.2 a.*
n Gre. ſ. 1 Re. 10. 11.

Inſipiens, vide Stultus.

Inſiſtere, Inſtare.

Inſtantes prædicare. Trahentes ad pravam conſuetudinem.
INSISTERE, eſt in re aliqua conſiſtere, vel rei cuipiam operam dare, & urgere, quod etiam inſtare dicitur.
Inſtantes quotidie operi tabernaculi, ſunt *o* prædicatores inſtituentes Eccleſiam. *Exod.36.a.* Idem ſunt inſiſtentes trecenti viri buccinis concrepandis, *Jud.7.f.*
o Lyr. ſ Exo. 30
Inſtantes perfecti operum Hebræis, ut lateres conficerent, deſignant *p* ducentes alios ad pravi operis conſuetudinem. *Exod.5.b.*
p Glo. int ſup. Exod 5.

Inſoleſcere, vide Superbia.

Inſons, quære Innocens.

Inſpirare, Inſufflare.

INSPIRARE eſt afflare, & perflare.

Collatio ſpiritualium ſenſuum.
Inſpiratio, aut ſufflatio Dei in hominem de limo formatum, deſignare poteſt *q* collationem ſpiritualium ſenſuum. Inſpiravit autem in faciem, ubi ſunt ſenſus corporis, ut muniret hominem adverſus corporis voluptates. *Gen 2.b.* Et hæc inſpiratio Omnipotentis dicitur dare inteligentiam. *Iob 32.b. Sap.15.c. Eccl.4.b. Ezech.37.c. Ioan.10.e. 2.Tim. 3.d. 2.Petr. 1.d.*
q Am qi 42.

Inſpiravit Deus in faciem Chriſti, cùm factus eſt homo, operante Spiritu ſancto, & qui infuſus eſt ei.

Incarnatio. Punitio Dei. Comminatio.
Dator etiam inſpiratio ſpiritus iræ Dei, quæ *r* vehementiam punitionis indicare videtur, *Pſalm.17.* Vel comminationem pœnæ.
r Glo. ord. ſup. Pſal. 17.

Inſtabilis, vide Firmus.

Inſtaurare, Reſtaurare.

INSTAURARE, eſt aliquid ad priſtinam ſimilitudinem reficere, redintegrare, ac ſupplere.

Multiplicatio electorum.
Inſtaurat Deus teſtes ſuos contra nos *Iob.10.c.* quando *ſ* electorum vitam pravitati noſtræ contrariam, ad arguendos nos inſtruendoſque multiplicat, quia bona, quæ facere ipſi negligimus, hæc ad correctionem noſtram fieri ab aliis demonſtrat, ut qui præceptis non accendimur, ſaltem exemplis excitemur.
ſ Gr 9 m 43.

Converſio gentium. Operari quod novimus. Renovare lapſos.
Inſtaurat civitates deſertas, quum *t* Apoſtoli, & prædicatores convertunt gentes, & ad fidem reducunt. *Iſa. 61.b. 2. Par. 32.a. Ezech. 30.c. Amos 9.*
t Hu ſ. Iſ 61.

Inſtauratur arcus in manu, *v* dum quicquid in ſacro eloquio ſtudendo cognoſcitur, vivendo completur. *Iob 29.d.*
v Gr. 19. mo. 42.

Inſtaurare numerum militum eſt, in Eccleſia lapſos renovare, *x* & ad integritatem reducere, *4.Regum 20.*
x Gl. ord. ſup. 4 Reg. 20.

a Hie ſ Ier 19

gum 10.d. Ad idem refertur inſtaurare ſarta tecta domus Domini; & altare Domini. *4. Reg.* 12.*a*.2. *Par.* 33.*c*.34.*b*. Et reſtauravit Deus omnia in Chriſto. *Epheſ.* 1.*b*.

Non inſtaurari laguneulam contritam, *a* eſt Judæos deſtructâ Hieruſalem, perpetuò diſſipatos manere. *Jer.* 19.*c*. — *Non reſtitui Judæos.*

Inſtita.

INSTITA, eſt tenuis faſciola, qua honeſtæ utebantur matronæ, quæ ſtolæ imam partem ambiebat. — *Concupiſcentia.*

b Au. 83. q. 65.

Inſtitæ, quibus ligatus erat Lazarus, deſignant *b* inclinationes & concupiſcentias, quæ quamdiu in hac vita ſumus, non ſinunt nos liberè viam Dei ambulare. *Joan.* 11.*f*.

Inſtitor, vide Negociator.
Inſtituere, Deſignare.

INSTITUERE, eſt proponere, conſtituere, decernere, ac ordinare: quod etiam deſignare aliquando dicitur: quanquam deſignare etiam eſt denotare, quaſique per ſigna demonſtrare.

c Glo. ord. ſu. Luc. 10.

Deſignans Jeſus ſeptuaginta duos diſcipulos ad prædicandum, ſignificavit *c* ordinationem Presbyterorum poſt Epiſcopos. *Luc.* 10.*a*. — *Inſtitutio presbyterorum.*

Inſtruere, Inſtrumentum.

INSTRUERE, eſt ordinare, apparere, & componere, aut etiam docere. *Inſtrumentum* autem ab inſtruendo dictum, id ſignificat, quo quis ad operandum utitur.

d Gr. 23. m. 21

Inſtruit Deus diſciplinas, cùm *d* per caſtigationem meliores reddit flagellatos, interius eos illuſtrans. *Job* 33.*c*. Et inſtruens Jacob filios ſuos. *Gen.* 49.*d*. deſignat Chriſtum inſtruentem Apoſtolos. — *Caſtigando emendans Deus.*

Inſtruens diſpenſator domus Joſeph convivium fratribus Joſeph. *Gen.* 43.*d*. deſignare poteſt prædicatorem præparantem doctrinam fidelibus proponendam. — *Præparans prædicator doctrinam.*

e Gr ſ 1 Re. 4

Inſtruente aciem Philiſthim contra Iſrael, *e* ſunt dæmones, aut hæretici erroris fraudes fidelibus proponentes. 1. *Reg.* 4.*a*. Idem dicendum de Gog. *Ezec* 38.*b*. — *Dæmones & hæretici inſidiantes.*

Inſtrumenta tabernaculi teſtimonii, dici poſſunt libri ſacræ Scripturæ, & præcepta. *Exod.* 38.*c*. — *Libri ſacræ Scripturæ.*

Inſtrumentum multiplex Tyri, deſignare poteſt ingentem apparatum divitum hujus ſæculi. *Ezech.* 27.*f*. — *Apparatus divitum.*

Inſula.

INSULA, dicitur terra undique aquis circumcluſa, & præcipuè maris: quæ undique undis maris vento agitati percutitur. — *Eccleſia. Anima.*

f Hie ſ Iſa. 24. 42. 60. Chry. ſ pſ 96. Euc for ſpi. 4 Aug ſ pſ 96. & ſ Apo b. 6. Hie Ag. ſ. a. g Hie. ſ Iſ. 59. h Hie. ſ. Ier. 31

Inſulæ maris deſignant *f* Eccleſias in hoc mundo: quæ tribulationum undis undiquaque contunduntur. Præcipuè autem Eccleſias ex gentibus, aut gentiles ipſos. Et inſulæ multæ, ſunt Eccleſiæ multæ. *Pſal.* 71. 96. *Iſa.* 24.*c*. 41.*a*.*d*. 42.*a*.*b*.*c*. 49.*a*. 51.*b*. 62.*b*. 66.*f*. *Ezech.* 26.*c*. *Soph.* 2.*b*. *Apoc.* 6.*d*. 16.*d*. Poſſunt etiam animas deſignare. — *Cor forte. Frementes in hoc mundo.*

Inſula ſignificare poteſt cor ſubjectorum Prælato, habens fortitudinem: quod adhuc tentamentis impetitur, nec tamen movetur, quia fundatum eſt ſupra firmam petram, & demum viventes in hoc mundo inſulæ nomine deſignantur. *Pſal.* 86.

Inſulæ quibus vicem reddit Deus, *g* ſunt civitates Judææ, quas Deus deſtruxit. *Iſa.* 58.*d*. *Apoc.* 6.*d*. — *Civitates Judæa.*

Inſulæ procul, ſunt *h* gentes longè à veritate exiſtentes. *Jerem.* 31.*b*. Et ſunt quaſi pulvis exiguus comparatæ Deo. *Iſa.* 40.*d*. Et has inſulas fecit ſibi tributarias Rex Aſſuerus, hoc eſt, Chriſtus adducens eos ad fidem. Vel è diverſo, diabolus faciens eos ſibi ſacrificare. *Eſther.* 10.*a*. *Ezech.* 27.*a*.39.*b*. — *Gentiles.*

i Hie ſ. Ez. 27 k Hie ſ. Iſa. 20.23.

Inſulæ Italiæ, aut Cetthim, dici poſſunt *i* Eccleſiæ hæreticorum. *Ezech.* 27.*a*. — *Eccleſia hæreticorum.*

Inſula aliquando, dicitur ipſa terra. *Iſa.* 20.*b*. Et Tyrus dicitur inſula, *k* quia peninſula. *Iſa.* 23.*a*. quanquam tunc ſecundùm hiſtoricos erat inſula, ſed per Alexandrum Magnum conjuncta eſt continenti, & facta peninſula. — *Terra.*

Inſultare, vide illudere.
Integer, Sincerus.

l Baſ Re brev. 26.

INTEGRUM, dicitur quod perfectum eſt, & è quo nihil eſt imminutum ut integrum corpus, cui nihil deeſt, & integer homo dicitur innocens, candidus, nulloque vitio corruptus. Integritas etiam fertur *l* ad puriſſimam caſtitatem, & integritas ætatis eſt, quæ in ipſo juventutis flore conſiſtit. Sincerum etiam dicitur, quod rei alterius miſtionis expers eſt, & ſummè ab omni contrario depurgatum. Ita ſincerum eſt, quod ad unam totam pietatem intentum directumq; eſt 1. *Cor.* 5. *Phil.* 1.*b*.

m Aug. q. in Num. 23. n Gr 12. m. 23 o Gr ſ. 1. Re. 7.

Integra ætas vaccæ, adumbrat *m* plenitudinem ætatis Chriſti, in qua oblatus eſt pro nobis. *Nu.* 19.*a*. — *Ætas Chriſti.*

In integrum reſtituit Dominus gentes ſubverſas. *Job* 12.*d*. quia *n* quas in infidelitatis caſu reliquerat, quandoque ad fidei ſtatum reduxit, & quia ſuſcitabit mortuos. — *Redemtor.*

Integrum agnum offert. 1. *Reg.* 7.*c*. qui *o* fidei Catholicæ ſoliditatem habet, & perfectam mentis & corporis caſtitatem: ſervans illud *Matt.* 5.*d*. Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Denique qui eſt de prudentibus virginibus. — *Deus ad fidem. Perfectio ſtatus.*

p Hie epi. Igu. vid.

Integer ſpiritus *p* anima & corpus eſt, ut bonæ vitæ ſtudeamus, animam habentes mundam, & corpus ſine querela. 1. *Theſſ.* 5.*d*. Vel integrum corpus eſt, quod conjunctum eſt capiti Chriſto. Integra anima, quæ dicere poteſt. Benedic anima mea Domino, qui ſanat omnes infirmitates tuas: Integer ſpiritus eſt, quando non erramus in ſpiritualibus: ſed vivimus in ſpiritu, & afferimus fructus ſpiritus: vel literæ Scripturæ addimus intelligentiam ſpiritualem. — *Perfectio pœnitentium.*

q Glo. m. ſup. Exod 21. r Glo. ord ſup. Gen 30.

Integrum cadaver bovis occiſi datum Domino bovis occidentis, *q* deſignat totam culpam in Dominum aut Prælatum non cuſtodientem ſubditos, rejiciendam. *Exod.* 21.*d*. — *Refer culpam in prælatum.*

Integra in virgis Jacob, quæ remanſerunt viridia. *Geneſis* 30.*f*. literam *r* legis deſignat ſine ſenſu myſtico — *Litera legis.*

Sanus ſenſus. Prædeſtinati.

Integra reddenda, quæ per fraudem ſublata ſunt. *Lev.6.a.* reddendus *a* ſanus ſenſus Scripturæ. Integro numero reverſus exercitus Iſrael ad Joſue *Joſ.10.d.* eſt eorum, *b* qui ſcripti ſunt in libro vitæ. Integrum deglutire volunt mali juſtum, *Prov.1.b.* ne videlicet ulla ejus extet memoria.

a Glo. ord. ſu. Lev. 6. b Glo. in. ſup. Ioſu. 10.

Intelligere, Intelligentia, Intellectus.

INTELLIGERE, eſt intellectu aliquid percipere: Intellectus autem eſt vis animæ intellectiva, quæ & mens dicitur, & ratio. Intelligentia verò eſt ipſa intellectiva cognitio, & utrumque ſumitur pro dono Spiritus ſancti.

Cognitio Dei.

Intelligit Deus opera hominum, *c* hoc eſt, cognoſcit cogitationes cordis. *Pſalm.32.* Et intelligentiam dicitur Deus habere: quia cognoſcit omnia noſtra, *Job 12.c.* Et dicitur intellexiſſe de longè cogitationes Chriſti. *Pſal.138.* quia quæ ad ipſum ſpectabant longè antè prophetari fecit.

c Baſ. ſ. pſ. 32. Gr. 11. mo. 4. Hil. ſ. pſ. 138.

Intelligentia Chriſti. Vivens ſecundum rationem.

Intelligens ſervus Dei, dicitur *d* Chriſtus ſecundum humanam naturam. *Iſa.52.d.*

Intelligens, qui poſſidet gubernacula, eſt, *e* qui ſecundùm mentem & rationem vivit: & partibus inferioribus imperat. *Prov.1.a.* intelligens eſt etiam, *f* qui requirit Deum. *Pſa.52.* Et intelligens ſuper docentes, eſt fidelis in Eccleſia intelligens ſuper Scribas Judæorum & hæreticos. *Pſalm.118.* Intelligere auditum, eſt percipere verba Dei. *Iſa.28.e.* intelligere autem fundamenta terræ, eſt cognoſcere terram fundatam eſſe à Deo. *Iſa. 40.a.*

d Hil. ſ. Iſ. 52. e Baſ. Prov. 1. f Hil. ſ. pſal. 52. 118.

Intelligentia prædicatorũ. Donum Spiritus ſancti. Senſus ſpiritualis.

Intelligentia Beſeel ad conſtructionem tabernaculi, deſignare poteſt *g* intelligentiam prædicatorũ *Exo.35.d.36.a.* Eandem deſignat intelligentia galli. *Job.38.d.* Pertinet autem ad donum Spiritus ſancti.

Intelligentia, quam ignorant paſtores, eſt ſenſus *h* ſpiritualis legis veteris, ignotus Scribis, & Principibus Sacerdotum. *Iſa.56.d. Job 12.c.28.b.d.32.b.38.a.39.c.* Et intelligere, quæ apponuntur ad manducandum, eſt examinare rectos ſcripturæ ſenſus. *Prov.23.a.*

g Glo. ord. ſu. Exod. 35. h Ori. ſ. Ro. 13

Curam habens Chriſti in paupere. Caſtigati à Deo reſipiſcentes. Vocatio gentium prophetata.

Intelligit ſuper egenum & pauperem, *i* qui curam habet de iis, quæ ad Chriſtum pertinent, & qui benefacit Chriſto in paupere, cui compatitur, & advertit eum ejuſdem eſſe conſortem naturæ. *Pſal 40.*

Intelligunt in noviſſimis diebus conſilium Dei, qui caſtigati à Deo, cognoſcunt quanta miſericordia & bonitate, eis prius minabatur. *Jere. 23.e. 30.d.*

Intelligens Eli, quod Dominus vocaret Samuelem. *1.Reg 3.b.* deſignavit vocationem *k* Gentium intellectam & prophetatam fuiſſe à Patribus: juxta illud *Amos. 3.b.* Non faciet Dominus verbum, quod non revelaverit ſervis ſuis Prophetis.

i Arn. & Au. ſ. pſa 40. Au. de Na. 8. k Gr. ſ. 1. Re. 3.

Cognitio prophetica. Cura intelligendi pertinet ad Eccleſiam. Profectus in intelligentia operando.

Intelligit ſingula, quæ oculus vidit, & auris audivit, *l* qui non ſolum ſicut Pharao & Balthaſar videt futura, ſed ſicut Propheta: ut intellexerunt Joſeph & Daniel. Et ſic dicit Job ſe intellexiſſe. *Job 13.a.*

Cùm dicitur in titulis pſalmorum: intellectus ipſi David: admonetur Eccleſia, *m* quæ corpus eſt David, hoc eſt, Chriſti, ut intelligat, & quod ad ipſam pertineat cura intelligendi quæ dicenda ſunt.

Intelligit à mandatis Dei, qui *n* ex eo quod agit, ad majorem intelligentiam proficit, *Pſal.118.* Et intellectibus manuum ſuarum deducit, quia ad viam veritatis, quam per operum experientiam didicit, certis profectuum gradibus dirigit. *Pſal.77.*

l Gr. 11. m. 14 m Au. ſ. pſ. 54 n Ricar. de S. Vict. de ſectur. conſcien. 18.

Non cognoſcens homo dignitatem ſuam. Ignorans vim ſuorum operum. Sapientia hujus mundi. Iniquitas indurata.

Non intelligens homo, *o* eſt non cognoſcens dignitatem ſuam, nec divina myſteria. *Pſal.48. Iſa.1.a.* Et non intelligit Deum, ſi abierit, *p* qui ſemel ab internis gaudiis expulſus, clauſas contra ſe januas ſecreti ſpiritualis aſpicit. *Job 9.b.*

Non intelligit quis ſiva nobiles fuerint, ſive ignobiles filii ejus, *q* quia opera ſua ſubtili examine diſcutiens, utrum approbentur à Deo, an reprobentur, ignorant. *Job 14.b.*

Intelligentia qua privavit Deus ſtruthionem, *r* intelligi poteſt ſapientia hujus mundi, quam non dedit Deus Eccleſiæ. *Job 39.c.*

Intelligentes ſpinæ rhamnum, aut creſcentes in rhamnum, deſignant *ſ* iniquitatem induratam. Vel priuſquam rhamnus producat ſpinas, hoc eſt. ante corporis reſurrectionem. *Pſal.57.*

Actio. Prædicare.

Intellectus manuum, pro actione, quæ fit ſecundum intellectum, aut rationem, ſumitur. *Pſal.77.*

o Hil. ſ. Iſa 1. p Gr. 9. m. 2. q Gr. 12. m. 13 r Hil. ſ. Iob 19 ſ Arn. & Hil. ſ. pſa. 57.

Intendere, vide Tendere, & Attendere.
Intercedere.

INTERCEDERE, eſt idem, quod medium eſſe: & intercedit, qui pro aliquo majorem orat, & mediator eſt.

Intercedentes viri Chet, apud Ephron pro Abraham. *Gen 23.b.* deſignare poſſunt prædicatores hortantes Gentes, ut ſuſciperent Chriſtum.

Intercedere, quære Abſcindere.
Intereſſe.

INTERESSE, eſt inter alios eſſe.

Intereſſe cognitioni Joſeph, eſt participem eſſe divinorum ſecretorum. *Gen.45.a.*

Interficere, Occidere interimere, Cadere. Iugulare, Necare, Trucidare, Homicida. Homicidium, Internecio, Nex, Cædes.

Participatio divinorum ſecretorum. Deſtruens Deus ſuperbiam diaboli. Mittens diabolum in infernum.

INTERFICERE & occidere, eſt animal aliquod vita privare. Jugulare, eſt inciſo jugulo interficere. Necare, eſt ſuffocando occidere. Trucidare verò, eſt crudeliter interficere. Homicida autem eſt hominem occidens.

Interfecit Deus primogenitum Pharaonis, quum *t* deſtruxit ſuperbiam diaboli, *Exod. 4.f. 15.b.* Et occidit Reges fortes, hoc eſt, ſuperavit Chriſtus dæmones, *Pſalm. 134. 135.* Sic interfecit exercitum Ægyptiorum. *Exod.14.f.* Et interficiens Lamech Cain, deſignat Chriſtum ſuperantem diabolum: quod à Chriſto ſuis uxoribus, id eſt, Eccleſiis nunciatur. *Geneſ. 4.d.* Occidet quoque Deus Leviathan, cùm mittet diabolum in infernum. *Iſa.27.a.* interfecta beſtia. eſt victus diabolus. *Dan.7.c.* Cadere Philiſthæos, quos Dominus exterruit, *v* eſt per dona gratiæ Dei prodire ad opus in campum, ut dæmones vincantur. *1.Regum 7.c.* interficere primogenitum

t Arn. ſ. pſ. 135 Bed. ſ. Gen. 4. Hil. ſ. Iſa 27. v Gre. ſ. 1. Reg. 7.

nitum aſini non redemptum, eſt *a* propter peccatum carnis non redemptum per pœnitentiam, mitti in infernum. *Exod.13.a.*

Punitur Deus obſtinatos.

Interfecit Deus filios Eli, hoc eſt, *b* punivit obſtinatos. 1. *Reg.2.g.* Et interfecit Chriſtus impium ſpiritu oris ſui, cùm dicet in judicio: Ite maledicti. *Iſa.11.a.* Et interfecti dicuntur condemnati ad pœnas inferni: & multiplicabuntur in judicio interfecti à Domino. Et dies interfectionis erit dies judicii. *Iſa.10.a.22.a.23.b.66.a.* Et interfecit Deus Judæos, mittens eos in infernum. *Iſa.65.c.* Huc refertur cædes Regum, quam fecit Abraham. *Gen.14.c. Ezech.14.d.28.b.31.d.* Interfecta terra ab habitatoribus ſuis, erit in judicio. *Iſa.24.a.* Interficiet etiam Deus gentes, mittens eos in infernum. *Iſa.34.a.* Et interfectio multorum, erit diſſipatio malorum. *Iſa.30.f.* Et interfecit Deus peccatores, aut Judæos, cùm conſummatam iram in eos exercet. *Jer.15.b. Thren.2.g. Ezech.18.f. Amos 2.a.* interfecti autem Domini dicuntur, non quod Dominus interficiat: ſed quod in interitu peſſimorum voluntas & imperium Dei compleantur. *Jer.25.g.* Non interficit autem Deus uſque ad internecionem, cùm non mittit in infernum: ſed caſtigat ad emendationem. *Iſa.51.e.* Cæſa quatuor millia Judæorum, *c* ſunt condemnati, qui non crediderunt Evangeliis. 1. *Reg.4.a.* Necari coram fratribus, eſt in ultimo judicio condemnari. *Gen.31.d.* Occidi facientem opus in ſabbato, eſt condemnare peccantem. *Exod.35.a.* Occidere quoque Dominum bovis cornupetæ, quia non recluſit bovem. *Exo.21.c.* eſt puniri Prælatum non corrigentem peccata ſubditorum.

Punitio hæreticorum.

Interfecti filii Aaron à Domino, deſignant hæreticos à Deo punitos. *Lev.16.a.* Interfecti autem in medio idolorum, ſunt *d* hæretici inter ſua dogmata diſſipati. *Ezech.6.d.* interfici autem aſcendentem in montem jaculis, & non manibus. *Exod.19.b.* eſt revinci hæreticum autoritatibus ſacræ Scripturæ.

Deſtructio errorum.

Interficit Deus ſculptile, cùm *e* deſtruit errores hæreticorum. *Nahu.1.d.* Et interficit Deus amantiſſima uteri hæreticorum, cùm perdit diſcipulos & hæreſes eorum. *Hoſe.9.d.* Interficit etiam David gigantem Goliath proprio ipſius gladio, cùm Doctor revincit hæreticum, per teſtimonia Scripturarum, quæ ipſe affert. 1. *Reg.17.f.* interfecti omnes maſculi urbis Sichimorum, deſtructas rationes hæreticorum per prædicatores. *Gen.34.d. Ezech.6.a.26.a.*

Interfecti plures hoſtes Samſon in ejus morte, quàm dum viveret, deſignant *f* converſionem infidelium factam mortuo Chriſto, & perditionem inimicorum, & Judæorum, majorem, quàm ſi Chriſtus non fuiſſet mortuus. *Jud.16.g.*

Perdere bona opera non recta intentione facta.

Interfecti maſculi urbis Sichen per Simeon & Levi, filios Jacob. *Gen.34.d.* deſignant *g* ablata bona opera non recta intentione facta: quod non eſt faciendum, ſed corrigenda intentio: unde dicuntur occidiſſe virum, quia abſtulerunt vigorem mentis. *Gen.49.a.*

Nemini peccanti parcendum.

Occidentes Levitæ, unuſquiſque fratrem ſuum, & amicum, & proximum, deſignant *h* Prælatos, qui nemini peccanti increpando parcere debent. *Exod.2.f.* Occidentes autem filii Iſrael tribum Benjamin, ſed prius occiſi ſunt de filiis Iſrael plurimi: deſignant, quod qui vult corrigere proximum, prius debet corrigere ſeipſum. *Jud.* 20. Occidit etiam fratrem, qui falſo ſermoni ſilentium imponit.

Condemnare in ſe vitia.

Occidere bovem & arietem ſuper lapidem, *i* eſt condemnare in ſe omnem cornutam elationem per exemplum Chriſti. 1. *Reg.14.e.* Et interficiens Moyſes Ægyptium, eſt *k* deſtruens homo impietatem. *Exod.2.b.* Et interficere primogenitum aſini, eſt damnare peccatum. *Exod.13.c.34.c.* Vel occiditur primogenitum aſini, cùm mens mutatur in melius. Et interfecti omnes habitatores Hai, ſunt *l* omnia vitia ſuperata. *Joſ.8.f.* Et interficere omnes peccatores terræ, eſt vincere omnia peccata. *Pſal.* 100. Et interficere primogenita Ægypti *m* eſt tollere initia vitiorum. *Exod.12.d.*

Mortificatio carnis. Pœnitentia.

Interficere dicitur Deus omnem carnem. *Gen.6.c.* quum videlicet *n* facit mortificari carnem, & vivere ſpiritum. *Deut.42.f. Pſal.77.138. Rom 6.a.* Et occidit unuſquiſque fratrem ſuum, cùm quis proprium corpus rationi ſubjicit. *Exod.32.f.* Et interficere Amalecitas, & reliqua de Amalec, eſt auferre peccata per pœnitentiam. 1. *Reg.15.a.* Et interficiens Moyſes Ægyptium, eſt abdicans ſe à luxu & mundanis honoribus, &c. *Exod.2 b.* Idem eſt de occidente Jephte filiam ſuam. *Judi.11.g. Ezec.16.a.29.b.*

Converſio gentium. Dolore pravas cogitationes.

Interfectiones magnæ Philiſthinorum, deſignant converſionem *o* multorum gentilium. 1. *Reg.5.c.* Et interficiens armiger Jonathæ multos, eſt convertens multos infideles. 1. *Reg.14. b. Iſa.13.c.* Et interfectionis dies, eſt converſio, quæ fit per caſtigationem. *Jere.12.a.* Et interfectio multorum eſt, quũ multi reſipiſcunt à peccato. *Iſa.30.f* Cædi autem à peccatoribus, eſt à turpi vita ſeparari. Vehementer autem ſive nimis cædi, eſt temporalis vitæ illecebras perfectè deſerere, & futuræ gaudiis inhiare: unde cædes magnanimis facta dicitur. 1. *Reg.14.d.* Cæſa quoque quatuor millia Judæorum, ſunt converſi ab infidelitate, per fidem quatuor Evangeliorum. 1. *Reg 4.a.*

Interficere filios malorum patrum, eſt delere pravas cogitationes, quas diabolus ſuggerit. Et interficit Deus reliquias Philiſthææ, *p* cùm tollit pravas cogitationes. *Iſa.14.e.g.* Et interficiuntur & cæduntur Amalecitæ, cùm oblectamenta libidinis, virtute ſupernæ intentionis depelluntur à corde, & contritione ſpiritus reciduntur à corpore. 1. *Reg.15.a.* Et hoc eſt interficere Domino. *Mich. 4. d. Eccleſ. 3.a. Ezech.28.f. Amos.7.a. Soph.2.c.3.d.*

Non perdit Deus bonos, licet caſtiget.

Non interficit Deus gentem ignorantem, & juſtam: quia non perpetuo perdit bonos, quamvis hic eos caſtiget. *Gen.20.a.* Non interficit uſque ad internecionem cùm caſtigat ad emendationem. *Iſa.51.e.* Occidere autem volens Dominus Moyſen in itinere. *Exod. 4.f.* Videtur comminari ad emendationem in hac vita. Et occidere dicitur Deus verbis oris ſui, *q* quia prius caſtigat terrore, quàm pœnam infligat. *Hoſ.6.c.*

Perire defectu verbi Dei.

Occidi multitudinem fame aut ſiti *r* eſt perire ob defectum verbi Dei, & conſolationis ſpiritualium. *Exod.16.a.17.a. Thren. 4.b. Hoſe.8 a.*

Præparatio ſolidi cibi myſteriorum.

Occidens diſpenſator Joſeph victimas ejus fratres invitando. *Gen.43.d.* deſignat præparationem ſolidorum ciborum ex myſteriis legis. Idem deſignare poſſunt *ſ* occiſi tauri & altilia. *Matth. 22.a.* Poſſunt etiam deſignare cædem Apoſtolorum propter Chriſtum.

Oblatio Chriſti.

Occidi vitulum ſaginatum, *t* eſt Chriſtum offerri pro redemptione mundi. *Luc. 15.c.* Idem eſt cædere hoſtiam pro peccato. *Levitic. 6.d.* Sic autem interficit Chriſtus inimicitias in ſemetipſo, quia pro omnibus mortuus eſt, ut nos Deo reconciliaret. *Epheſ.2.d.* Ipſe eſt agnus occiſus. *Apocalyp. 13.b.* Ubi cùm legitur: Quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ agni qui occiſus eſt, ab origine mundi illud: Ab origine mundi referre debet ad ſcripta, ut dicat non ſunt ſcripta ab origine mundi.

Occidit

Occidit Deus omne, quod pulchrum erat viſu in tabernaculo filiæ Sion. *Thren.2.b.* cùm aufert ſcientiam & virtutes ab anima peccatrice.

Auferens Deus bona ab anima peccatrice.
Martyres.
Occiſio Chriſti per Iudæos.

Interfecti Dei dici poſſunt *a* Martyres, pro Dei gloria occiſi. *Iſa.26.d.* Et cedentes agricolæ ſervos patris familias, ſunt *b* ſacerdotes & Scribæ Judæorum occidentes Prophetas. *Matt.21.d.22.a.* Et occidit Herodes pueros, hoc eſt, Judæi Martyres. *Matt.2.c.* Occidente quoque Iſaac propter pulchritudinem Rebeccæ, eſt eoſdem velle delere nomen Chriſtianum propter confeſſionem fidei. *Gen.26.b.*

Occiderunt agricolæ filium patrisfamilias extra vineam, hoc eſt, *c* principes Judæorum Chriſtum extra Hieruſalem: ut ſuſcipientibus eum gentibus vinea locaretur. *Matt.21.d.* Et interficiens Cain Abel, deſignat Judæos interficientes Chriſtum. *Gen.4.b.* Interficere Abraham propter uxorem, quod timebat Abraham, typus erat odii Judæorum in Chriſtum propter eccleſiam. *Gen.20.a.* Et occidere volens Eſau Jacob deſignat Judæos perſequentes Chriſtum aut Chriſtianos. *Gen.27.g.* Idem deſignat volentes fratres Joſeph ipſum occidere. *Gen.37.d.* Et occidentes Simeon & Levi virum, ſunt Judæi occidentes Chriſtum, aut rationem pertimentes. *Gen.49.a.* Occidere volens Saul David, hoc eſt, Judæi Chriſtum. *Pſal.58.in tit.*

a Hie. ſ. Iſ. 16. b Hie. ſ. Matt. hom. 19. c Hie. ſ. Matt. 21. & ad Dama. q. 2. Or. ſ. Matth. hom. 19. Hil. ſ. pſ. 58. & ſ. Ma. cã. 2.

Peccare.
Facere peccare ſcandalo vel ſuggeſtione.

Interfecti Dei dicuntur, *d* qui erant boni, & per ſcandalum aliorum peccaverunt. *Iſa.26.d.* Et interficiunt animas, quæ non moriuntur, qui falſis terroribus frangunt animus ſervientium Deo. *Ezec.13.d.* Et trucidant rectos corde, *e* qui ſcandalizant ſimplices bonos, ita ut in peccatum incidant. *Pſalm.36.* Sic interficit innocentem, *f* qui ex innocente facit nocentem. *Pſalm.9.* Demum occidunt, qui faciunt peccare. Et hac ratione non occident in monte ſancto Dei: quia *g* nemo faciet alium peccare in fœlicitate. *Exod.12.b.21.c.Pſa.58.61.Iſa.14.e.65.d.* Et occidit virum, qui peccate facit fortem in virtutibus: occidit verò adoleſcentulum, qui peccare facit incipientem benè operari. *Gen.4.d.* Et occidere bovem, vel ovem, eſt ſimplices pervertere. *Exod.22.b.* Et occiſum à beſtia, eſt peccator à diabolo, aut hæreſiarcha in peccatum aut errorem inductus. *Lev.5.a.* Et occidere volens Pharao Moyſen, *h* eſt diabolus, aut hæreſiarcha volens occidere Chriſtum in ſe vel membris ſuis. *Exod.2.c.* interfecit viduam & advenam, qui alicujus perdit animam. *Pſal.93.* Interfecti quoque dicuntur peccatores. *Ier.4.g. Zach.11.a.* Interficit virum ſtultum iracundia, & parvulum invidia. *Iob 5.a.* quia ira irrationabiliter ejus menti dominatur: nam ira per zelum ſapientes non interficit, ſed turbat: quia ſub ratione reſtringitur: Stultos verò per vitium trucidat. Parvulus autem eſt, quia invidia occiditur, qui niſi ipſe inferior exiſteret, de bono alterius non doleret.

d Hie. ſ. Iſ. 14. 16. & ſ. Iſ. 14. 16. & ſ. Ez. 13. e Ori. ſ. pſ. 36. ho. 3. & ſ. Levi. ... 3. f Aug. ſ. pſ. 9. g Baſ. & ibi. ſ. pſ. 6... Arn. ſ. pſ. 58. 93. Am. ſ. pſ. 118. ſer. 11. h Gr. 5. m. 33.

Dæmones perdentes virtutes animæ.

Interficientes Ægyptii maſculos Hebræorum, deſignant dæmones *i* occidentes in mente ſenſus rationales & virtutes. *Exod.1.d.5.* Et interficit Lucifer populum ſuum, *k* quum facit malos peccando in infernum detrudi. *Iſa.14.e.* Interfector quoque & homicida dicitur diabolus, cujus invidia mors intravit in mundum. *Iſa.54.e.* Et ipſe eſt interfector filiorum Ephraim. *Hoſ.9.a.* Et homicidæ dicuntur dæmones & Judæi. *Iſa.1.f. Matt.21.a.* Et cedens Amalec extremos agminis Iſraël, eſt diabolus vincens infirmos in fide. *Deut.25.d.* Occidentes Rechab & Banaa Iſboſeth, ſunt *l* dæmones occidentes mentem per peccatum. *2.Reg.4.b.* Sic Iſmaël, filius Nathaniæ, occidit octoginta viros. *Ier.41.a.* Occidit lingua viperæ illum, *m* quem diabolus in mente veneno tingit: ut poſtmodum violenta tentatione interimat. *Iob.20.c.21.c.24.c.Thren.2.g. Ezec.11.b.26.c.35.b.37.c. Abdi.c. Nahu.2.a.d. Haba.1.d.* Interficiunt in via dæmones vel hæretici, hoc eſt, in hac vita. *Hoſe.6.d.* Et mactans ſur, eſt *n* diabolus, aut hæreticus. *Ioan.10.b.* Occidens Rex Babylonis filios Sedechiæ in oculis ejus. *Ier.59.b.* eſt *o* diabolus rex confuſionis, qui ſæpè ſic bona opera interficit: ut hæc ſe amittere ipſe, qui captus eſt, dolens cernat. Nam bona plerumque gignit animus: & tamen carnis ſuæ delectationibus victus, bona quæ genuit, amens perdit: & quæ patitur damna conſiderat, nec tamen virtutis brachium contra Regem Babylonis levat.

l Ori. ſ. Exod. hom. 2. Bed. ſ. Exo. 1. k Hi. ſ. Iſa. 14. Or. ſ. Nu. h. 19. Hie. ſ. Hoſ. 9. & ſ. Ez. 13. l Gr. 15. m. 7. m Hie. ſ. Iob. 24. n Cy. 7. ſ. Io. 4. o Gr. 7. m. 26.

Adulantes divitibus.
Arripiens indignus dignitatem.

Occidunt paſtores quod craſſum vident, *p* cùm adulantur divitibus, nec eorum reprehendunt vitia. *Ezech.34.a.*

p Hi. ſ. Ez. 34.

Homicida conſurgens manè ad occidendum *q* egenum, eſt pravus in hoc mundo dignitatem tranſitoriæ poteſtatis arripiens: qui tantò ſe acrius ad peragenda mala dilatat, quantò per charitatis viſcera nullum amat. Quoties enim cogitationibus contra bonos ſævit, toties innocentium vitam interimit. *Iob.24.c.*

q Gr. 16. mo. 27.

Non occiſi Iudæi, ut ſint teſtes ſcripturæ.
Perſeverans malitia in terra.

Non occidit Deus Judæos, ſed diſperſit. *Pſ.58.* ut videlicet *r* ſint teſtes ſcripturæ, quam Chriſtiani allegant. In eodem typo noluit occidi Cain. *Gen.1.b.* Sic David non occidit Saulem in ſpelunca. *1.Reg.24.a.* Non occidit etiam Deus eos, quos non ſinit labi in peccatum, & legis ejus oblivisci.

Non interfectus Cain, ſed durans in terra, deſignat *ſ* perſeverantem malitiam in terra, & non ablatam eſſe iniquitatem à ſæculo. *Gen 4.c.*

r Au. ep. 59. & ſ. pſ. 58. ſ Vbi. quod de terr. poteſ. inſidietur. t Am. de fug. ſæc. 7.

Abijcere doctrinas humanas.
Excommunicare ſimplices.
Incauta correctio.

Interfici ſapientes Babylonis. *Dan.2.b.* eſt *t* abijcere doctrinas humanas tanquam humanæ ſaluti minimè neceſſarias.

Rica. de S. Vi. de Nabuc. 7.

Occidit bovem vel ovem prælatus, *v* qui ſimplices extra rationem excommunicat. *Exod.23.b.* Et occidunt mali paſtores oves craſſas, cùm ſcandalizant fortiores. *Ezec.24.a.* Occidit amicum ſcindendo ligna, qui corripiens incautè ipſum illata contumelia à ſpiritu dilectionis ſeparat. Correpti namque mens mox ad odium prorunit, ſi hanc immoderata increpatio pluſquam debuit, addicit. *Deut.19.b.*

v Aug. de paſtor 4. Gr. 10. mo 9.

Hæretici contemnentes ſimplices doctores.
Contemnentes ſenſum ſpiritualem.
Prophanare templum Dei.
Corporalia nocentia animæ.

Occidentes agricolæ aut vocati ad nuptias ſervos patris familias, ſunt *x* Judæi, aut hæretici contemnentes ſimpliciores doctores, & ad taciturnitatem pertrahentes. *Matt.21.d.22.a.* Occidere etiam Prophetas, eſt abijcere ſenſuum ſpiritualem ſcripturæ Prophetarum, velut eorum animam: & ſolùm literalem ceu corpus curare. *Matt.23.d.* Et occidere volens Joannem Herodes. *Matt.14.a.* deſignat eum, qui ſeparare nititur prophetiam à populo: vel qui tollit legem per infidelitatem.

x Or. ſ. Matt. ho. 2. 25. 26. & cap. 14.

Perire contemptores legis.

Occiditur Zacharias inter templum & altare. *Matt.23.d.* quum *y* & templum Dei à laſcivis corrumpitur: & altare ipſius per negligentiam orationum ſordidarum coinquinatur, quando etiam oratio alicujus fit illi in peccatum.

y Ori. ſ. Mat. ho. 26.

Sponte conſentientes hæreticis.
Vacare voluptatibus.

Occidens litera, deſignat res corporales, quæ *z* perdunt animam, ſi eis adhæreat, & non eas ad Deum, ut ad ſpiritum referat. *2.Cor.3.b.* Occidit etiam litera, quia data eſt, ut contemnentes legem jure occidi debeant.

z Ori. 2. peria. Am. ſ. 2. Cor. 3.

Interfectinn n gladio, ſunt *aa* ſpontè conſentientes hæreticis. *Iſa.22.a.* Et occidit, qui veram de Deo tollit orationem, ut falſam conſtituat.

aa Hie. ſ. Iſ. 22. Clem. Alex. 8. ſtrom.

Occidere vitulos & jugulare arietes, *bb* eſt voluptatibus vacare. *Iſa.22.d.*

bb Glo. ſ. int. ſ Iſa. 22.

a Gr. 9. m. 10. b Au. ſ. Apoc. hom. 10.

Ut occidat ſemel Deus, quem flagellat, petit Job *a* optans vel ſimplicem mortem Redemptoris, quâ redimamur: vel ſolam mortem corporis, remanente anima viva per gratiam. *Iob.9.c.* *Mors redemptoris.*

Quaſi occiſum eſt caput beſtiæ. *Apoc.13.a.* cui *b* hæretici ſimulantes Angelum lucis, confitentur mortem & reſurrectionem Chriſti: vel cùm revicti à Catholicis, adhuc perſeverant in errore. *Simulatio hæreticorum.*

Interire, vide Mori.

Intermittere, Intermiſſio, Interrumpere.

INTERMITTERE, eſt ad tempus omittere, vel ceſſare: quod etiam eſt interumpere: quanquam hoc poſterius ſignificat in partes rumpere.

c Hie. ſ. pſ. 77. d Hie. ſ. Iſ. 30. e Glo. ord. ſup.

Interrupit Deus petram, *c* quum percuſſus eſt Chriſtus in paſſione. *Pſal.77.* *Percuſſio Chriſti in paſſione.*

Interruptio muri, eſt *d* deſtructio doctrinæ hæreticæ. *Iſa.30.c.* *Deſtructio hæreticæ doctrinæ.*

Interrupta in muro Hieruſalem, *e* ſignificare poſſunt deficientes in Eccleſia. 4. *Reg.14.d.25.a. Neh.4.b.6.a.* *Deficientes in eccleſia.*

Interrumpit Deus mare, cùm ceſſare facit tentationes. *Pſal 77.* *Facere ceſſare tentationes.*

Internecio, quære Interficere.

Interpellare

f Au. ep. 10. 5.

INTERPELLARE, eſt loqueotem vel aliquid agentem interrumpere, & aliquando rogare.

Interpellare dicitur Spiritus pro nobis: *f* quia interpellare & orare nos facit. *Rom.8.e.* *Faciens nos Spiritus orare.*

Interpellare judices. *Deut.25.a.4 Reg.8.a.* poteſt eſſe confugere ad Sanctos. *Confugere ad Sanctos.*

Interponere.

g Hie. ſ. Ezec. 22. h Gl. ord. ſup. 2. Par. 3.

INTERPONERE, eſt interſerere, aut inter alia ponere.

Interponit maceriem inter Deum & populum, *g* qui inſtar Moyſis, & Aaron, & Samuelis, igni, & incendio iræ Dei ſe opponit. *Ezec.22.g.*

Interpoſita malo granata catenulis. 2. *Par.3.d.* ſunt *h* exempla Sanctorum prædicationi inſerta. *Exempla ſanctorum.*

Interpretari, Interpres.

INTERPRETARI dicitur, qui exponit vel explicat aliquid. Interpres autem eſt, qui in aliqua re agenda medius eſt, & veluti conciliator, & qui aliquid declarat, aut in aliam traducit linguam.

i Glo. int. ſup. Gen. 40. k Hie. ſ. Iſ. 43.

Interpres inter Joſeph, & fratres ejus, deſignat humanitatem Chriſti, quæ media eſt inter Deum & homines. *Gen.42.e.* *Humanitas Chriſti.*

Interpretatio ſomniorum, typus eſſe poteſt *i* revelationis ſecretorum legis. *Gen.40.a.41.b.Iud.7.d.* *Revelatio ſecretorum legis.*

Interpretes Iſraël, prævaricati ſunt in Deum, *k* ſunt Moyſes & Aaroo, qui medii eraot inter Deum & populum. *Iſa.43.d.* Sunt etiam interpretes prophetæ, & ſacerdotes, per Moyſen & Aaron deſignati. *Prophetæ & ſacerdotes.*

Interraſilis.

l Glo. int. ſup. Exod. 25.

INTERRASILE, eſt idem, quod interraſum, hoc eſt, per intervalla raſum.

Interraſilis corona menſæ tabernaculi fœderis, *l* deſignare poteſt diverſam meritorum qualitatem. *Exod.25.c.37.b.* idem ſignificare poteſt interraſile opus baſium ſub luteribus. 3. *Reg.7.d.* *Diverſa meritorum qualitas.*

Interrogare.

m Aug. 83. q. 65. n Gr. 9. m. 11. & 28. mor. 8. Ber. in jeiun. o Au. ſ. pſ. 10. p Hie. ſ. Ier. 6. & ſ. Iſa. 45. 65. Gr. 35. mo. 2.

INTERROGARE, eſt quærere ab aliquo, ac percontari.

Interrogatio Dei ad Adam, & ad Cain, & ad cæteros, potius deſignat *m* redargutionem, quam ignorantiam, quæ in Deum non cadit. *Gen.3.b.4.b.* interrogans autem Adam, ubi eſſet, deſignat ſe non noſſe peccatores, nec eorum approbare opera. Hoc ipſum deſignavit Chriſtus, cùm dixit de Lazaro: Ubi poſuiſtis eum? *Ioan.11.e.* Interrogare etiam dicitur Deus examinando. *Pſal.138.* non ut ipſe ſciat: ſed ut ipſe interrogatus à ſe vel ab aliis cognoſcatur. Et repentè Deus interrogat, *n* cùm nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocat. Vel certè interrogat, quum duris nos perſecutionibus pulſas, ut quum mens noſtra magna de ſe tranquillitate æſtimat, ſemetipſam veraciter qualis ſit, in perturbatione depreheodat. *Iob.9.b.* Tribus autem modis nos conditor noſter interrogare conſuevit: cùm autem flagelli diſtrictione nos percutit, & quanta oobis inſit vel deſit patientia, oſtendit. Sic poteſt capi. *Iob.38.a.40.a.* Aut quædam, quæ oolumus præcipit, & ooſtram nobis obedientiam, vel inobedientiam patefacit, ut de Abraham. *Gen.22.a.* Aut aliqua nobis occulta aperit, & aliqua abſcondit, ut nobis menſura noſtræ humilitatis innoteſcat: ut quum Paulus dixit. *Phil.3.c.* Ego oon me arbitror comprehendiſſe. Et palpebræ Dei interrogant filios hominum, quum probant bonos, qui nec fatigantur obſcuritate ſcripturarum, ſed exercentur: nec inflantur cognitione & ſcientia earum, ſed humiliantur. *Pſal.10.* *Redarguens Deus.* *Examen.* *Caſtigans.*

Interrogare os Domini, *p* eſt videre, quid Dominus præcipiat. *Iſa.30.a.* Interrogant autem de ſemitis antiquis, qoi conſideraot doctrioam legis & Prophetarum. *Ier.6.d.* Interrogantes autem Deum aut Chriſtum, erant Judæi prophetias habentes de Chriſto: Non ioterrogantes verò erant gentiles, qui oon habebant Prophetas. *Iſa.65.a.* Interrogare Deum ſuper filiis, eſt curioſè ſcrutari judicia Dei. *Iſa.45.b.* Hominem quoque interrogare Deum, propriè eſt in conſpectu ejus ſe neſcientem & ignarum cognoſcere. *Iob.42.a.* *Conſiderans præcepta, & doctrinam legis.*

q Gre. 8. mo. 26. & 15. mor. 17.

Interrogare generationem priſtinam eſt *q* recognoſcere quomodo tempus vitæ præſentis ſicut umbra tranſeat: quia ſi ea quæ erant, & jam tranſacta ſunt, ad memoriam reducimus, patenter cognoſcimus, quàm celeriter hoc quoque fuit, quod tenemus. Idem erit interrogare quemlibet de viatoribus. *Iob 8.b.21.d.* *Conſiderare tranſitum vitæ præſentis.*

r Hie. ep. ban. ſ Ori. ſ. Matt. hom. 21. t Gr. 11. mo. 2.

Interrogans frater major de feſto, quod fiebat in domo patris ſui propter adventum fratris junioris. *Luc.15.f.* deſignat *r* Judæos hactenus interrogantes, quare Deus lætatur de converſione Gentium. *Iudæi murmurantes converſionem gentium.*

Interrogare virum, an velit accipere uxorem fratris ſui. *Deut.25.b.* eſt examinare dogmata, an concordent cum veritate Chriſt. *Examinare dogmata.*

Interrogare jumenta & volatilia, &c. *Iob.12.b.* eſt per creaturas cognoſcere creatorem. Vel cognoſcere quomodo omnes, tam boni quàm mali de poteſtate Dei concorditer ſentire & fateri coguntur: quamvis ſub ea non concorditer vivant. *Cognoſcere Deum per creaturas.*

Interro-

Obſtinatio. Divinatio.

Interrogant Ægyptii ſimulacra & divinos, cùm infideles non poſſunt errores infidelitatis ſuæ defendere: ſed manent obſtinati. *Iſa.19.a.* Et interrogant lignum, aut in ligno, *a* qui exercent divinationem per ligna, aut virgas. *Hoſ.4.c.*

a *Hie.ſ.Hoſ.4.*

Falſa teſtimonia.

Interrogabant teſtes iniqui Chriſtum, quæ ignorabat: quia *b* interrogabant falſa, & imponebant illi crimina, quæ non commiſerat. *Pſa.34.*

b *Au.ſ.Pſ.34.*

Irrident dæmones lapſos in peccatum.

Interrogant verba cantionum dæmones eos, qui erant in captivitate, *c* quum eos irrident, qui in peccatum ipſis inducentibus ceciderunt. *Pſal.136.* vel interrogant inclinationes malæ quum animam occupare nituntur: vel interrogant, qui petunt rationes de Chriſto, & ea, quæ ſunt fidei: non ut credant, ſed ut reprehendant.

c *Arn & Hil. ſ.Pſ.136. Hie & Au.ſ. pſa.138.*

Reprehēdens Chriſtus Judæos. Prophetantes Judæi de Chriſto, quem præſentem non cognoverunt.

Interrogans Joſeph fratres ſuos per ordinem generationem ſuam, &c. *Gen.43.b.* deſignare poteſt Chriſtum examinantem & reprehendentem Judæos, quod non eſſent imitatores patrum.

Interrogat Jacob de filiis Joſeph, quos ante ſe habebat, quibus benedixit. *Gen.48.b.* deſignat Judæos multa habentes de Chriſto & eccleſia prophetata, quem tamen præſentem non cognoverunt.

Interrumpere, vide Intermittere.
Intervallum, quære Spacium.

Inteſtina.

Myſteria Chriſti. Mens Chriſti.

INTESTINA, *d* ſunt quaſi membranacei carnales in interiori ventris parte ſita, quæ flexuoſis orbibus à ventre ad eam partem, quæ podex dicitur, porriguntur, quo excrementa à ventriculo excepta deijciunt.

Inteſtina agni, deſignare poſſunt *e* verba & myſteria Chriſti, & quæcunque ſecretiora myſteria: & plenitudinem gratiæ, quæ in Chriſto eſt. *Exod.12.b.* Inteſtina quoque vituli, mentem Chriſti deſignare poſſunt. *Exod.29.b.Lev.4.c.*

d *Ariſt.2.de hiſt.animal. 17.& 3.de partibus animal.14.*
e *Gre.ho.22. Bed ſ.Exod. 12.*

Bona cogitationes. Cogitationes immundæ. Conſcientia. Mens.

Inteſtina etiam vituli, aut arietis, *f* bonas cogitationes deſignare poſſunt, quæ latent, ceu in ventre animi. *Lev.1.b.*

Inteſtina, ut ſunt ſtercorum exceptoria, deſignare poſſunt *g* cogitationes immundas & cupiditates: vel potius ipſam conſcientiam, aut mentem in ſe pravas cogitationes aut cupiditates excipientem: ut lavare inteſtina ſit immundarum cogitationum ſtercora purgare, & cupiditates abluere, abſtergereque maculas ex crapula & ebrietate contractas. *Exod.29.c.Lev.1.b.4.c.7.d.8.d.9.c.*

f *Iſy.ſ.Lev.2. Ra.1.ſ.Lev.1.*
g *Ori.ſ.Lev. ho.5. Phil de vidi. Gr 9 m.40.*

Intingere.

Collatio Spiritus ſancti. Mundari per paſſionem Chriſti. Oſtendens Deus hominem ſordidū eſſe. Prædicator recipiens laudes.

INTINGERE, eſt immergere, & madefacere.

Intingere digitum in ſanguine, *h* eſt Spiritū ſanctū dari fidelibus virtute paſſionis Chriſti. *Lev.4.b.*

Intingere paſſerem vivum in ſanguine paſſeris mortui, eſt mundari à peccato per paſſionem Chriſti. *Lev.14.a.* Et intinctus eſt pes Chriſti in ſanguine, *i* quando paſſus eſt: vel quando cujuſque caro per Chriſti paſſionem mundatur. *Pſal.67.*

Intingere dicitur Deus aliquem ſordibus, *k* quando ſordidum eſſe oſtendit. *Iob.9.d.*

Intingens Jonathas ſummitatem virgæ in melle, deſignat *l* prædicatorem nonnihil gloriæ recipientem ex prædicatione & correctione. *1.Reg.14.d.*

Intinctus panis, quem porrexit Chriſtus Judæ. *Ioan.13.c. Matt.26.b. Marc.14.c.*

h *Glo.int.ſup. Lev.4.*
i *Arn ſ.pſ.67 Am.4.Lu.7.*
k *Gr.9 m.28*
l *Gr.ſ.1 Re.14*

Intollerabilis, vide Patientia. Intrare, Introire, vide Ingredi.
Introducere, vide Inducere.

Intus, Interior, Intimus, Intra, Intrinſecus.

Chriſtus. Cor. Anima. Veritas. Gloria eccleſiæ in penetralib.ſacramentorum. Sententia in ſermone. Myſteria latentia. Virtus munitionis intus & extra. Infundere virtutes interiores. Aſperitas pœnitentiæ. Angeli. Gloria cæleſtis. Qui maximè fideles apparebant. Iudæi.

INTUS locum interiorem ſignificat, & intrinſecus partem rei interiorem.

Intra velum exiſtens arca, deſignat Chriſtum conſcium eſſe divinorum ſecretorum, & etiam ſuper cælos cælorum aſcendiſſe. *Exod.26.g. Lev.16.a.*

Interiora velaminis, *m* principale cordis deſignare poſſunt. *Num.18.a.* Et intrinſecus cavum altare, eſt cor Deum amplectens. *Exod.27.b.38.a.* Et intrinſecus exiſtens pinguedo, deſignat virtutes & dona Spiritus ſancti in corde. *Lev 3.a.* Quæ autem intrinſecus ſunt, ſunt offerenda Deo, hoc eſt, cor & quæ ſunt in corde. *Lev.4.b.* interior etiam homo dicitur anima ſecundùm Deum vivens. *Eph.3.d* interiora etiam tabernaculi deſignant ipſam veritatem, quæ non ab omnibus cernitur.

Ab intus eſt gloria filiæ Regis, hoc eſt, *n* eccleſiæ in penetralibus ſacramentorum, vel in conſcientia. *Pſ.44.Cant.4.c 8.a.* Quod autē intrinſecus latet, eſt interior gloria futura, quæ nunc non cognoſcitur.

Intra calicem dicitur eſſe *o* interior homo, & ſententiæ, quæ ſunt in ſermone, & ſenſus ſpirituales. Et intra ſepulchra ſunt, quæ ſunt in anima. *Matt.23.c.*

Intus ſcriptus liber, deſignat *p* myſteria in ſacra ſcriptura latentia. *Ezec.2.d.* Et interior porta templi, eſt expedita cognitio myſteriorum. *Ezec.40.c.41.a.*

Intrinſecus & extrinſecus bituminata arca diluvii, deſignat *q* munitionem virtutis interioris & exterioris. *Gen.6.b.* Intus quoque deaurare arcam fœderis, eſt virtutes interiores infundere. *Exod.25.b.* vel deſignatur virtus animæ Chriſti.

Interiora deſerti, aſperitatem *r* pœnitentiæ deſignare poſſunt: & etiam pleniorem fidei cognitionem: item ſecretiora myſteria: ac etiam mentis collectionem. *Exod 3.a.*

Interiora auſtri, ſunt *ſ* occulti Angelorum ordines, ſecretiſſimi patriæ cæleſtis ſinus, quos implet calor Spiritus ſancti. *Iob.9.b.* Ibi per diem quaſi in meridiano tempore ardentius Solis ignis accenditur, quia conditoris claritas mortalitatis noſtræ jam preſſa caligine, manifeſtius videtur, & velut ſpheræ radius ad ſpacia altiora ſe elevat, quia de ſemet ipſa nos veritas ſubtilius illuſtrat.

Interiora Job efferbuiſſe dicuntur. *Iob.30.d.* quando *t* in eccleſia illi, quos per amorem fidei velut viſcera ante geſtaverat, poſtmodum in perſecutionem adverſus ipſam atrocius inſurgunt. Qui ſecreta prius illius cognoſcentes, quanto ſciunt ubi magis doleat, tantò deterius ab ejus afflictione minimè quieſcunt.

Interiora unde egreditur tempeſtas, quæ dicuntur interiora Auſtri. *Iob.37.b.* ſunt *v* Judæi, qui unum atque inviſibilem Deum noverant, eiuſdemque legi ſaltem carnaliter ſerviebant, quaſi ſub meridia-

m *Ori. ſ. Nu. hom 10. Gre. Nyſſe de vita Moyſis.*
n *Amb de inſtit vir.1. Hie. ad Prin.*
Gre.6.m 9.
o *Ori ſ Matt: hom 25.*
p *Hie. ſ.Ez.2 40.& ſ Amos 5.*
q *Ori.ſ. Gen. hom 2.*
r *Gloſ int ſ. Exod 25.*
ſ *Amb.5.de Cain.6 Bed. Exo.3.*
t *Gr 9.mo 9.*
Gr.20.m.28
v *Gr.27.mo. 20.*

Digitized by Google

meridiano Sole ferventes, in fide calore tenebantur. Ab his interioribus egreditur tempeſtas, hoc eſt, malitia perſequens.

Interiora navis, ubi dormiebat Jonas, *a* profundum malorum ſignificare poſſunt. *Ion. 1. b.*

Interiora mortis, *b* ſunt acerrima gehennæ tormenta, in quæ introducuntur hæretici. *Prov. 7. d.*

Intus pertinet *c* ad vitam contemplativam, quæ non extra vagatur, ut animalia intus erant plena oculis. *Apoc. 4. c.*

Intueri, vide Aſpicere.
Invadere, Aggredi.

INVADERE, eſt repentè & cum impetu aliquem aggredi, vel inceſſare & corripere.

Invadere dicitur terror, vel timor Domini omnes per circuitum, *d* cùm tepidi in amore proximi per zelum prædicatoris accenduntur. *Gen. 35. a. 1. Reg. 11. b.*

Invadens horror magnus Abraham. *Gen. 15. c.* deſignat *e* terrorem futurum tempore judicii. Et turbationem tempore Antichriſti.

Invadit inedia coſtas iniqui, *f* quando omni ſpirituali refectione ſubtracta, ſenſus mentis deficiunt & cogitationes ſuas regere vel tueri non poſſunt. *Iob. 18. c.*

Invadet horror primos tempore Antichriſti. *Iob. 18. d.* quando *g* tot ejus miraculis apparentibus, videntes electi, etiam penè in errorem inducentur.

Invadens horror Iſraël. *Hoſ. 13. a.* ſectationem idololatriæ *h* & hæreticorum ſignificat. Sic invadit prædam Gog, cùm hæreticus pervertit ſimplices *Exod. 38. d.* Et invadit bos ſervum & ancillam, cùm quis ſimplices ſcandalizat. *Exod. 21. d.*

Invadentes Chaldæi camelos Job, ſignificant *i* Judæos, qui conati ſunt Samaritanos credentes à fide abducere. *Iob. 1. b.*

Invaleſcere, vide Fortis, Invalidus, vide Infirmus.
Invenire, Adinvenire, Reperire.

INVENIRE, eſt quaſi in aliquid venire, hoc eſt, reperire, aut adipiſci. Et ſecundùm aliquos, invenire eſt rem quæſitam offendere. Reperire verò caſu. Invenire item, acquirere. *Gen. 6. b.* Noë verò invenit gratiam. Cognoſcere. *Exod. 22. b.* Si invenitur fur, duplum reddet. Approbare. *Pſal 88.* Inveni David ſervum meum. Conſequi. *Lev. 14. b.* Non poteſt manus ejus invenire. Conſervare. *Matth. 10. d.* Qui invenit animam ſuam. Diſcere. *Deut. 13. c.* Si inveneris certum eſſe quod dicitur. Experiri. *1. Reg. 29. c.* Non inveni in te quicquam mali. Incurrere. *Eccl. 12. b.* Duplicia mala inveniet in omnibus. Occurrere. *Lev. 7. b.* Quidquid tertius dies invenerit. Metere. *Gen. 26. c.* Invenit in ipſo anno centuplum. Perſequi. *Deut. 31. c.* Invenient eum omnia mala.

Invenire dicitur Deus iniquitatem alicujus, *k* quando eam punit. *Gen. 44. d.* Et invenitur peccator, quum ejus proditur iniquitas. *3. Reg. 21. f.* Invenitur etiam manus Dei ab inimicis, cùm per ejus caſtigationem convertuntur: & invenit eos dextera Dei puniendo clementer, ut convertantur. *Pſa. 20.*

Adinventiones Dei dicuntur *l* conſilia Dei ad ſalutem humanam procurandam. *Iſa. 12. b.*

Inveniens Joſeph fratres ſuos in Dothaim, eſt *m* Chriſtus in mundo inveniens homines in defectione. *Gen. 37. d.* Invenit etiam angelus, hoc eſt, Chriſtus, in quo propitietur homini, quis infirmitatem ſuſcipiens, dum pœnam noſtram moriendo toleravit, corruptionem noſtram reſurgendo mutavit. *Iob. 33. d.* Invenit Chriſtus Philippum, *n* ſicut paſtor ovem perditam. *Ioan. 1. f.*

Inveniri poteſt Dominus in hac vita *o* dum eſt locus pœnitentiæ. *Iſa. 55. b.* Non eſt autem inventus inter cognatos, ſed in templo: non inter ſeculares: ſed inter Sanctos, oſtendens ubi ſit quærendus: & ubi debet quiſque conari, ut inveniatur. Invenitur verò Chriſtus in templo, hoc eſt, in eccleſia. Non autem invenitur ſapientia in terra ſuaviter viventium. *Iob. 21. b. 28. b. 37. d.* Porrò inventus eſt Chriſtus poſt triduum in templo, præſignans *p* poſt triduum paſſionis ſe reſuſcitatum oſtenſurum fuiſſe. *Luc. 2. f.* Invenire quoque pretioſam margaritam, eſt invenire Chriſtum, quem qui quærit, invenit. *Matt. 7. a. 13. f.* Inveniens Jacob angelum in Bethel, eſt inveniens Chriſtum in eccleſia. *Hoſ. 12. b.* Invenerunt autem Chriſtum non quærentes, hoc eſt, Gentiles ad fidem venientes. *Iſa. 65. a.* Invenitur locus Domino in campis ſylvæ, *q* hoc eſt, in gentilibus: qui converſi ſunt, & facta eſt eccleſia. *Pſal. 131. Eze. 36. g.*

Inveniens David locum Domino, eſt Chriſtus mundans animas. *Pſal. 131.* Inveniens autem paſſer ſibi domum, & turtur nidum, *r* eſt Chriſtus in bonis, aut in eccleſia requieſcens. *Pſalm. 83.* Invenit etiam ſibi domum paſſer, quum humanitas Chriſti introducitur in æternam quietem: & cùm anima invenit cæleſtem patriam, in qua ſperat quieſcere.

Inveniens Jonas navem euntem in Tharſis. *Iona 1. a.* deſignat *ſ* Chriſtum aggredientem prædicationem apud Judæos.

Invenire foris ſponſum, eſt extra terrena ipſum invenire. Sic invenit eum pertranſiens cuſtodes. *Cant. 3. b. 8. a. Iob. 23. a.* Invenitur etiam foris ſponſus, quando incarnatus eſt. Inveniens quoque vir errantem Joſeph in agro. *Gen. 37. c.* eſt *t* ſermo propheticus prænuncians Chriſtum erraturum in mundo. Invenitur etiam foris in gentibus: *v* & ſecundùm quòd extra portam paſſus eſt.

Non inveniens Chriſtus tantam fidem in Iſraël, quantam in Centurione. *Matth. 8. b.* deſignavit fidem gentium *x* præferendam fidei Judæorum: dicitur etiam Chriſtus non invenire conſolantem, quando non invenit credentem. *Pſa. 68.*

Inveniens angelus Agar juxta fontem aquæ in ſolitudine. *Gen. 16. b.* deſignare poteſt Chriſtum vocantem gentilitatem ad baptiſmum, cui propinqua erat: quia facilè ſuſcepit fidem baptiſmi.

Non invenit locum latendi in terra clamor Chriſti, quum *y* paſſionem Chriſti, quam in corde credimus, lingua confitemur, & laudantes gratias agimus. *Iob. 16. d.*

Invenire gratiam in oculis alicujus, eſt illi placere, gratumque eſſe: ſive ſit in oculis Dei, ſive alterius. *Gen. 18. a. 49. a. 49. g. 50. a. Exo. 55. c. 34. b.*

Invenire Annam gratiam in oculis Eli, eſt *z* prædicationem fidei proficere in Judaico populo. *1. Reg. 1. c.* Et inveniens populus, qui remanſerat, gratiam in deſerto, ſunt *aa* credentes ex Judæis recepti in eccleſia. *Ier. 31. f.*

Inveni.

Inveniens citò Jacob venationem. *Gen.27.c.* deſignat *a* eum: qui accipit doctrinam à Deo ſine præceptore: vel eum, qui ingenio adjungit diligentiam: vel deſignat celeritatem fidei Gentium. Et invenire theſaurum, eſt invenire ſapientiam in ſcripturis, tanquam in agro, vel in Chriſto. Aut invenire divinitatem Chriſti. *Matth.13.f.* Et invenire ſpolia multa. *Pſal.118.* eſt invenire myſteria legis, quæ invenerunt Gentiles ad fidem venientes. Et invenire mel, eſt percipere ſenſum ſpiritualem legis. *Gen.26.c.* Et inveniuntur ſermones Dei ab iis, qui ei obtemperant. *Ier.15.d.* Et non invenire aquam, eſt non adipiſci ſcientiam divinam. *Exod.15.d. Ierem.54.a.* Invenire verò aquam vivam, eſt divinam ſcientiam adipiſci. *Gen.26.e.* Idem poteſt deſignare inveniens Anan aquas calidas in ſolitudine. *Gen.36.e.*

Invenire paſcua per Chriſtum, eſt intus contemplationem habere, & foris bona opera. *Ioan.10.b.* Non invenientes autem paſcua arietes, ſunt Prælati indocti, aut mali. *Thr.1.b.* inveniunt ſepulchrum effodientes theſaurum, *b* cùm perveniunt ad divinam contemplationem in qua abſconditur anima à clamore perſtrepentium perturbationum, & tumultu curarum vel perquirentes ſapientiam tanquam theſaurum, quum ſacræ ſcripturæ paginas evolvunt, & exempla præcedentium patrum perſcrutantur, ſepulchrum inveniunt, cùm per eorum exempla in contemplationis virtute ſublevantur. *Iob.13.d.* Sic invenit turtur nidum, ubi reponat pullos ſuos. *Pſa.83.*

Reperit ſponſa coram ſponſo, quaſi pacem, & non pacem in hac vita: quia dum in hoc mundo ſumus, à peccatis omnimodis non deſiſtimus. Et quamdiu cum peccato vivimus, pacem perfectam cum illo qui ſine peccato in carne vixit non habemus. *Cant.8.d.*

Non inveniunt Jeſum in ſepulchro, *d* qui monſtrant eum reſurrexiſſe: & ibi mortis ejus cauſam cognoſcunt, vitam eſſe redditam per illius mortem inveniunt. *Marc.16.b.*

Invenire tribulationem & dolorem, *e* eſt offerre ſe tribulationibus agendo pœnitentiam. *Pſal.114.* Invenit etiam tribulationem & dolorem, qui omnia habens proſpera, tamen dolet inter ea, ne pereat. Invenitur autem è tribulatione, cui repentè accidit tribulatio inter læta. Inveniunt autem tribulationes ipſos bonos: quia ambulant arctam. *Pſ.45.118.*

Non inveniens paſtor Judæ meretricem in bivio. *Gen.38.r.* deſignat *f* non inveniri peccatricem, quæ amplexa eſt pœnitentiam, & confeſſionem Vel deſignatur in loco virtutis non eſſe meretricem.

Invenire aſinas, eſt *g* peccatores in luce ſanctitatis converſos, vel qui converti ſperantur, aſpicere. Non invenire autem eſt, quando in peccatorum tenebris reproba corda ſe obruunt. Et non inveniens eas Saul, eſt prædicator incipiens, qui nondum cognoſcit fructum ex ſua prædicatione. *1.Reg.9.c.10.c.* Adinventiones quoque in bonum ſunt, quum quis convertitur è peccatis. *Ezech.14.g.*

Invenitur in manu pueri argentum, cùm per *h* humilitatis meritum ſancti viri cæleſtia, quæ loquuntur in magno affectu charitatis accipiunt. *1.Reg.9.b.*

Non inveniri vermem in manna ſabbato, deſignare poteſt in requie fœlicitatis non eſſe locum corruptioni. Et non invenire ſabbato manna in agro, deſignat poſt hanc vitam non eſſe locum ad meritoriè operandum. *Exod.16 f.* invenitur etiam gaudium & lætitia in Sion, hoc eſt, in eccleſia, & præcipuè triumphante. *Iſa.51.a.*

Inveniuntur projecti. *Ier.10.e.* quum *i* mali reſipiſcunt caſtigati à Deo, vel cùm etiam per caſtigationem non emendati, æternam vindictam evadere nequeunt. Reperiens Moyſes hircum pro peccato exuſtum, deſignat pœnitentiam recognitam inutilem. *Lev.10.d.*

Inveniens ſacerdos lepram eſſe mundatam, deſignat *k* ſacerdotem eſſe judicem mundationis ab errore, aut peccato. *Lev.14.a.*

Invenientes tres viri Saulem. *1.Reg.10.a.* deſignant *l* contemplativos, qui in ſecretis latent, tunc inveniri, quum ipſi apparent, ut inveniantur. Non invenitur autem Enoch tranſlatus: quia boni à tumultibus ſæculi ſe abſcondunt. *Gen.5.*

Inveniens manus Saulis, quod faciat: deſignat *m* propoſitum bonæ operationis. *1.Reg.10.b.*

Inventi cum Saule ſexcenti viri, deſignant *n* perfectos & fortes ſemper eſſe cum prælato conjunctos in bona ejus voluntate, & pia actione. Inventus autem populus in Gabaa, ſunt perfecti inventi in cuſtodia virginitatis. *1.Reg.13.d.*

Inventa in manu Saulis, & Jonathæ lancea & enſis. *1.Regum.13.d.* deſignat *o* ſolos electos eſſe, qui & præſentia & futura mala intelligant, eaque virili cordis intentione ardentius vincere concupiſcant.

Invenientes ſervi Regis bonos & malos ad nuptias implendas ſunt *p* omnibus prædicantes. *Matth.22.a.* Et invenientes vigiles ſponſam, ſunt doctores: qui dum lucrandis animabus & ſcriptis & dictis invigilant, ubi ſancti deſiderii aliquantum ſentiunt, augere in melius nunquam ceſſans: quæ tamen non invenirent, niſi Deus præveniret. *Cant.3.a.5.b.*

Non inveniuntur adverſarii eccleſiæ. *Iſa.41.e.* vel quia converſi ſunt ad fidem: vel qui in infernum detruſit. Sic non invenit meretrix amatores ſuos. *Hoſe.2.b.*

Inveniri granum in botro, *q* eſt vix juſtum reperiri inter malos. *Iſa.65.b.*

Non invenire viam civitatis, eſt *r* non habere exempla ad imitandum. *Pſa.106.* Sic non invenit ſemitas ſuas, qui neſcit quid operetur. *Hoſ.2.b.* Et non inveniunt verbum Dei Judæi. *Amos.8.d.*

Reperiri dicitur hodie Samuel, cùm *ſ* in prædicatione invenitur vita concordans cum fama. *1.Regum.9.c.*

Non invenire locum credentibus, *t* eſt ipſos multiplicari in eccleſia. *Zachar.10.d.* Invenit tamen turtur nidum, ubi reponat pullos ſuos, hoc eſt, carò eccleſiam, in qua bona opera ſerventur. *Pſal.83.*

Invenire panem ſeminatum poſt multa tempora, eſt *v* prædicationis fructum percipere. *Eccleſ.11.a.*

Invenitur iniquitas ad odium, *x* quum quis cognitam iniquitatem odit. Invenitur non ad odium, quum quis cognitam non odit ſed defendit. *Pſal.35.*

Non inveniri montes & inſulas, *y* eſt fideles non ſuperari. *Apoc.16.d.*

Non inveniens columba, ubi pes ſuus requieſceret, deſignat per novum teſtamentum requiem Sanctis in hoc mundo non eſſe permiſſam. *Gen.8.b.*

Non inveniens Laban idola apud Jacob. *Gen.31.e.* deſignat *z* diabolum, qui oſtenſis mundi theſauris Chriſto, non invenit in eo veſtigia terrenæ concupiſcentiæ: nec quicquam vanum in Chriſto, vel in

a Am. de fug. ſec. 8. & ſ Pſ. 118. ſe 1. Phil de ſacri. Abel & Cain & de temuls. Hie ad Damaſ. q 3 & ſ. Ier. 14. Ori. ſ. Matth. cap. 11. & ſ Iſa. ho. 2. & ſ. Ge. h. 12. Hil ſ Matth. Can. 1. Bed ſ Ge. 27. & ſ Prov 25.
b Gr ſ 1. Reg. 13 & 5 m. 3.
c Gr ſ Can 8
d Gre ſ 1. Re. 16.
e Baſ. ſ Pſ 4. 14 Am. ſ Pſ 118. Aug ſ Pſ. 136.
f Phil. de profugis. Bed ſ. Gen. 38
g Gr. ſ. 1. Re. 10.
h Gr ſ. 1. Re. 9.
i Am. ep 9.
k Cyr ſ. Le. 14
l Gr ſ. 1. Re. 10
m Gr. ſ. 1. Regum 10.
n Gr. ſ. 1. Reg. 13
o Gr. ſ. 1. Reg. 13.
p Ori. ſ. Mat. hom. 10. Gr. ſ Can. 3. 5 Ber. ſ. Can. ſe. 78.
q Hie ſ Iſ. 65.
r Arn ſ Pſ. 106
ſ Gr ſ. 1. Re 9.
t Hie. ſ. Za. 10 Aug. ſ Pſ. 83.
v Hie ſ. Eccleſiaſten 11.
x Au ſ. Pſ. 35
y Au. ſ Apoc. hom 13.
z Bed ſ Ge. 31 Amb de fug. ſec 4.

vel in bono viro reperit. *Ioan.14.d.* Nec invenitur mala beſtia in via Chriſti, hoc eſt, *a* peccatum in ipſo Chriſto. *Iſa.35.d. Pſal.9.* Et non invenitur iniquitas in lingua Job, hoc eſt, eccleſiæ. *Iob.6.d.*

Inveniri fermentatum in domibus, eſt peccatum aut hæreſim eſſe in conſcientia. *Exod.12.c.* Inveniri quoque rem perditam, eſt ſenſum extraneum dare ſcripturæ hæreſim. *Lev.6.a.* Et invenire maculam lepræ, eſt deprehendere. *Lev.13.g.14.e.* Et invenire Dagon jacentem arcam fœderis, eſt *b* deprehendere errorem idololatriæ, *1. Reg.5.a* Et inveniri dicitur abſolutè, qui in hæreſi deprehenditur. Inveniſſe autem ſe dicunt hæretici *c* eos, quos in hæreſim induxerunt, cùm potiùs ſint perditi. *Iſa.13.c.22.a.* Non inveniri autem de fragmentis lagenæ teſtam ad portandum ignem, aut aquam, eſt nihil eſſe utile in dogmatis hæreticorum. *Iſa.30.c.* Inveniuntur quoque occiſi non in foſſis, ſed ſub quercu: quando *d* non occultè, ſed apertè ſunt aliqui in errorem inducti: & cùm in locis amœnis coluni idola, & hæreſibus vacant. *Iere.2.g.* Non inveniens requiem Judas, eſt anima inter diverſos errores jactata. *Thr.1.a.* Inventa colligatio, vel conjuratio in filiis Juda, eſt inveniri peccata in Chriſtianis: vel cùm concordi animo omnes feruntur in vitia. Et invenitur Hieruſalem in menſtruis, hoc eſt, anima in conſuetis vitiis. *Ier.2.e.11.b.* Invenit etiam Deus mala Prophetarum & ſacerdotum in domo ſua. *Ier.23.c.* In angelis quoque reperit Deus pravitatem, hoc eſt, *e* in miniſtris Eccleſiæ. *Iob.4.d.* Adinventiones ſunt *f* hæreſes & conſilia & cogitationes contra præcepta Dei. *Iſa.3.b. Iob.20.c. Ezech.36.d. Hoſ.7.a.9.d.12.a. Mich.3.b. Soph.3.c.*

Inveniunt pericula inferni aliquem, *g* dum peccat. *Pſal.114.* quia inde obligatur ad pœnam inferni.

Invenire ſcyphum Joſeph in ſacco Benjamin, eſt *h* invenire doctrinam Chriſti in Paulo. *Gen. 44.b*

Non valentes Sodomitæ invenire oſtium domus, *i* ſunt non attingentes viam veritatis & virtutis: vel deſignant eos, qui injuſtis quærunt mala opera, quæ reprehendant, & non inveniunt. *Gen.19.c.* de his dicitur. *Pſal.106.* Viam civitatis habitaculi non invenerunt.

Inventa foris, quæ pereunt, *k* ſunt qui extra eccleſiam exiſtunt. *Exod.9.d.*

Inventus fur ſuffodiens domum, *l* eſt diabolus decipiens animam, qui deprehenditur à cautis. *Ex.22.a.*

Nihil invenerunt viri divitiarum in manibus ſuis: *m* quia poſt mortem vident ſe bonis operibus nudos. & quia pauperum manus vacuas reliquerunt. *Pſa.45. Iob.13.c.31.c.*

Non inveniens manus alicujus agnum, aut alia magna munera ad offerendum. *Lev.12.b.14.c.* deſignare poteſt eum, *n* qui non poteſt exercere magna opera.

Non inveniri locum impii, eſt *o* non ſtare errorem in litera legis. *Pſal.36. Iob.10.b.*

Inveniſſe ſe dicit Aſſur multitudinem populorum, *p* deſignans diabolum, qui gloriatur, quaſi ſua virtute vicerit fideles. *Iſa.17.d.*

Non invenit requiem diabolus ejectus, *q* quum non potuit quieſcere in Gentibus ad fidem converſis. Invenit autem domum vacuam, quum invenit Judæos ſine legis obſervatione. *Matth.12.d. Luc.11.c.* Invenit autem requiem lamia in Judæa, hoc eſt, diabolus in Hieruſalem & Judæis. *Iſa.34.d.* Non invenitur verò locus amplius diabolo & angelis ejus in cœlo, quum expulſi à cordibus credentium, non amplius admittuntur. *Apoc.12.b.*

Inveniſſe dicitur vitam manus ſuæ, *r* qui factus eſt dives: unde fit, ut obliviſcatur Dei. *Iſa.47.c.*

Invenitur voluntas propria in die jejunii, cùm *ſ* quis in eo deſideria carnis exequitur. *Iſa.58.a.*

Non inveniens Job inter amicos ſuos ullum ſapientem, deſignat *t* inter hæreticos & ſuperbos non inveniri eam ſapientiam, quæ revelatur parvulis Eccleſiæ. *Iob. 17.c.*

Reperientes radices juniperorum in convallibus. *Iob.30.a.* ſunt *v* hæretici, qui ſuperbo ſpiritu de humilibus dictis ſanctorum patrum colligunt, quæ ad ſuos errores firmandos facere videantur.

Inveniunt dæmones animam in menſtruis. *Ier.2.e.* quando in *x* pollutis cogitationibus poſitum, facilè ad perverſam operationem trahunt.

Reperientes Ægyptii filios Iſraël in caſtris. *Exod.14.b.* deſignant *y* dæmones aggredientes fideles paratos ad tentationes.

Invenire paleas ad conficiendos lateres. *Exod.5.b.* eſt *z* inveniri inanem gloriam ad operandum terrena incitantem.

Reperire nova, & ad invenire fabrè ſcientes Beſeleel, & Ooliab, deſignant *aa* prædicatores ſcientes proferre de theſauro ſuo nova & vetera. *Exod.35.d.*

Reperire plus, aut minus de manna. *Exod.16.d.* eſt *bb* accipere doctrinam juxta cujuſque capacitatem.

Inveniens ignis ſpicas. *Exod.22.a.* eſt *cc* ſcandalizans ſimplices indiſcreto zelo correptionis.

Inveſtigare, vide Quærere.
Inveteraſcere, quære Antiquus.
Invidere, Invidia, Livor, Lividus.

INVIDERE, eſt ex alicujus rebus ſecundis dolore affici, vel in adverſis gaudere. Invidia verò, eſt dolor ipſe ex aliena proſperitate. Livor autem, eſt color ex pallido nigreſcens, quem & plumbeum appellant: qualis eſt cùm in parte corporis humani, ictu illato, exiles venæ contuſæ ſanguinem ad extremam cutem diffundunt. Sumitur ſæpè pro invidia: quia talis ſolet eſſe invidentium color.

Invidia fratrum Joſeph erga ipſum Joſeph, typus *dd* fuit invidiæ Judæorum in Chriſtum: & etiam dæmonum adverſus perfectos. *Gen.37.b.49.c.* Et invidentes Paleſtini Iſaac, deſignare poſſunt invidiam & odium infidelium adverſus fideles. *Gen.26.c.* Idem deſignat invidia Ægyptiorum in filios Iſraël. *Exod.1.c.*

Invidus homo, cum quo non eſt comedendum, *ee* eſt hæreticus, cum quo non eſt tractanda ſacra ſcriptura. *Prov.23.b.*

Invidens Rachel ſorori ſuæ, propter liberos. *Gen.30.a.* eſt *ff* largo modo, non dolens de bono ſororis, ſed de proprio defectu.

Invidia occidit parvulum. *Iob.5.a.* quia *gg* qui livore occiditur, ipſe ſibi teſtimonium perhibet, quod illo minor ſit, cujus invidia torquetur.

Livor aliquando ſumitur *hh* pro pœna: ut quando dixit Lamech. *Gen.4.d.* Occidi puerum in livorem meum. Et livor pro livore. *Exod.21.c.* Et livor vulneris, eſt diſciplina corporeæ percuſſionis, qua mens ſanatur. *Prov.20.d.*

a Hie ſ. Iſ.35. Aru ſ pſ 9. b Gr ſ 1 Re 7 c Hie ſ Iſa.13 22.30 & ſu. Ier. 2.11. d Orig ſ. Iere hom.11. e Gr.15 m 20 f Hie ſ. Hoſ 7 g Bo ſ pſ 114 h Gl. ord ſup. Gen 44. i Philo de profu. Hie ſ Eccl.10 i Gr.6 m 16. k Glo in ſup. Exo 9. l Ori ſ. Mat hom 31. m Gr.10 m 10 Aug. ſ pſ. 75. n Glo. ord ſu Lev 14. o Ori. ſ pſal. 36. ho 5. p Hie ſ Iſa.18 q Hil ſ Mat. Can. 12. Aug ſ Apoc. ho. 9. r Hie. ſ Iſ.57. ſ Hie ſ Iſa.58 t Gr.15 m 9. v Gr.20 m 10 x Gr ſ Exec. hom 10. y Gl in ſ. Exo. 14. z Lyr ſ. Exo.5 aa Gl ord ſu. Exod 35. bb Glo in ſu. Exod 16. cc Ly ſ. Ex 22 dd Bo ſ. Ge. 49. ee Bo ſ. Pro. 23. ff Lyr. ſ Gen. 30 gg Gr.5. mo. 13. hh Gr.23 m. 21. Bo ſ. Pro.20.

Paſſio Chriſti. Livor Chriſti, quo ſanati ſumus, totam ejus paſſionem exprimit. *Iſa 53.b.*

Invitare, Reinvitare.

Convocati fideles ad Verbum Dei. Vocati ad lætitiam eccleſiæ. Iudæi.

INVITARE, eſt ad cœnam, aut epulas aliquem advocare; quod etiam ad alia extendi poteſt: ut invitare ad lutum.

Invitati à Samuele ad convivium, ſunt *a* fideles convocati ad audiendum verbum Dei. *1. Reg.9.d.*

Invitati ad nuptias, *b* ſunt vocati ad lætitiam reſtitutionis Eccleſiæ, vocati autem, qui venire neglexerunt, fuerunt Iſraelitæ: in quorum locum ſucceſſerunt Gentiles. *Matth.22.a.*

a Gr.ſ.1.Re 9. b Ori.ſ. Matt. hom.20. Hil.ſ. Matt. Dan.12.

Invitus, vide Cogere.

Invius.

Anima.

INVIUS, eſt locus ſine via: & ad quem vel non patet acceſſus, & tranſitus; vel certè eſt difficilis.

Invia terra, in bonum quidem, *c* dicitur anima in gratia exiſtens: quæ non eſt dæmonibus pervia, *Pſal.62.*

Gentilitas. Iudæa. Idololatria. Hæreſes. Mundus. Molientes extinguere nomen Chriſti.

Invia terra erat *d* gentilitas, per quam Dominus non ingrediebatur. *Pſa.38.c.Iſa.35.a. Ezec.14.e.* Et etiam Judæa in infidelitate obdurata: quæ verbis vitæ ad cor viam præbere noluit. *Iob.28.a.* Invium etiam ſignificare poteſt idolatriam, quæ acceſſum ad verum Deum prohibebat. Item varios errores hæreticorum. *Pſa.106.* Significat hunc mundum, in quo non erat via ſalutis. *Pſa.62.Iſa.43.c.*

Per invium incedebant principes fruſtra, quando *e* nomen Chriſti extinguere moliebantur, Decepti enim ſua malitia, incedere per invium fruſtra conabantur, quia crudelitati eorum patere via non poterat contra authorem omnium. *Iob.12.a.*

c Hie. epi. 1. quod ignotus, d Ar.ſ.pſ 106, Hi.ſ.Iſ 35.43 Gre.12 m.18 & 29 m.17. e Gr.21.m.18

Inultus, vide Vlciſci.

Inundare.

Abundans juſtitia evangelica. Divites ex gentibus. Vis pœnitentiæ. Multitudo lachrymarum. Perſequentes Chriſtum.

INUNDARE, eſt extra alveum fluvii aquam diffluere, vel effundi: & inundatio, eſt idem quod diluvium. Ponuntur autem pro alicujus rei abundantia.

Inundat abreviatio injuſtitiam, *f* cùm abundat juſtitia evangelica per Chriſtum: aut per breve præceptum charitatis. *Iſa.10.f.*

Inundatio camelorum, eſt *g* multitudo divitum & nobilium ex gentibus, ad fidem venientium. *Iſa.60.a.*

Inundantes aquæ deſignant *h* vim tribulationis & caſtigationis Dei: & etiam flagellum inundans. *Iſa.28.A.d.30.f.* Et inundatio ſupervenit impiis, quum dolorum fluctus ex aliqua adverſitate patiuntur. *Iob.21.b.22.b.Thr.3.f. Ezec.13.b.*

Inundantes aquæ ſignificant etiam *i* multitudinem lacrymarum in agentibus pœnitentiam. *Iob.3.d.*

Inundaverunt etiam aquæ ſuper caput Chriſti, *k* quum Judæi inſurrexerunt adverſus Chriſtum, ejus divinitatem negantes, & humanitatem perſequentes. *Thren.3.f.*

f Hie.ſ.Iſ 10. g Hie.ſ.Iſ.60. h Hie ſ Iſ.28. & ſ.Ez.13. Gre 15.m.28 i Gr.5 mo.4. k Lyr.ſ Thr.3

Tentationes.

Inundatio equorum Nabuchodonoſor, *l* ſignificat multitudinem tentationum diaboli & etiam peccatorum abundantiam. *Ezec.26.b.Hoſ 4.a.*

l Hie ſ.Ez. 26

Invocare.

Credere.

INVOCARE, eſt in auxilium vocare, & ſubſidium petere, idque propriè in rebus afflictis. Item adorare. *Gen.21.d.* Et invocavit ibi nomen Domini. Appellare. *Deu.4.d.* Teſtes invoco cælum & terram. Colere. *Iud.10.e* Invocare Deos, quos elegiſtis. Orare. *Pſal.4.* Cùm invocarem, exaudivit me Deus. Prædicate. *Pſa.115.* Nomen Domini invocabo.

Invocavit Chriſtus patrem, *m* præcipuè in paſſione, & tribulatione. *Pſa.4.* Et invocat abyſſus abyſſum. *Pſa.41.* hoc eſt, Filius Patrem, & etiam Pater dicitur invocaſſe Filium, cùm teſtificatus eſt dicens, Hic eſt filius meus. Et invocavit Chriſtus nomen Patris de lacu noviſſimo. *Thren.3.f.* cùm in virtute divinitatis deſcendit ad inferos, & deſtructis clauſtris tartari, ſuos quos ibi reperit, eruens, victor ad ſuperos aſcendit.

m Ar.ſ pſ.41.

Iudæi negantes Chriſtum. Gentiles credentes. Idololatria Iudæorum. Sacrificia non accepta Deo. Rationes donorum Spiritus ſancti in nomine Ieſu.

Invocare nomen Domini, *n* eſt credentium: in quibus etiam invocatur nomen Domini: ſecundùm quod dicuntur Chriſtiani. *Gen.4.d.12.c.13.a 21.d.Pſa.115.137.Iſa.43.b.* Et invocare juſtitiam, eſt ipſum Chriſtum invocare, qui eſt juſtitia Dei. *Iſa.59.a.* invocat Deum in diebus ſuis, qui toto tempore vitæ præſentis ejus petit auxilium. *Pſa.114.* Et invocat Deum in veritate, qui vera fide invocat, & ipſum pœnitet peccatorum: & qui petit ab eo ſpiritualia bona. *Iſa 55.* Invocant nobiles regem, hoc eſt Apoſtoli Chriſtum. *Iſa.34.c.* Et invocantes pulli corvorum Deum, ſunt credentes ex gentibus. Conqueritur Deus, quod tempore tribulationis non eſſet, qui invocaret Deum. *Iſa.64.c.* Hypocrita non invocat Deum omni tempore, quia cùm in hoc ſæculo effectum quæſitæ infœlicitatis invenerit, authorem, qui hanc ipſam fœlicitatem tribuit, non requirit. *Iob.27.b.Soph.3.b.*

n Hie ſ.Iſ 34. 43 59. Bo ſ.pſ 114. Arn.ſ pſ.146 Aug.ſ pſ 144. Gr.19.m.7.

Invocantes nomen Domini erant *o* Judæi dicentes: Domine, Domine, cùm tamen Chriſtum negaverint. Non invocantes autem erant Gentiles, à quibus tamen venientibus ad fidem, Chriſtus inventus eſt. *Iſa.65.*

o Hie.ſ Iſ.65

Invocarunt autem Judæi Ægyptum, *p* quando coluerunt Deos Ægypti. *Hoſ.7.b.*

Dicitur non invocaſſe Jacob Deum: *q* quia Judæorum ſacrificia non erant accepta Deo. *Iſa.43.c.*

Invocari nomen unius viri ſuper ſeptem mulieres, *r* eſt in nomine Jeſu invenire omnes rationes, & appellationes donorum Spiritus ſancti. *Iſa. 4. a.*

Invocari nomina Patriarcharum ſuper aliquos. *Gen.48.c.* eſt *ſ* poſteros ſuſcipere fidem & exempla Patriarcharum.

Invocare ponitur pro advocare, cùm dicitur. *Pſal.41.c.* Abyſſus Abyſſum invocat.

p Rup ſ Ho.7 q Hie.ſ Iſ 43 r Ori ſ.Iſ h.3. ſ Aug.ſ pſ.41.

Involvere, Implicare, Involucrum, Obvolvere.

Deus. Perſecutio in Chriſtum. Pura mente ſuſcipere Chriſtum.

INVOLVERE, eſt in aliquo, ſeu ſuper aliquid volvere, ſeu volvendo imponere, aut injicere.

Involvens ignis dicitur Deus qui lucet bonis, & minatur malis. *Ezec.1.a.* deſignat *t* etiam perſecutionem Judæorum in Chriſtum, & ejus membra.

Involvit corpus Jeſu in ſyndone munda, *v* qui purà mente ipſum ſuſceperit. *Matth.27.g.*

t Hie ſ. Ez.1. Gr.ſ Ezech. hom 2 v Hie.ſ.Mat. 27.

Involutus

Ccc

Involutus liber dicitur *a* ſacra ſcriptura, & myſteria in ipſa ſcriptura contenta: quæ nemo ſufficit omnia intelligere: ideò ſemper manet ex parte involutus *Ezec.2.d. Apo.6.d.* involuta quoque arca teſtimonii, deſignat latentia myſteria. Itidem involuta menſa. *Num. 4. a.*

Involutum ſudarium Chriſti, deſignat divinitatem *b* ejus, nec initium habere, nec terminum: ut rei quæ involuta eſt, nec initium neque finis cernitur. *Ioan. 20 b.*

Involvitur dies amaritudine, *c* quum quis, quæ mala correctis imminent, ex omni parte conſpicit: & voluptatis ſuæ laſciviam triſtitiæ lamentis tergit. *Iob.3.b.*

Involvi pannis, *d* imbecillitatem & infantiam indicat: & his pannis involvi dicitur, qui propriam imbecillitatem cognoſcit. *Ezec 16.a. Luc.2.b.* Involvi etiam pannis, eſt divinam habere protectionem. Et involvit Deus mare caligine quaſi pannis infantiæ, quum dat populis lacteã doctrinam velut viliorem eo, quod ſecretiora myſteria non valeant intueri. *Iob.38.b.*

Obvolvere linteolis brachium fractum *e* quantum ad allegoriam literalem, eſt adjuvare ad recuperandas amiſſas vires. *Ezec.30.f.*

Involvit formido pedes, ne videlicet in rectam exire valeant actionem. *Iob.18.b.* quia *f* ſæpe contingit, ut idcircò quiſque bonus eſſe metuat, ne hoc à pravis ipſe patiatur, quod ſe bonis feciſſe reminiſcitur, dumque hoc pati, quod fecit, metuit, undique territus, undique ſuſpectus, quaſi pedes involutos habet, quia timore irretitus, nihil libere agere prævalet: qui in bono opere quaſi inde greſſum perdidit, unde ad mala, quæ concupierat exceſſit.

Involutæ dicuntur ſemitæ greſſuum reproborum. *Iob.6.e.* quia *g* ſæpè recta quidem deliberando appetunt, ſed conſueta ſemper mala replicantur, & quaſi extra ſe tenſi, ad ſemetipſos per circuitum redeunt. qui bona quidem cupiunt, ſed à malis nequaquam recedunt, eſſe quippe humiles, ſed tamen ſine deſpectu: eſſe contenti propriis, ſed ſine neceſſitate: eſſe caſti, ſed ſine maceratione corporis eſſe patientes, ſed ſine contumeliis volunt. Vel ſunt involutæ greſſuum ſemitæ, quia etſi devicta una nequitia pedem levant, regnante tamen altera, hunc in ea etiam, quam devicerant, implicant.

Involutum argentum, *h* deſignat fallacem hæreticorum doctrinam, verbis artificioſè ornatam. *Ier. 10.b.* Idem ſunt obvolutæ gazæ. *Eze.27.e.* involuti autem argento ſunt, *i* qui de eloquentia, aut divitiis ſuperbiunt. *Soph.1.c.* Et qui in divitiis confidunt.

Involuti Ægyptii in mediis fluctibus. *Exo.14.g.* ſunt peccatores in infernum demerſi. Et involvit eum Amalec, *k* eſt cum peccatoribus æterna pœna damnari. *1.Reg 15.b.* Et involutus Nabuchodonoſor cum interfectis. *Iſa.14.e.* deſignant *l* diabolum detruſum in infernum cum iis, quos peccare fecit. Et involvitur dies, hoc eſt, antiquus hoſtis amaritudine. *Iob.3.a.* quia ſuperbiæ ejus ſupplicia non ſolùm omnimoda, ſed etiam infinita præparantur Omne quippe, quod involutum eſt, finem ſuum quaſi nuſquam indicat: quia ſicut non oſtendit, quo incipit, ita non detegit, quo deſiſtit.

Involucra hyacinthi mercium Tyri. *Ezech.27.e.* deſignant *m* aëreas poteſtates, quæ funibus peccatorum mundanos conſtringunt.

Ioab.

JOAB, id eſt, paternitas vel habens patrem, aut voluntarius: princeps militiæ Regis David: qui occidit Abner & Amaſa per inſidias. *2.Reg.2.c.3.e.8.d.* Joab interpretatur inimicus. & deſignat *n* dæmones & infideles. *Pſa.59.* in titulo: ubi videtur nomen loci.

Ioachin.

IOACHIN, id eſt, Domini præparatio, ſive Domini firmitas: filius Joacim, Rex Juda qui ductus fuit in captivitatem à Rege Babylonis. Dicitur captus in ſagena Dei. *Ezec.12.d.* deſignans Chriſtum in pecatis noſtris captum.

Ioacim.

JOACIM, id eſt, Domini reſurrectio, ſive Domini confirmatio, vel Dominus vindicans: filius Joſiæ, Rex Juda, captus à rege Bablonis. *4.Reg.23.g.*

Ioannes.

JOANNES, ſeu Johannan, id eſt gratioſus, ſeu Domini gratia, vel Domini donum, ſeu Domini miſericordia: ſic dictus eſt Joannes Baptiſta, & etiam Joannes Evangeliſta.

Joannes Baptiſta, ut natus eſt de vetula & ſterili, deſignat *o* literæ legis vetuſtatem: & cùm dixit de Chriſto: illum oportet creſcere, me autem minui. *Ioan.3.d.* legis gerit imaginem, quæ adveniente Evangelio & creſcente, minuenda erat quantum ad litteralem obſervantiam: minuitur etiam, quia lex & Prophetæ uſque ad Joannem ceſſant, ut lucernæ adveniente Sole. Et ut Joanne mortuo diſcipuli venerunt ad Chriſtum, *p* ita lege mortua venitur ad Evangelium. *Matt.9.b.* Et Joannes in vinculis: eſt lex in peccatis populi, aut pectoribus perfidorum. *Matt.11.a.14.a. Marc.6.c.*

Joannes Baptiſta increpans Herodem, cujus rei gratia amputatum eſt illi caput, deſignat *q* Prophetas, quæ tolluntur à pravis per errores. *Matt.14.a. Mar.6.c.*

Joannes Baptiſta præcurſor Domini dictus angelus, typum gerit *r* miniſtri baptiſmi, qui annunciat adventum Chriſti in animam.

Joannes Evangeliſta, cui commendavit Chriſtus matrem, typus eſt *ſ* junioris populi, cui commiſſa eſt Eccleſia. *Ioan.19.e.*

Idem Joannes currens ad monumentum citius Petro. *Ioan.20.a.* deſignat *t* intellectum præcedentem fidem. Vel deſignat *v* ſynagogam, quæ prius cognovit myſteria Chriſti, ſed non prior introivit, quia prius credidit Gentilitas.

Joannes Evangeliſta, quem diligebat Jeſus, & manere voluit. *Ioan.21.f.* typus eſt *x* vitæ contemplativæ, quam nobis optat Jeſus, quietem videlicet perpetuam, & non vitam hanc laborioſam: & illam vult manere in fœlicitate.

Ionas.

Ioas.

Sacerdotes, & Phariſæi.

IOAS, id eſt, Domini ignis, vel Domini oblatio, Rex Iuda, filius Ochoziæ, qui occidit Zachariam Pontificem: typus eſt Sacerdotum, & Phariſæorum, qui Chriſtum occiderunt: unde ut in eum Syri ignominioſa judicia exercuerunt, ita Romani in Iudæos. 2. *Par.* 24. *f.*

Ioathan.

Perfecti. *Gentiles.*

IOATHAN, id eſt, *a* conſummatus, ſive perfectus, aut Domini perfectio: filius Oziæ, Rex Iuda. Ejus tempore vidit viſionem Iſaias: quia perfectorum eſt videre divina. *Iſa.* 1. *a.*

Secundum quod Ioathan rexit populum, exiſtente patre leproſo, ſignificat *b* Gentes perfectæ fidei, quibus datum eſt regnum Dei, ablatum à Iudæis. 2. *Par.* 26. *b.*

a *Hie. ſ. Iſa.* 1. b *Rup. ſ. Amos* 2.

Iob.

Chriſtus. Eccleſia. Electi. Status conjugatorum. Peccatores & pœnitentes.

IOB, id eſt, dolens, vel gemens, ſive ululans, aut exoſus, vel patiens inimicitiam: vir ſatis notus in ſuo libro, in quo ejus oſtenditur admirabilis patientia, & fides.

Iob, ut perſeveravit in ſimplicitate poſt graves & diutinas tribulationes, & tentationes, typus eſt *c* Chriſti, & etiam Eccleſiæ, multas ſuſtinentis in hoc mundo preſſuras. *Iob* 1. *a.* 2. *c.*

Iob, id eſt, *d* dolens, quemlibet electum ſignificare poteſt, qui dolet de hujus vitæ peregrinatione. *Iob.* 1. *a*

Iob præterea in typum poni ſolet *e* ſtatus conjugatorum: aut ejus nomine ſignificantur imitatores ipſius. *Ezec.* 14. *a.* Ponitur in exemplum, quia non liberavit filios ſuos: & quia fuit prius in proſperis: deinde in adverſis, rurſus in proſperis.

Iob ulcere plenus, typus eſt *f* peccatorum, & pœnitentium. *Iob* 2. *b.*

c *Ori. ſ. Iob.* 2. *Gre. pολο. mo* 11. & 1. *mor.* 4. d *Hie. ſ. Iob.* 1. e *Gre.* 1. *m* 26 *Orig. ſ. Ezec. hom* 4. *Gre.* 1. *mo.* 15. *Hie ſ Ezi* 14 *Exe* 9 *in Ex.* f *Bern. ſer.* 3. *aſſump.* g *Glo. ord. ſ. Ioſ.* 12.

Iobab.

Diabolus.

IOBAB, id eſt, dolens, vel gemens, vel inimicitiæ: Rex Maron, victus à Ioſue: typus eſt *g* diaboli, qui hoſtis eſt Chriſti, & fidelium, inferens amaritudines peccati. *Ioſ.* 11. *a.*

Iocari, vide Ludere.

Iocari, vide Ludere.

Iochabed.

Eccleſia.

IOCHABED, id eſt, glorioſa, aut gravis, vel ponderoſa: uxor Amram, mater Moyſis, Aaron, & Mariæ, typus eſſe poteſt *h* Eccleſiæ, ex qua naſcitur lex, & ſacerdotium. *Exod.* 6. *e.*

h *Be ſ. Exo.* 6.

Ioel.

Chriſtus.

IOEL, id eſt, *i* incipiens, vel eſt Deus: unus è duodecim Prophetis, notus in ſua prophetia. Fuit filius Phatuel, quia talibus aperit os Deus, ut loquantur divina. *Ioel.* 1. *a.* typus eſt *k* Chriſti, qui eſt filius Phatuel, id eſt, latitudinis charitatis Dei.

i *Hie ſ. Ioel.* 1. k *Rup. Ioel.* 1.

Iohanna, vide Ioannes.

Ioiada.

Spontaneè ſervans præcepta.

IOAIDA, id eſt, Domini ſcientia, aut Domini cognitio: ſacerdos pater Bananiæ. 2. *Reg.* 8. *d.* Alius fuit Pontifex, pater Zachariæ, qui unxit Ioas in Regem Iuda. 4. *Reg.* 10. *a.* 12. *b.* 2. *Par.* 23. *a.*

Ionadab.

IONADAB, id *l* eſt, ſpontaneus, ſive principalis. 1. *Reg.* 13. *a.* 4. *Reg.* 10. *d.* Ejus filii fuerunt ipſi obedientes. & deſignant ſpontaneè obtemperandum eſſe divinis præceptis. *Ier.* 35. *a.* *Pſa.* 70.

l *Aug. Pſ.* 76

Ionas.

Chriſtus. Iudæi.

IONAS, id eſt, columba, ſive depopulans, vel multiplicans, aut etiam dolens, filius Amathi, unus è duodecim Prophetis, qui prophetavit adverſus Niniven. Cumque fugeret, ne prophetaret, orta tempeſtate in mari, de navi projectus eſt, & à Ceto devoratus, tertio die vivus prodiit in terram.

Ionas miſſus ad Niniven, ut ejus finem prædicaret, typus eſt *m* Chriſti, qui miſſus eſt à Patre, ut finem mundi omnibus demonſtraret. Et ut fugit Ionas in Tharſis à facie Domini, velox deſignatur tranſitus Chriſti, qui exultavit ut gigas, &c. Aſcendit Ionas navem fugiens: & Chriſtus in crucem per mare hujus ſæculi tranſiens. Irruit tempeſtas magna in mari, hoc eſt perfidia Judæorum. Data eſt ſors ſuper Jonam: deſignans ſortes veſtium Chriſti. Projectus in mare, ſervavit naviculam fluctuantem: ſic Chriſtus moriens, ſervavit genus humanum. Ut ſuſceptus eſt à beſtia cuſtodiendus, ita Chriſtus deſcendit ad inferos ubi non eſt derelictus. Ut prodiit Ionas tertio die vivus, ac poſtmodum prædicavit in Ninive. Ita Chriſtus reſurrexit tertia die, & ejus prædicatio per univerſum orbem dilatata eſt, unde ſalus collata eſt mundo.

Ionas dolens de areſacta hædera, & de non ſubverſa Ninive. *Ion.* 4. *c.* deſignat *n* Iudæos dolentes de legis ceſſatione, & de converſione fratrum ſuorum ad fidem Chriſti.

m *Am. ſ. Luc.* 11. *Hie ſ Ioan.* 1. *Au.* 2 *de ſymbol ad Catechumen.* 6. *Gorr. Ezn. Can.* 2 *tom.* 6 *cap* 9. *Rup ſ Ioan* 1. n *Aug. epiſt.* 49 *qu* 6.

Ionathas.

Adjutor prædicatoris. Bonus Prælatus. Cupidi laudis.

JONATHAS, id eſt, columbæ donum, vel donans: filius Saulis Regis, & amicus Regis David. 1. *Reg.* 13. *a.* 14. *g* deſignat *o* adjutores prædicatorum, qui habent dona Spiritus ſancti, ut Timotheus fuit adjutor Pauli. Cum eo erant mille viri in Gabaa, hoc eſt, in ſublimi: quia virgines per donum Spiritus ſancti in ſublimi gradu conſtituti ſunt: ut ſint cum agno centum quadraginta quatuor millia, &c. Deſignat etiam bonum Prælatum, qui ſe exponit periculo pro ſalute ſubditorum.

Ut autem guſtavit Jonathas mel contra præceptum patris. 1. *Reg.* 14. *d.* deſignat *p* eos, qui verbo, & opere magni ſunt, ſed ſtudio circumſpectionis magni non ſunt, ideò appetentes ſunt laudis. Et quia non regnavit poſt patrem, deſignat eos, qui vanè ſe extollunt, verè deficere.

o *Gre. ſ.* 1. *Reg.* 14. p *Gre ſ.* 1. *Reg.* 14.

Ioppe.

JOPPE, id eſt, fortitudo, aut decor: oppidum in ora Syriæ in monte ſitum, habens portum: nunc appellatur Sappho, aut Japha. *Nu.21.f.Ioſ.19.c.2.Par.2.d.Ion.1.a. Actor.9.f.* Eſt terminus Judææ ad mare, unde ad Jordanem eſt maxima Judææ latitudo. In eam deſcendit Jonas, fugiens à facie Domini, & deſignat a Judæam, ad quam venit Chriſtus, ut prædicaret, refugiens Gentes.

a *Rup.ſ.Ion.1.* — *Iudæa.*

Ioram.

JORAM, id eſt, Domini celſitudo, aut Domini ſublimitas, aut Domini projectio: Filius Joſaphat Rex Juda. *3.Reg.22.g.*

Alius fuit Rex Iſraël, ad quem miſit Rex Syriæ Naam leproſum: qui typus eſt *b* hæreticorum, qui leproſus habent diſcipulos. *4.Reg.5.a.*

b *Rup.ſ.5.Reg.29.* — *Hæretici.*

Iordanis.

JORDANIS, id eſt, fluvius judicii, aut demonſtratio, vel projectio judicii, ſive deſcenſio, vel deſcentio eorum: eſt fluvius inſignis, è duobus fontibus, Jor, & Dan, à jugo Libani, quod Antilabanum vocant, emanans ſupra Cæſaream Philippi, qui regiones per quam amœnas præterlabitur, conſtituitq; ſtagnum ſeu mare Galilææ, ac demum in mari mortuo abſorbetur. Diſterminat terram promiſſionis ab Arabia deſerta. In eo baptizavit Joannes, ibique baptizatus eſt Chriſtus.

Jordanis, ut interpretatur defenſio, *c* ipſum Chriſtum deſignare poteſt, qui deſcendit à Patre: aut ejus humilitatem, & deſcenſum, in qua humilitate leproſus ſepties lavari debet. *4.Reg.5.c.Luc.3.a.*

Jordanis, ut manat è duobus fontibus, deſignare poteſt *d* confeſſionem divinitatis & humanitatis in Chriſto, quæ facienda eſt in baptiſmo.

Jordanis irrigans terram Sodomorum, deſignare poteſt *e* baptiſmum in Eccleſia, per quem recipiuntur dona Spiritus ſancti, & tranſitur à ſtatu veteris hominis ad ſtatum novi, & à morte ad vitam, *Gen.13.c.32.c.50.b.Ioſ.1.a.3.Reg.7.g 4.Reg.5.c.Pſa.41.Matt.3.b.19.a.Mar.1.a.3.a. Luc.3.a.4.a.*

Jordanis juxta quem fuit ultima manſio peregrinationis filiorum Iſraël, deſignare poteſt *f* fluenta ſapientiæ, & ſcientiæ, & omnium irrigationum ſpiritualium: per quæ ſecurus quis poteſt tranſire ad terram æternæ promiſſionis. *Nu.33.f.Ioſ.1.a.3.d.Ezech.47.d.*

Jordanis etiam deſignare poteſt tranſitum vitæ præſentis. *Gen.32.c. Ioſ.1. a.*

Jordanis præterea ſignificare poteſt *g* baptizatos: ut *Iob.40.c.* Behemot habet fiduciam, quod Jordanis influat in os ejus. quia diabolus etiam poſt redemptoris adventum, quoſdam qui baptiſmatis ſacramento ſignati ſunt, deglutire ſe poſſe confidit.

Jordanis converſus retrorſum. deſignare poteſt *h* ceſſationem vitæ veteris, ut nova inchoetur. Nam baptizatus ſequens vitia in mare defluit, cùm reſipiſcit, convertitur retrorſum. Vel deſignat *i* affectus humanos: & convertitur retrorſum, quum deficientibus affectibus terrenis abundant cœleſtes. *Pſal. 113.Matth.15.c.Zach.11.a.*

Jordanis, id eſt deſcenſus eorum, quem tranſeunt Hebræi, deſignare poteſt *k* lapſum in peccatum. *1.Reg.13.b.* Et regiones Jordanis dici poſſunt *l* vitia, ad quas regiones venit Chriſtus, & Joannes Baptiſta prædicando, ut peccatores ab eis avertant. *Luc.3.a.*

Jordanis, vel ejus regio, *m* doctrinam hæreticorum ſignificare poteſt: quia univerſa terra irrigabatur fluminibus, & fontibus, quemadmodum paradiſus Domini: quia hæreticis videtur ſua Eccleſia ita donis ſpiritualibus abundare, ſicut Eccleſia Catholica. *Gen.13.c.*

c *Orig.ſ.Luc.hom.21. Bern.ſer.3.reſurrect.* d *Ori.ſ.Mat.hom.7.* e *Tert.adv.Marc.4. Orig.ſ.Ioſ.h.1. & ſ.Lu.h.21. Greg.Vene.Cant.1.to.7.cap.83.* f *Ori.ſ.Nu.ho.26.27. Hie.ſ.Ez.47.* g *Ori.ſ.Nu.hom.26. Gre.31.mo.7. Hie.ſ.Iob.40.* h *Am.ſer.21. Aug.ſ.pſ.113.* i *Rica.de S.Vict.de exterm.mal.4.* k *Gr.ſ.1.Reg.13.* l *Am.2.de Abra.6.* m *Ra.ſ.Ge.13.*

Chriſtus. Confeſſio in ipſum natur. in Chriſto. Baptiſmus. Sapientia. Dona ſpiritualia. Baptizati. Ceſſatio vitæ veteris. Affectus humani. Lapſus in peccatum. Doctrina hæreticorum.

Ioſaphat.

IOSAPHAT, id eſt, Dominus judex, vel Domini judicium: filius Aſa, Rex juda. *3.Reg.15.e.1.Par.3.b.2.Par.17.a.* Ab ejus nomine dicitur vallis Ioſaphat, propter ſignificationem judicii, quia in ea prædictum eſt eſſe futurum judicium univerſale. *Ioel.3.a.*

Ioſeph.

JOSEPH, id eſt, Domini augmentum, vel Domini profectus filius Jacob, & Rachelis, venditus eſt à fratribus ſuis ob invidiam, & ductus in Ægyptum: ob calumniam dominæ ſuæ, ejus pudicitiæ inſidiantis, in carcerem conjectus eſt: unde poſtea eductus, interpretatis ſomniis Pharaonis, terræ Ægypti præfectus eſt, & terram liberavit à fame, ac patrem fratreſque ſuos in Ægyptum tranſtulit.

Joſeph in multis typus eſt *n* Chriſti, & ſicut Joſeph inviſit fratres ſuos, & illi non ſunt reveriti fraternitatem, neque adventus cauſam, ſed primum quidem occidere voluerunt, poſtea autem vendiderunt Barbaris. Ita Chriſtus advenit inviſens humanum genus, ſuſcepta noſtrâ formâ: ſed ingrati Judæi innumera miracula facientem, occidere conati ſunt, & demum traditum Gentibus crucifixerunt. Ut autem Joſeph venditus eſt in Ægypto, & miſſus in carcerem, & poſtea exaltatus, venditionem Chriſti, & mortem, & reſurrectionem, aſcenſionemque deſignat. Et ut Joſeph ejectus eſt à fratribus, qui poſtea ſupplices ad eum venerunt, ut poſſent vivere, Chriſtum deſignat ejectum à Judæis, ex quibus poſtea multi crediderunt in eum, ut haberent vitam æternam. Ut etiam manifeſtavit ſe fratribus, Chriſtum indicat, oſtendentem ſe eſſe Meſſiam: vel manifeſtantem ſe Apoſtolis poſt reſurrectionem. Joſeph pavit Ægyptum tempore famis, Chriſtus per ſe, & prædicatores tradidit frumentum, & doctrinam vitæ mundo. Et ut Joſeph reliquit pallium in manu fœminæ, ita Chriſtus reliquit corpus ſuum, & literam legis in manu ſynagogæ. Ut etiam poſt mortem Joſeph, multiplicati ſunt filii Iſraël in Ægypto, indicatur *o* fidelium multiplicatio in mundo poſt Chriſti mortem, & aſcenſionem. *Gen.30. c.33.b.37.a.39.a.41.42.45.49.50.Pſa.79.80.104.Amos 6.b.*

Joſeph decem & ſeptem annorum, deſignare poteſt *p* perfectionem vitæ & doctrinæ, & juvenem religioſum, aptum ad omne opus bonum: & virum bonum, & literatum: unde interpretatur augmentum. *Gen.39.a.40.41.*

Joſeph etiam eſt *q* civilis homo, & rector populi, & interpretatur additamentum, quia leges civiles adduntur naturalibus. Et ejus tunica polymita, deſignat varietatem rerum civilium. Eſt autem bis venditus, quia rectores per ambitionem multis ſe ſubjiciunt.

n *Chry.ſ.Gen.hom.61. Tert.adver.Iudæos. Ori.ſ.Ex.h.1. Arn.ſ.pſ.104. Amb.de Ioſeph 12. Chry.ſ.pſ.8.93. Hie.ſ.pſa.8. Au.q.in Iud.49. & ſer.84. Bed.ſ.Ge.37.49. & ſ.Ex.1.* o *Ru.ſ.Iſ.19.* p *Be.ſ.Ge.49.* q *Phil.de Ioſeph.*

Chriſtus. Perfectio vitæ. Civilis, & rector populi.

Joſeph

Temperantia. Joſeph non conſentiens libidini dominæ ſuæ, typus eſt a temperantiæ, & defendens ſe à domina per narrationem proſperitatis quam à domino ſuo acceperat, oſtendit modum vincendi libidinem, nempe per recognitionem beneficiorum Dei. *Gen.* 39.*a.*

Eccleſia. Domus Joſeph deſignat *b* Eccleſiam, quæ eſt domus Chriſti, & filii Joſeph, ſunt filii Eccleſiæ. *Pſa.* 76. *Zach.* 10.*b.*

Opera vitæ contemplativa. Diſcretio. Joſeph qui interpretatur augmentum, deſignat *c* perfecta opera vitæ contemplativæ, poſt exercitationem vitæ activæ: unde & genitus eſt poſt natos filios Liæ, & ancillarum. Deſignat etiam diſcretionem, quæ tandem naſcitur ex Rachele, hoc eſt, ratione poſt multam experientiam. Veſtitur autem tunica talari, quia ſola actiones ad conſummationis talum, debitique finis terminum perducitur, quæ per diſcretionis prudentiam moderatur. Amatur plus cæteris fratribus, quia cunctarum virtutum cuſtos virtus cæteris jure præfertur. Eſt ſomniator, quia vera diſcretio in ipſo tentationis articulo, inter ipſa ſuggeſtionum phantaſmata, ex eorum qualitate futura pericula deprehendit, & aliis quibuslibet ad cogitationum ſuarum confeſſionem, imminentium malorum inſidias detegit, & de futuris periculis cautos reddit. Dicitur filius accreſcens, quia diſcretio ſemper augetur.

Judæi. Joſeph volens mutare manus patris benedicentis filios ipſius, typus eſt Judæorum, volentium habere primatum in Eccleſia, ſeu familia Domini. *Gen.* 48.*c.*

Apoſtoli. Laborantes pro Chriſto. Joſeph ſponſus Virginis Mariæ, circumferens Chriſtum, nunc in Ægyptum, nunc in Judæam. *Mat.* 2. deſignat *d* Apoſtolos Chriſtum prædicantes Judæis, & Gentibus. ut autem portavit in humeris, deſignat pœnitentes, & qui pro Chriſto laboribus fatigantur, qui perſecutiones patiuntur, qui nulli mala inferunt. ſed ab aliis illata patienter ferunt.

Prædicatores. Joſeph ab Arimathæa ſepeliens Chriſtum, deſignat *e* prædicatores ſepelientes Chriſtum in cordibus Gentilium, per eorum inductionem ad fidem. *Matt.* 27.*g.*

a Phil. s. alle. b Hie ſ. Za. 10 Aug ſ pſ 76. c Gesr. Vene. Can 2 10, 7. cap. 6. Rica. de S. Vict. de 12. Patr. 67. 68. d Hil ſ. Matt. Can. 2. Bern. ſerm. parvo 8. e Hil. ſ. Matt. Can ult.

Joſias.

JOSIAS, id eſt, *f* ignis Domini, aut urens Dominus: filius Amon, Rex Juda. 4. *Reg.* 22. Vel interpretatur elevatio Domini, & eſt filius Amon, id eſt, vir juſtus. *Soph.* 1.*a.* Eſt alius Joſias, qui interpretatur ſalvatus. in cujus domo fiunt coronæ pontificibus. quia nobis proficientibus, & reverſis ad meliora, per ſingulas virtutes noſtras Dominus coronatur, imò nobis virtute pœnitentiæ coronatus, Salvator in ſingulis coronam accepit *Zach.* 6.*c.*

f Hie ſ. Soph. 1 & ſ. Za 6.

Joſue.

JOSUE, id eſt, Dominus ſalvator, filius Nun, miniſter Moyſis, princeps tribus Ephraim, qui poſt Moyſen ductor fuit populi Iſrael, quem etiam, mortuo Moyſe, introduxit in terram promiſſionis: prius autem dicebatur Hoſee.

Chriſtus. Joſue Rex in nomine typus eſt *g* Chriſti ſervatoris noſtri, & ut aſcendit cum Moyſe in montem, eſt Chriſtus. aut lex nova, ſine quibus lex vetus ad nihil ſublime aſcendit. Et aliquando nominatur cum Moyſe, aliquando latet, quia novum teſtamentum latet in veteri: Succeſſit autem Moyſi, quia Chriſtus ſucceſſit legi. Defendit Gabaonitas: quia Chriſtus ſuccurrit infirmis in tentationibus. Et ut ille eduxit populum Iſraël è deſerto, & tranſmiſſo Jordane, induxit in terram promiſſionis, ita Chriſtus ex ignorantiæ, & idololatriæ deſerto, per ſanctum, ac ſaluteferum baptiſmum, in cœleſtem Hieroſolymam nos traduxit. *Joſ.* 1. 2. 3.

Chriſtus. Joſue Bethſamites, in cujus agro manſit arca fœderis, typus eſſe poteſt *h* Chriſti. 1. *Reg.* 6.*d.*

g Tert. adv. Iudaos & adver Marc 3. Cle. Ale. 1. pæd. 7. Ori ſ Num. ho 21. 22. & ſ. Ioſ ho. 2. 11. Aug. q in Exod. 103. Cyr 3 ſ. 10. 36 & con Iul. 8. Chry. de ver. Iſa hom 1. Rup 1 ſ Ioſ 3. h Glo ord. ſ. 1. Reg. 6.

Iota.

JOTA, eſt minima litera alphabeti, deſignat *i* ea, quæ minima ſunt in lege, quæ etiam plena ſunt ſacramentis, ideò non contemnenda. *Matt.* 5.*c.*

i Hi, . Mat. 5

Jotbatha, vide Jetabatha.

Ira, Iracundia, Iraſci, Indignari, Furor.

Minima legis. IRA, eſt animi excandeſcentia, in corde ſedem habens: diciturque ira appetitus vindictæ. Furor autem dicitur graviorem iræ perturbationem. Indignatio verò eſt interior ira, quæ nobis aliquid indignum videtur. dignum verò vindicta.

Minæ Dei. Ira attribuitur Deo per metaphoram, cùm non poſſit in eo eſſe excandeſcentia, ſed ſolùm *k* eſt in eo ratio juſtæ vindictæ: aliquando verò deſignat ira Dei *l* minas ejus. ut cùm reſponſio mollis frangit iram, hoc eſt, oratio pœnitentis minas Dei. *Prov.* 15.*a.* Indignatio quoque Dei, eſt judicium ejus, ſeu decretum ad puniendum. *Exod.* 22.*c. Lev.* 10.*b. Pſal.* 29.82. *Iſa.* 26.*d.* 27.*a.* 30.*f. Zach.* 8.*a.* Ira filiorum Jacob adverſus Sichimitas, deſignare poteſt zelum Dei ad vindicanda peccata. *Gen.* 34.*a.* Poteſt etiam deſignare zelum, quem unuſquiſque in ſeipſum debet habere contra inanem gloriam. Datur ira parva Dei. *Zach.* 1 *a.* quæ eſt virga diſciplinæ ad emendationem, cui opponitur parva miſericordia, qua dat temporalia. Eſt & ira magna, qua punit perpetuo: cui opponitur magna miſericordia.

Decretum Dei ad puniendum. Zelus. Vindicta Dei.

Ira etiam Dei, eſt *m* ipſe effectus, qui ſolet eſſe effectus irati, nempe pœna & caſtigatio inflicta peccantibus, vel in hac vita, vel in futura *Exod.* 15.*a* 32.*c. Pſal* 2.29.37.59.68.109. *Iſa.* 5.*f.* 12.28 *f.* 30 *f.* 66.*e. Matth.* 22.*a. Ioan.* 3.*c. Rom.* 1.*a.* Iraſci etiam dicitur Deus in orationem, quum flagellat filium quem recipit. *Pſalm.* 39. *Exod.* 4.*c.* Et dicitur non iraſci uſque in finem, quum caſtigat, ut parcat. *Iſa.* 56.*d.* Et dicitur ibidem iratus propter iniquitatem populi ſui, quia propter eam percuſſit filium ſuum. Dicitur etiam Deus iraſci ſatis aut nimia, quando caſtigat pœna perpetua. *Iſa.* 64.*d. Iob.* 21.*b.* 35.*d.* 40.*b.* in hoc furore orabat Propheta, ne argueretur. *Pſal.* 6.37. *Ierem.* 10.*d.* Dicitur autem conflari indignatio Dei, & ira. quia quaſi coactus peccatis noſtris, & diu ſuſtinens, nos caſtigat. Et extenditur ad jumenta, ligna & fruges, hoc eſt, ad omnia quæ ſerviunt homini. *Ierem.* 7.*d* Furor autem Dei gravem ejus vindictam deſignare ſolet. *Exod.* 15.*a.* 22 *d. Iſa.* 5.*f.* 63.*b. Ierem.* 15.*c.* 20.*d.* Furor etiam Dei aliquando dicitur punitio temporalis, & mortis. *Pſal.* 89. *Ier.* 6.*c. Iob.* 3.*d.* 4.*b* 6.*a.* 9.*b.* 14.*c* 16.*b,* 18.*b.* 20.*d.* 36.42.*b.* Dicitur etiam indignatio Dei pœna, qua punit malos. *Iſa* 51.*g.* 63.*b.* 66.*e.* Dicitur quoque non iraſci amplius contra Hieru-

k Cal pap 10. recog l Baſi ſ pſ 29. Hie ſ Zac. 8. Aug ſ. pſ. 82. Cy. con Iul. 3. Rica de S. Vict de 12. Patriar. 15. Rup 9 V B. verb Dei 22. m Hie. Cypr. & ſ pſ 89 & ſ. Iſ 57. 64. & ſ. Ier 7 & ſ. Eze 16. & ſ. Zach 1. Ori. ſ Iud h 1. & ſ. Matt. hom. 20 Hil. ſ pſ. 2. Baſ ſ pſ. 29. 18 19 Caſſi. lib. 8. cap 4. Fulgen 1 de duplici prædeſtinatione. n Euch. ſup. ſpirit. 1.

a Gr. 9. m. 10. b An. ſ. Apoc. hom. 10. Ut occidat ſemel Deus, quem flagellat, petit Job *a* optans vel ſimplicem mortem Redemptoris, qua redimamur: vel ſolam mortem corporis, remanente anima viva per gratiam. *Iob.9.c.* *Mors redemptoris.*

Quaſi occiſum eſt caput beſtiæ. *Apoc.13.a.* cui *b* hæretici ſimulantes Angelum lucis, confitentur mortem & reſurrectionem Chriſti: vel cùm revicti à Catholicis, adhuc perſeverant in errore. *Simulatio hæreticorum.*

Interire, vide Mori.

Intermittere, Intermiſſio, Interrumpere.

INTERMITTERE, eſt ad tempus omittere, vel ceſſare: quod etiam eſt interumpere: quanquam hoc poſterius ſignificat in partes rumpere.

c Hie ſ. pſ. 77. d Hie ſ. Iſ. 30. e Glo. ord. ſup. Interrupit Deus petram, *c* quum percuſſus eſt Chriſtus in paſſione. *Pſal.77.* *Percuſſio Chriſti in paſſione.*

Interruptio muri, eſt *d* deſtructio doctrinæ hæreticæ. *Iſa.39.c.* *Deſtructio hæreticæ doctrinæ.*

Interrupta in muro Hieruſalem, *e* ſignificare poſſunt deficientes in Eccleſia. 4.*Reg.14.d.* 25.*a.* *Neh.4.b.6.a.* *Defectus in eccleſia.*

Interrumpit Deus mare, cùm ceſſare facit tentationes. *Pſal 77.* *Facere ceſſare tentationes.*

Internecio, quære Interficere.

Interpellare

INTERPELLARE, eſt loquentem vel aliquid agentem interrumpere, & aliquando rogare.

f An ep. 10. 5. Interpellare dicitur Spiritus pro nobis *f* quia interpellare & orare nos facit. *Rom.8.e.* *Faciens nos Spiritus orare.*

Interpellare judices. *Deut.25.a.4.Reg.8.a.* poteſt eſſe confugere ad Sanctos. *Confugere ad Sanctos.*

Interponere.

INTERPONERE, eſt interſerere, aut inter alia ponere.

g Hie. ſ. Ezec. 22. Interponit maceriem inter Deum & populum, *g* qui inſtar Moyſis, & Aaron, & Samuelis, igni, & incendio iræ Dei ſe opponit. *Ezec.22.g.*

h Gl. ord. ſup. 2. Par. 3. Interpoſita malo granata catenulis. 2.*Par.3.d.* ſunt *h* exempla Sanctorum prædicationi inſerta. *Exempla Sanctorum.*

Interpretari, Interpres.

INTERPRETARI dicitur, qui exponit vel explicat aliquid. Interpres autem eſt, qui in aliqua re agenda medius eſt, & veluti conciliator, & qui aliqnid declarat, aut in aliam traducit linguam.

Interpres inter Joſeph, & fratres ejus, deſignat humanitatem Chriſti, quæ media eſt inter Deum & homines. *Gen.42.e.* *Humanitas Chriſti.*

i Glo. int. ſup. Gen. 40. Interpretatio ſomniorum, typus eſſe poteſt *i* revelationis ſecretorum legis. *Gen.40.a.41.b.Iud.7.d.* *Revelatio ſecretorum legis.*

k Hie. ſ. Iſ. 43. Interpretes Iſraël, prævaricati ſunt in Deum, *k* ſunt Moyſes & Aaron, qui medii erant inter Deum & populum. *Iſa.43.d.* Sunt etiam interpretes prophetæ, & ſacerdotes, per Moyſen & Aaron deſignati. *Prophetæ & ſacerdotes.*

Interraſilis.

INTERRASILE, eſt idem, quod interraſum, hoc eſt, per intervalla raſum.

l Glo. int. ſup. Exod. 25. Interraſilis corona menſæ tabernaculi fœderis, *l* deſignare poteſt diverſam meritorum qualitatem. *Exod.35.c.37.b.* idem ſignificare poteſt interraſile opus baſium ſub luteribus. 3.*Reg.7.d.* *Diverſa meritorum qualitas.*

Interrogare.

INTERROGARE, eſt quærere ab aliquo, ac percontari.

m Aug. 83. q. 65. Interrogatio Dei ad Adam, & ad Cain, & ad cæteros, potius deſignat *m* redargutionem, quam ignorantiam, quæ in Deum non cadit. *Gen.3.b.4.b.* interrogans autem Adam, ubi eſſet, deſignat ſe non noſſe peccatores, nec eorum approbare opera. Hoc ipſum deſignavit Chriſtus, cùm dixit de Lazaro: Ubi poſuiſtis eum? *Ioan.11.e.* Interrogare etiam dicitur Deus examinando. *Pſal.138.* non ut ipſe ſciat: ſed ut ipſe interrogatus à ſe vel ab aliis cognoſcatur. *Et repentè Deus interrogat, *n* cùm nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocat. Vel certè interrogat, quum duris nos perſecutionibus pulſat, ut quum mens noſtra magna de ſe tranquillitate æſtimat, ſemetipſam veraciter qualis ſit, in perturbatione deprehendat. *Iob.9.b.* Tribus autem modis nos conditor noſter interrogare conſuevit: cùm autem flagelli diſtrictione nos percutit, & quanta nobis inſit vel deſit patientia, oſtendit. Sic poteſt capi. *Iob.38.a.40.a.* Aut quædam, quæ nolumus præcipit, & noſtram nobis obedientiam, vel inobedientiam patefacit, ut de Abraham. *Gen.22.a.* Aut aliqua nobis occulta aperit, & aliqua abſcondit, ut nobis menſura noſtræ humilitatis innoteſcat: ut quum Paulus dixit. *Phil.3.c.* Ego non me arbitror comprehendiſſe. Et palpebræ Dei interrogant filios hominum, quum probant bonos, qui nec fatigantur obſcuritate ſcripturarum, ſed exercentur: nec inflantur cognitione & ſcientia earum, ſed humiliantur. *Pſal.10.* *Redarguens Deus. Examen. Caſtigans.*

n Gr. 9. m. 11 & 28. mor. 8. Ber. in ſenten.

o An ſ. pſ. 10.

p Hie ſ. Ier. 6. & ſ. Iſa. 45. 65. Gr. 35. mo. 8. Interrogare os Domini, *p* eſt videre, quid Dominus præcipiat. *Iſa.30.a.* Interrogant autem de ſemitis antiquis, qui conſiderant doctrinam legis & Prophetarum. *Ier.9.A.* Interrogantes autem Deum aut Chriſtum, erant Judæi prophetias habentes de Chriſto: Non interrogantes verò erant gentiles, qui non habebant Prophetas. *Iſa.65.a.* Interrogare Deum ſuper filiis, eſt curioſè ſcrutari judicia Dei. *Iſa.45.b.* Hominem quoque interrogare Deum, propriè eſt in conſpectu ejus ſe neſcientem & ignarum cognoſcere. *Iob.42.a.* *Conſiderare præcepta & doctrinam legis.*

q Gre. 8. mo. 26. & 13. mo. 27. Interrogare generationem priſtinam eſt *q* recognoſcere quomodo tempus vitæ præſentis ſicut umbra tranſeat quia ſi ea quæ erant, & jam tranſacta ſunt, ad memoriam reducimus, patenter cognoſcimus, quàm celeriter hoc quoque fuit, quod tenemus. Idem erit interrogare quemlibet de viatoribus. *Iob 8.b.21.d.* *Conſiderare tranſitum vitæ præſentis.*

r Hie ep. ben. ſ Ori. ſ. Matt. hom. 12. t Gr. 11. mo. 8. Interrogans frater major de feſto, quod fiebat in domo patris ſui propter adventum fratris junioris. *Luc.15.f.* deſignat *r* Judæos hactenus interrogantes, quare Deus lætatur de converſione Gentium. *Iudæi murmurantes converſionem gentium.*

Interrogare virum, an velit accipere uxorem fratris ſui. *Deut.25.b.* eſt examinare dogmata, an concordent cum veritate Chriſt. *Examinare dogmata.*

Interrogare jumenta & volatilia, &c. *Iob.12.b.* eſt per creaturas cognoſcere creatorem. Vel cognoſcere quomodo omnes, tam boni quàm mali de poteſtate Dei concorditer ſentire & fateri coguntur: quamvia ſub ea non concorditer vivant. *Cogn. ſcere Deum per Creaturas.*

Interro-

Obſtinatio. Divinatio.

Interrogant Ægyptii ſimulacra & divinos, cùm infideles non poſſunt errores infidelitatis ſuæ defendere: ſed manent obſtinati. *Iſa.19.a.* Et interrogant lignum, aut in ligno, *a* qui exercent divinationem per ligna, aut virgas. *Hoſ.4.c.*

a Hie ſ. Hoſ. 4

Falſa teſtimonia.

Interrogabant teſtes iniqui Chriſtum, quæ ignorabat: quia *b* interrogabant falſa, & imponebant illi crimina, quæ non commiſerat. *Pſa.34.*

b Au. ſ. Pſ. 34.

Irridant dæmones lapſos in peccatum.

Interrogant verba cantionum dæmones eos, qui erant in captivitate, *c* quum eos irrident, qui in peccatum ipſis inducentibus ceciderunt. *Pſal.136.* vel interrogant inclinationes malæ quum animam occupare nituntur: vel interrogant, qui petunt rationes de Chriſto, & iis, quæ ſunt fidei: non ut credant, ſed ut reprehendant.

c Arn & Hil. ſ. Pſ 136. Hie & Au. ſ. pſa. 136.

Reprehēdens Chriſtus Judæos.

Interrogans Joſeph fratres ſuos per ordinem generationem ſuam, &c. *Gen.43.b.* deſignare poteſt Chriſtum examinantem & reprehendentem Judæos, quod non eſſent imitatores patrum.

Propheta̅tes Judæi de Chriſto, quem præſentem non cognoverunt.

Interrogat Jacob de filiis Joſeph, quos ante ſe habebat, quibus benedixit. *Gen.48.b.* deſignat Judæos multa habentes de Chriſto & eccleſia prophetata, quem tamen præſentem non cognoverunt.

Interrumpere, vide Intermittere.
Intervallum, quære Spacium.

Inteſtina.

Myſteria Chriſti. Mens Chriſti.

INTESTINA, *d* ſunt quaſi membranacei carnales in interiori ventris parte ſita, quæ flexuoſis orbibus à ventre ad eam partem, quæ podex dicitur, porriguntur, quo excrementa à ventriculo excepta dejiciunt.

d Ariſt. 2. de hiſt. animal. 17. & 3. de partibus animal 14.

Inteſtina agni, deſignare poſſunt *e* verba & myſteria Chriſti, & quæcunque ſecretiora myſteria: & plenitudinem gratiæ, quæ in Chriſto eſt. *Exod.12.b.* Inteſtina quoque vituli, mentem Chriſti deſignare poſſunt. *Exod.29.b. Lev.4.c.*

e Gre. ho. 22. Bed. ſ. Exod. 12

Bonæ cogitationes.

Inteſtina etiam vituli, aut arietis, *f* bonas cogitationes deſignare poſſunt, quæ latent, ceu in ventre animi. *Lev.1.b.*

f Iſy. ſ. Lev. 1. Ra 1. ſ. Levi.

Cogitationes immundæ. Conſcientia. Mens.

Inteſtina, ut ſunt ſtercorum exceptoria, deſignare poſſunt *g* cogitationes immundas & cupiditates: vel potius ipſam conſcientiam, aut mentem in ſe pravas cogitationes aut cupiditates excipientem: ut lavare inteſtina ſit immundarum cogitationum ſtercora purgare, & cupiditates abluere, abſtergereque maculas ex crapula & ebrietate contractas. *Exod.29.c. Lev.1.b.4.c.7.d.8.d.9.c.*

g Ori. ſ. Lev. ho. 1. Phil. de victi. Gr 9 m. 40.

Intingere.

Collatio Spiritus ſancti. Mundari per paſſionem Chriſti. Oſtendens Deus hominem ſordidū eſſe. Prædicator recipiens laudes.

INTINGERE, eſt immergere, & madefacere.

Intingere digitum in ſanguine, *h* eſt Spiritū ſanctū dari fidelibus virtute paſſionis Chriſti. *Lev.4.b.*

h Glo int ſup. Lev 4.

Intingere paſſerem vivum in ſanguine paſſeris mortui, eſt mundari à peccato per paſſionem Chriſti. *Lev.14.a.* Et intinctus eſt pes Chriſti in ſanguine, *i* quando paſſus eſt: vel quando cujuſque caro per Chriſti paſſionem mundatur. *Pſal.67.*

i Aru ſ Pſ 67 Au. ſ. Lu. 7.

Intingere dicitur Deus aliquem ſordibus, *k* quando ſordidum eſſe oſtendit. *Iob.9.d.*

k Gr. 9 m. 28

Intingens Jonathas ſummitatem virgæ in melle, deſignat *l* prædicatorem nonnihil gloriæ recipientem ex prædicatione & correctione. *1.Reg.14.d.*

l Gr ſ. 1. Re. 14

Intinctus panis, quem porrexit Chriſtus Judæ. *Ioan.13.c. Matt.26.b. Marc.14.c.*

Intollerabilis, vide Patientia. Intrare, Introire, vide Ingredi.
Introducere, vide Inducere.

Intus, Interior, Intimus, Intra, Intrinſecus.

INTUS locum interiorem ſignificat, & intrinſecus partem rei interiorem.

Intra velum exiſtens area, deſignat Chriſtum conſcium eſſe divinorum ſecretorum, & etiam ſuper cælos cælorum aſcendiſſe. *Exod.26.g. Lev.16.a.*

Chriſtus. Cor. Anima. Veritas.

Interiora velaminis, *m* principale cordis deſignare poſſunt. *Num.18.a.* Et intrinſecus cavum altare, eſt cor Deum amplectens. *Exod.27.b.38.a.* Et intrinſecus exiſtens pinguedo, deſignat virtutes & dona Spiritus ſancti in corde. *Lev 3.a.* Quæ autem intrinſecus ſunt, ſunt offerenda Deo, hoc eſt, cor & quæ ſunt in corde. *Lev.4.b.* interior etiam homo dicitur anima ſecundùm Deum vivens. *Eph.3.d* interiora etiam tabernaculi deſignant ipſam veritatem, quæ non ab omnibus cernitur

m Ori. ſ. Nu. hom 10. Gre Nyſſe de vita Moyſis.

Gloria eccleſiæ in penetralib. ſacramentorum. Sententia in ſermone.

Ab intus eſt gloria filiæ Regis, hoc eſt, *n* eccleſiæ in penetralibus ſacramentorum, vel in conſcientia. *Pſ.44. Cant.4.a 8.a.* Quod autē intrinſecus latet, eſt interior gloria futura, quæ nunc non cognoſcitur.

n Amb de inſtit vir. 1. Hu. ad Prin. Gre 6. m 9.

Intra calicem dicitur eſſe *o* interior homo, & ſententiæ, quæ ſunt in ſermone, & ſenſus ſpirituales. Et intra ſepulchra ſunt, quæ ſunt in anima. *Matt.23.c.*

o Ori ſ Matt hom 25.

Myſteria latentia.

Intus ſcriptus liber, deſignat *p* myſteria in ſacra ſcriptura latentia. *Ezec.2.d.* Et interior porta templi, eſt expedita cognitio myſteriorum. *Ezec.40.c.41.a.*

p Hie. ſ. Ez. 2 40 & ſ Amos 5.

Virtus muniēs intus & extra. Infundere virtutes interiores.

Intrinſecus & extrinſecus bituminata arca diluvii, deſignat *q* munitionem virtutis interioris & exterioris. *Gen.6.b.* Intus quoque deaurare arcam fœderis, eſt virtutes interiores infundere. *Exod.25.b.* vel deſignatur virtus animæ Chriſti.

q Ori. ſ. Gen. hom 2. Gloſ int ſ. Exod 25.

Aſperitas pœnitentiæ.

Interiora deſerti, aſperitatem *r* pœnitentiæ deſignare poſſunt: & etiam pleniorem fidei cognitionem: item ſecretiora myſteria: ac etiam mentis collectionem. *Exod.3.a.*

r Amb. 5. de Cain. 6.

Angeli. Gloria cæleſtis.

Interiora auſtri, ſunt *ſ* occulti Angelorum ordines, ſecretiſſimi patriæ cæleſtis ſinus, quos implet calor Spiritus ſancti. *Iob.9.b.* Ibi per diem quaſi in meridiano tempore ardentius Solis ignis accenditur, quia conditoris claritas mortalitatis noſtræ jam preſſa caligine, manifeſtius videtur, & velut ſphera radius ad ſpacia altiora ſe elevat, quia de ſemetipſa nos veritas ſubtilius illuſtrat.

ſ Bed. Exo. 3. Gr 9. mo 9. Gr. 2. m 28

Qui maximè fideles apparebant. Judæi.

Interiora Job efferbuiſſe dicuntur. *Iob.30.d.* quando *t* in eccleſia illi, quos per amorem fidei velut viſcera ante geſtaverat, poſtmodum in perſecutionem adverſus ipſam atrocius inſurgunt. Qui ſecreta prius illius cognoſcentes, quanto ſciunt ubi magis doleat, tantò deterius ab ejus afflictione minimè quieſcunt.

t Gr. 27. mo. 20.

Interiora unde egreditur tempeſtas, quæ dicuntur interiora Auſtri. *Iob.37.b.* ſunt *v* Judæi, qui unum atque inviſibilem Deum noverant, ejuſdemque legi ſaltem carnaliter ſerviebant, quaſi ſub meridia-

meridiano Sole ferventes, in fide calore tenebantur. Ab his interioribus egreditur tempeſtas, hoc eſt, malitia perſequens.

Interiora navis, ubi dormiebat Jonas, *a* profundum malorum ſignificare poſſunt. *Ion.1.b.*

Interiora mortis, *b* ſunt acerrima gehennæ tormenta, in quæ introducuntur hæretici. *Prov.7.d.*

Intus pertinet *c* ad vitam contemplativam, quæ non extra vagatur, ut animalia intus erant plena oculis. *Apoc.4.c.*

a Hie. ſ. Ion 1.
b Bed. ſ. Pro 7
c Ru 3. ſ. Apo.

Profundum malorum.
Pœna inferni.
Vita contemplativa.

Intueri, vide Aſpicere.
Invadere, Aggredi.

INVADERE, eſt repentè & cum impetu aliquem aggredi, vel inceſſare & corripere.

Invadere dicitur terror, vel timor Domini omnes per circuitum, *d* cùm tepidi in amore proximi per zelum prædicatoris accenduntur. *Gen.35.a.1. Reg.11.b.*

Invadens horror magnus Abraham. *Gen.15.c.* deſignat *e* terrorem futurum tempore judicii. Et turbationem tempore Antichriſti.

Invadit media coſtas iniqui, *f* quando omni ſpirituali refectione ſubtracta, ſenſus mentis deficiunt & cogitationes ſuas regere vel tueri non poſſunt. *Iob.18.c.*

Invadet horror primos tempore Antichriſti. *Iob.18.d.* quando *g* tot ejus miraculis apparentibus, videntes electi, etiam penè in errorem inducentur.

Invadens horror Iſraël. *Hoſ.13.a.* ſectationem idololatriæ *h* & hæreticorum ſignificat. Sic invadit prædam Gog, cùm hæreticus pervertit ſimplices *Exod.38.d.* Et invadit bos ſervum & ancillam, cùm quis ſimplices ſcandalizat. *Exod.21.d.*

Invadentes Chaldæi camelos Job, ſignificant *i* Judæos, qui conati ſunt Samaritanos credentes à fide abducere. *Iob.1.b.*

d Gr. ſ.1. Reg. 11.
e Glo. int. ſup. Gen 15
f Gr 14 m 7.
g Gre. 14. m. 11.
h Hi. ſ. Ho 13
i Gr.2.m.27

Accenſio tepidorum.
Terror judicii
Deficiunt animus defectu ſpiritualium.
Turbatio tempore Antichriſti.
Sollicito errorum Scandalum
Iudæi abducentes à fide Samaritanos.

Invaleſcere, vide Fortis, Invalidus, vide Infirmus.
Invenire, Adinvenire, Reperire.

INVENIRE, eſt quaſi in aliquid venire, hoc eſt, reperire, aut adipiſci. Et ſecundùm aliquos, invenire eſt rem quæſitam offendere. Reperire verò caſu. Invenire item, acquirere. *Gen.6.b.* Noë verò invenit gratiam. Cognoſcere. *Exod.22.b.* Si invenitur fur, duplum reddet. Approbare. *Pſal 88.* Inveni David ſervum meum. Conſequi. *Lev.14.b.* Non poteſt manus ejus invenire. Conſervare. *Matth.10.d.* Qui invenit animam ſuam. Diſcere. *Deut.13.c.* Si inveneris certum eſſe quod dicitur. Experiri. *2. Reg. 29.c.* Non inveni in te quicquam mali. Incurrere. *Eccl.12.b.* Duplicia mala inveniet in omnibus. Occurrere. *Lev.7.b.* Quidquid tertius dies invenerit. Metere. *Gen.26.c.* Invenit in ipſo anno centuplum. Perſequi. *Deut.31.c.* Invenient eum omnia mala.

Invenire dicitur Deus iniquitatem alicujus, *k* quando eam punit. *Gen.44.d.* Et invenitur peccator, quum ejus proditur iniquitas. *3.Reg.21.f.* Invenitur etiam manus Dei ab inimicis, cùm per ejus caſtigationem convertuntur: & invenit eos dextera Dei puniendo clementer, ut convertantur. *Pſa.20.*

Adinventiones Dei dicuntur *l* conſilia Dei ad ſalutem humanam procurandam. *Iſa.12.b.*

Inveniens Joſeph fratres ſuos in Dothaim, eſt *m* Chriſtus in mundo inveniens homines in defectione. *Gen.37.d.* Invenit etiam angelus, hoc eſt, Chriſtus, in quo propitietur homini, quia infirmitatem ſuſcipiens, dum pœnam noſtram moriendo toleravit, corruptionem noſtram reſurgendo mutavit. *Iob.33.d.* Invenit Chriſtus Philippum, *n* ſicut paſtor ovem perditam. *Ioan.1.f.*

Inveniri poteſt Dominus in hac vita *o* dum eſt locus pœnitentiæ. *Iſa.55.b.* Non eſt autem inventus inter cognatos, ſed in templo: non inter ſeculares: ſed inter Sanctos, oſtendens ubi ſit quærendus: & ubi debet quiſque conari, ut inveniatur. Invenitur verò Chriſtus in templo, hoc eſt, in eccleſia. Non autem invenitur ſapientia in terra ſuaviter viventium. *Iob.13.b.28.b.37.d.* Porrò inventus eſt Chriſtus poſt triduum in templo, præſignans *p* poſt triduum paſſionis ſe reſuſcitatum oſtenſurum fuiſſe. *Luc. 2.f.* Invenire quoque pretioſam margaritam, eſt invenire Chriſtum, quem qui quærit, invenit. *Matt 7.a.13.f.* Inveniens Jacob angelum in Bethel, eſt inveniens Chriſtum in eccleſia. *Hoſ.12.b.* Invenerunt autem Chriſtum non quærentes, hoc eſt, Gentiles ad fidem venientes. *Iſa.65.a.* Invenitur locus Domino in campis ſylvæ, *q* hoc eſt, in gentilibus: qui converſi ſunt, & facta eſt eccleſia. *Pſal.131. Ezec.36.g.*

Inveniens David locum Domino, eſt Chriſtus mundans animas. *Pſal.131.* Inveniens autem paſſer ſibi domum, & turtur nidum, *r* eſt Chriſtus in bonis, aut in eccleſia requieſcens. *Pſalm.83.* Invenit etiam ſibi domum paſſer, quum humanitas Chriſti introducitur in æternam quietem: & cùm anima invenit cæleſtem patriam, in qua ſperat quieſcere.

Inveniens Jonas navem euntem in Tharſis. *Iona 1.a.* deſignat *ſ* Chriſtum aggredientem prædicationem apud Judæos.

Invenire foris ſponſum, eſt extra terrena ipſum invenire. Sic invenit eum pertranſiens cuſtodes. *Cant.3.b.8.a.Iob.23.a.* Invenitur etiam foris ſponſus, quando incarnatus eſt. Inveniens quoque vir errantem Joſeph in agro. *Gen.37.c.* eſt *t* ſermo propheticus prænuncians Chriſtum erraturum in mundo. Invenitur etiam foris in gentibus: *v* & ſecundùm quòd extra portam paſſus eſt.

Non inveniens Chriſtus tantam fidem in Iſrael, quantam in Centurione. *Matth.8.b.* deſignavit fidem gentium *x* præferendam fidei Judæorum: dicitur etiam Chriſtus non invenire conſolantem, quando non invenit credentem. *Pſa.68.*

Inveniens angelus Agar juxta fontem aquæ in ſolitudine. *Gen.16.b.* deſignare poteſt Chriſtum vocantem gentilitatem ad baptiſmum, cui propinqua erat. quia facilè ſuſcepit fidem baptiſmi.

Non invenit locum latendi in terra clamor Chriſti, quum *y* paſſionem Chriſti, quam in corde credimus, lingua confitemur, & laudantes gratias agimus. *Iob.16.d.*

Invenire gratiam in oculis alicujus, eſt illi placere, gratumque eſſe: ſive ſit in oculis Dei, ſive alterius. *Gen.18.a 49.a.49.g.50.a.Exo.55.c.34.b.*

Invenire Annam gratiam in oculis Eli, eſt *z* prædicationem fidei proficere in Judaico populo. *1.Reg. 1.c.* Et inveniens populus, qui remanſerat, gratiam in deſerto, ſunt *aa* credentes ex Judæis recepti in eccleſia. *Ier.31.f.*

k Am. de Nahum. 12.
Hie. ſ. Pſ 20.
l Lyr. ſ. Iſa 12.
m Am. de Ioſeph. 3.
n Rup. 2. ſ. Io.
o Hie. ſ. Iſ 55.
65. & ſ. Ho 12 & ad Letam
p Ori. ſ. Luc ho. 18. & ſup. Matt ca 13.
Am. ſ. Luc 2.
q Hil & Au. ſ. Pſ 131.
r Arn & Au. ſ. Pſ 83.
Gr 19. m. 24
ſ Rup. ſ. Ion. 1.
t Bed ſ. Ge 37
v Ru. ſ. Ca. 7.
x Lyr. ſ. Ma. 8
y Gr. 13 m. 12
z Gr. ſ. 1 Re. c.
aa Hie. ſ. Ie. 31.

Puniens Deus.
Conſilia Dei.
Inveniens Chriſtus.
Homines in defectu.
Invenitur Chriſtus per pœnitentiam.
Invenitur Chriſtus in Eccleſia.
Chriſtus mundans ſibi animas.
Inducit in gloriam.
Prædicatio Chriſti in Iudæa.
Extra terrena invenitur Chriſtus.
Fides gentili. prælata fidei Iudæorum.
Chriſtus vocans gentilitatem ad baptiſmum.
Confeſſio paſſionis Chriſti.
Placere.
Profectus prædicationis in Iudaico populo.

Inveni-

Inveniens citò Jacob venationem. *Gen 27.c.* deſignat *a* eum : qui accipit doctrinam à Deo ſine præceptore : vel eum, qui ingenio adjungit diligentiam : vel deſignat celeritatem fidei Gentilium. Et invenire theſaurum, eſt invenire ſapientiam in ſcripturis, tanquam in agro, vel in Chriſto. Aut invenire divinitatem Chriſti. *Matth.13.f.* Et invenire ſpolia multa. *Pſal.118.* eſt invenire myſteria legis, quæ invenerunt Gentiles ad fidem venientes. Et invenire mel, eſt percipere ſenſum ſpiritualem legis. *Gen.26.e.* Et inveniuntur ſermones Dei ab iis, qui ei obtemperant. *Ier.15.d.* Et non invenire aquam, eſt non adipiſci ſcientiam divinam. *Exod.15.d. Ierem.54.a.* Invenire verò aquam vivam, eſt divinam ſcientiam adipiſci. *Gen.26.e.* Idem poteſt deſignare inveniens Anan aquas calidas in ſolitudine. *Gen.36.e.*

Invenire paſcua per Chriſtum, eſt intus contemplationem habere, & foris bona opera. *Ioan.10.b.* Non invenientes autem paſcua arietes, ſunt Prælati indocti, aut mali. *Thr.1.b.* inveniunt ſepulchrum effodientes theſaurum, *b* cùm perveniunt ad divinam contemplationem in qua abſconditur anima à clamore perſtrepentium perturbationum, & tumultu curarum vel perquirentes ſapientiam tanquam theſaurum, quum ſacræ ſcripturæ paginas evolvunt, & exempla præcedentium patrum perſcrutantur, ſepulchrum inveniunt, cùm per eorum exempla in contemplationis virtute ſublevantur. *Iob.13.d.* Sic invenit turtur nidum, ubi reponat pullos ſuos. *Pſa.83.*

Reperit ſponſa coram ſponſo, quaſi pacem, & non pacem in hac vita : quia dum in hoc mundo ſumus, à peccatis omnimodis non deſiſtimus. Et quamdiu cum peccato vivimus, pacem perfectam cum illo qui ſine peccato in carne vixit non habemus. *Cant.8.d.*

Non inveniunt Jeſum in ſepulchro, *d* qui monſtrant eum reſurrexiſſe : & ibi mortis ejus cauſam cognoſcunt, vitam eſſe redditam per illius mortem inveniunt. *Marc.16.b.*

Invenire tribulationem & dolorem, *e* eſt offerre ſe tribulationibus agendo pœnitentiam. *Pſal.114.* Invenit etiam tribulationem & dolorem, qui omnia habens proſpera, tamen dolet inter ea, ne pereat. Invenitur autem à tribulatione, cui repentè accidit tribulatio inter læta. Inveniunt autem tribulationes ipſos bonos : quia ambulant arctam. *Pſ.45.118.*

Non inveniens paſtor Judæ meretricem in bivio. *Gen.38.e.* deſignat *f* non inveniri peccatricem, quæ amplexa eſt pœnitentiam, & confeſſionem. Vel deſignatur in loco virtutis non eſſe meretricem.

Invenire aſinas, eſt *g* peccatores in luce ſanctitatis converſos, vel qui converti ſperantur, aſpicere. Non invenire autem eſt, quando in peccatorum tenebris reproba corda ſe obruunt. Et non inveniens eas Saul, eſt prædicator incipiens, qui nondum cognoſcit fructum ex ſua prædicatione. *1.Reg.9.c.10.c.* Adinventiones quoque in bonum ſunt, quum quis convertitur à peccatis. *Ezech.14.g.*

Invenitur in manu pueri argentum, cùm per *h* humilitatis meritum ſancti viri cæleſtia, quæ loquuntur in magno affectu charitatis accipiunt. *1.Reg.9.b.*

Non inveniri vermem in manna ſabbato, deſignare poteſt in requie fœlicitatis non eſſe locum corruptioni. Et non invenire ſabbato manna in agro, deſignat poſt hanc vitam non eſſe locum ad meritorià operandum. *Exod.16.f.* invenitur etiam gaudium & lætitia in Sion, hoc eſt, in eccleſia, & præcipuè triumphante. *Iſa.51.a.*

Inveniuntur projecti. *Ier.10.e.* quum *i* mali reſipiſcunt caſtigati à Deo, vel cùm etiam per caſtigationem non emendati, æternam vindictam evadere nequeunt. Reperiens Moyſes hircum pro peccato exuſtum, deſignat pœnitentiam recognitam inutilem. *Lev.10.d.*

Inveniens ſacerdos lepram eſſe mundatam, deſignat *k* ſacerdotem eſſe judicem mundationis ab errore, aut peccato. *Lev.51.a.*

Invenientes tres viri Saulem. *1.Reg.10.a.* deſignant *l* contemplativos, qui in ſecretis latent, tunc inveniri, quum ipſi apparent, ut inveniantur. Non invenitur autem Enoch tranſlatus : quia boni à tumultibus ſæculi ſe abſcondunt. *Gen.5.*

Inveniens manus Saulis, quod faciat : deſignat *m* propoſitum bonæ operationis. *1.Reg.10.b.*

Inventi cum Saule ſexcenti viri, deſignant *n* perfectos & fortes ſemper eſſe cum prælato conjunctos in bona ejus voluntate, & pia actione. Inventus autem populus in Gabaa, ſunt perfecti inventi in cuſtodia virginitatis. *1.Reg.13.d.*

Inventa in manu Saulis, & Jonathæ lancea & enſis. *1. Regum.13.d.* deſignat *o* ſolos electos eſſe, qui & præſentia & futura mala intelligant, eaque virili cordis intentione ardentius vincere concupiſcant.

Invenientes ſervi Regis bonos & malos ad nuptias implendas ſunt *p* omnibus prædicantes. *Matth.22.a.* Et invenientes vigiles ſponſam, ſunt doctores : qui dum lucrandis animabus & ſcriptis & dictis invigilant, ubi ſancti deſiderii aliquantum ſentiunt, augere in melius nunquam ceſſant : quæ tamen non invenirent, niſi Deus præveniret. *Cant.3.a.5.b.*

Non inveniuntur adverſarii eccleſiæ. *Iſa.41.c.* vel quia converſi ſunt ad fidem : vel qui in infernum detruſit. Sic non invenit meretrix amatores ſuos. *Hoſe.2.b.*

Inveniri granum in botro, *q* eſt vix juſtum reperiri inter malos. *Iſa.65.b.*

Non invenire viam civitatis, eſt *r* non habere exempla ad imitandum. *Pſa.106.* Sic non invenit ſemitas ſuas, qui neſcit quid operetur. *Hoſ.1.b.* Et non inveniunt verbum Dei Judæi. *Amos.8.d.*

Reperiri dicitur hodie Samuel, cùm *ſ* in prædicatione invenitur vita concordans cum fama. *1.Regum 9.c.*

Non invenire locum credentibus, *t* eſt ipſos multiplicari in eccleſia. *Zachar.10.d.* Invenit tamen turtur nidum, ubi reponat pullos ſuos, hoc eſt, caro eccleſiam, in qua bona opera ferventur. *Pſal.83.*

Invenire panem ſeminatum poſt multa tempora, eſt *v* prædicationis fructum percipere. *Eccleſ.11.a.*

Invenitur iniquitas ad odium, *x* quum quis cognitam iniquitatem odit. Invenitur non ad odium, quum quis cognitam non odit ſed defendit. *Pſal.35.*

Non inveniri montes & inſulas, *y* eſt fideles non ſuperari. *Apoc.16.d.*

Non inveniens columba, ubi pes ſuus requieſceret, deſignat per novum teſtamentum requiem Sanctis in hoc mundo non eſſe permiſſam. *Gen.8.b.*

Non inveniens Laban idola apud Jacob. *Gen.31.e.* deſignat *z* diabolum, qui oſtenſis mundi theſauris Chriſto, non invenit in eo veſtigia terrenæ concupiſcentiæ : nec quicquam vanum in Chriſto, vel in

Percipiens doctrinam ſine præceptore. Celeritas fidei gentilium. Invenire divinitatem Chriſti. Percipere myſteria. Obtemperare verbo Dei. Contemplatio eſt bona opera. Pax imperfecta in hac vita. Reſurrectio Chriſti. Offerre ſe tribulationibus. Repentina tribulatio. Complecti pœnitentiam. Converſio peccatorum. Affectus ad cæleſtia. Corruptio non eſt in fœlicitate. Reſipiſcentes caſtigati. Sacerdos index mundationis. Raro apparentes contemplativi. Propoſitum bonis operis. Fortes ſunt cum prælato. Soli perfecti intelligunt præſentia & futura mala. Omnibus prædicantes. Ceſſatio adverſariorum eccleſiæ. Vix juſtus inter malos. Non habere exempla. Vita prædicatoris ſama conformis. Multiplicatio fidelium. Percipere fructum prædicationis. Odiſſe cognitam iniquitatem. Non ſeparari fideles. Sancti non quieſcunt in hoc mundo. Non inveniens diabolus in Chriſto quicquam vanum, nec in viro bono.

a Am. de fuga ſæc. 8. & ſ. pſ. 118. ſo 1. Phil de ſacri. Abel & Cain & de temul. Hie ad Damaſ. q. 3 & ſ. Ier. 14. Ori. ſ. Matth. cap. 11. & ſ. Iſa. ho. a. & ſ. Ge. h. 12. Hil ſ. Matth. Can. 1. Bed ſ. Ge. 27. & ſ. Prov 25. b Gr ſ. 1. Reg. 13 & 5. m. 3. c Gr. ſ. Can. 8 d Gre ſ. 1. Re. 16. e Baſ. ſ. pſ. 4. 14 Am. ſ. pſ. 118. Aug ſ. pſ. 136. f Paul. de profugis. Bed ſ. Gen. 38 g Gr. ſ. 1. Re. 10. h Gr ſ. 1. Re. 9. i Am ep 8. k Lyr. ſ. Le 14 l Gr ſ. 1. Re. 10 m Gr. ſ. 1. Regum 10. n Gr. ſ. 1. Reg. 13 o Gr. ſ. 1. Reg. 13. p Ori. ſ. Matt. hom 10. Gr. ſ. Can. 3. 5 Ber. ſ. Can. ſe. 79. 78. q Hie ſ. Iſ. 25. r Arn ſ. pſ. 106 ſ Gr ſ. 1. Re. 9. t Hie. ſ. Za. 10 Aug. ſ. pſ. 83. v Hie ſ. Eccleſiaſten 11. x An ſ. pſ. 35 y Au. ſ. Apoc. hom 13. z Bed ſ Ge. 31 Amb de fuga ſæc 4.

vel in bono viro reperit. *Ioan.14.d.* Nec invenitur mala beſtia in via Chriſti, hoc eſt, *a* peccatum in ipſo Chriſto. *Iſa.35.d.Pſal.9.* Et non invenitur iniquitas in lingua Job, hoc eſt, ecclesiæ. *Iob.6.d.*

Inveniri fermentatum in domibus, eſt peccatum aut hæreſim eſſe in conſcientia. *Exod.12.c.* Inveniri quoque rem perditam, eſt ſenſum extraneum dare ſcripturæ hæreſim. *Lev.6.a.* Et invenire maculam lepræ, eſt deprehendere. *Lev.13.g.14.a.* Et invenire Dagon jacentem arcam fœderis, eſt *b* deprehendere errorem idololatriæ, *1.Reg.5.a* Et inveniri dicitur abſolutè, qui in hæreſi deprehenditur. Inveniſſe autem ſe dicunt hæretici *c* eos, quos in hæreſim induxerunt, cùm potiùs ſint perditi. *Iſa.13.c.22.a.* Non inveniri autem de fragmentis lagenæ teſtam ad portandum ignem, aut aquam, eſt nihil eſſe utile in dogmatis hæreticorum. *Iſa 30.c.* Inveniuntur quoque occiſi non in foſſis, ſed ſub quercu: quando *d* non occultè, ſed apertè ſunt aliqui in errorem inducti: & cùm in locis amœnis colunt idola, & hæreſibus vacant. *Iere.2.g.* Non inveniens requiem Judas, eſt anima inter diverſos errores jactata. *Thr.1.A.* Inventa colligatio, vel conjuratio in filiis Juda, eſt inveniri peccata in Chriſtianis: vel cùm concordi animo omnes feruntur in vitia. Et invenitur Hieruſalem in menſtruis, hoc eſt, anima in conſuetis vitiis. *Ier.2.e.11.b.* Invenit etiam Deus mala Prophetarum & ſacerdotum in domo ſua. *Ier.23.c.* In angelis quoque reperit Deus pravitatem, hoc eſt, *e* in miniſtris Eccleſiæ. *Iob.4.d.* Adinventiones ſunt *f* hæreſes & conſilia & cogitationes contra præcepta Dei. *Iſa.3.b.Iob.20.c. Ezech.36.d. Hoſ.7.a.9.d.12.A. Mich 3.b. Soph.3.c.*

Inveniunt pericula inferni aliquem, *g* dum peccat. *Pſal.114.* quis inde obligatur ad pœnam inferni.

Invenire ſcyphum Joſeph in ſacco Benjamin, eſt *h* invenire doctrinam Chriſti in Paulo. *Gen. 44.b.*

Non valentes Sodomitæ invenire oſtium domus, *i* ſunt non attingentes viam veritatis & virtutis: vel deſignant eos, qui injuſtis quærunt mala opera, quæ reprehendant, & non inveniunt. *Gen.19.c.* de bis dicitur. *Pſal.106.* Viam civitatis habitaculi non invenerunt.

Inventa foris, quæ pereunt, *k* ſunt qui extra eccleſiam exiſtunt. *Exod.9.d.*

Inventus fur ſuffodiens domum, *l* eſt diabolus decipiens animam, qui deprehenditur à cautis. *Ex.22.A.*

Nihil invenerunt viri divitiarum in manibus ſuis: *m* quia poſt mortem vident ſe bonis operibus nudos: & quia pauperum manus vacuas reliquerunt. *Pſa.45. Iob.13.c.31.c.*

Non inveniens manus alicujus agnum, aut alia magna munera ad offerendum. *Lev.12.b.14.c.* deſignare poteſt eum, *n* qui non poteſt exercere magna opera.

Non inveniri locum impii, eſt *o* non ſtare errorem in litera legis. *Pſal.36.Iob.20.b.*

Inveniſſe ſe dicit Aſſur multitudinem populorum, *p* deſignans diabolum, qui gloriatur, quaſi ſua virtute vicerit fideles. *Iſa.17.d.*

Non invenit requiem diabolus ejectus, *q* quum non potuit quieſcere in Gentibus ad fidem converſis. Invenit autem domum vacuam, quum invenit Judæos ſine legis obſervatione. *Matth.12.d.Luc.11.c.* Invenit autem requiem lamia in Judæa, hoc eſt, diabolus in Hieruſalem & Judæis. *Iſa.34.d.* Non invenitur verò locus amplius diabolo & angelis ejus in cœlo, quum expulſi à cordibus credentium, non amplius admittuntur. *Apoc.12.b.*

Inveniſſe dicitur vitam manus ſuæ, *r* qui factus eſt dives: unde fit, ut obliviſcatur Dei. *Iſa.47.c.*

Invenitur voluntas propria in die jejunii, cùm *ſ* quis in eo deſideria carnis exequitur. *Iſa.58.a.*

Non inveniens Job inter amicos ſuos ullum ſapientem, deſignat *t* inter hæreticos & ſuperbos non inveniri eam ſapientiam, quæ revelatur parvulis Eccleſiæ. *Iob.17.c.*

Reperientes radices juniperorum in convallibus. *Iob.30.a.* ſunt *v* hæretici, qui ſuperbo ſpiritu de humilibus dictis ſanctorum patrum colligunt, quæ ad ſuos errores firmandos facere videantur.

Inveniunt dæmones animam in menſtruis. *Ier.2.e.* quando in *x* pollutis cogitationibus poſitum, facilè ad perverſam operationem trahunt.

Reperientes Ægyptii filios Iſraël in caſtris. *Exod.14.b.* deſignant *y* dæmones aggredientes fideles paratos ad tentationes.

Invenire paleas ad conficiendos lateres. *Exod.5.b.* eſt *z* inveniri inanem gloriam ad operandum rerens incitantem.

Reperire nova, & ad invenire fabrè ſcientes Beſeleel, & Ooliab, deſignant *aa* prædicatores ſcientes proferre de theſauro ſuo nova & vetera. *Exod.35.d.*

Reperire plus, aut minus de manna. *Exod. 16. d.* eſt *bb* accipere doctrinam juxta cujuſque capacitatem.

Inveniens ignis ſpicas. *Exod.22.a.* eſt *cc* ſcandalizans ſimplices indiſcreto zelo correptionis.

Inveſtigare, vide Quærere.
Inveteraſcere, quære Antiquus.
Invidere, Invidia, Livor, Lividus.

INVIDERE, eſt ex alicujus rebus ſecundis dolore affici, vel in adverſis gaudere. Invidia verò, eſt dolor ipſe ex aliena proſperitate. Livor autem, eſt color ex pallido nigreſcens, quem & plumbeum appellant: qualis eſt cùm in parte corporis humani, ictu illato, exiles venæ contuſæ ſanguinem ad extremam cutem diffundunt. Sumitur ſæpè pro invidia: quia talis ſolet eſſe invidentium color.

Invidia fratrum Joſeph erga ipſum Joſeph, typus *dd* fuit invidiæ Judæorum in Chriſtum: & etiam dæmonum adverſus perfectos. *Gen.37.b.49.c.* Et invidentes Paleſtini Iſaac, deſignare poſſunt invidiam & odium infidelium adverſus fideles. *Gen.26.c.* Idem deſignat invidia Ægyptiorum in filios Iſraël. *Exod.1.c.*

Invidus homo, cum quo non eſt comedendum, *ee* eſt hæreticus, cum quo non eſt tractanda ſacra ſcriptura. *Prov.23.b.*

Invidens Rachel ſorori ſuæ, propter liberos. *Gen.30.a.* eſt *ff* largo modo, non dolens de bono ſororis, ſed de proprio defectu.

Invidia occidit parvulum. *Iob.5.a.* quia *gg* qui livore occiditur, ipſe ſibi teſtimonium perhibet, quod illo minor ſit, cujus invidia torquetur.

Livor aliquando ſumitur *hh* pro pœna: ut quando dixit Lamech. *Gen.4.d.* Occidi puerum in livorem meum. Et livor pro livore. *Exod.21.c.* Et livor vulneris, eſt diſciplina corporeæ percuſſionis, qua mens ſanatur. *Prov.20.d.*

Livor

a Hie ſ.Iſ.35. Arn ſ Pſ 9. b Gr ſ 1 Re 7 c Hie ſ Iſa.13 22.30 & ſu. Ier. 2.11. d Orig ſ.Iere hom 11. e Gr.15 m 10 f Hie ſ.Ho, 7 g Ba ſ Pſ 114 h Gl.ord ſup. Gen 44. Ph.ſ.d.e. prefu Hie ſ Eccl.10 i Gr.6 m 16. k Glo in ſup. Exo 9 l Ori ſ.Mat hom 31. m Gr to m 10 Aug. ſ Pſ. 75. n Glo.ord ſu Lev 14. o Ori.ſ Pſal. 36.ho 3. p Hie ſ Iſa.10 q Hil ſ Mat. Can 12. Aug ſ Apoc. ho 9. r Hie. ſ Iſ.57. ſ Hie ſ Iſa.58 t Gr.13 m 9. v Gr.10 m.10 x Gr ſ Ezec. hom 20. y Glo ſ.Exo. 14. z Lyr ſ.Exo.5 aa Gl.ord ſu. Exod 35. bb Glo in ſu. Exod 16. cc Ly ſ.Ex 22 dd Be.ſ. Ge. 49. ee Be.ſ.Pro. 23. ff Lyr. ſ Gen. 30 gg Gr.5. mo. 23. hh Gr.23 m. 21 Be ſ. Pro.20.

Eſſe peccatū vel hæreſim in cōſcientia. Deprehendere hæreſim. Inducentes hæreticos in errorem. Iactari inter diverſos errores. Conſilia contra præcepta Dei. Peccare. Doctrina Chriſti in Paulo. Non attingentes viam veritatis. Extra eccleſiā exiſtentes. Diabolus deprehenſus. Nudi bonis operibus. Non valens magna operari. Non ſtat error in litera legis. Gloriatio diaboli de ſuis fidelibus. Non valens diabolus quieſcere in gentibus converſis. Invenire Iudæos ſine legis obſervatione. Fieri divitē. Exequens deſideria carnis. Non invenire ſapientiā inter hæreticos. Abutentes hæreticis dictis ſanctorum. Anima cogitatione polluta. Aggredientes dæmones fideles paratos. Invenire inanem gloriam. Prædicatores eruditi. Doctrina juxta capacitatem. Indiſcreta correptio. Invidia Iudæorum in Chriſtum & infidelium adverſus fideles. Hæretici. Dolor de proprio defectu.

Digitized by Google

Paſſio Chriſti.

Livor Chriſti, quo ſanati ſumus, totam ejus paſſionem exprimit. *Iſa* 53.*b.*

Invitare, Reinvitare.

Convocati fideles ad Verbum Dei. Vocati ad lætitiam eccleſiæ. Iudæi.

INVITARE, eſt ad cœnam, aut epulas aliquem advocare: quod etiam ad alia extendi poteſt: ut invitare ad lutum.

Invitati à Samuele ad convivium, ſunt *a* fideles convocati ad audiendum verbum Dei. *1. Reg.9.d.* a Gr. ſ. 1. Re 9.

Invitati ad nuptias, *b* ſunt vocati ad lætitiam reſtitutionis Eccleſiæ, vocati autem, qui venire neglexerunt, fuerunt Iſraelitæ: in quorum locum ſucceſſerunt Gentiles. *Matth.22.a.* b Ori. ſ. Matt. hom. 30. Hel. ſ. Matt. Dam. 14.

Invitus, vide Cogere.

Invius.

Anima.

INVIUS, eſt locus ſine via: & ad quem vel non patet acceſſus, & tranſitus: vel certè eſt difficilis.

Invia terra, in bonum quidem, *c* dicitur anima in gratia exiſtens: quæ non eſt dæmonibus pervia. *Pſal.62.*

Gentilitas. Iudæa. Idololatria. Hæreſes. Mundus. Molientes extinguere nomen Chriſti.

Invia terra erat *d* gentilitas, per quam Dominus non ingrediebatur. *Pſa.38.c. Iſa.35.a. Ezec.14.e.* Et etiam Judæa in infidelitate obdurata: quæ verbis vitæ ad cor viam præbere noluit. *Iob.28.a.* Invium etiam ſignificare poteſt idolatriam, quæ acceſſum ad verum Deum prohibebat. Item varios errores hæreticorum. *Pſa.106.* Significat hunc mundum, in quo non erat via ſalutis. *Pſa.62. Iſa.43.c.* c Hie. epi. 1. quod ignorant. d Ar. ſ. pſ 106. Hi. ſ. Iſ. 35. 43. Gre. 13 m. 18 & 19 m. 17.

Per invium incedebant principes fruſtra, quando *e* nomen Chriſti extinguere moliebantur, Decepti enim ſua malitia, incedere per invium fruſtra conabantur, quia crudelitati eorum patere via non poterat contra authorem omnium. *Iob.12.a.* e Gr. 11. m. 18

Inultus, vide Vlciſci.

Inundare.

Abundans juſtitia evangelica. Divites ex gentibus. Vis punitionis. Multitudo lachrymarum. Perſequentes Chriſtum.

INUNDARE, eſt extra alveum fluvii aquam diffluere, vel effundi: & inundatio, eſt idem quod diluvium. Ponuntur autem pro alicujus rei abundantia.

Inundat abreviatio injuſtitiam, *f* cùm abundat juſtitia evangelica per Chriſtum: aut per breve præceptum charitatis. *Iſa.10.f.* f Hie. ſ. Iſ. 10.

Inundatio camelorum, eſt *g* multitudo divitum & nobilium ex gentibus, ad fidem venientium. *Iſa.60.a.* g Hie. ſ. Iſ. 60.

Inundantes aquæ deſignant *h* vim tribulationis & caſtigationis Dei: & etiam flagellum inundans. *Iſa.28.a.d.30.f.* Et inondatio ſupervenit impiis, quum dolorum fluctus ex aliqua adverſitate patiuntur. *Iob.21.b.22.b. Thr.3.f. Ezec.13.b* h Hie. ſ. Iſ. 28. & ſ. Ez. 13. Gre 15. m. 28

Inundantes aquæ ſignificant etiam *i* multitudinem lacrymarum in agentibus pœnitentiam. *Iob.3.d.* i Gr. 5 mo. 4.

Inundaverunt etiam aquæ ſuper caput Chriſti, *k* quum Judæi inſurrexerunt adverſus Chriſtum, ejus divinitatem negantes, & humanitatem perſequentes. *Thren.3.f.* k Lyr. ſ. Thr. 3

Tentationes.

Inundatio equorum Nabuchodonoſor, *l* ſignificat multitudinem tentationum diaboli & etiam peccatorum abundantiam. *Ezec.26.b. Hoſ.4.a.* l Hie ſ. Ez. 26

Invocare.

INVOCARE, eſt in auxilium vocare, & ſubſidium petere, idque propriè in rebus afflictis. Item adorare. *Gen.21.d.* Et invocavit ibi nomen Domini. Appellare. *Deu.4.d.* Teſtes invoco cælum & terram. Colere. *Iud.10.c* Invocate Deos, quos elegiſtis. Orare. *Pſal.4.* Cùm invocarem, exaudivit me Deus. Prædicare. *Pſa.115.* Nomen Domini invocabo.

Credere.

Invocavit Chriſtus patrem, *m* præcipuè in paſſione, & tribulatione. *Pſa.4.* Et invocat abyſſus abyſſum. *Pſa.41.* hoc eſt, Filius Patrem, & etiam Pater dicitur invocaſſe Filium, cùm teſtificatus eſt dicens. Hic eſt filius meus. Et invocavit Chriſtus nomen Patris de lacu noviſſimo. *Thren. 3.f.* cùm in virtute divinitatis deſcendit ad inferos, & deſtructis clauſtris tartari, ſuos quos ibi reperit, eruens, victor ad ſuperos aſcendit. m Ar. ſ. pſ. 41.

Iudæi negantes Chriſtum. Gentiles credentes. Idololatria Iudæorum. Sacrificia non accepta Deo. Rationes donorum Spiritus ſancti in nomine Ieſu.

Invocare nomen Domini, *n* eſt credentium: in quibus etiam invocatur nomen Domini, ſecundùm quod dicuntur Chriſtiani. *Gen.4.d.12.c.13.a.21.d. Pſa.115.137. Iſa.43.b.* Et invocare juſtitiam, eſt ipſum Chriſtum invocare, qui eſt juſtitia Dei. *Iſa.59.a.* invocat Deum in diebus ſuis, qui toto tempore vitæ præſentis ejus petit auxilium. *Pſa.114.* Et invocat Deum in veritate, qui vera fide invocat, & ipſum pænitet peccatorum: & qui petit ab eo ſpiritualia bona. *Iſa.55.* In vocant nobiles regem, hoc eſt Apoſtoli Chriſtum. *Iſa.34.c.* Et invocantes pulli corvorum Deum, ſunt credentes ex gentibus. Conqueritur Deus, quod tempore tribulationis non eſſet, qui invocaret Deum. *Iſa.64.c.* Hypocrita non invocat Deum omni tempore, quia cùm in hoc ſæculo effectum quæſitæ infœlicitatis invenerit, authorem, qui hanc ipſam fœlicitatem tribuit, non requirit. *Iob.27.b. Soph.3.b.* n Hie. ſ. Iſ. 34. 43. 59. Baſ. ſ. pſ. 114. Arn. ſ. pſ. 146 Aug. ſ. pſ. 114. Gr. 18. m. 7.

Invocantes nomen Domini erant *o* Judæi dicentes: Domine, Domine, cùm tamen Chriſtum negaverint. Non invocantes autem erant Gentiles, à quibus tamen venientibus ad fidem, Chriſtus inventus eſt. *Iſa.65.* o Hie. ſ. Iſ. 65

Invocarunt autem Judæi Ægyptum, *p* quando coluerunt Deos Ægypti. *Hoſ.7.b.* p Rup. ſ. Ho. 7

Dicitur non invocaſſe Jacob Deum: *q* quia Judæorum ſacrificia non erant accepta Deo. *Iſa.43.c.* q Hie. ſ. Iſ. 43

Invocari nomen unius viri ſuper ſeptem mulieres, *r* eſt in nomine Jeſu invenire omnes rationes, & appellationes donorum Spiritus ſancti. *Iſa. 4.a.* r Ori. ſ. Iſ. h. 3.

Invocari nomina Patriarcharum ſuper aliquos. *Gen.48.c.* eſt *ſ* poſteros ſuſcipere fidem & exempla Patriarcharum. ſ Aug. ſ. pſ. 41.

Invocare ponitur pro advocare, cùm dicitur. *Pſal.48.c.* Abyſſus Abyſſum invocat.

Involvere, Implicare, Involucrum, Obvolvere.

Deus. Perſecutio in Chriſtum. Pura mente ſuſcipere Chriſtum.

INVOLVERE, eſt in aliquo, ſeu ſuper aliquid volvere, ſeu volvendo imponere, aut injicere.

Involvens ignis dicitur Deus qui lucet bonis, & minatur malis. *Ezec.1.a.* deſignat *t* etiam perſecutionem Judæorum in Chriſtum, & ejus membra. t Hie. ſ. Ez. 1. Gr. ſ. Ezech. hom 2

Involvit corpus Jeſu in ſyndone munda, *v* qui pura mente ipſum ſuſceperit. *Matth.27.g.* v Hie. ſ. Matt. 27.

a Hie. ſ. Ez. 8. Gre. ſ. Ezech. hom 6. — *Sacra ſcriptura.*

Involutus liber. dicitur *a* ſacra ſcriptura, & myſteria in ipſa ſcriptura contenta: quæ nemo ſufficit omnia intelligere: ideò ſemper manet ex parte involutus *Ezec.2.d. Apo.6.d.* involuta quoque arca teſtimonii, deſignat latentia myſteria. Itidem involuta menſa. *Num.4.a.*

b Rup. 14 ſ. Ioan. Gr. Nyſſ. de reſur. 2. — *Immenſitas divinitatis Chriſti.*

Involutum ſudarium Chriſti, deſignat divinitatem *b* ejus, nec initium habere, nec terminum: ut rei quæ involuta eſt, nec initium neque finis cernitur. *Ioan.20 b.*

c Gr. 4. m. 11. — *Pœnitentia.*

Involvitur dies amaritudine, *c* quum quis, quæ mala correctis imminent, ex omni parte conſpicit: & voluptatis ſuæ laſciviam triſtitiæ lamentis tergit. *Iob.3.b.*

d Glo. int. ſ. Ezec 16. — *Cognoſcens propriam imbecillitatem. Protect. o Dei.*

Involvi pannis, *d* imbecillitatem & infantiam indicat: & his pannis involvi dicitur, qui propriam imbecilitatem cognoſcit. *Ezec.15.a. Luc.2.b.* Involvi etiam pannis, eſt divinam habere protectionem. Et involvit Deus mare caligine quaſi pannis infantiæ, quum dat populis lacteã doctrinam velut vilioremeo, quod ſecretiora myſteria non valeant intueri. *Iob.38.b.*

e Hi. ſ. Ez. 10. — *Adjuvare ad recuperandas vires.*

Obvolvete linteolis brachium fractum *e* quantum ad allegoriam literalem, eſt adjuvare ad recuperandas amiſſas vires. *Ezec.30.f.*

f Gre. 14. m. 7. — *Perplexitas malorum.*

Involvit formido pedes, ne videlicet in rectam exire valeant actionem. *Iob.18.b.* quia *f* ſæpe contigit, ut idcircò quiſque bonus eſſe metuat, ne hoc à pravis ipſe patiatur, quod ſe bonis feciſſe reminiſcitur, dumque hoc pati, quod fecit, metuit, undique territus, undique ſuſpectus, quaſi pedes involutos habet, qui timore irretitus, nihil libere agere prævalet: qui in bono opere quaſi inde greſſum perdidit, unde ad mala, quæ concupierat exceſſit.

g Gre. 7. mo. 14. 15. — *Prava conſuetudo.*

Involutæ dicuntur ſemitæ greſſuum reproborum. *Iob.6.e.* quia *g* ſæpè recta quidem deliberando appetunt, ſed conſueta ſemper mala replicantur, & quaſi extra ſe tenſi, ad ſemetipſos per circuitum redeunt qui bona quidem cupiunt, ſed à malis nequaquam recedunt, eſſe quippe humiles, ſed tamen ſine deſpectu eſſe contenti propria, ſed ſine neceſſitate: eſſe caſti, ſed ſine maceratione corporis eſſe patientes, ſed ſine contumeliis volunt. Vel ſunt involutæ greſſuum ſemitæ, quia etſi devicta una nequitia pedem levant, regnante tamen altera, hunc in ea etiam, quam devicerant, implicant.

h Hie. ſ. Ie. 10. & ſ. Eze. 27. & ſ. Soph. 1. i Rup. ſ. Soph. 1. — *Doctrina hæreticorum. Confidens in divitiis.*

Involutum argentum, *h* deſignat fallacem hæreticorum doctrinam, verbis artificioſè ornatam. *Ier.10 b.* Idem ſunt obvolutæ gazæ. *Eze.27.e.* involuti autem argento ſunt, *i* qui de eloquentia, aut divitiis ſuperbiunt. *Soph.1.c.* Et qui in divitiis confidunt.

k Gr. ſ. 1 Reg. 1. & 4. mo 10. l Hie. ſ. Iſa. 14. — *Merſi peccatores in infernum.*

Involuti Ægyptii in mediis fluctibus. *Exo.14.g.* ſunt peccatores in infernum demerſi. Et involvi cum Amalec, *k* eſt cum peccatoribus æterna pœna damnari. *1.Reg 15.b.* Et involutus Nabuchodonoſor cum interfectis. *Iſa.14.e.* deſignant *l* diabolum detruſum in infernum cum iis, quos peccare fecit. Et involvitur dies, hoc eſt, antiquus hoſtis amaritudine. *Iob.3.a.* quia ſuperbiæ ejus ſupplicia non ſolùm omnimoda, ſed etiam infinita præparantur Omne quippe, quod involutum eſt, finem ſuum quaſi nuſquam indicat: quia ſicut non oſtendit, quo incipit, ita non detegit, quo deſiſtit.

m Hie. ſ. Ez. 27. — *Dæmones.*

Involucra hyacinthi mercium Tyri. *Ezech.27.e.* deſignant *m* aëreas poteſtates, quæ funibus peccatorum mundanos conſtringunt.

Ioab.

n Au. ſ. Pſ. 59. — *Dæmones. Infideles.*

JOAB, id eſt, paternitas vel habens patrem, aut voluntarius: princeps militiæ Regis David: qui occidit Abner & Amaſa per inſidias. *2.Reg.2.c.3.e.8.d.* Joab interpretatur inimicus, & deſignat *n* dæmones & infideles. *Pſa.59.* in titulo: ubi videtur nomen loci.

Iaachin.

Chriſtus.

JOACHIN, id eſt, Domini præparatio, ſive Domini firmitas: filius Joacim, Rex Juda qui ductus fuit in captivitatem à Rege Babylonis. Dicitur captus in ſagena Dei. *Ezec.12.d.* deſignans Chriſtum in peccatis noſtris captum.

Ioacim.

JOACIM, id eſt, Domini reſurrectio, ſive Domini confirmatio, vel Dominus vindicans: filius Joſiæ, Rex Juda, captus à rege Bablonis. *4.Reg.23.g.*

Ioannes.

JOANNES, ſeu Johannan, id eſt gratioſus, ſeu Domini gratia, vel Domini donum, ſeu Domini miſericordia: ſic dictus eſt Joannes Baptiſta, & etiam Joannes Evangeliſta.

o Am. ſer. 12. 63 & ſ. Lu. 7. Ho. ſ. Gal. 1. Hil. ſ. Matth can. 9. 11. 14. p Aug. de ſanctis, ſer. 20. & 81. q 18. — *Lex vetus. Propheta.*

Joannes Baptiſta, ut natus eſt de vetula & ſterili, deſignat *o* literæ legis vetuſtatem: & cùm dixit de Chriſto: illum oportet creſcere, me autem minui. *Ioan.3.d.* legis gerit imaginem, quæ adveniente Evangelio & creſcente, minuenda erat quantum ad litteralem obſervantiam: minuitur etiam, quia lex & Prophetæ uſque ad Joannem ceſſant, ut lucernæ adveniente Sole. Et ut Joanne mortuo diſcipuli venerunt ad Chriſtum, *p* ita lege mortua venitur ad Evangelium. *Matt.9.b.* Et Joannes in vinculis: eſt lex in peccatis populi, aut pectoribus perfidorum. *Matt.11.a.14.a. Marc.6.c.*

q Ori. ſ. Mat. cap 14.

Joannes Baptiſta increpans Herodem, cujus rei gratia amputatum eſt illi caput, deſignat *q* Prophetas, qui tolluntur à pravis per errores. *Matt.14.a. Mar.6.c.*

r Tertul. de bapt. mo. — *Miniſtri baptiſmi.*

Joannes Baptiſta præcurſor Domini dictus angelus, typum gerit *r* miniſtri baptiſmi, qui annunciat adventum Chriſti in animam.

ſ Am. ſ. Lu. 23. — *Iunior populus.*

Joannes Evangeliſta, cui commendavit Chriſtus matrem, typus eſt *ſ* junioris populi, cui commiſſa eſt Eccleſia. *Ioan.19.e.*

t Ori. in ævi hom 1. v Gre. ho. 21. — *Intellectus. Synagoga.*

Idem Joannes currens ad monumentum citius Petro. *Ioan.20.a.* deſignat *t* intellectum præcedentem fidem. Vel deſignat *v* ſynagogam, quæ prius cognovit myſteria Chriſti, ſed non prior introivit, quia prius credidit Gentilitas.

x Au. ſ. Ioan tract. 124. — *Vita contemplativa.*

Joannes Evangeliſta, quem diligebat Jeſus, & manere voluit. *Ioan.21.f.* typus eſt *x* vitæ contemplativæ, quam nobis optat Jeſus, quietem videlicet perpetuam, & non vitam hanc laborioſam. & illam vult manere in fælicitate.

Ioas.

Ioas.

Sacerdotes, & Phariſæi.

IOAS, id eſt, Domini ignis, vel Domini oblatio, Rex Iuda, filius Ochoziæ, qui occidit Zachariam Pontificem: typus eſt Sacerdotum, & Phariſæorum, qui Chriſtum occiderunt: unde ut in eum Syri ignominioſa judicia exercuerunt, ita Romani in Iudæos. *2. Par. 24. f.*

Ioathan.

Perfectus.

IOATHAN, id eſt, *a* conſummatus, ſive perfectus, aut Domini perfectio: filius Oziæ, Rex Iuda. Ejus tempore vidit viſionem Iſaias: quia perfectorum eſt videre divina. *Iſa. 1. a.*

Gentiles.

Secundùm quod Ioathan rexit populum, exiſtente patre leproſo, ſignificat *b* Gentes perfectæ fidei, quibus datum eſt regnum Dei, ablatum à Iudæis. *2. Par. 26. b.*

a *Hie. ſ. Iſa. 1.*
b *Rup. ſ. Amos 1.*

Iob.

IOB, id eſt, dolens, vel gemens, ſive ululans, aut exoſus, vel patiens inimicitiam: vir ſatis notus in ſuo libro, in quo ejus oſtenditur admirabilis patientia, & fides.

Chriſtus. Eccleſia. Electi.

Iob, ut perſeveravit in ſimplicitate poſt graves & diutinas tribulationes, & tentationes, typus eſt *c* Chriſti, & etiam Eccleſiæ, multas ſuſtinentis in hoc mundo preſſuras. *Iob. 1. a. 2. c.*

Iob, id eſt, *d* dolens, quemlibet electum ſignificare poteſt, qui dolet de hujus vitæ peregrinatione. *Iob. 1. a.*

Status conjugatorum.

Iob præterea in typum poni ſolet *e* ſtatus conjugatorum: aut ejus nomine ſignificantur imitatores ipſius. *Ezec. 14. a.* Ponitur in exemplum, quia non liberavit filios ſuos: & quia fuit prius in proſperis: deinde in adverſis, rurſus in proſperis.

Peccatores & pœnitentes.

Iob ulcere plenus, typus eſt *f* peccatorum, & pœnitentium. *Iob 2. b.*

c *Ori. ſ. Iob. 2. Gre. pole. mo. 11. & 1. mor. 4.*
d *Hie. ſ. Iob. 1.*
e *Gre. 1. m. 24. Orig. ſ. Ezec. hom. 4. Gre. 1. mo. 15. Hie. ſ. Ezec. 14. Eue. 9. in Ez.*
f *Bern. ſer. 3. aſſump.*

Iobab.

Diabolus.

IOBAB, id eſt, dolens, vel gemens, vel inimicitiæ: Rex Maron, victus à Ioſue: typus eſt *g* diaboli, qui hoſtis eſt Chriſti, & fidelium, inferens amaritudines peccati. *Ioſ. 11. a.*

g *Glo. ord. ſ. Ioſ. 11.*

Iocari, vide Ludere.

Iochabed.

Eccleſia.

IOCHABED, id eſt, glorioſa, aut gravis, vel ponderoſa: uxor Amram, mater Moyſis, Aaron, & Mariæ, typus eſſe poteſt *h* Eccleſiæ, ex qua naſcitur lex, & ſacerdotium. *Exod. 6. e.*

h *Br. ſ. Exo. 6.*

Ioel.

Chriſtus.

IOEL, id eſt, *i* incipiens, vel eſt Deus: unus è duodecim Prophetis, notus in ſua prophetia. Fuit filius Phatuel, quia talibus aperit os Deus, ut loquantur divina. *Ioel. 1. a.* typus eſt *k* Chriſti, qui eſt filius Phatuel, id eſt, latitudinis charitatis Dei.

i *Hie. ſ. Ioel 1.*
k *Rup. Ioel. 1.*

Iohanna, vide Ioannes.

Ioiada.

Spontaneè ſervans præcepta.

IOAIDA, id eſt, Domini ſcientia, aut Domini cognitio: ſacerdos pater Banaiæ. *2. Reg. 8. d.* Alius fuit Pontifex, pater Zachariæ, qui unxit Ioas in Regem Iuda. *4. Reg. 10. a. 12. b. 2. Par. 23. a.*

Ionadab.

IONADAB, id *l* eſt, ſpontaneus, ſive principalis. *1. Reg. 13. a. 4. Reg. 10. d.* Ejus filii fuerunt ipſi obedientes: & deſignant ſpontaneè obtemperandum eſſe divinis præceptis. *Ier. 35. a. Pſa. 70.*

l *Aug. ſ. Pſ. 70.*

Ionas.

IONAS, id eſt, columba, ſive depopulans, vel multiplicans, aut etiam dolens, filius Amathi, unus è duodecim Prophetis, qui prophetavit adverſus Niniven. Cumque fugeret, ne prophetaret, orta tempeſtate in mari, de navi projectus eſt, & à Ceto devoratus, tertio die vivus prodiit in terram.

Chriſtus.

Ionas miſſus ad Niniven, ut ejus finem prædicaret, typus eſt *m* Chriſti, qui miſſus eſt à Patre, ut finem mundi omnibus demonſtraret. Et ut fugit Ionas in Tharſis à facie Domini, velox deſignatur tranſitus Chriſti, qui exultavit ut gigas, &c. Aſcendit Ionas navem fugiens: & Chriſtus in crucem per mare hujus ſæculi tranſiens. Irruit tempeſtas magna in mari, hoc eſt perfidia Judæorum. Data eſt ſors ſuper Jonam: deſignans ſortes veſtium Chriſti. Projectus in mare, ſervavit naviculam fluctuantem: ſic Chriſtus moriens, ſervavit genus humanum. Ut ſuſceptus eſt à beſtia cuſtodiendus, ita Chriſtus deſcendit ad inferos ubi non eſt derelictus. Ut prodiit Ionas tertio die vivus, ac poſtmodum prædicavit in Ninive. Ita Chriſtus reſurrexit tertia die, & ejus prædicatio per univerſum orbem dilatata eſt, unde ſalus collata eſt mundo.

Iudæi.

Ionas dolens de areſacta hædera, & de non ſubverſa Ninive. *Ion. 4. c.* deſignat *n* Iudæos dolentes de legis ceſſatione, & de converſione fratrum ſuorum ad fidem Chriſti.

m *Am. ſ. Lu. 11. Hie. ſ. Ion. 2. Au. à de ſymbol. ad Catechumen. 6. Gerr. Em. Cau. 2. tom. 6. cap. 9. Rup. ſ. Ion. 1.*
n *Aug. epiſt. 49. qu. 6.*

Ionathas.

Adjutor prædicatoris.

JONATHAS, id eſt, columbæ donum, vel donans: filius Saulis Regis, & amicus Regis David. *1. Reg. 13. a. 14. g.* deſignat *o* adjutores prædicatorum, qui habent dona Spiritus ſancti, ut Timotheus fuit adjutor Pauli. Cum eo erant mille viri in Gabaa, hoc eſt, in ſublimi: quia virgines per donum Spiritus ſancti in ſublimi gradu conſtituti ſunt: ut ſint cum agno centum quadraginta quatuor millia, &c. Deſignat etiam bonum Prælatum, qui ſe exponit periculo pro ſalute ſubditorum.

Bonus Prælatus.

Cupidi laudis.

Ut autem guſtavit Jonathas mel contra præceptum patris. *1. Reg. 14. d.* deſignat *p* eos, qui verbo, & opere magni ſunt, ſed ſtudio circumſpectionis magni non ſunt: ideò appetentes ſunt laudis. Et quia non regnavit poſt patrem, deſignat eos, qui vanè ſe extollunt, verè deficere.

o *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*
p *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Ioppe.

JOPPE, id eſt, fortitudo, aut decor: oppidum in ora Syriæ in monte ſitum, habens portum: nunc appellatur Sappho, aut Japha. *Nu.21.f. Ioſ.19.c.2.Par.2.d.Ion.1.a. Actor.9.f.* Eſt terminus Judææ ad mare, unde ad Jordanem eſt maxima Judææ latitudo. In eam deſcendit Jonas, fugiens à facie Domini, & deſignat *a* Judæam, ad quam venit Chriſtus, ut prædicaret, refugiens Gentes. *Judæa.*

a Rup. ſ. Ion. 1.

Ioram.

JORAM, id eſt, Domini celſitudo, aut Domini ſublimitas, aut Domini projectio: Filius Joſaphat Rex Juda. *3. Reg. 22. g.*

Alius fuit Rex Iſraël, ad quem miſit Rex Syriæ Naam leproſum: qui typus eſt *b* hæreticorum, qui leproſos habent diſcipulos. *4. Reg. 5. a.* *Hæretici.*

b Rup. ſ. ſ. Reg. 29.

Iordanis.

JORDANIS, id eſt, fluvius judicii, aut demonſtratio, vel projectio judicii, ſive deſcenſio, vel deſcenſio eorum: eſt fluvius inſignis, è duobus fontibus, Jor, & Dan, à jugo Libani, quod Antilibanum vocant, emanans ſupra Cæſaream Philippi, qui regiones per quam amœnas præterlabitur: conſtituitq; ſtagnum ſeu mare Galilææ, ac demum in mari mortuo abſorbetur. Diſterminat terram promiſſionis ab Arabia deſerta. In eo baptizavit Joannes, ibique baptizatus eſt Chriſtus.

Jordanis, ut interpretatur deſcenſio, *c* ipſum Chriſtum deſignare poteſt, qui deſcendit à Patre: aut ejus humilitatem, & deſcenſum, in qua humilitate leproſus ſepties lavari debet. *4. Reg. 5. c. Luc. 3. a.* *Chriſtus.*

Jordanis, ut manat è duobus fontibus, deſignare poteſt *d* confeſſionem divinitatis & humanitatis in Chriſto, quæ facienda eſt in baptiſmo. *Confeſſio duplicis naturæ in Chriſto.*

Jordanis irrigans terram Sodomorum, deſignare poteſt *e* baptiſmum in Eccleſia, per quem recipiuntur dona Spiritus ſancti, & tranſitur à ſtatu veteris hominis ad ſtatum novi, & à morte ad vitam, *Gen. 13. c. 32. c. 50. b. Ioſ. 1. a. 3. Reg. 7. g. 4. Reg. 5. c. Pſa. 41. Matt. 3. b. 19. a. Mar. 1. a. 3. a. Luc. 3. a. 4. a.* *Baptiſmus.*

Jordanis juxta quem fuit ultima manſio peregrinationis filiorum Iſraël, deſignare poteſt *f* fluenta ſapientiæ, & ſcientiæ, & omnium irrigationum ſpiritualium: per quæ ſecurus quis poteſt tranſire ad terram æternæ promiſſionis. *Nu. 33. f. Ioſ. 1. a. 3. d. Ezech. 47. d.* *Sapientia. Dona ſpiritualia.*

Jordanis etiam deſignare poteſt tranſitum vitæ præſentis. *Gen. 32. c. Ioſ. 1. a.*

Jordanis præterea ſignificare poteſt *g* baptizatos: ut *Iob. 40. c.* Behemot habet fiduciam, quod Jordanis influat in os ejus: quia diabolus etiam poſt redemptoris adventum, quoſdam qui baptiſmatis ſacramento ſignati ſunt, deglutire ſe poſſe confidit. *Baptizati.*

Jordanis converſus retrorſum, deſignare poteſt *h* ceſſationem vitæ veteris, ut nova inchoetur. Nam baptizatus ſequens vitia in mare defluit, cùm reſipiſcit, convertitur retrorſum. Vel deſignat *i* affectus humanos: & convertitur retrorſum, quum deficientibus affectibus terrenis abundant cœleſtes. *Pſal. 113. Matth. 15. c. Zach. 11. a.* *Ceſſatio vitæ veteris. Affectus humani.*

Jordanis, id eſt deſcenſus eorum, quem tranſeunt Hebræi, deſignare poteſt *k* lapſum in peccatum. *1. Reg. 13. b.* Et regiones Jordanis dici poſſunt *l* vitia, ad quas regiones venit Chriſtus, & Joannes Baptiſta prædicando, ut peccatores ab eis averterent. *Luc. 3. a.* *Lapſum in peccatum.*

Jordanis, vel ejus regio, *m* doctrinam hæreticorum ſignificare poteſt: quia univerſa terra irrigabatur fluminibus, & fontibus, quemadmodum paradiſus Domini: quia hæreticis videtur ſua Eccleſia ita donis ſpiritualibus abundare, ſicut Eccleſia Catholica. *Gen. 13. c.* *Doctrina hæreticorum.*

c Orig. ſ. Luc. hom. 21. Bern. ſer. 3. reſurrect. d Ori. ſ. Mat. hom. 7. e Tert. adv. Marc. 4. Orig. ſ. Ioſ. h. 1. & 4. Ioſ. h. 13. Greg. Naz. Cant. 1. 10. 7. cap. 23. f Ori. ſ. Nu. ho. 26. 27. Hie. ſ. Ez. 47. g Ori. ſ. Nu. hom. 26. Gre. 33. m 7. Hie. ſ. Iob. 40. h Am. ſer. 41. Aug. ſ. pſ. 113. i Rich. de S. Vict. de exterm. mal. 4. k Gr. ſ. 1 Re. 13. l Am. 1. de Abra. 6. m Re. ſ. Ge. 13.

Ioſaphat.

IOSAPHAT, id eſt, Dominus judex, vel Domini judicium: filius Aſa, Rex Juda. *3. Reg. 15. e. 1. Par. 3. b. 2. Par. 17. a.* Ab ejus nomine dicitur vallis Ioſaphat, propter ſignificationem judicii, quia in ea prædictum eſt eſſe futurum judicium univerſale. *Ioel. 3. a.*

Ioſeph.

JOSEPH, id eſt, Domini augmentum, vel Domini profectus: filius Jacob, & Rachelis, venditus eſt à fratribus ſuis ob invidiam, & ductus in Ægyptum: ob calumniam dominæ ſuæ, ejus pudicitiæ inſidiantis, in carcerem conjectus eſt: unde poſtea eductus, interpretatis ſomniis Pharaonis, terræ Ægypti præfectus eſt, & terram liberavit à fame, ac patrem fratreſque ſuos in Ægyptum tranſtulit.

Joſeph in multis typus eſt *n* Chriſti, & ſicut Joſeph inviſit fratres ſuos, & illi non ſunt reveriti fraternitatem, neque adventus cauſam, ſed primum quidem occidere voluerunt, poſtea autem vendiderunt Barbaris. Ita Chriſtus advenit inviſens humanum genus, ſuſcepta noſtrâ formâ: ſed ingrati Judæi innumera miracula facientem, occidere conati ſunt, & demum traditum Gentibus crucifixerunt. Ut autem Joſeph venditus eſt in Ægypto, & miſſus in carcerem, & poſtea exaltatus, venditionem Chriſti, & mortem, & reſurrectionem, aſcenſionemque deſignat. Et ut Joſeph ejectus eſt à fratribus, qui poſtea ſupplices ad eum venerunt, ut poſſent vivere, Chriſtum deſignat ejectum à Judæis, ex quibus poſtea multi crediderunt in eum, ut haberent vitam æternam. Ut etiam manifeſtavit ſe fratribus, Chriſtum indicat, oſtendentem ſe eſſe Meſſiam: vel manifeſtantem ſe Apoſtolis poſt reſurrectionem. Joſeph pavit Ægyptum tempore famis, Chriſtus per ſe, & prædicatores tradidit frumentum, & doctrinam vitæ mundo. Et ut Joſeph reliquit pallium in manu fœminæ, ita Chriſtus reliquit corpus ſuum, & literam legis in manu ſynagogæ. Ut etiam poſt mortem Joſeph, multiplicati ſunt filii Iſraël in Ægypto, indicatur *o* fidelium multiplicatio in mundo poſt Chriſti mortem, & aſcenſionem. *Gen. 30. c. 33. b. 37. a. 39. a. 41. 42. 45. 49. 50. Pſa. 79. 80. 104. Amos 6. b.* *Chriſtus.*

Joſeph decem & ſeptem annorum, deſignare poteſt *p* perfectionem vitæ & doctrinæ, & juvenem religioſum, aptum ad omne opus bonum: & virum bonum, & literatum: unde interpretatur augmentum. *Gen. 39. a. 40. 41.* *Perfectio vitæ.*

Joſeph etiam eſt *q* civilis homo, & rector populi, & interpretatur additamentum, quia leges civiles adduntur naturalibus. Et ejus tunica polymita, deſignat varietatem rerum civilium. Eſt autem bis venditus, quia rectores per ambitionem multis ſe ſubjiciunt. *Civilis. Rector populi.*

n Chry. ſ. Ge. hom. 61. Tert. advſr. Iudæos. Ori. ſ. Ex. h. 1. Arn. ſ. pſ. 104. Amb. de Ioſeph 12. Chry. ſ. pſ. 8. 93. Hie. ſ. pſa. 8. Au. q. in Iud. 49. & ſer. 84. Bed. ſ. Ge. 37. 49. o Cyr. ſ. Ex. 1. o Ru. ſ. Iſ. 19. p Be. ſ. Ge. 49. q Phil. de Ioſeph.

Joſeph

Temperãtia. Joſeph non conſentiens libidini dominæ ſuæ, typus eſt *a* temperantiæ, & defendens ſe à domina per narrationem proſperitatis quam à domino ſuo acceperat, oſtendit modum vincendi libidinem, nempe per recognitionem beneficiorum Dei. *Gen.* 39.*a.*

Eccleſia. Domus Joſeph deſignat *b* Eccleſiam, quæ eſt domus Chriſti, & filii Joſeph, ſunt filii Eccleſiæ. *Pſa.*76. *Zach.*10.*b.*

Opera vitæ contemplativæ. Diſcretio. Joſeph ut interpretatur augmentum, deſignat *c* perfecta opera vitæ contemplativæ, poſt exercitationem vitæ activæ: unde & genitus eſt poſt natos filios Liæ, & ancillarum. Deſignat etiam diſcretionem, quæ tandem naſcitur ex Rachele, hoc eſt, ratione poſt multam experientiam. Veſtitur autem tunica talari, quia ſola actio ad conſummationis talum, debitique finis terminum perducitur, quæ per diſcretionis prudentiam moderatur. Amatur plus cæteris fratribus, quia cunctarum virtutum cuſtos virtus cæteris jure præfertur. Eſt ſomniator, quia vera diſcretio in ipſo tentationis articulo, inter ipſa ſuggeſtionum phantaſmata, ex eorum qualitate futura pericula deprehendit, & aliis quibuslibet ad cogitationum ſuarum confeſſionem, imminentium malorum inſidias detegit, & de futuris periculis cautos reddit. Dicitur filius accreſcens, quia diſcretio ſemper augetur.

Iudæi. Joſeph volens mutare manus patris benedicentis filios ipſius, typus eſt Judæorum, volentium habere primatum in Eccleſia, ſeu familia Domini. *Gen.* 48.*c.*

Apoſtoli. Laborantes pro Chriſto. Joſeph ſponſus Virginis Mariæ, circumferens Chriſtum, nunc in Ægyptum, nunc in Judæam. *Mat.* 2. deſignat *d* Apoſtolos Chriſtum prædicantes Judæis, & Gentibus. ut autem portavit in humeris, deſignat pœnitentes, & qui pro Chriſto laboribus fatigantur, qui perſecutiones patiuntur, qui nulli mala inferunt. ſed ab aliis illata patienter ferunt.

Prædicatores. Joſeph ab Arimathæa ſepeliens Chriſtum, deſignat *e* prædicatores ſepelientes Chriſtum in cordibus Gentilium, per eorum inductionem ad fidem. *Matt.*27.*g.*

a *Phil.* 2. *alle.* b *Hie. ſ. Za.* 10. *Aug. ſ. pſ.*76. c *Greg. Vene. Can.* 2 *ſo.* 7. *cap.* 8. *Rica. de S. Vict. de* 12. *Patr.* 67. 68. d *Hil. ſ. Matt. Can.* 2. *Bern. ſerm. parvo* 8. e *Hil. ſ. Matt. Can. ult.*

Ioſias.

JOSIAS, id eſt, *f* ignis Domini, aut urens Dominus: filius Amon, Rex Juda. 4. *Reg.* 22. Vel interpretatur elevatio Domini, & eſt filius Amon, id eſt, vir juſtus. *Soph.*1.*a.* Eſt alius Joſias, qui interpretatur ſalvatus, in cujus domo fiunt coronæ pontificibus. quia nobis proficientibus, & reverſis ad meliora, per ſingulas virtutes noſtras Dominus coronatur, imò nobis virtute pœnitentiæ coronatus, Salvator in ſingulis coronam accepit *Zach.*6.*c.*

f *Hie. ſ. Soph.* 1 *& ſ. Za.* 6.

Ioſue.

JOSUE, id eſt, Dominus ſalvator, filius Nun, miniſter Moyſis, princeps tribus Ephraim, qui poſt Moyſen ductor fuit populi Iſraël, quem etiam, mortuo Moyſe, introduxit in terram promiſſionis prius autem dicebatur Hoſee.

Chriſtus. Joſue Rex in nomine typus eſt *g* Chriſti ſervatoris noſtri, & ut aſcendit cum Moyſe in montem, eſt Chriſtus. aut lex nova, ſine quibus lex vetus ad nihil ſublime aſcendit. Et aliquando nominatur cum Moyſe, aliquando latet, quia novum teſtamentum latet in veteri: Succeſſit autem Moyſi, quia Chriſtus ſucceſſit legi. Defendit Gabaonitas: quia Chriſtus ſuccurrit infirmis in tentationibus. Et ut ille eduxit populum Iſraël è deſerto, & tranſmiſſo Jordane, induxit in terram promiſſionis, ita Chriſtus ex ignorantiæ, & idololatriæ deſerto, per ſanctum, ac ſalutiferum baptiſmum, in cœleſtem Hieroſolymam nos traduxit. *Ioſ.*1.2.3.

Chriſtus. Joſue Bethſamites, in cujus agro manſit arca fœderis, typus eſſe poteſt *h* Chriſti. 1. *Reg.*6.*d.*

g *Tert. adv. Iudæos & adver. Marc.* 3. *Cle. Ale.* 1. *pæd.* 7. *Ori. ſ. Num. ho.* 21. 22. *& ſ. Ioſ. ho.* 1. 11. *Aug. q. in Exod.* 103. *Cyr.* 3 *ſ.* 10.36 *& con. Iul.* 8. *Chry. de ver. Iſa. hom.* 1. *Rup.* 2. *ſ. Ioſ.* 3. h *Glo. ord. ſ.* 1. *Reg.* 6.

Iota.

JOTA, eſt minima litera alphabeti, deſignat *i* ea, quæ minima ſunt in lege, quæ etiam plena ſunt ſacramentis, ideò non contemnenda. *Matt.*5.*c.*

i *Hi. ſ. Mat.* 5

Iotbatha, vide Ietabatha.

Iotbatha, vide Ietabatha.

Ira, Iracundia, Iraſci, Indignari, Furor.

Minima legis. IRA, eſt animi excandeſcentia, in corde ſedem habens: diciturque ira appetitus vindictæ. Furor autem dicitur graviorem iræ perturbationem. Indignatio verò eſt interior ira, qua nobis aliquid indignum videtur, dignum verò vindicta.

Minæ Dei. Ira attribuitur Deo per metaphoram, cùm non poſſit in eo eſſe excandeſcentia, ſed ſolùm *k* eſt in eo ratio juſtæ vindictæ: aliquando verò deſignat ira Dei *l* minas ejus. ut cùm reſponſio mollis frangit iram, hoc eſt, oratio pœnitentis minas Dei. *Prov.*15.*a.* Indignatio quoque Dei, eſt judicium ejus, ſeu decretum ad puniendum. *Exod.*22.*c.Lev.*10.*b.Pſal.* 29.82.*Iſa.*26.*d.*27.*a.*30.*f.Zach.*8.*a.* Ita filiorum Jacob adverſus Sichimitas, deſignare poteſt zelum Dei ad vindicanda peccata. *Gen.*34.*a.* Poteſt etiam deſignare zelum, quem unuſquiſque in ſeipſum debet habere contra inanem gloriam. Datur ira parva Dei. *Zach.*1.*a.* quæ eſt virga diſciplinæ ad emendationem, cui opponitur parva miſericordia, qua dat temporalia. Eſt & ira magna, qua punit perpetuo: cui opponitur magna miſericordia.

Decretum Dei ad puniendum. Zelus. Vindicta Dei. Ira etiam Dei, eſt *m* ipſe effectus, qui ſolet eſſe effectus irati, nempe pœna & caſtigatio inflicta peccantibus, vel in hac vita, vel in futura. *Exod.*15.*a.*32.*c. Pſal* 2.29.37.59.68.109. *Iſa.*5.*f.*12.28 *f.*30 *f.*66.*e. Matth.*22.*a.Ioan.*3.*c.Rom.*2.*a.* Iraſci etiam dicitur Deus in orationem, quum flagellat filium quem recipit. *Pſalm.*39. *Exod.*4.*c.* Et dicitur non iraſci uſque in finem, quum caſtigat, ut parcat. *Iſa.*56.*d.* Et dicitur ibidem iratus propter iniquitatem populi ſui, quia propter eam percuſſit filium ſuum. Dicitur etiam Deus iraſci ſatis aut nimis, quando caſtigat pœna perpetua. *Iſa.*64.*d.Iob.*21 *b.*35.*d.*40.*b.* in hoc furore orabat Propheta, ne argueretur *Pſal.*6.37.*Ierem.*10.*d.* Dicitur autem conflari indignatio Dei, & ira. quia quaſi coactus peccatis noſtris, & diu ſuſtinens, nos caſtigat. Et extenditur ad jumenta, ligna & fruges, hoc eſt, ad omnia quæ ſerviunt homini. *Ierem.*7.*d.* Furor autem Dei gravem ejus vindictam deſignare ſolet. *Exod.*15.*a.*22 *d.Iſa.*5.*f.*63.*b. Ierem.* 15.*c.*20.*d.* Furor etiam Dei aliquando dicitur punitio temporalis, & mortis. *Pſal.*89.*Ier.*6.*c.Iob.*3.*d.*4.*b* 6.*a.*9.*b.*14.*c* 16.*b.*18.*b.*20.*d.*36.42.*b.* Dicitur etiam indignatio Dei pœna, qua punit malos. *Iſa* 51.*g.*63.*b.*66.*e.* Dicitur quoque non iraſci amplius contra

k *Cal. pap.* 10. *recog.* l *Baſi. ſ. pſ.* 29. *Hie. ſ. Zac.* 8. *Aug. ſ. pſ.* 82. *Cy. con. Iul.* 5. *Rica. de S. Vict. de* 12. *Patriar.* 13. *Rup.* 9 *V. B. verb. Dei* 23. m *Hie. Cypr. & ſ. pſ.* 89 *& ſ. Iſ.* 57.64. *& ſ. Ier.* 7 *& ſ. Eze.* 18. *& ſ. Zach.* 1. *Ori. ſ. Iud. h.* 1. *& ſ. Matt. hom.* 20 *Hil. ſ. pſ.* 2. *Baſ. ſ. pſ.* 29. 38 39. *Caſſ. lib.* 8. *cap.* 4. *Fulgen.* 1 *de duplici prædeſtinatione.* n *Euch. for. ſprit.* 1.

Hieruſalem, *a* quum relinquit animam obſtinatam, nec amplius eam caſtigat ad emendationem. *Ezech.16.e.Nah.1.a.Zach.1.a.* in furore autem diabolus judicatus eſt, quia inventa eſt iniquitas ejus ad odium: Hominis autem iniquitas eſt ad iram, & ideò in ira corripitur. Ita quoq; columbæ *a* eſt vindicta Chriſti in malos. *Ier.25.g.* Ubi ut divinæ diſtrictionis vim imperturbabilem demonſtraret, & iram dixit, Et columbæ.

Ira Dei dici poteſt motus, qui fit in anima, quæ legem Dei novit, cum eandem legem videt à peccatore præteriri. Per hunc enim motum juſtarum animarum multa vindicantur. Quanquam poſſit ira Dei rectè intelligi *b* ipſa mentis obſcuratio, quæ conſequitur eos, qui legem Dei tranſgrediuntur, *Pſ.2.*

Ira furoris Dei dici poteſt *c* diabolus, qui ex juſto judicio Dei, datus eſt ad puniendos malos. *Iſa.30.f. Nah 1.b. Iob.10.c.*

Ira Domini Joſeph ad puniendum ipſum Joſeph, deſignat *d* ipſum Deum non peperciſſe proprio Filio, ſed pro nobis ipſum tradidiſſe. *Gen.39.d.40.a.*

In ira populos deducit Deus, *e* cùm per tribulationes deducit aliquos ad virtutum culturam. *Pſa.55.58.* Et indignatio ſagittarum Domini, eſt gravis correptio verborum Domini, ejus iram demonſtrans, *Iob.6.a* Eſt autem ira conſummationis, & eſt ira conſumptionis. Nam omnis vindicta, Dei ira dicitur: ſed aliquando ad hoc vindicat Deus, ut perficiat: aliquando ad hoc vindicat, ut damnet. Quo modo ad hoc vindicat, ut perficiat: flagellat omnem filium quem recipit. Quomodo ad hoc vindicat, ut damnet? quando dicet impiis ad ſiniſtram poſitis. Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis ejus.

Iraſci dicitur Deus ſuper orationem ſervi ſui. *Pſa.29.* quia *f* non deſinit caſtigare etiam orantes, qui flagellat omnem filium quem recipit.

Ira in angelis, deſignare poteſt *g* ſpiritualis fortitudinis fervorem, cujus extremum ira eſt.

Iratus Moyſes, deſignat *h* pœnam legis in aliquos infligendam. Et ira ponitur aliquando pro pœna ſecundùm legem illata. Ira autem conſumptionis, erit pœna in fine mundi. *Exod.11.c.16.e.32.d. Pſalm.58. Matth.3.b.Rom.2.a.3.a.4.c.5.b.1.Theſ.1.d.*

Iratus Saul, poſtquam inſiluit in eum ſpiritus Domini. *1.Reg.11.b.* deſignat *i* timendam eſſe iram prælati corrigentis, ut quæ fit à ſpiritu Domini.

Iraſci in via eſt *k* contendere pro temporalibus. *Gen.45.g.* Hortabatur autem Joſeph fratres ſuos ne iraſcerentur in via, deſignans Chriſtum, qui receſſurus, pacem reliquit fidelibus.

Ira quandoque ſumitur, ut *l* omnes comprehendat animæ perturbationes, ut *Eccl.11.d.* Aufer iram è corde tuo.

Indignatio quædam eſt in animo juſti ad quam caligat oculus ejus, *m* nempe cùm videt juſtos affligi, & malos proſperè agere. *Iob.17.b.*

Indignati principes ſacerdotum de pueris laudantibus Chriſtum. *Matt.21.b.* deſignant *n* indignationem Epiſcopotum, Presbyterorum, de ſimplicibus laudantibus Deum.

Furor Simeon, & Levi, deſignare poteſt *o* odium Phariſæorum in Chriſtum. Et dicitur indignatio dura. *Gen.49.a.* Dicitur etiam furor linguæ: quia linguis occiderunt Chriſtum. *Hoſ.7.d.* Idem deſignat furor fratris Jacob. *Gen.27.g.Pſa.54.137. Amos.1.d. Luc 15 f.* ira quoque Jonæ contra Ninivitas, typus eſt iræ Judæorum contra fideles. *Ion.4.c.* Hæc etiam ad hæreticos referri poſſunt. Furor quoq; Simeon, & Levi, ſignificare poteſt concupiſcentiam, quæ occidit virum, hoc eſt rationem.

Ira Jonæ ſuper areſacta hædera. *Ioan.4.c.* ſignificat *p* dolorem Judæorum ſuper ceſſatione legis, & everſione templi.

Furor Regis Babylonis, deſignat *q* iram diaboli adverſus fideles. Idem deſignat furor hariolorum. *Iſa.14.b.44.d.* Et irati populi, ſunt dæmones impetus tentationum inferentes. *Exod.15.b.* idem eſt ira draconis in mulierem. *Apo.12.d.*

Indignatio Moab dicitur eſſe pluſquam fortitudo ejus, *r* deſignans hæreticos plus audire quam poſſint. *Iſa.61.b.*

Ire, Vadere, Pergere, Adire.

IRE, notam habre ſignificationem: eſt enim aliquo ſe conferre, quod & vadere dicitur. Pergere autem licet propriè ſit in aliquo perſeverare: ſæpè tamen ſumitur pro ire. Cæterum ire interdum, eſt comitari. *Gen.12.a.* Ivit cum eo Loth, Converſari. *Deu.6.c.* Non ibitis poſt Deos alienos. Deſcendere. *Ier.20.b.* Ibitis io captivitatem. Diſcedere. *Deut.13.a.* Eamus, & ſequamur Deos alienos. Mori. *Gen.15.c.* Tu autem ibis ad patres tuos in pace. Navigare. *2.Par.9.c.* Naves Regis ibant in Tharſis. Occurrere. *Gen.19.a.* Ivit obviam illis. Proficiſci. *Num.32.b.* Fratres veſtri ibunt ad pugnam. Proficiſcere. *Exo.10.f.* Ire ſacrificate Domino. Reverti. *Gen.31.d.* Et ad tuos ire cupiebas. Tranſire. *Num.34.a.* Ibitque per gyrum terminus.

Ire qnandoque attribuitur Deo per metaphoram, & ire dicitur Dominus ante Cyrum, cùm *ſ* diſponit populos ad ſuſcipiendam prædicationem Chriſti, & Apoſtolorum. *Iſa.45.a.*

Vadit Deus in turbine Auſtri, cùm *t* comminatur pœnam peccantibus. *Zach.9.d.*

Pergens Iſaac cum Patre uſque ad mortem, *v* typum gerit obedientiæ Chriſti. *Gen.22.* Et vadens Jacob ad gregem, eſt Chriſtus ſumens humanitatem. *Gen.27.b.* Sic ire Jacob ad ſuos, eſt Chriſtum venire ad Judæos. *Gen.31 d.*

Pergeos Jacob de Meſopotamia ad Iſaac patrem ſuum, deſignat Chriſtum redeuntem ab hoc mundo ad Patrem. *Gen.31.c.* Eunte autem Domino, curata eſt hæmorrhoiſſa, ut *x* deſignetur per reſurrectionem Domini temporalem, firmari æternam. *Luc.8.f.*

Quum dicitur in perſona Chriſti, quo ibo à Spiritu tuo, deſignatur, *y* Filium non poſſe ſeparari à Spiritu ſancto, quod in eadem ſit natura. *Pſa.138.*

Vadens Joſeph deferens Chriſtū in Judæa, *z* deſignat Apoſtolos prædicantes Judæis. *Mat 2.d.Iob.29.d.*

Vadit ſponſus ad montem myrrhæ, & ad collem thuris. *Can.4.b.* quia *aa* eos familiariter viſitat, qui per mortificationem vitiorum ad alta proficere, & per mundas, & humiles orationes ſuaviter redolere perſpicit. Vel ad montem myrrhæ, hoc eſt, *bb* ad paſſionem, & mortem, & ad collem thuris, id eſt, ad reſurrectionem, & aſcenſionem.

Vadit paſtor ante oves, *cc* cùm Chriſtus, aut Prælati, exemplo ſuo docent ſubditos quid agere debeant.

a Ber ſ.Can. ſerm.69. Gr.32.mo.6. b Aug ſ.pſ.2. c Hie.ſ.Iſ 30. & ſ Nah.1. d Glo.int.ſ. Gen 39. e Au.ſ.pſ.55.58. Gre.7.mo.3. f Aug ſ pſ.79. g Dion cal. hier 15. h Hil.ſ.pſa.2. i Gr.ſ.1.Re 11 k Amb de Ioſeph.13. l Hi.ſ Ecc.11 m Gre 13. mo 18. n Or.ſ.Matt. hom 15. o Hil ſ pſ 54. Aug.ep.4.9. q 6. Am ſ Luc.15 p Hie.ſ.Ion.4 q Glo ord.ſ. Iſa.14. r Hie.ſ.Iſ.16. ſ Hie.ſ.Iſ.45. t Hie.ſ Za.9. v Hie.ad Damaſ q 3. x Am ſ.Lu 8. y Hil.ſ pſ 138 z Glo.ord.ſ. Matth.2. aa Gr ſ.Ca 3. bb Rup ſ.Ca.3. cc Cyr.7.ſ. Ioan 2.

Indignatio juſti in malos. Obſcuratio mentis malorum. Diabolus. Deus pater tradens fili. Tribulationes. Gravis correptio verborum Dei. Caſtigans Deus etiam orantes. Fervor angelorum. Pœna legis. Ira Prælati à Deo. Contendere pro temporalibus. Perturbatio animi. Indignatio juſti ſuper proſperitate malorum. Invidia majorum. Odia Iudæorum in Chriſtum, & fideles. Concupiſcentia. Dolor Iudæorum ceſſante lege. Ira diaboli. Audacia hæreticorum. Diſponens Deus populos ad fidem. Comminatio. Obedientia Chriſti. Chriſtus in Carnem. Inſeparabilis natu à filius & Spiritus ſanctus. Apoſtoli prædicantes Iudæis. Chriſtus, ad mortificatos & orantes. Mors & reſurrectio. Exempla prælatorum.

beant. *Joa.*10.*b.* Sic pergunt Sacerdotes ante populum, cùm eos præcedunt exemplo & doctrina. *Joſ.*3.*a.*

Sequi præcepta.

Ire poſt tergum Domini, *a* eſt ejus ſequi præcepta. *Iſa.*59.*e.* Sic dixit Petro Chriſtus. *Matt.*16.*d.* Vade poſt me. Diabolo verò abſolutè: Vade, vel vade retro. *Matth.*4.*d.* itaque ire poſt Chriſtum, aut Deum, in bonum ſumitur. Ire verò retro, in malum. Et ire Deo, vel ad Deum, eſt ejus obtemperare voluntati. *Iſa.*6.*c.* Ire ad Joſeph tempore famis eſt à peccatis converti ad Chriſtum. *Gen.*41.*g.* Euntes autem cum Joſeph ſenes domus Pharaonis, deſignant Apoſtolos, aut converſos ex Gentibus, euntes cum Chriſto. *Ge.*50.*b.* Ire autem in montem Domini, eſt ire ad Chriſtum. *Iſa.*2.*a.* Pergunt vincti manicis ad Chriſtum, qui prius ſoluti erant ad malè operandum, poſtea verò ejus adhærent præceptis. *Iſa.*45.*c.* Pergit illuc, ubi eſt vita, *b* qui rendit ad Chriſtum. *Eccl.*6.*c.*

Converti ad Chriſtum.

a Ori. ſ. Mat. hom. 1. *Hie. ſ. Iſa.* 2. 56. & *ſ. Mat.* 4. & *ſ. ep. Sep.*

Opportunè orare & contemplari.

Ire ad amicum media nocte, eſt opportunè orare, & contemplationi vacare. *Luc.*11.*a.* Et cùm ire dicitur Abraham ad patres ſuos, & non mori, deſignat *c* elevationem ad cæleſtia. *Gen.*15.*c.* Sic ire obviam Angelis, eſt promptam habere mentem ad cœleſtia. *Gen.*19.*a.* Et ire in terram viſionis, eſt aſcendere in altitudinem contemplationis. *Gen* 22.*a.* Et vadens Moyſes ad videndam viſionem rubi, eſt accedens ad divinorum contemplationem: quæ non poteſt videre, niſi diſcalceatus, hoc eſt, ut prius tranſeat à vita ſæculari. *Exod.*3.*a.*

b Hi. ſ. Eccl. 6

c Phi. quis rerum div. hær. Ori. ſ. pſ. 36. *hom.* 4.

Ire in cœlum

Ire in domum Domini, eſt ire ad cœleſtem patriam. *Pſa.*121. Et ad montem Domini. *Iſa.* 2.*a.* Et vadens in domum ſuam paralyticus curatus, eſt *d* vadens in paradiſum. *Matth.*9.*a.* Pergunt filii cervarum ad paſtum, *e* cùm animæ Sanctorum de corporibus exeuntes ad æternæ viriditatis pabula transferuntur *Job* 39.*a.*

d Hil. ſ. Mat. Can. 8.

e Gr. 30 *m.* 28

Ire in Eccleſiam.

Ire in civitatem, *f* eſt ire in Eccleſiam. *Eccl.*5.*a.* Euntes autem & redeuntes, qui auferuntur à monte Seir, homines, & jumenta ſunt, qui ſalvantur in Eccleſia, recedentes ab in fidelitate. *Ezech.* 35.*b.* Ire quoque dicuntur tami Libani, cùm fideles Eccleſiæ dilatantur. *Hoſ.*14.*c.* ire in vineam patrisfamilias, eſt ire in Eccleſiam. *Matth.*20.*a.*

f Hie. ſ. Eccl. 10. & *ſ. Ez.* 35

Pœnitentia.

Ire à Tyro in Carthaginem, *g* eſt ab anguſtia peccatorum, & ſæculi, tranſire ad verum gaudium per pœnitentiam. *Iſa.*23.*b.* Et ire viam trium dierum, eſt pœnitentiam agere ſecundùm ejus tres partes. Ire autem cum parvulis, eſt nullum affectum relinquere in Ægypto, hoc eſt, in mundo, *Exod* 3.*f.* 5.*a.*10.*c.* Et ire Dominum leproſæ domus ad ſacerdotem, eſt peccatorem pœnitentem detegere ſacerdoti peccatum ſuum. Eſt etiam *h* minus doctum conſulere peritiores. *Levitic.*14.*e.* Sic ivit filius prodigus ad patrem ſuum. *Luc.*15.*d.* Euntes quoque in directum vaccæ quæ ferebant arcam Domini, ſunt pœnitentes ſervantes diſcretionem in afflictione carnis. 1.*Regum.*6.*a.* Direbantur autem pergere, *i* deſignantes perſeverantiam in profectu. Ire hinc, eſt *k* delinquere impedimenta bonorum operum, & pœnitentiæ. *Joan.* 14.*d.* Euntes autem & flentes ſunt, qui reſipiſcunt, & bona opera aggrediuntur. *Pſalm.*125.

g Hie. ſ. Iſ. 23.

h Iſy. ſ. Le. 14.

i Gr. ſ. 1. *Re.* 6.

Adjungi perfectioribus.

k Amb. de ſug ſec. 6. *Aug ſ. pſ.* 125.

Ire Loth cum Abraham, eſt *l* nondum perfectam mentem adjungi perfectioribus. *Gen.*21.*a.* Et euntes Saul, & famulus ejus ad virum Dei, deſignant *m* novum prædicatorem debere ire ad jam expertum ut ab eo inſtruatur. Dubitans autem ire Saul, deſignat timorem humilitatis, quum qui agnoſcit deeſſe ſibi merita. Ire quoque ad videntem, eſt ad Doctorem gratia ſalutaris conſilii capiendi ire. 1.*Reg.* 9.*a.* Et ire patrem exercitus cum Saule in Gabaa, eſt adjutores prædicatorum, ac comites ad perfectionis altitudinem accedere. 1.*Reg.*10.*d.* Et ire in Galgala ad innovandum regnum Sauli, eſt cognoſcere per ſcripturam eſſe laudabilem prædicatoris vitam. 1.*Reg.*11.*d.* Vadens Rebecca cum ſervo Aabrahæ, eſt Gentilitas veniens ad fidem per prædicatores. *Gen.* 24.*g.*

Reprehenſio aperta peccati

Iudæi ad fidē venientes.

Iudæi nolentes ſequi Chriſtum ſine propheta.

l Am. 2. *de Abra.* 2.

m Gr. ſ. 1. *Re.* 9 10.11.

Prædicator defendens juſtitiam.

Ire Samuelem ad Saulem mane *n* prædicatorem apertè reprehendere peccatum in ſubbdito. 1.*Reg.* 15.*b.* Et ire de porta ad portam occidendo, eſt cùm prædicator tranſit de vitio ad vitium, *o* reprehendendo. *Exod.*32.*f.* Sic vadens Moyſes ad ſanctificandum populum, eſt prædicator accedens ad ipſum inſtrudendum, & corrigendum. *Exod.*10.*b.*

n Gre. 3. *paſt. admo.* 26.

Diſcurſus Angelorum & Prædicatorum

Vadens Jacob ad Joſeph, deſignat *o* Judæos ad fidem venientes. *Gen.* 45.*g.*

Ire nolens Barach contra Siſaram, niſi cum Debbora, *p* deſignat Judæos nolentes ſequi Deum, niſi cum prophetia, quam tamen etiam deſeruerunt. *Jud.* 4.*b.*

o Am de Joſeph 8.

Perſecutiones in caput perſequentium.

p Ori ſ. Iud. hom. 5.

Pergens equus in occurſum armatis. *Job.*39.*c.* eſt *q* prædicator, cujus animus ſancti fervoris flamma accenſus, in quantum locus admittit, in quantum cauſa exigit, pro defenſione juſtitiæ ſeipſum objicit: & perverſis ad injuſta erumpentibus, etiam cùm ab eis non quæritur, obviat. Et vadens Moyſes manè ad Pharaonem, eſt ſtudioſè aggrediens diabolum. *Exo.*7.*e.*

Tranſitus Apoſtolorum ad Gentes.

q Gr. 31 *m* 23

r Hie. ſ. Za. 9. *Aug.* 18. *civ. Dei* 31.

Quærere doctrinam neceſſariam.

Euntes & revertentes, ſunt *r* Angeli & prædicatores, qui ex imperio Dei huc illucque diſcurrunt. *Zach.*9.*b.* Sic eunt fulgura. *Job* 38.*d.* Et ire dicuntur in ſplendore fulgurantis haſtæ Dei. *Hab.*3.*c.* Vadunt etiam & revertuntur animalia, *ſ* cùm prædicatores ab activa vadunt ad contemplativam, & à contemplativa revertuntur ad activam. *Ezec.* 1.*d.* Vadunt prædicando & faciendo miracula: revertuntur aſcribentes omnes Deo. Et pergens Aaron obviam Moyſi in montem Dei, eſt ſacerdos aut prædicator occurrens legis ſublimiter intelligendæ. *Exod* 4.*d.*

ſ Gr. ſ. Ezech. hom. 1. *Ori. ſ. Exo. hom.* 3.

Quærere teſtimonium adulatorum.

t Bed ſ. Ge. 8.

Euntes & redeuntes aquæ diluvii, *t* ſunt perſecutiones reductæ in caput perſecutorum & hæreticorum. *Gen.*8.*a.*

Retinens ſapientiam

v Glo. int. ſ. Gen. 37.

Dicens Ruben, non comparente Joſeph. Quo ibo. *Gen.*37.*f.* deſignat *v* Apoſtolos dicentes Judæis Quia indigoos vos judicaſtis, ecce tranſimus ad Gentes. *Act.*13.*g.* Et ire in terram Chanaan, eſt gentibus prædicare. *Gen.*45.*g.* idem eſt ire ad exitus viarum. *Matth.*22.*a.*

Deſiderans fructum Eccleſiæ.

x Ori. ſ. Mat. hom. 32 *Aug.* 13. 9 50

Pacifica doctrina Chriſti

Ire ad emendum oleum veniente ſponſo, *x* eſt ſerò quærere doctrinam neceſſariam. *Matt.*25.*a.* ire autem ad vendentes oleum, eſt quærere teſtimonium operum ab adulatoribus.

Exequentes ſententiam judicis.

y Am 8 *de Abra* 4.

Vadens Abraham cum Sara, cùm diſcederet ab Ægypto, *Gen.*12.*d.* eſt *y* retinens ſapientiam, quam alii noluerunt.

z Am 2 *de Abra.* 8.

Vadens Abraham abſque liberis, quod ipſe timebat. eſt *z* deſiderans fructum Eccleſiæ. *Gen.*15.*a.*

aa Hie ſ. Iſa 8

Vadunt cum ſilentio aquæ Siloe: *aa* quia doctrina Chriſti eſt pacifica. *Iſa.*8.*b.*

Doctores expellentes hæreticos.

bb Glo. ord ſ. Lev. 10.

Pergentes Miſael, & Eliſaphan ad ejiciendos Nadab, & Abihu *bb* ex præcepto Moyſis, ſunt judicis ſententiam exequentes. *Lev.*10.*a.* Vel Doctores Evangelici expellentes hæreticos ab Eccleſia.

cc Ori ſ. Gen. hom. 12. & *ſ. Matth. h.* 2.

dd Hi ſ. Iob 39.

Pergens Rebecca ad conſulendum Dominum, deſignant *cc* profectum non de loco ad locum, ſed de vita ad vitam, de bono actu ad meliorem. *Gen.*25.*c.* Et pergens mulier ad portam civitatis, eſt ad juſtitiam accedens. *Deu.*25.*b.* Pergunt quoque filii cervarum ad paſtum, *dd* quum jam hic aliqui ſine exteriore Doctore ſacram doctrinam percipiunt. *Iob* 39.*a.*

Ire aliquando, eſt naſci in hoc mundo. *Pſa.*185. Euntes ibant & flebant.

Euntes vaccæ in directum, *a* ſunt Doctores non declinantes ad temporalia, nec affectus terrenos ſequentes. 1. *Reg.* 6.*c.*

Ire de virtute in virtutem, eſt *b* ab actione virtutum hujus vitæ aſcendere ad contemplationem, quæ eſt in futura vita. *Pſa.* 83.

Ire ad Orientem, *c* eſt mentem in conſideratione Majeſtatis divinæ attollere. Ire verò ad Occidentem eſt, cùm eor ipſa luminis immenſitate reverberatum, ad nos ipſos reducimus. & laſſati diſcimus valdè ſuper nos eſſe, quod quærebamus noſtramque mortalitatem conſiderantes indignos nos adhuc eſſe deprehendimus, qui immortalem videre valeamus. Ire autem ad ſiniſtram, eſt peccatorum delectationibus conſentire. Ad dextram verò, eſt de virtutibus elevari. *Job* 23.*c.*

a Aug. de ſanctis ſer. 45. *Gr.* 7 *mo.* 18. *b Au. ſ. pſ.* 83. *c Gr.* 16. *m.* 15

Naſci. Rectitudo doctorum. Profectus ab activa ad contemplativam. Contemplari divina. Conſentire peccatis. Elevari de virtutibus.

Ire dicitur homo in domum æternitatis ſuæ, *d* quando moritur. *Eccl.* 12.*b.* ire quoque ad portas inferi eſt mori. 38.*b.*

Ire in captivitatem, eſt incidere in peccatum. *Iſa.* 46.*a* idem eſt ire poſt cogitationes ſuas. *Jer.*18.*b.* Et ire ad Citios, *e* eſt plagam peccati conſummatam incurrere. *Iſa.* 23.*c.* idem eſt pergere in interitum. *Job* 39.*d.* Et ire cum adverſario, *f* eſt conſentire peccatis. *Luc.*12.*g.* Et ire poſt amatores, eſt ſequi dæmones & hæreticos. *Hoſ.* 2.*b.* idem eſt ire poſt veſtigia gregum. *Can.*1.*c.*

Ire ad quærendas paleas, *g* eſt temporalem victum, vel inanem gloriam quærere. *Exod.*5.*a.*

Vade, dictum eſt invido operario, quaſi mitteretur in ignem æternum, *Matth.* 20 *b.*

Vadens & non rediens dicitur ſpiritus hominis. *Pſa.*77. quia *h* poteſt per ſe peccare, ſed non poteſt per ſe reſurgere ſine auxilio gratiæ Dei.

d Hie ſ. Eccl. 12 & *ſ. Iſ.* 38 *e Hie ſ. Iſ.* 23. & *ſ. Hoſ.* 2. *f Ori. ſ. Luc. hom.* 31 & *ſ. Can hom.* 1. *g Ori ſ. Exod. hom* 3. *h Ber ſ. Can. ſerm* 84.

Mors. Peccare. Sequi dæmones & hæret. Temporalia quærere Ad inferos mitti. Non ſurgens peccator ſine auxilio Dei.

Vadunt & veniunt ſuper pravum horribiles. *Job* 20.*b.* quando *i* aliquis perverſus alia quidem vitia ad momentum deſerere videtur: ſed alia agere incipit. Quia quod vitiis decedentibus & ſuccedentibus premitur tot malignis ſpiritibus ejus animus quaſi euntibus ac redeuntibus devaſtatur. Maligni enim ſpiritus certis quibuſque vitiis ſinguli obſequi creduntur.

Pergens cuneus Philiſthinorum contra viam Ephraim. 1.*Reg.*13.*d.* deſignant dæmones *k* conantes auferre bonas cogitationes, ne fructificemus.

Ire dicitur mors ante faciem Chriſti. *Hab.* 3.*b.* quia *l* illi ſubjecta eſt, qui habet imperium mortis.

Pergit ſpiritus in circuitu. *Eccl.*1.*a.* hoc eſt, *m* Sol vadens per Zodiacum, & vivificans omnia.

Vadens nudus & diſcalceatus Iſaias. *Iſa.* 20.*a.* denudandas vias malorum indicavit.

Vadens inventor theſauri ad vendendum omnia. *Matth.* 13.*f.* eſt *n* proficiens in doctrina ſacra.

i Gr 15 *m.* 18 *k Gr. ſ.* 1. *Re.* 15. *l Hie ſ. Ha.* 3. *m Glo. ord ſ. Eccle* 1. *n Lyr. ſ. Matt.* 13.

Tranſire à peccato in peccatum. Tollentes dæmones bonas cogitationes. Mors ſubjecta Chriſto. Motus Solis. Denudanda vitia. Proficiens in doctr. ſacra.

Iris, vide Arcus.
Irritare, vide Provocare.
Irridere, vide Illudere.
Irritare, Irritus.

IRRITUM dicitur id, quod non eſt ratum, & quod eſt vanum, futile & inanè; irritare autem eſt in nihilum redigere, & inane ac ſine autoritate efficere.

Irritum fecit Dominus fœdus initum cum omnibus Gentibus, quando *o* reliquit eas in erroribus idololatriæ. *Zach.* 11.*c.*

Irrita facit Deus ſigna divinorum, cùm confundit rationes hæreticorum. *Iſa.* 44.*d.*

Irrita oblatio eſt, quæ non ſervat ritum à Deo inſtitutum: nec eſt accepta Deo. *Lev* 7.*b.*

Irritum facere pactum Dei, *p* eſt non ſervare ejus præcepta. *Gen.*17.*c. Lev.* 26.*g. Iſa.*33.*b. Mal.*2.*b.* Et irritam faciunt viduæ primam fidem, quæ non ſervant, quod Deo ſpoponderunt. 1.*Tim.*5.*b.*

Irritum facit judicium Dei, *q* qui contra Domini flagella ſemetipſum defendere nititur. Nam quum culpa ſua feriri ſe denegat, quid aliud quàm juſtitiam ferientis accuſat? ita dicebat Dominus *Job* 40.*b.* Nunquid irritum facies judicium meum: & condemnabis me ut juſtificeris?

o Hiſ. Za. 11. *p Hie ſ. Iſ.* 33. *q Gr.* 32. *m.* 3.

Relinquens Deus gentes in erroribus. Confundens rationes hæreticorum Oblatio non accepta Deo. Non ſervare præcepta Accuſans juſtitiam Dei. Vincens Chriſtus dæmones

Irruere.

IRRUERE, eſt cum impetu aliquem aggredi, vel violenter in aliquid ſe emittere.

Irruens Abraham nocte ſuper Reges, qui captivum ducebant Loth: &c. poteſt deſignare victoriam Chriſti in paſſione adverſus dæmones. *Gen.*14.*c.* Et irruens formido & pavor in Ægyptios, *r* fuit ſubitus terror, qui apprehendit dæmones in morte Chriſti, *Exod.* 15.*b.*

Irruens ſopor & horror ſuper Abraham, deſignat *ſ* terrorem judicii, *Gen.*15.*c.* Sic irruit terror Dei ſuper malos, quum *t* ſubita eis advenit vindicta. *Job.* 13.*c.* Et irruit in arcum æreum, qui incidit in gravem & fortem divini judicii ſententiam. Et irruit omnis dolor ſuper avarum: quia prius eum pœna concupiſcentiæ, poſtmodum verò cura cuſtodiæ: & demum pœna ultionis cremat. *Job* 20.*c.*

Irruentes dolores ſubiti in uxorem Phinees ſacerdotis. 1.*Reg.* 4.*d.* fuerunt *v* dolores invadentes plebem Judaicam: quia illis ſuppliciorum perennium retributiones obviant, qui nunc in veritatis contemptu poſiti non formidant. Irruentes quoque lapides in parietem, *x* fuerunt Chaldæi contra Hieruſalem: aut vis punitionis Dei, & tribulationis. *Ezech.*13.*b.*

Irruere ſuper Philiſthæos nocte, *y* eſt prædicare in hac vita ad convertendos peccatores. 1. *Reg.*14.*c.* Et irruit vox calcantium ſuper vindemiam & meſſem Eſebon, *z* quum Apoſtolici viri hæreticorum doctrinam confundunt, & errantes ad Eccleſiam reducunt. *Iſa.* 16.*c.*

Irruit ventus vehemens à regione deſerti in domum filiorum Job, quum *aa* in paſſione Redemptoris noſtri, contra fideles eis fortis tentatio à cordibus Judæorum venit. Vel cùm à dæmonibus tentatio prodiit, & perſecutorum corda commovit. *Job* 1.*c.* irruentes fortes, *bb* ſunt dæmones graviter tentantes & Judæi pleni dæmone. *Pſalm.* 58. Et irruunt in hominem *cc* membra diaboli, vel hæretici, quum conantur eum in peccatum, aut in errores inducere. *Pſa.*61. irruentes Sabæi in boves & aſinas Job, ſunt *dd* dæmones doctos & indoctos captivantes. *Job* 1.*c.* irruunt hæretici ſuper pupillum, cùm humilitatem fidelis populi importunis falſiſq; allegationibus affligunt. *Job* 6.*c.* irruit diabolus quaſi gigas, quaſi anima ſuaſionibus ejus ſubeſſe conſueverit: quantò ſe ei crebrius ſubjicit, tantò eum ſibi intollerabiliorem

r Ori. ſ. Exod hom. 6. *ſ Am.* 3. *de Abra.* 9. *t Gr.* 11. *m* 17 & 15. *m.* 11. 12 *v Gr ſ.* 1. *Re.* 4 *x Hie ſ. Eze.* 13. *y Gr ſ.* 1. *Reg.* 14. *z Hie. ſ. Iſ* 16. *aa Gr.* 2. *m.* 28 *bb Ar & Hil. ſ pſa.* 58. *cc Baſ. & Hi. ſ. pſ* 61. *dd Gr* 2. *m* 25. & 8 *mo.* 1 & 13 *m* 10. & 20 *mo.* 33.

Terror judicii. Dolores Iudæorum. Prædicare ad convertendos peccatores. Fortis tentatio à Iudæis, vel dæmonibus.

rabiliorem facit, ut ei reluctari non valeat: quia nimirum malignus adverſarius contra hanc ex prava conſuetudine devictam, quaſi more gigantis pugnat. *Job 16.c.* Irruunt mali ſuper bonos, quaſi rupto muro, & aperta janua, quom accepta temporaliter poteſtate, ipſa quoque in quorundam corde munimina fidei deſtruere conantur. *Job. 30.d.*

Ceſſatio ab exteriori actione.

Irruens ſopor ſuper homines. *Job 33.b.* eſt *a* cùm ab omni exteriori actione ceſſant, licet non ab interiori.

a Gr. 23. m 21

Irrumpere.

Irrumpere eſt cum impetu ingredi.

Prædicatores revincentes hæreticos.

Irrumpentes tres fortes David in caſtra Philiſthinorum *2. Reg. 23.c.* deſignare poſſunt prædicatores revincentes hæreticos.

Irrumpere nitentes viri Moab ad Regem Edom, & non valentes. *4. Reg. 3.d.* dici poſſunt dæmones non valentes vincere eos, qui ipſis reſiſtunt.

Iſaac.

ISAAC, id eſt, riſus: natus ex Abraham & Sara jam decrepitis, ex promiſſione divina: quem Pater ex præcepto Domini ſacrificare voluit, ſed poſtmodum arietem, ejus loco, mactavit. Genuit autem Iſaac è Rebecca Jacob & Eſau, & jam ſenex, & captus oculis, putans ſe benedicere Eſau majorem, benedixit Jacob. Dixit aliquando Rebeccam eſſe ſororem ſuam, cum qua ipſum ludentem vidit Abimelech Rex Gerare proſpiciens per feneſtram.

Deus. *Pater.*

Iſaac Deum *b* deſignare poteſt: unde oblatus eſt Iſaac Deo, ut deſignetur verum riſum aut lætitiam propriè Deo competere. Et ut Iſaac concupivit veſci de venatione majoris filii, deſignat Deum, *c* qui Judaici populi bona operatione paſci deſiderabat. Deſignat etiam Deum Patrem, qui dicitur dilexiſſe Eſau, quia favit populo Judaico, ſed benedixit Jacob, hoc eſt, Chriſto. Eundem Patrem deſignavit, quum miſit Jacob ad ducendam uxorem in Meſopotamiam, hoc eſt, Chriſtum ad gentes. *Gen. 25.d. 27.a. 28.a.* Ut autem genuit Jacob & Eſau, eſt Deus producens hominem animalem & ſpiritualem.

b Hier. ad Dam. q. 2. Phil. de Abr. c Aug ſer. 79 Gre ſ Ezec. hom 6 Geor. Venet. Can. 2. tom. 7. cap 34.

Chriſtus

Iſaac in multis typus eſt *d* Chriſti, qui dicitur riſus, quia gaudium attulit univerſo mundo: & ut Iſaac natus eſt è ſterili, ita Chriſtus ex Virgine. & Chriſtus fuit hoſtia melior, quàm Iſaac, & portavit ligna holocauſti ſicut Iſaac, quando bajulavit ſibi crucem. Et ut Iſaac non eſt paſſus, ſed aries pro eo: ita Verbum divinum non eſt paſſum, ſed caro Chriſti: ut etiam Iſaac fodit puteos, ita Chriſtus tradidit doctrinam myſteriorum. Unigenitus ille, unigenitus hic. Dilectus ille, dilectus & hic. Et juncta eſt Rebecca, hoc eſt tolerantia. *Gen. 21.a. 22.b. 14.g. 26.b. 28.a.*

d Tert adv. Iud. Cl Ale. 1 pada 5. & 2 ſtr. Orig. ſ. Gen. hom 8. 13. Am de Iſa. 1. Chry ſ. Gen. hom. 47.

Populus Chriſtianus. Spirituales.

Iſaac poteſt etiam deſignare *e* populum Chriſtianum, & bonos ac ſpirituales, quorum gratia ejicitur Iſmael. *Gen. 21.b.* Et ut Iſaac fuit unica uxore contentus, ita fideles in una caſta Eccleſia perſeverant. Natus eſt per gratiam, non per naturam, quia non fiunt Chriſtiani natura, ſed gratia. Unde nativitas ejus nativitatem, quæ fit in baptiſmo, deſignat. Ut autem Iſaac luſit cum Rebecca: ita fideles, qui apprehendunt diſciplinam, exultant in Eccleſia, quæ noſtra eſt ad ſalutem auxiliatrix, cui firmum ac ſolidum nomen impoſitum eſt tolerantia, qui pueli in Chriſto, in tolerantia vitam agunt. *Gen. 26.a. Gal. 4.c.*

e Cle Ale. 1. pada. 5. Ori ſ. Gen h. 7. & ſ. Ro. 9. Amb. de Abra. 4 & de Iſaac. 1.

Bona opera. Virtutes. Gaudium ſpirituale.

Iſaac ut dicitur riſus, typus eſt *f* bonorum operum, quæ ſunt jucunda Deo & operanti. Vel deſignat virtutes, quæ gignuntur à voluntate, ut Iſaac à Sara, ut dicuntur riſus, quia gaudium adferunt nunquam adferendum. Ut autem genitus eſt ab emortua virtute, indicat gaudium ſpirituale in iis generari, qui per caſtitatem membra ſua mortificaverunt. *Rom. 4.d.*

Chry. ſ. Ioan. hom. 25. Hie ſ Iſ. 63. f Phil. 2. alle.

Doctrina Evangelica.

Iſaac aliquando diſſidens ab Abimelech, aliquando cum eo concordans, typus eſt *g* Evangelicæ doctrinæ, quæ interdum cum Philoſophorum dogmatibus conſentit: nunquam verò ab eis diſſidet. *Geneſ. 26.d.*

Ori ſ. Rom 4 g Glo ord ſ. Gen 26.

Lex. Prædicatores.

Iſaac aſcendens ad puteum juramenti, deſignat *h* ſermonem legis auctum in Prophetis, per quos dicitur. Iuravit Dominus & non pœnitebit eum. Idem ſeminans & inveniens centuplum, typus eſt legis, quam qui ſervant, in bonis operibus multiplicabantur. Eſt etiam typus Prædicatorum. *Gen. 26.a.*

h Ori ſ Gen: hom. 12.

Philoſophia naturalis.

Idem fodiens puteos, typum gerere*i* poteſt Philoſophiæ naturalis, quæ nobis doctrinæ puteos aperit. *Gen. 26.c.*

i Orig prolog. ſ. Cant.

Mens.

Iſaac ſecundùm quod cum ipſo ludebat Iſmael, deſignare poteſt *k* mentem aut ſpiritum, cui blanditur caro. Ut autem immolari debebat Deo, deſignat ſpiritum aut ſenſum perfectum offerendum Deo. *Gen. 21.a. 22.a.*

k Bed ſ. Gen. 21. 22.

Offerre gaudium Deo.

Iſaac offert, *l* qui gaudium ſuum omne offert Deo, fideliter & conſtanter obediens. Et non Iſaac, ſed aries moritur, quia non peribit ibi lætitia, ſed contumacia, cujus utique cornua vepribus hærent, & ſine punctionibus anxietatis eſſe non poteſt.

l Ber ſ Ecce nos reliquim. m Gr 35 m 13

Prælati.

Iſaac deceptus quum putavit Jacob eſſe Eſau, deſignat Prælatos, qui ab adulatoribus decipiuntur. *Gen. 27.b.*

n Ori. ſ. Nu. hom. 12.

Iudæi.

Idem benedicens Jacob pro Eſau, typus eſt *m* Judæorum, qui multa de Chriſto dicunt, quæ de eo non credunt, ſed alio Meſſia, quem fruſtra expectant. Et ut non novit præſentem prædicens multa de futuro, ita Judæi multa in ſcripturis de Chriſto venturo noverunt, quem præſentem non cognoverunt, *Gen. 27.e.*

Iſaar.

ISAAR juxta Origenem, *n* interpretatur mandati adimpletio, urbs in regione Amorrhæorum, quæ videtur eadem quæ Jaſa. Ad eam venientes filii Iſrael, vicerunt Seon, ut deſignetur eos qui adimplent mandata Dei, victores eſſe diaboli. *Num. 21.e.*

Iſachar.

Gentiles. Religioſi. Obedientia. Chriſtus. Gaudium de bonis operibus.

ISACHAR, id eſt, merces, vel præmium, filius Jacob & Liæ, qui in benedictione Patriarcharum dicitur aſinus fortis, & deſignat gentiles & religioſos oneri obedientiæ humeros ſupponentes. Et generaliter *o* benè operantem ſecundùm prudentiam, & comparatur ſaphiro, aut praſino, qui pallet. *Gen. 30.c. 49.c.*

Ut interpretatur merces, deſignat *p* Chriſtum, qui bonum concupivit, & eſt merces noſtra.

Deſignat etiam *q* gaudium, quod naſcitur ex bonis operibus, tanquam merces eorum. *Gen. 30.d.*

o Phil. 1. alle. Gre 1. m 17. Bed. ſ Ge. 49. p Am. de bon. pat. 6. q Rup. de S. Vict de 12 patriar. 36.

Iſai.

Iſai.

a Gre.ſ.1. Re. 16.

ISAI, id eſt, munus, vel exiſtens, ſeu debitor: aut, juxta Gregorium, ſalus Domini ſive ſalus. Fuit pater Regis David. In ejus filiis eſt Rex, & deſignat *a* Prælatum, qui per integritatem ſacræ doctrinæ, per ſoliditatem innocentiæ, per ſplendorem electæ vitæ alios ſalvat. Dicitur & Ieſſe apud Græcos, hoc eſt inſulæ levamen, quia ſermone ſublevat eos, qui variis tentationibus impetuntur. *Ruth.* 4.*d.*1.*Reg.* 16.*a.*3.*Reg.*10.*d.*

Prælatus.

b Au ſer.197

Ut autem miſit David Filium ſuum ad inviſendos fratres, qui erant in militia, & ipſe David vadens pugnavit cum Goliath, quem ſuperavit & occidit, deſignat *b* Deum Patrem mittentem Filium ſuum in mundum ad pugnandum cum diabolo, ipſumque vincendum. 1.*Agg.*17.*b.*

Deus Pater.

Isboſeth.

c Gre.1.m.36
d Rup.2.ſup. Reg 23.

ISBOSETH, id eſt, vir confuſionis, vel ignominiæ, aut viri mora, filius Regis Saulis, qui voluit regnare cum patre, ſed per inſidias dormiens occiſus eſt in meridie. Deſignat *c* eum qui forti mentis cuſtodia munitus non eſt, qui dum virtutes ſe exercere exiſtimat, à ſubintrantibus vitiis neſciens perimitur. 2.*Reg.*2.*b.* 4.*a.* Deſignat etiam *d* plebem Iudaicam prohibentem regnare Chriſtum.

Male munitus virtute. Iudæi.

Iſchariotes.

ISCHARIOTES, id eſt, vir occiſionis, vel vir exterminationis, ſeu mortis. Sic cognominatus eſt Iudas, Ieſu Chriſti Domini noſtri proditor. *Matth.*10.*a.* Hoc cognomen competit omnibus Judæ imitatoribus.

Iſmael, Iſmaelita.

e Bed.ſ.Ge 16
f Ori.ſ.Gen. hom 7. Hie & Aug. ſ.pſa.18.
Bed ſ.Ge.21.
g Phi.de Cherub & de ſacrif. Noe. & de profugis.
h Gre. Ven. Can.2.tom.7 cap.3.
i Am. de Ioſeph 3. Aug ſer.81. Bed.ſ.Gen.38
k Gr.2.m 38

ISMAEL, id eſt, exauditio Dei, filius Abraham ex Agar ancilla: deſignare poteſt *e* Judæos, qui filii ſunt Abrahæ ſecundùm carnem, & non ſecundùm ſpiritum. *Gen.*16.*c.*21.*a.*

Iudæi.

Secundùm autem quod dictum eſt ferus homo, deſignare poteſt *f* fidelium populum, qui ferus homo eſt contra dæmones & hæreticos. *Gen.*16.*c.*

Populus fidelis.

Iſmael ludens cum Iſaac, deſignare poteſt carnem blandientem ſpiritui: Deſignat etiam carnales & malos, qui filii ſunt ancillæ, hoc eſt carnis. *Gen.*16.21.*b.* interpretatur Iſmael, obediens ſibi, quia iſti ſequuntur cor ſuum, & non Deum. *Pſa.*82.

Caro. Carnalis.

Iſmael etiam deſignat *g* ſophiſtam, qui ejicitur cum matre ſua Agar, hoc eſt, cum encicliis diſciplinis, qui dictus eſt puer, licet jam eſſet magnus, quia ſophiſtæ pueriliter garriunt. Et manus ejus ſunt contra omnes, quia Sophiſtæ ſemper ſunt contentioſi.

Sophiſta.

Iſmael etiam deſignat *h* Luciferum, qui ludebat cum Iſaac, quando ſibi uſurpare voluit locum Filii Dei, unde ejectus eſt cum ancilla: hoc eſt cum delitiis, quas Deus dicebatur habere in ipſo, & in aliis exiſtentibus in gratia.

Lucifer.

Iſmaelitæ vendentes Joſeph Ægyptiis. *Gen.*37.*a.*39.*a.* deſignare poſſunt *i* Gentiles prædicantes Chriſtum aliis gentilibus. Vel Judæos qui emerant Chriſtum à Juda, & tradiderunt eum Gentibus. Interpretantur autem juxta Ambroſium, odio habentes. Ibant autem Iſmaelitæ ſimul cum Madianitis. Sed Iſmaelitæ dicuntur emiſſe Ioſeph, non Madianitæ.

Gentiles. Iudæi.

Iſmael filius Nathaniæ, qui occurrit octoginta viris ſimulatè, quos poſtea occidit, typus eſt *k* diaboli transfigurantis ſe in Angelum lucis, qui dum majora promittit, etiam minima ſubtrahit. *Jer.*41.

Diabolus.

Iſrael, vide Iacob.

Italia.

ITALIA Provincia in qua ſita eſt Roma, Hebraicè dicitur Tubal, ſecundùm aliquos, & interpretatur orbis, aut confuſio, vel ignominia, ſive portatus vel adductus. *Num.*24.*d.* *Iſa.*65.*f.* *Exech.*27.*b.* *Actor.*14.*d.*27.*a.* Videtur includi Italia nomine Cethim, quo tota Græcia ſignificatur.

Iter, quære Via.

Iterare, Repetere, Iterum, *Rurſum.*

l Au ſ.pſ.70

ITERARE, eſt iterum aliquid facere.

Iterum reducit Deus de Abyſſo terræ, *l* cùm peccantes poſt baptiſmum rurſum ad pœnitentiam revocat. *Pſa.*70.

Revocans Deus ad pœnitentiam.

Repetitio viſionis, quam vidit Pharao, firmitatis rei futuræ indicium eſt. *Gen.*41.*d.* Quod etiam in ſimilibus dici poteſt.

m Gre.23.m. 18.19.

Non repetit Deus idipſum, quod ſemel loquitur: *m* quia non niſi unicum Filium genuit. Vel quia ſingulorum cordibus privatis vocibus non reſpondet: ſed tale eloquium conſtituit, per quod cunctorum quæſtionibus ſatisfacit. *Job.*33.*b.*

Generans Deus unicum Filium. Lex Dei [illegible]

n Gr.ſ.1 Reg. 6.& 10.mor. 87.

Iterare verbum in oratione, *n* eſt conari precibus purgare peccata, & rurſum aliena committere, pro quibus oret. *Eccl.*7.*b.*

Rurſum creſcere lepram, eſt iterum augeri peccata. *Lev.*13.*b.* Rurſum autem includere leproſum, eſt iterum ſeparare peccatorem ad pœnitentiam. *Lev.*13.*c.*

Iterare peccata. Augeri peccata.

Ithamar.

ITHAMAR, id eſt, inſula palmæ, vel dactilorum, aut inſulæ commutatio, ſeu væ palmæ, aut commutationi: fuit ſacerdos filius Aaron. *Exod.*6.*d.*38.*c.*

Iubal.

o Bed ſ.Ge.4

JUBAL, id eſt, defluens, ſive apportans: vel inveteraſcens, aut germinans, ſive jubileus, vel buccina, filius Lamech ex Ada uxore, fuit pater canentium cithara & organo. *Gen.*4.*c.* deſignat *o* populum Chriſtianum in gentibus, qui canit cithara, id eſt hiſtoria, & organo, id eſt, ſenſu.

Populus Chriſtianus.

Iube-

Iubere, vide Præcipere.
Iubilare, vide Canere.
Iubileum.

JUBILEUM apud Judæos erat annus quinquageſimus, quo omnia debita remittebantur, & poſſeſſiones ad proprios Dominos revertebantur. Interpretatur autem buccina, vel defluens, ſive apportans, aut inveteraſcens, vel germinans.

Libertas futura gloria. Jubili libertas *a* typus erat ejus libertatis, quæ in futura gloria ſperatur. *Lev.25.b.27.c. Nu 36.b. Ioſ.6.a.*

Tempus paſſionis Chriſti. Annus etiam Jubilæi, fuit *b* tempus paſſionis Chriſti, quando ipſe oravit pro crucifixoribus. *Le.25.e.*

Baptiſmus & pœnitentia. Deſignat etiam baptiſmum, & pœnitentiam, quia in utroque fit remiſſio, & recuperatur poſſeſſio perdita. *Lev.27.c.*

Iudas, Iudæa, *Iudæus.*

JUDAS, id eſt, laudatio, ſive confeſſio, filius Jacob & Liæ, ex cujus genere deſcendit Chriſtus, & Reges Judæorum. Ab eo dicta eſt Judæa regio, & Judæi.

Chriſtus. Judas, quem laudant fratres ſui, eſt *c* Chriſtus laudatus & prædicatus ab Apoſtolis. *Gen 49.b.* Et Judas vadens ad tondendas oves, eſt Chriſtus veniens ad oves, quæ perierunt domus Iſrael. Venit autem in Thamna, quod interpretatur deficiens: quia jam defecerat Princeps de Juda. Venit autem cum paſtore ſuo Odollamite, hoc eſt, cum Joanne Baptiſta, à quo & baptizatus eſt. Conjunctus eſt Thamar, quæ mutaverat habitum, hoc eſt, Eccleſiæ. *Gen 38. Pſa.59. Ier.11.a. Mich.1.b. Zach.8.d.9.c.* Ipſe eſt leo de tribu Juda: *d* cujus nomen quod dicitur Hebraicè Jehuda, aptiſſima ipſi Chriſto convenit: in quo ſunt quatuor literæ magni nominis Dei, interpoſita Dalet, quæ quatuor importet in numero, ſignificans quadrarium corpus, quod ipſe Deus aſſumpſit.

Prædicatores. Judas, ut interpretatur confitens, deſignare poteſt *e* prædicatores laudantes Deum, & habentes prudentiam. *1.Reg.15.a.* in eo Lia parere deſiit, *Gen.29.g.* quando pervenitur ad perfectionem ceſſat actio, & exercetur contemplatio. Et attribuitur carbunculus ignei coloris & ſplendidus *Hoſ.10.d.*

Populus Chriſtianus. *Laus Dei.* Judas deſignare poteſt *f* populum Chriſtianum confitentem peccata ſua, & laudantem Deum: & generaliter plebem communem bonorum. *Gen.49.b. 1 Reg.11.b Pſa.59.68. Ier.11.a 1. Mac.3.a. Hoſ 4.d. 10.d. 12.a. Nah.1.d Soph.1.a. Zach. 8.c.14.c.* Idem populus Chriſtianus dicitur Juda prævaricatrix, quando in eo refrigeſcit charitas. *Ier.3.b.* Deſignat etiam ipſam laudem Dei ex bonis operibus reſultantem Judas quoque Jacobi, ſignificare poteſt bonos Chriſtianos. *Matt.6.a. Luc.6.b.*

Eccleſia militans & triumphans. Judas etiam & Judæa, ſæpè ſignificant Eccleſiam militantem, in qua eſt confeſſio peccatorum, & laudis Dei. *Pſa. 47. 75.133.* Super eam vidit Iſaias viſionem. *Iſa.1.a.7.b.22.b.26.a. Ier.1.b.4.b.10.d.17.a. 31.e. Amos.2.b. Mich.1.a.* Judæa verò quæ habitabat in æternum, accipitur pro Eccleſia triumphante. *Ioel.3.d.*

Fidelis. Judæus in occulto, *g* eſt fidelis ſervans legem Evangelicam, quæ latebat intra literam veteris legis. Judæus verò ſecundùm carnem, eſt carnalis Judæus, qui legem carnaliter obſervat: & hic cognominatur Judæus, & non eſt. *Ro. 2.e* Et Judæus, id eſt, confitens vel peccata vel laudes Dei, eſt fidelis bonus, cui fugit mare: & Jordanis convertitur retrorſum. Confeſſio autem vera & recta eſt aſcribere ſibi mala. Deo verò bona.

Amor. Ut autem Judas natus eſt quarto loco, deſignat amorem, qui verè laudat, & confitetur peccata.

Fides. Judas ut interpretatur confeſſio, typus eſt *h* fidei. *Pſa.67.* Et Judæa fit ſanctificatio: quia per confeſſionem fidei & peccatorum ſanctificamur. *Pſa.113.*

Confeſſio fidei ac peccatorum. Ut autem Judas conjunctus eſt Thamar, deſignat confeſſionem peccatorum, quæ adjungenda eſt amaritudini pœnitentiæ. *Gen.38.c.* Et ut idem præmiſſus eſt à Jacob ad Joſeph, deſignat confeſſionem, quæ in iis, quæ convertuntur, & ad Chriſtum accedunt, præcedere debet. *Gen. 46.c.* Et idem ferens Benjamin, deſignat confeſſionem habentem ſecum humilitatem. *Gen.43.b.*

Studioſus. Judas etiam conjunctus Thamar, deſignat *i* ſtudioſum diſcentem ſcientias indifferentes & ſervantem confeſſionem in Deum. *Gen.38.c.*

Rex bonus. Judas qui regnavit & laudatus eſt à fratribus ſuis, deſignat *k* Regem bonum. *Gen.49.b.* Et dicitur Judas Rex Dei, quia à Deo in Regem eſt electus. *59.*

Iudas Iſchariotes. Judas ut dedit conſilium, ut venundaretur Joſeph, typus fuit Judæ Iſchariotæ qui vendidit Chriſtum. *Gen 37.e.*

Evangelium. Judas ferens Benjamin in Ægyptum, deſignare poteſt *l* Evangelium, quod aſſumpſit Paulum ad ſui manifeſtationem. *Gen.43.b.*

Iudæi. Judas etiam aliquando poteſt deſignare *m* Judæos, & cùm dixit Thamar, juſtiorem ſe fuiſſe, deſignat gentilitatem juſtificatam eſſe per Judæos.

Senſus literalis. Judæa deſerenda, eſt *n* obſervatio carnalis legis, & ſenſus literalis, qui eſt deſerendus, ut ad ſpiritualem tranſeatur. *Matth.24.b. Mar.13.b. Luc.21.d.*

Hæretici negantes pœnitentiam. *Iudæi.* Judas Iſcariotes contradicens *o* effuſioni unguenti, deſignat hæreticos negantes pœnitentiam, & ut tradidit Chriſtum, deſignat hæreticos & Judæos. *Matt.26.a. Mar 14. a. Luc.6.c.22.a. Ioa.12.a.13.a.*

Falſi fratres. Judas qui obſidet Hieruſalem. *Zac.12.a.* ſunt *p* falſi fratres in Eccleſia.

a Hi.2 adv. Iovin. 1ſy.ſ. Lev.25 b Iſy.ſ Lev. 25 27. c Ori.ſ Ge. hom.17. & ſ. Ier.hom 6. Am. de ben. patr 4. Hie ſ Mich 1 Aug 2. tom. 1 anſ 51. Bed.ſ Gen. 30 13 49. d Geor. Vene. Can 2.tom. 7.cap.17. e Gr ſ. 1 Reg. 15. Philo.1. alleg. Rup.ſ. Hoſ.10 f Ori.ſ.Gen. hom.17. & ſ. Ier.ho. 6.14. Arn.ſ.pſ.59. 47. Gr.ſ.1.Re 11. Hie.ſ Ier.3. & ſ Hoſ.4 & ſ Za.8. & ſ.Iſa.1. Bed ſ.Ge 30. Geor.Venet. Cant 2. tom. 7.cap.6. Hie ſ.Ier. 14. Am ſ Lu 17. g Ori ſ.Lev. ho.3 & ſ. Ro 2 Aug.ep. 100 Ric de S Vic. de exte. m mali.a & de 12. patrar 12. h Au ſ pſ 67. 113. i Cle Ale.1. ſt k Hil.ſ.pſ 59. l Am. de Ioſeph 9. m Bed ſ Gen. 38. n Ori.ſ Mat. hom.29. Hie.ſ Matt. 20 Am.2 de pœnit. 8. o Ori ſ. Mat. hom 5. Hil ſ Matth. Can 29 p Ru ſ Za 12

Iudex, Iudicare, Iudicium, Adjudicare.

JUDEX eſt, qui jus dicit populo: hoc eſt, qui ex jurisdictione propria, aut ſibi delegata jus habet litigantium cauſas cognoſcendi, judicare autem dicitur, vel cùm judicium exercet, aut cùm ſtatuit & decernit. judicium verò dicitur legitima diſceptatio duorum, aut plurium coram judice: & aliquando ipſa judicis ſententia, judicare autem interdum eſt arguere. *Job.36 d.* Per hæc enim judicat populum. Condemnare *Deu.20.c.* Ergò non judicabit eos. Diſcernere. *Ge.16 b.* judicet Dominus inter me, & te. Exiſtimare. *Lev.15.a.* Tunc judicabitur hic vitio ſubjacere. Sententiam ferre. *Exo.21.a.* Et ſi illi judicaverint, duplum. Probare. *Deu.1.c.* Quod juſtum eſt judicate Regere. *Jud.3.b.* judicavit Iſrael Teſtificari. *Gen.13.g.* intueatur & judicet Dominus, judicium autem, æquitas. *Deut 10.d.* Faciet judicium pupillo & viduæ. Comparatio. *Matt.12 f.* Viri Ninivitæ ſurgent in judicio. Converſatio. *Levitic.39.e.*

Hæc

Hæc ſunt præcepta atque judicie. Condemnatio. *Sap.6.a.* Judicium durisſimum in his. Diſcuſſio. *Deut.32.d.* Et res ad judiciu n venerit. Officium. *Prov.20.b.* Rex qui ſedet ſolio judicii. Sententia. *Lev.* 21 c. Sacerdotis judicio polluetur. Veritas. *Deut.32.a.* Omnes viæ ejus judicia. Ultio. *Exod.12.a.* Per judicia magna.

Chriſtus.

Judex præcipuè & propriè dicitur *a* Chriſtus: qui Judex eſt vivorum & mortuorum. *Pſa.7. 49.74. Matth.5.c. Luc.12.g.* Et dicitur Judex viduarum: quia diſcernet verè viduas ab aliis: & quia defendit illas ab oppreſſoribus. *Pſa.67.* Dicitur etiam Judex Iſrael. *Mich.5 a.*

a Ori ſ Luc hom 35. Am ſ. Lu. 12. Hil. ſ pſ. 67.

Apoſtoli. Doctores.

Judices qui reſtituentur ſicut antiquitus, ſunt *b* Apoſtoli in Eccleſia Judices conſtituti pro Patriarchis & Prophetis. *Iſa.1.g.* Et Judices domus Iſrael, ſunt Doctores Eccleſiæ. *Mich 3.d.* Judex, quem abſtulit Dominus, eſt Doctor, qui noverit legem, qui ablatus eſt à populo Judæorum. *Iſa.3.a.*

Hie ſ Mic 5. b Hie ſ Iſa 3

Hæretici & Philoſophi.

Judices juncti petræ, ſunt *c* hæretici, & Philoſophi: qui non ſunt fundati ſupra petram, Chriſtum: ſed ſolum dicuntur juncti, quaſi volentes ei ex latere falſo adhærere. *Pſa.140.* Judices autem Iſrael facti filii Samuel, deſignant ignotos promotos ad ſacerdotium. 1.*Reg.8.a.* Et Judex Moab, quem diſperdit Deus, eſt hæreſiarcha, & qui præeſt terrenis operibus. *Amos 2.a.*

c Ar ſ pſ. 140 Gr. ſ. 1 Reg 8. Hie ſ Amo. 2. d Gr. 9 m 21.

Indigni promoti. Principes Judæorum.

Judices, quorum vultum operuit impius. *Job 9.c.* fuerunt *d* Principes Judæorum, quos excæcavit diabolus.

Redemptio generis humani.

Judicavit Dominus cauſam animæ Chriſti, *e* quando innocentis mortem pervenire facit ad ſalutem humani generis: & triumpho reſurrectionis ejus confundit autores ejus interemptionis. Vel judicavit cauſam fidelium ſuorum, quando redemit animas eorum, & non dereliquit omnes, qui in ſe ſperaverunt. Sed Confeſſores ſuos ad cæleſtem tranſtulit gloriam, eorum verò perſecutores in perpetuam demerſit pœnam. *Thren. 3.g. Mic 7.b.*

e Glo. ord ſu Thren 3.

Dans præmia pauperibus ſpiritu.

Judicat Chriſtus pauperes in juſtitia *f* cùm dat præmium pauperibus ſpiritu. *Pſalm.71. Iſa.11.a.*

f Glo int. ſu. Iſa 11.

Judicium Chriſtum in Judæos & alios.

Judicabit Chriſtus populum ſuum, hoc eſt *g* Judæos. *Pſalm.138.* Et judicabit in menſura Judæos, quia qua menſura menſi fuerint, remetietur eis. Et contra menſuram, quia cumulatur pœna in inferno perpetuò durans. Vel dicitur judicare contra menſuram eorum, *h* vel qui puniuntur circa condignum: vel quia ipſi judicant ſe gravius puniri, quàm mereantur. *Iſa.27.b.* Et ipſe Chriſtus faciet judicium & juſtitiam, quia Pater omne judicium dedit Filio. *Jer.27.b.* Et judicabit juxta vias cujuſque quia ſecundum opera. *Ezech.7.a.* Et judicabit Hieruſalem judicio adulterarum. *Ezech.16.e.* ipſe judicat inter pecus pingue & macilentum. *Ezech.34.e. Zach.3.b.*

g Hil. ſ pſ 138 h Hie ſ Iſ. 27 & ſ Ezech 7.

Judicium univerſale.

Judicabit Dominus fines terræ, hoc eſt, *i* omnes in judicio. 1.*Reg. 2.b.* Vel judicabit fines terræ, *k* hoc eſt, extrema vitæ in corpore, quia qualis tunc quiſque invenitur, ita judicatur. Et judicabit judicantes Sion, cùm condemnabit affligentes Eccleſiam. *Iſa. 49.g. Ezec.38.g.* judicare autem dicitur Chriſtus terram, & non cœlum. *Pſal* 81 quia *l* in terra committuntur, quæ judicari debeant, & non in cœlo, ubi omnes ſunt beati. Pertinet autem ad ipſum judicare, & non ad alios homines, vel Angelos; quia ad ipſum pertinet judicare cum miſericordia, & non ad alios, qui merè ſunt ejus ſententiæ exequutores.

Prædicatio provocans ad pœnitentiam.

Judicat Deus populos per nubes & fulgura, *m* quando per verba Prædicatorum, & fulgura miraculorum corda populorum ad pœnitentiam vocat. *Job 36.d.* Et judicantes terram ſunt *n* ſpirituales. Inferius enim nobis eſt, quicquid judicamus: quicquid autem infra ſpiritualem hominem eſt, meritò terra nominatur, quia terrena labe ſauciatum eſt. *Pſalm.2.* judicabunt etiam brachia Dei populos *o* cùm Sancti in judidicio judicabunt cum Chriſto, & cùm Eccleſia condemnabit hæreticos. *Iſaia. 51.b. 54.d.*

m Gre. 27. m. n Aug. ſ pſ 2. o Hie. ſ. Iſ 51.

Judicabit Deus in hac vita hominem duobus modis, *p* quia aut per mala præſentia irrogare jam tormenta ſequentia incipit, aut tormenta ſequentia flagellis præſentibus extinguit, qua ratione juſtus petit judicari ſibi, cur ita judicetur à Deo, quia & dolet de verbere: & deprehendere in ſe non valet, quod deploret. *Job. 10.a.*

p Gr9. m 33.

Defenſio Dei.

Non eſſe qui judicet dicit Job, *q* quando Deus judicare diſſimulat, & apertè defendere, quia cauſam noſtram contra adverſarium præter eum, qui judicet, non eſt. *Job 19.a.*

q Gr 14. m. 18.

Repreſſio dæmonum.

Judicat Dominus nocentes, *r* cùm reprimit dæmones. *Pſa.34.*

Manifeſtatio juſtitiæ Dei. Judicatur. Chriſtus in ſe & in Martyribus.

Judicari ſimul petit Deus *Iſaia 43.d.* ut oſtendatur in ipſo eſſe juſtitia, & in Iſrael iniquitas. Et judicabitur Dominus in igne. *Iſa.66.e.* quia apparebit juſtus in judicio puniendo malos. Et judicabitur cum omni carne. *Jerem. 25.f.* quia *t* omnibus oſtendit juſtam ſententiam ſuam, & nullus abibit injudicatus. Qui enim non credit, jam judicatus eſt in eo quod non credidit: Sed ipſi qui non credunt, diverſis inter ſe afficientur ſuppliciis. Ipſe quoque dicitur adducere hominem ſecum in judicium. *Job 34. a. Mich.6.a.*

r Arn ſ pſ. 34 ſ Hi. ſ Iſa 43. 66. & ſ Ie. 25 t Ori ſ Iere. hom 11. Hie ſ. Ier. 25.

Judicatur nunc Chriſtus in univerſa terra, quia judicatur in ſe & in Martyribus. Vel quia hæretici & alii varia de ipſo & ſentiunt, & dicunt. *Jer 25.c. Pſal.139.*

Liberari à malis.

Judicari ſe petunt juſti à Deo, *v* non quia ſe juſtos coram Deo arbitrentur, ſed in comparatione malorum, à quibus petunt liberari & ſeparari *Pſal.42.53.* Sic judicabit Deus pauperes populi, defendendo & liberando eos à perſecutoribus. *Pſa.71.*

v Aug ſ pſ 55

Caſtigatio bonorum ad profectum

Judicatur cauſa bonorum quaſi impii, *x* quia eorum hic juſtitie paterno flagello fatigatur, ut ad ampliorem vigilantiam, non ſolum mandatorum præceptione, ſed etiam verberum percuſſione doceantur. Sed cauſam judiciumque recipiunt, quia ex ea juſtitia, qua modo vivunt, tunc in culmine judiciariæ poteſtatis eniteſcunt, ut tantò tunc potentius cuncta judicent, quantò nunc in eis ſubtilius cuncta judicantur. *Job 36.c.* Cauſa tua quaſi impii judicata eſt: cauſam judiciumque recipies.

x Gr. 26. m. 32.

Examinari cogitationes. Caſtigare corpus.

Judicat Dan populum ſuum, *y* quum quis cogitationum cordis ſui intelligentiam ſumit. *Gen.49.c.* Et judicat terram, cùm proprium corpus caſtigat. *Pſa.2. 1.Cor.9.d.*

y Bed ſ Gen. 46. Aug ſer. 94.

Reprehendens ſine compaſſione.

Judicare pro Deo nititur, *z* qui cum infirma quæque in altero reprehendit, apud ſe introrſus per compaſſionem non infirmatur, ac ſi in ipſo nihil reprehenſibile haberet. Illius enim ſolius eſt peccata hominum ſine compaſſione diſcutere, qui ex naturæ ſuæ omnipotentia ignoret peccare. *Iob 13.a.*

z Gr. 11. m. 16

Lex retinens populum in timore.

Judicans Eli quadraginta annis, *aa* deſignat legem per timorem retinentium populum à tranſgreſſione decalogi. 1.*Reg.4.d.* judicans etiam Moyſes populum, legem judicantem ſignificat. *Exod.18.b.*

aa Gr. ſ. 1. Re. 4.

Sacerdos diſponens populum ex inſpiratione.

Judicans Samuel populum in Maſphet. 1.*Reg.7.b.* deſignat *bb* ſacerdotem diſponentem circa ſubditos ea, quæ alta contemplatione, & per divinam inſpirationem accepit. Ideò Chriſtus dans poteſtatem judicandi Apoſtolis, inſufflavit in eos. *Joan.20.e.* Et ſpiritualis dicitur omnia judicare, ſuper quæ videlicet poteſtatem accepit. 1.*Corint. 2.d.* judicavit autem Samuel omnibus diebus vitæ ſuæ

bb Gr. ſ 1. Reg. 7. Aug. 14. conf. 21 & 20. ciu. Dei 9.

deſig-

deſignant Prælatum toto tempore ſuæ prælaturæ debere alios verbo & exemplo illuſtrare *z* ut faciat illud Apoſtoli. *Rom.15.d.* Non audeo loqui aliquid horum, quæ per me non efficit Deus. Dicitur etiam judicaviſſe in Ramatha, hoc eſt, quod fecerit accendi ſubditorum animas ad cœleſtis amorem patriæ. Judicium quoque datum ſedentibus. *Apoc.20.a* eſt de quo dicitur: Quæ ligaveritis ſuper terram, ligata erunt & in cœlo. Judicantes autem minora, ſunt Sacerdotes in Eccleſia, ſub Epiſcopis curam animarum gerentes. *Exo.18.d.* Et judicant judicia Dei, *a* cùm non accipiunt perſonam. *Ezec.44.f.*

Judices florent ut palma. Percipere omnes ſenſus ſcripturæ. Diſcernere bonum à malo. Quærere cauſas flagelli Dei.

Judicans Debbora ſub palma. *Jud.4.a.* deſignat *b* Judices florere juſtitia, ut palma, juxta illud. *Pſ.91.* Juſtus ut palma florebit. Judicant autem manè judicium, *c* qui judicant in luce veritatis. *Jere.21.c.*

Judicare omnem diem, *d* eſt percipere omnem ſenſum ſacræ Scripturæ. Judicare verò diem inter diem, eſt aliquos ſenſus percipere. *Rom.14.a.* Judicare autem inter diem & noctem, *e* eſt diſcernere bonum à malo. Judicare verò inter noctem & noctem, eſt ſegregare mala à peioribus: Judicare autem inter diem & diem, eſt dignoſcere bona & meliora.

Judicari virum cum Deo, ſicut cum collega ſuo petit Job *Job 16.b.* quia *f* peccatores quidem nos eſſe ſemper agnoſcimus: ſed tamen ſæpè in flagello poſiti, pro quo magis peccato flagellemur, ignoramus, & nos ipſos ſubtili inquiſitione diſcutimus, ut ſi quommodo poſſimus cauſam perſecutionis noſtræ inveſtigare valeamus, quæ dum plerumque notet, fit nobis oneri cæcitas noſtra: & de eo, quod patimur, plus dolemus. Quiſquis verò cum collega ſuo ad judicium accedit, Et quod ſentit, dicit, & quicquid contra ſe dicitur, agnoſcit, & quo voluerit pulſat, & novit unde pulſatur.

a *His. ſ. Eze. 44.* b *Ori. ſ. Jud. hom. 5.* c *Hi. ſ. Ier. 21* d *Or. ſ. Ro. 14* e *Hicar. de S. Vict. de ſtatu. int. hominis 16.* f *Gr. 13. m. 14*

Liberari bona voluntate. Imponere ſinem vitiis. Condemnare peccati.

Judicatur in quo judicio quis judicaverit. *Matth.7.a.* hoc eſt, *g* qua voluntate quis benè fecerit, ea liberabitur.

Judicamus noſmetipſos, *h* quando vitiis, & concupiſcentiis finẽ imponimus. *1. Cor 11.g. Pſ.93. Jab 35.d.*

Judicare lepram, aut adjudicare lepræ, *i* eſt condemnare peccati. *Lev.13.c.* Idem eſt judicio ſacerdotis polliti. Et judicare immundum eum, qui patitur fluxum ſeminis. *Lev.15.a.* Judicium autem in rationali ſacerdotis. *Exod.28.c.* deſignat diſcuſſionem cauſarum ſubditorum faciendam eſſe à Sacerdotibus propter Deum.

g *Aug. epiſt. 49 q. 4.* h *Arn. ſ. pſ. 91* i *Glo. int. ſ. Lev. 13.*

Acceptio perſonarum. Judicium Antichriſti. Chriſtus. Opus redemptionis.

Judicare ſecundùm viſionem oculorum, eſt *k* accipere perſonam in judicio, quod non faciet Chriſtus. *Iſa.11.a.* Sic judicant Principes in muneribus, quum ſine munerum acceptione nolunt judicare. *Mich.3.d.*

Judicans Dan populum ſuum. *Gen.49.c.* typus eſt *l* Antichriſti, qui judicium ſibi uſurpabit.

Judicium, quod habitabit in ſolitudine, dicitur *m* Chriſtus habitans in Eccleſia ex Gentibus. *Iſa.32.d.* Ipſe eſt judicium, quod elongatum eſt à Judæis. *Iſa 59.b.* Et Pater Chriſti dicitur Deus judicii. *Iſa.30.d.* Judicium etiam Dei, eſt opus redemptionis, per quod ſtatuit Deus ſalvare Gentes. *Iſa.51.b.* Judicium autem Chriſti dicitur eſſe cum Deo: quia meritò judicabit incredulos. *Iſa.49.a.* Judicia, quæ conſtituit Dominus, *n* ſunt ſalus data mundo per crucem Chriſti. *Exod.15.d.*

k *His. ſ. Iſa. 11 & ſ. Mic. 3.* l *Amb. de bl. patr. 7.* m *His. ſ. Iſ. 32 51. 59.*

Lex nova. Præcepta Dei.

Judicium, quod protulit Chriſtus Gentibus, eſt *o* lex nova. *Iſa. 42.a* Et judicia Dei, dicuntur præcepta Dei. *Iſa.26 b.* Judicia quoque Dei abſolutè, dicuntur judicia ejus occulta. Judicia verò oris ejus, ſunt manifeſta. ut *p* præcepta & omnia, quæ loquutus eſt per Prophetas, & quæ operatur, & quæ cognoſcuntur. *Pſal.118. Ezech.11.b. Rom.11.d. Exod.21.a.*

n *Or. ſ. Exod. hom. 7.* o *His. ſ. Iſ. 42* p *Amb. ſ. pſ. 118, ſerm. 2.*

Pœna malorum. Jura divina.

Judicia Dei ſæpè dicuntur, *q* quas Deus impiis importat clades: quod appellatur judicium, quia pravitati, & cauſæ, ac noxæ reſpondet. Non minus enim animadvertit Deus in delinquentes atque leges humanæ. Judicia ergò dicuntur ſententiæ rectæ, & cum ratione probatæ, ſive ad abſolutionem criminis, ſive ad condemnationem rei. Item judicia dicuntur ſententiæ divinæ juraque inter homines conſtituta à Deo. Sunt autem hæ normæ, & rectitudines, quæ lites diſſolvunt, altercanteſque componunt, proponentes quod rectum ſit, & in quo debeant omnes acquieſcere. *Pſal. 18.* Dicuntur autem judicia Dei jura divina, in quibus eſt veritas. *Exod.21.a.* Judicia verò magna quibus Deus liberat populum ſuum de Ægypto, dici poſſunt plagæ vel pœna dæmonum in judicio. *Exod.6.a.7.12.* In judicio autem corripit Deus, & non in furore, cùm caſtigat, ut miſereatur. *Jer.10.b.* Judicat enim Deus hominem in hac vita duobus modis: quia aut per mala præſentia irrogare jam tormenta ſequentia incipit: aut tormenta ſequentia flagellis præſentibus. Atque ita petebat Job, ut oſtenderet ei Deus, *r* quod ad judicium per flagella ſecurum eum redderet: aut pro quo delicto ſpecialiter puniretur. *Job 10.a.40.a. Iſa.26.b. Ezech.5.b.11.b.14.f.25.c.* Judicium ſumitur pro condemnatione, quum dicitur. *Joan.5.d.* in judicium non veniet, ſed tranſiet à morte ad vitam. Quatuor autem ſunt judicia Dei, duo de præſenti, & duo *ſ* de futuro, in præſenti proſperitas malorum, & tribulatio Sanctorum, in futuro remuneratio Sanctorum, & condemnatio peccatorum. *Pſal.17.*

Caſtigatio ad miſerandum. Condemnatio

Hil. ſ. pſ. 118. Aug. ſ. pſ. 18. q *Ru. 3. ſ. Exod. 34.* *Bed. ſ. Esa. 6.* r *Gre. 9 moral. 23. 24.* ſ *His. ſ. Iſ. 17.*

Allegare juſtitiam ſuam.

Judicia juſtitiæ rogant Deum, *t* qui ſuam juſtitiam coram Deo allegant, quaſi jurè petentes præmium. *Iſa.58.a.*

t *His. ſ. Iſ. 58.*

Judicabunt humiles cum Chriſto.

Judicium tribuit Deus pauperibus. *Job 36.a.* quia *v* electos deſtruit, & humiles per judicium liberos reddit. Vel certè judicium tribuit pauperibus, quia hi, qui nunc nequiter opprimuntur, ipſi tunc ſuper oppreſſores ſuos Judices veniunt. Duæ quippe ſunt partes, electorum ſcilicet atque reproborum. Sed boni ordines eiſdem ſingulis partibus continentur. Alii namque judicantur, & pereunt. Alii non judicantur, & pereunt. Alii judicantur & regnant, alii non judicantur & regnant. Judicantur & pereunt, quibus dominica voce in damnatione dicitur. *Matth.25.c.* Eſurivi, & non dediſtis mihi manducare, &c. Quibus præmittitur: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Alii verò in extremo judicio non judicantur & pereunt, de quibus ait Propheta: Non reſurgunt impii in judicio. Et de quibus Dominus dicit: Qui autem non credit, jam judicatus eſt. Et Paulus *Rom.2.b.* Qui ſine lege peccaverunt, ſine lege peribunt. Reſurgunt ergò etiam omnes infideles, ſed ad tormentum, non ad judicium. Ex electorum verò parte judicantur & regnant, qui vitæ maculas lachrymis tergunt, & peccata ſua eleemoſynis redimunt. Quibus Judex in dextera conſiſtentibus dicet: Eſurivi, & dediſtis mihi manducare, &c. Quibus præmittit dicens: Venite benedicti Patris mei, &c. Alii non judicantur & regnant, qui etiam præcepta legis perfectione virtutum tranſcendunt. Quibus Dominica voce dicitur, Vos qui reliquiſtis omnia, & ſequuti eſtis me, quum ſederit Filius hominis in ſede Majeſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper duodecim thronos, judicantes duodecim tribus Iſrael. Et de quibus Propheta ait. *Iſa.3.c.* Dominus ad judicium veniet cum ſenioribus populi ſui. Et de quibus Salomon, cùm de ſanctæ Eccleſiæ ſponſo loqueretur, intulit dicens. *Prov.31.c.* Nobilis in portis vir ejus, quando ſederit cum ſenioribus terræ.

v *Gr. 26 moral 24 25.*

a Hie ſ. Iſa. 53 — Judicium de quo ſublatus eſt Chriſtus, *a* fuit pravum Judæorum judicium. *Iſa. 53. c.* — *Iudicium Iudæorum.*

b Gre. 14. mo. 12. — Judicium non æquum appellat Job, quando *b* affligebatur à Deo. *Job 19. a.* quia non propter peccata flagellabantur, & etiam ea ratione, qua dixit Deus Satanæ: Commoviſti me adverſus eum, ut affligerem eum fruſtra. — *Pœna ſine culpa.*

c Gr 16 m 15 — Judicium ponere coram Deo, *c* eſt intra mentis ſecretum per fidei contemplationem ad tremendum examen Majeſtatis illius, oculos noſtræ conſiderationis aperire: quid peccator homo mereatur attendere, & occultus nunc & tacitus Judex, quàm terribilis poſt appareat, conſiderare. *Job. 23. a.* — *Iudicare ſeipſum.*

d Gre. 41. mo. 15. — Judicium hominis pervenit ad victoriam, *d* quando mittente Deo Filium ſuum incarnatum ad humanas redarguendas vias, homo liberatus per abſolutionis judicium, inſidiantem adverſarium victor excludit. *Job 23. b.* — *Liberatio hominis.*

e Gre. 19. mo. 18 — Judicium juſti, eſt quaſi diadema: *e* quia per magni operis gloriam, ad retributionis ducit coronam. *Job 39. c.* Et cogitationes juſtorum ſunt judicia. *Prov. 12. a.* quia ab omni ſtrepitu ſæculari ad corda ſua redeunt, ibique aſcendunt tribunal mentis: atque ante oculos ſe & proximum ſtatuunt, ſicque diſtricto jure atque judicio cauſam ſuam & proximi, juxta Divinæ legis tabulas in foro cordis examinant. — *Corona juſti. Cogitatio juſti.*

Judicium aufert Deus ab anima, *f* quum non eam condemnat, ſed ejus miſeretur. *Sopho. 3. c.*

f Glo. int. ſ. Sophon. 3. g Hi ſ Iob 27 — Judicium Job, quod dicitur Deus abſtuliſſe, *Job 27. a.* deſignare poteſt *g* voluntatem humanam in Chriſto, qua oravit ad Patrem, ut tranſiret ab eo calix paſſionis: qua in ſe humani generis infirmitatem in veritate aſſumpti hominis demonſtrabat. — *Miſericordia Dei. Voluntas humana Chriſti.*

h Hi ſ pſ. 149 — Judicium conſcriptum faciunt, qui primum negaverunt Deum, & poſtea revertuntur ad pœnitentiam. Vel ſancti faciunt judicium conſcriptum in malis, *h* quum eos ad Eccleſiam deducunt, & peccatis reſipiſcentes abſolvunt, *Pſal. 149.* — *Reſipiſcentia.*

i Hie ſ Ez. 6. — Judicium ſanguinum eſt, *i* in quo innocentes condemnantur. *Ezech. 7. g.* — *Condemnatio innocentis.*

k Lyr. ſ Ezec. 111. — Judicia gentium dicuntur *k* cultus idolorum. *Ezech. 11. b.* — *Idololatria.*

Iudith.

JUDITH, id eſt, laudans, vel confitens: vidua ſancta, quæ occidit Holophernem, & liberavit populum Judæorum ab ejus obſidione.

Judith capiens Holophernem laqueo oculorum, & labiis, &c. typus eſt humanitatis Chriſti, qua captus eſt diabolus. *Judith. 9. c.* — *Humanitas Chriſti.*

Deſignat etiam Eccleſiam, quæ occidit Holophernem, hoc eſt vincit diabolum. — *Eccleſia.*

l Hie. ad Salvinam. — Exprimit etiam *l* beatiſſimam Virginem Mariam, quæ caput amputavit Holophernis, quia contrivit caput antiqui ſerpentis. — *Virgo Maria.*

Iugerum.

Jugerum, eſt menſura terræ ſeu agri, à jugo dicta, quod tantum ſpatii uno jugo boum in die aretur.

m Gr. ſ 1. Re 14. — Jugeri media pars. 1. *Reg. 14. b.* tempus *m* vitæ præſentis deſignare poteſt. — *Tempus vitæ præſentis.*

Iugis, Iugiter, vide Perpetuus.

Iugulare, vide Interficere.

Iugum.

n Am de obitu Valen. Hil ſ. Matth. Can 11. Hie. ſ. Ier. 2. 5 Ori ſ Matt. hom 24. Hil ſ pſ 2 o Hie ſ Ier. 5. Iſyc ſ. Lev. 1 Bed ſ Ge 27. p Hie. ſ. Iob. 1. q Gr. 1 m 16. & 32 mo 19 Ber. ſ Ecce nos reliquimus.

JUGUM, quandoque eſt vertex, ſive cacumen montis, de quo vide Collis. Eſt etiam ligneum inſtrumentum, quo junguntur boves, & ad invicem arctantur, & per metaphoram ad hoc ſumptam, jugum dicitur ſervitus, onus, vel tyrannis.

Jugum Chriſti, ſunt *n* præcepta, & crux Chriſti, ac fides: quod jugum ſuave eſt amantibus, grave autem non amantibus, & poteſt eſſe grave & ſuave juvenibus. *Jer. 2. d. 5. b. Thren. 3. c. Matth. 21. d. Hoſ. 7. d. 11.* & jugum leve, eſt lex ſpiritalis, ſicut grave, carnalis. — *Præcepta Dei Crux Chriſti. Fides*

Jugum, quod excuſſit Eſau, deſignare poteſt *o* gravitatem legis, quæ excutitur per fidem Chriſti *Gen. 27. f. Pſalm. 2. Iere. 5. b.* Jugum etiam erant traditiones Judæorum. Et juga boum quinque, ſunt præcepta decalogi, aut pentateuchum legis. *Luc. 14. d. Acto. 15. c.* Juga boum duodecim, ſunt viginti quatuor libri veteris teſtamenti. 3. *Reg. 19. d.* Juga autem boum *p* ad Judæos pertinere ſolent. *Iob 1. a.* — *Lex vetus. Traditiones Iudæorum.*

r Gr ho. 36. Aug. de verbis Domini ſerm. 33. ſ Am 1. offic. 3 t Glo. int. ſ Iſa 47. v Gr ſ 1 Re 6 & 30 mo 11. x Aug q. in Num 31. Ori ſ Matt. hom 4 Hie ſ. Iſ 9 & ſ Ier. 27 & ſ. Gal 5. Am epi. 0. Rup ſ Hoſ 21 y Amb ſ 2. Cor 6.

Juga boum quingenta, quæ habebat Job, ſunt *q* laborantes ſub jugo Chriſti. *Iob 1. a.* Vel ſunt credentes ex Judæis, vel prædicatores: qui poſt tribulationes duplicantes ipſi Job, & ſiunt mille juga, per multiplicationem denarii, quia lex in decem præceptis concluditur. *Iob. 42. d.* — *Laborantes ſub jugo Chriſti*

Juga boum quinque, deſignare poſſunt *r* quinque ſenſus, quibus deprimimur ad res ſenſibiles & terrenas. Deſignant etiam curioſitatem, quæ per ſenſus habetur, ideò ait: Eo probare illa. *Luc. 14. d.* — *Senſus Curioſitas.*

Jugum, quod eſt imponendum linguæ, *ſ* eſt humilitas, per quam lingua deprimitur, ne elata proferat verba. *Eccli. 28. c.* — *Humilitas.*

Jugum Babylonis in populum Dei, *t* dici poſſunt perſecutiones mundi in bonos. *Iſa. 4. b. a. Jere. 30.* — *Perſecutiones.*

Jugum autem iniquitatum, eſt calamitas propter peccatum illata. *Thren. 1. e.* — *Pœna peccati.*

Jugum quod non erat impoſitum vaccis, *v* imperium dæmonis per peccatum. 1. *Reg. 6. b.* Hoc jugum non portavit vacca rufa, hoc eſt, caro Chriſti. *Num. 19. a.* Hoc jugum computreſcit à facie olei, hoc eſt, miſericordiæ Chriſti. *Iſa. 9. a. 10. f. Pſal. 2.* Et jugum Aſſur, *x* ſunt peccata & tentationes diaboli. *Iſa 14. f.* Jugum etiam Nabuchodonoſor, eſt peccatum, quo ſervitur diabolo. *Jere. 27. d.* Jugum etiam grave, eſt fomes peccati. *Eccli. 40. a. Hoſ. 7. t.* Jugum autem ſervitutis, quod pertinet ad peccatum, gravius quidam dicit quàm ipſa ſervitus. *Gal. 5. a.* Iugum autem primum, in quo fuerunt Galatæ, fuit idololatria. ſecundùm Iudaizatio, quæ jam ſimilis erat idololatriæ. — *Imperium dæmonis. Peccata & tentationes. Fomes peccati. Idololatria.*

Jugum cum infidelibus, eſt *y* converſatio, quæ cum eis non eſt habenda. 2. *Cor. 6. a.* — *Converſatio.*

Jugum, eſt obſidio, tyrannis, oppreſſio, & ſubjectio. *Jer. 28. a.* Contrivi jugum Regis Babylonis. *Judi. 19. e.* filii Belial, id eſt, abſque jugo. — *Tyrannis. Subjectio.*

Iumen-

Iumentum.

Jumentum à juvando dictum, quod operam præbeat hominibus, vel ſarcinas gerendo vel currus trahendo, vel terram excolendo: ſub qua appellatione continentur equi, muli, aſini, cameli, boves.

Caro Chriſti. Jumentum quandoque *a* dici poteſt caro Chriſti, qua portavit nos vulneratos in ſtabulum Eccleſiæ: ne nos eſſemus ſicut equus & mulus. *Luc.*10 *f.* — a Amb. ſ. Luc. 10

Prædicatores. Jumenta ſunt *b* Prædicatores laborantes in agro Eccleſiæ, *Pſa.* 103. de quibus dicitur. 1. *Cor.* 9. *b.* Bovi trituranti os non alligabis. — b Au ſ pſ. 103

Religioſi. Jumentum cui inſidet Chriſtus, deſignare poteſt *c* Religioſos per labores pœnitentiæ glorificantes & portantes Deum in corporibus ſuis. — c Ber ſer 1. in ram palmar.

Simplices. Fatui. Terrenis occupati. Gentiles. Iudæi. Jumenta ſignificare poſſunt *d* ſimplices in fide: qui ferunt onera à majoribus impoſita. Et jumenta juſti, ſunt ſimplices ſubditi juſto. *Gen.* 1. *c.* 6. *d.* 42. *e.* 45. *e. Exod.* 8. *d.* 11. *b.* 13. *a.* 19. *b.* 20 *b.* 21. *d.* 22. *a. Pſal.* 35. 103. 106. 146. *Prov.* 12 *b. Jere.* 31. *e.* Jumenta etiam ſunt ſenſu pigriores, & minus ratione utentes & etiam fatui: & qui immundis & terrenis actionibus occupantur. *Exod.* 9. *c.* 17. *b. Lev.* 7. *c.* 25. *b. Job.* 12. *b.* 18. *a. Pſa.* 48. *Ezech.* 25. *c.* 36. *c. Agg.* 1. *c. Zach.* 2. *c. a.* 8. *c.* — d Au ſ pſ 103 Amb. 1. de Cain. 1. Hie ſ Ier. 31. & ſ Agg. 1. & ſ. Iob 12.

Jumenta, quæ ſalvat Dominus, *e* erant gentiles præter rationem viventes, quos ad fidem adduxit. *Pſal.* 35. 77. *Exod.* 19. *b. Mich.* 5. *c. Zach.* 2. *a.* — Gr 11 mo 2. Aug ſ pſ. 106

Jumenta, quibus præeſt homo, dici poſſunt *f* Iudæi, quibus dominatur Chriſtus. *Gen.* 1. *d.* — Iſy ſ Le 6. 25.

Adjutores ad peccatum. Dæmones. Jumenta Ægypti, in quibus facta ſunt ulcera, deſignant *g* adjutores ad peccatum. *Exod.* 9. *c.* Et jumenta Auſtri, ſunt dæmones & peccatores, & Iudæi qui deſerta luce & divino fervore in Ægypti tenebras deſcenderunt. *Iſa.* 3. *b.* Interficit autem Deus jumenta, quum ſimplices, diabolo viventes facit, ut illi ultra non vivant. *Pſa.* 48. *Eze.* 29. *b.* 32 *c. Joel.* 1. *d. Jon.* 3. *c. Hab.* 2. *d. Sopho.* 1. *a. Zach.* 14. *c.* — e Bed ſ Ex od. 19 & ſ. Pr 17 Aru ſ pſ. 35: Hie ſ. Mic 5. f Bed ſ Gen. 1 g Hie ſ Iſ 30. & ſ Eze 29. & ſ Haba. 2.

Homo. Homo etiam comparatus Deo jumentum dicitur. *Pſal.* 72. quia *h* major eſt diſtantia inter homines & Deum, quàm inter homines & jumenta. — h Gr ſ. Matt. hom. 14.

Carnalis appetitus. Libidinoſi. Jumentum quoque dicitur *i* carnalis appetitus, qui impetu fertur in voluptates, non expectata ratione. *Exod.* 22. *c. Num.* 32. *a.* Et coire cum jumento, eſt voluptatibus irrationalibus ſuccumbere. *Levit.* 18. *d.* Et jumenta terræ ſunt, qui uſu vitæ carnalis ima appetunt. *Job* 35. *b.* Iumenta, quæ computruerunt in ſtercore ſuo, ſunt libidinoſi. *Joel.* 1. *c.* — i Ori ſ. Num. hom. 16 Iſye ſ. Lev. 18 Gre. 26 m 18 Rup ſ Ioel. 1.

Iuncus, Scirpus.

JUNCUS à jungendo dictus, quoniam uſus ejus ad juncturas utilis eſt, eſt autem juncus *k* virens & enodis, in locis aquoſis & humilis vivens. Ejus variæ ſunt ſpecies etiam medicamentis aptæ. — k Plin. 21 natu hiſt. 18.

Gratia. Virtutes. Senſus ſpirituales. Juncus præbens molle ſtratum, deſignat *l* gratiam, & virtutes, ac ac ſenſus ſpirituales, in quibus anima ſuaviter requieſcit. *Iſa.* 35. *c.* Poteſt etiam viriditatem auditorum ſignificare. — l Hie ſ pſ 23. Gr 33. m. 4.

Viriditas auditorum. Traditiones Iudæorum. Scirpea fiſcella, in qua poſitus fuit Moyſes in flumine, deſignat *m* levitatem traditionum Judæorum, quas ipſi addiderunt legi. *Exod.* 2. *b.* — m Glo. ord. ſ. Exod. 2.

Hypocrita. Scirpus exterius virens, intus autem vacuus, *n* hypocritam deſignare poteſt, qui ſpeciem quidem viriditatis habet, ſed ad humanos uſus fructum utilitatis non habet, qui ſterilitate operis aridus permanens, ſolo ſanctitatis colore viridefcit. Sed non vivit ſine humore, quia in cunctis quæ agit, exteriores laudes appetens, à fructu præceptæ infuſionis ſuperni muneris inaneſcit *Job* 8. *b.* — n Gre 8. moral 16. 27.

Verba Philoſophorum. Juncus virens in aqua turbida, & intus vacuus, deſignat *o* verba Philoſophorum nitida ac ſplendida, ſed intus veritate vacua. *Iſa.* 19. *b.* — o Glo. int ſ. Iſa. 19.

Iungere, Adjungere, Conjungere, Subjungere. Copulare, Connectere, Iunctura.

JUNGERE, eſt unire, & connectere, quaſique ex multis unum agere, vel in unum jugum redigere.

Concordia Evangeliorū, & Prophetarum. Integritas fidei. Conſenſus Prophetarum. Junctæ pennæ quatuor animalium. *Eze.* 1. *b.* deſignant *p* conjunctionem & cohærentiam quatuor Evangeliorum. Deſignant etiam conjunctionem Prophetarum diverſis temporibus idem concinentium. Deſignatur etiam quod ſanctorum Prædicatorum virtus atque ſapientia viciſſim ſibi in charitatis atque concordiæ pace ſociantur. Conjuncti etiam valles montium, ſunt duo teſtamenta copulata, licet non faciant unum, quia multa ſunt in veteri, quæ quantum ad literam ceſſarunt. *Zach.* 14. *a.* Iunctæ etiā pennæ, deſignant conjunctionem articulorum fidei, ut non proſit unum credere ſine alio. — p Hie ſ Eze 1 & ſ Zach. 14. Gr 29. m. 18 & ſ. Eze ho. 8 Ru. 1. ſ. Eze 4

Apoſtoli & Prædicatores. Conjungit Deus micantes ſtellas plejades. *Iob.* 38. *d.* cùm *q* ſanctos Prophetas diverſis temporibus prophetantes, idem de Deo & Chriſto dicere facit. Item cùm omnia dona Spiritus ſancti copulavit in Chriſto. — q Gr. 29. moral 28 30.

Conjunctio Sanctorum veteris & novi Teſtamenti. Conjuncti Principes pſallentibus, *r* ſunt Apoſtoli & prædicatores benè operantibus copulati. *Pſ.* 67. Junctæ quinque cortinæ tabernaculi, & aliæ quinque, *ſ* deſignant conjunctionem Sanctorum veteris ac novi teſtamenti in unum tabernaculum Eccleſiæ, & unitatem tabularum legis in unam legem. *Exod.* 26. *a* 36. *b.* Idem ſignificare poſſunt conjuncta ſaga. Et conjuncta duo ligna *Ezech* 37. *e.* — r Au ſ pſ 67. ſ Hie ſ Ezech. 37

Concordia charitatis & bonorum operum. Connexio tabularum tabernaculi, deſignat *t* vinculum charitatis in Eccleſia. *Exod* 26. *e.* junctura quoque humeri deſignat concordiam charitatis inter proximos habendam. *Iob* 31. *c.* Idem deſignant juncturæ oſſium. *Ezech.* 37. *b.* Et junctura femorum ſponſæ, eſt *v* concordia Prædicatorum: per quos populi uniuntur, dum ad fidem Catholicam circumciſio & præputium per eos erudiuntur Deſignant etiam conſonantiam bonorum operum. *Cant.* 7. *a.* Ad hæc referri poteſt conjunctio rationalis & ſuperhumeralis. *Exod.* 18. *d.* 39. *d.* — t Gr. 21. m. 15. & ſ. Cant 7. v Am de obitu Valent.

Cogitatio Martyrii. Iunctæ canalibus purpura. *Cant.* 7. *c.* deſignare poteſt *x* cogitationes uſque ad Martyrium venientes, per inſtructionem ſacræ Scripturæ. — x Gr ſ Cant 7

Colligere errores confutandos. Iungens Samſon caudas vulpium, *y* Doctor colligens errores hæreticorum, ut eos igni tradat. *Iudicum* 15. *a.* — y Ori. ſ Cant. hom. 4.

Venientes Gentiles ad fidem. Adjungitur advena domui Iacob. *Iſa.* 14. *a.* cùm *z* Gentiles veniunt ad fidem. Eoſdem deſignat conjunctus vicinus domui. *Exod.* 12. *a.* — z Hi ſ Iſa. 14

Juncturæ ſubminiſtrationis. *Eph.4.d.* ſunt in Eccleſia propria cujuſque officia in charitate exercitata. [a Glo int ſ. Epheſ.4.] [*Propria cujuſque munera.*]

Jungere domum ad domum, aut agrum agro copulare, eſt hæreſim hæreſi ſuperaddere. *Iſa.5.c.* [b Hie ſ. Iſa 5.] [*Addere hæreſim hæreſi.*]

Junctura femorum in ſponſa, dicit excellentiam caſtitatis in beata Virgine Maria. *Cant.7.a.* [c Rup ſ Cã 6] [*Caſtitas Mariæ.*]

Juncti petræ judices, dici poſſunt hæretici non fundati ſupra ipſam petram Chriſtum, ſed volentes ei quaſi ex latere falsò adhærere. Vel ſunt Philoloſophi comparati Chriſto. *Pſa.140.* vel ſunt peccatores ad Chriſtum converſi. [d Ar & Hil ſ pſ.140. e Hie & Au. ſ.pſ 140.] [*Hæretici Philoſophi. Peccatores converſi*]

Conjunguntur una ſquama Leviathan alteri. *Job 41.b* quando unus peccator ſimilis vitii peccatorem defendit. Quos enim ſimiles reatus ſociant concordi pertinacia, etiam defenſio perverſa conſtipat, ut de facinoribus ſuis alterna ſe invicem defenſione tueantur. Sibi enim quiſque metuit, dum admoneri, vel corrigi alterum cernit, & idcircò contra corripientium verba unanimiter aſſurgit, quia ſe in altero protegit. [f Gr 33 m 33] [*Mutua defenſio peccatorũ.*]

Copulari maritum uxori. *Gen.29.g* eſt animam uti carne ad generanda bona opera. [*Uti carne ad bona opera.*]

Junguntur Moyſi, hoc eſt, legi, qui ſunt Domini. *Exo.32.f.* ad faciendam vindictã de peccatoribus. [*Fungi lege.*]

Jungere manum ad dicendum pro impio falſum teſtimonium. *Exod.23.a.* videtur ſumi pro juramento: quia in pactis & promiſſis ſolent invicem jungere manus. [g Lyr ſ. Exo 32. h Lyr ſ Exod 23.] [*Falſo jurare.*]

Jungere connubia cum Sichimitis. *Gen.34.b.* eſt concordare cum hæreticis aut infidelibus. Idem eſt jungere amicitias cum Amorthæis. *Exod.34.b* [i Glo int ſ. Gen.34.] [*Concordare cum infidelibus*]

Jungens currum Joſeph. *Gen.46.d.* ut iret ad ſuſcipiendum patrem.

Jungens currum Pharao. *Exod.14.a.* refertur ad diabolum, ſuperbiam volubilis ſæculi colligentem ad tentandum. [k Glo int ſ. Exod.14.] [*Colligens diabolus ſuperbiam.*]

Juniperus.

JUNIPERUS eſt arbor habens pro foliis ſpinas quas nunquam amittit, nec ſolet putreſcere. Ferunt autem juniperum multo tempore ignem conſervare, adeò ut ſi prunæ ejus cinere fuerut opertæ, uſque ad annum perveniant.

Juniperus ſub qua dormivit Elias, Eccleſiam gentium ſignificare poteſt, quæ ſacrarum literarum nequaquam fuerat exculta præceptis. *1.Reg.19.a.* vel deſignat crucem Chriſti, ſub qua requieſcit peccator converſus. [l Rai ſ ſ.Re 19] [*Eccleſia. Crux Chriſti.*]

Juniperus habens ſpinas pro foliis, peccata deſignare poteſt. Et radix juniperorum erit avaritia: quæ radix eſt omnium malorum. Dicitur autem radix juniperorum eſſe cibus malorum. *Job.30 a.* quia dum totis mentis ſuæ ſenſibus avaritiam cogitant, quaſi eo alimento veſcuntur, de quo naſci procul dubio peccatorum ſequentium punctiones ſolent. [m Gr.20.moral 10.] [*Peccata.*]

Cæterùm *Pſal.119.* ubi dicitur, Cum carbonibus deſolatoriis. Hebraicè habetur, Cum carbonibus juniperorum, de quo vide Carbo.

Iurare, Adjurare, Iuramentum, Iuſiurandum.

JURARE, eſt jurejurando aliquid affirmare, vel negare. Juramentum autem vel juſiurandum, eſt affirmatio vel negatio rei ſacræ atteſtatione firmata. Adjurare autem, eſt per juramenti atteſtationem aliquid exigere. [*Firmitas divina promiſſionis.*]

Juramenta Dei, firmam ejus indicant promiſſionem ad dandum vel præmium, vel pœnam: & jurare dicitur, qoum confirmat ſententiam. *Gen.22.c.26.a.Exod.13.a.32.c.33.a.1. Reg.3.c.Iſa.14.f.45.d.54.c.62.c.* Jurat autem Deus, ut cùm tu juraveris, noveris juramentum eſſe ſervandum. Solus autem Deus de ſeipſo aſſeverabit: quandoquidem ſolus verè ſuam naturam permovit: deinde de ſuis operibus. Itaque meritò juravit per ſeipſum, finem ſibi ipſi aſtruens: quod nullus alius poterat. Et dicitur jurare in dextera ſua, hoc eſt, per Filium, & etiam per ſeipſum: ut deſignentur idem eſſe ſecundùm eſſentiam Pater & Filius. *Deut.32.f. Pſal.94. 131.* Et juravit Chriſto, ut eſſet Sacerdos in æternum: quia cùm ſit ſolus ſine peccato, ideò erit ſemper Sacerdos. *Pſal.109.88.* Juravit Dominus Hieruſalem, quando conjunxit ſibi Iſrael in populum peculiarem, & dedit ei legem. *Ezech.19.b.Amos 4.a.6.c.* Juravit in ſancto, id eſt, in Filio ſibi æquali: quia non poterat jurare per minorem. [a Ori ſ.Gen. hom.9. Gre ſ 1 Re 3. Amb de Cam.10. Ph l 2 alleg Aug.17 & ſ. pſal 94. H e ſ.Eze 16. Cy. cont Iulian 9.]

Juramenta Joſeph, certitudinem redemptionis per Chriſtum faciendæ deſignant. *Gen.42.c.43.a.47.g.* Et jurans David Domino, eſt Chriſtus ita complens opus redemptionis, ac ſi juraſſet. *Pſal.131.* [Gore Jenet Cant.2. tom. 3.cap 9.] [*Certitudo redemptionis.*]

Adjurans etiam Abraham ſervum, poſita manu ſub femore, certitudinem incarnationis Filii Dei demonſtravit. *Gen.24.a.*

Jurans Moyſes, quod habitaret cum Jetro. *Exod.2.d.* deſignat certitudinem promiſſionis in lege factæ, quod eſſet ad gentes tranſitura ſecundùm ſpiritualem obſervantiam. [Ru ſ Amos 4. o Hi ſ.pſ 131. Bed ſ.Ge 24.]

Jurans aliquid facere, eſt vovens bonum: jurans autem benè vel malè facere, eſt benefaciens ſpiritui, & malè carni, ut obtemperet ſpiritui. *Lev.5.a.* [p Ori ſ. Lev. hom 3.] [*Vovere bonũ.*]

Jurare per Dominum, eſt recordari Domini, & ipſum confiteri, ad condemnatioem videlicet idololatriæ. *Iſa.19.c.45.d.48.a.65.c. Jerem.4.a.12.d.* [q Hi ſ.Iſa 19 & ſ.Iere 4.]

Jurare in Rege, eſt confiteri Chriſtum eſſe Deum. *Pſal.62.* Et adjuratio quam fecit Abraham ſervo, poſita manu ſub femore, eſt confeſſio divinitatis & humanitatis in Chriſto. *Gen 24 a.* Qui jurat in terra, jurabit in Deo, quando quis videlicet abjuratis idolis, confitetur Chriſtum verum Deum. *Iſa.65.a.* [r Hil ſ.pſ.62.] [*Recordari Domini. Confiteri Deitatem Chriſti.*]

Jurare per aurum templi, eſt afferre ſenſum concordantem ſacræ Scripturæ. Jurare verò per donum altaris, eſt offerre Deo bona opera ex integro corde prodeuntia. *Matth.23.b.* [ſ Hie ſ Iſ 65] [*Afferre ſenſum rectum. Offerre Deo bona opera.*]

Adjurans Jacob Joſeph, ut ſepeliret eum in terra promiſſionis, & ipſe Ioſeph adjurans fratres ſuos, certiſſimam fidem indicarunt de redemptione per Chriſtum in illa terra facienda, & firmam ſpem reſurrectionis. *Gen.50.a.d. Exod.13.d.* [t Ori ſ Matt. hom.25.] [*Certa fides redemptionis.*]

Adjurans Saul populum ne comederent, &c. *1.Reg.14.d.* deſignant præceptum, ne in hac vita benè operantes, inanem gloriam quærant, atque ita juramentum erit præceptum. Hoc eſt enim decretum Præceptoris noſtri. *Luc.18.c.* Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur. Et *Matth.6.a.* Receperunt mercedem ſuam. [v Gr ſ 1 Re. 14.] [*Non quærendo inanem gloriam.*]

Adjurat ſponſa filias Hieruſalem, cùm anima orat Sanctos, ut Domino Chriſto pro nobis orantes, offerant deſiderium, quo afficitur. *Cant.5.c.* [x Gr ſ.1 Cant. 5.] [*Orare Sãctos*]

Juſiurandum Herodis deſignat vim peccatorum populi, Principem ad malum compellentium. *Matth.14.a. Marc.6.d.* [y Hil ſ.Matt. cap.14.] [*Impulſus ad malum.*]

Iurare

Colere idola. Iurare per nomen externorum Deorum, & jurare in iis qui non ſont Dii, & in Baalim, eſt *a* colere idola, vel defendere errores, *Exod.23.b. Iere.5 b.12.d.* Idem eſt jurare in delicto Samariæ. *Amos 8.d.* jurant etiam in Domino, & in Melchon, qui ſimul volunt ſervire Deo & mundo, aut Mammonæ. *Soph.1.b.* jurant falsò, Vivit Dominus, qui non rectè colunt Deum. *Ier.5.a. Hoſ.4.d.* — a Hie. ſ. Amo. 8. & ſ. Soph. 1.

Pertinacia Iudæorum. Iuramentum Eſau vendentis primogenita, typus eſt pertinaciæ Iudæorum. *Gen.25.d.* jurantes quoque adverſus Chriſtum, fuerunt *b* Iudæi, qui conjuraverant ut eum occiderent. *Pſa.101. Zach.5.a.* — b Gr. ſ. pſ. 101. Rup. ſ. Zac. 5.

Iurgari, Iurgium, vide Rixari.

Ius.

IUS, dicitur liquor eorum, quæ coquuntur.

Illecebra cupiditatum. Cogitationes carnales. Ius hœdi, deſignare poteſt *c* illecebras cupiditatum, quæ ſunt in igne comburendæ, ut rectum ſacrificium & mundum offeratur Deo. Item carnales cogitationes. *Iud.6.d.* — c Amb. prob. de Spir. ſanct. Aug. ſer. 108. Gr. 3. m. 12. Rup. ſ. Iud. 9.

Condimenta errorum. Ius profanum, deſignat *d* condimenta errorum hæreticorum, quibus alliciunt ſimplices, ut illis credant. *Iſa.65.a.* — d Hie. ſ. Iſ. 65.

Ius, Iuſtitia, Iuſtus, Iuſtificare.

IUS, eſt quod vel natura, vel civitas, aut populus, vel Gens, vel conſuetudo jubet, quaſi à jubendo dictum. Ponitur etiam præter hæc, aut ſupra hæc jus divinum, cui omne aliud jus ſubjacet. Iuſtus autem eſt, qui à juris præceptis non deflectit. Iuſtitia verò eſt habitus, à quo juſtus denominatur. Iuſtificare aut eſt juſtum efficere, aut juſtum demonſtrare. Porrò juſtus dicitur equus. *Exod.23.a.* inſontent & juſtum non occides. Fidelis. *Gen.6.b.* Noe vir juſtus atque perfectus. Fortis. *Exod.23.a.* Subvertunt verba juſtorum. Iuſtum autem eſt opus juſtitiæ. Iuſtitia verò æquitas. *Pſal.9.* Qui judicas juſtitiam. Bonitas. Reducet eam in juſtitia. Innocentia. *Pſal.16.* Exaudi Domine juſtitiam meam. Iudicium Dei. *Iudi.5.b.* ibi narrentur juſtitiæ Domini. Lex nova. *Pſa.9.* Qui judicas juſtitiam. Lex vetus. *Deut.27.b.* Facies mandata, atque juſtitias. Miſericordia *Pſal.47.* Iuſtitia plena eſt dextera tua. Univerſalis virtus. *Pſal.4.* Cum invocarem, exaudivit me Deus juſtitiæ meæ.

Spiritualia perpetua. Ius, perpetuum adipis, & panum propoſitionis, deſignat *e* perpetua eſſe, quæ ſunt ſpiritualia. *Lev.3.d. 24.d.* — e Ori. ſ. Lev. hom. 15.

Lex naturalis. Ius quod mutaverunt peccantes, eſt lex naturalis, quam tranſgreſſi ſunt. *Iſa.24.a.*

Mala opera Prælatorum. Iura Regis dici poſſunt *f* mala opera carnalium Prælatorum, quæ ſubditos ad peccandum inducunt. *1.Reg.8 b.* — f Gre. ſ. 1. Re. 8.

Ius ſepulchri, quod petiit Abraham à filiis Heth. *Gen.23.a.*

Iuris Iacob dicebantur eſſe ea, quorum erat Dominus *Gen.31.c.*

Sacerdotium Chriſti. Ius perpetuum ſacerdotum eſt, ſecundùm quod præfigurabant Chriſtum, qui eſt Sacerdos in æternum. *Exod.19.a.* Et jure ſuccedens ſacerdos, *g* eſt Chriſtus ſuccedens ſacerdotio veteris legis cum ſacerdotibus novæ legis. *Lev.6.c.* — g Glo. int. ſu. Lev. 6.

Mundari per Sacramenta. Iure purgare leproſum, eſt mundari peccatorem, ſecundùm ordinem pœnitentiæ, & Sacramentorum, quæ in Eccleſia inſtituta ſunt à Chriſto. *Lev.14.b.* — h Au. ep. 120. & de ſpiritu & litera 11.

Iuſtitia Dei dicitur, *h* non qua Deus eſt juſtus, ſed qua per gratiam ſuam non juſtos facit. *Pſalm.142. Rom.10.d.*

Chriſtus. Iuſtitia quoque dicitur *i* Chriſtus qui eſt juſtitia, qua Sancti ſunt induendi. *Pſal.44.68.131. Iſa.1.f. 32 d.46.d.59.a. Amos 5 b. Mich.7.b. 1.Cor.1.d.* Et juſtitia Dei, quæ revelatur in Evangelio eſt incarnatio, qua Deus implevit promiſſa. *Rom.1.b.* Chriſtus eſt juſtitia, quam eſurire debemus. *Matt.5.a.* — i Or. ſ. Iſ. ho. 5. Baſ. in prin. Prov.

Incarnatio. Iuſtitia etiam tribuitur *k* Spiritui ſancto: quia Chriſto implente omnem juſtitiam in baptiſmo, venit Spiritus Sanctus. *Pſal.44.* — Hie. ſ. Iſ. 1. 38 & ſ. Amos 5. Greg. Nyſſ. de beatitudin. k Rup. 4. Vict. verb. Dei 15. Arn. ſ. pſ. 44.

Miſericordia in genus humanum. Perfectio legis Evangelicæ. Iuſtitia, quam implet Chriſtus eſt *l* miſericordia in genus humanum, quæ ipſum decebat. *Matth.3.d.* Eſt etiam perfectio legis Evangelicæ. *Iſa.10.f.* juſtitia enim dicitur miſericordia in pauperes, quia juſti reputant ea, quæ habent, omnibus à Deo data eſſe, atque ita jure indigentibus deberi. *Pſalm.111. 2.Cor.9.c.* — l Am. ſ. Luc. 3 & ſ. 2. Cor. 9.

Ioannes Baptiſta. Juſtitia ante Chriſtum præcedens, *m* eſt Joannes Baptiſta, ejus præcurſor. *Pſal.84.* — m Arn. ſ. pſ. 39.

Fides. Juſtitia Dei non abſcondenda in corde, *n* eſt fides, cujus confeſſio facienda eſt ad ſalutem. *Pſalm.39.*

Juſtitia reddit cuique quod ſuum eſt, quando à ſubditis reddit Prælato reverentiam, & obedientiam, fratribus conſilium & auxilium, carni ſuæ & ſubditis cuſtodiam, & diſciplinam.

Opera ex parte noſtra imperfecta. Juſtitiæ noſtræ dicuntur quaſi pannus menſtruatæ. *Iſa.64.c.* quia *p* ſine auxilio Dei ſemper ex parte noſtra habent defectum, ut acceptari à Deo non mereantur. Vel dicitur hoc de juſtitia legis, quæ animam non ſufficiebat juſtificare. Sic non dicitur juſtificari homo comparatus Deo. *Job 4.a.25.a.40.a.* — o Ber. ſer. 5. de adventu. p Hie. ſ. Iſ. 64

Opera juſtitia. Sumitur autem hic juſtitia pro opere juſtitiæ ſicut. *Pſal 118.* Feci judicium, & juſtitiam. — Au. ſ. pſ. 118.

Peccata. Juſtitia Hieruſalem, aut animæ peccatricis, ſunt *q* peccata, quæ ironicè juſtitiæ nomine appellantur à Deo dicente. *Iſa.57.* Ego annuntiabo juſtitiam tuam. — q Gloſ. int. ſ. Iſa 57.

Deus. Chriſtus. Juſtus abſolutè dicitur *r* Deus, aut Chriſtus. *Iſa.1.g.5.f.41.a.c.45 b.51.b.57.a.58.a.62.a. Amos 2.b.* Et ipſe cùm ſit juſtus, dicitur juſtificari, non ut incipiat eſſe quod non erat: ſed ut appareat quod erat. *Iſa.53.d.* juſtificant etiam Chriſtum ii, quorum comparatione Chriſtus juſtus oſtenditur. *Iſa 50.c.* Qui peccat & confitetur peccatum ſuum, juſtificat Deum credens ei vincenti, qui & in ſermonibus ſuis juſtificari dicitur. *Pſa.50.* Et juſtificatur ſapientia à filiis, quum fideles contitentur Chriſtum, Dei ſapientiam, juſtum eſſe. *Matth.11.c. Luc.7.e Job 27.c.* — r Hie. ſ. Iſ. 50. 35 & ſ. Iob 27 Amb. ſ. Lu. 7. Hil. ſ. Matth. Cap. 11.

Angeli. Juſti qui dominantur in matutino, ſunt *ſ* Angeli. *Pſal.48.* — ſ Baſ. ſ. pſ. 48.

Iuſti verè. Juſti ante Deum ſunt, *t* qui verè juſti ſunt. *Luc.1 a.* Et gens juſta dicuntur boni. & fideles ex Gentibus. *Iſa.26.a. Habac.2.a.* Non ſemper autem boni juſti: qui non propter opera vocantur boni, ſed propter innocentiam. Juſtitia enim perfecta eſt bonitas, dum explet opere naturæ ſuæ bona. *Rom.5.a.* — t Am. ſ. Luc. 1 & ſ. Rom. 5. v Am. ſ. Lu. 5. Aug. ep. 58. quæ eſt Pauli. Hie. ſ. Iſa. 26.

Juſti, quos non venit Dominus vocare, *v* ſunt qui ſe juſtos cenſent per juſtitiam legis. *Matth.9.b. Luc.5.f.* Et juſtus, qui perit in juſtitia ſua, eſt qui ſibi videtur juſtus. *Eccle.7.c.* — x Glo. ord. ſ. Eccl. 19.

Hypocrita. Juſtus nimium dicitur eſſe, *x* qui ſine miſericordia punit. *Eccli.19.d.* Vel potius juſtus nimium ſe humilians, eſt hæreticus, & hypocrita. — Am. ſ. Luc. 1.

Juſtum juſtè exequendum eſt. *Deut.16.d.* ut cùm ſervatur illud. *Matth.6.a.* Cùm facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te, &c.

a Be ſ. Ge 38. — *Juſtior Eccleſia quã Iudai. Gentiles confundentes Iudaos.*

Juſtior Juda dicta Thamar, deſignat *a* quod publicatis ſignis vocationis, juſtificationis, & glorificationis, ſine dubio confundentur Judæi, & fideles magis quàm ſe juſtificatos eſſe fatebantur. *Ge.38.d*

b Ori.ſ. Eze. hom.9. Hie ſ Ezech. hom 16.23. — *Abſolventes Barabbam. Opera bona.*

Juſtificatæ dicuntur Samaria: & Sodoma ab Hieruſalem, *b* quod videlicet graviora fuerint peccata Hieruſalem, quàm illarum: ut comparatione peioris juſtæ videantur. *Ier.3.c.Ezec.16.f.* Et juſti judicantes Hieruſalem, ſunt Gentiles, qui minus peccaverunt. *Ezech.23.g.*

Juſtificaverunt Judæi impium, quum petierunt abſolvi Barabbam condemnato Jeſu. *Iſa.5.g.*

c Hil. & An.ſ pſ.118

Juſtificationes Dei dici poſſunt officia, & opera, quibus cuique reddimus quod ſuum eſt ſecundùm legem Dei. Et generaliter *c* opera bona, quibus quis juſtificatur. *Pſal.118.*

Iuvencus, vide Vitulus.

Iuvenis, Iunior, Iuventus.

JUVENIS dictus à juvando. quod ea ætat maximè fit ad tolerandum laborem apta: dicuntur enim juvenes, qui adoleſcentiæ exceſſerunt ætatem. Juveniis autem interdum eſt audacia *Eccle.12.a.* In die juventutis tuæ. Exercitus. *Judith.7.a.* Et urbibus univerſæ juventutis. Infantia. *Pſa.70.* Spes mea à juventute mea. Initium. *Pſa.128.* Expugnaverunt me à juventute mea. Renovatio. *Pſa.102.* Renovabitur, ut aquilæ, juventus tua.

d Cle. Alex. 1 peda. e Hie ſ. Eccl. 11. f An ſ pſ. 87. 128. g Hie ſ Iſ. 62 h An.ſ pſ. 36. — *Populus nova legis. Sapientia*

Juvenes *d* ad novam legem præcipuè pertinent. Populus enim novus, qui nova bona didicit, juvenis dicitur: ut diſtinguatur à veteri. Et eſt nobis uber ætatis ipſa juventus expers ſenii, in qua ſemper vigemus ad intelligentiam, & mentis agitationem, ſemper juvenes, & ſemper manſueti, & ſemper recentes ac novi. Oportet enim novos eſſe ſermones, qui novi verbi fuerunt participes. Quod autem fuit æternitatis particeps, ei quod eſt ab interitu alienum, ſolet aſſimulari: ut pueriliis ætatis appellatio ſit nobis ver totius vitæ, propterea quod ſit ſenii expers, quæ eſt in nobis veritas, & mores noſtri, qui ſunt veritate perfuſi. Sapientia autem ſemper germinans, quæ ſemper ſimiliter & eodem modo ſe habet. Et nunquam mutatur, merito juventuti comparatur. Et junior prælatus majori, eſt *e* populus Chriſtianus Judæis prælatus. *Gen.48.d.Eccl.11.d.Ioel.2.g. Amos 2.c.* Juventus autem Eccleſiæ poteſt conſiderari à tempore Abel. Unde jam cœpit impugnari. Vel aliter juventus Eccleſiæ, *f* fuit primitiva Eccleſia poſt adventum Spiritus ſancti, quando maximè viguit, & graves ſuſtinuit perſequentium labores. *Pſa.87 128.*

i Gr ſ 1 Re 8. Baſ in prin. Prov — *Chriſtus.*

Juvenis aliquando dicitur *g* ipſe Chriſtus, qui habitat cum Virgine, hoc eſt, cum Eccleſia. *Iſa. 62.b.* Et junior, qui ſenoit, *h* eſt Chriſtus cum Eccleſia ab initio ſæculi uſque ad hoc tempus. *Pſa 36.*

k Glo int ſ. Thren.1. l Dion.cale. hier 15 m Hie ſ.Mat. 26. n Glo int ſ. Gen.22. — *Martyres. Fortes in operando & in verbo Dei. Conſtantia fœlix ſtatus Angelorum. Duo populi.*

Juvenes de filiis Iſrael, qui obtulerunt holocauſta Domino, *i* ſunt Martyres, qui ſeipſos obtulerunt. *Exod.21.b.* Et juvenes optimi ſunt, qui quod poſſunt faciunt in operibus miſericordiæ. *1.Reg.8.e.* Juvenes quoque ſunt, qui jam ſunt fortes in verbo Dei, & ſpiritu. *Pſalm.143.Jerem.21.e.Joel 2.f.1.Joan.2.b.Job.29.b.* juvenes autem in quibus erat ſpes generationis, *k* ſunt ii, qui benè operaturi, ſeparabantur. *Thren.1.f.*

Juventus in Angelis, dicit *l* conſtantiam vitalis virtutis ſempiternæ vigentis. Juvenis autem qui ſedebat in dextris monumenti Chriſti, qui erat Angelus, deſignat *m* in eis jucunditatem fœlicitatis, cum quiete invariabili in ipſa proſperitate, *Marc.16.a.*

Juvenes duo euntes cum Abraham ad ſacrificium Iſaac, deſignare poſſunt *n* duos populos, qui in Chriſti necem concurrunt. *Gen.22.a.* Vel deſignant Petrum, & Joannem, Chriſti comites.

o Baſ ſ pſ.32. p Am. exhor. ad vi.& ſe. 53. q Hie ſ.Hoſ.2. r Ori ſ.pſ.36. hom.4. ſ Glo.int ſ. Gen 44. t Glo.ord.ſ. Iſa.42. — *Vita praſens. Novitas ſpiritus. Tempus baptiſmi. Nondum perfectus. Paulus. Simplices Iudaorum.*

Juventus aliquando ſignificat tempus hujus vitæ, in quo laborandum eſt ad aliam vitam. *Eccl.12 a.*

Juventus aquilæ, *o* novitatem ſpiritus exprimit. *Pſal.102.* Ab hac juventute portandum eſt jugum Domini. *Thre.3.c.* Et juvenculæ tympaniſtriæ, *p* ſunt animæ in Chriſto renovatæ, quæ corpus mortificant. *Pſal.67.*

Juventus Hieruſalem, dicitur *q* tempus egreſſionis populi Iſrael de Ægypto: & in Eccleſia tempus baptiſmi uniuſcujuſque. *Hoſ.2.c.* Et juvenes Aſſur, ſunt venientes ad fidem ex Gentibus. *Iſa 31.d.*

Juvenis David, deſignat *r* eum, qui nondum eſt perfectus in vita ſpirituali *Pſa.36.*

Junior frater ex filiis Iacob, qui erat Benjamin, deſignat *ſ* Paulum, qui adjunctus eſt Apoſtolis. *Gen.44 a.*

Iuvenes interdum deſignant *t* ſimplicem populum Iudæorum, quia à Scribis, & Phariſæis regebatur. *Iſa.42.d.*

v Hie ſ Iſa 20 40 & ſ Ier 5. x Gr ſ 1.Re 8 & 19 mo. 13. y Be ſ Pro.7 z Gr 10.m.7 aa Hie ſ Eze 23. bb Amb de Noe 31 Phil.de reſip. Noe. — *Fortes ad malè operandum. Leves. Hæretici. Inſipiens curioſus.*

Juvenes Ægypti, ſunt *v* fortes ad malè operandum, vel in propria virtute confidentes. Itidem & juvenes maris. *Iſa.20.b.23.a.40.g.* Et juvenes optimi, in malum, *x* ſunt fortes ad malè agendum, & cæteris nequiores. *1.Reg.8.c.* juvenes etiam ſunt *y* leves; & qui facilè ſequuntur vitia, & ambulant viam latam: & incauti, qui facilè decipiuntur ab hæreticis. *Prov.7.b.Jer.9.f.* Et juvenes interfecti gladio, ſunt ficti ſimulatores virtutum. *Thren.2.g.* Et juvenes, qui videbant Job, & abſcondebantur, ſunt leves, & qui nulla conſilii gravitate fulciuntur, *Job 29.b.Ezech.30.e.Amos 4.c.*

Juniores tempore, deridentes Job, ſunt *z* hæretici, qui ætati univerſalis Eccleſiæ comparati, juniores tempore congruè vocantur: quia ipſi ab ea, non autem egreſſa eſt ab illis. *Job 30.a.32.a.* juvenes itidem Aſſyriorum, *aa* ſunt hæretici. *Ezech.23.a.*

Junior Cham, deſignat *bb* inſipientem, & ſtultè curioſum in inquirendis iis, quæ minimè conveniunt, ut ille curioſè ſcrutatus eſt verenda patris. *Gen.9.c.*

Iuxta, Secus.

JUXTA, ſignificat apud, vel propè, quod etiam ſecus dicitur.

cc Hie ſ pſ.1. dd Ori ſ.Mat. hom.16. ee Lyr ſ Mat. 13. — *Iuxta fluenta gratiarum. Populus juxta legem. Patentes præda.*

Secus decurſus aquarum plantatum eſt lignum, hoc eſt, *cc* juſtus juxta fluenta gratiarum, ex paſſione Chriſti manantium. *Pſal.1.*

Secus viam ficus, deſignat *dd* populum juxta legem poſitum. *Matt.21.b.* Sic ſecus viam ſedebat cæcus. *Luc.18 f.*

Secus viam etiam ſunt, *ee* quæ conculcationi patent, & prædæ, ut ſemen quod cecidit ſecus viam, & conculcatum eſt, & volucres cœli comederunt illud. *Matt.13.a.* Tales ſunt qui locum præbent dæmonibus ad tentandum.

Admiſſio pravarum ſuggeſtionum. Secus infernum diſſipantur oſſa, *a* quum admittimus pravas cogitationes, aut ſuggeſtiones, aut cum adhæremus hæreticis. *Pſal.*140. *a Ar ſ. pſ.*140.

In templo idola. Juxta Dominum ſuſcepit adulterum Judæa. *Iſa.*57.*b.* cùm etiam *b* in templo conſtituit idola. Vel cùm hæreticos errores induxit in Eccleſiam. *b Hie ſ. Iſ.*57.

Laban.

LABAN, id eſt, albus, ſeu dealbatio, aut later: filius Bathuelis, frater Rebeccæ, pater Liæ, & Rachelis, uxorum Jacob, pro quibus illi ſervivit Jacob annis quatuordecim, & ſex annis pro mercede ovium, modò variatum, modò uniculorum. Poſtea verò furtim diſceſſit ab eo Jacob cum uxoribus, & liberis, quem inſequutus eſt Laban: ac poſtmodum inierunt fœdus.

Deus Laban, ut interpretetur dealbatio, eique ſervivit Iacob propter Rachelem. *Gen* 29.*a* typus eſt *c* Dei, cui ſerviendum eſt propter vitam contemplativam: Deus tamen utrique pater eſt, & prius vult non exercere in vita activa. *c Lyr ſ. Ge.*29

Claritas vitæ. Remiſſio peccatorum. Gratia. Ut etiam dicitur candidus, & fuit frater Rebeccæ, id eſt, patientiæ, *d* claritatem vitæ deſignat, quæ patientiæ conjuncta eſt. *Gen.*24.*d.* Et lucem ſuperiorem, & cœleſtem: quæ duas generat filias, activam videlicet, & contemplativam vitam. Deſignat etiam peccatorum remiſſionem, quæ per opera utriuſque vitæ acquiritur, aut ipſam gratiam: ideò interpretatur dealbatio. *Gen* 29.*d.* *d Philo. de profugis. Georg Ven. Cant.* 1.*to.*7.*ca.*5. *Bed. ſ Ge.*29.

Prælatus. Deſignat præterea *e* Prælatum in utraque vita exercitatum, & in eiſdem diſcipulos inſtruentem, *Gen.*30.*d.*31.*a.* *e Lyr. ſ. Ge.*29

Gentiles Labao, ut ſuſcepit Iacoh in domum ſuam, deſignat gentiles, fidem Chriſti ſuſcipientes. *Gen.*29.*c.*

Senſibilia. Ut autem reliquit eum Iacob, typus eſt *f* ſenſibilium, quorum natura eſt ut mentem per ſenſus vulnerent. Et quia non poterat ea conflictando devincere, modò vincat, mavult fugere. Fugit autem neſciente Laban: quia non eſt repetenda, & meditanda res per ſenſus accepta, ne lædat mentem. *Gen.*31.*c.* *f Phil. 2 alle.*

Carnales. Lahan, ſecundùm quòd egreſſus eſt ad ſervum Abrahæ, nec tamen cum eo, & Rebecca abiit ad Iſaac, typus eſt *g* carnalium admirantium opera fidelium, ſed qui ad benè operandum minimè convertantur. *Gen.*24.*d.* *g Glo. ord ſ. Gen.*24.

Mundus. Diabolus. Laban præterea ut interpretatur dealbatio, & ſæpè decepit Iacob, typus eſt *h* diaboli, aut mundi, ſeu ejus proſperitatis: ideò eum eo non permanſit Iacob, hoc eſt, vir juſtus, ſed fugit ab eo. *Gen.*31.*c.* Ut autem ſuſcepit ſervum Abrahæ, eos ſignificat de mondo, *i* qui prædicatores, & fidem ſuſceperunt. Unde & fœderatus fuit poſtea Iacob. *h Bed ſ. Ge* 38 *Amb.* 1. *offic.* 49. *& de fuga ſæculi* 5. *Aug. ſer* 80.

Ignavus. Invidus. Imperitus doctor. Deſignat etiam *k* ignavum, & affectum, timidum, & invidum: quia erat Syrus, & ſine Iacob non proficiebat, & per invidiam ſæpè mutavit mercedem Iacob. Unde & ſignificat imperitum doctorem, qui albas per hæreſim, & nigras per peccatum animas docet. *Gen.*31.*f.* *i Gr* 30 *m.*31. *Rup ſ Ge.*49. *k Phil.* 2. *alle. Bed ſ Ge* 30.

Labi, Lapſus, vide Cadere.

Labium.

LABIUM, & labrum, dicuntur extremitates, & opercula oris, veluti vallum quoddam ad dentium deformitatem tegendam à natura datum: deſerviunt etiam ad ſumendum, & retinendum cibum & potum, & ad formanda verba. Labium etiam citeulus. *Exod.*25.*a.* Fecitque illi labium aureum Eloquentia. *Iob.*12.*d.* Commutans labium veracium Evangelium. *Pſal.*16. Propter verba labiorum tuorum. Idioma. *Gen.*11.*a.* Erat terra labii unius. Mens. *Pſal.*70 Exultabunt labia mea, cum cantavero tibi. Os. *Deut.*83.*d.* Egreſſum eſt de labiis tuis verbum. *Iob.*1.*d.* Non peccavit Iob labiis ſuis.

Utrumque teſtamentum. Judicia Dei. Prædicatio Chriſti. Labia Dei dicuntur *m* utrumque teſtamentum, quæ invicem ſibi conſonant, & mentem Dei nobis exprimunt. *Pſal.*16. Hæc ſunt labia Regis, in quibus eſt divinatio. *Prov.*16.*b.* Labia etiam Dei dicuntur *l* ejus judicia, quæ tunc Deus aperit, cùm voluntatem ſuam hominibus per aperta judicia oſtendit. *Iob.* 11.*a.*23.*c.* Et labia Dei erunt repleta indignatione, quando Chriſtus in judicio proferet ſententiam in malos. *Iſa.*30 *f.* *l Aug de oſt. ſent div. m Gr* 16. *mo.* 4. *&* 16 *mor.* 17. *Rut ſer. ſpir.* 1.

Labia charitatis Judith, prædicationem Chriſti exprimunt. *Iud.*9.*c.* In labiis Chriſti diffuſa eſt gratia. *Pſal.*44. quia *n* lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt. labia etiam Chriſti, vel ſapientiæ, ſunt *o* utrumque teſtamentum, quæ ſunt concordia ad invicem in veritatis teſtatione. *Prov.*8. *n Hie ſ pſ* 44. *o Bed ſ. Pro* 8.

Prædicatores. Labia altaris, vel menſarum unius palmi ad continenda holocauſta. *Ezec.*40.*f.* deſignant *p* prædicatores, qui docent auditores operari tam opera magna, quàm parva in unitate fidei. *Exod.*15.*c.*37.*b.* Et labia Annæ. 1.*Reg.*1. ſunt prædicatores Eccleſiæ. Ipſi ſunt labia ſponſæ, qui dicuntur ſicut vitta coccinea, propter paſſionis Chriſti prædicationem. *Cant.*4.*a.d.*5.*e.*7.*d.* Labia quoque Chriſti, in quibus diffuſa eſt gratia, ſunt iidem prædicatores. *Pſal.*44. *Malac.*2.*b.* Labium etiam electum ſignificat confeſſionem fidei. *Soph.*3.*b.* Hoc eſt labium veritatis firmum in perpetuum. *Prov.*2.*c.* Labium etiam menſæ, eſt confeſſio fidei. *p Gre ſ. Eze. hom.*21 *& ſ.* 1 *Reg* 1 *& ſ. Ca* 1 4.5. *Amb ſ pſ* 118 *ser.*15. *Baſ. ſ pſ.*44. *Hie ſ. Soph* 3. *Bed. ſ Pro.*12. *Rup.* 4 *ſ. Exod* 7.

Baptiſmus Confeſſio. Labium æneum, in quo lavabantur ſacerdotes, deſignare poteſt *q* baptiſmum, & melius confeſſionem, & lachrymas compunctionis, & deſiderii. Poſitum autem erat inter altare, & tabernaculum, *r* quia per paſſionem Chriſti, in qua hæc habent virtutem, tranſimus ad æternum tabernaculum. *Exod.* 30.*b.*35 *b.*38 *a.*40.*a.* *Lev.*8.*b.* Labium quoque maris in modum lilii paſſionem Chriſti adumbrat, in qua baptizamur. 3.*Reg.*7.*d.* Significat etiam ſacram ſcripturam, quod fit de ſpeculis mulierum, hoc eſt, exemplis Sanctorum. *q Gr. ho.* 17. *Iſyc ſ Lev.* 8. *r Rup.* 2. *ſ Le.* 3.

Paſſio Chriſti. Sacra ſcriptura. Unitas charitatis. Vis mentis ad cogitandū. Labium unum, deſignare poteſt *ſ* charitatis unitatem, & ſenſus concordes ratione. *Gen.*11.*a.* Et labia cordis, dici poſſunt *t* vis producendi cogitationes, quæ non niſi mundæ eſſe debent: alioqui labia erunt polluta. *Iſa.*6.*b.* Et labia exultationis laudant Deum, cùm mens eſt grata Deo. *Pſal.*62. Et labia mentis ſunt quæ diſtinguunt vota. *Lev.*5.*b.* *Pſal.*65.70. Et labia cordis, implebuntur iubilo in fœlicitate, quando plus videbunt quàm explicare poſſint. *Iob.*8.*b.* Poſſunt etiam labia polluta deſignare mentem cum ignorantia. *Iſa.*6.*b.* *ſ Hil ſ pſ.*62. *Gr* 8 *m.*19. *Aug. ſ pſ* 70. *t Ori ſ Iſ. h.* 8 *Hie ep. Et factum eſt.*

a Phil. de confuſ. ling. — *Concordia mala.*

Labium autem unum, in malum, ſignificat *a* concordiam potentiarum ad malè operandum. *Gen. 11.a.*

b Gre. 14. m. 24. c Hie. ſ. pſ. 82. — *Confabulatio de Chriſto.*

Labia derelicta circa dentes Job, erant *b* ſermo, & confabulatio de Chriſto, quæ relicta erant Apoſtolis poſt mortem Chriſti, quando virtutem bonæ operationis, & morſum correctionis amiſerant, & ſola de Chriſto verba confabulationis habebant. *Iob. 19.c.* Hæc ſunt autem labia exultationis, *c* quibus debemus laudare Deum. *Pſal. 62.*

d Cyril. cont. Iu. 14. 7. — *Eloquentia.*

Labia interdum ſumi poſſunt *d* pro eloquentia, unde Græcis arrogantibus ſibi inventionem eloquentiæ, applicatur illud. *Pſal. 11.* Labia noſtra à nobis ſunt, quaſi dicerent. Nos ſumus inventores eloquentiæ.

e Gr. 11. m. 10. f Ori. ſ. Matt. Cano 15 & hom. 35. & ſ. Rom. 5. Am. de virg. 3 & ſ. pſ. 118. ſer. 19. g Aro. ſ. pſ. 119. — *Iudæorum labia.* *Scribarum labia.*

Labia veracium, erant *e* Judæorum ante adventum Chriſti, quem venturum ipſi prædicabant. *Iob. 12.d.*

Labia doloſa erant *f* Scribarum, & ſacerdotum, ac Phariſæorum contra Chriſtum, quia ſub eis latebat venenum. *Pſal. 11. 33. Matt. 26.f. Rom. 3.c.* His labiis honorabant Deum, qui literam legis colebant, ſenſum ejus negligentes, nec retia in altum ducentes. *Iſa. 29.d. Matt. 15 a. Marc. 7 b.* Quanquam peius eſt nec labiis honorare. In his labiis erat gladius, quando Judæi proferebant blaſphemias contra Chriſtum. *Pſa. 58. 139.*

Ori. ſ. Ez. h. 8. h Hie. ſ. Eze. 36. i Gleſ. ord. ſ. Exod. 4. — *Suggeſtiones. Prædicat. o hæreticorum. Guſtus voluptatis. Mosaica lex comparata verbo Dei.*

Labia iniqua, ſunt *g* ſuaſiones dæmonum, vel pravorum hominum apertè inducentia ad malum, vel ad permanendum in peccato. *Pſal. 119.* Labia etiam meretricis, deſignant prædicationem hæreticorum, vel guſtum voluptatis. *Prov. 5.a.*

Labium linguæ, dicuntur aſcendiſſe in ones Iſraël, *h* quando tempore perſecutionum Eccleſiæ infideles inſultabant proceribus Eccleſiæ. *Ezec. 36.a.*

Labia incircumciſa Moyſis, poſtquam locutus eſt ei Dominus. *Exod. 6.b.* deſignant *i* literam legis, & ejus obſervantiam poſt adventum Chriſti in carne eſſe ineptam, & mutam, niſi adjungatur frater ejus Aaron, hoc eſt, ſenſus ſpiritualis.

Laborare, Labor, Laborioſus.

LABOR, eſt opus quod fit cum aliquo conatu, & defatigatione. Laborare autem, eſt cùm labore aliquid agere. Laborioſus verò dicitur, qui multum ſuſtinet laboris, aut multi eſt cauſa laboris. Laborare, interdum angi. *Iob. 9. d.* Quare fruſtra laboravi. Certare. 3. *Reg. 2. d.* In quibus laboravit pater meus. Colere. *Ioſ. 24.c.* Terram, in qua non laboraſtis. Componere. *Pſal. 126.* In vanum laboraverunt, quæ ædificant eam. Operari. *Pro. 20.a.* Noli laborare, ut diteris. Deficere. 4. *Reg. 7.c.* Sciunt quia fame laboramus. Fatigari. *Gen. 33.c.* Si plus in ambulando fecero laborare. Labor autem, laboris fructus *Iob. 39.b.* Derelinques labores tuos. Iniquitas. *Pſal. 9.* Sub lingua ejus labor, & dolor. Miſeria. *Deut. 26.b.* Laborem atque anguſtiam. Opera. *Iud. 18.c.* Nullus erit labor. Tribulatio. *Pſal. 87.* In laboribus à juventute mea.

k Hie. ſ. Mal. 2.

Laborare propriè non competit Deo, qui infinita virtute facit quæ vult. *Iſa. 40.g.* Laboraſſe autem dicitur Deus *k* in ſermonibus eorum, qui divinam negant providentiam, eò quod quantum in ſe eſt, Deum videntur tollere de mundo. *Malac. 2. d.*

l Hie. ſ. Iſa. 1. & ſ. Io. 15 & ſ. Iob 39. m Hil. ſ. pſ. 68. Amb. ep. 17. Aug. ſ. pſ. 68. — *Patientia Dei.* *Labor Chriſti in hoc mundo. Humanitas Chriſti.*

Dicitur etiam Deus laboraſſe, *l* ſuſtinens peccata Judæorum. *Iſa. 1.d.* quia uſque ad filii ſui necem eos ſuſtinuit. Et dicitur laboraſſe in iniquitatibus noſtris. *Iſa. 43.d.* quia propter eas delendas mortuus eſt Chriſtus. Dicitur etiam laboraſſe rogans Judæos, aut rogatus ab eis, quaſi jam defecerit crebrò eis ignoſcendo, & laſſus ſit ſemper eos ad ſalutem provocando. *Ier. 15.b.* Laboravit etiam Chriſtus clamans, *m* tum prædicando, tum Patrem in cruce invocando, & etiam dicitur laborare in nobis, cùm nos laboramus. *Pſa. 68.* Labor Joſeph in Ægypto, fuit labor Chriſti in hoc mundo. *Gen. 41.g.* Et labor Jonæ. Labor Chriſti. *Ion. 4.c.* Labor quoque ejus fuit ejus humanitas, quam Judæi ſuperbè ſapientes deſpexerunt, eumque immortalem credere dedignati ſunt, quem in natura paſſibili mortalem viderunt. *Thre. 3.a.*

n Gr. 31 mor. c. 4 & 33. mor. c. 30. o Hie. ſ. Iſ. 49. p Rup. ſ. Ion. 4. — *Eccleſia.*

Labores autem ſuos Deus Rhinoceroti reliquit. *Iob. 39.b.* quando *n* converſo terreno principi eam, quam morte ſua mercatus eſt, Eccleſiam credidit. Vel quia paſſionem ſuam dereliquit Gentibus. Laboraſſe autem ſe dicit Chriſtus in vacuum. *o* quia pauci ex Judæis, propter quos venerat, crediderunt. *Iſa. 49.a. 53.d.* Dicitur Jonas non laboraſſe pro hædera. *Ioan. 4.d.* quia Chriſtus *p* non laboravit pro gloria temporali templi, & Judæorum.

q Boſſ. ſ. pſ. 48. Hie. ſ. Iſa. 14. 65. Hil. ſ. pſ. 187. r Gre. 6. m. 5. & 8. mor. 7. & ſ. pſ. 6. ſ Hie. & Au. ſ. pſ. 127. Ambroſ. de virgi. 3. — *Labor bonorum in hoc ſæculo.* *Opera.*

Laborant in hoc ſæculo *q* boni. *Pſa. 48.* imò omnes: quia dictum eſt Adæ. *Gen. 3.c.* In laboribus comedes panem tuum, *Matt. 11.d. Iſa. 14.a.* Unde homo dicitur naſci ad laborem, ſicut avis ad volatum. *Iob. 5.b.* quia *r* inde mens ad ſumma evolat, unde caro in infimis durius laborat, & homo terrenus ad laborem naſcitur, quia ille hujus mundi veraciter mala ſentit, qui ejus bona inhianter appetit. Et labor accidens in itinere eſt labor hujus vitæ, ubi in ambulando dicuntur laborare. *Gen. 33.c. Exod. 18.b.* Et laborioſæ noctes, ſunt tempus hujus vitæ, & adverſitatum tenebræ. *Iob. 7.b.*

Labores autem manuum ſeu fructuum, *ſ* ſunt opera, quæ fiunt in hac vita cum labore. Quos manducat hic, qui gaudet in laboribus, quorum fructus ſperatur in vita æterna, vel manducabunt in vita æterna fructus bonorum operum, quibus in hac vita inſudarunt. *Pſa. 87. 127.* Ideò dicuntur non fruſtra laboraſſe. *Iſa. 67. 65.d. Mich. 4.c.* Laborant quoque in gemitu pœnitentes. *Pſal. 6.*

Refrigeria ſequentium Chriſtum.

Dicuntur etiam non laborare ſequentes Chriſtum tum ob refrigeria, & conſolationes ſpirituales, quas in hac vita recipiunt, tum quia univerſus eorum labor æterna quiete commutabitur. *Iſa. 4.g.*

t Hie. ſ. Eccl. 2. 6. v Aug. ſ. Ioa. tract. 15. Cyril. 18. ſ. Ioan. 62. — *Prædicans doctor.*

Laborans agricola, eſt doctor prædicans. 2. *Tim. 2.a.* Idem deſignant laborantes in piſcando. *Luc. 5.a. Ioan. 21.b* Et labor ſapientis, *t* ſunt libri, quos ſcribit. *Eccl. 2.c.* Et labor hominis, eſt in ore ejus, cùm prædicat. *Eccl. 6.c.* Laboraverunt alii, hoc eſt *v* Patriarchæ, & Prophetæ prædicando, & ſcribendo, & Apoſtoli introierunt in labores eorum. *Ioan. 4. e.*

Prædicator ægrè operans.

Laborare dicitur piger, ſi applicet manum ad os ſuum. *Prov. 19.d. 26.c.* deſignans prædicatorem, qui ægrè operatur quæ alios docet.

x Hie. ſ. Ier. 12. Am. 3. hexa. 12. — *Non valens reſiſtere minoribus hoſtibus.*

Laborat cum pedibus, *x* qui minoribus hoſtibus, & tentationibus reſiſtere non valet *Ier. 12.b.* Laborant etiam, qui terrenis cupiditatibus vacant. *Iſa. 55.a. Matt. 11.d.* Et hic labor manuum eſt, quem ſiccat Dominus. *Agge 1.c.*

y Cyril. de adora. in Spiritu ſancto. — *Inania ſtudia circa terrena.*

Labor filiorum Iſraël in Ægyto. *Exod. 1.b.* Figuram, *y* & quaſi imaginem inanium, & prophanorum ſuper terram ſtudiorum noſtrorum depingit, Satana, & adverſariis poteſtatibus malignis cum eo, urgentibus & compellentibus. Sic laborant in vanũ, ædificantes ſine Domino. *Pſ. 126.* Et laborare dicuntur, qui in propria virtute confidunt, ſicut è diverſo non laborant, qui confidunt in Domino. *Iſa. 40.g.*

Et

Et ſtultus labor eſt *a* eorum, qui in vanum laborant. *Exod.18.c.* Laborant etiam fruſtra, qui laboris ſui
præmium non expectant. *Iob.9.d.* Et laborans fruſtra ſtruthio, deſignat hypocritam, qui magnam ha-
bet curam temporalium, neglectis ſpiritualibus. *Iob.39.b. Eccl.10.c.*

Ferentes legis onus. Laborantes erunt Judæi, *b* legis onus ferentis. *Matth.11.d.* Et ipſi laborabant per totam noctem in
obſcuritate literæ legis, ſine luce ſpiritus, & infidelitate. *Luc.5.a.* Dicuntur autem non laboraſſe. *Iſa.43.*
d. quia *c* labores eorum non erant accepti Deo. Et labor labiorum ipſorum fuit, quando dixerunt.
Crucifige, crucifige. *Pſa.138.* Et labores eorum, quos diripiunt alieni. *Pſal 108.* ſunt *d* inutilia eorum o-
pera, quæ rapiunt dæmones. Labor etiam eorum conſumitur incaſſum. *Lev.26.d.* quia *e* non poſſunt
ſervare legem, in qua laborant.

Scriptura hæreticorum. Labores peccatoris, ſunt *f* ſcripturæ hæreticorum. *Pſa.108.* Et labores patrum, quos comedit con-
fuſio, ſunt eædem ſcripturæ. *Ier.3.g.* Et labor Moab, *g* eſt diligentia hæreticorum, eſt etiam labor Baby-
lonis cum incantatoribus. *Iſa.16.d.47.d.* Et labor Ægypti multus, & cultus idolorum, & defenſio er-
rorum. *Iſa.45.c.* Et laborat in multitudine viæ ſuæ, qui multos ſequitur errores. *Iſa.57.b.58.a.* Et labor
labiorum hæreticorum ſunt, *h* verba, & mendacia, quibus ſuos conantur errores defendere. *Pſal.139.*

Pœna æterna. Omnes autem hi laborant in igne, quorum opera conſumet ignis. *Haba.2.c.*
Laborant in æternum, *i* qui eſt in pœnis inferni perpetuis. *Pſa.48.*

a Gr.9.m.27. b Hil ſ Matt. Cano.11. Am.de virg.3.& ſ. Luc.5. c Hie.ſ.Iſ.43. d Au.ſ.pſ.108. e Iſyc.ſ.Le.26. f Arn ſ pſ.108. g Hie ſ.Iſ.16.45.57.& ſ. Haba 2. h Au ſ.pſ.136. i Hie ſ.pſ 48.

Labruſca.

Spina corona Chriſti. Blaſphemia. Inutilis fides.

LABRUSCA, eſt vitis agreſtis, quæ & erratica dicitur.

Labruſcæ, quas fecit vinea plantata à Deo, ſunt *k* ſpinæ, quibus Judæi Chriſtum coronarunt. Item
blaſphemiæ, cæteraque vitia in anima. *Iſa.5.a.*

Labruſca enim inutilis, deſignat fructũ fidei non perfectæ. *Iſa.37.c.* In die plantationis tuæ labruſca

k Tert.adver.Iudæos. Hie ſ.Iſ.5. Hie.ſ.Iſa.17.

Lac, Lactare, Lactans, Ablactare.

Verbum Dei. LAC, ſuccus eſt animalium, quo animalia recenter nata, à matrum uberibus ipſum attrahentia pa-
ſcuntur: quæ nondum ſolidiori alimento veſci queunt. Nihil quod melius nutriat, neque quod ſit dul-
cius, nec lacte candidius inveneris. Eſt itaque *l* omni ex parte ſpirituali nutrimento ſimile: quod eſt dul-
ce quidem propter gratiam, nutriens autem, tanquam vita: Candidum autem, ut dies Chriſti &
ſanguis Verbi eſt lac. Fit autem lac ex ſanguine per mutationem, & maximè naturalem habet cum aqua
cognationem, ut cum nutrimento ſpiritali lavacrum ſpiritale. Qui in lacte frigidæ parum exorbent, ſta-
tim juvantur. Non ſinit *n* lac aceſcere, quæ eſt illi cum aqua ſocietas: dum non per repugnantiam ali-
quam, ſed per conjunctam illi affectionem maturatur, & quam habet verbum, cum baptiſmo ſocieta-
tem, eandem habet lac cum aqua conventionem. Hoc enim ſolùm ex humidis ſuſcipit cum aqua mix-
tionem, recipiens expurgationem, quemadmodum baptiſmus propter remiſſionem peccatorum. Ap-
tè etiam melle miſcetur, idque rurſus propter purgationem cum dulci nutrimento. Verbum enim be-
nignitate commixtum ſimul & animi medetur affectionibus, & expurgat peccata. Illudque, Melle dul-
cior emanat ſermo, mihi videtur dictum eſſe de verbo, quod eſt mel. Multis autem locis prophetia e-
um extollit ſuper mel, & favum. Miſcetur lac vino dulci, eſt autem utilis mixtio veluti contempe-
rata affectione ad incorruptionem. Lac enim vino ſereſcit, & finditur, & quidquid eſt ejus adulterium,
id tanquam per aquæ ductum educitur: eodem modo ſpiritalis fidei ſocietas ſe habet in hominem pa-
tibilem. Sereſcere enim faciens carnales concupiſcentias, hominem ad æternitatem contrahit, divini-
tus immortalem efficiens. Sed & multi adipe lactis, quod butyrum vocant utuntur ad lucernam, mul-
tiplicem verbi miſericordiam per hoc ænigma ſignificantes: ut quod ſolùm jure nutriat, & augeat, &
infantes illuminet. Ita autem perfectum eſt alimentum lac, ut ad fidem, qui nunquam ceſſaturus eſt,
deducat. *Gen.18.b. Deut.32.b.* Hoc lac *m* verbi Dei ſimplices quidem converſos nutrit, ſed remanentes
carnales interimit, ut vinum ſi detur febricitanti, ſic perit Siſara. *Iud.4.c.5.d.*

l Cle. Alex. in pæda 9. m Ori.ſ.Iud. ho.5. n Gen. Veno. Cant.1 to.7. cap 24.25.

Sapientia rerum divinarum. Lac *n* divinam & rerum ſupernarum ſapientiã ſignificat, ſicut vinum rerum inferiorum ſapientiã:
vinum enim à planta deducitur, ſed lac ab animali, quod melius eſt: illud item inebriat, lac verò mi-
nimè, quamvis utrumque nutriat, vinum quoque ſervatum & expoſitum non facilè permutatur, aut
corrumpitur, ſed lac quantò diutius extra ubera exiſtit, tantò deterius efficitur, & facillimè corruptio-
nem ſuſcipit, ſicut & ſapientia rerum divinarum & arcanorum Dei, quantò magis propalatur, tantò
majus patitur detrimentum, veluti ſanguis extra venas. Ideò communicanda tantummodo inter
perfectos, aut in pectore conſervanda juxta propheticum illud. Abſcondi in corde meo eloquia tua, ut
non peccem tibi. Si autem prematur lac in butyrum, diu conſervatur, ſed decoctum diutius. Sic & di-
vina ſapientia preſſa, & benè confecta in mente poſſidentis, atque decocta igne amoris, diu conſerva-
tur, etiam in condimentum aliorum ciborum, eorum videlicet, quæ à veris doctoribus dantur mo-
numenta. Hoc lac eſt perfectorum, qui ſunt malitia, & aſtutia parvuli, de quibus Chriſtus diſtributor
lactis, & mellis. *Matt.11.d.* Abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis.

Lex vetus. Litera legis. Lac quandoque deſignat vetus *o* teſtamentum, & literam ſacræ ſcripturæ, quod datum eſt Judæis
ſolidos, novæ legis cibos nondum capere valentibus. Et hoc lacte candidiores, ſunt dentes Eccleſiæ.
Gen.18.b.49.b. Et lactis ubertas eſt apud Judæos, qui multis infantilibus legis ſenſibus paſcuntur. *Iſ.7.d.*

Senſus ſimpliciores. Doctrina moralis, & infantium. Vita activa. Significat etiam lac *p* ſenſus ſimpliciores, & doctrinam moralem, & activam vitam ſeu honeſtatem.
Hoc lacte extinguitur Siſara, hoc eſt, diabolus. *Iud.4.c.5.d.* Solet ita ſignificare doctrinam infantium,
hoc eſt incipientium novam vitam in Chriſto, etiam cùm conjungitur melli. *Exod.3.b.13.a.34.d. Lev.*
20.d. Num.13.c.14.b.16 b. Deut.6.c 32.b.1. Reg.1.d.3. Reg.3.c. Prov.27.d.30.d. Cant.4.c. Eccl.46.b. Iſa.28.c.
60.c. Ier.11.a.32.d. Ezec.20.a. Ioel.3 d.1. Cor.3.a. Hebr.5.d.1. Petr.2.a. Thr.4.b.

Doctrina Evangelica. Lac præterea *q* doctrinam evangelicam deſignare poteſt, & generaliter ubertatem, & affluentiam
doctrinæ, ut quum dat Deus ubertatem lactis. *Iſa.7.d.55.a.* Et hoc eſt rationabile lac. *1. Petr.2.a. Deut.*
2.b. Iere.11.a. Ezec.25.a.

Simplicitas gratiæ. Conſolatio divina. Lac etiam deſignat *r* ſimplicitatem, puritatemque divinæ gratiæ, ejus præcipuè, quæ datur in
baptiſmo, divinam *ſ* etiam conſolationem maximà parvulorum, idque ſecundum quòd lac eſt can-
didum, & dulce, & cibus parvulorum. Sed & lacte lavari dicuntur in baptiſmo. *Cant.5.d.* Et lac eſt
ſub lingua, quando verbis apertæ correctionis miſcentur verba conſolatoria. *Cant.4.c.5.a.*

o Ori.ſ.Gen. ho.17. Hie.ſ.Iſa.7. Beda ſ Gen. c8.49. p Ori.ſ.Nu. ho.27.& ſ. Ezec.ho.7. Hie ſ.Iſa.60. Gre ſ.1 Re. 16.& 21 m.8. Bed ſ.Pro.30. q Ori ſ Iſ.b.2. Aug.ſ pſ.67. r Amb. de Cain 5. ſ Gre.ſ Cant. 5.& 11.mo.5. Euch ſer. ſpir.8.

a Amb. de viduis. — *Oratio.*

Lac datum Siſaræ in potum, ut extingueretur, *a* orationis typum gerere poteſt, quâ dæmones conteruntur. *Iud.4.c.5.d.*

b Iſy. ſ. Le 20. — *Deliciæ cæleſtes.*

Lac & mel, *b* delicias ſupernæ patriæ deſignare poſſunt, quæ ſuaviſſimè & abſque ullo labore poſſidentur. *Lev.20.d.*

c Gloſ int. ſ. Exod 23. — *Infantia.*

Lac interdum ſignificat *c* ipſam infantiam. Et peculiariter infantiam Chriſti. Unde jubebatur non immolari agnum in lacte matris, quia Chriſtus non debebat pati tempore lactationis & infantiæ: ſed ætate integra. *Exod.23.c.24.d. Deut.14.c.*

d Aug. de paſto. 1. e Cyril. 7. ſ. Ioan. 5. Gr. 13 m. 13. f Hie. ſ. Ez. 34 — *Temporalia.*

Lac, quo Nazaræi ſunt candidiores, *d* temporalis adminiſtrationis diſpenſationem, ac diſtributionem rerum temporalium in pauperes ſignificare poteſt. *Thre.4.b.* Et lac gregis, *e* eſt quidquid à plebe diſtribuitur præpoſitis ad ſuſtentandum victum temporalem. Lac enim ex carne exprimitur, quæ in inferioribus nutritur. *Ezech.34. 1.Cor.9.a.*

Deliciæ. Abundantia.

Lac, ut eſt cibus delicatus, *f* delicatoris quoque deſignare poteſt, ſive in bonum ſive in malum: vel delicias hujus mundi. *Iſa 28.c. Ezech.34.a.* Ubi pro omnibus alimentis accipitur. Item abundantia rerum. *Num 13.f.* Fluit lacte & melle.

Novitas hominis. Infirmi auditores.

Lac, ut elicitur premendo, novitatem hominis ſignificare poteſt, ſive in vita carnali, ſive in ſpirituali, nam omnia principia, ſunt difficilia. Sic dicitur Job mulſus ſicut lac. *Iob.10.b.* Et eadem ratione, deſignat, auditores infirmos, qui cum labore inſtituuntur. *Cant.5.a.*

g Hil. ſ. pſ. 118. h Gr. ſ. 1 Reg. 15. Euch. for. ſpirit. 8. i Gr. ſ. 1. Re. 7. k Ori. ſ. Mat. ho. 15. Amb. de obi. Valent. Aug. ſ. pſ. 8. l Gr. ſ. 1 Re 15. m Greg. ſ. 1. Reg. 10. Rup. ſ. Hoſ. 2. n Gre. 4. m. 19.28 & 19. mor. 15. Bed. ſ. Prov. b. 26.

Adulatio. Peccatores. Verba acerba. Cogitatio immunditiæ. Chriſtus. Innocentes. Novi in Chriſto. Motus carnis. Docere ſimplices. Conſolari.

Lac interdum deſignat adulationem, & tunc coquitur hædus in lacte matris ſuæ, quando laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ. *Exod.23.c.34.d. Deut.14.c.*

Lac cùm decedit à ſua ſubtilitate, & coaleſcit, figura eſt *g* eorum, quorum mens per peccatum hebetatur ad contemplationem divinorum: unde dicitur coagulatum, ſicut lac cor eorum. *Pſa.118.* Ubi etiam lac coagulatum, dici poſſunt verba amarulenta, & acerba de corde malorum prodeuntia. Et lac parvulorum Amalec, *h* eſt levis cogitatio de immunditia. *1.Reg.15.a.*

Lactans agnus, deſignat *i* veram humanitatem in Chriſto cum innocentia. *1.Reg.17.c.*

Lactantes, in bonum, dicuntur *k* innocentes, ſimplices, & rudes, ac nuper baptizati, & viam, ſeu vitam novã in Chriſto inchoantes. *Deut.32.d. 1.Reg.15.a. Pſa.8. Iſ.13.d. Ier.44.b. Thr.2.d.4.a. Matt.21.b.*

Lactantes de Amalec, qui ſunt occidendi, *l* ſunt motus carnis, qui tenui & neglecta cogitatione immunditiæ, quaſi lacte nutriuntur. *1.Reg.15.a.*

Lactare, in bonum, eſt *m* ſimplici doctrinæ cibo rudes paſcere. Sic lactavit Sara Iſaac, & Anna Samuelem, deſignantes Eccleſiam ſimplices inſtruentem. *Gen.21.a. 1.Reg.5.d.* Et dicuntur lactari mamilla Regum, qui erudiuntur per doctrinam Apoſtolorum. *Iſa.60.c.* Vaccæ lactantes vitulos, ſunt ſancti, qui ſæculo renunciarunt, & alios indomitos in lege divina inſtruunt. *1.Reg.6.b.* Lactat etiam Deus docendo & conſolando. *Hoſ.2.c.* Et ad infantiles delicias reducendo.

Adulari. Fovere in erroribus. Nimium ſperare. Docere errores.

Lactare in malum, eſt *n* adulari, & in vitiis fovere. *Prov.1.b.16.d.24.e. Iob.3.b. Eccl.30.b. Iſa.13.d.23.e.* cùm videlicet laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ. *Pſal.9.* Item dum prodire culpa in uſum cæperit, ſe vel falſa ſpe divinæ miſericordiæ, vel aperta miſeria deſperationis paſcitur: ut eo nequaquam ad correctionem redeat, quo vel factorem ſuum pium ſibi inordinatè ſimulat, vel de hoc, quod fecit inordinatè formidat. Tunc lamiæ lactant catulos ſuos. *Thr.4.a.* Quod etiam faciunt Judæi, & hæretici docentes errores ſuos.

o Ori. ſ. Gen. hom. 7 & ſ. 1. Reg. ho. 1. & ſ. Matt. ho. 3. p Gr. ſ. 1 Re 1. Hie. ſ. Iſ. 2. q Gr. ſ. 1. Re 1. Hie. ſ. Iſ. 28. r Hie. ſ. Hoſ. 1. Aug. ſ. pſ. 130.

Proficientes.

Ablactantur animalia, cùm *o* avelluntur ab uberibus, quod jam ſufficiant ſolidiores capere cibos. Ideò Abraham in die ablactationis Iſaac convivium fecit, & non in die nativitatis: quia ablactatio profectum in perfectionem dicit. *Gen.21.a.* Sic Samuel non offertur in templo Domini, niſi ablactatus, *p* quia nemo debet divino applicari miniſterio, niſi qui ſolidioris doctrinæ capax & particeps eſt. *1.Reg.1.d. Iſa.11.b.28.c.* Sic ablactati dicuntur, qui exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni & mali. *Hebr.5.d.*

Separati à deliciis carnis & mundi. Separati à divina conſolatione.

Ablactatus etiam à lacte, *q* dicitur ſeparatus à deliciis carnis, & mundi. *Iſa.28.c.*

Ablactatus quoque dicitur is, *r* à quo ſubtrahitur divina conſolatio, & doctrina legis divinæ, & divinum auxilium. *Pſa.130. Hoſ.2.c.* Qui enim ablactatur, ſeparatur à matre, paterna lacte non veſcitur, alimentis ſuſtentatur alienis. Ita Iſrael projectus à Deo dicitur ablactatus ſuper matrem ſuam, qui ante tempus avellitur à lacte.

Lacerare, Diſcerpere.

LACERARE, & diſcerpere, eſt membratim vi quadam & ſine ordine dividere, & laniare.

ſ Gr. 11. m. 10 — *Pœnitentia.*

Lacerat carnes ſuas dentibus ſuis, *ſ* qui, ſi qua in ſe quamlibet leviter carnalia eſſe deprehenderit, hæc internis ſenſibus retractans, vehementer in ſemetipſo inſequitur, afflictione ſe conterit, magniſque cruciatibus, vel minima in ſe parva dijudicat, atque per pœnitentiam damnat. *Iob.13.b.*

t Gr. 32. m. 38 — *Affligens diabolus pœnitentes.*

Diſcerpens diabolus dæmoniacum, cùm cogeretur exire ab eo, in quo antea quietus manebat, deſignat, *t* quod tunc cogitationes mentis dilacerat, quando jam in termino egreſſus ſui divina virtute compulſus appropinquat. Et quem mutus poſſederat, cum clamoribus deſerebat: quia plerumque dum poſſidet, minora tentamenta irrogat, cùm verò de corde pellitur, acriore infeſtatione perturbat.

v Hie. ſ. Hab. 2. — *Expellentes diabolum.*

Lacerantes ſuperbum, ſunt *v* prædicatores, & alii, qui converſi pellunt à ſe & aliis diabolum. *Haba.2.b.*

Lex contempta.

Lacerata dicitur lex, quando non ſervatur, ſed vilipenditur. *Haba.1.a.*

x Hie. ſ. Ez. 23 — *Pœnitentia luctuoſa.*

Lacerat Hieruſalem verba ſua, *x* quando pro ſolennitate atque lætitia æternorum mœrorem habet. *Ezech.23.e.*

y Hie. ſ. Ez. 29 — *Auferens diabolus fortitudinem.*

Laceravit Pharao humerum eorum, qui ei innitebantur, hoc eſt, *y* diabolus aufert fortitudinem eorum, qui ipſum ſequuntur. *Ezech.29.b.* Sic dilacerata eſt Ninive. *Nahum.2.c.3.a.* Et lacerantes volucres carnes piſtoris. *Gen.49.d.* ſunt dæmones animas perdentes. Et laceratum à beſtia, hoc eſt, à dæmonibus. *Ezec.4.d.*

z Aug. 2. ſer. Dom. in mõt. aa Hie. ſ. Iere. 23.

Diſcerpere dicuntur canes *z* non ipſum ſanctum, quod eis proponitur, ſed ipſos proponentes. *Matt.7.b. Haba 2.b.*

Lacerant gregem Domini *aa* paſtores, qui ſchiſmata faciunt in Eccleſia. *Ier.23.a.*

Lacerta.

Schiſmatici.

*L*ACERTA, vel lacertus, genus eſt reptilis, quatuor habens brachia, lacertorum humanorum ſimilitudinem habentia. Suntque duo genera magnitudine & colorum varietate diſtincta. Numeratur lacerta inter animalia immunda. *Lev.11.c.* Habitat in ſepulchris, & cavernoſis locis. Deſignare poteſt *a* mixtam vitæ varietatem.

Vita varia. — a *Tertul. de cib. Iuda iſye. ſ. Lev. 11*

Lacertus, vide Brachium.

Lachis.

Iter impiorũ. Iter rectum.

*L*ACHIS, id eſt, ambulans, vel vadens exitit, aut tibimet exiſtens: civitas in tribu Juda, quam reparavit Roboam, cujus Regem occidit Joſue. *Ioſ.10.a.15.e.2.Par 11.b.Nehe.11.d Mich.1.d.* Vel interpretatur juxta Originem, *b* iter. & ut fuit ſub malo Rege, qui victus eſt à Joſue, deſignat iter impiorum, Ut autem fuit ſub filiis Iſrael, exprimit iter rectum ſecundum virtutem.

b *Ori ſ. Ioſ.13*

Lachryma.

*L*ACHRYMÆ, ſunt humor ex oculis flentium defluens, ſuntque propriè hominum, proceduntque ferè ex mœrore, interdum verò manant præ lætitia.

Lachrymæ Joſeph pro Benjamin, deſignare poſſunt *c* dolorem Eccleſiæ, aut Chriſti de cæcitate Pauli, antequam converteretur. *Gen.43.g.*

Lachrymans Jeſus viſa Maria, *d* eſt compatiens Eccleſiæ, & miſeriis humanis. *Ioan.11.c.*

Lachrymæ Mariæ, quibus lavit pedes Chriſti. *Luc.7 f.* Pœnitentiam deſignant, & etiam peccatores, qui in Chriſtum crediderunt, quibus ipſe peccata remiſit. Poſſunt etiam paſſionem Chriſti ſignificare, qua lavantur pedes Chriſti, hoc eſt, peccatores converſi.

Lachrymæ in maxillis. *Thr.1.a.* deſignare poſſunt *e* dolorem in prædicatoribus de lapſu proximorum.

Lachrymæ, à quibus liberat Deus oculos. *Pſa.114.* ſunt *f* miſeriæ impedientes viſionem Dei. Vel ſunt triſtitiæ ex miſeriis provenientes. *Iſa.25.c.*

Dolor eccleſiæ de cæcitate Pauli. Compatiens. Chriſti Eccleſia. Pœnitentia. Peccatores. Paſſio Chriſti. Compaſſio prædicatorũ de proximis. Miſeria.

c *Gloſ. ord. ſ. Gen 43* — d *Amb 1. de pæn 7 Clem. Alex 1. pæd. 8.* — e *Gloſ. ord. ſ. Thre. 1.* — f *Glo int ſ. pſal 114.*

Lacinia.

*L*ACINIA in veſtimento, aut pallio, eſt ea pars extrema, quæ ſolet interdum in humerum revocari.

Lacinia in veſtimento Joſeph, quam apprehendit ejus domina. *Gen.39.c.* deſignat *g* opportunitatem tentationis, quam apprehendit diabolus.

Laciniæ, quas tenent cæci. *Thre.4.c.* deſignare poſſunt *h* exempla doctorum, quibus adhærent ſimplices. Et ſcripturarum ſciſſiones, quas faciunt hæretici, & peccata vitæ veteris.

Opportunitas tentationis. Exempla ſcripturæ. Peccata. Luctus pœnitentiæ.

g *Gloſ. ord. ſ. Gen 39.* — h *Gloſ. ord. ſ. Thren. 4.*

Lactuca.

*L*ACTUCA herba acetariorum uſu notiſſima, dicta quòd abundantia lactis exuberet.

Lactucæ agreſtes, quæ in feſto azymorum comedebantur, creduntur eſſe endiviæ. Hebraicè autem ſignificatur amarus, vel acris ſapor, qui appetitum diſponit, ut videlicet agnum, qui eſt Chriſtus, comedatur cum affectu & appetitu. Poſſunt autem ſignificare *i* luctum pœnitentiæ, violentiam jejunii, laborem orationis, patientiam in adverſis, & labores tam ſpontaneos, quam eos, qui divina permiſſione *k* nobis accidunt. *Exod.12.b. Num.9.b.* Comeduntur autem in feſto azymorum, ut deſignent delectationes moderatè ſumendas eſſe, & caſtigandos inordinatos affectus.

i *Climacus grad. 14. Philo de cong &c.* — *Geor. Vene. Cant 2. tom. 3 cap. 19. Gre ho 22.* — k *Bed ſ. Exo. 12. Chryſ ho in Iob & Abra.*

Lacuna, Lacus, Palus, *Stagnum, Paluſtris.*

*L*ACUNA, eſt aquæ collectio, vel foſſa in qua aqua collecta ſtare conſuevit. *Lacus* autem eſt locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis qui efficit rivos & flumina, quæ & palus dicitur. Stagnum autem temporalem habet aquam ſtagnantem, quæ plerumque hyeme colligi ſolet, æſtate ſiccari. Et lacus dicitur, dum fundum latet, & in unam foveam circundatus includitur. Verùm hæc ſæpe confunditur, ut unum pro altero ſumatur.

Porrò lacus juxta Græcos non ſtagnum ſonat, ſed ciſternam. Stagnorum autem *l* aliqua ſunt ex pura collectione aquarum extrinſecus advenientium, & hæc facilè corrumpuntur, putreſiunt, & areſcunt. Aliqua verò colliguntur ex ſcaturientibus aquis, & hæc non putreſcunt, cùm veluti piſcinæ ſuſcipiant, & diffundant. Altera itaque ſtagna noxia, ſunt & infauſta, quia citò areſiunt, & exciccantur, juxta illud. *Iſa.42.c.* Arefaciam ſtagna. Et in Apocal. legimus. Timidis & incredulis pars eorum erit in ſtagno ignis & & ſulphuris. Sed ſtagna, quæ ex ſcaturientibus aquis & fontibus fiunt tanquam piſcinæ, beneficia & commoda, ſunt juxta illud. *Pſal.106.* Poſuit deſertum in ſtagna aquarum, & terram ſine aqua in exitus aquarum Et iterum. *Pſa.113.* Qui convertit petram in ſtagna aquarum, & rupes in fontes aquarum. *Lacus*, dicitur carcer. *Ier.37.c.* Ingreſſus eſt Jeremias in domum laci. Fovea. *Dan.6.d.* Miſerunt eum in lacum leonum. Sepulchrum. *Pſal.87.* Cùm deſcendentibus in lacum. Torcular. *Marc. 12.a.* Circumdedit ſepem & fodit lacum.

l *Hie. ſ. Ier. 6. & ſ Ezec. 32 Geor. Vene Cant 1. to. 7. cap 15.* — m *Geor Ven. Cant 5 to 7. cap. 15. Baſi ſ pſ 9 Arn ſ pſ. 142. Hie ſ Iſ 14. 18 & ſ Za 9*

Lacus, in quo putreſcit aqua, & moritur, infauſtus eſt, & Hebraicè dicitur Bor, quod *m* pro puteo inferni ſumi ſolet. Sæpe enim lacus, deſignat infernum inferiorem, ubi damnati puniuntur, quandoque verò limbum, ubi ſancti patres detinebantur. Et dicitur lacus, in quo non eſt aqua quia nullum ibi eſt refrigerium. *Gen.40 c.Exod.7.c Pſal.27.29.87.142.Iſa.14.d.24.d.38.d. Iere.38.b.41.b Thre.3.f. Ezech.26.d.31.f.32.d.Zach.9.c.* Lacus etiam leonum dici poteſt *n* ſtatus peccati, & periculum inferni, à quo Deus liberat, ut liberavit Danielem. *Dan.6.b.* Hic eſt lacus miſeriæ. *Pſal.39.* dicitur ſtagnum ignis, & ſulphuris. *Apoc.14.d.19.d.20.d.*

Infernus. Limbus Status peccati. Periculum inferni.

n *Eu. h. ſer. ſpe 4. Hie ſ Dan. 6. Aug ſ pſ 39. Rup 12. ſ. Apoc.*

Lacus in malum ſumptus, ſecundùm quod habet aquas extraneas, deſignare poteſt *o* animam recipientem in ſe vitia, quæ ſunt illi extranea. *Pſal.7.* Puteus è diverſo in bonum ſumi ſolet.

Lacus in bonum, ſignificare poteſt aliquando *p* latus Chriſti, unde geniti, aut regenerati ſumus. *Iſa.51.a.*

Lacunæ, *q* doctores interdum deſignare poſſunt, qui ex aliis ceu fontibus partem doctrinæ ſuæ ſumpſerunt. Eoſdem ſignificare poteſt lacus vineæ. *Marc.12.a. Apoc.14 d.* Ubi etiam ſignificatur lex.

Stagna aquarum, deſignare poſſunt baptiſmum, & doctrinam, & dona Spiritus ſancti. Et ſtagna aquarum, in quæ convertuntur rupes, deſignant *r* Eccleſiam ex gentibus, & corda prius dura, quæ poſtea fluunt aquam vivam, & abundant ſpiritualibus donis, fiuntque navigalia. *Lev.11 b. Pſalm.106. Iſa.35.a.41.e.*

Anima recipiens vitia. Latus Chriſti Doctores. Lex. Baptiſmus. Doctrina. Dona Spiritus ſancti.

o *Baſ ſ pſ 7. Amo 1 de Sortem ſancto.* — p *Hie ſ Iſ 51.* — q *Gloſ int ſ. Marc. 12.* — r *Arn. ſ pſa. 106 113. Hie ſ. Iſa 35. Gre ho 20.*

Lamech.

Peccatum mundi.

LAMECH, id eſt, pauper, vel humiliatus, aut percuſſus, filius Mathuſaël, qui habuit duas uxores, & occidit virum, & puerum, virum ajunt Hebræi fuiſſe Cain. *Gen. 4.d.* Peccatum ejus deſignat *a* peccatum mundi cujus ultio datur ſeptuagies ſepties, quia poſt 77. generationes venit Chriſtus, qui abſtulit peccata mundi.

Secundum quod habuit duas voces, deſignare poteſt *b* Chriſtum cum duabus eccleſiis. Vel in malum hæreticum cum duabus eccleſiis.

a Gl. ord. ſ. Gen. 4.
b Bed. ſ. Gen. 4

Lamentare, vide Flere.

Lamia.

Chriſtus. Hæreticus

LAMIÆ dicebantur *c* olim mulieres, quæ ſtrigum inſtar infantium ſanguinem ſugebant, vel ipſæ erant ſtriges: Vel ſecundum aliquos, ſunt dæmonum quædam phantaſmata, quæ larvæ appellantur: & lemures, & à nonnullis etiam Empuſæ. eſſeque ajunt ad amorem & venerem propenſas, & carnes humanas, maximeque formoſorum eſurientur appetere: ideòque libidinis cupiditate allicere eos, ut poſtea devorent. Atque ita deſignant dæmones libidinis præſides. *Iſa. 34.d.*

c Ludovi. Calius lib. 19.c.5.

Dæmones libidinis. Duplicitas Judæorum, hypocritarum, & hæreticorum.

Lamia quoque fertur eſſe *d* animal faciem habens muliebrem, aut humanam infernè verò pedes equinos, & poteſt deſignare duplicitatem, & fictionem Judæorum, hypocritarum, & hæreticorum, qui rationem prætendunt humanam, ſed finem habent brutalem. Et hypocritæ in prima facie quod oſtendunt, quaſi ex ratione ſanctitatis eſt: ſed beſtiale eſt corpus quod ſequitur, quia valde iniqua ſunt, quæ ſub boni ſpecie moliuntur.

d Gr. 19 m. 12 & 33. m. 34.

Lamina, Bractea.

LAMINA, eſt metalli cujuſvis fruſtum, cujus craſſitudo attenuata eſt & in latitudinem ducta. Bractea verò eſt ſubtilior lamina.

Confeſſio divinitatis. Divinitas in Chriſto. Deus. Divina providentia. Scientia de Deo. Memoria Dei. Idea idearum. Crux. Gloria Chriſti. Senſus ſpirituales. Prædicatio. Charitas. Gloria cæleſtis. Errores & eloquentia hæreticorum. Avari. Apparens bonum.

Lamina aurea in fronte Pontificis, quæ ab Origine *e* petalum dicitur, in qua erat ſcriptum nomen Dei, deſignare poteſt confeſſionem divinitatis: vel *f* divinitatem in Chriſto, vel ipſum Deum habendum in fronte, ut gubernet animam: vel divinam providentiam, ut videlicet incidit lamina omnia Dei providentia gubernari, vel deſignat ſcientiam de Deo omnes alias ſuperantem, vel quia in fronte eſt, indicat præſentem Dei memoriam habendam. Inſinuat etiam initia rerum ab invocatione Dei eſſe ſumenda, & juxta Philonem, deſignat idæam idæarum. Eſt etiam *g* crucis præfiguratio, quæ in fronte Chriſti fuit, quia non erubuit pro nobis crucis ignominiam pati, unde & nos præfigimus illam in fronte. *Exod. 28.g. 29.a. 39.e. Levit. 8.b.* deſignat etiam gloriam, & honorem in capite Redemptoris.

Laminæ aureæ, deſignare poſſunt *h* ſenſus ſpirituales. *Exod. 37.d.f. 39.f.*

Laminæ verò argenteæ, prædicationem divinorum. *Exod. 27.c.* laminæ quoque æneæ, *i* inſtantem prædicationem doctorum. *Exod. 27.a. 38.a.*

Laminæ aureæ tegentes tabulas templi. *3. Reg. 6.c.* deſignare poſſunt *i* charitatem ornantem fidem & opera, ſeu latitudinem charitatis de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Deſignant etiam gloriam æternam, quæ ſanctis veteris ac novi teſtamenti datur.

Laminæ ſculptilium, deſignare poſſunt *k* errores hæreticorum, & laminæ argenteæ eloquentiam eorundem. *Iſa. 30.e. 40.e.*

Lamina plumbi. *Iob. 19.d.* eos deſignare poteſt, *l* quos avaritæ pondus gravat, quibus per increpantem Prophetam dicitur. *Pſa. 4.* Filii hominum uſquequo gravi corde?

Laminæ ferreæ Chartilaginis Behemot. *Iob. 4.b.* deſignant *m* eos, qui ſpeciem habent rectitudinis, per quam in culpa diutius tenentur. Hinc eſt, quod nonnunquam hi, qui quaſi viam ſanctitatis appetunt, in errorem lapſi tardius emendantur. Rectum quippe exiſtimant eſſe quod agunt, & ſicut excolendæ virtuti, ſic vitio perſeverantiam jungunt. Deſignant etiam eos, qui debiliores ſunt in corpore Antichriſti, qui ad perpetranda mala nequiores exiſtunt, qui non ferro tantummodo, ſed laminis ferreis comparantur, quia dum ſe circumquaque in crudelitate dilatare ambiunt, quaſi in ferri ſe laminas extendunt.

e Ori. ſ. Exod. ho. 9. & ſ. Lev. ho. 6.
f Hie. de veſ. ſacer
g Iſy ſ. Lev. 8. Phil. de vita Moyſis & de mig. Abraha Euc. for. ſpir. 10.
g Rup 4 ſ. Exod 28.
h Glo. inter. ſ. Exod. 16.
i Glo ord ſ. 3. Reg. 6
k Hie. ſ. Iſa. 30. 40.
l Gre 19 m 26
m Gre. 32. m. 22. 23. 8.

Lampas.

Chriſtus. Spiritus ſanctus. Dona Spiritus ſancti. Gratia. Virtutes Martyrum. Lux operum Miracula. Inſignes virtute & exemplo. Lex Dei. Organa ſenſuum. Simplicitas juſti. Separatio in judicio.

LAMPAS idem eſt quod fax. à ſplendendo Græcè dicta.

Lampas *n* Chriſtum ſignificare ſolet, qui eſt lux mundi. *Zach. 4.a.* Et ipſe prodiit in mundum, ut lampas accenſa. *Iſa. 62.a* Ipſe eſt lampas contempta apud cogitationes divitum Judæorum. *Iob. 12.a.* Poteſt & lampas deſignare *o* Spiritum ſanctum, & ſeptem lucernæ ſeptem ejus dona. Idem ſeptem lampades. *Apoc. 4.b.*

Lampas gratiam ſignificare poteſt, quæ animam illuſtrat.

Lampades militum Gedeonis, quæ ſplenduerunt fractis lagenis. *Iud. 7.e.* deſignare poſſunt *p* virtutes Martyrum, & lucem operum, quibus animæ ſplendent: ideò habentur in manibus. *Math. 25.a. Luc. 12.e.* lucernæ ardentes in manibus veſtris. Deſignant etiam *q* miracula Sanctorum, quæ reſplenduerunt fractis lagenis, hoc eſt, poſt mortem eorum. *Exod. 20.c.* lampades etiam ſunt, *r* qui exempla virtutis aliis præbent, & lumen boni operis per vitam, & verbum errantibus demonſtrant. *Ezec. 1.d.*

Lampas *ſ* legem Dei, & fulgorem veritatis, præcipuè evangelicæ ſignificare poteſt. *Exod. 20.c. Ezec. 1.d. Math. 25.a.*

Lampades etiam dici poſſunt organa ſenſuum, præcipuè viſus: qui deſerviunt animæ ad cognitionem ſenſibilium.

Lampas contempta apud cogitationes divitum, dicitur *t* juſti ſimplicitas.

Lampas quidem, quia interius lucet. Contempta verò, quia interius non lucet. Intus ardet flamma charitatis, foris nulla gloria ſplendet decoris. Lucet ergo & deſpicitur: quia flagrans virtutibus abjectus æſtimatur. *Iob. 12.a.*

Lampas ignis tranſiens inter diviſiones animalium, quas fecerat Abraham. *Gen. 15.d.* deſignare

n Hie ſ. Iſ. 62. & Iob 12. Gre. 10 m. 30.
o Rup 1. ſ. Za. 4 & 3 ſ. Apo. Amb 1. de ſpiritu ſancto 15.
p Ori. ſ. Iudi. ho 9
Hil ſ. Math. can 27.
q Aug. q. in Iud. 49 & de verb Do ſer: 22. & ep 120 & 21. q 59.
r Gr 30. m 33 & h. 12. & ſ. Ezec. ho 5.
ſ Bed. ſ. Exod. 19.
Ori. ſ. Matth. ho 32.
Hie. ſ. Ez. 1.
t Gr. 10 m. 29

poteſt *a* ſeparationem bonorum, & malorum futuram in die judicii. Vel *b* divinas virtutes tranſeuntes per medium rerum, & corporum. *Divina virtutes*

Lampades procedentes de ore Leviathan. *Iob.41.b.* deſignant *c* perfidiam auditorum Antichriſti, qui quaſi per ſapientiam lucebunt, & inde per nequitiam concremabunt. Et aſpectus dæmonum erunt quaſi lampades in judicio, quia *d* adhuc ſpirabunt veterem furorem. *Nah.2.b.* *Auditores Antichriſti.*

Lampades ignis, deſignant etiam *e* invidiam, & perverſam æmulationem. *Cant.8 b.* Vel à diverſo: *f* magnam vim dilectionis, quæ nullis perſecutionibus extingui valeat. *Invidia. Amor Dei.*

Lamuel.

LAMUEL, id eſt, illis Deus, vel cùm illis Deus: aut cum quo eſt Deus, nomen videtur Regis. *Prov.31.a.* deſignat autem *g* Chriſtum, in quo revera eſt Deus. *Chriſtus.*

Lana.

LANA, eſt quæ ab ovibus detondetur, aut deciditur ad veſtes conficiendas.

Lana alba, *h* mundiciem animæ ſignificare poteſt, quam habemus ex velleribus agni Jeſu Chriſti. *Iſa.1.e.* In capillis verò deſignat baptizatos eſſe oves Chriſti. *Apoc.1.c. Dan.7.c.* *Mundities animæ.*

Sicut lanam dat Deus nivem. *Pſal.147.* quando verbo Dei mundantur, & operiuntur, qui prius erant in ſordibus, & fiunt apti ad calefaciendum, & ut ſint cum eccleſia veſtis Chriſti. Lanæ comparantur capilli Chriſti, quia ut ex lana in filũ redacta, fit veſtis, ita ex verbis contexta ſcriptura. *Apo.1.c.* *Mundati verbo Dei. Verba Dei.*

Lana *i* ſimplicitatem ſignificare poteſt in veſte ex lana, linoque contexta. *Deut.22.b.* *Simplicitas.*

Lana etiam referri poteſt *k* ad bona opera temporalia, quæ non debent eſſe ſine lino. *Prov.31.b.* pietatis & ſimplicitatis opera, quæ proximis impendimus. *Opera pietatis*

Lana veſtis, *l* perfectiorem ſtatum virtutis deſignare poteſt, quæ amplius calefacit, quam linea. *Lev.13.g.* *Perfectior virtutis ſtatus*

Lanea veſte non utuntur ſacerdotes in templo. *Ezec.44.e.* ubi deſignari videtur *m* converſatio carnalis contraria puritati lini. *Converſatio carnalis.*

Lanæ ovium, quibus operiuntur mali paſtores, *n* multiplicem veſtium varietatem, quam à ſubditis accipiunt, ſignificare poſſunt. *Ezech.34.a.* Vel deſignant *o* honorem, quem à ſubditis accipiunt, quia veſtis tegit nuditatem. *Temporalia. Honor à ſubditis accepti.*

Lana hæreticorum, *p* eſt de ſcabidis ovibus. *Hoſ.2.b.* Hanc lanam devorat tinea. *Iſa.51.c.* lanæ coloris optimi, quæ deferuntur in Tyrum, deſignare poſſunt doctrinam Philoſophorum, quam miſcent hæretici ſuis erroribus. *Ezec.27.d.* *Doctrina hæreticorum & philoſophorũ.*

Lancea, vide Haſta.

Languere, quære Infirmari.

Lapathes.

LAPATHUM *q* oleris genus, quod latinà rumex[1] dicitur: habet acrimoniam quandam: & valet ad ſolvendam alvum. Pro hac herba videtur ſumi. *Iudith.10.b.*

Lapidoth.

LAPIDOTH, id eſt, fulgur, maritus Debora prophetidis. typus eſt *r* populi Judæorum, qui conjunctus eſt legi. *Iudith.4.b.* *Iudæi.*

Lapis, Petra, Saxum, Scopulus, Rupis. Silex, Calculus.

*L*APIS, qui & petra dicitur, generale nomen eſt, includens etiam gemmas & ſaxa, quanquam lapides ſecundùm aliquos, ita diſtinguuntur à ſaxis, ut lapis mitior ſit, minorque ac tenerior. Saxum autem majus, aſperius, duriuſque. Scopulus autem eſt ſaxum eminens. Rupes verò eſt mons ſaxeus præruptus. Petra autem idem eſt propriè, quod rupes, licet etiam pro lapide, aut ſaxo ſumatur. At ſilex, eſt lapis durus, à quo ignis excuti ſolet. Calculus autem eſt parvulus lapis, qui ſine pedis læſione calcatur. Sed quantum ad allegoriam ſæpe hæc vocabula confunduntur. Eſt autem præcipuus uſus lapidum ad ædificia, & teli vice deſerviunt adverſus hoſtes.

Petra interdum *ſ* pro Deo parte accipi poteſt, qui eſt fortis & omnipotens, & ſupremum omnium confugium, & ipſe eſt petra, unde fluxit aqua, hoc eſt, Filius, qui eſt Patris ſapientia. *Exod.17.b. Num.20.b.* *Deus pater.*

Lapis frequenter pro Chriſto, qui eſt Verbum Dei, eſt *t* ſapientia Dei, ſumi ſolet, & interdum pro ejus humanitate. Ut ſaxum unde manat oleum, eſt divina ſapientia. *Deut.32.b.* Et lapis ſuppoſitus capiti Jacob, eſt Chriſtus. *Gen.28.d.49.c.* Et lapis, quo puteus claudebatur, eſt ejus *v* humanitas, in qua latebat divinitas, eſt Spiritus ſanctus nondum datus, & myſteria. *Gen.29.a.31.b. Exod.4.f.17.b.33.d.* Et ipſe lapis angularis, qui utrunque populum conjunxit, & vitam activam & contemplativuam in ſe copulavit. *Pſal.117.60.103.136.140. Num.20.a.24.d. Cant.2.d. Matth.7.d.21.d.* Idem dicitur lapis offenſionis & petra ſcandali, in quem offenderunt Judæi, nolentes in eum credere. In eum offendit Paulus, quando converſus eſt. *Iſa.2.c.8.c.28.d.32.a.48.d. Prov.30.d. Actor.4.b. Rom.9.g.1. Cor.10.b. Eph.2.d.* Et lapis ſub quercu, eſt Chriſtus in cruce. *Ioſ.24.f.* Et lapidei cultri, quibus facta eſt ſecunda circumciſio, Chriſtum deſignabant. *Ioſ.5.a.* Ipſe eſt lapis magnus, in quo poſita eſt arca. *1.Reg.6.c.* Et lapis adjutorii, quem poſuit Samuel inter Maſphat, & Sen eſt ipſe Chriſtus judex inter bonos & malos, & defenſor contra dæmones. *1.Reg.7.c.* Et lapis, quo percuſſus eſt Goliath, eſt Chriſtus, quo percuſſus eſt diabolus. *1.Reg.17.f.* Et petra, ſuper quam Gedeon obtulit ſacrificium, eſt ipſe Chriſtus, per quem ſacrificia noſtra accepta ſunt Deo. *Iud.6.d.1. Regum 14.e. Zacha.3.d.4.c.* Et petra unde exciſi ſunt fideles, eſt Chriſtus, vel ejus ſepulchrum, unde reſurgens multos filios genuit. *Iſaia 51.a.* Ut petra duriſſima poſita eſt facies Chriſti, quia forciter injurias ſuſtinuit. *Iſa.33.c.50.a.* Ipſe eſt lapis abſciſſus de monte

a Bed. ſ. Gen. 25. b Phil quis rerum divin. hæres. c Gr 33 mo. 35 d Hie. ſ Nah. 2. e Gre. ſ can. 8. f Rup ſ. can. 7 g Rup 2. de glorif. Trin. 13. h Hie ſ Iſa 1. Aug ſ. Apoc. ho. 2. Hie & Aug. ſ pſ 147. Rup 1 ſ. Apo. i Gr 8 mo 39. Aug ſer 217. k Bed. ſ Prov. 31. l Iſy ſ Lev 13 m Hie ſ. Eze. 44. n Hi ſ. Ezec. 34. Aug de paſt. 5. o Cyril. 7. ſ. Ioan. 5 p Hie. ſ. Hoſ. 2. q Plin. 20. nat hiſt 21. r Rup ſ Iud. 6 ſ Gaer Venet. cant. 1. tom. 7. ca. 5. t Phil. quod dete potiori inſidietur. v Ori. ſ. Exod. ho. 6. 11. 13. & ſ Num ho. 19 & ſ. can ho 4 & ſ Matt. h. 19. & ſ. Ioſ h. 5 9. Dio. cal. Hie. 2. Bed ſ. Gen 29 Gre. ſ. 1 Reg. 2. 8. 7. & 28 mor. 14. Hie ſ Iſa 8. 11. 32. Hil. ſ. Matt. can. 1. Arn. ſ pſ. 117. Aug q in Num. 31. & q. in Ioſu. 30 & q. in Iud 26. Baſi de Spiritu ſanct 8. Amb prol de Sp. ſt & de Salom 3 Aug de 5. hæreſ. Gre 19 mo. 12. & ſ. 1. Re 14. Cyri. 4 ſ. Ioan 32.

Aug. 17. civ. Dei Dei 7. & ſ pſ 26. 44 113. Hie ſ. Iſa. 33 50 & ſ pſ. 113. Chry. ſ pſal 93 Hie ſ. Ezec. 24. & ſ Ieb 28. 19. Geor. Venet. cant 1 tom 7. cap 5. Aug ſ. Haba 2. & 9 ſ. Apoc.

pe monte ſine manibus hominum. *Dan.2.g.Iob.29.a.38.a.* Et petra, qua operitur puteus, & qua quod in lege velatum eſt, in adventu Chriſti eſt revelatum. *Gen.29.a.c.* Lampidiſſima quoque petra, in quam cecidit ſanguis effuſus ab Hieruſalem, eſt Chriſtus, per quem manifeſtantur omnia peccata. *Ezec.24.b.* lapis ſtanneus, Chriſtus, aut ejus caro. *Zach.4.e.* ipſe eſt ſilex, ad quem Deus extendit manum ſuam, cùm eum incarnari fecit. *Iob.18.b.* Et petra fundens rivos olei. *Iob.29.a.* Et petra, in qua Deus exaltat fideles. *Pſal.26.60.* Et petra percuſſa, & converſa in fontes aquarum. *Pſal.77.80.113.* Ipſe eſt lapis clamans de pariete. *Hab.2.c.* Et lapis candidus, quo induti erant angeli. *Apoc.15.* Et lapis precioſus. *Apoc.21.c.*

Lapides, aut petræ fixæ, ſunt *a* angeli in bono firmati. *Iob.6.c.* Et ipſi ſunt petræ & prærupti ſilices. *Iob.39.d.* qui quamvis non integri, ſed tamen in proprio ſtatu fixi, cadente cum ſuis angelis diabolo, remanſerunt. Integri quidem manent pro qualitate meriti, ſed pro numeri quantitate prærupti. Ipſi dicuntur lapides ignitı. *Ezech.28.c.* Et lapides pretioſi, ſunt noveni ordines angelorum.

Lapides duodecim educti ex flumine, ſunt *b* duodecim Apoſtoli ex Judæis aſſumpti. *Ioſ.4.b. Iere.16.d. Matt.16.c.* Ipſi ſunt lapides impoliti, ex quibus fit altare. *Ioſ.8.f.* Et lapides duodecim in altari, quod curavit Elias. *3.Reg.18.e.* Et lapides prætioſi in fundamento templi. Apoſtoli in fundamento eccleſiæ juncti Chriſto. *3.Reg.5.* Et petræ ſuper quas non currunt equi, ſunt Chriſtus & Apoſtoli, in quibus non eſt locus diabolo. *Amos 6.d. Iob.5.d.24.b.39.d.* Ipſi ſunt lapides pretioſi, ex quibus fit corona Chriſto. *Pſal.20.*

Lapides ſanctuarii, ſunt *c* majores & fortiores in eccleſia, & viri eccleſiaſtici ordinis. *Thre.4.a.* Et lapides, fundæ, ſunt doctores. *Iob.41.b.* Qui ad virtutem alios inſtruunt, & hoſtes feriunt. Unde Goliath, immaniſſimus ſaxo fundæ moritur. *1.Reg.17.f.* quia ſingulari ſanctæ eccleſiæ lapide diabolica celſitudo ſuperatur.

Lapides Sion, qui placuerunt ſervis Dei, ſunt Prophetæ grati Apoſtolis. *Pſalm.101.* Et lapides, qui ſunt locus ſapphyri, ſunt Patriarchæ & Prophetæ. *Iob.28.a.* Ipſi ſunt lapides, unde dant voces volucres. *Pſa.103.* Summi etiam ſilices, *e* ſunt Patriarchæ excelſi fide, & fortes virtute. *Num.23.b.*

Petræ, in quibus ibices pariunt, ſunt *f* ſancti, vel Sanctorum exempla, quæ aſpicientes minores accenduntur ad benè operandum. Eoſdem deſignant petræ, in quibus manet aquila. *Iob 39.a.* Et lapides quadrati ex quibus fiunt altaria, ſunt ſancti. *Ezech.49.f. Zach.9.d. Eccl.10.b. 3.Reg.5.d.* Saxum transfertur de loco ſuo, cum mens ſancta, cujus loco juſtitia fuerat, ſubitò transfertur in culpam. *Iob.14.d.* Et lapides congregati, dici poſſunt fideles in eccleſia collecti, & qui ſunt imitatores Chriſti, qui lapis eſt. *Gen.31.f. Ier.16.d.* Et petræ, fixæ ſunt conſtantes & fortes. *Iob.7.b.* Et lapides impolliti ſunt purè & ſanctè viventes. *Ioſ.8.f.* Et non ſecti ex quibus fit altare. *Exod.20.d.* Et petra, ſuper quam ædificatur eccleſia, dici poteſt quilibet fidelis, quatenus pars eſt ipſius ædificii. *Matth.16.c.* Et lapides in acervo, ſunt *g* fideles ex diverſis Gentibus uniti in eccleſia. *Iſa.17.a.* Et lapides, quibus ornatur & roboratur eccleſia, ſunt Sancti. *Iſa.54.c.* Et lapillis arenæ comparantur credentes. *Iſa.48.d.* Et lapillus non cadens in terram eſt fidelis, qui ſalvatur. *Amos 9.e.* lapides regionum dicuntur *h* electi, qui tanquam lapides vivi ſuperædificantur in eccleſia. *Iob.5.d. 1.Petr.2.a.* In ſimilitudinem lapidis durantur aquæ, quando infirmus quoque per acceptam deſuper tolerantiam, paſſionem ſui Redemptoris imitatur. *Iob.38.c.* lapides autem excavant aquæ, cùm bonam duritiam mentis abſorbent aſſidua & mollia blandimenta libidinis: & lentum atque ſubtile vitium corrumpit durum & forte propoſitum mentis. *Iob 14.d. 24.b. 38.a.* Lapideæ hydriæ, dicuntur *i* fideles. *Ioan.2.a.* non tam propter duritiam, quam propter ſtabilitatem. Vel quia dura & aſpera eſt via, quæ ducit ad vitam: vel propter fortitudinem, ne facilè frangantur, & effundatur liquor gratiæ, qui in eis continetur. Vel lapideæ, id eſt, Chriſtianæ à lapide Chriſto, ut ſunt in fide Chriſti. Lapides ſæculi, qui ſunt opera Dei, ſunt *k* juſti. *Prov.16.b.*

Lapis ſuppoſitus Moyſi oranti, ſignificare poteſt eccleſiam, *l* quæ fundamentum eſt legis, & in qua lex requieſcit. *Exod.15.e.* hæc fundebat rivos olei in Pentecoſte. *Iob.29.a.*

Lapides poſſunt quandoque permixtim *m* electos & reprobos ſignificare, ut cùm *Iob.8.d.* ſcirpus, hoc eſt, hypocrita dicitur inter lapides commutaturus: ubi nuda appellatione dicuntur lapides, & non additur vivi, aut aliud ſimile. Diſtinguuntur enim ſecundùm quod ſunt lapides quidam, qui volvuntur ſuper terram, læves, politi, & rotunditate ſua rotarum curſibus ſimiles. Sunt & alii, quos Propheta jubet tolli de via, ne ambulantium in eos, offendant pedes.

Lapides, qui mutantur in ferrum, ſunt *n* Gentiles: unde ſuſcitantur filii Abrahæ, & etiam inſipientes & ignorantes. *Eccl.3.a. Iſa.60.c. Matt.3.b. Luc.3.b.* Et petræ ſciſſæ in morte Chriſti, ſunt corda Gentilium per fidem, & pœnitentiam ſciſſa. *Matt.27.f.* Et lapides ſunt, qui clamabunt tacentibus Judæis. *Luc.19.f.* Et lapideum monumentum ſunt Gentiles venientes ad fidem. *Matt.27.g.* Et lapis ſolutus calore, eſt cor durum, atque à divini amoris igne alienum ac frigidum: quod dum eodem divini amoris igne tangitur, in fervorem ſpiritus liquatur, ut ad ſequentem vitam deſideriorum æſtu ardeat, quam prius audiens inſenſibilis manebat. *Iob.28.a. Ezech.11.b.* Gentiles etiam ſunt ſilex, in quo ſacra eloquia ſculpuntur, quando fidem ſuſcipiunt. *Iob.19.b. Pſal.113. Nah.1.b.* Petra, in quam quis ingreditur, eſt cor durum, quod penetrat, cùm quis reſipiſcit. *Iſa 2.c.*

Rupes ubi ſtant onagri, dici poſſunt doctores Gentilium. *Ier.14.a.* Vel ſunt ſummæ poteſtates hujus mundi, in quibus confiſi ſunt Judæi.

Petra deſerti unde emiſit Deus agnum *Iſa.16.a.* fuit a Ruth Moabitis: ex cujus progenie natus eſt Chriſtus. volunt aliqui ſomni ibi petram pro metropoli Arabiæ petrææ.

Petra unde exciſi ſunt Judæi, eſt *p* Abraham. *Iſa.51.a.* qui fuit fortis & firmus in fide. In hujus petræ ſciſſuris dicitur habitare Edom, id eſt, Judæi. *Abdi.a.*

Lapis oneris, dicta eſt *q* Hieruſalem. *Zach.12.a.* idque juxta morem Paleſtinæ, ubi in vicitbis, oppidis & caſtellis rotundi ponebantur lapides graviſſimi ponderis: ad quos ſe juvenes exercere ſolebant, & eos pro varietate virium ſublevare, alii ad genua, alii ad umbilicum, alii ad humeros & caput, nonnulli ſuper verticem, rectis, junctiſque manibus, magnitudinem virium demonſtrantes. Et in arce

Eee 2 Athenien-

Margin, left: Angeli. Apoſtoli. Majores eccleſia. Fortiores. Eccleſiaſtici. Doctores. Prophetæ. Patriarchæ. Sancti. Fideles in Eccleſia. Fortes. Eccleſia. Homines. Gentiles. Ignorantes. Corda gentilium. Co[illegible] Doctores gentium. Potentes ſæculi. Ruth. Abraham. Iudæa.

Margin, right: a Aug. 2. ſ. de Gen. ad lit. 25 Gre. 31. m. 35; & 32. m. 25. Hie. ſ. Ez. 28. b Tert. advs. Marcio. Hie ſ. Ier 16. Ori ſ. Ioſ h. 9. Aug ſer. 106 Gre. 16. mor. 24. & 31. mo. 34. Hie ſ. Amos 6. Gre. 31. m. 34 & 2 paſt. 7. & 14 mo 51 Au. ſ pſ 10. 143. c Cyril. ho. 5. d Aug ſ pſa. 101. 103. Gre. 18. mor. 20. e Rup ſ. Num. 18. f Gr. 35 m. 16 & 31 mo. 34. & 12. mo. 12. & ſ Ezec ho. 28. 21. & ſ. pſ 101. Hie. ſ. Ezech. 40. & ſ. Eccleſ. 10. Aug ſ pſ. 101. Ori ſ. Ier. ho. 12. & ſ. Mat. ho 1. & ſ. Ioſ ho 9. g Hie ſ Iſa. 17. 54. h Gre. 29 m. 28 & 8. mor. 21 & 11. mor. 21 & 18. mo. 24. & 18 mo. 29. 20. Hie ſ Eph 2. i Ber ſer. 1 dominica 1. poſt octa Epip. & ſer parvo. 8. k Bed. ſ. Pro. 18. l Hie ſ Iob. 31. Gre ho. 35. Bed ſ. Exod. 17. m Gre. 8. mo. 35. Hie. de manſio. n Hie. epi. ignota vultu & ſ Gala 3. & ſ. Eccl. 3. Ori. ſ. Ier. ho. 14. & ſ Luc. ho 22. Amb. ſ. Luc.

19. Hil ſ. Matt cap. 6.33. Gre 18. mor. 16, 20 22. & 34. mor. 26 Arn ſ pſal. 113. Clem. Alex adhor. ad gentes. Gre. 31 m. 22. Gre. 29. m. 18. o Hie. ſ. Iſa. 16. p Hie. ſ. Iſa. 51. Rup ſ. Abdi. q Hie ſ Zach. 12.

Athenienſium erat ſphæra ænea graviſſimi ponderis, qua ajebant athletarum fortitudinem comprobari, nec prius ad agonem quemquam deſcendere, quam ex levatione ponderis ſciatur quis cui debeat comparari. Hieruſalem ergò erat lapis oneris erga ſuos perſecutores : quia non impune erant ipſam perſequuturi. Et eſt typus Eccleſiæ, quam ſublevant quidem perſecutores pro ira Domini, qua corripit peccatores. Verùm ipſi non erunt impuniti, Dei contra ſe gladio dimicante.

Lapis caliginis, dicitur *a* populus Judæorum, qui autorem vitæ per fidem videre noluit, quem per prophetiam prædixit, qui & crudelitate durus fuit, & infidelitate nebuloſus. *Job.* 28 *a.* ipſi ſunt lapides, unde ſumpſit Jacob lapidem ungendum, nempe *b* Chriſtum, qui ex Judæis aſſumptus eſt, *Gen.* 27. *b.* Et lapis immobilis, ſunt Judæi obſtinati. *Exo.* 15 *b.* lapideæ quoque tabulæ duritiam indicant Judæorum. *Exod.* 24 *c.*

Lapis ſuppoſitus capiti Jacob. *Gen.* 28 *d.* deſignare poteſt *c* verbum Dei, quo mens ſuſtentatur. Et petra unde elicitur mel, eſt divina ſapientia. *Deut.* 32 *b.* Et petra acutiſſima, qua circumciſus eſt filius Moyſis, eſt doctrina Spiritus Sancti. *Exod.* 4 *f.* Et lapides alii, qui imponuntur loco lapidum leproſorum, ſunt dogmata veritatis deſtructis hæreſibus tradenda. *Lev.* 14. *f.* Et lapidei cultri, *d* præcepta & doctrina Chriſti. *Joſ.* 5 *a.* Et ſaxa, quorum loco lateribus utebantur ædificantes turrim Babel, ſunt rationes veræ, pro quibus hæretici falſas accipiunt. *Gen.* 11 *a.* Et lapides Sion, qui placent ſervis Dei, *e* ſunt libri ſacræ Scripturæ. *Pſa.* 101. His lapidibus obruitur peccator *Exod.* 19. *b.* lapides etiam quadri, ex quibus fiunt menſæ ſacrificiorum, *f* ſunt verba ſacræ Scripturæ, quæ ubique ſtant, & ex nullo latere reprehenſibilia inveniunt [illegible] *ech.* 40. *f.* Et lapides unde dant voces volucres, ſunt Scripturæ novi teſtamenti. *Pſal.* 103. lap[illegible]que quos accepit David de torrente adverſus Goliath, deſignant *g* quinque libros legis, [illegible], quia omni rediguntur ad unitatem charitatis, 1 *Reg.* 17. *e.* Vel ſunt quinque per[illegible] [ſa]cræ Scripturæ : nempe comminationis, promiſſionis, dilectionis, imitationis, & [illegible] [lapi]des quoque fundæ, ſignificant *h* ſermonem prædicationis, quo diabolus percutitur. [illegible] 9 *d.*

Petra, quæ eſt refugium herina[illegible] eſt rudior doctrina, & præcipuè eorum, quæ ad humanitatem Chriſti ſpectant, quæ te[illegible] [ſim]plicibus. *Pſal.* 103.

Lapis tegens os putei, deſignat [illegible] [velamen]tum legis, quæ tegit ſenſus myſticos. *Gen.* 29. *a.* Et traditiones Phariſæorum. Et petra non habens [hu]mamentum, eſt litera legis. *Iſa.* 22. *e.* Et lapideæ tabulæ ſunt lex, quæ in lapide deſignant aſperitatem, & jugum grave ipſius legis, & etiam duritiam Judæorum, qui eam impleturi non erant. *Exod.* 21. *d.* 34. *a.* Et petræ ſciſſæ, ſunt *k* Prophetæ aperti. *Matth.* 27. *f.* Et lapis monumenti Lazari, eſt onus legis. *Joan.* 11. *e.* In petra exaltamur, *l* cùm per legem tranſimus ad fidem. *Pſal.* 26. offendunt ad lapidem, qui regis rei tenentur, *Pſal.* 90.

Petra, in qua exaltat Deus ſuos, *m* eſt fides, cujus firmitate facit eminere confeſſionem eorum, *Pſal.* 26. Et petra ſuper quam ſtetit Moyſes, typus eſt fidei, in qua firmari debent fideles. *Exod.* 33. *d.* Et lapides templi cedro tecti deſignant *n* fidem cum operibus. 3. *Reg.* 6. *c.* *Prov.* 30. *c.*

Lapides templi, ſunt *o* virtutes in anima, & non relinquitur lapis ſuper lapidem, quum quis penitus à fide & virtutibus recedit. *Matth.* 24. *a.* *Marc.* 13. *a.* *Luc.* 19. *g.* Et virtutes ſunt lapides ſculpti, quibus ornatur & roboratur Eccleſia *Iſa.* 54. *c.* Et petras aſcendimus, quando actum corporis in robuſta operatione locamus. 1. *Reg.* 13. *b.* Sic *Iſa.* 33. *e.* Muminenta ſaxorum ſublimitas ejus.

Lapis ſuppoſitus Moyſi oranti, fortitudinem *p* ſignificat, quæ requiritur ad orandum & benè operandum : idque cum contemplatione cæleſtium, & fervore charitatis : quæ per Aaron, & Hur deſignantur. *Exod.* 17. *c.* Et lapis unctus à Jacob *q* firmitatem mentis in bono deſignat. *Gen.* 28. *d.* 31 *b.* Dat Deus pro terra ſilicem, cùm infirmitas actionis in fortitudinem mutatur. *Job* 22. *b.* 39. *a.* *Ezech.* 3. *a.*

Lapis abſciſſus ſine manibus hominum. *Dan.* 2 *g.* deſignare poteſt *r* timorem ex inſpiratione divina provenientem qui creſcit in montem magnum, quum mutatur in magnam confidentiam.

Calculus candidus deſignare poteſt *ſ* corpus per baptiſmum dealbatum : & corpus glorioſum. *Apoc.* 2. *e.* Et calculus de altari in donum Spiritus Sancti, quo mundantur peccata. *Iſa.* 6. *b.* Vel poteſtas collata Petro ad remiſſionem peccatorum.

Lapis ſuper lapidem, *t* eſt baptiſmus ſuper baptiſmum, ideò deſtruitur cùm non ſit niſi unicus baptiſmus. *Marc* 13. *a.* Sunt etiam cogitationes quæ diſſipantur, nec relinquitur ex eis lapis ſuper lapidem. *Luc.* 19. *g.*

Lapis ſuppoſitus capiti Jacob. *Gen.* 28. *d.* deſignare poteſt *v* labores religionis, qui duritiam quandam habent, quia non habetur ibi quies, niſi qualis eſt ſuper lapidem.

Lapides aliquando deſignant *x* duras objurgationes, ut cùm peccantes lapidibus obrui jubentur. *Exod.* 19. *b.* 21. *c.*

Lapides quadrati dici poſſunt interdum *y* tribulationes, & antiqui hoſtis perſecutiones. *Thren.* 3. *b.* *Exod.* 8. *f.* Et lapis dicitur eſſe ſuperpoſitus alicui, ad deſignandam difficultatem exeundi à tribulatione, vel ab inferis *Thr.* 3. *f.* Et lapides grandinis, ſunt ipſi perſecutores. *Ezec.* 38. *g.*

Lapides grandinis, *z* iram Dei, ſeu vim iræ, & vindictæ Dei ſignificare poſſunt. *Iſa.* 30. *g* *Ezec.* 13. *b.* 38. *g.* Petra etiam Oreb, Dei vindictam ſignificat. *Jud.* 7. *g.* *Iſa* 10. *f.*

Lapides laci, *aa* profundum inferni deſignare poſſunt. *Iſa.* 14. *e.* quia lapides ſolent eſſe in fundo. Idem eſt petra agri, de qua non deficit nix. *Jere.* 18. *b.*

Lapis adjutorii, dicitur à Judæis *bb* alius Meſſias, quem ipſi ſtultè expectant. 1. *Reg.* 4. *a.* 5. *a.*

Rupes dicuntur, *cc* qui nullam habentes ſcientiam, & tantum converſatione fidentes aliqua ſibi de Scripturarum interpretatione præſumunt, habentes juxta Apoſtolum, zelum Dei, ſed non ſecundùm ſcientiam. *Ezec.* 6. *a.*

Rupes etiam ſignificant loca tuta juxta illud, *Jer.* 4. *g.* Ingreſſi ſunt ardua, aſcenderunt rupes.

Petræ, in quibus non poſſunt currere equi. *Amos* 6. *d.* auxilium *dd* inutile deſignant.

Lapides duodecim è flumine Jordanis educti, *ee* firmitatem virtutum deſignant, lapides verò in ipſum flumen miſſi, duritiam obſtinationis, quæ mergit hominem in infernum. *Joſ* 4. *b.*

Lapideum ſepulchrum Chriſti undique tegens corpus, quietem contemplationis deſignat, in qua omnibus oblitis quieſcitur. *Matth.* 27. *g.*

Lapis ad oſtium monumenti Chriſti. *Matth.* 27. *g* *Marc.* 16. *a.* deſignare poteſt *ff* legem mortis, quæ etiam

ee Ricar. de S. Vict. de extrem. Mali. 12 *ff Hie ſ Marc.* 16.

etiam infantes in utero tangit. Sed revolutus eſt à Chriſto reſurgente, quaſi diceretur. Ubi eſt mors ſtimulus tuus?

Lapis ſuperpoſitus monumento Lazari, eſt *a* vis dura conſuetudinis, qua premitur anima, nec reſurgere, nec reſpirare permittitur. *Ioan.11.e.* de hac *Thr.3.f.* Poſuerunt lapidem ſuper me. Et etiam obduratio, ex conſuetudine indicta, quæ Deo, & monitis hominum reſiſtit. Et lapis operiens os putei, eſt duricies infidelitatis, quæ removeri debet, ut ſuſcipiatur baptiſmus. *Gen.29.a.* Eſt & lapis, *c* duricies cordis, contraria charitati. *Luc.11.b. Matth.7.b.* Et cor dicitur lapideum. *Ezech.11.e. Exod.15.a.21.b. Iere.3.e.*

Scopuli prærupti, *e* concupiſcentiam, & peccatum, quæ mentem, & corpus occupant deſignare poſſunt. *3.Reg 14.a. Iob.39.d.* quæ prædicatores non admittunt ad ſe. Et lapides domus leproſæ ejiciendi, ſunt veſtigia, aut occaſiones peccati. *Lev.14.e.* Et lapides quadrati ſunt peccata, difficilè emendabilia. *Thre.3.b.* Et lapis monumenti Lazari, eſt onus peccati. *Ioan.11.e. Iob.8.d. 3. Reg.19.b.*

Lapis inſignis, qui erigitur, ut pro Deo colatur, *d* deſignat avaritiam, & omne pretioſum, in quo vult quiſpiam ſui memoriam ſervari. *Lev.26.a.* Et lapides, ex quibus conſuluit diabolus fieri panes, ſunt *e* omnia ſuperflua, quibus natura non eget. *Matt.4.a.*

Lapides ſecti, ex quibus non debeat fieri altare Domino, ſunt *f* hæretici, & ſchiſmatici. *Exod.20.d. Ioſ.8.f.* Et lapides leproſi, ſunt hæretici erroribus infecti, & ab eccleſia expellendi. *Lev.14.e.* Et rupes quæ transferuntur de loco ſuo, ſunt doctores hæreticorum, ad eccleſiam, tranſeuntes. *Iob.18.a.* Et lapides in acervo Samariæ, ſunt *g* hæretici cum ſuis erroribus diſſipati. *Mich.1.b.* Et lapides de pariete, ſunt ſtolida corda credentium hæreticorum doctrinis. *Hab.2.c. Zach.5.b. Eccl.19.b.* Petroſa autem loca, ſunt, *h* qui per inſtabilitatem, & ignaviam non perſeverant in bono, & indurati, & per malitiam ſaxei. *Matt.13.a. Luc.8.a. Iob.8.c.41.c. Pſal.113.* lapides duri percuſſi non reddunt ſonitum: ſic fortes in malo percuſſi à Deo non edunt vocem confeſſionis. *Iob.6.b.* Hæc ſunt ſaxea vaſa Ægypti. *Exod.7.b.*

Petræ imminentes, ſunt *i* errores hæreticorum. *Iſa.57.b.* Et lapides leproſi, perverſa dogmata. *Lev.14.e.* Lapides etiam quadri, ſunt rationes hæreticorum. *Amos 5.c.* Et lapides qui fiunt panes, ſunt hæreſes, quibus paſcuntur hæretici pro pane. *Matt.4.a. Luc.4.a.* Et lapis in oſtio monumenti, deſignat obſtacula fidei, quæ faciunt, ut nil rectum intret in cor. *Matt.27.g.28.a. Marc.15.d. Luc.27.a. Ioan.20.a.* Et generaliter lapides duri, ſunt idola, & omnia, quæ Dei cultum impedire poſſunt. *Iſa 5.a.* Et lapides & ligna, ipſa idola. Et ſicut olim alligabant captivos cadaveribus, ut cum eis putreſcerent, ſic diabolus lapidibus, & lignis, & cæteris miſero ſuperſtitionis vinculo vivos, ut dicitur, adducens, una cum eis ſepelit, donec cum eis interierint. Petra etiam, in cujus foramine Jeremias abſcondit lumbare, *k* defenſionem vitiorum & errorum deſignare poteſt. *Ier.13.a.* lapides, quos jactabat Semei in David, ſunt maledicta & hæreſes infidelium in Chriſtum, & in ejus membra. *2.Reg 18.b.* Et lapides altaria, qui ponendi erant, ut lapides cineris, deſignant cultum idololatriæ diſſipandum. *Iſa.27.c.* In limpidiſſimam petram dicitur dari Tyrus. *Ezec.26.a.* quia *l* hæreticorum errores ita confutabuntur, ut non ſit, ubi quiſquam hærere poſſit. Rupes in quibus ſteterunt onagri *m* ſuperbiam, in qua ſtant Judæi, deſignare poſſunt. *Ier.14.a.* Lapides quib⁹ obruitur tangens montem, ſunt *n* hæreſes, quibus obruitur hæreticus.

Lapis caliginis dicitur *o* diabolus. *Iob.28.a.* Qui cùm fortis & potens ſit per naturam, in qua eſt à Deo conditus: per ſuperbiam in virtute ſua, & non in Domino Deo creatore ſuo, amiſit ſapientiæ lumen, & converſus eſt in ſtultitiam & caliginem tenebroſam. De eo dicitur, *Pſa.90.* Ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Ipſe eſt lapis angularis, *p* id eſt, princeps hujus mundi: quem dimiſit Deus, quando ejecit è cœlo. *Iob.38.a.*

Lapidant Moyſen, & Prophetas, *q* qui legem, & monitores contemnunt. *Exod.17.b.* Et lapidarunt agricolæ ſervos à Rege miſſos, hoc eſt, Sacerdotes & Scribæ Prophetas. *Matt.21.d.* Sic dicitur terrena Hieruſalem lapidaſſe miſſos ad ſe. *Matth.23.d.* Et aliqui in Eccleſia detrahendo lapidant ſacerdotes & miniſtros Chriſti. Et lapidant Judæi Jeſum, hoc eſt, omnes increduli per duritiem incredulitatis. *Ioan.10.f.*

Lapidatur Hieruſalem tanquam adultera, quum anima recedens à Deo traditur dæmonibus punienda *Ezec.16 e.23.g.*

Lapidatur beſtia tangens montem. *Exd.19.b.* quum *r* irrationabilibus deditus deſideriis ad alta contemplationis indignè ſe erigens, ſed ſumma non ſuſtinens, ipſis ſuperni ponderis ictibus necatur.

Lapidatur piger de ſtercore boum. *Eccl.22.a.* quum *ſ* rerum temporalium damno percutitur, ex quo nimium affligitur, quæ tamen viri juſti velut ſtercora contemnunt.

Confuetudo. Obduratio. Infidelitas. Concupiſcentia. Peccatum. Occaſiones peccati. Avaritia. Hæretici & ſchiſmatici. Indurati. Hæreſes. Idola. Superbia. Diabolus. Contemnentes legem, & monitores. Detractores. Increduli. Punitio animæ peccatricis. Punitio curioſorum. Damnum temporale. Cogitationes turpes.

a Aug. de verbis Domini ſer.44. Gre.26 m.31 Cyr. 7.ſ.Ioan 23. Bed ſ.Gen. 29. b Hu ſ Ezec. 11. Ezech.quæ in Ezech. c Gre ſ.1.Re. 14. Ori.ſ.Ier. h 2. d Iſy. ſ.Lev. 26. e Gre.Nyſſ de beatitudinibus f Ori ſ.Ioſ.h. 9 & 3 periar. 1. Chry. ſ.Mat. ho.45. g Hie ſ Mic. 1 & ſ Hab.2 Geor Venet. ca.1 8.6 & 14 h Gre m 10. & 14 mo 2. Bed.ſ Exo 20. i Hie.ſ.5.57. Ori ſ.Exo h. 6.& ſ Ier h. 14 & ſ.Luc. h 29 & in diver. ho 10. Aug. de verbis Domini, ſer 29. l Iſy ſ Lev 14. k Cle. Alex. adve. gen. l Hie. ſ Ez. 26 m Rup ſ Ier. 9 n Gre. Nyſſ de vita Moyſis. o Gr 18 m.19 Hie. ſ.Iob 28. Bern ſer.1 ſ. qui habitat. p Rup 1 Vel verbo Dei 19. q Ori ſ Num. ho 23. & ſ. Mat.h 18.26 Am.3.de Spiritu ſanct. 18. r Gr 6.m 17. ſ Gre 15 m.4 t Hie. ſ.Hoſ 9

Lappa.

LAPPA, eſt herbæ ſpecies quædam, capitula habens leviter hamata, ideoque veſtibus adhærentia: intra quæ ſemen continetur. *Hoſ.9.b.* Significat *t* turpes cogitationes, & inhærentia vitia.

Laqueare.

LAQUEARE dicitur camera, hoc eſt, pars ſuperior, aut tectum cubiculi, & cœnationis connexum, quod variis adornari ſolet ſculpturis, & coloribus. Vel ſunt laquearia trabes & ligna ipſius tecti.

Laquearia cupreſſina ſponſæ, ſunt *v* Epiſcopi in eccleſia. *Cant.1.d.* Item benè inſtituti cleri, manſueti & diſciplinati mores, riteque adminiſtrata officia. Item dilectio proximi ornans eccleſiam. Et *x* dona illa Spiritus ſancti, quæ non ſunt neceſſaria, niſi adornatum animæ, eccleſiæ, & donum linguarum, & curationum, & prophetiæ, &c. Vel fructus ſpiritus, gaudium, pax, &c. *3 Reg.6.d.*

Laquearia cedrina *y* hæreticorum ſunt, quæ habent ſimilitudinem veritatis, quam revera non habent. *Iere.22.d.*

Laqueatæ domus, *z* voluptatem & luxuriam ſignificant. *Agge.1.a.*

Epiſcopi. Clerus. Dilectio proximi. Dona Spiritus ſancti. Fructus Spiritus. Similia verò hæreticorum. Voluptates.

v Ori ſ. cant. ho 1. Gre. ſ cant. 1. x Ber. ſ. cant. ſer 46. y Hie ſ Ier. 22. z Hie ſ.Agg.1

Laqueus, Illaqueare, Pedica, Tendicula.

LAQUEUS, eſt vinculum ita nexum, ut pondere repreſſum claudatur & aſtringatur, ac violenter detineat quod intra ſe ceperit. Laqueus dicitur calamitas. *Iob.18.b.* Tenebitur planta ejus laqueo. Dolus. *Pſa.9.* in laqueo ſuo humiliabit eum. Inſidiæ. *Pſa.9.* In laqueo iſto, quem abſconderunt. Periculum.

Prov.7.d. Veluti ſi avis feſtinet ad laqueum Scandalum. *Ier.5.f.* laqueos ponentes & pedicas. Supplicium. *Prov.29.a.* Virum iniquum involvet laqueus.

a Amb ſ. Luc 4. Aug.ſolilo. 16.

Multi ſunt laquei quacunque progredimur. *a* Laquei in corpore, laquei in lege, laquei in pinnis templorum, in crepidinibus parietum tenduntur à diabolo. Laquei in philoſophis, laquii in cupiditatibus. Oculus enim meretricis laqueus eſt peccatoris. Laqueus in pecunia, laqueus in religione, laqueus in ſtudio caſtitatis. Exiguis enim momentis mens inclinatur humana, & huc atque illuc pro verſutia ſuadentis frequenter impellitur, &c. Quomodo igitur hos laqueos evitabimus, ut poſſimus & nos dicere: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium. laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus? Non dico ego contrivi laqueum, non auſus eſt hoc dicere David, ſed: Adjutorium noſtrum in nomine Domini, ut oſtenderet, unde laqueus ſolveretur, ut prophetaret, quòd venturus eſſet in hanc vitam, qui conteret laqueum fraude diaboli præparatum. Sed non potuit melius conteri laqueus, niſi prædam aliquam diabolo præparaſſet, ut dum ille feſtinaret ad prædam, ſuis laqueis ligaretur. Ut ego poſſim dicere: laqueos paraverunt pedibus meis, & ipſi inciderunt in eos.

b Bern ſer. 3. qui habit. Rup ſ Amos 3. c Hil ſ.pſal. 13. 140. Amb. ſ pſ. 118 ſer 19. d Gr. 14. m. 6 Hie ſ pſ 24. Ber ſ r. 1. ſ. qui habitat e Hie ſ. Iſ 28. f Arn ſ pſ. 4. Hil ſ pſ. 63. 65. Amb 1. offi. 4 & ſ pſ 118. ſer 8. Hie. ſ Iſa 22. & ſ. Amos 3. & ſ Eccl 7. & ſ pſa. 17. Aug ſ pſ 140 g Bed ſ. Pro. 1. h Ori ſ Rō. 11. Au ſ. pſ 10 68 i Hie. ſ. Iſ. 42. Rup ſ. Hoſ. 9. k Gre 3. paſt. admon. 3.

Laqueus ergo eſt *b* proprium corpus: unde & oculus legitur animam deprædari. *Thre.3.f.* Et laquei oculorum, quibus captus eſt Holofernes, deſignant humanitatem Chriſti, qua captus eſt diabolus. *Iud. 9.c.* laqueus etiam eſt verbum Dei, quo capiuntur animæ volantes, & vagæ. *Amos 3.b.*

Corpus proprium. Humanitas Chriſti. Verbum Dei. Incitamenta peccati.

Laquei ſunt *c* omnia incitamenta ad peccandum, ut voluptates, divitiæ, de quibus ait Apoſtolus. 1.*Timoth.6.a.* Qui volunt divites fieri, incidunt in laqueum diaboli. Ita pedica abſcondita dicitur *d* peccatum latens ſub terreno lucro, aut ſub voluptate. *Iob.17 b.* Differt autem laqueus à ſcandalo: quod laqueus eſt adhortatio voluptatum & ingenium appetitionis inhoneſtæ, quod modo laqueus fallens capit: Scandalum verò eſt dictum, aut factum minus rectum præbens occaſionem ruinæ, abſque incitamento. De his laqueis. *Pſal.9.24.90.123.140.*

Pœna.

Laqueus dicitur *e* pœna inflicta à Deo, & inferi, & illaqueati dicuntur, qui pœna, & vindicta Dei capiuntur. *Iſa.24.c.28.c.Pſal.10.* Et illaqueatus orix deſignat eos, qui propriis peccatis ſunt comprehenſi, ut iram Dei evadere nequeant. *Iſa 51.g.*

Doctrina hæretica. Inſidiæ dæmonum. Vincula Martyrum. Inſidiæ Iudæorum in Chriſtum. Scriptura. Scribæ. Hæretici.

Laqueus venantium dici poteſt *f* fraudulenta doctrina hæreticorum, & Judæorum, & etiam inſidiæ dæmonum, & proprius ſermo, quem arripit adverſarius contra nos. *Pſal.34.63.90.119.140.123.129. Ier.5.* Et mulier dicitur laqueus venatorum, hoc eſt doctrina hæreticorum. *Eccl.7.c.* laqueus autem facilè capit altè ambulantes: nam humiles tranſeunt ſub laqueis. Laquei quoque fuerunt vincula Martyrum. *Pſal.65.Hoſ.5.a.9.b.Amos 3.b.* laqueos etiam paraverunt *g* Judæi Chriſto, varias illi tendentes inſidias, qui erant laquei mortis. *Pſal.17.30.* Hæ erant tendiculæ contra inſontem. *Prov.1.b.*

Laqueus fit Judæis menſa eorum, *h* cùm quæ de Chriſto in ſcripturis leguntur, dicunt ab eo non eſſe impleta: unde per eaſdem ſcripturas condemnabuntur. *Pſal.68.Iſa.8.c.Rom 11.b.* Et laqueos dicitur Deus pluere ſuper peccatores, cùm facit Prophetas: quorum ſcripturæ malè intellectæ à Judæis & hæreticis, fiunt eis laquei. *Pſal. 10.*

Laquei juvenum, aut in cubilibus, *i* erant Scribæ & Phariſæi, qui decipiebant populum. *Iſa.42.d.* Idem dici poteſt de hæreticis. Et laquus ruinæ Propheta, nempè Caiphas, perverſa intentione incitans ad occidendum Chriſtum. *Hoſ.9.b.*

Cogitur prælatus agere quæ docet.

Illaqueatur verbis oris ſui prælatus. *Prov.6.a.* quia *k* dum commiſſis ſibi cogitur bona dicere, ipſum prius neceſſe eſt, quæ dixerit, cuſtodire.

Largiri, quære Dare.
Larus.

l Iſy ſ Lev. 11

LARUS, eſt avis aqoatica, colore furvo, magnitudine paulò majori quam columbæ, quam aliqui fulicam dicunt eſſe: numeratur inter aves immundas. *Lev.11.b.*

Prædicantes ſimul circumciſionem, & baptiſmum. Sequentes petulanter errores.

Larus vivens in aëre, & natans in aqua, deſignat *l* prædicantes ſimul circumciſionem, & baptiſmum. Item quærentes vitam voluptuoſam, ſub ſpecie contemplationis.

Laſcivire, Laſcivus.

LASCIVIRE, eſt petulanter agere, ut equi indomiti ſolent, aut qui in otio fuere. Laſcivus autem, eſt petulans, & plus molliciei quam roboris & conſtantiæ habens.

m Hie ſ. Hoſ. 4.

Laſciviens vacca, aut aſilo percuſſa, deſignat *m* petulanter ſequentes errores. *Hoſ. 4. d.*

Laſſare, Laſſitudo, vide Fatigare.
Later.

LATERES ſunt è luto confecti, & igne decocti, ac in lapidem durati, à qua tamen facilè diſſolvuntur.

n Hie de manſionibus.

Legimus *n* Ægyptios lateres in Exodi, quos populus faciens ingemuit. Legimus in Malachia lateres, pro quibus Idumæa deſtructis, politos lateres reponere nititur. Et laterem in Ezechiel, in quo obſeſſæ Hieruſalem pictura deſcribitur. Ex quibus diſcimus in itinere iſtius vitæ, & de alio in aliud tranſitu, nunc nos creſcere, nunc decreſcere, & poſt ordinem eccleſiaſticum ſæpè ad laterum opera tranſmigrare.

o Hie ſ Eze. 4 & ſ. Nah. 3

Anima. Caro. Cor terrenum. Voluptates.

Lateres facilè diſſolvuntur ab aqua, ideò comparatur lateri *o* Hieruſalem, quod non valeret reſiſtere inimicis. *Ezech.4.a.* Et deſignabit animam infirmam. Et etiam carnem hominis. *Nah.3.c.* Et cor terrenum auditorum quod oppugnat prædicator verbi Dei.

p Gre. 20 mo. 1 & 2 paſt. 10 & ſ. Eze. ho 12 Gre Nyſſ de vita Moyſis.

Lateres præterea *p* voluptates terrenas deſignare poſſunt. Ut enim laterum fictor aliud atque aliud lutum formæ, quia lateres figurat, imponit, adeò ut forma plena ſemper, & vacua ſemper luti dici poſſit: quoniam cum hoc receperit atque formaverit, nullus amplius ipſius uſus ad hoc eſt, ſed ad aliud, ad quod vacua eſt: Sic appetendi vis, ſi quis eam terrenis cupiditatibus replere ſtudeat, & ſi quod in dies cupit, aſſequatur, eoque ſe repleat, vacua tamen ſemper eſt, cùm ea quæ habuit, reſpuat in aliud atque aliud continuò feratur.

Rationes hæreticorum.

Lateres pro lapidibus in torri Babel, deſignant *a* rationes dialecticas, ſed falſas hæreticorum, veritatis quidem ſpeciem habentes, ſed firmitate veritatis carentes: ex quibus fit turris ſuperbiæ. *Gen.* 11.*a.* lateris autem putant hæretici eſſe rationes Eccleſiæ, quod facilè putent eas ſe poſſe diſſolvere: quod tamen non cognoſcunt de ſuis. *Iſa.9.b.* 16.*b.* 95.*a.*

a Hie *ſ. Iſa* 9 16 65.

Vitia. Terrena opera. Avaritia.

Deſignant etiam *b* animæ vitia firmata jam & diſtincta ad diverſorum ſenſuum voluptatem: & opera terrena, & iniquitates, ac avaritiam: & hos lateres cogebat Pharao confici in Ægypto, hoc eſt, diabolus in hoc mundo, *Exod.* 1.*c.*

b Phi. *de conf. ling.* Ori *ſ. Iſa. h.* 5. *Aug. ho.* 27. *Cyr. de ador. in ſpiritu ſancto.* Bed. *ſ. Exod.* 1

Latere, Latibulum, vide Abſcondere.

Laterna.

Rationes hæreticorum.

LATERNA, à latendo dicta eſt, in qua lumen incluſum latet, ne lucerna à vento extinguatur.

Cum laternis venerunt Judæi ad comprehendendum Chriſtum. *Joan.*18.*a.* deſignantes hæreticos, qui rationibus apparentibus nituntur fidei veritatem opprimere.

Latomus.

Angeli. Prophetæ. Apoſtoli. Prædicatores.

LATOMUS Græcè eſt, qui Latinè dicitur lapicida, qui lapides è rupibus excidit, ut apti ſint ædificio.

Latomi dici poſſunt *c* Angeli, qui cædunt lapides vivos ad templum Chriſti conſtruendum. 3. *Reg.* 5.*d.* 2. *Par.* 23. *a.* *Eſdr.* 3.*b.* Poſſunt etiam deſignare Patriarchas, & Prophetas in veteri lege: & Apoſtolos, & Prædicatores in nova.

c Am *ſ. Lu.* 3. Hi. *ſ. Pſa.* 89.

Latrare.

LATRARE, proprium eſt canum, cùm vocem edunt iracundam, & moleſtam, impetum in aliquos facientes.

Prædicare.

Latrare, in bonum, eſt *d* prædicare, & reprehendere vitia: & defendere ſubditos à lupis, quod eſt officium Paſtorum Eccleſiæ. *Iſa.*56.*d.*

d Hie. *ſ. Iſ.* 56. Gr. *ſ.* 1. *Reg.* 8.

Adverſus Eccleſiam.

Latrant etiam velut canes invidi, & detractores, & maledici, & hæretici: denique mali adverſus bonos, & adverſus Eccleſiam. *Jud.*11.*d.*

Latrina.

Confuſio idololatriæ.

LATRINA, eſt locus privatarum ſordium, & ad exonerandum ventrem accommodatus.

Latrinas fecerunt ex aris Baal, 4. *Reg.*10.*f.* Ut *e* immunditia & turpitudo idololatriæ amplius confunderetur.

e Lyr *ſ.* 4 *Re.* 10.

Latro, quære Fur.

Latus.

Fides paſſionis Chriſti. Baptiſmus. Paſſio Chriſti Victoria Chriſti. Permiſſio, & operatio Dei. Similitudo & diſſimilitudo creaturæ intellectualis ad Deum. Utrumque Teſtamentum Mentes juſtorum. Vita communis. Judæi. Gentiles.

LATUS dicitur *f* ea pars humani corporis, quæ infra alam & brachia eſt, daturque latus dextrum, & ſiniſtrum. Et generaliter latera ſunt, quæ præter ſeu juxta ſurſum & deorſum conſiderantur: ut ponitur in cœlo latus dextrum, & ſiniſtrum.

f Ariſt. 2. *de cœl.*

Latus Adæ, unde ſumpta eſt Eva, deſignare poteſt *g* fidem paſſionis Chriſti, & baptiſmum: unde ſumitur Eccleſia. *Gen.*2.*d* De latere autem Chriſti exivit ſanguis, & aqua: ut ſicut culpa fuit ex latere, ita eſſet & gratia. Latera etiam arcæ fœderis, *h* paſſionem, & victoriam Chriſti, & tempus ante & poſt Chriſtum deſignare poſſunt. *Exod.*25.*b.* 37.*a.* 39.*c.* Poſſunt etiam deſignare divinam permiſſionem, & operationem. In latere permiſſionis ponuntur circuli ſcientiæ, & præſcientiæ: In latere operationis circuli providentiæ, & prædeſtinationis. Ad latus autem arcæ fuerunt poſita vaſa aurea Philiſthinorum, *i* ut dum altitudo divinæ cognitionis mentem elevat, ad virtutem humilitatis infirma noſtra præterita ad memoriam reducantur. 1. *Reg.*6.*b.* Latera etiam altaris, paſſionem Chriſti ſignificare poſſunt. *Exod.*28.*a.* 30.*a.* 38.*a.* *Lev.*1.*c.*

g Amb. *de ſacrament.* 1. h Ricar. *de S. Vict.* 1. *de arca myſt.* 21. i Gr. *ſ.* 1 *Re.* 6.

Latera propitiatorii, in quibus erant Cherubim, deſignare poſſunt *k* unum quidem ſimilitudinem creaturæ intellectualis ad Deum, quod habet rationem dexteri: alterum diſſimilitudinem, quod habet rationem ſiniſtri, & Cherub lateris dextri, eſt contemplatio ſimilitudinis, lateris verò ſiniſtri contemplatio diſſimilitudinis. *Exod.* 25.*b.*

k Ricar. *de S. Vict.* 4. *de arca myſt.* 8.

Latera candelabri templi, deſignare poſſunt *l* utrumque teſtamentum. *Exod.*25.*d.* 37.*c.* Ut latus dextrum pertineat ad novum teſtamentum, ſiniſtrum ad vetus.

l Glo *ord. ſ. Exod.* 25.

Latera tabularum tabernaculi, *m* mentes juſtorum ſignificare poſſunt. *Exod.* 26.*d.* 36.*c.*

m Glo *ord. ſ. Exod* 26.

Latera cortinarum tabernaculi, *n* vitam communem, & operationes Sanctorum deſignare poſſunt. *Exod.*26.*a.* 36.*b.* Idem ſignificare poſſunt latera atrii cubitorum centum. *Exod.*27.*b.*

n Glo *inter. ſ. Exod.* 26.

Latus meridianum tabernaculi, *o* populum Judaicum deſignare poteſt, *Exod.*26 *g.* quia propinquiores erant Deo. Latus verò aquilonare, Gentiles ſignificat: & venientes à ſuperbia ad humilitatem. *Exod.*26.*g.* *Lev.*1.*c.* *Iſa.* 4.*d.* latera etiam aquilonis, *p* erant Gentiles, adhærentes diabolo, qui tamen venerunt ad fidem. *Pſ.*47. latera enim aquilonis, ſunt *q* locus diaboli: & inde veniunt, qui impugnant bonos. *Eze.*38.*a.* 39.*a.* Et latus quidem aquilonare eſt ſiniſtrum, latus verò Auſtrale dexterum.

o Hie. *ſ. Iſ.* 14. & *ſ. Eze.* 47. p Au *ſ. Pſ.* 47. q Gre *ſ. Eze. ho.* 2.

Ceſſare à malo, & facere bonum. Labores. Charitas. Virtutes cardinales. Proſperitas & adverſitas.

Latera altaris, ſignificare poſſunt ceſſationem *r* à malo, & exercitationem in bono. *Exod.* 27.*a.* 30.*a.* 38.*a.* *Levit.* 1.*c.* Ad idem referri poſſunt latera rationalis. *Exod.* 39.*c.* latera etiam portæ templi, deſignant labores. *Ezech.*41.*a.* demum deſignant illud. *Pſalm.* 33. Diverte à malo, & fac bonum. Latus altaris reſpiciens ad Aquilonem, eſt latitudo charitatis cum ſpiritu fortitudinis, quæ adverſantur diabolo.

r Hie *ſ. Ez.* 48 Rup. 1. *ſ. Le.* 6

Latera arcæ Noe, ſunt *ſ* quatuor virtutes cardinales, quibus tota vitæ moralis machina coaptatur. Latus autem, in quo fit oſtium, prudentiam deſignat. *Gen.* 6.*c.*

ſ Lyr *ſ. Gen.* 6

Latus utrumque ſummitatum ſuperhumeralis, *t* proſperitatem, & adverſitatem ſignificare poteſt. *Exod.* 28. *b.* 39. *b.* Et lapides in utroque latere ſuperhumeralis, ſunt arma juſtitiæ, à dexteris, & ſiniſtris. Idem de lateribus tabularum tabernaculi. *Exod.*26.*d.*

t Glo. *ord. ſ. Exod.* 26.

Digitized by Google

Latus, à quo cadunt mille, quod eſt ſiniſtrum. *Pſ.90.* deſignat *a* liberum arbitrium, cui minus tribui-tur, quàm gratiæ Dei, ſine qua nil boni poſſumus. Vel ſignificat temporalia bona, quæ à ſiniſtris ſunt.

Latera domus noſtræ, ſunt *b* inſtrumenta corporis noſtri. *Pſalm.127.* Vel latera domus Chriſti, ſont, qui adhærent Chriſto.

Latus ſiniſtrum Ezechielis, iniquitates domus Iſrael ſignificabat: latus verò dextrum, iniquitates domus Juda. *Ezech.4.a.*

Latera impii, *c* ſunt ii, qui ei adhærent: miniſtri, & ſodales. *Iob 15.e.*

Latera in ſignum ſuperbiæ, & violentiæ ponuntur: ut cùm arietes impingunt lateribus. *Eze.34.e.*

a Arn. ſ. pſ. 90. Ber. ſer. 7. ſ. pſ. qui hab. b Aug. ſ. pſa. 127. c Gr. 12. m. 21. Hie. ſ. Iob. 15.

Liberum arbitrium. Temporalia bona. Inſtrumenta corporis. Adhærentes Chriſto. Adhærentes impio. Superbia.

Latus, Latitudo, Dilatare.

LATUS, locus eſt ſpatioſus, & amplus, & laxus: & latitudo eſt ipſa ſpatioſitas, ſeu ſpatium, vel amplitudo: una ex dimenſionibus, quæ corpori tribuuntur, quaſi media inter longitudinem, & profunditatem. Dilatare autem, eſt latum & ſpatioſum facere.

Latior mari dicitur Deus. *Job. 11.c.* quia *d* rerum temporalium fluctus ſic regens poſſidet, ut hos ſub omnimoda ſuæ potentiæ præſentia coanguſtando circumdet. Vel latior mari: quia ubique facta peccantium retributionis ſuæ præſentia occupat: ut & cùm non præſens per ſpeciem cernitur, præſens per judicium ſentiatur. Vel latior mari: quia humana mens fluctuans multa de his quæ ventura ſunt, conjicit: ſed quum jam cernere, quæ æſtimaverat, cœperit, anguſtam ſe fuiſſe in ſua æſtimatiooe cognoſcit. Latior etiam mari fuit, quia mens humana nequaquam diſtrictionis ejus immenſitatem agnoſceret, quantumlibet inquirendo fluctuaret juxta illud. *Pſa.89.* Quis novit poteſtatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare?

d Gr. 10. mo. 10. 12. — *Immenſitas judiciorum Dei.*

Latitudo Dei, deſignare poteſt *e* bona opera charitatis: Ideò in cruce Chriſtus in latum extendit manus. *Ephe.3.d.*

e Au. epi. 112. 120 & pſ. 103. — *Opera charitatis.*

Latitudo altaris holocauſti quinque cubitorum. *Exod 27.a.* Et latitudo oraculi, viginti cubitorũ, *3.Reg.6.c.* deſignat ſinceram dilectionem per utriuſque teſtamenti obſervantiam. Eandem charitatem deſignare poteſt latitudo altaris thimiamatis unius cubiti. *Exod.30.a.* quia charitas omnia deducit ad unitatem. Et latitudo arcæ diluvii quinquaginta cubitorum, deſignat *f* charitatem, quæ extenditur ad amicos, & inimicos. *Gen.6.e.* Et quia quinquaginta cubitorum, deſignat *g* remiſſionem nobis datam à Chriſto per charitatem. Et propter eandem charitatam dicitur mandatum Dei latum, iis videlicet, qui ex charitate ipſum ſervant. *Pſalm.118.* Ad eandem charitatem refertur latitudo terræ Chanaan. *Gen.13.d.* Et latitudo arcæ fœderis, & cortinarum, & ſagorum, & menſæ, & atrii. *Exod. 25. 26. 27. 36. 37.* Et latitudo rationalis in pectore Pontificis, indicat *h* dilatationem cordis ad proximum, *Exod.28.c.* latitudo autem cordis fit per charitatem & ſapientiam. *3.Reg.4.d.* Ad eandem charitatem ſpectat latitudo Hieruſalem. *Zach.2.a. Apo.21.e.* Et latitudo templi. *Ezec.40.a.*

f Ori. ſ. Gen. hom. 2. Amb. ſer. 12. g Au. 12. cont. Fauſtum 4. h Gr. ſ. Eze. ho. 14. Rup. 2. ſ. Apo. — *Charitas.*

Latitudo portæ templi decem cubitorum. *Eze.40.b.* deſignat *i* cognitionem, quam antiqui Patres habebant per legem, quæ parum elevabatur à terra. Latitudo etiam ædificii, literam legis demonſtrat.

i Gre. ſ. Ezec. ho. 16. — *Cognitio veterum Patrũ. Litera legis.*

Latitudo appellatus puteus, quem fodit Iſaac. *Gen.26.e.* deſignat *k* prædicationem Evangelii per omnem terram dilatandam. Deſignat etiam hilaritatem benè operantis ex charitate. Item libertatem ab affectu carnis, & extenſionem ad cœleſtia, & latitudinem mandatorum Dei, quæ variè ſervantur. *Pſa.118.* latior dicitur terminus Judææ, quàm aliorum regnorum, quia *l* plus extenditur doctrina Eccleſiæ, quàm Philoſophorum. *Amos.6.a.* Dilatatum os Annæ ſuper inimicos, deſignat *m* prædicationem Eccleſiæ prævaluiſſe omnibus perſecutoribus. *1. Reg.2.a.*

Rup. ſ. 2. Eze. 5. k Ori. ſ. Gen. ho. 13. Aug. epi. 119. Arn ſ. pſ. 118. Amb. ſer. 6. l Hie. ſ. Amos 6. m Aug. 17. civ. Dei. 4. — *Prædicatio Evangelii. Hilaritas benè operantis. Libertas à carne. Mãdata Dei.*

Latitudo tabularum tabernaculi, cubiti ac ſemiſſis, deſignat *n* perfectionem operis, cùm inchoatione divinæ cognitionis. *Exo. 6.d. 36.c.* Latitudo etiam arcæ fœderis, eſt conſideratio operum. Latitudo quoque in menſuris templi *o* ad opera charitatis referri debet uſque ad inimicorum dilectionem, *Ezech.40.b.* Et ponitur latitudo viginti cubitorum, propter geminam charitatem, duplicato denario. *3.Reg.6.c.* Ad hæc referri poteſt latitudo voluminis. *Zach.5.a.* Erat autem templum latius in ſuperioribus. *Ezech.41.b.* quia procedentibus in via Dei, ſemper ſuccedunt latiora, etiam inter anguſtias tribulationum, juxta illud. *Pſal.4.* in tribulatione dilataſti mihi.

Gr. ſ. 1. Reg. 2. n Ricar. de S. Vict. 2. de arca myſt. 3. o Hie. ſ. Ezec. 40. — *Perfectio operum.*

Latitudo propitiatorii, ſignificat *p* quod Chriſtus inter homines, qui latam, & ſpatioſam viam incedere ſolent, converſatus eſt, cujus latitudo erat cubiti, & ſemis *Exod.25.b.*

Latitudo autem propitiatorii *q* in anima, deſignat ea, quæ ad ejus promotionem faciunt, hoc eſt, bona juſtificationis: quæ ſunt Creatoris dona, & creaturæ merita.

Gr. 15. mo. 7. & ſ. Eze. h. 13. — *Bona juſtificationis.*

Latitudo terræ Emanuel, *r* multitudinem fidelium in Eccleſia deſignat. *Iſa. 8.b.* Et latiſſima terra relicta tempore Joſue, typus erat eorum qui ad fidem convertendi erant poſt Chriſti mortem. *Joſ.13.a.* Et dilatat Eccleſia locum tentorii ſui, cùm per prædicationem multi ex Gentibus veniunt ad fidem, *Iſa.5.a.* Dilatatur etiam cor Annæ, hoc eſt, Eccleſiæ in converſione gentium. *1 Reg.2.a. Iſa.60.b.* Et dilatatio Japhet, eſt *ſ* latitudo Gentium in fide. *Gen.9.d.* Funduntur aquæ latiſſimæ, cùm *t* multi infideli-um veniunt ad fidem. *Job 37.b. 38.b.* Dilatatur Eccleſia ad dexteram, *v* cùm quoſdam juſtificando ſuſcipit. Ad lævam quoque dilatatur, dum ad ſe quoſdam etiam in iniquitate permanſuros admittit. *Iſa.54.a.*

Hie. ſ. Ez. 41. p Or. ſ. Rom. 3. q Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 11. r Hie. ſ. Iſa. 8. 54. Or. ſ. Ioſ. h. 16. ſ Chry. ſ. Gen. ho. 29. t Gre. 27. m. 21. & 29. m. 9. v Gr. 25. mo. 11. — *Multiplicatio fidelium.*

Latiſſimi rivi in gloria, *x* cæleſtium bonorum abundantiam indicant. *Iſa.33.d.* Sunt etiam Apoſtoli & expoſitores ſacræ Scripturæ.

x Glo. inter. ſ. Iſa. 33. — *Gloria caleſtis. Apoſtoli.*

Dilatat os, *y* qui avidè divina ſuſcipit, amando, deſiderando, & confitendo. *Pſal.80.*

y Hie. & Au. ſ. pſ. 80.

Latiſſimè ſalvat Deus de ore anguſto. *Job.36.b.* quando *z* eum, qui de iniquitatis jugo, velut concluſionis anguſtia premebatur, ad boni operis libertatem & pœnitentiam reducit: juxta illud. *Pſalm. 30.* Salvaſti de neceſſitatibus animam meam, nec concluſiſti me in manibus inimici. Latiſſimè autem ſalvatum ſe noverat, cùm ſubdidit, dicens: Statuiſti in loco ſpatioſo pedes meos. Sic latitudo, in quam educit Deus, *a* eſt ſpes cæleſtium. *Pſa.17.* Et latitudo voluminis decem cubitorum, eſt ſpes remiſſionis pœnitentibus collata. *Zach.5.a.* Dilatat etiam etiam Deus in tribulatione bonos, *bb* cùm eos per tribulationes in ampliorem ſpem, & charitatem deducit. *Pſa. 4.*

z Gr. 26. mo. 30. 31. aa Hie. ſ. pſ. 17. & ſ. Zach. 5. bb Au. ſ. pſ. 4. — *Cuſtodia divinorum. Libertas per pœnitentiam. Spes caleſtium.*

Latitudo, & longitudo, *cc* pro rebus mediis inter ſuperos inferoſque ſumi poſſunt. *Epheſ.3.d.* Et etiam latitudo pro his quæ inferiori parti proxima ſunt, & ad vitia delabuntur, accipi poteſt. Lata quippe & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad mortem. In latitudine paſcit Deus agnum, cùm relinquit malos in via lata, quæ ducit ad inferos. *Hoſ.4.d.*

cc Hie. ſ. Eph. 3. & ſ. Hoſ. 4. — *Vacuitas peccati.*

Latior vinea quæ crevit de ſemine terræ, *a* latitudinem regni Sedechiæ indicat, quantum ad literam. *Ezech.17.b.* (a *Hie ſ. Ezech. 17.*)

Prompta voluntas Judæorum ad malum. Latitudo cordis Judæorum, in qua ſcriptum eſt peccatum, deſignat *b* promptam eorum voluntatem, in ampleſtendo peccatum, & ejus perpetuitatem. *Jer.17.a.* Dilataverunt verò Judæi os ſuum ſuper Chriſtum, *c* quando eum blaſphemaverunt. *Iſa.57.a.Pſa.34.* (b *Hie ſ Iſ 57.* c *Aug ſ pſ 34*)

Varia peccata. *Capacitas inferni.* Lata porta, qua itur ad inferos, *d* varios ac multiplices errores, & peccata, quæ ex quocunque defectu contingere poſſunt, deſignat: cùm bonum ſit ex integra cauſa. *Matth.7.b.* Dilatata autem Tophet, capacitatem inferni deſignat. *Iſa.30.g.* latitudo quoque terræ, eſt via lata, quæ ducit ad inferos, *Hab.1.b.* (d *Baſil. Reg. brev 240.* H *o ſ Iſa. 30. & ſ Aba 1.*)

Pœna temporalis Judæorū. Latitudo voluminis decem cubitorum, eſt *e* pœna temporalis, data Judæis propter necem Chriſti. *Zach.5.a.* (e *Rup ſ Za 5.* f *Glo ord ſ. Iſa.33.*)

Non amplius prædicantes Judæi Deum. *Complectens hæreticus multos errores.* *Revelans ſecreta.* Dilatare non poteſt ſignum Hieruſalem. *Iſa.33.d.* quia *f* non poteſt ultra prædicare Deum, ſicut prius deſtructo templo. Vel dicitur de Sennacherib. & de Antichriſto, qui non prævalebit adverſus Eccleſiā. Dilatat cubile ſuum *g* hæreticus, qui multos complectitur errores. *Iſa.58.b.* Et latam domum vult ædificare hæreticus, extendendo errores: ſed anguſtam ædificat. *Jerem.22.d.* Sic dilatare nituntur filii Ammon terminos ſuos. *Amos.1.d.* cùm hæretici opinionis ſuæ nomen extendere procurant. Et dilatat ſuperbus quaſi infernus animam ſuam. quia diabolus, Antichriſtus & hæreticus nituntur decipere, quos poſſunt. ut inferno tradantur. *Habac.2.b* (g *Hie ſ. Iſ. 57. & ſ. Amos 1.* Gr *3 paſt. admo 4.5.* *Hie ſ Hab.*)

Dilatat labia ſua, *h* qui revelat ſecreta. Ideò ne illi commiſcearis. *Prov 20.c.* (h *Bed ſ. Pro. 20.*)

Lavare, vide Abluere.

Laudare, Laus, Laudabilis.

LAUDARE, eſt verbis extollere, ac commodare. Item benedicere, excitare ad laudem glorificare, ornare & probare.

Laudatus Deus ab Eccleſia. Laudabilis dicitur maximè Deus, *i* quia illi maximè competit laus. *Exod 15 a. Pſa 47.112.144.* laudant autem Dominum cæli, & terra, &c. quia in nomine Jeſu omne genu flectitur, *Pſalm 68.* Et laudant Dominum in vita ſua, qui laudat eum exiſtens in gratia. *Pſa.145.* Et laudat eum Hieruſalem, & Sion, hoc eſt, Eccleſia, vel anima exiſtens in gratia; eaque laudatio eſt illi jucunda. *Pſa.145.146 147.* Et laudat turba Dominum, & etiam ſolitudo, hoc eſt, Gentilitas, ad fidem veniens. *Lev.9.d Iſa.35.a.54.a.* Et laudat eum populus fortis, hoc eſt, Eccleſia ex Gentibus. *Iſa.25.a.65.c.* laudare Deum ſepties in die, eſt toto tempore gratiæ: vel fit ob remiſſionem ſeptenario deſignatam. *Pſalm.118.* Et laudant turbæ Chriſtum ad deſcenſum montis, cùm confitentur ipſum deſcendiſſe de cœlo ad generis humani redemptionem. *Luc.19.f.* laudant etiam aſtra matutina Dominum, hoc eſt, Angeli. *Job.38.a.* (i *Amb ſ. Luc. 19.*)

Laudant Apoſtoli Chriſtum. Laudant fratres Judam, hoc eſt, *k* Apoſtoli Chriſtum. *Gen.49.b.* (k *Bed ſ Gen. 49.*)

Timentes Deum ipſum laudant. Laudare Deum debent, *l* qui ipſum timent, hoc eſt, à ſtatu timoris aſcendere ad ſtatum amoris. Illi enim laudant, qui amant: unde in lege veteri, quæ erat timoris, erant cruenta ſacrificia, quæ non erant grata Deo in ſe: in nova verò, quæ eſt amoris, eſt ſacrificium laudis acceptum Deo. *Pſalm. 21.49.50. Soph.3.d. Zach. 2.d.* (l *Au. epi 120*)

Imitari opera Sanctorum. Laudate Dominum in Sanctis, eſt *m* eorum imitari opera. *Pſa.150.* Et ipſe Deus dicitur laus bonorum: quia in ipſo laudantur. *Exod.15.a. Deut.10.d.* laudant autem opera Dei, qui ejus laudant potentiam: & quæ in Sanctis operatur, &c. *Pſa 144.* (m *Arn. ſ. pſa. 150.*)

Agere gratias in tribulatione. *Attribuere bona Deo.* Laudat in nocte in principio vigiliarum ſuarum, *n* qui in tribulatione gratias agit, & in omni converſatione cautum ſe gerit. *Thr.2.f.* laus quoque Dei ſemper eſt in ore, quando mens cogitationibus divinis occupatur: & omnia quæ aguntur, in ejus laudem fiunt. *Pſa.33.62.134. Jer.30.d.1. Cor.10.a.* (n *Baſi. ſ pſ 33*)

Laudari animam in Domino, *o* eſt attribuere omne bonum ejus Deo, & non gloriari de malis, aut etiam de indifferentibus, *Pſal. 33.* laudari autem ſermones ſuos in Deo, eſt, cùm quis gratias agit Deo de veris ſermonibus ab eo acceptis. *Pſa.55.* (o *Baſi ſ pſ 33 Aug. ſ pſ. 55.*)

Nomine Chriſti inſigniti. Laudantur in nomine Chriſti, *p* qui ex ejus nomine Chriſtiani dicuntur, & ſunt. *Pſal.104.* Sic ponit Deus Hieruſalem, hoc eſt, Eccleſiam in laudem. *Sopho.3.d.* (p *Arn ſ pſ. 104.*)

Præmium pro bonis operibus. Laudant mulierem fortem, *q* hoc eſt, Eccleſiam, ſeu membra ipſius, opera ejus in portis, quando illis dicetur in judicio: Eſurivi, & dediſtis mihi manducare, &c. *Prov.31.d.* (q *Gr. 1 m 4.*)

Laus divinorum judiciorum. Laudatio formidoloſa produſſe dicitur à Deo: *r* quia dum claritatem ſuæ fidei Gentilitas obtulit, multitudo Hebræorum fidelium divina judicia pertimeſcendo laudavit. *Job 37.d.* (r *Gr.27.m. 26.*)

Inanis gloria. Laus impiorum eſt brevis. *Job 20.a.* quia *ſ* cùm linguæ favoribus extolluntur, non eſſe boni, ſed dici appetunt. Quam laudem longam eſſe exiſtimant, dum aſſequuntur: ſed brevem intelligunt fuiſſe, dum amittunt. In fine quippe ejus oſtenditur, quam nihil fuerit quod amaverunt. (ſ *Gr 15. m. 2.*)

Cultus Idolorum. Laude digna non eſt nox, in qua natus eſt Job, hoc eſt, *t* in qua gentes idolis immolabant, eaque laudabant. *Job 3 b.* (t *Gr.4.m.11*)

Laxare, Laxus.

LAXARE, eſt quod tenſum erat, remittere: & laxum eſt, quod non eſt tenſum. Vel etiam laxare eſt, quod collectum & plicatum habebatur, extendere, & explicare: ut laxare rete.

Deficientes vires Judæorum. Laxati funiculi tentorii Hieruſalem. *Iſa.33.d.* deſignant *v* deficientes Judæorum vires ad ſuſtentandum templum, & literam legis. (v *Hie ſ. Iſa 33*)

Dilatare prædicationem. Laxare retia, eſt verbum prædicationis dilatare. *Luc.5.a.*

Remiſſus ad operandum. Laxa manus, eſt *x* remiſſa & diſſoluta ad operandum. *Eccl.33.d.* (x *Ambr de virg 3.*)

Lazarus.

LAZARUS, id eſt, Dei adjutorium, ſive adjutus à Deo, vel Dei atrium: frater Mariæ & Marthæ, quem quatriduanum mortuum ſuſcitavit Jeſus. Fuit alius mendicus, & ulceroſus, qui ductus fuit in ſinum Abrahæ.

Requies temporalis.

Stratum noſtrum eſt *a* omnis res, in qua etiam ſine peccato verſamur, & cum aliqua voluptate occupamur: & convertit Deus ſtratum in infirmitate, quum in his non permittit nos quieſcere, ſed affligi facit. *Pſalm.* 40. Vel ſtratum, *b* eſt requies ipſa temporalis, quæ verſatur in infirmitate, quum quis curis ſæcularibus fatigatus, deſerere per divinam gratiam hujus mundi itinera laborioſa compungitur, cogitare ſolet quomodo præſentis vitæ deſideria fugiat, & ab eis laboribus requieſcat: ſibique mox deſideratæ quietis ordinem quærit, & velut quoddam ſtratum ſicut à cunctis laboribus ceſſationis locum invenire concupiſcit. Et quia in hac vita omnis noſtra, quam fortaſſe paravimus, requies turbatur, rectè dicitur. *Job* 33 *c.* increpat quoque per dolorem in lectulo, id eſt, in præſentis vitæ requie, vel tentationis nos ſtimulus, vel flagelli afflictione conturbat. Hoc deſignat lectulus Pharaonis. *Exod.* 8.*a.* Eſt etiam lectulus aut grabatum *c* infirmum auxilium ut plaga lectuli, & grabatum Damaſci. *Amos* 3 *d.*

a *Au ſ. pſ.* 40.
b *Gr.* 23. *mo.* 23.24.
c *Rup. ſ. Amos* 3.

Infirmum auxilium. *Requies contemplativa vita.* *Exercitatio bonorum operum* *Monaſterium* *Languor charitatis.* *Humilitas.* *Limbus* *Favor adulantium* *Diſcipuli.* *Quies in voluptate aut in erroribus.* *Vitia.* *Judæa* *Superbia dæmonum* *Corda peccatorum.* *Latibula Judæorum, & hæreticorum.* *Pœna diaboli.*

Lectulus *d* quietem à tumultibus, & contemplationis otium, & quietem continentium, ac cordis tranquillitatem deſignare poteſt. 4. *Reg.* 4.*b.* *Cant.* 1.*d.* 3.*a.* *Dan.* 2.*b.* 4.*b.* Et duo in lecto, ſunt vitam quietem à negotiis ſæcularibus agentes. *Matth.* 24.*d* *Luc.* 17.*g.* Item ipſam quietem in bonis operibus: quem lectum ſternit ſibi, qui opera, in quibus quieſcat, ſibi parat. Et hic lectus eſt floridus exercitatione virtutum. De hoc *Pſa.* 62. *Act.* 9.*f.* Item *e* monaſterium, ubi quieſcitur à tumultibus hujus mundi, & fit exercitatio bonorum operum.

Lectus in quo infirmi jacent, *f* languorem charitatis deſignare poteſt. *Exod.* 21.*b.* *Matth.* 9.*a.*

Cubile armentorum, dici poteſt *g* humilitas, quæ eſt requies ſimplicium. *Iſa.* 65.*c.*

Lectulus ſtratus in tenebris, dici poteſt *h* limbus, in quo juſtorum animæ ſine tormento tenebantur: ut & pro originali culpa adhuc illuc deſcenderent: & tamen ex propriis actibus ſupplicium non haberent. Grave enim tædium electis fuit, poſt ſolutionem carnis adhuc ſpeciem non videre Creatoris. *Job.* 17.*b.*

Lectus ſemifluſ, *i* favorem in malo deſignare poteſt: generaliter laudes ac favores hominum. *Lev.* 15.*a.* Deſignat etiam diſcipulos, in quibus ejus opinionibus adhærentibus magiſter quieſcit. Sagma autem eſt, qui mollius habet cor ad commutandum ſe.

Lectus meretricis, *k* quietem in voluptate aut erroribus ſignificat: & blanditias hæreticorum. *Pro.* 7.*b.* *Iſa.* 57.*b.* Et grabatum tollendum, eſt voluptas corporis, quia omnis qui adhuc vitiis delectatur, infirmus jacet in voluptatibus carnis. Sed ſanos hoc portat, ubi infirmus jacuerat. *Joan.* 5.*b.* *Ezec.* 23.*f.* Et lecti eburnei ſunt vitia, quæ præſenti virore delectant. *Amos.* 3.*d.* 6.*a.* Hic lectus eſt lavandus. *Pſa.* 6.

Cubile draconum facta eſt *l* Judæa, cùm ejecit à ſe Deum, & admiſit diabolum: quod prius erant Gentiles, qui ejecto à ſe diabolo, Deum ſuſceperunt. *Iſa.* 34.*c.* 35.*c.* *Jer.* 9.*b.* Et cubilia leonum deſignant ſuperbiam dæmonum, & corda peccatorum, præcipuè ſuperborum & violentorum. Cubilia quoque Catulorum leonum, ſunt latibula Judæorum & hæreticorum. *Pſa.* 103. in his latibulis ululant in tenebris errorum. *Can.* 4.*b.* *Hoſe.* 7.*d.* *Amos* 3.*a.* *Nahu.* 2.*d.* *Sopho.* 2.*d.*

Cubile Aſſur in medio interfectorum, *m* eſt pœna diaboli in inferno. *Ezech.* 32.*e.* lectus, in quem mittitur Jezabel, eſt pœna inferni. *Apo.* 2.*f.*

d *Amb de Iſaac* 5 *Au ſ. pſ.* 36. 132. *Ric. de S. Vict. ſom Nabuc.* 19. & *de ſeconſ.* 13. *Gre.* 23 *m* 23 & *ſ. cant.* 1. *Hie ſ. Iſa.* 62.
e *Ber ſ cant. ſ.* 46.
f *Glo inter. ſ. Exod* 21.
g *Hie ſ Iſ.* 65.
h *Gr.* 18 *m* 21
i *Iſy ſ Lev* 15
k *Gr.* 23. *m.* 23 *Hie. ſ Am.* 8. *Amb. de Cain* 4. *Bed ſ Prov.* 7
l *Hie ſ Iſa.* 35. & 1. *adv Jovinia.* & *ſ. Hoſ.* 7. *Aru ſ pſ.* 103. *Climacus grad.* 25. *Au ſ pſ.* 103. *Gr* 17 *m.* 18. & 27. *m.* 19. & *ſ cant.* 4.
m *Hie. ſ. Eze.* 32.

Lecythus, Lenticula.

LECYTHUS, eſt vaſis genus ventre protuberante, oreque anguſtiore, oleo aſſervando accommodatum: quod & lenticula dicitur, à lentis leguminibus ſimilitudine.

Sacramenta. *Parva gratia*

Lecytus olei, quem habebat Vidua, deſignare poteſt *n* Sacramenta, quæ ſunt in Eccleſia. 3. *Re.* 17.*b.*

Lenticula olei, quam effudit Samuel ſuper Saulem, *o* parvam gratiam, & non duraturam deſignat, 1. *Reg.* 10.*a.* 4. *Reg.* 9.*a.*

n *Rup.* 2. *ſ Apo.* a *Ambr. de vidu.*
o *Gre ſ.* 1. *Re.* 10.

Legatus, Legatio, Legatum.

LEGATUS dicitur, qui legatione fungitur, ſive qui alterius mandata refert: legatio autem eſt ipſum munus, aut officium, ſeu functio legati. *Legatum* verò de hæreditate, eſt, quod quis alicui mandat in teſtamento, remanente apud alterum hæreditare.

Chriſtus. *Præparatio ad fidem.* *Magi.* *Fideles & prædicatores ex Gentibus.* *Prædicatores Antichriſti.* *Euchariſtia.* *Opera pœnitentia.* *Bona ſacerdotum danda pauperibus.*

Legatus, quem miſit Deus ad Gentes, eſt Chriſtus. *Abdia* *a.*

Legatio Jacob ad Eſau. *Gen.* 33.*a.* deſignavit *p* præparationem populorum ad fidem ſuſcipiendam: qua legatione functus eſt Paulus prædicando. *Ephe.* 6.*c.* 2. *Cor.* 5.*d.* *Ier.* 49.*c.* *Abdia* *a.*

Legati venientes ex Ægypto ad Chriſtum, fuerunt *q* Magi venientes ex gentilitate: aut primi fideles ex gentibus: vel Prædicatores, qui erant ex gentibus. *Pſalm.* 67. legatus fidelis, *r* prædicator bonus. *Prov.* 13.*c.* 25.*b.*

Legati, quos mittit cymbalum in mare. *Iſa.* 18.*a.* 57.*b.* ſunt *ſ* prædicatores hæreticorum, vel Antichriſti.

Legatio, quem debemus mittere ad Deum tanquam inferiores, *t* in primis eſt Euchariſtia, deinde lachrymæ, opera miſericordiæ, carnis afflictio, & ſimilia opera pœnitentiæ. *Luc.* 14.*g.*

Legatum, quod dat Princeps ſervo præter hæreditatem, quæ eſt filiorum. *Ezec.* 46.*c.* deſignat *v* ſacerdotes, cùm veniunt ad ſacerdotium, quicquid plus habent, non filiis debere dare, ſed pauperibus, & ſanctis fratribus & domeſticis fidei.

p *Hi ſ. Abdi.*
q *Hil* & *Au ſ pſa.* 87.
r *Bed. ſ. Prov.* 13 25.
ſ *Hie ſ. Iſa* 18: *Gr.* 23 *mo* 7.
t *Gr hom* 37.
v *Hie ſ. Ezec.* 46.

Legere.

Dans Chriſtus ſenſum ſpiritualem legi. *Promulgatio legis novæ.* *Conſiderare Prophetas.* *Colligere credentes.*

LEGERE propriè eſt colligere, hoc eſt hinc, illincque decerpere. *Iſa.* 17.*b.* inde tractum eſt, ut legere ſit oculis ſcripta percurrere: quia literæ oculis legi, hoc eſt, colligi videntur. *Legere* etiam, adhærere. *Bar.* 1.*c.* legite librum iſtum, quem miſimus. Audire. *Matt.* 12.*a.* non legiſti, quæ fecerit David, &c. Enarrare. *Exo.* 24 *b.* legit audiente populo. Intelligere. *Eſther.* 1.*d.* Quæque Gens audire & legere poterat. Navigare. *Act.* 27.*c.* legebant Cretam. Percurrere. *Nehe.* 8.*a.* legit in eo apertè.

Legens Joſue legem à Moyſe traditam, typus eſt *x* Chriſti dantis legi veteri ſenſum ſpiritualem. *Joſ.* 8.*g.*

Legens Moyſes audiente populo volumen fœderis legis *Exod.* 24.*b.* promulgationem *y* legis novæ indicavit. *Legere* in libro Domini, eſt conſiderare Prophetas. *Iſa.* 34.*d.*

Legere ſpicas, eſt *z* colligere credentes; & legebant pauperes ſpicas, cùm Apoſtoli aliquos ex Judæis ad fidem convertebant. *Iſa.* 17.

x *Or ſ. Iob* 6.9
y *Glo. inter. ſ. Exo.* 24.
z *Hie ſ. Iſ* 17.

Lex,

Digitized by Google

Lex, Legitimus, Legiſlator.

LEGES, dictas volunt, quod publicè legerentur: ut omnibus notæ eſſent, & ab omnibus obſervarentur. Eſt autem lex quædam rationis ordinatio, cum præceptione ad commune bonum, ab eo, qui Reip. curam gerit, promulgata, qui legiſlator dicitur. Solet autem poni lex æterna, naturalis, divina, humana, & lex fomitis ſeu carnis. Et ceremoniæ legis. Legitimum autem eſt, quod eſt ſecundùm legem.

a Hie ſ. Iſ 24. — *Lex naturalis.*

Lex, quam tranſgreſſi ſunt habitatores terræ, *a* eſt lex naturalis: quæ eſt lex æterna, & omnibus communis *Iſa.24.a.* Et hæc eſt lex Domini ſemper habenda in ore, & multò magis in corde: ad quam pertinet decalogus *Ezec.13.b.18.c.* Hæc eſt eadem indigenæ & colono: quia omnes æqualiter obligat: quod etiam dicitur, quia non eſt perſonarum acceptor Deus in ſua lege. *Exod.12.g.*

b Hil ſ pſ.118 Hi ſ. Iſ 51. 42 Orr ſ Rom. 2. Am ſ pſ 118 Jer 18 & ſ Rom. — *Lex nova.*

Legitimum ſempiternum & lex perpetua, ad *b* legem naturalem, & ad Evangelicam referri poteſt, *Exod 28.g.30.c. Lev.6.c.7.d.10.b.14.g.16.g.* Sed peculiarius dicitur de lege novi teſtamenti, quæ & lex non deficiens dicitur *Jer.31.f.* Et lex oris Dei, quia prodit à Deo per Chriſtum. Et hæc lex dicitur veritas, ſeu lex veritatis: quæ debet eſſe in ſacerdote. Cujus lex vetus fuit figura: & datur in corde per fidem. *Pſa.118. Iſa.51.b. Mal.2.b.* & lex nova dicitur lex fidei, & lex vitæ. *Rom.8.a.* Nam Lex Moyſis dicitur quidem ſpiritalis, quia dat præcepta, per quæ non peccetur, quia qui non peccat, ſpiritalis vocatur. Lex verò fidei dicitur lex ſpiritus: quia Deus, cujus eſt fides, ſpiritus eſt. Et dicitur lex vitæ, quia à morte revocat, & ad vitam inducit. Quæcunque autem doctrinarum ſpiritualium umbra complexa eſt, lex dicenda eſt, quia lex & ſpiritalis eſt, & umbra futurorum. Et lex obſervanda eſt non carnalis, ſed in ſpiritu. *Rom.2.d.* Et lex quæ exivit de Sion, & verbum Domini de Hieruſalem, eſt Evangelium inchoatum in Sion & in Hieruſalem. *Iſ.2.a.42.a.*

c Au. ep. 29 & ſ Pſa 129 Gr. 10 m 6 7 8 & ſ Iſ. 29 Ber. epiſt. 11. Rad ſ. Pro 31 Rap. 2 ſ Deu 10. — *Charitas.*

Lex perfectæ libertatis dicitur *c* charitas, ſeu lex charitatis. *Jacob.1.d.2.c.* Et lex charitatis eſt propter quam Sancti ſuſtinent Dominum, portantes onera proximorum. *Pſal.129.* Hæc eſt lex Dei multiplex, quia ad omnia opera ſe extendit. *Job.11.a.* Eadem eſt lex Domini immaculata. *Pſa.18.* Quæ dicitur lex Domini, ſive quia ipſe ex ea vivit, qui & charitas dicitur, ſive quod eam nullus, niſi ex ejus dono, poſſideat. Hæc eſt lex clementiæ in lingua mulieris fortis. *Prov.31.d.* Et ignea lex in dextera Dei. *Deut.33.a.*

d Au ſ pſ 77 Am ſ. Rom. 8. Bed ſ Prov. 1 — *Lex vetus.*

Lex, quæ fiet longè in adventu Chriſti, *d* lex vetus. *Mic.7.c.* lex autem vetus cùm dicitur, non criminis nomen dicitur, ſed temporalis & ætatis. Senuit enim, quia ceſſavit. Eadem lex dicitur mandatorum. *Eph.2.c.* Dicitur etiam lex, quam poſuit Deus in Iſrael, tanquam jugum videlicet peccatoribus. *Pſa.77.* Nam juſto non eſt lex poſita. *1.Tim.1.b.* Dicitur etiam lex mortis. *Rom.8.b.* quia punit reos, mortificat enim peccatores. Ipſis enim lex mortis eſt, quibus iram operatur cauſa peccati. Quod etiam competit legi novæ. Hæc eſt lex matris. *Prov.1.a.*

e Am ſ pſ 118 — f Gr. 19 m. 6.

Lex eſt nobis via juſtificationum Dei: *e* quia per eam inſtruimur, qua ſit nobis eundum. *Pſa.118.*

Lex quam poſuit Deus pluviis, eſt, *f* ut prædicatores, id quod ore prædicant, opere compleant, *Job 28.d.*

g Gr. ſ. 1 Reg. 10.

Lex regni, quàm ſcripſit Samuel, *g* intelligitur forma, quomodo ſubditi præpoſitis ſuis obtemperare debeam. *1.Reg.10.d.*

Lex viri, eſt obligatio ad ſervandam matrimonii fidelitatem. *Rom.7.a.*

h Hie ſ Eze. 44.

Leges ſolemnitatum cognoſcendæ & cuſtodiendæ à Sacerdotibus, ſunt *h* ſpiritualiter intellectæ, *Ezech.44.f.*

i Gl. ord ſ. Iſa 10. — *Traditiones.*

Leges iniquæ, ſunt *i* traditiones Phariſæorum, & dogmata hæreticorum. *Iſa.10.a.* Et leges populorum vanæ ſunt, quæ tractant de cultu aſtrorum. *Jer.10.a.*

Legitimè certare dicuntur, qui ſecundùm legem Dei certant. *2.Tim.2.a.*

Leges variæ ſacrificiorum, animantium mundorum & immundorum, parientium lepræ, & cæteræ quærantur in ſuis vocabulis.

k Amb. ſ pſ. 117 Jer. 13 Hie. 4 pſ 9 81 Rup 7 ſ Apo l Gr 27. m. 1. — *Chriſtus. Antichriſtus. Diabolus. Moyſes & Propheta.*

Legiſlator conſtituendus ſuper populum, eſt *k* Chriſtus. *Pſa.9.83.* Vel eſt Antichriſtus legiſlator perverſæ doctrinæ, qui dabitur iis, qui noluerunt recipere veritatem, ſed conſerunt iniquitati, vel ipſe diabolus.

Legiſlatores, qui non fuerant ſimiles Deo Redemptori & legiſlatori noſtro, fuerunt *l* Moyſes, Joſue, & Prophetæ, & cæteri qui ex lege recta populum admonuerunt. *Job 37.c.* legis conditores, autores, utriuſque teſtamenti, & ſequentes Eccleſiæ Scriptores. *Prov.8.b.*

Legio.

LEGIO à delectu militum dicta videtur, continetque decem cohortes. Cohors autem quinquaginta manipulos. Manipulus verò quinque milites. Vel continet una legio, 6666. milites.

Legiones cerethi, & phelethi, erant Regis David. *2.Reg.15.d.4.Reg.11.d.*

Legio dicebatur multitudo dæmonum. *Marc.5.a. Luc.8.e.*

Legumen.

LEGUMEN, dicitur quicquid ex terræ ſatis in ſiliquis naſcitur: ut faba, cicer, piſa, lentes, & ſimilia. Dictum eſt à legendo, quod manu legatur.

Legumina dabantur Danieli, & ſociis ejus in palatio Regis Babylonis, propter abſtinentiam, quam ſervare cupiebant. *Dan.1.c.*

Lenire, Delenire.

LENIRE eſt mulcere, placare, ac flectere aut imminuere, levare ac mitigare.

Propheta prædicantes paſſionem Chriſti.

Lenientes filii Jacob dolorem patris ſuper mortem Joſeph, quam putabat veram eſſe. *Gen.37.g.* deſignare poſſunt Prophetas prænunciantes reſurrectionem Chriſti, quam Judæi credere noluerunt.

m Lyr ſ Gen. 34. — *Diabolus promittens ſecuritatem peccatori.*

Deliniens blanditiis Sichen Dinam. *Gen.34.a.* deſignat *m* diabolum dantem peccatori inanem ſpem, & ſecuritates vacuas, ut deſerat peccatum.

Lenis.

LENE dicitur quod non eſt aſperum: & lenis moribus, eſt facilis, minimeque iracundus, clemens, & indulgens.

Lenis

Digitized by Google

Pietas.

Lenis Jacob, quia noo piloſus. *Gen.27.d.* deſignat pietatem animi, & rerum mundanarum contemptum.

Spiritus ſanctus.

Lenis aura. *Job.4.c.* cognitionem Spiritus ſancti deſignat: qui de Patre procedens, & de eo quod eſt Filii accipiens, noſtræ tenuiter notitiæ infundit. Et dicitur lenis: quia notitiam ſui, quatenus cognoſci utcunque valeat, noſtris ſenſibus temperat. a Gre ʒ m 13

Lens, Lenticula.

Carnales.

LENS, leguminis genos eſt notum, ſimile viciæ: naſcitur multa in Ægypto.

Obſervatio legis. Amiſſio primogenitura.

Lentis edulium, quod concupivit Eſau, & propter quod perdidit primogenituram, *b* carnalem legis obſervationem ſignificat: pro qua zelanda Judæi primatum perdiderunt, Chriſtũ amittentes. *Gen. 25.d.* Et nunc Judæi in defunctorum planctu, lentis edulio veſcuntur, oſtendentes quaſi edulio primogenita perdiderint. Deſiderare autem lenticulam, eſt deſiderare cibum Ægyptium, quia ibi eſt frequens. b Hir epi. quadam. Au. ſ pſ 46.

Lens data eſt Ezechieli mixta in pane, cùm Judæorum obſidionem ſignaret: ut videlicet *c* primogenituræ amiſſionem indicaret. *Ezech.4.c.* c Hie. ſ. Ez. 4

Lenticula, vide Lecythus.

Lentus.

LENTUM, idem eſt quod tenax & viſcoſum: interdum verò molle & flexibile & minimè fragile: & etiam tardum & remiſſum. Ut lento gradu ſequebantur familiæ Tobiam & Angelum. *Tob.11.a.*

Leo, Leæna.

LEO, *d* animal ferociſſimum & fortiſſimum, magniſque unguibus, collum habens hirſutum, licet autem ſit ferociſſimus, paſtus tamen fameque vacans facilis mitiſque eſt, nihil ſuſpicatur, eſt feſtivus, benevolus, ludibundus admodum cum ſuis ſociis. In venatu cùm cernitur, nunquam fugit ac metuit. Sed ſi venantium multitudine cedere cogitur, ſenſim pedatimque diſcedit, crebro ſubſiſtens atque reſpectans. Nactus verò oppaca, fuga, vel velociſſima ſe ſubtrahit, donec in aperta deveniat, tunc rurſus lente incedit. Sed ſi quando in patentibus fugam arripere cogitur, currit more canum, non ſalit. Cùm verò quædam infectatur, & propinquat, inſilit. Verum eſt ignem illum maximè timere, ut Homerus etiam ait. Percuſſorem agnoſcit, & invadit. Si quis non percuſſerit, ſed inſiſtat, hunc apprehenſum non lacerat, ſed quatit, & perterret, & dimittit. Ferunt vulgò leonem galli cantu terreri, & proſtrato homini parcere. d Ariſt 9 de hiſtoria animal 44. e Ari. 6 hiſt. ani 31. & 3. gen. anim. 1.

Leæna *e* juba caret: parit verò ſingulis annis primo ſex aut quinque catulos, mox quatuor, deinde tres, deinde per ſingulos annos uno minus, parit catulos inarticulatos, & adeò parvos, ut vix poſt ſecundum menſem ingredi poſſint.

Chriſtus.

Leo, licet ſit animal immundum, admittitur tamen ad divinorum ſimilitudinem, propter aliquas inſignes proprietates leonis, & catulus leonis dicitur *f* Chriſtus, leo quidem, quia Deus, catulus leonis, quia Filius Dei factus parvulus per aſſumptionem naturæ humanæ. Leo dormiens nullum timet, vigilantem verò cætera animalia timent. Ita Chriſtus accumbans dormivit ut leo, quia mortuus vicit dæmones, & cùm voluit, reſurrexit. *Gen.49.b. Num.23.d.24.b. Jud.14.b. Iſa 15.d.31.b. Hoſ.5.d.11. Amos 3.b. Nah.2.d.* Ipſe eſt leo deſtruens leonem. *Nah.2.d.* Et leo qui nullius pavebit occurſum. *Prov.30.d.* Dicit enim *Joan.14.e.* Venit princeps mundi hujus, & in me non habet quicquam. Leæna itidem ipſum Chriſtum ſignificare poteſt. *Gen.49 b. Num 23.d.21.b.* f Ori ſ Num. h 16. & ſ. Gen. ho 17. & ſup. Eze. ho 11. Dion caleſt. hier. 2. Hil. ſ pſa. 131. Hi ſ. Iſ. 15. & ſ. Nah. 2.

Fortitudo Dei. Regia poteſtas Chriſti. Juſtitia punitiva Dei.

Leonis facies *g* fortitudinem Dei ſignificare poteſt. Et etiam leo vel leonis facies Regiam Chriſti poteſtatem adumbravit. *Ezec.1.e.10.c. Apo.5.b. Num.24.b.* Deſignat etiam vim iraſcibilem in Deo, hoc eſt, juſtitiam punitivam. Et ponitur à ſiniſtris, qui puniendo in judicio in ſiniſtra collocabuntur. Et quaſi leo vaſtator dicitur gladius Dei, propter gravitatem punitionis, cui nemo reſiſtere poteſt. *Jere.2.f.* Conſumit autem malos, quaſi leo, quia caſtigat peccantes, ſed parcit pœnitentibus. *Hoſ.13.b.* Am de virg. 3 & 2. de Abra 8. Gr 5. m 16. & 30 mor. 5. Hy ſ Lev. 11. Baſ hom. de nativ.

Vis Angelica.

Leonis facies in Angelis, eſt *h* vis illa principalis & robuſta & indomabilis, per quam occultiſſimi illi & ineloquibilis divinitatis arcano pro viribus ſimiles nituntur evadere, operti ſpiritualibus veſtigiis, & expedita illa atque ineffabili celeritate itineris ad divini fulgoris ſecreta tendentis. *Ezec.1.e.* Hie ſ. Pſ 67.

Marcus. Matthæus.

Leonis facies inter quatuor facies animalium. *Eze.1.c.* deſignat *i* Marcum Evangeliſtam juxta Hieronymum. At juxta Auguſtinum leonis facies deſignat Matthæum. g Gen. Ve Ca. 1. to. 7 ca. 19.

Vis iraſcibilis.

Leonis facies in homine, *k* vim iraſcibilem deſignare poteſt. *Eze.1. Jer.5.b.* Et leones in baſibus maris ænei deſignant iram in Prædicatoribus, quæ non debet eſſe ſine bobus. Hie ſ ler 2. Rup ſ Hoſ 2. h Dion cal. hier. 15.

Fortitudo Eccleſiæ.

Deſignat etiam *l* fortitudinem Eccleſiæ. *Apoc.4.c.*

Ignis.

Typus eſt etiam *m* elementi ignis, quia leo igneus eſt in ſuis qualitatibus. i Hie prol ſu. Matth.

Voces Prophetarum.

Leo præterea ſignificare poteſt *n* voces Prophetarum, quæ rugiunt adverſus peccatores, & ponitur à dextris, quia voces Prophetarum ſemper clamant. *Eze.1.c.* Au 1. de conſenſ Evang. 6 & 1 lo tra 36

Juſtus. Propheta. Prædicator.

Leo quoque dicitur *o* vir juſtus, & Propheta, & Prædicator, magnam in Deo habentes fiduciam, & ad nullius paventes obtutum. *Pro.10.a.28.d. Eccl.9.b. Iſa.21.b. Eze.38.d. Mic.5.c.* k Am de virgin. 3

Eccleſia.

Leæna dicitur interdum *p* Eccleſia. *Job 28.b.38.* quæ catulos nutrit Prædicatores, & malè viventes in vitiis, ore ſanctæ prædicationis interficit. *Nah.2.d.* Or ſ. Ez. b. 17.

Hieruſalem cæleſtis.

Leæna & leo *q* ſignificare poſſunt cæleſtem Hieruſalem, unde exierunt vipera, & regulus, hoc eſt, dæmones inde ejecti. *Iſa.30.b.* l Au ſ. Ap b 3

Homo.

Leæna dicitur *r* homo, ſeu genus humanum, & quaſi leæna captus dicitur homo. *Job 10.e.* quia ad capiendam leænam in ejus itinere fit fovea anguſta & alta, in quam pecus deponitur. Alia quoque fovea priori cohærens, foramen habens ad priorem, in qua cavea ponitur, ut leæna ingreſſa priorem, cùm deſuper terroribus urgetur, caveam latere volens intrat, cujus jam ſævitia non timetur, quia clauſa in cavea levatur. Sic humana mens in libertate arbitrii condita, dum nutrire deſideria carnis appetivit, quaſi leæna catulis eſcam quæſivit, atque in deceptionis ſuæ foveam cecidit, quæ ſuadente diabolo ad cibum prohibitum manum tetendit, ſed in fovea protinus caveam invenit, quia ſponte ad mortem veniens, corruptionis ſuæ carcerem pertulit. Sed cùm multa agere conatur, & non valet, ejuſdem corruptionis ſuæ obſtaculis quaſi caveæ vectibus ligatur, atque ad auras liberas gratia interveniente redu- m Ge. Ve Ca. 1 to. 7 ca 12. n Hie ſ. Ez. 1 o Hie ſ. Mi. 5. p Gr. 18 m 25 & 5 m. 16 & 30 mo. 11. Au ſ. N i b. 2. q Hie ſ. Iſ. 30. r Gr 9 m 40

reducitur. Jam quidem eam, in quam ceciderat, damnationis foveam evadit, quia ſecuturæ mortis ſupplicium, manu Redemptoris adjuta, ad veniam redeundo ſuperavit. Sed tamen coarcta caveam tolerat, quia ſupernæ quoque diſciplinæ nexibus ligatur, ne per carnis deſideria vagetur.

Apoſtoli. Prædicatores.

Leunculi in ſolio Salomonis duodecim. 3.*Reg.*10.*c.* deſignant *a* Apoſtolos, qui in judicio ſedebunt judicantes cum Chriſto. Catuli etiam leænæ. *Job* 38.*d.* erant Apoſtoli, quando pro mentis teneritudine, & formidinis infirmitate paſſo Domino clauſis foribus reſidebant, quaſi cubantes in antris. Sed poſtea adverſantem mundum ore prædicationis rapuerunt. Poſſunt etiam deſignare prædicatores ſequentes Apoſtolos, uti catuli ſunt poſt leones. Ipſi ſunt quaſi leo in jumentis ſylvarum, *b* quando graviter corripiunt vitia. *Mic.*5.*d.*

Leo habitans cum ove, deſignare poteſt *c* Principes & divites Eccleſiæ, qui in uno corpore ſunt cum ſimplicibus & pauperibus. *Iſ.*11.*b.* Et ſæpè leo ſignificat *d* poteſtatem humanam aut mundanam. *Pſ.*21.

Principes Eccleſia. Poteſtas humana.

Leo rugiens fuit *e* Caiphas adverſus Chriſtum, & Judæi, & ſacerdotes eorum. Et populus Judæorum dicitur factus Chriſto, quaſi leo in ſylva, & vaſtator: quia pari voce clamaverunt contra Chriſtum: Crucifige, crucifige. Et catuli leonum ſunt minores populi Judæorum. *Pſa.*16.21.34.56.57. *Jer.* 2.*c.* 12.*b.* Fertur autem leo, cùm animal aliquod capere velit, mirabilem ſolere rugitum edere, eaque quæ propinqua ſunt animalia perterrita cadere: ita ſolo leonis clamore ſuperantur, ac capiuntur. Sic fuerunt Judæi in Chriſtum. *Hoſ.*11.*d.* leo mortuus, eſt Judaicus populus mortuus per infidelitatem. *Eccl* 9.*b.* Et leo rapiens fuerunt Judæi, quando cum gladiis, & fuſtibus Chriſtum comprehenderunt. Demum leones, ſunt Reges Judæorum, & potentes, & Philoſophi, ac etiam violenti. *Iſaia.*65.*d.Cant.*4.*c.Zach.* 17.*a.* *Apoc.*9.*c.* Leæna quoque dicta eſt Hieruſalem. *Ezech.*19.*a.* Et leæna & leo eſt Hieruſalem & ejus populi. *Iſa.*30.*b.*

Caiphas. Iudai. Reges Iudaorum Potentes Philoſophi. Violenti Diabolus.

Leo rugiens, eſt *f* diabolus qui circuit quærens quem devoret, & ſemper eſt paratus ad prædam. Comparatur autem leoni propter ſævitiam. *Job* 4.*b.Pſa.*7.11.16.56.90.103. *Can* 4.*c.Iſa.*35.*d.* *Ier.* .*c.*4.*b* 5.*b.Thren* 3.*b.Eze.*22 *f.*32.*a.Dan.*6.*b* *Amos* 3.*a.*5.*f.* *Nah.*2.*d.*2.*Tim.*4.*d.*1.*Pet.*5.*b.Apoc.*9.*c.*13.*a.* Et leo quem ſuffocavit David, eſt diabolus, quem vicit Chriſtus. 1.*Reg.*17.*d.* Idem dicitur leæna. Dicitur autem leo, cùm apertè ſævit. Idem eſt leo, quem occidit Samſon. *Iud.*14.*b.*

Leones etiam rugientes ſuper Eccleſiam, ſunt *g* hæretici. *Ier.*2.*c.* *Soph.*3.*a.* Et leo mortuus, eſt apoſtata à fide: quo melior eſt canis vivus, hoc eſt gentilis, qui ad fidem convertitur. *Eccle.*9.*b.*

Hæretici. Apoſtata.

Leo occiſus à Samſone. *Iud.*14.*b.* deſignare poteſt *h* Gentiles à Chriſto occiſos peccato, ut per fidem vivificarentur: vel Principes gentilium contradicentes Chriſto: ſed occiſi ſunt accepta fide: & habent in ore ſavum confeſſionis & laudis Dei.

Gentiles.

Leo aliquando dicitur *i* mors, quæ rapit homines à vita. *Pſa.*21. Quaſi leo verò eſt vis morbi, quæ adigit ad mortem. *Iſa.*38.*c.*

Mors.

Leones, dicuntur *k* homines animoſi, & ad iram concitati. Item homines rapaces: qui more leonum vivunt ex rapto. *Hoſ.*3.*b.* Et leo de ſylva dicitur Rex Babylonis, qui percuſſit Judæos. *Ier.*5.*b.*

Iracundi. Raptores Rex Babylonis.

Leæna interdum dicitur *l* civitas hujus mundi, hoc eſt, Babylon: quæ contra vitam innocentum immanitate crudelitatis effrænatur, quæ antiquo hoſti, quaſi ſæviſſimo leoni ſociata, perverſa perſuaſionis ejus ſemina concipit, & reprobos ex ſe filios ad ſimilitudinem illius, quaſi crudeles catulos gignit. *Iob* 4.*b.* Ipſum quoque regnum Babylonium leæna dicitur ſive propter ſævitiam & crudelitatem, ſive propter libidinem. Aiunt enim ii, qui de beſtiarum ſcripſere naturis, leænas ferociores, maximè ſi catulos nutriant, & ſemper geſtire ad coitum. Vel deſignant *m* inſolentiam, quæ temerariè præſumit, nec ullum admittit conſilium. *Dan.*7.*a.Hoſ.*13.*b.Apoc.*13.*a.* leo etiam quem occidit Samſon, eſt mundus. *Iud.*14.*b.*

Mundus. Regnum Babylonium. Inſolentia.

Catuli leonum, ſunt quilibet *n* reprobi, ad iniquam vitam malignorum ſpirituum errore generati: qui & ſimul omnes univerſam mundi civitatem Babyloniam faciunt: & in iiſdem ſinguli Babyloniæ filii, quaſi non leænæ, ſed leænæ catuli vocantur, *Iob* 4.*b.* Minores etiam Principes *o* ſub dœmone catuli leonum ſunt: & peculiariter Antichriſtus. *Nah.*2.*d.Job* 38.*d.Pſa.*16. Qui leo in ſpelunca ſua dicitur. *Pſa* 6. leo propter poteſtatem: in ſpelunca, propter fraudulentiam.

Reprobi. Antichriſtus. Imperium diaboli. Superbia.

Leæna quoque dicitur *p* ipſa diaboli dominatio: & ſuperbia tam dœmonum, quàm Judæorum: & generatim omnes ſuperbi. *Job* 28.*b.*

Superbi.

Leo pro *q* Job, leæna pro ejus uxore, catuli leonum pro filiis eorum ſumuntur. *Job* 4.*b.*

Lepra, Leproſus.

LEPRA, ſcabiei genus eſt, cutem deformi obducens cruſta, ab atra bile originem habens, corpuſque vehementi pruritu infeſtans. Aliqui autem lepram pro Elephantiaſi uſurpant: quod morbi genus ſuperiori multò eſt pernicioſius, ut quod non ſolum cutem infeſtet, verum etiam carnem ipſam uſque ad oſſa inficiat. Eſt autem lepra contagioſus morbus.

Lepra generaliter *r* peccata ſignificare ſolet: & variæ lepræ ſpecies, diverſa peccatorum genera. Et leproſus, eſt peccator. *Matt.*8.*a.* Et lepra perſeverans, durationem in peccato deſignat. *Lev.*13.14.*f.* Et lepra volatilis eſt tranſitus à vitio in vitium.

Peccatum. Peccator.

Lepra peculiariter *ſ* hæreſim ſignificare ſolet: quæ miſcet falſa veris, ut in cute leproſi colorum appareat varietas. *Lev.*13.*Luc.*17.*c.* Et leproſi hæretici.

Hæreſis.

Secundùm autem quod lepra corruptionem humorum includit, *t* carnis voluptates, & turpitudines exprimit. *Lev* 13.*a.* Hæc eſt lepra florens.

Voluptates.

Lepra in carne *v* hæreſim de humanitate Chriſti indicat, lepra verò in capite, eſt error de ejus divinitate. *Lev.*13.*d.*14.*a.* Mulier quoque leproſa in capite eſt, quæ habet ducem hæreticum.

Hæreſes de humanitate aut divinitate Chriſti.

Lepra in barba, eſt error de beata Virgine Maria, vel de Apoſtolis. *Lev.*13.*d.*14.*a.* lepra etiam in barba eſt, cùm quia non agit virilia *x* opera.

Error de Maria. Opera non virilia.

Lepra in calvitio vel recalvatione, eſt *y* error ex ſimplicitate. *Lev.*13.*f.* Vel eſt quando ea repullulant, quæ abjecta erant, ut de ſe mortua.

Error ex ſimplicitate.

Lepra in cute deſignat *z* peccatum in opere, vel in carne. *Levitic.*13.*b* Vel eſt tranſgreſſio literæ legis: quæ ſi ſit in toto corpore, ut propter Evangelium totam literam legis prætermittat, reputatur lepra mundiſſima.

Peccatum in opere Tranſgreſſio literæ legis

Lepra in cicatrice dicit *aa* reverſionem ad priora peccata: vel carnis macerationem cum infidelitate. *Lev.*13.*c.d.*14.*f.*

Reditus ad vomitum.

a Gr. 30. m. 12 · b Ru. ſ. Mi. 5. · c Hie. ſ. Iſ. 11. · d Au. ep. 120 · e Au. ep. 120 & ſ. Pſ. 56. 57. · Ori. ſ. Ier. h. 8 · Arn ſ. Pſ. 16. 21. 57. · Hi. ſ. Iſ. 34. 65 & ſ. Eze 19. & ſ. Pſ. 22. & ſ. Eccl. 9. · Cy. 11. ſ. Io. 14 · Gr. ſ. Cant. 4 · Hie. ſ. Iſa 30. · Or. ſ. Lu. h. 31 · Arn ſ. Pſ. 103 · Am. de vir. 1. · Bio ſ. Iſ. 3. & ſ. Ier. 4. & ſu. Nahu 2. · Gre 7. m. 16. · Chry. ſ. Pſ. 13 · Rup. ſ. Iud. 15 · g Hi. ſ. Ier. 2. · Au. q. Ve. te. · h Am. de ſpe. prol · Au. 42. con. Fauſt. 32. & ſ. Pſa. 80. · Tert. ad Iud. · i Hie. ſ. Iſ. 38. · k Cl. Alo. ad her ad gen. · Chry. ſ. Gen. hom. 12. · Hi. ſ. Ier. 5. · l Gre. 5. m. 16. 27. · Au. 13. con. 32. · m H. ſ. Da. 7 · Rup. ſ. Hoſ. 13 · Ric. de S. Vict. de viſio mutabilita. 5 · n Gr. 3. m. 16. · o Hi. ſ. Na. 3. & ſ. Pſ. 16. · Au. ſ. Pſ. 56. 100. 9. · p Hi. ſ. Iob 28 · Eu. ſer. ſpir. 5. · q Gr. 1. m. 15. · r Ori. in divi. hom. 5. · ſ Gr. 8. m. 11. · t Ber. ſer. 3. de reſur. · v Or. ſ. Le. h. 8 · Iſy. ſ. Lev. 13. · x Or. ſ. Le. h. 5 · y Or. ſ. Le. h. 8 · z Iſy. ſ. Le. 13. · aa Or. ſ. Lev. h. 8.

Varia vitia. Avaritia. Simonia.

Lepra flavs vel pallida, *a* imbecillitatem fidei deſignare poteſt; lepra rufa homicidium, vel errorem contra Evangelium: *Lepra* alba hypocriſim hæreticorum, lepra livida invidiam. *Lepra* nigra fumum idololatriæ, lepra rufa ſimul & pallida iracundum & puſillanimem indicat. *Lev.*13.

Lepra florens in toto corpore *b* avaritiam deſignat, quæ omnes commaculat. *Lev.*13.*b.* Sic fuit leproſus Giezi. 4.*Reg.*5.*g.* lepra etiam in domo, eſt avaritia in his, qui divites volunt fieri in hoc ſæculo. *Lev.*14.*e.*

Involuntarium vitium. Judæus. Gentilis. Vanitas mundi.

Lepra tegens totum corpus deſignat *c* peccatum commiſſum ab eo, qui non eſt capax rationis: vel involuntarium vitium. Ideò talis leproſus non reputatur immundus. Et ſi apparuerit caro mortua, hoc eſt aliquid rationis, quod faciat voluntarium vitium, immundum facit, qui mentis oſtendit corruptionem. *Lev.*13.*b.* Vel leproſus in parte, eſt Judæus in parte tranſgreſſor legis, leproſus toto corpore, eſt Gentilis, qui totam *d* tranſgreditur legem. Veruntamen mundum eum ſacerdos indicat, quia legis jugo ſubjectus non fuit.

Superbia. Peccatum in Eccleſia. Murmuratio. Jactantia.

Lepra in veſte, *e* eſt omnis pompoſa vanitas in hoc ſæculo, vel ſuperbia & inanis gloria in bono opere. *Lev.*13.*f.* lepra quidem in veſte lanea, eſt perverſitas morum in mente avara: vel peccatum in ſtatu ſublimiori. *Lepra* in veſte linea, deſignat conſenſum in aliorum vitiis per adulationem, ut molliter viventem, lepra in ſtamine, ſunt vitia ſpiritualia in anima latentia. *Lepra* in ſubtegmine ſunt vitia per corpus commiſſa, lepra in pelle, eſt malum exemplum in converſatione.

Lepra in domo, eſt *f* peccatum in Eccleſia, aut in congregatione hæreticorum. Vel peccatum aut error in domeſtica Eccleſia. *Lev.*14.*e.*

Lepra in ore eſt duplex, *g* cum quis murmurat in adverſis, aut cùm ſe commendat, & jactat in proſperis. *Lepra* quoque in corde eſt duplex: propria voluntas, & proprium conſilium.

Quaſi leproſum reputaverunt Judæi Chriſtum, *h* hoc eſt, ſic ab omnibus fugiendum & rejiciendum, quomodo leproſus ſecundùm legem ad arbitrium ſacerdotis ſeparatus extra caſtra ſolus habitare jubebatur. *Iſa.*53.*c.*

Principes hujus mundi. Peccatores facti prædicatores. Judæi.

Leproſus, Simon *i* Principem hujus ſæculi deſignare poteſt, qui accuſator eſt fratrum. *Luc.*7.*f.*

Leproſi, qui nuntiaverunt Samariæ fugam hoſtium, deſignant *k* peccatores ex Judæis: qui converſi facti ſunt prædicatores. 4.*Reg.*7.*a.* leproſus etiam curatus à Chriſto in deſcenſum montis, *l* eſt populus Judaicus, ideò dixit illi, ut oſtenderet ſe ſacerdoti. *Matth.*8.*a.*

a *Hie. ſ. Mi.* 7. b *Am. ſ. Lu.* 4. *Ber. ſer.* 3. *de reſur.* c *Phil. quod Deus ſit immutabilis.* *Ori. ſ. Le. h.* 8. d *Iſy. ſ. Le.* 13. e *Ber. ſerm.* 3. *reſurre. A. Iſy. ſ.* Lev. 13. f *Iſyc.* Lev. 14. g *Ber. ſerm.* 3. *reſurrect.* h *Ru.* 8. *ſ. Le.* i *Am. ſ. Lu.* 7. k *Glo. ord. in* 4. *Reg.* 7. l *Ru.* 7. *ſ. Ma.*

Lepus.

LEPUS, *m* animal timidum & curſu velox, ac ingenioſum, dicitur prægnans ſuperfœtare, & à partu ſtatim coitum repetere, ſimulque nutrire & uterum ferre. Et fœmina aliquando dicitur in coitu ſupergredi matrem. Unde putant aliqui marem in fœminam mutari. Ruminat lepus, ſed non dividit ungulam: ideò inter immunda computatur.

Timor irrationalis. Veloces ad malum. Fœneratores.

Lepus timidus, irrationalem timorem ſignificare poteſt, *n* fortitudini contrariũ. *Le.*11.*a.* *Deu.*14.*a.*

Lepus velox, *o* promptitudinem ad malum: & Judæos ad malũ veloces, in bono verò timidos deſignare poteſt. *Lev.*11.*a.*

Lepus ſimul pariens, ſuperfœtans, & nutriens; ſymbolum eſt *p* fœneratorum, qui addunt uſuras uſuris.

Effœminatus. Amator puerorum. Timentes Deum.

Lepus mas in fœminam mutatus, virum deſignat effœminatos amores imitantem.

Leporem dicunt quotannis multiplicare venerem, pro numero annorum quos vixit, habentem foramina: & ea ratione dum leporis eſum lex prohibet, ſignificare ſe dehortari *q* puerorum amorem. *Lev.*11.*a.* *Deut.*14.*a.*

Pſal. 103. ubi dicitur petra refugium herinaciis, Auguſtinus *r* addit. Et leporibus, & deſignant timentes Deum, quibus refugium eſt Chriſtus. Hic eſt lepuſculus plebs invalida. *Pro.* 30.*d.*

m *Ariſt.* 2. *de hiſt. animal.* 1. & 5. *hi.* 29. n *Iſy. ſ. Le.* 11. o *Iſy. ſ. Le.* 11. p *Baſ. ſ. pſ.* 14. *hom.* 2. q *Ter. de cibis Iud.* *Cle. Alex.* 2. *ped.* 10. r *Au. ſ. pſ.* 103. *Eu. ſer. ſpir.* 5. *Bed. ſ. Pro.* 39.

Levare, Allevare, Sublevare.

LEVARE, ſeu allevare, eſt leve facere, aut in altum tollere, & recreare & liberare, & exornare, & auferre. Sublevare autem, eſt quaſi ſurſum levare, auxilium præſtare, & defendere.

Chriſtus ſine corruptione. Potentia divina. Chriſtus in cruce. Defenſio. Caſtigatio.

Sublevaſſe dicitur Deus vitam Jonæ, hoc eſt, Chriſti de corruptione, quia Chriſtus non vidit corruptionem. *Jon.*3.*d.*

Levare dicitur Deus manum, *ſ* cùm aliquid potenter operatur, vel cùm Chriſtus levavit manus ſuas in cruce. *Exod.*6.*b.* levavit etiam manum mittens Filium ſuum in mundum. *Iſa.*11.*c.*13.*a.*49.*f.* Dicitur etiam levare manum pro ſuis *t* in defenſionem videlicet ſuorum, & percuſſionem adverſariorum. Elevatio enim aut extenſio manus, habitum percutientis oſtendit, ut percuſſit Ægyptios pro filiis Iſrael. *Ezech.*20.*a.*36.*b.* *Zach.*2.*c.* levat etiam manum in aliquos, cùm caſtigat, aut caſtigando convertit. *Pſa.*73. levans etiam Moyſes virgam, potentiam Dei demonſtravit, & vim ejus punitivam. *Exo.*14.*d.* Sic dicitur Deus elevare virgam. *Iſa.*10.*f.* levavit etiam Deus manum in cœlum, cùm Chriſtus aſcendit in cælum. *Deut.* 32.*f.* prius in cruce, deinde in cælum jurando. *Apo.* 10.*b.*

Elevatio crucis. Liberans à peccatis. Convertens Gentes. Laudantes Angeli Deũ. Elevatio myſteriorum. Erigere mentem.

Levavit Deus ſignum in Sion, *v* quando crucem extulit in Eccleſia. *Jer.*4.*b.*51.*b.* Et levavit ſignum in nationibus, hoc eſt prædicationem crucis in gentibus. *Iſa.*5.*f.* levant etiam prædicatores ſignum ſuper montem caliginoſum, cum contra Satanæ ſuperbiam, qui ſæpè ſub nebula ſimulationis abſconditur, virtutem crucis exaltant. *Iſa.*3.*a.*

Allevat Dominus corruentes, *x* cùm liberat à peccatis. *Pſa.*144. *Iſa.*63.*d.* levavit etiam Chriſtus agnos in ſinu ſuo, cùm crucifixus eſt. *Iſa.*40.*c.* Et ſublevat Deus, cùm gentilitatem in medio infidelitatis jacentem ad fidem & poteſtatem Eccleſiæ erexit. 1.*Reg.*2.*b.* Sublevans illum qui ſolus exiſtens cecidit, eſt Chriſtus, quem non habet, qui eſt in peccato. *Eccl.*4.*c.*

Levat altitudo manus, *y* cùm Angeli laudant Deum. *Hab.*3.*a.*

Levantes Aaron & filii ejus armum & panes azimos, &c. coram Domino. *Lev.*8.*f.* deſignat *z* myſteria nobis à Chriſto tradita, ab ipſo cum ſua carne in cælum levanda.

Levare capita, *aa* eſt mentes noſtras ad gaudia patriæ cæleſtis erigere. *Luc.*21.*f.* levat etiam animam ad Deum, qui in excelſis converſatur, & amando ad ipſum aſcendit. *Pſa.*24.142. levare etiam oculos, mentis elevationem ad cæleſtia dicit: & levare oculos in montes. *Gen.*13.*d.* *Joſu.*5.*d.* *Pſal.* 120.122. *Iſaia* 40.*f.* *Dan.*4.

ſ *Hie. ſ. Iſa.* 11. & *ſ. Eze.* 20. t *Au. ſ. pſ.* 73. *Rup.* 1. *ſ. Deu.* 7. & 8. *ſ. Apo.* v *Hie. ſ. Ier.* 4. *Gr.* 31. *mor.* 6. x *Gr. ſ.* 1. *Re.* & *Am. inſti. vi.* 11. y *Hie. ſ. Ha.* 3. z *Iſy. ſ. Lev.* 8. aa *Gre. ho.* 1. *Hil. ſ. pſ.* 142. *Ori. ſ. Ioſ. h.* 6. & *ſ. Mat. h.* 3. *Hie. ſ. Ie.* 3. & *ſ. Zac.* 1. *Aug. ſ. pſ.* 120. 85. *Gr. ſ.* 1. *Reg.* 6.

Dan.4.g.Zach.1.d.2.a. Et levare oculos in directum, eſt attollere mentem ad veritatem contemplandam. *Ier.3.a.* Et levantes oculos diſcipuli, ſunt ad ſublimem intelligentiam aſcendentes. *Matth.17.b.* levantes etiam oculos Bethſamitæ, ſunt perfecti diſcernentes ſpiritus. *1.Reg.6.c.* levare itidem oculos ad cælum, eſt cœleſtia & æterna cogitare & cura ac ſolicitudine ſæcularium ſemota, ſola ſpiritualia præ oculis habere. *Dan.4.g.*

Levavit ſupra ſe, *a* qui per fidem aſcendit ſupra naturam. *Thren.3.d.* Id facit adoleſcena, qui cùm ætatis lubricæ ſentiret ardores, ſenem induit, relinquens quod erat, aſſumens quod non erat, quia non reſpicit ad ſe, ſed ad illum, qui eſt ſupra ſe.

Levare oculos in circuitu, eſt *b* contemplari converſionem Gentium. *Iſa.49.d.*

Levans oculos Joſeph in Benjamin, *c* eſt Chriſtus oſtendens peculiarem amorem in Paulum, qui factus eſt vas electionis. *Gen.43.f.*

Levans Ezechiel oculos ad viam aquilonis. *Ezech.8.a.* deſignat *d* conſiderationem malorum, quæ ſiunt in Eccleſia.

Levare altitudinem oculorum, dicit *e* extollentiam per ſuperbiam. *Iſa.37.d.* levare cultrum ſuper altare, eſt arrogare ſibi virtutes & fidem. *Exod.20.d.*

Levat oculos cordis ad idola domus Iſrael, qui *f* falſitatem atque mendacium putaverit veritatem. *Ezech.18.b.*

Levare faciem abſque macula dicitur, qui non eſt ſibi culpæ conſcius. Tunc verè ſine macula faciem levamus, *g* cùm nec nos prohibita mala committimus, nec ea, quæ in nos commiſſa ſunt, ex proprio zelo retinemus. Gravi namque mens noſtra orationis tempore confuſione deprimitur, ſi hanc aut ſua adhuc operatio inquinat, aut alienæ malitiæ ſervatus dolor accuſat. *Job 11.c.* levat etiam faciem ſuam ad Deum, qui cor ad ſublimia inveſtiganda attollit. *Job 22.d.*

Levare manus ad Dominum, erat modus juramenti. *L*evans Abraham manum ad Dominum, deſignant *h* elevationem ad divinas operationes, vel ſublimitatem operum cum oratione. *Gen.14.d.* Sic levavit Moyſes manus. *Exod.17.c.* levante autem Moyſe manus, vincitur Amalec demittente autem eas vincit Amalec: ut deſignetur *i* oratione ſimul cum operibus bonis victum diabolum. Et qui intelligit legem ſpiritualiter, levat manus Moyſis, & vincit, qui verò carnaliter, dimittit eas, & vincitur. *L*evare etiam manus in nomine Domini, eſt magnis operibus ipſum benedicere. Et levare manus ad mandata Dei, *k* eſt ea opere complere. *Pſalm.118.* levant etiam puras manus, qui ſublimitatem habent operum. *1.Timoth.2.b.* levant rurſum manum, qui orationibus & eleemoſynis vacant. *Iſaia 13.a.* levat ad Dominum manus ſuas pro animabus parvulorum, qui opera miſericordiæ pro humilibus & parvulis Chriſti membris fame & ſiti uſquequaque laborantibus in terminis mundi exercet, & curam exhibet ex ſyncera dilectione. *Thren.2.b.* levat cor cum manibus ad Deum, qui orationem ſuam operibus roborat. *Thren.3.e.* Deus etiam queritur. *Mich.2.a.* quod non levaverint ad eum manus orando.

Levans ſacerdos ſimul agnum & ſextarium olei coram Domino ad emundationem leproſi. *Lev.14.d.* eſt offerens paſſionem Chriſti, & ejus invocans miſericordiam ad remiſſionem peccatoris.

Levare vocem deſignat *l* lamenta pœnitentiæ. *Gen.21.b. Iſa.15.b.* & levat Deus planctum ſuper aliquos, cùm provocat ad pœnitentiam. *Amos 5.a.*

Levare etiam vocem *m* contingit præ lætitia, & eſt laudare Deum, illique gratias agere. *Iſaia 24.c. 42.b.52.c.*

Sublevare aſinum, eſt *n* minus potentes adjuvare. *Exod.23.a. Deut.22.*

Levat manum contra pupillum, *o* qui utilitatis ſuæ negotia per potentiam contra pupillum opprimendum exequitur. *Iob 31.c.*

Levans ſe prædo gentium eſt *p* diabolus aut hæreſiarcha ad perdendos fideles ſe accingens. *Ierem.4.b.* levat Aſſur baculum ſuper habitatorem Sion, cùm diabolus aut hæreticus minatur fidelibus. *Iſaia 10.f.* & levans fuſcinula carnes, *q* eſt avertens aliquos à fide. *1.Reg.2.c.* Et levat cultrum ſuper altare, qui facit diviſionem in Eccleſia. *Exod.20.d.* Et levat clypeum Nabuchodonoſor contra Tyrum, hoc eſt, diabolus ad perdendos hæreticos. *Ezech.16.b.* Et ſublevant animas ad iniquitates, qui favent peccatis. *Hoſ.4.e.*

Levant hæretici oculos ad immunditias ſuas, *r* cùm abominationes errorum, quos confinxerunt, admirantur & ſignificant. *Ezech.33.f.*

Levant in contis vaccas, *ſ* qui convincunt & confundunt hæreticos. *Amos 4.a.* Et qui pœnam infligunt pro peccatis.

Levarunt mulieres amphoram inter *t* cælum & terram, cùm ſuam iniquitatem perverti ſuperbè extulerunt. *Zach.5.d.* vel deſignantur ſuperbia & inanis gloria, quæ mentem per avaritiam honoris captam ita elevant, ut proximos deſpicientes, quaſi ima deſerant, & alta gloriantes petant, nec tamen ſumma pertingere ſeſe extollendo prævalent. Vel deſignant diſperſionem Judæorum: qui nec in terra ſua habitant, nec in cœlo admittuntur.

Levant Hieruſalem ut lapidem, qui *v* perſequuntur Eccleſiam. *Zach.12.a.*

Levat caput impius, *x* cùm in ſuperbiam erigitur. Juſtus autem labore ſui certaminis afflictus caput levare non ſinitur: ſed preſſus à perpetua afflictione liberatur. *Iob 20.c.*

Levare baculum, aut ſignum, & ſimilia, eſt baculum movere. *Iſa.10.f.* baculum ſuum levabit ſuper te.

Levis, Levites.

LEVI, id eſt copulatus, vel aſſumptus: filius Jacob & Liæ, à quo deſcenderunt ſacerdotes veteris legis & ab eo dicti ſunt *L*evitæ minores ſacerdotibus, & ipſorum ſacerdotum miniſtri.

Qui cum ſacerdotibus non acceperunt hæreditatem in terra, ut reliquæ tribus, ſed in ſingulis tribubus decretæ fuerunt illis civitates. Fuerunt autem dati pro primogenitis filiorum Iſrael.

Levites hoc eſt, copulatus vel aſſumptus, dici poteſt *y* Chriſtus, ſecundùm quod verbum aſſumpſit humanam naturam, & in ea nos redemit.

Levi, hoc eſt aſſumptus, eſt *z* populus fidelis. Unde eliguntur ſacerdotes, qui miniſtrent Domino, & per ſuam doctrinam copulent omnes Sanctos Chriſto. *Gen.29.g. Ezech.40.g.* Deſignant etiam ſacerdotes novæ legis, in quibus eſt lex veritatis. *Mal.2.b.3.a.* Et *L*evitæ *aa* ſunt miniſtri Eccleſiæ, qui aſſumpti ſunt ex Gentibus in obſequium Dei. *Exo.4.d.38.c.Pſ.134.Iſa.66.g.* Secundùm Ambroſium, *L*evites inter-

Left margin:
a Ri. de S. Victo. ſerm. con ſeten. 45. Ber. ſ. in feſ. Petri & Pauli.
b Hie. ſ. Iſ. 49.
c Am. de Ioſeph. 17.
d Glo. ord. ſu. Eze. 8.
e Glo. int. ſup. Iſa. 37.
Rup. ſ. Ex. 33.
f Hie. ſ. Ez. 18.
g Gre. 10. mo. 18. & 16. mo. 20.
h Phil. 3. alle. Am. 2. de Abra. 8 & 6. de ſacramen. 4.
Ori. ſ. Ex. h. 11. Hila. ſ. pſ. 62.
i Hie. ſ. Iſ. 13. & ſ. Iſa. 62.
k Au. ſ. pſ. 62. Gre. 18. mo. 5.
l Hie. ſ. Iſa 15. & ſ. Amos 5.
m Hi. ſ. Iſ. 42.
n Ly. ſ. Ex. 23.
o Gre. 21. mor. 14.
p Hie. ſ. Ier. 4. & ſ. Hoſ. 4.
q Gr. ſ. 1. Re. 2.
r Glo. int. ſ. Ezech. 33.
ſ Ly. ſ. Amo. 4.
t Hie. ſ. Zac. 5. Gre. 14. m. 18. Rup. ſ. Zac. 5.
v Hi. ſ. Za. 12.
x Gr. 9. m. 42.
y Am. 1. de Cain 3.
z Gr. ſ. Exe. hom. 12.
Bed. ſ. Ge. 30.
aa Hie. ſ. Mal. 2. & ſ. Iſa. 66.
Am. 1. offi. 50.

Right margin:
Contemplatio.
Diſcretio ſpiritualium.
Aſcendere per fidem ſupra naturam.
Contemplari converſionem Gentium.
Amor Chriſti in Paulum.
Superbia.
Falſum putare verum.
Innocentia.
Inveſtigare ſublimia.
Iurare.
Elevatio ad divinas operationes.
Orare.
Intelligere legem ſpiritualiter.
Exercere opera miſericordiæ.
Offerre paſſionem Chriſti.
Pœnitentia.
Laudare Deum.
Adjuvare infirmos.
Opprimere pupillum.
Diabolus ad perdendas Gentes.
Avertens aliquos à fide.
Faciens diviſionem in Eccleſia.
Favens peccantis.
Landantes hæretici errores ſuos.
Convincentes hæreticos.
Extollentes iniquitatem.
Diſperſio Iudæorum.
Perſequentes Eccleſiam.
Erigi in ſuperbiam.
Chriſtus.
Populus fidelis.
Sacerdotes novæ legis.
Miniſtri Eccleſiæ.

interpretatur ipſe meus *i* quia miniſtri eccleſiæ ſunt dedicati Deo, & ejus dicuntur peculiariter eſſe. *Deu.33.a.*

Perfecti. Prælati. Subditi. Levitæ, hoc eſt, aſſumpti ſunt, *a* qui ſic ſunt divina gratia confirmati, ut à ſancto Spiritu jam ſeparari non valeant, perfecti videlicet, quia non parcunt patri & matri propter Deum. Et Levitæ quinquagenarii, qui ſunt cuſtodes vaſorum, ſunt prælati. Levitæ verò juniores miniſtrantes, ſunt ſubditi. *Exod.32.f. Nu.3.b.4.a. Ioſ.13.b.1. Reg.6.c.*

Contemplativi. Levitæ non recipientes hæreditatem in terra, ſunt *b* contemplativi pendentes à Deo, & à terrenis ſegregati, quorum converſatio in cælis eſt. *Nu.35.a. Deu.18.a. Ioſ.14.b.*

Apoſtoli. Levitæ quorum domus redimi poſſunt. *Lev.25.e.* ſunt *c* Apoſtoli, & eorum diſcipuli, quorum domus ſunt, qui convertuntur ex Judæis, & ita redimuntur. Vel deſignant *d* mentem perfectam intellectu & opere in fide, quæ ſi peccet, redimi poteſt & reformari per pœnitentiam in hac vita. *Mens perfecta.* Et Levitæ dati Deo pro primogenitis filiorum Iſraël, ſunt opera mentis, quæ peculiariter ſunt danda Deo potius quam aliarum potentiarum. Et Levi, ut dicitur applicatus, vel appoſitus, & erat filius Liæ, deſignat *e* applicationem manus ad opera vitæ activæ.

Opera mentis. Levi, ut erat tertius filius Liæ, deſignat ſpem, quæ ſequitur poſt timorem & dolorem pœnitentiæ, inde enim erigitur homo in ſpem veniæ.

Spes. Sacerdotes legis veteris. Levi etiam, typus eſt *f* ſacerdotum veteris legis, qui cùm Simeon, hoc eſt, cum Phariſæis occiderunt virum, nempe Chriſtum, & dicuntur vaſa iniquitatis bellantia. *Gen.49.a. Zach.12.d*

Gula & libido. Levi etiam cum Simeon, *g* gulam & libidinem deſignant, quæ pugnant adverſus mentem, eamque occidunt. *Gen.49.a.*

a Gr. ſ. in 1. Reg. 1. De 13. Am ſ. pſ 118. ſerm 8. Gr. ſ. 1. Re 6. & 2. dial 2. b Orig ſ. Nu. hom. 3. c Or. ſ. Nu b. 12. & ſ. Ioſ. h. 17. e Ori ſ. Lev. hom. 13. Iſi. ſ. Lev 28. d Phil. de ſacriſ. Abel, & Cain. e Gr. Ve Ca. 2. 10.7 cap 6. f R. de S. Vi. de 12. patr. 29. Ori. ſ. Ge b. 7. Amb de bene pat. g Be ſ. Ge 29. Lyr ſ. Gen 29.

Leviathan.

LEVIATHAN, id eſt, copulatio, vel *h* ſocietas ſua, aut ſibimet traditus, dicitur draco magnus in mari qui & thannin, quem volunt Hebræi eundem eſſe, quem nos cetum dicimus. Interpretatur etiam juxta Gregorium, additamentum eorum.

Diabolus. Leviathan, typus eſt diaboli, qui dicitur additamentum hominum, *i* quia quos in paradiſo immortales reperit, divinitatem promittendo, quaſi eis aliquando ultra quam erant, ſe addere ſpopondit, & tamen immortalitatem ſubtraxit, ut dicatur additamentum per antiphraſim & ironiam. *Iſa.3.b.40.c. Iſa.27.a.*

h Hie ſ. Iſ. 27. i Gr. 4. m. 11. & 11. mo 12. & hom 25. Hie ſ. Iſa. 27.

Levis, Alleviare.

LEVE dicitur id, quod eſt ſine pondere, aut quod parum habet ponderis, quodque facilè ſurſum attollitur, ut ignis eſt levis, qui ſupremum habet locum inter elementa.

Caro Chriſti. Virgo Maria. Levis nubes, ſuper quam aſcendiſſe dicitur Dominus, *k* carnem Chriſti ſignificare poteſt, vel beatam Virginem Mariam, quæ nullo fuit gravata peccati onere, nec etiam ſenſit conjugi onera, manens in perpetua virginitate. *Iſa. 19. a.*

Præcepta moralia. Leve onus Chriſti. ſunt *l* præcepta mortalia, non in timore, ſed in amore firmata. *Matth.11.d.*

Alleviata terra Zabulon & Nephtalim dicitur, per converſionem Apoſtolorum, qui ex illis partibus erant, & per remiſſionem peccatorum, quia ibi Chriſtus prædicare cœpit. *Iſa.9.a.*

Pronus in vitia. Levis curſor in malum dicitur, *m* qui prono animo in vitia & in libidinem fertur. *Ier.2.e.* Et levis pluſquam ſuperficies aquæ eſt mens, quam quælibet tentationis aura attingendo, ſine tarditate aliqua retractionis trahit. *Iob.24.a. Hab.1.b.*

Leviter loquitur, qui ratione non ponderat verba quæ loquitur. *Iob.29.d.* dicebat Job ſe leviter loquutum.

k Am ſ. pſ 118. ſ. 5. & exhor. ad virg. Hie ſ. Iſa. 19. l Hil ſ. Matt. Can 11. Hie ſ. Iſa 9. m Hie ſ. Ie. 2. Gr. 16. m. 26.

Lia

LIA, id eſt, laborioſa vel fatigata, filia major Laban, tradita Jacob fraudulenter loco Rachelis, quam etiam poſtea duxit. Erat Lia lippis oculis, peperitque Jacob ſex filios, & filiam Dinam.

Diſciplina virtutis. Affectiom. Vita activa. Lia prius tradita Jacob, typus eſt *n* diſciplinæ virtutis, & affectionis, ac vitæ activæ: quæ debet contemplativam præcedere. Suppoſita eſt enim Lia pro Rachel, quæ adamatur & non propter eam ſervitur ſed propter Rachelem: nam quis amaverit in operibus ruſticis laborem actionum atque paſſionum, quis eam vitam propter ſeipſam expetiverit? Sed tamen ſibi nocte ſuppoſitam in uſum generandi amplexus, & fœcunditatem expertus eſt. In nocte enim hujus vitæ prius laborandum eſt in vita activa. *Opera pœnitentiæ.* Peperit ergo multos filios, quia verſatur in excitatione operum miſericordiæ. Ut autem interpretatur laborioſa, ſignificat *o* ipſa opera pœnitentiæ, & laborum. Et ut dicitur laſſitudo, eſt exercens fortia virtutis opera, & lævia nolens videre. *Gen.29.d.30.31.49.d. Ruth.4.c.* *Vita præſens.* Deſignat etiam *p* vitam præſentem laborioſam. Erat autem lippis oculis, quia mens occupata in operibus exterioribus, turbatur erga plurima, ut non poſſit perfectè vacare, & oculo interiori divinis intendere, & videre quam ſuavis eſt Dominus.

Synagoga. Lia, ut erat lippis oculis, *q* ſynagogam ſignificat, quæ vix poterat myſteria legis perſpicere, & ipſa fuit ſuppoſita Chriſto ante Eccleſiam, adeò ut dixerit ipſe. Non ſum miſſus niſi ad oves quæ perierunt domus Iſraël, ſecundùm quod laborioſa, deſignare poteſt eccleſiam ex Gentibus, ſuppoſita eſt pro Rachele, quia populus quem non cognovi, ſervivit mihi. *Eccleſia ex gentibus. Motus.* Poteſt etiam Lia laborioſa motum & exercitationem ſignificare, qui in corpore ſanitatem, in anima honeſtatem & juſtitiam operatur.

n Rica de ta. patriar. 14. Phi de migr. Abraha. Amb ep. 41. ... n 22. cont. Fauſt 52 53. Gr. ſ. 1. Re. 14. & 6. mor. 8. & ſ. Ez. h. 14. p Geor Vene. Ca 5. 10.7.0.5. Bed ſ. Ge. 29. q Am 2. de Iacob 5. Hie. adv. Iov. & ſ. Soph. 3. Bed. ſ. Ge. 30. Ru. 7. ſ. Ge. 27. 26.

Libanus.

Chriſtus. LIBANUS, id eſt, albus vel candidus, aut thus, vel cordis filiatio, mons altiſſimus Pænices in Syria, & terminus aquilonaris terræ promiſſionis. Habet nomen à nivium albore, vel à thure, quod ibi plurimum eſt, eſtque inſignis abundantia cedrorum, quas inde mittebat Rex Hiram ad Salomonem ad templi conſtructionem. Datur & Antilabanus conjunctus libano, ſecundùm aliquos verſus mare. ſecundùm aliquos verſus Damaſcum. Libanus ut producit arbores proceras, & odoriferas, & interpretatur dealbatio, deſignat Chriſtum, *r* cujus ſpecies dicitur, ut libani. *Cant.5.d.*

Eccleſia. Libanus etiam dicitur *ſ* eccleſia dealbata, in qua eſt odor bonorum operum, & olivæ fructiferæ, & ſublimes virtutes tanquam cedri. *Pſa.51.71. Hoſ.14.a. Hab 2.d. Zach.10.d.*

Phil de congreſſu &c. r Gr. ſ. Can. 5. ſ Ori ſ. Eze. hom. 13. Hie ſ. Eze. 14. & ſ. Zach. 10.

Libanus itidem *a* corpus virginis Mariæ, quæ venit de Libano, quando migravit à corpore mortali, ut coronaretur. *Can.4.b.*

Libanus, unde ſumuntur cedri ad compingendam navem Tyri, deſignat *b* gratiam Dei, unde omnia proveniunt bona. *Ezec.27.a. Can.3.c.*

Libanus, ſeu thus, *c* virginum greges ſignificare poteſt ſuavi odore, & nitido candore pollentes. *Can. 5.d.* vide Thus.

Libanus, ut interpretatur dealbatio, *d* baptiſmum ſignificat, in quo Eccleſia exterius aqua abluitur, & à peccatorum nigredine per Spiritum ſanctum, quem recipit & per fidem Chriſti dealbatur. *Can. 4.b d 7.b.*

Libanus ſecundùm quod ſignificat thus, ſignificare *e* poteſt orationes. *Hab.2.d.*

Libanus quandoque ſignificat *f* Gentilem populum. *Iſa.29.f.60.e.*

Libanus quoque populum *g* Judæorum ſignificare poteſt: Antilibanus verò gentilem populum in Eccleſia pro ſynagoga ſuccedentem. Templum etiam Hieruſalem Libanus dicitur, & Libanus non ſufficiet ad ſuccendenda holocauſta, quod quantum ad literam eſt, ligna libani non ſufficere ad ſuccendenda holocauſta. *Iſa.33.b.35 a.37.e.40.d.Jer.22.e.Eze.17.a.Zach.11.a.Can.4.d.5.d.* Iniquitas libani, eſt *h* hypocriſis Sacerdotum & Phariſæorum in templo. *Hab.2.d.*

Libanus etiam ſignificat idololatriam, quia ex cedris, quæ plurimæ ſunt in libano, formabantur idola, & quia thus idolis offerebatur. *Can.4.b.*

Libanus, ut eſt mons excelſus & proceris cedris abundans, *i* ſuperbiam terrenumque tumorem ſignificare poteſt, vel hunc mundum, in quo ſublimis eſt Aſſur, hoc eſt, lucifer, vel Antichriſtus, & omnia ſublimia hujus mundi. *Pſ.28.36.71.Iſa.10.g.Jer.22.e.Eze.31.a.* In libano, hoc eſt, in candore hujus mundi ſunt cedri, quas plantavit Deus, ſunt & cedri, quas ipſe non plantavit, quæ eradicabuntur. *Pſa.103.*

Libare, Libamen, Libum, *vide ſacrificare.*

Libens, *Libenter.*

LIBENS dicitur voluntarius & gaudens, hoc eſt, qui prono animo aliquid facit, aut admittit. Et libenter facit aliquid, qui non gravatè, ſed æquo animo facit.

Libenter accipit munera, *k* qui ardet igne avaritiæ, vel qui plus ſibi retribui appetit, ultra meritum laudari deſiderans, & munus ab ore quærens. *Job 15.d.*

Liber, *Volumen, Codex.*

LIBER propriè, corticis genus eſt, unde chartæ fiebant ad ſcribendum, unde factum eſt ut codices, qui inde ſumpſerunt initium, nunc libri dicantur, qui ex multis chartis compaginantur. Dicuntur etiam volumina, à volvendo.

Liber aliquando dicitur *l* verbum Dei, in quo inſculptæ ſunt rerum omnium ſubſtantiæ ſeu ideæ: & hic eſt liber generationis cæli & terræ: quia ſecundùm quod in illo ſunt exemplari producuntur. *Gen.2.a.* liber quoque Dei, in quo omnia ſcribuntur, dici poteſt memoria Dei. *Pſa.138.* Dicitur autem liber viventium, hoc eſt, exiſtentium in gratia: & liber juſtorum, hoc eſt, beatorum. *Pſa.67.* Et liber quem ſcripſit Deus, eſt liber prædeſtinationis. *Exod.32.e.* Et liber in quo ſcribuntur agri, eſt liber vitæ. *Jer.32.g. Apo.13.c.20.d.*

Liber ſcriptus intus & foris, dici poteſt *m* Chriſtus, in quo eſt divinitas & humanitas, eſtque ſignatus ſigillis ſeptem. *Apo.5.a.*

Liber juſtorum dicitur *n* liber Geneſeos, in quo multi ſcribuntur juſti *Joſ.10.b.2. Reg.1.c.* Vel dicitur tota ſacra Scriptura, ſicut & liber bellorum Domini. *Num.21.c.*

Liber, in quo Deus jubet ſcribi ob monimentum, *o* vetus teſtamentum ſignificare poteſt. *Exod. 17.d.* Et liber in cujus capite ſcriptum eſt de Chriſto, dici poteſt Pſalterium, vel *p* tota ſacra ſcriptura, quæ liber unus dicitur, quia uno Spiritu ſancto dictante ſcripta eſt. *Pſa.39.* Et liber ſignatus aut involutus, eſt ſacra Scriptura, in qua myſteria figuris involuta continentur. *Iſa.29.d.Ezech.2.d.* Et liber ſcriptus intus & foris eſt ſacra ſcriptura continens præterita, & futura, & literam & myſteria. *Apoc.5.a. 6.d.10.a.* Et liber grandinis prophetia Iſaiæ grandia continens, vel tota ſacra Scriptura. *Iſa.8.a.30.b.34.d. Job 19 d.31.d.* Dicitur ſacra Scriptura volumen fœderis, quod pepigit Deus cum genere humano. *Exo. 24.* Continet lamentationes, & carmen, & væ, quia præcipit lachrymas, & prædicat gaudium, & preſſuras & anguſtias indicat. *Ezec.2.d.* Ipſa eſt volumen volans, quæ, dum de cæleſtibus loquitur, ad ſuperiora mentis noſtræ elevat intentionem. *Zach 5.a.* Poteſt etiam liber peculiariter novum teſtamentum ſignificare, quem librum Job ſcribi optabat. *Job 19.d.31.d.* Hunc librum deſignabat ille, quem juſſus eſt devorare Joannes. *Apoc.10.d.*

Liber grandis, in quo ſcribitur ſtylo hominis, *q* beatam virginem Mariam ſignificat, in qua Filius Dei factus eſt homo. *Iſa.8.a.*

Libri aliquando dicuntur *r* conſcientiæ. & libri aperti in judicio erunt corda revelata. *Dan.7.b. Apoc.20.d.* peculiariter autem ſunt libri vita & corda juſtorum, ubi ſcripta ſunt omnia mandata, & tunc erunt aperti, cùm videntes mali mox quicquid non fuerint intelligent.

Libri etiam aperti aut complicati, dici poſſunt *ſ* cæli, qui complicandi dicuntur ſicut liber. *Iſa.34.a.* cùm deinceps poſt judicium non amplius ſcribentur in eis peccata hominum.

Liber legis regni, *t* memoriam ſignificare poteſt. *1.Reg.10.d.*

Libellus repudii datus ſynagogæ, deſignat *v* Deum derelinquentem ſynagogam, ita tamen ut ipſa prius à Deo receſſerit. Eadem ratione datur libellus repudii hæreticis. *Iſa.50.c.* Dandus etiam libellus repudii terrenæ actioni. *Deut.24.a.*

Volumen volans eſt, *x* in quo omnia peccata deſcripta ſunt, ut unuſquiſque recipiat ſecundùm opera ſua. *Zach.5.a.* dicitur etiam liber monumenti. *Malach.3.d.*

Libri quos miſit Merodach ad Ezechiam. *Iſa.39.a.*

Liber, Libertas, Liberare, *Eripere,*
Eruere, Libertus.

LIBER dicitur, qui ſervitutem non ſervit, hoc eſt, qui aut ingenuus natus eſt, aut ab hero ſuo libertatem eſt aſſequutus: cujus contrarium eſt ſervus, liberare autem, eſt ex ſervo liberum facere: & generaliter

Right margin: *Corpus Mariæ. Gratia Dei. Virgines. Baptiſmus. Orationes. Gentiles. Judæi Gentiles. Templum Hieruſalem. Hypocriſis. Idololatria. Superbia. Mundus. Avarus. Verbum Dei. Prædeſtinatio. Chriſtus. Geneſis. Vetus teſtamentum Pſalterium. Tota ſacra ſcriptura. Novum teſtamentum. Virgo Maria. Conſcientia. Cæli. Memoria. Deſerens Deus. Deſerenda terrena actio.*

Left margin: a Ru ſ. Can.3 b Hie ſ.Ez.27 c Hie. adver. Jovin.1. d Gr ſ Ca 4. e Hie.ſ.Ha.2. f Hie.ſ Iſ 19. g Ori. ſ Joſu. hom 2. Hie ſ.Iſa.33. & ſ 10.22. & Ezech 17. h Ru ſ.Can. 45. & ſ Ha 2 Baſi ſ.pſ.28. hom 12. Tert. adver. Marci 4 i Baſi ſ pſ.28. hom 1. Hie ſ.Ier.22. Aug ſ pſ.71. 103. k Gr.12 m.27 l Phil.1. alleg. Hil ſ pſ 8.68 Rur ſ.Ier.32. m Ber.ſerm.1 reſurre. n Hie ſ.Iſ. 44 Rup.2. de vi. verbi Dei 18. o Aru.ſ pſ 39 p Hie.ſ Iſa.8. 29.& ſ.Eze 2 & epi. Samuel quendã. Ori ſ.Ezech. hom 14. Hil pro.ſ pſa. Gr.4.dia 44 & 27 mo 11. & ſ Eze.h.9. Au ſ Ap.b.4. Ru 1.ſ Iſ.34. Gr 15 m 6. & 22 mo.19 Au ſ.Ap.h.7. q Epi 1.cont. hæreſes com.2 Gr.ſ Rom 14 r Hie.ſ Da.7 Gre 14.m 9. ſ Hie ſ Iſ.34. t Ier ſ 1 Re 10 v Ori.ſ Ier. hom.15. Hi ſ.Ierem 3. Ru.ſ Deu 28 x Hie ſ. Za.5.

Digitized by Google

neraliter moleſtia, damno, vel periculo eripere, ac liberum facere. Liberare etiam, abſolvere. *Pſalm.* 33. De his omnibus liberavit eos Dominus. Cuſtodire. *Pſalm.* 119. Domine libera animam meam a labiis iniquis. Defendere. *Exod.* 2.*c.* liberavit nos de anima paſtorum. Eripere. *Geneſ.* 19.*f.* liberavit Loth de ſubverſione. Salvare. *Jud.* 3.*d.* liberavit eos Othoniel. Eripere quoque eſt liberare. *Exod.* 2.*d.* Eripuit me de manu Pharaonis. Defendere. 1.*Reg.* 17.*f.* Dominus qui eripuit me de manu. Auferre. *Gen.* 37.*e.* Volens eripere eum de manibus. Succurrere *Job* 36.*b.* Eripiet de anguſtia ſua pauperem. Eruere etiam eſt auferre. *Exod.* 6.*b.* Eruam de ſervitute. Defendere. *Job.* 5.*a.* In fame eruet te de morte. Effodere. *Mal.* 5.*d.* 18.*a.* Erue eum, & projice abs te. liberare. *Exod.* 18. Eruit me de gladio Pharaonis. libertus dicitur, qui ex ſervo factus eſt liber.

Chriſtus. Liber inter mortuos, dicitur [a] ſolus Chriſtus. *Pſa.* 87. quia mortem voluntariè ſuſceptam propria virtute reſurgendo ſuperavit: vinctorumque catenas laxavit. Ipſe eſt onager dimiſſus liber: quia factus homo non fuit ſubjectus legi peccati. *Job.* 39.*a.*

Chriſtiani. Liberti Chriſti revera ſumus [b] omnes Chriſtiani, nemo liber, omnes à ſervitute liberati ſumus. 1. *Corinth.* 7.*d.*

Boni. Sapiens. Beatus. Liber propriè, eſt [c] ſolus bonus, & amicus Dei. Et liberi à tributo ſunt filii Dei: quia filii Dei non ſunt ſervi peccati. *Matth.* 17.*d.* liber quoque eſt ſapiens & juſtus, cui poſita non eſt lex: & facit ea quæ vult, quia odit malum, & elegit bonum. *Joan.* 8.*d.* Et liber à Domino ſuo, eſt beatus, qui ſecurus eſt à peccatis, cùm in hac vita potius ſit fugitivus quàm liber. *Job* 3.*c.*

Contemplativus. Liber dicitur peculiariter [d] contemplativus, qui ſoli Deo vacat. *Exod.* 21.*a.* Et liber onager, dicitur is, qui remotus eſt à turbis ſecularibus converſatur. Qui aptè liber dicitur, quia magna eſt ſervitus ſæcularium negotiorum, quibus mens vehementer atteritur, quamvis in eis ſponte deſudet. *Job.* 39.*a.*

Populus Judaicus. eſt etiam populus Judaicus relictus ſive vinculis præceptorum legis.

Charitas. Libera quæ non ſervit, ſed potius habet ſibi ſervientes, ſignificare poteſt [e] charitatem, ſeu dilectionem Dei, quæ filios gignit liberos, & habentem liberum facit. *Gen.* 21.*a.*

Novum teſtamentum, Eccleſia. Libera etiam ſignificat [f] novum teſtamentum, vel Eccleſiam, quæ filios in libertatem generat. Eccleſiam inquam, tam militantem, quàm triumphantem, *Gen.* 21.*b.* *Gal.* 6.*d.* Et libertas ſacerdotum Ægypti, eſt libertas Eccleſiæ. *Gen.* 47.*f.*

Evadentes errores. Liberi ſunt, qui evaſerunt ab erroribus hæreticorum. *Iſa.* 58.*b.* Et liberi dimittuntur, qui tolluntur ab Imperio malè docentis. *Exod.* 21.*c.*

Sapientia. Libera efficitur mulier capta in bello, cùm fit uxor capientis, & deſignat [g] ſapientiam, quæ ſemper eſt libera. *Deut.* 2.*c.*

Liberat Deus à tenebris ſæculi. Liberans Deus Iſrael de Ægypto [h] liberationem fidelium à tenebris hujus ſæculi deſignavit, vel nunc vel in fine mundi. *Exod.* 2.*d.* 3.*a.* 12.*d.* 14.*g.* 18.*b.* liberat etiam à manu Philiſthim, hoc eſt, de poteſtate dæmonum, quia non noſtris meritis, ſed ejus gratia liberamur. 1. *Regum.* 7.*d.*

Liberat à tribulationibus. Et liberat Hieruſalem, animam videlicet, vel Eccleſiam. *Iſa.* 51.*c.* 35.*d.* liberat, inquam à captivitate peccati. *Pſa.* 7.17.40.

Non liberavit filium in exemplum. 114. Et liberat pauperem à potente, hoc eſt, humilem à diabolo. *Pſal.* 71. Et à poteſtate tenebrarum. *Coloſ.* 1.*b.* Et de laqueo venantium, hoc eſt, à tentationibus dæmonum, ut ſolet paſſer fugere audito ſtrepitu. *Pſal.* 123. Et ab his qui appropinquant, ut noceant, & ab his, qui oderunt nos. *Pſal.* 54.69.90. Et de manu potentioris, hoc eſt, diaboli. *Jerem.* 31.*b.*

Extinctio fomitis. Et liberat Chriſtus Ægyptios, hoc eſt, gentes à diabolo. *Iſa.* 19.*d.* 50.*a.* Et eruit Deus de ſervitute & de gladio Pharaonis. *Exo.* 6.*a.* Et liberat de Babylone, id eſt, de confuſione peccati. *Mich.* 4.*d.* 5.*b.* 6.*a.* *Job.* 29.*b.*

Liberos facit veritas. liberè avolans paſſer. *Levit.* 14.*a.* dicit ſolutionem ab omni pœna.

Liberat Deus in hac vita. Liberat Deus de tribulationibus tam Filium ſuum, quàm fideles ejus. *Pſal.* 33.56.143. *Job* 5.*d.* 17.*a.* 36.*b.* *Zach.* 3.*a.*

Liberatio Chriſti varia. Et liberat oſſa eorum, vel in reſurrectione ſuſcitando juſtos, vel virtutes, ne pereant in juſtis. *Iſa.* 58.*c.*

Converſio peccatoris. Servans Deus à venturo malo. Liberavit Deus Patres ſperantes in ipſum, & non liberat Filium ſuum à paſſione, [k] ut poſteris exemplum daret ſubeundi mortem pro Chriſto. *Pſa.* 21. Eruit autem Deus Prophetam, non ut non patiatur tribulationes, ſed ut patiendo ſuperet omnia, nec anguſtiæ cedat. *Jer.* 1.*b.*

Reſurrectio Chriſti. Liberat Deus de ſanguinibus eum, [l] in quo peccati fomitem extinguit. *Pſalm.* 50. & carnalia delet peccata.

Liberat veritas, hoc eſt, [m] liberos facit, liberat autem à morte, à corruptione, à mutabilitate. *Joa.* 8.*d.*

Tollens Deus ſua dona ab abutentibus. Liberat Deus in ſex tribulationibus. *Job* 5.*c.* quando in [n] toto vitæ præſentis tempore, per paternæ pietatis eruditionem non atterit, ut in adventu judicii ſalvi ſimus.

Liberans à peccatis. Eripuit Deus animam Chriſti ab impio, hoc eſt, [o] à jugo mortis, & de luto, hoc eſt, ab inferis, & framea gladio maligno, hoc eſt, à linguis Judæorum, & ab homine malo, hoc eſt, à Juda. *Pſa.* 16.21.68. 139.143. Erutus quoque torris de igne, eſt Chriſtus exiſtens ſine peccato. *Zach.* 3.*a.*

Liberans Eccleſia pœnitentes. Liberatio Loth facta per Abraham. *Gen.* 14.*c.* deſignat [p] converſionem peccatoris factam per prælatum: ſic erit Angelus timens Dominum. *Pſa.* 33.114.

Liberans à ſpiritu fornicationis. Eripit Deus à timore inimici, [q] cum liberat antequam veniat malum. *Pſal.* 63.142.

Eripit Chriſtum propter inimicos, [r] eſt ex eo, quia inimici erant à Chriſto per reſurrectionem triumphandi. Et illa liberatio eſt manifeſta, corporis videlicet, quæ fit propter inimicos, vel confundendos vel convertendos. *Pſa.* 68.

Redempti. Liberat Deus lanam ſuam, &c. *Hoſ.* 2.*b.* cùm [ſ] tollit dona ſua ab eo, qui ipſis abutebatur.

Liberatio Pauli. Eruit aliquem ex inferno inferiori, [t] cùm liberat eum à peccatis, quibus debebatur infernus inferior. *Pſa.* 85. Sic liberat Chriſtus à morte tam animæ, quàm corporis. *Hoſ.* 13.*d.*

Conſentiens Domino liberanti. Liberat Job pauperem & pupillum, [v] cùm Eccleſia liberat peccatores pœnitentes. *Job* 19.*b.*

Erui de manu vaſtatorum, [x] eſt liberari à ſpiritu fornicationis, qui vaſtat omnes virtutes, & altas mittit radices. 1.*Reg.* 14.*g.* Et liberatur ab adverſario, quem pœnitet peccatorum. *Lu.* 12.*g.* *Pſa.* 59. liberatur quoque de ore leonis, qui liberatur à diabolo, vel à perſecutoribus. 2. *Tim.* 4.*d.* Et duo crura de ore leonis. *Amos* 3.*d.* liberat quoque Deus populum ſuum ab Aſſur, hoc eſt, à diabolo. *Mich.* 5.*b.* Et liberat gregem de manu paſtorum. *Ezech.* 34.*c.* Sic liberavit Moyſes filias Raguelis de manu paſtorum. *Exod.* 2.*d.* Eruitur à muliere aliena, qui liberatur ab [y] hæreticis. *Prov.* 2.*c.*

Liberati dicuntur [z] redempti à Chriſto, & etiam credentes, vel converſi ex Judæis, vel hæreticis. *Iſa.* 51.*d.* *Eze.* 6.*b.*

Liberatio Benjamin, [aa] typus fuit liberationis Pauli in Damaſco. *Gen.* 44.

a Hie. & Au. ſ. pſa 87. Gr 30 m. 30
b Amb 1. de Iacob 3. Fu gen. epiſt.
c Phi quod ſolus probus libera
Gre ſ. Matt. hom. 4. Amb epiſt. 7. Au ſ Ioan tract 41. Gr 4 m 42.
d Cyr. 6. ſ. Ioan 6. Gre ſ Ezech. hom 3. & 30. mo. 23 Hie ſ. Iob. 39.
e Or. ſ Ge h 7
f Am. 1 de Abra. 4. Glo or. ſ Iſ 58
g Amb ep. 7.
h Lact. in lib. 7 c. 151. Gr ſ 1. Reg. 7 Ba ſ pſ. 7. 157 Ar ſ pſ. 71. 90 Aug ſ pſ. 125. Hier ſ Iſa. 19. & ſ Ier. 31. & ſ Mich 4.
i Hila ſ pſ 36 Gr. 13 m. 16. Hier ſ Iſa. 58
k Au ep 120. Hie ſ. Iere. 1.
l Gl or. ſ pſ 50
m Au ep 59. & 4 de Tr 19
n Gr 6. m 18.
o Arn ſ pſ. 16 Hila ſ pſ 68. Aug. ep. 120.
p Lyr. ſ Ge. 14 Baſi ſ in pſ 33. 114.
q Hil ſ pſ 63.
r Hil. & Au. ſ. pſ. 68.
ſ Hie ſ. Hoſ 2.
t Aug ſ pſ 85. Rup ſ Hoſ. 13
v Gr. 19 m. 16
x Gr 1 Re 14 Or ſ Lu h. 35. Hie ſ Amo. 3
y Bed ſ pro. 2.
z Hie ſ Ez 6
aa Ly ſ. Gen. 44.

Liberat

Liberat animam ſuam ſpeculator, cùm annunciat peccatori peccatum ejus. *Ezech. 3.e.* quia verò præveniente divina gratia in operatione bona noſtrum liberum arbitrium ſequimur: noſmetipſos nos liberare dicimur, *a* qui liberanti nos Domino conſentimus. *Job.33.d.* *Conſentiens Domino liberanti.*

a Gr.24 m. 12

Liberatos ſe dicunt *b* peccatores, & perſeverantes in peccato, cùm non ſtatim ſequitur eos vindicta. *Jer.7.b.* Et qui implere cuncta, quæ deſiderat, per effrænatam libertatem quærit, quaſi pullum onagri ſe liberum natum putat. *Job 11.e.* *Libertas peccatorum.*

b Hie ſ. Ier. 7 Gr.10.m.15.

Non liberant augures animas ſuas de manu flammæ, *c* quia non poſſunt infernum evadere. *Iſa.47.d.* Ita non liberat aurum & argentum in die furoris Domini. *Eze.7.f.* *Inevitabilis vindicta peccatorum.*

c Hie. ſ. Ez. 7.

d Hie. ſ. Iſ. 43.

Non eſt qui eruat de manu Dei. *Iſa.43.b.* hoc eſt, *d* non eſt qui impediat, aut irrita faciat, quæ Deus vult fieri. *Recedere deceptos.*

a Be ſ. Pr. 24.

Eruit eos, qui ducuntur ad mortem, *e* qui reducit deceptos ab hæreticis, aut in aliud peccatum lapſos. *Prov.24.b.*

Liberalis.

LIBERALIS dicitur benignus ac munificus, cui adverſatur parcus & ſordidus. Eſt morale, nec invenitur in allegoriis.

Liberi, vide Filius.

Libra, Librare, Mna, Bilibris.

LIBRA, quæ & as dicitur, & mna ſeu mina, & pondo, eſt menſuræ genus ſeu ponderis, conſtans ex duodecim partibus æqualibus, quæ unciæ dicuntur. Sexaginta autem ſicli minam faciunt, & mille ducenti oboli. *Ezec.45.d.* librare autem & ponderare, eſt ad æquitatem ponderis reducere.

f Hie. ſ. Ez. 45 Am. ſ. Lu. 19.

Mna ſeu mina, quam dat Deus ſervis ſuis, ſumi poteſt *f* pro gratia, aut quovis alio dono nobis à Deo tradito ad operandum, & etiam ratio, ſeu anima, quæ nobis ad imaginem & ſimilitudinem Dei data eſt. *Luc.19.b.* *Gratia. Anima. Doctrina.*

g Orig. Matt. hom 7. Amb ſ. Luc.

Mna etiam *g* diſpenſationem verbi Dei, & doctrinam à Deo traditam ſignificare poteſt, quæ eſt proximis communicanda. Minæ verò decem, quas acquiſivit ſervus, myſtica legis, & moralia probitatis deſignare poſſunt. Minæ verò quinque moralia quinque ſenſibus exercitata. *Luc.19.b.* *Myſtica, & moralia.*

hom 18. h Au ſ. Ioan. tract. 50.

Libra unguenti nardi, *h* juſtitiam deſignat, ideò libra. Libræ verò centum myſturæ mirrhæ & aloes perfectionem juſtitiæ in operibus pœnitentiæ. *Joan.12.a.19.g.* *Iuſtitia.*

Librat Deus fontes aquarum. *Prov.8.c.* cùm dat Prædicatoribus gratiam doctrinæ & ſermonis in menſura. Sic liberat in pondere montes ſingulorum dona & merita demetiens. *Iſa.40.c.* *Dans Deus menſuram doctrinæ.*

Libratio æquè facienda, ut reddantur quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo. *Eze.45.c.*

Lybia, Lybies.

i Hie ſ. Ezec. & ſ. Nah. 3.

LIBYA, *i* eadem, quæ Aphrica, provincia Occidentalis Ægypti, dicta à Laabim filio Meſraim, interpretatur inflammati, ſive flammæ, aut gladii. Eſt provincia magna ex parte arenoſa, calore fervens & arida. Hebraicè dicebatur Phut, id eſt, de ore, ſævos ab ore. Deſignant Libyes hæreticos caſſa tantum verba, ſtrepitumque ſermonum ad ornatum habentes. *Eze.27.b.38.a.Jer.46.b.* Deſignant etiam Gentiles arentes. *Nah.3.b.* *Hæretici. Gentiles.*

Licere, Licentia. Licitum.

LICERE, dicitur fas eſſe, aut facultas aliquid faciendi. Licentia autem quamvis ſit libertas immodica, & impunita quædam facultas agendi diſcendi ve quicquid libuerit, quandoque tamen in bonam ſumitur partem, ut idem ſit quod libertas. Licitum autem dicitur id quod licet, vix habent allegoriam. Licentia emendi frumenta à Joſeph fratribus conceſſa, ſi ferrent Benjamin. *Gen.4.f.*

k Glo. ord ſu. Lev. 7.

Licitum veſci in craſtinum hoſtia voto vel ſponte oblata. *Job.7.b.* hoc eſt, licitum *k* tractare ſcripturas utriuſque teſtamenti. *Tractare utriuſque teſtamentum.*

l Lyr. ſ. Le. 14.

Licitum veſci paſſeribus, qui offerendi erant ad emundationem leproſi. *Lev.14.a.* ne *l* quid videlicet offeratur immundum. *Munda offerenda.*

Licium, Liciatorium.

LICIA, ſunt fila, quæ & ſubtegmina dicuntur, in quibus texentes telas, implicant ſtamina.

Liciatorium autem eſt lignum, circa quod licia involvuntur.

Licium, quo plexi erant crines Samſon. *Iud.16.c.* vincula Chriſti deſiguare poteſt. *Vincula Chriſti.*

Quaſi liciatorium erat haſtile haſtæ Goliath. *1.Reg.17.a.2.Reg.21.d.1. Paral.11.e.*

Lictor.

LICTOR, erat miniſter Conſulis, aut proconſulis. Dicti ſunt autem lictores à ligando, qui virgarum ferebant faſciculos cum ſecuribus, ac quoties juſſi erant à Magiſtratibus, quos præibant, virgis cedebant damnatum, aut ſecuri feriebant.

Lictores Saulis, quos miſit ad capiendum David. *1.Reg.19.c.* deſignare poſſunt miniſtros Pontificum, qui venerunt ad capiendum Jeſum: vel miniſtros diaboli. *Miniſtri pontificum Iudæorum.*

Ligare, Alligare, Circumligare, Colligare, Vincire. Nectere, Connectere, Vinculum, Nexus.

LIGARE, eſt funibus, aut catenis, aut alio vinculo conſtringere, vel arcere aut retinere. Vinculum autem eſt generale vocabulum ad ea, quibus aliquid ligatur, ut retineatur. Eſt etiam vinculum captivitas. *Iſa.10 a.* Ne incurvemini ſub vinculo. Carcer. *Matth.11.a* Joannes cùm audiſſet in vinculis opera Chriſti. Charitas. *Col.3.c.* quod eſt vinculum perfectionis. Conjugium. *Ruth.1.b.* Nec apta vinculo conjugali. Ægritudo. *Lu.13.d.* Non oportuit ſolvi à vinculo iſto. Lex. *Ierem.5.b.* Confregerunt jugum

Iugum, ruperunt vincula. Obſidio. *Ezech.3.f.* Ecce data ſunt ſuper te vincula. Pœna æterna. *Eccleſi.28.c.* In vinculis ejus non eſt ligatus. Præceptum. *Ezech.21.f.* Inducam vos in vinculis ferreis.

Unitas Patris & filii. Ligata lamina in fronte Pontificis, deſignare *a* poteſt unitatem Patris, & Filii in eadem natura. *Exod.28.f.Lev.8.b.* — *a Iſy. ſ. Lev. 8*

Spem cæleſtiũ jungere menti. Ligare etiam laminã in fronte, eſt menti adjungere ſpem cæleſtium, quia ligatur vitta hyacinthina. *Exod.28.f.*

Anima juncta legi, aut Chriſto. Alligata mulier viro, eſt *b* anima copulata legi, aut Chriſto. *Rom.7.a.* — *b Am ſ Ro.7*

Diſpenſatio doctrinæ prædicatorum. Ligavit Deus aquas in nubibus, ne pariter erumperent. *Iob.27.c.* quando *c* dedit ſcientiam prædicatoribus, quam ſecundùm exigentiam auditorum diſpenſarent. Qua ratione dicebat Paulus. *1.Cor.3.a.* Non potui loqui vobis quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus, tanquam parvulis in Chriſto, lac vobis potum dedi, non eſcam. — *c Gr 17. m. 18 Hi ſ. Iob. 26.*

Ligata prædicatio vetuſtatis, & electi novi prædicatores. Ligavit Deus linguam Leviathan fune. *Iob.40.c.* quando *d* per ſimilitudinem carnis peccati ligata eſt prædicatio vetuſti peccatoris, aut erroris. Et ligavit ipſum ancillis Eccleſiæ, quia ad noſtram redemptionem veniens, & ſuos contra mundi ſuperbiam prædicatores mittens, relictis ſapientibus inſipientes relictis fortibus debiles, relictis divitibus pauperes eligit. Demum infirma mundi elegit Deus, ut fortia confunderet. 1.*Cor.1.d.* — *d Gr. 33. mo. 15.21.*

Subjiciens Deus principes fidei. Ligavit Deus Rhinocerothem loro ſuo ad arandum. *Iob.39.a.* quando *e* ſuperbum principem diſciplinæ loris adſtrictum, non ſolùm à pravis operibus retinet, ſed etiam in ſanctæ fidei prædicationibus exercet. Sic etiam alligavit Deus populum Gentilem, ad fidei diſciplinam converſum. — *e Gr. 31 mo 3. Hi ſ. Iob. 39.*

Vincula Chriſti. Vincula Joſeph, *f* vincula Chriſti adumbrabant. *Gen.49.c.* Idem deſignabat colligatio Iſaac. *Ge.22.b.* Item vincula Samſon. *Iud.16.b.* Et vincula onagri. *Iob.39.a.* deſignant infirmitates Chriſti, quæ ſolutæ ſunt in ejus morte & reſurrectione. — *f Ori ſ. Matt. hom 35.*

Sancti in carcere. Peccatores liberati. Exiſtentes in corpore. Vincti Dei erant *g* Sancti in carceribus, vel exiſtentes in peccato, quos Chriſtus liberavit. *Pſa.68.Iſa.15.d.* Vincti quoque ſunt, qui in hac terrena habitatione premuntur. Sed Sancti ſunt vincti cum moleſtia, cupientes diſſolvi, ut ſint ſine moleſtia: qui & vincti nunc dicuntur funibus paupertatis. *Iob.3.c.36.a.Pſa.115.Ezech.3.g.* — *Gre. 30. in 30 Bed. ſ. Ge 49. g Hil ſ. pſ. 68 Gre 4. m. 40 & 86 m 27. & ſ Ez. h. 12*

Lex vetus. Synagoga. Converſio Gentium facilis. Vincula, quibus ligavit Joſeph fratres ſuos, & quibus etiam ipſe ligatus eſt, legem veterem ſignificare poſſunt, quia populus ille ſub Dei diſciplina aſtrictus tenebatur. *Gen.42.c.49.c.* Idem deſignant vincula onagri, quæ ſolvit Deus, *h* cùm liberavit Judæos à literali obſervatione legis. *Iob.39.a.* Alligata quoque aſina, *i* erat ſynagoga, quæ jugo legis premebatur, & multis erat irretita vinculis peccatorum. *Matth.21.a.Gen.49.b.* — *h Hi ſ. 12. 39 Hi ſ. Mat. 2 i Cyr ſup Ge. hom. 17. Orig. ſ. Gen. hom. 17.*

Compreſſio motus in Chriſto. Ligaſſe dicitur Chriſtus pullum ad vitem, quia *k* Gentes cum tanta facilitate ad fidem adduxit, quaſi quis ad palmitem vitis aſinum alliget: ſimul inſinuans & poteſtatis excellentiam, & Gentium obedientiam. Magnæ enim manſuetudinis eſt, quod aſinus ſuſtinet ſe ad palmitem vitis ligatum teneri. Vitis autem doctrina Chriſti eſt. *Gen.49.b.Luc.19.e.* — *k Be ſ. Ge. 49 Am. de benedict. Patriar. 4. & ſ. Lu. 19*

Ligavit etiam Chriſtus ad vitem, hoc eſt: ad ſeipſum pullum ſuum, *l* dum eſſet videlicet in infantia & adoleſcentia, ſemper compreſſos habens appetitus animales, fructificans velut vitis, imò exiſtens ipſe vera vitis. Et ad pampinum uvæ, ſive ad ramuſculum, fili mi, aſinam ſuam, id eſt, partem animalem jam fœcundam, & à ſpiritu atque à facie illa ſuperna gravidatam. — *l Geo. Ve Ca. 1 10. 7 cap 17.*

Conjunctio gratiæ cũ veritate & juſtitia. Ligavit etiam aſinam & pullum ad vitem, *m* cùm pietatem & gratiam conjunxit cum veritate & juſtitia. — *m Geo Vene. Ca. 1. 10 c 58.*

Suſcipientes reges fidem Chriſti. Repreſſio hæreſiarcharũ. Alligantur Reges populorum in compedibus, cùm *n* Reges ſuſcipientes fidem Chriſti, ſumunt compedes ſapientiæ, & retinentur manicis ferreis, hoc eſt timore, ne peccent. Vel deſignantur Principes hæreticorum, qui reprimuntur, ne multos decipere valeant. *Pſalm.149.* vincti manicis pergunt poſt Chriſtum, qui prius ſoluti erant ad faciendum malum. *Iſa.45.c.* — *n Au ſ. pſ 149 Hi ſ. Iſ. 49. Gr ſ Ez. h 6. Ru de S. V. A. de viui cau.*

Eccleſia. Connexum corpus Chriſti, hoc eſt, Eccleſia dicitur, *o* cùm in ea inveniuntur varia membra ut pectus ſint Apoſtoli, quaſi propinqui capiti Chriſto: brachia Martyres: manus paſtores & doctores. *Coloſ.2.d.* — *o Hu ſ Eze 4. & ſ Iere 8*

Beneficia Dei. Charitas. Præcepta. Prohibitiones. Admonitiones. Diſciplina. Connexio virtutum. Vincula charitatis, dici poſſunt *p* beneficia Dei, tam naturæ, quam gratiæ & gloriæ. *Hoſ.11.b.* Et vincula pacis & perfectionis, ſunt charitas, præcepta, & fides. *Ier.2.d.5.b.Eph.4.a Coloſ.3.c.* — *q Ri de S. Vi. de ſtatu interioris hominis 46. r Hi ſ Iſ. 10 Am ſ Lu. 10. Au ſ pſ 146. & de paſto. 5.*

Vinculis trahimur, vinculis retrahimus, vinculis aſtringimur *q* vincula attrahentia ſunt præceptiones, vincula retinentia prohibitiones: vincula conſtringentia, ſunt admonitiones. Præceptionibus illuc ſæpè urgemur, quo boni operis greſſum ſine difficultate non dirigimus. Prohibitionibus inde ſæpè retrahimur, quo per deſiderium properamus. Admonitionibus verò cordium noſtrorum hiantia, ſeu etiam fluxa arctius religamus, cùm voluntates noſtras à licitorum etiam uſu ſæpè reſtringimus. Fracturam ligamen aſtringit, cùm culpam diſciplina deprimit: ne plaga uſque ad interitum deſluat, ſi hanc diſtrictionis ſeveritas non coarctat. Itaque circumligare vulnus: eſt *r* adhibere pœnitentiæ remedia peccato. Et non alligatur vulnus Hieruſalem, cùm hoc remedium non adhibetur. *Iſaia.1.b.Ierem.30.c.* Et alligavit Samaritanus vulnera & contritiones, cùm Chriſtus dedit auſteriora præcepta ad frænanda peccata, & inordinatos affectus, humanitate, & temperantia. *Luc.10.f. Pſalm.149.* Et alligabit Dominus vulnus populi ſui in reſurrectione, cùm omnia originalis peccati vulnera tollentur. *Iſa.30.f.* Eſt autem alligatio contritionum propriè in hac vita, nam in futura erit ſanitas perfecta: Arguuntur autem mali paſtores, *ſ* quod fractum non alligaverint. *Ezec.34.a.* Demum vincula Domini, ſunt quibus ad ſalutem ligamur. Non eſt ligatum pannis brachium Pharaonis fractum. *Ezech.30.f.* Nexus ſimilis cortinarum, ſimilitudinem & connexionem virtutum indicat. *Exod.26.a.* Idem deſignat nexus tecti tabernaculi. *Exod.36.b.* Deſignant hæc etiam connexionem corporis eccleſiæ per charitatem, & totius corporis cum capite Chriſto. His affinis eſt connexio rationalis cùm ſuperhumerali. *Exod.39.d.* — *ſ Cyr. ſ Ioa 9. Chry. adver. Iudæo. ho. 1. t Aug ep. 49. q 5 Hie. ſ Zac. 9. v Ori. ſ Mat. hom 24.*

Baptizati. Colligare aquas quaſi in veſtimento, eſt induere Chriſtum in baptiſmo. *Prov.30.d.*

Sancti in limbo. Vincti ſpei erant *t* ſancti in limbo: unde certiſſima ſpe liberari ſperabant. *Zach.9.c.Eccleſi.4.a.* — *Iud ſ Prov. 7 Hil ſ. Matth. Can 8.*

Bene operari. Repreſſio diaboli. Ligare manipulos, eſt bona opera exercere. *Gen.37.b.* ligare autem verba Dei in manu, eſt opere illa implere. *Deuter.6.b.* Non eſt autem verbum Dei alligatum, ut non ſit omnibus prædicandum, & ab omnibus opere complendum. 1.*Tim.2.b.* ligat mandata Dei in digitis, qui ſecundùm ea operatur. *Prov.7.a.* Alligare fortem: *x* eſt vim diaboli reprimere. *Matth.12.c.* Alligatio ejus eſt, ut non permittatur totam exercere tentationem, quam poteſt vel vi, vel dolo exercere, quaſi videlicet cogendo homi- — *x Au 2. civ. Dei 8. Gr. 18. m. 17. & 38 m. 12. & a. paſto. 6.*

do homines, vel fraudulenter inducendo, vel ligatur in cordibus malorum, vel in abyſſo. *Apoc.* 20. a. Alligati angeli in flumine Euphrate, ſunt principes hoſtium Iſraël, impediti ne nocerent. *Apoc.9.c.*

Ligari teſtimonium, eſt *a* relinquere Judæis clauſam legem, ut non poſſint clauſa percipere myſteria. *Iſa.8.c.*

Ligatus Ezechiel, obſidionem Hieruſalem judicabat. *Ezech.3.e.* Et præterea vincula Chriſti & ejus prædicatorum per eoſdem Judæos, tam tempore Chriſti, quam tempore Antichriſti inferenda.

Ligans Ezechiel in ſummitate pallii partem capillorum diſperſorum: *c* revocationem partis populi Judæorum à captivitate deſignavit. *Ezec.5.a.*

Vincula hujus ſæculi complura ſunt, *d* vincula ſunt deſideria vivendi, vincula ſunt oblectamenta voluptatum, vincula ſunt honorum, vincula conjugii. 1. *Cor.7.e.* Sed vincula dirumpenda, ſunt paſſiones, & concupiſcentiæ, & peccata. *Pſ.2. Na.1.d.* Vincula autem Joannis Baptiſtæ, ſunt pectora perfidorum, veritatem in impietate detinentium. *Matt.11.a. Luc.7.c.* Hæc ſunt vincula onagri, quæ ſolvit Deus. *Iob.39.a.* Et manus mulieris, dicuntur *f* vincula. *Eccl.7.e.*

Ligare zizania in faſciculos, eſt eos *g* qui æterno igni tradendi ſunt, pares paribus ſociare, ut quos ſimilis culpa inquinat, par etiam pœna conſtringat, & qui nequaquam diſpari iniquitate polluti ſunt, nequaquam diſpari tormento crucientur. *Matth.13.d.*

Ligare farinam in palliis, *h* eſt ligare ſub jugo vitæ. *Exod.13.f.* quale eſt illud. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, &c.

Ligans Samſon caudas vulpium, deſignat *i* doctorem colligentem diverſos hæreticorum errores, ut eos invicem conferat, & confutet, ligatis facibus argumentorum ſeu rationum, quibus velut igne comburantur, ligantur autem in caudis, quia per diverſos errores ad eundem finem perveniunt ignis æterni. *Iud.15.a.*

Alligata ubera, deſignant *k* ſenſus rigidos & ſolidos, & ſermonem non defluentem, non alligata verò ſunt ſenſus, & ſermo in libidinem defluentes. *Ezec.16.a.*

Ligata, ſunt *l* exiſtentes in peccatis, ut aſina, & pullus. *Matth.16.a.21.e.* Ipſi dicuntur vincti terræ. *Ier.3.d. Iſa.42.d.49.c. Prov.5.d.* Et vinculum plauſtri, aut colli, eſt grave peccatum. *Iſa.5.d.28.f.52.a. Ier.30.a. Ezec.4.b. Hoſ.5.d. Pſa.2.67.* Et vincula Joannis Baptiſtæ, ſunt peccata populi Judæorum. *Matth.11.a.* Et colligatum vinculum ſuper omnes gentes, eſt *m* mors premens & peccatum, quibus omnes tenentur obſtricti. *Iſa.25.c.58.c.* Hæc eſt colligatio inventa in viris Juda. *Ier.11.c.* Poſſunt hæc referri ad excommunicatos.

Ligantur manus & pedes, cùm virtus inceſſiva & apprehenſoria ligantur. Vel *n* deſignatur ablata facultas benè operandi. *Matt.22.b.* ligatus prodiit Lazarus è monumento, hoc eſt, cum impedimentis benè operandi: quia quantumvis quis à peccato ſit liber, tamen quamdiu vivimus, manent affectus carnis. Alligata verò facies ejus ſudario, deſignabat impedimenta cognoſcendæ veritatis. Ligatus autem, quia ſolvendus, qui a confitetur à miniſtris. *Ioan.11.f.* Vincti in mendicitate & ferro, ſunt qui habent difficultatem benè operandi. *Pſa.106.*

Alligari os bovi trituranti, *p* eſt non dare ſtipendia prædicatori, *1.Cor.9.b Deut.25.a.*

Vinculis ferreis ligatur improba mens, *q* quando rigore pravæ conſuetudinis obdureſcens, tam pertinaciter quam audacter aſſuetis deſideriis inſiſtit. *Dan.4.c.* Sic ligati durè ſunt hæretici, quia obſtinati. *Iſa.22.a.* Et mali ſunt vincti, cùm comprimuntur à Deo. *Iob.36.b.* Colligata dicitur iniquitas Ephraim. *Hoſe.13.e.* quia incorrigibilis, & ab uno tranſibat in alium.

Vincti Reges in Ægypto, deſignant *r* exiſtentes in inferno. *Gen.40 d.* Et vinculum eſt pœna inferni. *Iſa 10.a.*

Colligationes impietatis, ſunt rationes hæreticorum, quibus capiunt ſimplices. Vel ſunt fœneratorum contractus, quibus ligatos tenent pauperes. *Iſ.58.b.* Sunt etiam traditiones Judæorum contra legem Dei, & ritus Gentilium. Hæc ſunt vincula dirumpenda. *Pſal.2.*

Vincula ſacci Benjamin, deſignabant ſquamas in oculis Pauli. *Gen.44.*

Ligavit ſpiritus Ephraim in alis, *t* cùm diabolus hæreticorum intellectum detinet in erroribus. *Hoſe.4.d.*

Colligata dicitur iniquitas Ephraim, *v* cùm ſervatur à Deo quaſi in ſacculo, ſuo tempore punienda. *Hoſ.13.d.*

Ligans obſtetrix coccinum in manu Zaræ. *Gene 38.g.* typus *x* ſanguinis Chriſti, & Sanctorum per Judæos fundendi.

Lignum.

LIGNUM dicitur tam de arbore viridi, & fructificante, ſeu infrugifera, quàm de materia ab arboribus cæſa, ſive ad uſum foci, ſive ad ædificia, ſeu alia inſtrumenta.

Lignum imprimis ſignificat *y* Chriſtum, qui eſt lignum vitæ in medio paradiſi. Ipſe enim eſt verè vita, ad quem quicunque manum porrexerit, vivet in æternum. *Gen.2.b 3.d. Prov.1.d. Apoc.2.b.* Ipſe eſt lignum plantatum ſecus decurſus aquarum. *Pſal.1.* Et lignum viride *Luc.23.e.3.c. Iſa.65.d.* Ipſe eſt quoque lignum faciens aquas dulces. *Exod.15.c. Ezec.34.f.* Et lignum præciſſum in paſſione, habens ſpem in reſurrectione. *Iob.14.b.* Lignum quoque ſcientiæ boni & mali, dici poteſt Chriſtus homo, qui ſolus ſimul & ſemel guſtavit bonum beatitudinis, & malum paſſionum noſtrarum. Nec enim alius quiſquam fuit beatus & viator, niſi Chriſtus Jeſus. Cujus gradus interdictus fuit Adæ, omnibus aliis conceſſis. Hoc lignum æmulatus eſt diabolus, & homo. *Gen.3.a.* Lignum, à quo decedit ferrum in profundum, deſignare poteſt corpus Chriſti, cujus anima deſcendit ad inferos, & poſtea redit ad corpus. *4.Reg.6.a.* Ipſe eſt lignum faciens fructus duodecim. *Apoc.22.a.*

Lignum etiam vitæ dici poteſt *z* crux Chriſti, per quam eſt reddita vita mundo. *Apoc.2.c.* Eadem eſt lignum faciens aquas dulces, & faciens potabilem *aa* literam legis, quod etiam dicitur de confeſſione crucis. *Exod.15.c.* Ipſa eſt lignum cedrinum, quo purificamur à lepra peccatorum. *Levit.14.a. Ioel.2.e.* Eſt etiam lignum, quo tranſeundum eſt mare hujus ſæculi. *Gen.6.c.* Lignum quoque ſcientiæ boni & mali, dici poteſt crux Chriſti. *Gen.2.a.* Et ligna holocauſti, quæ ferebat ſuis humeris Iſaac, apertè deſignant crucem Chriſti, quam ipſe ſuis humeris bajulavit. *Gen.22.a.* Et ligna compoſita ſuper altare. *Lev.1.b.3. Reg.28.f.*

Sandem

Left margin: a Hie ſ Iſa.8. b Hie ſ Ez.3 Gr.ſ.Ez.h.12 c Hie ſ Ez.5. d Am ſ pſ 118 ſ.3 & ſ Lu 7 Ori ſ Ge.h 9 e Gr.30 m 13 f Hie ſ Ec.l.7 g Gr.6.m 47 h Be.ſ.Ex.12 i Ori ſ Cant hom.4. Aug ſ pſ 80. Or ſ.Ex h 6. l Or ſ Matt. hom 1.4 & 14. m Hie ſ.Iſa.5 42. & ſ Ez.4 Aru ſ pſ 2. Aug ſ pſ 58. Or ſ.Ier.h.6. n Or ſ.Matt. hom 20. Am 2 de pœniten 7. Au de v.r.a vel.54 & 83 q.83 & ſ pſa. 108 & ſ Ioa. tract 9. o Cyr.7.ſ Ioan.23. p Glo.ord.ſu. Deu 23 q Ro.de S Vi. de ſecur. conſcien 25. Hie ſ Iſa.22. Gr.26.m.22 Rup.ſ.Hoſ.13 t Glo int.ſ. Gen.40. ſ Hie ſ.Iſ. 58. & ſ.Ier 5. Hila.ſ pſ.2. t Hie.ſ.Hoſ.4 v Hie ſ Ho.13 x Gl in ſer. Gen.38. y Hil ſ pſa 1 Au 2 de gen. ad Manich. 8 & de gene ad lit 5. Hie ſ.Iſ.65. Ter.adv.Iud. & de baptiſ. Gr 12.m.34. Bed ſ.Ge.& ſ.Prov.3.11 z Geor.Vene. Can.1.tom.6 cu.34 & 10 7.cu.7 21.& Can.2.tom.2 cap 3. Aug.12 cont. Fauſt.33. aa Or.ſ Ex h. 7. & ſ Le.ho. 12. Am.de m. myſt.3. & ſ. 23. Hi de mã ſio. & ſ Ioe.2. Iſy.ſ Le 14. Or ſ.Ioſ h 8 & ſ Ge h 8. & ſ.Io h.8 Au ſ pſ.30 & h 18. Hie ſ.Io 11 Gr 11.m 1 & 3.12. & ſ. Ez.h 6. Aug 6 18 & 12.con.Fauſt 34 33. & ſ Io tract.8. G ſ.101, Cyril 8 ſ.Ioa 17 Ru.ſ.Hab.2.

Right margin: Ligatur in cordibus malorum, vel in abyſſo. Relicta lex clauſa Iudæis. Obſidio Hieruſalem. Vincula Chriſti & prædicatorum. Libertas Iſrael ex parte. Varia vincula ſæculi. Collectio malorum ad ignem æternum. Ligare ſub jugo vitæ. Colligere errores confutando. Senſus ſolidi. Peccatores. Excommunicati. Peccata Iudæorum. Mors. Ablata facultas bene operandi. Negare ſtipendia prædicatori. Prava conſuetudo. Exiſtentes in inferno. Rationes hæreticorum. Traditiones Iudæorum. Squama oculorum Pauli. Detenta mens in erroribus. Reſervata pœna iniquitas. Effundentes Iudæi ſanguinem Chriſtus. Corpus Chriſti. Crux.

Eandem ſignificavit lignum quod fecit ſupernatare ferrum *4.Reg.6.a.* lignum in pane Chriſti fuit, cùm corpus ejus affixum eſt cruci, quæ etiam ponitur in pane, cùm ejus doctrina ex cruce non mediocriter firmatur. *Ier.11.d.* Ipſa eſt lignum per quod fit juſtitia. *Sap.14.a.* Hanc deſignant duo ligna, quæ collegit vidua Sereptana. 3.*Reg.17.b.* Eſt enim colligenda nobis crux in hac vita, ut moriamur peccato, lignum etiam in quo ſuſpenſus eſt ſerpens æneus quem aſpicientes à morſibus ſerpentum liberabantur. *Num.21.c.* apertiſsima eſt figura crucis Chriſti. Quod & ipſe Dominus monſtrare dignatus eſt. *Ioan.3.b.* lignum inter juncturas eſt crux conjungens duos populos. *Hab 2.c.*

Sapientia. Lignum vitæ dicitur *a* ſapientia, quæ bonorum omnium mater eſt. *Prov.3.c.* Eadem eſt lignum faciens aquas dulces *Exod.15.c.* Hoc ligno celebratur feſtum tabernaculorum. *Lev.23.g.* hoc ligno ſternitur templum, hoc eſt, Eccleſia. *Ezec.41.e.* Porrò cum dictum eſt Adæ à Domino. De omni ligno paradiſi comede, poteſt omne lignum ſapientiam ſignificare. *Gen.2.c.*

Virtus. Lignum præterea vitæ, *b* eſt generaliſsima virtus, quæ dicitur in medio paradiſi eſſe, quia ſolas bonas formas ſuſcepit. Alia ligna non ſunt in medio, quia bonas & malas formas ſuſcipiunt. *Gen.2.b.* *Pietas.* Dicitur etiam lignum vitæ, pietas inter omnes virtutes eminentiſsima, per quam immortalis redditur anima. Hæc eſt lignum reddens aquas dulces. *Exod.15.c.* ligna quoque Cethim imputribilia, ſunt *c* virtutes, *Caſtitas.* & integritas cordis, & firmitas fidei, & caſtitas, & Sanctorum merita. *Exod.25.a.29.d.27.a.30.a.35.a. 36.c.37.b.38.a.* Dicitur autem: apud quem inventa fuerint ligna imputribilia, quia non omnes capiunt *Conſiderationes rerum.* verbum illud. Deſignant etiam ligna Cethim in arca fœderis, *d* rerum conſiderationes, & operum tractationes, quæ nullam mentis corruptionem inducunt, quæ ſinceritatis & veritatis integritatem cuſtodiunt, ligna quoque pomifera, ſunt opera virtutibus fœcunda vel virtutes operibus fœcundæ. *Lev.19.e.* ligna etiam Libani, ſunt virtutes Eccleſiæ, & Sanctorum. *Can.3.d.4.e.*

Sacramenta. Lignum vitæ dici poſſunt *e* ſacramenta, quæ conferunt gratiam, quæ eſt vita animæ.

Fælicitas. Lignum itidem vitæ, *f* eſt ipſa æterna fælicitas, in qua perpetua habetur via. *Apo.2.b.*

Lignum ſcientiæ boni & mali dictum eſt. *Gen.2.b.3.a.* non *g* quod homini ſcientiam dederit, ſed quia per illud facta eſt tranſgreſsio mandati. Et ex illo poſtea intravit ſcientia & erubeſcentia, & propterea ſic appellatum eſt. Mos enim eſt divinæ ſcripturæ à rebus contingentibus nomina locis imponere, ſicubi res contingant. Itaque non illi da fructu vel pomo, quod inde naſceretur, ſed ex ipſa re nomen impoſitum eſt, quæ illo contra vetitum tacto, fuerat ſequutura. Ideò enim arbor illa appellata eſt ſcientia dignoſcendi boni, & mali, quia homo, qui nollet bonum à malo diſcernere per præceptum, diſcreturus erat per experimentum, ut tangendo vetitum, inveniret ſupplicium. Aliquibus videtur dictum ironicè, propter mendacium ſerpentis, qui dixit. Eritis ſicut dii, ſcientes bonum & malum.

Prudentia. Lignum ſcientiæ boni & mali, dici poteſt *h* prudentia, quæ diſcernit res naturaliter contrarias.

Lex. Lignum præterea ſcientiæ boni & mali, dici poteſt *i* lex, habens ſenſum litteralem & ſpiritualem. *Sacra ſcriptura.* ligna quoque lævigata arcæ diluvii, ſunt libri ſacræ ſcripturæ. *Gen.6.c.* Et ligna Cethim, ſunt verba ſacræ ſcripturæ. *Exod.25.a.* Et lignum plantatum ſecus decurſus aquarum, eſt *k* ſacra ſcriptura. *Pſa.1.* Et ligna in utraque parte fluminis, utrumque teſtamentum deſignant cum myſteriis. *Eze.47.b. Agge.1.b.* Idem deſignant ligna pomifera. *Lev.19.e.* Item ligna ad incendendum holocauſtum. *Lev.4.c.* Et ligna plauſtri ſunt doctrina ſacræ ſcripturæ, & exempla Sanctorum. *1.Reg.6.e.*

Scientia. Exempla. Ligna cætera paradiſi, quibus veſci licitum erat. *Gen.2.c.* deſignant ſcientias *l* & dogmata ſimpliciũ & exempla, quibus mens noſtra licitè paſcitur. Et ipſæ ſcientiæ, ſunt ligna pulchra viſu. *Gen.3.a.* Ut autem ligna quædam ſunt frugifera, quædam infrugifera, ita ſcientiæ quædam ſunt utiles, quædam inutiles. *Pſa.1.103.Lev.1.b.6.b.19.e.Ier.17.a.1.Cor.3.c.* ligna quoque Cethim imputribilia, *m* ſcientias deſignant perpetuæ veritatis. *Exod 27.a.30.a 35.a.*

Liberum arbitrium. Ratio. Lignum ſcientiæ boni & mali poteſt etiam *n* liberum arbitrium ſignificare, per quod fertur homo in bonum & malum: eſtque pulchrum viſu, propter contemplationem, & ſuave ad guſtum, propter actionem. De quo qui relicta gratia guſtaverit, morte morietur. Ipſa quoque ratio, quæ principium eſt liberi arbitrii, lignum ſcientiæ boni & mali dici poteſt. *Gen.2.b.3.a.*

Hæretici. Lignum præterea ſcientiæ boni & mali, eſt *o* hæreticus, cujus doctrina mortifera habet vera & bona permiſta erroribus: ideò de ea non eſt comedendum. *Geneſis 2.a.* ligna quoque ſylvarum, quæ ſunt infrugifera, excidenda, & in ignem mittenda, ſunt hæretici *Cantic.2.a.* Ipſa ſunt ligna frondoſa, foliorum, ſeu verborum virorem habentia, quia ſequuntur voluptates. *Iere.3.b.* Et ligna domus leproſæ, ſecundùm quod habent corruptam doctrinam, erroribus permiſtam. *Lev.14.d.* lignum infructuoſum, ſunt hæretici & mali. *Iob 24.d.* lignum vitis, hæretici, & Doctores mali, inutiles ad opus, ſed ſolum igni inferni tradendi. *Ezech.15.a.* Et lignum Tyri, ſunt hæreſes, aut hæretici, Et ligna regionis, dæmones vel hæretici. *Ezech.26.c.31.b.* lignarius artifex, eſt hæreticus, fabricans errorum idola. *Iſa.44.b.*

Doctores Eccleſiæ. Sancti. Lignum fructiferum, dans umbraculum & paſtum, ſignificare poteſt *p* doctorem ſacræ doctrinæ, ſecundùm varias ſpecies, varias docentem & exercentem virtutes. Et eum qui beneficus eſt ad liberandos eos qui injuriam patiuntur. *Gene.1.a.* Et ligna lævigata, & quadrata arcæ, ſunt doctors Eccleſiæ. *Geneſ.6.c.* Deſignant etiam Sanctos, ex quibus conſtituitur & ornatur Eccleſia. Eoſdem deſignant ligna templi. *Ezech.41.e.* Et ligna, ex quibus fabricatur arca teſtimonii. Et ligna imputribilia Libani, ſunt Sancti & doctores in æternum permanſuri. *Cant.3.c.* *Humiles.* Et ligna campi, ſunt humiles in Eccleſia. *Pſal.103.* Et ligna regionis, Sancti in Eccleſia. *Iſaia 55.d.* Et lignorum diverſitas eſt diverſitas Sanctorum. *Exod.31.a.* Eoſdem deſignant ligna Cethim. Et lignum cedrinum, eſt mens incorrupta. *Exod. 25.a.Levit.14.a. Ezech.34.f.* ligna autem ſylvarum, ſunt *q* omnes Sancti comparati Chriſto. *Can. 2.a. Pſal.95.* Et ligna compoſita ſuper altare, ſunt homines baptizati. 3.*Regum 18.a.* Et juſtus qui confidit in Domino, & irrigatur gratia Spiritus ſancti, eſt lignum plantatum ſecus decurſus aquarum. *Pſal.1.Iere. 17.b.Eccleſiaſtæ.10.b.* Hoc lignum habet ſpem reſurgendi. *Iob.14.b.* lignea etiam vaſa, dici poſſunt fortiores, qui non franguntur, ſed lavantur. *Lev.15.b.* lignum viride, deſignat Sanctos, aridum verò peccatores. *Ezec. 20.g.*

Homo. Ligna regionis, ſunt *r* homines in genere, ex qoibus aliqua ſunt confracta à grandine. *Exod.9.f. Eccleſiaſtæ.11.b.Ezech.15.a.17.a.* Et homo eſt lignum, in quo qui pendet, maledicitur. *Deuteronom. 21.d.* Et datur in eis lignum ſublime, & humile. *Iob.14.b.* Et ligna fructifera, & ſylveſtria. *Cant.2.a.1. Cor.3.c.*

Ligna

s Am de para. 1. Hie ſ Za 14. Gre. Nyſſ de creatione hominis. b Phi 1 alle. & de mundi opi. & de migrat. Abraha. Or ſ Ex h 38. d Ru de S. Vic 2 de arca myſti. 2. Gr 8 m. 1. e Glo ord ſ. Gen. 2. f Are. ſ Ap 2. g Chry ſ Ge. hom. 10. Au. 8. de gen. ad lit. 8. & ſ. pſa. 70 & de ver. Domini ſer. 34. Ru. a ſ. Ge 7. h Pus de mũdo opiſi. i Or ſ Re 9. k Aru ſ. pſ. 1. Hie ſ Ex. 47. Bed. ſ Gen. 2. l ſ ſ Le. 4. 19. Gr ſ. 1. Re 6. l Au 2. de ge. con. Mani 9. Or. ſ. Ex h. 9. Phi de plant. Noe. m Geo Vene. Ca 1. 10 7. 07. n Au. 2 de ge. con. Mani 9. Phil 2 alleg. Bed ſ. Gen 7. o Ori. ſ. Exo. hom 8. Gre 17. m 2. Hi. ſ Iſa 44. & ſ Agge. 2. Ori. ſ. Ca. ho. 3. & ſ. Ie. h. 14. p Ori ſ Gen. hom 2. Aug. 15 civ. Dei 28. Gr. ſ Ca 3. & ſ Eze. ho 15. Bed ſ. Ex 25. Arn ſ pſ 103. Hie Iſa 55. q Au. de civi. Dei 14. Ori ſ. Ca. h 2. Arn. ſ pſ 95. Am. de Eli. 12. Gre. 12. mo 3. Be ſ ca ſ. 48. Hie ſ. Ex 20. Or ſ Ge. ho. 2. Gr. 12. mor 3. & ſ. Can 2. Geo. Ve Ca. 19. 7. 10. 72.

a Hi ſ Ez. 31. Rup. 1. Vidle. verbi Dei 13. b Hie ſ Iſ. 40 57 & ſ. Ier 2 & ſ. Ezec 6. Gr. ſ Le b. 14 Am ſ 1. Co. 3 c Chry de la pſu primi hominis. d Amb. de Noe 6. e Au 13 confeſ. 17.

Ligna paradiſi & voluptatis, quæ non aſſimulantur cedro, ſunt *a* angeli, qui non ſe extollunt per ſuperbiam, ut Lucifer. *Ezec.31.c.* ligna quidem regionis ſunt omnes angeli: ligna verò voluptatis, qui conſenſerunt Lucifero. *Angeli.*

Ligna frondoſa & nemoroſa, ſunt *b* voluptates, & etiam doctrina hæreticorum, habens verba pompatica, umbramque foliorum, ſine pomis bonorum operum. *Iſa.57.d. Iere.2.d.3.b.17.a. Ezec.6.b.* Porro lignum imputribile putat ſe eligere hæreticus ad fabricanda idola. *Iſa.40.c.* Cùm tamen errores & peccata non aliter ſint imputribilia, niſi quia diutius in eis immoratur ignis vindictæ. *1.Cor.3.e.* Et ligna ſaltus, eſt doctrina erronea philoſophorum & hæreticorum, habens eloquentiæ folia ſine fructu veritatis. *Iſa.44.b.* Et ligna doli, ſunt materia errorum. *Ier.10.a.* ubi doctrina hæreticorum dicitur lignum ob utilitatem. *Voluptates. Hæreſis & doctrina hæreticorum & philoſophorum.*

Lignum ſuave, ſeu fructus ſuavis, ligni concupiſcentiam ventris ſeu carnis indicat: pulchrum autem viſu, concupiſcentiam oculorum. In hoc autem quod dixit ſerpens. Eritis ſicut Dii, eſt ſuperbia vitæ. *Gen.3.a.* *Concupiſcentia carnis.*

Ligna lævigata arcæ diluvii, corporis humani formam aut figuram ſignificare poſſunt. *Gen.6.a.* Poſſunt etiam interiorum motuum mitigationem deſignare. *Corpus humanum. Mitigatio motuum.*

Ligna, quæ produxit Deus, quæ umbraculum præbent & paſtum, ſignificare poſſunt *e* gravius auxilium proximis præſtitum. *Gen 1.a.* *Gravius auxilium proximorum.*

f Phi. de prof. Am. ep. 63. g Be ſ Ge. 22. Au. ſ pſ 95. h Hie. ſ. Iſ. 30. Am ſ 1. Co. 3. & ſ 1. Tim. 2. Au. encin. ad Lauren 68. i Ori ſ. Ezec. hom 12. Hie ſ Iſa 56. & ſ. Eze 17. k Ru ſ. Ca. 1.

Ligna holocauſti, quæ portabat Iſaac. *Gen.22.b.* deſignare poſſunt *f* materiam ſenſibilem & intelligibilem, quæ ſunt objecta ſenſus & intellectus. Deſignant etiam *g* opera perfecta, quibus fit gratum holocauſtum Deo. *Materia ſenſus & intellectus. Opera perfecta.*

Ligna ſylvarum ſunt Gentiles ad fidem converſi, & etiam ligna ſaltus. *Pſa.45. Iſa.44.d. Eze.15.a.39.e.* *Gentiles ad fidem converſi.*

Ligna quæ corrodit locuſta, ſunt *h* peccatores, aut ipſa peccata. *Exod.10.b.* Hæc ligna ſunt nutrimentum ignis inferni, quæ ſunt ligna arida. *Iſa.30.g. Ier.5.d. Thr.4.b.* Ligna quæ ſuperædificantur, ſunt peccata venialia graviora. *1.Cor.3.c. Iob.24.d.41.d. Zac.5.b.12.b.* vaſa quoque lignea in magna domo, ſunt peccatores in eccleſia. *2.Tim.2.c.* *Peccatores. Peccata.*

Lignum viride areſactum, ſunt *i* Judæi, prius virides per legis obſervationem, poſtea areſacti, cùm remanſerunt in infidelitate, lignum autem prius aridum, poſtea frondeſcens, eſt Eccleſia ex Gentibus quæ virorem accepit per fidem & opera. *Ezech.17.g. Thre.4.b.* Qua ratione lignum aridum non erit eunuchus, hoc eſt, qui abſtinet à vitiis, & cuſtodit ſabbata Dei, &c. *Iſa.65.b.* Et lignum ſublime humiliatum, ſunt Judæi: lignum verò humile exaltatum, eſt eccleſia ex Gentibus. *Ezech.17.g.* *Eccleſia.*

Ligna Libani, ſignificant *k* corpus ſacræ Virginis Mariæ. Unde Salomon fecit ferculum, hoc eſt Chriſtus ſumpſit carnem. *Cant.8.d.* Deſignant etiam divites in Eccleſia, ex quorum eleemoſynis ſuſtentantur pauperes, & in ipſis ædificant. *Can.4.d.* *Corpus Beat. Mariæ. Divites eccleſiæ.*

l Am de virgin 3. m Hie ſ Iſ. 60 n Glo. int. ſu. Lev. 11. o Hi. ſ Ez. 37 p Hi. ſ Iob. 41 Gr. 25 m. 7.

Ligna etiam Libani, typum gerunt *l* elementi terræ. *Cant.3.d.* *Terra.*

Ligna quæ mutantur in æs, ſunt *m* qui prius erant inutiles in Eccleſia, & fiunt fortes, & cantant & prædicant laudes Dei. *Iſa.60.c.* *Fortes in firmis.*

Lignea vaſa, ſignificare poſſunt interdum *n* vitam levem, & mediocrem. *Exod.7.e. Lev.11.e.* *Vita mediocris.*

Ligna duo, quæ habebat Ezechiel in manu, quæ coaluerunt in lignum unum, ſunt *o* duo populi, qui facti ſunt unus in Eccleſia. *Ezech.37.e.* *Duo populi.*

Lignum putridum, deſignat *p* opera mala, & igne inextinguibili urenda. *Iob.14.d.* *Opera mala.*

Ligna ſubjicienda altari, ſunt exempla, & præcepta proponenda cordi noſtro. *Lev.6.d.* *Exempla.*

Ligo.

LIGO, eſt ruſticum inſtrumentum ad terram fodiendam, & ad herbarum radices extirpandas accommodatum. *Mens.*

q Gr ſ. 1. Re. 13. r Hie. ſ Mi. 4. ſ Hie. ſ. Ioel 3. Rup ſ. Ioel. 3. t Am ſ Lu. 12 v Ori ſ Can. hom 23.

Ligo q exornationem propriæ mentis in via privata ſignificare poteſt. *1.Reg.13.d.* Cùm filii Iſraël ibant ad Philiſtæos ad exacuendos ligones: hoc eſt, ad profanos authores, ad ſcientiam moralem inquirendam. Vel deſignat labores *r* bonorum operum, in quos mutantur contumeliarum jacula in his, qui convertuntur. *Mich.4.b.* *Labores bonorum operum.*

Ligones malorũ, quos concidunt in lanceas, ſunt *ſ* opera pacis, quæ adverſus fideles mutant inſtrumenta bellica. *Ioel.3.b.* Vel boni concidunt ligones in lanceas, quando labores hujus ſæculi poſtponunt Evangelio Chriſti, & verbo Dei. *Opera pacis. Labores ſæculi.*

Lilium.

Am. de virg. 3 & ſ pſ 118. ſer. 5 & ſup Luc 12 Ber ſ Cant. ſer 47. 70. Cy 4 ſ Ioe. 28 Rup ſ Ca 5. x Hil ſ Matt. Ca 5. Am ſ Lu 12. Eu ſer ſpi 4. y Au ep 485. Am ſ pſ. 118. ſer 5. Hie ſ. Iſa. 35.

LILIUM, flos notiſſimus, candore & odore inſignis, de quo Ambroſius, *t* lilia nullius annui uſus cultum requirunt, nec ſicut erga proventum fructuum cæterorum, ita etiam erga generationem iſtius floris ſolicitus in orbem redit labor actus agricolis. Quibuslibet enim ſiccitatibus agri omne illud quod alitur, in florem, quam virtute genitali ex ſeſe, atque in ſe ſucci ſemper manentis animatur, ita cùm foliorum puberum caulem videas aluiſſe, floris tamen natura vireſcit. Abſconditur enim viriditas, non admittitur. Aſt ibi vernis fuerit provocata blanditiis, indumentum germinis, comam floris, lilii ſui redimit ornatus.

Lilium convallium dicitur *v* Chriſtus, hoc eſt, corona humilium, & ipſius Gentilitatis, in qua converſa multos habuit imitatores. *Can.2.a.* Eſt autem candidus divinitate, rubicundus humanitate, & utrinque habet odorem. Vel radii intra lilium lucentes, deſignant ejus divinitatem: flos verò extra candidus, humanitatem, lilia quoque in candelabro templi, ſanctificationis ejus odorem ſignificant. *Exod.37.c.* Ipſe quoque eſt lilium labii ænei. *3.Reg.7.d.* liliis comparantur labia ſponſi, propter munditiam & excellentiam doctrinæ. *Can.5.d.* *Chriſtus.*

Lilia non laborantia neque nentia, ſunt *x* angeli ſuam perfectionem habentes à principio, & candorem gloriæ: quorum claritatibus mundus ornatur, & bonum odorem ſanctificationis aſpirant. Unde Salomon cum omni gloria ſua non eſt veſtitus ſicut unum ex iſtis. *Matth.6.d. Luc.12.d.* *Angeli.*

Lilium inter ſpinas, odorem habens & non ſaporem, computatur *y* ſponſæ, quæ eſt eccleſia, quæ imitata eſt Chriſtum, & fulget inter hæreticos: & præcipuè eccleſia ex gentibus dans bonum odorem fidei & operum. *Can.2.a. Iſa 35.a. 2. Cor.2.d.* *Eccleſia.*

Anima. Sancti. Humiles. Virgines.

Lilium etiam dicitur *a* anima, quæ Chriſtum imitatur, & per claritatem pudicitiæ & fulgorem ſapientiæ ſplendet & olet inter ſpinas, hoc eſt, inter hæreſes & peccata, quæ dum à mortalitatis radice ad cœleſtem pulchritudinem aſſurgit, & munditiæ candorem corde & corpore ſibi ipſi cuſtodit, & proximos quoſque bonæ opinionis odore reficit, vigens inter tribolationes & tentationes. *Cant.* 2.*a.* lilia quoque ſunt Sancti candidi vita, & exemplis odorem ſuavem ſpargentes. *Cant.* 4.*b.e.7.* qui dicere poſſunt: Chriſti bonus odor ſumus. Poteſt etiam lilium in his locis ſignificare humiles.

a Ori.ſ. Cant. 1. hom. 2. amb ſ. pſ. 118 ſer. 5. Gr. ſ. Cant. 2. Bern. ſ. Cant, ſerm. 48.

Boni. Virtutes. Genus humanum. Gloria cæleſtis.

Lilia, inter quæ paſcitur ſponſus, ſunt *b* virgines, & generaliter boni. *Cant.* 2.*d.* 4.*b.* 6.*a.* qui dum caſtitatis candorem retinent, per hoc bonæ famæ opinionem proximis quiboſque ſuaviter olent. Ipſæ quoque virtutes lilia ſunt: & peculiariter innocentia, continentia, & patientia. Et in Chriſto veritas, manſuetudo, juſtitia & omnia ejus opera.

Lilia flores quidem ſunt ſepulchri, ſed citò marceſcentes. Unde deſignant genus humanum. *c* cujus gloria eſt ut flos facilè marceſcens. *Pſal.* 44. in titulo.

Lilia in candelabro, *d* æternam retributionem ſignificare poſſunt. *Exod.* 25.*c.* 37.*a.* Et in capitellis columnarum ſupernæ claritatis patriam immortalitatis floribus redolentem, & amœnam. 3.*Reg.* 7.*g.*

Gr 28 m.10. b Hie adver. Iovin. Baſi ſ pſ 45. Gr ſ Cā.2.4. Bern ſ Cant, ſer. 70. 71. c Baſi ſ pſ 44 d Greg ſ Ezec. hom. 6.

Lima, Limare.

LIMA, eſt inſtrumentum fabrile, quo ferrum, aut aliquid aliud terendo expolitur.

Dialectica. Lima, qua faber expolit idolum, artem dialecticam ſignificare poteſt: quia hæretici ſuos expoliunt errores. *Iſa.* 44.*b.*

Diabolus. Limatus gladius, quo utitur Deus ad malorum punitionem, eſt *e* diabolus, qui ſemper paratus eſt ad exequendam vindictam Dei. *Ezech.* 21.*c.* — *e His. ſ. Ezec. 21.*

Limen, Superliminare.

Verbum Dei Chriſtus.

LIMEN dicitur, quod ex tranſverſo in janua eſt, tam in parte inferiori, quæ ſub pedibus calcatur, quàm in ſuperiori. Superliminare autem eſt limen oſtii, ſuperius, hoc eſt, lignum ſive lapis, qui poſtibus ſuperincumbens jugi formam efficit.

Superliminare elevatum deſignat *f* Verbum Dei, Chriſtum, quod dicitur elevatum, quando ſublata ſunt impedimenta & velamina veteris legis. *Iſa.* 6.*b.* Elevatum eſt autem loquentibus Seraphim, hoc eſt, dicentibus. Attollite portas Principes veſtras. *Pſal.* 24.

f Ori. ſ. Iſa. hom. 1.4. Hieron epiſ. Et alii.

Fides. Baptiſmus.

Limen domus tinctum ſanguine. *Exod.* 12.*d.* deſignat januam vitæ ſanguine Chriſti tinctam, hoc eſt, baptiſmum, & initium fidei. Super limen poſita erant caput & manus Dagon. 1.*Reg.* 5.*d.* quia *g* in initio fidei debet unuſquiſque diabolica deſideria conculcare: cui abrenunciatur in baptiſmo. Et qui non calcant ſuper limen, meritò dicuntur ſacerdotes Dagon, quia colunt diabolum. Ingrediuntur quoque ſuper limen, vel tranſiliunt limen, *h* qui colunt errores Gentilium. *Soph.* 1.*b.* Poteſt tamen ibi deſignare fidem idololatriæ.

g Gr ſ. 1. Re. 5 h Hi ſ. Soph. 1

Intentio. Ratio. Frons. Spes cœleſtium. Eccleſia.

Superliminare etiam tinctum ſanguine, ſignificare poteſt *i* intentionem, quæ ſuperminet actioni. Et rationem ſupereminentem concupiſcibili & iraſcibili. Item frontem cruce Chriſti ſignatam. Et præterea ſpem cœleſtium firmatam ſanguine Chriſti. *Exod.* 12.*d.*

Superliminare crapulæ, eſt *k* Eccleſia, in qua eſt refectio ſive ſaturitas veri agni Chriſti, quæ dicitur ſuperliminare, quia ſanguis agni, qui hujus typum gerebat, ponebatur in ſuperliminari. *Zach.* 12.*a.*

i Aug. ſ. Io an tract. 55. Gre. hom. 21. Gre. Nyſſe. de vita Moyſis. Rup. 2. ſ Exo. k Rup ſ. Zac. 12.

Cognitio myſteriorum. Antiqui Patres. Patres novæ legis. Vita activa & contemplativa. Litera & ſpiritus.

Limen portæ domus Domini latitudinis unius calami, tacita altitudine & longitudine, deſignat *l* viam & introitum, quo ad interiora pergendum eſt. Vel deſignat cognitionem myſteriorum, quæ in hac vita ex parte habetur. Deſignat etiam antiquos Patres, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt porta. Vel limen exterius, ſunt antiqui Patres, qui fuerunt exterius: quia præceſſerunt adventum Chriſti, quem deſiderabant, & etiam quia per veterem legem prohibebantur opera, & non cogitationes. Limen verò interius, ſunt Patres novi teſtamenti, admiſſi ad contuenda myſteria, quæ nobis tradiderunt. Vel limen exterius portæ, id eſt, prædicatoris, eſt *m* vita activa: limen verò interius vita contemplativa. *Ezech.* 40.*b.* 41.*c.* 46.*a.* 47.*a.* Limen quoque exterius literam legis ſignificat: limen verò interius allegoriam & ſpiritum literæ.

l Hieron ſ. Eze. 40. 46. Greg ſ Ezech hom. 15. m Rup 2. ſ. Ezech. 4.

Deſtructio templi. Principes ſacerdotum.

Elevatio ſuperliminarium, & etiam commotio, *n* deſtructionem templi Judæorum ſignificavit. *Iſa.* 6.*d.* *Amos* 9.*a.* Et commotionem Principum Sacerdotum adverſus Apoſtolos prædicantes. — *n Hie ſ. Iſa. 6. Rup 1 ſ. Iſ. 29*

Limpidus, vide Clarus, & Lævigare.

Linus, vide Lutum,

Linea.

LINEA apud Geometras, eſt longitudo latitudinis & profunditatis prorſus expers. Eodem nomine appellatur filum illud, quo fabri utuntur ad ſignandam materiam.

Iudicium Dei. Exempla. Linea, quam tetendit Dominus ſuper terram, deſignat *o* judicium Dei, quo dirigebantur in fines Eccleſiæ prædicatores, ut alicubi prædicarent, ab aliis verò partibus arcerentur, ne accederent. *Iob* 38.*a.* Deſignat etiam exempla Sanctorum, quibus medium tenuerunt, ne ad extrema vitia declinarent. — *o Gre. 18. mor. 9 13.*

Prædicatio Apoſtolica. Linea duodecim cubitorum, cingens columnam. 3.*Reg.* 7.*c.* deſignat *p* normam prædicationis faciendam ſecundum doctrinam Apoſtolorum. — *p Gloſ. ord. ſ. 3. Reg. 7.*

Linere, Linire.

LINIRE, eſt ungere, vel fricare, aut aliquid ſimile, quod digito, vel aliquo inſtrumento rei cuipiam ſuperinducitur, fricatur, vel imprimitur, ſed tenuiter, non craſsè. *L*inere autem, eſt rem aliquà mollem alteri inducere. Sed videntur hæc vocabula confundi, & pro eodem accipi.

Munimenta charitatis. Linere arcam diluvii bitumine intrinſecus & extrinſecus, eſt *q* charitate Dei & proximi munire Eccleſiam. *Gen.* 6 *e.* — *q Gloſ. ord ſ. Gen 6.*

Infuſio gratiæ. Liniens Chriſtus oculos cæci nati, deſignavit *r* infuſionem gratiæ in mentem. Vel eſt inducens peccatorem in propriæ infirmitatis cognitionem. *Joan.* 9.*a.* Ad hæc referri poteſt, cùm oculi Tobiæ liniti ſunt felle piſcis. *Tob.* 11.*d.* — *r Or. ſ. Iſ. ho 6 Amb. de vid.*

Lita oleo lagana indicabant *a* annunciationem futuræ miſericordiæ, quam prædicabant lex & Prophetæ. *Exod.29.a. Lev.2.b.* Et liniens Moyſes tabernaculum fœderis oleo unctionis, miſericordiam Dei erga Eccleſiam deſignavit. *Lev.8.b.* Deſignant etiam *b* exempla benè vivendi, quæ foris proximis oſtendimus.

Litus mutus, *c* Eccleſiam ſignificare poteſt. *Amos 7.b.* Et populum Judaicum, qui litus per circumciſionem & cognitionem.

Linire denuo alio luto domum leproſam, *d* eſt deſtructis erroribus, veram doctrinam inferre. *Levit.14.f.*

Linire bitumine fiſcellam, in qua erat Moyſes, *e* eſt munire legem, & implere vilibus & carnalibus ſenſibus, quod faciebant Judæi. *Exod.2.a.*

Circumlinens Hieruſalem adultera oculos ſuos. *Ezec.23.f.* deſignare poteſt hæreticos fucantes ſuos errores, ut eos probabiles reddant.

Linire parietem luto abſque paleis & temperamento, eſt *f* promittere ſecuritatem peccantibus, quod faciunt hæretici. Eſt etiam adulari perpetrantibus mala. *Ezec.13.b.22.g.*

Lingere, quære Lambere.

Lingua,

LINGUA membrum hominis nobiliſſimum intra os clauſum, vocibus formandis, dignoſcendiſque ſaporibus deſtinatum.

*L*ingua Dei, quæ eſt calamus ſcribæ. *Pſalm.44.* deſignare poteſt *g* vim generativam Patris Verbum producentis, quæ dicitur calamus ſcribæ, quia protulit Verbum permanens, vel deſignat Spiritum ſanctum, per quem Deus ſecreta ſua hominibus manifeſtat. Vel eſt corpus Chriſti, quo evacuata ſunt venena ſerpentis. Vel lingua eſt calamus ſcribæ, *h* cùm laudat Deũ, quæ tunc exultatione repletur. *Pſ.125.*

*L*ingua Dei erit quaſi ignis devorans, quando *i* dicet Chriſtus malis in judicio. Ite maledicti. *Iſa.30.f.*

*L*ingua ſponſi ſeu Verbi, eſt *k* favor dignationis ejus. *L*ingua etiam Chriſti ſunt *l* Apoſtoli & prædicatores, quæ lingua adhæſit faucibus ejus, quum Apoſtoli in ejus paſſione obmutuerunt. *Pſal.21.* *L*ingua Chriſti, & prædicatorum ejus, ad ſuſtentandum laſſos. *Iſa.50.e.* Et non eſt ſermo in lingua Chriſti, *m* cùm nec in eo, nec in ejus prædicatoribus eſt dolus. *Pſa.138.* *L*ingua autem, aperta locutio. *Iob.6.d.* *L*ingua canum fit ex inimicis, *n* quum ex Judæis Chriſtus fecit prædicatores. *Pſal.67.* *L*ingua lambentes aquam, *o* ſunt perfecti ſermone. *Iud.7.a.*

*L*ingua ſponſæ, vel animæ, eſt fervor devotionis. Sub lingua ſponſæ, vel Eccleſiæ, vel animæ eſt mel & lac, *p* cùm habet verba quidem aſpera in correctione peccatorum: ſed quæ latenter quandam dulcedinem quaſi ſub lingua habeant, quibus contriſtari mens poſſit, & benignitate refoveri. *Cant.4.e.* Vel deſignatur prædicator, qui tractat ſublimia & moralia, & ea exercet.

*L*ingua Moyſis tardior, & obſcuritatem legis deſignare poteſt. *Exod.4.e.*

*L*ingua canum erat *q* lingua Judæorum clamantium: Crucifige, crucifige. Quæ lingua etiam fuit gladius acutus. *Pſal.56.63.67.* Eorum linguæ fuerunt diviſæ, aut diſſipatæ. *Pſal.54. Iſa.3.b.*

*L*ingua alia, eſt lingua novi teſtamenti, quæ & lingua erudita dicitur. *Iſ.38.e.50.b. Iere.31.f. 1.Cor.14.d.* In linguis apparuit Spiritus ſanctus, quia linguarum diviſio erat unienda in Eccleſia. *Actor.2.a.*

*L*ingua balborum & mutorum aperienda in adventu Chriſti, erat *r* lingua Gentilium, qui converſi ſunt ad fidei confeſſionem & laudes Dei. *Iſa.32.a.35.b.* Et omnis lingua jurat Deum, cùm omnes Nationes eum confitentur, & laudant. *Iſa.45.d.*

*L*ingua interdum pro *ſ* corde ſumitur: ut cùm lingua dicitur cogitare injuſtitiam. *Pſal.51.* Hæc lingua in bonis repletur exultatione. *Pſal.125.*

*L*ingua ſumitur quandoque *t* pro ipſo ſermone & idiomate: & linguarum diviſio, fuit diviſio ſermonum & idiomatum, & ſignificat diſcordiam, & opinionum diverſitatem, & ſenſus rationi diſcordes. *Gen.11.b.*

Linguæ hominum & angelorum. *1.Cor.13.a.* videntur poni *v* pro exacta cognitione & manifeſtatione myſteriorum. *L*inguæ autem hominum & angelorum venient ad judicium. *Iſa.41.b.*

*L*ingua areſcens ſiti, deſignat *x* deſiderium cognoſcendæ veritatis. *Iſa.41.b.*

*L*ingua Chanaan media inter Ægyptiam, & Hebræam, deſignare poteſt *y* bona opera vitæ præſentis, quæ media ſunt inter opera mala & opera fœlicitatis. *Iſa.19.e.*

*L*ingua ſeu regula aurea quam furatus eſt Achan de Hiericho, deſignat *z* falſa Philoſophorum dogmata eloquentiæ fulgore ſplendentia. *Ioſ.7.d.*

*L*ingua maris Ægypti, *aa* deſignat blaſphemias & idololatriam Ægyptiorum. Deſignat etiam ſcientiam doctrinæ ſæcularis erroribus effuſcatam. *Iſa.11.d. Iob.15.a.* Et hæc eſt lingua *L*eviathan, quam Deus fune ligavit. *Iob.40.e.*

Sub lingua ſponſæ erat mel, & lac, hoc eſt, *bb* Chriſtus in corde Virginis Mariæ. *Cant.4.e.*

Sub lingua abſcondit malum, *cc* qui ipſum non confitetur. *Iob.20.e.* Et hypocrita abſcondit malum ſub lingua, quando aſperitatem malitiæ, quæ latet in mente, ſub tegmine blandæ locutionis operit. Malum enim in lingua & non ſub ligua eſſet, ſi loquens hypocrita, malitiam ſuæ pravitatis aperiret. Sic. *Pſal.9.* Sub lingua ejus labor & dolor.

*L*inguoſus vir, qui non dirigitur in terra, *dd* fuit Judas. *Pſal.139.*

*L*ingua magniloqua, *ee* eſt lingua ſuperba. *Pſal.11.* Et lingua doloſa, eſt dæmonum ſuadentium manere in peccato, & hæreticorum, & occultè trahentium ad malum. *Pſal.56.119.* Et in lingua agere dolum, eſt verbis ſanctis miſcere perverſa. *Pſal.14.33.* Et lingua reſiſtens Eccleſiæ, eſt hæreticorum. *Iſ.54.d.* Et lingua hoſtium, quæ ignoratur, ſunt fallaciæ dæmonum & hæreticorum. *Ier.5.d. Soph.3.c.* *L*ingua quoque viperæ, eſt *ff* violenta diaboli tentatio: vel è diverſo, quia tardius occidit quàm aſpis, eſt lenis & diuturna tentatio. *Iob.20.e.*

*L*ingua ducum adhæret gutturi ſuo *gg* quando hæretici, & ſi perverſa loqui libera voce non audent, intus tamen apud ſe contegunt cuncta: quæ contra veram fidem proponere falſa moliuntur. *Iob.29.b.* Et lingua perſecutorum Hieruſalem contabeſcit in ore, *hh* quum non amplius loquitur blaſphemias. *Zach.14.e.*

Lingua

Left margin notes: a Gloſ. int. ſ. Lev. 2. — b Gloſ. ord. ſ. Exod. 29. — c Gloſ. ord. ſ. Amos 7. — d Iſy. ſ. Le. 14. — e Gloſ. int. ſ. Exod. 2. — f Hie. ſ. Ez. 13 Gr. 18 mo. 3. — g Au. ſ. pſ. 44. & de eſſen. div. — Ambr. apol. David 13. — h Hiero. ad principium. Euch. ſ. v. ſpirit. — i Gloſ. int. ſ. Iſa. 30. — k Ber. ſ. Cant. ſerm. 45. — l Hie. ſ. pſ. 21. Aug. ep. 120. — m Hil. ſ. pſ. 138 Gre 8. mo. 3. — n Au. ep. 59. & ſ. pſ. 67. — o Ori. ſ. Iudi. hom. 9. — p Ber. ſ. Can. ſer. 45. Gre. 15. m. 5. & ſ. Cant. 4. — q Au. ſ. pſ. 57 Hil. ſ. pſ. 54. — ſ Hie. ſ. Iſa. 3. Gre. ho. 30. — t Hie. ſ. Iſ. 55. & ſ. Iſaia 2. — ſ Hie. ſ. pſa. 51. — t Gloſ. ord. ſ. Gen. 11. — v Hie. ſ. Iſ. 66 — x Gloſ. int. ſ. Iſa. 41. — y Hie. ſ. Iſ. 19. — z Ori. ſ. Ioſ. hom. 7. — aa Hie. ſ. Iſa. 11 Gr. 33. m. 13. — bb Rup. ſ. Can. 3. — cc Gr. 15. m. 5 — dd Hil. ſ. pſ. 139. — ee Ori. ſ. 1. Reg. hom. 1. Arn. & Hil. ſ. pſ. 119. — Baſ. ſ. pſ. 14. Aug. ſ. pſ. 119. — Baſ. ſ. pſ. 14 — Aug. ſ. pſ. 119. — ff Greg. 15. mor. 7 8. — gg Gre 19. mor. 14 — hh Hiero. ſ. Zach. 14.

Right margin notes: Annunciatio miſericordiæ. — Exempla. — Eccleſia. — Populus Iudaicus. — Illatio veræ doctrinæ. — Implere legẽ vilibus ſenſibus. — Fucantes hæretici errores. — Adulari peccantibus. — Vis generativa patris. — Spiritus ſanctus. — Corpus Chriſti. — Sententia judicii. — Favor Dei. — Apoſtoli & prædicatores. — Fervor devotionis. — Obſcuritas legis. — Lingua Iudæorum — Lex nova. — Lingua Gentilium. — Cor. — Sermo. — Idioma. — Exacta manifeſtatio myſteriorum. — Deſiderium cognoſcendæ veritatis. — Bona opera vitæ præſentis. — Dogmata falſa Philoſophorum. — Blaſphemia. — Doctrina ſæcularis. — Chriſtus in corde Mariæ. — Non confitens malum. — Iudas. — Lingua ſuperba — Violenta tentatio. — Lingua hæreticorum.

[*Potentia.*] Lingua una conſtruentium turrim Babel, in malum eſt, quum *a* omnes potentiæ in malum conſpirant. *Gen.*11.*a.* [a Phil de confuſ ling.]

Linum, Lineus, Linteum, Linteamen.

[*Virtus.* *Sancti.*] LINUM, eſt herba, ex qua cannabis modo eliciuntur mollia fila, & nentur in uſum intimarum veſtium, unde dicitur linea veſtis. Linteum autem eſt pannus lineus, & ſudarium, quo utimur ad extergendum. Linum naſcitur ex terra, & variis laboribus in telam & candorem deducitur, facilè conquiri poteſt à pauperibus: & ei, qui hoc induitur, gratum acceptumque eſt: æſtuantem refrigerat, ſed & in gelu fovet, qua ratione deſignare poteſt *b* virtutes, quæ cum labore acquiruntur, & gratæ ſunt habenti: & concupiſcentiarum æſtus refrigerant, & in tentationum frigore calefaciunt. [b Iſy ſ. Le 16.]

[*Fortitudo Sanctorum & gentium.*] Linum quatenus multo labore fit candidum, ſignificare poteſt *c* Sanctos, qui multis laboribus ad perfectionis apicem deducuntur. Poteſt eadem ratione fortitudinem eorum ſignificare. Et linum in quo abſcondit Rahab exploratores, deſignat fortitudinem Gentium in ſuſcipienda & retinenda fide. *Ioſ.* 2.*b.* [c Ori. ſ. Iere. hom 7. Hie prol ſ. Ori in Ieſum Nave & ſ. pſal 86. Euch for. ſpiritu 8.]

[*Subtilitas ſcripturarũ. Præcepta ſubtiliora.*] Linum ſubtile & candidum, *d* ſubtilitatem ſcripturarum, & myſticorum ſenſum deſignare poteſt. Et lineus funiculus in manu menſoris, adumbrat ſubtiliora præcepta Chriſti, etiam cogitationes ordinantia. *Exod.*4.*a.*

[*Carnis caſtigatio. Candor caſtitatis. Iuſtitia.*] Linum quod ex terra virens oritur, ſed longo & multiplici exercitio amittit humorem nativum, atque ad gratiam novi candoris pervenit, *e* caſtigationem noſtræ carnis deſignat, cujus dum ingenitas vitiorum ſordes per continentiam excoquimus, dignam profectò eam, qua Chriſtum induamus efficimus. *Prov.*31.*b.* Sic lineæ tunicæ *f* candorem caſtitatis deſignant, & etiam linea femoralia, & linea zona. *Exod.*28.*g.*29.*a.*39.*e. Lev.*6.*b.*16.*a. Ezec.* 9.*a.*44.*e.* Et lineum Ephod Samuelis, puriorem vitam miniſtrorum novi teſtamenti ſignificat tam in caſtitate, quàm in aliorum præceptorum ſubtilitate. 1.*Reg.* .*c.*22.*d. Dan.*10.*a.* Vel linea tunica ad juſtitiam referri poteſt, feminalia verò ad caſtitatem. [d Gr ſ. 8 Ezec. hom 13. e Bed ſ pro 38 f Iſyc. ſ. Le. 6. Gr. ſ 1. Reg. 2.]

[*Caro Chriſti.*] Linea tunica Pontificis, *g* carnem Chriſti ſignificare poteſt, quæ non eſt nata de corruptione carnis: ſed de terra, hoc eſt, de Virgine. *Exod.*29.*a. Lev.*6.*b.*8.*a. Ezec.*9.*a.* [g Ori. ſ Lev. hom. 9. Gr 2a m 19.]

[*Dona Dei.*] Linea cidaris in capite Pontificis, *h* coronam gratiarum & donorum Dei in mente deſignat: idem de vitta. *Lev.*16.*a. Ezec.*44.*e.* [h Hie. ſ Ezec. 44.]

[*Vita mediocris.*] Linea veſtis, poteſt etiam *i* vitam mediocrem ſignificare. *Lev.*13.*f.* [i Gloſ ord ſ. Lev. 13.]

[*Eccleſia. Fides.*] Linteum vas *k* Eccleſiam ex gentibus deſignare poteſt. *Actor.*10.*b.* Vel deſignat totam Eccleſiam, & ſicut linteum tinea non conſumit, ita Eccleſia & ejus filii non debent corrumpi immundis cogitationibus. Deſignat etiam fidem, in qua blandè quieſcunt fideles. [k Am. ſer. 67. Hie. ad Ruſti.]

[*Lamenta. Infirmitas Chriſti.*] Linteamina Chriſti ſumus *l* nos: vel ſunt laborum noſtrorum lamenta, quæ nunc electos omnes, id eſt, ejus membra conſtringunt. *Ioan.*20.*a.* Vel ejuſdem Chriſti infirmitates, quas reliquit reſurgendo. Vel ipſam converſationem, quam cum hominibus habuit. [Aug. de unit. eccleſiæ & hom. 45. l Gre ho 22.]

[*Deliciæ ſpirituales.*] Linteamina, quæ Deus aufert, ſunt *m* deliciæ ſpirituales, quas Deus iratus à peccantibus aufert. *Iſa.* 3.*d.* Linum cum lana poteſt referri ad *n* ſpiritualia: quæ tamen non debent eſſe neglectis bonis operibus temporalibus. *Prov.*31.*b.* [Rup 14 ſ. Iud. Gre Nyſſe de reſ a. m Hie ſ Iſ 3. n An ſer. 217]

[*Iudæi.* *Sacerdotium Iudæorum. Gentiles. Tepidi.*] Linum fumigans, quod non habet lumen, ſed fœtorem, deſignare poteſt *o* Judæos exiguum ſpiritum gratiæ habentes. *Iſa.*42.*a. Matt.*12.*b.* Deſignat etiam *p* ſacerdotium Judæorum, quia ſacerdotes lineis veſtibus utebantur. Et quia in adventu Domini charitatis perdidit ardorem, quaſi amiſſo igne fidei, non ardens, ſed fumigans fuit. Poteſt etiam ſignificare *q* Gentiles momentaneum quẽdam ardorem habentes, extinctioni vicinos, qui extincto luminis naturalis ardore, fumi amariſſimi, & qui oculis noxius eſt, tenebroſæque caliginis involvebantur erroribus. Deſignat eos præterea, *r* qui tepidè exequuntur mandata Dei, qui non habent lumen & habent fœtorem, quia tepidi non ſunt grati Deo. [o Hil. ſ. Mat. Cant 12. Gre. 13 m. 4. p T. 91 adve. Iudæos. q Hie. Aglaſ.]

[*Sacerdotale munus. Vocatio gentium. Iſrael. Iuſtus.*] Linum poteſt ſacerdotale munus ſignificare. Unde *Ioſ.*2.*b.* Exploratores miſſi à Joſue in Hiericho in linea ſtipula delitèſcentes deſignarunt *ſ* iis, qui invitandi erant, culmen ſacerdotale delatum, ſicut Apoſtolus Petrus dicit. 1.*Petr.*2.*b.* Vos autem gens ſancta, regnum ſacerdotale. Vel certè, quod in ſacramento legis, ubi de ſacerdotibus adnotatur, populi hujus qui ex gentibus, latebat occulta vocatio. [r Baſi reg. brev 291. Aug 2 q. in evang q. 3.]

Lineum lumbare Jeremiæ, deſignat *t* populum Iſraël de terra ſumptum, & Deo peculiariter conjunctum Deſignat etiam quemlibet juſtum Deo adhærentem. *Ier.*13.*a.* [ſ Ori ſ Ioſu. hom. 1. t Hie. ſ. Ier 13]

Linum extinctum eos ſignificare poteſt, qui brevem in hoc ſæculo proſperitatẽ habuerunt *Iſa.*43.*c.*

Linea ſubucula, *v* mortalitatis poteſt eſſe ſymbolum. *Lev.*8.*a.* ut cùm ſacerdotes induuntur ad carnem ſubucula, meminerint ſe eſſe mortales. [v Gloſ. int ſ. Lev 8.]

[*Brevi proſperitate functi Mortalitas. Hypocriſis hæreticorum. Rationes hæreticorum. Subtilitas hypocritarum. Foveri.*] Lineæ tunicæ Nadab, & Abdiu, qui occiſi ſunt à Domino, deſignare poſſunt oſtentationem ſeu apparentiam virtutis, quam habent hæretici. *Lev.*10.*a.* Et linum textum, *x* ſunt rationes ſubtiles, & arte dialectica concinnatæ hæreticorum. *Iſa.*19.*b.* Ipſi habent linum in nigredine perſeverans. *Hoſ.*2.*b.* Hoc eſt linum læſum à grandine in Ægypto. *Exod.*9.*g.* Linum etiam in veſte ex lino lanaque contexta, ſubtilitatem *y* hypocritarum deſignare poteſt. Veſtis enim quæ ex lana linoque conficitur, linum interius cælat, lanam in ſuperficie demonſtrat. Ideò talis veſtis prohibetur. *Deut.*22.*b.* [x Hie. ſ Iſ 19. & ſ Hoſ. 2. y Gr. 8 m. 30]

Faſciari brachium Pharaonis linteolis. *Ezec.*30.*f.* eſt *z* foveri ad recuperandas vires. [z Hie. ſ Ez. 30]

Lippus.

LIPPUS eſt, qui oculos habet lachrymantes, defluente ab eis putredine. In lippis quidem oculis *aa* pupillæ ſanæ ſunt: ſed humore defluente, infirmitate palpebræ craſſeſcunt, quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillæ vitiatur. [aa Gr. 1 paſt. 11.]

[*Synagoga. Vita activa.*] Lippis oculis exiſtens *Lia* typus eſt *bb* ſynagogæ, quæ obſcurè videbat myſteria in litera legis lucentia. *Gen.*28.*d.* Deſignat etiam vitam activam, quæ non perinde videt arcana Dei, ut contemplativa: quia res terrenæ, in quibus verſatur, obſcurant oculos ad purè perſpicienda ſpiritualia. [bb Gr. ſ. 1. Reg. 14.]

[*Ingenioſus ſed malus.*] *Lippus*, qui non admittitur ad ſacerdotium & miniſterium altaris. *Lev.*21.*d.* eſt *cc* cujus ſenſum natura exacuit, ſed converſationis pravitas confundit. Sunt enim nonnulli, quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat, quæ videre recta ſubtiliter per ingenium poterant, ſed uſu pravorum actuum caligant. Deſignant etiam *dd* ſuperbos circa pugnas verborum. 1.*Tim.*6.*a.* [cc Gr. 1. paſt. 11. dd Iſy ſ Le. 21]

Digitized by Google

Liqueſcere, Liqueſieri, Liquidus.

Liquidum eſt, quod eſt molle & fluxum. Liqueſcere autem ſeu liqueſieri, eſt liquidum ac fluidum fieri, ut liqueſcit cæra & mel.

Chriſtus factus dicitur ſicut *a* cera liqueſcens. *Pſal.21.* quia patuit omnibus opprobriis, nulli reſiſteos. Sed ut liqueſcens cæra non perit, ita nec Chriſtus per paſſionem periit.

a Arn ſ pſ. 21 — b Au. ep. 120 — *Chriſtus.*

Liqueſcens cæra deſignare poteſt *b* ſacram ſcripturam, quæ in litera erat dura & obſcura: ſed per Chriſtum tanquam per ignem facta eſt liquida & clara. *Pſal. 21.* Liqueſieri etiam manna incaleſcente Sole, eſt per adventum Chriſti ſcripturæ ſacræ obſcura aperiri myſteria. *Exod.16.a.*

Sacra ſcriptura.

Liquefacta anima loquente ſponſo dicitur. *Cant.5.c.* quia dum *c* occultæ locutionis aſpiratione tangitur, à ſtatu ſuæ fortitudinis infirmata, ipſo, quo abſorbetur, deſiderio liquatur, & inde ſe apud ſemetipſam feſſam invenit, unde ultra ſe eſſe conſpicit fortitudinem quam conſcendit.

c Gr 4 mo. 39 — *Deliquium animæ.*

Liquefacit Deus chryſtallam, *d* cùm convertit, & emollit dura corda. *Pſal.147.*
Liquens, quod bibitur, deſignare poteſt opera. *Lev.11.e.*
Sicut cæra liqueſcens, ſunt *e* mali in inferno, qui patiuntur ab igne, dæmonibus reſiſtere non valent: ſed non conſumuntur. *Pſal. 57.*
Liqueſcent cœli ſicut fumus, non *f* quia perituri ſint, ſed quia in melius mutabuntur. *Iſa.51.d.*
Liquefactum dicitur, *g* quod robur amittit, atque ita dicitur liqueſieri cor. *Ioſ.9.b.* Et terra. *Pſa.74.* Et æs, hoc eſt, fortitudo mundi in judicio. *Ezec.24.c.*

d Hie & Au. ſ pſ.147. — e Lyr. ſ pſ.57. — f Hie ſ Iſa 51. — g Au ſ pſ.74

Emolliens Deus dura corda. — Opera. — Mali in inferno. — Mutatio cælorum. — Amiſſio fortitudinis.

Litera.

LITERÆ dicuntur minimæ ac individuæ orationis ſeu potius dictionis partes, ex quibus ſyllabæ conſtituuntur. Aliquando autem ſumitur litera pro ſcriptura. Et litera in ſacra ſcriptura, eſt primus ſenſus, quem ſcriptura facit, ut diſtinguitur contra ſpiritum, vel ſenſum ſpiritualem.

Litera quæ occidit, eſt *h* ſenſus carnalis, etiam in novo teſtamento. Vel ſunt res corporales, quibus ſi quis nimium adhæreat, perit. Vel occidit litera ſecundùm quod dat præcepta pœnalia. Vel litera occidens, *i* eſt lex quæ tunc occidit, cùm non adeſt ſpiritus vivificans, & quia prohibendo demonſtrat peccatum, quo occiditur non obtemperans legi.

Sunt autem literæ, quas nos ſcribimus, ut peccati: ad quas pertinet chirographum, quod Chriſtus delevit. Sunt & literæ quas ſcribit Deus, ut gratiæ.

Literatura eſt *k* peritia literæ legis: in qua gloriabantur Judæi, de operibus legis non de gratia præſumentes. *Pſal.70.*

h Ori. ſ. Lev. hom. 7 & 1. periar. Am ſ 2. Cor. 3. — i Au de ſpiri. & lit. 4 5. Ori. ſ Gen. hom. 13. — k Au ſ pſ.70.

Senſus carnalis. — Res corporales. — Peritia literalis legis.

Literatus, Literatura, vide Docere.

Lithoſtrotos.

LITHOSTROTOS idem eſt, quod locus lapide ſtratus: erat locus in prætorio Pilati, ubi protulit ſententiam contra Chriſtum. *Ioan.19.c.*

Litigare, Litigioſus, Lites, vide Rixari.

Littus, Ripa.

LITTUS, eſt terra mari adjacens, quæ fluctibus alluitur. Ripa autem eſt crepitudo, ſive labrum amnis, & extrema ora, quæ utrioque flumine alluitur. Aliquando autem littus ſumitur pro ripa & pro littore.

Littus maris, in quo Chriſtus erat, *l* ſoliditatem & perpetuitatem æternæ quietis deſignat. *Ioa. 21. b.*
Ripa fluminis, in qua erat Moyſes, *m* doctrinam Spiritus ſancti deſignare poteſt, in qua eſt lex. *Exod.12.a.*

l Gre. ho 24. — m Be. ſ. Ex 2. — *Fœlicitas. — Doctrina.*

Littus, ut eſt refugium naufragorum, deſignare poteſt *n* Eccleſiam aut clericorum ſtatum: ad quos confugere debent, qui in hoc mundo periclitantur. Et ſic eſt locus, ubi zelator defendere poteſt periclitantes, eoſque ſuſcipere. Et deſignantur per Zabulon, qui dicitur habitare in littore maris. *Ge.49.b.*

n Be ſ Ge. 49 Ricar de S. Vict de 12. Patriar. 43. — *Eccleſia. — Status clericorum.*

Littus maris, in quo jacebant Ægyptii mortui, *o* finem mundi ſignificare poteſt. *Exod.14.g.* In hoc littore eligentur boni piſces, ejectis malis. *Matth.13.g. Ioan.21.b.*
Littus maris, ſterilitatem Judæorum, & indignorum Chriſto deſignare poteſt. *Gen.25.d. Matt.13.a.*
In littore, quando impulſa maris aqua refunditur, innumerabiles arenarum minutiæ glomerantur. Quid ergo eſt littus maris, *p* niſi cor uniuſcujuſque in ſpirituali converſatione negligentis, quia dum ſæculares cogitationes non reprimit, quaſi frangentes in ſe maris fluctus excipit, & cumulos arenarum. *1.Reg.13.b.*

o Au ſ Ioan. tra 122. Euch ſer. ſpiri. 4. Gloſ int ſ. Gen 22. — p Gr. ſ. 1. Re. 13.

Finis mundi. — Sterilitas Iudæorum. — Cor humanum.

Livor, vide Invidia.

Locare, Conducere.

LOCARE, eſt pretio rem utendam concedere: ut locat equum Dominus equi, qui pro pretio uſum ejus concedit. Conducere verò dicitur, qui rem utendam pretio accipit. Sic conductus pro mercede eſt, qui operam ſuam locat. *Exod.22 c.*

Locans paterfamilias vineam agricolis, eſt *q* Deus tradens ſynagogam ſacerdotibus & Scribis. Vel tradens ſcripturam ſacerdotibus & laicis. *Matt.21.d. Marc.12.a. Luc.20.b.*

q Or ſ. Matt. — *Tradens Deus ſynagogam & ſcripturā ſacerdotibus.*

Conducens paterfamilias operarios in vineam ſuam. *Matt.20.a* eſt *r* Deus creans homines ad ſe colendum per fidem & obſervantiam præceptorum. Qui autem dixerunt Nemo nos conduxit, id eſt, ad fidem vocavit, oſtenduntur non eſſe de iis qui poſt acceptam fidem peccaverunt, quia illi jam fuerant conducti.

r Or ſ. Matt. — *Creans Deus homines. — Iudæi.*

Locantes ſe pro panibus, fuerunt *ſ* Judæi recipientes legem veterem, & expectantes Meſſiam, ſed in eſurie remanentes. *1.Reg.2.a.* Vel locabunt ſe pro panibus, *t* quando venient ad fidem in fine ſæculi.
Locantes etiam ſe pro panibus, ſunt ſuperbi doctores: qui per tumorem doctrinæ putant ſe poſſe habere munera ſpiritualium virtutum, ſed ſemper manent in eſurie, quia Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum. *Sap.1.b.* & *1.Petr.5.b.* Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.

ſ Gr ſ 1 Re 2. — t Rup 1. ſ Re. 5. — *Superbi doctores.*

Communicantes in peccato.

Locant etiam ſe pro panibus, qui pleni peccatis Euchariſtiam ſumunt. Unde non ſaturantur.

Loculus, vide Feretrum.

Locuples, vide Dives.

Locus, Locare, Collocare.

LOCUS, eſt, quicquid aliud continet: & juxta Philoſophos, eſt ſuperficies corporis continentis, quum videlicet eſt locus proprius: nam locus communis multa continet, nec adæquatur rei contentæ. Locare autem vel collocare, eſt in loco ponere. Locus autem interdum eſt occaſio. *Eph.4.f.* Nolite locum dare diabolo. Ordo. *Exod.25.d.* Et ſphærulæ per tria loca. Situs. *Exod.40.d.* Manebant in eodem loco. Sors. *Exod.2.b.* Adoptavit eum in locum filii. Templum. *Gen.28.d.* Verè Dominus eſt in loco iſto.

Pater & Filius.

Locus non competit Deo, qui non poteſt loco comprehendi: ſed ipſe omnia continet loca. Sed per metaphoram datur illi: ut locus Dei, ubi *a* benedicitur gloria Domini. *Ezech.3.c.* dici poteſt ſic, ut filius ſit locus Patris, & Pater Filii, juxta illud. *Ioan.14.b.* Ego in Patre, & Pater in me eſt. Et Dominus egreditur de loco ſuo. *Matth.1.a.* quum filius exivit à Patre, & venit in mundum. Et revertitur Sol in locum ſuum, quum Filius regreditur ad Patrem. *Eccleſ.1.a.* Et locus ſapientiæ, eſt *b* Pater. *Iob.28.d.*

Gloria Domini.

Poteſt & locus Dei, dici *c* gloria Domini, & lux inacceſſibilis, juxta illud. *1.Tim.6.e.* Qui ſolus habet immortalitatem, & lucem habitat inacceſſibilem, item magnificentia ejus & majeſtas. *Hoſ.5.d.*

Miſericordia.

Locus Dei peculiariter dicitur *d* miſericordia, qua ratione dicitur Dominus egredi de loco ſuo, quum exercet vindictam, quaſi deſerat miſericordiam, quæ ſibi eſt propria. *Iſa.26.d. Mich.1.a.*

Spiritus ſanctus.

Locus, qui eſt apud Deum, dici poteſt *e* Spiritus ſanctus, in quo nobis ſtandum *Exod.33.g. Lev.4.e.6.b.* Locus mundus. Vel deſignat continuum progreſſum in cognitione divina.

Progreſſus cognitionis Dei. Cœlum. Eccleſia. Anima.

Locus Dei dicitur, *f* ubi magis apparent divinæ operationes, ſive naturales, ſive gratuitæ: ut cœlum. Eccleſia, anima: quæ ſunt loca, ubi benedicitur gloria Domini. *Pſal.67.75.131. Iſa.18.b. Ezec.3.c.* Et Eccleſia *g* dicitur locus ſidelis Dei, & locus ſanctificationis Dei: & locus pedum Dei. *Iſaia 14.a.22.g.60.e.* Hæc eſt locus ſanctus, in quo carnes arietis ſunt coquendæ. *Exod.29.e. Lev.6.e.7.a.* Hic eſt locus in quo apparet Deus. *Exod.30.d.33.c.* Et locus in quo mactatur holocauſtum. *Lev.4.f.6.b Deut.12.a 14.r.16.b. Ioan.4.b.* Et locus mundiſſimus, Eccleſia: vel anima pura. *Lev.10.e.14.d.* Hæc eſt locus terribilis dæmonibus. *Gen.28.d.* Et terra ſancta, in qua apparuit Dominus Moyſi. *Exod.3.b. Matth.24.b.* Locus etiam auri, eſt univerſalis Eccleſia. qua eſt vera ſapientia, & fideles, qui per tribulationes è peccatorum ſordibus tribulationis igne purgantur. *Iob 28.a.* Ipſa eſt locus videntium. *Iob 38.r.* Et locus ſolii Dei. *Ezec.43.b.* Et locus paſcuæ. *Pſal.22.*

Synagoga. Deus.

Locus Dei, à quo egreſſus eſt, dici poteſt *h* ſynagoga: quam reliquit tranſiens ad Gentes. *Mich.1.a.*

Locus juſtorum munitus, eſt *i* Deus, quia niſi in illo, non ſunt ſecuri. *Pſalm.30. Ioan.14.b.* Hic eſt locus non deſerendus. *Eccl.10.a.* locus etiam hominis, quem peccator deſerit, eſt ipſe conditor, qui eum ut in ſe conſiſteret, creavit. *Iob 7.e.* Ipſe eſt locus paratus à Deo refugium mulieris, & omnium fidelium. *Apoc.12.b.*

Eccleſia ex Gentibus.

Locus montis Sion, ſunt *k* Eccleſiæ per orbem diſperſæ. *Iſa.4.b.* Et quia locus erat anguſtus Eccleſiæ in Judæa, dilatus eſt inter gentes, *Iſa.4.b.49.f.54.a.* Et locus ſanctificationis noſtræ, eſt Eccleſia. *Jer.17.b.* Et locus in quo eſt memoria Dei. *Exod.20.d.* Et locus unus congregationis aquarum, eſt una Eccleſia. *Gen 1.b.* Et locus ſanctus, in quo ſtabit abominatio deſolationis, eſt Eccleſia. *Matth.24.b.* Et locus ſpatioſus ad manendum, qui erat in domo Nachor, deſignat gentilitatem, quæ libenter ſuſcepit ſervos Abrahæ, hoc eſt, Prædicatores Chriſti. *Gen.24.c. Pſal.30.* Et locus deſerti, & loca arida, *m*

Gentilitas.

gentilitatem deſignare poſſunt: quæ converſa eſt in fontes aquarum. *Matth.12.d.14.b. Matth 6.b. Luc.11.* locus miſericordiæ Dei, eſt gentilitas: cujus culpas diſtrictus judex, ſi juſtè animadverteret, ad reconciliationis gratiam nunquam veniret. *Iob 37.c. Exod.33.d.*

Cœleſtis patria.

Locus optimus, quem dat Joſeph fratribus ſuis, eſt *n* gloria cœleſtis quam dat Chriſtus fidelibus. *Gen.47.b.* Hic eſt locus, quem paravit & fundavit Dominus. *Exod.23.e. Pſalm.83.103.* Et locus ſanctus Dei. *Pſal.23.* Dicitur autem cœleſtis Hieruſalem locus fluviorum. *Iſa.33.c.* propter abundantiam donorum Dei. Et locus, quem calcant filii Iſrael, ſunt ſedes dæmonum ex victoria contra eos in cœlo ab hominibus acquiſitæ. *Joſ.1.a.* Et locus arcæ, eſt beatitudo cœleſtis. *1.Reg.5.d.* Dicitur etiam locus ſanctificationis noſtræ. *Ier.17.b.* Et locus auroræ, ubi clarè videtur Deus *Iob 38.b.* Et poteſt peculiariter ſignificare gloriam humanitati Chriſti debitam. Dicitur etiam locus paſcuæ. *Pſa.22.* Ipſe eſt locus, quem promittit Deus dare filiis Iſrael, hoc eſt, fidelibus. *2.Reg 7.b.* In loco ſuo habitat Hieruſalem, cùm Eccleſia eſt in fœlicitate. *Zach.14.b.* locus, in quem cadit lignum, auſtralis quidem eſt fœlicitatis, aquilonaris autem infernus. *Eccl.11.a.*

Templum atrium. Anima

Locus ſanctus, in quo comeduntur panes propoſitionis, *o* templum eſt, vel atrium, vel anima munda à peccatis. *Lev.24.b.*

Sacra ſcriptura. Lex vetus.

Locus ſanctus, in quo carnes arietis coquuntur, eſt *p* ſacra Scriptura, in qua diſponuntur myſteria Chriſti, *Exod 20.e. Lev.6.c.7.a. Matth.24.b.* Et locus ubi ſteterunt pedes Chriſti, eſt Evangelium. *Pſal.131.* Et locus paſcuæ, eſt ſacra Scriptura. *Pſal 22.* locus cadaveris deſignat *q* autoritates ſacræ Scripturæ: in quibus prænunciabatur mors Chriſti. *Deut.21.a.* locus, quem calcant filii Iſrael, literam legis deſignare poteſt: ſuper quam aſcenditur per ſenſus ſpirituales. *Ioſ.1.a.* Et locus Eli, eſt lex in qua jacent Judæi. *1.Reg.3.a.* Ubi nos habemus in lectulo ſuo. Et locus peccatoris, eſt litera legis, cui affixi ſunt Judæi. *Pſal.36.*

Status virtutis. Cor.

Locus non deſerendus ſabbato, eſt *r* ſtatus virtutis in tentationibus retinendus: peculiarius autem deſignatur patientia, ſapientia, humilitas, ratio, & ipſum cor conſervandum omni cuſtodia *Exo.16.g.18.d.40.d. Eccl.10.a.* Vel locus inferior eſt ipſum corpus, quod regitur, nec ad deſerendum in regimine.

Corpus. Deus. Charitas

Vel locus ſuperior, in quo quieſcendum eſt Deus, qui etiam non eſt deſerendus in tentatione. Et locus ſpatioſus, eſt charitatis affectus. *Gen 24.c Pſa.30.* Et locus uniuſcujuſque, eſt ſitus bonæ converſationis, *Eccl.11.c.* Et locus, in quo eſt ſtandum, eſt fides integra, & ſancta converſatio. *Pſ.5.d.* Et locus extra caſtra,

a Hie. ſ. Ez 3. & ſ Eccl. 1. b Gr.19 mo. 3 c Hie ſ Ez.3. & ſ Hoſ.5. Hie. ſ Iſ.26. e Baſi de ſpiritu.16. Gre Nyſſe de vita Moyſis. f Damaſ. li 2 cap.17. g Hil ſ pſ.131 Hi ſ Iſ.18.20 & ad Aglaſ. Ori ſ Lev. hom 4.13. Aug 1. Trin. ... & 9. m Exod.154. Gre. 28. mor. 14 & 15. mor. 14. & ſ Eza.hom.10. Iſyc ſ Lev. 6. Bie ſ Pſal.22 h Hie ſ. Mic.1 Baſi ſ. Pſ.32. Am ſ Lu 22. i Aug ſ pſ.70 & ſ Ioan. tract 68. Gr.8.mor 13. k Rup. 7. ſ. Apoc. l Amb.3. Exa.1. m Hieron ſ. Matth.14. Ori ſ.Matt. cap.14. Hil ſ Matth. Cap 18. Gr 18. & 27 mor. 22. o Hie ſ Iſ. 33 & ſ Iere. 17. Ori ſ.1. Re.1. & 29 mor 2. Au ſ pſ.78. Hie ſ. Iob 38. Hie ſ Zac.14 o Iſy ſ. Le.22 p Ori ſ. Matt. hom 9. Hil ſ pſ. 131. q Rup 1. ſ. Deut. 7. Ori ſ Ioſ ho 1. & ſ. Pſal 36 hom.5. r Gr ſ 1. Re 3 Ori ſ Num. hom.23 & ſ. Lev hom. 5. Ambr. 1. offi. 21. Hie ſ Ecc.10. & ad Demetriadem. Gre. 3. mor. 17 & 14. mor 12. & ſ. 1 Reg 21 14. Bern. ſerm. parv. 48 Philo. 2. Allego. Beda. ſ. Prov.27.

aſtra, eſt virtus ſeparans à mundana converſatione. *Deut.23.c.* Et locus Jonathæ, vel prædicatoris, eſt honeſta converſatio. 1.*Reg.14.b.* Saxum autem transferri dicitur de loco ſuo, quum mens ſancta, cujus locus juſtitia fuerat, impulſu ſubito transfertur ad culpam. *Iob.14.d. Prov.27.a.* Ab hoc loco non abierat Joſeph. *Gen.44.c.*

Locus refugii, *a* pœnitentiam ſignificat, ad quam confugere debent peccatores. *Exod.21.b.* Eadem eſt locus cinerum mundus, quia mundatus à Chriſto. *Lev.4.c.* In quo autem loco offertur holocauſtum, offertur etiam hoſtia pro peccato. *Lev.6.d.* quia *b* qui offert pœnitentiam, jam imitatur eum, qui totum ſe obtulit, & in totum receſſit à ſæculo, unde & holocauſtum appellatur ejus converſatio. Locus etiam cinerum, *c* eſt humilitas qua homo ne extollator, cognoſcit ſe cinerem. *Lev.1.g. Soph.2.c.*

Locus datus eunuchis in muris Dei, deſignare poteſt *d* dignitatem & honorem in Eccleſia datum iis, qui cœlibem vitam gerunt. *Iſa.56.b.* Et locus Eli, eſt ſtatus paſtorum & prædicatorum in Eccleſia. 1.*Reg.3.a.* Et locus datus Sauli, in capite convivarum deſignat prædicatorem ſublimiorem virtutis ſtatum habere debere. 1.*Reg.9.d.*

Locus campeſtris deſignare poteſt *e* ſtatum imperfectorum, & turbarum. *Luc.6.e.* Et loca virentia, ſunt teneræ animæ. *Gen.41.a.*

Locus ſubter Bethchar, *f* perfectio quæ à ſanctis ſub perfectione Chriſti habetur. 1.*Reg.7.c.* Ideò dicebat Chriſtus. *Luc.10.c.* Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones. Hanc perfectionem habebat Paulus, qui dicebat. Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Vel deſignant terminum vitæ, unde tranſitur ad beatitudinem.

Locus uniuſcujuſque, in quo adorat Deum, *g* eſt mens & conſcientia. *Soph.2.b.* Et locus intelligentiæ ſapientiæ, eſt mens humana, quam Dei ſapientia dum repleverit, ſanctam facit. *Iob.28.d.* Eadem eſt locus Solis, qui tunc revertitur ad locum ſuum, quum intelligentia redit ad animam. *Eccl.1.a.* Et locus vulneris a via, eſt mens, in qua eſt vulnus peccati. *Lev.1.d.* Eadem mens eſt locus lepræ & maculæ, quando in ipſa eſt peccatum. *Lev.13.c.e.* Loca humentia, ſunt terrenorum hominum mentes, quas humor carnalis concupiſcentiæ quia replet, fluidas facit. *Iob.40.c.*

Locus quem elegit Dominus, in quo offerretur ei ſacrificium, *h* eſt ipſa divina ſapientia, in qua verum cordis ſacrificium illi offerendum eſt. *Deut.12.a.*

Locus, unde egreditur leo, ſunt mentes in quibus habitat diabolus, & conciliabula hæreticorum. *Ier.40.b.* Et loca Philiſthiim, ſunt corda reprobatorum. 1.*Reg.14.c.* Quæ & latera aquilonis dicuntur, ubi ſedet Lucifer. *Ezech.31.e.*

Locus peregrinationis, *i* eſt locus vitæ præſentis, ſeu ipſa vita præſens, quæ & locus afflictionis dicitur. *Pſ.43.118.* Et locus, in quo effunduntur cineres, eſt miſeria humana, vel ſepulchrum. *Lev.4.c.*

Locus candelabri, *k* eſt bona intentio ad benè operandum, & movetur candelabrum de loco ſuo, quando fit bonum opus non bona intentione. *Apoc.2.b.*

Loca tria in candelabro, fidem Trinitatis ſignificare poſſunt. *Exod.36.c.*

In locum ſuum abiens Anna, *l* deſignat regreſſum ad contemplationem cœleſtium. 1.*Reg.2.d.* Deſignat etiam affectum, qualem habebat Paulus, cùm dicebat. Cupio diſſolvi & eſſe cum Chriſto. *Phil.1.d.* Et locus in quo dormiebat Samuel, deſignat rerum cognoſcendarum certam notitiam. 1.*Reg.3.b.* Et locus auroræ, dici poteſt altitudo divinæ contemplationis. *Iob 38.b.*

Locus terribilis, deſignare poteſt *m* mundum, qui terribilis eſt authoris magnitudinem conſiderantibus. *Gen.28.d.*

Locus unus, in quo congregantur aquæ, deſignare poteſt *n* unitatem formæ ſubſtantialis in materia, in qua omnes ejus proprietates & qualitates congregantur. *Gen.1.a.*

Locus etiam, in quo congregantur aquæ, eſt *o* ubi congregantur mali, qui eſt infernus. *Gen.1.a.* Et locus ejus, qui ignorat Deum, eſt infernus. *Iob.18.*

Locum latendi dicitur invenire clamor Chriſti in nobis, *p* quando hoc quod mens credit, lingua tacet. *Iob.16.d.* Sumitur autem ibi locus pro occaſione.

Locus tenebrarum, deſignare poteſt *q* occulta Dei judicia: per quæ multi peccatorum tenebris obvoluti, in vitæ ſuæ termino ad lucem gratiæ reducuntur. *Iob.38.b.*

In locum alium non feruntur flumina, quum ſententia judicis ſolos malos feriet, cum quibus non involventur boni, ſed ab ea liberabuntur. *Iob.41.c.*

Non erat locus Chriſto in diverſorio. *Luc.2.a.* ut *r* admoneremur eum ſecundùm alienam naturam eſſe, qui in alieno reclinabatur.

Locus hominis dici poteſt qualitas converſationis: *ſ* ubi vel vitæ genere vel mente conſiſtit, id eſt, diſciplina, vel gratia, quam accepit, aut elegit ſectari. *Iob.8.d.9.a.*

Loca, de quibus non moti fuerunt Ægyptii, eſt *t* ſtatus peccati, in quo mali perſeverant. *Exod.10.f.* Ab hoc autem loco eſt aſcendendum. *Exod.33.a.* Locus etiam Dagon, eſt ſtatus idololatriæ. 1.*Reg.5.a.* Et locus immundus, eſt ſocietas hæreticorum. *Lev.14.f.* Non eſt autem locus Deo in menſa hæreticorum & Judæorum, quia non eſt ſocietas veritati cum mendacio. *Iſa.28.b.* Locus ulceris in lepro ſo. actio vel conſilium datum ad peccandum. *Lev.13.e.* Et locus caſtrorum, eſt vita terrena: & carnis delectatio. *Exod.19.a. Iob.6.c.* Et locus, de quo movetur cor expaveſcens, eſt delectatio vitæ præſentis. *Iob.37.a.* Et loca amicorum Job, hoc eſt, hæreticorum, deſignant *v* ſuperbiam, unde prodeunt hæretici ad impugnandam Eccleſiam. *Iob 2.d.* Hæc eſt locus impiorum, quæ initium eſt omnis peccati. *Iob.40.a.*

Loca genitalia, fomitem peccati deſignare poſſunt. *Numer.25.b.* Et loca humentia dicuntur membra genitalia, quibus libido deſignatur, vel loca humentia, ſunt opera voluptuoſa. *Iob.40.c.*

Locus peccatoris, & qui non invenitur poſt mortem, eſt *y* uſus ejus: cùm Deus ipſo utatur ad bonorum probationem, quod ſolum eſt in hac vita. Poteſt etiam deſignare ſtatum & gradum ipſius peccatoris, & etiam res prætereuntes. *Pſal.36.*

Locus ſcirpi vel hypocritæ, unde abſorbetur, deſignat *z* præſentia vitæ favores, à quibus morte interveniente ſeparatur. *Iob.8.d.20.b.* Deſignat etiam cor adulantium, ibi enim requieſcit, ubi favores invenerit. Item temporalis vitæ delectationem, & carnis voluptates.

Locus

---

a Iſy. ſ. Lev. 6. *b* Rup. 1. ſ. Lev. 6. & ſ. Soph. 2. *c* Hie. ſ. Iſ. 56. Gr. ſ. 1. Re. 39. *d* Am. ſ. Lu. 6. *e* Gr. ſ. 1. Re. 7. *f* Gr. 18. m. 35. Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 8. Gr. 15. mor. 5. *g* Cle. Pap. 1. recog. *h* Hie. ſ. Ier. 4. Gr. 1. Re. 14. *i* Gr. 20. m. 23. Ricar. de S. Vict. de Som. Nabuc. 24. *k* Gr. ſ. 1. Re. 2. 3. & 19. m. 2. *l* Philo. de ſomniis. *m* Au. de gen. imperf. c. 10. *n* Bed. ſ. Ge. 1. Gr. 14. m. 12. *o* Gr. 13. m. 12. *p* Gr. 29. m. 9. *q* Gr. 34. m. 3. *r* Gre. ho. 8. *ſ* Hie. ſ. Iob 8. *t* Gr. ſ. 1. Re. 8. & 3. mor. 17. & 17. m. 12. Hie. ſ. Iſ. 28. *v* Gr. 23. m. 7. *x* Ori. ſ. Nu. hom. 20. Gre. 32. m. 5. Hie. ſ. Iob 40. *y* Au. ſ. Pſ. 36. Ori. ſ. Pſ. 37. hom. 2. *z* Gr. 8. m. 38. & 16. mor. 8. & 18. mo. 12.

Bona converſatio. Fides. Pœnitentia. Humilitas. Dignitas Eccleſiaſtica. Status imperfectorum. Perfectio. Terminus vitæ. Mens. Divina ſapientia. Corda reproborum. Conciliabula hæreticorum. Vita præſens. Miſeria humana. ſepulchrum. Bona intentio. Fides Trinitatis. Contemplatio. Mundus. Unitas formæ ſubſtantialis. Infernus. Non confiteri fidem. Occaſio. Iudicia Dei. Sententia Dei in malos. Natus Chriſtus in aliena natura. Qualitas converſationis. Status peccati. Societas hæreticorum. Superbia. Fomes peccati. Status peccatoris. Res prætereuntes. Favores vitæ præſentis.

Judæi.

Locus Saphiri fuerunt lapides Judææ, *a* quia non defuerunt in Judæa animæ, quæ cæleſtem vitam ducerent. *Job 28.a.* In loco ſuo ſubverſa eſt terra igne de qua prius panis oriebatur, quando Judæa, quæ legis verba proferebat, fidelium ſigna conſpiciens, invidiæ ſe face concremavit, quia ſuperbiam, in qua erat, non dereliquit. *Job 28.a.* De loco ſuo commovit Deus terram, quum plebem Iſraeliticam de Judææ finibus evulſam in gentes diſperſit. *Job.9.a. Zach.12.b.*

a Gre.18 mo. 19.20. Gr.9. mo.3.

Errores.

Locus, in quo venditus erat populus Dei, ſunt *b* errores, qui decepti fuerant. *Joel.3.b.* Et locus, in quo erunt locuſtæ tempore frigoris, deſignat dogmata Philoſophorum, quibus adhærent hæretici. *Nah.3.d.* Et locus immundus, in quem projiciuntur lapides leproſi, ſunt conventicula hæreticorum, quia omnia recipiunt impietatis dogmata. *Lev.14.e.* Collocatur etiam in obſcuris, qui eſt in tenebris. *Pſal.142.* Et collocantur catuli leonum in cubilibus ſuis, cùm dæmones requieſcunt in malis. *Pſal.103.* Hæc ſunt loca Chananæi & Hethæi, &c. *Exod.3.b.*

b Hie.ſ. Ioel 3. & ſ Nah.3. Iſyc ſ Le 14. Gr.21. m.19.

Futurum Judicium. Inſtitutio Doctorum.

Locus mundus, in quo ponuntur cineres holocauſtorum extra caſtra. *Lev.6.b.* deſignare poteſt *c* futurum judicium extra præſens ſæculum, mundum ab omni corruptione.

Locare lucernas in candelabro. *Exod.40.c.* eſt inſtituere Doctores in Eccleſia.

c Iſyc ſ. Le 6.

Locuſta, Attelabus.

LOCUSTA, inſecti genus eſt, infirmas habens alas, quibus potius ſalire videtur quàm volare. Unde habet crura retro longiora ad ſaliendum apta, eſt quandoque ſegetibus noxia, numeratur autem inter animalia munda. Attelabus eſt minor locuſta, nondum habens alas.

Reſurrectio Chriſti. Fideles. Prædicatores.

Locuſta per comparationem dicitur *d* reſurrectio Redemptoris noſtri, ut cum *Pſal.108.* dicitur. Excuſſus ſum ſicut locuſta. Teneri enim ſe à perſecutoribus uſque ad mortem pertulit, ſed ſicut locuſta excuſſus eſt, quia à Judæorum manibus ſaltu ſubitæ reſurrectionis evolavit. Poſſunt etiam deſignari fideles per orbem diſperſi, quaſi excuſſi. Et peculiariter Prædicatores, in quibus Chriſtus excuſſus eſt ſicut locuſta, quia Judæa in ſua perſecutione ſæviente, dum per diverſa fugiunt, quaſi quoſdam receſſionis ſuæ ſaltus dederunt, quia verò ille Prædicator ad perfectionis culmen erigitur, qui non activa ſolummodò, ſed etiam contemplativa vita ſolidatur, rectè ipſa prædicatorum perfectio locuſtis exprimitur, quæ quoties ſe in area attollere conantur, primum ſe cruribus impellentibus ſublevant, & poſtmodum alis volant. Ita nimirum ſancti viri dum ſuperna appetunt, primum quidem activæ vitæ bonis operibus innituntur, & tunc demum ſe ad ſublimia per contemplationis ſaltum volando ſuſpendunt. Crura figunt & alas exerunt, quia recta agendo ſtabiliuntur, & alta videndo ſublevantur. Qui in hac vita poſiti diu in divina contemplatione manere non poſſunt, ſed quaſi locuſtarum more à ſaltu quem dederant in pedibus ſuis ſe excipiunt, dum poſt contemplationum ſublimia, ad neceſſaria vitæ activæ opera revertuntur. Eſt adhuc aliud quod locuſtæ ſimile ſanctis Prædicatoribus gerunt. Matutinis namque horis, id eſt, teporis tempore vix à terra ſe ſublevant: Cùm verò æſtus exarſerit, tantò altius, quantò alacrius volant. Sanctus autem quiſque prædicator quum quieta fidei tempore conſpicit, humilis ac deſpectus aſpicitur: & locuſtæ more quaſi vix à terra ſublevatur. Si autem perſecutionis ardor incandeat, corde cœleſtibus inhærens, mox quantæ ſit ſublimitatis oſtendit, & pulſatis alis in altum rapitur, qui quietus in imis torpuiſſe videbatur. Hunc ergò dicitur Deus excitare quaſi locuſtas. *Job 39.c.* quia tantò magis illum ad altiora excitando ſublevat, quantò graviori perſecutionis æſtu excruciari permittit: ut tunc in illo robuſtior virtus evigilet, cùm ſe ei ardentior infidelium crudelitas illidit.

d Gr 31. m.2. Au.ſ.pſ. 108. Euch for. ſpiri 2. Iſy ſ. Lev.12.

Anachoretæ.

Poteſt etiam locuſta Anachoretarum *e* concors unitas accipi, quæ quum homine præceptore nullo in ſuis latibulis regatur, infatigabili tamen inſtantia in ſuis quæque locis Chriſto militare, & malè pullulantium carnalium voluptatum germina conſuevit abſumere. *Prov.30.d.*

e Bed.ſ. Prov. 30.

Gentiles.

Locuſtæ quibus veſcebatur Joannes Baptiſta, erant *f* homines ab omni ſermone Prophetarum alieni & vagi, quales erant Gentiles, quo enim magis locuſtæ ad fructum ſunt inutiles, ad uſum laboris inertes, ad tactum fugaces, vagæ ſaltu, ore ſtridulæ, eo convenientius gentilis populus figuratur. Fiunt autem eſca Joannis, quum convertuntur ad pœnitentiam, & tunc locuſtæ computantur inter animalia munda. Et generaliter locuſtæ deſignant reſilientes à peccatis. *Lev.11.c. Matt.30.a.* Et locuſta non habens Regem, & egrediens per turmas ſuas, eſt gentilitas, quæ derelicta & aliena fuit à divino regimine, ſed poſtmodum ordinata contra adverſarios ſpiritus ad fidei bellum proceſſit. *Prov.30.d.* Et locuſta impinguatur florente amygdalo, quia florente primitiva Eccleſia, per prædicatores arida gentilitatis ſterilitas pinguidine gratiæ cæleſtis eſt infuſa. *Eccl.12.b.*

f Hil ſ Matt. Can 2. Amb ſ Lev 3. Gr.31 m.20. Euch for. ſpiritu.5. Bed ſ Pro.30

Judæi.

Locuſtæ quibus veſcebatur Joannes Baptiſta, *g* populum etiam Judaicum ſignificare poſſunt: è quibus aliqui venerunt ad fidem. *Matt.3.a.* Judæi enim quaſi quoſdam ſubitos ſaltus dabant, cùm præcepta Dei ſe impleturos promittebant, ut cùm dicebant. *Exo.24.a.* Omnia quæ locutus eſt Dominus, faciemus, & audiemus. Sed ſicut locuſtæ, protinus ad terram cadebant, cùm per prava hæc ſe audiſſe denegarent, ut cùm *Nu.14.a.* dicebant. Utinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram iſtam.

g Gregor 31. mor.39. Hie ſ. Ion 4. Euch form. ſpiri 5.

Homines imbecilles.

Locuſta cùm ſit parvum animal & imbecille, ſumitur ad comparationem gigantum *h* pro hominibus parvæ virtutis, qui tamen cum auxilio divino gigantes ſuperant. Dicuntur autem habitatores terræ quaſi locuſtæ. *Iſa.40.e.* Locuſtæ ſunt Principes, locuſtæ locuſtarum plebes ſub Principibus, ſed omnes imbeciles. *Nahu.3.d.*

h Ru.ſ Nah.3. i Bed ſ. Ex 10. k Ori ſ Exo. hom. 4. & ſ. Iudi ho 9. Hie. ſ Iob 39. Au.ſ pſa. 77. 87. & de plagis Ægypti 8. & ſ Apoc. ho 17. l Rup 1.ſ. Exod 38. Gr.31 mo.20. Euc for ſpi 5. in Hie ſ Eccl. 12. Euc 9 in Eccleſiaſt.

Dolor pœnitentiæ.

Locuſta interdum deſignat *i* dolorem pœnitentiæ mordentem & corrodentem omnes pravos & inquietos mores. *Exod.10.c.*

Dæmones. Falſi teſtes. Hæretici.

Locuſta gregatim ambulat ſine Rege, parum reſiliens à terra, & poteſt *k* dæmones ſignificare, quibus nec in cælo nec in terra, eſt ſedes, & omnes bonorum operum fruges corrodere & perdere nituntur, qua ratione etiam ſignificat falſos teſtes, & malitiam, quæ ore lædit, infideli videlicet teſtimonio. *Exod.10.c. Jud.6.a.7.c. Job.39.c. Pſal.77.* Locuſtæ etiam rodentes fruges & noxiæ, ſunt hæretici. *Apoc.9.a.* Qui ſedent in ſepibus, quum hærent dogmatibus Philoſophorum. *Nahu.3.d.*

Linguæ adulantium. Levitas hominum. Incommoda ſenectutis.

Locuſtæ rodentes fruges *l* linguas adulantium exprimunt, quæ terram Ægypti vaſtarunt. *Exod.10.c.* Locuſtæ enim pluſquam cætera minuta animalia humanis frugibus nocent. Itidem linguæ adulantium, terrenorum hominum mentes, ſi quando bona aliqua proferre conſpiciunt, hæc immoderatius laudando corrumpunt. Locuſta etiam ſaliens, levitatem & inconſtantiam hominum deſignat.

Locuſta impinguata ſignificare poteſt *m* crura in ſenectute tumentia. *Eccl.12.b.*

a Hie. ſ. Ioel. 1. & ſ. Amos. 7. Rup. ſ. Ioel. 1. & ſ. Amos 7. & 5 ſ. Apoc. 9. — *Reges Medorum. Gaudium. Hoſtes Iudæorum.*

Locuſta comedens reſiduum erucæ, *a* Reges Medorum ſignificat, qui ſubverſo Chaldæorum imperio, Judæos habuere captivos. Et internus animi affectus ſignificat gaudium, quod huc illucq. volitare facit, & geſtiendo quandoque ab animi moderatione deficere. *Joel.1.a.2.f.* Deſignat etiam exercitum Senoacherib contra Iſraël. *Amos 7.a.* qui locuſtæ dicuntur, propter depopulationem, quam fecerunt. *Apoc.9.a.*

b Gregor. 33. mor. 19. c Hie. ſ. Nah. 3. — *Inanis gloria. Superbia.*

Locuſta, quæ nititur ſine alis, aut cum infirmis alis volare, *b* inanem gloriam ſignificat, quæ ſe vanis præſumptionibus exaltat. Item ſuperbiam hominum malignorum, qui ſe invicem falſis teſtimoniis & perſecutionibus corrodunt, & perſequuntur. *Joel.1.a.2.f.Nah.3.g.*

Attelabus ſaliens pluſquam bruchus, *c* eos videtur ſignificare, qui videntur ſibi juxta opinionem ſuam aliqua ſequi veritatis dogmata. Hi dicuntur locuſtæ locuſtarum. *Nah.3.d.*

Longus, Longitudo, Longè, Longinquus.
Elongare, Prolongare, Protrahere.
Protelare, Procul, Prolixus.

Longanimitas Dei.

LONGITUDO, eſt dimenſio, quæ lineæ tribuitur. Aptatur autem longitudo tam ſpatio magnitudinis quàm temporis, ut longitudo terræ, longitudo temporis. *L*onginquum autem eſt, quod à præſenti vel tempore multum diſtat.

d Gr. 10. mor. 10. 11.

Longitudo, propriè non competit Deo, ſed dicitur longitudo ejus, *d* quia ad vitæ patriam nos longanimiter tolerando perducit. *Epheſ.3.d.* Et dicitur longior terra. *Job 11.b.* quia creaturæ modum perennitate ſuæ æternitatis excedit. Vel quia longanimitatem noſtram patientia divinæ longanimitatis exuperat: quæ nos & peccantes tolerat, & converſos ad præmia remunerationis expectat. Vel terra longior eſt, quia fructus vitæ, quos in fine retribuit, nequaquam nunc vel ſpes noſtra comprehendit.

e Ori ſ. Ro. 3. f Ricar. de S. Vict. 1. de arca myſtic. 11. — *Acceſſus animæ Chriſti ad Deum. Cognitio donorum creationis.*

Longitudo propitiatorii ſignificat in Chriſto *e* illud quod tendit in Deum. Trinitatique ſociatur. *Exod.25.b.* In anima verò deſignat *f* eam cognitionem, quæ pertinet ad inchoationem contemplationis, ut ad creationem ſpiritualis creaturæ, qualis eſt cognitio donorum creationis.

g Hie. ſ. Za. 5. — *Caſtigatio Dei.*

Longitudo voluminis viginti cubitorum, *g* caſtigationem Dei æternam ſignificare poteſt, in tranſgreſſores decalogi. *Zach.5.a.* Eſt viginti cubitorum propter punitionem corporis & animi.

h Ru. ſ. Zac. 5. Au. epiſ. 112. 119. 120. & ſ. Pſal. 103. Gre. ſ. Ezech. hom. 18. — *Perſeverantia. Tolerantia. Longanimitas. Patientia. Conſideratio naturalium.*

Longitudo abſolutè ſumpta *h* perſeverantiam in bonis uſque ad finem ſignificare poteſt: & longitudo in cruce Chriſti, tolerantiam. *Epheſ.3.d.* Idem exprimit longitudo Hieruſalem. *Zach.2.a.* Tanta dicitur eſſe longitudo thalami, quanta latitudo. *Ezech.40.b.* quia ſecundùm menſuram charitatis habet quis tolerantiam expectando diſſolutionem corporis ſui, & ſuſtinendo infirmitates proximorum. Longitudo templi, longanimitas eſt Eccleſiæ: quæ in exilio pegregrinationis hujus patienter adverſa tolerat, donec ad patriam perveniat. Eſt 60. cubitorum propter perfectionem operum. *3.Reg.6.a.* Et longitudo altaris holocauſti quinque cubitorum. *Exod.27.a.* Et longitudo alia viginti cubitorum deſignat perſeverantiam in benè operando per utriuſque teſtamenti obſervationem. Longitudo præterea arcæ teſtimonii duorum cubitorum, & ſemis *i* patientiam & longanimitatem ſignificare poteſt. *Exod.25.a.37.a.* Vel deſignat conſiderationem rerum naturalium, quæ prior eſt conſideratione operum & morum, ut longitudo prior eſt latitudine & altitudine. Longitudo porticus templi viginti cubitorum, ſecundùm latitudinem templi, deſignat antiquos juſtos multa patientia & longanimitate expectaſſe adventum Chriſti in carne. *3.Reg.6.a.*

i Ricar. de S. Vict. 2. de arca myſti. 3. 6.

k Ori ſ. Gen. hom. 2. — *Spes. Gratia.*

Longitudo arcæ Noe, quæ ad trecentos cubitos extendebatur, *k* ſpem ſignificare poteſt, quæ ad trecentos cubitos protenditur: quia ex triginta per decem multiplicatis, hoc eſt, ex obſervantia legis gloriam ſperamus. *Gen.6.c.* Poteſt etiam gratiam ſignificare, quia per gratiam Trinitatis ad perfectionem venitur. Longitudo etiam atrii centum cubitorum. Et longitudo introitus atrii viginti cubitorum, ad ſpem referri poſſunt. *Exod.27.b.38.b.* Itidem longitudines variæ. *Ezech.40.*

l Ambr. de Noe 6. — *Dimenſio humani corporis.*

Trina quoque dimenſio arcæ, *l* trinam corporis humani dimenſionem ſignificare poteſt.

Ori ſ. Gen. hom. 2. m Gre. ſ. Eze. ho. 6. & 27. mor. 2. n Rup. 12. ſ. Apoc. — *Fides Trinitatis.*

Longitudo terræ promiſſionis, fidem Trinitatis deſignare poteſt. *Gen.13.b.* Longitudo etiam cortinarum tabernaculi cubitorum viginti octo, eſt fides & patientia expectans æternam quietem. *Exod.26.a.36.b.* Et longitudo portæ templi tredecim cubitorum, quæ eſt in altum, eſt *m* altior cognitio, quæ habetur de Deo in novo teſtamento, cui additur cognitio Trinitatis ſupra decalogum. *Ezech.40.b.* Et procul intuentur Deum in hac vita etiam electi, quia necdum claritatem illius per acumen intimæ apprehendunt. *Job.36.d.* Longitudo cœleſtis Hieruſalem, *n* conſonantia fidei. *Apo.21.e.* Longitudo menſæ duorum cubitorum, munditiam & innocentiam ſignificat. *Exod.25.37.b.*

o Glo. ord. ſ. Exod. 26. — *Progreſſus in vitam æternam.*

Longitudo tabularum tabernaculi decem cubitorum, ſignificat *o* progreſſum in vitam æternam per obſervantiam decem præceptorum. Ad idem referri poteſt longitudo ſagorum tabernaculi triginta cubitorum. *Exod.26.a.36.c.*

p Ori ſ. Gene. hom. 2 & ſ. Iud. hom. 10. Hie. ſ. Eccl. 8. Ber. ſer. 17. ſ. Qui habitat. Bed. ſ. Pro. 3. — *Cœleſtis Patria.*

Longitudo terræ promiſſionis, quam perambulavit Abraham. *Geneſ.13.b.* patriam *p* cœleſtem ſignificare poteſt. Et longitudo Hieruſalem, eſt æternitas cœleſtis patriæ. *Apocal.21.e.* Longitudo quoque dierum, ad æternam fœlicitatem pertinet. *Pſalm.90.Prov.3.a.c.* Longum autem tempus, aut longi dies, ſunt dies bonorum, & ipſi boni. *Jud.2.a Deut.5.d.* Qua ratione mali non prolongant dies ſuos *Eccl.8.c.* longitudo quoque rationalis unius palmi in pectore Pontificis, deſiderium exprimit vitæ æternæ. *Exod.28.c.*

q Hil. ſ. Pſ. 54. Arn. ſ. Pſ. 108. — *Incomprehenſibilis Chriſtus. Prope eſt Chriſtus ad ſalvandum. Elevatio ad contemplationem.*

Elongari dicitur Chriſtus, *q* quia incomprehenſibilis eſt & Judæis & Gentibus. *Pſa.54.* Non elongatur autem Chriſtus, quia propè eſt ad ſalvandum. *Iſa.46.d.* Procul autem dicitur eſſe viſio Habacuc, quia indicabat adventum Chriſti, qui tunc procul erat. *Haba.2.a.* Elongatur quoque benedictio, ab eo videlicet, qui eam non vult, quia indignum ſe benedictione conſtituit. *Pſal.108.* Et elongatum eſt judicium à Judæis, *r* quando Chriſtus relictis Judæis, tranſiit ad gentes. *Iſa.59.b.*

r Hie. ſ. Iſ. 59. ſ Gr. 4. mo. 38. Haiſ. ſ. Ioel. 3. t Hie. ſ. Iſ. 30. v Hil. ſ. Pſ. 138. x Ori. ſ. Iere. hom. 2. — *Longè à virtute. Chriſtus diu deſideratus. Longè à malis Deus.*

Elongat ſe fugiens, qui *ſ* à turba deſideriorum temporalium in altam Dei contemplationem ſe ſublevat. *Pſalm.54.* Et longinqua gens, ſunt, qui longè ſunt à ſtatu vitiorum & errorum. *Joel.3.b.*

De longinquo venit nomen Domini. *Iſa.30.f.* In primo quidem adventu, *t* quia venit Chriſtus diu deſideratus. In ſecundò verò, quia diu ſuſtinuit peccatores. Et de longè intellexit Deus cogitationes Chriſti. *v* quia longè antea prophetari eas fecit. *Pſa.138.*

Longè exiſtit Dominus à renibus impiorum, hoc eſt, *x* ab affectibus & operibus hæreticorũ, & aliorum in-

rum iniquorum. *Jer.12.a.Pſal.*118. Et de longè dicitur Deus, cui propinqua & longè poſita æquè nota ſunt. *Jer.23.e.* Et à longè alta cognoſcit, quia longè eſt à ſuperbo. *Pſal.*137. Sic procul viderunt fratres Joſeph ipſum Joſeph, *a* quia longè eſt à malis Chriſtus. *Gen.37.d.* Et longè intellexit cogitationes *b* Gentilis populi, filii prodigi, & aliorum, quos converſos prope eſſe fecit. *Pſal.*138.

Longinqua regio, in quem abiit homo nobilis. *Luc.19.b.* ſignificare poteſt *c* cœlum, in quod aſcendit Chriſtus: vel mundum, cujus datum eſt illi imperium. Et de terra procul veniunt Angeli, cum veniunt de cœlo. Vel cùm prædicatores à cœleſtium contemplatione deſcendunt ad prædicatores. *Iſa.13.a.*

De longè ſtantes, qui prius erant propè, ſunt *d* Angeli ſeparantes ſe à peccatore, qui prius erat in gratia: licet non eum penitus deſerant. *Pſal.37.*

Longè deducunt Tyrum pedes ejus, *e* quum quis relicto vitiorum ſtatu convertitur ad virtutem. *Iſa.23.b.* Non ſinit autem Pharao, hoc eſt, diabolus filios longè ab Ægypto ire: quia non vult ut vadant viam trium dierum, ne videlicet perfectam agant pœnitentiam, ſed vult ſervari ſibi vel vanam dīē. *Exo.8.g.* Et longè facit iniquitatem à tabernaculo ſuo, qui ſic ad Deum convertitur, ut in cogitatione pariter & opere mundetur, *Job 22.d.* Itidem procul repellunt fornicationes ſuas, qui gravem agunt pœnitentiam. *Ezec.43.c.*

Longè facit Deus furorem ſuum, *f* propter nomen ſuum, quum parcit populo ſuo, ne nomen ſuum blaſphemetur. *Iſa.48.b.* Longè quoque fit manus Dei ab aliquo, quando ipſe à flagellis Dei liberatur. Item quando ceſſat lex vetus, quæ ſub ultionis percuſſione populum tenebat, ac terrore premebat. *Job 13.c.* longè autem fit lex in adventu Chriſti. *Mich.7.c.*

Longos facit funiculos tentorii Eccleſiæ, *g* qui multiplices ſermones doctrinæ Eccleſiæ extendit ad convertendum agentes. *Iſa.54.a.*

Procul vidit Abraham locum ſacrificii, *h* quia Dei religio eſt captu difficilis. *Gen.22.a.*

Procul tendens Moyſes tabernaculum, deſignat ſeparationem juſtorum à malorum converſatione. *Exod.33.b.*

Procul odoratur bellum equus. *Job 39.c.* quum *i* prædicator adverſa quæque longè adhuc poſita cogitando prænoſcit, ne fortaſſe valeant ipſum improviſa ſuperare.

Protrahere noctem, eſt *k* per negligentiam & ignorantiam admittere indoctos ad regimen Eccleſiæ loco Doctorum. *Job 36.c.*

Longinqua regio, in quam abiit prodigus. *Luc.15.c.* umbram *l* mortis, & ſtatum peccati ſignificare poteſt. Et de terra longinqua ſalvat Deus, quum à profundo malorum liberat peccatorem. Et longè dicitur apparuiſſe, quia longè receſſerant ab eo. *Jere.8.f.30.b.31.a.* Et longinqua terra eſt Babylon ab Hieruſalem, quia longè ſunt mundani à cœleſti patria. *Iſa.39.c.41.b.43.a.* Sic procul erant inſulæ, quum gentes longè erant à fidei veritate. *Jere 31.b.* Dicuntur etiam gentiles populi de longè, propter infidelitatem. *Iſa.49.a.57.d.60.a.Zach.10.d. Epheſ.2.c.* Cùm autem dicitur. *Iſa.49.d.* De longè venient, ſumitur ibi, de longè, pro parte Orientali. Longè etiam ſunt qui recedunt ab Eccleſia. *Ezech.6.d.* Et longantur à Deo, qui colunt Idola. *Jerem.2.a.* Sic longè factus eſt à Sanctis populus Judæorum. *Pſalm.55.in titulo.* Et cor Judæorum longè erat à Deo. *Iſa.29.d.33.b.* Et longè fiunt filii eorum à ſalute: quia & ſi temporalem vitam ſine afflictione percipiunt, æterna gravius punitione ferientur. *Job 5.a. Pſalm.*128. Longè etiam fecit Deus fratres Chriſti ab eo, *m* quum Judæ tenentes legem, de ipſo quidem prophetias habebant, & tamen præſentem minimè cognoſcebant. *Job 19.b.* Ita elongavit ab eo amicum & proximum. *Pſalm.87.* Procul etiam fugiunt hæretici, cùm obſtinati perſiſtunt in errore. *Iſa.22.a.* Eos deſignant amici Job, procul levantes oculos. *Job 2.d.* Ipſi longè fugiunt à ſancta Eccleſia, non loco, ſed merito, dum creſcente ſuperbia, aperta eam exprobratione contemnunt. *Job 30.b.*

De longinquo venit gens, quæ deſtruxit Hieruſalem, quia dæmones captivantes animas, longè ſunt à Deo. *Ier.5.d. Hab.1.b.*

Prolongatus incolatus, eſt *n* duratio hujus vitæ ſecundùm quam fit delatio futuræ patriæ & prolongatio miſeriæ. *Pſal.119.*

Longè à ſalute ſunt verba delictorum, *o* quia deſiderium hujus vitæ longè à ſalute fœlicitatis æternæ. *Pſalm.21.*

De longè cernunt terram, *p* qui eam deſpiciunt. *Iſa.33.c.* hos deſignant longiora crura habentes volucres, quæ ideò inter animalia munda computantur. *Lev.11.c.*

Non elongantur dies punitionis Babylonis, *q* quia æternitati comparati & deſiderio malorum, cito veniunt. *Iſa.14.a.*

Elongaſſe dicitur Deus terminos terræ, *r* quia indulgendo peccatoribus permiſit eos à ſe peccando recedere. *Iſa.26.c.* Et longè fit cor impiorum à diſciplina. *Iob 17.b.* quia & ſi corpus ſub diſciplina non eſt, cor ſub diſciplina eſt, dum & flagellatus quiſque, & tamen ad mentis humilitatem non reducitur. Prolongant etiam iniquitatem, qui trahunt eam in funiculis vanitatis, ſemper addendo peccata peccatis. *Pſal.128.Iſa.5.c.*

Procul ſtans populus, loquente Deo, *ſ* deſignat imperfectos ad divina myſteria capienda ineptos. Idem deſignant procul adorantes, & procul recedentes. *Exod.20.c.24.a.*

Longius ductus membrorum aquilæ, *t* deſignant latitudinem imperii Regis Babylonis. *Ezec.17.a.*

De longè oculi aquilæ proſpiciunt, *v* quum diabolus ſagaciter contemplatur volentes benè operari, ut eos impediat. *Iob 39.d.*

Procul ſtans ſoror Moyſis, ut videret quid ageretur circa Moyſen, deſignare poteſt Judæos contemplantes legem, ſed longè exiſtentes à myſteriis legis. *Exod.2.a.*

Longitudo altaris thimiamatis cubiti unius, *x* orationem directam ad Deum deſignat. *Exod.30.a.*

Longævus, vide Senex.

Loqui, Dicere, Alloqui, Proloqui, Fabulari, Confabulari.
Eloqui, Eloquentia, Eloquium, Loquax, Garrulus.

LOQUI, actus eſt creaturæ rationalis verbis conceptus mentis explicantis: quod etiam dicere appella-

appellatur. Attribuitur quoque loqui Deo & Angelis, ſecundùm quod aliquid manifeſtant. Dicere autem quandoque eſt annunciare. *Exod.19.a.* Hæc dices domui Jacob. Aſſerere. *Pſa.30.* Dixi, Deus meus es tu. Cogitare. *Exod.15.d.* Et dicas in corde tuo. Conſtituere. *Deut.2.a.* Sicut mihi dixerat Dominus. Credere. *Matth.16.b.* Quem dicunt homines eſſe Filium hominis? Jactare. *3.Reg.21.c.* Falſum teſtimonium dicant. Inſpirare. *Judi.6.e.* Nocte illa dixit Dominus ad eum. Interrogare. *Gen.3 b.* Dixit ei: Ubi es? Jubere. *Gen.27.b.* Perge, affer, quæ dixi. Laudare. *Pſal.39.* Salutare tuum dixi. Oſtendere. *Deut.28.g.* Per viam, de qua dixi tibi. Promittere. *4.Reg.4.c.* In hora eadem qua dixerat Eliſæus Proponere. *Deut.1.f.* Parvuli veſtri, de quibus dixiſtis. Reſpondere. *Deut.3.d.* Sed dixit mihi: Sufficit tibi. Loqui autem, arguere. *Pſalm.2.* Tunc loquetur ad eos in ira ſua. Conſolari. *Iſa.30.c.* Loquimini nobis placentia. Detrahere. *Pſalm.34.* Maligna loquuntur ſuper me. Docere veritatem. *Job 23.b.* Tace pauliſper, ut loquar. Docere errorem. *2.Reg.3.e* Ut loqueretur ei in dolo. Verba facere. *Gen.18.d.* Loquar ad Dominum meum. Interpretari. *Marc.16.c.* Linguis loquentur novis. Meditari. *Pſal.14.* Qui loquitur veritatem in corde ſuo. Referre. *Gen.32.d.* Sic loquimini domino meo Eſau. Revelare. *Gen.18.d.* Poſtquam ceſſavit loqui ad Abraham.

a Gr.13.m.19 Aug ſ.pſ.44 61. Orig.ſ. Gen. hom 3. — *Generatio æterna.*

Loqui dicitur Deus *a* generando Verbum ſibi coæternum: & loquitur ſemel, quia Verbum aliud, præter unigenitum, non habet, in quo omnia includuntur & uniuntur. *Job 33.b. Pſalm.61.* Et dicit opera ſua regi, producendo Filium, per quem fecit omnia opera. *Pſal.44.*

b Amb.ſ. Exo 9. Baſ ſ.pſ 32. Phil quod Deus ſit immutab. c Au.5 trai. Dei 9. & ſ. pſa.59. d Gr.23.m.19 e Hie ſ.Iſ.52. f Chry.ſ. Gen. ho.2. — *Manifeſtans. Deus voluntatem ſuam per effectum. Præcipiens Deus.*

Loquitur Deus aut dicit per Verbum ſuum. Et dicit, *b* ut voluntatis ſuæ cognitionem prodat per operationis effectum. *Gen.1.a. Pſal.32.* Dicere Dei, eſt aliquando *c* præcipere: ut cùm dixi piſci, & evomuit Jonam. *Ion.2.d.* Semel autem loquitur Deus, *d* quia non ſingulorum cordibus privatis vocibus reſpondet, ſed tale conſtruxit eloquium, per quod cunctorum quæſtionibus ſatisfaciat. In ſcripturæ quippe ejus eloquio cauſas noſtras ſinguli, ſi requirimus, invenimus, nec opus eſt, ut in eo quod ſpecialiter quiſque tolerat, reſponderi ſibi divina voce ſpecialiter quærat, ut cùm dixit Paulo. Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur: hoc omnibus ſimiliter ſe habentibus dicitur. *Iob 33.b.* Loquente autem Deo ſemel duo audiuntur, quia cùm maxima ſimplicitas & unitas ſit in Deo, in noſtra tamen cognitione per ejus potentiam multiplicantur. *Pſalm.61.* Loquutus eſt etiam Deus ſemel, hoc eſt, incommutabiliter. Et loquebatur Deus antequam adeſſet, *e* quum loquebatur per Prophetas ante incarnationem. *Iſa.52.b Amos 3.b.* Cæterum *f* quum in principio Deus paſſim hominibus loqueretur, ut Adæ: Cain, Noe, tamen creſcente hominum indignitate, tempore Moyſis quaſi abſentibus literas dedit, quas tulit Moyſes.

g Gr 2.m.3 6 h Atha. q. 2. i Hie.ſ.Iſ. 32. 45.63. Tert.adv. Marc.4. Ori.ſ.Rom.3. Au q.in Exo. 10. Arn. & Hil. ſ.pſ 19. Hil 3.de Tri. — *Mandans Deus Angelis. Arguens dæmones. Apparens Chriſto in mundo.*

Loqui dicitur Deus Angelis, quum eis voluntas ejus intima videnda manifeſtatur. Loqui autem Deum ad diabolum, eſt *g* vias ejus ac negotia, animadverſione occultæ diſtrictionis increpare. Ut cùm dixit Satanæ. *Iob 13.b.* Unde venis? Hoc autem dignum ſcitu eſt, *h* quod Deus per aliquem ſanctum Angelum diabolo colloquebatur, ut Rex per medium hominis ad condemnatum loquitur.

Loquutum eſt os Domini, hoc eſt, *i* Chriſtus apparens in mundo. *Iſa.40.b.65.b.* Et dicitur loquutus non in abſcondito. *Iſa.45.d. Ioan.18.d.* Vel quia dedit legem in monte Sinai cum tonitruis & fulguribus, vel in promulgatione legis Evangelicæ, quando palam loquutus eſt mundo. Loquens autem Dominus ad Moyſen ore ad os, deſignat ſermonem Chriſti per humanitatem & incarnationis myſterium, cùm diceret, Ego ſum Deus Abraham, &c. Et ut loquutus eſt ad Moyſen, ita ut Moyſes fieret ineloquens, deſignat divini Verbi manifeſtationem, cujus reſpectu cæteri ſunt muti & ineloquentes. *Exod.4.a.33.c. Num.12.b.* Et loquitur Dominus de cœlo, hoc eſt, per Chriſtum, & de propitiatorio, quia tota ejus locutio per Chriſtum ad miſericordiam ſpectat. Et loquitur in tabernaculo, hoc eſt, in humanitate Chriſti. Et loquutus eſt Deus in ſancto ſuo, hoc eſt in Chriſto, aut Moyſe. *Pſal.59.107.* Et loquebatur pauper judicium, quum Chriſtus docebat veritatem, qui etiam loquitur juſtitiam, quia reddit cuique juxta opera ſua. *Iſa.32.b.63.a.* Et loquens Dominus in columna nubis, *k* eſt Chriſtus in velamento carnis aſſumptæ, in quo divinitas obumbrata latebat. *Pſal.98.* Et loquitur Angelus ad unum de ſimilibus, *l* cùm Chriſtus ſe hominem pro hominibus demonſtrat. *Job 33.c.* Loquens Joſeph ad fratres ſuos, eſt Chriſtus ad diſcipulos, & ad Judæos. Loquebatur autem per interpretem, hoc eſt, per aſſumptam humanitatem, & loquebatur eis durius, quando eos arguebat, blandè autem loquebatur, quando conſolabatur diſcipulos. Et fratres auſi ſunt loqui ad Joſeph, quum diſcipuli interrogabant Chriſtum. *Gen.41.b.45.e.50.d.* Loquebatur autem Jeſus interdum ad diſcipulos *m* velut magis illuſtratos, nonnunquam ad turbas ſeu rudiores, aliquando utriſque. *Matth.23.* loquens Joſeph ad familiam Pharaonis, & in auribus Pharaonis, eſt Chriſtus docens gentilitatem. *Gen.50.a.* loqui neſciens Jeremias, deſignat Verbum Dei aſſumpta carne quaſi balbutire cum hominibus. *Iere.1.b.* loquens tamen perfectè, eſt ipſe Chriſtus. *Amos 5.e.*

k Hie ſ.pſ.98. l Gr. 24.m 3 m Ori ſ.Mat. hom 24. & ſ. Iere hom.1. Hie ſ Amos 5 n Cyr. de Tri. Gre Nyſſe de vita Moyſis o Au de eſſe. divi. Gre ſ 1.Reg. Euc ſer. ſpirit:1. p Ricar. de S. Vict 4. de arca myſt.21. — *Mediator Chriſtus. Revelans Deus.*

Loqui Moyſen ad populum, & non Dominum, quando petit populus, deſignat *n* meditationem futuram per Chriſtum incarnandum. *Exod.20.d.* Et doctrinam per eruditiores & perfectiores minoribus tradendam.

Loquitur Deus *o* occulta inſpiratione revelando. Et cùm dixit Samuel, Loquere Domine: quia audit ſervus tuus. *1.Reg.3.b.* eſt petere illuſtrationem interiorem, & idem quod Petrus in transfiguratione cùm dixit. *Matth.17.a.* Bonum eſt nos hic eſſe. *Pſal.84.* Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Ita loquitur ſponſus ſponſæ. *Cant.5.b.* Loquitur autem Dominus de propitiatorio, aut de Cherubim, *p* quando contemplantibus naturam divinam, & Trinitatem, & etiam creaturam rationalem, revelat myſteria. *Exod.25.e.*

q Hie.ſ.Hoſ.2. r Hil.ſ Mat. Can 14. ſ Hie ſ Hoſ a t Gr ſ.Can.8 Ber ſ. Cant. ſer 17. v Hil ſ. Mat. Can.7. Rup ſ.Hoſ. 2. — *Certitudo minarum Dei. Liberans Chriſtus. Mittens Spiritum S.*

Cùm dicitur, Dominus loquutus eſt, deſignatur certitudo minarum vel promiſſionum divinarum, quæ inevitabiliter loquente Deo evenient. *Iſa.1.a.22.g.24.a. Ezec.38.f.*

Loquitur Dominus in Hoſee, *q* cùm per ipſum loquitur ad alios, loquitur ad Hoſee, quum ad ipſum dirigit ſermonem. *Hoſ.1.a. Joan.3.a.*

Loqui dicitur aliquando Chriſtus, quum *r* defendit, aut liberat à periculo, ut quum loquutus eſt exiſtentibus diſcipulis in tempeſtate. *Matth.14.c.* Et loquebatur Chriſtus pro Judæis bonum, quum dicebat, Pater ignoſce illis. *Jer.18.d.* loquutus eſt nobis in Bethel, hoc eſt, *ſ* in Eccleſia. *Hoſ.12.b.* Et loquitur pacem gentibus, quum eas convertit. *Zac.9.c.* Alloquutus eſt ſororem ſuam Eccleſiam, *t* quando Spiritum ſanctum ſuper Apoſtolos miſit, ad quam dicitur loqui verba favoris. *Cant.2.c.8.c.* dicit Chriſtus verbo, ne ſanetur puer. *Matth.8.a.* quia prædicatio fidei ejus affert ſanitatem. Loquutus eſt etiam ad cor, *v* quando miſit Spiritum ſanctum, & inſtruxit corda diſcipulorum. *Hoſe.2.c.*

Loqui-

Profectus.

Loquutus eſt Dominus ad Abraham, poſtquam diviſus ab eo Loth. *Gen.13.c.* ut *a* deſignaretur virtutis profectus, quando irrationales portiones à rationalibus ſegregantur.

Obſcurus ſermo Dei malis. *Exigens Deus rationem.*

Loqui dicitur Dominus in tenebris. *Matt.10.c.* quia *b* ſermones ejus carnalibus tenebræ ſunt.

Loquitur Deus quaſi diſputando nobiſcum. *Iſa.41.a.* quando *c* exigit rationem, quare non eum colamus. Et loquebatur ad Hieruſalem in ejus abundantia: quia inter proſpera non ceſſabat admonere. *Jer.22.e.* Et dicitur loqui malum, aut loqui in ira, quando minatur pœnam, niſi reſipiſcant. *Pſal.2. Iere. 11.d* Et loquitur quaſi parturiens, quum apertè caſtigat, quos ante patienter ſuſtinuit. *Iſa.42.b.* Et dicitur loquutus ſuper Hieruſalem, quum decrevit caſtigare. *Thren.1.b* Et non fruſtra dicitur loquutus, quando ejus minæ ad emendationem proſunt. *Ezec.6.c.* Et loquela grandis Dei, eſt *d* gravis ejus punitio. *Ier.11.c.Iob 23.a.36.b*

a *Amb 1. de Abra 7.* b *Hil ſ. Matt. Can 10.* c *Hil ſ pſ 2. Hie ſ. Ezec.6.* d *Gre. 16 m. 14.*

Sermo propheticus.

Loquens Angelus in Propheta, *e* ipſum ſermonem propheticum deſignare poteſt. *Zach.1.b.* Ad hoc referri poſſunt loquentia ſeptem tonitrua. *Apoc.10 a.*

e *Hie. ſ Zac. & Ru b. ſ. Apoc.*

Orare Laudare Deum.

Loqui ad Deum, eſt *f* ipſum orare & laudare. *Gen.18.d. Exod.33.c.* Et dicit opera ſua Regi, qui ipſum confitetur, & laudat. *Pſalm.44.* Et loquitur in exceſſu, qui loquitur quaſi ſupra hominem elevatus. *Pſalm.115.* Et loquitur Samuel verba populi in auribus Domini. 1.*Reg.8 d.* deſignans Prælatum, *g* qui ut magis familiaris Deo, orat pro peccatis populi. Vel deſignat orationem occultè faciendam intra cubiculum. *Matth.6.a.* Multum verò precari, eſt cum quem precamur, diuturna & pia cordis excitatione pulſare. Loquuntur magnificentiam gloriæ ſanctitatis Dei, & virtutem terribilium ejus, qui cum laudant. *Pſalm.144.* Et loquitur in amaritudine animæ deteſtando culpam per amaritudinem pœnitentiæ. *Iob 10.a.* Loquimur ad Omnipotentem, cùm ejus miſericordiam deprecamur, & cùm ejus faciem per deſiderium poſtulamus, *Iob.13.a.d.* loqui autem noſtrum ad Deum, *h* eſt non vocibus gutturis id, quod ſentimus, prodere, ſed promptis ad illum deſideriis inhiare. *Iob 42.a.*

f *Baſi ſ pſ. 44.115. Hie ad prin. Au ep 12.5.* g *Gr ſ 1 Re.8 & 2 mor 5.6 & 8. mor 15. & 9. m 33 & 15 mo.14.22* h *Gr.15 m.2. Hie ſ Iob 2. & ſ pſal. 65.*

Confiteri.

loqui dicitur os alicujus in tribulatione ſpiritus ſui, quando tribulatio ſpiritus linguam commovet, ut reatum pravi operis vox confeſſionis & orationis impugnet, qua ratione non loquebantur amici Job. *Iob.2.d.7.c. Pſal.65.*

Mutus homo non comparatus Deo. *Evangelia.*

Ineloquens Moyſes, ex quo cœpit loqui ad Deum, deſignat *i* quemlibet eſſe mutum comparatum Deo. licèt aliquid prius eſſe videretur. *Exod.4.a.* Eloquens autem Aaron videtur eum ſignificare, cui Deus dat os & ſapientiam.

i *Ori ſ. Exod. ho.3. Bed ſ Exo.3.*

Eloquia pulchritudinis dici poſſunt Evangelia. *Gen.40.c.* Et eloquia pulchritudinis, quæ dat Nephtalim, *k* dici poſſunt ſimilitudines elevantes nos ad cœleſtium & ſpiritualium intelligentiam, qualia ſunt, Oſculetur me oſculo oris ſui. Favus diſtillans labia tua, mel & lac ſub lingua tua, & ſimilia. Et eloquia Domini igne examinata, *l* ſunt ejus præcepta. *Pſal.17.* Eloquium etiam Dei jugum, eſt prædicatio. *Pſal.118.147. Iſa.28.f.*

k *Ricar de S. Vict de 12. Patriar 24.* l *Hil ſ. pſ 118, Hie. ſ pſa. 17.*

Proferre myſteria *Prædicare fidem.*

Loquuntur linguis novis, *m* quia jam vitæ veteris ſæcularia verba derelinquunt, & ſancta myſteria inſonant, ac Conditoris ſui laudes & potentiam quantum prævalent, narrant. *Marc.16.d.*

m *Gre ho.29 Ber. ſer.2. Aſcenſio*

Loqui ſapientiam, *n* eſt prædicare fidem, & loqui per fidem. *Pſalm.48.115.* Et loquens Aaron pro Moyſe, eſt Prædicator inſtruens alios ſecundùm legem, eamque explicans *Exod 4.d.7.a.16.a.* Loquens autem Samuel cum Saule in ſolario, eſt inſtruens prædicatorem ita debere converſari cum infirmis in civitate, ut tamen ſemper habeat in ſe altam converſationem. Loquebatur autem ei ſermonem regni, quum docebat ſpiritualem converſationem. 1.*Reg.9.d 10.a.* loqui de teſtimoniis Dei in conſpectu Regum, eſt audacter prædicare fidem. *Pſal.118.* loquuti ſunt diſcipuli ſicut dixerat Jeſus, quia ejus autoritate prædicarunt. *Luc.19.e.* Dicere autem in lumine, eſt loqui cum libertate fidei confeſſionem. *Matt.10.c.* Et loqui aliis linguis, eſt prædicare legem novam. *Iſa.28.c. Ier.31.d.1. Cor.14.d.* loqui verò quinque verba in Eccleſia, eſt docere myſteria, quæ in pentateucho legis continentur. 1.*Cor.14.d.* loquitur velociter & planè lingua balborum, quando hi, qui non loquebantur de Deo, nec confitebantur peccata ſua, converſi ad Deum omnia promptè exequuntur. *Iſa.32.a.* Et loquitur veritatem in corde ſuo, qui revelat dignis myſteria, & Chriſtum ſincerè prædicat. *Pſalm.14.* loquens mutus, ejecto dæmonio, deſignat confeſſionem fidei, expulſis erroribus. *Matth.9.d.12.b. Luc.11.b.* loquitur os in tribulatione, quum Martyres inter tormenta Chriſtum confitentur. *Pſalm.65.* loquens autem de Deo homo devoratur, quia fari ineffabilem cupiens, ipſa ſuæ ignorantiæ anguſtia deglutitur. *Job 33.d.* loquitur in porta, qui *o* publicè prædicat Chriſtum, & qui loquitur in Chriſto. *Pſal.126.*

n *Baſi ſ pſ.14 48.115. Amb ſ pſ.118 ſe.& ſ Luc 19 Hil ſ Matt. Can 9.6 10. 12 & ſ pſ 65. Hie ſ Iſa.28. Gr ſ.1 Re.9. 10 & 17. m. 18* o *Au ſ. pſ.126*

Lex & Prophetæ de Chriſto.

Loquentes cum Jeſu Moyſes & Elias exceſſum, quem completurus erat in Hieruſalem, deſignant *p* legem & Prophetas de Chriſto prophetantes, aut quæ prophetarunt, impleta eſſe monſtrantes. *Matt.17.a. Luc.9.d.* Et loquens Moyſes ad populum, eſt lex inſtruens populum. Petens autem populus, ut loqueretur Moyſes, & non Dominus, terrorem veteris legis deſignavit, cujus myſteria ignorabant, ſed ſolo cortice legis contenti erant. *Exod.19.c.20.d.32. Lev.1.a.4.a* Et loquens Moyſes ſapientibus corde, eſt lex inſtruens Doctores. *Exod.28.a.* loquens autem Moyſes ad Dominum ſine velamine, & ad populum cum velamine, deſignat legem iis reſerari, qui toto corde exquirunt Dominum. *Exod.34.d.* loqui autem interdum eſt prophetare, ut ceſſarunt loqui Principes in adventu Chriſti. *Job 29.b.*

p *Ori ſ. Matt. ho 3. Amb ſ Luc 9 Hie ſ Iob 31.*

Profectus prædicationis. *Quærens Eccleſia ſolutionem quæſtionũ à Chriſto.*

Loquens Anna in corde, deſignat *q* profectum prædicationis in iis, qui illuſtrantur, & ſunt prædeſtinati. Loquens eadem ex multitudine mœroris & doloris, eſt Eccleſia non ceſſans loqui veritatem ex bono affectu, quantumcunque affligatur. 1.*Reg.1.c. Iob 16.a.*

q *Gr ſ 1 Re 1 & 12 mor.4.*

Loquens Regina Saba Salomoni omnia, quæ habebat in corde ſuo. 3.*Reg.10.b.* eſt *r* Eccleſia quærens à Chriſto ſolutionem quæſtionum, quas gentiles Philoſophi ſolvere nequibant. Deſignat etiam confeſſionem peccarorum.

r *Ori ſ Cant. ho.2 Aug ſer. 258.*

Loqui de Deo. *Efferre antiquos Patres.* *Manifeſtare errores* *Præparare ſe ad gloriam cæleſtem.* *Conſolari.*

Loqui ſublimia, eſt *ſ* loqui de Deo, vel eſt efferre antiquos Patres glorisndo quantum ad exteriora, vel extollere res mundanas, ut faciunt dæmones. 1.*Reg.2 a.* Et loquens ingentia os, eſt *t* Antichriſtus qui audebit ſedere in templo Dei. *Dan.7.c.*

ſ *Ori ſ 1 Reg. ho.1. Gr.ſ 1. Re 2.* t *Hie. ſ Dan. 7.*

Loqui plagas Moab *v* eſt manifeſtare errores, quibus vulnerati ſunt decepti ab hæreticis, *Iſaia 16.b.*

v *Hie ſ Iſ.16.*

Loquebatur Propheta pacem de Hieruſalem civitate cœleſti. *Pſalm.121.* ut *x* audientes ſeipſos in ædificium conſummandæ civitatis præparent. Loquebatur autem propter fratres & proximos, quia non ad ſuum commodum, ſed ad aliorum ſalutem.

x *Au ſ pſ.121*

Loquitur ad cor, *y* qui conſolatur, ut Sichen ad Dinam. *Gen 34.a.* ſic loqui ad cor Hieruſalem. *Iſa. 40.a. Hoſ.2.c.*

y *Hie ſ Iſ 40*

Non

a Gr. 33. m. 23

Non ultra addit loqui in flagellis, *a* cum quis ſe proſpicit ad bella adverſus antiquum hoſtem infirmum. *Job 40.d.*

Cognitio propria infirmitatis.

b Gr. 32. m. 1
c Hie ſ. Ezec. 33.

Loqui leviter, eſt verbum *b* otioſum dicere. *Iob 39.d.* Et loqui unum illicitè, eſt res flagello dignas agere, & loqui aliud illicitè, eſt etiam de flagello murmurare.

Verba otioſa.

Loquuntur juxta muros & in oſtiis domorũ de Propheta, *c* qui ejus non penetrant ſenſum. *Ez. 33.d.*

Non intelligere prophetias.

d Hil ſ. Mat. Can. 12

Tu dixiſti, de præterito reſpondit Chriſtus Pontifici, *d* quia perierat fides Judæorum. Pilato verò Gentili dixit, Tu dicis, quia fides gentium erat præſens. *Matth. 26.f. 27.b*

e Amb epi 82 & ſ pſal. 118. Hie ſ. Iſa 5. & 59. Aug. enchir. ad Laure. 19. Hil ſ. pſ. 69.

Loquens Maria contra Moyſen propter Æthiopiſſam, *e* eſt murmurans ſynagoga contra Chriſtum propter Eccleſiam. *Num. 12.a.* Dixerunt quoque Judæi bonum malum, & malum bonum, quando dixerunt, Nolumus Jeſum, ſed Barabbam. Sed illud melius de rebus, quàm de perſonis intelligitur. *Iſa. 5 e.* loquebatur mendacium lingua Judæorum, & calumniam, quum dicebant falſa teſtimonia adverſus Chriſtum. Sic etiam loquentur, quum parebunt Antichriſto. *Iſa. 59.a.c.* Et loquebantur Chriſto bona fratres ejus, quum Scribæ & Phariſæi doloſè illi adulabantur. *Jer. 12.b.* Et loquebantur adverſus Chriſtum, qui ſedebant in porta, quando Sacerdotes & Phariſæi adverſus Chriſtum dicebant falſa teſtimonia. Et dicebant illi, Euge, euge, quum blaſphamantes dicebant: Alios ſalvos fecit, ſeipſum non poteſt ſalvum facere. *Pſa. 68. 69. 118.* Loquitur fatuus fatua, juxta vulgare proverbium. *Iſa. 38.b.* quando ſcilicet Phariſæi dicebant de Chriſto: Hic ſi eſſet à Deo, non ſolveret Sabbatum. Loquebatur fraudulenter hypocrita, *f* cùm Phariſæi dicerent Chriſto: Magiſter, ſcimus quia verax es, & ad te non pertinet de hominibus. *Matth. 22.b. Hoſ. 7.d. 13.d. Soph. 3.c. Pſal. 34.* loquebatur etiam inimicus magna ſuper Chriſto, *g* quum Gentiles ipſum blaſphemabant. *Pſa. 54.*

Murmurans ſynagoga in Chriſtum.

f Hie ſ. Hoſ. 7
g Hil. ſ. pſ. 54.
h Ori ſ. Iſa. ho 7.
i Bed ſ. pſ. 37. Arn. ſ. pſ. 5. Hie ſ. pſ. 16. & ſ. Iſa. 30. & ſ. Ier. 8. Aug ſ. pſ. 37. 108. Hie ſ. Iſa 9. & ſ. Ier 23. Gre. 2. m. 24. & 9 mo 2.
k Au ſ. pſ. 143 Gre 33 m 36 & 11. mo. 13.

Loquuntur inania, & mendacium, & vanitatem & dolum, qui docent *h* negare Chriſtum, & docent alios errores: & *i* Judæi accuſantes Chriſtum loquuti ſunt vanitates: & dæmones inducentes ad peccandum & perſeverandum in peccato. *Pſal. 33. 37. 108. 143. Iſa. 8 b. Jer. 7.b.* Et loqui in ventum, eſt falſa loqui. *Ier. 5.d.* Et loqui verba viſionis inutilis. *Hoſ. 10.a. Zach. 10.* Ad hæc refertur loqui opera hominum. *Pſal. 16.* loquuntur etiam inania, qui ſtrident incantationibus. Et loqui de terra eſt conſulendo dæmones, ut faciunt Pythones, ſic faciebant Judæi poſt everſam Hieruſalem, & faciunt idem hæretici. *Iſa. 29.a.* loquitur etiam ſtultitiam os hæreticorum, quia errant à ſapientia licèt ſapientes videantur. *Iſa. 9.d.* Et loquuntur Pſeudoprophetæ viſiones cordis ſui de ore Domini, quando hæretici errores ſuos dicunt ſe habere à Domino. *Ier. 23.e.* Dicuntur autem non loqui idola, hoc eſt hæreſes: quia nullum de ſe veritatis habent fundamentum. *Ier. 10.a.* loqui autem ſtultum eſt aliquid adverſus Deũ, eſt per impatientiam dicere aliquid, quod vergat ad blaſphemiam. *Iob 1.d.* loqui autem iniquitatem aut mendacium, *k* minus videtur quàm meditari. Nam loqui plerumque præcipitationis eſt, meditari verò ſtudioſæ pravitatis. *Iob 27.a.* loquuntur etiam vanitatem qui fœlicitatem terrenam, quæ eſt in ſiniſtra, conſtituunt in dextera. *Pſal. 143.* Et loquens beſtia ut draco, ut hæreticus imitans diabolum, nimirum habens doctrinam diabolicam ſub ſimulata ſanctitate. *Apoc. 13.c.* Et loquuntur pro Deo dolos hæretici, qui infirmas mentes ſub divino prætextu ſtulta ſeductione decipiunt. *Iob 13.a.* Garrula quoque meretrix deſignat *l* hæreticos neſcientes tacere. *Prov. 7.b.*

Docere errores.

l Bed ſ Pro 7
m Gre. 3 m. 30 & 19. mo. 24.

Nemo amicorum Job, loquebatur ei tacenti verbum. *Iob. 2.d.* quia *m* hæretici tunc tacent, quando prædicatores veræ fidei filios prædicando generare negligunt. Si autem recta loqui incipimus, graves mox contumelias ex eorum reſponſione ſentimus. Nonnunquam tamen quum per torporem inertiæ, fidelium corda conſiderant, erroris ſemina ſpargere loquendo non ceſſant. E diverſo, cùm vident mentes bonorum alta ſapere, & ad patriam reditum quærere, de ærumna hujus exilii ſtrenuè dolere: circumſpectione ſolicita linguam frænant: quia vident quod contra corda dolentium incaſſum loquentes citius obmuteſcunt. Unde & rectè cùm dicerent: Nemo loquebatur ei verbum, mox cauſa ſilentii ſubinfertur: cùm dicitur: Videbant enim dolorem eſſe vehementem. Cùm enim amoris Dei dolor vehemens corda noſtra transfigit, paſſim prava loqui adverſarius meruit: quia videt, quod intentam mentem laceſſens, non ſolum ad perverſitatem trahere non valet: ſed per excitatam forſiſan ſapientiam & quos tenuerat perdit. Vel deſignantur vitia, quæ tunc non loquuntur nobis, quando cor veraciter dolet. Nam cùm plenè vitæ rectitudinis quæritur, ſupervacua ſuggeſtio pravitatis obturatur. Ceſſantes etiam loqui Principes ad præſentiam Job, ſunt hæretici autoritati & doctrinæ ſanctæ Eccleſiæ reſiſtere non valentes. *Iob. 29.b.*

Silentium perverſum hæreticorum.

n Gr 3. m 24

Loquuta dicitur uxor Job, quaſi de ſtultis mulieribus. *Iob 2.c.* Ubi deſignatur *n* reprehenſio carnis inſolenter murmurantis, ut ad impatientiam pertrahat aut loquens blanda ad libidinis fluxa diſſolvat.

Murmurans caro.

o Gr. 13. m. 5.

Dicunt teſtimonium rugæ Job contra ipſum, *o* quando illi in ſepeliendo Eccleſiam increpant, qui in ejus corpore poſiti duplicatis ſuæ in ſe malitiam non emendant. *Iob 13.b.*

Mater Eccleſia

p Hie ſ. Iſ. 19.

Loquuntur quinque civitates lingua Ægypti, *p* quum quinque ſenſus deſerviunt vitiis. Loquuntur verò lingua Chanan inde, quum virtutum operibus deſerviunt. *Iſa. 19.c.*

Senſus ſervientes vitiis.

Loqui ſermonem in Sabbato, eſt ore peccare. *Iſa. 58.d.*

Peccare ore.

q Gr 33 m. 18
r Hie ſ Iſ. 30.
ſ Arn. ſ pſ. 34

Loquebatur Leviathan mollia Deo *Iob 40.d.* quando *q* dicebat Chriſto incarnato: Scio quod ſis ſanctus Dei. Et membra ejus loquentur illi mollia, quando dicent in judicio: Domine nonne in nomine tuo prophetavimus, &c. Dicunt videntibus, Nolite videre, & aſpicientibus, Nolite aſpicere, qui nolunt prædicari ſibi vera, ſed grata. Et loqui ſibi placentia volunt, *r* qui perſeverant in malo. *Iſa. 30. b.* Ita pacificè loquuntur *ſ* dæmones, cùm ea ſuggerunt, quæ jucunda ſunt concupiſcentiæ. *Pſal. 34.* Loquuntur etiam potentiſſimi robuſtorum Pharaoni in inferno, cùm dicunt dæmones inferiores Lucifero. Et tu ſimilis es nobis. *Ezec. 32.d.*

Adulantes Chriſto.
Nolentes prædicari ſibi vera.

Lorica, Loricatus.

s Ori. ſ. pſ 36. ho 2
t Hier. ſ Iſa. 59.
v Gr ſ 1. Reg. 17.

LORICA, eſt munimentum corporis, adverſus vim extraneam, ſuſtinens ictus ſine corporis læſione. Loricatus autem, eſt lorica indutus, & datur lorica militis Dei, quæ eſt *s* juſtitia & & lorica militis diaboli, quæ eſt injuſtitia. Lorica autem juſtitiæ indutus eſt Chriſtus. *Iſa. 59.*

Lorica fidei & charitatis eſt, qua munimur adverſus tentationes diaboli. *Ephe. 6.c. 1. Thre. 5.a*

Munimenta fidei

Lorica Saulis, quam induerat David, ſed poſtea depoſuit tanquam ſibi gravem & ineptam, deſignat *v* opera excedentia vires operantis; quæ non debet aggredi, qui ſe ad ea debilem agnoſcit. *1. Regum. 17.e.*

Opera ſupra vires operantis.

Simulata juſtitia. Varia vitia.

Lorica hamata, qua indutus eſt Goliath 1.*Reg.17.b.* deſignat *a* ſimulatam juſtitiam, quando diabolus transfigurat ſe in Angelum lucis. Idem deſignat loricæ exercitus Gog. *Ezec.38.a.* Et loricæ ferreæ. *Apoc.9.b.* Loricæ igneæ ad *b* cupiditatem referuntur. Hiacinthinæ ad ſuperbiam. Sulphureæ ad fœtorem libidinis. *Apoc.9.d.*

a Hie ſ. Ezec. 38. b Ru. ſ. ſ. Apo.

Lorum, vide Frænum.

Loth.

LOTH, id eſt, involutus, ſive colligatus, aut coopertus: vel reſina pretioſa quæ dicitur ſtracte. Vel interpretatur vocans, aut declinatio: filius Aram, nepos Abrahæ, & ſocius peregrinationis ejus, à quo poſtea ſeparatus eſt. Sodomorum regionem eligens, à cujus tamen ſubverſione liberatus eſt, in monte ſalvatus, quò prius nolebat aſcendere, & ibi inebriatus cum filiabus ſuis dormivit, è quibus genuit filios, Moab, & Ammon.

Corpus Chriſti myſticum. Loth manens inter Sodomitas *c* corpus Chriſti myſticum deſignat, quod in hoc mundo permiſtum eſt malis, quorum tamen factis non conſentit, & ab eis in fine ſæculi ſegregabitur, illis videlicet ignis æterni ſupplicio damnatis. *Gen.19.c.* *c Aug 22. con. Fauſt. 47.*

Prælati. Loth admonens generos, ut à Sodomis diſcederent, & filias liberans *d* typus eſt Prælatorum, ſubditorum curam gerentium. *Gen.19.g.* *d Bed ſ. Gen. 19.*

Imperfecti. Status conjugatorum. Loth conjunctus Abrahæ, deſignat *e* imperfectos, qui conjunguntur perfectioribus: quibus tamen ſunt oneri, & ſæpè ab eis diſcedunt. *Gen.12.a.13.c.* Unde Loth tanquam imperfectus nolebat in montē aſcendere, ſed ſalvari in Segor, qua ratione peculiariter ſignificat *f* incipientes, qui non ſubitò aſcendere poſſunt ad ſublimitatem converſationis, & eos qui ſervari volunt in ſtatu conjugatorum. *Ge.19.e.* *e Phil. de migra. Abraha. f Amb 2. de Abra 16.*

Religioſi. Loth, ut interpretatur vacans & declinans, & abiit cum Abraham in terram promisſionis, Religioſorum vitam *g* ſignificare poteſt, qui vacant Deo & declinant è vitiis & à carne, idque ſub Prælati obedientia. *Gen.12.a.13.e.* *Cyr de ador. in Spiritu S. g Am 2. de Abra 8.*

Infirmi. Luth, ut diſceſſit ab Abraham, & eligit amœniora loca, exprimit *h* infirmos, qui à virtute diſcedentes, libidinem & carnalia eligunt. *Gen.13.c.* Et quia non dicitur habuiſſe aurum & argentum ſicut Abraham, deſignare poteſt eum, qui nondum habet virtutes. *Clim grad. 2 h Amb 1 de Abra. 3 & 2. de Abrah 5.*

Rationalis ſenſus. Loth non reſpiciens retro, typus eſt *i* rationalis ſenſus & virilis animi, qui quæ retrò ſunt, obliviſcitur, & ad anteriora ſe extendit. *Gen.19.e.* *Hie ſ Eze.25 i Ori. ſ. Gen. hom 1.*

Loth Sodomis juſtus, & in monte peccans, deſignat eos, *k* qui inter malos ſunt boni, & tranſlati in locum ſanctum, pervertuntur. *k Glo int ſ. Gen 9.*

Incommoda ex conſortio malorum. Loth captus cum Sodomitis declarat, *l* quæ incommoda ex malorum ſocietate proveniant. *Geneſ. 14.b.* Qui tamen priuſquam ab hoſtibus caperetur, loci amœnitate captus fuerat. *l Amb. 1. de Abra. 3.*

Ignorantes. Loth dormiens cum filiabus, *m* ignorantes deſignat, qui & ineptè conſulunt & facilè conſentiunt. *Gen.19.g.* *m Paul de temulentia.*

Lex vetus. Deſignat etiam *n* legem veterem, quæ carnalibus tradita, carnales generat ſenſus, quos tamen ebria generat, quia tales ſenſus non agnoſcit. Et quidem ex illa procreati, & ſub lege poſiti, malè intelligendo quodammodo inebriantes, atque non legitimè utendo, infidelitatis opera pariunt. Bona eſt enim lex, ait Apoſtolus ſi quis ea legitimè utatur. *n Ori ſ. Gen. hom. 5. Aug 22. con. Fauſt 42. & ſ. pſa 59*

Hæreſiarchæ. Diabolus Populus Judaicus. Loth, ut interpretatur declinans, typus eſt *o* hæreſiarcharum, qui declinant & ſeparantur ab Eccleſia, ut ſuos defendant errores. Et non capit eos ſimul terra, id eſt Eccleſia. *Gen.13.c.* Eſt etiam typus diaboli, & filii Loth ſunt *p* dæmones, aut hæretici diaboli imitatores. *Pſalm.82.* deſignat etiam *q* populum Judaicum, qui declinavit à Chriſto, & elegit temporalia bona. *Bed ſ Gen.19 o Amb 2. de Abra. 6. p Hie ſ pſ 82. q Bed ſ. Ge. 12*

Lubricus.

LUBRICUS locus, eſt in quo quis nequit conſiſtere, quales ſunt herbæ ſanguine perfuſæ, aut terra argilloſa, humectata, aut marmore lævigata, aut aqua congelata, & id genus reliqua.

Errores. Ignorantia. Luxuria. Lubricum in tenebris, deſignat *r* errores, & ignorantiam, per quæ quis in peccatum cadit. *Jer. 23.c. 38.ſ. Pſal.34.* deſignat etiam luxuriam, quæ promptum ac facilem habet lapſum. *r Au. ſ pſ 34.*

Sequi viam latam. Lubricant veſtigia in itinere platearum, *ſ* quando quis peccat ſequens viam latam, quæ ducit ad mortem. *Thren.4.d.* *ſ Gloſ. ord. ſ. Thren. 4.*

Lucere, Lux, Lumen, Luminare, Lucerna, Illuminare, Dilucescere, Illuceſcere, Allucere.

LUCERE, eſt lucem emittere. Lux autem eſt claritas ſeu ſplendor in corpore luminoſo, vel extra à corpore luminoſo exiens, quæ & lumen dicitur. Lucerna autem eſt inſtrumentum in quo unum aut plura elychnia accenſa oleoque fota noctem illuminant. Lux autem dicitur bona. *Gen.1.a.* non proportione partium, *t* ſed ipſo ſuo aſpectu, & quia approbata à Deo. Solet in homine triplex poni lumen, naturale, fidei, & gloriæ. *t Baſ ſ. Exa. ho. 2.*

Lucere, interdum eſt apparere. *Prov.17.d.* In facie ſapientis lucet ſapientia. Illuminare. *Gen.1.b.* Ut luceant firmamento cœli. Offerre. *Job 41.d.* Poſt eum lucebit ſemita. Lux autem, aurora. *Pſalm.126.* Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere. Claritas. *Iob 3.b.* Expectet lucem & non videat. Cognitio. *Iob 36.d.* In manibus abſcondit lucem. Conſolatio. *Iſa.9.a.* Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam. Dies. *Gen.1.a.* Fiat lux, & facta eſt lux. Gaudium. *Pſal.43.* Emitte lucem tuam. Juſtitia. *Iob 38.b.* In qua via lux habitet. Manifeſtatio. *Iob 18.b.* Abſcondita produxit in lucem. Vita præſens. *Iob.3.d.* Quare miſero data eſt lux? Ad eadem refertur lumen. *Lucerna* quandoque eſt bonum opus. *Luc.12.e.* *Lucernæ* ardentes in manibus veſtris. Intellectus. *Pſal.17.* Illuminans lucernam meam Domine. Memoria. 2.*Reg.21.d.* Ne extinguas lucernam Iſrael. Prædicatio. *Matth.5.b.* Neque accendunt lucernam, & ponunt, &c. Proſperitas. *Prov.13.b.24.c.* *Lucerna* impiorum extinguetur. Verbum Dei. *Pſalm.118.* *Lucerna* pedibus meis, verbum tuum. *v Aru ſ pſ 37 Amb ex lor. ad vir. & ſ. pſa.118, ſer. 14*

Deus Pater. Lux inter corpora principatum obtinens, cæteraque illuminans, ſæpè pro *v* Deo ſumitur cuncta illuſtrante

luſtrante, & interdum pro Chriſto, qui dicitur lumen de lumine, nonnunquam pro Spiritu ſancto. *Pſal.*37.126. Et videre lumen in lumine, eſt videre in Filio Patrem. *Pſal.*35. vel eſt per bonorum operum lumen, ad divinum lumen videndum, vel ad ipſum Chriſtum pervenire. Dicitur autem *a* Chriſtus lumen gentium, & lumen Eccleſiæ, & lux magna, non ſicut Prophetæ. *Iſa.*5.*c.*7.*a.*42.*b.*46.*b.*51.*b.*58.*c.* 59.*b.*60.*a.* Et lux meridiana, eſt ſplendor divinæ præſentiæ in Eccleſia. *Iſa.*18.*b.*60.*d.* Et luminare majus dicitur Chriſtus. *Geneſ.*1.*b.* qui etiam quibuſdam dicitur lux, quibuſdam lucerna, & dicitur lucerna pedibus, hoc eſt, huic mundo, & lumen ſemitis æternis. *Pſalm.*118. lumen quoque Dei, in quo videmus lumen, eſt *b* virtus Dei, per quam quis illuminatus, vel veritatem rerum omnium pervidet, vel ipſum Deum cognoſcit, qui veritas appellatur. *Ioan.*1.*a.*8.*b.*9.*a.* & 1.*Ioan.*1.*b.* Lux quoque in Deo, *c* eſt ut imago divinæ bonitatis. *Pſal.*66. Et lumen faciens dies Chriſti eſt ipſe Sol juſtitiæ. Surgere autem ante lucem, eſt ſine Chriſto operari, *Pſal.*126. Lucernæ quibus Deus ſcrutatur Hieruſalem, dicunt claram & apertam ac omnia penetrantem Dei cognitionem. *Soph.*1.*c.* Et lucida nubes, eſt virtus paterna, vel Spiritus ſanctus, vel *d* ipſe Filius, qui obumbrat, & illuminat. *Matt.*17.*c.* *Amos.*8.*c.* Et lux orta juſto eſt Chriſtus *Pſal.*96. *Iob.*3.*c.* Et lucerna eſt caro Chriſti accenſa lumine divinitatis. *Luc.*15.*b.* Illuminatio etiam noſtra dicitur Deus contra malum ignorantiæ. *Pſalm.*26. Et lumen oculorum erat ſpiritus propheticus in David. *Pſal.*33. Lucerna in candelabro dici poteſt *e* Spiritus ſanctus in Chriſto. *Lev.*24.*a.* — *Caro Chriſti. Spiritus propheticus.*

Illuminat Deus faciem ſuam ſuper ſervum ſuum, *f* quando illuminat interius: vel quando in judicio apparebit bonis. *Pſalm.*118. Illuxerunt etiam coruſcationes Dei orbi terræ *g* quum manifeſtatus eſt Deus per Chriſti reſurrectionem, & quum manifeſtatur per creaturas. *Pſal.*96. Illuminatio quoque vultus Dei dicitur, quia omnia clarè ut in luce cognoſcit. *Pſal.*89. Illuminatio autem mundi facta eſt per adventum Chriſti. *Iſa.*60.2. *Tim.*1.*c.* Lux hominum eſt vita, ut non quælibet vita, ſed ſpiritualis, quæ eſt in Deo, intelligatur. *Ioan.*1.*a.* Illuminavit autem Deus vultum ſuum ſuper nos, *h* quando miſit Filium ſuum, qui eſt ejus imago: & quando illuſtrat animam ad ſuam imaginem factam. *Pſal.*64. 66. Illuminat Deus mirabiliter à montibus æternis, quum per Prophetas & Apoſtolos ſe nobis manifeſtat. *Pſal.*75. — *Illuminans Deus interius. Apparens in judicio.*

Lucernæ, quibus ſcrutatur Dominus Hieruſalem, *i* ſermonem & rationem Dei deſignant: quibus exiget rationem etiam de verbis otioſis. *Sophon.*1.*c.* — *Sermo Dei.*

Lumen Dei, quo videmus lumen, dici poteſt ſacra *k* Scriptura tam veteris, quàm novi teſtamenti, ſed præcipuè novi. *Pſal.*35.88.135. Et luminare majus eſt novum teſtamentum, luminare verò minus, vetus *Gen.*1.*d.* *Pal.*125. lucerna intra tabernaculum, erat lex tradita populo Judæorum. *Lev.*14.*a.* Lucerna quoque Dei, eſt *l* ſacra Scriptura, quam non videt Eli, hoc eſt, Judæi, licet ferant. Litera quidem velut teſta: ſenſus verò ſpiritualis, eſt claritas luminis: oleum autem eſt devotio amoris. 1.*Reg.*3.*a.* 2.*Pet.*1.*d.* Lucerna etiam ſub modio, eſt *m* lex vetus: Lucerna verò ſub candelabrum, lex nova. *Matt.*5.*b.* *Iſa.* .*b.* *Iſa.*8.*d.*10.*d.*50.*d.* *Iere.*4.*f.* *Exod.*30.*a.*35.*a.* *Iob.*29.*a.*37.*b.*38.*c.* *Luc.*11.*e.*15.*b.* Lumen lucernæ, dici poteſt doctrina & ſcientia Prophetarum. *Ier.*25.*c.* Et lux ſagittarum Dei, eſt ſplendens doctrina. *Haba.*3.*c.* Luminare præterea majus, dici poteſt ſermo ſapientiæ, luminare minus ſermo ſcientiæ. Vel luminare majus in ſupremo cœlo intelligentiæ eſt ſpeculatio ſublimior atque ſubtilior: luminare verò minus, ſpeculatio inferior & obſcurior, dicunt in lumine, quæ audierunt in tenebris: quum diſcipuli Chriſti aperiunt myſteria, quæ ſub velamine ab ipſo acceperunt. *Matt.*10.*c.* In lucem quoque producit Deus umbram mortis, quum myſteria legis nobis manifeſtat. *Iob* 12.*d.* Et abſcondita producit in lucem, *Iob* 28.*b.* Sic illuxerunt coruſcationes Dei orbi terræ. *Pſal.*76. Et nox eſt illuminatio in deliciis: quia dum per intellectum myſticum ſtudioſa mens reficitur, jam in ea vitæ præſentis obſcuritas fulgore diei ſequentis illuminatur. *Pſal.*138. — *Sacra ſcriptura. Sermo ſapientiæ. Sermo ſcientiæ. Speculatio ſublimior & aut inferior.*

Lumen, quod non videbit malus *n* eſt gloria cœleſtis patriæ. *Pſal.*48. Et illuceſcena dies, eſt adventus gloriæ poſt mortem. 1.*Reg.*14.*e.* Et nox, eſt illuminatio in deliciis, quando per mortem tranſitur ad gloriam. *Pſal.*128. *Iob* 3.*b.*17.*c.* Lux autem vultus Chriſti dicitur non cadere in terram: quia viſionis ejus claritas peccatoribus non apparet. *Iob.*29.*d.*30.*d.* Mali autem dicuntur ambulare in tenebris quaſi in luce: quia perinde in præſenti cæcitati ſunt læti, ac ſi jam æternæ patriæ luce perfruerentur. *Iob* 24.*c.* — *Gloria cœleſtis.*

Lux ſæpè ſignificat *o* gratiam & virtutes, & pœnitentiam, & puritatem conſcientiæ; & veritatem: Et luminaria in firmamento, ſunt *p* virtutes in anima. *Gen.*21 *b.* *Pſalm.*37.62. Et nubes illuminans noctem, eſt gratia vitæ præſenti neceſſaria. Et lux quæ erat ubi erant filii Iſrael, eſt gratia in fidelibus. *Exo.*10.*f.*14.*e.*25.*a.*35.*a.* *Pſal.*104. Et illuminatio eſt cognitio, quæ delet ignorationem, & perſpicacem videndi facultatem infert. Et diluceſcit *q* manè, quando quietæ menti veritatis ſplendor ſe apperit. 1.*Reg.*9.*d.* Ec tunc dicuntur oculi cordis illuminari. *Iob* 16.*b.* *Epheſ.*1.*c.* Lumen quoque Dei, eſt *r* gratia præveniens, quæ ſi in noſtro corde gratuito non conſurgeret, mens noſtra in peccatorum ſuorum tenebris obſcura remaneret. *Iob* 3.*b.*25.*a.*29.*a.*38.*b.* *Eccl* 12.*a.* *Mich.*7.*b.* Lucernæ ſuper candelabrum, *ſ* ſunt virtutes in converſatione Evangelica. *Lev.*24.*a.* — *Gratia. Virtutes. Pœnitentia. Puritas conſcientiæ. Veritas. Cognitio veritatis.*

Lux facta primo die, eſt *t* fides de Chriſto. *Gen.*1.*a.* Et lucerna ſub modio, erat fides intra legem, *Luc.*11.*e.* Hæc eſt lucerna, quam ſequi debemus in hujus vitæ tenebris. Et illuminat noctem, ut nubes, quia eſt vita præſenti neceſſaria. *Exod.*14. Hæc lux aufertur ab impiis. *Iob* 38.*b.* qui dum plus terrena, quàm cœleſtia, plus quæ vident, quàm quæ audiunt, diligunt: pulſante perſecutionis articulo, quod rectum credere videbantur, amittunt. Lucernæ ardentes in manibus, ſunt fides & charitas Chriſtiana in bonis operibus. *Luc.*12.*e.* — *Fides.*

Lux quoque primo die facta, deſignare poteſt *v* naturam Angelicam ad Deum converſam, vel gratia illuſtratam. *Gen.*1.*a.* Hæc lux diviſa eſt in tenebris, cùm Angeli boni ſeparati ſunt à malis. — *Angeli.*

Lux præterea primo die facta, *x* perfectionem cujuſque rei ſignificare poteſt: & hæc lux dicitur bona *Gen.*1.*a.* *Iſa.*45.*b.* Et perverſi ſunt rebelles lumini: quia ſua deſideria ſequendo, bonum deſpiciunt, quod noverunt. *Iob* 24.*b.c.* — *Perfectio rei.*

Lux aliquando dicuntur *y* juſti, qui ſunt luminaria illuminantia terram, hoc eſt, peccatores exemplo ſuo. *Gen.*1.*a.* Et lucernæ ſeptem, ſignificant Sanctos, qui lucere debent bonis operibus coram Domino. Et lucent die ac nocte, ut deſignetur nos vigilantes & dormientes debere gratias agere. Lucent autem coram Domino, quia illi ſunt grati & lucent ex adverſo, quũ omnibus eorum lux apparet. *Exod.*25.*d.* — *Iuſti. Apoſtoli.*

a Hier. ſ. Iſ. 5. 9. 18. 52. Ori. ſ. Gen. h. 1. & ſ. Lev. hom. 13. & ſ. Ioſ. hom. 4. & ſ. Iud. ho. 1. & ſ. Matt. hom. 3. & 1. periar. *b* Dan. de di. vi. no. 4. *c* Hil. ſ. pſ. 66. Aug. ſ. pſ. 96. 118. & ſ. Ioan. tract. 14. Cyr. 2. ſ. Ioan. 26. Gre. hom. 34. *d* Baſ. ſ. pſ. 33. Gre. 14. m. 19. *e* Iſyc. ſ. Lev. 24. *f* Hil. ſ. pſ. 118. *g* Amb. 2. de voc. Gentium 1. *h* Hie. Cypri. & ſ. pſal. 64. 75. Aug. ſ. pſ. 60. 73. *i* Hie. ſ. Soph. 1. *k* Hil. ſ. pſ. 118. Arn. ſ. pſal. 135. Ori. ſ. Lev. hom. 13. Am. ſ. pſ. 118. ſerm. 14. *l* Gr. ſ. 1. Re. 3. & 18. mor. 13. & 19. mor. 9. *m* Hie. ſ. Iſ. 2. & ſ. Ier. 25. Tert. de pudicitia. Aug. 13. conf. 18. & ſ. pſ. 76. Bed. ſ. Gen. 1. Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 9. Gr. 11. mo. 21. & 16. mo. 10. & 18. mo. 21. *n* Baſ. ſ. pſ. 48. Arn. ſ. pſ. 138. Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 18. mo. 20. & 12. mo. 29. 10. mo. 4. *o* Arn. ſ. pſ. 62. 104. Hil. ſ. pſal. 62. *p* Au. 13. conf. 22. & 1. de Gen. cont. Manich. 25. Cle. Alex. 1. pæda. 6. *q* Gr. ſ. 1. Reg. 9. & 17. m. 8. & 29. mor. 9. *r* Hie. ſ. Iob. 29. *ſ* Iſyc. ſ. Lev. 24. *t* Aug. 1. de Gen. cont. Manich. 25. Amb. ſ. Luc. 12. & pſal. 118. ſerm. 24.

Arn. ſ. pſalm. 104. *v* Greg. 29 mor. 3. Bed. ſ. Gen. 1. Fulg. ſerm. de con. Augu. 2. conf. 3. Bed. ſ. Gen. 1. Rup. 3. ſ. Geneſ. 3. *x* Baſil. quod Deus non eſt autor malorum. Gregor. 16. moral. 26. *y* Orig. ſ. Exod. hom. 9. & ſup. Ioſu. ho. 17. Philo de victimas offerent. Hilar. ſ. Matth. Can. Hieron. ſ. Matth. 5.

Prædicatores. *Exo.25.d.27.d.26.c.* Dicuntur autem Sancti lux *a* propter vitæ claritatem nil obſcuritatis habentem, & quia ut lux eſt utilis aliis, ita Sancti. Lux autem peculiariter dicuntur Apoſtoli, & Doctores boni, ac Prædicatores, qui dicuntur lux mundi, ob veritatis manifeſtationem, & quia illuminant mundanos doctrina & exemplo. *Gen.1.Matth.5.b.Epheſ.3.b. Phil.2.b.* Et Prædicator eſt lucerna, quam paravit Deus Chriſto. *Pſalm 131.135.* Et lucerna ſub modio, eſt prædicator latens, aut ſolum in Judæa prædicans. *Matth.5.c.* Nubes autem ſpargunt lumen ſuum, cùm prædicatores Sancti exempla vitæ, & loquendo & agendo dilatant. Job. Lux quoque dicuntur exiſtentes in gratia, & divinam cogitationem habentes. *Epheſ.5.c.*

Bona opera. Lux dicuntur etiam *b* bona opera, quæ debent lucere coram hominibus. *Matth.3.b.Iſa.58.d.* Ipſa quoque bonorum operum manifeſtatio lumen dicitur. *Pſalm.35.* Et qui benè operantur, illuminari dicuntur. *Pſal.33.* Et lucis arma, ſunt opera gratiæ, quæ non occultantur. *Rom.13.d.* Et lucidum corpus eſt operatio recta intentione facta. *Matt.6.c.* Hæc autem lux non erit in malis in die judicii. *Zacha.14.b.* Lucernas ardentes in manibus tenemus, cùm *c* per opera proximis noſtris lucis exempla monſtramus. *Luc.12.e.*

Eccleſia. Luminare minus dici poteſt *d* Eccleſia, quæ lumen recepit à Chriſto, ut Luna à Sole. *Gen.1.b.*

Anima. Lux dici poteſt *e* anima quæ dividitur à tenebris, hoc eſt à corpore cum ſuis vitiis. *Gen.1.a.* Et lucerna quam illuminat Deus, eſt intellectus animæ. *Pſalm.17.* Et lucernæ ardents in manibus, ſunt mentes fide veritatis accenſæ, & operibus virtutis relucentes. *Luc.12.e.* Et lucerna mulieris fortis, eſt *Devotio mentis.* mentis devotio cum operibus & prædicatione. *Prov.31.c.*

Manifeſtatio in judicio. Lumen interdum dicit *g* manifeſtationem, quæ fiet in die judicii. In lumine enim oſtenditur, quicquid tunc in conſpectu hominum demonſtratur. Ideò ait Apoſtolus *Epheſ.5.c.* omnia quæ arguuntur, à lumine manifeſtantur. Peccata igitur illa non illuſtrantur lumine, quæ ante judicium remittuntur. *Job 3.a.*

Pœnitentia. Lumen etiam dici poteſt *h* recognitio peccati, & pœnitentia: quo lumine non illuſtratur dies, quo natus eſt Job, hoc eſt, diabolus. *Job 3.a.*

Miracula Sanctorum. Lumen aliquando dicuntur *i* miracula Sanctorum: & Deus lumine ſuo fulgurat, quando per Prædicatores Sanctos inſenſibilitatis noſtræ tenebras etiam miraculis illuſtrat, *Job 36.d.* Ita dicuntur illuxiſſe coruſcationes Dei orbi terræ. *Pſal.76.*

Prælatus. Ioannes Baptiſta. Lucerna Dei, dicitur *k* Prælatus. *1.Reg.3.a.* Sicut & *l* de Joanne Baptiſta dicitur. *Joan.5.f.* Erat lucerna ardens & lucens: prius quidem ardens, poſtea lucens. Eundem Joannem deſignavit lucerna templi, quæ erat extra velum, propter ſimpliciorem doctrinam: quia pœnitentiam prædicabat: & quia doctrina ejus præparabat, non perficiebat. *Exod.25.a.* Ipſe quoque *m* Joannes Baptiſta eſt lucerna, quam paravit Deus Chriſto. *Pſal.131.*

Suſcipere ſplendorem æternæ claritatis. Illuminari dicuntur luce viventium. *Job 33.d.* qui *n* deſpecto temporali lumine, ad ſplendorem internæ claritatis recurrunt: ut ibi vivant, ubi verum lumen ſentiendo videant. Qui autem adhuc huic mundo vivunt, luce morientium tenebreſcunt.

Illuſtrans exemplis. Illuminat Deus mirabiliter à montibus æternis, *o* cùm per admiratam vitam Patrum præcedentium, radio nos ſuæ claritatis illuſtrat. *Pſal.75.* Et lumen Dei, eſt uſque ad terminos terræ, cùm etiam in extremo vitæ convertit peccatores. *Job.37.a.*

Pontificatus. Lucerna Dei, quam extinctam videre non poterat Eli, *p* ipſum Pontificem deſignabat: cujus oculi caligabant, ut non cognoſceret ſeipſum. *1.Reg.3.a.*

Gaudium. Lux aliquando gaudium, ſicut tenebræ triſtitiam deſignat. *Job.18.b.* Et lucerna, quæ eſt ſuper impium, eſt *q* gaudium in carne, ſicut lumen intecta, & dicitur eſſe ſuper eum, quia iniquorum mentem terrena gaudia poſſident, non ab eis poſſidentur. Extinguitur autem lucerna impiorum, *r* cùm eorum gaudium & proſperitas perit. *Job 21.b.38.b.*

Proſperitas temporalis. Lux aliquando eſt *ſ* proſperitas temporalis, ut de Sancto viro dicitur. *Pſalm. 138.* ſicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Quia enim ſancti viri ita proſperitatem ſæculi calcant, ſicut adverſitatem ejus calcantes tolerant, per magnam mentis celſitudinem, mundi, ſibi adverſa & proſpera ſubſternentes dicunt. Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus, ac ſi apertè dicunt, Sicut intentionis noſtræ fortitudinem ejus triſtitia non premunt: ita nec blanda corrumpunt. Et lux data miſero, eſt proſperitas data juſto, ſuam miſeriam cognoſcenti. *Job 3.d.* *Refrigerium. Liberatio à tribulatione.* Lux quandoque pro refrigerio, aut liberatione à tribulatione, vel à peccato, vel etiam pro ipſa proſperitate ſumitur. *Jere 13.c. Thren.3.a. Job 11.c.36.d.* Et lux proſperitatis & gloriæ vitæ præſentis aufertur ab impiis. *Job 38.b. Amos.5.b.*

Dona Spiritus ſancti. Lucernæ ſeptem ſuper candelabrum, deſignat *t* dona Spiritus ſancti, quæ fuerunt præcipuè in Chriſto. *Exod 25.d.27.d.30.b.35.b.37.c.Zac.4.a.* De Chriſto enim dicitur. *Iſa.61.a.* Spiritus Domini ſuper me, &c.

Intentio operis. Lucerna corporis, eſt *v* intentio operis, quæ tunc fit tenebræ, cùm intentio ipſa eſt affecta pravitate. *Matt.6.c.* Lumen quoque fit tenebræ, quum Doctor eſt ignarus.

Stimulus ad operandum laus. Illuminati oculi Jonathæ dicuntur per guſtum mellis, licet prius videret, ut deſignetur *x* ex laude operum accendi homines ad fortius operandum. *1.Reg.14.d.*

Claritas animi Eleemoſyna propter Deũ. Lucidiſſimum thus offerendum Deo, *y* quia nil obſcurum in animo noſtro eſt, illi gratum. *Exod.30.d.Lev.24.a.* Lucidiſſimum quoque oleum eſt, cùm quis eleemoſynam facit propter Deum, non ob inanem gloriam.

Detectio aſtutia diaboli. In lucem producitur umbra mortis, *z* dum Sanctorum mentibus maligna antiqui hoſtis operatio, ut deſtrui poſſit, aperitur. *Job.13.d.*

Vita præſens Lux aliquando eſt *aa* vita præſens, ut quum malus de luce vitæ præſentis ejicitur in tenebras & ſupplicia æterna. *Job.12.d*

Oculi. Lux interdum etiam *bb* pro oculis, quia lumina dici ſolent, ut lux vultus Job non cadebat in terram, quia ejus oculi ea, quæ terrena ſunt, per concupiſcentiam non aſpiciebant. *Job.29.d.*

Splendor regni Iudæorũ tempore David. Luminaria quarto die facta, *cc* ſplendorem regni Judæorum tempore David ſignificare poſſunt: tunc enim fuit quarta mundi ætas. *Gen.1.b.*

Fides peccatorum. Lucerna *dd* cùm ſit parvum lumen, eſt etiam lux in eis, qui ſunt in peccato. *Luc.12.e.* habent enim hi quoque in tenebris lucem ſuam: quia dum perverſa agunt, & tamen de Deo recta ſapiunt: ne funditus tenebreſcant, ex quadam parte fulgore luminis fidei illuſtrantur. *Job 38.b*

a Aug. 13. conf. 18. & 1 ſerm. Domini in monte & ſ. Ioan tra 8 3. Chryſ ſ. loa. ho 31.
Bed ſ Gen.11
b Ori ſ pſ. 36. ho 3.
Baſ ſ pſ. 33.
Am. ſ. Rom. 13
Aug 2. ſerm. Domini in monte.
c Gre. ſ hom.
d Ori ſ. Gen. ho. 1.
e Baſ. Ge. ho.
Bed Gen. 1.
Hie. ſ pſ. 17.
Tert adv. Marc. 4.
Arn ſ pſa 17.
f Bed. ſ Prov. 31.
g Gre 14. mo. 17
h Gre 4. m 9.
i Gre. 16 m. 8
k Gre. ſ. 1. Re. 3.
l Cyr 3 ſ. Ioa. 7 & 3. ſ Ioan. 3 & 4 ſ Ioan. 12.
m Hie ſ. pſa. 131.
n Gre. 4. m. 19
o Gre. 26. m. 624.
p Gre ſ. 1. Re. 3
q Gre. 14 mo. 9. 4.
r Hie. ſ Iob 38
ſ Gre. 3 mo. 1. & 13 m. 20. & 27 mo. 18 & 29. mor. 30
Aug ſ pſ. 138
t Ori. ſ Exod. ho 9
Hie ſ. Zac
Gre. Nyſſ. de vita Moyſis.
v Aug ſer. Domini in monte.
Ori ſ Ioſ ho. 1-. Euc. ſerm. 3.
x Gre. ſ. 1. Reg 14
y Ori ſ. Lev. ho. 9.
Iſy ſ. Lev 24.
z Gr. 11 m. 17
aa Gr 14 m. 18
bb Gr. 20. m. 13
cc Aug. 1. de Gen cont. Manic 23.
dd Ori ſ. Mat. ho. 21.
Gr. 28 m. 8.

e Ori. ſ. Iud. ho 1. & ſ. Matt ho. 30. Gr. 24. mo. 3. & 15 mo 11. & 29 mor. 3. Hie. ſ Eze. 27 — *Apparens bonum, aut verum.*

Lux impiorum, quæ extinguitur, *a* eſt apparens bonum, ſeu voluptatis, ſeu divitiarum, ſive etiam apparens verum in hæreſibus. *Iob* 18 *a.* Hæc autem lux eſt ab illo, qui ſe transfigurant in Angelum lucis. Et hoc lumen eſt malis ignis, quo comburuntur. *Iſa.* 50. *d.* Lumen autem deficiens à Luna, eſt apparentia veritatis. *Matt.* 24. *c.* lucens lepra in cute, vel lucens macula, eſt mendacium apparens verum. *Lev.* 13. *a.* 14. *g.* Non dabit luna lumen ſuum, quum hæretici non amplius decipient falſo nomine ſcientiæ. *Ezec.* 32. *b.*

b Hie ſ Iſ. 30 c Rup. 13. Vict verbi Dei 10. d Gregor. 24 mor. 11. — *Miracula Antichriſti.*

Lux Lunæ erit poſt judicium ſicut lux Solis: & lux Solis ſicut lux ſeptem dierum, *b* etiam ad literam. *Iſa.* 30. *f.* 60. *d.* Et lux Eccleſiæ *c* erit tunc ſicut lux Chriſti.

Lucet ſemita poſt Leviathan: *d* quia quacunque tranſeat diabolus, vel Antichriſtus, in quo eſt diabolus, admirationem nimiam ex miraculorum ſuorum claritate derelinquit: & ſive per ſe, ſeu per miniſtros ſuos quolibet prodeat, mendacibus ſignis coruſcat. *Iob* 41. *b.* unde *Matth.* 24. *c.* Surgent pſeudo Chriſti, & pſeudoprophetæ: & dabunt ſigna magna & prodigia. ita ut in errorem inducantur, ſi fieri poteſt, etiam electi. Vel lucebit ſemita poſt eum: quia reſipiſcet quando tempus pœnitendi non erit: quod de toto malorum corpore intelligi poteſt.

e Hie ſ. Ez. 32 — *Hæretici.*

Luminaria, quæ mœrebunt, *e* ſunt hæretici, qui cadent, ut cæci in foveam inferni. *Ezec.* 32. *b.*

Lucifer.

f Gr 29 m. 30 Hie ſ. Iob 38. Idacius adv. Varimadum. — *Chriſti.*

LUCIFER, eſt ſtella ſeu planeta, qui dicitur Venus: qui ſic appellatur, quando mane ante Solē oritur.

Lucifer aliquando pro *f* Chriſto ſumitur: ut *Iob* 38. *g.* Deus dicitur producere luciferum in tempore ſuo: quia miſit Filium ſuum, quando venit plenitudo temporis: ut dicitur. *Galat.* 4. Qui natus ex Virgine velut lucifer inter tenebras noſtræ noctis apparuit: quia fugata obſcuritate peccati, æternum nobis manè nuntiavit. Et ipſe luciferum ſe eſſe innotuit: quia diluculo ex morte ſurrexit: & fulgore ſui luminis mortalitatis noſtræ caliginem preſſit. Qui & ſtella ſplendida & matutina dicitur. *Apoc.* 22. *d.* Vivus quippe apparendo poſt mortem matutina nobis ſtella factus eſt: quia dum in ſemetipſo exemplum nobis reſurrectionis exhibuit, quæ lux ſequatur, indicavit, de eodem dicitur. 2. *Pet.* 1. *d.* Lucifer oriatur in cordibus veſtris.

g Aug ſ pſa. 109. h Gr. 20. m. 21 — *Tempus.* *Vita juſti.*

Ante luciferum genuit Pater Filium. *Pſ.* 109 hoc eſt, *g* ante tempus, ut lucifer ponatur pro tempore.

Lucifero juſti vita comparatur. *Iob* 11. *d.* Solem quippe *h* præcurrens lucifer nuntiat. Et quid nobis Sanctorum innocentia, niſi ſequentis Judicis claritatem clamat? In eorum namque admiratione conſpicimus, quid de majeſtate veri luminis æſtimemus. Nec dum Redemptoris noſtri præſentiam videmus, ſed tamen virtutem illius in electorum ſuorum motibus admiramur.

i Hie ſ Iſ. 14. k Aug. 2. de gen. ad lit. 24. — *Diabolus.*

Lucifer ſæpè ponitur *i* pro principe dæmoniorum, quia donis naturalibus ſplendebat, & de cœlo cecidit. *Iſa.* 4. *c.* Poteſt etiam *k* totum malorum corpus ſignificare.

Lucrari, Lucrifacere, Lucrum, Quæſtus.

LUCRUM, eſt utilitas, quam ex aliqua re, negotio acquirimus, & quæ nobis accreſcit, quæ & quæſtus dicitur. Lucrari autem eſt lucrum acquirere.

l Ori ſ. Matt. hom. 33. — *Perfectionis adeptio.* *Vitæ æternæ* (?) *Vtilitas mortis.*

Lucrari dicitur quinque talenta. *Matth.* 25 *b.* qui *l* duplicat perfectionem ſenſuum, vel qui tantum alios docet, quantum ipſe noverat, quod etiam dici poteſt de eo, qui duo talenta lucratus eſt.

Lucrum cenſet Apoſtolus mori. *Phil.* 1. *c.* quia per mortem adepturus erat vitam æternam.

Luctari, Lucta, Colluctatio.

LUCTA, eſt certaminis genus, quo alter alterum mutuo complexu proſternere in terram nititur. Luctari autem eſt Lucta certare.

m Hil. de Trinitat 5. n Tert de Trinita. Au ſ. pſ. 79. & 9 in. jud. 49. & 16. civ Dei. 19. o Chryſ. h. 3. & exp. ſymb. Bed ſ. Ge 32. p Gre ſ. Eze. hom 14. Ambr. 2. de Iacob. 7. — *Filius Dei.* *Pugna Chriſti cum fidelibus* *Contemplatio.* *Æmulatio bona* *Pugna contra dæmones.*

Luctans vir cum Jacob, *m* erat Deus, Dei Filius ſuam prænuncians incarnationem. *Gen.* 32. *f.* Deſignat etiam pugnam Chriſti cum infidelibus, adeò lucta fuit tota nocte. Et viſus eſt Chriſtus in paſſione quaſi defeciſſe. Jacob verò hoc eſt, *n* Judæi invaluiſſe, & accepiſſe benedictionem, quia per Chriſti paſſionem ſacta eſt generis humani redemptio.

Lucta etiam Jacob, *o* deſignat contemplationem, quæ modò eſt vincens quodammodo ipſum Deum, quia intelligendo & ſentiendo de incircumſcripto lumine aliquid deguſtat, modò ſuccumbit, quia & deguſtando iterum deficit.

Lucta etiam Jacob, deſignare poteſt *p* contentionem & æmulationem, qua quis nititur vincere alios virtute, & Dei imitatione.

Colluctatio eſt nobis adverſus Principes & poteſtates tenebrarum, hoc eſt, adverſus dæmones nos tentationibus impetentes. *Epheſ.* 6. *b.*

Lucus, vide Nemus.

Lud, Lydii.

q Hie ſ Iſ 66 — *Gentiles.*

LUD, id eſt, nativitas, vel generatio, vel ſecundùm Hieronymum, *q* utilitas, filius Sem, à quo dicti ſunt Lydii. *Gen.* 10. *d.* deſignare poteſt Gentiles utilitatem veram ſectantes per fidei confeſſionem. *Iſa.* 66. *f. Ezec.* 27. *b.* 30. *a.*

Ludere, Iocari, Ludus.

r Bed. ſ. Pro. 8. ſ Rup 1 de operibus Spiritus ſancti 24. t Au 22. cont. Fauſt 46 Bed ſ Ge. 28. Rup. 2. ſ. Reg. 26. — *Gaudens Filius cum Patre.* *Ordo in rebus creatis.* *Opus redemptionis.* *Latens divinitas in Chriſto* *Dei Chriſtus dona Eccleſiæ.*

LUDERE, eſt ludicrum aliquid agere ad animi recreationem, vel corporis exercitationem, quod ferè fit, propoſita quadam lucri ſpe & damni periculo. Ludus autem eſt ipſa exercitatio jucunda. Jocari autem fit verbis, ſicut ludere factis, eſtque jocari nugas agere, non ſeriò loqui, aut cavillari. Porrò ludere interdum eſt canere, dimicare, jocari, irridere.

Ludere dicitur ſapientia Dei coram Deo. *Prov.* 8. *d.* ſecundùm videlicet, quod *r* Filius gaudet cum Patre, & ludit in orbe terrarum, quia Pater per ſapientiam creavit rerum omnium ordinem & proportionem. Luſit etiam *ſ* in operibus redemptionis, quibus illuſit diabolo.

Ludus, aut jocus Iſaac cum Rebecca, deſignare poteſt divinitatem *t* ad tempus latentem ſub Chriſti humanitate, quaſi quoque ludentem in forma ſervi: ut ejus capax eſſe humana infirmitas poſſet: eoque modo conjungi congruenter aptaret: quæ tamen poſtea manifeſtata eſt. *Gen.* 26. *b.* Sic luſit David coram arca, hoc eſt, Chriſtus variis donis lætificans Eccleſiam. 2. *Reg.* 6. *c.*

Ludus

Cultus fidei latens.

Ludus quoque Iſaac cum Rebecca, deſignare poteſt cultum fidei in principio latenter & quibuſdam ſymbolis factum, ſed poſtmodum per adventum Chriſti Gentibus manifeſtatum.

Inſceptio diſciplinæ. Laudes Dei Bonâ operari.

Ludus quoque Iſaac cum Rebecca, deſignat *a* ſuſceptionem diſciplinæ, quæ à tolerantia adjuvatur, & laudes Dei, quæ in Eccleſia fiunt. *Gen.26.b.* Et ludunt coram Deo, qui exercent bona opera. *Ierem.30.d.31.a.* Et ludunt infantes & puellæ in plateis Hieruſalem, quum vacant bonis operibus in Eccleſia. *Zac.8.a.*

a Cle. Alex. 1. pæd 5. Hie ſ. Ier 30. & ſ Zac 8.

Iudæos contemnentes Chriſtum. Blandiens caro ſpiritui. Colere idola.

Ludus Iſmaelis cum Iſaac, deſignat *b* Judæos contemnentes Chriſtum. *Gen.21.a.* Quia etiam luſiſſe dicuntur ſuper Chriſtum, quando conſpuerunt eum & flagellarunt, & crucifixerunt. *Iſa.57.b.* Luſum autem illum Iſmaelis, perſecutionem interpretatur Apoſtolus. *Gal.4.d.* quia prætendebat primogenituram. Ludunt etiam hæretici cum fidelibus, quum eos in errorem pertrahere conantur.

Ludus quoque Iſmaelis cum Iſaac, deſignat *c* carnem blandientem ſpiritui, ut ipſum ad vitia declinare facit. *Gen.21.a.*

Ludere dicuntur ſuper Deum, *d* qui idola colunt. *Iſa.57.b.* Sic ſurrexit populus ludere, hoc eſt, ad colendum idola. *Exod.32 b.*

b Hie ſ Iſ.57 & ſ. Gal 4. Rup. 6. ſ. Gen 20. Aug ſ Ioan. tract 11. c Ori ſ. Gen. hom 7. Bed ſ Gen 21 Bed ſ Ge. 21. d Hie ſ. Iſ 57.

Gaudentes in hac vita. Gaudentes dæmones in ſuperbis. Gaudium in perſecutione.

Ludentes ſunt, e qui in hac vita dicunt in bonis dies ſuos. *Iere.15.*

Ludunt beſtiæ agri in herbis montium. *Iob 40.c.* quia *f* projecta in hunc mundum dæmonia, pravis ſuperborum operibus delectantur, & humana corda in illicitas cogitationes pertrahunt, & mentes hominum ad imaginem Dei conditas modò ficta promiſſione decipere, modò vacuis terroribus irridere, modò eis tranſitoria gaudia quaſi manſura imprimere, modo manſuras pœnas quaſi tranſitorias alleviare conantur.

Ludus Samſon coram Philiſthæis, deſignat *g* Apoſtolos gaudentes, quia digni erant pro nomine Jeſu contumeliam pati. *Iud. 16.f.*

e Hie ſ Ier 15. f Gr.33. mo. 8. Hie ſ Iob 40. g Rup. ſ. Iu. 25.

Ludibrium, vide illudere.

Lucre, vide Punire.

Lugere, *Luctus, vide Flere.*

Luith.

Lachrymæ pœnitentia.

LUITH, id eſt, tabulatum, vel tabulæ, aut viriditas: vel juxta Hieronymum, *h* genæ, eſt clivus regionis Moab ducens Aſſyrios, deſignat lachrymas pœnitentiæ. *Iſa.15.b.*

h Hie ſ Iſ 15.

Lumbare, vide Baltheus.

Lumbi.

LUMBI, dicuntur partes inferiores ſpinæ, quæ ſunt è regione ventris, quibus interius renes adhærent: unde aliquando ſumuntur pro renibus, & pro vi generativa, & concupiſcentia.

Incarnatio Chriſti.

Lumbi in Chriſto, deſignant *i* ejus incarnationem: antequam intrinſecus ignis erat: quia Spiritus ſanctus in multis quidem partibus Judæam replebat: ſed ad notitiam Gentium needum ejus lumen emicuerat. A lumbis verò deorſum ignis in circuitu ſplendet: quia poſtquam de Virgine carnem ſumpſit, in humano genere longè lateque Spiritus ſancti dona dilatavit. Vel intrinſecus ſupra lumbos ardet in cœlis, in Angelis: nobis verò, qui hunc in aſſumpta humanitate diligimus, adhuc in hac corruptibili vita poſitis ſplendor ignis foris exhibetur. *Ezec.1.g.*

i Gre. ſ. Ezec. ho.8.

Apoſtoli.

Lumbi Job, hoc eſt Chriſti, *k* dici poſſunt Apoſtoli ab ipſo geniti in fide. *Iob.16.c.*

k Hie ſ Iob 16

Amor Dei erga Iſrael.

Lumbi Jeremiæ, quibus appoſuit lumbare, *l* amorem Dei erga populum Iſrael, quem ſibi copulavit, deſignare poſſunt. *Iere.13.a.*

l Lyr ſ Ier.13

Pœnitentia. Caſtitas. Diligentia.

Lumbi quoque accincti, aut circumdati ſacco, pœnitentiam ſignificare poſſunt. *Iſa.20.A.32.c.* Item caſtitatem, & diligentiam. *Prov.31.b. Reg.4.c.9.a.*

Principium & origo.

Lumbi aliquando *m* originem, & principium exprimere videntur: ut cùm Reges dicuntur egreſſuri de lumbis Jacob. *Gen.35.b.* Ubi etiam eſt principium imitantium.

m Glo. ord. ſ. Gen 35.

Luna.

LUNA, à lucendo dicta, quod noctu luceat: eſt planeta in infimo cœlo, uno menſe motum ſuum complens: quæ ſecundùm diverſos aſpectus ad Solem, à quo lumen accipit, variè nobis apparet.

Menſura gratiarum Dei.

Luna in Deo, eſt *n* menſura nobis domeſtica, quæ nunc vacua, nunc ſemiplena, nunc pleniſſima dicitur, prout chariſmata ſuſcipit à ſuperioribus nobis communicanda. Plenilunium autem pleniſſimâ illam invenit menſuram gratiarum, & omnium bonorum, quæ ab ea in ſe ſuſcipiens Chriſtus nobis per paſſionem communicaret, juxta illud. *Ioan.1.b.* De plenitudine ejus omnes accepimus.

n Gaur Ven. Cant. 1. ſom. 3. ca. 13.

Eccleſia.

Luna, quæ & luminare minus dicitur, *o* Eccleſiam ſignificare ſolet, quæ Luna perfecta eſt, & à Sole Chriſto illuminatur, & varias in hoc mundo recipit mutationes proſperitatis & adverſitatis: & augmenta & decrementa. *Geneſ.37.c. Pſal 8. 10.71.84.103.120.135.Iob.25.b. Cantic. 6.d. Luc.21.c. 1. Corint. 15.e. Eccleſiaſt a 12.a. Hab.3.c. Apocal.12 a.*

Virgo Maria.

Hæc luna eſt ſub pedibus Mariæ, cujus patrocinium ſemper implorat. Hæc etiam luna erit plena in judicio, quando Eccleſia recipiet complementum. *Proverb.7.d.* Beata etiam Virgo concipiens Chriſtum Solem, eſt pulchra, ut luna ab ipſo Sole illuſtrata. *Cant.6.d.*

o Tert. de reſurrect. Amb de myſt. vir. & 4. Exa. 2. Hie ſ Iſa. 66. Au epiſ 70. 119 & 18. civi Dei 32 & ſ Pſal. 10. Gr 17. mo 8. Rup. ſ Cant. 6

Anima.

Luna poteſt etiam *p* animam ſignificare. Luna enim noctem illuminat, & caligantibus oculis iter, per quod gradiatur homo, demonſtrat. Sic anima quæ tenebras dimittit, & ad ſanctam operationem ſe extendit, dum exemplum benè operandi tribuit proximis, quaſi lumen tenebreſcentibus oculis ſpargit. Luna etiam quantò magis aſpectui Solis cernenda opponitur, tantò magis à Sole illuſtratur: itidem anima ſi veri Solis obtutibus offeratur intuenda, admittit in ſe quoddam decus pulchritudinis, & venuſtatem caſtitatis. Cùm dicitur. *Eccl. 27.b.* Stultus ut luna mutatur, luna dici poteſt anima, quæ recedens à Sole juſtitiæ, ab illa ſcilicet interna contemplatione incommutabilis veritatis, omnes vires ſuas in terrena convertit, & eò magis magiſque obſcuratur in interioribus & ſuperioribus ſuis: ſed cùm redire cœpit ad illam incommutabilem ſapientiam, quantò magis ei appropinquat affectu pietatis, tantò magis exterior homo corrumpitur, ſed interior renovatur de die in diem, omniſque lux illa ingenii, quæ ad inferiora vergebat, ad ſuperiora convertitur, & à terrenis quodammodo aufertur, ut magis magiſque huic ſæculo moriatur, & vita ejus abſcondatur

p Chry ſ Pſa. 71. Bed. ſ Gen 1. & ſ Prov. 7. Gr 25 mo 13. & ſ. Cant. 6. Bern ſerm. parvo 60. Aug epiſt. 119.

Hhh 5

datur cum Chriſto in Deo. Mutatur ergò in deterius ad exteriora progrediens, & in vita ſua projiciens intima ſua: & hoc terræ, id eſt, eis qui terrena ſapiunt, melius videtur, cùm laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & qui iniqua gerit, benedicitur. Mutatur autem in melius, cùm intentionem ſuam & gloriam à terrenis, quæ in hoc ſæculo apparent, paulatim non avertit, & ad ſuperiora ab interioribus convertit: & hoc terræ, id eſt, eis qui terrena ſapiunt, deterius videtur. Unde illi impii poſtremam infructuoſam agentes pœnitentiam, etiam hoc inter multa dicturi ſunt: Hi ſunt, quos aliquando habuimus in deriſum, & in ſimilitudinem improperii. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam. *Sap.5.a.* Poteſt etiam eadem ratione *a* vitam humanam ſignificare, quæ ut Luna mutatur. Item *b* res temporales, ſeu earum adminiſtrationem quæ luna eſt ſub pedibus mulieris, id eſt, Eccleſiæ. *Apoc.12.A.*

Vita humana. Res temporales.

a Baſi. exae. hom. 6. b Rup. 2.ſ. Apoc.

Luna etiam ratione mutabilitatis & inconſtantiæ, & etiam ratione defectus, *c* ſtultos & inconſtantes ſignificare poteſt. *Eccl.21.b.27.b.* Item inferiores. *Joel 2.b.3.c.* Sol & Luna obtenebrati ſunt.

Stulti & inconſtantes. Inferiores.

c Ori.ſ. Matth. 4.

Luna, ut eſt luminare minus, *d* fidem ſignificare poteſt, cui ſuccedet viſio, & præeſt nocti, hoc eſt, cognitioni obſcuræ, quæ in hac vita habetur. *Gen.1.b. Iſa.60.d.*

Fides.

Au.ſ.Pſ.71. d Bern. ſerm ſignum mag.

Luna præterea, quæ eſt luminare minus illuminans noctem, dici poteſt *e* juſtitia, quæ lucem præbet ad hanc vitam rectè tranſigendam. *Gen.1.b.*

Juſtitia.

e Lyr.ſ. Gen.1.

Luna etiam illuminans noctem, dici poteſt vetus *f* teſtamentum, quod illuminabat ſynagogam, antequam veniret Sol juſtitiæ, ideò dicebatur facta in poteſtatem noctis. *Pſal.1.b.*

Vetus teſtamentum.

f Arn.ſ.Pſ.135

Luna adorans cum Sole Joſeph. *Gen.37.c.* deſignare poteſt *g* Joſeph ſponſum Virginis Mariæ, qui cum ipſa adoravit Chriſtum in præſepio. Deſignat etiam *h* ſubtilitatem rationis, quæ veneratur diſcretionem, per quam ipſa perficitur.

Ioſeph ſponſus Mariæ. Subtilitas rationis.

g Ambroſ. de Ioſeph. a h Rich. de S. Vict. de 12. Patriar. 29.

Luna cujus tertia pars eſt obſcurata, fuit ſynagoga *i* Judæorum, de qua multi perierunt in deſerto. *Apoc.8.c.* Ipſa eſt Luna ſub pedibus mulieris. *Apoc.12.A.*

Synagoga.

i Rup. 1.ſ. Apoc. Aretas ſ.

Luna *k* mortalitatem ſignificare poteſt, & auferri lunam, eſt auferri mortalitatem. *Pſal.71.* Luna autem perfecta, erit caro jam immortalis poſt reſurrectionem. *Pſa 88.* Et luna ſub pedibus mulieris, eſt mortalitas creſcentis & decreſcentis carnis, quam Eccleſia virtute calcat. *Apoc.12.A.*

Mortalitas.

k Aug. ſ.Pſal. 71.88.142

Luna quandoque *l* adverſa & triſtia deſignare poteſt, quæ cùm non noceant bonis, dicitur eis. *Pſal.120.* Per diem Sol non uret te, neque *Luna* per noctem.

Adverſa.

l Hu.ſ.Pſ.120

Luna ſplendens clarè, *m* ſignificat famam, quæ à bono opere, ut à Sole, vires accipit, & favoris gratiam, quaſi claritatem luminis aſpergit: ut enim *Luna* tenebrarum tempore iter ambulantibus oſtendit, ita dum de aliena vita lux laudis emicat, alios ad exercitium boni operis illuſtrat. Cumque illius opinio clara cognoſcitur, huic quaſi pergenti in itinere, exempli lumẽ præbetur. Et ut natura Solis eſt, ut quæ attigerit, accendat & ſiccet, ita lunaris ignis eſt proprium, ut quicquid contigerit exurat quidem, ſed urendo humidum reddat. Sic igitur ad vitam bonam alios pro amore Dei affectus recti operis: alios verò amor laudis inflammat. Sed quum recti operis affectu accendimur, quaſi per ignem Solis à vitiorum humore ſiccamur. Eum verò, quem ad opus bonum laudis amor provocat, concupita fama quaſi luna attingit: quia videlicet ejus animum & accendit & reſolvit. Accendit ad exercitium operis: reſolvit ad operis: reſolvit ad concupiſcentiam favoris. Itaque qui de fama labilis vitæ ſe extollit, dicitur lunam videre incedentem clarè. *Job 31.e.*

Fama bona.

m Gregor. 22 mor.7.8.9.

Luna non dans lumen ſuum, dici poteſt *n* Eccleſia malignantium, & hæreticorum. *Matth. 24. c. Marc.13. Ezech.32.b.* Hæc luna eſt ſub pedibus mulieris, hoc eſt, Eccleſiæ. *Apoc.12.A.*

Eccleſia malignantium.

n Ori.ſ.Matth. 10. Hu.ſ.Ez.32

Luna converſa in ſanguinem, fuit *o* Paſcha Judæorum, quando occiderunt Chriſtum in plenilunio. *Joel 2.g.* Et Hieruſalem, quando deſtructa eſt. *Apoc.6.A.*

Paſcha Judæorum. Hieruſalem.

o Aug.ſ.Apoc. hom P.

Lunulæ, erant *p* bullæ quædam in ſimilitudinem Lunæ, dependentes ad ornatum mulierum: deſignare poſſunt ornamenta Eccleſiæ per Chriſtum illuminatæ. *Iſa. 3.d.*

Ornamenta Eccleſiæ.

n Rup 4 de operibus Spiritus Sancti 8. & 4.ſ. Apoc p Hu.ſ.Iſa 3.

Lunaticus.

LUNATICUS dicitur, qui furore laborat, non quidem perpetuo, ſed intervallis quibuſdam recurrente: quod ſtatis lunæ ratione intervallis fieri ſolet. Id aſſerunt aliqui à dæmone fieri, ſatagente ut homines in commodum illud lunæ aſcribant.

Lunaticus cadens modò in ignem, modò in aquam, eos deſignare poteſt, *q* qui virtutes habere videntur, ſed cum ab aliqua comprehenduntur paſſione, in peccatum cadunt, & à ſpiritualibus nequitiis dejiciuntur. *Matt.4.A.17.c* Vel aliter, lunaticus eſt, qui per horarum momenta mutatur ad vitia, nec perſiſtit in incepto, ſed creſcit: & nunc in ignem fertur, quo adulterantium corda ſuccenſa ſunt, nunc in aquas, quæ non valent extinguere charitatem.

Infirmi.

q Ori.ſ. Matth. 4 Hu.ſ. Matt. 17.

Lunaticus etiam *r* populum Iſrael ſignificare poteſt, qui in diverſa cadebat vitia. *Matth.17.c.*

Iſrael.

r Hel.ſ. Matt. Cano.17.

Lupus.

Lupus eſt *ſ* animal perpetuò ferum, nec unquam miteſcens, ſimile cani: ſed inſidiatur ovibus, quas canes defendunt. Eſt enim lupus carnivorus, & ovem quum cœperit, jugulat.

ſ Ariſt 1. hiſt. anim 1 & 9. hiſt anim 6.

Luporum feritas in malum ſumitur: & lupi dicuntur *t* hypocritæ, & hæretici, qui veniunt in veſtimentis ovium. Lupi etiam beſtiæ ſunt, quæ inſidiantur ovilibus, circa caſas paſtorales verſantur, habitacula domorum intrare non audent: ſomnum canum, abſentiam aut deſidiam paſtoris explorant: ovium guttur invadunt, ut citò ſtrangulent: feri, rapaces, iidemque natura corporis rigidiores, ut ſe facilè non poſſint inflectere: impetu quodam ſuo feruntur, & ideò ſæpè luduntur. Præterea, ſi quem priores hominem viderint, vocem ejus quadam naturæ vi feruntur eripere, ſi autem homo prius eos viderit, exagitari memorantur. Sic hæretici inſidiantur ovilibus Chriſti, fremunt circa caulas nocturno magis tempore quàm diurno. Semper enim perfidis nox eſt, qui lucem Chriſti ſuæ nebulis interpretationis obducere, & quantum in ipſis eſt fuſcare conantur, verſantur circa caulas, ſtabula tamen Chriſti intrare non audent, & ideò non ſanantur, quia in ſtabulum ſuum non vult eos Chriſtus induci. Explorant paſtoris abſentiam, & ideò Paſtores Eccleſiarum, vel necare, vel in exilium agere contendunt, quia præſentibus paſtoribus oves Chriſti incurſare non poſſunt. Qui ſi quem verſuta diſputationis ſuæ circumſcriptione prævenerint, faciunt obmuteſcere. Mutus eſt enim, qui verbum Dei non eadem, qua eſt, gloria confitetur. Si autem commenta impietatis ejus agnoveris, jacturam piæ vocis timere non poteris. *Matth.7.c.10.b. Luc.10.A. Joan.10.b. Actor.20.f.* Lupi veſpertini dicuntur

t Cypr. cont Novat. Am.ſ. Luc 10 Aug.ſ.Joan. tract.46.

dicuntur eſſe ferociores & leniores, *a* propter diurnam famam. *Hab.1 b. Soph.3.a.* Poſſunt autem deſignare Perſas, & Medos.

Perſæ. *Iudæi.* *Paulus.*

a Hi ſ. Hab 1. Rup ſ. Hab. 1

Lupus rapax Benjamin, deſignat *b* Judæos, qui devorarunt ſanguinem Prophetarum. Deſignat etiam *c* Paulum de tribu Benjamin, qui manè comedit prædam, quando perſequebatur fideles, ſed veſpere diviſit ſpolia, cùm converſus prædicavit, & multos ad fidem convertit. *Gen.49.d.* Ipſe eſt lupus, qui amiſſa feritate, pariter cum agno habitavit. *Iſa.11.b.65.d.*

b Orig. ſ. Ez. hom.10. c Hie. ſ Iſ 11. & 5. Bed ſ Ge.49.

Raptores. *Avari.*

Lupi voraces, ſignificant *d* raptores & avaros, & ipſos affectus rapacitatis & gulæ. *Matth.7.c. Iere.5.b.* Aiunt lupos leonum ſubſequi ſolere veſtigia, & non longè ab eorum venatibus aberrare, ſcilicet ut rabiem ſuam rapina ſatient aliena. & quod leonum ſaturitate remanet, id luporum rapacitate conſumitur, ſic ſunt, qui ſequuntur prædones.

d Cle Alex. adhor ad gent Baſi exae. hom 10.

Perſecutores fidelium. *Dæmones.* *Tyranni.*

Lupi, inter quos mittit Dominus diſcipulos ſuos ſicut agnos, ſunt *e* perſecutores fidelium, & dæmones, qui animas hominum ſtrangulant, & quærunt quem devorent, qui veniunt in veſtimentis ovium, intus autem ſunt lupi rapaces *Matt.7.c.10.b. Luc.10.a. Joa.10.b.* Deſignant etiã tyrannos. *Ier.5.b.*

Hie ſ Ier.5. e Am ſer.59. Cyr.7.ſ. Ioã 3 Cypri epiſt 1. Cy 7.ſ. Io ã 5 Chry.ſ. Ioan. hom.58.

Lupanar, Proſtibulum. Proſtituere.

LUNAPAR, eſt locus in quo meretrices, quæ lupæ olim dicebantur, proſtant, unde & proſtibulum dicitur, quanquam hoc nomen frequentius pro ipſa meretrice ſumitur.

Congregatio hæreticorum. *Captiones hæreticorum.*

Lupanar ſignificare poteſt *f* congregationem hæreticorum. Et lupanar ædificatum in capite omnis viæ, deſignat captiones hæreticorum, quas tendunt in ſacris libris, ut eos, qui novi ſunt in fide, venentur. *Ezech.16.a. Num.25.d. Joel.3.a.1. Mach.4.b.*

f Ori. ſ. Eze. hom.8.

Anima ſcandalizans.

Lupanar etiam eſt *g* anima recipiens in ſe dæmones & vitia: & ipſa impudentia, & libertas peccandi. *Ezech.16.c.*

g Hi ſ. Eze. 16.

Proſtituere dicitur filiam ſuam, *h* qui ſuo exemplo peccare facit minores. Et qui animam ſuam exponit omni peccato. *Lev.19.f.* Proſtitutio quoque meretricis, eſt incitatio voluptatis, *Apoc.17.a.*

h Iſyc. ſ. Le.19

Luſcinia.

LUSCINIA, eſt *i* avicula cantus ſuavitate præcellens: qui & Philomela dicitur: quæ veris tempore die noctuque canit, & cantu ſuo nocturno ad laudes divinas nocturnas eos incitat, qui laudi Dei ſunt dedicati. Non invenitur in ſacra Scriptura.

i Baſi exae. hom 8.

Luſcus.

LUSCUS dicitur, qui altero captus eſt oculo.

Luſcus eſt, qui pravam habet intelligentiam: & luſcos facit, qui pravè intelligens reddit. *Exod.21.c*

Luſcum intrare in regnum cœlorum. *Marc.9.g.*

Luſtrare, vide Mundare, & Peragere.
Luſtrare, vide Mundare, & Peragere.

Luter.

LUTER, eſt vaſis genus, quo ſecundùm aliquos vinum diluitur: aut pelvis ſeu vas, in quo alia vaſa abluuntur.

Baptiſmus.

Luteres poſiti in mare æneo templi, *k* baptiſmum ſignificare poſſunt. *3.Reg.7.d.4.Reg.16.d.*

k Iſy. ſ. Lev.8

Lutum, Limus, Cœnum, Luteus.

Res utilis.

LUTUM, eſt terra humore ſoluta, quæ & cœnum dicitur, & limus.

Lutum in comparatione rei vilis & deſpectæ ponitur, quia ſolet pedibus conculcari. Ita in reproborum judicio *l* ſancta electorum Eccleſia luto comparatur: quia temporaliter conculcata deſpicitur: *Iob 30.c. Mich.7.c.*

l Gr 20.mor. 24.

Cognitio propriæ miſeriæ. *Caro Chriſti.* *Chriſtus.*

Lutum, quo linivit Chriſtus oculos cæci nati, deſignat *m* cognitionem propriæ miſeriæ *Joan.9.a.* vel ſignificat *n* carnem Chriſti ab eo ſumptam, quando Verbum caro factum eſt: vel ipſum Chriſtum, habentem ſalivam divinitatis, & pulverem humanitatis.

m Am de vi- duis. & 3 de Sacramentis. o Au ſ. Ioan. tracta.44.

Doctrina vera.

Lutum aliud, quo linitur domus leproſa, ſignificat *o* doctrinam veram, quæ tradenda eſt, abjectis erroribus. *Lev.14.g.*

Cy.6. ſ Ioa 15 o Iſy. ſ. Le.14

Homo.

Lutum ex aqua & terra conſtans, eſt *p* homo ex anima & carne. *Iob 10.b.* Et lutum in manu figuli, eſt homo in manu Dei, à quo eſt formatus: peculiariter autem lutum eſt homo carnalis ſeu corpus animale, vel ipſa caro. *Gen.2.b. Iob.4.d.33.a. Sap.10.a. Iſa.29.e. 45.b.64.c Iere.18.a. Nahum.3.c. Rom.9.e.* Sicut lutum etiam homo interior exiſtit, quia Sancti Spiritus gratia terrenæ menti infunditur, ut ad intellectum ſui Conditoris erigatur. Humana namque cogitatio, quæ peccati ſui ſterilitate aruit, per vim ſancti Spiritus, quaſi irrigata terra virideſcit.

Caro. *Homo interior.*

p Au. 71. q. 68 Greg. 9. mor 36. 37. & 5. mor. 18. Hi ſ Nab 3

Mors Chriſti. *Peccata* *Natura humana.* *Perſecutores.*

Limus profundi, *q* mortem Chriſti ſignificare poteſt. *Pſal.68.* peccata noſtra, pro quibus ipſe patiebatur. Vel ipſam naturam humanam, in qua paſſus eſt, & præterea perſecutores, quorum manibus traditus.

q Arn Hier. Aug ſ Pſ. 68. Ber ſer.4. vig. a. ſeruit. Domini

Opera carnalia.

Lutum, *r* carnalia opera ſignificare poteſt, in quo Pharao, hoc eſt, diabolus exercebat filios Iſrael. *Exod.1.c.* Et lutum fœcis, ſunt vitia libidinis & terrena contagia. *Pſal.39.* Et ſignaculum reſtituetur ut lutum, *ſ* quum hi videntur in Eccleſiæ ſinu ſicut ſignacula & annuli fulgere, in judicio quod terrena ſapiant & turpia demonſtrabuntur. *Iob 38.b.* Et Leviathan ſternit ſibi aurum quaſi lutum, quum eos, qui intra Eccleſiam fulgere juſtitiæ ſplendore videbantur, carnalibus voluptatibus ſibi ſubjicit. *Iob 41.b. Habac.2.b. Nahum.3.c. Zach.10.b.*

r Arn. & Au. ſ. pſa. 39. ſ Gre 29. mo. 2. & 34. m 8. Cyr de adoratio ne in Spiritu ſancto.

Res terrenæ. *Divitiæ.*

Lutum aliquando *t* terrenarum rerum multiplicationem ſignificat, ut *Habac.2.b.* Væ ei, qui multiplicat non ſua, uſque quò aggravat contra ſe denſum lutum? denſo enim ſe luto aggravat, qui per avaritiam terrena multiplicans, peccati ſui oppreſſione coanguſtat. Et Leviathan ſternit ſibi aurum quaſi lutum, quando eos, qui juſtitiæ fulgore reſplendere videbantur, per terrenarum rerum concupiſcentiam ſibi ſubjicit. *Iob 41.d.*

Bed. ſ Exod 1. Rup ſ. Hab. t Gr. 34. m. 8.

Digitized by Google

a Hie ſ Iſ.57. & ſ Ezec 13. & ſ Iob 41. b Gr. 18 m 8 & 34 mor.8.

Lutum *a* etiam ſunt Philoſophi, & hæretici abjecti, & doctrinam cœnoſam, & vilem habentes. Item ipſe Judas traditor. *Iſa.21.g.57.d.* Et lutum abſque paleis & temperamento ſunt promiſſiones hæreticorum infirmæ. *Ezec.13.b.* Et dicuntur hæretici veſtimenta præparare ſicut lutum, quia *b* fluxè & inquinabiliter ea, quibus ſe tueri volunt, Scripturæ ſacræ contexunt teſtimonia. *Job 27.c.* Et Leviathan ſternit ſibi aurum quaſi lutum, quum eos, qui intra Eccleſiam fulgere doctrinæ ſplendore videbantur, errantis doctrinæ contagio ſibi ſubjicit. *Job 41.d. Zach.9.a.10.b.* Viam fecit Deus in mari equis ſuis in luto aquarum multarum, quum aperuit. *Zach.9.11.b.* Viam inter doctrinas hujus ſæculi, ſordida, & terrena ſapientes. *Habac.3.d.* — *Philoſophi. Hæretici. Iudas. Doctrina hæretica.*

c Gr.34 m.8. Lutum eſt *c* deſiderium ſordidæ voluptatis. *Pſal.68.* Eripe me de luto, ut non infigar. — *Deſiderium ſordidæ voluptatis.*

Luxuria, Luxuriari, Luxurioſus.

LUXURIA, eſt immodicus voluptatum deliciarumque uſus, nimiaque non modò in rem veneream, verùm etiam in molliorem veſtitum, lautioreſque epulas profuſio. Luxurioſus autem dicitur, qui bis nimium indulget. Porrò luxuriari propriè dicitur de plantis, cùm omnia alimenti ubertate quodammodo laſciviunt. Et refertur ad homines luxuriæ vacantes.

d Hie ſ. Ier.5. Luxuriari dicuntur in domo meretricis, *d* qui vacant voluptatibus, & erroribus. *Jer.5.c.* — *Vacare voluptatibus.*

Luza, vide Bethel.

Lydda.

LYDDA, id eſt, ſtagnum, civitas Paleſtinæ maritima, haud procul ab Joppe, quæ nunc Dioſpolis appellatur. In ea Petrus Æneam paralyticum curavit. *Actor.9.f.1.Mach.11.d.*

Lydius, *vide* Lud.

Lyngurius.

e Plin.8 natural.hiſt.18. & . . natur. hiſt. 1. f Lyr ſ. Exod. 19.

LYNGURIUS, eſt lapis carbunculo, quem ex lyncis urina generari ferunt. Plinius *e* tamen negat talem gemmam inveniri. Secundùm aliquos Lyngurius eſt ſuccinum. — *Animoſitas.*

Lyngurius lapis in tertio ordine rationalis poſitus, deſignare poteſt *f* animoſitatem, ſeu audaciam ad exequendum quod bonum eſt. *Exod.28.c.39.b.*

Lyra.

LYRA, eſt inſtrumentum muſicum, teſtitudinis formam habens: in cujus ventre fides digitis pulſatæ reſonant. — *Corpora caſta.*

Lyræ, quæ pulſabantur coram arca Domini. *2.Reg 6.b.3.Reg.10.b.1.Par.15.b.16.a* deſignare poſſunt corpora caſta, quæ gratum ſonum reddunt Deo. — *Voluptas aurium.*

g Hie ſ Iſa.5. & ſ Amos 5. Lyra, in malum, *g* voluptates aurium deſignare poteſt: & voces ſynagogæ minimè gratas Deo. *Iſa.5.c. Amos.3.f.*

Maala.

MAALA, id eſt chorus, vel cythara, ſive infirmitas, filia Salphaad, quæ cum aliis ſororibus hæreditatem ſuſcepit in partitione terræ promiſſionis. *Num.26.d. Ioſ.17.a.*

Maceda.

MACEDA, id eſt incendium, aut adoratio, vel incurvatio, civitas in tribu Juda, in cujus ſpelunca ſe abſconderant quinque Reges: qui à Joſue ſuſpenſi ſunt. *Ioſ.10.d.15.e.*

Macelloth.

h Ori. ſ Num. hom.27. i Hieron de manſio.

MACELLOTH, id eſt, *h* ab initio: vigeſima ſecunda manſio filiorum Iſrael in deſerto: quo pervenerunt poſt Charadath, deſignare relationem omnium ad primum principium. *Num.33.d.* Vel interpretatur *i* Eccleſiæ, vel cœtus, aut congregationes, & deſignat eum ſtatum, in quo poſſunt dicere ambulantes deſertum hujus ſæculi, Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum. — *Relatio omnium ad primum principium. Concordia.*

Maceria, vide Paries.

Machabæus.

MACHABÆUS, id eſt, percutiens, Græcè verò pugnator, cognomen Judæ filii Mathathiæ, qui fuit Dux populi Iſrael, egregiuſque pugnator. *1. Mach.2.a.*

Machina, Machinari, Machinatio.

MACHINARI, eſt excogitare, & etiam per dolum aliquid moliri. Machina autem eſt ipſa molitio, & inventio, & etiam inſtrumentum, quo moles aliqua facilè impelli poteſt. — *Aſtutia diaboli.*

Et machinæ bellicæ, ſunt inſtrumenta, quibus utuntur in bello.

k Gloſ ord. ſ. Eſther.8. Machinationes Haman contra Judæos. *Eſther.8.a.* deſignant *k* aſtutias diaboli contra fideles.

Machmas.

l Gr. ſ 1.Reg. 13.14.

MACHMAS, id eſt percuſſor, vel pauper ablatus, aut percuſſor, vel pauper palpans, ſive tangens vel auferens, erat oppidum in tribu Ephraim. *1.Reg.13.a.Iſa.10.1.Mach.9.g.* Vel interpretatur *l* humilitas, ubi mille viri fortes erant cum Saule, id eſt continentes, qui dum prætereunt carnis oblectamenta recolunt, erubeſcunt & humiliantur, & ſuo exemplo alios ad ſæculi contemptum trahunt. Deſignat etiam Machmas eos, qui parvuli ſunt in Eccleſia. *Machmas* autem ubi Philiſthæi, hoc eſt, dæmones ponunt caſtra, ſunt terreni, & nil altum ſapientes. *1. Reg.14.a.* — *Continentes. Parvuli in Eccleſia. Terreni.*

Macies.

Digitized by Google

Macies, Macilentus.

Defectus gratiæ.

MACIES, eſt corporis extenuatio in viventibus. Et macilentus eſt macie extenuatus.

Macies vaccarum ſignificare poteſt *a* carentiam gratiæ & donorum Dei in anima. *Gen.41.a.c.* Hac macie attenuebatur Amnon. *2.Reg.13.a.* Sic erat macilentum pecus. *Ezec.34.a.* *a Lyr. ſ. Ge 41*

Mactare.

MACTARE, eſt interficere præcipuè ad ſacrificium: unde ſumitur ſæpè pro ſacrificare.

Offerre Chriſtum. Extinguere concupiſcentias pravas. Solidus cibus. Offerre Deo opera juſtitiæ. Inanis lætitia de virtutibus.

Mactare victimas pro delicto, aut gratiarum actione, eſt *b* offerre Chriſtum. Idem eſt mactare vitulum & arietem. *Gen.46.a.Exod.29.b.Lev.7.b.a.9.c.* *b Lyr. ſ. Exod. 29.*

Mactant filii Iſrael, quæ colunt Ægyptii, *c* quum fideles extinguunt in ſe pravas concupiſcentias, quas mundani amplectuntur. *Exod.8.g.* Idem eſt mactare hircum. *Lev.16.c.* *c Gloſ. ord ſ. Exod 8.*

Mactat victimas ſapientia, *d* quum parat ſolidum cibum auditoribus. *Prov.9.a.* Sic mactavit Salomon hoſtias pacificas. *3.Reg.g.8.2.Par.7.a.* *d Baſil in princ. Prov.*

Mactare holocauſtum eſt *e* corpus & animam offerre Deo cum fortibus operibus juſtitiæ. *Lev.4.a.* *e Gloſ ord. ſ. Lev. 4.*

Mactare oves & boves, &c. in terra, *f* eſt de virtutum conſcientia infima & carnali lætitia exultare. *1.Reg.14.e.* Ideò condemnantur, qui victimas demergebant in profundum. *Hoſ.5.a. Iſa.66.a.* *f Gr. ſ. 1. Re 14*

Macula, Maculare. Maculoſus, Immaculatus.

MACULA, eſt labes inficiens & ſordidans veſtem, vel aliquid aliud. Maculæ quoque dicuntur retium foramina, ſeu plagæ. Præterea maculæ ſunt varietates colorum in corpore.

Maculare autem eſt fœdare & deturpare. Maculoſus verò eſt ſordidus & immundus, aut notis ſive maculis conſperſus. Immaculatus autem, qui eſt ſine macula.

Peccatum.

Macula ſignificare ſolet *g* peccatum: & macula coloris candidi, eſt tranſgreſſio legis. *Lev 4.g.9.a.13.e.* Et macula in manibus, eſt culpa in actionibus. *Job 31.a.* Et macula in ove aut agno vitium deſignat, quæ macula non debebat eſſe in vacca, hoc eſt, *h* in Chriſto. *Exod.12.a.Lev.14.b.Num.19.a.Epheſ.5.f.* Et macula in veſte manens, etiam poſt ablutionem nitro factam, deſignat quædam remanere in purgatorio mundanda, & quod maculata eſt anima coram Deo, quantumlibet lota. *Jere.12 e. Pſal.14. Job. 11.c.* Macula etiam in ſacerdote eſt peccatum, *Lev.21.d.* macula candida aut ſubrufa in calvitio, eſt error ſimplicium circa præcepta naturalia. *Lev.13.f.* *g Gre. ſ. Ier: hom. 13. Gre 21 mo. 6 h Au q in. Num3.*

Infamantes Iudæi Chriſtum. Lucifer maculans cœlũ, & peccator mentem. Affligentes corpus Chriſti. Fœdantes legem. Superbia. Inanis gloria. Hæreſes. Vitia diverſa. Varia virtutes.

Maculans Ruben ſtratum patris. *Gen.49.a.* deſignat Judæos imponentes *i* Chriſto falſa crimina, vel Luciferum peccato ſuo cœlum maculantem, aut peccatorem deturpantem mentem, in qua Deus habitabat. Vel deſignat affligentes Corpus Chriſti vel verum vel myſticum. Item legem ſcriptam & naturalem peccando fœdantes. Vel deſignat inordinatum timorem implentem imaginationem tempore orationis inutilibus phantaſmatis. *i Bed. ſ. Ge. 49 Ricar. de S. Vict de 12. patr 36.*

Macula lepræ in veſte, *k* eſt ſuperbia, aut inanis gloria adhærens operi virtutis. *Lev.13.g.* *k Iſy. ſ. Le 13.*

Maculæ parietis *l* hæreſes ſignificare poſſunt. *Lev.14.f.* *l Gloſ. ord ſ. Lev. 14.*

Maculæ retis, in quibus ambulat peccator. *Job.18.b.* ſunt *m* diverſa vitia, quibus ſe implicat, & cùm expediri ad ambulandum nititur, ne ambulet obligatur. Sæpè namque contingit, ut quis hujus mundi delectatione illectus, in eo ad honoris gloriam pertingat, ut ad deſideriorum ſuorum effectum perveniat, & perveniſſe ſe ad hoc, quod expetit, lætetur. Sed quia bona mundi non habita in amore ſunt, & plurumque habita vileſcunt, percipiendo diſcit, quàm ſit vile quod expetiit: unde revocatus ad mentem exquirit qualiter ſine culpa fugiat, quod ſe cum culpa conſpicit adeptum. Sed ipſa eum dignitas, quæ implicavit, tenet, & ſine culpis aliis fugere non valet hoc, quo non ſine culpa pervenit. *m Gre. mor. 4.*

Munditiæ Chriſti. Apoſtoli. Baptiſmo mundati. Carens vitio.

Maculoſum in ovibus. *Gen.30.e.31.b.* varias *n* virtutes deſignare poteſt. *n Gloſ ord ſ. Gen. 30*

Immaculati arietes, aut hircus, capra, ovis, aut agnus, *o* munditiam Chriſti deſignant. *Exod.29. Lev.1.3.4.5.6.9.14. Ezech. 45.f.* *o Hi ſ. Ez. 45*

Immaculati in via ſunt *p* Apoſtoli in Chriſto, & ſervantes præcepta. *Pſalm.118.* *p Aru ſ pſ 62*

Immaculati ſunt *q* mundi per baptiſmum, & non in fide. *Pſal.63.118. Epheſ.1.a.* *q Hil ſ pſ. 63.*

Immaculata loca in veſte, *Lev.13.g.* quæ *r* carent vitio vel errore. *r Gloſ. ord ſ. Lev. 13.*

Madere, Madidus.

Fervor Spiritus ſancti in Eccleſia. Extaſis. Iudæa cum vera fide. Gentilitas cum vera fide.

Madere eſt humore aliquo conſperſum eſſe, & madidus aut madefactus, humore conſperſus.

Madens vino Anna ſignificat *ſ* Eccleſiam fervore Spiritus ſancti & prædicationis exundantem. *1. Reg.1.c.* *ſ Gr. ſ 1. Re. 1.*

Madidus vino, *t* eſt in ſtuporem & extaſim elevatus ex divinorum conſideratione. *Jere.23.b.* *t Ambroſ. de viduis. 13.*

Madefactum vellus Gedeonis, deſignabat Judæam habentem veram fidem, dum area Gentilitatis eſſet arida. Madefacta verò area, erat Gentilitas amplectens fidem remanente Judæa in incredulitate. *Jud.6.g.*

Madian, Madianita.

Lex.

MADIAN, id eſt, judicium, vel judicans, ſive litigans, vel objurgans: aut contradictio: filius Abrahæ & Ceturæ, à quo dicta eſt civitas juxta Arnonem, & Areopolim: ad quam confugit Moyſes, percuſſo Ægyptio. *Gen.25. Exod.2.c.* Deſignare poteſt *v* legem, quæ contradictionem in gentibus primum invenit. Alia eſt Madian, juxta Hieronymum, *x* trans Arabiam ad meridiem in deſerto Sarracenorum contra Orientem maris rubri, cujus regio Madianæa. Inde erat Balaach. *Num.22.a.* *v Bed ſ Ex. 2. x Hie de locis hebr.*

Prædicatores.

Madianitæ, quibus traditus eſt Joſeph, & à quibus venditus eſt in Ægypto. *Gen.37.f.* deſignant *y* Prædicatores, qui ſuſceperunt Chriſtum, ut eum traderent Ægypto, hoc eſt, prædicarent mundo. Hi autem Madianitæ ibant ſimul cum Iſmaelitis: unde Iſmaelitæ dicuntur emiſſe Joſeph: Madianitæ verò vendidiſſe. *y Gloſ. ord ſ. Gen. 37.*

Gentiles. Infideles.

Madian, juxta Origenem, *z* interpretatur extra judicium: & deſignat Gentiles & infideles, qui jam judicati ſunt. *Exod.2.c.18.a. Iſai.60.a. Habac.2.a.* Juxta Hieronymum, *aa* interpretatur iniquitas, eoſdem Gentiles deſignans. *z Ori ſ Iudi. hom 8. aa Hie ſ Iſ 60.*

Madian

a Au. 18 civi. Dei. 32. Ori ſ. Iudith. hom. 7. Hie ſ. Hab. 3.

Madian ſeu Madianitæ, ut erant hoſtes Iſrael, ſunt *a* dœmones & interpretatur de judicio, quia ſemper ſunt in formidine judicii. *Iudi.* 6.*a*.7.*c*.8.*g*.*Pal.*82.*Haba.*3.*b*. — *Dæmones.*

b Ori ſ Num. hom 20.

Madinitides mulieres, quæ peccare fecerunt filios Iſrael, ſunt *b* errores gentilium. Et ſcortum Madianiticum occiſum eum Iſraelita, eſt hæreſis, quæ non jure miſcetur fideli, *Num.*25.*b*.31.*a*. — *Hæreſis & errores gentilium.*

Magdalus.

Am. ſ pſ. 118. ſerm 18. c Ori ſ. Exod. hom 5 & ſ. Num ho 27. Hieron. de manſio.

MAGDALUS, id eſt, *c* turris, vel magnitudo: civitas Ægypti duodecim milliaribus diſtans à Peluſio: in qua habitant Judæi profugi à Nabuchodonoſor, *Iere.*44.*a*.46.*d*. Eſt etiam turris, aut ſpecula in montibus juxta mare Rubrum contra Phiairoth, inter quam & Phiairoth caſtrametati ſunt filii Iſrael. *Exod.*14.*a*. *Num.*33.*a*. Hieronymus tamen non ponit inter has diſcrimen. Et caſtrum hujus nominis juxta mare Galileæ, unde Magdalena ſumpſit cognomen.

Deſignat Magdalus magnificentiam, ſecundùm quod qui habent initium converſationis concipiunt magnam ſpem ſpem, vel quia fortes in via Domini contemnunt turritam ſuperbiam diaboli. Vel quia erat turris, deſignat virtutum ſublimitatem. — *Magnificentia. Sublimitas virtutum.*

Magdalena.

MAGDALENA, id eſt magnifica, vel magnificata, aut exaltata: vel turris, ſoror Marthæ & Lazari, quæ & Maria dicitur, quæ effudit unguentum in pedes & caput Chriſti, & ſequuta eſt Chriſtum, quem libenter audiebat prædicantem, etiam ſorore laborante, & poſt reſurrectionem ploranti ad monumentum Chriſtus primum apparuit.

d Aug. t. de Trini. 10. Gre 6. mor. 28. & ſ Eze. hom 3 14. Bern. ſer. 2. 3 aſſum.

Maria ut ſedebat ad pedes Chriſti, & elegit partem ab ipſa minimè auferendam, typus eſſe ſolet *d* vitæ contemplativæ, deſignat etiam æternæ fœlicitatis quietem. *Luc.*10.*g*. ſignificat etiam gratiam, quæ ſemper adhæret Domino. — *Vita contemplativa. Fœlicitas. Gratia.*

e Gl. ſ ord. ſ. Matt. 26

Ut autem effudit Magdalena unguentum in pedes Chriſti, *e* Eccleſiam ex gentibus deſignare poteſt. *Ioan.*12.*a*. Eadem ſtans foris ad monumentum, eſt Eccleſia ex gentibus, quæ legem non acceperat, Chriſtum quærebat. *Ioan.*20. — *Eccleſia ex Gentibus.*

Rup. 8. de divin. offic. 11. f Ori ſ. Matt. hom. 35.

Magdalena ut interpretatur magnifica, & ſequuta eſt Chriſtum, deſignat *f* magnam eſſe excellentiam animæ Chriſtum ſequentis. *Matth.*16.27.*g*.28.*Luc.*24.*a*.*Ioan.*14.*c*.20.*a*. — *Anima Chriſtum ſequens.*

g Ori in div. hom. 10.

Ut autem plorabat extra monumentum, deſignat *g* peccatorem plorantem amiſſo Chriſto. *Ioan.*20. — *Peccator.*

Magedan.

MAGEDAN, id eſt, Evangelizatio gratiæ, aut poma, vel fructus gratiæ, nomen loci ad mare Galileæ, in cujus fines venit Chriſtus. *Matth.*15.*d*. ubi ab aliquibus legitur Magdala, apud Marcum dicitur Dalmanutha.

Magedo, vel Magedon.

Magedo, id eſt annunciatio, vel Evangelizatio, ſeu pomum ſive fructus electus, civitas in tribu Judæ, quam ædificavit Salomon verſus Ægyptum, & in qua occiſus eſt Rex Joſias à Pharaone. 3.*Re.*9.*c*.4.*Re.*23.*f*.1.*Par.* 7.*f*. *Zach.*12.*d*. *Apoc.*16.*c*. Alia videtur civitas in dimidia tribui Manaſſe. *Ioſu.*17.*c*.

Magiſter, Præceptor.

MAGISTER, eſt propriè artium præceptor, & diſcipulorum inſtitutor. Refertur autem ad eos, quibus præcipua rerum cura incumbit, ut magiſter equitum, magiſter pecoris, magiſter navis.

h Hie ſ. Iſ. 30.

Magiſter dicitur *h* Pater cœleſtis cunctos inſtruens, & Chriſtus dicitur paſſim præceptor & magiſter in Evangeliis, &c. *Iſa.*30.*e*.50.*c*.55.*b*. — *Deus. Chriſtus.*

Magiſter militiæ dici poteſt, qui gnarus eſt pugnandi adverſus dæmones. *Gen.*33.*g*.39.*a*. — *Gnarus expugn. dæmon.*

i Bed ſ Exo. 1

Magiſtri operum, quos conſtituit Pharao ad affligendos filios Iſrael, dici poſſunt *i* capitalia vitia, vel hæretici, & omnes Doctores errorum. *Exod.*1.*b*. *Malac.*2.*c*. — *Capitalia vitia. Hæretici.*

Magiſtratus.

MAGISTRATUS, dicitur qui in poteſtate aliqua ad Rempublicam pertinente ſunt conſtituendi, ut Conſules, aut Prætores. Quandoque verò magiſtratus eſt ipſa poteſtas, ſeu munus publicum.

k Hie. ſ. Iſ 41 & Ezec. 23.

Magiſtratus quos adducit Deus quaſi lutum, *k* ſunt Philoſophi, & hæretici. *Iſa.*41.*g*. *Ezech.*23.*a*. *Dan.*3.*a*. — *Philoſophi & hæretici.*

l Ricar de S. de ſecur. conſcien. 49.

Magiſtratus Nabuchodonoſor, ſunt *l* mentis deliberationes, quæ inveſtigant quomodo poſt ruinam, vel ſerò poſſit amiſſus animi vigor ad primam integritatem reformari. *Dan.*4.*g*. — *Deliberationes mentis.*

Magnus, magnitudo, Major, Maximus, Grandis, Pergrandis, Magnalia, Ingens, Vaſtus.

MAGNITUDO in rebus corporeis eſt extenſio molis ſecundùm omnium dimenſionem & magna ſunt, quæ multum occupant loci. Magnitudo verò in corporeis, excellentiam dicere ſolet & perfectionem: ut in eis idem ſit majus eſſe, quod melius eſſe. Magnus item dicitur elevatus. *Exod.*12.*e*. Ortus eſt clamor magnus. Fervens. *Iudith.*5.*a*. Exarſit iracundia magna: Gravis. *Numer.*11.*g*. *Iud.*11.*f*. Plaga, magna nimis. Inſuperabilis. *Deut.d.* Deus magnus & terribilis. Intenſus. 3 *Reg.*1.*f*. Lætantium gaudio magno. Inviſitatus. 1.*Mach.*6.*b*. Renovata eſt in eo triſtitia magna. Lautus. *Iud.*6.*d*. Fecit cœnã magnam. Mirabilis. *Exo.*6.*b*. Et judiciis magnis. Multus. *Gen.*15.*a*. Merces tua magna nimis. Potens. 1. *Par.*17.*b*. Quaſi unus magnorum. Profundus. *Ge.*7.*b*. Fontes abyſſi magnæ. Solemnis. *Ioel.*2.*c*. Magnus eſt dies Domini. Spacioſus. *Gen.*10.*c*. Hæc eſt civitas magna. Sublimis. *Deuter.*11.*b*. Opera magna, quæ fecit Vaſtus. *Num.*34.*a*. A mari magno incipiet. Vehemens. 1.*Reg.*7.*c*. Intonuit Dominus fragore magno. Utilis. 2.*Par.*32.*f*. Vaſorum magni pretii. Major autem, abjectior. *Gen.*4.*b*. major eſt iniquitas mea. Amplior. *Mar.*2.*c*. major ſciſſura fit. Antiquior. *Geneſis* 29.*d*. Nomen majoris Lia certior. *Matth.*18.*d*. Hic major eſt in regno cœlorum. Difficilior. *Exod.*18.*d* Quicquid autem majus fuerit. Dignior. *Iud.*4.*c*. Univerſi majores exercitus. Diuturnior. *Dan* 7.*f*. Quod majus erit omnibus regnis. Elatior. 3. *Reg.*18.*a* Clamante voce majore. Excellentior. *Iob* 33.*b*. Quia major fit Deus homine. Gratior. *Prov.*16.*c*.

Dulcis

Dulcis eloquio majora reperiet. Numeroſior. *Num.* 16.*f.* Pluribus majorem partem dabis. Primogenitus. *Gen.* 25.*e.* Major ſerviet minori.

Immenſitas Dei. Magnus dicitur *a* Deus ſecundùm quòd omnem complectitur perfectionem, qua ratione eſt infinitus perfectione, & eſt ubique ratione ſuæ immenſitatis, ſine tamen loci occupatione, unde & magnitudinis ejus dicitur non eſſe finis & dicitur magnus præ omnibus diis. *Exod.* 18.*d. Iob.* 28 *b.* 26.*c.* 36.*d.* 37.*d. Pſa.* 134.144. *Malac.* 2.*a. Ephe.* 1.*d.* Et magna fortitudo Dei, & magnitudo brachii Domini, immenſam ejus potentiam exprimunt. *Exod.* 15.*b.* 32.*b.* Et magnus in medio Sion dicitur Deus propter dilatatam Eccleſiam. *Iſa.* 12.*b.*

Chriſtus. Majus omnibus oleribus granum ſinapis, deſignat *b* Chriſtum majorem Prophetis. *Matth.* 13.*d.* Et magnus ſacerdos Chriſtus, qui ſolus non habuit peccatum. *Lev.* 21.*b. Agg.* 1.*a.* Magnus Job inter omnes Orientales. *Iob.* 1.*a.* deſignat *c* Chriſtum, qui omnes qui in fide Deo naſcuntur exuperat, quia non ut cæteros adoptio, ſed natura illum divinitatis exaltat, qui etſi in humanitate cæteris apparuit ſimilis, divinitate tamen manſit ſuper omnia ſingularis. Magna nubes eſt Chriſtus, qui magnus eſt comparatione Apoſtolorum & Prophetarum. *Ezec.* 1.*a.* Idem eſt magnus lapis. 1.*Reg.* 6.*c.*

Cultus Dei in gentibus. Magnum dicitur nomen Dei in gentibus, *d* quando colitur à gentibus. *Malac.* 1.*c.*

Deus præmiū bonorum. Magna merces dicitur eſſe Deus iis *e* qui non quærunt mercedem in terra, ut Abraham. *Gen.* 15.*a.*

Incarnatio. Magna opera Domini, *f* opus incarnationis Chriſti indicant. *Iud.* 2.*a. Pſa.* 110. Idem deſignat magna gloria Domini, & magna mirabilia, quæ facit Dominus. *Pſa.* 135.137. Et magnus dies Jezraël eſt *g* tempus Chriſti. *Hoſ.* 1.*d.* Et magnalia, quæ fecit Deus in Ægyptios, deſignant opus redemptionis, quo Chriſtus liberavit genus humanum à dæmonibus. *Exod.* 14.*d. Deut.* 10.*d.*

Opera Dei in angelis. Magnalia altisſima ſunt, *h* quæ Deus operatur in angelis. *Pſa.* 70.

Virgo Maria. Grandis liber dicitur *i* beatisſima Virgo Maria, in qua Deus magna operatus eſt. *Iſa.* 8.*a. Luc.* 1.*e.*

Suſcitatio animarum. Majora dicuntur facere Apoſtoli quàm Chriſtus, *k* propter ſuſcitationem animarum, cujus ipſi erant miniſtri prædicando, quæ major eſt ſuſcitatione corporum. *Ioan.* 14.*d. Iob.* 5.*b.*

Eccleſia. Mundus. Magna domus dicitur *l* Eccleſia. 2.*Tim.* 2. Magna etiam domus, *m* eſt mundus. Et magna civitas Ninive eundem deſignat. *Ioan.* 3.*a.* Et magnum mare. *Pſal.* 103. *Dan.* 7.*a.*

Excellentia ſacræ ſcripturæ. Magnus Moyſes in terra Ægypti, deſignat excellentiam legis. *Exod.* 10.*a.* Et magnus factus Iſaac deſignat *n* legem devenientem ad ſenſum ſpiritualem, per quem magnificatur. *Gen.* 26.*c.* Magna etiam tuba, *o* eſt ingens & clara Evangelii per totum orbem prædicatio. *Iſa.* 27.*d.* Et grandis liber dicitur prophetia Iſaiæ propter myſteriorum magnitudinem. *Iſa.* 8.*a.* Magnum mare, *p* dicuntur leges novi & veteris teſtamenti. *Pſa.* 103. Et magna luminaria, ſunt utrunque teſtamentum. *Pſa* 135.

Excellentes virtute. Presbyteri. Prælati. Sancti. Perfectio. Martyres. Magna gens, dicuntur, *q* qui virtute præcellunt, & immortalitatem aſſequuntur. *Gen.* 12.*a. Exod.* 31.*c.* Et majores natu dici poſſunt Presbyteri Eccleſiæ. *Exod.* 19.*a. Lev.* 9.*a. Deut.* 25 *b.* Et majores Hieruſalem, ſunt Prælati Eccleſiæ. *Ier.* 14.*a.* Majores autem Jacob dici poſſunt Sancti. *Gen.* 47.*g.* Magnus inter Orientales. *Iob.* 1.*a.* Eſt *r* qui non inter actiones malorum ima & fugitiva quærentium, ſed inter choros ſupernorum civium proficere conatur. Et major in regno cœlorum, hoc eſt, in Eccleſia eſt, qui efficitur ut parvulus. *Matth.* 18.*a.* Magnus etiam in regno cœlorum eſt doctor, qui ſervat legem quam docet. *Matt.* 5.*c.* Magna quoque arbor *ſ* magnitudinem perfectionis exprimere poteſt. *Dan.* 4.*b.* Majora præterea bona, quæ dedit Deus Eccleſiæ, quàm à principio, dici poſſunt *t* Martyres. *Ezech.* 36.*e.*

Excellentia Ioannis Baptiſtæ. Magnus Joannes coram Domino dicitur, *v* ob excellentiam virtutum & donorum Dei, quibus gratus erat Deo. *Luc.* 1.*b.* Magni autem dicti ſunt Moyſes, Iſaac, Joannes ante Chriſtum: ſed poſtquam Chriſtus advenit, nemo ex illis eſt magnus, qua ratione dicebat Joannes. Illum oportet creſcere, me autem minui. *Ioan.* 3.*d.*

Sententia & punitio Dei in malos. Grandis gladius Dei dicitur, quia *x* ejus ſententia omnes malos comprehendet. *Iſa.* 27.*a.* Et magna uxor turbinis eſt gravis punitio Dei. *Iſai.* 29.*b. Ierem.* 22.*g.* Idem eſt grandis ejus loquela. *Ierem.* 11.*c.* Et magna nubes. *Ezech.* 1.*a.* Et magna commotio terribilia Dei judicia, & gravem ejus iram indicat. *Ezech.* 3.*e. Zach.* 1.*c.* Et prægrandes lapides magnam vim divinæ punitionis exprimunt. *Ezech* 13.*b.*

Fides gentiū Iudæi. Magna fides Chananeæ, indicat *y* majorem eſſe fidem gentium, quàm Judæorum. *Matth.* 15.*c.*

Principes Iudæorum. Major in imperio dictus Ruben, deſignat *z* Judæos. *Gen.* 49.*a.* Quia copioſus cæteris populus ille in hoc ſæculo regnavit. Et major populus ſerviens minori, ſunt Judæi ſubjecti Chriſtianis. *Gen.* 25.*c.* 48.*c.* Magna animalia, *aa* erant majores in lege. *Pſal.* 103. Et majores natu Galaad, erant *bb* principes Judæorum. *Iud.* 11.*a.*

Exercitus Babylonis. Magnæ alæ aquilæ, deſignant *cc* exercitum Babylonis: grandis verò aquila dicitur ipſe Nabuchodonoſor Rex Babylonis. *Ezech.* 17.*a.*

Converſio multorum. Dies judicii. Magnus tumultus dicitur eſſe, quum multi ab infidelitate convertuntur. Magnus quoque tumultus erit in univerſali judicio. *Zach.* 14.*c.* Et magnus dies Domini erit *dd* dies judicii. *Ioel.* 2.*c.*

Lucifer. Dæmones. Magnus draco Ægypti dicitur Satanas. *Ezech.* 29.*a.* dictus magnus ad comparationem minorum draconum. Et major in imperio dici poteſt Lucifer. *Gen.* 49.*a.* Et magnus ſenſus, *ee* eſt diabolus. *Iſa.* 10.*a.* Magna quoque gens veniens ab Aquilone, ſunt dæmones. *Iere.* 6 *f.* Eoſdem deſignat cœtus magnus Gog. *Ezec.* 38.*e.*

Rationes hæreticorum. Grandes domus hæreticorum ſunt *ff* eorum rationes fallaces *Iſa.* 5.*c.*

Superbia. Hæreſiarchæ. Magnitudo cordis interdum *gg* ſuperbiam deſignat. *Iſa.* 9.*b.* Et magnitudo operis gravitatem peccati. *Iſa.* 15.*c.* Et majores dicuntur aliquando ſuperbi, & in ſua ſapientia confidentes. 1.*Reg.* 4.*a.* Et magni dicebantur Phariſæi, & hæreſiarchæ: ſed non ſic appellantur in Eccleſia. *Iſa.* 32.*b.* Et major in imperio, dicitur ſuperbus. *Gen.* 49.*a.* quia ſemper vult aliis præeſſe.

Peccatum opere perpetratum. Maximum etiam delictum dicitur ſuperbia, quæ initium eſt omnis peccati. *Pſalm.* 18. Et maxima peccata ſunt, quæ opere perpetrantur. *Eccl.* 10.*a.*

Vulgo excellentia. Magna dicuntur interdum, *hh* quæ homines vulgò magnificant: qua ratione ait David. *Pſal.* 103. Se non ambulaſſe in magnis. *Iob.* 15 *b.* Quaſi magna cogitans.

Simplices, & ſapientes. A majori uſque ad minimum: Vel è diverſo, à parvo uſque ad majorem, *ii* eſt à ſimplicibus uſque ad ſapientes. *Gen.* 44.*c.* 1.*Reg.* 5.*c. Iob.* 3.*c.*

Timor. Major in imperio Ruben. *Gen.* 40.*a.* deſignat *kk* timorem, qui latiùs patet quàm omnes alii affectus animi, illiſque quodammodo dominatur.

a Ori. ſ. Lev. hom. 12.
b Hil ſ. Matt. can 15.
c Gr 1. m 19. & ſ. t. Reg. 6. Hie ſ Ezec. 6. & ſ. Agge. t.
d Ly ſ. Mal. 1.
e Amb 2. de Abra. 3.
f Ori. ſ. Iud. hom. 1 & ſ. Iſa hom. 6.
g Hie ſ. Hoſ. 1.
h Au. Pſ 70
i Epipha. lib. 2 tom. 2 adver. hæreſ
k Gr 6 mo. 6.
l Amb ſ 2.
m Hie ſ Ion.
n 1. & ſ. Da. 7
o Ori ſ. Gen. hom. 12.
o Hi ſ Iſ 8. 17.
p Aru ſ Pſ. 103. 135.
q Phi de mig. Abra.
Ambroſ. 1. de Abrah t.
Ori ſ. Matt. hom 12.
Hie ſ Ier. 14.
Iſyc. ſ. Lev. 9.
ſ Gr 1 mo 31.
t Ric de S. Vict. de ſecur. conſc. 14.
v Hie ſ Ez. 36
x Ori ſ Luc. hom. 4 & ſ. Lev hom. 12.
x Hie ſ Ez. 18
y Gloſ ord ſ. Matth 15.
z Tert adver: Iudæos.
aa Aru ſ Pſ. 103.
bb Aug q. in iudi 49.
cc Hi ſ. Ez. 17
dd Hie. ſ. Ioel. 2.
ee Or ſ Iſ 8 Hie. ſ. iere 6. & ſ Eze. 39.
ff Hie ſ Iſa. 5.
gg Hie. ſ. Iſa. 9. 15. 32.
Gre ſ. 1 Re 4
Aug. ſ Pſ. 18.
Hie ſ. Eccl. 10.
hh Gloſ. ord. ſ Pſ 130.
ii Gr ſ. 1 Re. 5
kk Ric de S. Vi. 3 de 12. Patriar. 65.

a Gloſ. ord. ſ. Gen. 25. — *Vitia. Mali. Carnales.*

Major populus ſerviens minori, ſunt *a* vitia ſubjecta virtutibus, vel mali, & inſipientes naturaliter ſubjecti bonis & ſapientibus, & carnales ſpiritualibus, qui dicuntur major populus, tum quia prius quod carnale eſt, quàm quod ſpirituale, tum quia multo plures ſunt carnales, quam ſpirituales. *Gen. 25. c.*

b Hil. ſ. pſ. 54. Hie. ſ. Dan. 7. — *Blaſphemia.*

Magna ſuper Chriſto loquuntur, *b* qui ipſum blaſphemant. *Pſa. 54.* Ita loquetur ingentia Antichriſtus. *Dan. 7. c.*

Greg. ſ. Ezec. hom. 21 — *Adulatio.*

Grandis loquela, ſignificat favorem adulantis. *Ier. 11. c.* Idem eſt grandis vox. *Prov. 27. c.*

c Hie. ſ. Ion. 1. — *Perſecutiones.*

Grandis tempeſtas in Jonam, & in nautas, *c* perſecutiones mundi in Chriſtum, & in ſuos deſignat. *Ioan. 1. d.*

d Gr. ſ. 1. Re. 10 — *Mors æterna.*

Magna ruina in Iſraël, deſignat *d* mortem æternam infidelium Judæorum. *1. Reg. 4. b.*

Honores ſæculi.

Magnæ foveæ, dicuntur *e* honores hujus ſæculi: Et foveas tranſilire dicitur, qui honores contemnit. *1. Reg. 10. a.* In Hebræo tamen non habetur ſalientes, magnas foveas, ut etiam Lyranus annotavit.

f Ori. ſ. Ezec. ho. 7. — *Graves peccatores.*

Magnarum carnium dicuntur *f* Ægyptii. *Ezech. 16. c.* ſive ob turpitudinis magnitudinem, ſive ob peccatorum deformitatem, quia nimium carnales ſenſu erant.

g Hi. ſ. Ez. 16 — *Tentationes variæ.*

Maximus & minimus Sodomitarum ad domum Loth concurrentes, ſunt *g* varia tentationum genera adverſus Juſtos inſurgentia. *Gen. 19. c.*

h Gloſ. ord. ſ. Thren. 4.

Major dicitur iniquitas Judæorum quàm Sodomorum. *Thre. 4. a.* quia illi *h* ſolam legem naturalem tranſgreſſi ſunt, Judæi verò naturalem, & ſcriptam. Et propter idololatriam, quæ vigebat in Judæa. Et quia ſciebant voluntatem Dei.

i Hie. ſ. Ez. 16

Major ſoror Hieruſalem dicitur Samaria, quia *i* prior peccavit peccato idololatriæ, quàm Hieruſalem. *Ezech. 16.*

Magnificare, Magnificentia, Magnificus.

MAGNIFICARE, eſt extollere, & exaltare, ſive verbis, ſive factis. Magnificentia autem, eſt rerum magnarum, & excelſarum cùm animi ampla quadam & ſplendida propoſitione agitatio atque adminiſtratio. Magnificus autem dicitur, qui in magnis pro dignitate ſumptum facit, præcipuè in publicis: & ſæpè ſumitur pro magno, aut magna opera exercente. Magnificare item eſt æſtimare. *Iſa. 28. g.* Magnificare juſtitiam. Extendere. *Matth. 23. a.* Magnificant fimbrias. Laudare. *Luc. 1. e.* Magnificat anima mea Dominum. Misereri. *Sap. 19. d.* Magnificaſti populũ tuum. Magnificentia verò gloria. *Deu. 32. a.* Date magnificentiã Deo noſtro. Honor. *Pſ. 70.* multiplicaſti magnificẽtiam tuam. Majeſtas. *Eſther. 1. b.* Ut magnificentia regia dignum erat omnipotentia. *Deut. 33. d.* Magnificentia ejus diſcurrunt nubes.

k Hil. ſ. pſ. 56. 67. Ori. ſ. Ioſ. h. 5. — *Opera Dei magna. Humanitas Chriſti.*

Magnificatus dicitur Dominus, *k* quum per magna opera oſtenditur magnus, & dicitur magnificus in ſanctitate. *Exo. 15. b.* Et magnificè fecit in redemptione generis humani. Et magnificatus eſt Chriſtus in gloria. *Iſa. 12. 33. d.* Et magnificentia Dei dicitur elevata ſuper cœlos, hoc eſt, humanitas Chriſti. Quæ magnificentia erit in nubibus in judicio. *Pſa. 8. 64. 144.* Et magnificatus Joſue in tranſitu Jordanis, deſignat Chriſtum in baptiſmo ſingulorum magnificatum, qui & in conſpectu uniuſcujuſque magnificari dicitur, quum ejus magnitudo cognoſcitur. *Ioſ. 4. c.* Magnificata dicitur miſericordia Dei uſque ad cœlos, quia nos exaltat ad cœlos, qua ratione magnificat facere nobiſcum. *Pſalm. 56. 125.* Et magnificat Deus nomen ſanctum ſuum, quum magnum oſtendit. *Pſal. 137. Mich. 5. a. Malac. 1. a.*

l Hie. ſ. Iſ. 28.

Magnificat Deus juſtitiam ſuam, *l* quum caſtigat, ita ut qui plus acceperunt, plus ab eis exigatur. *Iſa. 28. g.* Et tunc dicitur ipſe magnificari. *Ezech. 38. g.*

m Baſi. ſ. pſ. 28 hom. 1. 2. Hie. ſ. pſa. 67. n Gr. 8. mira 0

In magnificentia eſt vox Domini, *m* per excellentiam vitæ prædicatorum, & ſecundùm quod Joannes Baptiſta magnifica de Chriſto prædicabat. *Pſal. 28.* Et magnificentia ejus dicitur eſſe in nubibus, hoc eſt, in Apoſtolis, & prædicatoribus. *Pſal. 67.*

Oſtenditur Deus magnus.

Magnificat Deus hominem, *n* quia largitate rationis ditat, infuſione gratiæ viſitat, honore collatæ virtutis exaltat, cumque per ſemetipſum nihil ſit, eſſe tamen eum cogitationis ſuæ participem benignitatis munere concedit. *Iob. 7. d.*

o Gloſ. int. ſ. Ioel. 2 — *Caſtigans Deus.*

Magnificat Deus ut faciat, *o* quum magna facit erga homines, & miſericordiam in eos exercet. *Ioel. 2. e.*

p Hie. ſ. Zac. 11. q Gr. ſ. 1. Re. 2. — *Excellentia prædicatorũ. Dona Dei. Deus dona homini.*

Magnifici quos aufert Deus à Sion, *p* ſunt doctrina, & exempla ſanctorum, quæ aufert Deus à corde peccantis in pœnam peccati. *Thre. 1. e.* Magnifici quoque ſunt principes Judæorum. *Zach. 11. a.*

Magnificatur puer Samuel, deſignat *q* humilem, qui in conſpectu Domini exaltatur. Et fit magnus, qui poteſt jam proximum ædificare. *1. Reg. 2. e.*

r Baſ. ſ. pſ. 33. — *Magna facions erga homines.*

Magnificat Dominum, *r* qui propter ipſum forti animo tentationes ſuſtinet, & magna de eo contemplatur & ſentit. *Pſal. 33.*

ſ Gloſ. ord. ſ. Iſa. 42. — *Doctrina, & exempla Sanctorum.*

Magnificare legem volebat Deus, *ſ* quum volebat ut Judæi eam ſpiritaliter intelligerent. *Iſa. 42. d.* Item cùm implevit eam in Chriſto.

t Hi. ſ. Zac. 11. v Hie. ſ. Ecc. 2. x Hie. ſ. Iſ. 22. & ſ. Soph. 2. Arn. ſ. pſ. 21. — *Humilis exaltatus. Fortis & magna ſentiens de Deo. Intellectus ſpiritalis legis. Templum Iudæorum. Elevari ad ſuperna. Hæretici.*

Magnificentia paſtorum erat *t* templum Judæorum. *Zach. 11. a.*

Magnificat opera ſua, *v* qui juxta imaginem conditoris ad ſuperna ſuſtollitur. *Eccl. 2. b.*

Magnifici ſuper montes, ſunt *x* hæretici. *Iſa. 22. b.* qui magnificant linguam ſuam, quando mentiuntur in Chriſtum. *Pſalm. 21.* Et magnificant os ſuum, qui ſuperbè adverſus fideles loquuntur. *Abdi. d.* Magnificantur ſuper terminos Eccleſiæ, qui præſumentes de eloquentia, ſimplicitatem Eccleſiæ contemnunt. *Soph. 2. k.*

y Hie. ſ. Iſa. 9. — *Incredulitas Iudæorum.*

Non magnificata dicitur lætitia in multiplicatione fidelium, *y* quia multi ex Judæis in incredulitate remanſerunt. *Iſa. 9. a.*

z Gloſ. ord. ſ. Iud. 5. — *Superbi.*

Magnanimus eſt, qui magni eſt animi, & ad tolerandum adverſa, & ad aggrediendum ardua. Dicuntur autem magnanimi *z* ſuperbi. *Iud. 5. c.*

Magnates.

aa Gloſ. int. ſ. Iud. 5. — *Hæreſiarcha.*

MAGNATES dicuntur nobiliores & potentiores, quorum magna eſt autoritas, & potentia. Magnates Holophernis, *aa* hæreſiarchas & miniſtros diaboli ſignificare poſſunt. *Iud. 5. d.*

Lingua ſuperba. Scribæ & Phariſæi.

Magniloquus dicitur, qui magna loquitur: & dicuntur magniloqui, qui ſuperbè & arroganter de ſe loquuntur. Et magniloqua lingua, eſt lingua ſuperba. *Pſa.11.37.* Et magniloqui ſuperbiæ *a* ſynagogæ erant Scribæ, & Phariſæi. *Soph.3.c.*

a Hi.ſ.Soph.3

Magog.

Diabolus. Sectatores hæreticorum.

MAGOG, id eſt *b* tranſiens, vel regulans, aut tabefactus, vel liquefactus: filius Japhet. Sumitur pro diabolo, qui habitabit in Antichriſto: vel interpretatur de tecto, & deſignat ſectatores hæreticorum. *Ezech.38.a.39.c.Apo.20.c.*

b Gal ſ.adv. Iud.12. Hi ſ Eze.38

Magron.

Dulcedo Evangelii.

MAGRON, id eſt, *c* timor, ſive horreum, aut de gutture: nomen civitatis. *Iſa.10.g.* deſignat *d* ulcedinem ſacri Evangelii, cujus meditatione conſolationem accepimus. 1.*Reg.14.a.* ubi in communibus exemplaribus legitur. In agro Gabaa. Verum in Hebreo legitur *Migron.*

c Gre.ſ.1 Re.24.

Magus.

Sophiſta.

MAGUS, dictio Perſica, ſignificans idem quod ſapiens, ſumitur ſæpè pro incantatore.

Magi Pharaonis, deſignant *d* ſophiſtas, qui rationes falſas ſimiles veris afferunt, ut fallant. *Exod.7.b.Lev.19.f.20.a.1.Reg.28.a.*

Gentiles.

Magi cognoſcentes ortum Chriſti per ſtellam, typum gerunt *e* Gentium, quæ mox ad diſcipulorum prædicationem erant in Chriſtum credituræ. *Matt.2.a.*

d Phil. quod deterior potiori inſidiatur, & de migra. Abra.
e Hil ſ.Matt. can.2.

Majeſtas.

MAJESTAS, à magnitudine dicta eſt. Eſt enim decus, amplitudo, & dignitas, vel populi, vel ſenatus, vel Principis, aut Imperatoris, aut etiam alterius magni viri, licet privati, tribuitur inanimæ rei, ut templo, & orationi:

Gloria Dei. Claritas notitiæ Domini.

Majeſtas Dei replens domum, eſt *f* ejus gloria in cœleſtibus ſplendens. Item claritas notitiæ ſuæ, quam aliquibus in hoc mundo communicat. *Num.14.d.2.Par.7.a.Iſa.6.a.Eze.43.a.* Et majeſtas Chriſti apparebit in judicio. *Matt.19.d.25.c.Luc.9.d.21.f.*

f Ori.ſ.Io b 2

Malagma.

Verba correctionis.

MALAGMA, eſt fomentum, quod integræ cuti imponitur ad apoſtema, alioſve tumores molliendos. *Iſa.1.b.Eze.10.f.* Poteſt ſignificare *g* verba quæ adhibentur ad mitigandos pravos animi affectus.

g Glo.ord.ſ. Iſa.1.

Malchus.

Iudæi.

MALCHUS, id eſt, Rex, vel regnum, aut conſiliarius, nomen ſervi, cujus Petrus abſcidit auriculam dextram: ſignificavit *h* Judæos, qui dextrum amiſerunt auditum. *Ioan.18.d.*

h Ori ſ. Matth. 35.

Malleus, Malleator.

MALLEUS, eſt fabrile inſtrumentum ferreum, ſic dictum quod res duras molliat, quaſi molleus: vel quod quæ dura ſunt, molliuntur ad ignem, ut malleis flagellentur. Malleator verò eſt, qui malleis utitur.

Sermo Dei. Divina ultio. Timor Domini. Satanas.

Malleus conterens, eſt *i* Dei ſermo conterens vitia, vel divina ultio, conterens peccatores. *Ierem.23.f.* malleum hunc Leviathan quaſi ſtipulam reputat, quia juſtæ iræ ſe pondera velut contra terrores leviſſimos parat. *Iob 41.d.* malleus Jahelis, quo percuſſit Siſaram, & timor Domini, quo percutitur diabolus. *Iud.4.d.5.d.*

i Gre 34.m 6 Hi ſ.Iob 41. Rup ſ. Iud. 7.

Malleus univerſæ terræ, dicitur *k* Satan, & eſt malleus terræ, non cœli: alii quidem ſunt mallei partium terræ, ipſe verò eſt malleus univerſæ terræ. Et hic eſt confractus in tentatione Chriſti, contritus verò in paſſione. 3.*Reg.6.a.Ier.50.d.*

k Or ſ.Ier.h. 3. Gre.34 m.6

Eloquentia hæreticorum.

Malleus quoque dicitur eloquentia hæreticorum, qua infenſi ſunt Eccleſiæ. *Iſa.44.b.Ier.10 a.*

Hæretici. Iudas. Perſecutores.

Malleator Tubalcain, deſcendens à Cain, deſignat *l* hæreticos, & Judam, & perſecutores Chriſti, & membrorum ejus. Et ut non eſſet tuba reſonans ſi non eſſent mallei, & malliatores, ita non reſonaret virtus Martyrum, niſi eſſent perſecutores. *Gen.4.d.Iob 41.c.Iſa.41.b.*

l D.Tho.1.2 q. 102 ar 4. Gre.34 mo.6 & ſ.pſa. 50.

Tentationes, & tribulationes. Copula carnalis.

Malleus etiam dicuntur *m* tentationes & tribulationes: unde malleus non eſt auditus in templo, quia tribulationes non ſunt in cœleſti patria. 3.*Reg.6.a.* Poteſt etiam deſignare operationem viri in generatione, unde malleus non eſt auditus in formatione corporis Chriſti.

m Rup 9 de glorif.Tri. 6.

Malus arbor, Malum fructus.

MALUS, arbor nota, proferens fructum odoriferum, & ſuavem, qui malum dicitur, quod eſt pomigenus.

Chriſtus.

Malus habens in fructu odorem, & ſaporem, ſignificat *n* Chriſtum, qui etiam dici poteſt ipſum malum, quod eſt fructus, ſecundùm quod pependit in crùce, ut malum in arbore. In ſolo enim Chriſto cibum ſalutis, quoties quærimus invenimus, & in ejus verbis, & exemplis animas noſtras fructu ſuavi & ſalubri reficimus. Cùm autem. *Can.2.a.* ſponſus dicitur malus inter ligna ſylvarum, comparatio pertinet ad humanitatem Chriſti, non ad divinitatem.

n Ori ſ cant. hom 2.3. Am ſ pſa. 11. ſer.5. Gre ſ Can.2 Ber ſ Can ſ. 48

Crux Chriſti. Fides.

Malus arbor ſignificare poteſt *o* crucem Chriſti, ſub qua quieſcit ſponſa, & ſuſcitatur à Chriſto. *Can.8.b.* quieſcit etiam ſub arbore malo, quum diffundit odorem fidei.

o Am de Iſa. ca 8. Gre ſ cant 8.

Iuſti. Bona opera.

Mala quibus ſtipatur ſponſa, ſunt *p* fructificantes in Eccleſia, & perfecti fideles. Et præterea bona opera quæ in proximo exercentur, bonæ opinionis ſuavem ſpargentia odorem. *Cant.2.b.Ioel.1.c.*

p Ori ſ cant. hom.3. Gre.ſ.cant.2. & ſ.Eze h.15 Ber.ſ.Cant.ſ. 61.

Spirituales.

Mala aurea in lectis argenteis, *q* ſunt ſenſus ſpirituales reſplendentes in litera legis. *Prov.25.c.*

q Bed ſ Prov. 25.

Malum granatum, aut Punicatum.

MALUM granatum, eſt *a* cujus fructus in multis granis intra unum corticem continetur, qui cortex eſt amarus, cùm grana ſint guſtui ſuavia. Dicitur etiam malum punicum, quia arbor hæc à pœnis allata eſt. Ex granis ejus fit potio, quæ non ſolum æſtus ſtomachi propulſat, ſed & corruptum ventrem ſanare dicitur, & reliquis prodeſſe viſceribus.

Malum granatum, deſignare poteſt *b* Chriſtum, ſub cujus umbra moratur Saul, hoc eſt, prædicator: in cujus virtutum contemplatione velut ſub uno cortice multa grana includuntur. *1. Reg. 14. a.*

Malum granatum, poteſt etiam *c* Eccleſiam ſignificare, quæ omnem credentium turbam ſuo cortice tegit. Habet quidem corticem amarum, intus verò grana ſuavia: ut deſignetur auſteritas correctionis eum Chriſtiana conſolatione. *M*ala granata autem in veſte Pontificis, permixta tintinnabulis, quæ non reſonant ut tintinnabula, *d* deſignant proximi vitium non eſſe detegendum. Ponitur autem malum granatum in perſona Eccleſiæ, propter pravorum plurimam multitudinem, & intertextis membranulis, quandam geometricam compoſitionem, & diverſas manſiunculas uno cortice comprehenſas. *Can. 4. b. Agge. 2. d.*

Malum granatum deſignat *e* itidem varietatem, & conſonantiam virtutum, juxta illud: multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. & ut grana intra unũ corticem ſua quæque obtinent loca, ita ſunt diviſi ſinguli gradus, ut tamen omnes eadem compage teneantur. *Joel. 1. c.* Nihil hoc pomo pulchrius: in rubore Eccleſiæ, *f* ſignificat verecundiam, in granorum ordine, gradus, & membra totius corporis, per ſingula officia diſtributa: ac etiam gradus, & ordinem virtutum. Deſignantur etiam *g* Martyres, qui dum pro Chriſto ſanguinem ſuum fundere non dubitant, multitudinem virtutum interius ſibi congregant. *Can. 4. d.* Significant etiam perfectiores, qui germinant, quando ſuo exemplo alios ad bonorum operum fructum incitant. *Can. 6. d. 7. c. 8. a.* *M*ala granata in columnis, ſunt opera, ſive bona, ſive mala, per quæ quiſque ſalvabitur, aut condemnabitur.

Mala punica juncta tintinnabulis in veſte ſacerdotis, deſignare poſſunt *h* prædicationem unitatis cum variis virtutum operibus, ſub uno cortice charitatis. Et quod Prædicator ſemper curare debet, ut unitas in Eccleſia ſervetur, *Exod. 28. f. 39. d.* deſignant etiam miracula Chriſti, & opera charitatis ejus in fine vitæ.

Mala punica etiam in veſte ſacerdotis, elementum *i* aquæ deſignare poſſunt, unde Græcè à fluendo nomen habent. Vel deſignant fulgura *k* in aere: vel indicant ſenſibilia, quæ per viſum percipiuntur.

a His. ſ. Zac. 32. b Gre ſ. 1. Re. 14. c Am. ſ. Exaem. 13. Hie. de manſionibus, & ſ. Agge. 2. d Gr. ſ. can. 4. e Hie de manſionibus & ſ. Zach 12. Gre. Nyſſe. de vita Moyſis. f Rup ſ. cant 3 4. 6. 7. Rup 3 ſ Reg. h Gre 2 paſt 4. Rup 4. ſ. Exo. 22. & 31. ſ. Is. i Phi. 3 de vita Moyſis & de migratione Abraha. k Hie. de veſte ſacer.

Chriſtus. Eccleſia. Virtutes. Verecundia. Martyres. Perfectiores. Opera. Prædicatio unitatis. Miracula Chriſti, & opera. Elementum aqua. Fulgura. Viſibilia.

Malus Navis.

MALUS navis, eſt lignum erectum in medio navis, cui alligantur antennæ, unde vela dependent.

Malus navis, relictus in vertice montis, dicitur *l* de his qui relicti ſunt, & vix perſecutionem evaſerunt. *Iſa. 30. d.*

Malus Hieruſalem, in quo non poteſt dilatare ſignum, dici poteſt *m* templum, aut lex, quæ non ſunt dilatata ſecundùm literam. *Iſa. 33. b.*

Malus navis Tyri de cedro. *Ezec. 27. a.*

l Hie. ſ. Iſa 30. m Hie. ſ. Iſ 33.

Evadentes perſecutionem. Templum. Lex.

Malus, Malitia, Pravus, Perverſus. Malignus, Malignans, Peior, Peſſimus. Pervertere, Reprobus, Nequam.

MALUS, eſt bono contrarius, & dicitur malum, privatio boni. Et malitia eſt ipſa perverſitas, quæ virtuti ſeu bonitati adverſatur. *M*alignus autem dicitur, qui malo & depravato eſt animo. Perverſus autem, & pravus dicitur, diſtortos habens mores, & rectitudini contrarios. Pravum enim recto opponitur. Porrò malus dicitur infauſtus, injuſtus, inutilis, miſer, noxius, vitioſus. *M*alum autem, damnum, infirmitas, miſeria, opprobrium, periculum. *M*alitia verò, luxuria, mendacium, obſtinatio, pœna, verſutia.

Malum quod loquitur Deus, aut fingit, aut facit, aut creat, eſt *n* pœna, & caſtigatio. *Exod. 32. e. Iſa. 31. a. 45. a. 47. c. Jer. 4. b. 18. b. Ezec. 6. b. Amos 3. b. Mich. 2. a.* Et hoc malum mutat Deus in bonum. *Iob 42. c.* malitia etiam ſumitur pro pœna, quam Deus minatur, ut cùm dicitur præſtabilis ſuper malitia. *Ioel 2. c. Iona 3. d.* Eſt autem Deus creans malorum, *o* qui creavit materiam, quæ ex ſua natura mala eſt, & ſibi innixa, & adhærentia trahit ad malum, quia facit recedere à primo & ſummo actu, qui eſt regula boni, & veritatis. Facit quoque omne malum, qui fecit naturam vertibilem. & materiæ annexam, unde efficitur pœna ad maulm. Nec tamen propriè ipſe Deus creat pœnam, quia malus eam generat ex diſſonantibus moribus, & turbato animo, quum omnis inordinatus animus (teſte Auguſtino) ſibi ipſi pœna ſit. Sic mala dicuntur *p* tribulationes & afflictiones hujus vitæ. *Pſa. 89. Iob 31. c.* Peſſimus ſermo Domini dicitur, cùm graviſſimè comminatur. *Exod. 33. a.* Et peſſima judicia Dei, ſunt gravis ejus punitio. *Ezech. 11. f.*

Malum præterea, quod adducit Deus, eſt *q* diabolus, vel pœna inferni. *Iſ. 31. a. 14. e. Iob 5. c. Pſ. 139. Matt. 6. b.* Et peſſimi, quibus tradit Deus terram, ſunt dæmones, qui & nequitiæ ſpiritales dicuntur. *Eze. 7. g. 30. c. Amos 5. d. Eph. 6. b,* Dicuntur etiam peſſimæ beſtiæ. *Le. 26. a. Iſa. 45. d.* Peſſimi quoque dici poſſunt Judæi & hæretici. *Gen. 3. c. 15. d.* malignus etiam dicitur diabolus. *Pſa. 5. 9. 118. 143.* mali quoque & malignantes, dicuntur *r* perſecutores Chriſtianorum. *Pſa. 63. 106.* malum quod Judæi dicebant bonum, eſt diabolus, aut Barrabas, quos ipſi Chriſto prætulerunt. *Iſa. 5. e.* malum etiam manuum ſuarum, dicunt bonum, quum opera mala, quæ faciunt, dicunt bona. *Mich. 7. a.* Depravans cauda, eſt hæreticus in errorem inducens, aut quivis alius recta pervertens. *Iſa. 9. c.*

Malum grande dicitur *ſ* converſio peccatoris, qua per dolorem, & pœnitentiam moritur peccato, *1. Reg. 6. b.*

Malitia hominum in terra, *t* varia complectitur peccatorum genera. *Gen. 6. a. Iſa. 57. a.* Et etiam nequitia populi. *Exod. 32. c.* Et malitia in qua gloriabantur Judæi, erant verba malitiæ adverſus Chriſtũ. Vel verba mendacia, quibus peccata defendebant. *Pſ. 51. 140. Hoſ. 7. a.* *M*alum autem propriè dicitur peccatum, quod ſeparat à ſummo bono. Et malum, à quo prohibenda eſt lingua, ſunt variè noxia. *Pſ. 33. 50. 90. 108. 102. Iob. 4. d. 20. b.* Et peſſima plaga Hieruſalem, eſt *v* graviſſimum peccatum. *Ier. 30. b.* Reprobũ de Amalec, *x* ſunt peccata libidinis, quæ non perinde placẽt malis, ut alia delectabiliora. *1. Re. 15. b.*

Mali dies, dicuntur *y* dies hujus ſæculi, in quibus eſt malum culpæ & pœnæ. *Geneſ. 47. b. Ephe. 5. c. 6. c.*

n Baſil. quod Deus non ſit cauſa mali. Hie ſ Iſa 31. 21 & ſ. Ier 4. & ſ. Amos 3. o Geor. Vene. can 2 t. 4. c 9. p Hie. Cypr. q Hie. ſ. Iſ 14. 31. 35. & ſ. Ezec 7. 30. Ori ſ. Lev. h. 16. Gre. Nyſſ. de oratione. r Arn. ſ. pſ. 106. Hie ſ Iſa. 5. ſ Gr ſ. 1. Re 6. t Hil. ſ pſa 52. Arn ſ pſ. 108. Baſi quod Deus non eſt cauſa mali, & ſ pſa. 33. v Ber ſ. 10. pſ. qui habit. x Gr. ſ. 1 Re. 15. y Baſi ſ pſ 33. Am de bon. mort. Hil. ſ Matth. can 5. Ori. ſ Luc. h. 42. Hie ſ Ier 8.

Pœna & caſtigatio Dei. Tribulationes hujus vitæ. Comminatio Dei. Diabolus. Pœna inferni. Judæi. Hæretici. Perſecutores. Barrab. Opera mala. Converſio peccatoris. Peccata. Dies hujus ſæculi. Mala vita.

Nuo

Non quia dies mali ſint, ſed quia nobis acceſſu dierum, malitiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies ſine noſtro peccato prætérit. Sic malitia diei, eſt mala vita noſtra. *Matth.6.d.* Prava quæ mutantur in directa, deſignant vitam vitioſam, quæ in melius commutatur. *Iſaia 40.b. 42.c. Luc.3.a.* Vel prava mutantur in directa, quum tortuoſi errores Gentium ad Evangelicam veritatem & rectitudinem deducti ſunt. E diverſo in pravum converſa vinea, eſt Judæa, vel anima in peccatum, vel errorem lapſa. *Jerem. 2.c. Job 13.a.* Peſſima vaſa fraudulenti, ſunt fallacia verba Phariſæorum, & hæreticorum. *Iſa.32.b.*

Errores Gentium & hæreticorum. *Dies judicii.*

Malum tempus, dicitur *a* tempus judicii, quum mali condemnabuntur. *Pſa.36.* Dicitur etiam dies mala, nempe ipſis pravis. *Pſa.40.48. Eccl.7.b. Amos 6.a. Mic.2.a.*

Gravis perſecutio.

Peſſimum ulcus, quo percuſſit Satan Job, deſignare poteſt *b* gravem perſecutionem dæmonum & infidelium contra fideles. *Job 2.b.*

Pericula mortis. *Mors malorum.*

Malum quod non tanget juſtum in ſeptima tribulatione, id eſt, in morte, eſt *c* triplex, hoc eſt, horror in exitu, dolor in tranſitu, pudor in conſpectu gloriæ magni Dei. *Job 5.c.*

Mala, eſt mors peccatorum in amiſſione mundi, *d* quia non poſſunt ſine dolore ſeparari ab eo, quem diligunt, peior in diſſolutione carnis, à qua evelluntur eorum animæ à ſpiritibus malignis peſſima in tormentis inferni, quando corpus & anima perpetuis ſimul addicuntur tormentis. *Pſa.33.*

Populus Judæorum.

Malignus dicitur *e* populus Judæorum. *Pſa.59.62. Job 5.c.* Et mali agricolæ erant Judæi, aut eorum proceres. *Matth.21.d.* Qui etiam dicuntur mali operarii, & prava natio. *Philip.2.c.3.a.* Peſſima quoque fera dicuntur Judæi, & peſſimum crimen fratrum Joſeph, eſt quod Judæi commiſerunt in Chriſtum. *Gen.37.a.* Peiora ſunt noviſſima Judæorum prioribus, quia antiquis delictis addiderunt necem Chriſti. *Matth.12.d.*

Homines mali. *Hypocritæ.*

Mali vocati ad nuptias, *f* erant qui malè vivebant in Gentilitate, vocati ſunt autem non ut mali permanerent. *Matth.22.a.* Et mali piſces, ſunt homines mali, qui foras mittentur in judicio. *Matt.13.g.* Et mala arbor, eſt peccator. *Matt.12.c. Job 9.c.* maligni etiam dicuntur *g* hypocritæ, quia bona non benè faciunt, & recta quæ agere videntur, ſub ſtudio laudis operantur. *Job 8.d.*

Perverſæ intentiones, & inclinationes. *Prava opinio Judæorum de Chriſto.* *Mala judicare de Deo.* *Defectus verbi Dei.*

Malus theſaurus, ſunt *h* perverſæ intentiones. *Matth.12.c.* Et mala via, ſunt pravæ inclinationes, quas qui ſequitur, aberrabit. *Pſa.118.* Et nequam oculus eſt, perverſa intentio. *Matt.6.e.*

Mala arbor, dici poteſt *i* inutilitas, quam Judæi de Chriſto judicabant, cùm dicebant: Inutilis eſt nobis, &c. *Matth.12.c.*

Perverſa cogitatio eſt eorum, qui putant cogitationes ſuas abſcondi à Deo, & qui conantur alios decipere. *Iſa.29 e. Eze.38.c.* Horum eſt pervertere judicium propter munera. *1.Reg.8.a. Hab.1.a.*

Peſſimæ ſagittæ famis dicuntur, quia *k* defectus verbi Dei tollit vitam animæ. *Ezec.5.d.*

a Ori. ſ. pſ 36. hom.3 Arn. ſ. pſa.40 Baſi ſ pſa.48. b Gr. 3. mo 2. c Ber ſer. de ver Iob d Ber. ſ. parvo.41. e Arn ſ. pſa 5 Ori ſ. Matt. hom 19. Au ſ. pſa. 62. Ambr. de Ioſeph 3. f Hil ſ Matthe can 12. f Ori ſ. Mat. hom.10. g Gr 8 m 29 h Hil ſ Matt. can 11. Gr 88 m 19. i Hil ſ. Matt. can.12.

Maledicere, Maledictio, Maledictus, Maledicus.

MALEDICERE, eſt malum alicui dicere, hoc eſt, convitium, probrum, aut contumeliam in aliquem proferre. *Maledictum* autem, eſt probrum in aliquem dictum, quod & maledictio dicitur. *Maledictus* verò eſt, cui malè dicitur. At maledicus eſt, qui proclivis eſt ad maledicendum, & obtrectandum.

Deteſtans Chriſtus mortalitatem. *Deteſtatio peccati, & erroris.*

Maledicens Job diei ſuæ, deſignat *l* Chriſtum, deteſtantem mortalitatem per peccatum incurſum, & diabolum. *Job 3.a.* Et maledicunt diei Sancti, *m* deteſtando prævaricationem mortis. Et cùm erroris diabolici tenebras damnandas denunciant: qui magnitudinem claritatis illius jam ab exordio fictam videntes deteſtantur.

Deſtruens templum. *Abjiciens animam polluentem.*

Maledixit Deus ſanctificationi ſuæ, quum *n* templum antiquum deſtruxit, & cùm animam in baptiſmo ſanctificatam, ſed per peccatum pollutam abjecit. *Thren 2.r.*

Reprobans ſacrificia Judæorum.

Maledixit Deus bendictionibus ſacerdotum, *Mala.2 a.* abjiciendo *o* videlicet ſacrificia Judæorum: Vel benedictiones vertuntur in maledictionê, quum ſanitate abutuntur in libidinem: & divitias vertunt in luxuriam, bonamque famam ſordida converſatione deturpant. Vel cùm ſacerdotes per dulces ſermones & benedictiones decipiunt corda innocentium, & qui iniquè agunt, benedicuntur ab eis.

Maledictio corporis non benè operantis.

Maledictio terræ, eſt quæ corpori noſtro datur, non danti fructum bonum, & maledicitur in operibus, hoc eſt, cùm malè operatur. *Gen.3.b. Pſa.108.*

Maledictus eſt ſerpens, & non auditus, quia *p* mala voluptas trahens ſemper ad malum, non poteſt benè haberi. *Gen.3.c.* Eſt autem maledictus diabolus in ſerpente. *Luc.10.c.*

Ubi dicitur quis maledictus *q* nunquam additur à Deo, niſi *Deu.21.d.* ubi dicitur. *Maledictus* à Deo eſt, qui pendet in ligno. Quod putat Hieronymus additum eſſe à Judæis, in contumeliam Chriſti. Vel dicitur Chriſtus maledictus à Deo, quia maledicta, id eſt, peccata omnium noſtrum ſuper ſe tulit, & hoc à Deo: Dominus enim (inquit Iſaias) poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum. Cæteri autem dicuntur maledici non à Deo, ſed à peccato ſuo. Peccatum autem non eſt à Deo.

Maledictio malorum in corpore. *Populus Judaicus.*

Maledictus Cain de terra. *Gen.4.b.* deſignat *r* maledictionem, quæ datur malis in corpore: quia multa per corpus patiuntur, tum in morbis, tum quia corpus ſpiritui adverſatur. *Maledicitur* etiam peccator centum annorum. *Iſa.65.d.*

Maledictus etiam Cain à terra, eſt *ſ* populus Judaicus qui ab Eccleſia oſtenditur eſſe maledictus. Et maledictio, qua Noe maledixit Chanaan filio Cham, antequam naſceretur. *Gen.9.d.* deſignavit pœnam populi Judaici futuram. In quo etiam prophetavit, quod filii Iſrael deſcendentes à Sem, poſſeſſuri erant terram Chananæorum, indicatur etiam maledictio malorum operum, antequam naſcantur, quia mala voluntas maledicitur à Deo. Et maledictus doloſus, eſt populus Judaicus. *Mala.2.a.3.c.* Et maledictus furor Simeon, & Levi, hoc eſt, Judæorum. *Gen.49.a.* Ad eos etiam pertinent maledictio ficus. *Marc.11.c.*

Maledictio hypocritarū. *Maledictio Judæorum in Chriſtum.* *Execratio virtutis.* *Blaſphemare Peccare.*

Maledixit Chriſtus ficui. *Mar.11.c.* deſignans *t* maledictionem hypocritarum. Ipſe quoque maledicit ſtreperis hæreticorum. *Hab.3.c.*

Maledicere Jacob *Gen.27.e.* deſignat *v* maledictionem, qua Judæi maledicunt Chriſto. *Maledicere* quoq; Jacob, exprimit tentationem minus perfecti. *Maledicere* autem Iſraeli, eſt tentatio magis perfecti. *Maledicere* verò filius Iſrael, eſt omnem virtutis ſpeciem execrari. *Nu.23.b.* maledicit etiam patri vel matri, qui blaſphemat Chriſtum, & Eccleſiam. *Exo.21.b.* Et maledicit Principi qui blaſphemat Chriſtum. *Exod.22.d. Lev.20.b.* maledicit etiam Chriſto, qui malis operibus efficit ut blaſphemetur inter Gentes, & qui ipſum perſequitur, & qui peccat. Generaliter autem omnes dicuntur maledicere Chriſto, nem-

l Hu ſ. Iob.3. m Gr.4 m.6 11.23. n Glo ord. ſ. Thren.2. o Hu ſ. Mal.2 p Phil.2 alle. q Chry. ſ. Ge. hom 17. Hu ſ Gal 3. Rup ſ. Iona 2 r Phil quod deteri. potio. inſidiatur. ſ Au. 12. cont. Fau.11. & 9. in Gen 17. Ori ſ. Nume. hom.10. Hu ſ. Mal.2. Bed ſ Gen 4. t Glo. ord ſ. Mar.11. Ly ſ. Marc 11 v Ori ſ Lev. h 11. & ſ Nu. h.2 17. & ſ. Jer. ho.21. Phil de conf. ling Hu ſ Iere 15. Hil ſ pſa. 54. Iſy ſ Lev 20. Be. ſ. Gen 27.

ſto, nempe Judæi, hæretici, & cæteri infideles, ac multi etiam Chriſtiani. *Num.24.b. Jer.15.c.* Et maledicit Chriſto inimicus, hoc eſt, Gentilis, Chriſti ignarus. *Pſa.54.*

Maledicere ſurdo, eſt *a* abſenti, & oon audienti darogare. Et inobedientem oolle cum manſuetudine corrigere. *Lev.19.c.*

Maledictio voran terram, erit *b* quum Chriſtus dicet in judicio. Ite maledicti in ignem æternum. *Iſa.42.b.*

Maledictio dicitur *c* ipſe diabolus. *Pſa.108.* Et maledicitur vir, qui nunciat patri natum maſculum, hoc eſt, diabolus. *Ier.20.d.*

Sub maledictione ſunt, *d* qui ſunt ſub lege, in qua continebantur maledictiones. *Gal.3.c.*

Maledictus eſt à Saule, *e* qui comederet ante veſperam, hoc eſt, qui in hac vita paſceretur inani gloria. *1. Reg.14.d.*

In maledictionem dicitur inducere Nabuchodonoſor, *Ezec.17.d.* quando *f* diabolus affligit malis aum, qui eſt in peccato.

Maledictione plenum os, *g* pravam maledicendi conſuetudinem indicat. *Pſa.9. Rom.3.c.*

Maledicere corde, aſt maledictis operibus favere in hac intentione, ut damnetur is, qui operatur. Vel eſt ſub boni ſpecie in peccatum ioducere. *Pſ.81.* maledixiſſe dicitur Balaam populo Iſrael, *Nu.22.b.* quia *h* licet ore coactus benedixerit, erit tamen ejus animus depravatus, & ad maledicendum paratus.

Maledicit pulchritudini ſtulti, *i* qui gloriam ejus ex conſiderata damnatiooe judicat, quia hoc atrocius in tormentis obruitur, quò altius in peccatis elevatur, quia tranſit quod extollitur, permanet, quod punitur. *Iob 5.A.*

Maledicta dicitur pars hæreticorum in terra, *Iob 24.d.* quia *k* hæreticus, etſi perverſa agit, & tamen proſpera recipit, ſeque à malis actibus nec donorum largitata compeſcit, proſperari quidem proſpicitur, ſed reatu perpetuæ maledictionis ligatur.

Maledictio egrediens ſuper terram, *l* dicitur volumeo volans. *Zac.5.a.* quia in eo deſcribuntur peccata, propter quæ maledicentur homines. Item quia aloquia Dei ad æternam damnationem ſuoe eis, qui illa vel ſcire nolunt, vel certè ſciendo contemount.

Maledicit Regi io corde, aut in ſecreto cubilis, qui *m* in tribulationibus aliquid blaſphemum, vel impium de Chriſto & Sanctis cogitat. *Eccl.10.d.* Item qui bona opera ſibi, non Deo aſcribit. *Maledicit* etiam Deo in faciem, *n* qui reſpectum gratiæ ejus ablatis rebus non requirit. *Job 1.b.*

Maledictio in Gentibus, *o* erat Iſrael, quum Chriſtiani perſecutionem patiebantur à gentibus. *Zach.8.c.*

a Gre.3.paſt. adm.36. Iſi. ſ. Lev.19. b Glo. inter ſ. Iſa.14. c Au ſ. pſ.108. Gre.4.mo.4. d Am. ſ. Ga.3. e Gre. ſ. 1 Re.14. f Ori. ſ. Eze. hom.12. g Ori. ſ. Ro.3. Baſi & Arnob. ſ. pſa.61. h Glo. ord. ſ. Num.22. i Gr.16 m.38. k Gr.16.mo.30. l Hie. ſ. Zac.5. Gre.15.mo.7. m Hie ſ. Eccl.19. n Gr.1 m.23. & 2 mor.10. o Hie. ſ. Za.8.

Derogare abſenti. Maledictio in judicio. Diabolus. Eſſe ſub lege. Paſcentans gloria in hac vita. Affligens diabolus peccatorem. Maledicendi conſuetudo. Intentio prava. Contemptus gloria ſtulti. Cōdemnatio hæreticorum. Condemnatio malorum. Impie cogitāſ de Chriſto. Patientes Chriſtiani perſecutionem.

Malefacere, Maleficus.

MALEFACERE, eſt alicui nocere. Unde maleficus, qui pernitioſus eſt, & damnum infert, ac oocet alteri. Dicuntur tamen peculiariter malefici incantatores, & venefici, & mulieres maleficæ incantatrices, quæ & ſagæ dicuntur.

Malefici Pharaonis, qui faciebant ſimilia iis, quæ à *Moyſe* fiebant, deſignare poſſunt cooperatores diaboli, & hypocritas, qui ſimilia faciunt operibus bonorum. *Exod.7.b. 9.c. 11.c. Deut.18.c. Jerem.27.b. Dan 2.a. Mala.3.b.*

Maleficia Babylonis, *p* ſunt hæreſes, & errores. *Iſa.47.c. Mic.5.d. Nah.3.a.*

Maleficus quandoqua in bonam accipitur partem, ut cum *Pſalm.57.* dicitur. *Malefici* incantantis ſapienter. Ad hoc enim incantas talis maleficus, ut meretricis Niniva amore devinctos, ad mentis ſanitatem retrahat.

p Hie. ſ. Nahum 3.

Cooperatores diaboli. Hipocritæ. Hæreſes. Prædicator.

Mambre.

MAMBRE, id eſt, *q* rebellis, aut amarus, vel commutans: civitas quæ & Hebron, vel potius vallis juxta Hebron. Ibi moratus eſt Abraham. Secundùm aliquos interpretatur viſio ſive perſpicacia, & deſignat munditiam cordis, ubi videtur Deus. *Gen.18.a. 21.d. 49.d.*

Mambre fuit etiam frater Eſchol, & Aner: & ſocius Abrahæ, deſignat *r* eum, qui aptus eſt contemplationi, ideò jungitur Abrahæ, hoc aſt, viro perfecto. *Gen.14.b.*

q Ori. ſ. Gen. h 4. & ſ. cant. hom.2. r Philo. de migrat. Abraha. ſ Ori. ſ. Matt. hom 35. Aug. ſ. pſ. 77. & ſ. Ioa. tra. 12.

Munditia cordis. Aptus contemplationi.

Mamma, Mammilla, vide Vbera.

Mammona, vide Divitiæ.

Man, Manna.

MAN, ſeu *Manna*, id eſt, præparatio, aut quid, cibus quo pavit Deus filios Iſrael quadraginta annis in deſerto: eratque minutum, & ſubtile, ſimileque ſemini coriandri, habebatque omnem ſaporem ſuavitatis. Quando autem filii Iſrael primum viderunt *Manna*, dixerunt *Manhu*, quod interpretatur, quid eſt hoc, unda relictum eſt nomen *Man*.

Manna ſignificare ſolet *ſ* corpus Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ: quod habet guſtum convenientem offerentis deſiderio, quum ſecum afferat dona gratiarum. *Exo.16.g. Deu.8.a. Pſ.77. Ioan.6.e. Ap.2.c.*

Deſignat etiam verbum Dei, & plenitudinem ſanctitatis, & divinitatis in Chriſto, & ipſam ſapientiam. Et ut *Manna* quibuſdam prodeſt, quibuſdam ſcatet vermibus, ita Chriſtus, qui eſt verbum Dei, in judicium venit in hunc mundum. *Exod.16.e. Joan.9.g. Nehe.9.d.*

Significat præterea *t* ſacram doctrinam, quæ cœleſtis eſt, & ſenſum ſpiritualem, & guſtum, aut admirationem ſupernæ dulcedinis, unde appellatur. Quid eſt hoc? quia doctrina cæleſtis paucis eſt cognita. Et ut manna erat mioutum & ſubtile ſicut ſeman coriandri, ſacræ Scripturæ ſubtilitatam indicat. *Pſa.77. Sap.16.c. Ioſ.5.c.*

Manna intra arcam fœderis, deſignare poteſt *v* vitam, quæ eſt in muodo intelligibili, vel bonitatem, quæ eſt in Deo. *Exod.16.g. Heb.9.a.* poteſt ſigoificare immortalitatem. *Apo.2.a.*

Manna quoque *x* beatiſſimam Virginem *Mariam* ſignificare poteſt.

Manna præterea *y* conſolationes Spiritus ſancti ſignificare poteſt, quibus ſuſteotat Deus in deſerto hujus vitæ eos, qui ſe à temporalibus & carnalibus ſeparant. *Apoc.2.e.* Et hoc manna deficit, quum quis ad ter-

Cyri.3. ſ. Ioa. 34. Am. ep. 1 62. Tho 2.2 qu. 101. art.4. ſ Ori. ſ. Num. hom 3. Ori. ſ. Exo. h 7. & ſ. Nehe. & hom.10. v Phil.2. alle. Aug. ſ. 91. x Epiphan. 2 contra hæreſes tom.1. Thom.1.2.q. 102. ar.4. y Au. ſ. Apo. ho.2. Amb ſ. 3. Gr.17.m.17

Corpus Chriſti. Verbum Dei. Divinitas in Chriſto. Sapientia divina. Sacra doctrina. Vita intelligibilis. bonitas in Deo. Immortalitas. Virgo Maria. Conſolationes Spiritus ſancti.

ad terrena ſe confert. *Ioſ.5.c.* Cùm autem hæ conſolationes recipiuntur, faciunt recipientem dicere, *Manhu*, quid eſt hoc.

Opera. Manna quoque deſignat *a* opera, & duplex manna colligendum die ſexto, ut ad ſabbatum ſufficiat, deſignat debere nos in hac vita colligere opera, quæ nobis ſufficiant ad futuram. *Exod.16.g.* Colligenti autem manna ad alteram diem præter ſabbatum, ſcatent vermes, hoc eſt, operanti propter vitam præſentem, pereunt merita. *a Ori ſ. pſ. 36. hom 3. Aug ſ. 91.*

Litera legis Manna, quod defecit, quum introducti fuerunt filii Iſrael per Joſue in terram promiſsionis. *Joſ.5.c.* deſignat *b* literam legis defeciſſe, adveniente Jeſu per carnis aſſumptionem. *b Cyr 3 ſ. Ioan 36.*

Manaim.

Divinum auxilium. MANAIM, ſeu potius *Machanaim*, id eſt, caſtra, locus ubi vidit Jacob caſtra Dei, cùm timeret fratrem ſuum, trans Jordanem, juxta fluvium Jabob: eſt civitas refugii in tribu Gad Levitis, *Merariti*ci generis ſeparata. Figura eſt divini auxilii, quod paratum eſt ab eis, qui invocant eum in veritate. *Gen.32.a. Joſ.13.c.21.c.1.Par.6.g.*

Manare, vide Fluere.

Manaſſes.

MANASSES, id eſt, oblitus, ſeu oblivio, filius primogenitus Joſeph, cui prælatus eſt frater junior in benedictione, quam dedit illis Jacob. Dimidia ejus tribus accepit hæreditatem trans Jordanem.

Pax Eccleſiæ Chriſtus Fideles. Manaſſes, ut interpretatur oblivio, dicitur eſſe Dei, vel Eccleſiæ. *Pſa.59.* Et deſignat *c* tempus illud Eccleſiæ, quando ceſſantibus perſecutionibus, quibus infideles in *Martyres* ſæviebant, oblita eſt priorum preſſurarum. Deſignat etiam *d* Chriſtum, qui propter nos oblitus eſt domus Patris ſui, id eſt, Judææ. Item fideles, qui obliviſci debent omnem cognationem carnis. *c Aug ſ. pſ 59. d Ru. 8 ſ. Ge. 42.*

Religioſi. Manaſſes, quantum ad eam partem, quæ tranſivit Jordanem, deſignat *e* Religioſos, qui obliviſcuntur rerum mundi. *Pſa.79.* *e Ber ſerm. 6 in vigil natalis Domini*

Manaſſes, ut dicitur oblivio, deſignat *f* Judæos, qui obliti ſunt Dei, aut quorum dolores Chriſtus oblitus eſt, poſtquam reſurrexit. Ipſi fuerunt primogeniti, quibus tamen prælatus eſt populus junior Gentilium, & acceperunt hæreditatem trans Jordanem, hoc eſt, in hac terra ante baptiſmum. *Geneſ. 41.g. 48.c. Num.32.f. Ioſ.1.c.13.d.22.a. Pſa.79.* *f Ori ſ Num. h. 26. & ſ Ioſ. hom 3, 16. Am. de ben. Patr 1 & de Ioſeph. 7. Au ſ pſa. 79.*

Plenitudo terræ. Manaſſes, qui dicitur eſſe Dei. *Pſa.59.* plenitudinem *g* terræ ſignificare poteſt, quia Domini eſt terra & plenitudo ejus. *g Hil ſ pſ 59.*

Reminiſcentia. Manaſſes præterea, ut accipit minorem benedictionem à Jacob, typus eſt *h* reminiſcentiæ, cui poſteriores partes dantur, idem Jacob ſiniſtram poſuit ſuper caput ejus. *Gen 48.c.* *h Phil. 1. alle. & de congreſ. &c.*

Manaſſes, juxta Auguſtinum, *i* interpretatur neceſsitas, cui non cedit is qui proficit, & ſicut Jephte non ceſſit *Moabitis*, ſic qui tranſit *Manaſſen*, non cedit terrentibus. *Jud.11.e.* *i Aug q. in Iudith 49.*

Sectæ hæreticorum. Manaſſes, Ephraim, & Judas mutuo ſe vorantes, *k* diverſæ ſunt hæreticorum ſectæ, mutuo ſe conficientes. *Iſa.9.b.* *k Hie ſ Iſa. 9*

Mancipare, Mancipium, vide Servus.

Mandare, Mandatum, Præcipere, Præceptum, Iubere.

MANDARE, eſt committere, eſt commendare, aut mandare memoriæ, aut literis, ut ſervetur. Præcipere autem, eſt monere, inſtruere, docere: & etiam jubere, diſponere, prohibere. *Mandatum* autem, præceptum, & juſſio ſæpè pro eodem accipiuntur, ſicut & ipſa verba. Eſt etiam mandare, nunciare, & promittere.

Incarnatio. Mandat Deus virtuti ſuæ, hoc eſt, *l* Pater Filio, qui eſt ejus virtus. *Pſa.67.* Et præcepit Deus diluculo, quum fecit incarnari Filium ſuum. *Job 38.b.* Præcipit etiam Deus ſupra propitiatorium, quum præcipit per Chriſtum. *Exod.25.b.* *l Hil ſ pſa. 67*

Dans Deus vitam æternam. Mandavit Deus benedictionem & vitam in Sion, *m* ſecundùm quod in patria cœleſti dat vitam æternam omnibus, quibus benedicit. *Pſa.132.* *m Hie ſ Iob 38*

Ordinans Deus milites cœleſtes. Mandavit Deus militiæ cæli, *n* quum milites cœleſtes ordinavit. *Iſa.45.b.* *n Hie ſ. Iſ 45*

Mittens Apoſtolos ad prædicandum. Mandavit Deus ſanctitatis ſuæ, *o* quando miſit Apoſtolos ad prædicandum. *Iſa.13.a.* Sic mandavit nubibus. *Pſalm.77.* E diverſo mandat nubibus ne pluant, cùm removet Prophetas & Apoſtolos, aut prohibet eos prædicare alicubi. *Iſa.5.b.* *o Hie ſ I. a. 5 13.*

Faciens eos deſcendere minoribus. Præcipit Deus nivi ut deſcendat in terram. *Job 37.a.* cùm *p* charitas Chriſti, quæ Sanctorum mentes ad ſuperna ſublevat, eas pio moderamine pro fraterna dilectione, etiam ad humilitatem condeſcenſionis format. *p Gre 23. m. 17.18.*

Inſtituens legem. Mandavit Deus mandata ſua cuſtodiri nimis. *Pſa.118.* quia *q* in lege, Prophetis, & Evangelio mandavit. *Mandavit* etiam Deus quæ loqueretur *Moyſes*, quum dedit legem, quæ loquitur iis, qui ſunt ſub lege. *Exod.7 a.19.a 29.f.31.c.33.c.34 b.35.b.39.a.40 c. Lev.4.a.8.a.9.a.* mandat autem Deus creaturis rationalibus, & iis qui renovantur. Dicit verò etiam irrationabilibus. *Pſa.32.* *q Baſ. ſ. pſ. 32.*

Punitio Dei per alios. Mandavit Deus adverſum Jacob, quum per alios punivit Iudæos & generaliter dicitur mandare adverſus aliquos, quando per alios eos punit. *Thren.1.f.* Dicitur autem præcipere, *r* ut cognoſcatur id, quod quis patitur, non fortuitò & abſque aliquo Judice evenire, ſed Deo pronunciante *Nahum.1.d.* mandat etiam Deus ſerpenti, quum exequitur pœnam per diabolum. *Amos 9.a.* Ita mandat Aſſur, ut diripiat prædam, quia diabolum facit juſtitiæ ſuæ executorem. *Iſa.10.b.* *r Hie. ſ. Nah. 1*

Subjectio carnis Jubens Jeſus diſcumbere turbam ſuper fœnum, *Matt.14.b.* deſignavit *ſ* carnem ſubjiciendam eſſe rationi. *ſ Ori ſ Matt. can. 14*

Non plus ſapere. Juſſit Dominus poni terminos in circuitu montis, ne filii Iſrael ultra eos progrederentur. *Exod.19.d.* ubi deſignatur *t* altiora nobis non eſſe ſcrutanda, ne plus velimus ſapere, quam oportet ſapere. *t Glo inter ſ. Exod 19.*

Mandans lex per prædicatorem. Jubere dicitur Moyſes præconis voce, quod lex præcipit aliquid per prædicatorem. *Exod.27.d.36.d. 36.a. Lev.20.b.*

[a Gr. 9. mo. 3. & 27. mor. 11] Præcipit Deus Soli, ne oriatur, *a* quum Prædicatores abſtulit à Judæa, aut ab aliis, ne lumen veritatis eis inferant. *Job 7.a.* Et præcipit luci, ut rurſus adveniat, cùm in fine mundi reliquiæ Judæorum convertentur, & quia dum peccatores ſe ſuis viribus ſalvari non poſſe cognoverint, gratiæ lumen accipiunt, & protectionis intimæ radiis illuſtrantur, ut majore ardore poſtmodum cœleſtem patriam diligant, quàm qui terrena delectatione flagrabant. *Job 36.d.* [*Auferens Deus prædicatores. Converſio ultima Judæorum.*]

Præcipiens Moyſes Aaron, & filiis ejus. *Lev. 6.b.* deſignat mandata legis peculiariter ad ſacerdotes ordinari, à quorum ore reliqui requirunt legem. Ita mandatum Dei dicitur peculiariter eſſe ad ſacerdotes. *Mala. 2.* Præcepit etiam Deus militiæ belli, ut deſtruant terram, quum mittit *b* Prædicatores ad corda terrena convertenda, vel cùm mittit Angelos in judicio. *Iſa. 13.a.* [b Hie. ſ. Iſ 13.] [*Lex & ſacerdotes dirigitur. Mittens Deus prædicatores, & Angelos.*]

[c Glo. ord. ſ. Lev. 14.] Jubens ſacerdos immolari paſſerem ad emundationem leproſi. *Lev. 13.a.* deſignat oblationem *c* ſacrificii pro emundatione peccatorum. Et jubet erui lapides leproſos à domo, cùm emundat peccatorem per Sacramentum pœnitentiæ. Et præcipit efferri, quæ ſunt in domo leproſa, antequam ingrediatur. *Lev. 14.e.* quum curat auferre omnes occaſiones peccatorum. [*Emundatio peccatoris per pœnitentiam.*]

[d Glo. ord. ſ. Exod. 32.] Jubens Aaron afferri ſibi inaures. *Exod. 32.a.* poſuit *d* difficile præceptum, ſed facilè obtemperarunt proni ad idololatriam.

[e Gre. ſ. 1. Re. 2.] Præcipit Deus offerri ſibi in templo, *e* ut deſignet ſua myſteria in Scripturis ſanctis debere cognoſci. *1. Reg. 2. f.* [*Cognoſci myſteria in ſcripturis.*]

Præcipiens Joſeph ut egrederentur Ægyptii, ne intereſſent cognitioni fratrum. *Gen. 45.a.* deſignavit Chriſtum, dicentem. Non ſum miſſus niſi ad oves quæ perierunt domus Iſrael. *Math. 15.e.* [*Miſſus Chriſtus ad Iſrael.*]

[f Hie. ſ. Ier. 7. & ſ. Eze. 20.] Dicit Deus ſe non præcipiſſe, ut ſibi offerentur holocauſta, *f* ut oſtenderet ad Judæorum duritiam illa potius eſſe permiſſa, ne videlicet idolis offerentur, quam ab eo exacta. *Jer. 7.e.* & dicuntur præcepta non bona: quia ſacrificia illa non erant per ſe bona, ut ea quæ in præceptis decalogi continentur, ſed nec erant mala, quia Deo offerebantur. *Eze. 20.c.* [*Permiſſa ſacrificia Iudæis.*]

[g Hi. ſ. Amo. 8] Mandat Prophetis ne propheŧent, *g* qui prohibent Doctores prædicare. *Amos 2.d.* [*Prohibentes prædicare.*]

[h Am. 2. de Abra.] Præcipiens Pharao ut deducerent Abraham, & uxorem ejus extra Ægyptum. *Gen. 12.d.* deſignat *h* mentem pravam, quæ propellit à ſe ſapientem cum ſua ſapientia, ne ab eo redarguatur. *Gen. 12.d.* [*Propellens à ſe ſapientem.*]

[i Hie. ſ. Iſ 28.] Manda, remanda, dicitur *i* ab iis qui non credunt verbis Domini per Prophetas enunciatis: quibus Dominus comminatur, comprehendendos eos eſſe ab erroribus, qui veritati credere noluerunt. *Iſa. 28.c.*

[k Baſi. ſ. pſ. 7. Hil. ſ. pſa. 118 Gr. 10 mo. 27.] Mandatum Domini eſt, *k* in quo obſervatio præceptorum, & cuſtodia continetur, ut illud: Non occides, &c. Et quia mandata ſunt lucida, dicitur præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. *Pſal. 7. 18.* mandata autem, quæ præcipit Deus non fieri, ſunt præcepta negativa. *Lev. 4.c.* Cæterùm mandata Dei dicuntur mandata labiorum ejus, ſecundùm quod per ſcripturam, quaſi per labia Dei nobis manifeſtantur. *Job 23.e. Exod 4.c. 15.d. 18 c. Lev. 10.a.*

[l Am. ſ. Eph. 6] Mandatum primum dicitur, *l* quod eſt de honoratione parentum, non ſimpliciter, ſed primum in ſecunda tabula. *Ephe. 6.a.*

[m Gre. 31. m. 33 34.] Ad præceptum Dei elevatur aquila. *Job 39.c.* quando *m* videlicet ſancti juſſionibus divinis obtemperantes ſubtili intelligentia, & ſublimi contemplatione in ſupernis ſuſpenduntur. [*Elevari in contemplationem.*]

[n Lyr. ſ. Gen. 28.] Præceptum Iſaac ad Jacob, ne acciperet uxorem de filiabus Chanaan, deſignat *n* inſpirationem caſtitatis. *Gen. 28.a.* [*Inſpiratio caſtitatis.*]

Præceptum manus Apoſtolorum, dicuntur Idumæa, & Moab, quia ad eorum prædicationem crediderunt. *Iſa. 11.d.* [*Credere prædicantibus Apoſtolis.*]

Præceptum ſempiternum, & præceptum maris ſempiternum, conſtantem ordinem deſignare poſſunt. *Lev. 10.b. Jer. 5.e.* [*Conſtans ordo naturæ.*]

[o Glo. inter. ſ. Gen. 26.] Præceptum Abimelech, ne quis tangeret Rebeccam, deſignat *o* ſtatuta Principum fidei Catholicæ obſervationem. *Gen. 26.c.* [*Statuta principum fideliū.*]

[p Hie. ſ. Iſ. 29.] Mandata hominum dicebantur *p* traditiones Phariſæorum, qui ab hominibus inventæ, nec legi divinæ penitus concordes. *Iſaia 29.d. Matt. 15.a.* [*Traditiones Phariſæorum*]

Mandere, vide Comedere.

Mandibula, Maxilla, Tempora.

[q Ori. ſ. Matt. hom. 14. Am. 2. de Spiritu ſancto prolog.] MANDIBULA, eſt ea pars animalis, in qua dentes fixi ſunt, quæ & maxilla dicitur. Sæpè tamen maxilla dicitur pars exterior faciei, quæ barbam emittit, cui partes ſuperiores ex utraque parte Tempora dicuntur.

[r Hie. ſ. Mar. 15. Rup. ſ. Iud. 19] Maxilla, qua Samſon percuſſit hoſtes, ſignificare poteſt *q* patientiam, qua vincuntur dæmones, & fons maxillæ, & fons patientiæ. *Judith. 15.c.* Ideò ponitur exemplum percuſſionis maxillæ. *Matthæi 5. f. Luc. 6.d.* [*Patientia.*]

Deſignat etiam *r* verbum Dei, quo Deus innumeras Judæorum, & dæmonum ſtravit catervas, & fontem vitæ corpori ſuo aperuit. Item contemptibiles mundi, cum quibus Deus vicit fortes. [*Verbum Dei. Contēptibiles.*]

[ſ Phil. 3 de vit. Hie. de veſte ſacerd.] Maxilla, quæ cedit in partem ſacerdotis, deſignat *ſ* ſermonis primitias deberi ſacerdotibus, & ipſos debere eſſe eloquentes, ut quod pectore conceperint, ore promere poſſint. [*Primitiæ ſermonis.*]

[t Hie. ſ. Mic. 5] Maxillam Judicis Iſrael, hoc eſt, *t* Chriſti, percuſſerunt Judæi, *Mich. 5.a.* tempora quoque David, tempora Chriſti ſignificant. *Pſa. 131.* [*Maxilla Chriſti.*]

[v Gr. 13. mor. 7. 8. x Ru. ſ. Ier. 14. Gre. ſ. pſa. 11] Maxillæ Eccleſiæ dici poſſunt *v* ſacerdotes, ſeu prædicatores, qui alios convertere ſatagunt, & de eorum lapſu amplius plangunt. *Thren. 1.a.* Per ipſos enim ſancta Eccleſia iniquos à vitiis convertendo conterit, & quaſi glutiens in ſua membra convertit. *Job 16.b.* Et maxilla aſini in manu Samſon, ſunt prædicatores in manu Samſon, ſunt prædicatores in manu Chriſti. *Iud. 15.c.* Patriarchæ etiam fuerunt maxillæ Eccleſiæ. [*Sacerdotes. Prædicatores. Patriarchæ*]

[y Ori. ſ. Iudi. hom. 5.] Maxilla in malis, *x* eſt ſubjectio diaboli, & hæreticorum, & verba jactantiæ. *Iſa 30. f. Pſa. 31.* [*Subjectio diaboli. Verba jactantiæ.*]

[z Gr. 33 mo. 14 17.] Maxilla, ſeu tempora Siſaræ defixa clavo, deſignant *y* os, quod prius carnalia prædicabat, debere deinceps crucem Chriſti prædicare. *Jud. 4.d.* [*Prædicatio carnalium.*]

Maxilla Leviathan, dici poteſt *z* vis tentationis diaboli, qua retinere nititur & deglutire, quos tentat. *Job. 40 d. Ezech. 29.a. 38.a.* [*Vis tentationis diaboli.*]

Mandragora.

Mandragora.

MANDRAGORA, *a* eſt herba, cujus duo ſunt genera, candida, quæ & mas: nigra quæ & fœmina exiſtimatur: Mandragora eſt anguſtioribus foliis, quam lactucæ, hirſutis, & caulibus à radicibus binis trinisve, rufulis, intus albis, carnoſis, tenerisque, penè cubitalibus. Ferunt mala avellanarum nucum magnitudine, & iis ſemen ceu pyrorum, odor ejus eſt gravis, ſed radicis, & mali gravior. Excitat ſomnum, & potu largiore etiam mortem infert. Aiunt radices corporis humani figuram præ ſe ferre, quas tamen impoſtores, ficta arte mentiuntur.

Popularis fama. Mandragora, quia pomum habet odoriferum, *b* famam bonam popularem ſignificare poteſt. Ut autem mandragoræ venerunt ad Rachel per Liam, deſignant contemplativos non eſſe notos, niſi per activos. *Gen.30.b.* unde filius Liæ mala mandragorica invenit, exiens in agrum, hoc eſt, honeſtè ambulans ad eos, qui foris ſunt. Doctrina verò ſapientiæ, quæ à vulgi ſtrepitu remotiſſima, in contemplationem veritatis dulci delectatione dirigitur, hanc popularem gloriam non aſſequeretur, niſi per eos qui in mediis turbis agendo ac ſuadendo populis præſunt, non ut præſint, ſed ut proſint.

Perfecti. Mandragoræ etiam *d* perfectos, aut perfectorum virtutem ſignificant. *Cant.7.d.* qui dum imperfectorum infirmitatibus medentur, in fide, quam prædicant, in portis Eccleſiæ veri medici eſſe comprobantur, qui dum exempla bonorum operum circumquaque per ſanctam famam tribuunt, quaſi odorem, quo ægroti ſanentur, aſpergunt.

Fructus ſynagogæ. Poſſunt præterea mandragoræ deſignare *e* fructus ſynagogæ, qui conceſſi ſunt Eccleſiæ, ſicut Lia conceſſit mandragoras Racheli.

Gentiles. Mandragoræ rurſus Gentilium typum gerere poſſunt, qui prius malè olebant & erant non mandragoræ mares, ſed fœminæ, cæterum converſi & venientes ad Eccleſiam, fidei, & bonorum operum odorem dederunt, & in mandragoras mares converſi ſunt. *Can.7.d.*

Manducare, vide Comedere.

Manè, Matutinum, Diluculum.

MANE, dicitur diei principium, quando dies clarus eſt, quod & matutinum tempus dicitur, aurora jam apparente, & omnia illuſtrante. Dicitur etiam diluculum ante ortum Solis.

Illuſtratio divina. Suſceptio gratiæ. Manè ſignificare poteſt *f* illuſtrationem divinæ claritatis, ut cùm manè replemur miſericordia Dei. Ita ſignificat tempus ſuſceptionis gratiæ, & conſurgit manè, qui gratiam ſuſcipit, & ad benè operandum excitatur. Ita manè eſt renovatio creaturæ. Manè etiam eſt, cùm ſpiritualia præferuntur temporalibus, & malè ſubjiciuntur ligna altari, hoc eſt, in vigilia, & ſobrietate animæ à Deo illuſtratæ. *Gen.1.a.19.a.21.b 24.f.28.b.32.f.41.b. 44.a.Exo.8.c.9.c.10.d.14.f.16.c.18.b.19.c.Lev.6.1.Re.5 a.Pſa.5.45. 48.62.89.91.100.142.Iſa.14.c.58.Hoſe.6.a. Amos 5.b.Matt.21.b.* In hoc diluculo viſitat Deus hominem. *Job 7.d.* Et manè, quo judicare debent Judices, eſt lux veritatis. *Jer.21.c.* Manè venit de agro Saul, vel deſignat prælatum in Oriente ſibi veri luminis ſplendore, ſubditorum cauſas inquirere debere. *1.Reg. 11.c.* Manè autem cùm ſuccedit veſperi, profectum lucis ſignificare poteſt. *Pſa.* 58.

Lux Evangelica veritatis. Matutina lux. *Iſaia 8.d.* doctrinam *g* & lucem Evangelicam ſignificare poteſt. Et non reſervare de ſacrificiis uſque manè, eſt non docere vetuſtatem literæ, ſed novitatem ſpiritus. Manè autem dicuntur feciſſe concilium Pontifices contra Jeſum, quia cognita veritatis luce, in eum peccaverunt. *Matthæi. 27.a.*

Exordium uniuſque naturæ. Initium mundi. Manè in creatione mundi, ſignificare poteſt *h* in ſingulis diebus exordium incipientis creaturæ, vel novi operis inchoationem. *Gen.1.* Et manè primum, quo exit paterfamilias, exordium mundi ſignificare poteſt, & tempus ab Adam uſque ad Noe. *Matth. 20.a.*

Incarnatio Chriſti. Manè fuit *i* in conjunctione carnis cum verbo, & tempus ortus eſt Chriſti, quo viſa eſt gloria Domini, quod etiam deſignat diluculum, quo Chriſtus venit in templum. *Pſa.5.29. 45.48.58.62.100.Exo. 10.d.16.c.Joan.8.a.21.b.Iſa.21.c.50.r.* Et ipſe Chriſtus dicitur vermis matutinus, *Joan.4.c.*

Reſurrectio Chriſti. Manè præterea eſt *k* tempus reſurrectionis, quod & diluculum dicitur, & matutinum: in quo eſt lætitia, eſt tempus reſurrectionis, & ipſe Chriſtus dicitur matutinus cervus. *Pſalm.29.54.56.Cant.7.d.* Et matutina aſſumptio reſurrectionem & aſcenſionem Chriſti indicat. *Pſalm.21.in tit.Job.7.d. Mar.16.b.Ioan.20.a.*

Cognitio matutina Angelorum. Fœlicitas. Manè quandoque dicere poteſt *l* cognitionem matutinam Angelorum in verbo. *Gen.1.a.* Et manè in ſabbato ſive veſpera, deſignat quietem æternæ gloriæ. Manè quoque eſt initium gloriæ. *Exod.17.d. Lev.16.b. Pſa.29.58.* Et dormiens Samuel uſque manè deſignat *m* Sanctos per dormitionem mortis venire ad manè fœlicitatis æternæ. *1.Reg.3.c.*

Initium fidei. Cognitio Dei obſcura. Manè, *n* initium fidei ſignificare poteſt, & fidem Gentilium. *Exod.12.d 16.c.Iſa.21.c.* Et manè ſurgentes Elcana, & Anna, deſignant in exortu interni luminis Eccleſiam ad Gentes tranſiiſſe, relicta Judæa in nocte infidelitatis. *1.Reg.1.c 3.Reg.1.c.Pſa.S.* Et matutina nebula, & cognitio Dei, quæ in hac vita habetur per ſpeculum in ænigmate, *Amos 4 d.*

Converſatio bona. Manè diei ſequentis, *o* eſt ſerena lux ſanctæ converſationis. *1.Reg. 9.c.*

tempus prædicationis Chriſti. Manè, & nox *p* fuit tempus prædicationis, & miraculorum Chriſti, in quorum luce Judæi in incredulitate remanſerunt. *Iſa. 21.c.*

Initium vitæ. Tempus hujus vitæ. Manè, aliquando deſignat *q* initium vitæ, & de manè uſque ad veſperam, eſt à juventute uſque ad ſenectutem. *Exod.18.b Iob 4.d.Pſa.89.128.Eccl 11.c. Iſa.5.c.38 c.* Et manè quo exit paterfamilias ad operarios eſt pueritia. *Matt.20.b.* Et manè quo lupus comedit prædam, ſignificat juventutem Pauli, quando perſecutus eſt Eccleſiam. *Gen.49.d.* Et etiam manè tempus hujus vitæ, & comedunt Principes manè, quum *r* hujus vitæ voluptates vacant. *Eccl.10.d.* Et manè colligere manna, eſt ſtudioſè operari tempore vitæ præſentis. *Exod.16.c.* Et manè vadens Moyſes ad Pharaonem, deſignat eum, qui ſtudioſè in hac vita diabolum aggreditur. *Exod.7.c.*

Tempus mortis. Finis vitæ. Manè, interdum eſt *ſ* tempus mortis. *Exod.10.c.* Et manè conſurgit Deus ad admonendum: quia poſt mortis quietem viribus corporis inſtauratis, anima hominum vegetior eſt, & nequaquam voluptatibus occupata, cibique deſiderio, ut audire & facere valeat quæ dicuntur. *Pſa.5.Iſ.62.b Jer.7.c.* Ardet lucerna uſque manè, cùm quis benè operatur uſque ad finem vitæ. *Exod.27.d.*

a Plin 25. natural hiſt 13. b Au 22. civ. Fauſt. 30. c Beſ Ge. 30. Ric de S Vict. de 12. Patriarch. 19. d Gr ſ. Ca. 7. e Am ſ pſa. 118 ſerm 19. f Ori ſ. Matt. h.16. & ſ Ex. h 7. & ſ Lev. hom 5. Baſ. ſ pſ 55 58 Hie ſ Iſa 58. & Jer. Ier. 21. Aug ſ pſa 58. Gr ſ 1. Re. 5. & 8. m. 10. & 25. m. 7. Iſyc ſ. Lev 6. Bed ſ Gen 2. Arn ſ pſa 58. g Ori. ſ Mat. hom 35. Hie ſ. Iſa 8. h Aug 1 de gen ad lit 17. Ori. ſ. Matt. hom 10. i Aug epi 49. qu. 6. Baſ. ſ pſ. 29 4 Ar ſ pſ. 5. 48. Ori ſ. Ioſ h 8 k Gr. 16. m. 25 Cyr. 1. ſ Ioan. 34. & 12. ſ. Ioan 62. Hi ſ pſ 18. 19. 56. l Aug ſ pſ. 21. 54. Aug 1 de gen. ad lit. & 4 de gen. ad lit. 18. & ſ pſa 58. m Gr ſ. 1. Re. 8. n Hie ſ Iſ 12. Gre ſ. 1. Re. 1. Aug ſ pſa 87 Gr ſ. Amo 4. o Gr ſ 1 Re 9. p Gr 6. m 14 q Hie. ſ Cypr. ſ Iſa 5. Gre 3 mo 28. Au ſ pſa 89. Ori ſ. Ezech. hom 4 r Hie ſ Eccle. 13 ſ Bed ſ. Exod. 8. Hie ſ Ier 7. Rup. 4 ſ Exo. 19.

a Baſ. ſ. pſ. 29. 43. Hie & Cypr. ſ. Iſa 17 & ſ. Ioel. 2. — *Finis mundi. Dies judicii.*

Manè, quandoque *a* finem mundi & diem judicii, & tempus reſurrectionis ſignificat. *Exod.12.d.16. c.19.c.29.d.39.a.Lev.7.b.19.c.Pſa.5* 29.45.56.89.100 138.142.*Iſa.17.d.33.a. Matt.16.a.* Et dicitur manè expanſum ſuper montes. *Joel.2.a.* quia ut lux matutina omnia comprehendit, ita dies judicii,ſed incipit à montibus,hoceſt, à primatibus Eccleſiæ. *Prov.11.d.Soph.3.a.* Poteſt etiam manè ipſam ſpem, quam de reſurrectione habemus, ſignificare.

Iſy ſ. Le.7.19. Aug 1 qu. in Evan. 20. & ſ. pſa. 110. — *Reſurrectio univerſalis. Propinqua vindicta Dei.*

Manè diluculo veniens flagellum, indicat *b* propinquitatem & durationem divinæ vindictæ. *Iſaia 28.e.* In matutinis quoque eſt caſtigatio bonorum, quia non differtur, ſicut malorum. *Pſa.72.*

Gre 8. mo. 33 & 16. mo. 27 — *Progreſſus paſſionis Chriſti.*

Manè & veſperè obtulit ſacerdos ſimiliam, *c* cùm Chriſtus cœpit paſſionem in domo Caiphæ, & conſummavit eam in tenebris factis uſque ad horam nonam. *Lev.6 b.*

Arn ſ. pſ. 118. — *Principium boni operis. Gratia compunctionis.*

Manè adolere incenſum, eſt in principio boni operis orare *Exo.30.a.34.a.* Significatur etiam gratia compunctionis, cum qua adoletur incenſum orationis.

Hil ſ. pſ. 56. b Ber ſ. cant. pr. 33. Hie ſ. Iſa. 28. — *Puritas conſcientiæ. Inſpiratio divina.*

Manè, aut matutina vigilia, dici poteſt *d* puritas conſcientiæ, & diſpoſitio animæ ad intelligendum, & inſpiratio divina mentem illuſtrans. *Pſa.62.129.1.Reg.11 c.Iſa.50.b.* Et manè offert agnum, qui cum pura conſcientia offert Chriſtum. *Exod.29.g.Lev.9.c.*

c Aug ſ. pſ. 71. Iſy ſ. Lev.6. d Gr ſ. 1. Re 11. Hil ſ. pſa. 62. Arn. ſ. pſ. 129.

Manè, interdum dicitur *e* tempus legis ſcriptæ, aut initium divinæ legis, & tempus fidei ſynagogæ, quando adolebatur incenſum Domino. *Exod.30.a.34.a. Numer. 28.a. Levitic.6.b. Iſaia. 17.c.* Hoc diluculo Sancti veteris legis prævenìebant ad Deum expectantes meridiem adventus Chriſti. *Pſalm. 89.118.* Hoc etiam manè comederunt prædam ſacerdotes, ſicut dictum eſt de Benjamin. *Gen.49.d.*

e Gr. ſ. 1. Re 11. Ori ſ. Le. h. 4. & ſ. Nu h. 23. Aug ſ. pſ. 118. Ber h. 1. ſ. miſſus eſt. Bed ſ. Ge 49. — *Cognitio rerum facilium. Rudibus præcepta. Perfecta cognitio pronunciandi.*

Manè dici poteſt *f* cognitio rerum facilium, quam qui accipit, debet mox adolere incenſum orationis, ut ad majorem veniat cognitionem. *Exod.30.a.34.a.* Et ſuſceptio matutina, ſignificat prima præcepta rudibus data. *Pſalm. 21. in titulo Iſaia 26.b.* Sic manè venit *Maria Magdalena* ad monumentum. *Joan.20.a.* manè etiam perfectam cognitionem pronunciandi, quæ debet eſſe in mente Doctoris, ſignificare poteſt. *1.Regum 3.c.* Ante cognitionem adeptam non debet ſurgere ad prædicandum, juxta illud. *Pſalm.126.* Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere. Et in his matutinis eſt meditandum. *Pſa.62.*

f Am. ſ. 30. Hie ſ. Iſa 26. — *Tempus lætitiæ.*

Matutinum tempus aliquando eſt tempus lætitiæ, ut *Pſa.29.* ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.

g Gr. ſ. 1. Re. 1. Ric de S. Vict. de ſtatu inter hominis 27. h Gr 16 mor. 27 & 5 m. 28. Aug ſ. pſ. 64. — *Tempus proſperitatis.*

Manè præterea dicitur *g* tempus proſperitatis: & manè ſurgentes Elcana & Anna, deſignant proſperum iter prædicationis inventum in gentibus. *1.Reg.1.c.* manè etiam comedunt, qui de mundi proſperitatibus extolluntur. *Eccl.10.c.* Et manè primo conſurgit homicida, *h* quia in præſentis vitæ gloria perverſus quiſque erigitur, & illorum vitam deprimit, qui dum ſequentem gloriam ſitiunt, quaſi ſatiati in veſpere exquirunt. *Job 14.d.24.c Pſa.64.*

Eus for. ſ. 3. i Gr. ſ. 1 Re. 15. — *Solicitudo malorum.*

Manè ſurgentes ad immolandum idolis, deſignat ſolitudinem malorum ad perpetranda peccata. *Exod.32.a.*

Aperta reprehenſio.

Manè quandoque eſt *i* aperta reprehenſio, ut cùm Samuel ivit manè ad reprehendendum Saulem. *1.Reg.15 c.*

k Ori ſ. Mat. hom 30. 31. — *Senectus.*

Manè quandoque ſumitur *k* pro ſenectute provecta, ut cùm in nocte hujus vitæ Dominus dicitur venire manè. *Marc.13.c.*

l Gre 28. mo. 14. — *Angeli.*

Matutina aſtra, dicuntur Angeli. *Job 38.a.* quia *l* primo tempore ſunt conditi, qui etiam matutina aſtra dicuntur, quia ſæpè ad exhortandos homines miſſi ſunt, & dum venturum manè nuntiant, ab humanis cordibus præſentis vitæ tenebras fugant.

m Hi ſ. Ho 13. — *Homo.*

Matutina nubes citò deficiens, & ros matutinus *m* in comparatione hominum aſſumentur, qui citò deficiunt. *Hoſ.3.a.*

Manè ponitur pro ſingulorum dierum matutino tempore. *Exod.46.e.*

n Hi ſ. Ho. 11. — *Defectus lucis hæreticorum.*

Sicut manè tranſit Rex Iſrael. *Hoſe.11.a.* quia *n* hæretici in principio aliquam lucem in Eccleſia habuerunt, ſed creſcente illa luce, ipſi ad tenebras tranſierunt.

o Gr 29 m. 1. — *Eccleſia.*

Diluculum, eſt *o* Eccleſia in hoc ſæculo, quæ velut media eſt inter lucem ſupernæ patriæ, & tenebras peccatorum. *Iob 38.b.*

Manicare. *Luc.21.g.* ſumitur pro manè ſurgere, aut ire, Eſtque vocabulum novum.

Manere, Manſio.

MANERE, eſt in aliquo loco ſe continere, aut morari, & quandoque durare, & perſiſtere. *Manſio* autem ubi quis manet. Eſt item manere, expectare & inhærere.

p Baſi ſ. pſ. 32. — *Duratio legis Evangelicæ.*

Manet in æternum conſilium Domini, *p* quia veritas Evangelica omnia vincit. Et ut maneat in nobis, prius diſſipandæ ſunt cogitationes humanæ. *Pſa.32.*

q Glo ord ſ. Gen. 19. r Ori ſ. Matt. hom 16. ſ Hil ſ. pſa 54. t Hie ſ. Ie. 14. v Hie. ſ. Eze. 3. — *Gratum eſſe Deo. Quieſcens Jeſus in Eccleſia.*

Manet Deus, vel Angeli in domo alicujus, *q* cùm ejus grata eſt anima, ut manſerunt Angeli apud Loth. *Gen.19.a.* Ut manſit Deus ſeu Spiritus ſanctus in fidelibus. *Joan.14.d.*

Manens Jeſus in Bethania, *r* eſt quieſcens in Eccleſia. *Matth.21.b.* Et manens idem in ſolitudine, eſt *ſ* quieſcens in Eccleſia ex gentibus. *Pſalm.54.* Et dicitur declinaſſe Chriſtus ad manendum, quando *t* relictis Judæis receptus eſt in Eccleſiam. *Ierem.14 b.*

x Amb ſe 32 & ſ. Luc 9. Aug. ſ. Ioan tra 41. — *Converſans prædicator cum populo. Perſeverare in doctrina Eccleſiæ.*

Manens Iſaac in Geraris, deſignat prædicationem converſantem inter populum, ut ejus proſit verbo & exemplo. *Gen.26.b.* Et manens Ezechiel cum populo ſeptem diebus antequam loqueretur. *Ezec. 3.d.* deſignat *v* Prædicatorem, qui priuſquam reprehendat, debet multo tempore quieſcere, & dolere ad ea quæ viderit, nihilque eorum habere in conſcientia, quæ in aliis correpturus eſt.

y Glo or ſ. Io ſue 5. z Ori ſ. Levit. hom 6. aa Ori ſ. Gen hom 5. Gre 4. mo 35. — *Nondum aggredi valentes graves pugnas. Vacare divinis debent ſemper ſacerdotes.*

Manere in eadem domo, *x* eſt perſeverare in fide & doctrina Eccleſiæ. *Matthæi 10.b.* Ita manent illi, qui dicunt Chriſto illud. *Joan 6.g.* Domine ad quem ibimus? Idem eſt manere apud ſemetipſum, & manere in eodem loco. *Exod 16.f.40.d. Luca 9.a.* manet aut in domo in æternum Filius. *Joan 8.a.*

Manentes in eodem loco circumciſi, donec ſanarentur. *Ioſ.5.b.* deſignant *y* infirmos nondum audentes aggredi graves dæmonum pugnas.

Manes Sacerdotes in tabernaculo die ac nocte, indicant *z* ſemper eſſe ſacerdotibus vacandum divinis: ut vel diſcant à Deo, vel doceant populum. *Levit.8.a.*

Manauens Loth in ſpelunca, deſignat *aa* legem in templo cum Judæis manentem. *Gen.19.f.*

Manet

Lex in templo.

Manet in ſolitudine, *a* quia perſeverat in remota mentis intentione, quietus à tumultibus cogitationum & affectuum rerum mundanarum. *Pſa.* 54.

a Ricar. de S. vict. de extre. mal. 5.

Quieſcens à tumultibus. Eſſe membrũ & templum Chriſti.

Manemus in Chriſto, cùm *b* ejus ſumus membra, manet autem ipſe in nobis, cùm ſumus templum ejus. *Ioan.* 6. *a.* manemus autem ut palmites in vite, & ipſe in nobis ut vitis in palmitibus. Palmes enim manet in vite, ut inde vim accipiat fructificandi, quum ſine ipſa nil poſſit efficere. Vitis autem manet in palmitibus, ut eis det vim fructificandi & nil ab eis recipiat. *Ioan.* 15. *a.* manere autem in dilectione Dei, qua videlicet ipſe nos diligit, eſt in ejus gratia manere. *Ioan.* 15. *b.*

b Aug. ſ. Ioan. tra. 27. 81. 83

Iuſtitia in corde.

Manere dicitur juſtitia in tabernaculo, *c* cùm eſt in corde. *Iob* 11. *c.*

c Gr. 10. mo. 16.

Fortitudo juſti.

Manet aquila in petris, *d* quum vir ſanctus intentione cordis inter illas cœleſtes virtutes reſidet, quæ per æternitatis ſuæ fortitudinem tanta jam ſoliditate fixæ ſunt, ut in nullo culpæ latere mutabilitatis varietate flectantur. Vel quia in dictis antiquorum & fortium Patrum mentis ſtatione collocatur. *Iob* 39. *b.* Vel dicitur de diabolo, qui in peccatoribus duris & frigidis moratur.

d Gre. 31. mo. 34. 35. Hie. ſ. Iob 39.

Infidelitas gentium.

Non manere arcam apud ſe petentes Azotii. 1. *Reg.* 5. *c.* deſignant *e* Gentiles infideles contradicentes fidei, eamque tanquam duram abjicientes. *Manet* autem arca apud eos, qui veræ fidei ſacramenta, quæ audiunt, per amorem amplectuntur.

e Gr. ſ. 1. Re. 5

Expectatio imaginis Dei.

Manens mulier in ſanguine purificationis triginta tribus diebus. *Lev.* 12. *a.* eſt *f* expectans formationem imaginis Dei, qua mundari debet.

f Glo. int. ſ. Lev. 12

Cognitio ſui.

Manens leproſus extra tabernaculum ſeptem diebus. *Lev.* 14. *a.* eſt *g* cognoſcens peccator indignitatem ſuam, ut admittatur ad myſteriorum cognitionem.

g Glo. inter. ſ. Lev. 14.

Gradus diverſi, & membra.

Manſiunculæ in arca diluvii, *h* diverſos gradus virtutum in anima ſignificare poſſunt. In corpore verò humano varia inſtrumenta. In Eccleſia autem, diverſos gradus & ſtatus fidelium & miniſteriorum. *Gen.* 6. *c.*

h Ori. ſ. Gen. hom. 2. Am. de Noe. 7 Hie. adv. Iovini. Bed. ſ. Gen. 6.

Profectus virtutum.

Manſiones, per quas proficiſcebantur filii Iſrael egreſſi de Ægypto, *i* varios virtutum profectus deſignare poſſunt. Fuerunt autem quadraginta duæ, ut jejunium quadrageſimæ, vel pœnitentiam indicarent, vel propter quadraginta duas generationes, quæ numerantur ab Abraham uſque ad Chriſtum. Vel deſignant diverſos gradus gloriæ acquirendæ. Deſcribuntur autem bis, propter utramque expoſitionem, moralem videlicet, & anagogicam. *Exod.* 17. *a.* 40. *d. Nu.* 33. *a. Deu.* 1. 2. manſiones autem multæ in domo Patris Chriſti, *k* diverſas meritorum in vita æterna ſignificant dignitates. *Ioan.* 14. *a.*

i Ori. ſ. Num. hom. 27. Amb. ſer. 23. k Aug. ſ. Ioa. tra. 67.

Manica.

MANICA, eſt pars veſtis, qua manus teguntur: manicæ etiam ſunt chirotecæ: item vincula manuũ.

Præcepta prohibitiva.

Manicæ, ut ſunt vincula manuum, dici poſſunt *l* præcepta prohibentia mala opera, & ſunt manicæ ferreæ, quum quis timore non reprimitur: nam cum amore ceſſat à malo, aureæ ſunt. *Pſa.* 149. *Iſa.* 45. 6. Vel ſunt teſtimonia ſacræ Scripturæ, quibus reprimuntur & opprimuntur hæretici.

l Hie. & Aug. ſ. Pſ. 149.

Manifeſtare, Manifeſtum. Declarare, Exponere. Explanare, Explicare, Exprimere, Palam.

MANIFESTUM dicitur, quod eſt clarum & apertum. *Manifeſtare* autem eſt palam facere. Exponere quoque eſt declarare, publicare, oſtendere.

Veniens Chriſtus ad Iſrael.

Manifeſtavit ſe Deus coram Ephraim, Benjamin, & *Manaſſe*, hoc eſt, populo Judæorum, quando *m* venit Chriſtus ad oves, quæ perierant domus Iſrael. *Pſa.* 77. vel manifeſtavit ſe coram Ephraim fructificante, coram Benjamin filio dexteræ, coram *Manaſſe* oblito, ut jam non ſit oblitus, ſed veniat illi Deus in mentem, qui eum liberavit.

m Au. ſ. pſa. 79.

Cæcitas Iudæorum.

Manifeſta viſio non erat tempore Eli Pontificis. 1. *Reg.* 3. *a.* ut deſignetur *n* cæcitas Judæorum. Non eſt etiam manifeſta viſio tempore negligentis paſtoris, ſed amantis, quæ eſt relatio amatæ veritatis. Ideò dicitur *Joan.* 14. *c.* Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum.

n Ori. ſ. 1. Re. 3.

Novum teſtamentum.

Declaratio ſermonum Dei. *Pſa.* 118. deſignat *o* novum teſtamentum declarans vetus. Declarata eſt enim gratia per adventum Chriſti, & prædicationem Evangelii. 2. *Tim.* 1. *c.* Sic declaratum eſt myſterium Chriſti poſt paſſionem. *Col.* 1. *d.* Et palam factum dicitur verbum Moyſis, quum divulgata eſt prædicatio Chriſti. *Exod.* 2. *c.* manifeſtavit etiam Deus incerta & occulta ſapientiæ ſuæ, quum per incarnationem Filii ſui declaratum eſt conſilium ſuum de redemptione generis humani. *Pſa.* 50.

o Hi. ſ. pſ. 118 Gre. ſ. pſa. 50.

Docens lex voluntatem Dei.

Exponens Moyſes ſermones Domini, eſt *p* explicans voluntatem Domini, & proponens præmia & pœnas. *Exod.* 19. *a.*

p Glo. ord. ſ. Exod. 19.

Similitudo carnis peccati in Chriſto.

Exprimentes manus piloſæ Jacob ſimilitudinem Eſau. *Gen.* 27. *d.* deſignat Chriſtum habentem ſimilitudinem carnis peccati.

Quod manifeſtatur, dicitur eſſe lumen. *Epheſ.* 5. *c.* quia per lumen fiunt viſibilia in actu.

Publicans peccata ſua, & amplectens vitia.

Exponit fornicationem ſuam omni tranſeunti, qui *q* publicat peccata ſua, & omnes errores ac vitia complectitur, *Ezec.* 16. *c.*

q Glo. ord. ſ. Ezech. 16.

Manipulus.

MANIPULUS à manu dicitur, & propriè eſt herbarum faſciculus, quem manu quis apprehendit metendo. Interdum ponitur pro exigua militum manu.

Chriſtus. Iudæi. Fides Evangelica. Scriptura veteres.

Manipulus Joſeph ſtans, *r* Chriſtum ſignificare poteſt: & ut erat conſurgens, deſignat ejus reſurrectionem. *Manipuli* autem adorantes, ſunt Judæi ſubjecti Chriſto. *Gen.* 37. *b.* manipulus itidem ſpicarum elevatus coram Domino, deſignare poteſt *ſ* Chriſtum in cruce exaltatum & reſuſcitatum. *Levit.* 23. *b.* manipulus etiam ſtans, eſt doctrina Evangelica, manipuli adorantes, Scripturæ veteres teſtimonium perhibentes.

r Am. de Ioſeph. 2. ſ Iſy. ſ. Lev. 23 Rup. 8. ſ. Gen. 22.

Conſtantes. Imbecilles ſtantes.

Manipulus etiam ſtans, deſignat *t* conſtantes in virtute: manipuli verò inclinati, inſtabiles & infirmos. *Gen.* 37. *b.*

t Lyr. ſ. Ge. 37 v Bae. ſer. Spirit. 4.

Bona opera.

Manipuli præterea ſegetum, *v* bona opera ſignificare poſſunt, quæ fructus juſtitiæ dicuntur. *Gen.* 37. *b.* 41. *f. Pſa.* 125.

Manipuli

Maniguli io malum, ſignificare poſſunt *a* errores hæreticorum, & etiam ipſos malos igni tradendos. *Pſa.128. Matt.13.d.*

a Hil. & Aug. ſ. pſ 128.

Errores. Mali.

Manſer, vide Spurius.

Manſuetus, Manſuetudo, Mitis, Mitigare.

MANSUETUS, eſt idem, qui mitis & cicur, quaſi mao u aſſuetus, quod omnia quæ ſunt natura fera manuum permulſiooe miteſcant. *Manſuetudo* autem, lenitas, clementia, & facilitas quædam, mitigare autem eſt placare, & quaſi mitem facere.

Manſuetudo David, eypus erat *b* manſuetudinis Chriſti, cui peculiariter tribuitur manſuetudo: & dicitur agnus manſuetus. *Pſa.44.131. Jer.11.d. Matt.11.a.* Deſignatur etiam manſuetudo corporis ejus, hoc eſt, Eccleſiæ.

Manſueti terræ, *c* ſunt ii, de quibus dicitur. Beati mites: quoniam ipſi poſſidebunt terram. Et ſunt qui tranquillitatem habeot ab omni animi perturbatiooe, & qui lætantur de bono proximi. Demum peculiariter, dicitur de Apoſtolis. *Pſa.33. Iſa.11.a.29.f.61.a. Job 24.a. Matt.5.a.*

Manſuetum animal, *d* eſt ſenſos obtemperans rationi. Immanſuetum verò non obtemperans, qualis lex carnis repugnans legi mentis.

b Ar. & ſ Baſ ſ pſa 44. Aug ſ. pſ 131 c Baſ ſ pſ 33. Hier. ſ Iſa 11. d ...bel aeſacrif Abel & Cain. Am de Cain.

Manſuetudo Chriſti, & Eccleſia Mites. Senſus obtemperans rationi.

Manubia, vide Spolia.

Manue.

MANUE, id eſt, reqoies, aot munus, pater Samſonis, quem genuit ex revelatione divina.

Manue territos ob viſionem Dei, ſeu Angeli, deſignat *e* quod ſpiritus in contemplatione, aut cognitione cæleſtium pavore ſe concutit. *Jud.13.b.*

Idem offerens ſacrificium de hædis, typus eſt *f* abſtinentiæ. Puduit enim diu paviſſe ſterilem, & ulterios noluit debitor eſſe carnis, ut ſecundùm carnem viverer, ſed caſtigaos corpus ſuum & in ſervitutem redigens, hœdinaſque carnes io abſtinentiæ petra immolans, juſque carnium cum carnibus ipſis accepto cœlitus igne conſumens, fluxaque corporis ſeſtringens, noluit de cætero ire poſt concupiſcentias ſuas. *Jud.13.c.*

e Gre. ſ mor 25. f Ricar de S. vict de extre mi. mali 47.

Pavor in contemplatione. Abſtinentia.

Manus.

MANUS, pars hominis nota in extremo brachii poſita, quinque digitis & palma, ſeu vola conſtans, quæ cùm ſit inſtrumentum ad omnia quæ homo operatur, variè accipitur ſecundùm metaphoram & allegoriam. Nam datur manus canis, maous leoois, manus urſi. Et rebus inanimis attribuitur, ut fluminum, littus. *Manus* mortis, peccatum

Manus attribuitur Deo metaphoricè: & in primis manus Dei, dicitur *g* Chriſtus Filius Dei, qui & virtus Dei dicitur, per quem Pater operatur omnia. Et aliquando dicitur maous fortis & excelſa & magna. *Exo.3.g.4.f.6 b.9 a.13.a.14.b.32.c. Nu.11.e.27.d. Deu.32.f.1. Reg.6.b. Pſa.20.43.101.118.137.143. Iſaiæ 25.d. 26.b.49.f.50.d.66.d. Jer.1.b.6.d. Ezech.1.a. 2.d.3.d.37.a. Hab.3.a. Joan.10.f. Pet.5.b.* Et manus *Moyſis* in ſinu. *Exod.4.b.* deſignat Chriſtum in ſinu Patris, ubi divinitatis oatura fulgebat. Verum quoniam aliquo modo extra fuerat per incarnationem, factus ad ſimilitudinem carnis peccati, & inter iniquos reputatus eſt. Ait enim divinus Paulus. Eum qui peccatum non ooverat, pro nobis peccatum facit, ut nos fieremus juſtitia Dei in ipſo. Hoc exiſtimo lepra ſignificari. Immundus enim ſecuodum legem leproſus Sed quoniam iterum fuerit in Patris ſinu: aſſumptus eſt enim poſt reſurrectionem à mortuis, prolata iterum manus videbitur munda. Adveniet enim Dominus noſter in ſinceritate divinitatis in gloria, & ſine peccato apparebit expectantibus eum in ſalutem. *Manus* etiam Dei, dicuntur Filius, & Spiritus ſanctus, & io maoibus ſuis dicitur Dominus deſcripſiſſe Sion: ſecundum videlicet, quod dedit Filium & Spiritum ſanctum. *Iſa.29.g.49.d.50.a.* Et manus dicuntur feciſſe & formaſſe hominem, *h* propter duplicem ejus naturam. *Job 5.c.27.c. Pſalm.18.87.c. Pſa.18.73.118.138.* manus ſcribens in pariete, *i* Chriſtus & condemnator mundi, & mundanorum. *Dan.5.a.*

g Gre ſ. 1. Re. 6. & ſ. Ezec. hom. 29.10. Am. ſ pſ. 118 ſerm. 22. Ori. ſ. Num. hom. 27. Hie ſ. Ezech 37 & ſ. Ha. 3 Fulgen ad Transimundum 2. Cyr. de incar. unigenit 13. & cont Iulia. 9 Gre Nyſſe. de vita Moyſis.

Chriſtus. Filius. Spiritus ſanctus.

Poſſunt in Deo coöſiderari *k* manus dextra & ſiniſtra, maou dextra, Deus miſericordiam impartitur, & omnia bona, ſiniſtra verò punit malè merentes lege ſeveriſſima quæ ab ipſa provenit, inde enim lex & juſtitia dura. A dextera verò venit lex miſericordiæ & gratiæ per Filium Dei. quæ non ſine cauſa ſemper dicitur in dextera Patris collocatus. Hinc magno myſterio flagitioſi duram Chriſti ſententiam ſuſcepturi ad judicis ſiniſtram dicuntur collocandi. Miſericordiã autem conſequuturi, ad dexterã.

Maaus Dei, dicitur *l* virtus & potentia Dei, ſeu vis operativa. *Exod.7.a.15.b. Iob 2.b.10.b.18.b.26.d. Pſa.20.31.74.101. Cant.5.b. Iſa.48.c. Ezec.1.a.3.c.8.a. Amos 9.a. Joan.10.f.* Opera quoque Dei, dicuntur aliquando manus ejus. *Pſa.88. Gen.49.c.*

Manus præterea Dei, dicunt *m* defenſionem & auxilium Dei, & velamen protegens, & potentiam ejus liberativam, & virtutem ejus ad convertendos gentiles. *Exod.33.d. Iob 8.d. Pſa.30.36.73.79.87. Iſa.1.f.11.c.24.f.25.d.43.b.49.a.59.a.64.c. Ier.1.a. Ezec.1.a. Zach.13.d.1. Reg.5.c. Matth.8.a.* Et in manu Ezechielis duo ligna fiunt unum, hoc eſt, in manu Dei, vel Chriſti duo populi uniuntur. *Ezech.36.r.* Et manus expanſæ, aut extenſæ Dei, aliquando ejus clementiam & beneficentiam deſignant, & divinum auxiliuo: & manus Chriſti extenſæ in cruce, ejus miſericordiam & beneficentiam indicabant, & etiam cùm imponebat aliquibus manus benedicendo. *Pſa.18.54.135. Iſa.22.f.42.a.65. Ezec.2 d. Matt.14.a.19.b.* Sic non porrigit Deus manum malignis, quum eos relinquit. *Iob 8.d.* De hac manu Domini accipiet Hieruſalem duplicia. *Iſa.40.a.*

Manus, è diverſo Dei, dicitur *n* caſtigatio Dei ſuper aliquos, ut ſupra agros, ſuper dorſa inimicorum, & ſuper corpus & animam. *Gen.49.b. Exod.7.a.9.a.15.b.16.a.17.d.1. Regum 7.d. Iob.13.c.19.c.30.c. Pſa.31.37.43.80.118. Iſaiæ.1.f.5.f.9.b.14.f.26.b. Ier.15.d.51.r. Thre.1.e.* Et & in manu Domini, dicitur eſſe calix furoris ejus, cum actu exercet punitionem, *Iſa.51.g.* Sic fit manus Domini ſuper pſeudoprophetas, eos

Amb ſ pſ 118 ſerm. 10. Aug ſ pſ 118. Rup. ſ. Dan 9. & 7 vi. ver. Dei 19. h Am ſ pſa. 118 ſerm. 10. Aug. ſ. pſo. 118 1 Ru ſ Dan 9 & 7 de vict. c 10 k Geor. Vene. cant 1 tom 6 cap. 24. l Aug ſ. ioan. tra 38 & de offen div. & 59 51. & ſ. pſa 120. Hil. de plan Noe. m Cyril con Iulia. 50 Gre. 11 m. 3.

Miſericordia & juſtitia Dei. Potentia & virtus operativa Dei. Opera Dei. Defenſio & auxiliũ Dei. Clementia & beneficentia Dei. Caſtigatio & vindicta Dei. Miniſtri vindictæ Dei.

Euc ſer ſpir. 1. Hie ſ Ezec. 1. & ſ pſa. 20 Hie ſ Iſa 1.31. Ori. in diver ho 5. Gre. ſ. 1. Reg 5. & 7. moral. 19.1. Am ſ. pſ 18. 31 Hil. ſ. pſa. 14 Ori ſ Gen. ho 17. & ſ Matt. 7. Hie ſ. Iſa 65. & ſ Ezec. 2. n Am. de ben. Patr 4. Ori ſ. pſ. 37 ho 2.1. & ſ. Ier ho 2. Baſ. ſ pſ. 37. Hie ſ. Iſ 1 & ſ pſa. 9.

eos caſtigando. Manus autem Chriſti protegentis bonos, ſunt quæ puniunt malos. *Ezech.* 13 *b.* 6.*c.* 39.*f.* Manus etiam Dei dicuntur illi, *a* qui juſtam vindictam Dei exercent ſuper peccatores, quos dicitur Deus tradere in manus ſuas. *Pſalm.* 6.122. Et manus extenſa Dei, quia eſt judicium percutientis, ſignum eſt divinæ punitionis. *Exod.* 13.*a.* *Iere.* 15.*b.* *Soph* 1.*a.* Et manus Abrahæ extenſa ad arripiendum gladium, eſt executio zeli Dei Patris in Filium propter nos. *Geneſis* 22.*c.* Et dicitur Deus ſolvere manum ſuam, quando punitionem exercet. *Iob* 6.*b.* Et in manu eſt vas interfectionis, quum parata eſt vindicta. *Ezech.* 9.*a.* Et manus flammæ, eſt potentia divinæ punitionis. *Iſaia* 47.*d.* Et etiam manus gladii. *Pſalm.* 62. Et manus plagæ, eſt fortitudo percuſſionis. *Iob* 23.*a.* Et manus iniquitatis noſtræ dicitur pœna iniquitatis merito illata. *Iſa.* 64.*c.* manus *Moyſis* & Aaron plenæ cinere, miniſtros vindictæ Dei ſignificant. *Exod.* 9.*b.*

Pœna peccati.

Latitudo & fortitudo Dei.

Manus itidem Dei dicuntur, una latitudo, altera fortitudo, quod & tribuat affluenter, & defendat potenter, quod dederit.

Iudiciaria poteſtas Chriſti.

In manu Chriſti ventilabrum, deſignat *b* in eo arbitrium judiciariæ poteſtatis. *Matth.* 3.*c.*

Obſcuratio aut velamen.

Manus Domini dicitur aliquando *c* obſcuratio, aut velamen: ut cum dicitur miſiſſe manum ſuam ſuper eos, qui procul receſſerant de filiis Iſrael. *Exod.* 24.*c.* Et cùm poſuit manum ſuam ſuper *Moyſen*, ne faciem ejus videret. *Exod.* 33.*d.*

Miracula Dei.

Manus etiam Dei, *d* ſunt ejus miracula, quæ fecit in populo Iſrael, quæ dicuntur manus fortis, per quam eduxit Dominus Iſrael de Ægypto. *Exod.* 6.*a.* 33.*d.* Et manus tornatiles ſponſi, ſunt *e* prompta miracula Chriſti. *Can.* 5.*d.*

Angeli. Apoſtoli & Prædicatores. Prædicatio.

Manus quoque Dei, aut Chriſti dicuntur *f* Angeli, vel Apoſtoli & Prædicatores, per quos tanquam per miniſtros Deus operatur. *Iob* 26.*b.* *Pſa.* 118. *Iſa.* 11.*d.* 41.*e.* *Matt* 12.*d.* manus autem extenſa ad ſilicem, eſt prædicatio dilatata ad Gentes. *Iob.* 28.*b.* Et ipſe prædicationis actus, eſt manus, ut cùm in manu pincernæ erat calix Pharaonis. *Gen.* 40.*b.* *Iſaiæ* 11.*d.*

Sacramenta.

Manus præterea Dei, dici poſſunt *g* Sacramenta, per quæ nobis Deus confert gratiam. *Pſa.* 67.79.

Glorificatur. Chriſtus in Martyribus.

In manu Domini erit *h* Eccleſia corona gloriæ, quia glorificatur Chriſtus in *Martyribus* & aliis, quos redemit. *Iſa.* 62.*a.*

Iuramentum Dei.

Manum dicitur Deus levare *i* jurando. *Exod.* 6.*d.* Super quem levavi manum meam. *Num.* 14.*c.* Levavi manum meam.

Potentia Chriſti.

In manu Chriſti dirigitur voluntas Dei, quia *k* operatus eſt omnia ſecundùm voluntatem Dei. *Iſaiæ.* 53.*d.* manus mediatoris, dici poteſt potentia Chriſti *Galat.* 3.*d.* Et manus Judæ, de qua debebat pater ejus requirere Benjamin. *Geneſis* 43.*b.* deſignat trophæum crucis Chriſti, & poteſtatem ejus Regiam. Et manus ejus, eſt ſuper cervices inimicorum ſuorum, per caſtigationem carnis & ſubjectionem mundi & dæmonum. *Gen.* 49.*b.* Et manus Joſeph ſuper oculos patris, deſignare poſſunt virtutem Chriſti, quia illuminavit Judæos, & abſtulit velamen legis. *Gen.* 49.*c.* Et manus ſacerdotis, *l* ſignificant opera Chriſti: cujus ſolius, ſunt manus conſummatæ. *Levitic.* 2.*c.* 16.*d.* 21.*b.* Sic manus ſponſi dicuntur tornatiles, hoc eſt, opera ejus perfecta. *Cant.* 4.*d.* Et manus Jacob apprehendens plantam Eſau, deſignavit acquiſitionem principatus Chriſti ſuper Judæos. *Gen.* 25.*c.* Et manus ejuſdem tectæ pellibus, deſignant manus Chriſti cruci confixas. *Gen.* 27.*c.* In manu autem Chriſti ſeptem ſtellæ deſignant *m* populos in ejus poteſtate. *Apo.* 1.*d.* 2.*a.* manus etiam artificis, *n* eſt virtus Chriſti, *Can.* 7.*a.* Et manus hominis ſub pennis animalium, deſignat virtutem Chriſti, per quam elevantur Sancti in cœleſtium contemplationem.

Opera Chriſti.

Virtus operationis Angelorum.

Manus in Angelis, dicunt *o* virtutem operativam, ut ſi cùm apprehenderunt Loth *Gen.* 19.*d* 6.*d.* *Pſ.* 143. *Iſa.* 13.*b.* Et manus, in quibus portant homines, ſunt duplex demonſtratio, una brevitatis tribulationis, altera æternitatis retributionis. *Pſa* 90.

Fortitudo & vis operativa animæ. Induſtria.

Manus in anima, eſt *p* virtus qua tenere aliquid & conſtringere poteſt: ut veluti fortitudo, & etiam vis ejus operativa *Iob* 5.*b.* *Eccl.* 11.*c.* *Iſa.* 35.*a.* 12.*c.* 12.*b.* Item induſtria. *Deut.* 27.*c.* Opus manuum artificum, *Pſa.* 89. Opera manuum noſtrarum dirige.

Poteſtas. Imperium. Facultas. Flagellum.

Manus pro *q* poteſtate & imperio, ac facultate ſæpè ſumitur, ut ſub manu alicujus ſunt, qui ejus ſubſunt imperio. *Geneſis* 9 *a.* 14.*d.* 16.*b.* *Exod.* 4 *e.* *Levitic.* 5.*b.* 14.*c.* 1. *Reg.* 10.*b.* 14.*b.* *Pſalm.* 129. *Ierem.* 6. *a.* 12.*b.* 31.*b.* *Ezechiel* 30 *b.* 38.*d.* *Matthæi* 10.*a.* Et manus Pharaonis & Ægyptiorum, erat poteſtas affligendi filios Iſrael. *Exod.* 3.*b.* 18.*b.* *Iſaiæ.* 19.*a.* Et manus peccatoris, eſt poteſtas diaboli, & vis exterior ad peccandum inducens. *Pſalm.* 30.35. 48.70.73.143.149. Et manus canis. eſt poteſtas mundana adverſus Eccleſiam. *Pſalm.* 21. Et manus Iſmael contra omnes, hoc eſt, contra fideles. *Geneſis* 16.*d.* In manibus linguæ, hoc eſt in poteſtate linguæ, dicitur eſſe mors & vita. *Proverb.* 18.*d.* Et manus dominæ Joſeph, deſignant poteſtatem Judæorum in Chriſtum, *Geneſis.* 39.*e.* Et manus Amorthæi, eſt poteſtas diaboli, *Gene* 45.*d.* Et manus paſtorum. *Exod.* 2.*c.* Et manus diripientium, & inimicorum & infero-rum. *Iudith.* 2.*c.* Et manus Nabuchodonoſor. *Ezechiel* 30 *b.* manus item Moab, in quam dat Deus, quos mittit in infernum. *Iſaiæ.* 25.*d.* *Thre.* 1.*e.* In manu Aſſyriorum, eſt indignatio Dei, quia per eos punivit populum ſuum ſicut & per dæmones. *Iſaia* 10.*b.* manus quoque Philiſthim, ſunt poteſtas diaboli. 1. *Regum* 7.*d.* *Mich.* 4. *d.* 5.*d.* *Zach.* 11.*b.* In manu Satan datus eſt Job, hoc eſt, *r* Chriſtus in manu perſecutorum, qui ſunt diaboli membra. *Iob* 2.*b.* 6.*b.* 16.*c.* 17.*a.* 18 *e.* Et manus violenta, eſt poteſtas Gentilium in Chriſtum. *Iob* 5.*c.* Et poteſtas eorum, qui per potentiam & terrorem alios trahunt in peccatum. Et manus impii, fuerunt Judæi miniſtri diaboli in crucifixone Chriſti. *Iob* 9.*c* De manu mortis liberat Deus, hoc eſt, de poteſtate diaboli. *Hoſ.* 13 *d.* Et de manu paſtorum requirit Deus gregem *Ezec.* 34.*c.* manus etiam mulierum miſericordium, eſt potentia Prælatorum & Paſtorum. *Thre.* 4.*b.* In multis ex his locis ſumi poteſt pro exercitu, in quo eſt potentia.

Exercitus.

Correctio.

Manus aliquando deſignat *ſ* correctionem, ut cum Agar relicta eſt in manu Saræ *Gen* 16 *b.* 49.*d.* In manibus quoque Saræ dixit Abraham eſſe ancillam, ut ea uteretur, ut liberet, quaſi diceret: Sæcularem quidem amplector doctrinam, & ut juniorem, & ut conſervam, ſcientiam autem tuam ad perfectam doctrinam honoro & colo.

Opera ſive bona ſive mala.

Manus, quoniam ſunt inſtrumenta ad operandum, paſſim *t* ipſa opera ſignificant, ſive bona, ſive mala. *Geneſis* 14.*d.* 20.*b.* 21.*c.* 22.*b.* 27.*c.* 30.*d.* 32 *d.* 39.*a* 40.*b* 43.*b.* 47.*g.* *Exod.* 3.*b.* 15.*c.* 21 *c.* 23.*a.* 28.*g.* 29.*b.* 32.*d.* *Levitic.* 1.*b.* 7.*d.* 12.*d* 16 *c.* 21.1. *Regum* 16 *c.* *Iob* 9.*d.* 11.*c.* 17.*b.* 31.*a.* *Pſalm.* 17.23.25.62.46.67.80.103. 118.120.124. 128.133. *Proverb.* 30.*d.* *Cantic.* 5.*b.* *Iſa.* 3.*b.* *Thren.* 3.*e.* Et manus Dominorum, ſunt opera pec-

a Gr 11. *mor.* 12. *Au ſ. pſ* 122. *Euc ſer ſpt.* 1. *Hed ſ Ge* 49 *Hie ſ Iere.* 15. *Ori ſ Exod. hom* 6. *Gr* 4 *mor* 35 & 10 *mo* 19. *Hie. ſ Ezech.* 9 & *ſ Iſa* 64 *Ber ſ. cant ſ* 7

b Hil ſ Matt. can 3.

c Au ſ pſ. 138

d Iſy ſ Le 16. *Bed ſ Exo* 8.

e Rup ſ can. 5

f Am ſ. pſ. 118 *ſerm* 12 *Hil ſ. Matt. can* 12 *Gr* 18 *mor* 12

g Hil ſ pſ 67

h Hie ſ Iſ 62.

i Gle inter ſ. Exod 6.

k Ori ſ Gen. h. 17 25. & *ſ. Lev h* 12. *Gre ſ cant.* 5.

l Iſy ſ. Lev. 25

m Au ſ Apo. hom 2.

n Gre. ſ cant. 7 & *ſ Exec. hom* 3.

o Dion. cal. Hier 15. *Hie. ſ Iſa.* 13. *Ber. ſ* 12 *ſ. qui habit*

p Ori ſ Exo. hom 10.

q Hil ſ. Matt. can 10. *Gre ſ* 1. *Re* 7 10 14 & 3. *m.* 12. *Aud.* 6. *muſi.* & *epi* 110 & *ſ. pſ.* 120. *Ori ſ Iud. h.* 2 & *ſ. Ier h* 8 *Baſi pſa.* 48. *Hie ſ Ezech.* 30 & *ſ Iſ.* 25. *Rup ſ. ſ. Gen.* 26.

r Gr. 6 *m.* 15. 16 & 9 *m* 21

ſ Cle Alex 1. *ſtrom.*

t Am de virgin 3 *Arn ſ pſa* 103 *Hil ſ pſ.* 118. *Aug ſ ep* 119 *Gre ſ. Reg.* 16 & 21 *mo.* 7 & 21. *mor.* 10 *Ori ſ Iud. hom* 9 *Iſ. Le* 8. 14. *Hie. ſ Soph* 1 & *ſ. Matt* 8 & *ep ſt* 70 *Gre. ſ Eze ho.* 13. & *hom.* 19.

ra peccati. Et manus dominæ, opera carnis. *Pſalm.35.76.122.143.Ezech.1.b.13.c.* Et manus ad aratrum, ſunt opera ad laborem applicata. *Luc.9.g.* In manu baculum tenere, eſt in opere juſtitiam ſervare. *Gen.38.d.Exod.12.d.Zacharia.8.a.* manu lambentes aquam, ſunt operatione perfecti. *Judic.7.b.10.c.22.d.27.d.30.a.Soph.2.d.3.* in manu quoque Doctoris eſt vitulus, quando bona, quæ ore loquitur, oſtendit opere. *1.Regum 16.a.* Et in manu eſt calculus, quum divina præcepta ſunt in opere. *Iſa.6.b.* Et in manu eſt tuba, cum prædicatio eſt conjuncta operi. *Judic.7.e.* Et lucernæ ardentes in manibus, ſunt exempla virtutum per bona opera. *Luc.12.e.* Et in manu Chriſti erat funiculus lineus, quia ipſe opere complevit, quæ præcepit. *Ezechiel.40.a.* manus dextera, quæ ungitur, deſignat *a* rectitudinem operum, quæ debent fieri per gratiam Spiritus ſancti. *Exod.29.c.Levitic.8.c.14.e.* manus quoque Dagon, deſignant *b* opera idololatriæ. *1.Reg.5.a* Et manus ſcandalizans, eſt operatio non recta quæ abſcindenda eſt & projicienda. *Matth.18.a.* manus dicitur apprehendiſſe Ezechielem, *c* propter opera. *Ezec.8.a.* Tendit malus manum contra Deum, quum in operatione prava deſpectis Dei judiciis perſeverat. *Job 15.c.* manum quoque ſuam oſculatur, qui laudat quod facit. *Job.31.c. Prov.19.* manum quoque ponit ſuper os ſuum, qui *d* virtuti boni operis culpas tegit incautæ locutionis. *Job 39.d.* Et animam in manibus portare, eſt intentionem cordis operatione oſtendere. *Iob 13.b.* manus mali reddunt ei dolorem ſuum, quando damnationem juſtam ex iniqua recipit operatione. *Iob.20.b.* manus in manu, dicit ceſſationem ab opere. *Prov.11.c.* Et manus in manu, non eſt innocens malus, quia licet ab iniquo ceſſet opere, non eſt tamen innocens per cogitationem. Manus plena eſt ejus, qui operando ſeminat in benedictionibus. *Lev.2.a.* Nemo movet manum in Ægypto abſque imperio Joſeph, quum omnes obtemperant imperio Chriſti. *Gen.41.f.* In manu annulus, eſt in opere gratia Spiritus ſancti. *Lev.15.e.* manus lavans Pilatus, deſignat opera gentium mundari per Chriſtum *Matt.27.c.* manum ad os applicare, *e* eſt gloriam de bono opere gratanter accipere. *1.Reg.14.d.* In manu quoque virga, eſt correctio cum bono opere. *Ibid.* In manu affertur bos, *f* quum quis exercet opera pœnitentiæ. *1.Reg.14.e.* In manibus eſt verbum, *g* quum eſt in actione. *Matth.8.b.*

Manus poſſeſſio. *Geneſi 9.a.* Omnes piſces maris manui veſtræ. *Ioſu.6.a.* Ecce dedi in manus tuas Hiericho.

Manus aliquando ſignificant opera legis, ut Agar tenuit manum pueri, hoc eſt, lex præcipit opera. *Gen.21.c.*

Manus Moyſis leproſa in ſinu, deſignare poteſt *h* opera Judæorum abſcondita velut inutilia. *Exod.4.a.* Vel deſignat populum Judaicum manentem ſub protectione Dei, qui poſtea leproſus abjectus eſt donec rurſus mittatur in ſinum. *Pſa.73.* manus quoque leproſa mortem ſignificare poteſt, munda verò reſurrectionem.

Manus Jacob commutatæ in benedictione Ephraim, & Manaſſe, *k* crucis figuram expreſſerunt. *Gen.48.e.*

Manum levare, *l* erat modus jurandi, & elevat manum ſuam, qui excelſa operatur. *Gen.14.d.*

Manus interdum pro corde ſumi poteſt: ut cùm Noe extendit manum ſuam ad columbam, eſt *m* dilatans cor ad ſuſcipiendum Spiritum ſanctum. *Gen.8.d.* Sumitur etiam pro affectu. *2.Reg.14.d.* Nunquid manus Joab tecum eſt? Et pro aſſenſu. *4.Reg.11.c.* Plaudentes manu dixerunt.

Manus Abrahæ, de qua accepit Abimelech ſeptem agnas, deſignat *n* miniſterium ſpirituale Prælatorum erga inferiores. *Gen.21.d.* manus quoque in Eccleſia dici poſſunt operantes & miniſtrantes, ut Diaconi. *Matth.5.e.18.a.* Et manus Jacob laborantes, deſignant coadjutores Chriſti. *Gen.31.f.* Et manus in Monaſterio, *o* ſunt tractantes negotia Monaſterii. Et manus mulieris fortis, dici poſſunt miniſtri & diſpenſatores eleemoſynarum in Eccleſia, & exercentes opera miſericordiæ. *Prov.31.b.* Demum manus ſignificat auxilium. *Deut.15.d.* Ut aperias manum fratri tuo.

Manus ſub femore Abrahæ, & Jacob, deſignat ſubjectionem omnium Chriſto deſcendenti de femore Abraham. *Gen.24.a.47.g.*

Manus Joſeph ſuper oculos patris, ſignificare poſſunt *p* Regem Jeroboam ab eo deſcendentem, qui manum poſuit ſuper oculos Iſrael, quando eos idololatrare fecit. *Gen.46.a.*

Manus non tangens tranſgreſſorem, qui obruendus eſt lapidibus, deſignat peccatorum non eſſe imitandum. *Exod.9.b.*

Manus Zaræ producta ante Phares, deſignare poteſt *q* gratiam operantem ante legem ſcriptam. *Geneſis 38.g.* *r* Eadem manus cum coccino, typus eſt Judæorum occidentium Chriſtum & Prophetas. Vel deſignat quod dictis propheticis & legalibus ſacrificiis plebs illa nativitatem & paſſionem Domini in carne prænuntiavit, ſed inſtante partu manum ſubtraxit, quia adveniente plenitudine temporum, in Dei Filium credere noluit, & eum in præſentia poſitum deſpexit, de quo tam multa in poſterum prædixerat. Manus quoque plenæ ſanguine fuerunt Judæorum occidentium Chriſtum. *Iſa.1.d.*

In manu alicujus Prophetæ, ut Moyſis, dicitur loqui Dominus, *r* quando eorum utitur opera & miniſterio. *Levitic.10.b. Pſalm.76. Iſaia 20.a. Agge.1.a.Malach.1.a.* Ubi etiam deſignatur prophetia. *Exod.9.g.*

Manus Moyſis elevatæ, deſignare poſſunt orationes operibus conjunctas. *Exod.17.c. Pſalm.140.Iſa.11.c.13.a.* Deſignant etiam *ſ* manus Chriſti in cruce redemptionem generis humani operantis. Manus autem ejuſdem depreſſæ negligentiam indicant orationis & operum. Manus itidem ejuſdem ſunt elevatæ, quum quis legem intelligit ſpiritualiter. Demiſſæ verò, quum quis eam intelligit ſecundùm literam. Manus præterea ejuſdem elevatæ, deſignant obſervationem legis, & credulitatem in Chriſtum: depreſſæ verò incredulitatem, juxta illud. *Ioan.5.g.* Si crederitis Moyſi, crederetis & mihi. Significant etiam mentem elevatam, aut depreſſam. Manus quoque graves ſignificare poſſunt *t* opera inconcuſſa, & vim punitionis legis.

Manus Moyſis, & Aaron deſignant *v* ſcientiam legis & peritiam ſacrificandi, quæ requiruntur ad exeundum de Ægypto. Vel ſunt opera per illa facta. *Num.33.a.*

Manus Aaron, & filiorum ejus ſuper caput vituli, deſignant *x* peccata noſtra ſuper Chriſtum. Vel ſignificabant ſacerdotes crucifixuros eſſe Chriſtum. *Lev.1.b.4.c.8.c.* vel deſignant carnis caſtigationem, & frænum continentiæ. Manus quoque ſeniorum Iſrael, deſignant perſecutionem Principum Judæorum in Chriſtum. Manus autem ſuper caput proprium, non immolando, anguſtiam ſignificant. *Ier.2.g.*

a Ori ſ Lev. hom 8.
Phil de vita Moyſis 3
b Gr ſ.1.Re 5
Ber ſer.2 de Angelis
c Hie ſ Ez 8.
d Gre.12.mo. 21.& 22.mo. 10.& 32.m. 1 & 25.m.3
e Ori.ſ.Lev hom 4.
Hil ſ Matth. can 13.
f Gr ſ 1.Re.14
g Cle Alex. author.ad gentes
h Ori ſ Exo. hom.12.
i Tert de reſurrect.
Am.3 offi.14.
Aug ſ pſa 73
k Glo ord ſ. Gen.48.
l Am.2 de Abra 8.
m Amb. de Noe.18.
n Ori ſ.cant. h.2.& ſ. Ma. h 5 & ſ Ro 12
o Baſi re fuſius 24.
Bed ſ.pro.31.
p Ori ſ Gen. hom.18.
q Am ſ.Lu.3. Hie ſ.Gala.3. & ſ Mich. 2. & ſ.Iſa 1.
r Hie ſ. Mal 1
ſ Tert.adver. Iuda.
Ori ſ Ioſ. h.1
Aug.10 civit Dei 8. & ho. 27.
Gr ſ.1.Re.15.
t Paul 2.alle.
Hie ſ pſa.40.
Chry.ſ. Ioan. hom.13.
Bed.ſ Exo 17
Gre Nyſſe de vita Moyſis.
v Orig ſ. Ex hom 27
x Ori ſ. Lev. hom 1.

Poſſeſſio.
Opera legis.
Opera Iudæorum.
Iudæi.
Mors & reſurrectio.
Crux.
Iurare.
Cor.
Affectus.
Aſſenſus.
Miniſterium Prælatorum.
Miniſtri Eccleſiæ.
Auxilium.
Subjectio omnium Chriſto
Ieroboam ſaciens errare populum.
Non imitandus peccator.
Gratia operans.
Iudæi
Miniſterium prophetia.
Orationes.
Manus Chriſti in cruce.
Intelligentia ſpiritualis legis
Obſervatio legis
Scientia legis.
Peritia ſacrificandi.
Peccata noſtra ſuper Chriſtum.
Sacerdotes & Principes crucifigentes Chriſtum.
Caſtigatio carnis.
Anguſtia.

Manua

Manus offerentis ſuper caput victimæ, deſignant *a* profeſſionem innocentiæ, & manus offert, qui offert opera. *Levit.3.a.4.a.*

Manus dextra ſcandalizans, *b* deſignat Presbyteros & Doctores, quorum ſcandalum eſt grave. *Matth.5.e.* Deſignantur etiam propinqui, & etiam pater & mater, & in anima ipſi actus voluntatis. Vel manus dextera *c* eſt dilectus adjutor & miniſter in actionibus divinis. *Manus* verò ſiniſtra eſt dilectus adjutor in actionibus terrenis. & utraque eſt abſcindenda, ſi ſcandalizat.

Manus domus Joſeph, *d* deſignare poteſt virtutes & exorciſmos. *Jud.1.g.*

Manus hominis ſub pennis animalium, deſignat *e* rationem cuncta debere ſuſtentare: ac de terrena humilitate nos ad cæleſtia ſublevare. *Ezech.1.b* Vel deſignat vitam activam exiſtentem ſub contemplativa.

Manus quandoque deſignat *f* libertatem, ut cùm dicitur. *Job.31.b.* Animam porto in manibus meis. E diverſo captivitatem, quum quis traditur in manum alicujus. *Joſ.7.b. Jud.3.b.*

Manus aliquando *g* conſilium ſignificare poteſt, ut manus Achiæ ſacerdotis, per quem conſulebat Saul Deum. *1.Reg.14.c.*

Manus pueri Saulis, in qua inventa eſt quarta pars ſtateris argenti. *3.Reg.9.b.* deſignat *h* miniſterium. ut inſpiratio Spiritus ſancti opere conpleatur.

In manu eſt lancea, vel enſis, *n* quum quis intelligentiam habet præſentium & futurorum malorum, ad hoc, ut ea ardentius vincere concupiſcant. *1.Reg.15 d. Pſal.149.*

Sine manibus hominum abſciſſus lapis, deſignat *k* Chriſtum ſine humano opere in utero Virginis formatum. *Dan 2.c.*

Super manus ambulare, *l* eſt turpis lucri cauſa alicui manus imponere. *Lev.11.d.* manus autem in beſtiis ſumuntur pro pedibus.

Manum dare, interdum eſt *m* auxilium petere. ut *Thren.5.b.* Ægypto dedimus manum & Aſſyriis. Sic conſeritur manus ad manum proximi. *Zach.14.c.*

Manus gladii, eſt *n* acies gladii & manus gladii, in quam traduntur hæretici, eſt victoria verbi Dei, per quod hæretici convincuntur. *Pſalm.62.*

Manus etiam gladii, eſt *o* vis & impetus tentationum, à quibus liberat Dominus. *Job 5.d.*

Manus arida, eſt *p* otioſitas benè operandi. tam Pharisæorum, quàm totius generis humani. *Matt.12.a. Mar.3.a. Luc.6.b.* Vel manus arida, eſt in avaris, qui non eam extendunt ad dandum. *Manus* quoque diſſolutæ, ſunt, quæ non valent rectè operari, nec reſiſtere teorationibus. *Jer.16.a.* Idem deſignant manus laſſæ. *Job 4 a.* *Manus* habet & non palpat, *q* qui ſcit quomodo in bono opere debeat exerceri, nec tamen vult fructum boni operis per experientiam capere. *Pſal.113.*

Manus Tyri deſignant *r* proſperitatem ſæculi. *Iſa.23.b.*

Manu aperta admittit adulterium, *ſ* qui apertè defendit hæreſes: & qui non erubeſcit peccare. *Iſa.57.b.* In manu quoque habens thuribulum colentes idola, quando totis viribus defendunt errores. *Ezech.8.a.* In manu ſiniſtra eſt arcus Gog, & in dextera, ſagitta, quia hæretici armantur à dextris & à ſiniſtris, ut fideles. *Ezech.39.a.*

Manus mulieris, quæ ſunt vincula. deſignant *t* vim diaboli, & perſuaſiones hæreticorum. *Eccl.7.c.*

In manu ſunt bona temporalia, *v* quum quis eis utitur ad ſuas & aliorum ſublevandas neceſſitates. Unde non dicuntur bona eſſe in manu hypocritæ, quia ipſe potius eſt ſervus bonorum temporalium, quàm eis imperet. *Job 21.a.*

Manus ſiniſtra, in qua aſſumit oleum ſacerdos ad emundationem leproſi. *Lev.14.c.*

Per manus Ithamar enumerantur vaſa tabernaculi. *Exod 38.c.* Et ſunt ab manu ejus, hoc eſt, ſub cuſtodia. *Num.4.c.*

Manubrium.

MANUBRIUM, dicitur capulus cujuſcunque rei, dictum, quod manu capiatur ſeu teneatur.

Manubrium ſecuris, *x* diſcretionem deſignare poteſt, & labitur ferrum de manubrio, cum quis excedit modum in corripiendo. *Deut.19.b.*

Manubrium itidem, dici poteſt *y* cor hominis, & mittitur ab Eliſæo in aquam ad educendum ferrum, cùm Chriſtus humiliat cor ad reſtituendum illi donum intellectus per ſuperbiam aut opera diſſoluta amiſſum. *4.Reg.6.a.*

Deſignat etiam corpus Chriſti relictum in ſepulchro, deſcendere ad inferos animam.

Mara.

MARA, id eſt, amara, vel amaritudo: quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, ubi inventæ ſunt aquæ amaræ, quæ jactu ligni in dulcedinem converſæ ſunt. Appellatur etiam *Marath*

Mara ſignificare poteſt *z* amaritudinem pœnitentiæ, ad quam venitur poſt tranſitum maris, hoc eſt, poſt baptiſmum. *Exod.15.d. Num.33.b.*

Poteſt etiam ſignificare *aa* amaritudinem literæ legis, quæ facta eſt dulcis per lignum crucis, & per lignum ſapientiæ Chriſti.

Deſignare etiam poteſt *bb* gentilitatem. ſecundùm quod erat in amaritudine infidelitatis, & etiam carnem *cc* ac fragilitatem humanam, & præterea tribulationes vitæ præſentis, ad quas veniunt, qui egrediuntur de Ægypto.

Marcere, Marceſcere, Emarceſcere.

MARCERE dicuntur. quæ putreſcunt, aut languent, à proprio vigore deficientia.

Emarceſcens nervus femoris Jacob, deſignat *dd* ſtuporem paſſionis Chriſti. *Gen.32.f.* Deſignat etiam, quod omnipotens Deus, *ee* cùm jam per deſiderium & intellectum cognoſcitur, omnem in nobis voluptatem carnis areſacit. Significat præterea *ff* Judæos, qui in incredulitate remanſerunt. Item genealogias eorum poſt incarnationem deficientes. Et marceſcens propago fortium eſt *gg* deficiens virtus Judæorum. *Iſa.25.b.* marceſcens quoque vinea, eſt deficiens ſynagoga, vel anima. *Ezech.19.d.*

Emarceſcit cor præ dolore. *Iſa.21.a. Job 30.c.* quũ *hh* anima electorum per afflictiones deficit in affectibus

Profeſſio innocentiæ. Sacerdotes & Doctores. Propinqui. Adjutor in divinis. Virtutes & exorciſmi. Ratio ſuſtentans. Vita activa ſub contemplativa. Libertas. Captivitas. Conſilium. Miniſterium ad inſpirationem implendam. Intelligentia malorum. Chriſtus ſine ſemine natus. Imponere manus alicui. Pedes. Auxilium petere. Victoria verbi Dei. Vis tentationum. Otioſitas. Proſperitas ſeculi. Defendentes apertè hæreſes. Vis diaboli. Uti bonis temporalibus ad proximorum neceſſitates. Cuſtodia. Diſcretio. Cor hominis. Corpus Chriſti. Pœnitentia. Litera legis. Gentilitas. Caro fragilis. Tribulationes. Stupor paſſionis Chriſti. Areſactio voluptatum. Incredulitas Judæorum.

a Phi. de vict. Orig. ſ Le.5.h. b Orig. ſ le, ho 7. & ſ. Ma ho 5.21. c Hie ſ. Mat. 18. Au 1. ſer D. in mon d Ori. ſ. Ioſu. hom 24. e Hie ſ Ez.1. Glo. ſ Ez.b 3. f Gr ſ.1 Re 1. g Gr ſ.1. Reg. 14 h Gr. ſ.1 Re. 13. k Am ſ Re 9 l Glo ord ſup. Thren.5. n Aru. ſ pſ 62. o Gr. o.m 18. p Ori. ſ iſ h 6 Hil ſ. Matth. can 12. Amb ſer.8. Hie ſ. Mar 3. & ſ le q Ra ... de jona, Nabuch 38. r Hie. ſ Iſa 23. ſ Hie ſ Iſa.57 & ſ Ez.8 39. t Hie ſ Eccleſiaſten 7. v Gr.13.m.22 x Gr.10.m 9 y Gr.22 m.5 z Or. ſ. Exod. ho & ſ Nu. ho 27. aa Hie. de manſio. & ſ. Pſa 9 / & / Hieſ prol. bb Au ſer 91. cc Am ae inſt. vir 5. dd Amb 2. de Iacob. 7. ee Gr ſ Exo. ho 14 ff Hie. ſ Iſ. 23 gg Rup. 1. ſ. Matt. hh Gr 10 m: 21 & 33 moral 34.

ſtibus terrenis, ut in æterna vita vireſcat. Et marceſcere facit Deus oſſa per dolorem in lectulo. *Job* 33.c. quia cùm in ea requie, quam nobis ab hoc ſæculo præparamus, flagello tentationis afficimur, qui fortaſſe de virtutibus noſtris inflari potuimus, cognitæ infirmitatis noſtræ tædio extenuemus. Sæpè enim anima alicujus boni ſibi conſcia, cùm virtutes ſuas ſibi ad memoriam revocat, quadam delectatione paſcitur, & quaſi gratulatione propriæ plenitudinis impinguatur: benè dicitur, quod tentatione pulſante marceſcunt oſſa: quia dum propria infirmitas tentatione interrogante cognoſcitur: omnis illa noſtrarum vitium velut pinguis viridiſque congratulatio ſubitò anxietate mœrore ſiccatur: & qui nos alicujus eſſe momenti bona noſtra penſando credidimus, pulſati paulò amplius perituros nos jam jamque formidamus.

Deficere ab affectibus terrenis.

Mare, Pelagus, Fretum.

a *Hie. ſ. Iſ.* 49 & *ſ. Eze.* 47 & *ſ. Ioel* 2.

MARE, notæ ſignificationis eſt. congregationes *a* enim aquarum terram magna ex parte ambientes, maria ſunt appellata. *Gen.* 1. Videtur autem dictum ab amaritudine. Agitatur ventis, eſtque inſtabile undis. In eo navigatur navibus, ibique abundant piſces, & exercetur piſcatio. Magnum autem mare quòd terram circuit, Oceanus dicitur. Quando autem ponitur mare abſolutè in ſacra Scriptura, ſæpè ſolet accipi pro parte Occidentali terræ Paleſtinæ, quæ habet mare ad Occidentem. Quandoque autem dicitur mare magnum. *Eze.* 27.*c.* Et mare noviſſimum, eſt mare Occidentale. *Iſa.* 49.*d Joel* 2.*e.* Mare autem Orientale ſolet dici mare Cenereth, ſeu Geneſareth, quod & mare Tiberiadis dicitur, & præterea mare mortuum, quod etiam eſt ad Orientem terræ promiſſionis, præcipuè tribus Juda. Cùm autem dicitur: A mari uſque ad mare, ſolet *b* totus orbis ſignificari. *Pſalm.* 71. *Zach.* 9.*c.*

b *Arn ſ. pſ.* 71
c *Ambroſ.* 3.
Baſi 4 *Exae.*

De mari hæc dicunt *c* Ambroſius & Baſilius. Vidit Deus quia bonum mare. Et ſi pulchra ſit ſpecies ejus elementi, vel quum ſurgentibus albeſcit cumulis ac verticibus undarum, & cautes nivea rorat aſpergine, vel quum æquore criſpanti clementioribus auris, & blando ſerenæ tranquilitatis purpuraſcentem præfert colorem, qui autem eminus ſpectantibus frequenter effunditur, quando non violentis fluctibus vicina tundit littora, ſed velut pacificis ambit & ſalutat amplexibus, quàm dulcis ſonus, quàm jucundus fragor, grata & conſona reſolutio. Ego tamen non oculis æſtimatum creaturæ decorem arbitror, ſed ſecundùm rationem operationis judicio operatoris convenire & congruere definitum. Bonum igitur mare, primum, quia terras neceſſario ſuffulcit humore, quibus per venas quaſdam occultè ſuccum quendam haut inutilem ſubminiſtrat. Bonum mare tanquam hoſpitium fluviorum, fons imbrium, derivatio alluvionum, invectio commeatuum, quo ſibi diſtantes populi copulantur, quæ præliorum removentur pericula, quo barbaricus furor clauditur, ſubſidium in neceſſatibus, refugium in periculis, gratia in voluptatibus, ſalubritas valetudinis, ſeparatorum conjunctio, itineris compendium, transfugium laborantium, ſubſidium vectigalium, ſterilitatis alimentum. Ex hoc pluvia in terras transfunditur, ſiquidem de mari aqua radiis Solis hauritur, & quod ſubtile ejus eſt, rapitur: deinde quando altius elevatur, antò magis etiam nubium obumbratione frigeſcit, & imber fit, qui non ſolum terrenam temperat ſiccitatem, ſed etiam jejuna arva fœcundat. Quid enumerarem inſulas, quas velut monilia plerumque prætexit, in quibus hi, qui ſe abdicant intemperantiæ ſæcularis illecebris, fido continentiæ propoſito eligunt mundum latere, & vitæ hujus declinare dubios anfractus? Mare eſt ergò ſecretum temperantiæ, exercitium continentiæ, gravitatis ſeceſſus, portus ſecuritatis, tranquilitas ſæculi, mundi hujus ſobrietas, cum fidelibus viris atque devotis incentivum devotionis, ut cùm undarum leniter alluentium ſono certent, cantus pſallentium, plaudant inſulæ tranquillo fluctuum Sanctorum choro hymnis Sanctorum perſonent. Unde mihi, ut omnem pelagi pulchritudinem comprehendam, quam vidit operator? Et quid plura? Et quid aliud ille concentus undarum, niſi quidam concentus plebis eſt? Unde benè mari plerumque comparatur Eccleſia, quæ primo ingredientis populi agmine, totis veſtibulis undas vomit, deinde in oratione totius plebis tanquam undis refluentibus ſtridet, tum reſponſoriis pſalmorum, cantu virorum, mulierum, virginum, parvulorum conſonus undarum fragor conſultat. Nam illud quid dicam, quod unda peccatum abluat, & ſancti Spiritus aura ſalutaris aſpirat? Det nobis Dominus illa receſſuum flumina proſperorum, ligno currere, tuto portu conſiſtere, nequitiæ ſpiritalis graviora quàm ferre poſſumus tentamenta neſcire, fidei ignorare naufragia, habere pacem pro pugna, etſi quando aliquid ſit, quod graves nobis ſæculi hujus excitet fluctus, evigilantem pro nobis habere gubernatorem Dominum Jeſum, qui verbo imperet, & tempeſtatem mitiget, tranquillitatem maris refundat, cui eſt honor & gloria, laus, perpetuitas à ſæculis & nunc & ſemper in omnia ſæcula ſæculorum, amen. Secundùm etiam quod in mari ſunt boni & mali piſces, mare ſignificat *d* Eccleſiam, in qua ſunt mali nunc bonis permiſti. *Matth.* 15.*f.*

d *Cry. de ver. Iſa. ho* 4.
Geo Ve. Can. 2.20.7 *cap* 12
e *Geo Ve Ca.* 2.20 7. *cap* 12
g *Aro ſ. Ap.* 4
h *Ori ſ Matt. ho* 4 & *in diver ho.* 6.
Hil ſ Matth. Can. 7.
Cle. Al. 5. *ſtr.*
Hi. ſ Iſ. 18 & *ſ. Ez.* 26. & *ſ. Zacu* 10.
Arn ſ pſa 32.
Cyr. 3. *ſ. Io.* 22
Aug 13. *conf.* 17. & 29 *cru.*
Dei. 15. & *ſu. pſa.* 19.
Ber. de conſide 2.

Eccleſia ſeu Templum.

Mare aliquando dici poteſt *e* Deus, qui eſt quoddam pelagus ſubſtantiæ infinitum. Et cùm in ipſo Deo omnia contineantur, eſt locus particularis, aut menſura, quæ mare dicitur, aut aquæ, vel collectio aquarum. Et eſt illa meridionalis regio ſuperna, in qua eſt aqua ſapientiæ ſupremæ, miſericordiæ, clementiæ, pietatis, & gratiæ quæ eſt poſſeſſio peculiaris Filii Dei. De qua ait Pater. *Pſalm.* 88. Et ponam in mari manum ejus, & in fluminibus dexteram ejus. Ab hoc mari exeunt flumina, & ad ipſum revertuntur. *Eccl.* 1.*b.*

Mare etiam dici poteſt beatiſſima Virgo Maria, cujus nomen etiam ipſum mare includit, in quod mare deſcendit Filius Dei, ſicut Jonas ad Ninivitas, hoc eſt, ut mundum liberaret. *Jon* 1.*a.*

Virgo Maria.

Mare vitreum, ſignificat immenſam multitudinem *g* Angelorum corpore naturæ luce ſplendentem. *Apoc.* 4.*b.*

Angeli.

Bed. ſ Ge 49.
Geo Ve Ca. 1 20.7. *ca.* 12.
Or ſ. Matt. cap. 14.
Gr ho. 24.
i *Ori. ſ. Exod. hom* 1. & *ſu.*
Num ho. 27
Ter de bapti.
Amb. de myſt. 3.

Mare agitatum ventis, *h* mundum ſignificare ſolet, in quo magna eſt rerum & temporum varietas & ventis furentibus perturbatio. In hoc mare projicitur equus & aſcenſor, quum quis ſequitur appetitum. *Gen.* 22.*d.* 41.*f.* 49.*b.* *Exod.* 15.*a.* 1. *Reg.* 13.*a.* 3. *Reg.* 18.*e.* *Job.* 26.*d.* 28.*c.* 38. *Pſal.* 8 *d.* 23.32.45.65.65.73.79.67.88.92.97.103.106.113.138 *Iſa.* 18.*a.* 21.*a.* 23 *a.* 24.*c.* 27.*a.* *Proverb.* 30.*c.* *Ezec.* 26.*c.* 32.*a.* *Dan.* 7.*a.* *Jon.* 7.*a.* *Nahum.* 1.*a.* *Zach.* 9.*a.* *Matth.* 8.*c.* 14.*c.* 17.*d.* 15.*a.* *Joan.* 6.*a.* 21.*a.* *Mar.* 4.*a.* *Luc.* 5.*a.* *Apoc.* 8.*c.* 7.*a.* 20.*d.* Fretum etiam mundum ſignificat, & res temporales. *Matth.* 16.*a.* Fretum eſt autem bonis iare, qui non latam mundi vitam, ſed anguſtam peragunt. *Zach.* 10.*d.*

Mundus. *Res temporales.*

Mare quoque *i* baptiſmum ſignificat, præcipuè mare rubrum, ubi Ægyptius perit, & Hebræus ſervatur. Et mare operit inimicos, cùm in baptiſmo delentur peccata. Eſt autem rubrum per ſanguinem Chriſti, à cujus paſſione baptiſmus habet vim mundandi peccata. *Exo.* 10 *e.* 13.*d.* 14.*a.* 15. 23.*d.* *Pſa.* 77.79. *Zac.* 10.*d.* 14.*b.* 1. *Corint.* 10.*a.* Mare quoque æneum, ipſum baptiſmum deſignabat. 3. *Regum.* *d.*

Baptiſmus.

Et ia-

Et mare vitreum, quod erat ante ſolium Judicis, deſignabat nos ante judicium debere baptizari. *Apo.* 4.*a*.15.*a*. Septima manſio filiorum Iſrael eſt ſupra mare, qua non tranſitur mare, ſed videtur. *Num.* 33 *b*. mare æneum fuſile dicitur, quia baptiſmus igne Spiritus ſancti per Chriſtum conflatus eſt. *Mare* Orientale, eſt baptiſmus: contra quem eſt diabolus, qui adverſatur baptizatis. *Joel*.2.*e*.

Pœnitentia. Mare præterea *a* pœnitentiam ſignificare poteſt. *Pſal*.135. Et mare rubrum, per quod nobis eſt tranſeundum, eſt pœnitentia peccatoribus neceſſaria.

Sæcularis poteſtas. Perſecutiones in Chriſtum. Superbi. Mare in quo ejectus eſt Jonas, ſignificare poteſt *b* ſæcularem poteſtatem, & Pilatum, cui traditus eſt Chriſtus. Et tumultus perſecutionum, quas paſſus eſt Chriſtus, ut ceſſarent à nobis tribulationes. *Jon*.1.*c*.2.*b*.*Iſa* 51.*a*.*Hab*.2.*d*. Potentes ſuperbi, ut Pharao qui fluctuant, ſed tamen indurantur. *Apo*.16.*e*.

Amaritudo laborum hujus vitæ. Tentationes. Mare poteſt etiam ſignificare *c* amaritudinem laborum hujus vitæ, & tentationes: eſtque finis Juda, quia per hæc venitur ad Juda, hoc eſt ad ſinceram confeſſionem. *Exod*.14.*a*.36.*c*.*Joſ*.15.*b*. *Iſa*.16.*c*.50.51.*d*.63.*c*. *Jere*.6.*f*. *Nu*.33.*a*. *Pſal*.16.68. Et dicitur hoc mare miſeriæ, quod fugit, quando fit tranſitus ad fœlicitatem. *Pſal*.113. De mari ad mari conſurgunt bella, cum amaritudo conſurgit adverſus amaritudinem. *Mich*.7.*c*. Iſraelitæ deſerentes Ægyptum prius habuerunt mare ante ſe, ad impedimentum profectionis, deinde juxta ſe in adjutorium defenſionis, quando erat eis pro muro à dextris & ſiniſtris: tandem habuerunt poſt ſe infirmamentum ſecuritatis, inimicis eorum ab eo ſubmerſis, ſeu interclusis. Sic ante nos futura, juxta nos præſentia, poſt nos præterita. *Mare* ante nos, eſt timor futurorum periculorum, mare juxta nos, eſt labor incumbentium certaminum, mare poſt nos, dolor perpetratrorum malorum. *Mare* ante nos, timor puſillanimitatis, mare juxta nos, labor ſolicitudinis, mare poſt nos, dolor pœnitudinis. Timor puſillanimitatis impedit: labor ſolicitudinis munit: dolor pœnitudinis protegit. *Mœror* etiam pro bonis æternis, eſt mare à dextris. *Mœror* verò pro malis æternis, eſt mare à ſiniſtris.

Infideles. Hæretici. Doctrina hæreticorum & Philoſophorum. Mare poteſt etiam *d* ſignificare infideles, & hæreticos, & nationem pravam, & vitam ſæcularem, & ſenſus dæmonum, & doctrinam hæreticorum & Philoſophorum, & etiam contradicentium fluctus. à mari autem uſque ad mare commoventur, qui variis agitantur erroribus. *Gen*.1.*b*.22 *d*.49. *b*.*Exod*.14.*d*.36.*c*.*Job* 7.*a*.11.*b*.38.*b*.41.*d*.*Pſa* 134.*Iſaiæ*.11.*d*.19 *a*.*Amos* 8 *d*.9.*a*.*Haba*.3.*b*. Et mare longè ſignificat gentiles & infideles. In hoc mare eſt via Dei, quum gentiles convertuntur, & ſervant ejus præcepta. Quod mare confirmat tunc Deus. *Exod*.23.*d*. *Pſalm*.32.45.64.75.88. *Iſa*.17.*d*.23 *a*.42.*b*.43.*e*.60.*b*. *Matth*.21.*b*. *Apoc*.8 *c*.12.*d*.

Cor humanum. Mare aliquando *e* cor humanum, quod variis cogitationum & affectuum fluctibus agitatur, & inconſtans & mutabile eſt ad omnem flatum. Eſt enim cor noſtrum furore torbidum, rixis amarum, elatione ſuperbiæ tumidum, fraude malitiæ obſcurum. *Job* 11.*b* 14.*b*.38.*b*.*Dan*.7.*a*.*Haba* 3.*d*.

Vita humana. Vulgus ignobile. Mare etiam ſignificare poteſt *f* vitam humanam fluctibus irrequietam, & negotiis exundantem: & peculiariter vitam ſæcularium, quæ dum procelloſis actionum motibus concitatur, ab internæ ſapientiæ quiete atque ſtabilitate disjungitur. *Job* 28.*b*. *Matth*.13.*a*.14.*c*. Et trans mare eſt, quod eſt poſt hanc vitam. *Deut*.30.*c*. Poteſt etiam ſignificare vulgus ignobile. *Pſal*.95.*Iſa*.24.*c*.

Populus circumciſionis, & Eccleſiæ. Utrumque teſtamentum. Mare Orientale, quod eſt mortuum, deſignare poteſt *g* populum circumciſionis, & vetus inſtrumentum. *Mare* vero noviſſimum, eſt populus Eccleſiæ, & novum teſtamentum. *Zach*.14.*b*. Et maria congregata ſignificant Judæos, & Gentiles qui in unum Eccleſiæ corpus congregati ſunt, & in unam fidei copulam ſunt Chriſti charitate connexi. *Job* 26.*c*. In his dominatur Chriſtus à mari uſque ad mare. *Pſal*.71.

Peccatores. Peccata. Mare ſalis, quod eſt mortuum, dicitur *h* peccatores ſignificare poſt mortem inutiles ad operandum. Et etiam tumultus vitiorum. *Gen* 14.*a*.*Joſ* 3.*d*.*Ezec*.27.*a*. Sanatur autem advenientibus aquis baptiſmi & doctrinæ Evangelicæ. *Ezech*.47.*b*. mare etiam eſt impietas, quæ dulcem aquam facere non poteſt, ſed eſt ejus aqua ſalſa valdè, & multum mara, & amaritudo ejus amariſſima. Et hoc dicitur mare malitiæ, quod fugit, quum quis deflet peccata. *Pſalm*.113. mari comparatur contritio Hieruſalem propter inquietudinem vitiorum. *Thren*.2.*e*.

Corpus noſtrum. Mare rubrum ſalſum, paludoſum, & cœnoſum, *i* corpus noſtrum ſignificare poteſt, per quod faciendus eſt nobis tranſitus, ſed debet incidi, & exſiccari, ut liberè tranſeamus, quod ſit per opera pœnitentiæ. *Exod*.14.*a*.

Amaritudo punitionis. Infernus. Sacra ſcriptura. Terra. Mare ſalis & mortuum, ſignificare poteſt etiam *k* amaritudinem punitionis, & infernum, ubi plena eſt amaritudo & dolor: & mare rubrum, in quod projicitur Pharao cum exercitu ſuo. *Gen*.14.*e*.15.*a*. *Joſu*.13.*d*. *Pſal*.68.130.135. *Ioan*.2.*c*.*Matth*.18.*a*.31.*c*. Et flumina intrant in mare, cùm appetitus carnales ſequitur punitio. *Eccleſiaſte*.1.*a*. mare noviſſimum ſeu extremum erit in reſurrectione, quum diabolus & mali mittentur in ſtagnum ignis. *Ioel*.2.*f*. *Zach*.14.*b*.

Mare dici poteſt *l* vetus teſtamentum, cujus lectio eſt amara, niſi mittatur in lignum crucis. *Pſa*.97. Et mare magnum, ſunt vetus & novum teſtamentum: & profundiora myſteria. *Pſa*.79.103.129. *Ezech*.47.*c*. Et mare unde exeunt flumina. *Eccleſiaſt*.2.*b*. maris viſio dicitur eſſe in rotis. *Ezech*.1.*d*. quia ut omnia flumina intrant in mare, ita omnis veritas reducitur ad Evangelium. Eſt autem ſacra Scriptura mare, per quod navigamus in ligno crucis, ut ad terram viventium deveniamus.

Mare dici poteſt *m* ipſa terra, ut flumina intrant in mare, hoc eſt, homines in terram, unde ſumpti ſunt. *Eccleſiaſt*.1.*a*.

Margarita.

MARGARITA. eſt gemma *n* pretioſiſſima, quæ in oſtreis generatur, quas ubi genitalis anni ſtimulaverit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione impleri roſcido conceptu tradunt, gravidas poſtea eniti, partumque concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit, candorem conſpici. Si verò turbidus, & fœtum ſordeſcere, eundem pallere, cœlo minante conceptum, ex eo quippe conſtare, cœlique eis majorem ſocietatem eſſe, quàm maris: inde nubilum trahi calorem, aut pro claritate matutina ſerenum.

Chriſtus. Margarita pretioſa inventa, eſt *o* Chriſtus, ut enim oſtrea nocta & verno tempore rorem recipiens, intra

a *Hie domus. Aug ſ pſ.* 77. 80 & ſ *Apo. ho*.2 *Ber. in Cant. ſerm* 39. b *Geo.Ve.Ca.* 1.10 7 *cap*. 12 c *Gre Nyſſe. de vita Moyſis.* *Geo Ven Ca.* 1.*tom* 7.*cap*. 12 16. *Hil ſ Matth. Can* 16. *Geo Ven, Ca.* 1 *tom*. 7.*cap*. 12.& ſ *Can.* 2 10 6.*ca* 9. *Rup*.9 ſ *Apo. Orig ſ. Exod. ho*.5 & ſ. *Ioſu hom* 15. *Hie ſ Iſ*.16. 30 & ſ *Mic.* 7 *Ricar de Sa.Vict de exte mal.* 8. 10 d *Au ſ.pſ*.134 *Hie ſ. Amos.* 8.& ſ. *Haba.* 3.& ſ. *Iſa*.17. *Gr*.34 *mo*.9. *Au* 1.9 *mov*. 29 & *ju pſa*. 73.76. *Gre.prol mo.* 3.& 9 *mor* 5. *Rup.ſ. Apo* 7. e *Gre*.10 *mo*. 10.& 12 *mo*. 1 & 18 *mor*. 18 & 19.*mo*. *ral* 7 f *Ric.de S Vi. de vitio mutabi* 1.& *de* 12.*patr*.58. *Ori ſ Matt*. 13 14. *Au q in Deu* 54. *Gr* 18 *m* 27. & 3.*paſt.admo* 26. g *Hi ſ Za* 14 & ſ *Iob* 26. h *Or ſ le b* 2 *Hie ſ Ez*.47. *Ri de S Vict. de extir mali* 5. i *Ge Ve Can* 1.2.10 7.*c* 16 k *Ori ſ.leſ b*. 4 & ſ *Matt. ho*.5.36. *Ar ſ.p a* 58. 135 *Ric de S Vict. de ſtatu interi hominis.* 10. *Ruper ſ. Ioel.* 2. *Hie ſ Na*. *hu*.3 & ſup *Habac*.3.l *Ambr ſup Exa* 7 & *epiſt* 14 *Gre ſ Ezech hom* 6 *Hier ſup Ezech* 1 *Euch ſor ſpirit* 4.m *Hie. ſ Eccleſiaſten*.1. n *Plin* 9 *nat.hiſt*.35.*Orig ſ. Matt.cap*.13. o *Ori ſ Matt, cap*.13.

intra ſe margaritam generat, ita glorioſa Virgo Spiritu ſancto ſuperveniente Filium Dei concipiens, *Mesſiam* ut pretinſiſſimam margaritam generavit. *Matth.* 13. *f.* — *Propheta.*

a Or. ſ. Matt. cap. 13 — Cle Alex. 2. pæd. 12. — Hil. ſ. Matt. Can. 13. — b Am. ſer 5. — Hil. ſ. Matth. Can. 6. — Au. 2. ſer. De mini in monte. — Chry. ſ. Gen. hom. 16 — c Ori. ſ. Mat. cap. 23. — Baſil. de reg. fuſi. 8. — Rup. 12. ſ. Ap. — d Bern. ſerm. parvo. 26. — e Bed. ſ. Pr 25 — f Gl. ord A poc 17.

Margaritæ etiam ex rore cæli in conchis genitæ, *a* Prophetas ſignificare poſſunt in ſynagoga genitos, inter quas inventa eſt pretinſiſſima margarita, quæ eſt Chriſtus. *Matth.* 13. *f*

Margarita quoque pretioſa, *b* eſt ſenſus perfectus ſacræ Scripturæ, & minores margaritæ, ſunt obſcuriores cognitiones, quæ evacuantur cùm venerit perfecta. Et generaliter myſteria veneranda ſunt margaritæ, quæ non ſunt inter porcos projiciendæ. *Matth.* 7. *a.* margaritæ quoque dicuntur divina præcepta, quæ quis projicit porcis, quum ea non ſervat. — *Senſus perfectus. Myſteria. Præcepta.*

Margarita præterea pretioſa ſignificat *c* cœleſte regnum, & gloriæ viſionem. *Matth.* 13. *f. Apoc.* 21. *f.* Et margaritæ portarum, ſunt Apoſtoli. — *Regnum cæleſte Apoſtoli.*

Margarita itidem pretioſa, *d* eſt unitas, pro quo cætera ſunt vendenda. — *Unitas*

Margaritæ fulgenti comparat Salomon *e* redargutionem, qua arguitur ſapiens, & illi eſt obediens. *Prov.* 25. *b.* vel eſt ipſe magiſter eruditus, quia dum emendationem morum, dum ſupernorum ſcientiam deſiderantibus oſtendit, quaſi aureo ornatui majorem inſuper gratioremque fulgorem gemmæ ardentis annectit. — *Redargutio ſapientis.*

Sunt etiam margaritæ, quibus ornatur meretrix. *Apoc.* 17. *a.* 18. *c.* deſignant *f* virtutes apparentes, quæ erunt in Antichriſto, & ejus miniſtris. — *Virtutes ficta.*

Margo.

MARGO dicitur uniuſcujuſque rei extremitas.

Margo ante thalamos templi cubiti unius. *Ezech.* 40. *b.* Chriſtum *g* ſignificare poteſt, qui finis eſt utriuſque teſtamenti. Vel deſignat *h* fidem introducentem ad charitatem, quæ eſt cubiti unius, quia non poteſt dividi per ſchiſmata. — *Chriſtus.*

Maria.

g Hi ſ Ex. 40 — h Gr ſ. Ezec. hom 16. — i Am. de virgin. 1. — Bed. ſ. Exo. 15. — k Hie. ſ. Mic. 6. & de manſio & prolog. in Hieſ & ſu. Soph. 2. — l Or ſ. Nu. ho. 6. & ſ Ca 1. 2 — m Am. ſ. Lu. 2 — n Ber ſ. ſe par. 8

MARIA, id eſt, exaltata, vel amaritudinis mare, aut myrrha maris, ſive doctrix, vel magiſtra maris, aut ex Syro & Hebræo, domina maris. Fuit filia Amram, ſoror *Moyſis*, & Aaron, fuit propheteſſa, quæ quia murmuravit contra *Moyſen*, facta eſt leproſa, & poſtmodum mundata.

Maria ut pulſavit tympanum poſt tranſitum maris rubri, typum gerit *i* Eccleſiæ laudantis Deum, pro his qui baptizantur. *Exod.* 15. *c.* — *Eccleſia.*

Ut autem fuit Propheteſſa, & miſſa dicitur à Deo, typum gerit *k* vaticinii Prophetarum. *Mich.* 6. *a.* Et ut murmuravit contra Moyſen, eſt prophetia literæ ſerviens. *Num.* 12. *a.* Ut autem mortua eſt ante ingreſſum terræ promiſſionis, deſignat prophetiam ceſſantem in adventu Chriſti. *Num.* 20. *a.* — *Vaticinium Prophetarum. Populus Judaicus.*

Ut autem murmuravit contra *Moyſen* deſignat *l* populum Judaicum qui murmuravit contra Chriſtum, & ut illa facta eſt leproſa, ita ſynagoga contraxit lepram incredulitatis: unde & ſeparata eſt, donec plenitudo gentium intret. *Num.* 12. *a.* — *Eccleſia.*

Maria Virgo beatiſſima, quæ fuit deſponſata, ſed Virgo, figura *m* eſt Eccleſiæ quæ conjuncta eſt Chriſto, ſed ſine macula. *Luc.* 1. *c.* — *Prædicatores.*

Ut autem geſtavit Jeſum in utero, deſignat Prædicatores portantes Jeſum, ut eum aliis, vel potius alios ei pariant. — *Excellens anima.*

Maria mater Jacobi & Joſeph, ſignificat excellentem animam: cujus excellentia declaratur per interpretationem nominum filiorum ejus. *Matth.* 27. *f.*

Maritus, quære Vir.

Marmor.

o Plin. 36. na tu. hiſt. 7.

MARMOR, *o* eſt genus duriſſimi lapidis & ſolidiſſimi: quod in pretio habetur, cujus varia ſunt genera. Quoddam enim eſt album, quod parium dicitur: aliud viride, quod Laconium, aliud nigrum, aliud maculoſum in ſerpentis modum: aliud rubrum, candidis intervenientibus punctis. Sunt & multa alia genera.

p Am. ſ. pſ. 118 ſerm 5. — Gre ſ. Can. 5.

Marmor quod ponebatur in templo, *p* fortitudinem indefeſſam ſignificare poteſt, & marmoreæ columnæ, deſignant fortitudinem Apoſtolorum. *Exod.* 31. *a.* 1. *Par.* 29. *a.* 2. *Par.* 2. *c.* 3. *b. Cant.* 5. *d. Apoc.* 18. *d.* Poteſt etiam marmor ſignificare Sanctos puritatem vitæ habentes. — *Fortitudo. Sancti.*

Maron.

q Ori ſ. Ioſu. ho. 14.

MARON, id eſt, amaritudo: cujus Rex Jobab victus à Joſue, deſignare poteſt *q* amaritudinem peccati. *Joſu.* 11. *a. Prov.* 5. *a.* videtur autem eſſe ubi fuit primus lacus Jordanis, qui Samachus appellatur. — *Amaritudo peccati.*

Marſupium.

MARSUPIUM, eſt ſacculus nummorum.

Marſupium unum malorum. *Prov.* 1. *b.* Communitatem, aut concordiam hæreticorum deſignat. — *Concordia hæreticorum.*

Martha.

MARTHA, id eſt, provocans ſive amaricans, vel Syriacè, domina, vel doctrix, fuit ſor Mariæ, & Lazari: quæ ſolicitè miniſtravit Chriſto.

r Ori. ſ. 1. Re. hom 1. — Baſ conſt mo nach 1. — Gr ſ 1. Re. 14 & 6. mor. 28. & ſ. Ez ho. 3. 14. — Au. e. de Tri ni. 10. — ſ Ber. ſer. 2. aſſump. e.

Martha deſignare ſolet *r* vitam activam, & exercentem opera, quæ ad converſionem ſpectant, quæ erga plurima turbari dicitur. *Luc.* 10. *g. Ioan.* 11. *c.* 12. *a.* Eadem ratione ſignificat vitam præſentem, & quæ laborioſa eſt, multoque indigens miniſterio, quæ tamen ceſſabit, quum ceſſaverit indigentia. — *Vita activa. Vita præſens*

Ut autem excepit Chriſtum in domum ſuam, typus *ſ* eſt beatæ virginis Mariæ, quæ illum excepit in utero. Vel etiam animæ. *Luc.* 10. *g.* — *Virgo Maria. Anima.*

Mas, Maſculus.

MAS, ſeu maſculus, ſexus vocabulum eſt, fœminæ appellatione oppoſitum, eſtque ſexus nobilior & robuſtior.

Maſculus,

pereunt antequam benè operentur. *Iſa.3.e.* Et immatura perfectio ſignificat *a* opera inepta ad conſequendam vitam æternam. *Iſa.18 c.*

Maturitas eſt, *b* cùm in juventute ſenum opera exercentur. *Pſa.118.* Præveni in maturitate. Sed ibi potius legendum eſt præveni in immaturitate, hoc eſt, hora importuna. Et poteſt deſignare illa immaturitas vel tempus hujus vitæ, ut maturitas ſit in futura vita, vel tempus ante adventum Chriſti.

Maturuiſſe dicitur meſſis cùm *c* completa eſt malitia, ut puniri debeat. *Ioel.3.c.* Quod erit tempore judicii. Et maturæ uvæ erant Judæi puniendi in deſtructione Hieruſalem. *Apoc.14.d.*

Iuventus ſenilis. *Completa malitia.*

a Hie. ſ. Iſ. 18.
b Amb. ſ pſal. 118 ſer. 19.
Aug ſ pſ 118.
c Hie ſ. Ioe. 3.
Rup. ſ. Ioel 3. & 9 ſ Apoc.

Mauſoleum, vide Sepelire.

Mederi, Medicus, Medicina, Medicamenta.

MEDERI, eſt morbo remedium afferre. *Medicus* autem eſt, qui medendi artem novit. *Medicina* verò ipſam artem ſignificat: interdum eſt idem quod medicamentum, quod hominibus, ac etiam cæteris animantibus curandi gratia adhibetur.

Medicus dicitur *d* Chriſtus Salvator noſter, qui curat verbis, non herbis, & etiam ſolo nutu & voluntate: & quandoque curat adhibitis contrariis, quandoque ſimilibus. *Iſa.61.a.*

Medici dicuntur *e* Doctores, animi defectus curantes. *Gen.50.a Exo.21.b. Iſa 3 b. Ier.8 g* Hi autem medici non ſuſcitant mortuos in peccato, ſed ſolùm tanquā miniſtri præcepta ſalutis proponūt. *Pſ 87.*

Medici etiam *f* ſunt leges, & magiſtratus legitimi: ut ſenatores, & judices, & ut medicus curat quicquid ad ſanitatem conducit, ita debent Præſides & magiſtratus curare quicquid ad bonos mores facit.

Medici non ſuſcitantes *g* ſunt Philoſophi non curantes animas. *Iſa.26.c.* juxta Septuaginta. *Pſal.87.* In hos medicos expenderat mulier ſubſtantiam, & non fuit curata. *Luc.8.f.*

Medicina animi, *h* eſt ſapientia, quæ liberat animam à perturbationibus: & etiam verbum Dei, animam & corpus ſanans & præterea lachrymæ pœnitentiæ. *Iſa.1.b.* Ad medicinam valebant folia arborum templi: quia doctrina moralis curat animam. *Eze.47.c.* medicamenta etiam erant in Prophetis, & in lege, & demum omnia præcepta: ſed hoc medicamentum ante adventum Chriſti non erat medicatum, ſed adveniente Domino eſt medicatum. *Pſal.57.*

Chriſtus. *Doctores.* *Leges & magiſtratus.* *Philoſophi.* *Sapientia.* *Verbum Dei.* *Lachrymæ.*

d Ori. ſ. Le. ho. 8 & ſ Pſa 37 ho. 1.
Aug. 1 doctr. Chriſti 14.
e Baſi. de reg. fuſi. 55.
Hie. ſ Iſa. 3.
Aug ſ pſa 87
f Phil. de Ioſe.
g Hie ſ. Iſ. 26.
Iſyc. ſ. Lev. 15.
h Cle. Alex 1 pæd. 2.
Hie ſ. Iſ. 1 & ſ. Ezec. 47.
Aug ſ pſ 57.

Meditari, Præmeditari.

MEDITARI, eſt quaſi medio animo verſare, & mente pertractare, interdum verò eſt exercere & conari. Meditatio autem, eſt ipſa commentatio vel exercitatio.

Meditatio Iſaac in agro, *i* paſſionem & labores Chriſti in hoc mundo adumbravit, & etiam pugnam contra diabolum. *Gen.24.g.* Poteſt exercitationem contemplationis ſignificare.

Meditatur os juſti ſapientiam, *k* cùm bonus & fidelis loquitur de Chriſto. *Pſal.36.* meditatur autem in corde prudentiam, ut os habeat quod loquatur, *Pſal.48.*

Meditari in lege Domini die ac nocte, *l* eſt ſecundum legem Dei ſemper operari, & omnia in laudem Dei facere. *Pſal.1.62.2.Cor.10.a.* Et meditari in operibus Dei, eſt creationem Adæ & reliqua Dei opera contemplari. *Pſal.142.*

Meditatur ſedens in domo, & ambulans, &c. *m* qui in Eccleſia loquitur, & docet, ac operatur, quæ ad ædificationem faciunt. *Deut.6.b.*

Meditatur timorem, *n* qui cùm omnia fuerit conſequutus, indignum ſe tamen ſemper reputat coram Domino. *Iſa.33.c.*

Meditatur ut columba, *o* qui pro peccatis gemit. *Iſa.38.c.* meditantur quoque Judæi ut columba, quum loquuntur & perſtrepunt verba legis, quæ minimè intelligunt. *Iſa.59.b.*

Meditantes inania populi, *p* fuerunt Judæi diſtinguentes carnales obſervationes, exercentes traditiones humanas: vel meditati ſunt inania, quando Chriſtum perſequebantur, & falſa contra eum excogitabant teſtimonia. *Pſalm.2.* Hæ dicuntur meditationes Judæorum adverſus Chriſtum. *Thr.3.g.* meditabantur etiam dolos contra Chriſtum ante & poſt ejus mortem. *Pſa.37.* dicuntur quoque meditari dolos, qui mala ſuggerunt ſub boni ſpecie.

Meditatur iniquitatem in cubili ſuo, *q* qui eam tractat in corde. *Pſal.35.*

Meditati dies ſicut aranea ſunt, *r* cum ſic tranſivit tempus, ut opus araneæ. *Pſal.97.*

Meditatus dicitur Dominus in ſpiritu ſuo duro, *ſ* quando loquutus eſt, ut durè puniret Judæos. *Iſa.27.b.* vel juxta Septuaginta, meditatus eſt populus Iſrael interficere Apoſtolos, ut delerent memoriam Chriſti.

Paſſio Chriſti. *Contemplatio.* *Loqui de Chriſto.* *Operari ſecundum legem Dei.* *Loqui & operari ad ædificationem.* *Cognitio propria infirmitatis.* *Gemens pro peccatis.* *Loquentes Iudæi legem ſine intellectu.* *Exercentes Iudæi traditiones.* *Cogitantes contra Chriſtum.* *Tractans malum in corde.* *Tranſeuntes ſæculi dies.* *Decernens Deus punire Iudæos.*

i Hil ſ pſ. 54.
Aug. ſer 71.
Phil 2. alleg.
k Ori. ſ. pſ. 36 ho. 5.
Baſ ſ. pſ. 48.
l Hil. ſ. pſ 1. 148.
m Ori ſ pſ. 36 ho 5.
n Hie. ſ. Iſ. 33.
o Hie ſ. Iſ. 38. 59.
p Arn. & Hil. ſ. pſ. 2.
Baſi. & Aug. ſ. pſa. 37.
q Au ſ pſ. 35.
r Hie. ſ Cyp.
ſ Hie. ſ. Iſ. 27.

Medium, Medietas, vide Dimidium.

Medius, Medium, Mediator.

MEDIUM dicitur, quod æqualiter diſtat ab extremis. *Mediator* autem eſt, qui inter aliquos medius eſt ad conſtituendam pacem, aut aliud pactum. *Medius* etiam dicitur communis. *3.Reg.6.a.* Oſtium lateris medii in pariete erat. *Manifeſtus. Exod.11.b.* media nocte ingredietur Ægyptum. *Mediū* autem, conſortium. *Num.16.c.* Perierunt de medio multitudinis. Conſpectus. *Deut.13.a.22.c.c.* Auferes malum de medio tui. Pars. *Exod.3 a.* Vocavit eum de medio rubi. In medio quoque, in conſpectu, in conſortio. Item ut Dux *1.Reg.10.d.* Stetitque in medio populi. Inter alios. *Ier.29.b.* Qui ſunt in medio veſtrum. Unus ex illis. *3.Reg.3.b.* Servus tuus in medio eſt populi tui.

Medium præcipuè competit *t* Chriſto de quo *Ioan.1.d.* Medius veſtrum ſtat, quem vos neſcitis. Et in medio paradiſi arbor, eſt Chriſtus, qui eſt media perſona in Trinitate. *Gen.2.b.* Ipſe eſt in medio duorum animalium, hoc eſt, duorum populorum. *Haba.3.a.* Et Aaron ſtans in medio multitudinis, ad placandum Deum, deſignat Chriſtum, qui operatus eſt ſalutem in medio terræ. *Num.16.g.* Et ipſe Filius Dei dicitur mediator ante incarnationem, quando loquebatur per Angelos: ſed non eſt dictus homo mediator, niſi poſt incarnationem. *Gala.3.d.* In medio Eccleſiæ laudat Chriſtus Patrem, *v* quia ipſe mediator medium tenet *Pſal.21.87.* In medio captivorum exiſtens Ezechiel, deſignat Chriſtum inter peccatores converſantem. Sic in medio exiſtit Princeps, hoc eſt, Chriſtus. *Ezec.1.34.f 46.c.* Et de medio Iſrael productus Princeps, deſignat Chriſtum de genere Iſrael. *Ier.30.d. Soph 3.d. Agg.2.a Zac. 2.d.* Sic in medio fratrum ungitur David. *1.Reg.16.c.* deſignans Chriſtum, qui etiam dicitur eſſe in medio *x* per incarnationem. *Ioel.2.f.*

Chriſtus.

t Tert. adve. Mar. 4.
Ori. ſ Nu. ho.
Ori. ſ Nu ho. 3. 9. & ſ Exo. ho. 1.
Hie ſ Ier 30. & ſ. Gal 3.
v Ruap. ſ pſ 21
Geo Ve Can. 1. To 1. cap 4. & To 8. per totum
x Ru ſ Ioel. 2.

> a Baſ ſ pſ 29. 41. Hie & Cypr ſ. Iſa 17 & ſ Ioel. 2. Iſy ſ Le. 7. 19 Aug 1 qu. in Evan. 20. & ſ. pſa. 110. Gre 8. mo. 33 & 12. mo. 27 Arn ſ pſ. 118. Hil ſ pſ. 56

Manè, quandoque *a* finem muodi & diem judicii, & tempus reſurrectionis ſignificat. *Exod.*12.*d.*16. 1.19.*c.*29.*d.*39.*a.* *Lev.*7.*b.*19.*c.* *Pſa.*5 29.45.56.89.100.138.t 42. *Iſa.*17.*d.*33.*a.* *Matt.*16.*a.* Et dicitur manè expanſum ſuper montes. *Joel.*2.*a.* quia ut lux matutina omnia comprehendit, ita dies judicii, ſed incipit à montibus, hoceſt, à primatibus Eccleſiæ. *Prov.*11.*d.* *Soph.*3.*a.* Poteſt etiam manè ipſam ſpem, quam de reſurrectione habemus, ſignificare.

Finis mundi. Dies judicii. Reſurrectio mortuorum.

Manè diluculo veniens flagellum, indicat *b* propinquitatem & durationem divinæ vindictæ. *Iſaia* 28.*e.* In matutinis quoque eſt caſtigatio bonorum, quia non differtur, ſicut malorum. *Pſa.*72.

P. opinqua vindicta Dei.

Manè & veſperè obtulit ſacerdos ſimiliam, *c* cùm Chriſtus cœpit paſſionem in domo Caiphæ, & conſummavit eam in tenebris factus uſque ad horam nonam. *Lev.*6.*c.*

Progreſſus paſſionis Chriſti.

Manè adolere incenſum, eſt in principio booi operis orare *Exo.*30.*a.*34.*a.* Significatur etiam gratia compunctionis, cum qua adoletur iocenſum orationis.

Principium boni operis. Gratia compunctionis.

> b Ber ſ. cant ſer. 33. Hie ſ Iſa. 28. c Aug ſ pſ 70 Iſy ſ. Lev. 6 d Gr ſ 1. Re 11 Hil ſ pſa. 62. Arn. ſ pſ 129.

Manè, aut matutina vigilia, dici poteſt *d* puritas conſcientiæ, & diſpoſitio animæ ad intelligendum, & inſpiratio divina mentem illoſtrans. *Pſa.*62.129.1.*Reg.*11 *c.* *Iſa.*50.*b.* Et manè offert agnum, qui cum pura conſcientia offert Chriſtum. *Exod.*29.*g.* *Lev.*9.*c.*

Puritas conſcientiæ. Inſpiratio divina

Manè, interdum dicitur *e* tempus legis ſcriptæ, aut initium divinæ legis, & tempus fidei ſynagogæ, quando adolebatur incenſum Domino. *Exod.*30.*a* 34.*a.* *Numer.* 28.*a.* *Levitic.*6.*b.* *Iſaia.* 17.*c.* Hoc diluculo Sancti veteris legis prævenìebant ad Deum expectantes meridiem adventus Chriſti. *Pſalm.* 89.118. Hoc etiam manè comederuot prædam ſacerdotes, ſicut dictum eſt de Benjamin. *Gen.*49.*d.*

Cognitio rerum facil.ū. Rudibus præcepta.

> e Gr ſ 1. Re 11 Ori ſ Le. h. 4 & ſ Nu h 23. Aug ſ pſ 118 Ber h 1. ſ. miſſus eſt Bed ſ Ge 49. f Am ſ. 30.

Manè dici poteſt *f* cognitio rerum facilium, quam qui accipit, debet mox adolere incenſum orationis, ut ad majorem veniat cognitionem. *Exod.*30.*a.*34.*a.* Et ſuſceptio matutina, ſignificat prima præcepta rudibus data. *Pſalm.* 21. *in titulo* *Iſaia* 26.*b.* Sic manè venit *Maria Magdalena* ad monumentum. *Joan.*20.*a.* manè etiam perfectam cognitionem pronunciandi, quæ debet eſſe io mente Doctoris, ſignificare poteſt. 1.*Regum* 3.*c.* Ante cognitionem adeptam non debet ſurgere ad prædicandum, juxta illud. *Pſalm.*126. Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere. Et in his matutinis eſt meditandum. *Pſa.*62.

Perfecta cognitio pronunciandi.

> Hie ſ Iſa 26. g Gr ſ. 1. Re. 1 Eu de S. Vict. de ſtatu interioris hominis 27.

Matutinum tempus aliquando eſt tempus lætitiæ, ut *Pſa.*29. ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.

Tempus lætitiæ.

Manè præterea dicitur *g* tempus proſperitatis: & manè ſurgentes Elcana & Anna, deſignant proſperum iter prædicationis inventum in gentibus. 1.*Reg.* 1.*c.* manè etiam comedunt, qui de mundi proſperitatibus extolluntur. *Eccl.*10.*c.* Et manè primo conſurgit homicida, *h* quia in præſentis vitæ gloria perverſus quiſque erigitur, & illorum vitam deprimit, qui dum ſequentem gloriam ſitiunt, quaſi ſatiari in veſpere exquirunt. *Job* 14.*d.*24.t *Pſa.*64.

Tempus proſperitatis.

> h Gr 16 mor. 27 & 3 m. 28 Aug ſ pſ 64 Euo ſer. ſp 3 i Gr ſ. 1 Re. 15

Manè ſurgentes ad immolandum idolis, deſignat ſolitudinem malorum ad perpetranda peccata. *Exod.*32.*a.*

Solitudo malorum.

Manè quandoque eſt *i* aperta reprehenſio, ut cùm Samuel ivit manè ad reprehendendum Saulem. 1.*Reg.*15 *c.*

Aperta reprehenſio

> k Ori ſ Mat. hom 30. 33 l Gre 28. mo. 14.

Manè quandoque ſumitur *k* pro ſenectute provecta, ut cùm in nocte hujus vitæ Dominus dicitur venire manè. *Marc.*13.*c.*

Senectus.

Matutina aſtra, dicuntor Angeli. *Job* 38.*a.* quia *l* primo tempore ſunt conditi, qui etiam matutina aſtra dicuntur, quia ſæpè ad exhortaodos homines miſſi ſunt, & dum venturum manè nuntiant, ab humanis cordibus præſentis vitæ tenebras fugant.

Angeli.

> m Hi. ſ. Ho 13

Matutina nubes citò deficiens, & ros matutinus *m* io comparatione hominum aſſumentur, qui citò deficiunt. *Hoſ.*3.*a.*

Homo.

Manè ponitur pro ſingulorum dierum matitnno tempore. *Exód.*46.8.

> n Hi ſ. Ho. 11.

Sicut manè tranſit Rex Iſrael. *Hoſe.*11.*a.* quia *n* hæretici in principio aliquam lucem in Eccleſia habuerunt, ſed creſcente illa luce, ipſi ad tenebras traoſierunt.

Defectus lucis hæreticorum.

> o Gr 29 m 1.

Diluculum, eſt *o* Eccleſia in hoc ſæculo, quæ velut media eſt inter lucem ſupernæ patriæ, & tenebras peccatorum. *Iob* 38.*b.*

Eccleſia.

Mânicare. *Luc.* 21.*g.* ſumitur pro manè ſurgere, aut ire, Eſtque vocabulum novum.

Manere, Manſio.

MANERE, eſt in aliquo loco ſe continere, aut morari, & quandoque durare, & perſiſtere. *Manſio* autem ubi quis manet. Eſt item manere, expectare & inhærere.

> p Baſ ſ pſ 32 q Gl. ord ſ. Gen. 19. r Ori ſ Matt. hom 16. ſ Hil ſ pſa 54 t Hie ſ Ie. 14 v Hie ſ Eze 3

Manet in æternum conſilium Domioi, *p* quia veritas Evangelica omnia vincit. Et ut maneat in nobis, prius diſſipandæ ſunt oogitationes humanæ. *Pſa.*32.

Duratio legis Evangelicæ.

Manet Deus, vel Angeli in domo alicujus, *q* cùm ejus grata eſt anima, ut manſerunt Angeli apud Loth. *Gen.*19.*a* Ut manſit Deus ſeu Spiritus ſanctus io fidelibus. *Joan.*14.*d.*

Gratum eſſe Deo.

Manens Jeſus in Bethania, *r* eſt quieſcens in Eccleſia. *Matth.*21.*b.* Et manens idem in ſolitudine, eſt *ſ* quieſcens in Eccleſia ex gentibus. *Pſalm.*54. Et dicitur declinaſſe Chriſtus ad manendum, quando *t* relictis Judæis receptus eſt in Eccleſiam. *Ierem.*14.*b.*

Quieſcens Jeſus in Eccleſia.

> x Amb ſe 32 & ſ Luc 9. Aug ſ. Ioan tra 41.

Manens Iſaac in Geraris, deſignat prædicationem converſantem inter populum, ut ejus proſit verbo & exemplo. *Gen.*26.*b.* Et manens Ezechiel cum populo ſeptem diebus antequam loqueretur. *Ezec.* 3.*d.* deſignat *v* Prædicatorem, qui priuſquam reprehendat, debet multo tempore quieſcere, & dolere ad ea quæ viderit, nihilque eorum habere in conſcientia, quæ io aliis correpturus eſt.

Converſans prædicator cum populo.

> y Glo or ſ Io ſu 5 z Ori ſ. Levi. hom 6. aa Ori ſ Gen hom 5. Gre 4. mo 35

Manere in eadem domo, *x* eſt perſeverare in fide & doctrina Eccleſiæ. *Matthæi* 10.*b.* Ita manent illi, qui dicunt Chriſto illud. *Joan* 6.*g.* Domine ad quem ibimus? Idem eſt manere apud ſemetipſum, & manere in eodem loco. *Exod* 16.*f.* 40.*d.* *Luca* 9.*a.* manet aut in domo in æternum Filius. *Joan* 8.*a.*

Perſeverare in doctrina Eccleſiæ.

Manentes in eodem loco circumciſi, donec ſanarentur. *Ioſ.*5.*b.* deſignant *y* infirmos noodum audentes aggredi graves dæmonum pugnas.

Nondum aggredi valentes graves pugnas.

Manes Sacerdotes in tabernaculo die ac nocte, indicant *z* ſemper eſſe ſacerdotibus vacandum divinis: ut vel diſcant à Deo, vel doceaot populum. *Levit.*8.*a.*

Vacare divinis liberè ſemper ſacerdotibus.

Manaens Loth in ſpelunca, deſigoat *aa* legem in templo cum Judæis manentem. *Gen.*19.*f.*

Manet

Lex in templo. Manet in ſolitudine, *a* quia perſeverat in remota mentis intentione, quietus à tumultibus cogitationum & affectuum rerum mundanarum. *Pſa.*54. *a Ricar. de S. vict. de extre. mal. 5.*

Quieſcens à tumultibus. Eſſe membra & templum Chriſti. Manemus in Chriſto, cùm *b* ejus ſumus membra, manet autem ipſe in nobis, cùm ſumus templum ejus. *Ioan.*6.*a.* manemus autem ut palmites in vite, & ipſe in nobis ut vitis in palmitibus. Palmes enim manet in vite, ut inde vim accipiat fructificandi, quum ſine ipſa nil poſſit efficere. Vitis autem manet in palmitibus, ut eis det vim fructificandi & nil ab eis recipiat. *Ioan.*15.*a.* manere autem in dilectione Dei, qua videlicet ipſe nos diligit, eſt in ejus gratia manere. *Ioan.*15.*b.* *b Aug. ſ. Ioan. tra. 27. 81. 83*

Iuſtitia in corde. Manere dicitur juſtitia in tabernaculo, *c* cùm eſt in corde. *Iob* 11.*c.* *c Gr 10. m 16.*

Fortitudo juſti. Manet aquila in petris, *d* quum vir ſanctus intentione cordis inter illas cœleſtes virtutes reſidet, quæ per æternitatis ſuæ fortitudinem tanta jam ſoliditate fixæ ſunt, ut in nullo culpæ latere mutabilitatis varietate flectantur. Vel quia in dictis antiquorum & fortium Patrum mentis ſtatione collocatur. *Iob* 39.*b.* Vel dicitur de diabolo, qui in peccatoribus duris & frigidis moratur. *d Gre 31. mo. 34. 35. Hie. ſ. Iob 39.*

Infidelitas gentium. Non manere arcam apud ſe petentes Azotii. 1. *Reg.*5.*c* deſignant *e* Gentiles infideles contradicentes fidei, eamque tanquam duram abjicientes. *Manet autem arca apud eos*, qui veræ fidei ſacramenta, quæ audiunt, per amorem amplectuntur. *e Gr. ſ. 1. Re 5*

Expectatio imaginis Dei. Manens mulier in ſanguine purificationis triginta tribus diebus. *Lev.*12.*a.* eſt *f* expectans formationem imaginis Dei, qua mundari debet. *f Glo int. ſ. Lev 12.*

Cognitio ſui. Manens leproſus extra tabernaculum ſeptem diebus. *Lev.*14.*a.* eſt *g* cognoſcens peccator indignitatem ſuam, ut admittatur ad myſteriorum cognitionem. *g Glo. inter. ſ. Lev. 14.*

Gradus diverſi, & membra. Manſiunculæ in arca diluvii, *h* diverſos gradus virtutum in anima ſignificare poſſunt. In corpore verò humano varia inſtrumenta. In Eccleſia autem, diverſos gradus & ſtatus fidelium & miniſteriorum. *Gen.*6.*c.* *h Ori. ſ. Gen. hom 2. Am. de Noe. 7 Hie adv. Iovini.*

Profectus virtutum. Manſiones, per quas proficiſcebantur filii Iſrael egreſſi de Ægypto, *i* varios virtutum profectus deſignare poſſunt. Fuerunt autem quadraginta duæ, ut jejunium quadrageſimæ, vel pœnitentiam indicarent, vel propter quadraginta duas generationes, quæ numerantur ab Abraham uſque ad Chriſtum. Vel deſignant diverſos gradus gloriæ acquirendæ. Deſcribuntur autem bis, propter utramque expoſitionem, moralem videlicet, & anagogicam. *Exod.*17.*a.* 40.*d.* *Nu.*33.*a.* *Deu.*1.*2.* manſiones autem multæ in domo Patris Chriſti, *k* diverſas meritorum in vita æterna ſignificant dignitates. *Ioan.*14.*a.* *Bed. ſ. Gen. 6. i Ori ſ. Num. hom. 27. Amb ſer. 23. k Aug ſ. Ioa. tra. 67.*

Manica.

MANICA, eſt pars veſtis, qua manus teguntur: manicæ etiam ſunt chirotecæ: item vincula manuū.

Præcepta prohibitiva. Manicæ, ut ſunt vincula manuum, dici poſſunt *l* præcepta prohibentia mala opera, & ſunt manicæ ferreæ quum quis timore non reprimitur: nam cum amore ceſſat à malo, aureæ ſunt. *Pſa.*149. *Iſa.*45.*c.* Vel ſunt teſtimonia ſacræ Scripturæ, quibus reprimuntur & opprimuntur hæretici. *l Hie. & Aug ſ. Pſ. 149.*

Manifeſtare, Manifeſtum. Declarare, Exponere. Explanare, Explicare, Exprimere, Palam.

MANIFESTUM dicitur, quod eſt clarum & apertum. *Manifeſtare* autem eſt palam facere. Exponere quoque eſt declarare, publicare, oſtendere.

Veniens Chriſtus ad Iſrael. Manifeſtavit ſe Deus coram Ephraim, Benjamin, & *Manaſſe*, hoc eſt, populo Judæorum, quando *m* venit Chriſtus ad oves, quæ perierant domus Iſrael. *Pſa.*77. vel manifeſtavit ſe coram Ephraim fructificante, coram Benjamin filio dexteræ, coram *Manaſſe* oblito, ut jam non ſit oblitus, ſed veniat illi Deus in mentem, qui eum liberavit. *m Au ſ. Pſa. 79.*

Cæcitas Judæorum. Manifeſta viſio non erat tempore Eli Pontificis. 1. *Reg.*3.*a.* ut deſignetur *n* cæcitas Judæorum. Non eſt etiam manifeſta viſio tempore negligentis paſtoris, ſed amantis, quæ eſt relatio amatæ veritatis. Ideò dicitur *Ioan.*14.*c.* Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. *n Ori. ſ. 1. Re. 3.*

Novum teſtamentum. Declaratio ſermonum Dei. *Pſa.*118. deſignat *o* novum teſtamentum declarans vetus. Declarata eſt enim gratia per adventum Chriſti, & prædicationem Evangelii. 2. *Tim.*1.*c.* Sic declaratum eſt myſterium Chriſti poſt paſſionem. *Col.*1.*d.* Et palam factum dicitur verbum Moyſis, quum divulgata eſt prædicatio Chriſti. *Exod.*2.*c.* manifeſtavit etiam Deus incerta & occulta ſapientiæ ſuæ, quum per incarnationem Filii ſui declaratum eſt conſilium ſuum de redemptione generis humani. *Pſa.*50. *o Hi ſ. Pſ 118 Gre. ſ. pſa. 50.*

Docens lex voluntatem Dei. Exponens Moyſes ſermones Domini, eſt *p* explicans voluntatem Domini, & proponens præmia & pœnas. *Exod.*19.*a.* *p Glo ord ſ. Exod. 19.*

Similitudo carnis peccati in Chriſto. Exprimentes manus piloſæ Jacob ſimilitudinem Eſau. *Gen.*27.*d.* deſignat Chriſtum habentem ſimilitudinem carnis peccati.

Quod manifeſtatur, dicitur eſſe lumen. *Epheſ.*5.*c.* quia per lumen fiunt viſibilia in actu.

Publicans peccata ſua, & amplectens vitia. Exponit fornicationem ſuam omni tranſeunti, qui *q* publicat peccata ſua, & omnes errores ac vitia complectitur, *Ezec.*16.*c.* *q Glo ord ſ. Ezech. 16.*

Manipulus.

MANIPULUS à manu dicitur, & propriè eſt herbarum faſciculus, quem manu quis apprehendit metendo. Interdum ponitur pro exigua militum manu.

Chriſtus. Iudæi. Manipulus Joſeph ſtans, *r* Chriſtum ſignificare poteſt: & ut erat conſurgens, deſignat ejus reſurrectionem. *Manipuli* autem adorantes, ſunt Judæi ſubjecti Chriſto. *Gen.*37.*b.* manipulus itidem ſpicarum elevatus coram Domino, deſignare poteſt *ſ* Chriſtum in cruce exaltatum & reſuſcitatum. *Levit.*23.*b.* manipulus etiam ſtans, eſt doctrina Evangelica, manipuli adorantes, Scripturæ veteres teſtimonium perhibentes. *r Am. de Ioſeph. 2. ſ Iſy ſ Lev. 23 Rup. 8. ſ Gen. 22.*

Fides Evangelica. Scriptura veteres.

Conſtantes. Inconſtantes. Manipulus etiam ſtans, deſignat *t* conſtantes in virtute: manipuli verò inclinati, inſtabiles & infirmos. *Gen.*37.*b.* *t Lyr ſ Ge 37 v Euſ. [illegible] 4.*

Bona opera. Manipuli præterea ſegetum, *v* bona opera ſignificare poſſunt, quæ fructus juſtitiæ dicuntur. *Gen.*37.*b.* 41.*f.* *Pſa.*125.

Manipuli

Maniguli in malum, ſignificare poſſunt *a* errores hæreticorum, & etiam ipſos malos igni tradendos. *Pſa.128. Matt.13.d.*

a Hil. & Aug. ſ. pſ. 128. — *Errores. Mali.*

Manſer, vide Spurius.

Manſuetus, Manſuetudo, Mitis, Mitigare.

MANSUETUS, eſt idem, qui mitis & cicur, quaſi manu aſſuetus, quod omnia quæ ſunt natura fera manuum permulſione miteſcant. *Manſuetudo* autem, lenitas, clementia, & facilitas quædam, mitigare autem eſt placare, & quaſi mitem facere.

Manſuetudo David, typus erat *b* manſuetudinis Chriſti, cui peculiariter tribuitur manſuetudo: & dicitur agnus manſuetus. *Pſa.44.131. Jer.11.d. Matt.11.a.* Deſignatur etiam manſuetudo corporis ejus, hoc eſt, Eccleſiæ.

Manſueti terræ, *c* ſunt ii, de quibus dicitur. Beati mites: quoniam ipſi poſſidebunt terram. Et ſunt qui tranquillitatem habent ab omni animi perturbatione, & qui lætantur de bono proximi. Demum peculiariter, dicitur de Apoſtolis. *Pſa.33. Iſa.11.a.29.f.61.a. Job 24.a. Matt.5.a.*

Manſuetum animal, *d* eſt ſenſus obtemperans rationi. Immanſuetum verò non obtemperans, qualis lex carnis repugnans legi mentis.

b Ar. & Baſ. ſ. pſa. 44. Aug. ſ. pſ. 131. c Baſ. ſ. pſ. 33. Hier. ſ. Iſa. 11. d Ambr. ſ. pſa. orſ. Abel & Cain. Am. de Cain. — *Manſuetudo Chriſti & Eccleſiæ. Mites. Senſus obtemperans rationi.*

Manubia, vide Spolia.

Manue.

MANUE, id eſt, requies, aut munus, pater Samſonis, quem genuit ex revelatione divina.

Manue territus ob viſionem Dei, ſeu Angeli, deſignat *e* quod ſpiritus in contemplatione, aut cognitione cæleſtium pavore ſe concutit. *Jud.13.b.*

Idem offerens ſacrificium de hædis, typus eſt *f* abſtinentiæ. Puduit enim diu paviſſe ſterilem, & ulterios noluit debitor eſſe carnis, ut ſecundùm carnem viveret, ſed caſtigans corpus ſuum & in ſervitutem redigens, hœdinaſque carnes in abſtinentiæ petra immolans, juſque carnium cum carnibus ipſis accepto cœlitus igne conſumens, fluxaque corporis reſtringens, noluit de cætero ire poſt concupiſcentias ſuas. *Jud.13.c.*

e Gre. 5. mor. 25. f Ricar. de S. vict. de extre. mi. mali. 47. — *Pavor in contemplatione. Abſtinentia.*

Manus.

MANUS, pars hominis nota in extremo brachii poſita, quinque digitis & palma, ſeu vola conſtans, quæ cùm ſit inſtrumentum ad omnia quæ homo operatur, variè accipitur ſecundùm metaphoram & allegoriam. Nam datur manus canis, manus leonis, manus urſi. Et rebus inanimis attribuitur, ut fluminum, littus. *Manus* mortis, peccatum.

Manus attribuitur Deo metaphoricè: & in primis manus Dei, dicitur *g* Chriſtus Filius Dei, qui & virtus Dei dicitur, per quem Pater operatur omnia. Et aliquando dicitur manus fortis & excelſa & magna. *Exo.3.g.4.f.6 b.9 a.13.a.14.b.32.c. Nu.11.e.27.d. Deu.32.f. 1.Reg.6.b. Pſa.20.45.101.118.137.143. Iſaia 25.d. 26.b.49 f.50.d 66.d. Jer.1.b.6.d. Ezech.1.a. 2.d.3.d.37.a. Hab.3.a. Joan.10.f. Pet.5.b.* Et manus Moyſis in ſinu. *Exod.4.b.* deſignat Chriſtum in ſinu Patris, ubi divinitatis natura fulgebat. Verum quoniam aliquo modo extra fuerat per incarnationem, factus ad ſimilitudinem carnis peccati, & inter iniquos reputatus eſt. Ait enim divinus Paulus. Eum qui peccatum non noverat, pro nobis peccatum facit, ut nos fieremus juſtitia Dei in ipſo. Hoc exiſtimo lepra ſignificari. Immundus enim ſecundum legem leproſus. Sed quoniam iterum fuerit in Patris ſinu: aſſumptus eſt enim poſt reſurrectionem à mortuis, prolata iterum manus videbitur munda. Adveniet enim Dominus noſter in ſinceritate divinitatis in gloria, & ſine peccato apparebit expectantibus eum in ſalutem. *Manus* etiam Dei, dicuntur Filius, & Spiritus ſanctus, & in manibus ſuis dicitur Dominus deſcripſiſſe Sion: ſecundum videlicet, quod dedit Filium & Spiritum ſanctum. *Iſa.29.g.49.d.50.a.* Et manus dicuntur feciſſe & formaſſe hominem, *h* propter duplicem ejus naturam. *Job 5.c.27.c. Pſalm.18.37.c. Pſa.18.73.118.138.* manus ſcribens in pariete, *i* Chriſtus & condemnator mundi, & mundanorum. *Dan.5.a.*

g Gre. ſ. 1. Re. 6. & ſ. Ezec. hom. 29. 30. Am. ſ. pſ. 118 ſerm. 22. Ori. ſ. Num. hom. 27. Hie. ſ. Ezech. 37. & ſ. Ha. 3. Fulgen. ad Transimandum 2. Cyr. de incar. unigenit. 25. & cont. Iulia. 9. Gre. Nyſſe. de vita Moyſis. — *Chriſtus. Filius. Spiritus ſanctus.*

Poſſunt in Deo conſiderari *k* manus dextra & ſiniſtra, manu dextra, Deus miſericordiam impartitur, & omnia bona, ſiniſtra verò punit malè merentes lege ſeveriſſima quæ ab ipſa provenit, inde enim lex & juſtitia dura. A dextera verò venit lex miſericordiæ & gratiæ per Filium Dei, quæ non ſine cauſa ſemper dicitur in dextera Patris collocatus. Hinc magno myſterio flagitioſi duram Chriſti ſententiam ſuſcepturi ad judicis ſiniſtram dicuntur collocandi. Miſericordiã autem conſequuturi, ad dexterã.

Manus Dei, dicitur *l* virtus & potentia Dei, ſeu vis operativa. *Exod.7.a.15.b. Iob 2.b.20.b.12.b.26.d. Pſa.20.31.74.101. Cant.5.b. Iſa.48.c. Ezec.1 a. 3.c.8.a. Amos 9 a. Ioan.10.f.* Opera quoque Dei, dicuntur aliquando manus ejus. *Pſa.88. Gen.49.c.*

Manus præterea Dei, dicunt *m* defenſionem & auxilium Dei, & velamen protegens, & potentiam ejus liberativam, & virtutem ejus ad convertendos gentiles. *Exod.33.d. Iob 8.d. Pſa.30.36.73.79.87. Iſa.1.f.11.c.14.f.23.d.43.b.49.a.59.a.64.c. Ier.1.a. Ezec.1.a. Zach.13.d. 1.Reg.5.c. Matth.8.a.* Et in manu Ezechielis duo ligna fiunt unum, hoc eſt, in manu Dei, vel Chriſti duo populi uniuntur. *Ezech.36.c.* Et manus expanſæ, aut extenſæ Dei, aliquando ejus clementiam & beneficentiam deſignant, & divinum auxilium: & manus Chriſti extenſæ in cruce, ejus miſericordiam & beneficentiam indicabant, & etiam cùm imponebat aliquibus manus benedicendo. *Pſa.18.54.135. Iſa.22.f.42.a.65. Ezec.2 d. Matt.14.a.19.b.* Sic non porrigit Deus manum malignis, quum eos relinquit. *Iob 8.d.* De hac manu Domini accipiet Hieruſalem duplicia. *Iſa.40.a.*

Amb. ſ. pſ. 118 ſerm. 10. Aug. ſ. pſ. 118. Rup. ſ. Dan. 9. & 7. vi. ver. Dei 19. h Am. ſ. pſa. 118 ſerm. 10. Aug. ſ. pſa. 118. i Ru. ſ. Dan. 9. & 7. de vict. 8. 10. k Gaur. Vene. cant. 1 tom. 8 cap. 24. l Aug. ſ. Ioan. tra. 38. & de offen. div. & b. 5. 9. 51. & ſ. pſa. 120. Hil. de plan. Noe. — *Miſericordia & juſtitia Dei. Potentia & virtus operativa Dei. Opera Dei. Defenſio & auxiliũ Dei. Clementia & beneficentia Dei.*

Manus, è diverſo Dei, dicitur *n* caſtigatio Dei ſuper aliquos, ut ſupra agros, ſuper dorſa inimicorum, & ſuper corpus & animam. *Gen.49.b. Exod.7.a.9.a.15.b.16.a.17.d. 1.Regum 7.d. Iob.13.c.19.c.30.c. Pſa.31.37.43.80.118. Iſaia.1.f.5.f.9.b.14.f.26.b. Ier.15.d. 51.c Thre.1.e.* Et & in manu Domini, dicitur eſſe calix furoris ejus, cum actu exercet punitionem, *Iſa.51.g.* Sic fit manus Domini ſuper pſeudoprophetas,

m Cyril. ſ. Luca. 5. Gre. 11 m. 3. — *Caſtigatio & vindicta Dei. Miniſtri vindicte Dei.*

eos

Euc. for. ſpir. 1. Hie. ſ. Ezec. 1. & ſ. pſa. 20. Hie. ſ. Iſa. 1. 33. Ori. in diver. ho. 5. Gre. ſ. 1. Reg. 5. & 7. moral. 19. 1. Am. ſ. pſ. 18. 35. Hil. ſ. pſa. 4. Ori. ſ. Gen. ho. 17. & ſ. Matt. 7. Hie. ſ. Iſa. 65. & ſ. Ezec. 1. n Am. de ben. Patr. 4. Ori. ſ. pſ. 37 ho. 2. 1. & ſ. Ier. ho. 2. Baſ. ſ. pſ. 37. Hie. ſ. Iſ. 1. & ſ. pſa. 9.

eos caſtigando. Manus autem Chriſti protegentis bonos, ſunt quæ puniunt malos. *Ezech.13 b.6.c.39.f.* Manus etiam Dei dicuntur illi, *a* qui juſtam vindictam Dei exercent ſuper peccatores, quos dicitur Deus tradere in manus ſuas. *Pſalm.6.122.* Et manus extenſa Dei, quia eſt judicium percutientis, ſignum eſt divinæ punitionis. *Exod.13.a. Iere.15.b. Soph.1.a.* Et manus Abrahæ extenſa ad arripiendum gladium, eſt executio zeli Dei Patris in Filium propter nos. *Geneſis 22.c.* Et dicitur Deus ſolvere manum ſuam, quando punitionem exercet. *Iob 6.b.* Et in manu eſt vas interfectionis, quum parata eſt vindicta. *Ezech.9.a.* Et manus flammæ, eſt potentia divinæ punitionis. *Iſaiæ 47.d.* Et etiam manus gladii. *Pſalm. 62.* Et manus plagæ, eſt fortitudo percuſſionis. *Iob 23.a.* Et manus iniquitatis noſtræ dicitur pœna iniquitatis merito illata. *Iſa.64.c.* manus Moyſis & Aaron plenæ cinere, miniſtros vindictæ Dei ſignificant. *Exod.9.b.*

Pœna peccati.

Latitudo & fortitudo Dei.

Manus itidem Dei dicuntur, una latitudo, altera fortitudo, quod & tribuat affluenter, & defendat potenter, quod dederit.

Iudiciaria poteſtas Chriſti.

In manu Chriſti ventilabrum, deſignat *b* in eo arbitrium judiciariæ poteſtatis. *Matth.3.c.*

Obſcuratio aut velamen.

Manus Domini dicitur aliquando *c* obſcuratio, aut velamen: ut cum dicitur miſiſſe manum ſuam ſuper eos, qui procul receſſerant de filiis Iſrael. *Exod 24.c.* Et cùm poſuit manum ſuam ſuper Moyſen, ne faciem ejus videret. *Exod 33.d.*

Miracula Dei.

Manus etiam Dei, *d* ſunt ejus miracula, quæ fecit in populo Iſrael, quæ dicuntur manus fortis, per quam eduxit Dominus Iſrael de Ægypto. *Exod.6.a.33.d.* Et manus tornatiles ſponſi, ſunt *e* prompta miracula Chriſti. *Can.5.d.*

Angeli. Apoſtoli & Prædicatores. Prædicatio.

Manus quoque Dei, aut Chriſti dicuntur *f* Angeli, vel Apoſtoli & Prædicatores, per quos tanquam per miniſtros Deus operatur. *Iob 26.b. Pſa 118. Iſa.11.d.41.e. Matt.12.d.* manus autem extenſa ad ſilicem, eſt prædicatio dilatata ad Gentes *Iob.28.b.* Et ipſe prædicationis actus, eſt manus, ut cum in manu pincernæ erat calix Pharaonis. *Gen.40.b. Iſaiæ 11.d.*

Sacramenta.

Manus præterea Dei, dici poſſunt *g* Sacramenta, per quæ nobis Deus confert gratiam *Pſa 67.79.*

Glorificatur Chriſtus in Martyribus.

In manu Domini erit *h* Eccleſia corona gloriæ, quia glorificatur Chriſtus in Martyribus & aliis, quos redemit. *Iſa.62.a.*

Iuramentum Dei.

Manum dicitur Deus levare *i* jurando. *Exod.6.d.* Super quem levavi manum meam. *Num.14.c.* Levavi manum meam.

Potentia Chriſti.

In manu Chriſti dirigitur voluntas Dei, quia *k* operatus eſt omnia ſecundùm voluntatem Dei. *Iſaiæ.53.d.* manus mediatoris, dici poteſt potentia Chriſti. *Galat.3.d.* Et manus Judæ, de qua debebat pater ejus requirere Benjamin. *Geneſis 43.b.* deſignat trophæum crucis Chriſti, & poteſtatem ejus Regiam. Et manus ejus, eſt ſuper cervices inimicorum ſuorum, per caſtigationem carnis & ſubjectionem mundi & dæmonum. *Gen.49.b.* Et manus Joſeph ſuper oculos patris, deſignare poſſunt virtutem Chriſti, quia illuminavit Judæos, & abſtulit velamen legis. *Gen.49.c.* Et manus ſacerdotis, *l* ſignificant opera Chriſti: cujus ſolius, ſunt manus conſummatæ. *Levitic.2.c.16.d.21.b.* Sic manus ſponſi dicuntur tornatiles, hoc eſt, opera ejus perfecta. *Cant.4.d.* Et manus Jacob apprehendens plantam Eſau, deſignavit acquiſitionem principatus Chriſti ſuper Judæos. *Gen.25.c.* Et manus ejuſdem tectæ pellibus, deſignant manus Chriſti cruci confixas. *Gen 27.c.* In manu autem Chriſti ſeptem ſtellæ deſignent *m* populos in ejus poteſtate. *Apo.1.d.2.a.* manus etiam artificis, *n* eſt virtus Chriſti, *Can.7.a.* Et manus hominis ſub pennis animalium, deſignat virtutem Chriſti, per quam elevantur Sancti in cœleſtium contemplationem.

Opera Chriſti.

Virtus operationis Angelorum.

Manus in Angelis, dicunt *o* virtutem operativam, ut ſi cùm apprehenderunt Loth. *Gen.19.d 6.d. Pſ.143. Iſa.13.b.* Et manus, in quibus portant homines, ſunt duplex demonſtratio, una brevitatis tribulationis, altera æternitatis retributionis. *Pſa 90.*

Fortitudo & vis operativa animæ. Induſtria.

Manus in anima, eſt *p* virtus qua tenere aliquid & conſtringere poteſt: ut veluti fortitudo, & etiam vis ejus operativa. *Iob 5.b Eccl.11.c. Iſa.35.a. Dan.12.b.* Item induſtria. *Deut.27.c.* Opus manuum artificum, *Pſa.89.* Opera manuum noſtrarum dirige.

Poteſtas. Imperium. Facultas. Flagellum.

Manus pro *q* poteſtate & imperio, ac facultate ſæpè ſumitur, ut ſub manu alicujus ſunt, qui ejus ſubſunt imperio. *Geneſis 9 a.14.d.16.b. Exod.4 e. Levitic.5.b 14.c. 1.Reg 10.b.14.b. Pſalm.129. Ierem.6.a.12.b.32.b. Ezechiel 30 b.38.d. Matthæi 10.a.* Et manus Pharaonis & Ægyptiorum, erat poteſtas affligendi filios Iſrael. *Exod.3.b.18.b. Iſaiæ.19.a.* Et manus peccatoris, eſt poteſtas diaboli, & vis exterior ad peccandum inducens. *Pſalm.30.35.48.70.73.143.149.* Et manus canis. eſt poteſtas mundana adverſus Eccleſiam. *Pſalm.21.* Et manus Iſmael contra omnes, hoc eſt, contra fideles *Geneſis 16.d.* In manibus linguæ, hoc eſt in poteſtate linguæ, dicitur eſſe mors & vita. *Proverb.18.d.* Et manus dominæ Joſeph, deſignant poteſtatem Judæorum in Chriſtum, *Geneſis.39.c.* Et manus Amorrhæi, eſt poteſtas diaboli, *Gene 42.d* Et manus paſtorum *Exod.2.c.* Et manus diripientium, & inimicorum & inferorum. *Iudith.2.c.* Et manus Nabuchodonoſor. *Ezechiel 30 b.* manus item Moab, in quam dat Deus, quos mittit in infernum. *Iſaiæ.25.d. Thre.1.e.* In manu Aſſyriorum, eſt indignatio Dei, quia per eos punivit populum ſuum ſicut & per dæmones. *Iſaiæ 10.b.* manus quoque Philiſthiim, ſunt poteſtas diaboli. *1.Regum 7.d. Mich.4.d.5.d. Zach.11.b.* In manu Satan datus eſt Job, hoc eſt, *r* Chriſtus in manu perſecutorum, qui ſunt diaboli membra. *Iob 2.b.6.b.16.c.17.a.18.e.* Et manus violenta, eſt poteſtas Gentilium in Chriſtum. *Iob 5.c.* Et poteſtas eorum, qui per potentiam & terrorem alios trahunt in peccatum. Et manus impii, fuerunt Judæi miniſtri diaboli in crucifixione Chriſti. *Iob 9.c* De manu mortis liberat Deus, hoc eſt, de poteſtate diaboli. *Hoſ.13.d.* Et de manu paſtorum requirit Deus gregem *Ezec.34.c.* manus etiam mulierum miſericordium, eſt potentia Prælatorum & Paſtorum. *Thre.4.b.* In multis ex his locis ſumi poteſt pro exercitu, in quo eſt potentia.

Exercitus.

Correctio.

Manus aliquando deſignat *ſ* correctionem, ut cùm Agar relicta eſt in manu Saræ. *Gen 16 b.49.d.* In manibus quoque Saræ dixit Abraham eſſe ancillam, ut ea uteretur, ut liberet, quaſi diceret: Sæcularem quidem amplector doctrinam, & ut juniorem, & ut conſervam, ſcientiam autem tuam ad perfectam doctrinam honoro & colo.

Opera ſive bona ſive mala.

Manus, quoniam ſunt inſtrumenta ad operandum, paſſim *t* ipſa opera ſignificant, ſive bona, ſive mala. *Geneſis 14.d. 20.b.21.c.22.b.27.c.30.d.32 d.39.a 40.b 43.b.47.g. Exod.13.b.15.c.21 c.23.a.28.g.29.b.32.d. Levitic 1.b.7.d.12 d 16 c.21. 1.Regum 16 c Iob 9.d. 11.c.17 b.31.a. Pſalm.17.23.25.62.46.67.80.103.118.120.124.128.133. Proverb.30.d. Cantic.5.b. Iſa.3.b. Thren.3.e.* Et manus Dominorum, ſunt opera pec-

a Gr 11.mor.18. Au ſ.pſ 121. Euc ſer ſpt.1. Bed ſ Ge 49. Hie ſ Ier.15. Ori ſ Exod. hom 6. Gr 4 mor 35 & 16 mo 13. Hie ſ Ezech. 9 Or ſ Iſa 04 Ber ſ can ſ 7

b Hil ſ. Matt. can 3. c Au ſ pſ.138 d Iſy ſ Le 16. Bed ſ Exo 8. e Rup ſ can. 5 f Am ſ pſ.118 ſerm 12 Hil ſ. Matt. can 12. Gr 18 m 22. g Hil ſ pſ 67 h Hie ſ Iſ 62. i Cle inter ſ. Ex.d 6. k Ori ſ Gen. h.17 15. & ſ. Lev h 12. Gre ſ cant. 5. l Iſy ſ. Lev. 28 m Au ſ Apo. hom 2. n Gre. ſ cant. 7 & ſ Exec. hom 3. o Diony. cel. Hi.e 15. Hie ſ Iſa.13. Ber. ſ 11 ſ. qui habit. p Ori ſ Exo. hom 10. q Hil ſ. Matt. can 10. Gre ſ 1. Re 7 10.14 & 3.m 12. Aud 6. muſ. & ep 120 & ſ.pſ.120. Ori ſ lud. h. 2 & ſ. Ier h 8 Baſi pſa.48. Hie ſ Ezech. 30 & ſ Iſ.15. Rup 5.ſ. Gen. 26. r Gr. 6 m.15. 16 & 9 m 21 ſ Cle Alex 1. ſtrom 4 t Am de virgin 3 Arn ſ pſa 103 Hil ſ pſa.128. Aug ep 119 Gre ſ. Reg. 16 & 11 mo. 7 & 21 mor. 10 Ori ſ lud. hom 9 1.7 ſ. Le 8.14. Hie. ſ Soph 1 & ſ. Matt 8 & ep 8 70 Gre. ſ Eze ho.13. & hom.13.

ra peccati. Et manns dominæ, opera carnis. *Pſalm.35.76.128.143.Ezech.1.b.13.c.* Et manus ad aratrum, ſunt opera ad laborem applicata. *Luc.9.g.* In manu baculum tenere, eſt in opere juſtitiam ſervare. *Gen.38.d.Exod.12.d.Zachariæ.8.a.* manu lambentes aquam, ſunt operatione perfecti. *Judic.7.b.10.c.22.d.27.d.30.a.Soph.2.d.3.* in manu quoque Doctoris eſt vitulus, quando bona, quæ ore loquitur, oſtendit opere. *1.Regum 16.a.* Et in manu eſt calculus, quum divina præcepta ſunt in opere. *Iſa.6.b.* Et in manu eſt tuba, cùm prædicatio eſt conjuncta operi. *Judic.7.e.* Et lucernæ ardentes in manibus, ſunt exempla virtutum per bona opera. *Luc.12.e.* Et in manu Chriſti erat funiculus lineus, quia ipſe opere complevit, quæ præcepit. *Ezechiel.40.a.* manus dextera, quæ ungitur, deſignat *a* rectitudinem operum, quæ debent fieri per gratiam Spiritus ſancti. *Exod.29.c.Levitic.8.c.14.c.* manus quoque Dagon, deſignant *b* opera idololatriæ. *1.Reg.5.a* Et manus ſcandalizans, eſt operatio non recta quæ abſcindenda eſt & projicienda. *Matth.18.a.* manus dicitur apprehendiſſe Ezechielem, *c* propter opera. *Ezec.8.a.* Tendit malus manum contra Deum, quum in operatione prava deſpectis Dei judiciis perſeverat. *Job 15.c.* manum quoque ſuam oſculatur, qui laudat quod facit. *Job.31.c. Prov.19* manum quoque ponit ſuper os ſuum, qui *d* virtuti boni operis culpas tegit incautæ locutionis. *Job 39.d.* Et animam in manibus portare, eſt intentionem cordis operatione oſtendere. *Iob 13.b.* manus mali reddunt ei dolorem ſuum, quando damnationem juſtam ex iniqua recipit operatione. *Iob.20.b.* manus in manu, dicit ceſſationem ab opere. *Prov.11.c.* Et manus in manu, non eſt innocens malus, quia licet ab iniquo ceſſet opere, non eſt tamen innocens per cogitationem. Manus plena eſt ejus, qui operando ſeminat in benedictionibus. *Lev.2.a.* Nemo movet manum in Ægypto abſque imperio Joſeph, quum omnes obtemperant imperio Chriſti. *Gen.41.f.* In manu annulus, eſt in opere gratia Spiritus ſancti. *Lev.15.e.* manus lavans Pilatus, deſignat opera gentium mundari per Chriſtum *Matt.27.c.* manum ad os applicare, *e* eſt gloriam de bono opere gratanter accipere. *1.Reg.14.d.* In manu quoque virga, eſt correctio cum bono opere. *Ibid.* In manu affertur bos, *f* quum quis exercet opera pœnitentiæ. *1.Reg.14.e.* In manibus eſt verbum, *g* quum eſt in actione. *Matth.8.b.*

Manus poſſeſſio. *Geneſis 9.a.* Omnes piſces maris manui veſtræ. *Ioſu.6.a.* Ecce dedi in manus tuas Hiericho.

Manus aliquando ſignificant opera legis, ut Ager tenuit manum pueri, hoc eſt, lex præcipie opera. *Gen.21.c.*

Manus Moyſis leproſa in ſinu, deſignare poteſt *h* opera Judæorum abſcondita velut inutilia. *Exod.4.a.* Vel deſignar populum Judaicum manentem ſub protectione Dei, qui poſtea leproſus abjectus eſt donec rurſus mittatur in ſinum. *Pſa.73.* manus quoque leproſa mortem ſignificare poteſt, munda verò reſurrectionem.

Manus Jacob commutatæ in benedictione Ephraim, & Manaſſe, *k* crucis figuram expreſſerunt. *Gen.48.c.*

Manum levare, *l* erat modus jurandi, & elevat manum ſuam, qui excelſa operatur. *Gen.14.d.*

Manus interdum pro corde ſumi poteſt. ut cùm Noe extendit manum ſuam ad columbam, eſt *m* dilatans cor ad ſuſcipiendum Spiritum ſanctum. *Gen.8.d.* Sumitur etiam pro affectu. *2.Reg.14.d.* Numquid manus Joab tecum eſt? Et pro aſſenſu. *4.Reg.11.c.* Plaudentes manu dixerunt.

Manus Abrahæ, de qua accepit Abimelech ſeptem agnas, deſignat *n* miniſterium ſpirituale Prælatorum erga inferiores. *Gen.21.d.* manus quoque in Eccleſia dici poſſunt operaotes & miniſtrantes, ut Diaconi. *Matth.5.e.18.a.* Et manus Jacob laborantes, deſignant coadjutores Chriſti. *Gen.31.f.* Et manus in Monaſterio, *o* ſunt tractantes negotia Monaſterii. Et manus mulieris fortis, dici poſſunt miniſtri & diſpenſatores eleemoſynarum in Eccleſia, & exercentes opera miſericordiæ. *Prov.31.b.* Demum manus ſignificat auxilium. *Deut.15.d.* Ut aperias manum fratri tuo.

Manus ſub femore Abrahæ, & Jacob, deſignat ſubjectionem omnium Chriſto deſcendenti de femore Abraham. *Gen.24.a.47.g.*

Manus Joſeph ſuper oculos patris, ſignificare poſſunt *p* Regem Jeroboam ab eo deſcendentem, qui manum poſuit ſuper oculos Iſrael, quando eos idololatrare fecit. *Gen.46.a.*

Manus non tangens tranſgreſſorem, qui obruendus eſt lapidibus, deſignat peccatorum non eſſe imitandum. *Exod.9 b.*

Manus Zaræ producta ante Phares, deſignare poteſt *q* gratiam operantem ante legem ſcriptam. *Geneſis 38.g.* Eadem manus cum coccino, typus eſt Judæorum occidentium Chriſtum & Prophetas. Vel deſignat quod dictis propheticis & legalibus ſacrificiis plebs illa nativitatem & paſſionem Domini in carne prænuntiavit, ſed inſtante partu manum ſubtraxit, quia adveniente plenitudine temporum, in Dei Filium credere noluit, & eum in præſentia poſitum deſpexit, de quo tam multa in poſterum prædixerat. Manus quoque plenæ ſanguine fuerunt Judæorum occidentium Chriſtum. *Iſa.1.d.*

In manu alicujus Prophetæ, ut Moyſis, dicitur loqui Dominus, *r* quando eorum utitur opera & miniſterio. *Levitic.10.b. Pſalm.76. Iſaia 20.a. Agge. 1.a. Malach. 1.a.* Ubi etiam deſignatur prophetia. *Exod.9.g.*

Manus Moyſis elevatæ, deſignare poſſunt orationes operibus conjunctas. *Exod.17.c Pſalm 140. Iſa.11.c.13.a.* Deſignant etiam *ſ* manus Chriſti in cruce redemptionem generis humani operantis. Manus autem ejuſdem depreſſæ negligentiam indicant orationis & operum. Manus itidem ejuſdem ſunt elevatæ, quum quis legem intelligit ſpiritualiter. Demiſſæ verò, quum quis eam intelligit ſecundùm literam. Manus præterea ejuſdem elevatæ, deſignant obſervationem legis, & credulitatem in Chriſtum: depreſſæ verò incredulitatem, juxta illud. *Ioan.5.g.* Si crederitis Moyſi, crederetis & mihi. Significant etiam mentem elevatam, aut depreſſam. Manus quoque graves ſignificare poſſunt *t* opera inconcuſſa, & vim punitionis legis.

Manus Moyſis, & Aaron deſignant *u* ſcientiam legis & peritiam ſacrificandi, quæ requiruntur ad exeundum de Ægypto. Vel ſunt opera poſt illa facta. *Num.33.a.*

Manus Aaron, & filiorum ejus ſuper caput vituli, deſignant *x* peccata noſtra ſuper Chriſtum. Vel ſignificabant ſacerdotes crucifixuros eſſe Chriſtum. *Lev.1 b.4.c.8.c.* vel deſignant carnis caſtigationem, & frænum continentiæ. Manus quoque ſeniorum Iſrael, deſignant perſecutionem Principum Judæorum in Chriſtum. Manus autem ſuper caput proprium, non immolando, anguſtiam ſignificant. *Ier.2.g.*

Manus

a Ori ſ Lev. hom 8. Phil de vita Moyſis 8
b Gr ſ.1.Re.3 Ber ſer.2. de Angelis
c Hie ſ Ez. 8.
d Gre.12.mo. 21.& 21.mo. 10.& 32.m. 8 & 15.m.3
e Ori.ſ.Lev hom 4. Hil ſ Matth. can.13.
f Ge ſ 1 Re.14
g Cle Alex. adhor.ad gentes
h Ori ſ Exo. hom.12.
i Tert de reſurrect. Am.3 offi 14. Aug ſ.pſa 73
k Glo.ord ſ. Gen.48.
l Am.2.de Abra 8.
m Amb. de Noe.18.
n Ori ſ. cant. h.2.& ſ Ma. h 5 & ſ Re 12
o Baſi 11 fuſius 24.
Bed ſ.pro.31.
p Ori ſ. Gen. hom.18.
q Am ſ.Lu.3. Hie ſ.Gala.3. & ſ Mich. 8. & ſ.Iſa 1.
r Hie ſ. Mal.1
ſ Tert adver. Iud.
Ori ſ Ioſ. h.1
Aug.10 civi Dei 8. & ho. 27.
Gr ſ.1.Re.13.
t Paul 2.olle.
Hie ſ pſa.40.
Chry.ſ. Ioan. hom 11.
Bed.ſ Exo 17
Gre Nyſſe de vita Moyſi.
u Orig ſ. Ex hom 27
x Ori ſ. Lev. hom 1.

Poſſeſſio.
Opera legis.
Opera Iudæorum.
Iudæi.
Mors & reſurrectio.
Crux.
Iurare.
Cor.
Affectus.
Aſſenſus.
Miniſterium Prælatorum.
Miniſtri Eccleſiæ.
Auxilium.
Subjectio omnium Chriſto
Ieroboam faciens errare populum.
Non imitandus peccator.
Gratia operans.
Iudæi
Miniſterium prophetiæ.
Orationes.
Manus Chriſti in cruce.
Intelligentia ſpiritualis legis
Obſervatio legis
Scientia legis.
Peritia ſacrificandi.
Peccata noſtra ſuper Chriſtum.
Sacerdotes & Principes crucifigentes Chriſtum.
Caſtigatio carnis.
Anguſtia.

Digitized by Google

Manus offerentis ſuper caput victimæ, deſignant *a* profeſſionem innocentiæ, & manus offert, qui offert opera. *Levit.3.a.4.a.*

Manus dextera ſcandalizans, *b* deſignat Presbyteros & Doctores, quorum ſcandalum eſt grave. *Matth.5.e.* Deſignantur etiam propinqui, & etiam pater & mater, & in anima ipſi actus voluntatis. Vel manus dextera *c* eſt dilectus adjutor & miniſter in actionibus divinis. *Manus* verò ſiniſtra, eſt dilectus adjutor in actionibus terrenis. & utraque eſt abſcindenda, ſi ſcandalizat.

Manus domus Joſeph, *d* deſignare poteſt virtutes & exorciſmos. *Jud.1.g.*

Manus hominis ſub pennis animalium, deſignat *e* rationem cuncta debere ſuſtentare: ac de terrena humilitate nos ad cæleſtia ſublevare. *Ezech.1.b.* Vel deſignat vitam activam exiſtentem ſub contemplativa.

Manus quandoque deſignat *f* libertatem, ut cùm dicitur. *Job.31.b.* Animam porto in manibus meis. E diverſo captivitatem, quum quis traditur in manum alicujus. *Joſ.7.b. Jud.3.b.*

Manus aliquando *g* conſilium ſignificare poteſt, ut manus Achiæ ſacerdotis, per quem conſulebat Saul Deum. *1.Reg.14.c.*

Manus pueri Saulis, in qua inventa eſt quarta pars ſtateris argenti. *3.Reg.9.b.* deſignat *h* miniſterium. ut inſpiratio Spiritus ſancti opere compleatur.

In manu eſt lancea, volentis, *k* quum quis intelligentiam habet præſentium & futurorum malorum, ad hoc, ut ea ardentius vincere concupiſcant. *1.Reg.15.d. Pſal.149.*

Sine manibus hominum abſciſſus lapis, deſignat *l* Chriſtum ſine humano opere in utero Virginis formatum. *Dan 2.e.*

Super manus ambulare, *l* eſt turpis lucri cauſa alicui manus imponere. *Lev.11.d.* manus autem in beſtiis ſumuntur pro pedibus.

Manum dare, interdum eſt *m* auxilium petere, ut *Thren.5.b.* Ægypto dedimus manum & Aſſyriis. Sic conſeritur manus ad manum proximi. *Zach.14.c.*

Manus gladii, eſt *n* acies gladii & manus gladii, in quam traduntur hæretici, eſt victoria verbi Dei, per quod hæretici convincuntur. *Pſalm. 62.*

Manus etiam gladii, eſt *o* vis & impetus tentationum, à quibus liberat Dominus. *Job 5.d.*

Manus arida, eſt *p* otioſitas benè operandi, tam Phariſæorum, quàm totius generis humani. *Matt. 12.a. Mar.3.a. Luc.6.b.* Vel manus arida, eſt in avaris, qui non eam extendunt ad dandum. *Manus* quoque diſſolutæ, ſunt, quæ non valent rectè operari, nec reſiſtere tentationibus. *Jer.16.a.* Idem deſignant manus laſſæ. *Job 4.a.* *Manus* habet & non palpat, *q* qui ſcit quomodo in bono opere debeat exerceri, nec tamen vult fructum boni operis per experientiam capere. *Pſal.113.*

Manus Tyri deſignant *r* proſperitatem ſæculi. *Iſa.23.b.*

Manu aperta admittit adulterium, *ſ* qui apertè defendit hæreſes: & qui non erubeſcit peccare. *Iſa. 57.b.* In manu quoque habens thuribulum colentes idola, quando totis viribus defendunt errores. *Ezech.8.a.* In manu ſiniſtra eſt arcus Gog, & in dextera, ſagitta, quia hæretici armantur à dextris & à ſiniſtris, ut fideles. *Ezech.39.a.*

Manus mulieris, quæ ſunt vincula, deſignant *t* vim diaboli, & perſuaſiones hæreticorum. *Eccl.7.e.*

In manu ſunt bona temporalia, *v* quum quis eis utitur ad ſuas & aliorum ſublevandas neceſſitates. Unde non dicuntur bona eſſe in manu hypocritæ, quia ipſe potius eſt ſervus bonorum temporalium, quàm eis imperet. *Job 21.a.*

Manus ſiniſtra, in qua aſſumit oleum ſacerdos ad emundationem leproſi. *Lev.14.e.*

Per manus Ithamar enumerantur vaſa tabernaculi. *Exod 38.e.* Et ſunt ab manu ejus, hoc eſt, ſub cuſtodia. *Num.4.c.*

Manubrium.

MANUBRIUM, dicitur capulus cujuſcunque rei, dictum, quod manu capiatur ſeu teneatur.

Manubrium ſecuris, *x* diſcretionem deſignare poteſt, & labitur ferrum de manubrio, cum quis excedit modum in corripiendo. *Deut 19.b.*

Manubrium itidem, dici poteſt *y* cor hominis, & mittitur ab Eliſæo in aquam ad educendum ferrum, cùm Chriſtus humiliat cor ad reſtituendum illi donum intellectus per ſuperbiam aut opera diſſoluta amiſſum. *4.Reg.6.a.*

Deſignat etiam corpus Chriſti relictum in ſepulchro, deſcendere ad inferos animam.

Mara.

MARA, id eſt, amara, vel amaritudo: quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, ubi inventæ ſunt aquæ amaræ, quæ jactu ligni in dulcedinem converſæ ſunt. Appellatur etiam *Marath*

Mara ſignificare poteſt *z* amaritudinem pœnitentiæ, ad quam venitur poſt tranſitum maris, hoc eſt, poſt baptiſmum. *Exod.15.d. Num.33.b.*

Poteſt etiam ſignificare *aa* amaritudinem literæ legis, quæ facta eſt dulcis per lignum crucis, & per lignum ſapientiæ Chriſti.

Deſignare etiam poteſt *bb* gentilitatem, ſecundùm quod erat in amaritudine infidelitatis, & etiam carnem *cc* ac fragilitatem humanam, & præterea tribulationes vitæ præſentis, ad quas veniunt, qui egrediuntur de Ægypto.

Marcere, Marceſcere, Emarceſcere.

MARCERE dicuntur, quæ putreſcunt, aut languent, à proprio vigore deficientia.

Emarceſcens nervus femoris Jacob, deſignat *dd* ſtuporem paſſionis Chriſti. *Gen.32.f.* Deſignat etiam, quod omnipotens Deus, *ee* cùm jam per deſiderium & intellectum cognoſcitur, omnem in nobis voluptatem carnis arefacit. Significat præterea *ff* Judæos, qui in incredulitate remanſerunt. Item genealogias eorum poſt incarnationem deficientes. Et marceſcens propago fortium eſt *gg* deficiens virtus Judæorum. *Iſa.25.b.* marceſcens quoque vinea, eſt deficiens ſynagoga, vel anima. *Ezech.19.d.*

Emarceſcit cor præ dolore. *Iſa.21.a. Job 30.c.* quū *hh* anima electorum per afflictiones deficit in affectibus

Left margin: Profeſſio innocentiæ. Sacerdotes & Doctores. Propinqui. Adjutor in divinis. Virtutes & exorciſmi. Ratio ſuſtentans. Vita activa ſub contemplativa. Libertas. Captivitas. Conſilium. Miniſterium ad inſpirationem complendam. Intelligentia malorum. Chriſtus ſine ſemine natus. Imponere manus nudis … Pedes. Auxilium petere. Victoria verbi Dei. Vis tentationum. Otioſitas. Proſperitas ſæculi. Defendentes apertè hæreſes. Vis diaboli. Vti bonis temporalibus ad proximorum neceſſitates. Cuſtodia. Diſcretio. Cor hominis. Corpus Chriſti. Pœnitentia. Litera legis. Gentilitas. Caro fragilis. Tribulationes. Stupor paſſionis Chriſti. Arefactio voluptatum. Incredulitas Judæorum.

Right margin: a Phi. de vict. Ori. ſ. Le. 5 h. b Ori. ſ. Joſu. ho. 7. & ſ. Ma. ho 5. 21. c Hie ſ. Mat. 18. Au. 1. ſer D. in mon. d Ori. ſ. Joſu. hom 24. e Hie ſ. Ez. 1. Glo ſ. Ez. h 3. f Gr ſ. 1. Re 1. g Gr ſ. 1. Reg. 14 h Gr. ſ. 1 Re. 13. k Am ſ Ro 9 l Glo ord ſup. Thren. 5. n Aug ſ pſ 62 o Gr. o. m 18. p Ori. ſ Iſ h 6 Hil ſ. Matth. can 12. Amb ſer. 8. Hie ſ. Mar 3. & ſ … q … ac joma. Nabuch 18. r Hie ſ Iſa. 23. ſ Hie ſ Iſa. 57 & ſ. Ez. 8 39. t Hie ſ Eccleſiaſten 7. v Gr. 15 m. 25 x Gr. 10. m 9 y Gr. 22 m. 5 z Or. ſ. Exod. ho & ſ Nu. ho. 27. aa Hie. de manſi. & ſ. Pſa 97 & ſ Hie ſ prol. bb Aug ſer 92. cc Am de inſt. vir 5. dd Amb 2. de Jacob 7. ee Gr ſ Ezec. ho 14 ff Hie. ſ Iſ. 25 gg Rup. 1 ſ Matt. hh Gr 10 m: 25 & 31 moral 34.

ſtibus terrenis, ut in æterna vita videſcat. Et marceſcere facit Deus oſſa per dolorem in lectulo. *Job 33.c.* quia cùm in ea requie, quam nobis ab hoc ſæculo præparamus, flagello tentationis afficimur, qui fortaſſe de virtutibus noſtris inflari potuimus, cognitæ infirmitatis noſtræ tædio extenuemus. Sæpè enim anima alicujus boni ſibi conſcia, cùm virtutes ſuas ſibi ad memoriam revocat, quadam delectatione paſcitur, & quaſi gratulatione propriæ plenitudinis impinguatur: benè dicitur, quod tentatione pulſante marceſcunt oſſa: quia dum propria infirmitas tentatione interrogante cognoſcitur: omnis illa noſtrarum vitium velut pinguis viridiſque congratulatio ſubitò anxietate mœrore ſiccatur: & qui nos alicujus eſſe momenti bona noſtra penſando credidimus, pulſati paulò amplius petituros nos jam jamque formidamus.

Deficere ab affectibus terrenis.

Mare, Pelagus, Fretum.

a Hier. ſ. Iſ. 49 & ſ. Eze. 47 & ſ. Ioel 2.

MARE, notæ ſignificationis eſt. congregationes *a* enim aquarum terram magna ex parte ambientes, maria ſunt appellata. *Gen.* 1. Videtur autem dictum ab amaritudine. Agitatur ventis, eſtque inſtabile undis. In eo navigatur navibus, ibique abundant piſces, & exercetur piſcatio. Magnum autem mare quod terram circuit, Oceanus dicitur. Quando autem ponitur mare abſolutè in ſacra Scriptura, ſæpè ſolet accipi pro parte Occidentali terræ Paleſtinæ, quæ habet mare ad Occidentem. Quandoque autem dicitur mare magnum. *Eze 27.c.* Et mare noviſſimum, eſt mare Occidentale. *Iſa.49.d Joel.2.e.* Mare autem Orientale ſolet dici mare Cenereth, ſeu Geneſareth, quod & mare Tiberiadis dicitur, & præterea mare mortuum, quod etiam eſt ad Orientem terræ promiſſionis, præcipuè tribus Juda. Cùm autem dicitur: A mari uſque ad mare, ſolet *b* totus orbis ſignificari. *Pſalm.71. Zach.9.e.*

b Arn ſ. pſ 71
c Ambroſ 3. Baſ 4 Exae.

De mari hæc dicunt *c* Ambroſius & Baſilius. Vidit Deus quia bonum mare. Et ſi pulchra ſit ſpecies ejus elementi, vel quum ſurgentibus albeſcit cumulis ac verticibus undarum, & cautes nivea rorat aſpergine, vel quum æquore criſpanti clementioribus auris, & blando ſerenæ tranquillitatis purpuraſcentem præfert colorem, qui autem eminus ſpectantibus frequenter effunditur, quando non violentis fluctibus vicina tundit littora, ſed velut pacificis ambit & ſalutat amplexibus, quàm dulcis ſonus, quàm jucundus fragor, grata & conſona reſolutio. Ego tamen non oculis æſtimatum creaturæ decorem arbitror, ſed ſecundùm rationem operationis judicio operatoris convenire & congruere definitum. Bonum igitur mare, primum, quia terras neceſſario ſuffulcit humore, quibus per venas quaſdam occultè ſuccum quendam haut inutilem ſubminiſtrat. Bonum mare tanquam hoſpitium fluviorum, fons imbrium, derivatio alluvionum, invectio commeatuum, quo ſibi diſtantes populi copulantur, quæ præliorum removentur pericula, quo barbaricus furor clauditur, ſubſidium in neceſſitatibus, refugium in periculis, gratia in voluptatibus, ſalubritas valetudinis, ſeparatorum conjunctio, itineris compendium, transfugium laborantium, ſubſidium vectigalium, ſterilitatis alimentum. Ex hoc pluvia in terras transfunditur, ſiquidem de mari aqua radiis Solis hauritur, & quod ſubtile ejus eſt, rapitur: deinde quando altius elevatur, tantò magis etiam nubium obumbratione frigeſcit, & imber fit, qui non ſolum terrenam temperat ſiccitatem, ſed etiam jejuna arva fœcundat. Quid enumerarem inſulas, quas velut monilia plerumque prætexit, in quibus hi, qui ſe abdicant intemperatiæ ſæcularis illecebris, fido continentiæ propoſito eligunt mundum latere, & vitæ hujus declinare dubios anfractus? Mare eſt ergò ſecretum temperantiæ, exercitium continentiæ, gravitatis ſeceſſus, portus ſecuritatis, tranquillitas ſæculi, mundi hujus ſobrietas, cum fidelibus viris atque devotis incentivum devotionis, ut cùm undarum leniter alluentium ſono certent, cantus pſallentium, plaudant inſulæ tranquillo fluctuum Sanctorum choro hymnis Sanctorum perſonent. Unde mihi, ut omnem pelagi pulchritudinem comprehendam, quam vidit operator? Et quid plura? Et quid aliud ille concentus undarum, niſi quidam concentus plebis eſt? Unde benè mari plerumque comparatur Eccleſia, quæ primo ingredientis populi agmine, totis veſtibulis undas vomit, deinde in oratione totius plebis tanquam undis refluentibus ſtridet, tum reſponſoriis pſalmorum, cantu virorum, mulierum, virginum, parvulorum conſonus undarum fragor conſultat. Nam illud quid dicam, quod unda peccatum abluat, & ſancti Spiritus aura ſalutaris aſpirat? Det nobis Dominus illa receſſuum flumina proſperorum, ligno currere, tuto portu conſiſtere, nequitiæ ſpiritalis graviora quàm ferre poſſumus tentamenta neſcire, fidei ignorare naufragia, habere pacem pro pugna, etſi quando aliquid ſit, quod graves nobis ſæculi hujus excitet fluctus, evigilantem pro nobis habere gubernatorem Dominum Jeſum, qui verbo imperet, & tempeſtatem mitiget, tranquillitatem maris refundat, cui eſt honor & gloria, laus, perpetuitas à ſæculis & nunc & ſemper in omnia ſæcula ſæculorum, amen. Secundùm etiam quod in mari ſunt boni & mali piſces, mare ſignificat *d* Eccleſiam, in qua ſunt mali nunc bonis permiſti. *Matth.15.f.*

d Cry de ver. Iſa. ho 4. Geo Ve. Can. 8.10.7 cap 12 e Geo Ve Ca. 1.10 7.cap 12 g Are ſ. Ap. 4 h Ori ſ Matt. ho 4 & in diver ho 6. Hil ſ Matth. Can. 7. Cle. Al. 5. ſtr.

Eccleſia ſeu Templum.

Hi. ſ Iſ. 18 & ſ. Ez. 26 & ſ. Zach. 10. Arn ſ pſa 32. Cyr. 3. ſ. Io. 22 Aug 13. conf. 27. & 20 civ. Dei. 15. & ſu. pſa. 19.

Mare aliquando dici poteſt *e* Deus, qui eſt quoddam pelagus ſubſtantiæ infinitum. Et cùm in ipſo Deo omnia contineantur, eſt locus particularis, aut menſura, quæ mare dicitur, aut aquæ, vel collectio aquarum. Et eſt illa meridionalis regio ſuperna, in qua eſt aqua ſapientiæ ſupremæ, miſericordiæ, clementiæ, pietatis, & gratiæ quæ eſt poſſeſſio peculiaris Filii Dei. De qua ait Pater. *Pſalm. 88.* Et ponam in mari manum ejus, & in fluminibus dexteram ejus. Ab hoc mari exeunt flumina, & ad ipſum revertuntur. *Eccl.1.b.*

Virgo Maria.

Mare etiam dici poteſt beatiſſima Virgo Maria, cujus nomen etiam ipſum mare includit, in quod mare deſcendit Filius Dei, ſicut Jonas ad Ninivitas, hoc eſt, ut mundum liberaret. *Jon 1.a.*

Ber. de conſide 2.

Angeli.

Mare vitreum, ſignificat immenſam multitudinem *g* Angelorum corpore naturæ luce ſplendentem. *Apoc. 4.b.*

Bed. ſ. Ge 49. Geo Ve Ca. 1 10.7. ca. 12. Or ſ Matt. cap. 14. Gr ho. 24. i Ori. ſ. Exod. hom 5. & ſ. Num. ho. 27 Ter de bapti. Amb. de myſt. 3.

Mundus.

Mare agitatum ventis, *h* mundum ſignificare ſolet, in quo magna eſt rerum & temporum varietas & ventis furentibus perturbatio. In hoc mare projicitur equus & aſcenſor, quum quis ſequitur appetitum. *Gen.22.d.41.f.49.b. Exod.15.a.1. Reg 13.a. 3. Reg.18.e. Job.26.d.28.c.38. Pſal.8 d.23.32.45.64.65.73.79.67.88.92.97.103.106.113.138 Iſa.18.a.21.a.23 a.24.c.27.a. Proverb.30.c. Ezec.26.c.32.a. Dan.7.a. Jon.7.a. Nahum.1.a. Zach.9.a. Matth.8.c.14.c.27.d.15.a. Joan.6.a.21.a. Mar.4.a. Luc.5.a. Apoc.8.c.13.a.20.d.* Fretum etiam mundum ſignificat, & res temporales. *Matth.16.a.* Fretum eſt autem bonis mare, qui non latam mundi vitam, ſed anguſtam peragunt. *Zach.10.d.*

Res temporales.

Baptiſmus.

Mare quoque *i* baptiſmum ſignificat, præcipuè mare rubrum, ubi Ægyptius perit, & Hebræus ſervatur. Et mare operit inimicos, cùm in baptiſmo delentur peccata. Eſt autem rubrum per ſanguinem Chriſti, à cujus paſſione baptiſmus habet vim mundandi peccata. *Exo.10.e.13.d.14.a.15.23.d. Pſa. 77.79. Zac.10.d.14.b.1. Corint.10.a.* Mare quoque æneum, ipſum baptiſmum deſignabat. 3. *Regum.* 7.*d.*

Et ma-

Et mare vitreum, quod erat ante ſolium Judicis, deſignabat nos ante judicium debere baptizari. *Apo. 4.a.15.a.* Septima manſio filiorum Iſrael eſt ſupra mare, qua non tranſitur mare, ſed videtur. *Num. 33 b.* mare æneum fuſile dicitur, quia baptiſmus igne Spiritus ſancti per Chriſtum conflatus eſt. *Mare* Orientale, eſt baptiſmus: contra quem eſt diabolus, qui adverſatur baptizatis *Joel.2.e.*

Pœnitentia.

Mare præterea *a* pœnitentiam ſignificare poteſt. *Pſal.135.* Et mare rubrum, per quod nobis eſt tranſeundum, eſt pœnitentia peccatoribus neceſſaria.

Sæcularis poteſtas. Perſecutiones in Chriſtum. Superbi.

Mare in quo ejectus eſt Jonas, ſignificare poteſt *b* ſæcularem poteſtatem, & Pilatum, cui traditus eſt Chriſtus. Et tumultus perſecutionum, quas paſſus eſt Chriſtus, ut ceſſarent à nobis tribulationes. *Jon.1.c.2.b.Iſa.51.a.Hab.3.d.* Potentes ſuperbi, ut Pharao, qui fluctuāt, ſed tamen indurantur. *Apo.16.e.*

Amaritudo laborum hujus vitæ. Tentationes.

Mare poteſt etiam ſignificare *c* amaritudinem laborum hujus vitæ, & tentationes: eſtque finis Juda, quia per hæc venitur ad Juda, hoc eſt ad ſinceram confeſſionem. *Exod.14.a.36.c.Joſ.15.b. Iſa.16 e. 50.51.d.63.e. Jere.6.f. Nu.33 a. Pſal.16.68.* Et dicitur hoc mare miſeriæ, quod fugit, quando ſit tranſitus ad fœlicitatem. *Pſal.113.* De mari ad mare conſurgunt bella, cum amaritudo conſurgit adverſus amaritudinem. *Mich.7.c.* Iſraelitæ deſerentes Ægyptum prius habuerunt mare ante ſe, ad impedimentum profectionis, deinde juxta ſe in adjutorium defenſionis, quando erat eis pro muro à dextris & ſiniſtris: tandem habuerunt poſt ſe in firmamentum ſecuritatis, inimicis eorum ab eo ſubmerſis, ſeu intercluſis. Sic ante nos futura, juxta nos præſentia, poſt nos præterita. *Mare* ante nos, eſt timor futurorum periculorum, mare juxta nos, eſt labor incumbentium certaminum, mare poſt nos, dolor perpetratrorum malorum. *Mare* ante nos, timor puſillanimitatis, mare juxta nos, labor ſolicitudinis, mare poſt nos, dolor pœnitudinis. Timor puſillanimitatis impedit: labor ſolicitudinis munit: dolor pœnitudinis protegit. *Mœror* etiam pro bonis æternis, eſt mare à dextris. *Mœror* verò pro malis æternis, eſt mare à ſiniſtris.

Infideles. Hæretici. Doctrina hæreticorum & Philoſophorum.

Mare poteſt etiam *d* ſignificare infideles, & hæreticos, & nationem pravam, & vitam ſæcularem, & ſenſus dæmonum, & doctrinam hæreticorum & Philoſophorum, & etiam contra dicentium fluctus. à mari autem uſque ad mare commoventur, qui variis agitantur errroribus. *Gen.1.b.22.d.49. b.Exod.14.d 36.c.Job 7.a.11.b.38. b.41.d.Pſa.134.Iſaie.11.d.19.a.Amos 8 d.9.a.Haba.3.b.* Et mare longè ſignificat gentiles & infideles. In hoc mare eſt via Dei, quum gentiles convertuntur, & ſervant ejus præcepta. Quod mare confirmat tunc Deus. *Exod.23.d. Pſalm.32.45.64.75.88. Iſa.17.d.23 a.42.b.43. e.60.b. Matth.21.b. Apoc.8 c.12.d.*

Cor humanum.

Mare aliquando *e* cor humanum, quod variis cogitationum & affectuum fluctibus agitatur, & inconſtans & mutabile eſt ad omnem flatum. Eſt enim cor noſtrum furore turbidum, rixis amarum, elatione ſuperbiæ tumidum, fraude malitiæ obſcurum. *Job 11.b 14.b.38.b.Dan.7.a.Haba 3.d.*

Vita humana. Vulgus ignobile.

Mare etiam ſignificare poteſt *f* vitam humanam fluctibus irrequietam, & negotiis exundantem: & peculiariter vitam ſæcularium, quæ dum procelloſis actionum motibus concitatur, ab internæ ſapientiæ quiete atque ſtabilitate disjungitur. *Job 18 b. Matth.13.a.14.c.* Et trans mare eſt, quod eſt poſt hanc vitam. *Deut.30.e.* Poteſt etiam ſignificare vulgus ignobile. *Pſal.95.Iſa.24.c.*

Populus circumciſionis, & Eccleſia. Utrumque teſtamentum.

Mare Orientale, quod eſt mortuum, deſignare poteſt *g* populum circumciſionis, & vetus inſtrumentum. *Mare* vero noviſſimum, eſt populus Eccleſiæ, & novum teſtamentum. *Zach.14.b.* Et maria congregata ſignificant Judæos, & Gentiles qui in unum Eccleſiæ corpus congregati ſunt, & in unam fidei copulam ſunt Chriſti charitate connexi. *Job 26.c.* In his dominatur Chriſtus à mari uſque ad mare. *Pſal.71.*

Peccatores. Peccata.

Mare ſalis, quod eſt mortuum, dicitur *h* peccatores ſignificare poſt mortem inutiles ad operandum. Et etiam tumultus vitiorum. *Gen 14.a.Joſ 3.d.Ezec.27.a.* Sanatur autem advenientibus aquis baptiſmi & doctrinæ Evangelicæ. *Ezech.47.b.* mare etiam eſt impietas, quæ dulcem aquam farere non poteſt, ſed eſt ejus aqua ſalſa valdè, & multum mara, & amaritudo ejus amariſſima. Et hoc dicitur mare malitiæ, quod fugit, quum quis deflet peccata. *Pſalm.113.* mari comparatur contritio Hieruſalem propter inquietudinem vitiorum. *Thren.2.e.*

Corpus noſtrum.

Mare rubrum ſalſum, paludoſum, & cœnoſum, *i* corpus noſtrum ſignificare poteſt, per quod faciendus eſt nobis tranſitus, ſed debet incidi, & exſiccari, ut liberè tranſeamus, quod fit per opera pœnitentiæ. *Exod.14.a.*

Amaritudo punitionis. Infernus. Sacra ſcriptura. Terra.

Mare ſalis & mortuum, ſignificare poteſt etiam *k* amaritudinem punitionis, & infernum, ubi plena eſt amaritudo & dolor: & mare rubrum, in quod projicitur Pharao cum exercitu ſuo. *Gen. 14.e.15. a Ioſu.13.d. Pſal.68.130.135. Ioan.2.c.Matth.18.a.31.c.* Et flumina intrant in mare, cùm appetitus carnales ſequitur punitio. *Eccleſiaſta 1.a.* mare noviſſimum ſeu extremum erit in reſurrectione, quum diabolus & mali mittentur in ſtagnum ignis. *Ioel.2.f. Zach. 14.b.*

Mare dici poteſt *l* vetus teſtamentum, cujus lectio eſt amara, niſi mittatur in lignum crucis. *Pſa.97.* Et mara magnum, ſunt vetus & novum teſtamentum: & profundiora myſteria. *Pſa.79.103.129. Ezech.47.c.* Et mare unde exeunt flumina. *Eccleſiaſt.1.b.* maris viſio dicitur eſſe in rotis. *Ezech.1.d.* quia ut omnia flumina intrant in mare, ita omnis veritas reducitur ad Evangelium. Eſt autem ſacra Scriptura mare, per quod navigamus in ligno crucis, ut ad terram viventium deveniamus.

Mare dici poteſt *m* ipſa terra, ut flumina intrant in mare, hoc eſt, homines in terram, unde ſumpti ſunt. *Eccleſiaſt.1.a.*

Margarita.

MARGARITA eſt gemma *n* pretioſiſſima, quæ in oſtreis generatur, quas ubi genitalis anni ſtimulaverit hora, paudentes ſeſe quadam oſcitatione impleri roſcido conceptu tradunt, gravidas poſtea eniti, partumque concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit, candorem conſpici. Si verò turbidus, & fœtum ſordeſcere, eundem pallere, cœlo minante conceptum, ex eo quippe conſtare, cæliqne eis majorem ſocietatem eſſe, quàm maris: inde nubilum trahe calorem, aut pro claritate matutina ſerenum.

Chriſtus.

Margarita pretioſa inventa, eſt *o* Chriſtus, ut enim oſtrea nocte & verno tempore rorem recipiens, intra

a Hie ſ Amos. Aug ſ pſ. 77. 80. & ſ Apo. ho. 2. Ber ſu Cant. ſerm 39. b Geo. Ve. Ca. 1.to 7.cap 12 c Gre Nyſſ. de vita Moyſis. Geo Ven Ca 1.tom 7.cap. 12 15. Hil ſ Matth. Can 16. Geo Ven. Ca. 1 tom. 7.cap. 11. & ſ. Can. 2.to 6.ca 9. Rup. 9 ſ Apo. Orig ſ. Exod. ho.5 & ſ. Ioſu hom 15. Hie ſ Iſ. 16. 30 & ſ Mic. 7 Ricar de S. Vict de tare mali. 8. 10 d Au ſ.pſ.134 Hie ſ. Amos. 8.& ſ. Haba. 3.& ſ.Iſa. 17. Gr. 34 mo. 9. Au 1.9 in ev. 29 & in pſa. 73.76. Gre.prol mo. 3.& 9 mor 5. Rup.ſ. Apo 7. e Gre.10 mo. 10.& 12 mo. 5 & 28 mor. 12 & 29.moral 7 f Ric.de S Vi. de vitio mundi 1.& de 12.patr.38. Ori ſ Matt. 13 14. Au q in Deu 54. Gr 18 m 27. & 3 paſt.admo 25. g Hi ſ Za 14 & ſ Iob 26. h Or ſ Ir h 2 Hie ſ Ez.47. Ric de S Vict. de extr mali 1. i Ge Ve Can 2.2.to 7.c 16 k Ori ſ.Iſ h.4 & ſ Matt. ho.5.35. Ar ſ.p a 58. 131 Ric de S Vict. de ſtatu interi hominis. 10. Rupert ſ. Ioel. 2 Hi ſ Na-hu.1.& ſup Habac.1.l Ambr ſup.Exa 7 & epiſt.44 Gre ſ Ezech hom.6 Hier ſup Ezech 1 Euch for ſpirit 4.m Hie ſ Eccleſiaſten.1. n Plin 9 nat hiſt.35.Orig ſ.Matt.cap.13. o Ori ſ Matt, cap.13.

pereunt antequam benè operentur. *Iſa.3.e.* Et immatura perfectio ſignificat *a* opera inepta ad conſequendam vitam æternam. *Iſa.18.c.*

Iuventus ſenilis. Maturitas eſt, *b* cùm in juventute ſenum opera exercentur. *Pſa.118.* Præveni in maturitate. Sed ibi potius legendum eſt præveni in immaturitate, hoc eſt, hora importuna. Et poteſt deſignare illa immaturitas vel tempus hujus vitæ, ut maturitas ſit in futura vita, vel tempus ante adventum Chriſti.

Completa malitia. Maturuiſſe dicitur meſſis cùm *c* completa eſt malitia, ut puniri debeat. *Ioel.3.c.* Quod erit tempore judicii. Et maturæ uvæ erant Judæi puniendi in deſtructione Hieruſalem. *Apoc.14.d.*

a Hie. ſ. Iſ. 18. b Amb. ſ. pſal. 118 ſer. 19. Aug. ſ. pſ. 118. c Hie. ſ. Ioe. 3. Ruf. ſ. Ioel 3. & 9 ſ. Apoc.

Mauſoleum, vide Sepelire.

Mederi, Medicus, Medicina, Medicamenta.

MEDERI, eſt morbo remedium afferre. *Medicus* autem eſt, qui medendi artem novit. *Medicina* verò ipſam artem ſignificat: interdum eſt idem quod medicamentum, quod hominibus, ac etiam cæteris animantibus curandi gratia adhibetur.

Chriſtus. Medicus dicitur *d* Chriſtus Salvator noſter, qui curat verbis, non herbis, & etiam ſolo nutu & voluntate: & quandoque curat adhibitis contrariis, quandoque ſimilibus. *Iſa.61.a.*

Doctores. Medici dicuntur *e* Doctores, animi defectus curantes. *Gen.50 a Exo.21.b. Iſa.3.b. Ier.8 g* Hi autem medici non ſuſcitant mortuos in peccato, ſed ſolùm tanquã miniſtri præcepta ſalutis proponũt. *Pſ 87.*

Leges & magiſtratus. Medici etiam *f* ſunt leges, & magiſtratus legitimi: ut ſenatores, & judices, & ut medicus curat quicquid ad ſanitatem conducit, ita debent Præſides & magiſtratus curare quicquid ad bonos mores facit.

Medici non ſuſcitantes, *g* ſunt Philoſophi non curantes animas. *Iſa. 26.c.* juxta Septuaginta. *Pſal.87.* In hos medicos expenderat mulier ſubſtantiam, & non fuit curata. *Luc.8.f.*

Philoſophi. Sapientia. Verbum Dei. Lachryma. Medicina animi, *h* eſt ſapientia, quæ liberat animam à perturbationibus: & etiam verbum Dei, animam & corpus ſanans: & præterea lachrymæ pœnitentiæ. *Iſa.1.b.* Ad medicinam valebant folia arborum templi. quia doctrina moralis curat animam. *Eze.47.c.* medicamenta etiam erant in Prophetis, & in lege, & demum omnia præcepta: ſed hoc medicamentum ante adventum Chriſti non erat medicatum, ſed adveniente Domino eſt medicatum. *Pſal.57.*

d Ori. ſ. Le. ho. 8 & ſ. pſa 37. ho. 1. Aug. 1 doctr. Chriſti 14. e Baſi. de reg. fuſi. 55. Hie. ſ. Iſa. 3. Aug. ſ. pſa 87. f Phil. de Ioſe. g Hie. ſ. Iſ. 26. Iſyc. ſ. Lev. 15. h Cle. Alex. 1 pæd. 2. Hie. ſ. Iſ. 1 & ſ. Ezec. 47. Aug. ſ. pſ 57.

Meditari, Præmeditari.

MEDITARI, eſt quaſi medio animo verſare, & mente pertractare, interdum verò eſt exercere & conari. Meditatio autem, eſt ipſa commentatio vel exercitatio.

Paſſio Chriſti. Contemplatio. Meditatio Iſaac in agro, *i* paſſionem & labores Chriſti in hoc mundo adumbravit, & etiam pugnam contra diabolum. *Gen.24.g.* Poteſt exercitationem contemplationis ſignificare.

Loqui de Chriſto. Meditatur os juſti ſapientiam, *k* cùm bonus & fidelis loquitur de Chriſto. *Pſal.36.* meditatur autem in corde prudentiam, ut os habeat quod loquatur, *Pſal.48.*

Operari ſecundum legem Dei. Meditari in lege Domini die ac nocte, *l* eſt ſecundum legem Dei ſemper operari, & omnia in laudem Dei facere. *Pſal.1.62.1.Cor.10.a.* Et meditari in operibus Dei, eſt creationem Adæ & reliqua Dei opera contemplari. *Pſal.142.*

Loqui & operari ad ædificationem. Meditatur ſedens in domo, & ambulans, &c. *m* qui in Eccleſia loquitur, & docet, ac operatur, quæ ad ædificationem faciunt. *Deut.6.b.*

Cognitio propriæ infirmitatis. Meditatur timorem, *n* qui cùm omnia fuerit conſequutus, indignum ſe tamen ſemper reputat coram Domino. *Iſa.33.c.*

Gemens pro peccatis. Meditatur ut columba, *o* qui pro peccatis gemit. *Iſa.38.c.* meditantur quoque Judæi ut columba, quum loquuntur & perſtrepunt verba legis, quæ minimè intelligunt. *Iſa.59.b.*

Loquentes legem ſine intellectu. Exercentes Iudæi traditiones. Cogitantes contra Chriſtum. Meditantes inania populi, *p* fuerunt Judæi diſtinguentes carnales obſervationes, exercentes traditiones humanas: vel meditati ſunt inania, quando Chriſtum perſequebantur, & falſa contra eum excogitabant teſtimonia. *Pſalm.2.* Hæ dicuntur meditationes Judæorum adverſus Chriſtum. *Thr.3.g.* meditabantur etiam dolos contra Chriſtum ante & poſt ejus mortem. *Pſa.37.* dicuntur quoque meditari dolos, qui mala ſuggerunt ſub boni ſpecie.

Tractans malum in corde. Meditatur iniquitatem in cubili ſuo, *q* qui eam tractat in corde. *Pſal.35.*

Tranſeuntes facile dies. Meditati dies ſicut aranea ſunt, *r* cùm ſic tranſivit tempus, ut opus araneæ. *Pſal.97.*

Decernens. Deus punire Iudæos. Meditatus dicitur Dominus in ſpiritu ſuo duro, *ſ* quando loquutus eſt, ut durè puniret Judæos. *Iſa. 27. b.* vel juxta Septuaginta, meditatus eſt populus Iſrael interficere Apoſtolos, ut delerent memoriam Chriſti.

i Hil. ſ. pſ. 54. Aug. ſer. 75. Phil. 2. alleg. k Ori. ſ. pſ. 36 ho. 5. Baſ. ſ. pſ. 48. l Hil. ſ. pſ 1. 148. m Ori. ſ. pſ. 36 ho. 5. n Hie. ſ. Iſ. 33. o Hie. ſ. Iſ. 38. 59. p Arn. & Hil. ſ. pſ 2. Baſi. & Aug. ſ. pſa. 17. q Au. ſ. pſ. 35. r Hie. ſ. Cyp. ſ Hie. ſ. Iſ. 27.

Medium, Medietas, vide Dimidium.

Medius, Medium, Mediator.

MEDIUM dicitur, quod æqualiter diſtat ab extremis. *Mediator* autem eſt, qui inter aliquos medius eſt ad conſtituendam pacem, aut aliud pactum. *Medius* etiam dicitur communis. 3.*Reg.6.a.* Oſtium lateris medii in pariete erat. *Manifeſtus Exod.11.b.* media nocte ingredietur Ægyptum. *Mediũ* autem, conſortium. *Num.16.c.* Perierunt de medio multitudinis. Conſpectus. *Deut.13.a.22.c.c.* Auferes malum de medio tui. Pars. *Exod 3 a.* Vocavit eum de medio rubi. In medio quoque, in conſpectu, in conſortio. Item ut Dux *1.Reg.10.d.* Stetitque in medio populi. Inter alios. *Ier.29.b.* *t* Qui ſunt in medio veſtrum. Unus ex illis. *3.Reg 3.b.* Servus tuus in medio eſt populi tui.

Chriſtus. Medium præcipuè competit *s* Chriſto: de quo *Ioan.1.d.* Medius veſtrum ſtat, quem vos neſcitis. Et in medio paradiſi arbor, eſt Chriſtus, qui eſt media perſona in Trinitate. *Gen. 2.b.* Ipſe eſt in medio duorum animalium, hoc eſt, duorum populorum. *Haba.3.a.* Et Aaron ſtans in medio multitudinis, ad placandum Deum, deſignat Chriſtum, qui operatus eſt ſalutem in medio terræ. *Num.16.g.* Et ipſe Filius Dei dicitur mediator ante incarnationem, quando loquebatur per Angelos: ſed non eſt dictus homo mediator, niſi poſt incarnationem. *Gala.3.d.* In medio Eccleſiæ laudat Chriſtus Patrem, *v* quia ipſe mediator medium tenet. *Pſal.21.87.* In medio captivorum exiſtens Ezechiel, deſignat Chriſtum inter peccatores converſantem. Sic in medio exiſtit Princeps, hoc eſt, Chriſtus. *Ezec.1.34.f 46.c.* Et de medio Iſrael productus Princeps, deſignat Chriſtum de genere Iſrael. *Ier.30.d. Soph 3.d. Agg.2.a. Zac. 2.d.* Sic in medio fratrum ungitur David. *1.Reg.16.c.* deſignans Chriſtum, qui etiam dicitur eſſe in medio *x* per incarnationem. *Ioel.2.f.*

t Tert. adver. Mar. 4. Ori. ſ. Nu. ho. Ori. ſ. Nu. ho. 3. 9. & ſ. Exo. ho. 1. Hie. ſ. Ier. 30. & ſ. Gal. 3. v Hu. epi. 170 Gen. Vi. Con. 2.70 1. cap. 4. & 70 8. per totum. x Ru. ſ. Ioel. 2.

In me-

In medio duorum Cherubim dicitur eſſe Deus, *a* ſecundùm quod ab Angelis viſione beatifica videtur. *Exod.25.b.*

Medium electri, ſignificat incarnationem Chriſti, ubi ſunt quatuor animalia; hoceſt, quatuor Evangeliſtæ fidem incarnationis prædicantes. *Ezec.1.b.* medium autem annorum, *b* tempus ſignificat adventus Chriſti. *Habac.3.a.* vel juxta Septuaginta, medium duorum animalium, ubi cognitus eſt Chriſtus, fuit in paſſione, quando cognitus eſt inter duos latrones, vel inter populos in ejus paſſione concurrentes. *Media* nox deſignat *c* occultum tempus adventus Chriſti, vel tempus judicii, quando veniet nullo ſentiente, aut ſperante. *Matt.25.a. Marc.13.d. Luc.11.a. Exod.11.a.12.d.* medium etiam annorum, eſt tempus paſſionis Chriſti, quod erat triginta trium annorum, quod eſt medium vitæ humanæ.

In medio dicuntur eſſe, *d* qui omnibus anteponentibus atque jubentur Dii alieni de medio abjici. *Gen.35.a.* Ut videlicet nihil præferamus Deo, ſed ipſum in medio conſtituamus. Ita ſanctuarium ponitur in medio, ut cultus Dei cæteris præponatur. *Ezec.48.*

Medium in quo eſt Deus, dicitur *e* conſcientia: & ipſum cor: quod etiam eſt medium uniuſcujuſque. *Exod.23.d. 25.a.1. Reg.7.a. Pſa.45. Matt.18.c.* Et medium ferculi Salomonis ſtratum charitate, eſt cor Chriſti. *Cant.3.d.* In medio hominis conteritur cor, cùm verè dolet. *Jer.23.b.* medium quoque altaris, cor hominis ſignificare poteſt. *Exod.38.a.*

Medium terræ Ægypti, aut etiam medium terræ *f* Eccleſiam ſignificare poteſt. *Iſa.19.c. Exod.19.f. Pſalm.73.134.136.* Et medium camporum, ubi aperit Deus fontes, eſt Eccleſia ex gentibus. *Iſa.41.e.* Et habitans Raab in medio filiorum Iſrael, deſignat gentiles habitantes in Chriſto, vel in Eccleſia, cujus medium eſt Chriſtus. *Joſ.6.d.* Et medium Hieruſalem, eſt medium Eccleſiæ ſeu locus publicus in Eccleſia, aut etiam ſtatus perfectionis. *Pſal.11. Jere.6.a. Zach.2.b.8.b.*

Medium filiorum Iſrael vitam communem Chriſtianorum ſignificare poteſt. *Exod.28.a.31.c.* Et media ferculi Salomonis ſunt, *g* qui ad mediocrem vitam fidelium in Eccleſia pertinent, quæ ſunt conſtrata charitate, quia mediocribus ſufficit charitas. *Cantic.3.d.* In medio populi ſtans Saul, deſignat Prælati exempla omnibus debere eſſe conſpicua. *1.Reg.10.d.* Itidem in medio vineæ turris, deſignat exempla Apoſtolorum & Prophetarum omnibus expoſita. *Iſa.5.a.* In medio populi Dei ædificantur, qui facti pars Eccleſiæ proficiunt in ea. *Jerem.12.d.* Inter medium montium pertranſeunt aquæ, *h* cùm Prædicatores exponunt doctrinam tanquam omnibus communem. *Pſal. 103.*

Medium Jordanis, in quo ſtetit arca. *Joſu.3.* deſignat *i* fiduciam divinæ pietatis, cui pedem ſpei figere debemus.

In medio populi aſcendit Deus *k* puniendo. *Exod.33.a.* Et in medio alicujus dicuntur eſſe abominationes, cùm ſecundùm eos caſtigantur. *Ezech.7.b.* Et uſque ad medium colli dicitur pervenire torrens, quum ira Dei plenè aliquem comprehendit. *Iſa.30.f.*

Medium maris & medii fluctus, deſignant *l* vim tentationum. Illi autem ambulant per medium maris, qui inter tentationes non declinant ad dexteram, neque ad ſiniſtram. *Exod.14.e.15.c. Prov.30.c. Iſa.36.c. Matt.14.c.* Et media nox, eſt tempus gravis tribulationis in qua ſurgendum eſt ad confitendũ Domino. *Exod.11.a.12.d. Pſalm.118.* medium etiam catulorum leonum, fuit *m* gravis tribulatio Chriſti. *Pſal.56.* medium autem tribulationis ipſam gravitatem tribulationis ſignificat. *Pſalm.37.* media hoſtium caſtra ingreditur Saul, quum *n* prædicator in mediis tentationum fluctibus mentibus auditorum ſubvenit. *1.Reg.11.c.*

Media nox ſignificare poteſt *o* medium vitæ humanæ tenebroſæ, & altitudinem remiſſionis & negligentiæ, & profundam mentis cæcitatem. *Job.24.c. Matt.25.a.*

Medium rubi deſignat *p* peccatum & mortalem infirmitatem. *Exod.33.a.* Et medium Ægypti & Babylonis, ſignificat ſtatum profundum peccati, & medium miſeriarum hujus ſæculi inter ſæculares confuſiones. *Exod.3.g.7.a. Pſal.134. 135.136. Jere.50.b. 51.e.*

Medium hyacinthinæ tunicæ deſignat *q* initium perfectum. *Exod.28.e. 39.d.* vel primordium boni operis.

Per medium caſtrorum ire, eſt *r* æqualiter juſtitiam ſervare. *Exod.32.f.*

Medium fortium filiorum Iſrael, deſignat *ſ* medium duorum teſtamentorum. *Lev.26.c. Pſalm.67.* medium quoque animalium deſignat doctrinam ſpiritualem incluſam in litera. *Ezech.1.d. Haba.3.a.* Et medium domus Jacob dici poteſt lex & Prophetæ. *Iſa.29.g.*

Media arbor paradiſi, ubi ſe abſcondit Adam, deſignat *t* intellectum proprium, cui fidit, qui negat univerſalem. *Gen.3.b.*

Medium terræ ſignificare poteſt *v* vitam in corpore: & operatus eſt Chriſtus ſalutem in medio terræ, hoceſt, in aſſumpto corpore: vel in utero Virginis, vel in Hieruſalem. *Pſalm.73.* dicitur etiam Hieruſalem poſita in medio gentium, *x* quia ſita eſt in medio terræ. *Ezech.5.b.*

Media hora ſilentii, deſignat quietem contemplationis, quæ brevis eſt in hac vita. *Apoc.8.a.*

Medium Amalec, *y* turpem & libidinoſam vitam ſignificat. *1.Reg.15.b.* De medio quoque armenti comedere dicuntur vitulum, *z* qui delitiis vacant. *Amos 6.b.*

Medium dierum perdicis, *aa* proſperitatem hujus ſæculi ſignificare poteſt. *Jer.17.b.*

Medius paries inter Judæos & Gentiles, erant *bb* inimicitiæ propter diverſum cultum. *Ephe.2.c.*

Medium ventris Chriſti, dici poſſunt *cc* corda carnalium in Eccleſia: quibus etiam nota ſunt myſteria ſacræ Scripturæ. *Pſal.21.* medium verbum dicitur cor, quod eſt in pectore. *Hoſ.21.a.*

In medio dicitur ſtare, qui aliis ſupereminet: ut Jezonias in medio colentium idola, oſtenditur eſſe *dd* eorum Princeps in colendis idolis. *Ezech.8.e.*

In medio lapidum ignitorum dicitur ambulaſſe Lucifer: *ee* quia inter Angelos, à quorum conſortio fuit ejectus. *Ezech.28.d.* Et dicitur nunc draco in medio fluminum cubare: quia diabolus omnibus favet & vitiis & erroribus. *Ezech. 29.a.* medium autem oris Leviathan, ſunt verba *ff* diaboli calliditatis plena: & in medium oris intrat, qui calliditatis ejus verba penetrat: ut nequaquam penſetur qui reſonent, ſed quò intendant. *Iob 41.a.* Idem deſignabit medium dentium. *Zach.9.b.*

Non dimidiant dies ſuos viri ſanguinum. *Pſal.54.* quia *gg* tolluntur in infernum hæretici: ut perdix, quæ congregavit, quæ non peperit. Vel non dimidiant dies ſuos, qui ad ſatiſfaciendum Deo pro peccatis non conferunt vel vitæ ſuæ particulam.

In me-

Beatificans Deus. Incarnatio. Tempus incarnationis. Tempus judicii. Tempus paſſionis Chriſti. Prælata omnibus. Conſcientia. Cor. Eccleſia. Status perfectionis. Vita communis. Fiducia divinæ pietatis. Puniens Deus. Tentationes. Medium vitæ humanæ. Negligentia. Peccatum. Miſeria hujus ſæculi. Primordium boni operis. Æqualitas juſtitia. Medium duorum teſtamentorum. Intellectus. Vita in corpore. Quies contemplationis. Vita turpis. Proſperitas ſæculi. Inimicitia. Corda carnalia. Cor. Princeps. Lucifer inter Angelos. Mitti in infernum.

a Glo ord. ſu. Exod 25. Gre ſ. Ezec. ho.2. b Hie ſ Hab. 3. Aug.18. civ. Dei 32. & ſ. ep.120. & de verbis Domini ſe.22. Gre.hom.12. e Ori ſ. Matt. ho.50.31.32. Rup. ſ. Hab.3. d Glo in ſ. Gen 35. e Baſ & Au. ſ pſ 45. Hil ſ. Matt. Can 18. Gr ſ.1. Re.7. f Aug ſ pſ.73. Hie ſ Iſa.41. & ſ Ier.6. Ori ſ Ier.h.2. Baſ ſ pſa.115 g Gr ſ Can.3 & ſ Ezech. ho.15. & ſ.1. Re 10. Am.3. Exa. 12. h Au. ſ pſ.103 i Ric.de S.Vi. de exter.mali.35. k Glo.in ſ. Exod.33. l Ori ſ Exod. h.6 & ſ Mat cap 14. Am de Salo. & ſ pſ.118. ſer 8. Au 83 q. 59. m Hil ſ pſ 56 n Gr ſ 1. Re 11 o Hi ſ Iob 14. p Ori ſ. Ier. ho 2 Hil. ſ pſ.134. 136. q Glo ord ſu. Exod 28 r Glo in e. Exod.32. ſ Arn ſ pſ 67 Hie. ſ. Ezec 1. t Phil. 2. alle. v Au.17.civ. Dei 4. Hie ſ pſa 73 & ſ. Ezec.5. Euc q in pſa. x Gre ſ Ezec. ho 14. y Gr ſ.1. Re. 15. z Gr ſ. Amos 6. aa Ori ſ Ier. ho 4. bb Am ſ Eph. 2. cc Au.ep 180 Rup ſ Hoſ.2. dd Hie ſ Eze. 8. ee Hi ſ Ez.28 ff Gr.33 m.18 gg Au ſ pſ.56 Euc q in pſ.

Criſtus. Opera Chriſti. Chriſtus & Eccleſia. Spiritus & caro. Intellectus & operatio. Robuſtiores in fide & operibus.

Maſculus, ſæpè *a* Chriſtum ſignificare ſolet, qui peccatum non fecit, & virtutem ac nobilitatem habet ſupra Eccleſiam, & maſculus vitulus deſignat virilia ac robuſta Chriſti opera, quæ pro nobis obtulit. *Lev.1.a.* Et maſculus agnus, eſt ipſe Chriſtus, & perfectio ac fortitudo humanitatis ejus. *Exo.12.a.Iſa.66.c.Mala.6.a.* Hunc maſculum peperit mulier victorem diaboli. *Apoc.12.b.*

Maſculus & fœmina, quos fecit Deus à principio, ſignificare ſolent *b* Chriſtum & Eccleſiam. *Ge.1.d.* Item ſpiritum & animam, ſeu ſpiritum & carnem, qui ſi concordant, creſcunt, & multiplicantur. Significant etiam intellectum & actionem.

Mares dicuntur *c* robuſtiores in fide & operibus *Exod.1.c.13.b.34.c.Levit.3.b.27.a.* Et mares ſtirpes Aaron, aut de genere ſacerdotali, ſunt fortes & viriles. *Lev.6.d.7.a.* Et maſculi qui numerantur, ſunt perfecti. *Num.1.a.* mares interficit Pharao, hoc eſt, habentes aliquid robuſtum, non tamen adultos, qui poſſunt reſiſtere diabolo. *Exod.1.c.* vult autem diabolus, ut quodcunque eſt Hebræorum, & eorũ, qui per ſæculum iſtud tranſeunt, forte & virile mittatur in aquas, & per earum fluenta deferatur in mare. E diverſo quicquid fœmineum, molle, & formoſum videretur in ſæculo, hoc vivificetur, adoleſcat & generet. Simulque conſidera, quod Ægyptius Imperator viros Hebræorum non poſſit occidere, nec eos, qui jam egreſſi ſunt ab infantia, ſed quorum ætas adhuc tenera eſt, & molle corpus, & profectus incipiens Sic non poſſe nutriri fœminas, niſi interfecti fuerint maſculi. Cum maſculo, hoc eſt, *d* cum eo, qui virilia opera agit, non debet quis miſceri concubito fœmineo, ut ejus opera effœminari faciat. *Lev.18.c.*

Prelati & Doctores. Opera virilia. Virtutes. Mens. Ratio. Homo interior. Senſus rationalis. Hæretici. Conſuetudo invet rata. Hæreſes. Peccatum minus grave.

Maſculi quoque dicuntur *e* Doctores & Prælati, quibus alii ceu fœminæ ſubjiciuntur. *Geneſis 1.d. Exod.1.d.12.a.*

Maſculi etiam *f* dicuntur opera virilia, & eadem ratione ipſæ virtutes, per quas viriliter operamur. *Exod.1.c.13.b.34.c.* Et maſculus vitulus ſignificat virilia opera carnis. *Lev.1.a.*

Maſculus præterea dicitur *g* ipſa mens ſeu ratio, & homo interior, & ſenſus rationalis. Et maſculus offertur, cùm mens offertur Deo. Et maſculinũ circumciditur, cùm omnia ſuperflua à mente reſecantur *Ge.17.b.34.b.Lev.1.a.3.b.22.c.Iſa.66.c.* Et hoc maſculinum debet apparere coram Domino. *Exo.23.c.34.c.* Et maſculinum aperiens vulvam, eſt juſtum & principale animæ, & virtus & immunitas ab affectibus. *Maſculinum* autem eſt offerendum, hoc eſt, mens virilis, fortis & ſtabilis, & cum valenti fide, atque inconcuſſa, ut nequaquam mandatorum effœmineetur, ſive molleſcat operator. *Mala.2.a.*

Maſculi interfecti in Sichen, ſunt *h* hæretici confutati. *Gen.34.d.* deſignant etiam inveteratam conſuetudinem, quæ prius eſt circumcidenda, deinde interficienda. *Maſculus* etiam, qui maledicitur, eſt corruptor veritatis. *Jer.20.d.* Et maſculinæ imagines, *i* ſunt hæreſes, & dicuntur maſculinæ, quia hæretici nulla eas poſſe oppugnatione ſubverti putant. *Ezec.16.b.*

Maſculus quem parit mulier ſuſcepto ſemine, eſt *k* peccatum minus grave, unde minori indiget purificatione *Lev.12.a.*

Maſſa.

MASSA, eſt farina macerata, & aqua ſubacta ad conficiendum panem, quo nomine etiam ſignificatur quicquid denſum ac ſpiſſum eſt, in modum farinæ ſubactæ, & quod nondum formatum eſt, ſed paratum ut aliquid ex eo formetur, ut maſſa luti, maſſa auri, maſſa plumbi.

Fideles. Doctrina fidei Gravis iniquitas. Contemplatio. Sacra ſcriptura. Intentio.

Maſſa dicuntur fideles conjuncti Chriſto, ut ab eo formentur. *Rom.11.b.*

Maſſa etiam poteſt fidem & doctrinam fidei ſignificare. *1.Cor.5.Galat.5.b.*

Maſſa plumbi in amphora, deſignat *l* gravem iniquitatem, quæ in avaritia continetur. *Zach.5.c.*

Maſphat.

MASPHAT, id eſt, ſpeculatio, ſive ſpecula, aut cooperimentum, vel expectatio, civitas in tribu Juda. Significare poteſt *m* hujus vitæ contemplationem, qua videmus nunc per ſpeculum in ænigmate. Poteſt etiam ſignificare ſacram Scripturam. *1.Reg.7.b.10.c.Ier.40.d.1.Cor.13.d.* Vel interpretatur intentio, & deſignat intentionem mutandam à falſa beatitudine ad veram.

Mater, Genitrix.

Synagoga.

MATER, dicitur fœmina in animalibus, quæ genuit ſibi ſimilem in ſpecie. Transfertur tamen ad alia, ut arbor dicitur mater propaginum, quæ ex ipſa naſcuntur, & apes dicitur mater mellis.

Mater Abraham, quæ non fuit mater Saræ, dicitur *n* ſynagoga, quæ fuit mater Chriſti, & non Eccleſiæ. *Gen.20.c.* Et mater Chriſti foris ſtans, dicitur *o* ſynagoga, quæ noluit ingredi, credendo. *Matt.12.d.Mar.3.d.Luc.8.c.Pſal.68.70.Cant.1.b.* Et mater Iſaac, eſt ſynagoga mater Chriſti. *Gen.24.d.Prov.4.a.* Et mater Jacobi, ſynagoga, & filii matris ejus, ſunt Judæi. *Gen.27.d.* mater quoque *Moyſis*, eſt ſynagoga, quæ habuit *Moyſen* parvum, quia Judæi in lege non aſſurgunt ad ſenſus ſublimiores. *Exod.2.a.* Eandem deſignat mater Job. *Job 1.d.* Et mater *p* quæ coronavit ſponſum. *Can.3.d.* Et mater, quam reliquit Chriſtus vel homo, ut adhæreret uxori. *Gen.2.d.* mater quoque ſponſæ, dicitur ſynagoga, cujus filii pugnaverunt contra Eccleſiam. *Cant.1.b.3.b.* mater etiam populi Iſrael dicitur *q* ipſa ſynagoga, vel frequentia populi. *Hoſea 4 b.* Et matres factæ viduæ, ſunt ſynagogæ Judæorum factæ ſine Deo. *Thren.5.e.* mater Prophetæ, *r* ſynagoga mater Chriſti. *Zach.13.b.*

Virgo Maria Cæleſtis Hieruſalem. Faciens voluntatem Chriſti Prædicator. Charitas. Gratia. Eccleſia.

Mater Salomonis ſignificat beatam Virginem *Mariam*, matrem Chriſti. *Cant.3.d.* Eandem deſignat mater Samſon, quæ non bibit vinum, nec comedit immundum, &c. *Jud.14.a.*

Mater Chriſti dici poteſt interdum *s* cæleſtis patria ſeu Hieruſalem. *Matt.19.a.* quæ etiam dicitur mater noſtra. *Galat.4.d.*

Mater etiam Chriſti, dicitur *v* omnis, qui ejus facit voluntatem. *Pſal.138.Matt.12.d.* Prædicator etiam, ſi per ejus vocem amor Domini in proximi mente generatur, mater Chriſti dici poteſt.

Mater etiam Salomonis, hoc eſt, Chriſti, dici poteſt *x* charitas. Unde ſolet dici Chriſtus Filius charitatis. Item gratia Dei, qua ſalvamur, cujus legem non debemus dimittere. *Proverb.1.a.* mater item ſponſæ, *y* eſt regeneratrix gratia: apud quam una columba eligitur: qui illos ſolos colligit, qui in ſimplicitate permanent, & ab unitate non ſcinduntur.

Mater dicitur Eccleſia, *z* quæ mater eſt viventiũ per fidem & gratiam. *Gen.3.d.Exo.20.b.21.b.22.d.23.c.34.*

a Or. ſ. Le. h. 1. Hie ſ Iſa. 66. & ſ. Mala. 2. Gr Ve. Cant. a. to 3. 14. 19. Aug. ſ. Apoc. ho. 9. b Am. 1 de ge. cont. Manich. 23. 25. Ori ſ Ge. h. 1. c Or. ſ Le. h. 4. & ſ. Nu. h. 1. Iſy ſ Le. 6. 27. Hie ſ Iſa. 26. & ſ Naha. 3. Gr Nyſſ. de vita Moyſis. d Iſy ſ. Lev 18. e Bed. ſ Ex 1. f Ori ſ Le h. 8. g Phi de vict. & de ſacrif. Abel & Cain. Ori ſ. Ex h. 2. & ſ Le h. 8. Am a de Abro. 11. & 1 de Cain 10. Hie ſ Iſa. 66. Iſy. ſ. Le 1. 21. Hie. ſ Mal. 21. h Ric. de S Vi. de 12 pat. 53. Gre 4 the. 4. i Or ſ. Ex. h. 7. Hie ſ Ex. 16. k Lyr ſ. Le. 12. l Gr 14. m. 27. m Gr ſ. 1 Re. 7. n Ter. de ſtirpe Chriſti. Hil. ſ Matth. Can. 12. Gr. 1. mo. 31. & ho. 3. Ori. ſ Ex h. 2. o Hi. ſ. Ma. 12. Ber ſe omnib. Sanctorum. Galat lib. 2. cap 3. p Ori. ſ Can. hom. 1. Ber. ſ Can ſe. 79. q Hie ſ Ho. 4. r Ra. ſ Za. 13. ſ Am de inſt. vir 16. Gr ſ. Can 3. Rup ſ Is. 14. t Ori. ſ. Le. h. 11 & ſ. Cant. h. 2 & ſ Mat. ho 7. v Hil ſ. Matt 12. Gre. ho. 3. x Am de Iſaac 5. Bed. ſ Prov. 1. y Gr. ſ. Can 4. Iſy. ſ. Lev. 12. z Arn. ſ Pſ. 112. Am ſ Luc. 8. Hie ſ. Iſa. 12. Gr ſ. 1. Re. 2. ſ. Can. 1. Iſy ſ. Lev. 12. Bed. ſup Exod. 20. & ſ. Prov. 1.

Arbitrium juramentum. Mens.

In medio dicitur poni juſiurandum inter litigantes: quia per ipſum tanquam arbitrium diſſolvuntur controverſiæ. *Exod.22.b.*

Medium tabularum tabernaculi, per quod tranſeuot vectes. *Exod.26.e.36.d.* deſignare poteſt mentem in qua recipitur lex.

Opera perfecta.

Medium malorum granatorum. *Exod.32.f.* deſignat opera *a* perfecta, quæ prædicatione ornantur. *a Glo ord. ſu. Exod.28.*

Medulla.

MEDULLA, *b* eſt excrementum concoctum ſanguinei alimenti, quod in oſſa, aut in ſpinam diſtribuitur: non tamen omnia oſſa medullam habent. Sumitur quandoque pro eo, quod intra aliquam rem continetur: interdum verò pro pinguedine. *b Ariſt. 3. de hiſt anim 8.*

Chriſtus.

Medulla cedri, quam plantavit Deus, dicitur *c* eſſe Chriſtus. *Ezec.17.g.* Idem dicitur medulla tritici. *Deut.32.c.* *c Hie ſ. Eze.17*

Apoſtoli.

Medulla cedri. *Ezec.17.a.* quaotum ad allegoriam literalem, dicebatur *d* Jeconias, Rex Juda: vel etiam nobilitas regni Judæorum. Quantum verò ad myſticum intellectum ſignificantur Apoſtoli & perfectiores in Eccleſia. *d Ori ſ. Eze. 11.12. Hie. ſ. Eze 17.*

Sacrificium cum charitate, & lachrymis.

Mdullata holocauſta dicuntur *e* ſacrificia cordis & oris, quæ fiunt cum charitate. *Pſal.65 Iſa.25.c.32.b.Heb.4.c.* Quiſquis bonum opus agit, ſed omnipotentis Dei amore atque deſiderio flere neſcit, holocauſtum habet, ſed medullam in holocauſtum non habet. Qui verò bona operatur & viſioni jam Creatoris inhiat, atque ad æterna contemplationis gaudia pervenire feſtinat, ſeque ipſum ex amore quo accenditur, in fletibus mactat, holocauſta medulla offert Domino. *e Gr.31 m.33 Arn. & Aug. ſ.pſ 65. Gr. ſ. Ez. h.20.*

Divitiæ.

Medulla terræ Ægypti, quam eſurierant filii Iſrael, ſignificare poteſt *f* divitias, quæ dicuntur medullæ divitis. quibus oſſa ejus, hoc eſt, potentia vel dignitas irrigantur. *Gen.45.c.Num.18.b.Iob 21.c.* *f Gr.15.m.25*

Intentiones.

Medullæ dici poſſunt *g* ioteotiones, quas diſcernit ſermo Dei. *Hebr.4.c.* *g Gr. ſ. Eze. ho.21.*

Medus.

Angeli. Prædicatores.

MEDUS, id eſt, *h* menſura, vel abundans, ſive indumentum, ſeu à potente, vel forti: Hebraicè *Madai*: ſunt populi juxta Perſas: qui ut fuerunt miniſtri Dei contra Chaldæos, ſignificant Angelos, vel prædicatores miniſtros Dei, & adjutores fidelium ad expugnandos dæmones. *Iſa.13.c.* *h Hie ſ. Iſa.13*

Mel, vide Favus.

Melcha.

Aſtrologia.

MELCHA, id eſt, Regina, vel conſolatrix, uxor Nachor. Ponitur in typum *i* Aſtrologiæ, quæ jungitur Nachor, hoc eſt, habeoti ſcientiam otioſam. *Gen.11.d.* *i Phil de congreſ. &c.*

Melchiſedec.

Chriſtus.

MELCHSEDEC, id eſt, Rex juſtitiæ, eſt nomen appellativum: quia proprium eſt Sem, filius Noe: fuit Rex Salem, qui obtulit in ſacrificium panem & vinum, & benedixit Abrahæ. *Gen.14.d.* manifeſtam gerit Chriſti *k* figuram. Primò, quia ſine patre & matre ſcribitur, & Chriſtus neque initium, neque finem dierum habet. Secundò, quia Rex Salem, & Chriſtus Rex pacificus. Tertiò, quia Rex juſtitiæ, quod eſt proprium Chriſti. Quartò, quia Rex eſt & Sacerdos, ſicut & Chriſtus. Quintò, quia panem & vinum obtulit in ſacrificium apertè exprimens ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti. *k Ori ſ. Ioſ. ho 26. Amb 1. de Abra.1. Hie Evagrio. Aug.16.civi. Dei.12 Geo.Vr. Can. a.21.3.cap 10. Fulgent ad Tranſimundum 2.*

Melchiſua.

Prædicator.

MELCHISUA, id eſt, Rex Salvator, aut Rex vel conſilium Salvatoris, vel ſalutis, ſive Rex magnificus, aut Rex meus ſalus. Fuit filius Saulis. Deſignat *l* prædicatorem, qui eſt Rex per autoritatem, ſalus per prædicationem ſalutarem, meus autem dicitur, ut ſit ſingulorum per amorem. *1.Reg.14.g.* *l Gr ſ. 1. Re. 14.*

Melchom, Moloch.

Avaritia. Author erroris.

MELCHOM, id eſt, Rex eorum, vel conſiliator eorum, fuit idolum filiorum Ammon, quod etiam dicitur *Moloch.* *4.Reg.23.c.1.Par.20.a.Ier.32.f.49.a.Soph.1.b.* Typus eſt *m* avaritiæ, cui dant de ſemine ſuo, qui ei ſerviunt. *Lev.18.c.* deſignat *n* autorem ſchiſmatis vel erroris. *Amos 1.d.5.g.* *m Iſy ſ. Le 18 n Hie ſ. Is.12.*

Melech.

Chorus fidelium.

MELECH, juxta Auguſtinum, interpretatur chorus, & deſignat *o* chorum infidelium, qui debent reſpondere Chriſto ipſum imitando. *Pſalm.87 in titulo.* *o Aug ſ.87.*

Melior, vide Bonus.

Mello.

MELLO, id eſt plenitudo, vel repletio, civitas quam ædificavit Salomon. *3.Reg.9.e.2.Par.32.a.* Aut potius eſt ambitus montis Sion, cujut fit mentio, quando David cepit arcem Sioo. *2.Reg.5.b.* Ponitur autem *Mello* civitas quædam in tribu Ephraim non longè à Sichen. *Iudi.9.a.*

Melota, vide Pellis.

Melodia, vide Canere.

Membrana.

MEMBRANA, eſt pellis exterior, quæ membra tegit, quamquam generaliter pro quavis tenui pellicula accipitur, in quacunque animalis parte ſita.

Velamen Iudæorum.

Quaſi membrana ovi erat albugo in oculis Tobiæ. *Tob.11.c.* deſignat *p* velamen Judæorum, quo continentur à cognoſcendo Chriſto, & à cognoſcendis ſeipſis. *p Glo ord ſu. Tob.11.*

Membranæ Pauli. *2.Tim.4.c.* erant io quibus ſcribebat epiſtolas.

Membrum, Artus.

MEMBRA, dicuntur ſingulæ corporis animalis partes, quæ ſua nomina & officia ſortiuntur: ut manus, & pes.

Membra

Membra in anima ſolent poni virtutes operativæ: ut in ſingulis eorum nominibus videri poteſt.

Membra corporis varia, ſignificant *a* diverſos gradus in Eccleſia, unum corpus conſtituentes. & dicuntur membra Chriſti: qui eſt caput. *Rom.12.b.* Et membra de membro, vel membra ex parte, & non ex toto ſunt, quando anima concupiſcit adverſus ſpiritum. *1.Cor.6.d.12.b.Ephe.4.e.5.g.* membra quoque de membro dicuntur ii, qui in Chriſti Eccleſia ab aliis reguntur. Et artus Job, ſunt membra Eccleſiæ, quæ in nihilum rediguntur, *b* infirmi peccant. *Job 16.a.17.b.*

Membra hoſtiæ, ſive vituli, ſive agni cæſa, deſignare poſſunt *c* animam & corpus: Item intima mentis, & ſenſus corporis, & converſationem ſingulorum, & opera virtutibus diſtincta. Item diverſos ſenſus ac ſententias ſacræ Scripturæ. *Lev.1.b.c.9.c.*

Membra ſcandalizantia, quæ ſunt abſcindenda, ſunt *d* homines conjuncti nobis, vel voluntates animi à ratione diſſidentes. *Matth.15.d.15 b.*

Membra quæ ſunt ſupra terram, & ſunt mortificanda, ſunt vitia, & pravi habitus. *Coloſ.3.a.*

Membra longa aquilæ deſignant *e* Principes Nabuchodonoſor quantum ad allegoriam litteralem. *Ezech.17.a.*

Membra carnium Leviathan. *Job 41.a.* ſunt *f* ii, qui perverſè agentibus, & ſeſe ad iniquitatem præcedentibus junguntur. Sicut autem in ſpiritali Domini corpore membra de membro dicimus eos, qui in ejus Eccleſia ab aliis reguntur, ita in illa Leviathan reproba congregatione membra ſunt carnium, qui in iniquo opere quibuſdam ſe nequioribus junguntur.

Virtutes operativæ. Gradus in Eccleſia. Anima & corpus. Opera virtutum. Diverſi ſenſus Scripturæ. Conjuncti nobis. Voluntates. Vitia. Principes Nabuchodonoſor. Cooperatores malorum.

a Ori prol ſu. Cant. Geo.Vt. Can. 5 10.7.ca 13. Ori ſ. Le h.7. b Gr.23 moral 28.& 34 mo 2. c Ori ſ Lev ho 1. d Ori ſ Mat ho.5. e Hie ſ Ez.17

Meminiſſe, Recordari, Reminiſci, Rememorari. Memoria, Memoriale, Memor.

MEMINISSE, eſt in mentem aliquid revocare, aut retinere, quod & recordari dicitur quaſi iterum cordi dare. *Memoria* autem eſt vis animi, per quam repetit illa, quæ præterierunt, quandoque autem eſt ipſa recordatio, ſeu actus memorandi. *Memoriale* verò eſt id, quod eſt ad ſervandam memoriam relictum, ſeu ſtatutum eſt. *Memor* interdum eſt ſtans promiſſis. *Pſal.105.* memor fuit teſtamenti ſui. Gratificans. *Tob 3.a.* Ea nunc Domine memor eſto mei. *Pſa.73.* memor eſto improperiorum tuorum. *Memoria* verò fama. *Pſal.9.* Periit memoria eorum cum ſonitu. Gloria æterna. *Pſal.111.* In memoria æterna erit juſtus. *Mentio. Prov.10.a.* memoria juſti cum laudibus. Porrò memoria ſeu memoriale dicitur Hebraicè Zechet.

Recordari ſeu meminiſſe attribuitur Deo per metaphoram, quum *g* miſeretur, & aliquem liberat, aut cùm nos recordari facit, ut recordari dicitur fœderis per arcum in nubibus, quia facit nos per ipſum recordari. *Gen.8.a.9.b.19.f.Exod.2.d.3.c.6.a.Ier.31.d.Thren.3.a.Ezech.16.g.* Et dicitur recordari dierum Moyſis. *Iſa.63.c.* quando miſeretur, ſicut tempore Moyſis. Recordari etiam dicitur, quum quod facit rogatur. *Gen.30.c.* Recordatus Pharao miniſterii pincernæ, deſignat *h* Deum miſerentem. *Gen.40.d.* memor dicitur Deus verbi ſui ſervo ſuo, quum dignum facit aliquem, ut ejus ſit memor. *Pſa.118.* mali autem dicuntur non eſſe in recordatione coram Deo, quando non eorum miſeretur. *Job 24.b.* Et dicitur eſſe Deo memoria Tyri, quando convertit peccatorem, qui converſus, eſt memoriale coram Domino. *Iſa.23.d.* Et dicitur Deus memor hominis, nempe veteris, quaſi longè poſiti, ut eum reducat, & renovet. *Pſal 8.* dicitur etiam Deus recordatus miſericordiæ in ira. *Hab. 3.a.* quando Chriſtus in paſſione oravit pro Judæis. Dicitur Deus non recordari *i* hominum Sanctorum per labia ſua. *Pſa.15.* quia nomina infidelitatis, aut perfectionis vetera, mutat in nomina fidelitatis, aut perfectionis nova: ut Abrahæ, & Apoſtolorum.

Miſericordia Dei.

g Chry ſ. Ge. ho 26.28. Hie ſ Iſa. 63. Hil ſ pſa.117. h Au.18.civ. De.32. & ſ Pſa 8.87. Gr.17. mo.1. i Hie ſ pſa 15

Recordatus dicitur Dominus Annæ. *1.Reg.1.c.* quia *k* tunc veniſſe in memoriam Dei viſa eſt Eccleſia gentium, quum per amoris gratiam, Verbo Dei conjuncta, in ſalutem viſitata eſt. Sic recordatus eſt Hieruſalem in deſerto. *Ier.1.a.15.c.* memor dicitur fuiſſe Rahab & Babylonis, quum *l* vocavit Gentes ad fidem. *Pſal.86.*

Vocatio gentium.

k Gr.ſ1 Re.1 l Aro & Hie. ſ pſa 86.

Reminiſcentia Principis pincernarum de Joſeph. *Ge 41.b.* deſignat miſſionem Filii Dei in fine ſæculorum. Sic fuit memor hominis in humilitate, quum Filius Dei factus eſt homo. Ita etiam fuit memor *m* David. *Pſ.8.131.136.* Et dicitur Deus recordatus nominis Chriſti de ventre matris ejus. *Iſ.49.a.Job 14.c.*

Miſſio Filii Dei.

m Aro ſ pſ.8 Gre 12 mo 9

Meminiſſe dicitur Deus iniquitatis malorum, *n* quum eam caſtigat, & punit: non meminiſſe verò, quum eam remittit. *Iſa. 64.d. Hoſ.8.d.9.b.*

Caſtigatio Dei.

n Hie ſ Iſ 64 & ſ Hoſ 8. Hil ſ pſ.62. Baſ ſ pſa.40. 44.

Recordari Dei ſuper ſtratum, eſt *o* in puritate conſcientiæ ejus meminiſſe. *Pſa.62.* Et recordantur Dei liberati, quum aliqui ex Judæis vel hæreticis ad veram fidem convertuntur. *Ezech.6.b.* memoria autem nominis Dei eſt per veram confeſſionem: quod eſt recordari in Deo nominis Dei. *Exod. 20.d. Lev.1.d.Pſ.44.Iſa.26.c.* juxta Septuaginta. Reminiſcuntur etiam Domini & miſerationum ejus, qui rectè operando ejus ſervant mandata. *Iſa.62.c.63.b.94.b.* memoria etiam ſanctitatis Dei, aut ſuavitatis ejus, dicitur eſſe in nobis, quum facit nos Deus ſui meminiſſe qui prius ejus obliti eramus. *Pſa.29.144.* malo dicitur. *Amos 6.d.* Ne recorderis Domini: quia non decet illum proferre nomen Domini. Recordari Domini in anxietate, eſt in tribulatione ad ipſum recurrere. *Ioan.2.c.Zach.10.d.* Recordatur Dei de terra Jordanis, *p* qui ex ipſo baptiſmo memor eſt Dei humilians ſe. *Pſal.41.*

Conſideratio Dei cum puritate conſcientiæ. Converſio ad fidem. Servare mandata.

Hie ſ Iſa 28 63. & ſ Eze. 6. & ſ. Amos 6. o Au ſ Pſ 41. p Glo int ſup. Exod.13. q Hil. & Au. ſ pſa 136.

Meminiſſe diei phaſe *q* eſt recordari paſſionis Chriſti. *Exod. 13.a.* memoria quoque ſanctificandi ſabbati, eſt ſolicitudo divini cultus. *Exod.10.b.*

Memoria paſſionis.

Meminiſſe Hieruſalem, *r* eſt recordari cæleſtis patriæ. vel conſiderare amiſſam patriam. *Pſalm.136.* Idem erit recordari Sion, & terræ Juda. *Iſ.10.c.* Rememoratio quoque diei ſabbati dici poteſt contemplatio quietis perpetuæ. *Pſal.37.in titulo.*

Recordari cæleſtis patriæ.

Hie ſ pſa. 37. r Ori ſ Num. ho 15. & ſ. Lev.ho.4. Hil ſ pſ 134

Recordari Sion, eſt *ſ* recordari legis Dei. *Pſal.136.* Et memoriale ſacrificii eſt ipſa ſacra Scriptura: vel memoria Scripturarum, vel perfecta Dei ſcientia: cujus ſemper memores erimus, quando illius erimus capaces: quæ nunquam deſtruitur. *Lev.2.a.Pſal.134.Iſa.26.b.*

Recordari legis Dei. Sacra ſcriptura

ſ Hie ſ Lev. 2. ſ Hie ſ Iſ.22. 41.

Memoria exciſa, *t* eſt litera legis non amplius obſervanda. *Iſa.26.e.* Et non meminiſſe priorum, eſt legem veterem quantum ad literalem obſervantiam aboleri. *Iſa.43.c.* Non recordabuntur arcæ Domini. dicebatur pro eo tempore, quo lex vetus erat ceſſatura.

Abolitio obſervantiæ. litera legis.

t Hie ſ Iſ 43. Gr 10 mo 10. v Glo. ord ſu. Exod.28.

Non meminiſſe priorum, *v* eſt non admirari antiqua miracula, ſuccedente opere redemptionis per Chriſtum factæ, quod omnia illa ſuperat & obſcurat. *Iſa.43.c.* Non erunt etiam in memoria priora: quando mala præſentis vitæ in fœlicitate ceſſabunt. *Iſa.65.c.Job 11.d.*

Non admirari antiqua miracula.

Memoriale erat filiis Iſrael coram Domino, *x* quum lapides erant in ſuperhumerali Pontificia

eorum

Memoria Patriarcharum eorum hominibus inſcripti: ut videlicet vel ipſi recordarentur Dei, vel Deus eorum. *Exod.28.b.* Vel ut Pontifex fidem, vitamque Patriarcharum memoriſſet imitari: ut oraret pro duodecim tribubus: ut populus etiam Sanctos imitaretur.

Rememoratio eſt *a* quum quis ad ſalutem commemorationem ſui fieri deſiderat: aut eorum ad pœnam, qui bonis ſemper infeſti ſunt: aut memoriam habeat peccati, qui vult ab eo mundari. *Pſalm. 37.69. in titulo.* — a Hil ſ pſ. 69. Orig ſ. pſ. 37. hom 10.

Labiis honorantes Deum. Recordantur Dei Iſrael non in veritate, *b* qui confitentur ſe noſſe Deũ, factis autem negant. *Iſ.48.a.* — b Glo. ord. ſu. Iſa 48.

Recordatio peccati. Memor eſt dierum antiquorum, *c* qui recordatur peccati Adæ. *Pſal.142.* Et non recordatur dierum adoleſcentiæ ſuæ, qui non advertit priorem ſtatum peccati. Recordatur autem viarum ſuarum is, quem peccati pœnitet. unde & confunditur. *Ezec 16.c.g.* — c Hil ſ pſ 148. Hie ſ Eze. 16.

Recitatio victoriæ Martyrum. Memoria eſt iniquitatis patrum peccatoris, quando in *d* Eccleſia recitantur Martyrum victoriæ. *Pſal.108.* — d Au. ſ pſal. 108.

Veſtigia vitiorum. Memoria Amalech, quam Deus delet, *e* ſunt veſtigia vitiorum. *Exod 17.d. Iſa.26.c.* Ubi ſeptuaginta Interpretes pro memoria dicunt, maſculus, qui Hebraicè dicitur Zachar. Deletur etiam memoria idolorum. *Zach.13 a.* Et memoria malorum. *Pſal.33. Job 18.d.* — e Hie ſ. Iſ. 26. Gr. 14 mo. 18.

Damnatio. Hæreſes. Memoriale hæreticorum *f* eſt doctrina eorum erronea. *Iſa.47.b.* Et idola gentilium. — f Glo. ord ſu. Iſa 47.

Idola. Memores ebriorum. Recordari Pharaonem miniſterii pincernæ, eſt *g* ebrios memores eſſe miniſtrorum vini. *Gen.40.d.* — g Phil. de temulentia.

Memoria mortis & judicii. Recordari noviſſimi, *h* eſt recogitare futura. *Iſa.47.b.* Et recordatur finis ſui, qui conſiderat diem mortis & judicii. *Thren.1.c.* — h Glo. in ſup. Iſa 47.

Non recordatur Eccleſia ex gentibus opprobrii viduitatis ſuæ, *i* quia rejecto idolorum cultu non amplius eſt à Deo deſtituta. *Iſa.54.b.* — i Glo. ord ſup. Iſa 54.

Unio Eccleſiæ cum Chriſto. Sera pœnitentia. Recordari dicitur Hieruſalem prævaricationis ſuæ, *k* quando ſerò jam anima in inferno recognoſcit peccata ſua. *Thren.1.c.* — k Gl ord ſup. Thre. 1.

Labilitas mundanæ gloriæ. Memoria malorum comparatur cineri. *Job 13.b.* quia illic *l* ponitur, ubi ab aura rapiatur, quantumlibet enim quiſque pro facienda gloria ſui nominis elaboret, memoriam ſuam quaſi cinerem ponit, quia hanc citius mortalitatis ventus rapit. — l Gr. 11. m. 17.

Nolle aſcendere à litera ad ſpiritum. Non recordatur Tyrus fœderis fratrum ſuorum, *m* quom Judæi aut hæretici nolunt aſcendere à litera ad ſpiritum, nec curant præceptum, quo jubetur ſacram Scripturam deſcribendam eſſe tripliciter. *Amos 1.c.* — m Hie. ſu. Amos c.

Non recordari redemptoris. Non recordantur viri pauperis, *n* qui civitatem liberavit: qui non recordantur Chriſti Redemptoris. *Eccleſ.9.d.* — n Hie ſ Eccleſiaſten. 9.

Memphis.

Sermo hæreticorum. MEMPHIS, id eſt, *o* os ex ore: Metropolis Ægypti. *Iſai.19.b. Jer.2.d. Ezec.30.c.* Hebraicè tamen ſcribitur Noph, quod interpretatur favus, aut diſtillatio, vel elevatio, aut cribrũ. *Hoſ.9.b.* ſcribitur Moph. Poteſt Memphis deſignare ſermonem, in quo confidunt hæretici, vel ora hæreticorum, unde profluunt errorum idola, ſicut in Memphi maximè vigebat idololatriæ ſuperſtitio, & magorum vanitas. — o Hie. ſ Iſ. 19 ſ. Ezec. 30.

Mendicare, Mendicus, quære Pauper.

Mens.

MENS, eſt princeps animæ facultas, quæ & intelligentia vocatur, qua homo cæteris præſtat animantibus. Includit autem tam partem intellectivam quàm voluntatem, ſic ut aliquando pro intellectu ſumatur, nonnunquam pro voluntate, quandoque autem utrumque ſimul includat. Sumitur item pro memoria & ratione.

Vis probativa cogitationum. Quando dicitur tota mente diligendus eſſe Deus, *p* mens ibi dicit vim probativam cogitationum. *Matth.22.d. Marc.12.c.* — p Ori ſ. Mat. ho. 23.

Voluntas. Mens pro voluntate ſumitur. *Exod.35.b.* mente promptiſſima offerre Deo. Et *Lev.10.d.* mens lugubris, quando non placetur Deo in ceremoniis.

Menſa.

MENSA eſt, ad quam accumbimus cibum ſumpturi: quæ etiam deſervit ad ſcribendum & numerandum.

Sacra ſcriptura. Menſa dici poteſt *q* ſacra Scriptura, & omnis in quibus ſpiritales cibi proponuntur, quæ menſa eſt ſpiritalis intelligentiæ claritate fœcunda. *Exod.25.c.30.c.37.b. Lev.24.a. Pſal.22.68. Iſa.23.b. Mala.1.b. Matt.15.c. Marc.7. Luc.22.c. Rom.11.b.* Idem deſignant menſæ aureæ decem. *3 Reg.7.g.* Quæ refectionem nobis verbi Dei, quaſi panes propoſitionis offerunt. Vel io nobis exempla fidelium quaſi poſitorum in ſe vaſorum Domini, claritatem & miracula proponunt. Menſæ ſedecim in templo, *r* Prophetas deſignant, & quatuor menſæ lapideæ ad holocauſta, ſignificant Evangeliſtas. *Ezec.40.f.* menſæ portæ interioris binæ ad ſingula latera, ſic ſunt diſtribuendæ, ut porta interior ſit novum teſtamentum, *Præcepta.* quæ habet in multitudine fidelium populorum duo latera, nempe dilectionem Dei & proximi. Binæ autem menſæ ſunt hinc, & binæ inde, quia in dilectione Dei neceſſariò tenenda eſt fides & vita. In di-*Beneficia Dei.* lectione autem proximi ſummopere debet patientia & benignitas cuſtodiri. Porta verò exterior, *s* eſt vetus teſtamentum, quia habet duo latera, nempe ſpiritales patres & carnalem populum, in quibus ſingulis binæ ſunt menſæ, quia in ſpiritalibus patribus habet doctrinam & prophetiam, in carnali populo circumciſionem & ſacrificium. Menſa ſapientiæ, quam propoſuit, dici poſſunt *ſ* ejus præcepta, quæ in ſacra Scriptura continentur. *Prov.9.a.* menſa potentis ſignificare poteſt ſacram Scripturam, & beneficia Dei *Prov.23.a.* — q Ori. ſ Ex. b. 9. & ſ. Rom. 8. Hie ſ. Iſa. 23. & ſ. pſa. 23. Gr. 17. m 14. Iſy ſ Lev. 24. Bed ſ. Prov 9. r Hie ſ Ez. 40. Gr ſ. Ez h 28. ſ Baſi. in prim. Proem. 2. in off. 22. 30. t Ar ſ. pſ 22. Hier ſ. Iſa 28. Iſy ſ Lev 24. Cyr. 4. ſ Ioa. 18.

Altare. Chriſtus. Menſa aliquando ſignificat *t* altare, in quo proponitur corpus Chriſti. *Pſal.22.127. Iſai.21.b.* Unde & ipſum altare appellatur menſa. *Eze. 41.b. Mal.1.b.* Ipſum altare eſt menſa potentis. *Prov.23.a.* Et ipſe *Euchariſtia.* Chriſtus eſt menſa, in qua panes depoſiti ſunt, quibus omnes participatione corporis ſui ad vitam æternam aluntur. *Exod.25.c.* — Chry ſ pſ. 22. v Ori. ſ Lev. ho. 13. Aug ſ. Ioan. tract 47.

Eccleſia. Menſa, in qua erant panes propoſitionis, ſignificat *v* Eccleſiam, in qua proponuntur nobis dona Spiritus ſancti. *Exod.25.c.30.c.37.b. Lev.24.a.* Ipſa etiam eſt menſa potentis. *Prov.23.a.* — x Glo. ord. ſu. Exod 26.

Cœna. Menſa dicitur ipſa cœna. *1 Reg.20.e.* Non venit ad menſam Regis.

Sacramenta novæ legis. Menſa in parte aquilonari templi, ſignificat *x* Sacramenta novæ legis, quæ mentem refrigerant, & vegetant. *Exod.26.g.35.b.* Data ſunt autem gentibus.

Beneficia temporalia Dei. Menſa præterea extra velum, & in parte aquilonari, deſignat *y* temporalia Dei beneficia, ut temporale — y Phi. quis rerum div. hær. & de vita Moyſis. 3.

porale nutrimentum vitæ. Erat autem in parte ſeptentrionali, quia ſeptentrionales venti maximè vegetant, & in parte ſiniſtra, quia temporalia ad ſiniſtram pertinent. *Exod.6.g.35.b.*

a Ori. ſ. L.1.b 13 & ſ. Num. ho.5. — Cor hominis. Terra.

Menſa quoque dicitur *a* cor hominis, & quicunque habent panes Dei, & reficiunt ac paſcunt animas, menſæ Dei dicuntur. *Lev.24.a.*

b Cle. Alex. 6 ſtrom.

Menſa in templo *b* erat ſex cubitorum, & ejus pedes quatuor erant circiter unius cubiti & dimidii. Colligunt ergò omnes cubitos in numerum duodenarium, convenienter ad duodecim menſium converſionem, quæ fit per circulum anni, quibus terra omnia producit & perficit, cum quatuor temporibus anni inita conſuetudine. Terræ igitur imaginem menſa ſignificat, quæ quatuor fulcitur pedibus, æſtate, autumno, hyeme, vere, per quos annus ingreditur, quo circa dicit etiam menſam habere ungulas inflexas ac tortiles, aut quod temporum converſionibus omnia circumagantur, aut fortaſſe ſignificabat terram, quam circumfluit Oceanus.

c Gr.26.m.32 — Gloria cœleſtis.

Menſa aliquando ſumitur *c* pro cœleſti gloria, ut cùm *Job 36.c.* dicitur. Requies menſæ tuæ erit plena pinguedine. De hac *Pſal.16.* Satiabor, dum manifeſtabitur gloria tua.

d Lyr. ſup. 4. Reg.4. — Unitas fidei. Lectio Scripturæ.

Menſa præterea dici poteſt *d* unitas fidei, & concordia prædicationis. Hanc menſam propoſuit mulier hoſpita Eliſæi in cœnaculo ipſius Eliſæi. *4.Reg.4.b.* Significat etiam Scripturæ ſacræ lectionem.

e Ori. ſ. Matthæum 13. Baſi. Reg. brevi. 254. Am. ſ. Lu.19. Hie. ſ. Iſa.28. — Pecunia avarorum.

Menſæ numulariorum, *e* pecunias avarorum ſignificare poſſunt: & etiam auditores Eccleſiæ. & doctrinam hæreticorum & Judæorum: quas menſas ſubvertit Dominus. *Matth.21.b. Marc.11.b. Luc.19.d. Iſa.28.b.*

f Hie. ſ. Matt. 21. — Altaria Dei.

Menſæ etiam numulariorum, *f* ſunt altaria Dei, quæ avaritia ſacerdotum in menſas numulariorum convertit. *Matth.21.b.*

Altare idolorum. Fomenta voluptatum.

Menſa meretricis adumbrat altare idolorum, vel locum & fomenta voluptatum. *Ezec.23.f.*

g Au. ſ. pſ. 68

Menſa autem pravorum fit coram ipſis in laqueum, *g* quum videntes & ſcientes amplectuntur peccata. *Iſa.68.*

h Hie. ſ. 65. — Ablatio divinæ providentiæ.

Menſa fortunæ, *h* quam ultimo die anni & menſis ultimi ponebant Gentiles, refertam varii generis epulis, & poculo mulſi mixto, vel præteriti anni, vel futuri fertilitatem auſpicantes, ablationem divinæ providentiæ indicabat. Qui enim fortunam colebant, divinam negabant providentiam. *Iſa.65.b.*

Menſis, Menſtruus.

MENSIS, dicitur duodecima pars anni, qui quaſi dimenſa ſpatia conficiat, menſis nominatur. Et menſtrua res dicitur, quæ eſt unius menſis.

i Iſy. ſ. Lev. 23 Cyr 4. ſ. Ioan. 28. — Initium gratiæ.

Menſis primus in menſibus anni, *i* initium gratiæ, ſeu legis gratiæ, & tempus adventus Chriſti ſignificare poteſt. Erat autem menſis verni temporis. *Exod.12.a.30.c.40.a. Ezec.45.f.*

k Ori. ſ. Exo. ho.7. — Nova lex.

Menſis etiam ſecundus, quo celebratur ſecundum Paſcha, *k* typus eſt novæ legis, unde in ſecundo menſe datum eſt manna. *Exod.16.a.2.Par.30.a.* Idem deſignat menſis novarum frugum, & menſis primitivorum. *Exod.13.a.23.b.*

l Bed. ſ. Exo.2. — Tres leges.

Menſes tres, quibus latuit Moyſes, *l* leges literæ, & naturæ & prophetiæ ſignificatunt, in cujus fine Chriſtus revelatus eſt à ſynagoga in aſſumptione carnis. *Exod.2.b.* menſis etiam tertius egreſſionis de Ægypto, tempus legis gratiæ ſignificat. *Exod.19.a.*

m Ori. ſ. Amos 4. — Tres virtutes. Myſterium Trinitatis.

Menſes tres, quibus fuit arca in domo Obededom, deſignant tempus quo eſt Eccleſia in gentilitate, quouſque Judæi convertantur. Eſt autem ibi per tres virtutes, fidem, ſpem, & charitatem. *2.Reg.6.b.* Deſignant etiam menſes tres *m* myſterium Trinitatis. *Amos 4.b.*

n Iſy. ſ. Le.23. Hie. ſ. Eze.39 — Tempus judicii.

Menſis ſeptimus, *n* eſt tempus judicii, quando perſonabunt tubæ ante Judicem, nec jam licebit operari. *Lev.23.d.* Unde & menſibus ſeptem mundatur terra ab immunditia Gog, quia menſe ſeptimo fiebat feſtum tabernaculorũ cum palmis, & in ſignum victoriæ contra hæreticos & infideles. *Eze.39.c.*

o Ori. ſ. Iob. lib.3. Hie. ſ. Amos 4. — Apoſtoli. Eccleſia. Ordines Angelorum.

Menſes anni duodecim *o* Apoſtolos ſignificare poſſunt Eccleſiam conſtituentes. *Job 3.b.* Vel deſignant diverſas Eccleſias, vel ordines Angelorum, vel diverſas virtutum ſpecies.

p Gr.4. m. 10. 11. — Virtutes variæ. Cogitationes Sanctorum.

Menſes conceptus cervarum, ſignificare poſſunt *p* cogitationes Sanctorum, vel virtutes multiplicatas, quas Deus dinumerat. *Job 39.a.*

q Gr.30.mor. 10.21. — Virtutes. Recentes in fide.

Ab uno menſe uſque ad annum quintum ſunt, *q* qui novi recenteſque ſunt in fide. *Lev.27.a.* de quibus dicitur. *1.Petr.1.a.* Quaſi modò geniti infantes.

Cle Rap. 4. recogn. q Iſy. ſ. Le.27 r Hie. ſ. Iſ.66 — Æterna fœlicitas.

Menſis ex menſe, *r* perpetuitatem fœlicitatis deſignat, & quod erit menſis ex menſe, quum à menſe carnali tranſitur ad ſpiritualem. Et quum Luna, quæ eſt Eccleſia, tranſibit à mutabilitate hujus temporis ad ſplendorem cœleſtis patriæ, ubi fulgebit ſicut Sol. Et menſis ex menſe eſt, quum perfectioni, quæ nunc eſt in operatione, ſuccedet perfectio, quæ erit in æterna requie. *Iſa.66.g.*

Gr.19 mo. 8. & ſ. Eze. h. 6 — Collectio animarum in Eccleſia.

Menſes priſtini *ſ* dicuntur collectiones animarum intra Eccleſiam veritatis luce ſplendentes & perfectæ. *Job 29.a.*

Eus. for ſpir. ſ Gre.29 m 8 t Gle. ord. ſ. Lev.15 — Prava cogitationes.

Menſis mulieris menſtruatæ ſignificat *t* pravas cogitationes. *Lev.15.c.*

v Rup. ſ. Hoſ.5 — Tempus hujus vitæ.

Menſis devorans, *v* eſt breve tempus hujus vitæ, quo mali conſumuntur. *Hoſ.5.b.*

x Gr. 8.m.7.8 — Expectans præmium.

Menſes vacuos dicitur habere, *x* qui per actiones ſuas præſentia non quærit, qui laborem non tolerat, ſed præmium nondum tenet. *Job 7.a.* Eccleſia habet menſes vacuos in his, qui adhuc voluptatibus defluunt, & fructu boni operis non ditantur.

Menſtruata, Menſtruum.

y Ari 3. hiſt. anim. 29 & 7. hiſt. animal. c.2.

MENSTRUUM, *y* eſt mulierum perfluvium & purgatio frigidi & indigeſti humoris ac ſanguine vitiato, quem natura quaſi noxium expellit, dictaque ſunt menſtrua, quod ſingulis menſibus mulieribus jam ad concipiendum adultis accidere ſolent, quod fit luminis Lunæ abſentia. Menſtruata mulier dicitur, quæ menſtrua patitur.

z Hier ſup. Ezech.18. — Vitia libidinis & idololatriæ.

Menſtrua Hieruſalem, *z* deſignant conſueta vitia libidinis & idololatriæ. Menſtruis enim fœdatæ mulieres filios edere ſolent leproſos, aut elephanticos, aut alioqui enormes. *Thren.1.f. Ezec.18.b. Zach.13.a.*

aa Gre. ſ. Eze. hom 20 & ſ. Pſa 129. — Cogitationes immundæ.

Menſtrua ſunt etiam *aa* immundæ cogitationes, quia menſtrua immunditia aliena carne non tangitur, ſed ſua carne inquinatur. *Jerem.2.c.* Et menſtruata eſt anima immundis cogitationibus polluta. *Zach.13.a.*

bb Iſy. ſ. Le.15 — Tempus idololatriæ.

Menſtruæ ſeparationis dies, & menſtruale tempus, ſignificare poſſunt *b* tempus, quo idololatria vigebat. *Lev.12.b.15.d.*

Illecebra carnales. Hæretici. Anima cum originali peccato. Synagoga. Ceremoniæ legis.

a Ambroſ. de Iſaac. 1. b Gen. Ven. 2 tom. 2. ca 17. c Rup. 2. de glo. to 1. 6.

Menſtruata mulier *a* delectationem corporis illecebræ deſignare poteſt, aut etiam hæreticos erroribus ceu fœdo ſanguine pollutos. *Lev. 15. d. 20. Iſa 30. e.*

Menſtruata, quam mundat Deus, eſt *b* anima habens originale peccatum. *Zach. 13. a.* Deſignat etiam plebem Judaicam, ſeu ſynagogam.

Pannn menſtruatæ comparantur juſtitiæ noſtræ, *c* quod non undiquaq; putæ inveniantur. *Iſa. 64. c.*

Mentha.

MENTHA, eſt herba vulgo nota, etiam hodie idem nomen apud vulgus ſervans, eſt herba calida & odorifera, condiendiſque cibis idonea. Deſignare poteſt *d* legis ceremonias res ſpirituales condientes. *Matt. 23. c. Luc. 11. f.*

Mentiri, Mendax, Mendacium.

MENTIRI, eſt contra mentem loqui, quum quis videlicet aliud habet in mente, aliud verbis exprimit. *M*endax autem eſt qui mentitur. *M*endacium verò ſunt ipſa mentientis verba. Interdum verò mentiri, eſt fingere, vel ſimulare, & fallere, & nugari. *M*endax verò, doloſus, fallax, falſus, mutabilis. *M*endacium, falſum conſilium, & ſimulatio.

Diabolus Antichriſtus. Idola. Hæreſes. Peccata. Hæretici. Falſa promiſſio.

e Hie. ſ. Iſ. 25. & ſ. Nah. 3. Cle. Alex. adhor. ad gentes. Aug. 14. civ. Dei 4. f Hie. ſ. Ier. 7. 15.

Mendacium dicitur *e* diabolus, qui pater & initium eſt omnis mendacii: Et etiam ipſe Antichriſtus: & præterea idola, & hæreſes. *Gen. 38. f. Exod. 23. a. Pſa. 4. Iſa. 28. d. 59. a. Jer. 8. b. 9. d. 13. d. 16. d. Hoſ. 7. a. d. 12. a.* Et generaliter omne peccatum dicitur eſſe mendacium. Non enim fit peccatum, niſi ea voluntate, qua volumus, ut benè ſit nobis, vel nolumus, ut malè ſit nobis. Ergò mendacium eſt, quod cùm fiat, ut benè ſit nobis, hinc potius malè eſt nobis. *Job 13. a. 36. a. Pſal. 5. Sap. 5. c. Nahu. 3. a. Soph. 3. c. Zach. 10. a. 13. a.* Et mendaces dicuntur dæmones, & hæretici: qui etiam mendaces colles dicuntur. *Iere. 3. g.*

Mendacia verba ſunt, *f* quæ promittunt favorem Dei, ſine vitæ emendatione. *Ierem. 7. a.* Tale eſt mendacium aquarum infidelium, quales ſunt aquæ torrentium, quæ videntur duraturæ: ſed tempore neceſſitatis deficiunt. *Ier. 15. d.*

Impotentia humana.

g Baſ. ſ. pſ. 115 Bern. de grad. humilitatis.

Mendax eſt omnis homo *g* quum propria mente vult mentiri ea, quæ Dei ſunt. *Pſal. 115.* Item omnis homo infirmus, omnis homo miſer & impotens, qui nec ſe, nec alium ſalvare poſſit. Sicut dicitur fallax equus ad ſalutem, non quod equus aliquem fallat, ſed quia is ſeipſum fallit, qui in ejus fortitudine confidit.

Eligentes malum prætextu juſtitiæ. Judæi. Hæretici.

h Baſil. & Hil. ſ. pſ. 61. i Hie. ſ. Iſ. 57. 59. & ſ. Hab. 3. Arn. ſ. pſ. 17. 63. 80.

Mendaces ſunt filii hominum in ſtateris, *h* quum per liberum arbitrium eligunt, & docent mala, & hoc in ſtateris, quia prætextu juſtitiæ. Item quum dicunt malum bonum, & bonum malum: & quum aliter indicant propria, quàm aliena. *Pſal. 61.*

Mendax ſemen, *i* ſunt Judæi à Patribus degenerantes, & etiam hæretici ex patre diabolo. Et Hieruſalem, quum dicunt Judæi ſe timere Deum, & invocare, tamen ejus præcepta non ſervant. *Iſa. 57. a. c.* Et Judæorum mendacium, fuerunt falſa teſtimonia, quæ dixerunt adverſus Chriſtum. *Pſalm. 58. Iſa. 59. a.* Et filii alieni dicuntur mentiri Chriſto, qui tam Judæi, quàm hæretici fraudulenter ſe habent erga Chriſtum. *Pſal. 17. 80. Iſa. 30. b.* Et mentiebantur inimici Deo, quando Judæi miracula Chriſti blaſphemabant, & dicuntur mentiri in multitudine virtutis ejus, hoc eſt, circa ejus reſurrectionem, tum quia dixerunt eum ſoluturum templum materiale & exercitaturum, tum quia ſubornatis cuſtodibus dixerunt, corpus ejus à diſcipulis eſſe ſublatum. *M*entiti ſunt etiam *k* facientes & colentes Deos alienos. *Pſal. 56.* mentiti quoque ſunt populo inimici Domini, quum ſcribæ, & Phariſæi retrahebant populum à fide Chriſti. *Pſalm. 80.* Et mentitur opus olivæ quum Judæi non faciunt fructum, quem verbis promittunt. *Hab. 3. d.* Sic mentiti ſunt lingua Deo, *l* qui promittunt ſervare præcepta, quæ tranſgrediuntur. *Pſal. 77.*

k Hil. ſ. pſ. 65 Au. ſ. pſa. 65. 80. l Hie. ſ. pſ. 77.

Mentiri in caput ſuum. Depravantes hæretici doctrinam ſuã.

m Hie. ſ. pſ. 26 n Hie. ſ. Hoſ. 9

Mentitur iniquitas teſtibus iniquis, *m* quia eorum mendacium in proprium recidit caput. *Pſa. 26.*

Mentitur hæreticis vinum eorum. *Hoſ. 9. a.* quia *n* doctrinam ſuam mendaciis depravant.

Mendacia verba dicebat Pharao eſſe verba *M*oyſis, quia diabolus mendacia reputat verba Dei. *Exod. 5. b.*

Mentum.

MENTUM, eſt ſedes herbæ, & propriè eſt hominum, ſed aliquando attribuitur etiam aliis animalibus.

Mentum Amaſæ, quod apprehendit Joab. 3. *Reg. 20. c.*

Mentum leonis, aut urſi apprehendebat David, ut eos occideret. 1. *Reg. 17. d.*

Merari, Merarites.

Apti ad duriora.

o Orig. ſ. Nu. ho. 4.

MERARI, id eſt amarus, ſive irritatus, aut provocatus, filius Levi, à quo *M*eraritæ miniſtri tabernaculi, qui in rebus durioribus ſerviebant, quatuor plauſtris eas portantes. Deſignant *o* eos, qui rebus durioribus apti ſunt. *Num. 4. c.*

Mercari, vide Emere.

Mercator, Merx, Mercatus, Mercatura.

MERCATOR dicitur, qui emit, ſive ut ipſe poſſideat, ſive ut alteri vendant, mercatus autem eſt ipſe mercandi actus, vel locus, ad quem mercatores emendi vendendique gratia conveniunt. *M*erx autem ipſa ſpecies, quæ emitur & venditur. *M*ercatura verò eſt ipſum negotiationis exercitium.

Negociatio Philoſophorum. Vendentes in templo.

p Hie. ſ. Ezec. 27. q Hil. ſ. Zac. 14.

Mercatus tyri, ſignificare poteſt *p* negociationem Philoſophorum, & hæreticorum & mundanorum. *Ezech. 27. c.*

Mercator, qui non erit in domo Domini, dici poteſt *q* de illis vendentibus & ementibus, quos ejecit Dominus de templo. *Zach. 14. d.* Item de iis, qui in religione habent aliquid proprium.

Merces.

MERCES, eſt præmium, ſeu ſtipendium, quod jure laboris redditur operanti, à merendo dicta. Et differt ab hæreditate: quod hæreditas jure ſucceſſionis datur: merces verò jure laboris: unde merces ſervis, hæreditas filiis competit. *Gen. 30. d. Exod. 22. c.* merces, donum. *Deut. 22.* Non offers mercedem proſtibuli. Lucrum *Gen. 30. c.* Dedit Deus mercedem mihi. *M*eritum. *Matth. 10. d.* Non perdet mercedem ſuam. Pœna æterna. *Matth. 6. b.* Receperunt mercedem ſuam. Præmium. *Exod. 22. c.* Pro mercede operis tui.

a Hie. ſ. Iſ. 40. & ſ. Zach. 11. — *Retribuens Chriſtus.*

Merces Chriſti dicitur eſſe cum ipſo, *a* quia ipſe reddet unicuique juxta opera ſua. *Iſa. 40.c.62.d.* merces autem quam illi appenderunt filii Iſrael, fuerunt triginta argentei, quibus venditus eſt. *Zach.11.c.*

b Amb. 2. de Abra. 8. — *Pretium Chriſti.* — *Deus.*

Merces magna Abrahæ, dicitur eſſe Deus, *b* quia ille noluit ſperare mercedem in terra. *Gen. 15.a.*

c Au. ſ. pſ. 126. — *Salvati.*

Merces fructus ventris, ſunt *c* qui ſalvati ſunt per paſſionem Chriſti. *Pſal.120.*

d Baſil. reg. brev. 250. — *Centuplum in hac vita.*

Merces operariorum. *Matt.20.a.* dici poteſt illud *d* centuplum, quod in hac vita datur. Item quod datur prædicatoribus pro labore. *Joan.4.e.*

Rup. 4. ſ. Ioa. e Hie. ſ. Ier. 31. — *Gloria Martyrum.*

Merces operi Racheli datur, *e* hoc eſt, matribus Innocentum, quia illi martyrii præmium acceperunt. *Iere.31.*

f Hie. ſ. Iſ. 23. & ſ. Agg. 1. & ſ. Zach. 8. — *Bona opera.*

Merces tyri ſancta, *f* ſunt bona opera poſt converſionem facta. *Iſa.23.d.* Et merces congregat, qui opera meritoria facit. *Agg.1.b.* merces autem quæ non erat ante templi conſtructionem, eſt præmium operum factorum ante ſuſceptionem fidei. *Zach.8.a.c.*

Senſus myſticus literæ legis.

Merces nutritionis Moyſis, deſignat ſenſum myſticum datum literæ legis, vel inſtructionem populi per legem, ne coleret idola. *Exod.2.b.*

g Ori. ſ. Ezec. ho. 8. Hie. ſ. Eze. 29. & ſ. Mich. 1. — *Temporalia.*

Merces temporalis datur *g* malis ſervientibus voluntati Dei, ut Ægyptus data eſt Babyloniis. *Ezec. 29.d.* Et mercedes meretricis, ſunt temporalia bona hæreticorum, & etiam divitiæ errorum, quæ non ſunt ex paterna hæreditate, ſed hinc inde collectæ. *Mercedes* autem quas dat meretrix amatoribus, ſunt virtutes, quas ante peccatum habuerat, & per peccatum amiſit. *Ezec.16.d. Mich.1.b.*

Inſtigationes diaboli.

Merces Jacob mutata à Laban, dici poſſunt variæ inſtigationes diaboli. *Gen.31.f.*

Mercenarius.

MERCENARIUS eſt, qui mercedis gratia operam ſuam alicui præſtat.

h Am. ſ. Luc. 15. & epiſ. 44. — *Sperantes à Deo mercedē.*

Mercenarii dici poſſumus *h* omnes, qui à Deo mercedem ſperamus. Et filius prodigus qui filius erat prius per lavacrum regenerationis, & amicus per virtutem, petit fieri ſicut unus de mercenariis, quia jam factus erat ſervus per timorem, & vult fieri mercenarius per laborem. *Luc.15.d.* mercenarius in alienis quidem laboribus exudat, ſed tamen ſibi præmium proprium præparat. Itidem omnes, *i* qui ſpe cœleſtium præditi, exercitio vitæ præſentis atterimur, in alieno laboramus, ſed tamen præmia noſtra percipimus, & per hoc pervenimus ad propria, quod purè miniſtramus aliena. Et ut mercenarius ſolicitè curat, ne unquam dies vacuus ab opere labatur, & expectatus finis temporis, non inanis veniat ad remunerationem. Ita electi quantò fidentius ſpe tendunt ad præmium, tantò nunc robuſtius perdurant ad laboris incrementum, & cùm gravia eſſe quibus exercentur, penſant, ex comparatione præmii quàm ſit leve, quod patiuntur inveniunt. *Mercenarius* autem quantò longius eſt à fine operis, tantò & à retributione mercedis. *Job 7.a.14.b.*

i Gre. 8. mo. 15. & epiſ. 44.

k Iſy. ſ. Lev. 19. — *Prædicator.*

Mercenarius etiam eſt *k* prædicator, cujus opus eſt prædicationis verbum, quod moratur apud audientem uſque manè, cùm non obtemperat illi, ſed ſic venit ad judicium. *Luc.19.c.*

l Iſye. ſ. Le. 25. — *Minus quàm ſervi.*

Mercenarii noſtri dici poſſunt, *l* qui à nobis invitati, non tamen tantùm ſubjecti, ut ſervi & ancillæ nominari poſſunt. *Lev.25.b.*

m Am. ſ. Luc. 15. Hie. epiſ. beatum. & ſ. Iſa. 28. Aug. ſ. Ioan. tract. 46. — *Servientes pro temporalibus.*

Mercenarius eſt, *m* qui Deo pro temporalibus ſervit, ut Judæi & peculiariter Scribæ, & Phariſæi, & ſacerdotes, & Judas. Item hæretici inanem gloriam quærentes. Mercenarius etiam Prælatus, qui non pro amore ſalutis ovium, ſed ad temporalem mercedem eas paſcit. *Exod. 12. d. Iſa.16.d.28.a.* juxta Septuaginta. *Luc.15.d. Ioan. 10.b.* Hi ſunt quos in ſæculo videmus, aut nullo, aut exiguo deſiderio æternorum velut mercede ſervire Deo, & ab eo terrena petere, quæ deſiderant.

Mereri, Meritum, Promerere.

Iſy. ſ. Lev. 22. Cyr. 7. ſ. Ioa. 5. Bern. ſer. de aſſi. anima.

MERERI, eſt aliquid facere, cujus gratia ipſe operator dignus ſit præmium accipere, aut pœnam pati.

Meretrix, Proſtibulum, Scortum.

MERETRIX à merendo, dicitur mulier, quæ mercede ſui corporis copiam facit. Dicitur etiam proſtibulum à proſtando, & ſcortum.

n Ori. ſ. Ioſ. ho. 3. Amb. ſer. 51. o Hie. ſ. Iſ. 23. — *Eccleſia gentium.*

Meretrix dicebatur *n* Eccleſia Gentilium, antequam ad virum Chriſtum converteretur, quæ poſtea converſa deſiit eſſe meretrix. Hanc deſignabat Raab, *o* quæ erat meretrix priuſquam populo Iſrael conjungeretur. *Ioſ.2.a.6.c. Iſa.23.d. Hoſ.1.a.* Huic meretrici conjungitur Samſon, hoc eſt, *p* Chriſtus. *Iud.16.a.*

p Au. ſer. 107. q Am. epiſ. 19. Hie. ſ. Iſ. 1. & ad Gerontiā. r Aug. q. in 49. & ſer. 107. — *Synagoga. Hæretici.*

Meretrix è diverſo facta eſt *q* ſynagoga, & Hieruſalem, quæ prius fidelis fuerat Deo, & poſtmodum adulterata eſt per idolatriam. *Hoſ.1.a. Iſa.1.f. Iere.2.e. Lev.21.b.* Et meretrix mater Jephte, eſt *r* ſynagoga mater Chriſti. *Iud.11.a.* Ipſa eſt meretrix, quæ decalvavit Samſon, quando crucifixit Chriſtum in Calvariæ loco. *Iud.16.a.* Hæretici quoque meretrices dicuntur. *Mich.1.a. Nahu.3.a. Prov.7.b.*

Iſye. ſ. Lev. 21. Hie. ſ. Mich. 1. Orig. ſ. Ioſ. ho. 3. ſ Hie. epi. multū. Aug. ſ. 200. Gr. 21. m. 8. t Ori. ſ. Lev. hom. 11. & ſ. Ioſ. ho. 1. 3. & ſ. Ezec. ho. 8. Hie. ſ. Iſ. 1. & ſ. Ierem. 3. ſ. Ezec. 16. — *Eccleſia & Synagoga vel Arriana hæreſis.* — *Bonus & malus Doctor.*

Meretrices duæ coram Salomone contendentes, *ſ* deſignant Eccleſiam & ſynagogam: quæ excepit filium vivum, eſt Eccleſia: quæ mortuum, ſynagoga. *3.Reg.3.c.* Vel quæ petit dividi infantem, eſt Arriana hæreſis, quæ diviſionem facit inter Patrem & Filium ſecundùm ſubſtantiam, quæ verò non dividit, eſt Eccleſia. Vel meretrices duæ, deſignant bonum & malum doctorem. Nam mulier, quæ filium, quem vigilans lactare conſueverat, dormiens interimit, deſignat magiſtros vigilantes quidem ſcientia, ſed vita dormientes: qui adjutores ſuos per vigilias prædicationis nutriunt, & dum quod dicunt facere negligunt, per ſomnum corporis occidunt, & negligendo opprimunt, quos alere verborum lacte videbantur, & tamen alienos diſcipulos ſibi attrahere conantur, quatenus dum bonos ſe habere, ſequaces oſtendunt, apud judicia hominum excuſant mala, quæ agunt, & quaſi per ſubditorum vitam mortiferam tegant negligentiam. Sed tamen veram matrem Salomonis gladius invenit: quia cujus fructus vivat, & cujus intereat, extremo examine ira diſtricti judicis demonſtrat. Et vivens filius prius dividi præcipitur, ut ſoli poſtmodum matri reddatur: quia in hac vita quaſi parteri conceditur vita diſcipuli, dum ex illa nonnunquam alter apud Deum meritum, alter verò apud homines laudem habere permittitur.

Amb. epiſ. 44. & de Cain. — *Anima peccatrix.* — *Caro.*

Meretrix aliquando dicitur *t* anima peccatrix, quæ à Deo diſceſſit, & admiſit peccatores, hoc eſt, dæmones. *Gen.38.d. Lev.21.c. Deut.23.c. Ioſ.2.a. Prov.5.a. Iſa.1.f. Ierem.3.a.* Et meretrix, cujus merces non recipitur in ſacrificio, eſt anima vitiis deturpata. Et proſtitutio Hieruſalem, eſt abjectio animæ in omnia vitia. *Ezec.16.c.* meretrix etiam dicitur ipſa caro. *1.Cor.6.c.*

Meretrix,

Cupiditas. Voluptas. Fallacia diabolı. Iniquitas. Corruptela. Roma.

Meretrix, dici poteſt *a* omnis vaga cupiditas, & voluptas, & vitia luxurioſa: quæ ornatu occurrit meretricio. *Prov.7.d.* Et hæc eſt meretrix, cujus merces non recipitur in ſacrificium. *Ierem.3.c. Oſ.4.d. Nahu.3.a. Apoc.17.a.* Cum his meretricibus diſſipavit prodigus omnem ſubſtantiam ſuam. *Luc.15.c.* Idem deſignat ſcortum Madianiticum quod etiam ſignificat errores & fallacias diabolicas. *Num.25.a.* meretrix demum poteſt dici etiam ipſa iniquitas, ſeu malitia, & corruptela. *1.Cor.6.c.*

Meretrix magna typum gerere dicitur *b* Romæ. *Apoc.17.a.19.a.*

a Cle Alex. ſtro. Phil. de mercede meretricis. Aug. ſ. Apoc. ho 15. Bern ſer de aſſic. anima. b Ori ſ Num. ho 20. Hie. Ageluſia.

Mergere, Demergere, Submergere, Immergere.

MERGERE, id eſt ſub aquam ponere, aut aliquo liquore operire. Idem ferè ſignificat ejus compoſita.

Demerſit tempeſtas aquæ Chriſtum, *c* quum Judæi ipſum vehementi impetu in mortem adegerunt. *Pſal 68.*

Perſecutio Iudæorum in Chriſtum. Infirmus liberatus à tentatione. Inanis gloria. Baptiſmus. Condemnatio ſuperborum. Induci in errorem veliu hoc ſæculum.

Mergi incipiens Petrus. *Matth.14.d.* deſignat *d* illum, qui quaſi ſuperatur à tentatione. ſed demum liberatur à Chriſto. Fuit etiam illa merſio velut nuncius futuræ negationis.

Demergunt victimas in profundum, qui cœleſtes virtutum hoſtias, non in cœlum per gratiarum actionem ſublevant: ſed ad terram per appetitum vanæ laudis inclinant. *Oſ.5.a.*

Demergitur in mare rubrum Ægyptius, & reſurgit Hebræus, *e* cum in baptiſmo ejiciuntur dæmones & vitia, & peccator baptizatus evadit mundus a peccatis. *Exod.14.g.15.a.*

Demergit Deus facies ſuperborum in foveam: quia *f* intentionem cordis eorum ſeſe ultra homines erigentem in inferiora dejicit, & demum ipſi in inferni baratrum detruduntur. *Iob 40 b.*

Demergi etiam in profundum maris, *g* eſt in errores Gentilium induci: vel in hoc ſæculum oequam. *Matth.18.a.*

c Hie ſ pſ. 68. Aug ſ pſ. 68. d Ori ſ. Mat. cap 14. Hil ſ Matt. Can 14. Gr ſ 1 Re 14. e Am. epiſ. 18. Ben ſ Exo. 14. f Gr. 30 m. 8. g Hil ſ Matt. Can. 18. Bern ſerm. 5. de Angelis.

Mergulus.

Guloſi. Contemplativi deſides.

MERGULUS, ſive mergus, eſt avis in fluido degens, & victum ex aqua quæritans, computatur inter aves immundas. *Lev.11.b. Deut 14.b.* deſignare poteſt guloſus etiam in locis difficilibus cibum & gulæ voluptates quærentes.

Poteſt etiam *h* eos contemplativos ſignificare, qui de rebus inferioribus nimium ſunt ſoliciti ſuperioribus adhærentes.

h Gloſ ord ſ. Lev 18. i Orig ſ Can. ho 1.2. Hie ſ Iſa. 18. k Au. ſ pſ. 14. Bern ſ Cant. ſer. 33.

Meridies, Meridianus, Meridiani.

Splendor divinæ Majeſtatis. Aſcenſio Chriſti. Chriſtus. Abundantia gratiæ. Fervor charitatis. Plenitudo cognitionis. Sapientia. Contemplatio divinitatis. Eccleſia. Tempus legis gratiæ. Tempus miraculorum & doctrina Chriſtus.

MERIDIES idem eſt, quod medius dies, quando Sol medium tenet cœlum, & in ſuo fervore, maximoque ſplendore. Sumitur ſæpè meridies, aut pars meridiana pro plaga auſtrali.

Meridies *i* ſplendorem plenæ lucis divinæ majeſtatis, & manifeſtationem ſecretarum & arduarum virtutum ſignificare poteſt. *Cant.1.b. Iſa.18.b.* Poteſt etiam deſignare *k* tempus aſcenſionis Chriſti, & aſcenſionis ejus ad dexteram Patris. *Pſal.54.* Poteſt præterea *l* ipſum Chriſtum deſignare, unde apparuit Deus Abrahæ in meridie, hoc eſt, in Chriſto. *Gen.18.a.*

Meridies *m* ſæpè abundantiam gratiæ & fervorem charitatis ſignificat. *Gen 3.b.12.c. Exo.27.b.1.Re.10.a. Pſa.36. Eccl.1.a. Cant.1.b.* Et ſicut meridie fiunt tenebræ, quum dimiſſis peccatis abundat gratia. *Iſa.58.c.* Et poſt meridiem cognovit Adam peccatum ſuum, Quaſi meridianus fulgor conſurgit juſto ad veſperum, quia quanto ſibi claritas maneat, cùm jam occumbere cœperit agnoſcit. *Iob 11.b.*

Meridies itidem *n* plenitudinem cognitionis & lucem ſapientiæ, contemplationemque divinitatis ſignificare poteſt. *Gen.12.c.28.c.43.d. Pſal.36.54.* Et dicitur ſponſus cubare in meridie. *Cant 1.b.* hoc eſt, in habentibus ingentem ſapientiæ lucem, & inſignem claritatis ardorem, de quibus. *Pſal.89.* Dexteram tuam notam fac mihi, & eruditos corde in ſapientia.

Meridies præterea dicitur *o* ipſa Eccleſia, ubi paſcit ſponſus ſuas oves *Cant.1.b. Zac.14.a.*

Meridies rurſus *p* tempus legis gratiæ. *Iſa.9.c.* Et tempus miraculorum & doctrinæ Chriſti. *Iob 5.c.* Et Judæi palparunt in meridie, quum aperta Chriſti miracula viderent, adhuc dicebant. Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palam. Ideò dicitur occidiſſe eis Sol in meridie. *Amos 8.c.*

l Gr ſ. 1. Reg. 10 & 1. m. 25. m Amb de Para. 14. Hie. ſ pſal. 36. Aug de ani. Eccleſiæ 14. Ori ſ Cant. ho. 2. n Ambr. de Iſaac 4 & de Ioſep 10. Grae anit Eccl. 14. Rica de 3. Vict 3 d arcam myſtic. 7. o Amb ſ pſ. 118 ſerm 2. Hie ſ Zac. 14. p Hie ſ pſ 19. Gr 6 m 14. 15.

Manifeſtatio bonorum operum. Doctores Eccleſiaſtici. Tempus juventutis. Populus Iudaicus. Tempus hujus vitæ. Fervor peccandi. Transfiguratio in Angelum lucis. Aperta tentatio.

Meridies quandoque dicitur *q* clara bonorum operum manifeſtatio. *Pſal.36.* Judicium tuum tanquam meridiem.

Meridies ſunt etiam *r* Doctores Eccleſiaſtici, quorum locum formidant hæretici. *Abdi.c.*

Meridionales portæ Hieruſalem cœleſtis, tempus juventutis & virilitatis, vel pietatem & clementiam deſignare poſſunt. *Apoc. 21 d.*

Meridianum latus *ſ* populum Judaicum ſignificare poteſt. *Exod.26.c.36.c. Eccl.1.a.*

Meridies præterea curſum temporis mundi hujus ſignificare poteſt: ut cùm Prophetæ Baal, de manè uſque ad meridiem invocabant ipſum Baal. *3.Reg.18.e.*

Meridies etiam aliquando *t* fervorem peccandi ſignificare poteſt. *Gen.3.b 1.Reg.14 a. Cant 1 b.*

Meridianum dæmonium eſt, *v* cum dæmones, aut hæretici faciunt opera, quæ videntur lucis. vel è diverſo, cum eſt gravis & aperta tentatio. *Pſal.90.*

In meridie dicuntur aſcendiſſe adverſus Hieruſalem hoſtes ejus: *x* quia ſine ullo metu eam invaſerunt. *Jer.6.a. Soph. 2.a.*

Quieſcunt hæretici multis deceptis.

Meridiari dicuntur iniqui inter acervos pauperum. *Job 24.b.* quia *y* tunc quieſcunt hæretici, cùm multos in ſuos errores pertraxerint.

q Ori. ſ. pſ. 36 ho 1. r Hie. ſ. Abdi. ſ Geor Ven. Can 3 to. 8. modu. 2 ca 3. t Amb ſ pſ. 118 ſer 12. v Amb de Parad. Gr ſ Cant 1. Hieron. & Au ſ pſ 90. x Gloſ int. ſ. Iere 6. y Greg. 16. mor. c. 8.

Merob.

Vita activa & contemplativa.

MEROB, id eſt, de multitudine, vel pugnans, ſive objurgans: aut multiplicans: filia Saulis major, quæ debebat tradi David in conjugium. cui tamen non fuit tradita, ſed Hadrieli: cui multos genuit filios.

Deſignare poteſt *z* vitam activam, quæ multitudinem operum parit, vel quia multi illam ſequuntur, vel è diverſo ſignificat vitam contemplativam, quæ ſegregat paucos è multitudine. Fuit promiſſa David, ſed non tradita: quia non omnibus contemplativæ vacare volentibus conceditur. *1.Reg 14 d.18.g.*

z Greg ſ 1. Reg 14.

Merodach, ſeu Berodach.

MERODACH, ſeu Berodach, id eſt, creans contritionem, vel electio interitus, aut filius interitus, vel vaporis tui, ſive frumentum, vel puritas nubis, vel vaporis tui, fuit Rex Babylonis, qui miſit libros, & munera ad Regem Ezechiam, typus eſt Principis hujus mundi, qui favoribus conatur bonos ad ſe pellicere. 4. *Reg.* 20. *c. Iſa.* 39. *a.*

Princeps hujus mundi.

Merum, vide Vinum.

Meſopotamia.

MESOPOTAMIA, eſt regio inter Tigrim, & Euphratem: unde ſumpſit Iſaac uxorem, & etiam Jacob, ubi mortuus eſt Thare pater Abraham. Hebraicè dicitur Padan. Haran.

Typus eſſe ſolet *a* Gentilitatis, unde ſumpta eſt Eccleſia, quæ ſita eſt inter duo flumina, nempe inter baptiſmum, & pœnitentiam, quibus intra Eccleſiam quilibet fidelis continetur. *Gen.* 24. *b.* 25. *c.* 28. *a.* Dicunt aliqui interpretari elevatam vocationem: & jam *b* totus mondus vocatione elevatus eſt. *Pſ.* 39.

Meſopotamia etiam deſignare poteſt *c* libidinem, quæ eſt inter duo flumina: quia in multa mergit vitia, & inde venit Balaam.

Deſignat præterea *d* torrentem, ſeu fluxum hujus vitæ, quo confugit Jacob. *Gen.* 28. *a.*

Gentilitas. Libido. Fluxus hujus vitæ.

a Ambr. 1. *d. Abr.* 4. *Hie. ad Damaſ. ho* 3. *b Au. ſ. pſ.* 59. *Bed ſ. Gen.* 28. *c Orig. ſ. Nu. ho* 15. *Phil de conf. ling. d Philo. de profugis.*

Meſſias.

MESSIAS, idem eſt quod unctus, & Græcè Chriſtus, dicitur peculiariter de Salvatore noſtro, tanquam per antonomaſiam.

Metallum.

METALLUM dicitur quævis materia dura, è terræ viſceribos ſeu venis effodi ſolita, ut aurum, argentum, cuprum, ſtannum, plumbum & ſimilia. De quibus in ſingulis ſpeciebus quære allegorias. *Exod.* 35. *e.* 38. *b. Deut.* 8. *b.* 1. *Mach.* 8. *b.*

De variis metallis ſpiritualibus, & in corpore humano, vide Georgium Venetum. *Cant.* 1. *to.* 6. *cap.* 9.

Metari.

METARI, eſt metas in agris, terminandi gratia diſponere, & menſurare locum futuro ædificio, vel caſtris, vel alteri cuivis operi. *Num.* 1. *g.* vide Caſtrametari.

Metere, Demetere, Meſſis, Meſſor.

METERE, eſt fruges ſecare, fructuſque colligere. Meſſor autem eſt qui metit. *Meſſis* verò quandoque ſignificat tempus metendi, nonnunquam verò ſegetem ipſam jam maturam. Metere etiam complere. *Apoc.* 14. *d.* venit hora ut metatur. Conſequi. *Tob.* 4. *b.* Seminant dolores, & metent eos. Extorquere. *Matth.* 25. *b.* metis ubi non ſeminaſti. Præmiari. *Pſal.* 125. In exultatione metent.

Meſſis quandoq; ſignificat *e* paſſionem Chriſti. *Iſ.* 27. *c.* Et metere myrrham, eſt contemplari paſſionem Chriſti. *Cant.* 5. *a. Job* 29. *c.*

Meſſis etiam ſignificat *f* fructus fidei, & bonorum operum. *Gen.* 30. *b. Exod.* 34. *c. Iſa.* 17. *d.* Et meſſis non requieſcens, ſed ſimul exiſtens jam cum ſemine, deſignat bonorum operum continuationem, ut uno finito, aliud inchoetur. *Gen.* 8. *d.* Idem eſt meſſis annua. *Ier.* 5. *f.* Et generaliter meſſis dicuntur *g* opera exteriora, & meſſis mali atteritur, quum omnis ejus operatio à ſuperno judicio quaſi nihilum deputatur, etiam ſi ante humanos oculos bona videatur. *Iob* 18. *a.* 29. *c. Prov.* 25. *b. Ioel.* 1. *c.* meſſis etiam, eſt tempus colligendi Gentes in Horrea Eccleſiæ per fidem. 1. *Reg.* 12. *c.* meſſis erat tempore Apoſtolorum, & ædificatio templi Eccleſiæ. *Ioan.* 4. *b.*

Meſſis quoque annua, *h* diverſas vocationes ſignificare poteſt. *Ierem.* 5. *f.* Et meſſis novorum, eſt multiplicatio credentium in Eccleſia. *Exod.* 34. *c. Iſa.* 9. *a.* 17. *b.* Et ipſi homines meſſis dicuntur. *Matth.* 9. *Ioan.* 14. *d. Apoc.* 14. *c.*

Meſſis præterea, eſt *i* tempus mortis, vel judicii. *Iſa.* 27. *c. Ier.* 8. *g. Mat.* 13. *d.* Et meſſis Eccleſiæ, eſt quum perfectæ animæ è corporibus abſtractæ, velut maturæ ſegetes à terra deciſæ ad cœleſtia horrea demigrant. *Iob* 29. *c. Pſal.* 125. *Hoſ.* 6. *d. Ioel.* 3. *c. Amos* 4. *b.*

Meſſium tritura dici poteſt *k* diſcuſſio, quam quiſque facere debet eorum, quæ didicit. *Lev.* 26. *a.*

Meſſis Eſebon, eſt *l* perverſa hæreticorum doctrina. *Iſa.* 16. *c.* Idem ſunt meſſes illatæ, ſeu aridæ. *Iſa* 23. *a.*

Meſſis, dicta fuit *m* deſtructio Hieruſalem. *Iſa.* 27. *c.*

Meſſis ſtulti. *Iob* 5. *a.* dicitur *n* doctrina legis, & Prophetarum, qua paſcuntur Gentiles, relictis in fame Judæis: dicitur etiam quando iniquus quiſque donum rectæ intelligentiæ accipit. Scripturæ ſententiis docetur, bona loquitur, ſed tamen nullo modo hoc quod dicit opera: verba Dei profert, nec tamen diligit, laudando exaggerat, vivendo calcat.

In meſſe tritici ſunt pluviæ, *o* quum Deus arida peccatorum corda convertit. 1. *Reg.* 12. *c.*

Metit myrrhâ cum aromatibus ſponſus. *Cant.* 5. *a.* quando *p* Chriſtus mortificatione vitæ ad perfectionem perducta, electum ſuum ab hac ſuccidens, ad cœleſte horreum cum ſancta opinione inducit. Et cùm ipſe mortuus deſcendit ad inferos, & liberavit Patres.

Metere etiam, eſt *q* fructum æternæ retributionis percipere. Et qui conſiderat nubes non metit, quia qui ante humanæ mutabilitatis terrorem trepidat, mercedis æternæ retributione ſe privat, *Eccle.* 11. *b.* metentes quoque triticum, ſunt perfecti in hac vita, divinis conſolationibus fruentes. 1. *Reg.* 6. *c.* metere autem vel bonum, vel malum, contingit ſecundùm id, quod ſeminatum eſt. *Gen.* 45. *b. Pſal.* 125. *Exod.* 34. *c. Gal.* 6. *b.*

Metere ubi non ſeminavit dicitur Deus. *Mat.* 25. *c.* quia *r* omnia opera noſtra colligit: vel quia colligit fructum in Gentibus, quibus lex data non fuerat.

Metere ſegetes interdum eſt *ſ* ſuſcipere verbum Dei. *Lev.* 23. *b.*

Metere ſponte naſcentia in agro. *Lev.* 25. *b.* eſt *t* retribuere ſibi ſinè eorum, quæ nobis Deus tradidit.

Paſſio Chriſti. Fructus fidei. Bona opera. Tempus operandi. Multiplicatio fidelium in Eccleſia. Tempus mortis, vel judicii. Diſcuſſio doctrinæ. Doctrina hæreticorum. Deſtructio Hieruſalem. Doctrina legis. Converſio peccatorum. Beatificans Chriſtus cum bona opinione. Liberans Chriſtus exiſtentes in limbo. Felicitas. Colligens Deus fructum in Gentibus. Suſcipere verbum Dei. Aſcribere ſibi dona Dei.

e Hie. ſ. Iſ. 27. *Ambroſ. de Cant.* 4. *f Ambr. de Noe.* 13. *Hie ſ. Iere.* 8. *& g Gr.* 14. *mo.* 18. *&* 19. *mo.* 27. *Bed ſ. Pro.* 25. *h Hie. ſ. Ier.* 5. *& ſ. Iſa.* 9. 17. *& ſ. Matt.* 9. *Bern. ſ. Cant. ſer.* 58. *i Rup.* 9. *ſ. Apo. &* 4. *ſ. Ioan. k Hie. ſ. Iſ.* 17. *Gr.* 19. *mo.* 27. *Aug. ſ. pſ.* 125. *k Ori. ſ. Lev. hom.* 16. *l Hie. ſ. Iſa.* 23. *m Hie. ſ. Iſ.* 27. *n Gre.* 6. *m.* 8. 4. *o Gr. ſ.* 1. *Re.* 12. *p Gr. ſ. Cant.* 5. *Ru. ſ. Cant.* 4. *q Gre. li.* 7. *& mor.* 5. *& ſ. Ezec. ho.* 3. *& ſ.* 1. *Reg.* 6. *r Ori. ſ. Matt. Can.* 67. *ſ Iſy. ſ. Le.* 23. *t Philo de profugis.*

Colligere hæreticorum verba. Angeli. Apoſtoli.

Metere fœnum, eſt *a* colligere hæreticorum verba ad eos revincendos. *Pſal.*128.

Meſſores dicuntur *b* Angeli, & etiam Apoſtoli. *Matt.*13.*e.Ruth.*2.*a.Pſal.*128. Et generaliter meſſores in bonum, ſunt gaudentes de bonis operibus aliorum, ſua adhortatione factis. Et hi ſunt meſſores Regis: qui metunt in exultatione. 1. *Reg.*8.*c.Pſal.*125.*Amos*9.*d.* Duplex autem conſideratur meſſis: una in primo Chriſti adventu, in quo Apoſtoli fuerunt meſſores eorum, quæ Patriarchæ & Prophetæ ſeminarant: alia in ſecundo adventu, in qua Angeli erunt meſſores. *Joan.*4.*c.*

a Aug. ſ. pſal. 128
b Gr. ſ. 1. Re. 8. Aug. ſ. Joan. tract. 15.

Proferre hæreſes. Pervertentes hæretici ſenſum ſcripturarum. Colligentes fructum malæ operationis. Hæretici ſine fructu.

Metere ſpinas, eſt *c* proferre ſenſus hæreticos. *Jerem.*12.*c.* metunt etiam dolores, qui malum quod facere cœperunt, ad complementum adducunt; & cùm ex ipſis perverſitatibus temporaliter excreſcût.

Demerent agrum non ſuum hæretici, *d* quum ex ſacra Scriptura ſententias longè à ſenſibus ſuis diſſidentes, tollunt, vel cum de Eccleſia quoſdam qui recti videbantur, rapiunt. *Job* 24.*b.* Et metere falce alienum agrum, eſt dare extraneum ſenſum ſacræ Scripturæ. *Deut.* 23.*d.*

Meſſores Regis in malum, *e* ſunt qui malæ operationis fructum colligunt. 1. *Reg.*8.*c.* Et metere dicuntur iniquitatem, qui ararunt impietatem. *Hoſ.*10.*d.*

Metere in miſericordia, fit in lege nova, ubi percipitur miſericordia. *Hoſ.*10.*d.*

Non metunt hæretici ſeminantes, *f* quia non percipiunt fructum ex ſua doctrina. *Mich.*6.*d.*

c Orig. ſ. Jere. ho. 7. Gr. ſ. mo. 15. d Gr. 16. mo. 28. Gloſ. int. ſ. Deut. 23. e Gr. ſ. 1. Re. 8 f Hie. ſ. Mic. 6

Methca.

METHCA, id eſt, *g* dulcedo, vel ſuavitas, fuit vigeſima quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò pervenerunt profecti de Thare, ſeu Taad: deſignat eos qui abactis dæmonibus, inſidiatoribus, dulcem protinus fructum laboris invenerunt. *Num.*33.*d.* juxta Originem, *h* Methca interpretatur mors nova. quò pervenitur poſt Thare, quia inde venientes commoriuntur Chriſto.

g Hieron. de manſionibus. h Orig. ſ. Num. ho. 27.

Metiri, Menſura, Menſor, Demetiri, Remetiri.

METIRI, eſt menſurare, & taxare, ſeu in menſuram redigere. *Menſura* verò eſt inſtrumentum quo metimur, acrei alicujus quantitatem deprehendimus. *Menſura* etiam capacitas. *Numer.* 15. *b.* Habeat medium menſuræ Hin. *Meritum. Matth.*7.*a.* In qua menſura menſi fueritis. Numerus. *Exod.*5.*b.* Et menſuram laterum, quam prius faciebant. Proportio. *Exod.*38.*b.* Ejuſdem menſuræ & operis. Quantitas. *Gen.*41.*f.* Copia menſuram excederet. Regula. *Iſa.*31.*c.* Extenditur ſuper eam menſura. Scriptura. *Luc.*12.*e.* Ut det illi tempore tritici menſuram. Terminus. *Jere.*31.*g.* Exibit ultra normam menſuræ.

Immenſitas Dei.

Menſura Dei dicitur longior terra, & latior mari, &c. *Job* 11.*b.* Ut intelligatur nullam habere menſuram, qui eſt immenſus.

Novit Deus mentem, & opera. Christus. Dans Deus verbum abbreviatum. Penetrans Christus myſteria. Punitio Dei.

Metitur Deus longitudinem, altitudinem, & latitudinem templi, *i* quia nota ſunt illi mens & opera. *Ezech.*40.*b.* metitur autem prius portam aquilonis, *k* quia prius calcandus eſt pedibus aquilo. Metitur latitudinem, & altitudinem talamo uno, quia unaquæque anima, quantum lata fuerit in amore proximi, tantum & alta erit in cognitione Dei. Dum enim ſe per amorem juxta dilatat, per cognitionem ſuperius exaltat. Menſor eſt Chriſtus. *Zach.*2.*a.*

Metitur Deus pugillo aquas, *l* cùm diſtribuit verbum abbreviatum. *Iſa.*49.*c.* menſus eſt etiam vir aquas, cùm Chriſtus omnia penetravit myſteria, & vitam ſine peccato egit. *Ezec.*47.*a.* metitur itidem Chriſtus terram, quia omnia comprehendit. *Habac.*3.*b.*

Metitur quoque Deus pugillo aquas, *m* quum punit citra condignum. *Iſa.*40.*c.* Et in menſura judicabit Deus Judæos, quia qua menſura menſi fuerint, remetietur eis, & contra menſuram, quia cumulatur pœna in inferno perpetuo durans. vel contra menſuram eorum, qui non putabant ſe ita puniendos. *Iſa.*27.*b.*28.*e* Et metitur Deus Hieruſalem, hoc eſt, animam, quando juxta merita dat præmium vel pœnam. *Zach.*2.*a.* Sic ſtetit & menſus eſt terram. *Habac* 3.*a.* Sicut David. 2.*Reg.*8.*a.*

i Hie. ſ. Ez. 40 k Gr. ſ. Ezec. ho. 14. Rup. ſ. Zac. 2. l Hie. ſ. Iſ. 40. & ſ. Ezec. 47 m Hie. ſ. Iſ. 27 Georg. Ven. Cant. 1. to. 7. cap. 1. Rup. ſ. Hab. 3

Reprimuntur Sancti in hac vita.

In menſura appendit Deus aquas, *n* quum Sancti ſublevati ſpiritu ad ſumma rapiuntur, quamdiu in hac vita ſunt, ne aliqua elatione ſuperbiant, quibuſdam tentationibus reprimuntur, ut nequaquam tantum proficere valeant, quantum volunt, ſed ne extollantur ſuperbia, fit in eis ipſarum quædam menſura virtutum. *Iob* 28.*d.*

n Gr. 19. mo. 3.

Electio Gentium.

Metitur Deus convallem tabernaculorum, *o* quum Gentes ducit ad Eccleſiam, & cùm numeratos habet electos ex Gentibus, vel quum quoſdam ex Judæis deduxit ad fidem, cæteris in incredulitate relictis. *Pſal* 59.

o Baſil. & Aug. pſal. 59.

Impletio Prophetarum. Diſtributio Prædicatorũ & donorum.

In menſura diviſit Deus ſortem Prophetiis, *p* quia ſingulas ordinavit impleri temporibus ſuis. *Iſa.* 34.*d.* Sic menſa eſt cœlos dextera Dei, quum ordinavit ſcripturas. *Iſa.* 48.*c.* menſuras etiam terræ poſuit Deus. *Iob* 38.*a.* quando *q* in carne ad Eccleſiam veniens, fines Eccleſiæ occulti judicii ſubtilitate diſtinxit, quando videlicet Prædicatores ſancti agenre ſpiritu, in alias mundi partes vocabantur ut irent, ab aliis verò partibus arcebantur, ne accederent. Item quum facit, ut habeamus quædam virtutum dona, quæ nunquam quæſivimus, & quæramus, nec habere valeamus quædam, ut quum mens hæc non poteſt habere, quæ appetit, & illa ſe intelligat de ſemetipſa non habere quæ habet. Sic aliis datur ſermo ſapientiæ, aliis ſcientiæ, &c. Ita etiam datur menſura fidei. *Rom.*12.*b.*

p Hie. ſ. Iſ. 34 q Gregor. 28. mor. 9. 10.

Unitas fidei.

Menſura, una omnium cortinarum, & ſagorum tabernaculi, *r* deſignat eandem eſſe omnium rectè credentium fidem. *Exod.* 26.*a.*36.*b.* Idem ſignificabit menſura eadem vini & olei. *Exod.*29.*g.* menſuratur autem atrium tam in longitudine, quàm in latitudine, quia cùm ad fidem peccator ducitur, neceſſe eſt ut ejus Doctor conſideret, quantum in longitudina ſpei, vel quantum in latitudine charitatis ex ejus admonitione proficiat. *Ezech.* 40.*c.*

r Gre. ſ. Exod. hom. 19.

Datur ſpiritus ad menſuram.

Metiri manna ad menſuram Gomor, *ſ* eſt ſpiritum ſapientiæ dari fidelibus ad menſuram. *Exod.* 16.*d.Eccl.*7.*A.*1.*Cor.*12.*A.* Dabatur autem cunctis filiis Aaron æqua menſura de ſacrificiis. *Lev.*7.*b.* menſura quoque tritici, quam dat diſpenſator. *Luc.*12.*f.* doctrina verbi ſecundùm cujuſque capacitatem. Hanc menſuram excedebat copia tritici in Ægypto ſub Joſeph. *Gen.*41.*f.*

ſ Fulgen. ho. de conf.

Diſpoſitio veteris legis, & myſteriorum.

Menſura templi, *t* eſt diſpoſitio veteris legis. *Exod.*30.*b.*38.*c.* Et metiri fabricam templi, eſt conſiderare myſteria legis, & penſare ſubtiliter juſtorum vitam. Menſurantur autem omnia templi. quia nihil abſque ratione eſt in templo Dei. *Eze.*41.*c.*43.*c.* menſuræ autem eædem portæ Aquilonaris, & Auſtralis templi, admonent, ut quæ prius ſecundùm literam cognoſcebamus, etiam ſecundùm ſpiritum intelli-

t Hie. ſ. Eze. 40. 41. Gregor. 14. mor. 10.

intelligimus. *Ezec.4.d.* metitur Joannes templum & altare ſcribens *a* quid fide tenendum de Chriſto. *Apoc.11.a.* menſura arundinea & aurea, deſignat ſimul merita ſcribentium & præmia, & etiam omnium operantium. *Apoc.21.d.*

a Rup & ſ. Apoc. 11.

Menſura ſuper Hieruſalem, deſignare poteſt præcepta à Deo data. *Jerem.31.f.* Et menſura terræ, *b* dicuntur dona Spiritus ſancti in Eccleſia diſtributa. *Iob 38.a.* De menſuris autem civitatis, vide Georgium Venetum. *Cant 3.tom.8.modu.3.concen.1.*

b Hie ſ. Iob 38 — *Præcepta Dei. Dona Spiritus ſancti.*

Remetitur Deus unicuique qua menſura menſus fuerit: *c* quia ſecundùm opera dat præmium, aut pœnam. *Iſa.65.b.Marc.4.c.Luc.6.f.* menſor autem eſt ipſe Chriſtus, Judex vivorum & mortuorum. *Zach.2.a.* Ad hæc pertinet menſura peccati. *Lev.5.b.*

c Hie ſ. Zac. 2 — *Præmium ſecundū opera. Divina ſententia in Judæos.*

Menſura, quæ extenditur ſuper Hieruſalem, *d* eſt divina ſententia in Judæos firmata. *Iſa.24.c.* Sic terra Amaſiæ dicitur funiculo metienda: quod tradenda ſit hoſtibus, vel dæmonibus. *Amos 7.d.Zac.2.a.* In menſura autem bibens aquam Ezechiel, deſignavit laborem obſidionis Hieruſalem. *Ezech.4.c.*

d Hie ſ. Iſ. 34 & ſ. Amos 7. & ſ. Ezec. 4. e Georg. Ven. Cant. 1 to. 7. ca. 1.

Menſura duplici librat Deus hominum flagitia *e* majori videlicet, & minori. *Major* montibus comparatur, dum dicitur. Juſtitia tua ſicut montes Dei. Quæ ab Hebræis dicitur Din, quod judicium durum, & forte ſignificat: ut nullus ad ipſum poſſit juſtificari, ſicut dicit Propheta. Non intres in judicium cum ſervo tuo, Domine: quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. Et in Iſaia dicitur: Facti ſumus immundi omnes, & quaſi pannus menſtruatæ univerſæ juſtitiæ noſtræ. Unde Gregorius. Omnis humana juſtitia injuſtitia eſſe convincitur, ſi diſtrictè judicetur. De juſtitia autem minori dicit *Micheas Propheta ca.6.c.* Adhuc ignis in domo impii, theſauri iniquitatis, menſura minor iræ plena.

Judiciū Dei.

Menſura una utriuſque cherub templi. *3.Reg.6.c.* deſignat *f* in illa æterna patria non eſſe diſparilitatem voluntatum & cogitationum.

f Glo ord ſ. 3. Reg. 6. — *Concordia Beatorum.*

Menſura ætatis plenitudinis Chriſti, eſt *g* perfectio vitæ immaculatæ accepta de plenitudine Chriſti. Sic menſura donationis Chriſti. *Epheſ.4.c.*

g Am. ap. ſ. 16 — *Perfectio vitæ.*

Menſura in lachrymis, *h* eſt moderata tribulatio, quia non permittit nos Deus tentari ultra id quod poſſumus. Item ſanguis Chriſti, per quem metiri debemus lachrymas. *Pſal.79.*

h Hier. & Aug. ſ. pſ. 79. — *Moderata afflictio.*

Menſura palmi in rationali Pontificis *i* infatigabilem mentis intentionem deſignat. *Exo.28.c.39.b.*

i Glo ord ſ. Exod 28 — *Mentis intentio.*

Menſura & menſura, *k* deſignat diverſum judicium, quod quis habet de rebus propriis, & rebus proximi: quod ut iniquum prohibetur. *Prov.20.b Mich.6.c.*

k Greg ſ Eze. ho. 4. — *Diverſum judicium ſui & proximi.*

Menſura una quatuor atriolorum templi, ubi coquebantur ſacrificia, *l* deſignat omnibus partibus mundi eſſe commune, ut in ſudore vultus ſui veſcantur pane ſuo. *Ezec.46.g.*

l Hie ſ. Ezec. 36. — *Labor omnibus communis.*

Menſurare pondere ſanctuarii, *m* eſt examinare omnia ad menſuram ſacræ Scripturæ, non Philoſophorum, aut hæreticorum. *Lev.27.d.*

m Iſy ſ. Lev. 27. — *Norma ſacra Scriptura.*

Menſura laterum, quam imperabat Pharao filiis Iſrael. *Exo.5.c.* ſunt opera *n* terrena, ad quæ cogit diabolus.

n Glo int ſ. Exod. 5. — *Opera terrena.*

Menſurabiles dies poſuit Deus: *o* quia unuſquiſque diſcrevit proprium terminum, ipſumque brevem. *Pſal.38.*

o Glo ord. ſ. pſal 38. — *Proprius cujuſque terminus.*

Metreta.

METRETA, eſt genus menſuræ, ex duobus batis conſtans.

Metretæ binæ vel ternæ, *p* ſenſus ſacræ Scripturæ ſignificant. *Joan.2.a.* Vel deſignant *q* myſterium Trinitatis, ſic ut etiamſi ſolum Pater & Filius nominentur, ibi debeat intelligi Spiritus ſanctus. Vel metretæ binæ *r* referuntur ad Judæos, & Gentes, ternæ ad tres filios Noe. Vel deſignatur duplex timor, gehennæ videlicet, & amiſſionis gloriæ, quibus additur tertius, ne fraudentur cibo. Vel metretæ ternæ, deſignant triplicem timorem in peccatore. Time ſubtracta gratia, tanquam mox caſurus. Time, & contremiſce Deo, ut ſentis, irato. Time, quia reliquit te cuſtodia tua.

p Orig. 4 peri ar. 2 q Au. ſ. Ioan tract. 9. r Bern ſer. 2. dominica 1. poſt octa. Epiph. & ſ. Cant. ſer. 54. — *Senſus Scripturæ. Myſterium Trinitatis.*

Mica.

MICA, eſt pulviſculus ille, qui in arena quaſi argentum fulget, à quo & panis, & aliarum rerum fruſtula, quæ nobis res ipſas tractantibus decidunt, micas appellamus.

Micæ cadentes de menſa Dominorum, *ſ* dicuntur dogmata fidei, quum panis ſit Verbum, & fides ſit de Verbo. *Matth.15.c.Luc.16.d.*

ſ Am ſ. Luc. 16. — *Dogmata fidei.*

Micare, vide fulgere.

Michael.

MICHAEL, id eſt, *t* quis ſicut Deus? aut humilitas, ſive paupertas Dei, vel percuſſio Dei, ſive percutiens Deus nomen Principis Angelorum. *Dan.10.c.12.a. Juda.e. Apoc.12.b.* Ubi deſignare poteſt Chriſtum, qui pugnavit, & vicit draconem.

t Hie ſ Dan. 8 Aug ſ. Apoc. ho. 9. — *Chriſtus.*

Micheas.

MICHEAS, *v* id eſt, pauper, vel humilis, aut percutiens, vel percuſſus, ſive quis hic? nomen Prophetæ, qui fuit è duodecim minoribus, fuit de *Moraſti*, quod interpretatur hæres, quia humilitas de ſpe hæreditatis Dominicæ naſcitur. *Mich.1.a.Jere.26.f.*

v Hie. prolo. ſ. Mich. — *Humilitas.*

Michas.

MICHAS, vel *Michaja*, id eſt, quis ſicut Dominus? aut paupertas, vel humilitas Domini, ſive percutiens Dominus, vel percuſſio Domini, vir quidam de monte Ephraim, qui fecit idolum in domo ſua. *Jud.17.a.18.f.*

Michol.

MICHOL, id eſt, quis omnia? vel ex omnibus? filia Saulis, uxor David, quæ non genuit liberos 2. *Regum 18.g.*

Deſignare poteſt vitam contemplativam, in qua non poteſt exerceri, qui prius in operibus activæ vitæ non fuerit exercitatus. Ideò nata eſt poſt *Merob.* 1.*Reg.14.g.* Unde *Matt.11.d.* Dicit Dominus. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Vel à diverſo, ſignificat vitam activam, quæ omnibus eſt communis.

Vita contemplativa. Vita activa.

Ut

Ut autem *Michol* deſpexit David ludentem coram arca, deſignat *a* eos, qui Chriſtum profeſſione, ſed opere ſequuntur Antichriſtum: & ob figurandam eorum ſterilitatem, *Michol* aqua omnis interpretatur, & ibi non uxor David, ſed filia Saul vocatur. *2. Reg. 6. d.* Deſignat etiam ſynagogam aquaticam, quæ non genuit liberos fideles, & deſpexit Chriſtum.

Sequentes Chriſtum ſine operibus. Synagoga. — a *Ruper. ſ. 2. Reg. 12.*

Migale.

MIGALE, *b* eſt mos areneus, compoſito nomine à mure & muſtella, quod muris magnitudine ſit, muſtellina ſpecie, ore oblongo, cauda gracili, verſu dentium quadruplici: ejus morſus moleſtiſſimus eſt equo, & omnibus jumentis. Computatur inter animalia immunda. *Lev. 11. e.* Dicitur eſſe animal doloſum, & rapax & ingluvioſum: unde *c* tales homines ſignificare poteſt.

Doloſi. Rapaces. Guloſi. — b *Ariſt. 8. de hiſt. animal. 24.* c *Lyr. ſ. Le. 11.*

Migrare.

MIGRARE, eſt domicilium mutare, & aliò ſe habitandum conferre, relicta priori habitatione.

Migrarunt à ſpecioſis deſerti, qui receſſerunt ab Eccleſia. *Jer. 9. c. 40. a.*

Migravit Judas, *d* cum diſperſi ſunt Judæi per orbem. Et migrat anima, *e* quando à tranquillitate virtutum tranſit ad inquietudinem vitiorum. *Thren. 10. a. Hoſ. 10. b. Amos 26. c. 7. d.*

*Migrant trans Damaſcum, *f* qui non bibunt ſanguinem Domini. *Amos 5. g.*

Recedentes ab Eccleſia. Diſperſio Judæorum. Tranſitus à virtutibus ad vitia. Non bibentes ſanguinem Domini. — d *Hie. ſ. Ier. 9.* e *Gloſ. ord. ſ. Thren. 1.* f *Hieron. ſ. Amos. 5.*

Militare, Militia, Miles, vide Bellum.

Milium.

MILIUM, eſt herba ſemine minutiſſimo, gratum præbens aviculis paſtum: eſt etiam ruſticorum & aggreſtium, & altilium cibus.

*Milium in pane Judæorum, deſignat *g* ſenſus viles legis, quibus Judæi libenter paſcuntur. *Iſa. 28. Ezech. 4. c.*

Senſus viles legis. — g *Hie. ſ. Ez. 4.*

Milvus.

MILVUS, *h* avis rapaciſſima, quæ præcipuè gallinarum pullis inſidiatur, eſtque carnivora. Computatur inter animalia immunda. Significare poteſt *i* dæmones, & latrones, uſurarios, & cæteros, qui aliorum bona devorare nituntur. *Lev. 11. b. Deut. 14. b. Iſa. 34. d. Zach. 5. d.*

Milvus in cœlo cognoſcens tempus ſuum, *k* eos putefacit, qui negligunt Deum vocantem. *Jer. 8. e.*

Milvi cadaveribus paſcuntur, & pretioſis unguentis moriuntur, deſignant *l* invidos, qui calamitatibus proximi gaudent, fœlicitate doleot.

Dæmones. Raptores. Invidia. — h *Ariſt. 8. de hiſt. anim. 3.* i *Cle. Alex. 3. pæd. 9. Aug. 9. in. Evang. 30.* k *Gr. 18. m. 28* l *Gr. Nyſſe. de vita Moyſis.*

Mina, vide Libra.

Minare.

MINARE, eſt agere, ut agaſones minant equos, & paſtores oves.

*Minans Moyſes gregem ad interiora deſerti. *Exod. 30. a.* typus eſt *m* Chriſti deducentis Sanctos ad ſecretiora myſteria. Deſignat etiam vulgaris ſermonis loquacitatem cogendam eſſe in ſecreta ſobriæ doctrinæ myſteria.

Minare dicitur Deus in tenebras, *n* quum caſtigat. *Thr. 3. a.* Et quum mittet in tenebras exteriores.

Minans puer parvulus leonem & ovem, deſignat *o* Apoſtolos & Apoſtolicos viros regentes, & inſtruentes Principes & populum, *Iſa. 11. b. Jer. 31. e.* Poteſt etiam intelligi de Chriſto.

*Minabatur cervicibus vulgus Judæorum, quum ad varias ſectas & ſuperſtitiones à Scribis & Phariſæis trahebatur. *Thren. 1. a. Nahum. 2. b.*

Minat Rex Aſſyriorum captivitatem Ægypti nudam, *p* quum diabolus malos in infernum trahit, omni virtute nudatos. *Iſa. 20. b.*

Chriſtus docens myſteria. Caſtigans Deus. Apoſtoli regentes populum. Chriſtus. Sectis adhærentes Iudæi. Tradens diabolus ad inferna. — m *Beda. ſ. Exod. 3. Ambroſ. 1. de Cain. 6.* n *Gloſ. ord. ſ. Thren. 3.* o *Lyr. ſ. Iſa. 11.* p *Hie. ſ. Iſ. 20.*

Minari, Comminari, Minæ.

MINARI, eſt terrorem alicui incutere, denunciatione periculi. Minæ autem ſunt comminationes & incuſſio metus per verba.

Comminatio Dei, *q* eſt adminitio futuræ ſententiæ, vel ipſa ſententia condemnationis. *Iſa. 30. g. Jerem. 15. d.*

Minabatur Holophernes interitum Achior, deſignans *r* diabolum, qui omnes ſibi reſiſtentes perdere conatur. *Judith. 13. d. Job 16. b.*

Admonitio & condemnatio Dei. Conatus diaboli. — q *Gr. 4. m. 15* r *Hie. ſ. Iob 16*

Mingere.

MINGERE, eſt lotium reddere. Et mingens ad parietem, ſumitur in hyperbole, cùm dicitur, Non reliquit mingentem ad parietam, hoc eſt, nullum reliquit virum. *1. Reg. 25. c. 3. Reg. 14. 4. Reg. 9. b.*

Minimus, vide Parvus.

Miniſtrare, Miniſter, Miniſterium.

MINISTRARE, eſt ſervire, porrigere, ac præparare. *Miniſter* autem eſt qui inſervit, & miniſtrat. *Miniſterium* verò propriè eſt miniſtri opera.

Miniſtrare dicitur Deus in fœlicitate, *ſ* quum beatos facit, & quum lucis ſuæ illuſtratione nos ſatiat. *Luc. 12. e.*

Miniſtrans Joſeph Domino ſuo. *Gen. 39. a.* deſignat *t* Chriſtum miniſtrantem doctrinam populo Judaico, & etiam Eccleſiæ. Et miniſtrans idem vinctis, eſt Chriſtus miniſtrans peccatoribus. *Gen. 40. a.* Et miniſter *Moyſis* Joſue, deſignat Chriſtum, qui factus eſt miniſter legis, quando factus eſt ſub lege. *Exod. 24. c. 33. c. Joſ. 1. a. Galat. 4.*

Miniſtrans Aaron Domino, & miniſtrantes in ſanctuario, deſignant *v* ſacerdotes in Eccleſia miniſtrantes. *Exo. 28. a. 29. e. 35. b. 39. a. 40. b.* Et miniſtrãtes Salomoni, *x* ſunt diaconi, & cæteri gradus, Chriſto miniſtrantes in Eccleſia. *3. Reg. 10. a.* *Miniſtrant autem Levitæ à viginti quinque annis & ſupra, deſignantes eos benè operari, qui medium perfectionis habent. *Num. 8. d.* *Miniſtri etiam in nuptiis. *Joan. 2. a.*

Beatificans Deus. Chriſtus. Sacerdotes & miniſtri Eccleſiæ. Prædicatores. Prælati. Principes ex Gentibus. — ſ *Dionyſ. ep. 9. Gre. hom. 33.* t *Orı. ſ. Ioſ. hom. 2. Bed. ſ. 39.* v *Ori. ſ. Cant. hom. 2. Philo. quod deteri potior. inſidia.* x *Ber. hom. 2. poſt octav. Epipha. ſer. 2. Gr. ſ. 1 Reg. 2. & ſ. Ezech. hom. 2. 4.*

Joan.2.a. deſignant prædicatores & Prælatos. Et miniſter Samuel in conſpectu Domini, deſignat Gentilem populum, aut prædicatorem, cujus miniſterium acceptum eſt Deo. 1.*Reg.7.d.Iſai.61.c.* Et miniſtrant Eccleſiæ arietes Nabaioth, *a* quum electi ex Gentibus ſunt ſacerdotes Eccleſiæ, & cùm Reges ſubduntur Eccleſiæ. *Iſa.60.b.Ezech.40.g.* Et miniſtrantes mulieres Chriſto, *b* ſunt animæ ſanctæ ut angeli. *Matth.27.f.* Miniſtrant autem Chriſto *c* qui non ſua quærunt, ſed quæ Jeſu Chriſti. *Joan.12.d.* Item qui portant in fronte Chriſti vexillum, in ore verbum, manibus & ore tractant ejus ſacramenta.

Miniſtri Regis, ſunt *d* Angeli, aut etiam dœmones. *Matt.5.d.22.b.* Et miniſtri, qui ſunt flamma ignis, in bonum quidem, ſunt Angeli, vel Apoſtoli. In malum verò, dæmones. *Pſa.103.*

Miniſterium ſacerdotii, à quo expellit Deus, eſt cultus literæ veteris legis. *Iſa.22.f.*

Miniſtrantes Levitæ ſacerdotibus, deſignant ſermonem miniſtrantem menti. *Num.8.d.*

Miniſterium pincernæ Pharaonis, deſignat obſequia minorum, quæ fiunt Principibus ad eorum explendas voluptates. *Gen.40.3.c.*

Non valentes miniſtrare ſacerdotes præ nebola. 3.*Reg.8.b.* deſignant Pontifices Judæorum ac doctores, qui dum nativitatis Chriſti ſacramenta inveſtigare deſpiciunt, debitum fidei ſuæ miniſterium per erroris nebulam perdiderunt.

Miniſterium eſt, quantum ad literam, cùm carnalia miniſtrant ſpiritualibus. *Luc.10.g. Rom.15.b.*

Miniſtri facientes Petrum negare, deſignant *e* hæreticos inducentes homines in errores, & infidelitatem. *Matth.26.f.*

Miniſter dicitur humilis. *Matth.20.d.* Sit veſter miniſter, Solent enim humiles miniſtrare.

a Hier. ſ. Iſa. 60
b Ori. ſ. M. tt. hom 35.
c Au. ſ. Ioan. tract 50.
Rupert. 10 ſ. Ioan
d Ori. ſ. Mat. hom 20. & ſ. Rom 15.
Au. ſer. Dom. in monte.
Arn. ſ. Pſ 103
e Ori. ſ. Mat. hom. 35.

Angeli.
Apoſtoli.
Dæmones.

Minor, vide Parvus.

Minuere, Diminuere, Imminuere.

MINUERE, eſt rem minorem reddere, aut ab ipſo detrahendo, ſive exhauriendo, vel extenuando, aut etiam derogando, aut alio quovis modo. Eſt item minuere, deprimere, & humiliare, & minui, deficere.

Minuit Deus Filium hominis paulò minus ab angelis, *f* quando Filium ſuum incarnari fecit, & uſque ad mortem crucis humiliari. *Pſal.8.*

Minui Joannem Baptiſtam, eſt *g* legem, & Prophetas adveniente ſole Chriſto, non ſplendere. Ad quam minutionem deſignandam, natus eſt Joannes, quando incipiunt decreſcere dies. *Joan.3.d.*

Minutum manna, *h* cœleſtis doctrinæ, ac ſpiritualium ſenſuum ſubtilitatem indicat: ut non ab omnibus percipi queat. *Exod.16.c.* Minutum etiam thimiama *i* ſubtiles ſenſus ſcripturæ deſignat.

Minuta æra duo, *k* utrunque teſtamentum ſignificare poſſunt. Vel utriuſque teſtamenti præcepta. Vel deſignant fidem, & miſericordiam. *Luc.21.a.*

Minuatim dividere ſimilam *l* eſt ſingulos actus paſſionis Chriſti contemplari. *Lev.2.b.*

Non minuuntur filii Iſrael, quum fideles non decreſcunt in bono. *Iere.10.d.* Et non minuuntur fame, quum non illis deeſt verbi Dei copia. *Ezech.34.g.* Non etiam minuuntur juſti omni bono, *m* quia non privantur Deo, qui eſt omne bonum. *Pſal.33.*

Minutus numerus molentium, *n* eſt vel prædicatorum in fine ſæculi, vel dentium in ore ſenis, *Eccleſ.12.b.*

Minuunt menſuram doctores, vel prædicatores, *o* qui pauperibus, vel parum, vel nihil prædicare dignantur. *Amos 8.b.*

Minui aquas diluvii, *p* eſt divinam vindictam mitigari. *Gen.8.a.* Et tentationes amoveri.

Minuere menſuram laterum nolens Pharao filiis Iſrael, *q* deſignat grave onus peccati ſub diabolo, quod ille non vult minuere, ſed augere. *Exod.5.b.*

Minutum noviſſimum, *r* minimum peccatum ſignificare poteſt. *Luc.12.g.*

Minuere medium ſicli, eſt *ſ* non ſervare omnia præcepta. *Exod.30.b.*

f Aug. ſ. pſ. 8.
g Amb. ſer. 12
Hie. ſ. Gal 4.
h Philo. 1. d. alleg.
Bed. ſ. Exo 16
i Ori. ſ. Lev. hom 9.
k Am. de vid.
Hie. ep. Et factum eſt
l Glo. int. ſ. Lev 2.
m Baſ. ſ. pſ 33.
n Hie. ſ. Eccl. 12.
o Hieron. ſ. Amos 8.
p Lyr. ſ. Ge. 8.
q Gloſ. ord. ſ. Exod. 5
r Ori. ſ. Luc. hom. 35.
ſ Gloſ. ord. ſ. Exod. 30.

Hæretici.
Humiles.
Incarnationis humilitas
Adventus Chriſto non lucent Prophetæ.
Subtilitas myſteriorum.
Utrumque teſtamentum
Fides & miſericordia.
Contemplari paſſionem.
Non decreſcere in bono
Non privari Deo.
Raritas prædicatorum.
Non prædicantes pauperibus.
Mitigatio divina vindictæ & tentationum.
Augeri onus peccati.
Minimum peccatum.
Non ſervare omnia præcepta.

Miphiboſeth.

*M*iphiboſeth, id eſt, de ore ignominia, ſive de ore confuſio, vel oris ignominia, vel confuſio, aut verecundia, vel mora: filius Jonathæ, filii Saulis, qui fuit claudus. 2.*Reg.4.a.9.b.*

t Gr. ſ. m. 16.

Mirmicaleon.

*M*irmicaleon, *t* eſt parvum animal, formicis infeſtum, quod ſe ſub pulvere abſcondit, & formicas frumenta geſtantes interficit, interfectaſque conſumit: dicitur formicarum leo, vel leo pariter & formica. leo formicis, quas devorat: formica avibus, à quibus devoratur. Ponitur. *Iob.4.b.* Ubi nos legimus Tigris: deſignat eos, qui adverſus audaces ſunt timidi, adverſus timidos audaces. Vel diabolus, inſidians juſtis, qui eſt leo conſentientibus, formica reſiſtentibus.

Audax in minores.
Diabolus.

Miſael.

*M*iſael, id eſt, Dei attrectatio, vel quis poſtulatus, aut commodatus. ſive quis poſtulans aut commodans; ſive abſtulit, vel receſſit. Levites filius Oziel, qui ejecit foras cadavera Nadab, & Abihu. *Lev.10.a.* deſignat *v* doctores evangelicos, qui confutant, & expellunt hæreticos.

v Iſy. ſ. Le. 10.

Doctores Evangelici

Miſcere, Admiſcere, Commiſcere, Permiſcere, Migma.

*M*iſcere, eſt aliquid confundere, & temperare, ut miſcetur aqua vino.

*M*iſtum vinum, deſignat *x* virtutes Dei cognitioni noſtræ contemperatas, ut inviſibilia Dei per ea quæ facta ſunt, intellecta conſpiciantur. *M*iſcuit quoque vinum ſapientia, quum narrationi hiſtoricæ legis adjunxit ſenſus ſpirituales. Et cùm divinitatis ſuæ arcana capere non valentibus, *y* per aſſumptæ humanitatis ſacramentum patefecit. *Prov.9.a.*

*M*iſcebat Chriſtus potum cum fletu. *Pſal.101.* quando *z* exprobrantibus Judæis peccatores ad ſe convertebat, & quum aliquos admittebat, aliquos rejiciebat, quia potus intus mittitur, fletus extra.

Commiſcens Sara tria ſata ſimilæ, fidem *aa* expreſſit Trinitatis cum unitate. *Gen.18.a.*

*M*iſtum thimiama, *bb* conjunctionē & concordiā virtutum & bonorum operum deſignat. *Ex.30.d.*

x Philo. quod Deus ſit immutab.
Gr. 27 mo. 14. & 35. mo 21.
y Bed. ſ. Pro. 9
z Gr. pſ 101.
aa Amb. c. de Abr 5.
Iſy. ſ. Le 19.
bb Gr. 1 m 39

Contemplata cognitio Dei
Senſus Spiritualis in litera.
Incarnatio.
Convertens Chriſtus aliquos dimiſſis aliis.
Fides Trinitatis.
Concordia virtutum.

Miſta

Miſta autem tintinnabulis malogranatis, deſignat prædicationem conjunctam bonis operibus. *Exo. 28.f.* Ad hæc pertinet admiſtio olei in collyride. *Lev.7.b. Ezec. 46.e.*

Miſcet Dominus ſpiritum vertiginis, *a* quum tradit hæreticos in reprobum ſenſum. *Iſa. 19.b.* miſcuit etiam ſpiritum ſaporis Principibus Judæorum, quum in gravi ignorantia Scripturarum de Chriſto eos reliquit. *Iſa. 29.c.*

Commiſtum migma, *b* eſt conjunctio literæ legis cum ſenſu ſpirituali. *Iſa.30.e.*

Commiſcetur ſemen generis ſacerdotis, *c* ſi Chriſtiani volunt ſervare literam legis. *Lev.21.c.*

Commiſtum argentum, *d* eſt natura bona peccato vitiata. *Ezech.22.d.* Et miſtum ſanguine veſtimentum, eſt anima peccatis infecta. *Iſa.9.a.* Et commiſta Hieruſalem amatoribus, eſt anima adhærens dæmonibus, & hæreticis. *Ezec.16.d.*

Miſcent ebrietatem, qui *e* dum concupiſcentiarum ardoribus inflammantur, ad rectitudinē perditâ ratione redire nequeunt. Et miſcet ſiceram, qui quum ebrietate plenus ſit, ad decipiendos homines umbras quaſdam ad imagines ſimulat ſe habere virtutum. *Iſa. 5.e.*

Miſcere aquam vino, *f* eſt judicare Chriſtum hominem tantum eſſe. Vel eſt miſcere res ſynagogæ cum rebus Eccleſiæ. Vel traditiones humanas cum vera doctrina confundere. Vel rebus ſanctis & fervidis, res viles & frigidas inſerere. *Iſa.1.f.* Et miſtum vinum, eſt fæx literæ legis. *Pſal.74.*

Commiſceri jumenta cum animalibus alterius generis, *g* eſt velle ſectari circumciſionem, & baptiſmum, aut errores Gentilium jungere doctrinæ Eccleſiæ. *Lev 19.d.*

Commiſceri cum maſculo coitu fœmineo, eſt *h* efficere eum, qui viriliter operabatur, effœminatè operari *Lev.18.c.*

Miſtus ſanguis cum ſacrificiis, *i* eſt quando aliqui impurè offerunt. *Luc.13.a.* miſtum autem ſanguine veſtimentum, *k* eſt quum deſideriis carnalibus membra inquinantur. *Iſa.9.a.*

Commiſtio fermenti, eſt conſenſus multorum in errore. *Hoſe.7.b.*

Commiſcetur Ephraim populis, *m* quum hæretici non differunt ab errore Gentilium. *Hoſe.7.b.* Et Judæi ſequentes peccata Gentium, & majora etiam perpetrantes.

Miſta grando, & ignis, varietatem *n* pœnarum inferni deſignat. *Exod 9.e. Apoc.8.b.*

Miſtum mare igne, deſignabat *o* baptiſmum cum gratia Spiritus ſancti. *Apoc.15.*

Prædicatio cum bonis operibus. Tradi in reprobum ſenſum. Conjunctio literæ & Spiritus. Servare literam legis. Anima peccatis infecta. Adhærere dæmonibus. Inflamari affectibus. Judicare Chriſtum hominem. Miſcere res Eccleſiæ, & ſynagogæ. Circumciſio, & baptiſmus. Virum effœminatè operari. Impurè ſacrificare. Conſenſus multorum in errore. Errantes hæretici cum Gentibus. Varietas pœnarū inferni. Baptiſmus, cum gratia Spiritus ſancti.

a Hie. ſ. Iſa. 19.29. b Hie. ſ. Iſ. 30. c Iſy. ſ. Le. 21. d Ori. ſ. Ezec. hom. 1. Hie. ſ. Iſa 9. e Gr. ſ. 1. Re. 8. Hie. ſ. Iſa 5. f Am. ſ. ſer. 78. Hie. ſ. Iſa 1. Aug. ſ. pſ. 74. g Iſy. ſ. Le. 19. h Iſy. ſ. Le. 18. i Am. ſ. Lu 13. k Gr. 9. m. 29. l Hie. ſ. Hoſ 7. m Bap ſ. Hoſ. 7. n Aug ſ. Apo. hom. 6. o Ru 9. ſ. Apo.

Miſer, Miſeria, Calamitas.

MISER eſt, qui aliqua infœlicitate tenetur, & calamitoſus, & ærumnoſus. *Miſeria* autem eſt ipſa calamitas, qua quis premitur. *Iob.10.c.11.e. 13.d. 30.b.36.c.*

Miſero datur lux, *p* quando hi qui ſublimia contemplantur, eſſe ſe in hac peregrinatione miſeros agnoſcunt, claritatem tranſitoriæ proſperitatis recipiunt, & cùm valdè defleant, quia tarde ad patriam redeunt, tolerare inſuper honoris onera compelluntur. *Iob 3.d.*

Miſera filia Babylonis, *q* carnem vitioſam ſignificare poteſt. *Pſal.136.* Et mali dicuntur calamitate & miſeria ſqualidi, quia & morum ſunt pernicie & ſenſuum pravitate deſpecti. *Iob 30.a.*

Calamitas ventura, eſt *r* ultima condemnatio futura in judicio. *Iob 5 d.* Et calamitas Babylonis, *ſ* pœnam inferni deſignare poteſt. *Iſa.47.c.* Et generaliter calamitas, & miſeria pro pœna inferni ſumi poteſt. *Pſal. 139. Iſa.10.a.*

Miſer conſummatus, aut conſumptus, *t* dicitur diabolus. *Iſa. 16.a.*

Cognoſcentes miſeriam. Caro vitioſa. Pœna inferni. Diabolus.

p Gre. 5. m. 2. q Hil ſ. pſ. 136. Gre. 20. mo 9. r Gr. 6. m. 20. ſ Hil. ſ. pſ 149. t Hie. ſ. Iſa. 16.

Miſceri, Miſericordia, Miſericors.

MISERERI, eſt ex alicujus miſeria corde anxium eſſe. *Miſericordia* autem, eſt animi ægritudo, ex alterius miſeria doloris. *Miſericors* verò eſt, qui ex alterius calamitate dolorem animo concipit, quique facilè ad commiſerationem movetur, & quatenus poteſt, miſeriam alterius ſublevat. *Miſericordia* autem, eſt amicitia, auxilium, beneficentia, beneficium, cuſtodia, juſtitia.

Miſericordia competit Deo, *v* non quantum ad affectum, ſed quantum ad effectum: qua ratione dicitur proprium eſſe miſereri ſemper & parcere, & dicitur miſereri miſericordia ſempiterna. *Iſa. 54.e. Jere.31.d.* Et miſertus eſt pauperum ſuorum, quando dedit Filium ſuum, propitiatorium pro peccatis noſtris. *Pſa.59. Iſa.49.* Et ipſe Deus dicitur miſericordia noſtra. *Ion.2.d.* Et dicitur ſimul miſericors, & juſtus, ne quis putet ſe impunè peccaturum, *Pſ.114.* Et miſeretur etiam cujus voluerit, hoc eſt, populi Gentilis. *Exod 33.d. Rom.9.b.* Et miſericordiæ Dei locus, *x* dicitur eſſe Gentilitas. *Iob 37.b. Hoſ.1 c.* miſerationes autem Dei dicuntur eſſe ſuper omnia opera ejus. *Pſal.114.* Quia quod potens eſt, naturæ ſuæ virtus eſt, quod autem miſericors eſt, ſalutis noſtræ profectus eſt, & plus eſt non ſuis uti, ſed aliis præſtitiſſe quæ ſua ſunt. Datur miſericordia magna Dei. *Pſal.50.* quæ eſt *y* fructus benedictionis datæ Jacob, Ut Chriſtus ex eo naſceretur ad redemptionem generis humani. *Miſericordia* verò parva, eſt benedictio data Eſau, quæ eſt collatio temporalium.

Miſertus Dominus Joſeph in carcere, deſignat Chriſtum inter mortuos liberum. *Gen.39 d.*

Miſeretur Dominus Jacob, *z* quum liberat fideles pugnantes in tentationibus, aut cum hæreticis. *Iſa. 14.a.*

Miſertus eſt Jeſus turbæ *aa* per humanitatem aſſumptam. *Matth.9.d.14.b.* miſertus eſt etiam turbæ, quando gratiam miſit ad Gentes. *Matth.15.d* Et ſolium ejus præparatur in miſericordia: quia primus ejus adventus eſt miſericordiæ. *Iſa 16.b.*

Miſericordia Dei interdum dicitur *bb* ipſe Chriſtus. *Pſa. 84.118.* Et miſericordiæ David, ſunt miſericordiæ Chriſti. *Iſa. 55.a.*

Miſeretur Dominus iratus, *cc* quum caſtigat ad animæ ſalutem. *Pſal.59.*

Non miſeretur Deus pupilli, & viduæ, *dd* quum relinquit eos, à quibus relictus eſt, qui non ſunt digni ipſum recuperare. *Iſa.9.c.*

Miſeretur juſtus, *ee* quum docet verbo & exemplo. *Pſal.36.* Et miſericordes mulieres, ſunt paſtores muneris cujus eſt miſereri. *Thren. 4.b.*

Miſericordiam petentes cæci, *ff* ſunt cognoſcentes ſuam cæcitatem. *Matth.26.d.*

Non miſerentur Medi lactentium, *gg* quum Prædicatores non ſinunt parvos & ſimplices in erroribus permanere. *Iſa.13.d.*

Parcens Deus. Dans Filium. Liberatio Chriſti. Adjuvans fideles. Incarnatio. Vocatio Gentium. Chriſtus. Caſtigans ad ſalutem. Relinquens obſtinatos. Docere verbo & exemplo. Cognitio cæcitatis. Non dimittere in erroribus.

v Aug q in Exod. 154. Baſi ſ. pſa. 19. 114. x Gregor. 27. mor. 22. y Hil ſ. pſ. 144. z Rup. 9 vict. Ver Dom. 28. aa Hie. ſ. Iſ 14. bb Or. ſ. Mat. cap. 14. Hila. ſ. Matt. Cano 16. cc Am ſ. pſ. 118. dd Hil. ſ. pſ 59. Hie ſ Iſa 9. ee Or. ſ. pſ. 36 hom 3. ff Ori ſ Mat. hom. 13. gg Hie ſ Iſa. 13.

Miſſus Joſeph in ciſternam, deſignat Chriſtum miſſum in ſepulchrum. *Gen. 37.e.* Idem deſignat miſſum granum ſinapis in hortum, *a* ubi etiam deſignatur Chriſtus captus in horto, *Luc. 13.d.*

Mittens Rex Pharao ad ſolvendum Joſeph de carcere, deſignat Deum Patrem ſuſcitantem Filium à mortuis. *Pſal 104.*

Mittere in tenebras exteriores, *b* eſt in infernum detrudere. *Matth. 22.b.* Idem eſt mitti in carcerem. *Matth. 5.d Luc. 12.g.* Sic mittuntur ſcandala in caminum ignis, & mali mittuntur foras, quia ejiciuntur à bonorum conſortio. *Matth. 12.f.*

Mittit Deus ignem de excelſo in oſſibus, *c* quum dat ſpiritum compunctionis. *Thren. 1.e.* Et miſit Chriſtus ignem in terram, hoc eſt, charitatem. *Luc. 12 f Iere 20.c.*

Mittens Deus ad Samuelem virum, quem conſtitueret Regem, deſignavit *d* neminem debere ſibi honorem aſſumere ad quem Deus mittit, illum eſſe aſſumendum. *1. Reg. 9.c.*

Miſit Deus nuncios ad populum ſuum, *e* quum miſit Apoſtolos, & Prophetas ad Judæos. *Iſai. 42. d* miſit etiam piſcatores & venatores. *Ierem 16.d.* Et miſit redemptionem populo ſuo, quando *f* fecit eam prædicari per Apoſtolos, & Prædicatores. *Pſalm 109* miſit etiam operarios in meſſem, hoc eſt, prædicatores, ad Gentes. Et miſit paterfamilias ſervos ſuos, Prophetas, & Apoſtolos, & etiam Filium ſuum ad vineam, & ad vocandum ad nuptias. *Matth. 21.d. 22.a.* miſit etiam Chriſtus duos diſcipulos ad aſinam, & pullum, *g* hoc eſt, Petrum & Paulum ad Judæos, & Gentes. *Matth. 21.a.* Et mittens Eliſæus ſal in aquam, deſignat Chriſtum mittentem Apoſtolos ad Gentes. *4. Reg. 2.d.* mittit autem Chriſtus diſcipulos ſuos ſicut agnus inter lupos, quia non timet, ut lupi noceant, ſed ſimul eos habitare facit. *Luc. 10.a. Iſa. 65.d. Zach. 1.b.* miſit Eliſæus nuncium ad Naaman, quem videre noluit, nec tamen eum deſpexit, deſignans Chriſtum, qui non per ſeipſum ivit ad Gentes, ſed ad eos miſit Apoſtolos. *4. Reg. 5.c.*

Mittens Moyſes juvenes ad ſacrificandum, *h* deſignat Chriſtum inſtituentem Martyres, qui offerent corpora. *Exod. 24 a.*

Miſit Deus Angelum ſuum præcurſorem, quum miſit Joannem Baptiſtam ante faciem Chriſti. *Exo. 23.c. Malac. 3.a. Matth. 11.b.* Et mittens Judas hœdum per Odollamitem, *i* eſt Chriſtus mittens Joannem reprehendentem peccata. *Gen. 38.e.* Sic miſit Iſaiam ad annunciandum populo mala. *Iſa. 6.c.* Dicitur etiam Deus mittere terrorem ſuum in præcurſum populi ſui, quia in ejus defenſione terret adverſarios. *Exod. 23.d.*

Mittens etiam Judas hœdum de grege, deſignat *k* Chriſtum ſacrificari pro peccatoribus. *Gen. 38.e.*

Miſit Deus Sobnam in terram latam & ſpatioſam, quando Judæos eorumque ſacerdotes per orbem diſperſit. *Iſa. 22.e.*

Mittit Deus in renibus filias pharetræ, quum *l* carnalia deſideria in hominibus juxta modum diſpenſationis ſuæ congrua caſtigatione corripit. *Thren. 1.b.* Vel permittit tentationes libidinis.

Miſit Deus ſigna & prodigia in medio Ægypti, *m* quum operatus eſt ſalutem in medio terræ quando Sol obſcuratus eſt, & petræ ſciſſæ, &c. *Pſal. 134.*

Mittit Deus fulgura, *n* quum facit Sanctos, & Prædicatores per miracula coruſcare. *Iob 38.b.*

Mittit Deus ſagittas famis, *o* quum in pœnam peccati tollit verbum Dei. *Ezec. 5.d.*

Mittit Deus cryſtallum ſicut buccellas, *p* quum tribulationis rigorem temperat. Et quum ex induratis prædicatores. *Pſal. 147.*

Mittens Moyſes lignum in aquas, deſignavit *q* crucem Chriſti in aquas baptiſmi inductam. *Exod. 15.d.* Idem ſignificavit Eliſæus mittens lignum in aquam. *4 Reg. 6.b.*

Mittere oleum in ſimilam, *r* eſt pœnitentiæ adjungere refrigerium, ut libentius ſuſtineatur. *Lev. 5.c.* Non mittitur oleum, quum non eſt perfecta pœnitentia.

Mittit Deus tenuitatem in pinguibus, quum ſeparat ab hæreticis eorum ſectatores. *Iſa 10.d.*

Mittere vinum novum in utres veteres, eſt *ſ* velle dare gratiam Spiritus ſancti peccatoribus non renovatis, vel tradere doctrinam Evangelicam peccatoribus, vel Scribis, & Phariſæis eam contemnentibus. *Matth. 9.b.* mittere quoque margaritas ante porcos, eſt revelare myſteria hæreticis, & indignis, qui quod venerandum eſt, exponit contemptoribus. *Matth. 7 d.* Et mittere canibus panem filiorum, eſt prædicare, & facere miracula indignis: vel tradere doctrinam Evangelicam Gentibus ante tempus opportunum. *Matth. 15 c.*

Mittet Filius hominis Angelos ſuos ad colligenda de regno ſuo omnia ſcandala, quando in judicio ſeparabit malos à bonis. *Matth. 13.e.* Et tunc *t* mittent Angeli falces ad metendos, & ſeparandos malos *Ioel 3.b.*

Mittens Deus ventum magnum in mare. *Ioan. 1.a.* eſt *v* permittens, ut diabolus turbas & ſeditiones excitaret in Judæa adverſus Chriſtum.

Mittens Joannes duos diſcipulos ad Chriſtum, ut ejus videret miracula, deſignavit *x* remittendos Judæos ad contuenda Evangelia. Vel utrumque populum ad fidem Chriſti. Vel deſignat lex remittens Judæos ad Evangelium. *Matth. 11.a. Luc. 7.c.*

Miſit Spiritus Dei ſortem Prophetis, quia *y* unamquamque ſuo tempore decrevit implere. *Iſa. 34.d.*

Mittere ſortem inter duos hircos. *Lev. 16.b.* eſt *z* diviſionem divinitatis & humanitatis in Chriſto intelligere.

Mittit Deus mortem in via Ægypti, quum *aa* facit aliquem mori peccato & mundo. *Amos 4.c*

Mittentes fratres Joſeph unum ex ipſis ad fratrem minimum Benjamin ducendum ad Joſeph, *bb* deſignarunt miſſionem Ananiæ ad Paulum Baptizandum. *Gen. 42.c.*

Mittens Jacob Judam ante ſe ad Joſeph, deſignavit *cc* confeſſionem debere præcedere illum, qui accedit ad Chriſtum. *Gen. 46 c.*

Mittere oleum in manum ſiniſtram, *dd* eſt opere monſtrare miſericordiam Dei etiam in adverſis. *Lev 14.e.*

Mittere manum ad aratrum, *ee* aggredi laborioſa virtutis opera, & quaſi quodam compunctionis vomere proferendos fructus, terram ſui cordis aperire. *Luc 9.g.*

Mittentes Azotii ad ſatrapas Philiſtinorum propter arcam Domini, *ff* deſignarunt, quod ex hoc quod infideles contradicunt fidei, datur occaſio ut magis Prædicatores ſuccurrere feſtinent. *1. Reg. 5.c.*

Chriſtus in ſepulchrum. Suſcitatio Chriſti. Detrudere in infernum. Dans Deus ſpiritum compunctionis. Oſtendens Deus eligendum. Mittens Prophetas & Apoſtolos ad Iudæos. Mittens prædicatores ad Gentes. Inſtituens Chriſtus Martyres. Ioannes Baptiſta. Sacrificium Chriſti. Diſperſio Iudæorum. Caſtigatio libidinis. Paſſio Chriſti. Miracula prædicatorum. Tollere verbum Dei. Temperans tribulationes. Faciens prædicatores ex induratis. Crux Chriſti. Refrigerium pœnitentia. Separans ſectatores ab hæreticis. Tradere doctrinam indignis. Separatio in judicio. Permiſſio tentandi. Remittens lex ad Evangelium. Impletio Prophetiarum. Intelligere divinam & humanam naturam in Chriſto. Mori peccato. Miſſio Ananiæ ad Paulum. Confeſſio præcedens. Opera miſericordiæ. Aggredi virtutis opera. Occaſio prædicandi ab infidelibus orta.

a *Ambroſ ſ. Luc. 13.* b *Ori ſ Mat. cap 13 & hom 2 & ſ. Luc. hom. 35.* *Aug 1 ſ Domini in mōte.* c *Am ſ. Lu. 12.* d *Gr ſ. 1. Re 9* e *Hie ſ Iſ 16.* *& ſ. Zac. 1 &* *ſ Mat 22.* f *Arn ſ. Pſ 9. 10* g *Am ſer. 87 Gre. hom. 38.* h *Ly ſ. Ex. 14* i *Gloſ. ord ſ. Gen 38.* *Rup. ſ. Ge 30.* k *Gloſ. ord. ſ. Iſa.* l *Glo. ord. ſ. Thren 3* m *Hilar & Hie ſ pſ. 134.* n *Gr 30. m. 3* o *Hie ſ Eze.* p *Au ſ pſa. 147.* q *Tert adver. Iudæos.* r *Gloſ ord. ſ. Lev. 5.* ſ *Or 1. feriar. 3. & ſ. Matt. cap 1. Hil ſ. Matt. Can. 6 9 Hie ſ. Mat 9. Aug 2 ſer. Domini in monte.* t *Hie ſ. Ioel. 3.* v *Rup ſ Ion 1* x *Hil ſ Matt. Can 11. Amb ſ. Lu 7.* y *Aug de Sanctis ſer 20.* z *Gloſ ord ſ. Lev 16* aa *Hieron. ſ. Amos 4.* bb *Gloſ. int. ſ. Gen 42.* cc *Gloſ. int ſ. Gen. 46.* dd *Gl ſ Lev. 14.* ee *Gr. ſ Ezec. hom 3.* ff *Gr ſ. 1 Re. 5.*

Mittentes

Mittentes Bethſamitæ nuncios ad habitatores Cariathiarim, ut reducerent arcam, deſignant *a* eligentes dignos ad ſacerdotium, etiam ex aliis locis, ſi apud ſe non inveniant. 2. *Reg.* 6 *d.*

Mittens Saul fruſta boum in omnes terminos Iſrael, ut venirent ad prælium, deſignat *b* prædicatorem omnium Sanctorum exempla quærentem, & proponentem. 1. *Reg.* 11 *b.*

Mittens pater David ad ipſum quærendum, ut ungeretur in Regem, deſignavit *c* elevandam eſſe mentem ſuper Angelos, ad inveniendum Chriſtum in æqualitate æterni Patris. 1. *Reg.* 16. *b.*

Mittere ſemina, *d* eſt benè operari. *Pſa.* 125. *Amos* 9. *d.*

Mittere commiſſuram panni novi in veſtimentum vetus, eſt *e* exercere opera veteris & novi hominis. *Luc.* 5. *g.*

Mittere unguentum in corpus Chriſti, eſt *f* prædicare Chriſtum crucifixum. *Matt.* 26. *a. Marc.* 14. *a. Ioan.* 12. *a.*

Mittens Rebecca in Haran ad reducendum Jacob. *Gen.* 27. *g.* deſignat *g* patientiam trahentem à ſenſibus.

Mittere ſtercora in ficu, *h* eſt docere humilitatem. *Luc.* 13. *b.*

Mittit manum in cavernam reguli, *i* qui virtute Chriſti ejicit dæmonia, ut Apoſtoli. *Iſa.* 11. *b.* Vel ipſe Deus mittit manum, qui iniquorum corda divina poteſtate tenuit, & comprehenſum exinde aſpidem, ut regulum, id eſt, captivum diabolum traxit.

Mittens ſe Petrus è navicula in mare, ut iret ad Chriſtum, deſignavit *k* curam ſibi traditam totius orbis, & non unius tantùm naviculæ. *Ioan.* 21. *b.*

Mittens Moyſes exploratores ad terram promiſſionis. *Num.* 13. *a.* deſignat *l* illius terræ ad quam feſtinamus, qualitatem ſagaci perſcrutatione nos velle prænoſſe, & mentis noſtræ cogitationes cœleſtium bonorum exploratrices in inviſibilium perſcrutinium dirigere, & meditationes noſtras in id operis deſtinare, ut per inveſtigationem inveniamus, unde poſſimus affectionum noſtrarum turbam in eorum amorem urgere.

Miſerunt Syri prædam de Hieruſalem ad Regem Damaſci, deſignantes *m* legis & Prophetarum myſteria doctoribus Eccleſiæ ex Gentibus fuiſſe tradenda. 2. *Par.* 24. *f.*

Mittunt majores minores ad aquam, quum *n* Prælati doctrinæ curam inferioribus committunt. *Ier.* 14. *a.* Mittit autem panem ſuum ſuper aquas, qui dat doctrinam iis, in quibus eſt gratia Spiritus ſancti. *Eccl.* 11. *a.*

Mittit lignum radices ad humorem, *o* quum fidelis quiſq; gratiæ Spiritus ſancti innititur. Mittere autem radicem deorſum, eſt cogitationem bonam in abditis multiplicare. *Iſa.* 37. *f.* Non mittit autem in terra radicem ſuam, qui non admittitur in terra viventium, quia hic prius ſpem, vel radicem fidei non præmiſit. *Iob.* 14. *d.*

Miſſus mons ardens in mare, *p* ſubverſionem Pharaonis, & exercitus ejus innuit. *Apoc.* 8. *b.*

Mittunt Sancti coronas ſuas ante thronum Dei, quum *q* omnem gloriam, & honorem adſcribunt Deo, ut ad illum referant gloriam laudis à quo ſe ſciunt vires accepiſſe certaminis. *Apoc.* 4. *d.*

Mittitur terra in hæreditatem etiam advenis, *r* quum Gentiles admittuntur in Eccleſiam. *Ezec.* 47. *d.* Mittere autem funiculum fortis in cœtu Domini, eſt ordinare Eccleſiam. *Mich.* 2. *b.*

Mittentes Jonam in mare cum proteſtatione illius innocentiæ, typum geſſerunt *ſ* Pilati occidentis Chriſtum lotis manibus. *Iona.* 1. *d.*

Mittens vinea radices ad alteram aquilam, deſignavit *t* regem Sedechiam, & populum Judæorum, fiduciam habentes in rege Ægypti. *Ezech.* 17. *b.*

Miſerunt gentes leonē in caveam, *v* quando Chaldæi duxerunt Jechoniam in Babylonē. *Eze.* 19. *b.*

Mittit mercedes in ſacculum pertuſum, *x* qui bona opera perdit per mala. Vel quando quis quæ largitur, aſpicit, quæ verò rapit, non perpendit, quia has in ſpem ſuæ fiduciæ inevientes congerunt, ſed non intuentes perdunt. *Agg.* 1. *b.*

Nitti deorſum vult diabolus eos, quos tentat, hoc eſt, *y* ut oculos ad terrena demittamus, nihil de cœleſtibus cogitantes. *Matt.* 24. *a.* Mittens autem Sargon Rex Aſſyriorum Thartan ad expugnandum Azotum, deſignat *z* diabolum, qui ut inducat in libidinem, proponit ſuperfluas voluptates. *Iſa.* 20. *a.* Et mittens *Merodach* libros, & munera ad Regem Ezechiam, eſt princeps hujus mundi, volens blanditiis decipere bonos. *Iſa.* 39. *a.* Idem deſignavit Sennacherib, mittens nuncios ad eundem Ezechiam. *Iſa.* 37. *b.* Miſit autem hoſtis manum ad omnia deſiderabilia Hieruſalem, quum diabolus animi virtutes & ornatus abſtulit. *Thre.* 1. *d.* Mittens verò Dominus filii prodigi ipſum in villam ſuam, eſt diabolus occupans hominem, ut omni vacet turpitudini. *Luc.* 15. *d.*

Mittens Saul ad occidendum David, deſignavit *aa* principes Judæorum, inſidiantes Chriſto. *Pſal.* 58. in titulo. Et mittens Phaſchur Jeremiam in nervum, deſignavit *bb* Pontifices Chriſtum capientes. *Ier.* 20. *a.* *Mittentes* autem fratres Joſeph, qui ferrent tunicam ejus ad patrem, deſignant *c* incitantes & & moventes multos ad infamandum Chriſtum. *Gen.* 37. *f.* *Miſerunt* etiam Judæi lignum in panem Chriſti, quum eum cruci affixerunt. *Ier.* 11. *d.* *Mittere* etiam lignum in pane, eſt crucem Chriſti ejus doctrinæ adjungere.

Mittentes nautæ Jonam in mare. *Ioan.* 1. *c.* fuerunt *d* diſcipuli Chriſti, deſerentes ipſum in paſſione.

Mittens cymbalum alarum legatos in mare, deſignat *ee* Antichriſtum, & hæreſiarchas, mittentes prædicatores per orbem. *Iſa.* 18. *a.* qui & procul legatos mittere dicuntur, quia multos pervertere ſtudent *Iſa.* 57. *b.* Dicuntur tamen iidem mittere humanum in flumen, quando prædicant, & paucos capiunt, quia hamo pauci piſces capiuntur. *Iſa.* 10. *b.* Et dicuntur miſiſſe ſortem Gentes ſuper populum Dei, *ff* quando illos hæretici in varios induxerunt errores. *Ioel.* 3. *a. Abdi. d. Nahu.* 3. *b.* Et mittit fel in potu amici, qui docet errores ad ſubvertendum proximum. *Hab.* 2. *c.* Et mittent radices impii, quum hæretici roborantur & augentur. *Ierem.* 12. *a.*

Mittentes amici Job pulverem ſuper caput ſuum. *Iob.* 2. *d.* deſignant *gg* hæreticos, qui terreno & mortuo ſenſu corda ſua operiunt, atque obruunt.

Mittens Ohba nuncios in Chaldæam, deſignat *hh* offerentem ſe ad ſectanda vitia & ſuggeſtiones. *Ezech* 23. *b. Hoſ.* 5. *d.*

Mittitur maſſa plumbi in os mulieris ſeu amphoræ, *ii* quia impietas avaritiæ peccati ſui pondere gravatur. *Zach.* 5. *a.*

Margin (left): a Gr. ſ. 1 Re. 6 · b Gr. ſ. 1. Re. 11 · c Gr. ſ. 1. Reg. 16 · d Au. ſ. pſ. 125 · e Am. ſ. Lu. 5 · f Am. ſ. Lu. 7. · g Ambro. de ſug. ſec. 4. · h Am. ſ. Lu. 13 · i Hie. ſ. Iſa. 11. Gre. mor. 18. · k Bern. de conſid. 2. · l Ricar. de exterm. mal. 40 · m Hie. ſ. Iſ. 17 · n Hie. ſ. Iere. 14 & ſ. Eccl. 11. · o Gr. 8 mo. 35 & 2. mo. 23. Hie. ſ. Iob 15. · p Ruper. ſ. ſ. Apoc. · q Au. ſ. Apoc. hom. 3 · Gre. 12. m 16 · r Hie. ſ. Ez. 47 · ſ Hie. ſ. Ion. 1. · t Hie. ſ. Ez. 17 · v Hi. ſ. Ez. 19. · x Hie. ſ. Agg. Gr. 5. paſtor. adm. 22. & ſ. Ezec. ho. 4. · y Au. de vera religione 38 · z Hie. ſ. Iſ. 20 & epiſ. beatitudinis. · aa Hil. ſ. pſ. 58 Tert. advers. Iudæos. · bb Hie. ſ. Ie. 11 · cc Ori. ſ. Ier. hom. 8 · dd Ru. ſ. Ion. 1 · ee Hie. ſ. Iſa. Gr. 15 mo. 7. · ff Hie. ſ. Ioel 3 & ſ. Haba. 2 & ſ. Ier. 12. · gg Hie. ſ. Iob 2. · hh Hie. ſ. Ez. 27. · ii Gregor. 14. mor. 27.

Margin (right): Eligere dignos ad ſacerdotium. · Prædicator proponens Sanctorum exempla. · Elevatio mentis ad inveniendum Chriſtum. · Benè operari. · Opera veteris & novi hominis. · Prædicare Chriſtum crucifixum. · Patientia retrahens à ſenſibus. · Docere humilitatem. · Ejicere dæmonia. · Cura totius orbis Petro. · Scrutatio cœleſtium. · Myſteria Gentibus tradita. · Doct. ina communicatio. · Inniti gratiæ Spiritus ſancti. · Subverſio Pharaonis. · Aſcribere gloriam Deo. · Gentiles admitti in Eccleſiam. · Pilatus lavās manus. · Fiducia Sedechiæ in Regem Ægypti. · Iechonias in Babylonem. · Perdere bona opera. · Inducens diabolus ad vitia. · Inſidiæ Iudæorum in Chriſtum. · Diſcipuli deſerentes Chriſtum. · Mittentes Antichriſtus prædicatores. · Hæreticorum terrenus ſenſus. · Offerre ſe ad vitia. · Gravitas avaritiæ. · Colere idola.

Colere idola. Mittere lapidem in acervum Mercurii, eſt *a* colere idola, mittenti talem lapidem comparatur, qui tribuit inſipienti, hoc eſt, hæretico honorem prædicandi. *Prov.26.b.* a *Bс ſ Pro.26*

Excitans perſecutionem Eccleſiæ. Mittens ſerpens aquam poſt mulierem, deſignat *b* excitantes perſecutiones adverſus Eccleſiam. *Apoc.12.d.* Vel eſt introducens diabolus hæreſes in Eccleſiam. b *Au ſ Apo. hom.12.*

Prædicatio ſanguinis Chriſti. Mittere ſanguinem hoſtiarum in crateras. *Exod.24.a.* eſt *c* tradi ſanguinem Chriſti Apoſtolis ad prædicandum. *Rup 13. viſt. verbi Dei.*

Operari legem. Mitti vectes in circulis, vel *d* per medias tabulas tabernaculi. *Exod.26.e.30.37.a.* eſt præcepta legis nobis debere copulari per opera. c *Glo. int ſ. Exod. 24.*

Mittere manna in vaſe. *Exod.14.g.* quod fecit Aaron, ut deſignetur ad ſacerdotes pertinere offerre, & conſervare Euchariſtiam. d *Glo. int ſ. Exod.26.*

Mittens Pharao ad conjectores Ægypti, ut ejus interpretarentur ſomnia. *Gen.41.a.*

Primitiæ gentium. Mittens filia Pharaonis famulam ad ferendam fiſcellam, in qua erat Moyſes. *Exod.2.d.* deſignat *e* primas animas ex Gentilitate ſuſcipientes Chriſtum. e *Glo. ord ſ. Exod 2.*

Confugere ad Eccleſiam. Mittantes Ægyptii ad congreganda pecora. *Exod.9.d.* ſunt *f* confugientes ad domum Eccleſiæ ad agenda opera pœnitentiæ. f *Lyr. ſ. Ex. 9.*

Renuntiare omnibus propter Evangelium. Mittentes nautæ vaſa in mare, ne periclitaretur navis. *Jon.1.b.* ſunt *g* Apoſtoli relinquentes omnia propter prædicationem Evangelii. g *Rup ſ. Ion.1*

Mna, vide Libra.

Moab.

MOAB, id eſt, de patre, filius Loth, ejuſque filiæ, à quo urbs in Arabia dicta eſt, quæ poſtea aſt Areopolis appellata. In campeſtribus *Moab* fuit ultima manſio filiorum Iſrael, ante tranſitum Jordanis. *Num.33.f.*

Abutentes lege. Moab ſignificare poteſt *h* eos qui lege abutuntur, quibus dicitur. Vos de patre diabolo eſtis, vel deſignat opera eorum, qui lege abutuntur, quam ſignificat Loth. *Gen.19.g. Exod.15.b. Pſal.82.* h *Au ſ pſ. 59. 81.*

Intellectus. Moab præterea ut interpretatur de patre, ſignificare poteſt *i* intellectum: qui eſt de patre Deo, quem perturbant & inflammant concupiſcentiæ. i *Phil 2. alle.*

Scientia ſæcularis. Significat etiam *Moab* *k* ſcientiam ſæcularem genitam nocte de Patre ebrio & ignorante: ideò reprobatur à Deo. *Iſa.15.a. Abdi.c.1 Cor.1.c.* k *Hie ſ. Iſ. 15*

Concupiſcentia. Significat itidem *l* concupiſcentiam, quæ eſt à patre diabolo: ut etiam ſenſus carnales, qui nunquam intrant in Eccleſiam Dei. *Deut.23.a. 1.Reg.14.a. Pſa.59.* l *Ori ſ. Gene. hom 5.*

Senſus carnales. Dæmones. Gentiles Philoſophi & hæretici. Moab rurſus ſignificat *m* dæmones & Gentiles, qui etiam ſunt de patre diabolo. Vel dicuntur de patre: quia receſſerunt à Deo Patre. *Numero.24.c. Pſalm. 82. 107. Iſaia 16 a. 27.d.* dicuntur etiam *Moab* Gentiles & peccatores ad Eccleſiam venientes, & relinquentes antiquum patrem diabolum. *Pſalm. 59.* *Arn ſ. pſ. 59. Gr ſ 1. Re 14.* m *Ori ſ Exo. hom. 6.*

Populus defluens. Moabitæ dici poſſunt *n* Philoſophi, ſuperbi & hæretici, qui dicuntur de patre, qui è Patre cœleſti degenerarunt. *Iſa. 16.b. Jer.48.d. Ezec.25.b. Amos.2.a. Soph.2.b.* Erant de cognatione Abrahæ, ſicut hæretici de Eccleſia: ſed facti ſunt ex patre diabolo. *Baſil. & Hil. ſ pſ 59 Hie ſ pſa 82.*

Caro. Moab juxta aliam etymologiam interpretatur *o* Aqua paterna, & deſignet populum, ut equa, defluentem in vitia, cujus Rex eſt Balac, id eſt, diabolus eligens. *Mic. 6.b.* n *Hie ſ Eze. 25 & ſ Amo. 2 & ſ Soph. 2 Rup ſ Soph 2*

Moab, & Ammon geniti de patre Loth, qui incluſus interpretatur, *p* carnem ſignificant, quæ generantur de ſpiritibus animalibus, & virtute ſeminali incluſa in viſceribus paternis. Et ut filiis Iſrael erat continua pugna contra *Moab*, & Ammon, ita nobis contra carnem continua pugna ſumenda eſt: nec ulla pax habenda, nulla concordia: ne per inſidias nos ſupplantet. o *Hie. ſ. Mic. 6.* p *Gorr. Vene. ca. 1 1. 7. 9. 36*

Moderari, Modeſtia, vide Temperantia.

Modicus, vide Parvus.

Modius.

MODIUS, eſt menſuræ genus ſedecim continens ſextarios, triginta autem modii corum faciunt.

Gradus diverſi. Modii farinæ tres, 1. *Reg.1 d.* deſignant *q* præparationem ad prædicationem, quæ fit peccatoribus, ut convertantur: juſtis, ut perſeverent in bono: prædicatoribus autem, ut contemplationi vacent. Vel unus modius eſt pro converſione peccatoris, alter pro diſciplina conjugati: tertius pro excellenti puritate continentis. Deſignant etiem modii tres devotionem mentis cum intelligentia in laudibus Trinitatis, & dicuntur modii propter menſuram diſcretionis: ut ſervetur illud. *Rom.12.a.* Non plus ſapere, quàm oportet ſapere. Sunt etiam modii, quia unuſquiſque proprium donum habet à Deo. 1. *Cor.7.b.* Qui tamen menſuram bonam & ſupereffluentem confert. *Luc.6.f.* q *Gr. ſ. 1. Re. 1*

Synagoga. Litera legis. Modius ſub quo ponitur lucerna, ſecundùm ſa ſignificat *r* locum abſconditum. *Matt.5.b.* Typum autem gerit ſynagogæ certam quandam obſervantiæ formam tenentis: eſt etiam typus ipſius legis, & lucerna poneretur ſub modio, ſi lux Evangelica Chriſti intra ſynagogæ & literæ legis terminos clauderetur. *Luc.11.e.* modius etiam ſunt bona corporis, quæ in menſura dantur, vel in hac vita, vel futura. 2. *Corinth.5.b.* Et lucernam ſub modio ponere, eſt propter temporale commodum gratiam prædicationis abſcondere. *Modius* etiam, ſub quo ponitur lucerna, deſignare poteſt corpus humanum, intra quod clauduntur doctrinæ & dona ſpiritualia. Rurſus modius tegens lucernam, deſignat auditum inobedientium. *Marc.4.c.* r *Hie. ſ. Matt. 5. & ſ. Mar 4 Hil ſ. Matt. can. 4 Am ſ. Luc 11 Aug 1. ſ D in monte.*

Bona corporis. Corpus humanum. Modii hordei triginta *ſ* vetus teſtamentum indicant, propter rudiorem aut craſſiorem cibum hujus ſeminis, & propter numerum denarium, quod deſignetur decalogus. *Lev.27.c.* *Ger 10 in 34 Euc for ſpe. 8. Iiſ. ſ Lev 27*

Vetus teſtamentum. Iuſtum judicium. Modius juſtus, deſignat *t* juſtum judicium, vel mentis liberationem in Dei & proximi æqua obſervatione. t *Euc for ſpe. re. 8*

Opera hæreticorum. Modii tres, quos faciunt triginta modii ſementis, deſignant *v* hæreticorum opera ſine fructu. *Iſaia 5.c.* v *Hie ſ Iſa. 5.*

Modulari, vide Canere.
Modus.

MODUS, rationem, menſuram, & formam rei ſignificat agendæ. *Modus* etiam, affectus. *2. Par.18.b.* Ne loquaris Rex hoc modo. Figura. *3.Reg.7.c.* Opus in modum lilii poſuit. Forma. *Exod.27.a.* Craticulam in modum retis. Intentio. *Jer.20.c.* Si quo modo decipiatur. *Mediocritas.* *Gen.30.g.* Ditatuſque eſt homo ultra modum. *Modulatio. Eccl.47.b.* In omni ſono eorum dulces fecit modos.
In modum nucis erant ſcyphi candelabri. *Exod.26.d.37.c.*
In modum retis erat craticula altaris. *Exod.27.a.38.a.*

Mœchari, vide Adulterare.
Mœnia, vide Murus.
Mœrere, Mœror, vide Dolere.
Mola, Molere.

MOLA, nomen habet à mole, eò quod ſaxi mole frumenta leguminaque in ea terantur, quandoque autem mola accipitur pro mandibula, ſive maxilla: unde dicuntur molares dentes. *Molere* autem eſt mola terere.

Mola ſuperior, dici poteſt *a* Chriſtus, mola verò inferior ipſa anima, ambo enim concurrunt ad bonam operationem, principaliter autem ipſe Chriſtus. *Deut.24.d.* mola etiam ſuperior dici poteſt Evangelium, inferior verò lex, per quas labore differentium triticum veteris inſtrumenti in farinam Evangelii convertatur.

Mola præterea ſuperior *b* eſt ſpes, inferior verò, timor. quæ debent ita conjungi, ut non ſit una ſine altera. Et tollit alterutram molam in pignus, qui à peccatore confitente aufert ſpem, vel timorem.

Mola, dicitur interdum *c* ipſa prædicatio, & perdit Deus vocem molæ, quum tollit prædicationem. *Jer.25.c.*

Mola quoque dici poteſt *d* labor conjugatorum. Et dicitur mola humana, ad differentiam aſinariæ. *Matth.24.d.*

Mola, dicitur quandoque *e* ipſum cor hominis, quod inſtabile eſt inſtar molæ, quæ ab aqua agitatur, & ut mola ſecundùm ſemina, quæ in eam mittuntur, farinam profert, ita cor ſecundùm varias cogitationes bonam, aut malam profert farinam.

Mola ſignificat etiam *f* corpus hominis: ſed in malis eſt mola aſinaria, quia cum gravi corpore poſt judicium dejicientur in abyſſum. *Matth.18.a.*

Mola etiam eſt *g* unaquæque hujus mundi actio, quæ dum multas curas coegerit, humanas mentes quaſi per gyrum vertit: atque ex ſe farinam projicit, quia ſeducto corde ſemper minutiſſimas cogitationes gignit. *Iſa.47.a.* mola eſt etiam ipſa vitæ converſatio. *Matth.24.d.*

Molens Samſon, *h* Chriſti typum gerebat, in hoc ſæculo laborantis. *Jud.16.c.* Ut autem Allophyli fecerunt eum molere detractis oculis, deſignatur, quod maligni ſpiritus poſtquam tentationum ſtimulis intus aciem contemplationis effoderunt, foras in circuitu laborum homines mittunt.

Mola Aſinaria, dici poteſt *i* error & labor Gentilium, & ut jumentis clauduntur oculi, ita ipſi laborabant cæcitate. Dii etiam Gentilium molæ aſinariæ comparantur, quia ipſi Gentiles graviter premebantur. *Matt.18.a. Marc.9.g.* mola etiam aſinaria, dici poteſt *k* gravis moles terrenæ cupiditatis: cui ſtulti & cæci alligantur. Vel eſt actio terrena, quæ dum colla mentis per ſtulta deſideria conſtringit, hanc in laboris circuitum mittit.

Mola præterea indicium eſt abjectionis, ut quum *Exod.11.a.* dicitur ancilla, quæ eſt ad molam. Et molere farinam, *l* videtur dicere aliquid turpe. *Iſa.47.a.*

Molentes duæ in mola, ſignificare poſſunt *m* Eccleſiam & ſynagogam in lege laborantes, vel animas in corporibus, aut in mundo, vel duo teſtamenta, *Matt.24.d. Luc.17.g.* molentes etiam ſunt ſimplices plebes ſub fide laborantes.

Commolunt facies pauperum, *n* qui pauperes peccantes publicè pudefaciunt, quum divitibus, ne verbum quidem loqui audeant. *Iſa.3.c.*

Molæ iniqui, dicuntur *o* occultæ inſidiæ diaboli, quæ & molæ leonum dicuntur. *Job 39.c.97.* Deſignant etiam remota ſecreta & nefanda perverſorum myſteria, vel potius apertas cogitationes Judæorum & hæreticorum adverſus fideles.

Molentes dici poſſunt *p* prædicatores, qui frumentum doctrinæ aliis molunt. *Eccl.12.b.*

a Ambr. de Tobia 21. & ſer. 29. Euc. ſer. ſpi. 8
b Gr. 33. m. 16 Rup. a ſ. Deu. 29.
c Hie ſ. Ie 25.
d Ori. ſ. Mat. hom 5.
e Ori ſ. Mat. hom. 5.
f Gr 8. m. 10. Euc. ſer. ſpi 8
g Aug ſ. 107.
h Gr 9. m. 16
i Hil. ſ. Matt. can 8. Amb ſerm. 8. Aug. 1. qu in Evang. 24.
k Gr. 6 m. 26 Ber ſ. de Angelis
l Hie ſ Iſ 47.
m Ori ſ. Mat. hom 30. Hil ſ Matt. can 25. Am. ſ. Luc. 17 & ſ. 5. 29. & epi. 62.
n Hie ſ. Iſa 3.
o Gr. 19. mr. 24. Hie ſ. Iob 31. Aug ſ pſa. 57
p Hie. ſ. Eccl. 12.

Chriſtus. Anima. Evangelium. Lex. Spes. Timor. Prædicatio. Labor conjugatorum. Cor hominis. Corpus hominis. Actio mundana. Converſatio hujus vitæ. Chriſtus laborans. Error & labor Gentiliũ. Cupiditas terrena. Dii Gentiliũ. Abjectio. Eccleſia & ſynagoga. Pudefacere pauperes. Occulta inſidia diaboli. Prædicatores.

Molaris, quære Dens.
Moles.

MOLES, eſt res magna, & ingentis ponderis.

Moles attribuitur *q* magnitudini Dei, veluti gravis ponderis, quia nemo eſt, qui ſi velit de juſtitia cum Deo contendere, non opprimatur. *Job 23.b.* Ne magnitudinis ſuæ mole me premat.

Moles terræ, quam Deus tribus digitis appendit. *Iſa.40.c.* Ad totum mundum referri poteſt à Sancta Trinitate creatum & conſervatum.

q Gr 16. m 15

Gravitas Dei.

Moleſtus, Moleſtia, Oneroſus, Vexare.

MOLESTUS, eſt gravis & odioſus, & qui alicui officit, nec ſinit eum quieſcere. *Moleſtia* verò eſt ſolicitudo, & tædium, & ægritudo permanens. Vexare etiam eſt moleſtiam inferre.

Vexatio dans intellectum, *r* eſt caſtigatio Dei ad emendationem, quæ tunc dat intellectum, quando peccator reſipiſcit. *Iſa.28.e.*

r Hie ſ. Iſa. 28

Caſtigatio Dei.

Moleſtia,

Corruptibilitas. Moleſtia, quam patiuntur vincti. *Iob 3.c.* eſt illa, *a* de qua dicitur. *Sap.9.c.* Corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Eo enim ipſo, quo adhuc mortales ſunt, corruptionis ſuæ pondere gravantur, & adſtricti moleſtia vincti ſunt, quia in illa adhuc libertate vitæ incorruptibilis non exurgunt. a Gr. 4. m. 40

Transgreſſio legis. Vexari dicuntur Moyſes & Aaron, *b* quando aliqui legem ipſam tranſgrediuntur. *Pſa.105.* b Ar. ſ. pſ. 105.

Negligentes vitam æternam. Vexantes, aut ſpernentes hæreditatem Dei, ſunt *c* negligentes vitam æternam. Et qui vexant & perſequuntur fideles Eccleſiæ, qui pertinent ad hæreditatem Dei. *Pſa.93.106.* c Arn. ſ. pſ. 93. 105.

Concupiſcentia tentans. Moleſta Domina Joſeph ipſi adoleſcenti. *Gen.39.b.* deſignat *d* concupiſcentiam, quæ gravis eſt viro civili, & in bonis operibus ſe exercenti. d Phil. de Joſeph.

Anima in peccato. Vexata à dæmonio filia Chananææ, deſignat *e* animam exiſtentem in peccato, quæ obſeſſa eſt, à dæmonio. *Matth.15.c.* Ad idem referuntur vexatæ turbæ. *Matth 9.d.* e Hil. ſ. Matt. can. 10. 15.

Nolle ſanari à Deo. Moleſti ſunt Deo, aut præſtant Deo certamen, *f* qui non petunt ab eo ſignum, quia Deus vult per ſignum ſalvare, & ipſi reſpuunt Deum ſanare volentem. *Iſa.7.c.* f Ori. ſ. Iſa. 2. Hie. ſ. Iſa. 7.

Perſequentes Iudæi Chriſtum. Moleſti erant Chriſto in ira Judæi, *g* dum ipſum flagellabant, & cætera flagitia in ipſum exercebant. *Pſa.54.* g Hil. ſ. pſ. 54

Inſidiæ hæreticorum. Moleſtè accipere auditores verba hæreticorum, refugiunt ipſi hæretici, ut *h* dum eorum triſtitiam declinant, per vana verba negligentiam eorum capiant. *Iob 4.a.* h Gre. 5. m. 12

Conſolatio hæreticorum fallax. Onerosi conſolatores dicuntur amici Job, *i* quia hæretici ſeu pravi quilibet, quum laborare bonos in adverſitate conſpiciunt, in eo, quod illos conſolari appetunt, mala eis perſuadere conantur. *Iob 16.a.* i Gre. 13. m. 8

Moliri.

MOLIRI dicitur à movendo, vel à molibus: eſtque rem aliquam cum difficultate magnoque conatu loco movere. Eſt item moliri ingenio, vel corpore aliquid agendum moveri.

Tractans de capere. Moliri inſidias dicitur, qui fabricat & tractat, quomodo aliquem inſidiis capiat. Sic non moliebantur inſidias fratres Joſeph de Ægypto. *Gen.42.f.*

Mollis.

MOLLIS, dicitur non durus, ſed tactui cedens, quaſi mobilis, qood in quamcunque partem facilè trahi, ac moveri poſſit. Molliri autem eſt molle reddere, & per metaphoram, ſedare, mitigare, ſive placare.

Verba pœnitentis. Mollis reſponſio, aut ſermo, ſunt verba pœnitentis miſericordiam à Deo implorantis: ideò ejus frangunt iram. *Prov.15.a.*

Operari ad recipiendas inſpirationes. Mollit Deus cor, *k* quum aptum ipſum reddit & penitrabile ad ſoas ſuſcipiendas inſpirationes & exhortationes. *Iob 23.d.* k Gre. 26. m. 20.

Corpus luxui deditum. Adulatio. Molles veſtes, ſignificant *l* corpus luxui deditum, & mores laſcivos: unde & ipſi homines molles dicuntur. *Matth.11.a. Luc.7.d. Iſa 47.a.* Significant etiam molles veſtes *m* adulationem, quæ vitia peccantium blandimentis fovet. l Hil. ſ. Matth. can. 11. Amb. ſ. Lu. 7. m Greg ho. 6.

Fraudulenta increpatio. Clara verba Chriſti fidelibus. Molliti ſunt ſermones ſuper oleum. *Pſ.54.* quando *n* prætextu miſericordiæ pungunt, quales erant ſermones Judæ de unguento ſuper Chriſtum effuſo. *Matth.26.a.* Vel ſermones Chriſti, qui duri videbantur incredulis, molliti ſunt fidelibus, quibus ſunt explicati. n Hil. ſ. pſ. 54 Aug. ſ. pſa. 54 o Bed. ſ. pro. 2.

Blandimenta hæreticorum. Mollit ſermones ſuos mulier aliena. *Prov.2.c.* quando *o* hæretici mollitie diſertitudinis, & linguæ blandimentis, corda decipere innocentium nituntur.

Mollia verba malorum in judicio. Mollia loquetur Leviathan Deo. *Job 40.d* quum *p* membra ejus dicent Chriſto in judicio: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Sic loquebatur mollia Pharao poſt mortem primogenitorum, & Nabuchodonoſor, & Haman. p Rup. 3. vi. verbi Dei. 20.

Moloch, quære Melchom.

Momentum.

MOMENTUM, dicitur qualecunque ſpatium temporis, quantulumcunque pondus, ſive magnum hoc ſit, ſive parvum. Frequenter tamen momentum accipitur pro minimo temporis puncto, & pro minimo pondere.

Punitio citra condignum. Momentum indignationis Dei contra Gentilitatem, quo dicitur Deus abſcondiſſe faciem, appellatur ſic, *q* quia multò majorem pænam Gentilitas merebatur, quam accepit. *Iſa. 54.c.* q Hie. ſ. Iſ. 54

Momentanea temporalia. Momento temporis dicitur oſtendiſſe diabolus omnia regna mundi, *r* quia omnia ſunt momentanea. *Luc.4.a.* r Am. ſ. Luc. 4.

Tempus uſq; ad judicium. Momentum, dicitur *ſ* tempus vitæ præſentis, aut tempus uſque ad judicium. *Iſa.26.d.* Abſcondere modicum ad momentum, donec pertranſeat indignatio. ſ Hie. ſ. Iſ. 26.

Momentum ſtateræ ponitur pro re minima. *Iſa.40.d.*

Frequentia loquacitatis. Momentis ſingulis adhærens carni fœdus humor. *Lev.15.a.* frequentiam *t* loquacitatis indicat. t Glo. ord. ſu. Lev. 15.

Moneta, vide Pecunia.

Monile, Torques.

MONILE, eſt ornamentum colli, præcipuè fœminarum, quod etiam torques dicitur.

Spiritus ſanctus. Torques aurea circa collum, ſignificare poteſt *v* Spiritum ſanctum, ſeu ejus dona in anima. *Proverbiorum 1.b.* v Iſ. ſ. Lev. 27 x Ori. ſ. cant. hom. 2.

Obedientia Chriſti. Intellectus Chriſti. Monilia Chriſti, deſignant *x* ejus obedientiam, quæ exornat Eccleſiam. *Can.1.c.* Et torques aurea in collo Joſeph, eſt *y* intellectus Chriſti bonus. *Gen.41.e.* y Bed. ſ. Gen. 41.

Prædicatores. Sicut monilia, *z* eſt collum Eccleſiæ, hoc eſt, prædicatores, qui ornant Eccleſiam, qui dum in ſapientia z Gre. ſ. cant. 17. Bern ſ. cant. ſer. 41.

quâ refulgent, ſancta opera faciunt, quaſi in auro lapides gerunt, qui etiam ſplendentibus ſenſibus ornatum adjungunt verbum. *Can.1.a.7.a.*

a Hie ſ Ier.4 & ſ. Iſa.1. Ori.ſ. Num. hom 36 & ſ. Ezec hom.6. b Am. de Ioſeph.7. Bed.ſ Prov. Am de inſtit. virg 14. Rup ſ can.6. c Gr.31.m.19 d Hie ſ.Ez.7

Monile autem, deſignare poteſt *a* meditationem ſenſus & intelligentiæ ſpiritualis. *Ier.4.g.* Et torques aurea eſt ipſa ſapientia & intelligentia, & principalis mentis ratio in corde. Vel intellectus bonus: ideò torques à collo in pectus dependet. *Gen.41.e. Prov.1 b.d. Iſa.3.d. Ezech.16.b.* Demum monilia dici poſſunt omnia ſimul animæ ornamenta. *Iſa.61.d. Hoſ.2.e.* — *Meditatio ſpiritualium. Sapientia. Ratio. Intellectus bonus.*

Torques, *b* eſt honoris inſigne, & juncturæ femerum Beatæ Virginis Mariæ dicuntur, ut torques, *Cant.7.a.* quia per ejus partum colli noſtri jugum ſolutum eſt, & nobis collatæ virtutes. Vel dicitur, quia caſtitas illi data eſt ex Dei munere. — *Honor virginis per partum.*

Torques aurea potenter dimicantibus datur in munere, *c* ut quia ſigna virtutum geſtant, majora ſemper exerceant, & debilitatis crimen incurrere metuant, dum in ſemetipſis jam fortitudinis eſt præmium quod oſtentant. *Eccl.23.a.* — *Honor virtutis.*

Monilia ex auro & argento, ſunt in ſuperbiam, *d* quum hæretici ſacræ Scripturæ ſententiis ſe ornant, ad ſuos defendendos errores. *Ezech.7.f. Hoſ.2.c.* — *Sententia ſcripturæ apud hæreticos.*

Monimentum.

MONIMENTUM dicitur à monendo, quod rei alicujus nos moneat, eamq; in memoriam revocet.

Monimentum dici exitus de Ægypto, deſignat memoriam paſſionis Chriſti. *Exo.12.c.31.c.10.d.* — *Memoria paſſionis.*

e Ori.ſ Levi. hom.13. Iſy ſ Lev 24. f Ori ſ Num. hom 36.

In monimentum eſt ſimila, & panes propoſitionis, *e* quum quis habet verbi Dei ſolicitudinem, & memoriam paſſionis Chriſti. *Lev.5.e.6.c.24.b.* — *Solicitudo verbi Dei.*

In monimentum, eſt pecunia, *f* quum Sanctorum exempla nobis proponuntur. *Exod.30.b.39.b. Num.31.f.* — *Exempla Sanctorum.*

Mons, Montanus.

MONS, eſt terræ tumor altiſſimus, quaſi ab eminendo dictus. Mons aliquando dicitur deſertum, *Thren.4.d.* Super montes perſequuti ſunt nos. Excelſa idolorum. *Ezech.19.a.* In montibus non comederit. Timor. *Iud.5.a* Montes fluxeruot à facie Domini. Urbs. *Iſa.34.c.* Montes enim commovebuntur.

g Hil ſ Matt. can.4.

Mons, quo aſcendit Chriſtus, eſt *g* celſitudo paternæ majeſtatis. Et mons ſupra quem poſita eſt civitas: eſt divinitas, cui conjuncta eſt caro. *Matth.5 b.* Et ipſa Trinitas dici poteſt mons unde abſciſſus eſt lapis. *Dan.2.e.* Et mons excelſus, eſt ipſa Divinitas. *Pſa.103. Matth.17.a.* — *Deus.*

h Aug.ſ.pſ.3. Hie ſ pſa.35. Tert.adver. Marc.3. i Hie ſ Iſa.2. 22 & ſ.Ier 31 Arn ſ pſ.67. Am ſ.Luc.19 Ori ſ can b. 23 & ſ.Mat. hom 4. Au.1 q ſ eu. an 19. & 16. contra Fauſt 12. & ſ Ioan. 34.25.tra. Hie.ſ Iſa 56. Gr.33 m.1 & ſ Ezec h.13. k Geor.Vene. ca.1.c.7 c.10. Ric.de S.Vict. de extremi mali 16. Ru.12 ſ. Apo. Am.ſ Ro 9. Ori.ſ. Mat.e. 13.& h 14.27 l Hie ſ.Iſ 14. & ſ.Ier 31.

Mons ſanctus Dei, unde Pater exaudivit Filium, *h* eſt juſtitia Dei. *Pſa.3.* quia juſtum erat, ut eum ſuſcitaret, qui per obedientiam ita pro hominibus mortuus fuerat. De hac. *Pſa.35.* Juſtitia tua ſicut montes Dei. Et montes Dei dicuntur omnia ſublimia & ſecreta Dei: quæ creaturæ rationales non valent aſſequi: ut judicia Dei. — *Juſtitia Dei. Iudicia Dei.*

Mons paſſim ſolet ſignificare *i* Chriſtum: propter ejus ſummam eminentiam: & ipſe eſt mons in quo loquitur Deus. *Exod 19.b 33.b. Pſa.14.45.47.67.* Et ipſe eſt mons ſuper verticem montium. *Iſa.22.b.* Et lapis qui crevit in montem magnum. *Dan.2.e.* Et mons transfigurationis. *Matth.17.a. Marc.9.a. Luc.9.d* Et ipſe eſt mons Oliveti, in quo plantantur oleæ. *Luc.19.e.* Et ipſe eſt mons ſanctus, qui benedixit Eccleſiæ. *Ier.31.c.* Et mons qui jactatur in mare, eſt Chriſtus tranſiens ad Gentes. *Matth.21.b. Mich.4.a.* Et ipſe mons eſt Dei, ad quem multæ gentes confluunt. *Iſa.56.b.* Et mons excelſus nimis, eſt ipſe Chriſtus. *Ezech.40.a.* Et ejus ſublimitas, in qua paſcuntur turbæ. Et quum dicitur poſt paſtas turbas aſcendiſſe in montem, receſſum in cœlum ſignificavit. *Ioan.6.a.* Inſtar montis autem dicuntur intumuiſſe aquæ Jordanis. *Ioſ.3.d.* ut deſignetur creſcens dilectio ad imitationem Chriſti. Ipſe eſt mons, in quo fundata eſt Hieruſalem cœleſtis. *Apoc.21.c.* — *Chriſtus.*

Mons interdum dicitur *k* Beatiſſima Virgo Maria. *Exod.29.b.* Et ipſa eſt mons, unde abſciſſus eſt lapis in hominum manibus. *Dan.2.e.* Et mons excelſus, in quo plantavit Deus cedrum. *Ezec.17.g.* Ipſa eſt mons Ephraim, quæ fructificavit, & genuit Chriſtum. *1.Regnm 1.a.* Et Domus Domini. *Iſa.24.11. Pſa.66.131.* — *Virgo Maria.*

Mons præterea dicitur *l* ipſa Eccleſia, quæ erecta eſt & elevata per verbum Dei ſupra reliquam terram. *Exod.19.b.24.a. Matth.15.c.* Et ipſa eſt mons Selmon. *Pſa.67.* Et mons teſtamenti. *Iſa.11.b.14.d.16.a.25.c.65.d.* Ipſa eſt mons Olivarum habens in ſe fructificantes. *Matth.21.a.* Et ipſa dicitur mons Sion, & mons filiæ Sion. Et mons Iſrael. *Pſa.2,41.47.73.77.98 124. Iſa.16.a.27.d.66.f.* Et ipſa eſt mons excelſus, in quo plantavit Deus cedrum. *Ezech.17.g.* Ipſa quoque eſt mons Ephraim, in qua fructificatur per bona opera. *1.Reg.14.c. Ier.21.a.* Et mons ſanctus Dei. *Ioel.2.a.g. Sopho.3.x. Abdi.f.* Et mons templi, eſt Eccleſia vel proceres Eccleſiæ. *Mich.3.d.4.a. Zach.8.a.* In hunc montem crevit lapis præciſus ſine manibus hominum. *Dan.2.e. Apoc.6.d.* — *Eccleſia.*

Hil ſ pſa.67 Au.ſ pſ 2 47 Gre.13 m.1. & ſ.1 Reg.14 Aug ſ.Ioan. tra 4. & ſ pſ. 77. Hie.Cyprian. in Grem.29. Am.1. de interpre.5. Aug ſ pſ.89. Ber ſ 9.ſ qui hab & ſ can. ſerm 53. Geor.Vene c. 1.10 7 ca 9.

Montes aliquando dicuntur *m* Angeli ſancti, & etiam animæ. *Pſa.89.120.124.* Et montes paſcuæ, ſunt ſublimes virtutes Angelorum, qui nos ſuo miniſterio reficiunt. *Iob 39.a. Mich.6.a.* Ipſi ſunt montes Bethel. *Cant.2.d.8.d.* Et montes æterni ſunt Angeli, Prophetæ & Sancti: qui dicuntur æterni ad diſtinctionem eorum, qui non ſunt æterni, Principum videlicet hujus ſæculi, qui ſunt montes tenebroſi, & cæt. *Mich.2.c.* juxta Septuaginta. — *Angeli. Animæ.*

Montes operti ab umbra vineæ, dicuntur *n* Patriarchæ & Prophetæ obſcurè loquentes. *Pſa.79.120. Iob.9.a.39.d.* Et montes exultantes, ut arietes, ſunt Prophetæ gaudentes de adventu Chriſti. *Pſa.113.* Ipſi ſunt montes Iſrael, ubi paſcit Deus oves ſuas. *Ezech.34.d.35.d.36.a 37.e.39.a. Mich.4.a.* Hi ſunt montes & colles, quibus dicent Judæi in judicio, Cadite ſuper nos & operite nos: hoc eſt, protegite nos, & excuſate nos. *Hoſ.10.b. Luc.23 d.* — *Patriarchæ & Prophetæ.*

Montes dicuntur etiam paſſim *o* Apoſtoli & Apoſtolici viri, & prædicatores & generaliter Sancti, & perfecti: & prædicatores ſunt montes, quos tangit Deus. *Pſ.35.45.64.71.75.86.97.103.120.124.143.146.* Et Apoſtoli dicuntur montes Bethel, & montes Aromatum. *Can.2.d.8.d.* Et Deus horum montium dicitur Dominus. *3.Reg 20.c. Iſa.2.a.40.c.* Et montes, ad quos confugiendum eſt ſunt Sancti. *Matt.24.b.* Et — *Apoſtoli. Apoſtolici viri. Prædicatores Sancti. Perfecti.*

n Ar ſ pſ.113. Hie ſ Eza.35. Au ſ pſa.79. Ru ſ Hoſ.10. o Am.ſ pſ 118.ſ 22 & ſ Luc.17. & de Noe 32. Hil.ſ pſ.45.103. Hie Agla.& ſ. Iſa 14.30 52.& ſ Ier.9 & ſ Eze.6 33.& ſ. Hab.3 & ſ Hoſ.10. Ori.ſ ca b 23 Aug ſ Ioan tra.1.& ſ pſ 35.75.86 103.Gre 12.mo,11.& 27 m.6 & 33 m.1. Geor.Ven.ca.1.c.7.c 9. Aug ſ can.7. Ori ſ.Nu h.27. Au ſ pſ 41.Gre 9.m 2.

Proceres Eccleſiæ.

Et mons filiæ Sion, ſunt proceres Eccleſiæ. *Iſaiæ 10.g.37.c.44.d.52.b.55.d.* Et Apoſtoli Apoſtolicique viri, ſunt montes Iſrael, in quibus paſcit Deus gregem ſuum, *Ezechiel.35.d.36.a.39.a.* Et montes Dei ſunt ſancti, in quibus conculcat Deus Aſſyrium diabolum. Et in his, ſunt rivi currentium aquarum. Et ipſi jubilane laudem Deo. *Iſaia.14.f.30.f.49.d. Ieremiæ 4.f.9.e.* Et montes operti aquis, ſunt viri docti & ſpirituales non aſſequentes omnia Scripturarum myſteria. *Geneſis 7.d.* montes etiam Iſrael, dicuntur divites, ſapientiaque præcellentes, & in Eccleſia perfectam ſcientiam habentes. *Ezechiel.6.a. Iob 24.b. Ioel.2.a.3.d. Amos 4.c.9.d. Mich.1.a.* Et montes Samariæ, ſunt perfecti cuſtodes Eccleſiæ. *Ieremiæ 21.a.* Et mons Sepher eſt ſublimitas prædicationis. *Numer.33.c. Ioſu.2.c.* Et montes, qui operiunt minores, ſunt Sancti. *Hoſ.10.c. Nahum.1.d.* Et quilibet ſanctus humilis, eſt mons modicus. *Pſalm.44.* Et montes quos tranſtulit Deus de loco ſuo, ſunt prædicatores à Judæa ad gentes tranſeuntes. *Iob 9.a.* Et mons cadens, eſt mens juſti, cujus locus juſtitia fuerat, quum impulſu ſubitò transfertur ad culpam. *Iob 14.d.*

Contemplativi. Altitudo contemplationis.

Montes exultantes, ut arietes, ſunt *a* contemplativi, qui in jucunditatis ſuæ exceſſibus, puram & ſimplicem veritatem contemplantur. *Pſa.103.* Et mons Oreb, eſt altitudo contemplationis. *Exod.3.a.4.g.19.b.24.a.25.d.27.b.34.a.33.b. Pſalm.103.* Et montes paſcuæ, ſunt altæ contemplationes internæ refectionis. *Iob 39.a. Ioſ.2.c.* In hunc montem nos quidem dicimur aſcendere. Deus autem deſcendere. In hoc monte docet & transfiguratur Jeſus. *Matth.5.a.17.a.* Ipſa quoque

Theologia.

Theologia eſt mons, in quo apparet Dominus: & unde loquitur.

a Rica de S. Vict. 5 de arch myſtica.14. & de.12. Patr 79.

Eminentia fidei.

Mons aliquando eſt *b* eminentia fidei, in qua fit gratum ſacrificium Deo. *Gen.22 a.* Et montes dicuntur credentes mortem & ſepulturam Chriſti. *Can.2.b.* Et mons ſanctus Dei, eſt confeſſio Trinitatis. *Iob 56.b.* Et mons Olivarum, eſt fides Patriarcharum. *Zach.14.a.*

Arn ſ pſ.103 Gre 5 mo.16 2 m & 30 m. 28. Aug ſ pſ 103

Senſus excelſus legis. Sublimia præcepta. Virtuſque teſtamentum.

Mons Oreb, interdum eſt *c* ſenſus excelſus legis, in quo apparet Dominus. *Exod.3.a.* Et generaliter mons, ſeu montes, ſeu altiores ſenſus ſacræ Scripturæ. *Exod 19.c. Pſalm.86.103.120. Cantic.2.d. Matth.5.S.24.a* In hos montes ſi aſcendere præſumant Judæi, invenient ſpinas. *Iſaia 7.d.* mons autem peculiariter dicitur novum teſtamentum, & majora præcepta juſtitiæ, excelſaque dogmata. *Ierem.26.d.* Et mons Dei, ubi Aaron occurrit Moyſi, eſt ſpiritualis ſenſus legis. *Exod.4.g. Geneſis 22.a.31.c. Pſalm.35. Iſaia 42.b.49.d.56.b.* Et mons caliginoſus, eſt ſacra Scriptura, quæ denſis allegoriarum obſcuritatibus opacatur, & abſcondita continet Sacramenta Eccleſiæ, & dicitur mons campeſtris, quia continet ſenſus ſublimes cum humilitate. *Iſaia 13.a. Habac.3.a. Nah.3.d. Agge.1.b. Zachariæ 14.a.* Et montes paſcuæ ſunt altæ ſententiæ ſacræ Scripturæ. *Iob 39.a.* Et montoſa loca ſunt excelſa dogmata ſacræ Scripturæ. *Ierem.17.d.* mons autem fumans, legem veterem peculiariter ſignificat, quæ cum obſcuritate figurarum tradita eſt. *Exod.20.a.34.a. Levit.7.d.* Et montes ad quos levant oculi, ſunt libri legis & Prophetarum. *Pſalm.120.* Et montes ænei duo, dici poſſunt duo teſtamenta, unde prodeunt prædicatores. *Zach.6.a.* Hæc ſunt mons Eſau, quem hæreditere dicuntur hi, qui ad auſtrum, ut Jacob hæreditavit benedictionem Eſau. *Abdiæ.g.*

Bed ſ Exo.19. Gre. Nyſſ de vita Moyſis. b Ambo. de vir. 3. Hier. ſ. Iſa.58 Rup ſ. Zac.14 c Ori ſ. cant. ho.3. & ſ. Ex. h 3 & ſ. Mat. h 29. & in diver. h.5. Hie. ſ. Iſ. 71. & ſ. Ier.28 17 & ſ Nah. 3. & ſ pſ 120 & ſ. Hab 3.

Perfectionis ſtatus.

Mons præterea ſignificat *d* perfectionem tam doctrinæ, quàm operum: & ipſum perfectionis ſtatum, & etiam virtutes. *Geneſis 8.a.12.b.14.a.22.a. Iſaia 40.b. Ierem.17.g. Matth.16.a. Luc 1.d.* Et mons hæreditatis Dei, eſt ſublimis converſatio. *Exod.15.* Et mons, quo aſcendit Moyſes gratia contemplandi terram promiſſionis, ſtatum indicat perfectionis: quam etiam ſignificat mons Hor. *Numer.27.c.33.c. Pſalm 23.103. Ioſu.2.*

Virtutes.

Mons quoque myrrhæ eſt in his, qui carnem habent mortificatam. *Cant.4.b.* Et mons ſuper quem eſt ædificata civitas, eſt ſublimitas perfectionis, ſeu gradus ſublimior in Eccleſia. *Matth.5.c.* Et mons Ephraim, id eſt, fructificans, eſt anima perfecta abundans fructibus ſpiritus. *Ioſ.19.d. 1.Reg.1.a.* Et ipſa ſublimitas vitæ per bonorum operũ fructum elevata, quæ eſt eorum, qui dicere poſſunt. Converſatio noſtra in cœlis eſt *Philip.3.d.*

Altitudo religionis.

Eſt etiam altitudo religionis. *1.Reg.14.c.* In hunc montem non valebant aſcendere filii Iſrael, qui adhuc Ægyptiaca converſatione premebantur. Ibi ſalvatur Lath, *Gen.10.b.*

Aug.1 ſer. in mon & 19. civi. Dei 12. Gr.3. m.29. & 30 m 29. & 31 m 1. & ſ Exo hom.9. Geo. Ven. can. 1.10.7 cap.9. Caſſia. coll. 10.c.11.

Recta conſilia

Mons in quo ſalvatur Loth, ſignificare poteſt *e* recta conſilia, in quibus eſt ſalus. *Gen.19.d.*

Calvariæ locus.

Mons in quo obtulit Abraham filium ſuum, ſignificat *f* Calvariæ locum, in quo oblatus eſt Chriſtus. *Gen.22.a.* Hic eſt mons Moria, in quo poſtmodum ædificatum eſt templum. *2.Paralip.3.a.*

Gloria cœleſtis.

Mons hæreditatis Dei, eſt *g* ſublimitas vitæ æternæ, & Hieruſalem ac Sion cœleſtis. *Exod.15.c. Pſal.54.23.* Et montes Iſrael, ubi paſcit Deus oves, cæleſtem indicant patriam. *Ezechiel.34.d.37.c.* Dicitur etiam locus gloriæ cæleſtis mons Domini, & mons ſanctus Dei. *Iſaia.3.g.57.c.65.b. Ezechiel 27.f.28.d.* Et mons Ephraim, eſt locus beatitudinis in cœlo, unde venit Chriſtus ad nos. *1.Regum.1.a.* de quo *Ioan.3.d.* Qui de cœlo venit, ſuper omnes eſt. Et *Ioan.6.d.* Qui de cœlo deſcendit, Et *Pſa.18.* A ſummo cælo egreſſio ejus, Et *1.Cor.15.f.* Secundus homo de cœlo cœleſtis. In his montibus reliquit nonaginta novem oves, quum deſcendit ad quærendum ovem quæ perierat. *Matth.18.b.* Subiit in montem, quando aſcendit in cælum. *Ioan.6.a.*

Cy.3.ſ. Ion.5. Bed. ſ. Exo.19 Hie. ſ. Zac.14 Rup. ſ. Abdi. & ſ Zach.9. d Ori. ſ. Gen. h.5 & ſ. Exo. h.6. & ſ Io. h. 12. & ſ. Eze. h.12 & ſ Ma. h 9 in di. h.5. Baſi ſ pſa.28. hom.1.

Mundus.

Mons hæreditatis Dei, dici poteſt etiam *h* mundus à Deo creatus. *Exo 15.c.*

Sacerdotalis dignitas.

Mons aliquando, dici poteſt ſacerdotalis dignitas. *Gen.19.d. Exod.19.b.*

Opera Chriſti.

Montes in quibus ſalit ſponſus. *Canticor.2.b.* dici poſſunt *i* mirabilia opera, quæ Chriſtus operatus eſt.

Mons Oliveti.

Mons inclytus & ſanctus, ſuper quem figet Antichriſtus tabernaculum ſuum, *k* eſt mons Oliveti. *Dan.11.g.*

Locus manifeſtus.

Mons ſupra quem ædificata eſt civitas, *l* locum manifeſtum mundi exprimit, in quo eſt Eccleſia. *Matth.5.c.*

Hie.1. advers Iovin. Cyr. de adoe. in Spiritu ſancto. Gre. ſ. 1. Reg. 14.16. & ſ. ca.4.

Fiducia in Deum

Mons qui debet creſcere, eſt *m* confidentia in Deum. Statua verò decreſcens per imperfectionem metallorum, eſt fiducia ſui, quæ eſt conterenda. *Dan.2.e.* In montem autem magnum creſcit lapis, quando timor mutatur in magnam confidentiam in Deum.

Excitatio voluptatis.

Mons Oreb, in quem fugit Elias, ſignificat *n* exſiccationem, ut deſignetur, in eo, qui fugit ſæculum, debere ſiccari carnalis profluvium voluptatis, ut plenius cognoſcere valeat Deum. *3 Reg.19 b.*

Benè operantes virtutis amore, vel à diverſo.

Mons Garizaim, in quo dabantur benedictiones, ſignificat *o* benè operantes virtutis amore. Mons verò Hebal, in quo dabantur maledictiones, ſignificat benè operantes formidine pœnæ. *Ioſ.8 g.*

Collectio Eccleſiæ & ſynagogæ.

Mons Olivarum eſt *p* collectio Eccleſiæ & ſynagogæ, quæ divino lumine & miſericordia illuſtrantur,

Geor. Ven ca. 1.10.7 c.9.30. e Gla ord ſ. Gen.19. f Rup ſ. Gen. 10. Lyr ſ. Ge.22. g Baſi ſ pſ.14 Hie ſ Iſa.37. & ſ. Exe 24 34 ſ Matt.10

Gre.ſ.1.Reg.1. Rup 6.ſ. Ioan b Phil de planta Noe. i Gre ſ Cant.2. k Hie.ſ. Dan. 11. l Glo ord.ſ. Matth 5. m Rica de S. Vict. de ſomnio Nabucho. 21.29. n Amb. de fug. ſec.6. o Ori.ſ. Ioſ hom.9 p Hie ſ Zac. b.14. Aug.ſ. Ioa.30. Cyr.5.ſ. Ioa.14.

tur, ſed dividitur in partem Orientalem & Occidentalem, ut Orientalis pertineat ad Eccleſiam, Occidentalis ad ſynagogam. *Zach.14.a.* Ad hunc montem venit Chriſtus, ut nos ungeret oleo miſericordiæ ſuæ. *Joan.8.a.*

Montes dicuntur *a* divites, & producit Deus in montibus fœnum, quum efficit, ut divites largiantur eleemoſynas de temporalibus. *Pſa.146.*

Mons unde præciſus eſt lapis ſine manibus *b* regnum Judæorum ſignificare poteſt, unde ortus eſt Chriſtus. *Dan.2.a.* Et montes Iſrael, dicuntur Principes Judæorum. *Ezech.6.a.7.b. Apoc.6.d.* Et mons qui humiliatur, eſt Judaicus populus. *Iſa.4.a. Luc.3.b.* Ipſe eſt mons teſtamenti propter legem, & in eis ſedit Lucifer. *Iſa.14.d.* Ipſe eſt mons Sion. *Pſa.47.*

Mons diviſionum, qui Hebraicè dicitur mons Pheraſim, ubi Dominus concidit Allophylos regnante David, deſignat *c* vaſtationem populi Iſrael, vel tempus judicii quando ſeparabuntur à bonis. *Iſa.28.f.*

Mons Phogor, deſignare poteſt *d* carnales voluptates, & ipſam carnem prophanorum & carnalium, *Num.23.d.* Hi montes fluxerunt ſicut cera à facie Domini. *Pſa.96.*

Montes operti aquis, ſunt *e* ſuperbi, qui & montes caliginoſi dicuntur. Et ipſa ſuperbia, & diabolos, & impetus irrationalis eſt mons, qui non aufertur, niſi per multam fidem & projicitur in mare. *Geneſis 7.d. Exod.23.c. Pſalm.10.45. Iſaia 2.c.5.f.13.d.40.a.41.d. Jerem.13. Matth.17.c.21.c.* Et præparantur montes in virtute Dei, hoc eſt, *f* ſuperbi ad pœnam recipiendam. *Pſalm.17.94.82.96.* Et montes Orientis, deſignant altitudinem ſuperbiæ. *Numer.23.a.* Et mons excelſus, eſt ſuperbia phariſaica. *Jerem.3.b.g.17.a.* Et montes coagulati, ſunt hæretici ſuperbi. *Pſa.67.143. Jerem.51.c.* Quos etiam deſignant montes Iſrael deſolati. *Ezechiel 31.d.33.f.34.b. Iſa.17.a.57.b.65.b.* Et mons in quo diabolus tentavit Chriſtum, faſtigium eſt terrenæ elationis. *Matth.4.b.* Hi montes replentur ſanguine, quia multa hic perpetrantur peccata injuſtitiæ. *Iſaia 34.a.* Et montes defluentes à facie Dei, ſunt dæmones & ſuperbi. *Iſaia 34.a. Abdi.c.g.* Et montes paſcuæ onagri, hoc eſt, Chriſti, ſunt ſuperbi, qui fiunt paſcua ejus, quum convertuntur. *Job 39.a. Pſal.94.* Et montes pardorum, ſuperbia hypocritarum. *Cantic.4.c.* Hos montes ſubvertit ſpiritus. *3.Reg.19.b.* Et montes Gelboe ſunt dæmones, ſuper quos nec ros, nec pluvia divinæ gratiæ deſcendit. *2.Regum 1.d.* Et mons Seir eſt diabolus, & montes Seir ſunt, qui ad impietatis verticem devenerunt. *Ezech.35.b.* Et montes caliginoſi, qui ſunt montes Babylonis, ſunt vel dæmones, vel hæreſiarchæ, qui ſe elevant adverſus ſcientiam Dei. *Jerem.13.c. Ezech.32.b.38.g.* montes quoque Iſrael ſunt habentes ſcientiam inflantem. Et mons Samariæ ſunt ſuperiora hæreticorum. Et comedunt in montibus, qui dicunt. Non ſum ſicut cæteri hominum. *Ezech.7.b.16.f.18.a.* montes etiam ſunt *g* potentes hujus ſæculi, & tumor ſæcularium poteſtatum. Hi ſunt montes, qui herbas ferunt Behemoth, quia ex eo illum recipiunt, quod nequiter operantur. *Job 9.14.d.28.b.40.b. Pſ.96.103.143. Luc.18.b.* mons quoque Samariæ ſunt verba tumulenta hæreticorum. *Amos 3.c.6.a.* Et montana ſunt ſenſus extollentes ſe adverſus ſcientiam Dei. Hæc montana petiit Caleb, ut eorum expugnaret civitates. *Joſ.11.c.14.c. Abdi.g.* Et montes ſæculi ſunt dæmones & hæretici Principes hujus mundi. *Hab.3.b. Agge.2.c. Zach.4.c. Mala.1.a. Apo.8.c.16.d.* Et montes qui conſumuntur aut commoventur, ſunt dogmata Philoſophorum, & regna ſublimia. *Mich.1.a.7.c. Nah.1.a.* Et montes qui librantur in pondere, ſunt regna majora, quæ Deus diſponit. *Iſa.40.c. Pſa.96* Et montes ænei duo, *h* ſunt ſuperbia & mundana potentia. *Zach.6.a.* montes ſunt ſeptem regna. *Apo.17.b.*

Monſtrare, quære Indicare.
Monſtrum.

MONSTRUM, à monſtrando dictum eſt, quaſi aliquid monſtret, vel portendat: eſt autem monſtrum quod contra naturæ ordinem evenire contingit, ut homo cum duobus capitibus & gigas communem hominum magnitudinem excedens *Num.13.d.*

Monumentum, vide Sepelire.
Morari, Mora, vide Habitare, & Tardare.
Moraſthi.

MORASTHI, id eſt, *i* hæres, vel paupertas, viculus Paleſtinæ, juxta Eleuteropolim, unde erat Michæas Propheta, qui interpretatur humilitas, quia humilitas præcipuè inter virtutes ſpe hæreditatis Domini naſcitur. *Mic.1.a.*

Morbus, vide Infirmus.
Mordere, Morſus.

MORDERE, eſt dentibus conſtringendo lædere, & per metaphoram detrahere. Morſus autem, eſt ipſe mordendi actus.

Mordens coluber ungulas equi, deſignat *k* Antichriſtum, vel diabolum, ſenſus noſtros occupantem. *Gen.49.c.* mordebit autem Antichriſtus ungulas equi: quia extrema hujus ſæculi feriendo continget. Et mordentes ſerpentes, *l* ſunt dæmones. *Jer.8.f. Amos 5.f.9.a.* Et mordet ſerpens in ſilentio, quum quis peccat in occulto, & non confitetur peccatum ſuum. *Eccl.10.c. Prov.23.d.*

Mordere, captivare. *Jer.8.f.* Et mordebunt vos, ait Dominus. *Habac.2.b.* Repente conſurgent, qui mordeant.

Mordens etiam ſerpens ungulas equi, deſignat *m* tolerantiam impetus voluptatis frænantem, & corpus caſtigantem.

Chriſtus quoque mordebit ungulas equi, *n* quando in fine mundi condemnabit mundanos.

Morſus inferni dicitur Chriſtus. *Hoſ.13.d.* quia *o* partem inferni ſpoliavit liberans antiquos Patres à limbo: partem verò reliquit. Vel quia tradidit carnem ſuam mordendam Leviathan: quo morſu, hamo captus eſt.

Morden-

a Aug. ſ. pſal. 146. Aug. ſ. Ioan. tract. 4. b Ori ſ. Luc. hom. 22. Hie. ſ. Ezech. 67. Gre ſ. Ezech. hom. 2. Rup. ſ. pſ. 47. & 4 ſ. Apoc. c Hie ſ. Iſaia 28. d Ori. ſ. Num hom. 17. Tertull de re. ſurr. c. e Ori ſ. Matt. hom 4. & ſ Ierem. hom 9.11. & ſ. Nu. hom. 15. f Hil ſ. Matt. can 16 & ſ pſalm 64 67 Baſi. ſ. Iſa 45. Hie ſ Iſa. 2 18 41 64 & ſ Matth 17. Aug. 1. qu in Evang. 12 & de vera relig. 38 & ſ. pſ 143 ſ Ioan tract 8. Greg Venet. can. 1. tom. 7. cap. 10. Bern ſerm 4. aſcenſion. Gr. 3. moral. 34. & ſ. cant. 4. Bern. ſ. cant. ſerm. 34. Hie ſ. Ezech. 7.16 32.35. & ſ Ier 13. & ſ. Mich. 7. & ſ. Nahum 1. & ſ Habac. 3. & ſ Ioan. 25. Ori ſ Ezech. homil. 6 & ſ. Ioſu hom. 14. 28. g Aug. 18. civit. Dei 32. & ſ pſ. 103. 124. Gre 18 m 22. & 33. mor. 1. Hie ſ. Iſaia 40. h Rupert. 10. ſ. Apoc. i Hie. prolo. ſ. Mich. k Amb. de inſtit. virg 6. l Hie. ſ. Amos 5. & ſ Eccl. 10. Gre. 31. m 18 Bed ſ. Ge. 49. Gloard ſ. Haba. 2. m Phil de Agricul. n Bed ſ. Gen. 49. Gre. 12. m. 8. o Rup. ſ. Hoſ. 13.

Divites. Regnum Judæorum. Judaicus populus. Deſtructio populi Iſrael. Carnales voluptates. Superbi. Superbia. Diabolus. Hæretici. Potentes ſæculi. Verba hæreticorum. Regna majora. Dogmata Philoſophorum. Antichriſtus. Diabolus. Vexare. Captivare. Tolerantia. Chriſtus. Spoliatio inferni.

Doctores. Mordentes ſuperbum, ſunt *a* Doctores, qui reducunt ad Deum, quos diabolus, hæreticus, aut Antichriſtus deceperit. *Haba.2.b.*

Confeſſio novi teſtamenti. Morſus octo, *b* confeſſionem novi teſtamenti indicant, propter numerum octonarium. *Mich.5.b.* ubi nos legimus octo primates.

Detrahere. Mordent invicem, qui mutuò ſibi detrahunt. *Gal.5.c.* Et mordet ſerpens in ſilentio, quum quis *c* occultè detrahit. *Eccl.10.c.*

Promittentes ſecuritatem malis. Mordentes dentibus pacem nunciant, *d* qui rapientes quæ poſſunt à flagitioſis, ſecuritatem ipſis promittunt. *Mich 3 b.*

Pœna peccati. Morderi à muribus, eſt *e* peccati pœna lacerari. 1.*Reg.5.b.*

Connectio charitatis. Mordentes circuli cortinarum anſas. *Exod.36 b.* eunjunctionem charitatis deſignare poſſunt.

a Hie. ſ. Hab. 2. — *b Am ep. 36.* — *c Hie ſ. Eccl. 10* — *d Greg. ſ. 1. Re. 1.* — *e Gr. 1. Re 5.*

Moria.

Chriſtus. MORIA, id eſt, viſio: mons in quo Abraham obtulit filium ſuum, & in quo poſtea ædificatum eſt templum Salomonis. *Gen.22.a.3.Reg.6.a.2.Par.3.a.* Typus eſt *f* Chriſti, ſuper quem ædificatur Eccleſia, in qua ipſe quotidie immolatur hoſtia incruenta.

f Lyr. ſ. Gen. 22.

Mors, Mori, Mortuus, Interire, Perire, Occumbere, Obire. Obitus, Dormire, Somnus, Mortiferum.

MORS, eſt animæ & corporis diſſolutio, & privatio vitæ. *Mortuum* autem eſt ipſum cadaver ſine anima. Interire autem & perire, magis generalia ſunt, quàm mori, videnturque aliquid gravius dicere. Dormire autem & Somnus, aliquando ſumuntur pro mori. *Mors* autem ponitur triplex, *g* nempe culpæ, quam ſequuntur mors corporis, & interitus gehennæ. Licet autem prior fuerit mors culpæ quàm mors corporis, tamen mors corporis dicitur prima, quia prius experimento ſentitur, mors verò culpæ tunc ſentitur, quando illi adjungitur mors gehennæ, atque ita utraque dicitur mors ſecunda. *Apoc.2.c.20.b.*

g Fulgen. 1. de dubiis prædeſtinatione. Rup. ſ. Apo. 2.

Mortuus dicitur abjectus. 1.*Reg.24.c.* Canem mortuum perſequeris. Non exiſtens. *Matt.22.c. Marc.12.c.* Non eſt Deus mortuorum.

Perire interdum, eſt ceſſare. *Iob 8.c.* Spes hypocritæ peribit. Damnari. 1.*Reg.14.c.* Nec vult Deus perire animam. Dejici. *Pſalm.2.* Et pereatis de via juſta. Deſtitui. *Iob 3.a.* Pereat dies, in qua natus ſum. Exterminari. *Exod 6.c.* Peribiſque de terra. Negari. *Iob 11.d.* Effugium peribit ab eis. Perdi. *Gen.31.f.* Quicquid furto perierat. Reprobari. *Pſalm.1.* Iter impiorum peribit. Mori. *Numer.14.a.* Utinam pereamus.

Peccatum. Peccator. Mors attribuitur animæ, ſecundùm quod *h* privatur gratia, quæ vita ejus dicitur, atque ita moritur anima per peccatum, & mortua eſt anima exiſtens in peccato. *Geneſis 2.c.3.a. 20.b. Pſalm.6.9. 111. 114. Iſa. 59 a.* Et mortuus ad quem non intrat Pontifex Chriſtus, eſt peccator. *Levitic.21.b. Ezec.24. f.* mortui etiam, inter quos ſtetit Aaron, erant exiſtentes in peccato, inter quos ſtetit Chriſtus in primo adventu, ut eos redimeret, in ſecundo verò ſtabit inter eos, ut judicet, & ſeparet eos à bonis. *Numer. 16 g. Ier.4 g.* Mors autem repentina dicitur peccatum ferè involuntarium ob deliberationis defectum, quod non contaminat ſacerdotem, niſi in præſens. *Mortui* autem, qui non vivificant, ſunt peccatores, aut idola. *Iſaia.26.c.* Dicuntur etiam mortui, ut homines, qui peccant, ut fragiles. *Pſalm. 81.* Et mors peccatorum dicitur peſſima, quia nihil peius peccato, vel vita mala. *Pſalm.33. Ezech.3. Luc.15 d. Ioan. 5.d.* Et mortui in aquis, ſunt exiſtentes in multitudine vitiorum. *Matth.8.c.* Et mortui, quibus Evangelizatum eſt, ſunt exiſtentes in peccato. 1.*Petr.4.b.* Et mortuorum ſacrificia ſunt peccatorum munera. *Pſalm.105.* Et mortuus filius mulieris, quem ſuſcitavit Eliſæus, eſt peccatur in Eccleſia. 4. *Regum 4.c.* Et mortui in ſingulis domibus ſunt, quando omnes peccaverunt. *Exod.12.c.* Et mori in ſordibus, eſt mori in peccatis. *Levit.15.b.* moriuntur quoque qui vivunt ſecundùm carnem, hoc eſt, qui ſequuntur literam legis. *Mortui* autem ſepeliunt mortuos ſuos, *i* quando exiſtentes in peccato ſepeliunt mortuos corpore. *Luc.9 g. Iob 5.d. 6 a.14.c.* mortuum dicitur eſſe Domini ciſternis, quando alicui imputatur lapſus alterius. *Exod.21.g.* moritur in tempeſtate anima, quum in tribulatione excidit à gratia. *Iob 36.b.* Et primogenita mors, eſt peccatum ſuperbiæ, quod initium eſt omnis peccati. *Iob 18.c. Hoſ.13.a Zac. 11.b.* mortuum autem per ſe dicitur, quando quis ſua libidine, nemine impellente, peccat. *Lev.5.a.* Vivens mortua dicitur vidua in deliciis vivens, *k* propter peccatum. 1.*Tim.5.a.* Dormientes quoque ſecundùm aliquos, intelliguntur qui mortui ſunt morte peccati. 1.*Theſ.4.c.* Interit de populis ſuis, qui peccat, & a vita fidelium ſeparatur. Et mortes civium ſunt peccata. *Lev.21.a. Iſa. 48. d. 38.d. Eze.34.a. Pſa.118. Apo.8.c.* Et pereuntes aſinæ Cis, ſunt peccantes baptizati. 1.*Reg.9.a.* ſic pereuntes oves domus Iſrael. Et periit ovis una, *l* quum genus humanum decidit in miſerias peccante Adam. *Matt.10.a.55.c.18 b. Pſ 9.* De mortuo per peccatum dicitur. *Apo.3.a.* Nomen habes quod vivas, & mortuus es. Sic mortificare quærit impius juſtum, *m* quum eum nititur inducere in peccatum. *Pſa.36.* Et moritur in manibus alicujus, qui ſub ejus cuſtodia peccat. *Exod.21.b.* Interitus quoque dicuntur ipſa idola. *Pſa.9.* Perire furto eſt peccare ex ignorantia. *Gen.31.f.*

Mori in peccatis. Vivere ſecundum carnem.

h Arn. ſ. pſ. 105. — *Ori ſ. Levit. h. 12. & ſ. Num. h. 9 & ſ. Iere. hom 6.* — *Phil. de profugis* — *Aug epiſt 75. 99 & ſ. pſ. 60 70 81.* — *Cle Alex 1. pæd. 2.* — *Hie ſ. Iſa 26.* — *Baſi. ſ. pſa 32.* — *Hil. ſ. Matth. can 8.* — *Ori ſ Ezech. hom 1.* — *Ori ſ Rom 1.* — *i Gr. 4. m. 20. & 12 m 5. & 14 m 8 & 26 mor 29.* — *k Hie Minacio. & Alexandro.* — *l Hie ſ. Matt. 18.* — *m Or. ſ. pſ 36 hom. 1.*

Solet poni triplex mortuus inter eos, quos ſuſcitavit Chriſtus. *n* Nempe mortuus in domo: ut filius Archiſynagogi. *Matt.9 c.* & deſignat eum, qui peccatum perpetravit in corde. Et mortuus extra portam civitatis elatus, ut filius viduæ. *Luc.6.c.* & deſignat eum, qui peccatum jam opere explevit. Mortuus autem jam in monumento poſitus, & quatriduanus fuit Lazarus. *Ioan.11.b.* & deſignat eum, qui jam eſt in conſuetudine peccandi. Ab omni hac morte liberat Deus. *Pſa.114. Rom.4.c.* Quartum verò mortuum, nunciante diſcipulo, agnoſcit Dominus, ſed non ſuſcitat: quia valde difficile eſt, ut is, quem poſt uſum malæ conſuetudinis etiam ad ultimum adulantium linguæ excipiunt, à mentis ſuæ morte revocetur: unde de his prædixit Dominus, *Luc.9.g.* Sine mortuos ſepelire mortuos. Et dicitur perire de ovibus, qui incidit in deſperationem. *Ezec 34.b.*

Arn ſ. pſa 9. — *n Ori. ſ. Ro. 4.* — *Baſi ſ pſ. 114.* — *Aug. 1. ſ Domini in monte* — *Gre. 4 m 29.* — *Cyril 7 ſ. Ioan 28.* — *Cyr. 7 ſ. Ioh 5*

Peccatum. Mortuum aliquando dicitur *o* ipſum peccatum, ut mortuum ad quod non accedere debet ſacerdos, eſt peccatum, quod non debet admittere. *Lev.21.b.* Et mortua opera & verba, ſunt peccata. Et mortuorum oſſa, ſunt opera, quæ videntur juſta, & non ſunt: ut homo mortuus non eſt homo. *Matt 23.c.* mortifera quoque dicuntur ipſa peccata, quæ mortem inferunt. *Iob 33.c.* mortuum autem erat peccatum ante legem: quia imputabatur, vel non apparebat, quod tradita lege revixit, hoc eſt, apparuit. *Rom 7.b.*

o Ori ſ Mat. ho 8.24. — *Hie. de viſte ſacer.* — *Gr. 23. m 28.* — *Au. 73 q 68.*

Guſtant mortem, atq; patiem mortis, *a* quia aliquod peccatum committunt, manducant autem, qui ſine fræno peccant. *Matth.* 6.*d.* Et videtur gravius guſtare, quàm videre mortem *Pſa.*88. Et gravius videtur, quum mors aliquem ſequitur. *Apoc.*6.*b.* Peius autem, quum mors venit ſuper aliquem. *Pſalm.*54. Graviſſimum verò, quum mors dicitur aliquem abſorbere. Mori dicitur anima vivens. *Apocal.*16.*a.* quia vivere in peccato dicitur, quicunque ſcienter, & bono in videns malum operatur.

Peccare.

Mors aliquando ſumitur pro *b* diabolo. *Iſa.*28.*d.* Percuſſimus fœdus cum morte. Ipſe dicitur perditio, & interitus. *Iob* 18.*a.*28.*d.* *Apoc.*6.*b.*16. Hæc mors paſcit malos in inferno. *Pſa.* 48. De manu hujus mortis liberat Deus. *Hoſ.*13.*d.* mortui etiam dicuntur dæmones. *Iſa.*8.*d.*

Diabolus.

Mortui ſæculi, ſunt *c* ſæculariter viventes. *Pſa.*142. vel ſunt qui ex conditione propaginis Adæ moriuntur ob peccatum ejus, qua ratione Chriſtus non computatur inter mortuos ſæculi, ſed dicitur ſicut mortuus ſæculi, ſicut factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati.

Sæculariter viventes.

Mors peculiariter dicitur *d* infidelitas. Et mortui infideles. Et mors Saræ, eſt infidelitas ſynagogæ. *Geneſis* 24.*g.* 42.*g.* 45.*c.* Et mors abortivi vel mulieris, eſt receſſus à fide. *Exod.* 21.*c.* 22.*a.* 28.*f.* Et mori ad contactum mortis, eſt incidere in hæreſim vel blaſphemiam. *Exod.* 16.*b.* Atque ita mortui ſunt decepti ab hæreticis. *Iſa.*22.*a.* *Matth.*8.*c.* Et alienatio à vero, ſpecies quædam mortis eſt. *Epheſ.*5.*d.* Perit, quod pendebat in paxillo, quum aliquis à fide Chriſti decidit. *Iſaiæ.*22.*g.* mori in terra polluta, eſt multis contaminari erroribus. *Amos.*7.*d.* mors eſt in olla, quum amaritudo hæreſis miſcetur ſacræ Scripturæ. 4.*Reg.*4.*g.*

Infideles. Hæreſis.

Mors aliquando ſumitur pro pœna, præcipuè æterna. *Exod.*22.*a.*30.*d.* *Ier.*9.*f.* *Thren.*1.*g.* *Ezech.*18 *a.* *Luc.*7.*b.* mors autem eſt ſtatus peccati in inferno, umbra verò mortis eſt in hac vita. *Iſa.*9.*a.* Et morientes ſapientes, ſunt morte æternæ puniti. *Pſalm.* 48. mori piſces ſiti, eſt malos in inferno ſine refrigerio puniri. *Iſa.* 5.*b.* Et mortui ſempiterni ſunt qui nullum ſperant ſolatium. *Thren.*3.*a.* *Iſa.*22.*a.* *Iob* 4.*d.* In inferno autem eſt caligo mortis, & umbra mortis, hoc eſt obtenebratio mentis. *Iob* 10 *d.* Ducuntur ad mortem, *f* qui per peccatum aut hæreſim gradiuntur ad inferos. *Prov.*24.*b* Interitus etiam eſt *g* mors æterna ſimul cum temporali. Et interibunt reliquiæ impiorum, quando corpus, quod hic reliquerunt, in judicio detrudetur in infernum. *Pſalm.*48.54.77.134. *Proverb.* 2. *d.* *Iſa.*11 *d.*41.*c.*48.*b.* *Theſ.*5.*a.* Interibunt habitatores terræ ſicut cœlum, & terra, quæ non deſinent eſſe, ſed mutabuntur. *Iſa.*51.*b.* *Iob* 27.*c.*33.*d.* *Gen.*45.*c.*47.*d.* *Exod* 9.*a.*12.*a.*31. *Lev.*7.*c.* Pereuntes à ſerpentibus ſunt puniti à dæmonibus. 1. *Cor.*10.*b.* Occumbere dicuntur robuſti, quando ſuperbi mittuntur in inferoum *Ioel.*3.*b.* Peribit Gens & regnum, quod non ſervierit Eccleſiæ. *Iſa.*6.*c.* *Hoſ.*10.*d.* *Amos* 1.*c.*6.*c.* *Abdi.c.* Perire dicuntur gladio, qui tentatione diaboli intereunt. *Nahum.*3.*c.* mors autem inferni dicitur mors ſecunda. *Ap.*20.*d.* morte autem mori: eſt pœna temporali, & æterna puniri. *Lev.*20 *b.* mori dicuntur coram Domino, qui ipſo condemnante pereunt. *Lev.*10.*a.*16.*b.* mors etiam animalium Ægypti, deſignavit punitionem Ægyptiorum, & ſimilium qui colebant animalia bruta. *Exod* 9.*a.*28.*f.* mors peccatoris, quam non vult Deus, eſt ignorantia, vel mors æterna. *Ezech.*33.*c.* Interit autem de populo ſuo, qui jam non connumerantur in populo Dei, ſed in infernum cum dæmonibus detruditur. *Le.*17.*b.*

Pœna vel temporalis vel æterna. Damnati. Mors decreta.

Mors Pharaonis, eſt *h* deſtructio principatus diaboli, ideò ipſo mortuo ingemiſcunt filii Iſrael, ut convertantur à ſubjectione peccati ad Deum. *Exod.*2.*d.* Eodem refertur mors quærentium animam Moyſis. *Exod.*4.*c.* Sic mortuo Ozia vidit viſionem Iſaias, *i* & mortuo Achaz, hoc eſt, ſublato malo principe. *Iſa.*6.*a.*14 *g.* mors Ægyptiorum in mari, *k* eſt abjectio dæmonum & peccatorum in baptiſmo, *Exod.*15.*g.* mori furem, eſt hæreticum excommunicari, vel diabolum ſuperari in ipſa tentatione. *Exod.*32.*a.* mori Principem Tyri morte incircumciſorum, eſt diabolum detrudi in infernum cum aliis. *Ezec.*28.*b.* Sic occumbunt robuſti gentium. *Ioel.*3.*b.* *Amos* 2.*a.* Et dormiens Rex Babylonis, deſignat ejectum diabolum, & mortuam eſſe mortem. *Iſa.*14 *b.* Et perit Princeps de Gaza, *l* quum ſermo contrarius, & poteſtas diaboli perit in iis, qui convertuntur. *Zach.*9.*a.*

Deſtructio principatus diaboli. Abjectio dæmonum & vitiorum in baptiſmo.

Moritur in tempore non ſuo, *m* qui per peccata provocat Deum, ut etiam in hac vita recipiat judicium. *Eccl.*7.*c.*

Moritur Moab cum ſonitu & clangore tubæ, *n* quum hæretici convincuntur excelſis ſenſibus, qui in ſanctis libris clangoribus buccinæ comparantur. *Amos* 2.*a.* Et peribunt idola in tempore viſitationis ſuæ, quum hæreſes deſtruentur. *Ier.*10.*c.* Et perit vinum ab ore, cùm ceſſant defenſiones hæreticorum aut voluptates. *Ioel.*1.*b.* Et interit viror Moab, quum pereunt verba ornata hæreticorum. *Iſa.*15.

Iudicari etiā in hac vita. Convinci hæreticos.

Mori dicitur aliquis peccato, *o* quum relinquit ipſum peccatum. *Roman.*6.*a.* *Epheſ.*2.*a.* *Coloſ.*2. *Iere.* 9.*a.* Sic mors eſt ceſſatio pravæ conſuetudinis: & mortui ex Iſrael, ſunt Apoſtoli, & Sancti, qui mortui ſunt mundo, & in ipſo afflicti. *Iſa.*41.*d.* 1. *Corinth.*5.*d.* *Galat.*2.*d.* Et mortui qui laudantur. *Eccleſiaſte* 4.*a* ſunt mortui mundo. Mori morte juſtorum eſt baptizari, ac mori mundo & peccato. *Numer.*23 *b.* *Hoſ.*14.*a.* *Amos* 4.*c.* Et mors filii viduæ eſt, quæ fit per baptiſmum. 3. *Regum.*13.*c.* moritur aliquis abſque retractione, *p* quum vivere in peccato mox ut innotuerit prohibetur: & quia non dimittitur iniquitas, donec quis moriatur peccato. 1. *Regum* 14.*f.* *Iſa.*22.*d.* Et mors Oziæ, *q* typus eſt mortis peccati, aut principis peccati in nobis, quo vivente non poſſumus videre viſionem. *Iſaiæ* 6.*a.* moriendi tempus eſt in hac vita, ut moriamur cum Chriſto. *Eccleſiaſte* 3.*a.* mortui Dei ſunt *r* qui mortui ſunt in Domino, vel qui ſic ſunt in peccato, ut reſipiſcant. *Iſa* 26. Et moritur conſecratum Deo, *ſ* quando quis mortuus eſt peccato, & crucifixus mundo, *Levit.*57.*d.* mors amara eſt extinctio voluptatis in carne, quæ amara eſt in principio converſionis. 1. *Regum* 15.*g.* mortificat autem Dominus *t* peccato, & vivificat per gratiam. 1. *Regum* 2.*b.* mortificat quidem prius à peccato, poſtea verò vivificat per gratiam, hoc autem facit Dominus, non prædicator. Mortificat etiam Dominus, quia populum Judæorum à cognitione veritatis ſeparat, & in perpetuum damnat. Mortificare membra, quæ ſunt ſuper terram, eſt pellere vitia à ſuis potentiis. *Coloſ.*3.*a.* Sic moriuntur oſſa, quum animal eligit ſuſpendium. *Iob.*7.*c.* Emortui Abraham & Sara genuerunt Iſaac, *v* ut deſignetur gaudium ſpiritus, vel Chriſtum naſci in iis, qui membra ſua mortificaverunt. *Ro.*4.*d.* Interitus carnis, *x* eſt ejus caſtigatio, & pœnitentia contra libidinem. Et cùm ſapientia carnis tranſit in ſpiritum, ut jam non quæ carnis, ſunt

Reſipiſcere. Baptizari. Mortificatio carnis.

a Ori. ſ. Matt. hom. 3. Rup. ſ. Apoc. Ori. ſ. Lev. h. 9 & ſ. Iſ. h. 7. b Hie ſ Iſ. 28. & ſ. Hoſ. 13. Gr. 4 m. 20. & 10 m. 2 & Aug ſ. pſ 48. c Hil ſ pſ 142 Aug ſ pſ 142 d Hil ſ Mat. can. 7. Hie ſ. Iſa 22. & ſ Amos 7. Eu. 3 ſ Re 27

e Hie ſ Iſa. 9. & ſ. Ier 9. & ſ Ezech. 18 Baſi. ſ pſ. 48. Gr 9. moral. 45.46 f Be. ſ pro. 24. g Ori. ſ pſ 36. hom 3. g Baſ ſ pſ 48 Hie ſ. Iſa. 51. Gre 18 mo. 7 Arn. ſ pſa. 9. Hil ſ. pſ 67. Ruper. ſ Ioe 3 Am. ſ 1 Cor. 10 & de paradiſ 9. Bed. ſ Prov 2 & ſ Exod 5 Ori ſ. Exo h. 4. & ſ Le h. 9 Iſy ſ Lev 10. 17. Cle Alex 2. ſtroma Ori ſ Iſ. h. 1. 5 & ſ. Mat. h 3. Phil quod deterior potiori inſidietur. Hie. ſ Iſa 14. & epi Et factum eſt. h Bed. ſ. Ex 2 i Chry. de verbo Iſa hom 4 k Gr Nyſ de vita Moyſis. l Hie ſ Zac. 9. m Hie. ſ. Eccl. 7. n Hie ſ. Amos 2 & ſ Ierem to. & ſ Ioel. 1. & ſ. Iſa. 15. o Phil. 2. alle. Ori ſ. Num. hom 7. 15. Amb. ſ. Luc. 9 Hie. ſ. Ezech. 18. Aug epiſt. 39 p Gr. ſ. 1. Re 34. q Ori. ſ. Iſa. hom 11. & ſ. Roman 6. Hier. epiſt. Samuel quondam & adv. Iovinian. 1. Ambroſ. de bono mortis 2 r Hie ſ. Iſa. 26. ſ Lev. 27. t Gr. ſ. 1 Regum hom. 1, Aug 13. civ. Dei 4, v Ori ſ Rom. 4. x Amb. de pœn. 2, Aug. contra Adiman. 17. & ſ. pſa. 9.

ſunt ſapiat, ſed quæ ſpiritus. 1. *Cor.* 3. *b.* Et interit radix Philiſtheæ, quum delentur pravæ concupiſcentiæ. *Iſaiæ* 14. *g.* Perire dicuntur etiam impius, quum convertitur ab impietate. *Pſalm.* 9. Mors autem, quem expectant juſti, *a* eſt eorum, qui apperunt mortificari rebus ſæculi, & gloriæ temporalis vitam in ſe extinguere, & tamen non venit, quum compelluntur occulto Dei judicio aliis præeſſe. *Job.* 3. *d.* Mortuum mare diei poterat, quum deficientibus aquis Jordanis non inundabat mare, ſic conſcientia eſt mare mortuum, quando ceſſantibus concupiſcentiarum & tentationum fluctibus quieſcit in bono. *Joſ.* 3. *d.* Dormiens non timet, qui moritur ſecutus in gratis Dei. *Prov.* 3. *c.* Sic moriuntur in nidulo ſuo, *b* qui pacatiſſima quiete ad cælum evolant, vel qui vitiis mundi & concupiſcentiis in carne non vivunt. *Job* 29. *c.* Et mors Sanctorum dicitur pretioſa, quia tranſeunt ad vitam. *Pſalm.* 115. Dicitur autem Deus eſſe mors ipſi morti, quia in electis totam mortem occidit. *Hoſ.* 13. *d.*

Perfectio. Mors Saræ, perfectionem virtutum, & carnis mortificationem ſignificare poteſt. *Gen.* 23. *d.* Et mors Abrahæ, perfectionem derelinquentis omninò mundum. *Gen* 23. *a.* 26. *d.* Et mors Joſeph, eſt mortificatio carnis. *Geneſ.* 50. *Exod.* 1. *a.* Et mors Siſaræ, eſt mortificatio carnalis hominis. *Judith.* 4. *d.* Et mortuus Job plenus dierum, *c* deſignat eum, qui in æternitatis contemplatione abſorbetur, &cæt. *Job.* 42. *d.* Sicut hæc mors dicitur eſſe fortis dilectio, quia *d* deducit ad hanc mortem, hoc eſt, ad carnis mortificationem, & virtutum perfectionem. *Can.* 8. *b.* Mori Azotios, quum aggravata eſt manus Domini, eſt mori idololatriæ & vitæ veteri. Moriebantur quidem per morſum murium, hoc eſt, per diabolum. Sed cùm aggravatur manus Domini, moriuntur deſerendo fœtorem peccati. Nondum autem mortui ſunt, qui *e* nondum plenam habent compunctionem. 1. *Reg.* 5. *c.*

Mors Christi. Mors Abrahæ, *f* paſſionem Chriſti & mortem ſignificavit. *Geneſis.* 25. *a.* 24. *d.* Mors etiam Saulis ab adverſariis interfecti, idem deſignavit. 1. *Regum* 31. *b.* Mors iidem Joſeph in Ægypto, mortem Chriſti in mundo præfiguravit, poſtquam creverunt fideles. *Geneſis* 50. *d.* *Exod.* 1. *a.* Defunctus etiam fieri frater ſine liberis, eſt Chriſtus, qui adhuc electorum ſuorum numerum non implevit. *Deuteronom.* 25. *b.* Et mortuum, quod tetigerunt Judæi, & immundi facti ſunt, eſt Chriſtus, quem crucifixerunt. Mors Joſue deſignavit, *g* quod Chriſtus mortuus eſt iis, qui ſunt in peccato, vivit verò in Sanctis. *Joſu.* 24. *f.* *Judith.* 2. *b.* *Galat.* 2. *d.* Vivo ego jam non ego, &c. *Philip.* 1. *c.* Mihi vivere Chriſtus eſt. *Hebr.* 6. *b.* Crucifigentes Filium Dei, &cæt. Et *Matth.* 10. *d.* Qui confitebitur me, confitebor & ego eum, & qui negaverit me, &cæ. Mortem ſibi judicavit meliorem Jonas, quàm vitam, *h* deſignans mortem Chriſti, qua mundus eſt redemptus. *Jonæ* 4. *b.* Mortuum granum frumenti *i* deſignat Chriſtum mortificatum in infidelitate Judæorum. *Joan.* 12. *c.* Mori Pontificem, eſt *k* ceſſare verbum Dei in anima, vel *l* mori Chriſtum in redemptionem generis humani. *Num.* 35. *d.* Mortuus autem dicitur Chriſtus peccato, *m* hoc eſt, carni, quæ erat ſimilis carni peccati. Dicitur autem mortuus Chriſtus in conſpectu hominum, reſurrexiſſe verò in conſpectu filiorum hominum, quia mors ad hominem pertinebat: reſurrectio ad filium hominis. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur. 1. *Cor.* 15. *c.* Mortis filius dictus dives, qui tulit ovem pauperis, *n* eſt Chriſtus pronunciatus debere mori pro populo. 2. *Reg.* 12. *b.* Perire dictus juſtus, eſt Chriſtus in paſſione *o* non ſecundùm veritatem, ſed ſicut malis videbatur. *Iſa.* 57. *a.* *Iob* 4. *b.*

Defectum infirmis Eccleſiæ. Periens Iob deſtructus undique, deſignat *p* Eccleſiam, quæ in infirmis perit, quando ipſa, quæ videbantur fortia corruunt. *Job* 19. *b.* Perit quoq. ſanctus de terra, quum boni deficiunt in Eccleſia. *Mic.* 7. *a.*

Dormiunt Chriſto mortui. Dormire dicitur puella mortua: *q* quia Chriſto periode ſe habent mortui, ac ſi dormirent. *Matt.* 9. *c.* 25. *a.* *Matth.* 5. *d.* Sic dormiebat Lazarus. *Joan.* 11. *b.* Et mortui dicuntur dormientes. 1. *Theſ.* 4. *d.* 1. *Corinth.* 15. *c.* *Mach.* 12. *g.* Et ſancti dicebantur dormire cum Patribus. *Geneſis* 47. *g.* Et mortui dicuntur dormire in pulvere, quia corpora in pulverem rediguntur. Et lignum moritur in pulvere, quum *r* juſtus moritur in manibus perſequentium. *Job* 3. *c.* 7. *d.* 14. *b.* 27. *d.* Et divites dormiunt ſomnum ſuum, quando moriuntur. *Pſa.* 75.

Prædicatio reſurrectionis. Dormire etiam puellam & non mortuam eſſe, deſignat *ſ* prædicationem reſurrectionis. *Matth.* 9. *c.*

Manſiones Apoſtolorum in gloria. Dormiunt Reges unuſquiſque in domo ſua, quum *t* Apoſtoli diverſas habent manſiones in gloria. *Iſa.* 14. *d.* Et dicitur ibi mori puer centum annorum, ut deſignetur duratio perfectæ ætatis. *Iſa.* 56. *d.*

Ceſſatio ſynagogæ. *Converſio Pauli.* Mors Rachaelis in itinere in partu Benjamin: deſignavit *v* ceſſationem ſynagogæ in converſione Pauli. *Geneſis* 35. *c.* 48. *b.* Vel deſignat *x* portionem ſuperiorem, quæ cùm peperit Chriſtum, illiq; unitur, dicit cum Paulo, Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Chriſtus. Ipſi namque pleniſſimo & perfecto cedit portio, quæ ex parte eſt, & moritur, ut vivat in toto. Vel deſignatur *y* ratio deficiens in contemplatione.

Converſio Judæorum. Mors pueri Iſmaelis, *z* converſionem Judæorum ad Chriſtianiſmum adumbrat. *Gen.* 21. *d.* quod nolebat videre Agar, hoc eſt, Principes Judæorum.

Ceſſatio ſynagogæ. Mors Saræ, *aa* ceſſationem indicat ſynagogæ, cui ſuccedit Rebecca, hoc eſt, Eccleſia ex Gentibus *Ge.* 24. *g.* Idem deſignat mors Debora. *Gen.* 35. *b.* Et mors Moyſis, legis ceſſationem indicat. *Nu.* 27. *c.* *Rom.* 6. *b.* Et mortuus frater major ſine liberis, eſt evacuatus ſermo Propheticus per adventum Chriſti. *Deut.* 25. *b.* Et mortuus vir prior, eſt ceſſans litera legis. *Rom.* 7. *a.* *Iſa.* 59. *c.* Moritur autem Moyſes in monte, ut deſignetur tunc prudentiam carnis mori, cùm tanquam montis eminentia Chriſtus excelſus agnoſcitur: mortuus eſt etiam legi per Moyſen datæ, qui non operatur ea, quæ in ipſa tanquam in umbris & typus veteribus erant definita, & hoc per legem fidei. *Gal.* 2. *d.* Mors etiam Aaron ceſſationem veteris ſacerdotii ſignificavit. *Num.* 20. *d.* Mortui etiam duo filii Eli, quum capta eſt arca Domini, ceſſationem ſacerdotalis miniſterii veteris deſignarunt. 1. *Reg.* 4. *c.* *Iſa.* 22. *e.*

Infidelitas & pertinacia Judæorum. Mori ſe dicens Eſau deſiderio edulii, ſignificavit *bb* pertinaciam Judæorum. *Geneſis* 25. *d.* Et mors Jacob, quum typus fuit lapſus populi Judæorum. *Geneſis* 46. *d.* 50. *a.* Et mori *cc* magnam partem domus Eli, quum ad virilem ætatem pervenerit, eſt remanere in infidelitate multos ex Judæis tempore adventus Chriſti. 1. *Reg.* 2. *g.* Idem eſt mors illius Eli, hoc eſt, Scribarum & Sacerdotum in errore perſeverantium. 1. *Regum* 4. *c.* Et mortui inter quos ſtetit Aaron, dici poſſunt ex Judæis ſine ſacrificiis. *Num.* 16. *g.* Mortuus Leo, eſt *dd* populus Judaicus, qui ignorat Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, neque expectat aliquam remiſſionem. *Eccleſiaſtæ* 9. *b.* Perit ſapientia à ſapientibus, quum Judæorum Doctores excæcati ſunt. *Iſaiæ* 29. *e.* Et perit fides inter Judæos, qui noluerunt credere in Chriſtum Prophetarum. *Jeremiæ* 7. *f.* Perit lex à ſacerdote, & conſilium à ſeniore: quum nec ſacerdotes noverunt legem, nec

a Gre. 5 mo à Ric. de S. Vict. de extremi mal. 18 19. Bed. ſ. Prov. 5. Gr. 19 m 14. Hie. ſ. Iob. 29. Baſ. ſ. Pſa. 115. Gre. 12 mo 8. & 33 mo. 25. c Orig. ſ. Gen. ho. 11. & ſ. Iudith. hom. 5. Aug. ſ. Ioan. tract. 65. Bed ſ. Gen. 23. d Ber. ſ. cant. ſer. 52. e Gr. ſ. 1. Re. 5. f Gr. 1. paſt. & Epiph. lib. 1. de hæreſibus. g Ori. ſ. Iudit. hom. 2. h Hie. ſ. Ion. 4. i Aug. ſ. Ioan. tract. 55. k Phil. de profugis. l Am. de fuga ſecu. 2. m Hie 1. adv. Pelagianos & ſerm. Iſaia 17. Gr. ſ. Ez. h. 6. Au. ... ad Laure. 12. & ep. 120. ca. 9. & ſ. pſ. 44. Ori. ſ. lev. h. 8. o Amb. Apo. David 5. o Cyril. 3. ſ. Ioan. 15. Gre. 3. m. 14. p Gr. 14 m. 10. q Ber. ſ. cant. ſerm. 52. t Gr. 8 m. 13. 12. m. 3. ſ Hil. ſ. Matt. cap. 9. t Hie. ſ. Iſa. 14. v Amb. ep. 18. Bed ſ. Gen. 35. z Geor. Venet. can. 2 tom. 7. cap. 6. y Ricar. de S. Vict. de 12. patriar. z Glo. inter. ſ. Gen. 21. aa Ori. ſerm. Num. ho. 22. & ſ. Ioſeph. homil. 12. & ſerm. Matth. hom. 12. H. e. ſ. Iſa. 59. Auguſt. 10. contra Fauſt. 17. & ſ. 75. Cyril. de recta fide ad reginas Greg. ... ſer. 1. Regum

a. Hie. ſ. Iſa 22 bb Gre. ſ. 1 Reg. 24. cc Ori. ſ. Num. hom. 9. & ſ. Ioſ hom. 25. dd Hie. ſ. Eccl. 9 & ſ. Iſa. 29. & ſer. Ier. 4. & ſ. Ezech. 7. 24.

nec ſenes dare conſilium. *Ezec.7.g.* Non periiſſe autem legem à ſacerdote, &c. dicunt Judæi & hæretici arrogantes ſuis ſacerdotibus ſapientiam. *Jer.18.c.* *Mors* uxoris Ezechielis, deſtructionem Hieruſalem ſignificavit. *Ezec.24.d.* mors nurus Eli, eſt *a* ceſſatio & interitus ſynagogæ. 1. *Reg.4 d.* Et defunctus Herodes deſignat populum Judæorum in paſſione Domini diſſipandum. *Matth.12.d.* Et defuncta filia Principis ſynagogæ, plebis Judaicæ interitum deſignabat: quam dicebat Chriſtus non eſſe mortuam, ſed dormire indicans converſionem futuram Judæorum in fine mundi, vel futuram reſurrectionem. *Matth.9.c.* Perire Samariam in gladio, &c. *b* eſt deſtrui Judæam. *Hoſ.14.a.*

Mori duos filios Eli in una die, eſt *c* concurrere duos ordines ſacerdotum in morte Chriſti, vel eſt mori in proſperitate dignitatum, vel eſt brevi ad inferna deſcendare. 1.*Reg.2.g.* 4.*c.*

Mori in ſolitudine filios Iſrael *d* eſt mori incepto bono, vel non perveniendo ad perfectionẽ. *Ex.14.d.*

Mori Aaron, ſi non audiatur ſonitus tintinnabulorum, *e* deſignat pœnam ſacerdotibus infligendam, ſi non prædicent. *Exod.28.f.*

Non morietur vermis malorum: *f* quia ſemper in inferno nos mordebit conſcientia. *Iſa.66.a.*

Mors Othonielis, *g* eſt ablatio boni Judicis ab Eccleſia propter peccata populi, poſt cujus mortem ſubditi faciunt malum, & affliguntur. *Iud.3.b.*

Mori magnam partem domus Eli, *h* quum ad virilem ætatem pevenerit, deſignat malum eorum, qui indignè ſacros Ordines recipiunt. 1.*Reg.2.g.*

Morientes muſcæ in unguento. *Eccl.10.a.* deſignant *i* dæmones miſcentes immunditiam bonis noſtris operibus, vel ſunt carnales concupiſcentiæ, quæ cum mundo prætereunt.

Mortificant animas, quæ non moriuntur, *k* qui juſtos condemnant, & vivificant animas, quæ non vivunt, qui reum è ſupplicio abſolvere conantur. *Ezech.13.d.*

Mors pecorum Ægypti, *l* damnum pudicitiæ figurare videtur. Concupiſcentiam quippe qua fœtus exoritur, communem cum pecoribus habemus. Hanc edomitam & ordinatam habere, *m* pudicitiæ virtus eſt. *Pſa.77.*

Mors primitivorum Ægypti, eſt amiſſio ipſius juſtitiæ, qua quiſque generi humano ſocialis eſt. *Pſalm. 87.*

Mortui, quibus Chriſtus non facit mirabilia, *n* ſunt obſtinati, quibus ejus miracula non profuerunt. *Pſalm.87.*

Perire dicuntur cæli, *o* quum Sanctorum corpora moriuntur, poſtea renovanda. *Pſa.101.*

Mors quam quærunt mali & non inveniunt, *p* eſt requies à malis, ut ceſſantibus malis ipſi requieſcant. *Apoc.9.b.*

Perit egreſſus de utero, *q* qui poſtquam ad apertam iniquitatem exiit: perditum ſe cognoſcit: perit enim ſuo judicio, qui ſe perditum novit. *Iob 3.b.*

Mortuus Oza, quum tetigit arcam Domini *r* deſignat peccantes inferiores, quum ineptè reprehendunt ſuperiores. 2.*Reg.6.b.* Vel deſignantur Principes Judæorum, qui volebant ſervari legem veterem cum Evangelio.

Moriturum ſe dicens Jonathas ob guſtatum mel, deſignat *ſ* timorem cognoſcentis peccatum. Comminatio verò Saulis, eſt timor etiam incuſſus menti Prælatorum. Liberans autem Jonathan populus à morte, indicat culpam illam in alio morte dignam fore. 1.*Reg.14.f.*

Mori ſame, eſt *t* defectu verbi Dei perire: & moriuntur fame Judæi, quum inter eos non ſint Prædicatores, neque Doctores. *Ier.11.d.21.c.* Et mortiferæ ſagittæ famis dicuntur, quum quis moritur deficiente verbo Dei. *Eze.3.d.* Ab hac morte famis liberat Deus. *Iob.5.c.* *Iſa.5.d.* Periens autem fame filius prodigus, deſignat Gentiles pereuntes in erroribus, cùm non haberent panem verbi Dei. *Luc.15.d.* Ad hæc pertinent mori coram Joſeph deficiente pecunia. *Gen.47.d.*

Mortua uxor ſeptem fratrum ſine liberis, *v* deſignat præterire bujus mundi figuram. *Matth.22.e.*

Mortui pro quibus baptizantur, *x* ſunt corpora. 1.*Cor.15.d.* Et mortalia ſervorum Dei, dicuntur corpora prius caſta. *Pſa.78.* Dormientes quoque virgines, ſunt morientes. *Matth.24.a.* Et ſomnus dicitur ipſa mors. *Pſalm.126.130.* mortale autem corpus, quod in gehennam mittendum eſt, eſt totus homo. *Rom.9.b.*

Mortuus quatriduanus deſignat *y* corruptionem carnis, quæ provenit ex corruptione peccati. *Ioan.11.b.* *Eccl.34.b.*

Mortuorum regio dicitur vita præſens: ut regio vivorum eſt vita futura beatorum. *Pſal.114.*

Moriturus ſervus Centurionis, niſi liberatus eſſet à Chriſto, deſignavit *z* perituros Gentiles, niſi Chriſtus eis ſuccurriſſet. *Luc.7.b.*

Mori pro juſto erat in veteri lege, *aa* mori verò pro bono in nova. *Rom.5.a.*

Mors contendens, eſt *bb* carnalis conſuetudo, quæ reſiſtit bonæ voluntati, delectatione bonorum temporalium fruendorum. 1.*Cor.15.g.* mors, quæ ultra non erit, comprehendit omnes anguſtias mortalitatis. *Apoc.21.*

Mori dicitur in vulva, qui in occulta perpetratione peccati mox reſipiſcit, & ſe mortificat. Perit autem egreſſus de utero, qui poſt apertam iniquitatem, ſe perditum recognoſcit. *Iob.3.b.*

Moritur truncus in pulvere, quando *cc* apud corda pravorum juſti prædicatio deſpecta, cunctiſque viribus effœta creditur, & corpus juſti inter manus perſequentium examinatur. *Iob 14.b.*

Mori dicuntur ſubitò, *dd* qui antea mortem non præcogitaverunt, nec ad eam ſe præparaverunt. *Iob 34.c.*

Interitus laquei eſt, *ee* cùm ſuadent dæmones fruſtra nos orare, & reliqua bona opera facere. *Pſalm.34.* Perire autem in humilitate, eſt deficere in abjectione. *Pſa.118.*

Perire multitudinem, *ff* eſt in hæreſim labi. *Exod.19.d.* *Lev.10.b.* Et perire ſemen, ſeu extra Amalec, eſt perire per doctrinas diaboli. *Num. 24.d.*

Perit memoria malorum cum ſonitu, quum *gg* ſuperbia & faſtum malorum conteritur, vel cùm deſinunt eſſe mali ad prædicationem Sanctorum. *Pſa.9.*

Non perit Propheta extra Hieruſalem, *h* quia Prophetæ moriuntur exiſtentes in Eccleſia. *Luc.13.g.*

Perit nomen alicujus, quum *i* deſinit eſſe Chriſtianus, qui prius fuerat. *Pſa.40.* *Luc.15.e.*

Intereunt in viis ſuis, *k* qui viam latam ſequuntur. *Thre.4.a.* Perire autem de via juſta, eſt jam non poſſe habere viam juſtam. *Pſa.2.* Dicitur autem perire juſtus in juſtitia ſua, quum is, qui ſibi juſtus videbatur, cum ſua juſtitia perit. *Eccl.7.e.*

a Gr.ſ.1.Re.4
Hie ſ Matt cau 19
Aug.17.civit Dei 5.
b Rup ſ. Hoſ 14.
c Gr.ſ 1 Re.2
d Glo. ord ſu. Exod 14.
e Glo ord ſ. Exod 18.
f Hie ſ Iſ. 66.
g Ori.ſ. Iud hom 3
h Gr ſ.1.Re.a
i Hi ſ Eccl.10
Bern ſ con ſ. 44.
k Gre h. 16.
l Aug ſ pſ.77
n Au.ſ pſ 87.
o Aug ſ pſa. 101.
p Au ſ. Apo. hom 7.
q Gr 4.m.28
r Gr.5 m 10.
ſ Gr.ſ.1. Reg. 14.
t Hie ſ Eze. 3. & ſ Ie 3 & ep Beatitu. dinis.
Greg 6.m.18
v Aug. 1 q in Evang. 2.
x Ter adver. Marc 5.
Arn ſ pſa.78. 126.
Aug 38.q.19
Hil ſ pſal.30.
Amb ſ Ro 6.
y Amb de pæ nit.2
Au.2 de gen. contra Manich.21.
a Am.ſ Lu 7
aa Hie. Aglaſ
bb Au 38 q. 70.
Ru.11. ſ Apo.
cc Gr 12.m.3
dd Gr.29 m 2
ee Ar.ſ.pſ. 34
Am ſ pſa.118 23.
ff Orig ſ Nu hom 19.
gg Hie ſ pſ 9
h Ori ſ Mat. hom.26
ii Arn ſ pſ.40
kk Hie ſ.Iſa. 26.

Interitus ſy
nagoga.
Mors incepto bono.
Iræa ſacerdotis non prædicantis.
Vermis conſcientia perpetuus
Aufertur bonus Iudex ob peccata.
Pœna ſuſcipientis Ordines indignè.
Dæmones polluentes noſtra opera.
Condemnare juſtos.
Damnum pudicitia.
Amiſſio juſtitia.
Obſtinati.
Mors corpora Sanctorum.
Requies à malis.
Cognoſcens ſe perditum.
Reprehendentes inferiores ſuperiores.
Volentes Iudæi ſervari legem cũ Evangelio.
Timor cognoſcentis peccatũ.
Perire defectu verbi Dei
Præteriens figura hujus mundi.
Corpora.
Corruptio carnis ex peccato.
Vita præſens.
Periculum Gentium.
Carnalis conſuetudo.
Reſipiſcentia.
Deſpectio Iudæorum.
Non præcogitata mors.
Falſa ſuaſiones dæmonũ.
Labi in hæreſim.
Conteri faſtum malorũ.
Mors Sanctorum eſt in Eccleſia.
Apoſtaſia à fide.
Sequi viam latam.

Pereunt

Impedire propoſitum mortis. Pereunt cogitationes hominis, *a* quum per mortem impeditur homo, ne faciat quod cogitaverat. *Pſalm.* 145. Et pereunt naves Carthaginis & fortitudo earum, quum ceſſant machinamenta & defenſiones mundi. *Iſa.* 23.*a.* — a Hie ſ. Iſa 27 Gr. 10 m 18 Aru & Hil. ſ pſa 145.

Non fugere vitia. Chriſtus captus. Perit fuga à nobis, *b* quum non fugimus fornicationem & cætera vitia, quibus pennæ animæ gravantur. *Pſa.* 141. Perit fuga à Chriſto in paſſione: *c* quia ſe capi permiſit. Dicitur autem perire effugium à malis, quando in judicio ſe ſolummodo & judicem conſpicient. *Joa.* 11.*d.* Et periit fuga à paſtoribus, quum non poſſunt evadere vindictam Dei. *Jer.* 25.*g.* Sic perit fuga à veloce. *Amos* 2.*d.* — b Am. de fuga ſeculi. c Gr. 10. m 23. Hie ſ. Amo. 2

Non valere effugere judicem. Tranſire mortalitatem. Deficere prælates. Perpetuitas ſuppliciorum. Perire diem in qua natus eſt, optabat Job, hoc eſt, *d* ut tranſiret mortalitas, in qua natus erat, ut veniret ad immortalitatem. Vel deſignat apoſtatam ſpiritum, qui in vivendi eſſentia, etiam moriendo ſubſiſtit. quem perditio vitæ non liberabit: qui in æterno dolore poſitum ſervando mors immortalis extinguit. Qui jam à beatitudinis gloria dejectus, adhuc operatur ut pereat: ut videlicet retruſus dignis ſuppliciis, etiam tentandi licentiam amittit. Et hoc eſt perire, non ut non ſit, ſed ut malè ſit. *Job* 3.*b.* — d Hie ſ. Iob 3. Gr. 4. mora.

Perire dicitur cor Regis, *e* quum Prælati deficiunt. *Jer.* 4.*c.* Aut dolent de ipſis ſubditorum. — e Lyr ſ. Ier. 4.

Mors idololatr. Non perit nomen, *f* quod dat Deus. *Iſ.* 56.*b.* Sic nihil periit de promiſſione filiorum Iſrael. *Exod.* 9.*b.* Servantur enim Chriſtiani, legem Dei cuſtodientes, in gloria æterna. — f Glo inter. ſ. Iſa. 56.

Delatio figmenta poetica. Mori quaſi nihil remaneat poſt mortem, & juxta Epicureos. *Iſa.* 22.*d.* Comedamus, & bibamus, cras enim moriemur.

Judicium Dei. Perire hæreſi. Mors piſcium Ægypti. *Exod.* 7.*d.* eſt mors eorum, qui ſervierunt creaturæ potius quàm Creatori.

Mors ranarum in Ægypto. *Exod.* 8.*d.* eſt *g* delatio figmentorum Poëtarum. — g Glo. inter ſ. Exod 8.

Mori animal præſente Domino. *Exod.* 22.*c.* eſt *h* peccare ſubditum, non ex negligentia Paſtoris. — h Glo. ord. ſ. Exod. 22.

Mori in gladio. *Jer.* 11.*d.* 21.*c.* eſt *i* ferri ſententia divini judicii. — i Glo. ord ſ. Ier 21.

Mori peſte. *Jer.* 21.*c.* *Ezec.* 33.*f.* eſt per hæreſim perire.

Morticinum.

MORTICINUM dicitur, quod ſua ſponte mortuum eſt, abſque ſanguinis effuſione, aut alia exteriori violentia. Et cadaver hominis morticinium dicitur. *Jer.* 9.*f.*

Peccator. Actio prava. Vita in peccato. *Morticinum* dici poteſt *k* peccator, qui eſt per peccatum mortuus, & actiones pravæ, vel vita in peccato. *Lev.* 5.*c.* 11.*d.* 17.*d.* 21.*b.* *Num.* 19.*c.* *Ezec.* 4.*d.* 44.*g.* morticinium autem ponitur duplex: quædam dicuntur pecora, quædam abominationes. *Morticinum* autem pecus, eſt homo per inſipientiam peccans, & pecudum contra legem vitam ducens, qualibus ait David: Nolite fieri ſicut equus & mulus quibus non eſt intellectus. Abominationes autem immundæ, veluti canes & ſimiæ, & quæcunque talia, quæ etiam ab infidelibus colebantur, per quæ deſignantur idolostræ, & in alio malo viventes: ut in idolis & rapinis. Et morticina idolorum, ſunt errores & peccata hæreticorum. *Jer.* 16.*d.* — k Ori. ſ. Levi. ho 3. Aug qu in Num. 33. Hie ſ. Ezec. 44. Iſy ſ. Le 5. 17.

Mortale corpus. *Morticinum* aliquando dici poteſt ipſum mortale corpus.

Mortarium, Mortariolum.

MORTARIUM eſt, in quo res, quæ reſolvendæ ſunt, ac comminuendæ, piſtillo teruntur.

Gratiarum actio. Chriſtus. Mortariola aurea, ſeu acerræ, quæ obtulerunt Principes Iſrael incenſo plena, deſignant *l* gratiarum actionem pro doctrina accepta à Deo. Ideò erant ſiclorum decem. *Num.* 4.*a.* 7.*c.* Vel deſignant Chriſtum ab Apoſtolis prædicatum, cujus corpus de virgine aureum, orationibus pretioſum, paſſione contribulatum. — l Philo. de congreſſu &c. Rup 2 ſ Nu. 18.

Vis iraſcibilis. *Mortariola* etiam, in quibus conteruntur dura, *m* vim iraſcibilem indicant, quia contra vitia, & ſeipſum peccantem iratus homo duros affectus, duraque opera, & obliqua in pulverem redigit. — m Geor Ven ca. 2 to. 6. c. 19

Morus.

MORUS, eſt arbor, quæ poſtrema floret, nec ſe lædi à frigore ſinit: cujus fructus morum dicitur.

Diabolus. *Morus* prius producens fructum album, qui poſtea rubeſcit, ac demum fit niger, *n* diabolum ſignificat, qui natura prius albus, & rubeus erat, ſed culpa factus eſt niger. *Pſa.* 78. *Luc.* 17.*b.* — n Amb ſ. Lu. 18.

Mos, vide Conſuetudo.

Moſeroth.

MOSEROTH, id eſt, a eruditio, vel diſciplina, vel vinculum, vigeſima ſeptima manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo pervenitur poſt Haſmona. deſignat feſtinandum eſſe ad magiſtros & ad vincula charitatis. *Num.* 33.*d.* — o His de manſione.

Juxta Origenem *p* dicuntur *Maſaloth*, & interpretatur excludens, & deſignat non dandum eſſe locum diabolo. — p Ori ſ. Mat. hom. 27.

Moyſes.

MOYSES, id eſt attractus, vel aſſumptus, ex aquis videlicet, filius Amram & Jochabed, fuerat à parentibus expoſitus in carecto fluminis, unde aſſumptus eſt à filia Pharaonis, & adoptatus. Poſtmodum eduxit populum Iſrael de Ægypto cum fratre ſuo Aaron. Iiſque dedit legem in monte Sinai acceptam à Deo. Demum mortuus eſt non ingreſſus in terram promiſſionis.

Moyſes ſic dictus eſt, *q* quis ſumptus ex aquis propter aquam ſapientiæ, quam ei Deus impartitus eſt. Et ſolet indicare *Mercurium*, quia naturam ſapit aqueam. Nam ut hæc lavando aufert obtegentem maculam, ut appareat nuda rei forma. Sic ille Hermes verus interpres amovet teſtam extranei idiomatis, obſcuritatem ænigmatum & parabolarum, aut cujuſcunque abſtruſi ſermonis difficultatem, & aperiens ea, quæ in penetralibus arcanis Dei & naturæ recondita ſunt, nudam offert veritatem contuendam. — q Geor Vene. ca 1 8 q c 13 r Ori ſ. Exod. h 4 11 & ſ. Num. h 6 9. 12. 20. 26 & ſ can hom 2.

Mercurius interpres Dei. Lex. Peritia legis. Solet Moyſes paſſim eſſe figura *r* veteris legis, & peritiæ legis, cui conjungitur Aaron, hoc eſt, ſacerdotium, ideò reprehendebat facientem injuriâ proximo, quia lex reprehendit peccantes. *Exod.* 2.*c.* 14. *a.* 19.*a.* 24 *a.* Sic quum lavit Aaron, eſt lex, qua mundantur ſacerdotes. *Exod.* 29.*a.* *Lev.* 1.*a.* 8.*a.* 10 *a.* *Nu.* 25.*a.* 38.*b.* 33.*a.* *Deut.* 34.*a.* *Joſ.* 9.*f.* 11.*d.* *Pſa.* 76. 104. 105. *Matt.* 17.*a.* Ita ſumitur pro lege. *Luc.* 26.*g.* habent Moyſen & Prophetas. Et Moyſes accuſat Judæos, hoc eſt, lex. *Joan.* 5.*g.* quos accuſat quando moritur, — Aru ſ p. 0 8. Tert adv Iudæos. Amb. 2. de Abra. 10 & ſ. Luc 9.

quia

Digitized by Google

a Au q. in Nu. 33 & ep. 2. 19 Cyr. 3 ſ. Ioa. 3. Gre. h. 33. b Bed ſ Ex 3. Gerr. Venet. ea 2 1 3. c. 18 c Ori ſ. Num. hom. 21. Amb de Elia 22. & ſ pſ. 1 18 ſerm. 8.

quia mors ejus ſignum fuit ceſſationis legis. Et quum adduxerunt ad eum vaccam rufam, a deſignevit id, quod Judæi dicebant de Chriſto: ipſum ſecundùm legem debere mori. *Num. 19. a.* ut autem ei ſucceſſit Joſue, deſignat legem, cui ſucceſſit Chriſtus. Et iratus Moyſes, eſt lex jubens puniri malos. *Exod. 16. e.* Ut erat Moyſes impeditus lingua, deſignat legem, quæ muta fuit gentibus. Et ut venit ad percutiendum Ægyptum plagis, eſt b caſtigans vitia. Et ut congregavit populum ad puteum, eſt c lex congregana ad fidem. *Num. 21. d.* Et ut orando ſedit in lepide, eſt lex quieſcens in Eccleſia. *Exod. 17. c.* Ut etiam epparuit in transfiguratione cum Chriſto, lex eſt dans teſtimonium Chriſto. *Luc. 17. c.* Ut ſe oppoſuit Core, & ſociis ejus, eſt lex opponens ſe erroribus, & docens hominem ſcientiam & amorem Dei. *Num. 16. b.* Ut duxit Æthiopiſſam, eſt lex, quæ extenſa eſt ad gentes, unde poſt ductam Æthiopiſſam dicitur ei loquutus Deus ore ad os per incarnationem Verbi Dei. *Num. 10. a.* Moyſes non dedit terram quæ erat citra Jordanem, ſed extra, pecoribus aptam, deſignans legis imperfectionem, quæ non dabat promiſſiones, niſi terrenas, relinquens cœleſtes Chriſto. *Num. 32. b.* Ut advocevit Levitas ad puniendos malos, lex eſt, per quem condemnantur transgreſſores. *Exod. 32. d.* Ut cupiebat videre faciem Dei, lex eſt, quæ non videbat, niſi ſub velamine. *Exod. 33. d.*

d Baſ. de ſpiritu ſ. 14. Gre Nyſſ. de Vita Moyſis. Ter. adven. Mar. 2. Cyr. de Trinit. 1. e Au. ec. cont. Fauſt. 90. & ſerm. 86. Bed ſ Exod. 2 Ber ſer. 1. oct. paſ & ſ. cant. ſer. 56.

Moyſes ut fuit filius mulieris Hebrææ, ſed adoptatus à filia Pharaonis, typus eſt d Chriſti, qui fuit filius ſynagogæ, ſed aſſumptus ab Eccleſia. Et ut fuit abſconditus, & evaſit à nece, qua alii infantes occidebantur: ita Chriſtus latuit mundo, & evaſit à cæde Herodis infantes occidentis, & habet nomen ab aqua propter baptiſmum, quam inſtituit Chriſtus. Et occidit Ægyptium, hoc eſt, diabolum. Ut enim voluit pacificare rixantes Hebræos, e typus eſt Chriſti, qui duos populos in unam fidem & charitatem conjunxit. Et ut dicitur mediator & Legislator, & oravit pro populo, deſignat Chriſtum Legislatorem & mediatorem pro genere humano intercedentem. Et Moyſes iratus, eſt Chriſtus reprehendens vitia. *Exod. 2. c. 4. a. 16. a. 17. a. 23. a 24. a.* Ut autem erat populo in his, quæ ſunt ad Deum, & diſtribuebat Judices, Chriſtus eſt in primis divina curans, & dans miniſtros Eccleſiæ. *Exod. 18. b* Et ut combuſſit vitulum, Chriſtus eſt deſtruens idololatras & ipſam idololatriam. *Exod. 32. b.* Sanctificavit Moyſes tabernaculum, & Chriſtus Eccleſiam. *Exod. 40. b.* Ut unxit Aaron Vaſa tabernaculi, Chriſtus eſt ſecundum divinitatem, ungens ſe ſecundùm humanitatem, & ſuos. *Lev. 8. b.* Ut ſtetit in confractione ad placandum Deum, Chriſtus eſt in paſſione verè placans Deum. *Pſa. 150.* — *Chriſtus.*

Cyr. 4. ſ. Ioan. 40 & 2. con Iulia Gre. ſ. 1. Re. 7

Moyſes ut paſcebat oves, ſignificat Prælatum, aut Prædicatorem, quorum typum in multis locis gerit. Et ut erat populo in his, quæ ſunt ad Deum, deſignat Epiſcopum, qui debet præcipuè divina curare. Ut etiam conſulebat Dominum in taberneculo, eſt Prælatus colligens ſe, ut contemplationi & orationi vacet. Sed ut facit moram in monte, ſignificat Prælatum nimium contemplationi vacantem, qui etiam oravit pro populo, ut debet Prælatus pro ſubditis intercedere. *Exod. 3. a. 40. a. 18. b. 24. a. 32. a. 33. a.* Ut etiam defendit puellas, & adequavit oves, typus eſt Doctoris. *Exod. 2. c.* — *Prælatus. Prædicator.*

f Lyr. ſ. Exo. 3 g Greg Nyſſe. de vita Moyſis Glo. ord. ſ. Ex. 19. h Ly ſ Ex. 14 i Phi. quod deter potio. inſi. & de migra. Abraha k Hie de manſion. Gr ſ Ez. b, te Cyr de ado in ſpir. l Hie ſ Mich 7. & ſ. ſoph. 2 Iſy ſ. Lev. 13. m Dion de myſt. Theo. n Bed ſ Ex 2. o Lyr ſ. Ex. 3. p Aug ep 112. & 2. de Trin. 17. & 16 con. Fauſt. 27. & ſ pſ. 98. 138.

Ut fuit miſſus ante legem novam, deſignare poteſt f Joannem Baptiſtam miſſum ante Chriſtum. *Exod. 3. a. 4. a.* — *Joannes Baptiſta*

Moyſes aſcendens in montem, g contemplativos & perfectos deſignare poteſt, quorum munus eſt terrena deſpicere, & ad cœleſtia ſemper elevari. *Exod. 19. a. 20. c. e4..* — *Contemplativi perfecti*

Moyſes ut reprimebat Iſraelitarum puſillanimitem metuentium Ægyptios, typus eſt h interioris hominis, qui debet exteriorem ad bona opera inducere. *Exod. 14. d.* — *Homo interior.*

Moyſes ut erat impeditus lingua, ſignificat i mentem, quæ eſt ſine ſermone, unde datur ei Aaron, ut ſit os ejus, hoc eſt, ſermo menti, qui interpres ſit ipſius mentis. *Exod. 3. d. 4. d.* — *Mens.*

Moyſes ut eduxit populum Iſrael de Ægypto ſimul cum Aaron, k deſignat opera cultui Dei conjuncta, cùm unum ſine altero non ſufficiat ad ſalutem. *Num. 33. a.* Deſignat etiam legem & Prophetas, qui conantur populum ab Ægyptieca ſervitute liberare, & tunc populus magis affligitur à diabolo. *Exod. 5 d.* Deſignat etiam ipſam legem, quam mittit Deus in cordibus noſtris, ut egrediamur de Ægypto. — *Opera cultui Dei conjuncta. Lex cum Prophetis*

Ut etiam conjungitur Moyſes Aaron, ut interpreti, ſignificare poteſt l ſenſum ſpiritualem conjunctum literali, & legem ſpiritualem, quæ miſſa eſt à Deo. *Exod. 4. d. Lev. 13. a. Mich. 6. a.* Vel è diverſo, ſignificat ſenſum literalem, cujus interpres eſt ſenſus ſpiritualis. — *Senſus ſpiritualis.*

Cùm autem mundatur Moyſes cum populo, & poſtea aſcendit in montem, ubi loquutus eſt cum Deo, &c. typus m dantium operam Theologiæ, qui debent mundari, & ad ſuperiora ſemper aſcendere. *Exod. 19. a. d.* — *Dantes operam Theologia*

Ut autem genitus eſt à viro de domo Levi, deſignat n populum Chriſtianum à Chriſto regeneratum. *Exod. 2. b.* — *Populus Chriſtianus.*

Poteſt interdum Moyſes figuram gerere o religionis, nempe cum volebat educere populum de Ægypto ad ſacrificandum Deo in deſerto. *Exod. 5. a.* — *Religio.*

Aliquando Moyſes typus eſt p Judaici populi, ut cùm difficulter videbatur exequi imperium Dei, & quum vidit poſteriora Dei, Judæos deſignat, qui ſemper vident poſteriora, nec vident revelata facie. Et quum percuſſit petram dubitando, unde fluxit aqua ſitientibus, eſt populus Judaicus, affigens Chriſtum cruci, quem Dei virtutem eſſe non credidit, à quo tamen manarunt aquæ redemptionis. *Exod. 3. c. 4. a. 17. b. 24. d. 33. d. 40. b.* Et ut non ingreſſus eſt terram promiſſionis, eſt populus Judæorum, non intrans in Eccleſiam Dei. *Num. 20. b.* — *Judaicus populus.*

Moſoch.

q Hie ſ. Iſ. 66 & ſ. Eze. 27. 42. 38.

MOSOCH, id eſt, q attrahens, vel prolongans, vel ſapiens, filius Japhet. *Gen. 5. a.* Ab hoc orti ſunt Cappadoces, quorum metropolis, quæ poſtea ab Auguſto Cæſare eſt appellata Cæſerea uſque hodie lingua ipſorum, Mezache dicitur. Vel interpretatur extenſio, ſignificans Gentiles, qui obliti priorum, ad interiora ſe extendunt, per fidem & charitatem. *Iſa. 66. f.* Vel interpretatur inſania, & deſignat hæreticos inſanientes. *Ezec. 27. c. 32. c. 38 a.* — *Gentiles. Hæretici.*

Movere, Commovere, Motus, Immobilis.

MOVERE, & motus, notæ ſignificationis eſt, contingit autem motus, qui eſt à termino à quo ad terminum ad quem, vel ſecundùm locum, vel ſecundùm quantitatem, vel ſecundùm qualitatem. Dicitur autem motus ab Ariſtotele eſſe actus entis in potentia, ſecundùm quod in potentia.

r Gre. ſ. Ezec. hom 3.

Motus, Deo propriè competere non poteſt, cùm ſit purus actus. Sed poteſt in Deo ſignificare r applicationem virtutis ejus ad aliquid, ut ſpiritus Domini movebatur ſuper aquas, *Gen. 1. a.* Et dicitur mobilis — *Applicatio divina virtutis.*

bilis ſapientia, quæ ubique omnibus adeſt Spiritus ſanctus, & omnibus obviat. Et etiam quia licet quantum ad virtutes Theologicas & morales, quæ ad vitam animæ neceſſariæ ſunt, ſtabilis maneat, tamen quantùm ad dona gratis data, modò adeſt juſtis, modò abeſt. *Sap.7.d.*

Vindicta Dei. Commoveri dicitur Deus, quum *a* rectitudinis ſuæ diſtrictiune pravitatem humanam ferit. *Job 13.b.* Et commotio divinæ indignationis eſt gravitas divinæ ultionis. *Jerem.23.e. Ezech.3.c.* Dicitur etiam Deus movere manum, quum caſtigat. *Iſa.19.c.* quia nos ferire niſi commoti neſcimus, ipſa divina perſecutio commotio vocatur, & ad noſtra verba divina voce deſcenditur, ut ejus factum ab homine utcunque capiatur.

a Gr.11 mo.17 & 1.mo 2. Hie.ſ Ez.13. & ſ Iſa.19.

Terror judicii. Commovet Deus terram, *b* quando terrorem futuri judicii infert, qui & montes commovere dicitur. Et movebitur terra de loco ſuo, quum tranſmutabitur in judicio. *Pſalm.59.67.76. Iſa.18.c.24.d.9.2.b. Amos 8.c. Nahu.1.b. Agge.2.b.d.* Movebuntur etiam cæli & terra in judicio, ad oſtendendam gravitatem iræ judicis. *Joel.3.c.* Et dies ille dicitur commotionis. *Amos 1.d.*

b Aug.ſ.pſ 59

Commovit etiam Deus terram *c* in paſſione Chriſti, quando factus eſt terræ motus.

c Am. epi 18.

Caſtigatio corporis. Pœnitentia. Converſio ad fidem. Tranſitus ad perfectionem. Amaritudo in dulcedinē. Miracula egreſſionis de Ægypto & paſſionis Chriſti. Commovet quoque Deus terram, *d* quum affligit & caſtigat corpus alicujus. *Pſal.59.* Et commovetur terra, quum quis dolet per pœnitentiam, & convertitur, & etiam quum quis turbatur in tribulationibus. Sic etiam commovetur mare, quum mundus reſipiſcit. *Pſal.95.98. Jere.5.f.10.b. Ezech.32.b.* Sic commota eſt terra, quum infideles venerunt ad fidem Chriſti. *Hab.3. Pſal.17.67.* Et commotio magna additur poſt Prædicatorem, *e* quum ejus ſermonem ſequitur luctus converſorum. Et rurſus ſequitur ſecunda commotio, quæ eſt fletus amoris. *Ezech.3.c.* Commovet etiam Deus terram de loco ſuo, quum hominem transfert à vita terrena ad meliorem ſtatum. *Job 9.a.* Movetur etiam mare, cùm amaritudo hujus mundi vertitur in dulcedinem. Et quum amaritudo legis per lignum crucis verſa eſt in dulcedinem Evangelii. *Pſa.97.*

d Aug ſ pſ 59. Au 18 ci. Dei 32 & ſ pſ.59 67. Hie ſ pſ.95. 97 & ſ.Iob 9 e Greg ſ Ezec. hom.10.

Commovit Deus cælum, *f* quando de cælo audita eſt vox ejus. Commovit terram, quando priori populo tradidit teſtamentum, & in adventu ejus turbo, caligo, tenebræ cernebantur. Movit mare rubrum, quando viam præbuit populo tranſeunti. Movit aridam, vel Ægyptum per plagas cultu Dei vacuam, vel ſolitudinem, per quam quadraginta annis circumduxit populum. Sic tempore paſſionis fugiente Sole motum eſt cælum, & tenebræ factæ ſunt ſuper omnem terram. Mota eſt terra, quum ſaxa ſciſſa ſunt, & ſepulchra reſerata. Motum eſt mare, dracone, qui in eo erat, interfecto. Mota eſt arida, hoc eſt, infructuoſa quondam gentium ſolitudo. In hoc autem univerſitatis tremore, commotæ ſunt etiam omnes gentes: quia in omnem terram exivit ſonus Apoſtolorum Domini: & verba eorum uſque ad orbis terminos penetraverunt. *Agge.2.b.*

f Hie.ſ Agg.2

Diſperſio Judæorum. Deſtructio templi. Excitatio animi ad operandum. Motus Angelorum. Motus animæ. Commovit etiam Deus terram de loco ſuo, *g* quum plebs Iſraelitica de Judææ finibus evulſa, colla gentibus ſubdidit: quia ſubdi auctori Deo recuſavit. *Job 9.a.* Movet etiam Deus candelabrum de loco ſuo, quum *h* diſpergit populum. *Apoc.2.b.6.d.* Vel quum bona boni operis intentio in malum commutatur, ut quod prius agebatur ex veritate, fiat poſtea humano favore. Commoveri ſuperliminaria templi, *i* deſtructionem templi deſignabat. *Amos 9.a.*

g Gre.9.mo 3. h Au ſ.Apoc. hom.2. Rica de S Vi. de ſomni Nabuch 24. i Rup ſup. Amos 9.

Commovet Dominus deſertum Cades, *k* quum fructificare facit animam ſanctam. *Pſal.28.* Et moventur caſtra ad conciſum ſonum buccinæ: quia nimirum cùm prædicationis ſermo ſubtilius ac minutius agitur, auditorum corda contra tentationum certamina ardentius excitantur.

k Baſ.ſ.pſ 28 Gr.30.mo 7.

Moveri ſanè *l* altiſſimi illi dicuntur ſpiritus, circulariter quidem, dum æternis illis principio ac fine carentibus, pulchri, ac boni fulgoribus conjunguntur. Per rectam verò lineam, quando ad inferiorum providentiam prodeunt, recta omnia peragentes. Reflexè autem, & inferiorum providentiam agentes, in ſua identitate, nuſquam diſcedendo perdurant, circa identitatis autorem pulchrum ac bonum indeſinenter choream ducentes. Porrò animæ quidem motus circularis ingreſſus eſt in ſeipſam ab exterioribus omnibus, ſpiritualiumque ſui virium uniformis glomeratio, veluti orbe quodam, & ut nuſquam aberret largiens, eamque ab extimis, erroribuſque plurimis convertens & colligens: primum in ſeipſam, deinde, ut uniformem effectam ſingulariter conjunctis virtutibus jungens. Atque ita ad pulchrum illud & bonum ducens, quod ſuper omnes ſubſtantias eſt, unum atque idem, principioque & fine carens. Obliquè verò movetur anima in quantum ſibi ipſi convenienter divinas notiones non ſpiritualiter & ſingulariter, verum rationaliter & latiùs, ac veluti promiſcuis tranſitoriiſque actionibus haurit. Recta verò linea movetur, quum non ſe ingrediens, neque ſingulari ſpiritus affectu acta (hoc enim eſt, ut dixi, in orbem moveri) ſed ad ea, quæ ſunt circa ſe prodiens, ab exterioribus veluti à quibuſdam ſignis variis ac multiplicibus ad ſimplices atque conjunctas intelligentias promovetur. *Proficere.* Moveri dicuntur etiam virtutes cælorum, *m* quum quis in melius proficit. *Luc.21.f.* Et commoventur cuſtodes domus, hoc eſt, vel *n* vel Angeli in judicio, vel coſtæ hominis deficientes in ſenectute. *Eccleſiaſtæ 12.b.*

l Dion de divin nomin.4. m Am.ſ. Luc. 21. n Hie ſ Eccleſiaſten 10.

Ejectio mali prælati. Movet Deus candelabrum Angeli de loco ſuo, quum ejicit *o* Prælatum peccantem à ſua dignitate. *Apoc.2.a.*

o Ru.ſ. Apo.2.

Virtus Spiritus ſancti in baptiſmo. Commotio Judæorum adveniente Chriſto. Motus aquæ in piſcina, deſignat *p* virtutem Spiritus ſancti in baptiſmo. *Joan.5.a.* Quia verò fiebat deſcendente Angelo, deſignavit commotionem populi Judæorum adveniente Chriſto, & adverſus ipſum Chriſtum.

p Chry.ſ.Ioa. hom.35. Aug ſ pſ.70. & ſup Ioan. tract.17.

Ira. Contemptus. Compaſſio. Elevatio mentis. Motus capitis *q* ad conſuetudinem nimis iraſcentium & invidiam æſtuantium refertur: nam quoties furore ſuccendimur, turbulenta capitis motione comminamur. Sæpè etiam movere caput fit per contemptum. *Iſa.37.d. Jer.18.c. Thre.2.e.* Movet etiam caput erga miſeros, qui mentem ad compaſſionem inflectit. *Iſa.16.a. Nahum.3.b.* Si moveatur caput noſtrum *r* (portio videlicet illa ſuprema in arce reſidens) in objectum Deificum, vel bonum aliquod: movetur & ipſum omnium præcipuum caput, & omnium bonorum largitor Deus, attrahens, & deducens, juxta illud Salvatoris: Nemo venit ad me, niſi Pater meus traxerit eum. Prævenit enim aliquando Deus, ut ait Propheta: Miſericordia ejus præveniet me. Sed aliquando ipſe Deus exquirit, ut nos primò moveamur, ſicut ſcriptum eſt: Convertemini ad me, & ego convertar ad vos. Movetur tunc & ille, qui factus eſt caput corporis Eccleſiæ: ſicut ipſe omnibus proteſtatur, dum ait. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos, benignè ad vos veniendo, vobiſcunque manſionem faciens.

q Ru.5.ſ Ioa. Hie.ſ.Iſ 37. Gre.13 mo.3. Rup.ſ Nab 3. r Geor.Vene. Can.1.tom.6 cap.34.

Expellentes Judæi Chriſtum. Moverunt caput Judæi, hoc eſt, *ſ* Chriſtum, quum ipſum non modò non receperunt, verum etiam expulerunt dicentes: Tolle, tolle, crucifige eum. Et moverunt caput, quia amiſerunt ſapientiam. *Pſ.21.* Movebant capita ſua, qui jam antea pedes moverant, & non ſtabant ſupra petram. Et quia verum ca-

ſ Hie ſ Mat. 27. Aug.ſ pſa.46.

put non habebant, ideò movebant capita ſua. *Matth.27.d.* Et movere dicuntur capita ſua, qui onera ſua ferre nolunt, neque leve jugum Chriſti ſuſcipere.

Commotio capitis in populis, *a* fuerunt Judæi, quum ipſis diſperſis inſultatur: & quia tranſitus de ſenſu literali ad ſpiritualem. Qua ratione fidelca dicuntur movere caput, quia tranſtulerunt legem à ſuo ſtatu ad ſpiritualem gradum. *Pſal.21.43.Thren.2.e.Matth.27.e.* Moveri autem dicuntur Judæi, non ab ebrietate, quum non quieſcunt in vero Scripturarum de Chriſto ſenſu: ſed varios & inconſtantes ſibi fingunt. *Iſa.28.c.*

a Au ſ pſ 118 ſer 15.

Inſultantes Judæi. Tranſitus à litera ad ſpiritum.

Movere etiam caput eſt, *b* quum per formidioem veritatis tacta mens ab inſenſibilitate ſua quatitur, & cognitione fidei credulitatis greſſibus appropinquat. Sic *c* movent caput Judæi venientes ad fidem. *Job 42.c.*

b Hie ſ.Iſ.29 c Gr.12.m 2.

Venire ad fidem.

Commoti dicuntur pedes Chriſti, hoc eſt, *d* Apoſtoli in paſſione, quum in fine dubitarunt. *Pſ.37.*

d Gr ſ pſ 37

Dubitatio Apoſtolorum.

Moveri dicuntur montes, *e* quum fortes deficiunt. *Iere.14.f.* Et moventur fundamenta terræ, movebuntur autem montes, ſed non fœdus Dei cum Eccleſia. *Iſa.54.c.*

e Au ſ pſ.81.

Deficere fortes.

Motus terræ, *f* perturbationem Gentium ac Judæorum ſignificare poteſt. *Pſal.45.* *Agge.2 b.* Et moveri mare, eſt fluctuare vulgus. *Pſal.95.* Motus autem fluctuum *g* perſecutiones gentium, aut Judæorum ſignificant. *Pſal.88.97.* Commoventur quidem fluctus maris, ſed non prætereunt terminos ſuos. *Ierem.5.c.* Commotio autem magna ſuper terram erit in adventu Gog, hoc eſt, tempore Antichriſti. *Ezech.38.f.*

f Am epi.12. Aru ſ.pſ 95 g Au ſ pſ.88. Gre 9 mor.5. h Au ſ Apo. hom.6.

Perturbatio Gentilium aut Iudæorum. Fluctuans vulgus. Perſecutiones.

Commoventur inſulæ *h* quum ii timent, qui in hoc ſæculo à fluctibus maris tunduntur. *Ezec.26.c. Pſalm.47.* Et movebuntur de loco ſuo, quum in ultima perſecutione, vel fideles fugient, vel mali cedent. *Apoc.6.d.* Moveri etiam dicuntur muri à ſonitu equitum, & rotarum, quum quis in tentationum impetu vacillat. *Ezech.26.b.* Et commovens civitates diabolus, deſignat perturbationes & ſcandala, & perſecutiones, quss excitat contra Eccleſiam. *Iſa.10.*

Hie ſ Ez. 26 Ori ſ.Iſ b 6.

Timor infirmorum.

Commotæ dicuntur Gentes à ſonitu ruinæ cedri: quia *i* caſus Luciferi omnibus innotuit, & terrorem incutit cogitantibus. *Ezech.26.c.* Commotio quoque magna, eſt conſideratio juditiorum Dei. *Ezech.3.c.* Commotum etiam dicitur cor populi domus David, ſicut moventur ligna ſylvarum à facie venti, quum fideles timent invaleſcentibus hæreticis. *Iſa.7.a.*

i Hie ſ Eze.3. & ſ.Iſa.7.

Terror de caſu luciferi.

Motus terræ, aliquando *k* eſt peccare: & commoveri eſt cadere in peccatum, vel periclitari. *Pſa.37.45.65.124. Iere.51.a.* Sic non commovetur orbis terræ, quem Deus firmat, hoc eſt, fideles qui firmantur à Deo. *Pſal.92.* Et moventur ſicut ebrius, qui peccant timore, aut alia perturbatione, ut Petrus. *Pſal.106.* Et moveri amplius, eſt cadere impetu tentationis, vel deſperare. *Pſa.12.16 35.61.* Commoveri etiam pedes eſt incidere in peccatum per conſenſum. *Pſal.72.93.120.Ier.4 a.* Commoventur autem à mari uſque ad mare, qui in varios feruntur errores. *Amos 8 c.* Et movet manus peccatoris eum, quem diabolus aut quivis alius conſentire facit in peccatum. *Pſal.35.* Movent etiam pedes ſuos mali, *l* cùm variant affectus erga res creatas. *Ier.14.b.*

k Ori. ſ.Iud. h 7.& ſ pſa. 37.h.2.& ſ. Ier ho 2. Arn ſ pſ.12. 35. Baſi ſ pſa 61. Au ſ pſ 72. 92.

Peccare.

Commoveri à Deo, eſt *m* ſequi imperium Dei. *Pſal.32.* Movemur etiam in Deo, *n* quaſi in via. ſecundùm quod ab ipſo ſuſtentamur & dirigimur. *Actor.17.f.* Sic non movebat quiſpiam manum, aut pedem in Ægypto abſque imperio Joſeph, qui typus eſt Chriſti. *Gen.14.f.*

Hie ſ. Am 5. Au ſ. ſ 15.& 6.muſices 16

Sequi imperium Dei.

Non moveri etiam, *o* eſt in Dei vera adhæſione, relictis erroribus, permanere. *Pſal.61.120.*

l Hu ſ. Io. 14.

Permanere in Deo.

Movere manum *p* contingit admirando, vel contemnendo, vel etiam operando: ut *Soph.2.d.* Omnis qui tranſit per eum, ſibilabit, & movebit manum ſuam.

m Baſi ſ pſ.32 n Am de bo no mortis. 12. o Hil ſ pſ.61. p Hie ſ Sop. 2

Admirari. Contemnere. Operari.

Commota viſcera Joſeph ſuper Benjamin, *q* deſignant Chriſtum, qui ſeipſum turbavit. *Gen.43.g.*

q Am de Ioſeph.10.

Chriſtus turbans ſeipſum.

Commota univerſa civitas ingrediete Chriſto, *r* deſignat admirationem cæleſtium ſpirituum ingrediente Chriſto in cæleſtem Hieruſalem. *Matth.21.a.*

r Ori ſ. Matt. hom 25.

Admiratio Angelorum de Chriſto.

Commoviſſe dicitur Satan Dominum adverſus Job, vel adverſus Chriſtum, ut affligeret eum: *ſ* quia in Paradiſo primum hominem à juſtitiæ culmine, inobedientiæ culpa proſtravit. Niſi enim Adam primum per voluntarium vitium in animæ mortem traxiſſet, Adam ſecundus ſine vitio in carnis mortem voluntariam non veniſſet. *Iob 2.b.*

ſ Gr. 3 mo. 11.

Proſtrans diabolus hominem.

Movere pennam, eſt *t* conari ad revincendos ſeu vitandos hæreticos. *Iſa.10.c.*

t Hie ſ Iſa.10

Conatus in hæreticos.

Moveri dicuntur muti civitatis hæreticorum, *v* quum eorum munimenta & rationes pertremiſcunt, & defendi ultra non valent. *Ezech.26.b.* Et mota ſunt ſimulachra Ægypti ingrediente Chriſto: quia ceſſavit idololatria: & hæreticorum dogmata diſſipantur. *Iſa.19.a.40 e.*

v Hi ſ Ex 26 & ſ Iſ 19 40. x Ori ſ Matt hom 24.

Commotio hæreticorum & idolorum ceſſatio.

Moveri verba Dei coram oculis, *x* eſt per meditationem ea mobilia facere coram oculis mentis. *Deut.6.b.*

y Gr ſ.1 Re 1

Meditari verba Dei.

Moveri dicuntur labia Annæ, *y* quum Prædicatores Eccleſiæ faciunt miracula. *1.Reg.1.b.*

Miracula prædicatorum.

Non moveri quempiam Ægyptiorum de loco in quo erat, propter tenebras, eſt perſeverare in peccato, nec reſipiſcere. *Exod.10.f.* Sic immobiles quaſi lapis ſunt, qui habent duritiam incredulitatis & obſtinationis. *Exod.15.*

Perſeverare in peccato.

Moveri dicitur ad quærendum panem, qui *z* vitæ præſentis ſtipendia quærit. *Iob 15.c.*

z Gr 12 m.10

Vitæ præſentis ſtipendia quærere.

Commoti Reges, *aa* fuerunt Herodes & Principes Judæorum adverſus Chriſtum. *Pſa.47.*

aa Ar.ſ.pſ.47

Principes in Chriſtum.

Moveri à ſe invicem rationale & ſuperhumerale. *Exod.39.d.* eſt *bb* ſeparare intentionem bonam ab operibus, quod minimè eſt faciendum.

bb Gl.ord ſu. Exod 28

Separatio intentionis & operis.

Moveri in aquis. *Lev.11.b.* eſt *cc* habere baptiſmum.

cc Gl.ord ſu. Lev.11.

Baptiſmus.

Moveri in terra. *Lev.11.e.* verſari circa terrena.

Mozel.

MOZEL, vel Meuſal, id eſt, *dd* ambulans vel vadens: nomen provinciæ. *Ezech.27.d.* quod alii interpretes aliter interpretantur.

dd Hie ſ Ezec.27.

Mucro, vide Gladius.

Mugire.

MUGIRE eſt vocabulum fictitium, à voce boum.

ee Greg ſ.1. Regum 2.

Mugientes vaccæ clauſis vitulis domi. *1.Reg.6.c.* deſignant *ee* eos, qui cum labore carnem renitentem domant: à recto tamen itinere non deflectunt. De quibus *Rom.7.d.* Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.

Domantes carnem cum labore.

Non

Judæi habentes Chriſtum. Prædicatores ſanctæ doctrinæ.

Non mugiens bos ante præſepe plenum. *Job 6.b.* deſignat *a* plebem Judaicam habentem jam Chriſtum natum: cujus gratia mugire non debebat. Sed mugitus dilatavit: quia legem tenens, & legis autorem non videns, ſtans ante præſepe jejunavit. Vel deſignantur Prædicatores manentes in præſepio ſanctæ doctrinæ, ſed ad claram viſionem anhelantes. De his *Joel.1.d.* Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti? quia non ſunt paſcua eis. — a Gr. 7. m. 48

Mulctare.

MULCTARE eſt punire & condemnare ad pœnam præcipuè pecuniariam. 4. *Reg.23.g. Prov.21.b.*

Mulgere, Emulgere.

Percipere ſacram doctrinam. Inchoatio novæ vitæ.

MULGERE, eſt lac è mammis exprimere.

Mulgere dicuntur, *b* qui doctrinam ſacræ ſcripturæ accipiunt, ut alios doceant. *Iſa.66.d.* Emulgent autem vehementer, *c* qui nimium curioſè ſcrutantur. Ideò elicit ſanguinem. *Prov.30.d.* — b Hie. ſ. Iſ. 66; c Be. ſ. Pro. 30; d Gr. 9. m. 37

Mulgetur homo ſicut lac, *d* quando ſemen unde generatur, in matricem effunditur. *Job 10.b.* Et mens noſtra quum per ſancti Spiritus gratiam, ab uſu vetuſtæ converſationis abſtrahitur, ſicut lac mulgetur: quia in quadam novæ inchoationis teneritudine & ſubtilitate formatur.

Mulier, vide Fœmina.

Multiplex, Multiplicare.

MULTIPLEX, eſt variis & multas multiplicationes habens. Multiplicare autem eſt multiplex reddere, aut ad majorem multitudinem reducere.

Varia includit ſapientia.

Multiplex dicitur ſpiritus ſapientiæ, *e* quoniam multa ſunt quæ habet. Simplex etiam dicitur, quia non aliquid quàm quod habet, eſt. *Sap.7.c.* multiplex etiam dicitur ſapientia in myſterio Chriſti, quia dum vagiebat in cunis, Angeli laudabant, dum Herodes perſequitur, Magi adorant, &c. *Ephe.3.c.* — e Au. epi. 101. Hie. ſ. epiſt. 3.

Multa præcepta ſub charitate.

Multiplex dicitur lex oris Dei. *Job 11.b.* quia *f* ſtudioſi ſolicitudine charitas in duobus exiſtens præceptis ſe ad innumera extendit, & cùm una & eadem ſit charitas, ſi mentem plene cœperit, hanc ad innumera opera multiformiter accendit: & ſingulis rerum articulis non permutata congruit: & cauſis ſe variantibus, non variata conjungit. Unde 1. *Cor.13.b.* Charitas patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, &c. *Hoſ.8.d.* — f Gr. 10. mo. 6. 7. 8.

Multiplicatio doctrinæ per opera.

Multiplex fit ſemen juſti, *g* quando poſt membrorum macerationem ac morum excellentiam, tantò ei fœcundius prædicationis verbum tribuitur, quantò hoc in ejus pectore perfecti operis exaratione prævenitur. *Job 5.d.* — g Gr. 6. m. 24.

Ordines Angelorum.

Multiplex currus Dei, *h* diverſos indicat Angelorum ordines. *Pſalm.67.* — h Hil. ſ. pſ. 67

Apparatus divitum.

Multiplex inſtrumentum Tyri, *i* varium deſignat apparatum divitum hujus ſæculi, vel etiam hæreticorum. *Ezech.27.a.* — i Hie. ſ. Ez. 27

Verba ſine ſenſu.

Multiplex ſpiritus ſermonis oris dicitur, *k* quando verba in ore abundant, quum ſenſus inopia ſit in corde. *Job 8.a.* — k Gr. 8. m. 24

Multiplicatio imperii Chriſti.

Multiplicatio Jacob in Ægypto deſignavit multiplicationem imperii Chriſti in mundo. *Gen. 47.f. 48.a.* Multiplicavit etiam Job dies ſicut palma. *Job 29.c.* deſignans Chriſtum, *l* qui victor reſurrexit, & dixit Apoſtolis: Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi. Palma tardè quidem proficit ſed diu in viriditate ſubſiſtit: ſic credebat futurum Eccleſia, quando in pace fidei conſiſtebat: quæ tamen multis difficultatibus ad fidei ſtatum venit: & pro collectione plurimorum in ejuſdem fidei gloria diutius ſtare concupiſcit. Multiplicantur etiam dies in fœlicitate. — l Hie. ſ. Iob 29. Gr. 19. m. 24.

Multiplicatio Eccleſiæ. Varia multiplicatio.

Multiplicatio filiorum Iſrael in Ægypto poſt mortem Joſeph, deſignavit *m* multiplicationem Chriſtianorum poſt paſſionem Chriſti: qui quò magis opprimebantur, eò magis augebantur. Deſignatur etiam poſt mortificata membra magnum fieri in tentatione proventum. Et quia multiplicati ſunt ad opus luti & lateris, deſignant multiplicationem ad vitis corporis & animæ: unde indigent liberatore. *Exod.1.b.* multiplicantur etiam amici Dei ſuper arenam, hoc eſt, ſuper omnia terrena. *Pſal.11.138.* multiplicavit quoque Deus ſemen Abrahæ, hoc eſt, credentes. *Exod.32.c.* Et multiplicavit gentem, hoc eſt credentes ex gentibus. *Iſa 9.a.51.a.Ezech.36.a.* multiplicantur quoque in Babylone, quum fideles creſcunt benè operando in mundo. *Jer.29.b.30.d.* Et multiplicata genimina, ſunt vel credentes, vel dona Spiritus ſancti. *Pſa.64.Zach.10.d.* Et multiplicati à fructu frumenti, vini, & olei. *Pſa.4.* deſignant abundantiam bonorum Chriſtianorum. — m Ori. ſ. Exo. hom. 1. Arn. ſ. pſa. 11. 64. Hie. ſ. pſa. 64. & ſ. Iſ. 9. & ſ. Ier. 29. Au. ſ. pſ. 138. Gr. ſ. Ez. h. 10. Bed. ſ. Exo. 1. n Hil. ſ. pſ. 64. Hie. ſ. Eze. 36. Gr. ſ. 1. Reg. 7

Ditans Deus hominem donis & operibus. Deducens ad gloriam. Flagellans bonos. Relinquens multos in infidelitate. Manifeſtatio Dei. Dilatari verba ſcripturæ. Elevari mente.

Multiplicat Deus locupletare terram, *n* quum multiplicibus donis & bonis operibus ditat hominem, & multiplicata genimina, ſunt multiplicati fructus bonorum operum. *Pſal.64.* multiplicat etiam Deus fructum ligni, quum multiplicat bona opera. *Ezech.36.f.* Et multiplicati dies deſignant augmentum virtutum in anima. 1. *Reg.7.a.* multiplicat etiam Deus in anima virtutem contra tentationes. *Pſalm.137.* Et multiplicat robur infirmis. *Iſa.40.g.*

Multiplicat Deus juſtitiam ſuam, *o* quum credentes in ſpe deducit ad rem: & quum flagellat omnem filium, quem recipit. *Pſa.90.* Et multiplicare dicitur iram, *p* quando videmus electos & pia agere, & crudelia multa tollerare. Unde colligimus, diſtrictus Judex quanta illic feriet diſtrictione, quos reprobat, ſi hic ſic cruciat, quos amat. *Job 10.r.* Dicitur etiam Deus multiplicare vulnera ſine cauſa. *Job 9.b.* quum eos interdum percutit, quos reatus proprii arbitrii non abdicit: ut infantem in originali mortuum condemnat. Multiplicat etiam Deus dolores Evæ, *q* quum augetur dolor in ſenſualitate ad benè operandum. *Gen.3.b.* — o Au. ſ. pſ. 90. p Gr. 9. m. 16. 44. q Phi. 2. alle. r Gr. 11. m. 33 ſ Hie. ſ. Ho. 12 t Aug. 13. confeſſ. 24. & 1. doctri. Chriſtia. 1. v Ori. ſ. Gen. hom. 1. Baſil. Exae. hom. 11.

Multiplicat Deus gentes, & perdit. *Job 12.b.* quum *r* eas & per fœcunditatem ſobolis extendit, & tamen in propria infidelitate derelinquit.

Multiplicavit Deus viſiones Prophetis, *ſ* quia variis ſe modis illis manifeſtavit. *Hoſ.12.c.*

Multiplicantur aves, quum dilatantur verba ſacræ Scripturæ. Et quum *t* multiplicantur homines intellectu ad ſuperiora tendentes, vel res in ipſo intellectu. *Gen.1.c.* multiplicat etiam Deus *v* gentum, quum dat copiam verbi. *Hoſe. 2.b.* multiplicantur item panes, dum diſtribuuntur, non multiplicantur autem, dum integri ſunt, quia doctrina, cùm diſtribuitur, creſcit.

a Hil ſ pſ. 66. Ar b ue Nor. 24 Gr. 15 m 16. Iſyſ Lev 26 Hie ſ Na 3. & ſ Ezo 16.

Multiplicatio juſti, *a* ſit ſecundùm perfectionem virtutum, & abundantiam bonorum operum, & per augmentum Eccleſiæ. *Geneſ.1.d.9.a.16.a.47.f.48.a.* multiplicantur autem in ſenecta uberi: quia eum eorum vita differtur, ſemper ad melius fortitudo producitur: eiſque per augmenta temporum creſcunt etiam lucra meritorum. *Pſa.91.* multiplicat etiam nos Deus, quum in uno præcepto facit nos implere plura. *Levit.26.b.* multiplicari etiam dicitur de locuſta, qui tot ſibi parat virtutes, quot prius habebat vitia. *Nahu.3.d.* multiplicata Hieruſalem eſt aoima virtutibus abundans. *Ezech.16.a.* multiplicari à fructu frumenti, vini, & olei. *Pſa.4.* In bonum ſumi poteſt. — *Perfectio virtutum & operum.*

Rup. 6 de glorif. Trini. 15 b Hie ſ pſ. 17

Multiplicatio ſignorum in Ægypto, multiplicationem miraculorum Chriſti in mundo ſignificare poteſt. *Exod.7.a.* Sic multiplicavit Deus fulgura, hoc eſt, *b* miracula per Sanctos & Prædicatores. *Pſalm.17.* — *Miracula Chriſti.*

Multiplicans Anna preces, eſt Eccleſia orans pro converſione Judæorum, & orans ſine intermiſſione, hoc eſt, ſine deſtructione. *1.Reg.1.b.* — *Orans Eccleſia.*

c Gr ſ. 1 Re. 6 d Hi. ſ Ez. 16 Aug ſ. pſa 4. Ru 6. de glorif. Trin. 15.

Multiplicatio Iſmaelis, deſignat *c* incrementum populi carnalis Judæorum. *Gen.16.c.17.c.* multiplicata quoque Hieruſalem erat, *d* quum abundaret bonis temporalibus & ſpiritualibus. *Ezech.10.a.* Multiplicantur etiam à fructu frumenti vini, & olei. *Pſ.4.* qui dediti temporalibus voluptatibus ſemper ardeſcunt cupiditate, nec ſatiari poſſunt, & multiplici atque ærumnoſa cogitatione diſtenti, ſimplex bonum videre non ſinunt. — *Incrementum Judæorum carnalium.*

e Gr. 33 m. 18

Multiplicare dicitur Leviathan preces ad Deum. *Job 40.d.* quando *e* videlicet dæmones rogabant Chriſtum, ne mitteret eos in abyſſum, aut quum membra diaboli dicent in judicio, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus? &c. — *Rogantes dæmones.*

f Hie ſ. Iſ. 22. & ſ pſ. 15. Aug epiſt. 19. Ori ſ. hza. 8.

Multiplicatæ ſciſſuræ domus David, ſunt *f* multiplicata ſchiſmata in Eccleſia. *Iſa.22.c.* Et multiplicare fornicationes, eſt augere vitia. *Ezech.16.c.23.c.* multiplicatæ quoque infirmitates, ſunt multiplicata vitia, vel multiplicata idola apud Gentiles. *Pſalm.15.* multiplicat etiam Ephraim vaſtitatem, hoc eſt, hæretici errores & vitia. *Hoſ.12.e.* multiplare etiam teſtamenta in terra Chanaan, eſt relicto pacto Dei, facere pacta cum dæmonibus. *Ezech.16.d.* Et multiplicant hæretici altaria, quum unum altare Eccleſiæ dividunt, id eſt una fides & unum baptiſma. *Hoſ.9.c.10.a.* — *Multiplicata ſchiſmata in Eccleſia. Hæreſes.*

g Hil. ſ pſ. 68

Multiplicati inimici ſuper capillos dicuntur, *g* vel numerantur, vel prædeſtinati, vel quia plures ſunt mali quàm boni. *Pſal.37.39.68.* Et multiplicabuntur in judicio interfecti à Domino, quia multi apparebunt condemnati. *Iſa.66.e.* — *Innumeri mali.*

h Gr. 18 m. 7 i Hie ſ Hab. 2 & ſ Na 3 & ſ. Iſ 6. k Or. ſ. 1. Reg. hom 1. Gr ſ. 1. Re 2. Hie ſ Eza. 31. l Hie ſ. Ez. 22 m Hie ſ Is. 2.

Multiplicata eſt gloria divitis in hoc mundo, quod præcipuè dicitur de hæreticis. *Pſalm 48.* Et multiplicantur filii impiorum, *h* quum augentur ſequaces hæreticorum. *Job 27.b.* Et hæretici multiplicant urbes munitas, quum ſuas augent rationes. *Hoſe.8.b.* Et multiplicant pigmenta, quum multis verbis errores ſuos exornant. *Iſa.57.b.* Et multiplicant non ſua *i* diabolus, hæreticus, & Antichriſtus, qui congregant, quos non pepererunt. *Hab.2.b.* multiplicat etiam negotiationes ſuas Ninive, quum quis addit peccata peccatis. *Nahu.3.d.* multiplicari homines in terra, in malum ſonat, & vitio eſt. *Gen.6.a.* — *Gloria malorum in malo. Augmentum hæreticorum. Ornatus errorum.*

Multiplicat loqui ſublimia, *k* qui quærit altiora ſe. *1.Reg.2.a.* quod prohibetur. *Eccl.3.c.* Altiora te nequiſieris. Multiplicat etiam loqui ſublimia, qui plures facit Deos. Dæmones etiam multiplicant loqui ſublimia, dum variis modis mundana ſuadere nituntur. *Multiplicata arbuſta cedri deſignant* multiplicatum imperium diaboli in hoc mundo. *Ezec.31.b.* — *Quærens altiora ſe.*

Multiplicant viduas, *l* qui multas animas à ſponſo Chriſto ſeparant. *Ezech.22.f.* — *Separantes animam à Chriſto.*

Multiplicare herbam Boneh, eſt *m* augere pœnitentiam, & verba correctionis.

Multus, Multitudo.

MULTITUDO, dicit frequentiam & copiam: & in univerſum quandocunque receditur ab unitate, devenitur ad multitudinē. Multa autem opponuntur uni. *Multus* autem aliquando eſt diuturnus. *Deut. 11. b.* multoqne in ea vivas tempore. Interminatus. *Gen.40.a.* Factum eſt poſt multos dies. Gravis. *Deut.22.d.* Populus magnus, & multus. Innumerabilis. *Gen.50.d.* Ut ſalvos faceret multos populos. *Magnus. Exod.5.a.* multus eſt populus terræ. Omnis. *Pſa.39.* multa feciſti tu Domine Deus meus. Plurimus. *Gen.14.b.* Habebat puteos multos bituminis. Varius. *Exod.12.d.* Ut multa ſigna fiunt in terra Ægypti.

n Hil ſ pſ. 65 Hie ſ. Iſa. 63.

Multitudo attribuitur Deo *n* ad oſtendendam ejus immenſitatem, quam ſimplici notitia nos aſſequi non valemus. Ut multitudo virtutis divinæ, eſt virtus ejus infinita. *Pſalm.65.* Ejus eſt etiam multitudo gloriæ. *Exod.15.a.* Et dicitur multus ad ignoſcendum, quia multum parcit. *Iſa 55.b.* multitudo autem miſerationum Dei, & viſcerum Dei, fuit in adventu Chriſti. Et multitudo fortitudinis Chriſti oſtenſa eſt in reſurrectione. *Iſa.63.a.b. Job 23.b.* — *Immenſitas Dei.*

o Hie ſ Zac. 2. & ſ Iſa. 32. & ſ Iob 39. Gre. 1 mo. 18.

Multitudo ſtellarum dicit *o* numerum prædeſtinatorum. *Pſa 146.* multitudo autem hominum & jumentorum in Hieruſalem, deſignat doctos & indoctos in Eccleſia, qui & multæ gentes dicuntur. *Zac.2.b.* Et multa familia Job, ſunt docti in Eccleſia. *Job 1.a.* multitudo urbis relicta Judæa prius frequens fidelibus. *Iſa 32.c.* Et multitudo civitatis, eſt multitudo fidelium in Eccleſia. *Job 3.b.* — *Prædeſtinati. Fideles in Eccleſia.*

p Hie ſ Iſ 13.

Multitudo in montibus, in bonum quidem, ſunt *p* fideles eum ſublimitate doctrinæ, in malum verò, ſunt dæmones & hæretici cum ſuperbia. *Iſa.13.a.*

q Hie ſ Eze. 32

Multitudo genus humanum aliquando ſignificare poteſt. *Exod.16.c. Lev.4.e.9.a.10.d.* Et multæ aquæ ſunt *q* populi multi. *Ezech.1.f.* Et multitudo populorum promiſcuè, bonos & malos ſignificare poteſt. *Ezech.32.a.* — *Genus humanum.*

r Hie ſ. Ioel. 2. ſ Gr. ſ. 1 Re 1. t Hie ſ. Ier 10 v Phi de mig. Abra. x Hil ſ. Matt. cano 10. Hie ſ. Iſ. 8. & ſ Ezec. 27. 30 31 & ſ. Ioel 2.

Multus populus contra Sion, *r* erunt Angeli in judicio. *Joel.2.a.* — *Angeli.*

Multitudo doloris & mœroris in anima, deſignat *ſ* gravem affectum compaſſionis, & gravitatem paſſionis in Eccleſia. *1.Reg.1.c.* — *Affectus compaſſionis.*

Multitudo aquarum in cœlo, affluentiam *t* doctrinæ cæleſtis ſignificat. *Jer. 10 b.* — *Doctrina cæleſtis.*

Multi abſolutè pro *v* malis videtur accipi: quia recedunt ab unitate divina. *Iſa 30.f.* Et multitudo plurima ſectatores malorum indicat. *Exod.19.c.* Et multi ſunt bellantes adverſus Chriſtum. *Pſalm.55.* Et multi infideles. *Iſa.17.d.* multi quoque paſſeres deſignant *x* multitudinem confuſam infidelium. *Matt.10.d.* Et multæ aquæ ſunt multitudo malorum hominum, & etiam dæmonum, & tentationum. *Pſal.134. Iſa.8.b.23.a.* Et multorum pedum animalia, eos deſignant qui terrenis rebus & vitiis nimium hærent. *Levitic.11.b.* multæ etiam ſunt quadrigæ Ægypti: & quadrigæ Regis Aſſyriorum, quæ, & — *Mali.*

etiam

etiam multitudo Ægypti deſignant ſeqoentes viam latam. *Iſa.31.a.37.c.Ier.38.a.Ezech.30.a.32.d.Hoſ.10.d.* Et multus populus ſunt ipſi dæmones. *Ioel.2.e.* multitudo quoque Tyri eſt *a* vulgus malorum *Eze. b 27.f. Iob 31.d.* Et multitudo civitatis, quam contemnit onager, ſunt terreni homines viam latam ſequentes. *Iob 39.a.* (a Gr. 30 mo. 15.)

Perpetua pœna. Multa ligna *b* perpetuitatem pœnæ inferni deſignant. *Iſa.30.g.* (b Hie ſ. Iſ. 30)

Favor in malum. Multæ aquæ *c* favorem in malum ſignificare poſſont: unde radix cedri dicitur eſſe juxta aquas multas. *Ezech.31.c.* (c Glo ord. ſu. Exod. 31.)

Varia notitia. Multi dies dicuntut eſſe bonorum, *d* ad quos pertinet vita æterna. *Zach.8.a.* Vel deſignant variam ootitiam divinæ legis & humanæ. (d Lyr. ſ. Za. 8.)

Negligentia divini cultus. Poſt multos dies obtulit Cain munera, *e* deſignans negligentes erga divinum cultum. *Gen.4.a.* (e Phi de ſacr. Abel & Cain)

Gentiles. Multis temporibus arreptus à dæmonio, deſignant *f* Gentiles, qui à diluvio uſque ad adventum Domini poſſeſſi ſunt à dæmonio. *Luc.8.d. Exod.2.d.* multitudo quoque maris, gentilitatem ſignificat. *Iſa.67.b.* (f Am. ſ. Lu 8.) (g Glo. inte. ſu. Exod 5.) (h Gl. ord ſup. Pſa 32.)

Virtus diaboli. Multus populus videtur Pharaoni populus Iſrael: *g* quia diabolus ſemper judicat ſervos Dei eſſe multos: ideò conatur eos minuere. *Exo.5.a.* multi autem ſunt ſervi Dei poſt Chriſti paſſionem. *Iſ.53.* (i Baſi. ſ. pſ. 48) (k Gr ſ. 1. Re. 2)

Multitudo virtutis gigantis, *h* eſt fortis virtus diaboli. *Pſalm.32.*

Abundantia, ſcientia ſæcularis. Multitudo divitiarum deſignare poteſt *i* abundantiam ſcientiarum hujus ſæculi. *Pſalm.48.*

Multi filii erant ſynagogæ *k* ante adventum Chriſti. *1.Reg.2.a.*

Principes Gentium. Multitudo Paſtorum ſunt Principes gentiom. *Iſa.31.b.* multitudo aotem Paſtorum deſtruxit vineam Domini, hoc eſt, Eccleſiam, per diviſiones & ſchiſmata. *Ier.10.c.*

Vitia & errores. Multitudo viæ Hieruſalem ſunt *l* diverſa vitia & errores. *Iſa.57.b.* Et multitudo, quæ adducitur ſuper Hieruſalem ſunt diverſa vitia, vel dæmones. Et etiam multitudo operum Tyri. *Ezec.16.c.27.c.* Ad idem refertur multitudo ſervitutis Sion. *Thren.1.a.* (l Hie. ſ. Iſ. 57.)

Confitentes hæretici in multitudine. Multos ſe dicunt hæretici & perſecutores Eccleſiæ, *m* quaſi in multitudine confidentes. *Ezech.33.e.* (m Gr 22 moral 24.)

Superbia Luciferi. In multitudine horum conſumitur veſtimentum Eccleſiæ. *Iob 30.c.* quia dum multi ſunt qui cruciant, deſtruuntur plurimi, qui ipſi Eccleſiæ connexione amoris inhærebant.

Mali miniſtri Dei. Multitudo negotiationis Luciferi fuit, quando *n* non fuit contentus ſcientia & gradu ſuo. *Ez.28.d.* (n Hi. ſ. Ez. 28.)

Multa caſtra Dei, *o* dicuntur etiam dæmones & mali: qui ejus voluntatem puniendo exequuntur. *Ioelis.3.c.* (o Hu. ſ. Ioe. 2.)

Multitudo donorum. *Iob 36.c.* Ubi legit Gregorius, *p* multitudo locorum. Et exponit de multitudine Provinciarum fidem amplectentium: quæ non debent inclinare Eccleſiam in elationem. Multitudo etiam locorum eſt inquietudo diverſarum cogitationum. Si autem legatur, multitudo donorum, ſicuti legendum eſt: tunc multitudo donorum Dei non debet inclinare Eccleſiam vel animam in elationem. (p Gr 26. moral. 34. 36.)

Mulus, Mula, Burdo.

MULUS, *q* qui & burdo dicitur, eſt quadropes ex aſino & equa natus, vel è diverſo. *Mula* verò eſt fœmina. Sunt autem ſteriles tam inter ſe commixti, quàm cum alio genere, & ſi aliqoibus Provinciis generare contingat · ſunt aliquid imperfectum. Sunt apti ad ferenda onera: unde & jumenta dicuntur. (q Ari. 6 hiſt. animal. 14.)

Muli in bonum, *r* ut ſunt ſteriles, & ferunt onera, deſignare poſſunt ſanctos viros continentes, qui portant infirmos, vel ſignificant Angelos. His mulis utebatur David, hoc eſt, Chriſtus. Tales quoque mulos habebant Reges Iſrael. *Iſa.66.f.* (r Hie ſ. Iſ. 66. & ſ. Zac. 14.)

Sancti continentes. Angeli. Brutales homines. Superbi. Mulus in malum, ſignificat *ſ* brutales homines, & ſuperbos, ſenſibus ſervientes, & irrationabilibus oneribus ſe ſubjicientes. His mulis præpoſitus erat Doeg. ſervus Saulis. *1.Reg.21.e. Pſ.31. Eze.28.c.* (ſ Hu ſ Eze. 8 27. Aug ſ. pſ. 31. Gr. ſ pſ. 31.)

Virgines carne non ſpiritu. Muli etiam ſunt, *t* qui virgines ſuot carne, & non ſpiritu, qui eunuchizantur non propter regnū cælorum, ſed propter hominum voluptatem. *Zac.14.c.* Cùm igitur iſti muli, & iſti eunuchi verſi fuerint in progeniem, audient per Iſaiam, Et ne dicat eunuchus, quoniam ſum lignum aridum, &c. *Iſa.57.b.* (t Hie ſ Za. 14)

Uterque populus. Burdooes duo, utrumque populum ſignificare poſſunt. *4.Reg.5.e.*

Mundare, Mundus, Purgare, Purificare. Purus, Luſtrare.

MUNDARE, interdum eſt abluere. *Lev.11.e.* Et poſtea mundabuntur. Abſolvere. *Pſal.50.* A peccato meo munda me. Purgare. *1.Mach.4.c.* mundaverunt ſancta. Sanare. *Matt.10 a.* Leproſos mundare. Purgare item eſt emendare. *Eccl.7.d* De negligentia tua purgate. Levare, ſeu exonerare ventrem. *Iud.3.d.* Forſitan purgat ventrem. Ventilare. *Iud.6.b.* Purgare trumenta. *Mundus* autem eſt ablutus, abſolutus, purgatus, ſanatus, terſus & politus. Item innocens. *2.Reg.3.e.* mundus ego ſom, & regnum meum. Purus. *Levit.11.f.* Aquarum congregatio munda erit. Electus. *Gen.7.a.* Ex omnibus animantibus mundis.

Splendor divinitatis Chriſti. Munda cidaris in capite ſacerdotis magni, *v* indicat ſplendorem divinæ Majeſtatis in Chriſto. *Zach.3.a.* (v Hie ſ. Za 3.)

Euchariſtia. Orationes in Eccleſia. Oratio Chriſti. Munda oblatio, quæ offertur Deo in omni loco, *x* eſt Euchariſtia, & orationes, quæ offeruntur in Eccleſia. *Mal.1.c.* Et mundæ preces fuerunt Chriſti, qui etiam pro perſecutoribus oravit. *Iob 16.d.* (x Hu ſ. Mala. 1. Gr 13 mo. 18.)

Libertas à vitiis. Cogitatio munda. Innocentia operum. Conſcientia pura. Purgari à vitiis. Munditiea in anima, eſt *y* libertas à vitiis, & mūdi ſunt qui à ſordibus vitiorum ſunt liberi. *Gen.35.a. Lev.7.c. Iſa.52.d.* Et cor mūndum eſt anima ſine ſordibus vitiorum. *Pſa.23.50. Pro.20.b.* Et mens habēs cogitationes ſanctas, intellectuſque divinos, & carens errore. Item cogitatio ab omni cupiditatis, ac fœce rerum mortalium cohibita. *Matt.5.c.* Et munditiea manuum eſt innocentia operationum. *Gen.20.b.* Hæ puræ manus ſunt levandæ in oratione. *1.Tim.2.c. Iob.8.a.9.d.10.c.14.a.15.b.17.c.22.d.* Et puriſſimum indumentum, eſt conſcientia pura *Exod.27.d.* mūdari ab omni inquinamento carnis, *z* eſt ab omni vitio purgari. *2.Cor.7.a.* mundari autem à delicto maximo eſt purgari à ſuperbia. *Pſal.17.* (y Ori ſ. Iſ h. 6 & ſ. Ma. h 27 Au. de quant. anima. Gre 12. m. 17) (z Am ſ. 2. Cor. 7. Aug ſ pſa. 18.)

Mundans Deus in lege nova. Pœna inferni. Mundat Deus ſanguinem eorum, quos non mundaverat, *aa* quum mundat in Evangelio, quos in lege peccantes immundos reliquerat. *Ioel 3.d.* Vel ulciſcetur ſervorum ſuorum ſanguinem, quem in martyrio pro nominis ejus confeſſione fuderunt. Mundans autem unus Seraphim labia Iſaiæ, eſt Chriſtus mundans peccata. *Iſa.6.b.* mundat etiam Deus ſanguinem malorum, quem ipſi non mundaverant, *bb* quando punit in inferno eos, qui hic non egerunt pœnitentiam. (aa Hie ſ Ioe 3 Ori. ſ. Iſ h. 6.) (bb Ru. ſ. Ioe. 3)

Mundans per tribulationes. Mundat Deus quaſi aurum, & quaſi argentum, *cc* quando mundat per ignem tribulationis, & purgat (cc Hi. ſ Ma 3 Cy h ſ. Io. 14.)

filios

filios Levi, hoc eſt, Sacerdotes. *Mal.3.a. Pſa.11.* Sic purgat palmites per tribulationem, ut plus fructus afferant. *Ioan.15.a.*

a Hie ſ Iſ 35.

Munda via, per quam nobis ambulandum eſt, eſt *a* Chriſtus. *Iſa.35.c.* Mundiſſimum autem aurum animam Chriſti ſignificat. *Levit.12.d.* Mundiſſimus quoque cibus primo dicitur caro Chriſti, deinde Apoſtoli, ac demum diſcipuli.

Chriſtus. Anima Chriſti. Caro Chriſti.

b Ori ſ Rom. 3 & ſ. Le h 7. c Aug. q. in Num. 58. Hil ſ. Math. can 7.

Mundatio leproſi, deſignant *b* mundationem peccatoris, quæ fit per Sacramentum pœnitentiæ. Idem deſignat mundatio domus leproſa. *Levit.14.f.*

Pœnitentia.

Mundat autem ſacerdos leproſum, *c* quum peccatorem ad pœnitentiam recipit. Porrò mundare idem eſt tunc, quod mundum judicare. *Lev.13.b.* Emundatio quoque ſemifluì ad pœnitentiam pertinet. *Levit.15.b.* Mundat autem Chriſtus leproſum, quum turbat curam prædicando, & quum ſua autoritate peccata remittit. *Matth.8.a.* Ad hæc refertur mundatio mulieris à profluvio ſanguinis. *Levit.12.d.*

Mundiſſima lepra, vide Leprà.

d Augu. q. in Num 35. Iſy ſ Lev.6.

Mundus locus, in quem effunduntur cineres, *d* venerationem paſſionis & reſurrectionis Chriſti ſignificat. *Lev.10.c. Numer.19.b.* Deſignat etiam futurum judicium ab omni corruptione mundum. *Lev.6.b.*

Veneratio paſſionis & reſurrectionis.

e Augu. q. in Num 33.

Mundus vir, qui colligit cineres vaccæ. *Num.19 b.* eſt *e* Gentilis populus, qui mundus fuit à morte Chriſti: & colit memoriam paſſionis ejus.

Munditia miniſtrorum Dei.

f Augu q in Num.33.

Mundus debet luſtrare immundum, quia *f* miniſtri Sacramentorum debent eſſe mundi. *Num.19. d.* Ideò mundari jubentur, qui ferunt vaſa Domini. *Iſa.52.c.*

Confeſſio. Gentium populus.

Mundat templum Judas, quia per confeſſionem debet fieri mundatio conſcientiæ. *1.Mach.4 e.* Mundarunt autem Levitæ & Sacerdotes templum, antequam Rex Ezechias intraret, quia Sacerdotes debent mundare Eccleſiam ab hæreſibus, ut Rex eos ſequatur. *2.Par.29.d.* Emundatio, à qua deſtruxit Deus populum Iſrael, *g* eſt fides, qua purificantur corda. *Pſa.88.*

g Aug ſ Pſ.88. h Hi ſ Ez.43. i Hie ſ Iſ.1. & ſ. Ezec.16.

Fides. Orationes. Baptiſmus.

Mundare altare, *h* eſt purificare orationes, ut acceptæ ſint coram Domino. *Eze.43 f.* Et purum thimiama, ſunt orationes puræ. *Exod.30.d. Iob.16.d.*

Munda aqua, baptiſmum ſignificare ſolet. Et mundat Deus ſanguinem Hieruſalem, quum delet peccata in baptiſmo. *Exod.16.b.36.e.* Atque ita mundi ſunt, qui *i* ſunt baptizati. *Iſa.1.e.*

k Hi ſ Ez.32. Ori ſ Rom.6. l Hie ſ Ez 39. m Glo. ord. ſu. Lev.11.

Doctrina ſincera. Mundum ſepeliri cum Chriſto. Diſſipatio hæreticorum.

Puriſſima quoque aqua, ſignificat *k* doctrinam ſine erroribus. *Ezech.32.c.34.e.*

Munda ſindone obvolvitur Chriſtus, ut deſignet eum, qui cum Chriſtu ſepelitur, nihil immunditiæ debere afferre. *Matth.27.g.*

Mundabit terram Gog domus Iſrael, *l* quando fideles deſtruent hæreticos. *Ezech.39.c.*

Purificatio mulieris in partu maſculi fit quadraginta diebus, *m* ut reſpondeat formationi pueri: in partu verò fœminæ fit octoginta diebus, juxta fœminæ formationem. *Lev.12.a.*

Purgare vires animæ. Separatio malorum à bonis.

n Ori ſu Ioſ. h. m 22.

Purgare ſpacia in terra Pherezæi, & Raphaim. *Joſu.17.d.* eſt *n* excidere arbores inutiles, & plantare utiles in animo. Purgatur autem, & non exterminatur, quia vires animæ non ſunt delendæ, ſed purificandæ.

o Am. pro. de Spiritu ſanct. Gre.1 m. 36. p Gr 34 m.4. q Hie. ſ Iob 41.

Cautio Angelorum & Prædicatorum.

Purgatio frumenti in torculari, eſt *o* ſeparatio malorum à bonis. *Jud.6.b.* purgat quoque triticum oſtiaria, quando mentis cuſtodia diſcernendo virtutes à vitiis ſeparat. *2.Reg.4.a.*

Purgantur Angeli territi, ſublato diabolo. *Iob 41.c.* quia *p* dum in eo naturæ ſuæ damna conſpiciunt, in ſeipſis jam cautius robuſtiuſque conſiſtunt. Purgantur etiam Angeli territi, hoc eſt, *q* prædicatores ſancti, quos adhuc in ſuis corporibus tempus judicii inveniet, quos ſpes de regni propinquitate lætificat, & carnis infirmitas de iræ offenſione perturbat. Et hoc pavore excoquitur, ſi qua ineſſe eis potuit levium rubigo vitiorum.

r Gr.12 m.17.

Cæli dicuntur non eſſe mundi in conſpectu Dei. *Iob 4.d.15.b.25.a.* quia *r* Sancti ante diſtrictum Dei judicium, licet Prædicatores ſint munditiæ, tamen illud Joannis agnoſcunt. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus.

Humilitas Sanctorum.

ſ Ori. ſ. Num. hom 21. t Gr.9.m.28.

Luſtrantur victores venientes è prælio. *Num 31.c.* quia *ſ* qui vicerunt dæmones, ex ipſu tentationum contractu videntur nonnullam immunditiam contraxiſſe, qua mundantur in morte.

Mundari à venialibus. Imperfecta munditia in hac vita.

Non dicuntur mundiſſimæ manus Job, ſed velut mundiſſimæ quia *t* quouſque pœna corruptionis aſtringitur, quamlibet rectis operibus veram munditiam nequaquam apprehendimus, ſed imitamur. *Iob 9.c.17.b.*

v Glo ord. Gen.7.

Perfecti. Imperfecti.

Munda animalia, quæ introducuntur in arcam in numero ſeptenario, *v* perfectos deſignant: immunda verò in numero binario, imperfectos. *Gen.7.a.* Munda autem offeruntur Deo, quia omnem abominatur immunditiam. *Gen.8.d.*

x Hil ſ. Mat. Can 12. y Am.4. Exam.1. z Hie ſ Iſ.66. aa Ori ſ. Lev. hom 5. bb Or ſ Mat. ho 25. cc Gr ſ.8 Re. 5.

Judæa cum ceremoniis. Corpus mundum. Particeps peccati immundus. Munditia exterior hypocritarum. Fœtor peccati prodiens.

Mundata ſcopis domus, erat *x* Judæa cum cæremoniis legis. *Matth.12.d.*

Mundare vaſa vini, de quibus Ambroſius: *y* Quid prodeſt colere vineam, ſi vaſa non mundentur, ut vinum aceſca? Mundum autem vas, *z* eſt corpus mundum & caſtum. *Iſa.66.g 2.Timoth.2.d.*

Mundus tangens immundum fit immundus, hoc eſt, *aa* particeps peccati alterius, cùm ei conſentit in malo. *Lev.7.c.*

Mundant quod foris eſt calicis hypocritæ, *bb* exteriora curantes: & hæretici exterius decipientes: & qui curam habent ornatus verborum ſine interiori commodo: & qui circa literam legis verſantur, ſpirituali ſenſu neglecto: & qui exterius curam habent corporis. *Matth.23.c.* Hi ſunt qui mundos ſe putant in hortis. *Iſaia 66.e.*

Purgare ventrem, *cc* eſt in expletione peccati miſeræ famæ fœtorem proferre. Purgans autem Saul ventrem in ſpelunca, in qua latebat David, deſignat Judæos fœtorem odii ſui in carnem Chriſti evomentes. *1.Reg.24.a.*

dd Amb.1 de pœnit. 14. ee Gl. ord ſu. Num 31. ff Glo. ord ſu. Lev.15.

Quod purgatur non eſt totum inutile. Variæ tribulationes purgantes. Gratia mundans.

Expurgandum dicitur vetus fermentum, *dd* non projiciendum: quia quod expurgatur, non in totum inutile judicatur. *1.Cor.5.b.*

Purificantur quæ capiuntur ex præda Madian, quædam quidem per ignem, quædam verò per aquam. *Num.13.d.* ubi deſignantur *ee* variæ purgationes tribulationum, ſecundùm uniuſcujuſque capacitatem aut meritum.

Mundæ lanæ comparantur capilli antiqui dierum. *Dan.7.c.*

Purificationis dies à ſanguinis fluxu dantur ſeptem. *Lev.15.d.* deſignantes *ff* ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti, per quam mundantur peccata.

Quæ

Conſitendum dubium peccatum. Mundus ab inani gloria.

Quæ pura ſunt, ſi fuerint ſuſpecta de lepra, lavari jubentur. *Lev.13.g.* ut ablata ſuſpitione peccati tutior ſit conſcientia.

Mundus reputatur calvus, & recalvaſter. *Lev.13.f.* hoc eſt, qui ſine duplicitate fraudis opera ſua, *a* non reputatur inani gloriæ ſubjacere. *a Gl. in ſ. Lev 13.*

Mundari poſt veſperum. *Luc.11.c.* Videtur ſignificare mundationem ab omni corruptione, quæ fiet in reſurrectione.

Mundiſſimæ tincturæ, vide Tingere.

Mundus, Orbis.

MUNDUS, dicitur ornata totius univerſi machina, quæ ex omni eo conſtat, quod cæli ambitu continetur. Dictus eſt à munditia, ſicut à Græcis κόσμος ab ornatu. Aliquando autem ſumitur mundus pro parte elementari ſecluſis cælis. Solet autem poni triplex mundus, *b* nempe ſenſibilis, qui eſt hic in quo vivimus, totam ſenſibilium machinam includens. Intelligibilis, qui eſt in Angelis, & in iis, quæ ad ipſos pertinent: & mundus mixtus ex utroque, in homine, qui microcoſmus appellatur, hoc eſt, parvus mundus. Solet autem mundus muliebris dici fœminarum ornatus. Mundus præterea, ambitio. *Ia.15.c.* Quia verò de mundo non eſtis. Converſatio. *Ioan.8.c.* vos de mundo hoc eſtis. Delitiæ. 1.*Cor.7.f.* Solicitus eſt quæ ſunt mundi. Humana ſapientia. *Ioan.14.d.* Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Terra. *Matt.4.b.* Oſtendit ei omnia regna mundi. *b Ori. in diver. ho 10.*

Genus humanum. Mundus aliquando ſumitur *c* pro genere humano, ut quum Joſeph dictus eſt ſalvator mundi, deſignans Chriſtum generis humani Salvatorem. *Gen.41.f. Rom.5.b.* *c Au. Enc. ad Laurentium 26.*

Sacra ſcriptura. Mundus dici poteſt *d* ſacra Scriptura, cujus veluti terra eſt ipſa hiſtoria, aqua verò moralis ſenſus, aer ſcientia naturalis, æther autem ipſa Theologia. *d Orig. in diver. ho 2.*

Eccleſia. Orbis quandoque ſignificare poteſt *e* multitudinem fidelium, ſeu Eccleſiam ex gentibus. 1.*Reg.2.b. Iob 8.b 34.b. Pſalm.18.48.92. Iſa.14.d. Rom.10.d.* Et tùm ager dicitur mundus, in quo ſeminatur triticum, & ſuperſeminantur zizania. *Matt.13.e.* mundus ibi ſumitur pro Eccleſia. Itidem quum dicitur. 2.*Cor.5.d.* Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi. *e Ori ſ Ro.10 Baſ ſ pſ.46. Hu ſ Iſ.14. Gr ſ 1. Re.2.*

Anima. Orbis etiam dicitur interdum *f* anima, quam Deus inhabitat, ut quum dicitur Deus erigere orbem in ſapientia. *Iere.10 b. Pſal.89.* *Electi.* Similiter electi. *Ioan.3.b.* ut ſalvetur mundus per ipſum. *Au bre. coll. f Ori ſ.le.h.5.*

Ornatus virtutum Mundus ad quem veniunt, qui illuminantur, *g* eſt mundus virtutum. *Ioan.1.a.* Et mundus muliebris, in bonum, *h* ornatum virtutum ſignificare poteſt. *Ezech.16.a.* *Hu ſ. Cypri. g Ori. in arv. ho.2. h Hu ſ. Ez. 16.*

Corpus humanum. Orbis etiam dicitur *i* corpus humanum, quod portant, qui ipſum continent, ne in vitia deſluant. *Iob 9.* *i Hu ſ Iob 9.*

Mundani. Peccatores. Infideles. Gentiles. Mundus ſæpè ſignificare ſolet *k* locum terrenum, & homines, qui mundana & terrena ſequuntur, quibus eſt væ à ſcandalis. *Gen.41.g.47.c. Iob 9.b.18.d. Pſa.32.48. Iſa.24.a.34. Matt.5.b.18.a.12.e.14.d.* Et generaliter mundus dicuntur homines, qui ſunt in mundo. Orbis etiam hunc mundum & mundanos ſignificat. Mundus peculiariter dicuntur Gentiles & infideles, qui viſibilia ſequuntur. 1.*Cor.4.b.* Quum diceret Apoſtolus. *Epheſ 6.b.* Rectores mundi, de diabolo & angelis ejus, cavendum erat, ne malè intelligerent homines, & putarent à diabolo & dæmonibus ejus mundum regi. Sed quia mundus dicitur hæc fabrica, quam videmus, & in peccatoribus dicitur mundus, & in eis, qui diligunt mundum, de quibus dictum eſt: Et mundus eum non cognovit. Et rurſus: Totus mundus in maligno poſitus eſt: expoſuit Apoſtolus, cujus mundi eſſent rectores: Tenebrarum, inquit, harum. Itaque multitudo peccantium, & terrenis rebus dedita, ſtultumque & abjectum, & omnibus perturbationibus obnoxium vulgus eſt mundus, qui non cognovit Deum. *k Au. epi. 120 & ſ. ſer. de. in monte. Ori ſ Matt. ho.5 & ſu. Rom.3.11. Baſ ſ pſ.32. Gre 9. m 13. Am ſ 1. Co 4. Au. ſ pſa 34.*

Incitamenta libidinis. Cultus idolorum. Mundus muliebris, in malum, ſignificare poteſt *l* incitamenta libidinis. *Ezech.23.f.* Item cultum idolorum. *l Glo. in ſup. Eze.23.*

Munire, Fulcire, Suffulcire.

Munitio, Munimentum.

Chriſtus. Exempla ſanctorum. MUNIRE, eſt fulcire, vallare, & circumdando tutum locum ab hoſtibus reddere.

Munimenta ſaxorum, ſignificant *m* Chriſtum munientem Eccleſiam. *Iſa.33.c.* Significant etiam Sanctorum Patrum præcedentium exempla, quorum aſpectu & contemplatione fideles muniuntur. *m Hu ſ. Iſ.33 Gre.25.*

Hieruſalem. Templum. Munita civitas quantùm ad literam erat *n* terrena Hieruſalem: quæ quidem olim munita erat etiam per cuſtodiam Angelorum: ſed poſtmodum defenſiones errorum fuerunt munitiones ejus. *Iſa.27.c.34.c. Ier.5.d.8.e.* Munitus quoque ſaltus erat templum Hieruſalem, quod videbatur inexpugnabile. *Zach.11.a.* *n Hu ſ. Iſ.25. & ſ. Ier.8. & ſ Zac.11.*

Eccleſia. Munita civitas nunc eſt *o* Eccleſia, quæ circumdatur ſcuto fidei, & angelorũ protectione. *Pſa 59 107.* *o Baſ. & Au. ſ. pſ 69.*

Paradiſus cæleſtis. Munita quoque civitas dicitur *p* Hieruſalem cæleſtis: quæ omninò eſt inexpugnabilis nihil admittens adverſi. *Pſa.59.107.* Et munitiones vinctorum ſpei, Paradiſum cæleſtem ſignificant. *Zach.9.c.* *p Hu ſ pſ.59. Hu ſ Zac. 9.*

Prædicatores. Munita præterea civitas dicitur Prædicator fortis adverſus hæreticos, & vitia. *Ier.1.b.4.d.* Et munimenta aut turres contra Ariel, ſunt Doctores Eccleſiæ contra hæreticos. *Iſa.29.a.*

Sapientia ſæcularis. Virtutes. Humilitas. Munitiones virginis Juda, quas deſtruxit Deus, deſignant *q* doctrinam cum ſapientia ſæculari conjunctam, in qua anima maximè confidebat. *Thren.2.a.* Vel ſunt fides, ſpes, & charitas, quibus ablatis anima patet hoſtibus. *Haba.1.c.* Et munitiones ædificandæ, ſunt virtutes cum diſcretione, ne vitia ſub virtutum ſpecie in mentem irrumpant. *Ezech.4.a.* Et munitio eſt *r* cordis cuſtodia, & humilitas cordis. *Haba.2.c.* *q Gr 11 m 18 & 26. mor. 5 & ſ. Ez. h. 12 r Rup ſ. Ha 2 ſ Gr ſ Can 2 & ſ Ez. h. 15.*

Multiplicatio tyronum. Augmentum fidei. Fulcitur floribus ſponſa. *Cant.2.a.* quando in Eccleſia multiplicantur incipientes & tyrones. Et quum fides augetur ad operandum. *Bern ſup. Can ſer. 51.*

Argumenta philoſophorũ. Dæmones. Philoſophi. Munitæ urbes ſunt *s* argumenta Philoſophorum, & hæreticorum, quas cæpit Joſue, qui typus eſt Chriſti. *Ioſ.14.d.* Et munitiones Babylonis, ſunt defenſiones vitiorum. *Iſa.34.c.* muniunt autem murum hæretici, quum ſuas roborare conantur hæreſes. *Iſa.22.c.25.d. Hoſe.8.d. Mich.7.c.* *s Ori ſ Ioſu. ho 18. Hu ſ Iſ.22. Gre 13 mo. 5.*

Munitiones, quæ deſtruendæ ſunt, ſunt *t* Principes, & poteſtates tenebrarum, & nequitiæ. 2.*Cor.10.b.* Et fulcientes Ægyptum, ſunt Philoſophi, & eorum fulcra ſunt Dialectorum argutiæ, & ſtrophæ. *Ezech.30.b. Hoſ.10.d. Mich.5.d. Zach.9.a. Eccleſiaſt.9.d.* *t Amb ſ 2. Cor 10. Hu ſ Eze 30 & ſ Zac 9.*

Allegans hypocrita opera ſua. Fulcet hypocrita domum ſuam in judicio. *Iob 8.c.* quando *v* laudis ſuæ allegatione utetur, dicens, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus? *x Gr.8 m 38 Hu ſ. Iob 8.*

& virtutes moltas fecimus? Sed non cooſurget, quia protinus Judex dicet. Nunquam novi vos, diſcedu e à me operarii iniquitatis. Fulcit etiam domum ſuam, quando propriis viribus ſe conatur erigere.

Munus, vide Donum.
Murenulæ, vide Catena.
Murmurare, Muſſitare, Obloqui.
Suſurrare, Suſurrarium, Suſurro.

MURMURARE, eſt leniter ſtrepere, & ſonum aquæ fluitantis ſimilem edere, inde ſumitur, ut qui contradicunt alicui, & veluti ſecreto ſermone indignationem oſtendunt, murmurare dicantur, quod etiam muſſitare dicitur, quum quis videlicet ſubmiſſa voce, quaſique ſecretò loquitur.

a Hie ſ. Na. 2.
Murmurant in cordibus ſuis ut columbæ, *a* qui pœnitentiam agunt, & gravi dolore peccatorum in corde affliguntur. *Nah.2.b.*
Agentes pœnitentiam.

b Gr. 5. m. 29
Suſurrium occulti verbi Dei, eſt *b* ipſa loquutio inſpirationis internæ, qui enim ſuſurrat, occultè loquitur, & vocem non exprimit, ſed imitatur. Nos ergò quouſque carnis corruptione premimur, nullo modo claritatem divinæ potentiæ, ſicut in ſe incommutabilis manet, videmus, quia acies infirmitatis noſtræ non ſuſtinet hoc, quod ejus æternitatis radio ſuper nos intollerabiliter fulget. Quum ergò ſe omnipotens Deus per rimas contemplationis indicat, neqoaquam nobis loquitur, ſed ſuſurrat, quia & ſe plenè non intimat, quiddam tamen de ſe humanæ menti manifeſtat. *Iob 4.c.*
Inſpiratio.

c Glo. ord. ſu. Exod. 13.
Murmurans populus contra *Moyſen*, deſignat, *c* Judæos contra legem murmurantes. *Exod.15.d. 16.a.17.a.*
Iudæi contra legem.

d Ori ſ. Matt. ho. 10. Hil ſ. Matt. Can. 20 & ſ. pſ. 58. Hie ſ. Iſa 29. e Arn. ſ. pſal. 106.
Deſignat etiam Religioſos murmurantes contra Prælatum ſuum, præcipuè ob penuriam victus, ſicut illi murmurarunt.
Religioſi contra Prælatū.

Murmurantes operarii adverſum patrem familias, *d* ſunt Judæi murmurantes propter Gentes ad fidem admiſſas. *Matt.10.b.* murmorantes etiam non ſaturati, dicuntur Judæi poſt amiſſum templum. *Pſ.58.* muſſitat autem eloquium Judæorum, & hæreticorum de humo, quia eorum doctrina perverſa, non poteſt altè ſonare. Demum muſſitatores dicuntur Scribæ, & Phariſæi, & Judæi. *Iſa.29.a.g.*
Iudæi.

f Hie ſ. Iſ 29.
Murmurantes in tabernaculis ſuis, *e* ſunt qui mente contra Deum elevantur. *Pſal.106.*
Elevati contra Deum.

g Gr. 10. mo. 23. & ſ. Eze. ho. 14.
Murmur in tribulatione, & afflictione, eſt *f* quum quis non audet confidenter clamare, ſed dolorem ſuum ſub ſilentio devorat. *Iſa.26.c.*
Non audens conqueri.

Murus, Mœnia, Muratus.

h Ru ſ. Za 2. Ambr Apo David. 17. i Bed. ſ. Gen. 49. Ori ſ. Gen ho. 17. Bern ſer. 3. dedi. Eccle. Rica. de 8 Vi. de 12 Patri arch 58.
MURUS, à muniendo dictus, propriè eſt lapideus ambitus, urbem cingens, & protegens, & pro muro dicuntur eſſe defenſores. *1.Reg.25.c.* Pro muro erant nobis die ac nocte. Dicuntur etiam mœnia.

Murus aliquando ſignificat *g* Chriſtum, qui pro ſanctæ Eccleſiæ ædificatione ad corda noſtra pertingere malignorum ſpirituum curſum vetat. Et hic murus rumpitur, quando pravorum perſuaſionibus fides, quæ de Redemptore noſtro eſt, in quorundam cordibus diſſipatur. *Iob 3.b. Iſa.26.a.* Ipſe eſt murus in circuitu domus intrinſecus quidem, quantum ad divinitatem, foris verò quantum ad humanitatem. *Ezech. 40.a.* Poteſt etiam murus ſignificare corpus Chriſti, quem murum ſuffoderunt Judæi, quando ipſum crucifixerunt. *Gen.49.a.* Eſt etiam murus *h* divina protectio. *Thren.2.f.* Super muros filiæ Sion. *Zach.2.b.* Et firmitas divini præſidii. *Apoc.21.d.*
Chriſtus.
Corpus Chriſti.
Divina protectio.

k Hie ſ. Za 2. l Ori ſ. Lev. ho. 15. Ambr apo. David. 17.
Murus protegens velut ſcutum civitatem, aut caſtrum, *i* fidem deſignare poteſt, qua adverſus hoſtes munimur, quem murum ſuffodiunt, qui fidem labefactare conantur. *Gen. 49.a.* Ubi Origines pro muro legit Taurum. *Iſa.62.b* Poteſt etiam murus ſignificare verecundiam, & continentiam, & rigorem diſciplinæ, qui tollitur per immoderatam abſtinentiam, quæ poſtea eſt relinquenda.
Fides.
Verecundia.
Continentia.
Rigor diſciplinæ.

m Hie ſ. Iſ. 56 & ſ. Ier. 1. & ſ. Eze. 11. & epi quod ignotus.
Murus igneus Hieruſalem dicitur *k* Deus, qui credentes, & habitantes in Eccleſia protegit, & calefacit, ac ſpiritu ferventes efficit. *Zach.2.a.*
Deus.

Muri qui ſunt firmamentum civitatis, *l* beatos ſignificare poſſunt, qui ſunt velut firmamentum civitatis cæleſtis. *Lev.25.e. Apoc.21.e.*
Beati.

Eu ſer ſpi. 10 Am. 6 exa 6. Hie ſ. Amo 7.
Muri Sion, hoc eſt, Eccleſiæ, dici poſſunt *m* viri Eccleſiaſtici, & præcipuè perfecti, & ipſi conventus Eccleſiarum. *Iſa.49.d.56.b.60.d.62.b. Eze.40.b.* murus æneus dictus eſt Jeremias, ut deſignet fortem Prædicatorem, & Prophetas. *Ier.1.d.15.d.* Et murus adamantinus, eſt vir ſanctus, & fortis. *Amos 7.b.* murus etiam inter Deum & populum, ſunt qui orationibus divinæ iræ ſe opponunt. *Ezech.13.a.e.*
Viri Eccleſiaſtici.
Prædicatores.
Propheta.
Eccleſia.

n Gr ſ. Ca 8. o Hie & Au. ſ. pſ. 10.
Murus etiam dicitur *n* ipſa Eccleſia. *Cant. 8.c.* Et murus litus, ſive adamantinus, eſt ipſa Eccleſia, quæ facta eſt fortis, quum prius eſſet timida. *Amos 7.c.* Eſt autem murus in iis, qui mortem perferre poſſunt pro defenſione fidei.

Gr. 10. m. 23 & 10 m. 26. p Hil. ſ. pſ 54.
Muri Hieruſalem, *o* dici poſſunt bona opera. Item fides, ſpes, & charitas, & diſciplina, & generaliter virtutes, quibus cor munitur *Iob 30.b. Pſalm.52. Iſa.26.a.60.a.* Et murus in mari, ſignificat conſtantiam in tribulationibus. *Exod.14.c.*
Bona opera:
Virtutes

q Ori ſ. Can. ho. 4 & ſup. Matt. ho 19.
Murus, & antemurale Sion, dici poteſt *p* cuſtodia Angelorum: item defenſio, & ſpeciale auxilium Dei. *Pſal.54. Ier.5.a.* Ea diſſipavit Deus, quando ab Hieruſalem Angelos ſecedere fecit. *Thren.2.c.*
Cuſtodia Angelorum.
Auxilium Dei.

Gre ſ. 1. Re 6. Hie ſ. Iſa 22. & ſ. Nahu 3. Eu. ſer ſp. 10. Bed ſ. Ex. 14. Hie ſ. Eze. 33 Iſyc ſ. Lev 25 Ru. ſ. Deu. 2 r Amb. de bono mortis 5. Orig ſ. Cant hom 4.
Murus dici poteſt *b* eruditio Scripturarum, & urbs murata, eſt mens erudita. *1. Reg.6.d.* Et murus templi aut Hieruſalem, eſt firmitas Evangelii. *Nehem.4.a. Cant.5.c. Ioel.2.b. Nahn.3.b.* Et muri duo Hieruſalem, ſunt vetus, & novum teſtamentum. *Iſa.22.c.* Et muri aquæ, ſunt doctrina ſacra ſeu duæ leges. *Exod 14.c.* Et murus in circuitu tecti, eſt completa expoſitio ſacræ Scripturæ, tollens occaſionem errandi. *Deut.22.b.* mœnia quum ſunt ad ornatum, ſignificare poſſunt doctrinam, genera linguarum, prophetiam, &c. *Munitiones* verò fidem, ſpem, & charitatem. *Ier.5.b.* muri quoque dici poſſunt ipſa lex, & cortex literæ legis: & loquuntur juxta muros de Propheta, qui in ejus ſenſum non intrant. *Ezec. 33.g.* Intra hos muros erat ſynagoga, quæ eſt domus Judæorum. *Lev.25.e.* Gentilitas autem erat domus, ſine muro. *Murus* etiam faciendus domui novæ, ſunt teſtimonia Scripturarum, quibus Prædicator communire debet, quod dicit. *Deut.22.b.*
Sacra ſcriptura.
Litera legis.

Murus aliquando dicitur *r* anima. *Cant.8.c.* Et quum murus ſit munimentum civitatis, antemurale verò validius munimentum, ſignificare poteſt animam evocatam à corporalibus, quæ munitur ſpiritualibus, & ſpe futurorum. *Iſa.26.a.*
Anima.

Murus

Murus ex ſartagine ferrea, inter Prophetam & civitatem ponitur, *a* quia quum nunc fortem zelum Doctores exhibent, eundem zelum poſtmodum inter ſe, & auditores ſuos fortem munitionem tenent: ne nunc ad vindictam deſtituti ſint, ſi tunc fuerint in corruptione diſſoluti. Et hic erit defenſio Prædicatorum in judicio. *Ezech.4.a.*

a Gr.26 m.5 & ſ.Ezech. ho.12.

Dona Spiritus ſancti. Muri etiam Hieruſalem aut ſynagogæ, *b* erant quæcunque ipſis putabant ſibi fore auxilio. *Iſa.27.a.* Et mœnia quæ præcipitavit Deus, erant dona Spiritus ſancti, ad ornatum, ut prophetia & virtus curationum. *Thren.2.b.*

b Hie ſ. Iſ.17 Gr.11. mo.18

Sapientia mundana. Vires diaboli. Idololatria. Magicæ artes. Dialectica. Hæreſiarchæ. Peccata. Murus, quo caret Eccleſia, eſt *c* ſapientia, & eloquentia mundana. *Ezech.38.c.* Et murus ad quem confugient dæmones & mali in fine mundi, erunt extrema mundi, ut putabant ſe latere. *Nahum.2.b.* Muri quoque Hiericho, vires diaboli ſignificare poſſunt. *Joſu.6.a.* deſignant etiam idololatriam, & magicas artes, & Philoſophorum placita, & etiam ſpem hujus ſæculi. Et muri cocti lateris, ſunt artificioſa mendacia hæreticorum. *Iſa.16.b.22.c.* Et murus Moab, & etiam Tyri, & Dialectica, qua munitur ſcientia ſæcularis. *Iſa.15.a.25.d Ezech.26.a.27.b.38 g. Amos 1.c.*

Murus etiam munitus, *d* dæmones ſignificare poteſt, & hæreſiarchas. *Pſal.17. Iſa.2.c.22.b.30.e.*

Murus quoque ſunt *e* ipſa peccata, quæ nos dividunt & ſeparant à Deo. Et omne quod itineri noſtro objicitur, ne ad eum, qui diligitur tranſeamus. *Pſal.17.* In Deo tranſgrediar murum. *Muri* quoque Hiericho, ſunt vitia, & concupiſcentiæ. *Joſ.6.a.*

c Hie.ſ. Na.2 Cyr.4.ſ Ioa. 28. Ori.ſ Ioſ h.7. Aug ep 119. Hie ſ Iſa 16. & ſ Ezec.26. d Arn ſ pſ.17. Hie ſ Iſ.2.30 e Aug ſ pſ.17 & ſer 106.

Mundus. Murus etiam templi forinſecus, mundum ſenſibilem deſignare poteſt. *Ezec.40.a.*

Gr.26 m.10.

Murus templi ſeparans ſanctuarium & vulgi locum. *Ezec.42.d.* poteſt ſignificare ordines, *f* quibus Eccleſiaſtici ſeparantur à laicis.

f Rup ſ Ez 5.

Mus.

Sortes vitiorum. Dæmones. Memoria fraudum dæmonum. MUS, eſt exiguum animal, in domibus latenter habitans, dictus à corroſionis ſono, eſt animal immundum, vorax, & fœtidum, quod multa pericula ſuſtinet propter ventris ingluviem. Significare poteſt ſecundùm hæc ipſam *g* ventris ingluviem: & generaliter mus, ſeu glis, aut ſorex, immunditiem, & ſordes vitiorum ſignificat. *Lev.11.d. Iſa.66.e.*

g Iſy ſ. Lev.18

Mures etiam ſignificare poſſunt *h* dæmones hominibus infeſtos. *1.Reg.5.b.* Et mores aurei, ſeu ſimilitudines murium, ſignificant memoriam fraudum dæmonum, quibus cecidimus in peccatum. Et ideò ſunt aurei, quia ex dolore peccati bonæ vitæ fulgorem acquirimus. *1. Reg.6.a.*

h Gre ſ 1.Re. 5 6. Rup 1 ſ Reg. 14.

Muſca, Cynomia.

Cynicorum ſecta. Mores canini. MUSCA, eſt parvum animal volatile, è numero inſectorum, quæ ſolet eſſe hominibus moleſta, præcipuè comedentibus. Eſt autē in muſcas quæ Græcè dicitur Cynomia, hoc eſt, muſca canina. Sed *Pſ.77.* 104. ſcribitur [illegible] per *oi* diphtongum, ut ſignificet omne genus muſcarum, & non muſcam caninam. Poteſt autem deſignare *i* Cynicorum ſectam, qui ſummum bonum in libidine, & voluptate conſtituunt. Vel ſecundùm quod à carne deducitur, deſignat caninos mores, qui nec parentes quando naſcuntur, vident, nec eos poſtmodum venerantur. His punitur Ægyptus, hoc eſt, mundus. *Exo.8.f.*

i Ori.ſ. Exod. ho 4. Hier. ad Suniam, & Fretellam. & ſup. Pſal 77.

Eloquentia vana. Diabolus. Hæretici. Peccatores. Cura carnales. Cogitationis moleſtia. Muſca, ut eſt animal inſolens, & inquietum, *k* eloquentiam vanam hæreticorum, & infidelium Philoſophorum, & inquietorum, errare docentium ſignificare poteſt: & etiam ſpurcitiam idololatriæ. *Exod.8.f.* deſignat etiam ipſum diabolum, authorem, & miniſtrum omnium horum: & etiam hæreticos, qui ſunt muſcæ morientes, quæ perdunt ſuavitatem unguenti. *Eccl.10.a.* Et muſcæ dicuntur Ægyptii. *Iſa.7.c.* Forſitan propter ſacrificiorum immunditiam, ad quæ muſcæ concurrebant. Et generaliter muſcæ ſunt peccatores: quorum Deus eſt Beelzebub, hoc eſt, Deus muſcarum.

Poteſt etiam muſca ſignificare *l* curas carnalium deſideriorum, motuſque libidinis ac cogitationis moleſtias: quæ ſunt in Ægypto, hoc eſt, in mundanis, & terrenis. *Exod.8.f. Eccl.17.a.*

Aug ſ pſ.77. & de plagis Ægypti.4. k Au ep 119 & ſ Ioa tra 1 Eu ſer ſpir.5. Epiph 1. cont. hæreſ.20.3. Hie.ſ. Iſa.7. l Gr.18 m.28 Ber ſu. Cant. ſer 44. Bed ſ Exo, 8.

Muſcipula.

MUSCIPULA, eſt machina ad capiendos mures: licet generaliùs extendatur. *Sap.14.b.*

Muſicus, Muſica.

MUSICA, eſt ſcientia quæ canendi modum docet. *Muſicus* eſt, qui habet ſcientiam, aut ad muſicam pertinens.

Vacantes divinis laudibus. Muſicorum vaſa dici poſſunt *m* vacantes divinis laudibus. *Iſa.22.g.*

m Hie.ſ.Iſ.22.

Muſſitare, *vide* Murmurare.

Muſtella.

MUSTELLA, *n* eſt quadrupes parvum, ſed oblongum, flavi coloris: quod columbariis aliiſque id genus aviariis maximè inſidiatur, ova exorbens, ipſaſque etiam aves enecans. Computatur inter immunda animalia.

n Plin.29. natur.hiſt 4.

Fures Muſtella, ut eſt immundum & doloſum animal, furtiſque vacans, typum gerit *o* furti, ipſorumque furantium. *Lev.11.d.*

o Iſy.ſ.Lev.19

Muſtum, quære Vinum.

Mutare, *Commutare, Immutare, Permutare.*

MUTARE, eſt variare: ſermo autem commutationis ambiguus eſt, & de malo in bonum, & de bono in malum: Neque enim commutatio vultus *p* Nabuchodonoſor bonæ parti poterit coaptari. Licet quidam & inſcriptionem Pſalmorum de bono ad malum referant, quod ii qui naturaliter debuerant intelligere Deum, contra Chriſtum, & Sanctos ejus perturbatione mentis, & furore mutati ſunt. *Dan.3.c.* mutare autem, interdum eſt commutare. *Exod.13.b.* Primogenitum aſini mutabis ove. Immutare. *Gen.35.a.* mutare veſtimenta veſtra. Pœnitere. *Num.13.e.* Nec ut Filius hominis ut mutetur. Transferre. *Jud.19.c.* Dies mutabitur in noctem. Transformare. *Lev.13.b.* Capillorum mutaverit aſpectum. Variare. *Gen.31.a.* mutavit mercedem meam decem vicibus.

p Hie ſ Da 3.

Mutatio propriè non competit Deo, qui eſt immutabilis, *q* ſed per metaphoram, & ſecundùm noſtram

q Gre 10 m. 25 26.

Digitized by G

noſtram cognitionem, aut reſpectu noſtri tribuitur illi mutatio: ut quum *Job* 30.*ſ*. dicitur Deus mutatus eſſe in crudelem, ubi adjungit, Mihi: ut ipſa crudelitas atque mutatio non ſit in qualitate judicis, ſed in mente patientis. Dicit autem ipſe Deus. *Malach.*3.*b* Ego Deus & non mutor.

Mutari etiam dicitur Spiritus, *a* quum parcit iis, quibus prius minabatur. *Hab.*1.e.

Commutatæ manus Jacob ſuper capita Ephraim, & *Manaſſæ*, *b* crucem, & paſſionem Chriſti deſignarunt, ſeu etiam quod populus Gentilis præferendus erat populo Judaico. *Gen.* 48.e.

Mutans David vultum ſuum coram Abimelech. *Pſalm.*33 *in titulo*. Deſignavit *c* Chriſtum, qui reputatus eſt ſtultus apud Gentiles: qui etiam vultum mutavit, quia cùm in forma Dei eſſet, formam ſervi accepit, vel mutavit vultum coram Judæis, à quibus mortalis deſpectus eſt. *Mutavit* etiam vultum ſuum in myſteriis Euchariſtiæ, mutando etiam ſacerdotium. Deſignat etiam mutationem à vitiis ad virtutes.

Commutatio Chriſti, quam illi exprobrabant inimici, *d* paſſionem ejus deſignat, per quam moriendo factus eſt immortalis, vel eſt commutatio exprobrata Iſraelitis, quia cùm eorum ſperaretur futurus Chriſtus, factus eſt Gentium. *Pſalm.*88.

Mutatio regni Saulis in David, & Sacerdotii Eli in Samuelem, utriuſque mutationem in Chriſto futuram deſignarunt.

Mutat Deus tempora, & ætates, *e* quum nunc harum virtutum, nunc illarum, tam facultatem, quàm opportunitatem pietatis ſuæ diſpenſatione adminiſtrat. *Dan.*2.*c*.

Immutat Deus faciem hominis, *f* quum mortale ejus induit immortalitatem, vel cùm anima, recepta ſanitate contemplatur gloriam divinæ *Majeſtatis*, vel immutatur facies hominis, quum ejus ſpecies morte atteritur. *Job* 14.*d*. mutantur etiam cæli, quum Sanctorum corpora reſuſcitantur. *Pſ* 101.

Mutatio veſtimentorum Joſeph in Ægypto, *g* reſurrectionem Chriſti in hoc mundo factam deſignavit. *Gen.*41.*b*.

Mutatio habitus Thamar, *h* tranſmutationem, ſeu tranſlationem ſynagogæ in Eccleſiam ſignificavit. *Gen.*33.*ſ*.

Immutat Deus cor Saulis, *i* quum replet ordinatum donis Spiritus ſancti. 1.*Reg.*10.*b*.

Commutat Deus labia veracium, *k* quum hi, qui prius cæleſtia prædicando veraces erant, dum temporalia diligunt, ad ea ſermonem convertunt. Vel labium veracium commutatum eſt apud Judæos, quia quem venturum prædixerant, præſentem negaverunt. *Job.*12.*d.e*. Commutavit quoque Deus cor Principum, quum Judæi conabuntur Chriſto obſiſtere, quum venturum prædicarunt. *Ibid.* Et mutavit eis diem nocte, in *l* paſſiona videlicet, & quum lumen legis vertit eis in ignorantiam. *Amos* 5.*b*. Commutavit quoque Deus gloriam Judæorum in ignorantiam, quum deſtruxit ſanctum ſæculare. *Hoſ.*4.*b*.

Mutabantur panes propoſitionis per ſingula ſabbata. *Lev.*24.*b*. ut *m* perpetuitas doctrinæ novæ legis, ad ſacietatem felicitatis perduceretur.

Mutare veſtimenta, eſt *n* exuere veteris hominis opera, novumque aſſumere. *Gen.*35.*a*. Et mutare pellem Æthiopis, eſt pravam conſuetudinem tollere. *Jerem.*13.*d*. Et mutatoria, ſeu mutatoriæ veſtes, deſignare poſſunt progreſſum de virtute in virtutem, *Iſaæ.* 3.*a* Item diverſa dona gratiæ, & virtutum mentem ornantia.

Mutare primogenitum aſini ove, *o* eſt opera mundi parum fructifera permutare, ut Judæi opera luti commutarunt in ſacrificia. *Exod.*15.*b*. Eſt etiam idem quod perficere. Hæc permutatio fit, quum Chriſtus vocat laborantes. *Matt.*11.*d*. mutare etiam primogenitum aſini ove, eſt immundæ vitæ primordia in innocentiæ ſimplicitatem convertere, ut poſtquam illa peccator agit, quæ ut immunda Dominus reſpuit, ea jam agendo proferat, quæ Dei ſacrificio imponat.

Mutatus Saul in virum alterum, deſignat *p* renovationem mentis, charitatiſque fervorem additum prædicationi. 1.*Reg.*10.*b*. Sic mutant fortitudinem confidentes in Domino, per quem efficiuntur fortes, quando converſi tanta virtute præſens ſæculum fugiunt, quanta hoc antea quærebant, & fortes ſtudent eſſe in ſpirituali opere, qui dudum fortes fuerant in carne. *Iſa.* 40.*g*.41.*a*. Sic commutati renes ſunt, *q* quum à libidine mutati ſunt in caſtitatem. *Pſalm.*72. Commutata pars populi, eſt eorum qui ex Judæis ſuſceperunt fidem. *Mich.* 2.*b*.

Qui commutabuntur, *r* dicuntur Gentiles ad fidem venientes: & qui à vitiis tranſeunt ad virtutes: qui in judicio corpus glorioſum aſſument. *Pſa.m.*59. *in titulo*.44.68. Quæ commutatio non erit in malis, aut perſeverantibus in malo: qui reſurgant ad pœnam. *Pſal.*54. mutantur autem Sancti ſicut opertorium: qui ſemper *ſ* adhærentes Deo, veniunt ad incorruptionem. *Pſal.*101.

Non mutandum animal modum oblatum Deo, *t* quia talis eſt quiſque Deo præſentandus, qualis eſt. *Lev.*27.*b*.

Non commutantur vaſa auri excelſa pro ſapientia Dei, *v* quia multa majora ſentiuntur de Chriſto, quàm de Patriarchis, & Prophetis. *Job* 28.*c*.

Mutatur cor pravi ab humano. *Dan.* 4.*c*. quando *x* totius humanitatis, & pietatis affectus omninò amittitur, & quando temporalium amore, & ex avaritiæ vitio ad opera miſericordiæ medullitus obduratur. Mutatus dicitur ſpiritus, quando diabolus deſtructa idololatria coli deſiit. *Haba.*1.*e*.

Mutavit tempus multipliciter circa quemlibet, *y* quando corruptionis ejus modus multiformiter variatur. *Mutantur* autem ſuper eum ſeptem tempora, quando uniformiter corrumpitur, & ad omnem vitiorum ſervitutem tandem aliquando enerviter inclinatur. *Dan.*4.*c*.

Mutatio qua Laban mercedem Jacob variabat, diverſas diaboli inſtigationes ad peccata ſignificare poteſt. *Gen.*31.*a*.

Non mutati vultus Annæ, deſignant *z* patientiam Eccleſiæ, tam in perſecutionibus Gentium, quàm Judæorum. 1.*Reg.*1.*c*. Indicant etiam, quod mens ejus nequaquam poſt preces per ineptam lætitiam laſciviendo perdidit id, quod orationis ſuæ tempore gemituum rigore exquiſivit.

Mutant gloriam ſuam in idolum, *aa* qui veritatem ſcripturæ commutant mendatio. *Jerem.* 2.*e*. Et mutant gloriam ſuam in ſimilitudinem vituli comedentis fœnum, qui gloriam quam in Deo habebant, mutant in gloriam inanem.

Commutaot gloriam Dei in imaginem corruptibilis hominis, *bb* qoi deſerto novo & interiori homine, colunt veterem & exteriorem hominem. *Rom.*1.*c*. Dicuntur etiam veritatem Dei commutare

a Hie. ſ. Hab 1. *b* Glo ord. in Gen. 48. *c* Arn ſ pſ 33. Hier ſ pſa. 33 44. Aug ſ pſa. 33. Ra ſ. de div. offic. 19. *d* Au. 17. civ. Dei 11. & ſ. Pſa. 88. *e* Ric de S. Vi. de ſomn. Nabuch. 14. *f* Hie. ſ. Iob. 14. Gre. 12 m. 12 Aug. ſ. pſ 101. *g* Glo int ſup. Gen 41. *h* Bed. ſ. Gen. 32. *i* Gr. ſ. 1. Re. 10 *k* Gr. 11 mor. 10. 13. *l* Hie ſ. Amos 5. *m* Iſyc. ſ Lev. 24. *n* Bed. ſ Gen. 35. Hie ſ Ier. 13. & ſ. Iſ. 3. Rup ſ Zac 3 *o* Ambr. 2. de Cain. 2 3. Phil de ſacr. Abel & Cain Gre 27. m 15 Bed. ſ. Ex 32. *p* Gr ſ 1. Re. 10. & 18 mo. 17. & 19. mo. 26. *q* Au ſ pſ. 72. Rup ſ Mic. 2. *r* Baſ ſ. pſ. 44 59. Hila ſ. pſa 59. 68 54 Hie ſ pſa 44. Au ſ pſ 44. 54 59. *ſ* Gre ſ pſ 101 Bed. ſ. Pro 31 *t* Iſ ſ. Lev. 27 *v* Gr 18. m 32 *x* Ric de S Vi de ſecur. conſcien. 2 71 Rup ſ Hab. 1. *y* Ric de S Vi. de ſec. con 29. *z* Gr ſ. 1. Re. 1 & 31. m. 17. *aa* Hie. ſ Ier. 2 Ric. de S. Vi de ſomn. Nabuch 40. *bb* Ori ſ. Ro. Ful ad Don. Ter adv. Iud.

Mutatio Dei eſt in mente hominu. Remittens Deus minas. Crux Chriſti. Chriſtus reputatus ſtultus. Mutatio ſacerdotii Paſſio Chriſti. Regnum & ſacerdotium in Chriſtum tranſlatum. Diſpenſatio Dei. Mortalis fit immortalis. Reſurrectio Chriſti. Tranſlatio ſynagogæ in Eccleſiam. Datio donorum Spiritus S. Prædicare temporalia. Negantes Iudæi Chriſtum Prophetatū. Excæcati Iudæi Perpetuitas doctrinæ ſacræ. Induere novum hominem. Proficere ad meliora. Renovatio mentis. Converſio aliquorum ex Iudæis Gentiles ad fidem venientes Mutatio corpor. glorioſ. Talis quiſque apparebit, qualis eſt. Majora de Chriſto quā de Patriarchis ſentiuntur Amiſſio affectus pietatis. Ceſſatio idololatriæ. Varia corruptio hominis. Varia ſuggeſtiones diaboli. Patientia Conſtantia. Mutata veritas mendacio. Cultus veteris hominis.

tare mendacium, quum relicto cultu veri Dei, ad colendа idola, & errores convertuntur. Dicitur etiam Iſrael mutaſſe Deum ſuum, quando Judæi negarunt Chriſtum. *Jer.2.c.*

Converti ad terrena. Mutari dicitur ut Luna, *a* qui à cœleſtium contemplatione ad terrena ſe convertit. *Eccl.27.b.* — a Au epi.119.

Tranſgreſſio legis na ura. Mutaſſe dicuntur jus habitatores terræ, quando legem naturalem tranſgreſſi ſunt. *Iſa.44.a.*

Minui opinionem bonam. Mutatur etiam color optimus, quum *b* quorundum, quia agere religioſè credebantur, exiſtimatio anteacta minuitur. Nam quum quis poſt ſanctitatis habitum terrenis ſe actibus inſerit, quaſi colore permutato ante humanos oculos, ejus reverentia deſpecta palleſcit. *Thren.4 a.Lev.13.b.14.f.* Sic commutans Job faciem. *Job 9.d.* deſignat mutationem iuterni aſpectus Judæorum, qui fœditate perfidiæ polluti, noo cognoſcuntur à Chriſto. — b Gr. 1. paſt. 7. & 9.m.23

Stupr: Mutatio vultus, eſt *c* aliquando præ admiratione, & ſtupore. *Ezec.27 g.* Reges earum omnes tempeſtate percuſſi mutaverunt vultus. — c Lyr ſ. Ezec. 27.

Non commotantur primitiæ terræ Levitarum, qui ſunt Domini. *Ezec.48.b.* quia *d* quæ ſunt ſanctificata Domino, non ſunt eorum, quibus data ſunt, ſed ejus, cujus nomine poſſidentur. — d Glo ord. ſup Ezec.48.

Rationes hæreticorum. Immutare ſe dicunt cedros hæretici, *e* quum ſuperbas rationes adverſus Eccleſiam afferunt. *Iſa.9.b.* Ipſi mutant cauſam filiorum pauperis, quum pervertunt ſenſus ſacræ Scripturæ. *Prov.31.a.* — e Hie ſ Iſa 9. Rup. 10. de Vi. verbi Dei.

Commutatio pecorum Ægyptiorum pro frumento. *Gen.47.d.* eſt commutatio affectuum carnalium pro verbo Dei.

Mutus, Mutire, Obmuteſcere.

MUTUS, à mugiendo, ſecundùm aliquos dicitur: qui licet mutus loqui non valeat, prorumpit tamen in vocem, quæ mugitus potius quàm ſermo videtur. Mutire autem, eſt timidè, & imperfectè loqui. Obmuteſcere verò, eſt quaſi mutum agere.

Patientia Chriſti. Obmutuit Chriſtus coram Caipha, & aliis perſecutoribus: *f* quia ſicut agnus ad occiſionem ducebatur. *Pſal.38.Iſa.53.c.* — f Ori ſ. Matt. ho 35.

Gentilis populus. Mutus dici poteſt quilibet comparatus ad Deum, *g* ut Moyſes ineloquentem, & incircumciſum labiis dicebat. Et videtur bonus mutus, quem fabricatus eſt Deus. *Exod.4.c.* ubi deſignari poteſt populus Gentium, quum mutus erat ad laudes & confeſſionem veri Dei. *Prov.31.a.* — g Bed.ſ.Ex.4

Infideles. Mutus eſt, *h* qui non aperit os ad bona verba, neque ad laudes Dei, aut ad confeſſionem peccatorum, & qui non confitetur fidem, nec Chriſtum, quales erant Gentiles, & infideles, quos ſanavit Chriſtus, qui fecit mutos loqui. *Sap.10.d.Iſa.35.b. Matth.12.b.15.c.* — h Hil ſ. Matt. Can.12. Hier ſ Iſ.35.

Prædicatores ſuperbi. Muti canes, ſunt *i* Prædicatores ſuperbi, à quibus aufertur verbum ſublime, propter ſuperbiam. *Iſa.59.d.* Et mutus Propheta eſt, qui vitia non reprehendit. *Ezec.3.g.* — Aug 1.9.in Evang.39. i Gr.ſ.t.Re 38

Iudas. Mutus factus Zacharias, *k* incredulitatem Judæorum ſignificavit. *Luc.1.c.* Ille enim loquitur, qui credit, juxta illud *Pſal.* Credidi, propter quod loquutus ſum. Mutus etiam eſt, qui ſpiritualem ſenſum in litera non intelligit. — k Glo ord.ſu. Luc.1.

Impotens. Mutus dicitur, *l* qui Prædicatorum verbis etiam contradicendo minimè contradicit, quando ejus verba nullius habentur momenti. *Prov.31.a.* Et qui neſcit ſe defendere. — l Glo.ord.ſup. Prov 31.

Tentationes. Mutiens canis, *m* parvas diaboli tentationes ſignificat, & murmurationes Scribarum: & Phariſæorum in Chriſtum. *Exod.11.b.Ioſ.10.d.Iſa.55.d.* — m Hie.ſ Iſ 56

Peccator inexcuſabilis. Obmuteſcens ille, qui non erat veſtitus veſte nuptiali, deſignavit *n* peccatorem nullam habere excuſationem peccati coram Deo. *Matth.22.b.* — n Ori.ſ.Mat. ho.20.

Ceſſans gloria mundi. Obmuteſcens Tyrus in medio maris, *o* ceſſationem gloriæ mundi ſignificavit. *Ezec. 27.f.* — o Hie.ſ.Ezec. 27.

Errores hæreticorum. Muta ſimulachra, *p* ſunt errores hæreticorum, veritatis ſermonem in ſe non habentes. — p Glo ord. ſu. Haba.2.

Mutuare, Mutuus.

MUTUARE, eſt aliquid tradere, quod non idem numero, ſed in ſpecie, aut genere reddendum eſt. Et mutuo fieri dicuntur, quæ ſibi in eadem re reſpondent, ut mutuus amor eſt utrinque reſpondens.

Charitas Iudæorum, & Gentilium. Mutua ſalutatio Moyſis, & Jethro. *Exod.18.b.* deſignat *q* charitatem, & concordiam Judæorum, & Gentilium in Eccleſia. Et mutua connexio cortinarum tabernaculi, eandem fidem, & charitatem fidelium in Eccleſia exprimit. *Exod.26.36.b.* Idem declarat mutua connexio rationalis, & ſuperhumeralis. *Exod.39.b.* — q Glo in ſup. Exod.18.

Concordia utriuſque teſtamenti. Mutuò ſe reſpicientes Cherubin, *r* concordiam veteris & novi teſtamenti ſignificant. *Exo.25.b.37.b.* — r Glo.ord ſup. Exod.25.

Dona accepta à Deo. Mutuo accipit ferrum, *ſ* qui accipit donum intellectus à Deo, ut illi reddat docendo, & benè operando. *4.Reg.6.a.* Ad hæc facit mutua pecunia. *Exod.22.d.* — ſ Gr.22.m.5.

Non uſo extranea doctrina. Mutuum non accipiebat Judæus: *t* quia non utebatur doctrina ab extraneis & Philoſophis accepta. *Deut.15.a.* — t Am.epiſt.7.

Audire verbum ſine fructu operum. Mutuans peccator & non ſolvens, eſt *v* audiens verbum Dei, & non reddens opera. *Pſalm.36.* Vel eſt accipiens talenta ſenſuum, & alia dona à Deo, & non agens gratias, nec benè operando ea multiplicans. — v Ori.ſ pſ.36 ho.3. Hie. & Aug. ſ pſ.36.

Myrica.

MYRICA, eſt *x* genus humilis virgulti, cujus quædam ſpecies eſt ſativa, quædam ſylveſtris, eſtque frutex, quaſi ancipitem vitam degens, quia myricæ & inter aquatiles numerantur, & copioſæ ſunt in deſertis. Non referunt autem fructum eſui aptum. — x Baſi exa. ho 5. y Hie ſ.Ier 17 z Plin.12.nat, hi 15 16.

Mors improbi. Myricæ ſignificare poſſunt *y* improbos, & ancipites mores. *Jere.17.a.*

Iudæi. Significant etiam Judæos ſine fructu ſpiritus, ſolam literam aridam habentes. *Ier.17.a.48.a.* Quaſi myricæ in deſerto.

Myrrha, Stacte.

MYRRHA, *z* arbuſcula eſt in Arabia, altitudine quinque cubitorum, non ſine ſpina, caudice duro, & intorto, cujus cortice inciſo, defluit lachryma, quæ & ipſa myrrha vocatur, ſeu ſtacta. Ejus præcipua virtus eſt, ut mortuorum cadavera incorrupta conſervet: eſtque ſaporis amari. Myrrha autem arbor nec odorem habet, nec fructum refert. — aa Or.ſ.Cant. ho.1.3. Org ſ.Cant. ho.1.2. Baſi.ſ.pſ 44. & de nativi. Chriſti.

Mortalitas Chriſti. Myrrha *aa* humanitatem Chriſti ſignificat, & per conſequens, mortalitatem ejus, ac mortem ipſam, & myrrha electa, eſt ipſe Chriſtus primogenitus mortuorum. *Exod.30.a. Pſalm.44. Cantic.1.d. Matt.2.b.* — Hil ſ. Matt. Can.2. Gre ho.10. Bern.ſ. Can. ho 43.

Digitized by Google

Matt.2.b. Joan.19.g. Eſt autem ipſe faſciculus myrrhæ, tum propter amaritudinem propriæ paſſionis, tum quia diligentes ipſum proprias ſuſtinent amaritudines. Unde ibant Apoſtoli gaudentes à conſpectu concilii, &c. *Actor.5.g.*

Myrrha etiam ſignificat *a* fidem mortis & paſſionis Chriſti, & etiã reſurrectiunia. *Cant.5. Matt.2.b.*

Myrrha præterea ſignificat *b* carnis mortificationem cum paſſione Chriſti conjunctam, & etiam abjectionem mortuorum operum. *Cant.1.d.3.c.4.b.5.a.d. Matth.2.b.* Prima myrrha oblata Chriſto in potum, amaritudinem peccatorum noſtrorum deſignavit, pro quibus patiebatur. Secunda, qua unctus eſt in ſepulchro, futuram corporis noſtri incorruptionem dedicavit. *Marc.15.b. Joan.19.g.*

Myrrha *c* amaritudinem pœnitentiæ ſignificare ſolet, & continentiam, quæ luxum voluptatis, fluitantia carnis incentiva deſiccat. *Exod.30.c.*

a Fulg. ſer. de Epiphan. Amb. de vir. 3. & de viduis. b Am. de inſti. vi.15 & de Cant.5. & de Iſaac.5. Hie. ad princypiam.

Fides mortis, & reſurre ctionis Chriſti. Mortificatio carnis. Amaritudo peccatorum. Incorruptio. Amaritudo pænitentia.

Myrtus, Myrtetum, Myrtinum.

MYRTUS, eſt arbor odorifera, & imputribilis, baccas ſaporis præcipui producens. Eſt temperatæ virtutis, & diſſoluta membra temperando conſtringit. Et infirmitatibus mulierum eſt maximè utilis. Eſt amica littorum, juxta illud Virgilii. Et amantes littora myrti.

Myrtus ſignificat *d* ornamentum virtutis, & habentes odorem bonorum operum. *Neem.8.c. Iſai. 41.e.55.d.* Ubi Septuaginta tranſtulerunt Ulmus.

Myrtus temperativæ virtutis, deſignat *e* eos, qui afflictionibus proximi compati ſciunt, qui dum eis verbum, vel opem conſolationis ferunt, eos ad ſtatum rectitudinis reſtringunt, ne immoderata tribulatione in deſperationem ſolvantur. *Iſaia 41.e.*

Myrtus etiam, ut eſt temperatæ virtutis, *f* temperiem cogitationum, & mentis tranquillitatem deſignat. *Iſa.55.d.*

Myrtetum, eſt locus myrtorum. Et myrteta ſignificant *g* Angelos, & Apoſtolos, & Apoſtolicos viros: ac demum viros juſtos, ac mulieres. *Zach.1.b.* Deſignant etiam ſacram Scripturam, in qua latet Chriſtus.

Myrtinum oleum, quo ungebantur mulieres ad Regem ingreſſuræ. *Eſther.2.b.* nomen fidei & pinguedinem *h* dilectionis indicant, quibus ungenda eſt anima ingreſſura ad Chriſtum.

Gr.ſ.Cant.1.3 & ho.10. c Ber.ſ.Cant. ſer.43. Hier. adver. Iovin.1. Theoph. Ale. 2.paſ. d Hie.ſ.Iſ.55 e Gre.ho.20. f Gr.ſ.hom.11 g Hie.ſ.Za.1. Rup.ſ.Zac.1. h Glo. int. ſu. Eſther.2.

Ornamentum virtutis. Compatientes proximo. Tranquillitas mentis. Angeli Apoſtoli Sacra ſcriptura Fides & charitas.

Myſterium, vide Arcanum.

Naama.

l Gr.3.m.18.

NAAMA, id eſt, decor, Provincia ſeu locus unde venit Sophar amicus Job ad ipſum conſolandum. *Job 2.d.* deſignat *i* hæreticos, qui non eſſe docti, ſed videri affectant, unde ex eruditionis verbis ſpeciem benè viventium ſumunt.

Hæretici.

Naaman.

NAAMAN, id eſt, pulcher, ſive decorus, aut motum præparans. Princeps militiæ Regis Syriæ, quem curavit Eliſæus à lepra. *4.Reg.5.a. Luc.4.c.* Typus eſt *k* gentilis populi, qui prius incredulus erat, ac poſtmodum factus credulus, & baptizatus, à peccatorum lepra mundatus eſt. Ut autem ipſe non credidit prius Eliſæo loquenti, ſed amicis hortantibus, deſignavit gentes non credidiſſe prædicante Chriſto, ſed ad prædicationem Apoſtolorum.

k Ori.ſ.Luc. ho.3. Amb. de miſtis myſter.3 Aug. ſer.208.

Gentilis populus.

Naas.

NAAS, id eſt, coluber, vel ſerpens, aut augurans, vel divinans, ſive æneus. Rex Ammonitarum. qui aſcendit contra Jabes Galaad, & victus eſt à filiis Iſrael. *1.Reg.11.a.* Typus eſt *l* gulæ, unde ſerpens de gula tentavit. *Gen.3.a.* Naas autem non extinguitur, ſed percutitur, quia naturalis appetitus reſtringendus eſt, non extinguendus. Populus autem ejus, hoc eſt, vitia & concupiſcentiæ ex gula prodeuntes, necantur, quia ſunt omninò malæ.

l Gr.ſ.1.Re.15

Gula.

Naaſon.

NAASON, idem interpretatur quod Naas, fuit filius Aminadab, frater Eliſabeth uxoris Aaron. *Exod.6.d. Matt.1.a.*

Nabaioth.

NABAIOTH, id eſt, *m* loquelæ, ſive prophetiæ, ſeu fructus, vel germinationes: filius Iſmaelis, à quo dicta eſt regio ab Ephrate uſque ad mare Rubrum, quæ pars eſt Arabiæ, & uſque hodie Nabathena dicitur. Significare poteſt gentilitatem: & arietes Nabaioth, ſunt electiores Gentilium. *Gen. 25.b. Iſa.60.b.*

m Hie.ſ.Iſ.60

Gentilitas.

Nabal.

NABAL, id eſt, ſtultus, vel inſipiens: vir Carmilites, maritus Abigail, quæ poſtea fuit Uxor David: hic Nabal noluit præbere alimenta David in deſerto: ſuper qua re correptus ab uxore, quod occidendus fuiſſet à David, niſi ipſa interveniſſet, in ſtuporem verſus mortuus eſt. *1.Reg.25.a.* typus *n* diaboli, cui conjuncta erat Eccleſia ex gentibus: quo ejecto copulata eſt Chriſto. Deſignat etiam *o* mundum inſipientem, & ebrium, qui deſpicit fidem Chriſti.

n Am. epi.13. o Ru.2.ſ. Regum 12.

Diabolus. Mundus.

Nablum.

NABLUM inſtrumentum muſicum, idem quod pſalterium, vide Canere.

Nabo.

NABO, id eſt, *p* loquela, ſive prophetia, aut loquens, vel prophetans, ſive fructificans, vel geminans: civitas Moab, ſignificat magiſtros ſcientiæ ſæcularis, & hæreticæ, & etiam divinitationem. *Iſa.15.a.*

p Hie.ſ.Iſ.15.

Nabo

Digitized by Google

Idololatria

Nabo etiam eſt *a* nomen idoli, & ſumitur pro ipſa idololatria. *Iſa.46.a.*

Perfecti. Finis legis.

Nabo quoque interpretatur abſceſſio, juxta Origenem: *b* & eſt nomen montis, qui & Abarim dicitor vel potius eſt unum ex jugis montis Abarim, in quo mortuus eſt Moyſes, & ſignificat ſtatum, quando jam quis ab hoc ſæculo diſceſſurus eſt, vel potius dicitur Nebo, quod ioterpretatur coocluſio, ubi moritur Moyſes, quia ad venienre Evangelio, datus eſt finis legi: vide Abarim.

a Hie.ſ.Iſ.46. b Ori.ſ. Nu. ho 27. Hic de manſioni.

Naboth.

Vir juſtus.

NABOTH, idem interpretatur quod Nabo, *c* fuie vir juſtus de Jezrael, qui occiſus eſt per falſos teſtes ab Jezabel, ut ejus vineam poſſideret Achab, ſignificat virum juſtum & ſpiritualem, qui non vult dare vineam ſuam. hoc eſt animam principi hujus ſæculi, ut fiat hortus olerum. *3.Reg.21.a.*

c Ori.ſ.Pſ.36 ho.1.

Chriſtus.

Significat etiam *d* Chriſtum, quia facit vineam virginum veniens à Patre, & non vult eam dare, ut fiat hortus olerum, hoc eſt, voluptatum. Et occiſus eſt per falſos teſtes à Jezabel, hoc eſt, ſynagoga Judæorum.

d Am exhor. ad vir. Hie.ſ. Gal 3.

Nabuchodonoſor.

NABUCHODONOSOR, id eſt, gemitus ſive planctus generatioois, anguſtiæ, ſeo preſſuræ, aut coarctatio generationis anguſtiæ, preſſuræ. Rex Babylonis, qui deſtruxit Hieruſalem & remplum, & captivos duxit Judæos in Babylonem. 4.*Reg* 24.*c*.25.*a*.2.*Paral*.36.*a*. *Ezec*.1.*a*.26.*b*.30.*b*. *Dan*.1.*a*. Typus eſſe ſolet *e* diaboli, ſecundùm quod inſanivit, eſt ſapientia hujus ſæculi quæ ſtultitia eſt apud Deum. *Dan.4.a.*

e Ori.ſ.Iere. h.1.& ſ Eze. hom.11.

Diabolus Sapientia ſæculi. Principes infideles converſi.

Nabuchodonoſor, qui perſecutus eſt Sidrac, Miſac, & Abdenaga, & poſtea illis favit, deſignat principes infideles perſequentes Eccleſiam, qui poſtea cooverſi perſequuntur eos, qui non adorant Deum fidelium, hoc eſt, hæreticos. *Dan 2.a.*

Hie.ſ.Iſa. 13. Rup ſu. Dan. a.8.

Anima humana.

Interpretatur etiam *g* prophetans: unde & ſomnium vidit: vel interpretatur ſeſſio in agnitione aoguſtiæ, gerit typum animæ humanæ.

f Au epi.48. g Ricar de S. Vict. de. Somnio Nabuc.1.

Nabuzardan.

Miniſtri diaboli. Venter.

NABUZARDAN, id eſt, germinatio, vel prophetia extranei, ſive ventilati, aut effuſi dominii, vel baſis. Princeps exercitus Nabuchodonoſor, qui executus eſt deſtructionem templi, & Hieruſalem, & tranſmigrationem populi ex præcepto Regis. 4.*Reg.*25.*c*. *Jer.* 27. Typus eſt *h* miniſtrorum diaboli, dicitur etiam Prioceps coquorum, & deſignat ventrem, qui deſtruit in nobis muros virtutum.

h Gre.30.m. 86.

Nachor.

Gentilitas.

NACHOR, id eſt, raucus, vel aridus, aut iratus, vel incenſus, aut Syriacè ſuffocatus, filius Thare, frater Abrahæ, maritus Melchæ, qui remanſit in Meſopotamia recedente Abraham, & inde ſumpſit Iſaac, Rebeccam neptem ejus uxorem. *Gen.24.a.* Significare ſolet Gentilitatem, uode ſumpſit Chriſtus Eccleſiam.

Habens ſcientiam ſine profectu.

Nachor etiam juxta Philonem, *i* interpretatur luminis quies, & deſignat eum, qui habet ſcientiam, quam oon exercet, neque ad altiora proficit. Ideò habet uxorem Melcha, hoc eſt, aſtrologiam, & concubinam Roma, hoc eſt, rerum leviſſimarum ſcientiam.

i Phil de congr. &c.

Nadab.

Hæretici.

NADAB, id eſt, *k* ſpontaneus, aot vovens, vel Princeps Sacerdos, filius Aaron, qui occiſus eſt à Domino in templo, quum offerret ignem alienum. *Lev.10.a.1.Par.24.a.* Typus eſſe ſolet hæreticorum & pravorum ſacerdotum, qui extraneas & erroneas doctrinas inferunt in Eccleſiam.

k Iſyc.ſ.Le ta

Nahaliel.

NAHALIEL, id eſt, torrens Dei, ſive hæreditas Dei, aut vallis Dei, locus ubi caſtra fixerunt filii Iſrael, in Moab juxta montes Abraim. *Num.21.d.* Fuit quadrageſima manſio, quæ & Almon Diblathaim dicitur. Juxta Origenem *l* interpretatur, ex Deo, & venitur à Mathanaim ad Nahaliel, quia quum quis obtulit Deo fidem, ſpem, & charitatem, accipit à Deo dona Spiritus ſancti.

l Orig.ſ. Nu. ho.21.

Nahum.

Spiritus ſanctus.

NAHUM, id eſt, *m* conſolatio, Propheta unus è duodecim, qui ducto in captivitatem Iſrael, & populo Judæorum obſeſſo, in conſolationem eorum prophetavit contra Aſſyrios. *Nahu.1.a.* typus eſſe poteſt Spiritus ſancti arguentis mundum, & conſolantis bonos.

m Hieron.ſ. Nahum.1. Rup ſ. Nah 1

Naid.

NAId, ſive Nad, id eſt, *n* commotio, videtur aliquibus eſſe terra. ubi habitavit Cain. Hieronymus tamen non ioterpretatur, ut nomen proprium, ſed transfert. Habitavit io terra profugus. *Gen.4.c.* Significat autem Judæos, qui ſuot in commotione, & extorres à propriis ſedibus.

n Bed ſ.Ge.4

Naim.

Iudæi.

NAIM, id eſt, pulchritudo, ſive jucunditas, vel commotio, aut motus eorum, civitas in Galilæa juxta Endor, duobus milliaribus à monte Thabor diſtaos contra auſtrum. In ea Chriſtus ſuſcitavit filium viduæ ad portam civitatis. *Luc.7.d.*

Nardus.

NARDUS, *o* eſt frutex gravi & craſſa radice, ſed brevi ac nigra fragilique quamvis pingui, ſitum redolente, ut cyperi, aſpero ſapore, ſilo parvo tenſoque, cacumina in ariſtas ſe ſpargunt. Eſt herba odorifera, & multò magis, quæ pſeudonardus vocatur. Eſt calidæ naturæ, purgatque pectus.

o Pli.12 nat. hiſt 12.

Deitas & doctrina Chriſti. Charitas.

Nardus ſignificat *p* Deitatem Chriſti, virtutemque ejus ac majeſtatem, nec oon ejus doctrinam. *Cant.1.d.* Deſignat etiam charitatem.

p Glo.ord.ſ. Cant.1.

Bona opera. Vita Sanctorum.

Significare etiam ſolet *q* bona opera ſincera charitate redolentia, vel virtutes Eccleſiæ, ſeu vitam Sanctorum, quæ dum eſſet Rex io accubitu ſuo, dedit odorem ſuum. *Cant.1.d.* quia quieſcente io ſua beatitudine Domino, Sanctorum virtus in Eccleſia magnæ oobis gratiam ſuavitatis adminiſtrat.

q Ori.ſ Cant. ho.2. Gre.ſ.Can 1. & 35.m 22.

[a Hieron ſu. Marc 13. Aug. ſ. Ioan. tract 50. b Ber. ſer. 4. aſſum. & ſ. Cant ſer. 42. Rup. ſ. Cant. 14.]

Nardus piſtica, eſt *a* unguentum è nardo confectum, & dicitur piſtica, hoc eſt, verè ſincera, & deſignat integritatem fidei Eccleſiæ ex gentibus, & juſtitiam. *Marc.13.a. Joan.12.a.* *[Integritas. Humilitas.]*

Nardus *b* herba humilis, odorifera, & purgans pectus, typus eſt humilitatis. *Cant.1.d.4.d.* Eſt calidæ naturæ, ideò ſignificat humilitatem & charitatis affectu procedentem, non ex cognitione veritatis.

Nares, *Naſus.*

NARES propriè ſunt naſi latiores partes, in quibus ſunt ſpiracula, per quæ trahimus aerem & odoramus. Naſus ea pars dicitur, quæ à ſuperciliorum confinio oriens, & quaſi æquali porrecta jugo utramque aciem ſimul & diſcernit & munit, & nares ipſas terminatur.

[c Aug de eſ. ſen. divin. Euc. ſer. ſpiritual. 1.] Nares in Deo *c* inſpirationem, qua mentem noſtram excitat ſignificare poſſunt. *2. Reg.22.a.* Aſcendit fumus de naribus ejus, hoc eſt, lachrymoſa compunctio pœnitentium ex ejus inſpiratione proveniens. *[Inſpiratio divina.]*

[d Gre. 31. mo. a 28. e Hie ſ Iob. 39. f Ambr 2. de ſpirit. 9 & ſ. pſa 118 ſ 5. g Hil. ſ. Ezec. 23.] Nares in Chriſto, *d* præſentiam ejus ſignificare poſſunt. *Iſa.2.d.* Quieſcite ab homine, cujus ſpiritus eſt in naribus ejus. Sæpè enim id quod non videmus, odore comprehendimus, ita ut res etiam longè jacentes fragrantia ſuæ qualitatis nobis innoteſcant, dum que per nares ſpiritum ducimus, plerumque inviſa aliqua inviſa præſcimus. Sic gloria narium Chriſti eſt terror. *Job.39.c.* Quia *e* viſionem diſtricti Judicis, quam juſtus vehementer expectat, injuſtus venire formidat. Poſſunt etiam nares ſignificare prædicationem comminatoriam, quam exercent ſancti Doctores. Deſignant etiam ſpem, qua futuram gloriam adoramus. *[Præſentia Chriſti. Prædicatio comminatoria. Spes.]*

[Gr. 31. m. 30. h Euc ſer. ſpiritual. 7. Gre. 1 paſt. 1. & ſ. Can. 7. ſ. Ezec ho 11. Lyr ſ Lev. 11. Ricar de S. Vict de ſomn. Nabuch. 18.] Nares, aut naſus animæ, *f* vim ejus interiorem, qua divina haurimus, ſignificare poteſt: & etiam ſpiraculum fidei. *Job 27.a.* Et naſus ſicut turris Libani, eſt forte & vividum judicium. *Cant.7 b.* Hic naſus præciditur adulteræ: quia *g* bonæ fragrantiæ odorem in fœtorem mutavit. *Ezec.23.d.* Naſus etiam eſt *h* diſcretio, per quam virtutes eligimus, delicta reprobamus qui eſt ſicut turris Libani, quum Sancta Eccleſia, quæ ex cauſis ſingulis tentamenta prodeant, per diſcretionem conſpicit: & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Parvus autem naſus eſt ejus, qui ad tenendam menſuram diſcretionis, idoneus non eſt. Magnus & tortus naſus, eſt diſcretionis ſubtilitas immoderata, quæ dum pluſquam decet excreverit, actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit. *Lev.21.d.* Nares habet & non odorat, qui ſcientiam diſcernendi, & inſtrumentum ſpiritalis odoramenti habet: ſed moribus diſcernendis nullum ſtudium impendit. *Pſal.113.* *[Vis animæ judicatoria. Diſcretio.]*

[i Hie ſ Iob 40. Gre. 32. m. 21 & 32 mor. 11. 12.] Nares aliquando, *i* diaboli perſpicacitatem, & ejus exhalantes inſidias ſignificare poſſunt, quibus ſagaciſſimè nititur & occulta cordis noſtri bona cognoſcere, & hæc peſſima perſuaſione diſſipare: unde de naribus Behemoth dicitur procedere fumus. *Job 39.c.40.c 41.b.* Per has nares explorabat ipſe divinitatem Chriſti. *[Perſpicacitas & inſidiæ diaboli.]*

[k Gr 31. m. 21] Nares, aliquando *k* fatuitatem & ſtultitiam ſignificant: ut *Prov.11.c.* Circulus aureus in naribus porcæ mulier pulchra fatua. *[Fatuitas.]*

In naribus ſpiritus, vitam humanam deſignare ſolet, quia dum per nares reſpiramus, vivimus. *Iſa 2 d. Job 27.a.* *[Vita humana.]*

[l Hie. ſ. Ez. 8.] Nares in ſignum irriſionis *l* aliquando ponuntur: ut *Ezec.8.g.* Ecce applicant ramum ad nares ſuas. Quod Symmachus interpretatur, quaſi immittens ſonitum in ſimilitudinem cantici per nares ſuas, quod dici poteſt de hæreticis irridentibus cultum Dei, qui eſt in Eccleſia. *[Irriſio.]*

Narrare, *Enarrare, Recitare, Referre.*

NARRARE, eſt dicere & recitare, verbiſque aliquid explicare, annuntiare, prædicare, referre, & gratias agere.

[m Gregor. 30] Narrare rationem cœli, *m* eſt vim ſupernorum ſecretorum explicare. *Job 38.d.* Vel Dominus tunc rationem cœli narrat, quando ſemetipſum nobis quomodo electis ſpiritibus præſit inſinuat. Et quum deterſa mentis noſtræ caligine clara ſe viſione manifeſtat. Et quum nunc inſinuando ſuperna ſecreta electorum ſuorum mentes illuminat. *[Explicare ſecreta divina.]*

[n Au. epiſ 120. Chry. ſ. Ioan. hom. 14. Hie ſ. pſ a. 86] Narravit Chriſtus nomen Patris fratribus, *n* quia ipſum Apoſtolis manifeſtavit. *Pſ.21.* Narratio autem unigeniti, evidentiam doctrinæ ejus ſignificat. *Joan.1.b.* Referens autem Joſeph ſomnium fratribus, prædicationem Chriſti ad Judæos ſignificavit, quæ illis erat velut ſomnium. *Gen.37.a.* narrat autem Dominus in ſcripturis populorum, hoc eſt, in ſacra doctrina, quæ omnibus eſt expoſita. *Pſal.86.* *[Manifeſtans Chriſtus Patrem.]*

[o Gloſ. int. ſ. Gen. 24.] Narrans ſervos Abrahæ ipſi Iſaac omnia, quæ geſſerat in Meſopotamia, deſignat *o* prædicatorem totum prædicationis ſuæ fructum Deo aſcribentem. *Gen.24.g.* *[Aſcribens verbi fructum Deo.]*

[p Gloſ. int. ſ. Exod. 4.] Narrans Moyſes Aaron verba Domini, eſt lex inſtruens ſacerdotem. Idem narrat verba Domini plebi, *p* quia eadem lex inſtruit plebem. *Exo. 4.g.24.a. Num.30.a.* Deſignat etiam prædicatorem. *Exo. 18.b.19.a.* *[Lex inſtruens. Prædicatio Apoſtolorum.]*

[q Arn ſ pſ 18.] Enarrant cœli gloriam Dei, *q* quum Apoſtoli, & viri converſatione cœleſtes prædicant Chriſtum *Pſal.18.144.* Et narrant in turribus Sion, qui prædicant Chriſtum in Eccleſia. *Pſal.47.* Narrare etiam filio, eſt docere inferiores. *Exod.13.b.* narrari etiam dicitur nomen Domini in terra, quum ubique prædicatur & manifeſtatur. *Exod.9.b.* Referentes quoque filii Jacob patri ordinem rei ſuper Joſeph, ſunt declarantes ſcripturas impletas à Chriſto. *Gen.45 g.* *[Docere. Ineffabilis generatio Chriſti.]*

[r Gloſ. int. ſ. Iſai. 53.] Enarrare generationem Chriſti, dicit Iſaias impoſſibile, aut difficilè, *r* tam de divina, quam de humana loquens. *Iſa.53.c.* *[Gentes.]*

[s Hie ſ Iſ. 52. t Hie ſ Iſ 43. v Gloſ int. ſ. Exod 19. x Aug ſ pſal. 118. y Arn. ſ pſ. 118. z Hila. ſ. pſal. 63. 118.] Hi, quibus non erat narratum de Chriſto, *s* erant Gentes, quæ legem non acceperant. *Iſa.52.d.* *[Convincens Deus peccatorem.]*

Narrare petit Deus Iſraelem, ſi quid habet, ut juſtificetur: ne videlicet *t* videatur opprimi à Deo, & ut ſic convincatur, nihil juſti habere. *Iſa.34.d.* *[Mediator. Prælatus.]*

Referens Moyſes ad Deum, quæ dicuntur, deſignat Prælatum, *v* qui velut medius eſt inter Deum & populum. *Exod.18.c.19.b.* *[Peccator non laudans Deũ.]*

Narrare dicitur in ſepulchro miſericordiam Dei peccator, *x* habens animam mortuam in corpore tanquam in ſepulchro. *Pſal.87.*

Narrant iniqui fabulationes, *y* quum docent idololatriam, aut hæreſes. *Pſalm. 118.* Et narrant ut abſcondant laqueos, *z* quum bona verba dicunt, ut fallant. *Pſal.63.* Et narrant Prophetæ ſomnia pro ſermone Domini, quum hæretici docent Errores à ſe confictos, tanquam ſermones Domini. *[Docere hæreſes.]*

Referre majora ad Moyſen. *Exod.18.d.* conſulere legem in gravibus. *[Conſulere legem.]*

Naſci,

Naſci, Nativitas, Renaſci.

NASCUNTUR animalia, quum ex utero matris, aut ex ovis in lucem prodeunt, & plantæ, quum è terra pullulant. *Naſci* dicitur generari, oriri, & produci.

Chriſtus ex Patre. Natus ex Deo, *a* dicitur Filius, non creatus. 1. *Joan.* 5. *a.* non enim idem eſt naſci, quod creari.

Chriſtus in virgine vel in Eccleſia. Natus homo in Sion, hoc eſt, in Virgine, vel in Eccleſia, eſt *b* Chriſtus, qui parvus natus eſt nobis. *Pſal.* 86. *Iſa.* 9. *b* Et natus puer in domo, eſt Chriſtus in mundo. *Eccl.* 4. *d.*

Baptizati. Naſci ſpiritualiter contingit *c* per baptiſmum, & nata Hieruſalem, eſt anima per baptiſmum renovata. *Ezech.* 16. *a.* Hac autem nativitate dicitur, qui baptizatur, renaſci. Nata autem gens ſimul erat, quum multi una die convertebantur. Natus autem ex Deo eſt, qui eſt in gratia, quæ nativitas dicitur ex ſpiritu, ſecundùm videlicet honorem & gratiam. 1. *Joan.* 3. *b. Joan.* 3. *a.* Huc pertinet nativitas filiorum Iſrael. *Exod.* 28. *b.* 39. *b.*

Apoſtoli pro Patriarchis. Nati filii pro patribus, ſunt *d* Apoſtoli pro Patriarchis: & Prælati & Doctores pro Apoſtolis, & fideles pro Philoſophis. *Pſal.* 44. Et nati ſeptem filii Job, ſunt Apoſtoli electi à Chriſto. *Job* 1. *a.*

Productio operis. Natum ſemen, boni operis productionem ſignificat. *Matt.* 13. *a. Luc.* 8. *a.* ſed eſt varia productio, ſecundùm diſpoſitionem recipientium.

Doctrina ſine præceptore. Naſcentia ſponte, dici poſſunt, *e* quæ à ſolo Deo docentur, abſque alio Præceptore, & quæ ad legem naturalem ſpectant, quæ ſingulis ſunt indita. *Lev.* 25. *a.* Et naſci aurum in Phiſon, eſt *f* invenire ſecreta ſapientiæ. *Gen.* 2. *b.*

Ceſſans fides Judæorum. Non naſcitur fructus ex ficu maledicta à Chriſto *g* quia ex quo Chriſtus venit, ceſſavit populus Judaicus à fructu fidei & bonorum operum. Et in anima non naſcitur fructus, quæ damnationi æternæ traditur. *Matt.* 21. *b.*

Peccatum in exteriori opere. Natum ulcus in cute, eſt peccatum in exteriori opere. *Lev.* 13. *e.*

Errores gentium. Nativitatis tempus deſignat *h* errores Ethnicorum. *Hoſ.* 2. *a.* naſcitur autem maſculus, quum quis fit corruptor veritatis. *Jer.* 20. *d.*

Miſeria hominis. Naſcitur homo ad laborem, *i* quando is, qui accepta præditus eſt ratione, conſiderat quam ſit impoſſibile, ut hæc peregrinationis ſuæ tempora, ſine gemitu evadat. Homo etiam exterior, qui corrumpitur, ad laborem naſcitur, ut avis ad volatum: quia inde mens ad ſumma evolat unde caro in infimis laborat. Et homo carnalis ad laborem naſcitur, quia dum tranſeuntia appetit, deſideriorum ſuorum ſe pondere affligit. *Job* 5. *b.*

Tempus mortalitatis. Nativitatis dies dici poteſt *k* omne hoc tempus noſtræ mortalitatis, quod quamdiu nos in hac noſtræ mortalitatis corruptione detinet, & æternitatis nobis incommutabilitas non apparet, unde *Job* 3. *a.* Optat ipſe Job, pereat dies, in qua natus eſt, hoc eſt, ut ceſſet mortalitas, & veniat immortalitas.

Natus de muliere dicitur homo, ut ejus infirmitas indicetur. *Job* 14. *a.* 15. 25. *a.*

Non ſunt nati filii Michol ex David, quia qui verbum Dei aure tenus percipiunt, abſque boni operis prole diem perpetuæ mortis expectant. 2. *Reg.* 6. *c.*

Non operari. Natus ex meretrice eſt, *l* qui multos ſibi Deos aſcribit, ut multos Patres propter veri Patris ignorationem. *Deut.* 23. *a.*

Multos colens Deos. Natalitius dies celebratur à Pharaone, & Herode, & malis ac carnalibus: non tamen à bonis, qui non *m* ignorant peccatum originale, quo natura humana infecta eſt. *Gen.* 40. *d.* 2. *Mach.* 6. *b. Matth.* 14. *a. Marc.* 6. *c.*

Multiplicatio. Iſrael in Ægypto. Naſci in Ægypto. *Gen.* 48. *a.* *Nativitatis dies fornicariæ fuit, *n* quando filii Iſrael multiplicati ſunt in Ægypto. *Hoſ.* 2. *a.*

Natare, Natatoria.

NATARE, eſt propriè piſcium perinde in aqua repentium, ut volucres in aëre. *Natant* tamen & volucres, & beſtiæ, & per induſtriam homines.

Eſſe in periculo. Natare, interdum eſt in periculo & labore eſſe. *Iſa.* 25. *d.* Et extendet manus ſuas ſub eo, ſicut extendit natus ad natandum.

Paſſio Chriſti. Natatoria Siloe, ubi lavit cæcus oculos, & viſum recuperavit, paſſionem & crucem Chriſti & etiam *o* baptiſmum ſignificare poteſt. *Joan.* 9. *b.*

Nates.

NATES eam partem carnoſam poſteriorem in homine ſignificant, quæ ſedendi officio deſervit.

Nates deſignant *p* partem pronam ad peccatum. 1. *Reg.* 5. *b.* Et nates diſcoopertæ ignominiam peccati ſignificant. *Iſa.* 20. *b.* 2. *Reg.* 10. *a.* 2. *Par.* 19. *a.*

Nathan.

NATHAN, id eſt, dans, vel donatus filius David, & Bethſabe. 2. *Reg.* 5. *c.* 1. *Par.* 3. *b.* Fuit autem etiam *Nathan* Propheta, qui ex præcepto Dei reprehendit David ſuper facto Uriæ & Bethſabe. 2. *Reg.* 7. *a.* 12. *a.* 3. *Reg.* 1. *b.* 1. *Par.* 7. *a. Eccl.* 8. *a.* 47. *a.*

Ordo Propheticus. Nathan domus, *q* ordinem prophetalem deſignare poteſt. *Zach.* 12. *a.*

Nathanael.

Genus humanum. Judæi. NATHANAEL, id eſt, donum Dei, Dux de tribu Iſachar. *Num.* 2. *a.* 7. *b.* Fuit alius unus ex diſcipulis Chriſti. *Joan.* 1. *f.* 21. *a.* Fuit vocatus à Chriſto per Philippum, quum eſſet ſub ficu. Typus eſt *r* generis humani, quod erat ſub ficu, hoc eſt, requieſcebat ſub conditione carnis peccati. Quod vidit Chriſtus, quando ejus miſertus eſt. Vel deſignat Judæos quieſcentes ſub lege, quos etiam vidit Chriſtus.

Nathinei.

Miniſtri Eccleſiæ. NATHINEI, id eſt, dati, vel donati: erant traditi miniſterio templi. 1. *Paral.* 9. *a.* 1. *Eſdra.* 2. *c.* 8. *d.* Deſignant in Eccleſia eos, qui ſe tradunt ejus miniſterio.

a *Hilar. de Trinit.* 6.
b *Eus. q. in pſ. Hie. ſ. Iſa.* 9.
c *Ori. ſ. Ier.* 6 *ho.* 8 *& ſ. Ezec. ho.* 6. *Hie ſ. Eze.* 16 *Aug. epiſ.* 95. *& ſ. Ioan. tract.* 11 *Cyr. ſ. Ioan. ho.* 25.
d *Baſi. ſ. pſ.* 44 *Hie. ad principiam & ſ. Pſal.* 44.
e *Gre.* 1 *mo.* 18.
e *Au. ſ. pſ.* 44. *Phil. de profugis.*
f *Iſy. ſ. Lev.* 25
g *Glo. ord. ſ. Matt.* 21.
h *Hie ſ. Hoſ.* 2
Gre. 4 *mo.* 4.
i *Gregor.* 6. *mo.* 5. 6.
k *Gre.* 4 *m.* 7
l *Clem. Alex. a thor ad gentes.*
m *Ori. ſ. Lev. hom.* 8. *& ſ. Matt.* 10. 14.
n *Rup. ſ. Hoſ.* 2
o *Amb.* 3. *de Sacramentis* 2.
p *Gre. ſ.* 1 *Re.* 5. *Hie ſ. Iſa.* 20.
q *Hie ſ. Zac.* 12.
r *Aug. ſ. pſal.* 31 44.

Natio, vide Gens.

Natura.

NATURA dicitur, quod aliquid naſci faciat. Et natura juxta Phyſicos, *a* eſt principium alicujus, & cauſa movendi, & quieſcendi, in quo eſt. Principium autem per ſe, & non ſecundùm accidens.

Natura autem primò dicitur *b* generatio naſcentium. ſecundò id, ex quo aliquid generatur primò, ita, ut ſit: Tertiò natura dicitur, unde principium motus eſt, in unoquoque eorum, quæ natura ſunt. Quartò natura dicitur, ex quo primum inordinato, ſeu informi & immobili ex ſua potentia, aut eſt, aut ſit aliquid eorum, quæ natura ſunt. ut lignum dicitur natura eorum, quæ ex ligno ſiunt. Quintò, natura dicitur ſubſtantia eorum, quæ natura ſunt.

a Ariſtot. 2. Phyſico. b Ariſtot. 5. Metaphyſico.

Cùm dicit Apoſtolus. *Epheſ. 3. a.* Eramus natura filii iræ, ibi natura idem eſt, *c* quod verè: ut ſit ſenſus. Eramus verè, aut re vera filii iræ.

c Cyril apolo. anathemat. 3.

Navigare, Navis, Transfretare, Nauta.
Naufragium, Prora, Puppis, Proreta.

NAVIGARE, eſt navi iter facere. *Navis* autem eſt, quæ ſit ex lignis ad iter agendum per aquas.

Nauta eſt, qui navem agit, & regit, & ea quæ in navi ſunt agenda, exercet. Proreta verò dicitur, qui proræ navis curam habet, qui ponitur. *Ezec. 27. f.* naufragium autem eſt navis fractio, vel ſubmerſio.

Navicula *d* corpus Chriſti dici poteſt. *Matt. 14. b. Prov. 30. c.* quo tranſivit mare hujus ſæculi.

Navis quandoque ſignificat *e* Eccleſiam, ut navicula, quæ jactabatur fluctibus, eſt Eccleſia, quæ in hujus ſæculi mari tentationum & perſecutionum impetus & fluctus patitur, in ea ſedet Chriſtus, eamque à naufragio ſervat. *Pſal. 106. Prov. 30. c. Matth. 8. c. 13. a. 14. b. 15. d. Luc. 5. a. Joan. 6. b. 21. a.* Omnium, quæ ad hanc navem pertinent, ſimilitudinem allegoricam explicat *Clemens. epiſto. 1. ad Jacob.* naves quoque ſunt Eccleſiæ. *Pſal. 103.* Et Sancti qui hujus ſæculi fluctus navigando pertranſeunt. *Ezec. 27. d.* Puppis autem eſt initium Eccleſiæ: in qua Dominus dormivit morte corporali. *Marc. 4. d.*

Navis, à qua ejectus eſt Jonas *f* ſynagogam ſignificat, qui Chriſtum ejecit. *Jona 1. b.* Eadem eſt navis, quæ dimittitur à Chriſto, aſſumpta navi Petri. *Luc. 5. b.*

Navis etiam Jonæ *g* crucem Chriſti ſignificare poteſt. Ipſa eſt navis poma portans, quando per crucis myſterium a dingenita naturæ bona reſtringimur, ne per præſentis vitæ fluctus fatigemur. *Job. 9. c.* deſignat etiam prædicationem Chriſti in Judæa.

Navis Tharſis, *h* corpora noſtra ſignificare poſſunt. *Pſalm. 47.* poſſunt etiam ſignificare mentes, quæ prius erant mundanæ, & conteruntur per pœnitentiam. *Navicula* quoque eſt ipſe homo, cujus nautæ ſunt cogitationes hominem gubernantes.

Navis etiam dici poteſt *i* baptiſmus, per quem tranſimus à vita veteris hominis ad vitam novi. Et etiam pœnitentia, quæ dicitur ſecunda navis, aut ſecunda tabula poſt naufragium. Sancta quoque converſatio, navis dici poteſt. *Pſal. 106.*

Naves poma portantes, ſignificare poſſunt *k* antiquos Patres. *Job 9. c.* ut enim qui poma deferentes maria tranſmeant, ipſi quidem fructuum odore fruuntur, fructuum verò cibos ad alios deferunt, ita ſancti Patres incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore fruebantur, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione attulerunt. Vel certè, quia naves cùm portant, ea paleis admiſcent, ut ad terras illæſa perducant, ita antiquorum Patrum dicta in eo, quod myſteria ſpiritualis vitæ denunciant, per interfuſam hanc hiſtoriæ ſtipulam ſervant, & operum nobis fructum ſpiritus deferunt, quum carnalia loquuntur.

Naves etiam poma portantes *l* humanum genus deſignare poſſunt. Naves enim, quum poma portant, ſuavitatem odoris habent, ſed ponderis gravitatem non habent: ita genus humanum à Paradiſi gaudiis expulſum, vim contemplationis perdidit: robur conditæ fortitudinis amiſit, cumque ad ſuperna reperenda ſe eregit, fragrat quidem odore memoriæ, ſed dignè non exerit pondus vitæ. Pomorum ergò odoribus repletur, & tamen huc illucque mentis noſtræ navis impellitur, quia & Paradiſi celſitudinem cum ardoris recordatione meminimus & importunos tentationum fluctus ex carne toleramus. *Naves* etiam *m* homines. *Apoc. 8. c.*

d Ori. ſ. Mat. cap. 14. e Orig. in diverſ. ho. & ſ. Mat ca. 14. Hil ſ. Matt. Can 7 13. Amb de Salomo 4. & de virgi 3. Hie. ſ Eze. 26 & ſ Marc. 4. f Au. ſ pſ. 103 & ſ Ioan. tract. 15. & de verbis Domini ſer. 14 g Cyril 3 ſ. Ioan 24. Rup. q in Iob Gre. hom. 24. h Hil ſ. Mattan 16. Amb ſer 9. & ſ Luc 2. Aug ep. 49. q 6 & ſ. Ioan tract. 2. i Gre. 9 m. 24 Rup ſ. Ion. 1. Amb 1. de inter 5. Gre 4. m 22. Euch. ſer. ſpirit. 8 Arn ſ pſ 106. k Gr. 9. m. 18

Corpus Chriſti. Eccleſia. Inſti. Initium Eccleſiæ. Synagoga. Crux Chriſti. Prædicatio Chriſti. Corpus humanum. Mens. Homo. Baptiſmus. Pœnitentia. Sancta converſatio. Antiqui Patres Genus humanum.

Naves Tharſis, ſeu Carthaginis, *n* doctrinam hæreticorum & Gentilium ſignificare poſſunt, & ipſos hæreſiarchas, aut eorum libros, & eos qui volunt fieri divites, qui omni vento doctrinæ circumferuntur, & qui in idolorum cultu fluctuant. Naves quoque Tyri & Tharſis ſuperbiam gentium & errores ſignificant. Et nautæ Tyri, ſunt ducentes ad errores. *Pſal. 47. Iſa. 2. c. 23. a. 33. d. 43. c. 60. b Ezec. 27. b. f.* navis quoque dici poteſt ipſa iniquitas, & fragilitas, & inconſtantia, quia homines in hujus ſæculi fluctibus circumferuntur omni vento luxuriæ & vanitatis. *Prov. 30. c.* Et transfretantes in aquis multi ſunt, qui omni doctrinæ vento circumferuntur.

Navigalis, dici poteſt vita præſens, quum tranſigimus inter hujus ſæculi fluctus. *Gen. 49. c.*

Naufragium ſit in homine, *o* quando mens non imperat & gubernat, ſed caro. Et naufragium ſit circa fidem, quando quis aberrat à recta fide. *1. Tim. 1. d.*

Nautæ euntes in Tharſis. *Jona 1. a.* fuerunt *p* Apoſtoli electi ad prædicandum prius in Judæa.

l Gr 9. m 24 m Rup. 7. ſ. Apoc. n Hie ſ Iſa. 2. 23. 43 & ſ. Pſal. 47. Aug. ſ pſ 47. o Baſi be in principium. Prover. p Rup ſ. Ion. 1

Doctrina hæreticorum. Hæreſiarchae Levi homines. Superbia gentium. Vita præſens. Imperium carnis. Apoſtaſi. Apoſtoli.

Naulum.

NAULUM, eſt pretium, quod ſolvitur pro vectura in navi.

Naulum, quod ſolvit Jonas, ſignificat *q* Chriſtum, qui naulum ſolvit, quando tradidit ſeipſum, ut Judæos ſalvaret. *Jona 1. a.* vel naulum dedit nautis, quum dona Spiritus ſancti dedit Apoſtolis.

q Hie ſ. Ion 1. Rup. ſ Ion. 1.

Chriſtus. Dona ſpiritus ſancti.

Nauſea, Nauſeare, vide Vomere.

Nazareth, Nazaræus.

NAZARETH, id eſt, cuſtodia, vel florida, aut virgultum: civitas Galilææ, in qua Salvator noſter Chriſtus conceptus & nutritus eſt. Nazaræi autem dicebantur *r* conſecrari Domino ex voto, qui tempore conſecrationis ſuæ, & expletionis voti, vinum bibere non debebant, nec caput radere, nec ad mortuum accedere. *Num. 6. c.*

r Bern ad milites templi 7

Populus Judaicus. NAzareth, *a* Judaicum populum ſignificare poteſt, qui erat flos in cæremoniis & ſtatu legis, ex quo flore ortus eſt fructus Chriſti, ſed decidente flore, quia cecidit ille populus. Et ut Chriſtus non fuit acceptus in Nazareth, ita nec ejus prædicatio fuit accepta apud Judæos. *Luc.1.c.4.c.*

a Orig ſ. Luc. ho.33. Bern 1 ſ miſſus eſt.

Chriſtus. Nazaræus Joſeph *b* Chriſtum ſignificavit, qui verè eſt floridus. *Gen.49.d. Deut.33.a.* Ipſe eſt Pontifex Nazaræus, hoc eſt, ſeparatus eſt à turba coinquinata, & à vulgaribus operibus fœdantibus dignitatem ſuam, vel Nazaræus, id eſt, coronatus diademate ſanctitatis, & perfuſus divinitatis oleo. In Chriſto impletæ ſunt leges Nazaræi, quæ ponuntur. *Num.6.a.*

b Greg Ven. Can.1.10 & cap.10. Ruper. 2 ſ. Num 12.

Sancti. Nazaræi, hoc eſt, floridi, ſunt *c* continentes & abſtinentes. *Thren.4.b.* Et generaliter Nazaræi, ſunt ſancti non radentes caput, nec ad mortuos accedentes. *Num.6.d. Iudi.13.a.16.d. Amos 2.c.*

c Hieron. ſ. Amos.2. Gr.32 m.13.

Nebo, vide Nabo.

Nebula.

NEBULA, eſt vapor è terra & aquis ſurgens, qui vel ſtatim evaneſcit, vel in altum ſublatus in nubem convertitur.

Occulta divina ſapientia. Nebula, in quam egreſſus eſt Moyſes, occulta divinæ potentiæ & ſapientiæ ſignificare poteſt. *Exod.24.d.3.Reg.8.b.* nebulam expandit Deus ſuper ſolium ſuum, *d* quum gloriam ſuam ſicuti eſt, nobis abſcondit. *Iob 26.c.* ubi etiam ſignificatur divina protectio, & etiam velamentum myſteriorum Dei.

Divina protectio. Velamen myſteriorum.

d Gr 17.m 18 Hie ſ. Iob 26

Doctrina paſſionis Chriſti. Nebula conſurgens ex aromatibus, *e* doctrinam paſſionis Chriſti ſignificare poteſt. *Luc.16.c.* Et virtutem orationis.

Eus ſer. ſpi u e Gloſ ora ſ. Lev.16.

Abolitio peccatorum. Nebula quandoque ſignificat *f* abolitionem peccatorum. *Iſai.44.d.* Delebo, ut nubem iniquitatem tuam, & quaſi nebulam peccata tua.

f Buch ſer. ſpir 3.

Cognitio Dei obſcura. Nebula matutina, *g* eſt cognitio Dei obſcura, quæ in hac vita habetur. *Amos 4.d.* Et qui cognoſcunt ſe obſcurè, non præſumentes de ſe, nebulæ dici poſſunt. *Pſal.147. Iob.38.d.* vel eſt ignorantia præcedens cognitionem, quam Deus infundit poſt cognitam ignorantiam.

Ignorantia.

g Hieron ſ. Amos 4. Aug ſſſ 147 Gre 20 m.1.

Apoſtoli. Prophetæ. Animæ juſtorum. Nebulæ quas elevat Deus ab extremis terræ, *h* ſunt Apoſtoli, qui contemptibiles habebantur. *Ier.10.c.* Et vocem ſuam in nebula Dominus levat, quando per prædicatorum ſuorum linguas ad caliginoſa corda infidelium exhortationem format. *Iob 38.d.* Et nebulæ, vel nubes, quæ ſunt pulvis pedum Dei. *Nahu.1.a.* ſunt Prophetæ & animæ Juſtorum, quæ prius conjunctione carnis fuerant prægravatæ, ſed elevatæ in ſublime, tenuioris ſubſtantiæ fiunt, & in ſcabellum pedum Dei redactæ, in extremis quibuſque inter Angelos officiis miniſtrabunt. Priora quippe & antiqua, quæ ad caput pertinent, noſſe potuerunt.

h Ruper. ſ. Amos 4. Hie ſ. Ier.10. & ſ Nah.1. Gr.30 mo.1.

Mali. Peccatum. Synagoga. Cæcitas Judæorum. Nebulæ quoque, quæ ſunt pulvis pedum Dei, *i* dici poſſunt mali ſerena ſemper conturbantes: & clarum Solis lumen ſua caligine prætexentes: qui in pulverem redigentur & nihilum, & terra in eis pinguis diſſolvetur. *Nahum.1.a.* nebulæ quoque ſignificant caliginem peccati, ſicut & ipſos peccatores. *Iob 38.d.* Et nebuloſa filia Sion, eſt ſynagoga obſcurata, quia occidit Filium Dei, qui eſt lux vera. *Mich.4.c.*

i Hie. ſ. Nab.1. l Iob 38 & ſ. Mich 4.

Eccleſia. Tribulationes. Nebula implens domum Domini, *k* fuit obſcuritas in ſacerdotibus Judæorum. *3.Reg.8.b.* nebuloſa etiam dicitur Eccleſia, tum propter tribulationes, tum proter peccatores, quia in ea continentur.

k Ruper. 3 ſ. Reg 27 & ſ. Mich.

Nebula frigida, rigorem tribulationis aliquando deſignat. *Pſal.147.* In nebula elevat Deus vocem ſuam, quum per tribulationes convertit aliquos. *38.d.*

Confuſio hæreticorum. Nebula thuris oblati idolis, *l* confuſionem hæreticorum ſignificare poteſt. *Ezech.8.c.*

l Hie ſ Ez. 8.

Neceſſarium, Neceſſitas, Neceſſe.

NECESSARIUM dicitur illud, ſine quo quippiam fieri, aut eſſe non poteſt. Neceſſarii quoque dicuntur conati. Neceſſarium dicitur etiam, quo quis eget, & inevitabile, & utile. Neceſſitas, indigentia, inevitabilitas, tribulatio. Neceſſe, indigens eſſe, opus eſſe, utile eſſe.

Neceſſitas paſſionis Chriſti. Neceſſitas veniendi ſcandala, *m* neceſſitatem paſſionis Chriſti indicare videtur. *Matth.18.a.*

m Hil. ſ. Mat. Can 1.

Non abſolutè deſideratum. Neceſſarium quod eſt in hac vita, eſt *n* quod non abſolutè deſideratur: ut ea, quæ ſeparantur ut dicebat Apoſtolus. *Phil.1.d.* Deſiderium habens abſolvi, & eſſe cum Chriſto, multò magis melius, permanere autem in carne, neceſſarium propter vos.

n Aug epiſt. 119.

Neceſſarium ad cultum Divinum, aut in uſus ſanctuarii, eſt ſecundùm ordinationem divinam. *Exod.35.c.36.a.*

Difficultates malarum quæ inviti patimur. Neceſſitates à quibus ſalvat Deus animam, ſunt *o* difficultates malarum conſuetudinum, & cupiditatum, & cæterarum rerum, quas inviti patimur, demum pericula inferni. *Pſal.30.*

o Hie. & Au. ſ pſal.30.

Nechao.

Diabolus. NECHAO, id eſt, claudus, vel percuſſus, Rex Ægypti, qui vicit Joſiam Regem Juda. *4.Reg.23.f.* Significare poteſt *p* diabolum, qui claudicavit apoſtatando à Deo, à quo percuſſus eſt, & vicit primum hominem.

p Gloſ. ord ſ. 4.Reg 23.

Nectere, Nexus, vide Ligare.

Nefas, Nefarius.

NEFAS, eſt impium facinus, & excrabile, ſicut adulterium appellatur nefas. *Job 31.a.* nefarius autem dicitur homo ſceleſtus & ſacrilegus.

Negare, inficiari.

NEGARE eſt, quod aſſeritur inficiari, aut renuere, & recuſare, & non implere.

Reprobans Deus. Negat Deus hypocritam. *Iob 8.* quia *q* ſimulatoris vitam juſtè reprobando, meritò veritas ipſum ignorare dicitur.

q Gr. 8 m. 18

Chriſtus dans dona humilibus. Non negavit Job pauperibus quod volebant *r* deſignans Chriſtum, qui dat humilibus quod petunt, qui quoniam verè humiles ſunt, hoc ſolum obtinere volunt, quod Deus eis viderit expedire. *Job.31.b.*

r Gr. 21. m 12

Aſcribere ſibi bona. Negatio contra Deum, *ſ* dicitur eſſe quum quis manum ſuam oſculatur, *Iob 31 c.* quia ſibi attribuit opera, quæ Deo aſcribere debebat. Præſumptio autem virtutis propriæ tantò gravius in deſperatione eſt, quantò longius ab humilitate. Cumque vires ſibi tribuit operis, ad adjutorium non recurrit Autoris.

ſ Gr. 22 mo. 10.

Non negantes ex Iſrael, *a* nomine filiorum inſigniuntur. *Iſa.63.b.*

Negatio, qua Ephraim circumdedit Deum, ſignificat *b* mendacia hæreticorum. *Hoſ.11.d.*

Negare depoſitum *Lev.6.a.* eſt *c* per vitia perdere in ſe imaginem Dei, nec recognoſcere ejus dona.

a Hie. ſ. Iſ. 83. b Hie. ſ. Hoſ. 11. c Glo. ord ſ. Lev. 4. — *Conſimiles Deum. Mendacia hæreticorum. Corrumpere imaginem Dei.*

Negligere, Negligentia.

Negligere, eſt non curare, & contemnere, quaſi ne legere quidem, nec videre dignari.

Negligantes fratres Joſeph, emere triticum, deſignant *d* non curantes audire verbum Dei, unde & à patre ſene reprehenduntur. *Gen.42.a.* In pœnam autem incidunt, qui neglexerunt ſermonem Domini. *Exod.9.e.*

Negligentes ire ad nuptias, ſunt præferentes temporalia ſpiritualibus. *Matt.22.a.*

d Amb. de Ioſeph. 8.

Negotiari, Negotium, Negotiator, Inſtitor.

NEGOTIARI, & negotia exercere, eſt mercaturæ operam dare. Negotium autem occupationem, & munus, ac opus ſignificat. Negotiator verò eſt, qui mercaturæ operam dat, aut negotiis eſt præfectus.

Negotiatores, in bonum, ſunt, *e* qui quærunt lucrum verum ſpiritualium, & qui inſtructi ſunt in lege Dei. *Matth.13.f.* Et negotiatores ementes Joſeph, ſunt fideles ex gentibus ſuſcipientes Chriſtum, à Judæis ejectum. *Gen.73.f.* Et negotiatores Tharſis, ſunt, qui inter ſæculi fluctus per bona opera quærunt ſpiritualia mercimonia. Et etiam prædicatores. Et negotiatio eſt ipſa prædicatio. *Iob 28.b.40.d. Prov.31.Ezec.38 d.* Et negotiatio Tyri cum omnibus Gentibus eſt, quum ex omnibus Gentibus convertuntur ad fidem, & quæ dicitur negotiatio ſancta Domino. *Iſa.23.d.*

Negotiari in terra, *f* eſt rebus terrenis vacare. *Gen.34. d.* Et negotiatio, ad quam quidam abierunt, eſt occupatio circa temporalia. *Matth.22.a.* Et negotiationis domus, eſt anima ſæcularibus intendens. *Ioan.8.c.2.Tim.2.a.*

Negotiatio Luciferi fuit, cùm dixit: *g* Aſcendam in cœlum, &c. *Ezec.28.d.* Et negotiatores Phœnicis ſunt hæretici & dæmones, qui & inſtitores dicuntur: & negotiatores gentium, & Tyri & Babylonis, quibus adduntur Magi & Philoſophi. *Iob 28.b.Iſa.23.a.47.d.Ezec.17.a.26.b. 27.a.* Et negotiationes Ninivæ ſunt peccata. *Nah.3.d.* negotiatio quoque Æthiopiæ eſt cultus Deorum Gentilium. *Iſ.45.c.*

Negotium perambulans in tenebris, *h* eſt gravior tentatio cum ignorantia. *Pſal.90.* Item verba ſuadentia peccatum ſub ſpecie boni, vel eſt ambitio, quæ eſt ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, livoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Item divitiæ ſunt negotium perambulans in tenebris.

e Ori ſ. Mat. ho. 13. Hil ſ. Matt can. 13. Hie. ſ. Ez. 38. Gre. 35 m. 22. Bed ſ. Pro. 21. Hie ſ. Iſa 27. f Hil ſ. Pſ. 118. g Hie ſ. Ezec 28. & ſ. Iſ. 23 & ſ. Iob. 28. h Aug ſ. Pſ 90. Ber ſ. 2 de S. Andrea & ſer. 6. ſ. qui habi. & ſ. Can ſer. 33. — *Fideles ex gentibus. Prædicatores. Prædicatio. Vacare terrenis. Hæretici. Dæmones. Magi. Philoſophi. Peccata. Idololatria. Gravis tentatio. Malum apparens bonum. Ambitio. Divitiæ. Hæretici.*

Nehemias.

NEHEMIAS, id eſt, conſolatio, vel requies Domini, aut pœnitens Dominus, ſive directio Domini, Princeps in Iſrael, qui inſtauravit muros Hieruſalem poſt Babylonicam captivitatem. *Eſdr.2 a. Nehe.1.a.*

Nemrim.

NEMRIM, id eſt, *i* pardi, ſive prævaricatores, aut amaritudo, vel commutatio, videtur fluvius, aut fons in Moam. *Nam Iſa. 15.c.* fit mentio de aquis Nemrim, deſignare poteſt hæreticos, aut Doctores eorum.

i Hie. ſ. Iſa. 15.

Nemrod.

NEMROD, id eſt, transfugium, vel rebellis, ſeu dormitio deſcenſionis, vel dormient dominans: aut tentatio deſcendens: filius Chus, fuit primus tyrannus poſt diluvium, qui dictus eſt robuſtus venator. *Gen.10.b.* Typus eſt *k* diaboli & ſuperborum, & eorum, qui à Deo transfugiunt ad terrena.

k Ori ſ. Can. ho 3. Hie ſ. Mic. 5. Bed. ſ. Gen 10. — *Diabolus. Superbi.*

Nemus, Saltus, Sylva, Lucus.

NEMUS, ſaltus, ac ſylva ſic ſe habent, ut ſylva ſit generale nomen non ſolùm loca arborum comprehendens, verum etiam herbarum, propriè tamen eſt arborum, unde materia cæditur. Saltus autem eſt ſylva invia, ubi paſci & æſtuare, vel hiemare pecudes ſolent. Nemus verò dicitur ſylva voluptatis gratia comparata, & amœnitatis plena. Sed quantum ad noſtrum propoſitum hæc confunduntur, & hoc habent commune, ut abundent arboribus infrugiferis. Lucus autem eſt nemus arboribus denſum, manu conſitum, quod Deo alicui Gentilitas conſecrabat, quod nequaquam exduū eſt.

Sylva dici poteſt *l* Eccleſia, ut habet diverſa ligna ad varios uſus apta, hoc eſt, diverſitatem fidelium. *Pſal.131. Ezech.15.a.* Et mel ſylveſtre, ſunt converſi ad fidem. *Matth.33.a.*

Nemora obumbrantia, aut nemoroſæ valles, *m* Juſtorum cœtum, & Prophetarum chorum ſignificare poſſunt. *Num.24.a.*

Nemus plantatum ab Abraham, exempla virtutum ſignificare poteſt. *Gen.31.d.*

Saltus dici poteſt mundus pomiferas arbores non habens, ſed eſt habitaculum beſtiarum, & dicitur ſaltus meridianus. *Ezec. 20.g.31.b.* Saltus etiam, ut eſt locus ſylvoſus, & clivoſus, corda *n* ſæcularium ſignificare poteſt, qui quum tota intentione curis exterioribus ſerviunt, velunt ſylvoſa loca, culta ad fructum boni operis prædicationis vomere non ſunt. *1.Reg.14.d.2.Reg.18.b.Iſa.21 d.*

Sylva etiam vel ſaltus dici poteſt gentilitas, *o* in qua non erant homines, ſed beſtiæ. *Pſa.79.95.103. 131. Ezec.39.c. Amos 3.a.*

Saltus erat *p* Synagoga frondibus literæ legis abundant, ſine fructu ſpiritus. Et peculiariter ſaltus erat Hieruſalem non ferens fructum bonorum operum, ſed combuſtioni parata. *Iſa.29.f. Ier.21.d. Ezech.20.24.f. Hoſ.2.b. Zach.11.a.*

Nemora arboribus infrugiferis plena, ſignificare poſſunt *q* ſcientias ſæculares, ſectaſque Philoſophorum, & hæreſes. *Iere.3.b.* Et nemoroſum lignum, eſt doctrina hæreticorum cum foliis verborum, ſine fructu operum & veritatis. *Ezec.6.d.* Saltus etiam, eſt eloquentia hæreticorum igni tradenda, & libri Philoſophorum, & ipſi infrugiferi. *Pſal.82. Iſai 9.d.10.d. Iere.10.a. Mich 7.c.* Et lucus non plantandus, deſignat eloquentiam vanam non eſſe introducendam in ſacram Scripturam, nec vitia

Hie ſ. Mic. 5. Rup ſ. Ge 45. l Ambr. 2. de Spiritu ſancto 81. & ſ. Luc 7. Hila ſ. Matt. can 2. Hie. ſ. Eze 15. m Ori ſ. Nu. ho. 17. n Gre ſ. 1 Re. 14. Hie ſ. Iſa. 21. o Hil ſ. Pſ 131. Hie ſ. Ez. 39. Aug ſ. Pſ 103. Euch ſer. ſpirit. 4. p Hie. ſ. Iſ. 29 & ſ. Ier. 21. & ſ. Eze 20. q Ori ſ. Iere. ho. 14. Hie ſ. Ezech. 6 ſ. Iſa. 9. Greg. epi. ad Leand. Phil allegor. — *Eccleſia. Iuſtorum cœtus. Exempla virtutum. Mundus. Corda ſæcularium. Gentilitas. Synagoga. Scientia ſæculares. Secta Philoſophorum. Hæreſes. Eloquentia hæreticorum. Idololatria. Vitia. Hæretici & Philoſophi.*

miſcenda

Digitized by Google

miſcenda virtutibus, ut nec arbores infrugiferæ miſcentur frugiferis. *Deut.*16.*d.* Et lucum ante altare plantare, eſt hæreſes in Eccleſiam inducere. *Ier.*17.*a.* Et lucos ſcindere, eſt hæreſes & idololatriam deſtruere. *Exod.*24.*b.Deut.*7.*a.*12.*a.Iſa.*27.*c.*

Homines. Inſtitutiones humanæ. Anima peccatris. Lucifer. Babylon. Infernus.

Sylvæ dicuntur *a* omnes homines comparati Chriſto *Cant.*2.*a.* Et inſtitutiones humanæ comparatæ inſtitutionibus divinis. Saltus dicitur multiplicitas generis humani. *Amos* 3.*b.*

Sylveſtris vallis, dicitur anima pecatoris, ubi congregantur dæmones. *Gen.*14.*a.*

Nemoroſa cedrus dicitur *b* Lucifer, vel Antichriſtus. *Ezech.*31.*a.*

Sylva unde venit leo, erat Babylon, *c* unde venit exercitus Chaldæorum contra Hieruſalem. Vel eſt infernus, unde venit diabolus ad tentandum fideles. *Ierem.*5.*b.*

a Ori ſ. Cant. hom. 2. *Gloſ int ſ. Cant* 2. *Ru ſ Amos* 3 *b Hie ſ Ez.* 31 *c Hie ſ. Ier* 5.

Neomenia, vide Calenda.

Neophytus.

NEOPHYTUS, id eſt, novellus, *d* quaſi nova planta dicitur, qui nuper venit ad fidem, in qua nondum eſt exercitatus, ſed eſt velut puer. 1.*Tim.*4.*b.*

d Hie. ſ Iſa. 9.

Nepos, Neptis.

Imitatores. Diſcipuli Apoſtolorum.

NEPOS dicitur, qui ex filio, filiave natus eſt, & extenditur ad poſteros. *Nepotes* etiam dicuntur conſumptores rei familiaris, quæ ſignificatio non invenitur in ſacris literis.

Nepotes dicuntur *e* imitatores. *Gen.*31.*g.*26.*a.Exod.*10.*a.*34.*a.Iob.*21.*a.*26.*c.*

Nepotes Apoſtolorum ſunt *f* ſuccedentes eis in fide & operibus. *Iſa.*65.*d.*

e Gr. 18 *m.*18 *f Gloſ ord ſ. Iſa* 65.

Nephtalim.

Apoſtoli & Prædicatores. Chriſtus.

NEPHTALIM, id eſt, comparatio, ſeu æquiparatio, vel retorſio, ſeu tortuoſitas: filius Jacob, è Bala ancilla Rachelis. *Gen.*30.*d.* typus eſt Apoſtolorum & Prædicatorum, ut dicitur cervus emiſſus, & dant eloquia pulchritudinis. *Gen.*49.*c.* Poteſt etiam typus eſſe ipſius Chriſti, qui emiſſus eſt in ſecuritatem, inſequentibus ipſum canibus.

Imaginatio.

Interpretatur etiam *g* dilatatio cordis, & eſt filius ancillæ Rachelis, quia ex magnitudine rerum creatarum contemplata ab expurgata mente, dilatatur cor, ut currere poſſit in Deum, & deſignat *h* imaginationem, quæ per corporea ducit intelligentiam cœleſtium.

Charitas.

Vel interpretatur *i* dilatatio mea, & eſt typus charitatis, quæ maximè dilatat cor. *Pſal.*17.

Apoſtoli & Prædicatores.

Ut etiam interpretatur dilatatio, deſignat *k* Apoſtolos, & Prædicatores, quorum doctrina in totius mundi latitudine diffuſa eſt.

g Rup 9 *de div. offic.* 25. *h Gcor Vene. Cant* 1 *to* 7. *cap.* 6. *i Ricar de S. Vict de* 12 *Patriar* 18 *k Au ſ pſ.* 57. *Bed ſ Ge* 49.

Nequam, Nequitia, vide Malus.

Ner.

Sermo ſcripturæ.

NER, id eſt, *l* lucerna, ſive novale: pater Abner, & Cis ſignificat ſermonem Scripturarum, qui lucerna eſt: cujus teſta eſt litera. Intellectus verò ſpiritualis eſt claritas luminis, oleum verò ejus, eſt devotio amoris. 1.*Reg.*14.*g.*

l Gr ſ. 1.*Rg.*14

Nere.

Benè operari.

NERE, eſt filum torquere, quod munus ad mulieres ſpectat. *Nentes* autem mulieres, ſunt, *m* benè operantes. *Exod.*35.*c.*

*m Gloſ int ſ. Exod.*35.

Nervus, *Subnervare.*

NERVI, *n* ſunt prima in corpore animalis ſenſus motuſque inſtrumenta, quæ per totum corpus diffunduntur, eiſque ligantur oſſa: unde circiter oſſa ingens nervorum copia dicitur. Subnervare autem eſt nervos incidere. *Nervus* etiam eſt vinculi genus quo pedes, aut cervices impediuntur. *Nervus* item eſt chorda ex nervis facta, & corda arcus.

n Ariſt. 9 *de hiſt animal.* 5

Incarnatio. Iudæi increduli. Concupiſcentia. Virtutes.

Nervus fœmoris Jacob, *o* incarnationem Chriſti ſignificare poteſt. *Gen.*32.*f.*

Significat etiam Judæos *p* incredulos deſcendentes ex Jacob, ideò nervus emarcuit, ut Judæi claudicantes in fide deſignarentur.

Significat præterea *q* carnis concupiſcentiam, quæ emarceſcit in perfectis, qui vincunt Angelum, quando impetrant à Deo, quod petunt.

Nervi, quos inducit Deus in oſſa, *r* vim operandi ſignificare poſſunt, & virtutes, quibus anima roboratur ad benè operandum. *Ezech.*37.*b.*

o Am. de Iacob 7. *p Ambr. de fug. ſecu.* 4. *q Gre. ſ. Exe. hom* 14. *Bed ſ. Ge.* 33. *r Gr.* 9 *mo.* 18

Sententia Dei. Superbia. Oppreſſio Hieruſalem. Argumenta Prædicatorũ. Diaboli. Illecebra voluptatum. Mortalitas Chriſti. Occidentes Chriſtum. Vincere dæmones & motus carnis.

Nervus in quem Deus ponit pedem hominis, *ſ* ſententiam ejus, qua diſtrictè pravitas hominis tenetur, ſignificare poteſt. *Iob* 13.*d.*39.*b.*

Nervus ferreus dicitur cervix Iſrael, *t* quia duri erant ad obediendum divinis præceptis. *Iſa.*48.*a.*

Nervus in quem conjectus eſt Jeremias, *v* oppreſſionem civitatis Hieruſalem ſignificabat. *Ierem.*20.*a.*

Nervi teſticulorum Behemoth, *x* ſunt argumenta prædicatorum diaboli, & ſunt perplexi: quia doloſis aſſertionibus innodant & implicant audientes. Vel ſignificant vincula quædam fortiſſima ac illecebroſa voluptatum, quibus diabolus homines carnales implicat. *Iob* 40.*b.*

Nervicei funes, quibus ligatus eſt Samſon, mortalitatem in Chriſto ſignificare poſſunt. *Iud.*6.*a.*

Subnervantes taurum Simeon, & Levi, deſignant *y* Scribas & Phariſæos occidentes Chriſtum. *Gen.*49.*a.* juxta Septuaginta, ubi nos legimus ſuffuderunt murum.

Subnervare equos, eſt *z* vincere dæmones, & per jejunia & labores, laſcivos carnis motus reprimere. *Ioſ.*11.*b.*2.*Par.*18.*a.*

ſ Gr. 11 *m.*25 *t Gloſ ord. ſ. Iſai* 48. *v Hie ſ. Ie* 20 *x Gregor.* 33. *mor* 15.18. *Hie ſ. Iob* 40. *y Ori ſ Gen. hom* 17. *z Ori ſ. Ioſu. hom* 15.

Neſcire, vide Ignorare.

Nex, vide Interficere.

Nicodemus.

NICODEMUS Hebraicè interpretatur innocens ſanguis. Græcè verò victoria populi. fuit Phariſæus

riſæus Princeps Judæorum, qui venit ad Jeſum nocte, quem etiam cum Joſeph poſtea ſepelivit. *Joan.* *3.a.d.7.g.19.g.*

Nicolaus, Nicolaita.

NICOLAUS, id eſt, victoria plebis Græcè: fuit unus è ſeptem Diaconis ab Apoſtolis electis. *Actor.* *6.b.* Ab eo dicti ſunt Nicolaitæ hæretici. *Apoc.2.b.*

Nidus, Nidificare.

NIDUS, eſt avium domicilium, quod ipſæ ſibi conficiunt, ad fovenda ova, & excludendos & nutriendos pullos.

[a Ori. ſ Num. hom.19. Gr.31 m.34. & 19.m.24. Euch ſer. ſpirit.5. — *Spes. Fides. Charitas.*] Nidus ſignificare poteſt *a* ſpem, aut ſecuritatem, & ſic dicitur quiſpiam ponere nidum in petra, hoc eſt, in Chriſto, & in arduis. *Num.24.d.Iob 39.d.* Deſignat etiam tranquillam quietem fidei, qua unuſquiſque infirmus nutritur. *Job 2.d.9.c.* Et turtur invenit nidum, ubi reponat pullos ſuos. *Pſal.38.* quia Sancta Eccleſia amore Conditoris affecta, crebris gemitibus utitur, & velut nidum, ſibi, hoc eſt, pacatiſſimam quietem conſtruit, in qua creſcentes filios, quaſi plumeſcentes pullos, quouſque ad ſuperiora evolent, charitatis gremio calefactos fovet.

[b Hi ſ Iob 29. c Hie ſ Iob.31. Aug ſ pſ 83. Euch ſer. ſpirit.5. Ori. ſ. Ezec. hom.12. — *Caro. Eccleſia.*] Nidus etiam eſt *b* caro, quæ eſt fœtum, & in nido ſuo moritur, qui carnem ſuam mortificat. *Job 29.c.*

Deſignat etiam *c* Eccleſiam, & moritur Chriſtus in nidulo, quum membra ejus, quorum ipſe eſt caput, vitiis ac concupiſcentiis hujus ſæculi moriuntur. Hunc nidum invenit turtur, ubi reponat pullos ſuos, quia opera ſervantur, ſi intra Eccleſiam reponantur, aut cum recta fide fiant. *Pſal.38.* Et nidificantes volucres in cedro, ſunt contemplativi in Eccleſia. *Ezech.17.g.*

[d Euch ſer. ſpirit.5. — *Iudæi.*] Deſignatur etiam *d* populus Judæorum, inter quos mortuus eſt Chriſtus, & in mentibus eorum crucifixus.

[e Arn ſ pſ.83. Am de Noe 6. Hil ſ. Matt. can.7. f Amb ſ. Lu. 9. — *Cor Deo gratum. Virtutes.*] Nidus interdum dicitur *e* bona conſcientia, in qua bonarum cogitationum fœtus foventur, atque in opere patiuntur, ut poſtea filii appellentur. *Prov.27.a.* Item cor Deo gratum. *Num.24.d. Job 39.c.* *Jere.49.c. Luc.13.g.*

Nidus quem invenit turtur, eſt *f* requies in bonis, & etiam virtutes in quibus boni requieſcunt. *Pſal.38.Prov.27.a.*

[g Hie ſ Iſ.10. Gr 10 mo.1. Arn ſ pſ.103. Hie ſ. Ier.22. & ſ Ezec.31. h Rup ſ Deu. 14.15. — *Corda malorum. Conciliabula & rationes hæreticorum. Quærentes favorem divitum. Superbi.*] Nidi volucrum, quandoque dicuntur *g* pectora reproborum, & conciliabula hæreticorum, in quibus dæmones requieſcunt. Item rationes & argumenta hæreticorum, quibus ſe muniunt ad defenſionem ſuorum errorum. *Iob 39.d.Iſa.10.c.16.a.Matt.8.c. Luc.9.g.Ezech.3.b.*

Nidificantes in cedris ſunt, *h* qui favorem ſibi quærunt in divitibus, vel qui reliquerunt omnia & poſtea ſuſtentantur à divitibus. *Pſal.103.* nidificat etiam in cedris, qui ſuperbia tumet, & qui in diabolo requieſcit. *Iere.22 f.Ezec.31.b.* Dicitur etiam nidum ponere ſupra ſydera. *Abdia b. Haba.2.c.*

[*Temporalia. Iudæi. Gentiles.*] Nidus præterea, temporalia. *Deut.22.a.* nidum avis inveneris. *Prov.27.a.* Sicut avis tranſmigrans de nido. Nidus etiam in arbore, eſt populus Judaicus. Nidus verò in terra, Gentiles: tulit autem Chriſtus filios relicta matre, quum convertit Judæos, & Gentiles ejecto diabolo. Nidus etiam in arbore, doctrina contemplativa, nidus in terra, doctrina activa: mater, hiſtoria, filii, ſenſus myſtici.

Niger, Nigredo, Nigreſcere.

[i Au ſ pſ.73. — *Peccatum.*] NIGER, color eſt obſcurus, & contrarius albo, quaſi nihil lucis habens. Solet eſſe nigredinis uſus in triſtibus *i* & adverſis, & ad peccata referri ſolet. *Cant.1.b. Thren.4.b.* Et nigredo ollæ dicit obſcuritatem peccati. *Nahum.2.c.*

[k Hie ſ. Za.6 — *Apoſtoli. Doctores.*] Nigri equi. *Zac.6.a.* regnum *k* Medorum ſignificant, quantum ad allegoriam literalem. Myſticè verò Apoſtolos & Doctores adumbrant, obſcura Chriſti myſteria cognoſcentes. De quibus dicitur. *Pſal.17.* Caligo ſub pedibus ejus.

[l Dion. Cal. Hie.15. — *Connexio in mente Angelorum.*] Niger color permiſtus albo in equis, deſignat *l* in Angelis vim illam, qua traducente nectuntur extrema, & prima ſecundis, ac ſecunda primis, converſionis ac prudentiæ ratione junguntur.

[m Gr ſ Cât. hom.2. Amb ſ pſ.118 ſer.2. & de initia myſt 7. Aug de doc. Chriſtiana 32. Gr ſ. Cant.3 Bern. ſ. Cant. ſerm.25.28. — *Eccleſia. Pœnitentia.*] Nigra dicitur ſponſa. *Can.1.b.* hoc eſt, *m* Eccleſia ex gentibus, propter propria peccata, vel quia, erat ex peccatoribus, vel eſt nigra in peccatoribus. formoſa verò in juſtis. Vel nigra pulvere ſæculari: quem certando collegit, vel nigra per carnem & fragilitatem humanæ conditionis. Vel etiam nigra, quod à Judæis ignobilis reputaretur: quum non ex ſemine Abrahæ deſcenderet, nec legem haberet. Vel nigra exterius, formoſa intus, ut de Paulo dicebant. Epiſtolæ quidem graves, ſed præſentia corporis infirma. Unde & in ſponſo nigredo fuit extrinſecus, quando contemnebatur. Nigra etiam ſponſa propter pœnitentiam. Quam pœnitentiam etiam ſignificat niger capillus. *Lev.13 e* Et nigræ comæ ſponſi dicuntur, quia omnes juſti ſe cognoſcunt peccatores. *Cant.5.c.* nigræ etiam oves, ſunt pœnitentes. *Gen.30.d.*

[Iſyc ſ. Lev.13 n Ru ſ Cât.1 — *Maria prægnans.*] Nigra ſed formoſa, eſt *n* Beata Virgo Maria, nigra, quia prægnans, formoſa, quia de Spiritu ſancto ſine corruptione. *Cant.1.b.* nigra ſicut tabernacula Cedar, id eſt, ejicienda ſicut ancilla cum Iſmael, ſed formoſa ſicut pellis Salomonis, id eſt, admirabilis ſicut exterior cultus Salomonis.

[o Gregor 20. mor.30. & 32 mor.13. p Am. ſ pſ.118 ſerm.2. — *Peccantes in Eccleſia.*] Denigrata cutis Job, ſignificat *o* infirmos in Eccleſia peccantes. *Iob 3.d.* Et denigrata dicitur facies Nazaræorum ſuper carbones, quando continentes per elationem in ea, quæ non intelligunt, dilabuntur. *Thren.4.b.*

[*Synagoga.*] Nigra etiam dicitur *p* ſynagoga, obſcurata videlicet per incredulitatem, quæ decora erat per legem.

[q Hie ſ Eze. 30.32. — *Cedentes diabolo. Dæmones. Hæreſiarchæ.*] Nigreſcere dicitur dies in Taphnis, *q* quia qui cedunt ori diaboli, amittent veritatis lucem. *Ezech.* *30.a.* nigreſcentes autem ſtellæ, ſunt dæmones, vel hæreſiarchæ. *Ezech.32.b.*

[r Ru ſ. Cât.5 — *Obſcuritas Scriptura.*] Nigræ comæ ſponſi, *r* obſcuritatem ſeu caliginem ſacræ Scripturæ deſignare poſſunt, ut myſteria lateant indignos. *Cant.5.d.*

Nihil.

NIHIL de eo dicitur, quod non eſt in rerum natura.

[ſ Gr.8 m.19. — *Contemptus terrenorum.*] Nihil eſſe dicit Job dies ſuos. *Iob 7.d.* quia *ſ* Sancti viri quò verius ſumma cognoſcunt, eò ſublimius terrena deſpiciunt, & idcircò præſentis vitæ dies nihil eſſe conſpiciunt, quia illuminatæ mentis oculos in conſiderationem æternitatis figunt.

In nihi-

Imitatio pravorum. In nihilum redacti artus Job, deſignant *a* membra Eccleſiæ. quæ ad nihilum rediguntur, quando ex imitatione pravorum in hoc mundo creſcentium, infirmi quique deterius infirmantur. Videntes enim fœlicitatem malorum, ſæpè ab ipſo fidei ſtatu dilabuntur, bona temporalia appetunt, & veluti in nihilum rediguntur, quia dum manentem Dei eſſentiam deſeruot, diligentes traoſitoria, quaſi ad non eſſe tendunt. *Job 16.b.17.b.* [a Gr. 13. m. 4.]

Boni deſpecti à malis. Pœna malorum peccatū. In nihilum etiam redactum ſe dicens Job, deſignans *b* bonos apud æſtimationem malorum in nihilum redigi, quando ea, quæ ipſi quaſi ſumma diligunt, bona temporalia, boni non tenent. *Job 30.b.* [b Gregor. 20. mor. 23.]

Pro nihilo dicitur ſalvare Deus, *c* quos ſuſcitat ad pœnam, quia nulla eſt illis ſalus, qui & ad nihilum devenire dicuntur, quia per pœnam dicuntur diffluere ſemper manentes. *Pſal. 57. 58. 59.* Et pro nihilo perdit Deus gentes, hoc eſt, pro peccatis. *Iſa. 30.f.* Peccatum enim dicitur eſſe *d* nihil, quod factum eſt ſine verbo Dei. *Joan. 1.a.* [c Hil. ſ. pſal. 55. 57] [d Aug. ſ. Joan. tract. 1.]

Obedientia cœlorum. Gentiles. Velut nihilum extendit Deus cœlos, quia non ei reſiſtunt, ſed pleniſſimè obtemperarant. *Iſa. 40.e.*

Nihilum aliquando dicuntur Gentiles. *Iſa. 40.d.* Omnes gentes quaſi nihilum & inane reputatæ ſunt. Et appendit Deus terram ſuper nihilum, quando *e* ſuper gentes fundavit Eccleſiam. *Job 26.b.* Et pro nihilo ſalvos facit Deus, quando ex nihilo reducit ad ſalutem. *Pſal. 55.* [e Gr. 17. m. 11.]

Nullum meritum ſine fide Pro nihilo eſt virtus manuum hæreticorum, ipſi Eccleſiæ, *f* quia nullius eſſe meriti conſpicit, quicquid operantur amiſſa vera fide. *Job 30.a.* [f Greger. 20. mor. 11.]

Falſitas idolorum & rerum mundanarum. Nihil dicuntur eſſe idola, quia non continent veritatem, quam præ ſe ferunt. Mundana quoque dicuntur eſſe nihil, quia promittunt diligentibus ſe fœlicitatem, quam non habent. *Iſa. 59.a.* Et nihil factus eſſe dicitur diabolus, *g* quando peccavit. *Ezec. 28 f. Job 27.d. Amos 6.b.* [g Hieron. ſ. Amos 2.]

Nilus.

NILUS, Hebraicè dicitur Sihor, & interpretatur niger, vel turbidus, aut matutinus, eſt fluvius Ægypti inſignis, quo terra illa irrigatur. *Iſa. 23.a.* vide Gion, quia eſt idem.

Doctrina hæreticorum Sihor, ut habet aquas turbidas, deſignat *h* doctrinam hæreticorum, & Philoſophorum, erroribus & inconſtantia turbidam. *Jer. 2.b.* [h Hie. ſ. Ier. 2.]

Tribunal divinæ juſtitiæ. Sihor ab aliquibus dicitur Jeor, ſeu Jor, aut Hajor, ut deſignet *i* tribunal divinæ juſtitiæ, ut in ea ſubmergaotur hœdi damnandi & puniendi in judicio. [i Georg. Ven. Cant. 1. to. 7. cap. 23.]

Nimius, Nimietas.

NIMIUM dicitur, quod modum excedit. Et nimietas eſt ſuperfluitas.

Calor inferni. Nimius calor, eſt *k* calor inferni, ad quem tranſeunt, qui hic in peccatorum frigore perſtiterunt. *Job 24.c.* [k Gregor. 16. mor. 30.]

Error. Nimius etiam calor eſt, quum quis ſcrutator divinorum ſecretorum credere contemnit & per inquiſitionem nimiam in errorem labitur.

Timor Judæorum in judicio. Nimius terror fratrum Joſeph, timorem Judæorum in judicio futurum deſignare poteſt, quia Chriſto oon crediderunt. *Gen. 45.a.*

Ninive.

NINIVE, id eſt, pulchra, ſive ſpacioſa, aut habitaculum: civitas metropolis Aſſyriorum, à qua Ninivitæ dicuntur. *Gen. 10.b.*

Gentiles. Ninive ſeu *N*inivitæ, ſignificare poſſunt *l* Gentiles fidem Chriſti ſuſcipientes, ſicut illi crediderunt Jonæ prædicaoti. *Ion. 3.b. Matth 12.b. Luc. 11.d.* Ad eam miſſus eſt Jonas, hoc eſt, Chriſtus ad gentes.

Eccleſia. Mundus. Significat etiam Eccleſiam, quam ædificavit Chriſtus. Vel *m* mundum, qui dicitur coſmos à pulchritudine, & dicitur civitas Dei, quia mundus conditus eſt à Deo, & civitas magna propter mundi magnitudinem. *Nahum. 1.a.* [l Hil. ſ. Matt. can. 12. Hie. ſ. Ion 1. & ſ. Nah. 1. & ſ. Sopho. 2. & ſ. Zac. 9.] [m Geor. Ven. Cant. 2. to. 6. cap. 9.]

Nitere, Nitidus, vide Fulgere.

Niti, vide Conari.

Nitrum.

NITRUM, *n* eſt terræ ſpecies ſali ſimillimum, quod coagulatur à calido exſicante humidum: ſed ſolvitur ab humido frigido, quia pori tam grandes derelicti ſunt, ut poſſit humidum ſubintrare. Crepitat autem infuſa aqua, ut calx viva, ac multò magis, ſi infunditur acetum: valet autem ad emundandas ſordes. [Beda ſ. Ge. 18 Rup. ſ. Nah. 1.] [n Ariſtot. 4. meteoro.]

Sermo correptionis. Pœnitentia. Vir peſſimus. Nitrum ad emundandas ſordes valens, *o* ſermonem arguentem, increpantem & corripientem delinquentes ſignificare poteſt. Et eadem ratione pœnitentiam. Emundat enim mordicando. *Ierem. 2.e.* Ubi ſaporem aliqui volunt eſſe. Nitrum autem infuſo aceto fervens & crepitans comparatur *p* viro peſſimo. *Prov. 25.c.* quem ſi corripere velis, ipſa correptione fit deterior: & inde in murmurationis iniquitatem ſuccenditur, unde debuit ab iniquitate compeſci: ideò ait, Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo. [o Orig. ſ. Ier. hom. 11. Hie. ſ. Iere. 2.] [p Bed. ſ. Prov. 25.]

Nix.

NIX, eſt aqua congelata in aere, minus tamen, quàm grando: generatur tempore frigido, miroque pollet albore & frigiditate. Coagulatur autem leniter, caditque in modum lanæ, nec noxia eſt, ſed ſæpè prodeſt ſatis.

Munditia animæ. Baptiſmus. Nix è cœlo dicitur deſcendere ſicut pluvia, *q* quia in aëre generatur, & deſignat animæ etiam munditiam, candoremque vitæ cœleſtis, & etiam baptiſmum. *Job. 9 d. Pſa. 50. 67. Iſa. 1.d. Thren. 4.b.* [q Hie. ſ. Iob 9 Eucl. ſor. ſpirit. 1.]

Verbum Dei. Nix fœcundat terram, cùm paulatim liqueſcit: unde tempore nivis lætior ſolito tritici proventus exuberat. Cùm autem cadit nix, volucres cœli, ubi habitent non habent. Significat *r* verbum Dei, quod fœcundat animam, nec ſinit dæmones in ea ſedem habere. *Iob 37.a. Pſ. 147. Iſa 55.e. Luc. 9.d.* [r Am. ſ. Lu. 9. Hie. ſ. Iſa. 55.]

Corda Sanctorum. Nives, quibus præcipit Deus ut deſcendant in terram, ſunt *ſ* ſublimia Saoctorum corda quæ cum in ſolida cæleſtium contemplatione paſcuntur, tamẽ pro fraterna charitate, ad humilia prædicationis verba deſcendunt. Ut autem nix terram, quum jacet, operit, quum verò loquatur, rigat: ita Sanctorum [ſ Gregor. 27. mor. 17. 18.]

virtus

Digitized by Google

virtus per infirmitatem ſuam apud Deum vitam peccatorum protegit, & per contenſionem ſuam, quaſi reliquefacta arentem terram, ut fructus proferat, infundit. Et quia aqua prius ab infimis trahitur, ut poſt à ſuperioribus ſparſa reddatur, Sancti quoque tùm in virtutis arce conſiſtunt unde elevati ſunt conſiderant, ne alienæ infirmitatis abjecta contemnant. *Job.37.a.* Significant etiam nives deſcendentes in terram, gratiam, *a* quam Chriſtus induxit in terram. Et doctrinam, ac bona Spiritus ſancti, quibus anima infunditur & germinat. *Pſal.67.Zach.10.a.* Et ut nix de cœlo ultrò deſcendit, ita gratia baptiſmi nullis præcedentibus meritis venit, ideò baptizati comparantur nivi. *Apoc.1.c.*

(margin: a Hie. ſ. Iob 37 & ſ. Zac. 10. Aug. ſ. pſ. 147. & ſ. Ap. ho. 1. — Gratia. Doctrina. Dona Spiritus ſancti.)

Nix aliquando *b* ſignificat humilitatem, & lavatur aquis nivis, qui habet lachrymas pœnitentiæ cum humilitate. Poteſt etiam juſtitiam deſignare & candorem vitæ cœleſtis. *Iob 9.d.* Et quia nix ab alto deſcendit, is lavatur aquis nivis, qui cœleſtem patriam per lamenta deſiderat. *Thren.4.d.*

(margin: b Gre. 9. mo. 14. 18. & 23 mor. 13. Euch. for. ſpirit. 3. — Humilitas. Juſtitia.)

Nix friget, *c* ſed frigus ejus conſervatur in palea bono temperamento referta, imò tendentes ad caliditatem, unde non eſt frigus expellens calorem charitatis, ſed potius compeſcens ardorem concupiſcentiæ, & confovetur veſtimento duplicis amoris, vel charitatis Dei & proximi, juxta illud *Pro.31.c.* non timebit domui ſuæ à frigoribus nivis. Omnes enim domeſtici ejus veſtiti ſunt duplicibus, utraque videlicet charitate, aut bona mente ſimul & bono opere ſuffulti. Nix igitur eſt zelus bonorum operum, qui comprimit ardorem concupiſcentiæ malæ, fervet autem in Deum & proximum, & nitet candore bonæ exemplaritatis, & albeſcit munditia. Cæterùm ſi nix reſolvatur in aquam igne non decoctam, lædit: Pari modo ſi frigus, hoc eſt, zelus caſtitatis reſolvatur in fluentem aquam mundanæ gloriæ, & non coctam igne Spiritus ſancti & amoris Divini, nocet, & redire facit in majorem concupiſcentiæ ardorem, juxta illud. *Iob 24.c.* Ad nimimium calorem tranſibunt ab aquis nimium.

(margin: c Geor. Ven. Cant. 1. 10. 7. cap. 13. — Zelus bonorum operum.)

Nix *d* corda pravorum interdum ſignificare poteſt, cujus theſauros Deus ingreditur, cùm eos ad candorem juſtitiæ reducit. *Iob 38.c.* Et dat nivem ſicut lanam, *e* cùm frigidos facit aptos ad calefaciendum, & ut ſint veſtes Chriſti. *Pſal.147.*

(margin: d Gr. 29. mo. 11. Hie. ſ. Hoſ. 38. e Au. ſ. pſ. 147. — Corda pravorum.)

Nix frigida *f* vim tribulationis etiam exprimit. *Pſalm 147.* Et nix irruit ſuper timentes pruinam, quando qui temporalia adverſa pertimeſcunt, in diſtrictionem ſe æternæ animadverſionis objiciunt. Et qui conculcanda in infirmis metuunt, à ſummis metuenda patiuntur.

(margin: f Gr. 7. mo. 18. — Vis tribulationis.)

Nix quum ſit frigidiſſima, *g* iniquitatem ſignificare poteſt, qua abundante refrigeſcit charitas. Et ab aquis nivium tranſeunt ad calorem nimium, qui iniquitatum ſuarum frigora declinant, ad veram fidem, vel ſanctitatis habitum veniunt. Sed tunc eſt calor nimius, quum plus appetunt de divinis ſecretis perſcrutari, quàm capiunt, & dum credere contemnunt, per inquiſitionem nimiam in errorem lapſi plus calent quàm calere debuerant. *Iob.14.d.* Poteſt etiam deſignare *h* pœnam inferni. *Prov.31.c.*

(margin: g Gr. 16. mo. 30. h Bed. ſ. Pr. 31. — Iniquitas. Pœna inferni.)

Nivi in æſtate tanquam indecenti, comparatur gloria, vel dignitas collata ſtulto, *i* quæ maximè nocet Eccleſiæ. *Prov.26.a.*

(margin: i Be. ſ. Pro. 26.)

Nix Libani non deficient de petra agri. *Ier.2.b.* ponitur *k* ad comparationem rei quaſi impoſſibilis, ut illud Virgilianum: Ante leves ergò paſcentur in æthere cervi. Et freta deſtituent nudos in litore piſces. Quàm noſtro illius labatur pectore vultus.

(margin: k Hi. ſ. Ier. 58.)

Nò.

Nò, Hebraicè dicitur *l* civitas Alexandriæ in Ægypto, interpretatur autem requies, & deſignat eam requiem, quam dives purpuratus in Evangelio dicitur habuiſſe, quæ Solum eſt in hac vita. *Eze.30.d.*

(margin: l Hie. ſ. Ez. 30. — Requies mundana.)

Nobe.

NOBE, id eſt, loquela, ſive prophetia, vel loquens, aut prophetans, ſive fructificans, vel germinans civitas ſacerdotalis in tribu Juda, quam Saul evertit. *1.Reg.21.a.22.d. Iſa.10.g.*

Nobilis, vide Inclytus.

Nocere, Lædere, Noxius.

NOCERE, eſt damnum aut injuriam alicui inferre. *N*oxium autem eſt, quod nocet. — Dæmones.

Nocentes dicuntur dæmones, qui quantum poſſunt, ſemper hominibus nocent. *Pſal.34.* Sed quum dicitur. *Apoc.6.b.* ne læſeris vinum, & oleum, &c. oſtenditur *m* eos non habere lædendi poteſtatem, niſi quantum à Deo permittuntur.

(margin: m Au. ſ. Apo. hom. 6.)

Non nocebunt in monte ſancto Dei, hoc eſt, in cœleſti patria, ubi neque injuriæ, neque ulli culpæ locus eſt. *Iſa.65.d.*

Nocet homini impietas alterius *n* quando eum pervertendo inquinat. *Iob.35.b.* Sic nocet viduæ vel pupillo, qui ſimplices in peccatum aut errorem inducit. *Exod.22.c.*

(margin: n Gre. 26. mo. 8. — Pervertens proximum.)

Noctua, Nocticorax.

NOCTUA, *o* eſt avis tempore noctis dicta, quo cantat, ſeu potius gemit, aut ululat, victumque quæritat. Eadē Græcè nicticorax dicitur, hoc eſt, corvus nocturnus. A Septuaginta dictur νυκτικόραξ. Eſt avis carnivora, connumeratur inter immunda animalia. *Lev.11.b.14.a.* Videt plus nocte quàm die.

(margin: o Ariſt. 8. de hiſt. animal. 3.)

Nicticorax in domicilio, vel in parietinis, hoc eſt in domibus deſolatis, fuit *p* Chriſtus in paſſione inter crucifixores Judæos, vel eſt prædicator inter eos, qui à virtutis ſtatu deciderunt. *Pſal.101.* — Chriſtus.

(margin: p Au. ſ. pſ. 101. Euc. for. ſpi. 5.)

Noctua videns nocte & non die, ſignificat *q* ſapientes in temporalibus, & ignaros erga ſpiritualia, & etiam vacantes operibus tenebrarum, qui enim malè agit, odit lucem. Ut noctu cantat, deſignat eos, qui in tenebroſo tripudiant opere, & in mentium ſuarum exultant deſtructione.

(margin: q Ori. ſ. Levi. hom. 7. Gre. ſ. pſ. 101. — Sapientes in temporalibus. Exultantes in malo.)

Significat etiam *r* doctos in litera legis, & ignorantes Evangelium, ejus lucem capere non valentes.

(margin: r Iſyc. ſ. Le. 11. — Docti in litera legis.)

Noctuæ etiam magnis oculis Solem ſuſtinere non valentes, ſunt *ſ* Philoſophi cum ſua vana Sapientia, lucem veritatis non aſſequentes. Item hæretici lucifugæ veritatis.

(margin: ſ Tert. de cibis Jud. Baſil. Exae. hom. 8. Amb. ſer. 43. & 5. Exae. 14. — Philoſophi. Hæretici.)

Noe.

NOE, id eſt, ceſſatio, vel requies, filius Lamech, qui conſtruxit arcam diluvii, in qua cum filiis ſervatus eſt.

Chriſtus. Noe typum gerit *a* Chriſti, qui formavit arcam, hoc eſt, Eccleſiam, intra quam ſalvamur, qui etiam conſolatur nos. Et interpretatur requies, eſt Chriſtus, qui nos requieſcere facit. Et ut egreſſus ab arca accepit benedictionem à Deo cum filiis, ut videlicet creſceret, multiplicaretur, & repleret terram, typus eſt Chriſti & diſcipulorum ejus poſt reſurrectionem. Cui ſeptem animæ donantur, hoc eſt, perfecti homines, per ſeptiformem gratiam. Et ut Noe per aquam & lignum liberavit ſuos, ita Chriſtus per crucem & baptiſmum liberat Chriſtianos. Exiſtens Noe cum filiis in primo loco arcæ, deſignat Chriſtum cum Apoſtolis in primo loco Eccleſiæ, ut etiam nudatus eſt Noe, & inebriatus, Chriſtum ſignificat, qui nimio amore noſtri, quaſi ebrius fuit, & nudatus, quum ſuſpenſus eſt in cruce. *Gen.5.6.7.8.9.*

a Ori ſ. Gen. hom 2. Hie. Evag. Aug 12. cont. Fauſt. 23. Epiph. 1 adv. hæreſ tom. 2. Bed ſ Gen. 5. Rup 41. Gen. 17. & 8. de div. offic 15.

Prælatus. Imitatores. Noe etiam in arcæ præparatione, & alimentorum collectione *b* Prælatorum gerit figuram, qui ſemper debent pro ſubditis laborare. *Gen.6.7.* Deſignat etiam laborantes in vita, & eos qui ipſum imitantur. *Ezec.14.e.*

b Gr. 1. mo 12. Aug 2. de peccat. merit. 10.

Mens. Noe præterea *c* mentem ſignificare poteſt, quæ inferiora ſibi ſubjecta à vitiorum diluvio ſervare debet.

Iuſtitia. Noe, ut interpretatur requies, & natus eſt ad alios liberandos, typus eſt *d* juſtitiæ, quæ aliis prodeſt per bona opera, & à malis requieſcere facit.

Orig. ſ. Ezec. hom 4. c Ambr de Noe. 9. d Ambroſ de Noe. 1.

Noemi.

NOEMI, ideſt, ſive decora, uxor Elimelech, ſocrus Ruth. *Ruth.1.a.4.d.*

Nolle.

Permiſſio. Nolle, idem eſt quod non velle.

Nolle dicitur Deus quæ permittit, *e* quia quæ vult ſunt præcepta & conſilia. *Iſa.65.b.*

e Hie ſ. Iſ. 65.

Holocauſta animalium ex rapinis. Non vult Deus holocauſta, *f* eorum videlicet qui legem ejus non ſervant, aut quæ ſunt ex rapinis. *Iſa.1.b.* Item nolebat ſacrificia animalium, niſi quaſi permittendo, ne videlicet offerrent ea idolis, & propter id, quod figurabant. *Pſalm 39.50.*

f Hie ſ Iſa. 1.

Deſiderans incarnationẽ. Nolens Job, ut multa fortitudine Deus ſecum contendat, *g* eſt deſiderans, ut Deus infirmitatem ſuſcipiat, hoc eſt, ut fiat homo. *Job 23.b.*

g Gr. 15 m 29

Nolle vitare turpes cogitationes. Nolle diſperdere pulchra Amalech, *h* eſt turpes cogitationes nolle vitare, quum id poſſit jam factus victor. *1.Reg.15.b.*

h Gr. ſ. 1 Reg. 15.

Negligentes vocationem. Nolentes venire ad nuptias fuerunt, *i* qui Prophetarum vocationem neglexerunt. *Matth.22.a.*

i Ori ſ Matt. hom 20.

Sermo hæreticus ſine fructu. Nolens accipere uxorem fratris ad ſuſcitandum ſemen, eſt *k* ſermo hæreticus non producens bona opera. *Deut.25.b.*

k Ori. ſ. Mat. hom 22

Nolle baptiſmum. Nolle benedictionem, eſt *l* nolle baptiſmum ſuſcipere. *Pſal.108.*

l Arn. ſ. pſ 108

Nomen, Nominare.

NOMEN, dicitur quaſi *m* notamen, qui eſt vocabulum, quo ſingulæ res appellantur, unde nominare, eſt alicui rei nomen imponere. Interdum autem divina Scriptura nomen vocat celebrem gloriam, ſeu famam, & inſignem nobilitatem: ut, Melius eſt nomen bonum, quàm divitiæ multæ, aut unguenta pretioſa. *Prov.22.a. Eccl.7.a.* In nomine Patris venit Chriſtus, hoc eſt, in gloria celebritate Patris. *Joan.5.g.* nominis impoſitio ſemper aliquid myſterii deſignare videtur. *Gen.38.g.41.f. Exod.2.b.15.d.17.d.* nominis itidem mutatio excellentiam quandam indicat. *Gen.17.a.32.f.*

m Cyril. dialoge. 4.

Ineffabile nomen Dei. Nomen Dei in æternum, eſt nomen, *n* Qui eſt, aut nomen Tetagrammaton, hoc eſt, quatuor literarum, quod eſt יהוה quod ſignificat Deum ſecundum eſſentiam. Et apud Hebræos eſt ineffabile, quia non audent ipſum proferre, ſed loco ejus proferunt, Adonai. Hoc nomen dicitur non indicatum Patribus, ſed verè eſt ſcitum & cognitum per incarnationem. Quia filius venit, ut nomen Patris manifeſtaret. *Exod.3.d.6.a.20.b. Iſa.52.*

n Hie. ſ. Iſ. 52. Baſi ſ. pſ. 32.

Majeſtas Dei. Nomen autem Dei eſt, *o* quod eſt invocandum, & benedicendum, & narrandum, & in ipſo ſperandum, ipſumque debet eſſe in deſiderio animæ. *Gen.4.d..13.a. Exo.33.d. Pſa.21.71.115.144. Iſa.26.b.50.d.* Nomen etiam Dei eſt Dominus. *Iſa.42.b.* Et Dominus zelotes. *Exo.34.b.* nomen quoque ſanctum Dei, ſunt quæcunque intelligimus de Deo. *Pſa.32.134.139. Joel.2.g.* Scribebatur autem nomen Dei in lamina, quæ erat in fronte Pontificis, ut divina Majeſtas aliquatenus exprimeretur. Ut enim Dominus eſt ſupra mundum, atque adeò ultra mundum intelligibilem. Ita nomen ſcriptum in lamina, eſt ſuper omnem principatum & poteſtatem. Nomen autem Dei dicitur magnum in gentibus *p* quando colitur à gentibus. *Malac.1.c.* nominari autem dicitur omnis paternitas tam in cœlo, quàm in terra à Patre cœleſti, quia omnes ipſum habemus communem Patrem. *Epheſ.3.c.* Nomen quoque Dei dicitur unum, adoratur ab omnibus unus Deus, & in patria cœleſti eſt unum nomen. *Zach.14.b.*

o Cle. Alex. 5. ſtro. p Hie. ſ Mal. 1. & ſ. Zac. 14

Chriſtus. Ieſus. Salvator. Nomen Dei in Angelo, *q* eſt in Chriſto. *Exod.23.c.* Et nomen Domini eſt Chriſtus, quia ut nomen manifeſtat quod non videtur: ita Chriſtus apparens cognoſci fecit Patrem. *Lev.25.c. Pſa.9. Iſa.30.f.* Nomen autem Domini, hoc eſt, Chriſti, eſt Emanuel. *Iſa.7.c.* Et nomen Chriſti, cujus recordatur Dominus de ventre matris ejus, eſt Jeſus, aut Salvator. *Iſa.49.a. Eccl.6.d.* Nomen etiam Chriſti, eſt Dominus. *Pſal.67.* Et dicitur Dominus juſtus noſter. *Jere.23.b.*

Bona opinio Chriſti. Nomen etiam ſponſi, eſt bona opinio. Et nominatus eſt Dominus, cùm eſt manifeſtatus, & cùm ab eo dicti ſunt Chriſtiani. *Cant.1.a. Iſa.55.d.* Nomen autem viri invocatur ſuper ſeptem mulieres, quum in nomine Jeſu inveniuntur omnes rationes donorum Spiritus ſancti, *Iſa. 4.a.*

q Iſy ſ Le. 25 Hil. ſ pſ. 67. Orig ſ Cant. hom. 3. Hie. ſ Iſa 30. & ſ. Eccl. 6.

Falſo jurare. Blaſphemare. Nomen Dei aſſumitur in vanum, cùm falsò juratur, aut ſine neceſſitate & debitis circumſtantiis. *Exod. 20.b.* Et nomen Dei deſpicitur, *r* quia ſuper altare Dei panem pollutum offerunt. *Mala.1.b.* Nomen auten Dei blaſphematur per malè viventes, & cùm Chriſtus per Judæos blaſphemabatur, *Iſaie 52.b.* Nominare autem nomen Domini. *Lev.24.c.* juxta Septuaginta, eſt *ſ* ipſum ſciendo blaſphemare, quod majore pœna punitur quàm neſcientes blaſphmare, & hoc eſt, peccatum in Spiritum ſanctum.

r Hie ſ. Iſ 52. ſ Iſy ſ. Le. 24

Nomina Apoſtolorum ſcripta ſunt in fundamentis Hieruſalem cœleſtis, *t* quia ipſi fundarunt Eccleſiam in duodecim mundi partibus, ſupra univerſale fundamentum, quod eſt Chriſtus. Nomina verò Angelorum in portis, quia eorum incumbit officio, ut nos in aulam regiam introducant. *Apoc.21.d.*

t Georg. Ven. Cant. 3. to 8. med. 4. conc. 3

Nomina

a Ruper. 4 ſ. Exod. 30. Aug ſ Pſ. 146 b Cyril 9. ſ. Ioan 1.

Nomina numeratorum ſunt *a* eorum, qui ſcripti ſunt in libro vitæ. Itidem nomina filiorum Iſrael. *Exo.1.a.3.b.* Nomina etiam ſtellarum, ſunt nomina prædeſtinatorum. *Pſal.46.* Dicitur etiam Deus vocare ex nomine eos, quos prædeſtinavit. *Exo.31.a.33.d.* Nomine quoque ſuo vocat Deus Iſrael, quia peculiarem habet curam fidelium. *Iſa. 43.a.* Nominatim vocat oves Chriſtus, *b* quia novit nomina prædeſtinatorum ad vitam. *Joan.10.b.* Unde ait diſcipulis ſuis. Gaudete & exultate, quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. *Luc.10.c.* Nominatim etiam vocat oves Prælatus, qui diligenter agnoſcit vultum pecoris ſui. *Prædeſtinati.*

c Geor Ven. Cant 2 to. 5. cap 6.

Nomina Patriarcharum in lapidibus veſtimenti Pontificis, *c* ſunt exempla Patrum, quæ debet Sacerdos ſibi & aliis proponere. *Exod.28.b.39.b.* Et quod debet totum populum Deo præſentare, ut cum ipſo eundem reconciliet. *Exempla Patrum*

d Arn. ſ. pſal. 40.104. Clem Alex 1. padag. 5 Aug. ſ Apoc. hom 3. e Gloſs ſ. Iſa 56. f Vict adve. Arria 3.

Nomen novum Eccleſiæ, quod os Domini nominavit, eſt *d* quia à Chriſto dicti ſunt Chriſtiani, quod & nomen aliud dicitur, quia relinquitur nomen vetus, & aſſumitur nomen recens, æternum, impollutum, ſimplex & infantile. *Iſa.62.a.65.c.66.g.* Et hoc eſt nomen, quod optant perire dæmones. *Pſ.40.194.* nomen etiam in Hieruſalem, eſt bona opinio animæ, vel Eccleſiæ *Eze 16.Soph.3 d. Apo.3.d.* *Chriſtiani.* *Bona opinio.*

Nomen melius à filiis & filiabus, eſt æterna fœlicitas omnia temporalia ſuperans: ideò & nomen æternum dicitur. *Iſa.56.b.* Et nomen civitatis, quæ dicitur. Dominus ibidem, deſignat cœleſtem patriam, in qua ſemper eſt Deus. *Ezec.48.d.* Magnificat Deus nomen Abrahæ & humilium. *Gen.12.a.* *Fœlicitas. Petere ſpiritualia*

In nomine Chriſti petere, *f* eſt nil temporale petere, ſed ſpirituale & cæleſte petere.

In nomine Jacob vocat, *g* qui ſupplantat vitia. *Iſa. 44.a.* *Supplantem vitia*

g Hie. ſ. Iſ 44 h Orig ſ Gen. hom 13. Bed. ſ Ge. 26. i Gr ſ 1 Re. 4.

Nomina eadem impoſuit Iſaac putei, quæ pater ejus prius poſuerat, *h* ut veteris ac novi teſtamenti concordia deſignetur, quia quæ in veteri obſcurius futura dicuntur, in novo aperte completa monſtrantur. Eiſdem etiam nominibus appellantur autores veteris teſtamenti ceu putei, in lege nova, quibus in veteri. *Gen.26.d.* *Concordia utriuſque teſtamenti.*

Nominans nuncius coram Eli arcam Dei captam à Philiſthæis, deſignat *i* Prædicatorem declarantem verum ſenſum legis teneri apud Chriſtianos. *1.Reg.4.c.* *Declarans ſenſum legis eſſe apud Chriſtianos.*

k Hieron ſ. Sopho. 1.

Nomina ſacerdotum, quæ deſperdit Dominus, ſunt *k* eorum, qui ſibi applaudunt in Epiſcopali dignitate, & in Presbyterii nomine, & non in opere. *Sopho.1.b.* *Dignitas amara*

l Hie ſ pſ. 15.

Nomina, quorum non eſt memor Deus vel Chriſtus, *l* ſunt quæ habebant Sancti in infidelitate: quæ creſcentibus meritis mutantur. *Pſa 15.* Ita dixit Chriſtus diſcipulis. *Joan.15.b.* Jam non dicam vos ſervos, ſed amicos. Sic dicebat Paulus. *Tit.3.a* Fuimus aliquando & nos ſtulti & increduli ſicut & cæteri, ſed miſericordiam Dei conſequuti ſumus. *Nomina infidelitatis. Chriſtianus.*

m Gloſ int ſ. Deut. 25 n Arn ſ. pſ. 108 Phil de conſ ling. Baſi ſ pſ 148. o Hie ſ. Iſ. 65

Nomine fratrum appellari filium, eſt *m* dicere opera, quæ facta ſunt ab Evangelio, facta eſſe ſecundùm legem. *Gen.41.b.Deut.25.b.* Vel nomine fratris appellatur, hoc eſt, Chriſtianus à Chriſto.

Nomen peccatoris, *n* eſt fama hæreticorum. *Pſalm.108.* Hoc nomen magnificare cupiunt ſuperbi in terris, & etiam qui de vitiis gloriantur, dici poſſunt nomen ſuum magnificare. *Gen.11.a.* Jub. In te. *Pſal.48.* *Fama hæreticorum. Abominatio Iudæorum.*

Nomen Iudæorum dicitur relictum in juramentum, aut ſatietatem electis Dei. *Iſa.65.c.* Vel *o* quia eos fideles deteſtantur, & abominantur. Vel quia dicuntur filii Abrahæ, cujus opera non imitantur, ſed tranſivit ad filios Eccleſiæ, qui dicuntur filii Abrahæ per imitationem.

p Hie ſ Za. 13 Arn ſ pſ. 9. q Ru 8 ſ Apo. Hie ſ Ez. 39.

Nomen Babylonis, ſunt cogitationes confuſionis. *Iſaiæ 14.e.* *Cogitationes confuſionis.*

Nomina idolorum ſunt *p* diverſæ hæreſes. *Zach.13.a.* Et nomen externorum Deorum, quod Deus delevit, eſt invocatio dæmonum, & etiam hæreſes. *Exo.13.b.Pſal.9.* Nomina blaſphemiæ in capitibus beſtiæ, *q* uſurpatio divinitatis per Reges & diabolum. *Apoc.13 a.* *Hæreſes. Vſurpatio divinitatis.*

Nominatum ſepulchrum Gog fit, ut perpetui contemptui habeantur hæretici in Eccleſia. Eadem eſt ratio de nominata die ſepulturæ ejus. *Ezec.39.c.* *Contemptus hæreticorum.*

Nomen tabernaculi Moyſis fuit, ut diceretur tabernaculum fœderis. *Exod.33.b.*

Norma, vide Regula.

Noſſe, Notus*, vide Cognoſcere.*

Notare.

NOTARE, eſt animadvetere, & notam imponere. Eſt autem nota ſignum.

r Lyr. ſ Rut. 3

Notans Ruth locum, in quo dormiebat Booz. *Ruth.3.a.* eſt *r* devotè conſiderans crucem & paſſionem Chriſti. *Contemplatio paſſionis.*

Notari iubebat Apoſtolus non obtemperantes verbo ejus. *2.Theſſ.3.d.*

Notus, ventus, vide Aphricus.

Novacula.

NOVACULA, eſt culter raſorius.

ſ Hie. ſ. Iſa. 7.

Novacula conducta dicta ſunt *ſ* Aſſyrii. *Iſa.7.d.* quibus Deus uſus eſt ad puniendos filios Iſrael. Sic novacula tonſorum eſt vindicta Dei in Judæos. *Iſa. 5. a.* *Vindicta Dei.*

t Geor Vene Cant. 3 to 7. cap 12. v Hil. ſ pſ 51. Aug ſ pſ 51. & de verb. dom ſer. 6. x Gr. ſ. 1 Re 1

Novacula etiam deſignat *t* paſſionem Chriſti: cujus merito omnia, quæ ſunt peccati & erroris in nobis, deraſa fuere. *Paſſio Chriſti.*

Novacula acuta facit dolum, quum radendo vulnerat. *Pſal.51.* Sic *v* Judæi quum dicebant Chriſto: Scimus quia verax es, &c. quia blandiebantur ut eum caperent in ſermone. Itidem Judas quando dixit: Ave Rabbi. Novacula quidem aufert ſuperflua noſtra, hoc eſt, capillos. Ideò qui facit dolum comparatur novaculæ, quia aufert noſtra ſuperflua, hoc eſt, temporalia, etiam uſque ad ipſam vitam. *Deceptores.*

Novacula non aſcendens ſuper caput Samuelis, deſignat *x* rapacitatem & avaritiam, quæ non debet eſſe in Prælatis Eccleſiæ. *1. Reg.1.b.* Illi enim novaculam ponunt ſuper caput, qui charitatis prætextu cœleſtia prædicant, ut terrena capiant. Non ita Paulus, qui nec ſua uti voluit poteſtate. *1. Cor.9.b.* *Avaritia.*

Novale.

NOVALE, dicitur ager, qui anno ſaltem intermittitur, ne colatur, aut qui ex inculto fit cultus. *Libri & exempla Patrum.*

y Bed ſ Pr 13 Hie ſ Hoſ 10.

Novalia Patrum, in quibus ſunt multi cibi, *y* ſunt libri & exempla Patrum. *Prov.13.d.* Et innovant ſibi novalia, qui meditantur præcipuè in lege nova. *Hoſ.10.d.*

Digitized by Google

Cor hominis. Novale ſignificare poteſt cor *a* hominis, quod renovari debet de die in diem, ut non ſeminetur ſuper ſpinas. *Jer.4.a.Prov.13.d.*

Gentilitas. Novale fuit *b* gentilitas, quando converſa eſt ad fidem, quia tunc cœpit, quæ prius erat inculta. *Hoſ.10.d.*

a Ori. ſ. Nu. h.13 & ſ. pſ. 36. hom 1. Hie. ſ. Iere 4. b Ru. ſ. Ho 10

Novella.

Recentes in fide. NOVELLÆ, dicuntur novæ plantæ, ſive vinearum, ſive oleatum, aut alterius generis plantarum.

Novellæ olivarum. *Pſa.127.* ſunt *c* novi ac recentes in fide, vel pacifici, ſeu pacem prædicantes.

Adinventiones hæreticorum. Novellæ plantationes. *Pſa.143.* ſunt cogitationes & adinventiones hæreticorum, quæ non concordant cum ſacra ſcriptura.

c Ori. ſ. Matt. hom.14. Au. ſ. pſ.127. Hie. ſ. pſ. 143.

Noverca.

Noverca, dicitur, quum quis habens filios ex priore uxore, novam ducit uxorem, quæ prioris filiis fit noverca. *Lev.20.b.*

Novilunium, vide Calendæ.

Novus, Novellus, Recens, Innovare, Renovare.

NOVUM dicitur, quod nuper factum eſt, quod & recens appellatur. Novus etiam, noviter apparens. *Exod.1.b.* Surrexit interea rex novus. Firmus. *Luc.22.b.* Hic eſt calix novi teſtamenti. Inauditus. *Deu.32.c.* Novi recenteſque venerunt. Inopinatus. *Eſther.32.* Novis utens legibus. Innovatus. *Exo.13.a.* Egredimini menſe novarum frugum. Mirandus. *Iſa.43.c.* Ecce ego facio nova. Purgatus. *Eze.36.c.* Dabo vobis cor novum. Noviter inventus. *2.Reg.21.c.* Accinctus erat enſe novo. Recens. *Deu.20.b.* Quæ ædificavit domum novam.

Novitas gratiæ. Novitas & renovatio tribuitur homini *d* ſecundùm gratiam, ſicut vetuſtas ſecundùm peccatum, & appellatur novitas ſpiritus, daturque homini in baptiſmo & pœnitentia, quæ novitas in interiori homine fit, & in corde. Et dicitur novus homo, qui ſic renovatur, exuto veteri homine. *Pſa.50. Ezech.36. Rom.7.b. Ephe.2.c.4.e. Coloſ.3.b.* Dicitur etiam homo nova creatura, cui eſt nova vita in Chriſto. *Gal.6.d.* Et dicitur renovari ſicut aquila, quæ relictis terrenis, ſemper ad ſuperiora aſcendit. *Pſal.102.* Et novitas ſenſus fit per exercitationem ſapientiæ, & meditationem verbi Dei. *Pſa.103. Roma.12.a. Tit.3.b* Nova autem ſunt, quæ ad novum hominem ſpectant. *Exod.35.d.* Et novum teſtamentum ſunt opera novi hominis. *Luc.5.g.* Innovatur autem ſemper gloria, quum creſcunt virtutes. *Iob.29.d.* Et novi utres dicuntur ii, qui renovati ſunt per gratiam. *Matt.9.c.* Et lagunculæ novæ ſunt infirmæ ipſa humanitatæ conſcientiæ, vel terrena corporum vaſcula quæ vaſa fictilia dicuntur. *Iob.32.d.* Novorum etiam meſſis, & menſis novorum deſignant *e* novam vitam, & fructus novæ vitæ in Chriſto, à quo data eſt diſciplina Chriſtiana. *Exod.23.b.34.c. Num.28.d. Rom.6.a.* Novæ etiam fruges novitatem vitæ & operum ſignificant. *Exod.13.a. Ezec.3.d.*

d Ori. ſ. Rom. 7.12. Am. ſ. Eph.4. & ſ. Lu.5. & 4. de ſacramentis, 1. & 10. Exa. 9. Hie. ſ. I.b.29. & ſ. Eze.16. Au. ſ. Gala.6. Gre.19.m 27 & ſ. pſ.10. Bed. ſ. Ge. 2. e Ori. i. Periar. 3. Amb. ſ. 22. Gr.23 m 15.

Baptiſmus. Novum ſacrificium *f* eſt baptiſmus, & is qui unigeniti fide eſt Deo gratus. Novi etiam utres baptiſmum ſignificare poſſunt, in quo continentur gratiæ & dona Spiritus ſancti.

Chriſtus. Novus homo dicitur *g* Chriſtus, etiam cum ipſa eccleſia, quæ corpus ejus eſt, quam ipſe ſibi renovavit. *Ephe.2.c.* Et novum quod fecit Dominus ſuper terram, eſt ipſe Chriſtus ſeu ejus incarnatio *Ier.31.d.* Idem dicitur novellus vitulus. *Pſa.68.* Innovari autem dicitur ſemper gloria Job, hoc eſt, Chriſti, vel ſecundùm quod ipſe Chriſtus perſeverat in parte, vel propter novitatem membrorum eccleſiæ, quæ eſt corpus ejus. *Iob.29.c.* Novum autem vas, in quo miſit Eliſæus ſal, carnem Chriſti deſignat. *4.Reg.2.d.*

f Amb. 2. de Caio.6 & ſ. 29. g Arn. ſ. pſ. 68 Hie. ſ. Iſa. 31. & ſ. Iob 29.

Nova lex. Novæ fruges *h* novam legem ſignificant. *Exod.13.a. Levit.26.b. Ezec.3.d.* Itidem nova poma ad doctrinam novi teſtamenti ſpectant. *Cant.7.d. Iſa.42.b.43.c. Matt.13.g. Gal.5.d.* Et novum mandatum eſt, mandatum charitatis: quod eſt peculiare legis novæ, & ipſa facit novum hominem. *Joan.13.d.* Et novum canticum eſt novi teſtamenti, in quo ſunt myſteria incarnationis, & cantatur in novitate ſpiritus. *Pſalm.32.95.97.143.149.* Et nova conſperſio *i* eſt doctrina Chriſti in novo teſtamento. *1.Corinth.5.c.* Novum quoque ſacrificium eſt ſacrificium novæ legis. *Levit.23.c.* Innovari autem dicuntur dies ſicut à principio, quum in lege nova producuntur Apoſtoli ſimiles Patriarchis. *Thren.5.d.* Novum etiam vinum non mittendum in utres veteres, eſt *k* evangelica doctrina non tradenda Scribis & phariſæis. *Matth.9.b.*

h Ori. ſ. Lev. h 16 & ſ. Ge. hom.13. Hil. ſ. Matth. can. 4 & ſ. pſa 143. Baſ. ſ. pſ. 32. Hie. ſ. Iſa.48. i Am. ſ. 1 Co 5 Iſy. ſ. Lev 25. k Hie. ſ. Ma 9

Novum & vetus teſtamentum. Comminationes & promiſſiones. Novi & veteres putei ſignificant *l* nova & vetera de theſauris utriuſque teſtamenti. *Gen.26.c. Matt.13.g.* Nova autem & vetera præter hoc, quod referuntur ad novum & vetus teſtamentum, poſſunt vetera dici comminationes æternæ pœnæ, nova verò promiſſiones vitæ cœleſtis.

Novi teſtamenti canticum. Novum canticum *m* eſt novi teſtamenti, & etiam crucis Chriſti præconia, quæ antea nunquam in mundo laudata fuerat. *Pſa.95.97.143.* Pertinet etiam ad gloriam cœleſtem, ubi omnia erunt nova: ibi etiam erunt novæ linguæ. *Marc.16.d.*

l Gre. ho 1. m Hie. ſ. pſ. 97 143. Gre. ho. 29.

Chriſtiani nomen. Eccleſia. Novum nomen impoſitum Hieruſalem, deſignat *n* nomen quod eccleſia ſumpſit à Chriſto, ut fideles dicerentur Chriſtiani. *Iſa.62.a. Apoc.3.d.*

Anima. Apoſtoli. Novum plauſtrum dici poteſt *o* ſancta eccleſia, vel cujuſque fidelis anima, vel Apoſtoli ferentes arcam Dei prædicando Chriſtum. *1.Reg.6.b.* Et eſt novum propter *p* præceptum dilectionis, & quia non ſequuntur vetuſtatem literæ, ſed novitatem ſpiritus. *Iſa.42.d. Ioa.13.b. Rom.13.c. Ephe.4.f.*

Spiritualia mandata. Dona Spiritus ſancti. Gloria cœleſtis. Novum vinum ſignificare poteſt, *q* ſpiritualia & gravia mandata & dona Spiritus ſancti. *Matt.9.b.* Novum etiam vinum gloriam cœleſtem ſignificat, ubi nova ſunt omnia *Matt.26.c. Apo.21.c.* Novum autem vinum bibit Chriſtus in reſurrectione, ſicut vetus in paſſione. Bibet autem vinum novum cum Apoſtolis, & aliis fidelibus in generali reſurrectione.

n Hie. ſ. Iſ 62. Au. ſ. Ap. h 3 o Gr. ſ. 1. Re 6 p Hie. ſ. Iſ 41: q Baſ. ſ. pſ 32. Ori. ſ. Matth. hom 35. Aug. q in euange. 45.

Innovatio cœlorum. Converſi gentiles. Novi cœli, quos creat Deus, erunt *r* cœli renovati in fine mundi, vel cœli novi ſunt converſi ex gentilitate, quando eos quos colebant ut Deos, converſi ad fidem, Dei creaturas eſſe cognoſcunt. *Iſaiæ.25.c.66.g.*

Fœlicitas. Nova terra eſt, quam poſſidebunt beati in fœlicitate. *Iſa.65.c. Matt.5.a.*

Renovatio per fidem. Novum cor Iſraëlis, eſt *ſ* credere in eum, quem prius negaverunt: novum verò cor gentium, eſt idola derelinquere, & mortuorum cultu contemptâ, credere in eum, qui eſt Deus viventium. *Ezec.18.g.36.f.* Novum autem cor pertinet ad bonæ voluntatis initium. Novæ quoque lagunculæ ſunt ſpiritualia corda. *Iob.32.d.*

r Hie. ſ. Iſ. 65. Ru. 11. ſ. Apo. ſ Hie. ſ. Ez. 18 Gr. 23 m 1. Fulg. 1. de du. ...

Invocatio regni Saulis deſignat *a* novam ſubmiſſionem auditorum ipſi prædicatori, cùm ejus laudabilem vitam conſpiciunt. 1. *Reg.11.d.*

Novellus vitulus dici poteſt *b* doctor, qui valet jam hæreticos ventilare. *Pſa.68.*

Renovat Deus faciem terræ, quando *c* creat novum hominem: & etiam quando reſuſcitat. *Pſa.103.*

Renovata juventus aquilæ, deſignat novitatem interioris hominis: & etiam baptiſmum, & reſurrectionem. *Pſa.102.*

Renovari dicitur dolor, quum *d* quis non reſpondet injuriam inferenti. *Pſa.38.*

Recentes dii ſunt, *e* qui non ſunt æterni: & ideò non ſunt dii, *Pſa.80. Deu.32.c.*

a Gr. ſ. 1. Re. 11. b Au. ſ. pſ. 68. c Or. 1. peri 3. Arn. ſ. pſ. 103. Baſi. ſ. pſa. 32. Amb. ſer. 54. Aug. ſ. pſ. 120. Euc. q. in pſa. d Ori. ſ. pſ. 38. hom. 1. e Au. ſ. pſ. 80.

Subjectio auditorum prædicatori. Doctor [illegible]. Novum hominem creans. Novitas interioris hominis. Idola. Infimi. Chriſtus. Tempus Chriſti.

Noviſſimus.

NOVISSIMUS, dicitur ultimus: quia quæ recenter fiunt, ultimum locum habent.

Noviſſimi dici ſolent, *f* qui ſunt infimi & deſpecti in populo. *Iſa.65.d. Amos 9.a.* Noviſſimus virorū dictus eſt Chriſtus: quia maximè fuit in paſſione deſpectus. *Iſa.53.a.* Noviſſima autem Chriſti dicuntur: quæ ad ejus ſpectant humanitatem. *Pſa.138.*

Noviſſimi dies *g* tempus Chriſti ſignificare ſolent. & tempus ultimæ prædicationis. *Gen.49.a. Iſa.2.a.9 a. Ezech.38.b.c. Mich.5.a.* Et noviſſimus dies feſtivitatis, *h* fuit ultimum paſcha Judæorum, quando Chriſtus occiſus eſt. *Ioan.7.f.*

Noviſſimi etiam dies ſunt *i* tempus judicii, aut tempus divinæ vindictæ poſt longam ejus patientiam. *Ier.23.e.30.d.* Noviſſimum quoque perdicis & noviſſimum Babylonis, & noviſſima Rachelis ad tempus judicii referuntur. *Ier.17.b.31.c. Iſa.47.b.* Et noviſſimæ plagæ iræ Dei dicuntur, quia ſemper percutit populum contumacem, poſt longam videlicet pœnitentiam. *Apo.15.a.*

Noviſſimi quoque dies, ſunt *k* dies circa finem mundi. *Hoſ.3.b.* Et noviſſimi homines quos invadet terror, erunt electi circa finem mundi, tempore videlicet Antichriſti. *Iob.18.d.* Et noviſſima Job quibus benedixit Deus, eſt ultimum tempus eccleſiæ, quum multiplicabuntur fideles in ſenecta uberi. *Iob.42.c. Pſal.91.*

Noviſſimus dies, dicitur *l* adimpletio prophetiarum: tempus videlicet quando impletur, quod ab aliquo propheta prædictum eſt. *Iſa.30.b.*

Noviſſimi facti ſunt primi, & primi noviſſimi, quando *m* Gentiles qui poſteriores erant in fide, poſtmodum fidem amplectentes reliquerunt poſt ſe Judæos. *Matt.19.d.* Homines etiam qui natura inferiores ſunt angelis, relinquunt infra ſe dæmones, qui natura ſunt ſuperiores: In fœlicitate enim nonnulli homines aliquibus angelis ſuperiores erunt. Noviſſimi quoque dicuntur *n* Judæi, qui erunt tempore Antichriſti. *Eccl.4.d.*

Noviſſima cognatio in tribu Benjamin, ſignificat *o* minimum gradum converſationis electorum in eccleſia. 1. *Reg.9.c.*

Noviſſima domus Dei dicitur *p* eccleſia, quia prima fuit ſynagoga. *Agge.2.b.* Noviſſima etiam Job deſignant ſtatum eccleſiæ Chriſti poſt ejus paſſionem, vel ſtatum eccleſiæ triomphantis. *Iob.42.d.*

Noviſſima abyſſi dici poſſunt *q* corda ſecreta, quæ aperta ſunt Deo. *Iob.38.b.*

Noviſſima ſunt peiora prioribus, quando *r* noviſſimis additur ſimulatio. *Matt.12.d.* Noviſſima quoque Judæorum fuerunt peiora prioribus, quia ſupra mala præterita, Chriſti necem addiderunt. *Luc.11.c.* Noviſſima quoque eorum fuerunt, quum vaſtati ſunt. *Amos.8.c.* Noviſſimæ plagæ *ſ* ſunt, quæ corpus & animam affligunt. *Apoc.15.a.*

Noviſſimum minutum, ſignificat minima peccata, & terrena. *Matt.5. Luc.12.b.*

Noviſſimæ dicuntur venire fatuæ virgines, hoc eſt, *v* quū jam operādi tempus præteriit. *Matt.25.a.*

Noviſſimus lacus, ſignificat *x* inferos, aliquando eam partem, in quam deſcendit Chriſtus. Noviſſima verò laci profundum inferni deſignant. Idem deſignabunt quoque noviſſima abyſſi. *Iob.38.b. Ezech.32.e.* Deſignant etiam impios & ſacrilegos, quia in profundiores peccatorum tenebras deſcendentes laſciviatum nimio fluxu, velut aquarum multitudine deprimuntur.

Noviſſimum mare ſumitur in ſcripturis pro *y* mari mediterraneo, quod eſt ad occidentem terræ promiſſionis. *Ioel.2.e.*

Noviſſima crepido altaria. *Ezech.43.d.* quæ & crepido minor dicitur, ſeu propiciatorium minus, deſignat *z* Chriſtum exinanitum aſſumpta forma ſervi.

f Hie. ſ. Iſ. 56. g Hie. ſ. Iſ. 29. h Ru. 7. ſ. Ioa. i Or. ſ. Io. h. 4. Au. ſ. Ap. h. 15. k Hie. ſ. Hoſ. 3. Gre. 14. m. 12. & 35. m. 16. l Glo. ord. ſup. Iſa 30. m Ori. ſ. Ma. hom. 9. n Hie. ſ. Eccleſiaſten 4. o Gr. ſ. 1 Re. 9. p Hie. ſ. Agge. 2. & ſ. Iob 42. q Gr. 29. m. 7. r Aug. q. in evang. 8. Am. ſ. Luc. 11. ſ Rup. 9. ſ. Ap. t Orig. ſ. Luc. hom. 35. Au. 1. ſ. Dom. in monte. v Ori. ſ. Matt. hom. 32. x Gr. 29. m. 5. Hie. ſ. Iob 38. y Hie. ſ. Ioe. 2. z Glo. ord. ſu. Ezech. 43.

Tempus judicii, & divina vindicta. Dies circa finem mundi. Impletio prophetarum. Iudæi & Gentiles. Angeli & homines. Minimus gradus fidelium. Eccleſia. Corda ſecreta. Occiſio Chriſti. Deſtructio Iudæorum. Minima peccata. Præteritum tempus operandi. Inferni. Mediterraneum. Chriſtus exinanitur.

Nox.

Nox, eſt tempus quo Sol eſt ſub terra, per cujus umbram Solis luce privamur. Ut autem eſt tempus tenebroſum, ita eſt tempus aptum ſomno, & quieti.

Nox media, *aa* tempus incarnationis Chriſti ſignificare ſolet: ut nocte media ingreſſus eſt Dominus in Ægyptum, quando verbum caro factum eſt. *Exod.13.b.12.d. Pſa.118.* Nox etiam media, occultum tempus adventus Chriſti ſignificat. *Matt.25.a.*

Nox quandoque *bb* tempus ante adventum Chriſti ſignificat, propter ſecretum ſilentium myſteriorum Dei: & dividitur in quatuor vigilias: Prima in Adam, primo homine, ut crederet in Deum creatorem: Secunda, in Noë, quando divina providentia & juſtitia erga homines monſtrata eſt. Tertia, in Abraham, creſcente in fide. Quarta in prophetis, appropinquante luce adventus Chriſti. *Gen.8.d. Iob.35.b. Ioan.21.a.*

Nox nocti indicavit ſcientiam, *cc* quum Chriſtus illuſtravit Joannem Baptiſtam, ambobus in utero latentibus. *Pſa.18.* Vel nox nocti indicat ſcientiam, *dd* quum Chriſtus homo docuit omnem terram. Vel mortalitas *ee* carnis, carnalibus fidem prædicando, annunciat futuram ſcientiam. Vel cum carnalis licet fidelis, loquitur carnaliter de his, quæ pertinent ad carnem Chriſti. Hæc autem nox dicitur eſſe Dei. *Pſa.73.* Nox quoque indicavit ſcientiam nocti, quom Judas Judæis doctrinam pravi ſenſus infudit, & cum indicavit Judæis Chriſtum capiendum dicens: Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum. Nox quoque ſunt tenebræ Judæorum. *Pſa.87.*

Nox quandoque dicitur *ff* vetus teſtamentum, & ſenſus literalis, & parabolæ. *Gen.22.a.40.a. Exo.10.e.13.d.14.e. Pſal 135. Can.3.a.* Nox etiam ſunt quæſtiones de Deo, qui poſuit tenebras latibulum ſuum. *Pſa.17.91.* Nocte conjuncta eſt Lia Jacob, *gg* ut obſcuritas literæ deſignetur. *Gen.29.e 30.c. Zac.1.c.*

Nox etiam ſignificat *hh* tempus legis Judæorum, aut ipſum populum Judæorum. *Iob.3.a. Luc.5.a.* Et vertit Deus diem in noctem, quando diem eorum, qui hora ſexta dixerunt, Crucifige, in typum civitatis

aa Au. ep. 120 & de verbo dom. ſ. 22. bb Hie. ſ. Iob. 35. Cy. 12. ſ. Io. 62. cc Au. ſ. pſ. 68. dd Chr. ſ. pſ. 96. Hie. ſup. pſal. 18. 87. ee Au. ſ. pſ. 18. 73. & ſ. Io. tra. 62. Eu. q. in pſal. ff Arn. ſ. pſ. 91. 135. gg Am. de Iſ. 5. & ſ. pſ. 118. ſer 7. Bed. ſ. Ge. 10. hh Or. ſ. Iob 3. Am. de virgin. 2.

Tempus incarnationis. Tempus ante adventum Chriſti. Chriſtus & Ioannes. Mortalitas. Carnales Prædicator. Iudas. Iudæi. Tenebræ Iudæorum. Vetus teſtamentum. Tempus legis Iudæorum.

tatis in noctem mutavit. Et lux quæ eis oriebatur in lege, & Prophetis, verſa eſt in tenebras, ignorantibus quid legant & audiant, *Amos.5.b. Pſal.69.* Nox autem qua producta eſt hœdera ad protectionem Jonæ, *a* tempus ante adventum Chriſti deſignavit. Nox verò qua areſacta eſt, cæcitatem Judæorum ſubſecutam. *Ioan.4.d.*

Tranquillitas.

Nox, in qua apparet Dominus, eſt tranquillitas ab omni perturbatione. *Gen.20.a.26.c.46.a. Exod.24.d.* Sic quaſi nocte *b* quieſcit eccleſia, quum aliqui fidelium ejus intermiſſa ad tempus ſolicitudine exterа, ſibimet vacare, ſeque ipſos ſpiritualiter incipiunt curare, vel lectionibus videlicet ſacris, vel orationibus ac lachrymis ſeſe, vel aliis ſtudiis hujuſmodi ſecretius exercendo. Surgit autem de nocte, cum in eiſdem ſuis fidelibus ad agendum etiam proximorum curam, ſe ſolicitè accingit. *Prov.31.c.*

Nocte fit revelatio myſterii Danieli, *c* quando veritatis illuſtratio cernitur quidem ex parte, & velut ad lunæ lumen videtur, & quando de aliquo divinitatis arcano, quid ſentiendum ſit, ipſi quidem intelligimus, ſed rationem qua illud, & aliis probare poſſumus, in promptu necdum habemus. Sed cũ per divinam retractationē poſtmodum agimus, ut acceptam veritatis intelligentiam, quam ipſi prius vel tenuiter videre potuimus, perſpicua demonſtratione aliis declarare poſſumus, jam quod nocte percepimus, ſub diei luce proferimus. *Dan.2.c.*

Fides.

Nox aliquando fidem ſignificare poteſt, & nocte Abraham ſuperavit adverſarios, quia victoria quæ vincit mundum, eſt fides noſtra. *Gen.14.c. Exod.10.c.*

Pœnitentes. Humiles.

Nocte accepit ſapientiam Salomon, *d* quia non erat in ejus luce perſeveraturus. *3.Reg.3.a.*

Nox aliquando ſignificat *e* cognoſcentes peccata ſua, & humiles. *Exod.13.d.40.d.* Et noctes quadraginta, pertinent ad pœnitentiam. *Exod.34.d.* Et de nocte conſurgens Abimelech, reſipiſcentes ſignificat. *Gen.20.b.*

Tempus orationis.

Nox media, tempus orationis aliquando ſignificat, ut quum amicus venit media nocte, gratia petendi panes ab amico. *Luc.11.a.*

Altitudo remiſſionis.

Nox etiam media, *f* altitudinem remiſſionis, & negligentiæ ſignificat, & tempus quando minus putatur venturus eſſe judex. *Matt.25.a. Iob.34.c Ioan.6.*

Occulta voluptas. Inſidiæ tentationis.

Nocturnus timor, *g* eſt occulta voluptas, vel inſidiæ tentationis occultæ in hoc mundo obſcuro. *Pſa.90. Cant.30.c.* Et nocturna pollutio, aut ſomnium eſt tentatio occulta, per quam tenebroſa cogitatione turpe aliquid corde concipitur, quod tamen corporis opere non expletur. *Dan.23.b.*

Contemplatio.

Nocturna viſio, eſt *h* contemplatio divinorum in hac vita, in qua ſub quadam caligine, & non ſine nubis obſcuritate divina cognoſcimus. *Iob.4.c.33.b.*

Tres mortui ſuſcitati. Tempus paſſionis Chriſti.

Noctes tres, deſignant *i* tres mortuos, quos ſuſcitavit Chriſtus, ſecundùm tres gradus mortis ſpiritalis per ipſos ſignificatæ. In his fuit Chriſtus in corde terræ: hoc eſt, jacuit fides Chriſti in cordibus ipſorum, qui habitant terram. *Matt.12.f.*

Obſcuritas Sacramentorum.

Nox quandoque dicitur tempus *k* paſſionis Chriſti, quando maxima erat obſcuritas fidei in cordibus omnium. *Pſal.15.16.31.103.* Ita in nocte comedebatur agnus. *Exod.12.b.* Ubi etiam deſignatur obſcuritas ſacramentorum. Nox eſt etiam, quia nondum ad invicem conſcientias noſtras videmus.

Nox aliquando ſignificat *l* tempus tribulationis, & tentationis. Et media nox, eſt tempus gravis tribulationis. *Gen.32. Levit.8.g. Job.7.a.17.c.24.c.30.c.34.c.35.c. Pſalm.2.15.16.21.118.120. Thren.1.a.2.f.* Nocte mandat Deus canticum, nempe miſericordiæ, hoc eſt, in adverſis, quum quis non poteſt eam exercere, ut ſaltem eam laudet. *Pſa.41.* In noctibus etiam jubemur extollere manus in ſancta. *Pſa.133.* Et nox illuminatur ut dies, quum quis lætanter ſuſtinet adverſa. *Pſalm.138.* Nocte accuſat diabolus, id eſt tempore adverſitatis. *Apoc.12.c.* Noctes laborioſas tolerant, qui adverſitatum tenebras *m* non ſolùm uſque ad inopiam, ſed ſæpè ad corporis uſque cruciatum portant. *Job.7.a.* Nocte quærit ſponſa Dominum, hoc eſt, in tribulatione. *Can.3.a.* Nocturnus timor, *n* eſt timor, de tribulatione, aut in ipſa tribulatione. *Pſa.90.* In hac *o* nocte non extinguitur lucerna mulieris fortis. *Pro.31.c.* Media nocte venit amicus, id eſt *p* tempore tribulationis. *Luc.11.a.*

Privatio formæ.

Nox interdum dicitur *q* privatio formæ in materia, quæ rationem habent tenebrarum, ſicut ipſa forma lucis habet rationem. *Gen.1.a.*

Ignorantia. Errores.

Nox interdum ſignificat *r* ignorantiam, & errorum tenebras, *Geneſis.1.a. Levit.6.b. Pſalm.103. Iſa.16.a. Hoſe.7.b. Eccleſiaſtic.23. Abdi.b. Mich.3.c.* Et noctes laborioſæ ſunt, quum ingemiſcimus nos neſcire quod quærimus. *Iob.7.a.30.c.* Nocte Loth concubuit cum filiabus: ubi deſignatur ignorantia ſcientiæ Dei. *Geneſis 19.g.* Nocte vaſtatur Ar, civitas Moab: quia ſcientia ſæcularis perpetuis ignorantiæ tenebris damnatur. *Iſaia 15.a.*

Infidelitas.

Dicitur etiam perire nox, quando id quod cæcata mens etiam per conſenſum perpetrat, animadverſione pœnitentiæ extinguitur. *Iob.3.a.* Noctes quoque ſingulæ ſunt tenebroſæ. *Pſa.6.* Nox etiam eſt ipſa infidelitas ut nocte luctatus eſt vir cum Jacob, ubi notatur defectus fidei futurus in Judæis. *Gen.32.f.* Et nocte venit Nicodemus ad Jeſum, quia nondum plenam habebat fidem. *Ioan.3.a. Iſa.21.c.*

Senſibilia.

Nox diviſa à die, ſignificare poteſt *s* ſenſibilia diviſa ab intelligibilibus. *Gen.1.a.c.*

Tempus hujus ſæculi.

Nox præterea *t* obſcuritatem & tempus hujus ſeculi ſignificare poteſt. *Gen.30.c.* Hac nocte editur agnus, & perimitur qui dilexit mundum, ut primogenita Ægyptiorum, ut dives avarus. *Exod.12.b.d.24.c.34.d. 1.Reg.14.e. Pſal.76.77.118.133.138. Rom.13.d.* In hac nocte nutrire debet ſacerdos ignem altaris. *Lev.6.b.* Nox autem media, eſt medium tempus vitæ humanæ tenebroſæ. *Mar.13.d.*

Tempus mortis. Mortalitas. Tempus judicii. Diabolus.

Nox quandoque ſignificat *x* tempus mortis, & ipſam mortalitatem, quam homo incurrit per peccatum. *Gen.8.d. Exod.14. 2.Reg.14.e Iob.3.a. Pſa.129.* Et nox fit illuminatio, quum à morte tranſitur ad gloriam. *Pſa.138. Ioan.9.a. Iob.27.d.* Deſignat etiam *x* tempus judicii, & ignorantiam, ſeu obſcuritatem diei judicii, ac mortis. *Pſa.73. Matt.25.a. Luc.12.c. 1.Theſ.5.a.*

Nox poteſt etiam aliquando ſignificare tempus Antichriſti. *Exod.13.d. Luc.17.g. Matt.25.d. Ioan.9.a. Job 14.c.* In quibus etiam locis ſignificari poteſt tempus judicii.

Secta hæreticorum. Cognitio temporalium.

Nox quandoque dicitur *y* ipſe diabolus, ut *Iob 3.b.* Noctem illam tenebroſus turbo poſſideat. Nox eſt enim, quum mentes & conſcientiam erroris tenebris obſcurat. Eſt enim nox ipſa callida ſuggeſtio diaboli. Nox quoque diviſa à die, eſt diabolus ſeparatus ab Angelis. *Gen.1.a. Thren.1.a.*

Noctes per quas quæſivit ſponſa ſponſum, & non invenit, *Can.3.a.* varias ſectas *z* hæreticorum & ignorantiæ, ac errorum deſignant, qui dicunt. Ecce hic eſt Chriſtus, ecce illic. Et nocturna viſio, ſignificat cognitionem mundanorum, & hypocritarum, & hæreticorum de rebus temporalibus, quæ eos ipsè deſerunt, ut quaſi ſomniando eas poſſediſſe videantur. *Iob.26.a.*

a Hu. ſ. Am. 5. & iona. 4. b Ite ſ pro. 31. c Ric. de S. Vi. de ſom. Na 12. d Or. ſ. 1. Re 3. e Glo. ord. ſu. Exod. 13. f Ori. ſ. Matt. hom. 32. Gre 27. mo. 1. hom. 21. Cy. 3 ſ. Io. 24. g Ar. ſ pſ. 92. Gr. 20 m. 3. & ſ. Can. 3. & 6. mo. 40. h Gr 5. m 21. & 23. mo 21. i Aug. de ſym. ad catech. 6. k Aug. 2. d. Trin. 17. & ſ. in pro. 54 & ſ pſ 103. Bed ſ Exo. 3. Rup 2 ſ Exo. 20. 22. l Hu. ſ. Iſa. 4. Aug ep. 120. & ſ pſ 1. 8. Amb ſ pſ. 118 ſer m 7. 8. Cli. gradu. 25 m Gr. 2. m. 9. & 8. m. 7 & 16. mo. 28. & 27. m. 1. o Ber ſ. 1. ſup. qui ha. o Be. ſ pro 8. p Glo. ord. ſu. Luc. 11. q Gl in ſ Ge. 1. r Or. ſ. Ge h. 1. Gre 4. m. 7. & 8 mo. 9. & 20 m. 26. m. 25 & pſa. 6. & 6. m. 14. Hor ſ. Iſa. 12. Au. ſ. Io tr. 52. Cyr. hom. 5. ſ Au 13. conf. 18. t Ori. ſ. Le. b. 5. & ſ Nu. h. 23 & ſ. Matt. ho 30. & ſu. Rom 13. Au ſ. 13. & ſ Luc. 2. Aug ſ. pſ. 76. 118 120 138. v Gr ſ 1 Re. 14 & 25. mo. 21 & ho. 22. Iſyc ſ Levi 6. Aug. ſ pſ. 27. 129. Gr ſ 1 Re. 14 & 18 m. 10. Aug ſ pſ 119. 138. Amb. ſ. pſ 118. y Hi. ſ Iob 3. Cyr 6. ſ. Io. 14. Am ſ Lu. 7. Au 73 ſ 59. z Gr 25 m. 18.

Tempus peccati. Peccatum.

Nox quia privat luce, ſignificare poteſt *a* tempus peccati, & vitam peccatorum, ac veterem hominē. Ipſum etiam peccatum nox dicitur, quo privatur homo luce gratiæ. *Gen.1.a.19.a. Exod.13.d.1. Reg.15.d. Thre.1.a.Rom.13.d.* Nocte ſunt ebrii, qui cordis ebrietatem habent, qui ſunt in tenebris. *1.Theſ.5.a.* Nocte capitur Chriſtus, ſcandalizantur diſcipuli, negat Petrus, hoc eſt ſine Spiritu ſancto. *Matt.14.c.26.c.Iob.3.a.* Et guttæ noctium, ſunt cadentes per peccatum. Non rediturus ad vineam, ad traditionis perfidiam nocte Judas exiſſe perhibetur. *Ioan.13.d.* Et diviti iniquo dicitur. *Luc 12.c.* Hac nocte repetent animam tuam ex te, nocte conteruntur mali, vel quum per divinam ſententiam occultam cæcantur, vel propter tenebras exteriores, in quas mittuntur. *Job.34.c.* Nox etiam ibidem dici poteſt peccatum, quod eſt pœna & cauſa peccati. Poteſt etiam nox in multis ex his locis infernum ſignificare. *Iud.19.c.* Dies mutabitur in noctem. *Joan.9.a.*

Infernus

Nubere, Nuptiæ.

NUBERE, dicuntur fœminæ, quum viris traduntur, non enim vir propriè nubere dicitur, ſed mulier, vir autem ducit uxorem. Nuptiæ autem ſunt, cùm eſt actus nubendi. Et ipſe ceremoniæ, & hilaritates, quæ in ducendis uxoribus ſunt, nuptiæ dicuntur.

Nuptiæ in Chriſto non dicuntur propriè eſſe inter verbum & humanitatem, cùm non ſint perſonæ ſed ſunt inter Chriſtum, & eccleſiam, & inter Chriſtum, & animam, ad quas ipſe dicitur ſponſus, & illæ ſponſæ. Inter animam verò, & dæmones non poſſunt dici nuptiæ, ſed adulterium, quum non poſſit eſſe legitima conjunctio.

Nuptiæ Jacob cum Rachele, unionem Chriſti & eccleſiæ ſignificant. *Gen 20.c.* Et nuptiæ filii regis, deſignant *b* conjunctionem eccleſiæ ſponſæ cum filio Dei incarnato ejus ſponſo. *Matt.22.a.* Deſignant etiam communicationem verbi ad animam, & has nuptias providere debet puellæ Dominus ejus. *Exod.21.a.* Nuptiæ ſactæ die tertia in cana Galilææ, *c* conjunctionem Chriſti & eccleſiæ poſt reſurrectionem deſignant. *Joan.2.a.*

Conjunctio Chriſti cum eccleſia, vel anima.

Nuptiæ quandoque ſignificant *d* cæleſtem gloriam, ſeu conjunctionem cum verbo Dei in gloria, cum immortalitatis aſſumptione. *Matt.25.a. Luc.12. Apoc.19.b.*

Gloria cæleſti.

Nuptiarum tres ſunt ſpecies. Primæ reconciliationis per fidem, quarum tria ſunt fercula, peccatorum ablutio, gratiæ conſecutio, & naturæ reformatio. Secundæ adoptionis per ſpem, in quibus ſunt eloquii divini conſolatio, alimoniæ cœleſtis communio, dulcedinis internæ prælibatio. Tertiæ ſunt glorificationis per charitatem: cujus fercula ſunt æterna incorruptio, vera glorificatio, perennis Dei viſio.

Recipere ſermonem extraneum.

Non nubens alteri viro uxor defuncti, *e* deſignat animam non recipientem ſermonem extraneum Gentilicium & hæreticum. *Deu.25.b.* Tunc etiam nubit filia ſacerdotis alienigenæ aut alicui de populo, quum *f* anima nutrita in fide ſe tradit errori Gentilico, aut hæretico.

Charitas.

Nuptialis veſtis *g* eſt charitas, ratio & virtutes, ac dona Spiritus ſancti. Et ipſa gloria veſtis eſt nuptialis. *Matt.22.b.Coloſ.3.b.*

Nubes, Contaracta.

NUBES, eſt vapor humidus, in ſublime, vi caloris elatus: cujus denſitas Solem obumbrat, & in aquas terram irrigantes demum convertitur. Cataractæ autem dicuntur nubes ceu feneſtræ, & portæ, quibus aquæ defluunt. Sunt tamen qui cataracta ſcribendum putent: ut à defluendo dicantur aquæ quæ alto ruere potius quam defluere videantur. Duo autem ex nubibus conſeruntur nobis beneficia: *h* Alterum eſt obtectus, alterum verò pluvia, & ambo Solis vigorem mitigant. Lux enim ejus nimis excellens, percellit oculos minus diſpoſitos, aut tantæ luci non aſſuetos, & calor exſiccans & exæſtuans perurit aliquando: utrumque tamen neceſſarium eſt. Ad quorum temperamentum ſummus moderator, nubes pro tempore interijci jubet, quæ lucem comprimunt, & areſacta madefaciant, & irrorent.

Deus pater.

Nubes in primis dici poteſt *i* Deus pater cujus typum gerebat nubes, quæ ſuſcepit Chriſtum aſcendentem in cœlum ab oculis diſcipulorum. *Actor.1.b.*

Spiritus ſanctus.

Nubes itidem dicitur *k* Spiritus ſanctus protegens Hebræos, hoc eſt, fideles: & excæcans Ægyptios hoc eſt, infideles. *Exod.14.e.* Et nubes lucida obumbrans diſcipulos, dici poteſt æterna virtus, vel Spiritus ſanctus. *Matt.17.a.*

Chriſtus. Humanitas Chriſti.

Nubes præterea cùm ſit tenuiſſimus aëris lucidi contextus, lucem aliquam de ſe emittens, ipſum Chriſtum *l* ſignificat, vel divinam in Chriſto, & luculentam veritatis pulchritudinem. *Job.38.b. Pſ.96.* Deſignat etiam naturam humanam in Chriſto. *Gen.9.b.Exod.13.d.14.e.16.c.19.b. Lev.16.a.3. Reg.18.g. Iſa.19.a.25.b.* Et nubes magna veniens ab Aquilone, eſt Filius Dei, factus homo, veniens in mundum. *Ezech.1.a.* Et nubes irrorans & protegens nos à fervore Solis, hoc eſt, ab ira Dei, & extinguens æſtum peccatorum, eſt ipſe Chriſtus afferens nobis divinam clementiam. Et ipſa humanitas ejus eſt dies, in qua eduxit Deus populum de Ægypto. *Pſal.77.* Hac nube dicitur amictus Angelus *Apoc.10.a.*

Benignitas Dei.

Cataractæ cœli, ſignificare poſſunt *m* benignitatem Dei, qua detinet iram ſuam, ne perdat homines quæ tunc aperiuntur, quum juſtitia exigente Deus vindictam exercet. Et cùm demonſtrat nota ſibi eſſe noſtra crimina. *Gen.7.b.8.a.Iſa.24.c.*

Verbum Dei. Doctrina Apoſtolica. Figuræ veteres. Profunditas ſcripturæ. Prophetæ. Comminationes divinæ.

Nubes media inter Hebræos, & Ægyptios, *n* eſt verbum Dei, mentibus virtute præditis, paulatim irrorans ſapientiam, à malis omnibus ſecuram. In duras autem, ac bonarum artium ſteriles, more nubis denſiſſimæ pœnas ingerit, intentans eis inundationis perniciem miſerabilem. *Exod.14.e.* Nubes etiam dicitur doctrina *o* apoſtolica, in qua apparet Chriſtus tanquam arcus in nubibus: ubi etiam deſignantur figuræ veteris teſtamenti. *Gen.9.b.Lev.16.a.* His nubibus operit Deus cœlum. *Pſalm.17.103.107.134.146.Iſa.5.b.* Et ſunt nubes tenebroſæ propter obſcuritatem, & illuminat noctem veteris populi. Ipſa quoque profunditas ſcripturæ nubes dicitur. *Exod.15.d.14.e.40.d. Matt.24.a.26.f.* Et baptizari dicuntur antiqui patres in nube, quia baptizati ſunt in figura. *1. Cor.10.a.* Cataractæ autem ut dicuntur per quas flumen dejicitur, potius quam defluit, Prophetas ſignificare poſſunt. *Pſa.41.* Ubi etiam deſignant comminationes divinas.

Gratia Dei. Divina protectio.

Nubes etiam dici poteſt *p* gratia Dei, & divina protectio, ipſaque conſolatio divina, cœleſtiaque beneficia. Donec nubes gratiæ erat in tabernaculo fœderis. Maria non apparuit leproſa, ſed remota nube. *Exo.24.d.33.c.34.a.40.d.nu.9.c.12.c.16.f.Iſa.4.b.5.b.18.b.* Et nubes in qua veniet Filius hominis, erit bonis con-

a Cy.ſ.1.Io.14 Gr.4 m.8.Io.23. Ru.ſ.1. Ge.18 & ſ. Ier.14. Ber.ſ.Ca.ſer.75.86. Gre.11.m.3. Ori.ſ Matth. hom.35.& ſ. Rom.13. Amb.2. de Cain.4 Hie.ſ Ezec.8 Au.ſ.pſ.5. & ſ Ioa.tra.57. Gr.ſ.1.Re.18 & 2.m.2 & 25.mor.11. *b* Orig.ſ.Ma. hom.20.22. Au.1.9 mor. 31.& ſ. Ioan. tra.8. Hie.ſ Ma 22 Epiph.2.con. har tom 1. *c* Gre. hom.8 Cy 2.ſ.Io 24. *d* Ori.ſ.Matt. hom.18. Hil.ſ.Matth. can.27. *e* Aug 83.59 & de verbo Dei. Bern in ſent. Ori.ſ.Matt. hom.22. *f* Iſy ſ. Le 22. *g* Ori.ſ.Mat. hom 20. Hil ſ.Matth. Can.22. Am 1.de pa. nit 6. & ſup. Luc.14. *h* Georg Ve. Ca 1 to.8.17 *i* Am ſer.61. *k* Ori.ſ.Ex.5. & ſ Nu.h 27 & ſ Ma.h 3. *l* Chr ſ pſ 96. Am.ſ.pſ 118. ſerm 5. Hie.ſ. Ezec.1 Cy 4 ſ.Io 22. Iſy ſ.Lev 16. Aug.ſ.pſ 77. Gr ſ Eze.h.8 Ru.6.ſ.Apoc. *m* Hi.ſ.Iſ.24. *n* Phi quis rerum div. ha Geo Ve Can. to.7.cap.17. *o* Hi ſ.pſ.134 Iſ.ſ Lev.16. Au.2. dog 16 Mem.4 & ſ. pſ.146. Bed. ſ. Gen.5 Hie. ep igno. vul. & ſ pſ.41. Aug.ſ.pſ.41. *p* Ori.ſ. Nu. h 7. & ſ Exo. ho 1 Hie.ſ.Iſ. 18. Gr ſ.1. Reg.3. Tert. adver Iudæos Gre Nyſſ de vita Moyſis,

nis conſolatio & protectio. De quibus dicitur. *Pſa.30.* Quam bonus Iſrael Deus his qui recto ſunt corde. *Matt.13.c.Luc.21.e.Eze.1.a.*

Virgo Maria. Apoſtoli. Doctores. Prophetæ.

Nubes præterea dicitur *a* beatiſſima Virgo Maria, quæ eſt nubes levis ſine peccati pondere, & ſuper eam aſcendit Dominus, quum incarnatus eſt. *Iſa.10.a.* Ipſa eſt nubes diei, in qua eduxit Dominus populum de Ægypto. *Pſa.77.*

Nubes aeriæ ſunt *b* Apoſtoli, & ſancti Doctores, & etiam Prophetæ: in quibus eſt tenebroſa aqua, qui ad excelſa contendunt, & terrena deſpicientes, inſtar avium tenuiſſimum aerem, & æthera quæque deſiderant, ad quos veritas Dei pervenit, quæ uſque ad nubes venire dicitur, & ſuper Sanctos pluere conſuevit. qui repleti multitudine ſcientiæ, multas habent aquas in cordibus ſuis, tenebroſas quidem & involutas caligine myſteriorum, quam ſolus Moyſes ingreditur, & loquitur cum Deo facie ad faciem. *Pſal.17.35.50.6.76.77.96.103.134.146. Gen.9.b. Exod.13.d.14.e. Job 20.a.26.b.36.d.37.b.c.d. Eccl.11.a.12.a. Iſ.5.b.14.d.45.b.62.b. Jer.10.b. Matt.24.c.26.f. Apoc.1.b.* Hæ ſunt nubes quæ non æquantur Domino. *Pſa.88.* Et nubes quæ rore concreſcunt. *Prov.3.c.2.Reg.1.d.* Et nubes diſcurrentes per magnificentiam Dei. *Deut.33.*

Eccleſia. Fideles animæ. Angeli.

Nubes interdum dicitur *c* Eccleſia, & ipſi fideles. *Pſa.140.* Super hanc nubem ſedet Filius hominis. *Apoc.14.d.* Nubes quoque ſunt animæ ſublimes per cæleſte deſiderium, & à culpæ gravedine leves: de quibus dicitur. *Iſa.60.b.* Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant?

Nubes quandoque dicuntur *d* Angeli, ut innuatur Sanctos illos ſpiritus occulto quidem lumine ſupra mundanum impleri modum: cæterum primitivam illam primoq; apparentem lucem, modeſtè reverenterque ſuſcipere, eamque ſequentibus abſque invidia pro ſuo cujuſque captu ſecunda derivatione transfundere. Præterea quod illis & fœcunditas, & jus item animandi & agendi, ac perficiendi adſit, juxta intelligibilis imbris fœcunditatem, quæ ſubjectum gremium ad vitalem partem pinguibus evocet pluviis.

Crux Chriſti. Fluxus cogitationum. Dies Iudicii.

Nubes protegens Iſraelem, *e* crucem Chriſti ſignificare poteſt, ſub cujus umbra ſalvamur. *Exod.13.d. Num.14.c.*

Cataractæ dici poſſunt *f* fluxus cogitationum intellectus. quæ tunc aperiuntur, quum homo tendit in vitia. Nubes etiam eſt *g* confuſio inquietarum cogitationum in mente, quibus a viſione & contemplatione divinorum obtenebratus impeditur. *Job 38.a.* Tranſeunt quoque nubes præ fulgore, quum illæ quæ animum obnubilant, dubitationes recedunt. *Pſa.10.*

Nubes magna veniens ab Aquilone, ſignificat *h* exercitum Chaldæorum, venientem adverſus Hieruſalem. *Eze.1.a.* Deſignat etiam nubem judicii quando tolletur impius, ne videat gloriam Dei. Et dicitur dies nubis, quia nullus tunc abſque pavore judicem præſtolabitur, incertus de futura ſententia. Erit autem nubes præcipuè malis, quibus erit nubes obſcura, & horribilis. *Pſa.67.96. Ezec.30.a.34.d. Joel.2.a.* unde & in nubibus veniet tunc Filius hominis. *Dan.7.d.*

Vir glorioſus.

Nubes matutina, quæ citò conſumitur, in earum rerum comparatione aſſumi ſolet, quæ citò deficiunt. *Oſ.6.b.12.a.* Nubi autem ſine pluviis *i* comparatur vir glorioſus, & promiſſa non complens. *Prov.25.b.* Nubes ad altiora ſuſpenditur, *k* ſed denſato vento impellitur, ut currat, calore autem Solis diſſipatur, ut evaneſcit: Sic corda ſunt hominum, quæ per acceptæ rationis ingenium ad alta emigrant: impulſa autem maligni ſpiritus flatu pravis deſideriorum ſuorum motibus huc illucque pertrahuntur: ſed diſtrictio reſpectu superni judicis, quaſi Solis calore liqueſiunt, & ſemel locis pœnalibus tradita ad operationis uſum ultra non redeunt. Gloria etiam malorum ut nubes tranſire dicitur. *Job 7.b.30.b. Jude.d.* Ut nubem autem & nebulam dicitur Deus delere peccata noſtra. *Iſa.44.d.* Deſignat in multis ex his locis temporale. *Iſa.25.b.*

Temporale bonum. Mobilitas mentis. Ingratitudo. Caligo mentis. Pravi homines. Tribulationes. Error. Ignorantia. Infidelitas. Cælum. Multitudo. Soliditas.

Nubes interdū *l* mentis humanæ mobilitatē ſignificant. *Eccleſiaſt.11.a.* Qui conſiderat nubēs, non metit quia is qui ante humanæ mutabilitatis terrorē trepidat, mercedis æternæ retributione ſe privat.

Nubes oppoſita, ne tranſeant orationes ad Deum, eſt *m* quum ingratas preces petentium Deus exaudire deſignatur. Vel cum caligine quadam & nubilo cæcitatis mens obtuitur, ne radio divinæ contemplationis illuſtrari mereatur. *Thr.3.e. Job 38.a.* Nubes etiam magna eſt caligo & cæcitas, quam incurrit homo per peccatum. *Ezec.1.a.*

Nubes etiam ſunt pravi homines perſequentes bonos. *Eccl.11.a.* Et hæretici, Philoſophi, Judæi, & tempora iniquorum. Demum ipſæ tribulationes. Et arcus apparet in nubibus, *n* quum divina benignitas in tribulationibus ſuccurrit. *Gen.9.b.*

Nubes operiens Thaphnim, eſt *o* erroris obſcuritas, quæ cedit diabolo. *Ezec.1.d.30.e.38.c.* Et cataractæ ſunt *p* errores in anima. Nubes autem ponitur veſtimentum maris, *q* quum in crudelibus interponitur caligo, & cæcitas infidelitatis. *Job 38.a.* Cataractæ quoque in diluvio ſignificant *r* ſuperbos. *Ge.7.d.*

Cataractæ fuerunt apertæ in baptiſmo Chriſti, quum vox Patris audita eſt. Hic eſt Filius meus. *Pſa.41.*

Nubes cælum. *Job 22.b.* Nubes latibulum ejus.

Nubes, multitudo. *Eccl.43.b.* In magnitudine ſua poſuit nubes.

Nubes, ſoliditas. *Job.37.d.* Subitò aer cogetur in nubes.

Nudare, Nudus:

NUDARE, eſt detegere, & ſpoliare, & nudus eſt, ... ſine tegmine, aut veſtimento, & pauper, privatus, apertus, & detectus.

Chriſtus nudus.

Nuditas Adæ in paradiſo, deſignavit *ſ* nuditatem Chriſti, qui pro nobis apparuit infirmus. Et ut ille fuit nudus in paradiſo, ita Chriſtus ut humanam tegeret nuditatem, nudus pependit in cruce. Nuditas etiam Noe, nuditatem Chriſti in paſſione & cruce ſignificavit. *Gen.2.d.3.c.31.f. Luc.23.e.* Nuditas autem Job deſignavit *t* Chriſtum à ſorde originalis peccati mundum. *Job.1.d.* Deſignavit etiam, quod Chriſtus à ſynagogæ carne prodiens conſpirutis ad Gentes prodit, quum eſſet ab ipſa ſynagoga nudatus, ſicut etiā Joſeph reliquit pallium in manu dominæ, nuditatem Chriſti aſpexerunt Judæi. *Hab.2.c.*

Chriſtus in ſuis membris. Puritas Angelorum. Simplicitas.

Nudus etiam dicitur Chriſtus in ſuis membris, in quibus eſt operiendus, *v* in iis videlicet, qui indigent ſapientia. *Matth.25.d.*

Nuditas in Angelis, deſignat *x* quod liberi ſint, abſoluti, & expediti, atque exterioris omnis adjectionis labe puri, & ad divinæ ſimplicitatis ſimilitudinem pro viribus tendant.

a Am. exhort. advi. & inſtit. virg. 13. Hier. ſ. Iſa 19. & ſ. Pſ. 77. b Gre. ſ. 1e lib. & ſ. can. ho. 4. & ſ. Ma. hom. 30. 35. Ar. ſ. pſ. 67. Cy. 7. ... Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Dan. 8. & ſ. Za. 14. & ſ. Iob 26. Au. ſ. pſ. 33. 36. 76. 77. 88. 103. Gre. 14. mo. 2. & 17. mo. 12. & 17. m. 56. c Gre. Ve Ca. 1 20. 7. cap. 17. Bed. ſ. Gen. 9. & ſ. Pro. 3. Ru. 2. ſ. L. e. 26. d Ar. ſ. pſ. 104. Hie. ſ. Ezec. 1. Gr. ſ. 1. Reg. 7. 14. Au. ſ. hp. b. 11. Dyo. cal. Hierar. 3. Hie. ſ. Zac. 14. e Chry. de 18. ... Ioſeph. f Ubi de prof. g Gr. 28 m. 19. Ricu. de S. Vi. de ſom. Na. 38. h Hie. ſ. Eze. 1. 30. Gr. ſ. Ez. h. 6. Hil. ſ. pſa 67. Aug. ſ. pſ. 96. 97. i Bed. ſ. Pro. 25. k Gr. 8. m. 14. & 30. m. 23. Gre. Ve. Ca. t. 10. 7. cap. 17. l Gr. 27 m. 5. m Gr. a 8. mo. 75. Ru. 1. ſ. Eze. 3. n Am. de Noe 27. Gr. 1. ſa. ad mo. 16. Ce. ſ. Ca. ſ. 58. Bu. ſor. ſpe. 3. o Hi. ſ. Ez. 30. p Am. de Noe 14. q Gr. 28 m. 13. & ſ. Ez. ho. 2. r Ba. ſ. Gen. 5. ſ Am. epi. 38. & ſ. Luc 23. Au. 10 civit. Dei. 2. & 12. con. Fauſt 23. t Be. ſ. Iob. 1. Gre. 1 m. 22. Rup. ſ. Hab. 2. v Ori. ſ. Matt. hom 25. x Dion. cæleſt. hier. 15.

Nuditas

a Aug. 2. de gen. con. Man. 16. Nuditas aliquando indicat *a* ſimplicitatem, ut in primis parentibus, qui nudi non erubeſcebant *Gen. 2. c.* Nudus erat Adam à ſimulatione, ſed veſtiebatur luce divina, unde averſus, & ad ſeipſum converſus: quod ſignificat de illa arbore manducaſſe, nuditatem ſuam vidit, & diſplicuit ſibi, eo quod non haberet aliquid proprium. Eſt autem hoc erroris proprium, ut quodcunque diſplicet, hoc etiam Deo diſplicere arbitretur.

b Gr. ſ. 1. Re. 35. Hie. de veſte ſacer. c Ori. ſ. Iob. 1. Amb. de Noe 28 & epi 36. Nudus fugiens adoleſcens, deſignat eum, *b* qui nil ſibi de bonis operibus per inanem gloriam aſcribit. *Marc. 14. f.* Nudus etiam fugit, qui veterem hominem exuens, ad Deum feſtinat: & qui omnia peccandi pericula vitat. *Amos. 2. d.* Nuditas Job, *c* munditiam ab omni vitio indicat. *Iob. 1. d.* Et nuditas David. *2. Reg. 6. d.* — *Nil boni ſibi aſcribens.*

Nudavit Deus gladium poſt partem capillorum, quum in Judæos gravem viodictam exercuit. *Ezech 5. a.* — *Puniens Deus Iudæos.*

d Am. de Ioſeph. 5. Bed. ſ. Ge 37. e Am. de Noe 29. Nudantes fratres Joſeph ipſum tunica, fuerunt *d* Judæi imponentes Chriſto falſa crimina, vel ipſum occidentes. *Gen. 37. e.* Non eſt autem in totum nudatus Joſeph, ſed ſpoliatus: quia non eſt nudus, niſi quem culpa nudaverit. — *Iudæi occidentes Chriſtum.*

f Or. ſ. Ex. h. 8. Gre. 6. m. 9. 23 & 12. m. 5. g Rup. ſ. Ho. 1. Nuditas Noë, *e* peccatum per ignorantiam perpetratum ſignificare poteſt, & nudari in tabernaculo, eſt abſcondere peccatum. *Gen. 9. d.* — *Peccatum per ignorantiam. Abſcondere peccatum.*

Nuda dicitur *f* anima, quæ gratia & virtutibus deſtituta eſt. Sic nudus homo, vel nudus populus, eſt exiſtens in peccato, & carens indumento gratiæ, & charitatis. *Gen. 3. c. Exod. 32. f. Job. 12. b. 22. a. 24. b. Iſa. 20. a. Ezech. 16. a. Nah. 2. c. Apoc. 3. d. 16. c. 17. d.* Et nudi ſunt, qui Chriſtum non habent. *1. Cor. 5. a.* Item decepti ab hæreticis, & carentes fide, & frigoribus infidelitatis & peccatorum vexati. *Iſa. 58. c. Ioel. 1. c.* Nuda ſpoliatur fornicaria, *g* quando plebs Iſraelitica nudata gratia, etiam amiſit gloriam temporalem ducta in captivitatem. *Hoſ. 2. a.* — *Anima ſine gratia.*

h Hie. de ve. ſacer. i ſ. Lev. 10. 13. Nudum caput, eſt *h* amiſſa galea ſalutis. Eſt etiam erubeſcentiæ indicium. Nudabant autem caput qui lugebant mortuos. Et nudant caput, qui divinitatem, aut humanitatem negant in Chriſto. Non nudat autem caput ſacerdos, quum non amittit gloriam Dei. *Lev. 10. b. 13. f.* Demum nuditas in planctu aſſumi ſolebat. *Mic. 1. b.* — *Erubeſcentia*

i Gr. 23. m. 28. Nudari dicuntur oſſa per flagella, *i* dum per tribulationem quicquid in nobis eſt validum, aperitur. *Iob. 33. c.* — *Tribulatio.*

k Hie. ſ. Iſa. 3. Nudat Dominus crinem filiarum Sion, quum *k* manifeſtat peccata occulta. *Iſa. 3. b.* Et nudat femora Hieruſalem, quum detegit peccata, & confundit peccatorem. *Ier. 13. d.* Sic nudat ignominiam. *Ezec. 16. c. 23. d.* Et nudabit Dominus terram in die judicii, quum omnia ante tribunal Chriſti manifeſtabuntur. *Iſa. 24. a.* Et nudus eſt infernus coram Deo, quia omnia nuda, & aperta ſunt oculis ejus. *Iob. 26. b. Nah. 3. b. Hab. 3. c. Heb. 4. d.* — *Nudari ſapientia. Detectio turpitudinis.*

l Gen. Ve. Ca. li. 7. c. 24. m Gr. 6. m. 18. Nudus inventus eſt Adam poſt peccatum, *l* quia voluit nimis ſapere ſuaſu ſerpentis, qui harum dicitur, quod nudum & aſtutum ſignificat: ut doceamur nimis aſtutum denudari ſapientia divinorum.

Denudat filia Babylonis turpitudinem ſuam, *m* quum anima confunditur. *Iſa. 47. a.* Vel in adminiſtratione operis turpitudo denudatur, dum vilis mens abjectaque in actionis oſteotatione cognoſcitur quæ quieta prius magna putabatur. Ad eadem refertur filia Edom. *Thren. 4. d.*

n Hie. ſ. Ier. 2. Nuditas pedum, eſt *n* quum anima non munita divinorum præceptorum protectione, & obſervatione, patet venatorum animalium, nempe dæmonum morſibus. *Ier. 2. e.* — *Non ſervare præcepta.*

o Gr. 19. m. 85. Nudant lamiæ mammas ſuas, quum Judæi, & hypocritæ labiis honorant Deum, quum corde negant, & quum hæretici errores ſuos liberè prædicant. *Thre. 4. a.* — *Prædicantes hæretici.*

p Hie ſ. Iſ. 22. Nudant parietem Eccleſiæ hæretici, *p* cùm omnes ejus munitiones demoliri conantur. *Iſa. 22. b.* Dicuntur etiam nudare pauperis domum, nempe eccleſiam. *Iob. 20. b.* — *Hæretici denudantes Eccleſiam.*

q Hie. ſ. Iſ. 19. Nudatur alveus rivi Ægypti, *q* quum omnes philoſophorum, & hæreticorum fallaciæ deteguntur. *Iſa. 19. b.* — *Detectio errorum.*

Nudius.

NUDIUS tertius, & nudius quartus, idem dicunt ac ſi diceremus, nunc eſt dies tertius, nunc eſt dies quartus, nempè à die præterito, à quo fit numeratio.

r Gr. ſ. 1. Re. 10. Nudius tertius, *r* eſt prima dies prædicationis ipſius prædicatoris, quam exercet in obedientia prælati ſui, & in hac viderunt Saulem. *1. Reg. 10. b.*

Nugari, *Nugæ*, Nugax.

NUGÆ, ſunt ſermones levium rerum, ac nullius ponderis, & plerumq; ſcurriles, & mendaces. Nugax autem eſt, qui nugas loquitur, quod eſt nugari. — *Sermones hæreticorum.*

ſ Ru. ſ. Soph. 3. Nugæ ſunt *ſ* ſermones hæreticorum, & nugaces ſunt hæretici, & etiam Judæi, circa legem nugantes, dum falſos ei dant & ineptos ſenſus. *Soph. 3. d. Sap. 2. c. 4. c.*

Nullus.

NULLUS, eſt non aliquis.

Nullus homo debebat eſſe in tabernaculo, quum ingrediebatur ſacerdos ad offerendum incenſum ut deſignaretur omnes homines egere redemptione, præter ipſum Chriſtum ſummum ſacerdotem, & redemptorem. *Lev. 16. c.*

Numerare, Numerus, Enumerare, Numerabilis, Computare, Recenſere, Supputare.

NUMERARE, eſt per numeros recenſere. Numerus autem eſt unitatum collectio. Recenſere autem eſt cognoſcere, & ſummam per numeros cognoſcere. Numerus item eſt diſcretio, paucitas, & fœlicitas.

t Gr. 27 m. 3. Numerus annorum Dei dicitur inæſtimabilis humanæ cognitioni, *t* cùm in Deo ſit unica & ſimplex æternitas, & dum homo ea, quæ apud ſe ſunt, prolixa multiplicat, æternitatis multitudinem ſe metiri non poſſe infirmitas humana cognoſcat. *Iob. 36. d.* — *Æternitas Dei.*

v Gr. 30 m. 20. Dinumerat Deus menſes conceptus cervarum, *v* quum ordinat, ut prædicatores opportuno tempore, quod in mente conceperant, proferant. *Iob. 39. a.* — *Ordinans Deus prædicatores.*

Dinume-

Numerat Deus opera. Puniens pro meritis. Dinumerat Deus greſſus, *a* quum ſingula quæque opera noſtra propter retributionem ſignat. *Iob 14.d.*

Numerare dicitur Deus in gladio, *b* quando ſingulos pro meritis caſtigat & punit. *Iſa.25.b.* Recenſeret etiam quæ fecit Amalec, quum condemnat opera libidinis, & cùm aliquando convertit ipſum peccantem. *1.Reg.15.a.*

Comprehendere excellentiam Sanctorum. Prædeſtinati. Numerare ſtellas, *c* eſt Sanctorum excellentias comprehendere, quod eſt ſolius Dei, ideò dixit Abrahæ, *Numera ſtellas, ſi potes. Gen.13.d.15.b. Pſalm.146. Iſa.40.f. N*emo autem numerat, niſi quod vult diligentius cuſtodire. Dicitur autem non eſſe numerus militum Dei, quia ſoli Deo cognitus. *Iob.25.a.*

Numerus filiorum Iſrael, *d* prædeſtinationem ſignificare poteſt. *Exod.16.d.30.b. Pſalm.130. Ier.23.a.* Sic numerans Abraham trecentos vernaculos, prædeſtinatos indicavit. *Gen.14.c.* Et numerati per cogitationes & tribos, ſunt ad diverſos gloriæ gradus ordinati. *Num.1.a.23.b.24.e.* Numeratio autem ſecunda filiorum Iſrael, *e* eſt introductio ſecundi populi in terram promiſſionis & Hieruſalem cæleſtem, reprobato priore. *Num.26.a.*

Perfecti ad opera Dei. Numerati Levitæ à triginta annis & ſupra, deſignant *f* perfectos ad opera Dei, qui digni ſunt numerari: qui etiam ad numerum tranſire dicuntur. *Num.4.d.* Et numerus vel ſumma pugnatorum, eſt eorum, qui fortes ſunt adverſus dæmones, ut meritò numerentur, vel implicentur negotiis ſæcularibus. *Num.31.g.* Recenſens quoque Saul filios Iſrael ad pugnandum, deſignat Prælatum cognita virtute interiori numerantem fideles inter milites ſpirituales. Recenſens autem populum quaſi agnos, deſignat *g* Prædicatorem proponentem veterum exempla ad caſtitatem, vel eligentem caſtos ad prædicandum & pugnandum contra Amalec, id eſt, libidinem. *1.Reg.11.b.15.a.*

Diverſi gradus in Eccleſia. Enumerata inſtrumenta tabernaculi, deſignare poſſunt diverſos gradus miniſtrorum in Eccleſia. *Exod.38.c.*

Merces ſecundum opera. Supputatur pecunia redimentis ſe, juxta annorum numerum ad rationem mercenariorum. *Levit. 25.g.27.c.* quia *h* unicuique imputabitur merces ſecundùm horas denarii diurni, & ſecundùm quod magis exercebit opera pœnitentiæ, ut veniat ad annum jubilæi.

Virtus uniuſcujuſque. Numerus autem annorum Jubilæi, dici poteſt *i* virtus uniuſcujuſque, quæ conſideranda eſt in injungendis operibus, ne videlicet alligemus opera & importabilia in humeros proximorum. *Lev.25.b.*

Certa ſcientia. Numerus aliquando dicit certam ſcientiam, ut is dicatur numerum habere, qui certam habet de aliqua re ſcientiam. Et adoleſcentularum dicitur non eſſe numerus, hoc eſt, *k* ſectæ Philoſophorum non habent certam ſcientiam, ſed circa errores vagantur. *Cant.1.a.*

Valere penetrare myſteria. Numerus ſufficiens ad eſum agni eſt, *l* quando is qui agnum manducat, myſteria ejus penetrare prævalet. *Exod.12.a.*

Non numerari Iudam inter Apoſtolos. Irreparabilis diabolus. Non annumerari noctem, in qua natus eſt Job in menſibus, *m* eſt deleri Judam de numero Apoſtolorum. Et non computari ipſum in diebus anni, eſt non agi memoriam Judæ, ut Sanctorum, ſed ipſum deleri de libro viventium. *Iob 3.a.* Vel diabolum ſuperbiæ ſuæ tenebris preſſum, adventum quidem Redemptoris conſpicere, ſed nequaquam ad veniam cum electis redire, nec rurſum ad ordinem ſupernorum agminum reduci.

Oblivio remiſſorum peccatorum. Non computari etiam noctem illam in diebus anni, *n* eſt in extremo examine non fieri mentionem de peccatis jam remiſſis, ſicut de operibus virtutum.

Pervertentes hæretici fideles. Numerant vel deſtruunt hæretici domus Hieruſalem, quum *o* pervertant fideles. *Iſa.12.c.*

Numerantur Aſſyrii præ paucitate, *p* quum reſidui ex hæreticis relinquuntur, majore parte ad fidem reductâ. *Iſa.10.a.21.d.*

Obſtinati hæretici. Indigni numero. Innumerabilis gens ſunt *q* dæmones & mali homines, & carnales, quaſi indigni numero, *Ioel.1.c.* Innumerabiles autem homines, quos rapit ante ſe diabolus, ſunt carnales ab exordio mundi uſque ad tempora Antichriſti. Et dicitur rapere, non omnes, ſed innumerabiles, *r* quia quamdiu falſitatis ſuæ ſigna non exhibet, multi à vita carnali convertuntur: atque ita non omnes trahit. *Iob 21.d.34.c.*

Una lex. Una fides. Chriſtus Iudex. Supputare baſes duas per unam tabulam tabernaculi. *Ex.26.* eſt proponere utramque legem ſingulis fidelibus. Supputare enim ſingula talenta per ſingulas baſes, ad unam fidem referri poteſt. *Exod. 38.d.*

Nummus, Nummularius, vide Pecunia.

Nunciare, Nuncius, Enunciare, Prænunciare, Renunciare.

NUNCIARE, eſt monere & ſignificare, & referre. Enunciare autem eſt nunciando & declarando proferre. Nuncius verò eſt, qui nunciat. Renunciare etiam, eſt referre. *Gen.37.c.* Renuncia mihi quid agatur. Et relinquere. *Luc.24.g.* Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet.

Nunciat Chriſtus judicium gentibus, *ſ* quia conſtitutus eſt Judex gentium. *Iſaiæ 42.a.* Ipſe ut Deus annunciat homini eloquium. *Amos 4.d.* Nam Apoſtoli & Prophetæ non ſuum, ſed eloquium Dei annunciant.

Angeli. Nuncii gentis ſunt *t* Angeli præpoſiti gentibus. *Iſa.14.g.* Et nuncii qui egrediuntur à facie Dei ſunt Angeli. *Ezech.30.b.* Nuncius bonus de longè veniens, eſt Angelus bonus: qui comparatur aquæ frigidæ ſitienti datæ. *Prov.25.d.*

Prophetæ. Apoſtoli. Sermo propheticus. Diſcretio. Nuncii quos miſit Jacob ad Eſau, dici poſſunt *v* Prophetæ ad Judæos miſſi. *Gen.32.a.* Ipſi dicuntur nuncii Domini. *Agg.1.d.* Nuncii autem miſſi ad univerſos terminos Iſrael, ſunt *x* Apoſtoli, & Prophetæ. *1.Reg.10.a.11.c. Iſa.42.d.44.d.*

Nuncius qui venit ad Job, & aliis pereuntibus ſolus evadit, eſt *y* ſermo Propheticus, qui dum ſunt mala quæ prædixit, quaſi ſanus ad Dominum ſolus redit. Dum enim vera dixiſſe de perditorum caſu cognoſcitur, quaſi inter mortuos vixiſſe monſtratur. *Iob 1.c.* Vel diſcretio quæ in omni perfectione Job remanere potuit, & perpetrata damna ſtatim nunciare ſtuduit: quia niſi per diſcretionem, virtutum damna ejus non cognoſcit, nec corrigit. Neſcit & puer ille cum pereuntibus perire: quia neſcit diſcretio per rerum detrimenta, per tentationum argumenta deficere, ſed perficere.

Religioſi peccantes. Sacerdotes. Phariſæi baptiſti. Nuncii quos miſit David ad Hanon, quos ille remiſit præciſis veſtibus uſque ad nates, & dimidia barba, ſunt religioſi aut miniſtri Eccleſiæ incidentes in peccata turpia, quæ detegit diabolus. *2.Re.10.a.*

Nuncii Judæorum, ſunt *z* Scribæ & Phariſæi, & Sacerdotes. Hæreticorum verò Prædicatores eorum, utrorumque autem dæmones. *Iſa.36.a. Nah.2.d.*

a Gr. 4. m. 4. Nuncius, qui nunciat patri Jeremiæ natum eſſe maſculum, *a* eſt diabolus qui quum nos in cogitationibus fluctuare conſiderat, malorum mentes, quæ ex autoritate hujus mundi præeminent, ad perſuaſionem noſtræ deceptionis inſtigat. *Jer.* 31. *d.* Nuncius autem impii, qui cadet in malum, dicitur hæreſiarcha, qui eſt nuncius diaboli. *Prov.* 13. *b.* Nuncii verò mortis ſunt angeli Satanæ, *b* nempe hæretici & vani philoſophi: imo omnes, qui verba referunt proximis propter quæ morte condemnentur æterna. *Prov.* 16. *b.* (b Be. ſ. Pr. 16.) *Dæmones. Diabolus. Hæreſiarcha. Hæretici. Vani philoſophi.*

c Hie ſ pſ 95. & ſ. Iſ. 42. Annunciat de die in diem ſalutare Dei, *c* qui ſecundùm bonas virtutes Chriſtum laudat. Vel qui in utroque teſtamento Chriſtum prædicat. *Pſa.* 95. Nunciare quoque gloriam Joſeph, eſt prædicare gloriã Chriſti: nunciare autem eam patri ſuo eſt prædicare illam Juc æ.s. *Gen.* 45. *d.* Nunciare verò gloriam Chriſti in inſulis, eſt prædicare eam in gentibus. *Iſa.* 42. *b.* *Prædicare utroque teſtamento gloriã Dei*

Nuncians Judas Joſeph adventum patris ſui Jacob, eſt actus confeſsionis fidei, quæ fit Chriſto, unde & Judas dicitur confeſsio. *Gen.* 46. *c.* *Confeſſio fidei*

d Hil. ſ. 118. Nunciare ſacerdoti lepram domus, eſt confiteri ſacerdoti peccata. *Lev.* 14. *e.* Et enunciat vias ſuas, qui conſitetur *d* peccata ſua. *Pſa.* 118. *Confeſſio peccatorum*

Nuncians Moyſes Domino verba populi. *Exod.* 19. *b.* prælatum deſignat mediatorem inter Deum & populum. Nunciane autem filiæ Hieruſalem ſponſo languorem ſponſæ: *e* quum Sancti orantes pro nobis offerunt Chriſto noſtra deſideria. *Can.* 5. *c.* (e Gr. ſ. can. 5.) *Mediator prælatus ſancti*

Nuncians Joſeph Pharaoni adventum fratrum ſuorum, deſignat prænunciationem futuræ converſionis Judæorum in fine mundi. *Gen.* 47. *a.* *Converſio Judæorum in fine mundi.*

f Bed. ſ. Ge. 9. Nunciaos Cham fratribus ſuis nuditatem patris, *f* Judæos exprimit quodammodo manifeſtantes infirmitatem Chriſti, quæ apud prophetias in figuris latebat: unde fit populus ille ſervus fratrum: quia ſervat ſcripturas in obſequium Chriſtianorum. *Gen.* 9. *d.* *Judæi manifeſtantes infirmitatem Chriſti.*

g Hil. ſ. Matt. Can. 14. Nunciantes diſcipuli Joannis Baptiſtæ mortem ejus Jeſu, *g* ſuot confitentes legis veteris ceſſationem. *Matt.* 14. *b.* *Confitentes ceſſationem legis*

h Au. ſ pſ. 58. Nunciari dicuntur conſummationes in ira conſummationis, *h* quando prædicatur ab Apoſtolis, quod ubi abundavit peccatum, ſuperabundavit & gratia: & quod infirmitas hominis pertinuit ad humiliationem. *Pſa.* 58. *Prædicatio gratiæ in peccatore converſo*

Nunciantes Pharaoni fugam Iſrael, deſignant ſolicitudinem dæmonum adverſus fideles. *Exo.* 14. *a.* *Solicitudo dæmonum.*

i Gr ſ 1 Reg. Nunciare pacem mordendo dentibus. *Mich.* 3. *b.* eſt *i* promittere divinæ indulgentiæ ſecuritatem flagitioſis. *Falſam ſecuritatem promittere*

Nunciata viſio dura. *Iſa.* 21. *a.* comminationes divinas ſignificat. *Comminationes divinæ.*

Nundinæ.

Nundinæ, erant inſtitutæ velut feſta, quæ novo quoque die fierent & ruſtici ad mercatum in urbem irent pro legibus accipiendis, ut ſcita atque conſulta frequentiore populo referrentur.

Nundinæ Tyri, erant prædicationes hæreticorum, quas cum multo popularium favore ipſi celebrabant. *Ezec.* 27. *c.* *Prædicationes hæreticorum.*

k Ly. ſ. Ex. 46. Nundinæ in quibus offertur ſacrificium, erant *k* feſta Judæorum, in quibus ipſi conveniebant ad offerenda ſacrificia. Nunc verò ſunt feſta Chriſtianorum. *Ezec.* 46. *c.* *Feſta Judæorum. Eccleſia ex gentibus Plebs judaica Hæretici.*

Nurus.

NURUS, dicitur uxor filii.

l Au. ſ pſ. 44. Nurus Judæ Thamar. *Gen.* 38. *c.* typus eſt *l* eccleſiæ ex gentibus: quæ etiam eſt nurus ſynagogæ matris Chriſti. *Matt.* 10. *d.*

m Glo. ord. ſ. Gen. 38. Nurus etiam Judæ Thamar, ſignificat *m* plebem Judæorum, regibus & ſacerdotibus tanquam filiis Judæ conjunctam. Nurus itidem Eli, eſt *n* plebs Judaica reprubis ſacerdotibus ſubjecta. 1. *Reg.* 4. *d.* (n Gr ſ 1. Re 4)

o Hie. ſ. Mi. 7 Nurus conſurgens adverſus ſocrum, eſt *o* anima hæretici, vel ipſe hæreticus, qui ſcripturas à Spiritu ſancto editas, transfert ad novas doctrinas & ad fermentum Phariſæorum, faciens injuriam Spiritui ſancto. *Mic.* 7. *b.*

Nutare, Nutus.

NUTARE, eſt identidem capite nutum vel ſignum facere. Et ponitur pro commoveri & titubare, quaſique in ruinam periclitari. Nutus autem ſignum eſt, quod fit motu capitis: & ſæpe pro imperio & voluntate capitur. *Imperium Dei.*

p Gr. 17. m. 13 Nutus Dei, *p* eſt imperium voluntatis ejus, ad cujus nutum columnæ cæli contremiſcunt, quia in pleriſque neque ipſi Apoſtoli pertingere ad voluntatis ejus celſitudinem valentes qui ejuſdem voluntatis præmia denunciantes vident. *Iob.* 26. *c.* *Diſpenſatio Chriſti.*

Nutus Joſeph, quo frumenta Ægyptiis vendebantur, typus erat diſpenſationum donorum gratiæ quæ per Chriſti voluntatem. *Gen.* 42. *b.*

q Hie. ſ. pſ. 108 Nutantes transferuntur filii Iudæ traditoris. *Pſ.* 108. cùm *q* Iudæi vagi ſunt & inquieti ſuper univerſam terram.

Nutrire, Enutrire, Nutrimentum, Nutricius, Nutrix. Alere, Alimentum, Altile.

Nutriri dicuntur animalia, ſecundùm quod alimentum ſuſceptum in ſuam ſubſtantiam convertunt, & tandiu nutriuntur, quando vivunt. Nutrimentum autem, eſt materia ejus quod nutritur.

r Hil ſ. pſ. 54. Hie ſ. Hoſ 11. & ſ pſ 32. Nutrit Deus *r* & corporaliter & ſpiritualiter, qui etiam nutricius dicitur. *Pſa.* 30. 54. *Iſa.* 4. *a.* *Hoſ.* 11. *a.* Alit autem in fame, quia quando alii famem verbi Dei patiuntur, ipſe alit bonos. *Pſa.* 32. Vel dicitur quia ſuſtentat in hac vita.

Aug. ſ pſ. 12. Hie. ſ. Ez. 43 Nutrit Iſraël gregem. *Ezech.* 45. *e.* hoc eſt, *ſ* eccleſia paſcit fideles in paſcuis ſacræ ſcripturæ. Qua ratione non nutrit paſtor ſtultus. *Zach.* 11. *d.*

s Bed. ſ. Ex. 2. Nutriens Moyſen mulier Hebræa, ſignificat *t* Synagogam foventem legem, quæ tamen ſemper illi fuit infans. Sed nutrivit eum, ut adultum traderet filiæ Pharaonis, hoc eſt, legẽ cũ ſenſu ſpirituali traderet *Synagoga fovens legem.*

deret Eccleſiæ ex gentibus. *Exod.2.b.* Vel deſignat *a* perfectam doctrinam Eccleſiæ, quæ nutrire debet eum, qui adoptatur à ſcientia ſæculari, ne unquam deſeratur à matre. *a Gr Nyſſ de vita Moyſis.*

Nutriens Sacerdos ignem, *b* eſt Chriſtus largiens beneficia. Vel eſt ſacerdos miniſtrans doctrinam. Vel eſt unuſquiſque, qui charitatem in corde præceptis & exemplis conſervat & inflammat. *Lev. 6. b.* *b Gr.25.m.7 Iſy ſ.Lev.6.*

Nutrientes mulieres, ſunt *c* animæ nondum perfectè verbum Dei habentes. Vel ſunt qui jam optatis fruuntur, & amplectuntur quod ſperabant, & qui adhærent huic ſæculo. *Matth.24.b.Mar.13.b.Luc.21.d.* Ut autem matres tunc propriè nutrire dicuntur, quum infantibus nondum ſolidum cibum ſuſcipere valentibus, lactis alimentum miniſtrant: ita nutrire dicuntur, qui recentibus in fide verbum Dei miniſtrant. 1.*Theſ.*2.*b.* Et nutricii Sion, ſunt Reges, & nutriciæ Reginæ, hoc eſt, *d* Apoſtoli & Prædicatores filiorum Eccleſiæ quæ eſt mater noſtra. *Iſa. 49.f.* *c Ori.ſ. Matt. hom 29. Am.ſ Lu 21. Au ſ pſ 39.85 & de verbo Domini.ſ.20 d Hu ſ Iſ 49*

Nutrit pluvia pinum, quando lumen naturale ſcientiam naturalem nutrit & fovet. *Iſa.44.c.* *e Be ſ.Pro.29*

Nutrit ſervum delicatè, *e* qui corpus ſuum in deliciis habet & fovet. *Prov.29.c.* *f Glo.ord.ſup.*

Nutriuntur in croceis, *f* qui mundi pompam & delicias ſequuntur, & qui literam carnalem legis amplexantur. *Thren.4.a.* vel è diverſo Sancti Patres nutriebantur in croceis, quando ſacramentis gratiarum paſcebantur. *Tren 4.*

Nutrit homo vaccam unam, & duas oves *g* cùm Judæus vix habet animalia munda in ſenſibus ſacræ Scripturæ, nec habet ſolidum cibum. *Iſa.7.d.* *g Hu.ſ. Iſ.7.*

Nutrit catulos ſuos hericius in Judæa, quando inter eos fovetur avaritia. *Iſa.34.d.*

Diabolus. Nutriens pauper ovem, *h* eſt diabolus genus humanum reficiens voluptatibus. 1.*Reg.12.b.* *h Am Apo. David.5.*

Nutrire comam non debet ſacerdos, hoc eſt, *i* non debet abuti naturalibus ad inanem gloriam. *Ezech.44.f.* *i Hu ſ Ez.44*

Nutriunt aquæ cedrum, *k* ambitio videlicet Luciferum. *Ezech.31.a.* *k Hu ſ.Ez.32*

Sapientia. Synagoga. Nutrix Rebeccæ, quæ cum ea perrexit ad Iſaac, ſapientiæ *l* typum gerit, & etiam diſciplinæ Spiritus ſancti. *Gen.24.g.35.d.* deſignat etiam ſynagogam nutricem populorum. *l Bed.ſ Ge.24*

Nutriti in vitiis. Patres novi teſtamenti. Altilia dicuntur, *m* qui in vitiis enutriti. *Ezec.39.c.* Altilia ſunt etiam Patres novi teſtamenti, qui dum gratiam pinguedinis internæ percipiunt æternis deſideriis innitentes, ad ſublimia, contemplationis ſuæ pennis ſublevantur. *Matt.22.a.* *m Gre. h. 38.*

Nutrimenta Tophet, *n* ignem inferoi ſignificant. *Iſa.30 g.* *n Hu.ſ.Iſ.30*

Nutus, vide Annuere & Nutare,

Nux.

NUX arbor & fructus eſt, & in fructu ſemen ipſum eſt: & utrumque in unam ſpeciem confuſum uno loco intimo clauditur munito duplici tegmine, craſſo primum putamine, dein ligneo cortice: & ipſum ſemen nucleus appellatur. Nux emittere fertur Spiritum, qui torporem & veternum inducit.

Chriſtus. Nux *o* trinam habet in ſuo corpore ſubſtantiæ unionem, corium, teſtam & nucleum. In corio caro: in teſta oſſa, in nucleo interior anima comparatur. In corio nucis carnem ſignificat Salvatoris, quæ habuit in ſe aſperitatem, vel amaritudinem paſſionis. In nucleo interiorem declarat dulcedinem Deitatis: quæ tribuit paſtum, & luminis ſubminiſtrat officium. In teſta lignum intercedens crucis quod non diſcrevit id, quod foris & intus fuit: ſed quæ terrena & cœleſtia fuerunt, mediatoris ligni interpoſitione ſociavit. *o Phi 3. de vita Moyſis. Cle Alex. 2. ped.25. Au ſ. de tempore.*

Perfecta virtus. Significat etiam nux *p* perfectam veritatem: ut enim in nuce idem eſt finis & principium: in quantum enim ſemen, eſt principium, in quantum fructus finis: ſic & in virtutibus unaquæque eſt finis & principium, Extremum putamen eſt amarum: ligneus cortex interior eſt auſterus & ſolidus: ſic labor virtutis durus & difficilis, quo tamen ad fœlicitatem pervenitur. *p Phi 3.de vita Moyſis.*

Sacerdotium Chriſti Nuces etiam ſeu amygdala, Sacerdotium Chriſti ſignificare poſſunt. *Gen.30.f.*

Sacra ſcriptura. Nuces *q* ſacram Scripturam interdũ ſignificare poſſunt, ut cortices litteram deſignent, nucleus verò ſpiritualem ſenſum. *Exod.25.d.37.c.Nu.17.c.* Peculiariter autem *r* legẽ, quæ eſt hortus nucum. *Can.6.d.* *q Amb.1.de Iſaac. Ori.ſ Nu. ho. 64.*

Eccleſia. Nuces itidem ipſam *ſ* Eccleſiam ſignificare poſſunt. *Exod.25.d 37.c.*

Sacerdotium & Propheta. Perfecti. Nuces quoque *t* ſacerdotium & Prophetas, aut eorum lectionem ſignificare poſſunt, quæ lectio in tentationibus eſt amara, in laboribus dura, in virtutibus interioribus fructuoſa. *Can.6.d.* Vel ſunt perfecti, qui dum divinam ſapientiam intra corpora ſua retinent, quaſi nucleum in fragili teſta portant, qui habent theſaurum in vaſis fictilibus. *r Ru ſ.Can.6 ſ Am. de virgi.3 de Iſaa 4. t Gr ſ Can 6*

Correctio. Chriſtus. Nucea virga, *v* correctionem ſignificare poteſt, quæ quidem extrinſecus amara eſſe ſolet, intus verò dulcis. Poteſt etiam ipſum Chriſtum ſignificare. *Jer.1.c.Pſa.22.* *v Hie.ſ. Ier 1*

Nycticorax, vide Noctua.

Obducere.

OBDUCERE, eſt tegere, & ſuperinducere.

Obducta cicatrix, ſignificat *x* remiſſum peccatum per pœnitentiam. *Neem. 4.b.Jer.8.g.30.c.* *x Hie ſ Ier.8.*

Obdurare, vide Durus.

Obededom.

Obededom, id eſt ſervus hominis, vel terreni, aut ſanguinei, vel ru?, Levites, in cujus domum deducta fuit arca fœderis 2.*Reg.6. b.*1.*Par.15.c.16.d.* Deſignare poteſt gentiles ad quos pervenit Eccleſia.

Obedire, Obtemperare, Obſequi, Parere.
Obedientia, Obſequium.

Gentilitas. OBEDIRE, propriè eſt prærepto alterius obſequi, & obtemperare. *Deuteron.17.c.* Qui ſuperbierit nolens obedire. eſt etiam acquieſcere. *Levitic.26.c.* Sin autem nec ſi obedieritis mihi. Item adimplere. *Exod.15.g.* Et obedieritis mandatis ejus. Attendere. *Gene. 22.* Qui obediſtis voci meæ. Credere. 2.*Reg.22.* Auditu auris obedivit mihi. Item nutu Dei fieri. *Matt.8 d.* Quia venti & mare obediunt ei. Obſe-

quium

quium autem, interdum eſt religio. *Rom.12.a.* Rationabile obſequium veſtrum. Item ſervitus *4. Reg. 5.a.* Quæ erat in obſequium uxoris Naman.

a Ly.ſ.Ge.37 b Glo.ord.ſu. Gen.41. c Ori.ſ Ro.12 d Hie.ſ Iſ 11. e Hie.ſ Eccleſiaſten.10.

Obedientia Joſeph, qua Patri ſuo obtemperavit, *a* obedientiam Chriſti ſignificavit. *Gen.37.c.* *Obedientia Chriſti.*

Obedire omnes Joſeph, *b* eſt obedientia totius mundi, quæ debetur Chriſto. *Gen.41.e.*

Obſequium rationabile *c* eſt rectus cultus qui de Deo debetur. *Rom.12.a.*

Obedientes filii Ammon deſignant *d* credentes prædicationi Apoſtolorum. *Iſa 11.d.*

Obedire dicuntur omnia pecuniæ. *Eccl.10.d.* Vel *e* quia Doctores poſtquam adulatione ditati ſunt, regnum in populos exercent. Vel quia eloquentiæ & orationi, quæ verborum fit fronde compoſita, facilè vulgus cedit ignobile.

Obed.

OBED, id eſt, ſervus, vel operarius, filius Booz & Ruth, pater Iſſai. *Ruth.4.d. Matt.1.a.* deſignat eos, qui *f* generantur ex Chriſto & Eccleſia, ſervos eſſe Dei.

f Glo.ord.ſup. Ruth.4.

Objicere.

OBJICERE, eſt ante jacere, & anteponere: & contra jacere: ſeu opponere: & etiam *g* exprobrando proponere, ut objicere nomen peſſimum eſt idololatriæ, vel inobedientiæ nomen proponere. *Deu 22. b. Marc.14.f. Act.25.b.*

g Glo in. ſup Deut.22.

Obire, Obitus, vide Mori.
Objurgare, vide Reprehendere.
Oblectari, vide Delectare.
Obligare, Obligatio, Obnoxius.

OBLIGARE, eſt circumligare, & debitorem ſibi quempiam reddere per beneficia, qui obnoxius eſſe dicitur.

Obligationes ſignificare poſſunt *h* anathematis vinculum, & etiam uſuras, & avaritiam. *Pſalm.124.* Declinantes in obligationes. *Anathema Uſura.*

h Arn. & Hil ſ pſa 124.

Obliquus.

OBLIQUUM, eſt non rectum, aut curvum.

Obliquæ feneſtræ templi, quæ erant exterius anguſtæ, interius latiores. *3.Reg.6.a. Eze. 40.c.* deſignant *i* erga exteriora & mundana debere mentem noſtram per anguſtas feneſtras prodire, ad interiora verò & divina, debere dilatari. Vel deſignant; *k* quod quiſquis jubar ſupernæ contemplationis, vel ad momentum percepit, mox ſinum cordis amplius caſtigando dilatet, atque ad majora compeſcenda ſolerti exercitatione præparet, & dum ea, quæ in occulto vident, publicè fidelibus pandunt, quaſi ſuſcepto lumine Solis feneſtræ cuncta templi penetralia replent.

i Hie ſ Ez.40 k Glo.ord.ſu. 3.Reg.6.

Obliviſci, Oblivio.

OBLIVISCI, eſt alicujus rei memoriam amittere, & oblivio eſt memoriæ defectus.

Obliviſcitur Deus noſtri, non *l* quia in ipſum cadat oblivio, ſed cùm nos ejus obliviſcimur, vel quādo tardare videtur ejus adjutorium, vel promiſſum, vel quando non ſtatim retribuit digna peccantibus, vel ſi quid eſt hujuſmodi, quaſi ab ejus memoria ſit elapſum, quod ſperatur, ſive timetur, & non fit. *Pſa.43. Iſa.69. d.* Et obliviſci dicitur eorum, quorum non miſeretur, non per crudelitatem, quæ in Deo non eſt, ſed per occultum juſtumque judicium ſuum. *Job.24.d.*

l Baſ ſ pſ.29. Au de eſſe di vi. & ſ.pſ.118. Gr 16 m. 31. Ru for ſpir.

Obliviſci Joſeph injuriæ fratrum, eſt Chriſtum paratum eſſe ad remittendum ſuis crucifixoribus, ſi ipſi reſipiſcerent. *Gen.50.c.*

Oblitus dicitur pes hominis lapidis caliginis, & umbræ mortis. *Job 28.a.* quando *m* ab initio naſcentis Eccleſiæ Sancti Apoſtoli, qui pedes ſunt Chriſti, cœlorum regnum Judææ prædicantes, & videntes ſe nihil proficere, eis relictis, ad prædicandum gentibus deflexerunt, unde dicebant. *Act.13.g.* Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, ſed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicaſtis æternæ vitæ, ecce convertimur ad Gentes. *Prædicantes gentibus Apoſtoli.*

m Gr. 18. m. 19.

Non eſt unus è quinque paſſeribus in oblivione coram Deo, *n* quia nullum peccatum illi occultari poteſt. *Luc.12.b.* Et non obliviſcitur opera malorum Deus, quia illa in numerato habet, ut caſtiget. *Amos 8.b.* *Peccata non occulta Deo. Perfectio fœlicitatis.*

n Am ſ.Lu.18

Oblivioni tradentur anguſtiæ hujus vitæ in æterna fœlicitate, quia penitus ceſſabunt. *Iſai. 65. c. Job.12.d.* *Abrenunciare vitæ veteri.*

o Gl.in ſ.Iſa. 63.

Obliviſcitur Eccleſia ex gentibus confuſionis adoleſcentiæ ſuæ, *p* quia idolorum cultum obliteravit. *Iſa.54.b.* Obliviſci autem populum ſuum & domum Patris ſui, eſt *q* prioris vitæ malè actæ abrenunciare, & peccantium exempla relinquere. *Pſa.44.* Ad hæc refertur obliviſci immunditiæ. *Lev.5.a.* *Deſerentes Angeli Hieruſalem.*

p Hie ſ Iſ 54. & ad principiam. q Baſi & Ar. ſ pſa 44. Au ſ pſ 44.

Obliti Hieruſalem amatores ejus ſunt, *r* vel Angeli cuſtodes eam deſerentes, vel Sacerdotes & Principes. *Jer.29.c.* *Negligere temporalia.*

Obliviſci quæ retro ſunt, eſt non curare temporalia. *Phil.3.c.* Hoc deſignarunt diſcipuli, quando *ſ* obliti ſunt accipere panes. *Matt.16.a.* *Relinqui à Deo.*

r Hie ſ Ie 30. ſ Orig ſ. Ma. cap.16.

Oblivioni datur dextera, *t* quum quis in pœnam peccati relinquitur à Deo. *Pſa.136.* Vel dextera obliviſcitur aliquem, quando non admittitur ad vitā æternam. Sic oblivioni traditur meretrix, hoc eſt, *v* anima exiſtens in peccato. *Iſa.23.d. Thren.2.b.*

t Hil ſ pſ 136. Aug ſ.pſ 136 v Hie ſ Iſ.23.

Non obliviſcuntur Judæi leges Dei, aut ipſius populi: *x* quia licet non recordentur legis, ut eam obſervent, habent tamen ipſam, ut teſtes. *Pſa.58.* In oblivionem autem facta eſt veritas apud Judæos, eùm per *y* ſcripturas Chriſtum intelligere noluerunt. *Iſa.59.c.* *Negligere divina. Pravè intelligere ſcripturas.*

x Au epi.59 y Hie ſ Iſ 59

Obliviſcitur Dei *z* qui in rebus ſæculi confidit. *Job 8.c. Jer.2.f.13.b. Hoſ.8.c.* Et obliviſcitur Dei dives, quaſi ejus non indigeat. *Iſa.57.c.* Obliviſcuntur Reges Judiciorum rectorum. *Prov.1.a.* quum hæretici malè judicant & ſentiunt de Scripturis ſanctis. *Negligere virtutes.*

z Hie ſ Ie.13. Rup a de glorifi Trinita aa Hil ſ pſa 139. Hie.ſ.Iſ.65. & ſ. Ier. 2.

Obliviſci Hieruſalem, *aa* eſt negligere cœleſtia. *Pſa.136.* Sic obliviſci montis Sancti Dei. *Iſa.65.b.* Obliviſcitur quoque Virgo ornamenti ſui, quum anima negligit ſcientiam & virtutes. *Jer.2 f.* Et oblivio abundantiæ prioris frumenti, eſt neglectus gratiæ & donorum Dei. *Gen.41.d.*

Obliviſci-

Negligere ſubditos. Neglectus verbi Dei. Corpus peccatoris.

Obliviſcitur ſtruthio, quod pes conculcet ejus ova. *Iob 39.b.* cùm *a* hypocritæ eos, quos in converſatione filios generant, derelinquunt, & omninò non curant, ne aut exhortationis ſolicitudine, aut diſciplinæ cuſtodia deſtitutos, pravorum operum exempla pervertant. a Gr 31.mo.8

Obliviſci juramenti eſt *b* ignoranter jurare. *Lev.5.b.* b Glo. in.ſup. Lev.5.

Obliviſcitur comedere panem ſuum, *c* qui deditus voluptatibus, non curat percipere verbum Dei. *Pſa.101.* c Gr ſ pſ.101.

Oblivionis terra, *d* eſt corpus peccatoris, qui Dei obliviſcitur. *Pſa.87.* d Au ſ.ſ 87.

Obloqui, vide Murmurare.
Obnoxius, vide Obligare.
Obulus.

OBULUS, ponderis genus eſt conficiens ſextam partem dragmæ Atticæ : eſtque numiſma minimum apud Athenienſes. Obuli autem viginti ſiclum faciunt. *Exod.30.b. Levitic.27.e. Num.3.e.18.e. Ezechiel.44.e.*

Oboth.

OBOTH, id eſt, pythones, ſive magi, vel utrus, vel patres, vel deſideria : trigeſima ſeptima manſio filiorum Iſrael in deſerto. *Nu. 33.f.* Origenes *e* non invenit illi interpretationem: ſed ait ſatis eſſe, quod ſignificet profectum aliquem ſpiritualem. Juxta Hieronymum tunc venitur in Oboth, *f* cùm perſiſtimus contra præſtigias diaboli, quæ per pythones ſignificantur. e Ori.ſ Num. hom.171. f Hie de manſio.

Obrigeſcere, vide Rigidus.
Obruere.

OBRUERE, eſt quaſi ruendo operire.

Obruere lapidibus, eſt *g* graviter increpare: etiam teſtimoniis Scripturarum revincere. *Exod. 8.f. 19.b. 21.c. Lev.20.d.24.c. Num.15.d. Deut.13.b. 17.a. 21.d. 22.c.* g Be ſ Ex.19.

Non obruunt flumina, hoc eſt, *h* tribulationes & tentationes charitatem Eccleſiæ. *Can.8.c.* h Gr.ſ.ſi m.3.

Obruunt allophyli puteos, cùm Judæi obſcurant myſticos legis ſenſus. Et cùm dæmones auferunt bonas cogitationes à corde, & inducere nituntur malas. *Gen.25.c.*

Obryzum, Ophaz.

OBRYZUM, dicitur aurum purum & delicatum, quod ſæpè igne candefactum & exuſtum, in coctione non minuitur: Hebraicè Ophaz.

Angeli. Fervor charitatis. Mens.

Obryzum aurum dici poſſunt *i* ſancti Angeli: aurum quidem, qua fulgent claritate juſtitiæ: obryzum quia nullum habuerunt unquam contagium culpæ, *Iob 28.c.* i Gr.18.m.29

Obryzum aurum, cui accincti erant renes viri, qui apparuit Danieli, *k* fervorem charitatis indicat quo Angeli indiſſolubiliter ligantur. *Dan 10.a.* k Ly.ſ.Da.10

Obryzum juxta Gregorium, eſt rudis *l* auri maſſa, in qua Job non poſuit fiduciam: & deſignat mentem, in qua Sancti non habent fiduciam. *Iob.31.c.* l Gr.22.m.24.

Senſus hæreticorum.

Ophaz, ſeu aurum obryzum, in malum, ſignificare poteſt *m* ſenſus hæreticorum extrinſecus verbis ſplendentes, cùm intus ſint viles & vani. *Ier.20.b.* m Hi ſ.Ie.20.

Obſcurare, Obſcurus, Obſcuritas, vide Caligo.
Obſequi, Obſequium, vide Obedire.
Obſervare, vide Orare.
Obſervare.

OBSERVARE, eſt oculis mentis, & corporis ſervare, ſpeculari, & cuſtodire, & notare, ne quid ſe prætereat, aut decipiat.

Penſat Deus cogitationes. Non parcens Deus. Purè vivere. Solicitudo ſacerdotum. Colere Chriſtum. Calumniantes Iudæi prædicationem Eccleſiæ. Inſidiæ dæmonum, & Iudæorum. Hæreſes. Fallacia hæreticorum. Superſtitiones. Mentiri. Confidere in temporalibus.

Obſervat Deus omnes ſemitas hominis: *n* quia in ſingulis quibuſque noſtris actibus, etiam cogitationes penſat. *Iob 13.d.* n Gr.11.m.25

Obſervat Deus iniquitates, *o* cùm non miſeretur. *Pſalm.129.* Quod ſi ſolummodo Deus oſtenderet ſeveritatem, non etiam adhiberet pietatem, iniquitates obſervare diceretur. o Gr.ſ pſ.129

Obſervare azyma, *p* eſt diligentiam adhibere in purè vivendo: quod etiam eſt obſervare ceremonias, & præcepta Dei. *Exod.20.d.34.c. Iob 36 b.* p Glo.in.ſup. Exod 20.

Obſervare cuſtodias Domini, *q* eſt ſacerdotum, qui ſemper debent vigilare in cultu Dei. *Lev.18.f.* q Lyr.ſ.Le 8.

Obſervare Angelũ, quem mittit Deus, eſt *r* colere Chriſtum, & etiam venerari Prælatum. *Exo.23.c.* r Ly ſ.Ex 23.

Obſervans Eli os Annæ, deſignat *ſ* Judæos calumniari ſtudentes Eccleſiæ prædicationem, idque tantò magis, quantò illa preces multiplicat. *1.Reg.1.b.* ſ Gr ſ.1 Re.1.

Obſervant dæmones calcaneum, hoc eſt, *t* finem operis: quia bonæ actionis finem vitiare deſiderãt. Et etiam Judæi obſervabant calcaneum Chriſti, cùm illi inſidiabantur. *Gen 7.c. Pſa.55.* t Arn. & Hil. ſ pſ 55. Aug ſ pſ 55.

Obſervantes mulieres ad oſtium tabernaculi, deſignant *u* hæreſes literæ legis adhærentes. *1.Reg.2 e.* Gre 3.mo 38. v Gr ſ.1 Re.2

Obſervat caliginem adulter, *x* cùm hæreticus fidelem animam rationibus fallacibus in errorem inducere conatur. *Iob 24.c.* x Gr.16.m.28

Obſervant dies tempora, & annos, *y* qui aliqoid ſuperſtitioſè agere volunt, & qui tempora Judæorum obſervant: ut neomenias, & eorum ſolennitates. *Galat.6.c.* y Gl. ord ſup Gala 4.

Obſervat vanitatem, *z* qui timendo mori mentitur. Timendo enim mori mentitur, & moritur antequam moriatur, qui ideò mentiebatur, ut viveret. *Pſa.30.* obſervat etiam vanitatem, qui ſperat in pecunia, honoribus, aut in homine potente. z Au ſ pſ 30

Obſervat ventum, *aa* qui tentationes fortè venturas, ſed nondum inſtantes metuit. *Eccl.11.b.* aa Gr 27 m.ſ & 3 paſt ad-mo.14. Gr.in. Eze hom.3.

Obſidere, Obſidio, Obſes.

OBSIDERE, eſt quaſi circumſepire, & circumſedere, ut obſideatur civitas, cùm hoſtes eam circumdant. Obſes autem dicitur, qui traditur velut pignus hoſti ſecuritatis gratia.

a Gr. 16 m. 5 & ſ Ez. b. 12. b Arn ſ pſ 21. Aug ep. 110. c Hie ſ Eccl. 9 d Hie ſ Iſ 29. & ſ. Ier. 21.

Ordinans obſidionem Ezechiel contra laterem, eſt *a* Prædicator, qui terrenæ menti, ſed jam ſupernam patriam requirenti, quanta eam in hujus vitæ tempore vitiorum impugnet adverſitas, demonſtrat. *Eze. 4. a.*

Obſidentes tauri pingues Chriſtum, *b* erant Sacerdotes, Scribæ, & Phariſæi, ac Principes Judæorum. *Pſalm. 21.*

Obſidio civitatis parvæ, eſt *c* impugnatio Eccleſiæ, vel animæ, *Eccle. 9. d.*

Obſidio Ariel, *d* eſt obſidio Hieruſalem, & etiam confutatio hæreticorum. *Iſa. 29. a.* Et obſidentes Chaldæi Hieruſalem, deſignant Philoſophos contra hæreticos pugnantes, eoſque rationibus opprimentes. *Ier. 21. c. Zach. 12. a.*

Indicare pericula. Iudas in Chriſtum. Impugnatio Eccleſiæ. Confutatio hæreticorum. Opprimentes dæmones.

e Gr. 16. m. 20 f Hie ſ Ez. 6.

Obſidens Medus Babylonem, deſignat diabolum opprimentem malos. *Iſa. 21. b.* Et obſidio Ninive, eſt impugnatio animæ à diabolo. *Nah. 3. c.* Et obſidentes latrones in gyro tabernaculum Job, ſunt *e* dæmones tentationibus ex omni latere mentem cingentes. *Iob 19. b.*

Obſeſſi ſunt, *f* qui ſimplici contenti fide inſtar brutorum animalium in Eccleſia verſantur, ſed in nullo bono opere proficiunt. *Ezec. 6. d.*

Obſordeſcere, vide Immundus.
Obſtetrix, Obſtetricari.

OBSTETRIX, eſt mulier quæ partui fæminarum aſſiſtit, & miniſtrat, quaſi obſiſtens eorum dolori. *Obſtetricari* autem, eſt ad pariendum adjuvare.

g Bo. ſ Ge. 38. h Ori. ſ Exo. hom 2. i Phi de profugis Bed ſ. Exod. 1 k Ori ſ. Exo. hom. 2. l Gr 17. m. 18

Obſtetrix dici poteſt *g* lex divina, & doctrina Spiritus ſancti, ſive diſciplina, quæ obſtetricatur animabus, eaſque in divinis præceptis erudit, ac format. *Gen. 39. g.*

Obſtetrices duæ Hebræarũ, ſignificare poſſunt *h* utrumq; teſtamentum. Item *i* ſcientias humanas, rationalem videlicet, & moralem. Et ut Pharao per eas necare nitebatur mares Hebræorum, ita diabolus per ſuas ſcientias necare nititur mares, hoc eſt, ſenſus rectos, & inducere ſenſus hæreticos. *Exo. 1. d.*

Obſtetrices etiam dici poſſunt *k* Doctores, & unuſquiſq; curam habet obſtetricandi animam ſuam.

Obſtetricante manu Dei, eductus eſt de propriis cavernis coluber tortuoſus. *Iob 26. d.* quia dum *l* nobis divina gratia medetur, is qui nos tenuerat, antiquus à nobis hoſtis ejicitur. Et obſtetricatur manus Dei, cùm per ſuos miniſtros convertit in eos in quibus diabolus habitabat.

Lex divina. Utrumque teſtamentum. Scientiæ humanæ. Doctores. Operatio divinæ gratiæ.

Obſtinatus.

m Glo. ord ſu. Ruth. 1.

OBSTINATUS, dicitur obfirmatus, aut perſeverans, ut tenere poſſit. Et obſtinatus animus eſt firma voluntas, ſive in bonum ſive in malum. Et obſtinatus animus Ruth, *m* eſt firma & fortis fides Gentium in ſectandis Prædicatoribus. *Ruth. 1. d.*

Fides Gentium.

Obſtruere, Obturare.

OBSTRUERE, eſt occludere, & quaſi ſtrue quadam alicui loco impoſita obſiſtere, ne quis effluat. Idem fere eſt obturare.

n Gr. 23 m. 25 o Au ſ pſ. 57. p Ori ſ. Gen. hom 13. q Glo int ſ pſ. 62.

Obturat juſtus aures ſuas, ne audiat ſanguinem, *n* cùm tollit omnes peccati occaſiones. Et quum peccatis ſuadentibus, quia de ſanguine & carne naſcuntur, non præbet conſenſum. *Iſa. 33. c.*

Obturat ſerpens aures ſuas, *o* cùm malus non vult prædicationem audire. *Pſalm. 57.* Sic obturaverunt aures Judæi contra Stephanum.

Obſtruere puteos, *p* eſt claudere ſenſus ſpirituales, ne ab aliquo percipiantur: Vel avertere corda fidelium à divinis & ſpiritualibus meditantis. *Gen. 26. d.*

Obſtructum erit os loquentium iniqua in judicio, q quando mali non habebunt quid reſpondeant judici. *Pſa. 62.*

Tollere occaſiones peccati. Impedire ſpiritualia.

Obtegere, vide Operire.
Obtemperare, vide Obedire.
Obtendere, vide Excuſare.
Obtenebrare, vide Caligo.
Obteſtari.

OBTESTARI, eſt precari ferè cum adjuratione.

Obteſtatur Jeremias populo ne deſcenderent in Ægyptum, quia cederet illis in malum. *Ier. 42. d.* Ubi deſignantur obteſtationes Prædicatorum adverſus peccatores.

Obtinere.

OBTINERE, eſt vincere, & quaſi contra tenere, & etiam occupare.

r Gl. in ſ. Iſa. 41. ſ Glo. int. ſ. Exod. 15. t Hie ſ Da. 11 Hie. ſ. Amo. 2.

Obtinere dicitur Chriſtus Reges, *r* quum ſibi ſubjicit Philoſophos. *Iſa. 41. a.* Et dicitur obtinuiſſe terram Potentiſſimus. *Iob 22. b.* quia ſubegit corda terrena.

Obtinent dolores habitatores Philiſthiim, hoc eſt, dæmones, vel hæreticos, propter fidelium proſperitatem. Sic etiam *ſ* obtinet tremor robuſtos Moab. *Exod. 15. b.*

Obtinentes aquæ diluvii terrã. *Gen. 7. d.* deſignant divinam vindictam comprehendentem terrenos.

Obtinens regnum in fraudulentia, *t* erit Antichriſtus. *Dan. 11. d. Lev. 6. a.*

Subjiciens Chriſtus Philoſophos. Divina vindicta.

Obtundere, Obtuſus.

Obtundere, eſt totum ſeu circum percutere, rumpere, & hebetare.

Obtuſi ſenſus ſunt eorum, qui nolunt legem ſpiritualiter intelligere. *2. Cor. 3. d.*

Obturare, vide Obſtruere.
Obviare, Obviam, vide Occurrere.
Occaſio.

OCCASIO, eſt opportunitas temporis, caſu proveniens, & aliquando exquiſita ad aliquid agendum. *Iud. 14. a.* Neſciebant, quod res à Domino fieret, & quæreret occaſionem. *4. Reg. 5. b.* Quot occaſiones quærat adverſum me.

Occaſus, Occidens, Occidentalis.

Ipſe Chriſt. Occaſus, interitum aliquando ſignificat: ſed nunc dicitur occaſus, veſpertina Solis abſconſio, vel tranſitus ad inferius hemiſphærium: & aliquando occaſus dicitur ipſe locus, ubi Sol occidit, qui & Occidens dicitur, & Occidentalis plaga.

Defectus luminis huma-ni. Occaſus Solis, *a* paſſionem Chriſti ſignificare ſolet, per quam ipſe Sol juſtitiæ occubuit, ut rurſum clarior appareret. *Pſal.*103. Unde ad occaſum orabant in veteri lege: quia omnia illius legis, & tabernaculi, Chriſti mortem præſignabant.

Occidere dicitur Sol, quum *b* deficit lumen humanum, adveniente divino. Et cùm anima ſupra ſe elevata à ſemetipſa deficit. Interdum etiam dicitur Sol occidere, cùm intelligentiæ radius ſubtrahitur. Ad Occidentem quoque imus, cùm *c* ſublevatum in Deo cordis oculum, ſed ipſa immenſitate luminis reverberatum, ad noſmetipſos reducimus: & laſſati dicimus valde ſupra nos eſſe quod quærebamus, noſtramque mortalitatem conſiderantes, indignos nos adhuc eſſe deprehendimus, qui immortalem videre valeamus. *Iob.*23.*b.*

Ceſſatio activæ vitæ. Occubitus Solis, quandoq; ſignificat vitæ activæ ceſſationem: ut cùm Sol occubuit Jacob. *Gen.*28.*c.*

Finis ſacræ ſcripturæ. Occaſus præterea Solis, *d* finem ſacræ ſcripturæ ſignificare poteſt. Ut fulgur ab Oriente paret uſque in Occidentem. *Matth.*24.c.

Pœnitentia. Occaſus etiam Solis, pœnitantiam ſignificare poteſt: uſque ad quam peccator eſt immundus. *Lev.* 11.*d.* *Deut.*32.*b.* Significat etiam *e* defectionem ſenſuum: à quibus quum quis recedit, mundatur. Item *f* ceſſationem fervoris tentationis.

Mors. Occidens aliquando ſumitur *g* pro morte, & mortificatione. *Gen.*12.*d.* *Pſa.*67. Et ad Occidentem dilatatur, qui moritur vitiis. *Gen.*28.*c.* Occidentalis etiam plaga tabernaculi, mortem cujuſque ſignificare poteſt. *Exod.*26.*e.*27.*b.*36.*c.*38.*b.*

Finis mundi. Occaſus Solis etiam ſignificat *h* finem mundi. *Gen.*15.*c.* *Exod.*17.*d.* *Pſal.*67. Et occidentalis plaga tabernaculi, eſt finis mundi. *Exod.*26.*e.*27.*b.*36.*c.*38.*b.*

Gentilitas. Occidens ſecundùm quod eſt extrema pars orbis, *i* Gentilitatem ſignificare poteſt. *Iſai.*43.*a.*45.*d.* *Zach.*8.*b.*

Status peccati Occaſus etiam Solis, *k* ſtatum peccati ſignificare poteſt, & vitæ melioris defectum, & mentis obſcurationem per receſſum Dei ab anima, & defectum rationis. *Exod.*22.*d.* *Deut.*24.*d.* *Pſal.*103. Et dicitur occidere Sol in meridie. *Amos* 8.*c.* Sic occidit Sol ſuper iracundiam. *Ephe.*4.*f.* Et torrens occidentis, eſt ſtatus peccati: ut occidans ſit ipſe diabolus. *Amos* 6.*d.* Juxta Septuaginta. *Zach.*8.*b.*14.*a.* *Eccl.*1.*a.*

Non occidit Sol Sion, *l* quia in cœleſti gloria beati ſemper Deum præſentem habebunt. *Iſa.*60.*d.*

Occidit Sol ſynagogæ, *m* cùm adhuc eſſet dies: ut oſtendatur non eſſe culpam Solis, ſed Judæorum, qui noluerunt Chriſtum præſentem ſuſcipere. *Iere.*15.*b.* Occidit etiam Sol meridie, cùm tenebræ factæ ſunt in paſſione Chriſti: & cùm deſtructa eſt Hieruſalem. *Amos.*8.*c.*

Occidentalis porta Hieruſalem, ſenectutem deſignare poteſt, vel benignam condeſcenſionem ad proximum.

Senectus. Occidentalis ventus, erat qui ejecit locuſtas in mare rubrum, quia eſt *o* ventus refrigerans, locuſtia enim adverſatur frigus. *Exod.*10.*e.*

Occidere, vide Interficere.
Occultare, vide Abſcondere.
Occumbere, vide Mori, & Occidens.

Occupare.

Occupare, eſt quod in commune ſive in medium erat, ante alios capere, & locum tenere, aut etiam prævenire.

Ceſſans tumultus terrenus. Occupare dicitur ſalus muros Sion, *p* quando Chriſtus ſalvat Eccleſiam. *Iſa.*60.*d.*

Occupat ſopor homines, qui divina contemplari debent, quandoq; terrenorum deſideriorum tumultu ceſſante ſopiuntur. *Iob.*4.*c.*

Docere proximos Occupati filii Jacob in paſtu pecorum. *Gen.*24.*a.* deſignant *r* doctores intendentes docendis & inſtruendis proximis.

Confuſio diaboli. Occupat vindemia ſationem, *ſ* quum quis quæ didicit, & guſtavit, docendo ſeminat. *Lev.*26.*a.*

Occupat caligo diem, quo natus eſt Job, *t* quando diabolus in tenebras mittitur exteriores, vel quia nunc ſemetipſum intrinſecus erroris caligine confundit. *Iob* 3.*a.* Occupat etiam caligo diem, quum blandimentum nequitiæ afflictio pœnitentiæ digno mœrore perturbat.

Pœnitentia. Impedire bene operantem. Occupat terram ficus infrugifera, deſignans *v* potentem in ſeculo, qui fructum bonæ operationis non habens, etiam impedimentum cæteris præſtat, quia qui ſub ipſo ſunt, exemplo pravitatis illius, quaſi ſub umbra perverſitatis ejus premuntur. *Luc.*13.*b.*

Occurrere, Obviare.

Occurrere, eſt obvium fieri alicui, quod & obviare dicitur. Obviare autem interdum eſt contradicere. *Actor.*16.*c.* Habentem ſpiritum pythonem obviare nobis. Item convenire. *Pſ.*34. Miſericordia, & veritas obviaverunt ſibi. Succurrere. *Prov.*22.*a.* Dives & pauper obviaverunt ſibi.

Occurrens Deus. Occurrere dicitur Deus, *x* cùm præſtat quod rogatur, ut cùm occurrit ſervo Abrahæ. *Gen.*24.*b.* Et occurrit, ut remuneret juſtos. *Iſa.*64.*b.* Et obviantes Angeli Jacob, divinũ ſignificant auxiliũ. *Gen.*32.*b.* Occurrit etiam pater Chriſto in paſſione. *Ier.*15.*c.* qui etiam dicitur ſurrexiſſe in occurſum ejus, quando illum glorificavit, & æqualem ſibi demonſtravit, & quando nomen ejus ad gentes dilatavit. *Pſa* 58.

Caſtigans Deus. Occurrere etiam dicitur Deus quaſi urſa raptis catulis, quando graviter caſtigat. *Hoſe.*13.*b.* Sic occurrit Dominus Moyſi eunti in Ægyptum, ad correctionem. *Exod.*4.*f.* Occurrens urſus, *y* erit Chriſtus in ſecundo adventu. *Amos.*5.*f.*

Manifeſtans Filius Patrem Occurrens Joſeph patri ſuo venienti in Ægyptum, deſignat *z* Chriſtum, qui Patrem mundo manifeſtavit,

a Ori. ſ. lib. 1. Arn. & Aug. ſ. pſ. 103. Am. 4. Exam. 2. Tho. 1. ſecunda. q. 180 art. 4.
b Philo quis rerum divi. hæres.
c Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 18.
d Gr. 10. m. 16
d Or. ſ. Matt. hom. 30.
e Philo de ſomniis.
f Gr. 9. m. 40
g Hil. ſ. pſ. 67.
h Amb. 2. de Abr. 9. Arn. ſ. pſ. 67. Aug. 10 civ. Dei 24. & ſ. pſ. 103.
i Hi. ſ. Iſa. 59.
Philo de ſomniis. Amb. de Tob. 20.
k Hier. ſ. Amos 6. & ſ. E. b. 4. Aug. ſ. pſ. 25. Euch. for. ſpirit. 3
Bed. ſ. Ge. 15. Clyma. grad. 25.
l Hie. ſ. Iſ. 60.
m Hie ſ. 10. 18 & ſ. Amos 8.
n Georg Ven. Can. 3 10. 8. modu. 2. ca. 3.
o Ly. ſ. Exo 10
p Hie. ſ. Iſ. 60.
q Gr. 5. m. 22.
r Rica. de S. Vict. de 12. Patriar. 52.
ſ Or. ſ. Lev. 18
t Gregor. 4. mor. 10. 21.
v Gre. h. 31.
x Hie. ſ. Iſ 64. & ſ. pſ 18. Aug ſ. pſ 18. Aug ſ. pſ 18.
y Ru. ſ. Amo. 5
z Be. ſ. Ge. 46

feſtavit. *Gen.46.e.* Deſignatur etiam occurſus ejus ad eos, qui ad ipſum convertuntur, & quia occurrit patri jam ſeni, eſt recipiens Judæos in fine mundi.

Occurſus Chriſti uſque ad ſummum cœli, deſignat *a* regreſſum ejus ad Patrem cœleſtem. *Pſa.18.ſ8.*

Occurrens Iſaias Regi Achaz ad extremum piſcinæ ſuperioris, deſignat *b* quod Deus non tantum malo regi ſuccurrit, quantum populo. *Iſa.7.a.*

Obviaverunt ſibi miſericordia & veritas, *c* quando Judæi & Gentiles ad eandem Chriſti fidem concurrerunt. Miſericordia enim eſt in populo Gentilium, qui ſine promiſſione ad fidem vocatus eſt. Veritas verò in populo Judæorum, quia quod repromiſſum eſt patribus, hoc completum eſt filiis. Eodem referri poſſunt juſtitia, & pax, quæ oſculatæ ſunt. *Pſal.84.*

Occurrens Aaron Moyſi in monte Dei, deſignat *d* ſacerdotium legi conjunctum, & etiam ſacerdotes, occurrentes legi per ſenſus ſublimes. *Exod.4.f.* Deſignat etiam *e* ſermonem occurrentem menti ad eam explicandam.

Occurrens ſervus Abrahæ Rebeccæ, deſignat prædicatorem quærere opportunitatem prædicandi verbum Dei. *Gen.24.b.* Et obviam veniens Samuel Sauli, *f* eſt prædicator docens ea, quæ auditor diſcere cupit. 1.*Reg.9.b.*

Et obvians grex Prophetarum Sauli, deſignat doctores declarantes ea, quæ in ſcripturis dubitamus. 1.*Reg.10.b.*

Occurrere etiam ſitienti, *g* eſt libenter ſuccurrere per doctrinam indigentibus. *Iſa.21.d.* Obviant ſibi pauper, & creditor, quando humilis verbi Dei adjutor, & prædicator, in unam eandemque pietatis gratiam conveniunt. *Prov.29.b.*

Occurrit equus armatis, *h* quum prædicator reſiſtit hæreticis, & potentibus, in veritatis defenſionem. Et quum quilibet fidelis reſiſtit diabolo, non ſolùm in ſe, ſed etiam in proximo. *Job 39.c.* Sic occurrens Moyſes Pharaoni, deſignat prædicatorem diſſolventem fallacias diaboli, & errores hæreticorum detegentem. *Exod.7.b.*

Occurrens Jaël Barach, *i* deſignat Eccleſiam offerentem ſe Judæis, ut convertantur: quod erit cùm plenitudo Gentium introierit. *Jud.4.c. Rom.11.c.*

Occurrentes ſeniores Samueli 1.*Reg.16.a.* deſignant *k* promptitudinem auditorum ad verbum Dei ſuſcipiendum. Et occurrentes dæmoniaci Chriſto, deſignant voluntatem concurrentium ad ſalutem. *Matth.8.d.*

Obviantes ſibi invicem cervi, ſunt *l* Apoſtoli, qui ſimul convenerunt in Hieruſalem, ut inde tranſirent ad Gentes. *Iſa.34.d.*

Obviam exeuntes ſponſo, & ſponſæ, *m* ſunt de mundo ad veram fidem venientes. Et tota Eccleſia exibit obviam ſponſo tanquam una virgo, quæ Chriſto poſt judicium copulabitur. *Matt.25.a.*

Occurrens Eſau cum armatis fratri Jacob, qui jam evaſerat ab inſecutione Laban, deſignat ſecundas tentationes iter noſtrum impedientes, quæ ſunt expectandæ orando. *Gen.32.b.*

Occurrens filia Jephte patri ſuo, deſignat *n* Eccleſiam Chriſto. *Jud.11.c.*

Occurrere dicitur Deo, *o* qui orationibus, & bonis operibus ejus iræ ſe objicit, qua ratione queritur Deus non eſſe quempiam qui ipſi occurreret. *Iſa.59.d. Jer.27.d.* Occurrit etiam Deo, qui reſipiſcit ab ipſo caſtigatus. *Amos.4.b.*

Occurrens Lia Jacob venienti de agro, ut dormiret ſecum, *p* deſignat vitam activam trahentem ad ſe ſapientes invitos. *Gen.30.c.*

Occurrentes filii Iſraël Moyſi, cùm affligerentur à Pharaone, deſignant eos, qui impatientes ſunt in tentationibus, quas volentes ſervare legem Dei patiuntur. *Exod.5.d.*

Occurrere bovi erranti, *q* eſt deprehendere, ſeu videre proximum peccantem. *Exod.23.a.b.*

Occurrentes aquæ Ægyptiis fugientibus, deſignant tribulationes opprimentes eos, qui prius proſperè agebant. *Exod.14.f.* Idem deſignant occurrentia mala Hieruſalem. *Iſa.51.f.*

Occurrens Moyſes Jethro cognato ſuo. *Exod.18.a.* deſignat libenter ſuſcipiendos ad fidem venientes.

Occurrens Amalec filiis Iſraël in itinere, deſignat *r* diabolum obſiſtentem iis, qui benè operantur. *Deut.25.d.* Et occurit multitudo paſtorum leoni, *ſ* cùm infideles Principes delere nitebantur nomen Chriſti. *Iſa.31.b.* Et in occurſum pergit equus armatis, quum diabolus perſequitur bonos. *Iſa.39.a.*

Occurrens mulier in ornatu meretricio, *t* eſt ſecularis voluptas ſeſe paſſim nobis offerens. *Proverb.7.b.*

Occurrent gigantes Lucifero, *v* quando ei malè dicent damnati, & exprobrabunt. *Iſa.14.b.*

Occurrit urſus fugienti à facie leonis, *x* quando majus malum incurrit, qui ſe vitare minus putat. *Amos 5.f.*

Occurrunt dæmonia onocentauris. *Iſa.34.c.* quia maligni ſpiritus valdè eis ad votum deſerviunt, quos de his gaudere conſpiciunt, quæ flere debuerant.

Ochozath.

Ochozath, ideſt, poſſeſſio, ſive apprehenſio, vel tenens, vel collectio aut viſio, ſeu fratris oliva: amicus Abimelech regis Gerare, qui venit ad Iſaac cum Abimeleco ad ineundum fœdus. Typus eſſe poteſt *y* philoſophiæ naturalis, quæ init fœdus cum doctrina Chriſti. *Gen.26.f.*

Ocioſus, Ocium, Piger.

OCIOSUS eſt qui vacat ab opere, tranquillus, & ſecurus. Ocium autem eſt vacatio à labore. Verùm ocioſus in malum ſæpè ſumitur pro eo, qui nullo bono opere occupatur, qui & piger dicitur. Eadem eſt ratio de ocio.

Ocio vacare filios Iſraël, dicebat Pharao, cùm vellent ſacrificare Deo, deſignans diabolum, qui ocium eſſe dicit intendere divinis, & orationi vacare. *Exod.5.c.*

Non comedit panem ocioſa mulier fortis, *z* quæ ſacra eloquia, & præcepta intellecta operatur, & docet, & Euchariſtiam rectè ſuſcipit: & quæ manibus laborat, ut Paulus. *Prov.31.d.* Ocioſæ autem molentes, *aa* ſunt prædicatores ceſſantes à prædicando. Quod etiam dicitur, quando ſenum dentes non poſſunt cibum molere. *Eccl.12.b.*

Ocioſo

Non benè operari,

Ocioſum verbum dicitur, *a* quod aut ratione juſtæ neceſſitatis, aut intentione piæ utilitatis caret. *Matth.12.c.*

Ocioſi in foro, erant *b* infideles in mundo, & non benè operantes. *Matt.20.a.* Ocium autem fuit iniquitas Sodomæ: quia *c* ceſſabant à bonis operibus. *Ezech. 16.f.*

Ocrea.

Ocrea, eſt militaris calceamenti genus, ex ære, ſeu ferro, ad obtegendas tibias accommodatum, quales erant ocreæ Goliath. 1.*Reg.17.a.*

Oculus.

OCULUS in homine, eſt inſtrumentum ſenſus viſus, aliis organis in capite ſupereminens. Sumitur aliquando pro ipſo aſpectu: ſic erat Lia lippis oculis. *Gen.29.d.* Et pro homine. *Tob.1.a* Videant oculi mei filios veſtros.

Vis cognitiva Dei. Miſericordia Dei.

Oculi attribuuntur Deo, per metaphoram, ut *d* ejus vim cognoſcendi, & penetrandi omnia ſignificent, & immenſitatem perſpicaciæ, qua univerſa perluſtrat, & quòd nil eum ex iis, quæ à nobis geruntur, vel cogitantur, lateat. *Jere.32.d.Zach 8.b.12.a.Hebr.4.d.*

Oculi Domini aliquando ſignificant *e* ejus miſericordiam, benignitatem, & approbationem: ut oculi Domini ſunt ſuper bonos approbando, & protegendo. *Pſal.32.65.1.Reg.15.d.26.g.Ier.16.d.* Oculo autem dextro Deus *f* remunerandos benigniſſimè intuetur: ſiniſtro verò puniendos acrius reſpicit.

Præcepta Dei.

Oculi etiam Domini, dicuntur *g* ejus præcepta. *Pſal.18.* Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Et oculi Chriſti velut flamma ignis. ſunt ejus præcepta. *Apoc.1.c.*

Iudicium, & ira Dei.

Oculi præterea Dei, deſignant *h* judicium, & iram Dei, quos oculos peccans dicitur provocare. *Iſa.3.b.13.d.Deut.7.c.Job 7.b.* Oculi Domini ſunt ſuper peccantes, cùm eos punit. *Amos 9.c.* Oculi autem dicuntur parcere, aut iraſci, quia in oculis iræ, aut miſericordiæ ſigna maximè apparent. *Ezec.16.a.*

Angeli. Prophetæ. Oculi Chriſti. Benignitas Chriſti. Apoſtoli, &c. Illuſtratio Chriſti.

Oculi quoque Domini, dici poſſunt *i* angelicæ virtutes protectrices. *Pſal.33.* Oculi Domini ſuper juſtos. Item *k* Prophetæ, & omnes ſancti. *Zach.9.b.*

In oculis Domini dicitur glorificatus Chriſtus, *l* cùm Gentes in eum crediderunt. *Iſa.49.b.*

Oculi Joſeph, & etiam Judæ, oculos *m* Chriſti deſignare poſſunt. Et oculos attollens Joſeph, deſignavit benignitatem Chriſti. *Gen.43.f.49.b.* Et oculos levans Iſaac, Chriſtum oſtendit, reſpicientem ad ſalutem Gentium. *Gen.24.g.* Oculi etiam Chriſti, dicuntur *n* Apoſtoli, & Evangeliſtæ, & Prophetæ, & doctores. Demum oculi ejus ſunt qui in ipſa honoris ſummi facie poſiti, providendi itineris officium ſuſcipiunt. *Pſal.15.73.87.* Oculi autem Chriſti defecerunt in cruce per mortem, *o* ſed oculus ejus deſpexit ſuper inimicos ſuos, quando, reſurrexit. *Pſal.58.131.* Oculi etiam Chriſti, *p* divinam ejus illuſtrationem ſignificant, ideò dicuntur velut flamma ignis. *Apoc.1.d.19.c.*

Intentio Chriſti. Dona Spiritus ſancti. Intelligentes. Prælati. Sacerdotes. Prædicatores.

Oculi vulturis, *q* intentionem Chriſti in redemptionis operibus deſignant: quæ opera non eſt intuitus populus Judæorum. *Job.28.b.*

Oculi columbarum, dona Spiritus ſancti ſignificare poſſunt. *Cant.1.d.5.d.* Et oculi ſeptem in lapide uno, ſunt *r* dona Spiritûs ſancti in Chriſto. *Zach.3.d.Apoc.5.b.19.c.*

Oculi in Eccleſia, ſunt *ſ* intelligentes, acuta ad percipienda myſteria, & prælati, & ſacerdotes. *Pſa.138. Cant.4 b.Matt.18.a.* Et oculus ſimplex, aut nequam, eſt prælatus bonus, aut malus. *Matt. 6.c.* Sic Job dicitur oculis fuiſſe cæcus *Job.29.c.* Oculi etiam ſunt prædicatores, quorum pupilla eſt ſenſus ſpiritualis. *Pſal.26.* Hic oculis moleſtus eſt fumus, hoc eſt, hæretici. *Prov.10.d.* Hi ſunt oculi columbini, qui ſimplicitatem, quam prædicant, ſervant, & viſibilia contemnentes, ad æterna cum magnis gemitibus anhelant. *Cant.1.d.*

Vis intellectiva. Mens.

Oculi generaliter *t* vim animæ cognitivam ſignificare ſolent. *Deu.6.b.Exod.21.c.Lev.26.c.Pſal.6.12.18.30.33.37.68.118.127.122.Prov 4.d Cant.6 a.Iſa.6.c.30.e.32.c.Ezech.20.a.Matt 5.c.18.a Luc.10.d. Rom.3.c.11.b.Epheſ.1.d.* Et oculi Samuelis, & Sanctorum, ſunt intellectus mentis reſerati per gratiam. 1. *Reg. b.* Et oculi aperiendi, ſunt mens, aut cogitatio. *Gen.3.a.* Peculiariter autem oculi columbæ, deſignare poſſunt intellectum rectè intelligentem ſcripturas, & ſpirituali ſenſu, & intuitu eas penetrantem, quia columba ſymbolum eſt Spiritus ſancti. Deſignant etiam ſimplicem cognitionem paſſionis Chriſti. *Cant.1.d.5.d.6.b* Perunt autem hoc genus avis quum ad aquas venerit, quia ibi ſolet inſidias accipitris pati, venientem deſuper inimicum, volitantis umbra in aquis inſpecta, deprehendere, & oculorum perſpicacia fraudem periculi imminentis evadere, atque ita ſignificabit eos, qui perſpicaciter inſidias diaboli deprehendunt. Anima autem dum in temporalibus gemit, & ad æterna deſideria rapitur, in ſimplicitate ſenſus ſuos cuſtodit, & carnales concupiſcentias deteſtatur. Oculi autem mentis ſunt duo, unus quidem mortalis alter myſticus. Moralis autem, hoc eſt, fidei capitur ſponſus. Unus etiam oculus ſponſæ, quo vulnerat cor ſponſi, eſt virginitas, quæ eſt oculus dexter. *Cant 4.b.* Dicit etiam unitatem bonarum cogitationum, quæ non in diverſa mutantur. Oculi ſapientis, qui dicuntur eſſe in ejus capite, deſignant perſpicacitatem prudentiæ, & providentiæ, quæ eſt in mente ſapientis, qui ſunt in capite: quia ſapiens quiſque illum tota intentione conſiderat, cujus ſe membrum eſſe per fidem penſat, & vitam Redemptoris noſtri tacita cogitatione conſpicit, & omnis ejus intentio in ipſius imitationem ſe erigit. *Eccl.2.b.* Oculi etiam claudendi, ne videant malum, ſunt conſcientia, aut mens. *Iſa.33.c.*

Fides. Virginitas. Naturale judicium.

His oculis carent Judæi, qui non vident bonum. *Iſa.59.c.* Et oculi aquilæ de longè proſpicientes, *v* ſunt mentes Sanctorum. *Job.39.d.* Oculi etiam ſignificant *x* naturale judicium boni, & mali, quos oculos multi habent, & non vident. *Iere 4 e Iob.25.b.28 d.36.a.* Oculos autem habet, & non videt, qui novit *y* quomodo vitam ſuam circumſpicere debeat, eam tamen quomodo oporteat circumſpicere diſſimulat. *Pſal.113.* Oculos autem elevare, eſt ad mentis ſublimitatem aſcendere. *Gen.18.a.22.c.33.a.Exod.14.c.Ioſ.5.d.Ier.3.a.*

Intentio.

Oculus corporis, dicitur *z* intentio qua operamur, & oculus ſimplex, eſt recta intentio. Oculus verò nequam, eſt prava intentio. *Matth.6.c.* Et oculi malorum dicuntur eſſe in viis ſuis, quia ſemper intendendum

a Gr.7 m.25 b Gr ſ Matt. hom.10 Gre. hom 16. c Ly.ſ Ez 16. d Aug.81 n. 31.& de ver. Dom. ſer 18. Caſſia lib 8. cap 4. Bas. ſer ſpi.3 e Ori ſ Iere. hom. 12. Baſi ſ.pſa.32. Hil ſ pſ.65. Eu ſer ſpi.2. f Georg Ven. Cant 1.20.6 cap.34 g Euch. ſer. ſpirit.1. Aug ſ.Apoc. hom.1. h Hieron ſ. Amos 9. Gr. 8 mo 13. i Baſi ſ.pſ 33 k Hi ſ Za 9. l Hi ſ Iſ 49. m Ori ſ Gen. hom 17. Amb de ben. Patriar. b 4. n Hi ſ pſ.15. Gre. 1 poſt 1. Bed ſ Ge 49. Aug ſ ſ.87. o Hil ſ pſ.58. 131 p Super.1.ſ. Apoc q Gr.18 m 22 r Hie ſ.Iſ 11. & ſ Zac.3. ſ Gr 29 m.30 Ori ſ.Cant. hom 2 & ſ. Matt hom 5. & ſ Rom.12. Baſi de reg. fuſ 24 Amb ſ pſ.118 ſerm.15 & de dign ſacerd.6 t Hie. ſ pſ.16. Bed.ſ Pro.10. Orig ſ Iſa. hom.7 & ſ. Matt.ho 35. & ſ periar.1. & ſ Rom 11. Amb ſ pſ.118 ſermon 5. Aug ſ Ioan. tract 13. Lyr ſ Le 26. Baſi ſ pſ.6. Gr. Lev ho. 6 & ſ Can. hom.4 Bera ſ Can. ſer. 45 Amb de Iſa. 7. Greg ſ Can.1. Amb ſ pſ.118 ſer 11.10. Hie 1 ad Leviam v Greg.17. mor 6 & ſ. Ezech ho. 2. z Hie ſ Iſa 38 & ſ.Iere 3.

Greg 31 m 35 y Ric de S.Vict de ſom Nabuc.38. Greg ſ Reg.6. z Aug ſerm Dom in monte & 4. contra Iulian. Gre.10. mor.23.& 18.m 14 & 17 mor.4 & ſ Ezec.hom 6.

intendendum vitiis, quæ operantur. *Job.11.c.16.d.17.b.24.d.* Et oculi ſtultorum dicuntur eſſe in finibus terræ, quia hoc ſolùm tota cordis intentione conſpiciunt, quod ad finem terreni deſiderii perducantur. *Prov.17.d.30.c. Eze.1.e.* Significant etiam oculi aliquando voluntatem, vel affectum. *Gen.18.c.20.d. Exod.13.b.21.a. Pſal.16.d.17.a.* Oculus autem ſcandalizat, dum voluntas noſtra aliquam minus caſtam importunè ingerit intentionem.

Oculus aliquando dici poteſt *a* conſiliarius. *Prov.4.b.* Oculi tui recta videant. Et oculus dexter, eſt amicus, & conſiliarius in rebus divinis, ſiniſter verò conſiliarius in terrenis. Quicquid autem nobis charum eſt, oculus dexter dici poteſt: & oculus ſcandalizans, aliquando poteſt intelligi uxor. *Matt.18.a.* Oculus etiam dexter *b* dici poteſt intuitus æternæ claritatis. Oculus verò ſiniſter, eſt concupiſcentia carnalis: vel oculus dexter, eſt oculus gratiæ figuratus in Ain. Oculus verò ſiniſter, eſt oculus ſupplicio-rum ſignatus in Ennon. *1.Reg.11.a.* Oculus præterea dexter, eſt vita contemplativa, ſiniſter vero activa, & oculus dexter ſcandalizat, quum quis ineptus ad contemplationem, ſe nimium vult ei tradere, unde cogitur labi in errorem, aut in aliud vitium: ſiniſter verò ſcandalizat, cùm ineptus ad vitam activam, nimium ſe in actione occupat, relicta contemplatione ſibi competenti.

Oculus interdum dicitur miſericordia. *Deut.13.b.* Neque parcat ei oculus tuus.

Oculi etiam ſignificant judicium. *Deut.26 d.* Munera excæcant oculos ſapientum. *1.Reg.3.d.*

Oculi Jacob, ſignificabant *c* oculos populi Iſraël, & caligantes quidem excæcationem populi per idola Iſrael deſignabant. Illuminati verò ſunt per Chriſtum. *Gen.48.b.* Et oculi Agar aperti, deſignare poſſunt reſipiſcentiam Judæorum, & etiam cognitionem ſpiritualem. *Gen.21.c.* Et oculi Liæ lippæ, deſignabant hebetudinem ſynagogæ. *Gen.29.d.* Oculi autem populi Judæorum, *d* erant Principes, & Prophetæ. *Iſa.29.d.* Et oculi Eli caligantes, *e* ſunt cæcitas pontificum Judæorum, & etiam Scribarum. *1.Reg.3.a.4.c. Pſ.73. Zach.14.c. Matt.20.b.* Et oculus videns, qui teſtimonium reddebat Chriſto, eſt populus Judæorum, cui per Prophetas prænunciatus fuerat, & in præſentia adventus ejus teſtimonium illi reddebat. *Iob.79.b.*

Oculi cæci à nativitate, illuminati per Chriſtum, deſignant *f* cæcitatem mentis Gentilium, quos Chriſtus illuminavit. *Ioan.9.b. Iſa.29.f.35 b.*

Oculi Saulis, in quibus ſibi erat parvulus, antequam fieret rex, deſignant *g* cognitionem ſui quam habet prælatus ante dignitatem aſſumptam. *1.Reg.15.d.*

Oculi Adam, & Evæ aperti dicuntur ad malum, *h* vel ad cognitionem experimentalem mali, quod prius non cognoſcebant. *Gen.3 b. Iob.27 d.*

Oculi Iſaac caligantes, ſignificare poſſunt *i* defectum fidei in mundo, & neglectum luminis religionis, & prælatum adulatione deceptum. *Gen.27.a.* Idem deſignant oculi Jacob. *Gen.48.b.*

Oculus hominis, & omnium tribuum Iſraël, dicitur eſſe Domini, *k* qui Domini eſt quicunque & de Gentibus reſpicit Deum, & ſperat in eo, & de cunctis tribubus Iſraël. Vel quia Dominus æqualiter cunctos reſpicit, ſine exceptione perſonarum. *Zach.9.a.*

Oculi aliquando poſſunt ſignificare verecundiam & pudorē: ut cùm Abimelech dedit Abrahæ mille argenteos in velamen oculorum Saræ. *Gen.20.d.*

Oculi dominæ Joſeph, deſignant pravam concupiſcentiam. *Gen.39.a. Job.24.c.*

In oculis omnium gentium paravit Dominus brachium ſuum *l*, quia omnibus propoſuit ſalutem per Chriſtum acquirendam. *Iſa.52.c.*

Oculi animalium, qui erant in circuitu ipſorum, deſignant *m* nihil eſſe in Evangelio, quod non reſplendeat, & fulgore ſuo mundum illuminet: ut ea etiam, quæ parva putantur & vilia, Spiritu ſancti fulgeant majeſtate. *Ezech.1.e Apoc.4.c.* Vel deſignant cognitionem præteritorum, præſentium & futurorum: & circumſpectionem in omnibus. Vel oculi intus & in circuitu, admonent Sanctos, ſe intus inſpicere, vel placent Deo, & foris, ut bono exemplo erudiant proximos.

Oculi Balaam, quia aperiuntur, deſignant *n* ſenſus diaboli. *Num.24.a.* Et oculus vulturis. ſignificat ingenium diaboli. *Job.28.a.* Et oculi Leviathan, deſignant ejus intellectus perſpicacitatem. *Job.40.c.*

Oculi Leviathan, qui utilitati viſionis inſerviunt *o* conſiliarii diaboli dicuntur eſſe: qui dum perverſis machinationibus, quæ qualiter agenda ſunt prævident, malignis ejus operariis quaſi offenſum pedibus iter præbent. Et dicuntur eſſe, ut palpebræ diluculi: quia ſpondent ſe & aſſerunt tenebras repellere, & veritatis lucem ſignis clareſcentibus nunciare. *Job.16.b.41.b.* Oculi etiam Leviathan, ſunt falſi Prophetæ & hæretici: de quibus. *Iſa.29.c.* Claude oculos veſtros. Et oculus ſubſanans patrem eſt hæreticus. *Prov.30.c.*

Oculus dexter paſtoris ſtulti, eſt *q* ſcientia, quam ſibi falſo arrogabit Antichriſtus. *Zach.11 d.* Oculus autem pro oculo redditur, *r* quum quis faciens aliquem errare in ſcientia, etiam cæcatur ipſe in futuro. *Lev.24.d.*

Oculus malorum eſt amphora, *ſ* quum iniquitas eorum manifeſtatur. *Zach.5.d* Vel *t* deſignat in avaris obtuſam eſſe mentem ad divina perſpicienda, cùm maximè oculati ſunt ad pecuniam juſtè acquirendam.

Oculi elati, ſuperbiam mentis ſignificant. *Pſal.130.* Et oculus ſubſannans patrem, *v* eſt mens ſuperba hæreticorum contemnens prælatum. *Prov.30.c. Iſa.2.c.37.d.* Et oculi terribiles exprimunt crudelitatem Judæorum in Chriſtum. *Job.10.b.*

Oculi indigentium ſolent eſſe intenti ad eum, à quo quis auxilium expectat. Sic oculi omnium dicuntur ſperare in Deum. *Pſa.144.* Oculi ſervorum dicuntur eſſe in manibus dominorum ſuorum, quia ſervi à Dominis expectant favorem, & timent pœnam. Vel ſunt in manibus dominorum ſuorum, quum quis intentus eſt operibus peccati. Et oculi ancillæ ſunt in manibus dominæ ſuæ, *x* cùm anima intenta eſt ad ſerviendum carni. *Pſa.123.*

In oculis dicuntur eſſe *y* quæ ſunt nobis præſentia, & auferuntur ab oculis, quæ à præſentia removentur, ut mala auferri ab oculis, hoc eſt, à præſentia dicitur. *Job.3.b.* Et in oculis ſuis hamo captus eſt diabolus, quia & novit Chriſtum, & momordit, & cognovit prius quem pertimeſceret, & tamen poſt non timuit, quum in illo quaſi eſcam perpetuam mortem carnis eſuriet. *Iob.40.c.*

Oculum pro oculo reddere, *z* eſt ſubjicere intellectum, vel auferre. *Exod.21.c.*

Oculos eripit à lachrymis Deus illius, *aa* à quo tollit impedimenta ſe videndi. *Pſa.114.*

Oculo ad oculum videre, *bb* eſt facie ad faciem contemplari, ſicut videbitur Deus à Beatis. *Iſa.52.c.*

Oculi

a Baſ. ho. in pri. pro. Hie. epiſ. quamvis mi. Bern ſer 2. de angelis. Amb ſ. pſ 118 ſerm. 18. Orig. ſ. Matt. hom. 5. Hi. ſ Mat. 18. Aug. 1 ſerm. Dom. in mon. b Gr. ſ. 1 Re 11 & 6 mo. 26. c Ori. ſ. Gen. ho. 7 15. & ſ. Matt. ho. 13. d Hie ſ. Iſ. 29. & ſ. Iob 19. e Gr. ſ 1 Re. a 3 & 3 paſt. 1. f Ori ſ. Iſ. b. 6 Hie ſ Iſa 9. g Gr ſ 1. Re. 15. h Orig. ſ. Nu. hom. 13. i Glo. ord. ſ. Gen. 27. k Hie ſ. Za 9 l Gloſ int ſ. Iſa 52. m Hie ſ Eze hom. 6. Aug ſ Apoc. hom. 3. Gre ſ. Ez. ho 6. & 19. m. 10 n Orig. ſ. Nu. hom. 27. Hie. ſ. Iob. 28. 40. o Gre. 13 m 6 & 33. m. 31. Hil. ſ. Iob 41. p Be ſ. Pro 30 q Hie ſ. Za. 11 r Iſy ſ. Le. 24. ſ Hie ſ. Za. 5. t Gr. 14. m. 27 v Hie ſ. Iſ. 2. 38. & ſ. Iob 16 x Gloſ ord. ſ. Pſa. 122. y Gr 33 m. 8 Hie. ſ. Iob 40. z Ori ſ Exod. hom 10. aa Caſſ. ſ. 114 bb Hil ſ. Iſ. 52

Voluntas. Conſiliarius. Vxor. Intuitus æternæ claritatis. Concupiſcentia. Oculus gratiæ. Oculus ſuppliciorum. Vita contemplativa. Vita activa. Miſericordia. Judicium. Oculi Judæorum. Principes & Prophetæ. Gentiles. Cognitio ſui. Defectus fidei. Aſpectus Dei in omnes. Verecundia. Prava concupiſcentia. Publica ſalus. Fulgor evangelii. Circũſpectio. Cognitio Sanctorum. Senſus & ingeniũ diaboli. Conſiliarii diaboli. Falſi propheta. Hæretici. Arrogantia ſcientiæ. Manifeſta iniquitas. Superbia. Crudelitas Judæorum. Præſentia.

Oculi quaſi hominis in cornu beſtiæ *a* indicabant Antichriſtum futurum hominem, non dæmonem. *Dan.7.c.*

a Hie.ſ. Dā.7

Oculi atrenuati, vide Teouis.

Odium, Odiſſe, Odioſus.

ODIUM, eſt ira inveterata. Odiſſe autem, eſt odio habere. Eſt autem odium affectus amori contrarius. Odioſus autem eſt, qui odio, & faſtidio habetur, & qui moleſtus eſt. Odiſſe verò interdum eſt deteſtari. *Gen.27.f.* Oderat Eſau Jacob. Perdere. *Pſal.10.* Qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam. Reprobare. *Deut.16.d.* Quæ odit Dominus Deus tuus. Spernere. *Gen.26.f.* Quid veniſtis ad me hominem, quem odiſtis? Negligere. *Pſal.119.* Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus. Reprobare. *Pſa.100.* Facientes prævaricationes odivi. Et vitare. *Pſa.25.* Odivi Eccleſiam malignantium.

Dilectio, & odium Dei *b* vel ex præſcientia naſcitur futurorum, vel ex operibus alioquin novimus, quòd omnia Deus diligat, nec quicquam eorum oderit, quæ creavit, ſed propriè eos ſuæ vindicet charitati, qui vitiorum hoſtes ſunt & rebelles. Et è contrario illos odit, qui à Deo deſtructa, cupiunt rurſum extruere. Odiſſe autem Deus ἀνθρωποπαθῶς dicitur: ut flere, aut dolere, aut iraſci: ut quando audivimus odium ejus in malos, ea quæ Deum intelligimus odiſſe, fugiamus. Dicitur Deus odio habere rapinam in holocauſtum: quia gaudet multo copioſius reddere, quicquid illi oblatum eſt. *Iſa.61.c.*

b Hie.ſ. Mal.1

Odit autem Deus Eſau, hoc eſt, deteſtatur vitia. *Malac.1.a.* Et odit ſolemnitates *c* malè celebratas. *Iſa.1.d. Amos.5.f.*

c Hie ſ. Amos 5

Mori pro Chriſto.

Odit animam ſuam in hoc mundo, *d* qui vitam exponit pro Chriſto: & hic in vitam æternam cuſtodit eam. *Ioan.12.c.*

d Au. ſ. Ioan. tract.51.

Odiſſe malum debemus, hoc eſt, diabolum, & iniquos propter Deum: & odit malum, *e* qui non ſolùm voluptate non vincitur, ſed deteſtatur etiam opera voluptatis. Odiſſe autem iniquitatem laudatur. Et hæretici odio habere debent priora dogmata tanquam iniqua. *Pſa.44.118. Amos 5 d.* Et odiſſe debemus odio habentes Deum perfecto odio, *f* hoc eſt, ut oderimus in eis iniquitatem, non naturam. *Pſa.138.*

e Baſ. ſ. pſ. 44 Hi. ſ. pſ. 118. Hie. ſ. Amos 5 f Au. ſ. pſ. 138

Dæmones.

Odientes Deum, ſunt *g* dæmones. *Exod.20.a. Pſa.66.138. Iob.8.d.*

g Hil. ſ. pſ. 66.

Odium Iudæorum in Chriſtum, & Chriſtianos. Odium infidelium ad verſus fideles, & dæmonum in eccleſiam. Anima ſevera. Virtus.

Odium Eſau in Jacob, deſignat *h* odium Judæorum in Chriſtum, & Chriſtianos. *Gen.27.g.* Idem deſignat odium fratrum Joſeph, in ipſum Joſeph. *Gen.36.a.* Et odium quo Galaaditæ oderant Jephte. *Iud.11.a. Iſa.66.b.* Dicuntur autem odiſſe Chriſtum gratis, quia ſine cauſa. *Pſa.54.68.* Inique dicuntur odiſſe retribuentes mala pro bonis. *Pſa.37.* Odioſum fieri Chananæis, eſt bonos contemni à malis. *Gen.34.d.* Et odium Ægyptiorum in filios Iſraël *i* eſt odium mundanorum in Sanctos, vel Gentilium in Chriſtianos. *Exod.1.c. Pſal.140.* Odiſſe etiam dicuntur Sion, hoc eſt, Eccleſiam, qui oderunt Deum. *Pſal.128.* Et Eccleſia dicitur odio habita. *Iſa.90.c.* Filiæ Paleſtinarum odio habentes Hieruſalem, ſunt contrariæ poteſtates inimicæ Eccleſiæ. *Eze.16.c.* Judæi præterea ſunt, qui oderunt corripientem in porta, *k* id eſt Chriſtum. *Amos 5.b.*

h Hi. ſ. pſ. 66 Hil. ſ. pſ. 68. Aug. q. in Iud. 44. i Am. ſ. pſ. 140 Glo. ord. ſ. Iſa. & ſ. Eze. b. 6. k Ruper. ſ. Amos 5.5.

Oderunt ſcientiam imprudentes, hoc eſt, *l* Judæi doctrinam Chriſti. *Prov.1.c.*

Odioſa uxor, eſt *m* anima ſevera & gravis: quæ odioſa eſt levibus, vel etiam virtus odioſa vitioſis. *Deut.21.c.*

l B.d. ... m Amb. ep. ... 14 & de Cain 4.

Odollam.

Baptiſmus Ioannis.

Odollam, hoc eſt, teſtimonium, ſive ornamentum illis, ſive teſtimonium, aut ornamentum ſuæ miſeriæ, vel tranſitus, aut præda ſuæ miſeriæ, civitas in tribu Juda, & etiam ſpelunca. *1. Reg.22.a. 1. Paral.11.d. Mich.1.d.* Odollam, aut Odollamites interpretatur *n* teſtimonium in aqua, & deſignat baptiſmum Joannis, qui teſtimonium perhibuit Chriſto. *Gen.38.d.*

n Au. 22. cōt. Fauſt. 21. Bed. ſ. Ge. 38.

Odollam etiam interpretatur teſtimonium hauſtus, ſive hauritionis eorum. Et hæreticus veniet uſque Odollam, hoc eſt, *o* uſque ad teſtimonium exhauſionis ſuæ, quod exhauriet, atque bibet juxta operum ſuorum menſuram. *Mich.1.d.*

o Hie. ſ. Mic. 1. p Ori. ſ. Cant. ho. 1.

Odor, Odorari, Odoriferus, Fragrare.

Odor, *p* velut vapor quidam, ſeu qualitas exhalans à rebus odoriferis, eſtque olfactus objectum. Olfactus autem eſt ipſa potentia odoris perceptiva. Odorari autem eſt olfacere, ſeu odorem ſuſcipere. Odorifera verò ſeu odora ſunt, quæ odorem de ſe emittunt quæ & fragrare dicuntur. Fertur autem quædam eſſe pigmenta, quorum ſi odorem ceperint nonnulla animalia continuò intereunt, alia verò eodem odore recreantur, vitamque recipiunt.

q Ori. ſ. Can. hom. 1. a. Am. de vir. 2. Bern. ſ. Cant. ſerm. 22. Hie. ad Damaſ. q. 3.

Excellentia Chriſti & donorum ejus. Doctrina Chriſti. Manifeſtatio divinitatis. Virtus reſurrectionis Chriſti.

Odor unguentorum ſponſi, *q* eſt excellentia humanitatis Chriſti, & donorum ejus quo impleta eſt domus Eccleſiæ. *Cant.1.a.* Eſt etiam fama juſtitiæ & miſericordiæ Dei. Et odor nardi, eſt doctrina Chriſti, & manifeſtatio divinitatis ejus, & fama de ejus ſapientia, juſtitia, ſanctificatione, & redemptione. *Cant.1.d.*

Gre. ſ. Ezech. hom. 6.

Odor agri pleni, ſignificare poteſt *r* virtutem reſurrectionis Chriſti, & diverſitatem virtutum in Eccleſia ex gentibus. *Gen.27.d.*

r Bed. ſ. Ge. 27 ſ Ori. ſ. Exod. hom. 3. & ſ. Cant. hom. 4 & ſ. Mat. tr. 16. & ho. 35. Chry. ſ. Gen. hom 23.

Fragrantia bonorum operum. Mentis devotio. Doctrina angelorum. Exempla martyrum. Manifeſtatio figurarum. Bona opinio.

Odor ſuavis & gratus Deo ſignificat *ſ* fragrantiam bonorum operum Deo acceptorum: quæ tunc illi grata ſunt, cùm illi gratus eſt animus offerentis, unde & odor ſuavis dici poteſt ipſa mentis devotio. *Gen.8.d.27.d. Exod.25.a.29.c.30.a. Lev.1.d.2.c.3.b. Iſa.3.d. Ephe.5.a.* Et odor unguenti implet domum, cùm ſanctæ vitæ opera, & fides & charitas abundant in Eccleſia *Joan.12.a.* Et dedit odorem ſuum nardus, *t* cùm placuit Deo humilitas ſponſæ. *Cant.1.d.2.c.* Et dicitur ſicut odor thuris, *v* quia opera vim habent orationis coram Deo. *Cant.4.c.* Et odor vinearum, eſt ſuavitas bonorum operum, & doctrina & inſtitutio angelorum, & religionis ſanctitas, & exempla, quæ aliis & ſibi opinionem bonam aſpergunt. *Cant.2.c.* Et odor malorum punicorum, eſt odor Martyrum, & manifeſtatio figurarum & prophetiarum. *Cant.7.c.* Ad hæc refertur odor thimiamatis. *Exod.30.d.35.c.* Hic odor fœtet coram Pharaone, quia bona opera non ſunt diabolo grata. *Exod.5.d.* Ad hæc opera pertinent odoramenta, quæ oſtendit Rex Ezechias Chaldæis. *Iſa.39.b.* Odor etiam ſuaviſſimus oblationis arietis, *x* eſt martyrium Deo acceptum. *Exod.29.c.*

t Am. ſ. Lu. 7. & de virg. 1. Gre. ſ. Can. 2. v Bern. ſ. Can. ſer. 42. 60. Georg. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 15. x Gloſ. ord. ſ. Exod. 29

Odor etiam, eſt bona opinio ex operibus bonis emanans. *Gen.27.d.* Et odor Iſraël, dicitur eſſe, ut Libani. *Hoſ.14.c.* quando *y* fideles in Eccleſia dicere poſſunt, Chriſti bonus odor ſumus Deo. *2. Cor.2.d.*

y Hi. ſ. Hoſ. 14 Iſyc. ſ. Lev. 2

Hoc odore *a* vivunt boni, pereunt verò mali. *Cant.1.d.7.d.* Hic erat odor primitivæ Eccleſiæ, prius quidem quum ſedente rege ad dexteram Patris, erant perſeverantes unanimiter in oratione: Deinde per adventum Spiritus ſancti dilatus eſt odor per prædicationem. *Prov.27.b.*

Odor etiam Domino, eſt *b* cognitio ſive ſcientia, quæ de Deo habetur. *Lev.2.a.2.Cor.2.d.* Et dicitur odor notitiæ Dei: quia cùm Deus non videatur per ea, quæ inviſibiliter operatur, in Apoſtolis eſſe intelligitur: atque ita veritas doctrinæ de Deo manifeſtatur. Generaliter autem bonus odor eſt bona doctrina, malus odor mala.

Odor uvæ, *c* eſt in prædicatoribus: Odor olivæ in operibus miſericordiæ. Odor roſæ in martyrio. Odor lilii in virginitate: Odor violæ in humilitate: Odor ſpicæ maturæ in operum perfectione.

Olfactus in angelis, *d* capacem eorum perceptionem, qua ſummam illam, ſuaviſſimamq; fragrantiam pro viribus admittentes, cætera, quæ hujuſmodi non ſunt ſcitè dijudicant, ac penitus fugiunt.

Odor aquæ. *Job.14.b.* eſt *e* auditus doctrinæ bonæ, ſeu malæ. Vel eſt afflatus Spiritus ſancti in electorum cordibus.

Fragrantia veſtimentorum Jacob, *f* myſteria legis deſignat. Vel è diverſo literam legis, qua delectantur Judæi. *Gen.27.d.* Fragrantia verò ubera Chriſti, doctrinam ſignificant per orbem diſperſam. *Cant.1.a.* Fragrantia etiam veſtimentorum, eſt fides.

Odor aliquando dicitur incendium. *Iud.26.b.* cùm odorem ignis acceperit. *Sap.11.c.*

Odoratur equus bellum, *g* quum prædicator longè antè ſe præparat ad contentiones, & perſecutiones infidelium. Et cùm vir fortis ex cauſis præcedentibus, quæ vitiorum pugnæ ſubſequantur, agnoſcit, *Job.39.c.*

In odorem ſuavitatis offeruntur idolis, quæ ſunt Dei, *h* quum iis, quæ naturaliter bona ſunt, abutimur ad malum, & præcipuè ſacra ſcriptura ad errores. *Ezec.16.b.* Redolentia quoque thura, quæ offerebantur idolis, deſignant fœtorem peccatorum. *Ezec.6.d.*

Olfactoria dici poſſunt *i* ea omnia, quibus bonus odor ſumus Deo. *Iſa.3.d.*

a Gr.35.m.22. & ſ Cant. 7. Bern ſ. Can. ſerm 42. *b* Amb. ſ. 2. Cor.2. *c* Gre. ſ. Eze. hom. 6. p Dion cale. Hie.15. *d* Gr. 12. m.3. *f* Am de Iſaac 3 & 2. de Iacob. 2. Bern. ad mil. templi 7. Rup 5 de glo. Tri.8. *g* Hie. ſ Iob 39 Gr.31.m.26 30. *h* Ori. ſ. Ezec. hom.7. Hie ſ Eze.9. *i* Hie. ſ. Iſai. 3.

Scientia de Deo. Doctrina bona ſeu mala. Vis indicativa angelorũ. Auditus doctrina. Afflatus Spiritus ſancti. Myſteria legis. Fides. Incendium. perſpicacia prædicatoris. Abuſus bonorum. Fœtor peccatorum.

Offendere, Offendiculum.

OFFENDERE, eſt in aliquid incurrere, ſive incidere, & tam de animo dicitur, quàm de corpore. Et quoniam, qui incidunt in aliquid, lædere ſæpe ſolent id, in quod incidunt, & interdum lædi. Ideò offendere pro lædere uſurpatur. Eſt etiam injuriam facere, & irritare. Offendiculum autem eſt impedimentum, ceu obſtaculum, in quod ſi quis incurrat, læditur, aut cadit, quod ſcandalum Græcà dicitur.

Offendere in lapidem, *k* eſt non credere in Chriſtum. *Iſa.8.c.28.d.Zach.2.c.Luc.20.c.Rom.9.g.* Offendit etiam ad lapidem pedem ſuum, qui legis reus tenetur. *Pſal. 90.*

Offendere Deum, *l* eſt iram ejus irritare. *Num.27.c.* Quia offendiſtis me in deſerto Sin. Ita *Iud.11.b. Zac.12.e.*

Offendentes uxores Eſau animum Iſaac, & Rebeccæ, hoc eſt, lædentes, vel moleſtæ, deſignant *m* hæreſes odioſas Chriſto & Eccleſiæ. *Gen.26.g.*

Offendunt ad montes caliginoſos, *n* qui impingunt in dæmones, quod dictum eſt de iis, qui ducebãtur in Babylonem. *Iere.13.c.* Ad hunc lapidem offendunt pedem peccantes. *Pſal.90.* Et dæmones dicuntur offendiculum amaritudinis. *Ezech.28.g.*

Offendiculum, quod ponit Deus juſto peccanti, dici poteſt infirmitas, propter quam non poteſt facilè ad bonum opus redire. *Ezec.3.e.*

Offendicula auferenda à facie Dei idololatriam ſignificant. Hæc offendicula poſuerunt Judæi in domo Dei, collocantes ibi idolum. Sunt etiam *o* hæreſes offendicula, quæ ponunt in domo Dei, qui eas ſeminant in Eccleſia. *Iere.4.a.7.g. Ezec.11.d.*

Offendicula auferenda de via, ſunt *p* impedimenta intelligendi ſacram ſcripturam. *Iſa.57.c.*

Offendiculum coram cœco ponere, *q* eſt diſcretam quidem rem agere, ſed tamen ei, qui diſcretionis lumen non habet, ſcandali occaſionem præbere. *Lev.19.c.*

Offenſiones oculorum dicuntur *r* ſpectacula, & cætera, quæ animæ contaminant puritatem. *Ezech.20.a.*

k Orig ſ. Ro 9 Hie. ſ. Iſa 8. Aug. ſ pſal. 41 90. *l* Gloſ. int. ſ. Iudic 11. *m* Bed ſ Gen. 26. *n* Orig. ſ. Iere hom. 9. Hie ſ. Ier 13. Bern ſer 13. ſ. qui ha. Hie ſ Ezec 3. *o* Hi ſ Ie. 4. 7 *p* Gloſ int. ſ. Iſai.57. *q* Gr. 3 paſt. adm.36. *r* Hie ſ. Ez. 20

Non credere in Chriſtum. Tranſgredi legem. Irritare Deũ. Odioſæ hæreſes. Impingere in dæmones. Infirmitas. Idololatria. Hæreſes. Intelligentia. Scandalizare.

Offerre, Oblatio.

Offerre, eſt exhibere, ſive præſentare, & etiam ſpontà dare, unde dicuntur oblationes, quæ Deo offeruntur.

Oblatio Iſaac in holocauſtum, manifeſta fuit figura *ſ* paſſionis Chriſti. Sed oblatus eſt aries pro Iſaac, quia caro Chriſti, non divinitas paſſa eſt. *Gen.22.a Ephe.5.a.* Et ipſe Chriſtus eſt ſacerdos offerens hoſtiam pro peccato. *Lev.6.d.* Et offerens Job holocauſtum pro filiis, & etiam pro amicis ſuis, deſignat Chriſtum, qui ſeipſum obtulit pro nobis, vel Eccleſiam, in qua acceptum eſt Deo ſacrificium pro hæreticis ad fidem revertentibus. *Iob 1.c.42.b.*

Offerre vitulum pro peccato per ſingulos dies, eſt *t* offerre Chriſtum, & offerre ſanguinem vituli, eſt offerre paſſionem ejus. In vitulo enim habente cornua, virtus Chriſti deſignatur. *Exod.29.a. Lev.1.b. 4.a.9.a.* Et oblatio agni, eſt profeſſio innocentiæ Chriſti, oblatio arietis principatus Chriſti. Oblatio verò hirci, eſt proteſtatio ſimilitudinis carnis peccati. Turturem verò, aut columbam offerimus, quum utramque naturam nempe divinam & humanam, vel corpus & animam in Chriſto confitemur. Idem dicendum de duobus paſſeribus *v* offerendis à leproſo. *Lev.14.a.* Et offerre ſacrificium de craticula, vel de ſartagine, eſt habere memoriam paſſionis & crucis Chriſti. *Lev.1.b.* Offerre etiam vitulum in holocauſtum, *x* eſt nihil carnale deinceps ſentire de Chriſto. *Ezech.43.e.* Offerebat autem ſacerdos vitulum & arietem antequam ingrederetur in Sancta Sanctorum: quia per Chriſtum veniendum eſt ad cognitionem divinorum myſteriorum. *Lev.16.a.* Offerre autem tortam panis, *z* eſt prædicare Chriſtum paſſum. *1.Reg 2.g.*

Offerunt ſacerdotes panes, aperte deſignantes *aa* oblationem corporis Chriſti in ſacramento altaris, *Lev.21.a.*

Offerre holocauſta ſuper altare de terra, eſt fundare virtutum opera in fide incarnationis Chriſti. *Exod 20 d.* Offert etiam munus ad altare, *bb* qui rectæ fidei ſuperponit bona opera, quæ offerat Deo. *Matth.5.c.* Offerunt autem holocauſta perfecti, *cc* cùm per contemplationis aſcenſum ſe omnipotenti Deo ineffabili affectione conjungunt. *1.Reg.6.c.*

ſ Ori. ſ Gen. hom. 8. Iſyc. ſ. Lev. 6. Gloſ. ord ſ. Iob.42. *t* Orig ſ Lev. hom.12. Thom. 1.2.q. 102.a.3. *v* Iſyc. ſ. Lev 14 Gloſ ord ſ. Lev 14. *x* Hi ſ Ez.43. *y* Iſy. ſ Le.16. *z* Gr ſ 1. Re. 2 *aa* Iſyc ſ. Lev. 21. *bb* Au. 1. ſer. d in mont. *cc* Gr ſ. 1. Re. 6.

Paſſio Chriſti. Oblatio Eccleſia. Offerre Chriſtum & paſſionem ejus. Profeſſio innocentia Chriſti. Memoria paſſionis Chriſti. Euchariſtia. Fides incarnationis Chriſti. Opera cum fide. Conjunctio cum Deo.

Offerre

Digitized by Google

Adventus Spiritus ſancti.

Offerre decimas & primitias in Pentecoſte,[a] deſignabat adventum Spiritus ſancti. *Exod.22.d.34.f.35.c.Lev.2.d.*

Prædicare Chriſtum.

Offerentes Joſeph, eductum de carcere Pharaoni. *Gen.41.b.* ſunt[b] prædicantes Chriſtum gentibus poſt reſurrectionem. *Offerens* autem Moyſes Aaron & filios ejus. *Lev.8.a.* eſt[c] offerens Chriſtum & imitatores ejus.

Proponere myſteria.

Offerre in caniſtro poſita,[d] eſt proponere myſteria in ſacra Scriptura contenta. *Exod.29.a.Offerunt* autem panes Dei incircumciſis, qui myſteria & Sacramenta communicant indignis. *Ezech.44.b.*

Converſio infidelium.

Offerunt filii vaſa matri implenda oleo. 4.*Reg.4.a.* quando fideles[e] convertunt infideles ad fidem. *Offerens* etiam Jetro holocauſta, converſionem Gentilium deſignavit. *Exod 18.b.*

Orationum oblatio.

Offerre adipem, ſeu incenſum de adipe,[f] eſt in ſecretæ converſationis ſtudio devotæ orationis affectum habere. *Exod 29.b.35.d.1.Reg.15.c. Offerre* etiam thimiama, eſt offerre orationes. *Exod.30.a.Offerre* etiam holocauſta medullata,[g] qui offert orationem cordis & oris cum charitate. *Pſal.65.* Orationes autem acceptæ Deo, erunt laudes ejus in patria.

Prædicatio Apoſtolorum.

Oblationes duodecim Principum Iſrael, oblationes[h] Apoſtolorum deſignarunt: quas obtulerunt prædicando. *Num.7.a.*

Fides ſincera.

Offert oblationem ſacrificii de ſimila,[i] qui ſinceram habet fidem: & qui divinorum cognitionem aſcribit Deo. Et qui ſimplices offert Deo. *Offert* autem ſimilam conſperſam oleo, qui per divinam miſericordiam offert, & qui charitatem habet. *Offerunt* autem coram altari, qui ea docent, quæ Chriſtus revelavit, ſuperflua prætermittentes. *Lev.2.a 6.b.10.c.*

Doctrina. Corriſi para. Fides Trinitatis.

Offerre decimam partem ephi ſimilæ. *Lev.5.b.*[k] perfectè credere in ſanctam Trinitatem: quia ephi tres modios continet: & denarius perfectus eſt.

Patientia.

Oblatio de craticula eſt, quum[l] quis patientiam habet in multiplici dæmonum & malorum impugnatione, habens memoriam paſſionis Chriſti. *Lev.2.b.*

Imitatio Apoſtolica.

Offerre ſal in omni oblatione. *Lev.2.d.*[m] ut quodcunq; docueris, quodcunque correxeris, in quacunque virtute converſatus fueris, ad Apoſtolicam æmulationem, atque imitationem opereris.

Gratiarum actio.

Offerre pacifica,[n] deſignat gratiarum actionem. Eſt etiam efficere opera, per quæ à videntibus laudetur Deus. *Lev.3.a.7.b. Offert* autem ea ſanus: & etiam leproſus, poſtquam eſt à Deo curatus. *Luc.5.c.* Et oblatio, quæ infertur Deo, eſt laus, & gratiarum actio. *Jer.17.d.*

Offerre caudam totam,[o] eſt conſummare opus bonum. *Lev.3.c.7.a.*

Perfectio operis martyrium.

Offert hircum pro peccato, aut etiam capram immaculatam, qui offert corpus ſuum, & vincit dæmonium per martyrium. *Lev.4.10.c.*

Doctrina Theologica.

Oblatio Aaron, & filiorum ejus. *Lev.6.c.* eſt[p] doctrina Theologica ad perfectos pertinens. *Oblatio* autem de ſartagine, eſt doctrina laborantium verbo. *Lev.2.b. Offerre* autem boves, eſt[q] prædicare. *Pſa.65.* Et offerre nummum argenteum,[r] eſt prædicare fidem. 1.*Reg.2.g.*

Prædicare fidem. Obſervare decalogum.

Offerre Domino mediam partem ſicli, hoc eſt decem oboles,[ſ] eſt obſervantiam decalogi offerre. *Exod.30.b.*

Inſtitutio Eccleſiæ.

Offerens populus vota ad conſtitutionem tabernaculi,[t] eſt adjuvans ad perfectionem Eccleſiæ. *Exod.36.a.* Debet autem unuſquiſque aliquid offerre in opus tabernaculi, hoc eſt, Eccleſiæ, quod ibi permaneat, & non pereat per ignem. *Offerunt* viri, & mulieres, quia in explendo cultu Sanctæ Eccleſiæ, & fortium facta ſublimia, & infirmorum opera extrema numerantur.

Exercere opera miſericordiæ.

Offert hœdos pingues,[v] qui dat eleemoſynam. *Offerebant* etiam filii Iſrael oleum ad lucernas, quando exercebant opera miſericordiæ: & tamdiu lex duravit, quamdiu opera miſericordiæ in eis viguerunt. *Lev.23.b.*

Obedientia. Inſtruere ſimplices. Aſcribere bona Deo. Offerre ſeipſos Chriſto.

Offert Deo oblationem, qui obedientiam illi offert, quam hominibus exhibet. Et non offert ſine Samuele,[x] qui ſolum illa opera in ſe probat, quæ approbantur à majore. 1.*Reg.10.b.*

Oblati pueri Jeſu, deſignant eos,[y] qui adhuc ſunt carnales, & convertuntur ad Chriſtum. *Offerunt* autem eos ſimpliciores Doctores ipſos inſtruentes. *Matth.19.b. Offerre* etiam ſervum Diis, eſt imbuere ſimplicem exempla Sanctorum. *Exod.21.a.*

Offerre munus curationis,[z] eſt adſcribere Deo ſalutis præmium. *Matt.8.a.* Et offerunt munera Deo, qui cognitam veritatem acceptam illi ferunt, nec inde ſuperbiunt. *Pſal.75.*

Offerunt Reges munera, quum[aa] regnantes in ſemetipſis, ſeipſos offerunt hoſtiam vivam. *Pſalm.56. Offerunt* etiam munera Joſeph, qui offerunt munera Chriſto. *Gen.43.d. Offerunt* autem illi aurum qui offerunt animam ſuam. *Exod.38.d.* Et offerunt aurum, thus & myrrham qui confitentur ejus potentiam, divinitatem & reſurrectionem. *Matt.2.b.*

Pœnitentiam agere.

Offerre nummum argenteum,[bb] eſt agere veram pœnitentiam peccati. 1.*Reg.2.g.* Et offerre agnum anniculum, eſt irrationales motus per pœnitentiam domare. Idem eſt[cc] offerre ovem pro peccato. *Lev.1.b.4.g 14.b.* Et offerre vitulum eſt domare ſuperbiam carnis: & caſtigare gulam, & levitatem. *Offerre* etiam ſanguinem vituli, eſt propriam vitam, aut caſtitatem mentis offerre Deo: & etiam baptizari. Et offerre hircum de capris, eſt laſciviam ſuperare. *Exod.29 b.Lev.1.b.9.a.10.d.16.a.Pſal.65.*

Bona opera.

Offerentes talenta patriſfamilias,[dd] ſunt offerentes bona opera Deo. *Matt.25.b. Offerre* etiam libamina, eſt offerre bonorum operum vota, *Exod.25.c.37.c.*

Promotio miniſtrorum Eccleſiæ.

Offeruntur arietes Nabaioth in altari Dei,[ee] cùm ex gentibus eliguntur in Eccleſia ſacerdotes. *Iſa.60.b. Offerentes* autem ſeſponte ad opus tabernaculi. *Exod.36.a.* ſunt[ff] tradentes ſe miniſterio Eccleſiæ. *Offerunt* autem ſacerdotes cæcum,[gg] qui promovent ignorantem. *Offerunt* claudum, qui infidelem. *Offerunt* ſurdum, qui inobedientem. *Malac.1.b.*

Offerens Chriſtus Eccleſiã.

Offerens Jephte filiam in holocauſtum Domino poſt victoriam, & poſt duos menſes, quibus illa flevit, deſignat[hh] Chriſtum, qui poſt ſex ætates offeret Eccleſiam pœnitentem Deo Patri. *Jud.11.g.*

Oratio.

Offerens Job holocauſta per ſingulos filios,[ii] deſignat nos pro unaquaque virtute Domino precum hoſtiam debere immolare: ne ſapientia elevet, ne intellectus, dum ſubtiliter currit, aberret. *Iob 1.a.*

Impleta præcepta.

Offerre librum Deo, quaſi Principi. *Job 31.b.* eſt[kk] venienti Domino ad judicium, verba præceptorum illius in actione poſita offerre.

Intentio bona.

Offerre rectè,[ll] eſt bonam intentionem habere. *Geneſ. 4.b.* juxta Septuaginta. Rectè autem offerebant Judæi, ante adventum Chriſti, ſed non diviſerunt tempora, ut advenientem Chriſtum ſuſciperent.

a Ori ſ. Lev. ho.2. b Glo. ord.ſ. Gen 41. c Glo int ſup. Lev 8. d Glo ord ſu. Exod 29 & ſ. Eze. 44. e Au.ſ.r.206. f Gr.ſ 1 Re.15. Glo.int.ſup. Exod.30. g Ar. & Au. ſ.Pſa 65. h Ru 1ſ.Nu. 14. i Orig ſ Lev. ho.2. Lyr ſ Le 2 6. k Glo int.ſ. Lev 5. l Lyr.ſ Lev.2. m Iſy.ſ.Le.2. n Orig ſ.Lev. ho 5. Hie ſ Ier 17. o Glo. int ſ. Lev.3. Ori ſ.Le. h 2. p Glo. ord.ſ. Lev.6. Ori ſ.Le.h.2. q Aru ſ.pſ 65. r Gr ſ 1 Re.2. ſ Glo ord ſ. Exod. 30. t Ori ſ. Exod. ho.13. Gr.30.m.10. v Ori ſ. Lev. ho.2.13. x Gr.ſ.1.Reg. 10. y Ori.ſ. Mat. ho 7. Gr ſ Ez ho 3. z Hil ſ.Matt. can 7. Au ſ pſ.75. aa Hil & Hie. ſ.pſal. 67. Amb.de vid. bb Gr ſ.1.Re. 2. cc Ori ſ.Lev. ho.1.2. Aru ſ pſ.65. dd Or.ſ.Mat. hom.33. Glo.int.ſ. Exod 25. ee Hie ſ.Iſ.60. ff Glo. ord ſ. Exod 36. gg Iſy.ſ Le 22. hh Aug q. in Iud 49. ii Gr.1.m.35. kk Greg. 22. mo 22. ll Glo. ord.ſ. Gen 4.

a Iſy ſ. Lev. 1. — *Opera ſimplicium.*

Offertur holocauſtum de ovibus, aut captis ex latere aquilonaris & tabernaculi. *Lev.1.c.* Quâ a cùm altare ſit Chriſtus, ovium autem ſacrificium ſit ſimplicitas ſtudentium, & nondum abſolutè juſtitiam operantium, non iodirectum intelligibilis altaris offerunt. Interdum eſt enim, quia mandata perficit, ex latere autem, quia à malis abſtinet.

b Iſy ſ Le. 11. c Iſy ſ Lev. 1. a. — *Puritas juſtitia.*

Offerre maſculum b eſt non effœminari in operandis mandatis Dei. *Lev.1.a.22.c.*

Offerre immaculatum, ſive purum, c eſt non miſcere juſtitiæ iniquitatem nec ſimulationa virtutem commaculare, & non facere eleemoſynam de rapina. *Lev.1.a.22.c.*

d Gloſ int. ſ. Exod. 18. e Gr. ſ. 1. Reg 15. f Gloſ int ſ. Exod. 25. — *Pœnitentiam agere.*

Offerre pro peccaro, aut delicto, ſeu pro iniquitatibus, eſt agere fructus pœnitentiæ dignos. Et offert hircum de capris, qui graviter pœnitet. *Offert* etiam Saeerdos turturem, hoc eſt, prædicator pœnitentem. Diverſæ autem oblationes, *d* diverſos gradus pœniteotium ſignificant. *Exod.28.f.30.b.Lev.4.f.5.b.10.d.14 b.* *Offerentes* etiam Agag pinguiſſimũ Samueli, *e* ſunt confidentes ſe deditos fuiſſe ſenſui carnis, uode ad pœnitentiam convertuntur. 1. *Reg.15.g.* *O*blationes autem, quæ fiunt Deo, debent eſſe *f* ultrooeæ. *Exod.13.a.35.b.Lev.7.b.* Hilarem enim datorem diligit Deus.

g Ori ſ. Lev. ho. 2. — *Remiſſio injuriæ.*

Oblatio arietis ſuaviſſima pro delicto, & oblatio agni anniculi, *g* eſt remiſſio injuriæ. *Exod.29.c.* *Lev.1.c.5.b.6.a.*

h Iſy ſ Le. 22. i Ori. ſ. Lev. ho. 2. — *Vita perfecta. Vita mediocris.*

*O*fferre holocauſtum, *h* eſt habere vitam perfectam, qualis erat Apoſtolorum, *i* offerre verò pacifica, eſt habere vitam mediocrem. *Lev.28.c.*

k Gloſ ord. ſ. Lev. 5. — *Converſio peccatoru. Abuſ pœnitentia.*

Offert turturem, vel columbam, *i* qui converti facit peccatorem. Et *offert* par turturum qui habet mentem verbo Dei conjunctam. *Lev.1.d.12.14.c.* Offert autem primum turturem pro peccato, *k* qui recedit à malo. Et ſecundum in holocauſtum, qui facit bonum. Dicitur autem non poſſe *offerre* duos turtures, qui abutitur pœnitentia redeundo ad peccatum. *Lev.5.b.*

l Iſy. ſ. Lev. 2. — *Vt parcè eloquentia.*

Oblatio debet eſſe aſque fermento & melle. *Lev.2.c.7.b.* *offeruntur* autem ex his primitiæ & non ſacrificium, quia *l* eloquentia & doctrina Gentilium parcè utendnm eſt, ut fides ſit non in ſapientia hominum, ſed in virtute Dei.

m Iſy ſ Le. 14

Offertur voluntariè animal cum aliquo defectu, ſed non per votum, ut deſignetur *m* peccatores ſuſcipiendos quidem in Eccleſia, ſed non ad miniſterium altaris. *Lev.22.c.*

n Ori ſ. 1. Reg. hom 1. Gr. ſ. 1 Reg 1. o Greger ſ. 1. Reg 1 2. — *Offerre perfectiores Deo. Tradere prædicatorem doctrinæ veteri.*

Obtulerunt Domino Samuelem ablactatum, *n* quia illi ſunt apti, ut *offerantur* Domino, quorum eſt ſolidus cibus. *Offerunt* autem puerum Eli ſacerdoti, qui manifeſtant profectum Prælato. 1. *Re.2.d.*

Offerentes Anna & Elcana puerum Eli ſacerdoti, ſunt *o* Doctor foris, & Chriſtus intus, tradentes Prædicatorem futurum doctrinæ veteri: ut ſciat proferre nova & vetera. 1. *Reg.1.d.* *offerri* autem in templo, eſt in ſcripturis cognoſci myſteria Chriſti. 1. *Reg 2.c.*

p Ori. ſ Matt. ho 7. — *Veniens ad judicium.*

*O*blatus Regi debitor decem millium talentorum, deſignat *p* venientem ad judicium coram Deo. *Matth.18.c.*

q Hil ſ. Matt. cap. 17.

Offerens pater filium lunaticum Diſcipulis, deſignare poteſt *q* legem veterem tradentem populum Scribis & Phariſæis. *Matth.17.c.*

r Iſy ſ. Lev. 5. — *Pœnitentia mediocris.*

Non valens offerre pecus, hoc eſt, ovem, aut capram, offert duos turtures, aut duos pullos columbarum: ut deſignetur, *r* ut qui non poteſt vacare in continua afflictione & ærumna, ut panem ſuum cum cinere comedat, & potum ſuum cum fletu temperet, aliaque his ſimilia pœnitens agat: verbi gratia infirmitate, aut alia quacunque neceſſitate prohibetur: hic alio modo agere poteſt pœnitentiam: veluti offerens ſemetipſum ad contemplandum Deum, & ad perſcrutationem legis ejus, totamque mentem ſuam conſecrans cœleſti converſationi, à terrenis rebus pleniſſimè cohibens ſe: pee hoc enim ei & peccatorum remiſſio & juſtificatio procurarut. Unde eorum, quæ offeruntur, unum quidem pro peccato, id eſt, ad emundationem peccati, alterum verò in holocauſtum, quaſi crucifigentem ſemetipſum, converſationem, vel vitam, & pleniſſimè Deo tradentem immolatur. *Offeret* autem ſacerdoti, Chriſto utique. *Lev.5.b.*

ſ Hie ſ. Mal. 1 Rup 1. ſ. Malac. 1. 2. — *Indignè ſumere Euchariſtiã, & tractare ſacram doctrinam. Iudæi præferentes Barabbam Chriſto.*

Offerunt ſuper altare Dei panem pollutum, hoc eſt, *ſ* corpus Chriſti, qui indignè accedunt altare, & ſordidi mundum ſanguinem bibunt. Et qui ſacram doctrinam dividunt populis, vel propter humanam gloriam, vel lucra ſæculi: & divitibus blandiuntur, & peccatores bonorant. *Malach.1.b.* Judæi poſt paſſionam Chriſti offerunt panem pollutum. Et obrolerunt debile, quia prætulerunt Barabbam Chriſto. *Malac.2.a.*

Non obtuliſſe dicitur Iſrael ſacrificium Deo: quia non erant ei accepta eorum ſacrificia. *Iſai 43.b.*

t Phil de ſacrifici. Abel, & Cain. v Hie. ſ. Hoſ. 8 & ſ Iſa. 57. Iſy ſ. Levit. 20. 17. x Glo int ſ. Lev. 7. y Gre. ſ 1. Re. 15. — *Inferentes hæreſes. Prædicatio Chriſti.*

Offerens Cain poſt multos dies ſacrificium, deſignat *t* negligentiam convertentium ſe ad Deum. *Gen. 4.a.*

*O*fferre ignem alienum, *v* eſt hæreſim in Eccleſiam inferre, aut pravam concupiſceneiam. *Lev.10.b.16.a.* Et offerunt hæretici hoſtias, & immolant carnes, quæ Deus non ſuſcipit, deſerentes Chriſti hoſtiã, & ſuas ſibi fingentes. *Hoſ.8 d.* Et offerunt holocauſta idolo, qui defendunt hæreſes. *Exo.32 a. Iſa.57.b.*

Oblatio irrita ſi duret in diem tertium. *Lev.7 b.* deſignat eum *x* reprobandum, qui ſperat operari poſt hanc vitam.

Offerens Saul in holocauſtum initia prædarum de Amalec, deſignat *y* Prædicatorem, qui putat ſe placere Deo, quia in aliis blandimenta libidinis extinxit, quæ in ſe vivere permittit. 1. *Reg.15.c.*

Officium.

Carnalia.

OFFICIUM dicitur quod quiſque efficere debet, obſervata locorum, temporum & perſonarum ratione, & id in quod quiſque debet incumbere, quod & munus dici ſolet. Interdum autem accipitur pro beneficio, & atiam pro obſequio, vel honore.

Officium ſacerdotis ad populum, prædicationem Chriſti deſignat. 1. *Reg.2.c.*

Officium miniſterii Aaron, & officia Levitarum, miniſteria Eccleſiæ deſignant. *Exod.8.f.Nu.2.b.*

Og.

z Ori. ſ. Nu. hom 13. Hil. & Aug. ſ. pſal. 134.

OG, id eſt, ſubcinericius panis, vel torta, aut ſubſannatio, vel Syriacè detentus, vel interclusio, aut maceria. Rex Baſan victus à filiis Iſrael. Deſignat *z* carnalia, quæ excludunt à Deo, & impediunt acceſſum ad ipſum, & eſt Rex Baſan, hoc eſt, turpitudinis. *Num.21.g. Deut.3.a.Pſal.134.*

Olea,

Digitized by Google

Olea, Oliva, Oleaſter, Oleum, Olivetum.

OLEA, quæ & oliva dicitur, eſt arbor, ex cujus fructu, qui etiam olea & oliva dicitur, elicitur oleum, quod eſt liquor pinguis præbens nutrimentum lucernæ, & valens ad ungendum & leniendos dolores, & ad multorum ciborum condimentum. Eſt autem oleum lucidiſſimum, *a* & ſi quis in aquas merſus oleum ore emiſerit, clariora facit ea, quæ profundis tegebantur occultis. Et culices non tangent te, ſi abſinthii herbam cum oleo coquas & ea te perunxeris. Cervus æger ramuſculos oleo mandit, & ſanus fit. Locuſtas quoque folia oleæ arroſa liberant ab ægritudine. Oleaſter autem eſt olea ſylveſtris, & olivetum, & locus oleis conſitus.

a Am. 1. Exo. & 3. Exod. a

Oliva dans refectionem & illuminationem cordis ei, qui cœperit ædificare templum Dei, ad perſonam *b* Patris ferri poteſt. *Agge. 2. d. Iud 9. a.*

Deus Pater. — *b Hie. ſ. Agg. 2.*

Olivæ duæ ad dexteram & ſiniſtram candelabri, juxta Origenem, *c* ſunt Filius & Spiritus ſanctus. Verum Hieronymus *d* reputat id blaſphemum, quia videntur poni minores Patre, ideò potius ſunt Moyſes, & Elias, qui cum Chriſto apparuerunt in transfiguratione. Vel *e* ſunt lex, & Propheta. Aut lex & Evangelium. Vel Eccleſia propter duo teſtamenta. Vel duo populi, quorum miſertus eſt Chriſtus. *Zach. 4. a. d. Apoc. 11. a.* vel deſignatur duplex collatio Spiritus ſancti, una in remiſſionem peccatorum data in die reſurrectionis, alia in diviſiones gratiarum in Pentecoſte.

Moyſes & Elias. Lex & Prophetia. Lex & Evangelium. Eccleſia. Duo populi. Duplex collatio Spiritus ſancti. — *c Ori. ſ. Cant. ho. 3. d Au. ſ. Apoc. ho 8. e Cyril 4. ſ. Ioan. 28.*

Olea præterea *f* ſplendorem ſapientiæ deſignare poteſt, propter oleum, quod ex ea elicitur, & etiam diſciplinam. *Exod. 27. d. Iſai. 41. a. Zach. 4. a. Matt. 25. a.* Peculiariter autem ſignificat divinam ſapientiam. *Iud. 9. b. Eccl. 24. b. 50. b.*

Splendor ſapientiæ. Diſciplina. Divina ſapientia. — *Ter. adve. Marc. f Rup. ſ. Za. 4*

Olea etiam ſignificat aliquando miſericordiam, *g* ut ramos olivæ allatus à columba, miſericordiæ Dei ſymbolum erat, & etiam pacis. *Gen 8. b. Zach. 4. a.* Eſt quoq; typus charitatis. Ut enim oleum à nullo humore premitur, ſed diruptis omnibus exilit & ſupereminet, ſic & charitas non poteſt in ima premi, ſed neceſſe eſt, ut ad ſuperna emicat. Poteſt etiam ipſos miſericordes ſignificare. *Iſa. 4. e.*

Miſericordia. Pax. Charitas. Miſericordes. — *Orig. ſ. Matt. ho 41. Am. de Noe & Baſ. de abſt. ter.*

Olea ſemper virens, deſignare poteſt juſtitiam: ex qua debet eſſe oleum, quo ardent lucernæ ante Deum. quia eleemoſyna debet fieri *h* ex acquiſitis per juſtitiam, non ex rapinis. *Lev. 24. a.*

Iuſtitia. — *g Ter. de baptiſmo. Orig. ſ. Lev. ho. 13.*

Oliva etiam ſignificat *i* fructificantes in Eccleſia. *Matt. 21. a. Pſalm. 51. 127.* Olivæ autem paucæ in ſummitate rami, erant Apoſtoli ex Judæis aſſumpti: & duæ olivæ, erant Paulus & Barnabas. Tres Petrus, Iacobus, & Joannes: quatuor & quinque reliqui Apoſtoli, legem & Evangelium prædicantes. Vel erant pauci electi in fine mundi. *Iſa. 17. b. 24. c.*

Fructificantes in Eccleſia. Apoſtoli. Electi. — *Am. de virg. 1. ſ. Luc. 3. Aug. ſ. Ioan. tract. 6.*

Oliva uber & pulchra erat prius ſynagoga, poſtea verò, illa in ariditatem verſa, pulchritudo olivæ *k* tranſiit ad Eccleſiam. *Jer. 11. c.* Et quaſi oliva dicitur gloria Libani, quum Eccleſiæ, ſeu fidelium opera multiplicantur. *Hoſ. 14. c.* oliva etiam uber & pulchra & prædicator abundans verbis doctrinæ. Olea accipitur à Paulo pro *l* populo Iſrael manente in fide Abrahæ, qui eſt velut truncus & rami ſunt filii, qui tamen propter incredulitatem, à trunco exciſi ſunt. *Roma. 11. c. Pſal. 21. Hab. 3. d.*

Synagoga. Eccleſia. Prædicator. — *Gre. ho. 10. h Hy. ſ. Lu. 24. i Ori. ſ. Matt. ho 14.*

Oliva projiciens florem ſuum eſt, qui incipit benè operari: ſed poſtea redit ad vitia. *Job. 15. d.*

Incipiens benè operari. — *Hie. ſ. Iſ. 51.*

Oleaſter, hoc eſt agreſtis olea, & infrugifera *m* dicitur à Paulo Gentilis populus: qui inſitus eſt in olea, hoc eſt in fide Abrahæ. *Rom. 11. c.* Oleaſter etiam dicitur Philoſophus: qui cùm multa habeat, non concocta propterea, quod & libenter inquirat, & facilè aſſequatur, & pinguedinem appetat veritatis, ſi per fidem divinam acceperit virtutem, in bonam inſertus conditionem, tanquam oleaſter inſitus in ſermone verè pulchrum & miſericordem, & quod traditur nutrimentum concoquit, & fit bona & ſativa oliva. Ponit ibi Clemens & quatuor modos inſitionis.

Gentilis populus. Philoſophus. — *& ſ. Iſ. 17. 24. k Hie. ſ. Ier. 11. & ſ. Hoſ. 11. Gre. ſ. Ezec. ho 21. l Ori. ſ. Ro. 11. Hil. ſ. Pſa. 51.*

Oleum, eſt divina quædam virtus, imò *n* ipſa divinitas effigiata per oleum. quo utimur. De hoc dicitur. *Cantic. 1. a.* oleum effuſum nomen tuum, hoc eſt, divinitas & virtus ipſius divinitatis indicata per oleum, qua virtute præcipuè referti eſſe debent Reges, Prophetæ & Sacerdotes. Et quia Jeſus fuit Rex Regum, ſummus Propheta, & Pontifex Maximus, ideò refertus eſſe debuit divinitate ſuper omnes. De quo *Pſalm. 44.* Unxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis. Benè quippe dicitur oleum lætitiæ, quia nullum eſt verum gaudium, niſi ubi Deus reſidet, cui ſerviens ſemper lætus eſſe debet. Oleum etiam quo perfunduntur panes, ipſam deſignat divinitatem, qua perfundi debent animæ *o* noſtræ. *Lev. 2. a.* Oleum item dicitur ipſe Dominus, à quo ad nos pervenit miſericordia. Oleum quod comedit Hieruſalem cum ſimila & melle, quod laborum membra ſuſtentat & reficit, & quo in tabernaculo Dei jugè lucernæ lumen *p* accenditur, Deo Patri convenire poteſt. *Exod. 16. c. 2. d.*

Divinitas. — *Hie. ſ. Habr. 3. m Greg. 22. mor. 17. Ori. ſ. Mat. ho 27. & ſ. Rom. 11. Cle. Alex. 6. ſtrom. n Geor. Ven. Cant. 1. to. 7. cap 16 & cant. 2. tom 3. cap 10. o Cle. Alex. 2. pada 8. p Hie. ſ. Ezec. 27.*

Oleum in ſimila eſt miſericordia Dei, vel etiam lætitia & miſericordia & pœnitentia. Et ponitur oleum in ſacrificio pacificorum, & non in ſacrificio pro peccato, quia peccator non debet habere lætitiam. Oleum cæteris liquoribus ſupernatat. Ita miſericordia omnibus ſupereminet Dei operibus, & plus cæteris in homines eluceſcit. Miſerationes enim ejus ſuper omnia opera ejus. Item oleum dolores vulnerum mitigat, & ſanat tumores ac ulcera, Dei verò miſericordia plagas animæ noſtræ curat, omnemque depellit languorem peccati, unde. *Pſalm. 102.* Qui ſanat infirmitates tuas. Rurſus, qui palæſtram ſubire debebant, aut luctam, oleo delibuti prodibant in medium, quo eorum corpora ad id genus certaminis eſſent accommodatiora. Sic in acie contra aerias poteſtas certaturis ſuam Deus miſericordiam elargitur, ea nos prævenit, ſuggeritque vires, quibus etiam difficili prælio ope ſua muniti, tandem victores evadamus.

Deus Pater. Miſericordia Dei. — *Ori. ſ. Lev. ho 5. 10. Cyr. 5. ſ. Ioan. 14. Chry. ſ. Io. 12. q Gr. ſ. Cāt. 1. Bern. ſ. Cant. ſerm 15.*

Oleum ſanctæ unctionis Dei, dici poteſt *q* Chriſti ſanguis. *Lev. 8. a.* Et oleum effuſum, dici poteſt charitas Chriſti in Chriſtianis. *Cant. 1. a.* Oleum lucet, paſcit & ungit. atque ita fovet ignem, nutrit carnem, lenit dolorem, lux, cibus, medicina. Hæc ſunt in nomine Chriſti, ut dicitur Chriſtus & Jeſus, & effunditur in gentes, prius latebat in ſinu Patris, ſed per incarnationem effuſum eſt.

Sanguis Chriſti. Charitas Chriſti. — *r Rup. ſ. Cant. ho. 1.*

Oleum etiam effuſum dici poteſt bona opinio, & gloria, quæ tunc eſt *r* in vaſis, quando in propria conſcientia. *Matth. 24. a.*

Bona opinio. — *Aug. ſ. Pſ. 140. Rica. de S. Vict. 4. ſtat. interior. hominis 48. 49. 50. 51. 52.*

Oleum fovens dolorem ex inflictione vulneris, eſt promiſſio veniæ, quale fuit oleum Samaritani, quod infudit vulneribus illius, qui incidit in latrones, & unguentum peccatricis. De hoc *Pſ. 31.* Beati quorum remiſſa ſunt peccata. Et dicitur oleum miſericordiæ, oleum fovens dolorem ex languore infirmitatis, contra vitiorum morbos, eſt oleum promiſſionis gratiæ præſtantis auxilium ad operandum & proficiendum. Oleum fovens dolorem ex defatigatione tribulationis & laboris, eſt oleum promiſ-

Promiſſio veniæ. Promiſſio gratiæ.

promiſſionis gloriæ, quale illud Pauli. Non ſunt condignæ tribulationes hujus ſæculi ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Oleum gaudii, eſt conſolatio *a* divina. *Iſa.61.a. Dan.10.a.* Oleum etiam, eſt benedictio ſanctificationis divinæ quo oleo perunctus eſt Chriſtus, in quo fuit oleum lætitiæ, quum ſit in ipſo naturalis divinitas, quæ in aliis eſt per gratiam. *Pſal.44. Iob 29.a.* Oleum autem quo unguntur alii, eſt ad mitigandum dolorem: & hoc uncta eſt Hieruſalem. *Eze.16.b.* Et oleum quo caput eſt ungendum, eſt lætitia ſpiritualis. *Matth 6.b.* Et facies, quæ in oleo exhilaratur, eſt imago Dei. *Pſalm.103. Ioel.1.c.2.e. Eccl.9.e.* Et oleum in lecytho, eſt hilaritas charitatis, quæ cùm impeditur, non deficit. Hilarem enim datorem diligit Deus. *3.Reg.17.b.* Et oleum in vaſis, eſt lætitia in corde propter Deum. *Matt.25.a.*

Deſignat etiam oleum luminis, fructus charitatis, & opera miſericordiæ, quæ lucent per bona exempla, & etiam devotionem mentis. *Exod.25.a.27.d 35.a.* Oleum etiam, ut eſt pingue & lene, & pinguedinem charitatis, & gratiam, & dona Spiritus ſancti ſignificare poteſt. Et dicitur oleum lætitiæ *a* quia per hæc lætificatur anima, & hoc oleo unctus eſt Chriſtus ſecundum humanitatem. *Pſal.22.44. Gen.28.d. Exod.29.a. 30.c.37.d.40.b. Levit.2.a.8.a.10.b.21.c. Ezech.16.b.* Hoc oleum, quo unctus ſacerdos magnus, Chriſtus, eſt cæleſte nec invenitur in terris. Oleum etiam effuſum, eſt ipſa charitas. *Cant.1.a.* Et oleum ſanctum, ſunt dona Spiritus ſancti in Chriſto. Et oleum in lenticula, ſignificat parvam gratiam. Oleum autem in cornu, *b* abundantiam gratiæ. *1.Reg.10.a.16.a 4.Reg.4.a.* Et quia oleo ignis accenditur, oleum Doctoris, eſt amor cordis. Ipſe quoque Spiritus ſanctus interdum dicitur oleum lætitiæ, quia lætificat per ſua dona. *Iob 29.a. Iſa.5.a.10.f.* Oleum etiam prudentium virginum, *c* eſt charitas ſupereminens. *Matt.25.a.1.Corin.13.a.* Et oleum in lecytho, eſt gratia in Sacramentis. *3.Reg.17.b.* Oleum eſt, quum datur Spiritus ſanctus in remiſſionem peccatorum. *Apoc.16.b.*

Oleum paſſim *d* miſericordiam & opera miſericordiæ ſignificat, & oleum in manu ſiniſtra ſacerdotis, deſignat executionem operum miſericordiæ. Hoc oleo lucent virtutes. *Gen.27.c.35.b. Exod.20.a.30.c.35.a. Lev.2.b.6.c.7.a.14.c.23.b.24.a.10.f.* Et oleum lætitiæ poſſunt dici bona opera. *Pſal.44.1.Reg.16.a.* Olei duplex eſt officium, ipſo enim conſpergitur ſimila, ubi miſericordia deſignatur, & ungitur caput, ubi lux ſcientiæ. Laxat etiam oleum tenacitatem, qualis eſt polypi. quod etiam pertinet ad miſericordiam. Oleum aliis liquoribus ſuperfertur, ignem fovet, vulnera curat. Primum ad miſericordiam ſpectat. Secundùm ad prædicationem. Tertium ad peccatorum emundationem. Porrò, qui ungitur in Regem, hoc eſt, in Prælatum, hæc tria debet habere. *1.Reg.10.a. Luc.10.f.* Et oleum bonarum virginum, deſignat opera cum fide. *Matt.25.a.*

Oleum, quod multiplicatur in Eccleſia, dici poteſt *f* ſanctum Chriſma, quo unguntur Chriſtiani: quod oleum impinguat caput. *Pſal.44.82.103. Apoc.6.c.*

Oleum, ut eſt lucidum, & deſervit ad illuminandum *g* ſacram ſcripturam ſignificare poteſt, & lucem ſcientiæ, & eloquentiam. *Exod.25.a.27.d.35.a. Lev.7.a. 9 a. Pſalm.22.88.* Et oleum de ſaxo, eſt doctrina vehemens, quæ habetur de Deo. *Deut.32.b.* Et oleum ſanctæ unctionis, dicitur ſacra Scriptura. *Exod.40.b. Ezech.16.b.* Et oleum effuſum, eſt doctrina Chriſti. *Cantic.1.a.* Ut lumen ex oleo, luminis habet cauſam. Ita & lumen ſpiritualis gloriæ doctrina atque operatio præſtant. Et oleum quod non debet deficere de capite, eſt ſapientia, quæ debet eſſe in mente. *Eccl.9.b.* Petra quoque fundit rivos olei, *h* quibus mens interius impinguatur. *Iob 28.a.* Oleum etiam in vaſe, eſt gratia Evangelicæ prædicationis intra literam legis. *4.Reg.4.a.* Oleum quoque ſunt præcepta apertiora vitæ noſtræ blandientia. *Hoſe.2.b.*

Ut autem oleum blandum & ſuave elicitur de amaritudine oleæ, & offertur in tabernaculo, ſignificare poteſt *k* fomenta curandis peccatis adhibita, quæ aliquando *l* fiunt cum reprehenſionis amaritudine. *Gen.27.d.35.b. Exod.29.a. Iſa.1.b. Matt.25.a. Luc.10 f.16.b.*

Oleum bonarum virginum, *l* rectam intentionem, qua ſoli Deo placere cupiunt ſignificare poteſt. *Matt.25.a.* vel oleum habent ſecum, quum dicunt: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: ut oleum ſirnitor gloriæ, quæ tunc eſt in vaſis, cùm eſt in corde.

Oleum in lecytho ſignificare poteſt aliquando *m* intellectum rationalem, per quem creatura intelligit Creatorem. *3.Reg.17.b.* Oleum autem in menſura hin per ſingula ephi ſimilæ in ſacrificium, deſignat *n* lumen veritatis in mente, & exhilarationem offerentis. *Ezec.45.g.46.a.*

Olei primitiæ ſunt, *o* quum quis ſicut oliva fructifera communicat aliis bona ſua, ſive ſpiritualia, ſive temporalia. *Ezec.45.d.*

Oleum, quum ſit pingue, quandoque *p* pinguedinem & ubertatem ſignificat. *Pſalm.5.a.* Et etiam divitias & temporalia bona, oleum apponere lucernæ, eſt temporalia Doctoribus miniſtrare. *Deut.8.b.21.b.4.Reg.18.g.*

Oleum Dei ponit in menſa idolorum, qui *q* dona Dei vertit in cultum idolorum & errorum. *Eze.23.f. Hoſe.2.b.* Et oleum fert in Ægyptum, qui ſacram doctrinam & myſteria vult miſcere profanæ ſapientiæ, quæ vana ſapientia eſt oleum peccatoris. Hoc oleum ferunt hæretici in Ægyptum. *Hoſe.12.a.*

Quaſi oleum adducit Deus flumina Ægypti, cùm purgat errores à ſana doctrina. *Ezec.32.c.*

Oleum peccatoris dicitur *r* adulatio, qua foventur peccatorum vitia, & omnia dulcia & grata, quæ pollicentur hæretici, & præcipuè promiſſio cœleſtium, qua ungunt Diſcipulos, eoſque in erroribus detinent. *Pſal.104. Matt.25.a. Ezec.27.d. Hoſ.2.b.12.a. Agge.1.c.*

Oliveta aliquando ſignificant *ſ* proficientes in operibus miſericordiæ. *Exod.23.b. 1.Reg.8.c.* aliquando ſignificant lumen cognitionis. *Deut.6.b.* Et mons Oliveti, aliquando ſignificat Chriſtum, aliquando Eccleſiam. *Matt.21.a. Marc.11.a.13.a. Luc.19.e. 21.g. Ioan.8. Actor.1.b.* In monte Oliveti eſt Chriſtus, ut nos Chriſtos, hoc eſt unctos divinæ gratia faciat.

Oliveta, in malum, ſunt *t* falſa opera miſericordiæ, quæ boni ſimilitudinem gerunt. *1.Reg.8.c.* Et oliveta Philiſthiim, deſignant generationem in erroribus hæreticorum. *Iud.15.b.*

Olla, Lebes, Scytropodes.

OLLA, eſt genus vaſis deſerviens ad coquendas carnes, & alia. Lebes autem eſt olla ærea, quæ Græca ſcytropodes dicitur.

Consolatio divina. Lætitia ſpiritualis. Fructus charitatis. Devotio mentis. Charitas. Gratia. Dona Spiritus ſancti. Spiritus ſanctus. Miſericordia. Opera miſericordiæ. Chriſma. Sacra ſcriptura. Lux ſcientiæ. Eloquentia. Præcepta aperiora. Fomenta curandorum peccatorum. Intentio recta. Intellectus. Lumen veritatis. Communicatio bonorum. Ubertas. Temporalia. Pervertere dona Dei. Purgans Deus errores. Adulatio. Proficientes. Lumen cognitionis. Chriſtus. Eccleſia. Opera hypocritarum.

a Hi. ſ. Da 10. & ſ. pſ. 44. ſ. Iſa 16. & ſ. Eccl. 9. Gre. 19. mor 12. 13. Ambr. de Elia 10. Aug. 12 cont. Fauſt. 34. verb domi. ſer. 12. Ori ſ. Rom. 5. & ſ. Lev ho. 12 & ſ. Cant. ho 1. Am ſ. pſ 118. ſer. 14. & de Spiritu ſancto. 8. Hie ſ ad principiam. Cyr 1 ſ Ioã. 1 b Gre ſ. 1. Re. 10 10. & 19. mor. 13 & ſ. Ezec. ho 5. Fulgen ad tres ſuiſſimū 3 c Au. ſ. pſ. 44 & de verb Domi. ſer. 23. Iſyc. ſ. Lev 8. 34. Georg. Ven. Cant 2 to. 3. cap 6 d Ori ſ. Lev. hom. 4. 8. 13. & ſ. Matt. ho 35 Au ſ. 83. q 19 Hie ſ. Iſa. 10 e Gr ſ. 1 Reg. 36 & ſ. Ezec. ho. 12. Iſyc Lev. 2. 6 24. Gr ſ. 1 Re. 10 Orig. ſ. Luc. hom 34. f Chry ſ pſ 22 Arn ſ pſ. 4. 103. Aug. ſ. Apoc. ho 6. g Ori ſ Ezec. hom 7 & ſ. Rom 5. Amb de viduis Phi quod deteri potiori inſidietur. Beda in ſententiis. Hila ſ pſ 40. Amb exhor. ad vir. h Gre. 16 m. 12. i Chry. adv Iud ho 5 k Gre 1 paſt. adm 25. Ori ſ. Lev h. 4 13 & ſ. Matth ho. 35 l Hil ſ. Matt Cant. 5. 27 hom. 17. q Greg ſ 8.

m Hie de manſioni. Aug epi 120 & ſ pſ. 49 Hie ſ Matt. 21. n Hie ſ Ezech. 45 o Hie ſ Ezech 45 p Hie ſ Iſa 5 Orig ſ Ioſ. Hie ſ Hoſ. 12. 1. 1 Arn. ſ pſalm. 140 Hie ſ. Eze 16. 27 & Agge. 1 & ſ pſalm. 140. Aug epiſt 120. & 3. contr lit Petilia. 33. Reg 2. Paul. quod Deus ſit unum Orig ſ. Matt hom. 27. ſ Aug ſ. 1 Regum 2 Orig. ſ. Cant. hom 4.

Mentes fidelium. Doctores.

Lebes, in quo carnes coquuntur, *a* mentes fidelium ſignificare poteſt. 1. *Regum* 2. *c.* Et lebetes ad ſuſcipiendos cineres, ſunt fideles paſſionem Chriſti & mortem Sanctorum meditantes, *Exod.* 27. *a.* 38. *a.*

Scytropodes dicuntur, *b* Doctores in quibus ſibi ſacræ doctrinæ coquuntur operationis Spiritus igne ſuppoſito. *Lev.* 11 *f.*

a Gr. ſ. 1. Re. 2. Gloſ int. ſ. Exod 27. b Iſy. ſ Le. 11. c Hil. Baſi. Arn. ſ pſ. 59. Hie ſ pſ. 103. Aug ſ pſ 59. d Euch ſer. ſpirit 8. e Hie ſ Zac. 12.

Vitioſi converſi. Ruth Moabitis. Virgo Maria.

Olla ſpei, dicitur Moab, *c* quum vitioſi apti fiunt ad coquendam carnem Chriſti in corde ſuo, idque per tribulationes, quia tribulatio patientiam operatur. Et etiam eſt olla ſpei Moab, quia dum coquit eos quos tentat, eſt occaſio, ut purgentur & ſalvi fiant. Deſignat etiam libidinem ſuccendendem & purgendam. *Pſal.* 59. 107. Olla etiam ſpei dicitur Moab, *d* quia inde erat Ruth Moabitis, unde Chriſtus natus eſt, qua ratione olla ſpei dicetur ejus proſapia. Beatiſſima etiam Virgo Maria olla ſpei dici poteſt, quæ Chriſtum geſtavit in utero.

Carnales. Sapientia ſæcularis. Voluptates carnales.

Lebetes, qui fiunt phialæ *e* ſunt carnales, qui converſi fiunt bonus odor Deo. *Zach.* 14. *d.*

Ollæ carnium Ægyptiorum, *f* ſapientiam ſæcularem, & Poetarum carmina ſignificare poſſunt. *Exod.* 16. *a.* deſignant etiam multimodas carnalium voluptatum refectiones. Item carnalia opera tribulationum laboribus quaſi ignibus excoquenda *Mich.* 3. *a.*

Rup ſ. Zac. 14. f Hie. de manſio. Gr. 20. m. 50 Cyr. 3 ſ. Ioan. 34. Ori ſ. pſa. 38. ho 2. g Hie ſ. Ier & ſ. Amos 4. Hil ſ pſ. 59. h Gr 15. m. 40 Rup ſ. Ier. 5. i Gre. Ezec. ho. 2. k Hie ſ Eze 21. 24. l Gloſ ord. ſ. Nahu 2. m R. ... Reg. 2

Rex Babylonis. Purgatoriū. Infernus. Vindicta Dei. Punitio hæreticorum. Mors. Perſecutio Judæorum in Chriſtum. Hieruſalem. Eccleſia. Mundus. Mens peccatorum. Sacra ſcriptura.

Olla ſuccenſa à facie aquilonis. *Jer.* 1. *c.* ſignificat *g* Regem Babylonis, qui venit contra Hieruſalem. Poteſt etiam deſignare pœnam purgatorii, vel inferni. Et etiam graviorem vindictam Dei igne purgantem peccata. Et ollæ ferventes, deſignant punitionem hæreticorum. *Amos* 4. *a.* Olla etiam ſuccenditur, *h* quum mens humana maligni hoſtis ſuaſionibus inſtigatur. Olla verò fervet, cùm jam etjam per conſenſum in deſideriis pravæ perſuaſionis accenditur. *Job* 1. *b.* Lebes etiam in quo carnes coquuntur, *i* aut infernum, aut purgatorium ſignificare poteſt. *Ezech.* 11. *b.*

Olla etiam ſuccenſa, deſignare poteſt fervorem perſecutionis Judæorum in Chriſtum & ejus membra. *Jer.* 2. *b.*

Lebes dicitur Hieruſalem, *k* continens interfectos à ſuis civibus. *Ezech.* 11. *b.* vel dicitur Eccleſia continens ſcandalizatos. Hieruſalem etiam dicitur olla, quæ cum ſua rubigine conſumitur, & ſignificat mundum in judicio conſumendum. *Ezech.* 24. *a.*

Olla denigrata, *l* deſignare poteſt obſcuritatem vultus, ſeu mentis peccatorum. *Joel.* 2. *b. Nah.* 2. *c.*

Olla viri Dei, in qua erat mors, eſt *m* ſacra ſcriptura, cui hæretici miſcent errores. 4. *Reg.* 4. *g.*

Olus.

n Hil ſ. Mat. can. 13. Aug 1. q. in Evang. 11. Ori ſ. pſ. 36. ho. 2. o Am. exhor ad vir. p Gloſ ord. ſ. Pſal. 36. q Hie ſ Iſ. 65 Aug. ſ pſ 22.

Simpliciores ſenſus. Prophetæ. Dogmata Philoſophorū. Carnalis intelligentia. Conjugia. Vilitas humanæ proſperitatis. Voluptates carnis.

OLUS, dicitur herba ſativa, quæ in uſu cibario eſt.

Olera ſolent eſſe cibus infirmorum, & ſignificare poſſunt *n* ſimpliciores ſenſus ſcripturæ. *Gen.* 9. *a. Rom.* 14. *a.* Olera quoque dici poſſunt Prophetæ, qui dati ſunt populo Iſrael tanquam ægroto. Olera etiam quibus majus eſt granum ſinapis, dici poſſunt dogmata Philoſophorum, quibus longè major eſt fides. Significare etiam poſſunt carnalem legis intelligentiam, quæ eſt apud Judæos. *Matt.* 13. *d. Marc.* 4. *d.* 3. *Reg.* 21. *a.*

Olera etiam ſignificare poſſunt *o* conjugia, in quibus frequens eſt zelus, & infimum gradum in Eccleſia tenent conjugati, nempe triceſimum. 3. *Reg.* 21. *a.*

Olera herbarum ponuntur *p* ad comparationem levitatis, aut utilitatis, proſperitatis humanæ, quæ citò deficit. *Pſal.* 3. 6.

Olera ut parum ſurgunt à terra & citò areſcunt, ſignifiacre poſſunt *q* malos, & etiam voluptates carnis, unde Achab ex vinea Naboth voluit facere hortum olerum. 3. *Reg.* 21. *a. Pſal.* 36.

Omen.

OMEN, eſt futuræ rei prænunciatio ori hominis incidens, divino tamen furore: ſic acceperunt ſervi Benedab Regis Syriæ pro omine verbum Regis Iſrael, quo dixit: Si adhuc vivit, frater meus eſt. 3. *Reg.* 20. *f.* *r Hie. epiſt. Beatis.*

Omnis, Vniverſus.

Homo. Chriſtus.

OMNIS, dictio univerſalitatis, non habet unde recipiat allegoriam. Sed id obſervandum admonet Hieronymus *r* in ſacra Scriptura, omnia non ſemper ad totum eſſe referenda, ſed ad partem maximam, ut ſit diſtributio, quam Dialectici appellant Accommodam. *ſ Aug ſ Ioan. tract. 54. t Gre. 6. m. 47.*

Omnia patris erant filii majoris, hoc eſt, populi Judæorum, quia lex & Prophetæ, & eloquia divina apud illos erant. *Luc.* 15. *g.*

Omnia trahit ad ſe Chriſtus, *ſ* hoc eſt, omnes prædeſtinatos, vel ex ſingulis generibus aliquos. *Joan.* 12. *e.*

Univerſitatis nomine *t* homo intelligi ſolet, qui communicationem habet cum omni creatura. *Marc.* 16. *d.* Prædicare Evangelium omni creaturæ. *Job* 5. *b.* Aquis univerſa irrigat, hoc eſt, ex omni hominum ſtatu aliquos.

Omittere, vide Derelinquere, aut præterire.

Onager.

Solitarii. Populus Judaicus.

v Gr. 30. m. 29 x Au ſ pſ. 103 Gr. 30. m. 18. Euch ſer. ſpirit 5. y Hie ſ Iob 39 Gr. 29 m. 18. Euch ſer. ſpirit. 5. Rup ſ. Hoſ 8.

ONAGER, eſt aſinus ſylveſtris.

Onager dimiſſus eſt liber, dici poteſt *v* Chriſtus factus homo ſolus liber à lege peccati. *Job* 39. *a.*

Onager etiam liber deſignat *x* eos, qui remoti à turbis ſæcularibus, & ſoluti ab uxoribus converſantur, qui vacant potui ſacræ doctrinæ. De quibus. *Pſalm. Expectabunt onagri in ſiti ſua.* Qui onager aptè etiam liber dicitur, quia magna eſt ſæcularium negotiorum ſervitus, quibus mens vehementer atteritur: quamvis in eis ſponte deſudet. Cujus ſervitutis conditione carere, eſt in mundo jam nil concupiſcere.

Onager præterea dimiſſus liber, dici poteſt *y* populus Judaicus relictus à Deo ſine aſtrictione præceptorum legalium. *Job* 39. *a. Jer.* 34 *a.* Ipſe eſt onager ſolitarius, qui vinculis Domini noluit alligari. *Hoſ.* 8. *c.*

Onager

a *Hie ſ. Ier.* 14 — Onager etiam dici poteſt is, *a* qui habet ingenium ad percipiendam doctrinam, licet eam percipere non curet. *Iere.* 14. *a.* — *Ingenioſus.*

b *Hie ſ. Iſ.* 32. *Gr.* 7. *m.* 3. 6 — Onagri dicuntur *b* homines feri, & à cultu veri Dei alieni, quales erant Gentiles, quos ſicut natura extra diſciplinæ ſtabula edidit, ita vagi in ſuarum voluptatum campo permanſerunt. *Iob* 6. *a.* 11. *c.* *Iſa.* 32. *Ier.* 2. *e.* Deſignantur etiam ſæculares, qui in campo fidei conſtituti, nullius officii loris ligantur. — *Gentiles.* *Sæculares.*

c *Hie ſ. Hoſ.* 8 *Gre* 16. *m.* 13 — Onager ſolitarius dicitur *c* hæreticus, qui ſe à conſitis Eccleſiæ locis ſeparat. Hic enim dum terram cordis ſui diſciplinæ virtute non excolit, ibi habitat, ubi fructus non eſt. *Hoſ.* 8. *c.* *Iob.* 24. *a.* *Ier.* 2. *e.* — *Hæreticus.*

Onam.

d *Phil quod Deus ſit im.* *Bed ſ. Gen* 38 — ONAM, id eſt, mœror eorum, aut fortitudo, ſive iniquitas eorum, filius Judæ, qui conjunctus Thamar ut ſuſcitaret ſemen fratris, ſemen fundebat in terram, ne filii naſcerentur, deſignat *d* principes inutiles, & inanem opinionem eorum, qui ſuam in omnibus quærunt utilitatem: unde ne prodeſſet aliis, ſemen fundebat in terram. *Gen.* 38. *a.* — *Principes inutiles.* *Philauti.*

Onerare, Onus, Onuſtus, Sarcina.

Onerare, eſt onus imponere. Onus autem eſt pondus, & aliquando ſumitur pro moleſtia, quandoque verò pro munere, Provincia, ſive partibus & officio. Onuſtus autem eſt cui impoſitũ eſt onus.

e *Hil ſ. Mat. can* 11. — Onus leve, *e* eſt jugum Chriſti, & lex ſpiritualis: *Matt.* 11. *d.* Et onerare jumenta, eſt ſimplicibus jugum Chriſti imponere. *Gen.* 44. *c.* 45. *e.* — *Iugum Chriſti* *Incarnatio.*

Onus terræ duorum burdonum, incarnationis Chriſti myſterium deſignare poteſt, quod Gentilis & Hebræus ob ſpem æternæ retributionis portare non renuit. 4. *Reg.* 5. *e.*

Onus contra Babylonem, aut alium locum, divinæ punitionis gravitatem ſignificat. *Iſa.* 13. 14. *g.* 30. *b.* Onus Domini Septuaginta transferunt, aſſumptio Domini. Dicebat autem populus Prophetis irridendo, onus Domini. Et dicit Dominus, populum ipſum eſſe onus Domini. *Ier.* 23. *f.* *Nabu.* 1. *Zach.* 12. *a.* — *Gravitas divinæ punitionis.*

f *Georg. Vene. Cant* 2. *to.* 7. *cap* 34. — Onus Ægypti, hoc eſt, diaboli eſt, *f* quod ſimulachra ejus commovebuntur, & tabeſcent, in adventu videlicet illius, qui dixit. Tunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Onus Babylonis, hoc eſt, carnis, quæ mentem confundit, eſt, quod omnis manus, & cor, & corpus corruptibile diſſolvetur, & erit homo in melius tranſmutatus, pretioſior auro obrizo. Onus Damaſci, id eſt, hujus mundi, eſt, quod definet eſſe civitas, & erit ſicut acervus lapidum. Nam ſublatis hoſpitibus, deſtruentur omnia ædificia hujus mundanæ civitatis.

Sarcina quam unuſquiſque portabit, ſunt opera, ſive bona, ſive mala. *Galat.* 6. *b.* — *Opera.*

g *Au.* 81. *q.* 1. *& de verb. Apoſto* … *Am* 1. *Exeo.* 12 *& ſ. pſ* 118 *ſer* 15. — Onera proximi portanda *g* ſunt infirmitates corporales & ſpirituales, & etiam adverſitates. *Gal.* 6. *a.* *Pſal.* 8. *Hoſ.* 8. *c.* Onus etiam dicuntur terrenæ cupiditates, & infirmitas carnis, & moleſtiæ. & onerati ſunt, qui ipſis cupiditatibus, & carnis infirmitate premuntur, quaſi hæreditate alieni peccati. *Matt.* 11. *d.* *Exod.* 1. *b.* 2. *Reg.* 15. *g.* 2 *Par.* 10. *a.* 1. *Cor.* 11. *b.* 1. *Theſ.* 2. *a.* — *Infirmitates, adverſitates.* *Cupiditates terrena.*

h *Ori ſ. Matho.* 24 — Onera gravia *h* jugum legis ſignificant. *Matt.* 23. *a.* Et oneraotes fratres Joſeph rurſum aſinos, deſignant Judæos ſervare volentes legem eum Evangelio. *Gen* 44. *c.* — *Infirmitas carnis.* *Moleſtia.* *Iugum legis.*

i *Ori. ſ. Nu. ho* 13 *& ſ. pſ.* 77 *ho.* 1. *Baſi regu. brevior.* 178. — Onera etiam gravia, *i* ſunt peccata. *Exod.* 1. *b.* *Pſal.* 37. *Iſa.* 9. *a.* *Gal.* 6. *a.* Peccata enim generoſitatem animi gravant. Sic onera Aſſyrii, ſunt peccata, quibus nos premit diabolus. *Iſa.* 14. *f.* 58. *b.* Et onera Ægypti, erant in luto & latere: à quibus divertit dorſum, qui convertitur. *Pſal.* 80. Hæc ſunt onera non portanda ſabbato. *Ier.* 17. *c.* Onerari autem dicuntur, qui peccatis gravantur. — *Peccata.*

k *Hie. ſ. Iſa.* 46. 58 — Onus dirumpendum, ſunt *k* dogmata hæreticorum, & etiam obligationes fœneratorum. Et onera gravia erant idola, quæ gentes deprimebant. & nunc ſunt errores hæreticorum. *Iſa.* 46. *a.* 58. *b.* — *Hæreſes.* *Idola.* *Obligationes fœneratorum.*

& ſ. pſal. 37. *Hie ſ. Iſ.* 14. *& ſ. pſa* 80. *Cyril.* 4. *ſ. ſ. Ioan.* 31 — Onus dictum eſt munus gubernandi & judicandi populum, propter laborem, quod nunc pro honore habetur. *Exod.* 5. *a.* 18. *d.* *Num.* 4. *b.* — *Munus gubernandi.*

l *Hie ſ. Hoſ* 8. *Gre.* 11 *mo.* 1. — Onus, eſt *l* imperium hæreſiarchæ. *Hoſ.* 8. *c.* Et oneroſi conſolatores, ſunt hæretici, & qui in errorem, aut peccatum alios blandis verbis pertrahere conantur. — *Imperium hæreticorum.* *Hæretici.*

m *Hieron. ſ. Amo* 12. — Onuſtum fœno plauſtrum, *m* gravitatem divinæ vindictæ ſignificat, propter peccata igne comburenda. *Amos* 2. *d.* — *Divina vindicta.*

Oneris, lapis, vide Lapis.

Oneroſus, vide Moleſtus.

Onias.

ONIAS, id eſt, fortitudo Domini, aut navis: fuit Pontifex Judæorum. 2. *Mach.* 3. *f.* 4. *e.*

Onocentaurus.

n *Gr.* 7. *m.* 15 — ONOCENTAURUS dictus eſt ab aſino & tauro, eſt nimal monſtroſum, quod à parte ſuperiori hominis ſpeciem habet, à parte verò inferiori aſini. Ponitur. *Iſa.* 34. *a.* *c.* pro quibuſdam dæmonum phantaſmatibus. Significat *n* dæmones & eos, qui ex parte aliquid humanum ſapiunt, & rurſum voluptatibus & cœno turpitudinis abducuntur in vitia. Qui ſubjecti luxuriæ vitiis inde cervicem erigunt, unde humiliari debuerant. Qui carnis ſuæ voluptatibus ſervientes, expulſa longè verecundia, non ſolum amittere rectitudinem non dolent, ſed adhuc etiam de opere confuſionis gaudent. — *Dæmones.* *Libidinoſi.*

Onocrotalus.

o *Pli.* 10 *nat. hiſt* 47. — ONOCROTALUS, *o* eſt avis cigno ſimilis, dicta quod collum in aquam mergens ſpiranſque, veluti ruditum aſini edat. Alii aiunt eſſe Pellicanum. Hebraicè dicitur Janſuph, quam noctuam aliqui volunt eſſe.

Hie ſ. Iſa. 34. *& ſ. Pſal.* 101 — Onocrotalus longum habet roſtrum & collum, & dicitur ſemper famelicus eſſe: ideò deſignare poteſt avarum, qui ſemper eget, unde computatur inter immundas aves. *Lev.* 11. *c.* *Deut.* 14. *d.* — *Avarus.*

p *Hie ſ. Iſ.* 34. q *Ori. ſ. Levi ho.* 9. — Onocrotalus, ut habet ruditum aſininum, *p* idololatriam ſignificare poteſt, & ipſos idololatras, qui in ſuis ſacrilegis ſacrificiis rudebant. *Iſai.* 34. *c.* *Sopho.* 2. *d.* — *Idololatria.*

Onycha.

q *Georg. Ven. Cant* 2. *to* 7. *cap* 20 r *Pſel. quis rerum divin. hæres.* — ONYCHA dicitur oſtreola parva, magnitudine humani unguis, & redolens. Hebraicè ſcribitur Sachelet h, quod aliqui Ambracam dicunt; deſignare poteſt *q* ſcutum fidei, & etiam *r* elementum terræ. *Exod.* 30. *d.* — *Scutum fidei.* *Elementum terræ.*

Onyx

Onyx.

ONYX, *a* eſt gemma humani unguis candorem referens, intervenientibus venis quibuſdam ſardæ, & jaſpidis colorem imitantibus. Naſcitur hic lapis in flumine Phiſon. *Gen.2.c.* ubi Septuaginta tranſtulerunt, lapis praſinus, qui eſt diverſus ab Onychino.

a Plin 37. nat. hiſtor.

Converſatio cæleſtis.

Onychinus lapis, *b* præſtigioſus dicitur, intus circa centrum coloris terrei, in circumferentia verò cœleſtis, quæ duo bivium denotant mortalium gradientium, aut habitantium ſuper terram, ſunt enim quidem terrena ſapientes, alii verò cæleſtia. Vel lapides onychini ſunt, qui etſi terrei ſunt in carnali natura, mente tamen & affectu cælum contemplantur, & in cælum tendunt, & duo lapides onychini in ſuperhumerali Pontificis, deſignant ut terrenis jam concluſis in centro, ſacerdos ubique cæleſtis appareat.

b Geor. Vene. Can 1 tom. 7. ca 22. & Ca. 2. to. 1. cap. 6.

Varia virtutes.

Onyx lapis, qui naſcitur in Phiſon, hoc eſt, in prudentia, ſignificat *c* ſpem, miracula, & martyrium. Vel onyx niger ſignificat humilitatem, candidus puritatem, rubeus paſſionem. *Gen.2.c. Exod.25.a.35.a. Ezec.28.c.*

c Glo. ord ſ. Ge. 2 & ſ Ezec 28.

Fides & vita Patriarcharum. Sol & Luna. Abſtinentia. Charitas. Lux ſcientiæ. Elementum ignis. Unus ordo Angelorum.

Onychini lapides duo in ſuperhumerali Pontificis, deſignare poſſunt *d* fidem & vitam Patriarcharum, quæ debet Pontifex imitari. *Exod 28.b.39.b.* deſignant etiam *e* duo luminaria magna in cœlo.

Onyx in quarto ordine rationalis, *f* abſtinentiam ſignificat, & ut habet rubri coloris circulos, albis in tingentibus zonis, charitatis ardorem, vel ſcientiæ lucem ſignificat, comitante zona caſtitatis. *Exod. 28.c.39.c.*

Poteſt etiam onyx elementum ignis ſignificare, propter ruborem. *Exod.28.c.39.c.*

Onyx in ornatu Regis Tyri, *g* unum ordinem Angelorum ſignificare poteſt. *Ezec.28.c.*

d Glo. ord. ſu. Exo 28. e Ge Ve Ca. 2 to. 1. ca. 5. f Glo ord ſu. Exod. 28. g Hi ſ pſ. 104

Ooliab.

Paulus Apoſtolus. Eccleſia.

OOLIAB, id eſt, tabernaculum, vel tentorium patris, aut ſplendor patris, vel protectio mea pater, filius Achiſmach, adjutor Beſeleel in conſtructione tabernaculi fœderis. Typus eſt *h* Apoſtoli Pauli, qui fuit adjutor Chriſti & Apoſtolorum in conſtituenda Eccleſia. *Exod.21.a.35.d.* Poteſt etiam typum gerere perſonæ Dei Patris.

h Glo. or ſup. Exod. 21.

Ooliba.

OOLIBA, id eſt, *i* tabernaculum meum in ea, vel ſplendor meus in ea. Sumitur pro Hieruſalem, & deſignat Eccleſiam. *Ezec.23.a.*

i Hi ſ Ex 23.

Oolla.

Hæretici.

OOLLA, id eſt, tabernaculum, ſive ſplendor ejus: ſumitur pro Samaria, vel decem tribubus Iſrael, in quibus fuit tabernaculum idolorum. Deſignant autem hæreticos. *Ezec.23.a.*

Opacus, vide Umbra.

Operari, Operarius, Opus, Opera.

OPERARI, eſt in opere aliquo faciendo laborare. Opus autem eſt, quod operando efficitur. Opera verò eſt ipſa actio & labor, ſeu operatio, & ea peculiariter, quæ pro mercede aſſumitur. Operarius autem eſt, qui laborat, & laborem operando fert. Cùm autem operari ſit generale nomen ad omnes actiones, interdum eſt concupiſcere. *Sap.8.a.* Si autem ſenſus operatur. Item cauſare. *Prov.26.d.* Os lubricum operatur ruinas. Laborare. *Gen.2.a.* Qui operaretur terram. Peccare. *Pſalm.5.d.* Odiſtè omnes, qui operantur iniquitatem. Regere. *Job 2.d.* Hæc omnia operatur Deus tribus vicibus: Juſti vivere. *Pſal.14.* Qui ingreditur ſine macula, & operatur juſtitiam. Committere. *Judi.15.a.* Samſon hoc operatus. Opus verò interdum eſt ars. *Gen.4.d.* In cuncta opera æris & ferri. Caſtigatio. *Iſa.5.c.* Et cito veniat opus ejus. Merces. *Gen.29.f.* Hanc quoque tibi dabo pro opere. Negocium. *Gen.39.d.* Omnia opera ejus dirigebat.

Operatur Dominus firmiſſimum habitaculum, *k* hoc eſt, cælum empyreum: vel corpus Chriſti. *Exod.15.c.*

k Glo. or. ſup. Exod. 15.

Incarnatio. Redemptio.

Opera manuum Dei, *l* ſunt opera incarnationis & redemptionis, quæ ſunt magna opera Domini. *Pſal.18.45.91.106.137.138.* Dicitur etiam opus incarnationis, opus Excelſi. *Eccleſiaſt.43.a.* Et dicitur Deus operatus eſſe nobis ſalutem per Chriſtum. Quæ opera Dei, ſunt laudanda. *Pſal.67.73.89.144. Iſa.5.c.* Et opus juſtitiæ, eſt pax: quia per Chriſti paſſionem facta eſt pax. *Iſa.32.d.* Opus autem Dei, quod eſt redemptio, dicitur eſſe coram ipſo. *Iſa.40.c.43.b. Haba.5.a. Joan.5.c.*

l Arn ſ pſ 18. Ori ſ Iud h. 1. Aug. ſ Ioan. tra 17. m Hie ſ Iſ 29 Gre 12 m 10. Amb ſ Ro 14 a Au. de eſſe. div. & ſ pſ. 8.

Apoſtoli. Credentes. Genus humanum. Sacra ſcriptura.

Opera etiam manuum Dei, ſunt *m* Apoſtoli, & credentes per Chriſtum, & Spiritum ſanctum. Et etiam ipſum genus humanum. *Pſal.18.101. Job.14.c. Iſa.19.d.29.g.6.d.64.c.* Opus autem Dei peculiariter dicitur homo, tam in creatione, quàm in generatione. *Rom.14.d.*

Opera digitorum Dei, *n* ſanctam Scripturam deſignant: quæ per Prophetas nobis eſt tradita. *Pſal, 8.* Et ipſe Deus dicitur operator piſcinæ veteris, hoc eſt, autor veteris teſtamenti. *Iſa.22.c.* Opera etiam Domini, ſunt ejus mandata, quæ in ſcriptura tradidit. *Jer.48.* Maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter. Hæc autem opera Dei dicuntur in fide, qui ducunt nos in ipſius notitiam. *Pſalm.32.* Opera Domini factæ ſunt tabulæ, quia lex, eſt opus ejus. *Exod 32.d.*

n Hie ſ Iſa 28. & ſ pſa. 8. Cyril 5. Theſau 4. Baſi ſ pſ 32.

Vindicta Dei.

Opus quoque Dei dicitur *o* vindicta. *Iſa.5.e.* Et dicitur opus alienum ab eo: quia ejus opus proprium, eſt miſereri. *Iſa.28.f.* dicitur etiam opus terribile. *Exod.34.b.* Operatur autem Dominus repentè, hoc eſt, antequam opus ejus præcognoſcatur. Et operatur, & non eſt, qui avertat. *Iſa.43.b.48.a.*

o Hie ſ. Iſ. 2a.

Iudicia Dei.

Opus Domini, quod ignoratur, *p* ſunt ejus judicia, quæ dicuntur abyſſus multa. *Job 36.e.*

p Gr. 27 m a

Operatus eſt Deus omnia opera noſtra in nobis, vel quia implevit omnia per Prophetas promiſſa, vel quia ipſe eſt bonorum operum noſtrorum præcipuus autor. *Iſa.26.b.*

q Hie ſ Iſ 26.

Opus dicitur Dominus habere aſina & pullo, *q* quia ad hoc opus habet Deus creaturis, ut eis oſtendat miſericordiam ſuam. *Matt 21.a.*

r Ori ſ. Matt. ho 14.

Curare corpus.

Opus à quo dicitur Deus ceſſaſſe, *r* eſt creatio novarum ſpecierum creaturarum. *Gen.2.a. Exod.31.c.*

ſ Au 2. de Gen. con Man 5.

Inſtruere Eccleſiam.

Operari terram *ſ* convenit homini poſt peccatum. *Gen.3.d.* Operatores autem terræ dicuntur, qui corpus curant.

t Ambroſi de Noe 29.

Benè operari

Operatur terram, *t* qui inſtruit Eccleſiam. Et operarii civitatis ſunt, qui operantur in Eccleſia. *Ezech.48.c.* Et homo, qui operatur Paradiſum, eſt Chriſtus ornans Eccleſiam *Gen 2.c.*

v Hie. ad Dardanum & ſu Ezec. 48.

a Hie. ſ. Iſ. 23. Phi. 2. allego. b Au. 12. con Fau. 11.

Benè operari.

Operatur etiam terram, *a* qui animam & corpus virtutibus exercet, qui exercet ideam ſenſus: demum, qui laborat in corpore, ut poſſit ad quietem vitæ æternæ pervenire. *Iſa.23.b.30.c.Prov.12.b.* Hic operans eſt cui dulcis eſt ſomnus. *Eccl.5.c.*

Iudæi fruſtra ſervant legé. Occidentes Chriſtum.

Operantur terram, quæ non det fructum, *b* Judæi ſervantes legem, quæ non eos juſtificabit. *Gen.3.d.4.b.* Vel ſunt iidem occidentes Chriſtum, qui non illis fructificavit, ſed in Gentibus

c Bed ſ Ge. 2.

Non erat homo, qui operatur terram, *c* quia nemo operatus eſt in Beata Virgine Maria: ſed ſolùm Spiritus Sanctus. *Gen.2.c.*

d Baſ ſ. pſ. 14. Am. de Par. 4. Phil 1. all. g. Ori. ſ Matt. ho. 10. 18. e Ar ſ pſ. 193. Aug ſ pſ 103. f Iſy ſ. Lev. 23.

Exercere virtutum opera.

Operari in genere, eſt *d* exercere virtutes, & opera dicuntur ipſæ virtutes, & etiam pœnitentia. *Exod.21.b.Lev.11.* Et hoc dicitur opus, quod facere debent filii Iſrael. *Exod.18.c.* Et opus primitivorum. *Exod.39.f.* Et opus tabernaculi, quia hæc opera ſunt ad ædificationem Eccleſiæ. *Exo 35.c.36.a.39.f.* Et opus polymitarium, eſt varietas virtutum. *Exod.28 b.35.b.36.b.39.a.* Operari autem juſtitiam, ad opera exteriora refertur. *Pſalm.14.* Operari quoque Paradiſum, eſt nova opera virtutum producere. *Geneſis 2.c.* Et opus hominis, eſt *e* obſervatio præceptorum. *Pſalm. 103.* Et operari propriam ſalutem. *Phil.2.b.* Operari autem ſex diebus, eſt *f* tempore hujus vitæ virtutum opera exercere, quæ ſunt opera facienda ante ſabbatum, hoc eſt, ante finem hujus vitæ. *Exod.16.e.20.b.23.b.31.a.34.c.35.a.Lev.23.a.*

g Ori. ſ Matt. ho 31. h Ar ſ. pſ. 107 i Iſy ſ Lev. 19

Doctores prædicantes ſacram ſcripturam.

Operantur ſabtè Doctores, rectè explicantes ſacram ſcripturam. Et eorum opus dicitur quandoque opus unguentarii, & opus pigmentarii, & opus ſculptoris, & opus carpentarium, & opus pulmarium, & opus textile, & opus varium. *Exod.26.a.28.f.30.c.35.d.37.d.* Et operarii, ſunt *g* prædicatores. *Matt.9.d.10.20 a. Luc.10.a.* Et operantes, qui quinque talenta, vel duo acceperant, ſunt prædicantes. *Matt.15.b.* Et operationem facientes in aquis multis, *h* ſunt verbo & exemplo docentes populos. *Pſa.106.* Opus etiam mercenarii, *i* eſt verbum prædicationis. *Luc.19.c.* Ad hæc referri poteſt opus ex calamorum candelabris æquum. *Exod.37.c.*

k Ori. ſ. Num ho 5. l Hie ſ Iſ. 61. m Hie. ſ Iſ. 35

Opera operum dicuntur, *k* quæ ſunt viſibilia, ſed habent myſticam intelligentiam. *Num.4.d.* juxta Septuaginta. Ad hæc referri poteſt opus lapidis Saphyrini. *Exod.24.c.*

Opus dicitur eſſe in veritate, *l* quando non eſt in umbra legis. *Iſa.61.c.*

Credentes per Apoſtolos. Labores hujus vitæ.

Opera manuum populi Dei, dici poſſunt *m* credentes per prædicationem Apoſtolorum, & prædicatorum. *Iſa.65.d.* a

n Au. ſ. Ioan. tract. 25. o Gr 8. m. 7.

Operatur cibum, qui permanet in vitam æternam, vel opus Dei, *n* qui credit in Chriſtum. *Joa.6.c.*

Opus mercenarii, cujus finem expectat. *Job 7.a.* ſunt *o* labores, qui in hac vita ſuſtinentur pro præmio vitæ æternæ: quod tùm conſiderant, dicunt. Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram vitam, quæ revelabitur in nobis.

p Gr. 8 m. 34

Bonum initium converſationis.

Operari in primogenito bovis. *Deut.15.d.* eſt *p* bonæ converſationis primordia in exercitio publicæ actionis oſtendere.

q Bed ſ. Prov. 31. r Ric. de S. Vi. de ſomn. Nabuc 43.

Opera miſericordiæ.

Operatur mulier fortis conſilio manuum ſuarum, *q* quum Eccleſia per miniſtros exercet opera miſericordiæ. *Prov.21.b.*

Opera naturalis neceſſitatis

Opera provinciæ Babyloniæ, *r* ſunt opera naturalis neceſſitatis, quæ nunc erubeſcimus ſupra, quæ conſtituuntur Sidrac, Miſac, & Abdenago, id eſt, circumſpectio, diſcretio, & deliberatio. *Dan.2.g.*

Concordia operum & cogitationum, & novi ac veteris teſtamenti

Opus unum utriuſque Cherubim, deſignat in illa cœleſti patria non eſſe diſparilitatem operum & cogitationum. *3. Reg.9.c.* Deſignat etiam concordiam veteris & novi teſtamenti in omnibus myſteriis, & hominum ſalute tractanda.

ſ Baſ ſ pſ. 32. t Hie. ſ pſ. 16. & ad Principiam. v Bed ſ Ex. 8. x Am. ſ Ro 7. y Hie ſ. Ier. 27. & ſ. Iſ. 18 29 Au de ſpiri & lit. 15. Ori. ſ. Matt. ho. 3 & ſ. Rom. 13 & ſ. Ioſ. ho. 8. z Iſy. ſ Le. 23. Cyril de ado. in Spir.

Opera mentis. Vanitates Diverſa negotia Laudes Dei. Tentationes. Peccata.

Opera hominum, quæ intelligit Deus, *ſ* ſunt opera mentis, quæ etiam dicenda ſunt Regi, hoc eſt, manifeſtanda ſeu oſtendenda Deo. Item vanitates, quas homines amant & diverſa negotia. *Pſa.16.32.44.* Opera quoque dicenda Regi, ſeu manifeſtanda, *t* ſunt laudes dicendæ, & cantandæ. *Pſalm.44.*

Opus duriſſimum filiorum Iſrael in Ægypto, ſunt *v* tentationes in hoc mundo fideles infeſtantes. *Exod.6.a.*

Operantur paſſiones peccatorum in membris *x* quia per membra exequimur peccata. *Rom.7.b.*

Opus non faciendum in ſabbato, eſt opus ſervile, deſignans peculiariter *y* peccatum, quod eſt maximè ſervile, quia qui facit peccatum, ſervus eſt peccati. *Exod.12.c.31.d.Ier.17.d.* Et opera filiorum Iſrael juxta quæ facit operari Pharao, hoc eſt, diabolus, ſunt peccata, quæ etiam dicuntur opera terræ: & opera inutilia. *Exod.1.c.2.d.3.b.5.b.6.b. Pſalm.105. Iſa.15.c.59.b.* Et opera Tyri, ſunt peccata, & opera mortua, & opera carnis. *Gal.5.c.* Dicuntur autem opera tenebrarum, quia operantes ea abſcondi ſe putant à Deo, & dicunt. Quis videt nos? Et quia tenebria deputantur exterioribus. *Iſa.29.c. Pſal.63. Rom.13.d.Eph.2.a.* Et operantes iniquitatem, dicuntur cogitationes peſſimæ, & cupiditates pravæ, & dæmones. *Pſa.100.* Et operantes potentes ſæculi iniquitatem, *z* ſunt Judæi, & hæretici, qui & operarii mali dicuntur. *Iſa.31.b.36.c Lev.23.a.Phil.3.a.*

aa Gr. ſ 1 Re. 8 bb Hie ſ. Iſ. 2 19. & ſ Ier. 9 ſ Eze. 6. cc Amb. ſ 1. Cor 3. dd Gr 10. moral 13. ee Hie ſ. Mat 9. Ber ſ. Cant. ſer. 58. ff Ric de S. Vi. de ſtatu inte. hominis.

Opera prælatorum. Cultus idolorum. Hæreſes.

Opus Regis in malum, ſignificat *aa* opera mala Prælati, in bonum verò, obſequium Dei. *1. Reg.8.c.*

Opera manuum aliquorum, *bb* ſunt hæreſes ab eis fabricatæ, & dicuntur operari Deum ſuum. *Iſa.2.c.44.c.54.d.* Et opera Deorum, ſunt cultus idolorum, & hæreſes. *Exod.23.c.Hoſe.6.d.7.a.* Et opus manuum artificis riſu dignum, ſunt hæreſes. *Jer.9.a.10.c.* Et opera momium, ſunt doctrinæ hæreſiarcharum. *Ezech.6.b.Hoſe.14.c.* Et opus quod ardebit, eſt *cc* perverſa doctrina. *1.Cor.3.c.Gala.6.a.* Opus etiam hæreticorum & non Dei, eſt dum non recta dogmata, ſed propria deſideria ſequuntur, quæ & opera onagrorum *dd* dicuntur. *Job 24.a.b.* Et opera Ægypti, ſunt errores, quibus populus decipitur ab hæreticis. Et non erit opus Ægypto, quod faciat, cùm decepti ab hæreticis revertentur ad Eccleſiam relictis erroribus. *Iſa.19.c.* Operantur autem linum hæretici, cùm texunt dialecticas rationes ad capiendos ſimplices. *Iſa.19.b.* Et operatur faber lima, cùm hæretici utuntur arte dialectica. *Iſa.44.b.* Et operatus eſt mendacium ſtylus mendax Scribarum & Phariſæorum, & hæreticorum, quia docuerunt errores. *Jer.8.d.*

Peccatores.

Opus manuum figuli, dicuntur peccatores, quaſi ficti à diabolo. *Tren 4.a.*

Opus non fit de ligno vitis, quia non facientes fructum, & à vita præciſi, ad nihilum valent ultra, niſi ad ignem inferni. *Ezec.13.a.*

Apoſtoli & Prædicatores. Cogitationes & affectiones.

Operarii pauci ſunt *ee* Apoſtoli & Prædicatores: qui mittuntur ad meſſem ad convertendos videlicet populos. *Matth.9.d.*

Operarii vineæ, dici poſſunt *ff* cogitationes & affectiones, quæ in conſcientiæ emundatione deſudare debent. *Matt.10.a.*

Operare,

Operire, Cooperire, Tegere, Contegere. Obtegere, Operimentum, Tegmen.

OPERIRE & tegere, eſt velut claudere, *a* & à conſpectu hominum amovere, & abſcondere. Quando autem aliquid tegimus, duobus id modis facere ſolemus. Nam modò in abſconſionem, modò in protectionem. Et ſæpè cum aliquod nobis umbraculum contra Solem ſuperponimus, quo nobis, tam calorem, quam claritatem temperamus.

Protegens Deus.

Operiens nubes tabernaculum, *b* eſt divina protectio muniens Eccleſiam, vel gratia Chriſti. Vel etiam caro Chriſti. Et operire oraculum, eſt protegere Sanctos. *Exo.19.c.24.d Lev.16.a. Num.16.g.* Et operiunt arbuſta cedros Dei, quum Chriſtus protegit eos, qui prius erant infrugiferi. *Pſal.76.* Et tegmen alarum Dei, deſignat protectionem, qua Chriſtus ſervavit nos in cruce. *Pſal.35.*

Parcens.

Operit Deus ignominiam Hieruſalem, *c* quum parcendo tegit peccata: quam ignominiam etiam veſtes gratiæ & virtutum cooperire dicuntur. *Ezec.16.a. Hoſ.2.b Pſalm.84.* Tegitur autem peccatum *d* per charitatem, quæ operit multitudinem peccatorum. *Pſal.31.* Tecta autem ſunt, quæ abolita nec jam ea punit Deus, quæ etiam abdicamus, cum bonæ actionis opus ſuperducimus.

Operit Deus cælum nubibus, *e* quum ſacram ſcripturam tegit involucris figurarum. *Pſal.146.* Et operit montes umbra vineæ, cum myſteria veteris legis teguntur in verbis Prophetarum, & Apoſtolorum. *Pſal.79.*

Converſio infidelium.

Operit Eccleſiam inundatio camelorum, *f* cùm divites gentium ad fidem converſi defendunt Eccleſiam. *Iſa.60.a.* Et operit Deus cardines maris, quum extremos quoſque ad fidem vocat. *Job 36.d.* Operiri quoque dicitur Deus impetu aquarum, *g* cùm multi populi veniunt ad fidem. *Job 28.b.* Et opertorium Dei dicuntur Sancti: ut enim homo veſte circumdatur, ita Deus Sanctis, quibus nil habet vicinius. *Pſal.101.*

Miſericordia Dei.

Operiens propitiatorium arcam. *Exod.25.c.* deſignat *h* miſericordiam Domini, quæ eſt ſupet omnia opera ejus. Idem deſignat operiens ros ſuperficiem terræ. *Exod 16.c.*

Operit etiam propitiatorium, & Cherubim operiunt ipſum propitiatorium, *i* quia ſicut ex contemplatione ſpiritalis creaturæ ejuſque eminentiæ obducitur amor & approbatio mundi. ſic ex contemplatione creatricis eſſentiæ, ejuſque ſupereminentiæ temperatur ad unumquemque amor & approbatio ſui.

Tegi pe cata Don. ſublimia Dei Protectio Eccleſia. Occultatio myſteriorum. Temperatio curioſitatis. Docere.

Tegit Deus Solem nube, *k* cùm Solem iniquitatis per Chriſtum & Apoſtolos obſcurat. Tegit etiam nube, cum ſervat à tentatione *Exod 32.b. Exod.24.d.*

Tegit Deus aquis ſuperiora, *l.* quum dat Angelis ſuperiorem intelligentiam, quæ homines non aſſequuntur, vel quum charitatem implet eminentioribus donis Spiritus Sancti, quàm ſint ea, quæ ſine charitate inveniri etiam in malis poſſunt. Vel cùm in cœlo recipit baptizatos. *Pſa.103.*

Operit Deus cælum nubibus, *m* quum protegit Eccleſiam Apoſtolis, & Doctoribus, vel quum inſtruxit Prophetas doctrina & ſenſibus obſcuris *Pſal.146. Ezec.31.b. Haba 3.a.* Quod autem aliquid operit, majus eſt illo quod operitur: dicitur etiam Deus operuiſſe Judæis Prophetas & Principes, cùm poſuit velamen in corde eorum. *Iſa.19.d.*

Operit nebula oraculum, *n* quum non permittit Deus de paſſionibus carnis Dominicæ ea quærere, quæ ſupra virtutem quærentis ſunt. *Lev.16.b.*

Operiunt Chriſtum, *o* qui docent ſapientiam & virtutes. *Matth.25.d.* Operit etiam nudum, qui liberat aliquem ab infidelitate, certiſque peccatis. *Iſa. 58.c.*

Opertus dicitur Chriſtus *p* zelo quaſi pallio. *Iſa.58.c.*

Operuit confuſio faciem Chriſti *q* in paſſione. Et dicitur ipſe operuiſſe in jejunio animam ſuam, quia non inveniebat aliquos, quorum fide paſceretur. *Pſal 68.*

Confeſſio redemptionis. Confeſſio peccati.

Non operit terra ſanguinem Job. *r* hoc eſt, ſanguinem Chriſti, qua onuſquiſque peccator redemptionis ſuæ pretium ſumens, confitetur ac laudat, & quibus poteſt, proximis patefacit. Sancta quoque Eccleſia redemptionis ſuæ myſterium in cunctis jam partibus prædicavit. *Job 16.d.* Non operit etiam terra ſanguinem, quum non abſconditur peccatum. E diverſo etiam, operire ſanguinem terra, *ſ* eſt tegere peccatum per pœnitentiam: vel per veniam & compaſſionem. *Lev.17.d.*

Tegunt alæ duæ corpora animalium. *t* quia timor & pœnitentia operient peccata. *Ezec.1.a.*

Celare myſteria.

Operientes Sacerdotes arcam & cætera, quæ portare debent filii Caath, ſunt *v* prædicantes myſteria, ſed non revelantes quæ nocere poſſunt. *Num.4.a.* Et operiens Moyſes faciem, eſt abſcondens myſteria indignis. *Job 34.* Et operire ciſternam, eſt abſcondere profunda myſteria ſimplicibus: *Exod.21. d.* Opertum etiam dicitur Evangelium mundanis *2.Cor.4.a.* Operiens autem lepra omnem carnem, receſſum à litera legis indicant. *Lev.13.b.* Tegunt pennæ animalium corpora, ut deſignent imperfectam *x* hujus vitæ cognitionem: vel hiſtoriam ſcripturæ, quæ operit ſpiritualem ſenſum. *Exod.1.c.* Operuit autem coturnix caſtra Iſrael. *Exod.16.c.* quia legalis diſciplina figuris atque umbris Judæorum populum rontegit. Latet enim velum in corde ipſorum. & cæcitas ex parte. *2.Cor.3.d.* Operire ciſternam, eſt non revelare rudibus ſubtilia myſteria ſacræ ſcripturæ. *Exod.21.*

Protegi à culpis imminentibus.

Tegentes Cherubim utrumq; latus propitiatorii & oraculū. *Exo.25.b 37.b.* Sunt *y* quando nos qui omnipotentis Dei oraculum ſumus, à culpis imminentibus, ſcripturæ ſacræ ædificatione protegimur.

Templum. Doctrina.

Operimentum Judæ. quod revolatur, erat *z* templum, vel eſt doctrina fidei muniens Eccleſiam adverſus hæreticos. *Iſa.22.b.*

Induſtria prædicatoris. Exempla & protectio ſanctorum.

Operientia ſaga tectum tabernaculi, deſignant induſtriam *aa* prædicatorum in docendo. *Exod.22. b.* Operimentum autem de pellibus arietum hyacinthinis, deſignat exemplum patientiæ Doctorum. *Exod.26.e.3 f.* Operiunt autem montes. hoc eſt, Sancti quos protegunt. *Hoſ. 10.c. Pſal.31.*

Operiri ſeptem mulieres veſtimentis ſuis. *bb* eſt dona Spiritus ſancti ſecū habere ſuum ornatū. *Iſa.4.a.*

Veneratio paſſionis Chriſti.

Operuerunt Sem, & Japhet verenda patris. *cc* quando fideles venerantur paſſionem Chriſti, quam dicuntur non intueri, quia neci ejus non conſenſerunt. *Gen.9.d.* Operire etiam verenda patris, eſt tegere vitia Prælatorum, ne infamentur. vel eſt bonis operibus malè geſta tegere.

Doctrina Dei [illegible] Eccleſia.

Operiri veſtibus David, nec caleſieri. *dd* eſt ſenem virtutes operativas, jam flaccidas, nec calefacere valentes ad operandum habere. *3 Reg.1.e.* Operiuntur autem & non caleſiunt, qui ſine charitatis ardore operantur. *Agge.1.b.* vel Judæi adornati exteriori cultu ſine fide, & dilectione Chriſti.

Operientes aquæ maris terram, *ee* deſignant multitudinem ſcientiæ Dei, & profundorum ſenſuum abundan-

a Ric. de S. Vi. 4. de arc. myſt. 9. — *b* Ori. ſ. Num. ho. 9. Hay. ſ. pſa. 28. ho 1. — *c* Hie ſ. Ez. 16 & ſ. Pſ. 31 84. — *d* Aug ſ. pſa. 31. 84. Am. Apo. David. 13. — *e* Gr 31. m. 1. & ſ. pſ 31. — *aa* ſ. pſa. 79. 146. — *f* Hie. ſ. Iſ. 60. & ſ. Iob 48. — *g* Gr. 27 m. & ſ. pſa. 101 8 — *h* Glo or. ſup. Exod 15 — *i* Ric de S Vi. 4. de arca. myſt 9. — *k* Rab ſ. Exo. 2 — *l* Gr prol ſ. 8. Re & ſ. Exo. 6. 17. Au. ſ. pſ. 103. Aru ſ. pſ 103. — *m* Ar & Hil. ſ. pſ 146. Hie ſ. ſ. 59. & ſ Haba 3. — *n* Iſy ſ Le 16. — *o* Ori ſ Matt. ho. 34. — *p* Hie ſ. Iſ. 58. — *q* Ar ſ pſ. 88. Aug ſ pſa 68 — *r* Gr. 13. ſ. mor. 10 — *ſ* Iſy Lev. 17. — *t* Gre Eze h. 4. — *v* Ori ſ Num. hom. Hie. ſ Eze. 1. — *x* Cyri. 3. ſup. Ioan. 34. Gr. 17. m. 13. — *y* Gre. ſ. Eze. ho 6. — *z* Glo ord ſu. Iſa 25. — *aa* Glo ord. ſu. Exod 28. Hie ſ Hoſ 10 — *bb* Ori ſ Iſ h 9 — *cc* Glo ord ſ. Gen 9 Am. de Noe. 3 — *dd* Hie ad Nepotian & ſup. Aggeum. 1 — Rup Agge. 1. — *ee* Hie. ſ Iſ. 21. & ſ Haba 2.

abundantem in Eccleſia. *Iſa.41.b* Et operientes aquæ mare, ſunt doctrinæ ſacræ amaritudinem terrenam tollentes à cordibus. *Haba.2.c.*

[a Gr. 30. mor. 2. & 6 Regiſtr. ep. 1.] Operiri dicitur Deus impetu aquarum in voce ſua, *a* quando tentatione vitiorum ipſe de Deo noſter intellectus opprimitur. Tot enim ſuper illũ aquas admittimus, quot poſt inſpirationem ejus gratiæ, cogitiones illicitas in corde verſamus. *Job 38.d.* Operiebatur quoque Deus impetu aquarum, quando populi opprimebant Chriſtum. Operiunt flumina ejus, quos actiones hujus ſæculi mentis perturbatione confundunt. *Iſa.43.a.* Obtexit quoque Deus caligine filiam Sion, quum anima propter cæcitatem cordis & pravæ actionis nequitiam, de virtutum culmine in terrenorum deſideriorum fœditatem eſt prolapſa. *Thren.2.a.* [Cogitationes illicitæ.]

[b Hi. & Au ſ. pſ. 77. c Hi ſ. Exo. 16. & Iſ. 14.] Operit mare inimicos, *b* quum in baptiſmo delentur peccata, & quia cum fideles baptizantur, diabolus & ejus exercitus merguntur. *Pſa. 77.* Operientes etiam aquæ currus Ægyptiorum, deſignant *c* opprimentem vindictam Dei, vel in hoc mundo, vel in inferno. *Exod.14.g.15 b. Iſa.33.a. Ezec.26.d.* Operimentum autem damnatorum dicuntur vermes. *Iſa.14.c.* quia circumdantur pœna, quæ tamdiu durabit, quamdiu peccata, ſicut vermes in cadavere durant, quamdiu eſt materia, qua paſcantur. Dicuntur etiam operiri confuſione. *Abdi.d.* [Delere peccata. Vinci damnati. Vindicta Dei.]

[d Gr. 5 m. 26] Operuit Elias vultum ſuum poſt auræ tenuis ſibilum. *3.Reg.19.c.* quia *d* in ipſa ſubtiliſſima contemplatione veritatis, quando ignorantia homo contegatur, agnoſcitur. Vultus autem pallium ſuperducere, eſt ne altiora mens quærere audeat, hanc ex conſideratione propriæ infirmitatis velare, ut nequaquam intelligentium oculos ultra ſe præcipitanter aperiat, ſed hoc quod apprehendere non valet, reverenter claudat. [Cognitio ſui.]

[e Gr. 27. mo. 28. f Au ſ pſ. 43.] Teguntur oſſa, *e* cùm virtutes latent, nec adhuc patet quantum poſſimus in tentationibus. *Iob 33.c.* [Latentes virtutes.]

Operit nos umbra mortis *f* quum induti ſumus mortalitate. *Pſal.43.* Quos enim conſtat ſola carne mori, nequaquam ſe vera morte, ſed umbra mortis dicuntur operiri. [Mortalitas.]

[Gr. 4 m. 10. g Gr. 15. mo. 26.] Operiunt vermes divitem & pauperem, *g* quia ſive divitis ſive pauperis amicum curæ carnales premunt. *Iob. 21.d.*

[h Hi ſ. Iſ. 28] Non poteſt pallium breve utrumque operire. *Iſa.28.e.* quia *h* in anima non poſſunt ſimul Chriſtus & Belial habitare.

[i Hi ſ Ie. 14.] Operiunt capita ſua, *i* qui propter ignorantiam non poſſunt dicere. Nos autem revelata facie gloriam Domini ſpeculantes. *Iere.14.a.* [Ignorantia.]

Operire caput non debet vir in Eccleſia in publico. *1.Cor.11.b.* Sed ſi miniſtrat interioribus templi, debet caput operire. *Ezec.44.e.* ut videlicet dicat illud Prophetæ. *Pſalm.141.* Non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. [Cognitio ſui.]

[k Hi ſ. Iſa. 26 29.] Non operit terra ultrà interfectos, *k* quum in judicio manifeſtantur omnia homicidia & ſcandala. *Iſa.26.d.* Sic non operiuntur operibus ſuis peccatores, qui nudi apparebunt in judicio. *Iſa.59.a.* [Detectio peccatorum.]

[l Phi. de ſomn. Gr 1. mor 14. & 15. mo. 17 Gre ſ. Ier. 3.] Operiens ſe Rebecca pallio, deſignat *l* pudorem habendum vitæ veteris. *Gen.24.c.* Idem deſignat operta Thamar. *Gen.38.c.* Operiri quoque veſtimento, eſt verbo Dei vitæ turpitudinem obtegere. *Exo.22.d.* Et operit peccatorem ignominia ſua, quum pœnitens peccati erubeſcit. *Ier.3.g.* Et operit carnem turpitudinis ſuæ, qui carnalium vitiorum erubeſcentiam habet. *Exod.28.g.* Operiens ſe Rebecca cognito Iſaac, deſignat Eccleſiam, quæ quotidie per Prophetarum & Apoſtolorum dicta, quid de Redemptore ſuo credere debeat, intelligit, & quantò ſubtiliùs Salvatoris ſui myſteria penetrat, tantò altiùs de anteacta vita confunditur, & quod perversè egerit, erubeſcit. [Pudor vitæ veteris.]

[m Hi ſ. Iſ. 50 n Ori. ſ Iud. ho. 5.] Operiri cinere, *m* eſt pœnitentiam agere. *Iob.16.b.* Idem operiri ſaccis. *Iona. 3.e.* Et operimentum cælorum dicitur eſſe ſaccus: quia etiam Sancti in hac vita egent laboribus pœnitentiæ. *Iſa.50.b.* Opertus autem Siſara pallio & pellibus, *n* mortificationem membrorum deſignat. *Iudi 4.e.* [Pœnitentia. Mortificatio.]

[o Glo. ord ſu. Exod. 25.] Operire vectes arcæ auro, *o* eſt Doctores Eccleſiæ puros & fortes eſſe, ac ſcientia fulgentes. Idem dicitur de vectibus tabularum. *Exod. 25.b.36 b.37.a.* [Doctorum ornamenta.]

[p Glo. int. ſup. Exod 26.] Operire altare holocauſti ære. *p* eſt orationibus addere perſeverantiam. *Exod.27.a.38.a.* [Perſeverantia.]

[q Hil ſ pſ 64. Rup ſ Ion. 2.] Contexerunt tenebræ Chriſtum, *q* quia tenebræ eum non comprehenderunt. *Pſa.54.* Cooperuit etiam pelagus caput Jonæ, id eſt, Chriſti, quando expuerunt in faciem ejus, & etiam velarunt, & colaphizarunt. *Iona 2.e.* [Colaphizatio Chriſti.]

[r Arn ſ pſ 103] Operire turbam, *r* eſt operire corpus, ut Adam operuit foliis ficus. *Pſal.103.* [Operire corpus.]

[ſ Phil 2. alle.] Operire egeſta, eſt cum moderamine naturalibus neceſſitatibus operam dare. *Deut.23.c.*

[t Hie ſ. Ezec. 16. 10. Ori. ſ. Ex. h. 7] Operientes ranæ terram Ægypti, deſignant *ſ* hæreticorum & Philoſophorum loquacitatem mundum operientem. *Exod.8.b.* Idem dici poteſt de locuſtis. *Exo.10.d.* Et operit pulvis equorum terram *t* quum cavillationes hæreticorum, & dæmonum tentationes mentem confundunt. *Ezech.26.b.* Operit etiam idola veſtimentis multicoloribus, qui virtutibus hæreticam pravitatem circumdat, ut earum occaſione ſimpliciores quoſque decipiat, ut videntes mella virtutum, vitiorum venena non caveant. *Ezech.16 c.* Et operit nubes Taphnes, quum erroris cæcitas ori diaboli cedit. *Eze.30.e.* Et operit Gog terram quaſi nubes, quum hæreticus, aut diabolus ſimplices errorum tenebris confundit, *Ezec.38.c.* [v Gr. 16 mo. 28.] Et operit vultum ſuum adulter, hoc eſt, *v* hæreticus, quis adhoc perverſitate dogmatis vel operis tendit, ut ab omnipotenti Deo in judicio recognoſci non poſſit, ut ipſe putat. *Iob 24.b. Hab. 2.d.* Operit etiam hæreticos labor labiorum ipſorum, quum fallacibus verbis ſuos nituntur errores palliare. *Pſalm 139.* Operimentum quoque navis Tyri dicitur de purpura Eliſa, deſignans doctrinam fallacem hæreticorum. *Ezech.27.b.* [Fallacia hæreticorum.]

Operitur cælum tenebris, cùm dæmones peccatis ſuis obſcurantur. *Ezech.32.b.*

Operit formido aliquem, quum quis multum formidat. *Ezec.7.e*

[x Hie ſ Mi 7. Rup ſ Zac. 13 y Glo. ord ſu. Lev. 13] Operiunt pſeudoprophetæ vultum ſuum, cùm confunduntur, & rident ur ſuper ſomniis ſuis. *Mich.3.c.* Operiuntur etiam mali confuſione, *x* quum propter peccata puniuntur, vel hic, vel in futuro. *Mich.7.b.* Operientes ſe pallio ſaccino fuerunt Principes Judæorum fingentes magnam neceſſitatem occidendi Chriſtum. *Zach.13.b.* [Confuſio prophetarum falſorum. Hypocriſis.]

[z Hil & Au ſ. pſ. 139.] Operiens adeps inteſtina, vel vitalia, deſignat *y* deſiderium, aut iram: quorum initium eſt in corde. *Exod.29.b. Lev 4.b.7.c.8.c.* [Deſiderium. Ira.]

[aa Hi ſ Eze 37.] Operit Judæos labor labiorum ipſorum, *z* quum ſimul cum corpore in infernum detruduntur. *Pſa.139.* vel dicitur de hæreticis, qui mendaciis ſe defendere nituntur. [Rapina Prælatorum.]

[Cyri. 4 ſ Io 8.] Operiuntur lanis ovium paſtores, *aa* quum Prælati ex ſubditis commodũ ſuum venantur, & optima quæ-

Digitized by Google

ma quæque ſuorum ſubjectorum, ſibi in proprium uſum vendicant. *Ezec.*33.*a.* Operiebant lanæ & linum ignominiam meretricis, *a* quia ſacerdotium vetus non tollebat peccata, ſicut delentur ſanguine Chriſti. *Hoſ.*2.*b.*

Defectus veteris ſacerdotii. — a Rup. ſ. Ho. 2.

Operiri iniquitate: *b* eſt malis operibus mundare. *Pſal.*72. Ita dicitur operire caligo faciem, quando peccatum opprimit mentem. *Iob* 23.*d.* operit etiam impius vultum judicum terræ, quum diabolus corda perſequentium Chriſtum, ne autorem ſuum cognoſcerent, malitiæ nubilo velare curavit. *Iob* 9.*b.*

Opprimi peccatis. Cæcitas ex terrenis. — b Am. de interpel. 5. Gre. 16. m. 20 & 9. mor. 21.

Operit craſſitudo faciem impii, *c* quia deſiderata rerum terrenarum abundantia oculos mentis premit, & hoc quod in eis eſſe honorabile debuit, ante Dei oculos fœdat: quia curis multiplicibus aggravat. *Iob* 15.*d.*

c Gr. 12. m. 12.

Operta caligine mortis terra, eſt *d* infernus. *Iob* 10.*d.* Operimentum autem nullum dicitur eſſe in inferno, quia omnia, quæ in ipſo ſunt, nuda ſunt oculis Dei. *Iob* 26.*b.*

Infernus. — d Gr. 9. m. 45 & 17. mo. 11.

Contegi præcipitur os leproſi veſte, *e* ne error, aut peccatum pravo ſermone alios inficiat. *Lev.*13.*f.* Tegitur etiam, ne dicatur ei. Quare tu enarras juſtitias meas? *Pſal.*49.

e Iſy. ſ. Lev. 13

Operit iniquitas Libani hæreticum, *f* quando ejus oratio fit illi in peccatum. *Haba.*2.*d.*

f Hie. ſ. Ha. 2.

Operiunt altare lachrymis. *Mala.*2.*d.* quia aliena diripiunt, & injuſtè divitias congregantes, audent offerre munera Deo. quæ dicit ſe nequaquam poſſe ſuſcipere, lachrymis eorum, qui jam vaſtati ſunt, & fletu ac gemitibus prohibitum. Velqui propter Rei familiaris amiſſionem, & interitum liberorum, & naufragium, & cætera, quæ ad damnum pertinent rerum ſæcularium, vertuntur in fletus, totos ſe tradunt planctui & gemitibus: nec animi robore & ſpe in Deum, & præmii futurorum, cuncta contemnunt. Ii etiam ſi dirigunt ad Deum orationem, non ſuſcipitur ab eo, quia indecoris, & incongruis viro planctibus deturpantur.

Sacrificium de rapina. Dolor de remiſſione temporalium. Peccatum per corpus. — g Hie. ſ. Ma. 2.

Operit veſtimentum iniquitas, hoc eſt, corpus, quo anima peccantis veſtitur, quando per ipſum peccatur. *Mala.*2.*d.*

Operimentum Luciferi in cœlo fuit omnis lapis pretioſus. *Ezech.*28.*c.* quia ipſe fuit inter ordines Angelorum.

Operimentum unum tabernaculi, *h* unitatem Eccleſiæ, & fidei deſignare poteſt. *Ezech.*35 c. 40. *b.*

Unitas Eccleſiæ. — h Gr. 7. in. 13

Operimentum nudorum protegens à frigore culpæ, eſt *i* juſtitia. *Iob* 24.*b.* 31.*b.*

Iuſtitia. — i Gr. 5. mo. 9.

Operculum ſeu ligatura vaſis, eſt cenſura diſciplinæ, quâ quiſquis non premitur, quaſi vas immundum, pollutumque reprobatur. *Num.*19.*b.*

Cenſura diſciplinæ.

Sicut opertorium dicuntur cæli, *k* ut deſignent corpora noſtra, quæ ſunt operatoria animæ. *Pſ.*101.

k Au. ſ. Pſ. 101

Opes, vide Divei.

Ophaz, vide Obrizum.

Ophiomachus.

OPHIOMACHUS, eſt reptilis genus: ſubnixum longis cruribus, quibus à terra pro ingenio ſuo proſilit, & in ſublime fertur, quemadmodum cætera locuſtarum genera: habet nomen quod pugnet cum ſerpente. Eſt *l* temperantiæ ſymbolum, quæ voluptati adverſatur. Significat etiam *m* fortes contra diabolum, unde inter animalia munda computatur. *Lev.*11.*c.*

Temperantia. Fortes contra diabolum. — l Phil. de Mundi opific. m Iſy. ſ. Le. 11.

Ophir.

OPHIR, id eſt, cinis aut incineratio, vel fructificatio, filius Jectam. *Gen.* 10.*d.* Ab eo dicta eſt Ophir regio, ſeu inſula, unde afferebatur aurum Salomoni. *3.Reg.*9.*d.*

Ophni.

OPHNI, id eſt, pignus, vel pugillus, aut cooperiens, filius Eli ſacerdotis, qui mortuus eſt capta arca Domini. *1.Reg.*2.*a.* 4.*c.* vel juxta Hieronymum, interpretatur Diſcalceatus. & deſignat *n* ſacerdotes, & Scribas, & Phariſæos, qui diſcalceati ſunt, quia noluerunt ſuſcitare ſemen Chriſti.

Sacerdotes & Scribæ. — n Gl. ord. ſup. 1. Reg. 1.

Opilio, vide Paſtor.

Opinio, vide Fama.

Opus, Opitulari, vide Adjuvare.

Oportere.

OPORRERE idem eſt, quod expedire, vel utile, aut neceſſe eſt. Non habet allegoriam.

Oppandere, vide Extendere.

Oppidum, vide Civitas.

Oppilare, vide Obſtruere.

Opponere.

OPPONERE, eſt contra, ſeu ex adverſo ponere.

Opponit Deus nubem, ne tranſeant orationes, *o* quum non audit ingratas preces, & quum mentem in cæcitate relinquit. *Thren.*3.*e.*

Non audiens. Deus ingratas preces. — o Gl. ord. ſup. Thre. 3.

Opponunt ſe murum pro domo Iſrael, qui *p* ferventibus orationibus, divinam placere ſtudent iram. *Ezech.*13.*a.* 22.*g.*

Ferventer orare. — p Hie. ſ. Ezech. 23.

Opportunum.

OPPORTUNUM dicitur, quod nobis commodè, & pro deſiderio, ſuoque tempore obtingit.

Opportunum tempus, *q* eſt tempus, quod nobis in hac vita datur ad emendationem, & ad benè operandum, & quo Deus cognoſcit aliquid nobis expedire. *Pſal.*31. 144.

Tempus pœnitentiæ. — q Ar. & Hie. ſ. Pſ. 31. Au. ſ. Pſ. 144.

Opportunitas tradendi Chriſtum, ſine turbis, quam quæſivit Judas, deſignat *r* hæreticos; qui prius aggrediuntur & ſubvertunt eos, quos paucos & ſine defenſione invenerint. *Matt.*26.*b.* *Luc.*22.*a.*

r Gl. ord. ſup. Matt. 26.

Opprimere.

OPPRIMERE, eſt enecare, ſive perturbare, & etiam violare.

Opprimere dicitur Deus Job, *ſ* quia ſentiebat Job gravem dolorem, quem ſciebat non injuſtum eſſe, & eo magis dolebat, quò cauſas juſtitiæ ignorabat. *Iob* 10.*a.*

ſ Gr. 9. m. 34.

a Bed ſ Ge. 43. Rue de S. Vict. de 12. Patr 52. — *Diabolus ſubjiciens animam.*

Opprimens Sichen Dinam, deſignat *a* diabolum vi tentationis animam ſibi ſubjicientem. *Gen.* 34. 43.*a.* Vel deſignant amorem inanis gloriæ corrumpentem verecundiam ad exteriora prodeuntem. Oppreſſa autem amaritudine eſt *b* anima, Spiritus ſancti ſuavitate privata, & vitiorum amaritudine repleta. *Thre.* 1.*b.*

b Glo. int. ſu. Thren 1. — *Inanis gloria corrumpens verecundiam.* c Glo int. ſup. Exod. 19. — *Obiurgatio dura.*

Opprimi lapidibus, *c* eſt duris Eccleſiæ ſermonibus, & increpationibus objurgari. *Exod.* 19.*b.* 21.*d.*

d Gr. 13 m. 4. — *Dolor Eccleſiæ de augmento malorum.*

Opprimit dolor Job, *d* hoc eſt, Eccleſiam, quando in malitia ſua creſcere perverſos intuetur, & dum pravi creſcunt, etiam infirmi, qui in ea ſunt, ad ſequenda ſtudia pravitatis irritantur. *Job* 16.*a.*

e Hie epi. multum in utramque — *Cogens ſynagoga ſervare legem.*

Opprimens meretrix filium ſuum, deſignat *e* ſynagogam cogentem filios Iſrael ſervare legem cum Evangelio. 3.*Reg.* 3.*c.*

f Glo. ord ſup. Exod 22. — *Nimium exigens pro doctrina.*

Opprimit uſuris proximum pauperem, *f* qui nimium exigit pro doctrina: & qui vult ſuperfluis præceptis & traditionibus onerare infirmos. *Exod.* 22.*d.*

Onerans traditio. *Defectus verbi Dei.*

Opprimens fames terram, deſignat magnum defectum verbi Dei. Opprimebat autem Ægyptios & noo filios Iſrael. *Gen.* 47.*c.*

g Gr. 18. m 4 Cyril de ado. in ſpir. — *Perſequentes Chriſtianos.*

Opprimentes filios Iſrael, *g* ſunt perſequentes Chriſtianos, & bonos ac ſpirituales ſenſus. Opprimebatur autem magis, quando volebant vacare Deo. Sed creſcebant filii Iſrael, per oppreſſionem, deſignantes eos, qui per tentationem proficiunt. *Exod.* 1.*b.* 3. Opprimebat verò illos operibus Pharao, deſignans diabolum opprimentem mentes, ne de Deo cogitare poſſint. *Exod.* 5.*b.* Opprimuntur autem impetu aquarum inundantium ii, quos vis tribulationis maximè gravat. *Job* 22.*b.*

h Gr 2. m. 28 — *Infideles Apoſtolorum in paſſione.*

Oppreſſit domus Job cadens filios ejus, quum *h* Apoſtoli, tempore paſſionis inciderunt in infidelitatem. *Job* 1.*b.*

i Gr 14 m. 13

Opprimentes Job amici ejus, deſignant *i* tales eſſe adverſarios Eccleſiæ, qui à perpetrandis malis, nec timore Domini, nec hominum pudore refrenantur. *Job* 19.*a.*

k Hu ſ. Iſ. 10. — *Decipientes hæretici ſimplices.*

Opprimunt pauperem in judicio *k* hæretici, quum ſimplices falſis rationibus in errorem pertrahunt. *Iſa* 10.*a.* Qui etiam dicuntur opprimere manſuetos terræ, quia ſimplices incautos decipiunt.

l Gr 11 m. 10 & 18 m. 22. & 20. m. 22. — *Infideles.*

Job. 24.*a.* Opprimunt quoque adverſarii pedes Job ſemitis ſuis quaſi fluctibus, quum *l* extrema membra Eccleſiæ hæretici quaſi quadam tempeſtate perſecutionibus & promiſſionibus, minis, & cruciatibus à recto itinere in errorem perducunt. *Iob* 30 *b.* Dicuntur etiam opprimere amicum ſuum fruſtra. *Ier.* 2.*d.* Et etiam advenam. *Eze.* 22.*g.* Oppreſſi quoque erant Gentiles, qui perfidiæ culpa teoebantur. *Job* 12.*d.*

m Gr. 16 m. 23. — *Pervertentes ſenſum ſcripturæ.*

Opprimunt vi dominum vineæ *m* hæretici hoc eſt, Conditorem ſacræ ſcripturæ: cùm ejus ſenſum in verbis ſacri eloquii inflectere violenter conantur. *Job* 24.*b.*

n Gr. 18. m. 12

Opprimit tempeſtas nocte virum pravum, *n* quando repentino & occulto exitu ab hac vita in judicii turbinem trahitur. *Job* 27.*d.*

Opprobrium, Exprobrare, Improbare, Improperium.

OPPROBRIUM, eſt infamia & dedecus, & quaſi objectum probrum, quod & improperiũ dicitur. Opprobrium autẽ aliquando eſt contemptus. *Ge.* 30.*c.* Abſtulit Deus opprobrium meum. Confuſio. *Pſal.* 56. Dedit in opprobrium conculcantes. Miſeria. 1.*Reg.* 17.*f.* Auferam opprobrium populi. Peccatum. *Job* 19.*a.* Arguitis me opprobriis meis. Pœna. *Jer.* 23.*g.* Dabo vos in opprobrium ſempiternum. Viodicta. *Hoſe.* 12 *d.* Opprobrium ſuum reſtituet ei Dominus. Exprobrare verò, eſt quandoque commemorando beneficium præſtitum improperare. Quandoque verò eſt culpam objicere, non tam

o Baſ. ſ pſ. 114 — *Peccata.*

verbis, quàm re & aliquo facto. Opprobrium *o* autem non invenitur in bonum juxta Baſilium.

p Ori ſ. Ioſ h 5 & i Rom 5. Cyr. 5 ſ Ioan 5t

Opprobrium Ægypti, quod abſtulit Deus à filiis Iſrael, *p* illecebras ſignificat carnalium vitiorum, & idololatriam, & auguria. & generaliter omnia peccata. *Joſue.* 5.*c.* *Iſa.* 25.*c.* 30.*a.* Opprobrium Iſrael erat peccatum quod oſtendebat lex, ſed non auferebat: quod exprobrabat Goliath, id eſt, diabolus, agminibus Iſrael: quod opprobrium abſtulit verus David, id eſt, Chriſtus. 1.*Reg.* 17.*b.*

Rap. 3 ſ. Ioan. q Gr ſ 1 Re. 12 — *Erubeſcentia de gula.*

Opprobrium in univerſo Iſrael, quod volebat ponere Naas, erit *q* erubeſcentia de gula coram Sanctis in judicio, vel in hac vita eſt erubeſcentia, quam Sancti habent de lapſis in gulam. 1.*Reg.* 11.*a.*

r Ori ſ Iſ h. 3. Hie. ſ Iſa. 4 ſ Am ſ pſ. 118. ſer. 3. — *Similitudo donorum Spiritus ſancti.* *Opprobrium peccati.*

Opprobrium ſ[p]eciem mulierum, quod auferri petebant. *Iſa.* 4. *a.* eſt *r* apparentia & ſimilitudo donorum Spiritus ſancti, quum tamen ſint falſa: ut falſa ſapientia, &c. Deſignat etiam contemptum donorum Spiritus ſancti auferendum per Chriſtum, quia homines non vivebant, ſecondùm quod ipſa dona poicebant. Significat præterea *ſ* opprobrium peccati per opprobrium crucis auferendum. *Pſal.* 118.

t Hil ſ. pſ. 88. Gl. or. ſ pſ 68 — *Paſſio Chriſti.*

Opprobrium quod ſuſtinuit Chriſtus, *t* fuit in paſſione, quando illi exprobrabant Judæi, & quia multa & gravia in eum dicebant, & perpetrabant, dicuntur opprobria ſuper eum cecidiſſe. Exprobrabant autem Deo in Chriſto, tam Judæi, quàm dæmones & hæretici. Et jejunium dicitur factum Chriſto in opprobrium, quia bonis ejus operibus exprobrabant. *Pſ.* 88. *Rom.* 15.*a.* *Iob.* 16 *b.* *Iſa.* 37.*d.*

v Ar. ſ. pſ. 78. — *Illudi à dæmonibus.*

Opprobrium fit vicinis, *v* qui illuduntur à dæmonibus, qui etiam dicitur fieri opprobrium abundantibus. *Pſa.* 88. 122. *Iſa.* 47.*a.*

x Hie. ſ Iſ 65 & ſ Ier 10. — *Contemptus verbi Dei.*

Io opprobrium fit verbum Dei malis, *x* quando ab eis contemnitur. *Jer.* 6.*c.* 20.*c.* Et hæretici dicuntur exprobrare Deo, quum ejus ſcripturas & præcepta contemnunt. *Iſa.* 65. *b.*

y Hil ſ pſ 88. Hie ſ Ier. 31. & ſ. Iſa. 54. z Hie ſ Ez 16 — *Peccata omnium gentium.* *Idololatria.* *Contemptus Eccleſia.*

Opprobrium multarum gentium, ſunt *y* peccata omnium gentium. *Pſal.* 88. Et opprobrium adoleſcentiæ, ſunt peccata adoleſcentiæ. *Ier.* 31.*c.* Opprobrium autem viduitatis Eccleſiæ ex gentibus, erat cultus idolorum, quando reliquit Deum ab initio, & derelicta fuit à Deo. *Iſa.* 54.*b.*

& ſ. Soph 2 aa Gr. 14 mo. 28. Baſ. ſ. pſ. 14. — *Confuſio in judicio.* *Confuſio Iudæorum.*

Opprobria gentium ſunt etiam, *z* quibus exprobrant populo Dei. *Ezec.* 35.*g.* 34.*c.* Et Hieruſalem eſt in opprobrium filiabus Syriæ & Palæſtinæ, quum peccantibus aliquibus in Eccleſia, ipſa contemnitur ab Ethnicis. *Ezec.* 16.*g.* Et arguentes amici Job ipſum opprobriis ejus, ſunt *aa* hæretici judicantes Eccleſiam ob culpas affligi, eamque ſpernentes. *Iob* 19.*a.* Sic ſunt opprobria Moab. *Soph.* 2.*b.* 3.*d.* Laudatur autem, qui opprobrium non accipit adverſus proximos ſuos. *Pſal.* 14.

bb Ori ſ. pſ. 38 ho 2. cc Am ſ pſ. 18 ſerm 3. — *Contemplatus vita contemni, laetitia.*

Opprobrium inſipienti dabitur ei, *bb* cui diabolus in judicio exprobravit peccata. *Pſa.* 38. Et opprobrium quod petit David auferri à ſe, *cc* eſt quod Deus exprobravit in judicio. *Pſal.* 118.

dd Au ſ pſ 56 — *Caecitas Iudæorum.*

In opprobrium dantur conculcantes Chriſtum, hoc eſt *dd* Judæi, quia deſpectui habentur, & per libros quos portant. ut noſtri famuli confunduntur. *Pſal.* 56.

ee Gre ſ. 2. Re 1.

Exprohrans Phenenna ſterilitatem Annæ, deſignat *ee* Judæam de ſua cæcitate gloriantem. 1.*Reg.* 1. *a.* Vel eſt vita activa, quæ ob nimiam actionem, non recognoſcit fructum contemplativæ.

Expro-

Exprobraverunt inimici commutationem Chriſti, *a* dum gentes ejus paſſionem exprobrabant. Vel tùm exprobrant Judæis, quod Chriſtus, qui eorum eſſe debebat, factus eſt gentium. *Pſa.*88.

a Au 17 civ. Dei, 12.

Oppugnare, vide Impugnare.
Optare, vide Appetere.
Optimates, Primates, Proceres.

Apoſtoli & doctores. Principes Judæorum. Prælati. Divites. Intentiones mentis. Status perfectionis.

OPTIMATES dicuntur, qui primum in civitate locum tenent: vel quod opulentiores ſunt, & in majori cenſu, vel quod in primis opem ferre poſſunt oppreſſis. Qui etiã primates dicuntur & proceres.

Primates octo, ſunt *b* Apoſtoli & Doctores novi teſtamenti, quod per octuarium ſignificatur. *Mich.*5.*b.*

Optimates Judæorum erant *c* principes eorum, ſicut & optimates eccleſiæ, ſunt prælati, qui etiam optimates gregis dicuntur, quæ itidem de divitibus intelligi poſſunt. *Ier.*5.*b.*25.*g. Iob.*12.*c. Nah.*3.*c.*

Optimates Nabuchodonoſor ipſum quærentes, ſunt *d* mentis intentiones inveſtigantes quomodo amiſſus vigor poſſit reſtitui. *Dan.*4.

Optimates Samariæ, ſunt *e* principes hæreticorum. *Amos* 5.*g.*

b Hie ſ. Mi 5.
c Hie. ſ Ier. 5.
d Ric de S. Vi. de ſecur. conſcien 49.
e Hie. ſup. Amos 5.

Optimus, vide Bonus.

Or.

Or ſive Hor, id eſt, *f* mons, aut montanus, ſeu concipiens, aut demonſtrans, ſive oſtendens: eſt triceſima quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto, deſignans ſtatum perfectionis, quò pervenitur è Candes. Ibi moritur Aaron, mons in monte, hoc eſt, perfectus in ſublimitate perfectionis. ſed quæ ſit citra Jordanem, ut mons ille erat citra Jordaoem, in finibus Idumææ, prope civitatem Petram. Ibi etiam fuerunt pugnæ, & vicit Iſrael: quia perfectis quamdiu in hac vita ſunt, non deſunt pugnæ, verùm ipſi victores evadunt. *Num.*20.*d.*33.*e.*

f Ori ſ Num. hom 27. Hie. de manſ.

Ora.

Inferiores in eccleſia. Perfecta opera pontificis. Perfecti. Duo populi. Operatio cum rectâ intentione. Voluntates prædicatorũ. Fama prælati.

ORA dicitur uniuſcujuſque rei extremitas.

Ora veſtimenti Aaron, dici poſſunt *g* inferiores in eccleſia: ad quos etiam pervenit unguentum capitis. *Pſa.*132. Vel intelligitur ora capitii pontificis textilis, quæ videlicet in capite veſtimenti eſt, qua veſtientis caput ingreditur, & deſignat opera pontificis perfecta initia habere debere. Deſignat etiam fideles perfectos in eccleſia. In ora namque perfectio eſt. *Exod.*28.*e.*39 *d.* Et duæ oræ ſuperhumeralis cum lapidibus onychinis, ſunt *h* duo populi, quorum peccata Chriſtus portavit. *Exod.*28.*d.*

Oræ duæ ſuperhumeralis junctæ, *i* operationem intentioni copulatam ſignificare poſſunt. *Exo.*28.*b.*39.*a.* Ad idem referri poſſunt oræ rationalis junctæ ſuperhumerali. *Exod.*28 *d.*

Oræ ſagorum & cortinarum tabernaculi, voluntates prædicatorum deſignare poſſunt, quæ charitate velut anſulis copulantur. *Exod.*26.*d.*36.*b.*

Ora clamydis Saulis, quam præcidit David, deſignare poteſt *k* famam prælati, etiam mali, cui derogat ſubditus. 1.*Reg.*24.*a.*

g Hie ſ pſ.132 Au 2. con. lib. Petiliam. 104 & ſ pſ. 132.
h Gl ord. ſup. Exod 28.
i Ru. 4. ſ Ex. 32.
i Glo. int ſup. Exod. 28.
k Glo ord ſ. 1. Reg 24.

Orare, Oratio, Deprecari, Precari, Preces, Rogare, Obſecrare.

ORARE, eſt precando petere. Oratio verò eſt ipſa precatio, & aliquando eloquutio, à qua dicuntur oratores. Deprecamur autem præcipuè Deum, quia ab ipſo nobis omnia bona proveniunt. *Iob.*5.*b.*9.*b.*

Oratio Chriſti.

Oratio Abrahæ pro Abimelech. typus *l* fuit orationis Chriſti pro gentium converſione. *Gen.*20.*d.* Deprecans etiam Aaron ſuper cornua altaris, *m* eſt Chriſtus orans pro nobis in cruce, ubi pro tranſgreſſoribus oraſſe dicitur. Et oravit pro ſe, & pro nobis, quia peccata noſtra portavit in ſe. Oravit autem pro ſe & domo ſua, hoc eſt, pro carne ſua, & pro Judæis. *Luc* 4 *f.*5.*e.*6.*a.*9.*b.*12.*e.*15.*e.*16.*b. Iſa.*53. *d.* Oratio quoque David in ſpelunca, *n* deſignavit orationem Chriſti in corpore. *Pſa* 141.*in tit.* Precans etiam Elcana, ut impleat Dominus veſtitum ſuum, deſignat Chriſtum advocatum noſtrum, cujus obtentu ſalus noſtra perficitur, exhibente illo patri ſuam humanitatem pro nobis. 1. *Reg.* 1.*d.* Oravit quoque Chriſtus dimiſſis turbis, *o* tum pro ipſis ne caderent in peccatum, tum pro diſcipulis in mari jactatis, ne tentationum impetu vincerentur. *Mar.*14.*e.* Oravit etiam ante diſcipulorum electionem, ut nos doceret, qua ratiooe oporteat nos ad eligendos prælatos accedere. *Luc.*6.*b.* Orat autem Chriſtus nocte in monte, & per diem miraculis in urbibus operatur: ut perfectis prædicatoribus innuat, quatenus nec activam vitam amore ſpeculationis funditus deſerant, nec cootemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant.

l Glo. ord ſup. Gen. 20.
m Iſy. ſ. Le 9. 16
n Gr. ſ. 1. Re. 6
o Ori. ſ Mat. cap. 14
Am. ſ Luc. 6. Gr. 16. m. 25.

Prædicans Chriſtum in carne.

Deprecans Job ſervum ore proprio. *Iob.*19.*c.* deſignat *p* filium Dei, qui in carne monſtratus, dum mandata vitæ humiliter dixit, quaſi ſuperbientem ſervum, ut viveret rogavit. Dicitur etiam oraſſe filios uteri ſui, quia eos potenter per divinitatem condidit, incarnatus veniens humiliter rogavit. Rogavit etiam pater filium ſeniorem, *q* quando per benignitatem ſuam facit fidem prædicari Judæis. *Luc.*15 *g.*

p Gre. 14. m. 22.
q Hie ep ba...

Orans eccleſia pro gentiũ converſione. Orans eccleſia pro hæreticis. Dans Deus ſpiritum orandi. Oratio ante prædicationẽ. Oratio prælati.

Orans Anna, ut haberet filium, deſignat eccleſiam *r* orantem pro gentium converſione. 1. *Reg.*1. *b.* Orat autem, ut pariat, quia eccleſia cognoſcit ſe non ſua virtute animas convertere ſed Dei auxilio. Ipſe quoque Deus effundit ſuper domum David, & ſuper habitatores Hieruſalem ſpiritum gratiæ & precum. *Zac.*12.*c.* Orans autem Job pro amicis, deſignat *ſ* eccleſiam orantem pro hæreticis: quia hæretici per ſe oblato ſacrificio, iram Domini placare non poſſunt, niſi ad catholicam eccleſiam convertantur. *Iob.*42.*b.* Rogantes etiam Apoſtoli pro Chananæa, ſunt intervenientes ad converſionem gentium. *Mar.*15.*c.*

Deprecari dicitur Dominus, aut conſolari in ſervis ſuis, hoc eſt, *t* in Chriſtianis, quia dat eis ſpiritum deprecandi. *Pſal* 134.

Oratio ſervi Abrahæ ante ingreſſum civitatis, deſignat *v* orandum eſſe prædicatori, anteqoam prædicationem aggrediatur. *Gen.*24.*b.*

Oratio Iſaac pro fœcunditate Rebeccæ, deſignat orationem prælati ſubditis: ubi etiam indicatur, prædeſtinationem orationibus impleri quantum ad effectum. *Gen.*25.*e.* Oratio etiam Moyſi, eſt

r Gr ſ. 1. Re. 1
ſ Gr. 35 m. 57
t Glo ord ſ pſ. 134.
v Glo in ſup. Gen. 24.

intercesſio prælati: quo orante vincit populus. *Exod.17.c.32.c.* Idem eſt *a* de oratione Aaron, & aliorum ſacerdotum. *Lev.5.b.9.b.12.d.14.f.16.b.*

Orans Samuel Dominum audita petitione populi, antequam concederet quod petebant, deſignat prælatum *b* non facilè debere petitionibus, quæ non videntur juſtæ, aſſentiri. niſi prius conſulto Domino. *1.Reg.8.b.*

Orans Moyſes pro Maria leproſa, deſignat *c* orationem pro populo Iſraël ut convertantur ad fidem. *Num.12.d.* Orare autem pro remanentibus de domo Eli, *d* eſt orare pro converſione judæorum in fine mundi. *1.Reg.2.g.* Vel eſt abſolutio pœnitentibus exhibita.

Deprecantur Chriſtum ſublimes, hoc eſt, divites plebis *Iſa.45.c.* Et gentes deprecantur Chriſtum, cùm veniunt ad fidem. *Iſa.11.c.* Deprecari quoque vultum eccleſiæ, eſt adorare Chriſtum, vel eccleſiam venerari, ut in ipſa ſalventur. *Pſa.44.Iob.11.d.* Vel deprecantur vultum eccleſiæ divites plebis, cum faciunt eleemoſynas coram eccleſia, ſed non ad propriam gloriam. Nam ejus gloria eſt ab intus.

Oratio juſti eſt in beneplacitis peccatorum, *f* quia tamdiu orat pro eis, quamdiu ipſi peccare non ceſſant. *Pſal.140.*

Orare in ſpiritu, *g* eſt munda conſtientia, & fide integra preces ad Deum dirigere. *Ephe.6.c.* Orat autem mane, qui orat in luce gratiæ, aut etiam in reſurrectione. *Pſal.5.*

Preces quas facit ſacerdos ſuper capro emiſſario. *Lev.16.b.* confesſionem divinitatis in Chriſto deſignare poſſunt, per quam fit peccatorum remisſio.

Deprecatur faciem Dei, *h* qui orat, ut videat faciem Dei. *Pſal.118.*

Rogare, quæ ad pacem ſunt Hieruſalem. *Pſal.121.* ſumitur juxta Hilarium *i* pro interrogare.

Orare ſine intermisſione *1.Theſ.5.c.* eſt habere ſemper opera accepta Deo. Eſt etiam beatam vitam ſine intermisſione deſiderare.

Orationis domus, eſt *k* domus Chriſti, hoc eſt, eccleſia *Iſa.56.c.*

Oravit Ezechias Dominum in infirmitate. *Iſa 38.a.* non tam *l* petens longam vitam, quàm quia nondum habebat filium, ut ex ejus genere naſci poſſet Chriſtus.

Obſecrationes in ſacrificio altaris dicuntur, quæ fiunt ante canonem. Orationes verò, quæ fiunt in conſecratione uſque ad pacem. *1.Tim.2.a.*

Oratio dicitur fieri alicui in peccatum, *m* quando iniqua petit. *Pſal.108.*

Preces, quas dicitur multiplicare Leviathan ad Deum. *Iob.40.d.* erant *n* cùm dæmones orabant Chriſtum, ne mitteret eos in abyſſum, aut cùm membra ejus in judicio dicent. Domine Domine aperi nobis.

Rogant Deum judicia juſtitiæ, qui juſtitiam ſuam allegant coram Deo, *o* quaſi merito præmiandi, & immerito puniendi. *Iſa.58.a.*

Non rogat Deum dives, *p* quia oblivifcitur ejus, quaſi non eo indigeat. *Iſ.57 b. Prov.30.b.31.a.*

Oraculum.

Oraculum dici ſolet Dei, ſeu Deorum reſponſum. Sed in ſacris literis ſumitur pro ea templi parte in qua erat arca fœderis. Et propitiatorium quod erat ſuper arcam, oraculum dicebatur.

Oraculum dicitur *q* humanitas Chriſti, in qua peculiariter Deus habitat. & per quam dedit reſponſa, in qua etiam ipſe Chriſtus oravit. *Exod.15.b.37.a.40.c. Lev.16.a.1 Reg.21.a.3. Reg.6.c.8.a.2. Par.3.d.5.b.Eze.21.e.* Divinitas etiam Chriſti *r* oraculum dicitur, cujus omnes dimenſiones erant æquales.

Oraculum etiam deſignat Sanctos, in quibus habitat Deus, & per quos dat reſponſa.

Significat præterea cœleſtem patriam, in qua Deus habitat, & aperta dat beatis omnibus reſponſa.

Orbare, Orbus.

ORBUS, propriè dicitur oculorum luce privatus: de quo vide Cæcus. Per tranſlationem autem orbi dicuntur, qui aliqua re chara privati ſunt. Unde eſt orbare, quod eſt idem quod privare. Sic timebat Rebecca utroque orbari filio. *Gen.27.g.45.c.Ruth.1.b.*

Orbis, vide Mundus.

Ordinare, Ordo, Præordinare, Diſponere.

ORDINARE, eſt unamquamque rem in ſuo loco diſponere: Ordo autem eſt digeſtio, & in ſuo loco rei cujuſque collocatio.

Ordo cœli, *ſ* rationem divinæ prædeſtinationis indicat, quæ ſoli Deo eſt nota. *Job.38.d.* Poteſt etiam diverſos gradus in eccleſia deſignare. Hac ordinatione Dei perſeverat dies. *Pſa.118.* Ad hæc etiam pertinet ordo nativitatis filiorum Iſraël. *Exod 39.b.*

Ordo rei, quem referebant fratres Joſeph patri ſuo, *t* ſcripturarum impletionem in Chriſto factam deſignat. *Gen.45.g.*

Ordo Melchiſedech fuit, *v* quod ſolus & rex fuerit & ſacerdos, & ante circumciſionem functus ſacerdotio: ut non gentes ex Judæis, ſed Judæi à gentibus ſacerdotium acceperint, neque unctus fuit oleo ſacerdotali, ut Moyſi præcepta conſtituunt: ſed oleo exultationis & fidei puritate: neque carnis & ſanguinis victimas immolaverit: ſed pane & vino ſimplici, puroque ſacrificio, Chriſti dedicaverit ſacramentum. *Pſa 109.*

Diſpoſuit Deus teſtamentum electis ſuis, *x* quando Doctores eccleſiarum dedit, ut acquiſitos per gratiam populos doceant, vel informent. *Pſa.88.* Vel dicitur, quia promiſit teſtamentum novum. Ordinantes autem teſtamentum Dei, ſunt *y* Apoſtoli & doctores, legem Chriſti ordinatè docentes. *Pſal.49.* Vel ordinant teſtamentum Dei ſuper ſacrificia: qui cogitant de promisſis eis ſuper illa, quæ operantur. Ordinare quoque panes promisſionis, eſt ordinare prædicationem ſacræ doctrinæ. *Exod.40.c.* Et ordinare membra hoſtiæ ſuper ſtruem lignorum, eſt *z* diſtinctè docere, quæ docenda ſunt. Vel eſt diſtinguere cogitationes. *Lev.1.b.* Vel ea quæ fuerant arma iniquitatis exhibita peccato, arma affecta juſtitiæ rationabiliter componere.

Ordo caſtrorum in circuitu tabernaculi, tam Levitarum, quam filiorum Iſraël *aa* gradus cœleſtium, & etiam eccleſiæ militantis deſignare poſſunt. *Nu 2.b.* Et ordinata acies caſtrorum eſt eccleſia quando fideles ſunt in pace *Cant 6.a.* Et ordines domus Salomonis, ſunt ordines miniſtrorum eccleſiæ. *3. Reg. 10.a.* In ea paſcuntur agni per ordinem. *Iſa.5.d.Ier.30.d.* Et per ordinem ſternit Deus lapides Eccleſiæ. *Iſa 54.d.*

Iſa.54.c. Et ordo in quem ponitur triticum, eſt vel ordo Judæorum per legem, vel ordo procerum eccleſiæ. *Iſa.28 g.*

Reddere cuique quod ſuum eſt. Virtutes theologicæ. Operatio ſyncera.

Ordo charitatis, quem petit ſponſa, eſt, *a* ut cuique detur quod ſuum eſt. *Can.2.a.* Vel ordinat ſponſus charitatem in ſponſa, quum zelo charitatis addit diſcretionem. Eſt autem ordo in affectu, & ordo in effectu. Ordo in affectu eſt, ut Deus diligatur ſuper omnia, deinde cætera per ordinem. In effectu verò eſt, ut prius ſuccurratur magis indigenti. Ordines duo retiaculorum in columnis, deſignant charitatem Dei. & proximi. *3.Reg.7.c.*

a Ori ſ Cant. hom 3. Ber ſ.Cant. ſer.49.50.

Ordines tres lapidum politorum in atrio templi, tres virtutes Theologicas cum diſcendi ſolertia deſignat, nempe, ut quiſque quomodo credere, quid ſperare, quid diligere debeat dignoſcat. Ordo verò unus lignorum cedri, eſt bona operatio ſine corruptione ſimulationis exhibita. *3.Reg.6 d.*

Virtutes cardinales. Anni tempora. Elementa.

Ordines gemmarum quatuor in rationali, deſignant *b* quatuor virtutes cum fide Trinitatis. Ordo primus eſt prudentia, conſtans memoria, intelligentia, & prudentia. Secundus juſtitia, conſtans diſtributiva, commutativa, & epiecheia. Tertius fortitudo, conſtans animoſitate, conſtantia & victoria. Quartus temperantia, conſtans caſtitate, abſtinentia, & ſobrietate. *Exod.28.c.39.b.* Deſignant etiam quatuor ordines gemmarum, quatuor anni tempora, ternis menſibus conſtantia. Vel deſignant quatuor elementorum naturas, cum in ſingulis elementis ternæ reperiantur proprietates.

b Gl ord ſup. Exod. 28. Phil. de vita. Moyſis 3. c Geor. Vene. Ca.2.tom.3. cap 15.

Tranquillitas mentis. Proficere. Recte operari. Detegere inſidias vitiorũ.

Ordo, qui non dicitur eſſe in inferno, *d* eſt tranquillitas mentis, quæ non eſt in mente damnatorum, ubi eſt confuſio, quia ipſa ſupplicia, quæ ordinata per Dei juſtitiam veniunt, ordinata in corde morientium non ſunt. *Job.10 d.*

d Gr.9.m.48

Diſponit aſcenſiones in corde ſuo, *e* qui proficit de virtute in virtutem. *Pſal.83.*

e Hie ſ pſ.83.

Diſponit ſermones ſuos in judicio, *f* qui opera facit, quæ ſecurum ipſum reddant in iudicio. *Pſa.111.*

f Au. ſ pſ.111.

Ordinatur erga peccatorem obſidio *g* rùm per ſanctæ admonitionis verba ſingulis quibuſque virtutibus, quæ vel quibus modis vitia inſidientur oſtenditur. *Ezech.4 a.*

g Gr. ſ. Exec. hom 12.

Partes invidentiæ.

Ordines tres dentium beſtiæ, quam vidit Daniel, *h* tria regna deſignabant ſub Perſis, nempe Babylonicum, Medicum, & Perſicum. *Dan.7.b.* Vel *i* deſignant obloquutionem contra aperta mala, derogationem contra indifferentia bona, detractionem contra aperta bona, quæ ſunt partes invidentiæ.

h Hie ſ Da 3. i Ric. de S.Vi. de mutab.,9.

Ordiri.

Condemnatio generis humani. Cogitatus contra legem Dei.

ORDIRI dicuntur textores telam, cùm ſub tegmen præparant texendæ telæ, unde quod ordimur, nondum perfectum eſt, ſed inchoatum, & velut præparatum ad ulteriora.

Orditus dicitur eſſe Dominus telam ſuper omnes nationes, *k* quando in Adam omnes homines morte damnavit. *Iſa.25.c.* Poteſt etiam intelligi de diabolo, qui introduxit peccatum & mortem in omnes.

k Gl. in ſ Iſ. 25.

Ordiuntur telam ſine Spiritu Dei, qui *l* aliquid aggrediuntur contra legem Dei. *Iſa 30.a.*

l Hie ſ.Iſ.30.

Ordiri dicitur, *m* qui adhuc eſt in præparatione ad operandum, & nondum texit opera. *Iſa.38.c.* Dum adhuc ordirer ſuccidet me.

m Ric de Sa. Vi. de exter. mali.29.

Oreb.

OREB, id eſt, *n* corvus, vel ſuavis, aut fidejuſſor, vel commiſcens, ſeu veſpertinus. Princeps Madianitarum occiſus à tribu Ephraim. *Iud.7.a.8 a. Pſal.82.Iſa.10.f.* Vel interpretatur foramen, deſignans foramen per quod ingreditur coluber in animam.

n Hie. ſ.pſ 82

Chriſtus. Altitudo contemplationis.

Horeb autem, id eſt, *o* deſertum, vel ſolitudo, ſive deſtructio, aut ſiccitas, vel gladius, eſt mons in regione Madian, qui & Sinai, ubi data eſt lex Moyſi. *Exod.3.a.33.b. Deut.9.b.* Poteſt autem deſignare Chriſtum, qui ſublimis eſt legiſlator. Et præterea altitudinem contemplationis.

o Lyr. ſ Ex 3.

Ut autem Horeb interpretatur ſiccitas, deſignat *p* exſiccatioem carnalis unitatis: Unde ad hunc montem confugit Elias, fugiens vanitatem regiæ curiæ. *3.Reg.19.b.*

p Arno. de fug ſe.6.

Organum.

ORGANUM, id eſt, quod latinè inſtrumentum, per excellentiam tamen organa dicuntur muſicorum inſtrumenta, & ea peculiariter, quæ fiſtulis conſtant, & flatu follium pulſantur.

Siccatio carnalis vanitatis.

Organum diverſas habens voces concordantes, *q* diverſos gradus Sanctorum cum unitate charitatis in gloria cœleſti deſignant. *Pſa.150.* Differt enim ſtella à ſtella in claritate.

q Au ſ pſ 150

Organum Job, deſignat *r* prædicatores eccleſiæ, ipſam ſua doctrina lætificantes, ut organorum fiſtulæ. *Job.30.a.*

r Gr.20. m 18

Diverſi gradus gloriæ. Dona ſpirit. ſancti. Laudes Dei. Doctrina ſacra. Corpus humanum. Voluptates aurium.

Organa diverſa, varia dona Spiritus ſanct in eccleſia ſignificare poſſunt. *2.Reg.6.c.*

Organa ſuſpenſa ſuper flumina Babylonis, *ſ* deſignant cantica laudes Dei, quæ ceſſant & ſuſpenduntur in confuſione peccarorum hujus mundi. Vel doctrinam ſacræ ſcripturæ: quæ dum inutiliter & fruſtra prædicetur iis, qui voluptatibus hujus ſæculi paſcuntur, rectè organa ſuſpendi dicuntur. *Pſa.136.*

ſ Arn. & Au. ſ pſ 136.

Organum quandoque ſignificat corpus *t* noſtrum: cujus chordæ ſunt nervi, per quos numeroſè, & concinnè intenditur, & ſpiritu pulſatum voces edit humanas. Et *v* ipſa lingua organum eſt, aut plectrum, quo organum pulſatur. *Pſal.136 2.Reg.6.c.1.Par.15.b.23.a.2.Par.5.d.7.a.29 f.30.d 34.c.*

t Cle. Ale 2. pad 4.

Organa aliquando ſignificant *v* voluptates, quæ auribus percipiuntur. *Gen.4.c. Job.21.b.*

v Lyr. ſ Ge 4.

Orion.

Martyres.

ORION dictus quaſi Urion: erat filius Enopionis: qui putatus eſt natus eſſe ex urina trium Deorum, Jovis, Neptuni, & Mercurii: qui in ſignum cœleſte tranſlatus eſt ante tauri veſtigia. Hic ſi fulget, ſerenitatem, ſi obſcurus eſt, tempeſtatem denotat.

Oriones hyemis initio oriri dicuntur, & ſuo ortu tempeſtates excitare, & maria terraſque perturbare, deſignant *x* Martyres: qui dum ſanctam eccleſiam ad ſtatum prædicationis erigunt, pondus perſequentium, moleſtiaſque paſſuri, ad cœli faciem, quaſi in hyeme venerunt. His etenim natis, mare terraque turbata eſt, quia dum Gentilitas mores ſuos deſtrui, apparente eorum fortitudine, doluit, in eorum necem non ſolùm iracundos ac turpidos, ſed etiam placidos erexit. *Job 9 d.*

x Gr. 9 m 7. Eu ſer. ſpir 8

Moyſes.

Orion pro *y* ſtellis generaliter poni videtur. *Amos 5.b.* Facientem Arcturum & Orionem, & convertentem in manè tenebras, & diem in noctem mutantem. Vel deſignat Moyſen, in cujus ortu motæ ſunt tempeſtates in Ægypto.

y Hi ſ. Amo 5 Rup. ſ. Amos.

Oriri

Ortri, Oriens, Orientalis.

ORIRI idem eſt, quod naſci. Oriens autem aliquando eſt ſurgens, ut Sol Oriens. Sumitur autem Oriens pro ea mundi parte, in qua Sol oritur, ſicut & Ortus. Orientalis autem eſt ad Orientem pertinens.

Oriens aliquando dicitur *a* Deus pater, unde Chriſtus natus eſt, aut ſimpliciter ipſe Deus, & proficiſci ab Oriente, eſt diſcedere à Deo. *Gen.11.a. Pſal.67.* Ad orientem autem ire, eſt mentem in conſideratione divinæ majeſtatis attollere: Sed dicitur Deus non apparere, quia qualis in natura ſua eſt, à cogitatione mortali videri non prævalet. *Job.23.b. Lev.16.b.*

Oriens dicitur Chriſtus, *b* de quo dicitur. Ecce vir oriens nomen ejus. *Zach.3.c.6.* Et filii Orientis, ſeu nationes Orientes, ſunt baptizati Chriſtum induentes. *Gen.12.b. Iud 6.a. Pſal.67. Ezech.44.a. Ion. 4.b.* Et oritur Sol juſtitiæ timentibus Deum, quando Chriſtus venit ad mentem cum gratiæ donis. *Mala.4.a. Gen.32.g. Eccl.1.a.* Et orta lux, eſt Chriſtus prædicans. *Iſa.9.a. Matt.2.a.4.b. Luc.1.g.* Et oriri ſtellam ex Jacob, eſt Chriſtum manifeſtari mundo, ex gentibus. *Num 24.g.c. Job 30.b.38.b.*

Orta eſt veritas de terra. *Pſa.48.* quando *c* Chriſtus natus eſt ex Virgine Maria. Quod etiam dici poteſt quando peccator confitetur peccata ſua. Oriri etiam dicuntur nova. *Iſa.43.c.* quum filius Dei *d* incarnatus eſt, & facta eſt renovatio generis humani in novo teſtamento. Et ortus Solis, *e* nativitatem & reſurrectionem Chriſti indicat. *Pſa.103. Jona c.* Ortus autem dicitur Chriſtus ex Seir. *Deut.33.a.* tum *f* quia natus eſt ex peccatoribus, tum quia ab eccleſia ex gentibus manifeſtabitur Judæis.

Ortus Solis aliquando eſt, *g* manifeſtatio veritatis, & etiam eorum manè. *Gen.32 g.44.a. Pſal.103. Iſa.51.g. Nah.3.d. Matth.5.g.* Oritur autem Sol & occidit, & ad locum ſuum revertitur. *Eccleſiaſt.1.a.* quia veritatis intelligentia, modo datur, modo ſubtrahitur, & poſt ſubtractionem iterum eadem gratia, quæ prius recuperatur. Oriens etiam ſeu ortus ſolis eſt cognitio veritatis, & etiam cognitio peccati. *Exod.22.a.*

Oriens præterea, ſignificat *h* lucem fidei. *Gen.28.c. Exod.27 c.38.b.* Eadem ratione ſignificabit regenerationem baptiſmi, in quo habetur initium fidei. *Gen.12.b 13.c.* Et orientales filii ſunt, qui de vero lumine ſunt profecti, & qui in fide Deo naſcuntur. *Job.1.a. Ezech.25.a.*

Oriens etiam *i* ſtatum gratiæ ſignificare poteſt. *Amos 8.d. Zach.6.a.14.a.* Et orientalis porta in eccleſia, eſt lux gratiæ, quæ eſt in Chriſto, qui eſt oriens. *Ezec.11.a.14.c.47.a. Ier.31.g.* Oriens quoque dicitur ipſa ſuſceptio lucis gratiæ. Occidens verò deſertio peccati, cum enim oritur gratia, occidunt peccata. Ideo dicitur. *Pſa.102.* Quantum diſtat Ortus ab Occidente, longè fecit à nobis iniquitates noſtras.

Oriens *k* rectam rationem ſignificare poteſt, quum etiam deſignat orientalis plaga. Et proficiſcuntur ab oriente peccantes, qui à recta ratione digrediuntur: *Gen.11.a.25.a. Lev.16.c.* Et inter virtutes oriens dicitur prudentia, in qua eſt lux rectæ rationis.

Ortus Solis quandoque ſignificare poteſt *m* reverſionem ad ſenſus: ut quum ortus eſt ſol Jacob poſt luctam cum angelo: quia reverſus eſt à contemplatione ad ſenſus. *Gen.32.g.*

Orientalis terra dici poteſt primus ſtatus hominis. Vel etiam ipſa nativitas. *l* Item qui vitiorum tenebras relinquentes, in operibus lucis verſari curant. *Gen.29.a. Lev.1.d.*

Oriens aliquando *n* initium ſcripturæ ſacræ ſignificare poteſt, quæ dicitur fulgur parens in oriente. *Matth.24.c.*

Ortus eccleſiæ, eſt *o* ejus initium poſt aſcenſionem Chriſti, vel in judicio quando præparabitur ad fœlicitatem. *Iſa.60.a.* Et ortus ſurgentis auroræ eſt *p* illa nova nativitas reſurrectionis, qua ſancta eccleſia etiam à carne ſuſcitata, oritur ad contemplandum lumen æternitatis. *Iob.3.b.*

Orientales dici poſſunt Angeli, qui orienti luci ſemper inhærent. *Iob.1.a.*

Ab ortu ſolis uſque ad occaſum, *q* omnem locum ſignificare ſolet. *Pſa.112. Malac.1.c.* Et ab Oriente uſque ad Occidentem paret fulgur, quum ſplendor eccleſiæ per totum orbem diffunditur. *Matt.24.c.*

Oriens ut eſt extrema pars orbis, *r* gentilitatem ſignificat, in qua quaſi mortuus jacebat Chriſtus, antequam illi crederent. *Iſa.41.a.43.a.45.a.46.d.59.d.* Poteſt etiam Oriens, ſeu terra Orientis, dici Judæa, unde ortus eſt Sol juſtitiæ, & in qua prius fuit lux fidei. *Ezech. 40.c. Zach.8.b.*

Oriens aliquando *s* ſublimitatem rerum ſignificare poteſt, qualis erat Orientalis plaga altaris, in qua cineres effundebantur. *Lev.1.d.*

Orientis montes *t* altitudinem ſuperbiæ ſignificant, & ipſum Orientem vitiorum diabolum transfigurantem ſe in angelum lucis. *Num.23.a.* Ab hoc oriente veniunt, qui ædificant turrim confuſionis. *Gen.11.a.*

Oriens aliquando ſignificat *v* lucem falſam terrenæ proſperitatis, ut ad Orientem Bethaven. *1.Reg. 13.b.* De qua luce dicitur. *Job.38.b.* Auferetur ab impiis lux ſua.

Oritur diebus Chriſti juſtitia & abundantia pacis, hoc eſt, *x* in mentibus gratia ejus illuſtratis, plenitudo virtutum. *Pſa.71.118. Mala.4.a.* Oritur autem juſtitia naſcente Chriſto, quia ipſe redditurus eſt unicuique ſecundùm opera ejus. *Iſa.45.b.* Tunc quoque gloria Domini dicitur orta eſſe ſuper Hieruſalem. *Iſa.60.a.*

Oritur viror calami & junci in cubilibus, in quibus habitabant dracones, quum in cordibus Gentilium oriuntur virtutes, & jucunda tranquillitas. *Iſa.35.c.* Et oritur ſanitas animæ oriente luce matutina, hoc eſt, cùm Chriſtus in animam advenit & oritur in tenebris lux, quum quis à peccatis liberatur. *Iſa.58.c.*

Oriri dicitur juſtus ut lucifer, *z* quum ſe conſumptum putaverit. *Job 11. d.* quia mox ut tenebreſcere tentationum caligine cœperit, ad lucem gratiæ reformatur, & ſeipſo monſtrat diem juſtitiæ, qui caſurus paulo antè timuit noctem culpæ.

Oriebatur prius panis de terra, quæ poſtmodum igne ſubverſa eſt. *Job.20.a.* Nempe *aa* quando legis doctrina proferebatur de Judæa antequam periret. Idem dici poteſt, quia Chriſtus ortus eſt à Judæis poſtmodum ſubverſis.

Oritur pro frumento tribulus, & pro hordeo ſpina. *Job.31.d* quando *bb* in ultima retributione, ubi remuneratio laboris quæritur, punctio doloris invenitur. Oritur etiam prælato pro frumento tribulus, cum injuſta contra ſubditos exercens, nullo bonos blandimento refovet, & benè operantes ex invidia affligit, etiam ſi quædam bona aliquando facit, ac ſi frumentum ferat: Sed ſubjecti pro eo quod in maximis gravantur gaudere in ejus bonis minimis nequeunt: unde fit, ut ad ipſa etiam pauca bona,

quæ

quæ fieri inter multa mala conſiderant, non laudes, ſed gemitus reddant, atque infirmantes murmurent, dum perpendunt puri operis non eſſe, quod vident. Pro hordeo quinque oritur ſpina, quia quum neglexit exhibere quod foveret, juſtè in querelam proſiliens lingua ſubditorum ipſum pungit.

Errores in Judæis. Majores defendentes vitia minorum.

Oriri ſpinas in domibus Hieruſalem, *a* eſt naſci errores in mentibus Judæorum. *Iſa.34.c.* Oritur etiam paliurus in munitionibus ejus, aut Babylonis, quum ſurgunt majores ad defendenda vitia minorum.
a Gr.33.m.5.

Dona Luciferi.

Oriebatur manè lucifer. *Iſa.14.c.* quia *b* diabolus initio creationis ſuæ donis naturalibus & gratuitis ſplendebat.
b Hie ſ Iſ 14.

Peccare.

Oriri in terra, *c* eſt terrenis cupiditatibus ſe ſubdere, vel animam peccare. *Gen.2.a. Exod 10.b.*
c Bed ſ Ge 2.

Ad Orientem maris ſe putant hæretici habere ſepulchrum, *d* cùm ſint in Occidente. Vel certè ipſi dicunt ſe eſſe in Oriente, ut decipiant prætereuntes. *Ezech.39.c.*
d Gl ord ſup. Eze 39.

Mare mortuum.

Orientale mare dici ſolet *e* mare mortuum, ubi erant civitates Sodomorum, quia eſt ad Orientem Judææ. *Ioel.2.e.*
e Hie ſ. Ioe. 2.

Ortus ſcirpi, *f* initium operum hypocritæ ſignificat, & germen egreditur in ejus ortu, quia in operis initio mercedem adulationis accipit. *Iob.8.c.*
f Gr.8.m.33.

Ortus clamor in Ægypto. *Exod.12.d.* vide clamare.

Oryx.

Non valentes evadere malum.

ORYX, *g* Hebraicè dicitur Tho, eſt quadrupes, unum cornu habens biſulcum. Ejus præter cæteros miram ajunt eſſe naturam. Pilos enim ejus caput obverti, non deſcendere in caudam, ut cæteris animantibus, ab aliquibus dicitur eſſe bos ſylveſtris. Eſt animal mundum. *Deut.14.a.*
g Plin. 8. nat. hi 33.

Oryx illaqueatus deſignat eos, *h* qui malum evadere poſſunt. *Iſa.51.g.* Ubi Septuaginta tranſtulerunt, Beta.
h Hie. ſ. Iſ. 51.

Ornan.

Gentilis populus.

ORNAN, id eſt, exultans, ſive area eorũ, aut lux filii, vel lux ſive maledictio permanens vel æterna, vel illuminatus: fuit vir Jebuſæus, in cujus area templum Hieruſalem eſt ædificatum. *1.Par.21.c.* Typus eſt Gentilis populi fidem *i* eccleſiæ ſuſcipientis.
i Hie. ep. Paula & Euſtochio

Ornare, Ornamentum, Colere, Cultus, Ornatus.

ORNARE, eſt pulchrum facere. Ornamentum autem eſt ornatus, ſeu apparatus, & cultus ad decorem faciens.
Au. ſer. 198.

Virtutes prædicatorum.

Ornavit Spiritus Domini cœlos. *Iob.26.d.* quando implevit *k* virtutibus Apoſtolos & prædicatores, unde qui prius erant timiditate fœdi, adveniente Spiritu ſancto, facti ſunt fortes.
k Gr ſ.1.Reg. 16.& 17. m. 18

Fideles. Scientia & virtutes.

Ornamentum eccleſiæ dicuntur *l* fideles diverſis gratiæ donis fulgentes. *Iſa.49.e.60.c.*
l Hie ſ Iſ 49.

Ornamentum pectoris, *m* ſcientiam & virtutes deſignat. *Ier.2.f.* Ornamentum itidem calceamentorum, eſt decor virtutum. *Iſa.3.d.* Et ornata Hieruſalem auro & argento, eſt anima divinis ſenſibus, ſacriſque ſermonibus & virtutibus decorata. Vel quæ ſenſum divinum habet, & eloquium ad proferendum, quod mente concepit. *Ezec.16.b.* Et dicitur ornari mundo muliebri. *Ezech.23.f.* Et ornata muneribus ſponſa, eſt anima virtutibus decorata, & quæ meditatur ſenſus & intelligentiam ſpiritualem. *Ier.4.g. Hoſ.2.c.*
m Gl ord. ſu. Iere 2. Hie. ſ. Iſa. 3. & ſ. Eze 16. & ſ Ier 4. Ori ſ Ez. h. 6

Eminentia virtutum pontificis.

Ornatus debet eſſe pontifex ornamento peculiari *n* virtutum, quæ in Ephod, aut ſuperhumerali, & aliis veſtibus deſignantur: quibus debet plebi ſupereminere. *Exod.25.a.35.a.39.a.* Sic Apoſtolus: Epiſcopum debere eſſe ornamentum. *1.Tim.3.a.*
n Am de dig. ſacerdot.

Gratia Dei.

Ornamenta Rebeccæ, quæ non de domo patris ſui, ſed de domo Abrahæ accepit, deſignant ut placeamus Chriſto ſponſo, exuendum eſſe veterem hominem, & induendum novum per gratiam Dei. *Gen.24.f.*

Compoſitio autem & ornatus fœminarum in bonum & in malum ſumi poteſt, ſecundum exigentiam circumſtantiarum. *Eſter.2.c. Iudith.10.b. Pſal.143. Ier.4.g.*

Interpretatio ſcripturæ.

Ornat ſcientiam lingua ſapientum, *o* quum doctores Catholici latius exponunt, quæ ſcriptura canonica aut obſcura poſuit, aut hiſtorica tantum narratione ſcripta reliquit. *Prov.15.a.*
o Be ſ. Pro. 15

Diſponi ad verbum Dei, & ad judicium.

Ornare lampades, eſt *p* diſponere ſenſus omnes ad recipiendũ verbum Dei, per bonum uſum ſenſuum, vel præparare ſe ad reddendam rationem judicii venturo, & ſecum opera numerare, pro quibus æternam accipere beatitudinem expectant. *Matth.25.a.*
p Au. ep. 120. cap 34. Gre ho. 12.

Judæa.

Ornata domus erat *q* Judæa decorata præconiis prophetarum. *Matt.12.d. Luc.10.c.*
q Hil ſ. Matt. can. 12.

Mortificatio carnis.

Ornari dicitur tympanis, *r* qui carnem habet mortificatam. *Ier.31.a.*
r Hie ſ. Ier. 31.

Abuti donis Dei & ſacra ſcriptura ad defenſionem errorum.

Ornat ſe unguento regio, qui donis à Deo datis abutitur ad idolorum cultum, & ad errorum defenſionem. *Iſa.57.b.* Ornamentum quoque monilium ſuorum ex auro & argento ponunt in ſuperbiã, *ſ* qui ſacra ſcriptura ſuperbè utuntur ad defendendos errores. *Ezech 7.f.*
ſ Hie ſ. Ez. 7.

Blanditiæ voluptatis. Eloquentia hæreticorum.

Ornatus meretricius, *t* deſignat blanditias, voluptates, & etiam eloquentiam immundam hæreticorum. *Prov.7.b.* Et circum ornatæ filiæ hæreticorum, ut ſimilitudo templi, *v* ſunt verba compoſita eorum ſpeciem veritatis habentia, ſed veritate vacua. *Pſa. 143.*
t Amb. de Cain. 4. Bed ſ. Prov 9 v Hie ſ. pſ. 143

Error in corde impuro.

Ornat vas fictile argento ſordido, *x* qui ſcientiam corruptam addit cordi peſſimo. *Prov.26.d.*
x Bed ſ Proverb. 26.

Gloria mundana. Concupiſcentia oculorum

Ornatus Tyri, gloriam mundanam & pompam ſæculi, & omnia quæ ad concupiſcentiam oculorum ſpectant, deſignare poteſt. *Ez.27.b.* Hic eſt ornatus deponendus agentibus pœnitentiam. *Ez.33.b.*

Oronaim.

Mœror pœnitentia.

ORONAIM, id eſt, *y* foramen mœroris, eſt locus in provincia Moab: Poteſt deſignare mœrorem pœnitentiæ. *Iſa.15.b.*
y Hie ſ Iſ 15.

Orpha.

Apoſtatæ. Infideles.

ORPHA, id eſt, cervix, vel cervicoſa, ſive ſuſcitatio oris, vel denudatio oris, nutus Noëmi. *Ruth.1.a.* Hæc non eſt ſecuta ſocrum ſuam ſicut Ruth, unde poteſt ſignificare apoſtatas, vel non credentes ex Gentibus.

Orphanus, vide Pupillus.

Ortygometra, vide Coturnix.

Os, Oris.

Os, propriè eſt concavum illud, intra quod lingua & dentes concluduntur, cujus oſtia ſunt labia. In-

terdum

terdum autem os ſumitur pro facie. Item pro lingua. *Gen.25.c.* Quod os meum loquatur ad vos. Os, maledictum. *Job.16.b.* Aperuerunt ſuper me ora ſua. Mandatum. *Job.22.c.* Suſcipe ex ore illius legem. Teſtimonium. *Prov.19.c.* Os impiorum demonſtrat iniquitatem. Vaticinium. *2.Par.18.e.* In ore omnium Prophetarum ejus. Victus. *Eccl.6.c.* Omnis labor hominis in ore ejus. Et os gladii, eſt acies. Et os putei, & os ſacci, eſt ipſe introitus.

Os metaphoricè, tribuitur Deo, & aliquando *a* vis generativa & ſpirativa, os Dei dicitur. Et os ſponſæ eſt *b* virtus Dei, quæ illuminat mentem. Et collocutiones Dei, quæ in arcanos animæ ſenſus ſolent clementer infundi: Vel quod in patribus noſtris atque prophetis idem loquutus eſt. *Pſa.32.137. Can.1.a. Eccleſia.24.a.Iſ.45.d.Thr.1.f.3.d.* Et ex ore Domini prodire dicuntur, quæ certiſſima ſunt. *Deut.8.a. Iſa.48.a.55.d.*

Os etiam Dei dicitur *c* ipſe Chriſtus: & lex oris Dei eſt lex Chriſti. *Deut.1.a Pſalm.118.Prov.2.a.Iſa.30.a.4.b.62.a.* Et os Joſeph, & os Chriſti. *Gen.41.e.45.c.* Et os Job apertum, eſt os Chriſti. *Job.3.e.37.a.* Et ore proprio deprecans Job ſervum ſuum, eſt Chriſtus factus homo, ut ſic doceret Judæos. *Job.19.c.* Qua ratione dicitur ſponſus oſculari ſponſam oſculo oris ſui. *Can.1.a.* Ubi etiam os ſponſi eſt inſpiratio Chriſti.

Os præterea Dei, *d* ſermo Dei & ejus præcepta, & peculiariter præceptum charitatis. *1.Reg.12.c. Iſa.30.a.40.b.58.d.62.a.* Os quoque Dei dicuntur prophetæ, per quos Deus voluntatem ſuam nobis manifeſtat, & etiã ipſa lex. *Pſa.118 Prov.2.a.* Et in ore Moyſi dicitur eſſe Dominus, quando legis aperit myſteria. *Exod.4.c.* Et os apertum dat Deus prophetis, quum implentur prophetiæ *Ezech.29.d.* Demum os Dei dici poteſt ejus doctrina. *Deut.32.a.* Hoc os aperuit Chriſtus. *Matt.5.a.*

Ore ad os dicit præſentiam: *e* ut ore ad os loquebatur Deus ad Moyſen. *Num.12.b.* Et deſignavit Chriſtum in aſſumpta humanitate manifeſtatum.

De ore ſuo evomit Deus tepidos, qui omnes fideles dicitur habere in ore. *Apoc.3.c.*

Os interdum dicitur *f* voluntas, aut mens, & cogitatio, ubi eſt laus Dei, quæ dicitur ſemper eſſe in ore. *Pſal.33.80.118.138.Iob.20.b.* Et hoc eſt os cordis. De quo dicitur. *Matt.15.b.* Quæ exeunt de ore coinquinant hominem. Et huic ponenda eſt cuſtodia. *Pſal.38.140.* Ipſumque eſt aperiendum ad ſuſcipiends & devoranda divina verba. *Eze.2.d.3.a.* Os etiã Annæ, ratione mentis deſignare poteſt, cujus loqui eſt deliberare. *1.Reg.2.e.* Et os repletur gaudio, quum ex mentis affectu laudat Deum. *Pſal.125.Job.8.d.*

Os in avibus aliquando dicitur roſtrum: & in ore columbæ eſt ramus olivæ *g* quum in ore religioſi eſt laus divinæ miſericordiæ, & cùm fit prædicatio ſplendoris ſapientiæ, & quum datur oſculum pacis. *Gen.8.b.*

Os aliquando eſt interpres, ut os Moyſis eſt Aaron, hoc eſt, *h* ſacerdotium interpres legis. *Exod.4.c.* Et os Moyſis vel alterius dicitur aperire Deus, quum dat benè loquendi gratiam. Et ipſe Deus dicitur feciſſe os hominis, & exiſtere in ore ad loquendum bonum. *Exod.4.c.*

Os dicitur aliquando *i* ſpiritualis, quibus dulcis eſt liber divinæ legis *Ezec.3.a. Apoc.10.d.*

Os aliquando ſignificat *k* confeſſionem fidei, ut quum os loquitur ſapientiam. *Pſa.48.* Et os lateris eſt confeſſio fidei, & eſt unius cubiti, propter unitatem fidei. *3.Reg.7.c.* Et in ore piſcis eſt drachma, quum quis confitetur fidem Chriſti. *Matt.17.d.* Os autem habent & non loquuntur, qui noverunt virtutem confeſſionis, & quomodo confiteri debeant, nec tamen confitentur. *Pſal.113.134.*

Os ſacculi, *l* prædicatorem ſignificare poteſt, & os ſacculi Benjamin, eſt os Pauli. *Gen.42.e.44.a.* Os autem Annæ: eſt prædicatio eccleſiæ, & os ejus dilatatur, quando abundat doctrina, quæ per orbem diffunditur. *1.Reg.1.b.2.a.Ier.1.b.* In ore hominis dicitur eſſe labor ejus, quando prædicator prædicat. *Eccl.6.c.* Os etiam ſponſæ eſt prædicatio eccleſiæ. *Cant.7.c.* Os patere dicitur illius, *m* qui pura conſcientis legem Dei docet. *2.Cor.6.c.* In horum ore eſt lex Domini. *Exod.13.b.*

Os putei clauſum *n* literam legis obſcuram ſignificare poteſt. *Gen.29.a.*

Os aliquando dicuntur *o* verba, quæ ore proferuntur. Et in ore dicitur eſſe verbum, quum eſt in noſtro ſermone. *Prov.19.b.* Et oratio dicitur os eccleſiæ, unde egreditur ignis. *Apoc.11.b.*

Os aperuerunt Judæi contra Chriſtum in paſſione, *p* quorum os plenum erat maledictione. *Pſal.9.21.Rom.8.* Et eorum os loquutum eſt vanitatem. *Pſa.143.* Os peccatoris & doloſi, eſt os Judæ traditoris & Judæorum. *Pſa.108.*

Os loquens ingentia, erit Antichriſtus, qui erit os diaboli. *Dan.7.c.* Et omnes impii & blaſphemi, os diaboli dicuntur. *Apoc.13.a.* Et os equorum. *Apoc.9.d.*

In ore mel, *q* guſtum laudis deſignare poteſt. *1.Reg.14.d.*

Os amphoræ, *r* manifeſtationem iniquitatis ſignificare poteſt. *Zach.5.d.*

Os contectum veſte, eſt os *ſ* hæreticorum & malorum, quibus prohibenda eſt prædicatio, ne inficiant auditores. *Lev.13.f.* Os enim hæreticorum loquitur vanitatem & mendacium. *Pſal.37.143.* Et os hominis dicitur duricies hæreticæ pravitatis. *Ezech.39.d.* Os fatuorum, quod ebullit ſtultitiam, eſt os hæreticorum. *Prov.15.a.* In ore autem conterit Deus dentes hæreticorum aut malorum, quum proprіis verbis hæretici aut mali confunduntur. *Pſal.57.*

Os leonis *t* eſt poteſtas malorum. *Pſal.21.2.Tim.4.d.* De ore paſtorum liberat Deus oves, hoc eſt, de poteſtate malorum prælatorum. *Ezec.34.c.* Et os Leviathan, *u* ſunt ſuggeſtiones diaboli, & tentationes, & verba blaſphemiæ. *Iob.41.a.* Os etiam Leviathan, ſunt *x* prædicatores diaboli, & Antichriſti.

Os pueri, *y* infernum ſignificare poteſt. *Pſal.68.* Os autem ipſius inferni, *z* eſt deſiderium multos recipiendi, quod eſt in dæmonibus. *Iſa.5.d.* Os etiam iniquitatis, eſt infernus. *Iob.5.* Et os anguſtum, eſt os inferni, & etiam tentatio, *Iob.36.b.* Et os Behemoth, eſt os inferni. *Iſa.40.c.41.a.*

Os terræ dicuntur *aa* ſenſus, per quos ſenſibilia intrant in animam. *Gen.4.b.*

Os aliquando dicitur hæreſis. *Job.15.a.* Docuit iniquitas os tuum. Ore autẽ benedicere, eſt *bb* vitia virtutum nomine palliare, aut prætextu boni ad malum inducere. *Pſa.61.* Et prope dicitur Dominus ori imperium, quum hæretici proferunt bona verba de Deo, quibus decipiunt ſimplices.

Os vulvæ dicitur meretrix, *cc* quæ non ſatiatur. *Prov.30.c.*

Oſcitari.

OSCITARI, eſt os aperire, quaſi quodam impetu naturæ.

Oſcitans puer ſepties, *dd* eſt ſuſcipiens dona Spirit. ſancti quibus à morte peccati ſuſcitatur. *4.Re.4.d.*

Vel

a Or. ſ. Ca. hom. · b Baſ. ſ. pſ. 32. Caſſia. lib. 8. cap. 4. · c Au. ſ. pſ. 118. Au. de eſſe di. · Gr. 4. m. 4. & 14. m. 22. & ſ. Can. 1. · Eu. ſer. ſpir. 1. · d Bed. ſ. Pro. 2. Hie. ſ. Iſa. 54. · Au. de eſſe di. · Ge. ſ. 1. 2. 12. · Eu. ſer. ſpir. 1. · Amb. ſ. pſ. 118. & 2. de Ab. 10. · Ru. 4. ſ. Mat. · e Tert. adve. Marc. 4. · f Am. ſ. pſ. 118. ſer. 2. · Baſ. ſ. pſ. 33. · Au. de mend. ad conſen. 16. & ſ. pſ. 125. · Gr. ſ. 1. Reg. 2. & 3. m. 30. & 15. mo. 5. · g Baſ. de abdi. rerum. · Amb. de Noe 19. · h Ori. ſ. Ex. 3. · Bed. ſ. Exo. 4. · i Au. ſ. pſ. 43. & ſ. Apo. h. 8. · k Baſ. ſ. pſ. 48. · Amb. ſ. Lu. 5. · Ric. de S. Vict. de ſem. Na. 38. · l Am. de Ioſ. 11. · Or. ſ. 1. Re. h. 1. · Gr. ſ. 1. Re. 12. & ſ. Cant. 2. · m Amb. ſ. 2. Cor. 8. · n Phi. de charitate. · Cl. Ale. adho. ad gen. · o Aug. ſ. Apo. hom. 8. · p Ar. ſ. pſ. 21. · Ori. ſ. Rom. 3. · Hil. ſ. pſ. 143. · q Gr. ſ. 1. Re. 14. · r Hie. ſ. Za. 5. · ſ Or. ſ. Le. h. 8. · Baſ. ſ. pſ. 37. · Au. ſ. pſ. 143. · Hie. ſ. Eze. 39. · Hyc. ſ. Lev. 13. · Bed. ſ. Pro. 15. · t Au. ſ. pſ. 120. · u Gr. 33. m. 28. 35. · x Hie. ſ. Iob 41. · y Hil. ſ. pſ. 88. · Hie. ſ. Iſa. 5. · Gr. 28. m. 30. & 33. mo. 7. · aa Phil. quod deteri. potiori inſidiatur. · bb Baſ. ſ. pſ. 61. · Ori. ſ. Ier. h. 3. · cc Bed. ſ. Prov. 30. · dd Ber. ſ. Can. ſer. 18. · Gr. 9. m. 33.

Vis generativa, & ſpirativa Dei. · Virtus illuminans. · Inſpirationes divinæ. · Chriſtus. · Os Chriſti. · Homo ex Chriſti. · Inſpiratio Chriſti. · Sermo Dei. · Præcepta Dei. · Prophetæ. · Lex Dei. · Doctrina. · Præſentia. · Incarnatio. · Voluntas. · Mens. · Cogitatio. · Roſtrum. · Interpres. · Spirituales. · Confeſſio fidei. · Prædicator. · Prædicatio. · Litera legis. · Verba. · Oratio. · Os Iudæ & Iudæorum. · Antichriſtus. · Guſtus laudis. · Manifeſtatio iniquitatis. · Os hæreticorum & malorum. · Suggeſtiones diaboli. · Verba blaſphemia. · Prædicatores hæreticorum. · Infernus. · Os inferni. · Tentatio. · Senſus. · Hæreſis. · Suſcipiens dona Spiritus ſancti.

Subjectio ſenſuum geminæ charitati. Septem experimenta ſalutis.

Vel oſcitat ſepties, quum peccator ſenſualitatis quinarium charitatis binario ſubijcit. Vel ſunt ſeptem experimenta, ſine quibus vera & certa ſalus redivivi ſpiritus minimè conſtat: quatuor ad ſenſum compunctionis, tria ad confeſſionis ſolùm pertinent: quatuor ſunt geminus pudor & geminus timor. Cogita Deum factorem tuum, & benefactorem, & patrem, & Dominum: Pudor erit, quod offenderis benefactorē & patrem: timor quod factorem & Dominum. Confeſſio autem exigit, ut de corde humili, ſimplici, fidelique proceſſerit. Porrò Gregorius *a* ita legit, ut non puer, ſed Eliſæus ſepties oſcitaſſe, ſeu aſpiraſſe dicatur: quod etiam refert ad dona Spiritus ſancti.

Oſculari, Oſculum.

Incarnatio verbi Chriſtus. Reconciliatio mundi. Illuſtratio mentis. Amor inſpirationis. Spiritus ſanctus. Sacerdotium excipiens legem. Venientes Judæi & Gentiles ad fidem. Meditatores ſacerdotes. Amor virtutum. Amplecti myſterium incarnationis. Pœnitentium oſculum. Operantium. Contemplantium. Conjunctio meditationis & contemplationis. Unio Judæorum & Gentilium. Inanis gloria. Mundus amplectens fugientes. Simulator virtutis. Blandiens hæreticus. Honorantes labiis Deum. Proditio veritatis. Blandimenta diaboli. Adulationes.

OSCULARI, eſt oſculum alicui offerre, quod fit, cum os ori alterius applicatur. Eſt autem oſculum ſignum amoris & benevolentiæ: poteſtque benè & malè fieri.

Oſculum ſponſi quod petebat ſponſa, *b* eſt incarnatio verbi Dei. Et ipſe Chriſtus mediator Dei & hominum, & homo, oſculum dici poteſt. *Cant.1.a.8.a.* Et oſcula deſignant reconciliationem mundi cum Deo. *Gen.27.d 29.c.3 .48 b.* Et oſculum quod dedit pater filio prodigo. *Luc.15.e.* Et oſculum Eliſæi ad patrem ſuum, eſt reconciliatio generis humani cum patre facta per filium. 3.*Reg.19.d.* Ille etiam oſculatur patrem & matrem, qui quoſcunque poteſt, ſive de Judæis, ſive de Gentibus ſermone corrigere conatur.

Eſt etiam oſculum ſponſi, *c* illuſtratio mentis, quæ ſine extraneo doctore fit in anima, vel in Eccleſia. Et toties dantur animæ à verbo Dei oſcula, quoties aliquis de novo intelligit myſteria. Eſt idem oſculum ſponſi, dulcis amor inſpirationis. Et oſculatur ſponſus, quum dulcedine ſuæ inſpirationis mentē tangit. Ipſe quoque Spiritus ſanctus, *d* cujus virtus eſt unitiva, oſculum dici poteſt. Et duo quidem labia ſponſi, ſunt Dei virtus, & Dei ſapientia. Labia verò ſponſæ, ſunt ratio percipiens ſapientiam, & voluntas percipiens virtutem.

Oſculans Aaron Moyſen. *Exo.4.d.* deſignat *e* ſacerdotium excipiens legem: idque in monte, hoc eſt, in eminentia ſpiritalis intelligentiæ: cum talibus enim lex pacem habet.

Oſculatur ſe juſtitia & pax. *Pſa.84.* cùm *f* Judæi & Gentiles ad eandem Chriſti fidem veniunt, ut juſtitia referatur ad Judæos, pax verò ad Gentiles. Vel ideò ſe oſculantur, quia nemo poteſt habere juſtitiam, niſi habeat pacem, neque pacem, niſi habeat juſtitiam.

Oſculans Samuel Saulem, quando unxit eum in regem. 1.*Reg.10.a.* deſignavit eos *g* qui ſacerdotes ordinantur, debere ponere pacem inter Deum & homines. Dat autem oſculum & non recipit, malus bona prædicans.

Non ceſſans oſculare mulier pedes Chriſti. *Luc.7.f.* deſignat *h* neſcientem loqui niſi ſapientiam, juſtitiam, caſtitatem, eaque diligentem. Oſculatur etiam pedes Chriſti, qui ſtudioſè diligit eos, quibus eleemoſynam largitur. Et qui myſterium incarnationis ex toto corde diligit. Oſculum pedum eſt, pœnitentium amplectentium miſericordiam & veritatem Dei. Oſculum manuum, eſt operantium, & bona opera Deo offerentium. Oſculum oris, eſt contemplantium, & eorum, qui cœleſtium amore flagrant.

Oſcula Joſeph & Benjamin, deſignant *i* conjunctionem meditationis ſeu prudentiæ cum contemplatione. *Gen.45.d.*

Oſculans Moyſes Jetro cognatum ſuum. *Exod.18.b.* deſignavit *k* unionem Judæorum & Gentilium in fide. Et etiam Prælatum religionis, benignè amplectentem ſæculares advenientes.

Oſculatur manum ſuam ore ſuo, *l* qui gloriatur, & laudat quod facit, & teſtimonio propriæ loqutionis ſibi virtutem tribuit operis, quod dicitur iniquitas maxima, & negatio contra Deum. *Iob 31.e.*

Oſcula Laban ad filios ſuos à ſe recedentes, deſignant *m* mundum cupientem amplecti eos, qui à ſe fugiunt. Vel virtutis oſorem, qui ne oſculari quidem poteſt attributas meditatori Jacob potentias, ſed ut aſſuetus ſimulationi, fictiſque moribus, tanquam ægrè ferens, cùm revera non doleat, ait: Non judicaſti me dignum, ut oſcularer pueros meos & filias.

Oſculans Joſeph patrem ſuum defunctum. *Gen.50.a.* deſignavit ſepeliendam ſynagogam cum honore.

Oſculans meretrix juvenem. *Proverb.7.b.* hæreticus blandiens ſimplicibus, ut eos in errorem pertrahat.

Oſculum Judæ, quo traditus eſt Chriſtus, *o* deſignat Judæos & hypocritas labiis Deum honorantes, corde verò negantes. *Matth.26.e. Marc.14.c. Luc.22.e. Iſa.29.d.* Deſignat etiam proditionem veritatis. Et oſcula fraudulenta odientis, *p* ſunt blandimenta diaboli, & adulationes. *Prov.27.a.*

a Gr.9.mo 33
b Ori.ſ Cant. hom 1. Bern.ſ.Cant. ſerm 2. Hil.ſ. Iſa 63. ep. Bernard. Gr.14 m 22. Gl. ord. ſ 3. Reg.10.
c Amb. de Iſaac & ſ. pſ.118 ſer. 6. Greg.ſ.Cant.2.
d Bern. ſerm. par 14 & ſ. Cant 8.
e Glo. ord. ſ. Exod 4.
f Hie ſ pſ 84. Aug ſ. ſ.84.
g Gr.ſ.1. Reg 10
h Am ſ Lu 7 Gre hom. 33. Ber.ſ par 51. & ſ Cant. ſerm. 3.
i Ric. de S. Vict de 12. patr. 67.
k Lyſ Ex 18.
l Gr. 20 m 10 Bern.ſ Cant. ſerm.4.
m Philo. quis rerum divi. hæres.
n Bed ſ pro. 7
o Tert. adv. Mar 4. Cle Alex 2. pæd 8. Orig ſ Mat. hom 35.
p Bed ſ prov. 20
q Rup.2.ſ. Exod 12.
r Gov Ver. Cant 2.10 3. Rup 13. Au. ep. 120. & pſ. 14 48 Hie ſ pſ 12. 204. Gre. ſ pſ. 101. & 20 m 34. 30.
s Hil ſ pſ 138 Amb. Apol. David. 13. Ori ſ Le.h.7.
t Hil ſ pſ. 40 Baſi ſ pſ.33. Hie.ſ Ez.137.
v Hil ſ pſ. 52.

Os, Oſſis.

Divinitas Chriſti. Oſſa Chriſti. Apoſtoli. Doctores & fortiores. Eccleſia. Populus Eccleſia. Chriſtus. Fideles. Infideles converſi proximi. Spes æternitatis.

Os, in animalibus eas partes ſolidas corporis ſignificat, quæ corpus ipſum ne defluant, ſuſtentat: nervisque invicem alligantur, & carne ac cute teguntur: intra quæ medulla continetur. Interdum autem ſumitur os pro cognatione, quum dicitur os, & caro: *Iud.9.a.* Os veſtrum, & caro veſtra ſum.

Os agni, quod non comminuitur, *q* divinitatem Chriſti ſignificare poteſt quam non attigerunt perſecutores, ſignificat etiam oſſa ipſius Chriſti, quæ non fuerunt fracta à crucifixoribus. *Exod.12.g.*

Oſſa etiam agni non comminuta, fuerunt *r* Apoſtoli non comminuti, ſed fortes in fide. Fuerunt tamen oſſa Chriſti diſperſa, quando Apoſtoli diſperſi ſunt in paſſione. Ipſi quoque ſunt oſſa eccleſiæ. *Pſa.21.Iob 30.c.* Oſſa etiam eccleſiæ diſſipata ſecus infernum, ſunt, qui videntur doctores & fortiores in Eccleſia, quæ ſæpè decipiuntur ab hæreticis. *Pſa.140.34.41.101.*

Os ex oſſibus Adæ, *ſ* Eccleſiam ſignificat, quæ eſt velut os Chriſti: & facta ex oſſe vel fortitudine Chriſti. *Gen.2.d.* Et oſſa aliquando deſignant ipſum populum Eccleſiæ. *Pſa.50.138.* Os quoque ipſius Eccleſiæ, dicitur Chriſtus, qui dat illi fortitudinem. *Iob 29.c.*

Oſſa diſperſa in campo, *t* ſunt fideles diſperſi in mundo: qui congregabuntur ad unum Chriſti corpus in die judicii. Vel ſunt infideles ad fidem converſi. *Ezech.36.a. Pſa.6.33.34.140.* Proximi etiam ſunt oſſa, quæ debemus congregare, ne diſſipentur ſecus infernum.

Oſſa *v* ſpem æternitatis quandoque ſignificare poſſunt: quæ ideò oſſibus comparatur, quia facit nos grandia ſperare. *Pſa.33.52. Ezec.37.a.*

Oſſa interdum *a* pro fortitudine ſumuntur, etiam pro omnibus virtutibus. Et oſſa Joſeph, quæ noluit manere in Ægypto, deſignant virtutes animi, quas noluit in corpore corruptibili remanere. *Gen.* 2.*d.*50.*d.Exod.*13.*d.Deu.*4.*b.Iob.*10.*c.Pro.*3.*a.*12.*a.*14.*d.*15.*d.Ier.*23 *b.Thre.*5.*b.Mic.*3.*a.* Et oſſa humiliata ſunt virtutes, aut motus animi. *Pſal.*6.31.33.34.37.50.101.138.140. Et oſſa contrita ſunt virtutes diſſipatæ, quæ etiam ſunt oſſa, quæ ſicut herba germinabunt. *Iſa.*38.*c.*58.*c.*66.*d.* Oſſa etiam dicuntur ipſa opera, vel acta fortia, quæ ex virtutibus producuntur. *Iob* 4.*c.*7.*c. Pſal.*33.34. *Prov.*14.*d.*

Oſſa in quæ mittit Deus ignem, ſunt *b* vires mentis. *Thre.*1.*a. Iob* 10.*b.*31.*c.*33.*c.Pſa.*31. Item ratio & intelligentia, quæ aruerunt, dum factorum & virtutum pinguedinem non habent. *Pſa.*101. Conteruntur hæc oſſa per legem peccati membris ſuperinductam. *Thre.*3.*b.*

Oſſa interdum *c* intentionem ſignificant, quæ totum corpus, cogitationem & affectionem ſuſtentat. Et in his conſiſtit vita ſpiritualis. Et quandiu hæc manet firma, nec oſſa comminuuntur, non eſt quis præciſus à corpore Chriſti, cui licet per virgarum livorem fuerit decolorata cutis, & caro clavis, & lancea perforata, tamen os non eſt comminutum ex eo. *Exod.*12.*g.* De his *Pſa.*101.138.*Iob* 19.*c.*

Oſſa diſſipata ſecus infernum, dici poſſunt *d* corpora Martyrum à perſecutoribus morti tradita, quæ tamen, ſicut craſſitudo terræ erupuerunt per miracula, & erumpent in reſurrectione. *Pſa.*140. & oſſa germinantia ut herba, deſignant *e* corpus glorioſum in reſurrectione. *Iſa.*66.*d.*

Oſſa quæ moriuntur in juſtis, *f* deſignant fortitudinem carnis, quæ oſſa tunc in eis moriuntur, quũ anima eligit ſuſpendium. *Iob* 7.*c.*

Oſſa Regis Idumeæ ſignificare poſſunt *g* hiſtorias carnalis legis. *Amos* 2.*a.*

Oſſa mortuorum, dicuntur *h* opera, quæ videntur juſta, & non ſunt, & oſſa arida ſunt fortia opera ſine intentione bona. Vel ſunt, qui fortiores videntur in eccleſia, qui tamen comburentur in judicio. *Ezec.*14.*f. Matt.*25.*c.*

Oſſa montium, ſunt *i* fortiſſimi quique Judæorum, aut etiam ſuperborum in Eccleſia, & etiam ipſa ſuperbia. Item oſſa hæreticorum, quæ efferuntur de domo. *Ezec.*6.*a.Amos.*6.*c.* Et oſſa Judæorum contrita, deſignant duritiem eorum comminutam. *Thre.*2.*a.* Et oſſa malorum, quæ implentur vitiis adoleſcentiæ, ſunt duræ & pravæ conſuetudines, à vitio peſſimæ inchoationis ſumptæ. Et obſtinatio, & opera, quæ videntur in hypocritis fortia. *Iob.*4.*c.*10.*b.*21.*d.* Et oſſa Behemot, *k* ſunt fortiores in vitiis, qui alios etiam in eiſdem vitiis retinent, unde & quaſi fiſtulæ æris dicuntur: quia ſonum benè loquendi habent, ſed ſenſum benè vivendi non habent. *Iob.*40.*b.* Vel ſunt *l* fraudulenta conſilia, quibus ſe tota Antichriſti vel diaboli malitia erigit. Oſſa Regis Idumeæ, ſunt fornicãtes per ſpiritũ ſuperbiæ. *Amo.*2.*a.*

Oſſa etiam pravorum *m* ſunt dignitates & honores: quæ irrigantur medullis, quum abundant divitiis. *Iob.*21.*c.*

In oſſibus ſunt iniquitates, *n* quando ſunt graves & nimium adhærentes, etiam uſque ad pœnam inferni latentem. *Ezec.*32.*f.*

Oſſa olivarum dicuntur *o* nuclei ipſarum: ea ſuccendebant mulieres idolis. *Ba.*6.*d.*

a Aug 2. de ge. con. Man. & 3. ſ. pſ. 33. 102. Hie. ſ. Iſ. 58. Gre. 9. m. 38. & 13. m. 24. 28. & 32. m. 23. ſ. pſ. 101. *b* Gr. 9. m. 38 & 21 m. 16. & ſ. pſ. 101. Aug ſ. pſ. 31. Rup ſ. Ier. 60 *c* Ber ſ de cu. ra carne, &c. *d* Au ſ. pſ 140. *e* Glo. ord. ſ. Iſa 70. *f* Gr 8. m 18. *g* Hieron ſ. Amos 2. *h* Ori. ſ. Matt. hom. 25. Hie ſ. Ez. 24 Rica. de S. Vict. de ſtatu inter hom. 7. *i* Hie ſ. Ez. 6. & ſ. Amos 6. *k* Gr 15 m 4 5. & 32. mor. 19. 20. Hie ſ. Iob 40. *l* Euch for. ſpir. 7. Ru ſ. Amos 2 *m* Gr. 15 m. 25. *n* Ly ſ Ez. 32. *o* Ly. ſ. Bar. 6.

Fortitudo. Virtutes. Opera fortia. Vires mentis. Ratio. Intentio. Corpora Martyrum. Corpora glorioſa. Fortitudo carnis. Hiſtoria legis. Opera fortia ſine bona intentione. Hypocrita. Fortes ex Iudæis. Su erbi. Superbia. Durities Iudæorum. Prava conſuetudines. Obſtinatio. Opera fortia hypocrytarũ. Fortiores in vitiis. Conſilia Antichriſti vel diaboli. Dignitates. Nuclei.

Oſee.

Oſee, ſeu Hoſea, id eſt, *p* ſalvator, filius Beeri, id eſt, putei mei, unus è duodecim Prophetis, qui in figuram ex præcepto Dei duxit uxorem fornicariam. *Hoſ.*1.*a.* Typus eſt Chriſti, qui duxit uxorem fornicariam, hoc eſt, adjunxit ſibi Eccleſiam ex Gentibus: vel etiam ſynagogam.

p Hie ſ. Hoſ. 1 Aug. 22. cont Fauſtum 89.

Oſtendere, vide Indicare.
Oſtentare.

Oſtentare, eſt ſæpè oſtendere: & ſumitur pro eo quod eſt cum jactantia, & gloriandi cauſa oſtendere. *Bar.*6.*c. Eſther.*14.*c.*

Chriſtus.

Oſtentum, vide Admirari, Oſtium, vide Ianua.
Othoniel.

Othoniel, id eſt, *q* reſponſio Dei: dux Iſraël, qui accepit Axam, filiam Caleb, uxorem. *Ioſ.*15.*c.Iud.*1.*b.* Typus eſt ſuſcipientium legem Dei. Et prius quidem dicitur Cenez, id eſt, contemptus literarum in gentilitate. Sed quum ſit frater Caleb, hoc eſt, legis veteris ſpiritualiter intellectæ, & filius Jephone, hoc eſt, converſionis: datur ei uxor filia Caleb, hoc eſt ſcientia Dei. Et dicitur cepiſſe civitatem literarum: quia cui revelat Deus myſteria, comprehendit ſub legis litera myſticos ſenſus.

Othoniel aliter interpretatur tempus mihi Deus: & ut fuit judex Iſraël, & liberavit populum, figura eſt *r* Angelorum protectorum, & etiam judicum Eccleſiæ, ſuper quos ſi fiat Spiritus Dominus, liberavit populum à diabolo. *Iud.*3.*b.*

Vel interpretatur tempus Dei, & deſignat *ſ* Chriſtum, qui tempore ſtatuto à Deo viſitavit plebem ſuam, cujus Evangelium reſponſio Dei eſt. Cepit Dabir, id eſt, loquacem ſynagogam Scribarum & Phariſæorum. Duxit Axam, Eccleſiam ex gentibus. *Iud.*1.3.*b.*

q Ori ſ Ioſ. hom. 22. *r* Ori. ſ. Iud. hom 3. *ſ* Rup ſ Iud. 2 *t* Baſ. ſ p. 28 hom. 1. Geo. Ve. Can. 2. 10 3. cap. 19 *v* Ori. ſ. Lev. hom. 37. & ſ. Matt. h. 34. & in div. h. 9 Cyp. ep 1. Ar. ſ. pſ 8. § 4 Au ſ. pſ 64. Hie ſ. Iſa 11. Cyr. 7. ſ. Ioan. & ep. 39.

Suſcipient legem Dei. Angelus cuſtos. Iudices eccleſia. Chriſtus.

Ovis.

Ovis, eſt pecus lanigera, admodum manſueta, lana & pelle veſtiens homines, carne verò paſcens. Erat ejus magnus uſus in ſacrificiis, & etiam agnorum ob ea genitorum.

Ovis paſſim *t* Chriſti gerit typum, qui pro nobis oblatus eſt, & ad omnes injurias ſicut ovis obmutuit. Et ut ovis facilè tradit quæ habet, ita Chriſtus ſpontè ſeipſum pro nobis obtulit. *Exod.*34.*c.Lev.*3.*b.*4.*c.Pſal.*79.*Iſa.*53.*c.* offerebatur autem ovis, & agnus pro purificatione partus, & pace conducenda hominis cum Deo. Sic Deus pacificavit omnia per ſanguinem ſuum: nec ulli unquam nocet, ſed ſemper eſt beneficus.

Oves, quia innoxiæ, & rudes, & earum cibus eſt mundus, ſuntque lanigeræ, ac maximè utiles hominibus, ſignificare ſolent *v* ſimplices, manſuetos, innocentes, ac juſtos, qui aliis proſunt, ideò ſtatuentur à dextris. Subjecti quoque, & omnes qui ſalvantur propter manſuetudinẽ, oves dicuntur. *Gen* 4.*a.*12.*d.*26.*c.*29.*b.*30.*c.*3.31.*c.*2.*b.*34.*d.*37.*c.*38.*c.*46.*d.*47.*a.Exo.*2.*c.*3.10.*f.*12.*f.*13.*b.*34.*c.Lev.*1.*a.*3.*b.*4.*g.*7.*c.*1. *Reg.*16.*b.*

Chriſtus. Simplices. Manſueti. Innocentes. Iuſti. Subditi.

*Reg.*16.*b.Pſal.*8.64.73.76.94.*Iob.*1.*a.*42.*d.Ier.*11.*d.Matt.*10.*a.*25.*c.Iſa.*11.*b.Ezec.*34.*a.Eccleſiaſtæ* 2.*b.* oves etiam ſunt venientes ad fidem. Oves autem tollit, *a* qui innocentiæ ſuæ cauſas multiplices ad elationem retulit. 1.*Reg.*14.*c.* Et oves variæ *b* ſunt animæ liberis variiſque ſigillis ac virtutibus picturatæ. Et oves primi temporis, erant variæ, ſerotinæ verò albæ. *Gen.*30.*e.* oves quoque dicuntur *c* animæ perſpicaciores. *Matth.*15.*c.*

Oves variæ diverſos ſtatus in eccleſia ſignificare poſſunt. *Gen.*30.*e.*

Oves dicuntur *d* Martyres. *Pſa.*43. Dediſti nos tanquam oves eſcarum. *Rom* 8.*g.* Multi enim Chriſtiani fuerunt occiſi, multi capti, & in ſervitutem venditi, &c. Et oves diſperſæ, fuerunt diſcipuli Chriſti in paſſione. *Zach.*13.*d. Matt.*26.*a.*

Oves præterea, dici poſſunt ſimplicia opera, & oves variæ, & unicolores, *f* diverſa opera ſignificant. *Gen.*30.*e.Exod.*20.*d.Lev* 1.*a.*

Oves etiam ſignificant imperitos, & ignaros, & animas juvenum, quæ paratæ ſunt ad ſuſcipiendū verbum. *Exod* 34.*c.*

Oves quatuor reddendæ pro una, ſignificare poſſunt *g* quatuor evangelia, ſecundùm quæ eſt agenda pœnitentia. *Exo.*22.*a.* Poſſunt etiam ſignificare *h* quatuor anni tempora, & quatuor elementa & quatuor humores humani corporis.

Ovis, in quam permutatur primogenitum aſini, profectum ſignificare poteſt. *Exod.*34.*c.* Et ovis annicula *i* perfectionem, & intelligentiam, & etiam operum fœcunditatem, & munditiam vitæ. *Lev.*14.*b.*

Oves quas paſcebat David, *k* cogitationes ſanctas, ſed ſimplices ſignificare poſſunt. 1.*Reg.*16.*b.* Has oves paſcebat Moyſes. *Exod.*2.*c.*3.*a.* Illas item Job poſſidebat. *Job.*1.*a.*

Oves perditæ, ſignificant *l* peccatores, propter quos venit Chriſtus, qui peculiariter veniſſe dicitur ad oves quæ perierunt domus Iſraël. Vel deſignant genus humanum, quod periit in Adam. *Matth.*9.*d.* 10.*a.*15.*b.*15.*c.Pſa.*118.*Iſa* 53.*b.* oves autem aliæ erant Gentiles. *Ioan.*10.*c.* Oves quoque dicuntur homines comparati Chriſto.

Oves cum ſint matres agnorum, deſignare poſſunt *m* eruditiores in ſacra ſcriptura, qui alios inſtruere poſſunt, & ipſi obtemperant Chriſto. *Pſa.*113.*Ioan.*21.*e.*

Oves nonaginta novem, *n* angelos ſignificant. ovis verò una, quæ perierat, genus humanum. *Mat.* 18.*b.* poſſunt etiam oves nonaginta novem juſtos deſignare. Et è diverſo ſignificant ſuperbos, qui relinquuntur in montibus, hoc eſt, in ſuo tumore, oves etiam multi viri divites, *o* angelos poſſunt ſignificare. 1.*Reg.*12.*c.* Et oves quas reliquit David, ut pugnaret cum Goliath, ſunt angeli relicti à Chriſto. 1.*Reg.* 17.*c.* Oves etiam ſubjectæ Chriſto, *p* ſunt angeli. *Pſa.*8.

Oves ſeptem millia quas habebat Job, *q* perfectam innocentiam quorundam Judæorum ſignificant qui ad gratiæ perceptionem ex legis paſcuis venerunt. *Iob.*1.*a.c.* Generaliter autem oves paſcuæ Dei dicebantur *r* Judæi in lege nutriti. *Pſa.*73.

Ovis quam dedit unuſquiſque amicorum & vicinorum Job, cum inaure aurea, *ſ* perfectam obedientiam ſignificat. *Job.*43 *e.*

Oves hæreticorum fœtoſæ, *t* ſunt magiſtri hæreticorū, qui multos pariunt in ſuis erroribus. *Pſa.*143. Sicut oves in inferno dicuntur *v* mali, quorum paſtor eos depaſcens eſt mors, ſeu diabolus.

Ovis in ænigmate, dicta eſt uxor, quando dives tulit ovem pauperis, hoc eſt, David uxorem Uriæ. 2.*Reg.*12.*a.*

Oves quandoque *x* ſtultitiam ſignificant, & irrationales impetus, vires inquam rationis, & expertes ſenſus, & appetitus. Filii Laban, has vires iter dierum trium ſuccedendo curant: quæ figura eſt virtutis per omnem vitam derelictæ. Tempus enim diviſum eſt in præſens, præteritum, & futurum. Alio modo dicuntur irrationalia, quæ omni prorſus ratione carent, ut pecora, quæ exercitator ſua cura dignabitur. *Gen.*30.*f.*

Oves Amalec occidendæ, deſignant *y* ſimulationem innocentiæ. Nam quidam dum & ipſam formam humani corporis, & proprietates ſexus utriuſque, dum inſitam membris libidinem conſiderant quaſi naturali bono: ſe hoc licenter poſſe uti putant. Poſſunt etiam deſignare leviores libidinis cogitationes. 1.*Reg.*15.*a.*

Venientes ad fidem. — Diverſi gradus in Eccleſia — Martyres. — Diſcipuli Chriſti — Opera ſimplicia. — Evangelia — Tempora anni. — Elementa. — Humores — Profectus. — Perfectio — Fœcunditas operum. — Munditia vitæ — Cogitationes ſanctæ. — Peccatores. — Gentiles. — Eruditiores. — Angeli. — Genus humanum — Iuſti — Superbi. — Innocentia quorundam Iudæorum. — Iudæi. — Perfecta obedientia — Magiſtri hæreticorum. — Mali. — Uxor — Stultitia — Motus irrationales. — Senſus, & appetitus. — Simulatio innocentiæ. — Cogitationes leviores libidinis — Eccleſia. — Teneri in fide. — Simplices.

Ovile, Caula:

OVILE, eſt locus in quo oves morari ſolent, ſeu in quem ſe recipiunt, quod & caula dicitur.

Ovile, *z* Eccleſiam ſignificare ſolet. *Mic.*2.*d.* Et caulæ gregum, ſunt Eccleſiæ ex gentibus. *Gen.* 29. *b. Iſa.*65.*b.Ioan.*10.*a.* Eſt autem factum unum ovile ex Judæis, & Gentibus. Caulæ quorum filiorum Orientis ſunt Eccleſia fidelium, qui ſunt Orientales. *Ezech.*25.*a.*

Ovum.

OVUM, eſt ubi ſemen aliquorum animalium, præcipuè avium continetur: unde animal fovendo producant.

Ova *aa* teneram adhuc prolem exprimunt, quæ dio fovenda eſt, ut ad vivum volatile producantur. Ova quippe inſenſibilia in ſemetipſis ſunt, ſed tamen calefacta, in viva volatilia convertuntur. Ita mirum parvuli auditores ac filii, certum eſt quod frigidi inſenſibileſque remaneant, niſi doctoris ſui ſolicita exhortatione calefiant. Sed ova ſtruthionis derelinquuntur, quia diſcipulis ſuis hypocritæ nullum cœleſtis vitæ exemplum præbent. *Job.*39.*b.* Sic ova derelicta, ſunt ſimplices eccleſiæ ſine defenſione manentes. *Iſa.*10.*d.*

Ova etiam ſtruthionis, fuerunt *bb* Apoſtoli ex Judæis orti, à quibus tamen derelicti & contempti fuerunt.

Ovum, ut eſt animal in ſpe, *cc* ipſam ſpem exprimere poteſt, & ut non videtur quod eſt in ovo, ita ſpes eſt de his quæ non videntur: cui apponitur ſcorpio, qui cauda mordet: quia deficiunt à ſpe qui retro reſpiciunt. *Luc.*11.*b.*

Apoſtoli. — Spes.

a Gr. ſ. 1. Re. 14. 15. m. 27. — Iſy ſ. Lev 13. — b Bed ſ Gen. 29 30. Georg. Ven. Cant 1. to. 7. cap 10. Phi de ſomnus. — c Ori ſ. Matt. cap 15. — d Chr. ſ. pſ. 93. Lyr ſ pſ. 43. — e Hie ſ Za 13. Chry. ſ. pſ. 93. — f Phil de ſomnus — g Gl. ord. ſ. Exod 22. — h Philo de ſacrificio Abel, & Cain. — i Orig ſ Lev. hom 8. Amb. 8. de Cant. 2. — k Gr 27. m. 25. Gr ſ. 1. Re 16 & 4 mo. 18. Bed ſ Exod. 2. — l Hil. ſ Matt. can. 10. Orig. ſ Matt. cap. 15. Hie ſ Matth. 18. Aug ſ. Ioan. tract 47. Ori. ſ. Matth. hom. 14. — m Ar. ſ pſ. 113. Am. ſ Lu 14. Hil ſ Matth. can 18. — o Am ſ Luc. 15. & Apolo. David. 5. Hie. ſ. Ma 18. — p Au ſ. pſ 8. & ſ 197. & de ver. Apoſtoli ſerm. 9. Gre. hom. 34. — q Gre 1 m 13 & 2. mo. 26. — r Au. ſ pſ 73. — ſ Gr 35 m 18. — t Hie ſ pſ. 43. — v Au ſ pſ 48. — x Phil de ſacrific. Abel. & Cain. Ori ſ Lev h. 2 & Num. hom 27. Cyr de adoratione in Spiritu ſancto. 6. — y Gr ſ 1 Re 15. — z Hie ſ. Mi. 2. & ſ. Iſ. 65. Aug ſ. Ioan. tract. 44. 47. Cyr 7. ſ. Io. 6. — aa Gr. 31. m. 7. Hie ſ Iob 39. & ſ Iſa 10. — bb Gr. 31. m. 16. — cc Aug. epiſt. 121. & de ver. Dom ſer. 29.

a Euch. ſer. ſpir. 8. Ru. 7. ſ. Mat. — *Virgo Maria.*

Ovum petendum à patre, dici poteſt *a* Beata Virgo Maria, intra cujus uterum formata eſt avis, Chriſtus, fovente Spiritu ſancto. *Luc.* 11. *b.*

b Hie. ſ. Iſ. 49. Gr. 15. m. 77. Euch ſer. ſpir. 7. — *Doctrina perverſa.*

Ova aſpidum, *b* doctrinam perverſam Judæorum, & hæreticorum deſignant. *Iſa.* 59. *a.* Poſſunt etiam deſignare malignorum ſpirituum conſilia in corde latentia.

Oza.

c Gr. 5 mo. 10 Ru. a. ſ. Re. 8. — *Infirmi reprehendentes fortiores. Iudæi.*

OZA, id eſt fortitudo, aut capra fuit Levites, qui cùm tetigiſſet arcam Domini, ut eam lapſantem ſuſtentaret, mortuus eſt. 2. *Re.* 6. *c.* 1. *Par.* 13. *c.* 1. deſignat eos, *c* qui cùm ſint infirmi, fortiùs facta corripiunt, unde ipſa viventium ſorte reprobantur, unde interpretatur robuſtus Domini, quia præſumptores quique niſi audaci mente robuſtos ſe in Domino crederent, nequaquam meliorum dicta vel facta, velut infirma judicarent. Vel deſignat Judæos, volentes ſervare legem veterem cum nova.

Ozias.

OZIAS, id eſt fortitudo Domini, ſive hircus Domini, Rex Juda, qui cùm tentaſſet in templo offerre incenſum Domino, factus eſt leproſus. 4. *Reg.* 15. *a.* 2. *Par.* 20. *a.* Ejus tempore fuit gravis terræ motus. *Zach.* 14. *a.*

d Hie ſ. Iſa 1. e Ori ſ. Iſaia hom. 1. 5. Hie epi [?] factum eſt. f Gr ſ. Exec. hom 14. Gloſ. ord. ſ. 4. Reg. 15. Ru. ſ. Amo. 2. g Glo ord ſ. Lev. 10. — *Diabolus. Iudæi.*

Oziæ tempore vidit Iſaias viſiones, quia eorum *d* eſt eas videre, qui ſunt in fortitudine Domini. *Iſa.* 1. *a.*

Ut autem eo mortuo, vidit Iſaias Dominum, typus eſt *e* principes hujus mundi, aut principis peccati, qui ſi moriatur in nobis, poterimus videre Dominum, ſi autem in nobis vivat, non poſſumus videre. *Iſa.* 6. *a.* Secundùm etiam quod ſibi orrogavit officium ſacerdotum, *f* diabolum ſignificat, qui cùm altiora ſe quæſiſſet, factus eſt leproſus, & ebnſtituit nos leproſos, ſi regnat in nobis. Deſignat etiam Judæos, qui occidentes Chriſtum, voluerunt ſibi uſurpare hæreditatem ejus, unde facti ſunt leproſi: 2. *Par.* 26. *c.*

Oziel.

Evangelium.

OZIEL, id eſt, fortitudo Dei, ſive hircus Dei: filius Caath. patruus Aaron: typum gerit *g* Evangelii, ideò eſt pater Miſaël, & Eliſaphan, qui deſignant Sanctos ex Evangelio natos, eſtque cognatus Aaron: quia Evangelium cognitionem habet cum lege. *Lev.* 10. *b.*

Pædagogus.

h Hi ſ. Gal. 3.

PÆDAGOGUS, dicitur *h* pueri inſtitutor, hoc eſt, cui docendorum puerorum cura mandata eſt. Coercet metu pœnæ, inſtituit diſciplinis: non eſt pater, nec hæreditatem pædagogi, is qui eruditur, expectat: ſed alienum cuſtodit filium pædagogus, ab eo poſtquam ad legitimum illi capiendæ hæreditatis tempus advenerit, receſſurus.

i Cle. Alex. 1. pæd. 2. 7. 11. — *Christus.*

Pædagogus, & inſtitutor noſter præcipuè *i* Chriſtus eſt, ornatus ſcientia, benevolentia, & dicendi libertate: licet alioqui verè magiſter & pater ſit.

k Cle Alex. 1. pæd. 11. — *Lex.*

Pædagogus dicitur *k* lex vetus, quæ velut pædagogia eſt puerorum inſolentium, qui habenis non facilè retinentur, quales erant Judæi, & ducit eos, quos ſub ſua cura habet, ad verum magiſtrum, & patrem Chriſtum. *Gal.* 3. *d.*

l Am. epi. 73. Glo. ord. ſ. 1. Cor. 4. — *Inſtitutiones recentium in fide.*

Pædagogi etiam dicebantur, *l* qui primum credentes inſtituebant, & qui minora docebant non affectu paterno. 1. *Cor.* 4. *c.*

Pagina, Pagella.

m Ly. ſ. Ie. 36 — *Pars legis divinæ.*

Pagina, dicitur utràque pars folii in volumine, cujus diminutivum eſt pagella, & tres pagellæ voluminis Jeremiæ, *m* partem legis divinæ ſignificare poſſunt. *Ier.* 36. *a.*

Palam, vide Manifeſtare.

Palatha.

Palatha, idem eſt quod maſſa, & propriè ficorum, & caricarum. 2. *Reg.* 16. *a.* 1. *Par.* 12. *g.*

Palatium, Aula, Baſilica.

n Rica. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 1. o Glo inter ſ. Eſther. 5. Glo ord ſ. a. Par. 4. p Rica de S. Vict. de ſecur. conſcien 37. — *Securitas conſcientiæ. Operatio vitæ præſentis. Vita carnalis. Humilitas ficta.*

PALATIUM, dicitur domus imperatoria, ſeu regia, ſuperba, ampla, fortis, & ſublimis 3. *Reg.* 16. 21. *a.*

Si domus ſit conſcientia, palatium dici poterit *n* ſecuritas conſcientiæ. *Dan.* 4. *a.* Ego Nabuchodonoſor quietus eram in domo mea, & florens in palatio meo.

Baſilica, ſignificare poteſt *o* operationem præſentis vitæ, & etiam mores vitamque carnalium, qui multi ſunt in Eccleſia viam latam ſequentes. 2. *Par* 4. *c.* 6. *Eſther.* 5. *a.*

Aula Babylonis, *p* humilitatem fictam deſignare poteſt, ſicut aula Hieruſalem humilitatem veram, unde in aula Babylonica deambulabat, quem de ficta humilitate ſua conſcientia accuſando fatigat. *Dan.* 4. *f.*

Palatum.

q Hie ſ. Ez. 3. r Glo ord ſ. Thren. 4. — *Defectus correctionis. Defectus confeſſionis.*

Palatum eſt pars ſuperior, & veluti camera oris, quod labiis dentibuſque quaſi palis munitum eſt.

Palato adhæret lingua prophetæ, *q* quum non reprehendit peccantes. *Ezech* 3. *g.*

Palato quoque adhærere dicitur lingua lactentis. *Thre.* 4. *b.* quia *r* deficiente lacte doctrinæ, parvuli deficiunt è confeſſione fidei, & laude Dei & peccatorum.

Palea,

Digitized by Google

Palea, Culmus, Stipula.

PALEÆ, ſunt ſtipula frumenti, in quarum cacumine grana in ſpica continentur. Culmus autem dicitur ipſe frumenti calamus, à radice uſque ad ſpicam. Stipula autem etſi dicitur ipſe calamus, tamen eæ ſolent dici ſtipulæ, quæ remanent in campo demeſſo frumento. Paleæ autem ſunt, quæ ſeparantur à grano in areâ, & præſtant leve pabulum jumentis. Culmus ſpicarum plenarum, quas vidit Pharao, *a* gratiam, & veritatem ſignificare poteſt, & etiam ſtipula. *Gen. 41.a.c.*

Paleæ multæ in domu Batuelis, multas *a* ſpecies doctrinæ Spiritus ſancti, quæ pœnitentibus dantur, deſignare poſſunt. *Gen. 24.c.*

Stipula lini, in qua abſcondit Raab exploratores, deſignare poteſt *b* fortitudinem fidei Gentilitatis in ſuſcipiendis Chriſti prædicatoribus. *Joſ. 2.c.*

Paleæ, *c* litteram ſacræ ſcripturæ continentem in ſe grana intelligentiæ ſpiritualis quandoque ſignificant. *Iſa. 11.b.30.e.65.d.* Eadem eſt culmus, ſtans ſine germine ipſis Judæis, quia non percipiunt fructū ſpiritualem. *Hoſ. 8.b.*

Stipula ſicca appellatur *d* homo, qui infirmus apparuit in tentatione, & per carnem terræ proximus fuit, etiam quum ſtare videbatur, & velut ſtipula parvo tentationis vento cecidit. *Job. 13.d. Iſa. 40.f.* Stipula quoque ſunt, qui levitatis motibus exſufflati, nunquam in eodem ſtatu permanent, & qui aridi ſunt ad fidem & inanes.

Quaſi paleas reputat Leviathan ferrum *e* cùm prædicationem Sanctorum judicat inania verba. Sic etiam in ſtipulam vertuntur ei lapides fundæ, cùm pro nihilo ducit fortes Eccleſiæ. Et etiam quaſi ſtipulam reputat malleum, quia ſupernæ animadverſionis ictus formidare contemnit. *Job 41.c.*

Stipula in agro dicuntur *f* Judæi in lege, ſine tritico bonorum operum exiſtentes. *Iſa. 27.b.* juxta Septuaginta.

Paleæ quoque deſignant *g* inutilium hominum inanitatem, & etiam impietatem. *Matt. 3.c. Job. 21.c. 41.c.* Et ſtipula collecta, eſt ſynagoga peccantium. *Jer. 23.f.* Quid paleis ad triticum? Palea etiam eſt vanitas vanitatum. & palea cum ariſta, eſt vanitas & afflictio ſpiritus. Palea etiam eſt inanis gloria, quam quærunt multi, quibus alias non datur. *Exod. 5.b.* Item peccata leviora, in quibus non diu immoratur ignis. Stipulam autem pariunt, qui digna igne faciunt. *Iſa. 5.g. 33.b.*

Paleæ inanes, quæ tempeſtate jactantur, *h* ſtipendia temporalia prædicatorum, à ſæcularibus collata ſignificare poſſunt: quæ quantumvis abundent, levia reputanda ſunt, *Gen. 24.e.* Et generaliter paleæ ſunt temporalis victus, qui aliquando negatur fidelibus, quia vivunt in tribulationibus in hac vita. Ideò Pharao nolebat dare paleas filiis Iſrael in Ægypto. *Exod. 5.b.*

Paleæ, ſunt *i* mali, qui in judicio ſeparabuntur à tritico. *Matt. 3.c. Luc. 3.d. Exod. 5.b. 15.a. Iſa. 41. 47.d. Jer. 13.d. Joel. 2.b. Nah. 1.e.* Ipſe quoque diabolus paleæ nomine deſignatur in ejuſdem ferè locis. Culmus autem ſtans, & non habens germen, eſt quum vita meritis virtutum caret, *Hoſ. 8.b.* Illi quoque ſunt paleæ qui aliis utiles ſunt, ut paleæ tritico, ſed non ex charitate. *Iſa. 25.d. Job. 21.c.*

Paleæ, dicuntur *k* errores hæreticorum, & corrupta doctrina, & ipſi hæretici. *Jer. 23.f. Pſal. 82.i. Corinth. 3.c.* Et ſtipula domus Eſau, dicuntur hæretici, qui convertuntur, erroribus igne purgatis. *Abdia.*

Paleæ præbentes fortitudinem luto, *l* certitudinem in veritate fundatam ſignificant: ſine his linebant parietem pſeudoprophetæ, & hæretici. *Eze. 13.b. Nah. 3.c.*

Paleſtina, Paleſtinus, Philiſthiim.

PALESTINA, id eſt, conſperſa, nempe cinere vel pulvere: ſive ruina appoſita vel ruina duplex, ruinæ potus, vel cecidit libens, vel potione cadens: provincia Judææ proxima, cujus etiam Judæa dicebatur eſſe pars. Erant autem Paleſtini hoſtes Judæorum, & à Septuaginta interpretibus dicuntur alienigenæ. In noſtra verò tranſlatione dicuntur Philiſthim, aut Philiſthiim, interpretantur etiam Philiſthiim obvoluti, aut involventes.

Paleſtini facti de Capadocibus, *m* ſunt fideles ex Gentibus cadentes à ſuperbia, & bibentes poculum Chriſti. *Amos 9.c. Zach. 9.b.* Doctores quoque ſacti Spiritu ſancto repleti, per Philiſthæos deſignantur, *n* qui tulerunt arcam. *1. Reg. 4.a. 5.a.*

Paleſtina, ubi fuit colonus Abraham, *o* figura eſt hujus mundi, in quo boni peregrinantur. *Gen. 21.d.* Et ut Philiſthiim erant hoſtes Judæorum, ſed non in continua pugna, deſignant hunc mundum, cum quo ludimus continuis revolutionibus, nunc ab ipſo expediti, nunc in eo iterum obvoluti. Cùm Philiſthiim, hoc eſt, cum mundo nunc pugnandum eſt, nunc verò converſandum, & ſuos dilectores ab ipſo trahentes, deducamus in ſervitutem Dei, ſicut Chriſtus nos docuit, qui cum Publicanis, & peccatoribus manducabat & converſabatur, ut eos ad pœnitentiam revocaret.

Paleſtina etiam ſignificat *p* Gentiles, qui judicarunt David ſtultum, hoc eſt, Chriſtum, & ejus prædicationem. Et Paleſtini aliquando ſunt Gentiles ad fidem venientes. *1. Regum 21.d. Iſaia. 21.d. Ezec. 16.g.*

Paleſtini obruentes puteos terra, ſunt *q* Judæi, dantes ſenſus carnales & terrenos legi, & peculiariter Scribæ, & Phariſæi. *Geneſ. 20.e.* Et ſunt potione cadentes, qui inebriati ſunt de calice dæmoniorum. *Pſalm. 82.* Philiſthiim adverſarii Samſon. *Judith. 15.a. 16.a.* Item qui tulerunt arcam, & poſuerunt in templo Dagon *r* quia veritatem incarnationis poſuerunt in mendacio. *1. Regum 5.a. Joel. 3.b. Amos 1.c. Soph. 2.b.*

Paleſtini quoque obruentes puteos, ſunt *r* dæmones mentes fidelium tentationibus opprimentes & ſpiritualem doctrinam quantum poſſunt occultantes. *Gen. 26.d.* In horum manus traditur Iſraël. *Jud. 10.b. 15.b. 16.a* Ipſi ceciderunt populo ſine fractura, & biberunt de calice Babylonis, & corruerunt. *Eze. 16.e. 15.d.* Velut populo cecidit ille, qui in veritate non ſtetit. *Joan. 8.f.* Paleſtini etiam obruentes puteos, ſunt hæretici, obſcurantes veritatem ſcripturarum.

Philiſthiim quoque hoc eſt, potione cadentes, ſunt *ſ* mali ebrii in peccato, & cœleſtium obliti. Et Philiſthæa, eſt anima peccatrix. Item hæretici errorum populo cadentes, & etiam philoſophi ſuperbi: & præterea perſecutores fidelium. *Exod 15.b. 23.d. 1. Reg. 14.g. Iſa. 14.g. Joel. 3.a. Amos 1.c. Abdia. g.* Item contentioſi in Eccleſia. *2. Reg. 5.d.*

a Gloſ. ord. ſ. Exod. 13.

Philiſthiim, vicini Judæis, per quorum terram Dominus noluit ducere filios Iſraël, exeuntes de Ægypto. *Exod.13.d.* deſignant *a* tentationes propinquas, quas non vult Deus offerri fidelibus in principio converſionis, ne deficiant. — *Tentationes.*

Paliurus.

b Hie. ſ. Mi. 7. — c Gr. 33. m. 3.

Paliurus, eſt herba ſpinoſa, & aſpera, deſignat *b* vitia in Judæa, quæ nata ſunt in eis legem habentibus, ut paliurus in agris cultis. *Iſa.34.c.* Et optimi inter eos dicebantur quaſi paliurus pungens & retinens, vulnerans appropinquantem ſibi, & adunco dente comprehendens. *Mich.7.a.* — *Vitia Judæorum. Judas.*

Paliurus in munitionibus Babylonis, deſignat *c* defenſores vitiorum. *Iſa.34.c.* — *Defenſores vitiorum.*

Pallere, Pallidus, Pallor.

Pallor, propriè dicitur color ille in homine, quum deſtituta ſanguine cutis liveſcit; ut in ſubito metu. Pallere autem eſt pallidum eſſe, ſeu pallore affectum eſſe. In cæteris quoque color ſimilis pallor dicitur.

d Ori. ſ. Cant. hom. 4. Hil. & Aug. ſ. pſa. 67. Gre. ſ. Ezech. hom. 15. Bern. ſ. Cant. ſerm. 61 & de diligendo Deo. e Iſy. ſ. Le. 14.

Pallor auri, dici poteſt *d* fides virtutibus florens: vel eſt donum muneris Evangelici in prædicatoribus refulgens, vel flos honoris perpetui, & fulgor ſapientiæ in fœlicitate: vel Fervor charitatis: vel etiam pallor corporis Chriſti in morte. *Pſa.67.* — *Fides. Donum evangelicum. Fervor charitatis. Pallor mortis Chriſti.*

Pallor parietum leproſæ domus, *e* inanem gloriam doctorum ſignificare poteſt, per quam in errorem veniunt. *Lev.14.e.* — *Inanis gloria doctorum.*

Pallium, Chlamys.

f Chr. ſ. pſ. 93. g Tert. adv. Marcionem. h Gre. 2. m. 31. Be. ſ. Gen. 39. Ru. 3. ſ. Re. 17. i Ori. ſ. Gen. hom. 17. Amb. de ben. Patriarc. 4. Aug. de eſſen. div. Eus. for. ſpi. 1. k Au. 18. civ. Dei 2. Bed. ſ. Gen. 9. Am. de Tob. 1. l Hie. ſ. Mi. 2.

Pallium, eſt veſtis extrema, circumtegens corpus ſupra tunicam, & tam viris quam mulieribus conveniens. Dicitur etiam Chlamys, quæ tamen propriè veſtis eſt militaris, pallio brevior & ſtrictior. — *Caro Chriſti.*

Pallium Joſeph relictum in manu fœminæ, deſignare poteſt *f* humanitatem Chriſti, ſeu ejus carnem in manibus peccatorum relictam. *Gen.39.c.49.b.* Deſignat etiam *g* literam legis, quam reliquit Chriſtus in oculis ſynagogæ. Item *h* ſæcularem habitum, & temporalia bona, quæ relinquuntur ab his qui mundum fugiunt. Pallium Eliæ, quo diviſit aquas Jordanis, corpus Chriſti, quo percuſſo fluxerunt aquæ baptiſmi. *4.Reg.2.b.* — *Litera legis. Temporalia bona.*

Pallium Chriſti, dici poſſunt *i* Apoſtoli illi adhærentes, & participes ſecretorum ejus, vel eſt Eccleſia, vel Gentes ex quibus conſtat Eccleſia. *Gen.49.b.* — *Apoſtoli. Eccleſia.*

Pallium quo ſe operuerunt Sem, & Japhet, ne viderent patris verenda. *Gen.9.d.* typus eſt *k* honoris Chriſto exhibiti, à Chriſtianis, paſſionis ejus opprobrium venerantibus. Deſignat etiam ſplendorem Solis, & Lunæ, tempore paſſionis Chriſti, juxta crucem deficientem, & quaſi oculos omnium tegentem. Item cognitionem propriæ infirmitatis, & unde ſint nati. Poteſt etiam verbum Dei ſignificare, per quod confundimur, & erubeſcimus peccata noſtra. — *Honor paſſionis Chriſti. Splendor Solis & Lunæ. Cognitio propriæ infirmitatis. Verbum Dei.*

Pallium zeli, quo opertus eſt Chriſtus, charitatem deſignat. *Iſa.59.d.* Et pallium unum ex omnibus ſagis tabernaculi, unitatem charitatis ſignificat. *Exod.36.b.* — *Charitas.*

Pallium dicitur *l* auxilium Dei. *Mic.2.c.* Deſuper tunicam pallium ſubſtuliſtis. — *Auxilium Dei.*

Pallium Eliæ ab Eliſæo collectum. *4.Reg.2.c.* deſignat virtutem verbi, quam Chriſtus ad glorificandam ſuam carnem mundo reliquit. — *Virtus verbi.*

m Amb. de Iſaac. 6. Gre. 1. m. 14. Gr. ſ. 1. Re. 15. o Rup. ſ. Mi. 2.

Pallium Rebeccæ, quo ſe operuit viſo Iſaac, *m* pudorem vitæ veteris ſignificare poteſt, & etiam operimenta conſcientiæ. *Gen.24.g. Cant.5.c.* — *Pudor vitæ veteris.*

Pallium Samuëlis, cujus ſummitatem apprehendit Saul, & ſciſſa eſt. *1.Reg.15.f.* deſignare poteſt *n* familiares doctoris, vel ipſius converſationem. Vel deſignavit regnum Iſraël ab ipſo Saule præcidendũ ut expreſſit Samuel. Chlamis etiam Saulis, cujus oram præcidit David, regnum Judæorum ab eis præcidendum deſignavit. *1.Reg.24.a.* pallium ſuper tunicam, *o* erat regnum Iſraël ſuper regnum Juda in David, & ſuſtulerunt pallium, quando receſſerunt à domo David. *Mic.2.c.* — *Familiares vel converſatio doctoris. Regnum Iſraël.*

p Ambr. de virg. 3. Gre. 26 m. 1. & ſ. can. 5. q Ru. ſ. can. 5. r Hie. ſ. Iſa. 3. ſ Ben. ſ. Ex. 12.

Pallium ſponſæ, ſignificare poteſt *p* prudentiam & philoſophiam, & actus corporales, vel veterem hominem: & pompæ ſæcularis reſiduum, aut impedimenta, ne noſmetipſos cognoſcamus. *Cant.4.f.* In beata Virgine pallium erat *q* ſecretum, quo tegebat myſteria incarnationis: quod tulerunt cuſtodes quando ea detexit Apoſtolis. — *Prudentia. Philoſophia. Vetus homo. Myſteria.*

Pallium laudis datur Beatis in gloria, qui ſemper verſantur in laudibus Dei. *Iſa.61.a.*

Pallium, quo pectus & humeri proteguntur, *r* ornamenta operum ſignificare poteſt. *Iſa.3.d.* Et pallia in quibus ligabatur farina ab exeuntibus de Ægypto. *Exod.12.e.* deſignant *ſ* jugum vitæ, ut, Si quis vult venire poſt me, &c. Vita enim eſt mandatorum impletio. — *Ornamenta operum. Jugum vitæ. Laudis ornatus.*

t Euch. ſer. ſpir. 8.

Chlamys, dici poteſt *t* laudis ornatus. *Prov.31.b.* Chlamidem fecit viro ſuo, id eſt, veſtimentum, quod de duobus coloribus tanquam de duobus teſtamentis confectum ſit.

v Ori. ſ. Iud. hom 3. x Hie. ſ. Iſ. 28. y Ori. ſ. Matt. hom 35. Hil. ſ. Matth. can. 33. Hie. ſ. Ma. 23.

Pallium, ſeu pelles, quibus opertus fuit Siſara, *v* membrorum mortificationem deſignare poſſunt. *Iud.4.c.* — *Mortificatio membrorum.*

Pallium breve, quod non poteſt ſimul operire Chriſtum, & diabolum. *Iſa.28.e.* *x* eſt anima non valens ſimul bibere calicem Domini, & calicem dæmoniorum. *1.Cor.10.e.* — *Anima.*

Pallium aliquando dicitur *y* peccatum. *Ezech.5.a.* Ligabis eos in ſummitate pallii tui. *Matth.5.f.* Dimitte ei & palliũ. Chlamis etiam, qua indutus eſt Chriſtus tempore paſſionis, deſignat peccata noſtra, pro quibus ipſe penè tormentis obrutus eſt: & ſanguinem hujus mundi, vel opera Gentium cruenta, quæ ipſe ſuſtentavit. *Matth.27.e.* poteſt etiam ſanguinem Martyrum deſignare. — *Peccatum. Sanguis Martyrum.*

Palma, Palmus.

z Baſ. de ſpiritu ſancto. cap. 8.

PALMA, dicitur planum illud, & ex parte concavum manus, quod in digitos deſinit. Palmus autem eſt menſuræ genus, à manu & digitis extenſis ſumptum.

Palmus quo Deus dicitur ponderaſſe cœlos. *Iſa.40.c.* modicam *z* divinæ virtutis partem inſinuare videtur, & etiam præmium Sanctorum ultra condignum illis collatum. — *Modica pars divinæ virtutis. Præmium ultra condignum.*

Quieti non templi tivi. Magna & parva opera prædicare. Manifeſtatio operum Dei. Intentio in bonum.

Palmus additus ſex cubitis, quum non plenè attingat ſeptenarium, deſignat *a* vitæ contemplativæ quietem, ſed imperfectam, qualis in hac vita habetur, ubi videmus per ſpeculum in ænigmate. *Ezec. 40.a.* — a Gr ſ. Ezec. hom. 14.

Palmus labii menſuram templi. *Ezec. 40.f.* deſignat *b* opera prædicanda à Doctoribus, & quia in palmo digitus magnus, & parvus extenduntur, deſignatur ita prædicanda, & facienda eſſe opera magna, ne minima negligantur: aut è diverſo, ne ſint ut Phariſæi, decimantes mentham, & anethum, &c. — b Gre ſ. Eze hom. 21.

Palmi menſura in rationali, deſignare poteſt *c* manifeſtationẽ operum noſtrorum ipſi Deo factam, vel etiam infatigabilem mentis intentionem in bonum habendam. *Exod 28.e.39.b. Ezec. 40.b.* — c Hi ſ. Ez. 40 d Gl. ord. ſ. 1. Reg. 5.

Palmæ manuum Dagon abſciſſæ, *d* opera idololatriæ abjecta ſignificant. *1. Reg. 5.A.*

Palmas extendere ad Deum. *Exod. 9 g.* Vide expandere, & manus.

Palma, Arbor; Spathula.

PALMA, *e* arbor aſpectu pulcherrima, fructum ferens optimum & vitalem: vim habet non in radicibus defoſſam, ut cæteræ: ſed in ſummo quaſi cor ſitam in ramorum medio, à quibus circumquaq; ſtipatur, ceu Princeps à ſuis ſatellitibus. Eſt in ea mas, & fœmina: & fœmina inclinatur ad marem, non fructificat ſine coitu, ſed gravidantur ejus rami gemmis maſculis quaſi ſemine: & in ſuperiori parte habet cerebrum, quo destructo moritur arbor. Solet palma reſiſtere ponderi, *f* qua ratione ſolet eſſe inſigne victoriæ. — e Phi. de vita Moyſis. f Am. 3. Exa.

Victoria. Chriſti gloria. Præmia Sanctorum.

Palma, typus eſſe ſolet *g* triumphi, & victoriæ Chriſti; unde receptus eſt in Hieruſalem cum ramis palmarum. *Joan. 12.A.* Et generaliter eſt typus gloriæ, ſicut à ſede gloriæ vim ſuam habet. Et palmæ in templo, præmia Sanctorum deſignant. *3 Reg. 6.b.* — g Am. ſ. Lu. 19 Aug. ſ. Ioan. tract. 51.

Crux Chriſti.

Palma etiam *h* crucem Chriſti, in qua diabolus eſt victus, & mundus redemptus, deſignare poteſt. *Job. 29.c. Cant. 7.c.* — Geor. Ven. can. 1. tom. 7. cap. 27. h Hie ſ. Iob 29

Eccleſia.

Palma quandoque ſignificat *i* ſanctam Eccleſiam. *Job 29.c.* Ut enim palma tardè proficit, ſed diu in viriditate ſubſiſtit: ita ſancta Eccleſia ad fidei ſtatum venit cum multis difficultatibus, & pro plurimorum collectione in ejuſdem fidei gloria diutius ſtare concupiſcit. — Gre ſ Can 7 i Gr. 19 m. 14

Diſcipuli Chriſti perfecti.

Palmæ ſeptuaginta, *k* Diſcipulos Chriſti ſignificant, in eodem numero exiſtentes, & *l* etiam habentes virtutem perfectam. *Exod. 15.d.* — k Am ſ 24. l Phi de profug.

Servans innocentiam. Juſtitia. Juſtus.

Palma nunquam mutat folia, qua ratione deſignat *m* ſervantem ſemper innocentiam, & charitatẽ. *Can. 7.c.* Solet etiam palma *n* juſtitiam ſignificare, & ipſum juſtum, qui ut palma florere dicitur. *Pſ. 91. Lev. 23.g. Jud. 4.a Joel. 1.c.* Juſtorum autem vita, palmæ comparatur. *Job 29 e.* quia *o* palma inferius tactu aſpera eſt, & quaſi aridis corticibus obvoluta: ſupernè verò, & viſu, & fructibus pulchra, inferius corticum ſiccarum involutionibus anguſtatur: ſed ſuperius amplitudine pulchræ viriditatis expanditur. Sic electorum vita inferius deſpecta eſt, ſuperius pulchra. In imo quaſi multis corticibus obvolvitur, dum innumeris tribulationibus anguſtatur: in ſummo verò quaſi pulchræ viriditatis folius amplitudine retributionis expanditur. Cùm autem omnis arbor juxta terram craſſior, & robuſtior ſit, ſupernè autem anguſtior: palma tamen gracilior eſt in imis, & juxta ramos ac fructus ampliore robore exurgit. Ita cùm terreni latiores & robuſtiores ſint circa terrena: juſti tamen circa terrenorum ſtudia infirmi ſunt, circa cœleſtia verò robuſtiores, & alacriores ſemper exurgunt. Eoſdem deſignabunt comæ ſponſi, quæ dicuntur ſicut elatæ palmarum. *Cant. 5.c.* — m Be ſ Ex. 15 Gr. Nyſſ. de vita Moyſis. n Am 3 Ex. 7 & de Iſaac. & Iſy ſ Lev 23. o Gr 19. mor 25. Euc for ſpi. 4

Mens ſancta. Fortitudo. Victoria Sanctorum.

Palma itidem *p* mentem deſignat, quæ ſanctitatem deguſtavit, & in ſublimibus verſatur, terrenis deſpectis. Ut enim palma infernè anguſtior eſt, ſupernè latior: ita ſancta anima à minimis incipit, paulatim creſcens, quouſque ad charitatis latitudinem perveniat. *Cant. 7.c.* — p Phi. de vita Moyſis. Gr. ſ cant. 7.

Palma ſæpè *q* pro fortitudine ſumitur, quia reſiſtit ponderi: & inſignè victoriæ mundi, cùm nec proſperis cedit, nec adverſis. Et peculiariter deſignat victoriam Sanctorum poſt hanc vitam, quando jam ceſſavit pugna. nam in hac vita eſt pictura palmarum, qualis erat in templo, & eſt cælatura palmarum in robuſtioribus, & eſt hinc, & inde, hoc eſt, in proſperis, & adverſis. *Apoc. 7.c.* — q Ori. ſ Exo. hom. 9. Hie. ſ Ezech. hom 40. & ſ. Zach 14. Gr ſ. Ezec. hom 17 19.

Opera juſtitiæ. Animal.

Spathula, dicitur *r* ramus, vel folium palmæ. *Lev. 23.g.* deſignat autem opera juſtitiæ. — Euc for ſpi 4. r Ru 4 ſ Apoc.

Palma ſatis expreſſum *ſ* animalis ſimulachrum tenet in coitu, & cerebro, & etiam in eo quod comã in cacumine habeat circumextenſam, & ramos in digitorum modum protenſos, & fructus quaſi in digitorum figuram formatos, unde & dactali, hoc eſt, digiti vocantur. Pulpa quoque ipſorum fructuum, caro nuncupatur, valdè quidem medicinalis, & ſummæ nutritionis, aut ex vi quadam quaſi animali, aut ex natura Phœbea, & tanti nutrimenti eſt, ut Anachoretæ quidam illo tantùmmodo cibo contenti fuerint: ſicut in hodiernum diem multi in Africa alios cibos non habent in uſu. Eſtque multigenus fructus, & varius ſuper omnes alios. — ſ Iſy. ſ. Lev 23. Georg Ven. Can 1 ho. 6. cap 27.

Palmes.

PALMES, eſt propriè arboris ſurculus, hoc eſt, lignum illud, quod quotannis ex ipſa ſtirpe emergit, & gemmas producit. Sunt autem palmites peculiariter in viribus.

Fideles. Apoſtoli.

Palmes cum uva quam tulerunt exploratores. *Num. 13.e.* typus eſt *t* crucis Chriſti, in qua ipſe pependit tanquam uva in palmite. — t Gl ord ſ. Num 13.

Palmites vitis peculiariter dicuntur *v* fideles in Chriſto manentes, præcipuè autem Apoſtoli, quos extendit uſque ad mare, hoc eſt, uſque ad aquas cœleſtes. *Pſa. 79. Ioan. 15.a.* — Aug ſ Ioan. tract 80. v Cyr 10 ſ. Ioan 14.

Teneritudo præceptorum Dei.

Palmes, ad quem ligatur aſina, licet teneritudinem habeat, deſignare poteſt *x* teneritudinem præceptorum Dei, quibus fideles alligantur. *Gen. 49.b.* — Georg Ven. Cant 1 to 6. cap 28 x Chry ſ. Ge. hom 67.

Infirmum regnum Iudæorum. Potentes Iudæorum.

Palmites vineæ Judæorum, *y* infirmum incrementum regni Judæorum ſub Rege Sedechia ſignificabant. *Ezech. 17.b.* Significant etiam potentes Judææ. *Ezech. 19.c.* — y Hie ſ Ez. 19 Euch. for. ſpir 4.

Palmyra.

PALMYRA, Hebraicè dicitur Tahdmor, interpretatur autem confeſſio, vel laus amaritudinis, aut confeſſionis, vel laudis myrrha: eſt civitas, quam ædificavit Salomon in deſerto, quæ abeſt ab Euphrate iter unius diei. abundat fontibus, licet ad ejus meridiem ſit aridiſſima ſolitudo, dicta Palmyrena, quæ pertingit uſque ad Petram & Arabiam fœlicem. *3. Reg. 9.c.*

Palpare.

PALPARE, eſt leviter, blandè & quaſi tentando tangere.

Palpans Iſaac Jacob. *Gen.27.d.* deſignat defectum Judæorum in cognitione prophetiarum de Chriſto. Quia ex parte cognoſcebant, ſed per tactum & experientiam ignorabant. Palpatio etiam dicitur eſſe apud Judæos, *a* qui veritatis lumen amiſerunt. *Iſa.32.e.* Et palpant ſicut cæci parietem, quando legis literam tractant, quam non intelligunt. *Iſa.59.b.* Et palpaverunt Judæi in meridie quaſi in nocte, *b* quum videntes aperta Chriſti miracula, adhuc dicebant. Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus: dic nobis palam. Quorum cæcitas ad crudelitatem, crudelitas etiam uſque ad aperta opera perſecutionis exarſit. *Job 5.c.12.d.14.d.* Mali quoque quærentes in viris juſtis opera quæ reprehendant, cùm in eis non niſi bona luceant, quaſi cæci in meridie palpant.

Cæcitas Judæorum. Cæcitas malorum.

Palpare manibus, eſt operum fructus experiendo probare. Unde malis dicitur illud. *Pſalm.113. Manus habent, & non palpabunt.*

Probare opera.

Palpabiles tenebræ Ægypti, dicuntur hyperbolycè, ut oſtendantur *c* non potuiſſe de Ægyptios loco moveri, niſi cæcorum more palpando. *Exod.10.f.*

a Hie. ſ Iſ. 32. b Gre 6. mor. 24. moral. 13. c Rica. de S. Vict. de ſomn. Nabuch. 38.

Palpebræ.

PALPEBRÆ, dicuntur pili genarum extremitatem ambientes.

Palpebræ Dei dicuntur *d* occulta ejus & inſcrutabilia judicia, & etiam ſpiritualis ejus locutio. Unde palpebræ ejus dicuntur interrogare filios hominum, quia per ſua judicia cognoſci facit quid habeat unuſquiſque. *Pſa.10.* Secundum etiam quod quædam nobis aperit, quædam verò tegit, palpebræ dicuntur. Palpebræ etiam Dei, *e* ſunt mors, & reſurrectio Chriſti, ubi probavit filios hominum, Diſcipulos ſuos, & territos in ſua paſſione, & lætificatos in reſurrectione. Palpabræ autē Deo aperiendo nos interrogant, ſi intelligendo non extollimur, claudendo nos interrogant, ſi non deſpicimus, quæ intelligere non valemus. Quia ratione palpebræ Dei ſacram ſcripturam ſignificare poſſunt.

Judicia Dei. Locutio Dei. Mors & reſurrectio Chriſti. Sacra ſcriptura.

Palpebræ David *f* palpebras Chriſti ſignificant. *Pſa 131.*

Palpebræ in Angelis, dicuntur *g* ſtatum illum, quo divinæ ſpeculationis ſenſus, atque intelligentias cautiſſimè ſervant.

Palpebræ Job diuntur in Eccleſia, *h* qui ad providenda pedum itinera vigilant, nempe prælati inferiorum curam habentes. 16 c.

Prælati.

Palpebræ diluculi. *Job 41.b.* dicuntur *i* extremæ noctis horæ, in quibus quaſi nox oculos aperit, dum venturæ lucis jam initia oſtendit. Deſignant prudentes ſæculi, malitiæ Aotichriſti perverſis conſiliis inhærentes, qui quaſi palpebræ ſunt diluculi, quum fidem quam in Chriſto inveniunt, quaſi errores noctem aſſerunt, & venerationem Antichriſti verum eſſe manè pollicentur. Spondent enim ſe tenebras repellere, & veritatis lucem ſignis clareſcentibus nunciare, quia nec perſuadere quæ volunt, poſſunt, niſi exhibere ſe meliora fateantur.

Prædicatores Antichriſti.

Palpebræ interdum dicuntur *k* conſilia, & palpebræ procedunt greſſus, quum operationem noſtram recta conſilia præveniunt. *Prov.4.d.*

Conſilia.

Palpebræ poſſunt *l* etiam concupiſcentiam oculorum deſignare. *Eccl.26.b.* Fornicatio mulieris in extollentia oculorum, & palpebris cognoſcetur.

Concupiſcentia oculorum.

d Au. de ſerm. div & ſ pſ 10. Hie. ſ pſ 10. e Gr. 28 m. 8. & ſ h. 20. h. 17. Euc. ſer ſpir. s Glo. ord ſ. pſa 10. f Hil ſ pſ 131. g Diony. sal. Hie 15. h Gr. 13 m. 10 i Gr. 33 m. 35 k Gre 3. paſt. ad 14. Bed ſ. Pro. 4. l Ly. ſ. Eccl. 26 m Glo. ord ſu. Tob 26. n Ori. ſ Iſaia hom. 9. o Gr. 1. Re 2. p Ori. ſ pſ 26. hom. 4. Arn. ſ pſ. 104 Am de bene. Patriarch. 6. Tert. adv. Iudaeos.

Palpitare.

PALPITARE, eſt leviter ac frequenter in eodem loco moveri, qualis eſt palpitatio cordis. Sic palpitabat Abſalon pendens in arbore. *2. Reg.18.d.*

Palpitatio piſcis à Tobia capti, deſignat *m* obſtinationem diaboli in tentando, etiam poſtquam victus eſt à Chriſto. *Tob. 6.a.*

Obſtinatio diaboli.

Palus, Paxillus, vide Baculus.
Palus, vide Lacus.
Pandere, vide Aperire.
Pangere, vide Fœdus.
Panis, Torta panis.

PANIS, præcipuum hominis alimentum, qui ex farina frumenti, aut alterius ſeminis, aqua ſubacta, & in clybano cocta.

Paois ſeptem mulierum, *n* naturam divinam ſignificare poteſt, & etiam gloriam. *Iſa.4.a.* His panibus pollicetur Deus ſaturare pauperes. *Pſa.131.* Panis etiam buccella, eſt *o* æternitas Chriſti. *1. Reg. 2.g.* Panis ſæpè ſignificat *p* Chriſtum, & Euchariſtiæ Sacramentum. *Gen.3.d.28.d.49.c. Exod.2.d.16.d. Lev. 23.b.* dicitur Chriſtus panis in ſpica, pro ſtatu legis naturæ in fide patrum: & panis in ſimila, in doctrina legis & Prophetarum: & panis formatus ſumpta carne: & coctus in clybano, hoc eſt, in Virginis utero igne Spiritus ſancti: & panis in ſartagine per labores: & panis in craticula in cruce poſitus. *Pſal. 36.77. 103.104. Joan.6.d. 21.c.* Hic eſt panis dandus eſurienti, non ſaturo. *Eze. 4.d.18.b.* Et caro Chriſti, *q* panis dicitur. *Prov.5.c.9.a Ier.11.d.* Et Euchariſtia dicitur *r* panis quotidianus. *Matt.6.b.* Et panis deſiderabilis. *Dan.10.a.* Eandem ſignificant panes azymi conſperſi oleo. *Lev.7.a.8.e.* Et panis torta, *ſ* eſt caro Chriſti paſſa. *Exo.29.d.1.Reg.2.g.Iob.28.b.Eccleſiaſta.9.c.Malach.1.b* panis in vinum temperatum, minutatim conjectus, vinum arripit: quod eſt autem aqueum, reliquit. Ita etiam caro Domini, quæ eſt panis cœlorum ebibit ſanguinem, eos qui ex hominibus ſunt cæleſtes, ad incorruptionem enutriens: ſolas etiam illas carnales cupiditates ad corruptionem relinquens. Panes quoq; propoſitionis, *t* carnem Chriſti ſignificant. *Exo.25.c* Hunc panem *v* ut non comedit otioſa mulier fortis. *Prov.31.d.*

Natura divina. Gloria. Æternitas Chriſti. Chriſtus. Euchariſtia. Caro Chriſti.

Panis, dicitur *x* doctrina Chriſti, & ſacra Scriptura, quæ aliquando dicitur panis de cælo. *Ge.3.d.14.d. Exod.16.a.23.b.Lev.26.a.1.Reg.9.b.Pſalm.36.40.77.101.Prov.30.b.31.d.Iſa.3.b.21.d.55.c. Ierem.5.d 11.d. Thr.4.a.Eze.14.d.* Et panes cocti in clybano, deſignant doctrinam Evangelicam. *Lev.2.b.* quæ etiam dicitur panis arctus. *Iſa.30.e.51.e.58.b.Amos 4.b.* Et panes ex ſimila, ſecretiorem doctrinam ſignificant.

Doctrina Chriſti. Sacra ſcriptura.

q Hie ſ. Ier. 22 & ſ Eza. 18. & adv. Iovi. r Aug. 2. ſer. Dom. in mon. & ſ. Ioan. tract. 523. ſ Gr. ſ. 1. Re. 2 & 23. m 25. Iſy ſ Lev. 23. Cle. Alex. 1. pad. 6. s Greg. Ven. Can 1. 10. 3. cap 10 v Cyr 4 ſ. Ioan 28. Bed ſ. pro. 31. x Ori ſ. Lev. ho. 13. 16. & ſ pſ 36. ho. 4. & ſ Exo. ho. 9 & ſ. Ier. ho. 8. & ſ. Mat 6. 19 Arn. ſ pſa. 40 Phil. 2 alleg. Hie ſ Iſ. 3 21. & ſ. Ezec. 16 44 Aug 17. civ. Dei 4. & 2. ſerm Dom. in Monte.

Panes

f Panes verò ex farina, communem doctrinam. Et panis quotidianus, dicitur doctrina ad ſalutem neceſſaria. *Matt.6.b.* panes autem Dei ponit coram idolis, qui per Scripturam ſacram defendit errores. *Ezech.16.c.* Et panis, quem comedit princeps coram Domino, eſt doctrina, quam docet Chriſtus. *Ezec.44.a.* Et panes azymi, ſunt doctrina Evangelica, & Apoſtolica. *Lev.7.a.9.e.* panes quoque propoſitionis, deſignant doctrinam Apoſtolorum: & qui erant ex ſimila, ſimpliciorem doctrinam. *Exod.25.b.35.b.40.c.Lev.24.a.26.a.* Et panis filiorum, eſt ſublimior doctrina. *Matth.7.b.15.c.Ezech.34.d.* panis quoque dicitur doctrina ſolidior, quæ eſt cibus fortium. *Iſai.3.a.21.d.33.c.55.a.Pſalm 103.131. Cantic.5.a.Job 28.b.22.27.c.28.b.42.c.* Et panes primitiarum duo, *a* ſunt doctrina legis, & Evangelica. *Levitic.23.c.1.Regum 2.g.* panem pollutum offerunt, *b* qui ſacram doctrinam propter humanam gloriam, vel lucra ſæculi populus dividunt, & divitibus blandiuntur, & honorant peccatores. *Malach.1.b.Eccleſ.10.d.11.a.* panes triticei, Evangelicam doctrinam ſignificant, panes verò hordeacei, doctrinam legis. *Matth.15.d.*

Doctrina Evangelica. Doctrina legis. Tres ſenſus ſcripturæ. Fides & myſterium Trinitatis. Tres partes pœnitentiæ. Tres virtutes. Tres libri Salomonis.

Panes tres, *c* tres ſenſus ſacræ Scripturæ ſignificare poſſunt, & etiam myſterium, & fidem Trinitatis: & tres partes pœnitentiæ, *Luca 11.a.* Item tres virtutes, quibus reficitur homo Dei, & roboratur: nempe caſtitatem, humilitatem, & charitatem. Item tres libros Solomonis triplicem continentes doctrinam, moralem, Phyſicam, & inſpectivam. Poteſt etiam deſignari panis quotidianus triplex, *d* nempe Euchariſtia, doctrina, & panis materialis: quos panes miniſtravit Chriſtus turbis. *Joan. 6.b.*

Myſteria Chriſti.

Panis ſubcinericius, *e* myſteria Chriſti ſignificare poteſt, & *f* reconditos Scripturarum ſenſus. *Geneſ.18.a.Exod.12.f.* panis quoque ſubcinericius, eſt prima doctrina tradita Gentibus: vel hiſtoria legis, quæ ſpiritualem intelligentiam in lege opertam continet. *3.Reg.17.b.* Eſt paſtum divini dogmatis extrinſecus rudem, ſed medullitus mirè confortantem, & ſuavem. *3.Reg.19.a.* panes quoque abſolutè ſunt *g* myſtici ſenſus ſacræ ſcripturæ. *1.Reg.1.g.Eze.16.Matt.26.d.*

Rudior doctrina. Myſtici ſenſus. Prædicatio Evangelica.

Panis fermentatus *h* prædicationem Evangelicam ſignificare poteſt: quando ex teſtamento veteri, tanquam fermentum inſerta ſunt teſtimonia.

Lex vetus.

Panes ſubcinericios, comedũt Judæi *i* miſtos frumento, hordeo, faba, lente, milio, & avena. *Ezech.4.c.* quorum alter hominum, alter jumentorum cibus eſt, in eo enim quod videntur in unum Deum credere, habent aliquid frumenti, quod autem Filium negant, hordeo jumentorum paſcuntur, & fabis, quibus comedentium venter inflatur, & mens opprimi dicitur, &c. Et dicuntur comedere panem pollutum. Lex autem quam Judæi legunt, & non intelligunt, ſubcinericius panis eſt, & opertus humano ſtercore. Quamobrem & Paulus Apoſtolus lucra legis & priſtinarum ceremoniarum obſervantiam dicit ſe ſicut ſtercora habuiſſe, ut Chriſtum lucrifaceret. Panes quoque quibus abundabant mercenarii, ſunt doctrina legis, quæ erat apud Judæos. *Iſa.55.a.Luc.15.c.* Et panem non portare in via, eſt non docere vetuſtatem literæ. *Mar.8.b.Job 28.a.*

Charitas. Virtutes. Eccleſia.

Panis, cùm ſit præcipuus inter cibos, *k* charitatem, quæ ſuprema eſt virtutum; ſignificare poteſt. *Luc.11.b.* Hi panes dantur operantibus in civitate Eccleſiæ. *Ezech. 48.c.* Et indigens pane. Eſt qui non habet charitatem. *Proverb.12.b.* panes quoque dicuntur *l* ſpiritualia virtutum munera. *1.Reg.2.g. Iſa.33.c.Pſa.131.*

Panis, ut ex multis granis conficitur, *m* Eccleſiam, quæ eſt corpus Chriſti myſticum ex diverſis fidelibus compactum per charitatem & amorem, & ipſi Deo offerendum in hoſtiam ſanctam, ipſique placentem, deſignat, ut jam deinde transformemur in Chriſtum, & dicamus, *Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Chriſtus.* Panis etiam ſubcinericius, eſt multitudo fidelium. Decocta igne Spiritus ſancti per pœnitentiam. *Gen.18.a. Exod.12.f.*

Pœnitentia. Labores hujus vitæ.

Panis ſubcinericius, dici poteſt *n* pœnitentia Gentium, aut ſatisfactio pœnitentium, qui Spiritus ſancti igne decocti, ſunt eſca beneplacita Deo. *Geneſis 18.a.3.Regum 19.a.* Torta etiam panis, *o* deſignare poteſt afflictionem carnis voluntariè aſſumptam, propter præteritas delectationes, & tres tortæ, tres partes pœnitentiæ. *1.Reg.10.a.* panis etiam lachrymarum, & panis doloris, *p* pœnitentiam ſignificare ſolent. *Pſalm.79.126.* Significant etiam labores hujus ærumnoſæ vitæ. Et panes duo dati Sauli, deſignant prælatum flere debere pro ſuis & ſubditorum peccatis. *1.Reg.10.a.* Hos panes comedit homo exterior eum interiore. *Pſa.40.* Panis afflictionis, *q* eſt triſtitia in hac lachrymarum valle. *Deut.16.a.* Comedes afflictionis panem.

Perfecta opera pœnitentiæ.

Panis Aſer pinguis, deſignat *r* perfecta opera patientiæ, qualia ſunt Martyrum. *Gen.40.c.*

Apoſtoli. Doctores. Fides Apoſtolorum. Gratia cæleſtis.

Panes propoſitionis duodecim, ſignificant *ſ* Apoſtolos, & Doctores. *Exod.25.c.35.b.49.a.Lev.2.b.24.a.* Et cùm dati ſunt David, ſignificant omnes futuros eſſe ſacerdotes in regno Chriſti. *1 Reg.21.a. Matt.12.a.Marc.2.d.Luc.6.a.* Superponitur autem his panibus thus, quia bonus odor ſunt Deo: & ſal, quia ipſi ſunt ſal terræ. Mutantur autem per ſingula ſabbata: quia decedentibus Apoſtolis, & Doctoribus, & ad cæleſtis ſabbati requiem tranſeuntibus, alii in eorum locum ſuccedunt.

Panes, quos obtulit Jacob patri ſuo, fidem Apoſtolorum deſignare poſſunt, & eorum, qui crediderunt ex Judæis in Pentecoſte. *Gen.27.c.*

Converſatio pura.

Panis quandoque dicitur *t* gloria cœleſtis: in cujus typum dicitur. *2.Reg.9.d.* Comedet ſemper panem ſuper menſam meam *Iſa.65.d.Luc.14.c.*

Converſatio impura. Scientia ſæculares. Fortes in fide. Intentio.

Panes azymi, *v* puram converſationem ſignificare poſſunt. *Exod.12.b.13.a.29.f.* Et comedunt panes azymos, qui non inflatè, nec ſuperbè ſapiunt, nec ſe bonos aut juſtos reputant. Panes etiam azymos offert, qui pro proximo animam ponit. *Lev.2.b.*

Panes fermentati, ſignificare poſſunt *x* converſationem impuram, & etiam ſcientias ſæculares, puram veritatem non habentes *Lev.2.b.* unde panis fermentatus non offertur pro primitiis: qui poteſt ſignificare fortes in fide. *Lev.2.c.*

Panis ſubcinericius ex ea parte eſt mundior, quam inferius occultat, atque ex ea ſordidior, qua deſuper per cinerem portat. *y* Quiſquis ergò intentionem, qua Deum debuiſſet quærere, negligit, quaſi molâ ſubcinericii panis mundiorem partem inferius premit: & cùm curas ſæculi libenter tolerat, quaſi congeſtum cinerem ſuperius portat. Sic factus eſt Ephraim ſubcinericius panis, qui non reverſatur. *Hoſ.7.c.* Reverſaretur autem, ſi deſideriorum carnalium cinerem repelleret, & intentionem bonam, quam in ſe dudum deſpiciendo oppreſſerat, ſuperius oſtentaret.

Sacerdotium Judæorum.

Panes, quos dedit Abraham Agar, *z* ſacerdotium Judæorum ſignificant: qui habebant panes propoſitionis, qui veteraverunt. *Gen.21.b.*

a Iſy ſ. Lev.7.8.23.24.26. Gre ſ 1 Re.9.16. & mo.5. & 25.mor.25 Amb ſ pſ.118 ſerm 13. Bed ſ pro. 31. b Hie. ſ. Mal. 1 & ſ Iſa. 30. c Am ſ Lu 11. Aug ſ Rom. inchoata & de ver. Dom. ſerm 29. d Bern. ſerm. parvo.17. & ſ Cant. ſer.2. Rup ſ. Ioan. e Greg Nyſſ. de oratione. f Philo de ſacrific. Abel. & Cain. Ambr.1 de Abrah 3. g Bern. ſerm. parvo.64. Gre ſ 1. Re.2. h Ori. ſ. Exo. hom. 7. & ſ. Matt hom. 5. i Hie ſ Eze.4. & epiſt. beatitudinis. Orig ſ. Lev. hom. 5. Gr 18.mo 20 k Aug epiſt. 120. & de ver. Dom 29 Bed ſ pro. 12. l Gr ſ 1. Re.2. & 23.mo.15. m Geor Ven. Can.2. tom.5 cap 20. n Bed ſ. Ge 18 o Gre ſ.1 Re. 10. Hie. epiſt. B. Paphilus. p Au ſ pſ.126 Ric de S Victor 2. de arc. myſt 17. q Glo.ord.ſu. Deut.16. r Ric de S Victor. de 12. Patriar 15. ſ Am ſ Lu.6. Iſy. ſ Lev.2. Cyr 4 ſ.Jo.12 t Glo. ord. ſ.2. v Cly gra 15. x Ori. ſ. Lev. hom 5. y Gr.12. mo. 8. z Bed ſ. Ge.18.

Panis

Digitized by Google

Panis, ſecundùm quod ex multis conficitur granis, unitatem ſignificare poteſt. *Gen 31 g. 39 b.*

Panis etiam ſignificat *a* ipſum victum: ut panis quotidianus, eſt victus diurnus. *Matt 6.b.16. Pſalm. 103. Ezec.4.d.* Et panis appoſitus ſervo Abrahæ, ſunt corporalia ſubſidia prædicatoribus exhibita. *Ge. 24.d.28.d.Thr.5.b.Job.15.c.Joan.6.b.* Hunc panem non comedit Moyſes quadraginta diebus. *Exod.34.d.* poteſt generaliter panis, *b* ſtipendia vitæ præſentis ſignificare. *Prov.31.d.*

Panis, *c* conſolationem aliquando deſignat turpis vitæ, quæ dicitur panis arctus. *Iſa.30.c.* Item delectationem gulæ, & generaliter voluptates. *Gen.3.c.Exod.16.a.1.Reg.2.g.10.a.Thr.5.b.Job 2.b.33.c.* Et hic eſt panis quem quærit populus. *Thr.1.d.*

Panes propoſitionis *d* temperantiam commendant, quando ſine ullis cupediis ſimpliciter proponuntur. Significant etiam duodecim menſes, quibus beneficia Dei recipimus, & ſunt ſeni, propter æquinoctia, quæ ſex menſibus diſtant. *Exod.25.c.*

Panis noſter, quem comedit inimicus, deſignat *e* bona opera, quæ peccantibus nobis aufert diabolus. *Jer.5.d.* Et panis quotidianus eſt obſervatio præceptorum. *Matt.6.b.* Et panes quibus paſcebatur Elias à corvis, ſunt opera pietatis proximis exhibita. *3.Reg.17.e.*

Panes, dici poſſunt experientia naturalium, quibus dicitur. *Iſa.44.c.* Calefactus eſt, & coxit panes.

Panes quinque multiplicati, *f* ſenſibilia ſcripturarum verba quinque ſenſibus reſpondentia, ſignificare poſſunt, qui multiplicati ſunt in doctrinam Evangelicam. *Matt.14.b. Joan.6.b.* Vel ſunt quinque libri Moyſis, qui erant hordeacei propter aſperitatem literæ legis, vel propter literalem, & hiſtoricum cibum, atque ideò duriorem. Non fecit autem Chriſtus novos panes, ſed hordeaceos multiplicavit, quia myſteria monſtravit in litera legis. Poſſunt etiam deſignare temporalia, ad quinque ſenſus pertinentia.

Panes ſeptem multiplicati, *g* quietem ſpiritualem ſignificare poſſunt. *Matt.15.d.*

Panis doloris, ſunt ſacramenta hæreticorum, quæ dolorem inferunt ſuſcipientibus. *Pſal.126.* Et panes mendacii, *h* eſt doctrina erronea hæreticorum, quæ loco paſtus infert mortem. Ut autem panis vitæ eſt Chriſtus, & ejus doctrina, ita panis mortis, & impietatis, eſt peccatum & doctrina perverſa. Hic eſt panis abſconditus, quem hæretici ſuaviorem aſſerunt. *Proverb.4.c.9.a.d.23.a. Job.2. b.24.a 27.c. Eccl.10.d.* Et panis fornicariæ qui eſt panis luctus, & doctrina hæreticorũ, & verba mortifera. Et panis lugentium qui pro mortuo offerebatur, ſunt *i* ſacrificia hæreticorum: quia omnia quæ faciunt, convertentur eis in luctum. *Iob.9.a.* Et panes veteres Gabaonitarum, *k* ſignificant idololatriam, vel vitam veterem. *Joſ.9.a. Pſa.104.* panis pollutus, *l* ſunt ſacrificia Judæorum poſt paſſionem Chriſti. *Malach.1.b.*

Panis ſerpentis, dici poteſt *m* pulvis, ad quem comedendum condemnatus eſt. *Iſa.65.d. Gen.3.c.*

Panis, hoc eſt, triticum, dicuntur *n* Judæi aut proceres Eccleſiæ. *Iſa.28.g.* panis autem comminuetur.

Panis *o* favorem inanis quandoque gloriæ ſignificare poteſt. *1.Reg.14.d.* Et panis in utero hypocritæ, eſt ſatietas temporalis delectationis in mente ex laude adulantium. *Iob 2.b.*

Panis impietatis, *p* eſt rapina, & omne iniq; acquiſitum. *Prov.4.c.* Comedunt panem impietatis.

Panificus, vel Piſtor.

Pannus.

PANNUS eſt, ex quo fiunt veſtimenta: & ponitur ſæpè pro panno craſſo & vili, attrito & lacerato.

Panis quibus aliquis involvitur, *q* divinam protectionem ſignificare poſſunt, & Chriſtum Jeſum, quem debemus indui. *Ezec.16.a.*

Panni etiam dicuntur *r* teſtimonia de ſolida Evangelicæ lectionis plenitudine abſciſſa, quæ ad hoc à malis aſſumuntur, ut contegant potius ignominiam otioſitatis ac verecundiæ, vel alterius vitii, quam ut calefaciant & exornant.

Panni præterea, quibus aliquis involvitur, humilitatem, & cognitionem propriæ imbecillitatis ſignificare poſſunt. *Ezech.18.a.Luc.2.b.*

Pannus novus non aſſumendus veſtimento veteri *ſ* opera novi hominis non ſignificat, & doctrinam novi teſtamenti. *Matt. 9.b. Mar.2.d.Luc.5.g.*

Panni, quibus extractus eſt Jeremias de lacu. *Je.38.d.* deſignant *t* malos ad fidem vocatos. Vel quia ne ligatus funibus dum trahitur, incidatur, ſimul etiam panni veteres deponuntur, quia ne divina præcepta nos terreant, antiquorum Patrum nos exempla confortant, & ex eorum comparatione facere nos poſſe præſumimus, quod ex noſtra imbecillitate formidamus.

Panni quibus ligatur brachium fractum. *Ezec.30.f.* favorem vel auxilium humanum judæcara videntur.

Panni infantiæ, ignorantiam ſuperni Judicii in perſecutoribus Eccleſiæ deſignare poſſunt. *Job 38.a.* pannis enim infantiæ pedes ac brachia conſtringuntur, ne huc atque illuc diſſoluta libertate jactentur. Et quia perſecutores ſanctæ Eccleſiæ, velut mare inſtabilitate cordis inquieti, atque huic ſæculo dediti, puerilia ſapiunt, obſcuritate atque caligine & ignorantia ſuperni judicii conſtringuntur, ne tantum perſequi valeant, quantum volunt: ideò pannis infantiæ dicuntur obvoluti. Deſignant etiam rudia præcepta Iſraelitico populo velut infanti tradita. Item infirmam cognitionem ſenſibus alligatam.

Pannus menſtruatæ, ſumitur *z* in comparationem rerum contemptibilium & turpium. *Iſaia. 64. Eſther.14.d.*

Panthera, vide Pardus, Papylio, vide Tentorium.

Papyrus, *Papyrio.*

PAPYRUS, eſt arbuſcula præcipuè in Ægypti paluſtribus naſcens: ex qua parabantur chartæ pertenues, à quibus papyrus, in quo ſcribimus, nomen accepit, Papyrio verò eſt locus ubi multæ erant ex illis arbuſculis.

Papyrus Ægypti, *y* verba Philoſophorum veritate vacua ſignificare poteſt: vel ſcientiam ſecularem. *Iſa. 18 b.* juxta Septuaginta.

Papyrio, in quo erat fiſcella, in qua poſitus erat Moyſes, ad ripam fluminis, *z* corda Judæorum ſordentia ſignificare poteſt. *Exod.2.a.*

Papula.

---

a Ori.ſ.Matt. cap 16. Hie.ſ.Ezec.4 Aug 2. ſerm. Domini in monte. Gre.23. mor. 26. & 12. mor. 20. b Hie.ſ.pro.31 c Hie ſ Iſ. 30. Gre.15 m 5. & 13 m 16 27. d Philo de victimis Hie de veſte ſacer. e Aug 2 ſer Domini in monte. f Ori.ſ. Matt. cap.14. Hil ſ Matth. can 14. Aug 83.q 6. & ſ.Ioan. tract.24. Chry.3 ſerm Ioan 17. g Am.ſ Lu.9 Hie epiſt H. Pampinius. Ori ſ Matth. hom.5. h Arn.ſ pſ. 103.104. Gr.23 m.26. & 16.mo.27 Aug ſ.Ioan. tract.97. Bed ſ pro. 33. i Hie ſ.Hoſ.9 k Ru ſ Hoſ 9 Ori ſ Ioſ. hom 9 Arn.ſ pſ.104 l Ru.ſ Mal.1. m Hie ſ Iſ.65 n Hie.ſ.Iſ.28. o Gr ſ.1 Reg. 14 & 15.m.5 p Ly ſ Pro.4. q Hi ſ. Ez 16 Gloſ. ord. ſu. Ezech 16 r Caſſia li.10. cap. 21. ſ Am ſ Lu 5. Hie ſ.Matt 9 Am.2.de ſpiritu ſancto 11. t Gr 25.m 8. v Gre 18.mo. c5 17 19. x Hie ſ.Iſ.64 y Hie ſ Iſ.18. Gre.11 m 7. z Ori.ſ. Exo. hom 2.

Victus diurnus. Corporalia ſubſidia. Stipendia vitæ præſentis. Conſolatio turpis vitæ. Delectatio gulæ. Voluptates. Temperantia. Duodecim menſes. Bona opera. Experientia naturalium. Verba ſenſibilia ſcripturarum. Quinque libri Moyſis. Temporalia. Quies ſpiritualis. Sacramenta hæreticorum. Doctrina hæreticorum. Peccatum. Idololatria. Vita vetus. Sacrificia Judæorum. Pulvis. Judæi. Proceres Eccleſiæ. Voluptates ex laudibus. Rapina. Divina protectio Chriſti. Teſtimonia ſcripturæ. Humilitas. Cognitio ſui. Opera bona. Doctrina novi teſtamenti. Mali ad fidem vocati. Exempla Patrum. Auxilium humanum. Ignorantia superni judicii. Præcepta Iſraelitis tradita. Infirma cognitio. Scientia ſecularis. Corda Judæorum.

Papula.

Detractor.

PAPULA, eſt puſtula, ſeu tuberculum, quod jejunæ ſalivæ defricatione curatur. *Lev.14.g.22.c.* deſignare poteſt *a* detractorem. a *Iſy ſ. Le.22.*

Par.

PAR numerum duorum ſignificat. Et paria dicuntur æqualia. Numerus autem par eſt, qui in duo æqualia dividitur. Vide appendicem numerorum. Par boum, vide Bos.

Parabola.

Cognitio huis temporis congrua. Myſtica verba Iob. Chriſtus.

PARABOLA, dicitur ſimilitudo, ſeu rerum diſſimilium comparatio.

Parabola, deſignat cognitionem hujus temporis, quia videmus nunc per ſæculum in ænigmate. Ideò Chriſtus dicitur inclinaſſe autem in parabolam, *b* quia tradidit doctrinam huic tempori congruentem. *Pſa.48.77.* b *Au ſ pſ 48*

Parabola, quam dicitur aſſumpſiſſe Job, *c* deſignat ejus dicta myſticè fuiſſe prolata, & in Eccleſiæ typum eſſe intelligenda. *Job 27.a.* Ipſe quoque typum gerit Chriſti, qui in parabolis aperuit os ſuum. *Pſa.77. Matt.13.a. Marc.4.a. Luc.8.a.* c *Gr.18 m 1. Hi.ſ pſ 77.*

In parabolam factus dicitur Chriſtus, quum *d* ei maledicebant Judæi, & per quandam comparationem dicebant: Sic ille pereat, quomodo iſte. *Pſa.68.* d *Au. ſ pſ. 68.*

Planctus in malos.

Parabola, contra Regem Babylonis aſſumpta. *Iſa.14.a.* ſignificat *e* planctum ſuper perditione malorum. e *Hie. ſ Iſ 14.*

Paracletus.

Spiritus ſanctus.

PARACLETUS, Græcè idem eſt quod Advocatus, patronus, Cōſolator, Adhortator, & Deprecator. Sumitur autem pro Spiritu ſancto, & aliquando pro ipſo Chriſto, qui eſt Advocatus noſter, & Conſolator, ideò Spiritus ſanctus dicitur alius Paracletus. *Ioan.14.b.15.d.16.b.*

Paradiſus, vide Hortus.

Paralyſis, Paralyticus.

PARALYSIS, eſt nervorum diſſolutio, quæ aliter ſanari non poteſt, niſi nervi illi diſſoluti, & juſti latiores reſtringantur, & roborentur, Paralyticus autem eſt nervis diſſolutus.

Torpor pigritia.

Paralyſis, typus eſt *f* torporis, quo piger jacet in mollitie carnis, habens deſiderium ſalutis, ſed torporis ignavia, & duplis cogitationibus, ac ſi enervatus membris offendit. *Mar.2.a.* f *Hie. ſ. Ma.2.*

Ineptus ad benè operandum.

Paralyticus, membrorum diſſolutionem patiens, ſignificare poteſt *g* eos qui omnes potentias ineptas habent propter peccata, ad benè operandum. Et qui ſoluti ſunt animo, ipſum velut jacentem habentes. *Matt.8.a.9.a. Mar.2.a. Luc.4.a. Ioan.5.d.* g *Ori. ſ Mat. hom 4 Hil ſ Matt. Can.7.*

Populus Iudaicus. Gentiles.

Paralyticus triginta octo annos jacens in porticu probaticæ piſcinæ. *Ioan.5.a.* populum *h* Judaicum deſignat, torpentem in benè operando. Vel è diverſo *i* Gentiles, qui jam erant inter Judæos, nec tamen curabantur. Alius etiam paralyticus. *Matt.9.a.* ſignificat Gentiles fide & operibus diſſolutos, & torpentes. h *Cyr. 2 ſer. Ioan.23. Rup 5 ſ. Ioan.* i *Hil. ſ Matt. Can.8.*

Parapſis, vide Catinus.

Parare, Præparare, Praſto, Promptus.

PARARE, interdum eſt acquiere, *Prov.6.a.* Formica parat ſibi in æſtate cibum. Diſponere. *Exod.* Parabis acetabula, ac phialas. Ordinare. *Gen.27 b.* Parabit in illa cibos, ſicut velle noverat. Ornare, ſeu adornare, & inſtituere *Exod.26.c.* In ſagis quæ parantur tecto. Præparare. *Exod.16.a.* Nec qui minimus paraverat, reperit. Paratus autem aliquando eſt firmatus. *Pſa.56.117.* Paratum cor meum Deus. Præparare autem eſt ante parare.

Incarnatio.

Paravit Deus brachium ſuum, *k* quando miſit Filium ſuum. *Iſa.52.c.* Sic præparavit ſemen David uſque in æternum. *Pſa 88* Et paravit vermem, cùm Filium ſuum incarnari fecit. *Ion.1.c.* Et præparavit hoſtiam tradens Filium ſuum. *Soph.1.b.* præparavit autem Deus egreſſum Chriſti quaſi diluculum. *Hoſ.6.a.* quia Chriſtus attulit lucem mundo, quando proceſſit tanquam ſponſus de thalamo ſuo. k *Hie. ſ Iſ. 52 & ſ. Iona 4. & ſ. Soph.1. & ſ. Hoſe.9. Au. ſ pſ 88.*

Inſtitutio baptiſmi.

Parat Deus pluviam terræ, *l* cùm baptiſmum, & dona Spiritus ſanti hominibus largienda inſtituit aut doctrinam. *Pſa.146.* Hæc dicitur Deus parare in dulcedine pauperi. *Pſa.67.* l *Arn & Hil. ſ. pſ.46. Au. ſ. pſ. 77. 146.*

Honor Chriſti. Fœlicitas.

Paravit Deus, lucernam Chriſto, cùm effecit ut in nomine Jeſu omne genu flecteretur. *Pſalm.131.* Et paravit ſedem Chriſto, *m* faciens eum ad dexteram ſuam ſedere. *Pſa.92.* Parat etiam Deus locum omnibus prædeſtinatis in fœlicitate. *Exod.23.* m *Ar ſ pſ 92*

Myſteria. Eucharistia.

Parat Deus prandium, *n* cùm diſponit myſteriorum eſcas, & Euchariſtiam. Hæc autem parat jejunantibus, præcipuè à vitiis. *Matt.22.a. Pſa.22.64.* n *Ori. ſ. Mat. hom 20. Hil. ſ. pſa 64.*

Chriſtus deſcendens in infernum. Angeli ſeparantes malos à bonis. Vulgus Iudæorum

Paratus homo ad portandum hircum in deſertum, deſignare poteſt *o* Chriſtum, qui deſcendit in infernum, & per propriam virtutem aſcendit ad Patrem ſeipſum offerens. *Lev.16.d.* poteſt etiam deſignare Angelos, qui ſeparabunt malos à bonis. Item *p* vulgus Judæorum, qui perſuaſi à Principibus, petierunt dimitti Barrabam. *Am. de Elia. 10.* o *Ori. ſ. Lev. hom 9. Iſy ſ. Lev. 16.* p *Rup. 21 ſ. Matth.*

Diſponere cor. Prædicatio.

Patare viam Domino, *q* eſt diſponere cor, ut intret Chriſtus, quod fiet, compreſſis tumoribus vitiorum, & infidelitatis, & elevata humilitate terrenæ labis, & libidinis voraginibus obſtruſis. *Luc.3.a. Iſa.40.a.* Et etiam diſponere Gentilitatem, & infideles ad fidem ſuſcipiendam. Præparatio autem domus eſt diſpoſitio ad audiendum verbum Dei. *Gen.24.d.* præparant etiam corda, quia abjectis vitiis & pravis cogitationibus mentem ſanctis meditationibus & virtutibus exornat. *1. Regum 5.a.* paratum etiam dicitur cor Chriſti & fidelium ad lætanter obediendum. *Pſalm.56.* Datur etiam paratus ad cuſtodienda mandata Dei. *Pſa.118.* q *Ori ſ Luc. hom.21. Hil. ſ. pſ. 68. Hie. ſ Iſa 40. Aug ſ pſ. 65.*

Præparat vox Domini cervos, *r* quum Joannes dicit: Parate viam Domini. *Pſa.28.* præparavit quoque Deus cervos, quando miſit Apoſtolos, & prædicatores ad prædicandum. Præparavit item Deus montes in virtute, *ſ* cùm miſit Apoſtolos ad prædicandum cum virtute miraculorum. *Pſa.64.* Et præparantes ſe Angeli, ut canerent tubis: ſunt *t* Apoſtoli, ad prædicandum. *Apo.8.b.* Hæc eſt præparatio Evangelii pacis. *Epheſ.6.c.* r *Ori ſ. Cant. hom 3. Hie ſ pſ 28.* ſ *Arn ſ. pſ. 64* t *An. ſ. Apoc. hom 6.*

Præparatur in occurſum Dei, qui libenter recipit correctionem. *Amos 4.d.* præparari autem ad ſonum tubæ, *a* eſt per prædicationem auditam adverſus diabolum ſe armare. *Ez.7.d. Mal.3.a. Mat.11.b.* Dicitur etiam Deus præparaſſe opera bona. *Ephe.2.b.*

Præparavit Deus terram ſuper flumina, quando *b* conſtituit Eccleſiam ſuperiorem potentibus ſæculi, & cupiditatibus, & generaliter malis, qui fluunt in hoc ſæculo. *Pſa.23.*

Præparavit Deus theſauros nivis, & grandinis in die belli. *Job 38.c.* quia *c* prædicatores diu intra ſuæ præſcientiæ ſinum tegit, & cùm repentè eos eduxerit, reſiſtentia adverſariorum pectora illorum verbis ac redargutionibus, quaſi quibuſdam grandinibus percutit. Præparavit etiam nivis theſauros ad tempus hoſtis, quum tempore paſſionis Chriſti convertit infideles.

Præparavit Deus corvo eſcam, *d* quum Gentibus miſit prædicatores, qui eos inſtituerent: vel quum Judæis prædicari per Apoſtolos fecit. *Job 38.d.* Vel etiam qui aliis prædicatoribus prædicationem juxta eorum exigentiam diſpoſuit. Vel certè cum pulli, ut ſatientur clamant, corvo eſca præparatur, quia dum verbum Dei boni auditores eſuriunt, pro reficiendis eis, majora Doctoribus intelligentiæ dona tribuuntur. Ad hæc pertinet præparatio convivii nuptiarum. *Matth.22.a.* Sic parat Deus cibum fidelibus. *Pſ.64.* Paravit quoque Deus in dulcedine pauperi, cùm poſt reſurrectionem conſolatus eſt Apoſtolos, eoſque miſit ad prædicandum. *Pſa.67.*

Præparari dicitur ſolium Chriſti in miſericordia. *Iſa.16.b.* quia primus *e* ejus adventus præcedens judicium, eſt miſericordiæ.

Præparatum habitaculum Dei, *f* eſt humanitas Chriſti. *Iſa.16.b. Pſa.32.* Et præparatus mons domus Domini, *g* eſt Chriſtus prophetatus. *Iſa.2.a. Mich.4.a.*

Apoſtoli *h* etiam & Sancti, ſunt præparatum habitaculum Dei. *Pſa.51.f.*

Præparatum etiam habitaculum Dei, eſt *i* cælum. *Pſa 32.* Ibi præparavit Deus quæ oculos non vidit nec auris audivit, &c. *Iſa.64.b.* parat etiam Deus nobis locum, *k* quando nos diſponit per fidem, ut recipiamur in cœlo. *Joan.14.a.* Non enim locus ipſe tunc parandus erat; qui ab æterno paratus eſt: ſed introducendi erant parandi per gratiam, & dona Spiritus ſancti.

Præparavit Deus hæderam Jonæ Prophetæ *l* quando dedit legem populo Iſraël. *Joan.4.c.*

Præparavit Deus piſcem grandem, qui devoraret Jonam, *m* quia ipſe tradidit Filium ſuum pro nobis in mortem. *Joan.2.a.* Vel præparavit illi ſepulturam, tum dando legem, ut crucifixorum corpora eadem dis ſepelirentur: tum inſpirando Joſeph, ut ipſum ſepeliret.

Præparavit Deus orbem in ſapientia: *n* quia per filium creavit & diſpoſuit mundum. *Jer.10.b.*

Præparari dicitur veritas Dei in cœlis, *o* quãdo Chriſtus ſuſceptus eſt ab Apoſtolis, quando in eis impleta eſt promiſſio facta patribus. *Pſa.88.*

Præparaſſe dicitur Deus lucernam Chriſto, *p* quando præmiſit Joannem Baptiſtam. *Pſa.131.*

Præparabit Deus vultum Judæorum in reliquiis ſuis. *Pſa.20.* quum eos *q* converti faciet per Eliam & Enoch ante finem mundi. Præparavit quoque in reliquiis, quum eis mittebat Prophetas, quos ipſi occiderunt, & poſtmodum eorum reliquiæ crucifixerunt ipſum Chriſtum.

Parantes munera fratres Joſeph, deſignant promptitudinem habendam ad exhibendum honorem Chriſto. *Gen.43.a.*

Præparat foris opus ſuum, *r* qui ſe curat à vitiis emundare, ut poſſit bonis operibus vacare. *Prov.24.d.* Parant etiam Paſcha Chriſto, qui *ſ* mundant animas ſuas. *Matt.29.b.*

Parant die ſexta manna, quod inferant in ſabbatum, *t* qui in hac vita benè operantur, quod illis ſufficiat ad futuram. *Exod.16.c.* Et præparare cibaria ad tranſitum Jordanis, eſt benè operari ante tranſitum hujus vitæ. *Joſ.1.c.* Eſt etiam habere fidem Trinitatis, paratæ quoque virgines, ſunt habentes neceſſaria ad ſalutem, vel habentes bonum teſtimonium conſcientiæ. *Matt 25.a.*

Parari in diem tertium, *v* eſt diſponi per legem naturalem ad ſuſceptionem legis gratiæ. *Exod.19.b.*

Parare dicitur Deum arcum & vaſa mortis. *Pſalm.7.* quia *x* promptam habet punitionem adverſus malos. Parat etiam vaſa mortis, in arcu, hoc eſt, in ſacra ſcriptura, quum inſtruit in ea prædicatores, qui interficiant impios, ut juſtificentur. Ut cùm in ea permittit prodire hæreticos in multorum perniciem.

Præparationis dies *Num.2.a.* dici poteſt *y* dies judicii, quando & bonis præparabitur gloria, & malis pœna. Quod ad literam dicebatur de præparatione hoſtium contra Iſraël. Præparari autem umbraculum, eſt præparari tentoria ad longam obſidionem. Præparatio autem ipſa dici poteſt Evangelii prædicatio, quæ præparantur ad diem judicii. Vel dies præparationis eſt totum hoc tempus uſque ad conſummationem ſæculi.

Parare acetabula & cætera vaſa tabernaculi, *z* eſt variè diſponere prædicationem ſecundùm exigentiam auditorum. *Exod.25.e.*

Parare filiis Aaron tunicas lineas, eſt *aa* ornari ſacerdotes caſtitate. *Exod.28.g.*

Paratus Moyſes mane ad aſcendendum in montem. *Exod. 34.a.* deſignat *bb* diſpoſitum ad incipiendum bonum opus, quod fit manè, quia talis hora aptior eſt ad divina.

Paratus ad flagella dicitur, *cc* qui libenter recipit pœnam peccati, ſeu pœnitentiam. *Pſalm 37.* Præparari in ſartagine, *dd* eſt per crucem Chriſti & pœnitentiam diſponi, ut ſit acceptum ſacrificium Deo. *Lev.7.a.*

Præparare unguentum, *ee* eſt efficere, ut ſimus bonus odor Deo. *Exod.35.d.*

Præparare quatuor circulos aureos ad menſam portandam, *f* eſt diſponere quatuor Evangelia ad portandam ſacram doctrinam. *Exod.25.e.*

Parare filios occiſioni, eſt *g* delere pravas cogitationes. *Iſa.14.e.*

Præparat talia, qualia accepit in menſa potentis, *h* qui parat corpus ſuum ad martyrium ſicut videt Chriſtum pro ſe paſſum. *Prov.23.a.*

Paravit David locum templo ædificando, quando prophetavit ædificationem Eccleſiæ Gentium. *2.Par.3.a.*

Parata lampas ad tempus ſtatutum. *Job 12.a.* eſt *i* ipſe Chriſtus, qui à Judæis deſpicitur, ſed ipſe venit judicaturus vivos & mortuos. Vel eſt juſtus, qui nunc deſpicitur, ſed ad magnam poteſtatem in die judicii adverſus malos eſt prædeſtinatus.

Parati

Left margin: a Hie. ſ. Ez.7 & ſ. Malac.3 & ſ. Amos. 4. b Hie. ſ. pſ. 23. c Gr. 17. m. 10 Hie. ſ. Iob 38. d Gr. 30. mo. ra. 13. 14. 15. & hom. 38. Hie. ſ. Iob 38. e Hie. ſ. Iſ. 16. f Aru ſ. pſ 32. g Hie ſ Mi. 4 h Au ſ. pſ. 92. i Hie ſ. Iſa. 16 k Au ſ. Ioan. tract. 68 Glo or. ſ Io. 18 l Hie ſ. Ion. 4. m Hi. ſ. Ion. 2. Rup. ſ. Ion. 2. n Hie. ſ Ie 10. o Hi & Au. ſ. pſ 88 p Hi. ſ. pſ. 131. q Hi. ſ. pſa. 20 r Be ſ. pro 24. ſ Ori. ſ. Matt. hom 35. t Ori ſ Matt. hom. 32. & ſ Ioſ ho. 1. Aug 38. a. 39 & ſer. 106. v Glo. int ſu. Exod 19. x Baſi & Aug ſ pſ 7. y Glo inter. ſ. Nahum. 2. Rup. ſ. Nah. 2 z Glo. ord. ſu. Exod. 25. aa Glo. ord. ſ. Exod. 28. bb Ly. ſ. Ex. 34 cc Glo. ord ſu. pſ 37. dd Glo int. ſ. Lev. 7 ee Glo ord ſ Exod 35. ff Glo. ord. ſu. Exod 35. gg Hie ſ. Iſ. 14 hh Chr. ſ pſa 22. Au. ſ Ioan. tract. 47. n Gre 10. mo 49.

Right margin: Suſcipere correctionem & prædicationē. Magnificans Deus Eccleſiam. Contemnens Deus prædicatores. Converſio infidelium. Mittens Deus prædicatores gentilibus. Iudæis & prædicatoribus. Conlans Apoſtolos. Miſericordia in primo adventu. Humanitas Chriſti. Apoſtoli. Cælum. Collocatio legis. Tradens per Filium. Creans per Filium. Impletio promiſſionis. Miſſio Ioan. Baptiſtæ. Converſio Iudæorum in fine mundi. Occiſio Prophetarum & Chriſti. Promptè honorare Chriſtum. Emundare à vitiis. Benè operari in hac vita. Fides Trinitatis. Diſponi ad legem gratiæ. Prompta punitio Dei. Inſtruens Deus prædicatores. Permittens hæreticos. Dies judicii. Prædicatio Evangelii. Diſponere prædicationē. Caſtitas ſacerdotum. Diſpoſitus ad benè operandum. Pœnitentia. Diſponere Evangelia. Delere malas cogitationes. Parare martyrium. Chriſtus. Iuſtus.

Angeli.

Parati, ſuſcitare Leviathan, *a* ſunt electi Spiritus, qui ut ſuperbum Apoſtatam comprimunt, qui humiles cum ſequi noluerunt, ita ipſis adminiſtrantibus diſponitur, ut ad intentionem aperti certaminis deſtruendus funditus, quandoque revocetur. *Job* 3.*b*.

a Gr 4.*m*. 11.

Autoritas Eccleſiæ.

Parantes cathedram Job in platea, deſignant *b* ipſi Eccleſiæ parari cathedram, quæ in magnæ autoritatis latitudine ſui magiſterii exhibet libertatem, quæ enim recta quæ ſentit, & publica voce prædicat, quaſi in platea ſuper cathedra ſedit: cùm nullum de ſua prædicatione meruit, nullius preſſa terroribus ſe ſub ſilentio abſcondit. *Job* 29.*b*. parata quoque ſedes Dei, ſunt *c* mentes fidelium: præparatur autem hæc ſedes juſtitia & judicio. *Pſa*.92.

b Gr 19 *m*.13
c *Aug* / *pſ*. 92
Ber ſer.3. *de adve*.

Inanis gloria.

Paratum dicitur eſſe ſemper tempus fratrum Jeſu. *Joan*.7.*a*. quia *d* gloriam mundanam quærebant, cujus tempus eſt in hoc mundo.

d *Cyril*.4. *ſ*. *Io an* 35.

Diabolus Sacerdotes Judæorum. Hæretici.

Paratus leo ad prædam, *e* eſt diabolus ſemper quærens quem devoret. *Pſa*.16. deſignat etiam ſacerdotes Judæorum adverſus Chriſtum. Item hæreticos. Sic erant parati Quatuor Angeli ad nocendum hominibus. *Apoc*.9.*c*.

e *Arn & Hil* / *pſa*.16.
Rup. ſ *ſ*. *Apo*.

Potentia Luciferi.

Præparata foramina Regia Tyri. *Ezech*.28 *d*. Erant *f* potentiæ Luciferi in principio ſuæ creationis paratæ ad ſuſcipienda divina Sacramenta.

f *Hie ſ*. *Ez*. 38

Parati hæretici ad perdendas animas.

Præparant panem liberis hæretici, *g* qui verba Juſtorum depravantes, Diſcipulos in erroribus inſtruunt. *Job* 24.*a*. Et præparant urbem in iniquitate, *h* cùm loquuntur adverſus Deum iniquitatem, pervertentes ſimplices. *Hab*.2.*c*. præparat etiam hæreticus ſicut lutum veſtimenta, quia *i* fluxè, & inquinabiliter ea, quibus ſe tueri vult, ſcripturæ ſacræ contexit teſtimonia *Job* 27.*c*. parant etiam hæretici ſagittas in pharetra, *k* hoc eſt, autoritates ſcripturæ ad decipiendum. *Pſa*.10. Hæretica *l* quoque meretrix præparata ad capiendas animas. *Prov*.6. Et Rex qui præparatur ad prælium. *Joſu*.15.*c*. Et præparans ſe Gog ad pugnandum, *m* hæretici videlicet adverſus fideles. *Ezec*.38.*b*.

g *Gr*.16. *mo*. 23.
h *Hie*. *ſ*. *Hab*. *a*.
i *Gre* 18. *m* 8
k *Aug*. *ſ pſ*. 10
l *Bed ſ*. *pro*.7.
m *Gre*.12 *m*. 21.

Fraudes hypocritæ. Infernus.

Præparat dolos uterus hypocritæ, *n* quia tantò ſemper majorem malitiam contra proximos in mente concipit, quantò ſolus præ omnibus videri innocentior quærit. *Iob* 15.*d*.

Præparata Tophet dicitur *o* gehenna, quæ parata eſt malis. *Iſa*.30.*f*. Ad idem refertur præparatà dies tenebrarum. *Iob*.15.*c*.

n *Gr* 12 *m* 28
o *Hie*. *ſ*. *Iſ*. 30

Paraſceve.

PARASCEVE, idem eſt *p* quod præparatio, dicebatur autem ſic apud Judæos dies ante ſabbatum, quo præparabant omnia, quæ ad ſabbatum erant neceſſaria. *Matt*.27.*g*. *Marc*.15.*g*. *Luc*.23.*g*. *Ioan*.19.*e*.*g*. Deſignat autem pœnitentiam, qua præparamur ad requiem æternæ gloriæ, ideò & prædicatio Joannis & Chriſti à pœnitentia cœpit. Item vitam præſentem, qua præparare debemus manna ad ſabbatum futuræ. *Exod*.16.*e*.

p *Hi ſ Matt*. 27.
Gre. *Nyſſe de vita Moyſis*.

Parcere, Ignoſcere, Indulgere, Remittere.

Pœnitentia. Vita præſens.

PARCERE, eſt propriè abſtinere, quaſi non tangere. Accipitur etiam pro ignoſcere, quod eſt veniam vel impunitatem dare, quod & remittere & condonare dicitur. Remittere autem interdum eſt reducere. 1. *Reg*.6.*a*. Quomodo remittamus eum. Et ralaxare. *Exod*.17.*c*. Sin autem paululum remittamus.

Miſericordia Dei maxima.

Ad ignoſcendum dicitur multus Dominus. *Iſa*.55.*b*. quia *q* miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus. Et dicitur Dominus peccatori ad horam parcere, quia reatum culpæ conceſſis protinus fletibus diluit. *Iob* 2.10.*c*. parcit etiam nomini ſuo, quum peccantem populum liberat, ne nomen ſuum blaſphemetur. *Ezec*.36.*c*.

q *Gr* 9. *m*. 33
Hie. *ſ*. *Eze*.16.

Paſſio Chriſti ſpontanea. Vindicta Dei.

Non parcens Abraham filio ſuo Iſaac *Gen*.22.*c*. deſignavit *r* firmam promiſſionem ſalutis per Chriſti paſſionem futuræ. Et non parcens dives ovi pauperis *ſ* indicavit Chriſtum offerentem carnem ſuam pro nobis. 2. *Reg*.12.*a*.

Indulgentiam prædicavit Chriſtus captivis, quando dixit *t* pœnitentiam agite. *Iſa* 61.*a*.63.*b*.

Non parcit Deus delinquenti. *Iob* 9.*d*. quia *v* delictum ſine ultione non deſerit. Aut enim ipſe hoc homo in ſe pœnitens punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Neque parcit Deus Leviathan, hoc eſt, diabolo, aut ejus corpori. *Iob* 1.*a*. Non pepercit etiam ſpecioſis Jacob, *x* cùm in totum deſtruxit Hieruſalem, & cùm animæ peccantis decorem abſtulit. *Thren*.2.*a*. *Zach*.11.*b*. Non parcit loco, cùm non eum ſervat, ſed perdit. *Gen*.18.*c*. Non parces loco illi.

r *Or*. *ſ*. *Gene*. *ho* 9.
ſ *Amb Apol*. *David*
t *Glo ord ſ Iſ*. 61.
v *Gr* 9 *m*.27
x *Glo ord ſ*. *Thren*.2.

Confiteri peccatum. Frenare linguam.

Non pepercit oculis Hieruſalem, *y* hoc eſt, animæ in peccato jacenti, quia præter Deum nemo poteſt offendenti Deum ſubvenire. *Ezec*.16.*a*.

y *Hie*. *ſ*. *Ez*.16

Non parcit in dilatandis tentoriis, qui prædicat & dilatat fidem quantum poteſt. *Iſa*.54.*a*.

Parcere, interdum eſt prohibere, & non parcit ori ſuo, *z* qui confiteri malum quod fecit, non erubeſcit. *Iob* 7.*b*. *Pſa*.77. *Prov*.18 *d*.28.*d*. parcit etiam linguæ à detractione. quia eam refrænat. *Sap*.1.*e*.

z *Gr*.8 *m* 13.

Conſentire diabolo. Retinere laſciviam. Non confiteri omnia peccata.

Parcere Regi Amalecitæ, *aa* eſt conſentire diabolo, vel retinere aliquid laſciviæ in cogitatione, aut in ore, aut in carne. Eſt etiam non confiteri omnia peccata, ſed aliquod grave peccatum abſcondere: Parcere autem optimis gregibus, & arietibus & veſtibus Amalec, eſt immundas cogitationes retinere, & per affectum immunda diligere. 1. *Reg*.15.*a*.

aa *Ori ſ*. *Nu*. *ho* 19.
Gr ſ 1 *Re* 15.

Non pœnitere. Decipiens fratres. Liberans ab erroribus.

Parcit quis in ſe malo, aut peccato, *bb* qui illud in ſemetipſo pœnitendo non perſequitur ac punit, *Job* 20.*b*.

Non parcens vir fratri ſuo, *cc* eſt hæreticus decipiens fratres, ſeu proximos. *Iſa*.9.*d*. *Zach*.11.*a*. E diverſo non parcens filiis, eſt non dimittens ſubditos in erroribus. *Iſa*.13. *d*.

bb *Gre*.15. *mo* 5.
cc *Hie ſ*. *Iſa*. 9.23.

Parcus.

PARCUS dicitur qui frugi eſt, & ſumptibus parcit. Non invenitur in allegoriis, niſi quod parcè dicitur ſeminare, qui non eſt largus in dandis eleemoſynis. 2. *Corinth*.9.*b*. *Eccl*.11.*b*.31.*c*.

Pardus, Panthera.

PARDUS, *dd* animal ferum, maculis diſtinctum: cujus fœmina Pardalis, & Panthera dicitur, Panthera autem ſola omnium animalium ſuaviter olere fertur, idque non niſi beſtiis, unde abſcondens ſe, venatur belluas, quæ ejus odore delectantur.

dd *Ari*. 9 *hiſt*. *animal* 4. & 4. *proble ſec*. 13.

Ttt Pardus

Pardus aliquando dicitur *a* Deus, & etiam panthera, ſecundùm quod punit peccatores: quibus crudelis videtur. *Hoſ.13.d.* Deus.

Pardus dicitur *b* diabolus propter crudelitatem. *Cant.4.e.Jer.5.b.* ut autem eſt maculoſos, ſignificat hæreticos maculis errorum reſperſos: & etiam Judæos, & peccatores: peculiariter autem raptores. Et præterea inordinatos affectus: qui crudeles ſunt adverſus animam. *Iſa.11.b.Jer.5.b.13.d. Hoſ.13.b. Haba.1.b.* Diabolus. Hæretici. Iudæi. Peccatores. Raptores. Affectus inordinati.

Pardi ſunt etiam *c* hypocritæ: quia vitiis virtutes admiſcent. *Cant.4.c.* vel ipſa fraudulentia hypocritarum: qui aliud opere prætendunt, aliud verò eſt, quod perversè diligunt *Dan.7.b.* Hypocritæ.

Pardus dicitur *d* Rex Alexander, vel ejus regnum velox & tyrannicum, varios habens populos. *Jer.5.d.Dan.7.b.Hoſ.13.b. Haba.1.c.Apo.13.a.* Alexander magnus. Regnum Græcorum.

Pardo ſimilis beſtia erit *e* Antichriſtus: quia cum Antichriſto varia populorum multitudo, & moribus diverſa cungregabitur. *Apoc.13.a.* Antichriſtus.

Parere, vide Obedire.

Parere, Partus, Parturire, Puerpera.

PARTUS fœminarum, eſt cùm edunt fœtum, & dicuntur tunc parere, & eniti. Parturiunt autem, quum in pariendo laborant. Parere autem interdum, acquirere. *Iſa.26.c.* peperimus ſpiritum ſalutis. Generare. *Iſa.66.a.* Ipſe non pariam dicit Dominus. Manifeſtare. *Pſ.7.* Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Parturire autem, cogitare. *Pſa.7.* Ecce parturit injuſtitiam. Formare. *Gal.4.c.* Filioli, quos iterum parturio.

Parere dicit Deus, *f* Filium quidem æterna generatione. Parit etiam filios adoptivos, hoc eſt, fideles in Eccleſia, & parere facit ipſam Eccleſiam. *Iſa.66.c.* Generans Dei Filium.

Sicut pariens ſeu parturiens loquitur Deus, *Iſa.42.c.* quando *g* opere iram & vindictam manifeſtat. Quia ut parturiens cum dolore ejicit, quod diu in abditis cum pondere portavit, ita Dominus poſt longum ſilentium, quod apud ſe nunc tacitus tolerat, in ultione judicii quaſi cum dolore manifeſtat. Vindicta Dei.

Parturiens prophetiſſa, deſignat *h* Spiritum ſanctum, cujus obumbratione natus eſt Chriſtus. *Iſa.8.a.45.b.* Vel deſignat *i* beatam Virginem, ex qua natus eſt Chriſtus. Eadem deſignat uxor Amrã, quæ peperit Moyſen, hoc eſt, Chriſtum. *Exod.2.a.* Et parturiens quæ peperit, eſt beata Virgo, vel Eccleſia ex gentibus. *Mich.5.a. Apo.12.a.* Beata Virgo peperit antequam parturiret, quia prius peperit corde, quàm in utero concepit. Spiritus ſanctus. Virgo Maria. Eccleſia ex Gentibus.

Partus Thamar. *Gen.38.g.* Generationem *k* utriuſque populi in Eccleſia deſignat. Et pariens Anna filium, eſt *l* Eccleſia producens robuſtum in fide, vel manifeſtans devotionem ad gloriam Dei. Peperit etiam tres filios & duas filias, hoc eſt, fortes & infirmos. Et pariens plurimos ſterilis eſt Eccleſia ex Gentibus, vel Hieruſalem cœleſtis. 1.*Reg.1.c.2.a.* peperit Sion antequam parturiret, quum invitis Judæis prodierunt Apoſtoli, & alii, qui poſt Pentecoſten quaſi ſubitò crediderunt. Vel Eccleſia prius ſterilis in gentibus, brevi plurimos habuit credentes. Peperit autem maſculum, *m* hoc eſt, Chriſtum, vel perfectos. *Iſa.66.c.* Non pariens etiam Sion, eſt Eccleſia quæ fuit ſterilis apud Judæos. *Iſa.49.f.* Et quæ peperit ſeptem, vel plurimos, infirmata eſt, *n* quum ſynagoga à partu bonorum filiorum ceſſavit. 1.*Reg.2.a.Jer.15.b.* partus etiam Saræ deſignat *o* multiplicationem fidelium in Eccleſia, peperit autem Iſaac, hoc eſt, lætitiam ex multiplicatione fidelium. Peperit autem anno altero, nempe tempore gratiæ. *Gen.17.c.21.a Iſa.51.a.54.a.Prov.30.c* Generatio utriuſque populi in Eccleſia. Eccleſia producens robuſtos in fide, & generans fortes & infirmos. Generanti. Chriſtum vel perfectos. Productio legis.

Partus uxoris Amram parientis Moyſen. *Exod.2.a.* deſignat *p* productionem legis ex Patriarchis. Partus autem uxoris Judæ, deſignat productionem regni Judæorum. *Gen.38.a.* Productio regni Judæorum.

Pariens una meretrix apud aliam, eſt *q* Gentilitas apud ſynagogam, cujus fidem amplexata eſt. 3.*Reg.3.c.* Gentilitas amplexa fidem.

Pariens Gomer filium Jezrael ex Hoſea Propheta, eſt *r* pariens verbum Dei per conjunctionem ad Chriſtum. *Hoſ.1.b.* Pariens verbum Dei.

Pariens nurus Eli. 1.*Reg.4.b.* deſignat *ſ* plebem Judaicam, quæ ea, quæ concepit hæreſis & perfidiæ ſemina, loquendo effundere non deſiſtit. Peperit autem filium, hoc eſt, erudivit durum in nequitia & inſuperabilem populum. Plebs Iudaica generans duros.

Parere filios generaliter, eſt *t* operari, & parere filios in dolore, eſt difficulter benè operari per ſenſus. *Gen.3.c.* Et pariens Sara filium ſine obſtetrice, *v* deſignat perfectionem operum ſapientiæ, quæ fiunt docente ſolo Deo. *Gen.21.a.25.c.* Et tempus partus, eſt productio operis. Parientes autem priuſquam veniant obſtetrices, ſunt operantes & credentes ſine auxilio artium & diſciplinarum. *Exod.1.d.2.a.d.* Et parere ſpiritum ſalutis, *x* eſt benè operari. *Iſa.26.d.* Parere autem filios & filias, *y* eſt fortes & teneros fructus edere. *Exod.21.a.* Parere etiam maſculum, eſt producere perfecta opera, parere fœminam, imperfecta. Pariunt autem viri bona opera ſimul cum conceptu. Parientes uxor & ancillæ Abimelech, ſunt *z* Philoſophi benè operantes in fide, quam ſuſceperunt. *Gen.20.d.* Pariens ſterilis ſeptem, eſt anima producens perfecta opera, quæ antea non proferebat. 1.*Reg.2.a.* pariunt quoque flores fructus, quum teneri & imperfecti benè operando perficiunt. *Cant.7.d.* Et pariunt filios & filias in Babylone, *aa* qui benè operantur in hoc mundo. *Jerem.29.b.* Non parit autem, *bb* qui non benè operatur. *Job 24.d.* pariens autem cerva in agro, *cc* eſt incipiens benè operari in Eccleſia: relinquit autem fœtum, quia non erat herba: quando propter defectum doctrinæ, à benè operando deſiſtit. *Jer.14.a.* pariunt etiam cervæ, *dd* quum Apoſtoli & Doctores prædicando producunt filios, & parturiunt, quum per labores inſtituunt. Idem ſignificant partus ibicum: quo etiam deſignari poſſunt opera minorum. *Job 39.a. Gal.4.c.* Operari.

Parturiens dici poteſt anima pœnitens. *Haba.3.b.* Pœnitens.

Parturitio Rachelis, deſignat *ee* productionem Pauli à ſynagoga ad fidem quæ fuit difficilis, & per mortem ipſius ſynagogæ. *Gen.35.c.* Converſio Pauli.

Partus deſignat *ff* bona opera carnis, & ejus partus ancillarum. *Gen.16.c.30.a.* Deſignant etiam ortum Judæorum in ſervitute. Bona opera carnis. Servitus Iudæorum.

Parientes filiæ Loth, deſignant producentes mala opera. *Ge.19.g.* pariunt quoq; ſtipulam, qui opera faciunt igne digna. *Iſa.33.b.* Et pariens maſculum, *gg* eſt producens opus minus malum, fœminam verò magis malum. *Lev.12.a.* parere iniquitatẽ, eſt opere peccatum implere. Sic pepererunt Judæi clamãtes. Mala operari. Hæretici docentes…

Cruci-

a Orig. 9 cal bina a. *b* Amb. de virg. 3 & 6. Exa. 3. Hiero. ſ. Iſ. 11. & ſ. Ier. 13. Orig. ſ. Gen. hom. 12. Cyril. dial. 2. *c* Greg. ſ. Cant. 4. Ric. de S. Vict. de vitio mu. tab. 1. *d* Hier. ſ. Ier. 5. & ſ. Dan. 7. Rup. ſ. Hoſ. 13. & ſ. Haba. 1. *e* Aug. ſ. Apo. ho. 10. *f* Glo. ord. ſ. Iſ. 66. *g* Hier. ſ. Iſ. 42. Greg. 9 mor. 17. *h* Hier. ſ. Iſa. 8. & ſ. Mich. 5. *i* Glo. ord. ſ. Exod. 2. 1. Rup. 2. ſ. Iſ. 31. *k* Glo. ord. ſ. Gen. 38. *l* Orig. ſ. 1. Reg. ho. 1. Greg. ſ. 2. Reg. 2. *m* Hier. ſ. Iſ. 66. & ſ. Ier. 15. *n* Orig. ſ. 1. Reg. hom. 1. Greg. ſ. 1. Reg. 2. *o* Amb. 2. de Abra. 11. *p* Glo. ord. ſ. Exod. 2. & ſ. Gen. 38. *q* Hier. ep. mul. tũ utramque. *r* Hier. ſ. Hoſ. 1. *ſ* Greg. ſ. 1. Re. 4. *t* Philo 2. alleg. & de migra. Abra. & de profugis. *t* Orig. ſ. Gen. h. 6. & ſ. Exod. ho. 19. *v* Amb. de fuga ſec. 8. *x* Hier. ſ. Iſ. 26. *y* Aug. 2. de Gen. contra Manich. 19. Bed. ſ. Gen. 3. Greg. Nyſſ. de vita Moyſis. *z* Philo quod Deus ſit immutab. *aa* Hier. ſ. Iſ. 29. *bb* Greg. ſ. Cant. 2. & 17. in 1. *cc* Hier. ſ. Ier. 14. *dd* Orig. ſ. Cã. h. 1. Greg. 30. mor. 16. 17. 18. 19. 20. *ee* Glo. ord. ſ. Gen. 35. *ff* Amb. 2. de Abra. 10. *gg* Orig. ſ. Lev. hom. 8.

Crucifige, crucifige. Et pariunt iniquitatem *a* hæretici docentes errores. *Pſal.7.Iſa. 59.a. Jacob.1.b.* Et parturit peccator injuſtitiam, quum pravi motus excitantur in eo, & quia in dolore eſt omnis iniquus. *Job 15.d. Iſa.13.b.21.a.* Mulieribus ante partum dolor eſt ingens, gravisque nixus diſſecantes eas doloribus, poſt partum verò relaxatio, dolore ſimul cum infante egrediente. Verum hic non item, ſed dum parturimus, concupiſcimuſque corruptos affectus, delectamur, gaudemuſque, cæterum ubi fuerimus eniſi malum illum puerum peccatum, tunc conſpecta fœditate partus, diſcruciamur gravius, quàm mulieres parturientes.

Parit ancilla ſuper genua dominæ, hoc eſt, Bala ſuper genua Rachelis, *b* quando cognitio ſenſibilium ordinatur ad Dei cognitionem, & contemplationem, & ad ejus laudem. *Gen.30.a.*

Pariendi tempus *c* fuit in lege veteri cum Moyſe. *Eccl.3.a.*

Pariens Iſraelitis ex Ægyptio, *d* deſignat ſenſum carnalem datum literæ legis. *Lev.4.b.*

Partus Ephraim, hoc eſt, hæreticorum, eſt *e* prava inſtitutio Diſcipulorum in erroribus. *Hoſ.9.c.*

Quæ non peperit dicitur congregaſſe perdix, hoc eſt, *f* diabolus, qui animas venatur, quas non creavit. *Jer.17.b.*

Parturire dicitur creatura. *Rom.8.d.* quia *g* cum dolore producit res corruptibiles.

Parturientis dolores ſunt, qui non poſſunt evitari, ſic parturiens eſt, qui eſt in tribulatione, cujus evaſionem ignorat. *Pſa.47.Jer.4.g.Ezech.30.d.Hoſ.13.d.Mic.4.c.*

Paries, *Maceries.*

PARIES, eſt propriè domorum, ubi parietibus tectum ſuperponitur. Murus autem, tam de publicis, quàm privatis parietibus dicitur, qui extrinſecus ſunt. Maceria verò eſt congeries lapidum in unum compactorum ſine cæmento, aut alio genere ferruminis, quo vineæ claudi ſolent. Sed ut nunc ſufficit, confunduntur hæc vocabula.

Paries interdum eſt *h* humanitas Chriſti, ut cùm ſponſus ſtat poſt parietem. *Cant.2.c.* deſignatur latens divinitas in humanitate. Ezechias converſus eſt ad parietem, hoc eſt, ad contemplationem humanitatis à Verbo aſſumendæ. *4.Reg.20.a.* Et paries altaris holocauſti, *i* eſt corpus Chriſti. *Lev.5.b.* Et paries quem impellit ſpiritus robuſtorum, eſt Chriſtus aut ejus membra, quæ perſequuntur dæmones & ſuperbi. *Iſa 25.b.* Idem eſt maceria, quandiu videlicet erat mortalis, ſuſcitatus verò eſt petra ſolidiſſima. *Cant.2.d.*

Maceria dici poteſt *k* multitudo Angelorum, & etiam omnium electorum. Ipſi enim ſunt maceria vineæ. *Pſa.79. Cant.2.d.* Et parietes templi lapidei, ſunt Sancti veteris teſtamenti, quibus ſuperinducuntur tabulæ cedrinæ, id eſt, Sancti novi teſtamenti. *3.Reg.6.c.* parietes quoque templi, ſunt populi fideles, ex quibus ſancta univerſalis Eccleſia conſiſtit, ubi altitudo ſucceſſionem fidelium, & charitatem, qua ſe invicem portant, deſignat. *Ezech.41.a.c.* Et paries templi in quo depicta erat ſimilitudo reptilium & animalium, eſt cor humanum, ubi ſunt expreſſa vitia. *Ezech.8.c.* Et paries, ad quem convertit Ezechias faciem ſuam, eſt cor. *Iſa.38.a*

Paries quem ædificabat Deus in populo ſuo, erant *l* comminationes, quibus premebatur populus, ne peccaret. Vel ſi populus ædificabat, erat vana defenſio, quam ſibi ipſi pollicebatur. *Ezec.13.d.*

Maceria agri aut vineæ *m* dici poteſt munitio diſciplinæ, & deſtructa maceria, eſt diſſoluta diſciplina. *Prov.24.d.*

Maceria interpoſita iræ Dei ſunt *n* orationes juſtorum, propter quas Deus ſe retinet à puniendo. *Ezech.22.g.*

Parietes domus *Lev.14.e.* ſignificare poſſunt *o* ordines in Eccleſia, & Doctores protegentes infirmos, qui leproſi ſunt, quando habent errorem.

Deſignant etiam *p* firmitatem dogmatum Eccleſiæ, & vetus teſtamentum. Et ſponſus dicitur ſtare poſt parietem, quum aliqua myſteria veteris ex parte revelat, ſed non omninò, *Cant.2.c.* Et paries quem palpant Judæi, *q* eſt litera legis non intellecta. *Iſa.59.c.* Et maceria rupta per Zaram, *r* eſt lex rupta, ut novus populus prodiret in lege nova. *Gen.38.g.* Et maceria vineæ, *ſ* eſt ſenſus literalis ſacræ ſcripturæ. vel ipſa lex, quæ non potuit retinere Chriſtum ſalientem ſuper montes, quin tranſiret ad Gentes. *Pſa.79.* Significat etiam muros Hieruſalem. *Iſa.5.b.* Judæi innituntur ſuper hunc literæ parietem, & mordet eos coluber. *Amos 5.f.*

Parietes altaris deaurati, deſignant *t* dilatationem dilectionis per bona opera exterius. *Exo.30.a.37.d.Lev.5.b.*

Maceria diviſa in partu Thamar. *Gen.38.g.* deſignat *v* diviſionem, qua Judæi ſe ſeparant à Chriſtianis. *Paries* etiam medius dividens populos, erant inimicitiæ Judæorum & Gentilium, & diverſus cultus. *Eph.2.c.*

Paries inclinatus, & maceria depulſa, *x* eſt homo fragilis ex luto compoſitus, & pronus ad malum, qui in tentatione ſuccubuit. *Pſa.61.*

Maceria, qua ſepit Deus vias fornicariæ, ſunt *y* impedimenta, quæ Deus ponit animæ peccatrici, ne ſuas expleat cupiditates. *Hoſ.2.b.*

Paries dealbatus, eſt, *z* qui literam legis ſervare cogit: & etiam hypocriſis ſacerdotum: & ſuperbia defenſioneſque hæreticorum. *Act.23.a.Iſa.23.c.Rom.10.a.* Et maceria cadens ſunt munimenta & defenſiones hæreticorum. *Ezech.38.g.*

Paries interdum ſumitur *aa* pro peccato, quod eſt paries medius ſeparans nos à Deo. *Ephe.2.c.Eze.8.c.* Fode parietem.

Parricida.

PARRICIDÆ dicuntur parentum interfectores. *1.Tim.1.b.*

Pars, Particula, Portio.

PARS, à pari videtur dici, quod partes ſimul junctæ pares, hoc eſt, æquales ſint toti. Partes autem dicuntur, ex quibus totum conſtituitur.

Pars decima ephi. *Exo.29.g.Lev.5.c.6.c.14.e.* Carnem *bb* Chriſti deſignare poteſt, quæ conjuncta eſt

ephi,

Ordinatio ... ad divina
Saniftas carna lis
Inſtitutio prava hæreticorum.
Diabolus venans animas.
Humanitas Chriſti.
Corpus Chriſti.
Chriſtus vel ejus membra.
Angeli.
Sancti veteris teſtamenti.
Fideles in Eccleſia.
Cor humanū.
Comminatio divina.
Vana defenſio.
Diſciplina.
Orationes juſtorum
Diverſi gradus in Eccleſia.
Doctores.
Vetus teſtamentum.
Senſus literalis
Muri Hieruſalem
Dilatatio dilectionis.
Separatio Judæorum à Chriſtianis.
Inimicitia Judæorum & Gentilium.
Homo fragilis
Impedimenta peccatrici.
Cogens ſervare literam.
Hypocriſis.
Defenſiones hæreticorum.
Peccatum.
Caro Chriſti.

ephi, hoc eſt, divinitati, quæ ſunt tres perſonæ: quia ephi tres modios continet. Ad idem refertur pars decima ſimilæ. Et pars reliqua ſimilæ reſervata ſacerdoti, ſunt myſteria ſibi remanentia, vel gratia ſibi neceſſaria. *Lev.5.c.*

Pars interdum eſt *a* ſors. *Num.12.c.* Nec habebitis partem inter eos. Deus enim eſt pars vel ſors ſacerdotum. Et pars Jacob dicitur Deus, qui eſt ſors fidelium. *Jer.10.c.* Et pars hæreditatis Chriſti dicitur Deus, pro parte hominis aſſumpti, quia ille accepit de noſtro humanitatem, & nos de ſuo immortalitatem. *Pſal.15.72.* E diverſò pars & portio Dei, eſt ſynagoga & Eccleſia propter electionem. *Jer.12.c.* pars etiam ſeu portio bonorum, eſt cuſtodire legem Dei, quia ita erit eorum portio Dominus, quum legem ejus cuſtodierint. *Pſalm.118.*

Pars Sanctorum, eſt in fœlicitate. *Iſa.61.c.* Et pars ſacerdotalis, hoc eſt, participatio, ad quam petunt admitti filii Aaron. *1.Regum.2.g* eſt *b* beatitudo, vel fides ſimplicium in Eccleſia, vel participatio Euchariſtiæ. Et partes datæ ab Elcana Phenennæ, & filiis ac filiabus ejus. *1.Reg.1.a.* deſignant diverſos gradus gloriæ in terra viventium, vel varias præparationes Sanctorum operum. *Pſal.141.*

Pars data Joſeph à patre ſuo, deſignat *c* Gentes datas Chriſto in hæreditatem. *Gen.48. d. Pſalm. 2.* vel deſignat bonorum operum hæreditatem. *Coloſſ.1.b.* Et partes Galilææ, & Tyri, & Sidonis, Gentilitatem ſignificant, dicitur autem Chriſtus in partes ſeceſſiſſe, quia non in totum. *Matth.2.d.15.b.*

Pars extrema Gabaa ſignificat *d* perfectum exemplum operum prædicatoris. *1.Reg.14.a.*

Partes ſeptem, *e* ſunt doctrina veteris teſtamenti, partes verò octo doctrina novi teſtamenti. *Eccl.11.a.* partes autem tres, in quibus erant feneſtræ templi, deſignant ſapientiam ſcriptam tripliciter. *Ezech.41.c.* Et pars vaſorum templi eſt pars veritatum ſacræ ſcripturæ. *Dan.1.a.* partem autem farris fracti adolere, *f* eſt ſenſus ſpirituales à palea ſeparatos Domino offerre. *Lev.2.d.*

Pars utraque tabularum ſcriptarum digito Dei. *Exod.32.d.* deſignare poſſunt *g* primum hominem interiorem & exteriorem formatum à Deo, qui tamen confractus eſt.

Partes duæ, quæ deficiunt, *h* ſunt Gentiles, & Judæi, pars tertia Chriſtiani, qui purgantur igne. *Zach.13.d.* Eſt pars montis Oliveti, quæ eſt ad Orientem, ſunt fideles conviĉti luci veritatis, pars verò ad occidentem, ſunt Judæi in infidelitatem lapſi. *Zach.14.a.*

Ex parte, dicit imperfectionem. *1.Cor.13.c.* Ex parte cognoſcimus. Ex parte ſunt, quæ nunc dicuntur viarum Domini. *Job 26.d.* quia *i* quicquid altum, quicquid terribile in hac vita poſiti de ejus conſideratione cognoſcimus, ex parte ſunt ad ea, quæ cognoſcenda reſtant, & veluti parva ſtilla. Ex parte quoque ſunt, quæ ad primum Domini adventum pertinent.

Pars ſeu portio de mandragoris, quam petebat Rachel à Lia, *k* eſt bona opinio & autoritas, quæ venit ad contemplativos, per activos. *Gen.14.d.30.b.*

Pars major data Benjamin à Joſeph, *Gen.43.g.* eſt *l* major portio donorum, & gloriæ data Paulo, qui plus omnibus laboravit, vel quia ubi humilitas, ibi ſapientia.

Partes quatuor animalium. *Ezech.1.b.* deſignare poſſunt *m* quatuor mundi partes, in quas dilatatur Evangelium. Vel ſunt quatuor virtutes.

Partes quatuor reſiduæ Ægyptiis, data quinta Regi. *Gen.47.f.* deſignant *n* nos quatuor retinere, quando in hac vita ſecundùm cujuſque facultatem laudabiliter converſamur. Ad hæc referri poteſt pars quarta huic ſimilis. *Exo.29.g.*

Pars quarta ſtateris argenti ſic ſe habet: *o* ut prima ſit in prædicatione Prophetarum, ſecunda Apoſtolorum: tertia Martyrum: quarta Epiſcoporum & ſacerdotum. *1.Reg.9.b.*

Pars quinta quam dabant Ægyptii Regi. *Gen.41.d.47.f.* ſignificare poteſt *p* terrena, quæ debentur Cæſari, hoc eſt, mundo. Deſignatur etiam filios tenebrarum quinque ſenſibus debitos, cæleſtia non curare.

Pars quinta tradita ſacerdoti, quemlibet ſenſum ſignificare poteſt, interiorem ſeu exteriorem. *Lev.5.b.6.a.* Et pars quinta pretii animalis immundi voto oblati, *q* eſt mens, vel ſapientia addita ſenſibus, vel doctrina exhortationis. *Lev.27.b.* Et pars ſacerdotum eſt intelligentia ſecretorum. *Exod.29.x.*

Pars dimidia ſanguinis, quam tulit Moyſes de holocauſto, & pars reſidua, quam fudit ſuper altare. *Exod.44.b.* deſignat *r* ſanguinem Martyrum effuſum ad honorem Chriſti, qui eſt altare noſtrum, & ad juſtificationem populi Chriſtiani.

Pars ſeu portio Moyſis erat pectuſculum, *Lev.8.f.* quia *ſ* ipſe tunc erat ſacerdos conſecrans alios ſacerdotes, & accipiens ab eis ſacrificium.

Pars pro latere. Pars utraque oraculi ſignificat *t* tempus veteris & novæ legis. *Exod.23.b.36.c.* Ad idem referri poteſt pars utraque candelabri. *Exod.37.c.*

Pars extrema veſtium ſacerdotis. *Exod.28.f.39.d.* coſummationem *v* & perfectionem operum deſignat, quæ debet eſſe in ſacerdote.

Pars exercitus manens cum Saule, deſignat *x* paucos eſſe adjutores prædicatorum. *1.Reg.10.d.*

Pars tertia Solis & Lunæ & ſtellarum, & reliquorum percuſſa. *Apocal.8.b.c.d.12.a.* deſignat eos *y* qui peccant in Eccleſia, & peccantes ex Judæis. Et pars aquarum Jordanis defluens in mare mortuum, deſignat *z* eos, qui poſt baptiſmum redeunt ad peccata, in infernumque decidunt. Pars verò, quæ retinetur & manet dulcis, ſignificat ſalvandos. *Joſ.3.d.* pars etiam tertia terræ & arborum, quæ combuſta eſt, deſignat Sodomitas ſubverſos, qui nec computantur inter juſtos, nec inter pœnitentes. Ita de tertia parte maris *aa* navium, fluminum, Solis, Lunæ, ſtellarum, &c. quæ ad diverſos referuntur.

Pars magna domus Eli majorem partem populi Judæorum ſignificat. *1.Reg.2.g.*

Pars tabernaculi reſpiciens mare ad literam, eſt pars Occidentalis. *Exod.36.c.*

Pars data Annæ, deſignat *bb* afflictiones Eccleſiæ in hac vita, & fletum ex deſiderio & dilatione futoræ. *1.Reg.1.a.* unde dicitur. *Joan.16.c.* plorabitis & flebitis vos. *Act.9.c.* oſtendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. *Coloſſ.1.d.* Impleo, quæ deſunt paſſionum Chriſti in corpore meo. *Gal.6.c.* Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Pars pro extremo. *Joſ.8.e.* Cùm ergò ex utraque parte adverſarii cæderentur. Pars autem extrema civitatis *cc* ſignificat eos, qui ultimum locum tenent in Eccleſia. *1. Reg.9.d.*

Pars litterarum, eſt *dd* opinio. *Job 32.d.* Reſpondebo ego partem meam. Hanc partem ſuam omnis arro-

Left margin: a Hie ſ.Ier.10. & ſ.pſa.15 Glo.ord ſ.Iier. 12. Aug ſ pſ. 118. — b Gr.ſ.1 Re.2 Au 17.civit Dei. — Gr.ſ 1 Reg.1. — c Amb. de bene Patriarch. Hil.ſ Matt.8 can.2. — Ori.ſ. Matt. cap.15. — d Greg.ſ. 1. Reg. 14. — e Hie.ſ.Eccl. 11.& Eze.41 & ſ Dan.1. — f Glo ord.ſ. Lev.2. — g Glo.ord.ſ. Exod.32. — h Hie ſ Zac. 13.14. — i Gr.17.m.19 — k Glo.ord.ſ. Gen.30. — l Glo. ord ſ. Gen. 43. — m Gre.ſ.Eze. ho.3. — n Glo. inter.ſ. Gen.47. — o Gr.ſ.1 Re 9 — p Glo.ord.ſ. Gen.41. — q Ori.ſ Levi. ho 31. — Ly.ſ Lev.27. — r Ly ſ Ex 24 — ſ Glo.ord ſ. Lev 8. — t Glo ord ſ. Exod.25. — v Glo inter ſ. Exod. 28. — x Gr.ſ.1. Reg. 10. — y Aug.ſ. Apo. 6. Rup.7 ſ. Ap. — z Ori ſ Ioſue. ho.4. — aa Rup 5 ſu. Apoc. — bb Gre ſ.1. Reg 1. — cc Gr.ſ.1 Re. 9. — dd Glo ord ſ. Iob 32.

Right margin: Myſteria reſervata ſacerdoti. Sors. Deus. Synagoga & Eccleſia. Participatio gloriæ, fides, & Euchariſtia. Gradus gloriæ. Præparationes bonorum operum. Gentes. Bona opera. Exemplū prædic. perfectum. Vetus & novum teſtamentum. Senſus ſpirituales. Homo interior & exterior. Gentiles. Iudæi. Chriſtiani. Imperfecta cognitio. Bona fama. Excellentia donorum Pauli. Quatuor mundi partes. Bona converſatio hujus vitæ. Status Epiſcoporum & ſacerdotum. Terrena. Senſus quilibet. Mens. Sapientia. Doctrina exhortationis. Intelligentia ſecreti. Sanguis Martyrum. Tempus veteris & novæ legis. Conſummatio operum. Adjutores prædicatorum pauci. Peccantes in Eccleſia. Salvandi. Major pars Iudæorum. Afflictiones Eccleſiæ in hac vita. Infirmi in Eccleſia. Opinio.

Digitized by Google

arrogans æſtimat, ſi ſcientiam non tam habeat quàm oſtendat: quia nimirum omnes elati ſcientiam habere non appetunt, ſed oſtendere.

Pertinentes ad ſortem dæmonum. Judæi. Sors diaboli in malos. Vindicta Dei. Pars prona ad peccatum. Ratio.

Partes vulpium. *Pſa.* 62 dicuntur, *a* qui ad ſortem dœmonum pertinent: qui prius poſſidebantur à dæmonibus, & poſtmodum rapiuntur à verbo Dei. Item Judæi, qui negato verò Rege dixerunt. Non habemus Regem, niſi Cæſarem.

Pars idololatrantium, eſt in partibus torrentis, quum *b* efficiuntur de ſorte diaboli decipientis. *Iſa.* 57.*b.* Et pars calicis malorum, dicitur divina vindicta, quia unuſquiſque recipiet ſecundùm opera ſua. *Pſa.*10.*Job.*20 *d.*24.*c Jer.*13.*d.* pars etiam pravorum eſt cum feris in herba terræ, *c* cùm propter avaritiam & ambitionem, ad rapinam & fraudem, & ad omnem crudelitatem effrænantur. *Dan.*4.*e.*

Pars ſecretior narium, *d* deſignat partem pronam ad peccatum. 1.*Reg.* 5 *b.*

Pars interdum idem eſt, quod ratio. 2. *Reg.*20.*a.* Non eſt nobis pars in David.

Partes tres populi, vide Abſcindere.

Pars media jugeri, vide Jugerum.

a Ori. ſ cant. ho 4. Aug. ſ. pſ 62. b Hie ſ Iſ 57. & ſ pſ 10. & ſ Jer. 13. c Ricar. de S. Vict. de ſecreti conſcien. 27. d Gr. ſ 1 Re 5

Participare, Particeps.

PARTICIPARE, eſt partem tribuere, ſeu capere, ſive participem facere, aut fieri. Particeps autem eſt, qui partem capit.

Chriſtiani.

Participes Chriſti, ſunt *e* Chriſtiani, & qui poſſunt dicere: particeps ego ſum omnium timentium te. *Pſalm* 44.118. participes autem Chriſti, aut propter carnem, aut propter ſpiritus communionem Sancti ſunt. *Heb.*3.*a.*

Unio civitatis Eccleſiæ. Conſentientes hæreticis.

Participatio civitatis Dei, dicitur eſſe in idipſum: *f* quia cives ejus debent eſſe cor unum & anima una, & quia in illa cæleſti civitate non erit mutatio, ſed idipſum. *Pſa.*121.

Participes idolorum *g* ſunt conſentientes hæreticis. *Iſa.*44.*b. Hoſ.*4.*b.* Dicuntur etiam participes ſacerdotum interficientium. *Hoſ.*6.*d.*

e Au. ſ pſ 44. Iſy. ſ Lev. 6. f Au. ſ pſ 121. g Hie. ſ Hoſ 4. h Gr. ſ 1. Reg. 10. Hie. ſ Iſ 9. i Glo. ord. ſ Iſ. 30. k Gr. ſ. 1 Re. 2. l Gr. 10. m 10. Rup. ſ cant. 7. m Baſi. hom. princip. Prov. & ſ pſa 114. Hie. ſ Iſ 16. 67 & Jer 9. & ſ Ezech 9. Arn. ſ pſa 63. n Gr. m. 48. Bed. ſ pro 1. 9. Ori. ſ lo. ho. 9. & ſ pſ. 36 & ſ Matt. ca. 14. & ho. 5 & ſ. Lev. h 12. Am. ſ. Lu. 10. & de Ioſeph. 10.

Partiri, vide Abſcindere.

Parvus, Parvulus, Puſillus, Exiguus, Minimus, Minor, Modicus.

PARVUS eſt ſecundùm quantitatem qui modicam habet quantitatem. Parvulus autem dici ſolet puer minor ætate. Parvuli dicuntur poſteri. *Pſa.*16. Diviſerunt reliquias ſuas parvulis ſuis. Minimus autem datur ætate, dignitate, facilitate, reputatione, quantitate, tempore.

Chriſtus.

Parvulus David ſignificat *h* Chriſtum humilem. 1.*Reg.*6.*b.* De ipſo dicitur. *Iſa.*9.*b.* parvulus natus eſt nobis. Ad hoc videtur referri, quod dicitur parvulus Bethlehem, ubi natus eſt Chriſtus. *Mic.* 5.*a.*

Virtus redemptionis Chriſti.

Non eſt facta parvula manus Domini ad redimendum. *Iſa.*50.*a.* quia *i* major apparuit in lege nova, unde & ipſe Chriſtus dicebat. *Matth.*26.*e.* An putas, quia non poſſum rogare Patrem, ut exhibeat mihi plus quam duodecim legiones Angelorum?

Indumenta juſtitiæ Chriſti.

Parva tunica Samuelis. 1.*Reg.*2.*d* deſignat *k* indumenta juſtitiæ, quæ ſecundùm incrementa apparebant in Chriſto, & quæ communicabantur ad capacitatem parvulorum.

Homo. Eccleſia.

Parva civitas, dici poteſt *l* homo vel Eccleſia. *Eccl* 9.*d.* & parvula ſoror erat Eccleſia in principio, quando nondum poterat prædicere, & filios parere. *Cant* 8 *c.*

Humiles. Simplices. Innocentes. Imperfecti. Carentes affectibus. Nuper baptizati. Paulus. Ignorantes. Apoſtoli Chriſti.

Parvuli & pueri, *m* humiles & ſimplices & innocentes ſignificare ſolent: & imperfectos, & qui nondum habent exercitatos ſenſus ad diſcretionem boni & mali. *Gen.*33.*b.*1. *Regum.*5.*c. Proverb.*1.*a.* 9 *a. Iſa.*60.*d. Jerem* 9.*f. Thren.*2.*d* 4 *a. Ezech* 9.*c. Matth.*11.*d. Pſalm.*63.114.118. Et parvus & modicus populus Moab, eſt humilis. *Iſa.*16 *d.* parvuli etiam ſunt: qui carent concupiſcentiis, cæteriſque affectibus, & ambitione. 1.*Theſſal.*2.*b.* Iidem dicuntur parvulum vas. *Iſa.*22.*g. Iob* 3 *d.* parvuli etiam *n* dicuntur nuper baptizati, ac recentes in fide. *Gene.*3.*b. Ioſ.*8.*g. Exod.*18.*f. Iob.*8.*b. Nahum* 3.*b. Matth.* 14.*c. Luc.*10.*d.*1. *Corinth.*13.*c. Epheſ* 4.*c.* Et parvulus Benjamin, erat Paulus novus in fide. *Gen.*44.*c.* 45.*c.*50.*b.* puſilli etiam ſunt nuper converſi: qui ſolum hoc habent puerorum, quod venerunt ad perfectam ætatem in Chriſto, & non ad mortificationem paſſionum, ideo poſſunt ſcandalizari. Magnus enim non ſcandalizatur. *Matth.*18.*a.* parvuli quoque ſunt ignorantes, qui facilè decipiuntur. *Mich.*2.*c.*

Hil. ſ pſ 63 & ſ Mat. can. 18. Rup. ſ Mic. 2. o Hie. ſ Za. 13. Hil. ſ Matth. can. 18. p Amb. ſ. Lu. 19. q Tert. adv. Mar. 4. Cle. Alex. 1. ſtrom.

Gentiles. Philoſophi. Infirmi. Puſillanimes. Invidi.

Parvuli erant *o* Diſcipuli Chriſti, maximè tempore paſſionis, vel quia infirmi in fide, vel quia humiles. *Zach.*13.*d.* ipſi quoque ſunt puſilli. *Matth.*18 *a.*

Puſillus Zachæus, *p* Gentiles deſignat, nulla nobilitatis ingenuitate, nec meritis ſublimes. *Luc.*19. *a.* Philoſophi quoque ſunt parvuli, niſi à Chriſto viri fiant. *Heb* 5.*d.*

Parvuli non numerati, ſunt *q* infirmi, & qui facilè in errores labuntur. *Exod.* 12.*f.* ipſi tamen eunt in deſertum ad ſacrificandum. *Exod* 10.*c.* Item puſillanimes. *Job* 5.*a.* parvulum occidit invidia. Quia invidere non poſſumus, niſi eis, quos nobis meliores putamus. Parvulus ergò eſt, qui livore occiditur: quia ipſe ſibi teſtimonium perhibet, quod eo minor ſit, cujus invidia torquetur. Vel parvulum occidit invidia, quia hujus peſtis languore non moritur, niſi quia adhuc in deſideriis infirmatur.

Aug. 38 q. 61. Cyril. de adorat. in Spiritu ſancto. Gre. 5 mo. 33. 34. Caſſia. lib. 3. cap. 12. Arn. ſ pſa. 16. 103.

Populus Judaicus. Minores in lege. Humiles prius prælati, poſtea elati. Caro. natura.

Parvulus dicitur *r* Judaicus populus exiſtens ſub lege tanquam ſub pædagogo. *Exod.*2 *a. Pſal* 16. *Prov.*2.*c. Iſa.*33.*c.* Et parvulus Jacob, eſt idem populus. *Amos* 7.*a.* Et parvulus Edom. *Abdi.a.* puſilla quoque animalia in mari, erant minores in lege. *Pſa.*103.

Parvulus Saul in oculis ſuis, cùm factus eſt Rex, poſtmodum verò elatus, deſignat *ſ* prælatos ante dignitatem humiles, & videntes, qui poſtea ſiunt ſuperbi & cæci. 1.*Reg.*15.*c.* parvulus autem in oculis ſuis eſt, qui in eo quod ſemet ipſum conſiderer, imparem ſe alienis meritis penſat.

Parvulus Edom, ſignificat *t* carnem, quæ parva eſt, dum non nititur ad majora. *Abdi. a.*

Modicum quod habebat Laban ante adventum Jacob, *v* erat lex naturalis, quam habebant Gentiles ante legem ſcriptam, & gratiæ. *Gen.*30.*d.*

r Hie. ſ Iſa 33. & ſ Abd. Rup. ſ Abdi. Bed. ſ prov. 2. ſ Gr. ſ 1. Re. 15. t Hie. ſ Abdi. v Glo. inter. ſ. Gen. 30.

Modica fides dicitur Petri, *a* quia cum ea pervenit ad negationem Chriſti, *Matth.14.d.* Sed modicum juſto dicitur melius, quàm divitiæ peccatorum, quia ſimplex juſti fides, melior eſt omni eruditione infidelium. *Pſa.36.*

Parva ſtilla ſermonum Dei, eſt *b* quam in hac vita accipimus: quicquid altum in hac vita poſiti, de ejus conſideratione percipimus, ex immenſitate cœleſtium ſecretorum, velut tenuis ad nos gutta superni liquoris, emanat. *Job 26.d.* *Parva cognitio Dei.*

Minimus fratrum Joſeph remanens cum patre, nec vadens in Ægyptum. *Gen.42.c.43.g.44.c.* eſt *c* diſcipulus adhuc imperfectus, nondum valens per ſe operari. *Diſcipulus imperfectus.*

Modicum tempus dicitur, quo reliquit Deus Gentilitatem. *Iſa.54.c.* comparatum *d* videlicet æternitati. vel dicitur modicum, ſecundùm quod amplius relinqui merebatur.

Ad modicum elevantur ſuperbi, *e* quia quantum in hac vita proſperentur, quum repentinus eam finis intercipit, brevem proculdubio fuiſſe redarguit. *Job 24 d.*

Parvuli captivi, *f* ſunt recentes in erroribus, qui etiam ſunt parvuli elidendi, *Gen.34 d Hoſ.14.a. Abdi.a.* Et parvulæ vulpes, ſunt *g* hæretici verba humilia aſſumentes, ut decipiant, vel ſunt ipſa initia errorum. *Cant.2.d.* Non parva fornicatio dicitur eſſe immolantis filios: quia peſſima eſt hæreticorum doctrina. *Ezec.16.c.* *Recentes in erroribus. Hæretici. Initia errorũ.*

Parvuli dicuntur *h* tentationes, vel ſuggeſtiones, quæ nos, vel retrahunt à bono, vel incitant ad malum. Tales erant pueri, vel minimi Sodomorum. *Gen.19 b.* parvuli quoque Babylonis ſunt initia peccatorum. & parvus motus, minora peccata, concupiſcentiæ minores, & cogitationes malæ, *k* quæ ſunt elidendæ ad petram Chriſtum. *Pſa.136. Hoſ.14.a* Et parvuli Hieruſalem, ſunt cogitatus & deſideria. *Thr.1.b.* parvuli autem Amalec occidendi, ſunt incipientes motus carnis, qui tenui cogitatione nutriuntur, donec roborentur. Vel ſignificant peccata ex ignorantia. *1.Reg.15.a.* parvulæ quoque vulpes, ſunt parvæ cogitationes: vel vitia ſub ſpecie virtutis latentia. *Cant.2.d.* *Tentationes. Initia peccatorum. Concupiſcentia minores. Peccata ex ignorantia. Vitia furata. Antichriſtus.*

Parvum cornu beſtiæ, quam vidit Daniel, ſignificat *l* Antichriſtum *Dan.7.c.*

Modicum ibi, modicum ibi, *m* dicebant mali contemnentes minas Domini: ideò eiſdem verbis Dominus eis minatur *Iſa 28.c.* vel juxta Septuaginta, dicit Dominus tribulationes bonorum non eſſe duraturas.

Exiguus pulvis, cui comparantur inſulæ. *Iſa. 40.d.* ponitur quaſi *n* pro nihilo ad hyperbolem, ſeu veram in conſpectu Dei.

Parum inferre dicuntur. *Agge.1 b.* qui *o* modicum fructum percipiunt ex operibus.

Minimum mandatum dicitur, quod facilè impleri poteſt. *Matth.5.e.* Qui ſolverit unum de mandatis iſtis minimis. *Facile mandatum.*

Minor numerus, ut ſufficere poſſit ad veſcendum agnum. *Exod 12.a.*

Parvipendere, vide Contemnere.

Paſcha, Phaſe.

PASCHA, ſive phaſe, interpretatur tranſitus, ſive claudicatio, erat feſtum Judæorum præcipuum in memoriam egreſſionis de Ægypto, & tranſitus maris rubri. Sumitur autem aliquando Paſcha pro agno, qui tunc immolabatur, *1. Eſdr.6.d.* Ad immolandum paſcha.

Paſcha typus erat *p* paſſionis Chriſti, per quam tranſivit de hoc mundo ad Patrem. Et ipſe dicitur paſcha noſtrum qui immolatus eſt pro nobis. Immolatio autem ipſa prius fuit, quam tranſitus ſicut immolatio agni *Lev.23.a. Jer.31.b. Matt.26.a. Mar 14.a. Luc.22 a. Joan.2.c.6.b.13.a.18.c.19 c.1. Cor.5.c.* *Paſſio Chriſti.*

Paſcha in Ægypto celebratum, *q* eſt paſcha veteris teſtamenti. Paſcha in deſerto poſt tranſitum maris, eſt novi teſtamenti. Paſcha verò in terra promiſſionis, erit in judicio, & fœlicitate.

Paſcha ſecundi menſis, deſignavit *r* paſcha novi teſtamenti, & tunc datum eſt manna, quod gratiam novi teſtamenti præſignabat. *Num 9.a.1. Eſdr.6.d.* Dixit autem Chriſtus. *Matth. 26.a.* poſt biduum paſcha fiet, ut per hoc, quod dixit, Fiet, denotaret novum paſcha: per hoc, quod dixit, poſt biduũ, indicaret tertium diem, ſeu tertium tempus ad legem gratiæ ſpectans. *Paſcha novi teſtamenti.*

Paſchæ ſolemnitas ſpiritualiter celebratur *ſ* ab his, qui à vitiis ad virtutes tranſeunt, & qui paſcuntur vero agno Chriſto, & verbo Dei, & qui tranſeunt ad Chriſtum, & ad cæleſtia. *Exod.12.b.34.c. Num.24.a. Ezec.45.g.* Celebratur autem paſcha quartadecima Luna, *t* quum videlicet quis ab inferioribus ad ſuperiora incipit converti: ut denotetur animæ tranſitus à terrenis ad cæleſtia. Dicitur autem paſcha Domini: quia tranſeundum ad Dominum: deſignat quoque vitam præſentem, quæ nil aliud eſt, niſi tranſitus quidam. ideo ad hunc tranſitum accingi debemus. *Tranſitus à vitiis ad virtutes. Paſci verbo Dei. Vita præſens.*

Paſcere, Paſtor, Depaſci.

PASCERE, eſt comedere, vel cibum alteri præbere. Paſtor autem eſt, qui paſcendi curam habet. Depaſci verò, eſt paſcendo abſumere.

Paſcit Deus Jacob, hoc eſt, Chriſtum, vel Eccleſiam. *Gen 48.c. Pſa.79.* Et paſcit oves in fœlicitate, ubi paſcua ſunt uberrima, *v* nempe ipſe Deus, cujus gloria omnes ſatiantur. *Ezec.34.d.* *Suſtentantes Deus & beatificans.*

Paſcit Deus pecus occiſionis, *x* quando nutrit Judæos mori deſtinatos. *Zach.11.b.* *Nutriens Judæos.*

Paſcens Joſeph fratres ſuos, eſt Chriſtus paſcens & inſtruens diſcipulos. *Gen 50 c.* paſcens autem idem gregem, eſt Chriſtus paſcens populum ſuum. *Gen.37.a.* Et paſcens David oves, eſt Chriſtus paſcens humiles: qui cogitationes ſimplices in contemplatione æternæ hæreditatis nutriunt. Paſcit autem Chriſtus hic & in gloria, *y* quod eſt paſcere in meridie. *1.Reg 16.b.* paſcit autem ſponſus in meridie, quum Chriſtus illuſtrat mentem ſecretis myſteriis. Vel in meridie, hoc eſt, in ardore vitiorum ſeſſi in umbra, refrigerante Spiritu ſancto. *Cant.1.b. Iſa.40.c Job 29.a. Pſalm.7.. Sopho.3.c.* Dicitur autem Chriſtus paſcere in fortitudine. *Mich.5.b.* quia nemo poteſt paſtum ejus impedire, unde per eum grex ingredietur, & egredietur, & paſcua inveniet. *Joan.10 b.* *Docens Chriſtus & beatificans.*

Paſcit Deus populum ſuum in virga, *z* quando caſtigat ad emendationem. *Mich.7.c* vel paſcit in virga hæreditatis, hoc eſt, in ſacra doctrina in myſteriis populum ſuum, nempe contemplativos & Religioſos. *Caſtigatio ad emendationem. Inſtructio in ſacra doctrina.*

Paſcit Deus malos, quaſi agnũ in latitudine, *aa* quum velut deſperatos relinquit in via lata. *Hoſ.4 d.* *Relinquens malos deſperatos.*

dicebatur

a Ori. ſ. Matt. ca 14. & ſ. pſ. 10 ho 3. Hil. ſ. Matth can 14. b Gr 17 m.19 c Lyr ſ. Gene. 42 d Hie ſ. Iſ.54. e Gr.17.m 4 f Hie ſ. Iſa 13 & ſ. Hoſe 14. & ſ. Abdi. g Gr ſ. can 2 Or ſ. can h 4 h Hi ſ. Ez 16. i Ori ſ. Num. h.22 & ſ. Ioſ ho 14 & ſ. can ho 4 k Ara & Hi ſ. pſa 136. Hie ep. Aud. ſuia & ſ. Hoſ. 14 Gr ſ. 1 Re 15. Aug ſ. p.136. Fu g 1.ep. 4. Ber ſ. in ſ. 63 l Hi ſ. Dan 7. m Hie ſ. Iſ 28 n Lyr ſ. Iſ 40 o Glo ord ſ. Agge.1.

p Iſy ſ. Le.23. q Bed ſ. Ex 11 r Ori ſ. Exod h.7 & ſ. Mat. ho 35. Bed. ſ. Exo 16 ſ Ori ſ. Num. ho 23. Hie ſ. Ez.45. Phil de ſacr. Abel & Cain Aug ep 119. Amb 1. de Cain 8. t Gre Nyſſ de vita Moyſis

v Hie ſ. Ezec. 34. x Hie ſ. Za 11 y Gre ſ. 1 Re. 19 & ſ. can 1 Ori ſ. can h 12 Au de unita. Eccleſiæ 14. & ſ. pſ 77 Ber ſ. can ſe 33 z Glo ord ſ. Mich 7. aa Glo. ord ſ. Hoſe 4.

dicebatur autem hoc de populo Iſraël diſpergendo in captivitatem. Et paſcit ventus paſtores Hieruſalem, quando *a* captivi ducuntur in diverſas orbis partes. *Ier* 22.*f*.

Paſcens Rachel gregem patris eſt eccleſia ſimplices & fideles inſtruens. *Gen*.29.*a*. Paſci quoque agnos juxta ordinem ſuum, *b* eſt unumquemque doceri in eccleſia pro captu ſuo. *Iſa*.5.*d* 30 *e*.

Paſcens Moyſes oves Jethro, eſt *c* prædicator, & Joannes Baptiſta. *Exod* 3.*a*. pavit autem oves Jethro, qui interpretatur ſuperfluus, deſignans reſtringendam loquacitatem ſuperfluam. Pavit etiam in deſerto, ut deſignaret ſeparationem faciendam à vitiis mundi, qui etiam paſcere oves dicitur, hoc eſt, gubernare affectus. Factus eſt autem prius paſtor ovium, ut inſtrueretur quomodo fieret paſtor hominum. Paſcens etiam Jacob greges Laban, eſt prædicator adjuvans prælatum docendo. *Gen* 30.*d* Et paſcunt alieni pecora filiorum Iſraël, quum venientes ex Gentibus, docent in eccleſia. *Iſa*.61.*b*. paſcentes quoque greges fratres Dinæ, ſunt docentes proximos *Gen*.34.*a*. paſcent terram Aſſur in gladio, hoc eſt, verbo Dei. *Mich*.5.*b*. paſcere autem agnos & oves jubetur Petrus, hoc eſt, fortes & infirmos. *Ioan*.21.*d*. *Zach*.11.*a*. Veri paſtores ovium, *d* ſunt ſimplices, innoxii, & ſemper benè agentes, manſuetudinem & pietatem ſequentes. Et verò, qui manſuetiſſimo hominũ gregi eſt præfuturus, eſt præexercitatio ovium paſcendarum facienda, ſicut iis, qui ſunt natura bellicoſi, venatura. Depaſcebantur arietes & hirci paſcua bona, quum ſacris fruebantur ſcripturis. *Ezech*.34.*c*. Et paſcuntur ſimul vitulus & urſus, cum *e* mites & feroces eandem fidei doctrinam ſuſcipiunt. Et etiam lupus cum agno. *Iſa*.11 *b*.5 *d*.

Paſcitur ſponſus inter lilia. *Cant* 2.*d*.6 *a*. quia *f* animarum caſtitate, & virtutibus candidatorum delectatur, quum ipſe ſit candor. Item quia recipit peccatores ad pœnitentiam, ut ſint juſtitia in ipſo. Et cum verbum ejus per obedientiam impletur, alioqui remanet vacuum.

Paſcuntur hinnuli in liliis. *Cant*.4.*a*.*b*. cùm electi *g* conſpecta odorifera & candida Sanctorum vita, ſatiantur, & munditiam infatigabiliter ſectantur, vel *h* quando virginitas & fœcunditas Mariæ ſolùm aliquibus Sanctis erat nota, ut Joſeph, & Eliſabeth.

Paſcuntur aſinæ juxta boves. *Iob* 1.*c*. quum *i* mentes ſimplicium etiam cùm alta capere non poſſunt, cùm magis vicinæ ſunt, quò & fraterna bona ſua per charitatem credunt cumque invidere alienis ſentibus neſciunt, quaſi in paſtu ſe minimè dividunt.

Paſcere, interdum eſt delectare, & fovere & paſci delectari. *Gen* 29.*b*. Nam gregem ipſa paſcebat, *Pſa*.36. paſceris in divitiis ejus. Paſcunt mulierem, id eſt, eccleſiam, *k* quum auditores miniſtrant temporalia prædicatoribus. *Apoc*.12.*b*.

Paſci in divitiis terræ, *l* eſt in bonis operibus corporis exerceri, vel fructum bonorum operum percipere: ut quæ ſeminaverit homo, hæc metat. *Pſa* 36. *Gal*.6.*b*. Vel eſt ipſo Deo frui.

Paſcere aſinos patris, eſt humilia opera per obedientiam exercere. *Gen* 36.*c*. Idem deſignat paſcens Joſeph gregem cum filiis ancillarum. *Gen* 37.*a*.

Paſcens Jacob gregem Laban. *Gen* 30.*d*, deſignat eum, *m* qui benè regit ſenſus ſuos & appetitus. Paſcere autem hœdos, *n* eſt laſcivos ſenſus ſequi: & oculos & aures curioſitati tradere, vel eos regere *Cant*.1.*c* paſcit autem hœdos juxta tabernacula paſtorum ovium, qui iram & excandeſcentiam, & furentes impetus laſciviæ frenat, illos regens ſimplicitate ovina Vel eſt juxta hæreticos verſari.

Paſci boves in locis paluſtribus, & in ripa fluminis, *o* eſt virtutes in humilibus requieſcere. *Gen* 41 *a*

Paſcunt diſcipuli & auditores ipſos prædicatores, non quia dant temporalia *p* ſed quia bono animo, qui eos verè ſtructius eos audiunt, & benè operantur. Sic vidua paſcebat Eliam, quæ deſignat Gentilitatem recipiendo paſcentem Chriſtum. Et corvi paſcentes Eliam, ſunt gentiles, qui venientes ad fidem, facti ſunt cibus Prophetarum. 3.*Reg*.17.*a*.*b*.

Paſcere, interdum eſt *q* lacerare. *Mich*.5.*b*. paſcet terram Aſſur in gladio. Denotatur autem deſtructio Gentilitatis, & converſio ad fidem.

Paſcens porcos filius prodigus, deſignat *r* vacantem ſordibus, & miniſtrantem ſenſibus voluptates, ipſoſque dæmones ſuis vitiis delectantem. *Luc*.15.*c*.

Paſcere ventos, eſt *ſ* fruſtra niti. *Hoſ*.12.*a*. paſcit autem ventos, qui peccando fit eſca ſpiritualibus malis, illis præbens voluptatem, quibus eſt deriſui. Paſcit autem ventos Ephraim, quum hæretici inania & mendacia loquuntur, & gratum paſtum dæmonibus præbet. Paſcit etiam ventum, qui ſuperbit.

Depaſcens jumentum aliena, eſt avarus rapiens bona pauperum. *Exod*.22.*a*.

Paſcitur vitulus, aut grex in vinea Judææ, hoc eſt, *t* exercitus Romanorum in Hieruſalem, quando deſtructa eſt. *Iſa* 27.*c*. Et paſtores venientes ad filiam Sion erant Chaldæi contra Hieruſalem. *Ier*.6.*a*.

Paſci boves contra montem, in quem aſcenderat Moyſes. *Exod*.34.*a*. eſt *v* terrenis implicatos, & ſimplices imperitos velle tractare myſteria legis.

Paſcunt paſtores ſemetipſos, *x* cùm temporalia commoda quærunt, de profectu ovium non curantes. *Ezech*.34.*a*.

Paſcunt hæretici greges, quos diripuerunt. *Iob*.24.*a*. quia *y* imperitos quoſque perverſis ad ſe perſuaſionibus trahunt, & doctrinis peſtiferis ad interficiendum nutriunt. Paſcunt autem hæretici & duces Judæorum hœdos, hoc eſt, exiſtentes in peccato. *Cant*.1.*c*.

Paſcere dicitur ſterilem. *Iob*.24.*d*. qui *z* carnis curam gerit, ejus deſideriis ſerviens, tota intentione omnique ſtudio cogitans, quomodo ſine ullis neceſſitatibus caro moritura ſubſiſtat. Paſcit etiam ſterilem hæreticus, docens eos, qui ipſi adhærentes nullum boni operis fructum referunt

Depaſcitur Zabolus vires gentium, *aa* quum ablatis virtutibus in peccata inducit, *Iſa*.30.*d*.

Paſtor inprimis dicitur *bb* Chriſtus, qui paſcit verbo & exemplo, & donis ſpiritualibus, & animam ſuam poſuit pro ovibus ſuis. Ideò dicitur paſtor bonus. *Ioan*.10.*c*. *Ier*.31.*b*. *Matth*.18.*c*. Et paſtor unus David, eſt Chriſtus, ſub quo omnes paſtores ſunt unus, cùm ejus ſint membra. *Ezech* 37.*c*. *Eccl*. *d* Ipſe eruit duo crura de ore leonis. *Amos* 3.*d* Ipſe quoque Deus aliquando dicitur paſtor. *Zach*.10 *a* 13.*a*.

Paſtores aliquando dici poſſunt *cc* angeli. *Luc*.2.*a*. *Iſa*.13.*d*. Nec paſtores requieſcent ibi.

Paſtor ſæpe dicitur *dd* princeps, qui curam gerit populi, ut paſtor gregis. *Iſa*.34.*d*. Qui dico Cyro, paſtor meus es. *Ier*.6.*a*.10.*d*.

Diſpergens Iudæos. Inſtruens eccleſiaſticos. Prædicator Ioannes Baptiſta. Fratres docentes proximos. Delectatur Chriſtus caſtitate. Recipit pœnitentes. Paſci bonis exemplis. Adhærentes ſimplicitati(?) floribus. Delectare. Fovere. Miniſtrare temporalia. Bene operari per corpus. Percipere præmia. Exercere humilia opera. Regere ſenſus. Curioſitas. Virtutes in humilibus. Suſcepti ſi dei & doctrina. Converſio Gentium. Vacans ſordibus. Fruſtra niti. Peccare. Loqui erronea. Superbire. Avarus raptor. Exercitus contra Ieruſalem. Tractans imperitus myſteria. Quærentes temporalia commoda. Perverſio hæreticorum. Servire in peccatum. Inducens in peccatum. Chriſtus. Deus. Angeli. Principes.

a Glo. inter ſ. Ier 22. b Hie ſ Iſa. c Phil de ſpecf. Moſ & de vita Moyſis. Glo Abr. Greg Nyſſ de vita Moyſis. Amb ſ. Luc. 24. Greg Venet. Ricar de S. Vict de 12. Patriar. 52. d Hie ſ Ezec 34. e Glo int ſ Iſa.11. f Greſ can 2. Bern ſ cant. ſer.71. g Gre ſ 24. h Rup ſ cant. i Gre 2. m 15 k Rup.7 ſ Apoc. l Ori ſ Pſ 36. Ara. ſ Pſ 36. Aug ſ Pſ 36. m Rup. n Ori ſ cant hom 2. Amb de Iſaac 4. Greg Venet. cant. Greſ Cant. Bern ſ cant. o Glo. int ſ Gen 41 p Aug Conf 26. Amb ſ. Luc. q Glo int ſ Mich 5. t Am ſ Luc 15 Hie ep. Ber ſ de off. ani. ſ Hie ſ Hoſ 12. Aug contra Creſ. Rup ſ Hoſ 12. v Hie ſ Exod. x Hie ſ Ezech. y Gre 16 mo. z Rup ſ cant. aa Gre ſ Iſa. bb Ori ſ cant. Baſ ſ Eſa. Hie ſ Matt can.10. Hie ſ Ezech

37.& ſ. Amos.3.& Matt.18.Gebr.Ven can.1.ſerm 7 ca.31. ce Ori ſ Luc.ho.12. dd Hie ſ Iſa.13

Paſtores etiam dicuntur *a* prælati, & juſti, qui naturaliter præſunt malis. *Luc.2.a Ier.2.b.12 e.* Et paſtores Abrahæ, & Iſaac, ſunt doctores catholici & ſacerdotes. *Gen.13.a.26.d* Et paſtores Aran, *b* ſunt Prophetæ & prædicatores. *Gen.28.a.46.d.* Et paſtores ad quos remittitur ſponſa. *Cant.1.c.* dici poſſunt doctores varias habentes opiniones. Et paſtores juxta cor Dei, ſunt Apoſtoli & prædicatores paſcentes in ſcientia & doctrina novæ legis, *Iſa.13.d.Ier.3.c.23.a.* Paſtores quoque Iſraël, ſunt epiſcopi & prædicatores. *Ezech.34.a. Amos d.* paſtoralia Thecue, ſunt paſtores, qui prædicationis turba vigere debent. *Amos 1.a.Zach.10.a.* Hos paſtores ovium abominantur Ægyptii, hoc eſt, mundani *Ge 46.d.Ioan.10.a.*

Paſtor Odollamites, ſignificat *c* Joannem Baptiſtam præcurſorem Chriſti. *Gen.38.a.*

Paſtores ſeptem, dici poſſunt *d* præcepta veteris teſtamenti. *Mic.7.b.* Sunt etiam Patriarchæ & Prophetæ, propter ſabbatum ſeptenarium.

Paſtores gregis Moyſis, erant *e* principes Iſrael tempore Moyſis. *Iſa 39.c.Ier 10.d.22.f.Zach.11.a.* Et paſtores Gerare uſurpantes ſibi aquam, ſunt Judæi volentes legem carnaliter obſervari. *Gen.26.d.* Et ſacerdotes ac phariſæi, & item hæretici ſunt paſtores ignorantes intelligentiam. *Iſa.56.d.Ier.23.a.* ipſi ſunt paſtores, *f* circa quorum tabernacula dicitur ſponſæ ut paſcat hœdos ſuos. *Cant.1 c.* paſtores Madian, ſunt *g* philoſophi, & phariſæi, ac ſuperbi. *Exod.2.c.* Et paſtores quorum ſpecioſa lugent, ſunt hæretici. *Amos 1.a.* Et paſtores mali ſunt hæretici: & qui temporalia commoda quærunt. *Ezec.34.a Zach.10.a.11.a.* paſtores Loth rixantes cum paſtoribus Abrahæ, ſunt Scribæ & phariſæi & contendentes cum Apoſtolis. *Gen.13.b.Amos 1.a.*

Paſtor ovium dicitur, *h* qui imperat corpori & ſenſibus, ac voluptatibus *Gen 4.a.* Et paſtores Abraham, & Loth, ſunt magiſtri ſenſuum, non ſinentes eos vagari. Loth quidem eſt paſtor carnis. Abraham verò mentis. *Gen.16 b* Eſt autem diſcrimen inter paſtores & pecuarios, quia paſtores cum ratione paſcunt ſenſus: pecuarii verò nihil illis negant, ſine ratione paſcentes. Uniſquiſque autem paſtor eſt gregis virtutum, quas paſcit verbo Dei. *Luc.2.a.* paſtores verò Aram, dicuntur vacantes ſenſibilibus. *Gen.29.a*

Paſtor ovium, *i* ſimplicem deſignare ſolet, quia curam habet ovium ſimplicium . ſicut erat Abel, *Gen.4.a.46.d.47.c.49.c.Luc.2.a.*

Paſtores ſunt lupi veſpere cùm *k* prælati ſunt rapaces obtenebreſcente mundo. *Soph.3.a.* Hi ſunt paſtores Regis Aſſur, hoc eſt, principes ſub diabolo. *Nah 3 d.*

Paſtor ſtultus *l* erit Antichriſtus, qui dicitur paſtor & idolum, *Zach 11.a.*

Paſtor malorum in inferno dicitur *m* mors. *Pſa.68.*

Paſtores tres in menſe uno ſucciſi, ſunt *n* vel qui errant circa aliquam Trinitatis perſonam, vel ſunt Moyſes, Aaron, & Maria. *Zach.11.b.*

Pabulum, Paſcua, Paſtus.

Paſcua ſunt ubi pecudes paſcuntur, & ipſe paſtus. Pabulum autem eſt ipſe cibus herbaceus, fœniceus, ſeu paleaceus. Paſtus verò ipſam cibationem, & etiam pabulum ſignificat. Hæc quantum ad noſtrum propoſitum, parum aut nihil differunt.

Paſcua, quæ inveniuntur in Chriſto, ſunt *o* intus materia contemplationis, foris verò bonorum operum exercitatio. Paſcua etiam ſunt ſacramenta, & libri ſacræ ſcripturæ, tam veteris, quàm novæ, & exempla Sanctorum, demum viſio ipſa beatifica, qua Sancti paſcuntur in gloria. *Pſa.22.94.Iſa.49.a.Ier.23.a.Thr.1.b.Hoſ.13.a.Ioan.10.b.* Sic paſtus filiorum cervarum, eſt illud viriditatis æternæ pabulum, ubi jam noſtra refectio nullius defectus ariditate marceſcit. *Job 39.a.* paſcua etiam, poteſtas atque libertas fidelium.

Paſtus etiam eſt ipſa prædicatio, qua auditores paſcuntur. *Gen.29.b.34.a.3.Reg.17 a.Iſa.14.g.*

Paſcua dicitur aliquando ipſa eccleſia. *Pſa.73.* Iratus eſt furor tuus ſuper oves paſcuæ tuæ.

Paſcua onagri ſunt, qui *p* convertuntur ad Chriſtum, quibus ipſe dicitur tunc paſci, quum eis dat gratiam. *Job 39.a.*

Paſcua optimarum gregis, quæ vaſtavit Dominus erant *q* templum, & oblationes Judæorum, *Iere.25.g.Ioel.1.d.* paſcua etiam Judæorum erant *r* temporalia bona. *Hoſ.13.b.*

Pabulum ignis ex adipe hoſtiarum gratum Deo eſt, cùm *ſ* concupiſcentiæ conſumuntur igne Spiritus ſancti, *Lev.3.c.*

Paſcua gregum facta eſt Judæa, cùm *t* Judæorum myſteria venerunt ad Gentes. *Iſa.33.d.*

Paſcua ſtruthionum facta eſt Judæa, hoc eſt, *v* dæmonum, quum Judæi remanſerunt in incredulitate. *Iſa.34.c.* In mente hypocritarum ſunt paſcua ſtruthionum, *x* quia ſtruthio volandi ſpeciem habet, ſed uſum volandi non habet. Ita hypocritis cunctis intuentibus imaginem de ſe ſanctitatis inſinuat, ſed tenere vitam ſanctitatis ignorat. Demum omnes mali paſcua catulorum leonum dicuntur. *Nah.2.d.*

Pabulum dare jumento, eſt carnem reficere. *Gen.42.e.*

Paſſer.

Paſſer, eſt avis nota, quæ in parietibus domorum nidificare ſolet, & inter homines converſari, & ſua garrulitate moleſta eſſe, eſt autem avis inquieta & laſciva.

Paſſeres duo qui ſumuntur in immolatione & emundatione leproſi *y* ſignificare poſſunt divinitatem & humanitatem in Chriſto: vel corpus & animam. Paſſer immolatus, eſt caro Chriſti, vel corpus mortificatum : paſſer vivus & dimiſſus, divitias, vel ſpiritus. *Lev.14 a.* Origines appellat hos paſſeres gallinas, atque in purificatione quæ per eas fit, ſignificari pœnitentiam, quæ illius indiget ope, de cujus latere proceſſit aqua & ſanguis, verum Hebraicè dicuntur Ziporim, quod aves in genere ſignificat. Duæ aves indicant pignora, quæ obtulit in expiationem noſtram ille ſummus purificator Chriſtus Jeſus, hominem videlicet ſpiritualem & animalem, & hic occiſus fuit, ut noſtram concupiſcentiam expurgaret. In vaſe autem fictili dicitur jugulatus, quia in corpore ipſius de terra fabricato immolatus fuit, & hoc ſuper aqueam virtutem miſericordiæ, cujus ſignum ſimul cum ſanguine, juſtitiæ videlicet ſigno exivit de latere ipſius morientis. Avis itaque occiſa eſt corpus, vel virtus ejus animalis in vaſe corporis ſui extincta. Avis autem viva, eſt ſpiritus, vel anima ejus, & ipſa oblata in expiationem noſtram, juxta id quod ait. Et animam meam pono pro ovibus meis. Sed tamen cum occidi non poſſit, dimiſſa fuit viva in agrum, aut campum illum ſupremum, unde omnia trahunt originem. qui eſt Pater æternus, cui moriens & ſpiritum dimittens, ait: Pater in

manus tuas commendo ſpiritum meum. Hanc autem animam, vel ſpiritum dimiſit aſperſum ſanguine avis jugulatæ, & etiam ſanguine eorum pro quibus jugulata erat avis, ſicuti per Iſaiam loquitur dicens. Et aſperſus eſt ſanguis eorum ſuper veſtimenta mea.

Chriſtus in cælo. Prædicator. Contemplativus.

a Au ſ. pſ. 101. Gre. ſ. pſ. 101. Aus ſer. ſpi 5.

Paſſer ſolitarius in tecto. *Pſal.*101. Eſt *a* Chriſtus in cœlo, & prædicator inter fideles Eccleſiæ, qui tamen imperat carni, aut homo, qui in excelſis habitans, & ſolitudinem incolens, pro peccatis ſuis clamare non ceſſat.

b Arn. & Au. ſ. pſ. 83.

Paſſer inveniens ſibi domum, eſt Chriſtus. *Pſal.*83. vel *b* eſt anima ſperans gloriam cæleſtem, vel habens eam.

Chriſtus. Anima. Duplices carnis conditiones.

c Gr. 14. mo. 34. Gear Venit. cab. 1. 4. 3. c. 17.

Paſſeres duo emundatione leproſi, *c* duas carnis conditiones indicant, nam pars quædam carnis vivit: pars autem alia adeò mortua eſt, ut ſi quis eam pungat, non ſentiat leproſus. Avis igitur quæ viva dimittitur, purificationem, aut ſignum vivacis carnis, & non pleoæ infectæ indicat. Altera verò occidebatur in purificationem & revivificationem illius carnis præmortuæ, fiebatque ſuper aquas primum & præcipuum omnium ſordium lavacrum, & vivas, quia mortuæ communiter putridæ ſunt, coinquinantes potius quàm lavantes. Jugulabatur autem in vaſe fictili, & terreo, quod corpus ſignificat, in quo purgari debet per mortificationem ſpiritus illi animalis volatilis inficiens carnem ipſam, quam præmortuam dicimus. Viva autem avis, quæ dimittebatur in agrum, carnem illam validiorem, aut ſpiritus nondum infectos, vel meliorem animam ſignificat.

Tendentes ad cæleſtia.

d Arn. & Au ſ. pſ. 103.

Paſſeres dici poſſunt, *d* qui ad cœleſtia tendunt, & qui pauca habentes tamen reliquerunt omnia. *Pſal.*103.

Corpus & anima. Chriſtus & proximus

e Hil ſ. Matth. can 10.

Paſſeres duo dici poſſunt *e* uniuſcujuſque corpus & anima, vel Chriſtus, & proximus illi conjunctus. *Matth.*10.c.

Homo vel anima.

f Au ſ. pſ. 123.

Paſſer dici poteſt *f* homo vel anima, & paſſer bonus eſt, cui volandi natura ſuppetit: paſſer verò malus, qui volandi uſum terrenæ vitio labis abolevit. *Pſa.*10.101.123. Sicut paſſer eripitur anima de laqueo venantium, quia ſicut paſſer propinquus laqueo, ſi ſentiat ſtrepitum fugit, ita qui propinquus eſt peccato, audito ſtrepitu gehennæ & comminationis divinæ evadit peccatum.

Quinque ſenſus

g Amb ſ. Luc. 32.

Paſſeres quinque, qui aſſæ veneunt, ſunt *g* quinque ſenſus, qui illecebris voluptatum venundantur ſub peccato. *Luc.*12.d.

Prudentia.

h Hie ſ. pſ. 10.

Paſſer aliquando ponitur *h* pro prudentia. *Pſ.*10. Transmigra in montem ſicut paſſer.

Clamor, & inconſtantia. Intemperantia.

i Tert. de cibis Judæorum.

Paſſer garrulus & inquietus *i* clamorem & inconſtantiam ſignificare poteſt, laſcivus verò intemperantiam.

Paſtinare, vide Fodere.

Paſtophorium.

Paſtophorium eſt paſtophori domicilium, paſtophori autem erant ſacerdotes Sacroſancti Ægyptiorum cæteris honoratiores.

Secreta mentis.

k Glo. ord. ſ. 1 Mach. 4.

Paſtophoria in templo, erant domus, in quibus Levitæ excubabant in atriis domus Domini, & paſtophoria diruta. 1. *Mach.*4.e.g deſignant *k* ſecreta mentis, quæ diruuntur, quando per deſideria illicita dilatantur.

Pater, Parens.

PATER dicitur, qui aliquem genuit, qui & genitor appellatur. Datur autem pater educatione. *Job* 29.c. pater eram pauperum. Pater genere. *Gen.*35.f. Ad poſſeſſionem patrum tuorum. Imitatione *Eccl.*41.c. Erubeſcite à patre & matre de fornicatione, Inventione. *Gen.*4.d. Qui fuit pater habitantium in tentoriis. Patres item, majores. *Gen.*15.c. Tu autem ibis ad patres tuos. Præceptor. *Gen.*45.b. Qui fecit me quaſi patrem Pharaonis. Item principium. *Gen.*17.a. Eriſq; pater multarum gentium.

Deus Pater.

l Ori ſ. Gen. hom 17. & ſ. Matt ho. 7. Rup 7 ſ. Matt.

Pater dicitur *l* Deus æterna generatione producens Filium. Et pater Judæ, eſt Deus Pater Chriſti. *Gen.*49.d. Et Pater Chriſti relictus, ut adhæreret uxori, dicitur Pater cœleſtis. *Gen.*2.d. *Matt.*19.a. Et Pater claritatis ſeu gloriæ dicitur Deus Pater. *Epheſ.*1.c. Cui dicitur ab incredulis. *Iſa* 45.b. Qui generas? Sciendum autem, quia ferè ubicunque Chriſtus abſque determinatione poſſeſſivi hujus pronominis meus vel mei, dicit Pater vel Patris, ea quæ loquitur, minora ſunt majeſtate ſuæ divinitatis, ut illic. Et ſicut mandatum dedit mihi Pater, ſic facio: quia pater major me eſt. Ubi autem determinat pater meus vel patris mei, non ſine judicio loquitur divinæ Majeſtatis, ut hic. Sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis eſt.

Deus Pater creatione & gratia, ſeu adoptione. Deus aut Chriſtus.

m Ori ſ. Lev. hom. 11. Amb ſ. Luc. 15. & de Sacramentis 5. Hil ſ. pſ. 67. Hie ſ. Mic. 7. Iſy ſ. Lev. 20. Bed ſ. Prov. 1.

Patris nomen creatione *m* & origine attribuitur Deo, comparatione ad homines, quos ipſe ad imaginem & ſimilitudinem ſuam creavit, licet aliquando dicatur Pater etiam omnium creaturarum. Sed peculiariter dicitur Pater bonorum, qui ex Deo per gratiam nati ſunt, & facti filii per adoptionem. *Gen.* 49.b. *Levit.*20.b. *Prov.*1.a. 30 e. *Iſa.*63.d. 64.c. *Jer.*3.b. *Mala.*1.b. *Matt.*6.b.10.c.11.d.23.a. *Marc.*11.c. *Luc.*11.a.15.d. Et dicitur Pater orphanorum, hoc eſt, deſertorum à mundo, vel è lege. *Pſal.* 67. Et Patri contumeliam facit, qui Deum blaſphemat. *Mich.*7.b. Paternitas omnis eſt ab ipſo Patre cæleſti. *Eph.*2.d.3.c.

n Gre Nyſſ. de oratione.

Pater Ruben, cujus cubile dicitur aſcendiſſe, *n* eſt Deus, aut Chriſtus cujus corpus Judæi maculaverunt. *Gen.*49.a.

Deus Deus gratiam & doctrinam.

o Gr. 29. mo. 20

Pater pluviæ dicitur *o* Deus: quia dat pluviam voluntariam hæreditati ſuæ, hoc eſt, gratiam & & doctrinam Eccleſiæ *Job* 38.c.

Deus Pater ſynagogæ.

p Ori. ſ. Num. ho 7.

Pater Mariæ ſororis Moyſis dicitur *p* Deus Pater ſynagogæ. *Num.*12 d.

Chriſtus.

q Hie ſ. Iſ 9. & 22. r Gr ſ. 1 Re. 10

Pater Pharaonis dictus Joſeph, ſignificat Chriſtum, qui ſibi ſubjecit principatus & poteſtates. *Gen.* 45.b. Et Pater futuri ſæculi, eſt *q* Chriſtus, qui & Pater dicitur habitantium in Hieruſalem, hoc eſt, habitantium in Eccleſia. *Iſa.*9.b.22 f. pater etiam Saulis eſt *r* Chriſtus, qui eſt Pater prædicatorum. 1. *Reg.*10.a. Et cùm dicitur *ibidem* c. Quis Pater eorum? intelligitur ipſe Deus Pater Prophetarum, qui Spiritum ſanctum ſuum loquitur in illis: De quo *Matt.*10.c. Non eſtis vos, qui loquimini. Poteſt autem illa interrogatio intelligi, cùm carnales deſpiciunt prædicatores propter originem & paupertatem, &c. Sciendum tamen, ubi dicitur. Quis Pater eorum? in aliquibus libris Bibliorum ſcribi, Quis Pater ejus: in aliquibus verò. Cis pater ejus. Gregorius tamen legit. Quis pater eorum? quæ lectio conformior eſt Hebraicæ lectioni: quæ ſic ſe habet ומי אביהם Pater etiam ſacerdotis, dici poteſt Chriſtus, cui ſacerdotes ſuccedunt. *Lev.*6.d.

Pater

Pater Chriſti dicitur *a* David, ex cujus ſtirpe deſcendit Chriſtus. *Iſa.11.g.* Et erit in ſolium gloriæ domus patris ſui, & ſuſpendam ſuper eum omnem gloriam domus patris ejus.

Pater multarum Gentium dictus eſt Abraham, quia multæ Gentes ejus ad fidem imitaturæ erant, *Gen.17.a.* Jacob etiam *b* pater dicitur uniuſcujuſque credentis. *Iſa.58.d.*

Patres antiqui ſunt, qui vitæ merito & ordine præceſſerunt, ut Patriarchæ. *Gen.15.c.* patres etiam antiqui, dici poſſunt Deus & cœleſtia. Item ſecundùm aliquos patres antiqui dicuntur elementa. Patres etiam antiqui ſunt *c* Philoſophi patres gentium, quos etiam ſignificant patres Pharaonis. *Exod.10.b.Job.8.b.Pſal.44.77.*

Patres Abraham, vel Jacobi dici poſſunt *d* Sancti & pater Iſraël, dicitur Abraham, vel antiqui patres in deſerto. *Gen.47.b.48.c.49.d.* patres etiam Iſraël dicuntur Patriarchæ & Apoſtoli. *Hoſ.9.c. Pſal.44.* Et patres noſtri, quibus dedit Deus terram, ſunt *e* Apoſtoli, quibus dedit eccleſiam. *Iere.7.a.* Et patres Job, ſunt Apoſtoli patres eccleſiæ. *Job.13.a.*

Pater honorandus dici poteſt *f* prælatus, & doctor. *Gen.46.d.Exod.20.a.21.b.* Et pater Joſeph, eſt anteceſſor in dignitate. *Gen.47.c.* Et pater Jonathæ, eſt prælatus ſuperior reſpectu inferioris. *1.Reg.14.a.* Pater pauperum dicitur Job, deſignans populum eccleſiæ ex cujus prædicatione humiles, qui pauperes ſpiritu dicuntur, generantur. *Job.29.c.* patres etiam ſunt *g* doctores, qui nos in fide genuerunt, & inſtruerunt. *Lev.25.g.1. Cor.4.c.*

Pater aliquando dici poteſt *h* intellectus in domo rationis, vel recta ratio ſeu ſermo, quia conſilia bona, & actiones honeſtas ſolet gignere: prognataſque educare, decretis ducibus doctrinæ & ſapientiæ. *Gen.12.a.*

Patres dicuntur *i* doctores mali. *Pſa.48.* Et patres hæreticorum, ſunt *k* hæreſiarchæ. *Job 39.a.* Et patres quorum labores comedit confuſio, ſunt hæretici. *Ier.3.g.*

Pater ſacerdotis, cui ſuccedit filius, ſignificare poteſt *l* antiquum ſacerdotium, cui ſucceſſit ſacerdotium novæ legis. *Lev.6.d.*

Pater lunatici, videtur dici poſſe *m* angelus cuſtos. *Matth.17 c.* poteſt enim pater lunatici *n* dici lex. Et Moyſes eſt pater, hoc eſt, lex regens Judæos.

Pater relinquendus propter evangelium deſignat *o* leges civiles, quæ cedere debent Evangelio.

Pater etiam obliviſcendus, *p* eſt Adam, ſeu vetus homo, quem exuere debemus. *Pſa.44.* pater etiam animæ dicitur *q* peccatum, quod tradit ipſam animam in mortem. *Matt.10.c.*

Patres dici poſſunt, qui jam ſufficiunt regere alios. *1.Ioan.2.a.*

Patres aliquando dicuntur *r* Judæi, filii verò Chriſtiani, in eorum fide ſuccedentes. *Amos 2.c.* pater etiam & mater pontificis, ſuper quibus ipſe non polluitur, eſt populus Judæorum, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, & licet peccatores elegerit, ipſe tamen non eſt ſuper eis pollutus. *Lev.21.c.Zach.13.d.*

Patres quibus unuſquiſque apponitur, ſunt *ſ* quos quiſque in bono, vel malo imitatus eſt: eiſque apponitur, cùm de hac vita exceſſerit. *Iſa.65.a.* Dicitur autem tranſire iniquitas patrum in filios, quum filii patres imitantur. *Exod.34.a.*

Pater aliquando dicitur *t* diabolus inducens ad peccatum, & ducem ſe faciens ad omnem iniquitatem: ideò domum ejus relinquere oportet, ejuſque obliviſci. *Gen.12.a.1.Reg.2.e.Pſa.26.44.Iſa.14.c.Ier.11.a.* Eundem deſignat pater Rebeccæ Bathuel. *Gen.24.c.* Et pater Hieruſalem Amorrhæus, eſt diabolus. *Ezec.16.a.*

Pater præterea dicitur *u* hic mundus, de quo naſcimur. *Ier.20.d.* Maledictus vir, qui annunciavit patri meo dicens. Natus eſt tibi puer maſculus.

Pater Ophni & Phinees, ſignificare poteſt *x* ſermonem antiquorum patrum. *1.Reg.2.e.*

Patres ignorantes manna, dici poſſunt *y* carnales Ægypti ollas deſiderantes. *Deut.8.a.*

Pater hominis dicitur *z* putredo. *Job 17.d.* quia omnis homo ab origine jam vitiata deſcendit.

Pater & mater, qui genuerunt. *Zach.13.a.* ponitur *aa* pro maximè propinquis.

Paterfamilias.

Paterfamilias dicitur, qui primus eſt & imperium habet in familiam.

Paterfamilias aliquando dicitur *bb* Deus: aut etiam Chriſtus, qui curam habet familiæ eccleſiæ. *Matt 10.c.13.g.20.a.21.d.Luc.13.e.14.c.*

Paterfamilias dicitur etiam *cc* epiſcopus, aut doctor, diſtribuens cibum doctrinæ familiæ Chriſti.

Paterfamilias poteſt quandoque dici intellectus, aut ſenſus hominis. *Matt.24.e.Luc.12.e.*

Patefacere, Patere.

Patere dicitur, quod apertum eſt. Patefacere verò, eſt patentem facere.

Patens oſtium Job viatori, *d* eſt Chriſtus, qui omnibus patet in hac vita viventibus, ut ingrediantur ad patrem per remiſſionem peccatorum. *Iob 31. d.*

Patentes rivi erunt *ee* in gloria cœleſti, ubi Beati torrente divinæ voluptatis potabuntur. *Iſa.33.d.*

Poſſunt etiam deſignare doctores ſacras ſcripturas planè exponentes.

patens fons, eſt *ff* doctrina novi teſtamenti, & baptiſmus omnibus paratus. *Zach.13.a.*

Patere dicitur os illius, *g* qui fiducia puræ conſcientiæ divinam prædicat, & dilatat doctrinam. *2.Cor.6.c.*

Patens ſepulchrum Chriſti, *hh* deſignat guttur Apoſtolorum & Prophetarum: per quod ipſum Chriſtum æterno literarum theſauro, condiderunt. Patens autem ſepulchrum ideò dicitur, quia qui vult ad Chriſti pervenire myſterium, non ingreditur ad illud, niſi per evangelicæ ſcripturæ ſecretum, *Pſa.5.Rom.9.b.* Sic dicebat Apoſtolus os ſuum patere Corinthiis, invitans eos, ut per prædicationis ſuæ apertam januam, ingrederentur Chriſti ſecreta myſteria. *2.Cor.6.c.*

Patere dicuntur aures ſurdorum, *ii* quum Gentes libenter audiunt, & ſuſcipiunt verbum Dei, *Iſ.35.b.*

Patens ſepulchrum dicitur os malorum. *Pſa.5.Rom.3.b.* quia *kk* peccatorum ſuorum turpitudinem abſque ullo pudore manifeſtant.

Patres prædæ fideles, *ll* quos Judæi, & infideles impiè perſequuntur. *Iſa.59.a.*

a Hie. ſ. Iſ. 22. b Hie. ſ. Iſ. 58. c Baſ. & Arn. ſ. pſ. 44. d Amb. 2. de Abra. 9. Hie. ad principium. Phil. quis rerum divin. hæres. e Hie. ſ. Ier. 7. & ſ. Hoſ. 9. f Ori. ſ. Rom. 4. Gre. ſ. 1 Re. 14 & 19 m. 21. g Iſy. ſ. Lev. 25 h Phi. de mig. Abr. & de ſpecial. legibus i Baſi. ſ. pſ. 48 k Gr. 20 m. 7 Hie. ſ. Ier. l Glo. inter. ſ. Lev. 6. m Ori. ſ. Matt. ho. 4. n Hil. ſ. Matt. can. 17. o Cle. Alex. 4. ſtrom. p Arn. ſ. pſa. 44. q Hil. ſ. Mat. ca. 10. Ori. prol. ſ. can. r Hie. ſ. Amos 2. Iſy. ſ. Lev. 21. Rup. ſ. Zac. 13 ſ Hie. ſ. Iſ. 65. t Ori. ſ. Exod. ho. 8. & ſ. Iſ. ho. 9. & ſ. Ier. ho. 8. Hie. ſ. Eze. 16 Bed. ſ. Gen. 24. v Baſ. & Aug. ſ. pſ. 44. Gre. ſ. 1 Re. 2. Gre. 4. mo. 4. x Gre. ſ. 1 Re. 2. y Phil. 2 alle. z Gre. 13 mo. 21. aa Hie. ſ. Zac. 13. bb Or. ſ. Mat. ho. 10. 19. Hil. ſ. Matt. can. 10. cc Glo. ord. ſ. Matt. 15. Ori. ſ. Matt. ho. 3. 35. dd Gre. ſ. 22. mor. 12. ee Glo. ord. ſ. Iſa. 33. ff Hie. ſ. Zach. gg Amb. ſ. 2. Cor. 6. hh Amb. ſer. 57. ii Hie. ſ. Iſ. 35. kk Ori. ſ. Ro. 3. ll Glo. int. ſ. Iſa. 59.

David pater Chriſti. Patres fidelium Abraham & Iacob. Patriarchæ. Deus & cœleſtia. Elementa. Philoſophi. Sancti. Patriarchæ. Apoſtoli. Prælatus. Doctor. Intellectus. Ratio. Sermo. Doctores mali. Hæretici. Antiquum ſacerdotium. Angelus cuſtos. Lex. Leges civiles. Adam. Vetus homo. Peccatum. Iudæi. Ii quos imitamur. Diabolus. Mundus. Sermo antiquorum patrum. Carnales. Putredo. Propinqui. Deus. Chriſtus. Epiſcopus. Doctor. Senſus. Intellectus. Chriſtus. Viſio divina. Doctores. Novum teſtamentum. Baptiſmus. Fiducialiter prædicans. Prædicatio Apoſtolorum. Gentes audientes verbum Dei. Manifeſtatio impudens peccatorum. Perſecutio fidelium.

Pati, Paſſio.

Pati, eſt ſuſtinere, tolerare, & æquo animo ferre. Ipſa autem corporis, aut animi affectio, paſſio dici ſolet. Eſt item pati permittere, *Exod.22.c.* Maleficos non patieris vivere.

Paſſio Chriſti ſine culpa.
Paſſus dicitur Job abſque iniquitate manus ſuæ, *Job.16.d.* deſignans videlicet *a* Chriſtum, qui peccatum non fecit, nec inventus eſt dolus in ore ejus, & tamen crucia dolorem pro noſtra redemptione toleravit. [a Gr.13.m.11]

Permittens Deus immunditiam in bonis.
Non patitur Deus eum, cui pepercit, eſſe mundum ab iniquitate, *b* quia permittit Sanctos plerumque illicita cogitatione priſtini peccati inquinari, *Job.10.c.* [b Gr.9.m.46]

Vindicta Dei.
Non patitur Deus multum abire eum, qui injuriam fecit proximo, *Job.24.b.* quia ad ipſum pertinet vindicta tanquam ad ſupremum judicem.

Prompta fides gentium. Caſtigatio carnis.
Pati vim dicitur regnum cœlorum, *Matth.11.b.* quum *c* Gentiles quaſi irrumpentes promptè ad fidem veniunt, quaſi auferentes ipſum à Judæis ingredi recuſantibus. Patitur etiam vim, quia caſtigantes carnem ſuam, & quaſi vim ſibi inferentes, in ipſum ingrediuntur. [c Hil. ſ. Matt. ca.11. Amb ſer.15. & ſ. Luc. 7.]

Reſipiſcentes ex Iudæis.
Pati ſe meritò dicentes fratres Joſeph, typum gerunt eorum, *d* qui poſt Chriſti mortem ex Judæis reſipuerunt. *Gen.42.d.* [d Lyr. ſ. Ge.42]

Affligi tentationibus.
Pati vim dicebat Ezechias, propter gravitatem infirmitatis: deſignat autem eos, *e* qui tentationibus & tribulationibus affliguntur, *Iſa.38.c.* [e Lyr. ſ. Iſ.38.]

Eccleſia gentium afflicta.
Paſſa dicitur multa uxor Pilati pro Chriſto, deſignans *f* eccleſiam gentium quæ multa propter Chriſti fidem patitur, *Matth.27.b.* [f Hie. ſ. Matt. ca 27.]

Patiuntur calumniam ab hæreticis ſimplices, *g* qui ab eis mendacia pro veritate accipiunt, *Amos 3.c.* [g Hie ſ. Amos 3.]

Deficere à rectitudine.
Pati quicquam mali in itinere, eſt *h* deficere ob imperfectionem à rectitudine. Ideò Benjamin fuit domi retentus, *Gen.42.a.* [h Lyr ſ. Gen. 42.]

Punire populum propter Reges.
Pati ſcandalum Ægyptios, eſt puniri populũ propter peccata regis, cui etiã conſenſerunt, *Exod.10.b.*

Peccare paſſione.
Pati fluxum ſeminis, eſt *i* verboſitate peccare, vel aliqua paſſione, *Lev.15.a.* [i Iſy. ſ. Lev 15]

Peccans cogitatione, vel habens doctrinam erroneam.
Patiens mulier fluxum ſanguinis menſtrui, deſignat *k* peccata cogitationis habentem, & intrinſecus ſordidatum, vel tenentem doctrinam Judaicam, vel gentilicam, *Lev.15.c. Matt.9.c.* [k Hil. ſ. Mat. can.9.]

Dæmones inſidiantes bonis. Iudæi ſine verbo Dei.
Patientes famem, ut canes, ſunt *l* dæmones quærentes devorare bonos. Vel ſunt Judæi, qui deſtructa ſua civitate, famem verbi Dei patiuntur, nolentes eam intra eccleſiam extinguere, *Pſa.58.* [l Arn. & Hil. ſ pſa.58.]

Pati calumniam dicitur Ephraim, *m* cùm hæretici ſe putant, aut aſſerunt à catholicis opprimi, cùm potius ipſi opprimant Catholicos, *Hoſ.5.c.* [m Hie. ſ Hoſe 5.]

Gaudentes hæretici de malo fratrũ. Irridentes Iudæi Chriſtum.
Nihil patiuntur hæretici ſuper contritione Joſeph; *n* quum gaudent de morte ſpirituali fratrum, *Amos 6.b.* Judæi etiam irridentes Chriſtum in paſſione, nil patiebantur ſuper contritione Joſeph. [n Hie. ſ Amos 6. Rup. ſ. Amos 6.]

Patibulum, vide Crux.

Patientia.

Patientia, *o* eſt honeſtatis aut utilitatis cauſa, rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpeſſio. Vel patientia, eſt aliena mala æquanimiter perpeti, contra eum quoque, qui mala erogat, nullo dolore morderi. [o Tulli.a. de inventi. Gre. hom. 35.]

Patiens dicitur Deus, *p* quia diu ſuſtinet peccatores, antequam puniat, eorum reſipiſcentiam expectans, *Nahum 1.a.* [p Glo. ord ſ. Nahu 1.]

In patientia ſua dicitur ſuſcipere, Deus aliquem *q* quum facit eum multa pati, & patienter tolerat perſecutores. Sic ſuſcepit Chriſtum Deus in patientia ſua, quia diu ſuſtinuit Judæos, ut reſipiſcerent, *Jer.15.c.* [q Glo. ord. ſ. Ier.15.]

Patientiã Chriſti.
Patientia Job, typus eſſe ſolet *r* patientiæ Chriſti, *Iob.17.d.* [r Gr.13.m.11]

Patientia noſtra eſt à Deo, *ſ* qui non permittit nos tentari ſupra id, quod poſſumus, *Pſal.61.* [ſ Baſ ſ. pſ.61.]

Patrare, vide Facere.

Patria.

Patria, eſt urbs, ſive oppidum, unde aliquis eſt ortus.

Monaſteriũ.
Patria Jacob, ſignificare poteſt *t* monaſterium religioſi prædicatoris, ad quod redire vult poſt fructum prædicationis, *Gen.30.d.* [t Lyr. ſ. Ge 30]

Populus Iudaicus.
Patria Chriſti & Prophetarum, ubi non ſunt accepti, *v* eſt populus Judaicus, qui Chriſtum & Prophetas perſequebatur, *Matth.13.g. Luc.4.a. Ioan.4.f.* [v Aug. ſ. Iohã tra.16.]

Patriarcha.

Patriarcha dicitur patrum princeps: quo nomine dicti ſunt Abraham, Iſaac, Jacob, & duodecim filii Jacob, qui duodecim effecere tribus, & nunc dicuntur Patriarchæ principes Pontificum, qui quatuor erant præter Romanum pontificem, nempe Antiochenus, Alexandrinus, Hieroſolymitanus, & Conſtantinopolitanus. Nominantur antiqui Patriarchæ, *1. Para.8.d. Tob.6.d. Heb.7.a. Act.2.e.7.a.b.*

Patruelis.

Patruelis à patruo dictus: ſunt etiam patrueles patruorum filii, hoc eſt, filii fratrum maritum.

Chriſtus.
Patruelis dictus eſt Chriſtus, *Iſa 5.a.* quia *x* ex eodem genere erat cum Iſaia, aut cum Judæis. [x Iſ ſ. Iſa. 5.]

Diſcipulus peritus.
Patruelis, qui poteſt redimere rem venditam, eſt *y* qui ab eodem, aut pari doctore habet doctrinam, ſicut & nos, & poteſt nos inſtruere, *Lev.25.c.* [y Iſ ſ. Lev.25]

Patruelis Jeremiæ erat Hanameel, *z* quia gratia cognata eſt ſublimibus virtute, *Ier.32.b.* [z Hie ſ. Ier 32]

Patruelis Saulis erat Abner, *aa* deſignans adjutorem magni prædicatoris, aut prælati, participantem de durice Cis, & de lucerna Ner, *1.Reg.14.g.* [aa Gre. ſ 1. Reg.14.]

Patruus.

PATRUUS dicitur frater patris, quod quaſi patris loco ſit.

Patruus Aaron, erat Oziel, deſignans *a* Evangelium cognatum eſſe Prophetis. *Lev.10.a.*

Patruus Saulis, deſignat *b* prædicatorem perfectum, qui minorem inſtituere poteſt, 1.*Reg.*10.*e.* Et patruus, qui poteſt redimere, eſt *c* qui æqualis eſt doctrinæ cum patre, qui nos docuit, *Lev.25 g.*

a Gloſ. ord. ſ. Lev.10. b Gr. ſ. 1. Reg. 10. c Iſy. ſ. Lev. 25

Evangelium cognatum Prophetis. Prædicator perfectus.

Paucum.

PAUCUM, eſt contrarium multo.

Pauci de terra, ſunt *d* Apoſtoli & fideles electi, de quibus dicitur. Multi ſunt vocati, pauci verò electi, *Pſa.*16.106. *Matt.7.b.20.b.21.b. Luc.10.a.13.d. Iſa.24.b.*

Permodicus numerus Syrorum vicit Hieruſalem, *e* quia paucorum credentium ex gentibus fides in principio, Judæorum fidem ſuperavit, qui in incredulitate relicti ſunt, 2.*Par.24.f.*

Paucæ olivæ remanentes in olea, erunt *f* pauci electi in ultimis temporibus. Eoſdem deſignant pauci racemi, *Iſa.24.c.* Et pauci à quibus alii dividuntur, ſunt pauci credentes ex Judæis, *Pſa 16.*

Paucis diebus habitans Jacob in Haran, *Gen.27 g.29.e.* deſignat *g* Gentes brevi tempore ſuſcepturas fidem per prædicationem Apoſtolorum.

Pauci efficiuntur Aſſyrii, *h* quum hæreticorum & Antichriſti ſectatores luce doctrinæ eccleſiæ illuſtrati ipſos deſerunt, *Iſa.10.c.*

d Arn. ſ. pſ. 16.106. Hie. ſ. Iſ. 24. e Hie. ſ. Iſ. 17. f Hie. ſ. Iſ. 24. Aug. ep. 59. g Glo. inter. ſ. Gen. 27. h Hie. ſ. Iſ. 10.

Apoſtoli. Electi. Fides Gentium. Pauci electi. Prompta fides gentium. Diſcipuli hæreticorum ipſos deſerentes.

Pavere, Pavor, Expaveſcere, Pavidus.

Pavere, eſt graviter timere, quaſique animo perturbato. Et pavor, eſt timor, movens mentem, & quaſi quidam ſtupor.

Pavor Jacob, admirationem *i* divinorum ſecretorum, ſeu myſteriorum ſignificare poteſt, *Gen.28.d.* Ad idem referri poteſt pavor Pharaonis, *Gen.41.b.*

Pavent columnæ cœli ad nutum Dei, *Job.4.c.26.c.* quia *k* Apoſtoli quantalibet virtute proficiant, quantalibet ſcientia excreſcant, penetrare judicia Dei non valent.

Pavet ad ſanctuarium Dei, *l* qui corpus ſuum cum diligentia cuſtodit ab omni ſpirituali immunditia, *Lev.26.a.*

Pavor Abrahæ circa Solis occaſum, *m* deſignavit perturbationem eccleſiæ futuram tempore Antichriſti, *Gen.15.e.*

Expavens Iſaac poſt datam benedictionem Jacob, *Gen.27.e.* eſt *n* prætognoſcens futura. Unde per extaſim cognovit benedictionem Jacob eſſe confirmandam.

Pavor irruens in malos, *o* eſt terror ex cruce Chriſti invadens dæmones, *Exod.15.b.* Et pavebit Aſſur ad vocem Domini, hoc eſt, diabolus & omnes mali in judicio ad vocem Chriſti ferentis in eos ſententiam condemnationis, *Iſa.30.g.*

Pavor filiorum Iſraël ferente Deo legem, *Exod.20.e.* timorem *p* veteris teſtamenti expreſſit. Nam lex illa dicitur lex timoris.

Abſque pavore dicuntur habitare in terra, *q* qui animi ſecuritatem in Deo, quem colunt, habent, *Lev.26.a.*

Pavere dicuntur, *r* qui recordantur terræ Juda, *Iſa.19.c.* quum hæretici, aut Gentiles, cognita ſacræ ſcripturæ veritate, ſuos recognoſcunt errores.

Pavor dictus eſt Phahur ſacerdos, quia pavere debebat inimicos, *Ier.20.a* Deſignavit autem pavorem, ſtuporem, & diſperſionem futuram ſacerdotum poſt paſſionem Chriſti.

Pavor, quem contemnit equus, *t* deſignat minas perſecutorum eccleſiæ: quas Apoſtoli & Martyres, ac prædicatores contemnebant, *Job 39.c.* Vel eſt terror Dei, & invocatio ejus, quum faciunt Sancti, & hunc pavorem contemnit diabolus tanquam obſtinatus.

Pavor in Æthiopia erit, percuſſa Ægypto, *v* cùm infideles pavebunt in judicio, videntes condemnari credentes malos, *Ezec.30.a.* Sic timebit Aſcalon, *Zach.9.a.*

i Bed. ſ. Gen. 41. k Gr. 17. m. 23. l Iſy. ſ. Lev. 26. m Glo. inter. ſ. Gen. 15. n Glo. ord. ſ. Gen. 27. o Ori. ſ. Exod. ho. 6. Hie. ſ. Iſa. 30. p Glo. ord. ſ. Exod. 20. q Ori. ſ. Lev. 26. r Glo. inter. ſ. Iſa 19. ſ Glo. ord. ſ. Iere. 20. t Gr. 31 m. 24. Hie. ſ. Iob. 39. v Hie. ſ. Ezec. 30.

Admiratio myſteriorum. Admiratio judiciorum Dei. Cuſtodiens corpus mundum. Turbatio eccleſiæ tempore Antichriſti. Præcognitio futurorum. Terror dæmonum ex cruce Chriſti, & omnium malorum in judicio. Timor veteris legis. Securitas in Deum. Recognitio errorum. Diſperſio ſacerdotum veterum. Minæ perſecutorum. Terror Dei. Terror infidelium in judicio.

Pavimentum.

Pavimentum, dicitur ipſum domus ſolidamentum, ſive incruſtatio, quam gradiendo calcamus.

Pavimentum cui adhæret anima, dicitur *x* corpus humanum corruptibile. Vel in toto mundo ſubſtrata, *Pſa.118.*

Pavimentum templi ſtratum lapide, eſt *y* doctrina ſacra: vel concors fidelium humilitas, qua in temporali adhuc vita poſiti, ſocialiter invicem charitate dictante converſantur, 3. *Regum 6.b. Ezech. 49.6.47.a.*

x Hil. & Au. ſ. pſ. 118. y Gr. ſ. Ezechiem 18.

Corpus humanum. Terra. Doctrina ſacra. Concors fidelium humilitas.

Paulatim.

Paulatim idem eſt, quod ſenſim, hoc eſt, ſine feſtinatione, aut velocitate.

Paulatim expellit Deus hoſtes: *z* ut homines ſecuritate non abutantur in pigritiam, *Exod.23.b.* Sic expelluntur vitia, nec quiſquam repentè ſit perfectus, ne in ſuperbiam erigatur. Ita paulatim creſcens tumultus in caſtris, *aa* deſignat quotidianum profectum converſorum, 1.*Reg.14.c.*

z Glo. ord. ſ. Exod 23. aa Gre. ſ. 1. 14.

Nemo repentè perfectus. Profectus converſorum.

Paulus.

Paulus Apoſtolus prius perſecutor fidelium, & poſtea inſignis prædicator, ſatis notus in ſuis Epiſtolis, & in actis Apoſtolorum, ſecundùm quòd veniens Damaſcum adverſus fideles, ſuperatus eſt, & ipſe poſtea ſuperavit Judæoa, deſignat perſecutores fidelium etiam inter Gentes, qui ſæpè ſuperati & converſi, revineunt Judæos & infideles, *Act.9.a.*

Perſecutores converſi.

Pavo.

PAVO, ſeu pavus, eſt avis multiplicis coloris, cujus pulchritudinem videtur extenſis pennis oſtentare. Pavos autem ferebant ad Salomonem ex inſulis Indorum. 3.*Reg.10.d.* 2.*Par 9.e.* Eorum caro ſiccata imputribilis permanere dicitur. Et quia pennatum pulchritudine veſtiuntur, deſignare poſſunt *bb* perfectos, & igne tribulationis decoctos, adeò ut variis virtutibus decorentur.

bb Glo. ord. ſ. 3. Reg. 10.

Perfecti.

Pauperi

Pauper, Paupertas, Egenus, Inops, Mendicus. Penuria, Carere, Egere, Mendicare.

PAUPER eſt, qui parum, aut nihil habet pecuniæ, & aliarum rerum penuriam patitur.

Chriſtus. Pauper aliquando dicitur *a* Chriſtus, qui pro nobis pauper effici voluit, neque quicquam poſsidet in terra in qua non habuit ubi caput ſuum reclinaret. *Pſalm. 21. 74. 33. 40. 68. 69. 81. 87. 108. 139. 101. in titulo. Lev. 23. d. Iob. 5. c. 28 Eccleſ. 9. d. Iſa. 25. b. 26. a. Ier. 20. d. Thren. 3. a. Zach. 9. c.* Et pauper erectus de ſtercore eſt Chriſtus liberatus à perſecutionibus. *1. Reg. 2. b Amos. 5. c.*

Apoſtoli. Credentes. Pauperes interdum dicuntur *b* Apoſtoli, Chriſti imitatores. *pſalm. 21, 34, 68, 139. Iſa. 26. a. 29. f.* Pauperes autem gregis ſunt credentes ex Judæis. *Zach. 11 b.* Pauper etiam populus, ſunt Apoſtoli, & fideles humiles, & egenus, cui eſt ſpes, eſt fidelis. *Iob. 5. c. 24. b. 34. c. pſalm. 9, 33. 67, 71. Eccleſiaſtæ 6. c. 7. a Soph. 3 c. Apoc. 2. c.*

Pauper ſpiritu. Infirmus. Humilis. Pauper, qui clamat ad Dominum, & exauditur, eſt *c* pauper ſpiritu, & qui adhuc eſt in timore, & qui pauper eſt a crimine, in quo nihil habet princeps hujus mundi. *Pſ. 21, 30, 33, 47, 78. 67, 1, 131. Prov. 31. a. Iſa. 11. a. Luc. 6. c.* Et pauper leproſus, eſt, qui non poteſt magno opera pœnitentiæ facere, aut implere evangelica conſilia. *Lev. 14. c.* Pauperes autem ſpiritu ſunt humiles, qui de ſe parva ſentiunt. *Matt. 5. a* Et talis dicitur pauperculus. *Iſa. 66 a.* Et vir videns paupertatem ſuam. *Thren. 3. a.* Ut autem pauperes omni tempore pulſant aures hominum clamoribus ſuis pro pane ventris: ita pauperes ſpiritu clamant ad Deum pro pane mentis, qui de cœlo deſcendit *Job 5. c 2[illegible]. 29 c. 31. b. 54. b. 36. a. 41. c. Soph. 3. c.*

Contemptor laudis & honorum. Contemptor divitiarum. Egenus etiam dicitur humilis contemptor laudis & honorum, ideo ſuſcitatur de ſtercore, pauper verò eſt contemptor divitiarum: ideo ſuſcitatur de ſtercore: quia divitias, ut ſtercora reputat. *1. Reg. 2. a.* Pauperem etiam facit Deus per contemptum rerum terrenarum, ad cœleſtium deſiderium accendens: atque ita muneribus cœleſtibus ditat. Paupertatis funibus vinciuntur, *d* qui cœleſtes divitias optant quibus ſe in hac vita carere conſpiciunt. *Iob 36. a.*

Genus humanum. Gentilis populus. Pauper aliquando dicitur *e* genus humanum, quia de ſe nullum habet bonum. *1. Reg 2. a. Pſal. 71. 112. Prov. 23. a.*

Pauper erectus de ſtercore, & egenus erat *f* gentilis populus. *1. Reg. 2.* Dicitur autem egenus comparatus ad pulverem, pauper verò ad ſtercus. Egenus etiam dicitur, qui peccat conſenſu: pauper verò, qui peccat opere. Pauperes etiam, quibus evangelizatur, ſunt Gentiles. *Iſa 29 f. 32. b. 41. d. 49. d. 58. b 62. a. Matt. 19. c. Luc. 4. c.* Gentiles etiam in eccleſia jam exiſtentes pauperes dici poſſunt. *Jud. 11. a.* Et paupercula erat Gentilitas carens gratia & luce veritatis. *Iſa. 50. c. Pſa. 67, 71. Lev. 19. b.*

Ignari. Imperfecti. Simplex cum bonis operibus. Pauper, populus dicuntur *g* ignari, & pravi, & imperfecti, demum omnes, qui alieno indigent auxilio. *Exod. 22. d. 23. a. 30. b. Levit. 25. f. Job. 20. b. 24. b. 30. a. Pſal. 36, 67, 87. Prover. 18. a. Iſa. 10. a. 14. g. Jere 2. g. 5. a. Ezech. 22. g. Amos. 2. c. 4. a. 5. c.* Pauper autem & ſufficiens ſibi, eſt ſimplex cum bonis operibus *Prov. 21. b.*

Judæa. Iudæi. Pauperem facit Deus, *h* cùm repellit Judæam à ſpiritualibus virtutibus, *1. Reg. 2. b.* Et egentes divites, ſunt Judæi, qui egent relicto Deo. *pſal. 33.* Et pauperes, quibus dandum erat unguentum, *i* erant infideles ex Judæis. *Matt. 26 a.* Et paupercula dicitur ſynagoga auxilio Dei deſtituta, & bonis operibus carens. *Iſa. 51. g.* quam egeſtatem dicitur Deus dare: quia peccantes deſerit. *Mala. 2. a.* Cæcus mendicans ſecus viam, deſignat Judæos mendicantes intellectum ſcripturarum ad animarum ſalutem neceſſarium. Mendicabant autem ſecus viam, quia habentes ſcripturas, non eas complebant. *Marc. 10. g. Luc. 16 b. pſa. 108.* Hæc egeſtas dicitur eſſe à Domino in *k* domo impii. *prov 3. d.* Juxta exemplum purpurati divitis, qui & in hac vita ſpiritualibus egebat bonis, & in futura ad tantam pervenit inopiam, ut de digito Lazari quondam pauperis unam aquæ guttam requireret, nec haberet valeret.

Carentes verbo Dei. Mali. Defectus bonorum ſpiritualium. Lex litera. Pauperes ſunt, *l* qui verbi Dei theſauros in corde ſuo minimè recondunt. *Luc. 14 c. pſal. 48, 79.* Et verè pauper dicitur malus, quaſi pauper verò eſt bonus egens. Egeſtas enim malorum propriè eſt: quia dum repletur vitiis, virtutum divitiis vacuatur. *Iob. 27. d. 30 d. 41. c. prov. 28. a Apoc. 3 d.* Et inopia defectus eſt bonorum ſpiritualium. *Gen. 41. d pſalm. 33.* Et in egeſtate verbi Dei, dicitur Deus viſitare populum. *Lev. 27. c.* Pauperes demum ſunt peccatores, quorum memores debebant eſſe Apoſtoli. *Gal. 2. b. Lev. 27. a. Iob. 30. d.* Penuria aquæ eſt defectus gratiæ. *Exod. 17. a. Deut. 8. a.*

Egena elementa, ſignificant *m* legem literæ poſt adventum Chriſti, quia ceremoniæ legis jam non proſunt ſervantibus. *Gala 4. b*

Prædicator. Non indigens poculis crater, *n* eſt prædicator, quia quod aliis proponat, neceſſe eſt, ut abundantius cæteris bibat, & plenius quod dat, contineat. *Cant. 7 a.*

Mendicare dicitur, *o* qui credens, & cœcitatem cordis ſui cognoſcens, ut lumen veritatis recipiat, poſtulat, *Luc. 16. a.*

Egere incipiens prodigus, deſignat *p* nihil ſatis eſſe prodigæ voluptati. *Luc. 15. c*

Egeſtas hæreticorum, *q* eſt defectus cognitionis veritatis, *Job. 30. a.*

Mendicabit æſtate. *r* qui in judicio dicet cum fatuis virginibus. Date nobis de oleo veſtro. *prov. 20 a*

Egeſtas erit *ſ* malis in inferno, quæ venit illis quaſi viator, qui ſubitò rapiuntur. *prov. 6. b.*

Pax, Concordia, Concordare, Pacificus, Vnanimis.

PAX, eſt propriè publica tranquillitas, maximè à bellis. Concordia autem eſt quaſi unio cordium & animorum. Pacificus verò dicitur, qui pacem facit & conciliat.

Chriſtus. Pax noſtra, eſt ipſe Chriſtus, qui reconciliavit nos Deo, & duos populos in unum conjunxit. *Eph. 2. 2. c. Mich. 5. b.* Idem ponit fines eccleſiæ pacem. *pſalm 147.* Pax inter Iſrael & Amorrhæum, erit *t* Chriſtus in judicio, cui concordabunt electi in ſententia contra malos: nec tunc compaſsione movebuntur. *1. Reg 7. d.*

Pax cum Deo. Concordia potentiarum in hom. Pax bona eſt *u* hominis ad Deum, & omnium potentiarum ad invicem, & quum caro non concupiſcit adverſus ſpiritum. Hanc pacem dat hanc prædicavit Chriſtus, & reliquit ſuis. Hæc pax non eſt impiis. *Lev. 26. a. Iob. 5. d. 7. a. 15. c. 22. d. 34. d. Pſ. 33. 71. 75. Iſai. 45. b. 48. b. 57. Zach. 8. c. 9. c. Ioan. 14. d*

Gloria æterna. Pax Chriſti, cujus non erit finis, *x* erit in æterna gloria. *Iſa. 9. b. 32. d. Iob. 5. d. pſa. 4. 28. 121.* Et ire in pace ad patres, eſt ire in gratia ad gloriam, & ſocietatem Sanctorum. *Gen. 15. c.*

a Baſ. & Ar. ſ. pſ. 31. Amb epi. 19. Hil ſ pſ. 119 Hie. ſ. Iſa 25. Aug. 19. civ. Dei. 4. Iſy ſ Lev 23. Gre. 6 mo. 15 & 18 m. 29. Arn ſu. pſ. 68 b Hi. ſ. Zac. 11 & ſ. Sop. 3 c Aug ſ pſ. 33 & 8. Baſi ſ pſ. 33. Arn ſ eſ 2[illegible] Am ſ. Luc 6 Hie. ſ. Iſa. 66. Aug. 2 ſer. de. in mon Chr ſ pſ. Pſa. 9 48 Gre. 6. mo. 15 & 29 mo. 16. & 26 mo 24 & 34 mo. 2. & [illegible] mo. 21. & ſ. 1. Reg. 2. Greg. Nyſ. de beat. d Gre. 26. mor. 27. e Arn ſ. pſal. 71 112 Aug. ſ. Ioan. tract 84 f Gre ſ 1 Re. 2 Or. ſ Lu b. 3[illegible] Hil. ſ Matt. can 19 Hie ſ. Iſa. 29. 49. 54. Amb de obit. Valent Au 9 in Ne. 49. Iſy. ſ. Lev 19. g Ori ſ ſ 36. ho. [illegible] Hil ſ pſa 67. Hie ſ Iſa 10. & ſ Ier 5. Iſy ſ Lev 25. Gr 16. m 24 Bed ſ Pro 21 h Au ep. 128 Gr. ſ 1 Reg. 2 Baſi [illegible] 33. i Ori. ſ Matt. ho. 13 Hil Matt. Can 92 Hie Agg[illegible]. ſia & ſ Mat. 10. k Bed ſ Pro 3 l Gre ſ. 1. Reg. 14 & 20. mo 18. & 34 mo 19. Arn ſ. pſ 78. Baſ ſ pſa. 33. Hie ſ Gal 2 Caſſia ib. 10. cap 18 Iſy ſ. Lev. 26. 27 m Hie ſ. Gal. 4 o Gre ſ Cath. ſup. Pſa. 33.

7. o Gre hom. [illegible] p Amb ſ Luc 15 q Gre. 19 mor 8 r Bed ſ Prov 20. ſ Bed. ſ. Proverb. 6. t Glo ord ſ. 1. Reg 7. u Baſil. Grego. 6. mora. 25 Iſy ſ Lev 26 x Greg. 6. mora. 25. Glo int. ſ. Gen. 15.

a Hie ſ Ez. 13 — b Glo. ord. ſ. Ier. 12. — c Gl. ord. ſup. Matt 10 — d Arn. ſu. pſ. 40. 54. — e Hie. ſ. Iſ. 26 — f Hie ſ Ez. 45 Gr ſ 1. Re 10 & ſ Cant 8 Iſy. ſ. Lev. 3

Pax quam dicebant, ſeu promittebant pſeudoprophetæ, *a* ceſſatio divinæ iræ. *Ezec.* 13. *b.* — *Ceſſatio divinæ iræ.*

Pax non eſt univerſæ carni, *b* quia malitia eſt vita hominis ſuper terram, & caro in ſe pacem recipere non poteſt. *Jer.* 12. *c.*

Pax mala, eſt *c* hominis cum vitiis, aut cum diabolo, aut membris ejus, & hanc pacem non venit Chriſtus mittere in terram. *Matt.* 10. *d.* — *Pax cum vitiis & diabolo.*

Pacis homo, dicitur *d* homo exterior. *Pſal.* 40. quia conjunctus eſt interiori, cum quo tamen ſæpe non habet pacem. Dicitur etiam homo unanimis *pſal.* 54. quod & de Juda intelligitur erga Chriſtum & de Judæis. — *Homo exterior. Iudas. Iudæi.*

Pax, pax, quum dicitur per geminationem, *e* firmitatem pacis indicat. *Iſa.* 26. *a.* — *Firmitas pacis.*

Pacificæ hoſtiæ ſignificare poſſunt *f* Chriſtum, euchariſtiam, gratiarum actionem, perfectionis & charitatis opera, & obedientiam: quibus Deo reconciliamur. *Exod.* 20. *d.* 24. *b.* 29. *e. Lev.* 3. *a.* 4. *b.* 7. *b.* 9. *a.* 1. *Reg.* 10. *b. Ezec.* 45. *e.* Et ipſe Chriſtus dicitur pacificus. *Cant* 8. *d.* Quia per ipſum totum genus humanum Deo reconciliatum eſt, & dicitur pacificaſſe omnia in ſanguine ſuo. *Col.* 1. *c.* — *Chriſtus. Euchariſtia. Gratiarum actio. Obedientia.*

g Gr. ſ 1 Reg. 16.

Pacificus dicitur eſſe adventus Samuelis 1. *Reg.* 16. *a.* quum *g* ad eos veniunt doctores, qui non ſunt pro culpa feriendi, ſed pro juſtitia prædicandi: juxta illud Apoſtoli. 1. *Corinth.* 4. *d.* Quid vultis in virga veniam ad vos, an in ſpiritu manſuetudinis? Pacificus etiam adventus Samuelis, deſignat prædicantes Chriſti pacem in ejus adventu, ut quum dixit Simeon. *Luc.* 2. *b.* Nunc dimittis ſervum tuum in pace. — *Prædicatio juſtitiæ doctorum. Prædicantes pacem in adventu Chriſti.*

h Hil ſ pſ 67 Gl or ſ. pſ. 67

Unanimes in domo ſuo, *h* quorum eſt cor unum & anima una in eccleſia vel militante, vel triumphante. *Pſa.* 67. 132. — *Concordes in eccleſia.*

Pacifici fratres Joſeph, deſignabant Judæos, qui dicebantur pacifici Chriſti. *Gen.* 42. *d. Jer.* 20. *c.* — *Iudæi.*

i Gr. 6. m. 22.

Pacificæ dicuntur beſtiæ terræ electis. *Job.* 5. *d.* quia maligni ſpiritus *i* quum bonorum corda adverſantes deprimunt, hæc nolentes ad amorem Domini impellunt. Vel pacificæ ſunt beſtiæ, quum carnis incentiva etſi tentando ſubmurmurant, nequaquam tamen uſque ad effectus operum quaſi ad aperti morſus rabiem exurgunt. — *Tentatio ad perfectum valens.*

k Ar ſ pſ. 34

Pacificè loquuntur dæmones *k* quum repræſentant oblectamenta, quibus capiant animas. *Pſ.* 34. — *Blandientes dæmones.*

Pacificæ hoſtiæ oblatæ idolo. *Exod.* 32. *d.*

Paxillus, vide Baculus.

Peccare, Peccatum, Peccator, Delinquere, Delictum, Crimen, Culpa, Piaculum, Vitium.

l Ori ſ. Levit. hom. 5 & ſu. Rom. 11.

PECCARE, eſt quomodocunque labi, errare & offendere. Delinquere autem, eſt à bono deficere. Solet autem delictum *l* dici, quum non fiunt, quæ fieri debent, peccatum autem, quum fiunt quæ fieri non debent. Vel delictum, eſt levius commiſſum aliquanto quam peccatum. Crimen verò idem videtur eſſe, quod delictum aut culpa. Culpa autem videtur ejus eſſe, qui neſciens aliquem læſit, ſed generaliter pro omni peccato & delicto ſumitur. Delictum dicitur, quum quis non in totum cadit, aut à tota lege. *Lev.* 5. *b.* 8. 14. *pſal.* 18. *Rom.* 12. *b.*

m Am. Apol. David 10. — n Hie. ſ. Iſ. 29 — o Gr ſ 1. Re. 2 — p Ori. ſ. Ier h. 12 & ſ. Matt. ho. 35. — q Hil. ſ pſ. 139 & ſup. Matt. can. 18. Aug epi 105 & ſ Pſal. 58 Hil ſ pſal 38. — r Hie ſ. Iſ 65 & ſ. Hoſe. 4 — ſ Gr. 25 m. 10.

Peccare dicitur Domino, *m* qui timorem ejus non habet. *Exod.* 10. *d.* 20. *c.* Peccaſſe autem dicitur David ſoli Deo: vel quia Deus non habet ſuperiorem, & ipſe David quum eſſet rex, ſolum Deum habet ſuperiorem: vel quia ſolus Deus ſine peccato. *Pſal.* 50. — *Non habens timorem Dei.*

Peccare in verbo, *n* eſt in variis dogmatibus errare, aut in Chriſtum peccare. *Iſa.* 29. *f.* — *Errare in dogmatibus. Iudæi.*

Peccantes fratres Joſeph in ipſum fratrem, fuerunt Judæi peccantes in Chriſtum. *Gen* 42. *d.* Et peccatum grande puerorum ſacerdotis, *o* fuit peccatum Judæorum, qui non ſolùm negabant divinitatem in Chriſto, ſed & alios negare cogebant. Et dicitur peccatum puerorum: ut oſtendatur gravius eſſe peccatum ſacerdotum. 1. *Reg.* 2. *d.* Ideo peccatum Judæorum dicitur ſcriptum ſtylo ferreo *p* in ungue adamantino. *Jer.* 17. *a.* Eſt etiam peccatum grande, cùm juſti & Chriſtiani peccant. Peccator autem conſiſtens adverſus juſtum, *q* erat Caiphas interrogans Chriſtum. *Pſal.* 38. 58. 70. 108. 139. Poteſt etiam ſignificare Judam. Frater quoque peccans in fratrem fuit populus Judaicus peccans in Chriſtum. *Mat.* 18. *b. Luc* 17. *a.* Peccator centum annorum eſt *r* Judaicus populus, qui noverat voluntatem Domini, & non faciebat. *Iſa.* 65. *d.* Delictum autem oris Judæorum fuit, quum dixerunt. Crucifige. *Pſa.* 58. Et peccata populi, propter quæ regnare facit Deus hypocritam, *ſ* ſunt peccata Judæorum, qui ſuſcipient Antichriſtum. *Job* 34. *d.* Peccatum autem quod non haberent Judæi, ſi Chriſtus non veniſſet, eſt incredulitatis peccatum. *Joan.* 15. *d.* Dicuntur autem peccaſſe filii Iſrael ſecundùm ſuam multitudinem. *Hoſ* 4. *b.* quia unuſquiſque ſibi fabricabat Deos. — *Caiphas. Iudas. Peccata Iudæorum. Incredulitas.*

t Gre ſ. Re. 2.

Peccat vir in virum, *t* quum quis peccat in Chriſtum, non tamen ejus divinitatem negando. Vel peccat vir in virum, quum in rebus temporalibus nocet proximo. Peccat autem in Deum quum aufert ab homine, quæ illi ad æternitatem conferunt. Vel peccat vir in virum, quum peccat ille, qui ſuperiorem habet, à quo poſſit corrigi. Peccat verò in Deum ſacerdos, vel alius, qui cæteros corrigere debet: ideo de hoc dicit. 1. *Regu.* 2. *c.* Quis orabit pro eo? Item. *Matth.* 5. *b.* Si ſal evanuerit in quo ſalietur? — *Peccare in Chriſtum.*

u Am. ſ. Luc. 15. — His epi beatitud. — Gre Nyſſ. de oratione — Aug epi 95. — x Glo ord ſup. Pſal. 33 — y Hie. ſ pſ. 84 — z Glo ord ſup. Iſa 24

Peccat in corpus ſuum qui peccat in eccleſiam, cujus ipſe eſt membrum. 1. *Cor.* 6. *d.* — *Peccare in eccleſiam.*

Peccare in cœlum, *u* eſt imminuta eſſe in peccante cœleſtia dona. *Luc.* 15. *d.* Vel peccavit filius prodigus in cœlum, quia non debuit ab illa cœleſti patria deviare. Et peccavit coram patre, qui cœleſtem Hieruſalem matrem relinquens, conditore deſerto, ligna veneratus eſt. Non peccat autem qui natus eſt ex Deo, propter charitatem per quam natus eſt ex Deo. 1. *Joan.* 3. *b.* — *Contaminans cœleſtia dona.*

Delinquunt qui oderunt juſtum, & non delinquunt qui ſperant in Dominum. *x* Ruunt enim mali de peccato in peccatum. Juſti autem ſuſtentantur per charitatem. *Pſal.* 33.

Delinquunt in ſemetipſos, *y* qui ſibi ipſi non volunt ſuadere juſtitiam. Delinquit autem in alio, qui quum peccantem non corrigat, inſuper illi adulatur. *Pſal.* 35. Delinquit etiam populus per ſacerdotem, quum ejus exemplo aut inſtigatione peccat. *Lev.* 4. *a.* — *Non conſentiens juſtitiæ. Adulans peccanti.*

Delinquere dicuntur in via, *z* qui peccant in hac vita. *Pſal.* 24.

aa Iſy ſ. Le. 4. — bb Glo. ord. ſ. Lev. 5.

Peccabunt habitatores terræ, quum *aa* mali relinquentur in peccatis. *Iſa.* 24. *b.*

Peccare per ignorantiam. *Lev.* 4. *a.* 5. *d.* Dicitur Chriſtus ſacerdos peccaſſe per ignorantiam: qui *bb* neſciens peccatum, factus eſt pro nobis peccatum, aſſumptâ carne peccati.

Peccare in his, quæ ſunt ſanctificata. *Lev.5.d.* eſt *a* in ſacro eloquio aliquid irreverenter uſurpare. Vel res ſacras indignè tractare.

Peccatum matris dicitur *b* abuſus poteſtatis alicui commiſſæ. *Pſa.108.*

Non peccat viſitans ſpeciem ſuam. *Iob. 5. d.* quia *c* tunc peccator plenè vincitur, quum ex ſua ſimilitudine unuſquiſque pependit quomodo in proximi dilectione dilatetur.

Peccatum dicitur factus Chriſtus, *d* quia factus eſt hoſtia pro peccato, in quo tamen peccatum non fuit. *Num 6. b. Pſal.58. 2. Cor 5. d.* Sic etiam ſacrificia dicuntur peccata populi. *Hoſ. 4. b.* Caro etiam Chriſti dicitur peccatum, quia habebat ſimilitudinem carnis peccati. Et delicta Chriſti dicuntur pœna, quam pro delictis noſtris patiebatur. *Pſ.68.* Non peccans Job, typus eſt Chriſti. *Job.1 d.47.a.*

Peccatum eunuchorum Pharaonis, tranſgreſsionem generis humani ſignificare poteſt. *Gen. 40.a.*

Peccata adoleſcentiæ metuenda eſſe docet Job: *e* ideò multò magis metuenda ſunt, quæ in graviori ætate commiſſa ſunt. *Job. 13 d.*

Virium fluxus ſeminis, *f* verboſitatem ſignificare poteſt *Lev.15. a.*

Peccatum interdum dicitur *g* concupiſcentia: ut cum dicitur: *Rom. 6.b.* Non regnet peccatum in corpore veſtro.

Peccatum etiam aliquando ſumitur *h* pro originali, vel veniali. *Pſal.31. Rom.4.b.* Cui non imputavit Dominus peccatum. *Pſal. 50* In peccatis concepit me mater mea.

Peccatum præterea dicitur *i* pœna peccati. *Lev. 20.c* Portabunt ambo peccatum ſuum.

Peccatum maximum appellatur idololatria. *Exod.32.c.* Et infidelitas. *Num. 31.c.* Et delictum maximum, *k* eſt ſuperbia: *Pſal. 18.* Peccata etiam maxima ſunt, *l* quæ opere complentur. *Eccl.10.a* Crimen etiam peſsimum, dicitur *m* odium fraternum, vel detractio. Vel deſignatur hypocriſis, quam accuſat & arguit Joſeph, id eſt diſcretio. *Gen 37.a.*

Pro peccato quandoque offertur hircus, turtur, aut pullus columbæ, aut etiam vitulus. *Levit. 9.10. & 15.b.16.*

Peccatores terræ interficiendi, *n* ſunt peccata per carnem commiſſa. Peccatores etiam terræ dicuntur tranſgredientes legem naturæ: peccatores autem cœli, dicuntur decidentes à ſuſcepta lege gratiæ. *Pſal. 158.*

Peccator conſiderans juſtum, *o* eſt diabolus juſto inſidians: & ipſi dæmones ſunt peccatores intendentes arcum. Et ab his peccatoribus eruit Deus in morte, vel in judicio. *Pſa.9.10.35.36.70.108.128.*

Peccator conſtituitur ſuper diabolum, *p* quum converſus ad Chriſtum erigitur contra diabolum: ut Paulus. *Pſal.108.*

Peccatores aliquando dicuntur hæretici. *Pſal.10.124.* Et delicta Samariæ, *q* ſunt idola & errores hæreticorum. *Amos 8. d* Peccator etiam dicitur Gentilis populus. *Zach. 13. a.*

Peccatores aliquando *r* minus ſunt, quam impii, ut avari, procaces, ſuperbi, ad quæ inclinatur natura, & non ad impietatem. *Pſalm. 1.* Qui non abiit in concilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit.

Pectus.

PECTUS *ſ* eſt anterior pars animalis à gula uſque ad ventrem: quod in homine latum eſt, in reliquis verò animalibus in modum carinæ. Eſtque coſtis compactum ex aliis oſsibus, quæ velut firmamenta pectoris ſunt. Intra concavum autem, quod eſt inter pectus & dorſum, & continetur cor cum pulmone.

Pectus Chriſti, ſignificare poteſt *t* divinæ ſapientiæ ſecretum: & communicationem ſenſuum ſpiritualium. Supra hoc pectus recubuit Joannes. *Ioan.13.c.21. f.*

Pectora in angelis, *u* virtutem inſuperabilem ſervandique vim, ut eſt à ſubjecti cordis vivifica diſtributione ſignificant. *Apoc. 15. c.*

Pectus Aaron *x* Apoſtolos ſignificare poteſt, qui ſunt velut pectus Chriſti. Item continuam curam ſubditorum, quam prælati habere debent, & præter ea memoria patrum. *Exod. 28.e.*

Pectus aliquando pro corde aut voluntate ſumi ſolet. Et pectore repit ſerpens, quando diabolus pravas ſuggerit cogitationes. *Gen.3.c.*

Pectus poteſt etiam ſignificare *y* ſapientiam: Unde pectora hoſtiarum cedunt in partem ſacerdotis, quia ei neceſſaria eſt ſapientia ad inſtruendum populum. Et dicitur pectuſculum elevationis, ſeu appoſitionis, quia debet ei apponi gratia Spiritus ſancti. *Exod.29.e. Lev.7.f.10.e.* Poteſt etiam ſignificare mundas cogitationes, conſilia, legis notitiam, & dogmatum veritatem. Comedit autem Chriſtus & Apoſtoli pectuſculum per ſcientiam Trinitatis. Faſcia quoq; pectoralis, eſt doctrina evangelica, *Ier. 2 f.*

Pectuſculum quod eſt ſacerdotum, ſignificat *z* bonam conſcientiam, quam ſacerdotes habere debent. Vel cor & cogitationes ſacerdotibus detegendas in confeſsione. Vel fidem & confidentiam, quæ fortitudini conjunctæ ſunt. *Lev.7. d.8.f.*

Pectus argenteum ſtatuæ, *aa* eloquentiam & doctrinam ſine charitate ſignificare poteſt. Vel deliberationem: Vel quia eſt pectus argenteum, deſignat rectitudinem recti conſilii. *Dan.2.e.*

Pectus, *bb* iram quandoque ſignificare poteſt, vel concupiſcentiam: ſuper aquam graditur ſerpens, hoc eſt, voluptas. *Gen.3.c.* Ideo detrahitur ab hoſtiis & dicitur ſuperpoſitionis, quia debet ei ſuperponi ratio.

Peculium, Peculiaris.

PECULIUM dicitur, quod alicujus labore & induſtria partum eſt, quodque ſibi velut proprium applicatur. Peculiare autem eſt, quod ad peculium pertinet.

Peculium Dei dictus eſt *cc* populus ſingulariter à Deo dilectus: quos paſcit, & defendit, & ſicut gregem proprium nutrit. Dicitur etiam populus peculiaris. *Exod. 19.a. Deut.7.b.14.a. 40. d. Mala. 3.d.*

Pecunia, Moneta, Numus, Numularius.

PECUNIA dicta eſt à pecore, ſive à pecu, quia apud antiquos præcipua pecunia in pecore habebatur. Licet autem ſit generale nomen ad omnia, quæ quis poſsidet, peculiariter tamen pro numo ſumitur, ſive moneta, quæ conſiſtit in auro, argento, aut ære ſignato autoritate publica.

Pecunia dicitur verbum Dei, quod eſt pecunia digna, qua emitur ſepulchrum ad quietem æter-

Left margin: *Indignè tractare. Res ſacræ. Abuſus poteſtatis. Chriſtus. Peccatum generis humani. Verboſitas. Concupiſcentia. Peccatum originale vel veniale. Pœna peccati. Idololatria. Infidelitas. Superbia. Peccatum operis. Odium fraternum. Detractio. Hypocriſis. Peccata carnis. Tranſgredientes legem naturæ. Diabolus. Reſipiſcentes. Hæretici. Idola. Hæreſes. Gentiles. Secreta divinæ ſapientiæ. Apoſtoli. Cura ſubditorum. Memoria patrum. Cor. Voluntas. Sapientia. Cogitationes mundæ. Fides. Conſilia. Bona conſcientia. Confidentia. Eloquentia ſine charitate. Deliberatio. Rectitudo conſilii. Ira. Concupiſcentia. Populus Dei. Verbum Dei.*

Right margin: *a Glo or. ſ. Lev. 5. b Au ſ. pſ. 108. c Gre com 19. d Augu q. in Nu 12. & epi. 110. & in Chriſti ad Laure. 41. 58. Hil. ſ. pſ. 58. 68. e Ori ſ. Le h. 5. Cyr. com. In. 3. & epi. 39. e Glo. or ſup. Iob. 13. f Glor. ſ. Le. 15. g Au de verbo dom ſerm. 43. & con 3. h Gl in ſ. Ro. 4. i Gl in ſ. Levit. 20. k Au. ſ. pſ 18. l Hie ſ Ecc. 10. m Ric de Sa. Vi de 2 patreus 69. n Ori ſ. Nu. ho. 26. Hil ſ pſ 138. Amb ſ pſ 118 ſer. 15. o Ori ſ pſ 36. ho. 3. & ſer. Cas ho 3. Arn. ſ pſa 9. p Ar ſ pſ 108. q Hie ſup. Amos 8. Ru 2 de glori Trin 6. ſ Hiſ ſ pſa 44. t Ari 2 hiſt. animal. t Aug ſ. Ioan tract. 61. Ori ſ Ca. h. 2. u Dion cel. hie 15. x Glo or. ſup. Exo. 28. y Ori ſ Exod h 9 & ſ Lev. ho. 5 & 5. Cas ho 1. Gre 21 mo. 12. Ori ſ. Le. h 5. Hie ſ Eze 16. & de ve ſacer. z Tho 2.2. q. 102 ar. 5. Phi. de charit. Hie ſ Ier 2. Ger. Ve. Cant. 1. ar 3. ca. bb ſ. Lev. 7 & aa Ric de S. Vi. de ſo. Nab 25. bb Phil. 24 alle. & de mig Abra. cc Glo ord. ſup. Exod. 19.*

nam, *Gen.23.c.Exod.21.a.22.a.Matt.25.b.Luc.19.d.* Hæc pecunia non eſt danda ad uſuram: ne *a* ſcilicet lucri cauſa quis doceat, aut plus exigat pro labore, quam opus ſit. *Pſal.14.*

Pecunia etiam dicuntur dona ſpiritus ſancti: per quæ operando debemus acquirere regnum cælorum. *Exod.21.a.22.a. Pſal.14. Matt.25.b. Luc 19.d.*

Pecunia probata, *b* ſinceram fidem deſignare poteſt, & numus argenteus verbum fidei ſeu confeſſionem fidei. *Gen.23.c.1. Reg.2.g.*

Pecunia tritici poſita à Ioſeph in ſaccis fratrum, deſignat *c* pretium ſapientiæ redditum ipſis diſcipulis. *Gen.42.e* Iudæi quidem dant pecuniam: Chriſtus verò triticum & pecuniam. Porrò pecunia in ore ſacculi, eloquentiam ſcripturæ ſignificare poteſt in ore prædicatoris. Et pecunia duplex, eſt ſermo propheticus & evangelicus, vel ideo duplex, quia presbyter laborans in doctrina, duplici honore dignus eſt. *Gen.43.c.*

Pecunia collata à filiis Iſrael in opus tabernaculi, *d* bona opera ſignificare poteſt. *Exod. 30. b*

Pius & religioſus homo *e* vera moneta eſt: quæ à Deo formata, vel expreſſa eſt, impius verò & irreligioſus falſa moneta eſt, noxia adulterina, prava, quæ non à Deo, ſed à diabolo facta eſt. Numus argenteus, erant *f* Iudæi prædicantes fidem, vel anima, in qua imago Dei reformata eſt per dolorem peccatorum, & veram converſionem ad Deum. 1. *Reg.2.g.* Numiſma autem cenſus Cæſaris, eſt anima vitioſa, vel corpus. *Matt. 22.b.*

Pecunia bona ſeu mala, dici poſſunt *g* affectus animi rationi conformes ſive diſſidentes ab ea. Item opiniones, ſeu dogmata veritati conformia, aut contra. Et obedientia ſine murmure, eſt numus probatus, cum murmure verò, eſt habens plumbum pro argento.

Pecunia, qua Iudæi bibunt aquam. *Thre.5.a* laborem *h* Iudæorum in ſacris literis ſignificare poteſt. Vel ſacram doctrinam, qua ſibi Fideles comparant aquam lachrymarum meditando.

Pecunia data pro frumento, deſignat *i* temporalia croganda pro adipiſcenda ſapientia. *Gen. 47.c.* Sine hac pecunia emitur aqua, quam dat Deus. *Iſa.55.a.* Pecuniam autem habet in zona, qui temporalia tractat. *Luc.9.a.*

Abſque pecunia fructus terræ comedere, *k* eſt ex eccleſia quidem ſumptus accipere, ſed ſidem eccleſiæ prædicationis pretium non præbere. *Iob.31.d Matt.25.c*

Numularii & trapezitæ, in bonum, *l* ſunt doctores, & etiam adjutores. *Matt.25.c* Numularii etiam Chriſti dici poſſunt pauperes, qnibus collata pecunia augetur, in commodum tradentium.

Numularii in malum, ſunt *m* hæretici, avari, diaconi pecuniæ eccleſiæ fraudantes, & ſimiles. *Matt. 21.b. Ioan. 2.c.*

Pecus.

PECUS, dicitur omne animal, quod ſub hominis imperio è pabulo terræ paſcitur, ut boves, aſini, oves, &c.

Pecora generaliter dicuntur *n* homines ſubditi prælatis: & eſt pecus bonum & malum: & ſunt pecora quædam ruminantia, & dividentia ungulas, quædam verò contra. *Lev.11.a Ezech.34.c.Pſa.134* Et pecora juxta puteum, ſunt ſimplices ad baptiſmi gratiam venientes. *Gen.29.a.* Demum pecora ſunt fideles ſimpliciter viventes, & innocentes, quæ habebant tertium locum in arca Noe. *Gen.1.c.7 a.46.d. Lev.4.g. Iſa.61.b. Jer.9.c.31.b. Ioel.1.d. Mich.2 d. Zach.11.a.* Pecora bona ſunt, quæ neque ſi manducaverint abundant, neque ſi non manducaverint, egent.

Pecora ſæpe ſignificant *o* peccatores, ut jumenta *Lev.7.c.* Et pecus Cedar, ſint ſimplices Gentium in erroribus exiſtentes. *Iſa.60. Mic.5.e.* Et pecora Ægypti percuſſa ſunt homines colentes ipſa pecora. *Exod.9.a.* Et pecora prona in ventrem, ſunt gulæ, libidini, & terrenis ſervientes. *Ezec.44 g. Soph.2.a. 1.Cor.15.e.* Et pecora campi ſunt peccatores laicam viam ſequentes: vel laicorum populus. *Pſa.8.*

Pecora, quæ habebant Ruben & Gad & Manaſſes, ſunt animales homines, qui non poſſunt tranſire Jordanem. *Num.32.a.*

Pecora etiam ſignificant *q* irrationales Judæos, qui paſcua ſcripturæ conculcant, quum pravos illi dant ſenſus. *Iſa.7.b.* Et pecus inclytum Judææ erant nobiles illius populi, aut certè ipſius Eccleſiæ. *Ier.13 d.* Pecus occiſionis Judæorum. *Zach.11.b.*

Pecora munda quæ offeruntur in holocauſtum, ſignificare poſſunt *r* ſenſus hominis ſapientis. *Gen.8 b.9.d.* Poſſunt etiam deſignare opera vitæ activæ. *Gen.34.a.47.d.Exod.12.f.* Item pœnitentiam corporalem. *Lev.14.ſ.b.*

Pecora, quæ habebat in poſſeſſione ſua Abraham, ſignificant *ſ* ſenſus irrationales, quos habebat ſubjectos. *Gen.13.a.* Et pecora, quæ dantur pro tritico, ſed beſtiales motus. *Gen.47.d.*

Pedica, vide Laqueus.
Peierare, Perjurium, vide Iurare.
Pejor, vide Malus.
Pelagus, vide Mare.

Pellicanus.

PELLICANUS: eſt avis Ægyptia, quæ naſcitur in ſolitudinibus, maximè Nili fluminis. Ajunt hanc avem velut colaphis roſtri occidere parvulos ſuos, eoſque in nido occiſos triduò lugere, ac demum matrem ſeipſam graviter vulnerare, & ſanguinem ſuum ſuper filios fundere, quo illi perfuſi reviviſcunt. Ajunt aliqui ipſum eſſe onocrotalum. Dicitur autem veſci venenatis.

Pellicanus poteſt deſignare *t* Chriſtum, qui occidit eos, quos à peccatis convertit, & vivificat per ſanguinem ſuum, vel eſt pellicanus ſolitudinis: quia ſolus natus eſt de virgine. *Pſal.101.*

Veſcitur pellicanus venenatis, unde deſignat *u* peccatorem, qui in deſerto hujus mundi corde habitans, ærumnoſis hujus vitæ captus illecebris, veneno delectatur diabolicæ perſuaſionis.

Pellicanus, eſt deſolatus amicis, aut cognatis, aliorumque ſimilium ſocietate deſtitutus.

Pellex, Pellicatus.

PELLEX, dicitur fœmina, quæ cum eo, cui uxor ſit, corpus miſcet, & pellicatus, eſt ipſe actus pellicis.

In Pellicatum ſumitur ſoror uxoris, *x* quum quis cum lege evangelica vult etiam Judaicam legem ſervare. *Lev. 18.c.*

a Hie. ſ. pſ. 14. Eu. ſer. ſpir. 8. b Baſ. reg. bre. a. 5. 54. Arn. ſ pſ. 14. Ori. ſ. Le. h. 3. c Au. 27. civ. Dei 5. Am. de Ioſep. d Glo. or. ſup. Ex. d. 30. e Ignat. ep. 6. f Gr. ſ. 1. Re. 2. g Ori. ſ. pſ. 36. ho. 3. Bern. ſer. 2. de S. And. h Glo. or. ſup. Thren. 5. i Amb. de paradiſ. 13. k Gr. 22. moral. 23. l Ori. ſ. Matt. ho. 13. Timo. ad Eccleſiam ep. 3. Ori. ſ. Matt. ho. 15. & Am. ſ. Lu. 19. n Hie. ſ. Ezec. 34. Au. 13. con. 11. Bed. in Gen. 8. 29. o Hie. ſ. Iſa. 60. & ſ. Mic. 5. & ſ. Eze. 44. Am. 6. Exa. 3. Ter. de reſur. Bed. ſ Exo. 9. Ar. & Aug. ſ. pſal. 8. p Ori. ſ Ge. 12. q Hie. ſ. Iſa. 7. & ſu. Iere. 13. Ru. ſu. Zac. 11. r Ambr. de Noe 21. ſ Phi. de agri. Ambr. 2. de Abra. 5. t Hie. & Au. ſ pſ. 101. Eu. ſer. ſpir. 3. Gre. ſ pſ. 101. u Iſy. ſ. Lev. 11. x Iſy. ſ. Lev. 18.

Verbum Dei. Dona Spiritus ſancti. Fides. Confeſſio fidei. Pretium ſapientiæ. Eloquentia. Sermo propheticus & evangelicus. Bona opera. Religioſus homo. Irreligioſus. Iudæi. Anima. Affectus animi. Opiniones. Obedientia. Labor Iudæorum in ſcripturis. Sacra doctrina. Temporalia. Prædicatio. Doctores. Auditores. Pauperes. Hæretici. Avari. Homines ſubditi prælatis. Simplices. Innocentes. Peccatores. Laici. Animales homines. Iudæi. Nobiles Iudæorum vel Eccleſiæ. Senſus hominis ſapientis. Opera vitæ activæ. Pœnitentia corporalis. Senſus irrationales. Motus beſtiales. Chriſtus. Peccator. Deſtitutus ſocietate. Servare volens utramque legem.

Pellicere, vide Allicere,

Pelles pro tentoriis, vide Tabernaculum.

Pellis, Corium, Cutis, Melota.

PELLIS dicitur, quæ carnem tegit, & propriè eſt pellis, cum eſt à carne ſeparata: cutis verò, quum eſt carni conjuncta. Corium autem præcipua, eſt eorum animalium, quæ craſsiorem ac duriorem pellem habent. Melota verò eſt pellis ovina unà cum lana. *Heb.* 11.*g.* Circumierunt in melotis.

Pellis vaccæ comburenda, *a* mortalitatem Chriſti deſignabat, in reſurrectione ejus abſorbendam. *Num.* 19. *a.*

Pellicea tunica Adæ, deſignat *b* Chriſtum, qui per mortem ſuam cooperuit turpitudinem generis humani. *Gen.* 3. *d.*

Cutis eccleſiæ, dicuntur *c* hi, qui in ejus corpore ſolis exterioribus eutis inſerviunt. Item infirmiores. *Job* 7. *b.* 30. *d.*

Pellis hoſtiæ *d* velamen literæ, quod erat detrahendum, ſignificare poteſt & etiam *e* munimenta opinionum. *Lev.* 1. 6. 4. *c.* 7. *a.* 8. *c.* 9. *b.* Significat etiam affectiones abjiciendas: & præterea divitias, & alia omnia ſecularia, quibus circumtegimur. Item nugas, vitia, falſas opiniones, & carnales cupiditates *Iob.* 2. *b.* Poteſt quoque ſignificare converſationem exteriorem, & peculiariter Chriſti. *Lev.* 13. *a.* *Num.* 19. *a.*

Pellis quæ adhæſit oſsibus, hoc eſt, Chriſto, deſignat *f* ſanctas fœminas, quæ ad præparanda ſubſidia corporis, exterioribus Domino miniſteriis ſerviebant, cum diſcipuli fugiſſent. *Job.* 19. *c.*

Cutis etiam adhærens oſsibus *g* eſt infirmitas vitii, quæ duritia virtutis reputatur. *Thren.* 4. *b.* pellis hoſtiæ, quæ detrahitur, eſt ſuperficies apparentis virtutis. *Lev.* 1. *b.*

Pelles arietum hyacinthinæ in tabernaculo, ſignificare poſſunt *h* fidem reſurrectionis Chriſti, & etiam immortalitatem. Pelles verò rubricatæ, Martyres, quorum meritis teguntur peccata. *Exod.* 25. *a.* 26. *c.* 36. *c.* Pelles etiam rubricatæ verecundiam frontis ſignificant. Deſignant etiam mortificationem, *i* & pœnitentiam.

Cutis, quam ſuperinducit Dominus oſsibus, *k* eſt ornatus gratiæ, qua teguntur peccata. *Eze.* 37. *b.*

Pelles tabernaculi tegentes vela, ſunt prælati laborantes in temporalibus, ut ſubditi vacent ſpiritualibus. *Lev.* 26. *c.*

Pellis, quam dat homo pro anima ſua, *l* deſignat divitias & omnia temporalia relinquenda propter Deum. *Job.* 2. *b.* Pellis verò pro qua omnia dantur, eſt patientia, quæ confortatur & excreſcit in tribulationibus: & fit ſicut uter in pruina, & per hanc poſsidetur anima. Hæc pellis eſt ſacerdotis offerentis, *m* quia noſtra patientia eſt Chriſti. *Lev.* 7. *a.* Pellem autem pro pelle dare contingit, quia ſæpe dum venire ictum contra faciem cernimus, manum palpebris opponimus, ut ab ictu oculos defendamus, & corpus vulneri objicimus, ne in corpore teneriori vulneremur. Ideo voluit Satan de Job dicere. *n* Idcircò Job tot extra ſe flagella æquanimiter patitur, quia pavet ne ipſe feriatur. Pellis quam tollunt principes à ſubditis, *o* temporalia bona deſignat. *Mich.* 3. *a.*

Pellis, quæ polluitur per ſemen coitus, *p* eſt fœmina, cum qua quis illicitè concumbit. *Lev.* 15. *b.* Deſignat etiam Gentiles ſuſcipientes literam legis.

Pellis quia eſt mortuorum animalium, *q* mortalitatis eſt ſymbolum, ut pelliceæ tunicæ datæ primis parentibus, indicium fuerunt mortalitatis & fragilitatis humanæ ac originalis miſeriæ, in quam inciderunt per peccatum. *Gen.* 3. *d.* *Lev.* 15. *c.* Sicut pellem extendit cœlum, Deus, quia *r* ſacram ſcripturam tradidit per mortales, quæ ut cœlum durat. *Pſal.* 110.

Pelles quoque *ſ* mortificationem iræ, aut etiam aliorum affectuum ſignificare poſſunt. *Exod.* 35. *a.* *Lev.* 13. *f.*

Pellis etiam ſignificat eum, *t* qui deditus eſt terrenis, & Eſau erat hiſpidus in modum pellis. *Gen.* 25. *c.*

Pellis hœdorum, *u* quibus tectæ ſunt manus Jacob, deſignant peccata noſtra in manibus Chriſti. *Gen.* 27. *c.* Poſſunt etiam confeſsionem peccatorum ſignificare. Cutis, peccatum carnis, ſuper quam conſuitur ſaccus, quum agitur pœnitentia. *Iob.* 16. *c.* Pellis autem Æthiopis, eſt prava conſuetudo, quæ difficulter mutatur. *Ier.* 13. *d.* Et lepra in cute, eſt carnalis voluptas exterior, vel peccatum in opere exteriori. *Lev.* 13. *a.* Cutis, infirmitas peccati. *Thre.* 4. *b.*

Pellis Sion, *x* eſt exterior cultus Judæorum, & exterior converſatio, quæ vetuſta fit per peccata ad veterem hominem pertinentia. *Thre.* 3. *a.* 5. *b.*

Cutis, *y* carnem ipſam deſignare poteſt, ut lepra in cute, fit peccatum in carne. *Lev.* 13. *a.* Et pellicea zona circa lumbos Joannis Baptiſtæ, eſt caro, quæ poſt adventum Chriſti non impedimento exiſtit, ſed cingulo. *Matt.* 3. *a.* *Marc.* 1. *a.*

Pellis cum carnibus, qua interior homo veſtitur, *z* carnales motus deſignat, quorum obſidione in eo quod ad ſuperna erigitur, vallatur. *Iob.* 10. *b.*

Cutis pulchritudo *a* gloriam temporalem ſignificat. *Iob.* 18. *c.*

Cutis, ſunt *b* cogitationes, quæ tunc eſt pulchra, quum cogitationes ſunt bonæ, deformis verò, decolorata & maculata, quum cogitationes ſunt pravæ.

Pellis ſignificare poteſt *c* tribulationes & tentationes, quæ mortificant hominem in hac vita, & ex eis fit vas utile, nempe patientia, quam operatur tribulatio. *Lev.* 13. *f.* *Iob.* 19. *c.* *Rom.* 5.

Pellis Leviathan, *d* ſtultos in corpore diaboli ſignificare poteſt. Vel ſubditos illi ad extrema miniſteria ſervientes, denium omnes *e* qui conſenſione malitiæ & imitatione illi adhærent, quia indiſſociabili connexione ei conjuncti ſunt, & ſeparari ab eo nunquam aut certè vix poſſunt.

Pelta, vide Clypeus.

Pelvis, Concha

PELVIS, eſt vas aquarium, in quo variæ res pelluuntur, quod etiam concha dicitur.

Concha aut pelvis dici poteſt *f* anima, ut concha plena rore, aut aqua, eſt anima plena gratia. *Iud.* 6. *g.* 2. *a.* 4. *d.* *Ioan.* 13. *a.* Poteſt etiam literam ſacræ ſcripturæ ſignificare, in qua myſteriorii aqua continetur.

Pelusium.

PELUSIUM, eſt civitas Ægypti juxta terminos Palæſtinæ, quæ & Sain dicitur, & vocatur robur Ægypti, ſignificans *g* tentatores dœmones. *Exod.* 30. *d.*

Mortalitas Chriſti. Chriſtus. Servientes in exterioribus. Infirmiores. Velamen literæ. Munimenta opinionum. Affectiones. Divitiæ. Nugæ. Vitia. Falſæ opiniones. Converſatio exteri. Fœminæ miniſtrantes Chriſto. Vitium ſub virtutis ſpecie. Fides reſurr. Chriſti. Immortalitas. Martyres verecundia. Mortificatio. Ornatus gratia. Prælati. Temporalia. Patientia. Fœmina. Gentiles cum litera legis. Mortalitas. Fragilitas humana. Miſeria originalis. Mortificatio iræ. Deditus terrenis. Peccata. Confeſſio peccatorum. Prava conſuetudo. Carnalis voluptas. Exterior cultus Iudæorum. Converſatio exterior. Caro. Carnales motus. Gloria temporalis. Cogitationes. Tribulationes. Tentationes. Mali adhærentes Diabolo. Anima. Litera ſacræ ſcripturæ. Dæmones.

a Aug q 10 Num 33. Ru ſ. Le. 16 b Gau Ve Ca 2. lo. 3. c. 7. c Gre. 8. m. 18 & 10. m. 30. d Phi de ſacr. Abel & Cain e Ori ſ. Le. ho. 1. Cle Alex. 5. ſtroma. f Gre. 14. mo. 83 & ſup. pſa tot. g Gre 32. mo. 13. & m. 40. h Augu q in Exod 180. Hier. ero. ju. Ori ſu. Joſue Nave. i Gre Nyſ de vita Moyſis. k Glo in ſup. Ezech. 37. l Gr. 33. m. 24 m Iſy ſ. Le 17 n Gr. 3 mo. 2 o Ru ſ. Mic 3 p Iſy ſ Lev. 15 q Orig. ſ Lev. ho. 6. r Au ſ. pſ 130 ſ Gre. Nyſ de anima & reſurrect. Orig. ſ. Exod. hom. 13. t Glo in ſup. Gen 25. u Hie. ad Damaſ q. 3. Aug con. menda. 10. Gr 13 mo 18 Ber ad mil. templi 7. Bed ſ. Ge. 378 Hu ſ Ier. 13. Gl. or. ſ. Lev. 3. x Glo. ord ſu. Thren 3. y Iſy ſ Lev 13 Am ſ Luc. 3. z Gr 9 m 18 a Gr. 14. m 8 b Ber. ſer de cute, carne. &c. c Gl ord ſup Lev 13. d Gre. 33. mor 22. e Gr. 32. m. 22. Hi. ſ Iob 46. f Orig ſ Iudi. ho. 8 & ſup. Iſa. ho 6. g Hi. ſ. Exo 30.

Pendere, Dependere, Suſpendere.

PENDERE dicitur, quod in ſublimi eſt, ſive ſuſpenſum in aliquo ſublimiori loco. Suſpendere autem, eſt aliquid altè ligare, ut pendeat,

Pendere dicebatur vita ante oculos Iudæorum, *a* quando Chriſtus pendebat in cruce coram eis. *Deut.* 28. *g.*

Pendens nubes ſuper tabernaculum, eſt Chriſtus protegens eccleſiam. *Exod.* 40 *d*

Suſpendere ſuper Chriſtum omnem gloriam domus patris ejus, eſt *b* pendere ab eo ſacramenta eccleſiæ, & dona Spiritus ſancti, & reliqua ſpiritualia. *Iſa.* 22. *g.*

Pendet è paxillo, *c* qui pendet è Chriſto, *Iſa.* 22. *g.* Et ſuſpenſus populus in Ieſum, eſt habens verum ſenſum de eo. *Luc.* 19. *g.*

Pendere dicitur populus, *d* quum expectat auxilium Dei, aut quum neſcit quid debeat agere *Hoſ.* 11. *e* Suſpenſa & confuſa mente expectabit. Pendet etiam populus Iſrael ad reditum Dei: quia Iudæi adhuc expectant Meſſiam.

Pendens velum ante arcam, deſignare poteſt *e* cælum, quod Chriſtus penetravit. *Exod.* 30. *a.* 38. *d.*

Suſpendium quod eligit anima, *f* eſt elevatio mentis ad alta myſteria. *Iob.* 7. *c.*

Pendentes gemmæ in fronte, *g* deſignant virtutes mentem ornantes. *Iſa.* 3. *d* Et pendentes clypei in turri David, ſunt *h* eminentes virtutes in prædicatoribus. *Cant.* 4. *b.*

Pendere non poſſe vas è paxillo vitis. *Ezech.* 15. *b.* eſt *i* hominem quidem ad aliquid eſſe utilem, ſed quia erit ut paxillus vitis, oſtenditur nec ad rem quidem minimam eſſe utilis.

Suſpendere organa in ſallicibus ſuper flumina Babylonis. *Pſalm.* 136. eſt *k* ceſſare à laudibus Dei propter peccata. Vel eſt exercere corpora ad imitationem Sanctorum. Vel prædicare iis, qui paſcuntur voluptatibus ſæculi, ſine fructu, Vel ceſſare à prædicatione, quum infructuoſas ac reprobas mentes aſpiciunt.

Pendere in ligno, eſt *l* confidere in homine. *Deut.* 21. *d.*

Suſpenſus princeps piſtorum in cruce. *Gen.* 40. *d* deſignāt *m* Iudæos, qui in pane Domini lignum miſerunt, ideo per lignum pereunt.

Suſpenſi principes contra Solem, peccante populo. *Num.* 25. *a* deſignat *n.* pœnam publicam, quæ dabitur in judicio principibus, qui cauſa fuerunt peccatorum populi, aut non ea repreſſerunt. Vel ſuſpenduntur contra ſolem, hoc eſt, in conſpectu Dei.

Suſpenſus Rex Hai deſignat *o* diabolum in cruce Chriſti victum. Et etiam alii reges, hoc eſt, dæmones. *Ioſue.* 8. *f* 10. *e.*

Suſpendi molam aſinariam in collo. *Matt.* 18 *a*, eſt. *p* ſuſtinere laborem Gentilium. Vel eſt ſine ſpe damnari. Qui enim ligatur ad trahendam molam, ſpem habet ceſſandi, cui verò ad collum ligatur, trahitur à mola.

Suſpendentes Perſæ & cæteri clypeum & galeam ad ornamentum Tyri. *Ezech.* 27. *b.* deſignant ferentes ſtrepitum *q* verborum & gloriam inanem ad defenſionem & ornatum errorum.

Dependet ruina de lateribus impii. *Iob.* 15. *d* quia *r* quiſquis potenti & iniquo adhæret, ipſe quoque de ejus potentia velut ex pinguedine rerum tumet, ut patroni perverſi iniquitatem ſequens, Deum non timeat, quos valet, & quantum valet pauperes affligat, de gloria temporali cor elevet, &c.

Pendens cubitus ſagorum ex utraque parte tabernaculi. *Exod.* 26 *c.*

Penetrare, Penetralia.

PENETRARE, eſt quaſi penitus, hoc eſt, ad intima alicujus rei intrare. Penetralia autem dicuntur partes interiores domus, vel templi, ſeu omne quod in intimis partibus eſt.

Penetrare ad dexteram & ſiniſtram, *ſ* eſt per omnes partes prædicare, & ex omni gente convertere *Iſa.* 54. *b.*

Penetralia Samariæ, ſunt conciliabula hæreticorum. *Amos* 3. *c.* unde in penetralibus dicunt eſſe Chriſtum *t* ſchiſmatici, & hæretici ſecretos docentes errores. *Matt.* 24. *b.*

Penna, Pennula, vide Ala.

Penſatio.

PENSATIO, ſeu penſio, eſt quæ datur pro re aliqua aut uſu rei, & quod pendi ſolet ſingulis annis, velut tributum. Sic dedit penſationes Ioſaphat filiis ſuis ſuper civitatibus munitiſſimis. *Iuda* 2. *Par.* 2. 21. *a.*

Pentecoſte.

PENTECOSTE, id eſt, quinquageſima: erat feſtum Iudæorum, die quo data eſt lex, quinquageſimā die egreſſionis de Ægypto. Eo die venit Spiritus ſanctus ſuper Apoſtolos, & deſignat *v.* remiſſionem peccatorum, ratione ſeptenarii, & numeri Iubilei. 1. *Cor.* 16. *b. Actor.* 2. *a.* 20. *d.*

Penuria, vide Pauper.

Pepo.

PEPONES, *x* ſpecies cucumeris ſunt, magnitudine cæteros excedentes, ſapore dulces & ſuaves. Hos concupiſcebant filii Iſrael in deſerto. *Num.* 11. *a* deſignare poſſunt *y* terrenas dulcedines, ſeu voluptates, quas aliquando concupiſcunt, qui mundo abrenunciarunt.

Pera.

PERA, eſt pellis à collo ad ad lumbos dependens: unde dicta eſt pera, ſacculi genus.

Pera, ſolet eſſe aliquando receptaculum lactis, & deſignat *z* gratiam novi teſtamenti: in ea poſuit David quinque lapides, hoc eſt, Chriſtus, libros legis, ut deinceps ſpiritaliter intellecti, per gratiam occiderent diabolum. 1. *Reg.* 17. *e* Pera etiam eſt eccleſia, quæ in terra eſt, multos habens precioſos lapides, & electos.

Pera ſignificare poteſt, *a* curam ſæcularis ſubſtantiæ, ſeu victus ſolicitudinem, & onera ſæculi: quam Chriſtus vult diſcipulos ſuos non portare. *Matt.* 10. *b. Matt.* 6. *b. Luc.* 9. *a.* 10. *a.* Vel cùm ſit de mortuis animalibus, deſignat nihil morale debere nos ferre in noſtris operibus, ſed quod permaneat in vitam æternam. Poteſt etiam deſignare occultionem ſapientiæ, ideo non portanda à prædicatoribus.

Peragra.

Marginal notes (left): a Tert adv. Iudæos: Aug. 16. cont. Fau. 12. — b. Hie. ſ. Iſ. 22 — c Hie. ſ. Iſ. 22. — Ori. ſ. Matt ho. 19. — d Lyr ſ Ho. 11 Rup. ſ Hoſ. 11 — e Glo int ſu Exod 40. — f Gre 8 m. 18. — g Hie. ſ. Iſa 3. — h Gr ſ Ca 4. — i Glo int ſup Eze. 15. — k Orig ſ pſ 136 ho 2. Ar & Hil. & Aug ſ pſ. 136 Greg 33. m 6 — l Orig. ſ Gen ho. 6 — m Glo int ſu. Gen 40. — n Orig ſ. Num ho 20. Phi de ſomn — o Ori ſu Ioſ. ho 8 11. — p Hil ſ. Matt can. 8. Amb ſ. Lu 18 — q Hie ſ Ez 27. — r Gr. 18 mor. 22. — ſ Gl. inſ Iſ 54 — t Ori ſ Matt. ho 29. — v Am ſ. Luc. 17. — x Plin 19. na. hiſt 5. — y Gre. 20. mo 16 — z Au. ſ pſ 143 Cyri ho 3. — a Hil ſ. Matt. Can 10 Am. ſ Lu 10. Gr g hom 17 Fu ſor ſpir. 8. Au de ſan dit pſ. 49.

Marginal notes (right): Chriſtus in cruce — Chriſtus. — Pendens ſpiritualia à Chriſto. — Habere verum ſenſum de Chriſto — Expectans auxilium Dei — Cælum. — Elevatio mentis — Virtutes in mente. — inutilis homo — Ceſſare à laudibus Dei propter peccata — Exercere corpora. — Ceſſare ab inutili prædicatione — Confidere in homine — Iudæi pereuntes. — publica pœna principum. — Victus diabolus — Suſtinere laborem. Gentilium. — Damnari ſine ſpe. — Ornantes errores. — Tumens de potentia patron. — Prædicare ubique. — Conciliabula hæreticorum. — Remiſſio peccatorum. — Terrena dulcedines. — Gratia novi teſtamenti. — Eccleſia. — Cura ſæcularis ſubſtantiæ — Occultatio ſapientiæ

Peragrare, Luſtrare, Perambulare.

Inveſtigatio rerum. Prædicatio doctorum. Sol vivificans omnia. Diligentia diaboli.

PERAGRARE, eſt ambulando ſive inquirendo circumire, quod & luſtrare dicitur, & perambulare.

Peragrans Abraham terram Chanaan, deſignavit *a* diligentiam inveſtigandis naturis rerum adhibendam, uſque ad earum autorem cognoſcendum. *Gen. 13. d.*

Luſtrantes terram, ut mundent eam, ſunt *b* doctores laborantes ad revincendos hæreticos *Eze. 39. d.* Et nubes luſtrantes cuncta per circuitum, ſunt *c* prædicatores in diverſis partibus prædicantes. *Iob. 37. b.*

Luſtrans univerſa Spiritus, *d* eſt Sol, qui animat, inſpirat, vivificat, & fovet omnia *Eccleſ. 1. a.*

Perambulaſſe terram dicitur ſatan, *e* quaſi omnes homines in ea exiſtentes ſibi ſubjecerit, nemine illi valente reſiſtere. *Iob. 1. b 2. a.* Cùm autem non ſe tranſvolaſſe, ſed perambulaſſe inſinuat, quanto peccati pondere in imis prematur demonſtrat, per corda Gentium iniquitatis ſuæ veſtigia imprimens.

a Phi. de mig. Abra. b Hie. ſ. Eze. 7. c Gr. 27. mo. 24. d Glo. or ſup. Eccleſiaſte 1. e Gre. 1. mo. 4. 22.

Percipere.

Aſſicere. Caſtigans Deus peccata. Puniens dæmones, & hæreticos.

Percipere, eſt perfectè capere.

Percipere auribus, eſt attentè audire. *Pſal. 5. 48. 142. Iſa. 1. a. 28. f. Iob. 13. c.* Vide Audire.

Percipiens prius agricola de fructibus, deſignat *f* uſum temporalium prius dandum eſſe prælato aut prædicatori in verbo laboranti. *2. Tim. 2. a*

f Gl. ord. ſup. 2. Tim. 2

Percrebreſcere, vide Frequentare.

Percurrere, vide Currere.

Percutere, Ferire, Cadere.

Percutere dicitur, qui aliquem manu, aut baculo, aut quovis inſtrumento ferit: quod & cædere dicitur.

Percutere, interdum eſt afficere, & percutit Deus terram, quum caſtigat peccata. *Iſa. 2. d. 5. f.* Et percutiet Chriſtus virga oris ſui, *g* quum arguet malos in judicio. *Iſa. 11. a.* Et percuſſit Deus Ægyptum, hoc eſt, terram ſuperſtitionibus deditam, & populum pro reatu vituli. *Exod. 3. f 8. c. 22. d. 32. g. Pſal. 135.* Et percuſſit Reges fortes, hoc eſt, dæmones, & gentes multas, hoc eſt, vitia. Percuſſit quoque primogenita Ægypti, & dicitur percuſſiſſe inimicum. *Exod. 12. e. 15. a. Pſal. 134.* Et percutiens Moyſes Ægyptium, eſt Chriſtus vincens diabolum. *Exod. 2. b.* Percuſſit etiam Chriſtus duces Moab, hoc eſt, *h* dæmones. *Num. 24. c.* Et percuſſit ſuperbum prudentia Chriſti, cùm vicit diabolum in paſſione *Iob. 26. d. Zach. 12. a.* Percuſſit etiam Deus Bethſamitas, cùm deſtruit *i* hæreticos. *1. Reg. 6. d.* Et percuſſit artam Gog in manu ſiniſtra, quum abſtulit aſtutias diaboli, & hæreticorum. *Ezec. 39. a.* Percutiens Jephte Ephraim poſt victoriam, deſignat Chriſtum condemnaturum rebelles in fine mundi. *Iud. 12. b.* Cædit autem Deus Ephraim ſecundum auditionem cœtus eorum, *k* quum generaliter caſtigat, qui generaliter peccaverunt. Item quia per Romanos perdidit Judæos, qui per mortem Chriſti fingebant ſe ab hoc periculo liberandos. *Hoſe. 7. c.* Et percutit domum hyemalem cum æſtiva, quando diverſa hæreticorum genera diſſipat. *Amos. 3. d.* Et dicitur Dominus percutiens, quia caſtigat peccantes. *Ezechiel 7. b. Hoſe 6. a.* Percuſſus autem Aſſur virga, eſt diabolus, & ejus membra, æterna pœna puniri. *Iſa. 30. g.* Dicitur autem Deus aliquando percutere, quia permittit percuti, ut percuſſit primogenita Ægypti.

g Hie. ſ. Iſ. 5. 11. Arn. ſ. pſ. 135. h Orig. ſ. Nu. hom. 18. i Gr. ſ. 1. Re. 6 & 17 in. 15 16. k Hie. ſ. Hoſ. 7. & ſ. Amos. 3. & ſ. Iſ. 10. Rup. ſ. Hoſ. 7.

Pœna æterna. Permiſſio. Caſtigans Deus ad emendationem. Mors Chriſti propter peccata. Excæcatio Judæorum. Collatio legis naturalis.

Percutere dicitur Deus aliquando *l* caſtigando ad emendationem. *Iſa. 1. b. 9. b. 14. g. 19. d. 27. d. 51. d. Iere. 2. f. 5. a.* Et percutit Deus carnem, & ſanat ſpiritum. *Deut. 32. f.* Et percuſſit Deus flumen Ægypti in rivis ſeptem, quum fecit Ægyptum prædicationi Apoſtolorum perviam. *Iſa. 11. d.* Et dicitur incipere percutere, quando ad emendationem caſtigat. *Mich. 6. c. Iob. 5. c. Agg. 2. c. Zach. 9. a. 10. d. 14. c.* Percutiens Samſon mille viros maxilla, Chriſtus convertens peccatores per prædicatores. *Iud. 15. d.*

Percuſſit Deus perſecutores Chriſti, propter ſcelus populi ſui per mortem ipſius Chriſti: vel *m* quia propter magnitudinem peccatorum populi, quem ſemper peculiarem habuit, ductus eſt Chriſtus ad mortem: ut illos ad vitam ſua morte revocaret. *Iſa. 53. c.*

Percuſſi Sodomitæ cæcitate in obſidione domus Lot. *Gen. 19. c.* deſignant *n* Judæos excæcatos in paſſione Chriſti. Percuſſio tertiæ partis Solis, & Lunæ & ſtellarum, eſt percuſſio populi Judæorum in deſerto. *Apoc. 8. c.*

Percuſſit Deus fœdus cum omnibus gentibus, quando dedit legem naturalem omnibus communem. *Zac. 11. c.* Percuſſit etiam fœdus perpetuum, *o* quum dedit legem novam. *Iſa. 54. c. 61. c. Ez. 37. g.* Et dicitur percuſſiſſe fœdus cum beſtia agri, hoc eſt, cum Gentibus ad fidem venientibus. *Hoſ. 3. c.*

l Hi. ſ. Iſ. 1. 14. 19 & ſ. Mi. 6. Ori. ſ. Le. h. 8. Baſ. quod Deus non eſt cauſa mali. Gr. 6. mo. 18. & 13. mor. 8. m Hie. ſ. Iſ. 53. n Rup. 6. ſ. Ge. 9 & 5. ſ. Apo. o Hie. ſ. Iſ. 54. & ſ. Hoſ. 2 & ſ. Zach. 11.

Paſſio Chriſti.

Percuſſio petræ, *p* paſſionem Chriſti ſignificat: & percuſſa eſt bis, ad majorem crucis demonſtrationem, quæ ex duobus conſtat lignis. *Exod. 17. b. Num. 20. b.* Et percuſſiſſe eam dicitur Deus, quia ipſe *q* tradidit filium pro nobis. *pſal. 68. Iſa. 53. a. 57. d.* Hæc fuit percuſſio paſtoris Dei. *Zach. 14. d.* Percutiens Elias pallio aquas Jordanis, *r* percuſſionem corporis Chriſti deſignavit, unde fluxit aqua baptiſmi. *4. Reg. 2. b.*

p Ori. ſ. Exo. hom. 11. Au. q. in Nume. 33. q Hie. ſ. Iſ. 57 & Zac. 13.

Puniri in temporalibus; Puniri in judicio.

Percuſſiſſe dicitur Deus inimicos in poſteriora, *ſ* quando in poſteriori parte percuſſit ulceribus Philiſthæos propter arcam. *1. Reg. 5. b. pſalm. 77.* Deſignatur autem, quod ſui ſuſceperint teſtamentum Dei, & poſteriora vitæ dilexerint, ex ipſis juſtiſſimè cruciabuntur: quæ ſicut Apoſtolus exiſtimare debent ut ſtercora. In extremo quoque judicio percutientur inimici Dei, tanquam in poſterioribus. Deſignant etiam peccatum Gentilium, qui mutaverunt naturalem uſum in eum, qui eſt contra naturam.

Bed. ſ. Exo. 17. 1 Re. 5 ſ. Re. 17. Eu. q. in pſa. (Au.) pſ. 77. Ru. ſ. 1 Re. 14.

Comminatio vindictæ. Incitatio ad virtutes. Ablatio fidei. Ablatio literæ legis & templi. Punitio Iudæorum.

Percutientia animalia alas, *t* comminationem divinæ vindictæ indicant. *Eze. 3. c.* Percutiunt etiam ſe mutuò alæ animalium, & ala unius percutit alam alterius, quum Sanctorum mentes in eo quod ſuperna appetant, conſideratis invicem alternis virtutibus excitantur. Vel in eadem ala alam percutit, quum virtus virtutem excitat, & ad perfectionem incitat. Vel ala alam percutit, quando unus adventus Chriſti per alterum firmatur.

Percutit Deus primogenita Ægypti, *u* quum tollit fidem ab iis, qui affligunt eccleſiam. *Pſ. 134.*

Percutiens vermis hæderam, deſignat Chriſtum, qui abſtulit legis literam, & templum. Et percutiens Sol ſuper caput Jonæ, eſt Chriſtus, puniens & affligens Judæos. *Jona 4. c.* In Judæis quoque dicitur percuſſiſſe eccleſiam in *x* indignatione ſua. *Iſ. 6. b.* Et percuſſit Deus Iſrael coram Philiſthiim, quando diſſolvit conſuetudinem legis. *1. Regum. 4. a.* Percutit etiam Deus domum majorem ruinis,

t Gr. ſ. Ezec. ho. 10 & 24. mo. 11. Ru. 11. ſ. Mal. u Au. ſ. pſ. 134. x Hie. ſ. Iſ. 60 & ſ. Iona. 4. & ſ. Amo. 3. 5. Gre. ſ. 1 Re. 4.

Vuu 4 deſtruen-

deſtruendo Judæam: & domum minorem ſciſſionibus, permittens in eccleſia ſchiſmata, *Amos.6.d.* & percuſſio cardinis eſt deſtructio templi, & hæreſiarcharum, *Amos.9.a.*

Percuſſio terræ per diluvium, pertinet *a* ad vetus teſtamentum: promiſſio verò, qua Deus promiſit ſe non ultra eam percuſſurum, ad novum. *Gen.9.d.*

Percutiens Eliſæus ſecundò aquas pallio Eliæ, quæ prima percuſſione non fuerant diviſæ, deſignat prædicationem *b* Apoſtolorum habuiſſe efficaciam in Gentibus ſuſcipientibus baptiſmum, quam non habuit in Judæis nolentibus ipſum ſuſcipere. *4.Reg.2.c.*

Non percuſſit Deus percutientes juxta eorum plagam. *Iſa.27.b.* quia *c* eos ad fidem convertebat per Apoſtolos, qui ipſum Chriſtum & Apoſtolos perſequebantur.

Percutiens Samgar hoſtes Iſrael vomere. *Iud.3.d.* deſignat *d* convertentem ſubditos ſimplici monitione. Deſignat etiam quemlibet, qui ut bonus agricola mundat animam ſuam.

Percutiens Samſon mille viros maxilla. *Iud.15 d.* deſignat *e* eum, qui vincit motus iracundiæ.

Percutere Amalec. *1.Reg 14.g.15.a.* eſt *f* vincere ſpiritum fornicationis: & ſi adhuc ſurgant motus, iterum eſt percutiendus. Percutit autem eum ab Euilath uſque Sur, qui comprimit omnem concupiſcentiam & deliberationem, & reprimit perſeverantes in turpitudine. Percuſſit etiam David Amalecitas, & cum eo Ægyptios: quia ſuperbos, & mundanos deſpicieotes ſimplices, ipſi ſimplices virtute Chriſti proſternunt. *1.Reg.30.e.* Percutere quoque Philiſthæos uſque ad locum ſubter Bethchar, eſt vincere dæmones uſque ad terminum vitæ, vel uſque ad perfectionem, quæ ſub Chriſto haberi poteſt. *1.Reg.7.c.* Percutiens etiam Saul Amon, donec incaleſceret Sol: *g* deſignat prædicatorem, debellantē vitia ſequentia gulam: donec videat auditores interni luminis magno calore inflammari. *1.Reg.11.e.* Percutiens Jonathas ſtationem Philiſthinorum, deſignat vincentem tentationes carnis. Attribuitur autem victoria Sauli: quia per prædicatorum exhortationem inferiores vincunt. *1.Reg.13.a.*

Percutere Philiſthæos à Magmas uſque Ahilon, *h* eſt prædicare parvulis, & perfectis, & dæmonum inſidias, vel eorum tyrannidem in electorum cordibus perimere. *1.Reg.15.e.*

Percutere femur, *i* eſt dolere per pœnitentiam, & extinguere in ſe omne quod carnaliter vivit. *Ier.31.c.*

Percutere manu, contingit admirando, vel ſtupendo. Percutit autem manu, *k* qui ſe à malis operibus ſeparat. *Eze.6.c.* Percutere verò pede, contingit gaudendo. *Eze.65.b.*

Percutiens Moyſes aquam fluminis *Exod.7.c* eſt confutans *l* ſapientiam mundanam.

Percutere, pro *m* tangere: ut percutere pulverem terræ, unde fiunt Syniphes, hoc eſt, argutiæ dialecticæ. *Exod.28.c.*

Percuſſæ uredine ſpicæ, *n* famem verbi Dei ſignificant. *Gen.41.A.*

Percuti ut fœnum, *o* eſt timore judicii terreri. *Pſal.101.*

Percutit David Edom, deſignans *p* terrenum hominē percutiendum, ut vivat cœleſtis. *Pſ.59.in titul.*

Percutiunt paſtores ſponſam & vulnerant. *Cant.5.c.* quia *q* prædicatores ſancti, dum cœleſtia loquuntur, amantem animam afficiunt, & majori amore ſagittant. Vel quia reprehendunt animas volentes in ipſis quieſcere, ut videlicet tranſeant ad ſponſum.

Percuſſiſſe dicitur lapis pedes ſtatuæ *Dan.2.f.* deſignans *r* timorem, qui confudit mentem, eamque compungi facit.

Percutiunt maxillam Job, *ſ* qui percutiunt, perſequuntur, & occiduot prædicatores eccleſiæ. *Iob.16.b*

Percutientes, quibus dedit Chriſtus corpus ſuum, fuerunt principes Judæorum. *Iſa.50.c.* Percuſſerunt autem Judæi lingua Chriſtum, quum eum linguis crucifixerunt. *Ier.18.c.* Et percutiens Phaſſur Jeremiam, deſignat ſacerdotes percutientes Chriſtum. *Ier.20.a.* Percuſſerunt etiam Judæi maxillam judicis Iſrael, hoc eſt, *t* Chriſti. *Mi.5.a.Iob 16.b.* Percuti autem caput Chriſti arundine, *u* eſt Gentiles adhærere Chriſto. *Ma.27.d.*

Percutit Aſſur habitatores Sion in virga, *x* quum diabolus aut hæreticus plus minatur fidelibus quàm nocere poſſit, aut permittatur. *Iſaiæ 10.f.* Percutiens autem Ægyptius Hebræum, deſignat diabolum inferentem tentationem. *Exo.2.b.* Et percuſſi à ſerpentibus, ſunt qui inſtigante diabolo in peccatum incidunt. *Nu.21.b.* Percutiens malleus, eſt diabolus, aut hæreſiarcha. *Iſa.41.b.* Percutientes Sabæi pueros Job gladio, ſunt *y* dæmones, qui tentationis ſuæ jaculis graviter vulnerant eos, quos necdum juvenilis conſtantia liberos, vel robuſtos ſervat. *Iob.1.c. Apoc.8.* Percutitur autem in inguine, qui peccat libidine. *1.Reg.4.e.* Percuti in ſecretiori parte narium, deſignat quod peccator ex ea parte vulnus accipit animæ, quam inclinat ad delectationem. Percuſſi autem & nondum mortui, ſunt qui dolorem habent peccati, ſed non penitus ipſum deſerunt. *2.Reg.5.b.* Percutit Judæos leo de ſylva, hoc eſt, rex Babylonis, vel diabolus *Ier.5.b.* Lædens baculus populos, *z* eſt potentia diaboli. *Iſa.14.b.*

Percutiens Satan Job ulcere peſſimo, *a* deſignat perſecutionem, quam ipſe & ejus membra exercent in Chriſtum, ejuſque membra. *Iob.2.b.*

Percuſſus Achab inter pulmonem, & ſtomachum, deſignat *b* omnem ſtructuram humanæ fiduciæ perire. *3.Reg.22.e.*

Percutiens proximum, *c* eſt Judæus pervertens Gentilem, aut quilibet alius inducens quempiam in peccatum. Et percutit animal qui ſimplicem errare facit. *Exod.2.c.21.c. Levit.24.c.*

Percuſſor eſt *d* epiſcopus, qui verbis aſperis conſcientias aliorum percutit: quem etiam deſignat percuſſor furis. *Exo.22.a.1.Tim.3.ad Titum.1.b.* Percutit autem hominem, qui operibus ſcandalizat, & facit peccare. *Exod.21.b.Iſa.58.a.* Et percutit mulierem prægnantem, qui infirmum concipientem verbum Dei, & nondum opere explentem, ſcandalizat. *Exod. 21.c.*

Percutere etiam ſervum, vel ancillam virga, *e* eſt immoderatè corrigere diſcipulum commiſſum, vel plebem ſubjectam. *Exod. 21.c.*

Percutit patrem, vel matrem, *f* qui prælatum infamat, vel eccleſiam ſcandalizat. *Exod.21.b.*

Percutere oculum alicujus, *g* eſt docere errorem, & inruitum rectum intellectus perturbare. *Exod 21.c.*

Percutere cornu virum, aut mulierem, *h* eſt non gubernare animam, & corpus: vel effrænato ſermone alicujus diſcipulum ſcandalizare. *Exod. 21.c.*

Percutere fœdus cum morte & inferno, *i* eſt mala audacter perpetrare, & ea ſemper agenda promittere. *Iſa. 28.d* Sic feriunt hæretici fœdus cum amaritudine & non cum Deo. *Hoſ. 10 a.*

Ferit Deus pactum cum Leviathan. *Iob.40.d.* quando *k* per voluntatem ſuam ille tentat bonos.

Percuſ-

a Augu. q. in Gen 15. *b* Ru. ſ. 5. Reg. 20. *c* Hie ſ. Iſ. 27. *d* Or. ſ. In b. 4. *e* Am prol. 2. de Spiritu ſancto. *f* Gr. ſ. 1 Re 7. 14.15. *g* Gre. ſ. Re. 11. 13. *h* Gr. ſ. 1 Re 15. *i* Hie ſ. Ier. 31. *k* Gr. 14. moral. 26. Glo. ord ſup. Ezech 6. *l* Glo ord ſup. Exod. 7. *m* Glo ord. ſ. Exod. 28. *n* Glo in ſup. Gen 41. *o* Au ſ. pſ 101. *p* Au ſ. pſ 59. *q* Gre ſ. Ca. 5. Bern ſerm ſ. qui hab. Rup ſ. Can 5. *r* Ric de S Vi. de ſomn. Na. bu 27. *ſ* Gre 13 moral. 27. *t* Hie ſ Mi 5. *v* Hil ſ Matt. Can 33. *x* Hie ſ. Iſ 10. *y* Gre 2 mor 33. & 2 mor. 25. & ſ 1 Regum 5. *z* Hie. ſ Iſ. 14. & ſ. Ier. 5. *a* Gre 3. mor. 14.14. *b* Geor Vene. Cant. 1. tom. cap. 5. *c* Iſy. ſ. Le 24. Cyr dis 7. *d* Ori ſ. Exod hom 10. Bed in Exod. 21. *e* Glo int ſup Exod. 21. *f* Gre ſ Ex 21. *g* Glo. in ſup. Exod. 21. *h* Glo. in ſup Exod. 21. *i* Gr. ſu 1. Regum 12. Hie ſ Hoſ. 10. *k* Gre 33. moral 18.

Suſceptio baptiſmi à gentibus. Converſio perſecutorum. Converſio ſubditorum. Mundatio animæ. Vincere motus iracundiæ. Vincere ſpiritum fornicationis. Vincere dæmones. Prædicare quibuslibet. Detegere inſidias dæmonum. Pœnitentia. Admiratio. Confutare ſapientiam mundanam. Tangere. Fames verbi Dei. Timor judicii. Inflammantes animam ad amorem ſponſi. Timor confundens mentem. Perſecutio prædicatorum. Judæi percutientes Chriſtum. Gentiles adhærentes Chriſto. Tentationes & inſtigationes dæmonum & hæreticorum. Peccare libidine. Non penitus deſerere peccatum. Potentia diaboli. Perſecutiones Chriſti & eccleſiæ. Humana fiducia infirma. Faciens errare. Immoderata correctio. Scandalizare. Infamare prælatum. Scandalizantes eccleſiam. Docere errorem. Non gubernare animam & corpus. Audacter peccare.

Mala ex peccato orig. Pœna in proſperit.

Percuſſura plagæ populi Dei, deſignat *a* mala ex originali peccato provenientia. *Levit.* 34. *Iſa.* 30. *f.* De hoc dicitur. *pſal.* 10. Percuſſus ſum, & aruit cor meum.

Percutere dicitur Sol, aut æſtus aliquem, cum perit in proſperitate, aut è contrario in adverſis.

a Hier. ſ. Iſ. 30. Au. & Greg. ſ. pſa. 101. Gl. or. ſ. Iſ. 49

Percontari, vide Interrogare.

Perdere, vide Amittere.

Perdere, Diſperdere.

PERDERE, & diſperdere, idem eſt quod perimere, aut deſtruere, & conſumere. *Deut.* 28. *b.* Donec conterat te, & perdat velociter. *Gen.* 18. *c.* Nunquid perdes juſtum cum impio? Affligere. *Num.* 4. *b.* Nolite perdere populum Cahat. Damnare. *Pſa.* 5. Perdes omnes, qui loquuntur mendacium. Negligere. *Num.* 24. *d.* Cujus extrema perdentur. Reprobare. *Deut.* 10. *b.* Et te perdere noluit. Salvare. *Matth.* 16. *d.* *Mar.* 8. *d.* Qui autem perdiderit animam ſuam.

Convertens Deus peccatores. Convertens hæreticos. Suſcitans Chriſtum. Liberans ab inimicis. Punitio malorum & dæmonum. Vincere inſidias dæmonii.

b Hier. ſ. Iſ. 24. & Aug. ſ. Mi. 5. Or. ſ. Nu. h. 18. & ſ. Ier. h. c. Gr. ſ. 1. Re. 15. d Hil. ſ. pſ. 56. e Hil. ſ. pſ. 142

Diſperdit Deus omnem terram, *b* quum per prædicatores convertit peccatores, aut convincit hæreticos. *Iſa.* 23. *a.* Sic diſperdit civitates terræ. *Mich.* 5. *c.* 6. *c.* Et perdit Chriſtus reliquias civitatis, convertens mundanos. *Num.* 24. *d.* Ita diſperdit ſuperbiam Philiſthinorum, *Zach* 9. *b.* Diſperdere autem pulchra Amalec, *c* eſt vitare turpes cogitationes. 1. *Reg.* 15. *b.* Et perdere nomen Babylonis, eſt delere omnes pravas cogitationes *Iſa.* 14. *e.* Et diſperdere eradicata & deſtructa, eſt tollere reliquias & occaſiones peccati: & colligere zizania, ut comburantur. *Ier.* 1. *b.* *Matth.* 13. *d.*

Non diſperdit Deus David: *d* quia ſuſcitavit Chriſtum à mortuis. *Pſal.* 56.

Diſperdit Deus in miſericordia inimicos hominis: *e* quia miſeretur ejus, quem liberavit ab inimicis. *Pſalm.* 142.

f Or. ſ. Matt. ho. 19 26. Hil. ſ. Matth. Can 22. Hil. ſ. pſ. 133. Or. ſ. Ioſ. h. 8 g Gr. 15 m. 2. h Hier. ſ. Ezec. 28. & ſ. Abd.

Diſperdit Deus malos, *f* quum aufert eos ab hoc mundo, & in infernum detrudit. *Exod.* 33. *a.* Et diſperdit quadrigas Ephraim, & currus Pharaonis, & equos, quia cùm ipſe faciat pacem, omnia bellica diſperdit. Tollit etiam hæreticos, & peccata varia. *Ier.* 12. *d.* 15. *b.* 18. *a.* *Mich* 5. *c.* *Zach.* 9. *c.* Perdit etiam homicidas, condemnans malos in judicio, & diſperdet de terra memoriam malorum. *Matth.* 22. *a.* *Pſal.* 33. 144. 145. *Iſa.* 26 *c.* 30. *f.* *Thre.* 2. *c.* Diſperdit etiam de civitate Domini omnes operantes iniquitatem, ille qui vincit omnes dæmonum inſidias. *Pſal.* 110. Quaſi ſterquilinium in fine perdetur hypocrita. *Iob.* 20. *a.* quia *g* in morte ſua quum ad tormenta ducitur, ſtercoribus vitiorum plenus, à malignis ſpiritibus conculcatur. *Sap.* 1. *a.* 2. *b.* *Mala.* 2. *c.* Diſperdit etiam Deus excelſa montium, quum ſuperbas mentes humiliat, & caſtigat. *Ezech.* 6. *a.* Sic perdidit excelſa idoli. *Hoſ.* 10. *b.* Perdidit etiam Cherub de medio lapidum ignitorum, quum *h* diabolum ſeparavit ab Angelis, *Ezech.* 28. *d.* Et diſperſit habitatores de campo idoli, cum deſtruit hæreticos. *Abd.* *c.* *Zach.* 13. *a.*

Deſtruens Deus imperium Iudæorum. Tollens proſperitatem mundanam. Punitio hæreticorum. Ablatio doctorum à Iudæis. Peccantes in eccleſia. Deponere voluntates. Inordinatus amor ſui. Reſiſtentes veritati. Pœna inferni.

i Ori. ſ. Mat. hom. 19. 22 k Hil. ſ. pſ. 53 l Hier. ſ. Iſ. 23 m Hier. ſ. Iſ. 65 n Hier. ſ. Iſa. 9 o Hier. ſ. Ie. 25 p Glo. in. ſup. Thre 2. q Glo ord. ſu. Thre. 5. r Ori. ſ. Matt. hom 2. Aug ſ. Ioan. tract 51 s Ori ſ. Matt. hom. 19 t Hier. ſ. Ioel 3 u Hier. ſ. Iſ. 14 & ſ. Iere. 23 & ſ. Eze. 30

Perdidit Deus malos malè, *i* quum deſtruxit imperium Judæorum. Perdidit etiam homicidas. *Ma.* 21. *d.* 22. *c.*

Diſperdidit Deus inimicos in veritate. *Pſ.* 53. quando ii, qui falſis teſtibus *k* damnationem Chriſto procurarunt, reſurrexiſſe eum à mortuis audierunt, & in rei veritate gloriam ſuam eum reſumpſiſſe cognoverunt.

Perdit Deus robur Chanaan, quum *l* tollit proſperitatem mundanam. *Iſa.* 21. *c.*

Non diſperſit Deus in totum Iſraël, quia *m* quoſdam ex eo populo juſtos ſervavit. *Iſa.* 65. *b.*

Diſperdit Dominus ab Iſrael caput & caudam. *Iſa.* 9. *c.* quando *n* videlicet punit hæreſiarchas, & eis faventes. Et perdiri de terra ſunt errantes in infidelitate extra eccleſiam. *Iſa.* 27. *d.*

Perdere dicitur Dominus vocem gaudii, *Ier.* 25. *c.* quum *o* non eſt in eccleſia qui dicat, Gaudete in Domino, iterum dico gaudete. *Phil.* 4. *a.*

Perdidit Deus veſtes Hieruſalem *Thre.* 2. *c.* quum *p* abſtulit doctores à Judæis, ſenſus eorum perturbavit.

Perditi filii Sion, *q* dici poſſunt peccantes in eccleſiam. *Thre.* 5. *f.*

Perdit animam ſuam in hoc mundo, qui *r* voluptates carnales deponit. Perdit autem animam in futuro, qui in hoc ſeculo inordinatè amat eam, aut ipſam vitam. *Matth.* 16. *d.* *Luc.* 17. *f.* *Ioan.* 12. *c.*

Perdere volentes Chriſtum, *ſ* ſunt qui veritatem Chriſti deſtruere nituntur. *Luc.* 19. *g.* *pſal.* 119.

Diſperdens plaga, eſt pœna æterna. *Exod.* 12. *b.* Perditionis etiam deſertum, *t* eſt regio inferni, ubi omnes pereunt. *Ioel.* 3. *d.* *Job.* 31. *a.*

Perdens diabolus malos. Hæretici docentes errores. Hæretici pervertentes ſcripturas. Motus carnales mentes fœdantes. Connexio virtutum. Firmitas tituli crucis. Corpus animæ peccatricis. Diaboli. Dies judicii.

Diſperdit Lucifer terram ſuam, *u* quum diabolus ipſos malos perdit. *Iſa.* 14. *c.* Et perdit fraudulentus mites, quum Phariſæus & hæreticus decipit ſimplices: & etiam ipſe diabolus, qui per ſuam iniquitatem datus eſt ad diſperdendum, *Iſa.* 32. *b.* 34. *d.* Et diſperſit mors parvulos, hoc eſt diabolos. *Jerem.* 9. *f.* Diſperdunt autem paſtores gregem Domini, quum hæretici docent errores. *Ier.* 23. *a.* Diſperdit terram Ægypti Nabuchodonoſor, & populus ejus, quum dæmones perdunt mundanos, *Ezech.* 30. *c.*

x Epi. 1. contra hæreticos tome 2 Ber ſu. Cant. ſer 44. y Gre. 12 moral. 12 z Hier ſ. Eccleſiaſten 9 a Hier ſ. pſ 56 b Aug ſ. pſ 87 c Gr 17. m. 18 & 19 m. 2.

Perdunt muſcæ ſuavitatem unguenti. *Eccleſiaſt.* 10. *a.* quum *x* hæretici confundunt myſteria & veros ſenſus ſacræ ſcripturæ. Item concupiſcentiæ carnales in nobis decorem naturæ fœdant, mentem curis, & ſolicitudinibus lacerant, ſocialis gratiæ ſuavitatem exterminant.

Perdit Deus ſimiliter homines, ſicut montes & ſaxa, &c. *Job.* 14. *d.* quia *y* quædam in diverſia hominibus per tentationes operatur, quæ ſimilia ſunt per quandam metaphoram his quæ in rebus aliis operatur.

Perdit multa bona qui peccat in uno. *Eccl.* 9. *d.* Per quod deſignatur *z* virtutum connexio, ſicut qui peccat in uno, factus dicitur omnium reus.

Non diſperdenda tituli inſcriptio, deſignabat *a* firmitatem tituli crucis Chriſti, de quo dixit Pilatus: Quod ſcripſi, ſcripſi, *Pſal.* 56. 57. 58. *in tit.*

Perditio dici poteſt *b* corpus animæ peccatricis. *Pſal.* 87 Perditio etiam, *c* eſt ipſe diabolus, cui nullum eſt operimentum coram Deo. *Job.* 26. *b.* 28. *d.*

d Glo ord. ſu. Iob 21

Perditio dicitur eſſe ipſius Iſrael. *Hoſ.* 13. *c.* quia unuſquiſque ſibi perditionis eſt cauſa.

Perditionis dies. dicitur *d* dies judicii, ad quem reſervantur mali puniendi, qui hic vivunt in proſperitate. *Job.* 21. *d.*

Perdix.

e Orig ſ. Iere. hom. 4. Plin. 10 nat. hiſt.

PERDIX, *e* avis nota, à perdendo dicta: eſt enim maligna, fraudulenta, & callida, multumq; decipiens venatores. Si enim venatorem ſiſtere advertit, tamdiu illudit, quandiu ſoboli fugiendi ſignum tribuat, & poteſtatem, quam ubi evaſiſſe ſenſerit, tunc ſe & ipſa ſubtrahit. Fertur etiam eſſe animal impurum, nam exercent libidinem mares in mares. Furatur quoque una perdix ova alterius, & fovet.

Perdix

a Ori. ſ. Exod. hom. 1. Amb. epi. 48. & 6 Exa. 3 Hie. ſ. Ier 17. Aug. 13. cont. Fau 11. & de paſto. 12. — *Diabolus. Hæreticus. Avarus.*

Perdix dicitur congregaſſe quæ non peperit, *Ier.* 17. *b* Ubi ſignificatur *a* diabolus, & hæreticus, & avarus, quibus rectè competunt, quæ de perdice dicuntur, qui ſuis fraudulentiis decipiunt ſimplices, & etiam venatores animarum. Ipſe autem hæreticus eſt quaſi vox perdicis, per quem diabolus congregat quos hæreticus deceperit.

Peregrinari, Peregrinus, vide Advena.

Perficere, Perfectus, Imperfectus.

PERFICERE, eſt abſolvere, & conſummare, ſeu complere quod incœptum eſt. Perfectum autem eſt, quod conſummatum eſt, & cui nihil deeſt ſecundum id, quo perfectum eſt. Imperfectum autem, eſt non conſummatum, aut cui aliquid deeſt.

b Au. ſ. pſ. 39. — *Incarnatio.*

Perficit Deus corpus Chriſti, *b* quando noſtram ille aſſumpſit carnem, quam pro nobis offerret in ſacrificium. *Pſalm.* 39.

a Arn. ſ. pſ 67. d Hie. ſ. pſ. 17. — *Reparans Deus eccleſiã. Dans Deus ſimplicibus fidem.*

Perficere dicitur Deus *c* quum reparat deſolata, & perficiet hæreditatem ſuam, hoc eſt, eccleſiam in reſurrectione. *Pſalm.* 67. 79. Perficit etiam pedes tanquam cervorum, *d* cùm aptos facit ad calcandas ſpinas peccatorum, & tranſiliendas ſylvas infidelitatis. *Pſalm.* 17.

e Ori. ſ. Matt. hom. 15.

Perficit Deus laudem ex ore infantium, *e* quando dat ſimplicibus cognitionem ſui, ut ab ipſis laudetur, vel quando dat illis fidem, quæ abſcondita eſt ſapientibus ſeculi, *Pſal.* 8. *Matt* 21. *b*

Au. ſ. pſa. 8. f Au. 2 de conſ. Eva. 57. — *Curans Chriſtus morbos animæ.*

Perficit Chriſtus ſanitates, *f* quum à morbis vitiorum homines curat, ut ſecundum virtutem vivant. *Luc.* 13. *g.* Et perficit aures per fidem & obedientiam. *Pſal* 39. Perficit greſſus, quum dirigit ſenſus in bonum. *pſal.* 16. Perficit pedes tanquam cervorum, quum perficit amorem ad tranſcendenda ſpinoſa & umbroſa implicamenta hujus ſeculi *pſal.* 17.

g Aug. ſ. pſ. 67. — *Addens charitatem legi.*

Perfecit Deus hæreditatem ſuam, hoc eſt, legem, *g* quum ei addidit charitatem. Vel perfecit populum ſuum, qui ex ſe infirmabatur. *pſal.* 67.

h Gr. ſ. Ca. 8. — *Perfectio eccleſiæ.*

Perfecta columba, eſt *h* eccleſia, extra quam nemo ad perfectionem, nemo ad vitam gratia ſovente nutritur. *Cant.* 6. *c.* Perfectum autem opus tabernaculi, eſt conſummatio eccleſiæ. *Exod.* 39. *f.* 40. Et perfectio templi per Salomonem ſeptem annis abſoluti, eſt perfectio eccleſiæ in hoc mundo, ſeptem ætatibus conſummata. 3. *Reg.* 6. *g.*

i Gr. 26. m. 30. — *Perfectio contemplationis.*

Perficere dicitur Deus pedes juſti tanquam cervorum. *Pſal.* 17. Cervus *i* enim cùm montium juga conſcendit, quæque ſe aſpera, quæque objicitur ſentibus illigata, dato ſaltu tranſgreditur, & abſque ullo curſus ſui obſtaculo, in ſuperioribus elevatur. Ita electorum mentes, quæque ſibi in hoc mundo obſiſtere atque obviare conſpiciunt, contemplationis ſaltu tranſcendunt: & more cervorum deſpectis terrenorum ſentibus in ſuperna ſe evehunt.

k Ori. ſ. Matt. hom. 19. Hie. ſ. Amo. 5. l Hie. ſ. Ex. 16. — *Explicare ſcripturam.*

Perficere turrim, eſt *k* explere ſacræ ſcripturæ explanationem. *Luc.* 14. *f.* perfecit etiam Chriſtus hanc turrim, quando implevit ea, quæ prophetata erant, & explicavit myſteria: unde & ipſe dicitur perfectè loquens. *Amos.* 5. *c.*

Anima in gratia.

Perfecti decoris dicitur urbs Hieruſalem. *Thren.* 2. *e.* deſignans animam exiſtentem in gratia. Dicitur autem perfecta in decore Dei. *Ezech.* 16. *c.* quia *l* ex Deo habet ipſum decorem. Lucifer etiam ante lapſum erat perfectus decore: quia fuit creatus in gratia. *Ezech.* 28. *a.* 28. *c.*

m Gr. 27 mo. 24. — *Cognitio ſui.*

Perfecta ſcientia nubium, hoc eſt, Apoſtolorum, eſt *m* cum omnia bona ſollicitè agunt, & ſe de ſuis meritis nihil eſſe ſciunt, Unde & ipſæ nubes de hac perfecta ſcientia docentur: quum ejus voce veritatis dicitur: Dum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Servi inutiles ſumus. Perfecta ergo ſcientia, eſt ſcire omnia, & tamen juxta quendam modum ſcientem ſe eſſe neſcire. *Job.* 37. *c.* Hanc perfectam ſcientiam ſibi arrogant ſuperbi, ut Elihu. *Job.* 36. *a*

n Gr. 5 m. 14. — *Patientia.*

Perfectio viarum, hoc eſt, operum, *n* eſt in eo, qui erga imperfectionem proximi impatiens non eſt. Nam qui alienam imperfectionem ferre non valens, patientiam deſerit, ipſe ſibi teſtis eſt; quod perfectè necdum profecit. *Job.* 4. *b.*

o Hil. ſ. pſ. 138. p Au. ſ. pſ. 138. — *Deitas in Chriſto. Membra Chriſti.*

Imperfectum Dei dici poteſt *o* Deitas in Chriſto, non quod ei aliquid deſit, ſed quia non eſt facta, ut imperfectum ſit idem quod infectum, hoc eſt non factum. *Pſal.* 138. Vel imperfectum Chriſti, erant *p* membra corporis ejus, ut Apoſtoli in paſſione.

q Hie. ſ. Iſ. 18. r Hie. ſ. Ier. 13. Gl. or. ſ. Ie. 13. ſ Hie. ſ. Iſ. 32. — *Opera hypocritarum. Infidelitas Judæorum. Deſtructio Hieruſalem. Laus ſimulata phariſæorum. Tentari.*

Perfectio immatura dicitur eſſe *q* in operibus, quæ in hac vita mercedem recipiunt. *Iſa.* 18. *c.*

Perfecta tranſmigratio Judææ fuit: *r* quia in totum à fide deciderunt. Et quia ita eſt deſtructa Hieruſalem, Judæique diſperſi, ut nec illa amplius ſit reparanda, nec illi eo redituri. *Ier.* 13. *c.* Omnes declinaverunt.

Perficiebant ſimulationem *ſ* Scribæ, & Phariſæi, quum fraudulenter laudabant Chriſtum. *Iſa.* 32. *b.*

Perfodere, Perforare, vide Foramen.

Pergere, vide Ire, Peribolus, vide Circumire.

Periclitari, Periculum.

t Rup. ſ. Ion. 1.

PERICLITARI, eſt periculum ſubire. Periculum autem eſt ſalutis diſcrimen, aut alicujus alterius rei in precio habitæ.

Periclitari dicitur navis, *t* quum quis in periculis tentationum hujus vitæ verſatur. *Jona.* 1. *a.* Et quum prædicatio Chriſti multas patiebatur calumnias & perſecutiones Judæorum.

u Baſ. & Ar. ſ. pſ. 114. Hie. ſ. pſ. 114.

Pericula inferni, ſunt *u* peccata, propter quæ obnoxius quis eſt pœnæ inferni. Suggeſtiones etiam diaboli, pericula inferni dici poſſunt. *pſal.* 114.

Perimere, vide Interficere,

Peripſema.

PERIPSEMATA, dicuntur purgamenta, & ramenta, & ſcobes, ac ſordes, quæ abjiciuntur. Ponitur in hyperbolem rei contemptibilis. 1. *Cor.* 4. *c.*

Perire, vide Mori.

Periſcelis,

Directio greſſuum.

PERISCELIS, eſt ornamenti genus circa crura, quo mulieres utebantur, deſignare poteſt directionem greſſuum. *Iſa.* 3. *d.*

Peritus,

Digitized by Google

Peritus, vide Doctus.

Perjurare, vide Iurare.

Perizoma.

Excuſationes peccati.

PERIZOMA dicitur, quod circumcingit corpus, & videtur poni pro pudendorum velamine. *Geneſis 3.b.* Deſignare autem poteſt *a* excuſationes *b* & tegumenta peccati, quibus utebantur Adam & Eva.

a Am. de Parad. b *Am. ſ. pſ. 118. Am. ſ. pſ. 118. ſerm. 12.*

Permanere.

Filius ſemper cum Patre. Duratio eccleſiæ. Stabilitas juſtorum & eccleſiæ. Spiritus Dei non ſemper in homine. Mutabilitas hominis.

PERMANERE, eſt uſque ad finem manere.

Permanet verbum Dei in cœlo, *c* quia filius nunquam à Patre diſcedit. Vel permanet in cordibus juſtorum. Vel permanet in angelis, quia homines in hac vita mutantur. Vel permanet in cœlo, quia cœlorum obedientia eſt perpetua. *Pſa 118.* Permanet etiam filius cum Sole, quia *c* ſemper eſt cum Patre. *pſal. 71.* Permanet etiam cum Sole Chriſtus, vel corpus ejus, quia tamdiu durabit eccleſia, quamdiu erit Sol vel tempus.

Hil. ſ. pſ. 118. c Hie. ſ. pſ. 88

Permanens ſtella, deſignat *d* ſtabilitatem juſtorum. *Pſal. 118.* Et permanet cœtus filiorum Iſrael coram Deo, quia perſeverat eccleſia Deo grata, & in Chriſto fundata. *Jer. 30. d.* Synagoga non permanet, quia fundata ſuper arenam terrenarum promiſſionum, & quia ſervus non manet in domo in æternum.

d Au. ſ. pſ. 118

Non permanet in homine ſpiritus Dei, quia caro eſt, & mutabilis. Vel *e* licet aliquando maneat per bonas cogitationes, non tamen permanet, quia ſtatim homines eum abjiciunt. *Gen. 6. a.* In Chriſto verò dicitur manſiſſe, in quo manet in æternum *Joan. 1. e.*

e Ambroſ de Noe 3. Phi. de gigantibus.

Nunquam permanet homo in eodem ſtatu. *Iob. 14 d.* quia *f* dum infantia ad pueritiam, pueritia ad adoleſcentiam, adoleſcentia ad juventutem, juventus ad ſenectutem, ſenectus tranſit ad mortem in curſu vitæ præſentis ipſis ſuis augmentis ad detrimenta impellitur. Et inde ſemper deficit, unde ſe proficere in ſpatium vitæ eredidit. Fixum enim ſtatum hic habere non poſſumus, ubi tranſituri venimus, atque hoc ipſum noſtrum vivere, quotidie à vita tranſire eſt. Quem videlicet lapſum primus homo ante culpam habere non potuit, quia tempora conſtanter tranſibant. ſed poſtquam deliquit, in quodam ſe quaſi lubrico temporalitatis poſuit, & quia cibum comedit vetitum, ſtatus ſui protinus invenit defectum.

f Gr. 11. m. 37

Permittere, vide Concedere.

Pernicies, vide Deſtruere.

Perpendiculum.

Crux Chriſti. Firmitas divina ſententia.

PERPENDICULUM, eſt inſtrumentum fabri materiarii, ſeu cæmentarii, quo, plumbo à filo & gnomone pendente, rectitudo, ſeu obliquitas operis perpenditur, hoc eſt, examinatur.

Perpendiculum extendendum ſuper Hieruſalem, deſignat crucem Chriſti, in eccleſia dilatandam. *Zach. 1. c.*

Perpendiculum in deſolationem, deſignat *g* ſententiam Dei firmam & immutabilem, qua caſtigare decrevit. *Iſaa. 34. c.*

g Hie. ſ. Iſ. 34.

Perpetrare, vide Committere.

Perpetuus, Iugis, Sempiternus, Semper.

Charitas. Immutabilis dilectio Dei. Lex naturalis. Lex gratia. Perpetuitas eccleſia. Perpetuum ſacerdotium legis nova. Implens Chriſtus promiſſiones. Vita immaculata. Perſeverantia orationis. Memoria paſſionis Chriſti. Dolor Chriſti. Obtemperare legi. Exiſtentia in inferno. Diabolus. Poteſtas mundana. Servitus diaboli. Perplexitas peccatorum.

PERPETUUM idem eſt, quod continuum, minimèque interruptum, quod & Iuge dicitur. Sempiternum autem eſt æternum, vel perpetuum.

Perpetuus ignis, eſt *h* charitas, quæ nunquam excidit. *Lev. 6. b.*

h Gl. in. ſ. Le. 6.

Perpetua charitate dilexit Deus Iſrael, vel animam: *i* quia non mutatur in dilectione. Vel dicitur, quia non per merita ſalvat, ſed per gratiam. *Jer. 31. a.* Sempiterna quoque miſericordia ejus eſt, quia in perpetuum ſalvat. *Iſa. 54. c.* Et ſalus ejus dicitur eſſe in ſempiternum. *Iſa. 51. e.*

i Glor ſ Ie 31.

Sempiternum præceptum, & ſempiternum fœdus, *k* eſt lex naturalis: & etiam lex nova, in qua eſt perpetuum jus. *Exod. 29. e. Lev. 3 d. 7. d. 10. b. 24. Iſa. 24. b. 55 a. 61. c. Ezech. 16. g. 37. g.*

k Ori ſ. Levi. hom. 13

Perpetuus ritus ſeu cultus, aut perpetua religio Phaſe, dicitur, *l* vel quia non erat ſponte prætermittendus: vel quia quod ſignificabatur erat perpetuum: unde perpetuus cultus eſt in Eccleſia. *Exod. 12. c. 27. d. 28. g. 29. g. Lev. 6. b. 7. d.*

Hie. ſ. Ier 32 & ſ. Eze. 16 Gl in ſ. Le. 2. l Glo ord. ſup. Exod 12. Bed ſ. Ex 27.

Sempiternum ſacerdotium *m* non erat legis veteris, niſi ſecundùm quod erat ſignum ſacerdotii legis novæ, quod revera eſt ſempiternum *Exod. 40. b.*

m Glo. ord ſu. Exod. 40.

In ſempiternum dicitur confirmare Chriſtus regnum David, quum *n* implet promiſſiones. *Iſ. 9. d.*

n Hie. ſ. Iſa 9.

Perpetua oblatio, & juge ſacrificium, eſt *o* vita immaculata, quæ ſemper eſt grata Deo. *Exod. 29. g. Lev. 6. b. Num. 28. 8.* Et ſempiternum thimiama, eſt perſeverantia orationis. *Exod. 30. 4.*

o Or. ſ. Num. hom 23.

Semper exiſtens lamina in fronte pontificis, deſignat *p* totum hominem ſubjectum deberè eſſe divino ſervitio: & continuam habendam memoriam paſſionis Chriſti. *Exod. 28. g.*

p Glo ord ſu. Exod 28.

Perpetuus dolor eſt, *q* qui ſine intermiſſione affligit: talis erat dolor Chriſti in paſſione: cui non fuit datus reſpirandi locus. *Jerem. 15. d.*

q Glo int ſu. Ier 15

In perpetuum credere Moyſi, eſt ſemper obtemperare legi *Exod. 19. 4.*

Sempiterni mortui ſunt, *r* qui non ſperant liberari, hoc eſt, qui ſunt in inferno. *Threni. 3. a.* Dicuntur etiam ſempiternus populus. *Ezech. 26. d.* qui deſcendunt in lacum ad populum ſempiternum.

r Glo. ord ſup. Thre 3.

Sempiternus inimicus filiorum Iſrael, dicitur mons Seir. *Ezech. 33. a.* deſignans *ſ* diabolum adverſarium fidelium, & poteſtatem mundanam & terrenam.

Hie ſ Ez. 35 ſ Glo ord ſup. Eze. 35.

Sempiternus ſervus Dei, dicitur Leviathan. *Iob. 40. d* quia *t* diabolus nunc ſervit Deo in tentandis juſtis. & poſtea ſervet, quando juſti ejus cruciatus conſpiciendo, in Dei laudibus creſcent.

t Gr 33. m. 18 19.

Perplexus.

PERPLEXUS, eſt intricatus, vel implicatus, & qui explicare ſe nequit.

Perplexi dicuntur nervi teſticulorum Behemoth. *Iob 40. a.* Quando *u* ſic nos argumenta hoſtiis illigant, ut culparum nodi, unde quæruntur ſolvi, inde durius aſtringant: ut quum quis penſare pondus honoris eccleſiaſtici negligens, ad locum regiminis præmiis aſcendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quàm honoribus gaudet: dum cor tribulationibus premitur ad memoriam culpa revocatur, doletque ſe ad laborem cum culpa perveniſſe, & quam ſit iniquũ quod admiſerit, ex ipſa fructus

u Gr 33. m. 19

fructus difficultate agnoſcit. Reum igitur ſe eum impenſis præmiis agnoſcens, vult adeptæ ſublimitatis locum deſerere: ſed timens ne gravius delictum ſit ſuſcepti cuſtodiá reliquiſſe, vult ſuſcepti gregis curam gerere. Sed formidat ne deterior culpa ſit tegmina paſtoralis gratiæ empta poſsidere. Per honoris ergò ambitum ligatum culpa hinc inde ſe conſpicit. Vel ſunt perplexi; *a* quum graves & penè inextinguibiles voluptates in hominibus excitant.

a Hie. ſ. Iob 40

Perſa, Perſis.

PERSA, id eſt, frangens, ſive dividens, aut ungula, vel gryphus, vel tentans, Perſis autem eſt regio Orientalis, ultra Aſſyrios & Babylonios: unde dicuntur Perſæ.

Perſæ, id eſt, tentantes ſunt *b* dœmones, qui nituntur perdere mundum. Vel interpretantur tentati, & deſignat eos qui tentationi ſuccumbunt. *Iſai.* 21.*a.* Juxta Septuaginta. *Ezech.* 27.*b.*

b Hie. ſ. Eze. 27.

Dæmones. Cedentes tentationi.

Perſequi, Perſequutor.

PERSEQUI, eſt valde vel perfectè ſequi. Eſt autem interdum afficere *Iob.* 19.*d.* Stipulam ſiccam perſequeris. Et inſectari, *Ioſ.* 8.*d.* Qui perſequebantur Joſue. Et ſequi fugientem. *Gen.* 35.*a.* Non ſunt auſi perſequi recedentes

Perſequi dicitur Deus ſtipulam ſiccam, *c* quum magna rectitudine impedit & caſtigat hominem, qui viriditatem intimi amoris perdidit. *Iob.* 13.*d.* 19.*c.* Et perſequitur detrahentem ſecretò proximo ſuo, ut ipſa perſequutione emendetur. *pſal.* 100. Perſequitur etiam Chriſtus gentes, *d* eas convertendo: perſequitur verò dæmones, ipſos confundendo. *Iſa* 41.*a.*

c Gr. 11. m. 84 & 14. mo. 25. d Hie. ſ. Iſ. 41 Or. ſ. Le. h. 16. Au. ep. 50. Iſy ſ. Lev. 26 Gre. ſ. Re. 7. Hie. ſ. Iſ. 30. e Gr. ſ. 1. Re. 14.

Caſtigatio Dei.

Perſequi inimicos, eſt ab aliorum mentibus prædicando dæmones ejicere. *Lev.* 26 *a.* Et perſequi inimicos, donec deficiant, eſt caſtigare malos, donec emendentur. *Pſ.* 17. Perſequi autem Philiſthæos, eſt vincere dœmones per bona opera. 1 *Reg.* 7.*c.* Perſequuntur etiam veloces alios veloces fugientes, quum doctores eccleſiæ convincunt hæreticos. *Iſa.* 30.*d.*

Prædicando ejicere dæmones. Caſtigare malos. Convertere hæreticos.

Ceſſans Saul à perſequutione inimicorum, deſignat *e* prædicatorem poſt prædicationem redeuntem ad ſeipſum corrigendum. 1. *Reg.* 14.*g.*

f Baſ. ſ. pſ. 33. Hie. ſ. Iſa. 51. g Hie. ſ. Ez. 35

Redire prædicator ad ſe.

Perſequi pacem, *f* eſt in omnibus pro ſcopo illam habere. *Pſal.* 33. Et perſequi juſtitiam, eſt in omnibus eam diligenter ſervare. *Iſa.* 51.*a.*

Amor pacis & juſtitia.

Perſequi dicitur ſanguis montem Seir. *Ezech.* 35 *b.* quando ſancti clamant *g* adverſus mundanos: Vindica Domine ſanguinem noſtrum.

Vindicta Sanctorum in malos.

h Hie. ſ. Iſa. 8. & ſ. Nah. 1. i Aug. ep. 48

Perſequitur caligo malos, *h* quando confunduntur ab erroribus ſuis. *Iſa.* 8.*d.* Et perſequuntur tenebræ inimicos Iſrael, quum mittuntur in tenebras exteriores. *Nahu.* 1.*b.*

Confuſio malorum.

Perſequens Iſmael Iſaac, deſignat *i* eccleſiam magis pati perſequutionem ſuperbia & impietate carnalium, quando eos temporalibus terroribus atque moleſtiis emendare conatur *Gala.* 4.*g.*

k Gl. ord. ſup. Gen. 31 l Gr. 14. m. 25 m Baſ. ſ. pſ. 7. Am. ſ. pſ. 118. ſer. 11

Perſequens Laban Jacob, deſignat *k* mundum perſequentem bonos ipſum fugientes. *Gen.* 31.*c.* Perſequuntur autem mali bonos ſicut Deus. *Job.* 19.*b.* Quia *l* tandem perſequutionem quam Deus permittit, ipſi exercent. Sed dum una cauſa cum Deo etiam per eos agitatur, non tamen voluntas una in eadem cauſa ſervatur, quia cum omnipotens Deus amando purgationem exhibet, injuſtorum pravitas ſæviendo maliciam exercet. Et perſequuntur ſicut Deus, quum ita ex infirmitatibus miſerum affligunt, ac ſi ipſi more Dei de infirmitate nihil haberent.

Mundus perſequens bonos.

Perſequens Pharao filios Iſrael, deſignat diabolum perſequentem fideles. Et fuerunt majores ejus perſecutiones, quando voluerunt filii Iſrael exire de Ægypto: quia diabolus gravius tentat eos, qui ab ipſo recedere volunt. *Gen.* 35.*a.* *Exo.* 5.*b.* 14.*b.* 15.*d.* Perſequitur autem crudeliter, quia animas ipſas perdere nititur. *Iſa.* 14.*b.* Perſequentes autem animam ſunt *m* dœmones, caro, & mundus, à quibus petendum eſt liberari *pſal.* 17. 118. 142. *Thren.* 1.*a.*

Perſequentes dæmones animam, & mundum & carnem.

n Ori. ſ. Mat. hom. 26 Hie. ſ. Mat. 10 o Hil. ſ. p. 142 Gr. ſ. pſ. 108 Arn. ſ. pſ. 102 Aug. ſ. pſ. 118 p Hil. ſ. pſ. 118

Perſequuntur Prophetas de civitate in civitatem, *n* qui ſenſum evangelicum à propria civitate expellentes, ad extraneam civitatem, hoc eſt, ad extraneum ſenſum ipſum Evangelium transferunt. *Matth.* 13.*d.*

Dare extraneum ſenſum evangelio.

Perſequens Abſolom David patrem ſuum, deſignat *o* perſecutionem Judæ & Judæorum in Chriſtum. *pſal.* 142. *in titulo.* Et perſequentes hominem inopem, ſunt Judæi perſequentes Chriſtum, *pſal.* 48. 108. 141. Et principes Judæorum perſequuti ſunt Chriſtum, & corpus ejus gratis, quia ſine ulla cauſa. *pſal.* 118.

Perſequentes Iudæi Chriſtum & membra ejus.

Perſequens diſpenſator Joſeph fratres ipſius diſcedentes. *Gen.* 44.*a.*

Perſeverare. Perſiſtere.

PERSEVERARE, eſt cum animi conſtantia, & quaſi quadam ſeveritate continuare.

Perſeverans dies ordinatione Dei, deſignat *p* durationem juſtorum, aut ipſam æternitatem perpetuò durantem. *pſal.* 118.

Duratio juſtorum. Æternitas.

q Am. ſ. Luc. 15.

Perſeverat pulſando, *q* qui aſſiduæ orationi inſtat. *Luc.* 15.*b.* Ad hoc facit perſeverare in fide, quod eſt neceſſarium ad orationem. *Colo* 1. *c.*

Inſtantia orationis.

Perſeverans lepra eſt durans peccatum, *Lev.* 13.*g.* 14.*f.*

Durans peccatum.

r Gr. 12. m. 23 Hie. ſ. Iob. 15.

Non perſeverat ſubſtantia ſuperbi. *Job* 15.*d.* quia hoc quod habere videtur exterius, *r* tranſit: & illud quod tranſire non poterat, interius non habet: vel non perſeverabit collectio vitiorum ſuperbi, quia vita ejus prædicetur: ne poſsit addere peccata peccatis.

ſ Glo. int. ſup. Gen. 37.

Perſeverantia Jacob in fletu, deſignavit *ſ* continuam perfidiam Judæorum, qui nolunt conſolari credendo. *Gen.* 37.*g.*

Perſona.

PERSONA juxta Philoſophos, eſt rationalis naturæ individua ſubſtantia. Et ſæpe ſumitur pro facie conficta, quæ naturalem faciem tegit, unde perſonati dicuntur. Perſona autem dicitur imponi alicui, cui aliquod munus, aut provincia committitur, & accipere & conſiderare perſonam viri, eſt habito reſpectu ad aliquam alicujus qualitatem, ut ad honorem, ſeu potentiam, aut è diverſo paupertatem aliquid injuſtum illius gratia agere, aut judicare. *Levit.* 19. 10. Non conſideres perſonam pauperis. *Deut.* 1.*c.* 10.*d.* 16.*c.* *Iud.* 11.*c.* *Iob.* 32.*d.* 34.*b.* *Eccl.* 20.*c.* 21.*d.* *Iſa.* 42.*a.* *Matt.* 22.*b.* 2. *Cor.* 2.*c.*

Perſonæ etiam dicuntur phantaſmata. *Sap.* 17.*a.* Perſonæ triſtes illis apparuerunt.

Perſpicuum, vide Clarum.

Pertinax, Pertinacia.

Odium Scribarum. Incentiva carnis.

Pertinax dicitur, qui nimis eſt tenax, & ſumitur pro obſtinato: qui ſcilicet in re, quam ſemel animo concepit, nimium firmiter perſiſtit.

Pertinax furor Simeon, & Levi, deſignat perſeverans odium Scribarum & Phariſæorum in Chriſtum. Deſignat etiam incentiva carnis, quæ obſtinatè perſeverat in homine. *Gen. 49. a.*

Pertinere.

PERTINERE, eſt idem quod pertingere, pervenire, & attinere. Item exigit. *Gen. 14. b.* Univerſa quæ ad cibum pertinent. Incumbere. *Num. 4. b.* Ad cujus pertinent curam. Spectare. *Exod. 9. a.* Ex his, quæ pertinent ad filios.

Chriſtus hoſtia, ſacerdos. Studium ſacræ ſcripturæ. Explere voluptates obſtinatè.

Pertinens ad ſacerdotem offerentem hoſtiam pro peccato & pro delicto, deſignat *a* hoſtiam, quæ eſt Chriſtus, qui ſimul fuit hoſtia & ſacerdos. *Lev. 7. a. 10. c. 14. b.*

Pertinentia ad veſcendum ſunt, *b* quæ pertinent ad ſtudium ſacræ ſcripturæ. *Exod. 12. c.*

Pertinentia ad filios Iſrael non læduntur à peſte & grandine. *Exod. 9. a.*

Non pertinet ad ſuperbum de domo ſua poſt ſe. *Iob. 21.* quia etſi nunc pro ſummo bono concupiſcit germen generis habere: domum familia & opibus explere, & diu in hac carnis corruptione vivere, ſi tamen aliquid fortè ad ejus deſiderium veniat, quod tamen niſi cum offenſione Conditoris obtinere nequeat, ejus animus ad paululum perturbatus cogitat, quia ſi hoc egerit, unde offenſam ſui conditoris incurrat, in domo, in filiis & in vita percutitur. Sed ſuperbia ſua protinus inſtigatus obdureſcit, & quamlibet in vita, aut in domo percuſsionem ſentiat, nequaquam curat, dummodò, quæ cogitaverit, expleat, & quouſque vivit, voluptates ſuas perficere non deſiſtit.

a Gloſ. ord. ſ. Lev. 6. b Gloſ. int ſ. Exod 12. c Gr. 13. m 28

Pertingere, Attingere.

Potentes ſuſtentantes prædicatores. Prædicatio Chriſti ad Gentes. Prævenire inſidias. Superbia. Negatio providentiæ. Elatio ſenſuum.

PERTINGERE, eſt perfectè tangere & conſequi.

Pertingentes vectes tabularum tabernaculi à ſummo uſque ad ſummum, deſignant *d* potentes in Eccleſia ſuſtentantes ſufficienter prædicatores in temporalibus. *Exod. 26.*

Pertingere terminum Zabulon uſque ad Sidonem. *Gen. 49. b.* eſt *e* prædicationem Chriſti extendi ad Gentiles, & etiam ad pejores Gentilium. Pertingat etiam ille uſque ad Sidonem, qui prævenit inſidiatorum doloſam machinationem, ſive malignorum ſpirituum, ſive perfidorum hominum.

Pertingens turris, quam ædificabant gentes, uſque ad cœlum. *Gen. 11. a.* deſignat ſuperbiam *f* pertingentem uſque ad contemptum Dei, & negationem providentiæ, aut juſtitiæ divinæ. Deſignare poteſt elationem ſenſuum, aut concupiſcentiæ uſque ad mentis ſuggeſtionem.

d Rup 4. ſ. Exod. 12. e Ric de S. Vict de 12. patriar. 43 f Phil. de conf. ling.

Pervalidus, vide Fortis.

Pervenire.

Aſſequi perfectionem patrum. Docilitas. Suſtentatio prædicatorum. Sacerdotium vetus uſque ad Chriſtum. Converſio in fidelium. Diſſipatio hæreticorum. Secare vitia animæ. Augmentum ſpirituale. Vincere dæmones. Iudices fidei ſacerdotes. Multiplicata vitia Iudæorum. Punitio malorum. Natura divina. Æternitas Dei. Providentia Dei. Dominium Dei. Præcepta Dei. Iudicia Dei. Ultima mundi.

PERVENIRE, eſt ad finem venire.

Pervenire, aut non pervenire ad dies patrum, videtur eſſe aſſequi eorum perfectionem, aut non aſſequi. *Gen. 47. b.*

Pervenientes filii Iſrael uſque ad montem Sinai, ubi acceperunt legem. *Exod. 19. a.* deſignant paratos ad percipiendam doctrinam.

Perveniens vectis tabularum tabernaculi ab angulo uſque ad angulum. *Exod. 36. d.* deſignat *g* ſuſtentationem prædicatorum per principes ſeculares.

Pervenire domum Eli ad virilem ætatem. *1. Reg. 2. g.* eſt *h* ſacerdotium Judæorum pervenire uſque ad tempus Chriſti. Vel eſt, cum ordinandi perveniunt ad tempus, quo recipere debeant ordines.

Pervenit pugna uſque ad Bethauen. *1. Reg. 15. d.* Quando *i* ii, qui videbantur inutiles, convertuntur ad fidem.

Pervenire dicuntur domini gentium uſque Jazer. *Iſa. 16. c.* quum *k* Apoſtolici viri veniunt ad diſſipanda fortiſsima dogmata hæreticorum.

Pervenit gladius uſque ad animam. *Ier. 4. c.* quando *l* nil vitale relinquit in anima, ſive in bono, ſive in malo. In bonum enim penetrat gladius, ut ſecet & purget vitia.

Pervenit Hieruſalem ad mundum muliebrem, hoc eſt ad tempus, *m* quo mulieres amari poſſunt. *Ezech. 16. a.* Et deſignat animam ſpiritualiter creviſſe, & ornatam eſſe virtutibus.

Pervenit ad victoriam judicium hominis, *n* quum inſidiantem adverſarium abſolutus per adventum Chriſti victor excludit. *Ioel. 13. c.*

Pervenire cauſam aliquorum litigantium ad Deos, hoc eſt, ad judices. *Exod. 22. b.* eſt *o* cauſam fidei decernendam eſſe per ſacerdotes, vel catholicos doctores.

Perveniunt principes Judæorum, aut hæreticorum uſque Hanes, *Iſa. 30. a.* cum in omnes errores & vitia Ægypti, hoc eſt, hujus mundi ſe extendunt.

Pervenit calix ad filiam Edom, *p* quando mundani caſtigantur. *Thren. 4. d.*

g Rup. 4. ſ. Exod 12 h Gr ſ. 1. Re. 2 i Gr ſ. 1. Re. 14 k Hie ſ. Iſ. 16 l Glo. inter ſ. Ier. 4. m Hi. ſ Ez. 16 n Gr 16. m 15 o Glo. inter ſ. Exod 22 p Glo. ord ſ. Thren. 4.

Pes.

Pedes dicuntur, quibus utimur in gradiendo: ſuntque infima pars corporis: & aliquando pedes dicuntur ipſi greſſus. *Prov. 1. b.* pedes illorum ad malum currunt. Per metaphoram pedes ſunt ſuſtentantes aliquid, ut pedes menſæ, pedes ſtatuæ. Item pedes, pro conſpectu. *Deut. 33. a.* Qui appropinquant pedibus ejus. Pro defectu. *Pſ. 9.* Comprehenſus eſt pes eorum. Pro dominio ſeu imperio. *Iud. 14. a.* Dominus conteret eos ſub pedibus veſtris.

Pedes Dei aliquando deſignant *q* divinam naturam, & ſtabilitatem æternitatis ejus: ſub quibus pedibus dicitur eſſe caligo. *Pſa. 17. 98. 1. Par. 28. a. Iſa 66. a.* deſignant etiam vim illam Dei, quæ in omnia cuſtodienda & gubernanda protenditur: & viam latam & amplam eorum, quæ ſingulis ſunt: & profunditatem ſeu abyſſum judiciorum Dei: & Dominum ejus: & ſtabilimenta virtutis ejus: & etiam præcepta ejus, & ultimam partem providentiæ ejus, & ultima mundi futura. *Gen. 18. a. 19. a. Exod. 24. c. 2. Reg. 22. a. Iſaiæ 6. a. 60. a.*

q Euch ſer. ſpir. 2. Cyr. contra Iul 5. Aug 83 q 18. & de oſſen. divinis. Ori. ſ. Gen. 6. 1. & ſ. Iſ b. 44 Hie. epiſt. & factum eſt Bern. ſ. 5 de verſ. Iſa. Bed ſ Gen. 18

Pedes etiam dici poſſunt *a* humanitas Chriſti, quam etiam ſignificant pedes agni, *Exod.* 12 *d.* 24 *c. Pſal.* 17. *Iſa.* 6. *c. Zac.* 14. *a.* Pedes etiam ſunt omnia, quæ ad incarnationem, & opera diſpenſationis ſpectant. *Lev.* 4. *c.* 8 *d.* 9 *c. Pſalm.* 8. 67. *Luc.* 7. *f.* Idem deſignant pedes vituli, ſeu arietis, deſignatur etiam in his humilitas Chriſti. Pedes ejus dicuntur ſimiles aurichalco. *Apoc.* 1. *d* quia ſicut Aurichalcum multis ignium impendiis ex ære perducitur ad colorem auri, ita & illa humanitas per multas tribulationes paſſionis & mortis perducta eſt ad gloriam divinitatis.

Pedes Chriſti, quos lavabat, & oſculabatur, & ungebat peccatrix, deſignabat *b* miſericordiam & judicium *Luc.* 7. *f.*

Pedes Chriſti, qui currunt ad faciendam pacem, &c. ſunt *c* pacifici: & etiam extrema Eccleſiæ, hoc eſt, pauperes & infirmi in Eccleſia. Item Apoſtoli, & prædicatores. *Deut.* 33. *a Pſal.* 37. 67, 131. *Iſaia.* 52. *b. Matth.* 25. *c. Luc.* 7. *f. Ioan.* 12. *a.* Et pedes Chriſti, *d* qui unguntur unguento odorifero, ſunt Apoſtoli prophetia delibuti, qui ſuave olentis unguenti, nempe ſancti Spiritus participes ſunt. Adoramus autem in loco ubi ſteterunt pedes ejus, hoc eſt, quo pedes ejus Apoſtoli pervenerunt: per quos prædicatus venit ad fines terræ. Hi pedes lavantur butyro. *Job.* 29. *a* pedes etiam ejus, columna ignis, *e* ſunt Apoſtoli ac prædicatores. *Apocal.* 10. *a.* Extrema quoque Chriſti vita in mundo, pedes ejus dici poteſt. *Nahum.* 1. *d Roman* 10. *c.* pedes quoque ejus, qui unguntur unguento odorifero, divinam ejus doctrinam ſignificant: quæ cum inſigni gloria orbem terræ pervadit. Exiit enim ſonus in fines terræ. Pedes quoque ignei, ſunt Eccleſia ultimi temporis, quæ multis tribulationibus velut igne probabitur. *Apoc.* 1. *c.* pedes etiam Job, hoc eſt, Chriſti, quos ſubverterunt Judæi, ſunt *f* Apoſtoli & prædicatores, qui portant nomen Chriſti: qui etiam dicuntur pedes egentis hominis. *Job.* 28. *a.* 30. *a. Pſal* 30. *Zach.* 14. *a.*

Pedes Eccleſiæ dicuntur *g* ſancti prædicatores, qui lavantur butyro, quando pinguedine boni operis infunditur atque mundatur pulvis collectus de gloria prædicationis. *Job.* 29. *a.* Et ſordes ſunt in pedibus, quando vitia ſunt in doctoribus. *Thren.* 1. *c.* Quod etiam intelligitur in doctoribus Synagogæ, qui pedes erant ipſius Synagogæ. Pes etiam claudi, *h* dicitur eſſe Doctor, qui exemplo & doctrina ſimplices deducit. *Job.* 29. *c.* pedes quoque Eccleſiæ dici poſſunt minores & humiles in Eccleſia: & ipſe populus: & viſitantes infirmos, & exercentes opera miſericordiæ. Et pedes uniuſcujuſque dici poſſunt filii, aut ſervi, per quos operatur. *Matth.* 18. *b. Iſaia* 60. *a.* A planta pedis uſque ad verticem percuſſus Job, deſignat perſecutiones, quas patitur Eccleſia ab infimis, uſque ad ipſum caput Chriſtum. *Job* 2. *b.* 30. *b.*

Pedes in angelis, deſignare poſſunt *i* mobilitatem, celeritatem, atque curſum ſempiterni motus ad divina tendentis. *Exod.* 4. *f.* Tetigit pedes ejus: quod aliqui intelligunt de angelo, aliqui de Moyſe.

Pedes animæ, dici poſſunt *k* præcipuæ animæ potentiæ, hoc eſt, intellectus & voluntas: & peculiariter voluntas, & ejus affectus, quibus & bona, vel mala incedit. *Gen.* 41. *f.* 47. *e Exod.* 3. *b,* 21. *c.* 30. *c.* 40. *d.* 2. *Reg.* 2. *b. pſalm.* 9, 17, 25, 37, 38, 65, 72, 90, 104, 118, 120, 121. *Prov.* 3. *c. Cant.* 5. *b. Iſaia* 20. *a.* 23. *b.* 49. *f.* 52. *b. Ierem.* 14. *b. Luc.* 9. *a Matth.* 5. *f.* 18. *a.* Et pedes lavare, eſt à voluntate terrenos affectus amovere, & ad cœleſtia evolare. Eſt etiam actiones mundare, *l* quæ ita pedes dicuntur, ut præſens ſæculum ſviam appellare Prophetæ conſueverunt, *Lev.* 1. *b. Ioan.* 13. *a. Rom.* 17. *c.* pedes ligati, ſunt potentiæ impeditæ. *Mat.* 22 *b.* Pedeſtres ſequuntur Chriſtum, qui animo & voluntate ſequuntur. *Mat.* 14. *b.* pes hominis, aut jumenti non tranſit per Ægyptum, quum affectus *m* non illuc accedunt. *Ezec.* 26. *c. Job.* 18. *b.* 23. *c.* 31. *a.* pedes etiam animæ ſunt ipſi ſenſus. *Pſal.* 24. 29. pedes item animæ, geminam charitatem, Dei videlicet & proximi ſignificare poſſunt. Pedes *Mariæ*, ſub quibus ponitur Luna. *Apoc.* 12. *a.* ſunt affectus, ſub quibus habebat omnia terrena & mutabilia.

Pedes Moyſis diſcalceati, deſignant *n* extrema tempora, quando videlicet dimiſſa eſt ſynagoga à lege, ut acciperet eam Chriſtus. *Exod.* 3. *b.*

Pedes bovis, & aſini, *o* mentes ſimplicium ſignificare poſſunt. *Iſa.* 32. *d.*

Pedes quandoque ſignificant *p* opera, & ipſum principium operandi: & pedes calceati ſunt bona opera cum debitis circumſtantiis. *Exod* 12. *b.* Ideò prohibendi ſunt à nuditate, ut opera noſtra rectitudinem habeant, *Jerem.* 2. *e.* Hæc opera ſunt pedes ſponſæ. *Can.* 5. *b.* Et pedes Aaron, & filiorum ejus ſunt bona eorum opera. *Lev.* 8. *d.* 21. *d.* Et pedes quatuor animalium recti, ſunt opera recta. *Ezec.* 1. *b.* pedes vituli offerre, eſt perſeverare in bonis operibus uſque ad mortem. *Lev.* 4. *c. Job* 13 *d* 39. *b.* pedes autem ſordidi, ſunt opera immunda. *Thre.* 1. *c.*

Pes ſtans in directo, *q* eſt fides rectè incedens inter proſpera & adverſa. *pſal.* 25.

Pes dexter pontificis, qui ungitur, *r* directionem operationum in bonum ſignificat. Et totius vitæ tranſitum purgatum. Idem deſignat pes dexter leproſi. *Lev* 8. *d.* 14. *e.* Et pedes animalium recti, deſignant *ſ* velocem acceſſum à terrenis ad cœleſtia. *Ezech.* 1. *b.*

Pedes Sanctorum, quos ſervat Dominus, ſignificant *t* & fortitudinem & humilitatem: fortitudine ſervamur in adverſis: humilitate in proſperis. Deſignare etiam poſſunt fidem & amorem. Pedes etiam, ſunt meditatio & oratio. Meditatio docet, quid deſit, oratio quod deſit obtinet. 1. *Regum* 2. *g.*

Pedes aliquando ſignificare poſſunt *u* ultimum legis præceptum, in leproſo, qui tenetur lepra munda. *Lev.* 13. *b.*

Pedes ſive pars pedum in monumento Chriſti, *x* vitam activam deſignare poſſunt, quæ in operando quaſi in gradiendo conſiſtit. *Joan.* 20. *c.*

Pedes quandoque *y* conſilium, quo agimus iter vitæ, ſignificare poſſunt. *Rom.* 3. *c. pſal.* 73.

Pede pertranſire in flumine. *Pſa.* 65. eſt *z* per humilitatem tranſire tribulationes.

Pedes ſtatuæ, *aa* finem operandi, aut finem vitæ ſignificare poſſunt. *Daniel* 2. *e.* vel deſignant neceſſitatem. Et pes ex parte fictilis deſcribitur, quia delicata mens nunc in eorum odium obduratur, per quos fortè à ſuis deſideriis reſtringitur, nunc verò cum concupita ſuppetunt, in eorum luxu reſolvitur.

Pedes hoſtiæ lavandi, deſignant *bb* fulcra voluptatis, aut fomenta mandanda. *Lev.* 1. *b*

Pedes menſæ quatuor *Exod.* 25. *c.* 37. *b.* quatuor ſenſus ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt. Pedes autem evangelizantium, ipſam doctrinam evangelicam deſignare poſſunt. Et pulvis pedum, ejus interpreta-

Left margin: *a* Am de offen. div. Damaſ lib 1 cap 17. Bern. ſ. 5 de ver Iſa Bed ſ Exo 12. Ori ſ Iſ. ho 1 Aru ſ pſ. 67 Au 83 q. 68 *b* Gre ho 2. 21. 33. Eu ſer ſpir 1. Bern ſ de Maria Mag. & ſ. Cant. ſerm 6. *c* Orig ſ. Gen hom 17 & ſ. Matt cap 15 Am. de Tob. 22. Hier. ſ Iſ 52. *d* Aug 83 q 62. & de eſſen divin. & ſ pſ 60. 131 & ſ Apo hom 7 Gre 19 mo 11 12 & hom. 31 *e* Cle. Alex 2 ped. 8 *f* Hie ſ. Iob. 30 & ſ pſ 10. Aug hom. 24 Rup. ſ Zac 13 *g* Gre mor. 10. mor 11. 20. Glo. inter. ſ Thren. 1. *h* Ori. ſ Mat. hom 3 & ſer Rom. 18. Gr 3 m. 14 & 10 mo. 22. *i* Dion cal Hierar 15 *k* Ori ſ. Exod & ſ. Matt ho. 1 20 & ſeq Ind. hom. 8 Baſ ſ pſ 17 Am de ver. 3. & prol 4 Spir in ſancto 1 13 ſ. Lev. 1 Phi de vict. *m* Hi ſ pſ. 24 Gre 4 mo 40 Aug ſ p 13 Gloſ ord. ſ. Apoc. 18 *n* Ori ſ Exo hom 12. *o* Hie ſ Ier 2 *p* Cyr cont. Iul. 9 *q* Iſyc. ſ Lev 8 Gr. 11. m. 25 & 11 mo 8. *r* 1 Iaſ 12. & ſ. Can. 5. & ſ Eza. ho 8 *q* Glo ord. ſ. Thre 1. Chry. ſ pſa 25. *t* Orig ſ Lev. hom 8 Phi 2 de vi ta Moyſis *ſ* Hie ſ Eza 1. *t* Gr ſ. 1 Re 2 Ber. ſerm de Pan 2. alleg

Right margin: Humanitas Chriſti. Incarnatio. Humilitas. Humilitas Chriſti. Miſericordia & judicium Pacifici Infirmi eccleſiæ Apoſtoli & prædicatores. Doctrina Chriſti. Eccleſia ultimi temporis. Prædicatores. Minores & humiles in Eccleſia Exercentes opera miſericordiæ. Celeritas angelorum. Potentia animæ Affectus voluntatis. Actiones. Senſus. Gemina charitas. Extrema tempora. Mentes ſimplicium. Opera. Fides. Directio operum Fortitudo & humilitas. Fides & amor. Meditatio & oratio Vltimum præceptum. Vita activa. Conſilium. Humilitas Finis operandi, aut vitæ. Neceſſitas. Fomenta voluptatis Senſus ſacræ ſcripturæ. Doctrina evangelica.

S. Aud *u* Gloſ inter ſ Lev 13 *x* Ori in div. hom. 10 *y* Ori ſ. Rom. 3. *z* Gloſ ord ſ. pſ. 65 *aa* Ric. de S. Vict de ſom Nabuc 29. *bb* Bed ſ Exod 2. Iſy ſ Lev 24.

pretatio *Nah. 1.d.* pedes autem habet & non ambulat *a* qui habet profectuum ſcientiam, & novit quomodo ad anteriora ſe extendere oporteat, nec tamen ad profectum tendere curat. *Pſa. 113.*

Pedes multi *b* variam doctrinam præter evangelicam, ex quibus ſalutem ſibi aliqui promittunt, indicant. Deſignant etiam diverſam ſpem. Et pedes quatuor in volucribus: aut aliis animalibus immundis, ſignificant abuſum quatuor evangeliorum. *Lev. 11.d.g.*

Pes ſacerdotis, eſt *c* profunditas inveſtigationis: pedem in aqua Jordanis ponere, eſt profunda inveſtigatione occulta penetrare. *Joſ. 3. d.*

Pedes tunicæ ſacerdotis, *d* converſationem ſignificare poſſunt. *Exod. 28.f.39d.* Deſignant etiam finem vitæ mortalis Chriſti, quando magis rubuerunt mala punica & reſonarunt tintinnabula: quia in fine maximè dilexit ſuos.

Pes columbæ, non inveniens requiem in terra. *Gen. 8.b.* ſenſus *e* Sanctorum ſignificat, qui non requieſcunt in terra.

Pes, eſt *f* carnale deſiderium: ut enim pes in imo jacet, ita carnale deſiderium per appetitum infimis inhæret. *Iſa. 1.a.* A planta pedis uſque ad verticem non eſt in eo ſanitas.

Pes Jacob claudicans, ſignificare poteſt *g* amorem ſeculi, & infidelitatem: & peculiariter infidelitatem Judæorum. Pes autem rectus amorem Dei, & credentes. *Gen. 32.e.* pes etiam Balaam attritus ab aſina *h* infidelitatem Scribarum & phariſæorum ſignificat. *Num. 22.e.*

Pedem intingit in ſanguine, deſignat *i* carnem cujuſque tingendam & abluendam in Chriſti paſſione. *Pſa 97.*

Pes ſuperbiæ dicit *k* diſceſſum & lapſum in ſuperbiam: & principium apoſtatandi à Deo. *Pſa. 35.*

Pedes aliquid infimum & contemptibile ſignificare ſolent: ut quum quid pedibus conculcari dicitur. *Iſa. 28.*

Pedes quibus Pharao conturbat aquas, hæreticos ſignificare poſſunt: & eorum ſuperbiam. *Eze. 32. a. Pſa. 35.* Et pedum velocitas eſt acumen ingenii hæreticorum, quo diſcurrunt per teſtimonia ſcripturarum. Deſignat etiam *l* oratorum eloquentiam. Sophiſmata dialecticorum, quibus opprimere veritatem nituntur. *Amos. 2.d.* Hi pedes ſunt tanquam urſi, propter malitiam & veſaniam. *Apoc. 13. a.* Hi ſunt *m* miniſtri regni Perſarum, & Aman, feſtinantes ad effundendum ſanguinem Judæorum.

Pes hominis ponitur in nervo, *n* quando pravitatem illius Deus forti diſtrictionis ſuæ ſententiâ ligavit. *Iob. 13.d.*

Pes ſcandalizans, ſignificare poteſt *o* filios, aut inferiores: quorum affectus ſi amori Domini præponatur, nos excludit à regno cœlorum, ideo abſcindendus. *Matth. 18.b.* poteſt etiam intelligi puſillanimitas & negligentia retrahens nos, ne proficiamus de virtute in virtutem.

Pedi laſſo comparantur, *p* qui ſperat in homine in die anguſtiæ. *Prov. 25 b.*

Varia doctrina præter evangelicam. Abuſus evangeliorum. Profunditas inveſtigationis. Converſatio ſacerdotis. Finis vitæ Chriſti. Senſus Sanctorum. Carnale deſiderium. Amor ſeculi. Infidelitas Judæorum. Ablutio ſanguine Chriſti. Lapſus in ſuperbiam. Res viles. Hæretici. Ingenium. Hæreticorum eloquentia & ſophiſmata. Miniſtri diaboli. Filii. Puſillanimitas. Præbentes exempla virtutis. Hoſtes Eccleſiæ. Scientia minores. Animæ fideles. Prædicatores. Voluptates. Silentium.

a Ric. de S. Vict. de ſomn. Nabuch. 14. b Iſy. ſ. Lev. 11. Gloſ. inter ſ. Lev. 11. c Rica de S. Vict. de exterm. mal. 13. d Bed. ſ. Exo. 28. Ruper. 4. ſ. Exod. 24. e Bed. ſ. Ge. 8. f Rica de S. Vict. de ſtatu interioris hominis 2. g Amb. 2. de Iacob 7. Chry. ſ. pſ. 92. h Orig. ſ. Nu. hom. 14. i Am. ſ. Lu. 7. k Aug. 6. muſica 16. & ſ. Pſa. 35. l Hie. ſ. Am. 2. m Au. ſ. Apo. hom. 10. Rup. 8. ſ. Apo. n Gr. 11. m. 25. o Hieron. ſ. Matth. 18. Bern. ſerm. 12. de Angel. p Bed. ſ. prov. 25. q Gr. ſ. 1. Re. 15. r Hie. ſ. Ier. 12.

Pedes, Pedites.

PEDES dicitur, qui pedibus incedit, ut eques dicitur, qui equo vehitur. Peculiariter autem pedites dicuntur milites, qui pedibus ſtipendia faciunt.

Pedites filiorum Iſrael ducenta millia, qui pugnabant contra Amalec, ſunt *q* præbentes exempla caſtitatis cum interna luce cordis. *1. Reg. 15.a.* Et pedites numerati ſunt fortes in virtutibus. *Exod. 12.f.*

Pedites inimicorum ſunt *r* hoſtes eccleſiæ minus fortes. *Jer. 12.b.*

Pedica, vide Laqueus.

Pediſequa.

PEDISEQUA dicitur ancilla, quæ dominã ſequitur, ut pediſequus, eſt famulus dominum ſequens.

Pediſequæ Abigail. *1. Reg. 25.g.* deſignant *ſ* ſcientias minores ſub ſapientia Philoſophica.

Pediſequæ. *Eſthe. 2.b.* animæ *t* fideles Spiritus ſancti gratia regeneratæ ſequentes veſtigia ſponſæ.

Pediſequi principum provinciarum. *3. Reg. 20.c.* Sunt *u* prædicatores ſub majoribus prælatis, quorum ſunt adjutores.

ſ Ly. ſ. 1. Re. 25. t Gloſ. ord. ſ. Eſther. 2. u Ly. ſ. 3 Re. 20.

Peſſulum.

Peſſulum, ſeu peſſulus, eſt inſtrumentum, quo oſtium ſubdita illi clave clauditur, aut reſeratur. Deſignare poteſt *x* voluptates, quibus aditum cordis contra ſponſum obſeramus. *Can. 5.b.* Vel deſignat *y* ſilentii clauſuram, quæ tollitur ad ædificationem proximorum.

x Gr. ſ. Can. 5. y Ru. ſ. Can. 5.

Peſſimus, vide Malus.

Peſtis, Peſtilens.

Peſtis eſt morbus contagioſus, ab aeris corruptione plerunque initium habens, qui in omnia ferè animalia perniciosè graſſatur.

Peſtis quum ſit morbus contagioſus, *z* hæreſim præcipuè deſignare ſolet, quia hæreticorum ſermo ut cancer ſerpit. *Exod. 5.a. 9. d. Matth. 24.a.* Hanc peſtilentiam immittit Deus in Judæos confugientes ad urbes, quia perversè intelligunt Prophetas, & moriuntur nullo arguente; non valentes cunctis de Chriſto Prophetiis ſic apertis repugnare. *Lev. 26.d.*

Peſtilentia quoque ſeu cathedra peſtilentiæ, eſt *aa* poteſtas ſecularis perverſa. *Pſa. 1.* peſtis etiam fuerunt civilia bella ſub Severo Imperatore *Ezech. 33.f.*

Peſtilentia, eſt *bb* attractio aliorum ad vitia. Qui enim vel pluribus deditos vitiis, ab eis ſeparari non poteſt, quaſi quodam veterno peſtilentiæ corruit. *Pſa. 1.* Corruit etiam peſte, cum longè receſſerit ab Eccleſia. *Ezec. 6.c. 14.c. 38.g.*

Hæreſis. Poteſtas ſecularis. Attractio ad vitia.

z Ori. ſ. Mat. hom. 28. Hu. ſ. Matth. 24. Iſy. ſ. Lev. 26. aa Hie. ſ. pſ. 1. bb Baſi. ſ. pſ. 1. Hie. ſ. Eze. 6.

Petere, Poſtulare.

PETERE, eſt humiliter & precibus aliquid poſtulare. Poſtulare autem eſt requirere, ut fiat, quod aliquis vult: unde etiam exigere. *Gen. 3.c.* Si feceris quod poſtulo, iterum paſcam. Et mereri. *1. Reg. 1.d.* Eò quod à Domino poſtulaſſet eum.

Poſtulat Filius Dei à Patre, *a* quando dicit: Pater clarifica filium tuum. *Pſa.* 2.

Poſtulat pro nobis Spiritus ſanctus gemitibus inenarrabilibus. *Rom.* 8. *e.* Quia *b* poſtulare nos facit. Quærere *ſ*irmam.

Petere dicuntur panem, *c* qui quærunt doctrinā. *Thre.* 4. *a.* parvuli petierunt panem & non erat qui frangeret eis. Petentes etiam filii Iſrael ab Ægyptiis vaſa aurea & argentea & veſtes, deſignat *d* Chriſtianos accipientes vera dogmata à Philoſophis, & recta inſtituta humana. *Exod.* 3. *g.* 12. *c.* petit filius panem à patre, *e* quum quærit doctrinam à Deo. *Matt.* 7. *b.*

Poſtulatum mutuum. *Exod.* 22. *c.* eſt, quum *f* pro æterna remuneratione curam dominici gregis ſuſcipimus. Cura animarum

Poſtulare pretium pro eo, qui occiſus eſt à bove, *g* eſt injungere pœnitentiam pro peccato. *Exo.* 21. *d.* Injungere pœnitentiam

Petitio quam dedit Dominus Annæ, eſt converſio infidelium per ſpiritualem generationem in Eccleſia. 1. *Reg.* 1. *d.* petitiones autem dicuntur cordis: *h* quia ſicut oculus viſum, ita cor intellectum requirit: & ut auris ſuavem ſonum cupit, ita cor ſapientibus ſenſibus delectatur. *Pſa.* 36. Converſio infidelium.

Poſtulatus à Deo dicitur Samuel, *i* quia poſtulando promeritus eſt. 1. *Reg* 1. *c.*

Petentes filii Iſrael Regem, neglecto regimine judicum, deſignant *k* volentes mutare ſpiritalem prælationem in ſecularem dominationem. 1. *Reg.* 8. *b.*

Petimus à Deo *l* orando. *Matt.* 7. *a.* *Luc.* 11. *b.* poſtulationes autem in ſacrificio miſſæ ſunt, quæ fiunt in communione, cum benedicit ſacerdos populum communicaturum. 1. *Tim.* 2. *a.*

Petere ſibi ſignum in profundo inferni, ſive in excelſum ſuprà, *m* eſt petere, ut ſibi fiat utile ſignum aſcenſus & deſcenſus Chriſti. *Iſa.* 7. *b.*

Petens Adonias Abiſac oxorem, deſignat *n* Judæos volentes copulari fidem evangelicam operibus legis. 3. *Reg.* 2. *c.*

a Hie. ſ. pſ. 2. *b* Au. 3 de Gen. cont. Man. 2. *c* Glo. inter ſ. Thren. 4. *d* Au 2. doct. Chriſtian 40. *e* Ru 7 ſ. Ma. *f* Gloſ. ord. ſ. Exod 22. *g* Glo. inter ſ. Exod. 21. *h* Ori ſ. pſ. 36 hom. 1. *i* Gloſ. inter ſ. 1. Reg. 1. *k* Gr ſ 1. Re. 8 *l* Gre 6 Reg. epiſt. 36. *m* Au epi 59. Ori. ſ. Iſ. ho. 2. *n* Ru. 3. ſ. Re. 5

Petra, vide Lapis.

Petra urbs.

o Hie ſ Iſ. 42 — Petra eſt urbs Paleſtinæ & Arabiæ, quæ inde petrea dicitur. *Iſa.* 42. *d.* ubi Hieronymus *o* ait accipi pro civitate Paleſtinæ, quæ Hebraicè dicitur Sela, quod eſt petra, aut ſaxum, & cum ſit ibi ſingulare, bene accipi poteſt pro aliqua illarum civitatum, quæ eo nomine appellantur. Deſignare autem poteſt Gentilitatem. Gentilitas.

Petrus.

PETRUS, appellatus eſt Simon, princeps Apoſtolorum: petra *p* nomen habens: quæ Syriacè Cephas dicitur. Sicut autem Chriſtus lumen Apoſtolis donavit, ut lumen mundi appellaretur, cæteraq; ex Domino ſortiti ſunt vocabula. Ita & Simoni, qui credebat in petram Chriſtum, Petri largitus eſt nomen; & quicunque habet fidem Petri, Petrus dici poteſt. *Matt.* 4. *c.* 16. *c.* *Mar.* 3. *d.* *Ioan.* 1. *f.*

Petrus veniens ad Chriſtum ſuper aquas, deſignat *q* tendentem ad perfectionem. *Matt.* 14. *c.* Typus eſt etiam Eccleſiæ calcantis fluctus hujus ſeculi, adjuvante Domino, inter pericula. Eandem ſignificat ſecundum quod vidit vas linteum. *Act.* 10. *b.* Tendens ad perfectionem. Eccleſia. Fides prompta.

Ut autem cucurrit ad monumentum, deſignat *r* fidem velocem ad credendam mortem, & reſurrectionem Chriſti. *Joan.* 20. *b.* Ut verò venit poſterius quam Joannes, ſed prius introivit, eſt gentilitas, quæ poſterius habuit notitiam Chriſti, quam Synagoga, ſed prius credidit. Gentilitas.

Secundùm quod amabat Chriſtum, quem etiam ſequutus eſt, typus eſt *ſ* vitæ activæ, quæ ſemper deſiderat à laboribus liberari, & ad Chriſtum pervenire: ideo ſequitur eum per labores, imitando. *Joan.* 21. *d.* Vita activa.

p Ori. ſ. Mat. hom. 1. Hie ſ Ma. 16 Aug ſ. Ioan. tract. 7. *q* Ori ſ Mat. cap 14. *r* Aug ſ pſ. 92 & de verb. dom ſ 13. & hom. 49. Ori in diver. hom. 2. Gre hom. 22. *ſ* Aug ſ. Ioa. tract. 124

Phace.

t Hie ſ Iſ. 7. — Phace, id eſt, aperiens: filius Romeliæ, Rex Iſrael, 4. *Reg.* 15. *c.* 16. *a.* *Iſaia* 7. *a.* deſignare poteſt *t* hæreſiarcham. Hæreſiarcha.

Phalanx, vide Exercitus.

Phaleg.

Phaleg, id eſt, diviſio, filius Eber, in cujus ortu facta diviſio linguarum. *Gen.* 10. *d.*

Phaltias.

u Hie. ſ. Ez. 11 — Phaltias, id eſt, liberatio Domini, aut expulſio Domini, vel ruina declinans, filius Bananiæ, hoc eſt, ſtructoris, princeps populi. *Ezech.* 11 *b.* Typus eſt *u* ejus principis, qui cum à Domino declinavit, moritur, aut cadit, Prophetante Ezechiele, ut elevetur à Chriſto.

Phanendor.

x Orig. ſ Ioſ. hom. 14. — Phanendor, id eſt, *x* converſio, regio quam cepit Joſue, deſignat converſionem, qua dæmon pervertit animas. Vel in bonum, converſionem peccatoris ad Deum. *Joſ.* 11. *a.* Converſio bona & mala.

Phantaſia, Phantaſma.

Phantaſia, eſt imago rei *y* alicujus reſidens in anima, quæ & phantaſma dicitur. Quandoque autem ſumitur pro ipſa potentia imaginativa.

Phantaſma putantes eſſe Chriſtum, ſunt *z* non plenè cognoſcentes verbum Dei, aut de fide Chriſti dubitantes: aut qui falſo apparentia timent. *Matth.* 14. *c.*

y Aug. 1. q. in evang 15. *z* Hil ſ Mat. can. 14.

Phanuel.

aa Phil de confuſi. linguarum. — Phanuel, id eſt, videns Deum, ſive facies Dei, vel everſio Dei: locus ubi Jacob luctatus eſt cum Angelo. *Gen.* 32. *g.* Eſt & turris. Ibidem quam deſtruit prædicator Gedeon. *Jud.* 8. *b.* Deſignat *aa* munitiones avertentes à Deo: quas deſtruit prædicator. Munitiones malorum.

Phanum

Phanum, vide Templum.

Pharan.

Eccleſia. Sermo viri eruditi.

PHARAN, id eſt, onager eorum, vel ferocitas eorum aut fructificatio matris, vel tauri matris. Eſt eremus magna ad ſolitudinem Sinai, quam ad occaſum relinquit ſupra Aſphaltitem lacum ad meridiẽ occiduum, ubi fixit tentoria multitudo Iſrael relicto deſerto Sinai. *Nu.* 10. *b.* Unde miſſi ſunt exploratores ad terram Chanaan. *Num.* 13. *a.* Dicitur mons Pharan, & interpretatur fructifer, ſignificat *a* Eccleſiam, in qua apparuit Chriſtus. *Deu.* 33 *a.* Interpretatur etiam os videntis: & ſignificat ſermonem viri eruditi, per quem venit nobis Dominus. *Hab.* 3. *a.*

Deus Pater.

Mons Pharan, hoc eſt, umbroſus, unde venit Deus, ſignificare poteſt *b* Deum patrem, unde venit filius incarnatus *Hab.* 3. *a.*

Verbum caro. Infidelitas. Iudæi.

Pharan, ut interpretatur *c* os viſibile, deſignare poteſt Verbum incarnatum. *Num.* 13. *a.*

Pharan etiam deſertum, *d* infidelitatem deſignare poteſt, *Gen.* 21. *c.*

Pharan, ut interpretatur onager, deſignat *e* Judæos. Et Dominus apparuit de monte Pharan, quando Chriſtus ortus eſt ex Judæis. *Deut.* 33 *a.*

Pharao.

PHARAO, id eſt, diſſipans, vel diſcooperiens, aut nudans: vel Syriacè vindicans Rex Ægypti: quo nomine multi Reges Ægypti appellati ſunt, ſeu cognominati: ut Cæſares apud Romanos.

Deus.

Pharao quandoque typum gerit *f* Dei, ut quum exaltavit Joſeph: ut etiam ei miniſtrabat poculum pincerna, Deus eſt, cui miniſtrant Sancti. Et ut ignovit pincernæ, & ſuſpendit piſtorem, Deus eſt faciens quædam vaſa in honorem, quædam in contumeliam, *Gen.* 40. *d.* 41. *b.* 47. *a.*

Diabolus.

Pharao Rex Ægypti, *g* diaboli figuram gerere ſolet: qui accepit Saram, qui nititur ſibi copulare animam, vel Eccleſiam. *Gen.* 12. *d.* Ipſe eſt diſſipator & lacerator in diverſas partes dividens mentes. *Iſa.* 19. *b. Ezech.* 19. *a.* Ipſe autem Pharao, qui oppreſſit filios Iſrael, in quatuor ſceleribus imitatur diabolum. Primum: quia intendebat opprimendo filios Iſrael, ut voluptate regenerandi emoreua, filii non procrearentur. Secundum quod obſtetricum dolo agere nititur, ut nati parvuli clam interimantur. Tertium quum aperta ſæviens perſecutione præcepit omni populo ſuo dicens. Quicquid maſculini ſexus natum fuerit, in flumen projicite. Quicquid fœminei, reſervate. Quartum quando ſuperbè reſpondit, Quis eſt Dominus, ut audiam vocem ejus, & dimittam Iſrael? Neſcio Dominum, & Iſrael non dimittam. Ita diabolus hoc egit ab initio quantum in ipſo fuit, ut nullus Iſraelita verus verbo prædicationis ſpirituales Deo filios gigneret, deinde, ut naſcentes ejuſmodi parvulos obſtetricante hæretica malignitate occideret, tandemque ceſſatis artibus aperta perſecutione armatus eſt, ut in flumina inimicorum & tempeſtatum filios gratiæ projiceret. Demum ipſe eſt princeps ſuper omnes filios ſuperbiæ. *Exod.* 1. 5. 14. 15. *a.* 18. *b.* *Pſalm.* 134. 135. *Cant.* 1. *c.* *Iſa.* 30. *a.* Pharao, qui cepit Gazer, & dedit eam in dotem filiæ ſuæ, deſignat diabolum, qui capit animam, & dat eam legi peccati, cui facit per obſtinationem ſervire. 3. *Reg.* 9. *c.*

Herodes.

Pharao occidens infantes filiorũ Iſrael. *Exod.* 1. *b.* typus fuit *h* Herodis pueros Bethlehem occidentis.

Principes ſæculares. Mens ſuperba.

Pharao, ut accepit Saram, quam non permiſſus polluere, deſignat *i* principes ſeculares, & regnum terrenum hujus ſeculi, cujus reges non ſunt permiſſi polluere Eccleſiam. *Ge.* 12. *d.* 45. *d.* Deſignat etiam *k* intellectum accedentem ad virtutem impuro corde, & mentem ſuperbam, quæ ſibi uſurpare vult ſapientiam, quam ſuſtinere non poteſt. Ideo reddidit eam Abrahæ, ſicut Geraſeni rogabant Jeſum, ut de finibus eorum tranſiret. *Matt.* 8. *d.* Significat etiam eum, qui ornator eſt corporis.

Gentilis populus.

Pharao, cujus filia ſuſcepit Moyſen nutriendum, ſignificare poteſt *l* Gentilem populum, à quo orta eſt Eccleſia, quæ ſuſcepit legem Dei. *Exod.* 2. *a.*

Diſſipator bonorum.

Pharao, eſt *m* diſſipator bonorum, cui ſervit princeps coquorum, & idem parcit principi pincernarum. *Gen.* 40. *a.* 41. *f.*

Impia opinio.

Ut autem Moyſes receſſit à Pharaone. *Exod.* 15. *c.* deſignat Pharao *n* impiam opinionem, à qua lex receſſit.

Phares.

Iudæi. Gentiles.

Phares, id eſt, diviſio, filius Judæ & Thamar, in cujus utero cum eſſent gemini Phares & Zara, egreſſus eſt prior Phares, retrahente manum fratre, quam prior protulerat. *Gen.* 38. *g.* Typus eſſe poteſt *o* Judæorum, qui fuerunt medii inter legem evangelicam. Vel è diverſo ſignificat Gentilem populum, propter quem dicitur ſepes ſeu maceria deſtructa, & medius paries, qui erat inter Judæos & Gentiles diſſipatus, ut fieret unus grex & unus paſtor, & fierent noviſſimi primi, poſt quos in fine mundi Judæi venient ad fidem.

Pharetra.

Pharetra, eſt theca, in qua reconduntur ſagittæ ad jaculandum paratæ.

Humanitas Chriſti.

Pharetra Dei, dici poteſt *p* humanitas Chriſti, in qua latebat divinitas. *Iſa,* 49. *a.* In pharetra ſua abſcondit me. pharetra quoque Dei, *q* dicitur conſilium Dei, quo decrevit aliquos caſtigare. *Thren.* 3. *b.* *Job.* 30. *b.*

Pharetra præterea Dei, dicitur *r* ipſe diabolus, per quem Deus caſtigat, vel poteſtas illius. *Job.* 30. *b.*

Lex vetus.

Pharetra Eſau, *ſ* legem veterem ſignificare poteſt, quam geſtabant Judæi. *Gen.* 24. *a.*

Cor bonorum. Cor impiorũ. Inſidiæ hæreticorum. Tentationes diaboli.

Pharetra in bonum, ſignificat *t* cor bonum in quo ſermonum Dei ſagittæ recorditæ ſunt & repoſitæ. *Job.* 39. *c.* E diverſo, in malum, pharetra, eſt cor impiorum. *Pſa.* 10. Et pharetra Chaldæorum eſt, de qua dicitur. Sepulchrum patens eſt os eorum. *Jer.* 5. *d.* Et pharetra Elam ſunt *u* machinamenta hæreticorum, & pravorum hominum, & tentationes diaboli ſub ſpecie boni. *Iſa.* 22. *b.* *Job.* 39. *c.* Eodem referuntur pharetræ pygmæorum. *Ezec.* 27. *c.*

Phariſæi; Phereſæi.

Iudæi. Hæretici.

Phariſæus, id eſt, diviſus, eſt nomen ſectæ Judæorum, qui de religione præſumebant.

Phariſæus ſuperbus, ſignificat *x* Judæos, de juſtitia legis gloriantes, & de ſublimiori doctrina & vita præſumentes, ſeq; ab aliis ſeparantes, & eadem ratione hæreticos ſignificare poteſt, quod generaliter de alia

a Aug. 9. in Deu. 16. Hie ſ. Hab 3. b Ru. ſ. Hab. 7. c Orig ſ. Nu. hom. 7. d Glo inter ſ. Gen 21. e Ru ſ Deu 9. f Ori ſ. Gen. hom 16. Ru 8 ſ Ge. 37. g Tert. de baptiſmo Ori. ſ Gen b. 11 16. & ſ. Cant. hom 2. Aru ſ pſ 135. Hi. ſ Iſ 19 & ſ Exo 29. Cyr 3. ſ Ioan. 34. & de ado. in ſpir. Gre Nyſſ de vita Moyſis. Ru 1. ſ Exo & Ber ſ Cant. ſerm 39. Georg. Venet. Cant 1 to 8 cap 5. Ori ſ. Ioſ h 6. Gre ſ 3. Reg. & g Bern ſer. 1 oct. Paſ. i Ori. ſ. Gen. hom 6. k Phi. de Ab. Amb. 2. de Abr. 4. l Gloſ. inter ſ. Exod 2. m Phil. 2. alleg & de temulent. n Phil a alle. o Amb. apol. David Hie ſ. Gal 3. & ſ Matt. 2. Chry ſ. Gen. hom 62. p Hie ſ. Iſ. 49 & ſ Za. b 9. q Gr. 2. 9 mor. 19. & 31. m. 24. r Hie ſ Iob 3 & ſ Glo ord ſ. Gen. 27. t Ori ſ pſa 65 hom 3. u Hie ſ. Iſ 22 & ſ Iob. 39 Gr. 31. m 24 x Ori ſ. Mat. hom 24 25 Aug ep 58. & ſ Iſ. 74. Hi Mat. 8. Gre hom 55

alius Phariſæis intelligendum eſt, ſicut & phariſæus, in cujus domo diſcubuit Chriſtus, typus erat po-pułi Judaici de ſuâ juſtitia præſumentis, *Mat. 16. a. Luc. 7. e. 18. b.* Phariſæi etiam calumniantes miracula Chriſti infidelitatem, Judæorum ſignificant. *Mat. 9. d.* *Infidelitas Judæorum.*

a Ori. ſ. Ioſ. hom 22. Phariſæus, eſt nomen populi, qui erat in terra, quando diviſus eſt Lot ab Abraham. & interpretatur *a* fructificatio expellenda, quæ ideo expellitur, quia mala. *Gen. 13. b. Exod. 17. a. Ioſ. 17. d.*

Phaſe, vide Paſcha.

Phaſga.

b Hier de Manſio. Phaſga, id eſt, *b* dolatus, eſt mons in regione Moab reſpiciens in ſolitudinem, per quam venerunt filii Iſrael, eſt unum jugum è montibus Abarim, quod videtur idem cum Nabo. pertinebat autem ad trigeſimam nonam manſionem. *Nu. 21. e. Ioſ. 13. e.* deſignat eos illuc pervenire, qui nihil informe, aut rude habent in ſublimitate perfectionis. Reſpicit ſolitudinem, quia perfecti reſpiciunt peccatorum vaſtitatem.

Phaſſur.

c Hie. ſ. Ie. 20 Phaſſur, vel Phaſchur, id eſt, *c* oris nigredo, vel extendens ſeu multiplicans libertatem, vel principatum, aut expandens foramen, vel albedinem. Sacerdos: qui percuſſit Jeremiam, & miſit in nervum. *Jer. 20. a.* Typum gerit mali ſacerdotis, qui abutitur poteſtate adverſus veritatem. *Malus ſacerdos.*

Phatuel.

d Hie. ſ. Ioe. 1. Rup. ſ. Ioel. Phatuel, id eſt, *d* latitudo Dei, vel aperiens Deus, fuit pater Joelis prophetæ, cujus os aperuit Deus. *Joel. 1. a.* Deſignat Deum patrem, cujus latitudo eſt charitas. *Deus pater.*

Phatures.

e Hieron. ſer. Ezec. 29. Phatures, id eſt *e* panis conculcatus, erat metropolis Ægypti, in ea habitaverunt Ægyptii poſt pœnitentiam, ut deſignet Eccleſiam, in qua eſt Chriſtus panis conculcatus ab hæreticis. *Ezec. 29. c.* *Eccleſia.*

Phenenna.

f Gr. ſ. 1. Reg 1 Phenenna, id eſt, *f* gemma ſive facies noſtra, altera uxor Elcana, quæ cum multos genuiſſet liberos, Annæ ſterilitatem exprobrabat. Typus eſſe ſolet Synagogæ, & vitæ activæ. 1. *Reg. 1. a.* vel interpretatur converſio, eſt uxor poſt Annam, id eſt, gratiam, ſed prius operatur, vel parit quam Anna, ſed filii ejus non aſſiſtunt ante Deum, ut filii Annæ, nec tamen ſunt inanes, quia partes accipiunt de ſacrificiis. *Synagoga. Vita activa.*

Phiahiroth.

g Ori. ſ. Exod hom. 5. & ſ. Num ho 27. h Hieron de Manſio. Phiahyroth, id eſt, os, vel labium libertatis, aut os ſculptum, vel os nubilum, & aſcenſio tortuoſa, quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto. Vel interpretatur os vici, & deſignat *g* difficultatem fidei, & laborem actionis, vel initium converſationis, & mediocrem abſtinentiam. *Exod. 14. a. Num. 33. a.* Vel deſignat, quod *h* aſſumpta fortitudine nobilitamur in Domino, & contemnimus Beelſephon, hoc eſt, idoli arcana illiuſque magnificentiam, & turritam ſuperbiam declinamus. *Difficultas fidei. Initium converſationis.*

Phiala, vide Calix.

Phical.

i Ori. ſ. Gen. hom. 14. Bed ſ. Gen. 25 Phicol, id eſt, *i* os omnium, aut oris perfectio, ſive conſummatio, princeps exercitus Abimelech Regis Geraræ, cum quo venit ad Iſaac. *Gen. 21. e. 26. f.* deſignare poteſt philoſophiam moralem. *Philoſophia moralis.*

Philippus.

k Ori. ſ. Mat. cap 14. Philippus, Tetrarcha Trachonitidis regionis, maritus Herodiadis, quam accepit Herodes. *Matth. 14. a.* Typum gerit *k* habentis perverſam doctrinam. Fuit alius Philippus Apoſtolus vocatus à Chriſto *Ioan. 1. f. 6. a.* *Martyres. Christus. Doctores.*

Philiſthim, vide Paleſtina.

Phinees.

l Aug ſ. pſ 105 Orig ſ Num. hom. 25. Am ſ pſ 118 ſerm. 18. Phinees, id eſt, aſpectus, vel facies confidentiæ, vel protectionis. Sacerdos filius Eleazari: qui occiſo viro Iſraelita cum ſcorto, iram Dei placavit. *Num. 25. c. Pſa. 105.* Typus eſſe poteſt *l* Martyrum, qui carne ſua occiſa, & ſanguine fuſo, iram Dei placant. Vel deſignant Chriſtum qui patris iram placavit: vel doctores, qui gladio verbi Dei confodiunt vitia, deſtruunt hæreſes. Vel interpretatur parcens ori: & deſignat eum, qui non aperit os ad loquendum malum.

m Ori ſ. 1. Re hom. 1. n Gre ſ 1. Reg. 14. Alius fuit Phinees, filius Eli ſacerdotis, & interpretatur oris obduratio, deſignat *m* ſacerdotes, qui obduratum habent os ad ſcientiam, & ad loquendum bonum, & confitendum peccata. Item cum fratre Ophni, deſignat *n* Scribas & Phariſæos. 1. *Reg. 4. b. 14. a.* *Sacerdotes. mali Scribæ & Phariſæi.*

Phinon.

o Orig ſ. Nu. hom. 27. Hieron de manſio. Phinon. id eſt, *o* gemma, ſive aſpiciens, aut os æternitatis, vel os filii, aut Phino, id eſt, oris parſimonia. Trigeſima ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto, ad quam pervenitur poſt Selmona: *Num. 33. e.* deſignat perfectos, qui audiunt jam arcana, quæ non licet homini loqui. Vel dicitur Phiſion, id eſt, os diminutivè, ab ore, & deſignat confeſſionem fidei in tentationibus. *Perfecti. Confeſſio fidei.*

Phiſon.

p Ambr de Parad. 3. Phil. 1. alleg. Phiſon, id eſt, oris mutatio, ſive multitudo, aut extenſio: unum è quatuor fluminibus è paradiſo terreſtri exeuntibus: circuit terram Evilath. *Gen. 2. b.* Typus eſt *p* prudentiæ, quæ mutat verba ad capacitatem auditorum. Ibi naſcitur aurum optimum, hoc eſt, vivendi diſciplina, Non vincitur falſitate quemadmodum carbunculus, qui ibi naſcitur, non vincitur à nocte. Habet virtutem ſpei in lapide praſio qui ibi naſcitur. Circuit terram Evilath, hoc eſt, placidam, mitem: propitiamque, conſtitutione *Prudentia.*

aufert

conſervat. Vel interpretatur *a* oris dentatio: quia dum in terra ſumus, dentibus, id eſt, certis viribus animæ premendus, conterendus, & ruminandus eſt omnis cibus quem pro anima capimus.

a Bed. ſ. Ge. 1. Georg. Venet. Cant. 1. to. 7. cap. 28.

Phiton.

Mendacium.

Phiton, id eſt, *b* buccella ejus, aut perſuaſio, vel ditatio ejus: vel oris domum: civitas quam fecit ædificari Pharao à filiis Iſrael in Ægypto. *Exod. 1. d.* Typus eſt mendacii, aut etiam ſermonis perſuaſibilis, quæ facit ædificari diabolus. Vel interpretatur os deficiens, vel os abyſſi. Deficit enim, qui loquitur mendacium, & eſt os abyſſi, quia abyſſus locus perditionis eſt.

b Ori. ſ. Exo. hom. 1. Phil. de ſomn. Bed. ſ. Exod. 1.

Phœnix, vide Sidon.

Phegor.

Voluptates carnis.

Phogor, id eſt, *c* delectatio, vel apertio: nomen idoli, aut provinciæ, in qua erat idolum ibi dictum, deſignat voluptates carnis, ad quas duxit Balach, hoc eſt, diabolus. *Num. 23. d. 25. d.*

c Ori. ſ. Num. hom. 27.

Phua.

Evangelium. Scientia moralis.

Phua, id eſt, *d* rubens, vel verecunda, aut gemens, vel ululans, vel apparens, obſtetrix Ægyptia, quæ obſtetricabat fœminas Hebræas, quæ non obtemperavit Regi Ægyptii, qui præcipiebat necari maſculos Hebræorum. *Exod. 1. c.* Typus eſſe poteſt Evangelii, vel ſcientiæ moralis, aut humanæ, quæ modeſtiam & pudorem induunt.

d Ori. ſ. Exo. hom. 2. Phil. quis rerum divi. hæres. Bed. ſ. Exod. 1.

Phud.

Phud, id eſt, *e* oris excluſio, deſignat Gentiles ad fidem venientes, & excludentes omnem blaſphemiam, & aperientes os ad laudes Dei. *Iſa. 66. f.* vide Libia.

e Hie. ſ. Iſ. 66.

Phurim.

Gentiles

Phurim, id eſt, *f* ſortes, ſic dictæ ſunt ſortes, quas miſit Aman: ut Judæorum gentem deleret. *Eſth. 3. b. 9. f.* Qui ad ſortem Domini pertinet, occiduntur, ut hircus ſuper quem ſors mittebatur.

f Gloſ. ord. ſ. Eſth. 3.

Phylacteria.

Phylacteria *g* dicebantur à cuſtodiendo: quæ ferebant phariſæi in ſignum cuſtodiæ legis, eranteque membranæ, in quibus ſcribebant verba decalogi, & eas in fronte ligabant, quaſi torbinam capiti facientes, ut ſemper ante oculos moverentur. *Matth. 23. a.*

g Hieron. ſ. Matth. 23.

Piaculum, vide Peccatum.

Pietas, Pius.

Redemptio.

Pietas eſt virtus, qua Deo exhibemus cultum ipſi debitum, & etiam proximis, præcipuè nobis conjunctis, unde dicitur pius. Pietas autem ſacramentum, eſt opus incarnationis & redemptionis, quia demonſtrat pietatem ſeu dilectionem Dei erga genus humanum. 1. *Tim. 2. d.* pietas autem ad omnia utilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt & futuræ. 1. *Tim. 4. b.*

Piger, vide Ocioſus.

Pigmentum, Pigmentarius.

Pigmenta ſunt à pingendo dicta, ſuntque variæ ſpecies, ex quibus conficiuntur medicamenta, vel colores, vel etiam odoramenta, & qui hæc conficiunt, pigmentarii dicuntur.

Virtutes.

Pigmenta dicuntur *h* virtutes, & pulvis pigmentarii eſt, quum per ſingula noſtra opera diligentius pertractamus, ne quid in operibus noſtris incultum remaneat, ne inter virtutes vitium lateat. *Cant. 3. c.*

h Gr. ſ. Cant. 3.

Verba hæreticorum.

Pigmenta multiplicata ſunt *i* verba, quibus hæretici ſuos exornant errores. *Iſa. 57. b.*

i Hie. ſ. Iſ. 57.

Prædicatores

Pigmentarii ſunt *k* prædicatores, qui ex ſacra ſcriptura & exemplis Sanctorum pigmenta conficiunt. *Can. 5. d.*

k Gr. ſ. Cant.

Pignus.

Pignus eſt, quod datur alicui in ſecuritatem precii poſtmodum tradendi, *Gen. 38. c.* Interdum ſumitur pro hypotheca. *Exod. 22. d.* Si pignus à proximo tuo acceperis veſtimentum.

Confeſſio peccati.

Pignus quandoque ſignificat confeſſionem peccati. *Exod. 22. d.* Quum dedit tibi quippiam frater tuus, & abſtuleris pignus ab eo, ante Solis occaſum reſtitue. A debitore noſtro pignus accipimus; quando ab eo, qui in nos peccaſſe cognoſcitur, peccati ejus confeſſionem tenemus, per quam relaxare peccatum in nos perpetratum poſtulamur. Abſtuliſſe autem dicitur Job pignus fratrum ſuorum ſine cauſa. *Job. 22. a.* quando Eccleſia *l* ſuſcipit confeſſionem venientium ab hæreticis, ſine cauſa fieri judicant: accipit etiam in pignus molam ſuperiorem, aut inferiorem, qui à peccatore confitente aufert ſpem, vel timorem *Deu. 24. b.*

l Gre. m. 1.

Spiritus ſanctus. Dona Spiritus ſancti

Pignus hæreditatis, eſt Spiritus ſanctus, vel dona ejus, per quæ anima noſtra ad interioris ſpei certitudinem roboratur. *Ephe. 1. c.* Et abſtuliſſe dicitur Job pignus fratrum ſuorum ſine cauſa, quum hæretici judicant eos, qui ad Eccleſiam veniunt, amittere ſpiritualia dona.

m Gr. 33. m. 16.

Verbum Dei.

Pignus dici poteſt *m* verbum Dei auditum & non intellectum. *Deu. 24. b.* Et pignus reddendum, eſt doctrina à Deo accepta, quam debemus reddere docendo ignorantes *Ezec. 18. c.* Et pignorata veſtimenta, ſunt ſacræ ſcripturæ veritates, quas uſurpant hæretici. *Amos 2. b.*

Gre. 16. mo. 2. n Ambr. de Tobi. 20. Hie. ſ. Ez. 18

Prædicator.

Pignus quum tollitur *n* aliud quidem eſt quod tenetur, ſed tamen adhuc aliud quæritur. Bovem ergo viduæ in pignus auferunt, qui de ſancta eccleſia etiam prædicatores tollunt, quos ideo hæretici conantur auferre, ut eorum etiam ſequaces trahant. Pro pigriore ergò bos viduæ tollitur, *o* quum idcircò ipſe qui prædicabat, rapitur, ut alii ſequantur, *Job. 24. a.*

o Greg. 16. Mor. 12.

Amittere Chriſtum:

In pignus dicitur dare molam ſuperiorem, *p* qui Chriſtum peccando amittit. *Deut. 24. b.*

p Ambr. de Tob. 21.

Pignus quandoque ſignificat impedimentum ſermonis & doctrinæ.

Phil. de ſomn.

Pila.

a Hie. ſ. Soph. 1

Pila, eſt vas concavum, in quo frumenta tunduntur, & medicorum uſui aptum, in quo priſſanæ teri ſolent. Cum dicitur. *Soph. 1. c.* Ululate habitatores pilæ, pila ſumitur *a* pro Hieruſalem. Poteſt autem deſignare animam, vel Eccleſiam. *Anima. Eccleſia.*

b Hie. ſ. Iſ. 22.

Pila etiam eſt inſtrumentum rotundum, quod jactatum ad luſum deſervit. Quaſi pilam autem mittit Dominus Sobnam in terram latam & ſpatioſam, *b* quum Judæos diſperſit, ut per totum orbem inquieti vagentur. *Iſa. 22. e.* *Judæi diſperſi.*

Pilatus.

c Hie. ſ. Matt. cap. 55.

Pilatus fuit procurator populi Romani in Judæa: qui inſtantibus Judæis, abluens ſibi manus, condemnavit Chriſtum ad mortem, quem innocentem ſciebat. *Mat. 27. Luc. 23.* Secundùm autem quod in morte Chriſti lávit manus, typus eſſe poteſt *c* Gentilis populi, qui per fidem Chriſti mundatus eſt. *Gentilis populus.*

Pilum.

Pilum, eſt inſtrumentum, quo quippiam in mortario ſeu pila teritur.

d Glo ord. ſ. Exod. 16.

Pilum quandoque ſignificat *d* crucem Chriſti: ut manna pilo tuſum, eſt corpus Chriſti in cruce. *Exod. 17. c.* *Crux Chriſti.*

e Glo inter. ſ. Exod. 27.

Pilum, interdum ſignificat *e* inanis gloriæ repreſſionem, & etiam ſedulam probationem. *Exod. 27. d.* Oleum pilo tuſum. *Repreſſio inanis gloriæ.*

Pilus, Piloſus, vide Capillus.

Pincerna.

Pincerna eſt, qui propinandi poculum principi munus habet.

f Ori. ſ. Cant hom. 1. 2.

Pincernæ Salomonis, *f* doctores Chriſti deſignare poſſunt, qui poculum illi propinant, quando peccatores convertuntur. *3. Reg. 10. a. 2. Para. 9. a.*

Hie ſ Iſa 1. g Ly ſ bo 40.

Pincerna regis Pharaonis in carcere, *g* populum Gentilem ſignificare poteſt, & etiam ſanctos patres in limbo, qui in carceris tenebris detinebantur, unde per Chriſtum liberati ſunt. *Gen. 40. a. 41. b.* ut etiam fuit in carcere cum piſtore, & Joſeph: & fuit liberatus condemnato piſtore, typum gerit boni latronis cum Chriſto crucifixo & ſalvato, & etiam peccatorum qui per Chriſtum ſalvantur. *Gentilis populus. Sancti patres. Bonus latro. Peccatores*

Pingere, Depingere, Pictura.

Pingere, eſt alicujus rei formam ductis lineis repræſentare, quod variis coloribus effici ſolet.

h Hie ſ. Ier. 4

Pingit oculos ſuos ſtibio, *h* qui ſtudium habet diſcendi myſteria, & divina ſecreta inquirendi. *Jeremia 4. g.*

i Hie. ſ Ie 22.

Pingunt ſynopide laquearia hæretici, *i* cum Chriſti ſanguinem pollicentur, cujus ipſi non ſunt participes, *Jer 22. d.* *Studium myſteriorum. Falſa promiſſa hæreticorum.*

k Hie. ſ. Eze. 40.

Pictura Palmarum, eſt *k* inſigne victoriæ infidelium contra mundum. *Eze. 40. c.* vel deſignat miracula, quæ fiunt à Sanctis, quæ in hac vita non dicuntur palmæ, ſed pictura palmarum, quia etiam à malis fieri poſſunt. Picturæ quoque prominentes in templo, ſunt varia virtutum opera. *3. Reg. 6. d.* *Vitia in corde.*

Gre 26. m 4. l Gre ſ. Ezec. hom. 23. Gre 26. m. 4

Depicta ſimilitudo reptilium in pariete templi. *Ezech. 8. d.* deſignat *l* vitia expreſſa in corde. Dum enim exteriorum rerum interinſecus ſpecies attrahitur, in corde quaſi depingitur, quicquid fictis imaginibus cogitatur. Depictæ etiam imagines Chaldæorum, deſignant vitia dœmonum, & eorum varia tentamenta. *Ezec. 23. b.* *Tentationes dæmonum.*

Pinguedo. vide Adeps.

Pinna, Pinnula.

Pinna, & pinnula, dicitur eſſe pluma mollior, & exigua penna: dicuntur autem peculiariter pinnæ, aut pinnulæ piſcium, quæ ſunt illis alarum vice.

m Ori. ſ. Lev. hom 17.

Pinnæ piſcium, deſignare poſſunt *m* elevationem mentis ad ſuperiora: quod eſt bonorum: & vitam ſublimem atque cœleſtem, *Lev. 11. b.* *Elevatio mentis. Vita cœleſtis.*

Gre 5 mo. 16. Iſy. ſ Lev. 11.

Pinnula jecoris ſeu reticulum, *n* voluntatem ſignificare poteſt. *Voluntas.*

Pinnaculum.

n Hieron de veſt ſacer.

Pinnaculum, eſt faſtigium & ſummitas ædificii in acumen tendentis.

o Hil ſ Mat. cap. 3. Amb 26.

Pinnaculum templi, ſignificare poteſt *o* celſitudinem legis, & Prophetarum, & etiam perfectionem cœleſtis ſacramenti, in qua ſtat Chriſtus. *Matth. 4. a.* *Celſitudo legis.*

p Aug. de vera relig. 31

Poteſt etiam *p* oculos ſignificare, quod vult diabolus ad terrena deprimi: quæ ipſe Chriſto monſtravit. *Oculi.*

Pinus.

Pinus, arbor quæ & pinea dicitur, quæ apta eſt ædificiis, & navibus conſtruendis.

q Hie ſ Iſ. 60

Pinus *q* doctrinam naturalem, & ipſos philoſophos ſignificare poteſt. *Iſa. 44. c. 60. c.* ubi ſeptuaginta dicunt Cedrus. *Phyſica.*

Pirus, ſeu Pyrus.

Pirus eſt arbor cujus fructus eſt guſtui ſuavis, habetque pyramidis ſeu ignis figuram.

r Gloſ. ord. ſ 2 Reg. 5.

Pyrus, ut habet figuram ignis, *r* inſidias diaboli deſignat, transfigurantis ſe in angelum lucis. *2. Reg. 5. d. 1 Par 14. c.* deſignat etiam idola, quæ flentes ſuos reddunt cultores, unde in Hebraico dicitur flentium. Vel piri ſunt Sancti, quorum cacumen eſt ſublimitas vitæ ipſorum, in qua ſtante ſancto Spiritu, introivit prædicationis ſonitus: porrò aliqui interpretantur vocabulum Hebraicum mororum, & non flentium, quæ diverſis characteribus in Hebræo ſcribuntur. *Inſidiæ diaboli. Idola. Sancti.*

Piſcis

Digitized by Google

Piſcis.

Piſcis genus eſt ad animalia, quæ degunt in aqua.

Chriſtus. Piſcis aſſus poſitus ſuper prunas, eſt *a* Chriſtus igne charitatis pro nobis crucifixus. *Joan. 21. c.* Eundem deſignat piſcis captus à Tobia. *Tob 6. a. Luc. 24.* Et piſcis habens ſtaterem in ore, eſt Chriſtus, qui *f.* venit in profundum maris aſſerens confeſſionem, & dans pretium pro nobis & pro ſe, qui peccatum non fecerat. *Matt. 17. d.* Ipſe eſt piſcis petendus. *Matt. 7. b.*

Homines. Simplices. Baptizati. Monachi. Prelati. Spirituales. Fidem habentes. Perfecti. Martyres. Doctores. Boni. Carnales. Vitam aſperam agentes. Piſces generaliter *b* homines ſignificant, tam bonos, quam malos, qui in ſagena Eccleſiæ colliguntur. *Matt. 13. f.* Et piſces maris, homines in mundo, ubi majores devorant minores. Super hos ſpiritualis homo accipit dominium. *Ezech. 47. b. Job. 40. d.* poſſunt etiam peculiarius piſces dici ſimplices, & baptizati. *Iſa. 19. b. 1. Cor. 15. e.* piſces autem in ſtagno, ſunt monachi in monaſterio. Piſces verò in flumine, ſunt prælati & diſpenſatores variè diſcurrentes.

Piſces præterea, qui non pereunt in diluvio, ſed natant, nec mergentur, deſignare poſſunt ſpirituales, *c* qui fluctibus rerum terrenarum minimè merguntur, cum non ſunt terreni. *Gen. 7.* Et piſces in aqua degentes, ſunt fidem habentes ſuſcepto baptiſmate, in quo perſeverant ſicut piſces in aqua. *Luc. 12. b.* Et piſces centum quinquaginta tres magni, ſunt perfecti & Martyres, & fidem confitentes. *Joan. 21. c.* Et piſcis habens ſtaterem in ore, eſt *d* credens & confitens fidem. *Mat. 17. d. Job 12. b.*

Piſces dici poſſunt *e* boni doctores, quibus dominatur Chriſtus. *Gen. 1. d.* Et piſces habentes pennas, quibus aſcendunt ad ſuperiora, & ſquamas, quibus proteguntur, ſunt mundi: ideò deſignant doctores, & bonos, qui pennis ad cœleſtia aſcendunt, & ſquamis proteguntur, ne in totum ſint carnales. Alii verò qui cœno volutantur, immundi ſunt, & deſignant carnales. *Lev. 11. b.* Vel piſces cum ſquamis ſunt vitam aſperam agentes, ſine ſquamis verò delitiis vacantes, & in cœno vitiorum viventes, nec ad ſuperna elevati, & otioſi, &c.

Profunda penetrantes. Curioſi. Philoſophi. Hæretici. Peccatores in mundo. Homines brutales. Sequentes errores. Avarus. Fides. Piſces maris, dici poſſunt *f* profunda penetrantes. *Pſa. 8.*

Piſces etiam maris, ſunt *g* curioſi hujus ſeculi, qui in magnis rerum inquiſitionibus quaſi abditis fluctibus latent *Job. 12. b.* Sic deſignant Philoſophos, & potentes, qui ſunt piſces majores vorantes minores. *Gen. 9. a.* Sic piſces quibus dominatur homo, ſunt hæretici & philoſophi ſeculares.

Piſces in mari, ſolent etiam ſignificare *h* peccatores in mundo. *Gen. 1. d. Iſa 50. d. Ezech. 38. f. Soph. 1. a. Hab. 1. d.* Item homines irrationales, & adeò bruti, ut nihil omninò ſapiant, & aerem liberum, cœlumque non videant. *Hoſ. 2. b.* Et piſces fluminis qui mortui ſunt, ſunt *i* homines ſequentes dogmata philoſophica, & hæreticorum errores. *Exod 7. c. Ezec. 26. a. Joan. 21. b.*

Piſcis habens ſtaterem in ore, deſignat *k* avarum pecuniæ inhiantem: ideò invenitur in mari, hoc eſt, inter fluctus hujus ſeculi. *Matt. 17. d.* Et piſces majores devorantes minores, ſunt potentiores avari, pauperes abſorbentes.

Piſcis vivens inter fluctus nec frangitur, nec ſolvitur fluctibus, deſignat *l* fidem, quæ vivit inter tentationes tempeſtateſque hujus ſeculi, quæ alterius vitæ gaudia per lamenta præſentia, fletuſque irrequietos, in corde gignit, quæ inviſibili gratia Spiritus, per aquam baptiſmi conſecratur, inviſibili auxilio divinæ protectionis nutritur, inviſibili præmiorum intuitu, quæcunque valet, bona operatur, cui opponitur ſerpens, qui nititur decipere, ut ſerpens decepit Evam. *Luc. 11. b.*

Dona Spiritus ſancti. Libri novi teſtament. Sermo propheticus & affectivus. Duo teſtamenta. Dignitas Chriſti eſt duplex. Scientia practica. Piſcis ſine certo numero. *Matt. 15. d.* diverſitatem *m* donorum Spiritus ſancti ſignificare poſſunt: vel piſciculi pauci, ſunt libri novi teſtamenti. *Marc. 8. a.*

Piſces duo diviſi turbis. *Joan. 6. a.* deſignare poſſunt *n* ſermonem propheticum, & ſermonem in affectibus poſitum, qui ſunt quaſi obſonium rerum ſenſibilium. Vel ſunt ſermones de Patre & Filio, vel ſunt Prophetæ, & Joannes Baptiſta, vel ſunt duo teſtamenta, vel ſunt dignitas regia & ſacerdotalis in Chriſto. Vel prædicatio Chriſti, ſplendens in Evangelica, & Apoſtolica doctrina.

Piſces *o* ſcientiam practicam ſignificare poſſunt. *Gen. 1. e.* Hi dantur homini in eſcam. *Gen. 9. a.*

Mors. Sepulchrum Chriſti. Piſcis deglutiens Jonam, typus eſt *p* mortis deglutiens Chriſtum, quem tamen retinere non potuit *Ion. 2. e. Mat. 12. c.* deſignat etiam ſepulchrum Chriſti.

Piſcari, Piſcator.

Piſcari, eſt piſces venari, & piſcatores ſunt, qui piſces venantur.

Prædicare. Prædicatores. Status Eccleſiæ militantis. Status Eccleſiæ triumphantis. Hæreſiarchæ. Philoſophi. Piſcari, eſt *q* prædicare, & piſcatores dicuntur doctores & prædicatores, qui homines ad fidem Chriſti prædicatione ſua velut retibus convertunt. *Ierem. 16. c. Ezech. 47. b. Matt. 4. b.* piſcatio autem prima, qua impleverunt Apoſtoli duo navigia, & retia rumpebantur, ſignificat præſentem ſtatum Eccleſiæ, Judæorum, & Gentilium, bonorum & malorum. *Luc. 5. b.* Secunda verò poſt reſurrectionem, eccleſiam bonorum, ideo bonorum, ideo miſerunt ad dexteram navigii rete, & certo numero ceperunt magnos piſces, deſignantes prædeſtinatos. *Ioan. 21. a.*

Piſcatores dicuntur etiam *r* hæreſiarchæ, & philoſophi, docentes errores, & capientes animas ſimplicium. *Iſa. 29. b.*

Piſcina.

Fons divinæ benignitatis. Communicantes doctrinam. Doctrina hæreticorum. Divitiæ. PISCINA, dicitur lacus aut ſtagnum, ubi vivi piſces coercentur. Extenſum eſt autem vocabulum ad omnes aquas collectas, ſive frigidæ ſint, ſive calidæ, etiam ſi piſces non habeant.

Piſcina ſuperior in Hieruſalem dici poteſt *ſ* fons divinæ benignitatis, dimanans in mentes noſtras, ſeu benedictio divina propinans omnia bona *Iſa. 7. a.*

Piſcina autem inferior, quæ ſicut aquam ſuſcipit, ſic diffundit, nulla aliquando facta in ea aquarum putrefactione, deſignat *t* eos qui talenta accepta communicant, & lucrantur in benedictione impartiendo ſeipſos aliis juxta Apoſtolicam ſententiam, qua dicitur. Omnibus omnia factus ſum, ut omnes Chriſto lucrifaciam.

Piſcina inferior, continens aquas turbidas, *u* hæreticorum doctrinam peſtilentem & fœtidam ſignificare poteſt. *Iſa. 22. c. Nah. 2. b.* poteſt piſcina aquarum deſignare abundantiam divitiarum, quæ eſt in Ninive, hoc eſt in mundo.

Piſcina

a Aug. ſ. Ioan. tra. 123 & de Sanctis ſe 28. Gre hom. 24. Hie ſ. Ma. 17. Ori ſ. Ma. 13. Tert de reſurrect. *b* Au 13 confeſſ 28. & ſ. pſa 39. Gre 13 m. 28. Bern ſe de S. Andrea. *c* Am 3 de ſacramentis, & de virg 3. & ſ Exa. 5. 6. Aug epiſt. 128 & 83 q. 57 & ſ. Ioan tr. 123. *d* Hil ſ Matt. Can 71. Hie ſ. Iob 12. *e* Bed ſ. Ge. 8. Orig. ſ. Lev. hom. 7. Tert. de tib. 3. Iuda. Georg Venet. Can. 1 tom 7 cap. 32. Gre. 5. mor. 6. Cyril contr. Iulian. 9. *f* Arn ſ pſa. 81. *g* Gr 11 mo 2. Hie ſ Iob 12. Aug ſ. pſ 8. *h* Bed. ſ. Gr 2. Ori ſ. Ierem. hom 12. & Ezech ho. 13. Hie ſ Hab. 1. & ſ Ho. 2 & ſ Ezech 29. *i* Cyril 12. ſ. Ioan 62. *k* Ori ſ Mat. hom. 4. Baſi Exa in hom. 7. Amb 5. Exa 5. *l* Au de verb. Dom ſer. 29. Euch form. ſpirit. 4. *m* Hil ſ Mat. Can 5. Hil ſ Matth. Can. 14. *n* Am ſ. Lu 9. Aug. 83 q 61. & ſ. Ioan. tract 22. Cyr 3 Ioa. 19. *o* Hie ſ. Mat. 14. Hil ſ Matth. Can 17. *p* Hie ſ Ion 2. Rup ſ. Ion 2. *q* Ori ſ Ierem. 16.

Hie ſ. Ier. 16. Cyr 12 ſ Ioan. 16. Aug ſ Ioan. tract. 122 & ſer 148. *r* Hie ſ Iſ 29. *ſ* Geor Ven. Can 1 to. 7. ca. 15. *t* Georg Ven can 1 to 7 cap. 15. *u* Hie ſ. Iſ. 22 & ſ Nah. 2.

Piſcina probatica, in qua per deſcenſum angeli ſanabatur unus. *Joan. 5. a.* deſignat *a* ſacramenta ſacerdotum miniſterio collata, & peculiariter baptiſmum, & pœnitentiam, & paſſionem Chriſti. Item verbum Dei, quo ſanantur infirmi. Et oculi ſunt ſicut piſcinæ Eſebon, *b* quum quis fundit lachrymas pro peccatis. *Cant. 7. b.* vel etiam ex deſiderio cœleſtium.

Piſcina etiam probatica, deſignat *c* totum ritum cæremoniarum Judæorum, & ſacrificiorum, quæ neminem ſanabant, niſi deſcendente Chriſto.

Piſcina etiam Eſebon, divinam mentem ſignificare poteſt, in qua continebantur omnia antequam crearentur. *Can. 7. d.*

Piſcina vetus, *d* umbram legis ſignificare poteſt, ſeu vetus teſtamentum. *Iſa. 22. c.* piſcina etiam probatica, eſt lex vetus, habens quinque porticus, nempe quinque libros Moyſis. *Joan. 5. a.*

a Cyr. 8 ſerm. Ioan. 12 5. Rup. 8 ſ. Naburn a. Am. de Spiritu ſancto. 7 Ter. de baptiſmo. b Gr. ſ. Can. 7 Rup. ſ. Can. 6 & 5. ſ. Ioan. c Geor. Ven. Can. 1. 10. 7. cap. 15 & Cant. 2. 10 6. cap. 8. — *Sacramenta. Paſſio Chriſti. Verbum Dei. Lachryma. Ritus Judæorum. Lex vetus.*

Piſtor, Piſtrinum, Paniſica.

Piſtor dicitur, qui frumenta in pilis pinſit: licet nunc piſtor ſit qui panem præparat ad coquendum. piſtrinum autem, eſt locus in quo pinſitur, & panis ſit.

Piſtor regis Ægypti, typum gerit *e* Judæorum, qui dixerunt: Mittamus lignum in panem ejus. Poteſt etiam ſignificare latronem malum, qui cum Chriſto crucifixus eſt & periit. *Gen. 40. a.*

Piſtrinum, ſignificare poteſt *f* hunc mundum, aut corpus humanum.

d Hie. ſ. Iſ. 32 Aug. ſ. pſ. 70. & ſ. Ioan. tract. 17. e Ly. ſ. Ge. 40. f Am. ſ. Lu. 17 — *Judæi. Latro malus. Mundus.*

Pitacium.

Pitacium, eſt particula corii qua aliquid reparatur. *Joſ. 9. a.*

Pix.

Pix, eſt quæ ſit ex arborum reſinis ad ignem decoctis, & in nigredinem verſis.

Pix in fiſcella, in quo poſitus fuit Moyſes, deſignare poteſt *g* obſcuros ſenſus Judæorum, legem ipſam obſcurantes. *Exod. 2. a.*

Pix, quum ſit fomentum ignis, *h* deſtructionem Hieruſalem, & templi combuſtionem ſignificare poteſt: & etiam pœnam inferni. *Iſa. 34. b.*

Pix, nigredinem delictorum, & carnis delitias interdum ſignificat. *Eccl. 13. a.* Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.

g Ori. ſ. Exod. hom. 2. h Hie. ſ. Iſ. 34 i Euch. ſerm. ſpirit. 8. — *Senſus Judæorum obſcuri. Deſtructio Hieruſalem. Pœna inferni. Peccata. Delitiæ carnis.*

Placare.

Placare, eſt mitem, aut placidum facere eum qui iratus eſt.

Placabilis annus Domini *k* eſt tempus prædicationis Chriſti, & tempus gratiæ. *Iſa. 61. a. Luc. 4. c.*

Placatio data eſt *l* à ſolo Chriſto, qui ſufficienter Deo pro nobis ſatisfecit. *Pſa. 48.* ipſe eſt placabile ſacrificium. *Exod. 29. f. Job. 33. d.*

Placari dicitur Dominus manente lamina in fronte pontificis, hoc eſt, *m* quando pontifex perfectè Deo ſubjicitur: & ſubditi ejus exemplo ſe Deo pura mente ſubjiciunt. *Exod. 28. g.*

Placat Dominum Aaron ſuper altaris cornua, *n* quum ſacerdos Sanctorum interceſſiones interponit. *Exod. 30. b.* Sic placatus eſt Dominus orante Moyſe, & dicente. Recordare Abraham, Iſaac, & Iſrael ſervorum tuorum. *Exod. 32. e.* Et placatur holocauſto vituli. *Lev. 1. a.* Et oleo, hoc eſt, operibus miſericordiæ *Lev. 14. d.* placans quoque Phinees Dominum, occiſis adulteris, deſignavit orationes Martyrum maximè Deum placantes *Pſa. 105.*

Placabile altare Dei *o* eſt in Eccleſia, ubi offertur euchariſtia maximè grata Deo. *Iſa. 60. b.*

k Glo. inter. ſ. Iſa. 61. l Baſi. ſ. pſ. 48 Gr. 23 mor. 5 m Gloſ. ord. ſ. Exod. 28. n Gloſ. ord. ſ. Exod. pſ. 105. o Hie. ſ. Iſ. 60 — *Tempus gratiæ. Chriſtus placans Deum. Subjici Deo. Interceſſiones Sanctorum. Opera miſericordiæ.*

Placere, Complacere, Placitum.

Placere, eſt alicui acceptum & gratum eſſe. Item æſtimare, aut in æſtimatione haberi, *1. Reg. 8. e.* Ecce places Regi. Conſentire. *2. Reg. 3. g.* placuerunt eis cuncta quæ fecit Rex. Decernere. *2. Par. 3. a.* placuit ſermo Regi. & omni multitudini. Gratum habere *Jud. 18. d.* Videte quid vobis placeat. Præferre. *2. Par. 1. c.* Quia hoc magis placuit cordi tuo. Suſcipere. *2. Reg. 3. d.* Omnia quæ placuerant Iſrael. Videri. *Gen. 20. d.* Ubicunque tibi placuerit, habita.

Placitum Dei, dicitur voluntas Dei. *Epheſ. 1 b* Ubi dicitur beneplacitum ejus.

Placet Deo ſuper vitulum novellum, hoc eſt, *p* ſuper Chriſtum. *Pſalm. 7. 8.* In eo dicitur placuiſſe ſibi anima Dei: *Iſa. 42. a.* Super eum facta eſt vox de cœlis, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. *Matt. 3. d. 17. a.*

Complacuit Domino *q* in Eccleſia. *Iſa. 62 b* quia non meritis Judæorum, aut Gentium eam elegit, ſed gratuita voluntate, unde & dicitur clemens, in quem ſibi placuerit. *Exod. 33. d.*

Placens Samuel Deo & hominibus. *1. Reg. 2. c* deſignat *r* prædicatorem humilem corde coram Deo & venerabilem coram hominibus, qui poteſt dicere: Chriſti bonus odor ſumus. *2 Cor 2. d.* Et omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos. *1. Cor. 9. d.* Et ſine offenſione eſtote Judæis, & Gentibus. *1. Cor. 10. g.* Et Gloria noſtra hæc eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ. *2. Cor. 1. c.*

Placentes victimæ Deo, *ſ* ſunt orationes humilium ipſi gratæ. *Iſa. 56. c.*

Placuerunt ſervis Dei lapides Sion, quum *t* Apoſtoli placuerunt Prophetis, qui de eis multa prædixerunt. *Pſa. 101.*

Non placere Deo in cæremoniis mente lugubri. *Lev. 10. d.* eſt *u* in lege veteri non eſſe ſufficientem placationem. *Pſa. 48.* Non dabit Deo placationem ſuam.

Placere Domino in regione vivorum, hoc eſt, *x* in cœleſti patria, ubi perfectè eſt voluntas in omnibus placens Deo. *Pſa. 114.*

Placitum tempus *y* eſt tempus redemptionis humanæ per Chriſtum factæ, quæ accepta fuit Deo. *Iſa 49 c.*

Complacere in ore, eſt confiteri & laudare, & ſolis labiis honorare Deum: quales ſunt laudes hypocritarum, & hæreticorum, quæ ſunt in corde. *Pſa. 48.* Sic non placent Domino libamina hæreticorum. *Hoſ. 9. a. Job. 13. a.*

Placent hominibus, *a* qui propriam utilitatem quærunt. *Pſal. 52.* Qui & in carne placere dicuntur. *Gal. 6. c.* Et placentia volunt ſibi loqui, qui cupiunt in vitiis perſeverare. *Iſa. 30. b.*

p Ar. ſ. pſ. 67. q Glo. inter. ſ. Iſa 62 & ſ. Exod. 33 r Gre. ſ. 1. Re. 2 ſ Hie. ſ. Iſ. 56. t Or. ſ. pſ. 101. u Gloſ. ord. ſ. Pſa. 48. x Baſ. ſ. pſ. 114 y Hie. ſ. Iſ. 49 z Glo. ord. ſ. Pſa. 48. Gr. 11 mo. 16 a a Hil. ſ. Pſ. 52 — *Voluntas Dei. Placens Chriſtus Deo. Gratuita voluntas Dei. Prædicator gratus Deo, & hominibus. Orationes Deo gratæ. Placentes Apoſtoli Prophetis. Legis veteris imperfectio. Voluntas perfecta beatorum. Tempus redemptionis. Laudes hypocritarum.*

Placentes errores Judæorum. Tempus judicii.

Placens ſaltatio filiæ Herodiadis Herodi, deſignat *a* errores, quos amplexi ſunt principes Judæorum. *Mat. 14. a.*

Non placentes dies, deſignant *b* tempus judicii & divinæ vindictæ. *Eccl. 12. a.* Nunc quidem placet, hypocritæ væcordia ſua, ſed non placebit ei, quia quum tempus retributionis advenerit, in pœna diſplicet, quod væcors fuit. *Job. 8. c.*

Placenta.

Placenta, eſt libum farinaceum, quod fit ex ſiliginea farina, caſeo & melle: dicta quod nobis placeat, vel quod ea Deos placare ſolent. *Jer. 7. d. 44. c.* Faciebant Judæi placentas reginæ cœli, id eſt, lunæ: ubi placentæ *c* omne genus ſacrificii deſignant.

Plaga, vide Vulnus, & Regio.
Plangere, vide Flere.

Planta Pedis.

Maturitas prædicatorũ. Remiſſio peccatorum.

PLANTA pedis, eſt tota pars inferior pedis, etiam digitos & ungues includens.

Planta pedis animalium, quæ erat vituli, ſeu rotunda. *Ezech. 1. b.* deſignat *d* omnibus amputatis angulis in operando rotunditatem eſſe ſequendam, quæ omnium figurarum pulcherrima & capaciſſima eſt. Vel deſignat opera prædicatorum, qui debent maturè incedere, ne leves ſint moribus, & fortes eſſe in operando, & dividere ungulam per diſcretionem. Deſignat etiam finalem *e* utilitatem incarnationis & paſſionis Chriſti, quæ eſt remiſſio peccatorum totius mundi.

Extremum vitæ opera. Primogenitura Eſau. Noviſſimum tempus Judæorum. Infirmi in Eccleſia. Concupiſcentia neceſſaria.

Planta, finem operum, aut extremum vitæ ſignificare poteſt, *f* ut cum mali planta dicitur teneri laqueo. *Job. 18. b.* Et plantæ pollutæ, deſignant opera turpia. *Jer. 13. d.*

Planta Pedis Eſau, quam tenebat Jacob. *Gen. 25. c.* deſignat *g* primatum primogenituræ ab ipſo amiſſum. Vel noviſſimum tempus Jſraelitici populi, in quo Dominus noſter advenire dignatus eſt ut eis conferret ſalutem.

Planta pedis, *h* infirmos in populo deſignare ſolet. *Iſa. 1. b.* A planta pedis uſque ad verticem Satan Job vulneravit, quia prius ab hominibus inchoans, uſque ad ipſum caput Eccleſiæ ſæviendo pervenit. *Iſa. 1 b.*

Planta pedis, *i* concupiſcentiam neceſſariam, vel neceſſitatem concupiſcendi malum ſignificare poteſt. *Gen. 2. b.*

Planta, Plantare, Transplantare.

Productio filii & felicitatis & virtutum. Incarnatio. Chriſtus. Juſtus. Producens Deus Apoſtolos & divites in Eccleſia. Fundati juſti in Eccleſia. Copulari corpori Chriſti. Creatio mundi. Inſtitutio Judææ, vel animæ eccleſiæ ſacra ſcriptura. Bene operari. Bona intentio. Præſentia divina. Prima fides Apoſtolorum. Exẽpla prælatorum. Inducere virtutes. Converſio infidelium. Fides Synagogæ. Tractare veterem legem.

Planta in arboribus dicitur quæ transferendi gratia aliunde ſumitur, ut alibi ponatur. Generale tamen non eſt ad omnes arbores, frutices, & herbas. Plantare autem, eſt plantas aliunde ſumptas, alteri ſolo committere, & ſerere. Item fundere. *Gen. 2. b.* plantaverat autem Dominus Deus paradiſum. Formare. *Pſa. 93.* Qui plantavit aurem, non audiet? Convertere. *Jer. 1. b.* Ut ædifices & plantes.

Plantaſſe dicitur Deus paradiſum, quando *k* produxit Filium, & locum fœlicitatis, & etiam quum inſtituit virtutes. *Gen. 2. b. Jer. 1. c.* plantavit quoque Dominus de medulla cedri ſuper montem excelſum, *l* quum incarnari fecit Filium in Virgine, qui eſt caput Eccleſiæ. *Eze. 17. g.* Et plantatum lignum ſecus decurſus aquarum, *m* eſt Chriſtus juxta populos, vel juſtus in legis doctrina, & juxta fluenta gratiæ Chriſtus ſtatutus. *Pſa. 1.* Tranſplantatum eſt lignum ſecus decurſus aquarum, eſt qui de infidelitatis ariditate venit ad baptiſmum. *Jer. 17. b.* plantare autem dicitur Deus, quum in bono ſtatuit. Et plantat in veritate, fidei videlicet Chriſtianæ. *Jer 18. b. 24. c. 31. e. 32. g.*

Plantavit Deus de ramis cedri, quum *n* produxit Apoſtolos, & cæteros de ſynagoga, & ex eis inſtituit Eccleſiam in monte ſublimi. *Ezech. 17. g.* plantavit etiam cedros Libani, hoc eſt, divites in eccleſia vel excellentes virtute. *Pſa. 103.* Dicitur etiam plantaſſe Deus populum ſuum in monte hæreditatis, quia inſtituit eum in eccleſia, quæ ejus hæreditas dicitur, & poſtmodum fiet hæreditas cœleſtis. *Exod. 15. c.* Sic dicitur plantaſſe cœlos. *Iſa. 51. e.* Et juſtus dicitur plantatus in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri. *Pſa. 91.*

Complantati Chriſto tanquam ligno vitæ, *o* ſunt fideles, ut inde virtutem ſuſcipiant. Et tunc deponunt omnia vitia, ne de cætero peccent. *Rom 6. a.* Dicuntur complantati ſimilitudini mortis ejus, quia ſuſcipientes baptiſmum, virtute mortis Chriſti moriuntur vitæ veteri, & efficiuntur membra corporis ejus.

Plantaſſe etiam dicitur Deus paradiſum, quando creavit mundum. *Gen. 2. b.*

Plantans Noe vineam, deſignavit *p* Deum inſtituentem Judæam, vel animam. Et dicitur plantaſſe vineam ſemine vero, quia creavit animam bonam: & Eccleſiam tam militantem, quam triumphantem. Plantavit quoque Deus vineam, hoc eſt, ſynagogam, vel ſacram ſcripturam. *Gen. 9. c. Pſa. 79. Iſa. 5. a. 60. d. 65. d. Jer. 2. e. Matth. 21. b.* plantare quoque vineam in montibus Samariæ, eſt fundare Eccleſiam in Apoſtolis & Apoſtolicis viris. *Jer. 31. a.* plantavit etiam Deus vineam in paradiſo, hoc eſt, fideles in Chriſto. Plantant etiam vineam fideles, qui bene operando in ſpem eriguntur. *Ezec. 29. g.* Sic plantavit *q* mulier fortis. *Prov. 31. b. Eccl. 2. b. Mich. 2. b.* plantatur etiam vinea, quando bonum propoſitum in bona intentione figitur. *Pſa 79.*

Prima plantatio ligni, eſt inſtitutio juſtorum in præſentia divina. Vel eſt *r* prima fides diſcipulorum Chriſti, quam habuerunt ante paſſionem ejus, quæ in reſurrectione revixit. *Job. 14. d.*

Plantans nemus Abraham, deſignavit *ſ* prælatos exempla virtutum ſubditis præbentes. Et ut nemus non eſt unius ſpeciei arborum, aut fructuum, ſed diverſarum: ita prælati diverſarum virtutum exempla præbere debent. Plantavit etiam nemus Abraham, quum Chriſtus multos inſtituit in Gentilitate inſignes viros. *Geneſis 21. d.* Et plantare ligna pomifera, eſt virtutes, & ſcientias in animam inducere *Levit. 19. d.* plantare autem poſt avulſionem, eſt extirpatis vitiis virtutes inducere. *Jeremia 1. c. Pſalm. 43.* plantat etiam prædicator, *t* quum evangelizat, & ad fidem attrahit, & infideles convertit. *1. Corinth. 7. b.*

Plantat plantationem fidelem ſynagoga, *u* quum credit in Deum patrem, ſed ſeminat alienum germen, non credens in Filium. *Iſa. 17. c.*

Plantare ligna pomifera, eſt *x* tractare ſacram ſcripturam veteris legis. *Lev. 19. d.*

a Ori ſ. Matth. cap 14.
b Gr 8. m. 2 9.
c Glo. inter ſ. Jere. 7.
d Gr ſ Ezech. hom 3.
e Rup. 1. ſ: Ezech. 3.
f Gr. 14 m. 9.
g Glo ord. ſ. Gen. 25.
h Hie. ſ. Iſa 1.
i Gr. 3 mor. 14.
1 Rica de S. Vict. de ſtatu interioris hominis 31.
k Orig ſ Joſ hom. 17.
Georg. Ven. ſ Cant. 1. to. 7. cap. 81.
l Hie ſ. Eze. 17. & ſ Jer. 17.
m Arn. Hela. & Auguſt ſ. Gr 19 m. 27. Pſal. 1.
n Ori. ſ. Ezec. hom. 12.
Arn. & Aug. ſ pſal. 103.
Hie ſ Iſ 51. & ſ. Jer. 1. & ſ pſa 91.
o Orig. & Am. ſ Rom 6.
p Phil de plãtato Noe.
Hil. ſ. Matt. Can 22.
Hie ſ Iſ. 5. 60. 65.
Aug. 16. civi. Dei 2.
Orig ſ Jere. hom 13 & ſ: Matt ho 19.
Arn ſ pſ 29.
Am ſ Lu 20.
Georg. Ven. Cant. 1. to. 7. cap. 81. 28.
q Bed. ſ pro 31.
Rica de S. Vict de ſomn. Nabuch.
r Gr 12. m 4.
ſ Ori ſ 1 Reg. hom. 1 & ſ. Jer hom. 1.
Phil. de plantat. Noe.
Ambroſ 6 ſ. Gen 21.
t Ambr ſ. 1. Cor 3.
u Hie. ſ. Iſ. 17.
x Iſy ſ. Le 19.

Tranſplantata vinea in deſertum quæ prius plantata erat ſuper aquas, *a* eſt Judæa in Babylonem tranſlata, vel in ſe deſtructa, vel eſt Eccleſia frigeſcente charitate. *Ezec.* 19. *e.*

Plantant vineas hæretici, quum *b* mixta mendaciis docent myſteria Chriſti. *Amos* 5. *Soph.* 1. *c.* plantat etiam pinum hæreticus, quum doctrinam naturalem proponit, unde ſuas eliciat aut confirmet hæreſes. *Iſa.* 44. *c.* plantare etiam lucum juxta altare, eſt hæreſes in Eccleſiam inducere, vel virtutibus vitia miſcere, vel inanem eloquentiam ſacræ ſcripturæ adjungere. *Deut.* 16. *d.* plantatio autem, quam non plantavit Pater cœleſtis, eſt vitium, & carnalis cupiditas, & etiam traditiones humanæ, legi divinæ contrariæ. Vel ſunt intelligentes ſcripturas ſolum ad literam. *Matt.* 15. *b* plantationes quoque novellæ ſunt adinventiones hæreticorum. *Pſa.* 143.

Plantaſſe dicitur Deus impios, *c* quum eos permittit in hæreſi firmari. *Ier.* 12. *a.*

Tranſplantari motum, eſt *d* diabolum exire ab iis, qui convertuntur. *Luc.* 17. *b.*

Plantandi tempus eſt *e* in nuptiis. *Eccl.* 3. *b.*

a His. ſ. Ez. 18 · b. Hi. ſ. Amos 5. & ſ. Iſ 44. · Orig ſ. Ierem. hom. 14. · Philo. 2 alleg. · Gre. ad Leandrum · Orig ſ Ioſ. ho. 13 & Ier. ho. 1. & ſ Matth. cap. 15. · Hil ſ. Matth. can 4. · Hie ſ. pſ 143. · c Hie. ſ Ie. 12 · d Am. ſ Lu 17 · e Mir. 2. adv. Iovin.

Destructio Iudææ. · Refrigeſcens charitas eccleſiæ. · Doctrina hæreticorum erronea. · Vitium. · Carnalis cupiditas. · Traditiones humanæ.

Planus.

Planum, dicitur cujus figura ſeu ſuperficies æqualis eſt.

Planæ viæ, deſignant *g* vitam ſine vitiorum anfractibus, vel corda tractabilia Gentilium. *Iſa.* 40. *b.* 62. *d.* *Luc.* 3. *a* Et plana deſerti, ſunt ſimplices ex Gentilitate. *Ezech.* 47. *b.*

Plana in quibus ſunt paſcua gregum Domini. *Iſa.* 49. *c.* deſignant *h* ſacram ſcripturam, & fælicitatem, ac cœlum empyreum, in quo nec tumefactio ſtellarum, nec gibboſum, vel aſperum quidpiam reperitur, ſed totum eſt planum, totum jucundum, atque amœnum. Eſt etiam in ipſo archetypo planicies, *i* à quo omnia jucunda, lenia, dulcia, amœna, & delectabilia procedunt.

f Georg. Veno. Can. 1 to. 6. cap. 14. · g Orig ſ. Lu. hom 21. · Hie ſ. Iſa 40 · h Hie ſ Iſ 49 · i Georg. Ven. Can 1. to. 7. cap. 8.

Vita ſine vitiis. · Corda Gentium tractabilia · Sacra ſcriptura. · Fœlicitas. · Cœlum empyreum

Plaſmare, Plaſtes, vide Fingere.

Platanus.

Platanus, eſt arbor latè ſe ſpargentibus ramis, & latis foliis.

Platani virgæ, dicunt *k* ſpiritualis fructus ubertatem, quia huic arbori vitis annectitur, ut per ejus lata conſortia partus ſe uberes fundant. *Gen.* 30. *f.* *Eccl.* 24. *b.*

Platani etiam deſignare poſſunt *l* angelos, & humiles in paradiſo. *Eze.* 31. *a.*

k Amb 2. de Iacob. 4 · Iacob. 4. · l Gr. 32. m. 24

Vbertas ſpiritualis. · Angeli. · Humiles.

Platea, vide Forum.

Plaudere, Applaudere, Complodere.

Plaudere, eſt percuſſione mutua manuum congratulari alicui, lætiamque oſtendere: Complodere verò, contrarium indicare ſolet.

Complodere, aut percutere manibus dicitur Deus, quum *m* iratum ſe puniendo oſtendit. *Ezec.* 21. *b.* 22. *c.*

Plaudunt manu ligna regionis, *n* quum ſancti cum gaudio bene operantur: Et omnes gentes plaudunt, quando bonis operibus laudant Deum. *Iſa.* 55. *d.* *Pſa.* 46. 97.

Plaudere ſuper femur, *o* eſt plangere, & gementis habitum aſſumere, & demonſtrare. *Ezec.* 21. *b.*

Applaudunt ſacerdotes pſeudoprophetis, *p* quum favent hæreticis & eorum mendaciis. *Ier.* 5. *g.*

Plaudere manibus ſuper caſu Hieruſalem. *Thren.* 2. 1. *Ezec.* 25. *b.* eſt *q* quum dæmones gaudent de animæ lapſu & hæretici de lapſu eccleſiæ.

m Glo. ord. ſ. Ezech 21 · n Aug. ſ. pſ. 46. · o Glo. ord ſ. Ezec. 21. · p Lyr. ſ Ier 5. · q Hi ſ. Ez 25

Punitio Dei. · Bene operari. · Plangere. · Favere hæreticis. · Gaudentes dæmones. & hæretici de lapſu fidelium.

Planſtrum, vide Carrus.

Plebs, vide Populus.

Plecta.

Plecta, eſt aliquid complicatum ut chorda. Et plectæ in ſculpturis maris fuſilis Salomonis formam vinculorum, quibus ſculpturæ intexuntur, ſignificare videtur. 3. *Reg.* 7. *e.* deſignant autem vinculum fraternæ dilectionis in Apoſtolis & prælatis.

Vinculum dilectionis.

Plectere.

Plectere, eſt punire, aut ferire, aut etiam complicare.

Plectens ſubtilia, ſunt *r* hæretici, dialecticas rationes torquentes ad decipiendos ſimplices. *Iſa.* 19. *b.*

r Hie. ſ Iſa. 19

Hæretici fingentes rationes.

Pleiades.

Pleiades, ſunt ſtellæ ſeptem in ſigno Tauri, in cujus fronte ponuntur, nomenque habent à pluvia. *Iob.* 38. *c.*

Pleiades, quæ ſeptem ſunt, *ſ* Sanctos omnes denunciant, qui inter præſentis vitæ tenebras ſeptiformis ſpiritus gratiæ nos lumine illuſtrant, qui ab ipſa mundi origine, uſque ad ejus terminum diverſis temporibus ad prophetandum miſsi, & juxta aliquid ſibi conjuncti ſunt, & juxta aliquid disjuncti: ſicut pleiades vicinitate ſibi conjunctæ ſunt, tactu disjunctæ. Deſignant etiam novum teſtamentum, ſecundùm quod ab Oriente ſurgunt, & gratiam afferunt ſeptiformis ſpiritus.

ſ Gre. 29. mo. 18. 26. · Hie. ſ. Iob 38.

Sancti. · Novum teſtamentum.

Plicare, Complicare.

Plicare, eſt nectere, & velut rugas facere.

Complicabuntur cœli. *Iſa.* 34. *a.* *t* Cum poſt detecta hominum peccata in judicio, non amplius obſequium præſtabunt malis, nec amplius in eis ſcribentur peccata.

Plicari oſtia templi, eſt *u* in hiſtoria legis contineri ſenſum ſpiritualem, & non eſſe unum ſine altero. *Ezech.* 41. *d.*

Complicare dicitur ſtultus manus ſuas *x* quum non extendit eas ad bene operandum. *Eccl.* 4. *a.*

t Hie. ſ Iſa 35 · u Hi ſ. Ez. 41 · Hie ſ. Eccl 4.

Ceſſans obſequium cœlorum. · Senſus ſpiritualis in litera.

Pluma

Digitized by Google

Pluma, Plumeſcere, Plumarium.

PLUMA, eſt in avibus mollior & exigua penna. Plumeſcunt autem aves, quum pennas emittunt, quibus tegantur. Plumarium autem opus dicitur, quod multiplici varietate diſtinctum eſt: ut avis variis pennas coloribus.

Superbia. Levitas. Divitiæ. Scientia. Exercitus regis Babylonis.

Plumæ avium, *a* ſuperbiam, levitatem, divitias, ſcientiam, & cætera, quibus homo extollitur, ſignificare poſſunt, *Lev.* 1. *d.* Et plumbæ aquilæ grandis, deſignant divitias regis Nabuchodonoſor, & exercitum ejus, ac varias gentes illi ſubjectas, *Ezech.* 17. *a.*

Bona converſatio. Renovari per Spiritum ſanctum.

Plumæ, in bonum, ſignificare poſſunt *b* bonam converſationem, & dona Spiritus ſancti: ac virtutes. Plumeſcit autem accipiter expanſis alis ad auſtrum, *Iob* 39. *c.* quum unuſquiſque Sanctorum tactus flatu Spiritus ſancti concaleſcit, & uſum vetuſtæ converſationis abjiciens novi hominis formam ſumit. quod Paulus admonet dicens, *Coloſ.* 3. *b.* Expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induentes novum. Et rurſum, 2. *Cor.* 4. *d.* Licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur, tamen is, qui intus eſt, de die in diem renovatur. Vetuſtam autem pennam projicere, eſt inveterata ſtudia doloſæ actionis admittere: novam pennam ſumere, eſt mitem ac ſimplicem bene vivendi ſenſum tenere.

a Iſy. ſ. Lev. 1. Glo inter. ſ. Ezech. 17. b Gr. 31 m. 32 Hu ſ Iob. 39. c Lyr. ſ Ier. 7. d Ori ſ. Exo. ho 8 & ſ. Iſ. hom. 6 Hu ſ Zach. 5 Rup ſ Zac. 5 e Hie ſ. Ezec. 28.

Plumbum.

PLUMBUM, eſt metalli genus gravis ponderis, coloris obſcuri, minimèque ſonorum, eſtque molle, ac facilè liquabile.

Pondus correctionis.

Plumbum quandoque ſignificat *e* pondus correctionis, tam verborum, quam flagellorum. *Jer.* 6. *g.* In conflatione autem auri apponitur plumbum, & ſi conſumatur plumbum, conflatio nocet auro: ita ad perficiendos bonos additur plumbum correctionis.

Gravitas peccati. Gravitas condemnationis. Graves homines per peccata. Avarus. Avaritia. Populus Iudæorum.

Plumbum cùm ſit maximè grave, *d* gravitatem peccati ſignificare ſolet, *Exod.* 15. *b. Eze.* 28. *e. Zac.* 5. *c.* Item gravitatem condemnationis. ideò ponitur ſuper amphoram, hoc eſt, ſuper iniquitatem.

Plumbum etiam dicuntur *e* homines, non habentes firmitatem in bono, & graves per peccata. *Ezec* 22. *d.* unde plumbum tanquam fæces metallorum non invenitur in ſuperna civitate. Plumbi autem lamina, eos ſignificat, quos avaritiæ pondus gravat, *Job* 10. *d.* Quibus per increpantem prophetam dicitur. *pſalm.* 4. Filii hominum uſquequò gravi corde. Per plumbum namque cujus natura gravis eſt ponderis, peccatum avaritiæ ſpecialiter deſignatur, quod mentem quam infecerit, ita gravem reddit, ut ad petenda ſublimia attolli nequaquam poſſit. Hæc eſt talentum plumbi in amphora, *Zach.* 5. *c.*

Plumbi lamina, *f* etiam Judæorum eſt populus, ut enim in plumbo facilè ſcribitur, & ipſa ejus mollitie facilius deletur: ita Judæa præcepta Dei, & ſine labore præcepit, & cum celeritate perdidit.

Gom Ven cd. 1. lo. 7. ca. 6. Grs. 9. m. a 6 f Gr 9 m 26 g Am b ſ. Lu. 9. & ſer 13. Laſſan. li. 4 cap. 15 Arn & Aug. ſ. pſa 71 Chry ſ pſ. 59. ho. 2. Aug ſ. pſ. 77. h Or ſ Iud. h. 8 & ſ ca. 2. 7 & ſ Ier. h 5 Amb epiſt. 12 44. Hie ſ. Iſa 30. 35. Aug. 2 dift. cont Man 4 & ſ pſa 134 Gr j. 1 Re 12 Anton ep. 2

Pluvia, Pluere, Imber.

PLUVIA, eſt jugis & lenta aqua cadens è nubibus, quæ cum eſt vehementior imber dicitur. Eſt etiam pluvia quandoque fertilitas, *Lev.* 26. *a.* Dabo vobis pluvias temporibus ſuis. Pluere autem dicimus, quum aqua ſic decidit. Eſt item pluere, abundare, *Job* 20. *c.* Et pluat ſuper illum bellum. Demittere, *Exo.* 16. *a.* Ego pluam vobis panes de cœlo. Rigare, 3. *Reg.* 17. *a.* Non enim pluerat ſuper terram. Stillare, *Exod.* 9. *e.* pluitque Dominus grandinem.

Verbum Dei.

Pluvia dicitur *g* verbum Dei, quod eſt filius Dei. *Deut.* 32. *a. Amos* 4. *b.* Et pluvia in vellus, eſt Chriſtus ſine virili ſemine conceptus, qui ſine ſtrepitu & humiliter deſcendit. Qui etiam in Judæam deſcendiſſe dicitur, ut in vellus, *Pſa.* 71. pluit etiam Deus manna, quum incarnari fecit Verbum, *Pſa.* 77.

Gratia. Dona Spiritus ſancti. Doctrina Prophetarū. Propheta. Evangelium. Conſolatio divina. Miſericordia Dei.

Pluvia ſignificare ſolet *h* gratiam, ſeu gratiæ infuſionem, & dona Spiritus ſancti, & doctrinam etiam prophetarum, quæ fuit uſque ad Chriſtum, aut etiam ipſos prophetas, & præterea evangelium. Et pluvia in vellus, deſignat gratiam in Judæos collatam, *Gen.* 2. *a. Deut.* 28. *a.* 32. *a.* 1. *Reg.* 12. *c.* 2. *Reg.* 1. *d. pſa.* 71. *Eccl.* 11. *a.* 12. *a. Iſa.* 5. *b.* 55 *c. Jer.* 3. *a* 10. *c.* Et pluviæ benedictionis, ſunt dona gratiarum, & conſolationes Spiritus ſancti. *Eze.* 34. *f.* 3. *Reg.* 18. *Job.* 5. *b.* 36. *d.* 38. *c. Pſa.* 67. *Zach.* 14. *d.* Divina etiam miſericordia, pluvia dicitur, *pſa.* 134. *Apo* 11. *b.*

Baptiſmus.

Pluvia quandoque dicitur *i* baptiſmus, *Pſa.* 146. Ipſe eſt pluvia fructificare faciens terram, 3. *Reg.* 18. *g.*

Tempus paſſionis & reſurrectionis.

Imber, ſignificat *k* tempus paſſionis Chriſti, & etiam perſecutionis. Et imber abiit, quando Chriſtus ſurrexit, & perſecutiones ceſſarunt. *Cant.* 2. *c.*

Lex & evangelium. Prædicatio.

Pluvia temporanea & ſerotina, ſignificat *l* legem & evangelium, vel varias vocationes, *Jer.* 5. *f.* 14. *a.* Hanc pluviam dat Deus temporibus ſuis, *Lev.* 26. *a.* quum prædicari facit unicuique tempore opportuno, & ſecundum quod id ferre poteſt, *pſa.* 67. 134. 146. pluvia etiam *m* prædicantium dicta deſignat, *Job* 28. 29. *Deut.* 32. *a.* Et pluviæ hyemis ſunt verba prædicationis in hac vita, ubi eſt hyems: quum nos adhuc noſtræ mortalitatis frigidus torpor aſtringit. *Job.* 36. *d.* Et imber fortitudinis Dei, eſt prædicatio divinitatis ejus: ſicut imber infirmitatis, & prædicatio incarnationis. *Job.* 37. *a.* Hujus pluviæ pater dicitur Deus, *Job* 37. *c. Eccl.* 11. *b.* 34. *f.* pluit autem Dominus panes, quum dat doctrinam cœleſtem. *Exod.* 16. *a.* Et pluunt nubes imbrem, quum Apoſtoli & doctores prædicant. Et pluunt juſtum quum prædicant Chriſtum, *Iſa.* 5. *a* 45. *b.* pluit autem Dominus ſuper unam civitatem, & non ſuper aliam, quum eccleſiæ dat doctrinam evangelicam & dona ſpiritualia, & non hæreticis, *Amos* 4. *c.* 3. *Reg.* 17. *a.* Imber quoque matutinus, doctrina Chriſti, & apoſtolorum, *Ioel.* 2. *e.* Et imber vehementiſſimus cui dat Deus curſum, *n* eſt fortis prædicatio, & inter graves perſecutiones, *Iob.* 38. *c.* Imbres quoque montium, ſunt verba doctorum, *Iob* 24. *b.* Imbres quoque quos effundit Deus ad inſtar gurgitum, ſunt doctrina novi teſtamenti, quæ tamen profunditatem habet & obſcuritatem myſteriorum. Cæterum pluvia ad legem Moyſis referri poteſt propter multitudinem præceptorum. Stillæ verò pluviæ ſunt myſteria in lege veteri latentia, *Iob* 36. *d.* Non pluit in Gelboe, hoc eſt, in Judæa, quum ablatum eſt à Judæis verbum Dei, 2. *Reg.* 1. *d.* 3. *Reg.* 18. *g.* pluere autem dicitur Dominus ſuper juſtos & injuſtos, *o* quia omnibus prædicari facit Chriſtum, *Matth.* 5. *g.* Non dum pluerat Dominus ſuper terram, *Gen.* 2. *a.* quum antequam peccaret anima nondum nubibus ſcripturarum pluviam doctrinæ Dominus ad irrigandam animam conceſſerat. Nondum etiam propter hominem, qui eſt terra, Dominus noſter nubem carnis aſſumpſerat, per quam imbrem Sancti evangelii largiſſimum infudit. Non compluta autem terra, eſt non accipiens verbum Dei. *Ezec.* 22. *f. Apoc.* 11. *b.*

Bed ſ Gen 8. i Gaer. Vene. 1. 1 3 7. c. 27 Arn ſ pſ 146 k Amb ſer 18 Or ſ. con h 2 l Hie ſ Ier 5 14 & ſ Iſ 45 & ſ. Amos 4. Phil. 2. alleg. Ori ſ Lev. h. 6. Hil ſ pſ 146 m Gr 29 m. 6 & 20 m 2. & 17. mor 18 & 29. mo 20 Aug ſ pſ 146 & de ovibus. 14 Fulg ſer de conf. Iſy. ſ. Lev 26. n Grs. 16 mo. 24 & 29 m. 15 Hie ſ Iob. 36 n Aug 1. ſer. dom in mōte. Gr 29 m. 36 Hie ſ. Eze. 18 p Grs 6 m. 6 & 29 m. 16. & ſ Ezec h. 10.

Prædicare gentibus.

Pluviam terræ Deus tribuit, *p* quum arentia corda Gentilium ſupernæ gratia prædicationis infudit, *Iob* 5. *b.* Et ſuper terram abſque homine in deſerto pluere, eſt verbum Dei Gentilitati prædicare.

a Hie. ſ pſ. 2. b Au. 5 de Ge. cont. Man. 2. c Glo. inter ſ. Thren. 4. d Au 2. doct. Chriſtian 40 e Ru. 7 ſ. Ma. f Glo. ord. ſ. Exod 22. g Glo. inter ſ. Exod. 21. h Ori ſ pſ. 36 hom. 1. i Gloſ. inter ſ. 1. Reg. 1. k Gr ſ 1. Re. 8 l Gre 6 Reg. epiſt. 36. m Au epi 59. Ori. ſ. Iſ. ho. 2. n Ru. 3. ſ. Re. 3

Poſtulat Filius Dei à Patre, *a* quando dicit: Pater clarifica filium tuum. *Pſa.* 2.

Poſtulat pro nobis Spiritus ſanctus gemitibus inenarrabilibus. *Rom.* 8. *e.* Quia *b* poſtulare nos facit. *Quarere doctrinam.*

Petere dicuntur panem, *c* qui quærunt doctrinã. *Thre.* 4. *a.* parvuli petierunt panem: & non erat qui frangeret eis. Petentes etiam filii Iſrael ab Ægyptiis vaſa aurea & argentea & veſtes, deſignat *d* Chriſtianos accipientes vera dogmata à Philoſophis, & recta inſtituta humana. *Exod.* 3. *g.* 12. *c.* petit filius panem à patre, *e* quum quærit doctrinam à Deo. *Matt.* 7. *h.*

Poſtulatum mutuum. *Exod.* 22. *c.* eſt, quum *f* pro æterna remuneratione curam dominici gregis ſuſcipimus. *Cura animarum*

Poſtulare pretium pro eo, qui occiſus eſt à bove, *g* eſt injungere pœnitentiam pro peccato. *Exo.* 21. *d.* *Injungere pœnitentiam*

Petitio quam dedit Dominus Annæ, eſt converſio infidelium per ſpiritualem generationem in Eccleſia. 1. *Reg.* 1. *d.* petitiones autem dicuntur cordis: *h* quia ſicut oculus viſum, ita cor intellectum requirit: & ut auris ſuavem ſonum cupit, ita cor ſapientibus ſenſibus delectatur. *Pſa.* 36. *Converſio infidelium.*

Poſtulatus à Deo dicitur Samuel, *i* quia poſtulando promeritus eſt. 1. *Reg* 1. *c.*

Petentes filii Iſrael Regem, neglecto regimine judicum, deſignant *k* volentes mutare ſpiritalem prælationem in ſecularem dominationem. 1. *Reg.* 8. *b.*

Petimus à Deo *l* orando. *Matt.* 7. *a. Luc.* 11. *b.* poſtulationes autem in ſacrificio miſſæ ſunt, quæ fiunt in communione, cum benedicit ſacerdos populum communicaturum. 1. *Tim.* 2. *a.*

Petere ſibi ſignum in profundo inferni, ſive in excelſum ſuprà, *m* eſt petere, ut ſibi fiat utile ſignum aſcenſus & deſcenſus Chriſti. *Iſa.* 7. *b.*

Petens Adonias Abiſac uxorem, deſignat *n* Judæos volentes copulari fidem evangelicam operibus legis. 3. *Reg.* 2. *c.*

Petra, vide Lapis.

Petra urbs.

o Hie ſ Iſ. 42

Petra eſt urbs Paleſtinæ & Arabiæ, quæ inde petrea dicitur. *Iſa.* 42. *d.* ubi Hieronymus *o* ait accipi pro civitate Paleſtinæ, quæ Hebraicè dicitur Sela, quod eſt petra, aut ſaxum, & cum ſit ibi ſingulare, bene accipi poteſt pro aliqua illarum civitatum, quæ eo nomine appellantur. Deſignare autem poteſt Gentilitatem. *Gentilitas.*

Petrus.

p Ori. ſ. Mat. hom. 1. Hie ſ Ma 16 Aug ſ. Ioan. tract. 7. q Ori ſ Mat. cap 14. r Aug ſ. pſ. 92 & de verb. dom ſ 13. & hom. 45. Ori. in diver. hom. 2. Gre hom. 22. ſ Aug ſ. Ioa. tract. 114.

PETRUS, appellatus eſt Simon, princeps Apoſtolorum: petra *p* nomen habens: quæ Syriacè Cephas dicitur. Sicut autem Chriſtus lumen Apoſtolis donavit, ut lumen mundi appellaretur, cæteraq; ex Domino ſortiti ſunt vocabula. Ita & Simoni, qui credebat in petram Chriſtum, Petri largitus eſt nomen; & quicunque habet fidem Petri, Petrus dici poteſt. *Matt.* 4. *c.* 16. *c. Mar.* 3. *d. Ioan.* 1. *f.*

Petrus veniens ad Chriſtum ſuper aquas, deſignat *q* tendentem ad perfectionem. *Matt.* 14. *c.* Typus eſt etiam Eccleſiæ calcantis fluctus hujus ſeculi, adjuvante Domino, inter pericula. Eandem ſignificat ſecundum quod vidit vas linteum. *Act.* 10. *b.* *Tendens ad perfectionem. Eccleſia. Fides prompta.*

Ut autem cucurrit ad monumentum, deſignat *r* fidem velocem ad credendam mortem, & reſurrectionem Chriſti. *Joan.* 20. *b.* Ut verò venit poſterius quam Joannes, ſed prius introivit, eſt gentilitas, quæ poſterius habuit notitiam Chriſti, quam Synagoga, ſed prius credidit. *Gentilitas. Vita activa.*

Secundùm quod amabat Chriſtum, quem etiam ſequutus eſt, typus eſt *ſ* vitæ activæ, quæ ſemper deſiderat à laboribus liberari, & ad Chriſtum pervenire: ideo ſequitur eum per labores, imitando. *Joan.* 21. *d.*

Phace.

t Hie ſ Iſ. 7.

Phace, id eſt, aperiens: filius Romeliæ, Rex Iſrael, 4. *Reg.* 15. *c.* 16. *a. Iſaiæ* 7. *a.* deſignare poteſt *t* hæreſiarcham. *Hæreſiarcha.*

Phalanx, vide Exercitus.

Phaleg.

Phaleg, id eſt, diviſio, filius Eber, in cujus ortu facta diviſio linguarum. *Gen.* 10. *d.*

Phaltias.

u Hie. ſ. Ez. 11

Phaltias, id eſt, liberatio Domini, aut expulſio Domini, vel ruina declinans. filius Bananiæ, hoc eſt, ſtructoris. princeps populi. *Ezech.* 11. *b.* Typus eſt *u* ejus principis, qui cum à Domino declinavit, moritur, aut cadit, Prophetante Ezechiele, ut elevetur à Chriſto.

Phanendor.

x Orig. ſ Ioſ. hom. 14.

Phanendor, id eſt, *x* converſio, regio quam cepit Joſue, deſignat converſionem, qua dæmon pervertit animas. Vel in bonum, converſionem peccatoris ad Deum. *Joſ.* 11. *a.* *Converſio bona & mala.*

Phantaſia, Phantaſma.

y Aug. 1. q. in evang 15. z Hil ſ Mat. can. 14.

Phantaſia, eſt imago rei *y* alicujus reſidens in anima, quæ & phantaſma dicitur. Quandoque autem ſumitur pro ipſa potentia imaginativa.

Phantaſma putantes eſſe Chriſtum, ſunt *z* non plenè cognoſcentes verbum Dei, aut de fide Chriſti dubitantes: aut qui falſo apparentia timent. *Matth.* 14. *c.*

Phanuel.

aa Phil. de confuſ. linguarum.

Phanuel, id eſt, videns Deum, ſive facies Dei, vel everſio Dei: locus ubi Jacob luctatus eſt cum Angelo. *Gen.* 32. *g.* Eſt & turris. ibidem quam deſtruit prædicatur Gedeon. *Jud.* 8. *b.* Deſignat *aa* munitiones avertentes à Deo: quas deſtruit prædicator. *Munitiones malorum.*

Google

Phanum, vide Templum.

Pharan.

Eccleſia. Sermo viri eruditi. PHARAN, id eſt, onager eorum, vel ferocitas eorum aut fructificatio matris, vel tauri matris: Eſt eremus magna ad ſolitudinem Sinai, quam ad occaſum relinquit ſupra Aſphaltitem lacum ad meridiē occiduum, ubi fixit tentoria multitudo Iſrael relicto deſerto Sinai. *Nu.* 10. *b.* Unde miſsi ſunt exploratores ad terram Chanaan. *Num.* 13. *a.* Dicitur mons Pharan, & interpretatur fructifer, ſignificat *a* Eccleſiam, in qua apparuit Chriſtus. *Deu.* 33. *a.* Interpretatur etiam os videntis. & ſignificat ſermonem viri eruditi, per quem venit nobis Dominus. *Hab.* 3. *a.*

Deus Pater. Mons Pharan, hoc eſt, umbroſus, unde venit Deus, ſignificare poteſt *b* Deum patrem, unde venit filius incarnatus *Hab.* 3. *a.*

Verbum caro. Pharan, ut interpretatur cos viſibile, deſignare poteſt Verbum incarnatum. *Num.* 13. *a.*

Infidelitas. Pharan etiam deſertum, *d* infidelitatem deſignare poteſt, *Gen.* 21. *c.*

Judæi. Pharan, ut interpretatur onager, deſignat *e* Judæos. Et Dominus apparuit de monte Pharan, quando Chriſtus ortus eſt ex Judæis. *Deut.* 33. *a.*

a Aug. q. in Deu 16. Hie ſ. Hab 3. b Ru. ſ. Hab. 7. c Orig. ſ. Nu. hom. 7. d Glo inter ſ. Gen 21.

Pharao.

PHARAO, id eſt, diſsipans, vel diſcooperiens, aut nudans: vel Syriacè vindicans Rex Ægypti: quo nomine multi Reges Ægypti appellati ſunt, ſeu cognominati: ut Cæſares apud Romanos.

Deus. Pharao quandoque typum gerit *f* Dei, ut quum exaltavit Joſeph: ut etiam ei miniſtrabat poculum pincerna, Deus eſt, cui miniſtrant Sancti. Et ut ignovit pincernæ, & ſuſpendit piſtorem, Deus eſt faciens quædam vaſa in honorem, quædam in contumeliam. *Gen.* 40. *d.* 41. *b.* 47. *a.*

Diabolus. Pharao Rex Ægypti, *g* diaboli figuram gerere ſolet: qui accepit Saram, qui nititur ſibi copulare animam, vel Eccleſiam. *Gen.* 12. *d.* Ipſe eſt diſsipator & lacerator in diverſas partes dividens mentes. *Iſa.* 19. *b. Ezech.* 19. *a.* Ipſe autem Pharao, qui oppreſsit filios Iſrael, in quatuor ſceleribus imitatur diabolum. Primum: quia intendebat opprimendo filios Iſrael, ut voluptate regenerandi emortua, filii non procrearentur. Secundum quod obſtetricum dolo agere nititur, ut nati parvuli clam interimantur. Tertium quum aperta ſæviens perſecutione præcepit omni populo ſuo dicens. Quicquid maſculini ſexus natum fuerit, in flumen projicite Quicquid fœminei, reſervare. Quartum quando ſuperbè reſpondit, Quis eſt Dominus, ut audiam vocem ejus, & dimittam Iſrael? Neſcio Dominum, & Iſrael non dimittam. Ita diabolus hoc egit ab initio quantum in ipſo fuit, ut nullus Iſraelita verus verbo prædicationis ſpirituales Deo filios gigneret, deinde, ut naſcentes ejuſmodi parvulos obſtetricante hæretica malignitate occideret, tandemque ceſſatis artibus aperta perſecutione armatus eſt, ut in flumina inimicorum & tempeſtatum filios gratiæ projiceret. Demum ipſe eſt princeps ſuper omnes filios ſuperbiæ *Exod.* 1. 5. 14. 15. *a.* 18. *b. Pſalm.* 134. 135. *Cant.* 1. *c. Iſa* 30. *a.* Pharao, qui cepit Gazer, & dedit eam in dotem filiæ ſuæ, deſignat diabolum, qui capit animam, & dat eam legi peccati, cui facit per obſtinationem ſervire. 3. *Reg.* 9. *c.*

Herodes. Pharao occidens infantes filiorū Iſrael. *Exod.* 1. *b.* typus fuit *h* Herodis pueros Bethlehem occidentis.

Principes ſæculares. Mens ſuperba. Pharao, ut accepit Saram, quam non permiſſus polluere, deſignat *i* principes ſeculares, & regnum terrenum hujus ſeculi, cujus reges non ſunt permiſsi polluere Eccleſiam. *Ge.* 12. *d.* 45. *d.* Deſignat etiam *k* intellectum accedentem ad virtutem impuro corde, & mentem ſuperbam, quæ ſibi uſurpare vult ſapientiam, quam ſuſtinere non poteſt. Ideo reddidit eam Abrahæ, ſicut Geraſeni rogabant Jeſum, ut de finibus eorum tranſiret. *Matt.* 8. *d.* Significat etiam eum, qui ornator eſt corporis.

Gentilis populus. Pharao, cujus filia ſuſcepit Moyſen nutriendum, ſignificare poteſt *l* Gentilem populum, à quo orta eſt Eccleſia, quæ ſuſcepit legem Dei. *Exod.* 2. *a.*

Diſſipator bonorum. Pharao, eſt *m* diſsipator bonorum, cui ſervit princeps coquorum, & idem paret principi pincernarum. *Gen.* 40. *a.* 41. *f.*

Impia opinio. Ut autem Moyſes receſsit à Pharaone. *Exod.* 10. *c.* deſignat Pharao *n* impiam opinionem, à qua lex receſsit.

e Ru ſ Deu 9. f Ori ſ. Gen. hom 16. Ru 8 ſ Ge. 37. g Tert. de baptiſmo Ori. ſ Gen h. 1. 16. & ſ. Cant. hom 2. Arn ſ pſ 135. Hi. ſ Iſ 19 & ſ Eze 29. Cyr 3. ſ Ioan. 34 & de adoꝛ in ſpir. Gre Nyſſ de vita Moyſis. Ru 1. ſ Exo & Ber ſ Cant. ſerm. 39. Georg. Venet. Cant 1 to 8 cap 5. Ori ſ. Ioſ h 6. Gre ſ 3. Reg & g Bern ſer. 1 octa Paſ. i Ori. ſ. Gen. hom 6 k Amb. de Abr. Amb. 2. de Abr. 4. l Gloſ. inter ſ. Exod 2. m Phil. 1. alleg & de temulent n Phil 2. alle.

Phares.

Judæi. Gentiles. Phares, id eſt, diviſio, filius Judæ & Thamar, in cujus utero cum eſſent gemini Phares & Zara, egreſſus eſt prior Phares, retrahente manum fratre, quam prior protulerat. *Gen.* 38. *g.* Typus eſſe poteſt *o* Judæorum, qui fuerunt medii inter legem evangelicam. Vel è diverſo ſignificat Gentilem populum, propter quem dicitur ſepes ſeu maceria deſtructa. & medius paries, qui erat inter Judæos & Gentiles diſsipatus, ut fieret unus grex & unus paſtor, & fierent noviſsimi primi, poſt quos in fine mundi Judæi venient ad fidem.

o Amb. apol. David Hie ſ. Gal 3. & ſ Matt. 2 Chry ſ. Gen. hom 62.

Pharetra.

Pharetra, eſt theca, in qua reconduntur ſagittæ ad jaculandum paratæ.

Humanitas Chriſti. Pharetra Dei, dici poteſt *p* humanitas Chriſti, in qua latebat divinitas. *Iſa.* 49. *a.* In pharetra ſua abſcondit me. pharetra quoque Dei, *q* dicitur conſilium Dei, quo decrevit aliquos caſtigare. *Thren.* 3. *b.* *Job.* 30. *b.*

Pharetra præterea Dei, dicitur *r* ipſe diabolus, per quem Deus caſtigat, vel poteſtas illius. *Job.* 30. *b.*

Lex vetus. Pharetra Eſau, *ſ* legem veterem ſignificare poteſt, quam geſtabant Judæi. *Gen.* 24. *a.*

Cor bonorum. Cor impiorū. Inſidiæ hæreticorum. Tentationes diaboli. Pharetra in bonum, ſignificat *t* cor bonum in quo ſermonum Dei ſagittæ recconditæ ſunt & repoſitæ. *Job.* 39. *c.* E diverſo, in malum, pharetra, eſt cor impiorum. *Pſà.* 10 Et pharetra Chaldæorum eſt, de qua dicitur. Sepulchrum patens eſt os eorum. *Jer.* 5. *d.* Et pharatra Elam ſunt *u* machinamenta hæreticorum, & pravorum hominum, & tentationes diaboli ſub ſpecie boni. *Iſa.* 22. *b. Job.* 39. *c.* Eodem referuntur pharetræ pygmæorum. *Ezec.* 27. *c.*

p Hie ſ. Iſ. 49. & ſ Za. b 9 q Gr. 29 mor. 19. & 31. m. 24 r Hie ſ Iob 30 ſ Glo ord ſ. Gen. 27. t Ori ſ pſa 45 hom 3. u Hie ſ. Iſ 22. & ſ Iob. 39 Gr. 31. m. 14

Phariſæus; Phereſæus.

Judæi. Hæretici. Phariſæus, id eſt, diviſus, eſt nomen ſectæ Judæorum, qui de religione præſumebant.

Phariſæus ſuperbus, ſignificat *x* Judæos, de juſtitia legis gloriantes, & de ſublimiori doctrina & vita præſumentes, ſeq; ab aliis ſeparantes, & eadem ratione hæreticos ſignificare poteſt, quod generaliter de aliis

x Ori ſ. Mat. hom 24 25 Aug epi 58. & ſ pſ. 74. Hi. Mat. 8. Gre hom 37

Digitized by Google

alijs Phariſæis intelligendum eſt, ſicut & phariſæus, in cujus domo diſcubuit Chriſtus, typus erat populi Judaici de inani juſtitia præſumentis, *Mat.* 16. *a. Luc.* 7. *e.* 18. *b.* Phariſæi etiam calumniantes miraculа Chriſti infidelitatem, Judæorum ſignificant. *Matt.* 9. *d.* *Infidelitas Judæorum.*

a Ori ſ. Ioſ. hom 22.

Phariſæus, eſt nomen populi, qui erat in terra, quando diviſus eſt Lot ab Abraham. & interpretatur *a* fructificatio expellenda, quæ ideo expellitur, quia mala. *Gen.* 13. *b. Exod.* 17. *a. Joſ.* 17. *d.*

Phaſe, vide Paſcha.

Phaſga.

b *Hier de Manſio.*

Phaſga, id eſt, *b* dolatus, eſt mons in regione Moab reſpiciens in ſolitudinem, per quam venerunt filii Iſrael, eſt unum jugum è montibus Abarim, quod videtur idem cum Nabo. pertinebat autem ad trigeſimam nonam manſionem. *Nu.* 21. *e. Ioſ.* 13. *e.* deſignat eos illuc pervenire, qui nihil informe, aut rude habent in ſublimitate perfectionis. Reſpicit ſolitudinem, quia perfecti reſpiciunt peccatorum vaſtitatem.

Phaſſur.

c His. ſ. Ie. 20

Phaſſur, vel Phaſchur, id eſt, *c* oris nigredo, vel extendens ſeu multiplicans libertatem, vel principatum, aut expandens foramen, vel albedinem. Sacerdos: qui percuſsit Jeremiam, & miſit in nervum. *Jer.* 20. *a.* Typum gerit mali ſacerdotis, qui abutitur poteſtate adverſus veritatem. *Malus ſacerdos.*

Phatuel.

d His. ſ. Ioe. 1 *Rup. ſ. Ioel.*

Phatuel, id eſt, *d* latitudo Dei, vel aperiens Deus, fuit pater Joelis prophetæ, cujus os aperuit Deus. *Joel.* 1. *a.* Deſignat Deum patrem, cujus latitudo eſt charitas. *Deus pater.*

Phatures.

e *Hieron. ſer. Ezec.* 29.

Phatures, id eſt *e* panis conculcatus, erat metropolis Ægypti, in ea habitaverunt Ægyptii poſt pœnitentiam, ut deſignet Eccleſiam, in qua eſt Chriſtus panis conculcatus ab hæreticis. *Ezec.* 29. *c.* *Eccleſia.*

Phenenna.

f Gr. ſ. 1. Reg. 1

Phenenna, id eſt, *f* gemma ſive facies noſtra, altera uxor Elcana, quæ cum multos genuiſſet liberos, Annæ ſterilitatem exprobrabat. Typus eſſe ſolet Synagogæ, & vitæ activæ. 1. *Reg.* 1. *a.* vel interpretatur converſio. eſt uxor poſt Annam, id eſt, gratiam, ſed prius operatur, vel parit quam Anna, ſed filii ejus non aſſiſtunt ante Deum, ut filii Annæ; nec tamen ſunt inanes, quia partes accipiunt de ſacrificiis. *Synagoga. Vita activa.*

Phiahiroth.

g *Ori. ſ. Exod hom.* 5. & *ſ Num ho* 27. h *Hieron de Manſio.*

Phiahyroth, id eſt, os, vel labium libertatis, aut os ſculptum, vel os nubilum. & aſcenſio tortuoſa. quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto. Vel interpretatur os viei, & deſignat *g* difficultatem fidei, & laborem actionis, vel initium converſationis, & mediocrem abſtinentiam. *Exod.* 14. *a. Num.* 33. *a.* Vel deſignat, quod *h* aſſumpta fortitudine nobilitamur in Domino, & contemnimus Beelſephon, hoc eſt, idoli arcana illiuſque magnificentiam, & turritam ſuperbiam declinamus. *Difficultas fidei. Initium bonæ converſationis.*

Phiala, vide Calix.

Phicol.

i *Ori. ſ. Gen. hom* 14. *Bed ſ. Gen.* 25

Phicol, id eſt, *i* os omnium, aut oris perfectio, ſive conſummatio. princeps exercitus Abimelech Regis Geraræ, cum quo venit ad Iſaac. *Gen.* 21. *e.* 26. *f.* deſignate poteſt philoſophiam moralem. *Philoſophia moralis.*

Philippus.

k *Ori. ſ. Mat. cap* 14.

Philippus, Tetrarcha Trachonitidis regionis, maritus Herodiadis, quam accepit Herodes. *Matth.* 14. *a.* Typum gerit *k* habentis perverſam doctrinam. Fuit alius Philippus Apoſtolus vocatus à Chriſto *Ioan.* 1. *f.* 6. *a.* *Martyrei. Chriſtus. Doctrina.*

Philiſthim, vide Paleſtina.

Phinees.

l *Arn ſ. pſ* 105 *Orig ſ Num. hom* 25. *Am ſ pſ.* 118 *ſerm.* 18. m *Ori ſ.* 1. *Re. hom* 11 n *Gre ſ* 2. *Reg.* 14.

Phinees, id eſt, aſpectus, vel facies confidentiæ, vel protectionis. Sacerdos filius Eleazari: qui occiſo viro Iſraelita eum ſcorto, iram Dei placavit. *Num.* 25. *c. Pſa.* 105. Typus eſſe poteſt *l* Martyrum, qui carne ſua orciſa, & ſanguine fuſo, iram Dei placant. Vel deſignant Chriſtum qui patris iram placavit: vel doctores, qui gladio verbi Dei confodiunt vitia, deſtruunt hæreſes. Vel interpretatur parcens ori: & deſignat eum, qui non aperit os ad loquendum malum.

Alius fuit Phinees, filius Eli ſacerdotis, & interpretatur oris obduratio, deſignat *m* ſacerdotes, qui obduratum habent os ad ſcientiam, & ad loquendum bonum, & confitendum peccata. Item eum fratre Ophni, deſignat *n* Scribas & Phariſæos. 1. *Reg.* 4. *b.* 14. *a.* *Sacerdotes. mali Scribæ & Phariſæi.*

Phinon.

o *Orig. ſ. Nu. hom.* 27. *Hieron de manſio.*

Phinon. id eſt, *o* gemma, ſive aſpiciens, aut os æternitatis, vel os filii, aut Phino, id eſt, oris parſimonia. Trigeſima ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto, ad quam pervenitur poſt Selmona: *Num.* 33. *e.* deſignat perfectos, qui audiunt jam arcana, quæ non licet homini loqui. Vel dicatur Phuſion, id eſt, os diminutivè, ab ore, & deſignat confeſſionem fidei in tentationibus. *Perfecti. Confeſſio fidei.*

Phiſon.

p *Ambr de Parad.* 3. *Phil.* 1. *alleg.*

Phiſon, id eſt, oris mutatio, ſive multitudo, aut extenſio: unum è quatuor fluminibus è paradiſo terreſtri exeuntibus: circuit terram Evilath. *Gen.* 2. *b.* Typus eſt *p* prudentiæ, quæ mutat verba ad capacitatem auditorum. Ibi naſcitur aurum optimum, hoc eſt, vivendi diſciplina, Non vincitur falſitate quemadmodum carbunculus, qui ibi naſcitur, non vincitur à nocte. Habet virorem ſpei in lapide praſio qui ibi naſcitur. Circuit terram Evilath, hoc eſt, placidam, mitem: propitiamq. conſtitutionē. *Prudentia.*

conſiſte-

Digitized by Google

conſervat. Vel interpretatur *a* oris dentatio: quia dum in terra ſumus, dentibus, id eſt, certis viribus animæ premendus, conterendus, & ruminandus eſt omnis cibus quem pro anima capimus. *a Bed ſ. Ge. 1. Georg. Venet. Cant. 1 to. 7. cap 22.*

Phiton.

Mendacium. Phiton, id eſt, *b* buccella ejus, aut perſuaſio, vel ditatio ejus: vel oris donum: civitas quam fecit ædificari Pharao à filiis Iſrael in Egypto. *Exod. 1. d.* Typus eſt mendacii, aut etiam ſermonis perſuaſibilis, quæ facit ædificari diabolus. Vel interpretatur os deficiens, vel os abyſſi. Deficit enim, qui loquitur mendacium, & eſt os abyſſi, quia abyſſus locus perditionis eſt. *b Ori. ſ. Exo. hom. 1. Phil. de ſomn. Bed. ſ. Exod. 1.*

Phœnix, vide Sidon.

Phogor.

Voluptates carnis. Phogor, id eſt, *c* delectatio, vel apertio: nomen idoli, aut provinciæ, in qua erat idolum ibibidinis, deſignat voluptates carnis, ad quas duxit Balach, hoc eſt, diabolus. *Num. 23. d. 25. d.* *c Ori. ſ. Num. hom. 17.*

Phua.

Evangelium. Scientia moralis. Phua, id eſt, *d* rubens, vel verecunda, aut gemens, vel ululans, vel apparens, obſtetrix Ægyptia, quæ obſtetricabat fœminas Hebræas, quæ non obtemperavit Regi Ægypti, qui præcipiebat necari maſculos Hebræorum. *Exod. 1. c.* Typus eſſe poteſt Evangelii, vel ſcientiæ moralis, aut humanæ, quæ modeſtiam & pudorem inducunt. *d Ori. ſ. Exo. hom. 2. Phil. quis rerum divi. hæres. Bed ſ. Exod 1.*

Phud.

Phud, id eſt, *e* oris excluſio, deſignat Gentiles ad fidem venientes, & excludentes omnem blaſphemiam, & aperientes os ad laudes Dei. *Iſa. 66. f.* vide Libia. *e Hie ſ. Iſ. 66.*

Phurim.

Gentiles. Phurim, id eſt, *f* ſortes, ſic dictæ ſunt ſortes, quas miſit Aman: ut Judæorum genus deleret. *Eſth. 3. b. 9. f.* Qui ad ſortem Domini pertinet, occiduntur, ut hircus ſuper quem ſors mittebatur. *f Gloſ ord. ſ. Eſth. 3.*

Phylacteria.

Phylacteria *g* dicebantur à cuſtodiendo: quæ ferebant phariſæi in ſignum cuſtodiæ legis, erantque membranæ, in quibus ſcribebant verba decalogi, & eas in fronte ligabant, quaſi coronam capiti facientes, ut ſemper ante oculos moverentur. *Matth. 23. a.* *g Hieron. ſ. Matth. 23.*

Piaculum, vide Peccatum.

Pietas, Pius.

Redemptio. Pietas eſt virtus, qua Deo exhibemus cultum ipſi debitum, & etiam proximis, præcipuè nobis conjunctis, unde dicitur pius. Pietas autem ſacramentum, eſt opus incarnationis & redemptionis, quia demonſtrat pietatem ſeu dilectionem Dei erga genus humanum. 1. *Tim. 2. d.* pietas autem ad omnia utilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt & futuræ. 1. *Tim 4. b.*

Piger, vide Ocioſus.

Pigmentum, Pigmentarius.

Pigmenta ſunt à pingendo dicta, ſuntque variæ ſpecies, ex quibus conficiuntur medicamenta, vel colores, vel etiam odoramenta, & qui hæc conficiunt, pigmentarii dicuntur.

Virtutes. Pigmenta dicuntur *h* virtutes, & pulvis pigmentarii eſt, quum per ſingula noſtra opera diligentius pertractamus, ne quid in operibus noſtris incultum remaneat, ne inter virtutes vitium lateat. *Cant. 3. c.* *h Gr ſ. Cant. 3.*

Verba hæreticorum. Pigmenta multiplicata ſunt *i* verba, quibus hæretici ſuos exornant errores. *Iſa. 57. b.* *i Hie ſ. Iſ. 57.*

Prædicatores. Pigmentarii ſunt *k* prædicatores, qui ex ſacra ſcriptura & exemplis Sanctorum pigmenta conficiunt. *Can. 5. d.* *k Gr. ſ. Can.*

Pignus.

Pignus eſt, quod datur alicui in ſecuritatem precii poſtmodum tradendi, *Gen. 38. c.* Interdum ſumitur pro hypotheca. *Exod. 22. d.* Si pignus à proximo tuo acceperis veſtimentum.

Confeſſio peccati. Pignus quandoque ſignificat confeſſionem peccati. *Exod. 22. d.* Quum dedit tibi quippiam frater tuus, & abſtuleris pignus ab eo, ante Solis occaſum reſtitue. A debitore noſtro pignus accipimus, quando ab eo, qui in nos peccaſſe cognoſcitur, peccati ejus confeſſionem tenemus, per quam relaxare peccatum in nos perpetratum poſtulamur. Abſtuliſſe autem dicitur Job pignus fratrum ſuorum ſine cauſa. *Job. 22. a.* quando Eccleſia *l* ſuſcipit confeſſionem venientium ab hæreticis; ſine cauſa fieri judicant: accipit etiam in pignus molam ſuperiorem, aut inferiorem, qui à peccatore confitente aufert ſpem, vel timorem *Deu. 24. b.* *l Gr. 16 m. 1.*

Spiritus ſanctus. Dona Spiritus ſancti. Pignus hæreditatis, eſt Spiritus ſanctus, vel dona ejus, per quæ anima noſtra ad interioris ſpei certitudinem roboratur. *Ephe. 1. c.* Et abſtuliſſe dicitur Job pignus fratrum ſuorum ſine cauſa, quum hæretici judicant eos, qui ad Eccleſiam veniunt, amittere ſpiritualia dona.

Verbum Dei. Pignus dici poteſt *m* verbum Dei auditum & non intellectum. *Deu. 24. b.* Et pignus reddendum; eſt doctrina à Deo accepta, quam debemus reddere docendo ignorantes *Ezec. 18. e.* Et pignorata veſtimenta, ſunt ſacræ ſcripturæ veritates, quas uſurpant hæretici. *Amos 2. c.* *m Gr. 33. m. 16. Gre 16 mo. 1. n Ambr. de Tobi. 20. Hie ſ. Ez. 18. o Greg. 16 Mor. 12.*

Prædicator. Pignus quum tollitur *n* aliud quidem eſt quod tenetur, ſed tamen adhuc aliud quæritur. Bovem ergo viduæ in pignus auferunt, qui de ſancta eccleſia etiam prædicatores tollunt, quos ideo hæretici conantur auferre, ut eorum etiam ſequaces trahant. Pro pignore ergò bos viduæ tollitur, *o* quum idcircò ipſe qui prædicabat, rapitur, ut alii ſequantur. *Job. 24. a.* *p Ambr. de Tob 21.*

Amittere Chriſtum. In pignus dicitur dare molam ſuperiorem, *p* qui Chriſtum peccando amittit. *Deut. 24. b.*

Pignus quandoque ſignificat impedimentum ſermonis & doctrinæ. *Phil. de ſom.*

Pila.

a Hie. ſ. Soph. 1 — *Anima. Eccleſia.*

Pila, eſt vas concavum, in quo frumenta tunduntur, & medicorum uſui aptum, in quo priſſanæ teri ſolent. Cum dicitur. *Soph.* 1. *c.* Ululate habitatores pilæ, pila ſumitur *a* pro Hieruſalam. Poteſt autem deſignare animam, vel Eccleſiam.

b Hie. ſ. Iſ. 22. — *Judæi diſperſi.*

Pila etiam eſt inſtrumentum rotundum, quod jactatum ad luſum deſervit. Quaſi pilam autem mittit Dominus Sobnam in terram latam & ſpatioſam, *b* quum Judæos diſperſit, ut per totum orbem inquieti vagentur. *Iſa.* 22. *e.*

Pilatus.

c Hie. ſ. Matt. cap. 33. — *Gentilis populus.*

Pilatus fuit procurator populi Romani in Judæa: qui inſtantibus Judæis, abluens ſibi manus, condemnavit Chriſtum ad mortem, quem innocentem ſciebat. *Mat.* 27. *Luc.* 23. Secundùm autem quod in morte Chriſti lávit manus, typus eſſe poteſt *c* Gentilis populi, qui per fidem Chriſti mundatus eſt.

Pilum.

d Glo ord. ſ. Exod. 16. — e Glo inter. ſ. Exod. 27. — *Crux Chriſti. Repreſſio inanis gloriæ.*

Pilum, eſt inſtrumentum, quo quippiam in mortario ſeu pila teritur.

Pilum quandoque ſignificat *d* crucem Chriſti: ut manna pilo tuſum, eſt corpus Chriſti in cruce. *Exod.* 17. *c.*

Pilum, interdum ſignificat *e* inanis gloriæ repreſſionam, & etiam ſedulam probationem. *Exod.* 27. *d.* Oleum pilo tuſum.

Pilus, Piloſus, vide Capillas.

Pincerna.

f Ori. ſ. Cant hom. 1. 1. — Hie ſ Iſa 1. — g Ly ſ Ge 40. — *Gentilis populus. Sancti patres, Bonus latro. Peccatores*

Pincerna eſt, qui propinandi poculum principi munus habet.

Pincernæ Salomonis, *f* doctores Chriſti deſignare poſſunt, qui poculum illi propinant, quando peccatores convertuntur. 3. *Reg.* 10. *a.* 2. *Para.* 9. *a.*

Pincerna regis Pharaonis in carcere, *g* populum Gentilem ſignificare poteſt, & etiam ſanctos patres in limbo, qui in carceris tenebris detinebantur, unde per Chriſtum liberati ſunt. *Gen.* 40. *a.* 41. *b.* ut etiam fuit in carcere cum piſtore, & Joſeph: & fuit liberatus condemnato piſtore, typum gerit boni latronis cum Chriſto crucifixo & ſalvato, & etiam peccatorum qui per Chriſtum ſalvantur.

Pingere, Depingere, Pictura.

h Hie. ſ Ier. 4 — i Hie. ſ Ie 22. — k Hie. ſ. Eze. 40. — Gre. 26. m 4. — l Gre ſ. Eze. hom. 23. — Gre 26. m. 4 — *Studium myſteriorum. Falſa promiſſa hæreticorum. Vitia in corde. Tentationes dæmonum.*

Pingere, eſt alicujus rei formam ductis lineis repræſentare, quod variis coloribus effici ſolet.

Pingit oculos ſuos ſtibio, *h* qui ſtudium habet diſcendi myſteria, & divina ſecreta inquirendi. *Jeremiæ* 4. *g.*

Pingunt ſynopide laquearia hæretici, *i* cum Chriſti ſanguinem pollicentur, cujus ipſi non ſunt participes, *Jer* 22. *d.*

Pictura Palmarum, eſt *k* inſigne victoriæ infidelium contra mundum. *Eze.* 40. *c.* vel deſignat miracula, quæ fiunt à Sanctis, quæ in hac vita non dicuntur palmæ, ſed pictura palmarum, quia etiam à malis fieri poſſunt. Picturæ quoqua prominentes in templo, ſunt varia virtutum opera. 3. *Reg.* 6. *d.*

Depicta ſimilitudo reptilium in pariete templi. *Ezech.* 8. *d.* deſignat *l* vitia expreſſa in corde. Dum enim exteriorum rerum intrinſecus ſpecies attrahitur, in corde quaſi depingitur, quicquid fictis imaginibus cogitatur. Depictæ etiam imagines Chaldæorum, deſignant vitia dæmonum, & eorum varia tentamenta. *Ezec.* 23. *b.*

Pinguedo. vide Adeps.

Pinna, Pinnula.

m Ori. ſ. Lev. hom 17. — Gre 5 mo 16. — Iſy. ſ Lev. 11. — *Elevatio mentis. Vita cœleſtis. Voluntas.*

Pinna, & pinnula, dicitur eſſa pluma mollior, & exigua penna: dicuntur autem peculiariter pinnæ, aut pinnulæ piſcium, quæ ſunt illis alarum vice.

Pinnæ piſcium, deſignare poſſunt *m* elevationem mentis ad ſuperiora: quod eſt bonorum: & vitam ſublimem atque cœleſtem, *Lev.* 11. *b.*

Pinnula jecoris ſeu reticulum, *n* voluntatem ſignificare poteſt.

Pinnaculum.

n Hieron de veſt ſacer. — o Hil ſ. Mat. cap. 3. — Amb 26. — p Aug. de vera relig. 38 — *Celſitudo legis. Oculi.*

Pinnaculum, eſt faſtigium & ſummitas ædificii in acuman tendentis.

Pinnaculum templi, ſignificare poteſt *o* celſitudinem legis, & Prophetarum, & etiam perfectionem cœleſtis ſacramenti, in qua ſtat Chriſtus. *Matth.* 4. *a.*

Poteſt etiam *p* oculos ſignificare, quod vult diabolus ad terrena deprimi: quæ ipſa Chriſto monſtravit.

Pinus.

q Hie ſ Iſ. 60 — *Phyſici.*

Pinus, arbor quæ & pinea dicitur, quæ apta eſt ædificiis, & navibus conſtruendis.

Pinus *q* doctrinam naturalem, & ipſos philoſophos ſignificara poteſt. *Iſa.* 44. *c.* 60. *c.* ubi ſaptuaginta dicunt Cedrus.

Pirus, ſeu pyrus.

r Gloſ. ord. ſ 2 Reg. 5. — *Inſidiæ diaboli. Idola. Sancti.*

Pirus eſt arbor cujus fructus eſt guſtu ſuavis, habetque pyramidis ſeu ignis figuram.

Pyrus, ut habet figurem ignis, *r* inſidias diaboli deſignat, transfigurantis ſe in angelum lucis. 2. *Reg.* 5. *d.* 1 *Par.* 14. *c.* deſignat etiam idola, quæ flentes ſuos reddunt cultores, unde in Hebraico dicitur flentiom. Vel piri ſunt Sancti, quorum cacumen eſt ſublimitas vitæ ipſorum, in qua ſtante ſancto Spiritu, introivit prædicationis ſonitus: porrò aliqui interpretantur vocabulum Hebraicum mororum, & non flentium, quæ diverſis characteribus in Hebræo ſcribuntur.

Piſcis.

Piſcis genus eſt ad animalia, quæ degunt in aqua.

Piſcis aſſus poſitus ſuper prunas, eſt a Chriſtus igne charitatis pro nobis crucifixus. *Joan.* 21.*c.* Eundem deſignat piſcis captus à Tobia. *Tob* 6.*a.Luc.*24. Et piſcis habens ſtaterem in ore, eſt Chriſtus, qui venit in profundum maris afferens confeſſionem, & dans pretium pro nobis & pro ſe, qui peccatum non fecerat. *Matt.*17.*d.* Ipſe eſt piſcis petendus. *Matt.*7.*b.*

Piſces generaliter *b* homines ſignificant, tam bonos, quam malos, qui in ſagena Eccleſiæ colliguntur. *Matt.*13.*f.* Et piſces maris, homines in mundo, ubi majores devorant minores. Super hos ſpiritualis homo accipit dominium. *Ezech.* 47.*b.Job.* 40.*d.* poſſunt etiam peculiarius piſces dici ſimplices, & baptizati. *Iſa.*19.*b.*1.*Cor.* 15.*e.* piſces autem in ſtagno, ſunt monachi in monaſterio. Piſces verò in flumine, ſunt prælati & diſpenſatores variè diſcurrentes.

Piſces præterea, qui non pereunt in diluvio, ſed natant, nec merguntur, deſignare poſſunt ſpirituales, c qui fluctibus rerum terrenarum minimè merguntur, cum non ſunt terreni. *Gen.*7. Et piſces in aqua degentes, ſunt fidem habentes ſuſcepto baptiſmate, in quo perſeverant ſicut piſces in aqua. *Luc.*12.*b.* Et piſces centum quinquaginta tres magni, ſunt perfecti, & Martyres, & fidem confitentes. *Joan.* 21 *c.* Et piſcis habens ſtaterem in ore, eſt *d* credens & confitens fidem. *Mat.*17.*d.Job* 12.*b.*

Piſces dici poſſunt *e* boni doctores, quibus dominatur Chriſtus. *Gen.* 1. *d.* Et piſces habentes pennas, quibus aſcendunt ad ſuperiora, & ſquamas, quibus proteguntur, ſunt mundi: ideò deſignant doctores, & bonos, qui pennis ad cœleſtia aſcendunt, & ſquamis proteguntur, ne in totum ſint carnales. Alii verò qui cœno volutantur, immundi ſunt, & deſignant carnales. *Lev.*11.*b.* Vel piſces cum ſquamis ſunt vitam aſperam agentes, ſine ſquamis verò delitiis vacantes, & in cœno vitiorum viventes, nec ad ſuperna elevati, & otioſi, &c.

Piſces maris, dici poſſunt *f* profunda penetrantes. *Pſa.* 8.

Piſces etiam maris, ſunt *g* curioſi hujus ſeculi, qui in magnis rerum inquiſitionibus quaſi abditis fluctibus latent *Job.*12.*b.* Sic deſignant Philoſophos & potentes, qui ſunt piſces majores vorantes minores. *Gen.* 9. *a.* Sic piſces quibus dominatur homo, ſunt hæretici & philoſophi ſeculares.

Piſces in mari, ſolent etiam ſignificare *h* peccatores in mundo. *Gen.* 1.*d. Iſa* 50. *d.Ezech.*38.*f.Soph.*1.*a.Hab.*1.*d.* Item homines irrationales, & adeò bruti, ut nihil omninò ſapiant, & aerem liberum, cœlumque non videant. *Hoſ.*8.*b.* Et piſces fluminis qui mortui ſunt, ſunt *i* homines ſequentes dogmata philoſophica, & hæreticorum errores. *Exod* 7.*c.Ezec.*26.*a.Joan.*21.*b.*

Piſcis habens ſtaterem in ore, deſignat *k* avarum pecuniæ inhiantem: ideò invenitur in mari, hoc eſt, inter fluctus hujus ſeculi. *Matt.*17 *d.* Et piſces majores devorantes minores, ſunt potentiores avari, pauperes abſorbentes.

Piſcis vivens inter fluctus nec frangitur, nec ſolvitur fluctibus, deſignat *l* fidem, quæ vivit inter tentationes tempeſtateſque hujus ſeculi, quæ alterius vitæ gaudia per lamenta præſentia, fletuſque irrequietos, in corde gignit, quæ inviſibili gratia Spiritus, per aquam baptiſmi conſecratur, inviſibili auxilio divinæ protectionis nutritur, inviſibili præmiorum intuitu, quæcunque valet, bona operatur, cui opponitur ſerpens, qui nititur decipere, ut ſerpens decepit Evam. *Luc.* 11.*b.*

Piſcis ſine certo numero. *Matt.* 15. *d* diverſitatem *m* donorum Spiritus ſancti ſignificare poſſunt: vel piſciculi pauci, ſunt libri novi teſtamenti. *Marc.* 8.*a.*

Piſces duo diviſi turbis. *Joan.* 6.*a.* deſignare poſſunt *n* ſermonem propheticum, & ſermonem in affectibus poſitum, qui ſunt quaſi obſonium rerum ſenſibilium. Vel ſunt ſermones de Patre & Filio, vel ſunt Prophetæ, & Joannes Baptiſta, vel ſunt duo teſtamenta, vel ſunt dignitas regia & ſacerdotalis in Chriſto. Vel prædicatio Chriſti, ſplendens in Evangelica, & Apoſtolica doctrina.

Piſces *o* ſcientiam practicam ſignificare poſſunt. *Gen.*1.*e.* Hi dantur homini in eſcam. *Gen.*9.*a.*

Piſcis deglutiens Jonam, typus eſt *p* mortis deglutiens Chriſtum, quem tamen retinere non potuit *Ion.* 2.*a.Mat.*12.*c.* deſignat etiam ſepulchrum Chriſti.

Piſcari, Piſcator.

Piſcari, eſt piſces venari, & piſcatores ſunt, qui piſces venantur.

Piſcari, eſt *q* prædicare, & piſcatores dicuntur doctores & prædicatores, qui homines ad fidem Chriſti prædicatione ſua velut retibus convertunt. *Ierem.*16.*c. Ezech.* 47.*b.Matt.* 4.*b.* piſcatio autem prima, qua impleverunt Apoſtoli duo navigia, & retia rumpebantur, ſignificat præſentem ſtatum Eccleſiæ, Judæorum, & Gentilium, bonorum & malorum. *Luc.*5.*b.* Secunda verò poſt reſurrectionem, eccleſiam bonorum, ideo bonorum, ideo miſerunt ad dexteram navigii rete, & certo numero cœperunt magnos piſces, deſignantes prædeſtinatos. *Ioan.* 21.*a.*

Piſcatores dicuntur etiam *r* hæreſiarchæ, & philoſophi, docentes errores, & capientes animas ſimplicium. *Iſa.*29.*b.*

Piſcina.

PISCINA, dicitur lacus aut ſtagnum, ubi vivi piſces coercentur. Extenſum eſt autem vocabulum ad omnes aquas collectas, ſive frigidæ ſint, ſive calidæ, etiam ſi piſces non habeant.

Piſcina ſuperior in Hieruſalem dici poteſt *ſ* fons divinæ benignitatis, dimanans in mentes noſtras, ſeu benedictio divina propinans omnia bona *Iſa.*7. *a.*

Piſcina autem inferior, quæ ſicut aquam ſuſcipit, ſic diffundit, nulla aliquando facta in ea aquarum putrefactione, deſignat *t* eos qui talenta accepta communicant, & lucrantur in benedictione impartiendo ſeipſos aliis juxta Apoſtolicam ſententiam, qua dicitur. Omnibus omnia factus ſum, ut omnes Chriſto lucrifaciam.

Piſcina inferior, continens aquas turbidas, *u* hæreticorum doctrinam peſtilentem & fœtidam ſignificare poteſt. *Iſa.*22.*c. Nah.* 2. *b.* poteſt piſcina aquarum deſignare abundantiam divitiarum, quæ eſt in Ninive, hoc eſt in mundo.

Piſcina

Marginal notes (left): Chriſtus. Homines Simplices. Baptizati. Monachi. Prælati Spirituales. Fidem habentes. Perfecti Martyres. Doctores. Boni. Carnales vitam aſperam agentes. Profunda penetrantes. Curioſi. Philoſophi. Hæretici. Peccatores in mundo. Homines brutales. Dogmatum errores. Avarus. Fides. Dona Spiritus ſancti. Libri novi teſtament. Sermo Propheticus & affectivus. Duo teſtamenta. Dignitas Chriſti eſt duplex. Scientia practica. Mors. Sepulchrum Chriſti. Prædicare. Prædicatores. Status Eccleſiæ militantis. Status Eccleſiæ triumphantis. Hæreſiarchæ. Philoſophi. Fons divinæ benignitatis. Communicantes doctrinam. Doctrina hæreticorum. Divitiæ.

Marginal notes (right): a Aug. ſ. Ioannem 123 & de Sanctis ſe 18. Gre hom. 24. His ſ. Ma. 17. Ori ſ. Ma 13. Tert de reſurrect. b Au 15 confeſſ 29. & ſ. pſa 39. Gre 13 m. 22. Bern ſe de S. Andrea. c Am 3 de ſacramentis, & de virg 3. & ſ Exa. 3. 6. Aug epiſt. 128 & 83 q. 57 & ſ. Ioan tr. 123. d Hil ſ Matt. Can 71. Hie. ſ. Iob 12. e Bed ſ. Ge. 8. Orig. ſ. Lev. hom. 9. Tert. de cib. Iuda. Georg Venet. Can. 1 tom 7 cap. 32. Gre. 5. mor 6. Cyril contr. Iulian. 9. f Aru ſ pſa. 81. g Gr 11. mo 2. Hie ſ Iob 82. Aug ſ. pſ. 8. h Bed. ſ. Ge 8. Ori ſ. Ierem. hom. 12. & Ezech ho. 13. Hie. ſ Hab. 1. & ſ Hoſ. 2. & ſ Ezech 29. i Cyril 12. ſ. Ioan 81. k Ori ſ Mat. hom. 4. Baſ Exa. in hom 7. Amb 5. Exa 5. l Au de verb Dom ſer. 29. Euch ſerm. ſpirit. 4. m Hil ſ Mat. Can 5. Hie. ſ Matth. Can. 14. n Am ſ. Lu 9. Aug. 83 q 61. & ſ. Ioan. tract 22. Cyr 3 Ioa. 19. o Hie ſ. Mat. 14. Hil ſ Matth. Can 17. p Hie ſ Ion 2. Rup ſ. Ion 4. q Ori ſ Ier. 12.

Footnotes: Hie ſ. Ier. 16. Cyr 12 ſ Ioan. 16. Aug ſ Ioan. tract. 122 & ſer 248. ſ Hie ſ Iſ 8 3. ſ Geor Ven. Can. 1 to. 7. ca. 15. t Georg Ven ca. 1. to 7 cap. 15. u Hie ſ. Iſ. 22 & ſ Nah. 2.

a Cyp. 1 ſerm. Ioan. 12. 5. Rup. 8 ſ. Nahum 2. Am de Spiritu ſancto 7. Ter de baptiſmo. b Gr. ſ. Can. 7. Rup ſ Can 6 & 5 ſ. Ioan. c Greg. Ven. Can. 1. 10. 7. cap. 15 & Cant. 2. 10 6. cap. 8. d Hie. ſ. Iſ. 32. Aug ſ pſ. 70. & ſ Ioan. tract. 17. e Ly ſ. Ge 40. f Am ſ. Lu. 17

Piſcina probatica, in qua per deſcenſum angeli ſanabatur unus. *Joan. 5. a.* deſignat *a* ſacramenta ſacerdotum miniſterio collata, & peculiariter baptiſmum, & pœnitentiam, & paſsionem Chriſti. Item verbum Dei, quo ſanantur infirmi. Et oculi ſunt ſicut piſcinæ Eſebon, *b* quum quis fundit lachrymas pro peccatis. *Cant. 7. b.* vel etiam ex deſiderio cœleſtium.

Sacramenta. Paſsio Chriſti. Verbum Dei. Lachryma.

Piſcina etiam probatica, deſignat *c* totum ritum cæremoniarum Judæorum, & ſacrificiorum, quæ neminem ſanabant, niſi deſcendente Chriſto.

Ritus Judæorum.

Piſcina etiam Eſebon, divinam mentem ſignificare poteſt, in qua continebantur omnia antequam crearentur. *Can. 7. d.*

Piſcina vetus, *d* umbram legis ſignificare poteſt, ſeu vetus teſtamentum *Iſa. 22. e.* piſcina etiam probatica, eſt lex vetus, habens quinque porticus, nempe quinque libros Moyſis. *Jonan. 5. a.*

Lex vetus.

Piſtor, Piſtrinum, Paniſica.

Piſtor dicitur, qui frumenta in pilis pinſit: licet nunc piſtor ſit qui panem præparat ad coquendum. piſtrinum autem, eſt locus in quo pinſitur, & panis fit.

Piſtor regis Ægyti, typum gerit *e* Judæorum, qui dixerunt: Mittamus lignum in panem ejus. Poteſt etiam ſignificare latronem malum, qui cum Chriſto crucifixus eſt & periit. *Gen. 40. a.*

Judæi. Latro malus.

Piſtrinum, ſignificare poteſt *f* hunc mundum, aut corpus humanum.

Mundus.

Pitacium.

Pitacium, eſt particula corii qua aliquid reparatur. *Joſ. 9. a.*

Pix.

g Ori ſ Exod. hom 2. h Hie ſ Iſ. 34. i Euch. form. ſpirit. 8.

Pix, eſt quæ fit ex arborum reſinis ad ignem decoctis, & in nigredinem verſis.

Pix in fiſcella, in quo poſitus fuit Moyſes, deſignare poteſt *g* obſcuros ſenſus Judæorum, legem ipſam obſcurantes. *Exod. 2. a.*

Pix, quum ſit fomentum ignis, *h* deſtructionem Hieruſalem, & templi combuſtionem ſignificare poteſt: & etiam pœnam inferni. *Iſa. 34. b.*

Pix, nigredinem delictorum, & carnis delitias interdum ſignificat. *Eccl. 13. a.* Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.

Senſus Judæorum ob curi. Deſtructio Hieruſalem. Pœna inferni. Peccata. Delitiæ carnis.

Placare.

k Glo. inter ſ. Iſa. 61. l Baſi. ſ. pſ. 48. Gr. 23 mor. 5. m Gloſ. ord. ſ. Exod 28. n Gloſ ord ſ. Exod pſ. 105. o Hie. ſ. Iſ 60.

Placare, eſt mitem, aut placidum facere eum qui iratus eſt.

Placabilis annus Domini *k* eſt tempus prædicationis Chriſti, & tempus gratiæ. *Iſa. 61. a. Luc. 4. c.*

Placatio data eſt *l* à ſolo Chriſto, qui ſufficienter Deo pro nobis ſatisfecit. *Pſa. 48.* ipſe eſt placabile ſacrificium. *Exod. 29. f. Job. 33. d.*

Placari dicitur Dominus manente lamina in fronte pontificis, hoc eſt, *m* quando pontifex perfectè Deo ſubjicitur: & ſubditi ejus exemplo ſe Deo pura mente ſubjiciunt. *Exod. 28. g.*

Placat Dominum Aaron ſuper altaris cornua, *n* quum ſacerdos Sanctorum interceſsiones interponit. *Exod. 30. b.* Sic placatus eſt Dominus orante Moyſe, & dicente. Recordare Abraham, Iſaac, & Iſrael ſervorum tuorum. *Exod 32. e.* Et placatur holocauſto vituli. *Lev. 1. a.* Et oleo, hoc eſt, operibus miſericordiæ *Lev. 14. d.* placans quoque Phinees Dominum, occiſis adulteris, deſignavit orationes Martyrum maximè Deum placantes. *Pſa. 105.*

Placabile altare Dei *o* eſt in Eccleſia, ubi offertur euchariſtia maximè grata Deo. *Iſa. 60. b.*

Tempus gratiæ. Chriſtus placans Deum. Subjici Deo. Interceſsiones Sanctorum. Opera miſericordia.

Placere, Complacere, Placitum.

Placere, eſt alicui acceptum & gratum eſſe. Item æſtimare, aut in æſtimatione haberi, *1. Reg. 8. e.* Ecce places Regi. Conſentire. *2. Reg. 3. g.* placuerunt eis cuncta quæ fecit Rex. Decernere. *2. Par. 3. a.* placuit ſermo R[illegible]g[illegible] & omni multitudini. Gratum habere *Jud. 18. d.* Videte quid vobis placeat. Præferre. *2. Par. 1. c.* Qu[illegible]a hoc magis placuit cordi tuo. Suſcipere. *2. Reg. 3. d.* Omnia quæ placuerant Iſrael. Videri. *Gen. 20. d.* Ubicunque tibi placuerit, habita.

p Ar. ſ pſ. 68. q Glo inter. ſ. Iſa 62. & ſ. Exod. 33. r Gre. ſ. 1. Re 8.

Placitum Dei, dicitur voluntas Dei. *Epheſ. 1 b* Ubi dicitur beneplacitum ejus.

Voluntas Dei. Placens Chriſtus Deo.

Placet Deo ſuper vitulum novellum, hoc eſt, *p* ſuper Chriſtum. *Pſalm. 7. 8.* In eo dicitur placuiſſe ſibi anima Dei: *Iſa. 42. a.* Super eum facta eſt vox de cœlis, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. *Matt. 3. d. 17. a.*

Complacuit Domino *q* in Eccleſia. *Iſa. 62 b* quia non meritis Judæorum, aut Gentium eam elegit, ſed gratuita voluntate, unde & dicitur clemens, in quem ſibi placuerit. *Exod. 33. d.*

Gratuita voluntas Dei.

Placens Samuel Deo & hominibus. *1. Reg. 2. c* deſignat *r* prædicatorem humilem corde coram Deo & venerabilem coram hominibus, qui poteſt dicere: Chriſti bonus odor ſumus. *2. Cor 2. d.* Et omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos. *1. Cor. 9. d.* Et ſine offenſione eſtote Judæis, & Gentibus. *1. Cor. 10. g.* Et Gloria noſtra hæc eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ. *2. Cor. 1. c.*

Prædicator gratus Deo, & hominibus.

ſ Hie ſ. Iſ 56. t Gr. ſ. pſ 101. u Gloſ. ord ſ Pſa. 48. x Baſ ſ. pſ 114. y Hie ſ Iſ. 49. z Glo. ord ſ. Pſa 48. Gr. 19 m 16. a a Hil ſ pſ. 52.

Placentes victimæ Deo, *ſ* ſunt orationes humilium ipſi gratæ. *Iſa. 56. c.*

Orationes Deo grata.

Placuerunt ſervis Dei lapides Sion, quum *t* Apoſtoli placuerunt Prophetis, qui de eis multa prædixerunt. *Pſa. 101.*

Placentes Apoſtoli Prophetis.

Non placere Deo in cæremoniis mente lugubri. *Lev. 10. d.* eſt *u* in lege veteri non eſſe ſufficientem placationem. *Pſa. 48.* Non dabit Deo placationem ſuam.

Legis veteris imperfectio.

Placere Domino in regione vivorum, hoc eſt, *x* in cœleſti patria, ubi perfectè eſt voluntas in omnibus placens Deo. *Pſa. 114.*

Voluntas perfecta beatæ vitæ.

Placitum tempus *y* eſt tempus redemptionis humanæ per Chriſtum factæ, quæ accepta fuit Deo. *Iſa 49 c.*

Tempus redemptionis.

Complacere in ore, eſt confiteri & laudare, & ſolis labiis honorare Deum: quales ſunt laudes hypocritarum, & hæreticorum, quæ ſunt in corde. *Pſa. 48.* Sic non placent Domino libamina hæreticorum. *Hoſe. a Job. 13. a.*

Laudes hypocritarum.

Placent hominibus, *a* qui propriam utilitatem quærunt. *Pſal 52.* Qui & in carne placere dicuntur. *Gal. 6. c.* Et placentia volunt ſibi loqui, qui cupiunt in vitiis perſeverare. *Iſa. 30. b.*

Placens

Placentes errores Judæorum. Tempus judicii.

Placens ſaltatio filiæ Herodiadis Herodi, deſignat *a* errores, quos amplexi ſunt principes Judæorum. *Mat. 14. a.*

Non placentes dies, deſignant *b* tempus judicii & divinæ vindictæ. *Eccl. 12. a.* Nunc quidem placet, hypocritæ væcordia ſua, ſed non placebit ei, quia quum tempus retributionis advenerit, in pœna diſplicet, quod væcors fuit. *Job. 8. c.*

a Ori ſ. Matth. cap. 14. b Gr 8. m. 29

Placenta.

Placenta, eſt libum farinacium, quod fit ex ſiliginea farina, caſeo & melle: dicta quod nobis placeat, vel quod ea Deos placare ſolent. *Jer. 7. d. 44. c.* Faciebant Judæi placentas reginæ cœli, id eſt, lunæ: ubi placentæ *c* omne genus ſacrificii deſignant.

c Glo. inter ſ. Iere. 7.

Plaga, vide Vulnus, & Regio.
Plangere, vide Flere.
Planta Pedis.

Maturitas prædicatorũ. Remiſſio peccatorum.

PLANTA pedis, eſt tota pars inferior pedis, etiam digitos & ungues includens.

Planta pedis animalium, quæ erat vituli, ſeu rotunda. *Ezech. 1. b.* deſignat *d* omnibus amputatis angulis in operando rotunditatem eſſe ſequendam, quæ omnium figurarum pulcherrima & capaciſſima eſt. Vel deſignat opera prædicatorum, qui debent maturè incedere, ne leves ſint moribus, & fortes eſſe in operando, & dividere ungulam per diſcretionem. Deſignat etiam finalem *e* utilitatem incarnationis & paſſionis Chriſti, quæ eſt remiſſio peccatorum totius mundi.

Extremum vitæ opera. Primogenitura Eſau. Noviſſimum tempus Iudæorum. Infirmi in Eccleſia. Concupiſcentia neceſſaria

Planta, finem operum, aut extremum vitæ ſignificare poteſt, *f* ut cum mali planta dicitur teneri laqueo. *Job. 18. b* Et plantæ pollutæ, deſignant opera turpia. *Jer. 13. d.*

Planta Pedis Eſau, quam tenebat Jacob. *Gen. 25. c.* deſignat *g* primatum primogenituræ ab ipſo amiſſum. Vel noviſſimum tempus Iſraelitici populi, in quo Dominus noſter advenire dignatus eſt ut eis conferret ſalutem.

h Planta pedis, *h* infirmos in populo deſignare ſolet. *Iſa. 1. b.* A planta pedis uſque ad verticem Satan Job vulneravit, quia prius ab hominibus inchoans, uſque ad ipſum caput Eccleſiæ ſæviendo pervenit *Iſa. 1 b.*

Planta pedis, *i* concupiſcentiam neceſſariam, vel neceſſitatem concupiſcendi malum ſignificare poteſt. *Gen. 2. b.*

d Gr ſ. Ezech. hom 3. e Rup. t. ſ. Ezech. 3. f Gr. 14. m. 5 g Glo ord. ſ. Gen. 25. h Hu. ſ. Iſa. 1 Gr. 3 mor. 14 i Rica de S. Vict. de ſtatu interioris hominis 32. k Org ſ. Ioſ. hom. 17. Georg Ven. ſ. Cant. 1. to. 7. cap. 21.

Planta, Plantare, Tranſplantare.

Productio filii & fœlicitatis & virtutum. Incarnatio. Chriſtus. Juſtus. Producens Deus Apoſtolos & divites in Eccleſia. Fundati juſti in Eccleſia. Copulari corpori Chriſti. Creatio mundi. Inſtitutio Iudæa, vel anima eccleſia ſuora ſcriptura. Bene operari. Bona intentio. Præſentia divina. Prima fides Apoſtolorum. Exẽpla prælatorum. Inducere virtutes. Converſio infidelium. Fides Synagoga. Tractare veterem legem.

Planta in arboribus dicitur quæ transferendi gratia aliunde ſumitur, ut alibi ponatur. Generale tamen non eſt ad omnes arbores, frutices, & herbas. Plantare autem, eſt plantas aliunde ſumptas, alteri ſolo committere, & ſerere. Item fundere. *Gen. 2. b.* plantaverat autem Dominus Deus paradiſum. Formare. *Pſa. 93.* Qui plantavit autem, non audiet? Convertere. *Jer. 1. b.* Ut ædifices & plantes.

Plantaſſe dicitur Deus paradiſum, quando *k* produxit Filium, & locum fœlicitatis, & etiam quum inſtituit virtutes. *Gen. 2. b. Ier. 1. c.* plantavit quoque Dominus de medulla cedri ſuper montem excelſum, *l* quum incarnari fecit Filium in Virgine, qui eſt caput Eccleſiæ. *Eze. 17. g.* Et plantatum lignum ſecus decurſus aquarum, *m* eſt Chriſtus juxta populos, vel juſtus in legis doctrina, & juxta fluenta gratiæ Chriſtus ſtatutus. *Pſa. 1.* Tranſplantatum eſt lignum ſecus decurſus aquarum, eſt qui de infidelitatis ariditate venit ad baptiſmum. *Ier. 17. b.* plantare autem dicitur Deus, quum in bono ſtatuit. Et plantat in veritate, fidei videlicet Chriſtianæ. *Ier 18. b. 24. c. 31. e. 32. g.*

Plantavit Deus de ramis cedri, quum *n* produxit Apoſtolos, & cæteros de ſynagoga, & ex eis inſtituit Eccleſiam in monte ſublimi. *Ezech. 17. g.* plantavit etiam cedros Libani, hoc eſt, divites in eccleſia vel excellentes virtute. *Pſa. 103.* Dicitur etiam plantaſſe Deus populum ſuum in monte hæreditatis, quia inſtituit eum in eccleſia, quæ ejus hæreditas dicitur, & poſtmodum fiet hæreditas cœleſtis. *Exod. 15. c.* Sic dicitur plantaſſe cœlos. *Iſa. 51. e* Et juſtus dicitur plantatus in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri. *Pſa. 91.*

Complantati Chriſto tanquam ligno vitæ, *o* ſunt fideles, ut inde virtutem ſuſcipiant. Et tunc deponunt omnia vitia, ne de cætero peccent. *Rom. 6. a.* Dicuntur complantati ſimilitudini mortis ejus, quia ſuſcipientes baptiſmum, virtute mortis Chriſti moriuntur vitæ veteri, & efficiuntur membra corporis ejus.

Plantaſſe etiam dicitur Deus paradiſum, quando creavit mundum. *Gen. 2. b.*

Plantans Noe vineam, deſignavit *p* Deum inſtituentem Judæam, vel animam. Et dicitur plantaſſe vineam ſemine vero, quia creavit animam bonam: & Eccleſiam tam militantem, quam triumphantem. Plantavit quoque Deus vineam, hoc eſt, ſynagogam, vel ſacram ſcripturam. *Gen. 9. c. Pſa. 79. Iſa. 5. a. 60. d. 65. d. Ier. 2. e. Matth. 21. b.* plantare quoque vineam in montibus Samariæ, eſt fundare Eccleſiam in Apoſtolis & Apoſtolicis viris. *Ier. 31. a.* plantavit etiam Deus vineam in paradiſo, hoc eſt, fideles in Chriſto. Plantant etiam vineam fideles, qui bene operando in ſpem eriguntur. *Ezec. 29. g.* Sic plantavit *q* mulier fortis. *Prov. 31. b. Eccl. 2. b. Mich. 2. b.* plantatur etiam vinea, quando bonum propoſitum in bona intentione figitur. *Pſa 79.*

Prima plantatio ligni, eſt inſtitutio juſtorum in præſentia divina. Vel eſt *r* prima fides diſcipulorum Chriſti, quam habuerunt ante paſſionem ejus, quæ in reſurrectione revixit. *Iob. 14. d.*

Plantans nemus Abraham, deſignavit *ſ* prælatos exempla virtutum ſubditis præbentes. Et ut nemus non eſt unius ſpeciei arborum, aut fructuum, ſed diverſarum: ita prælati diverſarum virtutum exempla præbere debent. Plantavit etiam nemus Abraham, quum Chriſtus multos inſtituit in Gentilitate inſignes viros. *Geneſis 21. d* Et plantare ligna pomifera, eſt virtutes, & ſcientias in animam inducere. *Levit. 19. d.* plantare autem poſt avulſionem, eſt extirpatis vitiis virtutes inducere. *Ieremiæ 1. e. Pſalm. 43.* plantat etiam prædicator, *t* quum evangelizat, & ad fidem attrahit, & infideles convertit. *1. Corinth. 7. b.*

Plantat plantationem fidelem ſynagoga, *u* quum credit in Deum patrem, ſed ſeminat alienum germen, non credens in Filium. *Iſa. 17. c.*

Plantare ligna pomifera, eſt *x* tractare ſacram ſcripturam veteris legis. *Lev. 19. d.*

l Hu ſ. Eze. 17. & ſ. Ier. 17 m Arn. Hila. & Aug. ſ. Gr. 19 m. 19. Pſal. 1. n Ori. ſ. Ezec. hom 12. Arn. & Aug. ſ. pſal. 103. Hu ſ. Iſ. 51. & ſ. Ier. 1. & ſ. pſa 91. o Org. & Am. ſ. Rom. 6 p Phil. de plãtata Noe. Hil. ſ. Matt. Can 21. Hu ſ. Iſ. 5. 60. 65 Aug. 16. civi. Dei 2. Orig ſ. Iere. hom 13 & ſ. Matt ho 19. Arn ſ. pſ 29. Am ſ. Lu 20 Georg. Ven. Cant. 1. to. 7. cap. 21. 28. q Bed ſ. pro 31 Rica de S. Vict. de ſomn. Nabuch. r Gr 12. m 4. ſ Ori ſ 1 Reg. hom 1 & ſ. Ier. hom. 1 ſ. Ier. de planta Noe a uper 6 ſere Gen. 27. t Ambr ſer. 1. Cor. 3. u Hu. ſ. Iſ. 17 x Iſy ſ. Le. 19.

Pluma, Plumeſcere, Plumarium.

PLUMA, eſt in avibus mollior & exigua penna. Plumeſcunt autem aves, quum pennas emittunt, quibus tegantur. Plumarium autem opus dicitur, quod multiplici varietate diſtinctum eſt: ut avia variis pennas coloribus.

Superbia. Vanitas. Divitiæ. Scientia. Exercitus regis Babylonis. Plumæ avium, *a* ſuperbiam, levitatem, divitias, ſcientiam, & cætera, quibus homo extollitur, ſignificare poſſunt, *Lev. 1. d.* Et plumbæ aquilæ grandis, deſignant divitias regis Nabuchodonoſor, & exercitum ejus, ac varias gentes illi ſubjectas, *Ezech. 17. a.* *a Iſy. ſ. Lev. 1. Glo inter. ſ. Ezech. 17.*

Bona converſatio. Renovari per Spiritum ſanctum. Plumæ, in bonum, ſignificare poſſunt *b* bonam converſationem, & dona Spiritus ſancti: ac virtutes. Plumeſcit autem accipiter expanſis alis ad auſtrum, *Iob. 39. c.* quum unuſquiſque Sanctorum tactus flatu Spiritus ſancti concaleſcit, & uſum vetuſtæ converſationis abjiciens novi hominis formam ſumit. quod Paulus admonet dicens, *Coloſ. 3. b.* Expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induentes novum. Et rurſum, *2. Cor. 4. d.* Licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur, tamen is, qui intus eſt, de die in diem renovatur. Vetuſtam autem pennam projicere, eſt inveterata ſtudia doloſæ actionis admittere: novam pennam ſumere, eſt mitem ac ſimplicem bene vivendi ſenſum tenere. *b Gr. 31 m. 32 Hu ſ. Iob. 39.*

Plumbum.

PLUMBUM, eſt metalli genus gravis ponderis, coloris obſcuri, minimèque ſonorum, eſtque molle, ac facilè liquabile.

Pondus correctionis. Plumbum quandoque ſignificat *c* pondus correctionis, tam verborum, quam flagellorum. *Jer. 6. g.* In conflatione autem auri apponitur plumbum, & ſi conſumatur plumbum, conflatio nocet auro: ita ad perficiendos bonos additur plumbum correctionis. *c Lyr. ſ. Ier. 7. d Ori ſ. Exo. ho 6 & ſ. Iſ. hom. 6 Hu ſ Zach. 5 Rup ſ Zac. 5 e Hie ſ. Eze. 22. Geor Ven c. 1. 10. 7. 14. 6. Gre. 9. m 26 f Gr 9 m 26 g Amb ſ. Lu. 9 & ſer 19. Lactan. li. 4 cap. 25*

Gravitas peccati. Gravitas condemnationis. Graves homines per peccata. Avarus. Avaritia. Populus Iudæorum. Plumbum cùm ſit maximè grave, *d* gravitatem peccati ſignificare ſolet, *Exod. 15. b. Eze. 28. c. Zac. 5. c.* Item gravitatem condemnationis. ideò ponitur ſuper amphoram, hoc eſt, ſuper iniquitatem.

Plumbum etiam dicuntur *e* homines, non habentes firmitatem in bono, & graves per peccata. *Ezec 22. d.* unde plumbum tanquam fæces metallorum non invenitur in ſuperna civitate. Plumbi autem lamina, eos ſignificat, quos avaritiæ pondus gravat, *Job 10. d.* Quibus per increpantem prophetam dicitur, *pſalm. 4.* Filii hominum uſquequò gravi corde. Per plumbum namque cujus natura gravis eſt ponderis, peccatum avaritiæ ſpecialiter deſignatur, quod mentem quam infecerit, ita gravem reddit, ut ad petenda ſublimia attolli nequaquam poſsit. Hæc eſt talentum plumbi in amphora, *Zach. 5. c.* *Arn & Aug. ſ. pſa 71. Chry ſ pſ. 59. ho. 1. Aug ſ. pſ. 77. h Or ſ. Iud. h. 8 & ſ can. 1. 7 & ſ Ier. h 5 Amb epiſt. 11 44.*

Plumbi lamina, *f* etiam Judæorum eſt populus, ut enim in plumbo facilè ſcribitur, & ipſa ejus mollitie facilius deletur: ita Judæa præcepta Dei, & ſine labore præcepit, & cum celeritate perdidit.

Pluvia, Pluere, Imber.

PLUVIA, eſt jugis & lenta aqua cadens è nubibus, quæ cum eſt vehementior imber dicitur. Eſt etiam pluvia quandoque fertilitas, *Lev. 26. a.* Dabo vobis pluvias temporibus ſuis. Pluere autem dicimus, quum aqua ſic decidit. Eſt item pluere, abundare, *Job 20. c.* Et pluat ſuper illum bellum. Demittere, *Exo. 16. a.* Ego pluam vobis panes de cœlo. Rigare, *3. Reg. 17. a.* Non enim pluerat ſuper terram. Stillare, *Exod. 9. e.* pluitque Dominus grandinem. *Hie ſ. Iſa 30. 31. Aug. 2 de gſ. cont Man 4 & ſ pſa 134 Gr ſ. 1 Re 12*

Verbum Dei. Pluvia dicitur *g* verbum Dei, quod eſt filius Dei. *Deut. 32. a. Amos 4. b.* Et pluvia in vellus, eſt Chriſtus ſine virili ſemine conceptus, qui ſine ſtrepitu & humiliter deſcendit. Qui etiam in Judæam deſcendiſſe dicitur, ut in vellus, *Pſa. 71.* pluit etiam Deus manna, quum incarnari fecit Verbum, *Pſa. 77.* *Anton ep. 2 Bed ſ Gen 8. i Geor. Vene. c. 1 5 7. c. 171 Arn ſ pſ 146 k Amb ſer 18 Or ſ. can h 2 l Hie ſ Ier 5 14 & ſ Iſ 43 & l. Amos 4. Phil. 2. alleg. Ori ſ Lev. h. 6.*

Gratia. Dona Spiritus ſancti. Doctrina Prophetarũ. Prophetæ. Evangelium. Conſolatio divina. Miſericordia Dei. Pluvia ſignificare ſolet *h* gratiam, ſeu gratiæ infuſionem, & dona Spiritus ſancti, & doctrinam etiam prophetarum, quæ fuit uſque ad Chriſtum, aut etiam ipſos prophetas, & præterea evangelium. Et pluvia in vellus, deſignat gratiam in Judæos collatam, *Gen. 2. a. Deut. 28. a. 32. a. 1. Reg. 12. c. 2. Reg. 1. d. pſa. 71. Eccl. 11. a. 12. a. Iſa. 5. b. 55. c. Jer. 3. a. 10. c.* Et pluviæ benedictionis, ſunt dona gratiarum, & conſolationes Spiritus ſancti. *Eze. 34. f. 3. Reg. 18. Job. 5. b. 36. d. 38. c. Pſa. 67. Zach. 14. d.* Divina etiam miſericordia, pluvia dicitur, *pſa. 134. Apo 11. b.*

Baptiſmus. Pluvia quandoque dicitur *i* baptiſmus, *Pſa. 146.* Ipſe eſt pluvia fructificare faciens terram, *3. Reg. 18. g.*

Tempus paſſionis & reſurrectionis. Imber, ſignificat *k* tempus paſſionis Chriſti, & etiam perſecutionis. Et imber abiit, quando Chriſtus ſurrexit, & perſecutiones ceſſarint. *Cant. 2. c.*

Lex & evangelium. Prædicatio. Pluvia temporanea & ſerotina, ſignificat *l* legem & evangelium, vel varias vocationes, *Jer. 5. f. 14. a.* Hanc pluviam dat Deus temporibus ſuis, *Lev. 26. a.* quum prædicari facit unicuique tempore opportuno, & ſecundum quod id ferre poteſt, *pſa. 67. 134. 146.* pluvia etiam *m* prædicantium dicta deſignat, *Job 28. 29. Deut. 32. a.* Et pluviæ hyemis ſunt verba prædicationis in hac vita, ubi eſt hyems: quum nos adhuc noſtræ mortalitatis frigidus torpor aſtringit. *Job. 36. d.* Et imber fortitudinis Dei, eſt prædicatio divinitatis ejus: ſicut imber infirmitatis, & prædicatio incarnationis. *Job. 37. a.* Hujus pluviæ pater dicitur Deus, *Iob 37. c. Eccl. 11. b. 34. f.* pluit autem Dominus panes, quum dat doctrinam cœleſtem. *Exod. 16. a.* Et pluunt nubes imbrem, quum Apoſtoli & doctores prædicant. Et pluunt juſtum quum prædicant Chriſtum, *Iſa. 5. a. 45. b.* pluit autem Dominus ſuper unam civitatem, & non ſuper aliam, quum eccleſiæ dat doctrinam evangelicam & dona ſpiritualia, & non hæreticis, *Amos 4. c. 3. Reg. 17. a.* Imber quoque matutinus, doctrina Chriſti, & apoſtolorum, *Ioel. 2. e.* Et imber vehementiſſimus cui dat Deus curſum, *n* eſt fortis prædicatio, & inter graves perſecutiones, *Iob. 38. c.* Imbres quoque montium, ſunt verba doctorum, *Iob 24. b.* Imbres quoque quos effundit Deus ad inſtar gurgitum, ſunt doctrina novi teſtamenti, quæ tamen profunditatem habet & obſcuritatem myſteriorum. Cæterum pluvia ad legem Moyſis referri poteſt propter multitudinem præceptorum. Stillæ verò pluviæ ſunt myſteria in lege veteri latentia, *Iob 36. d.* Non pluit in Gelboe, hoc eſt, in Judæa, quum ablatum eſt à Judæis verbum Dei, *2. Reg. 1. d. 3. Reg. 18. g.* pluere autem dicitur Dominus ſuper juſtos & injuſtos, *o* quia omnibus prædicari facit Chriſtum, *Matth. 5. g.* Nondum pluerat Dominus ſuper terram, *Gen. 2. a.* quum antequam peccaret anima nondum nubibus ſcripturam pluviam doctrinæ Dominus ad irrigandam animam conceſſerat. Nondum etiam propter hominem, qui eſt terra, Dominus noſter nubem carnis aſſumpſerat, per quam imbrem Sancti evangelii largiſſimum infudit. Non compluta autem terra, eſt non accipiens verbum Dei. *Ezec. 22. f. Apoc. 11. b.* *Hil ſ pſ 146 m Gr 19 m. 6 & 20 m 2. & 27. mor 18 & 29. mo 20 Aug ſ pſ 146 & de ovibus. 34. Ful. epiſt de conſ. Iſy. ſ. Lev 26. n Gre. 16 mo. 24 & 29 m. 15 Hie. ſ Iob. 36 n Aug 1. ſer. dom in monte. Gr 29 m. 16 Hie ſ. Eze 12 p Gre 6 m. 6 & 29 m. 16. & ſ Ezec b. 10.*

Prædicatio gentibus. Pluviam terræ Deus tribuit, *p* quum arentia corda Gentilium ſupernæ gratia prædicationis infudit, *Iob 5. b.* Et ſuper terram abſque homine in deſerto pluere, eſt verbum Dei Gentilitati prædicare.

Quæ dum nullum cultum divinitatis tenuit, nullamque in ſe ſpeciem boni operis oſtendit, quaſi deſertum fuit, *Job.38.c.* Et pluit Dominus ſuper unam civitatem & non ſuper aliam, quum ſanctæ exhortationis verba, alia mens ſuſcipit, alia recipere recuſat. Et quum quis ab uno vitio emendatur, & in alio perſiſtit, pars una civitatis compluta eſt, & pars arida permanet, *Amos 4.c.*

a Hie ſ. Hoſ. 8 & ſ Ioel. 1. & ſ Zach. 10 b Gr. 1. 2. m 2 Bed. ſ. pro. 16 Rup. ſ. Ioel. 2

Imber matutinus, eſt in autumno: ſerotinus autem in vere, quum fruges virent & augentur, *Amos 7.a.* Imber autem matutinus aut temporaneus, ſignificare poteſt *a* fundamenta fidei & cognitionem, quæ nunc habetur ex parte. *Hoſe.6.a.* Serotinus verò fructus fœlicitatis, & cognitionem perfectam, *Deut.11.b.* Vel imber ſerotinus & matutinus ſignificat novum & vetus teſtamentum, *Joel.2.f.* Imber quoque ſerotinus, *b* eſt prædicatio in extrema parte ſeculi, doctrina & dona Spiritus ſancti in adventu Chriſti, *Job 29.d. Zach.10.a. Pſa.77.* Quando etiam maturis virtutum frugibus ablati de hac vita, in dominico horreo recondimur, imber eſt ſerotinus, *Prov.16.b.* Imber matutinus, prædicatio Judæis facta per Apoſtolos: ſerotinus verò prædicatio eiſdem facienda in fine ſeculi.

Fundamenta fidei. Fructus fœlicitatis. Novum & vetus teſtamentum. Ultima prædicatio. Prædicatio Judæis facta.

c Aru & Au. ſ. pſ 67.

Pluvia voluntaria quam Deus hæreditati ſuæ ſegregavit, *c* fuit quum nato Chriſto Angeli cecinerunt: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Gratia quoque eſt pluvia voluntaria, quia nullis præcedentibus meritis datur, *Pſa.67.77.* Porrò *Auguſtinus epiſ.* 107. legit animam voluntariam.

Pax in ortu Chriſti. Gratia ſine meritis.

d Phil 1 alle.

Pluvia nutriens pinum, eſt *d* lumen naturale, aut Idæa ſenſus nutriens ſcientiam naturalem, *Iſa.44.c.* pluvia autem, quæ eſt Idæa ſenſus, non eſt ipſum ſenſibile, individuum, & non pluerat Dominus ſuper terram, hoc eſt ſuper Idæam, quia particularia ſenſibilia debentur particularibus ſenſibus, & non Ideæ, quæ illis non indiget. *Gen.2 a.*

Lumen naturale. Idæa ſenſus.

e Ber ſ. cant. ſer. 58 f Au. ſ pſ 10

Imber quandoque ſignificat *e* lachrymas pœnitentiæ, quæ abeunt adveniente charitatis æſtate, licèt veniunt imbres amoris, *Cant.2.c.*

Lachrymæ pœnitentiæ.

Pluit Dominus laqueos ſuper peccatores, *pſa.10.* quum *f* producit ſcripturas, quæ ſunt laquei malè intelligentibus Judæis & hæreticis.

g Hie. ſ pſ. 77 h Amb. ſ. pſ. 118. ſer. 7. Hil. ſ. Matth. can. 7. Hie. ſ Mat 7 i Gorr. Venet. cd. 1 1. 7. c. 17 Hie ſ Ezech. 13. & ſ pſ 10. k Gr. 15. m 12 l Chry ſ. Gen. ho. 2. 6. Au. 2. ſer de in monte. Hie ſ Iob. 37. Ber ſ. can ſer. 58. m Be. ſ. prov. 26. n Tert. adve. Iudæos.

Imbres Ægypti, qui convertuntur in ſanguinem, deſignare poſſunt *g* doctrinam philoſophorum, *pſal. 77.*

Doctrina philoſophorum.

Pluvia ſenſim labens, ſignificare poteſt *h* blandè illabentes voluptatis illecebras, & profluvium luxuriæ, *Cant.2.c. Matt.7.d.* ubi etiam deſignare poteſt diabolum animas perdere conantem.

Illecebræ voluptatum. Diabolus.

Imber inundans, eſt *i* vis divinæ punitionis, & etiam pluvia grandinis, *Exo.9.d Ezech.13.b.38.* Et pluvia ſulphuris & ignis, eſt plenitudo ſupplicii. *Gen. 19.c. Pſ.10.* pluit etiam Dominus bellum ſuper hypocritam, *Job 27.d.* quando *k* judiciorum ſuorum gladii ajus opera percutit. Bellum namque Deo pluere, eſt iniqui vindictam diſtrictis ſententiis deſuper ad interitum urgere. Bellum Deo pluere, eſt ſuperbientia contra ſe corda percutere, & mentem aridam, quaſi quibuſdam guttis pluviæ deſcendentibus, judiciorum ſuorum jaculis ferire, &c.

Vindicta Dei.

Pluviæ impingentes in domum, *l* ſunt tentationes: & etiam caliginoſæ ſuperſtitiones, *Matth.7.d.* Et pluviæ hyemales, ſunt tribulationes, *Job 37.a.* Item perſecutiones in Chriſtum, & fideles, verba etiam hæreticorum & philoſophorum, & litera legis jam non ſervanda. *Cant. 2. c.*

Tentationes. Superſtitiones. Tribulationes. Verba hæreticorum. Litera legis.

Pluviæ in meſſe, comparatur *m* dignitas collata ſtulto & indocto, quia plus nocet eccleſiæ, quam pluvia meſſi, *Prov.26 a.*

Non pluunt nubes ſuper vineam Sorech, *Iſa. 5.b.* Quando *n* non deſcendunt cœleſtia beneficia in ſynagogam.

Plus, Plurimus.

o Glo. ord ſ. Exod. 16. p Lyr. ſ. Exo. 36. q Or ſ. Num. ho. 21.

Plus, & plurimus notæ ſunt ſignificationis, indicantia argumentum in multitudine.

Plus aut minus colligere de manna, *Exo.16. d.* eſt *o* unumquemque ſuſcipere doctrinam pro ſua capacitate.

Doctrina pro capacitate.

Plus offerre populum, quam neceſſarium ſit ad opus tabernaculi, *Exod.36. a.* dici poteſt quando ſuperflua dantur prælatis Eccleſiæ.

Superfluitas prælatorum.

Pluribus plus terræ datur, *Num. 26. f.* Quia *q* plures ſunt imperfecti, qui plus de terra poſſident. In terra verò cœleſti plures dicuntur, qui ſunt perfecti: quia unus juſtus pro pluribus reputatur, mali verò ſunt exigui.

r Gre. ſ 1. Re. a. ſ Gr. 17. m. 20 t Hie ſ. Eccl.

Plures filii deſertæ, ſunt filii Eccleſiæ ex gentibus, ſuperantes filios ſynagogæ, *Iſa. 54. a. Gala. 4. d.* plurimos autem dicitur parere ſterilis, *r* & non omnes. *1. Reg.2.a.* Quia non omnes ſalvantur.

Multitudo filiorum eccleſiæ.

Plurimi dicitur de malis, quaſi ſint ſine certo numero, & peculiariter de hypocritis, *Job.11.d.*

Mali.

Plurima ſapientia dicitur eſſe *ſ* ejus, qui non rectè ſapit, quia dum ultra modum tenditur, in quodlibet latus culpæ declinatur. *Job 26.a.* Ait autem Paulus ad *Rom.12.a.* Non plus ſapere quam oportet ſapere.

Non rectè ſapere.

Moris eſt ſcripturarum, *t* quamvis plures libros, ſi inter ſe diſcrepent, & de eadem re ſcribantur, unum volumen dicere. Siquidem, & evangelium, & lex Domini immaculata convertens animas, ſingulariter appellantur, cùm plura evangelia, & multa ſint mandata legis. Sic & volumen in Iſaiæ ſermone ſignatum, omnis ſcriptura divina eſt, ut uno capitulo libri Ezechiel Joanneſque veſcuntur. Salvator quoque omnium retrò Sanctorum voce prophetatus ait. In capite libri ſcriptum eſt de me. Juxta hunc igitur ſenſum arbitror præceptum, *Eccl. 12. d.* Ne plures ibi fiant. Quicquid enim dixeris, ſi ad eum referatur, qui in principio erat apud Deum, & Deus erat verbum, unum volumen eſt, & innumerabiles libri, una lex, unum evangelium nominantur. Quia ſi diverſa & diſcrepantia diſputaveris, & curioſitate nimia huc atque illuc animum deduxeris, etiam in hunc librum multi libri ſunt.

Poa herba, vide Berith.
Poculum, vide Calix.
Poderis, vide Tunica.
Pœna, Supplicium.

POENA.

Affectio. Deſideria juſtorum.

POENA, eſt ſupplicium, quod datur alicui ob culpam. Sumitur autem generaliter pro omni afflictione, ut quum *Job.9.c.* dicitur de Deo: de pœnis innocentum non rideat, ubi pœnæ innocentum, ſunt *a* deſideria juſtorum. Spes autem quæ differtur, affligit animam, *Prov.30.b.* Sic ſumitur *Job* 10.c. pœnæ militant in me.

a Gr.9.m,10

Pœna eccleſia. Tentationes.

Pœnæ Job *b* pœnas eccleſiæ ſignificant, quibus ejus perſecutores ſaturari dicuntur, *Job.16.b.* Et ſupplicia quibus conſumpta eſt caro ejus, generis humani tentationes & tormenta ſignificant, *Job.33.d.*

b Gre 13. m. 8. & 24.m.5

Pœnitere, Pœnitentia.

POENITERE, dicitur quis, quum ea, quæ fecit, ipſi diſplicent & moleſta ſunt. Pœnitentia verò, eſt ipſe actus pœnitendi.

Mutatio rerum.

Pœnitere tribuitur Deo per metaphoram, *c* quum opus ejus videtur eſſe pœnitentis, & tamen pœnitendi affectum habere non poteſt. Pœnitudo enim Dei, eſt mutandarum rerum immutabilis ratio. Dicitur autem pœnituiſſe Deum, quod hominem feciſſet, quia deſtruendo genus humanum habebat ſe per modum pœnitentis, *Gen.5.b.* pœnitere autem dicitur Deus, quum mutat de malo in bonum, ut mutavit Gentiles, aut de bono in malum, ut Judæos, quæ mutatio occulto juſtoque Dei judicio, ſeu per ſeveritatem juſtitiæ, ſeu per miſericordiam ejus fit. Quum autem ſtatuta non mutat, dicitur non pœnitere, *pſa.109.131. Jer. 4.f.*

c Augu de off. fere div. & ſ. p a. 131 Euc. for. ſp. 8.

Pœnitudo Dei dicitur conturbata, *Hoſ.1.c.* quia *d* gravia fuerat comminatus, & tamen graviter punire nolebat, quaſi pœniteret eum populum ſuum delere.

d Glo. inter. ſ. Hoſ 11.

Reprobrans Deum impœnitentem.

Pœnituiſſe Deum quod conſtituerit regem Saulem, *1.Reg.15.c.* deſignat *e* ipſum Deum reprobantem prædicatorem in peccatum lapſum, & non reſipiſcentem.

e Gr. ſ. 1. Re. 15.

Converſio gentium.

Pœnitentia pro peccato *f* eſt varia ſecundùm exigentiam delicti & vires pœnitentis, *Lev.5.a. Job.21.a.24.a.*

f Glo. ord. ſ. Lev 5.

Cognitio ſui. Mala pœnitentia.

Pœnitentia Ninivitarum, typus fuit *g* converſionis Gentilium, *Matth.12.g.*

g Hil ſ. Matt. can 12

Pœnitentiam agit in favilla & cinere, *h* qui contemplatâ ſummâ eſſentiâ nihil aliud quàm favillam ſe ciueremque eſſe cognoſcit, *Job.42.a.*

h Gr. 31.m.2

Pœnitere filios Iſrael egreſſionis de Ægypto, eſt *i* dolere de viciorum deſertione, *Exod.13.a.*

i Glo. ord. ſ. Exod 13.

Polenta.

Prædicatio evangelii.

POLENTA, eſt quæ fit ex hordeo fracto & frixo. Poteſt autem ſignificare *k* mollem prædicationem evangelii, *Lev.23.c. Joſ.5.c. Ruth.2.c.1.Reg.17.b.25.c. Judith.* 10. *b.*

k Iſy ſ Le. 27.

Polire, Politus, Impolitus.

POLIRE, eſt ornare & excolere, & quaſi politico more componere, & politi lapides, ſunt dolati, & in ſuperficie levigati.

Apoſtoli.

Impoliti lapides altaris, ſunt *l* Apoſtoli & Sancti, à cultu mundano alieni, *Joſ.8.f.*

l Or. ſ. Joſ. 9

Pollex.

Vis operativa.

POLLEX, dicitur digitus craſſior manus, ita dictus, qood vi & poteſtate inter cæteros digitos polleat.

Pollices manus dextræ & pedis, *m* vim operativam deſignare poſſunt, *Exo.19.c. Lev.8.d. 14.d.*

m Iſy ſ Lev.8

Pollicere, vide Promittere.

Pollinctor.

POLLINCTOR, eſt qui funera mortuorum curat, quaſi pollutorum unctor, hoc eſt cadaverum curator.

Doctores.

Pollinctores ſepelientes os mortui, ſunt *n* doctores hæreſim aliquam confutantes. *Ezec. 39.d.*

n Hie ſ. Ezec. 39.

Pollucre, vide immundus.

Polymitum, Polymitarius.

POLYMITUM dicitur, quod multis liciis ſeu filis conſtat, dictum à multorum filorum ſeu liciorum varietate, unde polymitarius dicitur artifex, & ars polymitaria.

Caro Chriſti.

Polymita veſtis, quam fecit Jacob filio ſuo Joſeph, deſignat carnem Chriſti, diverſis virtutibus ornatam, *Gen. 37.a.*

Varietas ſacra doctrina. Gradus eccleſia.

Polymita etiam veſtis ſeu verſicolor, *o* varietatem ſacræ doctrinæ & virtutum ſignificare poteſt, *Gene.37.a. Exo.28 b.36.d 38.b.49.b. Eze.16.b.27.c.* poteſt etiam diverſos ordines, & gradus in eccleſia deſignare.

o Ori. ſ. Exo. ho. 6. Ber. in apologia.

Polypus.

POLYPUS, eſt piſcis multa habens brachia, quibus ſaxis adhæret, quorum colorem ſumit, ut piſces capiat. Significat *p* fallaces & hypocritas, qui intrinſecus ſunt lupi rapaces, ſub ovina pelle. Ab eo ſumitur proverbium, ut polypi mentem habere dicatur, qui ſe novit omnibus accommodare. Non invenitur in ſacra ſcriptura.

p Baſi. Exa. ho. 7. Amb 5.ſ. Exam. 8

Pompa.

POMPA, dicitur ſpectaculum & apparatus ſolemnis, tam in adverſis & triſtibus, quam in proſperis & lætis.

Dæmones.

Pompa armorum, *Jer. 47.a.* multitudinem *q* exercitus dicit, deſignans dæmones opprimentes detractores.

q Lyr. ſ. Je. 47.

Venantes gloriam.

Pompaticè ingredi dicuntur, *r* hæretici ſuperbi, inanem gloriam venantes, *Amos 5.g.*

r Hie. ſ. Amos 5.

Pomum, Pomiferum, vide Fructus.

Ponderare, Pondus.

Pondus eſt, quod grave eſt: aut ipſa gravitas, & illud quod librando ad ſtateram ponderatur. Ponderare autem, eſt in ſtatera gravitatem rei examinare, unde & generaliter, ponderare, eſt examinare.

[a Gr. 21. m. 18 — *Gravitas divini judicii.*] Pondus Dei dici poteſt *a* gravitas futuri judicii, de quo *Iob.31.c.* Pondus ejus ferre non potui.

[b Glo. in. ſup. Exod. 25. — *Opera Chriſti.*] Pondus candelabri ſanctuarii, deſignat *b* opera Chriſti & membrorum ejus, *Exod. 25 d.*

[c Glo. ord. ſu. Lev. 27. — *Regula ſacræ ſcripturæ.*] Pondus ſanctuarii, juſtam dicit menſuram, deſignat autem *c* menſuram ſacræ ſcripturæ, hoc eſt regulas ipſius ſcripturæ, quæ rectitudinem habent, quum doctrina philoſophorum ſit incerta. *Exod.38. c.Lev. 27. d.*

[d Glo. int. ſup. Exod. 30. — *Convenientia virtutũ.*] Pondus aromatum, æqualem virtutum concordiam & convenientiam *d* deſignat, *Exod 30. d.*

[e Au. 13. confeſ. 9. — *Amor animæ.*] Pondus animæ, eſt *e* amor, quo fertur in locum ſuum. Et pondus ventorum, eſt gravitas animæ, ut ab intentione Dei jam levi motu diſiliat, ſed in eum fixa conſtantiæ gravitare conſiſtat. *Job. 28.d.*

[Gr 19. mo. 4 f Bed. Prov. 11 20. — *Rectum judicium.*] Pondus æquum, eſt *f* rectum judicium non declinans per favorem in alteram partem, quod eſt gratum Deo. *Prov.11.a.* pondus autem & pondus, eſt diverſum judicium, quod quis habet de operibus propriis & proximi. *Prov. 20. b. d.* Item, quum quis petit à Deo veniam nolens ipſe remittere proximis injurias. Et pondera doloſa ſunt hæreticorum, & eorum qui pro muneribus judicant aliter divites quàm pauperes, *Mich. 6.c.*

[His. ſ. Mic. 6 Gr. ſ. Ex b. 4 g Ly. ſ. Iob. 46 — *Perverſum judicium. Peccatum.*] Pondus gravans quandoque ſumitur pro peccato: ut pondus grave ſimulachrorum, eſt gravitas *g* peccati colentium idola, eſt gravis ſervitus, quia diabolo ſubjiciuntur, *Job.46. a.*

[h Ori ſ. Mat. hom. 10 — *Labores hujus vitæ.*] Pondus diei & æſtus, *h* tentationes & labores hujus vitæ ſignificat. *Matth.20.b. Apoc.2.f.*

[Rup ſ. Apo. — *Præmium ultra condignũ.*] Ponderare dicitur Deus cœlos palmo, quia dat præmium ultra condignum, *Iſa.40.c.*

[i Lyr. ſ. Iſ. 46. k Lyr. ſ Ez. 4 — *Ornare verba errorum. Onerare pauperes. Parcitas pœnitentium.*] Ponderare argentum in ſtatera, eſt *i* ornare verba ad defendendos errores. *Iſa. 46.b.* dicitur etiam de avaris opprimentibus pauperes, ſeu de mediatoribus in Simonia, ut pecunia aliena placabilem ſibi prælatum reddant.

In pondere comedens panem Ezechiel, deſignavit laborem obſidionis Hieruſalem. *Ezech. 4.b.* Admonet autem parcè debere vivere eos, qui pœnitentiam agunt.

Ponderoſus.

[l Gr. 1 paſt 11 — *Habens turpes cogitationes*] PONDEROSUS ſeu gravis, vel hirnioſus eſt, cui humor viſcerum ad virilia labitur, quæ cum moleſtia dedecoris intumeſcunt, unde hirnioſus ſacerdos non admittebatur ad offerendas hoſtias Deo, *Levit. 21.d.* Ponderoſus eſt, *l* qui totis cogitationibus ad laſciviam defluens, pondus turpitudinis geſtat in corde, & quamvis prava non exerceat opere, ab his tamen non evellitur mente.

Ponere, Exponere, *Poſitus, Circumponere.*

PONERE, eſt adhibere, *Gen.4.d* poſuit mihi Deus ſemen aliud pro Abel. Ædificare. *Exod.40.b.* poſuit tabulas ac baſes. Applicare, *Exod. 34. d.* poſuit velamen ſuper faciem ſuam. Apponere. *Gen. 31.e.* pone hic coram fratribus meis. Collocare, *Gen. 1.b.* poſuit eas in firmamento. Conſtituere. *Gen. 17. a.* ponam te in Gentibus. Deponere, *Ioan. 13. a.* Surgit à cœna, & ponit veſtimenta ſua. Diſponere. *Geneſ. 48.b.* poſuit Ephraim ad dexteram ſuam. Exercere. *pſal.108.* poſuerunt adverſum me mala pro bonis. Exponere, *2.Reg.11.c.* ponite Uriam ex adverſo belli. Imponere. *Gen. 4.c.* Poſuit Dominus ſignum in Cain. Parare. *2.Reg.12.e.* petivit, ut ponerent ſibi panem. Permittere. *Iob 7.d.* Quare me poſuiſti contrarium tibi? proponere. *4.Reg.10.a.* Eum ponite ſuper ſolium patris ſui. Sepelire. *3.Reg. 13.a.* Juxta oſſa ejus ponite oſſa mea. Subjicere. *Exod.17.c.* Lapidem poſuerunt ſubter eum. Abſcondere. *Matt.5.b.* ponunt eam ſub modio Dare. *pſalm.20* pones eos dorſum. Firmare. *Thren. 3.f.* poſuerunt lapidem ſuper me. Inſtituere. *Ioan. 13.e.* poſui vos, ut eatis, & fructum afferatis. Exponere autem eſt quaſi abjiciendo ponere. *Act. 7.c.* Ut exponerent infantes ſuos. ponere fœdus, paciſci. *Gen.6.d.17.a.* ponere legem, ſtatuere. *Job 28.d.* ponere tenebras, impedire. *Joſ.22.e.24.b.Job.19.a.Iſ.42 c.* ponuns opprobrium, qui deridendi traduntur, *1.Reg.11.a.* ponamque opprobrium univerſo Iſraeli, *pſalm. 43.* poſuiſti nos opprobriũ inimicis noſtris.

[m Gl int. ſup. Exo. 29. & ſ. Gen. 26 His Ag. ſ. Iſa & ſ. Iſ. 49. & ſ. Agg 2. Gre 13 m. 16 — *Exaltatio Chriſti.*] Ponere arcam intra velum. *Exod.26.g.40.b.* eſt *m* Chriſtum introduci ad ſecreta Dei. Et circumponens Pharao torquem auream Joſeph. *Gen.41.f.* eſt Deus Pater dans cœleſtem ſapientiam Chriſto homini. Poſuit etiam Deus Spiritum ſuum ſuper Chriſtum, quando dedit ei dona Spiritus ſancti. *Iſaæ. 42.a.* poni juxta Deum orabat Job, deſignans Chriſtum, qui poſt reſurrectionem aſcendens in cœlum, ſedet à dextris Dei, *Job 17.a.* poſuit etiam Deus Chriſtum ſicut ſagittam electam: quia ipſe eſt unigenitus, *Iſa.49.a.* Et poſuit quaſi ſignaculum Zorobabel, hoc eſt Chriſtus. *Agg.2.d.*

[n His. ſ. Iob. 16. Gre. 13. mo 9 o Glo. in ſup. Exod. 26. p Gl. ord. ſ. pſ. 131. q His. ſ. pſ. 18 88. Arn. ſ pſa. 18 r Hil ſ pſ. 138 ſ Gl. in ſ Iſ. 58 t Gr 9. m. 31. — *Chriſtus mediator. Afflictio populi Dei. Dans judices in Eccleſia. Incarnatio.*] Poſuit ſibi Deus Job, hoc eſt, Chriſtum quaſi in ſignum: *n* quia fecit eum mediatorem Dei & hominum, *Job.16. c.* Fidelis quoque populus ponitur quaſi in ſignum hoſti: quia ſemper ejus ictibus percutitur, ejuſque perſecutionibus affligitur. poſuit Deus hominem in paradiſo. *Gen. 2.b.* Hoc eſt Chriſtum aſſumpta carne in eccleſia, cujus factus eſt caput. Ponere propitiatorium ſuper arcam. *Exo. 26.g. 40. b.* eſt *o* datum eſſe Chriſtum à Patre, ut ſit propitiatio pro peccatis noſtris. Ponit Deus de fructu ventris David ſuper ſedem, *pſal.131.* quando Chriſtus *p* natus eſt de Virgine perpetuò regnaturus. Poſuit etiam de fructu ventris Chriſti, ſuper ſedem ejus: quia dedit judices in eccleſia ejus vicarios. Poſuit etiam Deus tabernaculum ſuum in Sole. *pſa.18.* Hoc eſt, *q* in utero Sanctæ Mariæ Virginis, quæ illuſtrata eſt ſicut Sol, vel Soli poſuit tabernaculum in cœlis, cum Chriſtum poſuit in diſcipulis & in eccleſia. Poſuit Deus manum ſuper Chriſtum, *r* quando firmavit in eo naturam humanam. *pſal.138.* poſuit etiam manum Chriſt in mari, hoc eſt, opera ejus in mundo: & dexteram ejus in fluminibus, hoc eſt, ſuper principatus & poteſtates mundi. *pſ.88.* poſuit etiam Deus in Chriſto iniquitates omnium noſtrum, hoc eſt, pœná *ſ* peccatorum noſtrorum: quia pro omnibus paſſus eſt. *Iſa. 53.b* ponens Eliſæus os ſuum ſuper os pueri, & oculos ſuper oculos, &c Deſignat Chriſtum per omnia factum nobis ſimilẽ, *4. Reg. 4.f.*

[u Iſy ſ. Le. 16 — *Evangelium in Chriſto.*] Ponere teſtimonium in arcam, *Exod. 25.b.* eſt *u* doctrinam evangelicam eſſe in Chriſto ad inſtructionem fidelium.

[x Iſy ſ. Lev. 4 y Glo. int. ſ. Iſa 53 — *Paſſio Chriſti. Dignitas Chriſti. Memoria paſſionis Chriſti.*] Ponere manus ſuper caput arietis, aut hoſtiæ, *x* paſſionem Chriſti deſignabat. *Exod. 29.b. Le.1.b.3.a. 4.a.* Ipſe enim ſpontè ſeipſum obrulit, qui dicebat, poteſtatem habeo ponendi animam meam, & iterum ſumendi eam. Et dicitur poſuiſſe pro peccato animam, *y* qui mortuus eſt pro peccatoribus, *Iſa. 53. c.* Et poſuit Deus carnem pro coſta Adæ, cùm Chriſtus tradidit corpus ſuum pro Eccleſia *Gen. 2.d.*

[z Glo. ord ſu. Lev. 8. — *Erudiens Deus.*] Ponere laminam in fronte pontificis. *Lev. 8.b.* eſt *z* dignitatem pontificis Chriſti recognoſcere: vel crucem ejus in mente & fronte portare.

Ponere pro erudire. Ponit Deus verba ſua in ore Chriſti vel fidelium, quum dat quid loquantur ante

reges

reges & præſides. Peculiariter autem in ore Chriſti: ut non diceret ſicut prophetæ, hæc dicit Dominus: ſed ego autem dico vobis: & imperaret cum auctoritate divina, *Deut.18.d. Iſa.51.e 59.d.*

Tradens ſe Chriſtus pro nobis. Poſuit Chriſtus veſtimentum ſuum cilicium, *a* quando languores noſtros portavit, & quia oppoſuit carnem ſuam, in quam ſævirent Judæi, occultata divinitate, *pſa.68.* & poſuit faciem ſuam ut petram duriſsimam, quia fortiter ſuſtinuit injurias, *Iſa. 50. c.* poſitus eſt etiam Chriſtus in ruinam & reſurrectionem multorum, *b* ut videlicet cadat vetus homo, & reſurgat novus, *Luc. 2. e.*

Abſconſio divinitatis. Poſuit Chriſtus veſtimenta ſua, *c* quando abſcondens divinitatis gloriam, ſeipſum exinanivit, *Jo.13.a.*

Dans Chriſto diſcipulos. Poſuit Deus coronam de lapide pretioſo in capite regis, *d* quando dedit Chriſto diſcipulos, *pſal.20.* ponit autem Deus gregem ſuum, quaſi equum gloriæ ſuæ, *e* quum ex ſimplicibus fecit Chriſtus fortes in prælio ſpirituali. *Zach. 10. a.*

Confeſſio divinitatis Chriſti. *Confeſſio humanitatis Chriſti.* Ponere cidarim mundam in capite pontificis, eſt *f* confiteri divinitatem in Chriſto, *Zach.3.b.* ponens autem ſervus Abrahæ manum ſub femore Abrahæ, quod erat jurare, confeſsionem humanitatis Chriſti deſignavit, *Gen.24.a.27.g.* ponunt autem ſibi caput unum, qui habent & confitentur Chriſtum, *Hoſ.1.d.*

Dans prædicatores. Poſuit Deus nubem aſcenſum ſuum, *g* quando nubes ſuſcepit eum aſcendentem in cœlum: & quando dat prædicatores, per quos auditores aſcendant in cœlum ſacræ ſcripturæ, *pſal.103.* ponit etiam Deus triticum per ordinem, quum *h* ordinavit doctores in ſynagoga, vel prædicatores & ſacerdotes & alios miniſtros in eccleſia, *Iſa.28.g.*

Ponere mentem in virtute. Ponere dicitur Deus hominem in paradiſo, *i* quando collocat mentem in virtute, *Gen.2.b.* ponit autem Nazaræus capillos in igne ſacrificii, *Num. 6.d.* quia *k* tunc ad perfectionis ſummam pertingimus, quum ſic exteriora vincimus vitia, ut etiam à mente cogitationes ſuperfluas reſeremus.

Conſervatio & miniſtratio euchariſtiæ. Ponere manna coram Domino, & in tabernaculo, *l* eſt ſacerdotes conſervare memoriam euchariſtiæ in eccleſia, *Exod. 16.a.* ponentes autem diſcipuli panes turbis, *m* ſunt ſacerdotes miniſtrantes euchariſtiam. *Luc. 9. b.* ponere etiam menſam, eſt euchariſtiam miniſtrare. *Iſa. 21. b.* ſic poſuit menſam ſapientia, *Prov. 9. a.*

Ponere dicitur Deus oculos *n* ſuper eos, quibus benefacit, *Jer. 24. b.*

Benedicens Chriſtus utrique populo. *Protegens Deus.* *Aggravatio Judæorum.* Ponens Jacob manus ſuper caput Ephraim & Manaſſe, *Gen.48.c.* deſignare poteſt Chriſtum utrique populo benedicentem. Et ponens Deus manum ſuper Moyſen, *Exod. 33. d.* deſignat divinam protectionem: ut autem poſuit manum ſuper eum, ne videret faciem Dei, deſignat *o* aggravationem populi Judæorum, ne cognoſcerent priora Chriſti ante paſſionem.

Chriſtus ſub lege. Poſuit manum in ambobus, *o* hoc eſt, in Deo & homine mediator Dei & hominum, Chriſtus Jeſus: quia unde hominem reum rectè docuit, inde iratum judicem placavit, *Job. 9.d.* ponens autem Moyſes manum ſuper Joſue, deſignat *p* Chriſtum factum ſub lege per obedientiam patris. *Num.27.d.* ponere quoque librum legis in latere arcæ eſt Chriſtum impleſſe legem in cruce, *Deut. 31. g.*

Converſio fidelium. Poſuit Deus oſtenta in manus Moyſis, *q* quum poſuit verba ſignorum in lege, *Exod. 4. e. Pſ.104.* Et poſuit prodigia ſuper terram, quum convertit infideles, *pſal.45.*

Diviſio fidelium & infidelium. *Judiciaria poteſtas Sanctorum.* Poſuiſſe dicitur Deus diviſionem inter populum ſuum & populum Pharaonis, *Exod. 8. f.* quia *r* ſervat bonos puniendo malos. Ponere meſſem, *ſ* eſt parari in judicio ad recipiendum, vel pro peccatis pœnam, vel pro bonis operibus vitam æternam, *Hoſ.6.d.* poſiti autem throni deſignant *t* judiciariam poteſtatem Sanctis datam cum Chriſto: quos & Angeli comitabuntur, *Dan. 7. c.*

Non permittens malos nocere bonis. *Excæcatio.* Poſuit Deus languorem in Ægypto, *u* quum abſtulit à malis facultatem docendi bonos. Et cum permittit mundanos diligere quæ ſunt mundi, *Exod. 15. d.* Dicitur etiam poſuiſſe tenebras, *x* nempe in Chriſti paſsione: vel quia diabolus non poteſt tentare, niſi quantum permittitur à Deo, *pſal. 103.* poſuit etiam tempus tenebris, *y* quum poſuit modum iniquis, quo iniqui eſſe deſiſtant, *Job 28. a.* De his *Epiph. 5. b.* Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, *Rom. 13. d.* Nox præceſſit. Poſuit etiam Deus tenebras in calle alicujus, quum non permittit eum videre, quid agere debeat, *Job 19. a.* Et ponit circulum in naribus regis Aſſyriorum, & frænum in lingua, quum tentandi vires aufert à diabolo, *Iſa. 37. f.*

Dans Deus legem & præcepta. Ponens Deus Moyſen in foramine petræ, *Exod. 33. d.* eſt *z* dans Judæis legem, per quam venirent ad fidem Chriſti. Poſuit etiam Deus ſignum in Cain, ne occideretur, cum legem dedit Judæis, cujus gratia vivunt, ut teſtes fidei noſtræ, *Gen. 4. c.* ponere dicitur Deus terminum ſeu terminos, *aa* quum dat præcepta, quibus aſtringamur, *Exo.19.d.25.b pſa.103. Jer. 5. f.* Et *bb* quum non permiſit eccleſiam obrui fluctibus perſecutionum, vel quia ad frangendam mundi gloriam abjectos & pauperes eligit. Ponit Deus legem viam juſtificationum ſuarum, quia tanquam dux aſsignat manſiones nobis, ut militibus, *pſ.118.* poſuit autem legem in Iſrael, *dd* tanquam jugum peccatoribus, qui timore tenendi erant, *pſa.77.* Quia juſto non eſt lex poſita. Ponens Samuel librum legis coram Domino, deſignat *ee* legum authoritatem eſſe à Deo, *1. Reg. 10. d.*

Pœna Martyrum. Ponit Deus tribulationem in dorſo, *ff* quando Martyres propter ipſum verberantur. *pſa. 65.*

Elevans Deus bonos. Ponit Deus humiles in ſublimi, *Job. 5. b.* quando *gg* hic eos elevat ad converſionem cœleſtem, & poſtea beatificat. Et ponit pedes quaſi cervorum, *h* quum mentem facit levem ad conſcendendum ad ſuperiora, *Haba. 3.*

Vanitas Mundanorum. Ponere dicitur Deus elevatum ſuper ventum, *Job 3. c.* quia *ii* qui eſt in gloria mundana elevatus, inani nititur fundamento.

Dans Deus gratiam & novum teſtamentum. Ponere dicitur Deus animam ad vitam per gratiam, *pſ.65* Et ponit tabernaculum ſuum in nobis, *kk* quum per gratiam in nobis habitat, & quum dedit teſtamentum novum, *Lev. 26. b.* ponit etiam Sion in ungulas æreas, *ll* quum dat animæ virtutē ad vincendos dæmones. *Mich. 4. d.* Dicitur etiam ponere ſpiritum novum in medio, *mm* cum dat Spiritum ſanctum in corde, *Ezech. 36. f.* Et dicitur ponere benedictionem eos quos benedicit, *Ezec. 34. f.* ponit Deus greſſus ſuos in via, quum *n* manet in cordibus eorum, qui ſunt ſine peccato, *pſa. 34.* Dicitur etiam ponere in medio eorum Spiritum ſancti ſui. *Iſa, 63. c.* Et ponere lucernam ſuper candelabrum, eſt *o* ſuper eccleſiam gratiam ſeptiformem infundere, *Mat. 5. b. Luc. 8. c.*

Inſtituere Prophetam & Prædicatorem. Ponere ſpeculatorem, *p* eſt inſtituere prophetam. *Iſa. 21. b.* Dicitur autem Deus ponere in viſceribus hominis ſapientiam. *Iob. 38. d. Ex. 31. a.* ponere etiam pecuniam in marſupiis filiorum Iſrael, eſt ponere doctrinam in mentibus prædicatorum, *Gen. 43. c.* Et ponere ſcyphum in ore ſacci Benjamin, eſt infundere cœleſtem doctrinam Paulo, *Gen. 44. a.* ponens Moyſes verba in ore Aaron, *q* deſignavit Chriſtum mediatorem inſtituentem prædicatores, *Ezech. 4. c.*

a *Aug ſ pſ. 67* b *Orig ſ Luc. ho 26* c *Rup. 5. de divin. offi 10 & 11. ſ. Ioan.* d *Aug ſ pſ. 20* e *Hie ſ Za. 10* f *Hie ſ. Zac. 3 & ſ Hoſ. 1. Aug ſ Ioan. tra. 45.* g *Au ſ pſ. 103* h *Hie ſ Iſ. 24* i *Phil 1. alle. & de planta. Noe.* k *Gr 2 m. 39* l *Glo inter. ſ. Exod 16* m *Amb ſ Lu. 9.* *Hie ſ Iſa. 28* *Gre 17 m. 14* n *Glo ord ſ. Ier. 24.* *Aug. ſ pſ 138* o *Iſ ſ Lev. 16* *Gre. 9 mo 32* p *Rup. 1. ſ. Ioſ. 3. 4* q *Arn ſ. pſ. 104. Baſi ſ. pſ. 45.* r *Glo ord. ſ. Exod. 8* ſ *Hie. ſ Hoſ 6* t *Glo. ord. ſ. Dan. 7.* u *Glo. ord ſ. Exod. 15.* x *Arn. & Au. ſ pſ 103.* y *Gr. 18. m. 16 & 14 mo. 19* z *Iſ. ſ. Lev. 16 Aug epiſt. 59* aa *Arn & Au. ſ. pſ 103.* bb *Gre. 9 m. 5* cc *Amb ſ pſ. 118 ſer 5.* dd *Au ſ pſ. 77* ee *Gr ſ 1. Re. 10* ff *Hil. ſ pſ 65* gg *Gre . m 8* hh *Gr ſ. Hab. 3.* ii *Gr. 20 m. 26* kk *Ori ſ. Le. ho. 16.* *Iſy ſ Lev. 26* ll *Hie. ſ Mic 4* mm *Glo. ord. ſ Ezech. 36* nn *Hie ſ pſ. 84* oo *Ambſ. Lu 12.* pp *Hie ſ. Iſa. 21. Amb de Ioſeph. 10* qq *Glo inter. ſ Exod. 4.*

Digitized by Google

a Gr 21 m. 1.

Proponere exempla Patrum.

Ponens Jacob virgas in canalibus, *Gen.30.f.* deſignat *a* Chriſtum ponentem teſtimonia, & exempla Sanctorum patrum in libris ſacræ doctrinæ, quibus nos intrinſecus infundimur.

b Aug. ſ. Apo. ho. 7. Hie ſ Iſa.21 Gr 17. m. 14 Iſy ſ Lev. 8 Rup 6 ſ. Apo. Bed ſ pro. 23

Dillatatio prædicationis.

Ponens Angelus pedem dextrum in mari, & ſiniſtrum in terra, deſignat *b* prædicationem Chriſti per totum orbem dilatandam, *Apoc.10.a.* ponere menſam, eſt prædicare ſacram ſcripturam, *Iſa.21.b.* Sic poſuit menſam ſapientia, *Prov.9 a.* ponere panem & collridas ſuper adipem & arinum, eſt fundare ſacram doctrinam in bono deſiderio & io bona actione, *Lev. 8.e.* ponere autem lapidem ſuper os putei, & oon prædicare quando non oportet, *Prov.29.a.* poſita ad menſam dicunt propoſitam doctrinam, *Prov. 23.a.*

c Aug t ſer. De in monte d Gre. 28 mo 8. 9 Hie ſ Iob. 38 Gre. 20 m. 18 & 19 m. 6.

Excellentia Apoſtolorum. Diſpoſitio prædicatorum.

Poſita civitas ſupra montem, deſignat *c* Apoſtolos fundatos ſupra inſignem magnamque juſtitiam *Matth. 5.b.* poſuit etiam Deus fundamenta terræ, quum inſtituit Apoſtolos fortes, & poſuit menſuras ejus, quum quid, quando, & ubi prædicare deberent, mandavit. Et poſuit viſitationem eccleſiæ pacem, & præpoſitos ejus juſtitiam, dando Chriſtum & Apoſtolos, ac prælatos, *Iſa.60 d.* ponit Deus frænum in os prædicatorum eccleſiæ, *d* quum eos vetat aliquibus prædicare. *Job.30 b.* poſuit etiam pluviis legem, quum ordinavit ut prædicatores id, quod verbis prædicarent, opere complerent, *Job 28 d.*

e Glo ord ſ. Ier 13. Hie ſ Mich. 2.4.

Conjungens ſibi Deus Iſrael & juſtos. Inſtitutio baptiſmi.

Ponens Jeremias lumbare ſuper lumbos ſuos, deſignavit *e* Deum conjungentem ſibi Iſrael, & juſtos, *Jer.13.a.* Et ponit Deus claudicantem in reliquias, quum ſalvat reliquias Iſrael, *Mich.4.e.* Et ponet Deus Jacob, quaſi gregem, quum Judæos convertet in fine mundi, *Mich. 2.d.*

f Aru ſ pſ.113 Hie. ſ. Iſa. 43. 42. 49. 51 Amb de voc. gen. 3. g Glo. inter. ſ. Ezech.30.

Vocatio gentium & directio. Separatio à vitiis. Profic. rem bonum.

Poſuit Deus deſertum in ſtagna aquarum, *f* quum inſtituit baptiſmum. Item quum in Gentilitate dedit doctrinam veritatis & dona Spiritus ſancti, *pſal.106. 113. Iſa. 41. e.* Sic poſuit deſertum quaſi delicias, *Iſ.51.a.* ponit etiam Deus in deſerto viam, quum ii, qui ad ejus laudes muti erant, ipſum laudant. Vel deſignatur vocatio gentium: & quod toti muodo viam ſalutis aperuit, *Iſa.43.c.* Dicitur etiam poſuiſſe flumina in invio. Poſuit quque montes in viam, quum ſcripturæ myſteria pervia fecit, *Iſa. 49. d.* Et poſuit Deus tenebras Gentium in lucem, quando eorum ignorantiam & peccata mutavit in lucem fidei & gratiæ, *Iſa.42.c.* ponit quoque Deus gloriam ſuam in gentibus, *g* quum glorificatur à fidelibus percuſſis ab hæreticis, *Ezech.29.f.* ponentes Angeli Lot extra civitatem Sodomorum, *Gen.19.d.* Separationem à vitiis *h* & progreſſum ad perfectionem deſignarunt.

h Glo ord ſ. Gen. 19. i Hie ſ. Ez 16 & ſ Iſ. 66 & ſ. Iob 38 Aug ſ. pſ. 65. k Glo. inter. ſ. Soph. 3. l Hie. & Aug. ſ. pſa. 58

O nans Deus animam vel eccleſiam.

Ponit Deus decorem in Hieruſalem, *i* ornando animam vel eccleſiam: quia niſi ipſe ponat, nullus eſt nobis decor, *Ezech.16 c.* ipſe ponit animam in vitam, quum ſuſcitat eum à morte peccati, *Pſ.65.* Et ponit ſignum fidelibus ut liberentur. *Iſa.66.f.* Et ponit propugnacula eccleſiæ jaſpidem, quum variis gratiæ donis ipſam roborat, *Iſa.54.e.* ponit autem Deus menſuras terræ, quando diverſa dona Spiritus ſancti diſtribuit fidelibus eccleſiæ ſecundum menſuram donationis Chriſti, *Job.38.a.*

Ponit Deus fideles in laudem, *k* quum facit eos laudari in gloria cœleſti, *Soph.3.d*

Ponit Deus lachrymas alicujus in conſpectu ſuo, *l* quum ejus miſeretur, liberans eum à miſeria, *pſal. 55.*

m Gre. ſ 1. Re. 2. Baſi. & Hie. ſ. pſ. 32

Fabritas Sanctorum. Liberans Deus à miſeria. Abſcondens Deus myſteria.

Poſuit tenebras latibulum ſuum, quum abſcondit myſteria reprobis, *pſa.17.* Et ponit in theſauris abyſſos, *m* quum abſcondit judicia ſua intra ſuam ſapientiam: & quum reſervat myſteria dignis revelanda, & non omnibus exponenda, *pſa. 32.* pooens quoque Moyſes velamen in facie, obſcuritatem legis deſigoavit, *Exod. 34. d.*

Aug ſ pſ. 77 n Gr ſ. 1 Re 2

Charitas prædicatorum.

Poſuit Deus ſuper cardines terræ orbem, hoc eſt, *n* multitudinem Fidelium ſuper prædicatores: qui debent infirmos ſuſtinere, & omnes ad Deum reducere. Pooit etiam ſub orbe peccatores, quum ii, quibus antea muodus miniſtrabat voluptates, nunc converſi à mundo perſecutiones patiuntur, *1. Reg.2.b.*

o Gr. ſ 1 Re 7

Tranquillitas eccleſiæ.

Ponit Deus pacem fioes eccleſiæ, *pſa. 147.* quia *o* dum de Redemptoris potentia cam in intimæ æquitatis conſuetudinem erigit, per dolorem compaſſionis perditorum miſeria non affligit.

p Ori ſ Ezec. ho 3 Iſy ſ. Lev. 26 Hu. ſ Am. 9 Aug ſ. pſ 89. 838. Gre. 33. m. 23

Caſtigatio Dei.

Ponit Deus faciem contra peccantes, *p* eos puniendo. *Lev.29.a.26.e. Ezech.14.c.15.d.* Sic etiam dicitur ponere oculos ſuper aliquos, eos puniendo, *Amos 9.b.* Et ponit manum caſtigando vel ad emendationem, vel ad perpetuam pœnam. Et ponit manum ſuper diabolum, quum virtutis ſuæ poteſtate ipſum ſuperat, *Ezech. 30.f. Job. 40. d.* Et pooit iniquitates noſtras in conſpectu ſuo, quum eas caſtigat, nec diſſimulat, *pſal.89.* Item ponit contra aliquem abominationes ejus, quando ſecundum eas ipſum caſtigat: qua ratione dicitur etiam ponere vias ejus ſuper ipſum, *Ezech.7.a.* Et ponit calicem indignationis ſuæ in manu aliquorum, eos puniendo, *Iſa.51.g.* ponens etiam Ezechiel faciem ad montes, *q* iram Dei conſtantem deſignat, *Ezec.6.a.13.c.* poſita autem dicitur Babylon in miraculum, quando mundus fit caſtigatione Dei mirabilis, *Iſa.21.b.* poſuit etiam Deus homiois pedem in nervo, quum pravitatem illius forti diſtrictionis ſuæ ſententia ligavit, *Job.13.d.*

q Hie ſ. Ezec 13 & ſ. Iſa. 21 Gre. 11 m. 23 r Hie. ſ. Nab. 3

Ira Dei.

Retributio Dei juxta opera.

Ponit Deus judicium in poodere, & juſtitiam in menſura: *r* quia reddet unicuique ſecundùm opera ſua, *Iſa.28.e.42.a.*

ſ Hie ſ Nah 3 t Hie ſ Ezec 28. & ſ. Hab. 1.

Exemplum pœnæ.

Ponit Deus Niniven in exemplum: *ſ* ut ſimilitudo formidatæ pœnæ ſimilitudinem prohibeat delinquendi, *Nahum.3.c.*

Dignitates naturales luciferi.

Poſuerat Deus Luciferum in monte ſancto ſuo: *t* quia creaverat eum in gratia & ſocietate Angelorum, *Ezech. 28.d.* poſuit etiam eum in judicium: quia fortem ipſum fecit, ſed ut poſtea ſuis meritis condemnaretur, *Hab.1.c.*

u Hie. ſ. Sop. 2. & ſ Iſa 13. Aug ſ pſ 106

Deſtruens Deus ſynagogam animã vel eccleſiam.

Pooit Deus ſpecioſam in ſolitudinem, quando *u* relinquit ſynagogam, eccleſiam, vel animam, *Soph.2.c. Hoſ.2.b.* poſuit etiam vineam in conculcationem, quaodo permiſit vaſtari Hieruſalem: vel animæ dominari dæmones, *Iſa.5.b.* Idem facit Aſſur ex mandato Dei, *Iſa. 10. b.* Et ponit Galaad, vel Libanum in ſolitudinem, deſtruendo Hieruſalem, aut aliquam eccleſiam, *Jerem. 22.b.* Idem eſt ponere montes Edom in ſolitudinem, *Mal.1.a.* Et flumina in deſertum *pſalm.106.* ponit etiam Deus terram in ſolitudinem, quum tollit peccatores ex ea, vel convertendo, vel in infernum mittendo, *Iſa.13.b.* Et poſuit civitatem in tumulum, quem deſtruxit Hieruſalem, vel animam. Sic poſuit urbem fortem in roinam, *Iſa.15.a.* ponit etiam Hieruſalem deſolatam, quum animam ſeparat ab omnibus, quæ in vitiis ei favebant, *Thre.1.e.* Et ponit animam in eradicationem, quum relinquit eam dœmonibus, *Thre. 3.e.*

x Hie. ſ Ezec 29. 38 y Hie ſ Mic. 1. & Zach. 9

Conſtringens hæreticos & dæmones.

Ponit Deus frænum in maxillis draconis, *Ezec.29.a.* quando *x* per viros eccleſiaſticos, qui in ſcripturis ſanctis eruditi ſunt, imponit diabolo & hæreticis ſilentium: & univerſa perverſitatis dogmata diſſolvit. Ponit etiam frænum in maxillis Gog. *Ezec. 38. a.* quum conſtringit hæreticos & ſuperbos, ne omni vento circumferantur. Ponit Deus Samariam in acervum lapidum, quum *y* diſſipat hæreticorum beoeficia ſeu machinamenta errorum, *Mich.1 b.* pooit etiam Deus Sion quaſi gladium fortium

Zach. 9.

Digitized by Google

*Zach.*9.*c.* Et caminum ignis: qui dat verbum evangelizantibus in eccleſia ad revincendum hæreticos, *Zach.*12.*b.* Et ponit Deus munimenta contra Ariel, quando videlicet obſeſſa eſt Hieruſalem, & quando doctores eccleſiæ contra hæreticos, *Iſa.*29.*a.* ponit etiam eos quaſi plauſtrum novum, *a* ad conterendas adverſarias poteſtates, *Iſai.* 41. *b.* ponit etiam Deus circulum in naribus Leviathan, quum per ſacras ſcripturas diabolum vel hæreticum convinci facit, vel quum ſuo judicio ejus inſidias cirumplecteos frænat, *Job.* 40. *d.* ponunt inſidias Eſau, qui relinquunt hæreticos, *Abdi.c.* ponunt pulverem Tyri in medio aquarum, & lapides, &c. quum omnis hæreticorum ſuperbia demergitur, *Ezech.*26.*c.* ponere lapides altaris ſicut lapides cineris, eſt deſtruere idololatriam & errores, *Iſa.* 7.*c.*

a Hie ſ Iſ 41. & ſ Iob 10 & ſ. Abdi. & ſ Ezec. 26 Gre 33 m. 14

Dimittens Deus malos. Converſio infidelium.

Ponit Deus malos dorſum, quia *b* dimittit eos, ut ſemper terrena deſiderent. Vel quia retrocedunt, & retrò reſpiriunt, *pſa.* 20. *b Hie ſ pſ. 20*

Poſuit David arma Goliath in tabernaculo ſuo, *c* quando Chriſtus quos abſtulit diabolo, poſuit in templo ſuo, 1. *Reg* 17.*g.* poſuit etiam Deus inimicos Chriſti ſcabellum pedum ejus, quando rebelles ſubjiciuntur Chriſto per converſionem. Vel quando omnis ſuperbia ſecularis, incarnationis ejus humilitati ſubjicitur *pſal.*109 *Matt.*22.*d.*

c Aug ser 97 & 83 qu 69 Ori ſ. Matt. ho 23

Poſuit Deus Hieruſalem ſuperliminare crapulæ, *Zac* 12.*a.* ut *d* qui limen ejus attigerit inebrietur & corruat, ſive ipſum ſuperliminare in eum corruat, à quo contingitur. *d Hie ſ. Za 12*

Ponit Deus hominem contrarium ſibi, *e* quando ipſe homo peccando, Deum dereliquit, *Job.* 7 *d.* *e Gr 8 m. 32.*

Ponit Deus cuſtodiam ori, *f* quando ſervat nos à pravis verbis & cogitationibus: quia verba ſunt à corde, *pſal.* 140. *f Glo. ord ſ. pſa. 140*

Ponit Deus arcum in nubibus, ſed ſine ſagitta, *g* quando minatur per tribulationes, ſed cum miſericordia, *Gen.*9.*b.* ponit etiam additamenta ſuper Dimon, quando addit flagella ad pœnitentiam, *Iſa.* 15.*d.* Dicitur etiam Deus ponere ſaccum operimentum cœlorum, quum etiam oſtendit Sanctos egere pœnitentia, *Iſa.* 50. *b.*

g Ambr. de Noe. 27. Hie ſ Iſ. 15. 50.

Mina Dei ad pœnitentiam.

Ponit Deus offendiculō coram juſto peccante: *h* quia relinquit illi difficultatem bene operandi ex peccato, *Ezec.* 3.*e.* ponere autem caſtra ſuper mare, *Exod.*14.*a.* eſt eos, qui egrediuntur ab hujus mundi Ægypto, multas pati tentationes in fide & operibus: in utriſque enim eſt difficultas.

h Hie ſ. Ez. 3 Glo. ord ſ. Exod 14.

Difficultas bene operādi. Temperans Deus tribulationes.

Ponit Deus flumina in ſiccum, quando tribulationum aut etiam voluptatum impetus tollit, *Iſa.* 50. *b.* Et ponit profundum maris viam, *i* quum tolerabiles reddit tribulationes, & tentationes, *Iſa.* 51. *d.* *i Glo inter ſ. Iſa. 51.*

Influentia cœli. Collatio donorum Spiritus ſancti

Ponit Deus rationem cœli in terra, *Job.*38.*d.* quando *k* per influentias cœli terra germinat & operatur: vel quando per diſpenſationem Chriſti & influentiam donorum Spiritus ſancti eccleſia areſcit, & roboratur. Vel ille ponit rationem cœli in terra, qui divinorum ſecretorum cauſas aperit. Vel poſuit Deus rationes cœli in terra, regenerando filios per baptiſmum.

k Hie ſ Iob. 38. Ore 29 m 32 Rup 3. de glo. Tri 6.

Exigere rationem.

Ponere rationem, eſt exigere. Ponit autem ſervus rationem ſecundùm tempus uſque ad Jubileum *l* quum agit pœnitentiam ſecundùm exigentiam delictorum: ut gulam purget jejunio, garrulitatem ſilentio, &c *Lev.* 25.*g.* ponens autem rex rationem eum ſervis ſuis, *m* eſt Chriſtus in judicio exigens rationem ab hominibus, *Matt* 18.*e.*25.*b.* ponit etiam in terra judicium Chriſtus, *n* quando ipſum reſervabit ultimo tempori. *Iſa.* 42. *a.*

l Glo ord ſ. Lev 25. m Orig ſ Matth. 7. 33 Gre h. 9. n Hie ſ Iſ 42

Recognitio humanæ miſeriæ

Ponere dicitur Chriſtus lutum in oculis, quum miſeriam noſtram nos recognoſcere facit, *Joan.*9. *a.*

Ponendus eſt Chriſtus, ut ſignaculum ſupra cor: *p* ut ſemper eum diligamus: & ſuper brachium, ut ſecundum eum ſemper operemur. *Cant.* 8.*b*

o Amb. 3. de ſacriſ. p Amb. de Iſaac. 8.

Ponit Deus ut clibanum ignis malos, *q* in bonum quidem, quum illorum comburit peccata. In malum verò, quia ut clibanus intrinſecus ardet, ita malorum conſcientia intrinſecus ardebit, eo quod bona non fecerunt, *pſal.* 20. *q Hie ſ. Pſ 20*

Ingreſſus in eccleſiam & in virtutes.

Ponens Noe oſtium in latere arcæ, deſignavit *r* ingreſſum in eccleſiam per paſſionem Chriſti, *Gen.* 6.*c.* eſt atiam ingreſſus in virtutes, per prudentiam, quæ conſtituit medium in cæteris virtutibus. *r Glo. ord. ſ. Gen 6.*

Tres ſtatus fidelium in eccleſia

Ponens Jacob utramque ancillam, & etiam liberos in principio, *ſ* deſignavit in eis ſtatum conjugatorum infimum locum in eccleſia habentem. Ponens autem Liam & filios ejus in ſecundo loco, ſtatum pœnitentium & continentium ſecundum locum habentem. Ponens autem Rachelem cum Joſeph in noviſsimo, Sanctos Chriſto adhærentes, & ſtatum contemplativorum indicavit. *Gen.*33.*a.* *ſ Bed. ſ. Gen. 33.*

Succeſſor bonus. Excæcatio Iſrael. Revelatio legis. Converſio Iudæorum.

Ponens Joſeph ſuper oculos patris manum, *Gen.*46 *a.* deſignat *t* ſucceſſorem bonum in officio prælaturæ prædeceſſorem illuſtrantem. Vel deſignavit Jeroboam de ſtirpe Joſeph excæcantem populum Iſrael per idololatriam. Vel deſignat Chriſtum revelantem legem. Vel converſionem Judæorum in fine mundi per manum Chriſti futuram.

t Ori ſ. Gen. ho 15. Amb de Ioſeph. Bed. ſ Ge 48

Traditiones additæ legis.

Ponere infantem Moyſen in fiſcella, *u* eſt addere legi traditiones humanas & viles, *Exod.* 2.*a.* Et ponere ipſum in carecto fluminis, eſt dare ipſi legi ſenſus carnales. *u Glo ord. ſ. Exod 2*

Erudire filios doctrina moral.

Ponere veſtes Ægyptiorum ſuper filios, *x* eſt ipſos erudire doctrina philoſophica, & morum honeſtate, *Exod.* 3.*d.* *x Glo inter ſ. Exod. 3.*

Humiliari.

Ponere in terra vel in pulvere os ſuum, *y* eſt humiliari, & ſe pulverem eſſe cognoſcere, *Thren.*3.*c.* 4.*c.* 4.*Reg.*4.*f.* *Iſai*49.*a.* ponunt etiam ſibi amaritudines, *z* quia antiqua deflent peccata, *Jer.* 31. *d.*

y Glo ord ſ. Thre 3. z Hie ſ Ier 31.

Exercere bona opera.

Ponere ſannam ſuper humeros, *aa* eſt exercere bona opera, *Exod.* 12.*e.* Ponere etiam manus ſuper caput hoſtiæ, *Lev.*1. *b.* eſt *bb* ſpontaneo motu bonam operationem exercere: vel innocentiam in operibus profiteri. Ponitur murus & antemurale in civitate Dei, *cc* quum in eccleſia ponuntur bona opera, & fides, *Iſa.*26.*a.* ponit ſermones Dei in corde ſuo, *dd* qui non ſolum verba exterius profert, ſed intus ea meditans opere adimplere curat, *Job.* 22.*d.* ponit manum ſuper os ſuum, qui virtute boni operis culpas tegit incautæ loquutionis. *Job.* 39. *d.*

aa Glo inter ſ. Exod 12. bb Iſy ſ Le. 1 Philo. de victimis cc Glo inter. ſ Iſa 26 dd Gre 16 mo. 8 & 12 mo 1.

Conſummatio operum.

Ponere cineres juxta altare, *Lev.* 6.*b.* eſt conſummatio *ee* bonorum operum in corda Vel tribuere perfecta opera noſtro Chriſto, qui juſtus judex nobis præmianda ſervabit, ſi non hæc per iniquas actiones prævaricati fuerimus. *ee Iſy ſ Le. 6.*

Applicatio paſſionis Chriſti.

Ponere ſanguinem agni ſuper utrunque poſtem, *Exo.*12.*a.* eſt applicare *ff* paſſionem Chriſti ad cor & os, *Ezec.*25.*f.* & ponere ſanguinem vituli ſuper cornua altaris, eſt per paſſionem Chriſti virtutes in animam infundi. Vel *gg* fructum ipſius paſſionis ad quatuor mundi partes dilatari, *Exod* 29.*b.* *Ezech.* 43.*f.* deſignatur etiam Chriſtus præſtans virtutibus majorem perfectioremque virtutem: ut anima

ff Glo int ſ. Exod 12. 29. gg Hie ſ. Eze 43

per

per eas contra adverſariorum vires prævalere poſſit. Ponere etiam ſanguinem ſuper extremum auriculæ Aaron, *a* eſt per paſſionem Chriſti innovare auditum populi Judaici, ipſiſque reducere ad obedientiam Chriſti, *Exod 29.c. Lev. 14.c.*

a Iſy. ſ. Le 14

Ponere lapidem ſub Moyſe, *Exod. 17.c.* eſt *b* facere requieſcere legem veterem in eccleſia.

b Glo. inter. ſ. Exod. 17

Ponere circulos in angulis menſæ, eſt *c* prædicare evangelium in quatuor partibus mundi, *Exod.25. c.* idem eſt ponere annulos ſubter arulam, *Exod. 27. a.* & ponere lucernas ſuper candelabrum, eſt Chriſtum in toto orbe prædicare. Ponere autem lucernam ſub modio: ipſum in ſola Judæa prædicare, *Matt.5.b.* ponere etiam ſuper menſam quæ ritè præcepta ſunt, hoc eſt, panes, eſt Chriſtum prædicare. *Exod. 40. c.* Idem eſt poſita in caniſtro offerre. Et ponere caniſtrum in conſpectu Domini, *Exod. 29. d.* ponere arcam ſuper plauſtrum, *d* eſt cum prædicatores docent ſcripturarum myſteria, ut ſimplices ad vitam æternam perveniant, *1.Reg.6.b.* ponere quoque arcam ſuper lapidem, eſt hortari Chriſtum ad humilitatem ſectandam: ut quum dicunt illud, *Phil. 2.a.* Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Jeſu, &c. Et ponens Samuel lapidem inter Maſphat & Sen, deſignat prædicantem Chriſti fortitudinem, qui bonos protegit, & reprobos confringit, *1.Reg.7.c.* ponunt Domino gloriam, *e* qui Deum glorificant & Chriſti gloriam prædicant, *Iſa.42.b*

c Glo int. ſu. Exod.25 27 Hil. ſ. Matt. can. 4. d Gre. ſ. 1. Re 6. 7. e Lyr. ſ. Iſ 42. — *Lex vetus in eccleſia. Prædicare Chriſtum in toto orbe.*

Ponere lucernam ſub modio, *Matt.5.b.* eſt *f* commoda corporis ſuperiora facere, quam prædicationem veritatis, ut in eo quiſque veritatem non prædicet, dum timet ne aliquid in rebus temporalibus moleſtiæ patiatur. Ponere autem ſuper candelabrum, eſt corpus ſuum miniſterio Dei ſubjicere, ut ſuperior ſit veritatis prædicatio, & inferior ſervitus corporis, per ipſam tamen corporis ſervitutem excellentior luceat doctrina, quæ per officia corporalia, id eſt, per vocem & linguam, & cæteros corporis motus in bonis operibus inſinuatur diſcentibus.

f Aug 1 ſer. de monte. — *Non prædicare propter bona temporalia.*

Ponere lapides in utroque latere ſuperhumeralis, eſt *g* dirigere vitam ſuam & aliorum ad exempla majorum. Ideo lapides nominibus Patriarcharum inſcripti erant, *Exod.28.b.*

g Glo. ord ſ. Exod. 28. — *Proponere ad exemplum majorum*

Ponere in rationali quatuor ordines lapidum, *Exod. 28. c.* eſt *h* diverſas virtutes in ordine quatuor virtutum conſtituere ad ornandum pectus ſacerdotis.

h Glo. int ſu. Exod. 28. — *Ordinatio virtutum*

Ponere annulos in ſummitatibus rationalis, & contra faciem juncturæ inferioris, *Exod.28. d.* eſt *i* habere jugem memoriam nunquam finiendæ claritatis in cœlis. Ponere autem altare thimiamatis contra velum, eſt intentionem Sanctorum dirigi in cœlum, *Ex.30.a.* ponere autem in rationali doctrinam & veritatem, *Ez.28.e.* eſt, ut meminerit ſacerdos, ſe ſtudiis doctrinæ & veritatis inquirendis, non curandis, ruminandiſque ſecularibus negotiis per acceptum ſacerdotium fuiſſe conſecratum.

i Glo. ord ſ. Exod 28 Glo. int. ſ. Exod. 30. — *Memoria cœleſtium. Studium diſcenda veritatis*

Ponere thus ſuper ſimilam, eſt *k* addere orationes, quæ purgant pectus, & ſanant oculos. Sic ponere ſimilam, cum thure & oleo, eſt ſemper orare & nunquam ab operibus miſericordiæ deficere, *Lev.2. a.* Ponere autem thimiama coram teſtimonio, & ponere aromata in igne, *Exod.30.d.* eſt orationem addere doctrinæ. Ponit eloquium ſuum ad Deum, qui ipſum intentè orat, *Job 5.b.*

k Glo. ord. ſ. Lev. 2. — *Orare Conſiderare juſ.*

Ponit coram Deo judicium, *l* qui intra mentis ſecretum per fidei contemplationem ad tremendum examen illius Majeſtatis oculos ſuæ conſiderationis aperit, & quid peccator homo mereatur attendit, & occultus nunc & tacitus judex, quam terribilis poſt appariturus ſit conſiderat, *Job.23. a.* ponit etiam verba ſua ante Deum, qui dicta fallacia auditu cogitans: & regulam veritatis penſans veraciter reprehendit, quia apud ſe in conſpectu veritatis examinat quid fortis contra fallaciam decernat, *Job. 24.d.*

l Gre.16.mo 24 & 17. m. 6.

Ponens Moyſes ſacrificium ſuper manus Aaron, deſignabat pontificem dantem ſacerdoti facultatem offerendi, *Exod.29.d.* ponens autem coquus armum ante Saulum, *1.Reg.9.d.* deſignat *m* propoſitam fortitudinem prædicatori ordinando, quam debet amplecti. Et ponens Saul ipſum armum ante ſe, deſignat prædicatorem debere ſtudium conſiderationis adjungere. Ponere autem cuſtodem in vineis, eſt ad prælaturæ officium aliquem vocare, vel eſt tradere volumina veteris ac novi teſtamenti, ut in eis exerceatur. Vel eſt *n* defendere præcepta ſynagogæ, *Cant. 1 b.*

m Gre. ſ. 1. Reg 9 n Ori ſ. cant. ho. 11. — *Ordinare ſacerdotem, vel prædicatorem vel prælatum. Tradere ſacra volumina. Defendere præcepta ſynagogæ.*

Ponere labium inter tabernaculum & altare, *Exod. 30.c.* deſignat *o* duo genere lachrymarum, nempe pro peccatis, & deſiderio cœleſtis patriæ.

Ponere gladium ſuper femur, *p* eſt anteferre prædicationem voluptatibus carnis, *Exod.32.f.*

Non ponendum fermentum, & mel ſuper altare, *Lev.2.c.* quia *q* per eloquentiam & doctrinas ſeculares non eſt quærenda perfecta notitia divinorum.

Ponere quintam partem ſupra damnum, quod quis intulit, *Lev. 5.d.* eſt *r* quemlibet ſenſum, per quem peccavimus, per pœnitentiam offerre. Ponens Gedeon carnes ſuper petram, deſignat caſtigationem corporis noſtri aſſumptam ad imitationem Chriſti, *Jud.6.d.*

Ponens in via greſſus ſuos *ſ* eſt Joannes Baptiſta præparans viam Domini per baptiſmum & pœnitentiam, *pſa.84.*

Ponere nidum in petra, *t* eſt fiduciam habere in Chriſto, *Num. 24.d.*

Poſuit aquila de ſemine Libani in terra, quum *u* Nabuchodonoſor inſtituit regem Sedechiam. Poſuit autem in ſuperficie, ut facilè poſſit evelli, *Ezech .17.a.*

Amb. ſ. pſ. 118. ſer 2. Gre ſ cant. 1. o Glo int. ſ Exod 30 p Gre 3 paſt. adm. 26. q Glo ord ſ. Lev 2. r Glo. ord. ſ. Lev 5. Gre 3 m. 22 ſ Arn ſ pſ. 84 t Ori ſ Num. ho 19. u Hie. ſ Ez. 13 — *Duo genera lachrymarum. Dignitas prædicationis. Pœnitentia ſenſuum. Ioannes Baptiſta Fiducia in Chriſto.*

Ponens rex filios Iſrael in curribus ſuis, in malum quidem, eſt prælatus carnalis exemplo ſuo ducens alios in faſtum mundanæ elationis. In bonum verò, eſt *x* prælatus bonus inflammans ſubditos ad deſideria cæleſtium, *1. Reg.8.c.* ponens etiam rex ſervos, &c. in opere ſuo, in malum eſt prælatus malus faciens aliquando etiam bonos peccare. In bonum verò, eſt prælatus bonus convertens peccatores ad Deum, ut bene operentur, ut quum peccatrix eſt converſa, *Luc.6.f.* Et telonearius, *Matt.9. a. Luc. 5. d.*

x Gre ſ. 1 Regum 8 y Gr 3 m 10. — *Exempla bona vel mala prælatorum.*

Ponit Leviathan profundum maris, ſicut, quum unguenta bulliunt, *Job.41.b.* quia *y* facit ut perſecutores fidelium arbitrentur ſe obſequium præſtare Deo.

Ponens Samuel filios ſuos judices, *1.Reg.8.a.* deſignat *z* prælatum indignos promoventem ad ſacerdotium: qui promittunt ſe multa facturos bona.

z Gre. ſ. 1. Regum 8. aa Gre 26 m 5 & ſ. Ez. ho. 12. — *Promotio indignorum*

Ponens Ezechiel laterem coram ſe, eſt *aa* prælatus totâ intentione cor terrenum ſubditi cuſtodiens, *Ezec.4.a.* ponit etiam prædicator arietes contra Hieruſalem, quando tentationum aculeos in hac vita nos undique circundantes, & virtutum murum perforantes indicat.

bb Ori ſ Ez. ho. 3 Hie ſ Ez.14 cc Hie ſ Agg. 1 & ſ Iſ 47 Aug ſ Iſ 47. — *Cura ſubditorum*

Ponunt cogitationes ſuas in cordibus ſuis, *b* qui turpia cogitant, *Ezec.14 a.* Et ponunt immunditias in cordibus, qui fixi ſunt in iniquitate, aut idolorum cultu.

Cogitatio turpis.

Ponere cor in aliquid, eſt *c* credere, amare, aut venerari, aut attentè conſiderare: quod etiam eſt ponere ſuper cor, *Iſ.41.f. 47 b. Eze.44.b. Mal.2 a.* Et ponere corda ſuper vias ſuas, eſt nihil abſque judi-

Credere. Attentè conſiderare.

cio

cio operari. *Agg.*1.*a.* Ponunt autem corda in virtute Sion, qui non ſeparantur à charitate, quam docet eccleſia: & non ſolùm docent, ſed etiam, quod prædicant, opere complent. *Pſal.*47.

Ponere lapides in medio Jordanis collectos de loco caſtrorum: & alios undecunque collectos in Jordane: fit *a* quum quis in die malorum memor eſt bonorum, & in die bonorum, memor eſt malorum, *Joſ.*4.*a.* Sunt autem duodecim lapides educti è Jordane, duodecim virtutes per duodecim Patriarchas deſignatæ. Ruben, timor: Simeon, compunctio: Levi, ſpes: Judas charitas: Iſſachar, jucunditas: Zabulon, ſeveritas: Gad, abſtinentia: Aſer, patientia: Dan circumſpectio: Nephtalim, ſpeculatio: Joſeph, diſcretio: Benjamin, inviſibilium contemplatio. Et tunc conſiderantur lapides, quum eſt ſoliditas in timore, gravitas in compunctione, ſtabilitas in ſpe, integritas in charitate, maturitas in jucunditate, aſperitas in ſeveritate, auſteritas in abſtinentia, robur in patientia, ſolitudo in circumſpectione, aſſiduitas in ſpeculatione, certitudo in diſcretione, quies in contemplatione.

a Ric d S Vi. de exter. ma- li. 37. 40

Juſtus in cœleſtibus, aut cruce Chriſti. Diabolus in ſuperbis.

Ponit aquila nidum in arduis, *b* hoc eſt, juſtus in cœleſtibus aut in cruce Chriſti, quia deſideria terrena deſpiciens, ſpe jam de cœleſtibus nutritur, *Job.*39.*d.* Vel intelligitur de diabolo quieſcente in ſuperbis.

b Gr 31. m. 34. Hie ſ. Iob. 39.

Separatio ab hæreticis

Non ponet Arabs tentoria ſua in Babylone, eqtium ſtatus eccleſiæ non erit amplius in hoc mundo, aut cum mundanis & hæreticis. *Iſa.*13.*d* Ponere autem umbram in meridiem, eſt ab errorum obſcuritate, ad veritatis lucem venire, *Iſa.*16.*a.*

c His ſub. Iſa. 13. 16

Inferre errores in Eccleſiam. Abuti ſcriptura, & donis Dei ad errores.

Ponere ignem alienum, *Lev* 10.*a.* eſt *d* hæreſes inferre in eccleſiam & extraneas doctrinas. & traditiones. Ponere autem thimiama coram idolis, *e* eſt quum hæretici tali Deo offerunt orationem, qualem ſibi ipſi finxerunt. Ita etiam dicendum de oleo, pane, ſimila, melle, &c. *Eze* 16.*c.* Idem faciunt, qui ſacrâ ſcripturâ & donis Dei abutuntur ad defendendos errores. Sic ponunt aurum & argentum in ſuperbiam, qui ſuperbè utuntur ſcripturâ ad errores. *Ezec.*7. *f.*27. *f.* Ponit hæreticus cubile ſuum in montibus. quum eligit errores ſuperbos, in quibus diabolus quieſcat. Et ponit ipſum poſt oſtium, *f.* quum latenter docet errores, retroque reſpicit, *Iſa.*57.*b.* Ponunt etiam hæreditatem Dei in abominationem, qui dant perverſos ſenſus ſcripturæ ſacræ *Jer.*2.*b.* Ponere volentes filium Tabeel regem ſuper Judam, ſunt hæretici & philoſophi inducentes errores in eccleſiam. *Iſa.*7 *b.* ponera nidum ſuum ſuper ſydera, dicitur hyperbolicè de ſuperbia hæreticorum. *Abd.b.* Quia etiam dicuntur ponere ſigna ſua & non Dei in Sion, quando nituntur ſubjicere ſuis erroribus eccleſiam Dei, *Pſal.*73.

d Glo. ord ſu. Lev 10 e Ori ſ. Ezec. he.7. Hie ſ Ezec. 7 16 23 f Hie ſ Iſ. 7. 57 & ſ. Abd.

Tollere divinam providentiam Tradere ſe omnibus vitiis.

Ponunt fortunæ menſam, *g* qui divinam tollunt providentiam, & vel ſtellarum curſu, vel fortunæ varietate ajunt animam gubernari. *Iſa.*63.*b.* ponunt etiam in cœlum os ſuum, qui peccata neceſſitati cœlorum, aut Deo aſcribunt. Vel per ſuperbiam ſcientiæ, loquuntur contra habitatorem cœli. *Pſa.*72.

g Hie ſ. Iſ. 65. & ſ pſ. 72 Ambro. 4. de inter. 6

Poſuerunt lapidem ſuper Chriſtum, quando *h* Judæi munierunt ſepulchrum. Vel dicitur de peccatore, non valenre regredi ab inferis, *Thren.*3.*f.*

h Glo. or. ſup. Thre 3

Exponit fornicationem ſuam omni tranſeunti, qui *i* omnibus obſequitur vitiis. *Ezech* 16.*b.* Sic ponit ut terram corpus ſuum, qui ſe omnibus ſubjicit vitiis, ut à dœmonibus conculcetur, *Iſa.*51.*g.* ponere etiam baſim in omni platea, eſt docere, vel ſequi viam latam, *Ezec.*16.*c.*

i Hie ſ Ez. 16 Ori ſ Ez. h. 8

Scandala errorum & exemplorum.

Poſuerunt Judæi offendicula in domo Dei, *k* quum intulerunt idola, & quum hæretici inferunt errores in eccleſiam. *Jer.*7.*g.*32.*f.* ponentes etiam laqueos, ſunt *l* hæretici & dœmones. *Jerem.*5. *Pſal.*118. Et ponunt paſtores vineam Domini in diſſipationem, *m* quum eccleſiam exemplo & doctrina perverſa deſtruunt. Et ponunt mortalia ſervorum Dei volatilibus, qui faciunt alios peccare. *Pſal.*78. Et ponunt mala pro bonis, qui docent alios peccare. *Pſa.* 108. ponunt etiam pueros in proſtibulum prælati, qui turpis lucri gratia non cotripiunt delinquentes. *Joel.*3. *a.* ponit etiam offendiculum coram cæco, quia facit opus, per quod ignarus ſcandalizatur. *Lev.* 19.*c.* Ponebant etiam ſcandalum Chriſto juxta iter Scribæ, & Phariſæi, per captioſas interrogationes circa præcepta aut alia bona, prætexentes ſpeciem boni. *Pſal.*139.

k Hie ſ. Ie. 12 32 & ſ. Ier. 5 l Gl in ſ. Ier 5 m Aru ſ. pſa. 87. 108 Iſy ſ. Lev. 19

Fiducia in homine

Ponit carnem brachium ſuum, *n* qui viribus puri hominis ſalvari ſperat. *Jer.*17 *a.* Sic ponunt mendacium ſpem ſuam, qui in diabolo & idolis confidunt. *Iſa.*28. *d.*

n Hie. ſ. Ie. 17 & ſ Iſa 28.

Minæ hæreticorum

Ponentes terrorem ſuum in terra viventium, fuerunt *o* dæmones & hæreſiarchæ, terrentes eccleſiam. *Ezec.*32.*e.* ponunt etiam equites ſedes ſuas in porta Sion, quum nituntur efficere, ne quis prodire audeat ad defendendam eccleſiam. *Iſa* 22.*b.*

o Hie. ſ. Eze. 32. & ſ Iſ. 22

Dæmones & hæretici in inferno.

Ponitur cubile Aſſur in medio interfectorum. *Ezech.* 32. *e.* quia *p* diabolus jacet in inferno in medio eorum quos decepit. Poſuerunt gladios ſuos ſub capitibus ſuis hæretici aut dæmones in inferno, quando jam aliis nocere non poſſunt. *Ezech.*32.*f.* Vel dicitur de iis, qui in erroribus ſuis quieſcunt.

p Hie. ſ. Eze. 32. Glo ord ſ. Ezec. 32

Tollens diabolus dona Dei ab anima.

Ponit locuſta vineam in deſertum, *q* quum tollit diabolus dona Dei ab anima & ab eccleſia. *Joel.*1.*b.* Sic ponunt terram deſiderabilem in ſolitudinem. *Zachar.* 7. *d.* poſuit etiam diabolus urbem deſertam, quum multos abſtulit ab eccleſia. *Iſa.*14.*d.* Sic poſuit terram Juda in ſolitudinem. *Jere.* 2.*c.*4.*b.*10.*d.* Et poſuerunt Gentes Hieruſalem in pomorum cuſtodiam, *r* quum penè deſertam fecerunt eccleſiam. *Pſal.* 78.

q Lyr. ſ. Ioe 1. Hie ſ Iſa. 14 & ſ Ier 4 r Au. ſ pſ. 78

Poſuerunt Judæi obſidionem ſuper Chriſtum *ſ* in paſſione. vel ponit Deus obſidionem animæ, ut cogatur ſequi Deum. *Mich.* 5. *a.*

ſ Hie. ſ Mic 5

Ponunt cuſtodes in ſanctuario ſibimetipſis, *t* qui non quærunt gloriam Dei, ſed proprium commodum. *Ezec.*44.*c.*

t Hie ſ Ezec. 44.

Poſuerunt Judæi tenebras lucem, & amarum dulce, quum prætulerunt Barabbam aut diabolum Chriſto. *Iſa.* 5.*e.*

Poni amphoram ſuper baſim ſuam *u* eſt iniquitatem firmari, *Zach.*5.*d.*

u Hie. ſ Za. 5

Ponens Abraham partes ſacrificii contra ſe, *Gen.*15.*b.*

Ponens ſervus Abrahæ armillas in manibus Rebeccæ, *Gen.* 42. *f.* Vide Similia.

Poſuit Deus Hieruſalem lapidem oneris, vide Lapis.

Ponere manum ſuper os, *x* eſt propter confuſionem aut ſtuporem non audere loqui, *Mich.* 7.*d.*

x Ru ſ Mic. 7

Pons.

PONS, à pendendo dictus videtur, quod quaſi in aere pendere videatur, eſtque illud per quod ſuper aquas, aut foſſas tranſimus, 2. *Mach.*12.*b.* poteſt in bonum & in malum ſumi. Et in civitate inimicorum munita pontibus, *y* defenſionem ſeu prohibitionem tranſitus ad vitia deſignabunt.

y Glo ord ſu. 2 Mach. 12.

Ponti-

Pontifex.

PONTIFEX, eſt ſacerdos ſummus, qui aliis ſupereminet ſacerdotibus, quaſi eorum princeps.

Pontifex peccans, deſignare poteſt *a* Chriſtum, qui factus eſt peccatum pro nobis, & peccata noſtra ſuper ſe tulit. Ipſe eſt qui obtulit vaccam rufam, hoc eſt carnem ſuam, *Lev.16.e.*

Pontifex veteris legis, Epiſcopos & prædicatores ſignificare poteſt, *Exod.28.f.29.a.35.b.39.c.*

Pontifex, cujus mortem expectare debet homicida, dici poteſt *b* verbum Dei, *Num.35.c.*

Pontifex utens duabus tunicis, eſt *c* utens carnalibus ceremoniis legis, & intelligens ſpiritualia. Poteſt etiam pontifex deſignare portionem ſuperiorem rationis.

Poples, vide Genu.

Populus, Plebs, Vulgus.

POPULUS, eſt multitudo hominum, juris conſenſu & concordi communione ſociata. Plebs autem, & vulgus eſt multitudo ignobilis: licet populus ſæpe pro vulgo ſumatur.

Populus multus veniens contra Sion erunt *d* angeli, vel dœmones in judicio, *Ioel 3.a.* populus autem ad quem apponuntur viri juſti, ſunt angeli, vel juſti defuncti: vel limbus ſanctorum Patrum, *Gen.25.a.49.d.* Apoſtoli etiam dicuntur populus Dei, *Iſa.65.c.*

Populus etiam dicuntur, *e* ſecundùm fidem uniti, hoc eſt, Chriſtiani, *Gen.35.b.41.e.42.a. Exod.1.b.3.b.15.b.25.d.28.b.30.d.31.d.33.a.36.a.40.d. Levit.7.c.9.b.10.a.* Et dicuntur populus fortis, *Iſa.13.c.17.d.19.d.20.a.25.a.42.a.* Eoſdem deſignat populus Sion, & populus Iſrael, *Iſa.30.d.Ier.6.e.11.a.12.d.31.c.* Dicuntur etiam populus Dei, quod de rationalibus dicitur: ſicut minus rationales dicuntur oves, *Pſa.7,18,28,52,59,67,78,93,101,104,115,134,148. Mich.7.c.* Et populus terræ dicuntur aliquando boni, *Exod.5.a.* Reliquiæ quoque Iſrael credentes, dicuntur populus Dei, *Iſa.51.a.52.b.65.c.* Fideles quoque dicuntur populus accinctus, vel populus peregrinationis, *Hab.3.c.* populus etiam ſolus dicuntur fideles, ab infidelium multitudine ſegregati, *Num.23.b.* Et populus ſciens jubilationem, ſunt fideles, concordes charitate, *Pſal.88.* Et populus quem fecit Dominus, dicuntur fideles in gratia exiſtentes, *Pſa.21.* Qui & in populum Dei eſſe dicuntur, *Jer.31.a.* Omnis populus ſepelit Gog, quia *f* omnes fideles diſſipant hæreticos, *Ezec.39.c.* populus autem minor ſuperans majorem, deſignat *g* Chriſtianos revincentes Judæos: vel virtutes vitia ſuperantes: vel populus minor eſt ſpiritualis, major verò carnalis, *Gen.25.c.* Et populus pauper, *h* ſunt Chriſtiani: populus verò dives Judæi, *Soph.3.c.* Et populus parvus, humiles Chriſtiani, *Iſa.6.b.*

Populus quandoque dicuntur *i* imperfecti, & minores, & ſimplices, ac vulgus eccleſiæ, & plebs promiſcuum vulgi: unde & longè ab arca ſtare jubentur, *Exo.17.a.18.c.19.d.20.c.24.a.32.a.33.a. Ioſ.3.b. Lev.4.c.1.Reg.6.d.13.a.Pſa.44.Iſa.13.a.14.a. Jer.1.d.* Et vulgus pauper, eſt multitudo ignara. *Job.24.b.* Et vulgus terræ, ſunt religioſi viri, & ſimplices, & dicuntur terræ, quia in bono opere magni ſunt, ſed altiſſima contemplatione magni non ſunt, *1.Reg.14.d.*

Populi cuncti, *Exod.38.d.* videtur *k* pro toto genere humano ſumi, ſicut populus, *Lev.16.c. Iſa.34.a. Mich.4.a.* Ex his populis educit Deus oves ſuas, quando ex omnibus eligit, *Ezec.34.d.* populus etiam ſacerdotis, dicitur genus humanum, quod eſt populus Chriſti, quia humanam aſſumpſit naturam, Vel peculiariter dicuntur credentes, & Sancti. Ad literam verò, populus ſacerdotis, dicitur genus ejus, *Lev.21.c.*

Populi dicuntur aliquando *l* Gentiles fidem amplectentes, *Exod.15.b.* Et populi Æthiopum, ſunt Gentiles prius nigri, ſed per baptiſmum, & fidem dealbati, *Pſa.73.* Et populi cadentes ſub Chriſto, ſunt Gentiles ad fidem venientes, *pſal.44.148.* Et populi de longè, erant Gentiles, qui erant longè, & per fidem facti ſunt propè, *Iſa.49.a.* Et populus profundi ſermonis, ſunt Gentiles, ad quos non eſt miſſus Ezechiel, id eſt, Chriſtus: ut per ſemetipſum ejus prædicaret, quem illi ſuſcepiſſent, ut ſuſceperunt poſtea diſcipulos, *Ezec.3.b.* populus peregrinans eſt *m* qui ad ſortem electorum currens, habere ſe patriam novit in cœleſtibus, & tantò magis ſe illic ſperat invenire propria, quantò hic cuncta quæ prætereunt, eſſe à ſe putat aliena, *Job 28.a.*

Populus Dan, dicuntur Judæi, *Geneſ.49.c. Levit.4.a.* Ipſi ſunt *n* populi qui meditati ſunt inania, *pſalm.2.* Idem eſt populus non ſapiens, & populus Gomorrhæ, *o* & populus direptus, *Iſai,1.c.6.c.27.d.42.d. Pſalm.134.* Et ipſi ſunt populi arguendi, & non judicandi, ſed jam judicati, quia Chriſtum non receperunt, *Iſai.7.a.* populus Moyſis dictus eſt Iſrael poſt peccatum, quaſi jam non eſſet Dei, qui etiam populus duræ cervicis dictus eſt, *Exod 32.b.33.a.34.b.* Et populus excæcatus, erant Judæi tempore Chriſti. Et populus ambulans in tenebris, & populus non credens, *Iſa.6.c.9.a.22.b.65.a. Pſa.55.in titulo.* Populi etiam dicuntur interdum, *p* tam Judæi, quam hæretici & philoſophi. *Iſa.1.b.8.b.* Et populus impudens dicuntur Judæi & philoſophi. Et populus alti ſermonis, & populi quos operit caligo, *Iſa.33.c.60.a.* Et generaliter populus interfectionis Dei, ſunt mali in judicio puniendi, *Iſa.34.b.* Et populus in cujus fœdus datus eſt Chriſtus, ſunt Judæi, & generaliter omnes, *Iſa.49.c.* Et populi multi, quos implevit Tyrus, ſunt de quibus *Pſal.2.* Aſtiterunt reges terræ, &c. *Ezec 27.g.* Non populus Dei dictus eſt Iſrael, quum *q* ejectus eſt à Deo, ubi etiam deſignantur hæretici, *Hoſ.1.c.* populi abſolutè ſunt Judæi, populi verò omnes, Judæi & Gentiles, *pſal.66.* populus fugiens cum Joſue in obſidione Hai, ſignificat Judæos, *r* fugientes à lege. Populus autem in inſidiis poſitus, deſignat Gentiles, dæmones ſuperantes. *Joſ.8.a.*

Populi regis Babylonis ſunt *ſ* dœmones *Ezech.30.b.Joel.2.* Et populus Pharaonis, dicuntur angeli apoſtatæ ſub ſuo principe Satana, & interdum voluptates carnis, & etiam homines mali, & peccatores, *Exod.1.b.14.b.15.b. Iſai.14.e.38.a.* Et populus Amalec, ſunt dœmones, & vitia, & quilibet perſecutores, *Exod.17.d.* Et populus Ægypti conculcati à Chriſto, *Iſa.30.a.63.b.* Et populus Hai, ſunt dæmones, *Joſu.8.a.* populus etiam obliviſcendus, *t* eſt populus dæmonum, & peccati opera & exempla peccantium, & vetus converſatio, *pſalm.44.* Vulgus *u* etiam dicitur multitudo vitiorum, *1.Reg.13.a.* populus autem qui ad prædandum iviſſe dicitur, deſignat peccatores, qui quaſi violenter peccant: vel dœmones, qui animas captivas ducere conantur, *1.Reg.14.b.* Et populus horribilis, ſunt dœmones & hæretici, & eorum ſectatores: qui etiam ſunt populus qui prodeſſe non poteſt, *Iſa.18.a.30.b.* populus etiam ſtultus eſt, qui præcepta Dei ſervare non curat, *Jerem.15.e.* Et populus de terra Aquilonis, ſunt dæmones, *Jerem.6.f.Thren.3.c.* populus etiam terræ, *x* dicuntur terreni. *Lev.4.d.*

a Ori. ſ. Levi. ho. 3.
Gre. ſ. pſ. 50
Glo. ord. ſ. Lev. 8.
b Phil. de profugis.
c Ori. ſ. Levi. ho. 6.
d Hie. ſ. Ioel. 2
Phi. de ſacrif. Abel & Cain
e Baſ. ſ. pſ. 44
Hie. ſ. Iſ. 13. 20. 25. 51. & ſ. Mich. 7.
Ori. ſ. Ier. h. 6.
& ſ. Nu. h. 13
& ſ. Ioſ. ho. 7
Arn. ſ. pſ. 104
f Aug. 18. civ. Dei 32.
Hie. ſ. Eze. 39
g Ori. ſ. Gen. ho. 12
Tert. adver. Iudæo.
Amb. de obi. Valent.
h Hie. ſ. Sop. 3.
i Ori. ſ. Ioſ. h. 4
Hie. ſ. Iſa. 13
& ſ. Ier. 1
Iſy. ſ. Lev. 4
Gr. ſ. 1. Re. 13. 14. & 16. m. 24.
k Aug. ſ. pſ. 55
Iſy. ſ. Lev. 21
Ori. ſ. Lev. h. 12.
l Aug. ſ. pſ. 73
Hie. ſ. Iſ. 49. & ad princip.
& ſ. Ezec. 9.
m Gre. 18. m. 18.
n Arn. ſ. pſ. 2.
o Hi. ſ. Iſ. 1. 27.
Ori. ſ. Iſ. h. 6
Hil. ſ. pſa. 2.
Hie. ſ. Iſa. 9.
p Hie. ſ. Iſ. 28. 49. 60. & ſ. Ezec. 27.
q Hie. ſ. Hoſ. 1
Rup. ſ. Hoſ. 1
Hil. ſ. pſ. 65
r Ori. ſ. Joſ. h. 8
ſ Hie. ſ. Ezec. 30. & ſ. Iſ. 14
Ori. ſ. Ex. h. 2
Bed. ſ. Exo. 1
t Baſ. & Arn. ſ. pſ. 44
Hie. ad princip. & ſ. pſ. 44
& ſ. Iſ. 28. 30.
& ſ. Ier. 6
u Gre. ſ. 1. Re. 13. 14.
x Glo. ord. ſ. Lev. 4.

Chriſtus.
Epiſcopi.
Verbum Dei.
Portio ſuperior rationis.
Angeli, vel dæmones.
Juſti
Limbus.
Apoſtoli.
Chriſtiani.
Iudæi.
Virtutes.
Vitia.
Spirituales.
Carnales.
Imperfecti.
Simplices
Vulgus eccleſiæ.
Genus humanum.
Credentes.
Gentiles credentes.
Iudæi.
Hæretici.
Philoſophi.
Mali.
Iudæi & Gentiles.
Dæmones.
Voluptates.
Vitia.
Mali.
Perſecutores.
Exempla peccantium.
Vetus converſatio.

Digitized by Google

Decepti ab hæreticis. Subjecti diabolo. Gentiles. Virgines. Pœnitentes.

Lev. 4. d. *Iſa.* 24. a. Et vulgus promiſcuum, eſt multitudo imperfectorum, & malorum, *Exod* 12. f. 19. d. *Ezec.* 30. a Et populus Syriæ, ſunt a decepti ab hæreticis, *Amos* 1. c. Et populus Aſſur, ſunt ſubjecti diabolo, *Nahu.* 3. d. Et populus alienus ſunt Gentiles, vel hæretici, quibus non eſt vendendus fidelis, *Exo.* 21. a. Eoſdem deſignat populus barbarus, *pſal.* 113.

Populus inventus in Gabaa, deſignat b perfectos virginitate, 1. *Reg.* 13. d.

Populus quem occidit Deus, ut ingrederetur Iſrael, deſignat c eos qui prius erant infideles, & poſtea fiunt fideles, *Exod* 23. d. *pſal.* 44. Et populi Æthiopum, d ſunt pœnitentes, qui prius erant nigri per peccata, & poſtea reſipiſcentes dealbantur, *pſal.* 73.

Multitudo virtutum. Abutens miſericordia Dei. Cogitationes & motus animi. Iudicandi.

Populus Dei, dici poteſt e multitudo virtutum, *pſal.* 93. quæ etiam eſt populus, quo plena erat civitas, hoc eſt, anima antequam peccaret, *Thre.* 1. a.

Populus delinquens per ſacerdotem, f eſt abutens miſericordia Dei. *Lev* 4. a.

Populus, quem ſubdit mihi Deus, ſunt g propriæ cujuſque cogitationes, & motus animi, *Pſ.* 143. Et populi aſcendentes pro robuſtis, h deſignant multitudinem terrenarum, & levium cogitationum ſuccedentium motibus virilibus virtutum, *Iob.* 36. a.

Populi, i multitudinem & turbam eorum, qui in ultimo judicio judicandi ſunt, ſignificant, *Ioel.* 3. e.

Populos antiquus, erant, k qui vivebant in lege naturæ: vel etiam filii Iſrael, quando erant in deſerto, *Iſa.* 44. b.

Populus ſempiternus dicuntur, l qui ſunt in inferno, ubi perpetuò punientur. *Ezech.* 26. d.

a Hie. ſ. Amos 1. & ſ. Nah. 3. — b Gre. ſ. 1 Re. 13. — c Baſ. ſ. pſ. 44. — d Arn. ſ. pſ. 73. — e Arn. ſ. pſ. 93. — f Glo. int. ſ. Lev. 4. — g Lyr. ſ. pſ. 143. — h Gre. 26. mo. 10. — i Hie. ſ. Ioel 3. — k Glo. inter. ſ. Iſa. 44. — l Hie. ſ. Ez. 26.

Populus arbor.

POPULUS eſt genus arboris infrugiferæ, quæ à frondium multitudine ſic appellata eſt: habet folia candida, & corticem, eſtque lignum aptum ædificiis, & arcis, ac menſis, cæteriſque ligneis ſuppellectilibus.

Caſtitas. Autoritates ſcripturæ. Hæretici.

Populus virtute & nomine, virgultum eſt m caſtitatis, qui non profert ſemen, eſtque frigidæ naturæ.

Populeæ virgæ, quas ponebat Jacob in canalibus, n authoritates ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt, *Gen.* 30. f.

Populus viridis, o virorem hæreticorum ſignificare poteſt, qui eſt ſine fructu, *Hoſ.* 4. c.

m Ori. ſ. Exo. ho. 9. — n Glo. ord. ſ. Gen. 30. — o Glo. ord. ſ. Hoſ. 4.

Porcus, vide Sus.

Porphyrio.

Singulariter viventes.

Porphyrio, eſt avis, quæ ſola morſu bibere dicitur: cujus crura prælonga rubent, & etiam roſtrum. A nonnullis pellicanus dicitur. Verum pellicanus potius eſt onocrotalus. Dicitur porphyrio eſſe avis pulcherrima, & omnem cibum quem comedit, aqua tingere: qua ratione deſignat p ſingulariter viventes, qui in omnibus propriam miſcent voluntatem, *Lev.* 11. b.

p Lyr. ſ. Lev. 11.

Porrigere vide Expandere.

Porrum.

Difficultas vitæ præſentis.

Porrum, eſt genus oleris, parum diſſimilis cepis.

Porri, quos deſiderabant filii Iſrael in deſerto. *Num.* 11. b. deſignant q difficultatem vitæ præſentis, quæ à dilectoribus ſuis, & non ſine luctu agitur, & tamen cum lachrymis amatur.

q Gre. 20. mo. 16.

Porta, vide Ianua. Portare, vide Ferre.

Portendere, Portentum.

Apoſtoli.

PORTENTUM dicitur à portendo, quod eſt porrò, ſeu antè, & procul tendere, ſeu prædicere. Eſt autem portentum, quod aliquid futurum portendat, ſeu pronunciet: ſolentque portenta præter ſolitum naturæ curſum, & rara eſſe, & quæ in admirationem ſeu ſtuporem, & terrorem inducant, *Deut.* 7. c. 26. b. 29. a. *Ioſ.* 24. a.

Portendentes viri, dici poſſunt r Apoſtoli, qui ex præſentibus futura cognoſcebant, *Zach.* 3. d.

r Hie. ſ. Zac. 3.

Porticus.

Myſterium Trinitatis. Tempus ante incarnationem. Libri legis. Anima ſancta.

PORTICUS dicitur, quæ propter repentinos imbres, & umbraculum, ac deambulationis gratia conſtructa eſt.

Porticus atriorum templi, & præcipuè porticus triplex, ſ myſterium ſanctæ Trinitatis deſignare poſſunt *Ezec.* 42. a. 46. g. 3. *Reg.* 6. a. 7. b. 1. *Par.* 28. c. 2. *Par.* 15. b.

Porticus ante oſtium templi recipiens prius lumen, deſignat t tempus ante dominicam incarnationem, in quo Patriarchæ & Prophetæ primi lucem fidei ſuſceperunt. 3. *Reg.* 6. a. Deſignat etiam converſationem Chriſti, ante paſſionem.

Porticus quinque in probatica piſcina, *Ioan.* 5. a. quinque u libros legis ſignificare poſſunt, quos retinebant peccatores, ſed non curabant. Vel deſignabant quinque ætates uſque ad Chriſtum.

Porticus Salomonis, dici poteſt x anima ſancta, *Ioan.* 10. c. *Act.* 5. c.

ſ Hie. ſ. Ezec. 42. — t Rup. 3. ſ. 3 Reg. 8. — u Aug. ſ. pſal. 70. & ſ. Ioan. tra. 17. Rup. 5. ſ. Ioa. — x Amb. 3. de Spiritu S. 18.

Portio.

Deus. Eminentia ſacerdotum.

PORTIO, eſt pars, quæ cuique datur.

Portio bonorum dicitur y Deus, *pſalm.* 118. 141. Cui autem portio Deus eſt, is totius poſſeſſor eſt naturæ, quia poſſidet autorem totius naturæ.

Portio ſacerdotis offerentis, eſt z pectus & armus dexter hoſtiæ, *Lev.* 7. d. quia ſacerdotes eminere debent ſcientia & operatione.

Portionem ſuam ponere dicitur cum adulteris, a a qui eam quam cum Deo, & Angelis habere debuerat, peccando ponit in inferno, *pſal.* 49.

y Amb. ſ. pſal. 118. ſer. 8. — z Hie. ad Nepotianum. — a a Hie. ſ. pſal. 49.

Portus.

PORTUS, eſt locus concluſus, quo importantur merces, & inde exportantur: & ubi naves hyemant à tempeſtatibus tutæ, eſtque velut terminus navigationis.

Portus dicitur ipſa beatitudo, vel ſecuritas vitæ ſpiritualis, *Gen 49.b.* Ubi dicitur ſtatio navium, & littus maris. *Beatitudo.*

a Arn. ſ pſa. 106. Portus etiam dicitur *a* ipſa eccleſia. *Pſal.* 106. *Eccleſia.*

Poſcere, vide Petere.

Poſſe, Potens, Poteſtas, Potentia, Potentior, Potentiſſimus.

POSSE, exponitur quaſi potentem eſſe. Potens autem, ſive ſit nomen, ſive participium dicitur, qui virtutem habet ad aliquid faciendum, quæ virtus potentia dicitur. Poteſtas autem, vel eſt facultas aliquid faciendi, vel ſic dicitur de perſona, eſt ipſe magiſtratus, aut princeps potens. Poſſe autem, interdum eſt debere, *Gen. 18.b.* Num cælare potero Abraham quæ geſturus ſum? Licere, *Gen. 44.g.* Non enim poſſum redire ad patrem meum. Poſſibile eſſe, *Gen. 15.b.* Numera ſtellas ſi potes. Prævalere, *Gen 23.a.* Nullus te prohibere poteſt. Valere, *Gen. 19.c.* Ita ut oſtium invenire non poſſent. Velle *1.Reg. 30.d.* Potes me ducere ad cuneum iſtum.

Poteſtas autem eſt autoritas, 1. *Eſd. 5.c.* Quis dedit vobis poteſtatem? Dignitas, *Dan. 3.a.* Qui erant in poteſtatibus conſtituti. Dominium, *Gen. 3.c.* Sub viri poteſtate eris. Facultas, *Deut. 12.b.* Comedendi ex eis non habet poteſtatem. Gratia, *Matt. 9.a.* Qui dedit poteſtatem talem hominibus. Ordo angelicus, *Eph. 1.d.* Super omnem principatum, & poteſtatem. Ordo diabolicus, *Luc. 22.f.* Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum. Præfectura, *Pſa. 135.* Solem in poteſtatem diei. Virtus divina, *Dan.* 4. Poteſtas tua in terminos terræ. Vis, *pſal. 61.* Quia poteſtas Dei eſt.

b Amb. 1. offi. 21. Potens Jacob, dicitur *b* Deus pater, cui attribuitur potentia, *Gen. 49.c. Prov. 23.a. Pſa. 61.144. Job. 13.d. 35.a. 36.a. 42.a.* *Potentia Dei.*

c Arn. ſ. pſ. 135 *d Hie ſ. Za. 9* Potentia Dei excitata, reſurrectionem Chriſti deſignat, *Pſa. 79. Eph. 1.d* potens autem manus Chriſti fuit *c* in cruce, ubi ſuperavit dæmones, *Pſa. 135.* cùm autem dicitur poteſtas Chriſti à mari uſque ad mare, *d* non eſt extenuandum per allegoriam, ſed credendum verè eſſe completum. *Zac. 9.c.* potentior autem Iſaac quam Paleſtini, deſignat Chriſtum prævalentem Judæis, *Gen. 26.d.* poteſtas autem data in manu Chriſti eſt, quæ erat legis, cujus ipſe eſt Dominus, *Iſa. 22.f.* Et poteſtas ejus dicitur æterna, *Gen. 7.d.* Et poteſtas prima, *Mich. 4.c.* Dicitur autem Chriſtus potentiſſimus. *Pſal. 44.* peculiariter *e* propter opus incarnationis, quod eſt maximæ potentiæ. *Reſurrectio Chriſti. Poteſtas Chriſti.*

e Baſ. & Aa. ſ pſ. 44. *f Hil. ſ pſ. 138* Non poteſt filius *f* ad ſcientiam Patris, ideo dici poteſt: quia non ſimiliter generare poteſt, ut Pater, *Pſa. 138.*

Potens aliquando ſumitur pro forti, *pſ. 126.* Sicut ſagittæ in manu potentis: ubi potens deſignare poteſt *g* ipſum Deum. Vel potentis ſagittæ, deſignant fortem pœnitentiam, *pſa. 119.* *Deus. Fortis pœnitentia.*

g Arn. & Hil. ſ pſ. 119 *h Gl. ord. ſ. Lev. 14.* Poſſe aut non poſſe offerre agnum. Vel habere omnia ad ſacrificium, vel emundationem neceſſaria, *h* eſt habere, aut non habere vires ad agendam perfectam pœnitentiam, *Lev. 12. d. 14. d.*

Poteſtas regis Ezechiæ, indicare poteſt facultatem liberi arbitrii, *Iſa. 39. b.* *Liberum arbitrium.*

i Gr. 26.m. 21 Potentes, qui erigendi ſunt ad regendum, *i* ſunt valentes facultatibus, & virtute, *Exod. 19. d. Iob. 36.a. 22. b.* *Divites boni.*

k Hie ſ. Iſ. 28 Non potens pallium breve utrumque operire, deſignat *k* non poſſe eundem Deo ſervire & Mammonæ, *Iſa. 28. e.*

l Gl. ord. ſ. Exod. 33. Non poſſe videre faciem Dei, eſt *l* in hac vita non poſſe habere viſionem Dei. *Exod. 33.d.*

m Gr. 5.m. 11 Poſſe retinere conceptum ſermonem, *m* eſt illorum, qui virtutum uſu roborati, uſque ad eam celſitudinem provehuntur, ut ad loquendum ne in corde quidem perverſa concipiant, quæ ſilendo compeſcant: & qui, licet prava ad loquendum concipiant, tamen à loquutione magno ſe ſilentii vigore reſtringunt: quod minimè eſt ſuperborum, *Job. 4.a.* *Rectum ſilentium.*

n Gr 33.m. 23 Verba potentia ſunt *n* eorum, qui prolixas ad Dominum preces habent, ſed vitam deprecantium non habent; nam promiſſa cœleſtia petitionibus ſequuntur, operibus fugiunt, *Job. 41. a.* *Oratio ſine operibus.*

o Gre. ſ. 1. Re. 14. Potens bellum adverſus Philiſthæos omnibus diebus Saulis, 1. *Reg. 14.g.* deſignat, *o* quod quando electis plebibus duri filii dominantur, durum eſt adverſus diabolum pugnare, quia ille poteſt aliis utiliter bona dicere, qui conſuevit verba ipſa magna & forti operatione præire.

p Arn. ſ pſ 71 *Hie. ad Demet. & ſ. Iſ. 3. & ſ Eccl. 10.* *Aug ſ. pſ. 71. 85 88.* *q Hie ſ. Amos 5* *r Hil ſ pſa 51* Potens, à quo Deus liberat, eſt *p* diabolus. *pſa. 71.* Et potentes ſunt dæmones & divites terræ. *Iſa. 34.b.* Dæmonum autem poteſtas & etiam malorum, dicitur poteſtas tenebrarum, & ipſi dæmones dicuntur poteſtates tenebrarum, *Eph 6.b. Coloſ. 1.b.* Et potentior, de cujus manu liberat Deus, eſt diabolus, *Jer. 31.b* potentiſſimi quoque robuſtorum, ſunt dæmones, *Ezec. 32. d. Iob 41. d.* Et ipſe diabolus dicitur ſpiritus poteſtatem habens, *Eccl. 10.a.* potentes autem dicuntur ſuperbi, *pſalm. 85.* Et poteſtas maris, ſunt principes infidelium. *pſa. 88.* potentiæ quas frangit Deus, ſunt vires diaboli, *pſal 75.* potens quoque pro *q* hæretico poni videtur, *Amos 5.c.* potens etiam in malitia & iniquitate, fuit *r* Judaicus populus adverſus Chriſtum, *pſal. 51.* *Diabolus. Divites terræ. Superbi. Principes infidelium. Hæretici. Judaicus populus.*

ſ Caſſia lib 5 ca. 2. Potentes terræ, quos humiliat Deus, dici poſſunt *ſ* noxiæ paſſiones dominationem ſibi ac tyrannidem ſæviſſimam in noſtro mortali corpore vendicantes, *Iſa. 45. a.* Et potentes ad bibendum vinum, ſunt audaces ad explendas concupiſcentias, *Iſa. 5.e.* *Affectus pravi.*

t Hie ſ Iſa. 5. Poteſtas data beſtiæ, *Dan. 7.b* fuit *t* poteſtas Alexandri magni deſuper illi data.

Gr ſ 1 Reg. 8. *t Gl. inter ſ. Dan 7.* Non potentes Magi educere ſcyniphes, *u* deſignant philoſophos, ignorantes fidem Trinitatis, *Exod. 8. e.* Iidem non potuerunt ſtare coram Moyſe, quia legis myſteria philoſophi non aſſequuntur, *Exod. 9. b.* *Ignorantia philoſophorũ de Trinitate.*

u Gl. ord ſ Exod. 8. *x Gl. ord ſ Job 5.* Non poſſunt manus malignorum implere quod cœperant. *Job. 5. b.* quia *x* eorum cogitationes diſſipat Deus, quod eſt miſericordiæ, ne tantum mali faciant, vel eorum impediatur converſio, vel ne indurati gravius puniantur. *Diſſipans Deus cogitationes malorum.*

y Rup. 9 ſ Apoc. Nemo poterat dicere canticum, niſi centum quadraginta quatuor millia, *y* quia non voluntate humana allata eſt prophetia. *Apoc. 14 b.*

Poſſidere.

Poſſidere, Poſſeſſio, Poſſeſſor.

Poſſeſſor bonorum Deus.

POSSIDERE, eſt alicujus rei compotem eſſe. Poſſeſsio autem eſt ipſa proprietas, & juſus ſive actus poſsidendi. Res item quæ poſsidetur, interdum poſſeſsio dicitur, præcipuè cùm eſt immobilis.

Poſſeſſor cœli & terræ dicitur *a* Deus, quia ipſe eſt Dominus omnium quæ creavit, *Gen.19.d.* Dicitur autem poſsidere populum ſuum, quando bonis peculiariter benefacit, *Exo. 15.c.34.b. Iſai 1.a.* Et ipſe dicitur poſsidens, quia poſsidet eccleſiam, *Jerem 9.c.* Poſſeſsio autem Dei dicitur Iſrael, hoceſt, perfecti. *pſalm.134. Iſai.11.c.* Et poſsidentur filii mortificatorum à Deo, *b* quando peccatores redeunt in gratiam, *pſalm 78.* Poſſeſsio quoque regis Ægypti eſt Eccleſia, quæ eſt poſſeſsio Dei: & etiam ſanctitas. *pſal.104.*

Eccleſia.

Et poſſeſsio Job eſt *c* eccleſia, quam poſsidet Chriſtus, *Job.1.a.36.d Zachar. 2.d.* Poſsidens Jeremias lumbare, deſignat Deum poſsidentem filios Iſrael, aut quoslibet juſtos. *Jer. 14.a.* Poſſedit autem Deus congregationem Judæorum ab initio, *d* à tempore videlicet patrum, *pſal.73.*

Generatio æterna Filii.

Poſſedit Dominus ſapientiam, hoceſt, Filium, *Prov.8.c.* quia ſemper Filius in patre, & Pater in Filio fuit, ubi non legendum eſt, Creavit, quum poſtea dicat, Generavit.

Subjiciens Chriſtus dæmones.

Poſsidere dicitur Deus renes ejus, *f* in quo non incentiva libidinis: vel quia in nullo delectatur, niſi in Deo.

Eccleſia Gentes. Animi affectus.

Poſsidet ſemen Abrahæ, aut etiam Rebeccæ portas inimicorum, *g* quum Chriſtus prævalet dæmonibus, quos ſubegit poſtquam immolatus eſt, ut Iſaac. Dicitur etiam de eccleſia, quæ poſsidet Gentes: & de anima, quæ ſibi ſubjecit affectus, ſeu paſsiones.

Beatitudo.

Poſſeſsio terræ, quam dat Dominus, & quam nemo auferre poteſt, *h* eſt ipſa beatitudo, quæ poſſeſsio æterna dicitur, *Gen. 17.b.* Vel eſt ipſa gratia, quæ redit ad Dominum ſuum tempore jubilæi, per pœnitentiam: & etiam quodvis bonum opus, poſſeſsio noſtra eſt, *Lev.25.b.* Et confirmata poſſeſsio, eſt in vita ſpirituali, *Gen 23.d.* Poſsident quoque terram mites, dum acquirunt corpus glorioſum, aut fœlicitatem, *Matth. 5.a.* Dicuntur etiam poſsidere montes Dei, *Iſa 65.b.* Terram quidem hujus mundi immites, & ſuperbi poſsident: terram autem cœleſtem, mites. *Zach. 8.c.* Poſsidebunt etiam duplicia in terra ſua, qui recipient bona animi, & corporis, quod & de Apoſtolis dici poteſt, poſsidentibus fideles ex Judæis & Gentibus, *Iſa.49.c. 61.v.*

Perfectè vivere.

Poſsident homines terram, hoc eſt, *k* animam & corpus. *Gen. 47.e.* poſsident autem animas ſuas, qui perfectè in omnibus vivunt, & cunctis mentis motibus ex virtute dominantur. *Luc.21.d.*

Poſsidere autem terram, *l* eſt habere ſacram ſcripturam, & in ea eruditum eſſe, quæ etiam poſſeſsio dicitur, *Iſa 30 e.57.c.* poſsident etiam aurum principes, hoceſt, *m* Apoſtoli & prædicatores ſapientiam: vel philoſophi & ſapientes, *Job.3.b.*

Habere ſacrā ſcripturam. Abundantia terrenorum.

Poſsidere etiam terram, aliquando dicit abundantiam terrenorum, ſicut & poſſeſsio terræ Ægypti, & terræ Chanaan, *Gen.34.b. 47.a. Exod.55.d.32.c. Lev.14.c.*

Poſsidere eccleſiam.

Poſsidet umbilicum terræ, qui poſsidet Eccleſiam, *Ezec.38.d.* poſſeſsio quoque eſt advenis inter filios Iſrael, hoceſt, *n* Gentibus in eccleſia, *Ezec. 47.d.*

Converſio infidelium.

Poſsident Judæi Gentiles in ſervos, quum *o* Apoſtoli & prædicatores gubernant Gentiles, *Iſa.14.a.* Et poſsidet domus Jacob eos, qui ſe poſſederunt, quum fideles convertunt eos, à quibus affligebatur, *Abd.f.* Et poſsidet Ephraim etiam regionem Samariæ, qui hæreticos ſubjicit. Et poſsidet Benjamin Galaad, hoceſt, eccleſia Iſraelem carnalem, *Abdi.g.* Et poſsident terram Amorrhæi, hoceſt, eos qui ſubjecti erant diabolo, *Amos 2.c.* poſsidebit quoque Iſrael reliquias Idumeæ, quum in fine mundi eccleſia recipiet converſos ex Judæis, *Amos 9.d.*

Imperium mentis.

Poſsidet intelligens gubernacula, *p* quando mens imperat inferioribus potentiis. *Prov.1.a.* Poſſeſsio autem ſepienda ſpinis, eſt mens, *Ezec.38.d.36.d.* poſsidemus autem animas noſtras per patientiam, *Luc.21.d.* quia *q* dum nobis ipſis dominari diſcimus, hoc ipſum incipimus poſsidere, quod ſumus.

Bona converſatio.

Poſſeſsio autem uniuſcujuſque, eſt bona converſatio, ſecundum vocationem, ad quam quiſque vocatus eſt, quam vendit, qui peccat, *Lev.25.d.*

Poſsidere dicuntur aurum in zonis, qui *r* miniſterium ſuum eccleſiaſticum habent venale, *Mat.10 a.*

Pœnitentia.

Poſsidet aliquem anguſtia, *ſ* quum vehementem habet dolorem pœnitentiæ, *Iſa. 21.a.* poſsident autem dies afflictionis bonos in hac vita, ubi agunt pœnitentiam, *Job.30.c.*

Dona Spiritus ſancti in eccleſia.

Poſsidentur agri in Judæa, *t* hoceſt, dona Spiritus ſancti in eccleſia, *Ier.32.g.*

Poſſediſſe dicuntur mendacium, qui coluerunt idola, *Ier.16.d.*

Tyrannis diaboli.

Poſsident peſsimi domus potentium, *u* quum dæmones principum mentes inhabitant, *Ezech. 7.g.* poſsident etiam hoſtes populum Dei quaſi nihilum, quum dæmones eos tenent in peccatis. Sic poſſidebant Judæos, *Iſa.63.d.* Et poſsident domini abſque Deo, quum dæmones detinent homines in peccatis, & cultu idolorum, *Iſa. 26.c.* Et poſsident onocratulus, & cæteræ beſtiæ Sion, quum varia idola & multiplices errores erant in Hieruſalem, *Iſa. 34.c.* Poſsidebant etiam oves Judæorum principes & hæretici, detinentes ſimplices in errore, *Zach.11.a.* poſsidet itidem tenebroſus turbo noctem, hoc eſt, diabolus peccatum, *Iob.3.a.*

Punitio diaboli. Pœnitentia.

Poſsidet tenebroſus turbo noctem, *Iob.3.a.* quum *x* apoſtatam ſpiritum à conſpectu diſtricti judicis ad æterna ſupplicia, pavenda illi ultima tempeſtas rapit. Vel poſsidet noctem tenebroſus turbo, quum perpetrationem culpæ non blandimenta ſecuræ quietis fovent, ſed piè ſæviens amaritudo pœnitentiæ irrumpit.

Eccleſia Chriſti.

Poſſedit timor hypocritas, hoceſt, *y* Scribas & phariſæos in deſtructione Hieruſalem, *Iſa.33.b.*

Poſſeſsio Job, id eſt, Chriſti, quæ crevit in terra, *z* eſt eccleſia, *Iob.1.b. Lev. 14.e.* poſſeſsio autem Chriſti, erit Idumæa, quum caro ſubjicietur ſpiritui, *Num. 24.e.* Et poſsidet Chriſtus hæreditates diſſipatas, hoceſt, Gentes. *Iſa.94.c.* Et poſsidet Tyrum & Sidonem, hoceſt, *a a* Gentilitatem & ſapientes ſeculi. *Zach. 9.a* poſsidens etiam Salomon ſervos & ancillas, eſt Chriſtus, *Eccl.2.a.* poſſeſsio autem ejus ſunt termini terræ, *b b* hoc eſt, aut divinitas, aut majeſtas, *Pſal. 2.*

Dona Spiritus ſancti.

Poſſeſsio ſepulchri eſt juſtis in terra, *cc* in qua nihil aliud habent, *Gen. 32. b.*

Dominus poſſeſſio bonorum.

Poſſeſsio Laban dicitur eſſe in manibus Jacob, quia chariſmatum diſtributio competit Chriſto, *Gen. 30.d.* poſſeſsio autem omnis Jacob eſt ducta in Ægyptum, *Gen.47.a.* quando Chriſtus attulit cœleſtia dona mundo.

Præmium pœnarum operum.

Poſſeſsio non eſt data Levitis in terra, ſed Dominus eſt poſſeſsio eorum, *dd* quia contemnentes omnia terrena, ſoli Deo & ſapientiæ adhærent, *Ioſu. 13.b.* poſſeſsio quoque ſacerdotum eſt Deus, de quo dicant illud, *Cant.8.b.* Tenui eum, & non dimittam. Et *pſa 2.* Pars mea Dominus, *Ezech. 44.g.*

a Hier. ſ. Ier. 9. Hil. ſ. pſ. 134. b Ar. ſ. pſ. 74. 104. c Gre. 1 mo. 13 & 27 mo. 11. d Au. ſ. pſ. 73. e Hie. & Cyp. ſ. I. 26. f Hil. & Au. ſ. pſ. 131. g Rup 6 ſup. Gen. 15. Amb. de I. 3. h Baſ. ſ. pſ. 15. Hil. ſ. Mat. Can. 4. i H. ad Dardan. & ſ. Iſa. 65. & ſ. Mat. 5. Iſy ſ. Lev 25. Hie ſ. Iſa 61. k Gre 5 mo. 14. l Hie ſ. Iſ. 30. 57. m Gr. 4 mo. 55. o Hie ſ Ezec. 47. o Hie. ſ. Iſ 14 & ſ. Abdi. & ſ. Amos 9. p Baſ in princip. Prov. q Am 1 off. 3. Gre. ho. 35. Iſy. ſ. Lev. 25. r Hil ſ Mat. Can. 10. ſ Gl in ſ. Iſ 21. t Gl. or ſ. Ie. 32. u Hie. ſ. Ezec. & ſ. Iſ 26. 34. 63. x Gre. 4 mo. 10. 25. y Hie ſ. Iſ. 33. z Gr. 5 mo. 29. Iſy ſ Lev. 14. Orig ſ Num. ho. 18. aa Hie ſ Za. 9 & ſ. Eccl. 2. bb Hil ſ pſ 2. cc Glo in ſup. Gen 20. dd Ori ſ Ioſ. ho 17 & ſ Ez. ee Ori ſ. Nu. ho. 22.

Poſſeſ-

Poſſeſsio data filiabus Salphaad, deſignat *a* præmium bonorum operum per ſenſus factorum, *Num.27.b.*

a Ori.ſ.Num. ho.26.

Non fuit data poſſeſsio filiis Ruben, & Gad, donec aliæ tribus acquirerent terram promiſsionis *Num.32.d.* ut deſignaretur *a* antiquum populum non eſſe conſummatum ſine novo.

b Ly.ſ.Ge. 48

Poſſeſsiones filiorum Joſeph, *Gen. 48.b.* ſunt ſicut aliorum filiorum Jacob, deſignant *b* gradus diverſos in eccleſia ad regimen animarum, Ad idem refertur terra poſsidenda à filiis Iſrael, *Exod.6.b.* Poſſeſsiones autem Iſrael, & Ægyptiorum ſic ſe habent, ut poſſeſsiones Iſrael ſervientur, Ægyptiorum verò pereant: *Exod.9.a.*

Diverſi gradus in eccleſia.

c Glo.ord.ſu. Gen. 47. Hie.ſ.Iſa 14 Ori.ſ. Mat. ho. 8.

Poſſeſsiones Ægyptiorum venditæ, ut viverent, *Gen.47.e.* deſignant *c* omnia terrena vendenda, ut ſerviatur Chriſto. In poſſeſsionem autem hericii datur Babylon, quia avari poſsident mundana & divitias. *Iſai.14.f.* Poſſeſsiones quoque multæ, dici poſſunt multa vitia, aut etiam animi affectus. *Matt.19.c.*

Terrena Divitiæ. Vitia. Affectus animi.

d Hie.ſ. Ezec. 23.

Poſſeſsione ajunt hæretici datam ſibi eſſe terram, hoc eſt, eccleſiam, *d* in qua tyrannidem exercere nituntur, *Ezec.23.e.*

Poſteri, Poſteritas.

POSTERI, dicuntur qui in poſteriori ætate vel ſeculo fuerunt, & poſteritas eſt poſterum ſeculum, ſive homines poſteriùs nati: danturque poſteri bonorum, & poſteri malorum, *Gen.21.c.26.a. Ruth.4.b. Tobia 8.b.*

Poſterior.

POSTERIOR eſt, qui poſt alium eſt in ordine, vel temporis, vel ſitus.

e Ori.ſ.pſ. ho. 4. Ter. adver. Marcionem 4 Aug 2. de Trinitate 16. & ep. 12. Geo Ven. Ca. 3 com.2.c.10 Eu. ſer. ſpir. 2.

Poſteriora Dei, dici poſſunt *e* effectus Dei, & etiam humanitas Chriſti, & incarnatio credita poſt ejus reſurrectionem. Et præterea cognitio, quam habebunt Judæi de Chriſto poſteriori tempore, quando convertentur, *Gen.16.d. Exod.37.d.* Ad hæc referri poſſunt poſteriora tabernaculi, & poſteriora ſuperhumeralis. *Exod 26.c.28.d.* Poſteriora etiam Dei videre, eſt ipſum Deum ducem ſequi, nam qui ſequitur, poſteriora præcedentia videt.

Effectus Dei. Humanitas Chriſti Incarnatio. Ultima cognitio Iudæorum. Sequi Deum.

f Gr. Nyſſ. de vita Moyſis f Rup. 5.ſ. Gen. 26.

Poſteriora etiam Dei, deſignant *f* temporalia, nam cœleſtia & æterna ad faciem pertinent. Hæc poſteriora vidit Agar, hoc eſt, Judæi, qui ſemper reſpiciebant ad temporalia, & ad literam legis, *Gen. 16. d.*

Temporalia.

g Ori.ſ. Can. ho. 4. Aru. & Hil. ſ. pſal. 67

Poſteriora dorſi columbæ in pallore auri, deſignant *g* poſteriorem vocatioem Iſrael in pretioſitate fidei. Vel donum Evangelici muneris, poſteriori tempore datum. Vel deſignant ſanctitatem in exemplum à Sanctis demonſtratam, vel etiam æternam fælicitatem, quæ eſt velut dorſum columbæ, id eſt, eccleſiæ, vel deſignant humanitatem Chriſti pallidam per mortem. Vel indicant occultiorem intellectum myſteriorum, *pſal.67.*

Poſterior vocatio Iſrael. Munus Evangelicum. Exempla ſanctitatis. Fælicitas. Humanitas Chriſti. Occultior intellectus.

Gr.ſ. Ez.ho.15 Ber. de dilige. Deo, & ſ. Cant. ſer. 61. Eu. q in pſal. h Glo ord ſu. 3.Reg 16.

Poſteriora hominis, quæ Deus demetit, ſunt *h* peccata occultata, vel neglecta, quæ puniuntur poſt hanc vitam, *3.Reg.16.21f. Jere.13.d.*

Peccata occulta,

i Gr ſ.1 Re.7. Aug ſ.pſa.77 Rup 3.ſ. Reg. 18.

Poſteriora Philiſthinorum, ſeu inimicorum, quæ percutit Deus, *i* ſunt finis rerum mundanarum & vitiorum. Vel deſignant eos, qui retro convertuntur, *pſal.77*

Finis rerum humanarum. Converſio à vitiis.

Poſteriora boum latentia ſub mari æneo, deſignant non debere nos reſpicere, quid fuerint Apoſtoli ante vocationem, ſed quid poſtea, vel quia Apoſtolorum, vel omnium Patrum aperta quidem nos opera cernimus, ſed apud diſtrictum judicem, quæ illos poſteriùs maneant in occulta retributione, neſcimus.

Poſticum.

POSTICUM, eſt oſtium in poſteriori parte ædium, *Dan.3.b.*

Poſtis, vide Ianua.

Poſtulare, vide Petere.

Potare, Potus, vide Bibere.

Potiri.

POTIRI, eſt aliquid acquiſitum tenere, & quaſi in poteſtate habere, & vendicare.

k Glo.ord ſ. Gen.29

Potitus Jacob optatis nuptiis Rachelis, *Gen.29.* deſignat *k* gratanter amplectentem vitam contemplativam.

Amplectens vitam contemplativã.

Præbere, vide Dare.

Præcedere, vide Antecedere.

Præcellere.

Præcellere, eſt ſuper alios eminentiam in re quapiam habere, *Eſter.13.a. Eccl.33.c. Rom.3.c. 1.Pet.2.c.*

præceps, Præcipitare.

PRÆCEPS, dicitur homo, qui ſine conſideratione aut modo quidpiam agit, & quaſi tem præoccupat. Præceps autem in modo dicitur, quicquid velociter movetur, *4 Reg.9.c. Judith.13.b. Eccl.30.b. Mich.2. Matt.8.d.*

l Hie ſ.Iſa.25

Præcipitare dicitur Dominus in monte Sion faciem vinculi colligati, *l* quum in eccleſia peccati mortem deſtruit, *Iſa.25.c.*

Deſtruens Deus peccatum

m Glo. ord. ſ. Iob 10

Præcipitare dicitur etiam Deus, *m* quando flagellat, & mulis exponit tentationibus, *Iob.10.b.*

Flagellans Deus

n Hie.ſ pſ.54 Gre 11.m. 12. Rup 5.ſ.Reg. 54.

Præcipitare rurſus dicitur Deus *n* Judæos in profundum, ſicut in diluvio præcipitavit genus humanum. *pſa.54.* Et præcipitavit ſpecioſa Jacob, quum deſtruxit templum, & quum decorem animæ peccantis ſprevit. Et præcipitavit mœnia Iſrael, quum ab eis abſtulit dona gratis data, quæ erant ad ornatum, ut prophetiam, ut curationem virtutum, &c. *Thre.2.a.b* Præcipitatio Jezabel de feneſtra, deſtructionem Synagogæ deſignavit, *3. Reg.21 f.*

Deſtructio Iudæorum.

Præcipitati dicuntur, *o* qui in errorem inducti ſunt, & etiam qui morte ſunt puniti, *Iſa.9.e. Ier.22.b.*

Inducti in errores. Puniti.

o Hie ſ.Iſa 9. Hil ſ Matt Can 8. p Gre. 13. mo.24

Præcipitavit autem Deus conſilium Ægyptiorum, quum infideles confundit, ne ſuam valeant infidelitatem defendere, *Iſa.19 a.* Præcipitatio quoque gregis porcorum in mare, deſignat eos, qui ſecularibus vitiis obruuntur *Matt.8.d.* Præcipitabitur etiam Leviathan videntibus cunctis, *Job.49.d.* quia *p* æterno judice terribiliter apparente, aſtantibus legionibus angelorum, aſsiſtente cuncto miniſterio

miſterio cœleſtium poteſtatum, atque electis omnibus ad hoc ſpectaculum, deductis, iſta bellua credulis & fortis in medium captiva deducetur, & cum ſuo corpore, hoc eſt, cum reprobis omnibus, æternis gehennæ incendiis mancipabitur, cùm dicetur: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis ejus. Præcipitabit etiam iniquus conſilium ſuum. *Job. 18. b.* quia *a* cùm judex juſtorum injuſtorumque venerit, per hoc quod hic appetere, pravis cogitationibus elegit, in æterni ſupplicii tenebras demergetur.

a Gre. 14 mo. 4.

Præcipitationis verba erant, *b* quum Judæi dixerunt. Non habemus regem, niſi Cæſarem, quibus verbis in profundum ſeculi ſe demerſerunt, *pſal. 51.* Unde & in præceps decurrentes aquæ dicuntur, *Mic. 1. d.*

b Hil. ſ. pſ. 51.

Præſcidere, Præſcindere, vide Abſcindere.
Præcipere, Præceptum, vide Mandare.
Præcipuus, vide Principalis.
Præclarus, vide Inclytus.

Præco.

PRÆCO à præcinendo dictus eſt, qui antè canit, vel annunciat quod eſt faciendum. Et etiam qui juſſu magiſtratus, publicè aliquid ore denunciat.

Præco ante Joſeph, deſignat Joännem Baptiſtam præcurſorem Chriſti. Præcones etiam ſunt Apoſtoli & prædicatores. Et præconis vox, *c* eſt ipſa prædicatio. *Gen. 41. c. Exod. 34. a. Joſu. 3. a. 2. Reg. 22. f. 2. Petr. 2. b.*

Ioannes Baptiſta. Apoſtoli. Prædicatores. Prædicatio. — *c Bed. ſ. Ge. 41.*

Præcordia.

PRÆCORDIA, ſunt membranæ, *d* quæ exta ſeparant ab inferiore viſcerum parte dicta, quod cordi prætendantur, & à Græcis phrenes dicuntur.

In præcordiis vigilare dicitur, *e* qui poteſt dicere, *De profundis clamavi ad te Domine*, *Iſa. 26. b.*

d Plin. 11. nat. hiſt. — *e Hie. ſ. Iſ. 26.*

Prædari Præda, Deprædari, Depopulari, Prædator.

PRÆDARI, & depopulari, eſt vi armorum & belli res aliorum rapere. Unde prædatores dicuntur, & res quæ capitur dicitur præda.

Præda quam facturus erat Judas, deſignare poteſt *f* liberationem populi per Chriſtum factam. Vel deſignat ſacrificia, quæ in tribu Juda offerebantur. Vel etiam perſecutionem Pauli, *Gen. 49. b.* Et ipſe Chriſtus dicitur prædari, *Iſa. 8. a. 9. a. 31. b.*

Præda aliquando dicitur *g* regnum cœlorum, quod vim patitur, & dividitur fidelibus. *Num. 31. d.*

Præda etiam dici poteſt doctrina legis, *Iſa. 33. d.* et in deprædationem ſunt dati theſauri Judæorum, quum *h* intelligentia prophetiarum data eſt gentibus, *Jerem. 15. c. 2. Par. 24. f.* Præda etiam erat *i* ipſum templum, quo ſacerdotes abutebantur ad avaritiam. *Nah. 2. d.* Exterminabo de terra prædam tuam.

Prædari dicuntur Apoſtoli filios Orientis, *k* quando convertunt Gentiles ad fidem, *Iſa. 11. d.* Præda quoque leænæ, ſunt Gentiles ab eccleſia converti, *Job 38. d.* Depopulantur quoque urbem Sichem, qui tollunt animas à dœmone poſſeſſas, *Gen. 34. d.* Et deprædantur fideles eos. quibus prædæ fuerant, quùm *l* revincunt hæreticos, à quibus opprimebantur. *Ezec. 39. c. Zach. 2. c.* Hanc prædam dat mulier fortis domeſticis ſuis, quando converſos ex gentibus adjungit fidelibus, *Prov. 31. c.* præda leonis, id eſt, Dei. ſunt, qui covertuntur, *Amos. 3. a. Nah. 2. d.*

Depopulatur Deus aras hæreticorum, *m* quando eorum deſtruit errores, *Hoſ. 10. a.* Depopulatio quoque potentis. eſt deſtructio rationum hæreticorum, *Amos 5. c.*

Ad prædam Amalec verſus Saul cum populo. *1. Reg. 15. c.* deſignat *n* eos, qui prohibente & quaſi minis armato Deo, ad violandum ſacrarium caſtitatis irrumpunt, & quaſi per rapinam prædæ, electa Amalec ad terram Domini deferunt.

Liberatio per Chriſtum. Sacrificia. Perſecutio Pauli. Chriſtus. Regnum cælorum. Doctrina legis. Templum. Converſio gentium. Deſtructio errorum. Vicia to cæſis atis.

f Ori. ſ. Gen. ho. 17 & ſ. Exec. ho. 40. Hie. ſ. Iſa. 8. 9. — *g Orig. ſ. Nu. ho. 16.* — *h Ori. ſ. Iere. ho. 13. Hie. ſ. Iſa. 17.* — *i Rup. ſ. Na. 2.* — *k Gre. mo. 10.* — *l Hie. ſ. Ez. 39. Bed. ſ. Pro. 38. Ru. ſ. Amos 3.* — *m Hie. ſ. Hoſe. 10.* — *n Gr. ſ. 1. Re. 15.*

Quando violentia armatorum alicujus, proprium aliquid tollitur, præda nominatur. Vitia autem carnis & animæ, quia diabolo ſuggerente propagantur, ejus velut propria poſſeſſio ſunt. Quiſquis ergo in ſe nuper remiſſus, nunc autem violentus vitia deſtruit, prædam facit, quia quæ aliena ſunt, potenter rapit. In qua tamen præda relinquuntur vitia, non retinentur, *1. Reg. 15. c.*

Tollere vitia.

Præda electa pauperis, eſt *o* ejus anima, vel bona operá, *Amos 5. c.* Et deprædatus dicitur oculus animam, quum per aſpectum fœminæ, quiſpiam in peccatum incidit, & cum concupiſcendo viſibilia, inviſibiles virtutes amiſit, *Thre. 3. f.*

Anima. Bona opera. — *o Hie. ſup. Amos 3.*

Præda ad quam verſus eſt populus, perſequens hoſtes, *1. Reg. 14. e.* eſt quando *p* prædicatores ad proprias laudes convertuntur, videntes ſe ab aliis non laudari. Sic præda tigridis, eſt inanis gloria, ſeu laus, quam violenter hypocritæ à populis extorquent. Præda enim eſt, quum aliena violenter auferuntur. Omnis autem hypocrita, quia vitam juſtitiæ ſimulans, juſtorum ſibi laudem arripit alienum profecto eò quod tollit. *Iob. 4. b.*

Inanis gloria. — *Gre. 21. mo. 8.* — *p Gr. ſ. 1. Re. 14. & ſ. mor. 10.*

Præda ſunt Judæis *q* recedentes à malo, quos perſequuntur Judæi. *Iſa. 59. c.*

Prædari interdum eſt, quaſi per violentiam peccare. Prædantur etiam dœmones *r* animas captivas per violentas tentationes eas ad ſe trahentes. Item hæretici, quorum præda dicuntur viduæ & pupilli. *1. Reg. 14. e Iſa. 9. a. 10. a. b. 33. a.* Et deprædatur Aſſur principes populorum, quùm diabolus vincit doctores & rectores eccleſiæ. *Iſa. 10. c.* Præda fortis, ſunt Gentiles captivati à diabolo, *Iſa. 49. g.* Deprædantur autem hæretici pupillos, quum contra infirmas fidelium mentes verborum & operum violentia graſſantur. *Job. 24. b.* Præda, quam diabolus pollicetur ſociis, ſunt errores, vel animæ, quas aliis malignis ſpiritibus promittit, *Job 17. b.* Prædam autem de dentibus iniqui abſtulit Chriſtus, vel eccleſia, quum ex erroris morſu animam prædicando liberavit, *Job. 29. c.*

Boni. Peccare per vim tentationis. Anima capta à dæmonibus, vel hæreticis.

q Hie. ſ. Iſ. 59. — *r Hie. ſ. Iſa. 9. 49. Gr. ſ. 1. Re. 14. & 13. mor. 16. 17. & 16. mo. 23. m. 24. 26. & 19. mo. 23.*

Depopulatæ civitates ac regiones Iſrael, *ſ* ſunt eccleſiæ à perſecutoribus diſſipatæ, *Ezec. 36. a. Ioel. 1. c.*

Eccleſia. — *ſ Glo. ord. ſup. Eze. 36.*

Prædones dicuntur *t* dœmones, in quorum prædam dantur mali, *Ierem. 2. c. 4. b. Iſa. 21. a.* Et prædá leonis, ſunt mali ſub dœmonibus, aut perverſi ab hæreticis. *Nahu. 2. d.* Et præda luporum, ſunt victi à dœmonibus, *Hab. 1. c. pſal. 16.* Præda quoque iniqui ſunt, mali poſſeſſi à diabolo, *Iob. 29. e.*

Dæmones. — *t Hie. ſ. Iere. 4. & ſ. Hab. 1. Gr. 19. m. 24.*

Prædones etiam ſunt, *u* qui de donis doctrinæ & aliis à Deo acceptis ſuperbiunt, qui non immeritò

Superbientes di donis Dei. — *u Gre. 11. mo. 8.*

rità prædones vocantur, quia dum loquuntur, quæ non faciunt in uſum loquutionis ſuæ verba juſtorum tollunt, *Job* 12. *a*.

Converſio vel condemnatio perſecutorum.

a Glo. ord. ſu. Ier. 30.

Prædicatores Hieruſalem dantur in prædam, *a* quando perſecutores eccleſiæ convertuntur, vel mittuntur in infernum, *Jer*. 30. *c*.

Prædeſtinare, Præfinire.

b Fulgen. 1. de duplici prædeſtinatione.

PRÆDESTINARE, eſt præordinare, & præmittere, hoc eſt, aliquid in futurum ordinare, quod & præfinire dicitur. Prædeſtinationis autem nomine, *b* non aliqua voluntatis humanæ coactitis neceſſitas exprimitur, ſed miſericors & juſta futuri operis divini ſempiterna diſpoſitio prædicatur. Prædeſtinaſſe autem dicitur Deus fideles in adoptioem filiorum, *Rom*. 8. *f*. 1. *Cor*. 2. *b*. *Epheſ*. 1. *a*.

Prædicare.

c Hie. ſup. Ionam. 1. 2. d Au. epi 99 e Gr. 18. m 23 Hil. ſ. Matt. Can. 10. Clem. Ale. 6. ſtromata f Hie. ſ. Iſ. 29

Prædicatio Chriſti.

PRÆDICARE, eſt apertè ſeu publicè dicere, celebrare, & laudare.

Prædicatio Jonæ ad Ninivitas, *c* prædicationem Chriſti & diſcipulorum ad Gentes ſeu ad mundum deſignavit. *Ion*. 1. *a*. Prædicavit autem juxtà prædicationem priorem, quia eadem eſt fides veteris & novi teſtamenti. Et prædicavit egreſſus à piſce, hoc eſt, poſt reſurrectionem, *Iona* 2 *a*. 3. *a*. *Matt*. 12. *d*. Prædicavit autem Chriſtus ſpiritibus, qui erant in carcere, *d* hoc eſt, hominibus exiſtentibus in corpore. Tempore quidem Noe veniens io ſpiritu, poſtea verò veniens in carne, 1. *Petri* 3. *d*. Et prædicavit captivis indulgentiam. *Iſa*. 61. *a*. Prædicavit etiam pacem & ſalutem. *Iſa*. 52. *b*.

Declarare myſteria. Audacter & cetero fidem. Prædicare Chriſtum.

Prædicant ſuper tecta, qui ea, *e* quæ ſub velamine acceperunt, apertè prædicant. Et qui audacter, aut magnâ voce veritatem fidei proferunt. Et qui ſublimi & excelſo dicendi genere tradunt myſteria, & ex veritatis regola ſcripturam declarant, *Matt*. 10. *c*. *Luc*. 12. *a*.

Prædicant filii Jacob Deum Iſrael, hoc eſt, *f* Apoſtoli, & Apoſtolici viri Chriſtum, *Iſa*. 29.

g Hie. ſ. Iſ. 3

Prædicaverunt peccatum ſuum quaſi Sodoma Judæi, *g* quando clamaverunt, Crucifige, crucifige. *Iſa*. 4. *b*.

h Glo. ord. ſu. Mic. 3

Prædicant pacem pſeudoprophetæ *h* iis, à quibus accipiunt munera. Item hæretici promittentes impunitatem à peccatis, *Mich*. 3. *a*.

Prædicere.

i Glo. ord. ſup. Gen 21.

PRÆDICERE, eſt antè vel prius dicere, & prænunciare quod futurum eſt. Sic prædixit Deus nativitatem *i* Chriſti, in figura nativitatis Iſaac. *Gen*. 21. *a*.

Prædium, vide Ager.

Præeſſe, Præſidere, Præſes.

Dominari affectibus. Apoſtoli gubernantes eccleſiam.

k Baſ. ſ. Exam. ho. 10. l Amb. de diſcus 4 Glo. in ſ. Iſ 32.

PRÆESSE, eſt ſuper alios domioium habere, quod & præſidere dicitur. Præſes autem eſt, qui aliis præſidet.

Præeſſe hominem piſcibus maris, & cæteris animantibus, eſt *k* proprii corporis affectibus dominari, *Gen*. 1. Et præeſſe domui ſuæ, eſt bene gubernare corpus, 1. *Tim*. 3. *b*.

Præerunt principes in judicio, hoc eſt, *l* Apoſtoli, & Sancti in eccleſia per eos gubernanda, *Iſ*. 32 *a*.

Præferre, Præficere, Præponere, Præfectus, Præpoſitus.

Poteſtas Chriſti. Apoſtoli & prædicatores. Conditores ſacræ ſcripturæ. Prælati.

m Gl. ord. ſup. Gen. 39

Præferre, eſt ſuper alios ferre, aut ponere, quod & præponere dicitur, & præficere. Unde præfecti dicuntur, qui alicui rei agendæ præpoſiti ſunt.

Præpoſitus omnibus Joſeph *m* poteſtatem Chriſti deſignat, qui caput eſt eccleſiæ. *Gen*. 39. *a*. Præfecit autem eum Pharao terræ Ægypti, hoc eſt, pater dedit poteſtatem Chriſto prædicandi, &c. *Ge*. 41. *c*.

Præpoſiti conſtituti à Joſeph, ſeu Pharaone ſuper triticum Ægypti, ſunt Apoſtoli, & prædicatores à Chriſto inſtituti ſuper verbum Dei, *Gen*. 41. *d*.

n Gl. ord. ſu. Exod 5 o Am. epi 14. p Hie. ſ. Iſ. 22 q Amb. ſ. pſa. 118. ſer. 20 r Ori. ſ. Exo. ho. 10 & ſup. Matt ho. 29. Hil. ſ. Matt. Can. 15. Hie. Aggai. & ſ. Amos 1. Ber. epi. 42. Bed. ſ. Exo 21 ſ Gre 3. paſt adm 25. Amb. ſ. Lu. 1. Rup 3. Vict ver Dei 10. t Gre. ſ. 1 Re 10 Gre ſ. 1. Re 4 u Amb. 2 de Cain. 1 & ſu. Lu 21. Hie. ſ. Ma 24 Amb. ſ. pſ 39 35. & de ver. Do. jer 20.

Dæmones. Vitia.

Præpoſiti cæſoribus lapidum templi, & onera ferentibus, dici poſſunt conditores librorum ſacræ ſcripturæ, per quos gubernantur prædicatores, & ſunt tria millia ſexcenti, propter fidem Trinitatis & perfectionem operum, quam docent, 3. *Reg*. 5. *b*. 2. *Par*. 2. *d*.

Præfecti filiorum Iſrael, ſunt *n* Prælati in eccleſia, qui flagellantur per præfectos Pharaonis, hoc eſt, per mundanos. *Exod* 5. *e*

Præfertur primogenitus uxoris odioſæ, primogenitæ dilectæ, hoc eſt, *o* juſtus peccatori, & Gentilis Judæo, *Deut*. 21. *b*.

Præpoſitus templi Sobna, deſignat *p* ſermonem & rationem legis, *Iſa*. 22. *d*.

Præponens Pharao magiſtros operum, deſignat *q* diabolum inſtituentem alios dæmones velut præſidentes, aut perfectos ad vitia, vel ipſa vitia ſunt præfecti, ſeu præpoſiti, *Exod*. 1. *b*. 3. *b*. 5. *b*. *Mich*. 13. *b*.

Præfinire, vide Prædeſtinare.

Prægnans, Gravida.

Anima concipiens verbum Dei. Recentes in fide & charitate. Eccleſia. Plebs Iudaica. Nondum bene operantes.

Prægnans dicitur fœmina, quæ in utero prolem geſtat, non longè à partu, quæ & gravida dicitur.

Prægnans mulier, dicitur *r* anima concipiens verbum Dei, aut bonum propoſitum, idque de novo. Deſignat etiam dolorem & gravitatem ſeu difficultatem operandi. *Exod*. 21. *c*. *Ier*. 31. *b*. *Matth*. 24. *b*. Et prægnantes Galaad, ſunt animæ, quæ nuper Chriſti ſuſcepere ſermonem. Et habentes initis fidei. Et quæ parvam adhuc & teneram charitatem habent. *Amos* 1. *d*. Prægnantes etiam Galaad, ſunt animæ, quæ intellectum verbi ex divino amore concipiunt, & ſi ad perfectum tempus veniant, conceptam intelligentiam boni operis oſtentione parituræ ſunt.

Prægnans etiam dicitur *ſ* Eccleſia ſecundum quod ſimplices & infirmos habet. Habebat etiam in utero, quando fides Patriarcharum promiſſionem habens, Chriſtum cœpit expectare, *Apoc*. 12. *a*.

Prægnans Eliſabeth typum gerit bonorum, ſed nondum ſpiritualium, *Luc*. 1. *c*.

Prægnans nurus Eli deſignat *t* plebem Judaicam femina perfidiæ ſacerdotum in mente habentem, 1. *Reg*. 4. *d*.

Prægnantes quibus dicitur væ in die judicii, ſunt *u* qui nondum bona opera pepererunt, & qui inten-

Habentes pravam intentionem. intentionem pravam habent. Et qui cupiunt aliena, & ſperant habere, & habentes ſpem in ſeculo. Item illæ animæ, quæ non in perfectum virum ſua genimina perduxerunt, ſed initia habent fidei, ut enutritione indigeant magiſtrorum, *Matt. 24.b. Luc.21. d. Thre. 5.a.*

Prægredi, Præire, vide Antecedere.
Præliare, Prælium, vide Bellum.
Stipendium.

PRÆMIUM eſt, quod in ludis proponitur dandum ei, qui fortiter aliquid fecerit, vel qui in aliquo *Pignus ſpiritus.* certamine victor evaſerit, ſolumque dari ſolet pro rectè factis, *1.Reg.5.b. Tob.4.b. Eſter.6.a. Dan.2.a.*

Stipendium autem eſt æs militare, ſeu præmium, quod militibus datur.

Stipendia, quibus contenti eſſe debent milites Chriſti, ſunt *a* pignus Spiritus. *Luc.3.c.2. Par.1.d.* a Amb ſer. 9.

Stipendium peccati, dicitur mors, *Rom.6. d.* quia *b* datur propter meritum peccati, & non ſicut vita æterna, quæ quamvis præcedant opera, tamen dicitur dari per gratiam Dei, & eſſe donum Dei. b Fulgen de dupli prædeſtinatione.

Præoccupare, vide Prævenire.
Præponere, vide Præferre.
Præputium.

Superfluitas carnis. PRÆPUCIUM, eſt pellicula, quæ glandem, hoc eſt, ſummam virilis membri partem tegit, quæ in circumciſione præcidi ſolebat.

Vitia mixta virtutibus. Præputium ſignificare poteſt ſuperfluitates, & delicta carnalia, *Gen.1.b. Exod.4.f. Jere.9.g. Coloſ.2.b.* Præputium etiam dici poſſunt vitia, quæ miſcentur virtutibus, ut in depoſito reddendo præputium eſt, ſi reddatur quando reddi non deberet. Sic in amicitia & pactis ſervandis. *Cogitationes pravæ.* Præputia etiam cordis, ſunt *c* vitia vel cogitationes pravæ, aut ſuperfluæ, *Jer. 4.a.*

Arrogantia. Prima opera bona. Præputia arborum abſcindenda, *Lev. 19* deſignant *d* arrogantiam abjiciendam. Vel ſunt prima opera noſtra bona, & tunc auferimus præputia, quum de ipſa inchoationis infirmitate ſuſpecti, primordia noſtrorum operum non approbamus. c Aug epi. 59. & 2. con Iul. d Phil. de pl. Noe.

Peccatum originale. Præputium peculiariter ſignificat *e* peccatum originale, unde pater circumciſus generabat filium præputiatum, ſicut pater baptizatus generat filium in originali. Hie ſ. Iere 4. Gre. 28. m. 7. e Phi. 1. alleg.

Gentiles. Præputium dicebantur Gentiles, quia non erant circumciſi. *Jere.9.g. Rom 2.d. Ephe.2.d.*

Errores philoſophiæ. Præputium filii Moyſis, & Sephora, hoc eſt, philoſophiæ, ſunt *f* errores philoſophiæ admixti veritatibus, ut quod immortalis ſit anima, eſt dogma pium, migrare autem ipſam de corporibus in corpora, eſt præputium. Gre. 8 mo. 55 Aug 6. con. Iu. 2 & ſu. Ioan. tra 30

Præputia ducenta, quæ tulit David, ut acciperet uxorem filiam Saulis, deſignant non copulandam ſynagogam Chriſto, niſi copulatis prius gentibus ad fidem, *1. Reg. 18.d.* f Gre. Nyſſ de vita Moyſis.

Præruptus.

PRÆRUPTUS, eſt locus quaſi diſſectus & avulſus.

Angeli. Prærupti ſilices, ſunt *g* fortiſsimi angelorum chori, qui quamvis non integri, ſed tamen in proprio ſtatu fixi, cadente cum ſuis angelis diabolo, remanſerunt. Prærupti enim ſunt, quia pars eorum cecidit, pars remanſit, *Iob.39.d.* g Gr. 31 m. 35

Dejectio Iudæorum. Prærupti ſcopuli, *h* perverſum uſum pravitatis ſignificare poſſunt, *1. Reg.14. d.*

Præruptum in parte montis Oliveti, *i* dejectionem & perditionem Judæorum ſignificare poteſt. *Zach. 14.a.* h Gre. ſ. 1. Re. 14. i Hie ſ Za. 14

Præſagium.

PRÆSAGIUM, eſt indicium aliquod rei futuræ, quod ſagacitate quadam percipi poſſe videatur, *Gen. 41. b.*

Præſens, Præſentia.

PRÆSENS eſt, quod in tempore, quod nunc eſt, dicitur eſſe, & quod eſt in noſtro proſpectu; unde dicitur præſentia.

Cognitio levis inviſibilium. Præſentibus nobis dicitur ſpiritus tranſire, *k* quando inviſibilia cognoſcimus, & tamen hæc non ſolidè, ſed raptim videmus, *Iob.4.c.* k Gr. 5 m. 23

Strenuè operari. Præſens dicitur eſſe Dominus rei, quum *l* ei placet opus, & quum quis ſtrenuè gerit opus, quod ſi negligenter operetur, dicitur non eſſe præſens Dominus, & reddere compellitur uſque ad ultimum quadrantem, *Exod.22.c.* l Glo. ord. ſup. Exod. 22

Præſepe, Præſepium.

PRÆSEPE, eſt ſtabulum, in quo equi, muli, & cætera jumenta continentur. Præſepium autem locus, in quo pabulum animalibus apponitur.

Beneficentia Dei. Præſepe Domini, beneficentiam Dei, quam ſimplices ex Gentibus cognoverunt, ſignificat. *Iſaiæ 1.a.*

Sacra Scriptura. Præſepe autem ipſe Chriſtus nutus implevit, *Iob.6. a.* quia *m* cibum ſemetipſum mentibus mortalium præbuit, dicens. *Ioan.6.f.* Qui comedit carnem meam, & bibit ſanguinem meum, &c. m Gr. 7 m. 4 & ho. 8.

Præſepe Job, hoc eſt, eccleſiæ, *n* pro ſacra ſcriptura non inconvenienter accipitur, in qua verbi pabulo animalia ſancta ſatiantur, *Iob.39.b.* n Gr 31 m. a. Hie ſ. Iob 39.

Adjutores prædicatoris. Præſepe dici poſſunt *o* auditores prædicatoris, *Prov.14.a.* Nec mirandum, cur auditores in præſepi ſignificentur, quum bos alatur de de præſepi. Doctor autem verbo audientes ſoleat nutrire. Sed intuendum, quia & de labore bovis præſepe impletur, & ipſe bos ſuo fructu de præſepe reficitur. Quia nimirum prædicator fidelis, & audientes verbo reficit, & eadem refectione apud Deum ipſe proficit. Quod in opere figuratur Eliæ, qui Sareptanam viduam paſcit, à qua & ipſe paſcitur, *3. Reg. 17. b.* Theo. Alo. 2. poſ. o Bed ſ. Proverb. 14.

Synagoga. Præſepia *p* ſynagogam ſignificare poſſunt, quando dicitur *Haba 3.d.* Non erit armentum in præſepibus. p Hie ſ Ha. 3

Præſidere, vide præeſſe.
Præſidium, vide Defendere.
Præſtare, vide Dare.
Præſto, vide Parare.
Præſtolari vide Expectare.
Præſumere.

a *Au.1.ſer. d. in monte.* PRÆSUMERE, eſt ante ſumere, & ſumitur pro temerè audere. Præſumptio autem ſpiritus, eſt *a* ſuperbia. *Eccleſiaſte.6.d.* — *Superbia.*

Præterire, vide Tranſire, & Tranſgredi.
Prætermittere, vide Derelinquere.
Prætorium, Prætoriolum.

PRÆTORIUM, eſt domus, in qua prætor, aut dux habitat. Vel locus, in quo judicia exercet. — *Probati tentationibus.*

b *Hie ſ. Ezec. 27.* Prætoriola, vel cellaria, navis Tyri de inſulis Italiæ, ſignificant *b* probatos per tentationes, quibus jam aliorum cura mandatur, *Ezec.27.a.*

Prævalere.

PRÆVALERE, eſt antecellere, & potentiorem, ſeu robuſtiorem eſſe. — *Iudæi occidentes Chriſtum.*

c *Augu.q in judi.49.* Prævalens Jacob in angelum, *Gen.32.g.* deſignat *c* Judæos, quos permiſit Deus prævalere in Chriſtum, ut eum crucifigerent, unde ſecuta eſt benedictio generis humani. — *Auxilium Dei*

d *Glo.ſ. Ge. 41.* e *Hie.ſ.Iſ.33.* f *Hie ſ. Iſ.29.* Prævalens fames in univerſo orbe, cui tamen ſuccurrit Joſeph, deſignat *d* non eſſe, qui faciat bona, niſi Chriſtus ſuccurrat, *Gen.41.g.* Non prævalentes autem funiculi ſuſtentare tabernaculum Hieruſalem, deſignant *e* nullo auxilio humano ipſam poſſe defendi contra ſententiam Dei, *Iſa.33.d.* — *Romani contra Hieruſalem*

Prævalentes contra Ariel, fuerunt *f* Romani deſtruentes Judæam & Hieruſalem, vel doctores eccleſiæ revincentes hæreticos, *Iſa.29.b.* — *Doctores contra hæreticos.*

g *Hie ſ.Iſ 29. Gr 20. m.22* h *Am ſ.Lu.9* Qui prævalebat, erat *g* diabolus, qui ſubjectam habebat Gentilitatem, *Iſa. 29.f.* Prævalentes quoque adverſum Job, erant dæmones, qui eum afflixerunt, & iniqui adverſus eccleſiam. *Iob. 30.b.* — *Diab. Iniq.*

Non prævalent portæ inferi adverſus eccleſiam, hoc eſt, peccata non ſuperant eccleſiam, in qua eſt pœnitentia, *Matt.16.c.*

i *Hie.ſ.Iſa 23.* Non prævalet manus Tyri, quum *i* aufertur proſperitas mundana à malis, ut ita convertantur. *Iſa. 23.b.* juxta Septuaginta.

k *Hie ſ.Iſ.16.* l *Hie. & Au. ſ pſ.64.* Non prævalet Moab obſecrando ſua ſancta, *k* quia hæreticis non proderunt ſui errores. *Iſa. 16. d. Pſalm.64.* Vel dicuntur prævaluiſſe, quando ab infantia nutriti ſunt in erroribus iniquorum, donec per Chriſtum liberati ſunt.

Prævaricari, vide Tranſire.
Prævenire, Præoccupare.

m *Hil.ſ pſ.58. Au epiſt.105. & ſ.pſ.58.* n *Ar.ſ.pſ.20. Ber.ſ Par 39 Hie.ſ.pſ 110* n *Am ſ pſ.17. Hie.ſ.pſ 16.* p *Ori ſ. Can. hom. 1 Aug ſ pſ 67. Hie.ſ pſ 110* q *Au ſ.pſ.94*

PRÆVENIRE, eſt antevenire, ſeu anticipare, quod & præoccupare dicitur.

Prævenit miſericordia Dei Chriſtum, quando ante reſurrectionem etiam in morte ejus facta ſunt ſigna, *Pſal.58.* Prævenit etiam alios per gratiam prævenientem, & monendo ad pœnitentiam. — *Deus Chriſtus Euchariſtiam.*

Prævenire dicitur Chriſtus fideles in benedictionibus dulcedinis, *n* quando dedit eis etiam corpus ſuum in cibum, *Pſal.20.* Prævenit etiam in benedictionibus dulcedinis, per gratiam prævenientem. Vel pater prævenit filium in benedictionibus, quando benedixit Patriarcha propter ipſum ex eis naſciturum. — *Gratia præveniens. Benedictio patriarcharum.*

Præveniſſe dicitur Deus Judæos, *Pſal.16.* Nempe in reſurrectione, *o* quia contra eorum opinionem reſurrexit. Dicitur etiam prævenire diabolum, quando ſervat ſuos, ne ejus laqueis capiantur. — *Reſurrectio Chriſti.*

Prævenit Æthiopia manus ejus Deo, quando Judæis *p* ad fidem venire recuſantibus, introducti ſunt Gentiles, ut Eunuchus Candacis Reginæ. Vel prævenerunt manus ejus, quia converſi ſunt antequam ejus incurrerent vindictam. *Pſal 67.* Prævenire etiam dicitur manus ſuas, qui juſtificatur ex fide ante opera. Dicuntur etiam præveniſſe Gentiles in immaturitate, quia citò crediderunt, *Pſal.118.* Præoccupat etiam faciem Dei, in confeſſione, *q* qui punit & confitetur peccata ſua, antequam à Deo puniatur. *Pſal.94.* — *Converſio gentium. Ductus Apoſtolorum. Tempeſtivè operari & orare.*

r *Ar.& Hil. ſ pſ 67. Hie.ſ pſ 67.* ſ *Am.ſ pſ.118. ſer.19 Aug.ſ pſ. 87. 118.* R *p.ſ pſa.94.* t *Gr.20 mor. 29.*

Prævenerunt principes prophetantes, quando *r* liberati ſunt filii Iſrael in mari Rubro, *Pſalm. 67.* Dicitur autem de Apoſtolis præcedentibus & deducentibus, quos converterunt.

Prævenire dicitur in maturitate, *ſ* quando juvenilis ſenili pondere incentiva comprimit voluptatum, &c. *Pſal.118.* Sed potius legendum eſt in immaturitate, ut idem deſignetur, intempeſtæ videlicet noctis hora. Præveniunt etiam oculi diluculo ad Deum, quum quis manè vigilat ad laudes Dei, cui quotidie primicias cordis & oris debemus offerre. Prævenit etiam oratio manè Deum, quum quis in hac vita orando prævenit diem judicii, *pſalm. 87.* Quod etiam eſt præoccupare faciem Dei, *pſal.94.*

Prævenerunt Job, hoc eſt, eccleſiam, *t* dies afflictionis, *Iob. 30.d.* quia licet ſciat in perſecutione ultima ſe multa paſſuram, tamen nunc malorum vitam intra ſe graviter etiam tempore pacis portat.

Prandere, Prandium.

PRANDIUM, eſt refectio ſeu cibus, qui ante meridiem, aut in meridie ſumitur. Prandere autem eſt cibum illa hora ſumere.

o *Ori.ſ.Mat. ho 20.* Prandium paratum, deſignat *u* ſolidas & rationabiles myſteriorum eſcas quas Deus parat iis, qui invitati ſunt, *Matt. 22 a.* — *Myſteria.*

Praſius, Lapis.

x *Am.de Parad.3* *Be d ſ Gen.2.* PRASIUS lapis, eſt à viridarium genere, & virore ſuo ſpem ſignificat. Naſcitur in Phiſon, hoc eſt, in prudentia, ut deſignet *x* virorem animi prudentia vigentis. Vel deſignat vitam æternam ſemper vireſcentem. *Gen. 2. b.* Ubi dicitur lapis onychinus. — *Spes. Prudentia. Vita æterna.*

Praſium.

Pratum.

PRATUM, eſt in quo ſine alio cultu herba naſcitur, & ſalce duntaxat opus eſt, unde dictum eſt pratum quaſi paratum: de quo *Sap. 2.b.* Nullum pratum ſit, quod non pertranſeat luxuria noſtra. *a Bed. ſ. Pro. 27.*

Sacramenta. Prata aperta, dici poſſunt *a* ſacramenta tradita eccleſiæ, in quibus ſunt paſcua ſpiritualia. *Pro. 23.d.*

Precari, Preces, vide Orare.

Precium, Precioſus, Appreciare.

PRECIUM eſt, quod datur pro re empta. Precioſum autem, quod eſt magni precii. Precioſus ergo, eſt charus, *Prov. 1.b.* Omnem precioſam ſubſtantiam reperiemus. Honorabilis, *1. Re. 17. f.* Eò quod precioſa fuerit anima mea. Meritorius, *pſal. 115.* Precioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus. Rarus, *1. Reg. 3 a.* Sermo Domini erat precioſus.

Chriſtus. Precium mulieris fortis, eſt *b* Chriſtus, qui redemit eccleſiam, quia fuit procul quantum ad tempus expectatum, & quantum ad puritatem vitæ: & de ultimis finibus, quia à ſummo cœlo egreſſio ejus. *Prov. 31.b.* *b Bed. ſ. Pr. 5.*

Pœnitentia. Eleemoſyna. Precium impoſitum, eſt pœnitentia impoſita, ut precium pudicitiæ, & precium jumentorum. *Exo. 13.c. 21.b.* Precium quoque ad redimendum poſſeſſiones, eſt pœnitentia, *Le. 25.c.* Et precium te redemptionis animæ, dici poteſt *c* eleemoſyna, qua redimuntur peccata: quæ tamen divitibus impœnitentibus non proderit ad redimendum, *Iob. 15.d. Pſal. 48.* *c Orig. ſ. Lev. hom 15.*

Obſequium. Sanguis Chriſti. Precium pro animabus, eſt *e* ſedulæ ſervitutis obſequium, *Exo. 30 b.* Precium autem redemptionis animæ, eſt à ſolo Chriſto. Et propriè precium, eſt ſanguis Chriſti, quo redempti ſumus, *pſal. 48. 61. Matt. 27.a. Luc. 23.a. 1. Cor. 6.d. 7.d. Hebr. 7.* Dicitur autem Chriſtus redemiſſe ſine precio: quia non auro vel argento redemit, *Iſa. 45.c.* *d Gre. 12. mo. 24. Hie & Aug. ſ pſ 48. e Baſ ſ pſ. 48. 61.*

Precium arietis, & olei, & reliquorum, eſt *f* legendi ſtudium, & vigiliæ ad audiendum verbum Dei & obedientia. *f Hil ſ. Matt. Can 32.*

Labores ſine fide. Simoniaca pecunia. Precium lignorum, eſt *g* labor in virtutibus ſine fide. *Thren. 5.a.* Vel deſignatur hoc precio ſimoniaca pecunia, qua minores coguntur à majoribus emere dona ſpiritualia. *ſ Or. ſ Le h. 4*

Precium pro aqua accipiunt Idumæi, *h* quando gloriantur mundani, quod boni etiam voluptatibus utantur, *Num. 20.c.* *g Glo in ſup. Thren. 5*

Precium ſapientiæ, quod neſcitur, dicitur eſſe, *i* quia nullum eſt precium, quod comparari poſſit ſapientiæ genitæ, quæ eſt Chriſtus, quia nullum eſt meritum, quo quis illam percipere mereatur. Ad hoc namque precium damus: Ut ejus vice rem, quam appetimus, poſſidere debeamus, *Iob. 28 b.* *h Phil. quod Deus immu. i Gr. 19. m 24*

Precium decorum Chriſti, dicuntur triginta argentei. *Zac. 11.c.* diciturque *k* decorum per ironiam. Vel dicitur de mandatis legis. *k Glo ord. ſu. Zach 11.*

Precium dare pro primogenito, eſt *l* mutare in melius, *Exod 13.b. 34.c.* Precium autem animalis immundi oblati Deo, eſt *m* ordo converſationis datus ei, qui non poteſt ruminare ſcripturas, aut dividere contemplando, *Lev. 27.b.* *l Glo. ord. ſup. Exod 34. m Iſ. ſ Le. 27.*

Proſpera mundi. Temporalia. Precium filiarum Laban. *Gen. 30.c.* deſignare poteſt *n* proſpera mundi, quæ quum auferunt, cogunt relinquere mundum. Precium etiam tritici deficiens, deſignat temporalia quæ deficiunt ad emendam ſapientiam, cui omnia temporalia non valent comparari. *Gen. 47.c.* *n Ru. 7. Ge 48 Lyr. ſ. Ge. 47*

Precioſus erat ſermo Domini tempore Samuelis, hoc eſt *o* poſt adventum Chriſti, quia magno precio emebatur, quum credentes propter verbum dei occiderentur, *1. Reg. 3. a.* Ideo dicebat Dominus, *Matt. 16.d.* Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam & ſequatur me. Et *Matt. 10.d.* Qui amat patrem, aut matrem. &c. *Luc. 14.g.* Qui non renunciat omnibus, &c. *o Gr. ſ 1. Re. 3.*

Virtutes. Precioſa, quæ dat populus pro cibo, ſunt *p* virtutes, quas dant peccantes pro voluptatibus, *Thre. 1. d.*

Prophetæ. Chriſtus. Opera perfecta. Precioſæ margaritæ, ſunt *q* Prophetæ, & una precioſa margarita eſt Chriſtus, qui & lapis precioſus dicitur, *Matt. 13. f Iſaia 28.d.* Precioſæ quoque margaritæ, ſunt *r* opera perfecta, quæ non corrumpuntur igne, *1. Cor. 3. c.*

Natura humana. Patres antiqui. Precioſiſſimus etiam lapis, dicitur ſardonicus, qui eſt terrei coloris, non *ſ* quia in ſe ſit precioſiſſimus, ſed quia deſignat naturam humanam vel patres veteris teſtamenti, *Apo. 21.f.* *p Gr. 23 moral 25. q Ori ſ. Matt. c. 13.*

Falſa doctrina. Precioſæ autem margaritæ, in malum ſunt *t* falſæ doctrinæ, quæ & gazæ precioſæ dicuntur, quæ tamen precioſitas, eſt apparens, *Ezec. 27.e.* *r Am ſ. 1. Co. mtb 3.*

Precioſa dicitur in conſpectu Domini mors Sanctorum, *u* quia etiam vita illorum eſt illi precioſa & grata, *Pſal. 115.* *ſ Gre. 18. mo. 29. 30.*

Doctores mali. Precioſa vaſa cadentia, ſunt *x* doctores mali, & divites, & potentes, &c. *Jere. 25.g.* *t Hi ſ Ez. 27. u Baſ ſ pſ 115*

Raritas fidei. Pretioſior erit vir auro tempore Antichriſti, *y* propter fidei videlicet raritatem, *Iſa. 13. c.* *x Glo. in. ſup. Iere. 25.*

Beneficia Dei. Humiles. Precioſum omne quod videt Deus, ſunt *z* immenſa pietatis Dei beneficia, quæ contulit eccleſiæ. Vel ſunt humiles, qui eliguntur à Deo, & in precio habentur. *Job. 28.b.* *y Hie ſ. Iſa. 13 z Hie ſ. Iob. 28 Gre. 18. m. 23.*

Premere, Comprimere, Exprimere, Preſſura.

PREMERE, eſt calcando & innitendo alicui rei cum pondere, quaſi vim facere, eam ſtringendo unde dicta eſt preſſura, quæ eſt quaſi anguſtia. Exprimere autem, eſt premendo elicere.

Deſiderium ſapientia. Premimus fortiter ubera, quum *aa* verba ſacri eloquii ſubtili intellectu penſamus. Qua preſſione dum lac quærimus, butyrum invenimus: quia dum nutriti, vel tenui intellectu quærimus, ubertate internæ pinguedinis ungimur. Quod nec nimiè, nec ſemper agendum eſt ne dum lac quæritur ab uberibus, ſanguis ſequatur, quia dum verba ſacri eloquii pluſquam debent, diſcutiuntur, in carnalem intellectum cadunt. ſanguinem enim elicit, qui vehementer emulget, quia carnale efficitur hoc, quod ex nimia ſpiritus diſcuſſione ſentitur, *Prov. 30.d.* *aa Gr. 13 m 1. Bed. ſ. Pro 3[?]*

Laudare Deũ Premit fames terram, *bb* quum in ea eſt forte deſiderium ſapientiæ, aut magna doctrinæ cœleſtis indigentia in toto orbe, *Gen. 43.a.* *bb Amb. de Ioſeph. 7.*

Premi vitiis. Mali in eccleſia. Comprimere manus fit quandoque quaſi plaudendo, & comprimunt manus ſuper Aſſur, qui *cc* exultant, quia liberati ſunt à diabolo, *Nahum. 3.d.* *cc Hie. ſ Na. 3 R. p ſ Nah. 3.*

Preſſi filii Iſrael operibus luti & terræ, *Exod. 1.c.* deſignant *dd* eos, qui à diabolo frequentibus vitiis occupantur. *dd Glo. ord. ſu. Exod. 1.*

a Gr. 2. m. 15. & 20. mo. 18

Premunt turbæ Chriſtum. *Matth.9.c. Luc. 8.g.* quando multitudo *a* carnalium, quo interius admittitur intra eccleſiam, eo gravius toleratur. Premit autem & non tangit, quia & importuna eſt per præſentiam, & abſens per vitam. Premunt longè, ſunt, qui divinam notitiam profeſſionibus ſequuntur, moribus fugiunt, qui eidem fidei, quam loquendo aſtruunt, agendo contradicunt.

b Hie. ſ. Ag. 2

c Gr. 33. m. 32.

Exprimunt quinquaginta lagenas & fiunt viginti, *b* qui ſine fide faciunt bona opera, quæ temporalem percipiunt remunerationem, *Agg.2.c.* — *Opera ſine fide.*

Premunt ſeſquamæ Leviathan, *c* quando hypocritæ ſuam ſimulationem, aut errorem defendendo contegunt, & meotes ſuas vehementi defenſione culparum comprimunt, *Iob.41.d.* — *Defenſio vitiorum.*

Prendere, vide Capere.

Presbyter, vide Senex.

Priapus.

PRIAPUS Deus hortorum dictus eſt apud Gentiles, ac Veneris filius. Eſt idolum, quod etiam turpiter coluerunt Judæi, quod dicitur Beelphegor.

Primus, Prior, Primatus.

PRIMUS quandoque ad ordinem numeralem refertur: ut primus, ſecundus, tertius & eſt ante quem io ordine non eſt alius. Quandoque primus eſt princeps, ſupra quem non eſt alius: item præcipuus. Datur etiam primus tempore aut loco.

d Glo. in. ſ. Iſa. 41.

e Hie. ſ. Ho. 2.

Primus & noviſſimus dicitur Deus, *d* quia ipſe eſt priocipium & finis omnium, ſine principio & fine, *Iſa.41.b.44.b.* Dicitur etiam primus æternitate, *Apoc 1.d.2.b.22.c.* — *Deus.*

Prior vir animæ, dicitur *e* Deus, *Hoſe.2.b.* cui legitimè conjungitur tanquam creatori & bonorum omnium largitori. — *Deus.*

f Hie. ſ. Mi. 4. Gr. 20. m. 4.

Primus ad Sion dicitur adeſſe *f* Chriſtus: quia ab eo primo eſt ſalus eccleſiæ, *Iſa.41.g.* Prima quoq; poteſtas, eſt principatus Chriſti, *Mich.4.c.* Et primus ſedet Chriſtus in mentibus eorum, qui primùm quærunt regnum Dei, & juſtitiam ejus: Noviſſimus autem in quærentibus primum terrena. *Iob.29.d.* — *Primatus Chriſti.*

g Hie ſ. Iſa. 9.

h Ori. ſ. Mat. hom 10. Gr. 16. m. 27.

Primum tempus, *g* eſt prima prædicatio Chriſti in Galilæa, *Iſa.9.a.* Et primum mane *h* eſt tempus ab Adam uſque ad Noe: vel pueritia in unoquoque, *Matt.20.a. Iob.8.b.* Primum etiam mane dici poteſt hujus mundi proſperitas, in qua perverſus quiſque erigitur, & illorum vitam deprimit, qui dum ſequentem gloriam ſitiunt, quaſi ſatiari in veſpere exquirunt. Ideo primo mane conſurgit homicida, *Iob. 24.c.* Primum etiam tempus conceptus, deſignare poteſt Pentecoſten, vel Quadrageſimam, vel Paſcha, *Gen.30.g.* — *Prima Prædicatio Chriſti. Tempus ab Adam uſque ad Noe. Pueritia. Proſperitas mundi. Pentecoſtes.*

i Glo. ord. ſup. Ezec. 41.

k Am. de inſt. vir. 19. Gre. ſ. Can. 5

l Hie ſ Hoſ 9.

Prima dies primi menſis. *i* initium gratiæ ſignificare poteſt, & initium futuræ gloriæ poſt renovatum muodum, *Exod.40.a. Ezec.45.f.* — *Initium gratiæ & gloriæ.*

Prima myrrha dicitur dignitate, & ſignificare poteſt *k* præcipuam & inſignem mortificationem, & etiam compaſſionem, & imitationem Chriſti, *Cant.5.d.* Sed prima unguenta dignitate ſunt priores virtutes, *Cant.4.d.* — *Mortificatio inſignis. Compaſſio. Imitatio Chriſti. Potiores virtutes.*

Prima poma ficulneæ, *l* ſunt Patriarchæ & Apoſtoli, *Hoſ.9.c.* — *Patriarchæ & Apoſtoli.*

m Glo. in. ſup. Lev. 5.

n Hil. ſ. Mat. Can. 17.

o Bed. ſ. Pro. 3

p Glo. ord. ſu. 1. Tim. 5

Primus turtur oblatus pro peccato: aut pullus columbæ, deſignat *m* prius mundationem faciendam eſſe à peccato: ut poſtea poſſit offerri in holocauſtum, *Lev.5.b.*

Primus piſcis dici poteſt *n* is, qui converſus eſt ad prædicatiooem Apoſtolorum, *Matt 17.d.* — *Converſi per Apoſtolos.*

Primi dicuntur fructus ſapientiæ, *o* quia ad hanc contemplandam primò creatus eſt homo: ſive quia primum & rude aurum ſolet eſſe puriſſimum, quod ſapientiam deſignaret, *Prov.3.d*

Prima fides eſt, *p* quæ ſuſcipitur in baptiſmo: vel dicitur votum factum poſt prius matrimonium. *1. Timoth.5.b.* — *Fides baptiſmi.*

q Glo ord ſup. Zach. 8.

r Hil. ſ Matt. Can. 12.

ſ Hie ſ. Ez. 27

Priores dies erant *q* dies veteris legis, ſeu tempus antè adventum Chriſti, quando non erat pax in mundo, *Zach.8.c.* Et prima quæ venerunt, ſunt quæ ad legem veterem ſpectant. *Iſa.42.b.43.c.* Et prior prædicatio Jonæ, eſt veteris teſtameoti, *Iona 2.a.* Priora autem Judæorum dicuntur *r* ea, quæ fuerunt ante legem, *Matth.12.d.* — *Tempus veteris legis. Tempus ante legem.*

Primum frumentum dici poteſt *ſ* verbum Dei, *Ezech.27.d.* — *Verbum Dei.*

t Gr. 14 m. 12

Primi quos iovadet horror tempore Antichriſti, dici paſſunt *t* Elias, & Enóch antiqui patres, qui etiam ejus perſecutionem patientur, *Iob 18.d.*

u Hie. ſ. Ag. 2.

x Bed ſu. Geneſ. 49.

y Ric. de San. Vi de 12. Patriar. 64

z Ori ſ Matt. hom. 9.

Prima domus Dei, & prima gloria ejus: *u* ſynagoga cum cultu & ceremoniis legis, *Agg.2.a.* — *Synagoga.*

Prior io donis Ruben, ſignificat *x* Judæos, quibus credita ſunt eloquia Dei, & legiſlatio, & promiſſio. *Gen.49.a.* Deſignat etiam *y* Luciferum: qui in ſua æſtimatione primus eſt: & etiam quemlibet ſuperbum. Prior etiam in donis Ruben, eſt timor Domini, quia bona voluntas incipit à timore Domini, qui eſt fundamentum donorum Spiritus ſancti. — *Iudæi. Lucifer. Superbus. Timor Domini.*

Primi facti ſunt noviſſimi, quando *z* Judæi, qui primi fidem acceperunt, per iocredulitatem ultimum locum tenuerunt, quod & de angelis & hominibus dici poteſt, *Matt.19.d.* — *Iudæi.*

aa Am. ſ. Lu. 9

bb Gl. in ſ. Iſa. 65.

cc Glo. int. ſu. Ezec. 40.

dd Glo. ord. ſu. Lev 6.

ee Gl in ſ. Levit. 13

ff Hie. ſu Ez. 27.

Prior exciturus erat Zara, quam Phares, *aa* quia priora erant opera naturæ, quam legis, ita tamen, ut fidem haberent paſſionis Chriſti, *Gen.38.g.*

Prior dimittens columoa, ut ſtaret poſt tergum, deſignat ſuccurrendum eſſe ioſirmioribus, *Exod.14.c.* — *Succurrere infirmioribus.*

Priores anguſtiæ, ſunt *bb* anguſtiæ hujus vitæ, quæ in bonis ceſſabuot, *Iſa.65.c.* — *Anguſtia hujus vitæ.*

Prior porta templi dicitur Orientalis, *cc* non ordine, ſed dignitate, *Ezech.40.c.*

Priora veſtimenta *Levit.6.b.* priorem *dd* converſationem veteris hominis, deſignare poſſunt, vel deſignant contemplationem ſecretorum, quæ in templo tractantur, nec ſunt efferenda ad populum. — *Converſatio veteris hominis. Contemplatio ſecretorum.*

Priores colores non mutati, deſignant *ee* priorem vitæ converſationem non mutatam in vitium. Ad idem referuntur priores termini lepræ, *Lev.13.a. Exod.39.a.* — *Veriſimilia.*

Prima aromata hæreticorum, ſunt *ff* illa veriſimilia, quæ ipſi proferunt, *Ezech.27.e.*

Primarius, vide Principalis.

Primates, vide Optimates.

Primitiæ, Primitiva.

PRIMI-

PRIMITIÆ, ſunt primi fructus ex agro ſuſcepti, qui Deo offeruntur, ſuntque primitiæ ſacerdotum illis à Deo traditæ.

Primitiva, quæ de frugibus offerebantur in lege veteri, *a* non erant ſpeciali numero definita, ſed offerentium arbitrio derelicta. Traditionem autem accepimus Hebræorum non lege præceptam, ſed magiſtrorum arbitrio incolitam. Qui plurimum, quadrageſimam partem dabat ſacerdotibus: Qui minimum, ſexageſimam, inter quadrageſimam & ſexageſimam licebat offerri quodcunque voluiſſet. Quod igitur in pentateucho dubium derelictum eſt, in Ezechiele ſpecialiter definitur propter ſacerdotum avaritiam, ne amplius à populo exigant in primitiis deferendis, hoc eſt, ut ſexageſimam partem offerant eorum, quæ gignuntur in terra. Si enim chorus, qui Hebraicè appellatur כור & à Septuaginta dicitur gomor, triginta habet modios, tam in aridis ſpeciebus, quàm in liquentibus. Epha quoque & batus, decima pars eſt chori, præcipiturque ut ſexta pars tam Ephi, quam baci detur ſacerdotibus, quæ de tribus modiis dimidium faciunt modium, perſpicuè ſupputatur ſexageſimam partem primitiarum ſacerdotes accipere debere, *Exod. 45.d.*

a Hi. ſ. Ez. 45

Initia operũ. Bona opera. Bona voluntas.

Primitiæ *b* initia operum, aut bona opera ſignificare poſſunt, & primitias offerunt Deo, qui bonum opus illi tribuunt. Offeruntur etiam primitiæ ſacerdoti, hoc eſt, Chriſto. Primitiæ quoque de victimis ſunt pectuſculum & armus dexter pertinentes ad ſacerdotes, quia opera noſtra ad Chriſtum pertinent, *Exo. 22.d. 23.c. 29.e. 34.c 35 a. Lev. 7. Ezec. 48.a.* Poſſunt etiam primitiæ deſignare bonam voluntatem, quæ initiom eſt operum. Primitias quoque offerunt qui initium diei auſpicantur ab oratione, & laudibus Dei. Non ſunt primitiarum agri in Gelboe, quando in Judæa non ſunt primordia fidei, & operum, ſed in multitudine gentium, *2. Reg. 1.d.*

b Ori ſ. Exo. hom. 15. Geo Ven. Ca. 2 in 3. cap. 3. Caſſi coll. 21 cap. 28 Bed. ſ. Exo 21, Glo. r ſ. Le. 7.

Spiritus adoptionis. Dona Spiritus ſancti.

Primitiæ ſpiritus, dici poteſt *c* ſpiritus adoptionis filiorum, vel inſigniora dona Spiritus ſancti, ut quemadmodum Filius dicitur primogenitus omnis creaturæ, *Coloſ. 1.b.* Ita Spiritus ſanctus dicatur primitiæ, *Rom. 8.d.* vel ſunt, qui ipſum ſpiritum obtulerunt Deo. Ipſe quoqua Chriſtus & Apoſtoli primitiæ ſpiritos dici poſſunt.

c Orig ſ Ro. 8 Au. 83 q. 67.

Primitiva eccleſia. Neophyti. Adventus Spirit ſancti.

Primitiæ de ſpicis, ſignificant *d* primitivam eccleſiam in Apoſtolis, vel neophytos, vel deſignabant adventum Spiritus ſancti, *Lev. 2.d.* Primitiæ quoque ſunt primi credentes, qui offeruntur pontifici Chriſto. *Num. 18.b.* Et credentes ex gentibus, *2. Reg. 1.d.*

d Orig. ſ Lev. ho 2. & ſup Num ho 11

Primitias frumenti offert Deo, qui *e* myſtica ſcripturarum docet homines, hoc eſt, rationale animal. Primitias hordei offert, qui pura hiſtoria ſimplices nutrit. Primitias verò olei, qui eſt oliva fructifera in domo Dei. Primitias vini, qui de torcularibus Salvatoris aliis tradit. *Ezech. 45.d.*

Amb. ep. 22 e Gre 4. in 3. Iſy ſ. Lev 2. Hie. ſ. Ez 42.

Fides.

Primitiæ unius panis *Lev. 7.b.* deſignare poſſunt *f* fidem, quæ omni doctrinæ præponi debet.

f Gl in. ſ. Lev 7

Verbum Dei Doctrina evangelica.

Primitiæ cuſtodiendæ, deſignant *g* verbum Dei cuſtodiendum in corde. *Num 18.b.* Et primitiæ de panibus ex ſimila fermentata, deſignant *h* doctrinam evangelicam à Chriſto traditam, cum admixtione veteris legis rectæ intellectæ. *Lev. 23.*

g Or. ſ Num. hom. 11. h Iſy ſ Le. 23.

Primitiæ dandæ princip de grege, ſunt *i* dandæ Chriſto, qui verè eſt rex & ſacerdos, *Eze. 75.b.*

i Hie ſ. Ez. 45

Primitiva ciborum & aliorum dantur ſacerdotibus, *k* ut gradus dignitatis cognoſcatur, *Eze. 44.g.* Primitiæ autem ſacerdotum erant de primitiis Levitarum, ut noverint Levitæ ſe inferiores eſſe ſacerdotibus, *Ezech. 28.b.*

k Gl. ord ſup. Eze. 44. 48.

Eloquentia & ſcientia ſecularis.

Primitiæ mellis, quæ offeruntur Deo, *Le. 2.d* deſignant *l* modicum eloquentiæ, & ſcientiæ ſecularis, quæ divinis eloquiis adjungi poteſt. Item elementa literarum, & alia, quæ à Philoſophis inventa ſunt. Primitiæ quoque animæ offerendæ, ſunt primatus bonarum diſciplinarum, *Gen. 4.a.*

l Gl in ſ Le. 2 Am 1 de Cai. 101.

Primitiæ de area, dici poſſunt *m* motus ſenſuum directi ſecundum virtutes, *Num. 18.d.*

m Amb. 2. de Cain. 1.

Boni motus ſenſuum. Antiqui Patres.

Primitiæ frugum dicuntur Dei Iſrael, *n* quia prius vocati ſunt ex Iſrael, *Jer. 2.a.* Sancti ex illo populo & Patriarchæ, ſunt primitiæ Deo & agno, *Apoc. 14.b.*

n Hie ſ Ier 2 Rup 9 ſ Apo.

Collatio Spiritus ſancti. Delectationes peccatorum.

Primitivorum meſſis, *o* collationem Spiritus ſancti deſignare poteſt. Et etiam primitias bonorum operum, *Exod 23.b.*

o Gloor ſup. Exod 23.

Primitiæ cæſorum, dici poſſunt *p* delectationes peccantium, *1. Reg. 15.c.*

p Gr ſ 1. Re 15

Primitiæ ficus, vide Ficus.

Primogenitus, Primitivus.

PRIMOGENITUS, eſt ante quem non eſt alius genitus, licet poſtea non ſequatur alius, ut Chriſtus eſt primogenitus. Dicitur etiam primitivus.

Primogenita in primis ſignificant *q* Chriſtum, qui figuratus eſt per primogenita, quæ offerebat Abel. *Gen. 4.a.* Ipſe dicitur primogenitus tauri. *Deut. 33.e.* Et dicitur primogenitus omnis creaturæ, quia principatum habet in omnes creaturas, & primogenitus ex mortuis: quia primitiæ dormientium, *Coloſ. 1.b. Zach. 12.c. pſalm. 88.*

q Ter. adver. Iud.

Excellens aliqua gratia. Tribus Iuda.

Primogenitus dici poteſt *r* aliqua gratia excellens, *Gen. 35.d. 38.a.* Ubi primogenitus Judæ, deſignare poteſt tribum Juda, quæ præfuit plebi Iſrael.

r Glo. ord ſu. Gen. 38.

Gentiles. Fideles. Optima initia operum.

Primogenitus Dei dictus eſt Ephraim: cui licet minori quam Manaſſes, Jacob impoſuit dexteram. Eſt autem Typus *ſ* Gentilium, qui primatum in eccleſia acceperunt, *Jer. 31.b.* Primogeniti autem dici poſſunt omnes fideles adſcripti in cœlis, & à peccatis avulſi: omnis autem Sanctus eſt primogenitus, ſed non omnis primogenitus ſanctus.

ſ Cle Ale ad ver ad Gen tes. Ambroſ 8 de Cain. 2.

Primogenita aliquando dicuntur optima, & primogenita ſeu primitiæ, quæ conſecrari debent Deo, ſignificant in noſtris operibus auſpicandum eſſe à Deo, dicuntur autem Dei, quia ipſe dat initium bonorum operum, *Exod. 13. a. 22. d. 35. c.* Primogenita etiam conſecramus Domino in egreſſu de Ægypto in Sochor, hoc eſt, *t* initia virtutum, & quicquid primum eſt in homine, *Mich. 6.b.* Primogenita etiam ſunt ſacerdotum, hoc eſt, Chriſti, *Ezech. 44.c.*

t Hie de manſio. & ſ. Mi 6.

Diſcipuli Apoſtolorum. Vires animi.

Primogeniti pauperum, dici poſſunt *u* diſcipuli Apoſtolorum, *Iſa. 14.g.* Item vires animi, quæ reficiuntur & ſalvantur in ſobrietate.

u Ly ſ. Iſa 14. x Am ep. 14.

Vir ſanctus.

Primogenitus uxoris odioſæ, eſt *x* vir ſanctus, primogeniti verò dilectæ, ſunt peccatores. *Deut. 21.e.*

Primus Angelus Iudæi

Primogenitus Ruben, dici poteſt *y* primus angelus ſeu Lucifer, qui aſcendit cubile patris, quando voluit uſurpare honorem Dei, *Gen. 49.c.*

y Ly ſ Ge. 49 z Ori ſ. Gen. hom. 7 Hie ſ. Iſa. 14

Primogenitus etiam Ruben, typus eſt *z* Judæorum: qui prius ſuſceperunt fidem, non tamen ideo

ſunt

ſunt hæredes, *Gen. 49.a.* Et primogenitus Job, *a* eſt populus Judaicus, qui Deo dudum de legis doctrina fuerat generatus, *Job 1.c.* Judæi quoque ſunt primogeniti pauperum, *Iſa. 14.g.* dictus eſt autem Iſrael filius primogenitus Dei, *Exod. 4.f.* quia ex ipſo erat naſciturus Chriſtus, verè primogenitus & unigenitus.

Typus eſt etiam *b* ſuperborum, qui aſcendunt cubile patris uſurpantes gloriam Dei, *Gen. 49.a* Et primogenita mors, dicitur peccatum ſuperbiæ, *Job. 35.c.* quia ſcriptum eſt *Eccl.* 10 *b.* Initium omnis peccati ſuperbia.

Primogenitus etiam eſt Ruben, *c* id eſt, timor, quia à timore omne bonum inchoatur: & initium ſapientiæ timor Domini.

Primogenita gregis ſignificare poſſunt *d* fidem & charitatem, quæ ſunt meliora, quàm terrena, quæ obtulit Cain, *Gen. 4.a. 27.f. Exod. 13.a.* primogenitus etiam Job dici poteſt fides, quæ ſi non prima in corde noſtro gignitur, reliqua quæque eſſe bona non poſſunt, etiamſi bona eſſe videantur.

Pro primogenitis ſumuntur Levitæ, *Num. 3.b.* quia *e* apud Deum non præferuntur ſecundùm ordinem nativitatis. Non ſanctificantur autem Levitæ pro primogenitis, niſi mortuis priùs primogenitis Ægytiorum.

Primogenita, quæ vendidit Eſau, ſunt *f* jus primogenituræ, erat autem juxta Hebræos veſtis ſacerdotalis. Poſſunt autem primogenita vendita, dici jus gratiæ & gloriæ, quæ vendit, qui peccat, *Gen. 25.b.* Primogenita autem ſua queritur Eſau eſſe ablata. *Gen. 27.b.* quia *g* appetitus ſenſitivus putat primatum eſſe ſuum, non rationis.

Primogenita bovis, aut etiam ovis ſunt *h* bonæ converſationis primordia. Item adoleſcentes jam aliquantum doctrinam adepti, *Deut. 15.d.* Et primogenita pecorum, ſunt, qui non tantum ipſi ſunt obedientes, ſed aliis etiam obediendi ducatum præbent. *Leu. 27.d.*

Primogenita Ægypti, quæ delentur: ſunt vel principatus & poteſtates, & mundi hujus rectores tenebrarum harum. quos in adventu ſuo Chriſtus delevit. Vel ſunt *i* inventores falſarum religionum. Vel dogmata philoſophorum, quibus homines decepti tenebantur. Ad eadem refertur primogenitus Pharaonis, *Exod. 4.f. 11.b. 12.d. pſal. 134. 135.* vel deſignant *k* veterem hominem & animalem, qui prior eſt ſpirituali, & occidendus eſt, ut vivificetur ſpiritualis. Item principalia vitia, & initia vitiorum in mente: & delicta juventutis & ignorantiæ, & peccata originalia, quæ delentur in baptiſmo. Poſſunt etiam deſignare fidem in eis, qui eccleſiam affligunt: in quibus tandem ipſa fides occiditur.

Primgenita etiam dici poſſunt *l* primi motus in malum, quale etiam eſt primogenitum ancillæ, *Exo. 11.b. 12.d.*

Primogenitum aſini, dici poteſt *m* primum opus immunditiæ, ſeu primordio immundæ vitæ: & etiam opera gravia, ſeu infrugifera, & præterea opera corporis laborioſa, *Exod. 11.b. 13.a. 34.c.*

Primogenita mors dicitur *n* diabolus, quia per ipſum mors primùm intravit in orbem terrarum, & ipſe fuit ſuæ mortis inventor. *Iob. 18.c.* vel dicitur peccatum ſuperbiæ, quæ initium eſt omnis peccati.

Princeps, Principatus.

PRINCEPS dicitur, qui imperium habet ſuper civitatem aut provinciam, aut totum orbem.

Princeps in primis dicitur *o* Chriſtus, qui etiam dicitur princeps militum. Et princeps exercitus Domini, & princeps Ægypti in typo Joſeph, Et princeps pacis, *Gen. 40.a. 42.a. 45.g Joſue. 5.d. Pſalm. 104. Iſa. 32.b. Luc. 12.g.* Et principatus ejus fuit in cruce, & eſt nunc in gloria, *Iſa. 9 b.* Ejus typum gerebat princeps David, *Ezech. 34.f. 37.f. 45.c.* Et princeps ſuper quinquageſimæ, eſt Chriſtus, qui dat remiſsionem & jubileum: qui Dominus eſt ſabbati, & omnium ſolennitatum, *Iſa. 3.a.* Et ipſe eſt princeps, qui ingreditur & egreditur per clauſam templi portam. *Ezech. 44.a.* Ipſe eſt Jephte princeps Iſrael: quia rex Judæorum, *Juds. 11.b. Jere. 30.d.* Et princeps in medio eſt Chriſtus, *Ezec. 46 c. Hoſe. 3.b.* Et princeps fortitudinis, contra quem ſurrexit Antiochus, eſt Chriſtus, aut Deus, *Dan. 8.c. Iob. 31. d. Cant. 7.a.*

Princeps Dei dicitur Abraham, deſignans *p* virum perfectum, *Gen. 23.a. 35.b.* Sic princeps Moyſes, *Exod. 7.a.* Et princeps populi eſt prælatus & doctor, & ipſa vis rationis, *Exod. 22.d. Levit. 4.e. Iſa. 3.c. 10.c. 32.a.* Et princeps populi ſunt Epiſcopi & Prælati: qui accipiunt poſſeſsionem ex utraque parte ſanctuarii, hoc eſt, ex omnibus, qui eis voluntate ſubjecti ſunt: & urbis habitatores ſunt, multorumque ſalutem ſuam mercedem faciunt. Qui abſque ullo numero recipiunt poſſeſsionem: quia profectus univerſorum redundat ad principem, & diſcipulorum ſalus præmium eſt magiſtrorum, *Eze. 45.d.* principes quoque domus Jacob, ſunt *q* prælati eccleſiæ *Mich. 3.d. Soph. 1.b.* Et dicuntur principes domorum, *Exod. 6.c.* Et principes multitudinis. *Exod. 16.e. 18.d.* Et principes Juda, *Ier. 1.d. Thren. 1.b. 2.a. Job. 3.c. 31. d.* Et principes decernentes juſta. *d. Prov. 8.c.* princeps quoque militiæ Saulis, Abner, deſignat prædicatorem, & adjutores magni doctoris, *1. Reg. 14.g.* Hi principes offerunt oleum & aromata *r* quia debent aliis prælucere, & eſſe bonus odor. *Exo. 35.c.* princeps cum quo ſedetur ad menſam, eſt doctor. *Pro. 23.a.*

Principes exercitus ſunt, *ſ* qui fortiſsimi ſunt opere & ſermone adverſus diabolum, *Num. 31.f.* principes etiam dicuntur, qui dominantur animo ſuo & carni, *Jer. 17.d.* principes quoque, aut Satrapæ, quum ſint inferiores regibus, deſignare poſſunt eos, qui nondum plenè ſe regunt, *Indic. 5.a.* His principibus non eſt fidendum. *pſal. 145. Ezec. 46.a.*

Princeps pater filiæ mortuæ, quam ſuſcitavit Chriſtus, *t* dici poteſt lex, quæ erat velut pater ſynagogæ, *Mat. 9.c. Luc. 8.f.*

Princeps Perſarum, dicitur *u* angelus, cui incumbebat cura regni Perſarum, *Dan. 10. b.* Principes quoque Iſrael. *x* dicuntur angeli. & principes populorum, *Iuds. 5.a. pſal. 46. Iſa. 3.c. Ephe. 3.b.*

Principes fodientes puteum, fuerunt *y* patriarchæ & prophetæ, & viri perfecti, *Num. 21.d.* Ipſi ſunt principes conjuncti pſallentibus, *pſ. 67.* Et principes, qui ceſſarunt loqui in adventu Chriſti, *z* fuerunt prophetæ & ſacerdotes veteris legis, quorum officium ceſſavit in morte Chriſti, *Iob. 29.b.*

Principes Pharaonis, quos erudivit Joſeph, ſunt *aa* Apoſtoli eruditi à Chriſto, *pſal. 104.* Et principes familiarum, qui diſtribuebant terram promiſsionis. ſunt Apoſtoli inſtituentes eccleſiam, *Ioſu. 14.a. pſ. 44. 46 Iſ. 21.b. 49.c. 1. Reg. 2.b.* Ipſi ſunt principes Zabulon, & principes Nephthalim, quia ex illa provincia

Superbi. Superbia. Timor. Fides. Charitas. Ius gratiæ & gloriæ. Bona converſationis primordia. Adoleſcentes eruditi. Obedientes. Dæmones. Inventores falſarum religionum. Vetus homo. Principalia vitia. Peccata originalia. Fides in malis. Primi motus. Primordia immunda vitæ. Opera infrugifera & laborioſa. Diabolus. Superbia. Chriſtus. Vir perfectus. Prælatus. Doctor. Vis rationis. Prædicator. Fortes opere & ſermone. Nondum valentes ſe regere. Lex. Angeli. Patriarchæ & Prophetæ. Apoſtoli.

a Gen. 2 m. 24 Bed ſ Ge. 19. b Rup. 3. Vict. verbi Dei. Ge. 14 mo. 8. c Ric. de S. Vict. de 12. patria. 64. d Ambr. 1. de Cain 10 Gen. 2 mo. 13. e Ori ſ. Num. hom. 3. Amb. ep. 14 & 2. de Cai 2 f Bed ſ Ge 25 Phil 2. alleg. g Geor. Vene. Cant. 2. to. 7 cap. 4 h Gr 8 m. 34 & ſ. Exo h 2. Iſy ſ Lev 27 Ori ſ. Exod. hom 4 Arn ſ pſ 135 i Hie. de man ſio. & ſ pſ 134 Be ſ. Exo. 11 k Ge. Ve. Ca. 2 to. 3. cap 13. Gre Nyſſ. de vita Moyſi. Ru. 2 ſ Ex. 17 Au ſ. pſ. 134 l Or. ſ. Ex h 4 m Amb. 2. de Cain. 2. Phi. de ſacrif. Abel & Cain Gre 27. m. 15 n Hie ſ. Iob 18 o Ori ſ. Eze. h 14. & ſ. Ioſ. ho 6. & ſ. Luc. he. 35 Am ſ Lu 12. & 3 de fide. 4 Hie ſ. Iſ. 3. 9. 52. & ſ Ez. 42. Aro ſ pſ. 104. p Ori ſ. Le h. 2 Hie ſ Iſ 3 10 & ſ. Eze 45. q Hie ſ. Mi. 3. & ſ Soph 6 Gr ſ 1. Re 14 & 4 m. 36. & 15 mo. 25 r Or. ſ. Ez. h. 13. Be. ſ pr. 8. 23. ſ Ori ſ Nu. h. 26 & ſ. Iudi. hom. 6. Hie ſ Iee. 17 & ſ Eze. 46. t Am. ſ Lu 8 Hil. ſ Matth Cap 9. u Hie ſ. Da 10 x Or ſ Iudic. hom 6. Arn ſ. pſ. 45 y Ori ſ Nu. hom 12 A u ſ pſal. 67. Phil de temulen a Hie ſ Iob 31 aa Arn ſ pſ 104. Ori ſ Ioſu. h 13 Be ſ ſ Iſa. 44 Hie ſ Iſ. 21 49 ſ Eccl-ſiaſten. 10 Ge ſ. 1 Re. 2 & 4. m. 13. Hil ſ pſ. 67. Eu q. in pſalm

Prælati mali.

vincia ſunt electi *pſal.67.86.* Ipſi ſunt principes, qui poſsident aurum, *Job.3.b.* Et principes, qui comedunt in tempore ſuo, ſunt Apoſtoli, qui ſaciantur in fœlicitate, *Eccl.10.d.*

Principes ſacerdotum, qui prohibebant pueros, ne laudarent Chriſtum, *a* deſignant epiſcopos & presbyteros in eccleſia, non ſuſtinentes puſillos laudare Deum, *Matt.21.b.* Et principes Juda abducti in Babylonem, ſunt primi eccleſiæ incidentes in peccatum, *Ezec 13.d. pſal.44.*

Sacerdotes. Scribæ Phariſæi.

Principes Synagogæ, *b* erant Scribæ, & Phariſæi, & ſacerdotes: qui ſteterunt contra Chriſtum. *Exod.34.d. pſalm.2.* ubi abſolutè dicuntur principes *c* non terræ, nec ſacerdotum, quia jam, ut leones antrum habebant: *Matt.26.a* Et principes Sodomorum, dicti ſunt *d* pontifices, Scribæ & phariſæi: qui inſurrexerunt contra Chriſtum: qui & inobedientes dicuntur, & ſocii furum. *Iſai. 16.b.* Et principes Juda interfecti, ſunt ſacerdotes & phariſæi in incredulitate relicti: & contaminati à Deo, vel in deſerto relicti. *Iſa. 29.d. 43.d Jerem. 20. a Thren 2.a.2. Parah. 24.f. Hoſe.7.a.* Sunt autem in Tanis, hoc eſt, in mandato humili, quia traditiones viles docebant. *Iſa. 30.a.* Non vocantur autem ultra principes, quia non imperant in Eccleſia. *Iſa.32.a.34.c.* principes quoque ſuper quos effudit Deus deſpectionem, *e* erant Judæi, aut eorum proceres, *Job.12.d.* Et princeps peccans per ignorantiam deſignat *f* principes Judæorum peccantes in Chriſtum. *Lev. 4.c.*

a Ori. ſ Mat. ho 15 & ſup. Ezec ho
b Ori. ſ Mat. hom 4. 15.
c Hil ſ pſa 2.
d Hie ſ Iſa 1. 17. 19 30 32 34.
e Gr 11 m. 10 Rup ſ. Hoſ 8
f Iſy ſ. Lev. 4.

Gentiles. Adam. Satanas. Judas Anima.

Principes ſacerdotum ſimulantes ſe honorare Chriſtum, deſignant *g* eos, qui profitentur ſe Dei ſervos quum non ſint. *Matt. 20.c.*

Principes aliquando dicuntur *h* Gentiles, *pſal.106.* Effuſa eſt contentio ſuper principes.

Unus de principibus, qui cecidit, dici poteſt *i* Adam princeps generis humani, vel Satanas, qui erat princeps inter Angelos, vel Judas unus ex Apoſtolis. *pſal.81.* Et principes infideles & ſocii furum, fuerunt Adam & Eva, *Iſa.1.a.*

Princeps provinciarum Hieruſalem, deſignat *k* animam diverſis potentiis imperantem. *Thr.1.a.*

Princeps hariolorum dictus Daniel, id eſt, devotio, *l* deſignat perverſam ſcientiam ex devotionis officio in bonos uſus converti, *Dan. 4.a.*

Principes Juda ſunt *m* confitentes, aut laudantes Deum. Principes Zabulon, fortes in continentia, quia Zabulon interpretatur habitaculum certitudinis. Principes Nephtalim, poti in contemplatione, quia Nephtalim interpretatur cervus emiſſus, quia nimirum agilitatis ejus ſaltibus exprimitur ſpeculantis exceſſus, ſed & opaca nemorum penetrare (ſicut ille ſentium) conſuevit, *pſal. 67.*

g Ori. ſ. Mat. hom 11
h Ar ſ. pſ 106
i Ori. ſ Ex. ho. 1 & ſ. Matt. hom. 35.
Ber ſer. 1. de Adve.
k Gle in ſup. Thren 1.
l Ric de S. Vi. de ecm clſ 12
m Ber ſ. Can. ſer 7.

Eccleſia. Excelſa dogmata

Principatus amicorum Dei, ſunt *n* eccleſiæ ab Apoſtolis amicis Dei fundatæ, *pſal. 138.*

Principes dicuntur aliquando *o* excelſa dogmata, *Iſa.10.c.* Et abſtuli terminos populorum, & principes eorum deprædatus ſum.

n Hie ſ pſ. 138
o Hie ſ. Iſa 10

Dæmones. Hæretici. Lucifer. Superbi.

Principes Pharaonis, ſunt *p* dæmones, vel hæretici, qui volunt ſapientiam à doctore, vel eccleſiam, aut animam ſanctam à Chriſto ſeparare, & Satanæ tradere, *Gen. 12.d.* Princeps quoque terræ dicitur diabolus, & princeps hujus mundi, *Gen.34.a Luc.12 g. pſal.21.118.* Et dæmones dicuntur principes hujus ſeculi, & principes aeris hujus, *1.Cor. 2.b. Eph. 2.a.3.b.* Et princeps carceris, eſt diabolus. *Ge. 39.d.* principes quoque terræ, ſunt dæmones minores, aut ſuperbi, qui & principes Pharaonis dicuntur *Iſa.14.c. Exo.15.a.* Et principes Edom, & Amalec, ſunt dæmones. *Exod.15.b.* princeps autem Tyri, eſt Lucifer, *Ezec.28.a.* Et princeps, cui adhæſit filius prodigus, eſt diabolus unus è multis, qui ſunt inter nos, *Luc.15.c.* Et principes Cedar, ſunt principes tenebrarum & errorum, qui etiam dicuntur principes aquilonis, *Ezec.27.d.32.g.* Et principatus ac poteſtates exeundi ſunt dæmones, *Coloſ. 2.c.* Dicitur autem diabolus princeps hujus mundi, hoc eſt, malorum, qui mundi nomine deſignantur. *Joan. 12.e. 14.b.* Eadem ratione principes Perſarum, & Græcorum, & provinciarum infidelium, ſunt mali angeli, *Dan. 10.c.*

p Be Gen. 12
Or. ſ Lev ho. 35 & ſ Exo. ho 6. & ſ. Nu. ho. 19.
Am. ſ pſ. 118
ſer 21 & ſ 1. Cor 2. & de Paradiſo.
Arn ſ pſ. 1. 8.
Ter adv. Iud.
Or ſ Ez. h. 19
Cyril. de ado. in Spiri.

Hæretici. Philoſophi.

Principes Taneos, ſunt *q* hæretici, qui quum ſint ſuperbi, humilia tamen & ad infernum mergencia docent, dicuntur etiam principes Mempheos, qui in verbis fiduciam ponunt. Ipſi ſunt principes, qui fugerunt ab eccleſia. Et principes Chanaan, hoc eſt, fluctuantes atque commoti. Et principes Aſſur, quod etiam de philoſophis dici poteſt, *Iſa.19.b 22.a. 23.b.31.d.* Et principes Ephraim. *Hoſe.7.d.* principes quoque ſacerdotum prohibentes pueros laudare Deum, ſunt hæretici. *Matt.21.b. Luc.29.g.* princeps Moſoch & Tabul, dicitur Gog, deſignans hæreticos: qui principes ſunt amentiæ hujus mundi, *Ezech.38.a.* principes item Moab, ſunt hæreſiarchæ, *Amos.2.a.* Et principes regis Aſſur, hæreſiarchæ, & duces malorum ſub diabolo, *Nahu.3.d. Job. 29.b.* Hi ſunt principes comedentes manè *Eccl.10.d.*

Hie epi beatitudinis & ſu. Eze. 12. & Au ep 59 & ſ pſ 81. & in Io tr. 52 78
Ru 9. Vi. ver. Dn. 4

Superbia.

Princeps hujus mundi, dicitur *r* ſuperbia, cui multi obtemperant, quæ nihil habet in Chriſto, ſed ab ipſo ejicienda erat *Joan. 12.e.* Et principes maris, ſunt ſuperbi in hoc ſeculo, quod de dæmonibus & hæreticis dici poteſt, *Ezech 26.c. Job 24.b.* Et principes proprium habentes ſpiritum, ſunt ſuperbi & hæretici, *pſal.75.* Super hos principes effuſa eſt contentio, *pſal.106.*

q Hie ſ Iſ 19 22 23 31. & Ez. 38. & in Amo. 2. & ſ. Nahum 3

Vulgus. Venter. Facientes alios peccare.

Principes piſtorum, & pincernarum, & coquorum ſunt, *ſ* qui deſerviunt Pharaoni, magis autem ipſe recordatur principis pincernarum, ut deſignentur amici ebrietatis, cujus miniſter eſt princeps pincernarum, *Gen.40.a.* Princeps autem coquorum, deſignare poteſt vulgus deditum voluptatibus gulæ. Vel ipſum ventrem, qui coqui & cæteri miniſtri deſerviunt.

Principes populi, qui ſuſpenduntur contra Solem peccante populo, ſunt *t* qui ſuo exemplo alios peccare faciunt, *Num.25.a.*

Principes pueri dantur, *u* quando ignari regunt populum, ut videlicet cæcus cæcum ducat, *Iſ.3.a.*

Princeps peccati dicitur fuiſſe filiæ Sion habitatio Lachis, *x* hoc eſt, ambulatio peſſima gradu jugiter fluctuante, qualia erat Iſrael, quem gradu fluctuantem ſequutæ ſunt filiæ Sion, *Mich.1.d.*

Or ſ Mat. 15
Gr 19 m. 14.
t Epi. 2. cont. hæreſ. tom. 2.
Hie ſ Ez 26.
Gre. 25 mo. 1.
Aug. ſ pſ. 75.
ſ Phil de temulentia & de Joſeph.
Gr. 10 m. 26
t Ori. ſ Num. hom. 20.
u Hie ſ. Iſa. 3
x Hie ſ. Mi. 1.

Principalis, Præcipuus.

Spir. ſanctus.

PRINCIPALIS dicitur, qui primus & præcipuus eſt in aliqua re.

Principalis ſpiritus, dicitur *y* Spiritus ſanctus, qui firmat nos adverſus dæmones & tentationes, *pſal. 50.*

y Amb apol. Dau 15. 3

Principium, Exordium, Initium.

Deus.

PRINCIPIUM & initium eſt, unde alia videntur exordium ſumere, & datur principium numeri, & principium temporis, & principium artis & principium cujuſque operis. Cauſa etiam principium dicitur cujuſque operis. Cauſa etiam principium dicitur, *pſal.13. Job.28. Prov.1.a.9.e.*

Principium in primis competit *z* Deo, ut creatori omnium. & cum dicitur, *Gen. 1. a.* In principio

z Orig. ſ Ge. hom. 1.

creavis

creavit Deus cœlum & terram, principium ibi ſumi poteſt *a* pro verbo Dei, per quod Pater creavit omnia. Pater autem eſt principium, de quo *pſal.* 109. Tecum principium in die virtutis tuæ.

Principium quoque, in quo creavit Deus cœlum & terram, ſumi poteſt pro initio temporis, *Ge.*1.*a.* Et ab hoc exordio vocat Deus generationes, *b* quia à principio mundi vocavit homines ad fidem. *Iſa.* 41.*b. Iob.* 20.*a.*

Initium primogenitorum, dicitur *c* Chriſtus, qui eſt primogenitus omnis creaturæ, *Deut.* 21.*c.* In hoc initio fundavit Deus terram, hoc eſt, eccleſiam, *pſalm.* 101.

Initium menſium, dici poteſt *d* tempus baptiſmi, ubi inchoatur annus placabilis Domino, *Exod.* 12.*a.*

Initium dici poteſt *e* lex naturæ, ut ab initio annunciatum eſt nobis de Deo, hoc eſt, per legem naturæ etiam ante legem ſcriptam, *Iſa.* 40.*e.*

Principium Job, dici poteſt *f* initium eccleſiæ inter Judæos, *Job* 42.*e.*

Principia venarum argenti, ſacram *g* ſcripturam ſignificare poſſunt, à quo omne rectum eloquium ſumendum eſt, *Job.* 28.*a.*

Principium lætitiæ Hieruſalem, eſt gaudere de cœleſtibus, *pſal.* 136. Si non propoſuero Hieruſalem in principio lætitiæ meæ.

Sicut à principio dicuntur facti filii Iſrael, *h* quando amiſerunt templum quod à principio non habebant. *Iſa.* 63.*b.* Fiunt etiam ſicut à principio *i* quando producuntur Apoſtoli ſimiles Patriarchis. *Ier.* 30.*d. Thren.* 5.*d.*

Principium vigiliarum dici poteſt *k* initium bonæ converſationis, *Thren.* 2.*f.* Conſurge in nocte in principio vigiliarum tuarum.

Initia quatuor vaſis linthei, quod vidit Petrus, ſunt *l* quatuor partes terræ, unde convertuntur Gentes, *Act.* 11.*b.*

Principium doloris Jacob dictus Ruben, deſignat *m* Judæos rebelles Deo, & etiam Luciferum, & ſuperbum quemlibet, *Gen.* 49.*a.* principium etiam doloris, *n* eſt timor, quia timorem Domini utilis dolor comitatur.

Principium Gentium Amalec, dicitur *o* diabolus, qui caput eſt malorum, & principium idololatriæ, *Num.* 24.*d.* principium viarum Dei, dicitur Behemoth, quia cum Deus cuncta crearet, hunc primum condidit, quem reliquis angelis eminentiorem fecit, *Job.* 40.*c.* Hujus primatus eminentiam conſpicit Propheta, quum dicit, *Ezech.* 31.*c.* Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei: Abietes non adæquaverunt ſummitatem ejus: Platani non fuerunt æquæ frondibus illius. Vel dicitur principium viarum Dei, *q* quia primus factus, Dei ſui cognitionem, à quo conditus eſt, accepit.

Initia prædarum Amalec, ſunt electa de prædis, & deſignant *r* blandimenta libidinis, quæ amplexus eſt populus, 1. *Reg.* 15.*e.*

In principio dicitur deſcendiſſe populus Dei in Ægyptum, hoc eſt, *ſ* ſponte, qui peccat propria voluntate. *Iſa.* 52.*b.*

Principia Gentium, ſunt *t* potentes Gentilium. *Ezech.* 16.*f.*

Initium menſis. Vide Neomenia.

Priſtinus.

PRISTINUM, eſt quod ſuperioribus annis, menſibus, aut diebus fuit.

Priſtini menſes Job, deſignant *u* primum tempus eccleſiæ, quando videlicet ad Apoſtolorum prædicationem multi convertebantur, *Job.* 20.*a.*

Priſtina generatio eſt *y* antiquorum patrum memoria, *Job* 8.*b.*

Priſtina facies veſtimenti, dici poteſt *z* ſtatus, quo quis erat in gratia. *Lev.* 13.*g.*

Privare, Privatus.

PRIVARE, eſt adimere. Privatus autem dici ſolet, qui non eſt in aliquo conſtitutus magiſtratu, ſeu munere publico.

Privavit Deus ſtruthionem ſapientia, *z* quando ſynagogæ, quæ ſciens humilitatem perdidit, etiam veritatis intelligentiam neſcienti abſtulit, *Iob.* 39.*b.* Vel privavit Deus ſapientia hujus mundi, quæ ſtultitia eſt apud Deum, ipſam eccleſiam.

Non privatur fœtu bos impiorum, *Job.* 21.*b.* quia temporalis eorum fœlicitas uſque ad ultimum progreditur.

Privilegium.

PRIVILEIUM, eſt lex privatim facta, quæ in eorum favorem fit, quibus datur.

Privilegium, quo noluit uti propinquus Booz *bb* eſt ſuſcitatio nominis filiorum Dei, & ducere eccleſiam, quod non competebat legi, ſed Chriſto, *Ruth* 4.*b.*

Probare, Probabilis.

PROBARE, interdum eſt approbare. *Rom.* 2.*c.* probas utiliora legis inſtructus per legem. Curare *Exod.* 20.*c.* Ut probaret vos, venit Deus. Examinare, *pſal.* 25. Proba me Domine, & tenta me. Experiri. *Gen.* 27.*c.* Ut probem utrum tu ſis filius meus. Laudare. *Iob.* 36.*a.* Et operatorem meum probabo juſtum. Oſtendere, *Gen.* 40.*d.* Ut conjecturis veritas probaretur. Purgare. *Iob* 23.*c.* Probavit me quaſi aurum. Scire. *Ier.* 11.*d.* Probas renes & corda.

Probare dicitur Deus, *cc* quando probatum oſtendit. *Exod.* 28.*c.* Et probat nocte, hoc eſt, per tribulationem, & etiam igne tribulationis, *pſal.* 16. Probat autem bonos, & per ipſorum afflictionem, & etiam per malorum proſperitatem, qui etiam probare dicitur renes, hoc eſt, affectus. *Ier.* 9.*b.* 12.*a.* 20.*d.* Et probati argento ſunt, qui igne tribulationis more argenti purificati ſplendent, *pſa.* 67. 138. probare autem dicitur Deus ſubitò hominem, *dd* quando poſt conceſſa virtutum munera contuti hominem per tentationem finit, ut quid ex ſeipſo fit, recognoſcat. *Iob.* 7.*b.* 23.*c.* 34.*d. Zach.* 13.*d.*

Probaſſe dicitur etiam Deus Pater Chriſtum, *ee* quia probatum & perfectum oſtendit. *Pſalm.* 138. Et Chriſtus dicitur probatus lapis, quem tamen reprobaverunt ædificantes. *Iſa.* 28.*d.*

Probari

a *Au. ſ. pſ.* 109
b *Gr.* 15. *mo.* 1
c *Am. epi.* 14 *Gre. ſ. pſ.* 101.
d *Am. exa.* 4.
e *Hie. ſ. Iſ.* 40.
f *Ge.* 35. *m.* 16
g *Gr.* 18. *mor.* 84.
h *Hie. ſ. Iſ.* 63
i *Gloſ. ſ. Ierem.* 30.
k *Gl. ord. ſup. Thren.* 2. *Hie. ſ. Iſa.* 11
l *Aug. de uni eccl.* 8.
m *Beda ſup. Gen.* 49
n *Ric. 1. de S. Vi. de 12 Patriar.* 64
o *Orig. ſ. Nu. hom.* 19.
Am. 1. *Exa.* 4
p *Gre.* 32. *moral.* 14
q *Hie. ſ. Iob.* 40.
r *Gr. ſ.* 1. *Re.* 15
ſ *Hie. ſ. Iſ.* 52.
t *Hie. ſ. Ez.* 16
u *Gre.* 19. *mo.* 8.
x *Gre.* 8. *mor.* 28.
y *Gl. in. ſ. Leui.* 13.
z *Gr.* 31. *m.* 16 *Hie. ſ. Iob.* 39.
aa *Gl. ord. ſu. Iob* 21
bb *Gl. ord. ſu. Ruth* 4.
cc *Hie. ſ. Io.* 12 *Hil. ſ. pſ.* 62
dd *Gr.* 8. *m.* 20 & 16. *mo.* 16
ee *Gloſ. ſup. pſal.* 138

Initium temporis. Chriſtus. Tempus baptiſmi. Lex naturæ. Initium eccleſiæ. Sacra Scriptura. Gaudium de cœleſtibus. Judæi ſine templo. Apoſtoli ſimiles Patriarchis. Initium bonæ converſationis. Judæi. Lucifer. Superbus. Timor. Diabolus. Peccatū voluntarium. Primitiva eccleſia. Memoria patrum. Status gratiæ. Fœlicitas impiorum. Ducere eccleſiam. Oſtendens Deus probatum. Perfectio Chriſti.

Experiri beneficentiam Dei. Probari vult Deus ſuam magnificentiam, *a* experimento videlicet, tam in temporalibus, quam in doctrina, *Malac.3.c.*

Prælatus bonus. Probator robuſtus dicitur Jeremias, deſignans *b* bonum prælatum, qui propter minas non ceſſat vitam ſubditorum examinare, & corrigere, *Ier.6.g.* Ductum eſt ab eo, qui probat aurum & argentum.

Fortes contra hæreticos. Probari argento dicuntur *c* fideles, probati eloquio: qui fortes ſunt adverſus eloquentiam hæreticorum, *Pſa.67.*

Examinare doctrinam. Probantur ad aquas contradictionis, *d* qui ficto aut recto corde accedunt ad baptiſmum, & qui per contradictiones adverſantium probantur, *Pſa.80.*

Applicatio figurarum. Probare omnia, eſt *e* examinare omnem doctrinam, ne veris falſa miſceantur, *1.Theſ.5.d. Iob.34.a.*

Examinare ſeipſum. Probans Iſaac Jacob, deſignare poteſt applicationem figurarum veteris legis ad Chriſtum, *Gen.27.c.*

Mortificatio carnis. Probare opus ſuum, *f* eſt diligenter ſeipſum examinare, ne in aliquo deficiat à rectitudine, *Gala.6.a.*

Probatiſſima myrrha, *g* eſt perfecta carnis mortificatio, *Can.5.b.*

Probantur fatui & ſapientes, *h* quando hæretici confunduntur, & etiam Philoſophi, *Ier.10.b.*

a Gloſ. ord. ſ. Malach.3. b Lyr ſ. Ier.6. c Aug. ſ. pſa. 54.67. d Hie. & Au. ſ. pſ. 80. e Amb ſ 1. Theſſ.5. f Gloſ ord. ſ. Galat.6. g Gr ſ. Can.5. h Hie ſ. Ier.10.

Probatica.

Confundi hæreticos. Baptiſmus. Lex vetus. Probatica Græcè idem eſt Latinè quod ovilis. Et probatica piſcina Hieroſolymis erat, in qua ſacerdotes lavabant oves ſacrificandas, quæ quinque porticibus cingebatur, ubi multi jacebant infirmi: ut movente angelo aquam, unus qui primus deſcendiſſet in piſcinam, ſanaretur, *Ioa.5.a.* Typus eſſet ſolet *i* baptiſmi, ad quem deſcendit magni conſilii angelus, Chriſtus, & qui ſunt extra baptiſmum, ſunt infirmi & languentes: ſanatur autem unus, quia quotquot baptizantur, ſuſcipiuntur in unitatem fidei & Eccleſiæ. Typus eſt etiam legis veteris. Vide piſcina.

i Tert. de baptiſmo. Chry Ioan. hom 35. Aug. ſ. pſ 70.

Problema, vide Quæſtio.
Procax, vide Confundere.

Procedere.

Procedere, eſt ultra cedere, & progredi, & aliundè prodire, aut egredi. Item manifeſtari, *Marc.1.e.* Et proceſſit rumor ejus ſtatim, *Ioan.8.e.* Ego enim à Deo proceſſi. Spirari, *Ioan.15.d.* Spiritum veritatis, qui à patre procedit.

Vis timoris. Spiritus ſanctus. Procedens ſonus de ore Dei, *Iob.37.a.* eſt *k* vis timoris de ſuperna irruens aſpiratione, quia quum nos de venturis Dominus aſpirando replet, proculdubio de male geſtis præteritis terret. Vel deſignatur conſubſtantialis Verbo Spiritus, qui ad nos per filium veniens ſurditatem noſtræ inſenſibilitatis rumpit.

k Gr. 27. mo. 23.14.

Chriſtus redemptor. Proceſſit proſperè Chriſtus, *Pſa 44.* quia *l* carne ſuſcepta animas noſtras convertit, & redemptionis opus exequutus eſt. Proceſſit autem de thalamo ſuo, quando prodiit ex utero Virginis, *Pſa.18.* Eundem deſignabat ſacerdos procedens ad inſtruendum populum, *Ezec.42.c.*

l Baſ. ſ. pſ. 44. Hie ad Principiam.

Gloria Sanctorum à Deo. Virtutes à puro corde. Benè operari. Perſecutiones eccleſiæ. Dubietas ex miraculis Antichriſti.

Procedentia lilia ex candelabro, &c. deſignant *m* omnem gloriam Sanctorum, virtutum eſſe à Deo, *Exod.25.c.37.c.*

Procedentia cornua ex altari, deſignant *n* virtutes è puro corde prodeuntes, *Exod.3.a.37.d.38.a.*

Procedens Job ad portam civitatis, deſignavit *o* Eccleſiam, quæ ut aditum cœleſtis regni percipiat, in ſanctis ſe actionibus exerit, *Iob.29.b.*

Procedebat de vulva mare, *p* quum miſeriarum ſæcularium fructus de carnalis cogitationis iniquitate concepti, in ſanctæ Eccleſiæ interitum ſævirent, *Iob.38.a.b.*

Procedit fumus de naribus Leviathan, *Iob.41.b.* quia *q* de miraculorum Antichriſti inſidiis, ad monumentum caliginoſa dubietas etiam in electorum corde generatur, qui ex ejus prodigiis etiam bonarum mentium oculos trepidationis caligo confundit. Et quia noxiis diaboli inſpirationibus prava in humanis cordibus cogitatio naſcitur, per quam acies mentis obtunditur, ne lux interna videatur. Procedunt etiam de ore draconis & beſtiæ, & pſeudoprophetæ tres ſpiritus immundi, *r* hoc eſt, artes magicæ, poëticæ, & inanis philoſophia, *Apoc.16.c.*

m Gloſ int ſ. Exod 25. n Glo inter. ſ. Exod.30. o Gr.19.m.15. p Gr.18 m.13. q Gre.33 mo. 17.18. r Rup 9. ſ. Apoc.

Procella, vide Tempeſtas.
Proceres, vide Optimates.
Protervus, vide Altus.
Proclivis, vide Pronus.
Procreare, vide Generare.
Procul, vide Longus.

Procurare, Procurator, Actor, Tutor.

Procurare, eſt adminiſtrationem rerum alienarum gerere. Hinc procurator negociorum geſtor. Tutor autem eſt, qui res pupillorum curat. Actor verò eſt idem qui cauſidicus.

Angelus. Chriſtus. Lex vetus. Dæmones. Procurator paterfamilias, *Matt.20.a.* dici poteſt *ſ* aliquis angelus. Vel certe eſt Chriſtus, qui reddet mercedem operariis.

Procurator domus Abrahæ, typus eſt legis veteris: cujus filio; hoc eſt, operibus legis non datur hæreditas Abrahæ: quia non ex operibus legis eſt juſtitia, *Gen.15.a.*

Procuratores, & actores Gentium, erant *t* dæmones, qui nihil agere in nos poterant, niſi quantum Deus permittebat.

ſ Ori ſ. Matt. hom.10. t Aug ſ. Gal. 4.

Prodere, Proditor.

Revocans in errorem. Prodere, eſt deferre, & patefacere, ſeu oſtendere eum qui latebat: unde dicitur proditor, qui conſilia aperit hoſtibus, aut urbem, aut arcem, aut hominem tradit.

Prodere dicitur vagos, qui eos, *v* qui reverſi fuerant ab erroribus ad Eccleſiam, rurſum in errorem revocat, *Iſa.16.a.*

v Hie. ſ. Iſ.16.

Prodeſſe.

Prodeſſe alicui eſt utilitatem illi conferre, quaſi pro aliquo illi eſſe.

Non prodeſt Deo quiſquam, quantumvis juſtus fuerit, *Iob.22.a.* quia bonorum noſtrorum Deus non eget.

Prodeſſe ſomnia Joſeph, quum dicerent fratres ejus: Videamos, ſi proſint illi ſomnia ſua, deſignabant *a* Judæos, dicentes Chriſto: Deſcendat nunc de cruce, & credimus ei, *Gen.37.d.*

Non prodeſſe ſibi adorare Dominum, dicunt mali *b* quia quum Deus in oratione non quæritur, citius in ipſa animus laſſatur, *Iob.21.b.*

Non proderit doctoribus ſeminaſſe triticum *c* ſi doctrinæ ſuæ miſcent errores, aut malum exemplum. Sic non proderit illis accepiſſe hæreditatem, *Ier.12.c.*

Prodeſſe non poteſt populus Ægypti, nec dii eorum, hoc eſt, dæmones & hæretici, qui non habent niſi noxiam poteſtatem, *Iſa.30.a.44.b.* Ita non proderunt ad liberandum opera mala, *Iſa.57.c.*

Prodigium, vide Admirari.

Prodire, vide Egredi.

Producere, Proferre, Productibilis.

Producere, interdum eſt in longum ducere, quod & de tempore, & de corporeis rebus dicitur. Quandoque verò eſt antè, ſeu ultra fortaſve ducere: quod etiam eſt proferre. Productile autem eſt, quod malleorum tunſionibus in longum ducitur.

Produxit Deus luciferum in tempore ſuo, *Iob.38.d.* quum *d* venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum, natum ex muliere, factum ſub lege, ut eos qui ſub lege erant, redimeret, *Gal.4.* Productus autem princeps Iſraël de medio ejus, eſt Chriſtus natus de ſemine Jacob, *Ier.30.d.*

Produxit Deus aquam de petra, hoc eſt, *e* gratiam de Chriſto, *Iſa.48.d.*

Produxit Deus cornu Davit, *f* quo meextendit regnum Chriſti in æternum, & dilatat poteſtatem Eccleſiæ, & bonorum prælatorum, *Pſa.131.*

Producens vitulus cornua & ungulas, eſt *g* Chriſtus inſtituens teſtamentum vetus, & Evangelia. Vel eſt doctor, qui poteſt jam ventilare hæreticos, & excitare terrenos, *Pſa.68.*

Producit Deus ventos de theſauris ſuis, hoc eſt, *h* Apoſtolos de ſenſibus ſuis, vel mittens angelos ad cuſtodiam hominum, *Pſa.134.*

Producit Deus in montibus fœnum, hoc eſt, *i* in prophetis doctrinam, & in doctoribus virorem bonorum exemplorum, *Pſa.146.* Item quum facit ut divites ſæculi dent temporalia prædicatoribus & pauperibus. Producit terra fœnum jumentis, *k* hoc eſt, ſcriptura doctrinam ſimpliciorem rudibus, *Pſa.103.* Et producit Deus abſcondita in lucem, *Iob.28.d.* quia *l* dum ſuis expoſitoribus intelligentiæ ſpiritum infudit, antiquas prophetantium obſcuritates aperuit. Vel quia in judicio ſecreta cordium proferet, ut reddat unicuique juxta opera ſua. Profert etiam Chriſtus judicium Gentibus, quando *m* prædicat novam legem, quam Gentes antea neſciebant, *Iſa.42.a.* Et protulit Samaritanus duos denarios, *n* quum dedit Chriſtus ſcientiam Patris & Filii, *Luc.10.f.* proferre autem nova & vetera, *o* eſt prædicare novum & vetus teſtamentum, *Matth.13.g.*

Produxiſſe dicitur Deus umbram mortis in lucem, *p* quum aſperitatem legis per manſuetudinem temperavit, nec jam pro culpa mortem carnis inferri conſtituit, ſed mors ſpiritus quam timenda eſſet indicavit. Vel quum Sanctorum mentibus malignam operationem antiqui hoſtis, ut deſtrui poſſit, aperit, *Iob.12.d.*

Proferre dicitur Deus ſpiritum ſuum, *q* quando caſtigat, *Pro.1.c.* Et proferet vaſa iræ, quando ejiciet malos in tenebras exteriores, *Ier.50.c.*

Producit terra herba virentes, *ſ* quum Gentilitas protulit opera miſericordiæ, *Iob.38.c.* Profert etiã terra germen ſuum, quando Deus in anima aut in Eccleſia producit juſtitiam & laudem, *Iſa.61.d.*

Producunt aquæ reptilia vel volatilia, hoc eſt, *t* cor, bonas vel malas cogitationes: vel baptiſmus prædicatores & Sanctos per omnem terram, *Gen.1.b.*

Proferre bonum, aut malum, eſt *v* de bono vel de malo cordis theſauro quicquam efferre, hoc eſt, ex intentione bona vel mala, *Matth.12.c.* Chriſtus quidem profert bona, diabolus verò mala.

Producit ficulnea fructum, *x* quum dura miteſcunt, vel quum peccata luxuriant, vel quum Judæi in fine credunt, *Luc.21.f.* Proferens autem ficus groſſos, eſt vel Spiritus ſanctus ſua cooferens dona, vel lex ſenſus ſpirituales, aut præcepta, quæ deciderunt. Vel *y* eſt Eccleſia proferens fructus fidelium, abjecta ſynagoga, *Can.2.*

Producet Rhamnus ſpinas, *z* quando reſurget corpus cum ſenſu doloris, *Pſa.57.*

Proferens Zara prior manum, *aa* deſignat Judæos prius credentes quam Gentiles. Sed ligatum eſt illi coccinum, quia inquinaverunt ſe ſanguine Chriſti, & prophetarum, *Gen.38.g.* proferens autem Moyſes manum è ſinu leproſam, deſignavit *bb* Judæos recedentes à Deo, *Exod.4.a.*

Proferre dicitur diabolus vas in opus ſuum, *Iſa.54.d.* quando *cc* parat hæreticos ad decipiendos ſimplices.

Proferre labiis quippiam, eſt *dd* jure jurando, aut voto ſe aſtringere, *Lev.5.a.*

Productiles Cherubim, *Exod.25.b.* deſignant *ee* angelos ad in gratia creatos & confirmatos.

Profanus, Profanare.

Profanus, dicitur irreligioſus, & non ſanctus, & qui ſacris non eſt initiatus: qui fanum intrare non poteſt.

Profanum convivium erat Ægyptiorum cum Hebræis, *Gen.43.* quia *ff* alia ſunt prædicanda rudibus, alia doctoribus.

Profana urbis, ſunt *gg* quæ ad ſenſus pertinent, qui ſunt omnibus communes. *Ezech.47.b.*

Profanatum ſanctuarium Chriſti fuit, quando *hh* ipſe relictus eſt in manus peccatorum, & traditus morti & ſepulturæ, *Pſa 88.*

Profanum, peculiariter dici poteſt *ii* de erroribus hæretica arte conditis, *Iſa.65.a.*

Proferre, vide Producere, & Pronunciare.

Proficere.

Proficere

a Amb. de Ioſeph 3.
b Gr. 15. m. 20
c Hie. ſ. Ier. 12.
d Gr. 28. m. 30. Hie ſ. Iob. 38. & ſ. Ier. 30. Gloſ. ord. ſ. Iſa. 48.
f Gloſ. ord. ſ. Pſa. 131.
g Ar. & Au. ſ. Pſa. 68.
h Arno. & Hil. ſ. pſ. 134.
i Lyr. ſ. pſ. 146
k Gr. 29. m. 18. Arn. ſ. pſ. 103.
l Hie. ſ. Iob 28. Gre. 12. m. 23
m Hie. ſ. Iſ. 42
n Ori. ſ. Luc. hom 34.
o Hil. ſ. Matt. Can. 14.
p Gre. 11. m. 11. 12.
q Bed. ſ. Pro. 1. Ori. ſ. Ier. hom 3.
r Hie. epiſt. Beatitud.
ſ Gr. 29. m. 18 Hie. ſ. Iob. 38.
t Ori. ſ. Gen. hom 1. Aug. 13. confeſſ. 20.
v Gloſ. ord. ſ. Matt. 12.
x Amb. ſ. Lu. 21. & de Iſaac 4.
y Ori. ſ. cant. hom 4. Hie. adver. Iovin.
z Hil. ſ. pſ. 57.
aa Hie. ſ. Gal. 3
bb Gloſ. int. ſ. Exod. 4.
cc Hie. ſ. Iſ. 54
dd Gloſ. int. ſ. Lev. 5.
ee Gloſ. ord. ſ. Exod. 25.
ff Lyr. ſ. Ge. 43
gg Hie. ſ. Eze. 47.
hh Ambr. & Hie. ſ. pſ. 88.
ii Hie. ſ. Iſ. 65.

Incarnatio Chriſti. Gratia de Chriſto. Dilatatio regni Chriſti. Inſtituens Chriſtus utrumque teſtamentum. Miſſio Apoſtolorum, & Angelorum. Dant doctrinam in Prophetis, in doctoribus. Exempla per divites temporalia. Tradere doctrinam. Revelare myſteria ſcripturæ. Revelatio cogitationum in judicio. Temperans legem veterẽ. Detegens inſidias diaboli. Caſtigatio Dei. Collatio gratiæ. Opera miſericordiæ. Proferre cogitationes. Produci doctores. Miteſcere dura. Luxuriari peccata. Fides Iudæorum. Dona Spiritus ſancti. Iudæi prius credentes, poſtea increduli. Parans diabolus hæreticos. Iurare. Vovere. Pertinentia ad ſenſus. Paſſio Chriſti. Errores.

Profectus in virtutibus. Proficere, eſt in melius procedere, & perfici.

Proficere, dici poteſt Chriſtus ætate & ſapientia, *a* quando is, in cujus corde eſt, proficit. Proficiens quoque Samuël, deſignat profectum prædicatorum, & eorum qui vadunt de virtute in virtutem. 1. *Reg.2.8. Pſa.83.*

Paſſio Chriſti. Proficiens hoſtia in expiationem, eſt paſſio Chriſti, qua delentur peccata. *Lev 1.a.*

Argumentũ Eccleſiæ. Proficere in ſacerdotium ſempiternum, dicitur unctio propter ſacerdotium novæ legis, propter gratiam. *Exod.40.b.*

Multiplicatio hæreticorum. Proficiens Hieruſalem in regnum, *b* eſt anima, quæ per gratiam fit regina, aut Eccleſia. *Ezec.17.c.*

Proficere dicuntur impii, *c* quando hæretici adverſus fideles multiplicantur & roborantur. *Ier.12.a.*

a Orig. ſ. Ier. hom 11. Greg.ſ.1.Re 2
b Hi. ſ. Ez 16
c Hi. ſ. Ier.12

Proficiſci, vide Abire.

Profiteri.

Profiteri fidẽ. Profiteri, eſt latè, ſeu palam fateri, aut polliceri, unde profeſſio eſt confeſſio palam facta. Et profeſſor, qui palam fatetur, aut docet.

Profeſſio tempore ortus Chriſti facta, *d* profeſſionem fidei deſignat. Profitentur autem in eo loco, ubi Chriſtus naſcitur, qui carnem ejus veram confitentur. *Luc.2.a.*

d Am ſ Lu.2

Profundum, Fundum.

Profundum, dictum eſt quod porrò, hoc eſt, longè habeat fundum, ut profundum mare, profundæ valles. Fundum autem eſt ipſum ſolum profundi. Profundum etiam, eſt imum. *Exo.14.f.* Ferebatur in profundum.

Iudicia Dei. Profundum quandoque ſignificat *e* ſecreta opera Dei, & ejus inſcrutabilia judicia. *Pſa.106. Ephe.3.d.* quod deſignatur per profundum crucis, quod latebat, & ex eo pendebant alia. De his profundis clamabat Propheta, quum ignoraret divina judicia. *Pſa 129.* Cogitationes quoque Dei, profundæ dicuntur. *Pſa.91.* Item ſacramenta, ut baptiſmus & Euchariſtia, quæ non vident pagani, ſed ab iis, quæ vident, ſurgunt ad ea quæ non vident, ſicut à profundo crucis quod in terra figitur, ſurgit tota crux, quæ apparet & cernitur.

Cogitationes Dei. Sacramenta. Mors Chriſti. Profundior inferno dicitur Deus. *Iob.11.b* quia *f* tranſcendendo infima ipſe ſubvehit & ſuſtentat. Vel quia indignorum ſpirituum aſtutias longè ſubtilius, quam ipſi putaverant, judicans damnat. Vel profundior inferno eſt, quia plus indicat, quam ipſe humanus animus in tentationibus inveſtigat.

Tribulationes. Profundum maris, *g* graves tribulationes, & mortem, ac paſſionem Chriſti deſignat. *Ion.2.a. Iſa.51.d. Pſ.67. Amos 2.a. Iob.38.b.* Et profunda, de quibus clamabat propheta, dicuntur tribulationes, vel paſſiones, quas patiebatur. *Pſ.29.*

Cordis ſecreta. Profundum etiam maris, cordis ſecreta deſignare poteſt. *Amos 9.a.* Idem ſunt profunda fluminis. *Zac 17.d.* Hæc profunda *h* ſcrutatur Deus, quem ſecreta cordis latere non poſſunt. *Iob.28.b.38.b.* Sic ſunt profunda in corde ſapientis. Aqua profunda ex ore viri. *Prs 18.a. Eccl.24.a.*

Infernus. Profundum vitiorum. Error Gentilium. Voluptates. Cor impiorũ. Prava cogitationes. Animus obſtinatus. Anxius corde. Oblivio. Profundum præterea maris, *i* inferos, & abyſſum deſignare poteſt: *Matt.18.a.* Et profundum abſolutè ipſum infernum ferè ſignificat. *Exod.14.f.15.a. pſal.68. Epheſ.3.d.* Et profundum laci: Et profundum Tophet. *Iſa.14.d.30 g. Iob.38.b.* Dicitur autem profundiſſimus infernus. *Iob.17.d.* comparatus videlicet ad cœlum, quia terra ipſa etiam dicitur profunda, cœlo comparata, qua tamen profundior eſt infernus.

Profundum quoque maris, deſignat *k* profundum vitiorum. *Pſa.67. Iſa.31.e.* Et etiam errorem Gentilium. *Matth.18.a.* Item voluptates liquidas, & fluxas. *Exod.15.a.* Et profundè peccare dicitur, qui graviter peccat. *Hoſ.9.b.* De his profundis clamat peccator, quum reſipiſcit. *Pſa.129.* Cor etiam impiorum, & aliæ pravorum cogitationes, & animus obſtinatus, & anxius corde profunda dicuntur. *Pſa. 64. Iob. 41.d Pro.18.a.* Et profundi corde dicuntur, qui ſe putant abſcondi à Deo. *Iſa.29.e.31.e.* profundum quoque maris ſunt, qui in hoc mundo in profundo & obſcuritate vitiorum tenentur. *Iob 41.d* Et ipſa ejus ſæculi profunda jactantia, profundum maris dici poteſt. *Pſa.64.*

Myſteria mentem ſuperantia. Culpa. Profundum etiam maris *l* oblivionem ſignificare poteſt, qua ratione projicere dicitur Deus peccata, quæ remittit in profundum maris. *Mich.7.d.*

Deſcenſus Chriſti. Profundæ aquæ torrentis, *m* ea myſteria ſignificare poſſunt quæ mentem exuperant. *Ezech.47.a. Ephe.3.d.* Hæc profunda revelat Deus iis, qui in profundo animæ fodiunt puteos. *Dan.2.c. Iob.12.d 28. b.* profundum in quo erant myrtheta, profunditatem ſacræ ſcripturæ deſignat. *Zach.1 b.*

Humilitas Chriſti. Profundum etiam aquæ torrentis *n* culpam ſignificare poteſt, quæ omnes demergit. *Ephe.3.d.*

Profundum inferni, ubi datur ſignum, *p* humilitatem Chriſti deſignare poteſt. *Iſa.7.b.*

Gravis punitio Dei. Fundum calicis iræ Dei, ſignificat *q* extremum iræ Dei, ſeu gravem ejus punitionem, & perpetuam civitatis Hieruſalem deſtructionem. *Iſa.51.f.*

Intimum cordis. Perſecutiones. Mors. Dæmones. Inſidiator. Profunda, de quibus clamabat Propheta ad Dominum, *r* intimum cordis ſignificare poſſunt, unde orabat. *Pſa 129.* De profundis quoque clamat, qui ſcit altitudinem divitiarum ſapientiæ Dei, & qui perſecutiones patitur: & qui eum miſericordi ſuſpirio deprecatur.

Profundum quandoque ſignificat *ſ* mortem, & etiam dæmones. *Pſa.68.*

Profundum dici poteſt aliquando inſidiator, qui demergit eos, qui non ſibi ab ipſo cavent. *Pſa.68.* Infixus ſum in limo profundi.

Profundum. *Hoſ.5.a.* Vide Mergere.

e Aug. epiſt 112. & ſ. pſal. 129 Hil ſ. pſ.129
f Gr.20 m 19
g Hi ſ. Ion 4 Hil ſ pſa 87. 129.
h Hi ſ. Iob 28 Gre 19 m.7.
i Ori ſ. Matt. hom.5. Hi.ſ.Iſa.30. & ſ Ephe.3. Gr.14 m.22 & 29 mor.5.
k Hie ſ pſ 67 Hie.ſ Iſa 31. Hil ſ Matth. Can.18. Oreg ſ. Exod. hom 6. Aug ſ.pſ 64. 129.
Gre 34.m 8. Hie ſ.Iſa 29. & ſ Iob 41. & ſ pſa 64.
l Hie.ſ Mi.7.
m Hie.ſ. Eze. 47 & ſ Iſ 2. & ſ Dan 2. Aug ep.119. 120. Gre.11.m 12. & 18.mo 23 Rup ſ Zac.1.
n Hie ſ Ezec. 47.
o Ori. ſ. Gen. hom 7.
p Oreg ſ. Iſai. hom 2.
q Hie.ſ.Iſ 51.
r Hil ſ.pſ.129 Hie ſ pſ 129.
ſ Arn ſ.pſ 68
t Gloſ ord ſ. Gen. 12.
v Lyr ſ.Ge.8.
x Hi.ſ.Ier.3.3

Impaſſibilis divinitas. Ceſſatio divinæ vindictæ & tentationum. Retinens Deus ſua dona.

Progenies, vide Generatio.

Progredi, vide Ambulare.

Prohibere.

Prohibere, eſt retinere, & avertere, ne fiat aliquid.

Prohibitio, ne Iſaac occideretur à patre, *t* deſignavit impaſſibilitatẽ divinitatis in Chriſto. *Ge.22.e.*

Prohibitæ pluviæ diluvii, deſignant *v* ceſſationem divinæ vindictæ, & etiam tentationum. *Gen.8.a.*

Prohibitæ dicuntur aliter ſtillæ pluviarum, *x* quando Deus retinet ſua dona. *Ier.3 b. Amos 4.b.* Sic prohibiti ſunt cœli, ne darent rorem. *Agge.1.c.* prohibent autem bonum à nobis peccata. *Ier.5.f.*

Prohibere pedes à via mala, *a* eſt frænare malas inclinationes, *Pſa.*118. Et prohibere pedes à nuditate, eſt virtutum operibus animæ potentias exornare, *Ier.*2.*e.* prohibetur etiam lingua à malo, *Pſa.*33.

Prohibentes diſcipuli offerri infantes Chriſto, deſignat eos, *b* qui in primitiva Eccleſia non admittebant Gentiles ad fidem, donec Chriſtus dixit: Nolite prohibere. *Matt.*19.*b.* Judæi autem ſemper prohibent, *Theſ.*1.*d.*

Non prohibet Auſter congregationem ſeminis Iſraël, *c* quum ex illa parte convertuntur ad fidem. *Iſa.*43.*a.*

Prohibere dicitur gladium ſuum à ſanguine, *d* qui non corrigit verbo proximum, & qui non curat prædicare, cùm poſſit. *Ier.*48.*b.*

a Hil. ſ. pſ. 118. Hie. ſ. Ier. 2. Baſi. ſ. pſ. 33. b Hil. ſ. Matt. Can. 18. c Hie. ſ. Iſ. 43. d Caſſia. col. 20. cap. 8. Gre. 3. paſt. adm. 26.

Frenare malas inclinationes. Ornare potentias. Non admittens Gentiles ad fidem. Defectus correctionis.

Prolabi, *vide* Cadere.

Prolixus, *vide* Longus.

Promiſcuus.

Promiſcuum dicitur, quaſi confuſum & incertum.

Promiſcuum vulgus, deſignare poteſt *e* permixtionem bonorum & malorum in hoc mundo. Vel deſignat multitudinem ineptarum opinionum, mentem à veritatis cognitione impedientium. *Exod.*12.*d. Num.*11.*a.*

e Phi. de migratione Abraha.

Promittere, Polliceri, Repromittere.

Promittere, eſt quaſi longe mittere, hoc eſt, aliquid in futurum dandum offerre.

Promittere dicitur Deus *f* ſolum bona, quæ vult dare: creat autem tam bona quàm mala: minatur verò ſolùm mala, quo fit, ut filii promiſſionis ad bona gratiæ ſpectent. *Rom.*9.*b.*

Promiſſio Joſeph ad patrem & fratres paſcendi eos, deſignat promiſſionem Chriſti ad fideles de conferenda via æterna. *Gen.*45.*c.*

Promiſſionis Spiritus, dicitur *g* Spiritus Sanctus. *Epheſ.*1.*c.* quia promiſſus fuerat à Chriſto, & quia promittit beatam vitam, in cujus paſſionis arrabonem datur.

Promittens Sichen multa Dinæ, & fratribus ejus, deſignat *h* diabolum promittentem in hoc mundo rerum omnium & voluptatum abundantiam. *Gen.*34.*b.* pollicetur etiam diabolus prædam ſociis, quum alios invitat ad animas capiendas, *Iob* 17.*b.*

f Aug. epi. 120. g Gloſ. ord. ſ. Epheſ. 1. h Gloſ. ord. ſ. Gen. 34. Gre. 13. m. 16.

Promiſſio Chriſti. Spiritus ſanctus. Diabolus promittens terrenorum copiam.

Promovere.

Promovere, eſt vehementer, & ultra movere. *Iud.*9.*b. Eſth.*8.*f.* præcipuè autem eſt ad honores, ſeu ad meliorem gradum movere.

Promptuarium.

Promptuarium, à premendo dictum, locum ſignificat, ubi ſervantur ea præcipuè, quæ ad victum pertinent, ut inde promantur. Poteſt autem deſignare *i* cordis receptaculum. *Pſa* 143. promptuaria eorum plena.

i Euch. formarum 8. Gloſ. ord. ſ. pſa. 143.

Promptus, *vide* Parare.

Promulgare, *vide* Pronunciare.

Pronuba.

Pronuba eſt, quæ nubentem in domum mariti deducit ac comitatur, ac quæ nuptiis præeſt celebrandis ex parte uxoris. Pronubi autem dicuntur ipſi ſocii ſponſi. *Iud.*14.*c.* ubi videtur accipi pro proco. Poteſt autem ibi deſignare *k* unum de patriarchis & prophetis, amicis Domini. Ut Moyſen amicum & pronubum Chriſti, qui de illo ſcripſit. Illum accipit uxor Samſonis, hoc eſt Synagoga, relicto Chriſto: Imò illum accepiſſe viſa eſt, gloriando in legis ejus littera, legendo legem ejus ſine Chriſti gratia, verbi gratia: Tu, inquiunt, diſcipulus ejus ſis, nam nos diſcipuli Moyſis ſumus.

k Rup. ſ. Iud. 1. 15.

Patriarcha, & propheta.

Pronunciare, Proferre, Promulgare.

Pronunciare, eſt verbum aliquod proferre. Promulgare verò, eſt palam nunciare.

Pronunciat librum ſcripturæ ſacræ per ſingulos gradus *l* qui percepiſſe ſe ejus ſcientiam non per verba tantummodo, ſed etiam per opera demonſtrat, *Iob.*31.*d.* proferunt etiam eloquia de corde ſuo, qui verba ex corde proferentes, recta docuerunt vivendo. *Iob* 8.*b.*

Pronuncians ſacerdos leproſum nigris capillis eſſe ſanatum, *m* eſt declarans peccatorem abſolutum à peccatis per pœnitentiam. *Lev.*13.*e.*

Pronunciare potentiam Dei, eſt ipſum *n* laudare & magnificare. *Pſa.*144.

Pronunciare dicitur David non omnia judicia Dei; ſed judicia oris ejus, *o* hoc eſt, quæ Deus ipſe manifeſtavit. *Pſa.*118.

Pronunciare tribulationem ante Deum, *p* eſt ipſum invocare in gravi tribulatione, præcipuè in corde: ubi ipſe audit. *Pſa.*141.

Pronunciatio Elihu *q* inflationem elationis oſtendit, ut verba quæ de alta ſuperbiæ radice veniebant, cum quadam quaſi altitudine & diſtinctione procederent. *Iob* 34.*a.*

Proferunt verba in ventum, *r* qui ocioſa loquuntur, & qui ſine pondere diſcretionis verba non ſolidata proferunt, quæ levitatis aura portet. *Iob* 6.*d.*

l Gre. 22. mo. 22. & 8. m. 20. m Gloſ. ord. ſ. Lev. 13. n Gloſ. ord. ſ. pſa. 144. o Amb. ſ. pſa. 118. ſerm. p Gloſ. ord. ſ. pſa. 141. q Greg. 24. mor. 21. r Gre. 7. mo. 24. 16.

Operans quæ docet. Laudare potentiam Dei. Invocare Deum.

Pronus, *vide* Inclinare.

Propago.

Propago, eſt vitis vetuſta & ſuppreſſa, ut ex una plures fiant, capitibus palmitum diſperſis & propagatis, ſeu in diverſas partes terræ extenſis.

Propagines vineæ, ſignificare poſſunt *ſ* novos in Chriſto. *Pſal.*79. Et propagines vitis, deſignant tres ſtatus fidelium in Eccleſia, hoc eſt, conjugatos, continentes & rectores. Vel deſignant tres naturas in Chriſto, vel tria tempora trium legum, ut gemmæ ſint Sancti in lege naturæ, flores in lege ſcripta, fructus

ſ Gloſ. ord. ſ. pſa. 79.

Novi in Chriſto. Tres ſtatus fidelium. Tres naturæ in Chriſto. Tria tempora.

Propugnacula eccleſiæ. *Virtus Judæorum.* *Status veteris legis.* *Renovatores hæreſum.*

fructus in lege gratiæ. *Gen.*40.*b.* propagines autem Hieruſalem ſunt propugnacula Eccleſiæ vel animæ quæ auſeruntur, quom quis Deum contemnit. *Ier.*5.*c.*

Propagines vineæ, *Ezec.*17. augmentum parvum *a* & infirmum regni Sedechiæ ſignificant.

Propago fortium eſt *b* virtus Judæorum, quæ licet fortis videretur adverſus Chriſtum, facilè tamen emarcuit. Vel eſt ſtatus veteris legis, qui ceſſavit. *Iſa.*25.*b.*

Propagines vineæ Sabama, ſunt *c* renovatores antiquarum hæreſum, *Iſa.*16.*c.* *Nah.*2.*a.*

a Hieron. ſ. Ezech 17. b Hie. ſ. Iſ. 25. c Hie. ſ. Iſ. 12.

Properare, vide Accelerare.

Propheta, Prophetiſſa, Prophetare, Vaticinari. Prophetia.

Propheta dicitur, qui futura prænunciat, ab eo primo intellecta. Prophetare autem, eſt futura prædicere, quamquam & de præſenti & de præterito poteſt eſſe prophetia. Propheta propriè eſt, qui ex inſpiratione divina loquitur, quales erant ſancti prophetæ, *Gen.*20.*b.* Quia propheta es, & vives. Item legis doctor. *Exod.*7.*a.* Aaron frater tuus erit propheta tuus. Prophetia autem dicitur futurorum divinatio, 2.*Par.*15.*b.* Et prophetia Azariæ, filii Obed prophetæ. Et divinorum interpretatio, 1.*Par.*15.*b.* Chonenias princeps prophetiæ. Revelatio, *Apoc.*1.*a.* Audit verba prophetiæ hujus. Prophetare autem, interdum eſt aliena loqui, 1.*Reg.*10.*b.* Et prophetabis cum eis. prophetiam referre, *Zach.*13.*b.* Et erit, quum prophetaverit quiſpiam. Occulta Dei revelare, 2.*Par.*18.*b.* Non prophetat mihi bonum prædicare, *Num.*11.*f.* Ut omnis populus prophetet. pſallere, 1.*Par.*25.*a.* Qui prophetarent in citharis. Falſa dicere. *Ier.*2.*b.* prophetabant in Baal.

Ieremias. Chriſtus.

Propheta ex gentibus, *Iere.*1.*b.* eſt vel ipſe Jeremias, qui prophetavit de gentibus. Vel *d* eſt Chriſtus de quo fit mentio, *Deut.*18.*d.* prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuorum ſimilem tui. Et ipſe Chriſtus eſt propheta non acceptus in patria ſua, qui crucifixus eſt in Judæa, *Matth.*13.*g.* prophetavit Chriſtus ultra, *Zach.*13.*a.* quia *e* ultra mortem, quam Judæi prophetarunt, prophetavit etiam ſuam reſurrectionem.

d Ori. ſ. Ier. hom 1. Hie. ſ. Ier 1. Hil. ſ. Matth. Can 14. e Ru. ſ. Za. 13

Doctores fidei. Prædicatores.

Prophetæ dicuntur *f* fidei doctores. Et prophetantes, ſunt prædicantes & docentes. Sic fuit propheta Abraham, *Gen* 20.*b.* Et Samuel dictus eſt propheta Domini, deſignans bonum prædicatorem. 1.*Reg.*3.*d.*9.*b.* *Amos* 2.*d.* prophetæ quidem dicuntur boni doctores, pſeudoprophetæ verò mali doctores, *Eze.*13.*a.* prophetæ Hieruſalem, ſunt doctores Eccleſiæ, *Ier.*25.*d.* *Soph.*3.*a.* prophetia autem eſt prædicatio, qua deficiente diſſipatur populus. *Prov.*29.*c.* *Apoc.*11.*b.*

f Greg. ſ. 1. Reg 3.10. Hie. ſ. Am. 2. Ori. ſ. Eze. hom 2.

Sacerdotes interpretes Legis. Prædicare.

Propheta Moyſis dicitur Aaron, *g* ut deſignetur ſacerdotes interpretes eſſe legis, *Exod.*8.*a.* 1.*Reg.*10.*c.* 19.*d.* 1.*Cor.*11.*d.* ubi prophetæ dicuntur ſacrorum interpretes.

Prophetare, interdum eſt prophetiam referre. Ita prophetarunt filii & filiæ in principio Eccleſiæ *h* quia viris & fœminis dabatur ſpiritus prophetæ, *Ioel.*2.*g.* *Actor.*2.*c.* Mandant prophetis, ne prophetent qui impediunt prædicationem, *Amos.*2.*d.*

Bed. ſ pro. 19. g Gloſ. ord. ſ. Exod. 7. h Gloſ ord. ſ. Ioel. 2. Ru. ſ. Amos 2.

Prædicatores mali. Propheta Baal Doctores hæreticorum. Scribæ & Phariſæi.

Prophetæ ſeducentes, *i* ſunt prædicatores judicia populi confundentes. *Mich.*3.*b.*

Prophetæ Judæorum & non Dei, erant *k* prophetæ Baal, *Ier.*2.*f.* Et prophetæ Samariæ, ſunt doctores hæreticorum, *Ier.*23.*c.* prophetæ autem dicuntur ſæpè ipſi pſeudoprophetæ, *Ier.*28.29.*a.* Ipſi ſunt prophetæ inſipientes, *Ezech.*13.*a.* Et prophetæ conjurantes, ſunt hæretici, *Ezec.*22.*f.* Et propheta ſtultus, dicitur hæreticus, *Hoſ.*9.*b.* prophetant autem de corde ſuo, qui dicunt: Dicit Dominus: cùm Dominus loquutus non ſit. Et qui dant perverſos & hæreticos ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Ezec.*13.*a.* Et dicuntur prophetare in Baal, docentes errores, *Ier.*2.*c.* Et hæretici & perſecutores Chriſti, ſunt prophetæ ebrii videntes viſiones, quales ebrii videre ſolent, *Iſa.*28.*b.* *Thre.*2.*e.* *Zach.*1.*b.*13.*a.* prophetæ etiam Baal, & lucorum, 3.*Reg.*18.*c.* erant *l* Scribæ & Phariſæi, qui ſacræ legis negligantes præcepta, populum, propriis traditionibus perverterant, prophetæ mordentes dentibus, erant pontifices Judæorum, peculiariter Annas & Caiphas. *Mich.*3.*b.*

i Gr. ſ. 1. Re 1. k Hie. ſ. Iere. 23. Gr. ſ. Ezech 12. Ori. ſ. Ezech. hom 2. l Ru. 5. ſ. Reg. 7 Gr. ſ. Mic. 3. Gr. ſ. Zach. 1.

Spiritus ſanctus. Virgo Maria.

Prophetiſſa, ad quam acceſſit Iſaias, dici poteſt *m* Spiritus ſanctus revelans illi myſteria. Vel eſt *n* Beata Virgo Maria, quæ concepit & peperit Chriſtum, *Iſa.*8.*a.* Eam poteſt ſignificare Maria, ſoror Moyſis prophetiſſa, *Exod.*15.*b.*

m Hie. ſ. Iſ 8. n Epiph lib 1. tom. 1 adverſ. hæreſes Rup. 1. de operibus Spiritus ſancti

Propitiari, Propitius, Clemens, Propitiatorium.

Propitius dicitur, qui placidus eſt & favens, & nobis placatus. Propitiari autem, eſt propitium eſſe, propitiatorium verò erat opertorium arcæ fœderis de auro mundiſſimo, unde Deus propitiari dicebatur.

Miſericordia Dei. Chriſtus.

Propitiatorium arcæ, typus erat *o* miſericordiæ Dei, ponebatur autem ſuper arcam, quia miſericordia Dei, eſt ſuper omnia opera ejus, *Exod.*25.26.*d.*30.*a.*35.*b.*37.*a.* *Lev.*16.*a.*

Propitiatorium etiam *p* ipſum Chriſtum deſignat, qui mediator eſt inter Deum & homines, & patrem reddit nobis propitium. Rogante enim ſacerdote, hoc eſt Chriſto, fit Deus propitius, *Lev.*4 *d.*16.*a.* *Rom.*3.*d.* 1.*Joan.*2.*a.* Dicitur etiam ipſe Chriſtus propitiatio, *Pſa.*129.

o Aug. q. in Exod. 105. p Ori. ſ Ro. 3. Gre. ſ. Ezech. hom. 6.

Virgo Maria. Sancti.

Propitiatorium præterea dici poteſt *q* Beata Virgo Maria, quæ Deum nobis propitium reddit. Demum illi, qui cum omni fiducia per hoſtias precum ſupplicationumq; Deum hominibus repropitiant, & pro delictis populi interveniunt, propitiatorium nominari poſſunt.

Iſy. ſ Lev 16. Cyr de incar. un gen 11. q Ori. ſ Num. hom 5.

Cœlum empyreum.

Propitiatorium ex auro, materia videlicet multum à ligno diſtante, *r* cœlum emphyreum ſignificare poteſt. Ut enim ipſam arcam terminans melioris rei principium præbebat: nam ſuper illud ſedebant Cherubim, unde propitiationes habebantur. Ita & empyreum cœlum, quamvis novem cœlorum numerum compleat, eſt tamen rerum ſpiritualium & divinarum principium, angelicam, divinamque naturam redolens, ut ſit proportionatum locatis illis.

r Georg. Vene. Can 1 tom. 3. cap 6.

Contemplatio ſpiritualium Clementia Chriſti.

Propitiatorium præterea ſignificare poteſt *ſ* contemplationem rerum ſpiritualium, ut Angelorum & animæ, quæ ſemota eſt ab omni imaginatione.

Clementia Joſeph, benignitatem & clementiam Chriſti ſignificat. *Gen.*43.*f.*45.*a.* Et Deus dicitur clemens. *Exod.*34.*a.*

ſ Ricd. de S. Vict. 3. de arca myſt. 1. t Hie. ſ. Iſ. 43. v Iſy. ſ Lev. 23.

Dies hujus vitæ.

Propitiationem Apoſtolorum dedit Dominus Ægyptum, &c. quia *t* fecit eos accipere ipſorum prædicationem. *Iſa* 43.*a.*

Propitiationis dies, *v* ſunt dies hujus vitæ, in quibus propitiatur nobis Dominus. *Lev.*23.*e.*

Propinare.

Propinare, eſt propriè prabibere alteri, eique populum porrigere. Sed uſus accipit, ut ſit jam ſimpliciter porrigere.

a Hie ſ. Iſ 27. Propinat Deus vineæ *a* quum effundit iram in ſynagogam, quæ reſipiſcere noluit. *Iſa.27.a.* Et propinatur calix furoris Domini omnibus gentibus, quum omnes caſtigat. *Ier.25.d.* *Caſtigatio Dei.*

b Hieron ſu. Amos 2. Ru ſ. Amos 2. Propinant vinum Nazaræis *b* qui Sanctis, & contemplationi vacantibus ingerunt curas ſæculares. *Amos 2.d.* Et qui procurant, ut nullus ſit ſanctus.

Propinquus, vide Cognatus.

Proponere, *Propoſitio*, *Propoſitum.*

Proponere, interdum eſt ſtatuere & deliberare, unde dicitur propoſitum, quod mente ſtatutum eſt. Quandoque verò eſt coram ponere, unde propoſitio veri ac falſi indicativa, aut quæſtio diſputationem habens, quæ problema dicitur.

c Gr.16.m.15 Propoſuiſſe dicitur Deus æquitatem contra nos, *c* quando fecit incarnari Filium ſuum, qui eſſet propitiatio pro peccatis noſtris. *Iob 23.b.* *Incarnatio.*

d Gr.10.m.22. Proponitur ſpes fidelibus inter tribulationes, *d* ut ſciant per eas ſe venturos in regnum cœlorum. *Iud.11.d.*

e Baſi. in prin. pro. & ſ pſ.48 f Ori ſ. Lev. hom.13. Proponere dicitur menſam ſapientia, *e* quando dat præcepta doctrinæ. *Prov.9.a.* propoſitionis panes, qui in menſa tabernaculi ponebantur, doctrinam omnibus expoſitam ſignificare poſſunt. *Exod.25.e 35.b.40.c.* Vel ſignificant *f* ſublimiorem doctrinam, quæ ſolis communicatur ſacerdotibus. *Lev.24.* propoſitio autem dici poteſt doctrina ſancta. *Pſa.48.77.* *Deus Chriſtus præceptor. Doctrina ſancta.*

Proponena etiam Moyſes judicia, eſt lex, varia habens præcepta. *Exod.21.a.*

g Hil ſ pſ.136 Proponere Hieruſalē in principio lætitiæ ſuæ dicitur is, *g* qui imprimis gaudet de cæleſtibus. *Pſ.136.* *Gaudere de cæleſtibus.*

h Hieron. ſ. Ezec 27. Proponere dicuntur in mercatu Tyri merces *h* philoſophi aut hæretici, quia ea docent, quæ ſimilitudinem habent cum virtutibus Eccleſiæ. *Proponit* etiam ibi Juda frumentum & ſimila, cùm fideles dant ſanctum canibus. *Ezec.27.c.e.* *Doctrina falſa Philoſophorum. Dare ſanctum canibus.*

i Hil. ſ. pſ. 53. Non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum *i* Judæi, qui perſequentes Chriſtum, divinam ejus virtutem agnoſcere noluerunt. *Pſa.53.* *Obſtinatio Iudæorum.*

Proprium.

Proprium dicitur, quod eſt uniuſcujuſque peculiare.

k Gr.14. mo. 22. Proprium os Job, quo deprecabatur ſervum ſuum. *Iob 19.c.* deſignat *k* Chriſtum, qui in propia carne apparuit Judæis, & proprio ore prædicavit, qui prius per prophetas loquebatur. *Chriſtus in carne.*

Propria Chriſti, in quæ dicitur veniſſe, ſunt vel omnes homines per creationem, vel Judæi per ſpecialem electionem. *Ioan.1.a.* *Omnes homines Iudæi.*

l Aug. pſ. 120 Propriæ ſingulorum filiorum Jacob benedictiones, ſignificare poſſunt *l* diverſa dona Spiritus ſancti, aut diverſos gloriæ gradus. *Gen.49.d.* *Dona Spiritus ſancti. Diverſi gradus gloriæ.*

Propria ſponte tribuentes filii Iſrael, quæ neceſſaria erant ad conſtitutionem tabernaculi. *Exod.35.e.* indicant dandum eſſe Eccleſiæ, non ex triſtitia, aut ex neceſſitate.

Propugnare, Propugnaculum.

Propugnare, eſt vehementer & de longè pugnare. *Propugnaculum* verò, eſt locus munitus, unde commodius certari poſſit, & defendi procul. *Chriſtus defenſor.*

m Hie. ſ. Iſ 56 Propugnator, peculiariter eſt *m* Chriſtus, qui propugnator eſt ad ſalvandum. *Iſa.19.d.63.a.*

n Am ſ pſ. 118 ſ.22. o Hie ſ Iſ 54 Propugnacula argentea murorum Eccleſiæ ſunt *n* verbum Dei. *Cant.8.c.* propugnacula verò jaſpidis ejuſdem Eccleſiæ ſunt *o* diverſa dona gratiarum. *Iſa.54.c.* *Verbum Dei. Dona Spiritus ſancti.*

p Ru ſ Can 7 Gre ſ. Can 8. & ſ. Ezec. hom.15. Propugnacula turris David, *p* ſunt miracula, quæ faciunt prædicatores. Et miracula cum prædicatione, ſunt propugnacula argentea. Itēm miracula antiquorum patrum. *Can.4.b.8.c.* Differunt autem propugnacula à clypeis, quia non moventur ſicut clypei: ita non imitamur miracula Sanctorum, ſed virtutum opera. *Miracula prædicatorum & antiquorū Patrum.*

q Hie ſ. Iſ.23. Propugnacula Chaldææ, ſunt *q* ſuperbia dæmonum & hæreticorum, extollentium ſe contra ſcientiam Dei. *Iſa.23.c.* *Superbia dæmonum, & hæreticorum.*

Prora, Proreta, vide Nauta.

Proſcindere.

r Hie. ſ. Iſ 28. Proſcindere terram, eſt primum ipſam arare.

Proſcindere terram, eſt primo, *r* caſtigare aliquem, ut molleſcere incipiat ad verbum Dei ſuſcipiendum. *Iſa. 28.g.* *Caſtigare primo.*

Proſcribere.

Proſcribere, eſt aliquid per ſcripturam venale proponere & publicare. Et Chriſtus dicitur proſcriptus in Galatis, *ſ* quaſi iterum condemnatus ad mortem vel cohæreditatus in ipſis, quæ ad ejus hæreditatem pertinebant. *Galat.3 a.*

ſ Glo ord ſ. Galat. 3.

Proſelytus, vide Advena.

Proſequi.

Proſequi, eſt ultra, ſive poſt ſequi: vel cum affectu animi ſequi: ut proſequi amore, aut odio.

t Am. epiſt 42. Proſequi volens Laban Jacob cum tympanis & gaudio, &c. *Gen.31.d.* deſignat *t* mundum promittentem jucunda bonis, ne eum deſerant.

Proſper, Proſperari, Proſperitas.

Digitized by Google

Proſperitas Chriſti. Profectus bonorum. Multiplicatio fidelium. Crux Chriſti. Fœlicitas temporalis. Fœlicitas Angelorum. Vindicta hæreticos, & dæmones. Anima ſequens errores.

Proſper dicitur fœlix, aut qui dat fœlicitatem, & proſperitas, eſt ipſa fœlicitas, hoc eſt, quum res alicui eveniunt ex ſententia, ut proſperitas contraria ſit adverſitati.

Proſperitas Joſeph typus fuit a proſperitatis Chriſti. *Gen.39.a.40.d.41.b.* Et dicitur Chriſtus proſperè procedere. *Pſa. 44.* Deſignatur etiam profectus bonorum in ſpiritualibus. Dicitur autem proſperari verbum Dei, quando multiplicantur credentes. *Iſa.55.b.* — a *Glo. ord. ſ. Gen 39.*

Proſperum iter, eſt b iter crucis Chriſti, per quod itur ad fœlicitatem. *Pſa.67.*

Proſpera Iſrael. *1.Reg.2.g.* deſignant c fœlicitatem & abundantiam temporalium, & etiam Angelorum fœlicitatem. — b *Ar ſ pſa.67* c *Gr ſ.1.Re.2*

Proſternere, Proſtratus, Provolvere.

PROSTERNERE, eſt ante vel procul ſternere, & profligare, ut quum hoſtes in acie ſternuntur.

Proſtrata Philiſthæa deſignat d victos hæreticos, & dæmones. *Iſa.14.g.* — d *Hi ſ Iſ.14*

Proſtrata meretrix ſub omni ligno frondoſo. *Jer.2.d.3.a.* deſignat e animam amplectentem omnes errores eloquentiæ virorem habentes. — e *Hi ſ. Ier 2.*

Proſtituere, Proſtibulum, vide Lupanar.
Protegere, Protector, vide Defendere.
Protendere, vide Expandere.

Proteſtari.

PROTESTARI, eſt cavenda, & quæ fieri non debent, manifeſtè denunciare. *2.Par.24.3.* Prophetæ proteſtabantur adverſus Regem & principes Juda, & populum.

Protrahere, vide Longus.
Provectus, vide Senex.

Proverbium.

PROVERBIUM eſt ſententia, quæ in ore omnium verſatur, quæ interdum aperta eſt & ſimplex, quandoque verò ſenſum habet allegoricum.

Proverbium factus Job, deſignat f electorum Eccleſiam, quæ afflictionis tempore proverbium pravis efficitur, quia quum bonos mori per tormenta conſpiciunt, ab eis ſimilitudinem maledictionis ſumunt. *Job 17.b.30.b.* — f *Gr.13 mo.17 & 20.mo.18.*

Providere, Providentia.

Ordinatio redemptionis. Proſpiciens Chriſtus Eccleſiæ. Fulgens Deus Apoſtolos & Prælatos.

PROVIDERE, eſt ante vel ad longè futurum aliquid videre, antequam ſit factum, unde dicta eſt providentia & prudentia.

Providiſſe dicitur Deus victimam ſibi, quando g ordinavit paſſionem Chriſti ad generis humani redemptionem. *Gen.22.b.* — g *Ori. ſ Gen. hom 8. Am.1 de Abra.1.*

Providens Jacob domui ſuæ, deſignat h Chriſtum proſpicientem Eccleſiæ, vel Judææ, peculiariter autem viris Eccleſiæ ſervientibus, quibus providet in ſpiritualibus, & temporalibus. *Gen.30.d.* — h *Rup. 7.ſ. Gen 37.*

Providet Deus Regem ſibi: i quia ejus judicio non eligitur prælatus, niſi bonus *1.Reg.16.a.* Et providet Pharao virum ſapientem, quum dat Deus Apoſtolos & prædicatores. *Gen.41.d.* Idem ſignificat providens Moyſes viros ſapientes. *Exod.18.d.* — i *Greg ſ. 1. Reg 16.*

Providere tenetur pater nuptias puellæ humiliatæ filio. *Exod.21.b.*

Provincia.

Potentia animæ. Status naturalium neceſſitatum.

PROVINCIA, eſt regio, dicta quod procul vinci videatur, Sic enim dicebantur provinciæ regiones longè ab Italia bello à Romanis acquiſitæ.

Provinciæ dici poſſunt k diverſæ animæ potentiæ, quando princeps provinciarum facta dicitur eſſe ſub tributo peccando. *Thre.1.a.* — k *Gloſ. ord. ſ. Thren 1.*

Provincia Babyloniæ ſignificare poteſt l ſtatum naturalium neceſſitatum, in quas incurrimus per peccatum, ſuper cujus provinciæ opera conſtituuntur Sidrac, Miſac, & Abdenago. *Dan.2.g.* — l *Ricar de S. Vict de ſomn. Nabuc. 43.*

Provocare, Irritare, Concitare.

Convertens Deus. Provocantes iram Dei.

PROVOCARE, eſt velut à longè vocare, & tam in bonum quàm in malum invitare, incitare, hortari, & in malum laceſcere.

Provocat Deus cor populorum multorum, m quando convertit ad ſe, & avertit à diabolo, quos ille ſubjectos habebat. *Ezech.32.b.* — m *Hie ſup. Ezech 32*

Provocant oculos majeſtas Dei, n qui ejus provocant iram. *Iſa.3.b.63.e.* provocantes autem iram Dei colendo idola, confuſionem ſibi potius parant, quàm Deum ad iracundiam provocant. *Jer.7.d.* provocant autem os Domini ad iracundiam, qui duram contra ſe faciunt eum proferre ſententiam. *Thr.1.f.* Concitant etiam Deum ad iracundiam, qui opera faciunt iracundiæ digna. *Jud.2.c.* Et irritatores ſunt, qui provocant Deum ad puniendum. *Ezec.2.c.* Et provocatrix civitas, eſt Hieruſalem, & Eccleſia malorum. *Soph.1.a.* provocant autem mali audacter Deum, o quia plerumque eò magis contra Deum ſuperbiunt, quò ab ejus largitate & contra meritum ditantur, & qui provocari bonis ad meliora debuerant, donis peiores ſunt. *Job 12.b.* provocare etiam iram Dei, eſt mandatis illius ſcienter contraire, ſcire bonum ſed deſpicere, facere poſſe. nec velle. *Iob 36.b.* — n *Hie ſ. Soph 1 Ori ſ Iudit. hom 2.* o *Gr.11. m.ſ. & 26 mo 28*

Provocare Deum ad judicium, eſt velle oſtendere ſe injuſtè affligi ab eo. *Iob 34.d.*

Provocant manus Tyri Reges, p quum mundana proſperitas etiam Sanctos de ſtatu ſuo movere nititur. *Iſa.23.c.* — p *Hie. ſ. Iſ. 23.*

Prævalvere, vide Proſternere.

Proximus.

PROXIMUS dicitur, quaſi valdè propinquus, & omnis homo dicitur proximus alteri, ſecundum

quod ſunt ejuſdem naturæ, & debent invicem beneficere: unde proximus dicitur beneficus, ut ſumitur. *Luc.* 10.*e.* Item vicinus. *Deut.* 23.*d.* Ingreſſus vineam proximi tui. Datur etiam proximum tempore. *Tob* 5.*b.* In proximo, eſt ut à Deo cureris.

Proximus interdum dicitur *a* Chriſtus, cujus uxorem polluit, qui fideles ab eo ſeparat. *Ezech.* 33.*f.* Et proximus occiſi, eſt Chriſtus Judex, qui non vindicat fugientem ad civitatem refugii, quia patcet pœnitenti. *Deut.* 19.*b.* quum enim ſit forma Dei Deus noſter, formam ſervi accipiens, eſſe dignatus eſt etiam proximus noſter.

Proximi Chriſti erant *b* Apoſtoli: etiam ſunt omnes fideles. Hi proximi de longè ſteterunt in paſſione. *Pſa.* 37.121. proximus etiam Chriſti eſt Vicarius ejus in terra. *Exod.* 22 *Lev.* 6.*a.*

Proxima ſponſa, eſt *c* anima, quæ adhærens Chriſto, unus ſpiritus fit. *Can* 2.*e.* Et proximæ Eccleſiæ, ſunt virgines, propter caſtitatis munditiam, vel ſunt viduæ & continentes, quæ ſunt poſt virgines.

Proximi, qui ſtare dicuntur adverſus peccatorem, ſunt *d* Angeli. *Pſa.* 37. proximi verò, qui appropinquaverunt & ſteterunt adverſus Chriſtum, fuerunt Judæi in paſſione.

Proximi, aliquando dicuntur *e* Judæi & Gentiles, quos pacificavit Chriſtus in Moyſe figuratus. Proximus quidem, qui faciebat injuriam, erat Judæus, qui verò patiebatur Gentilis. Unde Judæi dicebant. *Joan.* 9.*f.* Tu diſcipulus ejus ſis. *Exod.* 2.*c.* 20.*b.* 21.*b.*

Proximus aliquando eſt *f* cognatus, & proximi ſanguinis ſuccedentes quinto loco in hæreditate, ſunt, qui quacunque occaſione benè operantur. *Num.* 27.*b.*

Proximi etiam dici poſſunt, *g* qui apti ſunt converti ad fidem. 1. *Reg.* 14.*c.*

Proximum occidere eſt *h* nemini parcere. Vel proximus occidendus, eſt caro affligenda, vel ſermo falſus reprimendus. *Exo.* 32.*f.*

Uſque ad proximum conjunguntur valles montium, hoc eſt, *i* duo teſtamenta, & non ut faciant unum, quia multa ſunt in veteri teſtamento, quæ ad literam non ſervantur. *Zach.* 14.*a.*

a Glo ord. ſ. Eze. 33. Gre 10. mo. 9 Aug 20 civ. Dei 29. b Arn & Hil. ſ. pſa 121. Aug ſ. pſ 37. c Ori ſ. cant. hom 4. Baſi. ſ. pſ. 44. Hier. ad Principiam. d Baſil & Arn. ſ. pſ 37. Aug. ſ. pſ 37. e Glo ord. ſ. Exod 2. f Ori. ſ Num. hom. 22. g Gre. ſ. 1. Reg. 14. h Am. epi. 56. Phil. de temulentia i Hie. ſ. Za. 14

Chriſtus. Apoſtoli. Fideles. Anima. Virgines. Continentes. Angeli. Iudæi. Iudæi, & Gentiles. Benè operantes. Caro. Sermo falſus.

Prudens, Prudentia.

PRUDENS eſt, qui rerum agendarum ſcientiam habet. Et prudentia eſt appetendarum & vitandarum rerum ſcientia.

Prudentia Dei dici poteſt *k* ipſe Filius Dei, qui & ſapientia Patris dicitur. *Jer.* 10.*b.* prudentia ſu eius Dei percuſſit ſuperbum. *Job.* 26.*d.* quia antiquus hoſtis per exceſſum præſumptionis ſuæ eum etiam perdidit, quem iniquæ perſuaſionis lege poſſedit, & dum audacter eum in quo nihil ſibi competebat appetiit: jure illum quem quaſi juſtè tenebat, amiſit. Prudentia itaque, non virtute percuſſus eſt, qui dum ad tentandum Deum ſolvitur, ab homine poſſidendo religatur, ut inde eũ, qui ſub ipſo erat perderet: unde eum illo, qui ſuper ipſum eſt, congredi præſumpſiſſet. Ipſe eſt prudens, qui tacuit. *Amos* 5.*d.*

Prudentia dici poteſt *l* fides in corde & ſapientia in myſterio abſcondita. *Pſ.* 78.104.

Prudentes ut ſerpentes ſunt, *m* qui cuſtodiunt caput ſuum Chriſtum, à quibus etiam diabolus ſpoliatur capite ſuo, qui alios exuere voluit. *Matt.* 10.*b.*

Prudens ſuper inimicos eſt, *n* qui vincit dæmones, & qui habens rectam fidem prudentior eſt Judæis & hæreticis. *Pſa.* 118. prudentiores filiis lucis filii hujus ſæculi ſunt. qualis fuit Paulus, qui prudentior fuit aliis Judæis, qui cum luce ſcripturarum remanſerunt in tenebris. *Luc* 16.*c.*

Prudentes virgines ſunt *o* qui procurant habere oleum doctrinæ neceſſariæ ad ſalutem. Et qui opportunum operandi tempus in corporibus amplexi ſunt. Item qui in gloriam Dei opera ſua faciunt, nec inanem gloriam quærunt. *Matth.* 25.*a.*

Prudens eloquii myſtici, eſt *p* qui novit vetus & novum teſtamentum, & qui prudens incantator dicitur. Et prudens auditor eſt, qui ſcit diſcernere vera à falſis. *Iſa.* 3.*a.* Et prudens qui tacet in tempore malo, eſt Eccleſiaſticus prædicator. *Amos* 5.*d.*

Prudentes à quibus abſconduntur myſteria, *q* ſunt Scribæ & ſuperbi, ideò opponuntur illis à Chriſto parvuli, ut probet ſe tumorem damnare, non acumen. *Matth* 11.*d.* Ipſi ſunt prudentes Judæorum, qui excæcati ſunt. *Iſa.* 29.*e.*

k Hie. ſ. Ier. 10 Gr. 17 m. 16. Ru. ſ. Amos 5. l Baſi. ſ. pſ. 48. Arn. ſ. pſ. 104. m Hil. ſ. Mat. can. 10. Amb. de fug. ſecu. 7. n Arn & Hil. ſ. pſ. 118 Hie. Algaſia. o Ori. ſ Mat. hom 32. Hil ſ Matth. can. 27. p Au 83 q 59 Hie ſ. Iſa 3. & ſ Amos 5. q Glo ord ſ. Matth 11. Hie. ſ. Iſ. 29.

Filius Dei. Fideles. Cuſtodientes Chriſtum. Vincens dæmones. Habens rectã fidem. Benè operantes in hac vita ad gloriam Dei. Prædicator. Scribæ. Doctores Iudæorum.

Pruina, *vide Gelu.*

Pruna, *vide Carbo.*

Prurire, Pruritus.

PRURIRE, eſt libidine ſcalpendi ardere. Et pruritus, eſt excurſus humoris ſpirabilis incluſi contra naturam, qui & prurigo dicitur. *Deut.* 28.*c.* poteſt autem deſignare *r* iram & furoris inſaniam.

Pruritus aurium, aut linguæ, dicitur eſſe in auditoribus detractationum & in detractoribus. Et prurientes auribus *ſ* ſunt qui placentia loquuntur. 2. *Tim.* 4.*a.* peculiariter autem dicitur hoc de hæreticis, qui occultè docentes ſuavius audiuntur, juxta illud. *Prov.* 9.*d.* Aquæ furtivæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuavior.

r Glo ord. ſ. Deut. 28. ſ Glo ord. ſ. 2. Tim. 4.

Detractiones. Doctrina hæretica.

Pſallere, Pſalmus, *Pſalterium*, Pſaltes, *vide Canere.*

Pſeudo.

PSEUDO idem eſt, quod falſus, unde pſeudopropheta, eſt falſus Propheta.

Pſeudopropheta eſt qui aliter ſcripturarum verba accipit quàm à Spiritu ſancto ſunt inſtituta, unde *t* hæretici dicuntur pſeudophetæ. *Ier.* 29.*b.* *Apoc.* 2.*d.* Pſeudopropheta eſt etiam inanis philoſophia eorum, qui circa Deum erraruut. *Apoc.* 16.*c.* Item cœtus phariſaicus, & omnes deceptores, qui unum corpus faciunt, ſunt pſeudoprophetæ. *Apoc.* 9.*d.*

Hie ſ Ier. 29 Aug ſ Apoc. hom 17. Rup. 9. ſ. Apoc. & 11.

Hæretici. Philoſophia. Cœtus Phariſaicus.

Ptiſana.

Ptiſana, eſt hordeum decorticatum, vel hordei ſuccus, ſive aqua vel pultis genus ex farina hordeacea. 2. *Reg.* 17.*e.* *Pro.* 27.*d.* ptiſanæ ſiccantur, cum carnis laſcivia per continentiæ rigorem conſtringitur.

Carnis laſcivia.

Pubertas.

Pubertas.

Ætas Patriarcharum.

PUBERTAS, eſt ætas in qua pubes naſcitur in maribus aut fœminis.
Pubertas Iſrael erat in Abraham & *Patriarchia*, quos accepit Deus puros & immunes ab idololatria. *Joel.1.b.*

Publicare, Publicus.

PUBLICARE, eſt manifeſtare, eſt publicum eſt quod & manifeſtum, & commune. Eſt etiam publicare, proſcribere ſeu publicè venale proponere.

Evagatio ſapientum.

Publicantur domus ſapientum, *a* quando ſtudioſa illa quietis ſuæ ocia ad omnem diſſolutioniæ evagationem exponuntur, doctrinæque ſecreta penetralia ad omnem curam vel curioſitatem proſtituuntur. *Dan.2.a.*

a Rica. de S. Vict de ſomn. Nabuc. 4.

Publicanus.

PUBLICANI erant, qui vectigalia & alios populi Romani reditus exigendos certo conſtituto pretio redimebant.

Gentilis populus.

Publicanus ſtans à longè in oratione, approbatus à Deo, *b* Gentilem populum ſignificat prælatum Judæis. *Luca 8.c.*

b Au. ſ. pſ. 74.

Pudenda, Verenda, Veretrum.

PUDENDA, ſunt membra pudoris in maribus & fœminis, quæ verenda etiam dicuntur.

Chriſti Crux. Humilitas Chriſti. Caſtitas.

Verenda Noe nudata. *Gen 9.d.* deſignant *c* crucem Chriſti & humilitatem carnis ejus, quæ Sem & Japhet, hoc eſt, Gentiles operuerunt, quia cognoſcunt in cruce & carne Chriſti, & laudant Dei virtutem.

c Ambroſ. de Tobia 20.

Verenda tegere fœminalibus, eſt *d* caſtitatem ſervare, quod unuſquiſque debet in ſe facere. Eſt etiam cauſas generationis rerum occultas nobis eſſe. *Lev.16.a.*

d Gloſ. ord. ſ. Lev. 16.

Turpitudo peccatorum. Senſibilia corruptibilia.

Verenda, quæ revelat Deus, ſunt peccata, quibus peccator confundetur. Et verecundiora revelata dicunt manifeſtatam turpitudinem peccatorum. *Jer.13.d. Nahu.3.b.*
Verenda viri, quæ apprehendit mulier deſignant *e* ſenſibilia generationi, & corruptioni obnoxia. *Deut. 25.c.*

e Phi. de ſpecial legib. 2.

Pudere, Pudor, vide Confundere.
Pudicus, Pudicitia, vide Caſtitas.
Puer, Puella, Pueritia.

f Am. ſ. pſ. 17. & ſ. 53. & ſ. Luc. 18. Hie. Agla. & ſ. Iſa 10. Ori ſ. pſa. 86. hom. 4 & ſu. Ier. hom 1.

PUER ſignificare ſolet eum, qui in tenera ætate eſt, quæ pueritia dicitur, quæ à ſeptimo anno uſque ad quartum decimum numerari ſolet. Quandoque autem ſignificat ſervum, & interdum filium, & nonnunquam ponitur ad diſtinctionem ſexus, quia puer eſt mas, puella verò fœmina.

Chriſtus.

Puer quandoque dicitur *f* Chriſtus, quem etiam ſignificat puer Iſaac, & puer Joſue. Ipſeque eſt puer imitandus. *Gen.21.a.37.f.41.b. Exod 33.c. Pſa.17. In titu.68. Iſa.6.b.10.c.42.a Hoſ.11.a. Matth.12.b.18.a. Marc.9.e. Luc.2.f.* Et pueritia Joſeph, puritatem vitæ Chriſti deſignare poteſt. Et puer Jeremias ætate, non ſenſu, nec ſpiritu prophetico, typus eſt Chriſti. *Jer.1.a*

g Ori. ſ. Matt. hom. 5. h Hie. ſ. Iſ 8. i Cle. Alex. 8. ped 5.

Spiritus ſanctus. Sermo Dei. Fideles. Diſcipuli Chriſti. Innocens. Simplex. Humilis. Humilitas.

Puer etiam, aut parvulus, ſignificare poteſt *g* Spiritum ſanctum. *Matt.18.a. Mar.9.e. Luc.9.f.*
Puer natus de propheteſſa, dici poteſt *h* ſermo Dei per Spiritum ſanctum natus in anima. *Iſa.8.a.*
Pueri dicuntur *i* fideles, & præcipuè Diſcipuli Chriſti, quos uſu & conſuetudine habebat familiares. *Pſ.8.68.112 Iſa.8.a.11.b.65.d. Matt. 11.b.19.b.21.b. Marc.10.b. Joa.21.b.* Et datur puer Deo, & etiam mundo: huic quidem tanquam ſeductos & errabundus: illi verò tanquam dilectus, & dicitur νήπιος, quaſi tener ac mollis. Dicuntur autem pueri, tum ob malitiæ ſimplicitatem, tum quia quantumcunque ſublimati, tamen pueri ſunt ſi comparentur ad ea quæ non aſſequuntur. Sed non omnes pueri æquales. *Heb.5.c.* pueri Job, eoſdem deſignant. *Job 29.a.* pueri etiam paſſim dicuntur innocentes & ſimplices, præcipuè autem malitia ſimplices, & etiam humiles, aut ipſa humilitas. *Gen.43.b. Luc.18.c.* Et puer infantulus Samuel, deſignat eum, qui adhuc regi debet, & duci ab alio. *1.Reg.1.d.* puer etiam Samuel magnificatus, deſignat humilem exaltatum, vel perfectum factum *1.Reg.2.c.* Ut ſit juxta illud. *Matt.18.a.* Niſi converſi fueritis & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Sicut è diverſo dicitur de ſuperbo. *Luc.10.c.* Videbam Satanam ſicut fulgur de cœlo cadentem.

Ori ſ. Iſa. hom 7. & ſ. Matt. hom. 5. Hil ſ. Matt. can. 13. Hie. ſ. Iſ. 8. tt. Am ſ. Lu 11. Gr ſ. 1 Re. 1. 2. k Ori ſ. Matt. ho 7. tom. 5. Am ſ Lu. 1 9 l Hie ſ Ioel 3. & Hoſ. 10. m Gr. 2. m. 18 n Be ſ Ge 26. Ru 2 ſ. Iſ. 11. o Ori. ſ. Gen. hom. 13. Am. 1. de Abra 5.

Carnales. Rudes aut infirmum fide. Imitatores Chriſti.

Pueri etiam, qui offeruntur Chriſto. *k* ſunt aut carnales & ſenſuales, & lacte opus habentes, & rudes in fide, & etiam imitatores Chriſti. *Matt.19 b.21.b.* Sic erat puer Ephraim. *Jer.31.d.* Et puer & puella, *l* ſunt infirmiores in fide. *Joel.3.a.* pueri autem Iſrael, dicebantur hæretici, quando tenebant ſimplicitatem fidei Eccleſiæ. *Hoſ.11.a.* pueros percutiunt hoſtes gladio, quia *m* eos tentationis ſuæ jaculis graviter vulnerant, quos necdum juvenilis conſtantia liberos, vel robuſtos ſervat. *Job 1.b.*

Prophetæ. Apoſtoli. Doctores. Evangeliſtæ.

Puer Abrahæ miſſus ad quærendam uxorem Iſaac, deſignat *n* ordinem Prophetarum, Apoſtolorũ, omniumque Doctorum, qui dum verbum prædicationis bonis mentibus faciunt ad unamquamque animam filio conjungendam, quaſi proviſores fiunt. *Gen.24.a.* Et pueri Abrahæ, qui foderunt puteos, *o* ſunt Moyſes & Prophetæ. *Gen.26.d* puer parvulus minans lupum & pardum, deſignat Apoſtolos regentes perſecutores ſuos, & divites. & Reges converſos. *Iſa.11.b.* Et puer Abraham coquens vitulum, ſignificare poteſt Prophetas ſimplicitatem habentes, & prædicantes Chriſtum. *Gen 18.a.* Iidem ſunt pueri Iſaac fodentes puteos, qui etiam deſignant Evangeliſtas. *Gen.26.g.* Et puer Eliæ videntes nubeculam, Prophetæ expectantes Chriſtum *3.Reg.18.g.* Et pueri ſedentes in foro, *p* erant Prophetæ prædicantes in ſynagoga, vel etiam Apoſtoli. *Matt.11.b. Iſa.8.d. Pſa.18.*

p Hil & Hie. ſ. Matt. 11 q Ru ſ Ge. 31 r Bed ſ Ge 18 Hie. ſ. pſ 84. Gr ſ 1 Reg. 2. & 1. m 26. Au 12. contra Fauſtum 35. & ſ pſ 44. & ſ Ioan tract. 24.

Judæi.

Pueri duo Abrahæ, qui non pervenerunt ad locum ſacrificii. *Gen.22.a.* deſignant *q* Judæos, qui cùm ſerviliter viverent, & carnaliter ſaperent, non intelligebant humilitatem Chriſti, nec paſſionem, qui & dividendi erant in duas partes. Ipſi expectant enim aſino, qui expectant adhuc Meſſiam. Eoſdem deſignat puer, *r* qui coxit vitulum, quia ipſi coxerunt Chriſtum in paſſione. *Geneſis 18.a.* puer quoque Iſmael, ſunt Judæi. *Gen.21.b.* Et puer ſacerdotis. *1.Regum.2.c.* erat populus ſynagogæ perfidis

paſtoribus

paſtoribus obſequens. Et rectè puer, quia infirma literæ tenens, in virum perfectum per Evangelium creſcere recuſavit. Idem deſignat miniſtrantes gulæ ſacerdotum. Et pueri inſultantes Eliſæo, & dicentes. Aſcende calve. ſunt Judæi crucifigentes Chriſtum in Calvariæ loco. 4. *Reg.* 2. *d.* Et puer habens quinque hordeaceos, eſt populus Iſrael, habens libros Moyſis: quos integros ſervabat, qui non penetrabat myſteria *Joan* 6. *a. Job* 1. *c.*

Miniſtri gulæ.

Pueri etiam duo Abrahæ, deſignare poſſunt utrumque teſtamentum. *Gen.* 22. *a.* In utroque enim prædicatur paſſio Chriſti.

Vtrumque teſtamentum.

Puer centum annorum erit, *a* qui habebit perfectam ætatem in fœlicitate. *Iſa.* 65. *d.* Vel puer centum annorum eſt, *b* qui hic diu pueriliter vixit, ſerviens vitiis, quod exponit addendo. Et peccator centum annorum, maledictus erit.

a Hie. ſ. Iſ. 65 b Glo. ſ. ord. ſ. Iſa 65.

Beatus. Diu peccans.

Puer Samuel, ſignificare poteſt *c* Gentilem populum noviter converſum, aut prædicatorem ex Gentibus. 1. *Reg.* 2. *a.* Et puer delicatus Ephraim deſignat Gentiles recenter converſos. *Jer.* 30. *d.* Item puer Centurionis. *Matth.* 8. *a.*

c Gr. ſ. 1 Re. 2 Hil. ſ. Matt can 7.

Gentiles.

Puer Eliæ dimiſſus in Berſabee. 3. *Reg.* 19. *a.* eſt *d* ſacerdotale miniſterium, quod templo Domini in Hieruſalem exhibebatur. Vel eſt puerilis ſenſus relictus Judæis.

d Beru. ſerm pa vo. 4.

Sacerdotale Miniſterium. Puerilis ſenſus.

Puer, quem ſuſcitavit Eliſæus, typus eſt *e* generis humani à Chriſto liberati. 4. *Reg.* 4. *c.* Vel populi Judaici mortui per idololatriam.

e Glo. ord. ſ. 4 Reg. 4 f Aug. ſ. 107 Gr. 9 m. 23

Genus humanum.

Puer Eliſæi cum baculo. *f* Moyſes cum lege. qui non valuit ſuſcitare genus humanum. 4. *Reg.* 4. *d.*

Moyſes cum lege.

Puer pauper & ſapiens, *g* eſt bona ratio, vel bonus intellectus: qui incipit in homine ab anno tertio decimo. Dicitur pauper, quia non omnis populus obtemperat ei. Dicitur ſapiens, quia creaturam dirigit in bonam vitam. *Eccl.* 4. *c.* puer etiam pauper & ſapiens eſt Chriſtus, qui melior Rege ſene & ſtulto in hoc mundo, &c

g Hie. ſ. Eccleſiaſten 4.

Bona ratio. Chriſtus.

Puer unus, eſt *h* ſenſus ſpiritualis, & Saul cum puero, eſt auditor cum ſpiritu. 1. *Reg.* 9. *a*

h Gr. ſ. 1 Re. 9

Senſus ſpiritualis.

Pueri dicuntur aliquando *i* in propria virtute confidentes, & maligni. *Iſa.* 40. *g.* 1. *Reg.* 2. *c. Sap.* 12. *c. d.* Et pueri principes, ſunt principes inſipientes & mali. *Iſa.* 3. *a.* Eoſdem deſignant pueri Pharaonis. *Gen.* 40. Et pueri jacentes in terra ſunt, qui innocentiam puerilem ſimulabant: qui cum terrenis deſideriis inhæſiſſent, ei terræ traduntur. *Thre.* 2. *g.* Et ad hos pertinent pueri Sodomorum. *Gen.* 19. *b.* In horum puerorum corde eſt ligata ſtultitia. *Prov.* 22. *c.*

i Bed. ſ. prov. 22.

Confidentes in propria virtute. Maligni. Principes inſipientes.

Puer Rex. dicitur *k* diabolus, quia à patris præceptis deſcivit. *Eccl.* 10. *c.* Generaliter autem juvenes dicuntur in ſcriptura, qui à veteri autoritate deſciſcunt, & cana præcepta parentum contemnunt, qui neglecto Dei mandato, cupiunt ſtatuere traditiones hominum.

k Hie. ſ. Eccleſiaſten 10

Diabolus. Contemnentes præcepta maiorum.

Puella dicitur *l* anima nondum vitiis corrupta, & puellæ Rebeccæ, ſunt animæ imperfectiores adhærentes perfectioribus. *Gen.* 24. *g. Exod.* 11. *b.* puellæ etiam filiæ Pharaonis, dici poſſunt animæ. *Exod.* 2. *a.* puellæ quoque ſunt mentes electorum integræ per innocentiam, & decoræ per virtutum claritatem. *Lev* 22. *b.* 1. *Reg.* 9. *b. Zach* 8. *a.*

l Gr. ſ. 1 Re. 9 Hie. ſ. Zac. 8 Iſy. ſ. Lev 22.

Anima. Eccleſia.

Puellæ filiæ Pharaonis. *m* Eccleſias ſignificare poſſunt. *Exod.* 2. *a.* Et puella Nahaman, dici poteſt Eccleſia ex Gentibus. 4. *Reg.* 5. *a.*

m Amb. de initia myſt. 3.

Puella dici poteſt anima in peccatum lapſa, qualis fuit Dina corrupta à Sichen, ut hujuſmodi anima corrupta eſt à diabolo. *Gen.* 34. *a.* Deſignat etiam puella, in malum, ipſam voluptatem allicientem ad peccatum. *Matt.* 14. *b.*

Hil. ſ. Matt can. 14.

Anima peccatrix.

Puella Hebræa quæ erat apud Nahaman, typus eſt *n* prophetiæ: cujus aliqualis notitia pervenit ad Gentes, cui etiam crediderunt. Vel eſt particula ſacræ doctrinæ, quam rapuerunt latrones, hoc eſt, Philoſophi, eam ſibi uſurpantes. Et etiam fama legis parvula: quia lex nullum ad perfectum ducere valuit. 4. *Reg.* 5. *a*

n Aug. ſ. 168 Ru. 5. ſ. Re 19

Prophetia. Particula ſacræ doctrinæ. Fama legis.

Puella ſaltans, *o* Eccleſiam Romanam ſignificare poteſt, quæ accipit in diſco caput Joannis, quando veneratur Chriſtum, vel ſenſum ſpiritualem. & tradit matri. hoc eſt, ſynagogæ in fine mundi. *Mar.* 6. *c.*

o Hieron. ſ. Marc 6.

Eccleſia Romana.

Puella, ad quam ingrediuntur pater & filius. *Amos* 2. *c.* dici poteſt *p* litera legis: ad quam Judæi & aliqui Chriſtiani ingrediuntur. Vel eſt libido, quam ſacerdos & Clericus amplectuntur.

p Glo. ord. ſ. Amos 6.

Litera. Libido.

Puerpera, vide Parere.

Pugillus, Pugnus.

PUGILLUS, dicitur quaſi parvus pugnus, pugnus autem eſt manus contracta, ſive complicata, quaſi ad pugnam parata.

Pugillus quo aquas metitur Deus, deſignare poteſt *q* potentiam Dei, qua poteſt comprehendere omnes gentes, & ad fidem deducere. *Iſa.* 40. *c.* Deſignat etiam punitionem, qua Deus citra condignum punire dicitur malos.

q Hie. ſ. Iſ. 40

Potentia Dei. Punitio citra condignum.

Pugillus plenus ſimilæ. *Le.* 2. *a.* 5. *c.* 6. *b.* deſignat *r* fidem: & ipſum ſapere juxta capacitatem ſuam. Ut enim, qui pugillo plus vult comprehendere, nihil proficit: totum quippe defluit. Sic menſura ſcientiæ de Deo. eſt fides. Credere enim oportet accedentem ad Deum. *Rom.* 14. *d. Hebr.* 11. *b.*

r Iſy. ſ. Lev. 6.

Fides. Scientia juxta capacitatem

Pugillus etiam plenus ſimilæ in manu ſacerdotis, deſignat *ſ* verbum promiſſionis Chriſti, quo pollicitus eſt, non rapiendos de manu ſua. quos ipſe ſuſceperit. Vel deſignat ſummam ſcientiæ apud Chriſtum permanere. *Lev.* 5. *c.* 6. *c.*

ſ Iſy. ſ. Le. 5. 6

Promiſſio Chriſti. Summa ſcientia in Chriſto.

Pugillus hordei *t* brutalem voluptatem ſignificare poteſt, vel modicam. *Ezec.* 13. *d.*

t Hie. ſ. Ez. 13

Brutalis voluptas

Pugno percutere, *v* pravitate, hoc eſt, ſpernendo, vel non conſulendo proximum exaſperare: vel etiam opere ipſum lædere. *Exod* 21. *b. Iſa.* 58. *b.*

v Glo. ord. ſ. Exod 21.

Lædere proximum.

Pugillaris.

PUGILLARES, ſunt tabulæ cereæ, vel ligneæ, ſive alterius materiæ, in quibus ſtylo ſcribitur: dictæ quod pugno comprehendantur, vel à pungendo, quod ſtylo in his pungendo ſcribatur. *Luc.* 1. *f.* poteſt ſignificare *x* legem, in qua erant myſteria de Chriſto, quæ nunc confirmantur.

x Glo. ord. ſ. Luc. 1.

Lex.

Pugio.

PUGIO, eſt teli genus, à pugno dictum, quo facilè apprehenditur: Vel dicitur quod cominus præſentius pugnetur.

Pugin

Verbum Dei. Pugio Phinees, quo confodit peccantes. *Num.25.b.* gladium *a* ſpiritus deſignat, hoc eſt, verbum Dei quo peccatores confodiuntur. a Ori ſ. Num. hom. 20.

Pugnare, Pugnator, Pugna, vide Bellum.
Pugnus, vide Pugillus.
Pulcher, Pulchritudo, vide Decor.

Pulex.

PULEX, eſt animalculum hominibus infeſtum, quod ſaliendo confugit: dictum eſt, quod ex pulvere generetur, quo nomine dictus eſt etiam vermiculus, qui in herbis & præcipuè braſſicis naſcitur, eiſque nocet, ponitur in hyperbole rei parvæ, ac minimi momenti. *1. Reg. 26. d.*

Pullulare.

PULLULARE dicuntur arbores, quum è radice novæ plantæ ſurgunt.

Virtutes orientes. Pullulantes ſpicæ novas virtutes *b* orientes, deſignant, quæ pullulant in culmo uno, hoc eſt in una charitate. *Gen. 41. a.* b Ly. ſ. Ge. 41

Multiplicatio fidelium. Pullulans cornu Iſrael deſtructa Ægypto. *Ezec. 29. d.* ad literam *c* dici de Zorobabele. Deſignat autem multiplicationem Chriſti, & fœtificantem Eccleſiam, deſtructa Gentilitate. *Pullulant* etiam rami præſciſi trunci, quum fideles reſurrectione Chriſti multiplicati, longè lateque creſcunt. *Iob 14. b.* c Glo. Ord ſ. Ezec 29. Gr. 12. m. 4.

Pullus.

PULLUS, eſt parvus fœtus quorumcunque animalium, tam volatilium, quàm & terreſtrium. d Cle. Alex. 1. pæd. 1. 5.

Immunes à vitiis. Simplices. Pueri baptizati. Chriſtus. Pulli ſunt, qui vitii jugum *d* non ſubierunt: qui ab improbitate minimè domiti ſunt, ſed ſimplices & ad ipſum ſolum patrem exilientes, non equi ſubjugales, qui ad propinquorum uxores hinniunt, & fœminarum inſano amore tenentur, ſed liberi, & recenter geniti, qui propter fidem exultant, celeriter ad veritatem currentes, veloces ad ſalutem, mundana proterentes, & conculcantes. Et pullus aſini ad vitem alligatus, eſt ſimplex & infans populus ſermoni alligatus, qui vitis eſt ferens ſanguinem, ut vitis vinum. Ut enim vinum eſt corpori poculentum, ita ſanguis ſpiritui. *Gen. 49. b.* pullus etiam aſinæ, cui inſedit Chriſtus, ſignificare poteſt pueros baptizatos. *Matt. 21. e.*

Chriſtus. Pullus novus, humanitatis, quæ in Chriſto eſt unita, novitatem, & ſenii expertem, & cum ſimplicitate, *e* æternitatem oſtendit. *Zach. 9. b. Matt. 21. a.*

Fideles. Pulli gallinæ, ſunt fideles ſub Chriſto. *Matt. 23. d.* Et pulli turturis, *f* ſunt filii Eccleſiæ. *Pſa. 83.* pulli quoque corvorum, ſont Chriſtiani ex gentibus infidelibus orti. *Pſa. 146.* Et pulli aquilæ ſunt, qui nondum divinitatis contemplatione apti ſunt paſci, ideò lambunt ſanguinem contemplando humanitatem & paſſionem Chriſti. *Iob 39. d.* e Cle. Ale 1. pæd. 5. Ori ſ. Matth. hom 26. Cle. Alex. 1. pæd 5.

Contemplativi. Mundities & ſimplicitas. Duplex charitas. Duplex gemitus. Pulli columbæ, ſignificare *g* poſſunt contemplativos. Et duo pulli ſignificant munditiam & ſimplicitatem, vel duplicem actum charitatis, vel duplicem gemitum, vel legis meditationem & ſcientiam. *Lev. 1. d. 5. b. 12. c. 14. d. 15. b. Num. 6. b.* f Aru ſ pſ. 83. 146

Gentilis populus. Pullus aſinæ, ſignificare poteſt Gentilem populum, & eos, qui non ſunt aſſuefacti portare jugum Domini. Sic pulli cameelorum & aſinorum *h* decem. *Gen. 32. d. 49. b. Iſa. 30. e. 32. d. Matt. 21. a. Luc. 19. e. Zach. 9. c.* Et pulli corvorum ſunt filii Gentilium peccatis nigri, quibus Deus præparavit eſcam, convertendo eos ad fidem *Iob 39. d. Pſa. 146.* Gre. 5. mo. 36. Euc ſer. ſpi. 1. g Ber n ſ 1 in ramis palm. Hy. ſ. Lev. 12.

Opera bona. Pulli turturis, dici poſſunt *i* opera bona per carnem acta. *Pſa. 83.* h Ori ſ. Gen. hom 17. & ſ. Matt ho. 14. & ſ Lu ho. 37

Sequens deſideria ſua. Pullus onagri, ſignificat omne agreſtium genus, quod naturæ dimiſſum motibus, loris dominantium non tenetur. Et qui in pulvere cuncta, quæ deſiderat: per effrænatam libertatem quærit, quid aliud, quam pullo onagri eſſe ſimilis concupiſcit? ut diſciplinæ hunc lora non teneant, ſed audenter vagus per ſylvam deſideriorum currat. *Iob 11. c.* Hil. ſ. Matth. can. 20. Chry. ſ. Gen. hom. 67.

Diſcipuli hæreticorum. Pulli avolantes de nido, ſunt diſcipuli *k* hæreticorum eos deferentes. *Iſa. 61. a.* Gr 30. m. 12.

Sectatores diaboli. Pulli aquilæ, in malum, ſunt ſectatores *l* diaboli, ejus rapacitatem imitantes. *Iob 39. d.* Euc q in pſa.

Pulli hirundinis, vide Hirundo.

Pulmentum, Pulmentarium, Pultes.

PULMENTUM eſt cibarium, ad modum pultis factum, & ſumitur pro coctis cibis, qui cum pane eduntur, & pro omni molli edulio. *Pultes* autem fiebant ex farina, aqua, & malle, ſeu caſeo. Hu. ſ Zac. 9. & ſ pſ. 146. 1 Au. ſ pſ 83.

Simplices. Bona opera. Pulmentum ex hœdis, quod obtulit Jacob *m* patri, ſignificat ſimplices, quos Chriſtus offert Deo Patri, vel bona opera. *Gen. 27. a.* Gr. 10 m. 15. k Hu ſ. Iſ. 16

Res temporales. Pulmentum, quod coxit Jacob. *Gen. 25. d.* res *n* temporales modicè ſumptas ſignificare poteſt, & etiam infidelitatem & vanitatem venditam propter primogenita, hoc eſt, propter cœleſte regnum. l Hu ſ Iob. 39 Euc ſer. ſpi. 5

Epiſtola Apoſtolica. Pulmentum dici poſſunt Apoſtolicæ epiſtolæ, quæ quaſi veteris legis carnes condiunt, & decoquunt & conditas *o* præbent eſui. *Agge. 2. a.* m Glo ord. ſ. Gen. 27.

Condire humana divinis. Pulmentum præparare, eſt humana divinis *p* condire. *Exod. 12. f.* Quod pulmentum non licuit Hebræis exeuntibus de Ægypto præparare, quia urgent Ægyptii, hoc eſt, mundani, ne Evangelii ſapore auſteritatem legis, vel mundani dogmatis condiamus. n Gloſ ord. ſ. Gen 25. Bed ſ. Ge 25. o Hi ſ. Agg. 2 p Glo. inte. ſ. Exod. 12.

Pulmentum de venatione Eſau, quod petebat Iſaac, deſignat *q* ceremonias legis, quas ad tempus Deus acceptabat. *Geneſ. 27. a.* q Glo. int. ſ. Gen. 27.

Pulmo.

Superbia. PULMO, eſt ex viſceribus, natura ſpongioſus, & ideò ſpiritus capax, dividitur in ſimilitudinem ungulæ bovis, ipſo reſpiramus, qua ratione cor refrigeratur. Solet deſignare *r* ſuperbiam tumidam & inflatam, quæ hyſſopi humilitate purgatur. *21. e.* r Aug ſ pſ. 50

Pulſare.

PULSARE, eſt ſæpè percutere, & pulſatur oſtium, & pulſantur inſtrumenta muſica.

Pulſare

Digitized by Google

Pulſare oſtium, eſt, *a* perſeverare in oratione. Pulſamus etiam benè operando. *Luc.11.b. Matt.7.a.* Pulſare etiam dicitur ſponſus. *b* quando inſpirat aliquid faciendum. *Cant.5.a.*

Perſeverare in oratione. Inſpiratio.

a Am. ſ. Lu. 11 Gre. 6. Reg. Epiſt. 37. b Ru. ſ. Cant. 5.

Pultes, vide Pulmentum.

Pulvillus, vide Cervical.

Pulvis.

PULVIS, eſt minutiſſima terra, quæ levi vento facilè ſpargitur, more cineris.

Pulvis pedum Dei, dicitur nebula. *Nahu.1.a.* & deſignat *c* Sanctos è terra elevatos, vel certè malos ſua caligine veritatem obtenebrantes. *Sancti. Mali.*

Pulvis alius, quo linienda eſt domus. *Lev.14.f.* Rectam *d* interpretationem ſcripturæ ſignificat. Et pulvis pedum eſt interpretatio Evangeliorum. *Marc.6.b.* *Recta interpretatio ſcripturæ.*

Pulvis tenuiſſimus aromatum, eſt, *e* quum virtutes recogitando teruntur, & uſque ad ſubtilitatem occulti examinis revocantur. Intelligitur autem univerſa multitudo virtutum. *Exod.30.d.* Eaſdem deſignat pulvis pigmentarii. *Cant.3.c.* *Virtutes.*

Pulvis aliquando ſignificat *f* progeniem. *Gen.13.d.28.c.* Faciam ſemen tuum ſicut pulverem terræ, pulveri enim terræ comparatur multitudo, quando numerari non poteſt. *Num.23. Iſa.29.a.* *Progenies.*

Pulvis dictus eſt homo: *g* quia ex pulvere quantum ad corpus compactus eſt. Et quum dicitur pulvis, humana vilitas & abjectio deſignatur: quia & ex pulvere eſt, & in pulverem redigitur. In pulverē autem reverti dicuntur, qui ſuam agnoſcunt vilitatem. Hunc pulverem comedit ſerpens. *Gen.3.d.18. Job.10.b.39.b. Pſal.103. Eccl.12.c. Iſa.40.d.47.a. Soph.2.a.* *Humana vilitas.*

Pulvis etiam eſt *h* humiliatio, ſeu humilitas pœnitentiæ: & pulvis vituli datur in potu, in pœnitentiam videlicet & contemptum ſuperſtitionis, & diaboli: ut diſcat homo contemnere, quod in ſeceſſum projici videat. *Exod.32.e. Mic.1.c.* Et pulvere conſperſum caput, eſt humiliatum per cognitionem propriæ vilitatis: & per pœnitentiam pro terrenis operibus. *Gen.18.d. 1. Reg.4.c. Pſal.102. Thr.3.d. Ezech. Iſa 49.f. 27.f.* Deſignatur etiam in condemnatis pœnitentia inutilis: quando in judicio mittent pulverem ſuper capita ſua. *Apoc.18.b.* *Pœnitentia.*

Pulvis, aliquando eſt *i* deſiderium: & etiam laudes ad inanem gloriam ſpectantes honores: & demum terrena omnia. *1. Reg.2.b. Pſal.7. Jer.50.b.* Et pulvis excutiendus, ſunt divitiæ, & cætera temporalia, & vana omnia: & etiam levia peccata. *Matt.10.b. Luc.9. Marc.5.b. Iſa 52.a.* Superbi abſconduntur in pulvere, quando terrenis negotiis opprimuntur, ut in judicio non cognoſcantur notitia approbativa. *Job 40.a.* *Deſiderium. Vana laudes. Honores. Terrena. Levia peccata.*

Pulvis deſignat *k* mentem terrenis infixam: quem pulverem comedit ſerpens. *Gen.3.c. Pſ.29. Iſa.56.d.* In pulverem reducit Deus, quādo homo dimiſſus ſibi cujuslibet tentationis aura rapiatur. *Job.10.b.* *Mens terrena.*

Pulvis præterea ſignificat malos, *l* & ipſam impietatem, & tam peccatum mortale, quàm veniale: & ſunt pulvis, quos projicit ventus, quia inconſtantes & aridi. *Pſa.29.34.43. Iſa.41.d. Hoſ.13.b.* Pulvis quoque erant minora peccata Gentilium, & peccatum in deliberatione, & etiam in opere. *1. Reg.2.b. Iſa.51.f.* Et pulvis pedum ſunt terrena opera. *Iſa.49.f. Amos 2.c. Mich.7.d.* Et pulvis fundatur in terram, quando peccatores prius inconſtantes & leves, fide & gratia ſolidantes. *Job.7.28.d.39.b.* *Mali. Impietas. Peccatum mortale & veniale.*

Pulvis dicitur *m* potentia diaboli, quæ rapitur à vento divinæ virtutis, & detrahitur in terram, uſque ad pulverem. *Iſa.16.a.17.d.25.d. 41.a.* Hæc eſt pulvis Tyri. *Ezec.26.c.* Huc referri poteſt pulvis terræ percuſſus à Moyſe, & pulvis ſparſus. *Exod.8.d.9.b.* *Potentia diaboli.*

Pulvis mortis dicitur, *n* quia mortui rediguntur in pulverem, vel ſunt Judæi, à quibus traditus eſt Chriſtus in mortem. Vel ſunt impii, morti deſtinati, quos tanquam pulverem projicit ventus. *Pſ.21.* *Judæi. Impii.*

Pulvis interdum eſt *o* cogitatio, & pulvis in oculis: ſunt phantaſmata rerum terrenarum, quæ impediunt contemplationem cœleſtium. Unde prius purgandus eſt oculus à pulvere, deinde fovendus aſſidua contemplatione. Et ſordes pulveris, levitas cogitationum improbarum. *Iob.7.b. Iſa.47.a.* *Cogitationes. Phantaſmata.*

Pulvis projiciendus, eſt *p* terrena intelligentia, & dogmata hæretica. *Lev.14.f.* Et pulvis equorum Nabuchodonoſor, ſunt hæreticorum cavillationes, & ſuggeſtiones dæmonum. *Ezec.26.q. Iob.2.b.* *Terrena intelligentia. Hæreſes. Suggeſtiones dæmonum.*

In pulvere dormiunt oſſa, vel vitia cum malo. *Iob 20.b.* quia *q* uſque ad pulverem, hoc eſt, ad mortem pravæ conſuetudines eum non deſerunt. In pulvere ſimul dormiunt dives & pauper, quia quantum ad corpus ſimiliter corrumpuntur boni & mali. Vel quia dives & pauper quieſcunt in deſideriis terrenis. *Iob 7.d.21.c. Gen.3.d.* *Mors.*

c Hie. ſ. Na. 1. d Iſ. ſ. Lev. 14. e Gr. 1 m. 39 & ſ. Cant. 3. Ricca. de S. Vict. 5. de arca myſt. 6. f Hie. ſ. Iſ. 29. g Aug. de Gen. ad literam 8. Georg. Venet. Cant. 2. tom. 3. cap. 15. h Hieron. de veſte ſacerdo. & ſ. Ezec. 27. Gr. ſ. 1. Reg. 4. Aug. ſ. pſ. 73. Rup. 10 ſ. Apoc. i Baſi. ſ. pſ. 7. Am. ſ. Lu. 9. Hie. epiſt. Et factum eſt. Gre. ſ. 1. Re. 2. & 23 mor. 7. Aug. ſ. pſ. 7. k Caſſ. ſ. pſ. 26. Hie. ſ. Iſa. 65. Gre. 9. m. 37. l Amb. 2. de inter. 5. Hil. ſ. pſalm. 1. Hie. ſ. Iſ. 5. 49. & ſ. Mich. 7. Aug. ſ. pſ. 34. Gre. 8. mo. 11. & 12. mor. 3. & 30. mo. 10. m Hie. ſ. Iſ. 19. n Au. epi. 110. & ſ. pſa. 21. o Gre. ſ. Reg. 1. & 8. mor. 11. & 14. mor. 9. p Hi. ſ. Ez. 26. Gre. 3. mo. 19. Lyc. ſ. Lev. 14. q Gr. 15. m. 4. 24. 16. & 8. mor. 23.

Punctus.

PUNCTUS, eſt initium magnitudinis indiviſibile ſecundùm omnem dimenſionem. Interdum autem ſumitur pro momento temporis.

Punctum, quo derelicta dicitur eſſe Gentilitas. *Iſa.54.c.* deſignat *r* breve eſſe totum illud tempus comparatum æternitati. Sic puncto comparatur gaudium hypocritæ in hac vita, quia breve, & quia tota hac vita velut punctus eſt quantumvis ſit longa. *Iob 20.a.* Et dicuntur in puncto ad inferna deſcendere, quia ſæpè ſubito moriuntur, & quia mors illos occupat inſperata. *Brevitas temporis.*

r Hie. ſ. Iſ. 54. Greg. 15 mor. 19.

Pungere.

PUNGERE, eſt aliqua re acuta & quaſi in punctum terminata, corpus percutere.

Pungere dicitur per metaphoram gladius conſcientiæ, quando ipſam animam remordet. *Prov.12.c.*

Pupugiſſe dicuntur Judæi Chriſtum. *Apoc.1.b.* quia graviter eum & tormentis & verbis blaſphemis affixerunt. *Morſus conſcientiæ.*

Punire, vide Caſtigare.

Pupilla.

PUPILLA, eſt pars oculi parva, in qua velut in ſpeculo ſpecies, ſeu forma rei viſæ formatur & exprimitur.

Pupilla

Pupilla oculi Dei, ponitur in hyperbole, *a* pro re maximè dilecta à Deo. *Zach.2.c.*

Senſus ſpiritualis.

Pupilla oculi eccleſiæ dici poteſt *b* ſenſus ſpiritualis in doctoribus, qui ſunt velut oculi eccleſiæ. *Pſ.16.*

Pupilla dicitur non tacere, *c* quam dolemus & lachrymas fundimus pro peccatis. *Thre.2.f.*

a Gl. ord. ſup. Zac.9. b Hie ſ. pſ.16. c Glo. ord ſup. Thre.2.

Pupillus, Orphanus.

Pupillus dicitur impubes, qui deſiit eſſe in patris poteſtate, vel morte, vel emancipatione. Es propriè pupillus eſt, qui non habet patrem, Orphanus autem, qui nec patrem habet, nec matrem.

Renuncians mundo & diabolo. Teneri in fide.

Pupillus eſt, *d* cui mortuus, eſt mundus pater, & Babylonia mater. *Exo.27.d. Pſa.9.67.145.* Pupilli etiam ſunt *e* electi teneri in fide, qui gratia paſcuntur, & patrem jam pro ſe mortuum nondum vident. *Iob.24.a. Ier.7.a.* Populus enim eccleſiæ pupillus non inconguè dicitur, quia mortui patris eſt filius. Super hunc pupillum irruunt hæretici. *Job.6.d.* Pupillus itidem eſt, qui diabolum patrem non habet, nec Gentilitatem matrem. Pupillum autem, cui non eſt adjutor, liberat Chriſtus, dum unuſquiſque mortuo antiquo patre diabolo, ad ſanctæ Eccleſiæ ſinum currens, exhortationis adjutorium invenit, qui jam deſideria mundi prerſequentes fugit. *Iob.3.b.c.29.b. Zac.1.c.*

Deſerentes diabolum. Iudæi amiſſo regno.

Orphani fiunt filii peccatoris *f* quando deſerunt diabolum. *Pſa.108.* Orphani autem facti ſunt filii Judæorum, quando amiſerunt regnum quaſi patrem.

Infideles. Peccatores. Diſcipuli hæreticorum.

Orphani ſunt, *g* qui Deum ſe patrem poſſe habere ſanctè vivendo non credunt, & qui eos ab hoc errore abduxerit, Orphanum occidere dicitur, quia fecit, ut habeat patrem Deum. *Pſa.93.* Hac ratione non reliquit Deus ſuos orphanos, *h* quibus ipſe eſt pater, & dat eis Spiritum ſanctum in privilegium adoptionis. *14.b.*

Pupilli, quorum Deus non miſeretur, ſunt, *i* qui Deum patrem peccando amiſerunt. *Iſa.9.c.10.a. Thre.5.a.* Diſcipuli etiam hæreticorum ſine magiſtris remanentes, *k* pupilli dicuntur. *Iob.2.b.*

d Hil. ſ. pſ.67. e Gr.5.mo.11. & 16 mo.12. & 19.& 29. mo.16. Hie ſ. pſ.9. Au ſ. pſ.49. f Arn & Aug ſ. pſ.108. g Arn. ſ. pſ.93. h Au. ſ. Ioan tract.73. i Hie. ſ. Iſ.9. k Gr.16.mo.11.

Puppis, vide Navis.

Purgare, vide Mundus.

Purgamentum.

PURGAMENTA ſunt ſordes, quæ ex aliqua re immunda & lurida terguntur & purgantur. Græcè peripſamata dicuntur. *1.Cor.4.c.*

Purificare, vide Mundus.

Purpura, Purpureus.

Sanguis & paſſio Chriſti. Martyrium. Crux Chriſti. Tolerantia paſſionum. Regnum Chriſti. Honos Patriarcharum. Repreſſio vitiorum. Spes regni cœleſtis. Fulgor charitatis. Fideles. Elementum aqua. Dignitas ſacerdotalis. Tyrannica potentia. Exterior cultus Hæreticorũ.

PURPURA, eſt piſcis ex concharum genere, è qua ſuccus elicitur ad tingendas veſtes, qui etiam purpura dicitur, ſeu purpureus color: qui nigrantis roſæ ſplendore ſublucet, aſpectui gratiſſimus.

Purpura, quia ex conchis, eliciebatur, *l* ſanguinem Chriſti & paſſionem deſignare poteſt, & etiam paſſiones Martyrum: & tollerantiam paſſionum amore regni perpetui exhibitam. *Exod.25.a.27.c.18.a. Prov.31.c. Mar.15.b.* Et purpureus aſcenſus ferculi Salomonis, eſt crux Chriſti, & paſſiones Martyrum per quas aſcenderunt ad ferculum. *Cant.3.c.*

Purpurea veſtis Chriſti, *m* regnum totius mundi Chriſto datum deſignare poteſt, quia eſt inſigne regiæ poteſtatis. *Matt.27.c. Ioan.19.a.* Poteſt etiam ſignificare honorem Patriarcharum.

Purpurea etiam veſtis regia, *n* repreſſionem vitiorum ſignificare poteſt, & ſpem regni cœleſtis, & fulgorem caſtitatis, ſeu potius charitatis. Item fideles, martyrium affectantes, qui ſunt indumentum Chriſti regis. *Exod.28.a.35.a. Cant.7.c.*

Purpureus color in velo ſanctuarii, & in veſte pontificis *o* elementi aquæ figuram gerere poteſt. *Exo.25.a.26.a.f.35.a.46.a.38.c.39.a. Eze.27.b.* poteſt etiam regiam dignitatem ſacerdotum exprimere, de quibus. *Pſa.138. Mihi autem nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum.*

Purpura, cùm ſit regiæ dignitatis inſigne, in Tyro *p* tyrannicam potentiam deſignare poteſt. *Ezech.27.c.* Idem deſignat in meretrice magnâ. *Apoc.17.a.*

Purpura in indumento idolorum, *q* exteriorem ornatum hæreticorum, quo charitatem, qua non habent, oſtentare geſtiunt, deſignare poteſt.

l Am. de Tob. 20. Gr.30.m.10. & ſ. Cant.31 & ſ. Exo.b 18 Bed ſ. Pro.31. m Cyr.12. ſu. Ioan 15. n Ori. ſ. Exod. hom.8. Gre ſ. Can.7. o Phi. de congreſſu. &c. Cle. Alex 5. ſtrom. Orig ſ. Exod. hom.13. p Hie ſ. Exe. 27. de veſt. ſacerdot. Gre.2. paſt.3. Rup.10 ſ. Ap. q Hie ſ. Ier.10

Purus, vide Mundus.

Puſillus, vide Parvus.

Puſillanimis.

Abjectio Chriſti. Infirmi in fide.

PUSILLANIMIS eſt, qui imbecilli eſt animo in adverſis.

Puſillanimitas ſpiritus Chriſti, *r* ipſius abjectionem in paſſione nobis indicat. *Pſa.54.*

Puſillanimes, dicuntur *ſ* infirmi in fide. *Iſa.35.b.*

r Hie ſ. pſ.54. ſ Hie ſ. Iſ.35.

Puſtulá, Papulá.

Hæreſis. Voluptas carnis.

PUSTULA, eſt ſpecies occultæ vomicæ, ſive tuberculum, in ſummitate cutis naſcens, quæ à papula dicitur.

Puſtula in cute, ſeu papula erumpens, *t* hæreſim ſignificare poteſt, aut etiam carnis voluptates. *Lev.13.a.18.f.*

t Glo in ſ. Levit.23.

Putare, Putatio, Exiſtimare.

Remiſſio peccatorum. Reſecatio inutilium. Paſſio Chriſti. Baptiſmus. Iudicium. Prædicatoris officium. Colere Evangelium.

PUTARE, eſt falce ſuperflua & infrugifera ex vite, aut quacunque alia plantâ à veris & fertilibus reſecare, & purgare. Et putari ratio dicitur, in qua ſententia pura fis. Unde putare ſumitur pro cogitare, ſeu excogitare. *Gen.40.c.* Portare me putabam omnes cibos. Expectare. *Luc.1.f.* Quis putas puer iſte erit? Exiſtimare. *Gen.42.f.* Putavit nos exploratores eſſe. Reputare. *Job 13.a.* Ut putaremini eſſe ſapientes. Exiſtimare autem, comparare. *Pſa.49.* Exiſtimaſti iniquè, quòd ero tui ſimilis. Judicare. *Tob.9.a.* Quem quidem hominem exiſtimabat. Sperare. *Pſa.72.* Exiſtimabam, ut cognoſcerem.

Putatio remiſſionem ſignificare poteſt, vel reſecationem *v* inutilium in ſenſibus, vel intellectibus. Item paſſionem Chriſti, & baptiſmum, in quo reſecantur omnia peccata, præcipuè orignale, demum ipſum futurum judicium. *Can.2.c. Iſa.5.b.* Eſt etiam putatio prædicatoris officium, in reſecandis vitiis.

Putare vineam, *x* eſt colere doctrinam evangelicam. *Lev.25.a.*

v Ori. ſ. Can. hom.24. Gre. ſ. Can.2. Bern. ſ. Can. ſer 58. x Iſy ſ. Le.25.

Putare dicitur Deus, quando aliquid faciendum ordinat. *Iſa.41.f.* Juravit Dominus exercituum. Si non ut putavi, ita erit.

Ordinatio Dei.

a Gl.ord. ſup. Iſa 53.
b Ly. ſ. Ex.a}
c Gr. 10.m 28
d Hie. ſup. Amos 6.
Gr 20 mo.8.
e Gr 21.m.8.
f Hie ſ. Iſ.66

Putamus Chriſtum quaſi leproſum, *a* quando pro noſtra lepra ipſum percuſſum eſſe conſideramus. *Iſa.53.a.* Et putant contemnendum angelum, *b* qui contemnunt aut non honorificant Chriſtum, & qui non honorant prælatum. *Exod.13.c.*

Contemnentes Chriſtum. Non honorantes prælatum.

Putat ſe conſumptum, *c* qui tot tentamentis obſidetur: ut ipſa eorum numeroſitas eum penè ad lapſum deſperationis inclinet. *Job.11.d.*

Putant hæretici ſe habere vaſa cantici David, hoc eſt, *d* ſacram ſcripturam, *Amos 6.b.* Putantur autem ipſi vita indigni, quia ad ſigna, quæ exhibent, nulla humilitate concordant. Vel eccleſia fatetur hæreticos vita indignos, quia ſub nomine Chriſti militant contra nomen Chriſti. *Iob.30.a.*

Putat aurum robur ſuum, *e* qui fiduciam habet in rebus temporalibus & caducis. *Iob.31.c.*

Putantes ſe mundos in hortis, ſunt *f* vacantes voluptatibus, & cum hoc ſe mundos eſſe reputantes. *Iſa.66.a. Iob 22.a.*

Confidentes in temporalibus.

g Gr.te.m.15.

Putat ſe liberum quaſi pullum onagri, *g* qui cuncta, quæ deſiderat, per effrenatam libertatem quærit. Ut diſciplinæ hunc lora non teneant, ſed audenter vagus ſuperflua deſideriorum currat. *Iob.c.*

Puteus.

PUTEUS eſt, qui intra terram defoſſus, perpetuas ibique naſcentes, & non adventitias habet aquas, ſed à vivo fonte manantes. Aliquando autem ſumitur pro fonte.

h Au.t de Spiritu S 20.
Hie ſ. Hoſ 1.
Am de Iſa. 1.
Phi de temulentia
Or ſ. Ge.h. 10 12 & ſ Nu. ho 12.
Bed. ſ. Ge 24 30.
i Or ſ. Gen. hom 7.
Am pro. ſup Lu Chry ſup. Pſa. 93.
k Ru ſ Ca 4.
l Bed ſ Ge.29
m Pri. ſ. Gen. ho.13.
n Amb. de Iſaac 4.
o Be ſ Ge. 26
p Au ſo 79
Bed ſ Ge.29
q Amb prol. ſu Luc.
Phil de ſomniis.
r Rup 4 ſ Ioa.
ſ Am ſ pro, in Luc.
t Glo ord. ſup. Can. 4.
v Ori. ſ Gen. ho.13. & ſup. Num. ho.12.
Bed. ſ. Ge 26.
x Baſ. ſ pſ 7.
Ori ſ Ge h.3.
y Au ſ. Apo. hom. 9.
Au 83. q 64. & ſ Io tra.15.
z Or. ſ Num. hom.12.
Hie ſ pſ 54.
Au ſ pſ 88.
aa Gre 18. mo.17.
Rup. 5. ſ. Apo.

Puteus aquæ vivæ *h* profunditatem & altitudinem ſacræ ſcripturæ ſignificare ſolet. Ut puteus viventis. *Gen.16.d.24.Exod.2.* Et puteus, quem vi abſtulerant ſervi Abimelech, ſunt myſteria obſcura. *Gen.31.c.* Et puteus quem foderunt principes. *Num.21.d.* profundam ſapientiam myſteriorum Dei ſignificat. Et puteus Elim, id eſt, arietum, vel fortium, eſt doctrina eccleſiæ *Iſa.15.e* Puteus etiam novis legem Evangelicam deſignat, quæ eſt fons aquæ ſalientis in vitam æternam *Gen 26.e.* Ad puteum invenitur Rebecca, & Rachael, & Sephora, quia virtutes in aquis viventibus verbi Dei nutriuntur. Et qui jungitur Domino, in puteis jungitur, hoc eſt, in divinorum librorum meditatione. Puteus viventis & videntis, eſt ſacræ ſcripturæ profunditas, quam nobis ad mentis irrigationem præbuit omnipotens Deus.

Altitudo ſacra ſcriptura. Myſteria. Profunda ſapientia. Evangelica doctrina. Scientia rationalis.

Puteus quem vidit Agar, *i* gratiam novi teſtamenti ſignificat, & legem ſpiritualiter intellectam, & ſcientiam rationalem viſum mentis acuentem, & animi obtutum purgantem. *Gen.21.c.* Et puteus foſſus eſt altitudo legis, quam fodiunt doctores ſarculo linguæ, purgant terrenas cogitationes, veniunt ad ſpirituales, & perveniunt ad illam altitudinem ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam oculus non vidit, &c. Venientes autem ad puteum, in altitudine legis eccleſiam agnoſcunt.

Puteus aquarum viventium, *k* eſt B. Virgo Maria, in qua erat abundantia doctrinæ cœleſtis. *Can.4.d.*

Virgo Maria.

Puteus ad quem venit Jacob, qui erat opertus. *Gen.29.a.* legem *l* Moyſis ſignificat. Et etiam Spiritum ſanctum, *m* qui opertus erat ante adventum Chriſti. Significat etiam puteus clauſus baptiſmum, *n* qui clauſus erat ante adventum Chriſti. Et putei foſſi & obruti *o* doctrinam legis ſignificant carnaliter intellectam. *Gen.26.d.* Eoſdem puteos fodit Iſaac, quando Chriſtus aperuit myſteria legis & prophetarum: quæ diabolus operire conabatur.

Lex vetus. Spiritus ſanctus. Baptiſmus.

Puteus juramenti ubi invenitur Iſaac, eſt *p* baptiſmus, ubi invenitur Chriſtus. *Gen.24.g.* Eundem ſignificat puteus opertus lapide, ut diximus. *Gen.39.a.*

Baptiſmus.

Putei quatuor, quos fodit Iſaac, ſic ſe habere poſſunt: *q* ut tres ſignificent ſcientiam elementorum, quartus autem ſcientiam cœlorum. Vel in homine tres putei ſunt corpus, ſenſus & oratio, qui cognoſcuntur: quartus eſt mens, quæ non ita cognoſcitur. Puteus quoque juramenti, ſcientiam naturalem, ſeu diſciplinam de naturalibus ſignificare poteſt: cujus Dominus adducitur teſtis. *Gen.26.d.46.a.* Super hunc puteum ſedit Chriſtus, *r* quando omnem ſcientiam mundanam ſubegit. *Ioan.4.a.*

Scientia naturalis. Scientia moralis.

Puteus, qui dictus eſt *ſ* abundantia, ſcientiam moralem deſignare poteſt, inventus eſt cedentibus Allophylis: quia bonitas moralis abundat aliis, ſibi reſtrictior. *Gen.26.e.*

Puteus aquarum viventium, *t* dici poteſt eccleſia, vel ejus doctrina. *Can 4.d.*

Eccleſia.

Puteus tertius eſt *v* confeſſio Trinitatis per univerſum orbē dilatata: unde & hic puteus dicitur latitudo. Et putei tres, dicunt ſcientiam trium perſonarum. *Gen.26.a.* Et puteus, eſt fides Chriſti ad quam venitur per Moyſen, hoc eſt, per legem: *Num.21.d.* Denique cujuſque rei ſcientia obſcura, puteus dici poteſt: quum verò ſit clara, fons, aut fluvius.

Confeſſio Trinitatis. Fides. Scientia obſcura.

Puteus, quum habet aquam propriam, *x* animam cum virtutibus deſignare poteſt. *Pſa.7.* Et puteus in anima, dici poteſt cœleſtis ſenſus, & imago Dei. Puteus etiam dicitur cor: quod foditur, quum examinatur: obruitur autem à dæmonibus bonas cogitationes auferentibus, & pravas inducentibus. *Gen.26.b.* Et puteus abyſſi, eſt cor profundum iniquitate. *Apoc.9.a.20.c.*

Anima ſeu cor. Cæleſtis ſenſus & imago Dei.

Puteus profundus & obſcurus, ſuper quem ſedebat Chriſtus. *Ioan.4.b.* profunditatem *y* humanæ miſeriæ, quam Chriſtus aſſumpſit, ſignificare poteſt.

Profunditas humana miſeria.

Putei bituminis, *z* hæreſes ſignificare poſſunt: & etiam infernum. *Gen.14.b.* Dicitur etiam infernus puteus interitus. *Pſa.54.1.Mach.7.* Et putei Seon, dici poſſunt hæreſes, & artes magicæ. *Num.21.e.* Poteſt etiam puteus ſignificare diabolum: & hæreticum. Eſt etiam puteus profundum iniquitatis. Et puteus abyſſi. *Pſa.68.Apoc.9.a.20.c.* Item obſtinatio. *Prov.23.b.* Puteus etiam abyſſi dicitur *aa* mendacium obſcurum & ſine fundo, cujus clavem dicitur habere diabolus.

Hæreſes. Infernus. Artes magicæ. Diabolus. Hæreticus. Profundum iniquitatis. Obſtinatio. Mendacium.

Putiphar.

bb Phil. 1. alle
Bed. ſ. Ge.29.

PUTIPHAR eunochus, cui venditus eſt Joſeph, cujus uxor fecit ipſum Joſeph mitti in carcerem, deſignat *bb* mentem ſub ſimplicibus & ſuperfluis voluptatibus ſervientem. *Gen.39.a.* Ut autem erat eunuchus, & emit Joſeph, deſignat caſtos ſuſcipientes Chriſtum.

Mens ſerv ens voluptatibus. Caſtus ſuſcipiens Chriſtum.

Putidus, Putor, vide Fœtere.
Putreſcere, Putredo, Computreſcere.
Putreſieri, Imputribile.

PUTRESCERE, eſt putridum fieri. Putridum autem eſt corruptum & reſolutum, ut ſtercus.

Compu-

Deleri peccata. Relabi in peccatum. Computreſcere dicitur jugum à facie olei, *a* quando peccata delentur per miſericordiam Dei. *Iſa.10.f.* Putreſcunt etiam cicatrices peccatorum, quando peccator ad ſe revertitur. *Pſa.37.* Vel cicatrices putreſcere eſt ſanato jam peccatorum vulnere, rurſus in tentationem ſerpere, atque ex eorum ſuggeſtionibus poſt ſuperinductam cutem pœnitentiæ, fœtorem culpæ doloremque ſentire.

Non citò puniens Deus. Quaſi putredo dicitur fuiſſe Deus domui Juda. *Hoſ.5.d.* quia *b* ut lignum putreſcens non ſtatim conſumitur, ſed diu durat, donec conſumatur, ita Deus non ſtatim perdit peccatores, ſed expectat ad pœnitentiam.

Tribulatio mali. Corruptio peccati. Putredo dicitur pater hominis, *c* quia omnis homo ab origine jam vitiata deſcendit. *Iob.17.d.* Dicitur autem primus homo putredo, & non vermis, quia ipſe licèt ſit corruptus, non tamen eſt natus corruptione.

Putredo ligni, exterior quidem *d* tribulationes ſignificare poteſt, interior verò corruptionem peccati, quæ coram Deo fœtida eſt, unde dicitur cadaver putridum. *Iſa.14.e. Ioel.2.e.* Et putredo caſtrorum eſt corruptio & fœtor peccatorum. *Amos 4.d.* Computreſcunt extales, *e* quum peccati meatus ab effuſione conſueti fœtoris penitus interit, intus permanente corruptione. *3 Reg.5.e.* Ad hæc referuntur putrefactio aquarum, & fluvii, & terræ, propter ranas. *Exod.7.d.8.d.* Computruerunt jumenta in ſtercore ſuo, hoc eſt, quorum Deus venter eſt, in voluptatibus ſuis. *Ioel.1.d.* Caro induitur putredine, quum multi ſunt in eccleſia, qui victi deſideriis tu[r]pibus ad corruptionis putredinem defluunt. *Iob.7.b.* 41.c. Sic dicuntur putruiſſe cicatrices. *Pſa.37.* Putredo in oſſibus mulieris pravæ, *f* eſt corruptio in virtutibus hæreticorum. *Prov.12.a.*

a Hie ſ Iſ.10. Gre ſ Pſ 37. ho.1. & ſ. Cahom.1. Gr 9. m 40. & 7.reg epiſ. 53 & ſ Pſ 37 b Hie ſ ho 5. c Gr 13. m.22 & 17.m.9. d Au.ſ.pſ.45. e Gr.ſ.1 Reg. 5 & 8.m.21. & ho. 10 Hie.ſ.Iſa 14. & ſ. Amo.4. & ſ Ioel 1. f Bed.ſ.Pr.12.

Iſrael. Corruptus per peccatum. Putrefactum lumbare, *g* eſt Iſraël infectus vitiis & erroribus, vel iis, qui prius erat juſtus, & poſtea corruptus eſt per peccatum. *Ier.13.a.* Et quaſi putredo conſumitur homo, *h* dum carnis ſuæ corruptione conteritur. *Iob.13.d.25.d.* Ubi primus homo dicitur putredo, & filius ejus vermis, quia ex putredine naſcitur vermis.

g Hie ſ.Ie.13 h Gr.11.m 25 & 17 m.9.

Pœna inferni. Damnati carentes voluptatibus. Invidia. Putredo in diabolo, eſt pœna inferni. Et computreſcentes piſces ſine aqua, *i* ſunt damnati carentes voluptatibus, quas hic habebant. *Iſa.50.b.* Et computreſcens manna, *k* deſignat pœnam non hic laborantium, & pœnam avarorum. *Exod.16.e.* Putredo diaboli, *l* erit in inferno, ubi omnibus erit abominabilis. *Ioel.2.*

Putredo oſſium dicitur invidia. *Prov.14.d.* quia *m* corrumpit quicquid robuſtum virtutis eſt in homine. *Prov.14.d.*

i Gl in ſ.Iſ 50 k Gre Nyſſ de vita Moyſis. l Rup.ſ Ioe 2. m Bed ſ. Proverb.14.

Imputribile lignum dicunt hæretici rationes ſuas eſſe, quas perpetuas & inſolubiles reputant. *Iſa.40.*

Pygargus.

Pygargus, eſt capra quædam ſylveſtris, non diſſimilis damæ. Aliquibus videtur aquilarum genus, aliquibus herodiorum. Ponitur inter animalia munda. *Deut.14.a.* Unde non erit ex genere aquilarum, aut herodiorum, quæ inter immunda computantur.

Pygmæus.

PYGMÆI, Hebraicè Gamadim dicuntur, hoc eſt, nani, ſunt homines cubitales & ſagittarii. *Eze.27.c.*

Pyra, Pyramis.

Ignis inferni. PYRA, lignorum congeries igni comburenda. Pyramis autem eſt moles maxima quadrata, ita conſtructa, ut à ſolo lato in acutum tendat in morem flammæ, quales erant in Ægypto.

Pyra grandis, quam fecit Deus, typus eſt ignis judicii, inferni, qui paratus eſt malis. *Ezec.24.c.*

Pyrata.

Dæmones. PYRATA, eſt latro marinus, non tamen invenitur in ſacra ſcriptura. Sed ſolent pyratæ dici dæmones, *n* qui in mari hujus ſæculi fideles infeſtant.

n Au.ſ.pſ.42. Hie.ſ.Iob.16.

Python.

PYTHON, eſt genus, ſerpentis. Et python ſpiritus, eſt diabolus, qui dabat reſponſa per fœminas, aut viros, qui dicebantur pythonem ſpiritum habere.

Seductores ſimplicium. Pythones ſunt, *o* qui non Chriſto ſerviunt, ſed ſuo ventri; & per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium. *Lev.20.d. Rom.16.c.*

o Iſy ſ Le.20.

Vox Iudæorũ & hæreticorum. Quaſi pythonis vox erat *p* vox Judæorum, & hæreticorum: quia fallax & deceptoria. *Iſa.28.a.* Reprehenduntur autem, qui non auditi à Deo ad pythones confugiunt, ſicut Saul. *1.Reg.28.a.*

p Hie ſ.Iſ.29. & ſ Ier.12.

Quadrans.

QUADRANS, *q* eſt monetæ genus, quarta videlicet pars aſſis. Et quadrataria permutatio eſt velut quædam compenſatio, quum aliud redditur, aliud ſignificatur ſolutum. In balneis olim lavandi ſolvebant quadrantem.

q Am.ſ.Lu. 12.

Quadrans noviſſimus ſolvendus, *r* eſt compenſatio peccati per charitatem. Vel peccata terrena etiam perpetuò ſolvenda. *Matth.5.d. Mar.12.c.*

r Au.ſ ſer. domini in monte.

Quadrare, Quadrum, Quadrangulum, Quadratum.

Sancti. Quadrare, eſt in quadrum aliquid redigere. Quadrum autem ſeu quadratum eſt, quod quatuor æqualibus lineis conſtat, ad rectos angulos terminatis. Quadrata autem figura eſt ſtabilis, nec facilè mobilis.

Quadrata ligna, dici poſſunt *ſ* Sancti undiquaque ſtabiles, ex quibus conſtituitur arca diluvii, hoc eſt, eccleſia. *Gen.6.c.* Iidem ſunt quadrati lapides, ex quibus conſtruitur altare. *Ezec.40.f.* Et templum Salomonis. *1.Reg.5.d.*

Perfectio Sanctorum. Quadrum altare *t* perfectionem Sanctorum ſignificat, & etiam quadrangulum rationale. Et quadrum atrium centum cubitorum, ſunt perfecti in virtutibus, *Exo.27.a.28.c.30.a.39.b.* Hieruſalem quoque cœleſtis in quadrum ædificatur. *Apoc.21.* ut reſpondeat omnino quadrilatero, & quia in illam non ingrediuntur, niſi perfecti, ſeu ab omni vitio purgati. Idem ut deſignetur ſumma pax & concordia.

ſ Au.15.civ. Dei.16 & ſup pſa 88. Bed.ſ Gen.5. Geo. Ve. Can. 3.10 88.medu concen. 3. t Gr.ſ Ezech. hom.22. Au.11. Apoc. Gre. Nyſſ de vita Moyſis.

Qua-

Quadrangulum autem rationale, ſtabilitatem virtutis indicat. Nam quadrata figura non facilè de loco movetur.

Quadrangulati in oſtio templi, deſignant quatuor evangeliſta, & virtutes: per quæ ingredimur in eccleſiam. 3. *Reg* 6. *d*.

Quadrangulum limen templi, *Ezech*. 41. *c*. firmitatem fidei deſignat, per quam etiam ingredimur in eccleſiam.

a Gl. ord. ſup. Thren. 3. Vir. 6. Æneid. b Lyr. ſ. Iſ. 9.

Quadri lapides, quibus concludit Deus vias animæ. *Thre*. 3. *b*. validas *a* tribulationes ſignificant: & antiqui hoſtis perſecutiones: & quatuor affectus animi, quibus nos impugnat diabolus: de quibus Virgil. Hinc metuunt, cupiunt, gaudentque, dolentque.

Quadros lapides vocant hæretici *b* ſuas rationes, quas fortes eſſe putant: & etiam ſuos graviores doctores, *Iſa*. 9. *b*. *Amos* 5. *c*.

Evangeliſta. Virtutes. Firmitas fidei. Tribulationes. Quatuor affectus animi. Rationes & doctores hæreticorum.

Quadriga, vide Currus.

Quadrupes.

c Amb. 2. de Spir. ſanct. 11. d Hie. ſ. Iſ. 30.

QUADRUPES, eſt animal quatuor habens pedes.

Quadrupedia dici poſſunt *c* homines terrenis rebus, variiſque concupiſcentiis dediti, *Actor*. 10. Et quadrupedes in deſerto, *d* ſunt dæmones Judæi, & peccatores in hoc mundo ſine Deo, *Iſa*. 30. *b*. juxta Septuaginta.

Homines terreni. Dæmones. Judæi. Peccatores.

Quadruplum.

e Amb. apol. David. 5.

QUADRUPLEM, eſt quater tantum. Quadruplum autem redditur pro ove, quando *e* corpus ex quatuor elementis conſtans, ſuſcitatur cum quatuor dotibus, 2. *Reg*. 12. *b*.

Dotes corporis.

Quærere, Inveſtigare, Requirere, Inquirere, Perquirere.

QUÆRERE, eſt quæ ſit res aliqua inveſtigare: aut alio modo rem ipſam abſentem, aut ignotam exquirere. Inveſtigare autem eſt, quaſi per veſtigia quærere. Interdum quærere, eſt acquirere, *Pſal*. 118. Mandata tua quæſivi. Conari, 1. *Reg*. 19. *a*. Quærit pater meus Saul occidere te. Cupere. *Exod*. 2. *c*. Quærebat occidere Moyſen. Imitari, *Pſa*. 68. Quærite Dominum, & vivet anima veſtra. Interrogare. *Deu*. 18. *b*. Quærat à mortuis veritatem. Prætendere, 2. *Reg*. 20. *f*. Tu quæris ſubvertere civitatem. Requirere, *Gen*. 37. *c*. Interrogavit, quid quæreret. Studere, *Eccl*. 7. *a*. Noli quærere fieri judex. Requirere autem præter hoc quod eſt diligenter quærere, eſt etiam deſiderare, 1. *Reg*. 20. *d*. Requiretur ſeſſio tua. Exigere. *Gen*. 9. *a*. Sanguinem animarum veſtrarum requiram. Ulciſci, 2. *Par*. 24. *f*. Videat Dominus & requirat.

Adventus Chriſti.

Quærens Deus virum juxta cor ſuum, 1. *Reg*. 13. *c*. adventum Chriſti deſignat. Oſtendit etiam benè diſcutiendum eſſe eum, qui in prælatum eligendus eſt.

Diſcutere eligendum.

f Hil. ſ. pſ. 138

Inveſtigavit Deus ſemitam & funiculum Chriſti, *f* ſecundùm quòd per prophetas prædixit, quæ futura erant de Chriſto, *Pſal*. 138.

Cognoſcens Deus omnia ſecreta.

Inveſtigat lucerna Domini omnia ſecreta ventris: qui occulta mentis penetrat: ut ea, quæ in ſeipſa & de ſeipſa latebant animam, ante ejus oculos ſludio reducat. *Prov*. 20. *d*.

g Gre. 4. mo. 17. & 8. moral. 23. h Am. ſ. pſ. 9. i Hie. ſ. Ez. 34. Gre. ſ. Ezech. hom. 11. k Glo. ord. ſu. Iſa. 63. l Gr. ſ. 1. Re. 9

Vindicta Dei. Iudicium Dei.

Exquiri ſanguinem Joſeph, eſt mortem Chriſti vindicari, *Gen*. 42. *d*. Requirere autem dicitur Deus *g* quia judicando diſcutit: non requirere verò quæ ignoſcendo in ſuo jam judicio impunita derelinquit, *Job*. 3. *a*. Et quærit manè eum, quem examinat in judicio. *Job* 7. *d*. 10. *b*. 31. *b*. Requirit etiam Deus ſanguinem animarum de manu omnium beſtiarum, *h* quum vindicat Martyres. *Gen*. 9. *a*. *Pſal*. 9. Et requirit ſanguinem peccatoris de manu ſpeculatoris non annunciantis malum, *i* quando caſtigat prælatum, cujus negligentia perit populus, *Ezec*. 3. *e*. Et requirit gregem de manu paſtorum, quum exigit ab eis gregem quem ſcandalizando perdiderunt: ut ſuſpendatur eorum collo aſinaria mola. *Ezech*. 34. *c*.

Solitudo Chriſti in paſſione.

Quæſiſſe dicitur Chriſtus auxiliatorem, *k* ut oſtendatur in paſſione relictus fuiſſe ſolus. *Iſa*. 63. *b*. Ita dicebat ipſe. *Pſal*. 141. Non eſt qui requirat animam meam.

Chriſtus quærens peccatores.

Quærens Saul aſinas, eſt *l* Chriſtus, qui venit quærere oves perditas. 1. *Reg*. 9. *a*. *Pſa*. 118. deſignat etiã prædicatorem quærentem animas peccatrices, quas ad Chriſtum convertat. Unde reprehenduntur

m Au. de paſto. 7. Gr. 7. ſ. Io. 5.

mali paſtores non quærentes oves errantes. *Ezech*. 34. *a*. *Zac*. 11. *d*. quia *m* paſtores, qui proprias expetunt delicias, aut commoditates, dominici gregis damna non curant, neque aliquo afficiuntur zelo, aut deſiderio ad ſalutem animarum ſuorum ſubditorum. Nec quærunt quod perierat, quando deſperatione averſos à Deo, non reſtituunt ad ſpem ſalutis, promittendo ex Dei miſericordia veniam. Quæſita autem civitas, eſt eccleſia, quam quæſivit Chriſtus, ut ovem perditam. *Iſa*. 62. *d*. Qui venit quærere & ſalvum facere quod perierat. *Luc*. 19. *b*.

n Am. ſ. Lu. 13. & de viduis. Gr. ho. 31 o Glo. in. ſup. Iſa. 16. p Hie. ſ. Iſa. 1. q Hie. ſ. Ie. 30

Quærens Chriſt. opera.

Quærens Chriſtus fructum in ficu, non contentus foliis. *Lu*. 13. *b*. eſt *n* quærens opera in ſynagoga, non contentus ceremoniis & traditionibus. Aut certè quærit opera in genere humano.

Chriſtus juſtè judicans.

Quærit Chriſtus judicium, *o* quia juſtè judicabit. *Iſa*. 16. *d*. Quod ad ultimum judicium referri poteſt, quum dicet malis. Ite maledicti, &c.

Non quærere dicitur Deus ſacrificium à Judæis: *p* oſtendens ideò ſe ſacrificia offerri illa juſſiſſe, ne idolis offerrentur, atque ita docet legem ſpiritualiter intelligendam. *Iſa*. 1. *d*.

Requirens, quem non habebat Sion, propter peccata ſua, *q* eſt Deus, vel Chriſtus. *Ier*. 30. *c*. Non quærentes etiam Sion, erant ſacerdotes ejus, vel principes, qui non curabant ſalutem animarum, vel etiam angeli relinquentes obſtinatos.

r Hie. ſ. Iſ. 21. 26. 55. & ad Lætam. ſ Ori. ſu. Luc. hom. 18. Am. de virg. 3. & de Iſaac. Iſ. ſ. ſ. 118.

Quærere Deum. Pœnitentia in hac vita.

Quærere abſolutè, eſt quærere Deum & divina, qua ratione dicitur. *Matth*. 7. *a*. Qui quærit, invenit. Puniuntur autem, *r* qui non requiſierunt Dominum. *Iſa*. 21. *c*. 33. *a*. Quærunt in anguſtia Dominum, qui in proſperitate ipſum quærere nolebant: *Iſa*. 26. *c*. *Pſalm*. 17. 119. Quærere autem Dominum, dum inveniri poteſt, eſt agere pœnitentiam in vita. *Iſa*. 55. *b*. 65. *b*. Quærunt Jeſum dolentes, qui ſollicitè laborant, & pœnitentiam agunt. Non eſt autem quærendus *ſ* in foro & plateis: ſed in templo, ut inveniatur. *Luc*. 2 *f*. *Can*. 5. *d*. Quærebat ipſum ſponſa in lectulo, hoc eſt, in quiete. *Can*. 3. *a*. Hoc etiam eſt quærere, quæ ſurſum ſunt. *Col*. 3. *a*. Exquirit Deum in toto corde, qui non facit opus Dei negligenter, ne repellatur à Deo. Et exquirit viam juſtificationum Dei, qui legem inveſtigat, aut Chriſtum,

qui

qui finis eſt legis. *Pſa.*118. Requirens Deum, eſt, qui per *a* creaturas venit in notitiam & amorem creatoris. *Pſa.*52. Quærimus etiam ipſum legendo: & quærit Deum manibus, qui benè operatur, *Hoſ.*5.*b.*

Quærebant Judæi Dominum de die in diem: *b* quum faciebant quotidie legis juſtitias: & corde ipſum non colebant. *Iſa.*58.*a.* Quærent autem melius Dominum in fine ſæculi, quando reliquiæ convertentur. *Hoſ.*3.*b.* Dicuntur autem quærere Dominum in gregibus & armentis, *c* quum offerunt ſacrificia de gregibus non grata Deo. *Hoſ.*5.*b.*

Non expectare præmium. Quærerent fruſtra Dominum, *d* qui præmium æternum non expectarent. *Iſa.*45.*d.* Non dixi ſemini Jacob. Fruſtra quærite me.

Scrutare ſcripturas. Quærens Rebecca à ſervo Abrahæ de Iſaac veniente, quis eſſet: deſignat *e* ſcrutandas eſſe ſcripturas, ubi de Chriſto inſtruimur. *Gen.*24.*g.* Eſt etiam eccleſia, quæ per Prophetarum & Apoſtolorum dicta, quid de Chriſto credere debeat intelligit. Quærere etiam precioſas margaritas, *f* eſt in lege veteri myſteria inveſtigarè: & doctrinæ ſacræ ſimul cum operibus vacare. *Matt.*13.*f.*

Requirunt legem ex ore ſacerdotis ſubditi. *Mala.*2.*b.* quia *g* ad ipſum ſpectat docere legem. Quærens autem populus ſcientiam Dei, deſignat habentes curam & ſolicitudinem, ac cupiditatem ſalutis ſuæ. *Exod.*18.*c.*

Quærere Chriſtum in tribulatione. Quærit ſponſa dilectum in lectulo per noctem. *Cant.*3.*a.* quum *h* intra ſecreta cordia cubilia in tribulatione ſpiritus ipſum deſiderat. Quærit & non invenit: quia à Deo inſpirata mens aſſidua ſuavitate illa intima perfrui concupiſcit: ſed corruptio prohibet. *Can.*5.*b.* Quæſivit autem paululum inter errantes: & tunc non invenit.

Quærentes Jeſum inter cognatos & notos, ſunt volentes ſervare ritus ceremoniarum Judaicarum: ubi tamen non invenitur. *Luc.*2.*f.*

Velle comprehendere Deū. Quærens Jacob nomen Dei. *Gen.*32.*d.* deſignat *i* volentem comprehendere Deum. Requirentes autem turbæ Chriſtum facta die, deſignant *k* per fidem eſſe quærendum. *Ioan.*6.*c.*

Quærere Deū per fidem. *Exigens lex pœnitentiam.* Quærens Moyſes ab Aaron hircum pro peccato. *Lev.*10.*d.* deſignat legem exigentem pœnitentiam à peccatoribus quum ſacerdotes admittere debent.

Habēs juſtus Chriſtum. Non quærit panem ſemen juſti. *Pſa.*36. quia *l* habet abundantiam doctrinæ, vel ſemen eſt ipſa doctrina continens in ſe Chriſtum panem vitæ; ideò non opus eſt, ut quærat panem, quia jam habet Chriſtum.

Quærere bona Hieruſalem propter domum Domini, eſt, *m* ut qui ſunt civitas, fiant domus Dei. Vel eſt optare, ut eccleſia proficiat ad æternam fœlicitatem. *Pſa.*121.

Tradere ſapientiam ſenibus. Quære readoleſcentulū ad calefaciendum David ſenem, eſt *n* tradere ſapientiam ſenibus, in quibus maximè viget. 3.*Reg.*1.*a.*

Negligere ſapientiam ſæcularem. Non quærentes Medi aurum, nec argentum, ſunt *o* prædicatores de eloquentia & ſapientia ſæculari minimè curantes. *Iſa.*13.*d.* Quærunt autem aquas egenus & pauper, quum Gentiles quærunt veram doctrinam in Philoſophis, & mentis quietem, & refrigerium gratiæ, quæ non ſunt in eis. *Iſa.*41.*d.*

Fides Apoſtolorum vera. Quærentes pauperes ſpicas in valle Raphaim, ſunt *p* Apoſtoli credentes inter Judæos. *Iſa.*17.*d.*

Quæſierat Ezechias reſiduum annorum ſuorum, *q* quaſi optans adhuc vivere, vel conſiderans, quantùm poſſet vivere ſecundùm naturam. *Iſa.*38.*b.*

Salvari omnes prædeſtinatos. Nullum quæri ex numero gregis Domini, eſt *r* omnes prædeſtinatos ſalvos fieri. *Ier.*23.*a.*

Quærunt homines mortem, quando *ſ* quærunt requiem à malis. *Apoc.*3.*c.*

Quærare judicium jubetur. *Iſa.*1.*e.* quia *t* non eſt omnium judicare.

Non requirit Dominus deſuper diem nativitatis Job, *v* quum non convertit Judam, ut Petrum & cæteros Apoſtolos, ad pœnitentiam. *Job* 3.*a.* Vel requirit Deus, *x* quæ judicando diſcutit, non requirit verò, quæ ignoſcendo in ſuo jam judicio impunita derelinquit. Hic ergò dies, id eſt, peccati delectatio, à Domino non requiritur, ſi animadverſione ſpōtanea puniatur. Vel non requirit deſuper diabolū, quum non eum reparat, ut hominem, quia non peccavit per carnis infirmitatem, nec alio inſtigante.

Non requirent beati miſericordiam & veritatem Dei. *Pſal.*60. quia *y* præſentem habebunt. Unde dixit Chriſtus. In illa die non rogabitis me quidquam.

Negligere ſtudia ſcientiæ. Quæri Danielem, ut occidatur. *Dan.*2.*b.* eſt *z* occaſionem, ſive excuſationis alicujus opportunitatem captare, quo tutius atque liberius, & cum ſecuriori conſcientia ſacræ etiam eruditionis ſtudia diſſoluta mens poſſit abjicere.

Examinare peccata. Quærens ſacerdos, an capillus leproſi ſit flavus, &c. eſt examinans circumſtantias peccatorū. *Lev.*13.*e.*

Non quærentes Dominum erant *a* Gentiles: quem tamen invenerunt: quia poſt ea credentes rectè quæſierunt. *Iſa.*65.*a.* Inquirentes etiam Dominum *bb* ſunt ex gentibus venientes ad fidem quæ prius Deum non cognoſcebant. Sic è diverſo, Judæi ſunt non inquirentes. *Pſa.*33. *Iſa.*9.*b.*

Rabies diaboli contra Chriſtum & ejus membra. Quærens Pharao occidere Moyſen, deſignat rabiem diaboli in Chriſtum & ejus membra. *Exod.* 2.4.*c.* Quærentes animam tam Chriſti quàm aliorum fidelium, ſunt *cc* dæmones, & Judæi: ſicut viri Anathoth quærebant animam Jeremiæ. *Pſal.*37.53. *Ier.*4.*g.*11.*d.* Et quærunt à Deo eſcam catuli leonum, quum dæmones, aut hæretici pervertunt animas. *Pſa.* 103. Dicuntur autem catuli leonum quærere à Deo eſcam: quia nihil poſſunt aſſumere, niſi quantum Deus permittit. Quærunt etiam mala Chriſto, qui crimina quærebant, ut eum multi traderent. *Pſa.*37. Quærunt autem animam mali & dæmones, ut perdant. *Pſa.*34.39.69. Quærunt etiam animam bene boni, qui ſalvam cupiunt. *Pſa.*141. Quærebatur autem peccatum Chriſti, & non inveniebatur à diabolo, & Scribis & Phariſæis. *Pſal.*9. Vel quæritur peccatum impii, & non invenitur ad emendationem, cujus non eſt dignus.

Judæi & hæretici contra Chriſtum & fideles.

Ceſſatio victimarum. Non quærens Balaam amplius auguria. *Nu.*24.*a.* deſignat *ee* Iſraelem de victimis carnalibus amplius non curantem.

Convincere hæreticos. Quærere impium, eſt *ff* diſputare cum hæretico, ut impietatis convincatur. *Pſa.*36. Sic requirunt eos, qui remanſerint de Gog, qui in totum conantur tollere hæreticos. *Ex.* 39.*d.* Et inveſtigant abſcondita Eſao: quum doctores fideles hæreticorum aſtutias detegunt. *Abdi.b.*

Quærere de viventibus mortuos, *gg* eſt interrogare dæmones de rebus viventium. *Iſa.*8.*d.*

Quærebat requiem ſpiritus immundus, *hh* dum volebat perpetuò manere in Gentilitate. *Matt.*12.*d.*

Quærens artifex quomodo ſtatuat ſimulachrum, *ii* eſt hæreticus, qui conatur ſua firmare dogmata. *Iſa.*40.*e.*

a Hil. ſ pſ 52. Aug. ſ pſ 76. Greg. 6. reg. ep. 56. b Hie ſ Iſ. 58. & ſ. Hoſ 3. c Ru ſ. Hoſ 5. d Glo in. ſup. Iſa 45. e Gl. ord ſup. Gen. 24. f Ori ſ Matt. cap. 13. g Gl. ord ſup Mal a. h Gr. 22. m. 8 & ſ. Can. 5. Ber ſ. Can. ſer 75. Rup. ſ. Can 5. i Gl in. ſ. Gen. 32. Am. de virgin. 1. k Amb ep. 1. l Ori ſ pſ 36. hom 4. m Gl. ord ſu. pſ. 121. n Hie. ad Nepotianum. o Hie. ſ. Iſa. 13. 41. p Hie ſ. Iſ. 17. q Lyr. ſup. 38. r Lyr. ſ. Ie 23. ſ Aug ſ. Apoc. hom 7. t Hie. ſ Iſa 1. v Ori. ſ. Iob 3. x Gre. 4. m. 9. 17. y Hil. ſ pſ. 60. z Ric de S Vi. de ſom Nabuc. 7. aa Hie. ſ Iſ. 9. 65. bb Baſ. ſ pſ 33. cc Baſ ſ pſ 37 Hil ſ. pſ 18. Arn ſ pſ 103. Geo Ve Ca. 3 to 3 cap 15. Au ſ pſ. 100. 104 34 38. 39 69. 141. Gr 27 m 10. dd Ar. & Hie. ſ pſ 9. ee Or ſ. Num. hom. 17. ff Ori ſ pſ 36 hom 5. Hie ſ. Ez. 39. & ſ. Abdiam. gg Or. ſ Hoſ. 7. hh Hil ſ. Mat. Can 12. ii Hie ſ. Iſ 40.

Quæri dicuntur mali, & inveniri, *a* quando mittuntur in infernum. *Pſal.36. Iſa.41.b.*

Quærunt pacem civitatis, *b* qui mundi quietem in omnibus procurant. *Ier.29.b.* Inquirit etiam pacem, qui *c* quærit Chriſtum. *Pſal.33.*

Quærere dicitur populus panem, aut cibum, quando *d* quærit voluptates. *Thr.1.g. Iob.15.c.*

Quærit meretrix amatores ſuos, *e* quum anima convertitur ad dæmones, aut hæreticos. *Hoſe.2.b.* Et quærit auxilium ab inimico: qui ad diabolum, aut hæreticos convertitur. *Nah.3.c.*

Quærunt Dominum in gregibus & armentis, *f* qui eleemoſynis & aliis operibus putant redimere peccata: in quibus perſeverant. *Hoſ.5.b.* Et quærunt Bethel, qui dicunt: Templum Domini, templum Domini, & qui literam legis ſequuntur. *Amos 5.a.*

Quæſtionem naſci, eſt *g* aliquam adverſitatem, aut tentationem animum pulſare. *Exod.24.d.*

Requirere puerum de manu Judæ, *h* eſt exigere humilitatem ante confeſſionem. *Gen.43.b.*

Requirens Saul, quis abierit de exercitu, deſignat *i* prælatum curam habentem non ſolum infirmorum, ſed etiam prædicatorum. *1.Reg.14.c.*

Requiſita naturæ dici poſſunt *k* omnia, quæ neceſſaria ſunt corpori. *Exod.23.c.*

Perquirit onager virentia quæque, *l* quum Judæi quærunt, quæ ad delicias carnis & ſabbata delicata pertinent. *Iob.39.b.*

Imperveſtigabilis via Domini, *m* eſt miſericordia & veritas, quia cujus vult miſeretur: & quem vult, indurat. *Rom.11.d.* Non eſt etiam inveſtigatio ſapientiæ Dei. *Iſa.40.g.*

a Gl in. ſ. Iſa. 41. *b* Hie ſ. Ie 29. *c* Baſ ſ Pſ. 33. *d* Gre 12. mo. 20. & 33. moral 26. *e* Hie ſ Hoſ 3. & ſ Nah. 3. *f* Hie ſ Hoſ. 8. & Amo. 5. *g* Glo ord ſu. Exod 24. *h* Ly ſ. Ge. 43. *i* Or. ſ 1 Re 14. *k* Phil 2 alle. *l* Hie ſ Iob 39. *m* Au ep 105. Hie ſ Iſ 40.

Quærere quietem mūdi, aut Chriſtum. Quærere voluptates. Converti ad dæmones, aut hæreticos. Pœnitentia ficta. Adverſitas, aut tentatio. Humilitas ante confeſſionem. Cura prælati non etiam erga majores. Neceſſaria corpori.

Quæſtus, vide Lucrum.

Qualis, Qualitas.

QUALIS, dicitur, qui aliqua qualitate eſt affectus, ut calidus, aut frigidus vix habet unde allegoriam recipiat.

Pro qualitate menſuræ leunculorum dedit David pondus auri, vel argenti. *1.Par.28.d.* ubi *n* diverſitas donorum Dei deſignari poteſt.

n Glo. int. ſ. 1. Par 28.

Diverſitas donorum Dei.

Quantus.

QUANTUS dicitur aliquis ſecundùm quantitatem continuam, ſive diſcretam. Ferè autem ſumitur interrogativè, nec in allegoriis videtur habere locum.

Quaſſare, Quatere, Conquaſſare.

QUASSARE, eſt commovere, & rumpere veluti frangendo.

Conquaſſavit Chriſtus capita multorum in terra, hoc eſt, dæmonū, quos dicitur contriviſſe. *Pſa.109.*

Quaſſatus calamus ſignificat *o* Gentiles, fidei integritate carentes. Vel deſignat *p* fidem Judæorum periclitantem, vel ipſos Judæos, qui in Chriſtum impegerunt, & quaſſati ſunt. Vel ſignificat habentes modicam fidem, aut peccatores. Demum conquaſſantur *q* non credentes in Chriſtum, ſuper quos cadit lapis. *Iſa.42.a. Matth.12.b. Luc.20.b.*

o Ar ſ Pſ. 109. *p* Tert adve. Iudæo. *q* Hil ſ. Mat. Can 12. Hie. Aglaſia & ſ. Iſa. 42.

Gentiles. Iudæi. Peccatores. Infideles.

Quercus.

QUERCUS, eſt arbor ſylveſtris glandifera, cujus lignum eſt durum & forte, quæ etiam dicitur ilex. Quercu autem coronabantur victores, ob inſigne fortitudinis.

Quercus ſub qua apparuit Angelus, *r* crucem Chriſti deſignare poteſt, ſub qua nobis eſt præſidium. *Iud.6.b. Ioſ.24.f.* Quercus etiam fletus, ubi ſepulta eſt Debora, crux eſt Chriſti, ſub qua ſepelitur Synagoga. *Gen.35.b.*

Quercus Mambre, ſeu excelſa, juxta Septuaginta, ad quam venit Abraham, deſignat *ſ* ſublimem habitum virtutum, ad quem venire debent, qui in hac vita peregrinantur. *Gen.13.d.*

Quercus Thabor, ſignificare poteſt *t* ſecretam & fortem converſationem in deſpiciendis terrenis, per quam internæ claritatis lumen acquiritur. *1.Reg.10.a.* ſignificat etiam ipſos Sanctos fortes & fructificantes.

Quercus Baſam, hoc eſt, ignominiæ, quæ non producunt fructum, niſi porcis congruentem, deſignare poſſunt *v* principes libidinum. *Iſa.2.c. Eze.6.d.* Ex his dolantur remi, cùm convertuntur, *Ezech.27.a.* Deſignant etiam fortes ad malum, ut dæmones, *Amos 2.c.* Poſſunt itidem ſignificare principes Judæorum. *Zach.11.a.*

Quercus ſignificat loca amœna, *x* idololatriæ & erroribus apta. *Ier.2.g. Hoſ.4.c.* unde ex quercu fit idolum. *Iſa.44.b.*

r Am. prol de Spirit. ſanct. *ſ* Au q. in Iu. 30. Cyr de ador. in Spir ſanct. *t* Gr ſ 1 Re 10. *v* Chr. ſ Iſ. 45. Hie. ſ. Iſ. 2. & ſ Eze. 6. 27. & ſ Amos. 2. *x* Hie ſ. Ier 2.

Sublimes habitus virtutum. Bona converſatio. Sancti. Principes libidinum. Fortes ad malum. Principes Iudæorum.

Queri, Querimonia, Conqueri.

QUERITUR aliquis de aliquo, quum quaſi lamentando ipſum accuſat, ſeu incuſat, qui actus querela, aut querimonia dicitur.

Querela ſponſæ Samſon, ut revelaret ei ſecretum, *y* importunitatem ſenſualitatis adverſus rationem deſignat. *Iud.14.d.* Vel deſignat ſynagogam, quæ dicebat Chriſto, Si tu es Chriſtus, dic nobis palā.

y Rup. 1. ſ Iud. 15.

Importunitas ſenſualitatis. & ſynagoga.

Quieſcere, Quies, Requies, Tranquillus, Tranquillitas.

QUIESCERE, interdum ſignificat non moveri, nonnunquam ceſſare ab opere ſeu motu, interdum dormire. Idem eſt requieſcere. Item tutò habitare *Deut.12.b.* Ut requieſcatis à cunctis hoſtibus. Jacere, *Gen.8.a.* Requievit arca menſe ſeptimo. Quieſcere in ſepulchro. *Pſ.40.* In pace in idipſum dormiam & requieſcam. Quiete frui. *Gen.18.a.* Requieſcite ſub arbore. Requies aliquando otium. *Apoc.4.c.* Requiem non habebant die ac nocte.

Requies Dei die ſeptimo, fuit *z* ceſſatio à nova productione creaturarum, vel complacentia de productis, quæ quies fuit poſt productum hominem. *Gen.1.d.* Vel dicitur quieſcere, *aa* quia alios quieſcere facit. Quum enim operamur, ipſe operatur in nobis, & quum quieſcimus, quieſcit in nobis. Vel requies Dei, ſignificat requiem eorum, qui requieſcunt in Deo, ſicut lætitia domus, lætitiam ſignificat eorum qui lætantur in domo, etiamſi non eos domus ipſa, ſed alia res lætos faciat. *Ex.20.b.23.b.35.* Quieviſſe etiā Deū, eſt *bb* ordinaſſe, ut ſervaretur citra ullam tranſgreſſionē, in omne tempus ordo eorū, quæ facta ſunt, *cc* feciſſe, ut unaquæq; creatura ceſſaret à veteri confuſione. Et requievit poſt opera, quia in nō

ſit

z Amb. 6. Exam. 6. *aa* Au. ep 11. & 1. de Gen. con. Man. & 11 civ Dei. 8. *bb* Cle. Ale. 6. ſtrom. Bed ſ Gen 2. *cc* Au. de gen. ad lit. 11. 17. Bed. ſ. Gen 2.

Faciens Deus quieſcere.

tis ad ſuam beatitudinem indigebat, ſed eodem modo fuit beatus ſicut antea. Dicitur Deus, *a* quieſcere fecit, & nun quievit. Quieſcunt enim, quæ videntur operari, ipſa non agentia, at factor ille non quieſcit.

Mors Chriſti. Requieſcens etiam Deus de ſeptimo, *b* requiem Chriſti ſignificavit in ſepulchro. Requievit autem ut leo rex pacificus, & conſtans. quia mortuus eſt quando voluit, & ſurrexit. *Gen.* 49.*b.* *Pſ* 4.131. Et ut catulus leonis: quia inde mortuus eſt, unde natus eſt. Fertur catulus leonis natus, tribus diebus ac noctibus dormire tertio autem die fremitu leonis excitari. Requievit in ſpe caro Chriſti, quia in ſepulchro ſperabat reſurrectionem. Vel quia Eccleſia ſperat etiam reſurrectionem, ut caro Chriſti. *Pſal.*15.

Deus in Eccleſia. Quieſcit Deus in loco ſuo, hoc eſt, *c* in Eccleſia. *Iſa.*18.*b.* Et requieſcit in monte Sion, hoc eſt, in beatis. *Iſ.*25.*d.* Requies autem ejus dicitur eſſe efficere laſſum. *Iſa.*28.*c.* Quieſcit autē juſtitia in Hieruſalem, hoc eſt, Deus in Eccleſia, vel in anima. *Iſa* 1.*f.* Requies autem Dei dicitur Damaſcus, quia quievit in gentibus ad fidem venientibus *Zac.*9.*a.* Requieſcit etiam judicium Dei in lucem populorum: *d* quia opus redemptionis efficaciam habuit in Gentibus. *Iſa.*51.*b.* Et dicitur requieviſſe in Gentibus. *Pſa* 54.

Complens Deus caſtigationem. Requieſcere etiam dicitur Deus, quum *e* complevit caſtigationem, ut ſolet iratus expleta vindicta. Et requieſcit ejus indignatio, quum quis caſtigatus convertitur. Requieſcere quoque dicitur indignatio Dei: & quieſcit ipſe Deus, quando punit aliquem non ad pœnitentiam ejus, ſed relinquendo ut deſperatum. *Ezec.*16.*e.*22.*e.* Conquieſcit furor Dei in capite impiorum: quum eorum punitio in inferno perdurat. *Jer.*30.*d.* Requies Ægypti, *f* eſt ceſſatio divinæ caſtigationis, & patientia Dei: quam mali

Patientia Dei. requiem judicant. *Exod.*8 *b.* *Iſa.*14.*g.* *Job* 16.*b.*30 *d.*

Prædicatio Apoſtolorum. Requieſcere fecerunt ſpiritum Dei in terra aquilonis equi albi. *Zach.*6.*b.* quando *g* Macedones impleverunt voluntatem Dei, vincendo Perſas. Deſignant autem *h* Apoſtolos convertentes mundum ſua prædicatione, quod fuit gratum Deo: cujus ira ceſſavit contra converſos & pœnitentes.

Operās Deus Per omnes Spiritus ſanctus in Chriſto. Requieſcens ſpiritus Dei in Septuaginta viris, *i* fuit operans in eis opera ſua: permanſit autem in ſolo Chriſto. *Num.*11.*f.* Si autem requieſcere, ſic etiam *k* permanere: requievit Spiritus ſapientiæ & intellectus, &c. ſuper ſolum Chriſtum, in alios verò venit quidem, ſed non in ipſis quievit, quia omnes alii fuerunt in peccato. *Iſa.*11.*a.*

Requies vita æterna. Requies ſabbati, eſt *l* ceſſatio operum poſt hanc vitam. *Exod.*16.*e.* 31.*d.* Requies etiam abſolutè eſt requies æternæ fœlicitatis, quæ & requies bona dicitur. *Gen.* 49.*c.* Hanc non dat diabolus, ſed Deus. *Exod.* 3.*a.*33.*c.* Hæc requies dicitur eſſe in atriis ſapientiæ. *Pſalm.*114.131. *Iſa.*38.*b.* Requieſcere in monte ſancto Dei, eſt in Sion cœleſti gaudere. *Pſalm.*14. Et requies in paſcuis, eſt in vita æterna. *Ezech* 34.*d.* Et requies opulenta, quam dat Dominus, eſt in beatis *Iſa.*32.*d.*58.*c.* Requieſcit autem pax in cubili ſuo, quum Sancti quieſcunt in fœlicitate. *Iſa.*57.*a.* Requieſcet ſub ficu, qui dulcedine & tranquillitate fœlicitatis perfruetur. *Mich.*4.*b.* Ibi requieſcunt feſſi robore: ubi eſt requies menſæ plenæ pinguedine. *Job.*3.*d* 11.*d.*14.*b* 30.*e.*36.*c.* Requieſcunt etiam boni ſuper humum ſuam, hoc eſt, in gloria, aut in corpore glorioſo. *Iſa.*14.*a.*

Quies in Chriſto. Requieſcentes volucres in ramis ſinapis, *m* ſunt Sancti in Chriſto. *Luc.*13.*d.* In eo requieſcunt feſſi robore. *Job* 3.*c.*

Non requies in hoc mundo. Non inveniens columba, ubi requieſceret pes ejus. *Gen.*8.*b.* deſignat *n* non habere requiem Sanctos in hoc mundo, & non requieſcentes paſtores in Babylone, ſunt *o* Angeli vel Prædicatores in hoc mundo pro inferiorum ſalute laborantes. *Iſa.* 13.*g.*

Vita contemplativa. Requies Jacob. tranquillitatem contemplationis, ſeu vitæ contemplativæ deſignat: quæ dicitur requies bona. *Gen.*28.*b.*29.*c.* Requieſcit Iſrael poſt Dominum, *p* quando contemplativè manent in mentis quiete. 1.*Reg.*7.*a.* *Iob.*3.*b.*9.*d.* 16.*c.*

Exiſtentes in Eccleſia. Quieſcentes dicuntur, qui ſunt in Eccleſia. *Ezech.*38.*c.* ipſi quieſcunt in terra quam demonſtrat Deus. *Gen.*26.*a* Requieſcunt ſimul catuli urſorum & buum, hoc eſt, filii divitum & pauperum in Eccleſia. *Iſa.*11.*b.*

Perfectio ex tribulationibus. Requies arcæ ſuper montes. *Gen.*8.*a.* ſignificare poteſt, *q* quod poſt tribulationes homo in ſubliminori perfectione invenitur. Tranquillitas etiam eſt quies à tentationibus. *Matt.*8.*a.*

Ceſſare à malè operando. Quietus dicitur, *r* qui ceſſat à malè operando. Quieſcere autem poſt perpetratum peccatum, eſt ipſum augere defendendo. *Gen* 4.*a.* *Pſa.*35. *Iſa.*66.*a.* Eſt autem prius quieſcere agere perversè, deinde diſcere benefacere. *Iſa.*1.*c.* Requieſcere etiam terram, eſt ceſſare à peccatis, & abſtinere à cibis illicitis, &c. *Exod.*23.*b.* *Lev.*25.*a.* *Jud* 5 *d.* Quievit etiam terra à bellis tempore Juſue, quando pax Chriſti data eſt in mundo, & in carne, principe hujus mundi ejecto. *Joſ.*11.*d.* *Iſa.*14.*d.* Quieſcere etiam, eſt non ire in Ægyptum ſuperbiæ & aliorum vitiorum. *Iſa.* 30.*b.d.*

Cavere iram Chriſti. Quieſcere ab homine, cujus ſpiritus eſt in naribus ejus, *ſ* eſt cavere, ne quid agatur, aut dicatur in Chriſtum: ne quis in ejus currat iram. *Iſa.* 2.*d.*

Accepta ra opera miſericordiæ. Requieſcere ſub arbore, eſt accepta habere opera miſericordiæ. Sic quieverunt Angeli ſub arbore Abrahæ. *Gen.*18.*a.*

Quies Pauli. Requieſcens Benjamin inter humeros, *t* eſt Paulus, cujus requies & voluptas erat inter bona opera. *Deut.*33.*b.*

Quies bonorum. Requies eſt in vita regia, *v* quæ eſt veritatis & virtutis, ſi comparetur laboribus viarum erroris & vitiorum. *Iſa.* 57.*b.* unde non invenit anima requiem inter vitia & errores. *Thre.*1.*a* 3.*f.* Quieſcere ergò eſt bonorum: nam mali non quieſcunt. *Jere.*14.*b.*31.*a.* *Iob* 12.14.*b.* 17 *d.*

Non quieverunt Prophetæ *x* orando & prædicando futura, donec venit Chriſtus. *Iſa.*62.*a.*

Vacare ſacris literis. Requieſcere dicitur ſub ficu. *y* qui ſacræ ſcripturæ fructibus paſcitur. *Mich.*4.*b.*

Succeſſio bonorum operū. Non requieſcens ſementis & meſſis, *z* ſuccedentia ſibi bona opera ſignificat. *Gen.*8.*d.*

Ceſſare à terrenis actibus. Quieſcere dicuntur, *aa* qui benè in poteſtate ſunt. quando terrenarum actionum ſtrepitus pro divino amore intermittendo poſtponuntur. ne dum ima indeſinenter occupant, cor funditus a ſummis cadat. *Job* 3.*d.*

Somnus. Quies interdum pro ſomno accipitur, quantum ad literam. *Gen.*41.*b.* Evigilans Pharao poſt quietē.

Diabolus in malis. Requies diaboli dicitur eſſe *bb* in malis in quibus perpetuò quærit habitare. *Matt.*12.*d.* *Iſ.*13.*d.*34.*d.*

Mors in infernum. Requieſcit ſcelus, quum quis non poteſt amplius peccare *Ezec.*23 *d.* Requieſcere etiam impios, *cc* eſt ipſos poſt judicium in infernum detrudi. *Iob.*3.*c.* *Iſa.*13.*c.* Et quieſcit triduum, quando diabolus non poteſt amplius perſequi & tentare bonos. *Iſa.* 14.*b.* Ita dicitur quieſcere terra, hoc eſt, terreni. *Pſa.*57. Et quieſcit Jezabel. *Apoc.*2.

Right-margin notes:
- a Phil. 1. alle.
- b Bed ſ. Gen. 2.49.
- Aug ſ. Ioan. tract 17.
- Hie ſ. pſa. 15.
- c Hie ſ. Iſa 18.25. & ſ. Zac 9.
- d Glo. ſ. in ſ. Iſa 51.
- e Hie ſ. Eze. 16. & ſ. Jer 30
- f Caſſiod. ſ. Exod 8.
- g Hie ſ. Zach. 6.
- h Ruf ſ. Zac 6
- i Ori. ſ. Nu. hom. 5. & Ier. ho. 5.
- k Hie. ſ. Iſ 11
- l Georg. Vēn. cant 2. to. 1. ca 6
- Ori ſ. cant. ho 3.
- Baſi ſ. pſ 14. 114.
- Hie. ſ. Iſa. 24. 38.57 85.
- Gr. 4 m. 40. & 3 m. 7. & 12 mo 12. mor. 2. & 26 mor. 32.
- m Am. ſ. Luc. 13.
- Gr 4 mo. 39.
- n Bed ſ Ge. 8
- o Hie ſ Iſa 13
- p Gr ſ 1 Re. 7 & 4 mor. 30. & 26 mo 311
- q Ori. in div. hom. 6.
- r Hie ſ Iſa. 1. 14.30. 66.
- Ambroſ. de Cain. 7.
- Ori ſ. Iud hō. 7. & ho. 12.
- ſ Hie ſ Iſa 2
- t Am de ben. Patriar 12.
- v Hie ſ Iſ 57. & ſ. Ier 14.
- Gr. 10 m. 18 & 12. mor 1.
- x Hie ſ Iſ. 62.
- y Hie ſ Iſ. 63.
- z Ambr de Noe. 21
- aa Gr ſ m. 6
- bb Hil ſup. Matt. can 12.
- cc Or. ſ Iob ſ

Digitized by Google

mim, in cujus partu mortua eſt: permiſit ut dormiret Jacob cum Lia, pro mandragoris ab ea acceptis. Eadem abſcondit idola patris ſui. Ioterpretatur etiam: Videns principium.

Rachel typus eſſe ſolet *a* Eccleſiæ ex Gentibus, quæ prius erat ſterilis, ſed veniens ad fidem formoſa facta eſt, & dilecta à Chriſto, à quo ducta eſt poſt ſynagogam. *Gen. 29.b.* Sepulta eſt in via, ut deſignet Eccleſiam paratam eſſe ad ſuſcipiendos omnes, qui in hac vita ſunt viatores. *Gen. 35.c.* Rachel plorans filios ſuos, Eccleſia *b* ingemiſcens in hac vita uſque ad reſurrectionem corporum. *Ier. 31.c. Matth. 2.c.*

Rachel conjungens Balam cum Jacob, typus eſt *c* ſynagogæ Judæorum, quæ ex parte Apoſtolorum Eccleſiam ex Gentibus Chriſto conjunxit. *Gen. 30.a.* Sigoificat etiam eam partem electorum, quæ ex Judæis eſt, vel certè ipſam ſynagogam, pro qua ſuppoſita eſt Lia, hoc eſt, Gentilitas. Ut etiam mortua eſt in partu Benjamin, typus eſt *d* ſynagogæ, quæ mortua eſt in partu Pauli ad fidem venientis. *Ge. 35.c.* deſignat etiam rationem, *e* quæ moritur, cùm mens ſupra ſeipſam rapitur, & omnes humanæ ratiocinationis anguſtias ſupergreditur. Mens enim ad contemplationem rapta, quantus ſit humanæ rationis defectus experitur. Et etiam generavit Joſeph, typus eſt ejuſdem rationis, quæ eſt mater diſcretionis. Poteſt etiam ſignificare doctrinam veritatis.

Rachel etiam typus eſt *f* vitæ contemplativæ, quæ pulchrior eſt quàm activa, & debet duci poſterior, eſtque magis dilecta à Chriſto, pauciores que generat filios quàm activa, quia non vacat actioni, ſed quieti. Ut autem permiſit, ut Jacob dormiret cum Lia pro mandragoris, deſignat tranſitum viri ſapientis ad vitam activam, pro bona fama contemplativæ. *Gen. 30.b.* Interpretatur autem Videns principium, vel videns Deum. Quia contemplativa non per ænigmata, neque per creaturas, ſed ipſum met Deum, & principium, in quo relucent omnia contuetur. Generavit ultimò poſt Liam, quia poſteriores ſuot actus contemplativæ quàm activæ.

Ut etiam ducta eſt Rachel poſt Liam, typus eſt *g* vitæ cæleſtis & futuræ, quam terreſtris vita præcedit. *Gen. 29.e.* unde Apoſtolus, Primus homo de terra terreſtris ſecundus homo de cœlo cœleſtis, & prius quod carnale, deinde quod ſpiritoale.

Rachel abſcondens idola patris ſui, ſignificat *h* ſapientiam, fidem, contemptum hujus ſæculi, gratiam, quæ abſcondunt à nobis vanitates, & inſanias falſas. *Gen. 31.e.* Deſignat etiam aſperationem fortem, & colluctationem cum affectibus, & pugnam cum ſenſibilibus, & exercitationem ad temperantiam. Deſignat præterea *i* Eccleſiam, vel animam per pœnitentiam abſcondentem avaritiam.

Rachel plorans filios ſuos. *Ier. 31.c. Matth. 2.c.* Sumitur ibi pro loco, ubi ſepulta eſt Rachel, qui eſt Bethlehem, & deſignat *k* matres Innocentium eos plorantes, quaſi reſurrecturi non eſſent. Deſignat etiam Eccleſiam deploraotem iofideles Judæos. Vel Eccleſia mater Martyrum deflet, ſicut Jacob plorabat Joſeph tanquam oon eſſet, & tamen erat, ita Eccleſia non conſolatur, quia non ſunt, ſed conſolatur, quia ſunt.

Eccleſia ex Gentibus. Synagoga. Ratio. Doctrina veritatis. Vita contemplativa. Vita cœleſtis aut futura. Sapientia. Fides. Contemptus mundi. Gratia. Aſperatio fortis. Pugna cum affectibus. Anima. Matres Innocentium. Eccleſia deflens Judæos.

a Am. de vir. ſ. & de fuga. ſæculi. & epi. 18. Aug. ſer. 80. Bed. ſ. Ge 30. b Ru. 2. ſ. Ma. c Bed ſ. Ge. 30 Rup 7. ſ. Ge. 27. 29. d Am. epi. 18. e Ric de S Vi. de 12. pat. 73. 14. 67. f Hie. adv. Iovin. 1. Gr. ſ 1 Re. 10 & 6. m. 28. & ſ. Ezec. ho. 14. Geo. Ve. Can. 8. 10. 7. ca. 5 6 & anu. 5 10. 6 cap 15. An. 22. cont. Fau. 52. 53. g Bed. ſ. Gen. 29. h Hier. adve. Iovin. 1. i Ar 1 offi. 49 & ep. 3. 4. k Pho. de congre. &c. Gre. 10. m. 38 Bed ſ. Gen. 3c Hil ſ. Matth. Can. 1.

Radere, Eradere.

RADERE, eſt complanare, & mundare.

Radens Job teſta ſaniem, deſignat *l* Chriſtum, qui per corporis ſui paſſionem, peccatorum noſtrorum ſaniem emundavit. *Job 2.c.* Vel teſta ſanies raditur, quum culpa non ſolùm ab opere, ſed etiam à cogitatione reſecatur. Eſt etiam mortalitatis curſum, fragilitatemq; penſare, & putredinem miſeriæ delectatiotis abſtergere.

Radere crines Samſon. *Iud. 6.c.* deſignavit in *m* Chriſto tempore paſſionis divinitatis virtutem occultatam & conſopitam fuiſſe. Radunt etiam caput Chriſti, qui negant divinitatem ejus.

Eradere volebant Judæi Chriſtum de terra viventium, *n* quia nomen ejus, & memoriam penitus delere conabantur. *Jere. 11.d.*

Radere dicuntur barbam, *o* qui ſibi de propriis viribus fiuciam ſubtrahunt. *Jer. 41.a.*

Radere capillos mulieris captæ, & ungulas, eſt reſecare ſuperflua ex doctrina Gentilium. *Deut. 21.b.* Et radere barbam virorum Moab, *p* eſt convincere ſecularem ſcientiam noo habere utilitatem, quam oſtendebat. *Iſa. 15.a.*

Radere caput & barbam io malum, eſt mentis ornatum amittere, & Chriſti gloriam conculcare, & virtutes falſo & ficto habitu corrumpere, & ſapientiam amittere. *Lev. 19.f. 21.a. Jer. 48.f. Ezec. 44.f.*

Radere domum, *q* eſt ſcripturas ſacras diligenter examinare, & intelligere, ejecto raſuræ pulvere, hoc eſt, ineptis, & ſuperfluis ſenſibus. Item nullas impietatis reliquias in auctoribus relinquere. *Levit. 14.c.*

Raſit Dominus io navicula conducta pilos & barbam virorum Juda, *r* cùm per Aſſyrios abſtulit omnem virum fortem à Juda, & ſoli effœminati ſunt relicti. *Iſa. 7.d.*

Radere leproſum abſque loco maculæ, *ſ* eſt conſiderare verba errantis in quibus non ſibi videtur errare, ut ſic appareat, an ex malitia hæreſim dixerit. *Lev. 13.c.*

Radere omnes pilos, *t* eſt reſecare omnes hæreſum circumſtantias, vel tollere cogitationes terrenas, & immundas: & veterem hominem penitus exurere. *Lev. 14.a Num. 8.b.* Radendum eſt autem caput, ut rectè credat, & barba, ut meminerit ſe virum, & ſupercilia, ut arrogantiam deponat.

Radere caput, *v* eſt igoorantiæ comas, quæ umbram rationi offendunt, amovere, & abſcindere.

Radere calvitium, *x* eſt dolere graviter eo tempore, quo magnitudo doloris omnem excluſerit lætitiam, *Ezec. 27.g.*

Mundans Chriſtus peccata. Mundans cogitationes, & delectationes. Occultatio divinitatis Chriſti. Negare divinitatem Chriſti. Tollere volentes Iudæi nomen Chriſti. Non confidere in propriis viribus. Reſecare ſuperflua ſecularis ſcientiæ. Amittere mentis ornatum. Conculcari gloriam Chriſti. Examinare ſcripturas, & auferre errores. Ablati fortes à Iudaa. Conſiderare verba errantis. Amovere ignorantiam. Dolor inferni.

Rup. de S. Victoria verbi Dei. 7. l Gr. 3. m. 14. 22. m Ori. ſ. Ma. ho. 35. Rup ſ Iud 29. Hie. ſ. Iere. 11. n Gr. 1. m 38 o Orig ſ Lev. ho. 7. Hie epi. ſana. vulneri. & ſ. Iſa. 15. p Hie. ſ. Ez. 7. 44. q Iſy ſ. Le 19. 28 q Iſy ſ. Le. 14 r Hie. ſ. Iſa. 7. ſ Iſy. ſ. Lev. 13 t Ori ſ Lev. ho. 8. Gr. 5. m. 25. Iſy. ſ. Lev. 14. v Cle. Alex. pæd. 2. x Hie ſ Ezec. 27.

Radius.

RADIUS eſt ſplendor à Sole micans aut ab alio luminoſo corpore. Eſt etiam radius virga, qua geometræ lineas indicant. Ponuntur & radii rotarum. *3. Reg. 7.e.*

Radii Solis interdum ſignificare poſſunt *y* acumina ſapientum, & dicuntur eſſe ſub Leviathan, quando nonnulli docti ſapientiæ ſuæ acumina non liberè agendo ſublevant, ſed ad veſtigia Leviathan, & perverſitate operis, & blandimento adulationis inclinantur, ut intelligentia, quæ illis ſicut Sol deſuper fuit ex cæleſti munere, antiqui hoſtis pedibus ſubſternatur ex terrena cupiditate. *Job 41. d.* Vel radii Solis, ſunt Sancti filii lucis, qui in prævaricatione Adæ peccato illius detinentur obnoxii, dum jam redemptos per Chriſtum capitalibus criminibus ſuos facit, ſibique velut captivos, & ſervos ſubdit, & ſubjugat. Vel *z* ſunt Angeli, quos ſecum diabolus traxit, de quibus dicitur. *Apoc. 12.a.* Traxit ſecum tertiam partem ſtellarum.

Acumina ſapientum. Sancti. Angeli lapſi.

y Gre. 34. mo. 7. z Hie. ſ. Iob. 41.

Radius,

Radix, Radicare, Eradicare.

RADIX eſt, qua plantæ in terra figuntur, eique adhærent, & per eam nutrimentum accipiunt. Interdum autem radix, eſt firmitas. *Prov.10.b.* radix juſtorum proficiet. Infimum. *Exod.19.c.* Steterunt ad radices montis. Origo, & principium. *Eccl.1.c.* radix ſapientiæ, eſt timere Deum. Radix autem arborem ipſam portare dicitur. *Rom.11.c.* radicare autem, eſt radices mittere. Eradicare verò, quandoque eſt auferre. *Job 31.a.* Progenies mea radicetur. Evellere. *Sap.4.a.* A nimietate ventorum eradicabuntur. Prædari. *Mich.5.f.* Et eradicavit eam.

Chriſtus. *Incarnatio.*

Radix aliquando dicitur *a* Chriſtus, in quo omnes fideles fundantur, & à quo nutrimentum vitæ ſuſcipiunt. *Rom.11.b.Col.2.b.* Et radix de terra ſitienti, eſt Chriſtus de Virgine. *Iſa.53.a.* Ipſa *b* quoque ejus incarnatio, radix dici poteſt. *Job 29.c. Radix mea multiplicata eſt ſecus aquas.* *Ezec 31.b.* Erat enim radix illius juxta aquas, quia eſt hominibus demonſtrata.

a Ori ſ. Ro.11 — b Gr.19. mo. 20. — c Ar. ſ. pſ. 79. Aug. ſ. epi 120 & ſ. pſ. 51. Gre. hom. 15. — d Bed ſ. Proverb. 12. — e Hie. ſ. Iob. a 9. 31. Gr.19 m. 27. — f Hie ſu. Iſa 31 27. — g Au. ſ. pſ 72. Gre.5 mo.35 & 1. m 10. & 38. mo 21. Ori. ſ. Ezech. ho 6 — Arn ſ Iſa.5. — h Gr.12 moral.23. Aug. ſ pſa. 9. — i Gre.13.m.3.

Fides. *Charitas.*

Radices vineæ Domini, ſunt *c* charitas cum fide. *Pſal.79.* Quæ etiam dicuntur ſeminis. *Matth.13.a. Luc.8.c. Ephe.3.d.* Poſſunt etiam radices ſeminis perſeverantiam ſignificare, qua deficiente areſcunt, quæ vivere videbantur, opera. Radicatur autem fides in charitate per agriculturam Dei. Charitas autem eſt radix de terra viventium. *Pſal.51.*

Radix autem juſtorum proficiens, eſt *d* fides & charitas. *Prov.12.b.*

Spes.

Radices etiam bonorum dicuntur ſpes, & fiducia in Deo. *Ier.17.b.* Et radix aperta ſecus aquas, *e* eſt ſpes fundata in divinis eloquiis, vel fides & charitas extenſa ad Gentes, vel cogitatio parata ad infuſionem gratiæ. *Job 29.c.*

Familia Iudæorum.

Radix Jeſſe, *f* familiam Judæorum ſignificat, vel ſtirpem Jeſſe. *Iſa.11.a.* Sic radices Jacob, ſunt propago Judæorum, & etiam Patriarchæ. *Iſa.27.b.* Et generaliter radix, eſt ſtirps. *Deut.29.c.* Sic inter vos radix germinans. *Pſal.61.* Et radicem ruam de terra viventium.

Cogitationes.

Radix interdum ſignificat *g* cogitationes ſive bonas ſive malas, ex quibus procedunt opera. Et in bonum, radix erumpit, quum è bonis cogitationibus bona procedunt opera. *Hoſ.14.c.* radices ergò ſunt latentes cogitationes, quæ in occulto prodeunt, ſed in oſtenſione operum per apertum ſurgunt. *Job.8.c.18.d. Iſa.37.f.* radix autem malorum, ſunt pravæ eorum cogitationes. *Iſa.5.f. Ezec.16.a. Pſa.51.* Et radices montium ſunt cogitationes intimæ ſuperborum, & à radicibus montes cadunt, quum ad colendum Deum, poteſtates ſæculi ab imis cogitationibus proſternuntur. *Job 28.b.*

Voluntas. Amor. Intentio.

Radix præterea dicitur, *h* voluntas quæ principium eſt bonorum & malorum operum. *Job 14.b.* Vel ipſe amor, qui, ſi eſt bonus, eſt charitas, in qua boni radicantur, ſi eſt malus, eſt cupiditas, quæ radix eſt omnium malorum. Et radices Cedri magnæ, voluntatem diaboli ſignificant. *Ezech.31 b. Amos 2.c. Job 15.d.* Et ipſa intentio, radix eſt. *Dan.4.b.* Attamen germen radicum ejus in terra. *Malach.4.a. Matt.3.b. Luc.3.b.*

Prædicatio. Prædicator.

Radix ligni juſti, *i* eſt ſancta prædicatio, quia ab ipſa oritur juſtus, & ipſa ſubſiſtit. *Job 14.b.* Vel eſt ipſe prædicator. *Eccl.24.a.* In electis mitte radices.

Initium bonæ operationis. Corpus Chriſti. Crux Chriſti.

Radix aliquando eſt origo, & principium. Et radices montis deſignant initium bonæ operationis. *Gen.35.b. Exod.19.c.14.a.* radices autem montis, ubi fractæ ſunt tabulæ legis à Moyſe, mortem Chriſti, aut corpus ejus ſignificare poſſunt, aut etiam ipſam crucem, in qua corpus ejus fractum eſt. *Exod.32.e.*

Occaſio malorum contra juſtum.

Radix verbi, eſt *k* occaſio, quam ex verbis à juſto prolatis mali quærunt, ut eum pravæ loquacitatis arguere valeant. *Job 19.d.*

k Or.14 m 33 — l Gre.6.mo.3 & 20.mo.10. — m Rup ſu. Amos 8. — n Hie ſ. Ier. 17. — o Gr. ho. 20. — p Hie. ſ. Ezec. 16. — q Gre.9. ſ moral.2.3. — r Ori. ſ Ier. in. 1. & ſ Matt. cap.15. Hil ſ Matth. Can.14. — ſ Glo. int. ſup Tren.3. — t Am. ſ Lu 17 — v Gr.21. m 8

Divitiæ. Avaritia. Senſus pueriles Iudæorum.

Radix aliquando ſignificat *l* divitias. *Eccleſiaſtici 10.c.23.d. Ezech.17.a.31.a.* Et radix omnium malorum dicitur eſſe avaritia, ſeu cupiditas. *1.Tim.6.b.* Et ſtultus dicitur firma radix, cùm totis deſideriis in terreno amore ſolidatur. *Job 5.a.* Et radix juniperorum, eſt avaritia, ex qua peccatorum omnium ſpinæ producuntur. *Iob.3.a.* Radices etiam juniperorum ſunt *m* leves & pueriles ſenſus, quos Judæi dant legi.

Multiplicatio hæreticorum.

Radices impiorum, ſignificant *n* multiplicationem & roborationem hæreticorum. *Ier.12.a.*

Progenies malorum.

Radices arborum, ad quas ponitur ſecuris, *o* eſt tota progenies malorum, quæ deletur. *Luc.3.b.*

Radix Hieruſalem, hoc eſt, *p* animæ dicitur de terra Chanaan, quia anima naſcitur in peccatis. *Ezech.16.a.*

Deſideria terrena. Opinio.

Radice firma convaluit populus Judæorum, quia electorum vitam temporaliter extinguendo ſuperavit. Et quaſi radice firma ſtultus in terra figitur, *q* quia totis deſideriis in terreno amore ſolidatur. *Iob 5.a.19.d. Hoſe 9.d.14.c.* In his radix, pro opinione accipi poteſt.

Tollere vitia. Traditiones humanas.

Eradicare plantationes malas, eſt *r* vitia, & pravos affectus, vel etiam traditiones humanas tollere. *Matth.15.b.*

Dæmonibus.

Eradicari dicitur anima, *ſ* cùm de terra viventium, & à divina gratia tanquam indigna tollitur & dæmonibus traditur. *Thren.3.1. Sopho.2.a.*

Expulſio dæmonum.

Eradicari, morum, *t* eſt, diabolum, expulſum exire à malis. *Luc.17.b.*

Gentilitas.

Eradicari dicitur progenies Job, hoc eſt, Doctoris, *v* quando is, qui per verbum naſcitur, per exemplum necatur: Quia quem lingua vigilans gignit, vitæ negligentia occidit. *Iob 31.a.*

Rages.

x Glo ord ſu. Tob.1.

RAGES, id eſt, tempeſtas, vel commotio: civitas Medorum. *Tob.1.c.* Typus eſſe poteſt *x* gentilitatis, ad quam venit Chriſtus cum pecunia doctrinæ.

Raguel.

y Glo. ord ſu. Tob.7.

RAGUEL, id eſt, *y* paſtor Dei, amicus Dei, vel confractio Dei: ſacerdos Madian ſocer Moyſis, de quo vide Jethro. Fuit alius Raguel Tobiæ conſobrinus, qui typus eſt Gentilitatis. *Tob.7.a.10.c.*

Ram.

z Gr 23.m.5. — aa Ori. ſ. iud. ho. 5. Hie. ſ Hoſ.5.

Populus fidelium. Sublimitas. Prophetæ.

RAM, id eſt, excelſus: de cujus ſtirpe erat Elihu. *Iob 32.a.* Typus eſt *z* populi fidelium, qui hujus vitæ infima, & abjecta contemnit. Excelſi enim ſunt, qui dicere cum Paulo noverunt. Noſtra converſatio in cœlis eſt.

Rama.

RAMA, id eſt, *aa* excelſa vel ſublimis aut projecta: civitas in tribu Benjamin, ubi reſidebat Debbora, id eſt,

by Google

ſa, id eſt, prophetia. Quia Prophetæ docent quæ ſurſum ſunt quærere. *Joſu.*18.*d.* *Judi.*4.*a.*19.*d.* 3.*Reg.*15.*e.* *Hoſ.*5.*c.* Sic dicebat Apoſtolus. *Col.*3.a. Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite. Fuerunt autem multæ civitates hujus nominis.

Superbia hæreticorum.

Rama. *Jer.*3.*g.*31.*c.* *Thre.*1.*a.* *Matth* 2.*e.* non eſt nomen loci, ſed idem eſt *a* quod excelſum. Significat autem quandoque ſuperbiam hæreticorum, qui excelſa quærunt. *a Hie ſ. Ma. 2*

Ramatha.

Perfecta cognitio Dei. Impletio prophetiarum. Eccleſia multis & rel. implens.

RAMATHA, id eſt, *b* excelſa, vel ſublimis, aut projecta: civitas in tribu Ephraim, quæ & Amathaim; & Arimathæa dicitur, de qua erat Elcana pater Samuelis. 1.*Reg.*1.*c.*15.*g.* Vel interpretatur viſio conſummata, & deſignat perfectam Dei cognitionem, de qua *Joan.*10 *c.* dicebat ipſe Chriſtus. Sicut novit me Pater, & ego agnoſco Patrem. Ut autem ſecundo loco nominatur Ramatha, ſignificat impletionem prophetiarum in vocatione Gentium. Deſignare etiam poteſt Eccleſiam in religionis culmine erectam, & pari ratione cæleſtem patriam. 1.*Reg.*2.*b.* 1. *Cor.*13.*c.* *b Gr. ſ. 1. Re 1.*

Rameſſes.

RAMASSES, id eſt, commotio tineæ, vel tonitruum gaudii, civitas in terra Ægypti, quam ædificaverunt filii Iſrael in terra Geſſen: quæ videtur eſſe provincia, quam aliqui Thebas, alii Arſinoen arbitrantur. Nam fuit prima manſio filiorum Iſrael exeuntium de Ægypto.

Avaritia. Sensus.

Rameſſes, *c* ſecundum quod interpretatur commotio tineæ, typus eſt avaritiæ, quam facit ædificare Pharao, hoc eſt, diabolus. *Gen.*47.*e.* *Exod.*1.*b.* *Num.*33.*a.* Deſignat etiam ipſos ſenſus, qui more tineæ miniſtrantes voluptates corrodunt animam. *c Ori ſ. Exod. ho. 1. Phi. de ſomn.*

Deſignat præterea *d* mundum corruptibilem, qui eſt commotio turbulenta, & amaritudo, & commotio tineæ, vel tonitruum gaudii, derelinquentes tumultum ſæculi in principio converſionis hanc relinquunt, ſed commoventur a vitiis priſtinis, ut vocem tonantis, & tumultuantis mundi audiant. *Exod.*12.*f.* *Num.*33.*a.* *d Ori ſ. Exo. hom. 5 & ſup. Num. ho. 27. Hie. de manſionibus.*

Ramnus.

Diabolus. Immites. Improbi. Præmium bonorum. Vitio malorum. Iniquitas indurata. Corpus malorum.

RAMNUS, eſt ſpinoſus frutex, & arbuſcula ſentibus, uncinisque contexta, quæ teneat quicquid attigerit, & retentum vulneret, & vulneratorum ſanguine delectetur, & inſuper & ignem emittat à ſe, & regnata ligna conſumat. *Judi.*9.*b.* Referimus autem ramnum *e* ad diabolum, & ſecundum virgulti naturam, illius naturam interpretabimur. Ramnus etiam ſunt immites, ſuperbi, doloſi, & omnes improbi, quos nullus bonorum, & manſuetorum poteſt contingere, & caſtigare ſine doloris compunctione, à quibus egreditur ignis. Cum autem ramnus eſt herba tenera, habet ſpinas virtute: ita ſunt *f* mali in hac vita, qui nondum ſentiunt dolorem ſpinarum. *e Hie ſ. Hab. 3 & ſ. Agg. 2. Eu ſer ſpir. 4. f Au. ſ. pſ. 57.*

Ramnus, eſt aculeis aſperrimus, & flore gratiſſimus. Unde intelligitur duplam habere virtutem, *g* ultionis, bonorum retributionis, nempe juſtis floret ad ornatum, peccatoribus præbet ſpinas ad configendum. *Pſa* 57. *g Hie ſ. pſ. 57.*

Ramnus præterea duras ſpinas habens, *h* iniquitatem induratam ſignificare poteſt. *Pſal.*57. Priuſquam producant ſpinæ veſtræ ramnum, id eſt, priuſquam peccata veſtra conſumentur. *h Ar ſ. pſ. 57. Eu. q. in pſa.*

Poteſt etiam ſignificare in malis *i* corpus, quod reſurget paſſibile, cujus dolorem graviter ſentiant. *Pſalm.*57. *i Hie ſ. pſa 57.*

Ramus.

Filius Dei. Laus miſericordia Dei. Baptizati extra Eccleſiam. Confeſſio Trinitatis. Iudæi. Gentiles. Reprobi. Fideles in Eccleſia. Eccleſia. Apoſtoli. Miracula & ſapientia Chriſti. Martyres. Prædicatores. Dogmata ſacra ſcriptura. Proles. Succeſſio. Dominium. Subditi. Opera virtutis. Exempla honeſtatis. Fructus Gentium. Sententia Patrum. Inanis gloria Gentium.

RAMUS, eſt arboris pars cum foliis, unde & rami dicuntur frondes. *Matt.*21.*a.* Alii cedebant ramos de arboribus. Rami autem quidam ſunt naturales, quidam inſititii, qui videlicet præciſis à trunco ramis naturalibus, in ipſo trunco inſeruntur.

Ramus olivæ allatus à columba. *Gen.* 8.*b.* Filium *k* Dei deſignat, qui per miſericordiam Dei allatus eſt in mundum. Et ut erat in ore columbæ deſignare poteſt laudem miſericordiæ Dei. *k Baſ. de abd. rerum.*

Deſignat etiam *l* aliquos extra Eccleſiam baptizatos, qui ſalvari poſſunt, ſi per columbam reducantur ad unitatem Eccleſiæ. *l Bed. ſ. Ge 8.*

Ramus præterea olivæ in ore columbæ, eſt *m* confeſſio Trinitatis in ore uniuſcujuſque fidelis. *m Bed ſ Ge. 5*

Rami olivæ erant *n* Judæi, ex bona radice Patriarcharum. *Rom.*11.*c.* Rami autem oleaſtri, Gentiles. Sed rami olivæ exciſi ſunt: Rami verò oleaſtri inſiti in Eccleſia. Rami autem abſciſi, generaliter reprobos ſignificare poſſunt. Et ramuſculi præcidendi ſunt mali de Eccleſia ejiciendi. *Iſa.*18.*c.* *n Au ſ pſ 72. Hie ſ Iſa. 18. o Hie ſ Ezec. 19. Gr. 12. m 3. 4*

Rami vitis ſignificare poſſunt *o* fideles in Eccleſia, aut ſynagoga. *Ezech.*19 *d.* Rami autem Eccleſiæ pullulant, quia plerumque ex paſſione juſti fideles quique ad mortem cœleſtis patriæ multiplicantur, & etiam per reſurrectionem Chriſti. *Job* 14.*b.* *Iſa.*6.*d.* 17.*b.* *Hoſ* 14.*c.* *Rom.*11.*b.* Et ramus ficus tener, ſignificat Eccleſiam, & homines in ſpiritualibus proficientes. *Matth.*24.*c.* *Au. 1. q. in Evang 39.*

Rami ſinapis, *p* Apoſtolos in Chriſto deſignare poſſunt, & etiam miracula, & ſapientiam Chriſti. Item Martyres, & prædicatores *Matt.* 13.*d.* Item diverſitates dogmatũ quæ in ſacra ſcriptura habentur. *p Hil. ſ Matt. Can 13. Am ſ. Luc. 13 Hie ſ. Ma. 13.*

Ramus quandoque ſignificat *q* prolem, aut ſucceſſionem. *Job* 14.*f.* Rurſum vireſcit, & rami ejus pullulant. 15.*d.* Ramos ejus areſaciet flamma. *Eccleſiaſtici* 23 *d.* Rami ejus non dabunt fructum. *Rom.*11.*c.* Sic radix ſancti & rami. *q Au de jan. ſer 33. Eu ſer ſpir. 1. Lyra ſ. lib 25*

Radix aliquando ſignificat *r* dominium. *Ezec.*31.*b.* *Matt.*13.*d.* Et rami arboris proceræ, ſunt gradus ſublimioris dignitatis. *Dan.*4 *b.* Poſſunt etiam rami ſignificare *ſ* ſubditos *Ezec.*17.*b.* Humili ſtatura reſpicientibus ramis. *r Ric. de S. Vi. de ſo 17. 18 ſ Glo ord ſup. Ezec. 17.*

Deſignant etiam *t* opera & exercitia virtutis, & ex ramis fructus colligitur, quia ex multo virtutum exercitio ſcientia multiplicatur. *Lev* 13.*g.* *Iſa* 17.*b.* *Ezec.*8.*g.* *Joel* 1.*b.* 2. *Math.*10.*b.* Et ramus ficus tener, bonorum operum manifeſtationem ſignificare poteſt *Matth.*24.*c.* *t Ori ſ. Matt. hom 30.*

Rami de arboribus, qui ſternebantur in via, *v* exempla honeſtatis ſignificare poſſunt, & etiam fructus Gentium infidelium. *Matt.* 21.*a.* *Luc.*19 *f.* Deſignant etiam ſententiam Sanctorum Patrum, & documenta. *Eccl.*1.*c.* *v Hil ſ Matt. Can 21. Ber ſer. de B. Bene. Eu ſer ſpir 4.*

Rami ſapientiæ longævi, deſignare etiam poſſunt inanem gloriam Gentium calcandam: ideò ſternebantur in via. *Am ſ Luc. 19*

Rami

Rami palmarum, *a* inſignia ſunt juſtitiæ, & triumphi, ſeu victoriæ contra vitia. *Lev.23.g. Ioan.12.b.*

Ramus ficus tener ante adventum Filii hominis, *b* Antichriſtum ſignificare poteſt defendentem legem. *Matth.24.c.* rami autem Cedri magnæ ſocios Luciferi, vel Antichriſti deſignare poſſunt, vel potentiam & dona Dei, quæ Lucifer habuit. *Ezec.31.a.* Et rami hypocritarum, vel hæretiarcharum, ſunt qui eis adhærent, quos areſacit flamma, quia terreois deſideriis æſtuant, & demum in gehennam ignis detruduntur. *Iob 15.b.* rami etiam illorum, ſunt ſententiæ errorum, quas proferunt, & extendere conantur, ceu ramos. *Sap.4.a.* rami quoque qoos areſacit flamma, ſunt malorum operum fructus, quos ipſi perverſi producunt. *Iob 15.b.*

Rami vineæ. *Ezec.17.b.g.* potentiam regis Sedechiæ ſignificate poſſunt, & genus regium, unde ſumptus eſt Chriſtus.

Rami montium Iſrael, *c* dilatationem fidei deſignant. *Ezec.36.b.* Ad idem referuntur rami Libani. *Hoſe.14.c.*

Ramus aliquando dici poſſunt *d* divitiæ. *Sap.4.a.* & ſi in ramis in tempore germinarint.

Rana.

RANA, eſt animal paluſtre, ſpecie deforme, loquax, cui dubia vita, aquatica & terreſtris, cujus ſaltus repens cujus aſpectus turpiſſimus, cujus è corpore intolerabilis fœtor emittitur. Poteſt deſignare *e* illum, qui eſt homo oatura, ſed electione pecus, corruptus, & fœtidus limo paſſionum. Vel deſignat ipſas pravas cupiditates. *Exod.8.a. Pſal.77. Sapien.19.d.*

Ranæ Ægypti, ſignificare poſſunt *f* Poëtas loquaces, & eorum carmina, & advocatos falſa loquentes, & hæreticos, & Philoſophos, & Magos, & ipſam loquacitatem, & inanes opiniones, nihil niſi inanem ſonum habentes. Demum deſignant perſecutionem Eccleſiæ factam ſub Domiciano. *Exod. 8.a.* ranæ quoque ſunt *g* dæmones, & hypocritæ, qui videntur vivere in aqua, & vivunt in ſordibus & luto. *Apoc.16.c.* Plaga autem ranarum data fuit propter peccatum contra præceptum. *Non aſſumes nomen Dei tui in vanum.* Nam omnes ipſi vana adſeribunt Deo.

Rapere, Rapax, Rapina, Raptor, Arripere, Raptare, Subripere.

RARERE, eſt per vim, aut cum feſtinantia, ſive cum furore capere, evellere, auferre. Item invadere. *Num.31.g.* Quod in præda rapuerat, ſuum erat. Mereri. *Pſal.68.* Quæ non rapui, tunc exſolvebam. Seducere. *Gen.34.a.* Adamavit eam, & rapuit. Trahere. *Deut.28.d.* Aſinus tuus rapiatur in conſpectu tuo. Rapina autem, eſt furtum vi factum.

Quæ oon rapuerat, ſolvit Chriſtus, quia *h* pro peccatis noſtris mortuus eſt. Fuit autem raptor Adam, qui voluit ſibi uſurpare divinitatem, cujus rapinam ſolvit Chriſtus. *Pſal.68.*

Arripiens Abraham gladium, ut immolaret filium ſuum. *Gen.22.d.* ſignum fuit *i* divinæ juſtitiæ, quæ proprio filio ſuo oon pepercit, ut illi ſatisfaceret pro nobis.

Idem deſignavit arripiens gladium Phiocs. *Num.25.b.*

Arripere clypeum, *k* eſt ſumere ſcutum fidei, & orationis devotæ ad reſiſtendum adverſariis. *Iſa 21.b.*

Arripiens ventus locuſtam, ut ejiceret eam à finibus Ægypti. *Exod.10.e.* daſignat *l* Deum liberantem à moleſtiis adulatoribus.

Arripiens Moyſes vitulum aureum, ut eum comminueret. *Exod.32.e.* deſignant *m* Chriſtum rapientem corpus diaboli, & ipſum conterentem convertendo ad pœnitentiam.

Rapi dicitur mens in diverſa. *Job.10.a.* quando *n* modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit, modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pavore perpendit.

Rapere dicitur fœtus orſæ, *o* qui convertit aliquos à peccato, vel ab infidelitate. *Pra.17.b.* Et rapeua torris de incendio, eſt hæreticus aut peccator, per verbera converſus, & emendatus. *Amos 4.d.*

Rapi ſimul obviam Chriſto, *p* eſt proficere ad meliora. *1.Theſſ.4.d*

Rapere volentes turbæ Jeſum, ut facerent regem. *Joan.6.b.* deſignant *q* volenres Chriſtum regnate in primo adventu, ſicut regnaturus eſt in ſecundo. In quo errore erant diſcipuli, cùm dicerent: Domine, ſi in tempore hoc reſtitues regnum Iſrael. Item filii Zebedei.

Rapere dicuntor regnum cælorum violenti, *r* cùm Gentiles venient ad fidem, rejectis Judæis, & hi ſunt raptores boni. Rapit autem armatus. *Matth 11.b.* rapina autem, aſt doctrina legis, quam acceperunt Gentiles credentes à Judæis in infidelitate remanentibos. *Iſa.33.d.*

Rapax lupus dictus Benjamin, typus erat Pauli Apoſtoli ante cooverſionem, qui poſtea diviſit ſpolia.

Rapi in tertium cælum, *ſ* eſt devenire ad hominem ſpiritualem. *2.Cor.12.a.* Ille etiam eſt raptus in tertium cœlum, qui non ſolum ut peregrinus eſt in mundo, & ut mortuus, ſed etiam eſt illi mundus crucifixus, & ipſe mundo.

Raptus Dinæ per Sichen factus, *t* deſignat vim tentationis ſubjicientem ſibi animam. Raptor autem eſt Sichen, hoc eſt, diabolus trahens eam ad conſenſum peccati mortalis. *Gen.34.a.* Arripiunt autem hoſtes ſagittam, & elypeum, cùm dæmones variè tentant, & quum mali reddunt mala. *Jer.6.f.*

Rapiunt catuli leonum, *v* ut quum hæretici pervertunt animas, & etiam dæmones. *Pſalm.103.* Dicuntur autem hæretici, vel dæmones eos rapere, quos ſeparant ab Eccleſia. *Ezec.18.b.* Et lupi rapaces, ſunt ſacerdotes Judæorum, & hæretici modum non habentes in rapinis. *Matth.7.b.* In rapinam autem beſtiarum dicitur fieri grex Domini, quando dæmones, & hæretici devorant & perdunt ſimplices. *Ezec.34.b.* Sic rapinæ eorum dicuntur, quando aliquos à veritate ſubvertunt. *Amos 3 c. Nahu.2 d.3.a. Pſalm 9 Joan 10.* Arripientes Nadab & Abihu thuribula cum igne alieno. *Lev.10 a.* ſunt pravè abutentes lingua ad docendas doctrinas falſas. Sic rapaces lupi ſunt mali, qui illotis manibus pedibuſque irrumpunt in divina myſteria.

Rapiens, & rugiens leo fuit *x* Caiphas adverſus Chriſtum in paſſione. *Pſalm. 21.*

Rapidus fluvius ignis, ſignificat *y* velocem, ac vehomentem divinæ juſtitiæ executionem in judicio futuri anni. *Dan.7.c.*

Raptatá

Left margin: a Hil. ſ. Za.14 Aug ſ. Ioan. tract 51. b Hil. ſ. Matt. Can.26. Hie. ſ. Eze.31 Gr.22. m. 24 Gl in ſ. Sap.4 Hie ſ. Iob 15. Glo. ord ſup. Ezec 17. c Glo ord. ſu. Ezec.16. d Lyr ſ. Sap.4 — e Gr Nyſſe de vita Moyſis. f Phil. de ſac. Abel & Cain Orig ſ. Exod. hom. 4 g Au ſ pſ.77. & ſ Ap b 13. Eu ſ r. ſpr ſ. Bed ſ. Ex b.8 Rup. ſ 1. Exo. — h Glo ord. ſu. Pſ.68. i Ori. ſ Num. ho.20. k Lyr. ſ. Iſ. 21. l Glo ord ſup. Exod 10. m Glo. ord ſ. Exod. 32. n Gre 13. m 1 o Be. ſ Prov. 17. Hie ſ. Amos 4 p Hie. Mine-vio. & Alex epiſt q Au ſ. Ioan. tract 45. r Hil ſ. Matt. Can 11. Hie. ſ Eze.18 ſ Am ſ.2. Co-rin.12. & de parad 11. Bern ſer. 7. de quad. t Lyr. ſ. Gene. 34. Lyr. ſ Ier 6. v Aru ſ. pſal 103. Au ſ. Lu.10. Hie. ſ Eze.18 & ſ Amos 3. Au ſ. pſ 68. 103 Cyr 7 ſ. Ioa 5 Glo ord. Le vit 10 Ori ſ Le.h.4 x Aru ſ pſ 21 y Glo. in ſup. Dan. 7.

Right margin: Inſignia juſtitia & victoria. Antichriſtus. Socii Luciferi, vel Antichriſti. Dona Dei in Lucifero. Errores hæreticorum. Fructus malorum operis. Potentia Sedechiæ. Genus regiū. Dilatatio fidei. Homo corruptus affectibus. Pravæ cupiditates. Poeta. Advocati. Loquacitas. Hæretici. Philoſophi. Inanes opiniones. Perſecutio Eccleſiæ. Dæmones. Hypocritæ. Magi. Chriſtus paſſus pro peccatis noſtris. Divina juſtitia. Sumere fidem & orationem. Liberare ab adulatoribus. Rapiens Chriſtus corpus diaboli. Inquietudo mentis. Convertere aliquos. Proficere. Volentes Chriſtum in hoc mundo regnare. Gentiles venientes ad fidem. Paulus Apoſtolus. Crucifixus eſſe mundo. Diabolus tentans. Reddere mala. Dæmones & hæretici pervertentes animas. Sacerdotes Judæorum. Pravè utentes lingua. Irrumpentes in myſteria. Caiphas. Velox vindicta Dei.

Malorum projectio. Raptata ſtipula vento, ſunt *a* mali projecti à facie Dei. *Jerem.* 13.*d.* Et raptus pulvis à turbine, ſunt mali ab ira Dei correpti. Sic diabolus rapietur ut pulvis, & ſtipula. *Iſa.*17.*d.*14.*a.* a *Hie ſ Iſ.* 17

Agitari tentationibus. Raptum folium vento, *b* eſt homo, qui tentationis vento rapitur, & deſideriorum flatibus levatur & agitatur. *Job* 13.*d.* 27.*d.* b *Gre* 11. *mo.* 13. & 18. *mor* 12.

Sacrificare ex alieno. Rapina in holocauſtum eſt, qoum quis ex alieno ſacrificium offert. *Iſa.*61.*c.*

Uſurpare bona pauperum non dando eleemoſynam. Rapina pauperum dicitur eſſe in domo Prælatorum. *Iſa.*3.*c.* quando *c* ipſi bonis Eccleſiæ ditantur, & ſuos ditant, quæ tamen pauperibus erogare debebant. Vel quando quis non dat eleemoſynam, cùm poſſit. c *Hie ſ Iſa.* 3. *Chry de div. & Laza h* 2.

Perditio Judæorum. In rapinam factus eſt populus Judæorum, vel dæmonibus, vel Romanis. *Iſa.*42.*d.* Et ipſum populum Judaicum rapuit armatus, *d* quia antiquus hoſtis in eo vitam fidei fraudulentiæ ſuggeſtionis jaculis extinxit, ut unde ſe inhærere Deo crederet, inde ejus ordinationi repugnaret. *Job* 5.*a.* d *Gr.* 6. *m.* 8.

Gloria hypocritæ. Rapere dicitur avarè hypocrita, *e* quia dum iniquè agens, deſiderat de ſanctitate venerari, laudem vitæ rapit alienæ. *Iob* 27.*b.* e *Gr.*18 *m.*4

Pœna avari. Rapere dicuntur ſemitæ avari animas poſſidentium, quando *f* per ſuas cogitationes & cupiditates ipſi avari rapiuntur in infernum. *Prov.*1.*b.* f *Bed. ſ Pro.*1.

Hæretici uſurpantes ſententias alienas. Rapiunt hæretici herbas & radices de convallibus. *Iob* 30 *a.* quando *g* de humilibus Patrum dictis, ſuperbo ſpiritu colligunt ſententias, de quibus apud vulgus glorientur. g *Gr.*20.*m.*10

Raphael.

Chriſtus. RAPHAEL, id eſt, *h* medicina Dei, nomen Angeli, qui comitatus eſt filium Tobiæ, & curavit ipſum patrem à cæcitate. Typus eſſe poteſt Chriſti qui miſſus eſt in mundum, ad ſanandos noſtros languores. *Tob.*3.*d.*8.*a.*12.*c.* h *Glo. ord. ſu. Tob.* 1.

Raphaim.

RAPHAIM, id eſt, gigantes, vel medici, aut relaxati, populi quos Moabitæ Emim vocant, quos etjam ipſi Moabitæ expulerunt, & eorum ſedes occuparunt. *Deut.*2.*c.* *Ioſ.*15.*b.*

Scribæ & Pharſæi. Raphaim, ut erant gigantes, deſignare poſſunt *i* Scribas, & Phariſæos, qui principes erant inter Judæos, & vallis Raphaim, erat Judæa, in qua ipſi imperabant. *Iſa.*17.*b.* i *Hie. ſ Iſ* 17.]

Vis conditiva. Juxta Originem *k* interpretatur, reſolutæ matres, & deſignant vim conditivam producentem ſenſus inutiles, qui purgandi ſunt. *Ioſ.*17.*d.* k *Ori. ſ. Iob ho.* 22.

Raphidim.

RAPHIDIM, id eſt, *l* reclinatoria, ſive ſtramenta, aut remiſſæ manus, vel medicina manuum, undecima manſio filiorum Iſrael in deſerto Sin, juxta montem Dei Oreb, ad Occaſum, ubi filii Iſrael ſitientes ob penuriam aquæ jurgati ſunt contra Moyſen, qui divino monitu aquam eduxit de ſilice virgâ percuſſâ. *Exod.*17.*a.* *Num.*33.*b.* Vel interpretatur ſanitas judicii, vel laus judicii: & deſignat eum venire in Raphidim, qui benè diſpoſuit ſermones ſuos in judicio. Pervenitur in Raphidim ex Alus, hoc eſt, ex labore, ut deſignetur ex labore perveniri ad laudem. l *Ori ſ Exod. hom* 1 *& ſ. Num. ho.* 27.

Vel juxta Hieronymum, *m* interpretatur diſſolutio fortium, vel ſanitas fortium: quia ibi victus, & diſſipatus eſt Amalec, hoc eſt, diabolus: & fideles ſanantur, & ibi tentatur populus per defectum. m *Hieron de manſionibus.*

Raſin.

Hæreſiarcha. Sapientia ſæcularis. RASIN, id aſt, *n* volntas, vel volunsarius, aut curſor, ſive veredarius, Rex Syriæ, adverſarius tribui Juda, typus eſt hæreſiarchæ, & etiam ſapientiæ ſæcularis, aut ipſorum ſapientum, qui Catholicæ veritati adverſantur. 4.*Reg.*16.*a.* *Iſa.*7.*a.*9.*b.* n *Hie ſ. Iſ* 9.

Ratio, Rationalis.

RATIO, eſt vis illa in anima, qua homo cæteris animantibus ſuperemiñet, quæ & intellectus. Interdum autem ratio, eſt æquitas. *Lev.*15.*e.* Ratione mercenarii ſupputata. Argumentum. *Dan.*6.*a.* Ut ſatrapæ illis redderent rationem. Cauſa. *Iob* 38.*d.* Quis enarrabit cœlorum rationem? Computum. *Luc.*16.*a.* Redde rationem villicationis tuæ. Rationale autem eſt, quod ratione utitur, & rationabile, quod rationi conſentaneum eſt.

Virtus divina, vivificatrix. Influentia cœli. Prædeſtinatio. Ratio cœli, eſt *o* vis ſuperna ſecretorum, vel ipſa vivificatrix virtus, quæ ſpiritus format Angelorum: & ratio cœli eſt in terra, hoc eſt, influentia ejus, vel executio divinæ prædeſtinationis in Eccleſia. *Iob* 38.*d.* o *Gr* 30. *m* 8 *Hie. ſ. Iob.* 38.

Doctrina ſana. Rationale, vel rationabile lac, *p* doctrinam ſanam, & ab omni errore purgatum ſignificare poteſt. 1. *Petr.*2.*a.* p *Hie ſ. Ioel.* 2

Rationale.

Iudicandi potentia Chriſti. RATIONALE, dicebatur genus veſtis, aut operimenti, quo pectus tantum tegebatur Pontificis, ſuperhumerali conjunctum, eratque duplex, auro contectum, duodecim habens lapides pretioſos, in quibus duodecim Patriarcharum nomina inſculpta erant.

Firmitas naturæ. Dicebatur rationale judicii poſitum in pectore Pontificis, deſignans *q* in Chriſto potentiam judicandi, qui judicabit unumquemque ſecundùm opera ſua, quod deſignatur per nomina ſingulorum in ſingulis lapidibus ſculpta. *Exod.*25.*a.* erat rationale quadrangulum, deſignans *r* inconcuſſam naturæ & mentis ipſam dirigentis rationem. q *Ruper.* 4. *ſu. Exod.* 23. r *Phil.* 3. *de vita Moyſis.*

Poteſtas & ſcientia judicandi. Sapientia. Ratio. Sermo. Rationale in pectore pontificis *ſ* poteſtatem, & ſcientiam judicandi, & ſapientiam, quæ in ſacerdote eſſe debent, ſignificare poteſt. *Exod.*25.*a.*28.*c.*35.*a.* In rationali autem ponitur manifeſtatio, & veritas, quia per viſibilia cognoſcitur ordo Dei, & inviſibilia ejus. Poteſt etiam ſignificare ſermonem qui debet in ſacerdote doctrinam & veritatem continere, quia ſacerdotis os debet meditari, & explicare ſapientiam, & ſemper vera loqui. Poteſt etiam rationem cuncta diſpenſantem ſignificare. ſ *Ori. ſ. Lev. ho* 6. *Phil* 2. *alleg. & de vita Moyſis. Hie. de veſte ſacer.*

Puritas cogitationum. Rationale etiam *t* puritatem cogitationum deſignat, & ponitur ornatum lapidibus in pectore ſacerdotis, ut Patrum exempla contempletur, & ut omnia judicia ſua in Deum dirigat. *Exod.*28.39.*b.* t *Gr.* 2 *paſ.* 2.

Rationale præterea, *a* ſermonem Evangelicum, & ſenſum rationalem ſignificat, utrumque duplex, apertum, & abſconditum, ut deſignet ſenſum ſimplicem ſeu literalem apertum, & myſticum latentem, vel ſcientiam utriuſque teſtamenti, ut internus vetus, exterius novum indicet. Vel deſignat *b* ſenſibilia & intelligibilia, vel mentem, ac verba.

Eſt etiam rationale typus *c* prophetiæ, quæ per verbum clamat & prædicat, & futurum judicium ſignificat.

Rationale conjunctum ſuperhumerali, admonet *d* verba operibus debere eſſe conjuncta. Deſignat etiam in Chriſto conjunctionem miſericordiæ, & veritatis.

Rationale in Eccleſia, ſignificare poteſt *e* Prælatum virtutibus fulgentem. Et nomina in rationali, admonent prælatum æqualiter debere ſubditos amare. *Lev.8.a.*

Rationale, imago eſt *f* cœli, quod ratione ſeu verbo factum eſt, & ſubjicitur omnium capiti Chriſto. Ipſum autem cum duodecim lapidibus, zodiacum cum duodecim ſignis exprimit. Poteſt etiam ornatum Eccleſiæ duodecim gemmis Apoſtolorum illuſtratum deſignare.

Rationale in medio poſitum, *h* terram deſignare poteſt, floribus, & herbis, & fructibus veſtitam & ornatam, quæ duodecim lapides in ipſo rationali fixi, repræſentant.

a Ori. ſ. Exod. hom. 9 & 13 Hie. de veſt. ſacer. *b* Phil. de vita Moyſis. 3. *c* Cle. Alex. 5. ſtroma. *d* Phil. 3. de vita Moyſis. *e* Ruper. 4. ſ. Exod. 32. Gloſ. ord. ſup. Lev. 8. *f* Cle. Alex. 5. ſtroma. Philo. 3. de vita Moyſis. *g* Ter. adver. Mar. 4 Hie. de veſte ſacer. *h* Georg. Ven. Cant. 2. to. 3. cap. 9.

Sermo Evangelicus. Senſus ſimplex ac myſticus. Utrumque teſtamentum. Senſibilia & intelligibilia. Mens & verba. Prophetia. Conjunctio verborum & operum. Prælatus. Cœlum. Zodiacus. Eccleſia. Terra.

Ratis, *vide Navis.*

Ratus,

Ratum dicitur, quod eſt firmatum, ut contractus habens jam vires ex conſenſu partium, ut jam neutri parti liceat retrocedere. *Jere.32.b.*

Raucus.

RAUCUS dicitur, qui ex nimio clamore, vel alia cauſa vocem obtuſam habet. Fauces Chriſti dicuntur factæ raucæ in paſſione, *i* quia videbatur non audiri à Patre, vel quia prædicando non audiebatur è Judæis incredulis. Quid eſt, quod dicit. *Pſal.68.*

i Aug. ſ. pſ. 68

Readificare, vide Ædificare.

Rebecca.

REBECCA, id eſt, ſignata, ſive impinguata, aut contentio obtuſa, vel contentio impedita: filia Bathuelis, ſoror Laban, uxor Iſaac, cui genuit Jacob, & Eſau, geminos.

Rebecca ut erat virgo & incognita, typus eſſe poteſt *k* gloriæ Dei, quæ eſt incorruptio. *Gene. 24.b.*

Rebecca, conſulens Jacob, ut acciperet benedictionem patris, & poſtmodum ut cederet iræ fratris, typus eſt *l* Spiritus ſancti.

Rebecca virgo pulchra, ut dedit potum ſervo Abrahæ, & etiam camelis, typus eſt *m* Beatæ Virginis Mariæ: quæ ſuæ virginitate & puritate quaſi dedit potum Angelo, & ſua humilitate dat potum nobis.

Rebecca etiam ſignificare poteſt *n* Eccleſiam, quæ venit ſupra camelum, dum adhuc vitiis eſſet immixta, & nondum ſpiritualibus, ſed animalibus motibus inhæreret: quæ conjuncta eſt Iſaac, hoc eſt, Chriſto: cum quo luſit, quia in eo laudes Dei celebrantur. *Gen.24.b.26.b.* Eadem impediens benedictionem Eſau, & procurans illam Jacob, Eſt Eccleſia impediens indignorum promotionem, ut digni admittantur. *Gen.27.a.* Tunc autem cognovit Abimelech eam eſſe conjugem Iſaac, quando illum vidit cum ea ludentem, ita cùm quis, ne aliquid errando in Eccleſia peccet, ſecretum viri ejus in ſcripturis ſanctis diligenter intuetur, invenit eum Majeſtatem ſuam, qua in forma Dei æqualis eſt Patri, pauliſper abſcondiſſe in forma ſervi, ut ejus capax eſſe humana infirmitas poſſet, eoque modo ſe conjugi congruenter aptaret. Eadem Eccleſia dat potum prædicatori.

Rebecca præterea, eſt *o* anima fidelis, quæ dat potum ſervo Abrahæ, hoc eſt, prædicatori, ejus dictis obtemperando. Peculiariter autem anima Philoſophi eloquentia erudita. *Gen. 24.*

Ut autem Rebecca diligebat Jacob, typus eſt *p* gratiæ populo Chriſtiano traditæ, & etiam præſentiæ Dei. Unde ſuppoſuit Jacob pro Eſau, hoc eſt populum Gentilem pro Judaico. *Gen.25.d.27.a.*

Rebecca, ut eſt dicta ſoror Iſaac, typus eſt *q* doctrinæ ſacræ, & ſapientiæ abſconditæ, quæ habenda eſt ut ſoror. *Gen.26.b.* Significat etiam Diſcipulos Chriſti occultos, qualis erat Nicodemus.

Rebecca conjuncta Iſaac, deſignat *r* patientiam conjunctam cum ſpe. Unde conſuluit Jacob, ut cederet fratri ſuo Eſau. *Gen.24.b.27.g.* In hac conjunctione fit illud Apoſtoli. *Rom.12.c.* Spe gaudentes. Rebecca etiam hoc eſt, tolerantia, eſt, cùm qua ludit Iſaac, id eſt, riſus, qui deſignat eum qui ſe exercet in diſciplinis, cui neceſſaria eſt tolerantia.

k Cle. Alex. 4 ſtroma. Hie. ad Damaſ. q. 3. *l* Bed. ſ. Ge. 27 *m* Ber. ſer. de beat. Virg. *n* Cle. Alex. 1 pæd. 5. Georg. Vene. Cant. 2. to. 7. cap. 4. Au. 22. cont. Fauſt. 48. & ſerm. 73. Bed. ſ. Ge. 24 Ru. 7. ſ. Ge. 13 Gre. 35 mor. 17. *o* Ori. ſ. Gen. ho. 10. Ori. ſ. Ezech. ho. 6. Ruper. ſ. de glori. Trinitatis. 6. *p* Lyr. ſ. Ge. 26 *q* Ruper. 8. ſ. Gen. 41. *r* Cle. Alex. 2 pæd. 4.

Gloria Dei. Spiritus ſanctus. Virgo Maria. Eccleſia. Anima fidelis. Gratia. Præſentia Dei. Doctrina ſacra. Sapientia. Diſcipuli occulti Chriſti. Patientia. Tolerantia.

Rebellare, Rebellis, Rebellio.

REBELLARE, eſt repugnare, quod præcipuè eſt inferioris erga ſuperiorem. Unde rebelles dicuntur, qui juſſis imperantis repugnant. Rebellio autem, eſt ipſa repugnantia.

Rebellis Iſrael, fuit *ſ* adverſarii Eccleſiæ, qui non inveniuntur, quia pereunt. *Iſa.41.c.*

Rebelles lumini ſunt, *t* qui ſua deſideria ſequendo, bonum deſpiciunt, quod noverunt, quia non per ignorantiam, ſed per ſuperbiam delinquunt. *Job 24.b.*

Amb. de fug. ſæc. 5. *ſ* Glo. int. ſ. Iſa. 41. *t* Gregor. 14. mor. 26.

Adverſarii Eccleſiæ. Contemptores boni cogniti.

Reblatha.

REBLA, ſeu Reblatha, id eſt, rixa, vel multa hæc vel magnitudo illi, aut jurgium inveteratum, vel conturbatum, ſive jurgium defluens, civitas Syriæ, quæ poſtea dicta eſt Antiochia, ſita eſt ſupra Orontem fluvium, per medium ejus tranſeuntem, cujus plateam antea lutoſam, Herodes magnus Rex Judææ lapide ſtravit, magnitudinis animi, & liberalitatis famam apud externam urbem mercatus. Eſt terminus Aquilonaris terræ promiſſionis. In hac mirè floruit Chriſtianiſmus, in ea occidit Rex Babylonis filios Sedechiæ, ejuſque eruit oculos. Ei enim quandoque & lumen rationis clauditur, qui pravo uſu ex iniquitatis ſuæ multitudine gravatur. *Num. 34.c. 4 Reg. 22.g.25.b. Jere.39.b.*

Reboare, vide Sonus.

Recalci-

Recalcitrare, vide Calcaneus.
Recalvaſter, vide Calvus.
Recedere, vide Abire.

Recem.

Vanitas mundi.

RECEM, id eſt, vacuus, aut vanus, ſeu inanitas, vel pictura varia, aut ſaliva eorum, civitas in tribu Benjamin. *Ioſ.18.d.* Item Rex Madiao occiſus à filiis Iſrael. *Num.31.a.* qui typus eſt *a* vanitatis mundi, quæ vincenda eſt à fidelibus. (a Ori ſ. Nu. ho.25.)

Recens, vide Novus.
Recenſere, vide Numerare.

Rechab.

Diabolus.

Rechab, id eſt, quadriga, equitatus, vel æquitans: filius Remoom, qui occidit Isboſeth, typus eſt diaboli. *2.Reg.4.a.*

Recidere, vide Cadere.
Recipere, vide Accipere.

Receptaculum.

Doctores.

RECEPTACULUM, eſt locus in quo aliquid tuto recipitur.

Receptacula ignium; quibus ab altari holocauſti, ad altare thimiamatis ignis defertur, deſignant *b* Doctores accendentes ſua prædicatione fideles, & eos de virtute in virtutem provehentes. *Exod.28.a.38.a.* (b Glo ord ſu. Exod.27.)

Recitare, vide Narrare.

Reclinare, Reclinatorium.

RECLINARE, eſt quaſi inclinando aliquid collocare. Reclinatorium autem, eſt locus ubi fit reclinatio.

Non habet Filius hominis ubi caput ſuum reclinet, *c* in mentibus videlicet pravorum. Nam in bonorum pectoribus vim ſuæ majeſtatis reclinat. Non habet etiam ubi caput ſuum reclinet, quando non eſt. cui tradat cognitionem Dei. *Matt.8.a. Luc 9.e.* (c Ori ſ. ho 45. Hil ſ Matt. Can.7. Am ſ. Lu. 9.)

Anima Chriſti. Contemplatio. Fulgur charitatis. Doctores. Spes æterna quietis.

Reclinatorium autem ferculi Salomonis, deſignat *d* animam Chriſti. *Cant.3.d.* Vel deſignat requiem cœleſtis contemplationis, quæ aurea eſt propter ſapientiam, quæ pretioſior eſt cunctis opibus. Vel fulgorem charitatis intimæ, in qua fideles reclinantur. Item Doctores vel ſpeculatores, plenos divina ſapientia. Item ſpem perpetuæ quietis quæ aurea eſt, quia divinæ viſionis requiem parat. (d Gr ſ Cant, 3 & ſ Exec. ho.15.)

Recolere, vide Cogitare, Meminiſſe.

Reconciliare.

RECONCILIARE, eſt in gratiam reſtituere poſt offenſam in amicitia commiſſam.

Reconciliavit Chriſtus duos populos Deo, hoc eſt, Judæos, & Gentiles. *Ephe.2.d.* quare conciliatione omnia reconciliaſſe dicitur. *Coloſſ.1.c.*

Recoociliator dicitur Deus *e* Eccleſiæ in Gentilitate, quæ converſa eſt ad fidem. *Iſa.60.b.* (e Hie ſ. Iſ. 60)

Reconciliari dicitur fratri ſuo ante oblationem muneris, *f* qui intendit ſatisfacere, cùm primum poterit. *Matth.5.d.* (f Aug 1 ſer. Domini in monte.)

Recondere.

RECONDERE, eſt reponere, contegere, ſervare. Et recondere præcepta ſapientiæ, eſt, in mente ea figere, ut opere compleantur. *Tob.12.b. Prov.7.a.1.Cor.16.a.*

Recordari, vide Meminiſſe.
Retreare, vide Reficere.

Rectus.

RECTUM dicitur, id eſt, quod in nullam partem flectitur, cujus contrarium eſt obliquum, & is dicitur rectus, qui juſtitiæ medium ſervat, in neutram declinans partem. Unde rectitudo eſt bonorum, & beatorum. Et verbum Domini dicitur rectum, *g* quia dirigit nos. *Pſal.32.139.142.* Et rectus deficit in hominibus *h* quando refrigeſcit charitas in Eccleſia. *Mich.7.a. Job.1.a.* Et rectus incedit, qui recta habet opera. *Job.8.d.* (g Baſi pſ. 32. Hil ſ. pſ. 139. & 142. h Gr.8 m.26)

Spiritus ſanctus. Bona conſcientia. Rectitudo operum Chriſti. Formare corda. Gentium ad veritatem.

Rectus ſpiritus quem innovari petebat David in viſceribus ſuis. *Pſalm.50.* dici poteſt *i* Spiritus ſanctus, vel bona conſcientia. (i Amb. ope. David 14.)

Recta ſemita juſti, eſt rectitudo operum Chriſti, & rectus callis ejus eſt ad ambulandum, quia qui Chriſtum imitabitur, rectè ambulabit. *Iſa.26.b.* (His ſ. Iſ 26.)

Rectas facere vias Domini in ſolitudine, *k* eſt tortuoſa Gentium corda ad veritatem formare. *Iſa. 40.a. Jer 31.b.* (k Hie ſ. Iſ 40)

Rectiſſimus dicitur Jacob, *l* ſecundùm nomen Iſrael. *Iſa. 44.a.* (l Hie ſ. Iſ 44)

Recti corde ſunt, *m* qui non elevantur per exceſſum, nec deprimuntur per defectum, ſed ſunt ut linea recta. Nam tortuoſa, vel ſupra, vel infra, vel ad latera deflectitur. *Pſalm.7.* (m Baſi ſ pſ.7.)

Recti pedes animalium, & rectæ pennæ, deſignant *n* volatum ad cœleſtia & opera recta, nec retrorſum redeuntia. *Ezec.1.b.f.* Rectæ quoque pennæ alterius ad alterum, ſunt quando gratiam, quam quis accepit, in proximi utilitatem adminiſtrat. Nam ſi ſuam quærat utilitatem, non rectæ, ſed tortuoſæ ſunt. (n Hie ſ Ezec. Gre ſ. Ezech. ho.17.)

Recumbere, vide Accumbere.

Recuperare.

RECUPERARE, eſt rem amiſſam rurſus acquirere, vel inſtaurare quod deſtructum erat. Recuperat Deus *o* à temporali afflictione ad æternam conſolationem deducens. *Eccl 2.b.* Crede Deo, & recuperabit te. *11.b.13.d.29.d.2.Mach.2.c.* (o Lyra ſ. Eccl 2.)

Reddere, Reſtituere, Retribuere.

REDDERE, eſt acceptum vel ablatum reſtituere, & quandoque retribuere, ſeu vicem pro merito dare, & par referre, & quandoque efficere. Item emittere. *Soph.3.b.* reddam populis labium electum. Et ſolvere. *Matth.22.b.* Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari.

a Lyr.1.ſ.pſ.50 & ſ Iſa.57. Amb.apo. David.3. b Hil ſ pſ.141 Aug.ſ.pſ.96. — *Reſurrectio Chriſti.*

Reddidit Deus conſolationes, Chriſto videlicet & Apoſtolis lugentibus *a* per reſurrectionem, & dando Spiritum ſanctum. *Iſa.57.d.* Et reddidit lætitiam ſalutaris reſuſcitato Chriſto, quia reddidit Chriſtum Eccleſiæ. *Pſal.30.* reddens etiam ovem dives, eſt Chriſtus ſuſcitans carnem ſuam, & reddidit quadruplum, propter quatuor dotes corporis. *2.Reg.12.b.*

c Ru ſ Zac.9 — *Gloria Chriſti.*

Retribuit Pater Chriſto, *b* quando dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. *Pſal.141.* Et reſtituta dicitur terra David, quando corpus Chriſti ſuſcitatum eſt. *Pſalm.96.* Reddidit Deus duplicia Chriſto. *Zach.9.c.* quando *c* per hoc, quod fuit obediens uſque ad mortem crucis, dedit ei omnem poteſtatem in cœlo & in terra, in divina ſimul & humana natura: quam prius habebat tantum in divina. Item, quia præter Sanctos, qui deſcenderant ad inferos, & præter ſemen Abrahæ, dedit illi Gentes in hæreditatem.

d Hie ſ pſ.15.

Reſtituit Deus hæreditatem Chriſto, *d* vel quum convertet Judæos in futuro, vel quum reddet immortalitatem corpori ſanctæ Eccleſiæ. *Pſal.15.*

e Hie. & Au. ſ.pſ.96. f Au ſ.pſ.37. Hie.ſ Ion. & ſ.Ezec.38. g Ori ſ.Ier.11 Hie ſ Iſ.23. & ſ Ezec.16. Gre.11.m.13. Hie ſ Iob 38. — *Subjectio carnis. Converſio infidelium. Satisfaciens Chriſtus pro nobis. Remittens Deus peccata.*

Reſtituta dicitur terra David, hoc eſt, Chriſto, *e* quando corpora noſtra ejus obſequio mancipantur, vel quum mundus relictis idolis, Chriſti fidem amplectitur, aut cùm Judæi ſunt converſi. *Pſa.96.*

Retribuit Chriſtus pro nobis, *f* quando pro nobis paſſus eſt, ſatisfaciens Patri, & exoluens quæ non rapuit. *Pſal.37.* Sic reddit Jonas, hoc eſt, Chriſtus vota ſua, quum ſalvat nos. *Jon.2.d.* reſtituti autem, ſunt per Chriſtum liberati. *Ezec.38.d.*

Reddidit Deus lætitiam ſalutaris, *g* quum dat remiſſionem & liberationem à peccatis, quæ magnam inferunt lætitiam. *Pſal.50.* Et reddit annos, quos comedit locuſta, quum ad priſtinam gratiæ & juſtitiæ ſtatum reducit animam. *Joel.2.f.* reſtituit Deus aliquem, cùm poſt peccatum reducit eum in ſtatum gratiæ, ſeu innocentiæ, quod eſt reſtitui in gradum priſtinum. *Gen.40.c.* Sic reſtituitur Tyrus in antiquum, hoc eſt, anima peccatrix revocatur ad ſtatum gratiæ. *Iſa.23.d.* Et Sodoma, hoc eſt, Gentilis populus, & Samaria, hoc eſt, hæretici converſi: & Hieruſalem, hoc eſt, Eccleſia vel anima *Ezec.16.b.* Sic Gentes ſubverſas in integrum reſtituit. *Job 12.d.* Et reſtituetur ut lutum ſignaculum quando anima & corpus reparabuntur in reſurrectione. *Iob 38.b.* — *Reſtauratio animæ & corporis.*

h Hie ſ.Soph.3. — *Multiplicatio fidelium. Confeſſio fidei.*

Reddit Dominus ſemen aliud, quando multiplicat fideles. *1.Reg.2.d.* Et reddit labium electum, *h* quum dat confeſſionem fidei. *Soph.3.b.* reddunt quoque ſementem Deo, qui audito ejus verbo, benè operantur. *Iob 39.b.*

i Hie ſ.Zac.9 Am ſ Luc.18 k Hie ſ Iſ 65. 66. & ſ.Ex.9 Gr.15.mo.4. & 24.mo 25 Au.ſ.pſ.78. & de verb. Dom.ſer.59. l Hie ſ.Ier.16 Ori.ſ.Iere. ho.12. — *Bonò operari. Beatitudo. Retributio Dei.*

Reddit Deus duplicia, *i* cùm beatificat animam & corpus, & quum pro temporalibus dat æterna. *Zach.9.c.* reddet etiam ſtabulario, quando illi dicet. Euge ſerve bone. *Luc.10.f.*

Reddet Deus unicuique juxta opera ſua. *Pſalm.61.78.* Et reddit iniquitatem in fine, *k* quando animam caſtigat in affectibus, vel quia non unum pro alio caſtigat, ſed unumquemque pro ſuo delicto. *Iſa.35.b.63.b.65.a.66.e.* Et reddit vias alicujus in caput ſuum, quum eum caſtigat ſecundùm peccata. *Ezech.9.d.* Sic reddit juxta adinventiones cujuſque. *Hoſ.12.a.d.* Et reddit viciſſitudinem perſecutoribus fidelium. *Joel.3.a. Iob 34.b. Matt.20.a.* Et reddunt malo dolorem ſuum manus ejus, quia damnationem juſtam ex iniqua recipient operatione *Job 20.b.* Et retributio manuum, eſt retributio operum. *Iſa.3.b.*

Caſtigat Deus ad emendationem.

Reddit Deus duplices iniquitates, *l* quum prius caſtigat, & poſtea pœnitentibus peccata condonat, bona retribuens. *Ier.16.d.* Vel reddit duplices injuſtitias, quia ſervus ſciens voluntatem Domini ſui, & non faciens, plagis vapulabit multis.

m Hie ſ.Ezech.18 Gr.15 m 32. Bed ſ.Exo.20 — *Pœna major ſentitur peccantis.*

Reddit Deus iniquitatem patrum filiis, *m* quum propter peccatum originale puniuntur filii, quod in primis parentibus fuit actuale. Vel quando filii imitantur parentes, puniuntur propter eadem peccata, propter quæ puniuntur parentes, & pœna filiorum, eſt pœna patrum, ut ipſi parentes in filiis quodammodo puniantur. *Exod.20.a.34.a. Job 21.d.* Vel pater eſt diabolus. Peccantes autem miniſtros peccati adiutoreſque requirimus, quos tertiam vel quartam progeniem habet diabolus, quos in præſenti Deus verberat, ut in futuro levius ſuſtineant. Diabolus genuit Judam, quum in illum intravit. Judas abiit ad Principes ſacerdotum, illi perſuaſerunt populo, & ſic facta eſt quarta generatio.

n Hie ſ.Iſ.66. Orig ſ.Ro.11. — *Deſtructio Hieruſalem.*

Reddidit Deus retributionem Judæis, *n* quum deſtruxit Hieruſalem. *Iſa.66.e.* In retributionem quoque fiet menſa Judæis, quia per legem, quam acceperunt judicabuntur & condemnabuntur. *Pſa.68. Joan.5.c. Rom.2.11.b.*

o Hie ſ Nab.a. — *Punitio Iudæorum.*

Reddidit Dominus ſicut ſuperbiæ Jacob, ita ſuperbiæ Iſrael, *o* quia ſicut defendit luctatorem Jacob, ita contemplatorem Iſrael. *Nahum.2.a.* Et licèt vaſtati fuerint ab Aſſyriis: liberati ſunt tamen deſtructis Aſſyriis, & Angeli ſingulorum fidelium quicquid in Jacob, & Iſrael adhæſit pulveris, excuſſerunt.

p Hie.ſ.Ezec.29. — *Præmium malorum in hac vita.*

Reddidit Deus mercedem Nabuchodonoſor ſpolia Ægypti, *p* quia ſervivit Deo in everſione Tyri. *Ezec.29.d.* deſignatur autem remuneratio malorum in hac vita, & quod ſi Gentes ſervent legem naturalem, non peribit illis præmium in judicio.

q Hie.ſ.Ezec.32. r Hie ſ Iſ 16. ſ Gr.33.m.26 — *Promptum judicium Chriſti.*

Reddit Deus aquas Ægypti puriſſimas, *q* cum auferet errores à doctrina. *Ezec.42.c.*

Reddit velociter Chriſtus, quod juſtum eſt, *r* quia non differt judicium, cùm tempus eſt judicandi, nec quiſquam poteſt judicii ejus executionem remorari. *Iſa.16.b.*

Non reddidit Deus quaſi aliquid acceperit. *Iob 41.a.* quia bonum, *ſ* quod agimus, eſt Dei per prævenientem gratiam, noſtrum verò per obſequentem liberam voluntatem, quam à Deo habemus: & bona operatio non in Dei, ſed in noſtram cedit utilitatem. Unde *Pſalm.115.* Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi.

t Hie.ſ Iſa.1. v Hil ſ pſ 54. x Bed ſ.Pro.31. — *Adjuvans Deus.*

Reſtituit Deus Judices, & Conſiliarios ſicut antiquitus, *t* cùm pro Moyſe, Joſue, & cæteris veteris legis, dedit Apoſtolos & Doctores novæ legis. *Iſa.1.g.*

Retribuere dicitur Dominus aliquando, *v* quum præſtat auxilium. *Pſa.54.13.*

Reddit mulier fortis bonum & non malum viro ſuo. *Prov.31.b.* quando *x* Eccleſia, vel anima

reddit

Digitized by Google

Gratiarum actio. Confeſſio peccatorum. Benè operari. Servare promiſſa in baptiſmo. Offerre Euchariſtiam. Offerre ſeipſum. Laus Dei in patria. Conſolatio divina.

reddit bona opera Chriſto ob gratitudinem. Reddit autem Deo vitulos labiorum, *a* qui offert orationes, & confeſſionem peccatorum. *Hoſe.14.b.* hoc eſt, vota reddere. *Nahum.1.d.* Reddit autem vota coram populo, *b* qui recta præbet exempla, & qui ſervat promiſſa in baptiſmo, & qui offert Euchariſtiam: qui ſeipſum, & reddit vota de die in diem, qui in cœleſti patria Deum laudat, ita redditur votum Deo in Hieruſalem, hoc eſt, in patria cœleſti, quia hic licèt vineamus, tamen quandiu ſumus in Babylone, non poſſumus perfectè reddere, ſed in reſurrectione offeretur holocauſtum corporis & animæ. *Pſal.21.60.64.65.75.115.*

Reddit Deus annos, quos comederat locuſta & bruchus, &c. quando *c* conſolatur Sanctos, quia in hac vita multas paſſi ſunt tribulationes. *Joel.2.f.*

Reddere rationem, eſt reddere computum. Reddidit autem rationem villicationis ſuæ villicus, *d* ſicut Paulus, quando dictum eſt. Saule, Saule, quid me perſequeris? *Luc.16.a.*

Vita corporis pro vita anima. Reformare ſcandalum. ſatisfacere ſcandalizato. Pro ponere opera Pœnitentia.

Reddere animam pro anima, eſt *e* dare vitam corporis, pro vita animæ, vel reformare ſcandalum datum. Reddere etiã oculum pro oculo, fit, quũ ab eo, qui ſenſum turbavit alterius, aufertur proprius ſenſus. Ad idem refertur reddere dentem pro dẽte. *Exo.21.b* reddere etiam pignus ante Solis occaſum, eſt ſatisfacere ſcandalizato, ut exeat à peccato: vel reddere uſum ſermonis. *Exod.22.d. Deut.24.* reddere bovem pro bove, & reſtituere quinque boves pro uno, aut quatuor oves pro una. *Exod 21.d.22.a.* eſt transferre in ſe pœnitentiam ejus, quem errare fecit, & Judæus agit pœnitentiam per quinque libros Moyſis, Chriſtianus, per quatuor Evangelia. Reddere damnum ignis, & pecuniam. *Exod.22.a. Levit.5.d.* eſt agere pœnitentiam, propter indiſcretam correctionem, aut ſcandalum. Reſtituere opera & impenſas in medicos, eſt adducere ad pœnitentiam per Doctores, & admonitores eum, quem peccare fecit. *Exod.21.c.* reddere pretium jumentorum, eſt teneri reum Doctorem, qui indiſcretè aperuit ſenſum, unde ſimplices incidunt in errorem. Ideò tenetur agere pœnitentiam, & conari reducere errantes.

Reddentes decem mulieres panes & pondus *f* ſunt decem præcepta ſimpliciter tradita. *Lev.26.d.*

Reddere debitum pro peccato, *g* eſt affligere ſe per pœnitentiam. Reddit autem anum unum, & murem unum, qui ſic commiſſa luget præterita, ut perfectè caveat futura. *1.Reg.6.a.* reddere autem duplum, eſt animo, & corpore pœnitentiam agere. *Exod.22.a.b.* reddere verò noviſſimum minutum, eſt minimorum & peccatorum pœnas lugere. Vel etiam peccata terrena perpetuò ſolvere. *Luc.12.g.*

Fides. Reddere pecuniam virgini juxta modum dotis. *Exod.22.c.* eſt *h* honorare ſeorſum literalem doctrinam fidei, quum ſenſus literalis regnum charitatis ædificat.

Remuneratio operum. Reddere primogenitum bovis aut ovis octavo die. *Exod.22.d.* eſt *i* offerre opera in judicio remuneranda poſt ſeptem dies hujus vitæ.

Mundatio peccatoris. Redditus leproſus munditiæ. *Lev.13.a.14.a.* eſt *k* peccator mundatus à peccato.

Inſtaurata ruina Angelorum. Redditæ urbes Iſrael, quas tulerant Philiſthim, *l* deſignant inſtauratas ruinas Angelorum per homines, vel reſtitutos ad gratiam, qui decepti fuerant à dæmonibus, vel hæreticis. *1.Reg.7.d.*

Converſio peccatorum. Redditus vinearum, dici poſſunt *m* opera aut fructus prædicatorum. *1.Reg.8.a.*

Opera prædicatorum. Dare corpori & animæ propria. Relinquere vitia diabolo, & virtutes Deo. Reddere quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo, eſt *n* dare corpori neceſſaria, & animæ quæ ſua ſunt. Vel relinquere principi hujus mundi vitia, & renunciare mundo, dare verò & aſcribere virtutes Deo. *Matt.22.b. Marc.11.b. Luc.2.a.*

Converſio principum ſecularium. Reddit Eccleſiæ ſementem Rhinoceros. *Job 39.b.* quando *o* principatus ſæculares, qui prius ſæviebant in Eccleſiam, ſuſcepta fide, fructum bonorum in ea reddunt.

Reſtitui ſanitatem brachio fracto Pharaonis, *p* eſt reddi malis vires ad nocendum. *Ezec. 30.e.*

Reſtituta manus, *q* eſt reddita ſanitas animæ ad benè operandum. *Matt.12.a.*

Reddit teſtimonium Eccleſiæ oculus, *r* quando quis exemplis vitæ illius ſeu membrorum ejus, benè vivendo reſpondet. *Job 29.*

Dominari carni. Retribuere Babyloni retributionem, quam retribuit, eſt *ſ* dominari carni, quæ prius dominabatur, & eam captivam ducere, quæ ipſum prius habuerat peccati lege captivum. Eſt etiam exordia vitiorum ad petram, quæ Chriſtus eſt, allidere. *Pſal.136.*

Innatio bonorum. Reſtituere optimum, quod habent in agro, *Exod.22.a.* eſt *t* ſatisfacere invaſionem dignitatis alterius per amiſſionem ejus quam habebat.

Reſtituere Dagon in locum ſuum, *v* eſt idololatriæ ſtatum ſubtili conſideratione perquirere. *1.Reg.5.a.*

Judas perſequens Chriſtum. Reddentes malum pro bono fuerunt Judæi, perſequentes Chriſtum in paſſione, è quo multa bona acceperant, & etiam dæmones. *Gen.44.b. Jere. 8.b Pſal.37.*

Redigere.

Condemnans Deus.

REDIGERE, eſt vi quadam, aut induſtria in aliquid reducere.

Redigit Deus in nihilum, *x* cùm perpetuò condemnat, aut quum in perpetuum deſtruit, ratione redacta eſt Hieruſalem in nihilum. *Iſa.34.c. Jer.10.b. Ezec.26 d.* Rediget etiam Deus in civitate ſua imaginem malorum ad nihilum. *Pſal.72.* quia non invenientur mali in cælo. Vel in Eccleſia deſtruit varia dogmata, quorum perſonam Philoſophi & hæretici induunt.

Scandalum infirmorum. Ad nihilum redigunt membra Job, hoc eſt, Eccleſiæ, *y* cùm infirmi perſpicientes perverſos florere, juſtoſque cruciari, ad hoc nonnunquam perveniunt, ut ſe bona vel inchoaſſe pœniteat: atque ita non agenda mala citius recedunt, ac ſi eorum vitæ nocuerit bonum, quod inchoaverant. *Job 16. b.1-.d.30.b.*

Deſolari Eccleſiam. Redigi terram in ſolitudinem, eſt Eccleſiam deſolari. *Gen.47.a. Exod.23.d.* Et redigit Deus domum David in ſolitudinem, *z* quando deſtruit aliquam Eccleſiam cum Paſtore. *Jere.21.a.*

Redigi dicuntur boni in nihilum apud malorum æſtimationem, *aa* quando ea, quæ ipſi quaſi ſumma diligunt bona temporalia, ipſi boni non tenent. *Job 30. b.*

Diſſipatio pravarum cogitationum. Redactæ domus in tumulos *bb* ſunt cogitationes pravorum inordinatæ, & à vitæ ædificio lapſæ, dum enim pravi quique confuſis actionibus ſibimetipſis ad perverſa opera junguntur, oſtendunt proculdubio, quia de ædificio vitæ ceciderunt. *Job 15.d.*

Pavor malorum in judicio. Redigentur vultus in ollam in judicio, *cc* quando peccatores magno pavore conſternati erunt. *Job.2.b.*

a Hie. ſ. Hoſe 14. b Aug. ſ. pſ. 75. Hil. ſ. pſ. 65. Au. ſ. epiſt. 120 & ſ. pſ. 64. c Rup. ſ. Ioel. 2 d Hie. Algaſ. e Orl. ſ. Exod. ho.10. Bed. ſ. Exo.21 Ambr. de Tob. 20. Phi. de ſomn. Glo. ord. ſup. Exod.21.22. Lyr. ſ. Exo. 22 Gre. 17. m. 13 f Iſy. ſ. Le. 26. g Gr. ſ. 1. Re. 6 Glo. int. ſ. Exod 22. Ori. ſ. Luc. 35. Aug. 1 ſerm. Dom. in mõte h Gloſ. ord. ſ. Exod. 22. i Gloſ. int. ſ. Exod. 22. k Glo. ord. ſ. Lev. 13 l Gr. ſ. 1. Re. 7 m Gr. ſ. 1. Re. 8. n Orl. ſ. Matt. hom. 12 & ſ. Luc. ho. 19. Amb. ſ. Luc. 20. o Gr. 31. m. 12 p Hie. ſ. Ezec. 30. q Hil. ſ. Mat. Can. 12. r Gr. 19 m. 15 ſ Hil. ſ. pſ. 136. Euc. q. in pſ. t Glo. int. ſu. Exod 22. v Gr. ſ. 1. Re. 5 x Amb. 4. de inter. 9. Hie. ſ. Ezec. 19. & ſ. Eccl. 10. y Gr. 13 m. 22 & 18 & 20. mor. 23. z Hie. ſ. Ier. 21 aa Greg. 20. mo. 21 bb Gre. 12 m. 2 cc Hie. ſ. Ioel. 2

a Gr. 11. m. 17 — *Abjectio ſuperborum.*

Rediguntur cervices ſuperborum in lutum. *Job* 13. *b.* quando *a* ſuperbus quiſque humiliatur in morte, & elata caro tabeſcit in putredine.

Redimere, vide Emere.

Redire, Regredi, Reverti, Remeare.

REDIRE, eſt quaſi retro ire, hoc eſt, ad locum, unde prius quiſpiam venerat: quod & regredi, & reverti dicitur. Reverti etiam, eſt revocari. *Exod.* 14. *g.* Ut revertantur aquæ ad Ægyptios. Et reverſus, converſus. *Exod.* 32. *g.* Reverſuſque ad Dominum. Iterans. *Gen.* 8. *c.* Quæ non eſt reverſa ultra ad eum. Regreſſus. *Gen.* 8. *b.* Reverſa eſt ad eum in arcam. Reſipiſcens. 3. *Reg.* 8. *g.* Et reverſi fuerint ad te in toto corde. Reſtitutus. *Lev.* 13. *g.* Faciem priſtinam non reverſam. Retrocedens. 4. *Reg.* 19. *b.* Reverſus eſt ergò Rapſaces.

b Gr. 9. m. 42 — *Gratificans Deus Parcens & ſuccurrens.*

Reverti tribuitur Deo per methaphoram, ſicut & ire. Dicitur autem reverti Deus *b* gratificando. *Gen.* 18. *b.* Revertar ad te hoc eodem tempore. Item quando parcit, & quando in tribulatione ſuccurrit, quaſi qui prius abierit, & reliquerit. *Hoſ.* 11. *c.* *Job* 10. *c.* *Mich.* 7. *d.* Sic dicitur reverti ad Hieruſalem in miſericordiis. *Zac.* 1. *c.* 8. *a.*

c Gr. 9. m. 42 Gloſ. int. ſu. Jer. 13. — *Flagellans Deus ad pœnitentiam.*

Revertitur etiam Deus, *c* quum eos, quos reliquerat quaſi inſenſibiles & deſperatos, poſtea flagellando ad pœnitentiæ dolorem excitat. *Job* 10. *c.* Dicitur quoque non reverti furor Domini uſque dum faciat, quando plenam exercet Deus ultionem. *Jer.* 23. *c.* Revertitur verò, quum placatur.

d Hie. ſ. Hoſ. 5 — *Relinquens Deus.*

Reverti dicitur Deus in locum ſuum, *d* quando jam non curat eos, quorum prius curam gerebat. *Hoſ.* 5. *d.*

e Aug. de. quin. har.

Non revertitur juſtitiæ verbum, quod egreditur de ore Dei, quia *e* Filius genitus à Patre, non eſt ipſe Pater. *Iſai.* 45. *d.*

f Hie. ſ. Eccl. 1 Bed. ſ. Gen. 32 — *Revertens Chriſtus ad Patrem.*

Revertitur Sol ad locum ſuum, quando *f* Filius redit ad Patrem. *Eccl.* 1. *a.* Et egrediens Jacob cum duabus turmis, eſt Chriſtus apparens coram Patre cum verſis Judæis & Gentilibus. *Gen.* 32. *c.* Idem revertens in terram ſuam Chriſtus ad Patrem. *Gen.* 31. *a.* reverſus etiam Sol decem gradibus, eſt reſurgens Chriſtus, & aſcendens umbras figurarum, per quas deſcenderat. *Iſa.* 38. *b.* Regreſſio Dei in altum propter ſynagogam populorum, *g* deſignat exaltationem gloriæ Chriſti. *Pſal.* 7. *Hoſ.* 5. *c.*

g Baſi ſ. pſ. 7. Rup. ſ. Hoſ. 5. h Ori. ſ. Mat. ho. 16. — *Veniens Chriſtus ad Judæos. Reſurrectio Chriſti.*

Revertens Jeſus manè in Hieruſalem, eſt *h* veniens cum gratia ad Judæos, ut eos illuſtret. *Matt.* 21. *b.* E revertens Joſeph ad fratres ſuos, eſt Chriſtus ad Judæos. *Gen.* 42. *e.* reverti autem dicit Dominus eodem tempore juxta condictum, quando venit ſicut fuerat prophetatum. *Gen.* 18. *b.*

Amb. 2. de Abrah. 11. i Gr. ſ. Can. 2 Bed. ſ. Ge. 22. & ſ. Prov. 7. Bern. ſ. Can. ſer. 71. k Am. ſ. Luc. 10.

Reverſio Abrahæ & Iſaac ab immolatione. *Gen.* 22. *d.* deſignat reſurrectionem Chriſti, vel ſecundùm ejus adventum. Et quia venerunt ad ſervos præſtolantes, deſignat vocationem Judæorum in fine mundi. Ad utrumque referri poteſt; quando petit ſponſa ut revertatur ſponſus. *Cant.* 2. *d.* Revertitur vir meretricis in die plenæ Lunæ, hoc eſt, Chriſtus ad judicium. *Prov.* 7. *d.* Et rediens Samaritanus, eſt *k* Chriſtus ad judicium veniens. *Luc.* 10. *f.* Et revertitur à nuptiis, quum nobis per judicium manifeſtatur. *Luc.* 10. *e.* reverti quoque dicuntur animalia, *l* quia in judicio venient cum Chriſto ad convincendos peccatores. Unde in ſimilitudinem fulguris coruſcantes reverti dicuntur. *Ezech.* 7.

Gre. ho. 13. l Ruper. 1. ſ. Ezec. 10. m Rup. 1. ſ. Ezec. 14. n Hie. ſ. Lev. 1 Gre. ſ. Ezech. ho. 3 & 6. & 20. mo. 29. — *Chriſtus ſemel mortuus. Firmitas Evangelii. Firmitas in virtute. Regreſſio ad contemplationem, & rur. ſus ad actionem.*

Non revertebantur animalia. *Ezech.* 1. *c.* quia Chriſtus *m* ſemel tantum operatus eſt opus redemptionis noſtræ, neque amplius moritur.

Non revertebantur etiam animalia, quum incederent, *n* quia ſemper Evangelia ad ulteriora procedunt, nec unquam ſuperantur aut recedunt. Sic non revertebantur rotæ euntes, quia utrumque teſtamentum manet firmum, & immutabile, ſpiritualiter intellectum. Revertebantur enim animalia, quando prædicatores Evangelii non prædicabant indignis, ne ſanctum darent canibus. *Ezec.* 1. *c.* Vel non revertuntur animalia, quia electorum mentes, quum per collatam ſibi activæ vitæ gratiam erroris vias deſerunt, redire ad mala mundi neſciunt, quæ reliquerunt. Quum verò per contemplationis aciem ab hac ſe eadem activa vita ſuſpendunt; eunt, & redeunt: quia per hoc quod diu perſiſtere in contemplatione ſunt, ſe exercendo reforment, & ſuper ſe turſum ſurgere contemplando convaleſcant. Poſſunt etiam hæ reverſiones ad vires animæ, & ad quatuor anni tempora referri.

o Bed. ſ. Exo. 5 Ru. a. ſ. Ex. 10 — *Chriſtus veniens ad nos.*

Revertens Joſeph in Ægyptum, eſt *o* Chriſtus, qui ſemper venit ad ſuos, qui ſunt in hoc mundo. Dicitur autem reverti & in baptiſmo, & in Sacramento Euchariſtiæ. *Gen.* 50. *c.* Revertens etiam Moyſes ad fratres ſuos in Ægyptum, aut etiam ad populum, aut in caſtra, idem deſignat. *Exod.* 4. *e.* 24. *d.* 33. *c.*

p Hie. ſ. Iſ. 45. — *Impletio verbi Dei.*

Non revertitur verbum, quod egreditur de ore Dei, *p* quia opere completur. Eadem ratione dicitur non reverti vacuum. Dicitur etiam non reverti nix in cœlum, hoc eſt, verbum Dei, quod non revertitur, niſi fœcundata terra. *Iſa.* 45. 55. *c.*

q Rup. 4. ſ. Exod. 36. — *Litera legis ſine ſenſu Evangelico.*

Revertens Moyſes ad caſtra de tabernaculo fœderis, *q* eſt lectio legis, veniens ad Judæos, ſeu apud ipſos manens ſine Evangelii gratia. *Exo.* 33. *c.*

r Ru. ſ. Can. 6 Iſy. ſ. Lev. 22. — *Renovatio fidei Iudæorum.*

Reverti Sunamitidem. *Cant.* 6. *d.* eſt *r* redire priſtinam fidem Abrahæ, & Patriarcharum, quæ jam receſſerat à Judæis, traditiones ſuas pluris ſacientibus. Revertitur etiam filia ſacerdotis ad domum ejus ſine liberis, quando relictis erroribus redit ſincera fide. *Lev.* 22. *b.*

ſ Hie. ſ. Jer. 31 Hie. ſ. Iſa. 28.

Revertuntur filii Rachelis de terra inimici, *ſ* cùm innocentes ab Herode occiſi, inducuntur in gloriam; quod etiam erit, quando reſurgent: ita dicuntur reverti ad terminos ſuos, & ad civitates ſuas. *Jer.* 31. *c.* revertuntur etiam de bello, qui vicerunt diabolum, & hæreticos. *Iſa.* 28. *b.*

t Bed. ſ. Ex. 2. v Hie. ſ. Zach. 14 & ſ. Ezec. 38. — *Venire ad gloriam. Reverſio animæ ad Chriſtum.*

Revertentes filiæ Jetro ad patrem, deſignant *t* reverſionem animarum ad Chriſtum, quando tentantur. *Exod.* 2. *c.*

Eccleſia ad Gentes delata.

Revertitur terra ad deſertum; *v* cùm Eccleſia venit ad Gentes. *Zach.* 14. *b.* Et reverſa terra à gladio, eſt Eccleſia ex Gentibus converſa, nec ultra dœmonibus ſubjecta. *Ezech.* 39. *b.*

x Gr. 2. m. 40 — *Cogitatio propriæ infirmitatis.*

Revertitur nudus in uterum matris. *Job* 1. *d.* quando *x* tentatus animus, & infirmitatis ſuæ inopia deprehenſus, dicit: Nudum me in fide prima gratia genuit, nudum eadem gratiam in aſſumptione ſalvabit, eſt namque animi turbati ſolatium, ut pulſatus vitiis, cùm ſe quaſi nudari virtutibus conſpicit, ad ſolam miſericordiæ ſpem recurrat, & eo ſe nudari non ſinat, quo ſe à virtutibus humiliter nudum putat.

y Gregor. 30. mo. 4. — *Gratiarum actio prædicatorum.*

Revertens ſervus Abrahæ ad dominium ſuum cum Rebecca, deſignat gratiarum actionem prædicatoris pro fructu prædicationis, quem aſcribit Deo. *Gen.* 24. *g.* Reverentia etiam fulgura, *y* ſunt miracula Sanctorum prædicatorum, quæ tunc reverti dicuntur, quando ipſi prædicatores non ſibi, ſed Deo gloriam tribuunt. *Job* 38. *d.* Sunt etiam inſpirationes reducentes ad Deum. Revertuntur quoque

flumina

flumina ad locum unde exeunt, quando prædicatores omnem gratiam prædicationis ad Deum referunt, à quo acceperunt. *Eccl.1.b.*

Tranſitus ad contemplationem.

Reverti Annam in domum ſuam, eſt, *a* prædicatores redire ad contemplationem, & ad Gentium devotionem. *1.Reg.1.c.* Et revertens Samuel ad ſomnum, eſt prædicator ad contemplationis ſecretum ſe colligens. *1.Reg.3.a.* Revertens quoque Samuel in Ramatha, eſt elevatio prædicatoris per amorem cœleſtium. *1.Reg.7.d.* Et reverti Saul ad patrem, eſt prædicatorem redire ad contemplationem. *1.Reg.9.a.* Redire quoque in domum, *b* eſt ad ſpiritualia & interiora tranſire. *Luc.8.f.* Et reverſio Jacob in patriam ſuam, *c* eſt tranſitus ad ſpiritualium contemplationem. *Gen.31.a.* Revertentia quoque fulgura, *d* ſunt prædicatores redeuntes ad contemplationem. *Iob 38.d.*

a Greg.ſ.1. Reg.1.3.7.9. *b Amb.ſ.Luc.8* *c Philo de mig. Abr* *d Hie ſ.Iob.38*

Recurſus ad Deum.

Revertens Moyſes ad Dominum, eſt veniens ad petendum *e* auxilium Dei, aut recurrens ad Deum in tribulatione. *Exod.5.d.32.g.*

e Philo. de conf.ling.

Deſtruere rationes vitiorum.

Revertitur Gedeon victor in pace, *f* quando quis devictis omnibus pravis affectibus mente tranquilla deſtruit rationes falſas vitiorum. *Iud.8.d.*

f Ori.ſ. Cant. hom.3.

Non reſpicere retro. *Beatos non indigere doctore.*

Non revertentes filii cervarum ad eas, cum pergunt ad paſtum. *Job 39.a.* deſignant *g* illud quod dixit Chriſtus. Nemo mittens manum ad aratrum & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Deſignant etiam pervenientes ad fœlicitatem, non amplius quærere doctores. Vel qui hic benè inſtructi ſunt, non indigent ut rurſus ab eiſdem doceantur.

Gr 30.m.21. Hie.ſ Iob.39. *g Ambr.de Noe 17.18 19*

Non redire ad vitia. *Simplicitas amica juſtitiæ.* *Bonis non eſt requies in hoc mundo* *Non repabtizandum.* *Reducere ecclesiam errantes.*

Non eſt reverſus corvus in arcam Noë. *Gen.8.a.* quia *h* vitia non conveniunt juſto. Reverſa eſt autem columba, quia ſimplicitas inimica eſt inquietudinis, amica juſtitiæ. Sed eadem poſtmodum non eſt reverſa, quando jam prodeſt aliis, qui convertuntur. Quod autem columba non inventa requie reverſa eſt, oſtendit per novum teſtamentum requiem Sanctis in hoc mundo non eſſe promiſſam. Poſt. 40. enim dies emiſſa eſt, qui numerus vitam, quæ in hoc mundo agitur, ſignificat. Reverſio etiam columbæ ad arcam, *k* deſignavit non eſſe rebaptizandum eum, qui jam in arca baptizatus eſt. Corvus verò interiit in aquis non reverſus: quia rebaptizari voluit. Reverſa autem columba cum ramo olivæ, eſt reducens ad eccleſiam eos qui erant foris, ſed cum fructu. Non reverſa autem poſt alios ſeptem dies, deſignat fidem ſæculi, quando erit Sanctorum requies, non adhuc in ſacramento ſpei, ſed in ipſa perfectione ſalutis æternæ.

Aug 12. cont. Fauſt. 20. Beda.ſ.Ge 8. *h Aug.ſ.Ioa. tract.6.* *i Gr.6.m.28.* *k Gr.9.m.40.*

Finis ſæculi. *Vtrius in activa vita laborandum.*

Reverti juſſus eſt dæmoniacus curatus à Chriſto in domum ſuam, ut narraret ſuis quanta fecit illi Dominus, quum ipſe vellet ſequi Chriſtum. *Luc.8.g.* ut deſignet, quod quum quantumlibet parvum de divina cognitione percipimus, redire ad humana jam nolumus, & proximorum neceſſitatibus onerari recuſamus. Sed ſanatos nos Veritas ad domum mittit, narrare quæ nobiſcum acta ſunt, præcipit, ut videlicet mens prius deſudet in opere, & poſtmodum refici debeat per contemplationem.

Fiducia poſt tentationem.

Revertitur pollutus nocturno ſomnio ad caſtra poſt Solis occaſum. *Deut.23.b.* quia *l* deferveſcente tentationis ardore, neceſſe eſt, ut iterum fiduciam erga ſocietatem bonorum ſumat.

l Ricar. de S. Vict. de extr. iud. mali. 15.

Servientes voluptates rationi.

Revertuntur aquæ Jordanis in alveum ſuum. *Ioſu.4.c.* quando in reſurrectione voluptates ſenſuum revertentur puriores, & beneplacito voluntatis & rationis ad laudem Dei ſervientes, quod etiam in hac vita fit apud perfectos.

m Ricar.de S. Vict. de ſecur. conſcien.48.

Reformatio vitæ. *Deſcenſus à contemplatione.*

Revertitur figura ad Nabuchodonoſor. *Dan.4.g.* quando *m* juxta conſuetudinem amiſſam ad tempus religionis forma reformatur. Revertens quoque Jacob in patriam ſuam, deſignat *n* religioſum colligentem ſe in monaſterium. Vel recurrentes ad ſummum Pontificem in gravaminibus inferiorum prælaturum. *Gen.31.a.31 o.* Revertitur itidem ad dies adoleſcentiæ ſuæ, *o* qui ad prioris vitæ integritatem renovatur. *Job.33.d.*

n Lyr.ſ.Ge.31 *o Gr.24.m.5.*

Reverti de fonte, eſt à contemplatione ad actionem tranſire. Sic revertebatur Rebecca. *Gen.24.b.* Et rediens Jacob de agro, eſt à contemplationis culmine deſcendens. *Gen.30.e.* Et revertens Elcana in civitatem ſuam, *p* eſt à cœleſtium contemplatione ad inferiorum adminiſtrationem deſcendens. *1.Reg.1.c.* Et reverſi ſatrapæ in Acharum ſunt prædicatores deſcendentes ad convertendos ſteriles. *1.Reg.6.d.* Reverſus etiam Moyſes de monte, eſt deſcendens à contemplatione. *Exod.32.d.*

p Gre.ſ.1 Re. 16.

Revertitur unuſquiſque anno jubilæi ad poſſeſſionem, & ad terram ſuam. *Lev.25.b.* quando Sancti, *q* qui in hoc mundo peregrinantur, tempore judicii recipientur in patria cœleſti. *Rediens etiam tempus anni quo cuncta conduntur. *Exod.34.c.* eſt tempus remunerationis cujuſque, & quando offerre debemus opera noſtra cum fide.

q Iſyc ſ Le 25 Gloſſ.in ſ. Exod 34.

Acquirere gloriam cœleſtem. *Reverti [à] mundo cum bonis operib.* *Educi de limbo.* *Converti. Juſtificari. Conſolari.*

Reverti filios Iſraël ex Ægypto generatione quarta, *r* eſt à mundanis ad interiora venire cum bonorum operum magno fructu: vel ætate jam virtutibus firmata. *Gen.15.d.46 a.*

r Amb.2. de Abra. 9. Philo quis rerum divin. hæres.

Reverti etiam Jacob de Ægypto, *ſ* eſt ſanctos Patres per Chriſtum educi de limbo. *Gen.15.d.46.a.*

ſ Or ſ. Ge.35

Reverti aliquando eſt converti, reſipiſcere, & juſtificari. *Deutero.4.e.30.b.* Revertaris ad Dominum Deum tuum. Et reverti de Ægypto, *t* eſt à tenebris peccatorum ad lucem gratiæ redire. Et revertitur Jacob de terra captivitatis, quum fideles exeunt à captivitate peccati, quæ reverſio eſt ad Dominum, ad quem revertendum eſt toto corde. *1. Reg.7.a. Iſa.9.b.19.d.30.c.44.d.Hoſ.6.a.7.c.Naum.2.d.Zach.10.d.* Et revertuntur à viis ſuis, qui emendantur à peccatis. *Ier.3.a.8.b.15.b.18.b.30.b.31.b.* Et reverti de tenebris ad lucem, eſt *v* à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ redire, & à tribulatione ad conſolationem. *Iob.15.c.22.d.24.c.36.b.* Reverti etiam Agar, eſt redire ad rationem & reſipiſcere. *Geneſ.16.c.* Iſtud eſt redire ad cor. *Iſa.46.c.* Et reverſus dicitur ad ſe prodigus, *x* qui extra ſe erat peccando, & quia prius ſequebatur ſenſus, qui extra ſe eum ducebant. Sicut autem eſt gemina digreſſio à ſeipſo, ſic eſt gemina reverſio. Ab utroque regreſſu quaſi ad converſationis noſtræ habitaculum revertimur, quando poſt mundana negocia, vel poſt cœleſtium contemplationum ſpectacula ad circumſpectionem morum noſtrorum mentis noſtræ oculos reducimus, & intima noſtra diſcutientes, quales ipſiſſimus, ſtudioſa retractatione perſcrutamur. De prima reverſione rectè intelligitur, quod diximus de filio prodigo, qui in ſe reverſus, dixit. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus. *Luc.5.d.* De ſecunda reverſione rectè intelligimus, quod de Apoſtolo Petro legimus. Petrus ad ſe reverſus, dixit: Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus angelum ſuum, &c. *Acto.12.b.* hoc eſt, reverti ab extaſi ad actiones humanas. Revertitur etiam per ſemitas luminis, qui reſipiſcit. *Iob.24.c.* Revertitur Sodoma ad antiquitatem ſuam, *y* quando Gentiles convertuntur, & Samaria, quando hæretici, & Hieruſalem, quando peccatores Eccleſiæ. *Ezec.16.g.* Porrò non reverti faciem priſtinam leproſæ veſtis, *z* eſt non redire ad pœnitentiam. *Lev.13.g.*

t Hie ſ Iſa 19. & ſ. Nah.2. *v Gr.11.m.13.* *x Am ſ.Lu.15 Gr a dialo.3. Ricar. de S. Vict. c. de arca myſt 8.*

Redire ab extaſi.

y Gr.16 m. 17. Hie ſ. Ezech 16. *z Gloſ int ſ. Lev 13.*

Redeuntes ab iniquitate in Jacob, ſunt *a* converſi ex Judæis. *Iſa.59 d.* Reverſio autē meretricis ad virum priorem, eſt quæ fiet in fine ſæculi ſynagogæ Judæorum. *Hoſ.2.b.3.b.* Idem deſignare poteſt reverſio Jacob. *Gen.28.d.46.a.* Reverſi quoque Hebræi à Philiſthæis, ſunt converſi à peccatis. 1.*Reg.14.c.*

Reverti dicitur Agar ad dominam ſuam, *b* quando Eccleſia ex gentibus ſe ſubdit Apoſtolis & aliis credentibus ex Judæis. *Gen.16.c.*

Reverſio Abrahæ in Bethel: hoc eſt, in Domum Dei, deſignat *c* bonos principium & finem habere Deum. *Gen.13.a.*

Revertens Ruben ad ciſternam, ut quæreret Joſeph, eſt ſermo propheticus, quærens explicare Chriſtum. *Gen.37.f.*

Revertentes fratres Joſeph ad emendum triticum, deſignant *d* revertentes ad guſtatam ſapientiam. *Gen.43.a.* Idem deſignant revertentes in oppidum ad eundem Joſeph propter ſcyphum. *Gen.44.c.*

Revertitur ſpiritus ad eum, qui dedit illum, *e* quum anima revertitur ad Deum. *Eccl.12.c.* Ubi oſtenditur animam non ſeminari cum corpore, ſed creari & fundi à Deo.

Non regreditur viſio ad multitudinem. *f Ezec.7.d.* vel *f* quia prophetia cito deberet impleri. Vel quia poſt mortem Chriſti non fuit viſio in populo Judæorum, ſed in eccleſia.

Revertens ſacerdos die ſeptimo ad conſiderandum domum leproſam. *Lev.14.e.* eſt *g* moderatè corripiens peccatorem, ut veniat ad veniam ſeptiformis Spiritus. Et redeuntes Levitæ à porta uſque ad portam occidendo de filiis Iſrael. *Exod.32.f.* ſunt nullum vitium prætermittentes ſine pœnitentia, & correctione.

Reverti populum cum pace ad loca ſua, & reverſus etiam Jethro in terram ſuam. *Exod.18.d.* deſignat reverſionem ad tranquillitatem conſcientiæ.

Revertens Aaron & principes ad Moyſen. *Exod.34.d.* ſunt *h* convertentes ſe ad intelligentiam ſpiritualem legis.

Redeuntes ſummitates ſuperhumeralis in unum, deſignant *i* conſtantiam inter proſpera & adverſa, & concordiam intentionis & actionis. *Exod.28.b.*

Reverti Samuelem petens Saul. 1.*Reg.15.f.* deſignat *k* nolentem ſeparari à communione fidelium. Vel deſignat quod prælatus cum ſubdito pro ipſo ſubdito orat, & plangit pro eo. Nolens autem reverti Samuel, deſignat deſertionem impœnitentis. Sed tandem revertitur. quia electi prædicatores potentes ſæculi & pro iniquitate percutiunt, & pro exemplo bona quædam ſinunt agere: ne ſi deſpiciantur, ad peiora labantur.

Non redire ad Herodem, *l* eſt nihil accipere de Judaica doctrina, vel cavere mundana. *Matth.2.b.* Reverti autem per aliam viam, eſt mutare vitam accipiendo doctrinam Chriſti, & per ipſum ire, ut quia à paradiſi gaudiis per delecta mentis diſceſſimus, ad hæc per lamenta revocemur.

Revertitur pax ad prædicatores, *m* quia ſacramentum pacis intra propriam continentiam continetur, quando ab aliis non recipitur. *Matt.10.b.* Et revertentur ſtellæ poſt pluviam. *Eccl.10.* quando prophetæ & prædicatores cognoſcentes auditores indignos, revertuntur ad eum, à quo miſſi ſunt.

Non rediens ſpiritus hominis, eſt *n* non potens reſurgere à peccato per ſemetipſum. *Pſa.77.* Sic non revertitur, qui ingreditur ad meretricem, quia non poteſt per ſe reſurgere. *Prov.2.d.*

Redit homo in terram ſuam, *o* quando moritur. *Pſal.145.* Sic revertuntur flumina ad locum unde exeunt, & revertitur pulvis in terram ſuam. *Eccl.1.b.12.c.Iob 34.b.* Reverti autem in pulverem, eſt redigi in pulverem, & revertuntur in pulverem ſuum, qui cognoſcunt ſe eſſe pulverem, & humiliantur. *Pſa.103.*

Non revertitur oculus, ut videat bona, *p* quia poſt mortem non poteſt quiſpiam ad hanc vitam redire, niſi Deus reducat, neque etiam à morte animæ ad ejus vitam. *Job.7.b.* Nec revertetur ultra in domum ſuam, qui æternis ſuppliciis traditus, ad hoc jam ubi amore inhæſerat, nequaquam revocatur. *Iob.10.d.Prov.2 d.*

Reverti, interdum eſt recordari. 2.*Par.24.e.* Ut revertentur ad Dominum.

Reverſus dicitur gladius Babylonis in vaginam ſuam, quia *q* ceſſarunt punitiones & perſequutiones, quas Deus per Babylonios exequebatur. *Ezech.21.b.*

Revertens Ephraim in Ægyptum, deſignat *r* revertentem ad mundana, & ad tenebras vitiorum. *Hoſ.9.a.11.b.* Et revertitur venditor ad id, quod vendidit, quando relinquens mundum ad ipſum revertitur, ut canis ad vomitum. *Ezech.7 d.Prov.26.d.* Et reverſa lepra, eſt relapſus in hæreſim, aut peccatum. *Lev.14.f.* Redire menſam mulieris, dicit recordationem turpitudinis. *Lev.15.c.* Et revertens Iſraël in caſtra, ſunt Judæi ad priſtinum errorem redeuntes. 1.*Reg.4.a.* Reverſus etiam Laban dimiſſo Jacob, typus eſt *ſ* apoſtatarum à Chriſto recedentium, nec ſequentium baptiſmum, quem acceperant. *Gen.31.g.* Reverſi autem à prælio antequam venirent ad aquas. *Jud.7.a.* deſignant *t* Catechumenos, qui diſcedunt à fide antequam ad baptiſmum veniant. Reverti de agro in domum, *v* eſt reſpicere retro. *Matth 24.b. Marc.13.c.* Sic reverti ad tollendam tunicam, eſt redire ad hominem veterem. *Luc.17.g.*

Reverſi, ut eſſent abſque jugo. *Hoſ.7.d.* dictum eſt *x* de decem tribubus quæ receſſerunt à lege, & dicitur de hæreticis nolentibus obedire eccleſiæ.

Revertuntur errores hæreticorum in mercedem meretricis, *y* quia ipſi hæretici non habent divitias de paterna hæreditate. *Mich.1.b.*

Revertens immundus ſpiritus in domum ſuam, *z* eſt diabolus rediens ad Judæos, quos reliquerat, quando illis data fuit lex. *Matth.12.d. Luc.11.d.*

Redit in memoriam iniquitas patrum, quando recitantur martyria, ubi etiam eſt memoria tyrannorum.

Revertitur Sol ad locum ſuum, quando *aa* intelligentia veritatis redit ad mentem. *Eccl.1.a.*

Reverſi filii Iſraël in Phiarioth. *Exod.14.a.*

Revertentes aquæ ſuper Ægyptios. *Exod.14.g.*

Reducere.

REDUCERE, eſt retro ducere, & retrahere.

Reductio

Reſurrectio Corporis. Reduxit Deus Chriſtum de abyſſis terræ, *a* quando eum reſuſcitavit à mortuis. *Pſal.70.* Reducit etiam Deus nos iterum de abyſſo terræ per mortem ipſius, à morte animæ liberando, & reducit nos iterum, quando poſt bapeiſmum peccantes ad pœnitentiam revocae, & quia reſuſcitatos in ſpe, ſuſcitabit in reſurrectione. *Iſa.57.d.*

Liberatio à morte animæ & corporis. Liberans Deus à poteſtate diaboli. Revocare ad virtutem. Reducit Deus captivitatem, *b* quando liberat à poteſtate diaboli. Et de terra Ægypti, & ab Aſſyriis. *Iere.29.c.31.b.Ezeb.39.f.Zach.10.d.* Et reducens Abraham Loth, & omnem ſubſtantiam Sodomorum, *c* eſt revocans ad virtutem eos, qui in vitia ceciderant. *Gen.14.c.* Idem eſt reducere bovem errantem. *Exod.23.a.* Et reducere abjectum de grege, *d* eſt eum, qui in culpam lapſus eſt, ad ſtatum juſtitiæ ex paſtoralis ſolicitudinis vigore revocare, & errantem ad veritatem reducere. *Ezech.34.a.*

Converſio Judæorum in fine mundi. Reducens Deus Jacob in terram ſuam, deſignat *e* converſionem Judæorum in fine mundi futuram. *Gen.28.c.43.d.* Formatus eſt autem Chriſtus ſervus, ut reduceret Jacob ad Deum. *Iſa.49.b.* Reducere quoque Sion in juſtitia, eſt *f* aliquos ex Judæis juſtificari. *Iſa.1.g.*

Converſio gentium. Reducit Dominus ab inferis. 1.*Reg.2.b.* quia *g* Gentilem populum ad filii ſui fidem devotè accedentem ſuſcipit: cui velut altus abyſſi carcer extitit immenſa obſcuritas erroris.

Reducere ad finem. Reducere gregem ad caulas, & etiam ad paſtum. *Gen.49.b.* eſt *h* liberare ſimplices ab erroribus hæreticorum, & dare illis paſtum ſynceræ doctrinæ. Non reducunt autem mali paſtores, quod abjectum fuerat, quando gravi errore aut hæretica peſte à veritare fidei abductos ad ſynceritatem fidei non rurſus convertunt.

Cogitatio priſtina infirmitatis. Reducit Deus hominem in pulverem. *Job.10.b.* quando *i* per ſubtractionem ſpiritus mens aliquantulum in tentatione deſeritur, & quaſi ab humore priſtino terra ſiccatur, ut infirmitatem ſuam derelictus ſentiae, & ſine infuſione gratiæ, quantum homo aruie, agnoſcat.

Moderata prædicatio. Reduci naviculam, in qua prædicabat Chriſtus paululum à terra. *Luc.5.a.* deſignat *k* prædicatores rudibus debere populis, nec alta omnis de cœleſtibus, nec tamen terrena prædicare.

Punitio diaboli. Reducit Deus Regem Aſſyriorum per viam, qua venit, *l* quando punit diabolum juxta merita, & quando facit, ut non poſſit implere voluntatem ſuam adverſus bonos. *Iſa.37.f.*

Obſervatio legis carnalis. Reducere Iſaac in terram nattvitatis Abrahæ. *Gen.24.a.* eſſet *m* velle ſervare Judaiſmum poſt legem evangelicam.

Redundare.

Abundantia doctrinæ. REDUNDARE, eſt ſuperabundare, & etiam refluere, ſeu recidere.

Redundant torcularia vino. *Ioel.2.f.* quando *n* abundat doctrina in doctoribus ad docendos alios.

Punit Deus citra condignum. Non redundat mare, intrantibus fluminibus: quia Deus punit citra condignum. *Eccl.1.a.*

Iudæi in Chriſtum. *Redundantes* fluctus maris, ſignificant voces & iram Judæorum in Chriſtum.

Referre, vide Narrare.
Reficere, Recreare, Refocillare.

Reficere, eſt recreare & reſtaurare, quaſique renovare. *Refocillare* autem, eſt eum, qui deficit, aliquo alimento reſtaurare.

Adjuvare fatigatum in via Domini. *Reficere* laſſum, eſt *o* adjuvare eum, qui in via Domini fatigatur, ne penitus deficiat. *Iſa.28.g.* *Patriarcha. Stirps.* propago Judæorum, & etiam Patriarchæ. *Iſa.27.b.* Et generaliter radix eſt ſtirps. *Deut.29.c.* Sic refocillatus eſt Ægypeius, qui in mundo defecerat, ut deinceps divina ſequeretur. 1.*Reg.30.c.*

Serviens deſideriis ſuis. Refocillare animam nititur, *p* qui perverſis ſuis deſideriis ſatisfacere contendit. *Thre.1.d.g.*

Refocillare, vide Reficere, Reformare, vide, Figura.
Regere, Regnare, Rex, Regina, Regulus, Regnum.

Regere, eſt gubernare, & quaſi rem populi agere. Unde dicitur *Rex* à regendo, & regnum eſt ipſa regio, quæ à *Rege* poſſidetur, & etiam ipſa poteſtas. *Iud.9.b.* Veni & ſuper nos regnum accipe. *Regnare* autem, eſt regnum poſſidere ſeu regno præeſſe. Eſt etiam dominari. *Deut.17.d.* Ut longo tempore regnet. Gloriari. *Exod.15.d.* Domıous regnabit in æternum. Prævalere. *Iud.9.d.* Regnavit itaque Abimelech ſuper Iſrael. Eſt item excellere, ac virtute præſtare, & ſtrenue rem gerere. 1.*Cor.15.* Oportet eum regnare, donec poſuerit inimicos ſuos ſubter pedes ſuos.

Deus. Rex in primis dicitur *q* Deus, qui ipſum Univerſum regit. Et Rex Ægypti, eſt Deus Rex hujus mundi. *Gen.40.41.40.Pſal.104.* Ipſe eſt Rex omois terræ, qui prius notus in Judæa dicebatur. *Pſa.46.* Et Rex virtutum. *Pſa.67.* Et *Rex* homo dicitur Deus pater. *Matth.22.* Rex *Iſa.47.b.* ponitur pro Deo, aut è diverſo pro idolo Moloch.

Chriſtus. *Rex* etiam dicitur *r* Chriſtus, qui eſt *Rex* regum, & Dominus Dominantium & *Rex* fratrum ſuorum dictus Joſeph, deſignat Chriſtum *Regem* Judæorum. *Gen.37.b.* Ipſe dicitur *Rex* Dei, qui conſtitutus eſt *Rex* à Deo patre. Et dicitur regere in virga ferrea, ob conſtanrem æquitatem. Dicitur autem Judas *Rex* Dei, quia Chriſtus erat de tribu Juda. 1.*Reg.2.b.* *Pſal.2.5.9.20.44.59.67.70.71.149.Can.1.a.d.2.a.3.c.7.e.Iſa.34.c.Iere.8.g.10.b.Matth.18.c.21.a.* Regit autem Chriſtus paſcendo, & dirigendo. *Pſal.28.62.145.Soph.1.b.3.c.Zac.9.b.11.b.14.b.* Ipſe eſt *Rex* regnans cum juſtitia, & in decore ſuo, & *Rex* in Sion, & *Rex* Hieruſalem, id eſt Eccleſiæ, *Eccl.1.a.Iſa.32.a.33.c.d.52.b.* Ipſe eſt *Rex*, cujus os cuſtodit Deus. *Eccl.11.a.* Dicitur ſedere quaſi *Rex. Iob.29.d.* Et *Rex* ſedens in ſolio judicii. *Prov.27.29.c.* Non autem ob aliud vivente adhuc David regnare cæpit Salomon filius ejus, niſi ut hinc quoque ſatis eluceat non eſſe ipſum, quem prophetia præſignat quæ ad ejus patrem loquitur 2.*Reg.7.b.* dicens. Et erit cùm impleti fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, qui erit de ventre tuo, & præparabo regnum illius.

Angeli. Beati. *Reges* interdum dicuntur Angeli: *ſ* qui quò auctori omnium familiarius ſerviunt, eò ſubjecta potius regunt. *Iob.3.b.* Beati etiam dicuntur reges, quibus præbet delicias panis Aſer. *Gen.49.c.*

Apoſtoli. Prælati. Doctores. Prædicatores. Sancti. *Reges* gentium dicuntur *t* Apoſtoli. *Iſa 13.a.14.d.23.b.49.c.f.60.a.c.* Et reges Juda ſunt Epiſcopi & Prælati in Eccleſia. *Ierem.1.d.4.c.17.d.Sopho.3.b.* Et *Rex* Damaſci ſignificat principes, & doctores

Eccleſiæ ex gentibus. 2. *Par.24.f.* Et Rex Hieruſalem adductus in Babylonem, eſt prælatus peccans. *Ezech.17.b.* Reges de ſemine David ſunt Epiſcopi & Prælati. *Iere.21.a* Rex, cujus cor, eſt in manu Domini, eſt ſanctus, in cujus mortali corpore non regnat mortale peccatum. *Prov.21.a.* Et reges terræ, ſunt Apoſtoli & viri perfecti, qui dominantur corpori ſuo, quibus eſt terribilis Deus: quia eum colunt & adorant, qui regrediuntur ex Abraham, id eſt, ex fide, & Sara, id eſt, ex gratia. *Gen.17.c.35.b.49.c.Pſal.20.44.47.67.75.118.135.137.143.Apoc.1.b.* Peculiariter autem Rex dicitur prædicator, quia ſummam tenet celſitudinis & vigorem authoritatis. Sunt autem reges ex eo dicti, quod peccati regnum ex corpore ſuo depulerint, & juſtitiæ regnum in membris ſuis paraverint. *Pſal.60.* Et reges, qui revocantur ad audiendum, ſunt, in quibus regnat Chriſtus, & ſciunt regere ſeipſos, & ipſe animus in carnem ſibi ſubjectam habens imperium. *Iud.5.a.Iob.3.c.12.c.29.d.36.a.* Rex Saul, eſt prædicator, aut prælatus, & quia regnavit etiam abjectus à Deo, deſignat ſacerdotem, qui in peccato tractat ſacra. 1. *Reg.15.f.* Reges Tharſis ſunt, qui regnant in corpore ſuo. Et Reges Arabum & Saba, qui moribus barbaris dominantur. *Pſal.71.* Reges regnantes per ſapientiam, ſunt Apoſtoli per Chriſtum. *Prov.8.b.* Reges quorum voluntas ſunt labia juſta, ſunt Sancti. *Prov.16.b.21.a.* Aliquos ex his Regibus interdum vincit diabolus. *Hab.1.c.* Regunt autem gentes in virga ferrea, qui omnibus affectibus ſevera juſtitia imperant. *Pſ.2. Apoc.2.f.*

Rex interdum ſignificat *a* ſæcularem dominationem in Eccleſia, aut etiam carnalem Prælatum, & præterea virtutem. 1. *Reg.8.a.*

Rex ſæpe dicitur diabolus, *b* qui dicitur Rex Ægypti, & regnum ejus eſt regnum peccati, & tenebrarum. Hic eſt Rex novus in Ægypto, qui neſciebat Joſeph. *Geneſ.39.d. Exod.1.b.14.a. Ioſu.11.a. Rom.6.b. Ephe.6.b.* Et Rex Hiericho, eſt idem princeps hujus mundi. *Ioſu.6.a.* Idem eſt Rex Amorrhæorum, hoc eſt, extraneorum, & Rex Baſan, hoc eſt, profundi. *Pſal.134.135.*

Idem eſt *Rex* Hai. *Ioſu.8.a.* Et *Rex* malorum. *Iſa 8.d.* Et Rex Aſſyriorum & Babylonis. 4. *Reg.6.c. Iſa.8.a.10.b.14.a.36.a. Ezech.17.d.29.a.30.b. Nahum.3.d.* Et *Rex* Soboa, quia princeps ſuper omnes filios ſuperbiæ. 1. *Reg.14.g. Iob 41.d.* Et Rex Tyri. *Ezec.28.b.* Ipſe eſt *Rex* non ſalvans. *Pſal.32.* Rex Seſach, intelligitur *Rex* Babylonis. & ſumitur pro diabolo. *Iere.25.e.27.b. Daniel.3.a.* *Rex* regum dicitur Nabuchodonoſor, ſignificans diabolum, qui princeps eſt ſuper omnes filios ſuperbiæ. Unde ipſe oſtendit Chriſto omnia regna mundi, quaſi eſſet *Rex* omnium. *Ezech. 26.b. Matth.4.b.* Ipſe eſt *Rex* ultor. *Hoſe.5.d.10.b.* Et Aſſur Rex Ephraim quia imperabat Judæis. *Hoſe.11.b.* Et Aſſur *Rex* & princeps, qui lætantur in malitia, ſunt diabolus & ejus miniſtri. *Hoſ.7.b.* Quaſi rex calcat interitus ſuper impium in die exitus. *Iob 18.c.* quia quem prius diabolus blandis perſuaſionibus decepit, ad extremum violentis nexibus ad ſupplicium rapitur: tantoque eum durius deprimit, quantò in pravis actibus vehementius aſtrinxit. *Rex* puer, diabolus, & etiam hæreſiarchæ, qui à veteri auctoritate deciſcunt. *Eccleſ.10.c.* Et reges terræ fortes, ſunt dæmones. *Pſal.2. Iſa 13.a.19.a.24.d. Matth.11.a* Et reges, de quibus triumphat ſermo divinus, ſunt dæmones. *Habac.1.c.* Ipſi dicuntur rectores tenebrarum harum. *Ephe.6.b.* Et generaliter reges terræ, ſunt omnes terrigenæ. *Apoc.17.a.* *Rex* Sodomorum petens ab Abraham, ut daret ſibi animas, eſt diabolus quærens animas, quas devoret. *Gen.14.d.* Ipſe eſt *Rex* locuſtarum, quia ductor hæreticorum. *Apoc.9.b.*

Reges etiam terræ, qui inſurrexerunt adverſus Chriſtum, fuerunt *c* Herodes, Pilatus, & Judæi. *Pſa.2.47.109.* Et *Rex* Aſſyriorum dicitur Herodes. *Iſa.8.a.* Et reges, quos ditavit Tyrus, ſunt reges terræ, & principes, qui convenerunt in unum, hoc eſt, pontifices Judæorum. *Ezec.27.g.* Hos reges lætificaverunt Judæi tradentes Chriſtum. *Hoſe.7.a.*

Reges Iſraël, deſignant *d* principes hæreticorum. *Mich.1.d.* Et Rex Iſraël, & *Rex* Syriæ, ſunt hæreſiarchæ uniti contra Eccleſiam: ut Herodes, & Pilatus, in Chriſtum. *Iſa.7.a.45.a.* Dicuntur autem regnaſſe non ex Deo, qui hæreſes concitarunt, ſicut Jeroboam. *Hoſe 8.a.* *Rex* quoque Babylonis & Rex Samariæ, hæreſiarchas ſignificant. *Iſa.14.a.Hoſ.10.b.* Et reges Juda, colentes idola, ſunt Patriarchæ hæreticorum. *Iere.19.a.* Et rex & principes qui lætantur in malitia, ſunt hæreſiarchæ ejus ſectatores. *Hoſe.7.b.* Reges ſtupeſcentes à gladio Domini, ſunt dæmones, ac hæreſiarchæ confuſi per verbum Dei, aut ejus vindictam. *Ezech.32.c. Hoſe.11.a.13.c. Pſalm.14.9.* Regina quoque ſapientium, ſunt conciliabula hæreticorum. *Iere.10.b.* Et regnum ſurgit adverſus regnum, quum hæretici ſurgunt contra hæreticos. *Matth.24.a.* Reges, quibus non eſt dandum vinum, ſunt ſuperbi, quibus non eſt communicandus ſermo ſapientiæ. *Prov.31.a.*

Rex Sodomorum, qui obviavit Abrahæ, eſt *e* populus Judæorum, qualis tunc temporis erat, quando Chriſtus *Rex*, & ſacerdos ſummus, naſcendo de Virgine, Abrahæ obvius factus eſt, quia tunc principes Judæorum, erant principes Sodomorum. *Gen.14.b. Iſa.1.c.*

Reges, qui convenerunt adverſus Joſue, & filios Iſraël, ſunt *f* Imperatores *Romanorum* & cæteri, qui nomen Chriſti, & Chriſtianorum delere conati ſunt. *Ioſu.9.a. Pſa.118.*

Reges, in quorum conſpectu projectus eſt Luciſer, ſunt *g* vel boni, quorum cor eſt in manu Domini: vel mali, quorum regna omnia oſtendit diabolus Salvatori. *Ezech.28.e.*

Reges antiqui ſunt *h* Philoſophi: quos obtinet Chriſtus, & ipſi continent os ſuum, quum ſe ſubjiciunt fidei. *Iſa.19.b.41.a.45.a.52.d.* Et reges peregrinorum erant præcipui Gentilium, continentiâ, eloquentiâ, ſanctitate, & animæ imperio carnem ſubjugantes. *Iſa.60.b.* Et reges, quorum ſubſtantias congregavit Salomon, ſunt Philoſophi. *Eccl.2.b.* Rex, & principes Ninive ſunt Oratores & Philoſophi gentium, ad quos ſerius pervenit verbum prædicationis Jonæ: quia ipſi ſerius crediderunt prædicationi Chriſti, quem tamen poſtea prædicaverunt. *Ion.3.c.* Rex etiam Amorrhæorum. *Amos 6 a.*

Rex & principes Sion, dici poſſunt *i* lex & Prophetæ. *Thre.2.e.* Et regnum diviſum contra ſe, eſt lex, cujus promiſſis Phariſæi repugnabant. *Matth.12.b. Luc.11.b.*

Rex novus in Ægypto, qui neſciebat Joſeph, dici poteſt *k* ſapientia carnis, quæ neſcit Chriſtum. Rex verò ſciens Joſeph, eſt ſpiritus rationalis. *Exod.1.b.* Rex etiam Idumææ, eſt ſenſus terrenus, & carnalis legis. *Amos 2.a* Et *Rex* Edom, eſt terrenus. *Num.20.b.* Reges etiam Idumææ ſunt, qui præſunt terrenis & ſanguinariis. *Ezech.32.g.* Et Rex Amalec, eſt vigor & ſenſus carnalis, qui eſt delendus. 1. *Regum.15.g.*

Rex Ægypti mortuus *l* pravam conſuetudinem ſignificare poteſt. *Exod.1.b.*

Reges

Marginal notes (right): Imperium ſæculare. Virtus. Diabolus. Hæreſiarcha. Terrigena. Herodes. Pilatus. Iudæi. Principes ſacerdotum. Hæreſiarcha. Conciliabula hæreticorum. Principes Iudæorum. Perſecutores Chriſtianorum. Boni. Mali. Philoſophi. Doctrina Philoſophorum. Lex & Propheta. Sapientia carnis. Spiritus rationalis. Prava conſuetudo.

Marginal notes (left): a Gr. ſ. 1. Re. 8. b Orig ſ. Ioſ. hom. 1. 8. 15. & ſ. Iſ. ho. 18. & ſ. Exod. h. 3 & ſ. Ezech. hom 11. Aug. ſ. pſ. 131. Hie ſ. Iſ 8 14. & ſ. Nahu 3. & ſ. Ezech. 28 29. & ſ. Iere 37. Tert adv. Iud. Cyril. de adorat in Spiri. & ſancto. Gre ſ. 1. Reg. 14 & 14. m. 8. & 34 m. 16. Baſi. ſ. pſ. 32. Au ſ. pro. 84. Ru. ſ. Hoſ. 10. 21. Hie ſ. Eccl 10. Orig. ſ. Matth ho. 4. Hil ſ. Matth. can 12. Amb ſ. Luc. 7. Hie ſ. Iſa 19. 24. & ſ. Aba 8. Au pſ 141. & ſ. Apoc. ho. 7. & 13. c Bed. ſ. Ge. 14. Hil ſ. pſ. 2. Arno. ſ. pſ. 47. Tert. adve. Mar. 3. Hie ſ. Ez. 27. Rup. ſ. Hoſ. 7. d Hie ſ. Iſa. 7. 14. & ſ. Hoſ. 7. 9. & Ier 10. & ſ. Eze 38. & ſ. Matt 24. Ori ſ. Matt. hom 28. Rup 4 o vict. ver Dei 4 & 2 de glor. Trinit. 83. e Ru 5 ſ. Ge. 12. f Orig ſ. Ioſ. hom 9. g Hi ſ. Ez. 28. h Hie ſ. Iſ. 19. 52. 60. & ſ. Amos 6. & ſ. Ionam 3. i Phil 19. alle. Rup ſ. Ier 44. Hila ſ. Matt. can. 12. k Ori ſ. Exo. hom 1. Bed. ſ. Exo. 2. Hieron. ſ. Am. 2. & ſ. Ezech. 32. Amb ſ. pſ. 118 ſerm. 5. Gre ſ. 1. Re. 15. l Ƿ. Iſidor. 2. alle. gor.

Quinque ſenſus.

Reges quinque Sodomorum, ſunt *a* quinque ſenſus, qui capiuntur à quatuor regibus, hoc eſt, ab illecebris corporalibus, quia corpus ex quatuor conſtat elementis. *Gen.14.a.* Et reges quinque contra Gabaonitas, ſunt quinque ſenſus contra infirmos, aut dæmones imperantes quinque ſenſibus, & ipſis devictis civitates eorum, hoc eſt ſenſus, cedunt in ſortem Iſraël, quia ſerviunt juſtitiæ. *Ioſe.10.a.* Idem ſignificant Moab, Ammon, Edom, Soba, Philiſthim contra Saul. 1.*Reg.14.g.*

Fomes peccati. Superbia. Sermo contrarius. Malus.

Rex ſenex & ſtultus, eſt *b* fomes peccati. *Eccl.4.c.* Dicitur Rex, quia omnia membra obtemperant ei. Senex autem, quia ab infantia uſque ad ſenectutem eſt homini conjunctus. Stultus verò, quia ſequentes errare facit. Rex autem Idumææ, cujus oſſa combuſſit Moab, deſignat ſuperbiam Judæorũ. *Amo.2.a.*

Rex de Gaza periens, *c* eſt ſermo contrarius, & poteſtas inimici. *Zach.9.a.*

Regi præparato ad prælium comparatur malus. *Iob.15.c.* quia *d* in eo ipſo mala, quod agit, & terretur, & æſtuat, & conſcientia trepidat, & ex deſiderio anhelat, metuit, & ſuperbit, paveſcit ſuſpicionibus, & mentem per audaciam erigit.

Eccleſia. Anima perfecta.

Regina Saba ſeu auſtri, deſignat *e* Eccleſiam ex gentibus. 3.*Reg.10.a. Matth.12.d. Luc.11.d.* Regina etiam Saba, eſt anima illa, in cujus corpora non regnat peccatum, & quæ ad Dominum tota mente converſa eſt. Et Regina aſtans à dextris ſponſi, *f* eſt Eccleſia, & virgo anima perfecta. *Pſal.44. Can.6.b.* Hæ reginæ erunt nutrices ſynagogæ. *Iſa.49.f.* Anima autem ſancta dicitur regina Auſtri, ſenſibus & appetibus carnis, cogitationibus, & affectionibus mentis præſidens, & ſummi regis veri que prorſus Salomonis dilectione fervens, videndique deſiderio ardens, interrogat regem, quando de divino adjutorio præſumens, inveſtigandæ veritatis ſtudio vehementer inſiſtit. Reginæ autem ſexaginta, ſunt animæ decem præcepta in hac vita perfectè implentes, & ſibi & aliis verbo & exemplo imperantes. *Can.6.c.* deſignatur autem perfectio in ſenario.

Luna.

Reginam cœli dicebant Gentiles Lunam, *g* quam ut deam colebant, quam etiam interdum coluerunt. *Ier.7.d.*

Regit Dominus imperfectos, & nihil eis deeſt, *h* quia omnia in Deo habent. *Pſa.22.79.* Regit etiam fideles, dans illis potum ſcripturarum. *Iſa.49.*

Vivere innocenter.

Regnans Saul duobus annis. 1.*Reg.13.a.* deſignat *i* illo ſolùm tempore nos viciſſe gaudendum, quo innocenter & humiliter viximus. Nam illa tempora, quæ in ſæculi vanitate, & carnis vita conſumpſimus, quaſi perdita minimè enumerantur.

Gaudere in adverſis. Beati. Regentes corpora. Hæreſiarchæ regnans apud Iudæos. Ambitioſi. Iudas ſine Chriſto. Imperans concupiſcentia. Eccleſia. Apoſtoli.

Regnare, *k* eſt de ſpe, & promiſſis Chriſti, loquutum eſſe, & gaudere in his, quæ adverſa propter nomen Chriſti acciduot. 1.*Cor.4.b.* Regnant ſuper terram, qui ſunt in fœlicitate, & qui benè regunt corpora ſua. *Apoc.5.c.*

Regnat hypocrita propter peccata populi. *Iob.34.d.* quando *l* Judæi ob culpam infidelitatis ſuſcipiunt in reges hæreſiarchas, aut Antichriſtum.

Regnant non ex Deo. *Hoſe.8.a.* qui *m* nullis fulti virtutibus nequaquam divinitus vocati, ſed ſua cupidine accenſi, culmen regiminis rapiunt, potius quam aſſequuntur. Dicitur etiam de Judæis, qui voluerunt regnare ſine Chriſto, quem occiderunt dicentes. Noſtra erit hæreditas.

Regnat peccatum in corpore, *n* quando imperat concupiſcentia. *Rom.6.b.* Ubi non dixit. Non ſit peccatum in corpore, quia jam eſt, ſed. Non regnet.

Regnum Dei, in quo bibit vinum novum Chriſtus, eſt *o* Eccleſia, tam militans quàm triumphans, & dicitur bibere in ſuis membris. *Matt.26.c.* Regnum autem Chriſti eſt in Eccleſia quod aſſumpſit in cruce. *Pſal.29.44.144. Coloſ.1.b. Apoc.5.c.* Et regnum David eſt regnum Chriſti in Eccleſia. *Iſa.9.b. Ezech.37.f. Dan.7.d.* Et regnum filii hominis, eſt Eccleſia. *Matt.13.f.* & regnum, quod non diſſipabitur, eſt regnum Chriſti, quod etiam dicitur regnum ſacerdotale. *Exod.19.a. Dan.2.g.* & regna, quæ concuſſit diabolus, ſunt Apoſtoli. *Iſa.14.d.* Regnum etiam in Juda, ſolet eſſe typus Eccleſiæ. Regnum verò Iſraël, typus hæreticorum.

Dies judicii. Fœlicitas.

In regno ſuo venit Chriſtus, *p* quum quis perfectam habet cognitionem Dei. Quum quis verò de Deo ſentit humilia, & quæ ſunt lactis, licèt in ipſo non regnet peccatum, nondum venit Chriſtus in regnu ſuo. *Matth.6.c.* Dicitur autem Chriſtus venire in die judicii. *17.d.e.19.c.21.f.* Tunc enim erit Domino regnum, quando Chriſtus regnabit in omnibus, & tradet regnum Deo patri. *Abdi.g.* Regnabit autem Dominus ſuper montem Sion in æternum, hoc eſt, in fœlicitate. *Mich.4.c.*

Eccleſia. Chriſtus. Virtutes. Gloria cœleſtis. Beati. Sacra ſcriptura.

Regnum cœlorum, quandoque dicitur *q* Eccleſia, & etiam ipſe Chriſtus, & virtutes, & gloria cœleſtis, & Sancti regnantes, & exiſtentes in gratia. *Matth.5.c.*

Regnum autem cœlorum, *r* eſt eorum, qui adhuc in profectibus ſunt. Regnum verò Dei, eſt eorum, qui jam ad perfectum devenerunt finem. Regnum etiam hominis nobilis, hoc eſt Chriſti, eſt cœlum & totus mundus. *Luc.19.b.* Regnum etiam cœlorum, eſt ſacra ſcriptura, & ſenſus legis, quæ eſt regnum cœlorum aut regnum Dei ablatum à Judæis, ut daretur genti facienti fructum. *Matth.3.a.10.a.11.b.13.c.16.c.18.a.21.d.23.b. Luc.11.a.*

Regnum quoque cœlorum, eſt *ſ* prædicatio Evangelii, & notitia ſcripturarum, quæ ducit ad vitam. *Matth.4.c.5.c.13.d.21.d.*

Prædicatio evangelii. Notitia ſcripturarum. Fides. Charitas. Iuſtitia.

Regnum etiam cœlorum eſt *t* fides, quæ eſt ſicut granum ſinapis. *Matth.21.b. Luc.10.b.13.d.* Eadem dicitur regnum patris Chriſti. *Matth.26.a.*

Regnum diſſipans omnia regna in ſtatua deſignata, eſt *v* regnum charitatis, quæ omnia vitia diſſipat, & nunquam excidit. Eſt etiam regnum juſtitiæ. *Dan.2.f. Matth.21.d. Marc.12.d. Hebr.1.c.* Hoc regnum juſtitiæ & gratiæ petimus à Deo. *Matth.6.b.* Adveniat regnum tuum. Cæterum Gregorius Nyſſenus legit apud *Lucam 11.a.* Adveniat Spiritus ſanctus tuus, qui ſanctificet nos.

Regnum cœlorum tripliciter accipiendum eſt, *x* aut quod regnaturi ſunt cœli, id eſt, Sancti malis ſubditis, ſecundùm illud. *Luc.19.c.* Eſto tu ſuper quinque civitates, & tu ſuper decem. Illud quoque quod dicitur ad diſcipulos. Sedebitis ſuper ſedes duodecim judicantes duodecim tribus Iſraël. Vel certè, quod Sancti in cœlis ſint cum Domino regnaturi, aut certè, quod ipſi cæli incipiant à Chriſto regnari, cùm ſcilicet omnibus eis ſubjectis, cœperit eſſe omnia in omnibus Deus.

Regnum

a Am.1.de Abr.7. Bed.ſ.Ge.14. Orig.ſ.Ioſu. hom.21.
Hie adv. Iovin 1. Gr.ſ.1.Re.14.
b Gloſ.ord.ſ. Eccl.4. Rup.ſ.Am.2.
c Hi.ſ.Zac.9.
d Gr.[illegible] m.20.
e Ori.ſ.Cant. hom.12.
f Hie. Aglaſie, & ad prima. & ſ. Iſa.49. Cle. Alex.2. pæd.10. Aug.ſer.252. Gre.ſ.1.Re.15. Ricar. de S. Vict.1.de arca myſt.12. Gr.ſ.Cant.6. Ru.ſ.Cant.6.
g Hie.ſ.Ier.7.
h Arn.ſ.pſ.22.
Hie.ſ.Iſa.49.
i Gr.ſ.1.Re.13.
k Ambr.ſ.1.Cor.4. Ru.4.ſ.Apo.
l Greg.25. mor.20.
m Gre.1.paſt. cura. Rup.ſ.Hoſ.8.
n Au.de ver. Domini ſ.43.
Euch.9.in pſal.
o Arn.ſ.pſ.92. Hie.ſ.Iſ.9.14. & ſ.Dan.2. Baſi.ſ.pſ.44. Hie.epiſt.ſ. Amb.
p Ori.ſ.Mat. hom.22.
q Ori.ſ.Mat. cap.13. & in 17.10. & ſ. Rom.3. & ſ. pſa.36. ho.5.
r Hil.ſ.Matt. Can.10.14. 24.
Amb.ſ.15. & ſ.Luc 7. & 5. de ſacramen. 4.
ſ Hie.ſ.Matt. 21.
Gre.hom.12. Hieron.ſ. Matth.13.
t Ambroſ.ſ. Luc.13. Hieron.ſ. Matth.26.
v Ricar.de S. Vict.de ſomnio Nabuc. 34.
Gre.Nyſſ.de orat.

x *Caſſia.colla.1.cap.13.*

Regnum Dei aliquando ſignificat opera pia. *Matth.6.d.Luc.12.d.* Quærite primum regnum Dei. *Matth.19.b.* qui ſeipſos caſtraverunt propter cœlorum regnum.

Regnum aliquando dicitur *a* regimen prælatorũ. 1.*Reg.10.c.* ſermonẽ autem regni non indicavit ei.

Regnum Juda, aliquando dicitur imperium *b* animæ in inferiora. *Thr.2.a.*

Regna Chanaan, dici poſſunt *c* peccata, quæ etiam reges dicuntur, quum regnant in nobis. *Pſalm.134.Marc.13.b.* Regnat autem peccatum in corpore, quando obeditur concupiſcentiæ. *Rom.6.d.* Et regnum, quod ceſſabit de Damaſco, eſt imperium diaboli in Gentilitate. *Iſa.17.a.* & regna Aquilonis, ſunt ſubjecti diabolo. *Jer.1.c.* & regna ſuper quæ conſtituitur Jeremias, hoc eſt, Chriſtus, ſunt Gentium, aut peccatorum. *Jer.1.b.Pſal.45.* Et regna mundi, quæ oſtendit diabolus, ſunt varia vitiorum genera, *Luc.4.a.* & ejus regnum mortis, & peccati. *Rom.5.c.* Et regnum humile, vel infirmum eſt in Babylone, quia nihil magnum & forte poteſt eſſe in Babylone, hoc eſt, in hoc mundo. *Ezech.17.b.* Regum beſtiæ, ſunt omnes, in quibus locum habet mendacium. *Apoc.6.c.*

Regnum differentiæ, quas ſubſequutum eſt regnum perpetuum, *d* diverſos ſtatus animæ & defectus ſignificant poſt quæ reſurgit perfectius. *Dan.2.f* Poſſunt autem ſic ordinari, ut regnum aureum ſit regnum charitatis, argenteum, veritatis, aut conſilii, æreum, ſimulationis, ferreum, crudelitatis. Vel aureum eſt arrogantiæ, argenteum, jactantiæ, æreum pertinaciæ, ferreum, crudelitatis & avaritiæ, & eſt ex parte teſteum, quum ſimul amat voluptates.

Regnum Abimelech, eſt regnum mundanum, aut principatus Judæorum. *Gen.20.c.*

Regnum aliquando dicitur ipſa miſeria. *Sap.1.d.* Nec inferiorum regnum in terra

Regnum aureum erat *e* Babylonium, argenteum Medorum, & Perſarum, æneum Græcorum, regnum verò ferreum Romanorum. *Dan.2.f.*

In regnum humile fit Ægyptus poſt pœnitentiam, *f* quando jam non elevatur per ſuperbiam. *Ezech.29.b.*

Regna, quæ transfert Deus, conſtituit, *g* ſunt vitiorum, & virtutum. *Dan.2.c.*

Regnum adverſus regnũ pugnat, *h* cùm fideles ſeparantur ab infidelibus, & qui crediderunt, alias ad fidem pertrahere conantur. *Iſa.19.a.*

Regnum Saulis, typus fuit *i* regni Judæorum, quod abjectum eſt adveniente regno David, hoc eſt, Chriſti. 1.*Reg.15.f.*

Regia via per quam incedendum eſt, *k* eſt Chriſtus, & etiam medium virtutum. *l Num.21.c.*

Regio, Plaga.

REGIO, eſt provincia, quæ ſub rege erat, ab eoque regebatur. Sunt etiam regiones partes, in quas dividitur cœlum, & etiam terra, quæ ſunt quatuor præcipuæ Orientalis, Occidentalis, Auſtralis, Aquilonaris, quæ plagæ dicuntur.

Plaga Orientalis, ſignificare poteſt ipſum Deum, qui principium & origo eſt omnium. Item ſtatum primi hominis, & etiam tempus nativitatis hominis. *Gen.25.a.*

Plaga meridiana, gratiam Spiritus ſancti deſignare poteſt, aut etiam proſperitatem. *Exod.36.c.38.d.* Vide Meridies.

Regio vivorum, *l* eſt gloria cœleſtis. Nam hic eſt regio mortuorum, ubi vivendo morimur. *Pſa.114.* Illa autem eſt regio propria, ad quam redeundum eſt, ut Magi reverſi ſunt in regionem ſuam. *Matt.2.b.* & ibi ſunt regiones, quas dat Deus: diverſæ videlicet manſiones. *Gen.26.a.* Regio autem longinqua, ad quam abiit homo nobilis, dici poteſt cœlum, aut etiam totus mundus. *Luc.19.b.*

Regio campeſtris Jordanis, ubi fuſa ſunt vaſa templi. 3.*Reg.7.g.* deſignat Eccleſiam ex Gentibus, unde educti ſunt prædicatores, & doctores, qui ſunt vaſa apta templo Dei. Et regio Amorrhæorum *m* eandem Eccleſiam ex Gentibus deſignat, ſeu Gentilitatem. *Exod.34.b.* & etiam regio Philiſtinorum. 1.*Reg.6.a.* Et regiones ſunt eccleſiæ Gentium. *Iob.5 d.* Regio quoque, cujus ligna confracta ſunt, dici poteſt gentilitas. *Exod.9.f.Ezech 39.c.*

Regio deſerti, *n* Judæorum corda, & hæreticorum & quorumlibet perverſorum ſignificare poteſt. *Iob* 1.*f.* & regio, quam devorant alieni, eſt Judæa. *Iſa.1.b.* Ipſa eſt regio Geraſenorum. *Matth.8.e.* Et regio deſiderabilis ante mortem Chriſti. *Iſa.32 c.Ioel.*1.*c.* poteſt etiam in his locis animam ſignificare.

Regiones Ægypti, quas circuibat Joſeph. *Gen.51.f.* deſignare poſſunt epiſcopatus, & dignitates in Eccleſia.

Plagæ quatuor, unde colligit Deus diſperſos Iſraël, deſignant *o* ex omni parte aliquos convertendos. *Iſa.11.c.*

Regio circa Jordanem, quæ irrigatur, *p* delicias hujus ſæculi ſignificare poteſt, & hanc elegit Loth. *Gen.13.c.* Regio autem circa Sodomam, quæ eſt eadem, deſignat etiam alia vitia, vel periculum vitiorum, & ignavam vitam, quæ ideò fugienda eſt, & tandem eſt ſubverſa. *Gen.19.* Regio quoque longinqua, ad quam abiit filius prodigus. *Luc.15.c.* ſignificat *q* regionem umbræ mortis, quæ eſt ſtatus peccati in hac vita. Dicitur autem longinqua, eò quòd à patris ſui beneplacito voluntatis depravatione longè erat alienatus. *Iſa.9.a.*

Plaga Aquilonaris *r* tentationes & adverſitates ſignificare poteſt. *Exod.26.c.38.b.*

Plaga Occidentalis, finis mundi, & etiam mortis typum gerere poteſt. *Exod.26.e.38.b.*

Regiones Iſraël, dici poſſunt *ſ* ſcripturæ ſacræ, quæ erant apud Judæos, quas dicuntur dividere fideles Eccleſiæ, ſpiritualiter eas explicantes. *Mich.2.b.* De hoc *Iſa.1.b.* Regionem veſtram coram vobis alieni devorant.

Regio mortis in Hieruſalem. *Ier.31.g.* deſignat *t* multos in eccleſia eſſe in peccato.

Regiones impii, *v* dici poſſunt ii, quos Antichriſtus pervertit. *Iob.18.d.*

Regio *x* pro campo, & non tuto ab hoſtibus ſumitur. *Mich.4.c.*

Regredi, vide Redire.

Regula, *Forma.*

Regula, eſt norma, qua lineæ diriguntur, dicitur, quaſi menſuram regens. Per translationem, regulæ dicuntur præcepta. Regula pro ulna ſumitur. *Lev.19.g.3.Reg.6.d.*

Regula

a Gr. ſ. 1. Re 10. b Gloſ. ord. ſ. Thren. 2. c Hil. ſ. pſ. 134. Amb. ſ. pſ. 118. ſer. 20. Hie. ſ. Iſa 17. Au. de conſ. 3. Orig. ſ. Iere. hom 30. & ſ. Lucam h. 30. & ſ. Rom 5. & ſ. Ezech. hom. 12. Ru 9. ſ. Apo. d Ricar de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 1. 31. 32. 33. e Hi. ſ. Dan. 2. f Hie. ſ. Ez. 29. g Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 14. h Hie ſ. Iſ 19. i Au. 17. ci 7. k Orig. ſ. Nu. hom 12. Hie. ſ. Iſa. 52. l Baſ. ſ. pſ. 114. Amb. ſ. Lu 2. Gre hom 10. Orig ſ. Matt. hom 7. m Greg. ſ. 1. Reg. 6. & 8. mor 21. Gloſ. int. ſ. Ezech. 39. n Ori ſ. Iob 1. Hie ſ. Iſ. 1. 32. Hil ſ. Matth. cant. 8. o Hie. ſ. Iſa. 11. p Amb 2. de Abra 6. Cyr. de ado. in Spirit. q Am ſ. Lu 15. Hie ſ. Iſ 9. & epiſt beatitudinis. Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſc. 20. r Gloſ int. ſ. Exod 26. ſ Ru. ſ. Mic 2. t Hie. ſ. Ier. 31. v Gr. 14 mor. 17. x Hie ſ Mi. 4.

Opera pia. Regimen Prælatorum. Animæ. Peccata. Imperium diaboli. Mali. Regnum mundanum. Vitia & virtutes. Regnum Iudæorum. Chriſtus. Medium virtutum. Deus. Status primi hominis. Nativitas. Gratia Spiritus. Gloria caleſtis. Cœlum. Mundus. Eccleſia ex Gentibus. Gentilitas. Corda Iudæorum & hæreticorum. Iudæa. Anima. Dignitates Eccleſiæ. Delitiæ hujus ſeculi. Status peccati. Tentationes. Finis mundi. Mors. Scriptura ſacra Iudæorũ. Perverſi ab Antichriſto. Locus non tutus.

Dogmata Philoſophorum, ſeu hæreticorum. Præcepta. Evangelium.

Regula ſeu lamina aurea, quam tulit Achan de Jerico, deſignat *a* falſa dogmata Philoſophorum, eloquentiæ decore ornata. *Ioſ.7.c.* norma etiam fabri, deſignat *b* dialecticam hæreticorum. *Iſa.44.b.* a Or.ſ.Ioſ.h.7 b Hie ſ Iſ.44

Norma menſuræ Hieruſalem. *Ier.31.g.* deſignat præcepta, quibus regitur eccleſia. Ipſum quoque Evangelium, regula dicitur. 1.*Reg.10.c.d. Gal.6.d. Phil.3.a.*

Ad normam dolati lapides pretioſi domus filiæ Pharaonis. 3. *Reg.7.b.*

Regulus ſerpens, vide Baſiliſcus.
Reinvitare, vide Invitare.
Relevare.

Relevare, eſt rurſus levare, & id quod aggravatum eſt, exonerare.

Revelat Deus manum, *c* quum miſeretur pœnitentium, & à flagellando ceſſat. 1. *Reg.6.a.* & revelat oppreſſos, quum liberat Gentiles ad fidem venientes, ab oppreſſione diaboli. *Job 12.d.* c Gr.ſ.1.Reg. 6.& 11 m.10

Religare, *vide Ligare.*
Religio.

Paſſionis Chriſti cultus. Religio Chriſtiana.

Religio, eſt Dei cultus, cum aliquibus ceremoniis exhibitus.

Religio phaſe, cultum paſſionis Chriſti ſignificat. *Exod.12.d.*

Religio perpetua *d* eſt religio Chriſtiana, quæ non mutabitur. *Exod.29.b. Lev.7.d.16.g.* d Glo.int.ſu. Exod.29.

Reliquiæ, Reliquum, Reſiduum.
Cæteri, Remanere, Supereſſe.

Reliquiæ, dicuntur pauca, quæ relicta ſunt, & reliquum, id quod ſupereſt, & remanet, vel reſiduum eſt.

Reliquiæ Dei, dici poſſunt *e* Elias, & Henoc. *Pſa.20.* e Hie ſ pſ.20.

Solus Chriſtus remittit peccata. Corpus Chriſti. Scientia Chriſti. Scientia hominum. Apoſtoli. Credentes ex Judæis. Judæi in fine mundi credentes. Credentes ex gentibus.

Remanens ſolus Jeſus abſolutione adulteræ. *Joan.8.a.* deſignavit *f* ipſum ſolùm eſſe, qui peccata remittit. f Am.ep.76.

Reliquum corpus vituli extra caſtra comburendum, deſignat *g* corpus Chriſti, quod extra urbem crucifixum eſt. *Lev.4.b.* g Glo.ord ſ. Lev.4.

Reliqua pars ſimilæ oblatæ, vel reliquum de ſacrificio. *Lev.2.a.5.b.6.b.* eſt *h* illa perfecta, & in cœlis abſcondita, atque repoſita in Chriſto ſcientia, ſive notitia. In ipſo enim ſunt theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi. Vel è diverſo, dici poteſt ſcientia, quæ nobis communicatur, quam comedunt filii Aaron. h Iſy ſ.Lev.2 9

Reliquiæ Iſraël, ſunt *i* Apoſtoli, & cæteri credentes ex Judæis, qui etiam dicuntur reliquiæ gregis Domini, & reliquiæ fratrum Chriſti, & remanens populus, ſunt qui crediderunt ex Judæis. 4.*Reg.19.f. Pſa.20. Iſa.10.e.11.c.16.a. Jer.23.a.31.b. Mic.4.c.5.a.7.d. Soph.2.b.3.c. Zach.8.b. Rom.9.f.* reliquiæ etiam Iſraël, erunt qui congregabuntur ex Iſraël in fine mundi. *Mic.2.b.* Et reliquiæ Idumææ, erunt reliquiæ Judæorum in fine mundi. *Amos 9.d.* remanentes itidem de domo Eli *k* erunt reliquiæ Iſraël in fine mundi, qui convertentur à peccatis commiſſis cum malis Prælatis. 1.*Reg.2.g.* Et reſiduum erucæ, aut locuſtæ, *l* ſunt reliquiæ Iſraël, vel ſunt reliquiæ virtutis animi. *Joel.1.a.* reſidui quoque filiorum Aaron, Eleazar, & Ithamar. *Lev.10.c.* Sunt reliquiæ ſalvandæ. i Hie.ſ. Ier.30 & Mi.2 5.& ſ Soph 3 & ſ. Amos 9 & ſ. Ioel.1. k Gr.ſ.1 Re.2 l Rup.ſ.Ioel.1

Reliquiæ civitatis, ſunt *m* venientes ad fidem ex infidelibus. *Num.24.d.* Ipſi pertinent ad reliquias Chriſti. *Ier.15.c.* Et reliquiæ Syriæ, ſunt fideles ex gentibus. *Iſa.7.a.* & reſiduum populi Dei dicuntur, qui remanſerunt in fide, relictis Judæis & hæreticis. *Iſa.27.b.* m Ori.ſ. Numerum 18. Hi.ſ.Iſ 17.28

Eccleſiaſtici non decepti.

Reliqui de populis, ſunt *n* eccleſiaſtici viri non decepti. *Hab.2.b.* Sic erunt reſidui Eleazar & Ithamar. *Lev.12.c.* Et reliqui è mundanis, ſunt, quos mundus deſpicit, qui convertuntur ad Deum. *Job 4.d.* generaliter reliqui dici poſſunt juſti. n Hie ſ.Hab. o Iſy ſ Lev.2 Rup ſ.Lev.8. p Gre prolo ſ. Reg & 20.mo. 8 & ho 22.

Perfecta cognitio. Myſteria non intellecta. Doctrina legis relicta Chriſtianis.

Reliquum de ſacrificio datum Aaron, deſignat *o* altiorem cognitionem ſecretorum datam ſacerdotibus. Vel deſignat perfectam, & in cœlis abſconditam atque repoſitam in Chriſto ſcientiam. *Lev.2.a.*

Reliquiæ autem ſacrificii comburendæ, & etiam quod remanet de agno, ſunt *p* indiſcuſſa myſteria, & non intellecta. *Exod.12.b.19.f. Lev.7.b.8.c.10.c.* Non remanet autem quicquam uſque manè, quia omnia creduntur, & implentur ante diem judicii. Remanentes quoque ſpicæ, ſunt doctrinæ legis relictæ Chriſtianis. Vel quod relinquitur cognoſcendum poſt hanc vitam, quod dimittitur Chriſto. *Lev.19 b.23.d.* Et reliquiæ paſcuarum, ſunt aliqua de ſcripturis. *Ezec.34.e.* Superfuit autem de panibus, quos diviſit Chriſtus, *q* quia ſermo Chriſti cùm dividitur augetur. *Luc.24.c.* Be4 ſ Exo.12. Iſy.ſ.Lev.19. 23. Hie.ſ Eze.34 q Amb.ſ.Lu. 9

Pauci electi.

Remanentes paucæ olivæ in ramis, *r* ſunt pauci electi, qui reſidui erunt ex perſecutione Antichriſti, *Iſa.24.c.* r Hie ſ.Iſ.24.

Operandum in hac vita. Imperfecti. Multitudo vitiorum. Fides paſſionis Chriſti. Sanguis Chriſti. Sanguis Martyrum. Fortitudo Martyrum.

Reliquum de manna reponendum uſque in manè in die ſexto. *Exod.16.f.* deſignat *ſ* opera facienda in hac vita, quæ ad futuram debent reſervari. Rurſum non debent remanere de ſacrificio pacificorum uſque manè. *Lev.7.a.* quia debemus hic inſtanter operari, ne in judicio vacui inveniamus. ſ Glo.int ſu. Exod 16. Iſy ſ Lev 7.

Reliquus populus, quem remiſit Saul, deſignat *t* imperfectos. 1.*Reg.13.a.* Et reliquum vulgus poteſt dici multitudo vitiorum, quæ ſequuntur dæmones. t Gre ſ 1.Re. 13 v Lyr ſ.Exod 24.

Reliquus ſanguis hoſtiæ. *Exod.24.b.29.b. Lev.4.b.5.c.8.e.9.b.* deſignat *v* fidem paſſionis Chriſti, vel eſt ſanguis Chriſti dilatatus ad redemptionem futurorum, vel ſanguis Martyrum effuſus ad honorem Chriſti. Remanens autem armus de ſacrificio 1.*Reg.9.d.* deſignat *x* fortitudinem martyrum in paſſionibus. Quia licet Chriſtus per crucem omnes redemerit, remanſit tamen, ut qui redimi, & regnare cum eo nititur, crucifigatur, ideò 2.*Tim.2.c.* Si compatimur, & conregnabimus. & 1.*Pet.2.d.* Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus, & *Coloſ.1.d.* Adimpleo, quæ deſunt paſſionum Chriſti in corpore meo. Rup.1.ſ. Lev. 15. x Gr.ſ.1.Re.9 y Glo ord ſ. Lev 14.

Recta ſentientes.

Reliqua ſuperficies domus leproſæ. *Lev.14.e.* deſignat *y* eos, qui ſanam habent opinionem in Eccleſia. Ad idem referri poteſt reliqua caro leproſi. 13.*c.*

a Gre. 13 m. 15 Supereſſe ſolùm ſepulchrum. *Iob.*17.*a.* conſiderare omnia hujus ſæculi eſſe defluentia, & ita vivere quaſi mox ſit moriturus, omnibus vitæ præſentis deſideriis contradicendo. *Vivere ut moriturum.*

b Gre. ſ. 1. Re. 16. Reliquus dictus David. 1.*Reg.*16.*b.* deſignat *b* eum, qui intus abjectus eſt per humilitatem, & foris deſpectus tanquam vilis. *Humilis.*

c Ori ſ. pſ. 36. hom. 5. Aug. ſ. pſ. 36. Reliquiæ hominis pacifici. *Pſa.*36. deſignant *c* corpus juſti in judicio reſurrecturum in gloria. Vel dicitur, quia etiam poſt mortem vivit juſtus, ſic non erunt reliquiæ impii. *Iob.*18.*d.* reliquiæ verò impiorum ſunt corpus periturum in gehenna. *Corpus ſuſcitandum.*

d Aug. ſ. pſ. 75 Reliquiæ cogitationis, quæ confitentur Deo. *Pſa.*75. deſignant *d* odium & deteſtationem peccati. Vel cogitatio eſt prima converſio, quæ confitetur, reliquiæ verò cogitationis, memoria, & gratiarum actio quæ agit diem ſextum. Sumitur autem pro memoria. 1.*Eſdr.*9.*c.* Ut dimitterentur nobis reliquiæ *Pſa.*36. Sunt reliquiæ homini pacifico. *Sap.*13.*c.* *Soph.*2.*a.* *Deteſtatio peccati. Memoria & gratiarum actio.*

e Hie. ſ. pſ. 14. Reliquiæ Babylonis, ſunt pravæ *e* cogitationes, vel pravi affectus. *Iſa.*14.*g.* & reliquiæ Philiſthææ. *Iſa.*14.*g.* & reliquiæ Balaim. *Soph.*1 *a.* *Pravæ cogitationes vel affectus.*

f Gloſ. ord. ſ. Deu. 28. Reliquiæ aliquando dicuntur *f* hæredes. *Deu.*28.*b.* Benedictæ reliquiæ tuæ. Deſignant autem bonæ intentionis præmium. *Hæredes. Præmium.*

Remanens ſolus Benjam apud patrem. *Gen.*42.*b.* deſignat Paulum nondum credentem in Chriſtum, ſed adhuc manentem in ſynagoga. *Paulus nondum credens.*

g Amb. de Noe. 7. Remanens ſolus Noe, in arca cum ſuis. *Gen.*7.*d.* deſignat *g* hominem viventem, pravis affectibus reſecatis.

h Gloſ. ord. ſ. Exod. 10. Non remanere unam locuſtam in finibus Ægypti. *Exod.*10.*e* indicat *h* beneficentiam Dei, etiam erga malos. *Beneficentia Dei in malos.*

i Hie ſ. Ier 4. Remanent civitates abſque habitatore. *Ier.*4.*b.* quando *i* recedunt aliqui ab Eccleſia. *Recedere ab eccleſia.*

k Glo inter ſ. Exod 8. Remanere ranas in flumine. *Exod.*8.*b.* eſt *k* in fluxu & cœno mundi non deeſſe loquaces, & advocatos, &c. *Loquaces in mundo.*

l Arn. ſ. pſ. 16. Remanere oves, & armenta in Ægypto, eſt relinqui ſimplices in tenebris vitiorum, quod procurat Pharao, hoc eſt, diabolus, & tamen non remanſit ungula filiorum Iſraël. *Exod.*1 a.*g.* *Remanere ſimplices in tenebris.*

Aug. ep. 19. Hie. ſ. pſ 16. Reliquiæ Judæorum, quas diviſerunt parvulis ſuis. *Pſa.*16. ſunt *l* hæreditas crudelitatis tranſiens in filios, quando ipſi dixerunt. Sanguis ejus ſuper nos & ſuper filios noſtros. Hæretici quoque reliquias diſcipulorum relinquunt aliis. *Crudelitas Iudæorum.*

m Hie. ſ. Abdi. Non erunt reliquiæ domus Eſau, *m* quando in fine mundi omni genu flectitur Chriſto. *Abdiæ f.*

n Hi. ſ. Iob. 22 Reliquiæ peccatorum *n* ſunt in extrema peccaminum in inferno punienda, quia non hic plenè puniuntur. *Iob* 22.*c.* 27.*c.* *Pſa.*36. reſiduum quoque grandinis, eſt pœna inferni, vel id, quod relinquitur ad majorem pœnam deleri. *Exod.*10.*a.* *Peccata in inferno punienda.*

o Ori ſ. Ier. hom. 3. Glo. inter ſ. Exod 14. Non eſſe reliquias Chaldæorum, *o* eſt nihil ſuperſtitionis reſervari. *Ier.*50.*e.* Supereſſe autem nullum ex Ægyptiis, eſt omnia peccata in baptiſmo deleri. *Exod.*14.*g.* *Abolitio ſuperſtitionis & peccatorum.*

p Gre. 25. m. 31. Non remanet de cibo hypocritæ quicquam. *Iob.*20.*c.* quia *p* cùm ipſe ad æterna ſupplicia rapitur, à cunctis bonis, quæ poſſederat, alienatur.

q Ly. ſ. Iſ. 38. Reſiduum annorum Ezechiæ. *Iſa.*38.*b.* eſt *q* illud, quod conſiderabat ſe poſſe venire per naturam.

Supereſſe multum diei ad paſtum ovium. *Gen.*29.*b.* dicitur quando adhuc eſt tempus ad docendum vel operandum.

r Gre. 18 m. 7 Hie. ſ. Iob. 22. Reliquiæ ligni ſaltus, ſunt *r* reſidui hæreticorum ſectatores. *Iſa.*10.*e.* Idem ſunt reliquiæ terræ Moab. *Iſa.*15.*d.* 21.*e.* Et reliquiæ de gentibus. *Zach.*14.*c.* Et reliquiæ hominis impii. *Iob.*27.*c.* Deſignatur etiam poſteritas malorum. *Iob.*22.*c.* remanentes quoque de Gog, ſunt reliquiæ hæreticorum. *Ezechiel* 39. *d.* *Amos* 4.*a.* *Sectatores hæreticorum. Poſteritas malorum.*

ſ Hie ſ. Iſ. 44. Reliquum de pinu, ſunt *ſ* ſuperflua & falſa addita ſcientiæ & doctrinæ naturali. *Iſa.*44.*c.* *Falſa addita ſcientiæ naturali.*

Hie. ſ. Iſa 46. Reſiduum domus Iſraël dicitur, *t* quaſi non remanſerint ex eis, niſi fæces. *Iſa.*46.

Remeare, vide Redire.
Rememorari, vide Meminiſſe.
R*emittere,* R*emiſſio*, *Venia.*

Remittere, eſt retro mittere, aut mitteer ad eum locum, unde aliquis prius miſſus eſt. Interdum eſt rurſus mittere, & condonare. *Pſa.*31. remiſiſti impietatem peccati mei. Reducere. 1.*Reg.*6 *a.* Quomodo remittamus. Relaxare. *Exod.*17.*c.* Sin autem paululum remiſiſſet.

v Glo. inter ſ. Exod. 16. Remittere manus, *v* eſt ab operibus ceſſare, ac ocioſum eſſe, & ad terrena converti. *Exod.*17.*c.* *Ceſſare ab operibus.*

x Glo. ord. ſ. Exod. 18. Remittens Moyſes uxorem ad ſocerum. *Exod.*18.*a.* deſignat *x* prælatum, aut prædicatorem omnia impedimenta temporalia ſolvere debere, ut verbi miniſterio vacet. *Tollere prædicationis impedimenta.*

y Gre. ſ. 1. Re. 6. Remittere arcam in locum ſuum. 1.*Reg.*6.*a.* eſt *y* ex parva cogitatione myſteriorum in hoc ſæculo ad parvam futuri ſæculi revelationem venire. *Parva cognitio myſteriorum.*

z Gre. ſ. 1. Re. 13. Remittere autem arcam vacuam, eſt habere notitiam myſteriorum ſine bonis operibus.

Remittens Saul reliquum populum in tabernacula ſua. 1.*Reg.*13.*a.* deſignat *z* prædicatorem docentem eos, qui perfectionem attingere nequeunt, in ſuo ſtatu innocentiam ſervare. Sic dicebat Apoſtolus. 1.*Cor.*7.*a.* propter fornicationem autem unuſquiſque uxorem ſuam habeat.

Remmon.

aa Hie ſ. Zach 14. Remmon, id eſt, malum renatum, ſive altitudo, nomen aliquarum civitatum. *Ioſ.*15.19.*a.* *Iud.*20.*g.* Et nomen idoli. 4.*Reg.*5.*c.* Et excelſus collis in Hieruſalem, *aa* qui deſignat ordinem eccleſiaſticum. *Zach.*14.*b.* Eſt etiam nomen patris Baana, & Rechab, ſervorum Iboſeth, quem ipſi occiderunt. 2.*Reg.* 4.*a.* Typus eſſe poteſt diaboli. *Ordo eccleſiaſticus. Diabolus.*

R*emmon,* P*hares.*

Remmon

REMNON Phares, id eſt, *a* excelſa intercifio: decima ſexta manſio filiorum Iſraël in deſerto Pharan, quo pervenitur è Rethamin, quia poſt excelſam contemplationem ſeparatur homo ab omnibus terrenis. *Num.33.c.* Vel interpretatur, mali punici diviſio, aut malum punicum diviſionis, & deſignat varietatem eccleſiæ cum ordinum diviſione conſiſtere. Ad eam pervenitur è Rethma.

a Ori ſ Nu. hom 26. Hic ea manſio

Removere, vide Auferre.
Remunerare, vide Donum.
Remus, Remigare, Remiges.

Dæmones & hæretici. Converſi à peccatis. Laborantes in profectu. Diſcipuli defendentes Chriſtum.

REMUS eſt, quo remiges naves agunt. Remiges autem ſunt remigandi miniſterio mancipati. Remigare verò eſt remis navem agere.

Remiges in malum, ſunt *b* dæmones, aut hæretici, qui alios ad inferos ducunt. *Iſa.33 d. Eze.26.b.* b Hi ſ. Eze. 27.

Remi ex quercu de Baſan, *c* deſignant converſos ab ignominia peccatorum, & cum Apoſtolis navigantes, ab eiſque deducti. *Eze.27.a.* c Hi ſ. Eze. 27.

Remigantes diſcipuli, ſunt *d* laborantes, & ſemper progredientes, ac uſque in finem perſevarantes inter fluctus hujus ſæculi. *Ioan.6.c.* d Au. ſ. Ioan. tract. 25

Remigantes nautæ, ut reducerent Jonam in terram. *Jon.1.* deſignant *e* diſcipulos volentes defendere Chriſtum, ne caperetur, ut cùm dixerunt. Domine, ſi percutimus in gladio. e Rup ſ. Ion 1

Renaſci, vide Naſci.
Renes, Renunculi.

Apoſtoli.

RENES, ſunt, qui lumbis adhærent, ſuntque vaſa libidinoſi humoris. Aliquando autē ſumuntur pro lumbis. *Exod 1.b.* renes veſtros accingetis.

Renes Chriſti dici poſſunt *f* Apoſtoli, & ad renes eſt atramentarium. *Eze 9.a.* Quia cùm renes ſint in poſteriori parte corporis, deſignant, quod poſtquam ipſe Dominus mortuus eſt & reſurrexit, & aſcendit in cœlum, tunc teſtamentum novum per Apoſtolos ſcripſit. f Gr. 21. m. 18

Iudæi. Conſcientia. Delectatio carnis.

Renes etiam Chriſti dici poſſunt *g* Judæi. *Pſa.15.b.* increpuerunt me renes mei. g Glo inter ſ. pſa 15.

Renes, ut ſunt latentes, *h* conſcientiam ſignificare poſſunt, quam ſcrutatur Deus. *Pſa.7. Ier.12.a.20. b. Thre.3.b.* h Glo. inter ſ. Ier 12.

Renes, ut ſunt vaſa libidinoſi humoris, *i* delectationes carnis, ac libidinem ſignificare ſolent. *Exod. 12.c.28.g.29.b. Lev.3.a 4.7.8.6. Pſa.7.15.75.72. Nah.2.c.* Et poſſidet Deus renes, quum quis caſtè vivit, *Pſa 138.* Et uſque ad renes eſt aqua, & quum aſt profectus uſque ad mitigandos carnis appetitus. *Ezech. 47.a.* & præcingit Deus fune renes regum, quum diſſoluto caſtitatis cingulo, in membris delectationem peccati damnari permittit, ut quos in oculto ſuperbia inquinat, quam ſint deteſtabiles etiam in publico oſtendat. *Job 12.c.* i Hie ſ Na. 2. Amb exhort. ad virg. Gre 12. m. 9. & 22. n 6 12. Aug ſ pſ. 7. 72. 138.

Concupiſcibilis affectus. Opera. Caſtitas. Matrimonium.

Renes præterea, deſignat *k* ipſam partem concupiſcibilem, & generaliter affectus, aut opera. *Pſal.7. 25.30.137. Prov.23.b. Iere.11.d.15.a.* Et renes quos ſcrutatur Deus, referri poſſunt ad opera, ſicut corda ad cogitationes. Iſy ſ Lev 7. Bed. ſ Exo. 18 k Baſi. ſ pſ 7. Hil ſ pſ. 138. Gl. ord. ſ. pſ 7.

Renes viri accincti auro, *l* caſtitatem puram deſignant in Prælato. *Dan.10.a.* l Lyr ſ Da 10 m Iſy ſ. Lev. 8

Renes oblati in ſacrificio, deſignare poſſunt *m* matrimonium propter prolem habendam in honorem Dei contractum. *Lev.3.a.*

Renunculi etiam traditi ignibus, *n* deſignant nullum motum carnalem fuiſſe in Chriſto. *Lev.3.a.* n Ori. hom. 3.

Renovare, vide Novus.
Renuere.

Firmitas prophetiæ. Eminentia dignitatis ſpiritualis. Obſtinatio diaboli. Incurabile peccatum.

RENUERE, eſt ſignū capitis aliquid negare, quòd etiam abnuere dicitur.

Renuens Jacob permutare manus, quas poſuerat ſuper capita Ephraim & Manaſſe, deſignat *o* firmitatem prophetiæ, & etiam conſtantiam in fide, ut dignitates ſpirituales præponantur temporalibus. *Gen.48.d.* o Ly. ſ. Ge. 48

Renuens Pharao dimittere populum Dei. *Exod.9.a.* deſignat diabolum, qui obſtinatè nititur retinere homines in peccatis.

Renuit curari plaga, cùm peccatum emendationem non admittit. *Ier.17.b.*

Renunciare, vide Nunciare.
Repandus.

Chriſtus glorificatus.

Repandum dicitur, quod eſt recurvum, & ſimum, & retrorſum patet, ut repandum lilium. *3. Reg. 7.d. 2. Par.4.b.* deſignat autem repandum lilium, *p* Chriſtum reſuſcitatum. Nam ante paſſionem quaſi adhuc clauſum lilium fuit, quum in miraculis clarus homo refulſit. Poſt reſurrectionē verò & aſcenſionem repandum ſe lilium auribus cœli exhibuit: quibus in aſſumpta humanitate potentiam divinæ claritatis, quam habuit antequam mundus eſſet, oſtendis. p Glo ord ſ. 3. Reg. 7.

Repellere, *vide Eiicere.*
Repente, Repentinus, vide Subitus.
Reperire, *vide Invenire.*
Repetere, vide Iterare.

Repetere quandoque, idem eſt, quod commodatum, aut mutuarum eſt, petere, & repetere à proximo quod debet, *q* eſt corripere eum peccantem inter te, & ipſum ſolùm. *Deut.24.b.* q Rup. 1. ſ. Deut 32.

Replicare, vide Iterare.
Reponere, vide Collocare.
Reportare, vide Ferre.
Reprehendere, vide Arguere.
Reprobare.

Reprobare, eſt damnare, & pravum ac inutile judicare.

Reprobavit Dominus cogitationes populorum, & conſilia Principum, quando poſt paſsionem, & mortem reſurrexit, remanentibus confuſis principibus Judæorum. *Pſa.32.* *Reſurrectio Christi.*

Reprobaverunt ædificantes lapidem, *a* quando ſacerdotes, & Scribæ condemnarunt Chriſtum. *Pſa.127. Matt.21.d.* *Condemnantes ſuum Chriſtum.*

Reprobantes verbum, ſunt *b* hæretici reijcientes veritatem eccleſiæ. *Iſa.30.e.* *Hæretici rejicientes veritatem.*

Reprobat increpationem Dei, *c* qui percuſſus pro culpa in quærelam ſuæ paſsionis contra Deum elevatur. *Job 5.c.* *Murmurans contra Deum.*

a Ori. ſ. Matt. hom. 19. Hie. ſ. Iſa. 21. b Hi. ſ. Iſ. 30. c Gre. 6. m. 5.

R*eprobus*, *vide* M*alus.*
R*epromittere, vide Promittere.*
R*eptare*, R*epere*, R*eptile*, *Serpere.*

Repere dicitur de animalibus, quæ pedibus & ventre gradiuntur. Unde reptilia dicuntur. Reptare autem, eſt frequenter repere. Serpere autem eſt repere, & quaſi in modum ſerpentis circuire, paulatimque decurrere.

Reptans manibus Jonathas, deſignat *d* prædicatorem humiliantem ſe ad converſationem peccatorum per affectum paſsionis, ut eos convertat. *1.Reg.14.b.* Sic dicebat Chriſtus. *Matt.9.b.* Non habent opus ſani medico, ſed malè habentes, &c. Non veni vocare juſtos, ſed peccatores. Et Paulus. Omnia factus erat omnibus ut omnes Chriſto lucrifaceret. *1.Cor.9.d.* Vel reptare manibus, eſt prius operibus oſtendere, qui debeat prædicare. Juxta illud, *Matt.5.b.* Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona. Et reptans manibus ſtellio, eſt ſimplex benè cum labore operans. *Prov.30.d.* *Prædicator condeſcendens infirmis. Bene operans.*

Repere pectora dicitur, *e* qui eſt pollutus in cogitatione. Repere verò ventre, eſt libidini vacare. *Gen.3.c.* *Pollutus cogitatione. Vacare libidini.*

Reptilia, ſunt *f* homines rebus terrenis innixi, vel homines difficulter credentes, vel baptizati, ſed imperfecti, per terrena quærentes cœleſtia *Gen.1.c. Lev.5.a. 11.g.* reptilia etiam ſunt Apoſtoli, & prædicatores, cum labore ferentes myſteria per omnem terram. *Homines terreni. Baptizati imperfecti. Apoſtoli & prædicatores.*

Reptilia, quibus dominatur homo, ſunt *g* Gentiles. *Gen.1.d. Hoſ.2.d.* *Gentiles.*

Reptilia animæ viventis, dici poſſunt *h* opera, quæ proſunt animis vivis per gratiam. *Gen.1.c.* reptilia etiam dici poſſunt opera legis. *Lev.5.a.* *Opera bona. Opera legis.*

Reptilia in mari, ſunt *i* Judæi in lege, & hæretici, & tentatores in mundo. Reptilia quoque ſunt, qui ſunt in inferno. *Pſa.68.103.* *Judæi. Hæretici in mundo.*

Quaſi reptile non habens principem, reputantur *k* homines in hoc mundo, quando mali perſequuntur, & perdunt bonos, quaſi non ſit providentia. *Hab.1.d.*

Reptilia, quæ producit terra, & reptilia in templo, ſunt *l* vita in anima, & pravæ cogitationes & omnino terrenæ, & opera carnis. *Gen.1.6. Ezec.8.c.38.f. Mic.7.d.* Et reptilia ſunt intra parietem, quando cogitationes volvuntur in mente, quæ à terrenis deſideriis nunquam levantur. *Vita in anima. Opera carnis.*

Serpit homo *m* vegetativa virtute cum reptilibus, quæ ſuper terram repant, cui virtute inſervit homo prima ætate. cui ante diluvium data ſuot olera, plantæ, & cætera vegetativa ſolummodo in cibū.

Serpere dicitur, ut cancer, ſermo hæreticus. *2.Tim.2.c.*

d Gre. ſ. 1. Re 34. & 6. m. 2. e Gre. 2. m. 2. f Aug. 13. con feſſ. 20. ly. ſ. Lev. 1. Be. ſ. Gen. 1. g Bed. ſ. Ge. 1. Rup. ſ. hom. 6. h Aug. 1. de gen. con. Manicho. i Arn. & Au. ſ. pſ. 103. k Hie. ſ. Habac. 1. l Ori. ſ. Gen. hom. 1. Hie. ſ. Ezec. 8. Gr. 26. mo. 4. & 2. paſt. 10. m Greg. Ven. can. 11. 1. c. 15. n Ori. ſ. Lev. hom. 12.

R*epudiare*, R*epudium.*

Repudiare, eſt non accipere, & reſervare, & peculiariter matrimonium dirimere, quaſique ob rem pudendam conjugem repellere.

Repudiata mulier, eſt *n* anima per peccatum à Deo abjecta, & peculiariter ſynagoga, & etiam doctrina hæretica. *Lev.21.b. Eze.44.f.* *Anima peccatrix. Synagoga. Doctrina hæretica.*

Repudiata filia ſacerdotis, quæ nupſerat alienigenæ, eſt *o* anima reſipiſcens ab errore doctoris hæretici, Judæi, & Gentilis. *Lev.22.b.* *Reſipiſcens ab errore.*

Repudii liber non eſt datus à Deo ſynagogæ, niſi *p* quia ipſa prius receſſit à Deo per peccatum. Eadem eſt ratio de hæreticis. *Iſa.50.a. Jer.3.c.*

o Iſy. ſ. Le. 28. p Hie. ſ. Jer. 3.

Repugnare, R*eſiſtere.*

Repugnare, eſt pugnando reſiſtere, & contradicere, & refragari.

Reſiſtit Deus ſuperbis, hoc eſt, hæreticis. *Jacob.4.b.* reſiſtere quoque in die malo, *q* eſt reſiſtere diabolo. *Ephe.6.c. 1.Pet.5.b.*

Reſiſtens princeps Perſarum angelo Danielis. *Dan.10.b.* erat *r* faciens pro commiſſa ſibi provincia, ne captivus populus Judæorum dimitteretur. Poteſt etiam intelligi reſiſtere enumerando peccata Judæorum propter quæ nondum deberent dimitti.

Reſiſtere Deo dicitur, qui ejus diſpoſitionibus repugnare conantur. *Job 9.a. 45.a.* reſiſtentes autem dexteræ Dei, ſunt dæmones reſiſtentes Deo: & Judæi Chriſto: & hæretici eccleſiæ. *Pſa.16.*

Repugnat etiam veritati reſponſio hæreticorum. *Job 21.d.* & reſiſtit lingua hæreticorum & Philoſophorum *t* ipſi eccleſiæ. *Iſa.54.d.*

Reſiſtere iræ Dei nemo poteſt *u* quando implacabiliter excitatur. *Job.9.a.* licet ei reſiſtatur per Sanctos, quando ipſe ordinat ſibi orationibus reſiſti ut eum placavit Moyſes & Aaron, & Phinees, & David. &c.

Reſiſtens Amalec Iſraëli aſcendenti de Ægypto. *1.Reg.15.a.* deſignat *v* fortes carnis impugnationes:

q Hi. ſ. Amos 2. r Glo. ord. ſ. Dan. 17. ſ Gre. 9. m. 2. Hie. ſ. ſe. 16. t Glo. in ep. ſ. Iſa. 15. v Gr. 9. m. 12. 11. x Ir. ſ. 1. Reg. 15.

quæ

quæ vexant eos, qui mundum relinquunt, juxta illud Apoſtoli ad *Rom.7.d.* Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ:

R*eputare.*

Deus. Deus dona hominibus. Chriſtus.

Reputare, eſt multum & ſæpè putare & retractare, & etiamcomputare.

Repotat Deus hominem, cùm *a* dat ei ſui cognitionem, & multis ornat donis. *Pſa.143.* *a Hil ſ pſ.143*

Reputans homo excelſus, eſt *b* Chriſtus, cui convenit celſitudo. *Iſa.2.d* Idem autem non eſt reputatus in paſſione. *Iſa.53.a.* Et reputatus eſt cum ſceleratis: quia crucifixus eſt inter latrones: vel quia deſcendit etiam ad inferos. *Iſa.53.d.* *b Hie ſ Iſa.2.*

Imbecillitas hominis. Dolere de peccatis. Computari inter fideles. Negligens Deus malos.

Reputatæ ſunt Gentes Deo, *c* quaſi momento ſtateræ, quod facilimè in utramlibet partem declinatur. *Iſa.40.d.* *c Glo ord ſ. Iſa.40.*

Reputat Deo omnes annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, *d* qui dolet de peccatis, nec præteritam approbat proſperitatem. *Iſa.38.c.* *d Hie ſ.Iſ 38.*

Non reputari inter Gentes, *e* eſt reputari inter fideles. *Num.13.b.* *e Ori ſ.Num. hom 15*

Non reputat Deus homines, *f* eos videlicet, qui tanquam jumenta in ſtercore ſuo computruerunt, *Iſa.33.b.* *f Hie ſ.Iſa.33*

Reputari dicebantur filii Joſeph, ſicut Ruben, & Simeon: quia ſic connumerati ſunt inter filios Jacob, ut acciperent hæreditatem, ſicut duæ tribus. *Gen.48.a.*

Iudæos non habere partē in victoria Chriſti. Contemptus legis divinæ. Litera ſine ſpiritu. Vita vitioſa.

Non reputa victoria ipſi Barach, deſignat *g* receptionem Chriſti, & victoriam ejus contra diabolum non eſſe aſcriptam Judæis. *Iud.4.b.* *g Ori ſ Iud. hom.9.*

Reputaræ dicuntur leges Dei, *h* velut alieoæ à contemnentibus eas, præcipuè ad Iſraël, qui colentes idola, legem Dei contempſerunt. *Hoſ.8 d.* *h Glo ord ſ. Hoſ 8.*

Reputatur Charmel in ſaltum. *Iſa.29.f.32.d.* cùm *i* Judæi Chriſtum ſuſcipere nolentes, remanſerunt cum virore literæ ſine fructu ſpiritus. *i Hie ſ Iſa.29*

Reputari inter polluta, quæ ruminant nec dividunt ongulam. *Lev.11.a.* eſt *k* damnari vitam informem & criminibus tortuoſam. Ad hæc referri poteſt reputari immundam veſtem lepra infectam. *Lev.13.c.f.* *k Glo. inter ſ. Lev.11.*

Reputari ſicut jumenta ſe putant hæretici ab eccleſia, *Iob 18.a.* cùm *l* doctores catholici ratione convincunt hæreticos oſtendentes quam irrationabiliter ſuos ſtruant errores. *l Gre.14.m.2*

Potentia diaboli.

Reputat Leviathan ferrum, ut paleas & æs, quaſi lignum putridum. *Iob.41.c.* Quia *m* tempore Antichriſti, niſi divina gratia protegat, & prædicantium vires, velut paleas nequitiæ ſuæ igne conſumet: & patientium conſtantiam quaſi lignum putridum in pulverem rediget: *m Gr.33 m.5*

R*es.*

Res, generalem habet ſignificationem ad omnia: eſt enim, ut aiunt dialectici, tranſcendens: nec allegoriam recipit, niſi ſecundùm illi adjecta.

Converſio à peccatis. Peccata. Hæreſes.

Res, quam dicebant Philiſthæi, ſe oſtenſuros Jonathæ, & armigero, eſt converſio *n* à peccatis. *1.Regum 14.b.* *n Gre ſ.1.Re. 14*

Res fœda & peſſima, generaliter *o* peccata deſignare poteſt. *Gen.34.a.38.b.44.b.* & res peſſimæ filiorum Eli, ſunt hæreſes Judæorum. *1.Reg.2.a.* hæc ſunt res, quæ polluere poſſunt. *Lev.7.c.* *o Gre.ſ.1 Re. 2.*

Res perdita, dici poteſt ſenſus extraneus ſacræ ſcripturæ datus. *Lev.6.a.* *Glo. ord.ſ. Lev.6.*

Rem conſiderans Jacob. *Gen.36.c.* Vide conſiderare.

Reſcindere.

Reſcindere, eſt cædere, tollere, auferre, & deſtruere, ut Phariſæi reſcindebant verbum Dei propter ſuas traditiones. *Matt.7.b.*

Reſervare.

Salvari reliquias Iſrael. Matura electio prædicatoris. Memoria beneficiorū Dei. Servare vitia. Dare ſenſus carnales legi.

Reſervare, eſt quaſi retro ſervare: vel præ aliis ſeu ab aliis ſervare.

Reſervari filios Jacob ſuper terram. *Gen.45.b.* eſt *p* reliquias Iſraël ſalvas fieri. *p Glo. ord ſ. Gen 45.*

Reſervatus armus de induſtria Sauli, *1.Reg.9.c.* deſignat *q* electiooem prædicatoris cum magna deliberatiooe faciendam. *q Gre.ſ.1.Re. 9.*

Reſervare Mao, *Exod.16.g.* deſignat *r* continuam beneficiorum Dei memoriam habendam. *r Glo. inter ſ. Exod ho.16.*

Reſervant fœminas, *ſ* qui vitia ſervant: & qui dant ſenſus carnales legi, quas fœminas reſervari facit Pharao, hoc eſt, diabolus. *Exod.1.b.* *ſ Ori.ſ.Exod. hom 2.*

Reſervare pinguia ſibi ex his, quæ danda erant in decimis, quod non debebant facere Levitæ, dando decimas ſacerdotibus. *Num.18.d.*

R*eſiduum, vide Reliquia.*

R*eſilire, vide Fugere.*

R*eſina.*

RESINA, eſt humor ex arboribus defluens, in eiſdem coagulatus, & eſt præcipua, quæ ex Therebintho.

Fides. Charitas. Lex Moyſis. Verba correctionis. Pœnitentia. Myſteria.

Reſina, qua marmora fracta ſociantur, *t* vinculum ſpirituale deſignare poteſt, & fidem ſinceram, fertur ad Joſeph à fratribus ejus in munus, quando fides offertur Chriſto. *Gen.37.e.43 c.* Poteſt etiam deſignare legem Moyſis. *t Am.de Ioſeph 3. Be ſ.Gen.43.*

Reſina, quæ eſt medicamentum, deſignare poteſt *v* verba correctionis ex ſacra ſcriptura deſumpta, *v Ori.ſ. Ier. hom 2.*

Reſina Galaad, deſignare poteſt *x* pœnitentiam in eccleſia. *Ier.8.g.* Ut enim reſina lenis eſt, & apta corporibus, & pro medicina ſumitur, ita pœnitentia ſe habet ad animam. Deferunt autem reſinam in Tyrum, qui ſanctum dant canibus. *Exod.27.d.* *x Hie ſ Exod. 27.*

R*eſiſtere, vide repugnare.*

R*eſpirare.*

RESPIRARE, eſt ſpiritum capere, & à laſſitudine quieſcere.

a Ori ſ Ioſ 11.
Non dimittere, qui reſpiret, *a* eſt nullum inordinatum motum quantumvis parvum in anima permittere. *Ioſ.11.b.*

b Gr.23 m.11
Reſpirare ſe dicens Eliu. *Iob.32.d.* deſignat *b* quod ſicut labor juſtorum, eſt videre prava, nec corrigere. ita gravis eſt labor arrogantium, ſi quod ſapiunt, non oſtendant. Vim quippe intrinſecus æſtuantem ferre vix poſſunt, ſi omne quod ſentiunt, paulò tardius patefaciunt. *Loquacitas arrogantium.*

Reſplendere, vide Fulgere.
Reſpondere.

RESPONDERE, eſt poſteriori loco dicere, unde reſponſũ, & reſponſio. Eſt item reſpondere conſentire. *Exod.2.b.* reſpondit, Vade, & perrexit puella. Dicere. *Gen.14.d.* Qui reſpondit ei, Levo manum meam. Exaudire. *Gen.24.c.* Qui reſpondit. Bibe Domine mi. Negare. *Iſa.9.b.* reſpondebitque in die illa, dicens. Referre. *Mic.6.a.* Qui reſponderit ei Balaam. Reprehendere. *Iob 20.a.* Spiritus intelligentiæ reſpondebit mihi. Satiſdare. *Gen.29.c.* Auditis cauſis itineris, reſpondit. Teſtari. *Gen.21.d.* reſpondit Abimelech, Neſcivi quis fecerit. Reſponſum autem eſt æquipollens. *2.Cor.1.b.* reſponſum mortis habuimus. Conſilium. *Eccl.32.b.* Habeat caput reſponſum tuum. Inſtructio. *1.Reg.19.c.* reſponſum eſt, quod ægrotaret. Inſpiratio. *Luc.2.d.* reſponſum acceperat Simeon.

c Gre 5.m.30 & 11.m.22. & 15.mo a.
Reſpondere Dei, eſt, *c* eum, qui ſe benè humiliter neſcientem cognoverit, occultis inſpirationibus erudire. *Iob 42.a.* Et reſpondet loquentibus, quum nobis ſe amantibus apparet. *Iob 5.a.13.d.* Et reſpondet alicui, vel pro aliquo, quum facit id, quod rogatur. *Gen.41.b.Iſa.30.a.e.* Sic reſpondit Moyſi loquenti. *Exod.19.d.32.g.34.b.* *Inſpiratio Dei. Exaudiens Deus.*

d Hie.ſ Iſ 48.
Reſpondet Dominus pro aliquo, *d* quum ejus juſtitiam oſtendit. *Iſa.38.c.* *Defendens Deus juſtum.*

e Hie ſ.Ezec. 14. Ori ſ.Ezech hom 3. Gr 20 m.14.
Reſpondere interdum eſt arguere, & reſpondet Deus impio in multitudine immunditiarum ſuarum, *e* ut juxta quod vult, & credit, ita audiat. *Ezech 14.b.* Non enim meretur correctionem, qui non diſcendi ſtudio, ſed tentandi animo interrogat, ſed ſuo corde capiendus eſt, ut Scribæ, & Phariſæi, & Achab. Sic reſpondet unicuique ſecundùm ea, quæ habet in mente, curans unumquemque juxta exigentiam morbi. *Iob.23.a.* *Arguens Deus.*

f Gre.ſ.1.Re. 14. Amb ſ.13.
Non reſpondit Dominus conſultus à Saul. *1.Reg.14.f.* Quia *f* in ſimulata cognitionis luce non cernitur, qui in claritate veritatis invenitur. Vel non reſpondet, quum non concedit omnes hoſtes perimi, ut ſemper habeamus pugnas, & non reſpondit patri propter peccatum filii, ut deſignetur peccatum ſubditi nocere Prælato, & aliis ſecum viventibus, ut fractio jejunii nobis nocet, & aliis. *Non diſſimulans Deus peccatum.*

g Gre.ſ.can.5
Non reſpondet ſponſus ſponſæ invocanti. *Can.5.b.* quando *g* non ad votum in hac vita habere poteſt ſponſa, id quod de ſponſo appetit. *Non eſſe felicitatem in hac vita.*

h Am ſ pſa. 118 ſ.6.
Reſpondere dicitur Chriſtus exprobrantibus ſibi verbum: *h* quando pro perſecutoribus oravit. *Pſa 118.c.* *Orans Chriſtus pro perſecutoribus.*

i Hie ſ Iſ.63. k Aug ſ pſa. 87. l Gre.32.m 9 & 11.m.21.
Reſpondere Deo, eſt *i* donis ejus præcedentibus obſequia reddere. *Iſa.65.b.66.b.Exod.19.b.* Sic reſpondent Chriſto canenti, *k* qui ipſum imitantur. *Pſa.87.1.Pet.2.a.* Chriſtus paſſus eſt pro nobis vobis relinquens exemplum. Non tamen poteſt quis metuens reſpondere. *Iob 9.d.* Quia *l* vera obſequia Deo non reddimus, ſi ex timore mandatis illius, & non potius ex amore, ſervimus. Vocanti etiam veraciter reſpondemus, *m* quando adſummæ incorruptionis juſſum incorruptibiles ſurgimus. *Iob.13.d.14.d.* *Obedire Deo.*

Reſpondere nolentes Judæi Deo, aut Prophetæ vocanti, ſunt *m* contemnentes Chriſtum prædicantem. *Ier.7.f.* *Contemnere Chriſtum.*

m Gr.11.m 9 n Hie.ſ.Ier.7. o Gr.9.m 12.
Reſpondere, eſt interdũ contendere, unde quid reſpondendum ad arguentem Deum, *o* eſt diligenter conſiderandum. *Hab.2.a.Iob 9.a.29 d.31.b.* repentè enim interroganti, hoc eſt, nos ad diſtinctionem ſui examinis inopinatos vocanti, homo reſpondere non ſufficit, quia ſi remota tunc pietate diſcutitur in illo examine, etiam juſtorum vita ſuccumbit. Vel certè interrogat, quum duris nos percuſſionibus pulſat, ut cùm mens noſtra magna de ſe in tranquillitate æſtimat, ſemetipſam veraciter qualis in perturbatione deprehendat, & plerumque, quum percutitur gemit, ſed reſpondere non ſufficit. quia & ipſa ei percuſſionis ſuæ adverſitas diſplicet, ſed tamen ſemetipſum homo conſiderans tacet, & divina judicia diſcutere metuit, qui eſſe ſe pulverem agnoſcit, unde & per Paulum dicitur. *Rom.9.c.* O homo tu quis es, qui reſpondeas Deo? Reſpondere Deo non poſſe convincitur, qui homo nominatur, quia per hoc, quod de humo ſumptus eſt, judicia ſuperna diſcutere dignus non eſt. *Contendere*

p Gre.11.m.2 q & Gre.ſ pſ. 101.
Reſpondere dicitur terra interroganti, *p* quando per ipſam cognoſcitur ipſe creator. *Iob.12.b.* *Cognoſcere Deum ex creaturis.*

Reſpondere dicitur Hieruſalem Deo in via virtutis ſuæ. *Pſa.101.* quando *q* eccleſia confitetur Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis. *Pœnitentia oratio.*

Reſponſio mollis, quæ frangit iram, deſignat verba pœnitentiæ, & orationis, quæ placant iram Dei. *Pro.15.a.* *Confutatio Iudæorum de Meſſia.*

Reſpondere non valentes fratres Joſeph ipſi Joſeph, ſunt Judæi convicti de adventu Meſſiæ. *Ge.45.a.* *Præmium Chriſti.*

Reſpondit alicui juſtitia, quando ſecundùm præmium quod à Deo accipit, oſtenditur juſtus. *Gen.30.e.* vel reſpondit Chriſto juſtitia ſua in judicio, quando juſtè judicare ab omnibus cognoſcetur. *Iuſtitia.*

r His ſ. Iſa.3. 59 & ſ.Ie 14. & ſ Hoſ.1. Rup ſ.Hoſ.5.
Reſpondent nobis iniquitates noſtræ, *r* quando ſecundùm eas punimur. *Ier.14.a.Iſa.59.c.* Sic reſpondet arrogantia in facie, cùm per eam quis confunditur. *Hoſ.5.b.* Et reſpondit agnitio vultus Judæis, quia meritò confuſi ſunt. *Iſa.3.d.* *Pœna peccati.*

ſ Gre ſ.1.Reg. 4.
Non reſpondent nurus Eli ſuper partu filii. *1.Reg.4.a.* deſignat *ſ* inchoantem jam doloris æterni amaritudinem: cujus gratia jam in præſenti gloria non delectatur. *Inchoatio pœnæ inferni.*

t Gre.ſ.1 Reg. 14.
Reſpondens unus de populo ad Jonathan tranſgredientem patris præceptum. *1.Reg.14.d.* deſignat *t* inferiorem aliquando Dei rectè reprehendere ſuperiorem. *Recta comprehenſio inferioris in ſuperiorem.*

v Gloſ.ord. ſ.Iſa.14.
Reſpondere nunciis, eſt *v* reſpondere angelis, qui ſunt cuſtodes civitatum. *Iſa.14.g.*

x Glo ord.ſ. Iſa.13. y Hie.ſ.Iſ.41
Reſpondent ululæ in domibus Babylonis, *x* cùm dæmones dant reſponſa idolis, & hæretici in conciliabulis. *Iſa.13.d.* Non eſſe, qui reſponderet de idolis, dicitur ideò, *y* quia adveniente Chriſto, idolorum, ſeu dæmonum reſponſa ceſſarunt. *Iſa.41.g.* *Reſponſa dæmonum & hæreticorum.*

Non reſpondens populus Rabſaci. *Iſaia 36.d.* indicat tentanti, diabolo locum minimè dandum eſſe. *Non dare locum diabolo.*

Reſpon-

Contentio hæreticorum.

Reſpondentes amici Job, cum tentatione. *Job 6.d.* deſignant *a* hæreticos; qui inquiſitionibus ſuis veritatem minimè aſſequi conantes, ſed victores videri, & ſapientes oſtendi cupientes intus per ſtultitiam elationis ſuæ vinculis ligantur, unde fit ut contentionum certamina exquirant, & de Deo, qui pax noſtra eſt, loqui pacificè neſciant, atque ex pacis negotio rixæ inventores fiant.

a Gre. 8. m. 2.

Reſpuere, vide Contemnere.

Reſſa.

RESSA, id eſt, *b* irrigatio, vel ſtillicidium, & laudabilis tentatio, decima octava manſio filiorum Iſrael in deſerto Pharan, quo pervenerunt è Lebna, & deſignat quod viro quantumcunque perfecto veniunt tentationes, ne extollatur, ut Paulo. Vel interpretatur *c* frænum, aut ſtadium, & deſignat eos, qui rurſum ad luti opera deſcendunt, infrænandos eſſe, & cui ſus vagos atque præcipites, ſcripturarum retinaculis dirigendos, ut rectè ſtadium curramus. *Num. 33.c.*

b Ori. ſ. Num. hom. 27.
c Hie. de manſionibus.

Reſtare, vide Reliquia.
Reſtis, *vide Funis.*
Reſtituere, *vide* Reddere.
Reſurgere, Reſurrectio, Reſuſcitare.

RESURGERE, eſt rurſus ſurgere, unde qui rurſus revixerunt, reſurrexiſſe dicuntur, & reſuſcitare, eſt in vitam revocare. Sciendum autem *d* Pſalmum ſexageſimum, quartum habere titulum in finem canticum Pſalmi reſurrectionis, ubi intelligitur tam reſurrectio capitis, quam membrorum.

Opera Chriſti. Exaltatio Chriſti.

Reſurrectio Chriſti, aliquando ſignificat *e* operationes ejus, qua ratione Deus dicitur reſurrectionem ejus noſſe. *Pſa. 138.* ubi etiam ipſius exaltatio intelligi poteſt.

Reſurgere ad gratiam. Reſurrectio corporum.

Reſurrectio eſt *f* hominis novi, quum reſurgit à ſtatu peccati ad gratiam. *Iſa. 24.d. Iere. 8.b. Luc. 2.e.* in qua reſurrectione mortuus peccato roboratur in vita gratiæ. *3. Reg. 17.d. Prov. 24.b. Coloſſ. 2.b.* Hæc autem dicitur reſurrectio prima. *Apoc. 20.b.* Datur etiam reſurrectio ſecunda, qua reſurgent interfecti Dei, hoc eſt, Martyres in judicio, recipientes corpora glorioſa, reſurgent etiam interfecti Dei, hoc eſt, qui nunc reſipiſcentes moriuntur peccato. *Iſa. 26.d.*

Perſeverare in peccato.

Non reſurgunt gigantes, hoc eſt, *g* dæmones, qui non ceſſant à peccato. *Iſa. 26.r. 43.r.*

Obſtinatio Judæorum. Irrecuperabilis virginitas.

Non adjicit, ut reſurgat virgo Iſrael. *Amos 5.a.* hoc eſt, *h* naturales rami, qui præciſi ſunt ex populo Iſrael propter incredulitatem, non iterum inſerentur: non enim eſt, qui projectos in terram ſuſcitare poſſit. Dici etiam poteſt *i* de virgine peccante, quæ non ſuſcitatur, ut ſit ſicut erat ante peccatum: licet poſſit æquari meritis virginum.

Iudæi contra Chriſtum.

Reſurrectio Judæorum, *k* eſt elatio Principum Judæorum: & executio necis Chriſti, quam prius tractarant. *Thren. 3.e.*

Reſurrectio in judicio.

Non reſurget homo, cùm dormierit, donec atteratur cœlum, *l* hoc eſt, uſq; ad diem judicii. *Iob. 14.b.*

Reſurgent impii ut judicentur.

Non reſurgent impii in judicio, *m* ad gloriam videlicet, & quia jam judicati ſunt, neque peccatores in concilio juſtorum, hoc eſt, ut judicent cum juſtis, ſed ut judicentur. *Pſa. 1.*

Solus Deus liberat à peccato.

Non ſuſcitant medici gigantes. *Pſ. 87.* quia *n* nec fortes, nec Philoſophi, nec quantumcunque Sancti poſſunt liberare animam à peccato, ſed ſolus Deus, licet poſſint eſſe miniſtri dandi præcepta ſanitatis.

d Au. ſ. pſ. 64.
e Hil. & Am. ſ. pſa. 138.
f Ori. ſ. Luc. hom. 16.
Aug. 20. civi. Dei 9.
Hie. ſ. Iſa. 26.
g Hie. ſ. Iſ. 29.
h Ruper. ſ. Amos 5.
Hie. ſ. Amos 5.
k Gl[illegible] ord. ſu. Thre. 3.
l Gr. [illegible] 6.
m Aug. ſ. pſ. 2.
n Aug. ſ. pſal. 87.
o Ori. ſ. Ier. hom. 12.
Hil. ſ. Matt. can. 13.
Am. ſ. Luc. 5. & de fide contra Aria. 6.
Hie. ſ. Iob 46.
Cyr. 12. ſ. Ioan.
p Ori. ſ. Mat. cap. 13.
Aug. 83. q. 83.
& brev. collat. 30. & ſ. pſa. 49.
q Rup. 3. ſ. Reg. 20.
r Ori. ſ. Lev. hom. 35.
Hie. de veſte ſacer.
ſ Hie. ſ. Ezec. 32.
Rup. ſ. Iev. 25.
t Gr. 14. m. 4.
v Ori. ſ. cant. hom. 3.
Hie. ſ. Iſa. 19. & ſ. Ezec. 26. & ſ. Eccl. 9.
Bed. ſ. pro. 1.
x Rup. ſ. Ha. 1.
y Hie. ſ. Iſa. 8.
z Hie. ſ. Iob 18.

Rete, Reticulum, Retiaculum, *Sagena, Irretire.*

RETE, eſt, quod fit ex funiculis contextis ad capiendos piſces aut etiam aves, quod & Sagena dicitur. Reticulum autem & Retiaculum, eſt parvum rete. Irretire verò, eſt reti involvere.

Chriſtus. Verbum Dei. Prædicatio.

Rete aliquando ſignificat *o* Chriſtum, & verbum Dei, & prædicationem complexioneſque verborum. *Mat. 4.c. 13.f. Luc. 5.f.* Sagena autem prædicationis Chriſti, veteris teſtamenti figuris, & multis ſignificationum imaginibus, ac teſtimoniis, veluti nodis illigatis, eſt ſolidè roborata, quam cœti multi, & dracones ſæviſſimi hujus mundi, impii & potentes ſcindere & rumpere tentaverunt, idque non potuerunt efficere, quia ſummum fundamentum ejus, eſt Deus, & convelli nequaquam poteſt. *Iob 40.d. Ioan. 21.d.*

Eccleſia.

Rete, vel ſagena, ſignificare ſolet *p* Eccleſiam, quæ variis nodis ſcripturarum perplexa, & intexta, continet intra ſe homines tanquam piſces. *Exod. 27.a. 38.a. 39.g. Mat. 13.f.* rete quidem, quod rumpebatur, Eccleſiam iſtius temporis ſignificat. Rete verò, quod non rumpebatur, Eccleſiam in fine ſæculi, quæ ſolos complectetur bonos. *Luc. 5.b. Ioan. 21.d.*

Diverſitas virtutum. Iudicia Dei. Voluntas. Furor.

Retiacula in columnis. *Reg. 7.c.* deſignare poſſunt *q* diverſitatem virtutum & donorum in Sanctis. Vel deſignant judicia Dei, quibus aliqui retinentur in bono, aliqui verò propriis peccatis vinciuntur. Reticulum jecoris vituli, aut arietis, quod & pinna jecoris dicitur, ſignificare poteſt *r* voluntatem & etiam concitam vim furoris. *Exod. 29.b. Lev. 3.b. 4.b. 7.a. 8.c. 9.b.*

Correptio Dei. Lex.

Rete, quod expandit Deus, *ſ* eſt flagellum & correptio, ac conſtrictio, ne quis in vitia laxetur. Deſignat etiam legem, ſeu vetus & novum teſtamentum. *Thre. 1.e. Ezec. 32.12.d.*

Peccata.

Sagena etiam Dei, ſunt peccata noſtra, quibus captus eſt Chriſtus, quando pro peccatis noſtris mortuus eſt. *Eze. 12.d.* Qua ratione dicitur Deus omnia ſub peccato concluſiſſe. *Gal. 3.d.* Et rete, in quod mittit pedes malus, *t* ſunt peccata, in quibus ſic obvolvitur, & implicatur, ut in maculis retis, ut cùm expeditè ad ambulandum nititur, magis ne ambulet obligatur. *Iob 18.b.*

Captiones hæreticorum. Inſidiæ diaboli. Divitiæ.

Sagenæ Tyri, ſunt *v* argumenta, & captiones hæreticorum, & prædicatio elatior, quæ multos capiat. Item laquei diaboli, ſeu ejus inſidiæ. *Pſa. 140. Iſa. 19.b. Ezech. 26.a. Hoſ. 5.a. Habac. 1.d.* Sagena etiam hæreticorum eſt ſermo affabilis, blandum eloquium ſimulata aut coacta jejunia, veſtis humilis, virtutum imitatio. *Eccleſ. 9.c. Iob 19.b.* Hoc rete fruſtra jacitur ante oculos pennatorum. *Prov. 1.b.* Sagena etiam, eſt *x* aurum & argentum, per quæ Principes imperant, & homines capiunt, & ſibi ſubjiciunt. *Hab. 1.b.*

Non credere in Chriſtum.

Irretiri dicuntur multi de Hieruſalem, *y* illi videlicet, qui non crediderunt in Chriſtum. *Iſa. 8.c.*

Inevitabile malum.

Rete & maculæ ejus, *z* inevitabile malum ſignificare ſolent, quod volens quiſque exuere, ipſo conamine, impeditur, atque implicatur, ut corruat. *Iob 18.b.*

Rethma.

RETHMA, ſive rithma, id eſt, *a* juniperus, ſive ſonitus, aut ſtrepitus, vel dicitur Rethemin, id eſt, viſio conſummata, decima quiota manſio filiorum Iſrael in deſerto Pharan, quo pervenitur de Aſſeroth, & deſignat eum, qui acquirit jam perfectam cognitionem, & cauſas myſteriorum. Vel deſignat eos, *b* qui ingreſſi ſunt veſtibulum virtutum, debere perſeverare in fervore charitatis, ſicut ignis perſeverat in junipero. *Num.33.c.*

a Ori. ſ. Nu. hom.27.
b Hie. de manſi.

Retinere.

RETINERE, eſt remorari, & cohibere.

Retineos innocentiam Job, deſignat *c* Chriſtum, qui ut agnus innocens mortuus eſt. *Job 2.a.* Innocentiam autem retinet is, qui etiam poſt lapſum, ſcintilla rationis excitatus fideliter pœnitet.

Retineos compago una omnes tabulas tabernaculi. *Exod.26.c.* deſignat *d* vinculum charitatis in Eccleſia.

Retentio Benjamin domi per Jacob. *Gen.42.a.* deſignat *e* Paulum adhuc perſiſtentem in lege Judaica.

Retinens Pharao populum in Ægypto, ne iret ad ſacrificandum Domino. *Exod.9.a.* eſt diabolus cohibens peccatores, ne convertantur, ſed in tenebris peccatorum perſiſtant.

c Glo ord ſ. Job 2.
d Glo. int ſup. Exod 26.
e Amb. de Joſeph 8.

Chriſtus innocens.
Reſipiſcentia.
Vinculum charitatis.
Paulus nondum converſus.
Impediens diabolus converſionem.

Retorquere.

RETORQUERE, eſt retro torquere, & retro mittere.

Retorquere caput aviculæ ad collum. *Lev 1.d.5.b.* deſignat *f* Chriſtum non eſſe avulſum ab Eccleſia, ſed ad ipſam converſum.

Retorquet etiam caput ad collum, vel ad pinnulas, *g* qui conſiderat ſeipſum, & qui convertit mentes ad virtutes, & qui moderatè carnem affligit. *Lev.15.b.* deſignatur etiam non eſſe ſeparandum os ab opere.

Retorta byſſus, *h* carnis reſurrectionem, & macerationē ſignificat. *Exo.27.a.27.b.28.c.36.a.38.b.39.a.*

f Iſy. ſ. Lev. 5.
g Iſy. ſ. Lev. 15. Hie. ſ. Mar. 1.
h Gr. ſ. Eze. hom. 7. Rup. ſ. Lev 7. Glo. int ſ. Exod. 16.

Chriſtus exiſtens in Eccleſia.
Conſideratio ſui.
Applicare mentem ad virtutes.
Afflictio carnis moderata.

Retractare.

RETRACTARE, eſt rurſus trahere, & revocare.

Retractare dicitur, *i* qui ne ſceleſtum acriter pugnat corripiendo, obſequia ab eo ſibi impenſa, aut conſanguinitatis affectum cogitat. Sic dixit Saul moriturum Jonathan filium ſuum abſque retractione. *1.Reg.14.f.*

i Gr. ſ. 1. Reg. 14.

Facere & docere.
Carnis maceratio.
Timida correptio.

Retrahere.

RETRAHERE, eſt retro trahere.

Retrahens manum Zara in ipſo ortu. *Gen.38.g.* deſignavit ceſſationem ſacrificiorum veteris legis, & fidei Judæorum.

Retrahens Moyſes manum in ſinum, unde poſtea ſanatam protulit. *Exod.4.b.* deſignavit *k* converſionem Judæorum ad Deum in fine mundi futuram.

Retrahent ſtellæ ſplendorem ſuum tempore judicii. *Joel.3.c.* non *l* quod clementiores ſint, quàm Dei judicia, ſed quod rationalis creatura in aliorum tormentis, & de ſuo judicio pertimeſcat.

k Glo. ord. ſ. Exod. 4.
l Hie. ſ. Joel. 3.

Ceſſatio fidei Judæorum.
Converſio Judæorum.
Timor judicii.

Retribuere, vide Reddere.

Retro, Retrorſum.

RETRO dicitur eſſe, quod ad noſtram poſteriorem partem eſt: & retrorſum eſt retro verſum.

Retrorſum convertit Deus, *m* eos, quos à voluptatibus ſeparat, & caſtigat, ut reſipiſcant. *Thren.1.e. Pſa.34.39.55.69.* Et retro longiura crura habentes volucres, ſunt reſipiſcentes, & qui cùm ſint in carne, non ſecundùm carnem ambulant. *Lev.11.c.*

Retrorſum etiam convertit Deus *n* ſapientes, quando eos confundit. *Iſa.44.d.*

Retro, *o* ſæpè in malum ſumitur, ut cùm Angeli dixerunt Loth, ne reſpiceret retro. *Gen.19. d.49.c. 1.Reg.4.c. Pſa.9.69.128. Iſa.1 a.28.c.42.c. Jer.15.a. Luc.9.g.* Ita dicitur Chriſtus non abiiſſe retrorſum. *Iſa.50.c.* Sic retrorſum fiunt, qui non audiunt vocem Dei, nec ejus præceptis obtemperant. *Jer.7.c. Thr.1.e.* Et dicuntur retrorſum abire non poſt Chriſtum, ut Petrus, ſed poſt Satanam. *Joan.6.g.*

Retrorſum incedere, *p* in bonum, interdum ſumitur, ut quum Sem & Japhet, incedentes rethorſum operuerunt verenda patris: & deſignatunt Chriſtianos, qui ignominiam Judæorum in Chriſtum, in honorem ſibi convertunt. *Gen.9.d.* Et Jordanis convertitur retrorſum, cùm peccator reſipiſcat. *Pſa.113.* retrorſum etiam incedunt ſapientes, quando recordantur præteritorum.

Retro dicitur cadere aſcenſor equi, *q* quando fugit homo vitia, & appetitus, quibus inſidebat. *Gen.49.c.*

Retro etiam, ubi quis non videt, cadere, *r* eſt ex hac vita repentè decedere: & quod in ſupplicia ducatur ignorare.

Retro dicuntur eſſe *ſ* temporalia, quæ Apoſtolus oblivioni tradebat, *Phi.3.c.*

m Aug. ſ. pſa. 34.1.39.69. Glo. ord. ſ. Lev. 11.
n Glo. int ſ. Iſa. 44.
o Ori. ſ. 1. Reg. hom. 1. & ſ. Jer. hom 10. Hie. ſ. Iſa. 1. Am. 1. de Abra. 6. & de Ben. Pat 7. Caſſia. lib. 4. ca 36. Aug. ſ. Joan. tract 27.
p Ambr. de Noe 31. Aug. ſ. pſ. 13.
q Phil. de agricultu.
r Ru. 9. ſ. Gen. 32.
ſ Au. ſ. pſ. 89.

Reſipiſcere.
Confuſio ſapientum ſæculi.
Recedere à Deo.
Honor paſſionis Chriſti.
Reſipiſcentia.
Mors repentina.
Bona temporalia.

Retrudere.

Retrudere, eſt retro, vel intus trudere, quaſi invitum.

Retrudens Pharao magiſtrum piſtorum & Principem pincernarum in carcerem. *Ge 40.d.* deſignat tam Judæos, quàm gentiles in miſerias hujus vitæ detruſos eſſe.

Retundere.

Retundere, eſt repercutere, & hebetem facere, & redarguere.

Retuſæ acies vomerum, & ligonum, deſignant *t* ignara, & ſimpplicia corda, vel ignorantiam Prælatorum. *1.Reg.13.d.*

t Glo. ord. ſ. 1. Reg.

Ignorantia Prælatorum.
Ingenia neglecta.

Retuſum

Digitized by Google

Ingenia negleƈta. Retuſum ferrum, dici poſſunt *a* ingenia, quæ prius fuerant in ſcripturis ſacris inſtructa, ſed per negligentiam amiſerunt etiam acumen ingenii. *Eccl. 10.b.* a Hie ſ. Eccl. 10.

Revelare, vide Diſcooperire.

Revereri.

REVERERI, eſt honorare: unde reverentia, quam tam verbis, quàm factis alicui exhibemus. Dicens Deus reverebuntur forte Filium meum, *Matt. 21.d.* deſignavit *b* ſe ſcire aliquos eſſe Judæos ſecundùm ſpiritum, quia non omnes Chriſtum occiderunt. b Ori ſ. Matt. hom. 19.

Reverti, vide Redire.

Revocare.

REVOCARE, eſt retrò vocare, reducere, & retrahere.

Liberans Deus à peccatis. Revocat Deus animas in corruptione, quando liberat eas à peccatis. *Job 33 d.*

Mors ante perfectionem. Revocat Deus in dimidio dierum eum, *c* quem antequam ad perfectionem veniat, hinc aufert. *Pſ. 101.* Vel ſi Eccleſiam ceſſare faceret, ante præfinitum tempus, diceretur, eam revocare in dimidio dierum. c Gr ſ. pſ. 101.

Timor mundanus. Revocantes Ægyptii Moyſen & Aaron, ſunt reſipiſcentes non virtutis amore, ſed timore pœnæ temporalis. *Exod. 20.b.*

Reus, Reatus.

REUS dicitur quicunque in litem adducitur, etiamſi nihil admiſerit: hoc eſt, contra quem quiſpiam agit. Item qui ad aliquid obligatur: ut reus voti.

Reus dicitur omnis peccator, *d* qui juſtè ſubjacet accuſationi: & dicitur reus peccati, & criminis, & ſanguinis. *Exod. 21.e. 22.a. Lev. 7.b.* reus autem omnium eſt, qui offenderit in uno: quia contra charitatem agit, unde tota lex pendet. *Job 2.b.* d Aug epi 28

Reus peccati in patrem futurus erat Judas, ſi non reduxiſſet Benjamin. *Gen. 43.b.* ubi plus dixit, quam Ruben, *e* qui dixerat, duos filios meos interfice. &c.

Rei erant ſacerdotes ſine fœminalibus miniſtrantes. *Exod. 28.g.* hoc eſt, *f* non ſervantes caſtitatem, rei ſunt libidinis. e Glo. ord. ſ. Gen. 42.

Reus eſt, qui non ædificat murum in circuitu tecti, hoc eſt, *g* qui exponendo ſcripta ſacra errandi occaſionem præbet. *22.b.* f Glo ord ſup. Exod. 28. g Ori ſ. Mat. hom. 19.

Rheda, vide Currus.

Rhinoceros, vide Unicornis.

Rhomphea, vide Gladius.

Ridere, Riſus, Arridere, Subridere, Ridiculus.

RIDERE, eſt vultu lætitiam animi oſtendere, quadam incondita voce adjuncta. Aliquando eſt irridere. *Job 9.c.* non de pœnis innocentum rideat.

Differens Deus à miſericordiam. Ridere Dei, eſt *h* humanæ afflictionis nolle miſereri. *Prov. 1.c.* Ego quoque in interitu veſtro ridebo, hoc eſt, afflictioni veſtræ nulla pietate compatiar. Dicitur etiam *Job 9.c.* Non de pœnis innocentum rideat. Pœnæ autem innocentum, ſunt deſideria juſtorum, & quouſque electorum ſuorum vota Dominus non compatiens diſtulit, quodammodo de innocentum pœnis riſit. Itaque Job venturi Redemptoris dona conſiderans, & votorum ſuorum dilatationem patienter tolerans, dicit. Si flagellat, occidat ſemel, & non de pœnis innocentum rideat. Ac ſi apertè oret dicens: Quia vita noſtra quotidiè flagello vindictæ pro culpa atteritur, ille jam veniat, qui pro nobis ſemel ſine culpa moriatur, ut de innocentum pœnis Deus ultra non rideat, ſi ipſe carne paſſibilis appareat, in cujus ſe deſideriis mens noſtra caſtigat. Vel riſus Dei, eſt ejus lætitiæ; & de innocentum pœnis ridere Dominus dicitur, quia quo à nobis ardentius quæritur, eo de nobis ſuavius lætatur. h Gre. 9. mor. 20. 21.

Ira & mina Dei. Subridere dicitur Deus ſuper robuſtum, quando minatur hæreticorum deſtructionem. *Amos 5.c.* Item quando deſtruxit Judæos ſuperbos, quæ ſubriſio gravem ejus iram indicat.

Gaudentes juſti liberati. Ridere dicuntur juſti ſuper malo, *i* quando gaudent de ſui liberatione. *Pſa. 51.* ridebit autem juſtus in vaſtitate, & fame, quia cùm iniquos omnes extrema ultio percutit, ipſe de gloria dignæ retributionis hilareſcit. *Job 5.d.* Non eſt autem riſus juſtorum in hac vita, quibus dicitur, Beati qui lugent. i Hie ſ. Amos 5. Ru ſ. Amos 5. Hil. ſ. pſa. 51. Gr. 6 mo 20. Aug ſ. pſ. 51.

Spes de nativitate Chriſti. Riſus aliquando deſignat *k* ſpem, ut cum Sara in ortu Iſaac dixit, riſum fecit mihi Dominus, quia dedit ſpem per nativitatem Chriſti. *Geneſis 21.a.* Deſignat etiam gaudium, quod fuit in nativitate Chriſti. Riſus etiam Abrahæ corde, deſignavit gaudium, quo exultavit, ut videret diem Chriſti. *Gen. 17.d.* k Glo ord ſu. Gen. 21. Am. 2. de Abr 21.

Gaudium Beatorum. Riſus interdum dicit *l* lætitiam mentis, & peculiariter gaudium vitæ futuræ, ut quum os dicitur impleri riſu in bonis. *Job 8.b.* Et mulier fortis ridebit in die noviſſimo. *Prov. 31.d.* Et beati, qui lugent, quia ridebunt. *Luc. 6.b. Joan. 16.b.* l Gr. 8 mo 38. Bed ſ. pro 31.

Incredulitas Judæorum. Riſus Saræ fuiſſe videtur *m* incredulitatis ſignum, & deſignat incredulitatem ſynagogæ in Chriſtum. *Gen. 18.b.* Negavit autem Sara ſe riſiſſe, ne videretur ridendo de promiſſorum fide dubitaſſe. Deſignat etiam Sara propheticam, quæ riſiſſe dicitur, ſive quod riſus futurus erat incredulis Chriſtus, ſive quod omnes inimicos ſuos in judicio erit riſurus. m Bed ſ. Gen. 18

Lenitas prælatorum moderata. Riſus Job, quem ejus ſubditi non credebant, *n* docet ſic prælatos lenes eſſe debere in ſubditos, ut tamen diſciplinæ metus non reſolvatur. *Iob 29.d.* Vel erat Chriſtus prædicans læta, hoc eſt, regnum cœlorum, cui tamen Judæi non credebant. Vel ridere Dominus dicitur, quum bona opera noſtra favor ſupernæ gloriæ comitatur. n Gr. 20 mo. 25 Hie ſ. Iob 31.

Prædicans Chriſtus læta. Favens Deus. Contemptus doctrinæ Eccleſiæ. Ridere dicuntur amici Job ejus verba. *Iob 21.a.* quando *o* hæretici ſuperbi humilem Eccleſiæ doctrinam o Gre. 15. mo 17.

doctrinam

a His ſ. Eccl. 2.

doctrinam contemnunt. Riſus autem, qui reputatur error, *a* eſt hæreticorum, qui falſis dogmatibus acquieſcentes læta ſibi & proſpera repromittunt. *Eccl. 2.*

b His ſ. Eccl. 10.

In riſu faciuot paoem ſuum *b* prædicatores, qui ea docent, quæ populum audire delecteot, quod peccatores palpent in vitio, & ſtrepitus concitent audientium. Vel in bonum, vir ſanctus in riſu & lætitia panem ſuum facit, & vini pocula miniſtrat in gaudio, quum docet præſentiam ſponſi. *Eccl. 10. d.*

Adulantes prædicatores. Docentes læta. Vincentes Sancti dæmones

c His ſ. Hab.

Ridiculi ſunt tyranni verbo Dei, hoc eſt, *c* dæmones, quando vincuntur à Sanctis, vel ipſi Sancti ſunt ridiculi diabolo, à quo contemnuntur. *Hab. 1. c.*

Rigare, Irrigare, Irriguus

RIGARE, eſt aqua effuſa madefacere, & humorem terræ, aut plantis miniſtrare.

d Ambr. de par. 3. His ſ. Ioel. 3. Gr 16. m. 24 Au ſ. pſ. 103. Bed ſ. Gen. 2.

Rigare dicitur Deus montes, hoc eſt, *d* ſublimes, dans illis abundantiam donorum ſpiritualium. Et ſapientia rigat Eccleſiam, vel Chriſtus animam præcipuè in gloria. *Pſa. 10. 3.* Et irrigat fons torrentem ſpinarum, hoc eſt, doctrina Eccleſiæ peccatores. *Ioel. 3. d.* Et rigantia flumina terram, ſunt virtutes animam vegetantes, ut bonis operibus fructificet, vel ſunt ſacræ ſcripturæ & Doctores. *Gen. 2. b.* Et rigant aliquos imbres montium: cùm Sanctorum Patrum fluenta ſatiant. *Iob. 5. b. 24. a.*

Infuſio donorum ſpiritus Sancti. Tractatio doctrinæ & virtutum.

e Ambr. ſ. 1. Cor. 3.

Rigare etiam eſt *e* baptizare ſolamnibus verbis. *1. Cor. 3. b.* Apollo rigavit.

Baptizare.

f Gzor. Vene. ea. 1. co. 7. c. 11

Rigatur Ægyptus, hoc eſt, *f* hic mūdus, ductis aquis, hortotū more, quum Deus per cauſas ſecundarias proſequitur ordinem, quem eis dedit ille, qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper juſtos & injuſtos, ſed terra Iſrael, & ejus hoſpites è ſuperioribus rigantur, quia ſuſcipit incrementum immediatum ab ipſo omnium bonorum fonte, qui ultra quam ordo ſecundarum cauſarū exigit, aperit venas, & canales ſuæ bonitatis diffundens & immittens, quando & quo jubet. *Gen. 13. c.*

g Bed ſ. pro. 3. h Gre. b 33.

Irrigatio oſſium, eſt *g* quando virtutes accipiunt à Deo, unde magis ad operandum roborentur. *Prov. 3. b.*

Rigans mulier lachrymis pedes Chriſti. *Luc. 7. f.* deſignat *h* eos, qui quibuslibet ultimis membris Domini per compaſſionis affectum inchoantur, & Sanctis ejus in tribulatione compatiuntur, & eorum triſtitiam ſuam putant.

Roborantur animæ. Opera miſericordia.

i Gre ſ. pſ. 6. Au ſ. pſ. 6.

Rigat lachrymis ſtratum ſuum, *i* qui pœnitendo affligit carnem ſuam. *Pſa. 6.* rigare autem amplius eſt quàm levare, quoniam poteſt aliquid in ſuperficie lavari, rigatio verò ad interiora pertinet, ut rigare ſtratum lachrymis, eſt fletum uſque ad intima cordis penetrare.

Pœnitentia.

k Glo ord. ſ. Gen. 13.

Rigabatur regio Sodomorum circa Jordanem. *Gen. 13. b.* Et comparatur paradiſo terreſtri, ubi deſignatur *k* rerum terrenarum abundantia.

Abundantia rerum terrenarum.

l His ſ. Ez. 17. m Gr. 15 mo. 23.

Irrigans aquila vineam, *l* eſt Pharao favens Regi Sedechiæ. *Ezech. 17. b.*

Irrigantur oſſa pravorum medullis. *Iob 21. c.* quum *m* ſuas dignitates & honores fovent divitiis & voluptatibus.

Potentes voluptatibus fruentes

n His ſ. Iſ. 58. & ſ. Ier 31. o Ori ſ. Ioſu. hom. 20. Hi. ſ. epi. Si cuncta corporis. Gre. 3 dia. 34

Irriguus hortus eſt, *n* anima donis cœleſtibus aut ſpiritualibus affluens. *Iſa. 58. d. Ier. 31. e.*

Irriguum ſuperius & inferius, deſignare poteſt *o* promiſſionem vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ. *Ioſ. 15. d. Iud. 1. c.* Vel irriguum ſuperius, eſt vetus teſtamentum, irriguum verò inferius, novum. Vel irriguum ſuperius accipit anima, quum ſeſe in lachrymis cœleſti regni deſiderio affligit. Irriguum verò inferius accipit, quum inferni ſupplicia flendo pertimeſcit.

Promiſſio utriuſque vitæ. Utrumque teſtamentum. Lachryma duplex.

Irrigua ſementis hæreticorum, eſt doctrina eorum erronea, aut etiam Philoſophorum. *Iſa. 19. b.*

Doctrina hæreticorum.

Rigere, Rigidus, Obrigeſcere.

RIGERE, eſt frigore contrahi, durumque fieri, quod & obrigeſcere dicitur: Rigidum autem, eſt frigore contractum & induratum, & generaliter, quod flecti non poteſt.

p Glo. ord. ſ. Exod. 15.

Obrigentes habitatores Chanaan, ſunt *p* dæmones dolentes, & ſtupentes deliberationi fidelium. *Exod. 15. b.*

Dæmones territi.

Ripa, vide Alveus.

Ritus.

RITUS, eſt mos & approbata conſuetudo, quam omnes ratam habent: & ritè fieri dicitur id, quod ratum & rectum eſt.

q Glo. ord. ſu. Exod. 12.

Ritus ſacrificii perpetuus, & ritus colendi, & celebrandi, *q* cultum & ritum ſacrificii Chriſti futurum deſignabant. *Exod. 12. a. 18. c. 26. g. Lev. 16. b.*

Cultus ſacrificii Chriſti.

Ritus conſecrandi ſacerdotes. *Exod. 29. a. Lev. 8. g.* ritum in Eccleſia ſervandum in ordine ſacerdotum indicat.

Ordinatio ſacerdotum

r Glo inter ſ. Gen 34.

Ritus gentis filiorum Iſrael, erat *r* circumciſio. *Ge. 34. c.* quem ritum imitari volebant venientes ex gentibus in primitiva Eccleſia.

Circumciſio.

ſ Glo ord. ſu. Lev. 14.

Ritus mundationis leproſi. *Lev. 14. a.* formam, *ſ* quam Chriſtus inſtituit in Eccleſia ad emendationem peccatorum, figurabat.

Confeſſio Sacramentalis.

t Gloſ ord ſu. Lev. 12.

Ritus menſtrui fluxus. *Lev. 12. b.* afflictionem *t* & miſeriam, & dolorem hujus vitæ deſignare poteſt.

Miſeria hujus vitæ

Rivus, vide Flumen.

Rixa, Rixari, Contendere, Iurgari, Litigare, Iurgium.

RIXARI, eſt contendere: dictum à ringendo, quod eſt canum, quando irritantur: idem eſt jurgari, & etiam litigare: & rixa, eſt contentio, jurgium, & litigium.

v Glo inte ſup. Ier. 2 x Hie ſ. Agla. ſu. & ſ. Ier. 11 y Hie. ſ. Iſ. 57

Contendit Dominus in judicio cum populo ſuo, *v* quum oſtendit eos meritò condemnari. *Ier. 2. c.* Et dicitur contendere multa fortitudine, quia nemo poteſt ejus ſententiæ juſtè reſiſtere. *Iob 23. b.*

Jurgium Jacob adverſus Laban, eſt, *x* quum arguitur diabolus à Chriſto. *Gen. 31. e.* Dicitur autem non contendere Chriſtus. *Iſa. 42. a.* quia ſicut agnus ductus eſt ad vindictam. Dicitur præterea vir rixæ ſive judicii, quia poſitus eſt in ruinam & reſurrectionem multorum: & quia de eo multi contendunt.

Litigare dicitur Deus non in ſempiternum. *Iſa. 57. b.* quando *y* caſtigat ut emendet & parcat.

Iuſta Dei punitio. Arguit Chriſtus diabolum Tacens in paſſione. Caſtigans Deus ad emendationem.

Rixa

Contentiones Iudæorum, hæreticorum & Philoſophorum contra fideles.

Rixa inter paſtores Abraham & Loth. *Gen.13.b.* eſt *a* contentio inter Catholicos & hæreticos, aut inter Apoſtolos,& Philoſophos,& Scribas & Phariſæos. Hæc erat contentio amicorum Job cum ipſo: ideò petebat ut reſponderent abſque contentione. *Job 6.d.* Jurgium etiam paſtorum Geraræ cum paſtoribus Iſaac, eſt contentio Judæorum cum Chriſtianis. Et rixantes ſuper puteis, erant Phariſæi contra Chriſtum & Apoſtolos: ut quum dicebant. Non eſt hic à Deo,&c. Vel deſignantur Philoſophi contra Chriſtianos litigantes. *Gen.26.b.* rixantur etiam hæretici ſuper puteis,hoc eſt, ſacris ſcripturis: & dicuntur ſuam eſſe aquam, hoc eſt, vera Sacramenta eſſe apud ſe, & veros ſenſus ſcripturæ: ſed ſuper tertio puteo non contendunt, id eſt, in reſurrectione: quia tunc ceſſabit contentio. Jurgantes etiam in Joſeph, fuerunt Judæi in Chriſtum. *Gen.49.c.*

a *Ori.ſ. Gen. hom.13.* *Bed.ſ Gen.26 49* *Rup.7.ſ.Gen. 12.*

Pugna inter leges carnis & mentis.

Rixa etiam paſtorum Abrahæ & Loth, deſignare poteſt *b* pugnam, quæ eſt inter legem carnis, & legem mentis. Jurgans filius Ægyptiæ cum Iſraelita. *Lev.24.c.* eſt ſenſus carnalis inſurgens contra ſpiritualem: vel habens ſapientiam mundanam diſputans cum Catholico.

b *Phil. de Abraham.* *Ambr.2. de Abr.6.*

Rixantes duo Hebræi, ſunt *c* Gentiles & Judæi: & qui facit injuriam, deſignat Judæos. *Exod.2.b.* Poſſunt etiam ſignificare fideles contendentes in Eccleſia. Rixantes etiam Hebræus & Ægyptius, ſunt pietas & impietas, occidit autem Moyſes impietatem, & defendit pietatem.

Or.ſ.Lev.h. 14. *Iſy.ſ Lev.24.* c *Gre Nyſſ de vita Moyſis.*

Diſputatio ſapientum.

Jurgans populus contra Moyſen, *d* eſt murmurans adverſus legem. *Exod.7.b.Thr.4.e.*

Rixantes viri, ſunt *e* contendentes vel altercantes ſapientes. *Exod.21.b* Vel ſunt Chriſtus, & diabolus. *Deut.25.b.*

Bed.ſ.Exod.2 *Or.ſ Ex h.11* d *Ori.ſ.Exod. hom.10* e *Be.ſ Ex.21.* *Rup.1.ſ.Deu. 38.*

Arrogare ſibi gloriam virtutis.

Contendere cum Deo dicitur, *f* qui non ei attribuit bona: ſed ſibi gloriam ſuæ virtutis arrogat. *Job 9.a.33.b.39.d.*

f *Gre 9 m 1.*

Solicitè & benè operari.

Contentio ſuper Principes. *Pſa.106.* eſt *g* inter principes hujus mundi, vel inter hæreſiarchas, qui inter ſe contraria ſentiunt: ut Sabellius contra Arrium: & Jovinianus contra Manichæum.

g *Ar.ſ.pſ.106* *Gre 19 m 14*

Obſtinatio.

Dicit Chriſtus. *Luc.13.c.* Contendite intrare per anguſtam portam, *h* quia niſi mentis contentio ferveat, unda mundi non vincitur, per quam anima ſemper in ima revocatur.

h *Gre.11.mo. 28.*

Contentioſa averſio eorum, qui flagellati à Deo minimè reſipiſcunt. *Ier.8.b.*

R*oboam*.

ROBOAM, id eſt, dilatans populum, aut latitudo, vel platea populi, ſive odor, vel odorans cum populo, filius Salomonis, qui regnavit poſt ipſum, & relicto conſilio ſenum ſecutus eſt conſilium juvenum cujus rei gratia amiſit imperium in decem Tribus, & ſolum regnavit ſuper Juda & Benjamin. Unde datur exemplum Principibus, *i* ne ſequantur conſilia juvenum, & adulatorum. *1. Reg.10.g.12.a.14.g.2.Par.10.a.13.b.*

i *Lyr.ſ.3. Re. 12.*

Roborare, Robur, Robuſtus, vide Fortis.

R*odere*, *Corrodere*.

Adulari.

RODERE, propriè eſt murium, & ſimilium, quæ dentibus aliquid demoliuntur, & per metaphoram eſt detrahere, ſive obtrectare.

Interpretantes hæretici ſcripturam ſine intellectu.

Corrodens locuſta ligna & ſegetes. *Exod.10.a.* deſigna *k* adulantes corrumpentes mentes terrenorum, immoderatius laudando.

k *Glo.ord.ſ. Exod 10.*

Rodi autem ſolet, quod comedi non poteſt. Hæretici autem, *l* quia ſcripturam ſacram intelligere ſua virtute moliuntur, eam procul dubio apprehendere nequaquam poſſunt, quam dum non intelligunt, quaſi non edunt. Et quia per ſupernam gratiam non adjuti, hanc comedere nequeunt, quaſi quibuſdam illam niſibus rodunt. Exterius quippe illam contrectant, quum quidem conantur, ſed non ad ejus interiora perveniunt Qui, quia ab univerſalis Eccleſiæ ſocietate disjuncti ſunt, non quolibet rodere, ſed in ſolitudine morantur. *Iob 30.a* Illi etiam, qui in hoc mundo poteſtate valent implere quod volunt, hi hoc, quod appetunt, non lambunt, ſed rodunt, quoniam propinquorum vitam fortitudine virium, velut adniſu dentium demoliuntur.

l *Gr.10.m.9. 12.* *Hie.ſ.Iob.30.*

Potentes gravantes minores.

Rogare, vide Orare.

R*oma*, R*omanus*.

Gentiles.

ROMA, civitas inſignis à Romulo conſtructa, cujus imperium latè diffuſum fuit per orbem. Ab ea dicti ſunt Romani, typum gerere poteſt Gentilium. *Dan.11.e.*

R*oma Fœmina*.

Sophiſta.

ROMA, id eſt, excelſa, ſive ſublimis, aut rhinoceros, vel intuens nimis, concubina Nachor fratris Abrahæ. *Gen.22.d.* ut interpretatur intuens ſeu videns aliquid, deſignat eos, *m* qui tantum circa ſophiſmata tempus cavillando terunt.

m *Phil.de ſi-greſ.&c.*

R*os*.

Chriſtus.

ROS, eſt humor, qui ſereno tempore nocte fluit, non gelu, neque ardoribus, neque ventis exiſtentibus, fitque ex modica vaporatione non multum elevata, quum pluvia ex largo vapore generetur. Eſt purus, fœcundus, fœlix, atque ſemper beneficus.

n *Ambr de virg 3 & de inſti.virgi.*

Ros de alto deſcendit, *n* ejuſque deſcenſus aſpectibus noſtris eſt occultus, nocte namque deſcendit, & præſertim verno tempore, terramq; reficit, & fœcundat. Ita virtus divina beatiſſimam Virginem fœcundavit, & ut ros per herbarum ſuperficiem ſe ſuaviter diffundens, herbis & plantis virorem vigoremque tribuit, & quid æſtus diurnus deſiccando & conſumendo declinaverat, ros nocturnus humectat, fovet, & erigit. Sic Chriſtus in ſe credentibus ac in bono perſeverantibus, virorem atque vigorem tribuit, eoſque regit, atque ad vitam æternam erigit. Et ut ros in herbarum ſummitatibus ſe colligit, ſuamque originem repetit, ita Chriſtus ſeſe in altitudinem crucis erexit, & inde ad gloriam ſuam remeavit. Et ut ros cæli nocturnas amovet ſiccitates, ita Chriſtus nocturnis & ſæcularibus tenebris, æternæ vitæ ſtillavit humorem. Ros autem in vellere eſt *o* Chriſtus in Virgine. *Iud.6.g. Pſa.71. Hoſ.14.c.* rorant autem cæli, cùm Chriſtus factus eſt homo. *Iſa.45.b.*

o *Rup.ſ.Hoſ. 14.* *Hie.ſ.Iſa 45.*

Ros

Ros interdum eſt *a* divina conſolatio, & miſericordia. *Iſa.18.b.* Et dicitur ros luminum. *Iſa.26.d.* Et quaſi ros, eſt Deus, quando æſtuantes in vitiis refrigerat, & irrigat gratia ſua. *Hoſ.14.c.* Hoc rore nubes concreſcunt. *Prov.3.c.*

Conſolatio divina.

a Hie.ſ.Iſ.18. & 26 & ſ. Hoſ. 14.

Ros cœli, deſignat *b* pluviam divini Verbi, & ſacram ſcripturam Judæis commiſſam, & doctrinam cœleſtem ſenſim ſtillatam. *Gen.27.d. Iſa.45.b. Hoſ.14.c. Zac.8.c. Agg.1.c.* Et ros per civitatum caſtrorum, eſt manna verbi Dei, omnia mandata frigere faciens. *Exod.16.c.* Et ros Hermon, eſt doctrina Evangelica. *Pſa.132. Job 38.c.* Hic ros, eſt beneficus irrorans audientes, leniens & refrigerans, & fœcunditatem præſtans. Ros referri poteſt ad doctrinam per inſpirationem habitam, pluvia vero ad doctrinam ſtudio & labore acquiſitam. *Deu.32.a.* Et rorant cæli, quum Apoſtoli Chriſtum prædicant. *Iſ.45.b.*

Verbum Dei. Sacra ſcriptura. Prædicatio. Inſpiratio.

b Dion. epi 9. Phi de migra. Abra & 2. alleg. Hie ſ. Zac.8. Gr 26.m.20. Geo. Ve ran. a 10.7 cap.18

Ros prius in vellere, poſtea verò in area, deſignat *c* gratiam & doctrinam prius Judæis, poſtea Gentibus collatam. *Jud.6.g.* Et ros Hermon, eſt divina gratia collata iis, qui prius erant impii. *Pſa.132. Job 29.c.* Dicitur autem ros cæli, quia eſt irroratio divinæ gratiæ, aut Spiritus ſancti, vel quodcunque bonum fluens à patria illa ſupercœleſti. *Gen.27.d. Reg.1.d.*

Gratia & doctrina data Judæis & Gentibus.

Bed.ſ.Ge.27. Ru.2.ſ. Deu 7. Hie.ſ Iſa.45.

Ros cæli, quandoque dici poteſt *d* ipſe contemplationis guſtus. *Gen.27.d.*

Guſtus contemplationis.

c Orig ſ. Iud. hom.8.

Quaſi ros à Domino ſunt reliquiæ Iſrael. *Mic.5.c.* Apoſtoli *e* videlicet propter prædicationem, qua irrigant auditores.

Apoſtoli.

Gr 19.m.27. Geo. Ve ran. a 10.7.cap 4.

Ros deſcendens ante Manna. *Exod.16.c.* eſt *f* rudis & pruinoſa mandatorum legis obſervatio, quæ tunc jacuit & ceſſavit, quum verum deſcendit manna & Sol juſtitiæ, Chriſtus. Ros cum manna, eſt Spiritus ſanctus in conſecratione corporis Chriſti, cujus ſanctificatione conficitur corpus Chriſti ad invocationem ſacerdotis. Ros etiam cum manna, eſt Spiritus Sanctus veniens in Virginem in incarnatione.

Rudis obſervantia legis. Spiritus ſanctus. Dei ratio.

Aug de unita. Eccleſia. 3. & ſ. pſ 132. d Rup 7 ſ Ge 27.

Ros aliquando eſt *g* diſcretio, & nubes rore concreſcunt, quando Apoſtoli & prædicatores ſubtiliſſima diſcretione virtutes ſuas, quibus proficiant, quibus alta petant, quæque minoribus in exemplum monſtrent, examinant. *Prov.3.c.*

e Gre ſ. Ezec. hom.6.

Ros manè pertranſiens dicitur *h* de re citò deficiente, nam ros facilè conſumitur à Sole. Sic poteſt ſignificare divitias. *Hoſ.6.b.13.a. Gen 27.f. 2.Reg.17.b. Can.5.a. Iſa.26.d.*

Divitiæ.

Hie ſ. Mic 5. f Cyr.3 ſ. Ioa 34.

Ros frigidus nocte cadens in capite ſponſi, deſignare poteſt *i* frigidos per peccatum, & defectum charitatis. *Can.5.b.* Deſignant etiam opprobria Judæorum in Chriſtum. Item tentatione, ſæculares, ſeu mundanas, quæ mentem gravare ac frigidam reddere ſolent.

Frigidi per peccatum. Opprobria Iudæorum in Chriſtum. Tentationes.

g Rup.3.ſ. Ex 5 & 3 de div. offic 13. Bed ſ. prov. 3.

Ros cæli, quo tingitur arbor ſucciſa, *k* ſubtiles & vix intelligibiles ſuggeſtiones diaboli exprimit, per quas inducitur mens peccato excæcata, ut dicat malum bonum, & bonum malum. *Dan.4.c.*

Suggeſtiones diaboli.

h Hi ſ. Hoſ.13 i Au ſ. ioan. tract. 57. Gre ſ can. 5. Rup. ſ can 5. Am. de Iſaac. 6.

Roſa.

ROSA, *l* eſt flos odoriferus, & pulchritudine coloris rubicundi, & etiam albi, oculos delectans, è frutice ſpinoſo naſcens. Roſarum autem & violarum, qui emittuntur odores, quum ſint modicè frigidi, gravedines capitis comprimunt, atque coercent.

Roſa rubens *m* ſacratæ virginitatis pudorem ſignificare poteſt. *Eccl.24.b.39.b.36.b.* poteſt etiam propter eundem ruborem Martyres deſignare, proprio ſanguine rubricatos.

Pudor virginitatis. Martyres.

k Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſ. 26.

Roſa cum ſpinis, *n* vitam humanam cum laboribus & tentationibus ſignificare poteſt.

Vita humana.

l Clem Alex. 2. pæd 8. m Am. de virg 1. Euc. for ſpi 4. n Amb.3. Ex aem 11.

Roſtrum.

ROSTRUM eſt, quo aves cibum capiunt, à cujus ſimilitudine roſtrum dicitur in navibus pars illa exporrecta & acuta, quæ è prora producitur. Et in plauſtris roſtra interdum ponuntur.

Roſtra plauſtri ſerrantia, *o* divini Verbi virtutem in prædicatoribus ſignificare poſſunt, qua triticum à paleis ſeparatur. *Iſa.41.d.*

Virtus divini Verbi.

o Hie ſ. Iſ 41.

Roſtra aurea, *Zach.4.d.* Hebraicè dicuntur Santheroth, quod aliqui fiſtulas interpretantur. Nec invenitur hoc vocabulum, niſi in hoc loco. Poſſunt etiam deſignare *p* adorandam paſſionis Chriſti humilitatem, & prædicandam exaltationis ejus gloriam.

Humilitas & exaltatio Chriſti.

p Hie ſ Za.4. Rup ſ. 4 Za.

Rota, Rotundus.

ROTA eſt, *q* quæ volvitur, & circumagitur in curru, à rotunditate dicta. Rotundum autem, eſt globus, qui unica ſuperficie clauditur: à qua ductæ lineæ ad ejus centrum, ſunt æquales. Rota Hebraicè dicitur Ophan. ſecundùm aliquos Ophanim ſunt cunei, vel circuli ferrei, quibus lignorum radii arctantur, & ſtringuntur. & non rotæ.

q Geor Venr. 1 to 4. ra. 3

Rota ignis interdum ſignificat *r* vim divinæ punitionis. *Dan.4.c.* Et rota plauſtri in tritura, gravior caſtigatio. *Iſa.28.g.*

Vis divinæ punitionis.

r Hie. ſ. Iſ. 28.

Rotæ, quæ altæ quidem ſunt, cæterum in anteriora ſemper abſque converſione in nullam partem declinando incedunt, *ſ* vim actionis Angelicæ, qua rectam ſemper viam atque arduam perguut, inſinuant. Quippe omnis illorum curſus, ſpiritualiſque rotatus ad viam illam erectam atque arduam cæleſti intentione dirigitur. Vel aliter, eſt eis (ut Propheta ait) cognomen inditum, Gelgel, quod Hebræorum voce evelationes ac revolutiones ſignificat. Igneæ namque atq; divinæ rotæ regyrationes quidem habent, quod ſempiterno motu circa ſummum idem verſentur bonum: revelationes autem, quod occulta Sacramenta revelent, & humiliores quoſque promoveant: ſublimeſque divini fulgoris radios in inferiora agmina deſcendendo transfundant.

Actiones Angelicæ.

ſ Diony cal. hierar 15 t Gre ſ Ezec. hom 6 Arn ſ pſ.98. Hie ſ pſa 76 & ſ Eze 1. de veſt ſac.

Rota dicitur *t* ſacra ſcriptura, quæ ex omni parte ad auditorum mentes volvitur: & nullo erroris angulo à prædicationis ſuæ via retinetur: ex omni parte volvitur, quia inter adverſa & proſpera, & rectè & humiliter incedit: & modo ſurſum, modo deorſum eſt. quia quæ perfectioribus ſpiritualiter dicuntur, infirmis juxta literam congruunt. Et rota una ſuper terram, eſt vetus teſtamentum. Rota quoque in medio rotæ, eſt vetus teſtamentum in novo: vel unum Evangelium in alio. *Ezec.1.d.* rota etiam in qua vox tonitrui Dei auditur, eſt Moyſes, vel ipſa lex: vel utrumque teſtamentum. *Pſa.76.* Et quatuor rotæ ſub baſibus, ſunt quatuor Evangelia. *3.Reg.7.e. Pſa.82. Ezec.3.c.10.c. Dan.7.c.* rota etiam in medio rotæ, eſt Judæa intra Eccleſiam. vel annus in anno: & tempus in tempore Rota etiam, in qua uxor tonitrui Dei auditur, eſt mundus ſeu orbis: in quem exivit ſonus prædicatorum.

Sacra ſcriptura. Iudæa intra Eccleſiam. Annus in anno. Orbis.

Am 3. de Spiritu ſancto 22 Aug ſ pſ 76. Euc for ſpi 8.

Perfecti. Prædicatores.

Rota, quæ parum attingit terram, & ad anteriora tendit, *a* vitam perfectam habentes ſignificare poteſt, ex quibus fiunt prædicatores. Vel ſunt, qui terrena pertranſeunt, & vix ſummis veſtigiis terram contingunt, *pſal.76.82.Eze.1 d.* Hi ſunt lapides ſancti, qui volvuntur ſuper terram, minimèque in ea figuntur. *Zach. 9.d.* Rotæ etiam Dei, quæ ſunt ignis accenſis, deſignant prædicatores: qui cum ex Dei deſiderio per varia diſcurrunt, unde ipſi ardent, alios accendunt. *Dan. 6.c.*

a Baſ ſ. pſ. 28 hom. 1; Hie ſ Ez 16 Grr ſ. Ez. b. 3

Homo. Vita humana.

Rota, quæ confringitur ſuper ciſternam, *b* hominem, aut corpus humanum deſignare poteſt. *Eccl.12.c.* Et rota ſuper terram, *c* eſt vita corporis ad animæ virturem aptata. Et rota in medio rotæ, eſt veluti vita intra vitam: quod Sanctorum ſibi vita non diſſonet: ſed qualis fuerit ſuperioris ætatis, talis fit & ſequentis, vel quod in hac vita corporis, vitæ volvatur uſus æternæ, *Ezec. 1. Can.6.d.*

q Hie ſ. Eccleſiaſtis 12. c Am de vir. 3 & 2. de Abra. 8

Compoſi a ex elementis, Sol. Elementa. Corpora cœleſtia.

Rotæ quatuor deſignant compoſita ex quatuor elementis, ideò ponuntur quatuor, *Ezec.1.d.* Vel deſignant ſolem, qui dividitur in quatuor rotas, propter quatuor anni tempora. Rotunda quoque platea templi, typus eſſe poteſt elementorum, & etiam corporum cœleſtium. *Ezech. 41.b.*

Eu for. ſpir. 8 Hi ſ. Ez. 1 48 d Gr ſ. 1. Re. 5 Aug ſ. pſ. 82

Peccatores.

Rota *d* ex poſteriori parte attollitur, & in anterioribus cadit. Poſteriora autem nobis ſunt bona præſentis mundi, quæ relinquimus, anteriora verò ſunt æterna & permanentia, ad quæ vocamur. Paulo atteſtante, *Phil.3.c.* Quæ retrò ſunt, oblitus, in ea, quæ ſunt priora, me extendens. Peccator ergò, quum in præſenti vita profecerit, ut rota ponitur, quia in anterioribus corruens, ex poſterioribus elevatur. Nam quum in hac vita gloriam percipit, quam relinquit, ab illa cadit quæ poſt hanc venit, *Pſ. 82.* Rotæ etiam curruum deſignant *e* ſtrepitum & volubilitatem malorum. *Exod.14.f. Ezec.26.b.* Et rotarum vox in Ninive, eſt volubilitas generis humani, qua raptantur homines in mundo, *Nahu. 3.a* quia erroribus ducuntur humanis, & non habent ſolida veſtigia, ſed circumferuntur omni vento doctrinæ, & ejecti de paradiſi firmitate, habitant in regione Naid, quæ interpretatur fluctuatio, merentur linguæ mendacis ferre ſententiam, quæ inflammat rotam nativitatis noſtræ, *Jacob. 3.b pſalm. 77.*

e Hi ſ Ez. 28 Gre. 17 m. 30

Ruben.

RUBEN, id eſt, videns filium, vel viſio filii, aut viſionis filius, primogenitus Jacob, & Liæ, qui liberare nitebatur Joſeph de manu fratrum. Dormivit cum concubina patris, tujus gratia amiſit jus primogenituræ. Ejus Tribus accepit hæreditatem trans Jordanem, Interpretatur etiam, videns per medium.

Opera vitæ activa. Opera corporis. Intentio ſancta. Prelati. Doctor perfectus Iudas.

Ruben primogenitus Liæ, *f* fœcunditatem operum vitæ activæ deſignat, ab eo reperiuntur Mandragoræ, hoc eſt bona fama, quæ ſequitur bona opera. Vel deſignat opera corporis, quæ ſunt quidem priora, ſed inferiorem ſortiuntur locum, unde Rubenitis præponuntur Levitæ. *Gen. 29 g.30.b.* Vel *g* deſignat intentionem ſanctam, quæ omnia recto itinere in Deum dirigit, ne declinet ad dexteram, neque ad ſiniſtram. Debet autem hæc intentio eſſe primogenita, ſi filios & fructus dignos vitæ æternæ producere deſideramus. Poteſt etiam deſignare prælatos, per quos venit & dilatatur bona opinio contemplativorum.

f Phi de ſacr. Abel & Cain Geo. Ve. Can. 2. to. 7. cap. 6. g Bed ſ. Ge. 30 h Bed. ſ. Ge. 30

Ruben ut interpretatur videns filiorum, eſt *h* doctor perfectus in eccleſia, videns filios ipſius eccleſiæ, quos erudire laborat, vel videt filios hæreticorum, non permittens eos habitare in eccleſia, *Gen. 30. b.*

i Ori ſ. Ge. ho. 17. & ſ. Nu. ho. 26. & ſ. Ioſ ho. 3. 26

Sermo propheticus. Nicodemus Lex vetus. Lucifer. Literatus ambitioſus. Hæreticus adulterans ſcripturas. Animalis homo. Carnalis concupiſcentia. Timor.

Ruben præterea primogenitus, deſignat *i* Judæos, qui primogeniti dicebantur, *Gen.29.g. 49.a.* Ut autem dormivit cum concubina patris, deſignat Judæos adulterantes legem, & etiam inſultantes Chriſto, ipſumque crucifigentes. Unde licet eſſet primogenitus, caruit privilegiis primogenituræ. Ut autem accepit hæreditatem trans Jordanem per Moyſen, eſt populus Judaicus, qui terrena pro præmio appetebat, *Num. 32.a. Joſu 13.c.22. a.*

k Am. de benedic. patri, 2 Bed. ſ. Gen. 35 49. k Glo. or. ſup. Gen. 37.

Ruben voleos liberare Joſeph, *k* ſermonem propheticum deſignare poteſt. qui Judæos à Chriſti nece deterrebat. Poteſt etiam figura eſſe Nicodemi, *Gen.37.d.42.d.*

l Amb de Ioſeph 9.

Ruben intercedens, ut mitteretur Benjamin in Ægyptum, *l* eſt lex vetus, intercedens pro Paulo Apoſtolo per promiſſionem, ut traderetur eccleſiæ ex gentibus, quarum factus eſt doctor, *Gen.42.d.*

m Ori ſ. Gen. hom. 17.

Ruben aſcendens cubile patris, *m* primum Angelum, qui cecidit, ſignificare poteſt, qui gloriam Dei ſibi uſurpare voluit, *Gen. 49.a.* Deſignat etiam literarum affectantem dignitatem cum prælati ſui depoſitione. Poteſt etiam ſignificare hæreticos adulterantes ſcripturas ſacras. *Deut.33.a.*

Ru. 8 ſ. Ge. 26 & ſ. Ge. h. 26 n Ori ſ Gen. hom. 17.

Ruben, ut interpretatut filius qui videtur, *n* animalem & carnalem hominem deſignare poteſt.

Ruben etiam, eſt *o* carnalis & ſanguinea concupiſcentia, quæ tunc cubile noſtrum aſcendit, quum non ſolùm memoriam tangit cogitatione: ſed & ipſum voluntatis ſtratum ingreditur, & polluit prava delectatione. Et dicitur primogenitus noſter: quia ab initio vitæ noſtræ in nobis pullulat. Et dicendum illi, Non creſcas, qui aſcendiſti cubile patris tui, *Gen. 49.a.*

o Ber ſer. de triplici genere cogitationum. p Ric de ſ. Vi. de 12 patri. 8

Ruben, ut eſt primogenitus Jacob & Liæ, typus eſſe poteſt *p* timoris, qui eſt initium ſapientiæ.

q Am de virgin. 2.

Rubicundus, Rubrum, Rubricatum, Rufus, Fulvus, Rubrica.

RUBEUS, & rufus color, ſeu rubicundus generalia ſunt nomina ad diverſos colores inter album & nigrum medios, ut eſt color ſanguineus, crocus, aureus, oſtrinus, &c.

Gr. ſ. 1. Re. 16 & ſ pſ. 50. & ſ. Cant. 5

Chriſtus. Caro Chriſti. Sanguis Chriſti. Apoſtoli. Martyres. Martyrium. Pœnitentia. Verecundia. Paſſio Chriſti. Angeli. Confuſio ex aheno peccato,

Rubicundus dicitur dilectus, hoc eſt, *q* Chriſtus, quia natus ex Virgine. *Can. 5. c.* Et rufus David, eſt Chriſtus proprio ſanguine rubricatus, *1.Reg. 16.b.* De quo *Iſa.63.a.* Quare rubrum eſt indumentum tuum? Et rufa vacca, *r* eſt caro Chriſti, proprio ſanguine tincta, *Num.19.a.* Rufus etiam equus, eſt *ſ* corpus ipſius Chriſti, ſuo ſanguine rubefactum. *Za.1.c.* Rubricatæ etiam pelles, ſanguinem Chriſti effundendum deſignabant, *Exod.25.a.*

r Augu. q. in Num. 33. ſ Hie ſ Iſ. 63. & ſ Zach. 1 Gre. Nyſſe de vita Moyſi.

Rubicundiores ebore antiquo. *Thren.4.b.* erant *t* Apoſtoli, qui fervore ſpiritus antiquos Patres ſuperabant. Quod & de his dicitur, qui ſæpe ante humanos oculos nonnullis præcedentibus patribus ſtudii ferventioris exiſtunt.

t Gr 30. m. 23 u Glo ſ Exo. 25.

Rubrum veſtimentum Chriſti. *Iſa.63.a.* ſignificare poteſt Martyres, qui pro fidei defenſione ſanguinem ſuum fuderunt. *Rubricatæ* etiam pelles *u* ipſum martyrium deſignant. *Ex.25.a.26.c.35 a.36.c.*

x Hie. prol ſu. Ori in Ieſum Naue.

Rubricatæ etiam pelles, *x* pœnitentiam deſignare poſſunt, & frontis verecundiam. *Exod.25.a.26.c.*

y Au ſ. q in Evan 20.

Rubicundum cœlum veſpere, *y* paſſionem Chriſti, ſeu tempus paſſionis ejus deſignare poteſt. *Rutilabit* autem mane in judicio, *Math.16.a.*

z Dio. ca. Hierar. 15

Rufi equi, *z* Angeli deſignare poſſunt, vigorem ignis. & ſtrenuam efficatiam habentes.

Rubor, qui ex confuſione, *aa* erat in Sanctis ſuper peccatis infidelium, *Iſa.61.c.*

aa Hie ſ Iſ. 61

a Gr. ſ. 1. Reg. 16. Glo in. ſ. Levit. 14. c Bed. ſ. Ge. 25 Rup. 7. ſ. Gen. 5. 7

Rubrum mare, baptiſmum ſignificare ſolet, *Exod.* 10. *e.* 23. *d.* — *Baptiſmus.*

Fulvus color, charitatem ſignificare ſolet, *Gen.* 30. *e.* Et rufus David, *a* eſt fervidus charitate, & labore piorum operum, quia ut qui nimium laborat ex labore rubeſcit, ita qui ex charitate operatur, magis ad operandum accenditur, 1. *Reg.* 16. *b.* — *Charitas.*

Rubor parietum leproſæ domus, *Lev.* 14. *e*, virorem *b* inanis gloriæ deſignat. — *Inanis gloria.*

Rubra peccata, ſunt homicidium, eique ſimilia, *Iſa.* 1. *e* Et rufus Eſau, *c* eſt vir ſanguinum, *Gen.* 25. *d* Deſignat etiam Judæos ſanguinem in ſacrificiis offerentes, & quia ſanguinolenti erant, & polluti ſanguine Chriſti & prophetarum. Et rufa decoctio, *Gen.* 25. *d.* eſt carnalis obſervatio legis, & etiam Chriſti paſsio. — *Homicidium. Homicida. Iudei Carnalis obſervatio legis. Paſſio Chriſti.*

d Iſy. ſ. Le. 13.

Rufus color in capite, *d* tranſgreſsionem evangelii ſignificat, *Levit.* 13. *f.* Et ſubrufa cicatrix, eſt error contra Chriſtum, & etiam invidia, aut concupiſcentia, *Levit.* 13. *d.* 14. *e* — *Tranſgreſſio Evangelii. Invidia. Concupiſcentia.*

Rubigo, vide Ærugo.

Rubus.

e Phil. de vita Moyſis. Hie de Manſ. f Gr. Nyſſe de vita Moyſis. & ſer. de nativ. Eu. ſer ſpir. 4 g Hie de man h Bed. ſ. Ex 3 i Aug ſer 86 Eu ſer ſpir 4 Gr. ſ. Ex. h. 7. Bed. ſ. Exo 3 k Glo in. ſup. Exo. 3 l Gre 28. m. ſ & ſ. Ex. ho. 7

RUBUS, eſt frutex ſpinoſus, vel ſolo contactu vulnerans, mora proferens, cujus folia ſerpenti ſuperinjecta, ipſum ſerpentem occidere feruntur.

Rubum vidit Moyſes ardere, nec abſumi ignis voraci natura. *Exod.* 3. *a.* qua ratione ſignificare poteſt eccleſiam, quæ non conſumitur tribulationibus. Significat etiam *f* beatam Virginem Mariam, quæ peperit ſine virili ſemine. — *Eccleſia. Virgo Maria.*

Rubus quoque ardens & non combuſtus, typus eſt *g* reſurrectionis carnis prius extinctæ. Rubus item cum igne, eſt *h* corpus uniuſcujuſque Sancti cum igne compunctionis, vel litera cum ſenſu ſpirituali. — *Reſurrectio carnis. Corpus cum compunctione. Litera cum ſpiritu.*

Rubus etiam ardens, & non combuſtus, *i* ſpinoſa ſynagoga Judæorum, in quibus multo tempore fuit flamma, & fervor Spiritus ſancti, & tamen perinde contra Dei gratiam rebelles ſemper Spiritui ſancto reſtiterunt, ut eorum peccata vel ſacrilegia in igne ſancti ſpiritus conſumi non valuerint, nec eorum duricies ipſa lege tanquam flamma eſt emollita, nec etiam doctrina Chriſti. — *Synagoga Iudæorum.*

Rubus etiam ſentioſus & vulnerans *k* peccata ſignificare poteſt. Et ut eſt debilis, eſt ſimilitudo carnis peccati, & etiam mortalis infirmitatis. — *Peccata. Mortalis infirmitas.*

Per ſuccenſum rubum Moyſen Dominum alloquens, deſignavit, *l* quod ejus populi ductor fieret, qui & legis flammam perciperet, & tamen peccati ſpinam nequaquàm vitaret. Vel quod ex illo populo exiret, qui in igne deitatis carnis noſtræ dolores, quaſi rubi ſpinas ſuſciperet, & in conſumptam humanitatis noſtræ ſubſtantiam, etiam in ipſa divinitatis flamma ſervaret.

Rudens, vide Funis.

Rudis.

m Glo. or ſu. Mat. 9.

RUDE eſt, quod impolitum eſt, & imperfectum: ut rudis pannus, qui nondùm paratus eſt ad veſtimentum. *Matt.* 9. *d.* Significat autem rudis pannus *m* doctrinam, quæ ad novæ vitæ temperantiam pertinet. — *Doctrina nova.*

Ruere, Ruina, vide Cadere.

Rufus, vide Rubeus.

Ruga.

n Ori ſ. Exa. hom. 13. o Gre. 13. m. 5

RUGA, eſt veſſicula, quæ fit in cute præ ſenectute, quæ etiam in veſtibus dicitur.

Ruga indicium eſt ſenectutis: & *n* quia Chriſtus eccleſiam renovat, rugas ab ea tollere dicitur, *Eph.* 5. *f.*

Rugæ, *o* duplicitatem ſimplicitati contrariam deſignare poſſunt. Et rugæ ſanctæ Eccleſiæ per Job deſignatæ, ſunt omnes, qui ea dupliciter vivunt: qui fidem vocibus clamant, operibus denegant. *Job.* 16. *b.* — *Duplicitas.*

Rugire, Rugitus.

p Hie ſ. Iſ. 31 & ſ. Hoſ 11. & 6 ſ Apo & 13. ſ. Matt. q Gr 30. m. 27 Hie. ſ. Iob. 39 r Baſ ſ pſ. 37 Gr 7 mor. 4. & 37 mor. 15 Orig. ſ. Cant. hom. 3. ſ Geo, Ve. Cā. a 10. 7. cap 4 t Arn ſ. pſ. 41. u Hi ſ Ex 28. & ſ. Ier 2. Gr. 5 m. 16 17 & 20 m 19 Clim. grad. 25. x Hie ſ pſ. 59

RUGITUS, eſt propriè vox leonis clamantis, quanquam etiam de aliis animalibus dicitur.

Rugiens leo, dicitur *p* Deus protegens eccleſiam adverſus Principes Gentium, *Iſa* 31. *b.* *Amos.* 1. *A.* 3. *b.* Et rugit Dominus de excelſo, quum graviter minatur, *Jer.* 25. *f.* Et rugiet in judicio de Sion. *Joel.* 3. *c.* Et rugit nunc per doctores in evangelio & lege. Natura autem leonum eſſe dicitur, ut cùm infremuerint & rugierint, omnia animalia contremiſcant, & fixo gradu ſe movere non poſſint. Itaque & Dominus cùm inſtar leonis rugierit, & intonuerit, ac dederit vocem ſuam, cunctæ aves & univerſa volatilia perhorreſcent: hoc eſt, diabolus & dogmata perverſa hæreticorum conticeſcent. *Hoſ.* 11. *d.* *Ap.* 10. *a.* — *Protegens Deus eccleſiam adverſus hoſtes.*

Rugire dicuntur cervæ in partu, *q* quum prædicatores per incarnationem ſuam in converſatione lucis auditorum animas gignunt: quia ab æternis nos ſuppliciis removere, niſi flendo & dolendo non poſſunt, *Iob.* 39. *a.*

Rugitus datur interior, *r* quum quis verè dolet de peccatis. *Pſal.* 37. *Iob.* 3. *d.* Poſt eum rugiet ſonitus: quia quum mentem Deus ingreditur, conſtat procul dubio, quod mox pœnitentis gemitus ſequatur: ut etiam ſalubriter flere libeat, quæ prius de iniquitatibus flenda jucunditate gaudebat. *Iob.* 37. *a.* Et rugitus cervarum. *Iob.* 39. *a.* deſignat eos, de quibus dicit. *Pſal* 125. Euntes ibant, & flebant, mittentes ſemina ſua. Rugitus onagri, eſt gemitus populi Gentilis expectantis præſentiam Chriſti, ut herbam. *Iob.* 6. *a.* — *Gemitus pœnitentiæ & deſiderii.*

Irrugiens Eſau pro benedictione data Jacob minori. *Gen.* 27. deſignabat *ſ* animalem hominem, ſeu appetitum ſenſitivum, qui contriſtatur, cùm ſubjicitur ſpiritui, quouſque veluti novellus equus ſub domitore manſueſcat. — *Rimurmurans appetitus.*

Rugiens leo, erat *t* Caiphas in paſsione adverſus Chriſtum. *Pſa.* 21. Et rugientes catuli leonum, ſunt dæmones, *u* & hæretici prædicantes, vel nequiſsimarum, ſed tamen eminentium poteſtatum miniſtri ſpiritus, importunis tentationibus inſurgentes, & etiam ipſi impetus tentationum, *Iob.* 4. *b.* *Pſal.* 103. *Ier.* 2. *c.* *Ezech.* 22 *f.* *Amos.* 3. *a.* 1. *Petr.* 5. *c.* *Iob.* 4. *b.* — *Caiphas. Dæmones. Hæretici. Impetus tentationum.*

Rugiunt Judæi, quaſi urſi, *x* adverſus Chriſtianos. *Iſa.* 59. *c.*

Ruminare.

RUMINARE dicuntur animalia, quæ cibum jam devoratum è ſtomacho ad os revocant, ac remandunt, ruſumque deglutiunt.

Rumina-

Meditari in lege Dei.

Ruminare *a* ad prudentiam refertur, vel ad ſapientiam, juxta illud. *Pro.* 21. *c.* Theſaurus deſiderabilis requieſcit in ore ſapientis, vir autem ſtultus deglutiet illum. Ruminat autem, qui verbum, quod eſt juſtitiæ nutrimentum, in cogitationem tanquam in ventrem introductum, inde ipſum ad rationalem reminiſcentiam revocat. *Cant.* 7. *d.* Et animalia ruminantia, ſunt qui in lege Dei meditantur die ac nocte, eamque non ſolùm ſecundùm literam, ſed ſpiritualiter intelligunt. *Lev.* 11. *a.* *Deut.* 14. *a.*

Vulgus Judæorum. Hæretici. Judas.

Qui ruminant, & non dividunt ungulam, ſunt *b* vulgus Judæorum, qui eloquia Dei habent quidem in ore, fidem autem & baſim non habent, quæ tranſmittit ad Patrem per Filium: & mittitur veritati.

Ruminant hæretici ſuper tritico & vino, quum *c* tractant de euchariſtia. *Hoſ.* 7. *d.* vel ſunt Judæi orantes ſolum pro temporalibus.

a Ter. de cibis Iudai. Cle. Alex. 5. ſtrom. Ori ſ. Le. h. 9. Hie ſ. pſa. 95. Iſyc. ſ. Lev. 11. Au ho. 45. Gre. ſ Can. 7. Cyr. con. Iul. b Geor. Vene. Can. 1. tom. 7. cap. 21. c Cle Alex. 7. ſtrom. Hie. ſ. Hoſe. 7. Rup ſ Hoſ. 7. d Hie ſ Iſ. 44.

Rumpere, vide Abrumpere.

Runcina.

Rationes hæreticorum.

RUNCINA; eſt major ſerra, qua fabri materiarii ſecant arborum moles in cantherios.

Runcina fabri, qua formatur idolum. *Iſa.* 44. *b.* deſignare poteſt *d* rationes dialecticas hæreticorum, quibus ſuos formant errores.

Rupis, vide Lapis.

Rurſum, vide Iterare.

Ruta.

RUTA; eſt herba odorem gravem habens, ſed utilis in medicaminibus, maximè contra venenum. *Luc.* 11. *g.* Ponitur pro re vili, quando Phariſæi decimabant mentham & rutam.

Ruth.

Eccleſia ex Gentibus.

RUTH, id eſt ſaturata, vel inebriata, mulier Moabitis, uxor Mahalon, quam poſtea duxit Booz, ſoluto calceamento propinquioris, genuit autem Obed

Ruth ducta à Booz, ſoluto propinquioris calceamento, typus eſt *e* Eccleſiæ ex Gentibus, quæ facta eſt ſponſa Chriſti, quæ à pedibus aſcendit ad caput, ſicut Ruth, quæ antequam duceretur à Booz, ad pedes lecti ejus jacuit. *Ruth.* 1. *c.* 2. 3. Erat autem Moabitis, ex iis videlicet, qui non intrabant in Eccleſiam Dei.

e Glo. or. ſup. Luc. 81. Am 3. de fide 5. & ſ. Luc. 3. Hie ſ. prol. in Hoſe.

Rutilare, vide Fulgere.

Saba, Sabæi.

SABA, id eſt, converſio, ſive captivitas, aut canities, vel ſeſſio. filius Regma, à quo civitas regalis Æthiopiæ, cujus incolæ dicuntur Sabæi. Scribitur autem Hebraicè per ש. Saba autem per ס eſt filius Chus. *Gen.* 10. *a.* à quo Saba metropolis Arabiæ fœlicis, cujus incolæ etiam dicuntur Sabæi. Regina autem Saba, venit ab illa Saba, quæ eſt in Æthiopia, quæ dicitur Meroe. Sunt autem qui dicant ipſam veniſſe à metropoli Arabiæ, ut diximus in Arabia.

Gentilitas. Anima converſa.

Saba, ut interpretatur converſio, in bonum, ſignificat *f* Gentilitatem venientem ad fidem. Et regina Saba, eſt ad Deum converſa. 3 *Re.* 10. *a.* *Iſa.* 43. *a.* 60. *b.* *Eze.* 38. *d.* *Matt.* 12. *d.* *Luc.* 11. *d.* Et Sabaim, hoc eſt circuitiones, aut ebrii, ſunt viri Saba, deſignantes Gentiles ad fidem tranſeuntes. *Iſa.* 45. *c.*

f Hie. ſ Iſ. 60 & ad Algaſiam.

Hypocritæ, & Hæretici. Implicatio temporalium. Doctores eccleſiæ. Dæmones.

Saba etiam, ut interpretatur converſio, in malum ſumitur, ut *g* fit averſio, & deſignat hypocritas, aut hæreticos, qui ferunt in Tyrum aromata falſa. *Ezech.* 27 *e.* Et ut interpretetur captivitas, ſeu captivantes, Sabæi ſunt hæretici perſecutores eccleſiæ. *Job.* 1. *c.*

Saba, juxta Gregorium, *h* interpretatur rete, & deſignat multiplicationem, qua quis rebus temporalibus aut cognatorum, quas jam reliquerat, rurſum ſe implicat *Job* 6. *c.*

Sabæi in bonum, dici poſſunt *i* doctores eccleſiæ, convertentes peccatores, aut infideles, *Joel.* 3. *b.*

Sabæi, ut interpretantur captivitates *k* immundos ſpiritus deſignant, qui cunctos quos ſibi ſubjiciunt, in infidelitatem & in infernum captivos ducunt. *Job.* 1. *d.* *Ioel.* 3. *b.*

g Hie. Algaſia & ſ. Iob 2. h Gr. 7. m. 17. i Hie. ſ. Ioel. 3. k Gr. 2 m. 25. Rup ſ. Ioel. 3.

Sabaa.

Natura humana.

SABAA, id eſt, captiva, interpretatur *l* naturam hmanam, in hujus ſæculi ærumnis ligatam. 1. *Reg.* 13. *d.* non tamen eſt in Hebræo.

l Gr. ſ. 1. Re. 13.

Sabama.

Superbia hæreticorum.

SABAMA; id eſt, attollens altitudinem, ſive captivitas nimia, aut canicies vel ſeſſio multa civitas *Moab*, quam ædificaverunt filii Ruben: Typus eſt *m* ſuperbiæ hæreticorum. *Numer.* 12. *g.* *Ioſ.* 13. *c.* *Iſa.* 16. *c.*

m Hie ſ Iſ 16.

Sabaoth.

SABAOTH, id eſt, exercitus, ſive militiæ, aut fortitudinis. *Jere.* 11. *d.* Sumi ſolet pro multitudine angelorum, quæ dicitur exercitus Domini, & militia cœleſtis.

Sabarim.

SABARIM, id eſt, circuitus montium ſive altitudinis: ſcribitur per ס, ponitur terminus aquilonaris terræ promiſſionis. *Eze.* 47. *c.* deſignat *n* eos montes, de quibus dicitur. *Pſa.* 124. Montes in circuitu ejus.

Angeli, vel Sancti.

n Hie. ſ. Eze. 47.

Sabat.

Rigor correctionis.

SABAT, id eſt, ſceptrum, vel virga, aut tribus, eſt menſis Februarius, & deſignat *o* rigorem correctionis. *Zach.* 1. *b.*

o Hie ſ. Za. 1.

Digitized by Google

Sabbathum.

SABBATHUM, id eſt, *a* requies, ſive ceſſatio, ſic dicebatur ſeptima dies, in qua Deus ceſſavit ab omni opere, quod patrarat, & ex præcepto Dei obſervabatur à Judæis, ab omni ſervili opere ceſſantibus.

Varia autem ſabbata decrevit lex. Aliud quod ſecundùm ſeptenarium dierum numerum revolvitur, natura ſabbatum, aliud verò, propter ſubjacientes novilonio, ſecundum Lunam, & conſequentes feſtivitates, velut dies fixorum tentoriorum, & dias paſchatis, quando agnum mactant, & azyma comedunt. Sumitur autem ſabbatum aliquando pro ipſa hebdomada *Luc.* 18. *b.* Jejuno bis in ſabbato. Inter præcepta autem decalogi ſolùm ſabbatum *b* ſervari præcipitur figuratè, juxta Auguſtinum.

Sabbatum *c* æternæ gloriæ quietem deſignare ſolet, qua Deus Sanctos in ſe requieſcere facit, *Gen. 2.a. Exod.*16.*e.f.*20.*b.*31.*c.*35.*a. Num.*28.*b. Deut.*5.*b. Iſa.*58.*d. Ezech.* 46.*a Mat.* 11.*b.* Deſignat etiam requiem *d* Sanctorum ſine corporibus, ut die dominica, quæ eſt octava, fit reſurrectio corporum. Et ſabbatum ex ſabbato, dicit perpetuam requiem ſuccedentem operibus. *Iſa* 66.*g. Lev.* 23. *a. Pſa.*36. *Joan.*7.*c* Solus autem Deus *e* eſt in ſabbato, & feſto perpetuo, quia ſemper etiam operando quieſcit, & lætatur. In ſabbato autem Dei neque manè, neque veſpera eſt, quia nec initium, nec finis perfectionis. In perfectis autem eſt manè, ſed non veſpera, quia initium, ſed non finis perfectionis. Judæi celebrabant ſabbatū, quia jam erat requies mortuorum. ſed dies dominicus, non niſi poſt reſurrectionem Chriſti celebratur, quia tunc etiam eſt requies corporum. Sabbatum, quod eſt medium in Phaſe, cui ſuccedit prima ſabbati, quæ eſt octava, deſignat *f* requiem, ad quam tranſitur ex hac vita, ſed ſuccedit ei octava, quæ eſt prima ſabbati, ut deſignetur operatio fœlicitatis, quæ non perturbet requiem, ſed perficiat: ideo ſeptima dies ſine veſpera nominatur. *Gen.* 2.*a.* Sanctificatur autem hæc requies per Spiritum ſanctum, nec in alio eſt tanquam in objecto niſi in Deo, quia omnis creatura eſt mutabilis.

Sabbatum etiam verè eſt *g* Chriſtus, quia veram & perfectam præſtat quietem. Ipſe enim eſt in quo Deus quieſcit, quem dedit nobis finem, in quo quieſcamus. Et eſt ſabbatum ex ſabbato, quia qui ceſſant à perverſo opere, illi quieſcunt in cœleſti retributione, *Iſa* 66.*g.*

Sabbatum quoque Dei, eſt *h* quando ceſſatur à peccato, & perpetuum obſervat ſabbatum, qui ſpe futuri omnia bona operatur. *Ezec.* 44.*f. Nu.*28. *b. Lev.* 19. *a.* Et ſabbatum agit, quicunque ſpiritualibus vacat, & à malis operibus abſtinet. Quâ ratione ſabbatum eſt requies vitæ contemplativæ, quæ optima pars eſt, & requies, quæ in notitia ſcripturarum habetur, & hoc eſt ſabbatum delicatum. *Iſaia* 56.*a.* 58.*d. Jerem.* 17.*e. Ezech.* 22.*f.*

Sabbata ſingula, in quibus offerendum eſt ſacrificium, deſignant *i* memoriam continuam Dei habendam. *Levit.*24.*b.*

Sabbatum interdum dicit otium & quietem ab agendo, & ſabbato fit fuga, *k* quum quis torpet in opere virtutum. *Math.* 12.*a* 24.*b.* Et ſabbata deriſa, dicunt quietem malam, & ocioſitatem. *Thre.* 1.*e.* Sabbatum etiam, in quo non debet fieri fuga, deſignare poteſt lætitiam de temporalibus, & quietē in eis, & crapulam, & ebrietatem, quæ omnia impedimenta ſunt fugæ.

Sabbatum ſecundo primum, deſignabat *l* quietem à lege veteri, ſed quod maneat in nova per bona opera, quibus ad ſecundam quietem gloriæ veniatur. *Luc.* 6.*a.* Et ſabbatum quod dedit Deus terræ Judæorum, expulſis Judæis, eſt vacatio literæ legis, quæ nunc non ſervatur. *Levit.* 26. *e.*

Secunda ſabbati, ſignificare poteſt *m* firmitatem eccleſiæ in fide poſt Chriſti reſurrectionem, quæ eſt velut prima ſabbati. *Pſa.* 47 *in tit.*

Sabbata Judæorum & non Dei dicebantur. *Iſa.*1.*b.* quia *n* non ea ſecundùm voluntatem Dei, ſed ſecundum ſuas traditiones colebant, nec vacabant à peccatis.

Margin (left): a Epiph 1 contra hæreſes to. 2. — b Au. ep. 119 — c Ori. ſ. Num. ho. 23. & ſ. pſ. 36. ho. 3. Hie ſ. Iſ. a 58. 66 & ſ. Eze. 46. — d Iſy ſ. Le 23 Cyr. 4. ſ. Io 51 — e Phi. de Cherubim. Gre Nyſſe de vita Moyſis. — f Au ep. 119 Ru 2. ſ. Ge. 19 — g Epiphan. 1. contra Ebionitas tom 2 Gre Ven. Ca. 1 to 7 cap 12 — h Gre. ſ. Eze. ho 6. Or. ſ. Nu. h. 23. Hu. ſ. Eze. 22 44 & ſu. Iſa. 56 58. — i Iſy ſ Lev. 19. Rup 1. ſ Geneſ. 19. — i Or ſ Le. h 13 — k Or ſ Mat. hom. 29. Am ſ. Lu. 21 Hie. Algaſia. & ſ Mat 24 — l Au q. 1 in Evang 32 & 2 de conſ Eva. Gre. 5 in 22 Eu q in Mat. Am ſ Luc. 6 27. — m Iſy ſ Lev 26. in Hieron. & Aug ſ pſ 47 — n Lyr ſ. Iſa. 1. — o Lyr. ſ. Le. 16

Margin (right): Requies æternæ fœlicitatis. — Chriſtus. — Ceſſatio à peccato — Vita contemplativa — Notitia ſcripturarum. — Memoria Dei — Ocioſitas — Lætitia de temporalibus. — Quies à lege veteri — Firmitas Eccleſiæ in fide. — Perverſa quies Iudæorum.

Sabec.

SABEC, id eſt, venia, erat virgultum, aut vepres, in quibus aries oblatus pro Iſaac, hærebat cornibus. *Geneſ.*22.*c.* deſignat *o* crucem Chriſti.

Margin (right): Crux Chriſti.

Sabulum, vide Arena.

Saccus vide Cilicium,

Saccus, Sacculus, Sitarchia.

SACCUS eſt, qui fit è groſſiori tela, ad continendum & portandum frumentum, aut alia grana. Sacculus autem eſt parvus ſaccus, & ſumitur pro marſupio. Sitarchia verò, eſt ſaccus vel pera, in qua cibus poni conſuevit in viaticum.

Sacculus pecuniæ, *p* gloriam reſurrectionis & immortalitatis Chriſti deſignare poteſt *Prov* 7.*c.* Poteſt etiam deſignare *q* occultationem ſapientiæ quæ eroganda eſt: ideo non portandus ſacculus. *Luc.* 16.*a.* 12.*d.* 22.*d. Iſa.* 46.*b.*

Sacci impleti tritico. *Gen.* 42.*a.* animam *r* ſapientia plenam ſignificare poſſunt & etiam literam legis myſteriis plenam.

Saccus junioris, hoc eſt, Benjamin. *Gen.* 44.*a.* corpus *ſ* Apoſtoli Pauli deſignare poteſt, & etiam velamen legis.

Sitarchia, *t* memoriam ſignificare poteſt, in qua non habent quod offerant, qui eam non excoluerunt. 1. *Reg.*9.*b.*

Sacculus pertuſus. *Agge.*1.*b.* inanitatem *u* operum ſignificat, quum videlicet quis facit aliquod bonum opus, & aliud amittit per opus malum.

Margin (left): p Bed. ſ. Pro. 7 — q Au. de Sanctis ſerm. 48. Gr. h. 17. — r Gl. ord ſup. Gen. 42. — ſ Amb de Ioſeph. 11. — t Gr ſ 1 Re. 9 — u Hie. ſ. Ag 1. Gr ſ. Ez. h. 4

Margin (right): Gloria Chriſti — Occultatio ſapientiæ. — Anima, ſapiens. — Litera legis. — Corpus Pauli. — Velamen legis. — Memoria. — Amiſſio bonorum operum.

Sacer, Conſecrare, Dedicare, Initiare.

SACRUM eſt, quod eſt venerabile, & conſecratum, ut veſtes dicuntur ſacræ. Et ſacrum, interdum, dicitur ſacrificium. *Exod.*31.*b.* quum ſacerdotes funguntur officio ſuo in ſacris, hoc eſt, in ſacrificando. Conſecrare autem eſt ſacrum facere, ut videlicet res non amplius in uſus humanos aſſumatur, ſed

in ob-

in obſequium Dei conſignetur. Dedicare, eſt per verba conſecrare, aut honoris gratia deputare, aut dicendo deferre. Initiare verò eſt conſecrare, offerre, & dedicare.

Dedicatio domus David, *pſal. 29. in tit.* *a* incarnationem ſignificabat, & etiam reſurrectionem, in qua omnia vitæ corpora dedicantur. Vel renovationem eccleſiæ per Chriſtum, quæ etiam dedicabitur in reſurrectione, quando immortalitatem acceptura eſt, quæ nunc uſque ad illud tempus ædificatur. Dedicatum templum octavo anno. 3. *Reg. 7. g.* eſt eccleſia tradita Deo Patri in reſurrectione.

Conſecrationes ſacerdotum, figura erant *b* conſecrationum novæ legis. *Exod. 28. g. 29. a. e. Lev. 8. 2.* Conſecrabant autem manus, ut ſacra eſſent opera, idque ſeptem diebus, ut omnium operum mundicia monſtraretur. Conſecratæ quoque manus pontificis, manus Chriſti in cruce deſignabant. *Le. 21. b.*

Incarnatio Chriſti. Reſurrectio. Renovatio eccleſiæ. Bona opera ſacerdotum. Manus Chriſti in cruce.

a Hil & Au. ſ. pſ 29. Hie & Aug. ſ pſa 28. b Ly ſ Ex. 19 Iſy ſ Lev 21

Sacræ venerationis lamina dicitur, quam ferebat ſacerdos in fronte, quia *c* erat conſecrata nomine Dei in eo ſcripto, ad honorem & cultum ipſius Dei, *Exo. 39. e. Lev. 8. b.*

c Glo or. ſup. Exod 35.

Conſecrata primogenita maſculina Domino. *Exod. 13. b.* ſunt *d* opera perfecta cognoſcenda & reddenda autori Deo. Et conſecratum, quod non redimitur. *Lev. 27. d.* eſt habens integram perfectionem.

d Glo. ord ſu. Exo. 13

Conſecrare omnia oleo. *Exod. 30. b.* eſt *e* quicquid agimus, gratiæ Spiritus ſancti tribuere. Et conſecrare Domino adipem, & pectuſculum. *Lev. 7. d.* eſt adſcribere illi bonum deſiderium, & fidem. Conſecrat etiam agrum in Domino, *Lev. 27. b.* qui doctrinam ſuam dedicat in obſequium Dei.

Perfectio operum.

Iſy ſ Lev 29 e Glo or. ſup. Exo 40 Gl. in ſ. Le 9 Iſy ſ Lev. 27

Dedicanda ſunt Domino voluntaria. *Exod. 35. d.* quia *f* in tabernaculo eccleſiæ non ſuſcipitur oratio coacta.

Conſecrabant Levitæ manus Domino per occiſionem fratrum, *Exod. 32. f.* caſtigando videlicet corpora, ut munda eſſent opera.

Conſecrationis aries dicebatur, *Lev. 8. d.* quia immolabatur in conſecratione ſacerdotum.

Initiari Beelphegor, *h* eſt ſervire libidini, aut colere eos qui ventri noſtro ſerviunt, *pſal. 105.*

Adſcribere Deo bona opera. Oratio voluntaria. Caſtigatio corporis.

f Glo int ſup. Exod 35. g Phil. de temulen. h Ar ſ pſ. 105

Sacerdos, Sacerdotium.

SACERDOS eſt, qui Deo dicatus eſt ad ſacrificia offerenda. à ſacris dictus, qui & ſacrificus. Sacerdotium autem eſt dignitas ſacerdotis. Sunt autem ſacerdotis munera. Primò orare pro populo, ſecundò offerre ſacrificia, tertiò docere populum, quartò eſt dux populi in bello, quintò deductor ad deſtinatum finem, ſextò eſt judex, ſeptimò paſtor & miniſter ſacramentorum.

Sacerdos Dei altiſſimi Melchiſedech, typus eſt *i* Chriſti veri ſacerdotis ſecundùm naturam humanam. *Gen. 14. d.* qui dictus eſt ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedec. *pſal. 109. Hebr. 7. c.* Ipſe eſt ſacrdos magnus, rogans pro populo, ad quem pertinet hoſtia pro peccato. *Lev. 1. b. 4. a. 5. c. 6. c. 7. a. 21. b. Num 35. d. Ezech. 45. f.* Eundem deſignabat ſacerdos Zacharias. *Luc. 1. a.* Sacerdos comedens ſacrificium pro peccato, eſt Chriſtus, qui eſt ignis conſumens peccata noſtra, *Lev. 6. c.* Et ſacerdos fidelis ſuſcitatus pro Eli, *1 Regnm 2. g.* Ipſe eſt ſacerdos magnus Jeſus, cujus typum geſſit Jeſus filius Joſedec. *Zach. 3. a. 6. c. Agga. 1. a.* Chriſtus autem optimè implevit omnia ſacerdotis ſuperius poſita.

Chriſtus.

i Ori. ſ Ioſ ho. 2[illegible] & ſ. [illegible] h. 5. 12 Am de fuga. ſecu. 2 & ſu. Luc. 1. Hie. ſ Agg. 1. & ſ. Zac. 3. Aug. 11. civi. Dei. 17. & ſ. pſ. 26.

Sacerdos ſcrutans lepram, *k* eſt divinum verbum, per quod diſcernuntur peccata, *Lev. 13. a. 14. a. 15. b.* Et ſacerdos Eleazar, ſignificat arcanum & myſticum ſermonem.

Verbum divinum.

Sacerdos eſt, *l* qui offert ſe & opera ſua Deo in ſacrificium, & peculiariter ipſa mens, quæ dominatur in homine. Et debet nutrire ignem, ut habeat lucernas ardentes in manibus. Unus autem ſacerdos offert ſacrificium volucrum, *m* quia non eſt contemplativa vita plurimorum, ſed paucorum; qui tota mente ſe offerunt Deo, nil humanum ultra cogitantes, *Levit. 2. c. 2. a. 12. c.* Et ſacerdos Helio poleos, eſt cultor mentis. *Gen. 41. f. 47. e.* ſacerdotes autem gementes, *n* ſunt partes animæ ſuperiores, quæ divinum cultum exercere debent. *Thre. 1. b.* Et omnes fideles ſunt ſacerdotes, ſi cuſtodierint dignitatem unctionis, de qua Ioannes dicebat. Et vos unctionem habetis à Sancto, *1. Ioan. 2. d. 1. Petr. 2. a.* Et quia ſunt membra ſummi ſacerdotis, Et ſacerdos qui offert ſacrificium, eſt animus ſanctus, qui autem non ſic offerunt, ſunt virgines fatuæ. Et ſacerdotes Chriſti, ſunt ejus miniſtri ex Gentibus, qui ſunt ſacerdotes religione perpetua, *Exod. 29. b. pſalm. 131. Iſa. 66 g.* Sacerdos, qui holocauſtum offert, *o* eſt unuſquiſque, perfectè ſapiens, quia ſacerdotium perfectionis exemplum eſt, *Lev. 6. b.* Sacerdotale quoque regnum eſt in eccleſia, *Exod. 19. a.* Et ſacerdos fidelis *p* eſt ſacerdos novi teſtamenti, & etiam quilibet bonus, *1. Reg. 2. b.*

Offerentes ſua divina. Mens. Fideles. Perfectè ſapiens. Sacerdotes novi teſtamenti.

Gre Ven. Ca. 2 to. 3 c. [illegible] k Iſy ſ Lev. 13 & 21. Eu for. ſpir. 2. Ru 1. ſ Re 10 l Phil quod Deus ſit immutabilis. Or ſ Ieſ h. 18. m Ori ſ. Lev. hom 1. 15 Iſy ſ Levit. [illegible] Phi de ſomn.

Sacerdotes peculiariter dicuntur Apoſtoli, *q* & eorum ſucceſſores ac doctores, ſicut filii David erant ſacerdotes, *2. Reg. 8. d. Iſa. 61. c.* Et ſacerdotes qui accedunt ad Dominum, ſunt perfecti, & participes myſteriorum, *Exod. 19. d.* Ipſi præcedunt populum in tranſitu Jordanis, exemplo videlicet & doctrina, *Joſ. 3. c. 4. b.* Ipſi accendunt lucernam verbi Dei, *Ezec. 40. b.* Ipſi canunt tubis, *Joſu. 6. c.* Ipſi ſunt cuſtodes templi, *Num 3. f.* Horum etiam officium eſt dare conſilium accedendi ad Deum, quia ſacra debent ſemper conſulere, ideo qui hæc conſulit, ſacerdos eſt *1. Reg. 14. c. f. Job. 12. c.* Sacerdotes quoque Philiſthinorum, dici poſſunt prædicatores, & ſacerdotes eccleſiæ, qui pollere debent ſanctitate. *1. Reg. 6. a.*

Apoſtoli. Prælati Doctores. Prædicatores.

Am 4 de ſac. n Hier. epiſt. Quis dabit capiti. Gr 25 mor 9 o Iy. ſ. Le. 6 p Gr. ſ 1 Re 2 q Hie ſ Iſ 61 & ſ Eze. 40

Sacerdotes interdum dicuntur *r* Angeli, qui offerunt pro nobis orationes, *Eze. 46. a.*

Angeli.

r Orig. ſ Ioſue ho 4. 7.

Sacerdotes minores paucioribus indumentis utuntur, *ſ* quia non ita perfecti ut majores. Hi ſunt qui excubant ad miniſterium altaris: quia intendunt inſteſtigandis & corrigendis peccatis populi, ut eos ad pœnitentiæ lamenta perducant, & quaſi incendant carnem in ſacrificio, quam prius vivere permiſerant in peccato. *Ezec. 40. g.*

Gr ſ. Ez. h. 22 & ſ 1. Re. 14.

Sacerdos Madian, apud quem manſit Moyſes, ſignificare poteſt *t* Deum Patrem, & etiam Chriſtum, patrem animarum eruditarum, & è diverſo diabolum, & principem ſecularem, *Ex. 2. c. 3. a. 18. a*

Deus Pater. Chriſtus. Diabolus. Princeps ſecularis.

ſ Hie ſ. Ez. 46 t Or ſ Le h 6

Sacerdos peccans, intelligi poteſt *u* Chriſtus in membris ſuis, qui etiam eſt ſacerdos offerens pro peccato. Vel fuit Adam, qui peccavit, & peccare fecit totum genus humanum. Vel eſt pontifex alios ad peccatum trahens. vel ſenſus pietatis & religionis: *Lev. 4. a.*

Chriſtus. Adam. Pontifex. Senſus pietatis.

u Gre. ſ. Eze. h. m. 12. s Bed ſ Ex. 2 y Iſy ſ Lev. 4

Sacerdotes ad literam dicuntur aliquando *x* primares, *Gen. 41. f.* filiam Putipharis ſacerdotis Helio poleos. *Exod. 2. c.* Erant autem ſacerdoti Madian, & filii David erant ſacerdotes, *2. Reg. 8. d.*

Primates

Ru 1 ſ Le 14 z Ric de San.

Sacerdotes portantes arcam, *Joſ. 3. d.* ſunt ignotorum inveſtigatio, & cognitorum retractatio, qui portant arcam contemplationis in Jordanis fluenta, quum per inveſtigationis & retractationis ſtudium, ad deſideriorum noſtrorum conſiderationem, noſtræ contemplationis oculum reflectimus. Poſſunt etiam deſignare corpus & animam, *pſal. 73.*

Inveſtigatio & retractatio. Corpus & anima.

Vi. de exter. mo. li. 2 Aru ſ pſ. 73.

a Orig. ſ. Luc. hom 43. Hil. ſ Matt. Can 7 b Gr. ſ 1 Reg. 8. 2.

Sacerdos, qui tranſivit relicto vulnerato, *a* eſt lex, quæ non ſufficiebat ſalvare, *Matt. 8 a. Luc. 10. e.* Sacerdotes polluentes ſanctum, ſunt mali Sacerdotes Eccleſiæ, & etiam mali doctores, *Sopho. 3. a. Malach. 1 b.*

Lex non ſalvans. Sacerdotes & doctores mali. Sacerdotes & principes Judæorum.

Sacerdotes Domini Ophni & Phinees, *b* Scribas & Phariſæos deſignant, qui habebant fidem, & non opera: ideo erant ut ſepulchra dealbata. Qui ideò dicuntur eſſe in Silo, quia occidendo Chriſtum, invenerunt redemptionem generis humani, licet malo animo ipſi occiderint, 1. *Reg. 1. a. 4. b* Et ſacerdos Eli, eſt populus Judaicus cum ſacerdotio, vel etiam patriarchæ. Et ſacerdotes impii, ſunt principes Judæorum. 1. *Reg. 2. g.* Ipſi dicebant. Ubi eſt Deus? quia non quæſierunt Chriſtum, *Jer. 2. d* Et ſacerdotes Baal ſacrificantes, & clamantes, & incidentes ſe, *c* fuerunt principes, & ſacerdotes Judæorum, qui coluerunt latronem Barabbam, & clamaverunt Crucifige, & perfuderunt ſe ſanguine, dicentes: Sanguis ejus ſuper nos. Occiſi ſunt autem, cum deſtructa eſt Hieruſalem, *3. Reg. 18. f.*

c Ru. ſ. ſ Re 9

d Ori. ſ. Gen. hom 16 Gre ſ 1 Reg 5 Hie ſ Iſa 28 & ſ Hoſ. 5 6 Anton epi. 1. e Gr ſ 1. R. 2.

Sacerdotes Pharaonis, ſunt *d* ſervientes diabolo, qui liberas habent poſſeſſiones, quia diabolus eos paſcit terrenis. Contra, ſacerdotes Chriſti nihil habent, ſed ſunt pars Domini *Gen. 47. e* Et ſacerdotes Dagon, ſeu Judæorum, ſunt qui adhuc ſerviunt diabolo per prava deſideria. *Judi. 17. d. 18 a. 1. Reg 5 b. 3. Reg. 13. a.* Et ſacerdotes Iſrael, erant ſacerdotes hæreticorum & idolorum, qui ſunt ſacerdotes interficientes, *Hoſ. 5. a. 6. d. 7. e.* Et ſacerdotes ebrii, ſunt ſacerdotes hæreticorum & Judæorum, pravè intelligentes ſcripturas, *Iſa. 28. b.* Sacerdotes etiam Baalim, ſunt principia operationis adverſæ ſeu pravæ, 3. *Reg. 18. e.*

Servientes diabolo Sacerdotes hæreticorum & Judæorum. Principia operationis prava

Sacerdotalis pars una, ad quam admitti petent Judæi, *e* eſt ſocietas fidei. 1. *Reg. 2. f.* Vel eſt beatitudo, de qua dicitur. Feciſti nos Deo noſtro regnum & ſacerdotes.

Societas fidei. Beatitudo.

Sacramentum.

SACRAMENTUM, à ſacro dictum, quod juriſiurandi ſacratione interpoſita geritur, & interdum ponitur pro arcano & myſterio, quaſi ſacrum ſecretum, ut *Tov. 12. b.* Sacramentum regis abſcondere honorificum eſt, *Sap. 2. d.* Neſcierunt ſacramenta Dei, *Eph. 1. b* Notum faceret nobis ſacramentum voluntatis ſuæ, *Dan. 2. c.* Ut quærerent miſericordiam a facie Dei cœli ſuper ſacramento iſto. *Ap. 17. d.* Ego dicam tibi ſacramentum mulieris & beſtiæ.

Sacrarium.

SACRARIUM, eſt locus ſacer in templo, in quo ſacra reponuntur: de quo *1. Cor. 9. b.* Qui in ſacrario operantur, de ſacrario vivunt.

Anima.

f Phi. 1. alleg

Sacrarium, in quo non eſt plantandus lucus, eſt *f* anima, in qua reponuntur ſacræ virtutes, & ipſe Deus requieſcit.

Sacrificare, Immolare, Libare, Delibatio, Sacrificium, Hoſtia, Holocauſtum, Libamen, Victima.

g Hie ſ. Ioe 1.

SACRIFICARE, *g* generale nomen eſt, ut ſit idem quod ſacrum facere, & ſacrificium res divina. Immolare autem, eſt quaſi mola, id eſt, farre molito, & ſale hoſtiam fuſam ſacrificare. Libare autem, eſt leviter deguſtare, & quaſi ſummis labiis attingere, quod quia fiebat in ſacrificiis, ſumitur pro ſacrificare. Porrò hoſtia erat animal, quod immolabatur & mactabatur, quæ etiam victima dicitur. Holocauſtum autem erat hoſtia, quæ tota igne comburebatur, & abſumebatur. Libamen verò & libamentum eſt, quicquid in ſacris libatur, & peculiariter quæ adjungebantur hoſtiæ: ut ſimila, oleum, thus, &c. Oblatio etiam ſimilæ, & olei, quæ additur holocauſto, dicitur ſacrificium, *Eze. 46. b.* Sacrificium quoq; dicitur fieri de ſimila, libatio vero de vino, & generaliter de liquidis, *Joel. 3. b.*

h Orig. ſ. Le. hom 15 & ſ Gen ho. 8 Aug ſ pſ. 19 Chry in pſ 75. i Or ſ. Ro 11 k Gr ſ 1 Re 1 Au ſ pſ 140. l Bed ſ Pro. 9 m Glo in. ſup. Lev 2 n Hil ſ pſ 53. o Aug q in Num 13 p Bed ſ Ex. 1 Orig ſ Num hom 24 Ori ſ Le. h. 8

Sacrificium ſalutare, quod & hoſtia pacifica dicitur, ſignificare ſolet imprimis Chriſtum, & euchariſtiam *h*, *Lev. 1. 3. 7. 9.* Ipſe eſt hoſtia, quam Deus præparavit, *Soph. 1. b. Exod. 10. f. 18. b. 34. c.* Et hoſtia expiationis, *Exod. 29. c.* Et hoſtia quæ eſt ſancta ſanctorum, *Lev. 14. b.* Ipſe etiam Chriſtus vel ejus caro, eſt holocauſtum tam de ariete, quam de anno agno anniculo, *Gen. 22. a. Lev. 9. b. 16. a. Pſal. 19.* Ipſe eſt *i* delibatio ſancta, *Rom. 11. b.* Et ſacrificium veſpertinum, quia ad veſperam paſſus eſt, *pſ. 140.* Ad immolandum autem aſcendens Elcana, *k* deſignat Chriſtum, qui obtulit ſemetipſum pro nobis. 1. *Reg. 1. a.* Et immolatio ejus eſt ipſa paſſio, quum tanquam ovis ad occiſionem ductus eſt, *Iſa. 53. c.* Immolavit quoque victimas ſapientia, quando *l* Chriſtus ſuis paſſionibus eccleſiam conſecravit vel vitam prædicantium mactari in perſecutione permiſit. *Prov. 9. a.* Sacrificium autem coctum in clibano eſt Chriſtus in utero Virginis formatus. Deſignare etiam poteſt doctrinam, quæ ex charitate procedit, *Levit. 2. b.* Et ſacrificium de craticula, *m* mortem Chriſti deſignat, & etiam patientiam in multiplici paſſione, *Le. 2. c.* Sacrificium quoque voluntarium, fuit *n* paſſio Chriſti *pſalm. 53.* Immolatio etiam vaccæ extra caſtra, *o* deſignabat Chriſtum extra portam Hieruſalem paſſurum, & immolabatur coram omnibus, ex quorum genere fuerunt, qui ipſum publicè immolaturi erant. *Num. 19. a.* Decima autem die agnus tollebatur & non immolabatur uſque ad quartam decimam diem. *Exo. 12. c,* quia *p* per legem quidem Chriſti paſſio præfigurabatur, & tamen per Evangelii quadrigam narratur paſſus. Denarius enim numerus ad legem pertinet, propter decem verba legis. Quaternus verò ad novum teſtamentum, propter Evangelia. Hoſtiæ multiplicantur juxta multitudinem peccatorum, Et ſancti diverſi, diverſæ ſunt hoſtiæ. Sed in his omnibus unus eſt agnus, qui totius mundi potuit auferre peccata, Et ideò ceſſaverunt cæteræ hoſtiæ, quia talis hæc fuit hoſtia, ut una ſola ſufficeret pro totius mundi ſalute. Cæteri enim precibus peccata, hic ſolus poteſtate dimiſit. Immolare paſſerem in vaſe fictili, deſignat paſſionem Chriſti, vel fidem paſſionis eius, *Lev. 14. a.*

Chriſtus. Euchariſtia. Caro Chriſti. Chriſtus in utero Virginis. Doctrina ex charitate Mors Chriſti. Patientia. Fides paſſionis. Præſentatio humanitatis Chriſti in cœlo. Prædicatio. Contemplatio æterniſtatis

q Gr. ſ 1. Re. 1 r Baſil ho. in prin. prol Gre. 17 in 14 Iſy. ſ Lev 23 Hie ſ. Hoſ. 9

Hoſtia ſolennis Elcana, 1. *Reg. 1. c.* deſignavit *q* præſentationem humanitatis Chriſti in cœlo & etiam ineffabilem amorem eruditionis. Immolat etiam hoſtiam ſolemnem, qui per eloquia prædicationis, auditorum corda in amorem conditoris accendit, & qui ſublimia æternitatis gaudia contemplatur.

Victimæ, quas mactavit ſapientia, *Prov. 9. a* ſunt *r* ſolidus doctrinæ cibus, vel ipſe Chriſtus. Et liba vini, deſignant oblationem ſanguinis Chriſti, & virtutem gratiæ ſpiritualis, & poculum doctrinæ vel paſſionis & martyrii, & fervorem dilectionis, & perfectionem quam infert Spiritus ſanctus, *Exod. 29. g. Levit 6. c. 23. e.* Non libant autem Domino vinum hæretici, quia eorum nec doctrina nec opera

Solidus doctrinæ cibus. Oblatio ſanguinis Chriſti Martyrium. Fervor dilectionis.

opera placent Domino, *Hoſe.9.a.* Holocauſtum quoque dicitur *a* ipſum martyrium. quo totus homo offertur Deo, *pſalm.* 65. Et immolare arietem alterum, eſt offerre Deo martyres, & peculiariter Petrum, *Exod.29.c.*

Sacrificium Domini, eſt *b* confeſsio humanitatis, & divinitatis Chriſti, *1.Reg.2.d.* Et immolate victimas. eſt offerre Deo veræ fidei confeſsionem, *Exod.24.b.* Sacrificium autem ſacerdotum crematur totum, quando totam fidem paſsionis & incarnationis Chriſti offerimus, nec quicquam prætermittimus, *Lev.6.c.* Holocauſta quoque medullata ſignificant fidem, vel interiora cum charitate, vel corpus Chriſti, vel corpus & animam, *pſal.65.*

Holocauſtum, quod obtulit Jephthe, offerens filiam ſuam virginem, aſt *c* Eccleſia, quam offert Chriſtus Patri ſine macula & ruga, *Jud.11.g.*

Sacrificium, eſt *d* homo, Dei nomini conſecratus. & Deo devotus, quatenus mundo moritur, ut Deo vivat. Ipſum quoque corpus quum per temperantiam caſtigatur, & multò magis anima, quum ſe refert ad Deum, ut igne ejus amoris accenſa, formam concupiſcentiæ ſæcularis amittat. *Exod.29.40.Lev.6.d.9.10.c.14.pſal.4.50. Rom.12.a.* Et mali fiunt victimæ, quando convertuntur. *Jer.11.a.Marc.9.d.* Hoſtia autem offertur ſine macula, quando non una ſola virtus offertur, ut virginitas ſine humilitate, ſed omnes ſimul. Hoſtia quoque pro peccato, eſt homo in baptiſmo, & pœnitentia. *Lev.4.7. Job 42.b.* Sacrificium autem pro peccato dividebatur in duas partes, una comburebatur, altera cedebat in uſum ſacerdotum, ad ſignificandum expiationem peccatorum fieri miniſterio ſacerdotum, niſi quando offerebatur ſacrificium pro peccato totius populi.

Sacrificia Domini ſempiterna *e* duplicem ſenſum ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt, ſed principalius ſacrificium ſempiternum eſt lex ſpiritualis, *Lev.6.c.* Hoſtia quoque dici poteſt litera legis, cui detrahitur pellis, hoc eſt velamen literæ, *Lev.1 b.*

Sacrificium de ſimila, eſt *f* inferior cognitio, *Lev.2.a.b.6.c.7.14.b.* Vel quum ſimila ſit delicatiſſima farina, poterit deſignare ipſam ſapientiam, & ſacrificium de ſimila erit oblatio ſapientiæ, quæ eſt præcipua inter dona Spiritus ſancti. Sacrificium perpetuum, quod die ac nocte crematur, offerunt ſacerdotes, ut à perfecta ſapientia incipiens, in eadem finiatur, & tota vita componatur ad perfectionem, *Lev.6. b.*

Sacrificium populi in excelſo, & hoſtia, quam benedicebat, *1.Reg.9.b.* eſt *g* devotio electæ plebis, ad audienda excelſa verba Dei. Sed antequam benedicatur à Samuele, & audiat verbum Dei, eſt quidem munda, ſed poſt benedictionem, eſt etiam mundans, quia augetur charitas, quæ operit multitudinem peccatorum, *Jacob.5.d.* Hoſtia quoque gratiarum, eſt oratio. *Lev.7.b.*

Hoſtiæ pacificæ, ſunt *h* victimæ labiorum confitentium nomini Dei, ut ad ipſum pacem habeamus, *Gen.28.d.* Holocauſta etiam erunt laudes, quæ offerentur in patria, ſine alicujus defectus admiſtione. *Pſ.50.* In hac autem vita eſt ſacrificium laudis honorificans Deum. *Pſ.49.* Ad hæc etiam referri poteſt holocauſtum adipis. *Lev.3.4 5.8.9.* Hoſtia quoque vociferationis *i* eſt ſacrificium laudis. *Pſ.26.* Sacrificat autem voluntariè Deo, qui eum laudat, non propter aliquod creatum, ſed ſolùm quia bonus eſt *Pſ.53.* Sacrificium quoque juſtitiæ. eſt hoſtia laudis, quia redditur Deo quod ſuum eſt. *Pſal.4.1 Re.2.d.*

Sacrificium ſunt etiam *k* opera miſericordiæ, & ſacrificium veſpertinum quod fit per elevationem manuum, ſunt opera miſericordiæ cum oratione, & etiam, quæ ſunt proxima jam morte. *Pſal.49.140.* Et ſacrificium juſtitiæ, eſt quale obtulit Abel, quum quis exercet opera juſtitiæ. Sacrificium etiam juſtitiæ, eſt ſacrificium paſsionis Chriſti, *Pſal.4.50.*115. Offeruntur quoque ſacrificia in juſtitia, hoc eſt, per opera juſtitiæ. *Malac.3.a. Iſai.19.d. Joan.2.d.* Holocauſtum etiam eſt opus omninò perfectum, ideo in holocauſto offerebatur maſculus & non fœmina, *Exod.20.d.Lev.1.c.* Hoſtia etiam pro gratiarum actione, eſt evangelica converſatio, quæ comedi debet eodem die, quia nunc eſt implenda, & non eſt expectandum futurum ſeculum, *Lev.22.d.* Libamina quoque ex liquidis, ſunt vota bonorum operum. *Gen.35.b Exod.25.c 37. Lev.14 d.* ſunt etiam victimæ eorum, qui ſe à communi publico nequaquam ſeparant, ſed ſingulari virtute agunt, ut virtutes aliorum diſtrictius tranſcendant, *1.Reg.15.e.*

Holocauſta propriè erunt *l* in fælicitate, quando nil reſtabit offerendum, quod non offeratur, *Exod.20.d.Lev.1.c.*

Sacrificium de ovibus, quod obtulit Abel, innocentiam cum fide novi teſtamenti Deo gratam ſignificat. Sacrificium verò Cain de fructibus terræ, terrena opera veteris teſtamenti, quæ non erant accepta Deo, *Gen.4.a.*

Victimæ pacificæ *m* obedientiam Deo gratam ſignificare poſſunt, *Ex.24.b.Lev.4.g.7.b.1.Reg.10.b.*

Victima holocauſti, quam ſibi providet Deus, dici poſſunt *n* actus potentiarum ordinati à Deo. *Gen.22.b.*

Holocauſtum de volucribus & pecoribus mundis, *o* puritatem vitæ, & contemplationem cœleſtium ſignificare poteſt. *Gen.8.d. Exod.10.f.35.38 a. Lev.1.c.6.c.14.b.15.c.* Holocauſtum autem eſt omnimoda ſeculi renunciatio, & voluptatum pleniſſima abnegatio: totum ſe enim quis Deo per intelligibilem ignem ſpiritus offert, non jam terrenus, ſed ſpiritualis, & quodammodò cœleſtis effectus. In holocauſtum etiam offertur corpus proprium, quum per pœnitentiam caſtigatur. *Exod 24.b.* In holocauſtum quoque offeruntur interiora. Holocauſta enim ſunt eorum, qui ſe omninò ſubtrahere volunt à publico operis, ut Deo ſe totos per amorem inflammatos offerant in ſecreto contemplationis, *1.Reg.15. Jer.17 d. Mich.6.b.pſal.49.* Holocauſtum etiam offert, *p* qui cœlibem agit vitam. *Num.28.a.* Holocauſtum autem juge, ſunt orationes continuæ cum vita immaculata, & non interruptæ per peccatum. Et holocauſta Salomonis ſunt orationes in Eccleſia. *3.Reg.10.a.* Et holocauſta medullata. *q* ſunt orationes cordis & oris, *pſal.65.* Oblatio autem munda ſacrificatur Deo in omni loco in eccleſia, *r* hoc eſt, orationes & Euchariſtia, *Mala.1.c. Ezech.40.e.* Holocauſtum quoque offerre, eſt totam mentem igne compunctionis incendere, ut in ara amoris cor ardeat. & quaſi delicta propriæ ſobolis, inquinamenta cogitationis exurat. Offert etiam holocauſta per ſingulos filios, ut Job, qui *ſ* pro unaquaque virtute, ut pura eſſe debeat, preces Domino fundit. *Job 1.a.* Fiebat autem holocauſtum de turture & columba, ob excellentiam volatus, & etiam offerebatur pro peccato, ob gemitum.

Hoſtia pacifica ſignificat *t* perfectos, & communia vota fidelium, & ſpiritualem converſationem. Hoc ſacrificium erat proficientium, & ex eo fiebant tres partes, una incendebatur, & altera erat ſacerdotum, tertia offerentium, quia ſalus eſt à Deo, dirigentibus miniſtris, cooperantibus hominibus,

Perfectio. Confeſſio fidei. Fides. Corpus Chriſti. Corpus & anima Eccleſia Homo conſecratus Deo. Corpus & anima. Lex cum ſenſu ſpirituali. Inferior cognitio. Sapientia. De voto fidelium. Oratio. Laudes Dei. Opera miſericordiæ. Opera juſtitiæ. Opera perfecta. Fælicitas. Innocentia cum fide. Opera terrena veteris teſtamenti. Obedientia. Actus potentiarum. Puritas vitæ Contemplatio cœleſtium. Perfecta ſeculi renunciatio. Pœnitentia. Vita cœlebs. Orationes cum vita immaculata. Euchariſtia. Perfecti Communia vota fidelium Spiritualis converſatio.

a Aug ſ pſ 65 Lyr ſ. Ex. 29 b Gr ſ 1 Re 2 Iſy ſ. Lev. 6 Hic & Aug. ſ pſal 65 Aug. q. in Iud. 49. c Aug. 10. civ. Dei 6 d Orig ſ Lev. ho. 4. & ſ. Rom 12. Hic ſ ler. 11. & ſ Marc. 9. Chry in pſ. 95 Am 3 offi. 14. Thom. 1.2. q. 102. art. 3. e Orig ſ. Le. ho. 4. Glo. int. ſ. Lev. 1. f Glo int. ſ. Lev. 2. Iſy ſ. Lev. 6 g Gr ſ. 1. Re. 9 h Ruper 7. ſ. Gen. 25. Chry in pſ. 95 Aug ſ pſ 49. i Hie ſ pſ. 26 Aug ſ. pſ. 26 53. Gr. ſ. 1. Re. 2. k Au. 10. civ. Dei 6. & ſ. Pſal 49. Ori ſ. 1 Reg. ho. 1. Aru & Hil. ſ. Pſal. 140. Chry in pſ 95 Amb. apol. David. 17. Baſi ſ pſ. 115. Hie ſ Iona 2 Ori ſ Lev. ho. 9. Hil ſ. pſ 65 Iſy ſ. Lev. 22 Glo int. ſ Exod 25. Gre ſ 1. Reg. 14. 15 l Chry. pſ. 95 m Gr ſ 1 Re. 10 n Philo de profugis. o Iſy ſ. Lev. 8 Orig ſ Lev. ho 5. Gre ſ 1. Reg. 15. & ſ Exech. ho. 20. Hie. ſ. Ier 17 & ſ Mich 6 Aug ſ p. 49 p Ori ſ. Num. ho 23 & ſ. Cant ho 8. q Aug ſ pſ. 65 r Hie ſ Mal 1 & ſ. Ezech. 40. Chry. in Pſa. 95 ſ Gre 1 mo 35 t Orig. ſ Lev. ho 2. Iſy ſ Lev. 1 1 hom. 1. 2. q. 102 art 3 Ruper ſ Lev. 12.

 qui

qui ſalvantur. Hujus hoſtiæ pectuſculum & armus dexter erant ſacerdotis, ut deſignaretur ad ipſum pertinere ſapientiam & fortitudinem. *Lev. 2. 3. 7. 9.*

Prædicatio ex charitate.

Holocauſtum de vaccis offert doctor, *a* quum nihil de ſcripturis intelligit, quod non amoris flamma comburat. Eodem referuntur holocauſta Bethſamitarum. 1. *Reg. 6. d.* Sacrificium etiam eſt ipſa prædicatio. Immolatio autem Jacob, cum Laban, *Gen. 31. d.* Deſignavit communicationem doctrinæ & ſacramentorum Gentilibus factam, unde victimæ dici poſſunt ipſa ſacramenta, *Gen. 43. d. 46. a.*

a *Gr. ſ. 1. Re 6 Chry. in. pſ. 95. Gloſ. int. ſ. Gen. 31* — *Communicare doctrinam & ſacramenta Gentilibus.*

Immolare primogenita, *b* eſt offerre Deo primordia bonorum operum, *Exod. 13. c.*

b *Glo. int. ſ. Exod. 13.* — *Offerre Deo prima ipſa operam.*

Holocauſtum de armento offerre, eſt conjugatorum, ut Job, qui ſub jugo conjugii, domui ſuæ bene præſuit, & filios ſuos in omni pietate ſubditos erudivit, holocauſta per ſingulos offerens, & Deo gratias agens totum bonum illi tribuendo. *Lev. 1. a.* Victimæ quoque quæ non penitus comburebantur, *c* pertinent ad conjugatos, *Iſa. 36. c*

c *Hie. ſ. Iſ. 56.* — *Oblatio conjugatorum.*

Victima Domini in Boſra, deſignat *d* judicium vindictæ Dei in terra faciendum. *Iſa. 34. b.* Immolavit quoque Deus victimam avibus & beſtiis: quando tradidit hæreticos & Judæos dœmonibus. Et eiſdem immolavit victimam de Gog, *Ezec. 39. e.*

d *Hie. ſ. Iſ. 34 & ſ. Ezec. 39* — *Iud. cum Dei.*

Sacrificium pro delicto, *e* eſt ſacerdotis, quia convertit peccatorem. *Lev 7. a. Ezec. 44. g.*

e *Orig. ſ. Lev. ho 5.*

Sacrificia mortuorum, ſunt *f* munera Simoniaca malorum, & etiam hoſtia pacifica & holocauſtum, quod offertur idolo, quæ ſunt, quum quis pactum habet cum dœmonibus. *Exod. 32. b. 4. Reg. 10. d. pſal. 105. Eccl. 35. b. 2. Mach. 4. c.* Victimæ quoque meretricis, ſunt *g* hæreticorum opera, quibus arbitrantur ſe obſequium præſtare Deo, etiam perſequendo fideles, *Prov. 7. c.* Ad hæc pertinet holocauſtum de rapina, quod odit Deus, *Iſa. 61. c.* Et ſacrificium & holocauſtum, quod non vult Dominus, *h* ſunt eleemoſynæ & alia opera cum errore fidei, *Hoſe. 6. c.*

f *Arn. ſ. pſ. 105* g *Bed. ſ. pro. 7* h *Hie. ſ. Hoſ. 6* — *Munera ſimoniaca. Idololatria. Pactum cum dæmonibus. Opera hæreticorum.*

Quum dicit Deus, ſe non præcepiſſe ſacrificiorum & holocauſtorum legis veteris oblationem, oſtendit *i* ſe potius eam permiſiſſe: ne videlicet offerentur idolis. Item quia intentionem legiſlatoris, hi, qui acceperunt, tranſgreſſi ſunt. Cum enim ſubtilis eſſet, & valde ſublimis lex, & propterea abſconſa eſſet in ſuperficie literæ, quatenus perſcrutantes eam diſcerent, oportebat prius, ut ſuos ſenſus emendarent: quod ſi non agerent, non poterant ad veros ſenſus pervenire, ſed ipſi fingebant ſenſus & traditiones, quas Deus non præceperat, *Iſai. 1. c. Jer. 7. c. Hoſ. 5. f. pſal. 49.*

i *Hie. ſ. Iere 7 Iſy. ſ. Lev. 1.*

Libans David aquam Domino, quam prius concupiverat, 2. *Reg. 23. c.* Typus eſt *k* rationis præcedentem concupiſcentiam frænantis. Vel ſignificavit ſe ſitire ſanguinem Chriſti, quam ſitim nulla temporalis conſolatio ſedare valebat.

k *Amb. 1 de Jacob 1 & apol. David 7.* — *Frenatio concupiſcentia. Sitis ſanguinis Chriſti.*

Sacrificare petebat Moyſes in deſerto, & non in Ægypto, *l* quia in tenebris ſecularibus, & negotioſum obſcuritate, non poteſt ſerviri Domino, ſed in ocioſa mente, & longè ſecedente à mundanis moribus. Sacrificant autem in Ægypto, quia ſola fide ſerviunt Deo, ſacrificant in deſerto, qui fidei addunt puritatem vitæ. *Exod. 5. a.* Immolare autem ſuper montem, eſt *m* in ſublimitate vitæ & perfectionis offerre. *Exod. 3. b.* Immolare quoque abominationes Ægyptiorum, eſt virtutes operari, & ſimplicitatem offerre, quam reprobi abominantur, vel mactare concupiſcentias & vitia, quæ Ægyptii colunt. *Exod. 7. c. 8. f.* Immolare quoque vitulum, *n* eſt mortificare carnem, idque coram Domino, non ad inferiorem gloriam, ſed ad ſuperna intendendo, *Lev. 1. 4. 8. 16.*

l *Ori. ſ. Exod. ho. 5. Cyri. de ador. in Spiritu ſancto.* m *Glo. int. ſ. Exod. 3. Amb. epiſ. 4. Greg. mo. 27* n *Ori. ſ. Lev. ho. 1.* — *Servire Deo pura mente. Simplicitatem offerre. Mactare concupiſcentias.*

Immolant Domino greges & armenta Amalec, *o* quando lubrici & incontinentes ad confeſſionem veniunt, & quod nequiter egerunt, pœnitendo delere ſatagunt. Primitias autem cæſorum reſervant ad immolandum, qui peccata deſerunt, nec plangunt, 1. *Reg. 15. e.* Sic victimas offerre eſt carnis concupiſcentias domare, *Exod. 8. f. 30. a.* Quaſi autem viva, ſed bruta caro mactatur, *p* quando quilibet irrationabilis appetitus, vel affectus in nobis, carnis contritione mortificatur, *Dan. 3. g.* Immolat etiam paſſerem in vaſe fictili, qui carnem ſuam mortificat. *Lev. 14. a.*

Iſy. ſ. Lev 1. o *Gr. ſ. 1. Re. 15.* p *Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuc 37.* — *Pœnitentia. Mortificatio carnis.*

Immolare agnum ad latus altaris, *r* eſt à malo ceſſare, vel paſſionis Chriſti memoriam pro gentibus offerre. *Lev. 1. c.* Immolare autem hoſtiam pacificam in introitu tabernaculi, erat imperfectorum, & à malo ceſſare incipientium. *Lev. 3. a.*

q *Orig. ſ. Lev. ho 8.* r *Glo. ord. ſ. Lev. 1. 3*

Immolatur hoſtia pro peccato, ubi offertur holocauſtum, *ſ* ut noverit homo ſe ſanctificatum eſſe per peccati remiſſionem. *Lev. 4. e. 6. d. 14. b.*

ſ *Ori. ſ. Lev. ho. 5.*

Immolant vitulum Anna & Elcana, quia *t* quod prædicatos docet, Chriſtus infundit in corde benè proficientis. 1. *Regum 1. d.* Tunc quoque immolat prædicator, quando electa corda per amorem ſuſcipiunt hoc, quod in verbo & exemplo doctoris radiat de imitatione Redemptoris. 1. *Regum 16. a.*

t *Gre. ſ. Reg. 1. 16.* — *Imitatio Chriſti.*

Immolare hircum pro peccato principis. *Lev. 4. e.* eſt *u* per emendationem tollere infamiam, quia hircus ductor eſt gregis.

u *Lyr. ſ. Le. 4*

Immolare victimas, eſt *x* internæ jucunditatis bonum Deo offerre, & obſequium obedientiæ, quo dœmones ſuperantur, præſtare. 1. *Reg. 6. c. 10. b*

x *Gr. ſ. 1 Re 6* — *Emendatio infamia. Obedientia.*

Non immolandus eodem die fœtus cum matre, *Lev. 22. d.* deſignat *y* non debere ſervare ſimul legem evangelicam, cum lege veteri, ſed utramque ſuo tempore. Idem quod Chriſtus non eodem die erat occidendus, quo immolabatus agnus, ſed poſtero.

y *Iſy. ſ. Le. 22*

Immolantes Philiſthim hoſtias magnificas Dagon capto Samſone, *Judi. 16. f.* deſignant *z* Judæos, qui poſt mortem Chriſti jam non Deo, ſed dœmoniis immolabant.

z *Ru. ſ. Iud. 15* — *Iudæi immolantes dæmonibus.*

Libant ſuper menſam Fortunæ, *aa* qui divinam providentiam tollunt, *Iſa. 65. b.*

aa *Hie. ſ. Iſ. 65* — *Tollentes divinam providentiam.*

Libant diis fruſtra, qui colunt errores. *Iſai. 11. c. 18. c.* Et immolant fruſtra bobus in Galgala *bb* hæretici, qui in errorum voluptatibus inſtar boum pro terrenis laborant. *Hoſe 12. d. Exod. 22. c. 32. b. 34. b.* Et ſacrificant homines vitulis, qui ipſos in errorem inducunt, *Hoſe. 13. a.* Et ſacrificant filios & filias ſculptilibus Chanaan, *cc* qui tradunt ſimplices irriſoribus legis Dei. *Pſalm. 105.* Et ſacrificant idolis libamina, *dd* qui diabolo & erroribus diſcipulos dedicant. *Iſai. 57. b. Ezech. 14. c.* Sacrificant autem ſuper lateris hæretici, qui errores ſuos dialectica nituntur arte firmare. *Iſai. 65. a.* Et ſacrificant ſuper montes, aut capita montium, quando ſuperbè colunt ſuos errores. *Iſaiæ 65. b. Hoſe. 4. c.* Et etiam in agro. *Jerem. 17. a. Hoſe. 11. a.* Item in hortis, quando erroribus ſuis addunt voluptates, quaſi Deo gratas *Iſai. 65. a.* Victimas quoque declinant hæretici in profundum, qui deceptos à ſe dæmonibus tradunt. *Hoſ. 5. a.* Item qui opera pœnitentiæ, & laborioſa faciunt ob aliquem terrenum finẽ. Immolat quoque filios Hieruſalem, qui *ee* fideles in errorem inducit,

bb *Hie. ſ. Hoſ. 12.* cc *Arn. ſ. pſ. 106* dd *Hie. ſ. Ez. 16 & ſ. Iſ. 65 & ſ. Hoſ. 5* ee *Ori. ſ. Eze. ho. 7.* — *Cultus errorum.*

Iſaiæ

Iſai. 57. *b* *Ezech.* 16. *s.* Et immolant filios & filias dœmoniis, qui ſenſus & cogitationes illis offerunt. *Pſal.* 105.

Colere libidinem. Sacrificant cum effœminatis, *a* qui colunt libidinem, & qui errorum magiſtros ſequuntur, *Hoſe.* 4. *d.* — a *Hie. ſ. Hoſ.* 4

Sacrificat diabolus, aut hæreticus reti ſuo, *b* quum fraudes & ſermonem ſuum quaſi Deum adorant, *Haba.* 1. *d.* Idem qui aurum & argentum colunt, tanquam per illa imperantes. — b *Ru. ſ. Hab.* 1

Hoſtia impura. Immolare ſanguinem ſuper fermento, *Exod.* 23. *c.* 24. *c.* eſt *c* offerre hoſtiam impuram, nec Deo placentem, ideo prohibetur. — c *Gloſ. int. ſ. Exod.* 23.

Hoſtia gratiarum eſt ſecularis ſcientia, *Lev.* 7. *b.*

Immolare cæcum & claudum, vide Cæcus & Claudus.

Sacrilegium, Sacrilegus.

Sacrilegium, eſt ſacrorum furtum, aut ſacrorum violatio. Et ſacrilegus, qui ſacra, aut de loco ſacro legit, hoc eſt furatur, aut violat.

Iudæi perſequens & negans Chriſtum. Sacrilegium committit Judæus, *d* quando templum corporis Chriſti, violavit, aut ipſum Chriſtum negavit. *Rom.* 2. *d.* — d *Ori. ſ. Ro.* 2. *Amb. ſ. Ro.* 2.

Sacrilegium etiam committit, qui occultat verbum Dei, quando publicandum eſt. Et etiam hæretici, qui precioſas ſcripturarum margaritas furantur, & illis ad perverſos ſenſus abutuntur.

Sadducæus.

Sadducæus, id eſt, juſtus, aut juſtificatus: erat ſecta inter Judæos eorum, qui reſurrectionem negabant, & tamen ſibi juſtitiam arrogabant. *Matt.* 22. *c.* *Marc.* 12. *e.* *Luc.* 20. *e.* *Actor.* 5. *c.* 23. *b.* — e *Ori. ſ. Mat. ca.* 16.

Iudæi. Typum gerunt Sadducæi, *e* populi Judaici, qui negant reſurrectionem Chriſti, & juſtitiam legis ſibi arrogant, *Mat.* 16. *a.*

Sadoc.

Sadoc, id eſt, juſtus, aut juſtificans, ſive juſtificatus, pontifex filius Achitob, 2. *Reg. a.* 8. 1. *Para.* 6. *a.* Typus eſſe poteſt *f* Dei, vel ipſius Chriſti: de cujus ſemine ſunt ſacerdotes & Levitæ novi teſtamenti, *Ezec.* 30. *g.* 44. *f.* 48. *b.* — f *Ori. ſ. Ezec. ho.* 12

Deus. Chriſtus. Novum ſacerdotium. Sadoc ſacerdos ſuccedens cum David poſt extinctos Eli, & Saulem, deſignat *g* novum ſacerdotium cum novo imperio ſuccedens. — g *Ille profra-tre. Ambroſ.*

Sæculum, Sæcularis.

Sæculum, aut juxta aliquos, ſeculum ſine diphthongo, eſt *h* tempus, quod ſolent homines vivere: ut Tyrus non erit uſque ad ſeculum, hoc eſt, per ſeptuaginta annos, *Ezec.* 27. *g.* Seculum etiam tota vita. *Exod.* 21. *a.* Erit ei ſervus in ſeculum. Spatium temporis, *Pſal.* 17. David, & ſemini ejus uſque in ſeculum. Principium, *Gen.* 6. *a.* Potentes à ſeculo viri famoſi. — h *Hie. ſ. Ezec.* 27 i *Hil. ſ. pſ.* 118. *Au. ſ. pſ.* 9. 71

Duratio æterna. Vita præſens. Vita futura. Seculum interdum dicere poteſt durationem æternam, ſicut dicuntur ſecula æterna, *Iſai.* 26. *a.* Et ſeculi dies. *Mala.* 3. *b.* Seculum quoque dici poteſt, *i* vita præſens: ſeculum ſeculi, vita futura. *Pſal.* 9. 71. 118. 142. 144. — k *Hie. ſ. Iſa.* 9. l *Glo. ord. ſ. Iſa.* 51.

Tempus poſt adventum Chriſti, aut poſt judicium. Seculum futurum dicit *k* tempus & adventum Chriſti, aut etiam poſt judicium. *Iſa.* 9. *b.* — m *Ori. ſ. Mat. ho.* 14.

Tempus liberationis de Ægypto. Secula, quorum ſuos generationes, *Iſa.* 51. *d.* deſignare poſſunt *l* tempus, quo liberavit Deus populum de Ægypto. — *Glo. ord. ſ.* 2. *Tim.* 2.

Mundus. Negotia pecuniaria. Seculum interdum dicitur *m* mundus, qui conſummatur in perfectis, quibus eſt crucifixus; *Matt.* 24. *a.* Inde dicuntur ſeculares, qui rebus mundanis vacant. Et ſecularia negotia ſunt, quum animus occupatur cura colligendæ pecuniæ, ſine corporis labore, ut fit à negociatoribus. 2. *Tim.* 2. *a.* — n *Hie. Cypriano.*

Seculum pro *n* ignorantia, tranſtulerunt ſeptuaginta. *Pſal.* 89. Seculum noſtrum in illuminatione vultus tui. — o *Hil. ſ. pſ.* 119 *Ori. ſ. pſa.* 36. *ho.* 2. *Hie. ſ. Iſ.* 44. *& ſ. Zach.* 9. p *An. ſ. pſ.* 44 *Ber. ſ. Cant. ſerm.* 29.

Sævus, Sævire, vide Crudelis.
Sagena, vide Rete.
Saginatus, vide Adeps.

Sagitta, Sagittarius, Iaculum, Spiculum, Spiculator.

Sagitta, eſt jaculi genus quod arcu jacitur à ſagittario. Jaculum autem generalius eſt ad omnia, quæ jaciuntur. Porro ſpiculum eſt lancea brevis ſeu telum miſſile, à quo dicuntur ſpiculatores ſatellites ferentes ſpicula. Et aliquando carnifices. — *Ori. ſ. pſa.* 36. *ho.* 2. 3. q *Hil. ſ. pſ.* 126 *Arn. ſ. pſ.* 119

Chriſtus. Sagitta Dei interdum dicitur *o* Chriſtus à Patre miſſus, unde & ſagitta potentis dicitur, *Pſal.* 119. Et ipſe dicitur ſagitta electa. *Iſa.* 49. *a.* — *Aug. ſ. pſ.* 7. 17. 126 *Eus. q. in pſ.*

Charitas Chriſti. Sagittæ acutæ Chriſti, *p* vim charitatis ejus deſignant. *Pſalm.* 44. quibus ſagittis vulnerata erat ſponſa, quum diceret, *Cant.* 2. *a.* 4. *c.* Vulnerata charitate ego ſum. — r *Baſ. ſ. pſ.* 7 *Hil. ſ. pſ.* 119

Homines obedientes. Apoſtoli. Prædicatores. Evangeliſtæ. Sagittæ Dei, ſunt *q* homines ad omne præceptum implendum parati, pennis virtutum recta itinera tranſvolantes, quos Deus ponit ſicut ſagittam electam *Iſa.* 49. *a.* Et generaliter omnes boni, & obtemperantes Deo, ſunt ſagittæ in manu potentis. *Pſa.* 126. Peculiariter autem ſagittæ ſunt Apoſtoli, & prædicatores, & etiam evangeliſtæ, *Pſal.* 7. 17. 119. — *Hie. ſ. Hab.* 3. *& ſ. Iob* 6. *Gr.* 7 *m.* 2. ſ *Aug. ſ. pſ.* 37 *Ori. ſ. Num. ho.* 7 *& ſ.*

Caſtigatio Dei. Sagitta quoque Dei, eſt *r* animadverſio & punitio Dei, & caſtigatio ad emendationem, *Pſa.* 7. 37. 119. *Iſ.* 5. *g.* 49. *a.* *Ier.* 4. *g.* *Hab.* 3. *c.* Et ſagittæ Domini dicuntur ebibere ſpiritum, *Iob.* 6. *a.* quando indignatio & caſtigatio Dei electos, quos in peccatis inveniunt, dum vulnerant immutant, ut duritiam ſuam transfixa mens deſerat, atque ex ſalutifero vulnere ſanguis confeſſionis decurrat, 4. *Reg.* 13. *c.* — *pſ.* 26. *ho.* 2. t *Hil. ſ. pſa.* 126 1478

Verba Dei. Præcepta Dei. Verba juſti. Prædicatio. Oratio. Sagittæ præterea Dei ſunt *ſ* verba Dei animam penetrantia. *Pſa.* 17. 44. 37. 63. 76. *Num.* 24. *b.* *Iob.* 6. *d.* Et ſagittæ in manu potentis, dicuntur ipſa ſacra verba. *Pſalm.* 26. Sagittæ quoque acutæ Chriſti ſunt *t* præcepta Dei pervolantia. *Pſal.* 119. 143. Sagittæ rurſus ſunt verba juſti, qui penetrant cor peccatoris, ut convertatur ad pœnitentiam. Ipſa quoque prædicatio & enarratio, ſagittæ dici poſſunt. Hæc ſunt jaculum quaſi fulgur. *Zach.* 9. *d.* — *Baſ. ſ. pſ.* 17. *Ter. advers. Iudæos. Aug. ſ. pſ.* 26. 119. 143.

Sagittæ in luce ſplendentes, ſunt *a* virtutes in anima juſti fulgentes. *Haba.3.c.* Sic erant virtutes in Job. Sagittæ quoque acutæ, ſunt ſtimuli amoris. *Pſal.44.*

Sagittæ præterea, ſunt *b* pœnitentia & carnis afflictio. *Pſal.119.*

Sagittæ parvulorum dici poſſunt *c* ſancta deſideria de novo habita, vel defenſio fidei. *Pſa.63.* Sagittæ etiam parvulorum cùm ſint debiles, ſeu à debili manu prodeuntes, ſunt plagæ Judæorum in Chriſtum, quæ licet graves fuerint, tamen debiles fuerunt in eum, qui poſtea reſurrexit.

Sagitta Jonathæ, quæ non abiit retrorſum, *d* fidem Jonathæ, quam erga David ſervavit, deſignare poteſt. *2.Reg.1.d.*

Sagitta poteſt etiam aliquando timorem ſignificare, qui pungit mentem.

Sagitta mala, ſunt *e* verba peccatorum, vel quibus detrahit proximo, & ejus vulnerat famam, vel quibus incitat juſtum ad peccatum, eumque morti tradit ſpiritali. Item illa, quæ ſunt concupiſcentiarum, aut alterius nequitiæ organa, & hæreſes, & fallacia malorum, tentationes dœmonum. *Pſalm.10. 63. Jerem.6.f Thren.3.b. Ezech.39.a.* Sagitta quoque acuta dicitur, qui loquitur contra proximum falſum teſtimonium. *Prov.25.c.* Et ſagitta volans per diem. *Pſal.90.* eſt concupiſcentia manifeſta: vel tentatio levis in ſciente, vel cognoſcente. Vel ſunt verba hæreticorum, quibus promittunt lucem veritatis, & occidunt animam, & verba maledica, & convicia, & inanis gloria. Sagittæ quoque impiorum, ſunt conſilia & cogitationes peſſimæ, & peccata. *Pſal.10.* Et ſagitta vulnerans, eſt lingua hæreticorum, *Jere.9.* Et dentes eorum dicuntur ſagittæ. *pſal.56.* Demum ſagittæ, ſunt Antichriſtus & omnes mali.

Sagittæ dicuntur *f* mortalitas & miſeriæ hujus vitæ. *Pſal.37.*

Sagittæ famis mortiferæ, ſunt *g* ablatio verbi Dei. *Ezech.5.d.*

Sagittarius vir in bonum eſt, *h* qui per ſanctæ intentionis arcum, audientium cordibus verba rectæ exhortationis infigit. *Pſal. 41.*

Sagittarius Iſmael, deſignat *i* Judæos inſurgentes adverſus Chriſtianos, vel jugulantes hoſtias legis, *Gen.21.c.*

Sagittarii Cedar, ſunt *k* hæretici. *Iſa 21.d. Amos 2.d.* Hi ſagittant in obſcuro rectos corde, quando fraudulenter inducunt errores. *Pſal.10.*

a Gre.7. m.2. & 35. mor. 5 Hie. ſ. Hab. 3 & ad princip. b Baſi. ſ. pſ. 78 Aru. ſ. pſ. 119 c Aru. & Hil. ſ. pſ. 63. Ru. ſ. 2. Re. 1 d Ber. ſ. Can. ſerm. 28 e Ori. ſ. pſ. 36 ho. 3. 8 Aug. epi. 149 & ſ. pſ. 10. Hie. ſ. pſa. 10 Iſy. ſ. Lev. 16 Aru. & Hie. ſ. pſ. 90 Ber. ſe. 3. de S. And. & ſer. 6 ſ. qui habit. & ſ. Cant. 5. Orig. ſ. Cant. ho. 3. & ſ. pſ. 39 ho. 3. f Gre. ſ. pſ. 37 g Hie. ſ. Eze. 5 h Gr. 34 m. 5 i Bed. ſ. Ge. 21 k Glo. ord. ſ. Iſai. 21

Virtutes. Stimuli amoris. Pœnitentia. Deſideria ſancta. Defenſio fidei. Plaga Judæorum in Chriſtum. Fides Jonathæ. Timor. Detractio. Incitatio ad peccatum. Hæreſis. Fallacia malorum. Tentationes dœmonum. Falſus teſtis. Concupiſcentia manifeſta. Verba maledica. Inanis gloria. Conſilia & cogitationes peſſimæ. Mortalitas. Miſeria. Ablatio verbi Dei. Prædicator. Judæi. Hæretici.

Sagma, vide Lectus.

Sagum vide Cilicium.

Sain.

Sain, id eſt tentatio *l* civitas Ægypti, eadem, quæ Peluſium: ſignificat habitationem dœmonum, qui ſunt tentatores. *Ezec.30.d.*

l Hie. ſ. Ez. 30

Habitans dæmonum.

Sal, Salire, Salina, Salſugo, Inſulſum.

Sal, eſt ex mineralibus illud, quo utimur in condiendis cibis: quod ſervat carnes à corruptione. Aliquando ſumitur pro cibo condito. *1. Eſdr. 4.c.* Memores ſalis; quod in palatio comedimus. Et ſalire, eſt condire. Salſugo autem eſt in ſalinis tota liquida, & aqua maris ſalſior, & humor cum ſapore ſalis. Salinæ verò ſunt ubi ſal fieri, aut congelari ſolet.

Sal miſſum in aquam, poteſt *m* Chriſtum ſignificare, qui eſt Dei ſapientia, & miſſus eſt in tribulationes, quas reddit dulces. Vel dicitur ſal, quando aſſumpſit naturam humanam prius ſterilem, quam etiam dulcem reddidit, & fructiferam. *4. Reg. 2. d.* Ipſe autem non ſolum eſt ſal terræ, ſed etiam cœli, & dicitur ſal miſſum in fictile vas, quià ſapientia Dei miſſa eſt in carnem.

Sal etiam miſſum in aquam, ſunt *n* Apoſtoli, & prædicatores miſſi ad Gentes. Ut enim ſal eſt utilis aliis, ſic ſancti doctores. Inſatuatur autem ſal, quando per peccatum prædicatores pereunt à regno cœlorum. *4. Reg. 2. d. Matt. 5. b. Pſal. 59. In titulo.* Sal autem præſtat incorruptionem, & condit ſaporem, Sic Apoſtoli prædicando ad immortalitatem conferunt diſcipulos. Continet autem Sal in ſe aquæ & ignis elementum, & licet non poſſit ſuam mutare naturam, tamen qui comparantur illi, poſſunt mutare mores.

Sal in ſacrificiis ſignificare poteſt *o* doctrinam evangelicam additam legi, & dicitur ſal fœderis Domini. *Lev. 2. d. Ezech. 43. g.* Unde inſulſum, eſt ipſa litera legis, ſine ſale ſpiritualis intelligentiæ. *Job 6. a.* Et etiam verba carnalia, ad malum trahentia, quæ ſunt fabulationes. *Pſalm. 118.* Et quia ſal impedit corruptionem, poteſt diſcretionem ſapientiæ ſignificare, & ipſam ſapientiam, & etiam carnis mortificationem. *Marc. 9. g. Coloſ. 4. a.* Ut autem omnis cibus ad nutriendum aptus omni modo ſale conditur, ita & omnis ſermo utilis, ut profit animabus, neceſſarium habet ſapientiæ condimentum.

Sal interdum dicitur *p* gratia Dei, & qui gratiam habent, ſunt ſale ſaliti, quaſi gratioſi. *Ezec. 16. a.* Unda proverbio dicitur ſalſus gratioſus, & inſulſus, qui non habet gratiam. Hic ſal humorem peccati noxium deſiccat. Significare etiam poteſt gratiam ſermonis & converſationis, & quandoque amicitiam deſignat. *Marc. 9. c. Coloſ. 4. a.*

Sal, in quam converſa eſt uxor Loth facta ſtatua, deſignare poteſt *q* prudentiam, quæ defuit ei. *Gen. 19. f.* Poteſt etiam ſignificare hæreticorum doctrinam, quæ habet ſimilitudinem veri, & tamen eſt ſal inſatuatum, quale ſal eſt Sodomis, ubi eſt mare ſalis. *Ge. 14. a. Soph. 2. b.* Eſt etiam *r* condimentum peccatorum, ut ejus pœna conſpecta reſipiſcant, nec retrò convertamur; quemadmodum petram ſalis lingentibus animalibus, palatum ſapidum redditur & edendi aviditas reparatur.

Sal etiam, eſt *ſ* mordicans correctio, quæ amore proximi temperanda eſt. *Marc. 9. d.*

Sal, aliquando pro ſterilitate ſumitur. *Gen. 14. a.* Et ſalſuginis terra erat *t* Gentilitas, quæ nullam viriditatem boni intellectu proferens perverſa ſapiebat. *Job. 39. a.*

Sal cùm panibus propoſitionis, ſignificare poteſt *u* perpetuitatem. Salſedo autem maris hujus mundi ſapientiam deſignat.

Sal inſulſum eſt, *x* qui amat principatum, qui increpare non audet, nec confiteri, ne de ſynagoga ejiciatur, diligens magis gloriam hominum, quàm Dei. *Marc. 9. c.*

Salinarum vallis, *y* ſaporem humilitatis deſignat, nam humilitas ſine ſale fatua eſt. *Pſalm. 59. In titulo.*

m Hie. ſ. Eze. 22. Aug. contr. Fulgen. n Hie. ſ. Mat. 5. & epiſt. ign. vulta. Amb. ſer. 37. An. 1. ſe dom. in monte. Hil. ſ. Matt. cap. 4. Chry. ſ. Ioan. hom. 51. Ru. 4. ſ. Mat. o Hie. ſ. Eze. 43. & ſ. Mar. 9. Tho. 1. 2. q. 102. ar. 3. Gr. 7 m. 4 & 6. regis ep. 39 Iſy. ſ. Lev. 2 q Ori. ſ. Eze. ho. 2. Hie. ſ. Eze. 16 Baſi. reg. brev. 222 q Ori. ſ. Gen. hom. 2. a. Hie. ſ. Soph. Cyri. de ador. in Spiritu ſancto. r Rup. ſ. Ge. 22 ſ Hie. ſ. Mar. 9 t Gr. 30 m. 30. u Phi. de vict. Gen. Vo. Cãt. 2. 10. 7. c. 7 x Gre. ſ. Mar. y Au. ſ. pſ. 59.

Chriſtus. Apoſtoli. Prædicatores. Doctrina evangelica. Litera legis. Verba carnalia. Diſcretio. Sapientia. Gratia Dei. Gratia ſermonis. Amicitia. Prudentia. Doctrina hæreticorum. Condimentũ peccatorum. Correctio. Sterilitas. Gentilitas. Perpetuitas. Sapientia ſæculi. Ambitioſus. Humilitas.

Saliri

Sterilis mentis. Synagoga Judæorum & hæreticorum. Peregrinatio Sanctorum.

Saliri igne, eſt *a* tentationibus exerceri. *Marc.* 9. *g.*

Salinæ ſunt, *b* ubi terra eſt inutilis, & ſine fructu, & dasignant eos, qui ſunt ſine fructu operum. *Ezec.* 47. *c.* Salſugo etiam cùm ſit humor ſalſus, reddit terram, in qua eſt, ſterilem, hic humor aſt in ſynagogis Judæorum & hæreticorum, *Ier.* 17. *a. Pſal.* 106.

Salſugo accendere ſitim ſolat. Et quia *c* ſancti viri quàndiu in hujus vitæ tabernaculis degunt, ad ſupernam patriam deſiderii ſui quotidianis æſtibus accenduntur, in terra ſalſuginis habere tabernacula perhibentur. *Iob.* 39. *a.*

a Hie. ſ. Mar. 9. b Hie ſ. Eze. 47 & ſ Iere. 17. Aug. ſ. pſ. 106 c Gr. 30. m. 25.

Salathiel.

Pater Chriſti.

Salathiel, id aſt, lætitia Dai, *d* pater Zorobabel, qui typus eſt patris Chriſti : & deſignatur non poſſe nos venira ad Chriſtum, niſi petamus à Patre, ſicut ad Zorobabelis generationem ventum eſt per Salathielem. *Agge.* 1. *a.*

d Hie ſ. Agg. 1.

Salem.

Eccleſia

Salem, id eſt, *e* pax, civitas, quæ poſtea dicta eſt Hieruſalem, cujus rex fuit Melchiſedech, juxta communem Hebræorum opinionam. *Gen.* 14. *d.* Varùm juxta Hieronymum ea eſt juxta Scytopolim, quæ uſque hodie appellatur Salam, ubi oſtenditur palatium Melchiſedech. Ad hanc venit Jacob, in regiona Sichen. *Gen.* 33. *d.* Hæc aſt atiam Salim, juxta quam baptizabat Joannes. Potaſt eſſe typus eccleſiæ, cujus Rex eſt Chriſtus.

e Hie. epi. ad Evag.

Salire, Subſilire.

Chriſtus prædicatus à Prophetis & Apoſtolis. Incarnatio & alia opera Chriſti. Declarans Chriſtus myſteria. Contemptus mundi. Reſiliens à peccato. Diligenter & bene operans. Gentiles imitantes Apoſtolos. Reſurrectio juſtorum.

Salire, aſt ſaltu jactari, ſeu movari, quod etiam ſubſilire.

Salire diatur verbum Dei, in montibus, *f* quum delectat perfectos, vel eum Chriſtus prædicatur in Prophetis & Apoſtolis, vel quum per incarnationem omnes ordines angelorum deſcendendo tranſiliit, & à cœlo venit io Virginem, & à Virgine in præſepe, uſqua ad paſſionem & aſcenſionem, & inter homines mira operatus eſt, ad quæ nemo valet aſcendere. Vel ſalit in montibus, quum diverſa declarat ſcriptuarum myſteria, *Cant.* 2. *b.*

Salientes magnas foveas, 1. *Reg.* 10. *A.* ſunt *g* contemnentes honores, & cætera hujus mundi : Varum in Hebræo oon habetur, nec io emandatioribus libris. Apud Septuaginta verò legitur, ἀλλόμενος μεγάλα, id aſt, ſalientis grandia.

Salientes ſuper crura loogiora, *Luc.* 11 *c.* ſunt *h* reſilientes à peccato, & à ſordidis & terrenis actionibus.

Subſiliens David coram arca, 2. *Reg.* 6. *c.* deſignat *i* diligentiam operandi cum lætitia opera Domini, ſimul cum laudibus.

Saliens claudus ſicut cervus, *Iſ.* 35. *b.* deſignat *k* Gentiles, qui imitantur Apoſtolos & doctores.

Salient ſicut vituli liberati à vinculo, *Mala.* 4. *a.* quum *l* in judicio reſurgent in corpore glorioſo.

f Ori ſ. Can. ho. 2. 3. Am. de Iſaac 4. & ſ pſ. 116 ſerm. 6. Gre ſ Cant. 2. Bern ſ. Can. g Gr ſ. 1. Reg. 10 h Gl. ord. ſ. 2. Re 6 i Ori ſ Matt. ca. 14 Hie ſ. Iſa 35. k Hie ſ. Mat. 4 l Ori ſ. Iſ ho. 6

Saliva, Sputum, Expuere, Conſpuere.

Gratia Spiritus Sancti. Verbum Chriſti. Verbum Patris. Sapientia. Infirmitas carnis in Chriſto. Infantilia verba Chriſti. Sapor contemplationis. Verbum malum. Abrenunciãs errori. Repudiata Synagoga.

Saliva, dicitur ſputum, quod ferè ſalis ſaporem habet, vel dicitur à ſaliendo, quod in ore ſaliat & creſcat. Sputum autem dicitur ſaliva, quum ex ore emittitur. Expuere autem ſau ſpuere, eſt ſalivam emittere. Conſpuere verò eſt aliquem ſputo inſpergere.

Sputum Chriſti, quo linivit cœcum. *Joan.* 9. *a.* deſignare poteſt *m* gratiam Spiritus ſancti, & verba Chriſti, quibus illuminat mentem, Vel pertinet *n* ad ipſum verbum, quod mixtum eſt pulveri, quando Verbum caro factum eſt, de quo *Eccl.* 24. *a.* Ex ore altiſſimi prodii. Deſignat atiam ſapientiam, quæ tangit linguam ad rectè loquendum. *Matt.* 7. *d.*

Saliva defluens in barbam David. 1. *Reg.* 21. *d.* eſt *o* infirmitas carnis, quam dignatus eſt ſuſcipere filius Dei. Vel ſunt infantilia ejus verba, quæ ejus virtutem tegebant.

Saliva *p* in os ex capita labitur, ab ore verò ad ventrem ducitur, quum glutitur. Salivæ ergò nomine ſapor intimæ contemplationis accipitur, quæ ad os à capita defluit, quia de claritata conditoris adhuc in hac vita nos poſitos, vix gutta revelationis tangit. Ideo dicitur *Job.* 7. *d.* Nec dimittis me, ut glutiam ſalivam meam, unde & Redemptor noſter veniens, ſalivam luto miſcuit : & cœci nati oculos reparavit : quia ſuperna gratia carnalem cogitationem noſtram per admixtionem ſuæ contemplationis irradiat : & ab originali cœcitate hominem ad intellectum reformat. *Ioan.* 9. *a.*

Saliva ſeminiflui, ſignificare poteſt *q* verbum malum quod audientes inficit, *Lev.* 15. *b.*

Expuens mulier in faciem nolentis ſuſcitare ſemen fratris, *Deut.* 25. *c.* deſignat *r* abrenunciantem omni dogmati perverſo : vel eſt Eccleſia exprobrans ei, qui curam proximorum ſuſcipere renuit, quum poſſit.

Expuere in faciem Mariæ ſororis Moyſis. *Numer.* 12. *d.* deſignabat *ſ* Daum repudiaturum ſynagogam.

Conſpuentes in Chriſtum fuerunt *t* principes Judæorum, *Iſa.* 50. *c.* Expuunt etiam in faciem Jeſu, qui injuria afficiunt aliquam de Eccleſia : & qui non ſolùm in abſentia detrahunt, ſed etiam unumquemque juſtum in præſentia confundant, *Matt.* 26. *g. Job.* 30. *b.*

m Amb. epiſ. 5. 7 Cyr 5 ſ Ioan. 15. n Au. ſ. Io. tra. 44. & ho. 45 o Gre ſ Eze. ho 10. Hie ſ pſ. 33 Aug. ſ pſ 33. o Gr. 8 m. 24 p Iſy ſ. Lev 15 q Ori ſ. Mat. ho 22 Gr. 1 paſto. 5 r Ori ſ. Num. h. 7 ſ Rupe. 1. ſ. Num 15 Gr 20 m 18 t Hie. ſ Iſa. 5 Gr. 18 mo. 11.

Saliuncula.

Exiſtentes in peccato. Terrena cogitatio.

SALIUNCULA, quam Græci σαλιούκ vocant, eſt arbor ſentioſa, ut rubus, & deſignat exiſtentes in peccato. *Iſ.* 55. *d.* Val ſignificat terrenas cogitationes, pro quibus in cordibus Sanctorum aſcendit abies.

Salix.

Juſti. Credentes ex Gentibus. Lex & myſteria. Caſtitas.

Salix arbor ſamper virens, cujus ſeminis haria ajunt eſſe naturam, *u* ut qui illud in poculo hauſerit, liberis careat, unde Sancti, qui propter peccata in confuſione hujus mundi aſſe coeperunt, in ſalicibus Babyloniorum fluminum ſuſpenderunt organa ſua. *Pſal.* 136. *Iſa.* 15. *d.*

Salix ſemper virens ſignificare poteſt *x* juſtos, & credentes ax Gentibus, aut è diverſo ex Judæis. *Iſaia* 44. *a.* Et ut ſalix abſciſſa & arida reviviſcit, ita qui à vita veteri in novum hominem tranſmutantur, *Pſal.* 136.

u Hie ſ. Iſ 15. x Hie ſ Iſ. 44 Hil. ſ pſ 136 Gre. 13 m. 6.

a Ori ſ. Exod. ho. 5.

Salix præterea a legem & myſteria ſignificare poteſt, *Lev.23.g. Iſa. 44.a.*

b Ori ſ. Exod. ho. 9. Hie.ſ. Zac.14 Iſy ſ Lev.23

Salix etiam virture & nomine virgultum eſt caſtitatis. Ajunt medici, & hi, qui de arborum & herbarum ſcripſere naturis, quod ſi florem ſalicis mixtum aqua biberit, omnis in eo frigeſcat calor, & libidinis vena ſiccetur, ultraque filios generare non poſsit. Et ipſum ligni nomen, quod Græcè dicitur ἄγνος indicat caſtitatem. *Lev. 23.g.*

c Iſy ſ. Le.23 d Georg. Ven. Cant.1.to 7 cap. 27.

Salices etiam deſignant c orationem & lachrymas, in quibus ſuſpenduntur organa, quia ut vacemus orationi, ceſſandum eſt à carnali concubitu & actione, *Pſal. 136. Iſa. 15. d.* — *Oratio. Lachryma.*

Salices torrentis, indicant d corpora noſtra quæ infructuoſa ſunt, imò & noſmetipſi infœcundi ſumus, niſi irrigati ab aquis ſuperioribus, & plantati ſimus ſecus decurſus aquarum, ut poſsimus fructum dare in tempore ſuo. Nec abſque myſterio feſta celebrantes nunc per ſalices, nunc per arbores frugiferas deſcribuntur, quia unuſquiſque infœcundus eſt ſibi ipſi dimiſſus, fœcundus autem, irrigatus ab illa ſupra mundana aqua, quæ ait: Sine me nihil poteſtis facere. — *Corpora humana.*

e Gre.33.m.6 Aug. ſ. pſ.136 Cyril. de adoru in Spiritu ſancto.

Salix ſterilis ſignificat malos, e & in ſalicibus in medio Babylonis ſuſpendimus organa noſtra. *Pſ. 136.* Babylonis quippe medio ineſſe ſalices deſcribuntur, qui nimirum infructuoſi quique, atque ab amore patriæ cœleſtis alieni totis viſceribus cordis in hac ſeculi confuſione radicantur. Et ſalices torrentis, ſunt amatores vitæ mortalis, à bonis actibus, quaſi à fructibus alieni, *Job.40.c.* qui more ſalicum fructus non ferunt, ſed in foliis viridescunt, quia ea, quæ gravia ad dicendum non ſunt, aliquando honeſtatis verba proferunt, ſed nullum vitæ pondus ex operibus oſtendunt. — *Mali. Amatores vitæ mortalis.*

f Hie.ſ.Iſ. 44

Salix viridis & ſterilis ſignificare poteſt f verba hæreticorum, nitorem eloquentiæ ſine fructu veritatis habentia, *Iſai.44.a.* — *Verba hæreticorum*

Salmana.

g Hie.ſ. Hoſ. 10.

Salmana, id eſt, g umbra prohibita, aut umbra, vel imago commotionis: princeps Madian, typus eſſe poteſt hæreſiarcharum, *Jud. 8.b. Pſal.82. Hoſe.10. d.* — *Hæreſiarcha.*

Salmanaſar.

h Lyr. ſ 4. Reg. 17.

Salmanaſar, id eſt, pax ligata, ſive perfectio, vel retributio ligata: rex Aſſyriorum, qui captivum duxit Hoſee regem Iſraël, & populum tranſtulit in Medos, *1.Reg. 17. a.* typus eſſe poteſt h diaboli. — *Diabolus.*

Salmon.

i Gloſ. ord. ſ. Matt. 1.

Salmon, id eſt, i pacificus, ſive perfectus, aut retribuens. filius Naſon, pater Booz, fuit princeps tribus Juda, qui duxit *Rahab* uxorem deſignans Chriſtum, qui adjunxit ſibi Eccleſiam ex gentibus, *Ruth 4.d. Matt. 1. a.* — *Chriſtus.*

Ralmona, vide Selmona.

Salomon.

k Hie.ſ. Eze. 43.

Salomon, id eſt, pacificus, filius David & Bethſabe, rex ditiſsimus & ſapientiſsimus, qui tamen amore mulierum, etiam in idololatriam lapſus eſt, de quo ſic ait Hieronymus, k Salomon offendit Deum, licet poſtea egerit pœnitentiam, ſcribens proverbia, in quibus ait: Noviſsimè ego egi pœnitentiam, & reſpexi, ut eligerem diſciplinam, *Prov 24.d.*

l Orig.ſ.Ioſ. hom.3.& ſ. Cant 3. Hie. de judicio Sal. Aug ſ pſ 71 126. Ber ſ par 6. m Georg.Vene. Cant.1.to 3 cap. 3.

Salomon judicans inter meretrices, typus eſt l Chriſti inter Eccleſiam & Synagogam judicantis, *3. Reg 3.c.* In multis autem locis Chriſtum refert, ut *Cantic.1. b.3.c. Matth. 12.d. Luc. 11.d.* Idem fœliciſsimè regnans, typus fuit Chriſti reſurgentis & fœliciſsimè poſt reſurrectionem regnantis. *Pſal.61.* Idem ædificando templum. *Pſalm. 126.* Et ſcribendo parabolas, *Prov.1.a.* Tria quoque ejus nomina competunt Chriſto. Salomon, id eſt, pacificus. Idida, id eſt, dilectus. Coeleth, id eſt, Eccleſiaſtes ſeu concionator. — *Chriſtus.*

Salomon natus è David & Bethſabe, typum tenet m Chriſtiani populi ex Gentili populo prodeuntis, *Mat. 1. a.* — *Populus Chriſtianus.*

Salphaad.

n Am ſ. Lu.3 n Ori.ſ. Nu. ho 21. o Am. exhor. ad virg & epiſt. 16.

Salphaad, id eſt, n umbra in in ore ejus, vir de tribu Juda, qui ſolum filias genuit, typus eſt eorum, qui parum valent intellectu, ſed operantur bona per ſenſus. *Num.27.a.* Vel interpretatur oris o obumbratio, & deſignat eos, in quorum ore non eſt verbum, nec in ſermone veritas. Vel deſignat umbram futuræ hæreditatis in Chriſto. — *Bene operans per ſenſus. Carens verbo veritatis.*

Salſugo, vide Sal.

Saltare, Tripudium.

p Ori ſ. Mat. ca. 14. Baſi ſ pſa. 29. Hil ſ. Matt. can 11. Amb 2 de pœni 6. q Ori.ſ. Mat. ca.14. Ambr ſer 65 Hil ſ. Matt. ca 14.

Saltare, eſt tripudiare, quaſique frequenti ſaltu exilire.

Eſt bona quædam ſaltatio p: qualis fuit David ante arcam. *2.Reg. 6.c.* Et ſaltare ad cantum tibiæ, eſt aptè operari ad verba & exhortationes Prophetarum, & ad anteriora ſe extendere, *Eſther.8.d. Matt. 11.b. Luc.7.e. Phil. 3.c.* — *Bene operari & proficere.*

Saltatio filiæ Herodis dis ſignificat q motus ad perverſa dogmata, habentes ſpeciem veritatis. His motibus ſaltant Judæi, unde & ſaltatrix illa typus eſt ſynagogæ, quæ Chriſtum occidit, ut illa Joannem, *Matt.14.a.* Deſignat etiam illa ſaltatio promptitudinem ad illecebras. — *Motus Judæorum in Chriſtum. Promptitudo ad illecebras.*

Saltant piloſi in domibus Babylonis, hoc eſt, dæmones in obſtinatis, aut hæreticis, *Iſa.13.d.* — *Dæmones exultantes in obſtinatis.*

Saltus, vide Nemus.

Salvare, Salvator, Salus, ſalutaris, Soſpes.

Salvare, eſt à periculo liberare, aut incolumen reddere, & ſalus eſt incolumitas, & ſalvus eſt ſanus. Salutare autem eſt, quod ſalubre, quod videlicet ſalutem affert, & ſalvator, qui ſalvat. Salvare quoque eſt adjuvare, *1.Re.10.d.* Num ſalvare nos poterit iſte? Protegere. *Deut.29.d* Populus, qui in ea eſt, ſalvabitur. Exaudire. *4.Reg.2a.d.* Clamabunt, & non erit qui ſalvet, Glorificare. *Job 36.a.* Sed non ſalvat impios. Vincere. *1.Re.17.g.* Nec in haſta ſalvat Dominus. Salus autem eſt auxilium. *1. Re. 11 c.* Cras erit vobis ſalus, quum incaluerit Sol. Fœlicitas. *2.Mach.1.a.* Salutem dicunt fratres, qui ſunt Hieruſalem.

Gloria,

Gloria. *Pſal.46.* Salus autem juſtorum à Domino. Lex nova. *Pſal.73.* Operatus eſt ſalutem in medio terræ. Pax animi. *Pſal.68.* Exaudi me in veritate ſalutis tuæ. Proſperitas. *Eſther.2.b.* Curam agens ſalutis Eſther. Refugium. *Exod.13.a.* Et factus eſt mihi in ſalutem. Victoria. *Jud.4.d.* Dediſti in manus ſervi tui ſalutem. Vita. *Gen.45.b.* Pro ſalute veſtra miſit me Dominus.

Deus ſalvans.

Salus bonorum dicitur *a* Deus. *Exod.15.a. Pſa.3. Mich.6.c.* Ipſe enim eſt ſalus noſtra, contra malum videlicet infirmitatis. *Pſalm.26.* Et ſalvat Deus Sion, hoc eſt, Eccleſiam, vel animam. *Sopho.3.d.*

a Gr.14.mo. 19.

Chriſtus.

Salus Dei, dicitur *b* Chriſtus, & Salvator Dei: quia per ipſum non ſalvat Deus. Et idem dicitur ſalutare Dei, & ſalutare noſtrum. *Gen.49.c. 1.Reg.2.a. Pſa.7.19.30.39.50.53.68.96.118.131. Iſa.12.19.d.33.a.45.b.46.d.49.b.51.d.62.c.63.c. Haba.3.d. Zach.9.b. Luc.2.e.* Et eſt Salvator Iſrael, ſalute æterna. *Iſa.45.c.* Et ſalvat Deus non in arcu, &c. ſed in Domino Deo, quia per Chriſtum ſalvavit genus humanum. *Hoſ.1.c.* Salvat Deus de ore anguſto latiſſimè eum, qui poſt iniquitatum jugum, ad libertatē boni operis reducitur. *Job 13.c.19.c.36.b.39.b.* Salus autem ex Judæis, eſt Chriſtus ex Judæis. *Joan.4.c.* Salvator mundi dictus eſt Joſeph, in figuram Chriſti. *Gen.41.f.* Et ſalvati ſunt multi populi per Joſeph, hoc eſt, per Chriſtum. *Gen.50.d.* Et ſalus Ægyptiorum erat in manu Joſeph: hoc eſt, Chriſti. *Gen.47.f.* Vir pauper ſalvans civitatem, eſt Chriſtus. *Eccl.9.d.*

b Hil.ſ.pſ.66. Hi.ſ.Iſa.19. & ſ.Eccl.9. Baſ.ſ.pſ.7.29.6. Gr.26.m.31. Au.ſ.pſ.4.7.

Apoſtoli.

Salvatores dicuntur *c* Apoſtoli, qui nomen Chriſti aſſumunt, ſicut etiam dicuntur lux mundi, quod propriè competit Chriſto. *Abdi.g.* dicuntur autem ſalvatores propter eos, quos converterunt.

c Hie.ſ.Abdi.

Paſſio Chriſti.

Salutaris calix, eſt *d* calix paſſionis Chriſti & laborum. *Pſalm.113.* quia operatus eſt ſalutem generi humano, & eſt ſalutaris Chriſtum imitantibus.

d Baſ.ſ.pſ.115.

Redemptio Judæorum & gentium.

Salus in anima, *e* eſt liberatio & emendatio à peccatis, & ſalutis dies, ſunt dies redemptionis per Chriſtum factæ. *Iſa 49.c.* Et hæc ſalus, eſt promiſſa in novo teſtamento. *Pſa.51. Luc.17.g.* Reſalvare animam, eſt eam, quæ poſt ſalutem lapſa eſt, ad ſalutem revocare *Jer.50.b.51.a.e.* Et ſalvi fiunt per gratiam & fidem. *Epheſ.2.a.* In ſalutem lavatur, qui accipit gratiam in baptiſmo. *Ezec.16.a. Job 5.a.* Salus filiorum Jacob, pro qua miſſus erat Joſeph, deſignat ſalutem populi Judæorum. *Gen.45.b.* Et hanc ſalutem prædicavit Chriſtus. *Iſa.52.b.* Et ſalvati ex Judæis fuerunt Diſcipuli Chriſti. *Iſa.66.f.* Salvat Dominus Iſrael, in die gratiæ, hoc eſt, tempore paſſionis. *1.Reg.14.a.* Et ſalvat de ore leonis. Et ſalvat timentes ſe. *Pſal.21.137.144.* Salvari unam turmam Jacob, eſt ſalvari unam partem Judæorum. *Gen.32.b.* Et ſalvati de domo Jacob, ſunt credentes ex Judæis, ad quos non legatus, nec Angelus eſt miſſus, ſed Deus factus eſt homo, *Iſa.10.e.63.c. Jer.31.b.*

e Hie.ſ.Iſ.49. & ſ.Eze.16. Aug.epiſt.120. Ori.ſ.Luc.ho.36. & ſ. Iere ho.23.

Salutis dicuntur *f* opera digna miſericordia Dei. *Iſa.26.d.*

f Hie.ſ.Iſ.26.

Liberatio Judæorum & Gentilium.

Salvat Deus homines & jumenta, hoc eſt, *g* Judæos & Gentiles. *Pſal.35.* Et ſalvatur captum à forti, *h* quum Gentiles, qui à diabolo tenebantur, ſalvantur per Chriſtum. *Iſa.49.g. Job 5.b.* Et ſalvare dicitur Deus dextera ſua, quos ſalvat in anima ad vitam æternam, ſalvat autem ſiniſtra, quos temporaliter ſalvat. *Pſal.137.* Salvavit autem Deus Regem, *i* quum ſuſcitavit Chriſtum. *Pſal.19.* Et ſalvavit egenum de gladio oris Judæorum, & de manu violenti pauperem. *Job 5.c.*

g Arn.ſ.pſ.35. h Hie.ſ.Iſ.49. i Aug.ſ.pſa.19.137. Gr.6.mo.15.

Salvat Deus in nihil, vel pro nihilo, *k* quos ſuſcitat ad pœnam. *Pſal.55.* Vel ſalvat pro nihilo, quos quantumvis malos, ſine labore mutat in bonum, vel nullis præcedentibus meritis.

k Hil.ſ.pſ.55. Hie.ſ.Joel 2. l Gr.20.m.23.

Salvans Deus ſine meritis. Gloria perverſorum.

Salus, quæ pertranſit, ut nubes, eſt *l* perverſorum gloria, quæ quò ſublimior eſt, eò minus habet firmitatis. *Job 30.b.*

Reſurrectio Chriſti.

Salvavit Chriſtum dextera ejus reſurrectione, quia propria virtute ſurrexit. *Pſal.59.97.* Et ipſe ſalvavit *m* liberando bonos, & puniendo malos. *Iſa.63.b.* Et ſalvavit pater filium à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate, quia liberatum à paſſionis laboribus ſuſcitavit. Dicitur etiam Pater virtus ſalutis ejus. *Pſal 45.139.*

m Hie.ſ.Iſ.63. Hil.ſ.pſ.5. n Hil.ſ.pſ.68. Hie.ſ.Ioel.2.

Salvat Dominus Sion, *n* quum reſuſcitavit corpora Sanctorum. *Pſa.68.* Et ſalvatio eſt in Sion & in Hieruſalem, quia multi ſalvati ſunt, & ſalvabuntur ex Judæis. Vel eſt ſalvatio in Eccleſia, extra quam non eſt ſalus. *Joel.2.g.*

Salvus, quaſi per ignem, dicitur malus. *1.Cor.3.c.* quia *o* non conſumitur per ignem, ut ſalutis nomen in malum accipiatur, quia in ſupplicio perpetuò manebit. Sicut nomen captivitatem aliquando ſumitur in bonum.

o Chry.ſ.1. Cor.ho.9.

Salvari in Eccleſia, aut in ſublimitate perfectionis.

Salvari in monte, eſt *p* ſalvari in Eccleſia. *Gen.19.d.* Eſt etiam ſalvari in ſublimitate perfectionis. Salvari verò in Segor, eſt ſalvari in vita conjugali, ſive in vita mediocri.

p Cyr. de adorat. in Spiritu ſancto.

Prædicator malus aliquādo prodeſt bonis.

Salvans Saul populum. *1.Reg.9.c.* deſignat *q* prædicatorem, qui licèt ſit malus, tamen aliquando prodeſt populo, meritis ipſius populi.

q Gr.ſ.1.Re.9.

Infirma virtus hominis ad ſalvandum.

Non ſalvatur Rex, neque gigas, nec equus in virtute ſua. *Pſal.32.* quia ſalus hominis dicitur vana, quum homo inutilis ſit ad ſalvandum. *Pſal.59.* Et non ſalvat Aſſur Iſraelem, hoc eſt, diabolus. *Hoſe.14.b.* Et non ſalvat *r* apprehendens hæreticos, quia non invenit ſalutem in ſuis erroribus. *Mic.6.c.* Et non eſt ſalus in filiis hominum. *Pſalm.145.* Et non ſalvat Rex neque Princeps, relinquente Deo. *Hoſe.13.c.* Non ſalvat animam ſuam robuſtus, quum non poteſt effugere iram Dei. Sic neque velox pedibus, nec aſcenſor equi. *Amos 2.d.* Sed nec Deus ſalvat impios. *Iob 36.a.*

r Hie.ſ.Mic.6. & ſ. Amos 2.

Salutaris hoſtia, vide Sacrificium.

Salutare, Salutatio.

Charitas utriuſque populi.

SALUTATIO, eſt alicui ſalutem dicere, viſitare ac colloqui, unde Salutatio.

Salutantes ſe mutuò Moyſes & Jetro, deſignant mutuam charitatem utriuſque populi fidem amplectentis. *Exod.18.b.*

Annunciantes ſalutem æternam.

Salutantes tres viri Saulem. *1.Reg.10.a.* deſignant *ſ* viros magnos, qui minoribus bona ſalutis æternæ annunciant, quæ ſalutatio fit inclinato capite, hoc eſt, è ſublimi contemplatione deſcendendo.

ſ Gr.ſ.1.Reg.10.

Tollere obſtacula prædicationis. Prædicare Evangelium ex occaſione.

Neminem ſalutare in via, *t* eſt impediendæ devotionis obſtaculum abolere, ut quando divina mandantur, ſequeſtrentur humana. *Matth.10.b. Luc.10.f. 4.Reg.4.e.* Vel ſalutare in via, eſt per occaſionem ſalutem annunciare. Salutem autem annunciare, eſt Evangelium prædicare. Debent ergò prædicare per dilectionem, non per occaſionem: ut non quærant quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti. Qui ergò non amore æternæ patriæ, ſed præmiorum ambitu, ſalutem audientibus prædicant, quaſi in itinere ſalutant, quia ex occaſione, non ex intentione ſalutem audientibus exoptant. Salutant etiam per viam, qui *v* verbum Dei, quod ore decantant, auditoribus proficere non deſiderant.

t Amoſ.Lu.10. Au. de ſanctis ſerm.42. Gre h.17. v Ruper.1.ſ. Num 59.

Sama.

SAMA, id eſt, audiens, frater David, qui non fuit electus in Regem. 1. *Reg.* 16.*b.* Typus eſt humilium & obedientium, ſed imperitorum. Non eligitur in Regem quia humiles imperiti non debent fieri Prælati.

Samaria, Samaritanus.

SAMARIA, id eſt, cuſtodia, vel adamas, aut vepres vel ſpina, ſeu fex ejus, nomen montis in tribu Ephraim, ubi conſtructa eſt civitas ejuſdem nominis, quæ fuit Metropolis decem tribuum. Ibi Reges Iſrael fuerunt idololatræ. Poſt translationem autem Iſrael in captivitatem, culta fuit à Gentilibus, qui ſimul legem Moyſis amplectabantur. Inde Samaritanus, qui interpretatur, cuſtos.

a Ori ſ. Luc ho.34. Am. ſ. Lu 10. Au g ſ. Ioan. tract. 14. — *Chriſtus.*

Samaritanus, hoc eſt, cuſtos, propriè dicitur *a* Chriſtus, qui curavit genus humanum, quod inciderat in latrones. *Luc.* 10.*f.* *Pſal.* 114. Ideò non negavit ſe *Samaritanum*, quando Judæi illud objecerunt ei convicium. *Joan.* 8.*e.*

b Hie ſ. Ier. 31 — *Apoſtoli.*

Samaria etiam, hoc eſt cuſtodia, & *Samaritani* cuſtodes, *b* dicuntur Apoſtoli, & Apoſtolici viri. *Ierem.* 31.*a.*

c Ter. adver. Iudæos. Aug 93 q 64 & ſ. Ioan. tract 15. Amb ſer. 31. & de Iſaac. 4 — *Gentilitas. Idololatria. Eccleſia ex Gentibus.*

Samaria præterea *c* Gentilitatis typus eſſe poteſt: & etiam idololatriæ, & Samaritana mulier deſignat ipſos idololatras. *Iſa* 8.*a.* *Ioan.* 4.*a.* *Samaritana* etiam mulier dici poteſt Eccleſia ex Gentibus. Nam & *Samaritani* alienigenæ erant, unde & leproſo Samaritano curato dixit Dominus. *Luc.* 17.*d.* Non eſt inventus, qui rediret, & daret gloriam Deo, niſi hic alienigena.

d Hie ſ. Iſ. 2. 8 Ori ſ. Iſ. ho. 8 Hil ſ. Matth. can. 10 e Rup ſ. Hoſ 7 & ſ. Abdi. — *Hæretici. Hæreſiarcha. Populus Iudæorum.*

Samaria in typum *d* hæreticorum poni ſolet: qui promittunt verba divina, quæ non habent. Ejus principium fuit diviſio & ſchiſma populi: quia ſepararunt ſe decem tribus à tribu Juda: ut hæretici ſeparantur ab Eccleſia. Et ut oſtendatur gravitas iniquitatis Hieruſalem, dicitur *Samaria e* eſſe ſoror ejus, & ſoror major, quia prius peccavit. *Iſai.* 8.*a.* 9.*b.* 10.*b.* *Ezec.* 16.*f.* *Hoſe.* 8.*b.* 8.*b.* 10.*a.* *Amos* 3.*e.* 6.*a.* 8.*d.* *Abdi.* *g.* *Mich.* 1.*a* *Matth.* 10.*a.* *Luc.* 14.*c.* Et Rex Samariæ, typus eſt hæreſiarchæ. 2. *Paral.* 10.*c.* Sumitur etiam pro populo Judæorum, & præcipuè pro principibus, & revelata dicitur eſſe malitia eorum, quando occiderunt Chriſtum volentem eos ſanare. *Hoſe.* 7.*a.* Sumitur etiam pro ipſo vulgo decepto à Principibus.

Sambuca.

f Lyr ſ. Dan. 3

SAMBUCA, eſt *f* inſtrumenti muſici genus, quod erat triangulum, quod ex inæqualibus longitudine ſicut & craſſitudine nervis conſtat. *Dan.* 3.*b.* Aliqui verò volunt eſſe fiſtulam carneam.

Samgar.

g Ori ſ. Iud. ho. 4. — *Iudices boni.*

SAMGAR, id eſt, *g* advena, fuit Judex Iſrael, qui percuſſit hoſtes vomere. *Iud.* 3.*d.* Typus eſt judicum, qui in hac peregrinatione percutiunt errantes moderata correctione.

Samium.

h Hie ſ. Iſ. 45. — *Homo fragilis.*

SAMIUM eſt vaſis genus, à Samo inſula dictum. Erat vas terrenum & fragile. Teſta de Samiis terræ. *Iſa.* 45.*b.* deſignat *h* hominem fragilem & terreum, quales ſunt cæteri homines.

Samſon.

SAMSON, id eſt, Sol ejus, vel eorum, aut nominis iteratio, vel ſecundatio, ſive mutatio, vel nomen dormientis, aut ibi dormiens, filius Manue. Fuit Judex Iſrael, qui perſecutus eſt Philiſthæos, à quibus, inſidiis Dalilæ concubinæ, quæ eum totondit, captus, & exoſculatus eſt, & irriſus, quorum maximam multitudinem ſecum interfecit in templo Dagon. *Iud.* 14.15.16.

i Ori ſ. Matt. ho. 15. Amb 1. de Spiritu ſancto prolog. Hie Evagr. & adver. Iovinian. Au. ſ. pſ 80. 107 Gre hom 1 Hie ſ. Iob 12. — *Chriſtus.*

Samſon ſolet eſſe typus *i* Chriſti. Et ut occidit leonem, eſt Chriſtus convertens Gentiles. Et ut ingreſſus eſt ad meretricem, eſt Chriſtus veniens ad Geotes. Idem ligatus & illuſus, &c. Eſt Chriſtus à Judæis illuſus. Et ut Samſon multò plures occidit in morte, quàm vivens, manifeſtè oſtendit excellentiam victoriæ Chriſti in morte habitæ de dæmonibus, & cæteris hoſtibus. Et ut obſeſſus in civitate Gazæ, ſurrexit media nocte, & tulit portas civitatis, eſt Chriſtus ſurgens ex mortuis. Et ut Samſon fuit fortis & infirmus, ita Chriſtus apparuit fortis & infirmus. Vel ipſa Eccleſia, quæ eſt corpus Chriſti, habet fortes & infirmos. In Samſon etiam, qui leonem tenuit & occidit, & in ore mortui leonis favum mellis invenit, ſignificatum eſt, quod in ſuperbis, in quorum ore putor fuerat blaſphemiæ, eſſet poſtmodum dulcedo laudis, & gratiæ Dei. Et ut ille Samſon ſitiens de molato dente aſini, invocato Deo, aquam eduxit, ut biberet, ita & Chriſtus de immundo & duro gentium populo fide credentium, tanquam refrigerii poculo ſaturatus eſt. Maxilla quoque ejuſdem aſini, de cujus molari aquæ copioſæ effluxerant, occidit mille viros. In maxillis & dentibus, oris eloquium intelligitur. Doctrina igitur eorum, qui ex gentibus crediderunt, perfecto quodam numero finitur. Samſon verò hoſtes ſuos atque adverſarios tribus modis interfecit, & occidit, dum alii non credendo pereunt, alii verò credendo fidei, moriuntur peccato. Opus hoc maxillæ elevatio appellatur. Ita enim doctrina & prædicatio Evangelii magnificata eſt ſuper omnem terram, ut eam omnes gentes ubique elevatam mirentur. In illis ergò vulpibus figuratum eſt, ut per dolores & ſanæ fidei inimicos, quorum principatus in caudis eſt, pars poſt tergum relicta, pars circa fructus Chriſto adverſantium vaſtaretur.

k Ori. ſ. Can. ho. 4. — *Doctores.*

Samſon capiens vulpes, ſignificare poteſt *k* bonum Doctorem revincentem hæreticos. *Iud.* 15.*b.*

Samuel.

Aug ſ. pſ. 70. — *Chriſtus. Ioannes Baptiſta. Bonus Prælatus. Prædicatores & Prophetæ ex Gentibus.*

SAMUEL, id eſt, poſtulatus à Deo, aut nomen ejus à Deo, vel ubi ipſe Deus, Levites filius Elcana & Annæ prius ſterilis. Fuit dedicatus Deo, & Nazareus, & Propheta inſignis, qui poſt mortem Eli judicavit filios Iſrael.

l Cyr. cont. Iulian. 8. m Gr. ſ. 1 Re 16 n Gre. ſ. 1 Re. 2. 12. 16

Samuel offerens ſacrificia agnorum, & ſuperans hoſtes ſine prælio, typus eſt *l* Chriſti, 1. *Reg.* 7.*c.*

Samuel veniens ad ungendum David Regem, typus eſſe poteſt *m* Joannis Baptiſtæ Chriſtum prænunciantis. 1 *Reg.* 16.*a.*

Samuel judicans Iſrael, typus eſſe poteſt *n* boni Prælati ſæculari faſtu carentis. 1. *Reg.* 7.*c.* 8.*a.*

Samuel ut interpretatur nomen ejus à Deo, deſignat novum ordinem prædicatorum & Prophetarum ex Gentibus, quorum veneratio dat illis nomen Dei. 1. *Reg.* 1.*c.* 2.*e.* 16.*a.* Sic dixit Deus Moyſi.

Exod.

Exod.7.a. Poſui te Deum Pharaonis. Et *Exod.12.d.* Diis non detrahes. Erat prius puer: *a* quia principia converſionis ſemper ſunt parva. Ut autem oſtendit ſe innocentem antequam reprehenderet populum, deſignat Prædicatorem prius debere lucere per bonam famam, quàm prædicet, *1.Reg.12.a.* Ut autem fuit ordinatus à Deo, nec bibit vinum. typus eſt perfecti non vacantis affectibus.

Samuel veniens poſtquam ſacrificavit Saul, figura eſt *b* ſermonis prophetici peccatum reprehendentis, qui etiam venit, ne peccemus, *1.Reg 13.b.* Ipſe abjecit Saulis regnum, inſtituit David, deſignans *c* verbum Dei, quo mediante tollitur regnum peccati, & firmatur regnum juſtitiæ.

Samuel filius Annæ, hoc eſt, gratiæ, typus eſt *d* perfectorum operum contemplationis: unde genitus eſt poſt filios Phenennæ, quia opera perfecta gratiæ & contemplationis non gignuntur, niſi præcedentibus activæ vitæ & converſionis operibus, *1.Reg.1.c.*

Samuel etiam *e* Levitici ordinis typum gerit, *Pſa.98.* Samuel inter eos, qui invocant nomen ejus.

Præcedens bona fama prædicationē. Perfectus non affectibus vacans. Prophetia peccatum reprehendens. Verbum Dei. Opera perfecta contemplationis & gratiæ. Diaconorum ordo.

a Philo. de temulent. b Gr.ſ.1.Reg.13. c Ru ſ.1 Re. a d Ori ſ.1.Re ho.1. e Hie ſ.pſ.98.

Sanaballat.

Sanaballat, id eſt, rubus in abſcondito, vel in involutione. Princeps eorum, qui impediebant reconſtructionem templi & Hieruſalem, *Nehem.2.d.4.a.* Manifeſtè typus eſt diaboli, *f* ſpirituali ædificium Eccleſiæ impedientis. Deſignare etiam poteſt hæreticos.

Diabolus. Hæretici.

f Glo.ord ſ. Nehem.2.

Sanare, Curare, Sanus, Sanitas, Inſanabiles.

SANUS dicitur integer, incorruptus, ac benè ſe habens, incolumis, & ſalubris. Sanare autem, eſt ſanum facere, reintegrare, & incolumitati reſtituere. quod & curare dicitur. Conſiſtit autem ſanitas corporis, in quatuor principalium humorum debita proportione.

Sanitas in anima, eſt *g* bona mentis diſpoſitio, & integritas à peccato, quam ſanitatem infert Deus, qui ſanator dicitur, *Exod.15.d. Pſal.6.29.59. Eccl.3.a. Iſa.6.c. Jer.3.g.17.b.* Et ſanatum ulcus, eſt peccatum ab anima deletum, *Lev.13.c.* Hæc ſanitas non erat in Judæis, *Iſa.1.b.* Sanata verò filia Chananææ, deſignat liberationem animæ à peccato, *Matth.15.c.* Sanat autem Deus contritos corde, hoc eſt, pœnitentes, qui & omnes infirmitates ſanare dicitur, quia aut omnia peccata remittit aut nullum, *Pſal.59. 103. 146. Iſa.19.d. Joan.5.a.7.c.* Non ſanata Babylon deſignat peccatorem corrigenti non obtemperantem in eiſdem permanere peccatis, *Jer.51.a. Ezec.34.a.* Sanatus Ezechias à vulnere, deſignat curationem à peccato, *Iſa.38.d.39.a.* Curari reddendo debitum pro peccato, eſt à vitiis mundari, & tunc quaſi quis ſanatur, quum perfuſæ indulgentiæ gratia, magnitudo doloris de pœnitentia afflicta mente removetur, *1.Reg.6.a.* Sanat autem Deus contritiones, quum liberat à peccatis, *Hoſ.7.a.14.c. Job 38.b.* Sani quoque dicuntur, qui integram habent fidem, nulla hæreſi maculatam, *Tit.1.c.* Sanitas autem cordis eſt, ubi non eſt invidia, *Prov.14.d.* Conſiſtit ſanitas cordis *h* in debita proportione quatuor affectuum, nempe amoris & odii, gaudii & triſtitiæ.

Bona diſpoſitio mentis. Integritas à peccato.

g Baſi. quod Deus non eſt cauſa mal. Hie ſ. Eccl.8 & Iſ.c.19. Ori ſ. Iere. ho.2. Gr. ſ.1.Reg.6 & ſ.mo 34. & ſ pſa.6. Aug. ſ pſ.19. & ſ Ioan. tract 17. Rup. ſ Hoſ.7. h Ricar. de S. Vict. de ſtat. inter. hominis. 34.

Sanitas carnis eſt, *i* quum caro eſt fortis adverſus ſpiritum, & tunc non eſt ſanitas in carne, quum affligitur, ut obtemperet ſpiritui. Vel non eſt ſanitas in carne, quamdiu dolores & mortem pati poteſt, *Pſal.37.*

Sanitas umbilici, eſt *k* roboratio infirmæ virtutis ad benè operandum, *Prov.3.b.*

Sanitas requieſcere faciens peccata maxima, eſt *l* munditiis cogitationum, quæ non progreditur ad pravam operationem, *Eccl.10.a.*

Sanitas dicitur *m* ſtatus bonus plebis, *Apoc.10.a.* Et folia ligni ad ſanitatem gentium. Sanata eſt enim multitudo gentium verbis Chriſti.

Sanaſſe dicitur Deus Chriſtum, *n* quando ipſum à mortuis ſuſcitavit, *Iſa.57.d. Pſal.28.*

Sanavit Chriſtus turbas trans Jordanem: *o* ut deſignetur omnia peccata in baptiſmo deleri. Prius autem ſanat, quàm det cibum ſpiritualem: quia cibus debet dari habentibus ſalutem, ut reficiat, *Matt. 14.b. Luc.9.* Livore autem Chriſti ſanati ſumus, *Iſa.53.b.* Sanabatur autem unus in piſcina, hoc eſt, *p* in Sacramentis & baptiſmo: quia per unitatem fidei Eccleſiæ. *Ioan.5.a.* Et ſanantur aquæ maris advenienite torrente, *Ezec.47.b.* quando peccatores per baptiſmum & doctrinam Evangelicam mundantur.

Sanabit Deus percuſſionem plagæ populi ſui, *q* in reſurrectione videlicet, quando mortui reſurgent incorrupti. *Iſa.30.f. 57.d.* Tunc etiam ſanabit contritos corde, *Pſalm.146.* quia vera ſanitas erit in patria. Nam hic alligatio tantum eſt contritionum.

Caro non obtemperans ſpiritui. Roboratio virtutis ad operandum. Munditiis cogitationum. Bonus ſtatus plebis. Reſurrectio Chriſti. Mundatio per baptiſmum. Reſurrectio Sanctorum. Percutit Deus ut ſanet.

i Ori ſ. pſ.37. ho.1. Baſi. & Aug. ſ pſ.37. k Bed. ſ. Pro.3. l Hie ſ. Eccl. 10. m Glo.ord ſ. Apoc.22. n Hie ſ Iſ.57. Au ſ pſ.28. o Ori ſ. Mat. ho.7. p Am ſ. Lu.9. & 1 de Spiritu ſancto. 7. Ter. de baptiſmo. q Hie ſ. Iſ.30. Au ſ pſ.146. r Gr. 6.m.18.

Sanare dicitur Deus percutiendo, *r* quia corda noſtra, quæ prius malè ſana ſunt, quum nullo Dei amore ſocientur, quum peregrinationis ſuæ ærumnam non ſentiunt, quum erga infirmitatem proximi, nec quamlibet minimo affectu langueſcunt. Sed vulnerantur, ut ſanentur, quia amoris ſui ſpiculis inſenſibiles mentes Deus percutit, moxque eas ſenſibiles per ardorem charitatis reddit, *Deut.32.f. Job 5.c.* Curatio autem in medicaminibus conſiſtit *ſ* in triplici comminatione. Comminatio correptionis, de qua dicitur. Quem diligit Deus caſtigat. Comminatio reprobationis, de qua dicitur. Cui vult miſeretur, & quem vult indurat. Comminatio damnationis, de qua ſcribitur. Tunc dicet iis, qui à ſiniſtris erunt. Ite maledicti in ignem æternum. De his *Iſai.1.b.* Non eſt ſanata medicamine.

ſ Ricar. de S. Vict. de ſtat. inte. ho. 47.

Sanavit Deus Abimelech, orante Abraham. *Gen.20.d.* quia *t* orante filio patrem, ſanatur infœcunditas mundanorum principum, & ſubditorum populorum. Deſignatur etiam ſanata ſterilitas Gentilitatis.

Curavit Jeſus languidos, hoc eſt, *v* Gentiles ad ſe venientes: & etiam infideles ex Judæis, *Matth.14. b.* Idem curans dæmoniacum cæcum, deſignavit *x* curationem Gentilium, *Matth.12.b.* Dicuntur autem aliquando ſanari *y* etiam inanimata. Ut ſanavit Deus aquas ſteriles Hierico, quando reddidit Gentiles bonorum operum fœcundos. *4.Reg.2.d.* Curabat etiam Deus Ephraim, portans eum in brachiis, quando Chriſtus peccata noſtra portavit in cruce, *Hoſ.11.b.* Unde & ſanitas dicitur eſſe in pennis Chriſti, quia portavit in humeris timentes ſe, *Mal.4.b.*

Sanari puerum verbo, *z* eſt fide ſalutem acquirere, *Matt.8.a.* Et ſanari domum leproſam, & etiam ſeminifluum, eſt hæreticos ad integritatem fidei reſtitui, *Lev.14.g.15.b.* Unde & ſana verba, ſunt verba ſinceræ fidei, *2.Tim.1.c.*

Sanari poſt circumciſionem, *aa* eſt pravos vitiorum habitus penitus aboleri, *Joſ.5.c.* Unde qui ſic ſanati ſunt, merito faciunt Paſcha.

Sanabatur unus in probatica piſcina: *bb* quia lex vetus uni tantùm populo collata erat, *Joan.5.a.*

Sanabatur mulier Hemorrhoiſſa priuſquam filia Principis, *Matth.9.c.* deſignat *cc* Gentiles & publicanos in regno fidei & Eccleſiæ præcedere Judæos.

Curatio Principum mundi & Gentilitatis orante Chriſto. Curans Chriſtus gentes & Iudæos. Integritas fidei. Dolor habitus vitiorum. Lex vetus uni populo collata. Gentiles præcedentes fide Iudæos.

t Glo.ord.ſ. Gen.20. Ru ſ Gen.16. v Ori ſ. Matt. cap.14. x Hil ſ. Matt. can.12.14. y Aug cont. Fulgentium. Glo.ord.ſ.4 Reg.2. Hie ſ. Hoſ.11. z Hil ſ. Matt. can.8. aa Ori ſ. Ioſ. ho.6. bb Cyr.2 ſ. Ioan 125. cc Hil ſ. Matt. can.9.

a Hie ſ. Hoſ. 5. Cyr ſ. Ioan 5.

Sanare ægrotos ab infirmitatibus animi non poreſt Rex ultor, hoc eſt, *a* diabolus, *Hoſ.5.d.Eze.34.a.* Sic non ſanat quod contritum eſt paſtor ſtultus, *Zach.11.d.* qnia lapſos in ægritudinem animæ ad ſanitatem per pœnitentiam nec diabolus, nec mali paſtores revocant.

Diabolus non ſanans animas.

Curare dicuntur cum ignominia, qui fovent vitia: & qui levi pœnitentia vitam promittunt, *Ie.6.d.*

Fovere vitia.

b Hie ſ. Tit. 1.

Sana doctrina dicitur *b* ſalubris, quæ videlicet ſalutem animæ affert, dicitur etiam ſana doctrina, quæ nullo errore maculata eſt etiam ſani ſermones, *Titum.1.*

Doctrina ſalubris & ſine errore

c Hie ſ. Iſ. 14.

Inſanabilis plaga dicitur, *c* quam infert diabolus, quia ipſe non emendare vult, ſed occidere, *Iſaia 14.b. Iere.15.d.* Dicitur quoque inſanabilis plaga Hieruſalem: quia nemo poteſt curare plagam peccati, niſi ipſe Deus, *Ier.30.b.*

d Au. 13 Vuſſ. verb. Dei. 19

Sanata dicitur plaga mortis beſtiæ, *Apoc.13.a.* quia *d* diabolus ejectus, ahur ſuperbit, & ſe adorari contendit

Deus ſolus curat peccata.

Sancire, Sanctus, Sanctitas.

SANCIRE, eſt aliquid ſanctum, vel conſecratum farere, & firmum ar ratum conſtituere. Sanctum autem dicitur, quod omni obſervatione inviolatum eſt, & mundum, & purificatum, atque expiatum. Sanctus item cœleſtis, *Pſal.23.* Quis ſtabit in loco Sancto ejus? Excelſus, *Lev.20.a.* Polluerit nomen Sanctum meum. Conſecratus, *Exod.3.a.* Locus in quo ſtas, & terra ſancta eſt. Fidelis, *1.Reg.21.b.* Fuerunt vaſa puerorum ſancta. Mundus, *Lev.20.b.* Sanctificamini, & eſtote ſancti. Sanctificatus, *Lev.21.a.* Sancti erunt Deo ſuo. Selectus, *Deut.7.a.* Populus ſanctus es Domino Deo tuo. Solennis. *Exod.12.c.* Dies prima erit ſancta & ſolennis.

Deus ſanctus.

e Glo. int. ſ. Iſa. 40. f Hie. ſ. Am. 4. g Hie. ſ. Iſ. 29. 42. 63. & ſ. Ier. 1.

Sanctitas prinripaliter attribuitur *e* Deo, à quo eſt omnis ſanctitas: de quo dicitur, *1.Regum 2.a.* Non eſt ſanctus, ut eſt Dominus. *Pſ.29.144.* Et quum dicitur Sanctus abſolutè, ſumitur pro Deo, qui eſt ſingulariter ſanctus, *Iſa.40.f. Iob.6.a.* In ſancto autem ſuo jurat Dominus, *f* quando jurat in ſemetipſo, vel in Filio, vel in templo, vel in omni, qui ſanctus eſt, & appellatur templum Dei, *Amos 4.a.*

Chriſtus ſanctus.

h Arn ſ pſ. 59. Amb apol. David. 22. & ſ Luc. 1. Aug ſ. pſ 59. i Glo. ord. ſ. pſa. 32. k Arn & Hil. ſ. pſa. 64. Ori. ſ Levit. ho. 18 & ſ. Ioſu. ho. 6. Glo ſ. ord. ſ. Soph 3. Lyr ſ Soph. 3. l Hie ſ. Iſ. 16. & ſ Zach. 8. 3. Aug q. in. Exod. 112.

Sanctus quoque dicitur *g* Chriſtus, & ſanctus Iſrael, & ſanctus Jacob, *Iſai.5.f.10.d.29.g.30.c.54.b.* & dicitur ſanctum brachium Dei, *Iſa.52.c.* Et ſanctus, in quo loquutus eſt Dominus, eſt propriè *h* ipſe Chriſtus, licèt etiam dici poſſit de Moyſe, & de Jacob, *Pſal.59.62.67.76.* Interdum autem ſanctus Iſrael dicitur de Patre, *Iſa.43.c.47.b.49.c.52.a. Hoſ.11.b.* Et ſanctum Domino, & ſanctus Iſrael dicitur de Chriſto, *Luc.1.d.2.d. Iſai.63.c. Haba.3.a.* Sancta quoque via, eſt Chriſtus, *Iſa.35.c.* Et ipſe dicitur ſanctus ſanctorum, *Dan.9.g.* Sanctificavit autem Deus Jeremiam in typum Chriſti, *Ier.1.a.* Sanctum quoque nomen Dei, peculiariter dicitur *i* Chriſtus, & demum quicquid de Deo rectè iotelligimus, *Pſal.32. Iſa.37.c.*

Humanitas Chriſti. *Corpus hominis.* *Anima pura.* *Eccleſia.* *Cœlum.* *Paradiſus.* *Euchariſtia.*

Sanctum templum & ſanctus locus interdum dicitur *k* humanitas Chriſti, & etiam corpus hominis, & anima pura, & Eccleſia, *Pſal 23.64.67. Exod.29.e. Lev.6.7.a.10.b.14.b.24.c. Ioſ.5.d. Matt.24.b.* Sanctus mons de eiſdem dicitur, *Iſa.27.d. 57.c.56.b. Ioel.3.d. Soph.3.d.* Et ſanctum habitaculum Dei dicitur, quia Deus non habitat, niſi in ſanctis, *Iſa.63.d.* Sanctum quoque in quo habitat Deus, eſt cœlum, & Paradiſus, *Ezec.28.d. Ioel.2.a. Abdi.f.* Sanctum etiam aliquando ſumitur pro Sacramento Euchariſtiæ, quod ſanctum polluunt mali ſacerdotes, quia polluunt templum, *Soph.3.a.*

Dogmata veritatis. *Confeſſio Trinitatis.* *Vtrumque teſtamentum.*

Sanctus mons quandoque ſignificat *l* dogmata veritatis, & Trinitatis confeſſionem, & etiam ipſum Dominum, *Iſa.56.b. Zac.8.a.* Sanctum quoque dicitur vetus teſtamentum, intra quod eſt ſanctum ſanctorum, hoc eſt, novum teſtamentum.

Pertinens ad jus ſacerdotum. *Corpus Chriſti.* *Verbum Dei.* *Chriſtus.* *Gloria æterna* *Veventes ſe Deo* *Mundi à peccato.*

m Ori ſ Lev. ho 5. 13. Hie. de veſt. ſacer & ſ. Ezec. 41. n Iſy. ſ. Le. 24. o Gr ſ. 1. Reg 14.

Sanctum ſanctorum videbatur eſſe, *m* quod pertinebat ad jus ſarerdotum, ut ſanctum ſolum, ſit jus Levitarum, *Ezec.48.b.* Sanctum quoque Sanctorum erant panes propoſitionis, deſignantes corpus Chriſti, & verbum Dei, & ipſum Chriſtum. Poteſt etiam ſanctum ſanctorum *n* æternam gloriam, & ipſum cœlum ſignificare, *Exod.26.g.29.f.30.b.40.c. Lev.9.d.7.a.10.e.14.b 24.b.* Sancta etiam requies eſt, quæ ad æternam gloriam pertinet, *Exod.31.d.* In deſcriptione tabernaculi dicuntur ſancta ſanctorum, plurali numero. In *Ezec.41.a.* Sanctum ſanctorum numero ſingulari, ut poſt ſancta veniamus ad ſanctum, quomodo poſt multa cantica pervenimus ad canticum canticorum, quod omnium carminum carmen eſt, & quod canentes ſponſi copulamur amplexibus, *Ezec.43.d.*

p Ori. ſ. Lev. hom. 11. & ſ. Num. ho. 24. Hie. ſ. Zac 9. q Gr. ſ. 1. Re. 2. Arn ſ pſ. 49. Hie. ſ pſ. 86. r Glo. ord ſ. Iſai 10. ſ Glo ord ſ. Exod 28. t Glo. int ſ. Exod 26. Hie ſ Iſ. 23. v Glo. int. ſ. Exod 12. x Amb. 2. de pœni 9. Aug 2. ſer. Domini in monte Hil ſ. Matth. Can. 6. y Hie ſ Za. 14 z Hil ſ pſ. 55. aa Au ep. 58. bb Hie ſ. Iſa. 16.

Sanctitatem petens Saul pro culpa populi, *1.Reg.14.f.* deſignat *o* Prælatos ſubditorum culpas ad hoc tantum appetere ſcire, ut pro iis, quos ioveniunt prava agere, orantes, eos ad veniam per lamenta perducant.

Apoſtoli, & Prædicatores.

Sanctus vir, eſt *p* ſegregatus ab omnibus mundanis, & Deo conſecratus: ut ſunt, qui ſe voverunt Deo, & hoc eſt pſallere Deo, *Pſalm. 29.115.131. Iſa.4.a. Exod.24.d. Lev.11.g.* Et ſancti lapides, ſunt fideles, *Zach.9.d.* Et ſanctificatum vas, eſt exiſtens ſine peccato, *2.Tim.2.*

Prælati.

Sancti etiam dicuntur peculiariter *q* Apoſtoli, & Doctores, Prædicatores, & Prælati, *1.Reg.2.b. Pſ.49.* Sancti etiam montes dicuntur Apoſtoli, *Pſal.86.*

Angeli.

Sancti ſæpè dicuntur *r* Angeli, in quibus eſt ſincera ſanctitatis, *Iob 15.b. Tob.3.d. Iſai.10.d. Dan.4.b.*

Imago cœleſtis.

Sanctum Domini io fronte portare, eſt *ſ* imagioem cœleſtis in mente habere, *Exod.28.f.*

Opera juſtitiæ.

Sancta veſtimenta ſacerdotum, & etiam aliorum deſignare poſſunt *t* opera juſtitiæ, & ſanctitatis, *Exod.28.a. Lev.16.b.* Sancta quoque merces Tyri Domino, eſt per bona opera, *Iſa.23.d.*

Initium fidei.

Sancta dies prima in feſta azymorum, *Exod.12.c.* deſignat *v* initium fidei ex paſſione Chriſti, in qua ſanctificatur fides.

Signum ſanctitatis.

Sancta dicitur unctio ſacerdotum, *Exod.37.d. Lev.10.b.* quia eſt ſignum ſanctitatis illis infuſæ. Sic dicitur ſanctum oleum, *Exod.30.d.*

Præcepta. *Sacramenta.* *Euchariſtia.*

Sanctum non dandum canibus, *Matth.7.a.* ſunt *x* præcepta, & promiſſa Dei, & Sacramenta, & Euchariſtia, quæ non debet dari non plenè pœnitentibus. Deſignat etiam id quod integrum eſt, non dandum corruptoribus.

Sacra ſcriptura.

Sancta gazophylacia ſunt ea, quæ continent Sacramenta ſcripturæ ſacræ, *Ezech.42.c.* Sanctum quoque frænum Domino, eſt *y* ſacra ſcriptura, *Zach.14.d.*

Sanctificatio.

Sancta ſignificant aliquando *z* ſanctificationem, quæ fit in Eccleſia, *Pſal. 55.in titulo.*

Iudæi.

Sancti in terra Dei dicuntur *aa* Judæi, qui ex ſanctis deſcendunt, *Pſal.15.* Sanctificare autem voluit Deus Judæos, quum eis Chriſtum prædicavit, *Iſa.42.d.*

Hæreſes. *Chriſtus idolorum.*

Sancta Moab, ſunt *bb* errores hæreticorum, quos ſanctos ipſi putant, *Iſa.16.d.* Et ſanctificationes

Iſrael.

Iſrael, ſunt cultus verborum & errores. Et dicuntur ſanctificatio Regis, & non Dei: quia Deo ſunt abominatio: & quia Rex Jeroboam ſanctificaverat vitulos, *Amos 7.b.*

Mala cogitationes. Non ſancta gens, dici poſſunt *a* malæ cogitationes, *Pſalm.42.* a Arn. ſ. pſ. 42

Sanctificare.

SANCTIFICARE, interdum eſt confirmare, *Soph.1.b.* Sanctificavit vocatos ſuos. Innoteſcere, *Mat.6.a. Luc.11.a.* Sanctificetur nomen tuum. Sanctum habere, *Exod.29.b.* Sanctificabit eos, elevans coram Domino. Sanctum oſtendere, *Ezec.26.e.* Sanctificabo nomen meum magnum. Mundare, *Lev.6.a.* Qui tetigerit illa ſanctificabitur. Præparare, *Joſ.7.c.* Surge ſanctifica populum.

Sanctificatio Christi. Sanctificavit Pater Filium, *b* non quod unquam ille ſanctus non fuerit, ſed quia ſanctum illum genuit, atque ut ſanctus eſſet, gignendo ei dedit. Sicut enim Deus Deum, immenſus immenſum, ſic ſanctus ſanctum, Pater Filium genuit, & miſit in mundum: quia eum incarnari conſtituit pro ſalute hominum. Aut ſanctificavit ſecundùm hominem, & humanam in eo naturam, id eſt, eum ſanctitate immunitateque & ſincera puritate eum incarnari conſtituit pro ſalute mundi: quemadmodum Angelus dixit ad ſacroſanctam Virginem, *Luc.2.d.* Et quod naſcetur ex te ſanctum vocabitur Filius Dei. Et beatus Paulus, *Rom.1.a.* Qui prædeſtinatus eſt Filius Dei, in virtute, ſecundùm Spiritum ſanctificationis. Aut demum ſanctificavit eum, id eſt, *c* ſanavit, & conſtituit ipſum ſacrificari, & oblationem offerri pro mundi ſalute. Nam id ſanctificari in ſcriptura plerumque dicitur, quod templi uſui deſignatum Deo offertur, & conſecratur: quemadmodum ibi: Sanctifica mihi omne primogenitum. Sanctificare quoque altare, & tabernaculum, ad ſignificationem carnis Chriſti refertur. Et ipſe Chriſtus ſanctificat, per Moyſen ſignificatus, *Exod.19.g.40.d. Pſal.45.* b Cyr. 7. ſ. Ioan. 12. c Baſi. ſ. pſ. 45 Cyr. 4. ſ. Ioan. 40.

Dare gloriam Deo. Sanctificatio in baptiſmo. Caſtigatio malorum. Miſericordia Dei in bonos. Sanctificare Deum, *d* eſt benè operando illi gloriam dare, ipſum laudare & timere, & per bona opera facere, ut Deus ab infidelibus non blaſphemetur, ſed potius glorificetur. Et ſanctificare nomen Dei, vel ſanctum Jacob, eſt dare gloriam Chriſto, *Iſai.8.c.29.g. Matth.6.b. Luc.11.a.* Et ſanctificat Deus nomen ſuum, quando ſanctificando populum ſuum, eſt occaſio ut ab ipſis benedicatur, & quando convertuntur Gentes, & remiſſionem accipiunt per nomen ejus, *Ezech.36.e.* Sanctificatus etiam dicitur Deus ad aquas contradictionis, *e* quia ſanctificatur in eis, qui baptiſmi gratiam percipiunt, *Num.20.d.* Et ſanctificatur in iis, qui appropinquant ei, *Lev.10.a.* Et ſanctificatur in juſtitia, *f* quum oſtendit ſe juſtè caſtigaſſe, *Iſa.5.d.* Et ſanctificatio Dei, eſt pœna peccantium, qua ratione in malis ſanctificari dicitur, *Ezec.28.f.38.a.* Nam in bonis ſanctificatur quando eorum miſeretur, *Ezech.29.g.* d Gre. Nyſſe. de oratione. Glo. int. ſ. Iſa. 8. e Aug. q. in Num. 36. f Hie. ſ. Iſ. 5. & ſ. Eze. 28. Iſy. ſ. Lev. 10. g Iſy. ſ. Lev. 8

Sanctum faciens Deus populum. Sanctificare interdum eſt ſanctum facere: ut ſanctificans Moyſes populum, deſignavit *g* Chriſtum per ſuum ſanguinem ſanctificantem credentes, unde per aſperſionem ſanguinis ſanctificabat Moyſes populum, *Exod.19.b. Lev.8.f.* Et ſanctificat Deus filios Iſrael, hoc eſt, fideles, quibus dicitur eſſe in ſanctificationem, *Exod.31.c. Iſa.8.c.* Sanctificare autem pectuſculum arietis, eſt mentem mundare, *Exod.29.e.* Sanctificari etiam ad immolandum, *h* eſt odium de corde projicere, & ad ad audiendum prædicationis verbum intentionis puritatem præparare, *1.Reg.16.b.* h Gr. ſ. 1. Reg. 16.

Conſecratio ſacerdotum. Sanctificare, interdum eſt *i* conſecrare, ut ſanctificatio primogenitorum, quæ typus erat ſanctificationis & conſecrationis ſacerdotum. Sanctificavit autem Deus primogenita Ægypti, quia quum renunciatur improbitati, aſciſcitur virtus, *Exod.13.a. 19.d. 28.f. 29.d. Lev.8.b. Num.3.c.* Sanctificatus quoque Eleazar, *1.Reg.7.a.* conſecrationem ſacerdotum deſignavit. i Amb. 2. de Cain. 4. Gr. ſ. 1. Reg. 7.

Apoſtoli & Prædicatores. Caſtigatio Dei. Sanctificans Job filios ſuos, *Job 1.a.* deſignavit *k* Chriſtum ſanctificantem Apoſtolos. Et tam ipſi quàm Prædicatores dicuntur ſanctificati Dei, quos miſit Deus ad prædicandum, *Iſa.13.a.* Et dicitur Deus ſanctificaſſe vocatos ſuos, hoc eſt Apoſtolos, *Soph.1.b.* k Gr. 1 m. 22. Hie. ſ. Iſ. 13. & ſ. Soph. 8.

Sanctificat Deus in die interfectionis, *Jer.12.a.* quia *l* quos diligit, caſtigat, & caſtigando convertit, & peccato mori facit. Sanctificare quoque dicitur Deus malos in die occiſionis, quia tunc ſancta, quæ debuerant agere, ſentiunt, quum digna pravitatis ſuæ ſupplicia jam declinare non poſſunt. l Ori. ſ. Iere. ho. 8. Hie. ſ. Ier. 12. Gr. 27 m. 18.

Eccleſia. Sanctificatum de terra, dicitur Eccleſia ex hominibus aſſumpta, *Ezec.45.a.*

Sanctificare dicitur Deus eum, qui interficiebat virum de Hieruſalem, *Jer.22.b.* quia *m* ſecundùm ejus voluntatem Judæi occidebantur. m Hie. ſ. Iere. 22.

In ſanctificationem modicam dicitur fuiſſe Deus diſperſis Iſrael, *Ezec.11.c.* vel *n* quia ſervavit aliquos ab idololatria, vel quia ad breve tempus erant in proprio loco manſuri. n Hie. ſ. Ez. 11

Sanctificatio Regis Tyri, quam ipſe dicitur polluiſſe, *Ezech.28.e.* eſt *o* ſtatus Luciferi ante peccatum. o Hie. ſ. Eze. 28.

Primus ſtatus Luciferi. Templum. Eccleſia. Sanctificatio Dei interdum dicitur *p* ſanctuarium, ſeu templum, quod etiam appellatur Sanctum Dei, & ipſa Eccleſia dicitur ſanctificatio Dei, in templo figurata, *Iſai.63.d.64.d. Thren.2.e. Ezec.37.g. Malac.2.c.* p Glo. int. ſ. Iſa. 63.

Sanctificatio potentiarum animæ. Sanctificat domum Deo, *q* qui familiam ſuam, & cogitationem, & intelligibilem domum in ſanctimonia conſervare curat, ut Eccleſia, ſit, & appelletur, ſicut multi fidelium ſanctificabant domos ſuas, *Lev.27.b.* ubi intelligi poteſt ſanctificatio omnium potentiarum. q Iſy. ſ. Le. 27

Euchariſtia. Sanctificata non comedenda per ignorantiam, deſignant *r* corpus & ſanguinem Chriſti quod non eſt comedendum, niſi diligenti præmiſſo examine, *Lev.22.b.* r Iſy. ſ. Lev. 22

Illuminans Deus. Sanctificat David aurum, & argentum, & vaſa in theſauris Domini, *3.Reg.7.g.* quum Deus eloquentes & ſapientes, & cæteros fideles illuminavit, ad conſideranda mirabilia de lege Domini.

Declinare ſabbatum Deo. Non portare onera peccati. Solemnitas gloria cœleſtis. Sanctificare quandoque eſt *ſ* celebrare, & dedicare, ut ſanctificatio ſabbati eſt, applicatio ejus ad divina obſequia, *Gen.2.a. Exod.20.b.35.a.* Sanctificatum autem eſt in paſſione Chriſti & morte, in qua omnes recipimus ſanctificationem. Sanctificavit autem Deus diem quietis, non operis, ut oſtendat ſe ita beatum eſſe poſt opus, ut erat antea. Sanctificat etiam ſabbatum Dei, *t* qui non portat onus peccati, *Ezec.44.g. Jer.17.d.* Sanctificata autem ſolennitas erit in gloria, ubi verum eſt ſabbatum, verum Paſcha, & ſanctus dies Domini, *Iſa.30.f.* ſ Aug. 4. de gen. ad lit. 17. t Hie. ſ. Eze. 44. & ſ. Iſ. 30

Præparatio. Sanctificatio interdum eſt *v* præparatio, ut ſanctificatio montis, in quo apparuit Dominus, quod etiam erat oſtendere illum ſanctificatum, *Exod.19.d.* v Glo. int. ſ. Exod. 19

Pœnitentia. Sanctificantes filii Iſrael dona Domino, *Exod.28.f. Lev.5.d.* ſunt *x* pœnitentiam agentes: ſanctificabantur autem omnia & tabernaculum, ſeu cultum Dei ſpectantia unguento, ſeu oleo, hoc eſt, per gratiam Spiritus Sancti, *Exod.30.c.40.* x Glo. int. ſ. Exod. 28.

Vera ſanctificatio per Chriſtum. Sanctificatur tangens ſacrificium, aut hoſtia pro peccato, *Le.6.c.* ut deſignatur *y* per tactum Chriſti veram haberi ſanctificationem. Sic etiam ſanctificatur tangens altare, *Exo.20.f.30.c.* ubi etiam deſignatur, y Ori. ſ. Lev. hom. 4. Iſy. ſ. Lev. 6.

natur, tractantes Theologica ipſa cognitioni ſanctificari. Sanctificat etiam templum aurum, quod in ipſo eſt, & altare donum: hoc eſt, *a* Chriſtus laudes & preces, quæ per ipſum offeruntur. *Matt. 23.b.*

Sanctificare bellum, eſt *b* contra vitia pugnare, *Ioel.3.b.* Sanctificat etiam bellum, quum quis baptizatur, qui tunc aſcribitur in militiam contra ſerpentem.

Significant mala prælium contra bonos, *b* qui non dant quippiam in ore eorum, *Ioel.3.b. Mich.3.b.* quando judices diſtrictis ſententiis terrent juſtos, qui non dant eis munera. Sanctificarunt etiam bellum contra Hieruſalem, qui eam ex imperio Domini vaſtarunt, *Ier.6.a.*

Sanctificatæ reliquiæ ſacrificii, deſignant ſanctificationem Judæorum in fine mundi, quando reliquiæ convertuntur, *Exod.29.f. Iſai.6.d.*

Sanctificari ad immolandum, quum Rex deberet eligi. 1. *Re.16.b.* deſignavit *d* ad eligendum antiſtitem, ſive ad eum ungendum, plures ſapientes atque Religioſos viros debere vocari, qui tunc ſanctificantur & veniunt, quum proponunt in electione illa, nihil carnale ſequi.

Sanctificabat Job prius filios ſuos, & poſtea pro eis ſacrificium offerebat, *Iob 1.a.* ut oſtendatur *e* ſanctificandos prius eſſe, qui ad Euchariſtiæ Sacramentum acceſſuri ſunt, ut fiat quod ait Apoſtolus, 1. *Cor.11.g.* Probet autem ſeipſum homo, &c. Peracto autem orbe dierum convivii, mittebat, & ſanctificabat filios, *f* quod eſt poſt virtutum ſenſum intentionem cordis erigere, & omne quod agitur, diſtricta retractationis diſcuſſionem mundare, ne bona æſtimentur quæ mala ſunt.

Sacrificari Domino fructus quarti anni. *Lev.19.e.* eſt *g* gratias agere de omnibus.

Sacrificari dicitur populus, ſed ad ipſum non præparatum offerantur ſacraficia: & non aliter quàm *h* quum ſanctum datur canibus, aut margaritæ, porcis projiciuntur. *Ezec.46.f.* Sic ſanctificant ſacerdotes populum in veſtimentis ſanctis, quando revelant myſteria indignis, *Ezec.44.e.*

Sanctificare jejunium, eſt ſanctè jejunare, *Ioel.1.c.2.d.* Et ſanctificat ſe, *i* qui jejunat, *Zach.7.a.*

Sanctificata caro, ſanctificare poteſt *k* doctrinam novi & veteris teſtamenti, *Agge.3.c.* Caro autem, quæ non ſanctificat tangentes, eſt corpus Chriſti: quod non ſanctificat indignè ſumentes.

Sanctificata dicuntur thuribula in moribus, & pœna peccatorum, *l* quia per eos exemplum datum eſt cæteris, ut timerent Dominum. *Num.16.e.*

Nemo ſanctificat primogenita peccatorum, quia *m* jam ſunt ſanctificata à Deo, nec alterius egent ſanctificatione. *Lev.27.d.*

Sanctificari dicuntur in hortis, *n* qui voluptatibus vacantes, mundos ſe putant, *Iſa.66.e.*

Sanctuarium.

SANCTUARIUM, eſt ſacer locus, ut templum & ſacrarium.

Sanctuarium Dei, dici poteſt *o* humanitas Chriſti, *Exod.15.c.25.a. Lev.4.b.5.d.6.c.16.c.* Item Spiritus ſanctus: & dicitur polluere ſanctuarium Dei, qui peccando contriſtare dicitur Spiritum ſanctum, *Lev.21.c.*

Sanctuarium quoque dici poteſt *p* Eccleſia tam militans, quàm triumphans, ſed ſanctuarium dicitur Eccleſia militans, ſanctuarium verò ſanctuarii, Eccleſia triumphans, *Exod.15.c.26.g.* Dividebantur autem hæc ſanctuaria velo ac tabulis, hoc eſt, cœlo, 3. *Reg.6.c.* Sanctuarium autem expiandum, eſt ipſa Eccleſia militans, vel etiam *q* anima, *Pſal.77. Ezec.45.f.* Ex ſanctuario exteriori ſumebat ſacerdos ignem, thimiama, & reliqua, quæ mittebat in interius, ut deſignetur hic eſſe locum bonorum operum, quæ ferantur in cœlum, *Exod.28.c.29.e.35.b.36.a.38.d.39.g. Lev.10 Pſal.37.82. Thren.1.d.2.c.4.a. Ezec.25.a.* ſanctuarium etiam dici poteſt *r* corpus noſtrum, *Lev.26.a.*

Sanctuarium præterea Dei, dici poteſt *ſ* ipſe mundus, & etiam tota maſſa generis humana, quod ſanctuarium expiavit Chriſtus ſummus Pontifex per ſanguinem ſuum. *Lev.16.b.*

Sanctuarium interdum ſumi videtur *t* pro ſtatu miniſtrorum Eccleſiæ, ut à ſanctuario incipit vindicta, hoc eſt, à ſacerdotibus & miniſtris Eccleſiæ. *Ezec.9.c.*

Sanctuarium exterius, dici poteſt *v* ſublimior cognitio divinorum, ad quæ ſolus Chriſtus attingit, ideò porta ejus, dicitur clauſa, & ſoli Principi pervia. *Ezec.44.b.* eſt etiam ſublimior contemplatio divina, ad quam non quicunque, nec ſemper debet ingredi, *Lev.16.a.*

Mulier poſt partum non intrat ſtatim in ſanctuarium.

Sandalia.

SANDALIA erant calceorum genus, plantam pedis muniens, non autem totam partem ſuperiorē.

Sandalia, quibus pes neque tectus eſt, neque nudus ad terram, quibus uti debebant Apoſtoli, deſignabant *x* neque occultandum eſſe Evangelium, neque terreni commodi gratia prædicandum, *Marc.6.b.*

Sandalia quæ induit, Judith *y* Evangelica præcepta, & meditationes ſacras ſignificare poſſunt. *Judith.10.a.*

Sanguis, Cruor.

SANGUIS, eſt humor rubens, per venas animalis diffuſus, quo totum corpus nutritur. Cruor autem eſt ſanguis effuſus, aut ſanies. Sanguis autem interdum *z* pro cognatione ſumitur, *Lev.10.a.* Ad proximam ſanguis non accedet. Sanguis uſus prohibebatur in Lege, primò ad excludendam idololatriam, quia Gentiles bibebant de ſanguine victimarum, ut dicitur, *Deut.32.e.* De quorum victimis comedebant adipes, & bibebant vinum libaminum. Secundò ut horrerent humani ſanguinis effuſionem. Tertiò quia ſanguis eſt maximè neceſſarius ad vitam, ratione cujus dicitur anima eſſe in ſanguine, ideò ut oſtenderetur, à Deo nobis eſſe collata vita, in honorem Dei effundebatur ſanguis. Quartò, quia per hoc ſanguis Chriſti effuſio figurabatur.

Sanguis Abel, typus fuit *aa* ſanguinis Chriſti, unde & habebat vim verbi, & clamare ad Deum dicebatur, ſicut & ſanguis Chriſti ſemper clamat ad Deum, in aliquorum remiſſionem & aliorum vindictam, *Gen.4.b.* Idem ſignificat ſanguis Joſeph, qui exquiri dicebatur, *Gen.42.d.* Et ſanguis Job non operiendus, *bb* eſt ſanguis de latere Chriſti, myſteriū ſacrificii ejus manifeſtandū, ut fructificet. *Job 16.d.* Et ſanguis uvæ eſt ſanguis de latere Chriſti, *Gen.49.b.* Es ſanguis qui offerebatur pro peccato, *cc* ſanguinē Chriſti deſignabat, qui pro peccatis noſtris effuſus eſt, ut ſanguis vituli, arietis, agni, hirci, & paſſeris, … & etiam

a Aug. 1. q. Evang. 3. b Ori. ſ. Ioſ. ho 8. c Rup. ſ. Ioel. 3 Gre. ſ. 1 Re 1. Hie. ſ. Ioel 3. & ſ. Ier. 6. d Gr. ſ. 1. Reg. 16. e Ori ſ. Iob 1. f Gr. 14 m 24 g Philo de plant Noe. h Hie ſ. Ezec. 46 Glo. int. ſ. Ezec. 44. i Hie ſ Zac. 7 k Hie ſ. Agg. 3. l Aug q. in Num. 5. m Iſy ſ. Le. 27 n Glo ord ſ. Iſa 66. o Orig ſ. Exo. ho 6. Iſy ſ. Lev. 21. p Ori ſ Exod. ho. 9. & ſ. Lev. ho. 9. Ar ſ pſa. 77. 81. q Hie ſ. Ezec. 28 45. Au ſ pſa. 77. r Iſy ſ. Le. 10. ſ Philo de plant Noe. Iſy ſ. Lev. 16. t Hie ſ Eze. 9 v Ori ſ. Ezec. ho. 14. Iſy ſ Lev. 18. x Aug. 2 de conſen. Evangel. 30. y Glo. int ſ. Iud. 10. z Iſy ſ. Lev. 3. aa Cle Alex 2 pæd. 6. Ori ſ Gen ho 17. Amb. de ben. Patriarch. Aug ſ pſ. 39. bb Gr 13 m 11 cc Chr ſ 10. an ho. 84. Aug q. in Nu 51. & de catech. 29. Ori ſ. Lev. hom. 3 & ſ. Nu ho 18. & ſ. Ier. ho 11. Hie ſ. Iſ 59. & ſ Ez. 13 & ſ. Ioel. 2. & ſ. Zac. 9. Arn ſ. pſ 67. Ori ſ. Exod hom 4 Gre. 13. m. 11. & 31. mo. 36. & ho 22.

Pugna contra vitia. Impii contra juſtos. Deſtructio. Hieruſalem. Converſio Iudæorum in fine mundi. Electio Prælati. Examen ad Euchariſtiam. Gratiarum actio. Revelare myſteria indignis. Sanctè jejunare. Doctrina utriuſque teſtamenti. Humanitas Chriſti. Spiritus ſanctus. Eccleſia militans & triumphans. Anima. Corpus humanum. Mundus. Genus humanum. Status ministrorum Eccleſiæ. Sublimior cognitio & contemplatio divinorum. Prædicatio Evangelii circa terrenum. Evangelica præcepta. Sanguis Chriſti. Paſſio Chriſti.

& etiam vaccæ rufæ. In his enim omnibus paſſio Chriſti exprimebatur, *Exod.23.c.24.b.30.b.34.b.Lev.1.b.3.a.4.a.5.b.7.a.8.c.9.b.10.d.14.a.c.16.c.17.c.* Et dicebatur ſanguis fœderis, quia ipſum factum eſt fœdus inter Deum & homines. Sanguis autem vaccæ comburebatur, ut deſignaretur mortalitatem Chriſti abſorbendam fuiſſe in reſurrectione, *Num.19.a.* Poteſt autem ſanguis vaccæ converſationem interiorem Chriſti deſignare. Sanguis autem ad baſim altaris effuſus, deſignavit paſſionem Chriſti in fine mundi Judæis profuturam. Et ſanguis, quo pollutæ ſunt manus Judæorum, *a* eſt ſanguis Chriſti, quem ipſi effuderunt, *Iſa.59.a.* Sanguis autem Chriſti dictus eſt quaſi inutilis: quia multi ſunt quibus ob proprias culpas non prodeſt, *Pſa.29.* Sanguis quo intingitur pes, eſt *b* paſſio Chriſti. *Pſa.67.Eze.43.f.45.f.Col.1.e.1.Petr.1.c.* Hunc ſanguinem dedit Deus in prodigium, *Ioel.2.g.* dicitur etiam ſanguis teſtamenti, per cujus pactum liberamur, *Zach.9.c.* Sanguis, in quem mutata eſt aqua, *c* paſſionem Chriſti deſignat, & ſanguis in tota terra Ægypti, eſt paſſio Chriſti in toto mundo, *Exod.4.b.7.c.* Sanguis agni ponebatur in limine, *d* ut deſignaretur Chriſtum eſſe januam vitæ, *Exod.12.a.* Sanguis occiſorum, quem bibit Iſraël, eſt ſanguis Chriſti, *Num.23.d.* Hunc ſanguinem lambunt pulli aquilæ, *e* quum infirmi auditores doctrinã crucis Chriſti ſuſcipiunt, *Iob.39.d.* Eſt autem ſanguis Chriſti fons recreans.

Sanguis Abel quandoque ſignificat *f* veritatem quæ ſemper clamat, & emergit, *Matth.23.d.* Idem deſignat ſanguis Joſeph, & effundere ſanguinem Joſeph, eſt negare veritatem, *Gen.37.f.* Eſt etiam ſapientia, & ſanguis in cratere, eſt ſapientia mortalis. Sanguis verò in altari, ſunt myſteria divino munere infuſa. Quum dicitur Moyſes ſponſus ſanguinum, *Exod.4.d.* per duplicem ſanguinem vetus & novum teſtamentum ſignificare poteſt. Sanguis occiſorum, dici poteſt doctrina Chriſti, & Apoſtolorum, quem ſanguinem bibit Iſraël, hoc eſt, *g* fideles in eccleſia, *Num.23.d.* Et ſanguis uvæ, eſt eadem doctrina, & etiam ſacramenta, *Gen.49.b.Deut.32.b.*

Sanguis nonnunquam ponitur pro divina vindicta, & punitione pro peccato, *Pſal.57.77.Eze.14.e.* Et ſanguis aſperſus eſt ſuper veſtimenta Chriſti, *h* quando in malos vindictam exercuit, *Iſa.63.a.* Huic ſanguini traditur mons Seir. Et ſanguis perſequens, eſt ſanguis Sanctorum, qui clamant: Vindica Domine ſanguinem noſtrum, *Eze.35.b.Apo.8.b.14.d.19.a.* Sic mare fit ſanguis, quum divina vindicta venit in malos, *Apo.16.a.*

Sanguis innocens, eſt *i* vita ſimplicis, quem effundit qui ſimplicem ſcandalizat, aut in errorem inducit, *Ier.7.a.19.a.* Qui ſic ſcandalizant, dicuntur ædificare Sion in ſanguinibus, *Mich.3.d.* Et ſanguis quem odit mons Seir, eſt vita fidelium, & ſimplicium, *Ezech.35.b.*

Sanguis Chriſti ſignificare poteſt *k* ſpem, quæ eſt ſanguis fidei: qua videlicet fides continetur, ut caro ab anima: & quum ſpes expiraverit, perinde ac ſi ſanguis effluxerit, vitalis fidei facultas diſſolvitur, *Ioan.6.g.* Duplex eſt autem ſanguis Domini: *l* alter carnalis, quo redempti ſumus ab interitu. Alter ſpiritualis, quo ſcilicet uncti ſumus. Et hoc eſt bibere ſanguinem Jeſu, eſſe participem incorruptionis Domini. Sanguis etiam agni, quo tingitur ſuperliminare, hoc eſt, ratio, eſt fides Chriſti, *Exod.12.a.*

Sanguis eccleſiæ unio dici poteſt, *Matth.26.c.Mar.14.e.Zach.9.e.* In ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos.

Sanguis uvæ, dicitur vinum, *Deut.32.b.* Poteſt etiam ſanguis uvæ ſeu vineæ, vel flos malorum granatorum, ſignificare *m* decorem ſynagogæ, vel animæ, *Ezec.19.c.*

Sanguis aliquando ſumitur *n* pro ſimilitudine ſanguinis: ut quum Luna converſa dicitur in ſanguinem. *Ioel.2.g.* quod factum eſt quando Judæi dixerunt: ſanguis ejus ſuper nos & ſuper filios noſtros. Ita in ſanguinem converſa ſunt flumina, *Exod.4.c.7.c.*

Sanguis, à quo non eſt prohibendus gladius, *o* eſt correctio peccatorum, *Ier.48.d.*

Sanguis dans teſtimonium, *p* martyrium, quod dat teſtimonium veritati fidei Chriſti, *Ioan.5.a.* Et ſanguis animarum, quem requirit Deus de manu beſtiarum, eſt ſanguis Martyrum, quem requirit de manu perſecutorum, *Gen.9.a.49.b.Exod.4.Pſal.9.Ezec.3.e.* Et ſumitur ſanguis pro vita. Dat autem Deus ſanguinem, quum dat Martyres fortes uſque ad ſanguinem, *Ioel 2.f.Lev.1.b.*

Sanguis hoſtiæ pro peccato, *q* eſt baptiſmus, quo aſpergitur veſtis, quando caro baptizati aquâ perfunditur, *Lev.6.d.*

Sanguis interdum ſumitur pro periculo, *2.Reg.23.b.* Num ſanguinem illorum hominum, qui profecti ſunt, bibam? Et etiam *r* pro ipſo homine, *Ephe.6.b.Deu.27.d.* Ut percutiat animam ſanguinis innocentis.

Sanguis quandoque ſignificat *ſ* animam ſenſitivam, & etiam ſenſibilia ipſa. Et ponitur quandoque pro vita corporis, ut anima, hoc, vita corporis dicitur eſſe in ſanguine, *Lev.1.b.17.d.* Sic ſumitur pro anima carnali, cui ſanguini non eſt parcendum. Sanguinem autem comedit cum carne, qui appetitui rationem ſubjecit, quod prohibetur, *Gen.9.a.Lev.3.* Et ſanguines, à quibus petit liberari Propheta, ſunt inordinati motus appetitus, *Pſa.50.* Sanguis etiam dicitur carnalis generatio, quæ non docet myſteria fidei, *Matth.16.c.* Sanguis etiam dicitur alimentum vitæ corruptibilis.

Sanguinem dicitur comedere, *t* qui ſectatur Iſraël ſecundùm carnem. Unde & ſanguis eſt ſenſus carnalis datus ſcripturæ, quem elicit, qui vehementer emungit, *Prov.30.d.*

Sanguis vituli, *v* caſtitatem mentis Deo offerendam ſignificare poteſt, *Lev.1.3.*

Sanguis avis, *x* curas ſæculi ſignificare poteſt, *Lev.1.d.*

Sanguis dicitur merces mercenarii: quam qui fraudat, dicitur effundere ſanguinem, quia mercenarius mercede vivit ut ſanguine, *Eccl.34.d.*

Sanguis aliquando dicitur *y* ipſa ſanguinis effuſio, *2.Reg.16.b.* Reddidit tibi Dominus univerſum ſanguinem.

Sanguis hœdi, in quo fratres Joſeph ejus tunicam tinxerunt, *Gen.37.f.* Falſa teſtimonia Judæorum adverſus Chriſtum *z* ſignificare poteſt, quibus ejus famam maculare conati ſunt.

Sanguis cum quo comedebat populus carnem, deſignat *aa* intentionem vanitatis, quam addunt aliqui bonis operibus, *1.Reg.14.e.*

Sanguis, quem non vult Deus, ſunt *bb* dona eorum, qui Dei præcepta non faciunt, aut qui offerunt & dant eleemoſynam de rapinis, *Iſa.1.b.*

Sanguis interdum ſignificat *cc* peccatum, & peculiariter homicidium. Et comedit carnem cum ſanguine, qui peccat, & qui homicidium perpetrat. Et requirit Deus ſanguinem, hoc eſt, mortẽ animæ de manu omnium beſtiarum, hoc eſt, eorum qui alios peccare fecerunt, aut ſcandalizaverunt, *Gen.9.a.*

Veritas. Sapientia. Vtrumque teſtamentum. Sacramenta. Divina vindicta. Spes. Fideles. Vnio Eccleſiæ. Decor ſynagoga vel animæ. Correctio. Martyrium vita. Baptiſmus. Periculum. Homo. Anima ſenſitiva. Senſibilia. Vita corporis. Anima carnalis. Inordinati motus. Appetitus. Carnalis generatio. Alimenta. Senſus carnalis legis. Caſtitas mentis. Cura ſæculi. Merces mercenarii. Effuſio ſanguinis. Falſa teſtimonia Judæorum. Inanis gloria. Oblatio de rapinis. Peccatum. Homicidium. Graviora peccata.

a Hie ſ. Iſ 59. Eze.13. Ioel. 2. Zach 9. b Arn pſ ſ.87 c Ori hom.4. in Exod. d Gr.Nyſſ de vita Moyſis. Bed ſ.Exo.11. Chr.ſ.to.b. 45. e Gr.13.mo.18 & 31.mo.38. f Ori ſ Matt. hom.28. Amb ep.2. g Or ſ Num. hom 16. Chry.ſ.Gene. hom 67. h Hie ſ Iſ.83. Au.ſ.Ap b. 11.Rup 9.ſ. Apo. i Hie ſ Ier.7. & ſ Ez.35 & ſ.Mich.3. k Cle.Alex 1 pæd.6. & 2. pætar.2. l Gr.Nyſſ de vita Moyſis. m Hi.ſ.Ez.19 n Hie ſ.Ioe 2. o Caſſia.col. 20.ca 8. p Ber ſerm. in eſta veſta. Arn ſ pſ.9. Chr. Ge.h. 67. Au ſ.Ioel. 2. q Iſy ſ.Lev.6. r Glo in ſup. Deut.27. ſ Phi. quòd deterior potiori inſidie. Au q.in Lev. 57. Iſy.ſ Lev.2. Am ſ Le.17. Or ſ.Le h. & ſ.Mat.h 11. Baſ.ſ pſ 29. t Or ſ Le.h.5 Gre 21.mo.1. Bed ſ.Pro.30 v Or ſ.Le h.3. x Glo ſ Le.1 y Au q.in Levit 57. z Am de Ioſ.3 Bed ſ.Gen.37 aa Gr.ſ 1.Re. 14. bb Hie ſ Iſa.1 & Ori ſ pſ.16 h.3. & ſ Ie h. 11 & ſ.Ez.h. 6. Hie.ſ.Iſ y 13. & ſ.Hoſ 4. Am ſ de Iſa.1. & ap Dan.17 Aug ſ pſ.58. Gre 13 m 10. & ſ Ez h.18. & ſ pſ 50.

Ezec.37.g.9.d.16.a. Et ſanguis comparatus ſordibus, ſignificat graviora peccata, quæ igne purgantur, *Iſa.4.b.9.e.15.b.33.c.34.a.59.a.Mi.7.a.* Et ſanguis reus, dicitur committens peccatum. Et ſanguis ſanguinem tangit, quum peccatum additur peccato, *Hoſe.4.a.* Sanguis purificationis mulieris, peccatum Adæ ſignificare poteſt. Et ſanguis menſtruatæ, eſt turpis cogitatio, & voluptates carnis, *Lev.12.a.15.c.20.b.* Et ſanguines ſunt peccata carnalia, *Pſal.50.Thre.4.c.1.Cor.15.f.* Ad hæc refertur ager ſanguinis, *Matth.27.a.* Sanguinum viri, ſunt generaliter *a* peccatores, & peculiariter Judæi in Chriſtum, & homicidæ, & hæretici, & adulatoriè docentes, *Pſa.5.54.58.138.* Sanguis etiam dicitur odium fraternum, ideò prohibita eſt ejus effuſio, *Lev.17.c.* Sanguinem etiam effundere, eſt in peccatum inducere, aut in errorem per ſcandala, ſive verbo, ſive exemplo, *Deut.22.b.Pſal.105.Iſa.26.d.Rom.3.c.* Sanguinem autem effundere in bonum, eſt confiteri peccatum, alioqui eſt ſuffocatum. Sanguis etiam dicuntur interiores ſordes, qua ratione mulier ſanguinis fluxum patiebatur, *Matt.9.c.* Civitas ſanguinum dicitur Hieruſalem, propter homicidia, & etiam hic mundus, *Ezec.24.b. Nah.3.a.* In ſanguine comedunt hæretici, qui alios ſcandalizant. Et ſanguinem fundunt, dum non vivificant eos quos deceperunt, *Ezec.33.f.Hab.2.b.* In ſanguinem convertitur aqua apud Ægyptios, quando divinus cultus vertitur in idololatriam, *Exod.7.c.* Sanguis quoque in tota terra Ægypti, ſignificare poteſt perſecutionem eccleſiæ ſub Nerone factam.

Sanguis victimæ Gog, qui datur beſtiis in potum, *b* eſt is, qui regnum Dei poſſidere non poteſt, *Ezech.39.e.*

Sanguis interdum, eſt *c* livor invidiæ: & lambunt ſanguinem, qui invidiæ livore tenentur, *Iob.39.d.* *Invidia.*

Sanguis aliquando pro menſtruo, *Lev.12.a.b.* Manebit in ſanguine purificationis ſuæ. *Menſtruum: Vulnus.*

Sanguis, *d* utilitas, *Eccl.33.d.* Quoniam in ſanguine animæ comparaſti ſervum, hoc eſt, ad neceſſitatem, vel utilitatem.

a Hil. ſ. pſ.138 & ſ. Matth. Can 9. Ori ſ. Matth. hom. 19. & ſ. Rom. 3. Hi ſ. Iſ. 26.53 & ſ. Mic. 7. Arn. ſ. pſ. 105. Au ſ. pſa 54. 58. Gre. 7. m. 24. Lyr. ſ. Lev. 17. Bed ſ. Gen 5. Hi ſ. Eze. 33. Aug de plag. Ægypt. 2. b Gr. 7 regiſt. epiſt 128 & Hie. ſ. Ez. 39. c Hie. ſ. Iob 39 d Lyr. ſ. Eccl.

Sanguiſuga.

Sanguiſuga, eſt vermis in aqua degens, qui hirundo dicitur, ſolet ſanguinem ſugere, unde nomen accepit.

Sanguiſuga *e* diabolum ſignificare poteſt, qui verbum Dei & ſpiritualia bona ab anima conatur anferre, qui ſiti peccandi, ac peccata ſuadendi inceſſanter accenditur. Cujus filiæ ſunt luxuria & philargyria. Nam & luxuriæ quo liberius fræna laxantur, eo noxius delectatur. De avaritia verò ait Poëta. Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit, *Prov.30.b.* *Diabolus.*

Sanguiſuga deſignat etiam *f* voluntatem, cujus filiæ ſunt vanitas, & voluptas, quæ ſemper clamant. Affer, affer. *Voluntas.*

e Hie. 1. adv Iovinianum. Bed ſ. Pro 30 f Ber ſerm. de verbis Iuſtum dedu xit, & ſ. Ecce nos reliquimus omnia.

Sanies.

Sanies, idem eſt quod ſanguis corruptus.

Sanies Job, *g* peccata noſtra ſignificare poteſt, & præcipuè carnis ex longa vetuſtate facta peiora, *Iob 2.c.* Vulnus enim in ſaniem vertitur, quum neglecta culpa uſu ipſo deterius gravatur. Eſt enim ſanies fluxus illicitæ cogitationis, quæ tunc raditur, quum poſt pollutionem cogitationis illicitæ noſmetipſos aſperè dijudicando mundamus. *Peccata. Illicita cogitatio et Turpitudo peccati.*

Sanies projicienda eſt, *h* ipſa turpitudo peccati, *Iſa.14.e.* ubi ad litteram dicitur eſſe virguſtum, quod ad radices arborum naſcitur. Sanies quoque draconis, eſt turpitudo Luciferi, *Ezec.32.b.*

g Gr. 3. m. 14. h Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Ez. 32.

Sanir.

Sanir, id eſt, via lucernæ, aut Deus vigiliarum, eſt mons, qui & Hermon & Sanior dicitur, deſignat omnem *i* nobis proſperitatem, & illuſtrationem ex vero lumine venire, *Ezec.27.a.* Poteſt etiam deſiguare potentes *k* hujus ſæculi, *Cant.4.c.* *Potentes ſæculi.*

i Hie ſ. Ez. 27 k Gr ſ. Ca. 4.

Saphan.

Saphan, id eſt, *l* judicium, pater Jezoniæ, *Eze 8.e.* Deſignat ipſum filium ejus merito judicandum propter ſcelus idololatriæ, quod ad hæreticos refertur, ſuas ſententias adorantes.

l Hie. ſ. Ez. 8.

Saphat.

Saphat, id eſt, judicans, pater Eliſæi prophetæ, *3.Reg.19.d.* typus eſt Dei patris, qui omne judicium dedit Filio. *Deus pater.*

m Hie ſ. Mi. 1.

Saphir.

Saphir, id eſt, pulchra, *Mich.1.c.* Secundùm quod eſt in vulgata editione. Sumitur ibi *m* pro Samaria, cujus habitatio erat pulchra.

Sapiens, Sapere, Sapientia.

Sapere, propriè quidem ad ſenſum guſtus pertinet, ita tamen ut res ipſa quæ in ſe ſaporem aliquem habet, ſapere dicatur. Transfertur tamen ad animam, ut ſapere ſit ſapientem eſſe. Porrò ſapere interdum eſt comprehendere, *Matth.16.d.* Non ſapis quæ Dei ſunt. Diſcernere, *Deut.32.* Utinam ſaperent, & intelligerent. Inveſtigare, *Rom.11.c.* Noli altum ſapere. Superbire, *1.Tim.6.d.* Præcipe non ſublime ſapere. Sapiens autem dicitur, qui ſcientiam aliquam optimè tenet, & qui per longam ætatem multarum rerum cognitionem eſt adeptus, & qui circa præcepta benè vivendi, & cognitionem verſatur. Sapientia verò eſt rerum divinarum atque humanarum ſcientia, cognitioque, quæ cujuſque rei cauſa ſit. Interdum autem ſumitur pro induſtria, & etiam verſutia. Sapientia quoque aliquando ſumitur pro dono Spiritus ſancti, *Deut.24.c.Sap.1.b.* Sapientia autem & inſipientia datur bona & mala.

Sapiens abſolutè pro *n* Deo ſumitur, aut Chriſto, *Iſa.31.a. Eccl.27.b.* Et Chriſtus eſt ſapiens, qui aſcendit civitatem fortium, *Prov.21.c.* Et ſapienter incantans, eſt Chriſtus prædicando, *Pſa.57.Iere.26.b.* *Matt.11.c.12.d.* Sapientia Salomonis, typus eſt ſapientiæ Chriſti, *3.Reg.10.a.Job.9.a* Et ſapientia ædificans ſibi domum, eſt Verbum Patri coæternum, in utero Virginali carnem aſſumens, *Prov.1.c.9.a.* Ipſe Chriſtus eſt ſapientia, cujus homo precium neſcit, *Iob.28.b.* Qui & Dei virtus, & Dei ſapientia dicitur, *1.Cor.1.d.* *Deus. Chriſtus.*

Sapientes corde, ſunt *o* Prophetæ, & Apoſtoli, & doctores, quorum typum gerebat ſapiens Beſeleel, *Exo.28.b.31.a.35.b.36.a.* Horum ſapientiũ filios ſe dicunt hæretici, *Iſ.19.b.* Eoſdem deſignat ſapiẽs architectus, *Prophetæ. Apoſtoli. Doctores.*

n Ori ſ. Ie. b. 5 Aug. ep. 119. & 17. civita. Dei 20. Orig. ſ. Cant. hom 2 Hil. ſ. Matth. Can. 11. Hie ſ. Ier. 10. Gr 18. m 24. Ber ſer par 9. Be ſ. Pro. 1. 11 o Ori ſ. Exod hom. 11. Hi ſ. Iſ. 9 & ſ. Eccleſiaſt. 12.

tectus, qui eſt ille, qui ſcit ædificare Eccleſiam Dei, *Iſa.3.2.Cor.3.b.* Hi ſuot ſapientes, qui ædificant ſupra petram, & qui ſapiunt, quæ ſurſum ſunt, non quæ ſuper terram, quorum verba ſunt quaſi ſtimuli, *Iob.17.x.Eccl.12.d.Matth.7.d.Col.3.a.*

Sapientia interdum dicitur *a* *Pſa.84.* Hac ſapientia privat Deus ſtruthionem, *Iob.39.c.* Et ſapieotia eſt devorata, aut etiam nulla, quando quis à recta ratione, *Pſa.106. Ier.8.d.*

Sapientes, qui non abſcondunt patres ſuos, ſunt, *b* qui confitentur peccata & errores, autores eorum manifeſtando, *Iob.15.b.*

Sapiens puer dicitur *c* homo interior, quando jam pervenit ad decimum tertium annum. Vel dicitur de Chriſto, *Eccl.4.d.*

Sapientes Ægypti dicuntur *d* Philoſophi, & hæretici, & ſuperbi: qui ſunt ſapientes hujus ſæculi, *Gen.41.b.Exod.7.b.Pſa.48.Iſa.19.b.40.e.47.c.* Hi ſapientes ſunt confuſi, & capti, *Ier.8.d.10.a.* His ſapientibus abſconduntur myſteria fidei. *Matth.11.d. Luc.10.a.16.b.* Horum ſapientia dicitur ſapieotia hujus mundi, *1.Cor.1.e.Col.2.d.* Horum eſt altum ſapere, hoc eſt, ſuperbire, *Rom.11.c.* Hi ſunt ſapientes ad faciendum malum: qua ratione ſerpens erat callidior cæteris animantibus, *Gen.3.a.Ier.4.f.* Eoſdem deſignant ſapientes Tyri, & ſapientes Idumææ, *Zach.9.a.* Hos ſapientes comprehendit Deus in ipſorum aſtutia. *Job.5.b.* Hac ſapientia mundana privavit Deus ſtruthionem, id eſt, eccleſiam, *Job.39.b.*

Sapientes Babylonis dici poſſunt *e* peracuta ſcrutinia mundanæ philoſophiæ: & peracuta conſilia carnalis prudentiæ, & acerrima acumina, ac peracuti ſenſus cordis humani, *Dan.4.a.*

Sapientes in oculis ſuis & prudentes, *f* erant Scribæ & Phariſæi: qui habentes clavem ſcientiæ, nec ipſi ad Chriſtum introierunt, nec alios intrare permiſerunt, quorum ſapientia periit, *Iſa.5.c.29.e.*

Inſipiens dicitur *g* diabolus: qui in noviſſimo erit inſipiens, quia non proderit ei tunc ſapientia ſua. Peccator etiam quilibet, & Phariſæus & hæreticus inſipiens eſt. *Pſa.39.Iſa.32.a.Ier.17.b.* Inſipiens quoque conſilium eſt ſapientum Pharaonis, quia hæretici & philoſophi ſua doctrina diſcipulos ad inferos detrahunt, *Iſa.19.b.* Demum inſipientes corde, ſunt nolentes credere in Chriſtum, *Pſa.75.*

Inſipiens, eſt *h* carens prudentia ad agibilia ſalutaria, qua ratione Gentilis inſipiens erat, & inſipientia jumenta dicuntur, quia ratione non utuntur, *Pſa.48.* Inſipientia autem eſt peccatum, & id, quod per inſipientiam fit.

Inſipiens gens dicuntur *i* Chriſtiani, propter ſtultitiam prædicationis, *Deut.32.c.Rom.10.d.*

Inſipientia Chriſti dici poteſt *k* crux ejus, quæ Gentibus eſt ſtultitia, *Pſa.68.*

Sapienter opprimere volens Pharao populum Iſraël, *Exod.1.b.* typus eſt *l* aſtutiarum diaboli, & ſapientiæ carnis, quæ nititur ſpiritum opprimere. Hæc ſapientia eſt verſutia, de qua *Pſa 106.* Omnis ſapientia eorum devorata eſt.

Fides. Recta ratio. Confitentes peccata. Homo interior. Chriſtus. Philoſophi. Hæretici. Superbi. Sapientia mundana. Scrutinia Mundana philoſophiæ. Acuta conſilia. Scribæ & phariſæi. Gentilis. Peccatum. Chriſtiani. Crux Chriſti. Verſutia.

a Baſ. ſ. pſa. 48. Gre. 31 m. 12. Aug. ſ. pſ. 106. b Hie. ſ. Iob 15. c Hie. ſ. Eccl. 4. d Baſ. ſ. pſ. 48. Hil. ſ. Matth. cano 11. Hi. ſ. Iſ. 19. & ſ. Ier. 8. 10. & ſ. Ez. 27. & ſ. Abd. & ſ. Za. 9. & ſ. Iob. 39. Aug. ep. 59. 120. e Ric. de S. Vi. de praep. contem. 4. 34. f Hie. ſ. Iſ. 5. 29. g Ori. ſ. pſ. 38. ho. 2. & ſ. Ier. hom. 4. Hi. ſ. Iſ. 19. 32. Aug. ſ. pſ. 75. h Baſ. ſ. pſ. 37. 48. i Orig. ſ. pſ. 37. hom. 1. i Ori. ſ. Ro. 10. k Hil. ſ. pſ. 68. l Glo. ſ. Ex. 1.

Sapor.

Sapor, eſt qualitas illa, quam guſtu dignoſcimus, quæ dicitur objectum ipſius guſtus.

Sapor quem judicant fauces comedentis, *Iob.12.b.* deſignat *m* guſtum ſapientiæ, qui eſt apud electos, nam verba ſapientiæ, quæ reprobi audiunt, electi non ſolùm audiunt, ſed etiam guſtant, ut etiam corde ſapiat, quod reproborum non mentibus, ſed ſolummodò auribus ſonat.

Omnis ſapor erat in manna, *Sap.4.d.* quia *n* in ore ſpiritualium divinus ſermo, & omnibus congruens, & à ſemetipſo non diſcrepans, qualitati audientium condeſcendit: quem dum electus quiſque utiliter juxta modum ſuum intelligit, quaſi acceptum manna in voluntarium ſaporem vertit. Habet etiam omnem ſaporem, quia ad omnia mala tribulationum & vitiorum habet remedium.

Guſtus ſapientiæ. Sermo Dei omnibus congruens.

m Gr. 11. m. 4. n Gr. 6. m. 7. Bed. ſ. Ex. 16. o Ph. 37. ant. Iuſt. 9. p Hie. ſ. Ez. 1. Gr. ſ. Eze. b. 8. Ru. 1. ſ. Ez. 14. Au. de oſten. divin.

Saphirus.

Sapphirus, eſt *o* lapis precioſus coloris aureis punctis collucens.

Sapphirus ſuper firmamentum, in quo erat thronus Dei, deſignare poteſt *p* abſcondita & incomprehenſibilia ſecreta Dei, *Eze.1.g.Exod.24.e.28.c.Can.5.d Apoc.21.f.* Ideò dicitur, *Pſa 17.* Poſuit tenebras latibulum ſuum. Deſignat etiam *q* celſitudinem ſuperiorum ordinum Angelorum, ut Thronorum. Item firmitatem cæleſtium. Generaliter autem ſapphirus ſignificat Angelos, & creaturas cæleſtes, *Iob.28.c.*

Sapphiri, quibus diſtinctus erat venter ſponſi, *Cant.5.d.* deſignare poſſunt *r* miracula Chriſti, quæ etiam inter paſſiones operabatur, ea præcipuè, quæ ejus excellentiam demonſtrabant, ut apparitio ſtellæ.

Sapphirus ſecundùm quòd cœli refert colorem, *ſ* vitam cœleſtem ſignificare poteſt, & converſationem eorum, qui dicere poſſunt. Converſatio noſtra in cælis eſt, & ipſos, qui ad ſuperna per cœleſtem converſationem tendunt, *Exod.24.c 28.c.Iſa.54.c.Thre.4.b Iob.28.a.*

Sapphirus quandoque ſignificat *t* prædicatores novi teſtamenti, qui carnalis propaginis deſideria poſtponentes, cœleſtia ſola ſectati ſunt, *Iob.28.c.* De his dicitur, *Iſa.60.b.* Qui ſunt hi, qui ut nubes volant? Significat etiam Gentiles ad fidem venientes.

Sapphirus in ſecundo ordine rationalis in pectore pontificis, *v* juſtitiam ſignificare poteſt, præcipuè commutativam, *Exo.29.b.Ezec.28.c.* Poteſt etiam ſapphirus in pectore pontificis, mundum ſenſibilem ſignificare. Sapphirus autem in ſecundo fundamento civitatis cœleſtis comparari poteſt *x* Paulo, qui raptus eſt, uſque in tertium cœlum.

Secreta Dei. Supremi ordines Angelorum. Angeli. Miracula Chriſti. Prædicatores. Gentiles. Iuſtitia commutativa. Mundus. Paulus.

q Gr. 18. m. 30. r Gr. ſ. Can. 5. Rup. ſ. Can. 5. ſ Hie. ſ. Iſ. 54. Au. q. in Exo. 102. Gre. 18. m. 20. Beo. Ve. Can. 3. tom 8. cn. 5. t Gr. 18. m. 30. Hie. ſ. Iob 28. v Glo. ſ. ſup. Exod. 39. Pin. de conf. lin. x Are. ſ. Apo. 21. y Phi. 3 alle. & de Abr. & de cong. &c. Cle. Al. 1. ſtr. Orig. ſ. Ge. h. 6. 7. Ambro. 2. de Abra. 4. Bed. ſ. Gen. 12. 25. Ru. 6 ſ. Ge. 28. 36 & 1 de glorif. Trin.

Sara, Sarai.

Sara, id eſt, domina vel princeps, uxor Abrahæ, quæ prius Sarai, id eſt, domina mea, vel princeps mea dicebatur. Genuit Iſaac jam nonagenaria, quum prius fuiſſet ſterilis, & jam natus eſſet Iſmaël ex Agar ancilla. Dixit autem Abraham eam eſſe ſororem ſuam, cauſa vitandæ mortis, quum eſſet filia fratris ſui. Fecit autem ut Abraham ejiceret Agar ancillam ſuam cum filio ſuo.

Sara, ſive Sarai, id eſt, princeps mea, typum gerit *y* ſapientiæ & virtutis, quæ ſterilis eſt malorum operum, fœcunda verò bonorum. Quæ non tam cito parit, ideò prius eſt acceſſus ad Agar, hoc eſt, ad diſciplinas, & poſtea parit Deo, & parit Iſaac, hoc eſt, jucunditatem bonorum operum, *Gen.12.b.16.a.17.c.* Eadem dicta eſt ſoror Abrahæ, ut fit illud, *Prov.7.a* Dic ſapientiæ, Soror mea es. Eadem communicata

Sapientia. Virtus.

nicata eſt Ægyptiis, quia ſapientia & virtus communicatur à Deo his, qui ſunt in mundo, ne quis ſibi eam arroget. Generat in Abraham, hoc eſt, in intellectu bono, non in Pharaone. Concepit contra ſpem, hoc eſt, contra diffidentiam carnis. Ut autem mandavit ejici ancillam & filium ejus, virtus eſt carnis repellens blanditias, *Gen.21.b.* vel eſt ſacra ſcriptura docens Apoſtolorum tranſitum ad Gentes, ejecta ſynagoga. Deſignat etiam fidem, ideò interpretatur princeps, quia fidei magnus eſt principatus apud Deum.

Sacra ſcriptura.

a *Amb.2.de Abra 11. Hie.ſ.Iſa 51. & ſ Gal. 4. Bed.ſ Ge.18. 20. Au.22.cont. Fauſt.38 39. 40.*

Fides. Eccleſia.

Sarai, hoc eſt, princeps mea, *a* eſt eccleſia, quæ dicta eſt ſoror Abrahæ, hoc eſt, Chriſti. Et mutatur illi nomen, ut dicatur Sara, quia eccleſia eſt univerſalis princeps, *Iſa.51.a.* Eſt autem eccleſia Domino Jeſu Chriſto in occulto uxor. Occultè quippe atque intus in abſcondito ſecreto ſpirituali anima humana inhæret verbo Dei. Eadem generat Iſaac, hoc eſt, lætitiam bonorum operum, *Gal.4.c.* Quum dicitur de patre eſſe ſororem Chriſti eccleſiam, non de matre gratiæ cœleſtis, quæ in æternum manebit, cognatio commendatur, ſecundùm quàm genus mortale non erimus, accepta poteſtate, ut filii Dei vocemur & ſimus. Neque enim hanc gratiam de Synagoga matre Chriſti ſecundùm carnem, ſed de Deo patre percipimus. Occultatur autem, cujus uxor ſit alienigenis, cujus autem ſoror non tacetur, quia occultum & difficile ad intelligendum eſt, quomodo anima humana verbo Dei copuletur, ſive miſceatur, qua verò cognatione ſint fratres Chriſtus & omnes Sancti gratia divina, non conſanguinitate terrena, hoc eſt, de patre, non de matre, & affabilius dicitur, & capacius auditur.

b *Au.ſer. 75. Bed.ſ Gen.15 Ru.5.ſ.Ge.15*

Synagoga.

Sara, cujus amorem tranſtulit Iſaac in Rebeccam, *Gen.24.g.* typus eſt *b* ſynagogæ, cui prætulit Chriſtus eccleſiam. Deſignat etiam ſynagogam in hoc, quòd erat ſterilis, quia pauci ex Judæis crediderunt, ideò Chriſtus per Apoſtolos tranſiit ad Agar, id eſt, ad gentes. Ut etiam fuit capta ab Abimelech, captivitatem Babylonicam ſynagogæ deſignavit, *Gen.20.a.*

c *Lyr.ſ Ge.16*

Recta ratio.

Sara præterea ſignificat *c* rectam rationem, quæ eſt princeps, & princeps mea, quæ condeſcendit carni, quando dicit, Ingredere ad ancillam meam, *Gen.16.a.*

d *Phil.a. alle.*

Bona voluntas.

Sara pariens Iſaac, hoc eſt, gaudium, eſt *d* bona voluntas, quæ ablatis humanis cupiditatibus fœcundatur ſobole virtutum, quæ gaudium afferunt, *Gen.21.a.*

e *Gl. ord. ſup Gen.18. Rup.5.ſ.Ge.8*

Gratia novi teſtamenti.

Sara etiam typus eſt *e* gratiæ novi teſtamenti, unde prius ſterilis, non per naturam genuit, ſed ex promiſſione, quia gratia novi teſtamenti non eſt ex meritis, alioqui jam non eſſet gratia, *Geneſ.16.a. Gal.4.c.*

f *Gre.9 mo.31 Bed ſ.Ge.18.*

Caro rationi ſubjecta.

Sara poſt oſtium manens, *Gen.17.b.* typus eſſe poteſt *f* carnis rationi ſubjectæ, & ad exteriora minimè vagantis. Vel eſt cura carnis, quæ non foris apparet, & videri jactanter erubeſcit, ut quaſi poſt tergum viri ſub diſcretione ſpiritus, ſolis neceſſariis intenta, nequaquam ſciat procaciter detegi, ſed verecundè moderari. Indicat etiam mulierũ honeſtatem, & quòd infirmi in publicum prodire non debeant.

Sarabullum, vide Induere.

Sarcina, vide Onus.

Sarcire, Sarta tecta.

g *Gl.ord.ſ.2. Par.24.*

Sciſſuræ errorum.

Sarcire, eſt integrum facere, & Sarta tecta erant *g* opera publica, quæ locabantur, ut integra præſtarentur, qualia erant ſarta tecta templi, quæ ſarciebantur, ſeu reſtaurabantur, *4.Reg.12.a.22.b.2.Par.24.a.34.c.* Et ſarta tecta eccleſiæ ſunt ſciſſuræ errorum & vitiorum, quæ ſarcienda ſunt per prædicatores & ſacerdotes.

Sarculum, Sarrire.

Sarculum, eſt genus raſtri, hoc eſt, crates illa dentata, qua ſegetes ab herbis purgantur. Sarrire autem eſt ſarculo ſegetes purgare, & ſcalpere.

h *Hie ſ Iſa 7.* i *Hie ſ.Iſ.28.* k *Gr.ſ.1.Re. 13.*

Meditari in ſacra ſcriptura. Caſtigare corpus. Diſcretio.

Sarrire montes ſarculo, eſt *h* meditari in ſacra ſcriptura, ad ejus myſticos ſenſus eliciendos, *Iſa.7.d.*

Sarrire terram, *i* eſt digna caſtigatione corpus affligere & præparare ad verbum Dei ſuſcipiendum, *Iſa.28.g.*

Sarculum *k* virtutem diſcretionis ſignificare poteſt: qua ſeparare debemus vitia à virtutibus, *1.Reg.13.d.*

Sardius, Sardonyx.

l *Pli.37.nat. hiſt.67. Geo. Ve. Can. 3 co 8 c 3. Are ſ Apo.4.* m *Aug ſ.Apoc.21.* n *Gl. ord ſup. Exod.39.* o *Gl in. ſ Ez. 28.* p *Gr.27. mo. 29.30. Geo. Ve. Can. 3.co.8. cap.3.*

Iudicium univerſale. Memoria. Unus ordo Angelorum. Crux Chriſti. Homo. Antiqui patres. Iacobus Zebedæi. Philippus.

Sardius, ſive ſardonyx, *l* eſt lapis coloris rubei, ad unguis colorem tendens, & rubræ terræ ſimilis, qui vulgo corneolus dicitur. Acuit ingenia, mitemque reddit, & animum accendit ad gaudium, caſtumque efficit. Hunc non ſolùm timori eſſe ferunt belluis atque monſtris, ſed etiam vim habere curandi dolores ac moleſtias, quæ noſtris corporibus innaſcuntur. Cæterùm ſardius & ſardonyx diverſi lapides ponuntur apud Plinium, licèt non multum diſſimiles: & etiam in fundamentis civitatis cæleſtis, *Apoc.21.c.*

Sardius in judice Chriſto, ſimilitudinem habens ignis, *m* judicium univerſale futurum per ignem deſignat, *Apoc.4.a.* Et in Deo eſt argumentum juſti judicii: quia terret, & ignis præ ſe fert ſpeciem.

Sardius in primo ordine rationalis pontificis, *n* memoriam ſignificare poteſt, *Exod.28.c.29.b.*

Sardius in ornatu regis Tyri, *o* unum ordinem Angelorum ſignificare poteſt, *Ezec.28.c.* Ut autem eſt rubeus, crucis cruorem indicat.

Sardonycus lapis terræ rubræ ſimilitudinem tenens, *p* homines deſignare poteſt: quia & Adam primus homo à terra rubra nomen habet. Vel deſignat patres veteris teſtamenti: quia quamvis magnam juſtitiæ vitam tenerent, carnali tamen propagini ſerviebant, *Iob.28.c.* Sardony autem in quinto fundamento civitatis cœleſtis, Jacobum Zebedæi deſignat, primum omnium Apoſtolorum ſanguine rubricatum. Sardius verò in ſexto fundamento *q* Philippum indicat habentem ignitum affectum erga Chriſtum, *Apoc.21.c.*

q *Aretas ſup. Apoc 2.*

Sarepta.

r *Ori ſ.Luc. hom 33. Hie ſ. Abdi. Rup 9ſ Re 7.*

Gentiliſmus.

Sarepta, ſi ſint duæ dictiones, interpretatur *r* anguſtia buccellæ ſeu panis, ſi una, interpretatur incendium, eſt civitas Tyrum & Sydonem, ubi vidua pavit Eliam. Typus eſſe ſolet Gentilis populi, *3.Reg.17.a.Abdi.g.Luc.8.d.*

Sargon.

ſ *Hie.ſ Iſ 20.*

Diabolus.

Sargon, id eſt, princeps horti, vel auferens protectionem, ſive hortum, rex Aſſyriorum. Typus eſt diaboli, qui princeps eſt voluptatum, *Iſa.20.a.*

Saron.

Saron.

Hieruſalem.

Saron, id eſt, *a* planicies, aut canticum ejus, eſt regio fertilis inter Itaburium montem, & lacum Tiberiadis, & inter Cæſaream & Joppem. Typus eſt Hieruſalem, quæ facta eſt ut deſertum, nullos habens homines fructum facientes, *Iſa.3.5.b.53.a.*

a *Hie ſ. Iſ.31.*

Sarrire, vide Sarculus.

Sartago.

Ira Dei. Zelus prædicatoris. Crux Chriſti. Anxietas. Chriſti Solicitudo docentium. Conſtantia. Fletus. Zelus. Senſus moralis. Æmulatio.

Sartago, eſt patella ferrea frigendis carnibus, piſcibus, aut aliis pulmentis deſerviens.

Sartago ferrea *b* fortem iram Dei contra Hieruſalem ſignificare poteſt, *Eze.4.a.Lev.s.b.6.c.* Per hoc autem, quòd eſt ſartago, eſt ibi frixura, per hoc verò, quo ferrea, fortitudo, qua ratione poteſt etiam deſignare fortem zelum prædicatoris adverſus peccantes, qui dicit frixuram patiens cum Paulo. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur & ego non uror?

Sartago *c* crucem Chriſti deſignare poteſt, in qua ipſo amoris igne frixus eſt, *Lev.2.b.6.c.7.a.* Poteſt etiam ſignificare *d* anxietatem Chriſti, quam habuit in oratione. Sartago autem in tantum eſt fortis, ut ſuperpoſita igni, ipſa quidem non conſumatur, nec aliquam corruptionem ſuſtineat, aut imminutionem, ſuperpoſitos autem cibos eſui aptos reddat. Sic crux Chriſti fortis, omnem creaturam ſubjecit Crucifixo, & carnem Chriſti eſui aptam reddidit. Fuit poſita ſartago contra Hieruſalem: quia Judæi in crucem offenderunt, *Ezech.4.a.* Poteſt etiam ſignificare ſolicitudinem publicè docentium: conſtantiam & robur animi: fletum & carnis macerationem, zelum: item ea, quæ intelligi poſſunt, ſi frequenter verſentur: & ſenſum moralem.

Sartago in malum ſignificare poteſt *e* fraternæ æmulationis incendium, interius perſonante ac perſtrepente falſorum fratrum invidia, *Lev.2.b.*

b *Hie ſ. Ez.4. Gre 16. m. ſ. & 2. paſt.30. & ſ. Ez.b 12.* c *Orig.ſ Lev. hom.45.* d *Iſy.ſ. Lev.2. 6.7.* e *Ru.t.ſ. Le.9*

Sarta tecta, vide Sarcire.

Sarthan.

Tribulationes.

Sarthan, id eſt, tribulatio eorum: locus juxta Jordanem, uſque ad quem intumuerunt aquæ Jordanis, *Ioſ.3.d.* Deſignat *f* voluntarias tribulationes: uſque ad quas creſcit meritum tribulatorum.

f *Ric. de S.Vi. de extrem. mal.18.*

Saſai.

Sermo falſus.

Saſai, id eſt extra me: filius Enach, id eſt, *g* inanis humilitatis: typus eſt ſermonis extra veritatem exiſtentis, *Ioſ.15.c.*

g *Orig. ſ. Ioſ. hom.20.*

Sata, Satum.

Tres filii Noe. Genus humanum. Myſterium Trinitatis. Sacra ſcriptura. Dilectio Dei. Triplex fructus. Triplex ſtatus. Virtutes theologicæ. Triplex natura in Chriſto. Patientia. Solicitudo vitæ activæ. Diabolus. Miniſtri ad vitia.

Sata, ſunt ſeminata, de quo vide Seminare. Satum autem, *h* eſt genus menſuræ juxta morem provinciæ Paleſtinæ, unum & dimidium modium continens.

Sata ſimilæ tria, ſignificare poſſunt *i* tres filios Noe, à quibus genus humanum eſt propagatum, qua ratione ſignificant etiam multitudinem gentium, ſeu genus humanum. Poſſunt etiam ſignificare myſterium Trinitatis, *Gen.18.a.*

Sata farinæ tria, *Matt.13.e.* ſignificare poſſunt *k* legem, prophetas, & evangelium. Vel ſignificant confeſſionem *l* Trinitatis, vel dilectionem Dei, quæ eſt ex toto corde, tota anima, & totis viribus. Vel deſignant fructum triceſimum, ſexageſimum, & centeſimum. Vel tres viros inſignes, Noë, Daniel, & Job. Vel ſpiritum, animam, & corpus: in quibus lex Dei abſconditur, ut in bona operatione uniantur. Vel fidem, ſpem, & charitatem: vel cogitationem, verbum, & opus, quæ commiſcentur in fide. Vel deſignant in Chriſto deitatem, *m* animam, & carnem.

h *Hie ſ. Mat. 6.13.* i *Ambro 1. de Ambr 5.* k *Hil. ſ. Matt. ca 13.* l *Hie. ad Furiam & ſup. Matt.13. Au.1.q. in Evang 12. & ſ. Ioa.tra. 9. & ſer.70. Iſy. ſ. Lev.10. Bed ſ Gen.18.* m *Ber ſer. 2. Nati. Domi.*

Satagere.

Satagere, eſt anxium eſſe, & diſtorqueri difficultate alicujus rei conficiendæ.

Satagere in dolore, eſt *n* viriliter ſuſtinere pœnam ad pœnitentiam, *Mich.4.c.*

Satagens Martha circa frequens miniſterium, *Luc.10.g.* deſignat *o* nimiam ſolicitudinem vitæ activæ.

n *Hie ſ. Mi 4.* o *Gr. ſ. 1. Re. 14.*

Satan, *Satanas.*

Satan, id eſt, *p* adverſarius, pro diabolo ſumi ſolet, & pro ejus corpore, quod eſt multitudo malorum, *Iob.1.b.2.b.Zac.3.a.Apoc.2.c.* Vide Adverſarius.

p *Hie. ſ Iſ.27. & ſ. Zac.1. Au. ſ. Ap.h.2.*

Satelles.

Satelles, idem eſt, quod miles mercede conductus: qui lateri Principis, aut Imperatoris aſſiſtit. Sumi poteſt pro miniſtris ad vitia, 1. *Reg.19.b.Iud.7.b.10.d.*

Satiare, Satietas, Saturare.

Abundantia verbi Dei. Sumptio Euchariſtiæ. Fælicitas.

Satiare, eſt expelre aliquem appetitum: quod ad omnes ſenſus refertur, & etiam ad animam. Satietas autem plerunque pro faſtidio ſumitur.

Saturari attribuitur Chriſto, quia *q* laboravit: qui etiam ſaturari dicitur fide Gentium, *Iſa.53.d.* Idem eſt ſaturatus opprobriis, *Thre.3.d.Iob.10.c.* Dicitur etiam ſaturari in membris, quando manifeſtatur gloria Patris, *Pſa.16.*

Saturitas panum, quam dat Dominus, *r* eſt abuodantia verbi Dei. *Exod.16.c.Levit.26.a.Iſa.55.a.* Et ſaturati famelici, ſunt Gentiles, quibus data eſt myſteriorum fidei plena cognitio, 1. *Reg.2.a.* Saturantur etiam famelici, quando humiles virtutum munera recipiunt. Saturantur præterea juſti in diebus famis, quia non deeſt illis verbum Dei, *Pſa.36.* Et ſatiatur turba à Chriſto, per doctrinam & dona Spiritus ſancti, *Matt.15.d.Luc.6.d.Ioel.2.f.Iob.27.c.* Satiat Deus adipe frumenti, quum dat myſteriorum cognitionem: *Pſa.147.* Et melle de petra, hoc eſt, divina ſapientia, *Pſa 80.*

Saturantur famelici, *ſ* quando mundi à peccatis, euchariſtiæ ſacramentum ſuſcipiunt, 1. *Reg.2.a.* Qui etiam adipe frumenti ſatiari dicuntur, *Pſa.147.* Sic ſaturantur pauperes corpore Chriſti, *Pſal.21. 103.101.* Divites autem, hoc eſt, ſuperbi manducant, & adorant, ſed non ſaturantur, *Job.21.*

q *Gr. or ſ. Iſ.13* r *Orig. ſ Lev. hom.10. & ſ. Pſ.36. ho. 3. Gr ſ. 1. Re 2. & 17 m.7. Hil. ſ. Matth. can.15. Amb ſ. Lu 9. Hie. ſ. pſ.147.* ſ *Aug 17 civ. Dei 4. & epi. 120. Arn. ſ. pſ 21. 103.*

a Au ſ.pſ.147 Bed ſ.Prov 3

Satiabit Dominus adipe frumenti, *a* viſione videlicet divina in cœleſti Hieruſalem. Nam hic ſolùm eſt guſtus, *Pſa.*147. Ibi implentur horrea ſaturitate, *Prov.*3.*b.* — *Merces bonorum operum.*

b Gre. ſ.pſ.36. hom. 3.

Satiantur juſti in diebus famis, *Pſal.*36. quia veniunt cum operibus ad judicium, quibus ſaturabuntur, malis remanentibus in fame. Vel ſaturantur, quando gloriantur in tribulationibus. — *Gloriari in tribulatione.*

Aug. ſ.pſ.36. c Hie. ſup. Amos 4.

Saturati erant hæretici in eccleſia, quando participes erant doctrinæ ejus & ſacramentorum: quæ poſtea ſuis meritis tribuentes, elevati ſunt, & inanes dimiſſi, *Hoſe.*13.*b.* Et dicuntur non ſatiati, *b* quando non toto corde ad eccleſiam revertuntur, *Amos* 4.*c.* — *Participatio doctrinæ, & ſacramentorum Eccleſiæ.*

d Glo. or. ſup. Ier. 5. e Aug. ep. 59. Gre. 13. mo. 7. f Eu. q in pſa. Hil. ſ. pſ. 58.

Saturavit Deus Judæos, quando *c* dedit eis temporalium abundantiam, *Ier.*5.*b.* Dicuntur Judæi etiam ſaturati filiis, *d* hoc eſt, malis operibus, vel ſaturati porcinis, id eſt, dogmatum immunditia, *Pſal.*16. Saturati quoque dicuntur pœnis Chriſti, *Iob.*16.*c.* E diverſo, dicuntur Judæi non ſaturati, *e* quia non habent templum & ſacrificia, *Pſa.*58. Et neſciunt ſaturitatem, quia *f* ſuis non ſaturantur erroribus, *Iſa.*56. — *Abundantia Iudæi temporalibus, & malis operibus.*

Saturitas carnium, dicit abundantiam voluptatum, *Exo.*16.*b.* Et etiam ſaturari pane, eſt frui voluptatibus temporalibus, *Thre.*5.*b.* Hæc ſaturitas panis fuit iniquitas Sodomæ, *Ezec.*16.*g.* Non ſaturabatur autem filius prodigus ſiliquis, *g* quia nec vitia, nec inanis philoſophia, nec res temporales ſatiare mentem poſſunt, *Luc.*15.*d.* Saturati autem ſurrexerunt ludere filii Iſraël, *h* quod Græcè dicitur χορτασθέντες, quaſi dicas fœno repleti, nempe qui à ratione alienam alimenti plenitudinē χόρτασμα, hoc eſt, fœni repletionem, non autem cibum dixerit, *Exo.*32.*b.* Non ſatiari dicitur Hieruſalem fornicationibus, quando ſemper anima peccare appetit, *Exod.*16.*d.* Et non ſaturantur comedentes, quia peccata ſunt vana, *Hoſ.*4.*r.* Saturati è diverſo dicuntur *k* divites, & qui conſolationem ſuam habent in hoc mundo, qui calcant favum divinæ conſolationis, *Prov.*27.*a.* — *Abundantia voluptatum.*

g Hie. ſ. Iſ. 56. h Hie. ep. ben. ſcend. & ſ. Hoſe 4. i Glo. inter. ſ. Iud. 11. k Bed. ſ. Proverb. 27.

l Hie. ſ. Iſa 9. & ſ. Mich. 6. & ſ. Iob 27. Gre 18. m 7. m Bed ſ. Proverb. 13. n Hie. ſ. Ag. 1.

Non ſaturatur hæreticus *l* erroribus tanquam inanibus, *Iſa.*9.*d.* Nec ſaturatur quando ſacram ſcripturam legendo nullum percipit fructum, *Mich.*6.*c.* Nec ſaturatur pane viſionis Dei, nec ſacræ doctrinæ, quam ad quæſtionem quærunt, non ad refectionem, *Iob.*27.*c.* Inſaturabilis etiam dicitur venter impiorum, id eſt, *m* hæreticorum, *Prov.*13.*d.* quia ſemper ſunt diſcentes, & nunquam ad ſcientiam veritatis pervenientes, 2.*Tim.*3.*b.* — *Inſatiabilitas hæreticorum in erroribus. Inutiliter operari.*

Non ſaturantur, qui comedunt, hoc eſt, *n* qui pauca & levia bona opera faciunt, & quæ eis non ſufficiunt ad ſalutem, *Agge.*1.*b.*

o Bed ſ. Pro. 1 p Hie ſ. Eze. 7. Gre. 15 m. 10

Satietas erit viſionis malorum, quia eorum viſio potius erit moleſta, quàm jucunda, *Iſa.*66.*g.* Saturantur autem mali conſiliis ſuis, *o* quum propter prava conſilia puniuntur, *Prov.*1.*b.* — *Viſio malorū moleſta. Pœna malorum.*

Non ſaturant animum aurum, & argentum, *p* quia eorum amatores in æternam inducunt famem, *Ezech.*7.*f.* Non ſatiatur etiam venter iniqui, quia avaritia ignis more nunquam expletur, *Iob.*20.*c.* — *Fames avaritiæ.*

q Glo. or. ſup. Eze. 31. r Gre. 14. m. 24 & 22. m 11.

Saturat Deus volatilia & beſtias terræ de dracone, & etiam de carnibus & ſanguine Gog, quando dæmones *q* gaudent de lapſu magni viri, & etiam hæretici, *Ezec.*32.*a.*39.*e.* — *Gaudentes dæmones de lapſu magni viri.*

Saturantur carnibus Job, aut aliorum, qui *r* alienæ vitæ detractione paſtuntur, *Iob.*19.*r. Prov.*23.*a.* Saturari etiam cupientes carnibus Chriſti, fuerunt vel Judæi perſequentes, vel Gentiles credentes, quia & illi moliti ſunt corpus ejus, quaſi conſumendo extinguere, & illi eſurientem mentem ſuam deſiderant quotidianæ immolationis ſacrificio, de ejus carnibus ſatiare, *Iob.*31.*d.* — *Detractio. Malitia Iudæorum in Chriſtum. Sumptio Eucharistiæ.*

Satisfacere, Satisfactio.

Satisfacere, eſt tantum facere, quantum ſatis ſit irato ad vindictam, & ſatisfacit, qui ſe verbis purgat.

ſ Glo. int. ſup. Lev. 10.

Satisfactio Aaron erga Moyſen, *Lev.*10.*d.* cuſtodiam *ſ* præceptorum deſignare poteſt, qua ſatisfit legi. Vel cuſtodiam eccleſiæ, quam Chriſtus accepit. — *Cuſtodia præceptorum. Cuſtodia eccleſiæ.*

Satrapa.

Satrapa, idem eſt apud Perſas, qui præfectus.

t Gr. ſ. 1 Re 5. v Gr. ſ. 1 Re. 7

Satrapæ Philiſtinorum, 1.*Reg.*5.*c.* ſignificare poſſunt *t* prædicatores eccleſiæ, de quibus dicitur, *Pſal.*46. Principes populorum congregati ſunt cum Deo Abraham. — *Prædicatores.*

Satrapæ etiam Philiſtinorum congregati contra Iſraël, 1.*Reg.*7.*b.* deſignant *v* principes dæmonum aſcendentes contra fideles ad tentandum. — *Princeps dæmonum.*

x Rup. ſ. Dan. 11.

Satrapæ regis Darii quærentes perdere Danielem, ſunt *x* principes Judæorum contra Chriſtum, *Dan.*6.*a.* — *Princeps Iudæorum.*

Saucius, vide Vlcus.

Saul.

Saul, id eſt, poſtulatus, ſive commodatus, aut fovea, ſive ſepulchrum vel infernus, filius Cis de tribu Benjamin, qui fuit primus ex Iſraël, cui ſucceſſit David, quem ipſe perſequebatur.

Vel interpretatur petitio, quia contra voluntatem Dei expetierunt eum regem.

y Gr. ſ. 1 Reg. 9. 15.

Saul unctus in regem, & altior cæteris ab humero ſurſum, Chriſti fuit typus: quia eſt caput noſtrum, 1.*Reg.*10.*d.* — *Chriſtus.*

Saul filius Cis, eligendus in regem, deſignavit *y* perfectum imitatorem ſanctorum patrum eligendum eſſe in prælatum, 1.*Reg* 9.*a.*13.*a.* Interpretatur autem petitio, deſignans prædicatorem veritatis tantæ eſſe debere charitatis, ut propter inſtans deſiderium, non petitor, ſed petitio eſſe cenſeatur, ut omnem motum cordis in affectum ducat ſupplicationis. — *Perfectus imitator Sanctorum.*

z Gr. ſ. 1 Re. 15 aa Gre 3. paſt. ad Matth 5. bb Au ſ. 1 Re. 8.

Saul tranſgrediens præceptum Domini, 1.*Reg.*15.*d.* typus eſt *z* malorum prædicatorum, de quibus dicitur, *Matt.*5.*d.* Si ſal evanuerit in quo ſalietur? — *Mali prædicator.*

Saul ut ingreſſus eſt ſpeluncam ad purgandum ventrem, 1.*Reg.*24.*a.* typus eſt *aa* mali prælati, qui conceptam corde malitiam, uſque ad opera miſeri odoris extendit. — *Prælatus male operans.*

Saul, ut datus eſt rex à Deo irato peccanti populo, 1 *Reg.*9. deſignat *bb* regnum peccati & mortis, unde abjectus eſt, ſicut & Chriſtus deſtruet regnum peccati & mortis. — *Regnum peccati.*

cc Aug ſ. pſ. 17 Hil. ſ. pſ. 58.

Saul inter prophetas, dicebatur admirandus, 1.*Reg.*10.*c.* ut deſignetur, quæ ſtulta ſunt mundi, Deū elegiſſe, ut confunderet fortia. Dicitur etiam de Paulo inter Apoſtolos, quaſi de lupo inter oves, *Act.*9.

Saul perſequens David typus erat *cc* Judæorum perſequentium Chriſtum, & etiam diaboli, 1.*Reg.*26. *Pſa.*17. — *Iudæi. Diabolus. Mors.*

Pſa. 17. 51. 56. 58. *in titulo.* Deſignat etiam mortem perſequentem vitam, aut mortem peccati, & inferni. Item temporale regnum perſequens regnum Chriſti.

Mors. Temporale regnum.

Saul mortuus deſignavit *a* ceſſationem imperii legis veteris. 1. *Reg.* 31. *b*

Saulus, vide Paulus.
Saxum, vide Lapis.
Scabellum.

Humanitas Chriſti. Terra. Anima. Peccatores. Converſi ad Chriſtum.

SCABELLUM, eſt parvum ſcamnum, quod ſub pedibus ponitur.

Scabellum pedum Dei dici poteſt *b* humanitas Chriſti, aut ejus caro. *Pſa.* 98. Eandem poteſt ſignificare ſcabellum aureum ſolii Salomonis. 2. *Par.* 9. *c.*

Scabellum pedum Dei dicitur *c* terra: ut intelligatur Deum omnia concludere. *Iſa.* 66. *a.* Anima quoque dicitur ſcabellum Dei, in qua ſunt veſtigia Dei, hoc eſt, præcepta. *Thre.* 2. *a.* ſcabellum quoque Dei ſunt homines peccatores, quos deſerit Deus.

Scabellum pedum Chriſti ſunt, *d* qui prius erant inimici, & convertuntur & fiunt ei ſubjecti. *Pſa.* 109. *Iſa.* 66. *a. Matt.* 22. *g. Hebr.* 1. *d.* 10. *c.*

Scabies, vide Impetigo.
Scala.

Chriſtus.

SCALA à ſcandendo dicta eſt, continens in ſe plures gradus, quibus altiora aſcendimus.

Scala quam vidit Jacob. *Gen.* 28. *c.* Chriſtum *e* deſignare poteſt, per quem in Deum aſcenderet ipſius Jacob videntis electa poſteritas. Hujus enim ſcalæ inferius extremum figebatur in terra, quia mediatoris anima fixa fuit, ſicut & ceteræ animæ in terrea carne quam comitabatur ipſa divinitas, ut alterũ extremum ſcalæ, penetrans uſque ad Deum Patrem, qui illi cacumini innitebatur, quaſi in ipſo quieſcens & eundem ipſum ſuſcipiens, juxta illã ejuſdem Filii Dei ſententiã. Ego in patre, & Pater in me eſt. Deſignat etiam *f* ſeriem generationum Chriſti uſq; ad Joſeph: & Dominus innitebatur ſcalæ: quia Joſeph curãm infantiæ ejus habuit. Latera autem ipſius ſcalæ dici poſſunt Patriarchæ, Abrahã & David.

Series generationum Chriſti. Crux Chriſti. Sacra doctrina. Fides & charitas. Altitudo religionis. Humilitas. Progreſſus ab imperfecto ad perfectum. Aer. Anima.

Deſignare etiam poteſt, *g* crucem Chriſti, in qua Angeli aſcendebant, & deſcendebant, & per eam deſcendunt Judæi & aſcendunt Gentiles. Item Apoſtoli & prædicatores prædicando.

Significat etiam *h* ſacram doctrinam, per quam in cognitionem Dei & cœleſtium aſcendimus. Gradus autem ejus, ſunt ordo mandatorum. Aſcendunt autem per eam Doctores, quum loquuntur ſapientiam inter perfectos: deſcendunt verò, quum præbent lac minus capacibus: poteſt etiam ipſa ſcala fidem & charitatem ſignificare.

Deſignat præterea *i* altitudinem religionis: cujus gradus ſunt pœnitentiæ opera: latera verò lectio & oratio. Item *k* gradus humilitatis, quibus in cælum aſcenditur: latera verò ejus ſunt corpus & anima. Eſt in hac ſcala, progreſſus ab imperfecto ad perfectum. Et ut in ſcala prius eſt receſſus à terra, ut fiat acceſſus ad cœlum, ita prior, eſt receſſus à vitiis. Unde & gradus virtutum, ſunt gradus ſcalæ: ſunt etiam *l* gradus creaturarum per quas aſcenditur in Dei cognitionem.

Scala etiam ſignificare poteſt *m* aerem, res naturales, animam & vitam ſeu converſationem.

Scalpellum.

SCALPELLUM, eſt *n* ferrum, quo aptatur corium, & raditur. Eſt etiam gladiolus vel cultellus ſcriptoris. *Jer.* 36. *e.*

Scandalum, Scandalizare.

SCANDALUM, eſt offendiculum, in quod quis impingens periclitatur de lapſu. Interdum autem eſt damnum. *Exod* 10. *b.* Uſquequo patiemur hoc ſcandalum? Lapſus. *Exod.* 23. *g.* Quod tibi certè erit in ſcandalum. Impedimentum. *Pſa.* 139. Juxta iter ſcandalum poſuerunt mihi. Scandalizare autem eſt ſcandalum ſeu offendiculum præbere. Item lædere charitatem. *Matth.* 17. *d.* Ut autem non ſcandalizemus eos. Inferre injuriam. *Eccleſiaſtici* 32. *c.* Qui inſidiosè agit, ſcandalizabitur ab eo. Quando legimus, quicunque de minimis iſtis ſcandalizaverit quempiam, hoc intelligimus, qui dicto factove occaſionem ruinæ cuipiam dederit.

Peccans in Chriſtum. Dans occaſionem à Chriſto recedendi. Docens errores. Error. Hæretici. Mali. Labi circa vitam contemplativam vel activam. Incredulitas Judæorum. Judæi perſequentes Apoſtolos. Idololatria.

Scandalum eſt Chriſto, quicunque peccat, & qui alium ſcandalizat. *Matth.* 16. *d.*

Scandalizans oculus, *p* eſt dans occaſionem, ut recedamus à Chriſto, vel docens aliquam hæreſim. *Matth.* 5. *e.* Sic ſunt ſacerdotes ſcandalizantes plurimos in lege. *Mala.* 2. *b.* Et ſcandala operantium iniquitatem: ſunt in Eccleſia omnis frater contumelioſus, aut avarus, aut ebrioſus, aut turpis. *Pſa.* 140. Et via eſt ſcandalum, quum quis ſequitur errores. *Pſa.* 48. Et ſcandalum juxta iter, eſt, quum hæretici de ſcripturis proferunt teſtimonia quæ videntur quaſi rationem aliquam habere, ut ita decipiant, vel ſcandalum juxta iter, eſt juxta præcepta. *Pſa.* 139. Ipſe quoque hæreticus ſcandalum eſt, & generaliter mali. *Matt.* 13. *f.* ſcandalizat etiam oculus dexter, quum quis labitur in vita contemplativa, cui ineptus erat. Et ſcandalizat oculus ſiniſter, quum quis labitur in vita activa, cui etiam ineptus erat. Unde dicitur ſcandalizare unum de puſillis, qui ultra intelligentiam ſe contemplationi tradit, & non ſolum ſe, ſed infirmos quoſque in errorem inducit, & à gremio unitatis dividit. *Matt.* 18. *Ezec.* 7. *e.*

In ſcandalum fit menſa Judæis, quando *q* quæ videbant in Chriſto, credebant eſſe ſcripturæ contraria, & de cruce Chriſti ſcandalizantur. *Pſa.* 68. *Rom.* 11. *a. Iſa.* 8. *c.*

Scandalizans unum de puſillis, dicitur *r* de Judæis perſequentibus Apoſtolos, hac intentionẽ, ut eos alienaret a Chriſto. *Matt.* 18. *a.*

Scandalum eſt aurum & argentum, hoc eſt, *ſ* idola. Et dicitur ſcandalum iniquitatis idololatriæ. *Ezech.* 7. *f.* 14. *a.* Et ſcandalum filiorum Iſrael. *Exod.* 23. *d.* ſcandala quoque venientia, ſunt Angeli Satanæ *Matt.* 18. *a.*

a Hie. pro. Br. Am. Aug. 16. civi. Dei 7.
b Ori. ſ. Iſaia. hom. 5. Am. de Spiritu ſancto. 12. Hie. ſ. pſa. 98. Aug. ſ. pſa. 98
c Eu. ſer. ſpiritual. 2. Ori. ſ. Gen. h. 8.
d Hie. ſ. Iſ. 66. Rup. ſ. Ier. 36. Ori. ſ. Matth. hom. 28
e Euc. ſer. ſpiritual. 8. Aug. 12. cont. Fau. 26. Be. ſ. Gen. 28. Geor. Venet. can. 2. tom. 8. cap. 7.
f Rup. 7. ſ. Ge. 22. & 1. ſ. Matth.
g Hie. ſ. pſ. 91. Aug. ſ. 80. Cyr. 8 ſ. Ioan. 17. Hie. epiſt. Et factum eſt.
i Aug. ſ. pſa. 44
h Bed. ſ. Gen. 28. Lyr. ſ. Gen. 28
i Bene. in regu. cap. 7.
l Bern. ſ. Ecce nos reliquimus omnia.
k Theo. Ale. 1. paſcha. Baſi. ſ. pſ. 1.
l Geor. Venet. can. 2. tom. 7. cap. 5.
Chry. ſ. Ioan. hom. 82. Ricar. de S. Vict. de extremis mali. 50.
m Philo. de ſomnus
n Lyr. ſ. Ie. 18
o Hie. ſ. Matt. 15.
p Ori. ſ. Mat. hom. 1. Aug. 1. ſerm. dom. in monte. & ſ. pſ. 139
Hie. ſ. Matth. 19. Gre. 6. mo. 16
q Ori. ſ. Rom. 11. Hie. ſ. Iſa. 8.
r Hil. ſ. Matt. ca. 18.
ſ Hie. ſ. Eze. 7. Ori. ſ. Matth. ho. 5.

a Hil. ſ. Matt. can. 18. Am. ſ. pſa. 118. ſer. 21. b Iſ. ſ. Lev. 19. Bed. ſ. Pro. 4.

Scandalum dicebant ſe pati Ægyptii, quum *a* affligebantur. *Exod.* 10. *d.* ſcandalum autem mundi ſeu Ægypti, erat paſſio & crux Chriſti. Quod ſcandalum non eſt diligentibus legem Dei. *Pſa.* 118. Nam illi non ſcandalizantur: quia non ſunt puſilli. — *Angeli Sapiens. Paſſio & crux Chriſti.*

Offendiculum non ponendum coram cæco. *Lev.* 19. *c.* eſt *b* non faciendum opus, per quod ignorans incidat in peccatum. Non habet autem offendiculum, qui ſequitur ſapientiam. *Prov.* 4. *b.*

Scandere, vide Aſcendere.

Scapha.

SCAPHA, eſt navicula ex ligno cavata, unde parvæ naves ad diſcandum deſervientes, ſcaphæ dicuntur, & illæ quæ ſunt velut miniſtræ amanuenſes magnarum navium.

c Gl. ord. ſ. Mach. 12.

Scaphæ Joppitarum, quibus ſubmerſerunt Judæos, 2. *Mach.* 12. *a.* ſunt *c* dogmata hæreticorum, quibus ſubvertunt ſimplices. — *Dogmata hæreticorum.*

Scapula, vide Humerus.

Scarabæus.

SCARABÆUS animal parvum volatile ex inſectorum genere, habens alas veluti teſtaceas: ſoletque pedibus adverſis pilas è fimo volutare.

d Cle. Alex. 5. ſtroma.

Scarabæus apud Ægyptios ſignum erat *d* Solis: quoniam quum rotundam ex bubulo ſtercore effingit figuram, eam vultu averſo convoluit. Aiunt autem hoc quoque animal ſex quidem menſibus ſub terra, alteram verò partem anni vitam degere ſuper terram, & ſemen in globum mittere, & non naſci fœminam ſcarabæum. — *Sol. Hæreticus. Propheta.*

e Hie. ſ. Hab. 2. Euc. form. ſpi. ri. 1.

Scarabæus loquens ſeu clamans de ligno, eſt *e* hæreticus habens dogmata ſtercori comparanda. *Hab.* 2. *c* Juxta Septuaginta Scarabæus etiam clamans Domino de ligno, dici poteſt Propheta.

Scatere, Scaturire.

SCATERE, eſt emanare, erumpere: & ebullire, & ita plenum eſſe, ut exiliat quod continetur.

f Amb. ſ. 34.

Scatens vermibus manna. *Exod.* 16. *a.* deſignat *f* pœnam æternam indigne manducantium corpus Chriſti. Deſignat etiam conſcientiam guloſi quaſi vermibus urgeri. — *Pœna indignè communicantium. Pœna guloſi.*

g Hie. ſ. Ha. 3.

Scatens putredo ſubter hominem. *Hab.* 3. *c.* deſignat *g* pœnitentiam libenter acceptandam pro peccatis. — *Pœnitentia voluntaria.*

Scelus, Sceleſtus, Sceleratus.

Scelus, eſt flagitium & facinus, ſeu grave crimen: unde ſceleſtus, qui ſcelus committit, qui & ſceleratus. Et ſcelus quidē *h* in opere videtur eſſe: delictū verò plerumq; in ſola cogitatione *Iob.* 13. *d.* 35. *d.* 36. *b.*

h Gre. 11. m. 23. i Hie. ſ. Ez. 18

Scelus appellatur peccatum civitatis Sodomorum: quia *i* graviſſimum. Et generaliter graviora peccata dicuntur ſcelera. *Gen.* 19. *d. Exod.* 32. *g.* 34. *a. Iſa.* 50. *a.* Et ſcelerata via Hieruſalem, dicitur propter gravia peccata. *Ezec.* 16. *c.* — *Graviora peccata.*

k Hie. ſ. Iſ. 53. l Hie. ſ. Amos 1 m Ruper. ſ. Amos.

Scelus fratrum Joſeph ſignificat ſcelus Judæorum occidendo Chriſtum, commiſſum. *Gen.* 40. *c.* Et ſcelus populi Dei, propter quod percuſſit Pater Filium, ſunt *k* gravia peccata Judæorum. *Iſa.* 53. *c.* — *Occiſio Chriſti per Iudæos.*

Scelera tria & quatuor Damaſci. *Amos* 1. *a.* deſignant, *l* primum quidem cogitationem malam: ſecundùm conſenſum: tertium ipſum opus, quartum complacentiam in ſcelere, & hæc ſunt in hæreticis qui etiam doctrina ſua ſimplices decipiunt. Vel tria ſcelera ſunt, *m* voluntas, opus, conſuetudo, quatuor verò ſunt, quando additur defenſio, ſeu obſtinatio.

n Hie. ſ. Iſ. 53.

Scelerati, cum quibus reputatus eſt Chriſtus, *n* erant latrones, cum quibus crucifixus eſt. Vel generaliter ſunt mali, inter quos computatus eſt è Judæis, acſi eſſet unus eorum. *Iſa.* 53. *d.* — *Latrones.*

Scenofactoria.

Scenofactoria, erat ars, qua fiebant umbracula, vel tabernacula, è quacunque re fierent. Vel faciendi ſuoes cujus artis erat Paulus. *Actor.* 18. *a.*

Scenopegia.

o Ori. ſ. Nu. hom. 23. Aug. ſ. Ioan. tract. 28. Gre. Nyſſ. ſer. de nativitate p Cyril. 3. ſ. Ioan. 11.

Scenopegia erat feſtum tabernaculorum, in quo filii Iſrael in umbraculis, aut tabernaculis habitant in memoriam habitationis, qua morati ſunt quadraginta annis in tabernaculis in deſerto. Hanc ſolennitatem celebramus quum *o* nos reputamus tanquam advenas & peregrinos ſuper terram. *Num.* 29. 1. *Mach.* 10. *b.* 2. *Mach.* 1. *a. Ioan.* 7. *a.* Eſt etiam ſcenopegia, quando Chriſtus carnem induit, ut peregrinaretur in terra. — *Peregrinatio hujus vitæ. Incarnatio.*

Deſignat etiam *p* ſolemnitatem futuram in reſurrectione, quando Sancti ſua recuperabunt corpora in quibus perpetuo gaudebunt. — *Reſurrectio corporum.*

Sceptrum, vide Baculus. Schiſma, vide Abſcindere. Sciniphes, vide Culex. Scintilla.

SCINTILLA, eſt favilla ardens, quæ exilire ſolet è ſilice.

q Hie. ſ. Ez. 1. r Gre. ſ. Ezec. hom. 3. ſ Ruper. 1. ſ. Ezech. 3.

Scintilla æris cadentis in animalibus, quæ vidit Ezechiel, deſignat in divinis cuncta eſſe plena luminis. *q Ezech.* 1. *b.* vel ſunt *r* verba prædicantium, quæ audientium corda penetrant, & inflammant, & quia non poſſunt divina ſufficienter explicare, ſcintillæ dicuntur. Vel ſunt *ſ* dona Spiritus ſancti, quæ cum fervore charitatis igneæ longè audibilem reddiderunt tinnitum Evangelicæ prædicationis. — *Lumen divinum. Verba prædicantium. Dona Spiritus ſancti.*

Scire, Scientia.

Scire, eſt certa & evidens cognitio. Interdū autē cogitatio. *Job* 13. *a.* ſecundùm ſcientiam veſtram & ego novi. Cultus. *Prov.* 15. *a.* Lingua ſapientum ornat ſcientiam. Doctrina. *Lev.* 10. Ut habeatis ſcientiam diſcernendi. Scire autem, ſcientiam habere. Item approbare. *Num.* 16. *d.* In hoc ſcietis, quod Dominus

minus miſerit me. Natura cognoſcere. *Gen.3.a.* Seit enim Deus quod in quacunque die, Compertum habere. *Gen.18.c.* Scio, quod præcepturus ſit filiis ſuis. Credere. *Deu.4.e.* Ut ſcires quoniam Dominus ipſe eſt Deus. Diſcere. *Gen.15.d.* ſcito prænoſcens, quod peregrinum. Experiri. *Gen.24.c.* ſcire volens, utrum proſperum iter. Intelligere. *Exod.23.b.* ſcitis enim advenarum animas.

Scientia Dei.

Scire dicitur Deus, *a* non ut accipiat cognitionem à rebus, ſed potius res ſunt, quia Deus eas ſcit. Et quum dicitur Deus ſcire, quaſi de novo, intelligitur quod faciat nos ſcire. *Gen.18.c. Exod.3.b.33. Iob.31.a.* ſcientia autem Dei dicitur mirabilis, quia extenditur ad infinita. *Pſa.138.*

a Au 1 de gen. con Manich. 22

Scit Deus inſipientiam Chriſti, hoc eſt, paſſionem ejus. *Pſa.68.* Conſcius autem Filii dicitur Pater *b* quia una voluntate uno conſilio, Pater cum Filio ſemper operatur. *Job 16.d.*

Hie.ſ. Iob 31. Gr 31 mo.6. Hil.ſ.pſ.138. Hil.ſ.pſa.68. b Gr.13 m 12

Scientia Patris & Filii. Sciens Deus cogitationes. Chriſtus acceptis nos infirmitates noſtras.

Scire tempus partus cervarum dicitur competere Deo, *c* qui dum occulta cordis conſpicit, futurum foris effectum operis : intus pondere cogitationis penſat. *Job 39.a.*

Sciens infirmitatem, eſt Chriſtus, qui pro nobis expertus eſt infirma, & paſſus eſt gravia. Sed idem ſcit juſtificare. *Iſa.53.a.* Ipſe quoque dicitur conſcius noſter. *Job.16.d.* quia *d* naturam noſtram non ſolũ creando novit, ſed etiam aſſumendo. Qui etiam dicitur noſſe figmentum noſtrum. *Pſa.102.* quia ipſum corpus in ſeipſo ex pietate ſuſcepit, & miſerias noſtras expertus.

c Gr 30.m 21 d Gr.13.m.12

Fides. Doctrina novi teſtamenti. Humilitas.

Scientia Dei, quam vult Deus pluſquam holocauſta, *e* eſt fides. *Hoſ.6.c. Job 9.d.19.d.42.a.* Et ſcientia & doctrina, quæ paſcunt juxta cor Dei, deſignant doctrinam novi teſtamenti. *Jer.3.c.* Dicitur autem Deus ſcientiarum Dominus, *f* hoc eſt, ſecretorum ſacræ ſcripturæ. *1.Reg.2.a. Iſa.32.a.* ſciunt autem juſtum, qui habent legem Dei in corde. *Iſa.51.c.* ſcientia etiam Domini eſt humilitas. *Iſa.11.a.* quam ſcientiam docuit Dominus, quando dixit: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde. Scientia autem Dei, aut nominis Dei, eſt in mundo poſt Chriſtum incarnatum, ſicut & ſcire divina promiſſa. *Gen.15.b. Exod.33.c. Iſa.52.d.* Et ſcientes Deum in Babylone; *g* ſunt fideles ex Gentibus in ſæculo. *Pſal.86.* ſcire autem quod Deus ſit Dominus dicitur tertio. *Ezec.29.* ut prima cognitio ſit in corde, ſecunda in anima, tertia in Spiritu. Primò ſuper terram, ſecundo mundi hujus converſatione finita; tertio poſt reſurrectionem. Scira autem veſpere, quod Deus eduxerit de terra Ægypti, eſt cognoſcere redemptionem in fine ſæculorum factam. *Exod.16.b.*

e Hie.ſ.Hoſ.6 & ſ.Ier 3 & ſ Iſa.51. f Gr.ſ 1.Reg. Rup.2.ſ.Iſ.8. g Hi ſ Ex 18 & ſ pſa.86.

Cognitio experimentalis.

Scientia boni & mali dicta eſt eſſe in ligno, *h* quia ex illo intravit ſcientia & erubeſcentia, tranſgreſſione facta, & cognovit homo bonum, quo careret, & malum, quo afficeretur, per experientiam. *Gen.2.b.* Ita dicitur tunc ſcire malus, quando punitur. *Job 21.c.* Et Ægyptii & Pharao ſciverunt quod ſit Dominus, per experientiam flagellorum. *Exod.7.a.29.g.31.a*

h Chry ſ. Gen. hom 16. Aug 8 de gen. ad liter.14. Gre.13 m.13.

Scientia prædicandi.

Scientia obſtetricandi, eſt *i* ſcientia Doctorum, animas ad bona opera inſtruentium. *Exod.1.d.* Et ſcientia Beſeleel conſtruendi tabernaculum, eſt Doctorum conſtituentium Eccleſiam Dei. *Exod.31.a.35.d.36.a.* ſcientia quoque diſcernendi quid comedendum, &c. eſt ſacerdotum & Prælatorum. *Lev.10.b.11.g.* Qui etiam ſcire debent, quo tempore mundum quid, vel immmundum ſit, hoc eſt, cognoſcere an peccaverit quis ignoranter, an ſcienter. *Lev.14.f.*

Glo inter ſ Exod 7. i Glo. ord.ſ. Exod.1.

Scire præcepta. Iudæi venientes ad fidem. Cognitio poſt hanc vitam. Cognitio ſui. Revelatio Ioannis Baptiſtæ facta. Cognoſcere bonũ divinæ caſtigationis. Cognitio beatifica. Principes Iudæorum. Scientia Philoſophorum, & hæreticorũ. Dæmon. Detectio fraudum diaboli.

Scire vias Domini eſt *k* cognoſcere præcepta jus, & occulta judicia & voluntates & actiones. *Iſa.58.a.* Hanc ſcientiam nolunt impii. *Job.21.b.*

k Glo.inter ſ. Iſa.58.

Scient errantes ſpiritu intellectum, *l* quando Judæi venient ad fidem. *Iſa.29 g.*

l Hie.ſ. Iſ.29.

Scientiæ perfectæ & magnæ ſunt, *m* quæ poſt hanc vitam habentur, aut quum hic Doctores ad alta ſe elevantes, deorſum ſe humiliter per cognitionem ſuæ ignorantiæ inclinant. *Job 37.c.*

m Gr 20.mo. 24.

Scientia judicata nocti, *n* eſt revelatio facta Joanni Baptiſtæ adhuc in utero exiſtenti. *Pſa.18.a.*

n Arn ſ pſ.18

Scire quare non recedat manus Domini à puniendo, *o* eſt tunc intelligere utilitatem compunctionis & afflictæ carnis bonum, quando de fiducia divinæ indulgentiæ ineffabiliter lætantur. *1.Reg.6.b.*

o Gr.ſ.1.Re 6

Scire Dominum datur *p* pro præmio. *Hoſ.2.d.* Unde *Joan.17.a.* Hæc eſt vita æterna, ut cognoſcant te, &c. Scit vocare Patrem cœleſtem & Matrem, qui vidit Deum, nondum autem ſcit, qui ex parte cognoſcit. *Iſa.8.a.*

p Rup.ſ.Ho.2 Hie ſ Iſ 8.

Scire jubilationem, *q* eſt ſcire vincere dæmones, & exultare de victoria. *Pſa.88.* Vel eſt ſcire unde debet jubilare, hoc eſt, gaudium habere, quod explicare non poſſit, ut non de ſe, ſed de Deo gaudeat.

q Hie ſ pſ 88 Aug.ſ pſ.88.

Scientes literas erant *r* principes Judæorum. *Iſa.29.d.* qui ideò magis culpantur, quod non intelligerent ſcripturas, quæ de Chriſto erant.

r Hie ſ Iſ 29

Scientia Babylonis, *ſ* eſt ſcientia Philoſophorum, & hæreticorum, & divinatio, & aſtrorum inſpectio. *Iſa.47.c.* Eſt etiam ſcientia arrogantium, quæ ſine charitate inflat, qualis erat ſcientia Elihu. *Iob.36.a.*

ſ Glo.inter.ſ. Iſa.47.

Scientes bellum, ſunt *t* dæmones, qui ſuperbia ſua ejecti ſunt contra Deum. *Baruch.3.c.*

t Rup. l viii verbi Dei.

Abſq; ſcientia cælat conſilium Leviathan. *Job.42.a.* quia *v* quamvis contra infirmitatem noſtram multis fraudibus occultetur, protectoris tamen noſtri ſancta nobis inſpiratione detegitur. Abſq; ſcientia cælat conſilium, quia licet tentatos lateat, latere tamen tentatorum protectorem minimè poteſt.

v Gr 33. m 1.

Scirpus, vide Iuncus.

Sciſcitari, vide Interrogare.

Scopa, Scopare.

SCOPÆ, ſunt inſtrumentum, quo pavimenta verruntur.

Præcepta. Confeſſio. Cura ſuperſtitionis. Caſtigatio Dei.

Scopæ ſignificare poſſunt *x* præcepta legis, & etiam confeſſionem, quibus animæ ab omni vitiorum ſorde mundantur. *Matt.12.d. Luc.11.c. Pſa.76*

x Bern ſer. 1. Aſſa.

SCOPÆ etiam ſunt curæ ſuperſtitionis per vanam gloriam exercitatæ.

Euc ſer.ſpi 8.

Scopat Deus terendo, *y* quum puniendo mundat ſordes ab anima. *Iſa.14.f.*

y Hie.ſ.Iſ.14.

Scoria.

SCORIA, eſt purgamentum & fex metallorum, ſicut ſpuma, quæ ex ferveſcente materia tollitur.

Traditiones Iudæorum, Peccator.

Scoria ſignificare poteſt *z* falſas & ineptas traditiones Judæorum, vel hominem peccatorum ſordibus iniquitatum. *Iſa.1.f. Ezec.22.d.*

z Hie ſ Iſa 1.

Scorpius, Scorpio.

SCORPIUS, eſt animal venenoſum brachiis amplectens, & cauda feriens.

a Gre.ſ.Exec. hom. 9. — *Scribæ & Phariſæi.*

Scorpiones erant *a* Scribæ & Phariſæi, ad verſus Cheiſtum, qui verbis fallacibus & blandientibus eum capere in ſermone nitebantur. Scorpio enim eadem plaga cutem aperit, & venenum infundit. Qua ratione Ezechieli dictum eſt. *Ezec.2.c.* Fili hominis, in medio ſcorpionum tu habitas. Generaliter autem ſcorpiones ſunt omnes blandi & malitioſi, qui bonis quidem in faciem non reſiſtunt, ſed mox ut receſſerint, derogant, alios quos valuerint inflammant, quæque poſſunt noxia immittunt, mortifera inferre occultà non deſinunt. Hoſtes etiam Iſrael erant ſcorpiones, *b* quando blanditiis eos inducebant in errores, & idololatriam, & poſtea occidebant. *Apo.9.a.*

Blandi & malitioſi. — b Rup.ſ. Apo.

c Baſ.ſ.pſ.28. Eu.ſer.ψ.1.5 Baſi Exaem. hom 10. — *Hoſtes Iſrael.* *Dæmones.*

Scorpiones quandoque dicuntur *c* dæmones, ut quum dicit Chriſtus. *Luc.10.d.* Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones.

Scorpiones etiam dici poſſunt violenti in proximorum injurias.

d Aug. epiſt. 121.& de verbis Domini, ſerm.29. — *Violenti.* *Deſperatio.* *Hæreſes.*

Scorpio cauda nocens, *d* deſperationis eſt typus & qui in deſperationem inducit, ſcorpionem porrigere dicitur. *Luc.11.b.* Ubi etiam hæreſes ſignificare poteſt, ſub blandis verbis venenum inferentes.

Rup.7 ſ.Ioa.

Scortari, Scortum, vide Meretrix.

Scrabro.

SCRABRO, quem crabronem dicunt, veſpis eſt ſimilis, & ubi communis translatio habet ſcrabrones, ſeptuaginta dicunt veſpas. Aiunt eos de equino ſtercore naſci. Deſignant autem *e* aculeos timoris. Item contemptibiles mundi, qui ſe omnium peripſema reputabant, per quos fugavit Deus Principem mundi. *Exod.23.d. Deu.7.c. Joſ.24.c.*

e Aug qu in Exod 95. Rup.3 ſ. Exo. 39. — *Aculei timoris.* *Contemptibiles mundi.*

Scribere, Scriptor, Scriba, Deſcribere, Exarare.

SCRIBERE, notæ ſignificationis eſt. Eſt autem eorum propriè, qui aliquid condunt, vel aliquod opus faciunt: unde Scriptores, ſcribit autem, qui exarat, ſeu format characteres, & qui dat literas, aut mandat & ordinat, & qui memoriæ mandat, & qui ſculpit. *Exod.34.d.* ſcripſit in tabulis verba fœderis, ſcribæ autem apud Hebræos erant literati.

f Aug ſ pſ.44 — *Deus Pater.*

Scriba ſcribens velociter, dici poteſt *f* Deus Pater producens verbum. *Pſa.44.* Et dicitur ſcribere producendo Filium, quia quod lingua loquitur, ſonat & tranſit, quod verò ſcribitur, manet. Cùm ergò dicat Deus verbum, quod nō ſonat & tranſit, ſed dicitur & manet ſcriptis hoc maluit Deus comparere, quàm ſonis. Velociter autem Dei tale eſt, ut velocius nihil ſit: In ſcripturis enim ſcribitur litera poſt literam, ſyllaba poſt ſyllabam, verbum poſt verbum, nec ad ſecundum tranſitur, niſi primo præſcripto. Ibi autem nihil velocius, ubi non multa ſunt verba, nec tamen aliquid prætermiſſum eſt, quum in uno ſint omnia.

g Au.q in pſ. — *Cognoſcens Deus voluntates hominis.*

Scribuntur omnes in libro Dei. *Pſa.138.* quia *g* omnes homines non abſque voluntate Dei naſcuntur, vel omnes voluntates noſtræ apud Deum pleniſſimè deſcribuntur.

Scripſiſſe dicitur Deus legem, quia eam tradidit Moyſi deſcribendam. *Exod.24.c. Lev.11.a.* Scribit autem in corde. *Jer.31.f.* quia neque qui plantat, eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.

h Cle.Alex 6 ſtroma. Hie ſ.Hab.2. — *Formatio mundi.* *Formatio hominis.*

Scripſit Deus tabulas, *h* quando formavit mundum. Scriptæ quoque tabulæ digito Dei, & ex utraque parte ſcripturarum habentes, deſignant primum hominem à Deo formatum, & gratia ac virtutibus ornatum. *Exod.31.d.32.b.* ſic & homines dicebantur Epiſtola ſcripta in tabulis cordis. *2.Cor.3.a.* ſcripſit viſum Propheta: ſed quod explanari debeat in tabulis cordis. *Hab.2.a.*

k Ori.ſ.Ezec. hom 2. l Hie ſ Ier.31. — *Liber prædeſtinatorum.*

Scripſit Deus librum prædeſtinatorum. *Exod.32.g.* ſcriptura quoque domus Iſrael, *k* eſt liber prædeſtinationis, in quo non ſcribuntur mali Prophetæ. *Ezec.13.b.* Huc referri videntur ſcriptura populorum. *Pſalm.86.* Et ſcribuntur agri in libro, *l* hoc eſt, fideles in libro viventium. *Jer.31.b.* ſcribi autem in libro Dei, aut in vita, eſt eſſe de Beatorum numero, ubi mali non ſcribuntur cum juſtis. *Pſa.68.138. Iſa.4.a. Apo.13.c.*

m Ori.ſ Ioſ. hom 9. Gr.22.m.29. n Aug ſ pſ.101. o bed ſ pro 7. o Hie.ſ Iſa 8. p Gre 22.m. 29 & ſ.Eze hom.9. Hil.prol.ſ pſ. Aug ſ.Apoc. hom.4. — *Inſtitutio novæ legis.*

Scribens Moyſes eadem verba in ſecundis tabulis, quæ erant in prioribus, deſignavit *m* renovationem legis per Chriſtum faciendam. *Exod.34.d.* Idem deſignavit Joſue ſcribens ſuper lapides Deuteronomium, hoc eſt, novam legem. *Ioſ.8.g.* De hoc dicitur. *Pſa.101.* ſcribantur hæc in generatione altera. Scribenda eſt autem lex Dei in tabulis cordis, *n* ut latiſſimè & ſemper in memoria habeatur. *Prov.3.a.7.a.* ſcribens Iſaias ſtilo hominis, deſignat *o* ſcripturam intelligendam ab hominibus. *Iſaia 8.a.* ſcribit autem librum *p* ipſe, qui judicat, hoc eſt, Chriſtus novum teſtamentum, per quod judicaturus eſt. *Iob 31.b.* Ipſe eſt vir habens atramentarium ad renes. *Ezec.9.a.* ſcriptos liber intus & foris, eſt ſacra ſcriptura continens præterita & futura, vel literam & ſpiritum, ubi paſcit hiſtoria ſimplices, myſteriis verò eruditiores. *Ezec 2.d. Apoc.5.a.* ſcripturæ populorum deſignant ſacram doctrinam, quæ omnibus expoſita eſt. *Pſa 86.*

Hie ſ.Ezec.1. & ſ pſa 86.m q Aru.ſ pſ 39 r Hie ſ Ez.16 — *Scriptura de Chriſto.* *Triplex ſenſus ſcripturæ.*

Scriptum eſt in capite libri de Chriſto, hoc eſt, *q* in initio Pſalterii, vel in tota ſacra ſcriptura, quæ eſt caput, vel capitulum. *Pſa.39.*

Scribitur tripliciter ſcriptura. *Prov.22.c.* hoc eſt, *r* ſecundùm literam, ſecundùm tropologiam, quādo recedimus à litera, & paululum ad altiora conſcendimus, dicente Apoſtolo, ſcriptum eſt. Non alligabis os bovi trituranti, ſtatimque ſequitur: Nunquid de bobus cura eſt Deo? An propter nos utique loquutus eſt. Extrema, id eſt, tertia eſt ſublimis ſacraque intelligentia, juxta illud ejuſdem Apoſtoli. Propterea relinquet homo patrem ſuum & matrem, & adhærebit uxori ſuæ. Sacramentum hoc magnum eſt. Ego autem dico in Chriſto & Eccleſia.

Scripſit Moyſes ob monimentum, pugnam Amalec contra Iſrael, & victoriam adverſus eos. *Exod.16.d.* ut videlicet admoneamur pugnandum nobis eſſe contra diabolum, mundum & carnem, & reportandam victoriam per orationes.

Cura Dei erga Eccleſiam.

Deſcripſiſſe dicitur Deus Sion in manibus ſuis, ut perpetuam & peculiarem Eccleſiæ curam ſe oſtendat habere. *Iſa. 49.d.*

ſ Gr.12.m 26 — *Præcepta data Iudæis, & Gentibus.*

Scripti ſunt ſermones Job in plumbi lamina. *Iob 19.c.* quando *ſ* data ſunt præcepta Judæis, quia ea & ſine labore perceperunt, & celeriter tranſgrediendo perdiderunt. Exarati verò ſunt in ſilice, quando Gentilitati præcepta ſunt tradita, quæ vix ea cuſtodienda ſuſcipere potuit, ſed tamen fortiter ſuſcepta ſervavit.

Scriptæ

Condemnatio hæreticorum. Chriſtianorum nomen. Flagella generis humani. Reformare imaginem Dei. Prædicator.

Scriptæ lamentationes, & carmen, & væ. *Ezec.2.d.* deſignant *a* illum ſalvum eſſe in futurum, qui in hoc ſæculo fuerit de numero lugentium. Vel lamentationes ſunt pœnitentium, carmen laudantium. Væ autem eſt comminatio æternæ pœnæ, quæ omnia in ſacra ſcriptura continentur.

Scribit puer parvulus reſiduos Aſſyriorum, *b* quando Chriſtus diſcernit à ſuis hæreticos condemnandos. *Iſa 10.c.*

Scribit Chriſtus nomen ſuum ſuper fideles. *Apocal.3.c.* quando *c* facit ut à Chriſto dicantur Chriſtiani.

Scribere dicitur Deus amaritudines contra genus humanum. *Job 13.d.* quia *d* diu ſuper nos ejus flagellla perdurant. Et quia ſententia de mortalitate noſtræ carnis adverſus Adam lata, uſque ad ultimum mutari non valebit. Quod enim loquimur, tranſit, quod verò ſcribimus, manet.

Scribere Sanctum Domini in lamina. *Exod.39.c.* eſt *e* reformare imaginem Dei in corde.

Scribens Samuel legem regni. *1.Reg.10.d.* deſignat *f* prædicatorem admonentem ſubditos, ut obediant Prælatis. Sic dicebat Chriſtus. *Joan.15.c.* Mementote ſermonis mei, &c. Paulus. *Heb.13.b.* Mementote præpoſitorum, &c. Et *1.Cor.9.b.* Qui Evangelio ſervit, de Evangelio vivat. Scriba eſt *g* prædicator, & ſcribit velociter, quum adeſt virtus Spiritus ſancti. *Pſa.44.* Et Scriba doctus, eſt habens literam legis, à qua tranſit ad ſpiritum. *Matt 13.g.* Et Scribæ, quos mittit Chriſtus, ſunt qui ſequuntur literam Evangelii, quæ non occidit. *Matt.23.d.*

a Am à de pœnit 6. Gr ſ Eze h. 9. b Hie ſ.Iſ 10. c Aug.ſ. Apo. hom 3. d Gr. 11 m. 24. e Glo ord.ſ. Exod 28. f Gr.ſ. 1 Reg. 10. g Ori.ſ. Matt. tra. 5 & h 26 Hie ſ pſa 44.

Firmitas fidei. Æternitas. Firmitas regni Chriſti. Inſigne animæ. Condemnatio malorum. Scribæ & Phariſæi. Hæretici. Peccata punienda in judicio.

Scribere quinquaginta batos olei, *h* eſt accipere remiſſionem. Scribere autem octoginta coros tritici, eſt confiteri reſurrectionem. *Luc.16.b.*

Inſcriptio tituli deſignabat *i* infirmitatem fidei, vel æternitatem, quæ habentur ex morte Chriſti. Item firmitatem regni Chriſti, unde non potuit corrumpi. *Pſa.55.56.59 in titulo.*

Superſcriptio numiſmatis, *k* eſt inſigne in anima, quod lucet in ea. Vel nomen Dei, vel principis hujus mundi. *Matt.22.c.*

Scribi in terra, *l* eſt præponendo terrena cœleſtibus condemnari, & deleri de libro viventium. *Jer.17.b.* ſic ſcribebat Jeſus condemnans peccatores. Iterum autem ſcribens, deſignat ſe eos tam veteri quàm nova lege condemnare. Scribens autem digito in terra, indicat ſe eſſe, qui prius ſcripſit legem in petra, ſed nunc ſcribit in terra, quia fructum quærit. *Joan.8.a.*

Scriba ſumitur pro Scribis & Phariſæis. *Iſa.33.c.* Scribæ autem Judæorum, ſunt qui non recedunt à litera legis, & qui divinas literas ſe ſcire arbitrantor. *Matt.19.c.23.a.26.a.* Et ſcribentes injuſtitias, *m* erant Scribæ, & Phariſæi & hæretici. *Iſa.10.a.*

Scriptus liber monumenti coram Domino, *n* erat blaſphemiarum, quas ipſe punitutus eſt in judicio. *Malac.3.d.* Qua ratione ſcriptæ ſunt iniquitates coram Deo. *Iſa.65.a.* ſecundùm aut ſcripta in volumine volante judicabitur unuſquiſque. *Zach.5.a.* ſcriptum peccatum Juda ſtilo ferreo, *o* eſt peccatum Judæorum in nece Chriſti, vel Chriſtianorum impœnitentium, quorum peccata non delebuntur, nec abſcondentur in judicio. *Jer.17.a.*

h Hie. Agla. i Hil ſ pſa.55. baſi ſ pſa 59. Au ſ pſa 56. k Ori ſ. Matt. hom 81. l Ori ſ. ier h 4 Amb ep 76. Hie ſ ier.17. Aug ſ. Ioan. tract. 33. m Ori ſ. Mat. ho 11 25 35. Hie ſ Iſa 10. n Hie ſ Mal 3 & ſ Iſa 65. o Ori ſ Ier. h. 12.

Certitudo Prophetiæ. Gloriari in fide.

Scribere ſuper buxum, *p* eſt prophetare certum & futurum eſſe, quod dicitur. *Iſa.30.b.* ſic ſcribere jubetur Juda & Iſrael in lignis, ob majorem certitudinem. *Ezec.37.d.*

Scribit manu ſua Domino, *q* qui de novo fidei tyrocinio gloriatur. *Iſa.44.a.*

p Hie.ſ Iſ 30. q Hie.ſ Iſ. 44.

Scrupulus.

SCRUPULUS propriè, eſt lapillus aſper, qui in calceo latens plerumque nos lædit, preſſuſque dolorem infert. Unde pro ſolicitudine & difficultate ponitur, & pro eo quod conſcientiam remordet, nec quietem eſſe ſinit. Ità dixit Abagail ad David. *1.Reg.25.e.* Non erit tibi hoc in ſingultum, & in ſcrupulum cordis.

r Ly.ſ 1. Reg 25.

Scrutari.

SCRUTARI, eſt inquirere inveſtigando, ut ea, quæ latent inveniantur.

Examinans Deus animã. Detegens Deus fallacias. Deus Deus ſenſum ſpiritualem legis. Examinans conſcientiam.

Scrutabitur Deus Hieruſalem lucernis, *ſ* quum animam etiam juſti examinabit, & quum de ſermone & cogitationibus exiget rationem. *Amo.9.a.Soph.1.c.Job 10.b.* ſcrutatus eſt etiam Hieruſalem lucernis, quando ſegregavit ex Judæis fideles, antequam Hieruſalem deſtrueretur. Scrutatur etiam corda & renes, hoc eſt, *t* cogitationes & delectationes. *Pſa.7.*

Scrutatur Deus murum hæreticorum, *v* quum eorum fallacias & munimenta detegit. *Iſa.22.b.* Quum autem ſcrutari ſit tortura veritatem elicere, Deus ſcrutari dicitur, quum, quæ cognoſcit, in lucem profert.

Scrutatur Deus per Doctores profunda fluviorum, *x* quum dicta legis, quæ caliginoſa nimis hiſtoria obſcurat, ſpirituali interpretatione illuminat, & patefacit. *Job 28.b.* ſcrutatur etiam profunda fluviorum, quum ſecreta conſcientiæ examinat.

Scrutatur fænerator ſubſtantiam peccatoris. *Pſa.108.* quum *y* Chriſtus exigit uſuras verborum prudentiæ, quibus malè utuntur hæretiri, vel quum omnia debita exiguntur à Judæis, qui non expectant remiſſionem peccatorum per Chriſtum, per quem ſolum remittuntur peccata.

ſ Hie ſ Sop. 1. Ber. ſ can ſ. 55. Rup ſ Soph. 1. t Aug ſ pſa 7. v Hie ſ. Iſ 22. Baſi ſ pſa 7. x Gr. 8 m. 23. Hie. ſ Iob 28. y Ar ſ pſ. 178. Au ſ pſ. 108.

Gentiles fruuntur myſteriis. Inquirere teſtimonia Dei. Examinans miniſter Chriſti fideles. Philoſophi. Hæretici. Judæi quærentes calumnias in Chriſtum.

Scrutantur fures abſcondita Eſau, *z* hoc eſt, Gentiles fruuntur myſteriis Judæorum, quæ ipſi neglexerunt. *Abdi b.*

Scrutantur teſtimonia Dei *aa* qui conſiderant Deum, Angelos & dæmones teſtes eſſe ſuorum operum. Beatificantur autem, qui ſcrutantur teſtimonia Dei, non quia alia. *Pſa.118.* ſcrutare autem vias Dei, *bb* videtur eſſe conſilia & judicia inquirere. *Job 36.b.*

Scrutatus diſpenſator Joſeph ſaccos fratrum ejus, eſt miniſter Chriſti inquirens & examinans fideles. *Gen.44.a.*

Scrutans Laban tabernacula Jacob. *Gen.31.e.* eſt *cc* diabolus quærens vitia in homine, qui etiam circuit quærens, quem devoret.

Scrutatores terræ ſunt principes & Philoſophi. *Iſa.40.f.* Et ſcrutantes iniquitates, qui defecerunt, *dd* ſunt Philoſophi, & hæretici adverſus Deum. *Pſ.63.* ſcrutantur autem hæretici iniquitates, qui ſcripturas ſacras ad perverſos ſenſus trahere conante. Scrutantes etiam ſcrutinio fuerunt Judæi, quærentes calumnias adverſus Chriſtum.

z Rup ſ. Abdi. aa Ambro. & Hil ſ pſ 118. bb Glo ord. ſ. Iob 36. cc Am de fug. ſec 4 & 2 de Iacob 5. dd Hil. ſ pſ 63. Hie & Aug. ſ pſ. 63.

Sectari vide, Sequi.

Securis.

Judicium de infidelitate Judæorum. Chriſtus. Sermo evangelicus. Ira Dei. Mors. Vis diſcretiva angelorum. Adam & genus humanū. Increpatio. Diabolus. Hæreticus. Concupiſcentia. Tranquillitas in eccleſia.

Securis, eſt inſtrumentum ad ſecanda ligna idoneum, unde à ſecando nomen habet.

Securis ad radices arborum poſita: deſignabat *a* abſcindendos eſſe Judæos per infidelitatem aut judicium de infidelitate Judæorum, cæterorumque perverſorum. *Matt.3.c. Luc.3.b.* Deſignatur etiam ipſe Chriſtus, qui ſecuit omnes malos, qui velut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate, ſed incidit ex divinitate.

Poteſt etiam deſignare *b* ſermonem Evangelicum, quo ſecantur hæreſes. *Ier.46.f. Matt.3.c.*

Securis etiam eſt ira *c* Dei, qua abſcindentur mali, & etiam zelus ejus. *Ier.46.f.1.Reg.13.d.*

Securis quoque ad radices arborum poſita, dici poteſt mors.

Secures in Angelis, ſignificant *d* vim diſſimilia dividendi, diſcernentiumque virtutum habilitatem & efficientiam, atque ſtrenuitatem.

Securis, quæ cecidit in aquam. *4.Reg.6.a.e.* Adam, & ipſum genus humanum ſignificare poteſt: quod in abyſſum peccatorum lapſum eſt.

Securis, interdum eſt *f* increpatio. *Deut.19.d.* Quæ fugere dicitur de manu, quando excedit modū.

Securis etiam ſignificare poteſt *g* diabolum, aut hæreticum, & etiam concupiſcentiam. *Iſaia 10.d. Pſalm.73.*

a Hil. ſ. Matt. can. 2. Gre. hom. 9. b Hi. ad Helvidium & ſ. Matth. 3. c Gr. ſ. 1. Re. 13 d Dionyſ cal. Hie 15 e Au ſ pſ 110. f Gre 10 in 9 g Hie ſ. Iſ. 10.

Securus, Securitas.

Securus dicitur, qui ſine cura eſt, quaſi ſeorſum à cura, & tranquillus.

Securitas in tabernaculo, eſt *h* tranquillitas in eccleſia, & habitant ſecuri, qui ſunt in eccleſia. *Iſa.4.b.32.d.Eze.28.g.38.d.Zach.14.c.*

h Hie ſ Is. 23 & ſ Ezec. 28

Secus, vide Juxta.

Sedada.

Cavenda ira Dei.

SEDADA, id eſt, latus ejus, ſive cibarium, aut venatio ejus, vel inſidiæ ejus. terminus terræ Juda, aut promiſſionis à parte Aquilonari, deſignat *i* cavendam eſſe iram Dei à parte Aquilonari venientem. *Num.34.b.Ezech.47.c.*

i Hi ſ Ez. 47.

Sedare.

SEDARE, eſt mitigare, placare, lenire, & tranquillum reddere. Maximè autem refertur ad motus animi. *2.Mach.4.e.13.g.Ezech.16.b.Actor.14.c.19.g.*

Sedechias.

Captus à peccato.

Sedechias, id eſt, *k* juſtus Domini, vel juſtitia Domini, filius Joſiæ, regis Juda, qui quum rebellaſſet contra regem Babylonis, à quo rex fuerat inſtitutus, ab eodem captus, & occiſis prius filiis, coram ſe, oculis orbatus, ductus eſt in Babylonem. *4.Reg.25.b.2.Par.36.b.Ier.22.* Volunt aliqui ipſum typum eſſe Chriſti, qui in hunc montem ductus eſt. Sed ait Hieronymus allegoriam eſſe incongruam.

Deſignare poteſt *l* eum, qui per peccatum captus eſt à diabolo: cujus filii, id eſt, opera bona virtutum, quos diu nutrivit, ſuſtolluntur, quibus amiſſis lucem oculorum eruit, quia ſæpè ex depravatione voluntatis acumen intelligentiæ obducitur, & obnubilatur.

k Hie ſ Ie. 18 l Ri de S Vict. in ſerm. conſecr. 16 m Baſ de Spiritu ſancto 6. Gre. ſ. 1. Re. 4 Aug. de eſſen. divi & ſ pſa. 46.79. Ori ſ Iſ ho 1. Hie. ſ. Dan 4. Euc. for. ſpi 1. Gloſſa in ſ. Iſa. 40.

Sedere.

Stabilitas naturæ divinæ. Imperium Dei. Judiciaria poteſtas. Doctrina Chriſti. Imperium Chriſti. Requies Chriſti. Judiciaria poteſtas Chriſti. Paſſio Chriſti. Habere locū Apoſtolorum in eccleſia.

Sedere dicitur, qui ſic in aliquo loco quieſcit, ut tamen nec ſtare dicatur nec jacere, ſed cum quadam authoritate. Sedere autem indicare ſolet quietudinem mentis. *Luc.14.f.* Nunne prius ſedens computat ſumptus, &c. Eſt etiam inſidere. *Num.22.e.* Balaam ſedebat aſinæ. Manere. *Luc.1.g.* In umbra mortis ſedent. Placere. *Exod.16.a* Quando ſedebamus ſuper ollas carnium.

Sedere in Deo, *m* ſtabilitatem & firmitatem divinæ naturæ indicat, & etiam imperium & judiciariam poteſtatem, unde ſedebit ad judicandum Dominus. *Ioel.3.c.Dan.7.c.Apoc.4.a.* Et ſedet ſuper Cherubim, hoc eſt, habitat in plenitudine ſcientiæ, & præſidet mentibus ſpiritualium. *1.Reg 4.b. Pſa.46.79.98.* Et ſedet ſuper ſolium excelſum, quum regnat ſuper virtutes angelicas. *Iſa.6.a.* Et ſedebit conflans & emundans argentum. *Mal.3.a.Prov.31.c.* Dicitur Deus ſedere ſuper gyrum terræ, quia totum undique comprehendit. *Iſa.40.f.*

Seſſio Chriſti, *n* doctrinam ejus aliquando ſignificat, quia doctorum eſt ſedere in cathedra. *Pſa.138.* ſeſſio autem ejus, eſt imperium ejus, ſecundùm quod dicitur ſeſſurus, ſuper ſolium David *Iſa.9.b.16.b.* ſedet etiam Chriſtus ad dexteram Patris. quia victori poſt laborem datur quies. *Pſa.109 Coloſ.3.a.* ſedet autem ut judex, qui ſtat ut advocatus. *Zac.6.d.9.b.* Et ſedebit ſuper ſolium in veritate, quia juſtè judicabit. *Pſa.9.Iſa.16.b.* ſedere autem dicitur Chriſtus in ſede gloriæ, quia *o* deſtructo peccato, & omni principatu, & poteſtate alienarum virtutum, omnium habet imperium: & ſedent à dextris, & à ſiniſtris qui appropiant eminentiæ Chriſti: ad dexteram quidem intelligibilia dici poſſunt, ad ſiniſtram verò ſenſibilia. *Matt.20.c.* ſeſſio etiá à dextris, *p* fundationem & firmitatem regalem ejus indicat. *Matt.26.f.Iſa 6.a.Ioa.6.a.12 f.* ſedet autem ſuper ſedem ſanctam ſuam. *q* hoc eſt, ad dexteram Patris. *Pſa.46.* ſeſſio autem Chriſti, paſſio ejus dici poteſt. *Pſa 121.* ſedent etiam ſedes in judicio: quia qui ſunt ſedes Dei, ſedebunt ad judicandum cum Chriſto. Ipſe ſedebit cum ſenatoribus terræ. *Prov.31.c.* ſeſſio autem illa quietem imperturbatam deſignat. *Matt.19.d.*

Sedere etiam cum principibus, *r* eſt prædicatores ex Gentibus locum Apoſtolorum in eccleſia habere. *1.Regum 2.a.* Eſt item cum beatis in æterna gloria quieſcere. Sic dicuntur filii filiorum Chriſti ſeſſuri

n Hil ſ pſ 138 Hi ſ Iſ 63.16 & ſ Za 9 & ep. Et factum eſt o Amb ſ 63. Ori. ſ Matth. ho. 12 91 p Rup ſ. ſ. 11. q Au ſ pſ 46. 128 Hil ſ pſ 121. Aug ſ pſ 121. & 17. civ. Dei 4. Gre. 4. mo 4. Ber ſ. Ecce nos reliq. omnia. r Gre ſ 1. Re 4

ſeſſuri ſuper ſedem ejus in fœlicitate. *Pſa.*131. ſedent in umbra olivæ, *a* qui quieſcunt in Chriſto, & in fœlicitate, *Hoſ.*14.*c.* Et ſedet Hieruſalem ſecura in fœlicitate, *Zach.*14.*c.*

Sedens princeps in porta clauſa, eſt *b* Chriſtus ſervans myſteria, quæ aliis ſuo tempore reſerabit, *Eze.*44.*a.* Vel eſt Chriſtus quieſcens in virgine. Qui etiam quieſcere dicitur in ſublimiori divinorum cognitione.

Sedens Dominus ſuper aſinam & pullum, *Matt.*21.*a. Luc.*19.*c. Ioan.*12.*b.* eſt *c* verbum Dei quieſcens in animabus, & regens mentis veſtigia, ſedens etiam ſuper pullum, erat Chriſtus in gentibus. Nemo autem ſederat ſuper pullum, quia nullus eis inſederat ſenſus rationalis, vel quia nullus ante Chriſtum Nationum populos ad eccleſiæ fidem vocaverat, ſedet juſtitia in Charmel, quum Chriſtus quieſcit in gentibus, *Iſa.*32.*d.* ſedet etiam Chriſtus in monte Oliveti, hoc eſt, in eccleſia ex Gentibus. *Matth.*24.*a. Pſal.*25. ſedere dicitur Deus in hortis, hoc eſt in animalibus in hoc mundo clauſis, *Cant.*8.*d.*

Sedens Chriſtus ad puteum, deſignavit *d* ſuam humiliationem ad noſtras miſerias, *Ioan.*4.*a.* ſedit autem ut magiſter, & ut qui ſedet, contractus manet, ita Chriſtus contraxit ſe factus homo: quia non poterant homines eum intelligere in ſua majeſtate fulgentem. *Matth.*5.*a.* Ad hoc referri poteſt, quum ſedit Moyſes juxta puteum. *Exod.*2.*c.* ſedit etiam Jeſus ſuper puteum, quia *e* ſubjecit ſibi omnem ſcientiam humanam.

Sedere, ſæpè *f* humilitatem deſignat, ut *Pſalm.*126.138. *Hoſe.*14.*c. Matthæi* 12.*d.* Et ſedere in pulvere, eſt humiliari & abjectum eſſe, *Iſaia* 47.*a.* Et ſedent humiliari, qui dolentes ceſſant à peccato, *Ier.*13.*c.*15.*d.*

Sedit in forti arcus Joſeph, *g* quando virtus Chriſti quieſcit in Deo, *Gen.*49.*c.*

Sedens Abraham in oſtio tabernaculi, *Gen.*18.*a.* deſignat *h* firmitatem & ſoliditatem, quam habebat in fide. Eſt etiam expectans patienter egreſſionem ab hac vita, ſedet etiam in tabernaculis, qui eſt in eccleſia deſiderans atria Domini, *Hoſ.*12.*c.* ſedens item Abraham ad quercum Mambre, quietem in contemplatione deſignat. Et ſedens Jacob ſuper lectum. *Gen.*48.*a* eſt contemplationi vacans, aut conſcientiæ mundandæ, ſedere etiam ſub umbra ſponſi, *i* eſt in ejus contemplatione quieſcere. & in protectione Spiritus ſancti, & in fide. *Cant.*2.*a.* 1.*Reg.*14. ſedet etiam in domo, qui in hoc corpore poſitus eſt in eccleſia.

Sedere in forti, dicitur *k* qui habet firmitatem in Chriſto, *Gen.*49.*c.* Et ſedet populus in pulchritudine pacis, quum quieſcit in Chriſto, *Iſa.*32.*d.*52.*a.*

Sedens Loth ad fores civitatis Sodomorum, *Gen.*19.*a.* deſignat *l* voluntatem ſervare proximos à periculo peccati.

Sedere coram Joſeph, eſt percipere doctrinam Chriſti, *Geneſ.*43.*g.* ſedent autem juxta fluenta pleniſſima ut columbæ, *m* qui tractantes ſacram ſcripturam, cognoſcunt inſidias dæmonum, *Canticorum* 5.*d.*

Sedens Thamar in bivio itineris, *Gen.*38.*c.* deſignat *n* eccleſiam ex Gentibus venientem ad fontes baptiſmi. Vel eſt proficiens in dilectione proximi, & velut ambulando ad perfectionem tendens.

Sedens Moyſes in lapide, eſt lux quieſcens in eccleſia. *Exod.*17.*d.*

Sedere ſupra cathedram Moyſi, *o* & docere legem Moyſi, *Matt.*23.*a.* Et ſedens Eli in ſella, 1.*Reg.*1.*b.* honorem judaici ſacerdotii & populi deſignabat. Sedebat autem ante fores templi, & non intus, ut indicet carnale miniſterium, quod non intrat ad ſpirituale. Et ſedens Agar procul & contra puteum, *p* eſt lex accipiens ſenſus falſos à Judæis, *Gen.*21.*b.*

Sedens Rachel ſuper ſtramenta cameli, & operiens idola, *Geneſis* 31.*e.* deſignat *q* humilitatem pœnitentiæ, per quam teguntur peccata. ſedere autem ſuper flumina Babylonis, *Pſalm.*136, eſt vitiorum *r* recognitionem habere, & dolere de rebus hujus mundi ſeparantibus à cœleſti patria, quaſique priori fluxui reſiſtere. Et ſedens mulier in domo diebus triginta, eſt anima agens pœnitentiam, *Deuteronom.*21.*c.* Et ſedere in tabernaculis ſicut in diebus feſtivitatis, *ſ* eſt pœnitentiam agere, ſicut quando filii Iſraël habitabant in deſerto. *Hoſe.*12.*c.* ſedere etiam in cinere *t* eſt pœnitentiam agere. *Ioan.*3.*c.*

Sedentes aves in ſpina, ſunt ſancti omnes, quieſcentes in hoc mundo in tribulationibus cum Chriſto, *Baru.*6.*g.*

Sedens Moyſes ad judicandum. *Exod.*18.*b.* deſignat *t* tranquillitatem animi habendam ab eo, qui judicaturus eſt, ſedebat autem ſolus, ut deſignetur paucorum eſſe quietè judicare.

Sedentes ſecus litus ad eligendos piſces, *Matt.*13.*f.* erunt *v* Angeli & ſancti in judicio.

Sedentes pueri in foro, erant *x* Prophetæ prædicantes in ſynagoga, vel etiam Apoſtoli ipſis Judæis prædicantes, *Matt.*11.*b.*

Sedens Job in ſterquilinio. *Iob* 2.*c.* deſignare poteſt *y* Chriſtum, qui ad carnem veniens, infirma mundi elegit, ut confunderet fortia, qui etiam relictis Judæis ſuperbientibus, in ea, quam dudum abjecerat, Gentilitate requieſcit, & qui poſt perpetratas culpas libenter corda pœnitentium poſſidet. In ſterquilinio etiam ſedere, eſt de ſe vilia quæpiam & abjecta ſentire. In ſterquilinio ſedere *z* eſt ad ea quæ illicitè geſſimus, mentis oculos pænitendo reducere, ut quum ante nos peccatorum ſtercora cernimus, omne quod in animo de elatione ſurgit inclinemus. In ſterquilinio ſedet qui infirmitatem ſuã ſolicitus reſpicit, & ſeſe de bonis, quæ per gratiam percepit, non extollit, ſic ſedebat Abraham quum dicebat: Loquar ad Dominum meum, quum ſim pulvis & cinis. *Gen.*18.*d.* ſedet etiam in ſterquilinio, qui rebus hujus ſæculi afficitur.

Sedere dicuntur qui mortui ſunt, *z* qui ſurgent in reſurrectione. *Pſalm.*126. ſurgite poſtquam ſederitis.

Sedebant in umbra mortis, *aa* qui à divini amoris notitia in oblivione latebant, *Luc.*1.*g.*

Sedet ſolitarius aut ſolus, *bb* qui multorum vitiis non communicat, *Ieremiæ* 15.*d.* ſedet etiam ſolitarius, qui opera facit, ad quæ alii non attingunt. *Thre.*3.*d.* Deſignat etiam *cc* quietem juvenis, qui vult fieri ſapiens, anima enim quieſcendo fit ſapiens, ſed etiam in angulo domatis, *dd* qui eſt in tranquillitate religionis, & in altitudine virtutum. *Proverbiorum* 21.*b.*25.*d.* ſedere etiam in his, *ee* eſt conſiderare. *Iſaia* 47.*a.* Et ſedere in pulvere, *ff* eſt meditari mortem. Et ſedere in tenebris, & in umbra mortis. *Luc.*1.*g.*

Sedere

a Hie. ſ. Hoſ. 14
b Hie. ſ. Eze. 44.
Ori ſ. Ezec. hom. 14.
c Ori ſ. Matth. 14. 17. & ſ. Luc. ho. 33.
Hil ſ. Matth. can. 12.
Am ſ. Lu. 19
Hie. ſ. Iſa 32.
Gr. ſ. Ez. h. 17
Amb ſ. pſ. 118 ſer. 22.
d Hie. ſ. Mal. 3
Au 83. q. 4. & ſ. in tra. 15.
e Rup. 4 ſ. Io.
f Hie ſ. Iſa 47
Aug ſ. pſ. 126. 138.
Bed ſ pro. 31.
g Gr. ſ. ca. h. 2.
h Ricar. de 3. Viſi. 4 & de arca myſt. 10 11.
i Gre ſ. 1 Reg. 14. & ſ. can. 2
Ber ſ. can. ſ. 48.
k Ly. ſ. Ge 49
l Lyr ſ Ge 19.
m Gre ſ. ca. 5.
n Be ſ. Ge. 38.
o Gre. ho. 33.
Ori. ſ. Matth hom 24.
Gre ſ 1 Re 1.
p Glo. inter. ſ. Gen. 21.
q Bed ſ. Ge. 31
r Hil ſ. pſ. 136.
Hie & Aug. ſ. pſ. 136.
Gre. 10. m. 32
Am epiſt. 13.
Ori ſ pſa h. 5.
ſ Hie ſ ho 12
t Phil de gigantibus.
v Lyr ſ Matt. 13.
x Hil ſ. Matt ca. 11.
y Gre. 3. mor. 14. 23.
z Hil ſ. pſ 126
aa Gr 4. m. 20
bb Or. ſ. Ier. hom. 12.
cc Am de obi Valē & ſ. pſa 118 ſ 2 & ſ. Luc. 10.
dd Bed. ſ. pro. 21. 25.
ee Lyr. ſ. Iſ. 47
ff Am. 1 off 31
Chry. ſ. pſ. 22.
Aug ſ. Ioan. tract. 74.

Quies in fœlicitate
Chriſtus ſervans myſteria
Chriſtus quieſcens in virgine.
Quieſcens Chriſtus in animabus & in eccleſia ex Gentibus.
Humiliatio Chriſti
Humiliari.
Quieſcens virtus Chriſti in Deo.
Firmitas in fide
Expectatio mortis
Quies in eccleſia
Quies in contemplatione.
Quies in Chriſto
ſervans proximum à peccato
Percipere doctrinam Chriſti.
Veniens eccleſia ad baptiſmum
Profectus in dilectione proximi.
Lex quieſcens in eccleſia.
Docere legem Moyſi
Honor Iudaici ſacerdotii.
Dare ſenſus falſos legi.
Humilitas pœnitentiæ
Quies Sanctorum in tribulatione.
Quies judicantis
Angeli vel Sancti.
Prophetæ.
Apoſtoli.
Chriſtus eligens infirma mundi, & manens in pœnitentibus.
Pœnitentes.
Cognoſcere propriam infirmitatem.
Amare mundana.
Mori.
Ignorantia Dei
Separari à vitiis.
Magna operari
Tranquillitas mentis
Conſiderare.
Meditatio mortis.

Digitized by Google

Recipere beneficia, vel Euchariſtiam. Audire ſacrã doctrinam.

Sedere interdum eſt *a* accumbere, & ſedere ad menſam potentis eſt recipere beneficia Dei, & etiam Euchariſtiam ſumere, & audire ſacram doctrinam à doctore, *Pro.23.a.*

a Be. ſ pro.23.

Judices.

Sedentes in porta, *b* erant judices, qui in portis civitatum ſedere ſolebant: & hi adverſus Chriſtum loquebantur, *Pſa.68.* ſunt etiam ſedentes in porta, exiſtentes in loco publico.

b Au. ſ pſ.68.

Acceptio per ſimoniam.

Sedere facere divitem, *c* eſt tradere dignitatem eccleſiaſticam digniori, aut meliori, ex hoc quod eſt dives, *Iaco.2.a.*

c Aug. ep.29.

Recte judicare de fide.

Sedere dicitur ſuper judicium, *d* qui rectè judicat de fide, *Iſa.28.b.* Vel dicitur de Chriſto judice juſto.

d Hie. ſ Iſ.28.

Regnare. Imitatio Chriſti.

Sedere in ſolio, *e* eſt regnare, *Deu.17.d.* poſtquam ſederit in ſolio regni ſui, ſedent autem ſuper ſolium David, qui Chriſtum imitantur, & etiam Epiſcopi in ſua dignitate, *Ier.21.a.*

e Hie. ſ Ier. 22

Sedens Ezechiel ubi populus ſedebat, antequam exponeret verbum Dei, deſignat *f* prædicatorem prius converſantem cum populo, quam prædicet ut ſciat, quid reprehendere debeat, *Ezech.3.d.*

f Hie. ſ Eze. 3

Sedens Axa ſuper aſinam, *g* eſt anima præſidens irrationabilibus motibus, *Ioſ.15.d.*

g Gr. 3. dia 34

Sedens Jonas contra Orientem, deſignat *h* Judæos expectantes adventum Chriſti, ſedebat autem ſub umbraculo, nempe legis, *Iona 4.b.* ſedentes etiam cæci ſecus viam, *i* ſunt Judæi, & Iſraëlitæ juxta legem & Prophetas, *Matth.20.d.* ſedens rurſus cæcus ſecus viam, eſt credens jam in Chriſtum, *Luc.18.f.*

h Hie. ſ Ion.4
i Ori. ſ. Matt. hom.13. Gre. hom.2.

Converſans prædicator à cum populo. Imperium animæ.

Sedet ſub vinea, *k* qui docet ſacram doctrinam: & ſub ficu, qui quieſcit in donis ſpiritus ſancti. Vel ſedet ſub vinea ſua, qui propriis rebus contentus eſt, nec multum quærit in mundo, *Mich.4.a.*

k Hie. ſ Mi. 4. Rup. ſ Mi. 4.

Judæi expectantes Meſſiam.

Sedent divites in humilitate, *l* quando viri docti, & virtute præclari abjecti habentur in eccleſia, *Eccl.10.d.*

l Hie. ſ Eccl. 10.

Abjectio ſcripturarum. Contentus propriis rebus.

Sedere interdum, judicare, & ſedens Job quaſi rex, deſignat *m* Dominum, qui quaſi rex ſedet in corde, & circumſtrepentes regit animorum motus in noſtra cogitatione, & ſedet primus, quando primum locum habet in mente, circumſtantibus virtutibus, *Iob.29.d.*

m Gr. 20 m. 4

Sedet in domo ſua ille, *n* quem conſcientia ſua minimè remordet, *Dan.4.a.*

n Ricar. de S. Vict. de ſecu. conſcientia.

Abjectio bonorum. Iudicare.

Sedere quandoque eſt *o* conſentire, *Pſa.25.* Non ſedi cum conſilio vanitatis, id eſt, & ſi intravi, non tamen conſenſi.

o Glo. ord. ſ. pſa.25.

Dominus ſregens mentem. Securitas conſcientiæ.

Sedere ad comedendum panem, interdum eſt *p* vacare voluptatibus: vel nimium vacare ſapientiæ ſæculari & poëticæ. *Gen.37.e.* ſic ſedebat populus in Ægypto ſuper ollas carnium, quando quieſcebat in voluptatibus, & ſedit populus manducare & bibere. *Exod.16.a.32.b.* ſedere etiam ſuper flumina Babylonis, eſt vacare libidini & confuſioni vitiorum inſiſtere, *Pſa.136.* ſedentes quoque mulieres, ſunt in vitiis quieſcentes, *Ezech.8.f.* ſedet in conſilio ludentium, *q* qui cum aliis vacat voluptatibus ſæculi, *Ier.15.d. Pſa.25.* Et ſedent in terra, qui carnis deſideriis inhærent, & qui prava operantur, ſedent verò in pulvere, qui terrenis cogitationibus aſperſi in infimis reſident, *Iſa.47.a. Thre.2.d.* Qui ſedet quaſi in otio & reſolvitur corpore, & intentionem mentis relaxat, *Pſa.49.* Otioſorum autem fabulæ ſunt, quibus obtrectatio ſeritur, malignitas proditur.

p Hie de manſionib. Ori. ſ. Num. hom.15.
q Hie ſ. Ier 15
r Gre.6 mo. & 14. mo. 9. Amb. ep 82.

Conſentire. Vacare voluptatibus & adhærere ſæculare.

Sedentes turbæ in terra, *Matt.15.d.* ſunt *ſ* qui nullis operibus legis fidunt, ſed peccatorum & corporum ſuorum origini hærent.

ſ Hil. ſ. Matt. ſan 15.

Volentes ſervare legem cum evangelio.

Sedentes filii Iſraël ſuper ollas carnium, *Exod.16.a.* deſignant *t* eos ex Judæis, qui volebant legem ſervari cum evangelio.

t Rup 3 ſ. Exod. 9.

Quieſcere in vana gloria. Docere errores.

Sedens ſeminifluus, eſt *v* quieſcens in inani gloria, vel hæreticus in cathedra peſtilentiæ, *Lev.15.a.* Et ſedet cum conſilio vanitatis, qui cum hæreticis in errore quieſcit, *Pſa.25.* ſedere autem in cathedra peſtilentiæ, eſt *x* habere firmum habitum peccandi, ita ut alios ad eadem peccata & errores pertrahat. Vel eſt quieſcere in dignitatibus ſæcularibus, *Pſa.1.* Et ſedentes in tenebris, *y* ſunt quieſcentes in ſuis erroribus, & ignorantia, *Iſa.47.b. Mich.7.b* Et ſedet in viis, qui omnes amplectitur errores, & cæteros ad eos pertrahere conatur, *Ier.3.a.* ſedere autem dicuntur, qui manentes in peccatis, non reſipiſcunt, *Ier.8.e.* ſedens in inſidiis cum divitibus, *z* eſt Antichriſtus, vel hæreſiarcha, *Pſa.9.* ſedere etiam in cathedra peſtilentiæ, eſt ex judicio prava committere, ex ratione videlicet mala diſcernere, & tamen ex deliberatione ea perpetrare, ſedentes mulieres plangentes, ad hæc referri poſſunt, *Ezec.8.f.* Et ſedet mulier ſtulta in ſella, quum hæretici præſumunt ſuos errores docere, *Prov.9.d.*

v Arn ſ pſ.25
x Baſi & Hie ſ pſa.1
y Hie. ſ. Iſ. 42. & ſ Ier. 3. & ſ Mic.7. & ſ. pſa.25.
z Aug. ſ. pſ.9. Aug.1. ſ. Exo. 89. Gre. 3. paſt. admo. 33.

Incitare ad peccata. Quieſcere in dignitatibus.

Dæmones in malis.

Sedentes locuſtæ in cunctis finibus Ægyptiorum, ſunt *aa* dæmones in omnibus mundanis quieſcentes, *Exod.10.d.* Et conſidentes locuſtæ in ſepibus, ſunt hæretici habitantes in ſpinoſis, *Nah.3.c.* ſedens etiam ſuper equum rufum, eſt diabolus in malis, *Apoc.6.b.* ſedens meretrix ſuper aquas, eſt quieſcens iniquitas in populis, *Apoc.17.A.*

aa Hie ſ. Na.3 Aug ſ. Apoc. hom.6. Ru 10. ſ. Apo.

Hæretici in ſpinoſis. Perſecutio malorum in bonos, & Iudæorum in Chriſtum.

Sedent principes adverſus bonos, *bb* quando mali in hoc mundo judicant, & perſequuntur bonos. Idem de dæmonibus, ſunt etiam ſacerdotes & Phariſæi adverſus Chriſtum, *Pſa.118.* Et ſeſſio Judæorũ fuit concilium, quando Chriſtum occidere decreverunt, *Thre.3.g.*

bb Amb ſ pſ. 118.

Superbia Antichriſti, & diaboli.

Sedens Antichriſtus in templo Dei, eſt *cc* imperium exercere volens in eccleſia. Vel ſunt hæreſes in ſcriptura ſacra ſibi ſedem uſurpantes, *2.Theſ.2.b.* ſic ſedere volebat Lucifer in monte teſtamenti, *Iſa.14.d.* Et ſedens princeps Tyri in cathedra Dei, eſt diabolus, uſurpans ſibi divinitatem, *Ezec.28.a.* ſedet etiam in Libano, qui ſuperbia tumet, *Ier.22.f.*

cc Ori. ſ. Mat. hom 29. Hie. Agloſ. & ſ. Ier 22.

Anima ſine Chriſto. Hieruſalem deſtructa. Eccleſia ſine redemptore.

Sedens deſolata urbs, eſt *dd* anima ſine Chriſto, *Iſa.3.d.* Et ſedens ſola civitas, eſt Hieruſalem deſtructa, & anima in peccato exiſtens ſine Deo. Vel eccleſia in afflictione, quæ peccante primo homine, ſedit ſola ſine redemptione, *Thre.1.A.*

dd Glo. inter. ſ. Thre.1. Rup. ſ. Ier.18.

Cognitio ſui.

Sedet tacens Babylon, quando *ee* anima non habet unde ſuperbiat, ut ſic ſaltem ſuorum recordetur criminum, *Iſa.47.b.*

ee Hie ſ Iſ.47

Audire verba Dei ſine opere.

Sedere dicuntur coram Propheta, *ff* qui oſtendunt ſe velle quidem libenter audire verba Dei, & tamen non ea faciunt, *Ezec.33.g.*

ff Hie. ſ. Eze.33.

Niti rationibus naturalibus.

Sedere dicuntur ad focum incantatores. *Iſ.47.d.* quum *gg* hæretici rationibus naturalibus nituntur. Et non eſt focus ut ſedeat, quum non ſunt illis ratione ſufficientes. Vel in igne inferni non erit locus ad ſedendum.

gg Ly. ſ Iſ.47

Sedens

Locus purificationis. Pax cæleſtis. Protectio Dei. Chriſtus.

mons imminens Sichimis, *Iud.9.f.* ſignificare poteſt locum, purificationis, & *a* pacem cœleſtem, vel divinæ umbræ protectionem, *Pſa.67.*

Vel interpretatur *b* umbra offendiculi, vel imago fortitudinis, ſignificatque Chriſtum, qui non credentibus lapis offenſionis, credentibus autem imago eſt fortiſſimi Dei patris.

a Aru & Hi. ſ pſ.67. b Rup.6.ſ. Gen.49.

Selmona, Haſmona.

Divina protectio.

Selmona, id eſt, *c* umbræ munus, vel numerus, ſive tinnitus numeri, vel muneris, aut imago noſtra ſeu imaguncula, trigeſima quinta manſio filiorum Iſraël in deſerto, quo pervenerunt è monte Hor, ubi ſerpentes vexarunt filios Iſrael. Deſignat quod, qui in umbra Chriſti & Spiritus ſancti vivit & protegitur, perfectus eſt, & ab æſtu tentationum munitus. Ibi ſerpens æneus erectus eſt, qui paſſionis Chriſti expreſſit imaginem, *Num.33.c.* Hebraicè, juxta Hieronymum, dicitur Haſmona, & interpretatur feſtinatio.

c Ori ſ Num. hom 27 H e. de manſionibus.

Sem.

Chriſtus. Opera.

Sem, id eſt, nomen, vel fama, vel nominatus, ſeu ponens, aut poſitus aut ibi: filius Noë, qui ſecundum ſuum nomen typus eſt *d* Chriſti, cui datum eſt nomen ſuper omne nomen, *Gen.8.d.* Deſignat etiam quod fructus operum noſtrorum debent eſſe expreſſi & nominati cognitique Deo, qui omnibus nomina vocat, & capillos capitis enumerat.

Gentiles. Fideles ex Iudæis.

Sem figura eſſe poteſt *e* Gentilium, & etiam è diverſo Judæorum. Peculiariter autem typus eſt fidelium ex Judæis, in quibus primo fundata eſt eccleſia.

Sol abſcondit radios in paſſione.

Sem, ut a verſa facie cum Japhet operuit patrem, typus eſſe poteſt *f* Solis avertentis lucem cum Luna in paſſione Chriſti, ad ipſum operiendum.

d Aug 16. ci. Dei 2. Greg. Vau cat. 1. to.6. c.15. e Ori ſ. Ioſ. h 9 Chry. ſ Gen. hom.29. f Bed. ſ. Gen 9.

Semeber.

Vacantes iracundia.

Semeber, id eſt, *g* nomen, vel fama robuſti, ſive nomen animæ, vel pennati, ſeu deſtruens fortitudinem, vel pennam: rex Seboim, *Gen.14.a.* Vel interpretatur perditio: & eſt rex Seboim, hoc eſt, cinguli mœroris: deſignans eos, qui vacant iracundiæ, & invidiæ: ideò capitur à quatuor regibus.

g Glo. ord. ſ. Gen.14 h Ori. ſ. Za. 20 i Ori. ſ. Num. hom.27. & ſ. Rom. 9.

Semei.

Iudæi. Hæretici. Mali Chriſtiani. Doctores.

Semei, id eſt nomen meum, aut deſolatio, ſive perditio mea, vel ſtupefactio, aut cœli. Fuerunt multi hujus nominis. Fuit autem quidam Semei filius Gera de tribu Benjamin, qui maledicebat David fugienti filium ſuum, qui typus eſt Judæorum, Chriſto maledicentium: & etiam hæreticorum, & malorum Chriſtianorum, per quos nomen Dei blaſphematur, *2.Reg.16.b.*

Semei familiæ, *Zach.12.d.* doctores *h* ſignificare poſſunt.

Hie. ſ. Iſa. 19. Am. ſ Rom.9. Aug ſ pſ.88. Bed ſ Ge 3. Ru ſ. ſ. Gen. 19.

Semias.

Hæreſiarchæ.

Semias, id eſt, audiens Dominum: vel obediens Domino. Fuit quidam Semias Neelamites pſeudopropheta, qui typus eſt hæreſiarcharum, *Ier.26.f.*

k Phil. quis rerum div. hæres. Hie ſ Iſ 41. Aug pſ 110. Bed. ſ. Gen.15

Seminare, Semen, Seminator, Serere, Satum.
Seminarium, Diſſeminare, Sementis.

Seminare, eſt ſemen in terram ſpargere, ut germinet. Semen autem eſt, quod eſt principium generationis animalis, vel plantæ, quod Græcè ſperma dicitur. Aliquando autem ſemen dicitur filius, aut hæres.

Chriſtus.

Semen Abrahæ, in quo benedicendæ erant Gentes, eſt *i* Chriſtus: qui etiam dicitur ſemen Jacob. *Gen 22.a. Num.24.a. Pſa.21.c.53.b. Rom.9.b.* Et ſemen longævuum, quod vident credentes, eſt Chriſtus cujus ſemen eſt in ſæculum ſæculi, & regni ejus non erit finis, *Luc.1.c.* Ipſe etiam eſt ſemen David. *Pſa.88.* Et ſemen mulieris habens inimicitias cum ſerpente, *Gen.3.d.* Diciturque ſemen mulieris, quia ſine ſemine viri natus eſt de virgine, cum ſolo ejus ſemine.

Fideles. Eccleſia.

Semen Abrahæ etiam dicuntur *k* fideles imitantes fidem Abrahæ, *Gen.14.d.15.c.26. Exod.32.c.33. Iſa.26.b.41.b.* Dicitur ſemen Abrahæ multiplicandum ſicut pulvis terræ, & ſicut arena maris in Judæis, ſicut ſtellæ cœli verò infidelibus, quæ multiplicatio non tam ad multitudinem refertur, quantum ad ſplendorem, ornatum, & perſeverantiam. Semen etiam Jacob, & Iſraël, ſunt ipſa eccleſia, & imitatores Jacob, & credentes per prædicationem Apoſtolorum, *Gen.28.c.35.48.b. Iſa.43.a.44.a.45.d.48.d.66.g.* Et ſemen longævum, quod vidit Chriſtus, eſt *l* multitudo fidelium in eccleſia perſeverantium. *Iſa.53.d.*

Apoſtoli. Credentes ex Iudæis.

Ipſi ſunt ſemen, cui benedixit Dominus. *Iſa.61.d.* ſemen etiam Aaron, *m* ſunt credentes in eum, in quem ipſe credidit. *Exod.28.f.30.c. Pſa.21.36.68. Iſa.59.* Et ſemen aliud Annæ, eſt multiplicatio fidelium in eccleſia, *1.Reg.2.d.* Et omne ſemen verum vineæ, eſt anima tota bona. *Ier.2.c.* Et ſemen regni Hieruſalem ſunt exiſtentes in gratia, qui etiam ſunt ſemen bonum, *Ezec.17. Matth.13.f.* Dicuntur etiam ſemen David, *Pſa.88.* Et ſemen mulieris, *Gen.3.d. Apoc.12.d.* ſeminat eos Deus in populis, quando multiplicantur, *Zach.10.c.* ſemen etiam hæreditans Gentes, dici poſſunt *n* Apoſtoli, & reliquiæ Judæorum credentes, *Iſa.54.b.* Et ſemen Jacob, & Abrahæ, ſunt credentes ex Judæis, ſemen quidem nondum formatum in filios, ſunt, qui ſunt ex genere Jacob, ſed non ipſum imitantes: formatum verò ſunt imitantes. *Iſa.65.d. Ier.23.b.* Et ſemen quod reliquit Deus, ſunt credentes ex Judæis, *Iſa 1.b.* Dicuntur etiam ſemen Ephraim, *Gen.48 d.*

l Hie ſ. Iſ 53. 59. 71. & ſ. Zac.10. m Ori ſ pſ 36 h.4. & ſ le h. 13. & ſ. Exec. hom. 12. Rup 2. Vict. verb. Dei 17. n Hie. ſ. Iſ.54. 65. o Hie ſ. Iſ.54 & ſ. Zac.8. & ſ. Exec.44 Ori. ſ. Lev. h. 12. & ſ pſ.36 ho.4 & ſ. ca. h 2. & ſ. Ma. can.13. Tert. de præſcript. Amb. ſ. Rom. 9. Gre 6. mo.14. & 31. m 5. Iſy. ſ. Lev.15. 27. p Ori ſ. Gen. h.1. & ſ Mat. hom 22.

Verbum Dei, ſacra doctrina.

Semen hæreditatis Gentiū, dici poteſt, *o* verbum Dei traditum Gentibus, *Iſa.1.c.27.d.30.e.54.b.55.c. Lev.25.a. Matt.13.b. Lu.8.a.* Generaliter autem ſemen, eſt doctrina vera, & ſacra ſcriptura, & ſemen in terram projicere, eſt doctrinam abſcondere, *Gen.38.b.48.c. Eccl 11.d. Rom.9.b.* Et ſemen juſti, eſt verbum Dei, *Pſa.36.* Et ſemen verum, eſt vera doctrina in Judæa, *Ier.2.e.* Dicitur ſemen pacis. *Zac.8.c.* Et ſemen domus Iſraël, eſt doctrina eccleſiæ, *Ezec.44.f.* Et ſemen multiplex, eſt fœcunditas verbi prædicationis, *Iob.5.d.39.b. Lev.27.c.* Semen autem coriandri, ſunt inferiora præcepta, *Exod.16.g.*

Principium operandi.

Semen dici poteſt *p* aptitudo ad benè operandum, & principium operandi, & cujuſque rei exordium. Et ſemen anno requieſcens, eſt tempus nunc operandi uſque ad mortem, *Geneſis 1.b.18.d.* Se-

men

men etiam ſunt *a* ipſa opera : & ſemen mulieris, id eſt, mentis, inter quod & ſemen ſerpentis ſunt inimicitiæ, eſt fructus boni operis, qui perversè ſuggeſtioni renititur, *Gen.3.c.* Et ſeminis Agar multiplicatio, eſt bonorum operum carnis multiplicatio, *Gen.16.c.21.b.* Et ſemen fratris ſuſcitandum, ſunt opera, quæ dicuntur facta ſecundùm legem Dei, *Deut.25.c.Matth.22.c.* ſementis & meſſis, ſunt ſimul, *b* dum contendit homo inchoatum opus ad finem perducere, & illo finito, aliud inchoare, *Gen.8.d.* ſemen etiam montium Iſraël, ſunt virtutes, *Ezec.36.c.* Et ſemen juſti eſt in benedictione, quum multiplicantur virtutes, *Pſa.36.* Et ſemen hæreditat terram, quum quis per vana opera adipiſcitur vitam æternam, *Pſa.24.* Et eſt potens in terra, quia per opera miſericordiæ acquiritur regnum cœlorum, *Pſa.101.111.*

Semen interdum dici poteſt *c* fides antiquorum patrum de Meſſia, *Iſa.17.c Mala.2.d.*

Semen dicuntur aliquando *d* verba: & fluxum ſeminis patitur, qui nimium & imprudenter loquitur, qui & ſeminifluus dicitur, *Lev.15.a.*

Sementis dici poſſunt *e* baptizandi, qui ſunt ſemen non perfuſum aqua, ſemen verò perfuſum aquà ſunt baptizati. *Lev.11.f.*

Semen non dandũ idolo Moloch, *f* eſt non dare actiones & doctrinã ad ſerviendum cupiditati, quæ eſt idolorum ſervitus. *Lev.18.c.20.a.* ſemen autem fundit in terrã, qui non vult prodeſſe aliis, *Gen.38.a.*

Semen diaboli, eſt *g* parva ejus ſuggeſtio, inter quam & ſemen mulieris, hoc eſt fructum boni operis ſunt inimicitiæ, *Gen.3.c.Lev.12.a.* ſemen quoque ſeu extrema Amalec, ſunt perſuaſiones diaboli, *Num.24.d.* Et ſemen colubri, ſunt pravæ cogitationes, *Iſa.14.e.*

Semen coitus, eſt *h* doctrina Judæorum, & verba inhoneſta, *Lev.15.c.19.d.* Et ſemen negotiatorum eſt doctrina hæreticorum, aut decepti ab eis, *Iſa.23.a.* Et ſemen impiorum, ſunt mala verba, *Pſa.36.* ſementis irrigua dicuntur errores, *Iſa.19.b.* ſerunt autem Judæi & hæretici ſemen ſuum fruſtra, quando ſine fructu laborant in ſcripturis legis & Prophetarum, *Lev.26.c.*

Semen Chanaan, *i* eſt, qui vincitur à carnis illecebris, *Gen.13.e.* Et ſemen peſſimorum, *k* ſunt diſcipuli diaboli, & ſemen impiorum ſunt ipſorum imitatores. *Iſa.14.a.Pſa.20.36.* Et ſemen nequam ſunt Judæi à verè patre deſciſcentes. Item qui malum dat exemplum, & ſemen ſemei pſeudoprophetæ, ſunt auditores hæreticorum, *Ier.29.g.Iob 18.d.* ſemen etiam ſerpentis ſunt imitatores diaboli, qui ex patre diabolo dicuntur eſſe, *Gen.3.g*

Semen adulteri & fornicariæ ſunt *l* Judæi, ex patre diabolo & Hieruſalem idololatrante, *Iſa.57.a.* Iidem ſunt ſemen mendax, quod etiam de hæreticis dicitur.

Semen impiorum ſunt *m* mala ipſorum opera, *Pſa.20.36.* Et ſemen eorum dicitur permanere corã eis, quando vident ſua prava opera, *Iob 21.a.*

Semen terræ Libani, *Ezec.17.a.* ſumitur *n* pro rege Sedechiã.

Seminator *o* dicitur Chriſtus, qui dicitur ſeminare, quando prædicat, *Matth.13.d. Luc.8.a. Iſa.30.c. 1.Cor.9.b* Et ſeminans Iſaac eſt Chriſtus, aut prædicator, *Gen.26.x.* Quum amemtacetur ſementis genus, varia virtutum genera intelliguntur. Diverſa quoque ſemina diverſi ſunt gradus perfectionis, *Iſa.28.g.* ſeminat autem ſuper omnes aquas, qui prædicat Judæis, & Gentibus, & qui utitur verbis & doctrina veteris & novi teſtamenti, *Iſa.33.d.55.c.* ſerere quoque agros, eſt prædicare, *Gen.47.e.Exod.23.b. Hoſ.12.d.* ſerit autem quod alius comedat, *p* qui prædicat, & non operatur, *Iob.31.a.* ſeminant in juſtitia, *q* qui docent per legem veterem, & ejus intelligentiam, *Hoſ.10.d.* Vel ſeminandum eſt prius in juſtitia per bona opera, ut deinceps illuminemus docendo. Sationem autem occupat vindemia *r* quum quis docet, quæ didicit, *Lev.25.a.*

Seminavit Deus domum Iſraël, & domum Juda ſemine hominum, & ſemine jumentorum, *ſ* quando produxit in eccleſia fideles doctos & ſimplices, *Ier.31.e.* ſeminat autem Deus terram ſibi, quando facit homines bene operari, *Hoſ.2.d.*

Serens Iſa[illegible], & inveniens centuplum, eſt *t* lex producens Martyres, qui ſunt fructus centeſimus, *Gen.26.c.*

Seminare interdum eſt *v* bene operari & largiri & dare eleemoſynam : & ſeminator & operator. Et ſeminare parcè, aut in benedictionibus, eſt parvas aut magnas eleemoſynas dare, *2.Cor.9.b.Matt.13.b. Luc.8.a.Gal.6.b.* Et ſeminat in lachrymis, qui opera pœnitentiæ exercet, *Pſa.125.* Et ſeminat terram ſex annis, qui tempore hujus vitæ benè operatur, *Exod.23.a.* Non ſeminat, qui ventum obſervat, hoc eſt, qui tentationes metuit, cor ad bona opera non diſponit.

Seminantes Iſraëlitæ, quæ vaſtant Madianitæ, &c. *Iud.6.a.* deſignant, *x* quod qui ſeminat in carne de carne metet corruptionem, qui verò in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam, *Gal.6.b.* Vel deſignantur, qui ſeminant bona opera, quæ poſtea perdunt in peccatum incidentes.

Seminarunt Judæi multum, & intulerunt parum. *Agge.1.b.* quia *y* patres multam habuerunt fidem de Chriſto, quem poſteri præſentem non ſuſceperunt. Seminant etiam multum, & inferunt parum, qui inter multa peccatorum opera, nonnulla faciunt bona, quæ non pereunt, nec tamen ſatiant. Item ſeminat multum, & parum infert cordi ſuo, qui de mandatis cœleſtibus, vel legendo, vel audiendo multa cognoſcit: ſed parum operando fructificat.

Seminant triticum & metunt ſpinas, *Ieremiæ 12.x.* qui *z* bona præcipiunt, & mala faciunt. Vel qui ex ſacra ſcriptura erroneos proferunt ſenſus, eam deſtruentes, & quantum in ipſis eſt, inutilem reddentes.

Seminans homo ſinapi in agro ſuo, *aa* fuit Joſeph ab Arimathæa, ſepeliens Chriſtum in ſepulchro ſuo, *Matth.13.d.*

Serere agrum ſex annis, *bb* eſt colere legem veterem uſque ad adventum Chriſti, *Lev.25.A.*

Serit terram, aut vineam diverſo ſemine, *cc* qui ſimul vult colere Deum & diabolum, vel qui vult ſervare legem & Evangelium. Item qui inducit hæreſes in eccleſiam, & religioſus implicans ſe negotiis ſæcularibus. *Lev.19.d.Deu.22.b.*

Diſſeminans Deus malos ſicut ſtipulam. *Ier.13.d.* quia *dd* ipſi ſunt ſicut pulvis, quem projicit ventus à facie terræ

Seminare interdum *ee* eſt generare, *Nah.1.d.* Non ſeminabitur ex nomine tuo. Quod dicitur de Sennacherib, qui occiſus eſt à filiis ſuis

a Aug. de Gen. con. Man. 18. Bed. ſ. Gen. 3. Gre. ſ. Ezec. hom. 15 b Ambr. de Noe 23. Hie. ſ. pſ 24. 37. Aug. ſ. pſ 36. 111. Gre. ſ. pſ. 101. c Rup. ſ. Mal. 2. Gre. 83. m 15. d Iſy. ſ. Lev. 11 e Iſy ſ Lev. 18 20. f Bed. ſ. Ge 38 g Hie ſ. Iſ. 14. Aug. 2 de Gen. con. Man. 18 Gre ſ. Num. hom. 16. Bed. ſ Gen 3. h Ori ſ. pſ 38. hom. 4. i Iſy. ſ Lev. 15. 19. 8. l Ori. ſ. Ioſ ho. 22. & ſ. pſ. 3 a hom 4. k Hie. ſ. Iſa 1. 14. & ſ. Ier 29 Am ſ. 6. b. 2. l Hie ſ Iſa. 57 m Amb 2 de inter. 4. Aug ſ pſ. 36. n Glo. inter ſ. Ezech 17 o Hie. ſ. Iſa 1. 28. 32. & ſ. Matth. 13. Amb. ep 72. Aug 7 ſ Gen p Gre 21. m. 7 20 q Hie ſ Hoſ. 10. & de veſte ſacerdotali r Gre. ſ. Lev hom. 16 ſ Hie. ſ Ier. 31. Glo. ord. ſ Ho. 2. t Ori ſ Gen. hom 12. v Au ſ pſ 121 Gre. 7 mo 1 x Or ſ Luc. b. 7 y Ru. ſ. Agge 1 Hie ſ Agge. 1. Gre ſ. Ezech. hom 10 z Ori ſ. Ier b. 7. Aug. 2 ſerm Do m mon. aa Amb ſer 2. bb Iſy ſerm Lev 25. cc Iſy ſerm. Lev 19. Rup. 1 ſerm Deut 18. dd Hie ſ Ie. 13. ee Glo inter. ſ. Nah. m 1

Virtutes. Fides Chriſti. Verba. Catechumeni. Non operari, ſeu inutiliter operari. Suggeſtiones diaboli. Cogitationes prava. Doctrina Iudæorum & hæreticorum. Verba inhoneſta. Mali. Iudæi. Hæretici. Mala opera. Rex Sedechias. Chriſtus prædicans. Prædicare. Producens Deus doctos & ſimplices. Lex producit Martyres. Bene operari. Largiri. Facere opera carnis. Perdere bona opera. Fides patriarcharum. Facere opus bonum inter multa peccata. Multa cognoſcere, pauca operari. Bene docere ſine operibus. Dare ſenſus erroneos ſcripturæ. Ioſeph ſepeliſt Chriſtum. Colere legem veterem. Diſparitas cultus. Levitas malorum. Generare.

Vacare deliciis vitioſus prædicans. — a *Phi. de prof.* b *Or. ſ. Num. hom. 19* c *Hie. ſ. Ier. 4.*

Non ſerere ſpontè naſcentia, *a* eſt initia naturalia non eſſe à nobis, ſed à Deo, *Lev. 25. b.*

Seminare terram, *b* interdum eſt indulgere cibis & potibus, *Lev. 25. a.* qua ratione terra, quæ non ſeminatur, hoc eſt, quæ deliciis caret, eſt monaſterium, *Ier. 2. a.*

Seminat ſuper ſpinas, *c* qui non mundat cor à vitiis & peccatis, *Jer. 4. a.* Item qui ſuper vitia incultoſque mores, prædicat verbum Dei, *Matt. 13. a. Luc. 8. a.*

d Gr. 5. m. 25. e Rup. ſ. Hoſ. 8

Seminare dolores, eſt fraudulenta dicere. Dolores autem metere, eſt dicendo prævalere. Vel certè dolores ſeminant, *d* qui perverſa agunt, dolores metunt quum de eadem perverſitate puniuntur. Vel dolores ſeminat, quum perverſa agit: dolores metit, quum ex eiſdem perverſitatibus temporaliter excreſcit, *Job. 4. a.* Seminant etiam ventum, *e* qui opera faciunt inutilia, *Hoſ. 8. b*

Diabolus miſcens vitia virtutibus. Docens errores. Multitudo Sanctorum. Novum teſtamentum. — f *Ori. ſ. In hi.* & *ſ. Mat. c. 13 Ter. de profe Hie. ſ. Hoſ. 8.* & *ſ. Mich. 6* & *ſ. Nahu. 1.* & *ſ. Iſa. 17.* g *Am. de Iſaac 6* & *ſ. Luc. 6.* h *Lyr. ſ. Iſ. 40* i *Gl. ord. ſup. Gen. 37*

Superſeminans zizania, eſt *f* diabolus intermiſcens vitia virtutibus, & pravos ſermones & cogitationes, & hæreſes, ubi prius ſeminatum fuerat à Deo ſemen bonum. *Matt. 13. d.* Seminant etiam ventum qui docent inania, *Hoſe. 8. b.* Seminat hæreticus, & non metit, qui docet ſine fructu. *Mich. 6. c.* Non ſeminatur autem amplius ex nomine hæreticorum, quando non amplius docent errores, *Nah. 1. d.* Seminat etiam ſynagoga alienum germen, quum non credit in filium Dei, *Iſa. 16. c.*

Sata ſignificare poſſunt *g* fœcunditatem numeroſam Sanctorum, & etiam doctrinam novi teſtamenti. Unde per ſata ducit Chriſtus diſcipulos, idque ſabbato: Moyſes verò per deſertum, *Luc. 6 a.*

Non ſatus dicitur eſſe in in terra truncus judicum, *Iſa. 40. f* quia *h* nihil firmum in terra.

Seminarium, eſt principium alicujus rei, *Gen. 37. b.* Ut autem ſomnia Joſeph ſeminarium fuerunt odii fratrum, *i* ita doctrina Chriſti invidiæ Judæorum. Utrobique autem fuit ſcandalum acceptum, non datum, quum ex bono opere ſcandalizarentur.

Semita, vide Via.

Semivivus, vide Vivere.

Semper, Sempiternus, vide Perpetuus.

Sen.

Malleoli. — k *Gr. ſ. 1 Re. 7*

SEN, id eſt, excuſſio, ſeu dens, aut ebur, vel mutatio, aut dormiens: nomen loci, ubi percuſſerunt filii Iſrael Philiſthæos, *1. Reg. 7. c.* eſt figura *k* malorum, qui ejicientur, & excutientur in judicio, vel dœmonum cœlo projectorum.

Senator, Senatus.

Apoſtoli. — l *Gre. 6. m. 4. Bed. ſ. Pro. 31* m *Gl. ſ. 1. Reg. 14.*

SENATORES, erant ſenes, qui in concilio dicere ſententiam poterant. Senatores autem terræ, cum quibus ſedebit Chriſtus in judicio, ſunt *l* Apoſtoli. *Prov. 31. c. 2. Mach. 11. f.*

Sene.

Delectatio. Utrumque teſtamentum. — n *Rup. 8 ſ. Geneſ. 20.* o *Rup. 3. ſ. Regum. 2* p *Orig. ſu. Ioſ. hom. 16*

SENE, id eſt, rubus, aut Sol, ſive auditio: nomen alterior è duobus ſcopulis, juxta quos erant caſtra Philiſthinorum, *1. Reg. 14. a.* eſt typus *m* peccati, ſeu ejus delectationis, ubi aperti ſunt oculi primorum parentum. *Gen. 3. b.* Vel deſignat cum altero ſcopulo utrumque teſtamentum. Inter quæ aggrediendi ſunt hoſtes, inter proſpera & adverſa.

Senex, Senectus, Seneſcere, Senior.

Ru. 7. ſ. Ge. 15 Hie. ſ. Iſa. 55. q *Au. ſ. Apoc. ho. 9* r *Ru. de Vil. verbi Dei. 7.* ſ *Aru. ſ. pſ. 104* t *Hie. ſ. Iſa. 9* u *Hil. ſ. pſ. 118.* *Or. ſ. iud. h. 8* *Gre. ſ. 1 Re. 8* & *12. m. 15.* x *Gr. ſ. 1 Re. 16* y *Baſil. ho. in prin. Pro.* *Hie. ſ. Ex. 9: Cyr. de ador. in prin. Pro. Hie. ſ. Ex. 9. Cyr. de ador. in Spir.* z *Phil. de ref. Noe & de ſacrif. Abel & Cain. Am. 1. de Cain 1. & 2. de Abra. 9. Or. ſ. Ioſ. h. 18* & *ſ. pſ. 18. h. 4.* *Hier. epiſt. ad Nepo.* & *ſ. Iſ. 3 2 4* & *ſ. Ez. 17* & *ſ. Ioe. 1. Gr. 19 mo. 13.* aa *Ori. ſ. Exo. hom. 11.*

SENEX eſt, qui jam majori ætatis ſuæ parte peracta, morti propinquior eſt. Senectus autem eſt ipſa ætas ſenilis, quæ ſexta computari ſolet. Senior autem interdum eſt antiquior. *Gen. 24. a.* Dixit ad ſervum ſeniorem domus ſuæ. Sapientior, *1. Mach. 11. a.* Elegit de ſenioribus Iſrael. Senator. *Deut. 19. c.* Mittent ſeniores civitatis illius.

Æternitas Dei

Senectus Jacob, in qua genuit Joſeph, *Gen. 37. a.* deſignat *n* æternitatem Dei patris, in qua genuit filium.

Deus Pater non placatus ſacrificiis legis.

Senex David non valens calefieri veſtibus, *3. Reg. 1. a.* eſt *o* Deus Pater, antiquus dierum æternitatis, non placatus ſacrificiis & operibus legis.

Chriſtus æternus & incarnatus.

Senex Joſue typus eſt *p* Chriſti, qui eſt æternus, & princeps ſeniorum, *Ioſu. 13. a.* Senectus etiam Iſaac, deſignat Chriſtum ſenio noſtræ naturæ indutum in fine ſeculorum. *Gen. 27. a.* Semen etiam longævum, eſt Chriſtus, aut fideles, *Iſa. 53. d.*

Apoſtoli & prædicatores. Prælati Eccleſiæ primitiva. Viri eruditi. Prudentes. Prudentia.

Seniores viginti quatuor, *Apoc. 4. a.* ſunt *q* prælati eccleſiæ cum Apoſtolis. Vel ſunt *r* duodecim judices legis veteris, qui ponuntur in libro judicum: & duodecim Apoſtoli legis novæ. Seniores etiam domus Pharaonis, *ſ* Apoſtolos ſignificare poſſunt. *Gen. 50. b. pſal. 104.* Et ſenes presbyteri, ſunt *t* principes & epiſcopi cum ipſis Apoſtolis, *Iſa. 3. c.* Et ſeniores, cum quibus itur ad ſacrificandum, ſunt *u* Apoſtoli, & primitiva eccleſia. *Exo. 3. e. 4. g. 10. c. 17. b. 18. b. Pſ. 118.* Et ſeniores, qui fuerunt cum Joſue, ſunt Apoſtoli & doctores cum Chriſto, *Iud. 2. a.* Hos ſenes dicunt hæretici eſſe apud ſe, quaſi ſenſerint idem, quod ipſi ſentiunt, *Job. 15. b.*

Seniores Bethlehem, *1. Reg. 16. a* ſunt *x* viri eruditi: & qui in Judæa ad maturitatis ſenſum pervenerunt. Senes, *y* ſunt etiam valentes prudentia: ut Daniel ſenex erat, licet eſſet puer: onde ipſi ſenes, vel ſenectus, typum gerunt prudentiæ, *Ezech. 9. b.* Et ſenes, qui jacent in terra, ſunt illi, qui videbantur conſilio plebem regere, terrenis deſideriis incumbentes: qui propter facinoroſam vitam de civitate Domini ejecti, terræ cui inhæſerant, coæquantur. *Thre. 2. g.*

Perfectio virtutum.

Senectus Abraham, quæ dicitur bona & non longa, *z* deſignat perfectionem virtutum, quæ etiam erat in Sara, unde boni etiam juvenes ſenes dicuntur, *Gen. 16. 18. b. 25. a.* Senectus quoque Lot eſt rigor virtutis. *Gen. 19. f.* Et ſenex Joſue, & etiam David, deſignant viros perfectos, *Joſ. 13. a. 3. Reg. 1. a pſa. 36. 91.* Hos ſenes ſecundum virtutem abſtulit Deus ab Iſrael, *Iſa. 3. a.* Senes ſeptuaginta, deſignant perfectos donis Spiritus ſancti per obſervationem decalogi, *Exo. 24. c. Iſa. 24. b. Jer. 31. c.* Ea verò bona eſt animæ ſenectus, quam nulla perfidiæ inquinamenta macularunt. Senectus quoque, quæ eſt corona gloriæ, eſt eorum, qui deſtruxerunt ea, quæ ſunt parvulorum, & poſt ætatem viri perfecti venerunt ad ſenectutem & patrum nomina. *Prov. 17. a.* Senes quoque, ſunt morum & judicii maturitatem habentes. *Ioel. 1. a. 2. g.* Hi ſunt ſenes aſſurgentes eccleſiæ. *Iob. 29. b. 42. d.*

Patriarchæ. Prophetæ.

Seniores cum quibus itur ad ſacrificandum, dici poſſunt *aa* Patriarchæ & Prophetæ, & primitivi

populi.

Digitized by Google

a Bed.ſ.Pr.17 b Ori.ſ. Mat. hom 35. Am ſ.pſ.118 ſer.13. c Gre.11. mo. 9.10 & ſu.1. Reg.2. Am ſ.Lu.15 Hie epi Bea. d Bed ſ.Gen. 22. 47. Hie. ad Dama q. 2. Au.ſ.pſ.70. 91.

Populi, *Exod.3.c.4.g.* Et ſeniores Iſrael, qui erant eum Moyſe in eductione aquæ de petra, ſunt Prophetæ legi conjuncti. *Exod.17.b.* Horum ſenum corona ſunt *a* filii filiorum quando à ſucceſſoribus Apoſtolorum, ipſi digna laude celebrantur, *Prov. 17. a.*

Seniores populi ſunt *b* principes Judæorum, & vetuſtatem literæ ſequentes, *Lev. 4. c. Matt. 26. a.* Super hos ſenes intellexit Chriſtianus, *pſalm.118.* Horum ſenum doctrinam abſtulit Deus, quum *c* rebelles ſunt in incredulitate, propter ſuam perfidiam, *Job 12.d.* Et ſenex valde Eli, *1. Re 2.e.* deſignat doctrinam antiquorum patrum, quæ ſenuerat in Judæis, quum Judæa devotionem obſervandæ promiſſionis amiſit, ut deſideratum à patribus ſuis Redemptorem coram ſe miraculis ſe probantem cerneret, & omninò cæca, in tanta ejus luce, de veritatis præſentia dubitaret. Unde *Joan.7.b.* Alii dicebant. Quia bonus eſt, alii non, ſed ſeducit turbas, Et *Joan. 10.e.* dicebant: Uſquequo animas noſtras tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palam, Et *Matt.10.c.* Volumus à te ſignum videre. Senior quoque frater, typus eſt Judæorum, invidentium converſioni gentium. Et dicitur ſenior, quia invidia ſeneſcere facit, *Luc.15.f.* — *Principes Iudæorum. Doctrina antiquorum Patrum. Iudæi invidi.*

Senectus Abraham & etiam Saræ, *d* ſextam mundi ætatem, in qua natus eſt Chriſtus, ſignificare poteſt, *Gen.21.a.24.a.* Senectus etiam Iſaac & Jacob conſummationem & finem mundi ſignificare poteſt, *Gen.2.7.a.37.a.48.b.Iſa.46.b.* Sic ſenecta & ſenium deſignant ultima tempora eccleſiæ, *pſal.70.91.* — *Sexta mundi ætas. Finis mundi.*

e Gr.ſ.1. Re 2

Senex Eli, deſignat *e* ſacerdotem, in quo debet eſſe ſenilis gravitas, & non eſſe ſenem in domo Eli, dicit evacuationem veteris ſacerdotii, *1. Reg.2.e.g.* — *Sacerdos.*

f Gr.ſ.1.Re 8.

Senex Samuel typus eſt *f* ſacerdotum, qui jam ſeneſcente mundo malè vivunt. Sunt autem ſenes & prophetant, qui malè agunt, & recta docent, *1.Reg.8.a.* Senex, qui non erit in fœlicitate, eſt deficiens à perfectione, *Iſa.65.c.* — *Sacerdotes malè viventes.*

g Gr.ſ.1.Re 4

Senex mortuus Eli *g* vetuſtatem literæ legis indicat, quæ ceſſatura erat, adveniente novitate evangelii, *1 Reg.4.d.* — *Vetuſtas literæ legis.*

h Gr.ſ.1. Re.2

Non eſſe ſenem in domo Eli, *1.Reg.2.g.* deſignat *h* non eſſe conſilium in inferno. Qui enim in infernum ruerunt, non ſumpſerunt conſilium bonum, ut operarentur, dum tempus habebant. nec ſervarunt, quod admonet Sapiens, *Eccl.9.c.* Quodcunque poteſt manus tua, inſtanter operare, &c. Et *2.Cor.6.a.* Ecce nunc tempus acceptabile. Et leoes Hieruſalem conſumpti ſunt, quum maturitas conſiliarii deſerit animam, *Thren.1.g. 2.d.* — *Conſilium.*

i Glo.int.ſup. Exo.20.

Longævus ſuper terram eſt, *i* vel in vita præſenti diu vivens: verius in terra viventium perpetuò beatus, *Exod.20.b.Eph.6.a.* — *Æternitas fœlicitatis.*

k Gr 12.m.5

Seneſcere dicitur radix juſti in terra, *k* quando apud corda pravorum ejus prædicatio deſpecta, cunctiſque viribus, effœta creditur, *Job 14.a.*

l Gr.34.m.31

Senectus interdum *l* pro finis propinquitate ponitur. Unde Apoſtolus *Hebr.8.d.* Quod antiquatur & ſeneſcit, prope interitum eſt. Leviathan autem æſtimat abyſſum quaſi ſeneſcentem, quia reproborum corda ſic infatuat, ut ſuſpicionem eis de venturo judicio, quaſi finiatur, infundat. Abyſſum nempe ſeneſcere æſtimat, qui terminari quandoque in ſuppliciis ſupernam animadverſionem putat, *Job.41.d.* — *Propinquitas finis.*

m Au.ſ.pſ 70 Hie ſ Iſa 20. & ſ.Ez 27. n Hie.ſu. Eccleſiaſten 4 o Hie.ſ Ez 8

Senectus *m* ad veterem hominem pertinet, qui deficit & corrumpitur, *pſal.70.* Et ſenectus mala Sodomorum, & etiam Ægyptiorum, inveteratioonem in vitiis deſignat, *Gen.19.b. Iſa.22.b.* Et ſenes Biblii, ſuot prudentes ad malum, *Ezech.27.b.* — *Vetus homo.*

Senex ſtultus, *n* eſt diabolus, vel fomes peccati, qui ineſt homini ab infantia uſque ad ſenectutem. *Eccl.4.c.* — *Diabolus. Fomes peccati.*

Seniores domus Iſrael colentes idola, ſunt *o* principes eccleſiæ ſacrilegia committentes. *Eze.8.d.* — *Principes eccleſiæ ſacrilegi.*

Sennaab.

p Glord ſup. Gen. 14.

SENNAAB, id eſt, dormitio patris aut dens patris: Rex Adamæ, hoc eſt, terrenæ: deſignat *p* eum, qui terrenis deliciis incubat: unde captus eſt à quatuor Regibus, *Gen. 14.a.*

Sennaar.

q Phi.de confuſ lin Hie ſ Zac 5. r Gr.14. moral 28. Rup ſ Zac. 5 Glord.ſup. Iſa 36.

SENNAAR, id eſt, excuſſio, vel dormientis vigilia, aut ſuſcitatio: campus Babylonis, ubi conſtructa fuit turris Babel. Deſignat *q* eum ſtatum mundi, aut mundanorum, ubi excutiunt à ſe non ſolùm virtutem, ſed etiam imaginem ejus. *Gen.10.b. Iſa.11.c, Zach. 5. d.* — *Status mundanorum.*

Vel interpretatur *r* fœtor, ubi ponitur amphora avaritiæ quia fœtor avaritiæ eſt gravis coram Deo, & ibi eſt turris Babel, hoc eſt, confuſio. Poteſt etiam deſignare infernum, ubi eſt domus iniquitatis. — *Fœtor avari. Infernus.*

Sennacherib.

SENNACHERIB, id eſt, rubus deſtructionis, aut rubus gladii, ſive rubus ſolitudinis, vel ſiccitatis: rex Aſſyriorum, qui voluit debellare Hieruſalem, Typus eſt diaboli, qui conatur ſibi ſubjicere terram Dei, hoc eſt, eccleſiam, *4. Reg.18.d.Iſa.36. a.* — *Diabolus.*

Sennan.

Hie ſ. Mic. 1

SENNAN, id eſt, *ſ* exitus vel abundantia: videtur ſumi pro Samaria, *Mich.1.a.*

Sentes, vide Spina.

Sentire, Senſus.

SENTIRE, eſt ſenſu aliquid percipere, quod præcipuè refertur ad ſenſus exteriores: extenditur tamen etiam ad interiores. Et interdum ſentire eſt intelligere. *Sap.1.a.* Sentira de Domino in bonitate. Cognoſcere, *Pro. 30.* Si non humiliter ſentiebam. Olfacere, ſeu deprehendere. *Gen b.* Si attrectaverit me pater meus, & ſenſerit. Pati. *Num.25.b.* Hoſtes vos ſentiant Madianitæ. Velle. *Phil.1 a.* Sicue eſt mihi juſtum hoc ſentire. Senſus autem interdum eſt auditus, *Iud.14.d.* Sed quum nullum motum jacentis ſenſu aurium caperet. Coolcientia, *Rom.14.a.* Unuſquiſque in ſuo ſenſu abundet. Diſcretio, *Jer. 4.e.* Senſus cordis mei turbati ſunt. Induſtria. *Sap 8.a.* Si autem ſenſus operatur. Intellectus. *Gen. 3. d.* Senſus & cogitatio humani cordis. Judicium, *Rom 1.d.* Tradidit illos in reprobum ſenſum. Sapientia. *Sap.7.a.* Datus eſt mihi ſenſus. Secretum, *Eccl.19.c* Noli narrare ſenſum tuum ſignificatio. *Iud.11.d.* In pulchritudine, & in ſenſu verborum.

Sentiens

Portare onera proximorum. Humiliari. Ignorantia mali operis. Lex non probans ſenſus carnales. Senſus interiores. Litera legis. Diabolus.

Sentiens Iſaac, veſtimentorum Jacob fragrantiam, deſignat *a* recognoſcentem Deum in populo Chriſtiano veteris legis myſteria, *Gen.27.d.*

Sentire in ſe, quod eſt in Chriſto, eſt *b* portare onera proximorum, ſicut ipſe portavit noſtra, & humiliari ſicut ipſe, *Phil.2.a.* Et hoc eſt ſentire humiliter, *Pſal.130.*

Sentire interdum eſt advertere, ut non ſenſit Lot, quando accubuerunt filiæ, *Gen.19.g.* Deſignat autem ignorantiam *c* mali operis: & etiam legem non cognoſcentem, nec approbantem ſeoſus carnales, quos dabant Judæi.

Senſus exercitati, *d* ſunt ſenſus interiores, aut ipſa mens. *Hebr.5.d.*

Senſus carnis *e* dicitur litera legis. *Coloſſ.2.d.*

Senſus magnus dicitur *f* diabolus aſtutiſsimos: qui facit ſapientes hujus ſeculi. *Iſa.10.c.* Juxta ſeptuaginta, ubi nos legimus, fructum magnifici cordis.

a Am. 2. de Iacob. 8. b Au. 83. q. 72. c Orig. ſ. Gen. hom. 5. d Ori. ſ. Can. hom. 1. e Ori. ſ. Ro. 8. f Ori. ſ. Iſ. h. 8.

Sententia.

SENTENTIA interdum dicit judicium, hoc eſt, id quod animus ſentit, quod & credulitas, opinio vocari ſolet. Item id quod animo ſtatuitur, & etiam judicatum, hoc eſt, quum lege, vel ex æquo & bono aliquid decernitur.

Præcepta Dei. Veritas inſignis.

Sententia Dei, dicuntur *g* præcepta Dei, & lex æterna. *Exod.18.c.*

Sententia quandoque *h* eſt dictum inſigne veritatis, aut ſapientiæ, quas ſententias dicebat ſe Elihu puras loquuturum, *Job.33.a.* Sed reprehenditur à Deo quod involveret ſenteneias ſemooibus imperitia. Imperitiæ quippe vitium eſt, rectum non rectè ſapere, hoc eſt, cœleſte doourn ad appetitum terrenæ laudis inclinare. *Job.38.a.*

g Gl. ord ſu. Exo. 18. h Gr. 18. m. 8

Blaſphemia hæreticorum.

Sententia iniqua amicorum Job contra ipſum, ſunt *i* blaſphemiæ hæreticorum contra eccleſiam, *Iob.21.b.*

i Gr. 15. m 16

Seon.

SEON, id eſt, eradicatio ſive conculcatio, vel arbor infructuoſa, ſeu elatus, rex Amorrhæorum occiſus à filiis Iſrael, *Num.21.e. Pſal.134.* Typus eſt *k* diaboli, qui occiditur à fidelibus, quos ipſe pervertere conatur. Juxta Auguſtinum *l* interpretatur tentatio oculorum, eundem deſignans.

Seoo etiam, ut eſt rex Amorrhæorum, tyqus eſt *m* ſophiſtæ, qui princeps eſt loquentium.

k Or. ſ. Num. hom. 12. l Hil. & Aug. ſ. Pſ. 134. m Phi. 2. alle. Hie. ſ. Amo 2.

Seorſum.

Diabolus. Singularitas doctrinæ Chriſti. Curari per gratiam Dei. Singularis fortitudo prædicatoris. Continentia.

SEORSUM dicitur eſſe, quod loco ſeparatum eſt ab aliis.

Seorſum exiſtens Chriſtus, *Matt.14 b.* ſingularitatem *n* doctrinæ ſuæ ſignificavit. Hoc etiam deſignavit Joſeph, quando ſeorſum veſcebatur. *Gen.43.g.*

Seorſum fecit poni Joſeph cibus ſibi & fratribus & Ægyptiis, *Gen.43.g.* ut deſignetur *o* ſecundum auditorum diverſitatem diverſa eſſe prædicanda.

Seorſum offerre ſextarium olei, *Lev.14.b.* eſt *p* recognoſcere pinguem Dei miſericordiam & gratiam, per quam lepra peccati curatur, & non ex noſtris meritis.

Seorſum poſita pars, quæ danda erat Sauli, quæ erat armus, deſignat *q* ſingularem fortitudinem debere eſſe in prædicatore, *1. Reg.9.d.*

Seorſum plangentes familiæ, & ſeorſum uxores, *Zach.12.d.* admonent *r* tempore pœnitentiæ abſtinendum eſſe ab actu conjugali, ſicut in arca ſeorſum erant viri & fœminæ, *Gen.6.7.* Et in oratione monet Apoſtolus ita faciendum, *1.Cor.7.a.*

n Ori. ſ. Matt. cap 14. o Ly. ſ. Ge 43. p Gl. ord. ſup. Lev 14. q Gr. ſ. 1. Re. 6. r Glo. ord ſu. Zach. 12.

Separare, Segregare.

Elevans Deus ad altam converſationem. Deus dans filium & ſacrā doctrinam. Perfectio diſcipulorum. Tranſitus ad cœleſtem gloriam. Mens dedicata domino. Separatio fidelium ab infidelibus. Offerre Deo initia operū. Fides cum operibus. Excellentia operationis ſacerdotum. Separare vitia à virtutibus. Pœnitentia. Separatio hæreticorum.

SEPARARE, eſt unum ab altero, ſeu aliis dividere, & amovere. Segregare autem eſt ab aliorum numero vel ſocietare ſeu grege ſeparare.

Separavit Deus populum ſuum à cæteris Geotibus, *Lev.20.d.* quia *ſ* vult baptizatos ſublimiorem ſectari converſationem: nec ea quærere, quæ gentes inquirunt.

Segregavit Deus pluviam voluntariam hæreditati ſuæ, *Pſa.67.* quando *t* angeli cecinerunt. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vel quando imber ſacræ doctrinæ rigavit eccleſiam.

Separantur filii cervarum ad paſtum, *Job.39 a.* quando *u* diſcipuli Apoſtolorum jam ſufficiunt per ſe ſacram doctrinam percipere. Vel quando exeuntes de corpore, ad cœleſtem gloriam tranſeunt.

Separatum vas aureum in donaria Domini, *Exod.35.c.* eſt *x* mens bene ſenſata offerenda Domino. Sic erat Paulus vas electionis ſegregatus ab utero matris ſuæ, hoc eſt, ſeparatus à ſeculo, & à ſynagoga, *Galat.1.c.* Segregatur etiam quodammodo de ventre matris, quiſquis à carnalium parentum cœca conſuetudioe ſeparatur.

Separator erit Chriſtus in judicio, *Zach.9.b.* Ad qood pertinere videtur ſeparatio, quam faciebat Jacob, ovium variarum ab aliis, *Gen.30.e.* Et ſeparatio partium montis Oliveti, eſt ſeparatio fidelium ab infidelibus, *Zach.14.a.* ſeparantur in die malo, *y* qui puniendi ſunt in judicio, *Amos.6.a.*

Separare, quod aperit vulvam, & ſeparare primitias, *z* eſt offerre Domino initia operum. *Exod.13. b.35.a. Ezech.45.48.b.*

Separari non poſſe rationale & ſuperhumerale, *Exod.28.c.* eſt *aa* copulari debere fidem & opera, ad acquirendam cœleſtem gloriam.

Separatur armus de ariete ad ſacerdotem pertinens, *Exod.29.d. Levi.7.d.8.e.9.d.10.c.* deſigoat *bb* operationem ſacerdotum non ſolum debere eſſe utilem, ſed etiam ſingularem.

Separare muodum ab immundo debent fideles: *cc* ut vitia fugiant, & virtutes ſectentur, *Lev.20.d.* Separat etiam pretioſum à vili, *dd* qui loquendo, quæ poteſt, animam humanam ab amore præſentis ſeculi evellit, & à reproba antiqui hoſtis imitatione diſiungit, *Jer.15.d.*

Separare dicitur amara mors, *ee* quando ſenſus carnis per pœnitentiam ab ipſa carne ſeparatur, *1. Reg.15.g.*

Separans Abraham filios concubinarum, deſignavit vitationem hæreticorum à fidelibus faciendam, *Gen.25.a. Tit.3.c.* Sic ſeparavit Deus domum Jacob ab Abraham, *ff* hoc eſt, Scribas & Phariſæos

ſ Iſy. ſ. Le 20. t Aru & Hil. ſ. Pſ 67. u Hi. ſ. Iob. 39. Gr. 30 mo 22. x Gl. int. ſup. Exo. 35. Amb epi. 14. Aug. ſ. Gal 1. y Hie ſup. Amos 6. z Glo. in ſupe. Exo. 13. aa Gl. ord. ſu. Exo 28. bb Gr. 5. poſt. 3. cc Iſy. ſ. Le 20. dd Gr. 18. m. 21 & 33. mo. 22. ee Gr. ſ. 2. Re. 25. ff Hie. ſ. Iſ 29

ſidem Abrahæ non habentes abjecit. *Iſa.* 29.*g.* juxta ſeptuaginta. Separatum convivium Ephraim, eſt ſeparatio hæreticorum ab eccleſia. *Hoſ.* 4.*d.* Separatur autem leproſus, *a* hoc eſt, hæreticus, ne alios in errorem inducat: idque ad arbitrium ſacerdotis. *Lev.* 13. *f.* Huc pertinet ſeparatio menſtruatæ, *Levit.* 15. *c.*

a Heſ. ſ. Le. 13. b Orig. ſ. Nu. hom 7. Hu. de manſ. c Heſ. ſ. Le. 12. 85. Au. ſ. pſa. 44.

Separatio Mariæ ſororis Moyſis ſeptem diebus, *Nu.* 12.*d.* deſignavit *b* abjectionem ſynagogæ, donec plenitudo gentium intraret. *Abjectio ſynagoga.*

Separationis dies, vel ſeparatio mulieris menſtruatæ. *Lev.* 12.*a.* 15.*c.* deſignant *c* ſeparationem Adam à Paradiſo, & ſeparationem Gentilium uſque ad adventum Chriſti. *Ejectio Ada & Gentilium.*

Separatur filius à patre, quum peccator relinquit patrem diabolum, & filia adverſus matrem ſuam, hoc eſt, credentes ex Judæis adverſus ſynagogam, & nurus adverſus ſocrum, hoc eſt, plebs Gentilis adverſus ſynagogam matrem Chriſti. *Matth.* 10. *Separari à diabolo.*

d Gr. ſ. 1. Regum 14. e Gl. in ſ. Le. 1.

Separatio populi ex una parte, & Saulis cum Jonatha ex altera, ut mitterentur ſortes ſuper eis. 1. *Regum.* 14. *f.* indicat *d* prælatum debere etiam judicio ſe exponere, quia difficile eſt ſeipſum cognoſcere. *Exponens ſe prælatus judicio.*

Separatus locus, in quem effunduntur cineres, *Lev.* 1.*d.* eſt *e* ſtatus miſeriæ hujus vitæ: ubi agenda eſt pœnitentia. Eſt autem ſeparatus, quia non eſt in cœleſti gloria. *Miſeria hujus vitæ.*

f Hu. ſ. Iſa. 56

Non ſeparatur filius advenæ à populo Dei, *Iſa.* 56.*a.* hoc. eſt, *f* Gentiles non ſeparantur ab eccleſia, ſi fidem ſuſcipiant.

g Glo. or. ſup. Ezech 41. h Hu. ſ. Iob. 41 Gr. 33 m. 13.

Separatum ædificium templi, deſignat *g* ſeparationem ſupramundanorum à mundanis, & gloriam cæleſtem. quæ ſeparatur, *Ezech.* 41. *b.* *Gloria cæleſtis.*

Non ſeparantur ſquamæ Leviathan, *Job.* 41.*a.* quando *h* mali perſiſtunt in mutua defenſione ſuorum vitiorum. *Defenſio vitiorum.*

Sepelire, Sepulchrum, Sepultura, Monumentum, Funus, Tumulus.

SEPELIRE, eſt humo injecta cadaver contegere, aut tumulo mandare. Sepulchrum autem, ſeu tumulus, eſt locus, in quo corpus ſepelitur, quod & monumentum dicitur. Sepultura verò quandoque eſt ipſum ſepulchrum, interdum ipſe actus ſepeliendi. Funus autem eſt pompa, quæ fit in exequiis mortuorum.

i Bed. ſ. Ge. 23 Ru. 6 ſ. Ge. 37 k Glo in ſ. Geneſ. 25. l Augu q. in Gen. 161.

Sepeliri in ſepulchro duplici dicitur anima, *i* quum moritur mundo, ut Deo vivat, quæ in geminata requie ſuſcipitur, id eſt, in actione boni operis, & in contemplatione divinitatis, *Gen.* 23.*a.* Sepelitur etiam Sara, hoc eſt, ſacra ſcriptura in conſcientia, ut monumento. *Mori mundo. Scriptura poſita in conſcientia.*

Sepelire Abraham, *Gen.* 25.*b.* eſt *k* amorem Dei in corde figere Vel eſt fidem Chriſti ſuſcipere. Sepelirunt autem eum Iſaac & Iſmael, hoc eſt, credentes ex circumciſione, & præputio. *Amor Dei in corde.*

Sepeliri Jacob in terra promiſſionis, *Gen.* 49.*d.* 50.*a.* deſignabat *l* remiſſionem peccatorum per Chriſtum futuram. Ideo curabant ſepeliri, ubi Chriſtus paſſurus erat. Ita ſepeliri Iſaac, *Gen.* 35.*d.* 47.*g.* *Suſcipere fidē Chriſti. Remiſſio per Chriſtum.*

m Ru. 8 ſ. Regum 13.

Sepeliri Abraham in ſenectute bona, *m* eſt legem veterem quantum ad literam ceſſare, introducta lege nova. *Gen.* 15.*c.* Idem deſignavit ſepulta Debbora ad radices Bethel, hoc eſt, in primo introitu domus Dei. & ſub quercu, hoc eſt, ligno crucis, *Gen.* 35.*b.* *Ceſſatio legis veteris.*

n Rup. 5 ſ. Regum 36.

Sepelientes mortuum, ſunt, *n* qui convertunt aliquos à vita veteri, vel qui declinant univerſa peccata, ipſa ſepelientes in baptiſmo. Projiciunt autem ipſum in ſepulchro Eliſæi: quia in baptiſmo peccator conſepelitur Chriſto, 4. *Reg.* 12.*d.* *Baptizare, vel Baptizari.*

o Am. ſ. Lu. 9 p Hu. ſ. Ez. 39

Sepeliuntur boni, & ſepeliunt Chriſtum, *o* quando ejus myſteria ab indignis abſcondunt, *Lu.* 9.*g.* *Abſcondere myſteria indignis.*

Sepelite Gog & multitudinem ejus, eſt *p* non dare locum hæreticis ad defendendus errores: nec aerem liberum eis permittere, ut capiant, *Ezec.* 39.*c.* *Oppreſſio hæreticorum.*

Sepeliri iorer infideles, eſt mortem eſſe communem fidelibus & infidelibus, *Gen.* 23.*a.* *Mors communis omnibus.*

q Gr. 18. m. 7 r Am. ſ. Lu. 9 Gre. 4. m. 19.

Sepeliri in Ægypto, eſt in profundo malorum jacere, *Gen.* 47.*g.* *Exod.* 14.*c.* Sepeliuntur autem in interitu, *q* qui in infernum merguntur, *Job.* 27.*c.* *Iacere in profundo malorum. Mergi in infernum.*

Sepeliunt mortui mortuos, *Luc.* 9.*g.* quando *r* exiſtentes in peccato, ſepeliunt alios corpore mortuos, Vel quando peccatores peccatorem favoribus premunt. Qui enim peccantem laudibus proſequuntur: extinctum ſub verborum aggere abſcondunt. Lazarus non à mortuis, ſed à vivis eſt ſepultus: ideo reſuſcitatus, *Joan.* 11. *Faventes peccatori.*

ſ Am. ſer. 57 & de vir. & ſ. Luc 23. t Ori ſ. Ro. 6 & ſ. Mat. ho. 35 & in diver. hom. 2. 10. Hil ſ. Matthæum 29. 13. u Hu. ſ. Iſa. 11. 57. Ber ſer. 1. poſt reſurr. D. x Ra. 5 ſ. Reg. 30. y Gr 6. m. 29

Sepulchrum Eliſæi, *ſ* typus eſt ſepulchri Chriſti. 4. *Reg.* 13.*d.* ſepultus eſt autem Chriſtus in alieno ſepulchro, quia pro aliis mortuus eſt, reſurrecturus, ideo victor mortis proprium monumentum non habebat. Sepultus autem manſit Chriſtus tribus diebus: ut deſignetur *t* notitia Trinitatis, quam habent conſepulti cum ipſo. & tribus noctibus, quando deſtruimus patrem mendacii: cum mendacio ejus filio, ſpiritu erroris prophetico. Monumentum etiam Chriſti eſt anima juſti, in qua tamen variis modis exiſtit. *Matth.* 27.*g.* Item ſacra ſcriptura: quo intrant Petrus, & Joannes, *Joan.* 20.*a.* Monumentum etiam Chriſti novum, erant corda Gentilium cum prima fide, & erat exciſum in petra, quum de illis lapidibus ſuſcitati ſunt filii Abrahæ, *Luc.* 23.*g.* In ſepulturam ejus erat unguentum Mariæ, quando videlicet Gentes illi commoriuntur in baptiſmo. *Matt.* 26.*a.* Sepulchrum autem Chriſti dicitur glorioſum, *Iſa.* 11.*c.* quia *u* mors ejus prædicata eſt in univerſo orbe. Sepultura juſti, hoc eſt, Chriſti dicitur eſſe in pace: quia ejus caro non vidit corruptionem. *Iſaia* 57.*a.* Juxta ſeptuaginta. Sepulchrum etiam Chriſti mortui deſignat mentem cum fide mortua. *Sepulchrum Chriſti. Anima juſti. Sacra Scriptura. Corda Gentilium. Baptiſmus.*

Sepulchrum Eliſæi poteſt etiam ſignificare *x* baptiſmum, in vitia noſtra ſepeliuntur, & novus homo reſurgit. 4. *Reg.* 13.*d.* Conſepulti autem ſumus nunc Chriſto per fidem in ipſo baptiſmo, qui dicitur ſacramentum fidei, *Rom.* 6.*a.* *Col.* 2.*b* *Quies æterna.*

z Am. epi & 2. de Iacob. 7. Aug. ep. 119 aa Gre. 5 mo. 3 & 6 m 14. bb R. ſ. Geneſ. 21.

Sepulchrum dici poteſt *y* quies æternæ & intimæ retributionis: in qua tanto verius quieſcitur, quanto in nobis corruptionis vita perfectius necatur, *Job.* 5.*b.*

Sepulchrum Rachelis, eſt *z* ſtatus contemplationis: deſignat autem eccleſiam in Chriſto per baptiſmum ſepultam. Eſt autem in via: quia eccleſia viatores habet *Gen.* 23.*d.* 47.*g.* Eodem referri poteſt ſepultura nutricis Rebeccæ, *Gen.* 45.*b.* 1. *Reg.* 18 *a.* Hoc ſepulchrum *aa* contemplationis, & quietis interioris Sancti gaudent invenire, *Job.* 3.*d.* 5.*d.* *Status contemplationis.*

Sepulchrum quod emit Abraham, quum proprium non haberet, deſignat *bb* juſtos nihil aliud velle in terra, niſi locum, ubi ſepeliantur, *Gen.* 23.*a.*

Digitized by Google

Sepultura Joannis Baptiſtæ, deſignat *a* deſertionem legis, *Matth.14.b.* ſepulta Debbora ſubter quercum, deſignat ceſſationem legis per Chriſti crucem, *Gen.35.b*

Sepulcra Prophetarum ſignificare poſſunt *b* literalem hiſtoriam ſcripturæ Prophetarum, quæ ſenſum ſpiritualem velut corpora ipſorum continet. *Mat.23.c.* In hac litera legis dicuntur ſacerdotes Judæorum excidiſſe ſibi ſepulchrum, *Iſa.22.e.*

Sepultura peregrinorum, in quam emptus eſt ager figuli, deſignare poteſt, *c* locum peccatorum. *Matt.27.a.* Vel ſignificat *d* baptiſmum, in quo baptizati velut peregrini commoriuntur, & conſepeliuntur Chriſto, vel requiem in ipſo Chriſto, ſeu permanſionem quietis baptizatorum, *Luc. 23. g. Rom.6.a.* Tumulus interdum dici poteſt *e* limbus, in quo ſancti Patres quieſcebant, *Job.10. d.*

Sepulchrum Moyſis incognitum, deſignat ſtatum *f* perfectiſſimæ animæ imperfectis eſſe ignotum. *Deut.34.b.*

Sepulcrum Gog, dicitur eſſe nominatum in Iſrael, *g* quando in eccleſia eſt memoria confuſionis, ſeu confutationis hæreticorum, *Ezech.39.c.*

Sepultura aſini ſepeliri, *h* eſt inſepultum relinqui, *Jer.22.c.*

Sepulcrum interdum *i* eſt captivitas, *Eze.37.c.* Educam vos de ſepulcris veſtris.

Sepulcra concupiſcentiæ: ubi populus concupivit carnes, eſt decima tertia manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo venitur è Sina: quia *k* poſt conſolationes divinas & perfectus extinguitur omnibus concupiſcentia carnis. Vel in malum, *l* deſignat lapſum multorum poſtquam ſaturati ſunt carnibus. *Num. 33 b.* A ſeptuaginta dicitur memoria deſiderii. Ipſa quoque concupiſcentia ſepulcrum dici poteſt, *Pſa.77 Iſa.65.a.*

Sepulcrum patens eſt guttur eorum, *m* qui proferunt verba mortis: & qui manifeſtè peccata depromunt abſque ullo pudore, & etiam machinamenta & dogmata hæreticorum, *Pſ.5. Jer.5.d. Ro.3.b.* Vel refertur ad voracitatis ſignificationem, propter quam plerumque homines adulatione mentiuntur. Et [illegible] dixit: Patens ſepulcrum: quoniam ſemper inhiat illa voracitas, non ut ſepulcra, quæ receptis cadaveribus muniuntur. Dicitur etiam de his, qui blanda adulatione trahunt ad ſe, quos ad peccata illectant, & eos quaſi devorant, quum in ſuam vitam convertunt, & exanimes ſunt, non habendo vitam veritatis.

Sepulcrum etiam patens in bonum, dici poſſunt *n* Apoſtoli, qui habebant Chriſtum in corde & ore.

Sepulcra dealbata, dicuntur *o* habentes opera mortua, quæ videntur viva, quum non ſint. Item ipſa corpora bene exculta, exiſtente anima mortua. *Matt.23.c. Pſal. 48. 67.*

Sepulcra interdum ſignificare poſſunt *p* magicas artes, *Pſal.67.* Qui habitant in ſepulcris.

Tumulus mortuorum interdum ſignificat *q* ipſum ſtatum peccati, quo quis tenetur, quaſi ſine ſpe vitæ æternæ, *2.Reg.3.d.18.d.g.2.Par.34.a.Joan.11.a.Job.10.d.* Ab his ſepulcris educit Deus. *Eze.37.c.* dicuntur ſepulcra etiam divitiæ, *Pſal.87.*

Monumentum peſſimorum, dicitur *r* deſiderium impii, *Prov.12.b* quia deſiderat præcedentes malos imitari: & illorum vita atque actibus loqui: vel quia cum prioribus injuſtis æternæ mortis carcere claudetur.

Monumentum Lazari, deſignare poteſt *ſ* occultationem Adæ, & peccatorum à Deo, *Joan.11.e.* Sepulcro conditus dicitur peccator, quando ingenti mole & pondere conſuetudinis obrutus eſt, & faciendo quod malum eſt, etiam ſe mala conſuetudine implicat, ut nec ipſum malum intelligat, quin etiam defendat.

Monumenta dici poſſunt *t* corpora mortuarum animarum, quæ tunc aperiuntur, quum animæ reſurgunt à peccatis, & quaſi de ipſis exeunt animæ, quum è monumentis mortuarum animarum, fiunt corpora ſanctarum, *Matt.27 f. Luc. 8.d.* Sepulcra etiam dicuntur corda reproborum, in quibus extinctæ à vita beatitudinis animæ, velut in ſepulchris latent. Et iniquus ad ſepulcra ducitur, quando in pravorum cordibus diabolus recipitur, *Job 21.d. Pſa.67.87.* Et ſepulcra Aſſur, ſunt corda pravorum, in quibus mortuus jacet diabolus, *Ezec. 32.d.*

Sepulcra unde projectus eſt Nabuchodonoſor, *Iſa.13.e.* ſignificant *u* quietem, quæ non conceditur malis in inferno. Unde non ſepeliuntur, qui in infernum projiciuntur. *Iere.25.g.* Quandoque tamen ſepultura dicitur pœna inferni. Et ſepulcra interfectorum Aſſur, dicuntur eſſe in circuitu ejus, quia decepti à diabolo, vel hæretico, erunt ei ſocii in inferno, qui & ſepeliri dicuntur in noviſſimis laci. *Eze. 32.e.* Unde & dives ſepultus eſt in inferno, *Luc.16.f.* Sepelit autem Memphis hæreticos, quia juxta ſuas blaſphemias hæretici puniuntur, *Hoſe.9.b.* Dicuntur autem hæretici ſepeliri in interitu, *x* quia dum ad lucem veritatis non redeunt in pœna perpetua intelligentiæ ternenæ deprimuntur. *Job.27.c.* Sepulcra malorum, dicuntur domus eorum in æternum, *Pſa.48.* quia non reſurgent, ut habeant perpetuam vitam, ſed ut damnentur in inferno.

Sepulcra ubi habitant hæretici, *y* ſunt hæreſiarchæ, vel errores eorum. *Iſa.65.a.* Sepulchrum autem hæretici fit ipſum conflatile, quando erroribus ſuis ipſe muritur, converſus ad veritatem. *Nah.1.d.*

Sepes, Sepire.

SEPES eſt, quæ objecta prohibet introitum in agrum, aut in hortum. Sepire autem eſt ſepibus munire.

Sepes vineæ dici poteſt *z* cuſtodia Dei, vel etiam angelorum, & ſanctitas Patriarcharum, & præterea Apoſtoli, Prophetæ, & doctores Eccleſiam munientes, *Matt.21.e Iſa.5.a.*

Sepes etiam vineæ dici poſſunt *aa* divina præcepta, mentes fidelium munientia. Et præterea litera ſacræ ſcripturæ ſpirituales intus continens ſenſus. Item dogmata eccleſiaſtica. *Pſal.88. Eccl.10.d.*

Sepes quoque, quam ædificat Chriſtus, aut Sancti *bb* ſunt orationes, quibus nos ab ira Dei proteguntur, *Iſa.58.d.*

Sepes vineæ, hoc eſt, Hieruſalem, dicitur *cc* murus ipſius urbis. *Matt.21.d.*

Sepes pudorem virginalem quandoque ſignificare poteſt, *Eccl.10.b.* Qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber. In ſepibus autem dicuntur eſſe, qui dividunt & ſeparant virtutes à vitiis, *Luc.14.e.*

Sepes ex ſpinis, *dd* doctrinam hæreticorum ſignificare poſſunt, & ſpineta Philoſophorum, ubi confident locuſtæ, *Nah.3.c.* Deſignant etiam ſchiſmata, qui dividunt eccleſiã diverſis opinionibus, *Lu.14.e.*

Sepire poſſeſſionem ſpinis, *ee* eſt mentem bonis ſolicitudinibus munire. Et ſepire aures ſpinis, eſt contritione cordis, & timore judicii mentem munire, *Eccl.28.d.*

Circumſepit Deus ſemitam, *ff* quando quis tranſire ad ſecuritatem cupiens, evadere flagella non valuit.

Left margin: Deſertio legis. Litera legis. Locus peccatorum. Baptiſmus. Requies in Chriſto. Limbus. Status perfectus. Captivitas. Extincta concupiſcentia. Lapſus in malum. Concupiſcentia. Loquentes verba mortifera. Prædicantes ſua peccata. Dogmata hæreticorum. Adulatio. Apoſtoli. Habentes opera mortua. Corpora exculta. Magicæ artes. Status peccati. Divitiæ. Occultatio peccatorum à Deo. Gravis conſuetudo. Corpora peccatorum. Corda reproborum. Requies nulla in inferno. Infernus. Hæreſiarchæ. Mors erroribus. Cuſtodia Dei & angelorum. Apoſtoli, Prophetæ & doctores. Præcepta. Litera legis. Orationes. Muri Hieruſalem. Pudor virginalis. Doctrina hæreticorum. Schiſmata. Munire mentem. Flagella Dei.

Right margin: a Hil. ſ. Matt. can.14. Or. ſ. Matt. ho.25 b Hie. ſ. Iſ. 22. c Ori. ſ. Mat. hom.35. d Hil. ſ. Matt. can 32 Am. ſer 31. Au.3. de conſen. evang.7. e Gr 9. m 43. f Phi de ſacr. Abel. & Cai. g Hi ſ. Ez. 39 h Glo. ord ſu. Iere.21. i Lyr. ſ. Ez.37 k Or ſ. Num. hom.27. l Hi de manſio. m Ori ſ. Can. ho.3. & ſ Ro mon. 3. Aug. ſ. pſa. 5. n Am. ſer. 57. o Ori ſ. Mat. hom. 25 Baſ ſ pſa 48. p Hil ſ pſ.67 Eu ſer. pir. 9. Arn ſ pſ.67 q Hie ſ pſ 87. r Bed ſ Pro.12 ſ Au 83 q 65 Cy 7. ſ. Io 28 t Ori. ſ. Matt. hom. 35. Amb. ſ Lu 8. Hie. epi. Ignatia. Aug ſ pſ. 87. u Gr 9 m. 50 & 15. mo 29. Hie. ſ. Iſa. 14. & ſ. Eze.32. & ſ Hoſ & ſ. pſ 48. x Gr. 16. m. 7 y Hie ſ. Iſ. 65. & ſ Nahu.1. z Ori ſ. Matt. hom.19 Hil ſ Matth. can.22. Hie ſ. Iſa 5. aa Ori ſ Mat. hom 19. Baſ ſ. Ex h.3. Hie ſ Ecc.10. bb Hie ſ. Iſ. 58 cc Hi ſ Ma 21 dd Hie ſ Na. 3 ee Au. 2. contra Gauden. 17. Amb. 1 offi 3 & 1 of 18 ſ ff Gr. 14 m 23 Hie ſ Iſa 23 Gr 34 mo 1. & ho. 38.

valuit, *Iob. 19. a. Thren. 3. a.* Sepit etiam Deus vias meretricis ſpinis, *Hoſe. 2. b.* quando dat animæ tribulationes, ne ultra ſequetur peccata, & ſepit maceria, ne poſsit appetitus implere.

Dans Deus tribulationes.

Sepher.

a Ori. ſ. Nu. hom. 27. b Hier. de manſio.

SEPHER, id eſt, *a* tubicinatio, ſeu tuba, vigeſima manſio filiorum Iſrael, in deſerto Pharan, ubi eſt mons, quò pervenitur poſt Ceelatha, deſignat accinctum eſſe ad bellum, & tubam prædicationis exercere. Vel Sepher interpretatur *b* pulchritudo, & deſignat Chriſtum, ad quem pervenitur per fræ-nos ad eccleſiam, *Num. 33. c.*

Accinctus ad bellum Chriſtus.

Sephora,

c Ori ſ. Exod. hom. 2. d Bed ſ. Ex 5. Gre Nyſſ de vita Moyſis. e Ru. 1. ſ Exo. 20.

SEPHORA, id eſt *c* paſſer, obſtetrix Ægyptia, *Exod. 1. d* deſignare poteſt divinam ſapientiam, quæ ſublimia parit, vel legem ſpiritualiter intellectam. Vel Evangelium, vel etiám ſcientiam rationalem, qua mentes obſtetricantur.

Sephora, id eſt pulchritudo, vel placens, fuit uxor Moyſis, *Ex. 18. a.* deſignat *d* eccleſiam, & quia reliquit Moyſen euntem in Ægyptum, deſignat impedimenta temporalia relinquenda à tractantibus res divinas. Deſignat etiam *e* philoſophiam mundanam conjunctam Moyſi.

Divina ſapientia. Lex. Evangelium. Scientia rationalis. Eccleſia. Impedimenta temporalia. Philoſophia. Lex.

Septentrio, vide Aquilo.

Sequeſter, Sequeſtrare.

SEQUESTER eſt, apud quem plures eandem rem, de qua controverſia eſt, depoſuerunt: ut ipſe decernat, unde aliqui deducunt ſequeſtrare.

f Glo. ord. ſup. Deu 5.

Sequeſter fuit Moyſes inter Deum, & populum, *Deut. 5. a.* Quando *f* videlicet ipſe refert verba Dei ad populum, & è diverſo, ipſa lex eſt velut ſequeſter inter Deum & homines.

Sequi, Sectari, Subſequi.

SEQUI, eſt poſt alium ire & alium imitari. Sectari autem *g* eſt frequenter, aut continuè ſequi, ut fit, quum quempiam in ſermonibus, in ſententiis, in diſciplinis, & cæteris factis ſedulò perpetuòque ſequimur, ac imitamur: unde dictæ ſunt ſectæ Philoſophorum.

g Ori. ſ. Ro. 9

Sequitur juſtus Deum, hoc eſt, *h* Chriſtus obtemperans Patri, *Iſa. 41. a.*

h Hie ſ. Iſ 41. i Orig ſ Mat. om. 19 & ho. 7. 9. 13. 14 & in diver. ho 5. Hil ſ. Matth can 14. Am. de vir. 3 Augu. 5. q. in evan. 28

Sequentes diſcipuli Chriſtum, erant *i* ſecundum omnes virtutes ipſum pro viribus imitantes qui ſequebantur, & ut fierent diſcipuli, & ut ad altiora myſteria admitterentur, *Ioan. 1. f. Matt. 9. a. 19. c.* Sequebantur autem turbæ Chriſtum, ſed non ſicut diſcipuli, unde ſequutæ ſunt eum deſcendentem de monte, quem in montem ſequi non valebant. Sequentes autem turbæ, ſunt fideles ex gentibus, vel ſimplices e Judæis, *Matt. 8. a.* Sequentes autem Chriſtum non laborant, *Ier. 17. c. Hoſ. 6. a. Phi. 3. e.* Sequentes ipſum exeuntem de Hierico, ſunt præcedentes exemplum imitantes, vel poſtquam ille mundum reliquit, ad fidem venientes, *Matt. 13. d.* Sequuntur autem oves paſtorem imitando, *k* non ſequuntur vero alienum, hoc eſt, hæreticum, aut diabolum, *Ioan. 10. b.* ſequitur pes veſtigia Dei, quum voluntas ſequitur præcepta Dei. *Iob. 23. c.*

Obedientia Chriſti. Imitari Chriſtum. Venire ad fidem.

k Ru 2 ſ. Ioa. Cyr. 7 ſ. Io. 2. l Glo ord ſup. Gen. 14. m Ori ſ Mat. hom. 35. Lyr. ſ. Ier. 2. Gr. ſ. 1 Reg. 6 11. n Ori ſ Mat. hom. 35. Gr ſ Ez. h. 7. o Ori. ſ Iud. hom 5.

Sequens Rebecca cum puellis ſervum Abrahæ, deſignat *l* acceſſum ad fidem & charitatem, *Gen. 24. g.* Vel deſignatur Gentilitas ſequens Chriſtum, aut ſermonem propheticum, & etiam minores animæ,

Sequentes mulieres Jeſum à Galilæa, *Mat. 27. f.* deſignant *m* eos, qui deſerto mundo adhærent Chriſto. Sequuta eſt etiam Hieruſalem Deum in deſerto, *Ier. 2. a.* Quia ejus præcepto, populus Iſrael egreſſus eſt de Ægypto in deſertum. Sic ſequitur Deum in deſertum, qui ingreditur religionem.

Sequentes Satrapæ Philiſthinorum arcam uſque ad terminos Bethſames, *1. Reg. 6. c.* deſignant prælatos curam ſubditorum habentes, donec doctrina & operibus perficiantur. Et ſequens boves Saul, *1. Reg. 11. b.* deſignat prædicatorem habentem charitatem Dei, & proximi.

Sequi portantem amphoram aquæ, eſt *n* ſequi Moyſeo ſpiritualiter intellectum. *Marc. 14. b.* Sequuntur etiam rotæ animalia, & ſpiritum, *Ezec. 1. e. 3. c.* quia verba ſacri eloquii juxta ſenſum legentium per intellectum creſcunt. In una enim eademque ſententia alius ſola hiſtoria paſcitur, alius typica, alius verò intelligentiam per typum contemplativam quærit.

Sequens Barach Siſeram, ſed non aſſequens, *Iud. 4.* deſignat Iſraelem, *o* qui ſectando legem juſtitiæ, in legem juſtitiæ non pervenit, *Rom. 9. g.*

Acceſſus ad fidem. Sequens Gentilitas Chriſtum. Relinquere mundum. Ingredi religionem. Cura prædicatorum. Charitas prædicatoris. Intelligere legem ſpiritualiter. Sectant Iſrael literam legis.

p Au. ep. 108 q Ly ſ Ecc. 10 r Ori. ſ Ro. 14.

Subſequi dicitur miſericordia aliquem *p* per gratiam ſubſequentem, *Pſal. 22.*

Sequi dicitur ſapientia poſt induſtriam. *Eccl. 10. b.* quia *q* magna opus eſt diligentia ad acquirendam, vel recuperandam virtutem.

Sectari dicitur pacem, *r* quia ea, quibus pax conſtare poteſt, etiam cum labore ſuo, cum damno, cum opprobrio quoque, & ſi ita neceſſe ſit, etiam cum periculo vitæ famæque cuſtodit, *Rom. 14.*

Sequens Petrus Angelum, *Actor. 12. b.* deſignat mentem ſequentem divinam inſpirationem, ad acceſſum contemplationis, etiam extra carcerem corporis.

Diligentia in pace ſervanda. Sequi inſpirationem. Scandalizari. Perſeverare in errore.

ſ Ric de S Vi. 5 de ar my 13 Gre. ... 9 t Glo ord ſu Ex d 21 Gre 10 23. u Hie ſ. Hoſ 2. Ruf. ſ Hoſ. 2. x Glo ord ſup Ezec. 13 y Hie ſ Iſa 1. z Hie ſ. Iſa. 5 Gr. 20 m. 38

Sequi non valens Ægyptius Amalecitam. *1. Reg. 30. d.* eſt *ſ* peccator non valens ſequi mundum, qui converſus fit dux Chriſti.

Subſequuta mors alicujus prægnantis eſſe dicitur, *t* per ſcandalum alterius, *Exod. 21. c.* Hoc eſt ſequi turbam ad faciendum malum, quod eſt perſeverare in errore, *Exod. 23. a.*

Sequi dicitur meretrix amatores ſuos, *Hoſe. 2. d.* Quando *u* anima ſequitur diabolum, aut hæreticos. Et ſequitur alienum, qui audit diabolum, aut hæreticum. *Ioan. 10. a.* Et ſequitur æſtum Ephraim, dum ſequitur diabolum, aut omnia bona & virtutis virorem exurentem, & etiam quum libidine quiſpiam corrumpitur. *Hoſe. 1.* Sequi autem idola, eſt ſequi errores. *Ierem. 2. b.*

Sequi dicuntur ſpiritum ſuum, *x* qui prophetant de corde ſuo: & etiam hæretici, *Eze. 13. a.*

Sequi dicuntur retributiones, *y* qui non dant, niſi ut accipiant, vel qui ſe vindicant, *Iſa. 1. f.*

Sectari ebrietatem, *z* eſt ſequi vitia, & effectus inordinatos, *Iſa. 5. e.* Sequitur iniquitatem poſt miſeriam, qui poſt mala, quæ pro correctione ſuſtinet, ferventi corde impatientiæ ſe facibus inflammat, *Iob. 36. c.*

Sequi diabolum aut hæreticos. Prophetare de corde ſuo. Sequi vitia.

Sequitur

Sequitur oculos cor, *a* quum tentatio concepta intrinſecus, compellit ſibi extrinſecus oculos deſervire, *Job.* 31. *a.*

a *Gr.* 21 *m.* 7.

Diabolus tentans.

Subſequens dicitur *b* diabolus adigens aliquem ad vitia, & errores, *Thren* 1.*b.*

Sequi dicitur infernus equum pallidum, *Apocal.* 6.*b.* qui *c* expectat devorationem multarum animarum.

b *Gloſ ord. ſ. Thre* 5.
c *Aug ſ. Apo. ho.* 6.

Sera, valvæ.

Virtutes theologicæ. Præcepta. Doctores.

Sera, eſt inſtrumentum, quo clauduntur oſtia. Valvæ autem dicuntur geminæ portæ, quæ ſeris & repagulis retinentur, à volvendo dictæ.

Seræ portarum Hieruſalem, quas confortat Dominus. *Pſ.* 147. ſignificare poſſunt *d* virtutes theologicas, quas Deus confortat in anima. Item *e* repagula divinorum præceptorum adverſus impios munientia. Vel deſignant viros eruditos & prædicatores, quos inſtruit Dominus ad defenſionem Prophetarum adverſus hæreticos. Vel quod in cœleſti Hieruſalem non admittentur, niſi qui erunt de prudentibus virginibus.

d *Arn. ſ. pſa.* 147.
e *Hie. & Au. ſ. pſ.* 147.
Bue ſer ſpi. 8.

Seraphim.

Seraphim, id eſt ardentes, aut igniti: ſolet eſſe nomen ſupremi ordinis Angelorum, qui ab ardore charitatis ſic appellati ſunt.

Dui teſtamenta.

Seraphim duo, *Iſa.* 6.*a.* deſignant juxta Originem, *f* Filium & Spiritum ſanctum. Verùm hoc eſt periculoſum, ut ait Hieronymus, ne videamur eos ponere minores Patre. Sed melius eſt ut dicantur duo teſtamenta: quæ incendunt in amorem Dei: & ſunt principium oris: quia in prima lingua ſunt, tradita: ut videlicet Seraphim interpretatur ardor, aut principium oris eorum.

f *Orig ſ. Iſai. ho.* 1.4.
Hie. ad Pammachium & oceanum & ep. & factum eſt
Aug. epiſt. 119

Apoſtoli. Duplex creatura rationalis. Evangelium.

Seraphim etiam juxta Dominum, ſunt *g* Apoſtoli juxta Chriſtum, qui erant ardentes, & incendentes, & clamantes, hoc eſt, prædicantes Chriſtum. Vel deſignant duplicem creaturam rationalem, angelicam videlicet & humanam.

Seraph, unus accedens, & mundans labia Iſaiæ, deſignat filium Dei, in humanitate apparentem, juxta Originem, h *Iſa.* 6.*b.* Vel eſt *i* Evangelium teſtamentum: vel eſt angelus faciens officium Seraphim, qui dicuntur incendentes, qui etiam purgare dicuntur inferiores: vel fuit Petrus Apoſtolus prædicans Judæis.

g *Ru. i ſ. Iſai.* 28.
Ber ſer 3 *de verbis Iſaia.*
h *Orig. ſuper Iſai.* 3.
i *Dio. cæleſt. Hier* 4

Serenus.

Eccleſia Electorum. Remiſſio peccatorum.

Serenus ſignificat tranquillum, & ſine nubibus & imbre exiſtentem aerem, quaſi ſationi aptum, ſolet autem ſerenitas tempus pacis, liberumque à turbine tribulationum ſignificare.

Serenum cœlorum ſignificat *k* Eccleſiam electorum hominum, ſine nubibus ignorantiæ & peccatorum, *Exod.* 26.*c.*

Serenum, quod fit apparente cœlo rubicundo veſpere, *l* remiſſionem peccatorum per ſanguinem Chriſti dandam. *Mat.* 16. *a.*

Rup. 9. *de gloriſ. Trinit.* 18.
k *Auguſt. de eſſent. divi.*
l *Aug* 1 9 *in evang.* 20

Serere, vide Seminare.

Sericum.

Opera terrena.

Sericum Hebraicè dicitur Ramoth, quod viſio mortis interpretatur. Eſt autem ſericum genus veſtis delicatæ, apud Seres populos inventæ: cujus fila ex arboribus colliguntur, diciturque Hiſpanicè, Aglodon. Sumitur autem aliquando pro veſte bombycina, quæ fit ex filis, à bombyce verme confectis. Aliqui autem dicunt Ramoth eſſe lapidem precioſum, nempe coralium. Sericum autem in mercatu Tyri, deſignat *m* opera terrena, quæ ad interitum properant, *Ezec.* 27.*e.*

m *Hieron ſ. Ezec.* 27.

Sermo, Sermocinari, Eloquium, Verbum.

Sermo loquelam ipſam ex multis ſimul contextis verbis ſignificare ſolet: ut ſit conſertio orationis, & confabulatio duorum, vel plurium. Verbum autem pro ſingulis orationis partibus ſumi ſolet: peculiariter verò pro ea parte orationis, quæ dicitur verbum. Sæpe tamen ſermo & verbum pro eodem accipiuntur. Sermo autem interdum dicitur, quod eſt certum, 1.*Reg.* 9.*b.* Optimus ſermo tuus: veni eamus. Sententia, *Gen.* 42.*d.* Ut poſſim veſtros probare ſermones. Somnium. *Dan.* 2.*a.* Sermo receſſit à me. Verbum autem: carmen. *Jud.* 15.*d.* Quum hæc verba canens complesſet. Clamor. *Job.* 6.*a.* Unde & verba mea dolore ſunt plena. Contumelia. 2. *Reg.* 19.*d.* Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Imperium. 1 *Eſdr.* 9.*a* Omnes, qui timebant verbum Dei Judicium. *Exod.* 13.*a.* Et ſubvertunt verba juſtorum. Querela. 1.*Reg.* 11.*b.* Narraverunt ei verba virorum Iabes. Relatio. 2. *Reg.* 13. Cum audiſſet Rex David verba hæc. Reſponſio. 3. *Reg.* 21.*a.* Indignans & frendens ſuper verbo.

Chriſtus.

Verbum dicitur *n* Chriſtus, qui eſt verbum non tranſiens, quia ſemper manet in Patre, & dicitur verbum, qudo miſit Deus in Jacob, *Iſa.* 9. *b.* Et dicitur verbum oris Dei, quia à Patre genitus, & verbum bonum è corde bono Patris prolatum, *Pſa.* 44.137. *Matt.* 17.*e.* *Luc* 6.*g.* Ipſum eſt verbum rectum, quo cœli firmati ſunt. *Pſal.* 36. 106. in hoc verbo dedit Deus nobis ſpem. 118. Verbum Domini factum ad Ezechielem, eſt, quum Verbum caro factum eſt, *Ezech.* 1.*a.* *Joan.* 1.*a.* Ipſum eſt verbum abſconditum, *Job.* 4.*c.* Idem ſermo. *Deut.* 30.*a.* Juxta te eſt ſermo valde. *Sap.* 18.*c.* Omnipotens ſermo tuus Domine. Qui unum verbum cognoverit, multa verba cognoſcet. In uno multa ſunt, in multis unum eſt. Probandum eſt igitur quomodo unum verbum multa ſint, & multa verba unum verbum ſit. Nec difficile doceri. cum dixeris Apoſtolus: Quia ipſe eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo creata ſunt omnia in cœleſtibus & in terra, ſive viſibilia & inviſibilia, ſive ſedes, ſive dominationes, ſive principatus, ſive poteſtates, omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt. Unum eſt igitur Verbum, quod operatur in ſingulis, & cum in ſingulis operatur, operatur omnia, & in omnibus. Hoc verbum unicum apud patrem, ſe diffundit in plurima: quia de plenitudine ejus omnes accepimus. Itaque ſi videas ſingula omnium, quæ creata ſunt in ipſo, vidab is in ſingulis unum verbum eſſe omnium, cujus pro captu noſtro participes ſomus. In uno verbum eſt humanum, in alio verbum cœleſte, verbum angelorum, plerique ſunt, qui habent verbum dominationum & poteſtatum. Verbum eſt juſtitiæ, verbum caſtitatis, verbum prudentiæ, verbum pietatis, verbum etiam virtutis, ſic unum verbum multa ſunt, & multa verba, unum ſunt.

n *Hie ſ. Iſa.* 9 *& ad Principium.*
Baſi. ſ. pſ. 32.
Arn ſ. pſ. 118.
Ori. ſ. Ezec. 1.
Aug. de eſſent. divi & ſ. pſal 44.
Gre ſ. in 20.
Amb. ſ. Pſal 118 *ſer.* 3.

Prædeſtinatio. Promiſſio.

Verbum Domini implendum, eſt *o* prædeſtinatio, 1. *Reg.* 1.*d.* Et etiam promiſſio, 1. *Eſdr.* 1.*a.* Ut compleretur verbum Domini.

o *Greg. ſ.* 1. *Reg.* 1.

Digitized by Google

Verba decem fœderis, *a* ſunt lex & præcepta, *Exod.34.d.* quæ dicuntur verba labiorum Dei, *Pſ.16.* Et verbum permanens in cœlo, *Pſa.118.* verbum quod miſit Dominus in Jacob, *Iſai.9.b.* Hæc verba dat Deus in ore prædicatorum, *Jer.1.b.* Sermo quoque Domini dicuntur, quæ revelata, aut præcepta ſunt à Domino, *Gen.15.d.Exod.19.b. 24.31.d. 35.a.* ſit dicitur ſermo, quem juſſit Dominus. *Lev.8. 9. a.* Et ſermones Dei, ſunt veteris teſtamenti per novum declarati, *Pſal.118.* Hi ſunt ſermones veritatis, quibus detrahunt hæretici, *Job.6.d.* Et ſermones ſancti, Et ſermones, quos ſcribi optabat Job, ſunt doctrina novi teſtamenti, *Job.19.c.22.d.26.d.* Dicuntur etiam verba oris Dei, *Pſal.138.* Verba eadem erant in ſecundis tabulis, quas ſcripſit Moyſes, *Exod.34.d.* ut deſignetur *b* idem contineri in lege nova, quod ſub veteris litera latebat.

Sermo ſancti Iſrael, eſt *c* prædicatio Chriſti, *Iſai.5.f.* Et eſt ſermo velociter currens, *Pſal.147.* Verbum etiam ſumendo pro facto, ſignificat prædicationem Chriſti, *Exo.2.c.9.a.* Verba autem ejus non tranſeunt, quia implentur, *Matt.24.c.Job.19.d.* Verba ejus dicuntur eloquia pulchritudinis *Gen.49.c.*

Sermo Domini nondum revelantis, *1. Reg.3.* deſignat *d* nondum habitam doctrinam ad alios inſtituendos.

Sermo Samuelis veniens univerſo Iſraeli ſignificat *e* ſermonem veritatis prædicatoris, vel promiſſiones æternæ gloriæ in novo teſtamento factas, cum abjectione ſynagogæ, *1. Reg.3.a.d.*

Verba quæ dijudicat auris, ſunt *f* verba ſapientiæ, & doctrinæ, *Job.12.b.34.* Verba quoque Apoſtolorum, ſunt eruditior doctrina, *Pſa.118. Rom.10.d.*

Sermo Moyſis, eſt ſermo legis veteris, *Exod.32.f.33.d.* Verba etiam ſignificant aliquando prophetiam, *Iſa.9.* Verbum miſit Dominus in Jacob.

Sermo Domini dicitur precioſus, hoc eſt, rarus, *1.Re.3.a.* quia *g* dum mali paſtores ſuperbiunt, auferuntur ab eis verba ſublimia, quæ etiam per ſuperbiam vellent dicere, ſed non poſſunt. Efficiuntur enim canes muti, non valentes latrare, *Iſa.56.d.* Vel dicitur precioſus, quia auditores boni quanto rarius habent, qui eis ſublimia prædicent, tantò ſolicitius ea recondunt, ſeu precioſas margaritas.

Sermo peſſimus Domini, comminationes *h* divinas & vindictam ſignificat. *Exod.33.a.* Et verbum aſperum erit ſententia judicii, quia Chriſtus dicet malis. Ite maledicti in ignem æternum: & ſimilia ſpectantia ad punitionem malorum, *Pſal.90.*

Verba cantionum dici poſſunt *i* laudes Dei in ſtatu gratiæ decantatæ, *Pſal.135.*

Verbum breviatum, eſt *k* fides, quæ in lege & ceremoniis fuſiſius tendebatur, *Rom.9.f.* Et verbum quo ſanatur puer, eſt eadem fides, *Matt.8.b.*

Verba bona, & conſolatoria, ſunt *l* quæ quum dent nunc cognitionem Dei ex parte, promittunt in futurum quod perfectum eſt, *Zach.1.c.*

Verbum aliquando pro falſo, aut mendacio, *Matt.28.c.* Divulgatum eſt verbum. Et verba mendacia ſunt, *m* quæ Dei favorem ſine pœnitentia promittunt, *Jer.7.a.* Verba autem mendacia videntur diabolo, & membris ejus verba bona & ſancta, *Exod.5.b.* Atque ita verbum, quod reprobant hæretici, aſt veritas Eccleſiæ, *Iſa.39.c. Job.15.*

Verbum abſconditum, eſt *n* alloquutio intimæ aſpirationis. *Iob.4.c.* qua dicitur, *1. Ioan.2.d.* Unctio docet vos de omnibus. Dicitur autem verbum abſconditum, quia ſentiri poteſt, ſed ſtrepitu loquutionis exprimi non poteſt. Sermocinatio autem Dei, dicitur eſſe cum ſimplicibus, *Prov.3.d.* quia illos cœleſtis ſapientiæ ſecretis illuſtrat, quos terreni faſtus, ac duplicitatis nihil habere conſiderat.

Sermo regni ad *o* dignitatem paſtoralem referri poteſt, *1.Reg.10.c.*

Verbum ſæpe *p* pro re ponitur, & pro facto geſto aut opere: ut verbum quod non abſconditur à Deo, eſt res, vel opus, *Ier.32.e.3.Reg.3.b.* Placuit ſermo coràm Domino. *4.Reg.20.c.* Non fuit verbum quod non oſtenderit eis Ezechias.

Verba Abimelech. deſignant verba Piloſophorum, *Geneſ.20.b.* Idem deſignant verba Jethro, *Exod.18.c.*

Verba pacifica, quibus ſe mutuò ſalutaverunt Moyſes & Jethro. *Exod.19.a.* deſignant conjunctionem Gentilium & Judæorum in unitatem *q* fidei.

Verbum eſt in corde, ore & manibus, *q* quum eſt in conſilio, verbo, & actione. *Rom.10.b.* Verba autem oris, dicuntur verba mentis, *Pſal.137.*

Verba quæ in ventum proferuntur, ſunt *r* verba ocioſa, *Iob.6.d.16.a.* Verba quoque potentia, & ad deprecandum compoſita, inanitatem orationis oſtendunt. *Iob.41.a.* Veraciter namque orare, eſt amaros in compunctione gemitus, & non compoſita verba reſonare.

Sermo diſplicens in oculis Samuelis, *ſ* eſt ſermo alienus à ſpiritu. *1.Reg 8.a.*

Eloquium Judæorum & hæreticorum *t* eſt perverſa doctrina, & ſermo mendacii. *Iſaiæ 29.a.32.b.* Hic eſt ſermo non loquendus in Sabbato. *Iſai.58.a.* Sermo autem Judæorum, & Philoſophorum, dicitur altus: quando falſa dogmata eorum non percipiuntur, *Iſa.33.c.* Hi ſunt ſermones molliti, qui ſunt jacula, quando decipiunt, *Pſalm.54.* Non eſſe ſermonem in lingua, eſt, non eſſe dolum, *Pſa.138.* Verba autem iniquorum, & ſermo nequam, fuit Judæorum in Chriſtum, quando dixerunt, Crucifige, crucifige. *Pſal.63.64.* Dicunt hæretici verbum abſconditum, ut videantur docti apud imperitos, *Iob.4.c.* Verbum etiam aſperum, ſunt ſuggeſtiones dæmonum, & doctrina hæreticorum. *Hoſ.10.a.* Item verba increpantia, *Iob.6.d.* Verbum quoque malum, eſt verbum hæreſeos, & opus peccati & infidelitatis. Sermo etiam nequam, ſunt inſultationes infidelium & malorum Chriſtianorum in bonos, *pſal.63.*

Sermonibus imperitis involvit ſententias, *u* qui & da Deo tectum, quod dicat novit, & tamen da ſemetipſo dicta illius elatio ſtulta infatuat, *Iob 38. a.*

Verba præcipitationis, *x* ſunt verba quæ dixerunt Judæi. Non habemus regem niſi Cæſarem, Sunt etiam verba, quibus peccantes ſemetipſos præcipitant, *pſal.51.*

Verba delictorum, *y* ſunt cupiditates hujus vitæ, & humani diei ſeu proſperitatis, & verba carnalium deſideriorum, *pſal.21.*

Sero, Serotinus.

SERO, ſignificat tempus veſpertinum & tardum. Unde ſerotinus. Serò etiam fieri dicitur, quod fit tranſacto tempore opportuno.

Seroti-

a Ori. ſ. Iere. ho 1. Hie ſ. pſ 16. Hil. ſ. pſ. 118. Gr. 14 m. 28.
b Glo. ord. ſ. Exod. 34.
c Ori. ſ. Mat. ho. 30.
d Gr ſ 1. Re 3
e Gr ſ. 1. Re. 3
f Gre. 11 m 4
g Gr ſ 1 Re. 3
h Glo int. ſ. Exod 31. bern ſer 3 ſ Qui habitat.
i Arn ſ pſ. 135
k Amſ. Ro. 9. Hil ſ. Matt. Can. 7.
l Hie ſ Zac. c.
m Lyr ſ. Ier. 7 Glo. ord ſ. Exod 5. f
n Gr. 5 m. 20 Bed ſ Prov. 3
o Gr ſ 1. Reg. 10
p Hie ſ Ier. 32
q Clo. Alex. adhor. ad Gentes. Glo. int ſ. Pſa. 137.
r Gr. 7 m. 24. & 31 mo. 27.
ſ Gr ſ. 1 Re 8
t Hi ſ Iſ. 58. b Hil. ſ. pſa. 18. Au. ſ pſ. 63. 90. Gre. 8 mo 28 Arn ſ pſ 90. Hie ſ Iſa 22. & ſ. Hoſ. 10 ſ E cl. 8
u Gr. 17. m. 7
x Hil. & Hie. ſ pſal 51.
y Aug epiſt. 120.

Lex Dei. Præcepta.
Doctrina novi teſtamenti.
Prædicatio Chriſti.
Promiſſio gloriæ.
Sermo legis. Prophetia.
Comminationes divinæ. Vindicta Dei. Laudes Dei. Fides.
Promiſſio perfectionis. Falſum Veritas eccleſiæ.
Inſpiratio divina.
Dignitas paſtoralis. Res. Opus
Verba Philoſophorum
Conjunctio Gentium & Judæorum.
Verba mentis. Verba ocioſa.
Perverſa doctrina.
Cupiditas hujus vitæ & proſperitatis.

Tempus doctrinæ Evangelicæ. Dona Spiritus ſancti. Terminus laboris.

Serotinus imber dicitur, qui eſt in vere, quum omnia virent, & fructus apparere incipiunt. Deſignare poteſt *a* tempus doctrinæ evangelicæ, & prædicatiooem ultimi temporis, & dona Spiritus ſancti, & fruges beatitudinis, & perfectum cognitionem. *Iob.* 29.*d.Ier.*3.*b.*5.*f.Hoſ.*6.*a. Amos* 7.*a. Zac.*10.*a.*

Sero ſeu veſpera, eſt diei finis, terminus laboris, hora quietis, tempus retributionis. Ad veſperam denarius accipitur, *b* quia poſt conſummatum laborem, retributioniſque tempore, omnis ſenſus hominis ad perfectionis integritatem ſublimatur.

Serotina admiſſura, vel conceptus, *Gen.*30.*g.* ſignificat eos, qui ſerò volunt operari, & fiunt alba, quæ inde naſcuntur.

Tempus juventutis. Mens inculta.

Serò, quandoque *c* juventutis tempus ſignificat, *Marc.*13.*d.* ſero an media nocte, &c.

Serotina terra, eſt *d* mens quæ non recipit imbres doctrinarum, nec Evangelii diſciplinam, quæ plena erat ſentium: quia exculta non fuerat, *Ier.*2.*f.*

Serotinum triticum, & far, non eſt læſum a grandine, *Exod.*9.*g.* Poteſt autem ſignificare eos, qui non temerè ſe exponunt periculis, & tentationibus, unde fit, ut minus lædantur, iſtis advenientibus.

Seron.

Diabolus.

Seron, id eſt, princeps mœroris, vel cantans triſtitiam, aut planities. fuit princeps exercitus Syriæ, 1.*Mach.*3.*b.* Poteſt eſſe typus *e* diaboli, & principis mundani, & ſuperbiæ.

Serpere, vide Reptare.

Serpens, Coluber.

SERPENS, generale nomen eſt ad omnia, quæ ſerpunt citra pedum uſum: vel quæ tam exiguos habent pedes, ut repere potius quàm incedere videantur. Coluber autem eſt ſerpens, qui umbras nemorum incolit, ſicut anguis, & hydrus, qui in aqua degunt, ſed confunduntur hæc vocabula.

Imago ſerpentis Chriſtus.

Serpens aliquando ſumitur pro imagine ſerpentis, ut ſerpens æneus, qui typus fuit *f* Chriſti: & ut non verus ſerpens, ſed æreus ſuſpenſus eſt: ita Chriſtus in veritate quidem corporis, ſed ſine veritate peccati ſuſcepit ſpeciem peccatoris. Sicut autem aſpiciens ſerpentem æneum curabantur: ita credentes in Chriſtum. *Num.*21.*b. Ioan.*3.*b.* ſerpens etiam ex virga Moyſis, eſt Verbum caro factum, rurſus autem facta converſio ſerpentis in virgam, deſignat Chriſtum reſurgentem, *Exod.*4.*a.* Coluber in via, erat Chriſtus in judicio, comprehendens malos in nequitia ſua, *Gen.*49.*c.* Qua ratione coluber erit, etiam in morte uniuſcujuſque mali.

Crux Chriſti. Sapientia. Veritas.

Coluber etiam ex virga Moyſis factus, *g* crucem Chriſti ſignificare poteſt in qua apparuit ſapientia Dei, *Exod.*4.*a.-.b.* Vel deſignat *h* ſapientiam, vel prudentiam, ſicut admonet Chriſtus diſcipulos, ut ſint prudentes ſicut ſerpentes. *Matth.*10.*b.* Ipſa quoque veritas & ſpiritualis intelligentia ſerpens dici poteſt.

Temperantia. Vis judicativa. Fortitudo. Prudentes.

Serpens, ut eſt animal agilitate varium, ut cum primis callidum, paratumque ad vim, quod ſe facilè poſſit tueri à laſcentibus, *i* temperantiam, & partem animæ judicativam ſignificare poteſt, & fortitudine vitam præſtantem, *Gen.*6.*c.*

Serpentes dicuntur *k* prudentiam habentes, ad diſcernendum bonum à malo, qui non ſunt pernicioſi ad nocendum, ſed aſtuti ad cavendum, & tantum explorantes temporalem naturam, quantum ſufficit, ut per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciatur æternitas. *Matt.*10.*b.* Dicitur ſerpens caput occulere, & pro eo corpus exponere, ita nobis faciendum pro Chriſto, & ut ſerpens mutat vetus exuvium per anguſta tranſiens, ita nos veterem hominem per viam arctam ambulantes. *Gen.*49.*c. Exod.*4.*a.*

Voluptas.

Serpens dicitur *l* ipſa voluptas, primùm, quia pedibus carens, pronus ventri nititur, deinde, quia terræ glebis pro cibo utitur, tertiò, quia venenum geſtat in dentibus, quo ſolet morſos tollere. Sic homo voluptati deditus, ægrè caput attollit, gravatus depreſſuſq; ſubvertente ſupplantanteque ipſum intemperantia. Veſcitur quoque non cibis cœleſtibus, quos ſapientia viris contemplativis per ſermones & opiniones porrigit, ſed his, qui quotannis è terra proveniunt, unde ortæ ebrietates, cupedinarii, guloſique appetitus ventris. Poſtquam autem totum hominem dederint hujuſmodi ſtudio, ea quoque, quæ ſub ventre ſunt, excitant, & in furores quoſdam irrumpere faciunt. Unde venenum in dentibus circumfert, quia congeſtio ciborum, lethifera. Vocem humanam ſerpens emiſiſſe dicitur: *m* quia plurimos ſui ſtudioſos, propugnatoreſque voluptas habet. Eſt etiam ſerpens itidem ſuadens Evæ peccatum, ſuggeſtiones diaboli ſignificat. *Gen.*3.*a. Marc.*16.*b.*

Gula. Ingg. ſiamet.

Diabolus.

Serpens decipiens Evam, *n* diabolum indicabat, qui veneno invidiæ genus humanum occidit. Et generaliter dæmones, ſunt ſerpentes pennati & tortuoſi, *Gen.*3.*a.*49.*c. Num.*21.*b. Prov.*30.*c. Eccl.*10.*b. Iſa.*14.*g.* 27.*a.*65.*d. Iere.*8.*f. Amos* 5.*f.*9.*a. Mich.*7.*d. Luc.*19.*c.* 1.*Cor.*10.*d.* Serpens autem non ſolùm tortuoſus eſt, ſed etiam lubricus. Qui ergò in rectitudine veritatis non ſtetit, meritò tortuoſum & lubricum animal intravit. *Iob* 26.*c.* Sicut autem clementiſſimus pater puniens eum qui filium ſuum occiderit, & gladium, & enſem, per quem filius ſuus occiſus eſt, deſtruit, & in multas partes dividit: eodem modo & Deus egit. Quippe ſerpens quaſi gladius diabolicæ ſervivit malitiæ, unde & perpetua illi pœna intentata eſt. Quo per viſibile & ſenſibile hoc ratiocinemur, & expendamus in quanta ignominia ſit diabolus. Serpentem autem ſcriptura vocat diabolum, non quod omninò talis ſit formæ, ſed propter apparentem fraudis ſtructuram, *Apoc.*12.*a.* Serpentes etiam Magorum, quos devoravit ſerpens Moyſis, ſunt dæmones devorati, aut victi à Chriſto. *Exod.*7.*d.* Deſignant etiam doctores erroris impedientes converſionem fidelium. Demum ſerpentes peſtifero veneno inficientes, ſunt hæretici prætextu veritatis decipientes: & etiam Judæi, Chriſtum occidentes, qui fuerunt velut viperæ, latens venenum & malitiam diffundentes. *Gen.*3.*a. Iob.*26 *d. Pſal.*57.*Matt.*3.*b.*7.*b.* Coluber in via, fit Dan, id eſt, Antichriſtus, aut hæreticus, quia in præſentis vitæ latitudine eos ambulare provocat, quibus quaſi paſcendo blanditur. Sed in via mordet, quia eos, quibus libertatem tribuit, erroris ſui veneno conſumit. *Gen.*49.*c. Amos* 5.*f.*

Hæreſes. Iudæi. Antichriſtus.

Infidelitas. Deceptores. Indurati. Iracundi.

Serpens, ut ſuaſit non credere Deo, typus eſt *o* infidelitatis, *Gen.*3.*a.* deſignat etiam ipſos deceptores, retrahentes à fide, ideo opponitur piſci fidem deſignanti, *Luc.*11.*b.* demum ſerpentes, ſunt deceptores & fraudulenti, & etiam indurati, & furioſi, & iracundi, hi autem exeunt ſenium, quando convertuntur, *Pſal.*57.*Matt.*3.*b. Luc.*3.*b.*

a Hie. ſ. Ier. 3. *& ſ. Hoſ.* 6. *& ſ. Amos* 7. *& ſ. Zach.* 10. *Gre.* 10. *mo.* 2. *b Ricar. de S. Vict. de ſtat. int. hom.* 6. *c Chry. ſ. Mat. hom* 30 31. *d Glo. int. ſ. Ier.* 2. *e Glo. ord. ſ.* 1. *Mach.* 3. *f Orig. ſ. Ioſ. hom* 4. *Am.* 3 *de Spiritu ſancto* 9. *& de Salomone* 2. *& ſ. Pſ.* 118. *ſer.* 3. *Tert. adv. Iud. Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. Aug.* 3 *de Trinit. & ſ. Pſ.* 71 *& ſ. Ioan. tract.* 12. *Chry. ſ. Ioan. ho.* 26. *Cyr. de incarnat. unig.* 14. *g Amb.* 3 *de Spiritu S.* 9. *Aug. ſer.* 80. *h Philo de agricul. Orig. ſ. Ioſ. hom* 4 *& ſ. Exec. ho.* 1. *& ſ. Exod. ho.* 4. *Aug.* 13 *conf.* 21. *&* 2 *doct. Chriſtian* 16. *Hil. ſ. Matt. Can.* 10. *i Am. de fuga ſecul.* 7 *& epiſt.* 42. *k Bed. ſ. Gen. Phil. de mundi opif. Clem. Alex. adhort. ad Gentes. l Amb. de parad.* 21. *& epiſt.* 42. *Gr. ſ.* 1 *Reg. m Ber. ſer.* 1. *Aſcenſ. n Bed. ſ. Gen.* 3. *Orig. ſ. Ioſ. ho.* 4 *& ſ. Cant. ho.* 4. *Amb. de par.* 2 *& ſ.* 1. *Co.* 10. *Hie. ſ. Iſa.* 14 *e* 27 55 *& ſ. Ier.* 7 *& ſ. Eccl.* 10. *Baſi. ſ. Pſ.* 28. *Gre.* 17. *in* 3. *Chryſ. ſ. Gen. hom* 12. 17. *Epiph.* 1. *cont. hær. tom.* 3. *Bed. ſ. Prov.* 30. *Cyr. de inc. uni.* 14. *Hil. ſ. Matt. Cant.* 6. *Amb. ſ. pſ.* 118 *ſer* 6 *& de bene. Patriar.* 7. *Aug.* 2. *de Gen. contr. Man.* 25 *Hie. ſ. Iob.* 26 *Bed. ſ. Gen.* 3. 49 *o Greg.* 31. *moral.* 18. *Aug. epiſt.* 161. *& de verb. Dom. ſerm.* 29.

Serpens,

a Cir. Alexa. adver. ad Gentes. b Hie.ſ. Exo. 8 Cyr. h.ſ. Ioan. 50. Chry ſ Ioan. ho. 26.

Serpens, eſt *a* peccatum, quo genus humanum depaſcebatur, quodque variis modis venenum hominibus infundit, *Num.21.b.* — *Peccatum.*

Serpentes Magorum devorati à colubro Moyſis, ſunt *b* mortui ſeculi, ſeu mundani, qui devorantur, quando per divinam ſententiam in infernum detruduntur, *Exod.7.b.* — *Mundani.*

Serpens, interdum eſt typus *c* mortis quia per ſerpentem homini mors eſt illata. *Gen.3.a.* — *Mors.*

Serra, Serrare.

d Aug. 2. de Trinitat. 10. Bed ſ Exo. 4. d Hie ſ. Iſ. 28. e Hie ſ. Iſ 41. f Gloſ. ord. ſ. Iſa. 10.

Serra, eſt inſtrumentum dentatum, quo ligna & lapides ſecantur. Sumitur etiam pro inſtrumento, quo triticum ſeu paleæ triturantur.

Serra interdum dicitur *d* gravior Dei caſtigatio, *Iſai. 28.g.* Ubi Gith non ſerris trituratur, hoc eſt, leviter peccantes non graviter puniuntur. — *Gravior caſtigatio.*

Serrantia roſtra plauſtri, *Iſa. 41.d.* deſignant *e* prædicationem corda dura dividentem, & triticum à paleis ſeparantem. — *Prædicatio.*

Serra etiam dicitur *f* diabolus, aut hæreticus, qui ſeparare nituntur fideles ab Eccleſia, qui elevantur contra Deum ſecantem, *Iſa.10.d.* — *Diabolus. Hæreticus.*

Sertum, vide Corona.

Servare, Conſervare.

Servare, eſt liberare, cuſtodire, & diligenter obſervare. Item cavere, implere, præſtare, reponere, & retinere.

g Hie. ſ Iſ 42. & ſ. Pſ. 15. h Gr. ſ 1. Re. 2 Hie ſ Iſa 27. Glo ord. ſ. Iſa. 16. i Amb epiſt. 8 Gre. ſ Cant 7

Servavit Pater filium *g* ſecundùm humanitatem, qui tamen cum Patre cuncta conſervat, *Iſai. 42.a. 49.e.* Conſervari autem petens David, *Pſal.15.* deſignavit Chriſtum in cruce ad Patrem clamantem.

Servat Deus pedes Sanctorum ſuorum, *1.Reg.2.b.* quia *h* niſi ipſe ſervet, facilè cadunt. Servat etiam vineam Meri, hoc eſt, ſynagogam, die ac nocte. *Iſa.27.a.* Servat quoque depoſitum, & pacem fidelibus ſuis, *2.Tim.1.e. Iſa.26.a.* quia dat illis quietem animæ & corporis in fœlicitate. — *Dans Deus fœlicitatem.*

Servat ſponſa nova & vetera poma, *Cant.7.d.* Hoc eſt, *i* Eccleſia continet myſteria novi & veteris teſtamenti. Sic enim novum teſtamentum eccleſia recipit, ut vetus non abjiciat, ſic vetus veneratur, ut novum ſemper in ipſis ſacrificiis carnalibus per ſpiritum intelligat. Huc pertinet, quum Joſeph ſervabat frumentum in urbibus, *Gen.41.d.* — *Continens eccleſia myſteria utriuſque teſtamenti.*

k Phi 1. alleg. l Glo. ord. ſ. Exod. 12.

Conſervare mares, eſt *k* cuſtodire virtutes, vel occulta Dei myſteria ſcrutari, *Exod.1.c.* — *Cuſtodire virtutes.*

Servare agnum, vel hœdum immolandum in phaſe, uſque ad quartam decimam diem. *Exod. 12.a.* adventum Chriſti *l* Hieroſolymam, & paſſionem ejus deſignavit. Vel quod is, qui fuit prophetatus in Lege, & Prophetis, tanquam in decimo die, occiſus eſt tempore evangelii quadruplicis. — *Adventus & Paſſio Chriſti.*

m Am epi 62.

Servare manna in generationibus, *Exod.16.g.* eſt *m* ſervare Euchariſtiam & myſteria in Eccleſia. Servare autem in diem alterum, aut uſque ad ſolis ortum, & non amplius, eſt adveniente Chriſto, figuras veteris teſtamenti ceſſare. — *Servare Euchariſtiam. Ceſſatio figurarum.*

n Gr. 15 m. 22

Servat Deus filiis dolorem patris, *Job.21.c.* Ut *n* Pater acrius uratur, & dolor Patris carni filiorum reddatur, quatenus per filiorum pœnas mens patris iniqua puniatur. — *Pater punitur in filiis*

o Aug. ſ Ioa. tract 71. Bed. ſ. Pro. 27

Servat mandata Chriſti, *o* qui in eis faciendis perſeverat, *Joan.14.c.* & dicitur ſervare ficum, qui cuſtodit legem Dei, *Proverb.27.c.* Reprehenduntur autem ſacerdotes, qui non ſervarunt vias Domini, *Mal. 2.b.* — *Non nocere proximo. Repreſſio diaboli.*

Servare manus innoxias. *Gen.37.e.* eſt cavere ab homicidio, & effuſione ſanguinis fratris: demum cavere ab omni nocumento proximi. — *Pœna reſervatur malis.*

p Lyr. ſ Ge 19

Servantes filiæ Loth ſemen ex patre ſuo, *Gen. 19.g.* deſignant *p* abundantiam temporalium & carnem, quæ ſervant carnale ſemen in eis, quos inebriant.

q Gre 3. m 13

Servare dicitur Satan animam, *q* quando in eam irrumpere non audet, ut tentando eam ſuperare cohibetur. *Iob.2.b.* Servare quoq; dicitur animam Chriſti, quaſi ei dicatur, Licentiam contra corpus ejus accipe, & ab electis illius, quos apud ſe ante ſecula præſciens poſſidet, jus pravæ dominationis perde.

r Gr 15. m. 26

Servari dicitur malus in diem perditionis, *Job.21.d.* quando *r* non punitur in hac vita, ſed imminet illi pœna æterna.

Servire, Servus, Famulus, Mancipium.

SERVIRE propriè ad ſervos pertinet, dum heri præceptis obſequuntur. Eſt item ſervire, miniſtrare, *Gen.25.e.* Major ſerviet minori. Obſequi. *Deut. 15.d.* Per ſex annos ſervivi tibi. Significare, *Exod. 4.f.* Dimitte filium meum, ut ſerviat mihi. Subjici. *Deut.20.c.* Serviet tibi tributo. Servi autem erant, qui in bello ſervabantur, ne occiderentur: & fiebant ipſius ſervantis. Iidem dicuntur famuli. Servus etiam eſt ſervilis, *Nehem.9.g.* Ecce noſipſi hodie ſervi ſumus. Et ſubditus. *Gen.26.e.* Propter ſervum meum Abraham. Servitus autem, eſt latria, ſubjectio, obſequium, vinculum, uſus.

ſ Lyr. ſ. Iſ. 43. t Glo ord. ſ. Iob 4. u Orig ſ. Iud. ho. 1. x Ori ſ. Gen. 12. ho. 12 Gr. ſ 1. Reg. 4. Tert. adv. Iudæos y Gr ſ. 1. Re. 11 z Rup. 7. ſ. Gen. 28. Bed. ſ. Gen. 29. 31.

Servire fecit Iſrael Deum in peccatis ſuis, *ſ* quia Deus ea patienter ſuſtinebat. Vel ideò, quia filius Dei propter ſalutem Iſrael, & generis humani formam ſervi ſuſcepit, *Iſa.43. b.* — *Patientia Dei. Incarnatio.*

Servientes Deo, ſunt *t* Angeli. *Job.4.d.* Ipſi ſunt ſervi patrisfamilias, qui colligere volunt zizania. *Matt.13.c.* — *Angeli.*

Servire interdum eſt colere: & ſervire Domino in diebus Joſue, indicat *u* non poſſe quempiam cum lumine gratiæ ſervire diabolo, *Jud.2.a.* Sic dicitur, 2.*Cor.6.c.* Quæ ſocietas lucis ad tenebras. — *Colere Deum.*

Servire dicitur major populus minori, *x* quando Judæi ſerviunt Chriſtianis, vel cum caro ſervit ſpiritui, aut vitia virtutibus, *Gen.25.c. Galat. 5.a.* Et ſerviunt Hebræi Philiſtiim, hoc eſt, Judæi Chriſtianis, 1.*Reg.4.b.* — *Serviunt Iudæi Chriſtianis, caro ſpiritui, vitia virtutibus.*

Servire Naas, *y* eſt miniſtrare corpori neceſſaria, 1.*Reg.11. a.* — *Chriſtus ſerviens pro Synagoga*

Serviens Jacob Laban, *Gen.29.d.30.31.* deſignat *z* Chriſtum, qui factus eſt ſervus aſſumptâ formâ ſervi pro ſynagoga. Servit etiam Labani, id eſt, gratiæ Dei, pro Rachel ſeptem annis, ſed datur illi Lia: deinde ſervit pro Rachel aliis ſeptem annis, ut intelligatur obſervatio ſeptem beatitudinum. Serviens præterea Jacob Laban, deſignare poteſt partem Judæorum reprobam ſervientem diabolo, aut mundo. — *Fideles ſervient gratiæ Dei. Servientes Iudæi reprobi diabolo, aut mundo.*

Servire

Converſio à prædicatore

Servire ad oculum, eſt *a* ſervire in præſentia dominorum, ut illis placeant, & non ex bona voluntate, *Eph. 6 b.*

Servire dicitur caroe legi peccati, *b* qui motus concupiſcentiæ in carne habet, quos nollet habere, *Rom. 7. d.*

Servientes hæreditario jure in æternum, *c* ſunt hi, quos prædicator convertit ad fidem, quos commendare poteſt diſcipulis, ut Paulus Timotheo & Tito, *Lev. 35. g.*

Converſio ſuperborum. Gentes ob temperantes fidei.

Servit Rhinoceros Deo, *d* quum ſuperbi & elati, & pravæ voluptatis campum vagantes, ab ipſo Deo convertuntur, & religantur ut pabulum vitæ accipiant. Et quum populus Gentilis obtemperat fidei. *Job 39.* Servus etiam Centurionis, ſanatus à Chriſto, ſignificat Gentiles, *Luc 7. a.* Et ſervi Jacob, ſunt Gentiles ſubjecti doctoribus Eccleſiæ. *Iſai 14. Gen 30. g.* Sic ſerviunt Ægyptii Aſſyriis, ut prædicatores ſubditis, *Iſai. 19. d.* Filiæ quoque Pharaonis ſunt animæ ardentium ex gentibus, *Exod. 2. a.*

Reſipiſcens à peccato.

Serviens non ut ſervus, ſed ut mercenarius, aut colonus, *e* eſt, qui licet fuerit in peccato, tamen per converſionem priſtinam recuperavit libertatem, *Lev. 25. f.*

Non dicitur ſerviſſe Iſrael Deo in ſacrificiis, *Iſa. 43. d.* quia *f* illa non erant pro ſe accepta Deo.

Peccare. Docere errores. Avaritia. Servire diabolo.

Servire Baalim, *g* eſt peccare, *Jud 2. b.* Et ſervi dominorum, ſunt peccatis ſervientes, *pſalm 112.* Serviunt quoque diis alienis in terra non ſua, qui docent errores in eccleſia: unde expelluntur, ut ſerviant eis in terra non ſua, *Jer. 5. d Job. 3. d.* Servitus quoque idolorum, dicitur avaritia, quia ut idololatria auſert Deo gloriam, ita avaritia res Dei, *Col 3. a.* Servire Chodorlahomor, *h* eſt ſervire diabolo: & quinque reges ſervire quatuor regibus, eſt per quinque ſenſus miniſtrare quatuor præcipuis affectibus animæ. Eſt autem verè ſervus, qui ſervit peccatis & affectibus, *Gen. 14. a.* Servi Abimelech traditi Abrahæ, erant, qui prius ſerviebant concupiſcentiis. *Gen. 20. b.* Serviunt etiam tributis, qui obtemperant affectibus, *Gen. 49. c.* Servitus autem dura, *i* ſervitus Ægypti dicitur, *Iſa 14. a. Gen. 47. Exod. 1. c. b. 14. b. 20. c. Lev 26. b. Ioan. 8. d.* Et ſervitus regia, in malum, eſt *k* ſervitus diaboli, *Gen. 47. d. Iob. 3. c.* Servi etiam Pharaonis, ſunt miniſtri diaboli, *Exod. 7. d pſal. 134.* Dicentes autem filii Iſrael, ſe ſervos eſſe Pharaonis, deſignant eos, qui revertuntur ad vitia, *Exod. 5. c.* ſervit inimicis ſuis, qui ſubjiciuntur dæmonibus. *Ier. 7. a.* ſervire quoque Nabuchodonoſor, eſt ſervire diabolo. *Jer. 25. c. 27. b.* Item ſervire populo Aquilonis, *Zach 2 c.* ſervientes filii Iſrael Ægyptiis, *l* qui prius erant liberi, ſunt ſpontè ſe ſubjicientes diabolo, & peccatis qui etiamſi violenter opprimentur, non libertatem ſuam in perpetuum perdunt, ſicut Ægyptii, qui perpetuò ſe ſubdiderunt Pharaoni, *Gen. 47. d. Exod. 6. a.* ſervi in equis, ſunt peccatores in dignitatibus, *Eccl. 10. b.*

a *Glo int. ſ. Eph 6* · b *Auguſt de Cant. 8* · c *Iſy. ſ. Le. 25* · d *Gre. m. 31. a Hie ſ Iob 39 & ſ Iſ 14. 19* · e *Iſy. ſ. Le 25* · f *Hie ſ. Iſ 43* · g *Orig ſ. Iud. ho a. Hie ſ Iere 5.* · h *Philo de Abr. & quod ſolus probus liber Orig ſ Gene. ho. 16* · i *Hie ſ Iſ 14. Aug. ſ. Ioan. tract 41.* · k *Gr 4. m 42 Cyr ſ Io a Fulgen epi 5* · l *Gr. 11 m. 18 Cyr. de ador. in Spiritu ſancto. Bed ſ Exo. 6*

Subjicientes ſe tyranno. Imitatores malorum. Ob temperantes bono prælato

Servi Regis ſunt, *m* qui per abundantem iniquitatem ſic ſe tyrannorum voluntatibus obligant, ut ab eis ulterius non recedant, item imitatores malorum, *1. Reg. 8. c.* Servi quoque Regis ſiunt ipſi boni, quando ſub malo Prælato malè agunt. In bonum verò ſervi Regis ſunt, qui in omnibus bonoobtemperant prælato. Servi quoque Regis ſunt, qui prælati vitiis obſequuntur.

m *Gr. ſ. 1. Re. 8.*

Diligere pro temporalibus

Servit Domino non in veritate, *n* qui de bono opere temporalem mercedem à Deo expetit, quem falſo propoſito in ſua operatione non diligit. Servit autem in veritate, qui non pro temporalibus eum diligit, qui etiam ſpiritu ſervire dicitur, *1. Reg. 12. c. Ioan. 4 d Rom. 1. c.*

n *Gr. ſ. 1. Reg. 12.*

Chriſtus ſi... homo.

Servitus Joſeph, deſignavit *o* Chriſtum qui formam ſervi accepit, *Gen. 39. a. 41. b. pſalm. 80. 88. 104.* Eundem deſignat ſervitus Eliacim. *Iſai. 22. f. 42. a 43. b. 49 a. 52. d.* Et ſervus Dei dictus Zorobabel, deſignat Chriſtum ſecundùm humanitatem, *Agg. 2. d. Zach 3. d.* Job quoque dictus eſt ſervus Dei in typum Chriſti, *Job. 1.* Serviens etiam Jacob pro Rachel, eſt Chriſtus, factus ſervus pro eccleſia. Servivit autem non pro Lia, ſed pro Rachel, quia non pro vita activa, ſed pro contemplativa. Idem ſerviſſe dicitur pro uxoribus & liberis, *Gen. 29. d 30.*

o *Arn ſ. pſal. 104 Hie ſ Iſ. 42. 43. & ſ. Agg. 2. Gre. mo. 22. Bed ſ. Ge. 30*

Chriſtianus.

Servi Dei dicti ſunt *p* Abraham, Iſaac, Jacob, David, & Job, propter creationem & redemptionem, & deſignant fideles in eccleſia, *Gen. 26. c. Exod. 31. c. Job. 2. a. 42. b. Pſalm. 11. 134. Iſa. 41. b. 44. a. 53. d. 65. c.* Et ſervi Dei in quibus Deus conſolatur, ſunt Chriſtiani, *Pſal. 142.* Serviunt autem Deo humero uno, *q* qui Chriſti jugum ſuſcipiunt, & qui in gloria cœleſti laudant Deum concordi charitate abſque ulla diviſione, *Soph 3. b.* Servus quoque emptitius dicitur Chriſtianus, qui per baptiſmum ſuſcepit redemptionis Chriſti ſacramentum, *Exod. 12. g.* Servitus regia, in bonum, eſt ſervitus Chriſti, *Gen. 47. d* Et ſervi juſtitiæ, ſunt ſervi Chriſti, qui eſt juſtitia, *Rom. 6. c.* Notandum autem non parvam eſſe diſtantiam, quum relativè dicitur ſervus Domini, vel abſolutè ſervus. Magnum quippe eſt ibi vocari ſervum meum, ait Dominus. Idem cùm dicit ſervus non manet in domo in æternum, non utique dicit ſervus meus. Ita cùm dicit, jam non dico vos ſervos, profectò idem eſt ac ſi dixiſſet, jam non dico vos inimicos, addit enim ex oppoſito, vos autem dixi amicos.

p *Baſi. ſ. pſ 116 Hil. ſ. pſ. 134* · q *Ruper. ſ. Soph 3 & 2. ſ Exod. 22. & 11 ſ Ioan.*

Apoſtoli & Prædicatores.

Prophetæ.

Servi Abrahæ ſignificare poſſunt *r* Apoſtolos & prædicatores. Item ſervi Iſaac, & etiam ſervi Salomonis, *Gen. 12. d. 26. c. 2. Reg. 10. a.* Servire etiam Joſeph, eſt ſervire Chriſto. *Gen. 43. d. 44. d.* Et ſervit ſemen Chriſti Deo, quum Apoſtoli & diſcipuli illi ſerviunt. *Pſal. 21. 133.* Servi autem quos miſit paterfamilias ad agricolas ſunt *ſ* Prophetæ, qui dicebantur recipere fructus, quando per orationes ſuas offerebantur opera populi Domino, *Matt. 21. c.* Iidem ſunt qui mittuntur ad vocandos invitatos ad nuptias, *Matt. 22. a.* Vel ſervi primo loco miſſi ſunt Apoſtoli: ſecundo verò loco ſucceſſores eorum. Vel ſi ſervus primò miſſus eſt unus, eſt Moyſes. Servi verò ſecundò miſſi ſunt Prophetæ. Servus etiam quem miſit Dominus ad vocandos invitatos, eſt ordo prædicatorum, *Luc. 14. d.* Servi quærentes puellam David, ſunt Prophetæ, quærentes fidem, *3. Reg. 1. a.* Servi Salomonis, ſunt Apoſtoli, & diſcipuli Chriſti ex Judæis. Servi Hiram, ſunt doctores ex Gentibus, qui ſunt cum ſervis Salomonis, quia eidem operi convertendorum populorum inſiſtunt, *3. Reg. 5. d.*

r *Aug epi 120 Am in Rom 6* · ſ *Ori ſ Matt. ho 19 10. Hil ſ Matt. Can 22. Hil ſ Matt. 21 22. Aug. de verbis Dom ſe 18 Gre hom 36. Rup ſ Reg. 2.*

Eccleſia condemnans malos.

Conſervi accuſantes ſervum crudelem & ingratum apud dominum ſuum, deſignant *t* eccleſiam condemnantem malos. *Matt. 18. g.*

t *Aug. 1 q in evang. 15.*

Fideles ſub Epiſcopo. Miniſtri Eccleſiæ.

Servi regis de domo David, ſunt *u* fideles ſub Epiſcopo degentes. *Jer. 21. a.* Famuli etiam regis, ſunt qui adhuc activæ vitæ ſtudiis ſub aliena cura inſerviunt, *1. Reg. 8. c.* Et ſervientes civitati, ſunt miniſtrantes in Eccleſia, *Ezec. 48. c.*

u *Hie ſ. Ier 21 & ſ. Ezec. 48 Gr ſ 1 Reg 8.*

Iudæi.

Servi Abrahæ, qui remanſerunt cum aſina, typum gerunt *x* populi Judæorum, qui pro eo quod Judæi non erant in Chriſtum credituri, ideo ad locum, ubi immolandus erat, aſcendere vel pervenire non poterant *Gen. 22 a.* ſecundum autem quod erant duo, deſignant populum Iſrael diviſum in duas partes, Salomone peccante.

x *Aug ſer 71. Bed ſ Ge 22.*

Servitus

Servitus Chanaan, *a* deſignat miſeriam Judæorum, & etiam ſervitutem Ægyptiorum & malorum, ut nequitiam arguat conditio ſervitutis, *Gen. 9.d.* Sic Eſau conſtitutus eſt ſervus Jacob, ut deſignetur malos & imprudentes naturaliter ſervos eſſe bonorum, & eruditorum, *Gen. 25.c. 27.d.* Ubi etiam deſignatur appetitus, vel animalis homo, qui eſt major, vel prior, qui ſervus eſt rationis, ſeu ſpiritualis hominis. Servit etiam major minori, hoc eſt ſuperbus humili, & quia major eſt numerus malorum quàm bonorum. Serviunt autem mali bonis, *b* ut tyranni Martyribus, & & mallei auro, & clybanus pani coquendo. Servuus dominorum dicitur populus Judaicus, ſerviens Chriſtianis, bajulando legem & Prophetas, *Iſa. 49.b.*

Judæi ſervi Chriſti a...; Ma... ſervi bonorum.

Servus pontificis, cui abſciſſa eſt auricula, eſt *c* populus Judæorum veteri ſerviens ſacerdotio, *Matt. 26.e. Joan. 18.b.* Ideò pertinet ad illam vetuſtatem, quæ in ſervitutem generat, quæ eſt Agar. Sed quum auricula eſt ei reſtituta, deſignatur renovatio per Chriſtum facta.

Judæi ſervi... veteri ſacerdotio; Judæi ... ſtitia legis.

Servus Dei dictus eſt populus Iſrael, *d* quia Deo ſervire debebat, *Iſa. 42.d. Exod. 4.f. 13.e.* Debebant autem ſervire ſoli Deo, ne admiſcerent prava opera, *1. Reg. 7.a.* Servire ſe dicens filius ſenior patri, deſignat Judæos allegantes juſtitiam legis, quum tamen juſtitiæ Dei non eſſent ſubjecti, *Luc. 15.g.* Non ſerviturum ſe dicens Hieruſalem, *Jer. 2.d.* deſignat ſynagogam non velle ſubjici præceptis Dei, ut viri, *Job. 19.c. 21.b 32.b. pſa. 135.*

Servus Hebræus, qui non perpetuò ſervit, eſt *e* diſcipulus doctori commiſſus: vel peccator pœnitens. Perpetuò autem ſerviens propter amorem uxoris, *f* eſt qui diligit carnem ſuam, cujus gratia eſt in perpetua ſervitute peccati, *Exod. 21.a. Deut. 15.c.* Servus quoque ſempiternus eſt, qui perſeverat in vita activa. Item qui in infernum detruditur. Appetitus quoque debet eſſe ſervus rationis in ſeculom. Servit etiam ſex annis, qui laborat in vita activa: & qui in hac vita perſeverat in ſtatu peccati. Servi, & ancillæ ſunt, qui nobis ad diſcipulatum ſeipſos ſubdiderunt, vel à nobis empti ſunt de exteriori ſervitio, *Lev. 25.b.*

Diſcipulus. Peccator pœnitens. Perſeverans in vita activa. Perſeverans in peccato.

Servi dicuntur, *g* qui adhuc timore bene operantur, *Gen. 32.a. Exod. 10.a. 20.b. 21.a. Joel. 2.g.* Item qui per opera miſericordiæ robuſti ſunt in myſterium bonorum, *1. Reg. 3.c.* Item qui vapulant ab eo, & oculos habent in manibus percutientis Domini, *pſal. 122.*

Servientes timore.

Servus Abrahæ, qui deduxit Rebeccam ad Iſaac, *Gen. 24.a.* typus eſt *h* ſermonis prophetici: & chori Apoſtolorum, & prædicatorum, qui ducunt animas ad Chriſtum. Deſignat etiam Legem, per quam Eccleſia, ſponſa Chriſti deſpondebatur: quæ propter antiquitatem ſervus ſenior nuncupatur. Alii autem ſervi, qui erant cum ſervo præcipuo Abrahæ, deſignant eos, qui pro temporalibus ſerviunt Deo, *Gen. 24.c.*

Sermo propheticus. Chorus Apoſtolorum. Lex. Servientes pro temporalibus.

Servus debens decem millia talentorum, deſignat *i* prælatos & doctores malos in eccleſia, *Matt. 18. c.* Prælati etiam ſunt ſervi, quibus committit paterfamilias bona ſua, *Matt. 25.a.* Vel ſervus accipiens quinque talenta, deſignat Judæos venientes ad fidem. Accipiens autem duo, Gentiles: Accipiens verò unum, Judæos in infidelitate remanentes.

Prælati. Judæi. Gentiles.

Servitus peregrinorum, *k* humilitatem indicat, qualis erat in Abraham. *Gen. 15.c. 18.a.*

Famulus Domini dictus Moyſes, deſignat *l* legem, quæ eſt velut Dei miniſtra, *Joſ. 8.f*

Servus Centurionis, qui præcepit, Fac hoc, & facit: eſt *m* corpus bene inſtitutum, obtemperans animæ, *Luc. 7.a.* Hunc ſervum ſi quis delicatè nutriat, ſentiet contumacem. *Prov. 29.c.*

Humilitas. Lex. Corpus.

Servi Abimelec, qui abſtulerunt puteum aquæ ab Abraham. *Gen. 25.c.* ſunt infideles, aut hæretici repudiantes myſteria. Iidem ſunt mancipia Tyri. *Ezec. 37.c.*

Infideles. Hæretici.

Servi hominum dicuntur, *1. Cor. 17.d.* qui *n* humanis ſe ſubjiciunt ſuperſtitionibus.

Servientes peccato.

Servi ambulantes in equis, *o* ſunt qui ſerviunt peccatis, aut qui ita ſunt humiles, ut ſervi reputentur, *Eccl. 10.d.*

Humiles.

Servus Dei dictus eſt Nabuchodonoſor. *Ier. 25.b. 27.a.* Non *p* quia bonus, ſed quia exequutus eſt voluntatem Dei in evertenda Hieruſalem. Sic ſervus ſempiternus accipitur Leviathan à Deo, quando & in hac vita uſibus electorum diabolus ſervit, & poſtea æternis gehennæ ignibus ante eorum oculos mancipatur, *Job. 40 d.* Invitus tamen ſervit voluntati Dei, nec unquam tranſit in adoptionem filii,

Diabolus invitus faciens voluntatem Dei.

Famula eſt *q* anima operans ſpe mercedis æternæ, vel ipſa operatio. *Exod. 21.a.*

Famula Rachelis, eſt Bala. *Gen. 30.a.* quia *r* phantaſmata ſerviunt contemplationi.

Servile opus, eſt *ſ* opus peccati. *Levit. 23.a.* De quo Salvator ait, *Joan. 8.d.* Qui facit peccatum, ſervus eſt peccati. Et ſerviunt manus in cophino, quando quis exercet opera peccati, cujus efficitur ſervus, *pſal. 80.*

Bona operatio. Phantaſmata. Peccatum. Mundus.

Seſac.

Seſac, id eſt, *ſ* linum, vel byſſus tua, aut gaudium tuum, ſive ſenarius tuus, Rex Babylonis, *Jer. 25.e. 15.e.* Et ſumitur pro Babylone, & pro hoc mundo, cujus rex eſt diabolus.

Seth.

Seth, id eſt, poſitus, vel poſuit, aut juxta Auguſtinum, reſurrectio, filius Adam natus poſt mortem Abel, Typus eſt *u* reſurrectionis Chriſti, ſicut Abel mortis ejuſdem. *Gen. 4.a. Num. 24.c. Luc. 3.g.*

Reſurrectio Chriſti.

Sethim.

SETHIM, *x*, id eſt, ſpina, eſt genus arboris in eremo ſpinæ albæ ſimile, colore & foliis, non magnitudine. Alioqui tam grandes arbores ſunt, ut latiſſima ex illis tabulata cædantur, lignumque fortiſſimum eſt, & incredibilis levitatis ac pulchritudinis, ita ut ex his etiam vaſa torcularium, quæ *ἀρότρας καλυβίας* vocant, ditiſſimi quique, & ſtudioſiſſimi faciant, quæ ligna in locis cultis, & in Romano ſolo abſque Arabiæ ſolitudine non inveniuntur. Dicitur etiam Sitta, ex qua ligna arcæ, & tabernaculi facta ſunt inſtrumenta. Aliqui ajunt Sethim eſſe cedrum, & eſſe lignum illud, quod nos laricem dicimus, quamvis pro larice interpretatio noſtra habeat cedros.

Vita incorrupta.

Sethim ut ſunt ligna incremabilia & imputribilia, ſignificare poſſunt *y* incorruptibilitatem vitæ & fidei firmitatem, & ut ex illis conſtituitur tabernaculum, ſignificant Chriſti membra, ex quibus conſtituitur Eccleſia, *Exod. 25.a. 27.30 36.37.a. 38.a.*

Fides. Membra Chriſti.

Columnæ de lignis Sethim, & vectes, ſignificare poſſunt *z* Angelos, & doctores, *Exo. 25.b. 26.f. 30.a.*

Angeli. Doctores.

Sethim

a Orig. ſ. Gen. hom. 16. & ſ. Ioſ. ho. 5. Phil. de Reſp. Noe. Amb. de Iacob 3. Aug. ſ. pſa. 48 78. b Georg. Ven. Can. 2. tom. 7 ca. 4. Bed. ſ. Gen. 9. 25. 27. c Hil. ſ. Mat. Cano. 31. Aug. ſ. Ioan. tract. 112. d Hie. ſ. Iſ. 42 & epi. Beati. Iud. & ſ. Ier. 2. Gre. ſ. 1. Re. 7 & 14 mor. 21. e Orig. ſ. Gen. hom. 16. & ſ. Ioſu. ho. 10. Amb. epiſt. 1. f Phil. & alle. Hie. adve. Iovin. 2. Gre. ſ. 1 Re. 8. & ſ. Exo. h 3. g Bed. ſ. Exo. 21. Iſy. ſ. Lev. 25. Gr. ſ. 1 Reg. 8. Hie. ſ. Ioel. 2. Aug. ſ. pſ. 122. h Ori. ſ. Gen. ho. 10. Aug. ſer. 75. Bed. ſ. Ge. 24. Ra. 6 ſ. Gen. 40. i Ore. ſ. Matt. ho. 7 33. Hil. ſ. Matt. Can. 17. k Fulge. epi. 3. l Orig. ſ. Ioſ. ho. 15. m Caſſia. coll. 7 ca. 1. o Amb. ſ. 1 Cor. 7. o Hie. ſ. Eccl. 10. p Hie. ſ. Ier. 25. & Iob 40. Gre. 33. m 19. Rup. 6. ſ. Vict. verbo Dei. q Lyr. ſ. Exod. 21. r Bed. ſ. Ge. 30. ſ Iſy. ſ. Le. 23. Aug. de ſpiri. & lit. 15 & ſ. Pſal. 80. t Hie. ſ. Ier. 26. u Aug. 13. civ. Dei. 18. Bed. ſ. Gen. 4. x Hie. ſ. Iſa. 41. & ſ. Ioel 3. Georg. Ven. can. 1 to. 4. ca. 31. & tom. 7 cap. 23. y Georg. Ven. can. 1. to. 7 c. 27. z Glo. ord. ſ. Exod. 25.

Cura ſeculi peccata. Voluptates.

Sethim ut interpretatur ſpina, curas *a* hujus ſæculi ſignificare poteſt. *Mich.6.b.* ubi eſt nomen loci montis Sinai, ubi erant multæ arbores ſpinæ albæ. Significat etiam ſpinas peccatorum, & voluptatum, à quibus exuuntur Sancti. *Exod.26.f.*

a *Glo. ord ſ. Mich. 6.*

Sextarius.

SEXTARIUS, eſt menſura, & dicitur eo quod ſit ſexta pars congii, ſiebatque hæc menſura tam liquidis, quàm aridis rebus. Continet autem ſextarius duas heminas. Aliquibus videtur tantum eſſe menſura liquidorum.

Menſura fidei.

Sextarius olei, menſuram fidei ſignificare poteſt, *b* quæ nec plus, nec minus capit, quàm credendum eſt, quia exceſſus & defectus pertinet ad infidelitatem. *Lev.14.b.19.g.*

b *Iſyſ. ſ. Lev. 14.*

Sexus, vide Genus.

Siba.

Detractores.

SIBA, id eſt, exercitus vel militia, aut fortitudo, vel cervus, ſive navis veniens, ſervus Saulis & Mephiboſeth, qui dettaxit Domino ſuo coram David, qua ratione typus eſt *c* detractorum. *2. Regum.9.a.16.a.*

c *Lyr ſ. 2. Reg. 16.*

Sibilare, Sibilus.

SIBILARE, eſt ſibilum edere. Sibilus autem eſt, qui ſit ore, compreſſis dentibus & parum diductis atque conſtrictis labris, quod ſolent facere, qui equos, & boves, & hujuſmodi ad bibendum ducunt, ut libentius bibant, & ſolent paſtores ſibilo oves vocare.

Puniens Deus.

Sibilaſſe dicitur Deus, *d* quando movit & impulit Ægyptios, & Aſſyrios, & etiam exercitum Romanorum adverſus Judæos. *Iſa.5.g.7.c.*

Inſpiratio. Primus adventus Chriſti.

Sibilus auræ tenuis, in quo auditur Deus, eſt *e* quum ſaporem incircumſcriptæ veritatis contemplatione ſubita ſubtiliter deguſtamus. *3.Reg.19.c.* Poteſt etiam deſignare primum adventum Chriſti, quando latuit ſub carnis infirmitate. Sibilus etiam paſtoris boni, *f* eſt Chriſti, & prædicatoris vocantis oves, & Dei interius inſpirantis. *Mich.6.d. Zach.10.c.*

Iudæi inſultantes Chriſto.

Sibilare dicuntur boni Angeli *g* plangentes animas peccatrices. *Soph.2.d.* E diverſò dæmones ſibilant, quando animam peccatricem irrident. *Thr.2.e.*

Sibilant homines vulgi, *h* quum alicui inſultant, ita ſibilabant Judæi in Chriſtum crucifixum. Et ut ſibilus eſt vox incondita, ita Judæi non loquebantur, quia verbum Dei amiſerant, ſed ſibilabant. *Thren.2.e.*

Sibilus dtaconis *i* eſt interitus carnis, ut ſpiritus ſalvus ſit in die Domini. *Mich.6.d.*

Admiratio de interitu malorum.

In ſibilum redacta eſt Judæa, *k* hoc eſt, in contemptū & in ſtuporem. *Jer.18.c.19.25.b.26.b. Ezech.27.g.* Sibilat autem ſuper peccatorem, aut ſuper populum Judæorum intuens locus ejus, qui admiratur ejus intetitum. *Job 27.d.* Et ſtringit os in ſibilo, qui ad ea, quæ contempſerat, verba ſpiritualia convertitur, ut jam credere & prædicare incipiat, quæ prius, dum iniquum florere cerneret non credebat. Nam ſit plerumque, ut infirmorum animus de auditu veritatis trepidet, quando florere contemptores veritatis videt. Sed dum juſta ultio injuſtos ſubtrahit alios à pravitate compeſcit. Unde per Salomonem dicitur. *Pro.21.b.* Multato peſtilente, Sapientior erit parvulus.

d *Hie ſ. Iſa.7.*
e *Gr ſ m 36. Ro. 5 ſ 3 Re. 18 & ſ Zac 10.*
f *Hie. ſ. Mich. 6 & ſ Zach. 10.*
g *Hie. ſ Soph. 2.*
h *Amb ſ pſa. 118 ſer. 15.*
i *Hie ſ Mic. 6*
k *Hie. ſ. Ier. 6. Gre. 18. m. 13*

Sica, Sicarius.

Sermo Evangelicus.

Sica, eſt genus gladii brevioris. Sicarius autem, qui ſica, id eſt, gladio hominem interfecit, vel ſicam maleficii alicujus gratia gerit. Sica, qua Aod occidit Eglon, *l* ſermonem Evangelicum deſignat, quo occiditur diabolus, aut peccator. *Jud.3.d. Jer.50. Actor.21.g.*

l *Glo. int ſ. Iud. 3.*

Siccare, Siccus, vide Arere.

Siceleg.

Gentilitas.

SICELEG, id eſt, effuſio ſextarii, vel menſuræ, aut coanguſtans ſextarium vel menſuram, civitas Palæſtinorum, in qua habitavit David profugus à Saule, quæ poſtea facta eſt tribus Juda. *Iſa.15.e.19.a.1.Reg.27.b.* Typus eſſe poteſt Gentilitatis, ad quam venit Chriſtus per ſuos Diſcipulos, quæ conjuncta eſt Eccleſiæ per fidem ſuſceptam.

Sicera.

SICERA, eſt apud Hebræos *m* omnis potio, quæ inebriare poteſt, ſive illa quæ frumento conficitur, ſive pomorum ſucco, aut aliquo alio genere.

Conſolatio ſpiritualis. Paſſiones inordinatæ. Abuſus Philoſophiæ.

Sicera danda mœrentibus. *Prov.31.a.* eſt *n* conſolatio ſpiritualis, & doctrina triſtibus & pœnitentibus proponenda, ne abundantiori triſtitia abſorbeantur.

Sicera eſt *o* ebrietas omnium vitiorum, omnes continens paſſiones. *Iſa.5.e.*

Sicera inebriantur hæretici, *p* quando abutuntur doctrina Philoſophorum. Eſt autem illis ſicera confeſſio malitiæ & nequitiæ. *Iſa. 28.b.*

m *Hier. ad Nepotia.*
n *Bed ſ. Prov. 31.*
o *Hie ſ Iſa 5.*
p *Hie ſ. Iſ. 28. Eus. ſer ſpi. 8.*

Sichar, Sichen, Sichima.

SICHAR, id eſt, concluſio, vel clauſura, aut inebriatio, vel merces. Sichen autem interpretatur humerus, ſive pars, vel labor, aut matutina vitia, Filius Emor, qui oppreſſit Dinam filiam Jacob. Ab eo dicta eſt civitas Sichen, quæ poſtea correpto vocabulo, juxta Hieronymum, dicta eſt Sichar. Videtur appellari Sichen per anticipationem, quando ait Moyſes Abraham veniſſe in Sichen.

Iugum obedientia. Labores. Opera Chriſti. Lex vetus. Infidelitas Iudæorum.

Sichen, ad quam venit Abraham egreſſus de terra ſua, ut interpretatur humerus, ſignificat *q* jugum obedientiæ religioſum: & diligentem executionem, & labores. *Gen.12.b.33.d.* Deſignat etiam *r* bona opera, quæ dat Jacob Joſeph in hæreditatem. *Gen.48.d.* Item opera Chriſti, quæ ipſe dividit fidelibus. *Pſal.106.*

Sichen ut interpretatur humerus, ubi paſcebant fratres Joſeph oves, deſignat *ſ* legem veterem, quæ erat jugum grave. *Ge.37.c.* Poteſt etiam typus eſſe infidelitatis Judæorum, qui dorſum verterunt Deo.

q *Phi. de mig. Abra. Amb. 1. de Amb. 1. & de Abrah 3. de bono patr. 3.*
r *Hie ſ Pſ. 106*
ſ *Amb. de Ioſeph. Aug ſer. 31.*

a Hie ſ. Hoſ 6 Aug. ſ. pſ. 59.

Sichen præterea ut interpretatur humerus, generaliter deſignat *a* opera ſive bona ſive mala: & in Sichen Sacerdotes interficiunt alios, quando pravis operibus illos ſcandalizando occidunt. *Hoſ.6.d.* Et dividitur Sichima, quum bona opera ſeparantur à malis. *Pſal.59.* — *Opera.*

b Baſi. ſ. pſ. 59

Sichen data à patre Joſepho in hæreditatem, deſignat *b* teſtamentum Judæorum: cujus participes ſunt gentes & Samaritani. Vel deſignatur, quod ubi fiebant ſtupra & vitia, traditum eſt Chriſto, ut illi deinceps ſerviretur, ideò dicitur dividi *Sichima. Pſal.59.*

c Phil 2. alle.

Sichen etiam interpretatur ſuccollatio, & deſignat *c* corruptionem, ſeu ablationem pravorum affectuum. Hanc dat Jacob Joſeph exercenti ſe circa ſenſibilia. Cœpit eam Jacob arcu & gladio ſuo, hoc eſt, verbis vim ſecandi repugnandique habentibus. — *Ablatio pravorum affe. Gentilitas.*

d Aug ſ. pſ. 59

Sichen, ubi abſcondit Jacob idola, deſignat *d* Gentilitatem. Et dividitur Sichima, quum credentes ex Gentibus ſeparantur à non credentibus. *Gen.35.a.Pſa.59.*

e Phi de mig Abrah. Gr 2 regiſ. epi 6 a Bed. ſ. Ge 34. f Ru a. de S. Vict. de 12. patriar. 30.

Sichen ut interpretatur ebrius, typus eſt *e* diaboli opprimentis animam vagam, vel hæretici. Eſt filius Emor, hoc eſt, aſini, & deſignat *f* temerarium volentem corrumperere judicium mentis. Petit autem Sichen uxorem Dinam, quam corrupperat: quia malignus ſpiritus feſtinat, ut licenter poſſideat animam, quam prius occulta ſeductione corruperat. Deſignat etiam hypocritam, qui laborat pro pudore & honore, & non pro Deo, unde & circumciſus eſt, ſed non pro Deo. Ideò filius aſini, & competit illi interpretatio humeri, vel laboris. *Gen.34.* — *Diabolus. Hæreticus. Temerarius. Hypocrita.*

Siclus, Stater.

g Hie ſ. Eze. 4.45.

SICLUS, idem eſt, *g* qui ſtater, habet drachmas quatuor, drachmæ autem octo Latinam unciam faciunt, ita ut unus panis decem uncias habere dicatur. Eſtque ſiclus pondus & moneta, & habet viginti obolos, & ſexaginti ſicli faciunt minam, quæ continet obolos ducentos. *Exod.30.b. Lev.27.c. Num.3 g. Ezec.4.c.45.d.*

h Ori. ſ. Lev. ho. 3. Gl. int ſ. Exod. 30. i Rup 6 ſ. Gen 42. Amb epi. l. 1. k Gr ſ. 1 Re 9 l Amb epiſt 1. Hil. ſ Matt. can. 17 Hie epiſt. Et factum eſt. Iſy. ſ Lev 27. Au ſ pſ. 137. m Hieron. ſ. Matth 17. n Ori ſ Exec. hom 13. & ſ. Matt 4.

Siclus ſanctus, quo emendus eſt aries. *Lev.27.c.* ſinceram *h* fidem ſignificare poteſt. Sicli etiam dimidium fidem & obſervantiam præceptorum deſignat, quia valet decem obolos. *Exod.30.b.* — *Fides.*

Sicli duo dici poſſunt *i* duo præcepta charitatis, ſicli verò decem ſunt operatio decem præceptorum. *Gen.24.c. Exod.21.A. Lev.5.A.* Stater etiam ſignificare poteſt opera majora, quàm ſunt opera legis. *Matth.17.d.* — *Præcepta charitatis. Opera excedentia legem.*

Stater argenti *k* prædicationem verbi Dei ſignificare poteſt, propter ſonoritatem argenti. *1. Reg.9.b.* — *Prædicatio.*

Siclus Ambroſio dicitur *l* didrachmum, & eſt typus ſapientiæ. Eſt ſtater in ore piſcis, deſignat ſacram doctrinam, ſeu utrumque teſtamentum, quod per confeſſionem fidei in ore habetur. *Matth.17. d. Lev.27.d.* Peculiariter etiam deſignat quatuor Evangelia propter quatuor drachmas, quæ Evangelia fuerunt in ore Chriſti. — *Sapientia. Sacra doctrina. Quatuor Evangelia.*

Stater etiam in ore piſcis, deſignat *m* confeſſionem, quam obtulit Chriſtus pro nobis, & habet duo didrachma, ut oſtenderetur ſimilitudo carnis, dum eodem & ſervus & Dominus pretio liberantur. — *Confeſſio.*

Stater præterea in ore piſcis typus eſſe poteſt *n* avaritiæ, & ut ſtater habebat imaginem Cæſaris, ita avaritia habet imaginem diaboli, non Dei. *Matth.17.d.* — *Avaritia.*

Sicli aromatum quingenti, & ducenti quinquaginta. *Exod.30.c.* Vide Appendicem, de numeris.

Sidon.

SIDON, id eſt, venatio aut inſidiatio, ſive viaticum, aut navis judicii, civitas Phenicia à *Sidone* filio Chanaan condita.

o Gre prol. mor. 3. & ſ. paſt. admo 29 p Or. ſ. Luc. ho. 33. Hie. ſ Zac 9. q Bed ſ. Gen. 49. r Ambr de Elia 19. ſ Ori. ſ Exec. ho 13 & ſ. Io. ho 14.16. Hie ſ. Iſa 23. & ſ Eze 27. 28. & ſ. 1 vol. 3 Rup ſ. ... 3. Rica. de S. Vict de 12. patriarch. 43.

Sidon aliquando ſignificat *o* exiſtentes ſub lege. *Iſa.23.a.* Vel deſignat eos, qui ſecuriorem vitam, & à peccatis liberam agunt, qui tamen à bonis operibus torpeſcunt, innocentiam ſibi ſufficere putantes. — *Exiſtentes ſub lege.*

Sidon ſæpè ſignificare ſolet *p* Gentiles. *Gen.49.c.3.Reg.17.9.Zach.9.a.Matt.15.b.Luc.4.c.* — *Gentiles.*

Sidonii ut dicuntur venatores, ſignificare poſſunt *q* Apoſtolos & Prædicatores, qui ſunt venatores peccatorum, convertendo eos ad pœnitentiam. *Gen.49.c.* — *Apoſtoli.*

Sidonii quandoque dicuntur *r* mercatores propter multam negociationem, quam Sidonii exercebant. *Iſa.23.a.* — *Mercatores.*

Sidon, ut interpretatur venator, ſignificat *ſ* dæmones venatores animarum, & etiam hæreticos, & mundum. *Joſue.11 b.Iſa.23.a.Ezec.27.b.28 f.32.g.* Sidonii præterea dicuntur Judæi perſecutores fidelium, & ii, qui ſimplices decipere conantur, dæmones, ſive homines. — *Dæmones. Hæretici. Mundus. Iudæi.*

Sidus, vide Stella.

Siene.

SIENE, id eſt, gyrus: eſt *t* caſtrum Ægypti, ubi ſunt Nili catarrhactæ, uſque ad quem locum Nilus eſt navigabilis. Deſignat id, ubi nil rectè nihilque ſtabile. *Ezech.29.b.30.b.*

Sigillum.

t Hie. ſ Ezec. 29. v Aug. ſ. Apo. ho. 4. Ru. 4 ſ. Apoc. Ber ſer 1 de reſurrect. Aret ſ. Apo. 6. x Baſi ſ. ho in baptiſmum.

SIGILLUM, eſt parvum ſignum, quod imprimitur alicui rei, peculiariter ad claudendum.

Sigilla libri, quem vidit Joannes. *Apoc.5.a.6.a.* ſignificare poſſunt *v* myſteria ſub litera latentia, quæ cùm eſſent ſeptem, peculiariter deſignarunt ſeptem myſteria de Chriſto prophetata, quæ ſunt, Incarnatio, Paſſio, Reſurrectio, Aſcenſio, Miſſio Spiritus ſancti, vocatio gentium, adventus ad judicium. Vel ſunt ſeptem ſigilla, quibus claudebatur divinitas latens in Chriſto. Primum matris deſponſatio, Secundum infirmitas corporis, Tertium circumciſio, Quartum fuga in Ægyptum. Quintum tentationes. Sextum crux, Septimum ſepultura. — *Myſteria.*

Sigillum etiam Chriſti dici poteſt *x* baptiſmus, quo in Chriſto ſignamur. — *Baptiſmus.*

Signum, Significare, Signare, Signaculum.

Signum propriè, eſt parva quædam ſignificatio indicans totius rei qualitatem. Interdum autem ſignum dicitur experientia. *Jud.6.g.* Signum quærens in vellere. Fœdus. *Exod.31.d.* Signũ eſt inter me & vos, Miraculum. *Marc.16.d.* Signa autem eos, qui crediderint. Similitudo. *1. Reg.10.a.* Venerunt omnia ſigna

ſigno hæc in die illo. Vexillum. *Iſa.5.g.11.c.* Elevabit ſignum in nationibus. Significare autem, eſt ſignum facere, ſive per ſigna totom facere, & demonſtrare & oſtendere. Signare verò eſt ſignum imprimere. Item confirmare. *Joan.3.d.* deſignavit, quia Deus verax eſt. Notare. *Job14.d.* Signaſti quaſi in ſacculo delicta mea. Sigillare. *3.Reg.21.c.* Signavit eas annulo ſuo. Signatum autem, eſt clauſum. *Deut.32.e.* Signata in theſauris meis. Diſtinctum. *Eph.1.c.* In quo & credentes ſignati eſtis. Impreſſum. *Pſ.4.* Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui. Signaculum autem, eſt ſignum alicuius rei impreſſum, ut lateat quouſq; reſeretur. *Apoc.5.a.* Solvere ſignacula. Item ſignatorium. *Job 9.a.* Stellas claudit quaſi ſub ſignaculo. Sigillum. *Cant.8.b.* Ut ſignaculum ſuper brachium tuum. Porrò ſignum *a* omnem prorſus conſequentiam & ordinem rerum debet excedere: & novum debet eſſe in omnibus, atque ſolemni modo diverſum, aliter verò ſignum eſſe non poterit. Sic dedit Deus ſignum. *Iſai.7.c.*

Paſſio, & crux Chriſti. Signum ſanguinis indicabat *b* paſſionem Chriſti. *Exod.12.b.* Et ſignum coccineum, quod ſuſpendit Rahah in feneſtra, eandem paſſionem & crucem deſignabat. *Ioſ.2.c.* Hoc eſt ſignum æternum, & ſignum poſitum in Sion, hoc eſt, in Eccleſia. *Iſa.5.g.19.c.55.d. Jere.4.b.6.a.* Et ſignum Jonæ fuit ſignum paſſionis, & mortis, ac reſurrectionis Chriſti. *Matt.12.c.16.a. Marc.8.b. Luc.11.d.* Signum etiam ſerpentis ænei typus erat paſſionis Chriſti. *Num.21.b.* In ſignum autem populorum datus eſt Chriſtus cum cruce. *Iſa 11.c.13.a.49.f.66.f.* Et ת quod interpretatur ſignum, typus erat crucis Chriſti. *Ezec.9.b.* Unde apud Samaritanos than, eſt ſignũ crucis. †. Signum in frontibus. *Apoc.7.a* eſt aperta confeſſio fidei, & crux. Signum in bono, *c* eſt reſurrectio Chriſti, quæ eſt ſignum Dei vivi in Angelo, & etiam reſurrectio Fidelium. *Pſa.59.85.* Signum in profundum inferni, ſive in excelſum ſupra. *Iſa.7.b.* Deſcenſum & aſcenſum Chriſti, hoc eſt, incarnationem & mortem, & reſurrectionem & aſcenſionem ſignificabat. Signa etiam Dei, à quibus turbantur termini terræ, deſignant *d* virtutem crucis, & alia Dei mirabilia, quibus viſis compunguntur peccatores. *Pſalm.64.* Hæc ſunt ſigna, quæ miſit Deus in medio Ægypti. *Pſa.134.* Signa etiam nunquam viſa, ad tempus Chriſti, & ad diem judicii referri poſſunt. *Exod.34.b.*

Reſurrectio, & aſcenſio Chriſti. Mirabilia Dei.

Signa in Sole erunt, quando *e* Chriſtus Sol juſtitiæ obſcurabitur ob modicam fidem, in Luna verò, quum Eccleſia peccatis noſtris obſcuratur, in Stellis autem, quum ſancti non lucent nobis. *Luc.21.e.*

Fiducia ſacerdotum in Deo. Signum datum Sauli, quod unxerit eum Deus. *1.Re.10.b.* deſignat *f* fiduciam datam ſacerdotibus, qua confidant ſe ordinatos eſſe à Deo. Eorum etiam ſigna ſunt apparentia in eis dona Spiritus ſancti. *Pſal.77.* Et ſignificatio, quam dat Deus timentibus ſe, eſt ejus promiſſio. *Pſa.59.*

Dona Spiritus ſancti. Promiſſio Dei. Apoſtoli. In ſigna & portenta dati pueri, ſunt *g* Apoſtoli, quorum doctrina & opera erant in ſtuporem Gentibus. *Iſa.8.d.*

Afflictio fidelium. Quaſi ſignum ad ſagittam poſitus dicitur *h* eſſe fidelis populus hoſti ſuo, quia ſemper eum hoſtis ſuis ictibus impetit, ſuis perſecutionibus affligit. *Thre.3.b. Iob 16.c.*

Porta cœli duodecim. Signa cœli duodecim ſpiritualiter intellecta, *i* duodecim deſignant portas cœli. Nam aries & taurus offeruntur pro peccato, ſine cujus purgatione illuc nemo intrare poteſt. Hinc devenitur ad geminos charitatis actus, Dei ſcilicet & proximi, quæ bina charitas roboratur in brachiis fortiſſimis cancri, quibus homo complectitur omne objectum diligibile. Poſtea mirum in modum efficitur validiſſima in leone animalium potentiſſimo. Quò deveniens homo, debilitat ſuum animal, in ſervitutem illud redigens, ſterileque reddit per Virginem. Sed in libra ponderat utriuſque vires, & actiones, recogitans quotidie quæ ſunt majora & validiora opera, aut ſecundùm ſpiritum, aut ſecundùm carnem. Venit poſtea ad fœlicem ſcorpionem, qui mordeat cauda, id eſt, ſine omnia opera mala, ſicut myſticè præceptum fuiſſe legimus Moyſi, ut ſerpentem & ſuggeſtorem malorum operum apprehenderet per caudam, videnſque quanta ſit ſerpentis malitia, arrepto arcu & ſagitta, feriat illum per ſagittarium. Venietque ad Capricornum Saturni domicilium, Deo vacans per contemplationem, mente intuens cœlum figuratum per pelles caprarum, ex quibus fieri juſſum fuit coopertorium tabernaculi: & inde pergat ad aquas illas, quæ ſupra cœlos ſunt, quarum porta eſt aquarius cœleſtis: nam per aquas eleemoſynæ & miſericordiæ, quæ opera cœleſtia ſunt, devenitur ad aquas divinæ gratiæ, pietatis & ſapientiæ. & tandem applicabimus ad piſces, qui in eiſdem aquis nutriuntur, denotatos per piſces, quos comedit Chriſtus jam in meliorem ſortem per reſurrectionem mutatus.

Virtutes cujuſque. Signa ſecundùm quæ caſtrametabantur filii Iſrael. *Num.2.a.* dici poſſunt *k* uniuſcujuſque virtutes, aut inclinationes.

Perpetua quies. In ſignum perpetuum datum eſt ſabbatum, & in fœdus perpetuum. *Exod.31.c. Ezec.20.b.* ut deſignetur *l* prius bona opera conſummari debere, ut poſtea in perpetuum quieſcatur.

Prædicatio Dei. Prædicatio Antichriſti. Signum quod non poteſt Hieruſalem ultra dilatare. *Iſa.33.d.* eſt *m* prædicatio Dei. Vel prædicatio Antichriſti, non valens ultra procedere. Vel dicitur de Sennacherib, qui non poterat contra Hieruſalem prævalere. Vel de Hieruſalem non reædificanda.

Tribulationes hujus vitæ. Præcepta Chriſti. Significatio quam dedit Deus metuentibus ſe. *Pſa.59.* ſunt *n* tribulationes hujus vitæ quibus admonentur fideles fugere à ventura ira. Signa etiam, quæ faciunt luminaria, ſunt præcepta Chriſti, quæ docent fugere ab ira ſuperventura. *Gen.1.b.*

Implere præcepta. Signum in mano. *Exod.13.b.* eſt *o* quum id, quod in memoria habetur, ex præceptis Dei opere completur. Item cùm fides præfertur operibus, ut pendeant ex fide.

Circumciſio. Lex. Fœderis ſignum. Signum poſitum in Cain. *Gen.4.c.* deſignat *p* in Judæis vel circumciſionem, vel legem quam ſervant, ut teſtes ſint eorum, quæ pro Chriſto nos allegamus. Deſignat etiam, quod non auferatur malitia à terra, ſed in ea perſeveret. Et ſignum fœderis eſt arcus cœleſtis: & etiam circumciſio. *Gen.9.d.17.b.* Signa etiam data Moyſi, indicant Judæos ſigna quærere. *Exod.3.c.4.b.* Signa autem ſunt data eis in paſſione Chriſti. *Pſal.134.*

Signum quod levavit Deus in nationibus. *Iſa.5.g.* eſt *q* vexillum belli contra Judæos, vel vexillum Antichriſti contra Fideles. Et ſigna quæ poſuerunt Babylonii in templo, *r* ſunt vexilla bellica in ſignum trophæi. *Pſal.73.*

Prædicatio hæreticorum. Signum datum Eli, quod filii ejus morituri eſſent ambo in una die. *1.Reg.2.g.* deſignat *ſ* errorem paſtorum, ſignum eſſe perditionis gregis.

Signum in montibus, *t* eſt ſuperba prædicatio hæreticorum. *Iſa.18.a. Pſalm.78.* Et ſigna proſtitutionis Hieruſalem, ſunt vitia non occultata, ſed potius prædicata. *Ezec.16.c.*

a Chryſ.ſ. Matt ho.5. b Ori ſ Ioſ. ho 3. & ſ. Iſa ho 8. & ſ Matt.ca.16. c Ara. & Bon ſi ſ pſa.59. d Hie ſ.Iſa. 19.55. & ſ. Ier.4. & ſ. Ezec.9. Amb.ſer.55. Gre 33.m. Cyr 8.ſ.Ion. 17. Aug.ſ pſ.85. Ru.4 ſ.Apo. e Hu ſ pſ.64. 134. Glo int.ſ. Exod 34. f Gr.ſ 1.Re.10 Hil.ſ.Pſa.59. g Hie.ſ Iſa.8. h Gr.13.m.9. i Georg. Venet. cant 1.10.8. ca.18. k Ori.ſ Nu. ho 2. l Glo.int ſ. Exod 31. m Lyr ſ Iſ.33. n Au.ſ pſ 59. o Glo.ord.ſ. Exod.13. p Au ep 59. & 12. contra Fauſt 13. Phil quod deterior potiori inſidietur. Amb de fuga ſec.7. q Glo.int ſ. Iſai.5. r Eut q.in pſ. ſ Gr.ſ.1 Re 2. t Hie ſ Iſa.18. Glo ord ſ. Exod.16.

Non moveri conviciis. Compunctio. Silere dicitur terra à facie Dei: quia *a* nemo coram ipſo gloriari debet. *Hab.2.d. Soph.1 b.* Ita ſilet omnis caro à facie Domini, *Zac.2 d.* *a Glo.ord.ſ. Soph 1.*

Silet à bonis, *b* qui benè ſibi conſcius ſalſis convitiis non movetur, non æſtimans plus ponderis in alieno eſſe convicio, quàm in ſuo teſtimonio. *Pſal.38.* *b Am.1.off.*

Tacet, *c* qui ſe reum agnoſcit, & compungitur. *Lev.27.a.* Sic tacet Babylon. *Iſa.47.b.* *c Glo int ſ. Iſa 47.*

Laudare Deu Orare Confiteri. Silentium non dandum Deo, *d* eſt non ceſſandum eſſe ab ejus laudibus & orationibus. Sic non tacent cuſtodes tota die & nocte. *Iſa 62.c.* Et non tacent oculi, quum non ceſſant à fletu. *Jer.14.c.Thr.2.f.3 e.* E diverſò tacere dicitur, *e* qui non confitetur peccata ſua, nec laudat Deum. *Pſal.31.* *d Hie ſ Iſ.62 e Hie. & Gre. ſ.pſal.31.*

Tranquillitas à terrenis deſideriis Ceſſare à peccatis Tranquillitas contemplationis Brevitas vitæ Silere, *f* eſt mentem à terrenorum deſideriorum voce reſtringere. *Job 3.d.* Silebit ſolitarius, revelata ſibi gaudens myſteria, vel non opus habens excuſatione peccati, quod matura confeſſione prævenit. Vel ſilebit, quia non miſcebit ſe juvenibus tumultuantibus, & quia facilè ſuſtinebit injurias. *Thr.3.d.* Silent etiam, quia nullis pravæ actionis clamoribus perſtrepunt. Omnis namque iniquitas apud ſecreta Dei judicia habet voces ſuas, unde ſcriptum eſt. *Gen.18 c.* Clamor Sodomorum & Gomorrhæorum multiplicatus eſt. Deſignatur etiam tranquillitas contemplationis. Silentium autem media hora, deſignat breve tempus hujus vitæ. *Apoc.8.a.* *f Am. de obi. Valen Gr.5.mo.6. 7.& 10 m.14 & ſ. Exec. ho.14.*

Incredulitas Judæorum. Ceſſantes dæmones à tentando. Silentium quietum in nativitate Chriſti, incredulitatem incarnationis ejus apud Judæos deſignabat. *Sap 18.c.* Et conticeſcentes in tenebris impii, *g* ſunt Judæi non confitentes Chriſtum, ſed perſiſtentes in errore. *1.Reg.2.b.* Sic conticuit Moab nocte. *Iſa.15.a.* Ubi etiam deſignantur dæmones ceſſantes à tentationibus, in cordibus verò peccatorum manentes. Silent etiam fluctus, *h* cùm ceſſant tentationes. *Pſal.106.* Et ſilens terra *i* eſt quies à tentationibus. *1.Macha.7.g.* *g Gr.ſ.Iſai. 15. h Arn.ſ.pſa. 106. i Ricar.de S. Vict. de vitio mutabilit. 3.*

Quies Sanctorum poſt tentationes. Gloria cœleſtis. Tacere pugnante Deo. *Exod.14.d.* indicat *k* tranquillitatem, quæ habetur in tentationis fine. Et ſilens terra mortuo Rege Babylonis, deſignat quietem Sanctorum ejecto diabolo. *Iſa.14.b.* *k Glo int.ſ. Exod 14. Hie ſ.Iſa. 14.*

Sileret homo, & dormiens ſuo ſomno requieſceret. *Job 3.b.* dum *l* ad æternæ requiem patriæ ductus, quaſi ſeceſſum quendam à clamore humanæ infirmitatis inveniret. Poſt peccatum namque quaſi clamans vigilat, qui contentionem carnis propriè repugnans portat. *l Gr.4.m.30.*

Doctrina Chriſti pacifica. Obedientia præceptorum. Cum ſilentio vadunt aquæ Siloe. *Iſa.8.b.* quia *m* doctrina Chriſti eſt pacifica. Silentium quoque eſt cultus juſtitiæ. *Iſa.32.b.* quia fides eſt in ſilentio. Silentium autem, in quo eſt fortitudo, eſt obedientia præceptorum Dei. *Iſa.30.d.* *m Hie.ſ.Iſ.32. n Hie ſ. Amos 3.& ſ Hoſ 4.*

Deſolatio Iudæa. Vanæ interpretationes Iudæorum. Silentium Judææ *n* deſolationem ejus indicat. Silentium autem habent Judæi in ſcripturis, quando dant eis vanas interpretationes, nec ad ſpiritus veritatem attingentes. *Amos 8.a. Hoſ.4.b.*

Tacere dicuntur juſti, *o* non obmuteſcere. Contra mali obmuteſcunt, ut Sadducæi: ſed non tacent. *Matth. 22.d.* *o Ori ſ Mat. ho.25*

Silentium prudentis Prædicatoris, & Chriſti. Tacet prudens prædicator tempore malo: *p* ne mittat margaritas ante porcos. Tacuit etiam prudens, quando Chriſtus coram perſecutoribus non aperuit os ſuum. *Amos 5.c. Job 16.a.* *p Hie ſ. Am.5 Ru ſ. Amos 5*

Silentium diſcipuli. Tacens adoleſcens eſt *q* prius diſcens quàm loquatur. Tacere enim eorum eſt, qui diſcere debent. *Thr 3.d. Iob 6.d.11.a.13.a.29.d.33 d.* Sic tacent inſulæ ad Deum, quum, relictis idolorũ ſermonibus, audiunt verbum Dei. *Iſa.42.a.* *q Amb ſ pſa. 118.ſer.2. Hie.ſ.Iſa.42.*

Tacere debent de Deo peccatores: *r* quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. *Amos 6.d.* Vel dicit: Tace, ne videlicet dicat aliquod verbum unde peccator convertatur. *r Lyr.ſ. Am.6*

Prava exempla Doctorum. Conticuerunt ſenes, *ſ* quum recta animi conſilia perierunt. Et qui debebant docere populum, ob pravam vitam ſiluerunt. *Thre.2.d.* *ſ Glo.ord.ſ. Thr 2.*

Non invocare Deum. Silere in civitate munita, *t* eſt non invocare Deum, confidendo in terrenis auxiliis. *Ier.8.a.* *t Glo int.ſ. Ierem 8.*

Ceſſatio voluptatum. Conticeſcet dulcedo citharæ, *v* quando voluptates in fine mundi ceſſabunt. *Iſa.24.b.* *v Hie.ſ.Iſ 24.*

Silex, vide Lapis.

Siliqua.

SILIQUA, eſt folliculus, ſive integumentum leguminum grana includens, & ſi quid leguminibus eſt ſimile.

Verba inania. Carmina Poetarum. ebrietas. Luxuria. Siliqua intus inanis, foris mollis, ſignificare poteſt *x* exilem virtutem inanium hominum, verborumque jactantiam, qui nihil prodeſſe poſſunt: ſed inani quadam Philoſophiæ ſeductione animos audientium vanis phantaſiis implent: ſicut ſiliquis corpus non reficitur, ſed impletur. Talia ſunt carmina Poëtarum. Siliquæ etiam ſunt ebrietas & luxuria, quibus ſaturari cupiebat filius prodigus. *Luc.15.c.* *x Am ſ Lu.15. Hie epiſt. Damas.*

Silo.

SILO, id eſt, diſſolvens, vel diſcalceans, ſeu pax, aut abundantia, civitas in tribu Ephraim ad Septentrionem Bethel, in qua primò poſt tranſitum Jordanis poſita eſt arca cum tabernaculo teſtimonii ibique manſit, donec capta eſt arca à Philiſthæis. Videtur eadem cum Galgala, ſeu pars ejus. *Joſ.2.a. 22.b. Iud. 21.b.*

Sacra ſcriptura. Populus Iudaicus. Silo, ut ibi erat arca Domini, typus eſt *y* ſacræ ſcripturæ. *1.Reg.1.a.* Secundùm aliquos autem interpretatur miſſus, & eſt typus legis Moyſis, qui miſſus fuit ad Pharaonem. *Exo.3.b.* Venire autem dicitur in Silo, qui mittitur ad prædicandum. *1.Re.4.a.* Et deſtructio Silo, eſt diſſolutio cultus legis veteris, *Jer. 7.c. Pſal.77.* Repulit tabernaculum Silo. Poteſt etiam ſignificare populum Judaicum, ubi prius erat arca Domini, ſed inde tranſlata, non eſt illuc reducta, ſed tranſit ad Gentes, qua ratione interpretatur abruptio, ſeu avulſio. *y Gr.ſ 1.Re.4 Ruper.ſ.1. Reg.17.*

In Silo, hoc eſt, in avulſione, vel excalceatione, offertur ſacrificium Domino, quia *z* tunc offerimus ſacrificium acceptum Deo, quum avellimur à terrenis, & ſolvimus calceamenta mortalitatis. *1.Reg.1.a.* *z Ori.ſ.1.Re.1*

Avelli à terrenis Obedientia Chriſti. In Silo, ut interpretatur miſſus, aut amiſſio, adoravit & immolavit Elcana, deſignans *aa* Chriſtum, qui tam vivendo, quàm moriendo Patri obediens fuit. *1.Reg.1.a.* De quo *Phil.2.a.* Factus eſt obediens Patri uſque ad mortem. *aa Glo ord.ſ. 1.Reg 1.*

Siloe.

Siloe, id eſt, *bb* miſſus, vel mittens, aut ramus, ſive telum, nomen fontis, aut potius torrentis intra *bb Hie ſ.Iſ. 8. Epiph. 1. cont. hæreſiarch. tom.3.*

civitatem Hieruſalem ad radices montis Sion: cui, quod non aquis jugibus, ſed diebus certis tantum ebulliat, piſcinæ aut natatoriæ nomen datum eſt. Deſignat doctrinam Chriſti, quæ vadit cum ſilentio. *Iſa.8.b.*

Doctrina Chriſt. Chriſtus. Crux Chriſti. Apoſtoli.

Siole, id eſt, miſſus, deſignat ipſum *a* Chriſtum, qui miſſus eſt ad tollendam noſtram cæcitatem, ideò ibi illuminavit cæcum. *Joan.9.b.* Item *b* crucem Chriſti, per quam illuminantur oculi noſtri. Poteſt etiam ſignificare *c* Apoſtolos, & miniſtros Eccleſiæ, qui mittuntur ad baptizandum.

a Au ho.43. Cyr.6.ſ.Ioan. 35. b Chry.ſ Ioa. ho.56. c Ori ſ Iſaia ho 6. Amb 3 de ſacr 1.

Simeon.

SIMEON, id eſt, audiens, vel exauditio, ſecuodus filius Jacob & Liæ, qui cum fratre Levi invaſit Sichimitas, ob ſtuprum Dinæ, qui poſtmodum ligatus fuit à Joſeph coram fratribus ſuis. *Gen.29.g. 34.d.42.f* De ejus tribu erant Scribæ, & Phariſæi.

Obedientia.

Simeon ut interpretatur exauditio, in bonum ſumi poteſt, quum quis audit Deum, & in malum quum quis audit diabolum, qui dicit. Hæc omnia tibi dabo, &c. Generatur poſt Ruben, hoc eſt, poſt rectam intentionem, quia habita recta intentione, per obedientiam exequenda ſunt opere mandata Dei, qua ratione deſignat *d* populum Chriſtianum in Eccleſia, qui audit legem tempore novi teſtamenti. *Gen.29.g.Joſ.19.a.* Poteſt etiam deſignare *e* dolorem pœnitentiæ, qui ſequitur timorem: unde meretur exaudiri à Deo.

Populus Chriſtianus. Dolor pœnitentia.

d Ori ſ Ioſ. ho.14. Geor Vene. Cant.2.to.7. ca.8. Bed ſ Gen 30 e Ricar. de S. Vi.S.de 12. patriar. 9.

Simeon, qui cum Levi invaſit Sichimitas, typus eſt *f* Scribarum & Phariſæorum adverſus Chriſtum. ejuſq; Diſcipulos. Vel deſignat gulam cum luxria, quæ invadunt homines otioſos. *Ge.34.d.49.a.*

Scribæ & Phariſæi. Gula.

Fuit alius Simeon ſenex juſtus & timoratus, qui geſtavit Jeſum in ulnis, deſignans *g* exercentes opera miſericordiæ. *Luc.2.d.* Typus eſt etiam præſentis ævi carnali ſenio jam defeſſi, qui per novum hominem renovatur, ut aquila.

Exercentes opera miſericordia. Ætas vetuſta

f Ori.ſ.Gen. ho.17. Amb de ben. Patriarch. 3. g Bern.ſerm. prave 8. Fulgen ad Traſimum. 1.

Simia.

SIMIA, eſt animal figura prximè ad hominem accedens: quæ cauda caret: humana opera exteriora & geſtus plurimum imitatur.

Simia ut imitatur hominem, *h* falſas hæreticorum rationes ſignificare poteſt, quæ veri ſimilitudinem præ ſe ferunt: & etiam ipſos hæreticos, qui exterius Sanctos imitantur, ut decipiant: & præterea Philoſophos. *3.Reg.10.d.*

h Hie ſ.Iſa. 2.

Rationes hæreticorum. Hæretici Philoſophi.

Simila.

SIMILA, eſt farina alba, & flos, ſeu deliciæ farinæ triticeæ, unde delicatus conficitur cibus.

Simila cocta *i* divinam ſapientiam ſignificare poteſt & meliorem ſortem divinitatis, quàm in Dei ſervitio puro mundo, atque fideli divina præſtante gratia comparamus. *Lev.7.a.9.a.*

Simila cum melle, *k* eſt perſona Filii Dei, qui eſt granum frumenti factus homo, ut ſimila, eſt pinguedo tritici. Simila refertur ad humanitatem, mel ad divinitatem. *Ezech.16.c.* Et ſimila frixa oleo, eſt caro Chriſti à peccati labe mundiſſima, ſed ob humanæ ſalutis amorem, crucis ſartagine toſta. *2.Reg.6.Lev.6.c.*

Simila in ſacrificio Domini miſceri ſolita, *l* puritatem, cognitionem Dei, ſapientiam, & myſteria Chriſti, ac etiam Theologiam ſignificare poteſt. *Gen.18.a.Exod.39.a.Lev.2.a.5.c.6.b.7.a.84.a.* Et ſimila cum melle deſignat delicatos ſenſus ſacræ ſcripturæ, vel literam cum ſenſu myſtico. *Exod.16.g. Ezech.16.c.* Abraham offert panes ex ſimila quia magis ſpiritualis. Loth verò ex farina, quia non ita penetravit ſecreta. Vel ſimila, eſt craſſior cognitio: farina verò ſubtilior: qualis in Evangelio. Miſcetur cum oleo, nempe miſericordiæ.

Tres decimæ ſimilæ, ſignificant *m* confeſſionem Trinitatis, & etiam humilitatis Chriſti. *Lev.14. b.* Duæ verò decimæ ſimilæ, confeſſionem divinitatis & humanitatis in Chriſto. *Lev.23.b.24.b.*

Simila frixa in ſartagine, eſt munda mens juſti zelo, ſancti amoris cremata. *Lev.6.e.*

Simila præterea *n* ipſam Eccleſiam, & communem vitam ſignificare poteſt. *Gen.18.a.Lev.2.a.*

Simila, quæ offertur non à valente offerre turtures vel columbas, eſt *o* adeò levis pœnitentia, ut dubium ſit an ſufficiat, unde non illi ſuperfunditur oleum, cùm dubitetur, an miſericordia & compaſſione dignus ſit, nec ponitur thus, quum neſciatur utrum boni odoris ſit ejus oratio, quam frequenter prævaricatus eſt. *Lev.5.r.*

i Georg Vene. Cant.2 to 3. ca.10. k Hie ſ. Eze. 16. Ruper. 2.ſ. Matt. l Ori ſ Lev. h 2.13 & ſ. Eze.ho 8. Amb 1 de Abra 5. Iſy.ſ Lev 2. a.7. Bed ſ.Exo.16 Ruper. 2.ſ. Lev 8. m Iſy.ſ Lev. 23.24. o Gr l.Exe. ho 12. Glo.int.ſ. Gen.18. o Iſy ſ.Lev 5.

Divina ſapientia. Chriſtus. Caro Chriſti. Puritas. Sapientia. Litera cum ſpiritu. Confeſſio Trinitatis. Confeſſio divinitatis & humanitatis. Mens juſti. Eccleſia. Communis vita. Levis pœnitentia.

Similis, Similitudo, Aſſimulari, Diſſimilis.

Similia, dicuntur, quæ eadem affecta ſunt qualitate, & unum aſſimilatur alteri quando ſimilem acquirit qualitatem, ceu affectum. Diſſimila verò contrario ſe habent modo.

Aſſimulatus eſt Deus in manibus Prophetarum. *Hoſ.12.c.* quia *p* per multas ſimilitudines ſe manifeſtavit.

Similis Moyſi dicitur Propheta ſuſcitandus, hoc eſt, *q* Chriſtus nempe ſecundùm carnem, non ſecundùm majeſtatem. *Deut.18.d.*

Aſſimilavit Deus Cyrum. *Iſa.45.a.* quia *r* fecit ipſum præcedere in figura Chriſti, & prædicatorum.

Similitudo manus hominis in viſione Cherubim, deſignat *ſ* verbum humanatum autorem & operatorem eſſe mundi. *Ezec.1.b.* Similis Job, hoc eſt, *t* Chriſto non fuit in terra. *Job 1.b.* quia ipſe Deus & homo: & Filius Dei per naturam, quum alii ſint per gratiam, & ſolus ſine peccato.

Verbum incarnatum. Autor mundi.

Similitudo Dei in homine, eſt *v* ſecundùm mores & charitatem, erit autem principaliter in gloria. *Gen.1.c.1.Joan.3.a.*

Similitudo hominis in animalibus deſignat *x* imitationem Chriſti, quam habebant Evangeliſtæ, & alii Sancti. *Ezec.1.b.* Aſſimilari etiã dicitur in nomine Iſrael, *y* qui verè eſt Iſraelita per fidem. *Iſ.44.a.*

Similitudo tabernaculi, vel ſanctuarii, quam oſtendit Deus Moyſi. *Exod.25.a.* eſt *z* imitatio cœleſtium civium in charitate Dei & proximi.

Similis facta caro manus Moyſis, carni reliquæ, quũ prius eſſet leproſa. *Exod.4.b.* deſignat *aa* Iſrael prius infidelitate affectum in fine mundi ad fidem converſum, cùm univerſa Eccleſia ſalvandum.

Similitudo pruinæ in manna. *Exod.14.c.* *bb* ad Chriſtum refertur, quem ſignificat pruina.

Similis junctura tabellarum tabernaculi *cc* ſimiles virtutes fidelium, præcipuè autem fidem ſpem, & charitatem deſignat. *Exod.26.e.*

p Hie.ſ. Hoſ. 12. q Au.ſ. Ioan. tract 24. r Hie ſ Iſ 45. ſ Georg.Vene. Cant.1.to.4. ca.3. t Gr.2.m.22. v Glo. int.ſ. Gen.1. x Hie ſ.Iſ.44. y Glo.ord.ſ. Exod 25 z Glo int ſ. Exod 4. aa Glo. ord ſ. Exod.16 bb Glo int ſ Exod 26. cc Ori.ſ.Cant. ho.2.

Imitatio Chriſti. Fides. Imitatio cœleſtium. Converſio Judæorum in fine mundi. Similitudo virtutum.

Simili-

Figura veteris teſtamenti.

Similitudines auri, *a* ſunt figuræ veteris teſtamenti, & etiam parabolæ, & exempla, quæ proponuntur incipientibus. Item miniſteria Angelorum in eccleſia, *Can.1.c.* Similitudo autem una rotarum, *Ezech.1.d.* deſignat *b* concordiam veteris, ac novi teſtamenti, & partium earum.

a *Ori. ſ. Cant. hom.2.* b *Au. 3. de Trini. 8.*

Miniſteria Angelorum. Concordia utriuſque teſtamenti. Peccator reſipiſcens.

Similitudo carnis peccati dicitur fuiſſe in Chriſto, & non caro peccati, *Rom.8.a.* quia *c* cùm eadem ſit caro Chriſti, quæ & noſtra, non tamen ita facta eſt in utero & nata, ſicut caro noſtra: ideò non fuit caro peccati. Unum autem de ſimilibus dicitur loqui Chriſtus, *Iob.33.c.* quia per hoc quod factus eſt ſimilis nobis, interpellat pro nobis.

c *Gr. ſ. Ez. h.* 6. c *Am. ſ. Re.* 8. *Gre.* 24. *mor.* 2.3.

Similis eſt deſcendentibus in lacum, *d* qui peccavit, ſed reſipiſcit. Vel eſt ſimilis iis, qui ſunt in periculo deſcendendi in infernum, *Pſa.142.*

d *Arn. & Hil. ſ. Pſa.* 142.

Quatuor genera creaturarum.

Similitudo quatuor animalium, deſignat *e* quatuor genera creaturarum cœleſtium, terreſtrium, infernorum, & ſuper cœleſtium. Et horum una eſt ſimilitudo hominis, ut omnia in mundo rationabilia demonſtrentur. *Ezech.1.a.*

e *Hie. ſup. Ezech.1.*

Memoria peccatorum.

Similitudo gloriæ Domini erat, *f* quam vidit Ezechiel: ut declaretur ipſum non vidiſſe gloriam Domini in propria ſpecie, *Ezech.1.g.*

f *Hie. ſ. Ez. 1. Gr. ſ. Ez. h.* 8.

Similitudo anorum, *1.Reg 6.a.* eſt *g* memoria turpitudinis peccatorum in reſipiſcentibus: quæ jam eſt ſine fœtore, quando dolorem habent de peccatis. Idem deſignabunt ſimilitudinem murium.

g *Gr. ſ. 1 Re.* 6

Similis dicitur eſſe penna Struthionis pennis Herodu, & Accipitris, *Iob.39.b.* quia *h* eccleſia eandem naturam habet, quam mali & rapaces, ſed non utitur ad malum.

h *Hie ſ. Iob.* 39

Simulatio dæmonum & hæreticorum.

Similiter facientes malefici ſigna, ut fecerat Moyſes, *Exod.7.b.* deſignant *i* dæmones, aut hæreticos transfigurantes ſe in Angelos lucis. Ita ſimiles auro dicuntur *k* coronæ hæreticorum, & dæmonum, *Apoc.9.b.* quia imitantur eccleſiam, in qua ſunt coronæ aureæ. Ut ſimilitudo templi dicuntur ornatæ filiæ hæreticorum, *Pſal.143.* quia *l* non habent veram eccleſiam, ſed ſimilitudinem eccleſiæ.

i *Glo. in. ſup. Exod.* 7. k *Au ſ. Apoc. hom* 7. l *Hie ſ. Pſ.* 143

Superbia.

Similitudo in cœlo, vel in terra, vel in aquis deſignat *m* ſuperbiam, avaritiam, & libidinem, *Exod.20.d.*

m *Gl. ord. ſup. Exod.* 20.

Similem compoſitionem facere ei, quod offertur Deo, *n* eſt aſſumere ſibi honorem divinum, *Exod.30.d.*

n *Gl. int. ſup. Exod* 30

Similis fit homo jumentis, *o* peccando: quia videtur carere ratione, *Pſa.48.* Similis etiam eſt homo vanitati quia præterit ex parte corporis, *Pſa.143.*

o *Gl. ord. ſup. Pſa* 148.

Similis Altiſſimo dicitur Lucifer, *Iſa.14.d.* quia *p* ut Deus habet Apoſtolos, & Prophetas, ita ipſe pſeudoapoſtolos & pſeudoprophetas. Idem dicebatur ſignaculum ſimilitudinis Dei ante peccatum, *Ezech.28.c.* Similis autem dicitur effectus Lucifer aliis, quia ſimiliter condemnatus eſt à Deo, *Iſa.14.c.*

p *Hie. ſ. Iſa.* 14 *& ſ. Ez.* 28

Similem terram terræ promiſſionis promittebat Rapſaces Judæis, ſi ei aſſentirentur, quum tamen ſimilis inveniri non poſſit, deſignans *q* diabolum, quando dixit. Eritis ſicut dii, *Iſa.36.d.*

q *Glo in. ſup. Iſa.* 36.

Vitia in anima.

Similitudo reptilium & animalium in parietibus templi, *Ezech.8.d.* deſignat *r* vitia in anima.

r *Hie. ſ. Ez.* 8.

Non eſt aſſimulatum lignum paradiſi cedro, *ſ* quia angeli non ſe per ſuperbiam extulerunt, ut Lucifer, *Ezech.31.c.*

ſ *Hie ſ. Ez.* 31.

Diſſimilis eſt fortitudo malorum Prophetarum, *t* patribus videlicet antiquis, qui confidebant in Domino, non in mendaciis, *Ier.23.c.*

t *Lyr ſ.* 10.23.

Simon.

Simon, id eſt audiens, vel obediens, nomen eſt multorum.

Prædicator.

Simon frater Judæ Machabæi, qui inſtitutus à patre princeps conſilii, typus eſt Prædicatoris, qui debet ea conſulere, quæ ſunt ad Deum, *Mach.2.b.5.g.*

Princeps hujus mundi. Mundus. Populus Iudaicus. Lex

Simon leproſus, cujus domus impleta eſt odore unguenti, typus *v* eſt principis hujus mundi, in cujus domum ingreſſus Chriſtus, eam odore doctrinæ & gratiæ replevit, *Matth.26.a. Marc.14.a. Ioan.12.a.* Vel deſignat ipſum mundum prius infidelem, poſtea verò fidelem. Poteſt etiam ſignificare populum Judaicum, & legem.

v *Gl. ord. ſup. Mar.* 2. *Orig. ſ. Cant. hom.* 1. *& ſu. Mat cap* 16. *Hi ſ. Mar.* 14

Synagoga.

Simon, qui judicavit Magdalenam: & etiam ipſum Chriſtum, typus eſt *x* ſynagogæ judicantis & condemnantis Chriſtum & eccleſiam. *Luc.7.f.*

x *Am. ſ. Luc.* 7. *Am. ep.* 29.

Gentiles. Obedientes. Hypocrita.

Simon Cyreneus qui portavit crucem poſt Chriſtum, deſignare poteſt *y* Gentilem populum, qui Chriſti crucem amplexus eſt. Deſignat etiam obedientes, *Matth.27.f. Marc.15.b.*

y *Ori ſ. Matt. ho.* 35.

Ut autem portavit crucem in angaria, deſignat *z* eum, qui laborat pro laude humana. Cogunt enim homines laudantes ad hunc laborem, ad quem non cogit timor & dilectio Dei. Crucem enim in angaria portat, qui quaſi ad præceptum Domini carnem domat, ſed tamen ſpiritualem patriam non amat. Unde & Simon idem crucem portat, ſed nequaquam moritur, quia omnis hypocrita corpus quidem per abſtinentiam afficit, ſed tamen per amorem gloriæ mundo vivit.

Ead. ſ. Matth. Hie. Ang. gloſ. z *Hie. ſ. Mar.* 15. *Gr.* 8 *mo.* 30. *& hom.* 32.

Simplex.

Spiritualis homo. Gentilis populus.

Simplex dicitur, quod non habet multiplicitatem, ſeu multarum rerum compoſitionem, ſimplex homo, qui verus eſt & ſyncerus, & ſimplex cibus, qui purus eſt, & non affectatus.

Simplicitas Jacob, *aa* unitatem hominis ſpiritualis nequaquam in diverſa diffuſi, & bonam ac ſinceram voluntatem ſignificat, & etiam populum Gentium, *Gen.25.d.* Et ſimplices, ut columbæ, ſunt minimè fallaces, *Matth.10.b. Iob.8.d.9.c.12.a.21.a.33.a.*

aa *Bed. ſ. Gen.* 25.

Simpliciter operans Chriſtus.

Simplex Job deſignat *bb* eum, qui ſimpliciter ſe habet in operibus quæ agit. Deſignat etiam ipſum Chriſtum verè manſuetum, *Iob.1.a.*

bb *Gr.* 1. *mo.* 10.27.

Recta intentio

Simplex oculus *cc* rectam intentionem ſignificare ſolet, per quam totum corpus operum illuſtratur, *Matth.6.c.*

cc *Au.* 2 *ſer. Domini in monte.*

Simulacrum, vide Imago.
Simulare, vide Fingere.
Sin, Sinai.

Sin, id eſt, *dd* rubus, vel odium, vel tentatio: octava manſio filiorum Iſraël in deſerto, quò pervenerunt de Elim, vel de mari. Inde autem venitur in Raphidim: quia qui reſiſtit tentationi, venit ad conſolationes,

dd *Ori ſ. Ex. hom* 11 *& ſ. Num. ho.* 27.

latinnes,

Digitized by Google

lationes. Unde ibi videtur Deus, & loquitur, ſed eſt ibi tentatio: quia Satanas transfigurat ſe in angelum lucis, *Exod.17.a. Num.33.b.* Scribitor autem per camach.

Sin, hoc eſt, rubus, vel odium, ſignum eſſe poteſt paſſionis & reſurrectionis Chriſti, ideò eſt octava manſio, & ibi patimur odium, & inimicitias infidelium, *Exod.16.a.* *Paſſio, & reſurrectio Chriſti.*

a *Aug. q. in Deut. 56. Iſy. ſ. Lev. 7.* Sina, hoc eſt, tentatio, eſt unde venit Dominus, *a* quia per paſſionem & tentationem venit ad nos, *Deut.33.a.* Similis eſt autem rubo tentatio: aſperum quippe virgultum eſt, & quod difficile manu comprehenditur, ſignificatur autem per hunc, quia quemadmodum eorum, qui in agone contendunt, corona in ſudore & labore eſt. Sic & corona vitæ in tentationibus & tribulationibus conſummatur, *Lev.7.d.* *Labores, & tentationes.*

b *Hie. de man. & ſ. pſ. 67.* c *Au. ſ. pſ. 67. Amb. ſ. pſ. 118 ſer. 19.* Sinai, hoc eſt, rubi, eſt mons ubi data eſt lex: & deſignat *b* ipſam legem & remiſſionem, & etiam multitudinem Fidelium, & ut dicitur tentatio, deſignat *c* Sanctos tentatos, in quibus habitat Deus, *Pſa.67.* Deſignat etiam carnales & terrenos, & ſynagogam, *Exod.19.a.24.d. Lev.7.d.* *Lex. Remiſſio. Multitudo fidelium. Carnales. Synagoga.*

d *Hie. ſup. de manſio.* Moyſes exiſtens in vertice Sina, deſignat perfectum ſuperare tentationes, quibus populus ſubjicitur. *Perfectio.*

Aug. ſ. pſ. 67. e *Ori. ſ. Ioſu. hom. 19.* Sin per cadie trigeſima tertia manſio filiorum Iſraël, & interpretatur *d* mandatum: dicitur etiam Cades, hoc eſt, mutata, quia ibi notatur veteris legis in novam mutatio. Eſtque terminus Judeæ. Sic accipit Auguſtinum ſuper, *Pſal.67.* & ſecundùm eum interpretatur menſura, & deſignat menſuram, qua Deus dat unicuique ſecundùm menſuram donationis Chriſti. Sina quoque eſt finis Judeæ, *e* quia per tentationes venitur ad perfectionem, *Ioſu.15.d.*

f *Ori. ſ. Num. hom. 14.* E Raphidim quoque pervenitur in Sina, ubi data eſt lex, *f* quia quum anima eſt laudabilis judicii, capax eſt ſecretorum cœleſtium. Rurſum quoque poſt Aſiongaber venitur ad Sin, ut ſit trigeſima tertia manſio, quia ſemper ſit reverſio ad tentationes, *Num.33.d.*

g *Geor. Vene. Can. 1. to. 7. cap. 35.* Sina in qua data eſt lex, dicitur conjuncta eſſe ei, quæ nunc eſt Hieruſalem, *Galat.4.d.* non loco: ſed quia *g* lex ſervitutis ſignata per Sina, ſervata fuit in Hieruſalem inferiori, unde eodem jugo ſervitutis uterque locus premebatur, quouſque deſcenderet illa nova Hieruſalem deſurſum libera, quæ eſt mater noſtra.

Sinapis.

Sinapis eſt herba, ſeu ſemen, condimentum præſtans epulis. Ipſum autem ſemen tritum & contuſum tanta eſt acrimonia, ut lachrymas excitet comedenti, habet vim inciſivam bilis, & etiam phlegmatis, & contra venena.

h *Hil. ſ. Matt. can. 17. Am. ſ. Lu. 13. Gr. prol. in. 4.* Granum ſinapis ſignificare ſolet *h* Chriſtum, qui contritus per paſſionem exeruit virtutem in ſe latentem *Matth.13.c. Marc.4.c. Luc.13.d.* *Chriſtus.*

Sinapis ſignificat etiam Martyres & Sanctos viros. Ut enim ſinapis niſi conteratur, nequaquam vis virtutis ejus agnoſcitur, nam non contrita lenis eſt, ſi verò conteratur inardeſcit, & quod in ſe acerrimum latebat, oſtendit. Ita vir Sanctus tribulatione contritus clareſcit. *Martyres. Sancti.*

i *Ori. ſ. Cant. hom. 3. & ſ. Matt. hom. 4. Au. q. in ev. 11. 22. & de Sanctis ſer. 31. Am. ſer. 2. Cle. Alex. 1. pæd. 11. Hi. ſ. Matt. 13.* Granum ſinapis non unam ſimilitudinem tenet, *i* regni cœlorum, & habitationis avium in ramis ſuis, ſed habet aliam ſimilitudinem vel imaginem perfectionis fidei, & ultimus ejus uſus eſt iſte, qui habetur apud homines in miniſterio corporali, *Matt.17.c.* Ut autem ſinapis expellit venena, ſic humilitas fidei vitia. Et ut ſinapis facit plorare, ſed purgat, ſic fervens fides, de qua, *Ioa.16.d.* Plorabitis & flebitis vos. Diminuit autem ſinapis bilem, hoc eſt, iram, & incidit phlegma, hoc eſt, faſtum & ſuperbiam. Alias autem teritur fides. Alias premitur. Alias ſeminatur, ſed trita ſpargit odorem, ut in Martyribus. Fides autem ut granum ſinapis transfert montes, *Luc.17.b.* *Fides Humilitas fidei.*

k *Hie. ſ. Matt. 13.* Sinapis granum *k* prædicationem evangelii ſignificare poteſt, quæ minima eſt omnium diſciplinarum. Ad primam enim doctrinam fidem non habet veritatis, hominem Deum mortuum, ſcandalum crucis prædicans. Confer hujuſcemodi doctrinam dogmatibus philoſophorum, & libris eorum & ſplēdori eloquentiæ, & compoſitioni ſermonum, & videbis quanto minor ſit cæteris ſeminibus ſementis evangelii. Sed ille cùm creverit, nihil mordax, nihil vividum, nihil vitale demonſtrat, ſed totum flaccidum, marcidumque ebullit in olera & herbas, quæ cito areſcunt & corruunt. Hæc autem prædicatio parva in principio, cùm ſata fuerit in anima credentis, vel in toto mundo, creſcit in arborē, *Matt.13.b.d.* *Prædicatio evangelii.*

Sindon.

Sindon, eſt velum ſubtiliſſimum ex lino confectum.

l *Hil. ſ. Matt. can. ultim. Amb. ſ. Luc. 23.* Sindon munda, qua involutus eſt Chriſtus, ſignificare poteſt *l* eccleſiam Gentium in fide Chriſti per Apoſtolos collectam, *Matt.27.g.*

m *Gre. 33. mo. 22. Bed. ſ. Prov. 31.* Sindon quam fecit mulier fortis, eſt *m* ſubtilis ſanctæ prædicationis textura, quæ eſt in eccleſia, *Prov.31.d.* *Eccleſia in Gentibus. Prædicatio.*

n *Gre. ſ. 1. Re. 35. Ori. ſ. Rom. 6.* Sindon, qua veſtitus erat adoleſcens, qui Chriſtum ſequebatur, *n* bonam converſationem ſignificare poteſt, *Marc.14.e.* Ita ſindone munda involvitur Chriſtus: ut deſignetur ad immunditiæ debere afferre eum, qui Chriſto conſepelitur, *Matth.27.g. Marc.15.d.* *Converſatio bona.*

Sinere, vide Permittere.

Singuli, Singularis.

Singuli, dicuntur unuſquiſque per ſe, hoc eſt, ſeparatim ab aliis, unde ſigulare dicitur, quod eſt unicum.

o *Glo. ord. ſu. Exod. 16.* Singulis diebus colligentes ſinguli Man, *Exod.16.c.* deſignant *o* frequentationem in divinæ doctrinæ perceptione faciendam. Debet autem unuſquiſque colligere, quod ſibi ſufficiat. *Frequentatio doctrinæ percipiendæ.*

p *Ly. ſ. Ex. 29. Glo. ſ. Le. 7.* Singulis diebus offerre ſacrificium, *p* eſt frequentare orationes & laudes Dei, *Exo.29.g. Lev.6.b. Pſa.144.* Per ſingulos autem datur æqua menſura ſacrificii, *Lev.7.b.* quia ſimiliter accipit Deus orationem & bonam devotionem pauperis & divitis, ſimplicis & ſapientis. *Frequentatio devotionum.*

q *Glo. or. ſup. Exod. 30.* Singuli dare jubentur precium, *Exod.30.b* quia *q* ſinguli electi ſedulo ſervire debent in operibus bonis. Ad hæc pertinere poteſt ſingulorum ſacrificium, *Lev.9.a.* *Opera bona ſingulorum.*

r *Gr. 1. mo. 35.* Per ſingulos filios offerebat Job holocauſta, *Iob.1.a.* Ut deſignetur *r* pro unaquaque virtute hoſtiam precis immolandam, ne ſapientia elevet: ne intellectus dum ſubtiliter currit, aberret, ne conſiliū, dum ſe multiplicat, confundat: ne fortitudo, dum fiduciam præbet, præcipitet, ne ſcientia, dum novit, & *Pro ſingulis virtutibus orandum.*

non

non diligit inſtet: ne pietas dum ſe extra rectitudinem inclinat, intorqueat: ne timor plus juſto trepidat, in deſperationis foveam mergat.

Separari à malis. Sollicitudo Chriſtum paſſuro. Dona Apoſtolorum. Superbus. Diabolus. Titus imperator.

Singulariter exiſtere dicitur, *a* qui ſeparatur à malis, ut pœnitentiam agat, *Pſa.*140. Singulariter etiam fuit Chriſtus in tribulationibus, donec tranſiret ex hoc mundo ad Patrem, poſt quem tranſitum ſecuti ſunt eum Martyres.

Singulorum filiorum Iſraël nomina inſcripta erant ſingulis lapidibus, *Exod.*28.*d.* ut deſignarent ſingulos Apoſtolos peculiares gratias habentes.

Singularis ferus, qui depaſtus eſt vineam Domini, *Pſa.*79. eſt *b* ſuperbus: aut diabolus, aut Titus Imperator, qui exterminavit Hieruſalem.

a Hie ſ. pſ.140. Aug ſ. pſ.59. 140.
b Eu g in pſ.

Singultus, vide Flere, Siniſtra, Læva.

Memoria bonorum. Diſpenſatio incarnationis, & merita paſſionis. Comminatio terribilis. Vis punitiva Dei. Vita præſens. Temporalia bona. Appetitus laudis. Lex vetus. Ceſſatio veteris ſacerdotii. Paſſio Chriſti. Liberum arbitrium. Nimia carnis indulgentia. Peccata per defectum. Adverſitates. Locus malorum. Hæreticorum errores.

Siniſtra manus, quæ & læva dicitur, eſt velut contraria dexteræ: & infirmior ac ignobilior habetur. Siniſtra quoq; dicitur ea pars, quæ verſus manum ſiniſtram vergit, & ferè ſiniſtrum in malū ſumitur.

Siniſtra quandoque ſignificat *c* minora bona, ut quum læva ſponſi dicitur eſſe ſub capite, *Cant.*2.*a.* Hoc eſt, diſpenſatio incarnationis & paſſionis eſt ſub capite, nempe ſub fide. In ſiniſtra quoque ejus ſunt divitiæ & gloria, *Prov.*3.*c.* Divitiæ quidem, hoc eſt, merita paſſionis Chriſti: gloria verò, de qua ipſe Chriſtus dixit: Pater clarifica filium tuum. Ad ſiniſtram quoque pertinet recordatio illius charitatis, qua nulla major eſt, quod animam ſuam poſuit pro amicis ſuis. In ſiniſtra quoque ſapientiæ, ſunt divitiæ & gloria, ut divitiæ accipiantur illæ, quæ in præſenti ſcientia ſunt, & gloria ſit ea, quam accipit is, per cujus opera Deus glorificatur in Gentibus. Læva etiam ſignificat *d* comminationes divinas peccatori timorem inſerentes: quæ tunc eſt ſupra caput, quum quis timore operatur, tunc verò ſub capite, quum non timore, ſed amore benè agit. Eadem ratione ſiniſtra Dei dicitur virtus ejus punitiva.

Siniſtra quoque dici poteſt *e* vita præſens, *Matth.*6.*a.* Et læva ſub capite, eſt quies hujus vitæ, *Cant.*2.*a.*8.*a.* Poteſt etiam ſignificare ſenſibilia & temporalia bona, *Matt.*20.*c.* Sunt autem ſub capite, quando deſpiciuntur, & ſolùm neceſſitate ſumuntur. Ubi etiam poteſt ſiniſtra ſignificare appetitum laudis, & commodi temporalis.

Siniſtra erat *f* in lege, in qua non capiebantur piſces, ideò Chriſtus juſſit mitti rete ad dexteram in nova lege, *Ioan.*21.*b.*

A ſiniſtris animalium erat facies vituli, *Ezec.*1.*c.* quia *g* ſignabatur ceſſaturum eſſe ſacerdotium vetus, & in novum tranſiturum. Vel *h* quia in ſiniſtra ſunt triſtitia, ponitur vitulus indicans paſſionem Chriſti in ſiniſtra.

Siniſtra quandoque ſignificare poteſt *i* liberum arbitrium, *Pſa.*90. ubi non nominatur ſiniſtra, ſed ſolùm latus. Cadent à latere tuo mille.

Siniſtra præterea dici poteſt *k* carnis indulgentia, 1.*Reg.*6.*c.* Item peccata per defectum commiſſa, *Iſa.*30.*e.* Unde in ſiniſtra dicitur eſſe cor ſtulti, *Eccl.*10.*a.* Et ad ſiniſtram ire, eſt peccatorum delectationibus conſentire, *Iob.*23.*b.* Siniſtrum latus Ezechielis, deſignabat iniquitates Iſraël, *Ezec.*4.*a.* Unde à ſiniſtris Hieruſalem dicitur eſſe Samaria, quaſi non ſint ita opere perpetrata peccata Hieruſalem, ut Samariæ, *Ezech.*16.

Siniſtra ſæpe *l* adverſitates & incommoda ſignificat, *Gen.*13.*b.*24.*f.*48.*Exod.*14.*e.Lev.*14.*c.*

Siniſtra quoque, eſt *m* locus malorum, qui à ſiniſtris ſtatuendi ſunt, *Matt.*25.*c.* In hac ſiniſtra, quæ eſt ſiniſtra navigii, eſt *n* timor, terror comminatio, juſtitia ſevera, punitio, & ſimilia.

Siniſtra præterea deſignat *o* errores hæreticorum. nam veritas ad dexteram pertinet, *Iſa.*9.*d.Ez.*39.*a.*

c Ori. ſ. Can. hom 2. Ber ſer. 4. omnium Sanct. & de diligendo Deo 1. Bed. ſ. Pro. 3. d Ber ſ Can. ſer. 51. Ori ſ. Rom. 1. e Gr. ſ. 1. Re. 14 & 3 paſt. admo. 27. Am. ſ pſ. 118. ſer. 14. Gr ſ. Matth. hom. 17. f Au ſ pſ. 120. & 2. ſer dom. in mont. Cyr. 12 ſ. Ioa. 62. g Hie ſ. Ez. 1. h Gr ſ. Ezec. hom 4. i Arn. ſ pſ. 9. k Gr. ſ. 1. Re. 6 & 16 m. 16. Hie ſ. Iſa. 30. Ori ſ. Ph h. 9. l Gl, in ſ. Geneſ 13. m Or ſ Mat. hom. 34. n G r. Ve. Cā. 1. 10 7. ca 6. o Hie. ſ. Iſa 9 p Hie ſ. Ie. 22.

Sinopis.

Paſſio Chriſti.

Sinopis, eſt rubricæ genus excellentiſſimum, poteſt eſſe typus *p* paſſionis Chriſti, *Ier.*22.*d.*

Sinus.

Eſſentia Patris. Dilectio. Cura, vel conſervatio Dei Sanctuarium Dei.

Sinus dicitur illa pars, quæ eſt intra pectoris brachiorumque complexum, unde & ſinus veſtium eſt laxitas illa in tunicis ſupra cincturam. Hinc etiam ſinus dicuntur littora curva, ad ſimilitudinem ſinus, & quaſi brachiis mare amplectentia.

Sinus Dei patris, in quo erat unigenitus, *Ioan.*1.*b.* dicit, *q* eſſentiam patris & dilectionem, quæ eſt in patre. Eſt etiam Chriſtus in ſinu patris, id eſt, in ſumma diligentia, cura & cuſtodia diligentiſſima Dei patris, Victorinus ait κόλπον melius transferri gremium quam ſinum. Sinus Moyſis, ubi abſcondit manum, ſignificat etiam *r* ipſum Deum patrem, ſeu ejus eſſentiam, & etiam converſationem, in qua eſt manus, hoc eſt, filius, *Exod.*4.*a.* Sinus etiam Dei, dici poteſt ſanctuarium ejus ubi Deus fovet ſuos. Sicut enim paſtor gregem ſuum fovet, & fœtus in ſinu portat, ſic Dominus plebem ſuam vegetat, *Iſa.*40.*c.* Et tunc ab hoc ſinu *ſ* inſpectionem vel potentiam ſuam avertit, quum peccaverimus ei, ſicut abjecit populum Iſraël tanquam manum leproſam, *Pſa.*73.

Sinus Chriſti, in quo ejus oratio convertebatur, eſt *t* ejus divinitas, ad quam intra ſe orabat humanitas, *Pſa.*34.

q Cyr ſ Io. 22. Cry. ſ. Io. h. 14. Ru. ſ. Ioan. Vi. ad. Arri 4 r Gr. Nyſſ de vita Moyſis. Cyr de incar. unige 15. ſ Hie. ſ. pſ 73. Au ſ pſ. 73. t Au ſ. pſ. 34. v Hie ſ. Iſ. 63. Cyr. 1. ſ. Io. 12

Divinitas Chriſti. Paſſio Chriſti. Amor Chriſti. Futura requies. Honor Iudæorum. Conſcientia, Mens. Affectus amoris. Deliciæ diaboli. Eccleſia militans.

Sinus in quo portavit Chriſtus agnum, *v* paſſionē ejus, vel affectū amoris ſignificare poteſt, *Iſa.*40.*c.*

Sinus Abrahæ, in quo erat Lazarus, *Luc.*16.*f.* ſignificat *x* futuram requiem: dicitur autem fuiſſe in ſinu Abrahæ, quia collocatus eſt cum filiis Abrahæ, qui pater multarum gentium eſt à Deo conſtitutus.

Sinus Abrahæ, cui tradita eſt ancilla, *Gen.*16.*b.* eſt honor datus populo Judæorum, unde ſuperbivit.

Sinus interdum ſignificat *y* conſcientiam, aut mentem, ſive cor aut principale animæ, *Pſa.*34.78.88.128.*Prov.*5.*d.*6.*d.* Et ſinus, ubi quieſcit uxor, eſt affectus amoris, *Deut.*28.*f.Eccl.*9.*a.* Et ſinus altaris cubiti unius, eſt ipſa mens, *Exod.*43.*d. Iob.*19.*d.*23.*c.*31.*d.* In ſinu redditur retributio, quando nondum eſt manifeſta.

Sinus terræ in circuitu altaris, *Ezec.*43.*d.* erat *z* fundamentum altaris proximè adhærens terræ.

Sinus viri pauperis, in quo quieſcebat ovis, 2.*Reg.*12.*a.* delicias diaboli ſignificare poteſt.

Sion.

Sion, id eſt, ſpecula, aut ſiccitas, vel acervus, aut tumulus. Mons in Hieruſalem, ubi erat à Davide conſtructa, quæ & civitas David dicta eſt.

Sion ſæpe ſignificare ſolet *aa* eccleſiam militantē, *Pſ.*2.9.47.50.64.67.73.77.83.86.96.98.109.124.125.127.133.132.*Iſa.*12.14.*g.*18.*d.*23.*d.*29.*c.*30.*d.*31.*c.*33.*a.*41.*g.*49.*d.*51.*a.*52.*b.*60.*d.*62.*a.Ier.*3.*e.*4.*b.*8.*g.*30.*c.*31.*a.*

x Gl ord. ſ. Gen. 16. y Hie ſ Iſ. 65. Gr. 14 m 31. & 12. mo. 7. & 22. m 14. Au. ſ pſ. 78. 88. z Ly ſ Ez. 43 aa Hie ſ Iſ 49 Arn ſ. pſ 47. Aug ſ pſ 87. Gre ſ pſ. 50. Rup 9. ſ. Apo.

Amo,

a Ori. ſ. Ge. ho. 3 & ſ. Ex. ho. 9. & ſ. Matt. hom 4. Aru. ſ. pſ. 2. Hil ſ. pſ. 9. Hie. Dardano & Iſa. 8 Geo. Ve can. ſ. 10. 7 c. 9. 3 3 Au. ſ. pſa 64. 86. b Hil ſ pſ. 52 Arn. ſ. pſ. 64. c Chr de ver. Gaude & latare Sion Hie ſ. Zac 2. d H. a ſ Iſ. 51. e Hie. ſ. Iſa 1. Or. ſ Nu b. 15 f Hie. ſ. Iſa 13.

Amos 1. a. 6. a. Ioel. 2. a. g. Mich. 3. d. Soph. 3. c. Zach. 1. c. 2. b. Heb. 12. f. Refertur autem Sion ad eccleſiam militantem, in qua eſt ſpeculatio. Hieruſalem verò eſſe triumphantem, in qua eſt viſio pacis, *Apoc. 14. a.* — Eccleſia triumphans.

Sion etiam frequenter ſignificat *a* eccleſiam cœleſtem & triumphantem, *Pſa. 2. 9. 47. 50. 69. 74. 82 86. 87. 123. 127. 131. 132. 133. 136. 145. 147. Iſa. 8. d. 24. d. 33. d. 35. d. Ier. 50. a. Mich. 4. e. Zac. 9. c. Matt. 21. a. Ioan. 12. b. Ioel. 3. d.* Ibi enim eſt vera ſpeculatio, ubi Deus videtur facie ad faciem: in quo etiam beati vident & contemplantur omnia, tanquam in nitidiſſimo ſpeculo.

Sion quandoque *b* carnem Chriſti ſignificare poteſt, *Pſa. 52.* Quis dabit ex Sion ſalutare Iſraël? *Pſal. 68.* Quoniam Deus ſalvam faciet Sion. — Caro Chriſti.

Sion præterea in multis locis *c* beatam Virginem Mariam ſignificare poteſt. Item ſpirituales viros, & divina contemplantes. Item ipſam animam, cujus eſt vis ſpeculativa, *Pſa. 64. 75. 98. 135. Iſa. 62. a. 64. d. Thr. 11. b. 4. b. Zach. 2. b. 8. a.* — Virgo Maria. Spirituales viri. Anima.

Deſignat etiam Sion *d* culmen ſeu perfectionem virtutum, *Iſa. 51. a.* Venient in Sion laudantes. — Perfectio virtutum.

Sion quandoque ſumitur pro Judæis, & pro ſynagoga, *Pſa. 125.* In convertendo Dominus captivitatem Sion, *Iſa. 1. g. 33. b. 40. b.* Poteſt etiam quandoque ſignificare legem Dei. — Synagoga. Lex Dei.

Siren.

Siren, eſt monſtrum marinum, dictum à retinendo, vel catena græcè: eo quod libidinis vinculum ſirenes fuerint. — Dæmones. Hæretici.

Sirenes, *Iſa. 13. d.* ſignificare poſſunt *f* dæmones, aut hæreticos blandientes ſimplicibus, ut eos in errorem inducant, ac devorent.

Siſara.

g Ori. ſ. Iu. ho. Am. de vidu. h Rup. ſ. Iudic. 6.

Siſara, id eſt, hirundinem videns, aut tineam vel equum videns, vel viſio equi: fuit dux regis Jabin adverſus filios Iſraël. Typus eſſe poteſt *g* animalis hominis, qui dux eſt Jabin diaboli, *Iud. 3. a. Pſa. 82.* Vel deſignat *h* adverſarias poteſtates Lucifero ſervientes, vel ipſum Luciferum, quia eſt equi viſio: quia omne ſublime videt, & eſt dux Jabin, hoc eſt, intelligentiæ, quia videtur ſibi eſſe Cherub, id eſt plenitudo ſcientiæ. — Animalis homo. Dæmones.

Siſtere.

Siſtere, eſt ſtare facere, ſeu retinere, & quandoque præſentare, & quandoque præſentiam corporis exhibere.

i Lyr. ſ. Lu. 2.

Siſtere Chriſtum Domino, *Luc. 2. d.* eſt *i* efferre, & conſecrare ipſum Domino. Siſtitur autem circumciſus, ut deſignetur neminem offerendum coram Domino, qui non circumciſus ſit ab omni vitio.

Siſtrum.

Siſtrum, eſt muſicum inſtrumentum, hoc eſt, cornu recurvum, *1. Reg. 18. b. 2. Reg. 6. a.*

Sitarchia, vide Saccus.

Sitire, Sitis.

Sitire, eſt potum appetere, aut ſiti laborare. Sitis autem eſt vehemens appetitus potus. Sitire etiam, eſt vehementer deſiderare, & ſitis eſt ipſe appetitus. Sitis etiam eſt egeſtas, *Nee. 9. d.* Aquam dediſti eis in ſiti.

k Au. ſ pſ. 61. 98. l Hil. ſ. pſal. 61. 62.

Sitis Chriſti, *k* erat appetit⁹ ſalutis generis humani, cujus gratia omnes patiebatur dolores, *Pſ. 61. 68.* — Cupiens Chriſtus ſalutem hominum.

Sitiunt Deum, *l* qui ejus præſentiam deſiderant, & fervent charitate, ſitit etiam caro ad Deum, dum diſciplinis imbuitur. Et ſitit in Deo, qui ſolùm habet deſiderium Dei. Sitis autem eſt in peregrinatione, ſitis in curſu, *Pſa. 40. 62.* Sitis quoque juſtitiæ eſt vehemens voluntas ad opera juſtitiæ, *Matth. 5. a. Pſa. 61.* — Deſiderium Dei. Fervor charitatis. Amor operũ juſtitiæ.

m Ori. ſ. Exo. hom 11. Aug. ſ pſ. 126. n Ori ſ. Iſ. 48 o Hie. ſ. Io. 2. Aug. ſ Ioan. tract. 12. p Hie. ſ. Iſ 53 q Hie ſ Iſ. 53. Gre. 6 m 4

Sitis, interdum eſt *m* carentia gratiæ, & ſitiens populus, defectum gratiæ in Judæis deſignabat, *Exo. 17. a.* Et ſitis aquæ, eſt ſitis myſteriorum legis, *Hoſ. 2. a.* Sitis quoque Iſmaël, erat ſitis Judæorum ſub lege, *Gen. 21. b.* Sitiunt Judæi & hæretici in erroribus, nullam habentes ſpiritualem purificationem, *Iſa. 29. c. 57. c. Pſa. 16.* Non ſitiunt autem in deſerto, *n* qui in hac vita habuerunt fluenta gratiæ, *Iſa. 48. d.* — Defectus gratiæ & myſteriorum.

Sitis interdum, eſt *o* fatigatio laborum in tentationibus, & tribulationibus, unde lugentes ſitire dicuntur, *Iſa. 32. a. 49. c. Ier. 8. e.* Hi ſitientes venire debent ad Chriſtum: ne deficiant à præceptis Dei, *Ioan. 7. f.* Ubi etiam ſitis, eſt appetitus cognoſcendi & amandi Deum. — Fatigatio laborum. Lugere.

Sitiens terra dicitur *p* beata Virgo Maria ſecundùm quòd erat ſine vitiorum humore, *Iſa. 53. a.* — Virgo Maria.

Sitientes erant *q* Gentiles, antequam venirent ad vitales aquas baptiſmi, *Iſa. 35. a. 44. a.* Ipſi ſunt ſitientes, qui bibunt divitias ſtulti, *Iob. 5. b.* quibus venientibus ad fidem collata ſunt myſteria Judæorũ. — Gentiles.

Gre. 6 m 4.

Sitientes etiam, qui bibunt divitias ſtulti, *Iob. 5. b.* ſunt *r* rudes ingenio, qui per laborem intelligunt divinæ legis myſteria, quæ ingenioſus per negligentiam non aſſequitur. — Rudes ingenio.

Ar ſ pſ. 106. Hie ſ Iſ 5 21 t Hie. ſ. Iſa 65 Gre. 14 mo. 5.

Sitis audiendi verbum Dei, dicit *ſ* defectum Prædicatorum, eſt etiam ſitis bonorum operum, quando non eſt, qui benè operetur, *Pſ. 61. 126. Iſa. 5. d. 21. d. 32. b. 41. d. Thr. 4. Amos 8. d.* — Defectus prædicatorum & operum.

Sitis aquæ, eſt *t* appetitus voluptatum. Et ſitiunt mali ejecti in infernum, dum carent voluptatibus, quas appetebant, *Iſa. 50. b. 65. c. Iob. 18. b. 24 b.* In animo enim mali ſitis exardeſcit, quia quo agere perverſa conſuevit, eo ad bibenda mala vehementius accenditur. Impio quippe ſitire, eſt hujus mundi bona concupiſcere. — Appetitus voluptatum, & rerum temporalium.

Gr 16. m. 21

Sitiunt calcatis torcularibus, *Iob. 24 b.* qui *v* agendo crudelia, ferociores fiunt. & impietatis ſuæ meritis cæcati, eo ambiunt graviora facere, quo jam graviora fecerunt. — Appetitus malè agendi.

x Hi ſ. Iob. 18.

Sitis dicitur *x* ipſe diabolus, *Iob. 18. c.* eo quod velut in aliquo bono & fideli æſtuans hominis ſitiat mortem. — Diabolus.

Situla.

y Ly. ſ Nu 24 Rup. z. ſ. Nu. 24.

Situla eſt vas ad hauriendam aquam de puteis accommodum, *Num. 24. a. Iſa. 40. d.* deſignare poteſt primitivam eccleſiam, vel ſtudium legis & Prophetarum, quod viguit in Hieruſalem, quo hauriebantur aquæ doctrinæ legis, & effundebantur docendo populum. Deſignat etiam Chriſtum, à quo fluit doctrinæ & myſteriorum aqua. — Primitiva eccleſia. Studium legis Chriſtus.

Situs, Sita, Situm, quære Ponere.

Smaragdus.

Providentia. *Crux Chriſti.* *Hemiſphæria.* *Unus ordo Angelorum.* *Fideles.* *Æterna fœlicitas.* *Ioannes Evangeliſta.*

Smaragdus, *a* gemma coloris viridis, qua oculorum acies recreatur, confert cognitioni futurorum, auget ſubſtantiam, motus laſciviæ compeſcit: tempeſtates eliminat, & in cauſis vim eloquentiæ præſtat.

Smaragdus coloris viridis in primo ordine rationalis poſitus, *b* providentiam deſignare poteſt, quæ ad futura extenditur, ut virentes plantæ, *Exod.28.c.39.b.*

Smaragdus poteſt *c* crucem Chriſti deſignare, qua qui delectatur, omnia ſibi commoda cognoſcit, ſubſtantiam ſpiritualem & merita auget, laſciviam compeſcit, dæmones & adverſas poteſtates fugat, fandique copiam accipit.

Smaragdi duo in humeris pontificis *d* duo hemiſphæria deſignare poſſunt, ſigula ſena ſigna complectentia, ſicut in ſingulis lapidibus erant ſena nomina filiorum Iſraël, *Exod.28 b.* ubi dicuntur lapides Onychini.

Smaragdus in ornatu regis Tyri, *Ezech.28.c.* unum *e* ordinem Angelorum deſignat. Significat fideles, qui ad hæreditatem immarceſſibilem ſpe aſcendunt, & in proximos verbis & exemplis ſplendorem ſpargunt.

Smaragdina viſio in circuitu Dei, *f* virorem æternæ fœlicitatis ſignificat in beatis, *Apoc.4.a.* Smaragdus erat quartum fundamentum cœleſtis civitatis, & deſignat *g* Jordanem evangeliſtam qui divino oleo exhilarat exortam in nobis peccati triſtitiam, *Apoc.21.c.*

a Geo. Vene. Can 3 to. 8. cap. 1. b Glo. or. ſup. Exod. 39. c Geo. Ve Ca. 3 to. 8. ca 3. d Phi. 1. de vita Myſis. e Glo. ord ſup. Ezech. 28. f Rup. 3 ſ Ap. g Aret ſu. Apoc. 21.

Smigma.

Smigma, ſeu ſmegma, dicitur omne illud, quod purgat & peculiariter quod valet ad emaculandam faciem, & ad tergenda corporum dehoneſtamenta, *Dan.12.b.*

Soba.

Contemnentes Deum.

Soba, id eſt, exercitus, ſive militans, aut præceptum in ea, vel inflatio, aut tumor, vel incenſa, ſive convertens, provincia Syriæ adverſaria Iſraëlis: deſignat ardentes in peccato, & contemnentes Deum, & ipſam vaſtationem & exuſtionem virtutum, *1.Reg.14.g. 2.Reg.8.a. Prov.18.a.* Impius, cùm in profundum peccatorum venerit, contemnit.

Sobal.

Vetus homo.

Sobal, id eſt, ſemita, vel ſpica, aut crura, vel femur, ſeu vana vetuſtas, *Pſa.59.in titulo.* ubi ponitur pro Syria Soba, deſignat autem *h* veterem hominem, qui comburitur, ut reviveſcat.

h Au. ſ pſ. 95

Sobna.

Sacerdotium vetus. Litera legis.

Sobna, id eſt, ſede nunc, aut convertere nunc, ſive captiva nunc, vel ædificans, aut quæ intelligit. Præpoſitus templi cui minabatur Deus per Iſaiam, ipſum ejiciendum de ſtatione ſua, *Iſa.22.b.* Typus eſt *i* ſacerdotii veteris à Deo ejecti, & rationis literalis legis.

i Hie. ſ Iſa. 22.

Soboles, vide Generare.

Sobrius.

Sobrius, dicitur homo ſanæ mentis, quaſi ſine ebrietate, vix recipit allegoriam. Sobrium autem oportet eum eſſe, qui vigilare debet, *1.Theſſ.5.b.*

Socer, Socrus.

Spir. ſanctus. Synagoga. Prælatus bonus. Affectus inſidelitatis. Caro. Anima. Peregrinatio hujus vitæ.

Socer, dicitur pater uxoris alicujus, aut è diverſo mariti. Socrus verò mater.

Socrus dici poteſt interdum *k* Spiritus ſanctus, cujus filius quodammodo eſt Chriſtus ſecundùm carnem, & anima ſponſa Chriſti erit nurus, *Mich.7.b.*

Socrus etiam eſt ſynagoga, cujus nurus eſt *l* eccleſia ex Gentibus, ſponſa Chriſti filii ſynagogæ, *Matt. 10.d.* Ita ſocer Thamar erat Judas, à quo deſcendit Chriſtus, *Gen.38.c.*

Socer Jacob erat Laban, *Gen.30 d.* Et ſignat *m* bonum prælatum volentem retinere prædicatorem, qui vult redire ad clauſtrum.

Socrus Simonis Petri febricitans, *n* affectionem infidelitatis ſignificare poteſt, & etiam carnem, *Matt.8.b. Luc.4.f.* Socrus autem generaliter *o* infidelitatem poteſt deſignare, quæ tenet animam cum libro arbitrio in errore, *Matt.10.d. Luc.12.g.* Socrus etiam Simonis, eſt anima Chriſtiana aliquo vitio periclitana.

k Hie ſ. Mi. 7. l Au ſ pſ. 44. m Lyr ſ Geneſ. 30 n Hil. ſ Mat. Gen. 7. 10. o Am. ſ. Lu 4 Rup. 7. ſ. Ma.

Sochod.

Sochod, id eſt, *p* tabernacula, vel tentatoria: ſecunda manſio filiorum Iſraël in egreſſu de Ægypto: ubi primò fixere tentoria, relicta Rameſſe: eſt recto itinere Paleſtinam verſus. Deſignat relictis omnibus debere nos habitare in terra tanquam peregrinos, & expeditos debere ſequi Chriſtum: in quo firmari debemus, & ſemper ad ulteriora pergere, *Exod.13.d. Nu.33.a.* Eſt item Sochod locus trans Jordanem ad torrentem Jacob: ubi Jacob à Meſopotamia rediens, fratri Eſau reconciliatus, fixit tentoria: ubi poſtea ejuſdem nominis oppidum conditum eſt, & tribui Gad aſſignatum, *Gen.33.d.*

p Ori ſ Exod. hom 5 & ſu. Num ho. 27. Am. ſ. pſ 118. ſerm. 5 Hie. de manſ.

Sociare, Socius, Societas, Conſors, Conſortium.

Sodalis, Collega.

Chriſtus inter Iudæos. Bonus inter malos. Societas fidelium. Doctrina ſpiritualis.

Sociare, eſt jungere, & quaſi ſocium ſocio apponere. Socius autem eſt, qui eſt ejuſdem ſortis: qui & collega dicitur: ut ſocii dicantur, qui pari conſilio & authoritate rem eandem gerunt, & qui in re ſeria & laborioſa pares ſunt. Sodales verò dicuntur, qui in rebus levioribus in conviviis ſocii ſunt.

Socius ſtruthionum fuit *q* Chriſtus, hoc eſt, Judæorum, *Iob.30.d.* quod etiam de quolibet & ferè electo dici poteſt, qui in hac vita inter malos verſatur.

Societas, quæ non debet violari, *r* eſt ſocietas Sanctorum & Chriſtianorum, qui ſunt conſortes Chriſti, *Pſa.44.* Socius Beſebeeli datus Ooliab, deſignat Paulum ſocium Petri, *Exod.31.a.*

Conſortium ſermonis Domini, dici poteſt *ſ* doctrina ſpiritualis legis, *Exod.34 d.*

q Hie. ſ. Iob 30 Gr. 20. m. 30. r Ori ſ. Lev. hom. 4. Hie. ad principium Lyr. ſ. Ex 31. ſ Glo ord. ſup. Exod. 34.

Sociantes ſe Iſraëlitæ, qui prius latebant cum ſuis, deſignant *a* eos, qui vitam ſolitariam ducunt: qui exeunt ad prædicandum vitæ perfectionem, quando Philiſtæi fugiunt: quia perfectio vitæ non eſt prædicanda, niſi fugatis Philiſthæis, *1. Reg. 14. d.*

Sociatus omnia vir Iſraëlita Sauli, innuit non niſi viros adjungi Prædicatoribus. Sic ſociana ſibi Saul fortes & aptos ad prælium, deſignat eligendos ad prædicationem eos, qui doctrina pollent, & exemplis, *1. Reg. 14. g.*

Socii Danielis, id eſt, devotionis ſunt *b* circumſpectæ, diſcretæ, & providæ cogitationes, ſine quibus noſtra devotio non novit, nec valet orare, quomodo oportet, *Dan. 1. c.*

Collega ſapientum ſæculi dicitur Daniel, *Dan. 4. a.* qui *c* cùm ſit ſpiritualis, cui competit omnia judicare, judicat etiam ea quæ ſæculi ſapientes tractant.

Sodales ſponſi ſunt, *d* qui jam accedunt ad perfectionem. Vel ſunt angeli ad regimen populorum habentes, *Can. 1. A.*

Sodales etiam ſponſi dici poſſunt *e* hæretici, & Philoſophi ſpeciem habentes veritatis, quam revera non habent, & peculiariter ſodales Samſonis, & is qui ejus duxit uxorem, ſunt hæretici uſurpantes ſibi eccleſiam, *Iud. 14. c.*

Socii quibus iniquus, hoc eſt, diabolus prædam pollicetur, *Iob. 17. b.* ſunt *f* alii angeli apoſtatæ, vel etiam crudeliſſimi quique, & omni malitia jam repleti. Et ſocii ejus, qui non eſt, ſunt perfidi cum Antichriſto: & etiam ipſi Angeli apoſtatæ ſocii Luciferi, & qui jam ſunt in extrema nequitia, *Iob. 18. c.* Et ſocii furum ſunt Principes participantes cum Juda, & adjutores dæmonum. Item Adam & Eva, *Iſa. 1. f.* Conſortium ſepulturæ malorum, eſt *g* ſocietas pœnarum in inferno, *Iſa. 14. e.*

Socii Juda aut Iſraël, *Ezec. 37. b.* poteſt ad literam intelligi *h* de tribu Benjamin & Levi, qui remanſerunt eum tribu Juda in regno filiorum David.

In ſociam data Eva, & non in ancillam Adæ, deſignat *i* mentem non dominari ſenſui dominio deſpotico, *Gen. 3. c.*

Societas Eſau, quam declinavit Jacob, eſt *k* ſocietas malorum, quam boni vitare debent, *Gen. 33. c.*

a Gr. ſ. 1. Re. 14. b Ri. de S. Vi. de ſomno Nabuc. 7. c Ric. de S. Vi. de ſom. (?) 7. d Ori. ſ. Can. hom. 1. e Ori. ſ. Can. hom. 2. An. ep. 48. & de paſt. 15. Gr. ſ. Can. 1. f Gr. 13 mo. 17 & 14. m. 9. & ſ. 1. Reg. 2. g Hu. ſ. Iſ. 14. Ber. ſer. 1. de advent. h Ly. ſ. Ez. 37. i Phil. 2. alle. k Ly. ſ. Ge. 33.

Prædicatio perfectionis. Electio Prædicatorum. Cogitationes bonæ. Spiritualis judicans ſæculares ſapientes. Accedentes ad perfectionem. Angeli. Hæretici. Philoſophi. Dæmones. Impii. Adam, & Eva. Societas pœnarum in inferno. Ratio dominans ſenſui Dominio politico. Societas malorum.

Sodoma.

Sodoma, id eſt, ſecretum eorum, ſive calix, aut cementum eorum *l*: civitas in qua habitabat Loth quæ propter habitantium vitia, præcipuè libidinum ſubverſa eſt: Eratque ejus regio prius fertiliſſima, ut diceretur eſſe ſicut paradiſus Dei: nunc verò eſt ibi lacus Aſphaltites.

Sodoma dicta, ſicut paradiſus Dei, & ſicut terra Ægypti, *Gen. 13. c.* deſignare poteſt animam, *l* quæ eſt ſicut paradiſus Dei, quando eſt in gratia, & ſicut terra Ægypti, quando eſt in peccato.

Sodoma quandoq; eſt typus *m* hujus mundi, & civitatis Cain, quæ eſt civitas maloꝝ, *Deu. 29. d. 32. c.*

Sodoma dicta ſoror minor Hieruſalem, typus eſt *n* Gentilitatis: cujus leviora videntur peccata, quàm Judæorum, *Exec. 16. f. Soph. 1. b.*

Sodoma typus eſt *o* libidinis, & incendii concupiſcentiæ: quam elegit Loth qui typus eſt juvenum, qui concupiſcentias ſectari ſolent, *Gen. 13. c. 19. c.*

Sodoma juxta Philonem *p* interpretatur orbitas, ſive cæcitas: cujus vites ſunt homines vinolentia, gula, turpiſſimiſque voluptatibus perditi: quorum fructus eſt amarus ſicut fructus qui nunc Sodomis oritur, *Deut. 29. d. 32. e.* Et *q* qui Sodoma dicuntur, *q* qui ut Sodoma puniendi ſunt, *Iere. 23. d.*

Sodomitæ vallantes domum Loth, deſignant *r* multitudinem tentationum carnalium, & eos, qui pravis affectibus ſerviunt, *Gen. 19. a.* Sodomitæ autem igne conſumpti ſunt: quia eorum peccatum erat contra naturam.

Sodoma etiam, & Sodomitæ vallantes domum Loth, typum gerunt *ſ* Hieruſalem, & Judæorum, qui oppreſſerunt Chriſtum.

l Orig. ſ. Gen. hom. 5. m Hie. epiſt. Menſuram charitatis. n Ori. ſ. Ezech. hom. 9. Hie. ſ. Eze. 16. o Amb. de Abrah. 3. Gre. ſ. 1. Re. 2. Chm. grad. 1. p Phil. de temulen. 2. q Hu. ſ. Ie. 23. r Phi. de conf. ling. ſ Ru. 9. ſ. Ge. & t Ori. ſ. Cant. hom. 2.

Anima. Mundus. Gentilitas. Libido. Homines perditi. Tentationes carnales. Servientes Pravis affectibus. Iudæi.

Sol.

Sol, *t* eſt planeta notiſſimus, illuſtrator orbis cujus præſentia conſtituit diem, abſentia noctem: ejus effectus eſt illuminare, calefacere, & fovere omnia, & per acceſſum in æſtate adurere, hyeme verò per diſceſſum ejus & diſtantiam frigus vigere. Sumitur aliquando Sol pro die, ſeu ſplendore diei, *Pſal. 57.* Supercecidit ignis, & non viderunt Solem.

Sol eſt *v* perſpicua imago divinæ intelligentiæ, aut perſpicua ſtatua in hoc mundano tempore, unicus eſt in eſſentia & luce: multiplex tamen in radiis, ſicuti ipſum primum eſſe unicum eſt in ſe: & illud divinum, æternum, & immutabile: multiplex tamen in creaturis diffuſum. Et ſicut Sole contrahente radios, omnia contenebreſcunt: ita avertente faciem ſuam divino Sole, omnia turbantur, & in pulverem ſuum aut nihilum reducuntur. Deus autem eſt Sol, cui manifeſtata ſunt crimina, *Exod. 22. d. Apoc. 12. a.*

Sol aliquando peculiariter deſignat *x* Deum patrem, & filius permanet cum Sole, quia permanet cum patre in æternitate, *Pſa. 71.*

Sol interdum ſignificat *y* divinitatem Chriſti, aut ipſum Chriſtum, qui eſt luminare majus præſidens diei, hoc eſt, claræ viſioni Dei. *Gen. 1. b. 32. g. Iob 8. c. 9. a. Pſa. 18. 57. 73. 103. 130. Eccl. 1. a. 2. c. Can. 1. b. 2. b. d. Ier. 15. Sap. 5. a. Ion. 4. c. Mich. 3. b. Mala. 4. a. Eccl. 27. b. Matt. 5. g. 17. a. Luc. 21. e.* Ipſe eſt ſol ſtans, ut tempore Joſue, *Ioſ. 10. c.* Et ſol ſtans in habitaculo ſuo, eſt Chriſtus in gloria, & in eccleſia, *Hab. 3. c.* Ipſe enim dixit, *Matt. 28. d.* Vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi. Et ſol converſus eſt in tenebras, quando Chriſtus, qui eſt lux mundi, reliquit Judæos in tenebris, *Ioel. 2. g. Eccl. 12. a. 1. Cor. 15. e.* Sol in civitate Juda, & in fonte, & in civitate Ægypti, eſt ipſe Chriſtus, vel Deus, qui eſt ſol communis, *Ioſ. 15. b. Iſa. 60. d.* Ut autem ſol indurat lutum, & liquefacit ceram: ſic Chriſtus poſitus eſt in ruinam & reſurrectionem multorum, *Luc. 2. e. Eph. 4. f.*

Sol adorans Joſeph, *Gen. 37.* ſignificare poteſt *z* B. Virg. Mariam adorantem Chriſtum: vel ipſam *aa* eccleſiam eundem adorantem: vel excellentiam Sanctorum. In hoc ſole poſuit tabernaculum ſuum Chriſtus, *Pſa. 18. Apoc. 16. b.*

Poteſt etiam Sol ſignificare intentionem mentis, quæ adorat Joſeph, hoc eſt, diſcretionem, per quam dirigitur.

v Geo. Ve. Ca. 1. to. 2. cap. 12. Aug. 8. civ. Dei 32. & ſ. pſa. 142. x Hie. & Au. ſ. pſ. 71. y Ori. ſ. Ioſ. h. 19. & ſ. Iud. ho. 1. & ſ. Ma. hom. 3. Arn. ſ. pſ. 18. Hil. ſ. pſ. 57. Am. 2. de Iacob 7. & ep. 62. & ſer. 16. Hie. ſ. Ier. 15. & ſ. Iob 9. & ſ. Iſa. 60. Au. ſer. Dom. in mont. & ep. 19. & ſ. pſ. 120. Phi. de ſomn. Gre. 8. m. 13. Rup. 3. ſ. Mat. Cy. 4. ſ. Io. 21. z Geo. Vene. Cant. 1. tom. 6. cap. 26. aa Amb. de Ioſeph 2. Aug. epiſt. 20.

Deus. Deus pater. Chriſtus. Virgo Maria. Eccleſia. Excellentia Sanctorum. Intentio mentis.

Sol eſt charitas *a* omnes illuſtrās virtutes: ut Sol omnia aſtra: Item gratia & juſtitia. *Can.6.d.* Electa ut Sol. *Apo.12.a.* Mulier amicta Sole. Hoc enim ad charitatem & gratiam, & juſtitiam applicari poteſt.

Sol etiam ſignificat *b* ſapientiam, ſeu doctrinam, vel intelligentiam veritatis: & peculiariter novum teſtamentum. *Job 41.g. Pſa.57.135. Nah.3.d. Eccl.1.a.* Sol præterea eſt lux prædicationis, cum amore cordis. 1. *Reg.11.c. Job 9.a.* Intelligentia oritur per contemplationem: revertitur ad locum ſuum, quum ad ſui circumſpectionem oculis cordis revocatur.

Sol quo fulgebunt omnes juſti. *Matth.13.f.* deſignat *c* unitatem gloriæ, quæ erit in beatis in fine mundi.

Sol quandoque ſignificat *d* mentem: cujus civitatem ædificant, qui creaturam Creatori præferunt. *Exod.1.b.* Et ſolis radii ſunt ſub ipſo Leviathan. *Job 41.b.* quum nonnulli etiam docti viri ſapientiæ ſuæ acumina non liberè agendo ſublevant, ſed ad veſtigia Leviathan iſtius, & per verſitate operis, & blandimento adulationis inclinant, ut intelligentia, quæ illis ſicut Sol deſuper fuit ex cœleſti munere, antiqui hoſtis pedibus ſubſternatur ex terrena cupiditate. *Eccl 27.b. Apo.16.b.* Electa ut Sol eſt mens, quæ ex charitate cogitationis & contemplationis accenditur in fervorem devotionis. *Can.6.d.* Hic Sol occidit ſuper iracundiam, *e* cùm ratio per iram extinguitur. *Ephe.4.f. Pſa.88.*

Charitas. Gratia. Iuſtitia. Sapientia. Doctrina veritatis. Novum teſtamentum. Prædicatio. Gloria. Mens. Ratio.

a Hie ſ pſ.18. Bed ſ Ge. 57. Rup 9 ſ Apo. Ric. de S. Vict. de 12 Patriarch 67. Ber. ſ parvo. 64 & ſ. can. ſerm. 27. b Ar ſ pſ.135. Hie ſ Nah. 3. Aug ſ pſ 57. Ric de S. Vict. de arcano myſt. 7 & ſec. con. 18. Gr ſ 1. Re 11. & 9. mo. 3.

Sol etiam dicitur *f* ipſe ſenſus, qui oritur, quando ceſſamus à contemplatione, & ad ſenſibilia revertimur: atque cùm hic ſol oritur, cælantur cœleſtia, cùm occidit, cælantur terreſtria, & aperiuntur cœleſtia. *Gen.32.g. Lev.21.d.*

Sol quandoque ſignificat *g* ſplendorem regni. *Gen.1.b.32.g.27.c. Exod.22.d. Lev.21.d. Ephe.5.f.* Et ſol factua eſt niger, quando Hieruſalem ſubverſa eſt: & periit regnum Judæorum. *Apoc.6.d.* Et ſol cujus tertia pars percuſſa eſt, eſt populus Judæorum, ex quo naſciturus erat Chriſtus. *Apoc.8.d.*

Sol quandoque eſt *h* ipſa proſperitas: ſeu tempus proſperitatis. *Pſa.120. Iſa.49.c.*

Solis egreſſio ſuper terram. *Gen.19.e.* eſt *i* manifeſtatio divini judicii: & etiam adventus divini verbi, præbens bonis auxilium, malis perniciem. Sole autem manifeſtæ viſionis oſtenſio deſignatur. *Pſal 18.* In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Ac ſi diceret. Humanitatis aſſumptæ Sacramentum, in lumine manifeſtæ viſionis oſtendit. Et 2. *Reg 12.c.* Tu feciſti in abſcondito: ego verò faciam verbum iſtud in conſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu ſolis, Sol etiam eſt manifeſta in judicio correptio. *Num.25.a.* ſuſpende eos contra ſolem.

Sol quandoque *k* ſpirituales deſignat, & prædicatorum claritatem, quem ſolem dicitur feciſſe Deus. *Pſa.37. Job 9.a.* Et in extremo tempore ſol fiet quaſi ſaccus cilicinus, quia fulgens vita prædicantium, ante reproborum oculos aſpera & deſpecta monſtrabitur. *Apoc.6.c.*

Sol fugans tenebras deſignat *l* Angelicas poteſtates fugantes dœmones, & omnia ſpiritualia nequitiæ & cætera.

Senſus. Splendor regni. Populus Iudæorum. Proſperitas. Manifeſtatio divini judicii. Manifeſta viſionis oſtenſio. Correptio manifeſta. Spirituales Prædicatores. Angeli.

c Ori ſ Matt. cap 3. d Phil de ſom. Gr 34 m 67. Caſſi li.8.c.9 Ric de S. Vict. 5 de arca. myſtic. 10. e Au ſ pſ 88. f Phil de ſom. g Lyr ſ Ge 1. Rup 4 ſ Apo. & 5. h Hie ſ pſ.120 & ſ pſa 49. i Phi de ſom. Ori. ſ. Nu. h. 2 Gr.34. mo.6. k Au ſ pſ. 78. Gr. 9 mo. 3.

Sol, quandoque ſignificat *m* claritatem operis, & ſol in fulgore eſt bonum opus in manifeſtatione. *Job 31.d.* ſcriptum namque eſt. *Matt.5.b.* Luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Et in ſole, hoc eſt, in tempore vel manifeſtatione poſuit Chriſtus tanquam militare habitaculum ſuum, hoc eſt, diſpenſationem incarnationis ſuæ. *Pſa.18.*

Sol, quandoque ſignificat *n* tempus, ſeu mundi durationem: ut occaſus ſolis, ſit ultimum tempus. *Gen.15.d.* Et permanet Chriſtus cum ſole. *Pſa.71.* quia durabit cum corpere ſuo, quamdiu durabit ſol. Et ſol ſtans eſt tempus gratiæ prolongatum. *Joſ.10.c.*

Sol fervens *o* ardorem concupiſcentiæ ſignificare poteſt. Ea enim velut luce candet, & mentem, cui lucet, exurit. *Matt.13.a.* Item ardorem ſeu fervorem tentationis. *Deut.23.b.* Hic ſol decolorat ſponſam. *Can.1.b.* Et ſol, qui tegitur nube, eſt ipſa iniquitas. *Ezech.31.b.*

Sol adurens, eſt *p* Satan transfigurans ſe in Angelum lucis. *Pſa.120. Matt.4.a.* Hic obſcurabitur. *Matt.24.c.* Item Antichriſtus. *Apoc.10.b.* Quartus Angelus effudit phialam ſuam in ſolem. Et tyrannus. *Iſa.13.b.* Obtenebratus eſt ſol in ortu ſuo, id eſt, Balthaſar.

Sol quandoque *q* perſecutionem deſignat, vel tribulationem. *Matt.13.a.* Quum nata ſine radicibus ſemina orto ſole aruerunt, quia videlicet verba vitæ in corde terrenorum hominum temporali momento virentia ſuperveniente perſecutionis ardore ſiccantur. *Marc.4.a.* Ita, *Job 9.b.* Humectus videtur antequam veniat ſol.

Bona opera manifeſtata. Tempus. Ardor concupiſcentiæ. Fervor tentationis. Iniquitas. Satanas. Antichriſtus. Tyrannus. Perſecutio. Tribulatio.

l Geo. Ve. com. 1. tom. c. 10. m Gr.28. m. 6. & 34. m 6. Au ſ pſa 18. Ber ſ. can. 31. n Gio me. ſ. Gen 15. Au ſ pſa. 71. Ori. ſ Ioſ h.12. o Gr. ſ. 1. Reg. 24 & 9 m. 40. Ber ſ. can ſ. 28. Hie ſ. Eze. 32. p Ori ſ c. h. 3. & ſ Matth 3. Glo. me. ſ Ap. 16 & ſ Iſa 13. q Gr 34. m 6 & ſ. Eze. h.19

Solarium.

SOLARIUM, eſt locus ſuperior in domo, & planum tectum, ubi ad ſolem manere quiſpiam poteſt.

Solarium *r* eſt alta converſatio prædicatorum, quæ tamen adhuc eſt inter infirmos. 1. *Reg.19.d.* ſic in ſolario abſcondit Rahab exploratores. *Joſ.1.b.*

Converſatio prædicatorũ.

r Gr. ſ. 1. Re 9. Hie pſa. 80.

Solemnis, Solemnitas, vide Feſtum.
Solere, Solitum, vide Conſuetudo.
Solicitus, Solicitudo, Solicitare.

SOLICITUS, dicitur inquietus & curis affectus: & ſolicitudo eſt ipſa mentis inquietudo. Solicitare autem, eſt inquietare, & curam injicere, ſeu contriſtare.

Solicitus pater Saulis pro eo abſente, deſignat *ſ* Chriſtum curam habentem prædicatorum, ne dum alios ſalvos facere cupiunt, ipſi pereant. 1. *Reg.9.a.10.a.*

Solicitus ambulat coram Domino, *t* qui nulla hora dormit, nullo tempore ſecurus eſt, ſed ſemper expectat patremfamilias venientem, & diem formidat judicii. *Mich.6.c. Job 23.d.*

Solicitudo Marthæ deſignat *v* ſolicitudinem Prælatorum, & exercentium vitam activam. *Lu.10.g.*

Non erit ſolicitus juſtus in tempore ſiccitatis: quia ſecum habet verbi Dei flumina. *Jer.17.b.*

Solicitum eſſe de craſtino, eſt *x* non habere fidem futuræ gloriæ. *Matth.6.d.* ſic ſolicitus timet dives, *y* quia dum Deum non timet, multos timet. *Iſa.57.c.*

Solicitantes populum ab operibus laterum, *z* ſunt docentes ceſſare à malo, & renunciare ſæculo. Solicitant autem Moyſes & Aaron, hoc eſt, lex & ſacerdotium.

Cura Chriſti erga prædicatores. Vigilantia hujus vitæ. Solicitudo vita activa. Infidelitas futurorum. Incitare ad bonum.

ſ Gr. ſ. 1. Re. 10. t Hie ſ Mi. 6. Gr. 16 m. 19. v Ber ſer de aſſump. x Hil ſ. Matt. can 6. y Hie ſ Iſ. 57. z Ori. ſ. Exod hom 5. Bed. ſ Exo. 5.

Solidare, Solidus.

SOLIDUM, eſt corpus, quod conſtat trina dimenſione, nihil concavum aut vacuum habens, & quod eſt firmum. Unde ſolidare eſt roborare & firmare. Solidus etiam eſt ſpecies monetæ. 1. *Par.* 29.*b.* ſolidos decem millia.

Solidiſſimi cæli; quaſi ære, *a* ſacræ ſcripturæ indicant infirmitatem. *Job* 37.*c.* Vel deſignant *b* Angelos qui in divino amore fixi perſtiterunt, unde hoc in munere retributionis acceperunt, ut nulla jam rubigine ſurripientis culpæ mordeantur, ut in contemplatione Conditoris ſine fœlicitatia ſine permaneant, & in hoc, quod ſunt conditi, æterna ſtabilitate ſubſiſtant. Vel ſunt mentes electorum à cunctis terrenis contagiis intimo amore ſuſpenſæ. Qui ſolidiſſimi ut ære fuſi ſunt, quia ab hac integritate captæ fortitudinis nulla mutabilitatis rubigine conſumuntur.

Solidatæ baſes terræ. *Job* 38.*a.* ſunt *c* Sancti in virtute & gratia firmati, Doctores, & etiam Prophetæ, qui ſuper impoſitas tabulas ipſi firmi ac fuſiles ſuſtinent: quia Apoſtolorum vita dum eorum prædicatione inſtruitur, & eorum autoritate ſolidatur. Deſignant etiam intentiones rectas in Chriſto firmatas.

Conſolidare clavos tentorii Eccleſiæ. *Iſa.* 52.*a.* eſt *d* firmare ratione dogmata Eccleſiæ, vel etiam doctrinam ſacram docere, vel firmare ipſam rationem & intellectum, quibus præcepta conſiſtunt.

Solidare infirmum, eſt *e* debilem in fide corroborare. *Ezec.* 34.*a.* non conſolidant autem infirmum mali paſtores, *q* quando propenſos ad vitia verbo exhortationis non corroborant.

Solidom veſtimentum dici poteſt *f* virtus ſolida, & undique integra. *Lev.* 13.*g.*

Solida virga vinea deſignat *g* firmum regnum Judæorum, & etiam fortes fideles in Eccleſia. *Ezech.* 19 *d.*

Solidum altare deſignat *h* animam terrenis curis plenam. Ideò Deus nolebat ſibi fieri altare ſolidum. *Exod.* 27.*b.* 38.*a.*

Firmitas ſacra ſcripturæ. Angeli. Mentes electorum. Sancti. Doctores. Propheta. Intentiones recta. Firmare dogmata Eccleſia. Roborare debilem in fide. Virtus ſolida. Regnum Iudæorum. Anima terrenis curis plena.

a Hi. ſ. Iob. 37. b Gr. 27. m. 25. c Hi ſ. Iob. 38. Gre. 28. m. 9. 13. d Glo int ſ. Iſa. 54. e Hi ſ. Ez. 34. Cyr. 7 ſ Ioa. 5. f Glo int. ſ. Lev. 13. g Hie ſ Ez. 19. h Glo int ſ. Exod. 27. i Ar ſ pſ 104. Bed ſ Ge. 49. k Gre 7 m à l Ori ſ Matt. h 14 & ſ Lu. hom. 37. m Am ſ Luc. 19.

Solium, vide Cathedra.

Solvere, Abſolvere.

SOLVERE eſt, quod ligatum erat, non ligatum facere, & interdum ſatisfacere. Item deſtruere. *Joan.* 2.*c.* ſolvite templum hoc. Explicare. *Jud.* 14.*c.* Quod ſi ſolveris mihi. Negare. 1. *Joan.* 4.*a.* Omnis ſpiritus qui ſolvit Jeſum. Remittere. *Eccl.* 28.*a.* Deprecanti tibi peccata ſolventor. Rumpere. *Ezec.* 17.*c.* ſolvit pactum, quod habebat cum eo. Violare. *Matth.* 5.*b.* Non veni ſolvere legem, ſed adimplere.

Solvens Rex Joſeph, *i* eſt Deus Pater ſuſcitans Chriſtum. *Pſa.* 104. ſoluta ſunt vincula brachiorum ejus. *Gen.* 49.*c.*

Solvere dicitur Deus manum ſuam *k* quando caſtigat: quaſi enim ligatam videtur habere manum, quando ſuſtinet peccantes, & non ſtatim caſtigat. *Job* 6.*b.*

Solvere interdum eſt *l* liberare, ut, ſolvit Deus à vinculis peccatorum. *Matth.* 16.*c.* Et ſolvit compeditos, cùm ex mortalibus immortales facit. *Pſa.* 101.145. Et ſolvunt diſcipuli Lazarum ſed venientem foras, hoc eſt, ſuſcitatum à Chriſto: *m* nullus quippe peccator abſolvendus eſt, antequam per dignam pœnitentiam correptus, & intrinſecus appareat vivificatus. Solvitur autem anima à vitiis & paſſionibus, vel etiam à vinculis carnis, ut libera ſit in gloria. *Ioan.* 11.*f.* ſolvunt quoque diſcipuli aſinam, quum abſolvunt à vinculis peccatorum, quod tamen non poſſunt, niſi jubente Domino. *Matt.* 21.*a.* *Luc.* 19.*c.* Et ſolvit vincula colli ſui, *n* qui liberatur à ſervitute peccati. *Iſa.* 52.*a.* ſolvere autem non poteſt vinculum peccati diabolus, qui ſemper ligare ſatagit. *Hoſ.* 5 *d.*

Solvit Deus vincula onagri, *o* quando liberavit populum Judæorum à præceptis & ceremoniis legis. Et etiam virum contemplativum ab affectibus terrenorum. *Iob* 39 *a.*

Solvet Eſau jugum Jacob, quando *p* Judæi in fine mundi venient ad fidem. *Gen.* 27.*f.*

Solvit Chriſtus medium parietem, *q* quando reconciliavit genus humanum cum Deo: & ex Judæis & Gentibus fecit unam Eccleſiam. *Ephe.* 2.*c.*

Solvit Chriſtus ſignatula libri clauſi. *Apoca.* 5.*c.* quia *r* ipſe implevit, quæ prophetata erant in ſacra ſcriptura.

Solviſſe dicitur Chriſtus dolores inferni. *Acto.* 2.*d* Ut ſolvi poſſint laquei venantium: non qui jam tenuerint, ſed ne teneant. Vel eos dolores ſolvit, quibus ipſe teneri non poterat, ſed quibus alii tenebantur, quos ille noverat liberandos.

Exolvebat Chriſtus, quæ non rapuerat. *Pſa.* 68. quia *t* pro peccatis alienis patiebatur, ſic ſolvit didragma, quod non tenebatur. *Matth.* 17.*d.*

Solvere dicuntur vota, *v* qui opere exequuntur bonum propoſitum. *Iſa.* 19.*d.*

Solvere corrigiam calceamenti Chriſti, *x* eſt incarnationẽ ejus intellectam verbis explicare. *Ioa.* 1.*d.*

Solvens mulier calceamenta nolentis ſuſcitare ſemen fratris, dici poteſt *y* lex dimittens populum Judæorum, ut duceret eam Chriſtus noviſſimis temporibus. *Deut.* 25.*c.* *Ruth.* 4.*d.* ſolvit etiam calceamenta, qui non eſt ſponſus Eccleſiæ. Ideò ut oſtendatur Moyſes non eſſe ſponſus, jubetur ſolvere calceamenta. *Exod.* 3.*b.*

Solvere calceamenta eſt *z* auferre peccata, & etiam relinquere mortalitatem. *Exod.* 3.*b.* *Ioſ.* 5.*d.* ſolvere autem debes calceamenta, ut tranſeas. Solvere etiam calceamenta, eſt auferre timorem humanum qui non ſinit liberam eſſe prædicationem.

Diſſolvit colligationes impietatis, *aa* qui doctrinam hæreticorum diſſipat. *Iſa.* 58.*b.*

Solvitur calore lapis. *Iob* 28.*a.* quum durities *bb* cordis fervore fidei tollitur, & divini amoris igne tangitur, & in fervore ſpiritus liquatur: ut ad ſequentem vitam deſideriorum æſtu ardeat, quam prius audiens inſenſibilis manebat.

Solvere pro reddere. *Lev.* 22.*c.* Votum ex his ſolvi non poteſt. Sic non ſolvit peccator, quod mutuò accepit. *Pſa.* 36. quum *bb* non reddit opera verbo Dei, à ſe audito reſpondentia, & quum non agit gratias de donis acceptis

Soluti quatuor Angeli. *Apo.* 9.*c.* deſignant *dd* facultatem datã dæmonibus, & eorũ membris ad extremam

Suſcitatio Chriſti. Caſtigatio Dei. Liberare à peccatis. Liberari Iudæi ab onere legis. Converſio Iudæorum. Impletio Chriſti ſcripturas. Paſſus Chriſtus pro nobis. Exequi bonũ propoſitum. Explicare Chriſti incarnationem. Dimiſſio populi Iudæorum. Auferre peccata. Relinquere mortalitatem. Pellere timorẽ humanum. Deſtruere hæreſes. Mollitia duritiei cordis. Non reddere opera verbo Dei. Non agere gratias. Poteſtas diaboli & membrorum ejus adverſus Eccleſiam.

Chrys. gra. 1. Aug 83 q 65 & ſ pſ. 145 & ſ. Ioan tra. 49. i Hie ſ Iſ 42 & ſ. Hoſ 5. Cyr 7 ſ Ioan. 23. Gre hom. 26. o Hi ſ. Iob 39. Gr. 30. m. 25. p Am de Iacob. 5. q Gr. ſ Eze. hom. 6. r Ru. 4 ſ Ap. ſ Aug epiſt. 9. t Amb ep 4. An ſ pſa 68. v Hie ſ. Iſ 19. x Amb inſt. virg 14. Gre hom 7. y Amb 2. de ſi de 5 & ſ Lu 3. Bed ſ Exo 3. z Ori ſ 1. Reg. hom. 1. Amb de fug ſecu. 6. Epip li. ancho rato. Bed ſ. Exod. 3. aa Hie ſ Iſ. 58. bb Hi ſ. Iob 28. Gr. ſ 18. m 16. cc Ori ſ pſ. 36 hom. 3. Hie & Aug. ſ pſ. 36. dd An ſ Apo. ho. 9. 20.

tremam perſecutionem Eccleſiæ. Vel ſunt *a* ſoluti Principes quatuor regnorum adverſus filios Iſraël vel contra Eccleſiam. Sic ſolvetur diabolus ad modicum tempus tempore Antichriſti. *Apoc.* 20.*c.* [a Ru ſ Ap. 9]

[*Mitti in infernum.*] Solvi dicuntur mali de loco ſuo, quando *b* ex hac hac vita mittuntur in infernum. [b Gr … mo. 1]

[*Perdens ſalutem fratris.*] Solvere dicitur Dei opus, *c* qui fratris ſalutem perdit. *Rom.* 14.*d.* [c Am ſ Rom. 14]

Solitudo, vide Deſertum.
Solidus, Solitarius.

SOLUS, aut ſolitarius eſt, qui ſeorſum eſt ab aliis: aut ſine ſotio, vel comite.

[*Singularitas Dei.*] Solus Deus facit mirabilia, *Pſa.* 135. quia *d* omnes alii, ſi quid faciunt, virtute ipſius faciunt: & quædam facit ipſe ſolus. Ipſe quoque dicitur eſſe ſolus. *Iob* 23 *c.* quia ipſe revera eſt, alia verò ſunt quaſi non ſint in conſpectu ejus, à quo habent ipſum eſſe. [d Glo ord ſ. Pſa 135.]

[*Solitudo Chriſti in paſſione.*] Sulus Chriſtus fuit veſpere relictus. *Matth.* 14.*c.* ut deſignetur *e* ſolitudo ejus in paſſione. Et ſolus calcavit torcular, quia ſolus factus eſt homo: & ſolus eſt retributor. *Iſa.* 63.*a.* ſolus etiam remanet Jeſus: quia ſolus peccata remittit. *Joan.* 8.*b.* Idem non eſt ſolus: quia eſt cum Patre. *Joan.* 8.*d.* [e Hil ſ. Matt. can. 14 Hie ſ Iſa. 63.]

[*Miſit Deus prædicatores ad Gentes.*] Solus Deus extendit cœlos, *f* qui ſecreti mira diſpenſatione conſilii prædicatores ſuos, unde permiſit in una gente opprimi, fecit in mundi cardines inde dilatari. *Job* 9.*b.* [Amb ep. 76. f Gr 9 mo 4.]

[*Cultus ſoli Deo dandus.*] Soli Deo ſervire, *g* eſt non ſimul vitiis operam dare. *Deut.* 6.*b.* 1.*Reg.* 7.*a.* *Matt.* 4.*b.* 6.*e* Nemo poteſt duobus Dominis ſervire. 2.*Cor.* 6.*c.* Quæ participatio juſtitiæ cum iniquitate? deſignatur autem cultus latriæ ſoli Deo dandus. [g Glo. ord. ſ. 1. Reg 6.]

[*Sermo propheticus remanens verax.*] Solus evadens nuncius Job cæteris pereuntibus, *h* eſt ſermo propheticus, qui dum fiunt mala omnia quæ prædixit, quaſi ſanus ad Dominum ſolus redit. Dum enim vera dixiſſe de perditorum caſu cognoſcitur, quaſi inter mortuos vixiſſe monſtratur. *Job* 1.*c.* [h Gr. 2 m. 25.]

[*Auferre malos à terra.*] Solitudo urbis, erit ſolitudo terræ, *i* quando mali auferentur ex ea. *Iſa.* 24.*e.* ſumitur autem ſingulare pro plurali. [i Glo ord. ſ. Iſ. 24.]

[*Status contemplativus non omnium.*] Solus Moyſes aſcendens in montem, *k* ſtatum contemplationis deſignat, non omnibus aptum. *Exod.* 24.*a.* Idem deſignat ſolus remanens Jacob. *Gen.* 32.*f.* [k Glo. inter. ſ. Gen. 32.]

[*Separari à vitiis, & mundanis cogitationibus.*] Solus ſedet, *l* qui non eſt particeps vitiorum vitæ communis, & qui ſe à multitudine peccantium ſeparat, & qui alios bonis operibus excellit, & qui ſe à tumultu cogitationum mundanarum, & affectuum terrenorum ſeparat. *Jer.* 15.*a.* *Thre* 3.*d.* [l Ori ſ. Jer. ho. 11. Amb de obit. Val. & ſ pſa. 118 ſ2.]

Solum eſſe hominem, quod non eſt bonum. *Gen.* 2.*c.* eſt *m* vel Chriſtum eſſe ſine Eccleſia, vel animam ſine unione ad corpus, quæ eſt illi naturalis. [Hie. ſ. Jer. 15. Gr 4 m. 35. m Glo ord ſ. Gen. 2.]

Solum ſedere Moyſen ad judicandum populum, & ſolum ſuſtinere negotium populi, ineptè fieri oſtendit Jethro. *Exod.* 18.*c.*

[*Carens verbo Dei.*] Solus, cui eſt væ, eſt, qui non habet ſocium verbum Dei. *Eccl.* 4.*c.* ſic fuit ſolus Saul, qui projecit ſermonem Domini: ideò cadens non eſt ſublevatus. 1.*Reg.* 15.*f.* David verò non erat ſolus: ideò cadens habuit ſul levantem. 2.*Reg.* 12. Et ſola ſedens civitas Hieruſalem deſtructa, *n* eſt anima exiſtens in peccato à gratia Dei deſtituta, & ſine Chriſto. *Thren* 1.*a.* [n Glo ord ſ. Thre. 1.]

[*Separari ab Eccleſia.*] Solus habitans leproſus, deſignat *o* ſeparatos à ſocietate Eccleſiæ. *Lev.* 13.*f.* Et ſolitarius onager, eſt hæreticus ſeparans ſe, vel ejectus ab Eccleſia. *Hoſ.* 8.*c.* [o Hie ſ. Ho. 8 Iſy ſ. Lev. 13.]

[*Sup. vbi.*] Soli homines dicūtur, *p* qui ſe præire omnibus ratione exiſtimant: tumore videlicet mentis. *Job* 12.*a.* [p Gr 10 m. 25.]

[*Non faciens Eleemoſynam.*] Solus comedit buccellam ſuam, *q* quia non facit eleemoſynam, & etiam qui facit, ſed non habet ſecum paupe[r]es. *Iob* 31.*b.* [q Glo ord ſ. Iob 31.]

Solis patribus ſuis dicunt hæretici datam eſſe terram. *Iob* 15.*e.* quia *r* ſolos errorum ſuorum magiſtros rexiſſe veraciter Eccleſiam putant. [r Gr. 12. m 18]

[*Culpa non defenſa. Exclio diaboli.*] Solitaria eſt nox. *Iob* 3.*b.* quum *ſ* culpa, quam quis fecit, ſola remanet: ne dum laudatur, & defenditur, in conſpectu nos judicis multiplicius aſtringat. Et quum diabolus diſtinctione perpetua à frequentia ſupernæ patriæ ſeparatur. Vel ut hominem, quem ſibi ſocium ad perditionem fecerat, amittat, & ſolus cum ſuo corpore hoſtis pereat: dum multos, quos deſtruxerat, Redemptoris gratia reformat. [ſ Gr. 4 mor. 11.15.]

Soli in ſaltu dicuntur eſſe, *t* qui ſe odio hominum ſeparant. Soli autem ſed non in ſaltu, ſunt boni à conſortio malorum ſeparati. *Mic.* 7.*c.* [t Hie ſ Mi. 7.]

Somnus, vide Dormire.
Somniare, Somnium.

SOMNIARE, eſt per quietem ſomni aliquid quaſi vigilando in phantaſia videre. *S*omnium autem eſt ipſa viſio ſomniantis.

[*Prophetia de Chriſto. Parabola Chriſti.*] Somnia Joſeph, typus erant *v* eorum, quæ futura erant in Chriſto. Et ſomniator Joſeph, eſt Chriſtus, cui peculiare eſt prævidere futura. *S*omnia verò dicuntur invidiæ cauſa, hoc eſt, applicatio ſcripturarum ad Chriſtum, quam Judæi ferre non poterant. *Gen.* 37.*a.* ſomnia quoque Joſeph, typum gerunt parabolarum Chriſti, quas illi invidebant Principes Judæorum. [v Glo. ord. ſ. Gen 37. Rup 8 ſ Gen. 41.]

[*Tranquillitas contemplationis.*] Somnium aliquando ſignificat *v* tranquillitatem contemplationis, & inſpirationem, & in his ſomniis apparet Deus: vel potius in ſomniis. *Gen.* 20.*a.* 28.*c.* Per ſomnum quoque loquitur Deus. *Iob* 33.*b.* quando tranquilla mente ab hujus ſæculi actione quieſcitur, & in ipſo mentis ſilentio divina præcepta penſantur. *S*omnium Nabuchodonoſor, cujus oblitus eſt, ſed poſtmodum etiam ejus interpretationem accepit, deſignat *y* contemplationem aliquando auferri à contemplativis, ac poſtea multò plenius reddi. Deſignatur etiam gratiam contemplativæ vitæ facilius elabi, & difficilius reparari: ut fuit difficilè Nabuchodonoſor recuperare ſomni cognitionem. *Dan.* 2.*a.* [x Gr. 23. mor. 20. y Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 1. a.]

[*Cognitio myſteriorum.*] *S*omnia ſenum, deſignant *z* cognitionem myſteriorum. *Ioel.* 2.*g.* Et ſomnia Eunuchorum Pharaonis, erant prævisiones Prophetarum: qui oſtendunt omnem pœnitentiam hujus ſæculi eſſe ſomnium: ſicut & ſomnium Pharaonis. *Gen.* 40.*d.* [z Am. de Ioſeph 8.]

Somnium Jacob. *Gen.28.a.* deſignare poteſt *a* fidem, per quam nunc videmus per ſpeculum in ænigmate.

Somnia per quæ terret Deus. *Job 7.e.* ſunt *b* imaginationes ultimi diſtrictique examinis: quod jam utcunque per timorem cernimus, ſed tamen, ut eſt, veraciter non videmus.

Somnium etiam quandoque eſt *c* voluntas propria. *Iſa.56.d.* Dormientes & amantes ſomnia.

Somnium ſurgentis, *d* eſt vita malorum, quæ velut ſomnium præterit. *Job 20.a. Pſa.78.*

Somnium nocturnum dici poteſt occulta tentatio. *Deut.13.b.*

Somnia Pſeudophetarum, deſignant *e* errores capitis hæreticorum: quos ipſi aſcribunt Deo tanquam ab eo revelatos. *Jer.32.e.* Et ſomniatores ſunt cultores idolorum, & hæretici cultores errorum. *Zach.10.a.* Et ſicut ſomnium, erunt divitiæ militantium contra Hieruſalem. *Iſa.29.b.* Vel quia non proderunt deſtructoribus Hieruſalem: vel quia argumenta & ſtrophæ hæreticorum erunt velut viſa ſomniantium, & ſicut ſomniat eſuriens ſe comedere.

a Rup.7.ſ. Gen 54. b Gr.a m.17. c Hie.ſ.Iſ. 56 d Am.ſ.pſ.72. Gr.13 m 3. e Gr.9.m 40 Hie ſ. Za.10. & ſ Iſa.29.

Voluntas propria. Vita malorum. Occulta tentatio. Errores hæreticorum.

Sonare, Sonus, Sonitus, Reſonare.

SONUS, eſt objectum auditus: unde quicquid primo & per ſe auribus percipitur, ſonus dicitur. Sonare autem eſt ſonum efficere.

Sonus aliquando eſt inſpiratio: & ſonus ex ore Dei, eſt *f* vis timoris de ſuperna irruens aſpiratione: quia quum nos de venturis Dominus aſpirando replet, proculdubio de malè geſtis præteritis terret. Et ſonitus rugit poſt Deum, quia cùm mentem Deus ingreditur, mox pœnitentiæ gemitus ſequitur: ut ei jam ſalubriter flere libeat: quia prius de iniquitatibus deflenda jucunditate gaudebat. *Job 37.a.* ſonat etiam inſpiratio. *Jer.46.a.* Vox ejus quaſi æris ſonabit. Quod ſi os Dei eſt Filius, ſonus procedens ex ore Dei erit Spiritus ſanctus: de quo *Act.2.a.* Factus eſt repente de cœlo ſonus tanquam advenientis ſpiritus vehementis.

Sonitus rugitus Dei, *g* eſt gravis Dei vindicta. *Jer.25.f.* Et ſonitus quadrigarum in judicio, erit Angelorum, vel dæmonum. *Joel.2.b. Amos 2.a.*

Sonat vox ſponſæ in auribus ſponſi, *h* quum prædicat Chriſtum proximis, eos hortando ad amorem Chriſti. *Can.2.d.* Et ſonitus buccinæ, prædicationem ſignificat. *Exod.19.c.20.c.* Et laudatur Deus in ſono tubæ, *i* quæ in aure audiuntur prædicantur, in tectis ad gloriam Dei. *Pſa.150.* Et ſonitus tintinnabulorum, eſt prædicatio. *Ezech.28.f.* Et etiam ſonus alarum, & ſonus aquarum ſunt laudes populorum: ſonus verò caſtrorum, eſt major laus ſublimis Dei: qui omnem ſuperat intellectum. Dicitur autem ſonus ſublimis Dei, *k* quia à Deo habent, ut laudent, & quia in fœlicitate laudabunt, uniti Deo. *Ezech.1.f.33.a.* ſonus Apoſtolorum, eſt ſimplex prædicatio. *Pſa.18. Rom.10.d.* Reſonant montes laudem, quum Apoſtoli prædicant. *Iſa.44.d.* ſonat autem venter quaſi cithara. *Iſa.16.d.* quando meos prædicantis omnibus virtutibus eſt ornata, & ſic foris gratum dat ſonum. Et ſonans tonitruum, eſt prædicatio Apoſtolorum cum virtute Spiritus ſancti. *Job 38.c.* Ideò ſonus factus eſt, adveniente Spiritu ſancto. *Act.2.a.* Cùm hoc ſonitu perit memoria malorum. *Pſa.9.*

Sonitus factus prophetante Ezechiele, deſignat, vel ſonum tubæ futurum in judicio: vel fortem ſpirationem, vel adventum Spiritus ſancti in Pentecoſte. *Ezech.37.b.*

Sonare dicitur pharetra ſuper equum. *Job 39.c.* quando contra Prædicatorem ſanctum occulta pravorum machinatio conſilium ſuum, quod fraudulenter operit, fraudulentius patefacit: ut præmiſſis minis, quaſi ex ſonitu pharetræ terrorem incutiant. Item quando fortiter agenti aliqua occurrit tentatio, ut à forti operatione ceſſet.

Sonitus aquarum, ſunt *l* juſſiones ſublimitatum ſæculi: & commotiones ac perſecutiones infidelium & dæmonum. *Pſa.9.45.64.82. Iſa.17.d.* Et ſonat quaſi mare vox inimicorum quandò graves ſunt tentationes & perſecutiones. *Jer.6.f.* Et ſonans terra, *m* deſignat clamorē Judæorum in Chriſtianos. *1.Reg.4.c.* ſonitus etiam populi Judæorū fuit, quum clamaverunt Crucifige, crucifige. *Eze.7.c.* Et ſonitus equorum, ſunt errores dæmonum & hæreticorum. *Eze.26.b.* Et ſonat pharetra ſuper equum, quando perſecutiones oriuntur adverſus prædicatores. Vel ſonât in diabolo perſequente. *Job 39.c.28.d.*

Reſonare dicitur vox gregum in auribus Samuelis. *1.Reg.15.d.* quando *n* venit fama turpitudinis inferioris Prælati ad ſuperiorem.

Sonitus folii volantis terret Judæos. *Lev.26.e.* quia *o* terrentur à prædicatione legis per fideles facta.

Sonitus lætantium eſt inſania vacantium voluptatibus. *Iſa.24.b.* Ad idem ſonitus organi. *Job 21.b.*

Sonitus ruinæ Tyri, eſt fama ejus, *p* qui lapſus eſt in peccatum. *Ezech.25.c.27.f.* Et ſonitus ruinæ cedri eſt fama Luciferi lapſi. *Ezec.31.f.*

Sonitus terroris dicitur eſſe ſemper in auribus impii. *Job.15.c.* quia *q* ſemper malum ſuſpicatur: nec in ulla eſt ſecuritatis tranquillitate.

f Gre.27.mo. 13.14.15. g Glo.inter.ſ. Ier 25. h Gr ſ.can.2. & 29 m 16. & ſ Ez.b.8. i Arn ſ pſ 150 k Hie ſ.Eze 1. & ſ Iſa.16.& ſ Iob 38. Ori.ſ ca.b.4. & ſ Rom.10. l Gr.31 m.25 20. Hil.ſ.pſa 64. Hie ſ Iſa 17. & ſ Ier.6.& ſ.Eze.7. Au ſ pſ.45. a 4 m Gr ſ1. Re 4.& 5.m.23. n Gr ſ.1.Re. 25. o Iſ.ſ.Le 26. p Hie.ſ.Ezec. 26 31. q Gr.12.mo. 29.

Inſpiratio. Gemitus pœnitentiæ. Spiritus ſanctus. Vindicta Dei. Prædicatio. Laudes Dei. Tuba judicii. Fortis inſpiratio. Adventus Spiritus ſancti Mina contra prædicatorem. Tentatio. Præcepta ſæcularium Principum. Perſecutiones infidelium & dæmonum. Fama turpitudinis Prælati. Prædicatio legis. Inſania voluptatum. Fama lapſi in peccatum. Inquietudo impii Hæretici.

Sophar.

SOPHAR, id eſt, ſpeculator, vel buccina: vel diſſipatio ſpeculæ, vel matutinus, aut corona, ſeu circulus. Unus ex amicis Job. *Job 2.a.* Typus eſt *r* hæreticorum: qui cum aliqua per naturæ bonum ſapienter prædicent, ſunt tamen aſſertores mendacii, falſa de Chriſto prædicantes: & mentes contemplantium ſubvertentes.

r Hie pro in com ſ. Iob. Gr. prol mor. cap 12. & 5. mor,17.

Sophim.

SOPHIM, id eſt, ſpeculæ, vel ſpeculantes, ſive cooperti, aut natantes vel expectantes, aut ſavus: mons eſt in tribu Ephraim, unde erat Elcana pater Samuelis. *1.Reg.1.a.* deſignare poteſt *ſ* Angelos cognoſcentes Chriſtum, vel contemplationem Dei.

ſ Gr.ſ.1.Re.1.

Angeli. Contemplatio Dei.

Sophonias.

SOPHONIAS, id eſt, *t* abſconſio Domini, ſive ſecretum Domini, aut ſpeculator noſter Dominus, vel aquilo Domini. Unus è duodecim Prophetis, filius Chuſi, hoc eſt, humilitatis, quia Prophetæ & Apoſtoli dicunt. Non ſum dignus vocari Apoſtolus. *Soph.1.a.* Alius Sophonias ponitur *Zach.6.c.*

t Hie ſ.Sop.1.

Sopire, Sopor, vide Dormire. Sorbere, vide Abſorbere.
Sordes, Sordeſcere, vide Immundus.
Sorec.

Iudaa. Anima.

SOREC, id eſt, *a* vinea, vel vitis, aut ſibilus, aut ſibilans, vel interpretatur electa. Eſt genus vitis optimæ quæ uberes fructus facit, atq; perpetuos. *Iſa.5.a.* typus eſt Judææ, vel animæ virtutibus ornatæ.

a Hie. ſ. Iſa. 5. & epi Ignoti viuris.

Soror, vide Frater. Sors, Sortiri.

SORS, eſt fortitudinis aliquis eventus: & interdum accipitur pro munere, vel officio, & conditione. *Sap.3.c.* ſors in templo Dei acceptiſſima. Quandoque pro matrimonio ſeu hæreditate. Datur etiam ſors divinatoria. *Eſther.3.b.* Miſſa eſt ſors in urnam coram Haman. Sortiri autem eſt ſortes facere, vel per ſortes aliquid accipere.

Gratia Dei.

Sors eſt res in dubitatione humana divinam judicans voluntatem: & poteſt ſignificare *b* ſtatum gratiæ, ſeu gratiam Dei, qua ſalvati ſumus: quæ non eſt in electione humana, ſed in voluntate divina: unde ſortes juſtorum dicuntur eſſe in manibus Dei. *Pſa.30.124.*

b Au ſ. pſ. 30.

Dividere juſtos à peccatoribus. Cognoſcere duplicem naturam in Chriſto.

Sortem mittere inter duos hircos. *Lev.16.b.* quæ dici poteſt ſors conſultoria, eſt *c* dividere juſtos à peccatoribus. Item cognoſcere in Chriſto naturam divinam & humanam, ut cuique tribuatur quod ſuum eſt.

c Ori. ſ. Levi hom. 9. Iy ſ Lev. 18.

Sorte diviſoria datur terra promiſſionis: ſed aliqui accipiunt ſine ſorte, quia *d* ſicut in bello egregii Duces accipiunt aliqua ſpolia ſine ſorte: ita in gloria: ut Apoſtoli accipiunt duodecim ſedes. *Nu.26.f. 33.g.36.b. Lev.16.c. Joſ.9.b.13 a.17.a.18 b 21.a. Pſal.141.a. Coloſ.1.b.* Illorum autem eſt ſors ſeu portio in terra viventium, quorum converſatio in cœlis eſt *Phil.3.* Ad hæc pertinent ſortes ſacerdotum & Levitarum. 1. *Par.24.b.* Omnes ſortes æqualiter dividat.

d Ori. ſ. Nu. h 21. & ſ Ioſ. ho 23.25.

Converſatio uniuſcujuſq.

Sors etiam eſt *e* propria cujuſque converſatio: & ſortes ſpirituales ponimus, quando per exteriora ſigna operum ad occultorum notitiam pervenimus. 1. *Reg.14.f. Pſa.30. Sap.2.b.*

e Gr. ſ 1. Reg. 14.

Pati propter Chriſtum.

Sors cadens ſuper Jonam eſt, *f* quando Apoſtoli & Martyres patiuntur, non propter peccata ſua, ſed propter Chriſtum. *Ion.1.b.*

f Rup. ſ. Ion. 1.

Electio prædicatoris.

Sortes eligendi Regis, deſignant *g* electionem faciendam de Prædicatoribus. 1. *Reg.10.d.*

g Gr. ſ. 1 Reg. 10.

Diſtributio geſtorum Chriſti inter Evangeliſtas. Collatio charitatis à Deo.

Sortes miſſæ ſuper veſtem Chriſti. *Pſa.21.d.* deſignare poſſunt *h* diſtributionem geſtorum Chriſti inter Evangeliſtas ea ſcribentes. Vel mittitur ſors ſuper charitate, quæ non dividatur: ſed ſors datur deſuper: nempe per divinum judicium, non per merita. *Matt.27.d. Mar.15.b. Luc.23.a. Joan.19.d.*

h Amb de Tob. 20. Aug ſ pſa. 21. & ſ Ioa. tract. 118.

Miſſio Chriſti ſacerdotis.

Sorte Zacharias offert incenſum. *Luc.1 a.* deſignans *i* mittendum & dirigendum eſſe à Domino ſacerdotem Chriſtum.

i Amb ſ. Lu. 1.

Gehenna.

Sors idololatræ, eſt in torrentibus, hoc eſt, *k* ſors ſacerdotis diaboli, eſt in inferno. *Iſa.57.b.* Ita ſors vaſtantium fideles eſt infernus. *Iſa.17.d. Jer.13.d.*

k Hie ſ Iſ. 17. 57.

Inducere in errores.

Sortem mittunt ſuper populum Dei, aut alterius civitatis, *l* qui eum in varios inducunt errores. *Joel.3.a. Nahu.3.b.*

l Lyr. ſ. Ioel. 3.

Soſpes, vide Salvare.
Spathula, vide Palma.
Spacium, Spacioſus.

SPACIUM, eſt intercapedo loci aut temporis, quæ inter aliquos terminos includitur. Spacioſum autem eſt, quod multum habet ſpacii.

Fides Trinitatis.

Spacium itineris trium dierum inter oves Laban, & oves Jacob, deſignat fidem Trinitatis, qua fideles ab infidelibus ſeparantur. *Gen.30.f.*

Gloria cæleſtis.

Spacioſa terra dici poteſt *m* gloria cœleſtis, quæ totum animi deſiderium undiquaq; replet. *Exo.3.b.*

m Glo. ord. ſ. Exod 3.

Latitudo Eccleſiæ in gentibus

Spacium factum Sion, deſignat *n* latitudinem Eccleſiæ, quam inter Gentes accepit. *Iſa.49.c.* Et ſpacioſus locus in domo Laban, eſt promptitudo Gentilitatis in ſuſcipienda fide. *Gen.24.e.* ſpacioſus etiam locus, *o* eſt ipſa Eccleſia, in qua ſtatuuntur Prædicatores, tanquam plebs Chriſti. *Pſa.30.*

n Glo. int. ſ. Iſa. 49. o Hie. ſ pſ 30

Dilectio amicorum & inimicorum

Spacioſus locus dici poteſt *p* dilectio, quæ extenditur ad amicos & inimicos. In loco etiam ſpacioſo pedes ſtabiliti ſunt, quando & ad congruentia bona tendimus, & nulla difficultate præpedimur. *Pſ.30.*

Gr. 26. m 31. p Baſi reg. brev. 140.

Promptitudo benè operādi. Mundana Proſperitas.

Spacioſa terra, eſt mundi hujus proſperitas, in qua mali per latam viam merguntur in infernum. *Gen.34.c.* Dicitur etiam ſpacioſa via: quia in ea variè contingit errare. *Matt.7.b.* ſpacioſa autem terra apta eſt inundationi: unde deſignat eos, qui multum merentur caſtigari à Deo. *Iſa.28.a.*

Glo ord ſ. Exod 3

Graves peccatores Vacare ſacræ doctrinæ.

Spacioſè paſci dicuntur, *q* qui ſine ullo impedimento ſtudio ſacræ doctrinæ vacant. *Iſa.30.e.*

q Hie ſ. Iſ. 30.

Leges Latitudo mundi.

Spacioſum mare deſignare poteſt *r* leges, multa hominum genera continentes. Vel latitudinem mundi ducentem ad inferos. *Pſa.103.*

r ... tra. ſ Pſ 103.

Spacioſa cœnacula ædificare vult hæreticus: *ſ* ſed anguſta ædificat. *Jer.22.d.*

ſ Hie. ſ Ier. 22

Species, Specioſus, vide Decor.
Spectare, Spectaculum, Spectabilis.

Contradicentes Scribæ Chriſto.

SPECTARE, eſt ſæpè, ſeu fixè intueri. Spectaculum autem dicitur id, quod ſpectatur, ut ludi aut etiam ipſa ſpectatio.

Spectans Eli contra viam. 1. *Reg.4.c.* deſignat Scribas: qui *t* dum ſuperbè ſcripturas accipiebant, ei, qui eſt via, per quam ire ad æternam patriam debuerant, contradicebant. Ipſe enim Chriſtus dicit. *Joan.14.* Ego ſum via, veritas & vita.

t Gr. ſ. 1. Re. 4

Speculum fuit *v* paſſio & reſurrectio Chriſti. *Iſa.27.c.* Juxta Septuaginta.

v Hie. ſ Iſ. 27

Specula, Speculari, Speculator.

SPECULA, eſt locus editus & eminens, unde aliquid videri & ſpeculari poteſt: ſive ſit mons, ſive turris, ſive lapis, ſive arbor, aut aliquid aliud eminens. Speculari autem eſt quaſi è ſpecula proſpectare, vel ad videndum intendere. Per tranſlationem autem ponitur pro ſcrutari, & exactè conſiderare.

Specula dici poteſt *a* Eccleſia: & etiam contemplatio. *Iſa.21.e.* ſuper ſpeculam Domini ego ſum ſtans. Item pœnitentia. *Ier.31.d.* ſtatue tibi ſpeculam. Speculam autem ſibi ſtatuere, eſt *b* ventura vitiorum certamina ex alta conſideratione prænoſcere.

Speculator interdum dicitur *c* Propheta. *Iſa.21.b. Ezec.3.d.* Et ſpecula, eſt ipſa Prophetia, per quam procul intuentur futura. *Iſa.21.b.*

Speculatores, qui erant in Gabaa Benjamin. 1.*Reg.14.c.* deſignant *d* Apoſtolos, Epiſcopos, & Doctores in ſublimi ſtatu vitæ poſitos: qui non ſolum ſubditorum facta conſiderant, ſed etiam Concionatori prædicationem. *Ier.52.c. Ier.6.d.31.d. Eze.3.d.33.a.* Quiſquis autem *e* populi ſpeculator ponitur, in altum debet ſtare per vitam, ut prodeſſe poſſit per providentiam. Ideò *Iſa.40.* ſuper montem excelſum aſcendetur, qui evangelizas Sion.

Speculatores cæci, ſunt, *f* ſacerdotes Judæorum & Phariſæi, & etiam hæretici. *Iſa.56.d. Hoſ.5.a.9.b.*

Speculum.

SPECULUM, eſt illud terſum ac politum, in quod aſpicientes imaginem noſtram, aut alterius rei illi objectæ, quam refert, contemplamur.

Speculum dicitur ipſe Chriſtus, & ſapientia, & ſacra ſcriptura: ad quorum aſpectum debemus noſmetipſos contemplari, & maculas tergere. *Sap.7.d. Iacob.1.d.*

Specula mulierum, de quibus fiebat labrum æneum ad lavandum ſacerdotes. *Exod.38.a.* deſignare poſſunt *g* divina præcepta, quæ debemus contemplari, ut ſordes mentis noſtræ abluamus. ſignificat etiam *h* exempla ſanctorum Patrum, qui ob animarum pulchritudinem, mulieres dicuntur, ſpecula etiam mulierum *i* dici poſſunt corpora ſancta Virginum.

Speculum aliquando dicitur *k* cognitio rerum divinarum obſcura: & fides, quæ dicitur ſpeculum ſine macula. *Sap.7.d. Iſa.3.d.* Unde 1.*Cor.13.d.* ait Apoſtolus. Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate.

Specus, Spelunca, Antrum, Caverna.

SPECUS & ſpelunca, eſt locus excavatus intra rupem, aut montem, obſcuritatem quandam habens qui etiam antrum & caverna dicitur.

Spelunca, in quam confugit David, cùm fugeret Saulem. 1.*Reg.21.a.24.a. Pſa.56.141. in titu.* *l* divinam protectionem ſignificare poteſt. Deſignat etiam *m* carnem Chriſti: vel ejus ſepulchrum, ubi abſconditus eſt à Judæis perſequentibus.

Caverna maceriæ dicitur ſinus Dei Patris: ubi Filius nota facit omnia ſponſæ. *Can.2.d.* Ubi Origenes *n* legit pro murale. Vel deſignat *o* vulnus lateris Chriſti. Vel protectionem Angelicæ cuſtodiæ. Vel loca vacua in choris Angelorum, relicta à dæmonibus. Vel contemplationem Chororum cœleſtium. Caverna etiam laci, quæ videtur Saram ſignificare. *Iſa.51.a.* dici poteſt *q* latus Chriſti.

Spelunca etiam *r* dicitur humanitas, vel caro Chriſti. *Pſa.56.141. in tit. Ier.16.d.* Poteſt etiam deſignare *ſ* hunc mundum, in quem venit Chriſtus pugnaturus contra diabolum, ipſumque victurus: ſicut David fugiendo vicit Saulem.

Spelunca, in qua habitavit Loth relicta terra Sodomorum, firmitatem & ſoliditatem in virtutibus ſignificare poteſt. *Gen.19.f.* Deſignat etiam Eccleſiam, *t* quæ ſanctorum eſt diverſoriū, piè viventium tegmen: qui inhabitant juſti, & quicunque ignis ſupplicium evaſerint.

Spelunca etiam in qua habitavit Loth, *v* templum ſignificare poteſt, & etiam legem vel ſynagogam: ſpeluncæ enim dicuntur *x* ſynagogæ Judæorum. *Iſa.32.c.* Et ſpelunca hyænæ plena oſſibus mortuorum, eſt ſynagoga Judæorum. *Ier.12.b.*

Spelunca rurſum eſt *y* munimentum veritatis: quo confugiendum eſt fidelibus: & ſcripturæ legis & Prophetarum. Et cavernæ petrarum, *z* ſunt doctrina Apoſtolorum, & Apoſtolicorum virorum. *Ier.16.d. Apo.6.d.*

Cavernæ petrarum *aa* dici poſſunt Apoſtoli, & Prædicatores: & etiam Angeli. *Ier.16.d.*

Spelunca duplex, ubi ſepelitur Sara, *bb* operationem bonam contemplationi conjunctam ſignificare poteſt: ubi geminæ vitæ requies. Deſignat etiam conſcientiam utriuſque populi, ubi quieſcit ſcriptura. Vel duas leges intercesſu literæ. *Gen.23.b.25.a.49.d.50.c.* Et cavernæ, unde exire dicuntur Hebræi, ſunt *cc* ſtudium remotioris vitæ Prædicatorum. 1.*Reg.14.b.* ſpeluncas autem ingredimur, quando ad mentium ſecreta recurrimus: ne vagantibus oculis concupiſcenda videamus, & quando olfactum ab obſcœnitatibus mundi cuſtodimus. 1.*Reg.13.b* In antris etiam cubant catuli leænæ, quando prædicatores quieſcunt ſub ſilentio, opportunum tempus expectantes. *Iob 38.d.*

Spelunca præterea dicitur *dd* corpus hominis. *Pſa.141.* Et ſpelunca in cujus oſtio ſtetit Elias, eſt hæc corruptionis habitatio, in qua adhuc ex vetuſtate retinemur. 3.*Reg.19.c.* Hæc eſt ſpelunca, in qua abſconduntur quinque Reges. *Ioſ.10.c.* Cavernæ etiam terræ, ſunt *ee* ſenſus Domini. *Iob 30.b.*

Cavernæ terræ, dici poſſunt *ff* cogitationes pravæ: in quibus ſe hæretici, aut pravi ab humanis oculis abſcondunt. Pravi quippe, ut ſunt, videri ab hominibus refugiunt: dumque aliud quàm ſunt ſimulant, ſeſe in conſcientiæ ſuæ latibulis, quaſi in cavernis occultant. *Iob 30.a.*

Cavernæ præterea dici poſſunt *gg* ſenſus carnales legis. Item occultæ prædicationes hæreticorum, & conciliabula, quæ ſunt penetralia, ubi dicitur eſſe Chriſtum. *Iob 30.b. Ezec.33.f. Nahu.2.d.*

Antrum in quo moratur beſtia, *hh* mentem peccatoris ſignificat. *Iob 37.b.38.d.* Et caverna reguli, eſt obſeſſus à dæmone, vel in peccato exiſtens. *Iſa.11.b.* Spelunca etiam latronum, eſt anima malis cogitationibus, peccatis, rapinis, &c. plena, hæreſes item ſpelunca latronum dici poſſunt. Speluncam quoque latronum faciunt Eccleſiam, *ii* qui in ea malè vivunt. *Matt.21.b. Ier.7.b. Hab.2.b.*

Spernere, vide Contemnere. Sphera, Spherula, vide Globus, Spica.

Spica, eſt quæ in extremo culmi frumenti, aut alterius grani ſemina continet, ariſtis veſtita.

Spicæ

Left margin: a Glo. ord. ſ. Iſa.21. b Gr.31 m.31 c Hie ſ Iſ. 21. d Gr ſ.1 Reg. 14 & ſ Ezec. hom 11 Hie ſ Iſa 52. & ſ Ier. 6. e Cyr. in Apo. f Hie ſ. Iſ. 56. & ſ. Hoſ. 9. g Gre. ho 7. h Ru 2. ſ. Le. 3. i Hie 1 adve. Iovi. k Hie ſ Iſa 3 l Aru. ſ pſ 58. m Au ſ pſ 56. n Ori ſ can. hom 4. o Gr ſ can 2. p Bern. ſ can. ſerm 62. q Hie ſ. Iſ 51. r Hil ſ pſ 56. Ori ſ le ho 12 ſ Hie & Au. ſ pſ 141. t Cyr de ado. in Spir v Ori ſ. Gen. h 1. & ſ. le h 8 x Hie ſ Iſ 32 y Hie ſ. Iſa 2. & ſ Ier 6. z Aug ſ. Apo. hom. 5. aa Or ſ le. ho. 13. bb Rup. 6 ſ. Gen 17. Bed. ſ. Ge 23. cc Gre ſ. 1. Re. 13 14 & 8. m. 25 & 30. ho 11 dd Am. de fug ſecu. 5. ee Gr. 5. m. 26 Hie 1 adv Io vin ſ Iob 30. ff Gre. 10. m. 14. Hie ſ Iob 10 & ſ Eze. 33 gg Gr. 10. m. 11. Hie ſ Iob 38. & ſ Iſa. 11. 85 hh Gre h 39. ii Ori ſ. Matt. hom. 15.

Right margin: Eccleſia. Contemplatio. Pœnitentia. Providentia. Propheta. Prophetia. Apoſtoli. Prælati. Doctores. Sacerdotes Iudæorum. Hæretici. Chriſtus. Sacra ſcriptura. Divina præcepta. Exempla Sanctorum. Corpora virginum. Fides. Divina protectio Caro Chriſti. Sinus Dei Patris Vulnus lateris Chriſti. Cuſtodia Angelorum. Latus Chriſti Humanitas Chriſti. Mundus. Firmitas in virtutibus. Eccleſia. Templum. Lex. Synagoga. Sacra ſcriptura. Apoſtoli. Angeli Opera bona cum contemplatione Conſcientia utriuſque populi. Studium vitæ remotioris. Corpus hominis. Senſus hominis Cogitationes pravæ Conſcientia. Senſus carnales legis. Conciliabula hæreticorum. Mens peccatoris. Hæreſes. Eccleſia.

Spicæ virentes erant *a* exempla patrum ante legem, quos nondum legis æſtus terruerat: torrentur autem igne Spiritus ſancti: quum additur intelligentia ſpiritualis, *Deu.23.d.* ſpicæ etiam virentes erant Apoſtoli adhuc rudes: & alii neophyti, *Lev.2.* ſpicæ quoque Jacob dicuntur *b* Apoſtoli & reliqui fideles ex Judæis, *Iſa.17.a.* Item aliquando ſpicæ ſunt *c* teneri adhuc & recentes in virtute, *Exod.22.a. Matt.12.a.* Aliquando vero proficientes jam & ſolidiores, *Marc. 4.c.*

Spicæ etiam virentes, & toſtæ igne, *d* ſermonem doctrinæ probatum ſignificare poſſunt. *Lev.d.* Et ſpicæ quas vellebant Apoſtoli, deſignant doctrinam ſacræ ſcripturæ, *Lev.6.a.* Et ſpicæ duæ olivarum ſeu rami, utrumque teſtamentum deſignat, *Zac.4.d.* ſpicæ quoque quas impii tulerunt ab eſurientibus, *Iob.24.b* ſunt *e* Sanctorum patrum ſententiæ, & occulta obſcuraque notitia divinorum: quia ſæpe dum per figurata eloquia proferuntur, ab eis tegmen literæ quaſi ariſtarum paleas ſubtrahimus, ut medulla ſpiritus reficiamur. Spicæ etiam remanentes in agro, *f* ſunt doctrinæ legis ad legem novam facientes, & quod relinquitur cognoſcendum poſt hanc vitam, *Lev.19.b.23.d.*

Spicæ præterea, quas vellebant Apoſtoli, fructus *g* eccleſiæ deſignare poſſunt, *Luc.6.a.*

Spicæ multa ſimilia & paria continens grana *h* genus humanum ſignificare poteſt: cujus ariſtæ ſunt ſuperbi, qui rigiditate tumoris ſuperbiæ, amiſſa charitatis unione ſe ab aliis ſeparant, *Iob.24.d.*

Spicæ tritici, *i* bonas cogitationes aliquando ſignificare poſſunt, *2.Reg.4.b.*

Spicæ ut profert plenum fructum, deſignat *k* pœnitentiam lachrymoſam, quæ introducit charitatem, *Marc.4.c.*

Spicæ ſeptem plenæ in culmo uno, *Gen.41.a.* deſignant *l* virtutes in anima, vel charitate unitas. Item abundantiam gratiæ: & fideles abundantes doctrina ſpirituali.

Spicæ verò aliæ tenues & arentes, *m* pulchritudinem priorum tollentes, vitia ſignificant virtutibus contraria, & tempus Antichriſti. Item Judæos aridos & eſurientes, ſine vero ſenſu ſcripturarum.

Spiculum, Spiculator, vide Sagitta.

Spina, Spinoſus, Tribulus, Vepres, Sentes.

Spina, eſt aculeus ſentis vel rubi, aut alterius, quo pungimur, eſt etiam arbor ſpinę nomine. Spina quoque dicitur in animali contextus vertebrarum inter ſe qui eſt à collo uſque ad extremum os ipſius ſpinæ ſeu dorſi.

Spinæ interdum ſignificant *n* duritiam iræ Dei, quæ malos graviter affligit, *Iſa.27.b. Ier.12.c.*

Spinæ ſuper caput Chriſti, *Matt.28.c.* ſignificare poſſunt *o* carnes Martyrum laceratas, quibus tamen Chriſtus coronatur.

Spina in bonum, ſignificare poteſt doctrinæ ſpiritalis viros, qui dum de peccatis ac virtutibus diſſerunt, & modò æterna ſupplicia minantur, modò cœleſtis regni gaudia promittunt, corda audientium pungunt, ſicque mentem dolore compunctionis perforant, ut ab eorum oculis, quaſi quidem ſanguis animæ lachrymæ decurrant, *Iſa.41.e.*

Spina etiam ſignificat *p* ſtimulum conſcientiæ & compunctionem: & tunc configitur ſpina, quum per omnipotentis Dei diſpenſationem ad lachrymas pœnitentiæ anima criminum recordatione inflammatur, *Pſa.31.* Et ſepiuntur aures ſpinis, quum cor eſt contritum, & habet in ſe timorem divini judicii, *Eccl.28.d.*

Spina ferè in malum ſumitur, quia pungit, & dolorem infert, ſolet ſignificare *q* ſolicitudines ſæculi animam affligentes, & divitias ſolicitudinem ingerentes, *Matt.13.a. Luc.8.a. Gen.3.d. Cant.2.a.* Sicut enim ſpinæ non ſinunt ſemen emicare, ſed denſitate ſua ſeminatum ſupprimunt: ita & curæ temporales ſpirituale ſemen, quod in anima ſeminatur, non ſinunt fructum afferre, ſed adurunt, & ſuffocant ſicut ſpinæ profectum ejus retardantes. Spinę quoque ſunt quæſtiones, animum pungentes, & excitantes.

Spinæ præterea ſignificant *r* voluptates & pravas inclinationes, & etiam tribuli ſunt inordinatæ concupiſcentiæ, *Gen.3.d. Matt.13.a. Luc.8.a.* ſignificant itidem ſpinæ dolorem corporis, *Pſa.57.* ſpinæ autem non producunt fructum, ſicut è diverſo ficus non producit aliquid noxium, *Luc.6.d.*

Spinæ præterea, *ſ* ſunt vitia incultique mores. & iniquitas nondum firmata, quum ſpina ſit fragilis, & etiam perverſæ cogitationes, *Pſa.31.57. Prov.25.d. Iſa.5.b.10.33.b.34.c. Ier.4.a.* hæ ſunt ſpinæ ſuper caput Chriſti, *Matt.27.c. Ioel.3.d.* Et vepres, inter quas hærebat aries, *Gen.22.c.* ſunt *t* peccata noſtra, quorum dolorem pertulit Chriſtus. Et vepres vineæ, ſunt peccata, *Iſa.5.b.9.d.10.d. Iob.30.a.*

Spinæ ſunt omnes animæ comparatæ ſponſæ, *Can.2.a.* ubi etiam deſignari poſſunt Gentiles & hæretici, ſicut *Matt.7.c.* Et ſpinę ſuper caput Chriſti, ſunt animę peccatrices, & Gentes prius inutiles, *Matt.27.c. Mar.13.b. Ioa.19.a.* Et ſpinę in roſa, ſunt *v* ſenſus hæretici in ſacra ſcriptura. Vel ipſi hæretici ab eccleſia prodeuntes, qui & vepres dicuntur, *Iere.12.c.34.c. Iſa.9.d.* Et ſpinæ ſe mutuo complectentes, ſunt *x* hæretici in conviviis doctrinarum ſuarum, *Nah.1.c.* Et tribulus ſuper aras hęreticorum eſt fructus errorum ipſorum, *Hoſ.10.c.* ſpinæ quoque ſunt, qui ſolis verbis Chriſtum confitentur. operibus verò nihil, niſi humanas ſolicitudines Chriſti ſectantur, ſpinę ſunt etiam *y* exempla mala, *Ier.12.c.*

Spinę, ſunt *z* tentationes & tribulationes animum affligentes, *Baruch.6.g. Hoſ.2.b.* Et ſpinis electorum vitę ſepiuntur, dum dolorem punctionis inveniunt, quod temporaliter concupiſcunt. Inter has ſpinas eſt lilium ſponſę: quæ quia inter tribulationes candidior & odoratior prodit, *Cant.2.a.*

Spinæ etiam erant *aa* prava verba Judæorum in Chriſtum, & etiam eorum opera perverſa, *Iſa.5.b.7.d.9.d.*

Pro frumento oritur tribulus, & pro hordeo ſpina, *Iob.31.d.* quando *bb* in ultima retributione ex ea re de qua remuneratio laboris quæritur, punctio doloris invenitur. Ut autem hordeum à frumento diſtat, quamvis utrumque reficiat ſic à tribulo ſpina, quamvis ſit utrunque quod pungat: quia tribulus mollior, ad pungendum ſemper durior eſt ſpina. Spina quoque de ſepe, *cc* eſt dolor ubi ſperabatur auxilium, *Mic.7.a.*

Spina doloris ſunt populo Dei Sidonii, hoc eſt, *dd* dæmones affligentes populum Dei, *Eze.28.c.*

Vepres inter quas hærebat aries, *Gen.22.c.* coronam Chriſti ſignificare poſſunt. Vel ſunt iniqui, qui ſuſpenderunt Chriſtum: & etiam peccata, propter quæ crucifixus eſt.

Exempla patrum. Apoſtoli. Recentes in virtutibus. Proficientes. Doctrina probata. Sacra ſcriptura. Fructus eccleſiæ. Genus humanum. Bonæ cogitationes. Pœnitentia. Virtutes. Abundantia gratiæ. Fideles. Vitia. Tempus Antichriſti. Iudæi. Ira Dei. Carnes Martyrum. Doctores ſancti. Stimulus conſcientiæ. Compunctio. Solicitudo ſæculi. Divitiæ. Quæſtiones. Voluptates. Inordinata concupiſcentia. Peccata. Pravæ cogitationes. Animæ comparatæ ſponſæ. Animæ peccatrices. Errores hæreticorum. Exempla mala. Tentationes & Tribulationes. Prava verba & opera Iudæorum. Dolor ubi ſperabatur remuneratio. Dæmones. Corona Chriſti. Iniqui. Peccata.

a Rup.1.ſ.L.2. & ſ Deu.19. b Hie ſ. Iſ.17. c Gr.12 m.20 & ſ Eze.h 15. Hil ſ. Matth. ca 12 d Phi de ſacr. Abel & Cain Am de Gen. ad l b 10. e Hi ſ Iob.24. & ſ Zach.4. Gr 16 m 25. f Iſy Lev.19. 23. g Am ſ Lu.6 h Gr.71 m.6. i Gr.1.m.34. k Hi ſ Mar.4 l Rup.8 ſ Ge. 41. m Ru 8 ſ Ge. 41 n Hie.ſ.Iſ.27. o Aug ſ.Ioa. Gre h.20. p Aug q in Ex.154. Gr.ſ.1.Reg 6 Am ſ Pſ 1.8. ſer 12. q Am 1.offi.3 Ori ſ ca ho.9 Chry ſ.Matt. h 45. & ſ.Ge. h m.10. Baſi ſ Pſa 41. Au 2.de gen. con Man 10. r Ch y ſ Ma hom.43. Au 2. d. gen. con Man 20. Phil.2. alleg. Hil.ſ pſ.57. Amb.ſ.Lu.6. & ſer.36. Ori ſ pſ 16. h 1. & ſ Ma. hom 35. Hi ſ pſ 57 & ſ Iſ 33 & ſ. Ioel 3. r Gr.20 m 11 Iſy.ſ Lev 18. Bed ſ.Ez 22. & ſ prov.14. v Ori.ſ ca h 2 3 & ſ Ier. hom.7. Am.ſ pſ.118. ſ 5. z Aug ep 48. Hie ſ Nah 1. & ſ.Hoſ 10. Cyr.12 ſ.Ioa. 13. Gre ſ.can.2. y Hie.ſ Ie 18. z Am.3.exa. 11 Hie ſ.Iſ 1ſ 28 Gre.14 m 1 Bee ſ ca ſ 48 Am ſer 73. aa Hi ſ.Iſ.7. bb Gre 22. mor.24. cc Hi ſ Mi 7 dd Hi ſ.Ez 28

Opera bona. Spiritus vivificans, *a* eſt lex fidei, quæ animo continetur. Vivificat autem reos mortis convertentes ſe, & juſtificati de cætero non peccent, 2.*Cor*.3.*b*. Item intelligentia ſpiritualis, *Pſa*.118. Attraxi ſpiritum. Hic ſenſus ſpiritualis, eſt ſpiritus vitæ, qui erat in ſoris, *Eze*.1.*a*. ſpiritus autem vitæ erat in rotis, quia per ſacra eloquia dono ſpiritus vivificamur, ut mortifera à nobis opera repellamus.

Lex fidei. Intelligentia ſpiritualis. Lex gratia. Spiritus ſervitutis in timore, *b* eſt lex, quia homines peccati cauſa in timore conſtituit. Spiritus autem adoptionis, eſt gratia, *Rom*.8.*c*, Vel ſpiritus ſervitutis eſt, qui poteſtatem habet mortis: ſpiritus verò adoptionis, ſpiritus ſanctus.

Cognitio peccati. Spiritus compunctionis, *c* eſt cognitio peccati, *Iſa*.29.*d*. juxta ſeptuaginta: ubi nos habemus, ſpiritus ſoporis. Spiritus etiam vehemens conterens naves Tharſis, eſt gravis vis compunctionis, *Pſa*.47. Contritio autem ſpiritus eſt etiam in iis, qui ſunt in inferno: licet non verè pœnitentia, *Iſa*.65.*a*.

Spiritus duplex Eliæ fuit in Eliſæo, ſecundùm hiſtoriam, *d* quia plures virtutes fecit Eliſæus quam Elias. Moraliter verò, quia poſt aſcenſionem Chriſti, adveniente ſpiritu ſancto, duplex intelligentiæ donum Apoſtoli acceperunt, novi ac veteris teſtamenti. Et quum Chriſtus oſtenderit ſpiritum manſuetudinis, apoſtoli in virga & manſuetudine venerunt: & quia fecerunt opera Chriſti, & majora. Spiritus autem duplex eſt, illuminatio intellectus, & purgatio affectus, 4.*Reg*.2.*b*.

Peccans. Diabolus. Spiritus grandis & fortis fuit *e* quando decem tribus ductæ ſunt in captivitatem, 3.*Reg*.19 *b*.

Spiritum ſalvari, etiamſi anima damnetur, tenet Origenes *f* per illud, *Eccl*.12.*c*. De omni ſpiritu: quoniam convertitur ad Deum, qui dedit illum. Videtur tamen periculoſum.

Spiritus vadens & non rediens, *g* eſt peccans, ſed non valens per ſe reſurgere, *Pſa*.77.

Spiritus Domini aliquando dicitur *h* diabolus, qui Domini eſt per creationem & miniſterium, ſed ſolet addi Malus, ut 1.*Reg*.16.*c*.18.*c*. ſpiritus Domini malus exagitabat Saulem. Dicitur Domini per licentiam poteſtatis juſtæ. Malus autem per deſiderium voluntatis injuſtæ. Et ſpiritus poteſtatem habentis, eſt diabolus, cui data eſt tentandi facultas. Vel ſunt dæmonis ſuggeſtiones, *Eccl*.10.*a*. Et ſpiritus quem dedit Dominus regi Aſſyriorum, *i* eſt adverſaria poteſtas, *Iſa*.37.*b*. Et ſpiritus fornicationis eſt diabolus ad fornicandum inducens: quia ligavit Ephraim, hoc eſt, hæreticos, *Hoſ*.4.*b*. ſpiritus in alia mulierum, eſt poteſtas diaboli, *Zach*.5.*d*. Hic eſt ſpiritus hujus mundi, 1.*Cor*.2.*c*. Nos autem non ſpiritum hujus mundi accepimus. Idem eſt ſpiritus immundus, *Zac*.13.*a*. *Matt*.8.10.*a*.12.*d*. *Mar*.1.*c*.3.*b*.9.*b*. *Luc*.6.*c*.8.*a*.9.*c*.10.11.*c*. ſpiritualia nequitiæ, ſeu dæmones, *Eph*.6.*b*.

Spiritus mœroris, ſtatum peccati aut pœnitentiæ ſignificare poteſt, & etiam ipſum peccatum, *Iſa*.61.*a*. Ad peccatum pertinent blaſphemiæ, & ſeptem ſpiritus nequam, *Matt*.12.*d*. *Luc*.11.*d*.

Spiritus Ægypti dirumpi dicitur in viſceribus ſuis, *k* quum aliqui infideles veniunt ad fidem cæteris in infidelitatibus remanentibus, *Iſa* 19.*a*.

Spiritus immundi tres, deſignant *l* magicas artes, poëticam gentilium, & inanem philoſophiam, *Apoc*.16.*c*.

Cæcitas Judæorum & blaſphemia. Spiritus ſoporis, eſt *m* gravis ignorantia, & cæcitas Judæorum, *Iſa* 29.*d*. Et ſpiritus robuſtorũ, ſunt clamores & blaſphemiæ Judæorum in Chriſtum, *Iſa*.35.*b*.33.*b*.

Senſus hæreticorum. Spiritus vertiginis, eſt *n* reprobus ſenſus hæreticorum, *Iſa*.19.*c*. Dicuntur autem hæretici ſequi ſpiritum ſuum, qui eſt erroneus, *Ezec* 13.*a*.

Superbia. Spiritus ſumitur pro *o* ſuperbia, quum dicitur. Beati pauperes ſpiritu, *Matt*.5.*a*. *Eccl*.6.*d*. Et ſpiritus hominis quem auſert Deus, eſt ſuperbia, *Iob*.32.*d*. Hic eſt ſpiritus deficiens paulatim in exercitantibus & proficientibus, *Pſa*.73.142.3.*Reg*.10.*a*. ſpiritus etiam principum eſt ſuperbia, & audacia ſuperborum, *Pſa*.75.76.141. Et ſpiritus hominis, quem ebibit indignatio ſagittarum Domini, *Iob*.6.*a*. Et ſpiritus oris hominis, ſunt verba ſuperba, maledica, &c.

Spiritualis eſca & potus, dicitur *p* manna, quia ſpiritualem cibum præfigurabat, 1.*Cor*.10.*d*.

Inſanus. Spiritualis vir, *Hoſ*.9.*b*. ſumitur *q* pro inſano, & eo qui maligno ſpiritu arreptus eſt.

Sicut ſpiritus carni ſerviens non incongruè dicitur carnalis, *r* Ita caro ſpiritui ſerviens, rectè appellatur ſpiritalis: non quod in ſpiritum convertetur, ſed quia ſpiritui ſumma & mirabili obtemperandi facilitate ſubdetur, 1.*Cor*.15.*f*.

Spiritualem qui omnia judicet, & ipſe à nemine judicetur, *ſ* eum virum dicimus, qui univerſa ſcripturarum ſacramenta cognoſcens, ſublimiter ea intelligat, & Chriſtum in divinis libris videns, nihil in eis Judaicæ traditionis admittat.

Inſpirationes. Spiraculum vitæ, ſignificare poteſt *t* inſpirationes animam ſpiritualiter vivificantes, & robur, tenorem aut vim animæ, *Iob*.33.*a*. Et ſpiraculum, quod non incedit inter ſquamas Leviathan, ſunt ſanctæ exhortationes, *Iob*.41.*b*.

Aſpirare dicitur dies *v* in reſurrectione Chriſti: & quum manifeſtatur æterna fælicitas, *Cant*.2.*d*.4.*b*.

Spiſſus, vide Denſus.

Splendere, Splendor, vide Fulgere.

Spoliare, Exuere, Spolium

Dona Spiritus ſancti. Spoliare, eſt veſtibus exuere, præcipuè hoſtes, unde dicuntur ſpolia, quæcunque hoſtibus detrahuntur. Exuere autem, eſt ſimpliciter veſtibus privare corpus, ac detegere.

Magi & Gentiles converſi. Doctrina Judæorum. Eloquia Dei. Spolia quæ dividit Chriſtus, ſunt *x* dona ſpiritus ſancti, & etiam converſi ad fidem, *Pſa*.67. *Iſa*.9.33.*d*.53.*d*. Et ſpolia Samariæ, quæ aquæ accepit Chriſtus, fuerunt Magi, & Gentiles, qui venerunt ad fidem, & etiam potentiæ, quæ ſerviebant adverſariis, *Iſa*.8.*a*. Et ſpolia, quibus non indigebit mulier fortis, ſunt *y* multitudo converſorum, qui auferuntur à diabolo, *Prov*.31.*b*. Et ſpolia, quæ invenit Chriſtianus, ſunt doctrina Judæorum à fidelibus recepta, *Pſa*.118. Eloquia etiam Dei, ſunt ſpolia mulieris fortis, hoc eſt fidei.

Munera ſacerdotum. Prædicatio Pauli. Spolia quæ dividit Benjamin, *Gen*.49.*d*. deſignant *z* munera, quæ ſacerdotibus dabantur, quæ inter ſe dividebant. Vel prædicationem Pauli poſt ejus converſionem, qui ſpolia multa inveniſſe dicitur, *Pſa*.118.

Mali. Hæretici. Judæi. Spolia quæ dividit inimicus, ſunt *aa* qui prius erant boni, quos diabolus malos facit, *Exod*.15.*b*. Et ſpolia quæ diripit Aſſur, ſunt hæretici, & item Judæi, quos rapit diabolus, *Iſa*.10.*b*.33.*a*. His ſpoliis implere volebant principes Judæorum domos ſuas, ut auferrent à Chriſto credentes, *Prov*.1.*b*. quaſi ſpolium eſt anima transfugienti de Hieruſalem ad Chaldæos, hoc eſt, ab hæreticis ad philoſophos, quia ab utriſque diripitur, *Ier*.21.*c*.

a Amb. ſ. 2. Cor 3. Ru 1. ſ Ez. 13 Gr ſ Exo b. 7
b Am ſ Ro. 8. Aug ſ Ro 8.
c Hie. ſ Iſ. 29. 65 Gre 4 m 31 22.
d Aug. 5 ſ Re. 18 Ber ſ. 3. aſcenſ
e Ru 5 ſ. Re. 19.
f Ori. ſ. Matt. hom. 30
g Ido. inter ſ. p. 77
h Gre ſ 1. Re. 2 & 1. m. 70. & 14 m 70.
i Hie ſ. Iſa 37 & ad Demet.
k Hie ſ. Iſ. 19.
l Ru 9. ſ. Apo.
m Hie ſ Iſ. 29.
n Hie. ſ. Iſ. 19.
o Am 1 ſ De in mon. & ſ. pſa. 75. Gr. 7. m. 3. & 18 m 24. & 22 m 20. & ſ pſ. 142.
p Amb ſ. 1. Cor. 10.
q Lyr ſ ho 9.
r Aug. 13 civ. Dei 20.
ſ Hie. ſ. Ga. 4
t Gr 33. m 13
v Ru ſ can. 3. Ber. ſ ca ſ. 70
x Ar ſ pſ. 67. Hil ſ pſ 118. Hie. ſ. Iſa. 89. Am ſ pſ. 1. 8. ſer 21. Tert. adver. Iudaei
y Au ſ. pſ. 67. & Epiphani ſ r. 4.
z Ru ſ pro 31. z Rup 7. de glorif Trin 6.
aa Ori ſ Ezech. hom 4. Gre 18 mo 2. Bed ſ pro 1. Hie. ſ. Ier 22.

a Hie. ſ. Iſa. 8. Spolia Samariæ, deſignant *a* doctrinam hæreticorum, quæ diripit Chriſtus, quando confundit hæreticos, *Iſa*.8.*a*. *Doctrina hæreticorum.*

Exuit Chriſtus veſtimenta ſua, quando depoſuit mortalitatem, *Ioan*.13.*a*. Hanc enim iodutam habuit uſque ad mortem, poſtquam ſurrexit immortalitate veſtitus. *Deponens Chriſtus mortalitatē.*

b Rup. ſ. Ho. a Spoliavit Deus fornicariam nudam, *Hoſ*.2.*a*. quia *b* plebem Iſraëliticam nudatam gratia Dei etiam ſpoliavit gloria temporali, hoc eſt, regno & divitiis, quando ducti ſunt in captivitatem. *Captivitas Iudæorum.*

c Glo. ord. ſ. Exod. 3. Ru. 1. ſ. Ex. 15 Spoliare Ægyptum, eſt auferre veritates à ſcriptoribus mendacibus, ad quos non pertinet veritas. Item omnes ſcientias & eloquentiam ſubijcere in obſequium verbi Dei, *Exod*.3.*g*.12.*f*. *Auferre veritatem ab infidelibus.*

d Glo. ord. ſ. Coloſ. 2. Exuiſſe dicitur Chriſtus principatus, & poteſtates, *d* quum principes hujus muodi dæmones dejecit foras, & abſtulit eos, qui erant in limbo, *Col*.2.*c*. *Ejiciens Chriſtus dæmones.*

e Ru. 7. ſ. Nu. 9. Spoliatus Aaron veſtibus ſuis, quando mori debebat, *Num*.20.*d*. deſignat *e* templum & omne ſanctuarium Judæorum deſtructum: ne Judæi de vitali virtute ſacerdotii ſui, ſaltem falſo glorientur. *Deſtructio templi.*

f Iſy. ſ. Lev. 6. Am. de virg. 3. & de Iſa. 6. g Au. ſ. Ioan. tra. 57. Gre. ſ. can. 5. Rup. ſ. can. 5. Spoliare prioribus veſtimentis, *f* eſt mutare converſationem: vel diverſam accipere doctrinam, *Lev*. 6.*b*. Non pro linea indui lanea, ſed quæ prius acta atque correpta ſunt, non imputari, quando tempus eſt alia peragĕdi. Expoliare etiam ſe tunica, *g* eſt veterem hominem, & corruptelam, & paſſiones Adæ, & terrenos mores abijcere. Vel eſt excutere nimia exteriora, & temporalia, quæ ornant & onerant, *Can*.5.*b*. Hæc eſt ſpoliatio carnis, *Col*.2.*b*.3.*b*. *Mutare converſationem. Exuere veterem hominem. Abiicere temporalia.*

h Gr. 16. m. 2. Spoliare dicitur nudos veſtibus, *h* qui deceptus ab hæreticis, ad veritatem reducit, *Iob*.22.*a*. *Reducere ad veritatem.*

i Lyr. ſ. Mic. 1. Spoliatus vadens Micheas, dolorem *i* pœniteotiæ deſignabat, *Mic*.1.*c*. ſic exuere ſe veſtibus jucunditatis, eſt pœnitentiam agere, *Iſa*.23.*c*. *Pœnitentia.*

k Hie. ſ. Iſa. 3. Spolians Aaron populum, deſigoat prælatum permittentem peccatum io ſubditis, *Exod*.32.*f*. ſpoliaverunt etiam exactores populum, *k* quando ſacerdotes & Phariſæi quæſtum quærebant à populo, nihil de animarum ſalute curantes, *Iſa*.3.*b*. *Permittens prælatus peccatum.*

l Hie. ſ. Ha. 2. m Ori. ſ. Luc. hom. 34. n Am. ſ. Luc. 10. o Hie. ſ. Eze. 26 & ſ. Ioo. 2. Spoliavit multos ſuperbos, hoc eſt, *l* diabolus, vel Antichriſtus, vel hæreticus, ideò ipſi ſpoliabuntur, *Hab*.2.*b*. ſpoliantes etiam latrones hominem, *m* ſunt dæmones ipſum virtute & gratia nudantes, qui tamen prius ſpoliaverunt, quam plagas impoſuerint, *Luc*.10.*c*. *Hoſ*.7.*a*. Et ſpoliavit ficum locuſta, hoc eſt, *n* diabolus ſynagogam, vel animam virtutibus, *Ioel*.1.*c*. *Zach*.2.*b*. Et ſpoliat inimicus gloria, *o* quum privat aliquem juſtitia, *Iob*.19.*b*.24.*b*. Exuviæ autem principum, ſuot virtutes, *Ezech*.26.*c*.28.*d*. *Privatus diabolus virtute & gratia. Coniunctio ſynagoga cum Deo.*

Spondere, Sponſus, Sponſa, Deſpondere. Deſponſare, Sponſio.

Spondere eſt ſpontè promittere, unde ſponſio promiſſio. Sponſare autem, eſt eoo tractum de futuris nuptiis efficere, Unde dicuntur ſponſus, & ſponſa.

p Gr. 4. m. 19 & 10. m. 24 Sponſavit ſibi Deus in ſempiternum ſynagogam *p* io Abraham, ut eam perpetuo haberet. Deſponſavit autem eam in judicio & miſericordia, in deſerto in monte Sinai, quando dedit legem, io qua eſt juſtitia & miſericordia, unde & ipſa ſynagoga dicitur ſpooſa. Deſponſavit verò eam in fide, io adventu filii ſui, & in lege nova, *Hoſ*.2.*e*. *Ier*.8. *Chriſtus Sponſus eccleſia militans.*

q Hie. ſ. Ho. 2. Amb. ep. 13. r Ori. ſ. can. h. 3 & ſ. Matt. hom. 32. Baſi. de Spir. ſancto 8. Sponſus dici ſolet *q* Chriſtus, cujus typum geſſit Moyſes, qui dictus eſt ſponſus ſanguinum, *Eze*.4.*f*. *Pſa*.17.*Iſa*.62.*Ier*. 16.*b*.25.*c*.*Matt*.9.*b*.25.*a*. Deſponſavit ſibi eccleſiam, quando verbum caro factum eſt. Sponſavit autem ſibi eam io æternum, qui ipſam aſſumptionem naturæ humanæ. In judicio verò, moriendo ejecto principe muodi: in juſtitia reſurgendo, in miſericordia, remittendo peccata: in miſerationibus, per dona Spiritus ſancti: in fide, quia non per opera legis, *Hoſ*.2.*d*. ſponſa autem dicitur eccleſia, & peculiariter eccleſia, ex Gentibus: & fideles, & etiam anima, *Can*.2.*b*.3.*c*.4.*b*.5.*a*.*Matt*.25.*a*. *Iſa*.49.*c*.*Ioan*.3.*d*.2.*Cor*.11.*a*. Item eccleſia triumphans, *Apoc*.21.*a*.

s Hie. ſ. Iſ. 62. & ſ. Ier. 16. & ſ. Matth. 9. t Au. 83. ſ. 59. & ep. 120. cap. 35. u Fulgen. ep. 3. x Ber. ſ. can. ſ. 62. Rup. ſ. Hoſ. 2. y Hie. ſ. Iſa. 01 Profecti quoque *r* in eccleſia ſpooſi nomine inſigniuntur. Imperfecti verò ſponſæ, *Iſa* 61.*d*. *Animæ. Eccleſia triumphans. Perfecti & imperfecti.*

Deſpondere ancillam filio, *Exod*.21.*a*. eſt *ſ* ſubjectionē devotam tradere docto diſcipulo erudiendā.

Deſponſata Virgo, *Exod*.22.*c*. dici poteſt *t* litera ſacræ ſcripturæ ab altero expoſita, oon deſponſata verò nondum expoſita. *Litera expoſita.*

Spondere pro amico, *v* eſt alienam aoimam in periculo ſuæ converſationis accipere, *Prov*.6.*a*. *Cura animarum.*

Sponſæ hæreticorum, *x* ſunt aoimæ adhærentes eorum erroribus, & ſubijcientes ſe ipſis hæreticis. *Hoſ*.4.*d*. *Adhærentes hæretici.*

Sponſio ranarum delendarum, quam fecit Moyſes Pharaoni, *Exod*.8.*b*. deſignat *y* curam amo vendi & expellendi loquaces, & perturbatos reipub. *Expellere perturbatores.*

Spongia.

t Glo. ord. ſ. Exod. 88 v Glo. ord. ſ. Exod. 22. z Gre. 3. paſt. adm. 5. Bed. ſ. pro. 6. Spongia, eſt velut media ioter animalia & plaotas, quæ naſcitur in ſaxis marinis, apta ad imbibendam aquam, & ad tergendas ſurdes.

y Hie. ſ. Iob. 4. z Lyr. ſ. Ioan. 8. aa Ori. ſ. Matt. hom. 35. Spongia quæ imbibit humorem, io quem oitutur, & poſtmodum expreſſa eundem reddit, ſignificare poteſt *z* authoritates diverſas in unum collectas, ad ſenſum aliquem eliciendum, *Matt*. 26.*f*. *Matt*. 15.*c*. *Ioan*.19.*f*. *Autoritates collecta.*

Deſignat etiam *aa* cor Judæorum cavernoſis quodammodo atque tortuoſis latibulis fraudulentum, & etiam cavam eorum infidelitatem. *Cor & infidelitas Iudæorū.*

Sponte, Spontaneus, Vltroneus.

bb Au. ſ. Ioa. tra. 119. Euc. form. ſpirit. 8. cc Hie. ſ. Eze. 46. Glo. inter. ſ. Lev. 7. Rup. ſ. Iud. 8. dd Glo. ord. ſ. Exod. 35. Spontè dicitur fieri, quod fit ſine requiſitione, ſed propria voluntate, & ſine hominis labore. Unde ſpontaneum, quod eſt voluntarium, aut naturale: quod & ultroneum dicitur. *Sacrificium Chriſti.*

Spontaneum ſacrificium principis, eſt *bb* ſacrificium Chriſti. Spontaneum etiam ſacrificium, eſt virginitas: & cætera quæ ad conſilia pertinent, *Ezec*.46.*d*. *Lev*.7.*b*. ſpontè obtulerunt animas ſuas, *cc* qui non ſolùm ad præcepta, ſed etiam ad conſilia ſe aſtrinxerunt, *Iud*.5.*a*. *Conſilia evangelica.*

Sonte propria offerre neceſſaria ad tabernaculum conſtruendum, *Exod*.25.*a*.35.*d*.36.*a*. eſt quando *dd* quis ſubito convertitur, & divinitus inſpiratus compungitur. Ultroneus etiā offert Deo, qui libenter *Subita converſio. Libenter offerre.*

offere

offert. Hilarem enim datorem diligit Deus. Origenes pro ultroneo legit: à vobis ipſis, ut deſignetur, quod cùm lex ſpiritalis ſit, non vult à nobis offerri, niſi quæ ſunt intra nos.

Retributio divina. Spontaneè diligit nos Deus, *a* quia ſine noſtris meritis, *Hoſ.*14.*c.* — a *Glo. inter. ſ. Hoſ.*14.

Principia naturalia. Sponte naſcentia ſunt, *b* quæ à ſolo Deo præceptore & inſtructore diſcuntur, 4.*Reg.*19.*f.* Item *c* principia naturalia omnibus indita, *Lev.*25.*a.* — b *Phi. de profugis.* c *Iſy ſ. Le.*25.

Sporta, Sportula, vide Caniſtrum.
Spuere, Sputum, vide Salivus.
Spuma.

Spuma, eſt velut ſordes earum rerum, à quibus ejicitur, ut quum per ebullitionem, vel maximam agitationam fæx quædam ſupernatat, ut muſto, æri, ſali, &c.

Hæreſiarcha. Spuma ſuper faciem aquæ, dicitur rex Samariæ, deſignans *d* hæreſiarchas brevi tempore durantes, *Hoſ.*10.*d.* Dicebatur autem de ipſis regibus facilè vel cito tranſeuntibus, quum alii alios occiderunt. — d *Glo ord. ſ. Hoſ.*10. *Rup. ſ. Hoſ.*10

Spurcus, Spurcitia, vide Immundus.
Spurius, Manſer.

Spurius, eſt incerto patre natus, qui Manſer dicitur Hebraicè.

Ponens multos Deos. Spurius qui arcetur ab eccleſia, eſt *e* ponens multos Deos, quaſi multos patres, qui Manſer dicitur, *Deu.*23.*a.*1.*Reg.*18.*a.* — e *Phi de mig. Abr & de vict. offerent.*

Squalere, Squalidus, Squalor.

Squalere, eſt aſperum & durum & immundum in modum ſquamarum eſſe: unde ſqualidus eſt ſordidus & incultus.

Vires animæ ſine continentia. Squalidæ virgines dicuntur *f* vires animæ amiſſa continentiæ virtute deturpatæ, *Thre.*1.*b.* — f *Glo. inter. ſ. Thren.* 1.

Hæretici. Squalentes calamitate & miſeria, *Iob.*30.*a.* ſunt *g* hæretici, quia & morum pernicie & ſenſuum pravitate ſunt deſpecti. Item qui miſeriis & calamitatibus hujus vitæ abutuntur, ad voluptates capiendas prætextu neceſſitatis. — g *Gre* 20. *mo.* 9 12.

Squama.

Squamæ, ſunt quibus corium piſcis aut ſerpentis tegitur & munitur.

Vita aſpera. Protectio à vita carnali. Ignorantia vincibilis. Squamæ piſcium ſignificare poſſunt *h* vitam aſperam, pœnitantiam, & protectionem à vita carnali & ſecundùm quod facilè amoventur, ignorantiam vincibilem, *Lev.*11.*b.* — h *Tert. de cibis Iuda. Ori ſ. Le. h.*7 *Iſy ſ. Lev.*11.

Patientia. Squamæ ſunt multæ, ſed una quodammodo ex eis lorica contexitur: deſignant *i* patientiam, quæ una aſt virtus, licet ſingulis tribulationibus axhibere ſingulas videamur. — i *Ber. ſ. 2 de S. And.*

Defenſiones vitiorum. Squamæ draconis, ſunt *k* defenſiones vitiorum, *Ezech.*98.*a.* & corpus omna diabuli, hoc eſt, multitudo reproborum, quum de iniquitate ſua corripitur, quibus valet tergiverſationibus, ſa excuſare conatur, & quaſi quaſdam defenſionis ſquamas objicit, na transfigi ſagita veritatis poſſit. Quiſquis anim dum corripitur, peccatum ſuum magis excuſara appetit, quam deſlere, quaſi ſquamis tegitur, dum à ſanctis prædicatoribus gladio verbi jaculatur, *Iob.*41.*a.* Hoc deſignabant ſquamæ, quæ ceciderunt ab oculis Pauli, *Actor.*9.*a.* — k *Hie ſ. Ezec.*27 29 & *ſ. Iob* 41. *Gr* 93. *m* 34.

Stabilire, Stabilis, vide Firmare.
Stabulum, Stabularius.

Stabulum, eſt locus in quem longo itinere feſſi divertere ſolent, quod diverſorium & hoſpitium dici ſolet. Inde ſtabularius, qui curam ſtabuli habet.

Eccleſia. Stabulum *l* eccleſiã ſignificare ſolet, in qua recreantur peregrinantes, & vulnerati curantur, *Lev.*10.*f.* — l *Ori ſ. Luc. h.* 34.

Prælatus. Prædicator. Stabularius, eſt *m* quilibet prælatus eccleſiæ, qui curam habet ſubditorum, qui in hac vita peregrinantur. Item prædicator, ut Paulus, *Luc.*10.*f.* — m *Am. ſ. Luc.* 10. *Fulgen.* 2. *ad Monimum.*

Stacte, vide Gutta.
Stadium.

Stadium, eſt curriculum: ſive locus, in quo equi homineſve currunt, & athlethæ certant: eratque menſura centum viginti quinque paſſuum, quos Hercules una reſpirationa currebat.

Vita præſens. Affectus. Stadium in quo curritur, *n* vitæ præſentis ſolet aſſe typus, 1.*Cor.*9.*d.* Deſignatur atiam ſtadio omnis nobis poſſibilis affectus, quo tanquam pedibus feramus in Deum. Et iſti debent eſſe fortis, magni, & ſtrenui animi & unico flatu, hoc eſt, unica intentiona delati. Hæc menſura pertinet ad cœleſtem Hieruſalem, ubi etiam affectus eum operibus proportione geometrica menſurantur. — n *Geor. Vene. to.* 3. *c.* 8. *modu* 3 *con.* 3.

Impletio legis. Stadia viginti quinque, aut triginta, *o* impletionem legis deſignare poſſunt, *Ioan.*6.*c.* — o *Aug ſ. Ioan. tra.* 25.

Stagnum, vide Lacus.
Stamen, vide Filum.
Stannum,

Stannum, *p* eſt metalli genus, quod in fodinis invenitur cum argento, & in fornace primum liqueſcit, parum diſtans à plumbo, unde & appellari ſolat plumbum album. — p *Plin.* 34. *nat. hiſt* 19.

Chriſtus. Caro Chriſti. Stanneus lapis, *q* eſt Chriſtus, aut ejus caro quia fortis, vel quia ſeparabit malos à bonis, ut ſtanno ſeparantur metalla, *Zach.*4.*c.* — q *Hie. ſ. Za.* 4.

Peccata. Stannum, *r* peccata erroreſque, & traditiones humanas ſignificare poteſt, *Iſa.*1.*f.* — r *Hie. ſ Iſa* 1.

Iudæi. Hæretici. Peccatores. Stannum degenerat ab argento, cujus gerit ſimilitudinem: deſignat *ſ* Judæos, & hæreticos, qui ſanorum verborum ſimilitudinem aſſumunt, cùm longè abſint à rectitudine, *Ezec.*22.*d.*2 *S.c.* Generaliter autem deſignat peccatores, ſecundùm quod ſtagnum degenarat ab argento. — ſ *Hie. ſ. Ezec.* 22.27. *Geo Ven. can.* 2. *to.* 3. *ca.* 6.

Stare.

Stare.

Stare, dicitur qui in ſe & ſua mole conſiſtit: ut animal ſtat, quum ſupra pedes conſiſtit. Etiam inanimata ſtare dicuntur, quum non jacent, ſed ſunt erecta, ut arbor ſtat, columna ſtat, currus ſtat, & ſimilia. Stant etiam quæ firma ſunt. Stare item. Accedere, *1. Reg. 10. d.* Nunc ergo ſtate coram Domino. Adeſſe, *1. Reg. 10. d.* Stetitque in medio populi. Aſſiſtere, *4. Reg. 5. d.* Vivit Dominus, ante quem ſto. Collocari, *Exod. 26. g.* Menſa ſtabit in parte Aquilonis. Conſiſtere, *Exod. 33. d.* Stabis ſupra petram. Conſiderare, *Exod. 14. d.* ſtate & videte magnalia Dei. Converſari, *Jer. 14. a.* Onagri ſteterunt in rupibus. Expectare, *Num. 16. c.* ſtate ſeorſum coram Domino. Favere, *Matt. 20. d.* ſtetit Jeſus, & vocavit eos. Miniſtrare, *2. Par. 6. a.* ſtabant autem juxta ordinem ſuum. Occurrere, *Exod. 7. e.* ſtabis in occurſum ejus ſuper ripam. Parere, *Deu. 4. b.* Diem, in quo ſteti coram Domino. Permanere, *Exod. 45. c.* Candelabrum ſtabit cum lucernis. Perſeverare, *Lev. 13. d.* ſi autem ſteterit in loco ſuo. Præſentari. *Job. 20. b.* Donec ſtet ante judicium. Sic ſtabunt judicandi, *Iſa. 44. b.* ſtabunt & pavebunt. Immorari, *Gen. 19. d.* Ne ſtes in omni circa regionem. Vigilare, *Ezec. 33. f.* ſtetiſtis in gladiis veſtris.

Stare, ſolius eſt creatoris, *a* ſecundùm quod eſt firmus & immutabilis, per quem non tranſeuntem cuncta tanſeunt, & in quo aliqua ne tranſeant, retinentur. Sic ſtetit quidam, hoc eſt, Deus, *Job. 4. c.* ſtat etiam Deus, quum nos infirmos expectas ad pœnitentiam, *Hab. 3. a* ſtare rurſus dicitur Dominus, poſtquam venit, quum quis in ſuſcepta gratia perſeverat. Et ſtat in contemplante, quum eum in æterna dulcedine ſuſtentat. Sed quum ſic ſtat, monſtratur ad tempus receſſurus, ut magis deſiderium accendat, *1. Reg. 3. b.* ſtat præterea cum prædicatoribus eccleſiæ & non ſynagogæ, quia de ſynagoga dicit, *Matt. 23. d.* Relinquetur vobis domus veſtra deſerta. Et *21. d.* Auferetur à vobis regnum Dei. De eccleſia verò, *Matt. 28. d.* Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus, uſque ad conſummationem ſæculi. Stare etiam in Deo dicit promptitudinem ſolicitudinis ejus, *Zac. 2. a.*

Immutabilitas Dei. Expectans Deus ad pœnitentiam. Suſtentans in contemplatione. Manens cum eccleſia.

Stans Joſeph coram Pharaone, typum gerit Chriſti, qui ſe manifeſtavit mundo, *Gen. 41. f.* Et ſtare dicitur Chriſtus, quum præbet auxilium, *Exo. 17. b.* ſic ſtetit columna inter caſtra Iſrael & Ægyptiorum, & poſt tergum defendendo, & ad oſtium tabernaculi, *Exo. 14. c. 33. d.* Et ſtans Sol uſque ad victoriam, *Joſ. 10. c.* deſignat *b* Chriſtum, manentem nobiſcum uſque ad conſummationem ſæculi. Deſignat etiam prolongationẽ temporis gratiæ. Et ſtat Chriſtus à dextris Dei, *c* compatiens laborantibus, *Act. 7. g.* ſtat autem ut advocatus, qui ſedet ut judex. Sed & ut Judex ſtetit in ſynagoga Deorum, *Pſa. 18.* ſtetit Sol in habitaculo ſuo, quando Chriſtus illuſtravit fideles, *Hab. 3. c.* Et ſtetit in loco campeſtri, ad docendos videlicet imperfectos verbo & exemplo, *Luc. 6. c.* Et ipſe eſt ſtans ſuper ſpeculam Domini, *Iſa. 21. c.* Et ſuper murum litum, ſive adamantinum. *Amos 7. b.* Et ſuper montem Sion. *Apoc. 14. a.* quando regit eccleſiam. Stat etiam in monte Oliveti, *Zac. 13. a.* quum illuſtrat, & miſeretur. Stare autem dicitur bonis, qui movetur malis. Ipſe eſt *d* princeps ſtans ſuper duces, hoc eſt, ſuper Apoſtolos, *Iſa. 32. b.* ſtans Angelus in Sole, eſt Chriſtus manifeſtatus Judæis, *Apoc. 19. d.*

Stabilitas Dei. Chriſtus manifeſtatus mundo. Præbens auxilium. Manens cum eccleſia. Prolongatio temporis gratiæ. Compatiens laborantibus.

Stans Moyſes in conſractione, eſt Chriſtus in paſſione, *Pſal. 105.* Et ſtans Aaron inter mortuos & viventes, deſignat Chriſtum in cruce, vel in judicio. Item *e* verbum Dei dirimens ſanctos à profanis, *Num. 16.* ſtetit etiam ſuper altare, hoc eſt, in cruce, *Amos. 9. a. Apoc 8. a.* Et ſtat Chriſtus in ſignum populorum, *f* quia per ipſum omnes ſunt ſalvandi, *Iſa. 11. c. Zac. 3. a.* ſtetit etiam Chriſtus quando pugnavit contra diabolum, *Hab. 3. b.* Idem dicitur ſtare in porta, *g* quia per eum eſt nobis aditus ad Patrem, *Ezec. 40. a. Mich 5. a.* ſtans Salomon coram altari, *3. Reg. 8. b.* eſt *h* Chriſtus in cruce orans pro populo.

Chriſtus advocatus. Chriſtus mediator.

Stetit Jeſus, ut curaret cæcos, deſignavit *i* ſe expectare, ut noſtram operaretur ſalutem. Stat autem quum inſtanter vocatur, *Matt. 20. d. Luc. 18. g.* ſtans autem illuminat cæcos in iis, quæ ad divinitatem ſpectant. Stetit etiam quando pervenit ad dexteram Patris, ne amplius tranſiret.

Stans vir inter myrthetа, *k* eſt Chriſtus inter Angelicas poteſtates vel inter juſtos, *Zac. 1. b.* ſtat etiam inter myrthetа, id eſt, *l* in ſacra ſcriptura.

Stabat ſponſus poſt parietem, *Can 2. c.* quando *m* Chriſtus erat occultatus in veteri teſtamento. Deſignat etiam myſteria quæ neque penitus latent, neque omninò ſunt in promptu. Item divinitatem intra parietes humanitatis latentem. Sic ſtet in porta, quum *n* partim ſe manifeſtavit, partim abſcondit, *Ezech. 40. a.* ſtetit etiam poſt parietem, *o* quia propter peccata detinebatur, ne veniret. Item cùm adeſt nobis, ut nil nobis impediat ejus aſpectum, niſi corpus noſtrum. Nam ſi adſint peccata, tot parietes eum ſeparant à nobis, quod ſunt peccata.

Chriſtus inter angelos. Occultatio Chriſti.

Stare dicitur verbum Domini in æternum, *Iſa. 40. b.* quia *p* quod ab eo decretum eſt, non poteſt per aliquem aboleri. Ita etiam ſtant, qui verbo Dei adhærent. Sic itidem dicitur ſtare conſilium Dei, *Iſa. 46. c.* quia firmum & immutabile.

Firmitas divini decreti.

Stans ſuper terram ſcala Jacob, *Gen. 28. c.* deſignat *q* firmitatem & altitudinem Chriſti, & myſteriorum, & religionis.

Altitudo Chriſti & myſteriorum.

Stetiſſe dicitur Dominus ſuper altare, *Amos 9. a.* quando *r* volebat ſtruere templum. Stetit de longè juſtitia apud Judæos, *Iſa. 59. c.* quando Chriſtus eis relictis, ad Gentes tranſiit.

Chriſtus adverſus Judæos.

Stare ſimul in judicio cum aliis vult Chriſtus, *Iſa 50. c.* ut ejus oſtendatur juſtitia, & aliorum injuſtitia. & vincat cùm judicatur. Et ſtare dicitur ad judicandum Dominus: *ſ* quia etiam de ſe reddet rationem Judæis, *Iſaia. 3. c.* Et ſtabit ſicut in monte diviſionum, quia in judicio ſeparabit malos à bonis, *Iſa. 28. f.*

Judicium Chriſti.

Stantia Seraphim dicuntur, *Iſaia 6. a.* quia *t* manent cum Deo ipſum venerantia. Eadem dicuntur volare, quantum ad manifeſtationem Dei. Non ſedent autem, quia Domini eſt ſedere, ſed ſtant immutabilia.

Obſequium angelorum & immutabilitas.

Stant ante faciem Domini, & in loco ſancto Dei, *v* qui ſunt in fælicitate, *Pſa. 23. Iſa. 15. d.* ſtans autem terra in æternum, & etiam cœlum & terra, & ſemen Iſraël, ſtabilitatem indicant juſtorum in fœlicitate. *Eccl. 10. Pſa. 118. Iſa. 66.* Et ſtantes pedes in atriis Hieruſalem, firmitatem in beatitudine deſignant, *Pſa. 121. 133. 134.* ſtant Sol & Luna in tabernaculo ſuo, *Hab. 3. c.* quando cognitio, quæ hic habetur de Angelis & de Deo, perficitur in fœlicitate.

Firmitas beatorum.

Aſtans Regina à dextris Chriſti, eſt *x* eccleſia, ſponſa Dei, *Pſalm. 44.* ſtetit Luna in ordine ſuo elevato

Eccleſia conjuncta Chriſto.

a Gre. 5. m. 25 & ſ 1. Reg. 3. Ruc for ſp 1. Aug. de eſſen. divin. Amb. ſ. Lu 6.
b Ori. ſ Io. h. 1 Amb. 3 de fine 7.
c Hie. ſ pſ 81. Gre. 2. mor. 2. Ber ſ. ca. ſ 56. Aug. 18. civ Dei 30.
d Ru. 9. ſ. Ap. Hie. ſ. Iſa 12. Ru 11. ſ. Apo.
e Ori. ſ Num. hom 9.
f Hie. ſ Iſa 11 Vbi quis re rum div. hæres
g Aug ſ 98. Cyr. de Tri. 1. Ru ſ. Amo. 9. & 3 ſ Apo. & 5 ſ. Apo. Hie ſ Hab. 3.
h Rup. 3. ſ Re. 28.
i Ori. ſ. Matt. hom. 13. Aug 9 in Evan. 28. & de verb. Domini ſer. 18.
k Gre 19. m. 3. & ho. 20 Hie ſ Zac 1.
l Rup. ſ. Zac 1
m Ori. ſ can. hom. 3. Au. 2. de viſi. inſ
o Gre ſ. ca. 5. & ſ Eze. h. 13
o Ru. ſ. ca. 2. Ber. ſ ca ſ. 56.
p Hie ſ. Iſ. 40. 46.
q Glo. ord ſ. Gen. 28
t Hie. ſ. Amos 9 & ſ. Iſa 59
ſ Hie ſ Iſa. 3.
t Ori ſ Iſa h 1. Ber ſ 4. de ver. Iſa 6 ſ prom 13 & ſ Iſa hom 6 & ſerm. Oſe. 23. v Ambr ſ pſa 118 ſerm. 22. Hila ſ pſ 118. Ricar de S. Vict. 2. de arca myſti 10 x Clem Alex 2. pad 17 Gre hom. 29.

irato Sole quia poſtquam Chriſtus aſcendit in cœlum, ſancta ejus eccleſia in authoritate prædicationis excrevit, *Hab.3.c.*

Opponere ſe iræ divinæ. Stara, pro occurrere, ut ſtare coram Domino, *a* aſt iræ ejus placendæ ſe exponere, ſi aſteterint Moyſes & Samuel, *Ier.15.a.* Idem ſtare contra Dominum, ſicot ſtetit Chriſtus in paſſione, *Ier.18.d. Ezec.22.g.* Et ſtant in prælio Domini, qui ſe opponunt orando divinæ vindictæ, *Ezech.13.a.*

Recognoſcere præcepta, & virtutẽ Dei. Diligere veritatem. Stare in conſilio Dei, *b* eſt cognoſcere quæ præcipit Daus, eaque facere, illiqua acquieſcere, *Ier.23.c.* Stantia autem animalia, ſunt recognoſcentia & admirantia virtutem & potentiam Dei, *Ezec.1.f.* Stare in veritata, aſt diligere veritatem: ſic non ſtetit diabolus in veritate, *Ioan.8.f.*

Firmitas fidei. Stare, interdum aſt firmum eſſe, ut ſtat fundamentum fidei, quæ à nullo perſecutore poteſt labefactari, *2.Tim.2.c.* Et ſtat pes in directo, quum fides rectè incedit inter proſpera & adverſa, *Pſa.25.* Vel cùm voluntas non recedit à juſtitia Dei. Stant pedes Chriſti in monte Olivarum, hoc eſt, *c* Apoſtoli in fide Patriarcharum, *Zach.14.a.* Stare etiam in conſpectu Domini, *d* eſt non incidere in errorem, & ejus myſteria ſanctè contrectare, & fortem eſſe in ordine divini miniſterii, *1.Reg.6.d.* Stat eccleſia in fide fortis, *Iob.30.c.*

Firmitas ſpei & charitatis. Firmitas eccleſiæ. Converſio infidelium. Firmitas fidei. Stantes pedes, hoc eſt, affectus in atriis Hieruſalem, *e* certam ſpem deſignant, & firmitatem in amplitudine ſpei & charitatis, *Pſa.121.133.* Et ſtant pedes Chriſti, hoc eſt, Apoſtoli, in evangelio fixi, & fideles in eccleſia, *Pſa.131.* Et ſtat terra in æternum, *f* hoc eſt, eccleſia firmata in Chriſto, *Eccl.1.a.* Stant etiam alieni, quum Gentiles prius in infidelitate jacentes efficiuntur fortes in fide, *Iſa.61.b.* Sic ſtant perſecutores Hiaruſalem ſuper pedes ſuos, quum convertuntur, *Zach.14.c.* Et ſtant *g* qui rectam habent fidem, licet moribus non concordent. Unde *Iob.2.d.* Quum ſteterit, non credet vitæ ſuæ. Stant in contritione filiorum, qui caſtigati à Deo tanquam patre, conteruntur & convertuntur, ſic non ſtetit Ephraim, *Hoſ.13.d.* Stans Moyſes ſupra petram, deſignat *h* firmum in fide Chriſti, & in reſurrectionis ſpe, & in eccleſia, & in quieta contemplatione, *Exo.33.d. Deut.5.d.* Non ſtare autem in firmamento, eſt non eſſe fixum in Chriſto *Ezec.13.a.* Stans Abraham ſub arbore, eſt firmus in fide crucis Chriſti, *Gen.18.a.*

Angeli ſeparantes ſe à peccatoribus. Stantes de longè, ſunt *i* Angeli, qui ſeparantur à peccatore, quem tamen non penitus dereliquunt. Qui etiam adverſus peccatorem ſtare dicuntur. Eadem dicuntur de ſermone divino, *Pſa.37.*

Eſſe in gratia. Promptitudo ad operandũ. Stare, interdum eſt *k* in gratia eſſe. Unde ſtara dicuntur boni, qui non ſunt in peccatis, *Pſa.35.133.* Et ſtant, qui ex merito magnæ actionis de ſuperna conditoris gratia ſunt ſecuri, *3.Reg.17.a.* Stans autem Ezechiel audit ſermonem Domini, non jacens, *Ezec.2.a.* Stare etiam coram Domino eſt mentem elevantem in contemplatione habere, & ſtabilem eſſe in virtute Deo placente, *Gen.18.c.* Item præparare cor ad ejus præcepta. Stant etiam, *l* qui à majoribus an ſint digni ad regimen, conſiderantur, *1.Reg.10.c.* Et hirci ſtant coram Domino, *Lev.16.b.* Stantes autem apud Chriſtum, ſunt *m* varii, & perfecti ſunt,

Contemplatio qui non guſtant mortem, *Matt.16.g. Luc.9.d.* Et ſtat ſuper cuſtodiam ſuam, qui per ſolertiam diſciplinæ terrenis deſideriis non ſuccumbit, ſed ſupereminet, ut dum ſemper aſtantem appetit æternitatem, infra ſe ſit ei omne quod tranſit, *Hab.2.d.* Stare etiam, eſt ritè agere, *Iob.37.c.* Et ſtant coram Domino, qui ejus imperio faciendo parati ſunt, *Zac.6.b.* Stantes ſegetes, ſunt, qui ſurrexerunt è peccato, *Exo.22.a.* Et ſtantia oſſa, ſunt à peccato reſurgentes.

Perfectio. Stetiſſe dicitur Moyſes nempe *n* in contemplatione, & etiam Joſue. *Exod.3.b.32.f.33.d.34.a. Ioſ.5.d.* Et ſtantes & adorantes per fores tabernaculorum, *Exod.33.b.* ſunt contemplantes ſpiritualia, & conantes jam habitacula carnis relinquere, & ad ſuperna gaudia, quæ audiunt, progredi. Sic ſtat multitudo ad oſtium tabernaculi, *Lev.9.a.* Et ſtans arca in agro Joſue, *1.Reg.6.c.* eſt manens in contemplatiina, ſed ita, ut in prælio. Idem deſignat ſtans Elias in oſtio ſpeluncæ, quaſi paratus ad pugnam, *3.Reg.20.* Stans ſuper vias, *o* qui conſiderant doctrinam legis & Prophetarum, *Ier.6.d.*

Stantes pueri, ſunt *p* qui humi noo amplius volutantur, neque ut antea ſerpentum more ſerpunt, toto corpore in ſtultis cupiditatibus provoluti: ſed mente ſurſum erecti, mundoque & peccatis renunciantes, ſuſpenſo pede eatenus terram tangentes, quatenus in mundo eſſe videantur, ſanctam perſequentes ſapientiam, *Rom.5.a. 1.Cor.10.c. Gal.5.a.* Stat Daniel, ſed tremens, quia juſti perfecti ſemper in hac vita timent, *Dan.10.b.* Stare ſupta flumen, eſt ſupa temporalia exiſtere, *Gen.41.a.*

Promptitudo audiendi, & obediendi. Stans populus ad radices montis, *Exod.19.c.* deſignat *q* ſimplices habere initium ſapientiæ in timore Domini. Stara autam auditoribus, aſt intentionem mentis ad verbum prædicatoribus erigere, *1.Reg.12.b.* Et ſtantes ſimul cæli vocante Deo, deſignant paratos ad obedientiam, *Iſa.48.c.* Et ſtantes coram Joſeph, deſignant paratos ad obediandum Chriſto, *Gen.43.d.* Item coram Job, *Iob.29.b.30.c.35.c.* Ad idem referri poſſunt ſtantes * bulæ tabernaculi, & ſtans candelabrum, *Exod.36.40.a.*

Fortitudo adverſus diabolum. Stantes Moyſes & Aaron ex adverſo contra Pharaonem, deſignant *r* fortes in tentationa, reſiſtentes diabolo, ipſumque vincentes, *Exo.5.7.8.a.14.d.* Stare autem ad laborem pertinet, ad pugnæ neceſſitatem, *Ephe.6.e.* Stare ſuccincti lumbos in varitate. Stant duo adverſus unum, hoc aſt, Chriſtus cum eo, quem defendit adverſus diabolum, *Eccl.4.c.*

Lex juxta baptiſmum. Stans, ſervus Abrahæ prope fontem, eſt *ſ* lex juxta baptiſmum, *Gen.24.b.*

Diligentia prælatorum, & prædicatorum. Stans atiam ſervus Abrahæ prope fontem, deſignat prædicatorem conſiderantem doctrinam prædicandam, & promptum ad operandum & prædicandum, *Gen.24.b.* Et ſtans Abraham ſub arbore, eſt prædicator ſub cruce, *Gen.18.a.* Stans Saul in medio populi, *1.Reg.10.d.* deſignat *t* fortitudinis opera, & rectam intantionem prælati eſſe ſubditis in exemplum expoſita. Et ſtans Jonathas in loco ſuo, *1.Reg.14.d.* deſignat prædicatorem, qui quum non eſt locus prædicationi, in ſua bona converſatione perſiſtit, vel in Domino perſeverat, ut nulla pravorum exempla ad ſe peveniant. Stat autem Prælatus ut ſpeculator providus, explorator impiger.

Fortitudo eccleſiæ. Stetiſſe Annam coram Eli, *1 Reg.1.d.* eſt *v* corruiſſe Eccleſiam ad minas Principum ſynagogæ.

Pœnitentia. Stare dicitur pauper coram ſacerdote. *Lev.27.a.* quando *x* peccator confitetur peccata ſua ſacerdoti, & expectat ab eo pœnitentiam. Et ſtat Maria retro ad pedes Domini. *Luc.7.f.* quum pœnitendo ejus veſtigia ſequitur, quem prius impugnabat. Stans eadem extra moonumentum plorans, *Ioan.20.c.* deſignat peccatorem, deflentem ob amiſſum Chriſtum. Stans in loco ſuo cicatrix, deſignat *y* eum, qui peccavit, ſed ſanatus eſt, nec amplius peccat, *Lev.13.c.*

Zelus Martyrum. Stans Phinees adverſus adulteros deſignat *z* zelum Martyrum pro gloria Dei, *Pſa.105.*

Baptiſmus. Stare dicuntur in domo Domini *aa* baptizati: catechumeni verò in atriis domus Domini, *Pſal.133.*

134 Stan-

a Hier. ſ. Ier. 15. & ſ. Eze. 3.
b Gl. interl. Ier. 23.
Hier. ſ. Ezec. 1. Greg. ſ. Ez. ho. 8.
Rup. 8. ſ. Ioa.
c Chry. ſ. pſ. 25. Aug. ſ. pſ. 25.
d Rup. ſ. Za. 14.
e Gr. ſ. 1. Re. 6. & 20. m. 25.
f Lyr. ſ. pſ. 132. Aug. ſ. pſ. 131.
g Hier. ſ. Ecc. 1. & ſ. Zac. 14.
h Gre. 17. m. 8.
Rup. ſ. Hoſ. 13.
Phil. de gigantibus
Amb. ep. 82.
i Aug. 2. de Trinit. 17.
Ori. ſ. Num. h. 18. & ſ. Ex. hom. 2.
Gre. 35. m. 6.
Rup. 1. de glorif. Trin.
k Baſ. & Ar. ſ. pſ. 37.
l Arn. ſ. pſ. 35.
Hier. ſ. Eze. 2.
Phil. de Cherub
m Gre. ſ. 1. Re. 10. 1. & 20. m. 5. & 17. mor. 23.
n Or. ſ. Matt. ho. 3.
Amb. ſ. Lu. 9.
o Gr. ſ. 1. Reg. 6. & ſ. Ez. h. 9. 13.
Rup. 4. ſ. Exo. 34.
Ric. de S. Vict. 4. de arca myſtica. 11.
p Hier. ſ. Ier. 6.
q Cle. Alex. 1. pæd. 5.
Amb. ſ. Rom. 5.
Hie. ſ. Gal. 5.
Gr. 12. m. 21.
Gl. interl. ſ. Gen. 41.
r Gre. ſ. 1. Reg. 12. & 19. m. 13.
ſ Ori. ſ. Exod. hom. 3.
Gre. ſ. 2. Reg. 3.
Hie. ſ. Eccl. 4.
t Bed. ſ. Gen. 24.
v Gre. ſ. 1. Re. 10. 14.
x Amb. ep. 32.
Gre. ſ. 1. Re. 1.
y Iſy. ſ. Le. 27.
Gre. ho. 33.
Ori. in diver. hom. 10.
Gl. interl. ſ. Lev. 13.
z Arn. ſ. pſa. 105.
aa Ar. ſ. pſ. 133.
Ruper. 9. ſ. Apo.

134. Stantes etiam ſuper mare vitreum, ſunt baptizati, qui omnia vitia reliquerunt in baptiſmo. *Apo. 15.a.* Stant aquæ ſuper montes, hoc eſt, baptiſmus & fides in perfectis corde. *Pſa. 103.*

Stare dicitur ſanguis, quando ceſſat idololatria. *Lev. 15.d.* Sic ſtetit unda fluens. *Exod. 15.a.* Et generaliter ſtare, *a* eſt ceſſare à peccato. *Nahu. 2.d.* Et ſtetit mare in fervore ſuo, miſſo in ipſum Jona, quia poſt Chriſti paſſionem ceſſarunt errores in mundo, nec amplius navicula humani generis periclitata eſt. *Jon. 1.d.* Stat autem ſpiritus procellæ, quum ceſſant mundanæ tentationes. *Pſa. 106.*

a Hie. ſ. Nah 2. & ſ. Ion. 1. & ſ. pſ. 106. — *Ceſſatio idololatriæ, & peccatorum.*

Stantes procul à monte. *Exod. 20.d* ſunt *b* imperfecti & carnales, & allegoriam non penetrantes. Sic ſtetit procul ſoror Moyſis, quando filia Pharaonis invenit Moyſen in flumine. *Exod. 2. a.* Et ſtans turba in littore, deſignat ſine fructu exiſtentes, & indignos cognitione myſteriorum Chriſti. *Matth. 13.a.* ſtans Joannes ſuper arenam maris. *Apo. 12.d.* Vacillantes tempore Antichriſti. Stans Princeps in limine portæ templi. *Ezech. 40 a.* deſignat nos nunc ex parte videre, & ex parte cognoſcere.

b Glo. ord. ſ. Exod. 20. Hil. ſ. Matt. ca. 14 Rup. 8. ſ. Apo. a. — *Imperfecta cognitio.*

Stat ſuper cuſtodiam ſuam: qui *c* diligenter cuſtodit cor ſuum, & firmam tenet humilitatem. *Haba. 2.a.* Stat ſtatua contra Nabuchodonoſor, ſeu in proſpectu ejus. *Dan 2.e.* quum *d* quis propriam recogitat vitam: Stantes ſacerdotes cum arca in alveo Jordanis, donec tranſiret populus. *Joſ. 3.d.* deſignant tamdiu nos in noſtri conſideratione debere morari, & indignari, donec internorum amor intumeſcat, Inferiorum autem omninò deficiat, totaque deſideriorum noſtrorum turba pertranſeat, terramque promiſſionis ſpei ſuæ certitudine tangat, & teneat.

c Hi ſ. Hab. 2. Rup. ſ. Hab. 2 d Ricar. de S. Vict. de extre. mali. 24. e Hi ſ. Ez. 44 f Amb 4. de Spiritu ſan. 21. — *Cuſtodia cordis.*

Stare debent ſacerdotes in judiciis Dei. *Ezec. 44.f.* quia *e* debent judicare ſine perſonarum acceptione.

Stantes rotæ, deſignant *f* tempora præterita, vel futura. *Ezec. 1.c.* Stant autem cum ſtantibus, deſignantes ſacram ſcripturam, per quam fideles contra omnia diaboli tentamenta roborantur.

Gre ſ. Ez. h 7 Gr. ſ. 1. Re. 24 — *Iudicium rectum. Firmitas, & ſacra ſcriptura.*

Stare dicta eſt Martha, & non ſedere ſicut Maria. *Luc. 10.g.* quia activi non niſi breviter vacare poſſunt contemplationi, ſed ſemper parati ſunt ad actionem.

Sollicitudo vitæ activæ

Circumſtans exercitus Regem. *Job 29.d.* deſignat *g* virtutes in mente, in qua præſidet Chriſtus, vel multitudinem fidelium audientium prædicatorem.

g Gr. 20. m. 4 — *Virtutes in mente. Audientes prædicatorem.*

Stare dicitur Elias in oſtio ſpeluncæ. *3. Reg. 19.c.* quia mortalitatis anguſtias exire meditatur.

Meditatio mortis.

Stare dicitur in regione circa Sodomam, *h* qui terrenis inhæret voluptatibus: vel qui in altis vitiis immoratur, vel in periculis vitiorum. Item qui ignaviter operatur, quia facilè credit. *Gen. 19 d.*

h Aug. de quinque hæreſibus 4. — *Inhærere vitiis & voluptatibus.*

Stare ad videndum Chriſtum in judicio non poterit, *i* qui lippientibus eſt oculis mentis. *Malac. 3. a. Job 29.b.*

i Cyr. de adorat. in Spiritu ſancto. Hie. ſ. Mal 3.

Stantes foris mater & fratres Jeſu, deſignavit *k* ſynagogam & Judæos, qui non ingrediuntur in Eccleſiam Chriſti. *Matt. 12.d. Luc. 8.c.* Et ſtantes mulieres juxta nurum Eli. *1. Reg. 4.d* ſunt *l* æquales perfidia, & ſocietate mentes plebis Judaicæ, quæ ſtant non veritate fidei, ſed præſumptione & jactantia religionis. Steterunt onagri in rupibus. *Ier. 14.a.* quum Judæi confuſi ſunt in ſummis poteſtatibus ſæculi adverſus Chriſtum: Stant adverſus populum Dei Judæi, & hæretici in perſecutionibus Eccleſiæ per infideles factis, ut Edom adverſus Judam. *Abdi. d.* Et ſtant in exitibus Edom hæretici, ad occidendos quos potuerint ab Eccleſia ſeparare. *Abdi. e.* Stant aquæ ſuper montes, quum perſecutiones infidelium comprehendunt ſublimiores Eccleſiæ. *Pſa. 103.* Et ſtant ſpiritus procellæ. *Pſa. 106.* Stat etiam diabolus ſuper arenam, hoc eſt, ſuper hæreticos adverſus fideles. *Apoc. 12.d.* Stare autem non valentes malefici Ægyptiorum coram Moyſe. *Exod. 9.b.* ſunt non valentes reſiſtere fidelibus. Steterunt proximi, hoc eſt, Judæi adverſus Chriſtum in paſſione. Sed proximi, qui ſteterunt à longe, fuerunt *n* ejus diſcipuli, qui relicto eo fugerunt, *Pſa. 37.*

k Ter. de carne Chriſti. Hil ſ. Matt. can. 12. l Gre ſ. 1 Reg. 4 & 29. m. 18 Hie ſ. Abdi. m Au ſ. pſ. 103 106 & ſ. Apo. b 9 10. n Aug & Gr. ſ. pſa. 37. — *Perfidia Iudæorum. Perſecutiones Iudæorum, & hæreticorum.*

Stare in via peccatorum, eſt *o* adhærere vitiis inclinationem naturæ ſequentibus: ut ſuperbiæ, avaritiæ, libidini, &c. Vel figere pedem in mala ſuggeſtione. Vel ſtat, qui delectatur jam in peccato, vel qui peccatum opere, perpetravit, *Pſa. 1.*

o Hil & Arn. ſ. pſa. 1. — *Delectari in peccato.*

Stant in gladiis ſuis hæretici, *p* qui perſeverant decipere animas, *Ezech. 33.f.* Et ſtantes Jezonias & ſeniores coram idolis, ſunt confirmati in defendendis erroribus, *Ezec. 8.c.* Stantes in foro otioſi, *q* ſunt in infidelitate perſiſtentes. *Matt. 20.a.* Sed per hoc, quod ſtant, videntur parati ad operandum. Et ſteterunt in Gabaa, qui perſeverarunt in errore, *Hoſ. 10.c.* Et ſtat in verbo malo, qui perſeverat in errore, detractione, turpiloquio, *Eccl. 8.a.*

p Rup. 1. ſ. Ez. 19. Hie. ſ. Ezech. 8 33. q Ori ſ. Matt. hom 13 — *Obſtinatio in erroribus.*

Non ſtare dicitur conſilium hæreticorum adverſus eccleſiam, *Iſa. 7.b.* quia non habet effectum aut firmitatem. Et non ſtat domus hypocritæ, *Iob. 8.c.* quia *r* in terrore diſtricti examinis omnis ante actæ vitæ fiducia ſanctitatis cadit.

Hie. ſ. Hoſe. Gre. b. 19. r Gr 8 m. 32. — *Infirmitas hæreticorum.*

Stare facere pauperem in loco inferiori, eſt *ſ* cenſere ipſum indignum, & minus bonum ad dignitatem eccleſiaſticam, ex hoc quod eſt pauper, *Iacob. 2.a.*

ſ Au. ep. 29. — *Contemptus pauperum.*

Steterat quercus inter ligna ſalutis, hoc eſt, dogma hæreticorum inter dogmata Philoſophorum, *Iſa. 44.b.*

Stat Babylon cum incantatoribus ſuis, quando in illis habet fiduciam, *Iſa. 47.d.*

Quies

Stantes in terræ nautæ Tyri, ſunt *t* quieſcentes aliquando, qui erant in motu, *Eze. 27.e.*

Stare ſicut veſtimentum dicitur aliquis, *Iob. 38.b.* ut per hoc non poſſe ſtare monſtretur, quia *v* ſicut induta veſtis in viſionis ſuæ ſpecie per corpus tenditur, exuta autem fracta complicatur. Ita unuſquiſque qui à ſanctæ eccleſiæ ſtatu receſſerit, tenſus prius ac decorus quaſi dum indueretur, fuit: ſed exutus poſtmodum confractus atque abjectus jacebit. Si verò ſtare intelligimus perdurare, ſicut veſtimentum ſtat quiſque reprobus, quia in hac vita quam diligit, breviter durat, juxta illud, *Pſalm. 101.* Omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.

t Hi ſ. Ez. 27. v Gr. 29. m. 2 — *Deformitas & brevitas vitæ malorū.*

Stare dicuntur qui non fugiunt imminentia tentationum pericula, quum deberent fugere.

Stans Satan adverſus Jeſum, *Zac. 3.a.* eſt *x* diabolus adverſus Chriſtum, quando erat in veſte ſordida hoc eſt, mortalis. Stat autem à dextris, ut dextram impungnet, & quia nihil ſiniſtrū in Chriſto, *Pſa. 37.* Et ſtans draco adverſus mulierem, eſt diabolus adverſus eccleſiam, *Apo. 12.b.* Stat etiam diabolus adverſus eum, qui fuerat in peccato, quum vincitur ab eo, ut à Paulo. Stat autem accuſans, & à dextris, *y* quia dexteram vincit, *Pſa. 108.*

x Rup. ſ. Za. 3 & 7 ſ. Apoc. y Ar. ſ. pſ. 108 — *Diabolus adverſus Chriſtum, & ecclesiam*

Stans abominatio deſolationis in loco ſancto, deſignat *z* hæreſes, quas hæretici ponunt in ſacra ſcriptura. Vel Antichriſtus in mentibus fidelium, quos pervertit: aut eccleſia, *Matt. 12.b. Luc. 21.d.*

z Ori ſ. Matt ho. 29. Am ſ. Lu. 21. Hie Aglaſia. & ſ. Matt. 24 — *Hæreſes. Antichriſtus in eccleſia.*

Non ſtans, *aa* civitas eſt Hieruſalem deſtructa, *Matth. 12 b.* Et non ſtat culmus ſementis hæreticorū, *bb* quia nihil firmum docent hæretici, nec ſtat Ephraim, *Hoſ. 6.b. 13.d.* Non ſtat tenens arcum, *Amos. 2.d.*

aa Hie ſ. Mat Can. 12. bb Hie ſ. Hoſ. 8. — *Deſtructio Hieruſalem. Infirmitas hæreticorum.*

Stans

Superbia cum invidia. Stans beſtia ſuper pedes ſuos quaſi homo, *Dan.7.b.* deſignat *a* erectionem in ſuperbiam cum murmuratione invidiæ de profectibus aliorum. *a Ricar de S. Vict. de vitio. mutab. 7.*

Stetit in porta urſus, *Dan.7.b.* quia Perſarum populus non nocuit filiis Iſraël. *Hie ſ Dan.7.*

Stetit oleum, quum non oblata ſunt vaſa, *4.Reg.4.a* quia *b* non augetur chritas, quando ceſſatur à prædicatione *Aug ſer.106. b Gre ſ Eze. ho 5.*

Stabilis dicitur ſapientia, *Sap.7.c.* quia in mente juſtorum quantum ad virtutes theologicas & moralia ad vitam animæ neceſſarias, permanet: licet quantum ad gratias gratis datas, aliquandu adſit, aliquando abſit.

Statio.

Statio, eſt locus: in qun naves aut milites tutò ad tempus ſtant, vel in quo frequenter conſiſtitur, & etiam locus ad cuſtodiam aſſignatus, in quo milites ſtantes vigilant.

Securitas eccleſiæ. Habēs perfectum zelum. Statio navium, *Gen.49.b.* deſignat *c* ſecuritatem eccleſiæ recipientis & ſervantis eos, qui è fluctibus hujus ſæculi ad ipſam ſe recipiunt. Vel deſignatur habens perfectum zelum, qui exponit ſe periculo, ut alii in tuto recipiantur. *c Bed ſ. Gen. 49. Ric de S.Vict. de 12 par. 43*

Cultus ſacerdotalis. Litera legis. Statio Sobnæ, *Iſa 22.f.* deſignat *d* cultum ſacerdotalem, & literam veteris legis. *d Glo inter.ſ. Iſa.22*

Tentationes contra virgines. Statio Philiſthinorum in Gabaa, *1.Reg.13.a.* deſignat *e* tentationes dæmonum contra virgines. Et dicitur ſtatio, quia ſtare malignis ſpiritibus, eſt in electorum pugna magnas vires exercere. Nam ſtando validius unuſquiſque quam ſedendo conari ad aliquid faciendum poteſt. *e Gre ſ.1.Re. 13*

Dæmones & hæretici. Statio Philiſthinorum in colle, *1.Reg.19.a* deſignat dæmones, *f* qui per ſacram ſcripturam Judæos & hæreticos decipiunt. Deſignat etiam hæreticos contra Chriſtum conſiſtentes, qui poſitus eſt in ſignum, cui contradicetur, *Luc.2.e.* *f Gre ſ.1. Reg. 10.*

Stater, vide Siclus. Statera.

Statera, à ſtando dicta eſt, qua aliquid penſatur, aut ponderatur, ut ad æquilibrium ducatur.

Deus. Juſtitia Dei. Iudicium. Chriſtus. Statera æqua in ſacculo, eſt *g* Deus verus, qui menſura & numerus eſt omnium in animo. Item juſtitia Dei, qua dependuntur bona & mala, & etiam judicium, ſecundùm quod omnia diſponit Deus in numero, pondere, & menſura, *Iſa.40.c. Iob.31.a.* *g Cle. Alex. advor ad gentes Lyr.ſ.Iſa 40.*

Statera etiam dicitur *h* mediator Dei & hominum, Chriſtus Jeſus, qui ad penſandum vitæ noſtræ meritum venit: ac ſecum juſtitiam ſimul & miſericordiam detulit, ſed miſericordiæ lance præponderans, ut culpas noſtras parcendo levigaret, *Iob.6.a.30.a.* In ipſo etiam æqua lance omnia merita noſtra *Crux Chriſti.* penſantur, & in eis præceptis agnoſcimus, quid in noſtra vita minus habeamus. Crux etiam Chriſti, ſtatera eſt, in qua appenſa ſunt peccata noſtra cum Chriſto. *h Gre 7.m 8. & 21.m 6. Rup. de operibus Spiritus ſancti 8*

Ratio. Verba juſtitia. Voluntas. Iuſtitia perverſa. Statera, eſt *i* ſpecies juſtitiæ, & interdum eſt ipſa ratio, qua judicamus bonum, & malum: & etiam ipſa verba, vel menſura verborum juſtitiæ: ut lingua ſit ſubdita menti. Ideò voluntas in utramque partem libera. aut ipſum liberum arbitrium. Mendaces ſunt filii hominum in ſtateris, qui non ſervant juſtitiam, *Pſa.61. Prov.11.a. Eccl.28.d. Ezec.45.d.* *i Amb.1. offic. 3 & ep.44 Hil & Baſil. ſ p. 61.*

Pravitas Iudæorum. Statera doloſa, *k* eſt in omni judicio non recto, & quum quis aliorum facta judicat mala, & non videt trabem in oculo ſuo: & qui imponunt aliis onera gravia, quæ digito ſuo nolunt contingere, *Prov. 11.a.* Et ſtatera in manu equitis equi nigri, *Apo.6.b.* deſignat *l* pravitatem Judæorum: quando dederunt pecuniam cuſtodibus, ut mentirentur in Chriſti reſurrectione. Deſignat etiam ſimulationem juſtitiæ, quia diabolus & ejus membra transfigurant ſe in angelum lucis, dicentes bonum malum, & malum bonum. *Dogmata hæreticorum.* Stateta etiam doloſa, *m* ſunt hæreticorum dogmata, & falſæ rationes, *Hoſ.12.b. Mich.6.c.* Hæc eſt ſtatera, qua ponderatur argentum idolorum, *Iſa.46.b.* Et ſtatera injuſta in ſacculo, eſt idolum, & Deus falſus in anima. In his ſtateris ſunt mendaces filii hominum, *Pſa.51.* *k Be. ſ pro 11. Ru. 4 ſ Apo. Ric de S. Vict. de ſtat. inter. hom 25 l Aug. ſ Apo. hom 6. m Hie ſ Hoſ. 12 & ſ Matt. 2 Cle. Alex adhor ad Gentes.*

Statua, Statuarius.

Statua, eſt imago ex lapide, vel luto, ſeu ligno, aut aliquo metallo alicubi ſtatuta, quæ fieri ſolebat in alicujus rei ab aliquo benè geſtæ memoriam. Statuarius autem eſt, qui ſtatuas fingit.

Inſipientia peccantium. Anima temporalibus dedita. Statua ſalis facta eſt uxor Loth *n* in monimentum & condimentum peccatorum, ut videlicet ejus inſipientia, & cujuſvis peccantis deſignetur. Inſenſatus enim inutilis ſibi efficitur, ſed aliis utilis, qui ejus finem attendentes corriguntur, *Gen.19.c.* Statuta etiam ſalis, eſt anima temporalibus dedita, & in ſe ipſa tabeſcens. *n Ori ſ Gen. ho.5. Philo de ſomniis*

Prolabentes in vitia. Conditio natura humana. Actio bona ſine recta intentione. Statua quam vidit Nabuchodonoſor, *Dan.2.c.* eos deſignat, *o* qui à virtute ad vitia prolabuntur, qui paulatim in deterius deficiunt. Deſignat etiam conditionem naturæ humanæ. Dicitur grandis ex ea parte, qua ſubjacet corruptioni: ſublimis ex ea parte, qua reſervatur reparationi: terribilis ex ea parte, qua patet perditioni. Magnitudo in conſideratione culpæ, altitudo in conſideratione gratiæ. terror in conſideratione pœnæ. Cum autem ſtatua ſit humana figura ſine humana vita, deſignat actionem congruam ſine intentione recta. *Geor. Vin ed. 1 to.6.cap.14: Rup 6.ſ Gen. 12 o Ricar. de S. Vict de ſomni Nabu 21 26.*

Hæreſis. Deus. Statuæ deorum, *p* imagines & falſitates & errores ſignificant, & etiam ſtatua Tyri, *Exod.23.e.24.b. Ezec.20.b. Mich.5.d.* Et ſtatua aurea, quam fecit Nabuchodonoſor, eſt dogma hæreticorum, ſæculari ornatum eloquentia, *Dan.3.a.* *p Hie.ſ. Ezec. 20.*

Statuarius eſt *q* figulus, à quo emptus eſt ager triginta argenteis in ſepulturam peregrinorum, *Zach. 11.c.* Poteſt etiam deſignare Deum, qui examinabit opera crucifixorum Chriſti. *q Glo ord.ſ. Zach.11.*

Statuere.

Statuere, eſt deliberare, ordinare, dedicare, conſtituere, decernere. Item componere, *Gen.9.b.* Statuam pactum meum. Imponere, *Gen.21.d.* Statuit Abraham ſeptem agnas. Inſtituere, *Nu.8.b* Statueſque Levitas in conſpectu Aaron. Judicare, *Gen.34.b.* Quæcunque ſtatueritis, dabo. Ponere, *Pſalm.30.* Statuiſti in loco ſpacioſo pedes meos.

Liberans Deus à peccato. Statuit Deus procellam in auram, *r* quando liberat à peccato, ſeu tentatione, & tribulatione, *Pſa.106.* *r Arn.ſ pſ.106*

Statuit Deus pedes alicujus in loco ſpatioſo, *Pſalm.20.* quando *ſ* præcipit diligi amicos & inimicos: *ſ Hie.ſ pſ.17 30 39.*

a Aug. ſ. pſ. 17 39. b Gre ſ. Exec. ho. 9.

vel quando firmat in eccleſia. Et ſtatuit ſupra petram, *a* quando firmat in Chriſto, *Pſa.39.* Et ſtatuit ſuper excelſa, *Pſa.17.* hoc eſt, vel Chriſtum ſuper eccleſiam, vel eccleſiam in ſpe cœleſtium. Vel figit intentionem inſuper cæleſtem habitationem.

Firmari in eccleſia, vel Chriſto.

Rup. ſ. Eze 17

Statuere, interdum eſt erigere. Et ſtatuit ſpiritus Ezechielem ſuper pedes, *b* quia niſi ipſe ſtatuat, ſolùm liberum arbitrium ſe in bono ſtatuere non poteſt. *Ezec.2.a.3.g.* Deſignat autem electionem & confirmationem Apoſtolorum factam in Pentecoſte. Ad idem referri poteſt ſtatuere columnas templi, *Exod.40.b.*

Erigere. Confirmatio Apoſtolorum.

c Amb ſer. 2 d Iſy ſ. Lev. 1

Statuitur Chriſtus ſuper pinnaculũ templi, quando *c* manet in anima viri ſtudioſi, *Matt.4. Luc.4.b.*

Manens Chriſtus in anima.

e Aug. ſ. pſ. 77

Statuere caprum emiſſarium vivum coram Domino, *d* eſt confiteri divinitatem impaſſibilem in Chriſto, *Lev.16.b.*

Confiteri divinitatem in Chriſto.

Statuere pro continere. Et ſtatuit Deus aquas quaſi in utre, *Pſa.77.* quum *e* per gratiam ſuam cohibet fluxus concupiſcentiarum carnalium.

Continere. Cohibens Deus concupiſcentias.

f Rup. ſ. Hoſ. 2 Gl. inter ſ. Hoſ. a

Statuit Deus ſecundùm diem nativitatis, *Hoſ.2.a.* quando *f* reduxit Iſraël in captivitatem, & privavit regno, ſicut, quando erat in Ægypto. Vel quando relinquit in erroribus Ethnicorum, & hæreticos in nihilum redigit.

Captivitas Iſrael

g Gre. ſ. 1 Re. 1 h Gre. 10. mo. 30. 31.

Statuti dies, *1.Reg.1.a.* ſunt *g* teſtimonia Prophetarum de Chriſto quibus Chriſtus ea implendo aſcendebat & cognoſcebatur. Sunt etiam miraculorum fulgor. Illuſtrationes in contemplatione, quas dat Deus, quando vult. Ideò dicuntur dies ſtatuti: quia non ſunt in noſtra facultate. Quum autem eas quis habet, dicit cum Petro: Bonum eſt nos hic eſſe, *Matth.17.a.* Ad idem pertinere poteſt ſtatutum tempus, *Exod.13.b.* Eſt ſtatutum tempus, *h* eſt dies judicii, *Iob.21.a.*

Impletio prophetarum Chriſti. Miracula. Illuſtrationes mentis Dies judicii.

i Gre. 31 m. 31

Statuere ſibi dicitur ſpeculum, *Ier.31.d.* qui *i* ventura vitiorum certamina ex alta conſideratione prænoſcit.

Præſcire certamina vitiorum.

k Iſy ſ. Le 27.

Statuit precium animalis immundi ſacerdos, *Lev.27.b.* quando *k* dat formam vivendi ei, qui non valet ſacras ſcripturas meditari.

l Ori. ſ. Levit. hom. 8.

Statuit ſacerdos leproſum coram Domino, *Lev.14.b.* quia *l* ſacerdotis eſt officium converſos à peccato ſtabilire, ne fluctuent. Sic ſtatuit caprum vivum coram Domino, *Lev.16.b.*

Dans ſacerdos formam vivendi.

m Amb ſ. pſa. 118. ſer. 5. Bed ſ. Pro 23. n Phil. de Chernbim

Statuit eloquiũ Dei in ejus timore, *m* qui fundat ſapientiam in timore, *Pſa.118.* Et ſtatuit cultrum in gutture, *Prov.23.a.* qui divina ſedulo meditans eloquia, diſcreta ex ore verba depromit: nec alia ſæpius in lingua, quam cœleſtis oraculi dicta revolvit.

Prudentia in ſermone.

Statuere mulierem coram Domino, *n* eſt animæ arcanum, ut judicetur, aperire.

o Hie. ſ. Ier. 31 p Lyr. ſ. Gene. 47.

Statuit ſibi Ephraim ſpeculatores, *Ier.31.d.* quum *o* Gentibus eliguntur prælati & doctores, qui annunciant futura bona. Statuere quoque coram rege, *p* eſt ad altiora promovere, *Gen.47.b.* Vel eſt quum prælatus prædeceſſorem ſuum veneratur, & pro eo orat: ut dignè præſentetur Regi cœleſti.

Inſtitutio prælatorum

q Hie ſ. Iſ. 23 r Hie ſ. Ezec. 14.

Statuere dicuntur Syjm propugnacula Chaldæorum, *Iſa.23.c.* quando *q* dæmones fundant ſuperbiam in defenſione errorum.

Deſperatio. Detegere errores.

s Hie ſ. Eze. 39. t Hie. ſ. Iſ. 40.

Statuere dicuntur ſcandalum iniquitatis contra faciem ſuam, *Ezec.14.a.* qui *r* meliora deſperant, & parati ſunt ad ſupplicium.

Statuunt titulum & doctores juxta os alicujus hæretici, *ſ* qui ipſius hæretici notant & produnt errores, *Ezech.39.d.*

Firmantes hæretici ſua dogmata.

Statuere dicitur artifex ſimulachrum, *Iſa.40.e.* quando *t* firmat hæreticus ſua dogmata. Et ſtatuentes laqueum ſunt hæretici, qui ſub veritatis ſpecie inducere nituntur ſimplices in errores, *Pſa.140.*

Statura.

Statura corporis, quantitatem ſignificat ſecundùm longitudinem ſeu altitudinem.

v Hie. ſ. Ez. 1. Gre. ſ. Ez. h. 6

Statura rotarum, *Ezec.1.e.* progreſſum *v* evangelii in cœlum deſignat: vel ſtatura ſacræ ſcripturæ, eſt ſecundùm quod mores ad ſtandum dirigit, ut auditorum mentes ad terrenam concupiſcentiam non eurventur.

Directio evangelii ad cæleſtia.

x Amb ſ. Lu. 19. y Hi ſ. Ez. 17. z Gr ſ. 1. Reg. 16 & ſ. cen. 7 aa Gr 11 m 27

Statura puſillus Zachæus *x* Gentiles abjectos ſignificat, *Luc.19.a.*

Humilitas gentilium.

Statura humilis vineæ, ſignificat *y* humile regnum Judæorum ſub rege Sedechia, *Ezech.17.b.*

Statura Eliab *z* multitudinem ſcientiæ, per quam ad ſuperiora quis ſublimatur, ſignificat, *1.Reg.6.b.* Statura autem ſponſæ, *aa* eſt affectus tendens ad ſuperiora, *Cant.7.c.*

Altitudo ſcientia & affectus.

Status.

bb Or ſ. Num. hom. 18. Hel ſ. Matt. cau 1. Amb ſ. Lu 2. Rup 2. ſ. Ap. cc Aret. ſ. Apoc 2.

Status conditionem & habitum ſignificat.

In eodem ſtatu nunquam permanet homo, *Iob.14.a.* quia per momenta quotidie ad mortem impellitur, tranſiens ab infantia ad pueritiam, à pueritia ad adoleſcentiam, &c. Mens quoque mutabilitatis ſuæ pondere ad aliud ſemper impellitur, & interdum ad meliora trahitur, ſæpe autem in deteriora dilabitur.

Mutabilitas hominis.

Stella, Aſtrum, Sidus.

dd Ru. 1. ſ. Ap. ee Ori. ſ. Ge. h 1 9 & ſ. Eza b. 13. & ſ Mat. ca 14. Aru. ſ. pſ 105. Hie. ſ Iob. 9. Aug ep 48. & ſ Aro. b. 1. Gre. prol mo. 10. & 4. m 13 & 18 m 14 Rup ſ Apo Aret ſ. Apoc 2. 2.

Stellæ dicuntur, quæ in cælo lucent ſingulariter ſumptæ, & non aliis connumeratæ. Sidera verò, ſive aſtra, ſunt, quæ ad aliquod ſignum complurium ſtellarum compoſita ſunt, ut Aries, Taurus. Sed confunduntur hæc vocabula. Influunt autem ſtellæ in hæc inferiora ſimul cum luce vires agendi & generandi.

Stella ex Jacob, *Num.24.c.* divinitatem *bb* in Chriſto ſignificare poteſt. Vel ſignificat humanitatem, quæ videbatur: item *cc* lucem Chriſti ortam gentibus. Idem deſignat ſtella quæ apparuit Magis, *Matt.2.a.* Et dicitur ſtetiſſe ſupra ubi erat puer: quia ſemper eſt in Chriſto divinitas. Ipſe quoque *dd* Chriſtus eſt ſtella matutina, quæ datur vincentibus, *Apoc.2.g.*

Divinitas & humanitas Chriſti. Ira Dei.

Stella, quæ dicitur Abſynthium, eſt *ee* ira Dei malis amara: ſed purgat pœnitentes, *Apo.8.c.*

Sancti. Prælati. Doctores. Angeli. Filii eccleſiæ. Eccleſia.

Stellæ paſſim ſanctos & prælatos & doctores eccleſiæ ſignificare ſolent, qui dum recta peccatoribus prædicant, tenebras noſtræ noctis illuſtrant, *Gen.3.b.15.b.22.c.26.a. Iob.3.b.9.a.25.b. Pſalm.8.135 148. Dan.9.d.12.b Luc.21 e.Cor.15.e.* Et aſtra matutina, ſunt angeli: quia ſæpe ad exhortandos homines miſſi ſunt: & dum venturum mane nunciant, ab humanis cordibus præſentis vitæ tenebras fugãt. Item filii eccleſiæ, qui per baptiſmum renaſcuntur Chriſto, *Iob.38.a. Iſa.14.d. Eccl.12.a.* ſunt etiã Sancti ſtellæ pleiades, *Iob.38.d.* Et ſtellæ ſeptem in dextera Chriſti, eccleſiam & prælatos, vel univerſitatem

ſalvan-

Digitized by Google

ſalvandorum deſignare poſſunt, *Apo.1.d.6.d.* Peculiariter autem ſtella matutina dici poſſunt Joannes Baptiſta, & Elias, præcedentes utrumque adventum Chriſti, *Apo.2.g.*

Stellæ undecim adorantes Joſeph, deſignant *a* Apoſtolos adorantes Chriſtum: & etiam multitudinem populorum: & virtutes morales, *Gen.27.c.Exo.32.c.Iſa.14.d.* Et ſtellæ duodecim in corona mulieris, *Apoc.12.a.* ſunt Apoſtoli: & virtutes ſubjectæ diſcretioni, per quam gubernantur, ut ſint verè virtutes. Deſignant etiam *b* duodecim prærogativas in Beata Maria, quatuor cœli, ſcilcet in Mariæ generatione, in angelica viſitatione, in Spiritus ſancti ſuperventione, in filii Dei inenarrabili conceptione. Quatuor carnis: quia virginitatis primiceria, ſine corruptione fœcunda, ſine gravamine, gravida, ſine dolore puerpera. Quatuor cordis ſcilicet manſuetudo pudoris, devotio humilitatis, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis.

Stella matutina, *c* primam reſurrectionem deſignare poteſt, quæ fit per gratiam baptiſmi, *Apoc.2.g.*

Stellæ productæ in cœlo, deſignare poſſunt *d* minora dona Spiritus ſancti, *Gen.1.b.*

Sidera *e* in hyperbolen altitudinis ponuntur, *Abds.b.Iob.22.b.* Exaltatur autem ſupra ſidera, qui Sanctos decipit, ſive ſit hæreticus, ſive caro.

Stellæ, quæ obſcurantur, *Iob.3.b.* ſunt *f* ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi, & etiam reliquus populus Judæorum. Item peccatores, qui in nocte hujus ſæculi, divitiis & honore lucere ſe putant. Item hypocritæ, qui ante humanos oculos quaſi bonis operibus ſplendere videntur, *Apoc.6.d.12.a.*

Stellæ cadentes, *g* ſunt à veritate decidentes. *Matt.24.c.* Et ſtellæ quas trahit draco, ſunt qui prius erant boni: & etiam dæmones: & ſtellæ percuſſæ, ſunt, qui perierunt de populo Iſraël, *Apoc.9.a.12.a.* ſtella quoque, quæ cecidit de cœlo, eſt Lucifer, *Apoc.9.a.*

Sidus Dei hæreticorum, dici poſſunt *h* errores eorum, *Amos 5.g.*

Joannes Baptiſta. Elias.] Apoſtoli. Multitudo populorum. Virtutes morales. Prærogativa Beata Maria. Reſurrectio prima. Dona Spiritus ſancti. Altitudo. Sacerdotes & Phariſæi. Peccatores. Hypocrita. Lucifer.

a Amb. de Ioſeph.3. Hie. ſ. Iſa.14. Aug. ſ. Apoc. ho.91. Bed. ſ. Gen.37 Ric. de S. Vict. de 12 patr. 69 b Ber. ſer. ſignum magnū c Aug. ſ. Apo. hom.2. d Au. 3. conf. 15. e Glo. ord. ſ. Abds f Ori. ſ. Iob.3. Hie. ſ. Iob.3. Gre.4 m.13. Rup.4 ſ. Apo. g Ori. ſ. Matt. hom.30. Hie. ſ. Ez.32. Aug. ſol. lo.10. Gre.32.m.14 h Hie. ſ. Am.5 Rup.5 ſ. Apo.

Stellio.

Stellio, *i* eſt reptile, ſimile lacertæ, tergo depictum, quaſi quibuſdam ſtellis inſperſis. Computatur inter animalia immunda, & habet nonnihil veneni, *Lev.11.d.*

Stellio, ut reptat manibus, & in domibus regum moratur, *Prov.30.d.* illorum ſignificat humilitatem, *k* qui quum non ſint juxta naturam ingenioſi, ſolertia tamen induſtriæ ſuæ, vel ad divinarum notitiam ſcripturarum, vel ad virtutum gratiam, quibus ingreſſum regni cœleſtis mereantur, attingunt. Plerumque etenim aves, quas ad volandum penna ſublevat, in veptibus reſident: & ſtellio, qui ad volatum pennas non habet, nitens manibus, Regum ædificium tenet: quia nimirum ſæpe ingenioſi quique dum per negligentiam torpent, in pravis actibus remanent. Et ſimplices, quos ingenii penna non adjuvat, ad obtinenda æterni regni mœnia, virtus operationis levat.

Stellio, ut computatur inter animalia immunda, ſignificare poteſt eos, *l* qui in aliena morte prædam quærunt.

Simplices boni.

i Iſy. ſ. Lev.15. k Gre.30 m.4. Bed. ſ. pro.30. l Tert. de cibis Iudaicis.

Stercus, vide Fimus.
Sterilis, Sterilitas.

Sterilis eſt infœcundus, & fructum non ferens, ſterilitas, infertilitas.

Sterilis non eſt Deus, *m* qui cæteris generationem tribuit, *Iſa.66.c.* quia præter hoc, quod pater generat filium ſibi æqualem, etiam in eccleſia filios adoptivos multiplicat.

Sterilis pariens plurimos, eſt *n* eccleſia, vel anima converſa, quæ parit ſeptem, per ſeptem dona Spiritus ſancti, & parit plurimos, hoc eſt, uſque ad conſummationem ſæculi. Anima verò producens bona opera parit ſeptem propter perfectionem numeri, *1.Reg.2.a.4.c.Pſa.12.* Eſt etiam Hieruſalem cæleſtis, quæ eſt mater noſtra, quæ facta fuerat ſterilis, per peccatum Adæ, pariet autem plurimos in judicio, de qua, *Iſa.54.a.* Lætare ſterilis, quæ non paris, *Gal.4.d.*

Sterilis Sara, typus erat *o* Gentilitatis, quæ genuit in ſenectute Iſaac, hoc eſt, fideles in fine ſæculorum. Eodem referri poteſt ſterilitas Rebeccæ, & Rachelis, *Gen.11.d.16.a.18.a.25.c.26.b.30.a.* Et hæ ſteriles genuerunt ſanctos. Steriles etiam aquæ in Hierico, ſignificant Gentiles ſine bonorum operum fœcunditate, qui converſi fructificaverunt, *4.Reg.2.d.*

Sterilis dici poteſt *p* anima, quæ non producit bona opera. Et ſterilitas terræ, eſt defectus bonorum operum, *Gen.41.d.Exod.23.d.Iob.15.d.24.30.a.Pſa.34.Thre.4.b.* Non eſt autem ſterilis in gregibus tonſarum, hoc eſt, in Apoſtolis multos convertentibus, & eos in fide generantibus, *Cant.4.a.*

Sterilitas Sion, *q* fuit ſterilitas eccleſiæ in Judæa, in qua pauci convertebantur, *Iſa.49.c.*

Sterilis, quæ non parit, eſt *r* caro, quæ dum ſola præſentia appetit, bonas gignere cogitationes neſcit, *Iob.24.b.*

Sterilis facta dicitur Babylon, *ſ* quando mundus non perinde profert mundanos, ſicut ſolebat, *Iſa.47.b.*

Steriles egeſtate & fame, ſunt *t* hæretici: quia ea perſcrutari deſiderant, ex quibus bonæ vitæ germina non producant, *Iob.30.a.* ſterilis quoque eſt congregatio hypocritarum, quia per hoc, quod agunt, fructum recipere in æterna retributione non appetunt, *Iob.15.b.*

Fœcunditas Dei. Eccleſia. Anima converſa. Hieruſalem cæleſtis. Gentilitas. Anima ſine bonis operib. Sterilitas eccleſiæ in Iudæa. Caro. Mundus. Hæretici. Hypocrita.

m Hi. ſ. Iſ.66. n Gr. ſ. 1. Re.2. Arn. ſ. pſ.112. Phil. quod Deus ſit immut. Aug. ſ. pſ.112. Or. ſ. Ier. h.6. o Ori. ſ. Gen. ho.12. Amb. ſer.27. Bed. ſ. Ge.12. Aug. contra Fulgen. p Hie. ſ. Iob. 24.30. Aug.2. doct. Chriſt.6. & ſ. pſ.34 q Gre. ſ. can.4. q Hie. Iſa.49. r Gre.17 m.1 ſ Ber. ſ. apolog. t Gr.20 m.8 & 12. mo.27

Sternere, Subſternere, Conſternere, Stratum.
Stramentum, Stramen.

Sternere, eſt humi dejicere, quaſique in terra extendere, interdum ornare ſeu componere.

Sternit Deus per ordinem lapides Hieruſalem, *v* quum ordinat diverſos gradus & virtutes in eccleſia, *Iſa.54.c.* Et ſtratum ligno templum, deſignat ſapientiam in eccleſia, *Ezech.41.c.* Idem eſt ſtratum cœnaculum, quod etiam deſignat animam virtutibus ornatam, *Marc.14.b.*

Sternens aſinum Abraham, *Gen.22.a.* deſignat *x* Deum paſcentem populum Judaicum ipſumque lege & Prophetis ornantem. Deſignat etiam *y* ſacerdotem ſubjugantem motus irrationales, ut offerat Euchariſtiam.

Sternere dicitur ſibi, qui mercedis cauſa in quibus, requieſcere debeat, operatur, *Actor.9.f.* Sternens autem

Diverſi gradus & virtutes. Ornatus animæ. Ornans Deus Iudaos. Subdere motus irrationales. Benè operari.

v Hie. ſ. Iſ.54 & ſ. Eze.41. Ori. ſ. Matt. hom.35. x Ly. ſ. Ge.22. y Ru. ſ. Ge.22.

1 Gr. 13. m. 23. & ſ. 1. Reg. 9.

autem ſibi Saul in ſolatio, *1. Reg. 9. d.* deſignat *a* prædicatorem proponentem ſibi doctrinam & exempla majorum Sanctorum.

b Gre. ſ. Exec. hom. 17. Ber. ſer. de S. Benn. c Gre. ſ. Exec. ho. 18. d Gre. ſ. can. 3. & ſ. Exe. h. 15. Rup. ſ. can. 3. e Gr. 13. m. 21.

Præbentes exempla. Martyres. Caſtigantes corpora. Doctrina veritatis eccleſiæ. Ornatus humilium. Ex. ellentia charitatis. Requies Sanctorum in limbo.

Sternentes veſtimenta ſua in via, ſunt *b* præbentes exempla honeſtatis, ita ſternentes ramos. Deſignant etiam tradentes corpora ſua martyrio, aut ea caſtigaotes, *Matth. 21. b. Marc. 11. a.*

Stratum lapide pavimentum templi, deſignat *c* doctrinam veram de Chriſto in eccleſia. Vel ornamentum fidelium humilium in eccleſia, *Ezech. 40. c. 42. a.*

Conſtravit Salomon medium ferculi charitate, *Cant. 3. d.* quia *d* infirmioribus conceſſit Chriſtus, ut ſaltem haberent charitatem, ſi majora opera exercere non valerent, vel quia medium & præcipuum, quod eſt in ſacra ſcriptura, ſunt duo præcepta charitatis.

Stravit homo in tenebris lectulum ſuum, *Iob. 17. d.* quando lucem *e* juſtitiæ perſuaſori callido conſentiendo deſeruit. Item quia in ipſis inferni locis juſtorum animæ, quæ tormeoto tenebantur, ut & pro originali culpa illuc diſcederent, & tamen ex propriis actibus ſupplicium non haberent, quaſi eorum in tenebris lectulum ſtraviſſe, eſt in inferno ſibi requiem præparaſſe.

f Glo. inter. ſ. Gen. 31. Rup. 6. ſ. Ge. g Hu. ſ. Iſ. 54. h Bed. ſ. pro. 7. i Gre. 34. m. 8. Hie. ſ. Iob. 41.

Aſperitas pœnitentiæ. Excuſatio avaritiæ. Pœna conſcientiæ peccantis. Eloquentia hæreticorū. Boni in peccatum lapſi.

Stramenta cameli, *Gen. 31. e.* deſignare poſſunt *f* aſperitatem pœnitentiæ. Item excuſationes avaritiæ, quam exercent multi eccleſiaſtici.

Sterni dicitur tinea diabolo, *Iſa. 14. c.* quia *g* ut tinea rodit veſtimentum, in quo naſcitur, ita pœna affligit conſcientiam, quæ peccavit.

Sternit meretrix lectum tapetibus Ægypti, *Prov. 7. c.* quando hæretici ornant *h* ſuos errores eloquentia ſæculari.

Sternit ſibi Leviathan aurum quaſi lutum, *Iob. 41. d.* quando *i* in quibuſdam vitæ mundiciam per illicita deſideria conculcat, ut ii etiam ſordidis ejus veſtigiis ſerviant, qui contra illum prius virtutum ſplendore rutilabant.

Sternutare, Sternutatio.

k Gre. 32. m. 34.

Sternutare, ſeu ſternutatin eſt, quum ex pectore inſurgens inflatin, totum caput concutit. In ſternutatione enim *k* inflatio à pectore exurgit, quæ cùm apertos ad emanandum poros non invenit, cerebrum tangit, & congeſta per nares exiens totum caput protinus concutit, & ſordes cerebri egerit, & vitia interius concepta depurgat.

l Hie. ſ. Iob. 41. Gre. 33. m. 34.

Transfigurat ſe diabolus in angelum lucis. Perſecutio & miracula Antichriſti.

Sternutatio Leviathan, ut ſplendor ignis, *Iob. 41. b.* deſignat *l* ipſum diabolum ſe transfigurare in angelum lucis, & malitiæ ſuæ ſordes in perniciem hominum cum delectatinne nperari & effundere. In Leviathan etiam, hoc eſt, in corpore diaboli, ſeu pravis hominibus, quaſi inflatio ſurgit à pectore, dum elatio ſe erigit ex præſentis ſæculi poteſtate, quæ quaſi ad emanandum poros non invenit, quia in hoc, quod contra juſtos extollitur, diſponente Deo quaotum appetit prævalere prohibetur. Exurgens autem cerebrum tangit, & concutit, quia collecta elatio Satanæ ſenſum in fine mundi arctius percutit, & caput turbat, dum ipſum authorem malignorum ſpirituum per eum, qui Antichriſtus dicitur, in perſecutione fidelium vehementius excitat. Tunc congeſta inflatio per ejus oares egreditur, quia tota ſuſuperbiæ ejus iniquitas apertis malitiæ flatibus demonſtratur. Et quia commotum caput illius miraculis clareſcere nititur, rectè ejus ſternutatin ſplendor ignis vocatur.

Sterquilinium, vide Fimus.

Stertere.

m Bed. ſ. pro. 10.

Non operari.

Stertere dicitur, qui dormiendo ronchos emittit. Stertere autem dicitur in æſtate, *Prov. 10. a.* qui *m* in hac vita non operatur, unde & filius confuſionis dicitur.

Stibium.

n Hie. ſ. Ier. 4. o Lyr. ſ. 4. Re. 9.

Studium circa myſteria. Illecebra vitiorum. Ornatus carnoſus. Prava dogmata.

Stibium eſt, quo ad venuſtandum oculos peculiariter olim utebantur, præcipuè mulieres.

Stibium, in bonum, ſignificare poteſt ſtudium *n* cognoſcendi myſteria & ſecreta Dei, *Ier. 4. b.*

Stibium, in malum, *o* illecebras vitiorum, quas diabulus offert, deſignat: & ornatum curioſum carnis, *4. Reg. 9. f. Ezech. 23. f.*

Stigma.

p Aug. ſ. Gal. 6. q Lyr. ſ. Lev. 19.

Stigma, eſt nota, ſive ſignum, quod inuritur in facie, aut in alia corporis parte.

Stigmata Chriſti in corpore Pauli, deſignabant *p* ipſum pati pro Chriſto: quia verberatus eſt, & reliqua paſſus eſt pro ipſo, *Gal. 6. g.*

Stigmata, quæ non debent facere in corpore filii Iſraël, ſunt *q* ſigna erroris peccati, & pravæ doctrinæ dogmata: quæ infiguntur animæ per quædam blandimenta, aut ſyllogiſmis, aut alio docendi modo, *Lev. 19. f.*

Stillare, Stilla, vide Gutta.

Stimulus, Stimulare.

r Glo. inter. ſ. Eccl. 12. Gr. ſ. 1. Re. 13. ſ Lyr. ſ. 2. Cor. 12.

Increpatio. Concupiſcentia carnis.

Stimulus, propriè dicitur fuſtis acutæ cuſpidis, quo ruſtici boves excitant ad ambulandum: unde ſtimulare eſt pungere & incitare.

Stimuli dicuntur verba ſapientum, *Eccl. 12. d.* quia *r* non adulantur, ſed corrigunt. Scimulus autem retuſus, eſt increpatio inerudìti prælati, quæ non ſufficit corrigere, *1. Reg. 13. c.*

Stimulus carnis videtur eſſe *ſ* concupiſcentia carnis, *2. Cor. 12. b.* vel ſecundùm aliquos fuit infirmitas quædam iliaca.

Stipare.

Stipare, eſt obturare, & condenſare, & eludendo coarctare.

Stipari

Eccleſia abundans juſtis & anima bonis operibus.

Stipari dicitur malis ſponſa. *Cant.2.a.* quum *a* Eccleſia abundat juſtis & perſectis: & quum anima per fidem abundat bonis operibus.

a Ori.ſ.can. ho 2. Gr ſ.cant.2. Ber ſ.can. ſer.51.

Stipendium, vide Præmium.

Stipes.

Chriſtus.

STIPES, eſt fuſtis terræ defixus, qui etiam haſtile dicitur, & dicitur de aliis rebus in modum ſtipitis ſtantibus, ut ſtipes candelabri, qui & vectis dicitur. *Exod.37.c.Num.8.a.* Poteſt autem ſtipes candelabri, deſignare *b* Chriſtum, de quo procedunt calami: quia ab ipſo accipiunt juſti quicquid habent boni.

b Glo ord ſ. Num.8.

Stipula, vide Palea.

Stirps, vide Generatio.

Stola.

STOLA, eſt genus veſtis oblonga: quamvis apud Græcos generale nomen ſit ad omne indumentum. Dicitur etiam eſſe indumentum honorificum.

Caro Chriſti. Sapientia. Immortalitas. Eccleſia. Spiritus ſanctus. Fœlicitas.

Stola byſſina *c* carnem Chriſti maceratam, ſed munndam ſignificare poteſt. *Gen.41.e.49.b.* Carne autem ſua Chiſtus, quaſi ſtola, operuit peccata noſtra, *Iſa.63.a.* Significat etiam ornamentum ſapientiæ Chriſti, & etiam jus immortalitatis.

Stola etiam Chriſti, quam lavit in vino, eſt *d* Eccleſia, quam lavit ſanguine ſuo. *Gen.49.b.*

Stolæ albæ Sanctorum, *S*piritum ſanctum deſignare poſſunt, cujus gratia amiciuntur, *Apoc.7.c.*

Stolæ ſingulæ datæ Sanctis, *e* fœlicitatem animæ deſignant. *Apoc.6.c.Iſa.61.d.* Stolæ verò duplices, quæ dabuntur in reſurrectione, ſunt fœlicitas animæ & corporis. Hoc deſignarunt ſtolæ binæ datæ à Joſeph, fratribus ſuis. *Gen.45.f.*

c Am.de Ioſeph 3. Chry ſ.Gen. ho 67. Hie.ſ.Iſa 63. Euc ſer ſpi.ſ. d Bed.ſ.Gen. 49. Ori ſ.Gen.h. 17. e Au.ſ.Apo. ho.6.

Iuſtitia originalis. Gratia. Sapientia. Baptiſmus. Confeſſio divinitatis & humanitatis Chriſti. Intelligentia myſtica & moralis. Sapientia ſenſuum.

Stola ſervandâ munda, eſt gloria conſcientiæ.

Stola prima reddita filio prodigo. *Luc.15.e.* ſignificare poteſt *f* juſtitiam originalem, & gratiam & veſtem innocentiæ, quam homo benè conditus accepit, malè à ſerpente perſuaſus perdidit, vel ſapientiam vel immortalitatem. Vel eſt ipſum baptiſma: ſeu gratia, quæ recipitur in baptiſmo, quæ redditur reſipiſcenti à peccatis.

Stolæ binæ fratrum Joſeph. *Gen.45.f.* confeſſionem divinitatis *g* & humanitatis Chriſti ſignificare poſſunt: vel intelligentiam myſticam, & moralem ſacræ ſcripturæ, quas dedit Chriſtus Apoſtolis, & ſucceſſoribus, quum aperuit illis ſenſum, ut intelligerent ſcripturas.

Stolæ quinque Benjamin, *h* ſapientiam omnium ſenſuum ſignificare poſſunt, vel victoriam eorum contra vitia. *Gen.45.f.*

Aug ſer de ſanctis. 11. Gr ſ.pſ 50. Rup.9 ſ.Gen. 13. Ber.ſer.vigi. ſancti Andreæ. f Amb ſ Luc. 15. Hie ſ. Iob 8. & epiſt. Bonoſum g Gr.1 a m ſ diſ.Lev 4. 16. h Am.de Ioſeph 13. Bed.ſ. Ge.45.

Stomachus.

STOMACHUS, eſt fiſtula, per quam cibus deſcendit, & poſtremum gulæ, ac principium inteſtinorum. Sumitur autem paſſim pro ipſo ventriculo, ubi cibus concoquitur. Ponitur interdum per metaphoram *i* pro ira, odio, ac faſtidio. *Job 15.b.*

i Glo.ord ſ. Iob 15.

Storax.

STORAX, *k* ſeu ſtyrax arbor, eſt cotoneo malo ſimilis, fructu majore, quàm avellana, ſpecie candidi pruni. Manat ex eo liquor ejuſdem nominis, coloris flavi, ſordidi, reſinoſi, albicantibus fragmentis, odoris perſeverantis & acris, qui ſuffitu maximè proditur.

k Plin. 13. nat. hiſt.1.

Sacrificium veſpertinum. Populus Deo gratus

Storax in incenſo oblatus, ſacrificium veſpertinum ſignificare poteſt, & populum Deo gratum. *Gen.43.c.*

l Amb.2. de Iacob.4.

Stragulum, Stragulatum.

Opera virtutum.

STRAGULUM, eſt veſtis, quæ ſternitur, & peculiariter in lectis. Stragulatæ autem veſtes, ſeu ſtragulæ dicuntur aulea & tapetia, quæ appenduntur parietibus. *4.Reg.7.d. Prov.31.c.* deſignat autem ſtragulata veſtis, quam fecit mulier, *m* fortia virtutum opera.

m Bed.ſ.pro. 31.

Stramen, vide Sternere.

Stratum, vide Sternere, & Lectus.

Strenuus, vide Fortis.

Strepere, Strepitus, Perſtrepere.

STREPERE, eſt pedibus, aut alio quocunque modo ſtrepitum, aut ſonitum facere. Et peculiariter ſtrepitus fit pedibus, aut manibus.

Prædicatio fortis.

Perſtrepens clangor buccinæ. *Exod.19.c.* fortem *n* & perſeverantem prædicationem ſignificat, & creſcentem in lege nova, in qua in omnem terram exivit ſonus Apoſtolorum.

n Cyr.8.ſ. Ioan.3.

Stridere, Stridor.

STRIDERE, ſeu ſtridor propriè dicitur, quum funes ſonum faciunt, ſed ad alia etiam refertur, ut dicitur ſtridor dentium, & rotarum.

Gravis vindicta Dei. Deſtructio templi. Indignatio. Gravitas doloris.

Stridere dicitur Deus ſicut plauſtrum. *Amos 2.b.* quando *o* graviter caſtigat, idqoe longè ſentire facit, ut cùm deſtruxit Hieruſalem, unde ſtridor cardinum templi. *Amos 8.a.* deſtructionem ipſius templi præſignabat, quæ fuit famoſa, & à longè audita.

Stridor dentium, prodit *p* indignantis affectum, & dicit indignationem in ſe aut in alium. Et ſtridor dentium apud inferos erit eis, qui comederunt uvam acerbam malitiæ & peccati. *Matth.8.b.13.f.22.b.24.b.25.c.Luc.13.f.Pſalm.36.*

o Glo.ord ſ. Amos 2. Rup ſ.Amos 2.8. Hie.ſ Amos 8 p Ori.ſ.Matt. ca.13 & h 20 Amb ſ. Luc. 14.

Stringere, Aſtringere, Conſtringere.

STRINGERE, eſt arctare, ut quum manu aliquid fortiter tenetur. Aſtringere autem, eſt juxta ſtringere. Conſtringere verò quaſi ſimul totum ſtringere.

Conſtringit Deus maxillas in camo & fræno. *Pſa.31.* quando *a* per prædicationem & contritionem multos ex Judæis & Gentibus ad ſe convertit, & quum vocem jactantiæ comprimit.

Stringi rationale cum ſuperhumerali cingulo, aut balteo. *Exo.28.e.29.39.f.* Eſt *b* omnem domare concupiſcentiam. Stricta quoq; tunica de byſſo eſt continentia firma, & membrorum correctio. *Exo.28.g.* Lineam autem habent ſtrictam, qui dicunt, concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.

Stringi etiam rationale cum ſuperhumerali vitis jubetur. *Exo.28.e.* ut *c* ſacerdotale cor nequaquam cogitationes fluxæ poſſideant, ſed ratio ſola conſtringat, ne indiſcretum quid, vel inutile cogitet, qui eſt ad exemplum aliis conſtitutus. Vel vitta hyacinthina ſtringitur rationale cum ſuperhumerali, quum cognita luce perennis patriæ, in illam gloriam ſuſpiramus, & ut in illam intrare mereamur, concordi fide, & vita, & profeſſione in tabernaculo præſentis Eccleſiæ ſervire ſtudeamus.

a His. & Gre. ſuſ ſ 31.
b Glo int. ſ. Exod. 29.
c Gr 2. paſt. 2. Bed. ſ. Exo. 28

Converſatio Dei prædicando & flagellando. Continentia. Cuſtodia cordis. Deſiderium patriæ caleſtis.

Stringere dicitur manus, qui vitæ ſuæ opera in rectitudine confirmat. Et ſtringit ſuper iniquum manus ſuas, *d* qui conſpicit, diſſolutæ ſua opera juſtitiæ vigore conſtringi. *Job 27.d.*

Conſtringi vincula malorum dicuntur, *e* quando aliquis fit magis reus peccando. *Iſa.28.f.* & aſtrictæ funibus Gazæ Tyri, deſignant conſtrictionem peccatorum. *Ezech.27.e.*

Conſtringi dicitur ſuperficies abyſſi. *Job 38.e.* quando *f* judicia Dei occultantur, & quum mens in vitiorum errore induratur, & quum diabolus ſub ſpecie boni, fraudulentam malitiam occultat.

Stringit caudam Behemoth, quaſi cedrum. *Job 40.b.* quum *g* diabolus, nec in fine mollitur: & poſterioribus peccatis arctius ligat, ne jam diſcerni poſſint, vel cùm ſibi conjungit miniſtros. Item quum Antichriſtus altus erit in veneratione prodigiorum, & durus crudelitate tormentorum. Stringitur etiam Leviathan quaſi malleatoris incus. *Job 41.c.* quia inferni vinculis coarctabitur: ut æterni ſupplicii continua percuſſione tundatur, & quia cor ejus durum, & inflexibile ſit, quantumvis pœna percutiatur, & à Sanctis vincatur.

d Gr. 8. m. 13
e Hie. ſ. Iſ 28. & ſ. Eze. 27.
f His. ſ. Iob 38 Gre. 29. mor. 22.
g Hie ſ Iob 40. 41. Gre 32 m. 13 17. & 34 m. 3

Corrigere opera ſua. Conſtrictio peccatorum. Occultatio judiciorum Dei. Induratio. Simulatio diaboli Durities diaboli & Antichriſti.

Struere, Structura, vide Ædificare.
Strues.

STRUES propriè eſt cæſorum lignorum ordinata congeries.

Strues lignorum, *h* crucem Chriſti ſignificare poteſt: & ſanctarum ſcripturarum meditationem atque doctrinam. Prophetarum dicta per quæ nutritur ſpiritus Dei, in monte, & continuà accenditur. *Gen.22.b. Lev.1.b.4.e.*

h Iſy. ſ. Lev. 1. 4.

Crux Criſti. Meditatio ſcripturarũ: Dicta prophetarum.

Struthio.

STRUTHIO, *i* dicitur eſſe maxima avium, quæ tamen à terra non extollitur, collum habens prælongum, ac etiam crura, formam anſeris. Concoquit quæcunque devorat ſine delectu. Ova ejus in pretio ſunt propter magnitudinem. Inter immundas aves computatur.

Struthio in bonum, ſignificat *k* Eccleſiam, quæ ſimilis eſt in pennis accipitri, hoc eſt, hæreticis, ſed non in rapacitate. *Iob 39.b.*

Struthio, in malum, deſignat *l* hypocritam, qui videtur habere quædam opera, juſtorum operibus ſimilia: quæ tamen non valent eum à terra ſublevare, gravi peccatorum pondere depreſſum. Parit ſtruthio ova, ſed non nutrit: ita hypocrita, qui quamvis rectà prædicet, tamen per exemplum bonæ vitæ nullos filios generat. *Job 39.c. Iſa.43.*

Struthio habens alas ſub pedibus gradiens, *m* deſignat religioſum implicantem ſe negotiis ſæcularibus: qui habet ſtatum contemplationis, ſed non elevatur à terra: ideò computatur inter immundas aves. *Lev.11.b.* Deſignat etiam *n* dæmones, & hæreticos. *Iſa.13.d.34.c. Mich.1.c. Job 30.d.39.b.*

Poteſt etiam ſtruthio, deſignare *o* Gentiles ad fidem venientes. *Iſa.43.c. Job 39.b.*

Struthio quoque ſignificat *p* ſynagogam perſequentem Apoſtolos filios ſuos. *Job 39.b. 30.d. Threr.4.a.*

i Plin. 10. nat. hiſt. 1.
k His ſ. Iob 39.
l Gr. 31. m 6. Euc. ſor ſpi. 5 Gr. 7 mo 15. & 20. m. 29.
m Iſy. ſ. Le. 11
n Hil ſ Iſa 13
Euc. ſor ſpi. 5.
o Gr. 31 m. 6
p His. ſ Iob. 30
Gr 31. m. 15.

Eccleſia. Hypocrita. Religioſus implicans ſe negotiis. Dæmones & hæretici. Gentiles. Synagoga.

Studere, Studium.

STUDERE, eſt alicui rei operam dare, animumque ad aliquid applicare, quæ animi applicatio ſtudium appellatur.

Studia dicuntur *q* animi affectus, aut occupationes. *Jer.7.a.18.b. Ezech.36.a.* malignas etiam adinventiones & fabulas ſolet divina ſcriptura appellare malorum ſtudia.

Studia Judæorum adverſus Jeremiam, deſignabant *r* ſtudia & inſidias ſacerdotum & Phariſæorum adverſus Chriſtum. *Jer.11.b.*

q Iſy ſ. Lev. 18
r Hie ſ. Ier. 18

Affectus animi. Inſidia ſacerdotum in Chriſtum.

Stultus, Stultitia, Inſanus, Inſania, Fatuus.
Amens, Væſanus, Furioſus.

STULTUS, eſt imprudens, & improvidus: nam & multi non inſipientes aliquando ſtultè quippiam vel agunt, vel loquuntur. Fatuus autem eſt planè inſipiens. Inſanus verò eſt, qui non eſt ſani conſilii. & qui non eſt ſanæ mentis. Furioſus quoque eſt, qui gravi inſania tenetur. Furor autem eſt inſania, quæ ex aliquo gravi affectu, vel morbo concitatur: unde & gravis ira furor dicitur. Væſanus quoque dicitur furioſus & crudelis.

Stultitia, de qua reprehenditur Jacob à Laban, eſt crux Chriſti, quæ eſt Gentibus ſtultitia. *Gen.31.d.* Et ſtulti qui non errant per viam Chriſti, ſunt *ſ* Apoſtoli & fideles. *Iſa.35.c.* Ad hæc pertinent ſtulta mundi. *1.Cor.1.d.* Et ſtulti nobiles ſunt, qui ſtultitiam Chriſti imitantur, quæ vera ſapientia eſt, de quibus Apoſtolus. *1.Cor.2.d.* Si quis videtur inter vos ſapiens, ſtultus fiat, ut ſit ſapiens. Stulti ignobiles ſunt, *t* quos ab æternæ hæreditatis conſortio repellit ſervitus mentis. *Iob 30.d.*

ſ Hie. ſ. Iſa. 35
t Gre 20 mo. 26. 27.

Crux Chriſti. Apoſtoli & fideles Servi peccati.

Stultitia

Simplicitas. Stultitia parva, quæ eſt melior quàm gloria, *a* eſt ſimplicitas, quam contemnunt ſuperbi, *Eccl.10.d.* (a Hie. ſ. Eccle 10.)

Excedentia naturam. Stulta mundi, quæ Deus elegit, dici poſſunt ea, *b* quæ naturæ curſum excedunt, ut Virginem peperiſſe. 1.*Cor.1.d.* (b Am ſ 1. Cor 1)

Ignorantia humana. Stultus factus dicitur homo à ſcientia ſua. *Jere.10.c.* quià *c* omnia, quæ ſcimus, ad Dei ſapientiam comparata, potius habent rationem ſtultitiæ. Quod enim ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus. 1.*Cor.1.d.* (c Dr. ſ. ier. ſ. Hie. ſ. ier. 10.)

Stultus poſitus in dignitate ſublimi. *Eccl.10.b.* vel dicitur *d* de malo, vel de juſto, qui ſtultus reputatur à malis, & introducitur in regnum cœlorum. (d Hie. ſ. Eccl. 10.)

Adam. Stultus, qui mutatur ut Luna, fuit *e* Adam, qui mutatus fuit à ſtatu innocentiæ in ſtatum miſeriæ, in quo omnes peccaverunt. *Eccl.27.b.* (e Aug ep 119.)

Ignavi. Superbi. Fatuæ Virgines deſignant eos, *f* qui doctrinam ad ſalutem neceſſariam ſuſcipere non curarunt; & eos, qui inani gloria ſunt inflati. *Matth.25.a.* (f Ori. ſ Mat. ho. 33. Au 23. q 59. & ep. 120.)

Iudæi. Gentiles. Hæretici. Philoſophi. Stultus, *g* carens divinorum cognitione, & Judæi, & Gentiles & hæretici ſtulti dicuntur. *Pſal.28. Iſa.32.a. Ier.4.f.19.c.* Ipſi ſunt ſtulti Principes Taneos. *Iſa.19.b.* Et ſtulti decipientes Job, deſignant turbam populi Judæorum, qui ſequentes conſilium Phariſæorum, deſpexerunt prædicationem Chriſti, quem hominem videbant, *Iob 19.c.* unde dicuntur ſtultus populus. *Ier.5.e. Hoſ.2.b.* Et ſtultus firma radice, eſt populus Judæorum. *Iob 5.a.* ſtulti etiam dicuntur Philoſophi & hæretici, qui verba multiplicant, & quorum labor eos affligit. *Eccl.10.c.* Et ſtultus hæres eſt hæreticus, qui abutitur libris Doctorum. *Eccl.2.c.* Et fatuus confidens in ſtultitia ſua, *h* eſt hæreticus pertinax in ſuis erroribus. *Prov.17.b.* Et væſani Prophetæ dicuntur, *i* qui ſuperbè impia docent, & agunt, vel qui fidem, quam aſtruunt factis deſtruunt. *Soph.3.a.* Stultitia verò dicitur doctrina hæreticorum, & Gentilium Philoſophorum. *Iſa.9.d.44.d. Ier.23.c.* Et ſtulta mulier *k* eſt hæreſis. *Prov.9.d.* Et inſaniæ Samariæ ſunt figmenta hæreticorum, *Amos 3.c.* Furere autem à vino, eſt inſanire per erroneam doctrinam. *Hoſ.7.b.* Inſaniæ quoque falſæ ſunt *l* hæreſes. *Pſa.39.* (g Baſi ſ pſ. 48 Hie ſ. pſ. 9 10. & Hoſ 7 & ſ. Amos 3 & ſ. Eccl. 2. 10. Gr 6 m 2.3. & 14. m. 22. h Bed ſ prov 17. i Glo. ord ſ. Soph 3. k Bed. ſ pro. 9. l Au ſ pſ 39.)

Doctrina hæreticorum & Gentilium.

Diabolus. Fomes peccati. Stultus Rex eſt *m* princeps hujus mundi diabolus, & etiam fomes peccati. *Eccl.4.d.* Et inſania ſeu ſtultitia Aſſur, vel Regis Aſſyriorum eſt *n* ſuperbia, ſeu inſania diaboli contra Deum. *Iſa.37.f.* Et inſania Hieruſalem in Aſſyrios, deſignat inſaniam eorum, qui dæmones & hæreticos affectantur. *Ezech.23.a.* Idem deſignat inſania Ephraim. *Hoſ.9.b.* (m Hie ſ. Eccl. 4. n Rup 2. ſ Iſ. 8)

Superbia diaboli.

Antichriſtus. Stultus paſtor erit *o* Antichriſtus qui alios perdet, & ipſe peribit. *Zac.11.d.* Idem eſt ſtultus, qui incedit fœliciter. *Prov.30.d.* Qui non dicitur gradi benè, ſed fœliciter, quantum ad mundanam proſperitatem. (o Hie. ſ. Za 11 Gr 30 m. 5. Bed ſ. prov 30)

Stultus dicitur, quem interficit iracundia. *Iob 5.* quia voluntariè *p* ſibi mortem iræ ſtimulus incitatus inducit. (p Caſſia. li 5. ca 22.)

Amor temporalium. Inſaniæ falſæ deſignant *q* furioſum amorem temporalium. *Pſa.39.* circà quæ in fine mundi inſanient cultores terræ. *Iſa.24.b.* (q Am. ſ pſa. 118 ſer 5.)

Temporalia munera. Stultus finis, in quem adducit Deus conſiliarios. *Iob 12.c.* ſunt *r* temporalia munera propter quæ aliqui non bona intentione bona opera exercent. (r Gr. 11. m. 8.)

Impatientia contra Deũ. Stultè contrà Deum loquitur, *ſ* qui inter divinæ animadverſionis flagella poſitus, juſtificare ſemetipſum conatur Sic dicuntur ſtultæ mulieres, qui impatienter contra Deum loquuntur. *Iob 1.b.2.c.6.d.34.d.42.b.* (ſ Gr. 2. m 19.)

Stultus labor dictus eſt labor Moyſis in regendo populo: quia ſolus eum regebat. *Exod.18.c.*

Stupa.

STUPA, eſt vilius linum, quaſi ejus purgamentum. *Iud.16.d. Eccl.21.c. Iſa.1.g. Dan.3.e.* Stupæ collectæ, deſignare poſſunt *t* cœtum malignantium, ſeu ſynagogam peccantium; qui propter vitia & peccata ad perpetuum incendium parati ſunt. (t Bue ſer [illegible] 8.)

Stupere, Obſtupere, Stupefacere.

STUPERE, eſt quodammodo ſeoſum rerum non habere, & ſtupor eſt alienatio quædam ſenſuum; & etiam admirationis ſpecies ex magnitudine miraculi proveniens, ita ut etiam impediatur ſenſus ab inveſtigatione cauſæ miraculi. *Iob 17.b.21.a.*

Admiratio de opere redemptionis. Obſtupefacere dicitur Deus Gentes in furore. *Hab.3.c.* quando facit *v* eos admirari de opere redemptionis. (v Glo or ſ. Hab. 3.)

Ignavia prælatorum. In ſtuporem adducere dicitur Deus judices. *Iob 12.c.* quando *x* is, qui præeſt, ſubjectorum vitam nequaquam ſollicitè diſcutit, nec quem qualiter corrigat, agnoſcit, nec agnoſcere curat. (x Gr 11. m 9.)

Hebetudo mentis ad ſpiritualia. Pœnam pati. Obſtupeſcere dicuntur dentes, *y* quum non poteſt mens ſentire ſuavitatem ejus, de quo dicitur, Guſtate & videte; quoniam ſuavis eſt Dominus. Item cùm ſenſus interiores ad contemplanda ſpiritualia hebetantur. *Ier.31.c. Amos.4.b.* obſtupeſcere etiam dentes, eſt pœnam exoluere. *Ezech.18.a.* Dentes filiorum obſtupeſcunt. (y Hie ſ Ie. 31. & ſ. Eze 18. Gr. 11. m. 18.)

Conſideratio ſupernæ gloriæ. Obſtupeſcentes mulieres viſo Angelo in monumento. *Marc.16.a.* deſignarunt *z* ſtuporem mentis in conſideratione æternæ gloriæ: quia oculus non vidit, nec auris audivit, neque in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus diligentibus ſe. 1.*Cor.2.b.* (z Hie ſ. Mar. 16.)

Punitio Dei Obſtupeſcere interdum *aa* eſt pœnitendo dolere gravitatem culpæ conſiderando. *Iſ.32.c. Ezec.39.c.* (aa Hie ſ Iſ. 32)

Stupere dicitur Ægytus à facie commotionis manus Domini. *Iſa 19.c.* quando videt mundus, & ſentit gravem Dei punitionem. Stupor autem eorum, qui puniuntur, quum non ſperabant, in gravi punitione enſertur, *Ier.25.f. Ezec.32.c. Iob 18.d.* Stupet etiam unuſquiſque ad proximum ſuum, *bb* quum videt eum in eadem eſſe pœna, qua ipſe affligitur. *Iſa.13.b.* (bb Hie. ſ. Iſa. 13.)

Excæcatio Iudæorum. Stupendum miraculum fecit Deus in Judæis, *cc* quum eorum Doctores reddidit ignorantes per excæcationem. *Iſa.29.c. Ier.4.c.* (cc Hie. ſ. Iſ 29)

Conſternatio mentis. Obſtupefacere dicuntur tenebræ. *Iſa.21.b.* quando *dd* quis præ magnitudine rei mente conſternatur. Stupor dicitur eſſe in tumultu hæreticorum adverſus fideles. *Mich.1.c.* (dd Glo int. ſ. Iſa. 21.)

Stuprum, Conſtuprare.

STUPRUM, eſt coitus lege petitus, ſive fit cum nupta, ſive cum Virgine.

Stuprum

a Glo. ord. ſ. Gen. 39. — Stuprum, quod recuſabat Joſeph, *Gen.39.b.* deſignat *a* recuſationem Chriſti, qua nolebat conſentire Phariſæis, aut eorum vitiis.

b Hie. ſ. Ier. 2. Gr. 25. m. 15. — Conſtuprantes filii Mempheos Judæam, *b* erant trahentes fideles ad idololatriam & ad errorem: vel polluentes animam uſque ad infidelitatem. Idem eſt de Chaldæis. *Jer.2.d. Ezec.23.c.* — *Diſſentiens Chriſtus à Phariſæis. Inducere in errorem.*

Stylus.

STYLUS eſt inſtrumentum acutum, quo ſcribitur in tabulis, ſumitur pro ipſa forma dicendi ſeu ſcribendi, qui cuique propria eſt. Stylus autem Græcè dicitur columna, & quicquid ligneum vel ferreum, aut alterius materiæ acuminatum eſt ad columnæ ſimilitudinem.

c Gr. 14. m. 20. Or. ſ. Ier. h. 12. Euc. ſer. ſpir. 10. — Stylus ferreus, *c* eſt fortis Dei ſententia, quæ in judicio dabitur, & durabit ſine fine. *Job.19.c.* Et ſtylo ferreo ſcriptum dicitur eſſe peccatum. *Jer.17.a.* quando deletur, nec abſconditur in judicio. — *Sententia Dei.*

Stylus hominis. *Iſa.38.a.* modum *d* conſuetum loquendi inter homines ſignificare poteſt.

d Hie. ſ. Iſa. 8. e Lyr. ſ. Ier. 8. — Stylus mendax, *e* erat ſtylus Scribarum, & Phariſæorum, qui legem pravè interpretabantur. Et etiam hæreticorum. *Jer.8.b.* — *Pravum doctrina Phariſæorum.*

Suadere.

SUADERE, eſt accommodatis & ſuavibus verbis aliquem in ſuam opinionem conari inducere.

f Lyr. ſ. Ioſ. 15. — Suadens Othoniel uxori ſuæ, ut peteret irriguum à patre. *Joſ.15.d.* eſt *f* literatus incitans animas ad lachrymas. — *Incitare ad lachrymas.*

Suavis, vide Dulcis. Subcinericius, vide Cinis.
Subdere, Subditus, vide Subjicere.
Subeſſe, Subjacere.

SUBESSE, eſt ſub alio, & ſubjacere ſubtus jacere.

g Glo. ord. ſ. Lev. 15. — Subjacere dicitur paſſioni fluxus ſeminis. *Lev.15.a.* qui *g* docet falſa, & quæ noxia ſunt & inutilia. — *Docere falſa, & inutilia.*

Subjacere pœnæ, aut damno, aut ſententiæ aut delicto, nota ſunt. *Exod.21.c.d. Lev.5.a.*

Subigere.

SUBIGERE, eſt cogere ac domare, & interdum attrectare & agitare.

h Hie. ſ. Nah. 3. — Subigere laterem, *h* eſt caſtigare corpus. *Nahu.3.c.* — *Caſtigare corpus.*

i Glo. ord. ſ. Ezec. 23. — Subacta ubera Samariæ, & Hieruſalem fuerunt, *i* quando fidei ſimplicitatem amiſerunt, & Deos Ægypti coluerunt. *Ezech.23.a.* — *Cultus idolorum.*

Subjicere, Subdere, Subjugare.

SUBJICERE, eſt ſupponere, & ſubjugare, & ſubjungere. Subdere etiam idem eſt quod ſubjicere. Ponitur autem multiplex ſubjectio apud Gregorium Nyſſenum tractatu de ſubjectione filii.

k Glo. int. ſ. Gen. 37. l Hie. ſ. Iſ. 45. Baſ. ſ. pſa. 61. — Subjici fratres Joſeph ipſi Joſeph. *Gen.27.b.* eſt *k* Judæos etiam invitos ſubjici Chriſto. Subjecta autem ſunt omnia ſub pedibus Chriſti: quia etiam ut homo Chriſtus, eſt ſuper omnia. *Pſalm.8. Epheſ.1.d.* — *Judæi ſubjecti Chriſto. Converſio infidelium.*

Subjicit Deus Gentes ante faciem Tyri. *Iſa.45.a.* quando ſubjicit Chriſto vel prædicationibus infideles fidem amplectentes. Et ſubjicientes Joſeph terram Ægypti Regi, eſt Chriſtus ſubjiciens mundum Deo Patri. *Gen.47.e.* Subjicitur quoque anima Deo, rejecto videlicet peccati dominio. *Pſal.61.*

m Ori. ſ. pſ. 36. ho. 2. Au. 83. q. 69. — Subjectus erit Chriſtus Patri, *m* quando corpus ejus totum erit beatum, & ordinatum, ut nil à fœlicitate removeatur, quia dum aliqua membra non ſunt ſubjecta, non videtur eſſe ſubjectus. *1.Cor.15.d.*

n Ori. ſ. pſ. 36. ho. 7. — Subjecta mulier viro eſt *n* Eccleſia ſubjecta Chriſto. *Ephe.5.d.* Subditum autem eſſe Deo, eſt mandatis ejus obedire. *Pſa.36.* — *Obedire mandatis Dei.*

o Ori. ſ. Lev. ho. 1. Lyr. ſ. Lev. 1. 6. Gr. 25. m. 7. Ru. 1. ſ. Lev. 6. — Subjicere ignem altari, *o* eſt miſcere ſermonem divinitatis: & accendere mentē: & adminiſtrationem ſpiritus pleniſſimè excitare. *Lev.1.d.* Ipſe enim Spiritus ignis dicitur. Sic ſubjicit ſacerdos ligna. *Lev.6.b.* quando cordi ſuo & auditorum miniſtrat exempla & doctrinam. — *Sermo de Deo. Accendere mentem. Miniſtrare exempla & doctrinam.*

p Arn. ſ. pſ. 143. — Subdere dicitur Deus populum ſub aliquo, *p* quando ita ſubjecit cordi ejus cogitationes malas: ut non valeant ipſum occupare. *Pſa.143.* — *Repreſſio malarum cogitationum.*

q Gr. 26. mo. 38. Rup. 2. ſ. Ge. 9. — Subjicere terram, quod dictum eſt in benedictione hominis. *Gen.1.d.* propriè eſt *q* eorum quorum etiam eſt terra viventium. Ipſi enim hanc terram, quam corporibus repleverunt, libertate animorum ſibi ſubjiciunt, quippe qui ſolum Deum præponentes, terrena omnia fortiter contemnunt. Subjiciunt etiam terram reprobi, dum illam aratro vertunt, aut etiam armis capiunt: ſed hic vel ille modus ſubjiciendi de benedictione Dei non eſt, quum è contra per peccatum dictum ſit homini. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Et arma non benedictionis gratia, ſed cupiditatis invenit immanitas. — *Contemnere terrena.*

r Hie. ſ. Iſ. 14. ſ Arn. ſ. pſ. 107. Aug. ſ. pſ. 46. — Subjicere dicuntur Apoſtoli exactores ſuos, *r* quando convertunt Philoſophos ad fidem. *Iſa.14.a.* Et ſubduntur alienigenæ, *ſ* quum infideles ex Gentibus veniunt ad fidem. Et ſubdit Deus populum, quum infideles ſubjicit fidei. *Pſa.46.107.143.* Subjiciuntur etiam infideles ſub pedibus fidelium. — *Converſio infidelium.*

t Glo. ord. ſ. Exod. 26. — Subjicere baſes tabulis tabernaculi. *Exod.26.d.* Eſt *t* fundare fidem in verbis legis & Prophetarum, aut in utroque teſtamento. — *Fundare fidem in lege.*

v Glo. ord. ſ. Rom. 8. — Subjecta dicitur vanitati creatura non volens, *v* quia producit corruptibilia propter hominem. *Rom.8.d.* Et homo ipſe ſubjectus eſt poſſibilitati, morti, & incinerationi, in pœnam peccati. — *Subjectio corruptionis.*

Subire.

SUBIRE, eſt ingredi & ſuſcipere, aut pati & aſcendere.

x Glo. ord. ſ. Iob 31. — Subiens Job judicium cum ſervo ſuo & ancilla ſua. *Iob 31.b.* demonſtrat *x* humilitatem ſuam, & etiam Chriſti. — *Humilitas.*

y Cyr. 3. ſ. Ioan. 12. — Subiens Jeſus in montem cum diſcipulis ſuis. *Ioan.6.a.* aſcenſum *y* ſuum in cœlum, & etiam ſalvandorum præſignavit. — *Aſcenſio Chriſti.*

Subitus,

Subitus, Subitò, Repentè, Repentinus.

Cita converſio gentium. Prodens veritas. Promotio juſtorum. Probatio per tribulationes. Repentinus adventus judicii.

SUBITUM dicitur, quod fit repentè, & quaſi ſine medio tempore.

Repentè congregata dicuntur maria in fortitudine Dei, *Job 26.d.* quaodo a Gentes ſine mora amplexæ ſunt fidem. a Gr. 17. m. 15.

Subitò apparere dicitur aurora. *Job 24.c.* quando b lux veritatis apparet ad hæreticorum confuſionem. Et quando juſti ad aliquam ſæculi poteſtatem eriguntur, quod perverſi umbram mortis arbitrantur. b Gr. 16 mor. 29.

Subitò probat Deus, quem diluculo viſitat. *Job 7.d.* quia c & accedendo, corda noſtra ad virtutes provehit, & recedendo, concuti tentatione permittit. Repentè etiam Deus ioterrogat, quum nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocat, vel quum duris nos perſecutionibus pulſat, ut quum mens noſtra magna de ſe in tranquillitate exiſtimat, ſemetipſam veraciter qualis ſit, in perturbatione deprehendat. *Job 9.b.16.d.* c Gr 8 m. 10 & 9. m. 12. & 13. m 8.

Subitò cadens Babylon, deſignat d repentinum adventum judicii, vel repentinam cooverſionem peccatorum. *Jer 51.a.* Illum autem formido ſubita conturbat, qui conſiderare negligit, quid ex diſtrictione judicis vehementis immineat. *Iob 2.b.34.c.Iſa.27.a.29.b.1.Theſſ. 5.a.* d Ori. ſ. Ier. h. 2. Gr 16. m. 4. & 25 m. 1.

Repentè ſurgent fideles contra diabolum, aut hæreticum, e quaſi evigilantes, qui prius dormiebant. *Hab. 2.b.* e Hu ſ. Hab. 2.

Decipere ſimplices. Subita tentatio.

Subitò ſagittare dicuntur, f qui improviſum & ſimplicem decipiunt. *Pſalm. 63.* Et repentè venit ventus vehemens, quum apprehendit ſubita tentatio. *Job 1.d.* f Hil ſ. pſ. 63.

Subit dolores nurus Eli. 14.d. vide Dolor.

Subjugare, vide Subjicere.
Sublimare, Sublimis, vide Altus.
Submergere, vide Mergere.

Submittere.

Humiliari.

SUBMITTERE, eſt clanculum & furtim mittere, & interdum flectere, & etiam deponere. 3. *Re.* 22. Animalia ſubmittebant alas, facta voce in firmamento. *Ezec. 1.d.* quia g cognita potentia Dei, virtutes proprias humiliant, & conſideratione Creatoris, nihil de ſe aliud, quàm abjecta ſentiunt. g Gr 25. m. 2.

Subſannare, vide Illudere.

Subſiſtere.

SUBSISTERE, eſt contra ſiſtere, & per ſe exiſtere, & gradum ſiſtere. Item vivere. *Job 13.d.* Neſcio quamdiu ſubſiſtam.

Obedientia ordinandorũ. Prælio virtutis Prædicatorum, & patientia. Perditio malorum.

Subſiſtens Saul ad præceptum Samuelis. 1. *Reg. 9.g.* deſignat h obedientiam, quam debent habere ordinandi ad ſuos Prælatos. h Gr. ſ. 1 Re 9

Non ſubſiſtet haſta, neque thorax apprehendente Leviathan gladium. *Job 41.c.* quia i niſi juſtorum vitam ſuperna gratia ſolidet, non ſubſiſtit haſta: quia prædicatorum virtus frangitur: non ſubſiſtit thorax: quia conſtantium patientia dirupta penetratur. i Gr. 34 m. 5.

Non ſubſiſtit peccator, quum reſpicitur à Deo, quia k quando diſtrictus judex merita ſubtiliter inquirit, reus ad tormenta non ſufficit *Job 6.7.d.* Nec tabernaculum impii ſubſiſtit. *Iob. 8.d. 24.d.* quia vitæ effugientis amatores, dum ſtudioſè ſe in præſentibus conſtruunt, repentè ad æternam pænam rapiuntur. Ita non ſubſiſtent peccatores in miſeriis inferni. *Pſa. 139.* Et ooo ſubſiſtet diabolus in matutino: quia l in reſurrectione truderur in infernum. 17.d. k Gr. 8 m. 13 23. 41. l Hie. ſ. Iſ. 17.

Subſtantia.

Fideles. Eccleſia. Exinanitio Chriſti. Doctrina Philoſophorum. Verbum Dei. Fides. Bona opera. Virtutes. Scientia. Bona natura. Ornamenta miſericordiæ. Dona Dei. Vita. Peccata. Virtutes neglectæ. Prudentia carnis. Peccata. Sapientia carnalis.

SUBSTANTIA eſt, quæ per ſe ſubſiſtit, & ſubſtat accidentibus. Quandoque autem ſubſtantia ſumitur pro materia & ſoliditate, ac nervis cujuſque rei. Item ſubſtantia, divitiæ. *Gen. 13 b.* Erat quippe ſubſtantia eorum multorum. Stabilitas. *Pſa. 68.* Infixus ſuo in limo profundi, & non eſt ſubſtantia. Subſiſtentis. *Pſa. 38.* ſubſtantia mea tanquam nihilum ante te.

Subſtantia divitis, & ſubſtantia Job, ſunt m infideles, qui ſunt poſſeſſio Chriſti. *Job 1.b. Ezec. 38.d. Luc. 16.a.* Eoſdem deſignat ſubſtantia Laban, quam tulit Jacob. *Gen. 31.a.* Ipſa quoque Eccleſia ſubſtantia Chriſti eſt. Hanc ſubſtantiam volebant Principes Judæorum auferre à Chriſto. *Prov. 1.b.* m His. Aglaſia.

Subſtantia dicebatur non eſſe in Chriſto in paſſione. *Pſa. 68.* quia n licet eſſet in forma Dei, tamen ſeipſum exinanivit uſque ad mortem crucis. Non erat ſubſtantia in limo profundi, hoc eſt, in peccatis, in quibus infigi voluit, ut nos ab eis eriperet. Bed ſ. Gen. 38 & ſ. Prov. 1. n Au ſ. pſ 68

Subſtantiæ Regum, quas poſſedit Salomon, hoc eſt, Chriſtus, o ſunt doctrinæ Philoſophorum. *Eccl. 2.b.* Eodem referri poteſt ſubſtantia Ægyptiorum. *Gen. 15.c.* o Hie. ſ. Eccl. 2.

Subſtantia divitis, quæ eſt fortis in bonum, eſt p verbum Dei, & cætera ejus auxilia, & fides, & bona opera, & virtutes, & ſcientia: quæ ſubſtantia aliquando aufertur ab hoſtibus, & aliquando multiplicatur. *Gen. 14.b. 15.c. 39.a. Prov. 10.b. 18.b. Heb. 3.c. 11.a.* Et ſubſtantia conſumpta à prodigo ſ... et fides & opera, & bona naturæ. Et ſubſtantia conſumpta à muliere in medicos ſunt q ornamenta miſericordiæ, & dona naturæ, & patrimonium vitale, & generaliter, omnia dona Dei. *Lev. 8.f.* Deſignat etiam vitam, quam quis infidelis ex pendit in Philoſophis ſine fructu. p Bed ſ. prov. 10 12. q Am ſ. Luc. 8 15 & 2 de pæn 3. Hie epiſt Sea tit.

Subſtantia domus Laban, ſunt r peccata: & etiam virtutes ab ignavis neglectæ. *Gen. 31.a.* Et peccata, ſunt ſubſtantia, quæ non perſeverat. *Job 15 c.* Aer. de affect. animæ.

Subſtantia peccatoris, ſ eſt prudentia carnis: & verba prudentiæ, quibus utuntur hæretici, & etiam ipſa peccata. *Pſa. 108.* Et ſubſtantia amicorum Job, hoc eſt, hæreticorum, t eſt carnalis ſapientia, qua dum perverſè fulciuntur, quaſi in verbis ſe divites oſtendunt, quam eò ſancta Eccleſia non quærit, Iſy. ſ. Lev. 15. 1 Amb. epi 4. ſ Au ſ. pſ 108 t Gr 7. m. 25

a Bed ſ. pro. 13 quærit, qui hanc ſpirituali intellectu tranſcendit. *Job 6.c.* ſubſtantia autem peccantis, quæ cuſtoditur juſto, *a* eſt regnum Dei ablatum à Judæis, & datum genti facienti fructum. *Prov.30.a.* *Regnum Dei.*

Subtegmen.

SUBTEGMEN, eſt filum, quo ſub ſtamine texitur.

b Iſy. ſ. Lev 13 Subtegmen quandoque ſignificare poteſt *b* divinam gratiam, quandoque corpus humanum, & interdum ipſam intentionem. *Gen.14.d. Exod.39.a. Lev.13.f.* *Divina gratia. Corpus humanum. Intentio.*

Subtilis.

SUBTILE dicitur, quod eſt tenue, & craſſo aut denſo oppoſitum: & ſumitur pro acuto.

c Hie. ſ. Ez. 16 Subtilia, quibus induit Dominus animam, ſunt *c* dona Spiritus ſancti. *Ezech.16.b.* *Dona Spiritus ſancti.*

d Ori. ſ. Exo. ho. 6. Subtilior ſolito capillus in leproſo, *d* eſt fides imminuta. *Luc.13.d.* *Fides imminuta.*

e Hie. ſ. Iſa. 19 Subtilia, idola ſunt *e* errores hæreticorum: & dialecticæ rationes eorum. *Iſa.19.a. Ezech.16.b.* *Errores hæreticorum.*

Subtrahere, vide Auferre.

Subucula.

SUBUCULA, eſt genus veſtis, quæ ex lino ferè fit, qua ſub aliis veſtibus juxta carnem induimur.

f Iſy. ſ. Lev. 8. Subucula, qua induitur Pontifex. *Lev.8.a.* mortalitatem *f* ſignificare poteſt, & peculiariter in Chriſto, & etiam rationem ſublimium. Item corpus ipſum terrenum: ideò linea, hoc eſt, à terra orta. *Mortalitas. Ratio ſublimium. Corpus terrenum.*

Subvenire, vide adjuvare.

Subula.

SUBULA, eſt inſtrumentum cerdonum, quo in perforandis coriis utuntur ipſi ſutores.

g Gr. ſ. Exec. ho 3. Bed. ſ. Exo. 21 Subula qua perforantur aures. *Exod.21.d. Deut.15.c.* Acumen *g* verbi Dei ſignificare poteſt: vel ipſam prædicationem. Vel timorem Dei, & inferni: ut per omne, quod agit, noverit ingreſſum regni cœleſtis ſemper attendere, & pœnas inferni formidare. *Verbum Dei. Prædicatio. Timor Dei, & inferni.*

Suburbanum.

SUBURBANUM dicitur prædium ſeu villa ſub urbe.

h Iſy. ſ. Lev. 25. Suburbana Levitarum, quæ vendi non poterant. *Lev.25.b.* deſignant *h* dona data Apoſtolis, & eorum diſcipulis: quæ ut gratis acceperant, ita gratis dare debebant: quæ tamen ſemper remanebant illis. *Dona data Apoſtolis.*

i Hie. ſ. Ez. 48 Suburbana Civitatis Dei dicuntur, *i* quæ ad ſenſus pertinent. *Ezech.48.b.* *Pertinentia ad ſenſus*

k Hie ſ. Iſ. 16 Suburbana Eſebon, ſignificare poſſunt *k* ineptas & erroneas hæreticorum cogitationes: quæ non ſunt civitatis Dei. *Iſa.16.b.* *Cogitationes hæreticorum.*

Succedere, Succeſſus.

SUCCEDERE, eſt in alterius locum venire, aut poſt alium venire.

l Iſy. ſ. Lev. 6. Succedens ſacerdos patri, deſignat *l* Chriſtum ſuccedentem veteri ſacerdotio. *Lev.6.e.* *Chriſtus ſuccedens veteri ſacerdotio.*

m Hie ſ. Ez. ho. 12. Succeſſiones autem ſacerdotum erant uſque ad novam Eccleſiam, *m* in qua unus eſt verè ſacerdos. *Exod.27.d.30.e.* Succedit etiam ſacerdos patri jure, qui eſſe ſe omnipotentis Dei Filium demonſtrat moribus, atque nobilitate inſima, operum ſuorum ignobilitate non diſcrepat. *Incarnatio Chriſti.*

n Ori. ſ. Num. ho. 28. Succeſſiones hæreditatis diverſæ. *Num.27.e.* deſignant *n* diverſos gradus operum, quibus datur præmium. *Diverſi gradus operum.*

o Gr. 15. m. 1. Succedere dicuntur variæ cogitationes. *Iob 20.a.* quando mens *o* in diverſa rapitur, modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit, modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pavore perpendens. *Solicitudo mentis.*

Succumbere.

SUCCUMBERE, eſt ſubjici & ſubjugari, vel vinci.

p Lyr. ſ. Lev. 17. Succumbens mulier jumento. *Lev.18.d.28.b.* eſt *p* diſcipulus effœminatus ſubjiciens ſe Doctori peſtifero. *Subjicere ſe pravo doctori.*

Sudare, Sudor.

SUDARE, eſt per poros corporis vi caloris humorem emittere, qui humor ſudor appellatur.

q Amb. prol. ſ. Luc. Sudor vultus, in quo homo veſcitur pane ſuo, *Gen.3.d.* laborem *q* intelligendi ſacram ſcripturam, & alias doctrinas ſignificat. *Labor intelligendi ſcripturas.*

r Gre. ſ. Eze. 44. In ſudore accingi dicitur, *r* qui non ſponte ſervat continentiam. *Ezech.44.e.* *Continentia coacta.*

Sudarium.

SUDARIUM, eſt linteum, quò ſudor faciei detergitur, & nares purgantur. Dicebatur autem ſudarium quo caput mortui involvebatur.

ſ Gre. h 22. Sudarium capitis Chriſti in monumento ſeorſum poſitum, & involutum. *Ioan.20.b.* eſt divinitas *ſ* Chriſti, cujus non cognoſcitur initium aut finis. Vel ſunt labores Chriſti ſine culpa. *Divinitas Chriſti. Labores Chriſti.*

Rup. 14. ſ. Ioã. t Amb. 1. de parnit. 7. Au. 83. q. 65. Cyr. ſ. Ioã. 23 Sudarium Lazari. *Ioan.11.f.* impedimentum *t* cognoſcendæ veritatis ſignificare poteſt, ne videlicet periculum videat peccator, in quo verſatur. Deſignat etiam erubeſcentiam peccati, & quod in hac vita non cognoſcimus, niſi per ſpeculum in ænigmate. *Impedimentum cognoſcendæ veritatis. Pudor peccati. Cognitio obſcura.*

v Hie ſ. Mat. 25. In ſudario repoſitum habere dicitur ſervus nequam talentum. *Luc.19.b.* quum *v* doctrinam patrisfamilias molliter & delicatè vivendo enervat. *Ignavia Doctoris.*

Sudes.

SUDES, eſt genus teli militaris, nempe palus igne torridus.

Sancti Conſilia Sanctorum. SUDES, quibus perforat Deus nares Behemoth. *Job* 40.*c.* ſunt Sancti *a* vincentes diabolum, propter lignum crucis. Vel ſunt acuta Sanctorum conſilia, quæ nares Behemoth perforant, dum ſagaciſſimas ejus inſidias & vigilando circumſpiciunt, & ſuperando tranſigunt. Vel ſunt acuta ipſius per carnem manifeſtatæ ſapientiæ verba. Ut cùm ejus divinitatem explorando dicebat. Non in ſolo pane vivit homo. Et: Non tentabis Dominum Deum tuum. *a Hie. ſ. Iob 40. Gr. 33. mo. 12.*

Sue.

Terrena bona. SUE, vel ſua, id eſt, clamans, vel ſalvans, aut potens, ſeu magnificus: vir Chananæus, pater uxoris Judæ filii Jacob. *Gen.* 38.*a.* Ut fuit pater uxoris Judæ, quæ eſt ſynagoga, deſignat *b* terrena bona data ſynagogæ. *b Glo. ord. ſu. Gen. 38.*

Sufferre, vide Suſtinere.

Sufficere.

SUFFICERE eſt ſatis eſſe.

Dignitas ad ſumendam Euchariſtiã. Sufficiens numerus ad veſcendum agnum. *Exod.* 12.*a.* eſt *c* eorum qui digni ſunt ad ſuſcipiendam Euchariſtiam. Non poſſe ante ſufficere, dicit indignitatem. *c Bed. ſ. Ex. 12.*

Sufficientia doctrina ſalutis. Sufficientem panem colligere. *Exod.* 16.*d.* Eſt *d* de verbo Dei ſumere, quod ſufficiat ad ſalutem, nec alias curioſum eſſe. *d Glo. ord ſu. Exo 16.*

Moderata exactio. Sufficere oblata ad conſtructionem tabernaculi. *Exod* 36.*a.* admonet *e* ad templorum opera eſſe ſuſcipienda quæ ſufficiunt, & non ſuperflua. *e Lyr ſ. Ex 36.*

Inutilitas ſacrificiorum legis. Non ſufficit Libanus ad ſuccendendum, nec animalia ejus ad holocauſtum. *Iſa.* 40.*d.* quia *f* non illis tollitur Deus, nec omnia illa ſufficiunt ad placandam divinam majeſtatem, ſed ſolum ſacrificium Chriſti. *f Glo. ord. ſu. Iſa. 40.*

Doctrina & opera neceſſaria ad ſalutẽ. Non ſufficere oleum utriſque Virginibus. *Matth.* 25.*a.* deſignat *g* non omnes habere ſufficientem doctrinam ad alios inſtruendos, licèt ſibi ſufficiat. Vel deſignat in judicio vix unumquemque ſufficientem eſſe ad reddendam de ſeipſo rationem. Unuſquiſque enim pro ſe rationem reddit: nec alieno teſtimonio quicquam adjovatur apud Deum, cui ſecreta cordis apparent, & vix ſibi quiſque ſufficit, ut ei teſtimonium perhibebat conſcientia ſua. Unde & ſufficiens ſibi dicitur. *Prov.* 12.*b.* qui habet *h* bona opera, quibus ſalvari poſſit, nec ſimilis eſt fatuis virginibus. *g Ori ſ. Mat. ho. 32. Aug 83. q. 59. & de verbis Domi. ſe. 21. h Be ſ. Pro. 12.*

Tempus præſens ad pœnitentiam. Sufficere dicitur diei malitia ſua. *Matth.* 6.*d* ut deſignetur *i* tempus hujus vitæ neceſſarium eſſe ad pœnitentiam, ut non in vanis aut ſuperfluis expendatur. *i Hil. ſ. Matt. Cant. 15.*

Suffocare.

SUFFOCARE, eſt ſpiritum animalis reſpirantis recludere, ut fit obſtrictis faucibus.

Divitiæ mentem ſuffocantes. Suffocant divitiæ & voluptates verbum Dei, *k* quia importunis cogitationibus ſuis guttur mentis ſtrangulant, & dum bonum deſiderium intrare ad cor non ſinunt, quaſi aditum flatus vitalis necant. *Matt.* 13.*c.* *Marc.* 4.*c.* *Luc.* 8.*a.* *k Glo. int. ſup. Matt. 13.*

Martyrium. Suffocare gentem ſuam dicebatur Eccleſia. *Ezec.* 36.*c.* quia *l* fideles filii Eccleſiæ in defenſionem fidei & Eccleſiæ, à tyrannis occidebantur. *l Hie. ſ. Ez. 36.*

Suffocata quæ non comeduntur, dicuntur illi, *m* qui pereunt ſine confeſſione. *Actor.* 15.*b.* *m Bed. ſ. Ge. 8.*

Suffodere.

SUFFODERE, eſt ſubtus fodere, & excavare.

Crucifigentes Chriſtum. Tollentes pudorem. Suffodientes Simeon & Levi murum. *Gen.* 49.*a.* deſignat *n* ſacerdotes & Phariſæos corpus Chriſti crucifigentes. Soffodiunt etiam murum, qui tollunt pudorem. *n Lyr ſ. Gen. 49.*

Diſſipans Eccleſiam. Suffodiens fur murum. *Exod.* 22.*a.* eſt *o* hæreticus clanculum diſſipans Eccleſiam, vel diabolus animam. Suffodiunt etiam corvi oculum. *Prov.* 30.*e.* quum dæmones erroris tenebras in animam ſuffundunt. *o Ori ſ. Matt. ho. 31. Hie. ſ. Iſa. 22.*

Peccata ex timore. Suffoſſa dicuntur peccata, quæ ex timore committuntur. *Pſal.* 79. *Aug. ſ. pſ. 79.*

Suffulcire, vide Munire.

Chriſtus ſimilis aliis hominibus. SUGERE, eſt ſuccum labiis extrahere, ut lac elicitur ab infantibus, ex uberibus matrum.

Sugere dicitur ſponſus ubera matris ſponſæ. *Cant.* 8.*a.* ſecundùm quod *p* aſſumpta humana carne eiſdem Chriſtus utebatur, quibus alii homines. *p Lyr. ſ Can. 8.*

Accipere ſimplicem doctrinam. Sugere mel de petra, *q* eſt guſtare quàm ſuavis eſt Dominus. *Deut.* 32.*b.* Surrexerunt etiam mel de petra, qui Redemptoris noſtri facta & miracula viderunt. Oleum verò de firma petra ſuxerunt, quando effuſione ſancti Spiritus poſt reſurrectionem ejus ungi meruerunt. *Ber ſ. Cant, ſer. 61. Gre. ho. 26. q Rup. 2. ſup. Deut. 16.*

Admittere ſuggeſtiones. Sugentes lac, ſunt *r* ſimpliciorem doctrinam accipientes, quod eſt parvulorum, & ſugunt lac Gentium, hoc eſt, ubera Doctorum. *Iſa.* 60.*a.c.* 66.*d.* *Joel.* 2. Sugentes etiam lac, *ſ* fuerunt Apoſtoli fruentes converſione Gentium. *Deut.* 33.*c.* *r Hie. ſ. Iſ. 60. 66. ſ Rup. 2. ſup. Deut. 16.*

Sugere dicitur caput aſpidum. *Job* 20.*c.* qui *t* initium ſuggeſtionis occultæ primo quidem parvum, in corde libenter ſuſcipit. *t Gr. 15. m. 8.*

Suggerere.

Prædicare Chriſtum. SUGGERERE, eſt ſubminiſtrare, ſuppeditare, aut in memoriam reducere.

Suggerere Pharaoni de incarnatione Joſeph. *Gen.* 40.*c.* Eſt prædicare Principibus mundi Chriſtum crucifixum.

Suggerit mens non carnalia, ſed ſpiritualia. Ideò loquens Job, quæ mens ſuggeſſerit, oſtendit ſe *v* non carnaliter, ſed ſpiritualiter loqui, quia per ſenſum ſpiritus audit, quæ per miniſterium corporis profert. *Job* 15.*b.* *v Gr. 11. m 17.*

Suggerentes Jethro Moyſi ordinem gubernandi populi. *Exod.* 18.*d.* deſignat *x* ſæculares, aut Philoſophos quandoque rectè conſulere. *x Glo. or. ſup. Exod. 18.*

Sui.

Loquacitas hæreticorum. SUI, id eſt, loquens: eſt locus unde venit Balda amicus Job, & deſignat *y* loquacitatem hæreticorum. *Job* 2.*d.* *y Gr. 3. m. 17.*

Sulamitis, vide Sunamitis.

Sulcus.

SULCUS, eſt proſciſſio terræ, vel ipſa foſſa, quæ fit a ratro.

a Gr. 22. moral. 23. Euc ſer ſpi. 4

Sulci dici poſſunt a corda Sanctorum. Sulci enim ex terra ſunt, & tamen à terræ vocabulo diſtinguuntur, ita ii, qui in ſancta Eccleſia mentem ſuam labore ſanctæ meditationis excolunt, cæteris Fidelibus tantò meliores ſunt, quantò per accepta ſemina fœcundiores operum fruges reddunt. *Job* 21. *d.* Corda Sanctorum.

b His ſ. Hoſe. 10

Sulci, quos confringere dicitur Jacob. *Hoſe.* 10. *d.* deſignant literam *b* legis, circa quam verſantur Judæi. Litera Legis.

c His ſ. Hoſe. 10.

Sulci agri hæreticorum, dicuntur *c* diſcipuli eorum. *Hoſe.* 10. *a.* 12. *d.*

Sulphur.

d Plin. 35. nat. hiſt 15. e Rup. 5. ſ. Ap. Gr 4. dia. 36. 14. mo. 10. Aug. ſ pſ. 10.

SULPHUR, *d* eſt materia quædam ex ardore ignis in venis terræ decocta, cujus ſuffitus fœtidus eſt, & gravis olfactui: Neque alia res facilius accenditur, quo apparet igneam vim magnam ei ineſſe. Fœtor libidinis.

Sulphur, *e* fœtorem libidinis & reliquorum vitiorum ſignificare poteſt. *Gen.* 19. *d. Apocal.* 9. *d.* Et quia Sodomitæ amore illicito corruptibilis carnis exceſſerant ſimul incendio & fœtore perierunt, quatenus in pœna ſua cognoſcerent, quia æternæ mortis fœtori ſua delectatione tradidiſſent. Peccatum enim carnis dum perverſis cogitationibus, quaſi quibuſdam fœtoribus mentem replet æterna ei incendia præparat: & dum fœtoris ſui nebulam in mente reproba dilatat, contra eam flammis ſubſequentibus quaſi nutrimenta ſubminiſtrat. *Job* 18. *c. Pſal.* 10.

f His ſ. Iſa. 30 Ru 6 ſ. Ge. 10 g Au ſ. Apoc. ho 7.

Sulphur materia ignis, *f* pœnam inferni perpetuam adumbrat: & etiam ignem judicii ad puniendos malos. *Gen.* 19. *d. Iſa.* 30. *g.* 34. *b. Ezech.* 38. *g.* Pœna inferni. Ignis judicii.

Sulphur egrediens ex ore equitum. *Apocal.* 9. *c.* blaſphemiæ *g* ſunt hæreticorum, & perſecutorum Eccleſiæ. Blaſphemia. Numerus electorum.

Sumere, vide Accipere.

Summa.

SUMMA, eſt rerum, de quibus verba fiunt, aut etiam numerantur, collectio.

h Glo. ord. ſu. Exod.

Summa filiorum Iſrael, *h* numerum electorum deſignat, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ. *Exod.* 30. *b. Num.* 1. *a.* 2. *a.* 42. 26. *a.*

Summus, vide Altus.

Summitas, vide Extremus.

Sumptus, vide Expendere,

Sunam, Sunamitis.

i Rup. 3. ſ. Re. a.

SUNAM, id eſt captivitas, vel mortificatio, juxta Rupertum: civitas unde erat Sunamitis puella, quæ tradita eſt David, & etiam mulier, quæ hoſpitio ſuſcepit Eliſæum. Deſignat autem fidem *i* peregrinantium, quæ accepta eſt Deo. Fides.

k His epiſt ad Nepotianum.

Sunamitis autem interpretatur dormiens, vel mutata, aut vana dormitio, vel iteratio, aut ſecundatio dormitionis. Vel interpretatur coccina. Puella etiam Sunamitis tradita Regi David ſenio frigeſcenti, ut eum calefaceret, typus eſſe ſolet *k* ſapientiæ, quæ calet, & fervet. 3. *Reg.* 1. *a.* Sunamitis verò ſuſcepit Eliſæum hoſpitio. 4. *Reg.* 4. *b.* eſt Eccleſia prius ſterilis quæ genuit unicum filium populum fidelem: & tempore famis reliquit Samariam, hoc eſt, Judæam, & tranſiit ad Gentes. 4. *Reg.* 6. *f.* Sapientia. Eccleſia.

l Amb de obi. Vall. m Gr. ſ. Ca 6. n Ru. ſ. Ca. 6.

Sunamitis, aut potius Sulamitis. *Cant.* 6. *b.* 7. *a.* Interpretatur pacifica, ſive perfecta, aut retribuens, & deſignat *l* animam piam. Juxta Gregorium *m* interpretatur captiva, & deſignat ſynagogam, quæ ſub infidelitatis jugo captiva tenetur à dæmonibus, quæ revertetur ad fidem in fine ſæculi. Deſignat etiam *n* fidem Patriarcharum, quam reverti petebat ſponſus. Anima pia. Synagoga. Fides Patriarcharum.

Supellex.

SUPELLEX, eſt domeſticum patrisfamilias inſtrumentum, & res, quæ dicuntur mobiles, in obſequium domus deſervientes: ut menſa, lectus, & ſimilia.

o Bed. ſ. Gen. 45. p Glo. ord. ſu. Iſa. 39. q Iſy ſ Lev. 8.

Supellex Jacob. *Gen* 31. *e* 45. *f.* deſignare poteſt *o* vetus teſtamentum. Et etiam opera. Et ſupellex non dimittenda, eſt bonum inceptum non dimittendum venientibus ad Chriſtum. Et ſupellex Regis. *Eze. Iſa.* 39. *a.* deſignat *p* myſteria, vel merita, quæ pereunt, quando inaniter oſtentantur. Vetus teſtamentum. Opera. Myſteria.

Supellectilia tabernaculi, dici poſſunt *q* Fideles. *Exod.* 30. *c. Lev.* 8. *b. Ezech.* 38. *d.* Fideles.

Supellex navis Tyri, deſignare poteſt ſuſtentacula hæreticorum, ſeu rationes & autoritates, quibus ipſi innituntur. *Ezech.* 27. *b.* Rationes hæreticorum.

Supellex pellicea. *Lev.* 13. *g. vide Pellis.*

Superior, Supremus.

Super, Supra, Deſuper, Surſum, Supernus.

SUPER & ſupra, quantum hic attinet, locum ſuperiorum ſignificant: & ſuperior dicitur, qui eſt in altiori loco.

r Am. de Tobi. 21 & ſer. 3 ſ His. ſ Eze. 1. Gre ſ. Ezech. ho. 4. t His. ſ. Eze. 5. v Gr prol. ſ. 1. Re & ſ. Eze. ho 9. Au ſ Pſa. 103

Superior mola, *r* Chriſtum deſignate poteſt, *Deut.* 24. *b.* Deſuper autem contexta tunica Chriſti ſapientiam divinam in Chriſto deſignat. *Joan.* 19. *d.* Chriſtus. Sapientia Chriſti.

Deſuper exiſtit aquila. *Ezech.* 1. *c.* propter *ſ* divini verbi ſublimem nativitatem. Et quia Joannes ſupra cæteros Evangeliſtas in cognitione divinitatis volavit, & etiam ſupra ſeipſum, Ideò dicitur. Deſuper ipſorum quatuor. Sublimitas Joannis Evangeliſtæ.

Deſuper extentæ pennæ animalium, deſignant *t* prædicationem cæleſtium. *Ezech.* 1. *c.* Prædicatio cæleſtium.

Superiora cæli, tegi dicuntur aquis. *Pſa.* 103. quia *v* ubi recipiuntur baptizati: & quia ſuperiora ſecreta Angelis ſunt nota, qui ea ſervant. Vel ſuperiora cæli, ſunt ipſa præcepta charitatis ſupereminentis Præcepta charitatis.

nentis ſcripturæ, quam etiam ſupereminentiorem viam appellat Paulus. 1.*Cor.*12.*d.* Ad idem referuntur ſuperiora montium.

Superiora templi deſignare poſſunt *a* ſpiritualia, & perfectiores, qui habent latitudinem cordis, ſunt autem ſuperiora humiliora, quia quantò quis major eſt, tantò magis ſe humiliat. *Eze.*41.*b.*42.*a.*

Superiorē in porta ſe videt, *b* qui ſe melioris partis eſſe in judicio æquitatis merito conſpicit. *Job* 31.*c.*

Superior pars tunicæ habens capitium. *Exod.* 28.*e.*39.*d.* deſignat *c* prima opera ſeu primordia boni operis.

Superiora domus. *Actor.*18.*b.* altitudinem contemplationis ſignificare poſſunt.

Superior porta templi, in qua opprimitur Jeremias, *d* eſt injuſta poteſtas Pontificis. *Jer.*20.*a.*

Quæ ſurſum ſunt, quærenda eſſe monet Apoſtolus. *Coloſ.*3.*a.* ſurſum enim ſunt cæleſtia, & quæ ad fœlicitatem pertinent.

Spiritualia. Perfectiores. Primordia boni operis. Altitudo contemplationis. Injuſta poteſtas Pontificis. Cæleſtia.

a ſ. Hie. ſ. Eze. 41. 42. b Gr 21. mor. 14. c Glo ord. ſ. Exod 28. d Ori ſ. Levi. ho 7. Hie ſ. Ier. 20.

Superare, require Vincire.
Superbia, Superbus, Superbire.

SUPERBIA, eſt ſupergrediens elatio mentis, unde ſuperbus, elatus & arrogans: & ſuperbire eſt elatione ſuper alios ire. Superbia quoque ambitio. *Dan.*5.*e.* Spiritus illius obfirmatus eſt in ſuperbiam. Apoſtaſia. *Iſa.*9.*b.* Habitantes Samariam in ſuperbia. Authoritas. *Pſ.*35. Non veniat mihi pes ſuperbiæ. Contemptus. *Deut.*17.*d.* Non elevetur cor tuum in ſuperbiam. Contumelia. 2.*Par* 25.*c.* Erigitur cor tuum in ſuperbiam. Divitiæ. *Iſa.*28.*a.* Væ coronæ ſuperbiæ, Elatio. *Deut.*1.*g.* Tumentes ſuperbia aſcendiſtis in montem. Jactantia. *Pſal.*16. Os eorum loquutum eſt ſuperbiam.

Superbia ſæculorum, in bonum *e* æternæ gloriæ gaudium deſignat. *Iſa.*60.*c.* Unde & Sanctis dicitur. *Iſa.*61.*a.* In gloria eorum ſuperbietis.

Superbus dicitur *f* diabolus, qui voluit eſſe ut Deus, & à Filio Dei adorari tentavit. Superbus etiam dicitur Antichriſtus, & hæreticus. *Job* 15.*c.*26.*d.*35.*c.*40.*a.*41.*d.* *Pſal.*88.118.122.139.141. *Iſa.*2.*c.*14.*c.*51.*d.* *Haba.*2.*a.* *Matt.*4.*a.* Et ſuperbia Regis Aſſyriorum, eſt ſuperbia diaboli. *Iſa.*37.*f.* *Zach.*10.*d.* Et ſuperbè agentes contra filios Iſrael, ſunt dæmones contra fideles. *Exod.*18.*d.* *Joel.*2 *e.* Et ſuperbi, quibus Deus reſiſtit, ſunt hæretici. *Jacob.* 4.*b.* Et ſuperbia Moab, & infidelium, eſt ſuperbia hæreticorum, aut diaboli. *Iſa.*13.*c.*16.*b.* Superbus etiam dicitur doloſus. *Prov.*28.*a* Arma & gladii in via ſuperbi. Et legis contemptor. *Job* 40.*a.* Reſpice cunctos ſuperbos. Et opulentus. *Pſa.*39. Redde retributionem ſuperbis. Et qui terrenis gloriantur. Et Phariſæi. *Pſa.*128.139.101.

Superbia Imperii Ægypti, deſignat *g* faſtum mundanum eorum, quia omnia per arrogantiam loquuntur, & Eccleſiaſticam ſimplicitatem pro nihilo ducunt. *Ezech.*30.*b.*

Superbia Jordanis, eſt *h* impetus graviorum hoſtium. *Jer.*12.*b.* Vel templum Judæorum, vel fiducia ipſorum. *Zach.*11.*a.*

Diabolus. Antichriſtus. Hæreticus. Doloſus. Contemptor legis. Opulentus. Phariſæus. Faſtus mundanus. Templum & fiducia Judæorum.

e Hie. ſ. Iſai. 60. 61. f Gr 11. mo 8 Ru. 8 ſ Iſ 25. Aru. ſ Pſ. 88. 118 Hie ſ Iſa 2. 3 Gr ſ Iob 26 Gr ſ Hab 2. Gr ſ Amos 2. Gre 17 m 18. B r ſer 1. de adve. g Hie ſ Eze. 30. h Hie. ſ Zac 11. Rup ſ. Zac. 18

Supercilium.

SUPERCILIA ſunt in hominibus, quæ ſuper oculos eminent, quaſi geminis aggeribus, munimentum oculis præſtantia, pilis brevioribus ornata. Ponitur ſæpè ſupercilium pro *i* ſuperbia & gravitate, & etiam accipitur pro rei alicujus ſummitate & loco eminentiori, ut ſupercilium montis.

Supercilia rerum ſublimium. *k* contemplationem ſignificare poſſunt. *Lev.*14.*a.*

Supercilia in Angelis *l* ſtatum illum ſignificare poſſunt, quo divinæ ſpeculationis ſenſus atque intelligentias cautiſſimè ſervat.

Contemplatio ſublimium.

i Ori ſ Levit. ho 8. k Glo ord ſ. Lev. 14 l Dionyſ cal. hiera. 13.

Supererogare.

SUPEREROGARE eſt *m* ultra debitum aliquid dare, ut ſupererogat, qui conſilia ſervat, & Paulus qui manibus laborabat, ſupererogabat, ſic ponitur. *Luc.*10.*f.*

Servare conſilia.

m Fulg. 2. ad Moni.

Supereſſe, vide Reliquia.
Superextollere, vide Altum.
Superexultare.

Superexultare, eſt *n* ſuper aliud exultare. Et ſuperexaltat miſericordia judicio: quia plures per miſericordiam corrigunt. *Jacob.*2.

n Au. epi. 29

Superficies.

Superficies dicitur à Mathematicis longitudo, & latitudo ſine profunditate, & dicitur ſuperficies ſuperior cujuſque rei facies.

Superficies abyſſi, quæ conſtringitur, *o* deſignat divina judicia, quæ occultantur. *Iob* 38.*c.* Poteſt etiam ſignificare transfigurationem diaboli in Angelum lucis, ſub qua occultat nequitiam ſuarum fraudum.

Superficies terræ, voluntatē hominis aut intellectum, qui inſpirationibus irrigatur, ſignificare poteſt. *Gen.*2.*a.* Et ſuperficies abyſſi, *p* eſt conſcientia, vel mens. *Iob* 38.*c.* Superficies etiam terræ, initium operis ſignificare poteſt. *Exod.*10.*a.*16.*c.*

Superficies veſtimenti, in quo eſt lepra, *q* virtutes apparentes ſignificare poteſt. *Lev.*13.*g.*

Superficies reliqua domus leproſæ. *Lev.*14.*e.* doctrinam *r* ſinceram Doctoris ſignificare poteſt.

In ſuperficie dicitur poſuiſſe ſemen aquila. *Ezech.*17.*b.* ut deſignaretur *ſ* non multum firmandum eſſe regnum Judæorum.

Divina judicia. Fallacia diaboli. Voluntas. Intellectus. Conſcientia. Virtutes parentes. Doctrina ſincera.

o Gr. 29 m. 2 p Hie. ſ. Iob 38 q Glo. ord ſ. Lev. 13. r Glo. ord. ſ. Lev 14. ſ Hie ſ Ez 27

Superfluus, Supervacuus.

Superfluum & ſupervacuum eſt, quod minimè eſt neceſſarium: & ſuperflui de vulgo, transferri dicuntur in Babylonem. *Ier.* 39.*c.*

Supergredi.

Supergredi, eſt ſuperambulare, & ſuperare.

a Bed ſ Prov. 31. Supergreſſa eſt mulier fortis univerſas filias in congregandis divitiis. *Prov. 31.d.* quia a Eccleſia Catholica in bonis operibus ſuperat Eccleſias hæreticorum.

b Orſ ſſ 87 ho. 1.2 Arn. ſ ſſ 37. Supergreſſæ dicuntur iniquitates caput. *Pſalm. 37.* quando *b* mens confunditur de peccato, vel quando iniquitates tolluntur à nobis Chriſtum.

Superhumerale, Ephod.

SUPERHUMERALE erat veſtis genus tegens humeros Pontificis, quæ Hebraicè dicitur Ephod, Græcè Epomis, & Ephod bad erat veſtis linea inferiorum etiam ſacerdotum.

Ephod lineum, quo accinctus erat David. 2. *Reg. 6.c.* humanitatem Chriſti deſignat, cum omnibus laboribus, quos pro nobis ſuſcepit. *Humanitas Chriſti.*

c Rup. 4. ſ. Exod. 23. d Cle Alex 5 ſtrom. Ori ſ. Exod. ho. 9 13. & ſ. Lev. ho. 6. Hu ſ. Hoſ 3. & de veſte ſacerd. Iſy ſ. Lev. 8. Superhumerale in Pontifice Chriſto, *c* obedientia charitatis eſt, qua idem Chriſtus Filius Dei portandis, imò tollendis peccatis noſtris, humeros ſuos ſuppoſuit: & cum illis in crucem aſcendit. *Obed entia Chriſti.*

Superhumerale ſignificare poteſt *d* onus Evangelicum laborum, & bonorum operum. Fit prius ſuperhumerale, quàm rationale, quia prius debent cognoſci bona opera ſacerdotis, & quia per opera deveniendum eſt ad ſapientiam. Superhumerale autem cum rationali, deſignat opera cum ratione facta. *Exod. 25.a. 28.b. Lev. 8.a. Hoſ. 3.b.* *Onus Evangelicum. Bona opera ſacerdotis. Puritas novi ſacerdotii.*

Superhumerale præterea deſignat *e* puriorem vitam ſacerdotum novi teſtamenti, in quibus lucet caſtitas, quæ in veteribus non erat. 1. *Reg. 2. ſ. 14.a.* Erat quatuor coloribus contextum, ut *f* jam elementis iſtis alterabilibus cum ſuis elementatis ad animalem partem dimiſſis, ad meliora elementa cœleſtia, atque divina erigat animum.

e Gr. ſ. 1. Re 2 f Geor. Ven. Cant. 2. to. 3. ra. 6. g Gr. 3 paſto. Hu. de veſte ſacer. & epiſt. epiſtolare eſſ. h Geor. Vene. Cant. 2. tom. 3. ca. 5. Superhumerale itidem deſignat *g* ſupportationem infirmitatum ſubditorum, & virtutem utriuſque fortunæ quærendam, ut inter proſpera & adverſa ſacerdos ſit fartus. Ideò utrumque humerum protegebat. *Exod. 35.a. 39.a. Lev. 8.a.* *Tolerantia Prælatorum. Hemiſphæria mundi.*

Soperhumerale cum duobus lapidibus, ſignificat *h* duo mundi hemiſphæria: & ipſum cœlum: aut deſignat hemiſphærium ſuperius, cum duobus magnis luminaribus.

Superliminare, vide Limen.

Superponere.

SUPERPONERE, eſt ſuper aliud ponere.

i Hu ſu. Iob 29 k Gr. 15. m. 18 & 19. mo. 14. Superponebant Principes digitum ori ſuo. *Job 29.b.* quando *i* in adventu Chriſti Philoſophi ceſſerunt veritati.

Superponunt etiam Principes digitum ori ſuo. *Job 21.a.* quando hæretici falſis querelis non ratione vocis ſe reprimi: ſed virtutis manu ab Eccleſia mentiuntur. Sed idem rectè digitum ori ſuperponunt, quando per diſcretionem linguam refrænant: ne per hoc, quod loquuntur, in ſtultitiæ culpam dilabantur. *Diſcretio frænatio linguæ.*

Superſtes.

SUPERSTES dicitur, qui reliquis mortuis, quaſi ſolus vivus ſuperſtat.

l Glo. ord ſ. Gen. 46. Superſtes Joſeph. *Gen. 46.d.* deſignat *l* Chriſtum venientem & regnantem, ceſſante ſynagoga. *Chriſtus vivens.*

Supervacuus, vide Superfluus.

Supervenire.

SUPERVENIRE, eſt quaſi inopinato venire, aut ſuper vel poſt alios venire.

m Ori ſ. Lev. ho. 16. Iſy ſ. Lev. 26. n Glo. ord. ſ. Exod 2. o Hu ſ Iſ 13. p Gr. 15. m 21 Supervententia nova. *Lev. 26.b.* deſignant *m* legem Evangelicam venientem ſupra veterem. *Lex nova.*

Supervenientes paſtores ad impediendam aquam, ſunt *n* Philoſophi Gentilium impedientes veritatis communicationem. *Exod. 2.c.* *Philoſophi. Paſtores malorum.*

Superveniens dicitur, *o* qui additur hæreticis. *Iſa 13.c.*

Superveniet malis interitus, quia inopinato illis eveniet. *Theſſ. 5.a.* Et ſupervenit impiis inundatio. *Job 21.b.* quando *p* dolorum fructus ex aliqua adverſitate patiuntur.

Supinus.

SUPINUS eſt, qui jacet, ventre in cœlum verſo.

q Glo. in ſ. Iſa. 41. Supini colles, ubi aperit Deus flumina. *Iſa. 41.a.* dici poſſunt *q* Gentes ſuperbæ, quibus converſis tradita ſunt fluenta doctrinæ gratiæ. *Gentes.*

Supplere, Supplementum.

r Glo. ord. ſu. Mar. 2. SUPPLERE eſt æquare, ſeu addere, ubi quippiam deerat, & ſupplementum eſt, quod additur & ſupplementum novum additum veſtimento veteri, eſt *r* nova vita. *Marc. 2.e.* *Nova vita.*

Supplex, Supplicare.

SUPPLEX eſt, qui flexis genibus aliquid precatur. Supplicare autem, eſt humiliter precari.

ſ Hu ſ. Soph. 3 t Phi. de ſom. Bed ſ. Ge. 28. Rup 6. ſ. Gen. 14. v Arn. de bon. pat 6. Gr 5 mo. 17. Bed ſ Ge. 49 Ric. de S. Vi. de 12. Patr. 39 Supplices Dei, qui erant ultra flumina Æthiopiæ, ſunt *ſ* credentes ex Gentibus. *Soph. 3.b.* *Credentes ex Gentibus.*

Supplicium, vide Pœna.

Supponere.

SUPPONERE, eſt ſub alio ponere.

Supponere dicitur Dominus manum. *Pſal. 36.* quando defendit, & à gravi lapſu ſervat. *Servans Deus*

Supponens Jacob lapidem capiti ſuo. *Gen. 28.c.* deſignavit *t* applicationem mentis ad Verbum Dei. Vel applicationem Chriſti ad ſuſtentandum principatum Chriſtianum. Vel deſignat reclinationem conſcientiæ in Chriſtum, in quo requieſcat. *Applicatio mentis ad Deum.*

Supponere humerum ad portandum. *Gen. 49.c.* eſt *v* ſubjicere ſe mandatis Dei, & exponere ſe laboribus, propter vitam æternam. Suppoſuit etiam Chriſtus humerum, quando obediens Patri crucem bajulavit, in qua crucifixus eſt. *Subdici laboribus.*

Supponere

Tradi Spiritum ſanctum.

Supponere ignem lignis. *Lev.1.d.3.b.* eſt *a* tradi Spiritum ſanctum ad doctrinam. a Glo. int. ſup. Lev. 1.
Supponere dicuntur ſtateras doloſas avari, & hæretici. *Amos 8.b.*

Supportare. vide Ferre.
Supputare, vide Numerare.
Sur.

Peregrinatio hujus vitæ.

SUR, id eſt, murus, aut bos, vel aſpiciens, ſeu anguſtia. Sic dicitur Syria, & etiam ſolitudo inter Ægyptum & Abraham: & pars Arabiæ juxta mare rubrum, & videtur idem cum Etham, inter Rhinocoruram Hieropoliten, inter quod deſertum & Cades peregrinatus eſt Abraham. *Gen.20.a.1. Reg.15. b.* Ut autem interpretatur Anguſtia, figura eſt hujus peregrinationis.

Via virtutis. Populus Judaicus.

Sur, ut interpretatur murus, vel directio, deſignat etiam virtutis munitam & rectam. *Gen.20.a.* Ut etiam interpretatur murus, deſignat *b* vanam ſpem populi Judaici: qui commiſcendo de Gentibus evaſiſſe manum Domini, & à lege ejus tutum ſe eſſe arbitrabatur. *Gen.20.a.* b Phi. de prof.

Sur, ut interpretatur anguſtia, uſque ad quam percutitur Amalec. *1.Reg.15.b.* deſignat *c* eos, qui cum dolore trahuntur ad mortem pudicitiæ: quia in fœtore libidinis vitam finire poſuerunt. In anguſtia enim ſunt, qui capti jam malæ conſuetudinis laqueo conſtringuntur. Eſt autem è regione Ægypti: quia ab his tenebris venitur ad exteriores. c Gr. ſ. 1 Re. 15.

Sura.

Opera extrema.

SURA, eſt poſterior pars cruris carnoſa: quæ tantum ineſt homini.

Suræ deſignare poſſunt *d* extrema opera, ſicut & genua, quum dicitur. *Deut. 28.d.* Percutiat te Dominus ulcere peſſimo in genibus & ſuris. d Glo. ord. ſu. Deut. 28.

Suram femori imponere, *e* ſignum ſtuporis eſſe ſolebat. *Jud.15.b.* Ita ut ſtupentes ſuram femori imponerent. e Lyr. ſ. Jud. 15.

Surdus.

Populus Judaicus. Inepti ad doctrinam. Gentiles.

SURDUS eſt, qui ſenſu auditus privatus eſt.

Surdus quem fabricavit Deus. *Exod.4.c. f* populus Judaicus, qui legem habens non audivit. Surdus etiam erat populus Iſrael, qui Chriſtum ejuſque nuncios audire noluit. Et dicitur ſurdus habens aures. *Iſa.35.b.42.b. 42.d.43.b. Pſal.57.* f Bed. ſ. Exo. ſ. Hie. ſ. Iſa. 43.

Surdi ſunt, *g* qui ad ſalutarium verborum ſuſceptionem non ſunt parati: nec ad ea, quæ promittuntur ſuſcipienda, & qui ſcripturarum verba audire non poſſunt, qui etiam ſurdæ aſpides dicuntur. *Pſalm.37.57. Matth.15.c.* Surdi etiam erant gentiles: & ſunt non intelligentes. *Exod.4.c. Iſa.29.f.35.b.* g Ori. ſ. Matth. 4. Hie. ſ. Iſ. 29. 35.

Inobedientes. Fingens non audire.

Surdi etiam ſunt, qui licèt intelligant, *h* non tamen obtemperant imperantibus. *Matt.15.c.* Ideò ſurdi ſunt inobedientes. *Lev.19.c.* Baſi. l. pſ. 37. h Au. 1. q. 10. Evan. 19.

Surdus interdum dicitur fingens non audire. *Pſa.37.* Ego autem tanquam ſurdus non audiebam. Lyr. ſ. Lev. 19.

Surgere. Exurgere, Conſurgere, Aſſurgere. Inſurgere, Reſurgere.

SURGERE, eſt jacentem aut ſedentem erigi, aut in inferioribus exiſtentem in ſuperiora aſcendere. Eſt etiam diſcedere. *Gen.13.d.* Surge, & perambula terram. Diſponere. *Gen. 31.c.* Surrexit itaque Jacob. Excitari. *Exod.12.e.* Surrexit itaque Pharao nocte. Inſurgere. *Num.16.a.26.b.* Surrexerunt contra Moyſen. Naſci. *Matth.11.b.* Non ſurrexit inter natos mulierum. Reſurgere. *4.Reg.4.e.* Non ſurrexit puer. Succedere. *Exod.1.b.* Surrexit interea Rex novus. Exurgere autem, eſt erigi. *Acto. 26.d.* Exurge, & ſta ſupra pedes. Evigilare. *Baruc 5.b.* Exurge Hieruſalem, & ſta. Inſtitui. *Pſa.77.* Filii qui naſcentur & exurgent. Inſurgere *Pſalm.123.* Cùm exurgerent homines in nos. Juvare. *Pſalm 58.* Exurge in occurſum meum. Reſurgere *Pſa.11.* Nunc exurgam dicit Dominus. Vindicare. *Pſal.7.* Exurge Domine in ira tua. Reſurgere autem eſt erigi quod lapſum erat, quod præcipuè dicitur, quando mortui reducuntur ad vitam. Datur autem reſurgere ad gloriam. *Pſal.1.* Non reſurgunt impii in judicio. Ad gratiam. *Prov.24.b.* Septies in die cadet juſtus, & reſurget. Ad ſtatum. *Job 14.b.* Sic homo quum dormierit, non reſurget.

Surgere attribuitur Deo metaphoricè, & exurgit Deus Pater in occurſum Filii, *i* quum ei favit in tribulationibus, & æqualem ſibi oſtendit. *Pſalm.58.* Surgit etiam in occurſum Chriſti, quando reſpondit. Et clarificavi & iterum clarificabo. i Glo. or. ſ. pſ. 58. Hie. ſ. pſa. 58.

Favens Deus Pater Filio. Innoteſcens Deus. Favens, vel puniens. Nativitas æterna Chriſti. Paſſio Chriſti. Reſurrectio. Aſcenſio.

Exurgit etiam Deus, *k* quum nos excitamur: & quum innoteſcit, & apparet, aut ejus ſentitur auxilium. *Pſa.34. Iſa.2.d.* Et exurgit in ira, ad puniendum, & in præcepto, quod mandavit. hoc eſt, ad vindictam præceptorum contra tranſgreſſores. *Pſa.7.* Et conſurgit in gladio, quum caſtigat. *Amos 7.b.* Et conſurgit contra domum peſſimorum, *l* hoc eſt, contra Judæos, & hæreticos. *Iſa.31.a.33.b.* Surgit etiam ad benefaciendum. *Zach.2.d.* Et conſurgit manè ad nos admonendos, quia tunc melius poſſumus audire. *Jer.7.c.11.b.* Et dicitur conſurgere de nocte, ut ejus erga nos oſtendatur ſolicitudo. *Jer.19.d. Job 31. b.* Surgere etiam dicitur Deus *m* ad delendas malas cogitationes. *Iſa.14.e.* Surgit lumen Dei ſuper aliquem. *Job 25.a.* quando gratia *n* præveniens venit in mentem alicujus, ad ejus tenebras expellendas. k Au. ſ. pſ. 34. l Hie. ſ. Iſa. 31. m Hie. ſ. Iſ. 14.

Surgere dicitur ab Oriente juſtitia, ſecundùm quod Chriſtus oritur à luce æterna. *Iſa 46.d.* Ubi in noſtra tranſlatione dicitur, vocans ab Oriente juſtum. Gr. ſ. er. 7. 29. Gr. ſ. pſa. 58. n Glo. in. ſ. Iſa. 14.

Exurgere dicitur Deus in ira, *o* quando in paſſione Chriſti vindicavit peccata noſtra: vel etiam in reſurrectione, quum prævaluit Chriſtus in Principes hujus mundi. *Pſalm.3.7.12.68.138. Iſa.51.d.* Et dicitur Chriſtus ſurrexiſſe diluculo, *p* ob ſpem noſtræ reſurrectionis. *Pſal.56.* Conſurgens etiam manipulus Joſeph, reſurrectionem Chriſti indicavit. *Gen.37.b.* Idem deſignat ſurgens aurora. *Job.3.b.* Surgens etiam Moyſes deſignavit Chriſtum reſurgentem à mortuis. *Exo.2.c.24.e.* Conſurgens adoleſcens ſecundus pro Rege ſtulto, eſt Chriſtus regnans expulſo diabolo. *Eccleſiaſta 4.d.* Surrexit Chriſtus in requiem ſuam, & arca ſanctificationis ejus, quando *q* poſt reſurrectionem cum corpore glorioſo aſcendit in cælum, cum quo etiam reſurrectura eſt Eccleſia. *Pſal.131.* Surrexit etiam in Chriſto pſalterium & cithara, quando ſurrexit caro ejus, quæ pſalterium fuit, ut operabatur miracula, & cithara, ut patiebatur humana. *Pſal 56.* o Gr. 17. m. g. Gr. ſ. Iſa. b. 51. p Baſ. ſ. pſa. 7. Arn. ſ. pſ. 16. 67. q Hil. ſ. pſ. 56. Hie. ſ. Eccleſ. 4. ſ. pſ. 131. Aug. ſ. pſa. 138. 56.

a Gr.8.m.29. / Judicium Chriſti

Surgens Job poſt mortem filiorum. *Iob* 1. deſignat *a* Chriſtum in ultima reſurrectione venientem ad ſtrictè judicandum.

b Gr.ſ.Can.7. / Defendens Eccleſias

Surgit mane ſponſus ad vineas. *Cant.7.d.* quia *b* poſt reſurrectionem ſuam in gloria Patris ſedens, Eccleſias, quas conſtruit, etiam defendit.

c Aug.ſ.pſ.7. d Hie.ſ.Iob 1. e Gr.1.m.22. / Humilitas Chriſti. Patientia Chriſti. Interceſſio à legis obſcuritate.

Exurgit Deus in præcepto, quod mandavit. *Pſa.7.* quando *c* humilitatem præcipiens humilis apparuit: & prior implevit, quod præcepit. Surgens quoque Job, ad tolerantiam videlicet patientiæ. *Iob 1.d.* deſignavit *d* Chriſtum ſurgentem ad dandam pacem Eccleſiæ per humilitatem & patientiam, & vindicandum in perſecutores. Conſurgens etiam Job diluculo ad offerenda holocauſta pro filiis. *Iob 1.b.* Eſt *e* Chriſtus, qui per hoc, quod pro nobis interceſſionis ſuæ petitionem obtulit, diſcuſſa erroris nocte, humanæ mentis tenebras illuſtravit.

f Glo int ſup. Exod.2. Lyr.ſ.Ge.22. / Fides Chriſti. Imperium Chriſti.

Surgens Moyſes de nocte. *Exod.34.a.* deſignavit *f* diſceſſum à legis obſcuritate. Et ſurgens Agar, eſt lex diſcedens à carnali ſenſu. *Exod.21.c. Exod.2.c.24.c.* Surgens etiam Abraham de nocte: deſignavit Deum derelinquentem legem in tenebris apud Judæos. *Gen.22.a.*

g Gr.29.m.30. / Reſipiſcentia.

Conſurgit veſper ſuper filios terræ. *Iob 38.d.* quando paſſio *g* Chriſti & reſurrectio creditur à gentibus. Vel è diverſo, quando Antichriſtus ſuſcepit imperium in malos.

h Hie.ſ.Mi.6. i Gr.1.m.35. k Hie.ep.bea & ſ.Iſ.14.51. l Hil.ſ.Matt. Can.8. Ambr. de viduis. Aug.ſ.Ioan. tra.17. Gr.23.m.23.

Surgere jubetur, *h* vel qui ſedet, vel qui jacet, vel qui dormit, vel qui mortuus eſt. *Mich.6.a.* Conſurgimus autem diluculo, *i* quum compunctionis luce ſuperfuſi, humanitatis noſtræ noctem deſerimus, & ad veri luminis radios mentis oculos aperimus. *Iob 1.a.* Surgit autem, qui prius jacebat in peccato, quando tranſit ad pœnitentiam. *Exod.21.b.* Sic ſurgit prodigus *k* qui jacebat in vitiis. *Luc.15.d. Iſa.32.c.* Sic etiam ſurrexit paralyticus *l* poſt remiſſum peccatum nempe ad benè operandum, & ſocrus Simonis. *Matt.8.b. 9.a. Ioan.5.b.* Surgere autem à peccato ad benè operandum non valet quiſpiam per ſeipſum. *Iſa.14.e.* Conſurgere ab ebrietate hortatur Deus Hieruſalem, hoc eſt, ut reſipiſcat, & cognoſcat caſtigationem Dei. Non conſurgunt ab ea, qui caſtigati perſeverant in malo. *Iſa.51.f.52.a. Ier.25.e.* Conſurgere autem in nocte, eſt reſipiſcere à peccato in tribulatione. *Thr.2.f. Act.9.a.* Exurgit etiam à mortuis, qui recedit ab alienatione à vero. *Epheſ.5.d.* Dicuntur etiam hi conſurgere cum Chriſto. *Coloſ.3.a.*

m Hie.ſ.Iſ.5. / Benè operari à iuventute.

Surgere manè aut diluculo, *m* eſt à tempore juventutis ad benè operandum erigi. *Gen.28.d. Exod.8.b.9.c.24.d. 1.Reg.5.a. Pſa.56. Iſa.5.c. Hoſe.6.a.*

n Ori.ſ.Iob 1. Hie.ſ.Iſa 21. & ſ.Habn 2. & ſ.Abd. / Pugna contra dæmones & vitia.

Surgens Job poſt nuncium mortis filiorum. *Iob 1.d.* deſignat *n* parantem ſe ad pugnandum contra diabolum. Sic datur ſurgere ad pugnandum contra vitia, aut infideles. *Iſa.61.b.* Et ſurgent repente contra ſuperbum. *Hab.2.b.* nempe fideles contra diabolum, hæreticum, aut Antichriſtum. Et adverſus Edon ſurgit prælium, hoc eſt, Fidelium contra hæreticos & carnem. *Abdi.a.*

o Gr.ſ.1.Re.1. p Hie.ſ.Ier.1. q Gr.ſ.1.Reg.15.15. r Gr.ſ.1.Re.16. ſ Ori.ſ.Cant. ho.13. / Elevatio prædicatoris ad contemplationem. Parari ad prædicandum & operandum.

Surgens manè ſervus Abrahæ, ut rediret ad Dominum ſuum. *Gen.24.f.* eſt prædicator poſt prædicationem rediens ad contemplationem. Et ſurgere, eſt ad novam contemplationem tendere: ut cùm ſurrexit Jacob, ut iret ad Bethel. *Gen.35.a.* Et ſurgens Anna deſignat Eccleſiam confortatam ad prædicationem: & præparantem ſe ad prædicandum gentibus. Surrexerunt autem iterum manè Anna & Elcana. *1.Reg.1.* ut deſignetur *o* Chriſtum ſemper eſſe cum Eccleſia. Eſt item erectio ad ſtatum ſupernæ intentionis & contemplationis, & ſurgentes manè Samuel & Saul. *1.Reg 9.d.* ſunt Prædicatores erigentes ſe ad ea peragenda, quæ per conſiderationem ordinarunt. Et ſurgens Jeremias, *p* eſt Prædicator parans ſe ad prædicandum, & ad reprehendum vitia. *Ierem.1.d.* Surgens etiam Samuel poſt reprehenſum Saulem. *1.Reg.15.c.* deſignat *q* Prædicatorem, qui quum ſit in infirmis, reprehendendo peccata ſubditorum, poſtea revertitur ad ſublimitatem contemplationis. Et ſurgens idem Samuel de nocte eſt Prædicator eripeos ſe poſt luctum peccati alicujus ſubditi. *1.Reg.15.c.*

Am de Iſa 5. Rup.ſ.Can.2. t Gr.ſ.Can.2. 5 & 4 mor. 15.16. Ber.ſa Cant. ſer.57. v Hie.ſ.Iſ.60. x Or.ſ.Num. ho.6 & ſu. Matt ho 7. y Hie.ſ.Iob 29.

Surrexiſſe dicitur Samuel, ut ungeret David. *1.Reg.15.c.16.a.* quia *r* tunc per miniſterium dignè tribuuntur Sacramenta unctionis: quum ungendus in alta conſpicitur ſublimare virtutis. Deſignatur etiam eum, qui prædicat Chriſtum, debere ſublimem eſſe contemplatione & converſatione, ut poſſit ungere prædicando.

Elevatio Eccleſiæ ad Chriſtum, & ad ſpiritualem ſenſum, & ad fidem. Tranſitus prædicatoris ad actionem.

Surgere ſponſam, eſt *ſ* Eccleſiam poſt Chriſti reſurrectionem ad ipſum elevari, & litera ad ſpiritum tranſire: & ad ipſum quærendum intentionem erigere. *Cant.2.c.3.a.* Surgit etiam ut aperiat ſponſo. *Cant.5.b.* quando *t* Prædicator à quiete contemplationis tranſit ad actionem prædicationis. *Gen.19.a. Exod.21.b. Iob.7.a.* Et ſurgens aurora, eſt Eccleſia, qua pravitatis priſtinæ tenebras deſerit, & ſeſe in novi luminis fulgorem per fidem convertit. *Iob.3.b. Cant.6.c.* Surrexit autem, quando in primitiva Eccleſia initia relictis tenebris habuit. Et ſurget in judicio, quum ad fœlicitatem præparabitur. Surgit etiam Hieruſalem, *v* hoc eſt, Eccleſia, ut illuminetur in gentibus, quæ ceciderat in Judæis. *Iſa.60.a.*

z Gri.ſ.Ro.13. Hie.ſ.Ier.31. & ſ.Iſa 64. aa Am 2 de Abra 7. Ori.ſ.Matt. ho.32. Gr.ho 18. Bed.ſ.Pro 31. Hie.ſ.Iſa.49. bb Am.ſ.Iſ. 218 ſerm 8. Au 10 m.20. cc Ori.ſ.pſ.36 ho 5. dd Ru.ſ.Ioa.3. ee Gl.m.ſ.Ge.31. ff Gr.19.m.14. gg Gr.ſ.Ca.4. Rup.ſ.Can.4. / Tendere ad perfectionem. Excutere negligentiam. Aſſurgere Chriſto. Gratias agere in tribulatione. Contemplari reſurrectionem Chriſti. Non cedere diabolo. Honor Eccleſiæ. Ejectio diaboli.

Conſurgere, quaſi leænam *x* extendere ad perfectionem. *Num.23.d.* Sic ſurgens ſequitur Chriſtum, qui relictis omnibus illis adhæret. *Matt.9.a. Ioan.14.d.* Et aſſurgentes ſenes Job, ſunt *y* perfecti ad ſublimia ſe elevantes. *Iob 29.*

Surgere de ſomno, eſt *z* excutere negligentiam. *Rom.13.e.* Et ſurgere dicuntur, qui humilia & terrena, in quibus jacebant, relinquunt, & à terrenis & corporalibus ad ſpiritualia, & cœleſtia elevantur. *Gen.13.d. Iob.7.b. Cant.2.b. Iſa.64.c. Ier.31.a.*

Surgere interdum eſt aſſurgere, & ſurgentes omnes virgines. *Matt.25.a.* ſunt *aa* præparantes ſe ad recipiendum verbum Dei. Eſt etiam excitari à ſomno mortis in judicio, quando ſurgent filii mulieris fortis. *Prov.31.d.* Conſurgent etiam tunc Principes, hoc eſt, Apoſtoli & omnes Sancti ad adorandum Chriſtum. *Iſa.49.c.*

Surgere dicitur media nocte ad confitendum Deo, qui in *bb* tribulatione illi gratia agit. *Pſal.* 118. Et conſurgit quaſi fulgor meridianus ad veſperum, quum in tentatione fervor charitatis in mente excitatur. *Iob 11.d.*

Conſurgens meditari dicitur, *cc* qui reſurrectionem Chriſti contemplatur. *Deut.6.b.*

Surgens Rex Ninive de ſolio ſuo. *Iona 3.c.* fuit *dd* Imperator Conſtantinus ſubjiciens ſe fidei.

Non aſſurgens Rachel Laban. *Gen.31.d.* Deſignat *ee* animam non cedentem diabolo: nec honorantem ſectatorem avaritiæ.

Aſſurgunt ſenes Job, hoc eſt, Eccleſiæ prædicanti. *Iob 29.b.* quando *ff* graves moribus atque perfecti hanc vitæ ſuæ meritis aſſurgendo venerantur.

Surgere jubetur aquilo. *Gen.4.d.* nempe *gg* diabolus ut videlicet diſcedat ab Eccleſia, vel ab anima,

Permiſſio ejuſdem ad impugnandum Chriſtum.

ne ipſam à benè operando impediat. Surgit etiam, hoc eſt, permittitur, ut faciat quidquid poteſt, adverſus Chriſtum & matrem ejus: quia non prævalebit, ſed capita ejus contererentur.

Atteſtari.

Surgere interdum, *a* atteſtari ſic, ſurgent Ninivitæ adverſus Judæos, tanquam fidem ſuſcipientes adverſus incredulos. Idem eſt de regina Saba, *Matt.12.f.Luc.11.d.* Conſurget etiam terra adverſus impium, aut hypocritam, *Iob.20.d.*

a Hil. ſ. Matt. can. 12.

Operari ſine auxilio Chriſti.

Surgere dicuntur ante lucem, *b* qui operantur ante auxilium, aut ſine auxilio Chriſti: quod eſt ſine gratia operari, *Pſa.126.* Sic ſurgebant Philoſophi. Surgit etiam ante lucem, qui vult præcedere Chriſtum, & non ſequi. Item qui priuſquam claritas æternæ retributionis appareat, in præſentis vitæ nocte gaudere cupit, & gloriam inanem ex operibus quærit. Surgere autem poſtquam ſederint, vel poſt ſomnum mortis reſurgere.

Quærere mercedem in hac vita.

b Hil. ſ. pſ. 126 Gre. & Aug. ſ. pſ. 126.

Reſurrectio in judicio.

Conſurget ad vocem volucris, *c* qui reſurget in judicio ad vocem tubæ. Vel dicitur hoc de ſene, qui levi ſtrepitu à ſomno excitatur, *Eccl.12 b.Iob.29.d.*

c Gre 8. m. 35 Bern ſ. Cant. ſer. 62. Hi. ſ. Eccl. 12.

Malè operari.

Surgere manè ad immolandum & ludendum, *Exod.32.b.* eſt *d* exercere perverſas operationes & defendere hæreſes.

d Lyr ſ. Exo. 32

Imperium diaboli.

Surgens Rex novus in Ægypto, *Exod.1.b.* Eſt *e* diabolus, vel ſapientia carnis in mundo. Et ſurgens Pharao nocte eſt diabolus in tenebris errorum, *Exod.12.e.* Surgent autem principes terræ de ſoliis ſuis, quando in judicio confundentur de ſuperbia, *Iſa.14.c.*

Confuſio ſuperborum.

e Gloſ. ord. ſ. Exod. 1.

Tentationes & perſecutiones.

Conſurgere bella, eſt *f* oriri tentationes, *Exod.13.d.* Sic exurgentes homines in nos, ſunt inducentes nos ad peccata: & etiam perſequentes, *Pſa.123.* Inſurgentes autem adverſus Chriſtum, fuerunt Judæi ipſum perſequentes in paſſione, *Pſa.3.53.Thre.3.g.* Inſurgunt etiam contra Deum ore ſuo, qui ipſum blaſphemant, *Ezech.35.d.*

f Gloſ. int. ſ. Exod. 13 & ſ. pſa. 123. Arn ſ. pſ. 3. Hil ſ. pſ. 53.

Manifeſtatio iniquitatis.

Surgere diluculo in malum ponitur, *Soph.3.b.* Et ſurgit homicida manè primo, *g* quum judices audent non occultè, ſed jam manifeſtè minores opprimere, *Iob.24.c.*

g Hie ſ. Iob 24

Diſcordia hæreticorum.

Surgit gens contra gentem, & regnum adverſus regnum, hoc eſt, *h* hæretici contra hæreticos, *Matt.24.a.* Et conſurgit filia adverſus matrem, *Mich.7.b.* quum quis ſcripturas ſacras à Spiritu ſancto editas transfert ad novas hæreticaſque doctrinas adverſus eccleſiam. Conſurgens autem vapor nebulæ thuris idolis, *Ezech.8.e.* deſignat creſcentem iniquitatem hæreticorum.

h Or. ſ. Matt. hom. 28. Hi. ſ. Mic 7. Or ſ. Exod. 8.

Impietas Judæorum in Chriſtum & prælatorum in ſubditos.

Surrexiſſe dicitur iniquitas, *Ezec.7.c.* In *i* via videlicet impietatis, quando Judæi crucifixerunt Chriſtum: & quando mali prælati cædunt ſubjectos impiè. Vel poteſt dici ſurgere iniquitas, quando vindicatur & punitur à Deo.

i Gloſ. int. ſ. Ezec. 7.

Vindicta Dei.

Surgere non poſſe de manu, in quam dat Deus, *k* eſt non liberari à pœnis inferni, *Thr.1.e.*

k Lyr ſ. Thr. 1

Non conſurgit duplex tribulatio, *l* hoc eſt, non vindicat Deus bis idem peccatum, *Nah.1.c.* Deus autem, ut omnium rerum, ita & ſuppliciorum ſcit menſuras, & non prævenitur ſententia judicis, nec illi peccatorem exercendæ de hinc vindictæ aufertur poteſtas, & magnum peccatum magnis, aut diuturnis eluitur cruciatibus. Si quis autem punitus ſit, ut ille in lege, qui Iſraelitis maledixerat, & qui in ſabbato ligna collegerat, tales poſtea non puniuntur, quia culpa levis præſenti ſupplicio compenſata ſit.

l Hieron. ſ. Nahum. 1.

Surgent calamitates ad dexteram Orientis, *Iob.30.b.* quando *m* quis ab aliquibus quaſi fidelibus tentationem cruciamentorum patitur, quia ii, qui ſub Chriſti nomine militant, Chriſti in Eccleſia nomen impugnant.

m Gre. 19. mor. 20.

Non ſurgit domus hypocritæ, quando eam fulcit, *Iob.8.c.* quia *n* per omne, quod juxta præcepta cæleſtia agere potuit, à terra nunquam animam levavit. Jure in judicio nequaquam ad præmium retributionis erigitur, qui per hoc, quod nunc exhibet, in appetitu temporalis gloriæ jacet.

n Gr. 8. m 32.

Conſurget terra adverſus hypocritam, *Iob.20.d.* quia *o* etiã peccatores ipſum accuſabunt in judicio.

o Gr. 15. m. 15

Sus, *Porcus.*

Sus, ſeu porcus, eſt animal notum, eſtque quidam domeſticus, quidam ſylveſtris: ſoletque in luto volutari, & roſtro terram fodere. Computatur in lege inter immunda animalia, unde ejus eſus interdictus erat Judæis: quia dividit ungulam, ſed non ruminat, *Lev.11.a.*

Vitia libidinis. Libidinoſi. Peccatores. Judæi. Infideles.

Sus dividens ungulam, ſed non ruminans, & in luto ſe involvens, *p* libidinis vitam ſignificat contra temperantiam, & homines voluptatibus deditos, qui ut ſues cœno delectantur potius quam aqua munda. Et generaliter peccatores non ſentientes fœtorem peccatorum, & porcinos mores habentes. Non ruminant, quia non opere complent legem, quam diſtinguunt, *Matt.7.a.Luc.8.e.15.c.* Interdixit autem lex, ne porcina carne uterentur, *q* hoc eſt, ne vitam porcorum imitarentur, qui ad ſolam mortem & interitum pingueſcunt, ne ventri ac voluptatibus ſervientes, ad faciendam juſtitiam inutiles eſſent, ac morte afficerentur. Item ne fœdis libidinibus immergerent, ſicut ſus, quæ ſe ingurgitat cœno, vel terrenis ſerviant ſimulacris, ac ſe luto inquinent, &c. *Iſa.65.a.66.e.*

p Chry ſ. Ge. hom 6. Orig ſ. pſ. 37. hom 1. Cle. Alex. adhor ad Gentes. Amb ſ. Luc. 8 15. Hy ſ. Lev 11. q Lactan lib. 4. cap. 17. Tert. de cibis Iudaicis.

Hæretici. Dæmones.

Grex porcorum, in quos ingreſſi ſunt dæmones, *Matt.8 d.* ſunt *r* Judæi poſt paſſionem Chriſti, qui ſe præcipitarunt in mare ſeditionum, & perierunt.

r Rupert. 7. ſ. Matth.

Porci ſunt etiam, qui *ſ* needum Evangelio crediderunt, ſed in luto incredulitatis vitiiſque verſantur, *Matt.7.a.* Et hæretici dividentes ungulam cognitionis Dei, non tamen ruminando eam diſponentes, *Prov.11.c.*

ſ Hie. ſ. Mat 7 Hil ſ. Matth. can. 8.

Senſus.

Porci præterea ſunt *t* dæmones: qui vitiorum turpitudinibus paſcuntur, *Lev.15.c.* Ideò in ſacrificiis prohibetur hoc animal offerri, quod ſpiritus immundos ſpurcoſque deſignet.

Gre 31. m t.

Porci etiam deſignant *v* ipſos ſenſus, qui volutabro luti & ſpurcitus oblectantur, *Matt.8.d.Marc.5.b.Luc 8.c.15.c.*

t Hieron. ep. Beatitud. v Ber. ſ. de S. Bene.

Suſanna.

Suſanna, id eſt, lilium, vel roſa, aut lætitia, uxor Joacim in captivitate Babylonica in qua ſenes dixerunt falſum teſtimonium, quæ nutu Dei liberata per Danielem, dans morum caſtitatis & fidei exemplum, *Dan.13.a.* Eſt & alia, quæ Chriſtum ſequebatur, *Luc.8.a.*

Suſcitari, vide Evigilare, & Reſurgere.

Suſpicari, Suſpicio

Suſpicari, eſt quum quis timore quodam videtur id aſpicere, de quo dubitat, quaſique leviter opinari, unde ſuſpicio, quæ eſt ſuſpicandi actus.

a Arn. & Hil. ſ pſa. Amb. ſ pſ. 118 ſerm 5. b Gr. 12. m. 19

Suſpicari montes coagulatos, eſt pluritatem deorum eſſe putare, vel hæreticos admirari, *Pſa.67*.
Suſpicatur opprobrium, *a* qui adhuc erubeſcit de peccato, *Pſal.*118.
Suſpicari inſidias, *b* eſt impiorum, quia qui ſemper dolos agit, ſimpliciter erga ſe agi non exiſtimat, *Iob.15.c.*

Suſpirare.

c Gr. 5. m. 4.

Suſpirare, eſt ſpiritum ab imo pectore trahere: quod ſolicitudinis, aut doloris eſt argumentum. *Dolor ante contemplationem.*

Suſpirat antequam comedat, *c* qui prius gemitibus tribulationis afficitur & poſtmodum contemplationis refectione ſatiatur. Suſpirat autem, qui comedit, quia quos veritatis amor afficit, etiam refectio contemplationis paſcit. *Iob 3.d.* Sic ſuſpirans comedebat Propheta, quum diceret, *Pſa.41*. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes.

Suſtentare, Suſtinere, Tolerare, Sufferre.

Suſtentare, eſt ſæpe, aut continuè ſuſtinere & manu tenere, & alere, & reficere. Suſtinere autem interdum eſt audire, *Iob.21.a.* Suſtinete me, & ego loquar. Capere, *Gen.36 a.* Nec ſuſtinebat eos terra peregrinationis. Conſiſtere, *Dan.11.c.* Brachia auſtri non ſuſtinebunt. Expectare, *Tob.11.c.* Suſtinuit quaſi dimidiam horam. Ferre, *Exod.18.c.* Solus illud non poteris ſuſtinere. Pati, *Lev.15.b.* quia hujuſmodi ſuſtinet paſsionem. Regere, *Deut.1.b.* Non poſſum ſolus ſuſtinere vos. Separare, *Marc.8.a.* Jam triduo ſuſtinent me. Tolerare, *Iſa.51.d.* Et brachium meum ſuſtinebunt.

d Gloſ. int. ſ. Iſa 1. e Hil. ſ. pſ. 68. Lyr. ſ. pſ 68. f Ori ſ. pſa. 36. hom 2. Aug. & Gre. ſ. pſ. 129.

Suſtinuit Deus peccata Judæorum, *d* uſque ad necem filii ſui, expectans eorum converſionem, *Iſa 1.d.* *Patientia Dei.*

Suſtinuit Chriſtus opprobrium propter Patrem, *Pſa.68*. Hoc eſt, *e* ut obediret Patri. Et ſuſtinuit, qui ſimul contriſtaretur, quia expectavit credituros. *Expectans Chriſtus credituros.*

Suſtinent Dominum, *f* qui ejus obtemperant præceptis: & qui patientes ſunt in adverſis, *Pſalm.36. Iſa.25.d.* Dicuntur etiam ſuſtinere præcepta Dei, *Exod.18.c.* Suſtinent etiam Dominum, qui portant onera proximorum propter legem charitatis, *Pſa.129*. Suſtinere etiam Dominum in ſemita judiciorum ejus, *Iſa.26.b.* eſt ſuſtinere patienter labores præceptorum ejus & tribulationum. Suſtinet inſula brachium Domini, *Iſa.51.b.* quando gentes ſuſcipiunt legem Chriſti. Non ſuſtinuerunt autem Judæi Chriſtum facientem mirabilia *g* vel per timorem, vel per odium, *Iſa.64.a.* *Obtemperare præceptis. Patientem eſſe.*

g Hie. ſ. Iſ. 64. h Hil. ſ. Matt. can. 15. hom. 81. i Bed. ſ. Exod. 7. Phil. 2. alleg. Gre Nyſſ. de vita Moyſis. k Hie ſ. Iſ. 50. l Hie. ſ. Iſ. 51.

Suſtinentes turbæ Chriſtum triduo, *Matt.16.d.* ſunt *h* Gentiles venientes ad baptiſmum cum fide filii Dei, & paſsionis, & reſurrectionis, aut jejunantes triduo paſsionis. Vel turba triduo Dominum ſuſtinet, quando multitudo fidelium peccata, quæ perpetravit, per pœnitentiam declinans ad Deum ſe in opere, loquutione, atque cogitatione convertit. *Converſio Gentilium. Pœnitentia.*

Suſtentantes Aaron & Hur manus Moyſis, *Exod.17.d.* deſignarunt *i* Chriſtum per gratiam Spiritus ſancti facientem legem levem. Vel deſignant rationem & lucem veritatis firmantes opera ſapientis. Deſignat etiam ſacerdotium novæ legis cum gratia Spiritus ſancti, elevans legem ad ſenſus ſpirituales. *Chriſtus ſuſtentans fideles.*

Suſtentans Joſeph Ægyptios uno anno pro commutatione pecorum, *Gen.47.d.* deſignat Chriſtum ſuſtentantem eos, qui ſubjiciunt, aut relinquunt appetitus. Suſtentans etiam candelabrum luminaria, eſt Chriſtus ſuſtentans fideles, *Exo.35.a.* Suſtentare autem verbo laſſum in via Domini, eſt *k* Chriſti, qui ſuſtentat docendo, & intus roborando, *Iſa.50.b.* Laſsitudo autem corporis, ut ajunt medici, morbi imminentis: animæ verò laſsitudo defectionis præſagium eſt.

SuſtentantesHieruſalem *l* erant Prophetæ & Apoſtoli: unde poſt ultimam deſtructionem non eſt, qui ſuſtentet eam, quia relicta eſt ab Apoſtolis & Prophetis, *Iſa.51.f.* *Prophetæ & Apoſtoli*

Suſtinens ſolus Moyſes negocium regiminis populi. *Exod.18.c.* deſignat conantem ultra vires. *Conatus ultra vires.*

m Hieron. ſ. Ezech. 36. n Gloſ. int. ſ. Iere. 49. o Hie ſ. Ioel 2. p Glo int. ſ. pſa. 147. q Hie. ſ. Ier. 31. r Gloſ. ord ſ. Lev 15. ſ Gr. 27. m. 10

Suſtinere dicuntur confuſionem gentium fideles, *m* quando ab eis perſecutionem patiuntur, *Ezech.36.b.* *Pati perſecutionem.*

Non poſſe ſuſtinere Deum, aut iniquitates dicitur, *n* qui opprimitur à Deo punire. *Ier.49.d 56.g.* Quis ſuſtinebit me? nemo poteſt mihi reſiſtere. Nemo etiam poterit ſuſtinere in die Domini: *o* quia nemo eſt, qui non Deo præbeat in ſe materiam ſæviendi, *Ioel.2.c.* Suſtinere quoque ante faciem frigoris dicitur, *p* qui ſuſtinet vim tribulationis & vitiorum & obſtinationis, *Pſa.147. Iob.2.c.6.d.*

Suſtinere dicitur opprobrium adoleſcentiæ, *q* qui erubeſcit de peccatis adoleſcentiæ. *Ier.31.d.* *Pudor de peccatis.*

Non ſuſtinens ferre Jeremias ſilentium prædicationis verbi Dei, *Ier.20.c.* zelum boni prædicatoris indicat. *Zelus prædicatoris.*

Suſtinere paſsionem ſeminis, *Lev.15.b.* eſt *r* habere vitium loquacitatis, & docendi & errores. *Loquacitas.*

Suſtentare brachium Dei dicuntur, *ſ* qui de ſenſu ſuo alta ſapientes, eſſe humiliter Dei adjutores nolunt: quia dum ſe Deo utiles eſſe æſtimant, à fructu ſe utilitatis alienant, unde ex hac ſuſtentatione reprehenduntur, *Iob.26.a.* *Superbi doctores.*

Suſtollere, vide Auferre.
Suſurrare, Suſurro, quæ Murmurare.

Sycomorus.

t Hie ſ. Am. 7. v Am ſ. Lu. 9. Hu. ap S. cuncta corporis membra. x Au. de ver. Apoſt. ſer 8. Gr. 108. m 80. Euch. for. ſpir 4.

Sycomorus, eſt arbor mediam inter morum & ficum ſimilitudinem habens, quæ & ſycaminus dicitur, de qua Hieronymus. *t* Quidam ita ediſſerunt, ut ſycamina velint appellari genus arborum, quæ Paleſtinæ naſcuntur in campeſtribus, & agreſtes afferunt ficus, quæ ſi non vellicentur, amariſsimas cariculas faciunt, & culicibus corrumpuntur. Nobis autem (quia ſolitudo, in qua morabatur Amos, nullam hujuſmodi gignit arborem) magis videtur rubos dicere, qui afferunt mora, ac paſtorum famem & penuriam conſolantur, *Amos.7.d.* Verùm illa, in quam aſcendit Zachæus, arbor erat non rubus.

Sycomorus, in quam aſcendit Zachæus, *Luc.19.a.* vanitatem *v* Judæorum calcatam à fidelibus ſignificare poteſt, & peccata, quæ calcavit Zachæus ad Chriſtum converſus. Deſignat etiam legem veterem, ſupra quam aſcendit Zachæus, ut videret Chriſtum. Nathanaël vero ſub arbore erat, in qua non videbat ipſum Chriſtum, ſed viſus eſt à Chriſto, *Ioan.1.f.* deſignat etiam *x* Chriſti Crucem, quæ à mundanis ſtultitia reputatur, & tamen aſcendentes in eam humiles vident Chriſtum. Admonet etiam *Vanitas Iudæorum. Peccata. Lex vetus. Crux Chriſti.*

quod

Digitized by Google

Detractio.

quod qui vult videre divinam ſapientiam, debet deſpecta turba mundana, aſcendere ad hoc, ut ſtultus fiat mundo.

Sycomoros, hoc eſt, *a* levem & fragilem appellant hæretici doctrinam Eccleſiæ, *Iſa.9.b.* a Hie. ſ. Iſ.9.

Sylva, vide Nemus.

Symbolum.

Symbolum, ſignum dici poteſt, & collatio: unde & ſymbolum pro cœna accipitur, in qua comparanda plures aliquid contulerunt, *Prov.23.c.* Dantes ſymbola conſumentur, ubi poteſt ſumi *b* pro multorum colloquio detractorio. b *Gloſ. ord. ſ. Prov.* 27.

Symphonia.

Concordia virtutum & fidelium.

Symphonia, eſt vocum conſonantia, & muſicus concentus, qui & harmonia dicitur.

Symphonia, quam audivit frater ſenior, *Luc.15.f.* concordiam *c* charitatis & virtutum ſignificare poteſt. & etiam eos, qui in laudibus Dei ſunt concordes. c *Am. ſ. Lu.* 13 *Hu.ep. Beatitud.*

Synagoga.

Populus Judaicus. Unitas fidelium.

Synagoga, eſt coadunatio & congregatio, & quandoque ponitur pro loco ubi congregantur, interdum, pro ipſis congregatis.

Synagoga ſæpe ponitur *d* pro populo Judaico, *Exod.34.g. Pſal.81.85.* Nam eccleſia potius eſt convocatio, quæ eſt hominum, quàm congregatio, quæ etiam eſt pecorum. d *Au. ſ. pſ.* 81.

Synagoga populorum circundans Chriſtum, *e* eſt unitas fidelium in eccleſis, *Pſa.7.* Item Synagoga deorum, *Pſa.81.* e *Baſi. ſ. pſ.* 7.

Syncerus, vide Integer.

Syria, Syrus.

Syria Hebraicè dicitur Aram, & interpretatur excelſa, vel ſublimis, aut decipiens, vel maledictio eorum. Eſt provincia latiſſima, multas continens provincias, ſed peculiariter Aram, & Armenia & Meſopotamia.

Gentilitas. Sublimes virtute. Superbia hæreticorum. Scientia ſæcularis. Mundus.

Syria *f* Gentilitatem ſignificare ſolet, 4.*Reg.5.a. Pſa.59. Iſa.17.a. Hoſ.11.d. Luc.2.a.* f *Orig. ſ. Luc. hom.* 15.

Syria etiam & Syrus ſecundùm quod interpretatur *g* ſublimis ſignificare poteſt excelſos & ſublimes virtutibus, qui prius erant infirmi, *Amos 9.c.* *Hie. ſ. Iſa* 17. g *Hieron. ſ. Amos* 9.

Syria, ut interpretatur ſublimis, *h* ſuperbiam hæreticorum, & ſcientiam ſæcularem, & ſapientiam Philoſophorum, qui opprobrio habent Eccleſiam, ſignificare poteſt, *Iſa.7.a.9.b. Ezec.16.g. Amos.1.c.* Et Syrus, eſt negociator Tyri: quia ibi ſuperbi habent locum, *Ezech.27.e.* Et Syrus perſequens Jacob, *i* eſt mundus perſequens bonos, *Deut.26.b.* h *Phil.2. alle. Hie. ſ. Iſ.* 7.9. & *ſ. Ezech.* 16 17. & *ſ. Amos* 1. i *Rup.2. ſ. Deut.2.*

Tabeel.

TAbeel, id eſt, *k* bonus Deus: nomen viri, *Iſa.7.b. Eſdr.4.b.* Poteſt ſumi apud Iſaiam pro idolo, aut Deo, cujus idolum colebatur. k *Gloſ. ord. ſ. Iſa.7.*

Tabernaculum, Tentorium, Pelles, Papilio.

Chriſtus. Sapientia Humanitas Chriſti. Corpus Chriſti.

Tabernaculum, eſt tectum caſtrenſe, quod huc illucque transfertur, quod & tentorium dicitur, & interdum pelles: quia ex pellibus fiebant. Dicitur etiam papilio. Porro tabernaculum interdum dicitur civitas, 3.*Reg.12.d.* Vade in tabernacula tua Iſraël. Domus, *Gen.18.a.* Feſtinavit Abraham in tabernaculum. Familia. *Ioſ.22.a.* Ite in tabernacula veſtra. Protectio, *Pſa.17.* In circuitu ejus, tabernaculum ejus. Sepulchrum, *Iob.18.c.* Habitent in tabernaculo illius ſocii ejus, qui non eſt. Tabernaculum Dei, quandoque dicitur *l* Chriſtus, aut ſapientia divina, aut humanitas Chriſti, ſeu corpus ejus, *Pſa.18.45.* Et tabernaculum fœderis in medio tribuum Iſraël, & in medio terræ erectum deſignat Chriſtum, qui naſcens, docens, apparens, morienſque medium tenet, & etiam regnans in medio domo Jacob, verus Iſraël, id eſt, hæres, aut princeps Dei ſedet. Ad hunc igitur verum Dei hæredem & principẽ, qui mundi principatũ crucis trophæo in medio mundi erecto expugnavit, reſpiciunt tribus & familiæ omnes Deo militantes deductæ in illũ ſacrũ duodenariũ, tres pro qualibet parte cæli, quarũ quibuslibet (ut Joan. perlubet) tres patent portæ ad cœleſte regnum. Per quã pulchrè autẽ & myſterioſiſſimè tabernaculum illud typicum bipartitum deſcribitur, ut verum tabernaculũ ſignificaret biforme: ubi primũ reperitur natura humana, & ipſa ſancta nuncupata, quia linita eſt oleo ſancto divinitatis præ omnibus participibus ſuis, & illuſtrata lumine illius candelabri, quando ait: Ego ſum lux mundi. Ibi etiam reperiuntur panes facierum, hoc perhibente Chriſto, qui ait: Ingredietur, & egredietur, & utrobique paſcua inveniet. Ipſe enim Chriſtus homo, eſt verus princeps facierum, & per quem introducimur ad faciem divinitatis. In hæc igitur ſancta omnes ſanctificantes & meditantes intrant ad libitum: quia facilis eſt hominis & operis ejus meditatio. In ſancta autem ſanctorum (quæ divina natura eſt in humana recluſa, unde propriè expectatur propitiatio & ſalus) ſacerdos magnus, & non vulgaris ingreditur: quia non niſi perfectus. & qui optimè ſe Deo conſecraverit, ad divina intrat penetralia. Ingreditur verò ſemel in anno, quando ſcilicet renovatus & transmutatus in melius, novos & annuales fructus veluti alter mundus benè cultus decerpit. & hoc utique ſemper tanto meliores, quando magis à domita carne, & pene extincto ſanguine ſegregatur, ideò non ſine ſanguine intrare dicitur, in quo proficiſcens ſemper expurgatur. l *Arn. ſ. pſ.* 18. *Baſi. ſ. pſ.* 45. *Phi. de congr. &c. Bern. ſ. Can. ſerm.* 33. *Cyr. l. 4. ſ. Ioan.*20. *Georg. Vene. Cant.2. to.7. cap.*23. *Gre. Nyſſ. de Vita Moyſis.* m *Hie. ſ. Iſ.* 35 *S. Tho.* 1.2.*q.* 102. *art.*4. n *Ori. ſ. Lev. hom.*1. & *ſ. Num. ho.* 17. *Aug. ſ. pſ.* 81. *Iſy. ſ. Lev.*1. 4.8. *Hil. ſ. pſ.*131. *Amb. de Iſaac.*

Mundus intelligibilis. Gloria cœleſtis. Cœlum. Eccleſia triumphans.

Tabernaculum interius, quod Sanctum ſanctorum dicebatur, *m* mundum intelligibilem & gloriam cœleſtem ſignificat, & hoc eſt tabernaculum, quod transferri non poteſt, *Iſa.33.d.* In hoc ſemel introibat Pontifex, ut deſignaret unicum ingreſſum Chriſti in gloriam ſuam, *Heb.9.c.* Et tabernaculum factum ab hominibus, *n* eſt eccleſia cœleſtis, vel cælum: ſeu Hieruſalem cœleſtis, quæ & tabernaculum teſtimonii dicitur, *Exod.35.36.38.40. Lev.1.3.4.6.8.9.12.14.15.b. Pſalm.14.41.60.83.2. Cor.5.a.*

Et di-

Et dicitur tabernaculum Dei, cum hominibus. id eſt, ex hominibus, *Apoc.21.a.* Et tabernacula, quæ fixit Dominus, ſunt exemplaria virtutum & gloria cœleſtis, *Nu.24.a.* Hæc tabernacula faciebat Paulus prædicando, & unuſquiſque ſibi tabernaculum facit. Et tabernaculum domus David, eſt cœlum, in quo Deus habitat, *Pſa.131.Lev.1.a.8.b.* Et tabernacula paſtorum, ſunt loca ſanctorum, *Cant.1.c.* Tentoria tabernaculi ad quatuor mundi patres ſita, *a* omnes cœleſtes & ſuper cœleſtes manſiones repræſentant. Et quamvis multæ ſint in utraque domo, ad quatuor tamen plagas omnis partitio eorum conſummatur. Sed orientalis & occidentalis per quinquagenarium: auſtralis verò & aquilonaris per centenarium numerum partitur, hinc retributio per centuplum, numerum quidem perfectum, & inde remiſſio per quinquaginta, numerum remiſſivum, fit in ſupercœleſti tentorio. Tabernaculum autem Dei unum eſt, de quo dicebat Propheta, *Pſa.14.* Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Et iterum, *Pſa.41.* Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis. Quod quia in multas partitum eſt manſiones, Chriſtus plura eſſe dicit, dum ait, *Luc.16.b.* Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Quod tamen unum eſt omnia complectendo.

Tabernaculum quoque interius, *b* legem novam ſignificare poteſt, quæ eſt inchoatio cœleſtis gloriæ. Pelles etiam Salomonis, deſignare poſſunt Eccleſiam cœleſtem diverſis virtutibus decoratam, *Can.1.b.* Sicut hæc pellis extenditur cœlum, *Pſa.30.* Tabernaculum quoque exterius, mundum cœleſtem deſignare poteſt, nec contumeliæ capacem. *Nova l.n.*

Tabernaculum Abrahæ inter Bethel, & Hai, *Gen.12.c.* Eccleſiam *c* militantem ſignificare poteſt, *Exod.16.18.26.27.30.33.b.35.40.Lev.8.a.9.g.* Eandem ſignificat tabernaculum David, & tabernaculum Juda, & tabernaculum Dei, *Pſa.14.18.26.28.30.41.45.73. Iſa.4.b.16.b. Ezech.37.g. Iere.30.c. Hoſ.12.c. Amos 9.d. Zach.12.c. Apoc.15.b.* Et tabernacula Sem, vel tabernacula, ſunt *d* Eccleſia & fides Judæorum, vel multæ Eccleſiæ, *Gen.9.d.25.d. Num.19.c.* Et tabernacula paſtorum ſunt regna Eccleſiæ, *Can.1.c.* Hæc ſunt tabernacula dilatanda, *Iſa.54.a.* Tentorium quoque in introitu tabernaculi, *e* erat primitiva Eccleſia, *Exod.27.c.36.d.* Tabernaculi Dei Jacob, *f* eſt eccleſia militans, *Pſa.131.* Eadem eſt tabernaculum, in quo David poſuit arma Goliath, *1.Reg.17.g.* Tentoria, quæ non ponit Arabs in Babylone, *g* ſunt Eccleſiæ, aut protectio Chriſti, *Iſa.13.d.* *Eccleſia militans.*

Tentorium, quod in itinere poni ſolet, *h* deſignat prædicatores ſanctos, qui iter faciunt Deo. Ideò, *Iob.36.d.* dicitur Deus extendere nubes quaſi tentorium ſuum. In hoc enim itinere, Sanctorum corda ſunt tentoria Dei, quibus quaſi in via quieſcendo tegitur, dum per hæc ad mentes hominum veniens agit, quæ diſpoſuit, & non videtur. Tabernaculum habet tectum, ſed fundamento caret, & portabile eſt, quia juſti in præſentibus non ſunt fundati, ſed inquirunt civitatem deſurſum fundamenta habentem. Fides eorum, quæ eſt fundamentum, non eſt in terrenis, ſed in Domino. Tectum habent, id eſt, munimentum gratiæ & protectionem. Tentoria etiam atrii, ſunt prædicatores carnem affligentes, *Exod.27.b.35.* Et pelles Salomonis, ſunt Sancti, qui ad imitationem Chriſti, ſe mortificant, *Cant.1.b. Num.4.a.* *Prædicatores ſancti.*

Tabernaculum in lege veteri, erat locus determinatus ad orandum, ut homines magis revererentur Deum, & majorem perciperent Dei, & humanitatis Chriſti notitiam. Tabernaculum etiam in quo audiebat Moyſes divina reſponſa, *Exod.33.b.* contemplationis *i* & orationis ſecretum deſignat, ideò erat extra caſtra, hoc eſt, in contemplatione ſupra ſenſibilia. Et dicitur tabernaculum teſtimonii, deſignans ſapientiam, quæ teſtimonium habet à Deo. Et tabernaculum fœderis, *k* quia ibi eſt fœdus cum Deo. De hoc tabernaculo evellit Deus peccatorem, *Pſa.51.* Tabernaculum etiam interius, dici poteſt monaſterium: & ſecretior ac ſublimior contemplatio divinorum, quæ revelat Deus, ſicut exterius, eſt communis contemplatio: ideò ſacerdos in interius intrat ornatus, & cum odore aromatum. Et tabernaculum Saræ, in quod introduxit Iſaac Rebeccam, eſt quies contemplationis, *Gen.4.g.* *Secretum contemplationis. Monaſterium.*

Tabernaculum, in quo nudatus eſt Noë, *l* ſynagogam ſignificat, in qua nudatus eſt Chriſtus, *Gene.9.c.33.d. Exod.25.a.26. Pſal.68.* Et tabernaculum Saræ, in quod introducta eſt Rebecca, eſt cultus ſynagogæ, *Gen.24.g.* Et tabernaculum, quod fecit Moyſes, deſignat ſynagogam: ut templum Salomonia eccleſiã. In unius enim populi cultu tunc Dominus inter homines latuit, quaſi in tentorio. Tabernaculum etiam Hieruſalem vaſtatum, *l* eſt templum, vel domus ejus deſtructæ, perinde ac ſi eſſent tabernacula, *Ier.10.d. Thr.2.d.* Tabernacula onagri, *m* ſignificant Judæam deſertam, *Iob.39.a.* Et tabernacula Jacob, *n* ſunt ipſe populus Judæorum, *Pſa.86.* *Synagoga. Templum.*

Tabernacula interdum ſignificant *o* mentes electorum, & tabernaculum eſt mens, aut cor ſicut tabernaculum Abrahæ, *Gen.18.a. Exod.26.a. Iob.11.c.18.c.20.b.21.d.29.a.36.d.39.a. Lev.14.a.15.d.16.c.26. Pſal.77.105.131. Thr.2.b. Hebr.9.a.* Et tabernacula fiduciæ, ſunt mentes, in Chriſto fiduciam habentes, *Iſa.32.d.* Tentoria etiam atrii, ſunt inchoantes vitam in Chriſto, qui debent incipere à carnis maceratione, quæ per byſſum retortam deſignatur, *Exod.27.b.35.a.* *Mentes electorum.*

Tabernaculum Dei, dicitur eſſe in circuitu ejus, *Pſa.17.* quia *p* quos per ſublimia Jona elevat, eis ſuæ majeſtatis gloriam etiam manifeſtat.

Tabernaculum quod invenit David Domino, *Pſa.131.* dici poteſt *q* ſtabulum, in quo natus eſt Chriſtus. *Stabulum Chriſti.*

Tabernaculum David, quod cecidit, dici poteſt *r* natura humana, quod tabernaculum ſuſcitavit Chriſtus, quando naturam humanam aſſumpſit, *Amos 9.c.* Significat etiam tabernaculum corpus humanum, *Pſa.14.90.2. Cor.5.a.* Et tabernaculum juſti habet pacem, *Iob.5.d.* quia *ſ* ejus corpus, quod à mente inhabitatur, à perverſis deſideriorum motibus prius inquietatum, poſtea ſub juſtitiæ diſpoſitione refrenatur. Et iniquus affligetur in tabernaculo ſuo, quando punietur in corpore, *Iob.10.b.15.d.20.d. Exod.33.b.* Et tabernacula Cedar, ſunt corpora humana, *Can.1.b.* Tabernacula in progeniem & progeniem, ſunt *t* in malia corpora in hac vita & futura, *Pſa.48.* *Natura humana. Corpus humanum.*

Tabernaculum quandoque ſignificat *u* tempus hujus vitæ: ideò erat mutabile, *Gen.26.a.* tabernaculum paſtorum parum durans, eſt vita præſens quæ & tabernaculum unius noctis dicitur, *Iſa.24.d.38.c. Iob.39.a.* Ad hæc pertinet ſolemnitas tabernaculorum, *Zach.14.c.* *Tempus hujus vitæ.*

Tabernaculum, in cujus oſtio apparet Dominus, eſt *x* intelligentia naturalis, *Gen.18.a.* Item Hieruſalem *Intelligentia naturalis.*

a Georg. Ven. Cant.1.to.4. cap.32. b Ber. ſ.Cant. ſerm.27. Georg. Vene. Cant.1.to.4. cap.32. c Bed. ſ.Ge.12. Chry. ſ.Gen. hom.29. Hie. ſ. Amos 9.& ſ. Iſa.16. Amb. ſ.pſ.118. ſerm.2. d Au. 16. civ. Dei 2.& ſ.pſ. 30.41. Iſyc. ſ. Lev. 8. e Gr. Nyſſ. de vita Moyſis. f Aug. ſ.pſ.131. & ſerm.197. g Hie. ſ. Iſa.13. h Gr.27.m.7. Cyr.3. ſ. Ioan. 1.& epi.39. Bern. ſerm. parvo.42. Gr. ſ.Cant.1. Ori. ſ. Num. hom.5.& ſ. Exod. hom.9. i S.Th.1.2.q. 101.art.4. Phi. de gigan. & 12. allego. k Hil. ſ.pſ.51. Amb.4. de ſacram.1.1. Ricar. de S. Vict.4. de myſt.13. l Au.16 civ. Dei 2.& ſ. Pſal.77. m Gr.27.m.8. Hie. ſ. Ier 10. & ſ. Iob 38. n Au. ſ.pſ.86. o Ori. ſ. Lev. hom.16. Hil. ſ.pſ.131. Gre.10.m.16. & 16.m.8.& 19.mor.17. Iſyc. ſ. Lev.15. 26. Ricar. de S. Vict.1. de arca myſt.8. p Gr. ſ.1.Re.1. q Ar. ſ.pſ.131. r Chry. ſ. Ioa. hom.10. Baſi. ſ.pſal. 14.28. Amb. ſ.pſ.118. ſerm.14. ſ Gr. ſ.m.26. & 6.m.13. & 15.m.14. Ber. ſer.10. ſ. qui habit. & ſ. Can. ſer.26. t Baſi. ſ.pſ.48. u S.Th.1.2. q.102.art.4. Orig. ſ. Gen. hom.14. Hie. ſ. Iſa.38. Gr.30.m.15. x Bed. ſ. Gen.18. Gloſ. int. ſ. Gen.31.

Secreta ſpiritualia. Præcepta. Scientia. Cogitatio.

ſalem, ubi pro tempore Apoſtoli fuerunt, ubi primo Dominus à credentibus exceptus eſt. Tentoria etiam ſunt ſecreta ſpiritualia, *Exod.33.b.35.b.* Tabernaculum itidem ſunt ipſa præcepta, & tabernaculum in monte, eſt voluntas in præceptis, *Gen.31.d.* Ibi Labam, id eſt, diabolus perſequens Chriſtum, figit tabernaculum, qui ait. Sedebo in monte teſtamenti, nempe, ut impediat præceptorum obſervationem. Tabernaculum etiam teſtimonii dici poteſt *a* ſcientia, in qua cogitationes habitant, quæ teſtimonium pro nobis, aut contra nos ſunt redditura, *Lev.1.a.* Tabernaculum quoque dicitur *b* ipſa cogitatio, in qua mens habitat, ſicut corpus in tabernaculo. Sed ignis tabernacula devorat, quum æſtus avaritiæ cogitationes devaſtat, *Iob.15.d.* In tabernaculis habitabant Abraham, Iſaac, & Jacob, qui *c* ſcientiæ per eos deſignatæ docent contemnere inferiora, ut ad ſuperiora conſcendamus.

a Iſy. ſ. Lev. 1.
b Gr. 12. m. av
c Orig. prol. ſ. Cant.

Virgo Maria. Tabernaculum, quod ſanctificavit Altiſſimus, *Pſa.35.* eſt *d* Beata Virgo Maria. In hoc tabernaculo latuit Chriſtus, *Pſa.17.*

Baſi. ſ. pſ. 48.
d Hie. ſ. pſ. 17.

Lex vetus. Tabernaculum teſtimonii, erat *e* lex, imagines continens ſequentium myſteriorum: ideò erat mutabile: quia lex vetus tranſlata eſt in novam, *Lev.1.a.* Et tabernacula Jacob, ſunt umbra legis: & ipſa legis lectio, *Pſa.86. Iſa.22.d.* Et ſub pellibus eſt arca, *2.Reg.17.a.* quum Judæi carnaliter intelligunt & obſervant legem.

e Iſy. ſ. Lev. 1.
Hie. ſ. Iſa. 21.
Gre. 3. m. 11.
f Phi. 3. de vita Moyſis.

Myſteria. Cognitio myſteriorum. Tabernaculum, quod oſtendet Deus, myſteria novi teſtamenti ſignificare poteſt, *Exod.25.a. Heb.8.a.* Et tabernaculum leproſi, eſt adoptio myſteriorum, *Levit.14.* Et Jacob habitans in tabernaculis, eſt vacana ſpiritualibus, *Gen.25.d.* Et tabernaculum interius, ſunt tres intelligibiles. Hoc tabernaculum poſuit Deus in medio noſtri, *Lev.26.b.* . Tabernacula etiam filiorum Iſrael, *f* cognitionem myſteriorum ſignificant: ita ut ex ipſis ad alia potiora deveniamus, *Exod.33.b. Num.24.a. Ier.9.f.*

I y. ſ. Lev. 14. 26.
Ori. ſ. Matt. hom. 17.

Mundus ſenſibilis. Dedicatio eccleſiarum. Gentilitas. Tabernaculum teſtimonii, *g* mundum hunc ſignificare poteſt, qui eſt tabernaculum ambulatorium, & peregrinis aptum. Peculiarius autem ipſum deſignat tabernaculum exterius, quod ſanctum diceba-tur, in ipſum egrediuntur ſacerdotes, quia, *h* penetrant rationes naturales, *Exod.35.36.38.* Tabernaculorum feſtivitas celebratur ab his, qui celebrant dedicationes eccleſiarum, *Zach.14.d.*

g Phil. 3. de vita Moyſis.
Hie. de veſt. ſa. erdos.
h S. Th. 1. 2. q. 102. art. 4.

Status imperfectorum. Tabernacula quandoque ſignificare poſſunt *i* Gentilitatem, *Pſa.59.* Convallem tabernaculorum metibor.

I y. ſ. Lev. 23.
Rup. ſ. Zac. 14

Tabernaculum uniuſcujuſque, *k* ſtatum imperfectorum deſignare poteſt, *1.Reg.13.a.* Remiſit unumquemque in tabernacula ſua.

i Baſi. ſ. pſ. 59.
k Gre. ſ. 1 Re. 13.

Pœnitentia. Tabernacula interdum ſignificant *l* pœnitentiam & ſedet in tabernaculis, qui pœnitentiam agit, *Hoſe.12.c.*

l Hie. ſ. Hoſ. 12.

Ioannes Baptiſta. Initia virtutum. Proficientes. Unitas charitatis. Tentorium in introitu tabernaculi, *Exod.26.g.37.c.31.b.40.d.* deſignare poteſt *m* Joannem Baptiſtam in initio eccleſiæ: vel initia virtutum, vel decus primitivæ eccleſiæ, vel proncientes in variis coloribus ipſius tentorii deſignatos. Tentoria quoque tabernaculi unius menſuræ, *Exod.26.a.* indicant unitatem charitatis in omnibus virtutibus.

m Gloſ. ord. 1. Exo. 26. 27.
Gloſ. int. ſ. Exod. 20.
n Ruper. 4. ſ. Gen. 39.

Privilegia Judæorum. Tabernacula Sem, in quibus habitat Japhet, *Gen.9.d.* ſunt privilegia Judæorum, quæ Apoſtolus his verbis enumerat. Quorum eſt, inquit, adoptio filiorum, & gloria, & teſtamentum, & legiſlatio, & obſequium, & promiſſa, quorum patres, & ex quibus Chriſtus ſecundùm carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. In hæc tabernacula admiſſæ ſunt Gentes, quæ prius foris erant.

Corda Judæorum. Peccata. Mortalitas. Tabernaculum ejus, qui non eſt, eſt amor perfidiæ Antichriſti, *Iob.18.c.* Et tabernaculum uniuſcujuſque Judæorum, *o* erat cor eorum perfidia plenum, *1.Reg.4.b.* Horum corda ſeu animæ, ſunt *p* tentoria Æthiopiæ, & pelles terræ Madian, *Haba.3.b.*

o Gr. ſ. 1 Re. 2.
p Ru. ſ. Hab. 3.

Varia dogmata. Tabernacula Cedar, *Cant.1.b.* ſunt nigredo *q* peccatorum: tenebræ mortalitatis, ſeu nigredo corruptionis.

q Ori. ſ. Can. hom. 1.
Aug. de doct. Chriſtian. 3.

Hæreſes. Bona ſenſibilia. Tabernacula paſtorum, *Cant.1.c.* ſignificare poſſunt *r* varia & incerta dogmata doctorum & etiam hæreſes, in quibus quieſcunt hæretici. Item bona ſenſibilia hujus mundi, circa quæ mentes ſæpè evagantur, ipſos ſenſus ſequentes. Et tabernaculum Moloc, ſunt errores hæreticorum, *Amos 5.g.*

r Gr. ſ. Can. 1.
Ori. ſ. Cant. hom. 2.

Gentilitas. Mali. Tentoria Æthiopiæ, *Hab.3.b.* deſignare poſſunt *ſ* Gentilitatem. Item eos, qui in hoc ſæculo propter honores & divitias quoque Madian, & Amalec, ſunt habitatio dæmonum, *Iud.6.a.7.c.*

Aug. ep. 48.
Hie. ſ. Amos 5.

Fabricas malorum. Congregatio impiorum. Infernus. Tabernaculum impiorum, quod non ſubſiſtit, eſt *t* ædificatio terrenæ fœlicitatis, per quam ſuper ſe reprobi caſura multiplicant, ut ſe à præſentis vitæ neceſſitatibus, quaſi ab æſtu & imbribus defendant. Et tamen non ſubſiſtet: quia vitæ præſentis amatores, dum ſtudioſè ſe in præſentibus conſtruunt, repentè ad æternam pœnam rapiuntur, *Iob.8.d.18.c. Pſa.82.* Deſignat etiam ipſam congregationem impiorum, *Iob.12.a.* Abundant tabernacula prædonum.

Gr. ſ. Cant. 1.
Bern. ſ. Cant. ſerm. 35.
ſ Hie. ſ. Hab. 3.
Aug. 18. civ. Dei 32.
t Gr. 8. m. 40.

Tabernacula iniqui poſt hanc vitam, ſunt *v* loca pœnarum in inferno, *Iob.18.d.*

Tabernacula tria petens fieri Petrus, inſinuavit *x* volentem ſeparare legem & Prophetas à Chriſto, *Matt.17.a. Marc.9.a. Luc.9.d.*

& 24. m. 9.
v Gr. 14. m. 12.
x Ori. ſ. Matt.

Tabernaculum figet Antichriſtus in monte inclyto, *y* hoc eſt, in monta Oliveti, *Dan.11.g.*

Tentoria fixa è regione montis, *Exod.19.a.* vide Figere.

y His. ſ. Dan. 11.

Tabes, Tabeſcere, Contabeſcere, Extabeſcere.

z Gloſ. int. ſ. pſa. 118.

Dolere de offenſa Dei. Pœnitentia. Tabes, eſt corruptio & morbus, quo homo ex corruptis humoribus macie conficitur. Solet poni pro invidia & livore. Tabeſcere autem, eſt tabe affici, aut longo mœrore.

Ru. ſ. Amos 9.
aa Or. ſ. pſ. 38. hom. 2.

Tabeſcere zelo Dei eſt *z* dolere, quum oſtenditur Deus, *Pſa.118.138.* Eſt autem idem cum eo quod alibi dicitur: Zelus domus tuæ comedit me.

bb Gr. 33. m. 28.

Debilitas hominum. Tabeſcere araneam, eſt *aa* extenuari per pœnitentiam, *Pſa.38.* & tabeſcit caro flagellis Dei, *Iob.33.c.* quum *bb* delectatio carnalis extenuatur, & omne quod fluxum infirmumque eſt, flagellis atteritur. Et tabeſcens cor, ſeu confractum eſt, *cc* quum relicta duricie fit carneum, *Nah.2.c.* Et tabeſcit caro perſecutorum Hieruſalem, quum deficiunt carnalia per converſationem. Sic tabeſcunt oculi & lingua, *Zach.14.c.*

Gre. Nyſſ. de vita Moyſis.
cc Hie. ſ. Nah. 2. & ſ. Zac. 14.

Tabeſcere etiam ſicut araneam, *dd* eſt vacuum relinqui: ut aranea nihil habet deſtructa tela, ita peccatores poſt peccata. Eſt etiam eſſe debilem ad tentationes poſt lapſum primi hominis, ſicut aranea facilè premitur. Extabeſcere item dicuntur, qui à benè operando ceſſant, *Thr.4.b.*

dd Ori. ſ. pſ. 38. hom. 2.
Au. ſ. pſ. 38.

Tabeſcens anima Eli, *1.Reg.2.g.* deſignat *a* ſacerdotes veteres à gratia Spiritus ſancti deſertos. Tabuerunt etiam carnes pingues Jacob, *b* quum Judæi amiſerunt templum, & legem, Prophetas, & auxilium Dei, *Iſa.17.a.Ezec.4.d.* Tabeſcere dicitur quoque anima Eli, quando Judæi, aut mali prædicatores in inferno exiſtentes, vident alios beatos, ſua prædicatione converſos. Tabeſcunt etiam, qui ſunt ſibi peccati conſcii, *Iſa.31.b.Pſa.* Et tabeſcit militia cœlorum, *c* quum confunduntur dæmones, *Iſa.34.e. Amos 9.b.*

Contabuit cor Ægypti in medio ſui: *d* quum aliqui ex Ægyptiis cœperunt deteſtari idololatriam, aliis eam defendentibus, *Iſa.19.d. Amos 9.b.* Contabuerunt quoque idola, quando relicta ſunt, *Iſa.46.a.*

Tabeſcere dicuntur montes ſanguine, *Iſa.34.a.* quando *e* faſtigium terrenæ dignitatis repletur injuſtitia. Vel quando religioſi dolent de perditione peccatorum.

a Gr. ſ. 1. Re. 6. b Hie. ſ. Iſa. 13.17. 13.17. c Rup ſ. Amos 9. d Hie. ſ. Iſa. 19.46. e Lyr ſ. Iſ 34.

Deſertio ſacerdotii veteris & Judæorum. Deſertio idololatriæ. Injuſtitia principum.

Tabula, Tabulatum.

Tabula, eſt quæ fit ex ligno ſerrato, vel etiam ex alia materia, longè minorem habens profunditatem, quam longitudinem & latitudinem. Tabulata autem dicuntur planæ in ædibus ſuperficies tabulis, vel etiam lapidibus conſtratæ.

Tabulæ in arca, deſignant *f* ſapientiam in Deo, vel in Chriſto: aut legem in corde, ſeu meditationem legis, *Exod.35.b.3.Reg 8.b.2.Par.5.e.*

Tabulæ lapideæ, in quibus data eſt lex *g* priores quidem, quæ confractæ fuerunt, legem veterem ſignificabant, quæ ceſſatura erat: & erant lapideæ ad deſignandam duritiam Judæorum. Tabulæ verò poſteriores non confractæ, legem novam adumbrant: hæ ſcriptæ fuerunt per manum Moyſis, quia in nova lege eſt veteris impletio, cujus litera legitur, *Exo.24.c.31.d.32.d.34.a.2. Cor.5.a.* Cùm poſterioribus tabulis ſplendunt facies Moyſis, *h* quia myſteria legis veteris refulgent in nova. Tabulæ etiam priores deſignant cor humanum cum lege naturali, quæ fractæ ſunt peccante Adam. Sed facit novas Moyſes, hoc eſt, filius Dei factus homo, quæ etiam ſcriptæ ſunt digito Dei, id eſt, opere Spiritus ſancti.

Tabulæ quoque priores, deſignant *i* gratiam Dei, quæ franguntur in eis, qui gratiam amittunt. Tabulæ verò poſteriores ſunt opera, in quibus gloriabantur Judæi, ideò manu Moyſis ſcribuntur.

Tabulæ rurſus duæ ſcriptæ digito Dei, *k* cœlum & terram ſignificare poſſunt, & etiam prophetiam duorum teſtamentorum, quæ ſunt renovatæ, ut tollantur ignorantia & peccatum quæ ſimul abundabant.

Tabulæ cordis, deſignant *l* latitudinẽ cordis, ubi ſcribenda ſunt divina, *Pro.3.a.7.a.Hab.2.a.2.Cor.3.d.*

Tabulæ tabernaculi, *Exod.27.d.* prælatos *m* ſignificare poſſunt, qui neque curam ſubditorum negligunt propter amorem cœleſtium, neque contemplationem propter ſubditos.

Tabulæ tabernaculi viginti in latere meridiano, deſignant *n* concordiam veteris ac novi teſtamenti. Sunt autem totidem tabulæ in latere Aquilonari, quia Judæi & Gentiles in eadem fide ſalvaotur, *Exod.26.d.36.c.e.*

Tabulæ etiam tabernaculi, *o* elementa ſignificabant, quæ erant vicenæ, & octonæ, & ſenæ: qui numeri ſua proportione elementis conveniunt. Aqua enim deſcribitur à Timæo in figura icoſaedra, hoc eſt, ex viginti baſibus, & aër octaedrus, hoc eſt, octo ſuperficierum, terra vero conſtat ex ſex, & ignis ex quatuor. Quæ denotabant tabulæ vicenæ, octonæ, ſenæ, collocatæ ad quatuor mundi plagas, in quibus eſt proportio ſeſquialtera, dupla ſeſquitertia, quintupla, tripla, ſeſquitertia, dupla ſeſquialtera, qualis eſt proportio elementorum.

f Ori ſ Num. hom.10. S.Th 1 2 q. 102 art.2. g Ori. ſ Rom 3.& ſ.Gen. hom 9. Aug q.in Exod.116. h Gr. Nyſſ. de vita Moyſis. i Aug q in Exod 116 k Cle Alex. 6 ſtrom l Hie ſ Hab.2 Bed. ſ. Pro 7. m Rup 4. ſ. Exod. 12. n Glo. ord ſ. Exod.26. o Geor. Ven. Cant. 1 10.4. cap.32.

Sapientia in Deo. Lex in corde. Lex vetus. Lex nova. Cor humanũ. Chriſtus. Gratia Dei. Opera legis. Cœlum eſt terra. Prophetia. Latitudo cordis. Prælati. Concordia teſtamentorũ. Elementa.

Tabulæ ſex in Occidentes, *p* perfectionem operum deſignat, quæ cum duabus tabulis angulorum complent octo beatitudines. Unde duabus extremis datur idem præmium regni cœlorum, ideò tabulæ illæ duæ deſignant requiem æternæ gloriæ utrique populo communem, *Exod.26.e.36.e.* Tabulæ etiam octo deauratæ, puritatem Sanctorum indicant, & ſunt ad Occidentalem plagam, propter requiem futuræ vitæ.

Tabulæ quinque in veſtibulo tabernaculi, *q* quinque ſenſus ſignificare poſſunt, *Exod.26.e.36.e.*

Tabulatum dividens ſanctuarium interius ab exteriori, *3.Reg.6.b.* dici poteſt *r* ipſum cœlum, dividens inter eccleſiam militantem & triumphantem.

Tabulatum tabernaculi, deſignat Sanctos, ſtantes in Eccleſia, exemplo & doctrina eminentes, ut Joannes Baptiſta & Elias, *Exod.26.e.34.e.40.a.3.Reg.6.a.* Poſſunt etiam deſignare fideles ſimplices. Et tabulata tria templi, ſunt tres gradus in Eccleſia, ſupremum virginum quinque cubitorum, medium continentium ſex cubitorum, infimum conjugatorum ſeptem cubitorum. Ad Sanctos etiam referri poteſt tabulatum altaris. *Exod 38.a.*

Tabulatum etiam ſupra templum quinque cubitorum, in eccleſia militante divinam protectionem deſignat, ne labamur. In Eccleſia verò triumphante ſecuritatem, quæ habetur etiam in quinque ſenſibus nihil inordinatum affectantibus, *3.Reg.6.a.*

Tabulata navis Tyri, *Ezec.27.a.* dici poſſunt *ſ* bona naturalia, de quibus aliqui gloriantur.

Tabulæ cedrinæ, vide Cedrus.

p Gloſ. int. ſ. Exod.26. Ruper. 4. ſ. Exod. 12 Gloſ. ord ſ. Exod 26. q Phil 3. de vita Moyſis. r Gloſ int. ſ. Exod. 26. r Rup. 3. ſ. Reg 10. ſ Lyr ſ. Ez. 27

Perfectio operis. Octo beatitudines. Requies æternæ gloriæ. Puritas Sanctorum. Quinque ſen ſus. Cœlum. Sancti eminentes. Fideles ſimplices. Virgines. Continentes. Conjugati. Divina protectio. Securitas. Bona naturalia.

Tacere, Conticeſcere, vide Silere.

Tæda.

Tæda, eſt arbor è laricum genere, quæ liquorem ceu picem ſtillat, abundans ſucco liquidiore, unde pro facibus deſervire ſolet. Tædo autem quum accenditur, odorem quidem ſuavem habet, ſed lumen obſcurum. Unde deſignat *t* prædicatores Antichriſti, qui erunt ſicut tædæ ignis accenſæ, quia ſanctitatis ſibi ſpeciem arrogant, ſed tamen opera iniquitatis exercent. Quaſi blandum quidem eſt, quod redolent, ſed nigrum quod lucent. Olent enim per ſimulationem juſtitiæ, ſed obſcurè ardent per nequitiæ perpetrationem, *Iob.41.b.*

t Gr.33 m 16

Prædicatores Antichriſti.

Tædere, Tædium.

Tædium, eſt angor mentis & animi, quaſi faſtidium: unde tædere, tædio affici.

Tædium dici poteſt mortalis hujus vitæ, *Pſa.118.*

Tædet juſtum vivere, *v* quia & operando vitam non deſinit quærere, & tamen ejuſdem vitæ ſuæ meritum non valet invenire, *Iob.9.c.10.c.*

v Gr. 9. m. 19.

Talentum.

Talentum.

Talentum eſt pondus centum, aut octoginta, aut ſexaginta minarum, ſecundùm varias provincias.

Talentum auri in candelabro tabernaculi, deſignare poteſt *a* perfectionem operum in Chriſto & in Eccleſia, & perfectam redemptionem à Chriſto factam, *Exod.24.d.37.d.*

Talentum etiam pretioſum, eſt præceptum Chriſti, quo ſalus comparatur, quo vita redimitur, & magna eſt redemptio, quum & precium datur, & pecunia non videtur.

Talenta varia, diverſos *b* grad⁹ verbi Dei ſignificare poſſunt, ut primus ſit perfectus ſenſus ſpiritualis: ſecundus aliquantulum exiens à litera: tertius non tranſgrediens literam, *Matth.25.*

Talenta quinque, *c* populum ſub lege ſignificare poſſunt: duo verò Gentiles, & tunc duplicantur, quum fidei additur operatio. Habens verò unum talentum, deſignat Judæos infideles, *Matth.25.b.* Vel talenta quinque, ſunt *d* ſenſus examinati. duo verò, intellectus & operatio, unum autem ſolus, ſeu ratio, qua homines a beſtiis ſeparamur. Talentum etiam unum quodlibet donum à Deo acceptum ſignificare poteſt, & habet talentum in ſudario, qui dona Dei delicatè & otioſè tractat. Eſt autem defoſſum in terra, quum eſt terrenis cogitationibus obſcuratum.

Talenta auri oblata ad vaſa tabernaculi viginti novem, & talenta argenti centum, & talenta æris ſeptuaginta duo millia, *Exod.38.d.* ad diverſos gradus fidelium in eccleſia referri poſſunt.

Talentum plumbi, *e* gravitatem peccati ſignificat, & peculiariter avaritiæ, *Zach.5.c. Matth.18.a.* Deſignat etiam corpus, quod aggravat animam propter iniquitatem in ipſo ſedentem.

Talpa.

Talpa eſt animal muri ſimile, oculis captum, quod ajunt de terra ſimul & pluvia creari, corrupto luto ex pluvia ſuſcepta, quod Græci *ασπαλάκα* vocant. Fodit terram, eſtque radicibus herbarum infeſtum. Sumi ſolet *f* pro idolis inutilibus, & numeratur inter immunda animalia, *Lev.11.e.*

Talus, Talaris.

Talus, eſt prope calcaneum, quod extuberat: unde dicitur talaris veſtis, quæ ad talos pertingit.

Talus *g* operis conſummationem ſignificat: & talaris tunica Joſeph, dicit in Chriſto converſationē ſine ſuperfluitate peccati, & ſine alicujus virtutis defectu, vel actionem conſummatam.

Uſque ad talos aqua, *Ezech.47.a.* deſignat *h* pertingentem uſque ad remiſſionem culpæ, ſed nondum cum ſecuritate. Vel deſignant tali prima operis noſtri veſtigia, dona ſpiritualis ſapientiæ infuſa. Vel ſignificant Apoſtolos primum gratiam Chriſti recipientes.

Talaris veſtis effuſa, *i* voluptuoſam & vitioſam vivendi rationem, quæ latiſſimè patet, deſignare poteſt.

Tangere, Attingere, Contingere, Attrectare.

Tangere, & contingere dicitur una res aliam, quando ſimul habent ſuperficies. Tactus autem præcipuè fit manibus, quod attrectare dicitur. Eſt etiam tactus unus è quinque ſenſibus, omnibus animalibus communis. Tangere autem quandoque eſt afficere, *Exod.11.a.* Adhuc una plaga tangam Ægyptum. Pervenire, *Iob.20.a.* Et caput ejus nubes tetigerit. Tractare, *Exod.30.d.* Qui tetigerit ea, ſanctificabitur. Vexare, *Pſa.104.* Nolite tangere Chriſtos meos.

Tangere dicitur Deus *k* quando inſpirat, & tangit corda per gratiam, & tangit manus ejus per inſpirationem movendo & inducendo ad compunctionem, *1.Reg.6.b.10.d. Pſal.103.134. Cant.5.b. Ierem.1.b. Marc.8.c.* Tangit etiam præſtando auxilium, *Dan.10.d.* Tangit præterea *l* caſtigando & puniendo, ut tetigit terram, & montes, hoc eſt, dæmones, quos etiam tetigit Chriſtus, quum eos vicit in carne. Et tangit montes, hoc eſt Sanctos tactu probativo, ſuperbos verò ut emendentur aut puniantur, *Exo.11.a.1.Reg.6.c. Pſa.103.143. Iob.1.b.2.b.19.c.*

Tangens Chriſtus leproſum, deſignavit *m* viſitationem generis humani, quam fecit aſſumpto corpore, *Matt.8.a.* Et tetigit loculum, quando carnem aſſumpſit, *Luc.7.c.* Et tetigit Deus os Jeremiæ quando. Verbum caro factum eſt, & quando conſtituit prædicatores, *Ier.1.b.* Et tangens Angelus nervum femoris Jacob, *Gen.32.f.* præfiguravit *n* Verbum Dei ex ſemine Jacob incarnandum, ut tactus ille ſit incarnatio.

Tangere dicitur oculos Chriſtus, *o* quando illuminat mentem, *Matth.10.d.* Et tangit manum, quando ſanat opera, & adjuvat volentem violentiæ peccati reſiſtere, *Matth.8.b.* Illos autem tangit, quorum fide tangitur. Tangit unus de Seraphim labia calculo, *Iſa.6.b.* Quum *p* mordet nos ſermo divinus, atque exurit, aut quum mentem inſtruit.

Tangere cornua altaris holocauſti, *Lev.4.c.8.g.* deſignat *q* Chriſtum tangentem crucem, in qua pro nobis oblatus eſt in holocauſtum. Tangit etiam cornua altaris, qui per crucem & paſſionem Chriſti ſacrificium offert, & qui priſtina dignitate recuperata, docet iniquos vias Dei. Tangens Angelus ſacrificium virga, *Iud.6.d.* deſignavit *r* tactum Chriſti in paſſione unde prodiit ignis ad exurenda peccata. Vel deſignatur poteſtas divini adjutorii, quæ intentionem noſtram nequaquam deſerit.

Tangens cœlum ſcala. quam vidit Jacob, *Gen.28.c.* eſt *ſ* Chriſtus pertingens cœlum, quia ſurſum eſt, & corpore ſuo, quod eſt Eccleſia, deorſum tangit terram. Tangit etiam religionis ſtatus & prædicatorum cœlum per merita & cōtemplationem.

Tactus in Angelis, dicit *t* conſtantiam illam, & diſcretionem, qua quod utile, quod noxium ſit, peritè diſcernunt.

Tangens Angelus nervum femoris Jacob, *Gen.32.f.* deſignavit *v* duritiam Judæorum, & ablationem concupiſcentiæ.

Tangens ſacerdos extremum auriculæ mundandæ, *Luc.8.c.14.c.* deſignat *x* perfectam obedientiam Chriſti, & quam debent habere mundandi, aut conſecrandi.

Tangere fines terræ Chanaan, *Exod.5a.g.* eſt *y* pervenire ad gloriam cœleſtam: ideò filii Iſraël paſti ſunt manna, quouſque tangerent fines terræ illius.

Marginal notes (left): Perfectio operum. Perfecta redemptio. Præceptum Chriſti. Gradus verbi Dei. Populi ſub lege. Gentiles. Populus ex Iudæis. Quinque ſenſus. Intellectus & operatio. Ratio. Dona Dei. Gravitas peccati. Corpus humanum. Idola. Conſummatio operis. Converſatio Chriſti. Remiſſio culpæ. Prima opera bona. Apoſtoli. Vita vitioſa. Inſpiratio divina. Auxilium Dei. Caſtigatio & punitio Dei. Incarnatio. Illuminatio mentis. Sanare opera. Paſſio Chriſti. Auxilium Dei. Chriſtus in cælo. Merita & contemplatio religioſorum & prædicatorum. Conſtantia diſcernendi. Duritia Iudæorum. Ablatio concupiſcentiæ. Obedientia Chriſti, & aliorum. Acquiſitio gloriæ cæleſtis.

Marginal notes (right): a Gloſſ. int. ſ. Exod 25. Rup. 14. ſ. Exod. 8. b Amb. ſe. 78. c Ori. ſ. Matt. hom. 33. Greg. hom. 9. d Hie. ſ. Matt. 2. & epiſt. Beatitud. e Ori. ſ. Iſ. ho. 2. Or. ſ. Matth. hom. 7. Gr. 14 m. 27. Ber. ſer. de S. Marti. Hie. ſ. Iſa 2. Euch. ſer. ſpir. 5. f Iſy. ſ. Lev. 18. g Gre. ho. 25. Gloſ. ord. ſ. Gen 37. h Hieron. ſ. Ezech 47. Gre. 22. m. 28. Ruper. 2. ſ. Ezech. 35. i Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. k Orig. ſ. Ier. hom. 1. Arn. ſ. pſ 103. Amb. ſ. pſa. 118. ſerm 12. l Hil. ſ. pſ 143. Aug. ſ. pſ. 103. 143. Gre. ſ. 1. Re. 6. Ruper. ſ. Amos 9. m Amb. ſ. pſ. 118 ſer. 3 & ſ. Luc. 7. Hil. ſ. Matth. Can. 7. Gre. ſ. Ezech. hom 4. n Bed. ſ. Ge. 32. o Rup. 1 & 7. ſ. Matth. Ori. ſ. Matth. hom. 15. Auct. er. 7. ſ. Matth. p Orig. ſ. Iſai. hom 4. Hoc ept Es factum eſt. q Gloſ. ord. ſ. Lev. 4. Ruper. 3. ſ. Lev. 18. Amb. prol. de Spiritu Sancto. r Rup. ſ. Iud. 9. ſ Gloſ. ord. ſ. Gen. 28. t Dion. cæl. Hier. 15. v Amb. 2. de Iacob 7. x Gloſ. ord. ſ. Lev. 8. y Gloſ. ord. ſ. Exod 16.

Tangens Sephora pedes Moyſis, vel tangens ſanguis pedes pueri circumciſi, *Exod.4.f.* ſignificat *a* circumciſionem hominis intus & foris.

Tangens mortuus oſſa Eliſæi, *4.Reg.13.d.* eſt *b* peccator, qui baptizatur, & conſepelitur Chriſto.

Tangens mulier fimbriam veſtimenti Chriſti, *Matth.14.d.Luc.8.f.* eſt *c* recipiens gratiam Spiritus ſancti. Tetigit etiam mulier Chriſtum quem turbæ premebant, & non tangebant: quia multi etiam in ſancta Eccleſia reprobi veritatem cognoſcendo premunt, quam benè vivendo tangere negligunt. Tangit etiam fimbriam veſtimenti Chriſti, qui ejus præcepto minora ſervat, & qui pauperibus benefacit, & qui ejus incarnationem credit. Porrò ſi quæ digna & congrua ſunt credamus de Chriſto, tunc tangimus Chriſtum: quiſquis autem Dei filium ſecundùm divinam naturam æqualem Patri non credit, nondum illi ad Patrem Chriſtus aſcendit. Ideò non tangebat Maria, *Ioan.20.d.* quia non plene Chriſtum Deum credebat, non tangebat, quia Chriſtum quærebat in terra. Noluit autem Chriſtus tangi, quia in ejus corpore videbatur illa finem conſtituere.

Tangere ſacrificia, eſt *d* credere & ſperare in Chriſtum, ipſumque amare, *Lev.6.c.* Et etiam diſcutere myſteria, ſed leviter, & nõ curioſè, ideò ipſo tactu ſanctificatur. Eſt præterea imitari benè operantes.

Tangere autem hoſtiam pro peccato, eſt *e* exercere opera pœnitentiæ, *Levit.6.d.* Quod prius tangere nolebat, hoc præ anguſtia comedit, qui deſideria ſua vix capiens, & ipſas quas dudum timuerat jam pro amore cœleſtis patriæ pœnas amat.

Tangit caro ſanctificata, aut ſummitas veſtimenti, in quo eſt, panem, *Agg.2.c.* quando *f* myſteriis Chriſti applicatur ſacra doctrina.

Non tangunt parietem templi ea, quæ eminebant in templo, *Ezec.41.b.* ut deſignent *g* Sanctos, qui nunc contenti ſunt à longe videre myſteria, ad quæ poſtea pervenient.

Tangere dicuntur Cherubim parietis templi, *3.Reg.6.d.* quando angeli hominibus favent: & tangunt ſe invicem, quia ſe mutuo diligunt. Duo quoque teſtamenta ſe tangunt: quia mutua atteſtatione conſentiunt: & tangunt duos parietes, id eſt, utrumque populum inſtruunt.

Tactus Iſaac, quo voluit agnoſcere Jacob, *Gen.27.d.* deſignat experimentum Judæorum, quod voluerunt ſumere de Chriſto.

Tangere mortuum, *Num.19.c.* fuit *h* Judæorum perſequentium Chriſtum: quo contactu facti ſunt immundi.

Non tangit mulier ſanctum quippiam diebus aliquot poſt partum, *Lev.12.b.* quia *i* non debet comedere de ſantificatis.

Tangere dicitur immundum, vel occiſum à beſtia, *k* qui peccat aut peccatorem imitatur, vel conſentit peccanti, vel amplectitur hæreſes, *Lev.5.a.7.b.11.e.* Et contingere cadavera immundorum, eſt exercere pravas actiones, & ſtudio peccare, *Lev.11.a.* Tangit etiam caro immundum, quando virtutis opus fit ob aliquod vitium. Tangere quoque morticinum, eſt aſſociari malis, aut vivere in mortali corpore. Tangere autem morticinum licebat ad curandum, *Num.19.c.* Tangit etiam morticinum, qui ex induſtria peccat. Et tangit lectum menſtruatæ, qui conſentit idololatriæ, *Lev.15.d.* Tangit præterea pollutum, *l* qui legem veterem ſervat, prædicato Evangelio: aut converſatur cum Judæis, *Iſa.52.d.*

Tangit cor malitia, quum *m* recipitur in corde, ſicut venenum, ut occidat, *Ier.4.d.*

Tangere mulierem, eſt cum ea concumbere, & peccatum opere perpetrare, *Gen.20.a.* Et tangere picem, *n* eſt carnalia contingere: vel cum ſuperbis, aut aliis perverſis converſari, *Eccl.13.a.* Tangit ferrum lapides, hoc eſt, *o* ferit, quando vitia contingunt mentes, *Ieſa.8.f.* Tangit ſanguis ſanguinem quum *p* peccatum impellit ad peccatum, vel accumulatur peccato: vel quum quis accedit ad proximam ſanguinis. Tangit lectum ſeminifluі, aut etiam carnem, *q* qui fovet alterum in malo, & qui particeps eſt iniquorum verborum diſcipulorum hæretici, *Lev.15.a.* Idem eſt tangere menſtruatam vel veſtimentum ejus, *Lev.15.*

Tangit ſeminifluus aliquem, aut aliquod vas, *Lev.15.b.* quum *r* immundus ſe immiſcet mundis, aut communicat ſuam doctrinam & converſationem aliis. Et tangit immundus ſacrificium, quum hæreticus miſcet hæreſes veritati. Et tangunt vicini hæreditatem Domini, *Ier.12.d.* quando hæretici affligunt eccleſiam. Tangit plaga Samariæ portas Hieruſalem, *Mich.1.c.* quando fideles audiunt doctrinam hæreticorum.

Tangit montem aut fines ejus, *ſ* qui indignus ad ſacerdotium promovetur, *Exod.19.b.* Item quando mens irrationabilis deſideriis ſubdita, ad contemplationis ſe alta erigit. Item quum hæreticus tractat divina.

Attrectant Judæi parietem, *t* quando verſant literam legis, non intellectis myſteriis, *Iſa.59.c.*

Tangere, pro moleſtare: & qui tangit Iſraël, tangit pupillam oculi Dei: ut deſignetur *v* fideles maximè conjunctos eſſe Deo, *Zach.2.c.Iob.5.c.*

Tangit nubes caput hypocritæ, quando *x* pars principalis, videlicet intellectus illius, Sanctorum præcedentium coæquari meritis creditur, *Iob.20.a.*

Tangens Oza arcam Domini, *y* eſt inferior reprehendens ſuperiorem, *2.Reg.6.b.*

Marginal references: a Bed. ſ. Exo. 4. b Rup. 5 ſ. Reg. 36. c Hil. ſ. Matt. can. 9. 13. Amb. ſer. 58. & ſ. Luc. 24. Aug. ep. 59. & 1. de Trin. 9. & ſer. 152. Hie. ſ. Matth. 14. Gr. 20. m. 18. Fulgen. ad Traſimun. 2. Ber. ſer. de 4. modis orandi. d Ori. ſ. Lev. hom. 4. Iſy. ſ. Lev. 30. Ru. 1. ſ. Le. 30. e Iſy. ſ. Lev. 6. Gre. 7. mo. 7. f Hie. ſ. Agg. 2. g Hieron. ſ. Ezech. 41. h Epipha. 1. de hær. i Lyr. ſ. Lev. 12. k Orig. ſ. Lev. hom. 3. Rup. 1. ſ. Le. 11. Hil. ſ. pſ. 118. Aug. q. in Num. 33. Iſy. ſ. Lev. 5. 7. 11. 15. l Hie. ſ. Iſ. 52. m Gloſ. int. ſ. Iere. 4. n Gloſ. ord. ſ. Eccl. 13. o Orig. ſ. Ioſ. hom. 9. p Hie. ſ. Hoſ. 4. Gre. 13. m. 10. Rup. ſ. Hoſ. 4. q Iſy. ſ. Lev. 15. r Iſy. ſ. Lev. 15. Orig. ſ. Lev. hom. 5. Hie. ſ. Ier. 12. Gloſ. int. ſ. Mich. 1. ſ Gr. ſ. 1. Re. 2. & 6. mo. 27. Theophi. Alex. 1. pa. t Hie. ſ. Iſ. 59. v Hie. ſ. Zac. 2. x Gr. 13. m. 8. y Gr. 5. m. 10.

Side notes: *Circumciſio. Baptiſmus. Recipere gratiam Spiritus ſancti. Benè operari. Servare minora præcepta. Credere incarnationem. Credere divinitatem Chriſti. Credere in Chriſtum. Diſcutere myſteria. Imitari benè operantes. Exercere opera pœnitentiæ. Angeli favent bonis. Concordia utriuſque teſtamenti. Peccare. Conſentire peccanti. Amplecti hæreſes. Veritas peccatorum. Documenta hæreticorum. Promotio indigni. Verſare literam legis. Moleſtare.*

Tanis.

Tanis, id eſt, mandatum humile: civitas Ægypti, ubi regia ſedes erat. Hebraicè dicitur Soam, & interpretatur movens, vel motio, & deſignat *z* doctrinam hæreticorum mergentem ad inferos, *Iſa.19.b.* *30.e.Ezech.37.*

Campus Taneos, deſignat *aa* planitiem mandati humilis, ubi facit Deus mirabilia in his, qui in hac vita exercentur, *Pſa.77.*

Marginal references: z Hie. ſ. Iſ. 19. & ſ. Eze. 30. aa Au. ſ. pſ. 77.

Side note: *Doctrina hæreticorum.*

Tapes.

Tapes, eſt tegmen variis coloribus depictum, quo parietes & pavimenta ſternuntur.

Tapetia Dadan, quæ feruntur ad Tyrum, *bb* ſermonum pulchritudinem deſignant, *Ezech.27.d.* Hæc ſunt tapetia ex Ægypto, quibus meretrix, hoc eſt, hæretici ornant lectum. *Prov.7.c.*

Marginal references: bb Hie. ſ. Eze. 27. Bed. ſ. prov. 7.

Taphnes.

Taphnes.

Taphnes, id eſt occulta *a* tentatio, vel fuga, aut coopertum vexillum: uxor Pharaonis regis Ægypti, 3. *Reg.* 11. *d.* Eſt & civitas Ægypti, deſignans hæreticorum aut dæmonum locum, *Ier* 2. *d.* Datur & Taphne, id eſt, ſedentes ori, *Ezec.* 30. r. ubi legendum ajunt aliqui, Tanis. *a Hie. ſ. Ez. 30*

Tardare, Tardus, Mora, Morari.

Expectans Chriſtus pœnitentiam Tardare, eſt moram facere, mora autem eſt expectatio, aut temporis dilatio, tardus autem, qui nimium moratur.

Moram dicitur facere ſponſus, *b* quando Chriſtus non tam cito venit ad conſummationem vitæ credentium, & quia non, quando ſperatur, ſed quando non ſperatur, & quia dat tempus pœnitentiæ, & quia prolongat diem judicii, *Matth.* 25. *a.* Idem dicebatur non tardare, quia certus erat adventus ejus, *Hab* 2. *c.* *b Ori. ſ. Matt. hom. 32. Hil. ſ. Matt. Can. 27.*

Longa mora in contemplatione Moram in Ægypto facere, eſt *c* condire mundana dogmata ſapore evangelicæ doctrinæ, *Exo.* 12. *f.* *Aug 83 q 19. & ep 110. cap. 14.*

Mora Moyſis in monte, *Exod.* 32. *a.* deſignat longam vacationem prælati in contemplatione, quæ aliquando nocet ſubditis. *Gre hom. 12.*

Balbuties circa divina. Tarditas legis Tarda lingua Moyſis, *Exod.* 4. r. deſignat *d* nos balbos eſſe ad divina, item tarditatem & ruditatem legis veteris comparatæ doctrinæ Chriſti. *c Gloſſ. int. ſ. Exod 12.*

Avaritia Tardare reddere primitias, *Exod.* 22. *d.* eſt *e* non eſſe hilarem datorem eleemoſynarum. *d Gloſſ. int. ſ. Exod. 4.*

Non operari. Verbum Dei. Morari dicitur opus mercenarii apud aliquem uſque mane, *Luc.* 19. *c.* quando *f* audiens verbum Dei, non reddit prædicatori fructum operis, ſed ſine fructu venit ad judicium. *e Gloſſ ord. ſ. Exod 12.*

Pertinacia Iudæorum. Mora Eſau in venatione, propter quam perdidit benedictionem, *Gen.* 27. *a.* deſignat pertinaciam Judæorum in infidelitate. *f Iſy ſ Lev. 19*

Taurus, vide Bos.

Tectum, Tegula.

Tectum, eſt faſtigium ædificii, quod domum tegit. Tegulæ autem ſunt quibus excipitur aqua in tecto, ne in domum defluat.

Deus. Eccleſia. Secreta ſcripturarum. Tectum tabernaculi dici poteſt *g* Deus, qui tegit Eccleſiam, vel deſignat Eccleſiam, intra quam protegimur. Item ſecreta ſcripturarum, *Exod.* 26. *d.* 36. *b.* 39. *f.* 40. *b.* Solum autem tectum erat opertum pellibus rubricatis & hyacinthinis, ut deſignetur *h* propter Deum omnia mundana eſſe contemnenda. Tectum etiam portæ templi, *Ezec.* 40. *b.* deſignat ea, quæ nondum intelligimus de ſacra ſcriptura. *g Gloſſ. ord ſ. Exod. 26. h Greg. ſ. Ezec. hom. 17.*

Faſtigium animæ. Status perfectionis. Cœlum. Veritas. Apoſtoli. Corpus humanum. Tectum dici poteſt *i* ſublime mentis officium animæque faſtigium quo nuda corporis operitur infirmitas. In hoc tecto latuerunt exploratores in domo Rahab, *Ioſ.* 2. *a.* Per hoc tectum demiſſus eſt paralyticus, *Marc.* 2. *a.* Poteſt ſumi *k* pro ſtatu perfectionis, ubi apparet gloria Domini, *Num.* 14. *b.* *Matt.* 24. *b.* *Luc.* 17 *f.* Tectum etiam, à quo non eſt deſcendendum eſt cœlum, ut ſit in tecto qui habet converſationem cœleſtem, *Matth.* 24. *b.* *Marc.* 13. *b.* Tectum præterea dici poteſt faſtigium veritatis, *Ezec.* 40. *b.* Ab hoc tecto non eſt deſcendendum, *l* quia non eſt recedendum à veritate. *i Ori ſ. Num. hom. 17. & ſ. Ioſ hom. 5. k Am. ſ. Lu. 17. Au. ep. 80. Gloſſ. ord. ſ. Matt 24*

Tecta tabernaculorum Jacob, dici poſſunt *m* Apoſtoli, qui tenent faſtigium Eccleſiæ, eamque protegunt, *Ier.* 30. *c.* *l Ori. ſ. Matt. hom. 29*

Tectum centurionis, *Matt.* 8 *b.* ſignificare poteſt *n* corpus humanum. Sunt autem ſub tecto, qui ſerviunt carni: ſupra tectum verò, qui dominantur carni, & paſſer ſolitarius in tecto, eſt prædicator imperans carni, *Pſa.* 101. *m Gloſſ. ord. ſ. Ier. 30.*

Tectum, vel tegulæ, deſignare poſſunt *o* ſublevationem peccatoris, *Luc.* 5. *c.* *n Ori ſ. in diver. hom. 5.*

Finis mundi. Voluptas. Tectum arcæ apertum, *Gen.* 28. *c.* finem *p* mundi deſignare poteſt, & etiam voluptatē, quæ abjicitur. *Aug ſ pſ. 101.*

Tectum thalami, *Ezec* 40. *b.* dicitur, *q* quia neſcimus cor proximi, nec quantum proximus amatur à proximo. *o Am. ſ Lu 5. p Amb de Noe. 20.*

Manifeſtatio. Hæretici. Super tecta prædicare, *Matt.* 10. *b.* eſt *r* audacter prædicare. Ubi tectum dicit manifeſtationem.

Tecta jugiter perſtillantia, *Prov.* 19. *b.* ſunt *ſ* hæretici. Tecta enim mundas quidem pluvias accipiunt, ſed ſub tectis in domo ſordidas reddunt, & hæreticus limpidiſſima cœleſtis oraculi verba auditu corporis haurit: at ubi hæc corde polluto attigerit, auditoribus ſuis ſorde mixta miniſtrat. *q Gr. 1 ſ. Eze. hom. 17. r Hil. ſ Matt. Can 10. ſ Bed ſ. Pro. 19*

Defenſores Hæreticorum. Superbia. Hæreſes. Tecta malorum, ſunt *t* potentatus, defendentes hæreticos, & etiam arrogantia, & altitudo ſuperbiæ. Fœnum tectorum, ſunt ſuperbi: & varia tecta ſunt diverſæ hæreſes ſuperborum, *Pſ.* 128. *Iſ.* 15. *a.* 22. *a.* *t Arn ſ. pſ. 128. Hie ſ. Iſa. 15. 22.*

Tegere, vide Operire.

Tela.

Tela, eſt quæ texitur ex filo lini, ſeu canabis, vel alterius materiæ. *Au. ſ pſ. 128.*

Condemnatio generis humani. Tela, quam orditus eſt Dominus ſuper omnes nationes, *Iſa.* 25. *c.* eſt *v* condemnatio generis humani in Adam facta. Item proceſſus & intentio ipſius Dei erga ea quæ facturus eſt. *v Lyr ſ Iſ. 25.*

Intentus Dei. Doctrina hæreticorum. Tela quam ordiuntur ſine ſpiritu Dei, *Iſa.* 30. *a.* eſt *x* doctrina falſa hæreticorum, eorum ingenio adinventa. *x Gloſſ ord. ſ. Iſa 30.*

Vita præſens. Telæ comparatur tempus hujus carnis, *Iob* 7. *b.* quia *y* ſicut tela filis, ſic vita mortalis diebus ſingulis proficit, ſed quo ad augmentum proficit, eo ad inciſionem tendit: quia cùm tempora percepta prætereunt, ventura breviantur, & de univerſo vitæ ſpacio eo fiunt pauciora, quæ veniunt, quo plura ſunt, quæ tranſierunt. Tela quippe infra ſupraque ligata duobus lignis innectitur, ut texatur, ſed quo inferius texta involvitur, eo ſuperius texenda duplicatur, & unde ſe ad augmentum multiplicat, inde ſit minus, quod reſtat. Sed quia nec tela ad expreſſionem noſtri temporis ſufficit (nam ejus quoque feſtinationem vitæ noſtræ velocitas tranſit) rectè dicitur: Dies mei velocius tranſierunt, quam à texente tela ſucciditur. Tela quippe tarditatem profectus habet: vita autem præſens moram defectus non habet. *y Gr. 8. m. 11.*

Tela aranearum, vide Aranea.

Telonium.

Cura temporalium. Telonium menſa publicanorum, ubi vectigal exigitur, unde Matthæus vocatus eſt à Chriſto, *Matt.* 9. *a.* *Marc.* 2. *b.* *Luc.* 5. *f.* deſignare poteſt *z* curam rerum temporalium, & mundanarum. *z Gloſſ ord. ſ. Luc. 54*

Telum, vide Iacere.

Temerarius, Temeritas, Temere.

Temerarius, dicitur, qui nullo adhibitn conſilio credit, aut aliquid aggreditur, *2.Reg.6.b.Eccl.5.a.Eccl.9.d.Actor.19.g.*

Temo.

Temo navis, eſt inſtrumentum in puppi ipſius navis, quo navis regitur & gubernatur io ſuo motu. Poteſt deſignare *a* crucem Chriſti. Non tamen io venitur in ſacra ſcriptura. *Crux Chriſti.*

Temperare, Temperamentum, Temperatura.

Temperare, eſt rem ſuo ordine ac menſura adminiſtrare. Temperamentum autem & temperatura dici ſolet mixtura, quæ fit ad colligandos lapides in ædificio.

Temperat Dominus potum cum fletu, *Pſal 101.* quum *b* alios ab exterioribus introrſum trahit, alios verò ab exteriorihus in interiora reprobat. Potus enim ab exterioribus interius trahitur, fletus autem ab interioribus exterius emanat.

Temperavit Iſaac dolorem ex morte matris, dilectione Rebeccæ, quia amorem ſynagogæ moutavit Chriſtus in amorem eccleſiæ, *Gen.24.g.*

Temperatura luti. *Eze.13.b.* deſignat *c* firmitatem veritatis, ſine qua tuit ædificium humanæ mentis. *Firmitas veritatis.*

Temperat Nabuchodonoſor vineas & Arietes in muros Tyri, quum, *d* diabolus varias diſponit tentationes: *Ezech.26.b.*

Tempeſtas, Procella.

Tempeſtas, eſt aliquando quidem ipſum tempus: ſed peculiariter tempeſtates ſunt, quibus grandines, procellæ magnaque vis ventorum, & cætera ſimilia feruntur impetu.

Tempeſtas aliquando dicitur *e* judicium, & vis Dei contra diabolum, & divina vindicta: unde tempeſtas rutilante cœlo erit in judicio, *Matt.16.a.Iob.27.d.36.b.Pſa.49.82.Prov.1.c. Iſa.7.d.29.b.66.a.Ier.23.e.30 d.Thre.5.b.Ezec.13.b.Nah.1.a.* Procellæ etiam ſonantes, *Iob 28.d.* deſignant prædicationem futuri judicii. *Iudicium. Vis Dei contra diabolum. Prædicatio judicii.*

Tempeſtas quandoque ſignificat *f* impetum tentationis, *Matth.8.Luc.8.d.Iſa.32.a.38.c.Ioan.1.a.* Et perſecutiones fidelium, quæ fiunt per infideles & potentes ſæculi. Item ſeditiones, *Iob.37.b.Pſal.54.106.* Et tempeſtas in abſcondito, eſt tribulatio cordis, *Pſa.80.* *Tentationes. Perſecutiones. Seditiones.*

Tempeſtas etiam fuit *g* perſecutio Judæorum in Chriſtum, & ipſa paſſio, *Pſa.54.68.* Et propter Jonam, hoc eſt, propter Chriſtum orta dicitur eſſe tempeſtas, *Iob.1.d.* Hoc eſt, voces & tumultus Judæorum & perſecutiones ante paſſionem. *Perſecutio Iudæorum in Chriſtum.*

Procella interdum ſignificare poteſt *h* ſtatum peccati, *Pſa.106.* Statuit procellam ejus in auram.

Templum.

Templum eſt domus Deo conſecrata, & ad ejus cultum dedicata, quod & ædes dicitur. Aliquando autem tabernaculum appellatur templum. Fuit autem in Judæa ſucceſſive triplex templum. Primum Salomonis: deinde templum Eſdræ: tertium templum Herodis magni, qui juxta Joſephum erexit templum novum à fundamentis: cujus ſtructuram oſtendebant Apoſtoli Chriſto dicentes, *Matt.13.a.* Magiſter aſpice quales lapides, & quales ſtructuræ. *Status peccati.*

Templum Dei in primis dicitur *i* Chriſtus, aut ejus humanitas, ſeu caro, *3.Reg.6.a. Pſa.11.17.64.67.138.Iona 2.c.Marc.12.a.Ioan.2.d.* Et templum ſanctificans aurum, eſt Chriſtus ſanctificans laudes & orationes, quæ per ipſum offeruntur, *Matt.23.b.* *Chriſtus. Humanitas Chriſti. Caro Chriſti.*

Templum Dei aliquando dicitur *k* eccleſia, *Pſa.10.17.44.47.64.67.78.a Ier.30.d.Eze.40.g.43.a.Hab.2.d.Zach.6.c.8.c.Matt.21.b.2.Theſſ.3.d.* In hoc templo invenitur Chriſtus, *Luc.2.g.* Hoc eſt templum, in cujus ædificatione non auditur malleus in cujus etiam conſtructione concurrunt Gentiles ad fidem venientes, *3.Reg.5.a.6.c.9.b.* Erat autem templum unum: ut unitas eccleſiæ deſignaretur. Templum etiam eſt totus ordo eccleſiæ: quando videlicet temporalia etiam ad contemplationem æternitatis ordinantur, *1.Reg.2.g.* Ut autem tabernaculum ſynagogam, ita templum eccleſiam ſignificat. *Eccleſia militans.*

Templum præterea dicitur *l* cœleſtis patria, *1.Reg.2.g.Ioan.2.d.Hab.2.d.Mala.3.a.* Hoc eſt templum, in quo non auditur malleus, *3.Reg.6.a.* De hoc dicitur: Dominus in templo ſancto ſuo: Dominus in cœlo ſedes ejus, *Pſa.10.44.64.67.* *Eccleſia triumphans.*

Templum Dei ſæpe dicuntur *m* Sancti, & quælibet anima fidelis, in qua Deus per gratiam ſuam & amorem habitare dignatur, *1.Reg.2.g.Pſal.64.78.137.Iſa.6.a.Ezec.40.Haba.2.d.1.Mach.7.e. Matt.21.b.24. Ioan.14.c.1. Cor.3.d.6.d.2. Cor.6.d.* Templum autem dans Apoſtolus Spiritui ſancto, oſtendit ipſum eſſe Deum. quia ſolius Dei eſt habere templum. *Sancti. Anima fidelis.*

Templum præterea Dei, eſt *n* ſacra ſcriptura, & ſpiritualis intelligentia ſcripturarum, *1.Reg.1.d.2.g.3.a.Matt.23.b.* Et etiam lectio legis veteris, *Iſa.22.d.* Templi autem menſura eſt legis diſpoſitio, *Exod.b.30.* Templum quoque interius, ſunt ſecretiora myſteria, *Ezech.41.e.* *Sacra ſcriptura. Lectio legis veteris. Myſteria.*

Templum apertum, eſt *o* fides manifeſtata in mundo. Is etiam, qui confitetur fidem templum apertum eſt, *Apoc.11.a.* *Fides.*

Templum deſertum à Chriſto, *p* eſt ſynagoga, in qua prius habitabat, antequam in infidelitatem incideret, *Luc.20.a.* *Synagoga.*

Templa etiam dicebantur idolorum, templum Dagon, eſt *q* anima infidelis idololatriæ ſuperſtitione polluta, *1.Reg.1.a.* Et delubra voluptatis, ſunt dæmonum, aut hæreticorum habitacula, *Iſa.13.b.26.c.55.a.* Delubra autem montium, ſunt, quæ erigunt hæretici contra Dei templum, quæ & phana dicuntur, *Ezec.6.Hoſe.8.d.Ioel.3.b.* *Templa idolorum. Anima fidelis. Habitacula hæreticorum.*

Templum Domini, templum Domini, templum Domini, dicentes, *Ier.7.a.* ſunt, *r* qui de exteriori Dei cultu gloriantur, de interiori minimè curâ habentes. Et dicunt illud triplicato mendacio, qui fidere volebant in templo abſq; opere. Templum autem Domini triplicatum dicitur ipſe Deus, propter tres perſonas. Ipſe enim Dominus Deus omnipotens eſt templũ illius civitatis ſupernæ Hieruſalẽ, *Apo.21.g.* *Deus.*

a Chry. de verb. Iſai. hom.4. b Gr.25.m 7. c Lyr ſ.Ez.13 d Gloſſ mr.ſ. Ezech 26. e Hie ſ.Iſ 66 Aug.1.q.in evang.20. Gre.18 m 18. & 19.mo 6. Rup.ſ.pſ.62. Orig.ſ in diver.hom.6. f Hie.ſ.Ioan.6 Gr.27 m.20. Arn.ſ pſ.106 Aug.ſ.pſ.80. g Geor.Venet. Cant 2.to 6. cap.9. Aug.ſ pſ.64. Rup ſ prov.1. h Ar ſ pſ.106 i Arn ſ.pſ 10.64. Hil.ſ.Matth. can.12. Hie ſ Zac.1. Aug 1.q.in evang.34. Georg. Vene. Cant.2 to.7. cap 33. Orig.ſ.Matt. hom.15 & ſ. Luc.ho.15.18 k Hie. epiſt. Quis dabit & ad Laetam & ſ Haba.2. & ſ Zach.1. l Au.ſ.pſ 44. Gr.ſ.1. Reg 2 Georg. Vene. Cant.1. to.7. cap.33. S.Tho.1.2.q 102 art.4. m Greg.ſ.1. Reg 2. Hie.ſ.Ion.2. Hil ſ pſ.64. 137. Phil de nobilitate. Arn.ſ pſ 78. Aug. epiſt. 57.86. n Greg ſ.1 Reg.1. Ori ſ Matth. hom 25. Hie.ſ.Iſa.26. o Ruper. 7.ſ. Apoc p Ambr.ſ. Luc 20 q Greg ſ.1. Reg 5. Hie.ſ.Iſa.13. & ſ Ezech. r Gloſ ord ſ. Ierem.

Tempus

Tempus, Temporalis, Temporaneus.

Tempus, eſt intervallum motus cœlorum, quod à nobis dignoſcitur, præcipuè per Solis, & Lunæ curſum, ac per ſuas partes dividitur. Tempus autem aliquando dicitur ætas, *Deut.22.a.* Longo vivas tempore. Afflictio, *Pſa.36.* In tempore malo, Hora. *Gen.24.g.* Et tempore deambulabat Rex Moab. Curſus, *Pſal.103.* Fecit lunam in tempora. Tempus definitum, *Gen.21.a.* Tempore quo prædixerat Deus. Impletio, *Gen.25.e.* Jam tempus pariendi advenerat. Intervallum, *Exod.9.a.* Conſtituitque Dominus tempus. Mora, *Gen.40.a.* Aliquantulum temporis fluxerat. Opportunum, *Gen.49.b.* Nec eſt tempus, ut educantur. Status, *Deut.32.f.* Longo tempore perſeveretis. Terminus, *3.Reg.18.e.* Illis prophetantibus venerat tempus.

Tempus incarnationis & paſſionis Chriſti.

Tempora diverſa, *Gen.1.b.* juxta variam acceptationem luminarium accipiuntur: ſed imprimis deſignant *a* annum placabilem Dei: quod tempus, dicitur tempus beneplaciti Dei, quod eſt tempus incarnationis & paſſionis Chriſti, *Pſa.68.* quod dicitur tempus acceptabile, *2.Corinth.6.a.* Secundùm hoc tempus deſcendebat angelus in piſcinam, *Ioan.5.a.* quia cùm venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum, *Galat.4.a.Iſa.49.c.* Et tempus tribulationis Chriſti, eſt tempus paſſionis ejus, *Ierem.15.c.* Tempus multum, poſt quod mortuus eſt Rex Ægypti, *Exod.2.d.* eſt *b* temporis plenitudo, quando Chriſtus vicit diabolum. Et tempus opportunum, *c* & tempus gratiæ, à tempore incarnationis Chriſti, *Pſa.31.101.144.* Tempus etiam, in quo Deus recordatur generis humani, eſt redemptionis per Chriſtum factæ, *Iob.14.d.* Et tempus, quo parturiens peperit, *d* erat tempus nativitatis Chriſti, *Mich.5.a.* Et tempus etiam ſerotinum, eſt tempus adventus Chriſti, *Zach.10.a.* In tempore ſuo produxit Deus Luciferum, *Iob.38.d.* quando miſit filium ſuum in plenitudine temporis.

Tempus novæ legis & converſionis gentium.

Tempus requirendi Dominum, eſt tempus novæ legis, *Hoſe.10.d.* Et tempus in quo parturiens peperit, *e* eſt initium Eccleſiæ ex gentibus, *Mich.5.a.* Et tempora Chriſti, ſunt tempora converſionis gentium, *Iſa.33.a.*

Tempus converſionis.

Tempus domus Domini ædificandæ, *f* eſt quum primum converti ad Deum poſſumus, *Agg.1.a.* Qui tamen negligunt, converti dicunt: Nondum venit tempus domus Dei ædificandæ.

Tempus prædicationis. Tempus remiſſionis.

Tempus primum *g* primam Chriſti prædicationem deſignare poteſt, *Iſa.9.a.* Et tempus partus ibicum, eſt tempus prædicationis, *Iob.39.a.* Temporibus autem ſuis dat Deus pluviam quum facit prædicari ſic, ut proſit auditoribus. *Lev.26.a.* Et dicitur temporanea pluvia, *Ier.5.f.* temporaneus imber ſunt fundamenta fidei, & cognitio ex parte, *Hoſ.6.a.*

Tempus abſcindendi ſuperflua, ab intellectu & à lege.

Tempus putationis, *h* eſt tempus remiſſionis & tempus abſcindendi, ſi quid ſuperfluum, & minus utile fuerit in ſenſibus vel intellectibus, *Cant.2.c.* eſt tempus quo jam ſecuris ad radices arborum poſita eſt: ut mali abſcindantur, & ignem mittantur. Tempus etiam putationis fuit in adventu Chriſti, quando amputata ſunt à lege omnia, quæ non amplius erant ad literam obſervanda. Tempus etiam opportunum, eſt tempus emendationis, *Pſa.31.*

Tempus contemplationis.

Tempus ingrediendi ſanctuarium, *Lev.16.a.* eſt *i* tempus vacandi contemplationi. Ad idem referri poteſt tempus conſecrationis ſacerdotum, *Lev.8.g.* Tempus etiam ridendi dici poteſt *k* tempus contemplandi divina. tempus autem flendi, tempus conſiderandi ſeipſum, *Eccl.3.a.*

Tempus judicii. Adventus Spiritus ſancti. Contemplatio poſt actionem.

Tempore ſuo dat lignum fructum ſuum, *Pſa.1.* hoc eſt, *l* tempore judicii, vel poſtquam clarificatus eſt Chriſtus, miſit Spiritum ſanctum, & inſtituit Eccleſiam. Et tempore ſuo infertur acervus tritici, *Iob.5.b.* quum quis poſt opera vitæ activæ, ſe tradit contemplationi.

Tempus judicii & punitionis Dei. Perfecta pœnitentia. Tempus operandi.

Tempus Babylonis eſt *m* tempus judicii, punitionis malorum, *Iſa.14.a.* Dicitur etiam tempus malum, *Pſa.36.* Et tempus viſitationis. *Iere 8.e.10.c* Et tempus vultus Dei, quando Chriſtus apparebit ut judex, *Pſa.20.* Hoc eſt tempus, quod Chriſtus dicitur accipere, *Pſa.74.* Et tempus ſtatutum, *Iob.12.a.* Tempus etiam furoris Dei, eſt tempus judicii, aut vindictæ in malos, *Ier.18.d.* Hoc tempus vocavit Deus adverſus animam, *Thre.1.e.Ezec.7.b.* Et tempus Nabuchodonoſor & terræ ejus, eſt tempus deſtructionis Babylonis, aut poteſtatis diaboli, *Ier.27.b.* Et tempus gentium, eſt *n* dies judicii, qui ad omnes ſpectat gentes, *Ezec.30.a.* Et dicitur tempus afflictionis, *Eccl.18.a.*

Tempus regis unius, & tempus hominis dicuntur eſſe ſeptuaginta anni, *Iſa.23.d.* Et deſignant *o* perfectam pœnitentiam.

Tempus amandi eſt, *p* ut poſt Deum amemus liberos, uxorem & propinquos. Et tempus audiendi eos, eſt martyrio: quum pro Chriſti confeſſione rigidos pietas oppugnat inimica. Vel certè tempus amandi legem & legalia ante adventum Chriſti, & tempus audiendi ea eſt, Evangelii gratia ſuccedente, *Eccl.3.d.*

Tempus belli eſt in hac vita, quæ militia eſt ſuper terram: tempus pacis in futura, *Eccl.3.b.Iob.38.e.*

Tempus fructuum vineæ, eſt *q* tranſacta pueritia, adoleſcentia, & juventute, quando jam adeſt virilitas: vel quum quis jam debuit profectum habere in verbo Dei, *Matth.21.d.* Vel eſt tempus Prophetarum, quo tempore vinea Iſraël expectata eſt, ut faceret uvas, & fecit ſpinas. *Iſa.5.a.* Et tempus ficuum, eſt tempus operandi in pace. *Marc.11.b.* Ille autem eſt perfectus, qui etiam tempore tribulationis operatur. Tempus quoque meſſis novorum, eſt tempus laboris, *Exod.34.c.* Et tempus faciendi, eſt *r* tempus operandi, & tempus adventus Chriſti, quod non eſt præcipiendi, ut tempus legis veteris: ſed operandi, *Pſa.118.Iſa.49.2.Cor.6.a.* Tempus partus Hebræorum, *Exod.1.c.* eſt tempus converſionis animarum, & benè operandi.

Tempore omni judicantes judices inſtituti à Moyſe, *Exod.18.d.* ſunt *ſ* facientes juſtitiam in omni tempore.

Tempora tria anni quibus apparere debebat omne maſculinum in conſpectu Domini, *Exod.34.c.* Erant *t* Ver, Æſtas, & Autumnus.

Tempus remiſſionis. Longa vita prædicatorum. Comminatio Dei.

Tempus planctus, quod fuit ſeptuaginta dierum, *Gen.50.a.* deſignat *v* tempus remiſſionis in ſeptenario.

Tempus multum ſervorum patrisfamilias, *Matt.25.b* deſignat *x* longam vitam conceſſam prædicatoribus.

Tempus conſtitutum ad plagam, *Exod.9.a.13.b* eſt comminatio facta à Deo ad peccatores, ut excitentur ad pœnitentiam.

a Ori. ſ. Gen. hom. 1. Hil. ſ. pſ. 68. Ambroſ. de ſacramentis. *b* Glo. ord. ſ. Exod. 2. *c* Au. ſ. pſ. 101. Gr. ſ. [illegible] *d* Hie. ſ. Mic. 5 & ſ. Zach. 10. & ſ. Iob. 38. *e* Hie. ſ. Mic. 5. *f* Gloſ. ord. ſ. Agg. 1. *g* Hie. ſ. Iſa. 9. Gre. [illegible] *h* Orig. ſ. Lev. hom. 16. [illegible] Lev. 26. *k* Ori. ſ. Can. hom. [illegible] Gre. ſ. Cant. 2. Bern. ſ. Cant. ſerm. 38. Ruper. ſ. Cant. 2. Aug. ſ. pſ. [illegible] *i* Gloſ. int. ſ. Lev. 16. *k* Rich. de S. Vict. de ſecur. conſcien. *l* Hil. ſ. pſa. 1. Aug. ſ. pſ. 1. Gre. [illegible] *m* Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Ier. [illegible] *n* Hie. ſ. Eze. 30. *o* Gloſ. ord. ſ. Iſa. 23. *p* Hie. ſ. Eccl. 3. *q* Ori. ſ. Matt. hom. [illegible] Hie. ſ. Iſ. 18. *r* Amb. ſ. pſal. 118. ſer. 16. *ſ* Gloſ. int. ſ. Exod. 18. *t* Gloſ. int. ſ. Exod. 34. *v* Gloſ. ord. ſ. Exod. 14. *x* Ori. ſ. Matt. hom. 33.

a Baſ. ſ. pſ. 33. Ambroſ. 4. Exod. 2. b Hieron. ſ. Amos 5. Aug. ſ. pſ. 36. Gre. 10. m. 11 & 12. m. 17. c Hie. ſ. Iſ. 28.

Tempus utrunque eſt *a* tempus adverſitatis & proſperitatis, *Exod.13.d.* Idem deſignatur, quando dicitur, *Pſa.33.* Benedicam Dominum in omni tempore. Tempora etiam lunæ ſunt tempora perſecutionis & pacis Eccleſiæ, *Pſa.103.* — *Tempus proſperitatis & adverſitatis*

Tempus malum, *b* tempus, quo mali prævalent adverſus bonos, *Amos 5.c. Mich.2.b.* Et tempus tribulationis eſt, in quo juſti affliguntur à malis, confunduntur, *Pſa.36.* Tempora quoque, quæ non ſunt abſcondita à Deo, ſunt tempora hujus ſæculi, *Iob 24.a.* Poſuit etiam Deus tempus tenebris, hoc eſt, modum iniquis, quo iniqui eſſe deſiſtant, *Iob.27.a.* — *Proſperitas malorum.*

Temporaneum eſt fructus præcox: & deſignat *c* Judæos, aut hæreticos, qui devorati ſunt à diabolo antequam reſipiſcerent cùm ſuperbirent, *Iſa.28.a.* — *Iudæi. Hæretici.*

d Hie. ſ. Ier. 17. e Hie. ſ. Eccl. 7.

Tempus ſiccitatis, eſt *d* tempus in quo eſt defectus verbi Dei, *Ier.17.b.* — *Defectus verbi Dei*

Tempora priora *e* erant tempora legis Moyſis: quæ dicit meliora, qui legem præfert evangelio, *Eccl.7.b.* — *Tempora legis veteris.*

f Hie. ſ. Eccl. 5

Tempus plangendi, hoc eſt, afflictionis: *f* eſt in hac vita, tempus ſaltandi, hoc eſt, gaudendi in futura, quantum ad bonos. Tempus amplexandi erat in lege veteri: tempus abſtinendi in nova. Tempus etiam amplexandi ſapientiam in contemplatione: & tempus abſtinendi ab amplexibus eſt in cura corporis occupari, *Eccl.3.a.* — *Tempora veteris, nova.*

g Hi. ſ. Dan. 7. Aug. ſ. Apoc. hom. 16. h Gr. 31. m. 11

Tempus & tempora & dimidium temporis, *Dan.7.g.* tres *g* anni cum dimidio, ſunt, quibus Antichriſtus affliget Sanctos. Tempus etiam modicum quo ſolvetur diabolus, eſt tempus Antichriſti, *Apoc.20.a.* — *Tempus Antichriſti.*

Tempus quo ſtruthio erigit alas in altum, *Iob.39.c.* eſt *h* opportunitas hypocritæ, qua ſuas cogitationes ſuperbiendo manifeſtat. — *Tempus peccatorum.*

i Aug. ſ. pſ. 70. k Gloſ. int. ſ. Lev. 13. l Ori. ſ. Ier. hom. 13. & ſ. Ezech. ho. 6. m Gloſ. int. ſ. Lev. 15.

Tempus ſenectutis eſt *i* tempus veteris hominis, *Pſal.70.* Et tempus immunditiæ leproſi eſt *k* tempus, quo quis in turpitudine peccati exiſtit, *Lev.13.f.* Tempus etiam malorum, *l* eſt tempus peccati, *Ier.15.c.* Et tempus, divertentium dæmonum. Et tempus Hieruſalem, eſt tempus juventutis & peccati. Et dicitur tempus amantium: quia dæmones & hæretici animam cupiunt pervertere. *Ezec.16.a.* Tempus etiam iniquitatis extremæ erit, quando refrigeſcet charitas. *Ezec.45.b.* Et tempus menſtruale, *m* eſt tempus idololatriæ, *Lev.15.d.*

Tempora vitæ conſtituta beſtiis erant uſque ad tempus, & tempus, *Dan.7.d.*

Tempus vernum, *Exod.34.* Vide Ver.

Temulentus, vide Ebrius.

Tendere, vide Expandere.

Tendere, Tentorium, vide Tabernaculum.

Tenebra, vide Caligo.

Tener.

Tenerum dicitur, quod eſt molle ac recens.

n Galat. hb. 2 cap. 1. o Amb. l. de Abraham.

Tenellus dicitur *n* Chriſtus, *Prov 4.a.* Quia molles carne benè apti ſunt mente, & ipſe doctus eſt à patre.

Teneritudo agni aut vituli, ad *o* munditiam vitæ refertur. & deſignare poteſt implentem legem, & eum, qui totus cedit in ſinum Dei: deſignat etiam quicquid in terris amabile eſt, quod eſt Deo offerendum, *Gen.18.a.* — *Munditia vitæ. Res amabilis.*

p Gloſ. int. ſ. Gen. 28. q Ori. ſ. Matt. hom. 30. Aug. 1. q. in evang. 49. r Gre. 6. m. 10

Tenerrimi hœdi, *p* innocentiam ſignificare poſſunt: & etiam imperfectos: & peccatores ex duobus populis, ſed dociles, *Gen.27.a.33.c.* — *Innocentes. Imperfecti. Peccatores.*

Teneritudo ramorum ficus, *Matth.24.c.* deſignat *q* profectum bonorum operum, qui prius erat abſconditus, vel ipſos homines in ſpiritualibus proficientes. — *Profectus bonorum.*

Tenera filia Babylonis, *Iſa.47.a.* deliciarum *r* affluentiam deſignat. Vel teneram filiam Deus vocat, quando delictam uniuſcujuſque animam à laborioſis hujus mundi ſervitiis revocat: ne dum exterioribus actionibus afficitur, ab internis deſideriis obduretur. Sed Chaldæorum filia, mollis & tenera non vocatur, quia mens pravis deſideriis dedita, in eo, quem anxiè appetit, hujus ſæculi labore relinquitur: ut foris mundo velut ancilla ſerviat, quæ intus Deum ut filia nequaquam amat. — *Affluentia deliciarum. Vacatio ab exterioribus.*

Tenere.

Tenere, eſt apprehendere, capere, detinere & poſſidere. Item cuſtodire, *Prov.18.d.* Qui autem tenuerit adulteram, ſtultus eſt. Delectare, *Iſa.51.d.* Gaudium & lætitiam tenebunt. Impedire, *Pſal.118.* Defectio tenuit me. Intelligere & ſcire, *Prov.30.* qui tenuerint eam beati. Obtinere. *Iud.9.b.* Tenuit pedes eorum abyſſus. Occupare, *Exod.25.b.* Tenebit longitudo ejus cubitum ac ſemiſſem. Recordari, *Apoc.2.g.* Quod habetis, tenere donec veniam. Regere, *1. Reg.6.a.* Tenuit eam, quoniam calcitrabant boves. Teneri. Obligari, *Num.3.b.* Nec obnoxia tenebitur ſponſioni.

ſ Gre. 13. m. 9 t Hie. ſ. Iob. 26 Gr. 17. m. 13. v Hie. ſ. Iſ. 27.

Tenere dicitur Deus: *ſ* quando aliquid grave operatur, & tenet cervicem alicujus, quando elationem, quam in infimis habuit, deſtrictione ſuæ percuſſionis inclinat, *Job.17.c.38.b.* — *Operans Deus gravia & reprimens.*

Tenet Deus vultum ſolii ſui, *Job.26.b.* quando *t* ſecreta judicia cælat. Et quia à nobis in hac vita regni ejus gloria, non quanta intrinſecus habetur, agnoſcitur. — *Celans Deus judicia ſua & gloriam.*

Tenebat Deus fortitudinem ſuam, *Iſa.27.* quando *v* non mittebat filium per incarnationem: quem tamen ſe miſſurum promiſerat. — *Detinens Deus Miſſionem filii.*

x Gloſ. int. ſ. pſa. 138. y Rup. 2. ſ. Apoc. Ambr. 4. de interp. 11 & ſ. Luc. 8. z Gr. 29. m. 2

Tenere interdum, cuſtodire, ut tenebat dextera Dei Chriſtum, *Pſal.138.* hoc eſt, *x* divinitas humanitatem: vel Chriſtus quemlibet fidelem, ne decidat. Ita dicitur tenere ſeptem ſtellas, *y* conſervando prælatos à lapſu, *Apoc.2.a.* Tenet etiam manum dexteram noſtram, quando conſtanter facit nos benè operari, *Pſal.72. Luc.8.g.* — *Servans Deus*

Tenuit Dominus extrema terræ, *Iob.38.b.* qui *z* in fine ſæculorum ad deſtitutam jam, & alienigenis regibus ſubditam ſynagogam venit: atque ex illa impios excuſſit, quia ſpiritualia fidei prædicamenta renuentes, etiam à carnalis ſacrificii gloria repulit. Vel certè extrema terræ tenuit: quia ex Judæa paucos abjectos & humiles elegit. Extrema terræ tenuit, quia legis doctores deſerens, & piſcatores ſumpſit. — *Expulſio ſynagogæ elatis humilibus.*

Tenens

Tenens ſeu habens Moyſes in manu virgam. *Exod.4.a.* eſt *a* Chriſtus habens potentiam in divinis. Eſt etiam habere paſtoralem cuſtodiam. Ad hæc referri poteſt tenere baculum in manibus. *Exo.12.b.*

Tenens Moyſes tabulas legis, quæ non ſunt fractæ. *Exo.34.a.* deſignat *b* collationem legis novæ per Chriſtum, quæ uſque in finem ſæculi eſt duratura.

Tenere in manibus adipem. *Lev.7.d.* eſt in opere *c* ſeu executione habere deſiderium, vel carnis luxuriam refrænare.

Tenere gladium plus eſt quàm habere, *d* ut tenent gladios, qui habent verbum Dei, & ſecundùm ipſum vivunt. *Cant.3.c.* Tenet autem Chriſtum, hoc eſt, verbum Dei, aliter quidem ſponſa, quæ dicit *Cant.3.b.* Tenui eum, & non dimittam. Et *Iſa 64.x.* Non eſt qui teneat te, per amorem videlicet, & vinculis charitatis, & mentis affectu. Sic tenuerunt mulieres pedes ejus poſt reſurrectionem. *Matth.28.b.* Tenet autem cum ſponſa fidei firmitate, & devotionis affectu: nec teneret niſi teneretur. Ejus caput non tenent mali, nec hæretici. *Col.2.d.* Aliter voluerunt tenere verbum Dei Scribæ & Phariſæi, volentes opprimere ipſum verbum, & revincere: ſed non potuerunt. *Matth.21.d.* Tenuerunt autem David Allophyli, in Geth, deſignantes capturam Chriſti. *Pſal.55. in titulo.*

Tenere dicuntur fœdus Dei, qui legem ejus obſervant. *Iſa.56.b.* Et tenet juſtus viam ſuam, quum *e* ad amorem cæleſtium robuſtus ſtringitur, ſciens quia bonis deſideriis præmia æterna non deerunt. *Iob 17.b.*

Tenere dicuntur laciniss, *f* qui aliorum adhærent exemplis. *Thren.4.c.* Et tenent populi Judæos, quum Gentiles adhærent Apoſtolis. *Iſa.14.a.*

Tenens Moyſes caudam colubri. *Exod.4.a.* deſignat *g* populum Judaicum crediturum in fine ſæculi.

Tenentes adoleſcentem diſcipulum Chriſti ſindone. *Marc.14.e.* ſunt *h* laudantes initia bonæ converſationis.

Tenet pavor contemplantem. *Iob 4.c.* quia *i* cùm ſubtilitatis intimæ arcana percipit, unde ſe apud ſeipſum fortem credidit, inde ante conſpectum judicis titubavit. Diſtrictionem quippe divinæ juſtitiæ contemplantes, etiam de ipſis operibus jure pertimeſcimus, quæ non fortia egiſſe putabamus.

Tenet parvulos Babylonis, qui *k* refrænat pravas cogitationes. *Pſa.136.*

Tenens Jacob plantam Eſau manu. *Gen.25.* deſignavit *l* legem aſtringentem populum Judæorum ne deflueret. Tenens etiam Agar manum Iſmaelis filii ſui. *Gen.21.a.c.* eſt lex ſuſtentans Judæos, vel Eccleſia cooperans noſtris actibus.

Tenere volens Oza arcam lapſantem. *2.Reg.6.b.* deſignat *m* minores volentes corrigere benefacta majorum, quæ ipſi non intelligunt.

Teneri mundiſſima lepra. *Le.14.b.* eſt *n* totam tranſgredi legem: ut populus gentilis, qui non expellitur, ſed mundus judicatur, quia legis jugo ſubjectus non erat.

Tenentes ſervos Dei miſſos à Rege. *Matth.22.a.* ſunt *o* contentionibus verborum irretientes ſimplices nuncios veritatis.

Tenentes legem Dei, qui neſcierunt Dominum. *Ier.2.b.* ſunt *p* Scribæ ignorantes Chriſtum, & mali Doctores, qui devorant plebem Dei.

Tenent pſalterium & citharam, *q* qui voce, non corde laudant Deum. *Iob.21.b.*

Teneri febribus ſocrum Simonis Petri. *Luc.4.g.* eſt *r* carnem cupiditatibus occupari.

Tenent torſiones peccatorum. *Iſa.13.b.* quia non poteſt *ſ* effugere pœnam quam in propria conſcientia ſentit. Teneri etiam dicitur laqueo, qui Dei vindictam evadere nequit. *Iſa.24.k.* Tenetur etiam planta impii laqueo, *t* quando non poteſt ſe à peccatis explicare. *Iob 18.b.*

Tenens ſceptrum in domo voluptatis, *v* eſt hæreſiarcha: vel diabolus & etiam tenens ſceptrum in Aſcalon. *Amos 1.a.*

Tenentes ſe ſquamæ Leviathan. *Iob 41.b.* ſunt *x* iniqui, qui ad defenſionem iniquitatis pari culpâ eò magis conſtricti ſunt, quò ſe ſibi per omnia ſimiles eſſe meminerunt.

Tenens Joab dextera manu mentum Amaſæ, & mittens manum ſiniſtram ad gladium. *2.Regum 20.c.* deſignat *y* eum, qui quaſi ex benignitate blanditur, & latenter ex malitia percutit.

Tenentes ventos ne flarent ſuper terram. *Apoc.7.a.* ſunt *z* impedientes prædicatores ne prædicent.

Tenentes fratres Joſeph munera in in manibus. *Gen.43.f.* ſunt offerentes bona opera Chriſto, eaque illi aſcribentes.

Tenere ſolium gloriæ, vide Cethedra.

Tenere remum, vide Remiges.

Tenere arcum, vide Sagittarius.

Tentare.

TENTARE eſt, quaſi manu extenſa aliquid experiri, & exquirere ac probare, & rem non intellectam atque incertam aggredi. Item dejicere. *1.Cor.10.c.* Non patietur vos tentari.

Tentare dicitur Deus Abraham, vel alium: *aa* non ut ejus virtus Deo, ſed ſibi & aliis mafeſtetur, & tentat ut ſciat, hoc eſt, ut ſcire nos faciat. Et tentat te Deus, ut nota fierent quæ erat in animo tuo: unde hoc tentare eſt manifeſtare. *Gen.22.a. Exod.15.d.16.a. Deut.8.a.*

Tentatio qua Chriſtus tentavit Philippum. *Ioan.6.b.* ignorantiam *bb* illius, & populi Judæorum circa myſteria declarabat.

Tentare interdum eſt inſidiari, & tentare dicitur Deum ille, *cc* qui quanta poteſt parte periculi ſe non expedit, & illic poſſit miraculum Dei, ubi nonnihil proficere poteſt humana rationis ope, quæ in promptu ſit. Tentant etiam Deum, qui provocant ipſum ad iram. *Pſal.77.* Converſi ſunt, & tentaverunt Deum. Et qui ſuggerunt. *Num.14.d.* Tentaverunt me jam per decem vices.

Tentare Chriſtum eſt *dd* detrahere Chriſto. *1.Corint.10.b.* Tentabant autem Phariſæi Chriſtum inſidiantes. Tentabant etiam ipſum potius de divinitate quàm de carne. *Matth.16.a.*

Tentatur Chriſtus ſtatim poſt baptiſmum. *Matth.4.a.* ut *ee* tentatione ſua indicet in ſanctificatis nobis maximè diaboli tentamenta graſſari: quia victoria ei magis eſt exoptata de Sanctis. Tentat etiam Deus poſt tranſitum maris rubri in Mara. *Exod.17.a.* ut *ff* baptizati probati fiant in virtutibus.

Tentatio dictus eſt locus Petræ Oreb, ubi erant aquæ amaræ, *Exod.17.a.* quia *a* certiſſimum experimentum eſt animæ in labore atque amaritudine.

Tentatio humana, *b* eſt confidendo in Deo, diffidere homini, 1. *Cor.10.c.*

Tentator dicitur diabolus, *Matth.4.a.* Accedens tentator.

a Phil. de congre. &c. b Am. ſ. 1. Corint. 10.

Tenuis, Attenuare, Extenuare.

TENUE, eſt exiguum, & parvum, ac ſubtile: ut tenue filum. Attenuare autem eſt tenua reddere.

Tenuiſſimus pulvis aromatum, *Exod.13.d.* deſignat *c* ſubtilem examinationem virtutum. Tenuis etiam aura ſubtilitatem indicat ſpiritualium, 3. *Re.19.c.*

Attenuari dicitur ſpiritus, *Job 17.a.* nempe *d* timore judicii, quia electorum mentes, quo amplius extremo judicio propinquare ſe ſentiunt, eo ad diſcutiendas ſemetipſas terribilius contremiſcunt, & ſi quas in ſe carnales unquam cogitationes interveniunt, pœnitentiæ ardore conſumunt, nec cogitationes ſuas dilatari carnali voluptate permittunt, quia eò ſemetipſos dijudicantes ſubtilius feriunt, quò diſtrictum judicem præſtolantur vicinum.

Attenuati oculi ſuſpicientes in excelſum, *Iſa.38.c.* dicuntur, *e* vel deficientes in contemplatione, quaſi reverberati. Vel etiam ſubtiles facti.

Attenuata dicitur gloria Jacob, *Iſa.17.a.* quando *f* Judæi perdiderunt Deum & templum & Prophetas. Sic dicitur attenuari robur ejus, *Soph.2.d.* Non attenuatur verò gloria Jacob, quando creſcit in Eccleſia, *Jerem.30.d.*

Tenuitas, quam vis mittit Dominus in pinguibus eſt, *g* quum dæmones, aut hæretici relinquuntur à ſuis, *Iſaiæ 10.a.*

Attenuari dicuntur flumina Ægypti, quum *h* confunduntur errores Philoſophorum, *Iſa.19.d.*

Tenues ſpicæ, famem verbi Dei ſignificant. *Exod.41.a.* Attenuari autem fame dicitur robur iniqui, *Iob 18.c.* quando *i* ejus anima nulla interni cibi refectione paſcitur. Attenuatur etiam frater, *k* quum per deſidiam perdit ſpiritales divitias, *Lev.25.d.e.*

c Gr. 1 m. 9. Amb. epi. 21. d Gr. 14. m. 19. e Bern. ſer. de verbis. 8. 20. f Hie. ſ. Iſ. 17. g Hie. ſ. Iſ. 10. h Hie. ſ. Iſ. 19. i Gr. 14. m. 7. k Iſy. ſ. Le. 25.

Subtilitas ſpiritualium. Timor judicii. Subtilitas contemplationis. Judæi ſine Deo, & templo. Deſertio hæreticorum. Confuſio Philoſophorum. Defectus verbi Dei.

Tepidus.

TEPIDUM dicitur, quod eſt medium inter calidum & frigidum. In ſpiritualibus autem tepidus eſt, qui fidem *l* ſuſcepit, ſed malus eſt moribus, eſtque peior frigido infideli, *Apoc.3.c.*

l Am. ſ. Pſ. 118 ſer. 20.

Terebinthus.

TEREBINTHUS, *m* eſt arbor nigrum lignum cum ſplendore proferens, habenſque in buxi ſpeciem ſoliditatem: unde fit terebinthina, ſeu gummi genus & lachryma. Ab aliquibus autem dicitur eſſe lentiſcus. Eſt arbor infrugifera, quanquam habeat minutum ſemen.

Terebinthus, ut habet lachrymam ſalubrem, *n* crucem Chriſti deſignare poteſt, *Joſ.2.f.* Juxta Septuaginta. Sub hac infodit Jacob idola, hoc eſt, Chriſtus peccata. Hanc attulerunt filii Jacob in Ægyptum, hoc eſt, Apoſtoli in mundum, *Gen.43.c.*

Terebinthus aut lentiſcus, ut eſt arbor infrugifera, typus eſt *o* avarorum & idololatrarum: qui nullum proferunt utilem fructum, *Gen.35.a.* Terebinthus etiam defluentibus foliis, ſignificat Judæos ſine recta doctrina, literæ legis adhærentes. Vel deſignat hæreticos, vel habentes divitias, *Iſa.1.g. Hoſ.4.c.* Cæterum *Iſ.1.* pro terebintho legitur quercus, quod ait Hieronymus eſſe juxta interpretationem Symmachi.

m Pli. 4. nat. hiſt. 6. n Augu. q. in Ioſ. 30 Bed. ſ. Gen. 31 o Amb. 2. de Iacob 7. Glo. or. ſ. Iſa. 1 Lyr. ſ. Hoſ. 4. Hie. ſ. Iſa. 1.

Crux Chriſti. Avari. Idololatræ. Judæi. Hæretici.

Terere, Tritura, Triturare.

TERERE, eſt fricare & tundere, ac frangere, unde tritura, quum franguntur ſpicæ ad colligendum triticum, quod eſt triturare.

Terere dicitur Deus ſcopa, *Iſa.14.f.* quando *p* acri caſtigatione omnes eluit ſordes. Et triturat ferris, aut rota plauſtri, quum gravius caſtigat. Tritura verò baculo, quando levius animadvertit. *Iſa.28.g.*

Tritura Chriſti, dici poſſunt fideles tribulationibus purgati, *Iſa.21.c.*

Teri paleas, eſt *q* conteri malos, *Iſa.25.b.* Et triturari Moab, eſt conteri diabolum. Et triturari montes, eſt conteri ſuperbos, *Iſa.41.d. 44.d.*

Triturans bos, eſt *r* prædicans Prædicator, cujus non eſt alligandum os, *Deut.25.a.* 1. *Cor.9.b.* Tritura quoque meſſium, *ſ* eſt examinatio doctrinæ, *Lev.26.a.*

Tritura, quam diligit vitula Ephraim, *Hoſ.10.c.* ſunt *t* labores & curæ mundanorum propter vitia

Triturant Damaſceni Galaad plauſtris ferreis, *Amos 1.a.* quando *v* hæretici deceptos confirmant erroribus.

Non tritum iter dicitur, *x* iter peccatorum, quum non eſt via regia, ſed anfractibus & erroribus plena, *Jer.18.c.*

p Hie. ſ. Iſ. 18 q Hie. ſ. Iſ. 25. 41 & ſ. 44. r Glo. ord. ſup. Deut. 25. ſ Ori. ſ. Levit. hom. 16. t Gr. 22. m. 16. & ſ. Ezec. hom. 10. v Hie. ſup. Amos 1. x Lyr. ſ. Ier. 18. Au. 3. de Gen. ad lit. c. 7.

Caſtigatio Dei. Fideles. Contritio malorum & diaboli. Prædicator. Labores mundanorum.

Tergum, vide Dorſum.

Terminus, vide Finis.

Terra, Humus, Terrigena.

TERRA eſt infimum quatuor elementorum, gravis & denſa, frigida & ſicca, medium mundi tenens ſedem, ornata variis plantis, & animalibus, fluminibus ac fontibus. Quando autem terra dici poteſt uſque ad regionem aëris ſubtilem, in qua non ſunt nubes. Terra autem interdum dicitur hæreditas, *Exo.29.a.* Sex annis ſeminabis terram tuam. Littus *Mar.4.a.* Omnis turba circa mare ſuper terram. Moos, *Amo.4.d.* Gradiens ſuper excelſa terræ. Pulvis, 1. *Reg.15.a.* Sciſſa veſte, & terra pleno capite. Regio, *Exo.18.a.* Advena fui in terra aliena. Sepulchrum. *Job.19.d.* De terra ſurrecturus ſum. Superficies, *Exod.16.b.* in ſimilitudinem pruinæ ſuper terrã. Urbs, *Pſal.48.* Vocaverunt nomina ſua in terris ſuis.

Terra quandoq; ſumi poteſt pro *y* Deo Patre. Eſt quippe paterna mens omnium fœcundiſſima: ut germina illa bona produceret Filium videlicet & Spiritum ſanctum, quibus cætera omnia hujus univerſi producit, & totum ipſum globum. Quod filiale germen perfecto à ſe decreto temporum curriculo

y Gen. Ve. Ca. 023. ar. 7 cap. 5.

Deus Pater.

culo in ſalutem gentium dedit. Pro quo Iſaias horum ſacramentorum conſcius deprecabatur dicens.45.*b.* Aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Hoc Theologi noſtri de beata Virgine Hebræi de ultima archetypi menſura (quam Sachinam, id eſt, habitationem meditatam Dei in nobis, & domeſticam vocant) interpretantur. Sed (niſi fallor) de paterna mente merito intelligi poteſt: quæ eſt filii in primis, & conſequenter omnium aliarum rerum prima pullulatrix. Nam de Filio, qui verbum & veritas Dei dicitur, canit Propheta, *Pſal* 84. Veritas de terra orta eſt. Qui etiam dicitur aqua ſalutaris ex eadem terra ſcaturiens. Eſt itaque hæc receptiva omnium fœcunditatum, & conſequenter veluti prima parens etiam omnium pullulativa. Et ſicut hæ terrenæ arbores, niſi plantatæ ſint in terreo elemento, minimè vivunt: ſic de meliori & rationali arbore dicit ſumma veritas, quod niſi ſuot plantata à Pâtre ſummo agricola, in terra videlicet illa ſuperna, eradicabitur. Eſt etiam terra hæc in æternum ſtans à ſuo nunquam centro divulſa, nec ad locum alium deſtinata, omnibus aliis elementis & elementariis tebus ſucceſſione quadam agitatis, & diverſa peteotibus ſpatia. Eſt & paterna illa meos ſemper in ſe ſtabilis, neque miſta, neque à centro ſuo dimota: & ſi Filius, Spiritus ſanctus. Intelligentiæque omnes ad diverſa exequenda miſſi dicuntur. Et iterum terra centrum univerſi, & eſt Pater centrum ſphæræ intellectualis, ubique per ſuam eſſentiam & potentiam exiſtens, ſed in cœleſti palatio aperta præſentia apparens, tanquam terra & habitatio illorum civium. Ad quam ſuſpirando Propheta dicebat, *Pſal.* 26. Credo videre bona domini in terra viventium.

Materia prima. Terra quandoque dicitur *a* materia prima, *Gen.*1.*a.Exod.*20.*b.*31.*d.* Hanc rigat fons de paradiſo voluptatis, quia eſſentia profundit materiam, *Gen.*2.*b.*

Mundus ſenſibilis. Creatura. Terra itidem *b* pro mundo ſenſibili ſumi poteſt, ad differentiam cœli, quando ſumitur pro mundo intelligibili, *Gen.*1.*a.* Sumitur etiam pro mundo, quando terra omnis dicitur eſſe Domini, *Exod.* 19.*a.* Sumitur item terra *c* pro creaturæ, quando Deus dicitur eſſe longior terra, *Job* 11.*b.* qui creaturæ modum perennitate ſuæ æternitatis excedit. Et terra deſerta, in via & inaquoſa dicitur *d* mundus ſine Chriſto & ejus doctrina, *Pſa.*62. Terra etiam tribulationis & anguſtiæ, dicitur *e* hic mundus, *Iſa.*30.*b.* 31.*a. Jerem.*4.*b.* Eundem deſignat terra aquilonis, *Zach* 6.*b.*

Cœleſtis patria. Terra, quam dat Dominus poſſidendam, eſt *f* æterna fœlicitas, *Gen.*12.*a.*15.*d.*26.*a.*49.*c.* *Exo.*3.*b.* 6.*a.*12.13. 20.*b.*32.33. *Joſ.*1.*b.* Hæc dicitur terra Dei, & terra viventium, *Pſa.*11.15.24.26.33.36.51.101.141. *Jer.*3.*f.*21.*a. Iſa* 49.*b.*58.*d.* Hanc terram poſſident mites, *Matth.*5.*a.* Hæc eſt terra Chanaan, quam exploraverunt exploratores. *Nu.*13.*b.* Ipſa eſt terra fluens lacte & melle, *Lev.*20.*d.* Et terra Iſrael, in quam non egrediuntur mali, eſt cæleſtis patria, in quam inducit Deus oves ſuas, *Eze.*23.*b* 26.*d.*34.*d.* In hac terra iniquus non mittet radicem ſuam. *Job* 15.*c.* In hac terra non parent filii ſtultorum, & ignobilium, *Job* 30.*b.* Super hanc terram erit longævus, qui honorat patrem & matrem, *Exo.*20.*b. Ephe.*6.*a. Pſa.*71. In hac terra apparuerunt flores, hoc eſt, animæ juſtorum, ubi etiam audita eſt vox turturis, hoc eſt, requies quam promittit Deus, *Can.*2.*c.* Hæc eſt terra ſanctificata, *Zach.*2.*d.* Terra quoque Chanaan, data in poſſeſſionem ſemini Abrahæ, eſt cœleſtis patria: de qua ejectus eſt Chanaan, id eſt, jam habitabilis, ubi defecit man, hoc eſt, *g* viaticum hujus vitæ, eſt terra viventium, *Exod.*16.*g.*

Incarnatio Chriſti. Chriſtus. Caro Chriſti. Terra quandoque deſignare poteſt incarnationem *h* Chriſti, ut quum projectus eſt ſerpens in terram, *Exod.* 4.*a.* Et ſex diebus fecit Deus terram, quum in ſexta ætate ordinavit Verbum ſuum incarnandum, *Exod.*10.*b.* Et terra adjuvans mulierem, eſt *i* Chriſtus adjuvans Eccleſiam. *Apocal.*12.*d.* Terra etiam, quam operati ſunt Judæi ſine fructu, eſt caro Chriſti, quam crucifixerunt, & ipſi perierunt, *Gen.* 4.*b.* Et terra reſtituta David, eſt *k* corpus Chriſti reſuſcitatum, *Pſa.*96.*in titulo.* Terra quoque Hus, *l* humanitatem Chriſti deſignare poteſt, *Job* 1.*a.* Et terra data in manus impii, eſt corpus Chriſti traditum in manus Judæorum, vel corpus juſti in manus perſecutorum, vel diaboli, *Job* 9.*c.* Altare quoque de terra Domino faciunt, qui in incarnationem mediatoris ſperant. Et in altari de terra oblatum munus ponimus, ſi actus noſtros Dominicæ incarnationis fide ſolidamus. *Exod* 20.*d.* Et amici Job ſedent cum illo in terra, *Job.*2.*d.* quando incarnationem Chriſti cum fidelibus confitentur. Et terra fluens lacte & melle, *m* eſt caro & corpus Chriſti, in qua fluxit ſanguis & aqua in lavacrum peccatorum, & lac & mel in verum cibum vitæ & ſpiritus.

Virgo Maria. Terra benedicta dans fructum ſuum, eſt *n* beata Virgo Maria generans Chriſtum. *Pſalm.* 66.84. 103. Hæc eſt terra promiſſionis, quæ protulit botrum Chriſtum, *Num.*33.*c.* Hæc eſt terra germinans Salvatorem, *Iſa.*45.*b.* Et terra quam rigat fons paradiſi, *Gen.*2.*b.* Et terra ſitiens aut invia, unde aſcendit virgultum, *o* eſt beata Virgo Maria, quæ ſitiebat ad Deum fontem vivum, & non fuit pervia ſerpenti, *Iſa.*53.*a.*

Eccleſia militans. Terra dicitur *p* Eccleſia militans, quæ paſcit verbo, & protegit umbraculo. quæ aperuit os ſuum, & ſuſcepit per confeſſionem ſanguinem Chriſti. *Gen.*1 *a.*4.*b.* Et hæc eſt terra labii unius, *Gen.*11.*a.* Ab hac terra erigitur ſcala, quam vidit Jacob in cœlum, *Gen.*28.r. Hæc eſt terra ſancta, *Exod.*3.*b. Job* 15.*c.*16.*d.*38.*b. Pſal.*15.23.36.44.71.84.92.101.134 In hac terra apparent flores, *Can.*2.*c.* Hæc eſt terra Emanuel, *Iſa.*8.*b.*42.*a.* Et terra, ad quam eſt veniendum, eſt Eccleſia ex Gentibus, *Gen.*12.*a.*13.*d. Pſal.*32. 33.45.46.77.96.142. *Prov.*12.*b. Iſa.*13.*c.*14.*a.*44.*d.*57.*c.*60.*d. Matth.*5.*a.* Terra etiam Ægypti interdum dicitur Eccleſia: in qua creſcit Joſeph, hoc eſt, Chriſtus, *Gen.*41.*g* 47.*b.* Eadem dicitur terra Dei, ſuper quam adducit Deus Gog, *Ezec.*38.*e.* Hæc eſt terra fluens lacte & melle, *Exod.*13.33.*a. Ier.*11.*a.* Dicitur terra deſiderabilis, *Malach.*3.*c.* Terra quoque Benjamin, eſt Eccleſia, 1.*Regum* 9. *a. Ierem.*17.*d.* Et terra Iſrael deſolata eſt Eccleſia deficientibus bonis, *Ezec.*25.*a.*27.*d.* 33.*a. e.* Hæc eſt terra Sanctorum, à qua dividuntur incruduli Judæorum, & quam derelinquunt hæretici, & peccantes. *Pſal.*18. *Iſa.*26.*b.* 38.*b.*61.*c.*62.*c. Ie.*9.*f.*14 *a. Ez.*26.*d Ioel.*2.*d.*3.*a.* Hanc terram fundit Deus, *Iſa.*51.*a.* In hac terra fit voluntas Dei, *Matth.*6.*b.* Et Eccleſia eſt terra parturiens & pariens una die, *Iſa.*66.*c.* Hæc eſt terra, *q* quam neſcit diabolus, in quam induxit Deus captivos à dæmone liberatos, *Ezech.*31.*b.* Et terra, à qua ejicit Deus, & ad quam reducit, eſt Eccleſia, *Ier.*16.*c.* Hæc eſt terra abſque nube, quum caret ſapientia & eloquentia mundana, *Ezec* 38.*c.*43.*a Prov.*2.*d.* Terra ſacerdotum relicta libera à Joſeph. *Gen.* 47.*e.* eſt *r* terra Eccleſiæ libera à cenſu diaboli. Terra, quam Deus appendit ſuper nihili, *ſ* eſt Eccleſia, quam Deus fundavit in gentilitate, *Iob* 26.*b.* Et terra clamans adverſus rectores ſunt fideles neglecti ab ipſis Doctoribus, præcipuè rudes & infirmi ordinis, qui contra Rectoris injuſtitiam in murmurationis voces erumpunt, *Iob* 31.*d.* Hæc terra producit fœnum jumentis, *t* quando minores dant temporalia Prædicatoribus, *Pſa.*103. Et terra perflatur Auſtro, quum fideles Eccleſiæ ferventibus charitatis ſtudiis inardeſcunt, *Iob* 37.*c.* 38.*a.b.*

a Geo Ve Ca. 1 10.7.ca.21. b *Amb.*1.*de Abra.*8. c Gr.10.*in.*10 d *Au.ſ.pſ* 61. e *Hie ſ.Iſ* 30. & *ſ. Zac* 6. f *Gre ſ.pſ* 36. *hom.*2.3 & *ſ. Iob ho.*1. & *ſ. Num.ho.*3. *Gre.Nyſſe. de beati.* Hie. Dardan. & *ſ Iſa.*58.& *ſ. Eze.*20.34. & *ſ Eph* 6. *Ter.ad Ma.*5. *Hil.ſ.pſ.*51. Gr.12.*m.*24. & 20.*m.*12. & *ſ.Can.*1. Geo Ve Ca.1. *tom* 7.*ca.*25. *Iſy.ſ* Lev 20. Cyr 4.*ſ.Io.*51 *Fulg. ad Traſimen.*3. g *Glo in ſup. Exod* 16. h *Ru* 3.*ſ. Ge.* 30. & *ſ. Zac.*2 i *Au ſ. Apoc. hom.*10. k *Au ſ pſ.*96. l *Hie ſ. Iob* 1. & 9. *Greg.*3. *mor.*20. & 9. *mor.*21. m *Geo. Vene. Can* 1 *tom.*7. *cap* 25. o *Ter ad Iud. Arn ſ pſ* 66. *Au.*2 *de gen. con. Manc.*28 & *ſ pſ.*64. o *Hie ſ Iſa.*53 *Aug ſer.*100. *Ru.*1 *de operi. Spiri ſancti* 2. p *Bed ſ Ge* 2. *Hie ſ Iob* 38. & *ſ Iſa.*8 24 66. & *ſ. Bar.* 38. & *ſ. Ier.*18 18.17. *Baſ ſ.pſa* 44 *Am.*2 *de Abra.*1. *Gr ſ.*1. *Re.*9. & 13.*m* 11. *Au* 1.*ſer. de in men.* & 12 *cent. Fau.*22. & *ſ.pſ* 39. *Bed ſ Gen* 1. & *ſ Exo* 3. & *ſ. Prov* 2. *Ru* 4 *ſ. Ge* 6. & *ſ Ioel.*2. q *Hie ſ. Ez* 32 r *Gl & ſ. Gen.* 47. ſ *Gr.*17.*m.*12 & 26.*m* 13 & 27 *m* 34. & 19 *mo.*7. t *Au ſ pſ.*103 *Baſ Exa ho* 11. & *ſ pſ.*71

Terra

Corpus humanum. Terra inanis & vacua, eſt *a* corpus humanum priuſquam doctrinæ acciperet formam, quæ & terra replenda dicitur, *Gen.*1.*a.* Hæc terra dedit fructum ſuum in Chriſto, *Pſal.*60.66.79.138. Profert autem difficulter fructum. Quam etiam terram inimici lingunt, *Gen.*3.*c.*4.9.*a.*12.*a.*47.*b.e.Exo.*16.*c* 19.*a.*20.*b.*23.*a.*32.*c.*33.*a.Pſal.*4.7.8.36.45.59.67.71.101.103.109.112.135.140.142. *Lev.*11.*g.* 25.*a.* *Iſa.*14.*a.*18.*c.*23.*b.*30.*e.*65.*c.Prov.*12.*b.* Et terra cum germine ſuo *b* eſt caro cum concupiſcentiis, & producit beſtias, quando profert pravas concupiſcentias, *Job* 22.*d.Deut.*37.*d.Matth.*6.*b.* Hæc terra quieſcit à bellis tempore Joſue, quando caro ſubditur ſpiritui poſt adventum Chriſti, *Joſu.*11.*d.*14.*a.* Et terra viventium *Opera carnis* deſignat corpora viventium Deo, *Pſa.*26.51. Et terra aliena, eſt *c* corpus captivæ animæ per peccatum, ſeu caro rebellis ſpiritui, *Gen.*15.*c.Pſa.*136. Et terra, quam poſſident mites, eſt corpus glorioſum, *Matth.*5.*a.Iſa.*1.*e.* Et terra gigantum deſignat corpora malorum, *Iſa.*26.*d.* Terra traditur in manus impii, quum corpus permittitur perſecutoribus, *Job* 9.*c.* Terra exultans, eſt caro Sanctorum. Et terra mota, eſt caro profanorum, & corpus terrenum, *Pſal.*96. Et terra interdum dicitur *d* ipſa caro cum deſideriis ſuis, & etiam opera carnis, *Thre.*2.*d.Job* 28.*a.* *Haba.*3.*b.* Ipſa eſt terra dans fructum ſuum. *Lev.*26.*a.* Terra oblivionis eſt corpus peccatoris, qui Dei obliviſcitur, & à Domino derelinquitur. *Pſal.*87. Deſignat etiam inferos, qui ſunt terra miſeriæ & tenebrarum, *Job* 10.*b.*

Inferi. *Anima.* Terra interdum eſt *e* anima, quæ non eſt jam arida, ſed terra, quando bonorum operum fructum producit, *Gen.*1.*a.*9.*a.*43.*a.*44.*c.Iſa.*1.*b.*55.*c.Jer.*10.*b.Pſal.*36.66.96.142. *Matt.*13.*a.* Et terra dans germen ſuum eſt homo vel anima benè operans, *Lev.*26.*a.Eze.*14.*c.* Hanc terram fundat Deus, ut permaneat, *Pſal.*118. In terra habitat abſque pavore, qui habet tranquillitatem animæ, *Num.*32.*a.Deut.*28.*b.Iſa.*26.*d.Agge.*1.*c.* Et terra Saulis, eſt cor boni diſcipuli: in quo fructificat ſemen Prædicatoris, 1.*Reg.*13.*d.* Quod ſemen cecidit in terram bonam, hoc eſt, in eos, qui in corde bono & optimo ſuſcipiunt verbum, *Luc.*8.*a.Pſal.*59. Et anima eſt terra deſiderabilis, quæ fit in deſertum, *Zac.*7.*d.* Et terra *Cor.* ubi apparent flores, eſt mens fortis, & firma lingua Doctoris, *Cant.*2.*c.Eccleſiaſt.*1.*a.Iob.*31.*d.* Terra ſuaviter viventium, in qua non invenitur ſapientia, eſt anima *f* eorum, qui hujus vitæ voluptatibus paſcuntur, *Iob* 28.*b.*38.*d.* Hanc terram fodit equus ungula, quum Prædicator de audientium corde operum ſuorum exemplo terrenas cogitationes excutit, & quum quicquid in mente ſua terrenum verſari conſpicit, ſuperductæ pœnitentiæ duris percuſſionibus rumpit, *Iob* 39.*c.* Terra, quam inebriat Deus, *Pſa.*64. eſt mens firma & ſtabilis, quæ non agitatur ut mare. Vel eſt *g* ipſa ſtabilitas, quam poſſidendam promittit Chriſtus, *Pſalm.*36. Inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus. Hanc terram vidit *Mens.* Iſaſchar quod eſſet optima, *Gen.*49.*c.* Terra in quam projicitur virga Moyſis deſignat corda *h* credentium, *Exo.*4.*a.* Et terra non capiens Abraham & Loth ſimul, eſt *i* anima non potens ſimul habere virtutes & paſſiones. *Gen.*13.*a.* *Agge.*1.*c.* Et terra repleta idolis, *k* eſt anima plena hæreſibus & falſis opinionibus, *Iſa.*2.*b.* Terra verò Auſtralis, ſed arens, *l* eſt anima cum fervore Spiritus Sancti, ſed ſine lachrymis, *Ioſu.*15.*d.Zac.*6.*Pſal.*67.103.142.

Homo. Terra etiam dicitur *m* ipſe homo, *Gen.*6.*Pſa.*18.32.65.76.89.146. *Matth.*13.*a.* *Luc.*8.*a.* quæ terra debet timere Dominum, & ſuper hanc terram effundunt nubes imbrem, *Eccleſiaſtæ* 11.*b.* Et ſimplices dicuntur terra, *n* quando ſuſcepto verbo ut ſemine fructificant, 1.*Reg.*6.*Ro.*10.*d.* Et interdum terra dicitur maſſa generis humani, *Iob* 11.*b.* 24.*b.* Et terra, quam exaudit cœlum, ſunt homines in Eccleſia, qui doctrina irrigantur, & ipſa exaudit triticum benè operando, *Hoſe.*2.*d.Zach.*8.*c.* Super hanc terram apparuit rota, quando data eſt lex vetus, *Ezech.*1.*d.* Et terra Orientalis, ad quam abiit Jacob, *Gen.*29.*a.* ſunt qui vitiorum tenebras relinquentes, opera lucis quærebant: ad quam Dominus noſter profectus eſt. *Simplices.* *Iuſti.* Terra etiam ſunt ſimplices & minus perfecti, comparati perfectis, qui ſunt cœlum, *Pſa* 13. Terra autem Domini, ubi conterit Deus Aſſyrium, ſunt Sancti calcantes dœmones. *Iſaiæ* 14.*f.* Et ſunt terra ſtabilis, *o* quæ non agitatur ventis, ut mare. Et ſiluit terra Juda dies paucos, quum juſti quieſcunt à tentationibus. 1.*Machab* 7.*g.* Terra autem μετωνυμικῶς pro ipſo *p* homine ſæpè ſumitur. ſeu hominibus habitantibus in terra. *Gen.*3.*d.Lev.*18.*d* *Deu.*32.*a.Iſa.*1.*a.*30.*e.*34.*a.Iob* 9.*a.*16.*d.*37.*c.*38.*b.Ier.*22.*d* *Eze.*30.*c.*33.*a.Eccleſiaſt.*11.*b* *Ioel.*1.*b.*2.*e.Matth.*5.*a.* Terra quoque dicitur *q* ipſa *Familia.* familia, *Iob.*31.*d.* Si adverſum me terra clamat. Terra etiam interdum dicuntur hi, qui terrenis actibus occupati, eleemoſynarum & lachrymarum ope ad æternam vitam perveniunt, de quibus, *Pſal.*49. Advocavit cœlum deſurſum, & terram diſcernere populum ſuum. quia & hi deſurſum vocabuntur, qui plus cœleſtia quàm terrena quæſierunt. Et hæc terra conſurget cum cœleſtibus, ut teſtis adverſus hypocritam, *Iob* 20.*d.* In terra nimiis imbribus inundata *r* ſemen abſtrahitur: propter humoris autem ſiccitatem deſiccatur: quia autem eſt viſcoſus ſuccus ſemen continet & producit.

Homo terrenus. Terra propria, à qua eſt egrediendum dicitur *ſ* homo terrenus & carnalis, & terrena ſapiens, *Gen.*1.*a.*3.*c.*12.*a.*41.*g.Exo.*33.*a.Pſ.*17.43.45.62.95.183.146.147.1.*Reg.*14.*d* *Iob* 1.12.14.*b.Ierem.*8.*f.*10.*b.*15.51.*f.* *Matt.*5.*b.*10.*d.*24.*c.* Hæc terra eſt ſcabellum pedum Dei, *Iſa* 66.*a.* Et terra Nabuchodonoſor, aut Luciferi, ſunt mali & terreni, *Iſa.*14.*e.*60.*a.* Et terra quæ conſumitur alluvione, ſunt, qui pericula non ferentes ſe labefactari dimittũt, *Job* 14.*d* 16.*d.*20.*d.* Et ferrum de terra tollitur, quando è terrenis & infirmas actiones habentibus, fiunt fortes defenſores Eccleſiæ. Filii quoq; terræ dicuntur, terrena & nõ cœleſtia *Sapientia carnis.* requirentes, *Job* 38.*a.d.* Hanc terram ſorbet equus, quum peccatores in ſuo corpore Prædicator exhortando convertit, *Job* 39.*c.* Dicuntur etiam terrigenæ, qui terrena ſapiunt, & primum Adam terrenum ſequuntur. *Pſal.*48 *Prov.*6.*b.* De hac terra oritur veritas, quum peccator confitetur peccata ſua. *Pſal.*84. In hanc terram projectus eſt diabolus, ne habitet in juſtis, ſed in terrenis, *Apoc.*12.*b.* Terra etiam *Voluptates terrenæ.* calcanda eſt ſapientia carnis, *Iſa.*42.*a.* Item voluptates terrenæ, *Pſal.*58. Et terra Seon, ſunt mundani, & omnia. quæ ad mundi voluptates pertinent, *Num.*21.32.*a.Iſa.*11.*a.* Et terra qua implentur putei, *Cogitationes terrenæ.* deſignat ſenſus terrenos & carnales, & etiam cogitationes terrenas, *Gen.* 26.34.*c.*

Veritas. *Sacra ſcriptura.* *Lex.* Terra, in qua laborandum, ut habeatur cibus, eſt *t* veritas, quæ non facilè invenitur, *Gen.*3.*c.*4.*b.* Et terra quam dat Dominus, & in qua invenitur cadaver, eſt ſacra ſcriptura, *Deu.*21.*a.* Quæ etiã eſt terra fluens lacte & melle, quæ poteſt deſignare peculiariter epiſt. Pauli, *Exod.*13.33.*a.* Et terra cujus medullam comedunt fideles, eſt litera legis continens medullam ſpiritalis intelligentiæ, *Gen.*45.*b.* Et terra poſſiden-

a Hil ſ pſ. 66. 67 & ſ. Mat. Can. 4. Amb. de Noe. 29 & 2. de Jacob. 11 b Ori ſ. Gen. ho 1 & Num ho. 22. 26. & ſ. Ioſ ho 1. Au. 1. de ſer. dom. in mon. c Phi. quis de re div. hæres Hie ſ. Iſa. 1. 29 Bea. ſ Gen. 1. Au ſ. pſ. 36. 77. Ter. de reſur. d Phi. quod de teri pot. inſi & de mu Ab. Iſy ſ Lev. 26. Au q in Pſa. e Ori ſ pſ 39. ho 1. & ſ. Le ho. 16. & ſ Eze. h 4 ſ Nu 26 & ſ Ca. n. 4 Hie. ſ Iſ. 1. 26 & ſ Agge Amb ep. 12. & de Noe 24. & ſ pſa 118. Jerem 12. f Gr ſ. 1. Re 14 & 22. m. 26. & 31 m. 21. 22. g Ric. d S Vi. de 12. Patr 38 h Ori. ſ Exod. hom. 4. i Amb 1. de Abra. 6. k Hie ſ. Iſ. 2. l Gr. 3 dia. 34 m Baſ ſ. pſ. 32 Arn ſ pſ 146 Amb ep 44 n Gr ſ 1. Reg. 6. & 10 mor 10. & ſ. Ez. h. 6. Ori ſ Re 10. Hie ſ. Iob. 9. 24 & ſ Zach. 8. ſ. pſ 113. & ſ Iſa 114. o Ric. de San Vict. de vitio mutab. p Au q in Le. 67 & 1 ſerm. dom in mont Geo Ve Can 2. 10 3 ca. 13. q Gr 13. m. 13 r Cl. Alex 1. pæda. 6. ſ Ori. ſ. Ge h. 1. & ſ. Cant ho. 4 & ſ Ie rem. h 2. 11. & 1 petr. 1. Hil ſ Mat. Ca 10. Au 1 ſe do in mon & ſ. pſ. 84. & ſ. Apo. ho. 9. Hie ſ Ie. 10. & ſ. Iſ. 14 40 & ſ Iob 14 & 1 adver Iov. Baſ ſ pſ 48 Gr. ſ. 1 Re 14. & 6. m 21 & 18 mo 2. 6 7. & 18. mo. 16. & 29 mo 30 & 31. mo. 13 & 2. mor 32 Bed ſ. Gen. 8. Ar ſ pſ. 58 Ori ſ. Ge. h 7. 13 & ſ. Nu. ho 12. 26. & Glo. in. ſ. Ge. 3 Ru. 1. ſ de. 7. & prol. in Apo. Am ſer. 68.

Digitized by Google

Evangelium. Felicitas. poſſidenda eſt ſacra ſcriptura *a* intelligenda, *Iſa.57.c.* Eadem eſt terra carmeli, *Jere.2.b.* Hæc Judæis eſt terra ænea, *b* quia non ab eis intelligitur, *Lev.19.e.26.d.* Et terra, quam dat Moyſes trans Jordanem, eſt lex in antiquis partibus. Terra verò quam dat Joſue circa Jordanem, *c* eſt lex Evangelica & beatitudo perfecta à Chriſto data, *Joſ.13.a.* Et terra hoſtilis conſumens Judæos, eſt Evangelium, eorum *Converſio Evangelica.* confundens errores, *Lev.26.f.* Alia terra, ſeu lutum, qua linenda eſt domus leproſa, eſt *d* doctrina vera tradita erranti, *Lev.14.e.* Terra quoque promiſſionis: eſt via ſapientiæ. Et terra Juda, *e* eſt doctrina veteris & novi teſtamenti, *Iſa.19.c.* Et terra, quam dat Dominus poſſidendam, eſt doctrina & converſatio Evangelica, *Lev.23.b.* Sicut terram comportat argentum hæreticus, *f* quia de ſcriptura ſacra ut ipſi aliquid ſciant, ex appetitu terrenæ laudis laborant, *Job 27.c.*

Terreni ſenſus literæ. Terra interdum ſignificat *g* terrenos ſenſus: & humilitatem literæ, *Hoſ.1.d.* Sic erat terra in templo uſque ad feneſtras, *Eze.41.c.*

Religio. Monaſterium. Terra ad quam eſt veniendum, dici poteſt *h* religio ad quam venitur relictis omnibus terrenis, ac etiam propria voluntate, *Gen.12.a.13.d.* Et terra Jacob, eſt Monaſterium, *Gen.50.d.* Quod etiam dicitur terra, quæ non ſeminatur: quia caret divitiis, *Jer.2.a.*

Sacrificia Judæorum. Judæa. Terra à qua eſt egrediendum, *i* Judæorum ſacrificia deſignare poteſt, [illegible] erant deſerenda, ut ad terram Eccleſiæ veniretur, *Gen.12.a.* Hæc eſt terra fructifera, verſa in ſalſuginem, *Pſa.106.* Et terra Chanaan quandoque dicitur ipſa Judæa, *Gen.17.b.26.42.4[illegible].45.* *Iſa.1.b.1.Cor.15.f.* Et terra, ad quam reducitur Jacob, erit Judæa in fine mundi, *Gen.28.c.* Et terra ſalſuginis, *k* eſt Judæa derelicta à Deo, *Job 39.a.1.Reg.4.* Et terra ruinæ Eccleſiæ, erat Judæa, *Iſa.49.e.* Facta eſt autem Judæa terra ſalſuginis poſt adventum Chriſti, *Jer.17.a.* Et terra commota de loco ſuo, eſt plebs Iſraelitica de Judææ finibus evulſa, *Job 9.a.37.b.* Et terra David illi reſtituta, eſt Judæa ad fidem veniens, & etiam gentilitas, *Pſal.96.in titulo.* Et terra ſeu pulvis Sion, *Pſal.101.* Hæc eſt terra Hebræorum, unde furtim ſublatus eſt Joſeph, *Gen.40.c.*

Confeſſio fidei. Fides. Gentilitas. Terra, quam dedit Deus patribus Judæorum, eſt *m* Judæa, hoc eſt, confeſſio fidei, *Eze.36.f.* Hæc eſt terra, de qua oriebatur panis, *Job 28.a.* Et terra firmata ſuper aquas, eſt fides firmior opinionibus, *Pſ.135.*

Terra Chanaan quandoque ſignificat *n* gentilitatem, *Lev.14.e.* Et terra, ſuper quam ſtillant ſtillicidia, eſt gentilitas, cui prædicatur, *Pſalm.64.71.* Hæc fundatur in Chriſto, quando ſuſcepit fidem, *Pſal.103.* Et terra abſque homine eſt gentilitas ſine Prophetis, *Job 4.b.38.c.* ipſa erat terra deſerta, & invia ante fidei ſuſceptionem. *Iſa.41.e.* De terra cognationis Abrahæ, accipitur uxor Iſaac, *Gen.24.a.* Hoc eſt, ex gentibus datis Chriſto in hæreditatem. Terra coram Abraham, *p* eſt apertio populorum ad Evangelii ſuſceptionem, *Gen.20.d.* Terra item, quam implet vinea, eſt gentilitas, *Pſal.79.* Terra Madian, ad quam venit Moyſes, typus eſt gentilitatis, ad quam venit Chriſtus per Prædicatores, *Exod.2.c.* Terram omnem capiens Jeſus, *q* deſignavit ex omni gente venturos ad fidem, *Joſu.11.d.* Terra etiam latiſſima relicta à Joſue, præfiguravit, multos convertendos, præcipuè ex gentibus poſt Chriſti paſſionem, *Joſ.13.a.* Terra in quam cecidit Job, *r* eſt gentilitas ad quam inopinato venit Chriſtus, *Job 1.d.* Terra ſciſſa eſt fluviis, *ſ* quando Judæa manente arida, in gentilitate fluxerunt flumina aquæ vivæ, venientibus Prædicatoribus tanquam fluviis, *Haba.3.b.Zach.11.b.*

Contemplatio. Terra viſionis, eſt *t* contemplatio, aut contemplationis ſtatus, *Gen.22.a.* Et terra patrum, eſt contemplatio ſpiritualium, & ſacer ſermo, *Gen.31.a.48.*

Angelus cuſtos terræ. Cùm dicitur terra lugere, intelligi poteſt *v* de Angelo præpoſito terræ, juxta Origenem. Quod ſanè intelligendum eſt, *Jer.12.a.*

Vita præſens. Terra viventium interdum dicitur *x* vita præſens: unde abſciſſus dicitur eſſe Chriſtus, *Iſa.53.c.* Inde Judæi delere volebant nomen Chriſti, *Jer.11.d.* Dicitur etiam terra ſalſuginis, *Job 39.a.* quia Sancti viri quamdiu in hujus vitæ tabernaculis degunt, ad ſupernam patriam deſiderii ſui quotidianis æſtibus accenduntur. Et terra Saban, id eſt captivæ, eſt peregrinatio vitæ præſentis, *1.Reg.13.d.*

Virtus. Senſus. Terra, quam perambulavit Abraham, dici poteſt *y* virtus, in qua exercentur boni in hac vita, *Gen.13.d.*

Terra quandoque ſignificat *z* ipſos ſenſus, quia conſtitutionem corpori ſimilem, & fermè terrenam ſenſus ſortitus eſt. Item ideam ipſius ſenſus. Ornant autem ſenſum corporea & ſenſibilia, *Gen.2.a.* Ab hac terra ſenſuum educit Deus oves ſuas, *Eze.34.d.*

Actio terrena. Terra quandoque dicitur *aa* actio terrena, *Job 8.b.* ut rurſum de terra alii germinentur. Quandoque verò infirmitas actionis. Et dat Deus ad ſe converſis pro terra ſilicem, quia pro infirma actione fortitudinem tribuit robuſti operis.

Terra extra Eccleſiam. Converſatio terrena. Humana vilitas. Terra non propria, dici poteſt *bb* terra extra Eccleſiam: ut terra propria ſit ipſa Eccleſia, *Gen.25.c.* *Exod.2.c.18.a.Jer.5.d.* Et terra devorans malos, eſt vita & converſatio terrena, *Exod.19.b.* In terra ſcribi, eſt in pœnam peccati ad terrena condemnari, *Jer.17.b.*

Terra quandoque deſignat *cc* humanam vilitatem, & inutilitatem, *Gen.19.c.38.b.Pſal.145.* Ponitur autem ſæpè terra pro vili, ut quum argentum comparatur humo, *Zach.9.a.* Et confident in terra amici Job, quando hæretici aliquid de imagine humilitatis & vilitatis oſtendunt: ut dum humilia exhibent, perſuadent ſuperba, quæ docent.

Peccatum. Operatio terrena. Res terrenæ. Terra, quam comedit ſerpens, deſignat *dd* peccata: & curioſitatem, *Gen.3.c.* Item poſſeſſiones: & res terrenas, & cogitationes terrenas, & converſatio corporis ſunt terra, à qua eſt egrediendum. *Gen.22.a.26.a.Exod.1.c.15.b.20.a.Iſa.42.a.* Et terra Chanaan quandoque deſignat ipſa vitia, *Exod.13.a.34.b.Eze.16.a.17.a.* Et terra aliena, eſt ſtatus peccati, *Pſa.136.Matth.15.d.* Et terra Citiorum, eſt frigiditas peccatorum, *Iſa.23.a.* Et terra aquilonis, eſt ſtatus peccati, aut idololatriæ, & etiam terra captivitatis, *Jer.3.f.16.c.Zach.2.b.* Et terra, in qua ſedet filia Babylonis, eſt operatio terrena, *Iſa.47.a.* Et terra eſt uſque ad feneſtras, quando occupationes terrenæ tenent Prælatos Eccleſiæ, *Eze.40.c.* Terra Sichen eſt in poteſtate, quando quis habet libertatem peccandi, *Gen.34.b.* In hac terra vocant nomina ſua ſtulti, *Pſal.48.* Significat etiam terra ipſa terreſtria, ſeu bona terrena, *Pſa.68.Job.15.b.* Quibus ſolis data eſt terra. Eadem deſignat terra Edom, per quam tranſeundum eſt filiis Iſrael non tamen in ea immorandum, *Num.20.c.*

Infernus. Terra, quæ convertitur in picem & ſulphur, *ee* eſt infernus, qui & terra ultima dicitur, *Iſa.34.b.* *Eze.32.d.* In hanc terram projiciuntur mali, quam ignorant, quæ & terra tenebroſa, & operta mortis caligine

- a Hie ſ. Iſ. 57 & ſ. Ier. 2.
- b Iſy ſ. Le. 19. 26
- c Ori. ſ. Ioſ. hom. 13.
- d Glo in ſup. Lev. 14.
- Phil. de plan. Noe.
- e Hie ſ. Iſ 19.
- Iſy ſ Lev 23.
- f Gre. 18. moral 8.
- g Hie ſ. Ho. 1.
- h Lyr. ſu. Geneſ. 12.
- i Aug ſ pſ. 106
- Hie. ſ Iſa 1.
- 49 & ſ Iob.
- 39 & ſ Ie. 17
- k Gr ſ. 1 Reg. 4. & 9 mo 8. & 27. m. 22.
- l Aug ſ pſ. 96. 101
- m Hie ſ Eze. 36.
- Aa 2. de gen. ad l 1
- Gre. 18 m 19.
- n Aru ſ pſa. 103.
- Hie & ſ Iob. 38. & ſ Iſ. 41.
- o Glo. in ſup. Gen. 34.
- p Glo ord ſu. Gen 20. & ſ. Pſal 79.
- q Gr. ſ. Ioſu. hom. 16.
- r Gr 2 mo 35.
- ſ Lyr ſu Haba. 3
- t Phil. de mig. Abra.
- v Ori. ſ Ierem hom 8.
- x Gr. 30. mor. 25 & ſ. 1. Regum 13.
- y Amb. 2. de Abra. 7.
- z Phi. 1. alleg.
- aa Gr. 16. mo. 9.
- bb Hie ſ. Ier. 3
- Ori ſ. Ex. h 6 & ſ. Ie h. 4.
- cc Gr. 2 m. 19
- dd Aa. 2. de gen. c. on Manich. 28.
- Ori. ſ 1 peria. 3. & ſ. Eze h. 7 t.
- Amb 1 de Abra. 2 & 2. de Abra. 1.
- Hil ſ Matth. Can. 15. Clima.
- Gre 7 Hie ſ. Iſa 23. & ſu. Iere 3. & ſ. Zach. 2.

ee Gre 14. m. 9. & ſ Ez. ho. 11. Baſ ſ pſa 48. Hil ſ. pſ. 68. ec Phil quod Deus ſit immutabi Gre 9 mor 43.

Digitized by Google

Territi dicuntur Angeli lapſu Luciferi, *Iob.41.c.* quia *a* videntes ejus lapſum, caverunt ſibi, ne conditorem ſuum ſuperbè deſpicerent.

a Gr. 34. m. 4

Territa oſſa in viſione aut contemplatione Dei, *Iob.4.c.* deſignant, *b* quod ſæpe homines ea quæ agunt, alicujus momenti eſſe putant, quia diſtrictioris intimæ quam ſit ſubtile judicium ignorant: ſed quum per contemplationem rapti ſuperna conſpiciunt, ab ipſa quodammodo præſumptionis ſuæ ſecuritate liqueſcunt. Sic perterritus fuit Pharao, viſo ſomnio, *Gen.41.a.* Ita etiam perterritus fuit Spiritus Nabuchodonoſor, *Dan.2.a.*

b Gr. 5. m. 22. Ric. de S. Vict. de ſomnio Nabuc. 8.

Terribilis eccleſia dæmonibus, & etiam Virgo Maria.

Terribilis ut caſtrorum acies ordinata, eſt eccleſia, quando *c* fideles ſunt in pace & charitate uniti, in quam non valent dæmones irrumpere, *Cant.6.a.* Sic B. Virgo Maria eſt terribilis dæmonibus.

c Gr. ſ. cant. 6. Rup. ſ. cant. 6.

Mundus.

Terribilis locus dicitur eſſe mundus, *Gen.28.d.* quando *d* quis videlicet per ipſum, magnitudinem Dei creatoris conſiderat.

d Phi. de ſom.

Incredulitas Judæorum.

Terror fratrum Joſeph, timentium ipſum Joſeph, deſignat *e* ipſos Judæos timentes credere in Chriſtum, nec veniam ſperantes, *Gen.43.d.45.a.* Et perterriti filii Iſraël, puſillanimitatem Judæorum, ut crederent in Chriſtum deſignare poſſunt, *Exod.20.c.* Et conterriti peccatores in Sion ſunt Judæi in deſtructione Hieruſalem, *Iſa.33.b.* Ad eoſdem refertur conſternatio Eſau, *Gen.27.f.* terret autem Judæos ſonitus folii volantis, *f* quando terrentur prædicatione legis per fideles facta, *Lev.26.c.*

e Amb. de Ioſeph. 4. Hie. ſ. Iſa. 33.

Securitas ſervorum Dei.

Non eſt, qui exterreat, *g* quando datur fidelibus virtus adverſus dæmones, per quod etiam ſignificatur ſecuritas ſervorum Dei, *Lev.26.a. Iſa.17.a. Eph.3.c.*

f Iſy. ſ. Lev. 26 g Ori. ſ. Levit. ho. 16. Hie. ſ. Iſa 17.

Terroris ſonitus dicitur eſſe in auribus iniqui & impii, *Iob.15.b.18.c.* quia *h* aut molitur mala quæ inferat, aut metuit, ne hæc ſibi ab aliis inferantur, & quicquid contra proximos cogitat, hoc contra ſe excogitari à proximis formidat.

h Gr. 12. m. 19 i Gr. 13. m. 6.

Nequitia diaboli.

Terribilibus oculis intuetur hoſtis, *Iob.16.b.* quando *i* diabolus pravorum conſiliis non ceſſat mala exquirere, quibus bonorum vitam ſemper deterius affligat.

Regnum Romanorum.

Terribilis beſtia, *Dan.7.b.* regnum *k* Romanorum ſignificat.

k Hie. ſ. Dan. 7.

Teſta.

Caro Chriſti & mors, & corruptio ejus. Vigor diſciplinæ. Fragilitas mortalitatis. Homo. Peccator. Seditiones Romanorum. Impatientia. Diſſolutio voluptatum. Dogma hæreticum.

Teſta, eſt fruſtum vaſis fictilis, & cujuſque lateris, ſeu rei ex luto cocto factæ.

Teſta areſacta cenſetur melior, *l* quam nondum cocta, unde virtus Chriſti comparatur teſtæ areſactæ, quia aruit igne tribulationis, *Pſa.21.* Et teſta, qua Job ſaniem radebat, *m* carnem Chriſti, & mortem ejus ac crucem deſignare poteſt, quibus ipſe peccatorum noſtrorum ſaniem raſit, atque delevit, *Iob.2.c.*

l Arn. ſ. pſ. 21. Au. ſ. pſ 110. m Ori ſ. Iob. lib. 2. Gre. m. 3 14.

Teſta etiam, qua Job ſaniem radebat, deſignare poteſt *n* vigorem diſtinctionis, quo fluxus illicitæ cogitationis, noſmetipſos aſperè dijudicando mundamus. Vel deſignat fragilitatem mortalitatis, cujus curſum cùm penſamus, putredinem miſeræ delectationis abſtergimus.

n Gr. 3. m. 22.

Teſta de Samiis terræ, *Iſa.45.b.* hominem *o* deſignat. Et dicitur ſimilis aliis, quia ex eadem maſſa omnes. Et teſta vaſa, ſunt peccatores & fragiles, *Thren.4.4.*

o Hie. ſ. Iſ. 45

Teſta in digitis ſtatuæ mixta ferro, *Dan.2.e.* deſignabat *p* ſeditiones futuras in regno Romanorum, & etiam fragilitatem impatientiæ. Teſteis enim plantis innititur, qui terrenorum amori immoderatius incumbens, ad impatientiam effrænatur. Deſignat etiam diſſolutionem. Pes enim neceſſitatem, teſta voluptatem. Pes teſteus, quum quis voluptatibus effrænatur.

p Hie. ſ. Da. 2. Ric. de S Vi. de ſom. Nabuc 23. 25. 26

Teſta lagenæ, *q* pravum dogma hæreticorum deſignare poteſt, *Iſa.30.c.*

q Hie ſ. Iſ. 30. Aug. ſ. pſ. 82.

Teſtari, Teſtamentum.

Teſtari dicitur, qui teſtamentum facit. Teſtamentum autem eſt voluntatis noſtræ juſtæ ſententia, de eo quod poſt mortem fieri voluerimus. Dictum eſt autem, quod ſit voluntatis noſtræ quaſi teſtimonium. In ſcripturis autem non ſolùm illud dicitur teſtamentum, quod non valet, niſi teſtatoribus mortuis, ſed omne placitum & pactum, teſtamentum vocatur, ut *Pſa 82.a.* Simul adverſum te teſtamentum diſpoſuerunt tabernacula Idumæorum, & Iſmaelitæ.

Confirmatio & manifeſtatio divinæ voluntatis.

Teſtamentum Dei, dicitur *r* confirmatio voluntatis divinæ. Et teſtamentum Dei dicitur eſſe in Chriſto, quia per Chriſtum teſtificata eſt nobis & manifeſtata divina voluntas, & per ipſum confirmatum eſt pactum Dei cum hominibus, & teſtamentum vetus, & pactum vetus, fuit lex vetus, quod pactum irritum factum dicitur, *Ier.31.f.* Et factum eſt teſtamentum novum, quod morte Chriſti confirmatum eſt & apertum, *Gen 6.d. Pſa.54.73.77.88.131. Zach.9.c. Matt.26.b. Ioan.3. Rom.8. Galat.4.c.1. Cor. 11. Eph.2.* teſtamentum autem dicitur, quo defertur bonorum hæreditas. Meritò ergo & hoc teſtamentum dicitur: & divinum, quia ea, quæ verè bona ſunt, atteſtatione mandatorum cœleſtium conferuntur. Et teſtamentum dicitur *ſ* quoniam ſanguine dedicatum eſt, vetus quidem typo, novum autem veritate. Ponitur & teſtamentum Dei, *Pſa.49.* ubi ſignificat promiſſa Dei.

r Lact. lib. 4. cap 20. Amb. de Noe 11. & 1. de Cain 7. Arn. ſ. pſ. 77. Hila. ſ. pſ 54. Hie ſ. Ier. 31. & ſ Zach. 9. Gerr. Ve can. 2. 3. 5. 6. 13. 16 17

Promiſſa Dei. Chriſtus. Pacta cum dæmonibus.

Teſtamenti angelus dicitur Chriſtus, *Mala.3.a.*

Teſtamentum aliquando dicitur mandatum, *Eccl.10.c.* Sta in teſtamento Dei.

Teſtamentum ſanctuarii dicitur Hieruſalem, *Dan.11.e.*

Teſtamenta multiplicata in terra Chanaan, *Ezech.16.* deſignant *t* diverſa pacta inita cum dæmonibus, vero Deo relicto.

Ruc. ſer. ſpi. 10 ſ Aug. ſ. pſ. 49 t Ori ſ Ezech hom. 7.

Teſtis, Teſtimonium, Teſtificari, Atteſtari, Conteſtari.

TESTIS eſt, qui teſtimonium dicit, & qui aſſertor eſt. Teſtimonia autem ſunt teſtium dicta ad alicujus rei probationem, & ipſa atteſtatio. Eſt etiam teſtimonium condemnatio, *Matt.10.b.* In teſtimonium illis. Fama, *1.Tim 3.b.* Oportet illum teſtimonium habere bonum. Promiſſio, *Pſa.18.* teſtimonium Domini fidele. Atteſtari autem, eſt teſtimonium adducere, ſeu confirmare. Conteſtari verò, ad teſtem facere, ſeu teſtem invocare, vel teſtificando certificare. Teſtis etiam pro teſtimonio ſumitur, & è diverſo, *Gen.31.f.* Quem vocavit Laban, tumulus teſtis.

Deus Pater. Chriſtus.

Teſtis Chriſti de cœlo, *v* eſt Deus pater, *Iob.16.d.* De quo ipſe Chriſtus, *Ioan.5.e.* Et qui miſit me Pater, ipſe teſtimonium perhibebit de me. Ipſe quoque Chriſtus eſt teſtis fidelium, & teſtis in cœlo, eorum videlicet,

v Gre. 13 mo. 12. 13. Aug. q in Ioſ. 30.

Oooo

licet, qui actibus ſuis omnipotenti Deo placere feſtinant, *Pſa.88.* Ipſe eſt datus à patre in teſtem, *Iſ.55.b.* Et ipſe eſt lapis poſitus in teſtimonium, *Ioſ.24.d.* Et ipſe erit teſtis velox, etiam peccatis occultis, *Malac.3.b.*

a Hie. ſ. Ier. 32 & ſ Hoſ. 11. b Gr. 9. m. 43 & 13. m. 13. c Au. ſ pſ. 121

Teſtes Dei dicuntur *a* Apoſtoli, prædicatores & demum fideles, *Iſa.43.b.* Et filii Iſraël teſtes Dei fuerunt in deſerto, *Iſa.44.b.* Et teſtes emptionis agri, quem emit Jeremias, ſunt Martyres in eccleſia. *Iere.32.g.* Et teſtis dicitur Judas, ſignificans fideles eccleſiæ, *Hoſ.11.b.* Demum teſtes Dei ſunt, *b* qui per exercitium ſancti operis teſtantur, quæ electos ſequutura ſunt præmia veritatis, *Iob.10.c.* Deus quoque in cœlo dicitur teſtis fidelium, *Iob.16.d.* Teſtimonium Iſraël eſt *c* eorum qui non ſuperbiunt, ſed Deo tribuunt quod ſuum eſt, & etiam ſibi & proximo, *Pſa.121.*

Apoſtoli. Prædicatores. Fideles. Martyres. Deus.

d Aug. epiſt. 109. & ſ pſ. 88 Gre. 13 m. 13. e Hie. ſ. Iſa. 8.

Teſtis fidelis in cœlo eſt Luna, *Pſa.88.* & deſignat *d* eccleſiam, quæ parit nuntios fideles. Vel ipſe Chriſtus eſt teſtis fidelis. Vel teſtis fidelis erit caro noſtra reſuſcitata, nempe adverſus eos qui negant reſurrectionem.

Eccleſia. Caro reſuſcitata

Teſtes fideles, quos ſibi adhibuit Iſaias, deſignant *e* ſacerdotes & Prophetas, qui adhibiti ſunt ad myſterium incarnationis explicandum, *Iſa 8.a.*

Sacerdos & Propheta.

f Hil. ſ. Matt. can. 18. g Aug. ſ. Apo. ho. 8. Rup. 6 ſ. Ap o. h Lyr. ſ. Ex. 21

Teſtes adhibendi ad correctionem peccantis, *f* ſunt lex & Prophetæ, & Joannes Baptiſta, *Matt.18.b.* Et in teſtimonium erit ſcriptura, ad confundendos incredulos, *Iſa.30.b.* teſtes etiam duo Dei, *Apo.11.a.* ſunt *g* duo teſtamenta. Vel duo, ſicut Elias & Enoch: quidam ut Enoch in pace docentes, quidam ut Elias peſecutionem patientes, etiam uſque ad mortem. Conteſtari dominum bovis, *h* eſt fraterne peccantem admonere, *Exod.21.c.*

Lex & Propheta. Sacra ſcriptura. Correctio fraterna.

i Glo. ord. ſ. Lev. 5.

Teſtis jurantis falſum, conſcius videlicet juratæ rei, *i* tenetur non tacere indicando his, qui poſſunt jurati prodeſſe, monendo vel orando, *Lev.5.a.*

k Glo ord. ſ. Iſa. 44. Bed. ſ pro. 12.

Teſtes idolorum, quod non videant nec audiant, *k* ſunt hæreſiarchæ, qui ſuos cognoſcunt errores, & tamen eos pertinaciter defendere conantur, *Iſa.44.b.* Teſtis etiam repentinus, *Prov.12.c.* eſt doctor hæreticorum, qui ab eorum dictis aberrans, dum ea, quæ rectè non ſentit, repentè pronunciare cupit, mendacium potiùs quam veritatis loquutionem cogitations ſua componit.

Hæreſiarcha.

l Hie. ſ. pſ 34.

Teſtes iniqui dicuntur *l* Judæi contra Chriſtum, *Pſa.34.* quia falſa teſtimonia adverſus eum dixerunt. Hos deſignarunt teſtes adverſus, Naboth, *3.Reg.21.c.*

Judæi.

m Glo. inter. ſ. Gen. 21. n Glo. ord. ſ. Exod.

Teſtimonium aliquando dicitur *m* memoriale, ut teſtimonium ſeptem agnarum, *Gen.21.d.31.g.* & deſignat fiduciam donorum Spiritus ſancti.

Dona Spiritus ſancti.

Teſtimonii arca, dicebatur *n* arca fœderis, *Exod.25.b.26.27.30.35.40.* Et teſtificatio in arca, erant tabulæ, ut urna, manna, & virga, quæ deſignabant confitendam eſſe nobis in Chriſto veritatem carnis & animæ & verbi.

o Aru ſ pſ. 92 131. p Au. ſ. pſ. 78. q Iſy ſ. Lev. 16

Teſtimonii tabulæ dicebantur *o* propter legem: & ipſa lex eſt teſtimonium fœderis inter Deum & homines, *Exod.31.32.34. Iſa.18.e.* Sic enim dicebatur tabernaculum teſtimonii, *Exod.40. Lev.1.12.14.b.15.b.* Et teſtimonia multa ſunt in ſacra ſcriptura, ſed quæ ſunt Dei, ſunt ſcrutanda, *Pſa.118.131.* Et teſtimonia credibilia, ſunt miracula doctrinam Dei confirmantia, *Pſa.29.* teſtificatio etiam, quam dat Deus, dicitur ipſa lex, *Exod.25.* Lex autem dicitur teſtimonium, *p* quantum aliquid probat, quia per illam convincuntur peccatores puniendi, *Pſa.77.* teſtimonium etiam in arca, *q* eſt Evangelium præbens teſtimonium Chriſto. *Lev.16.b. Timoth.2.b.*

Lex. Doctrina ſacra ſcriptura. Miracula. Evangelium.

r Amb. ſ. pſa. 118 ſer. 1. ſ Glo inter. ſ. Exod 19. t Hie. ſ. Mal. 2

Teſtimonia dicuntur quandoque *r* teſtes noſtrorum operum, *Pſa.118.* Et teſtimonium Iſraël, ſunt fideles, *Pſa.121.*

Conteſtari dicitur Deus, cum *ſ* apertè admonet, & comminatur, *Ier.11.b.* Sic conteſtatus eſt Moſes populo, *Exod.19 d.*

Admonitio Dei.

Teſtificatus eſt Dominus inter virum & uxorem, *Mala.2.* quia ipſe *t* eſt teſtis in matimonio, & quia maſculum & fœminam fecit eos.

v Gre. 23. m. 5

Conteſtans angelus Jeſum, *Zach.3.b.* indicavit certitudinem divinæ promiſſionis.

Certitudo divina promiſſionis.

Teſtimonium dicunt contra eccleſiam rugæ ejus, *v* quando ipſi eam inſequendo increpant, qui nunc in ejus corpore poſiti, duplicatis ſuæ in ſe malitiam non emendant, *Iob.16.b.*

Teſticulus.

x Iſy. ſ. Lev. 22 y Gre 32. mo. 23. 18.

Teſticuli, ſeu teſtes ſunt in animalibus velut vaſa ſeminis ad generandum.

Teſticuli contriti, aut contuſi, *Lev 22.d.* deſignant *x* virilitatem per tentationes & tribulationes ablatam, aut imminutam. Abſciſſus autem teſticulis eſt, qui ſpontè omnem virtutem amittit.

Amiſſio virilitatis & virtutis.

Teſticuli Behemoth, *Iob.40.c.* voluptates *y* carnis ſignificare poſſunt, & etiam ſuggeſtiones pravas, quibus in mentis corruptione fervefcit, atque in conſtuprata anima iniqui operis prolem gignit. Tot etiam teſtes habet Behemoth, quot iniquitatis ſuæ prædicatores poſſidet, qui pravis perſuaſionibus corda hominum virulenta erroris ſui ſemina fundendo corrumpunt.

Voluptates carnis. Suggeſtiones pravæ. Prædicatores diaboli.

Texere, Contexere, Intexere, Textile, Textura.

z Lyr. ſ Iſa. 38 aa Amb. ſer. 8 bb Glo ord ſ. Exod. 28. cc Glo. ord ſ. Exod 28. Amb. 2. de fide pro. dd Glo ord. ſ. Ezech. 27. ee Amb. de Cain 4. Bed. ſ. pro. 7. ff Hie ſ. Iſ. 59. Ori. 4. ſ. 30. hom. 2.

Texere, eſt proprie telam ſtruere, ſeu conficere: & ſecundùm opera, quæ quis facit, in bonum & malum texere ſumitur. Textile autem opus eſt, quod fit texendo.

Texere dicitur Deus, *z* quando dat vitam. qui etiam telam vitæ præcidit, *Iſa.38.c. Iob.7.b.*

Dans Deus vitam.

Contexta tunica Chriſti, *aa* divinam ſapientiam in Chriſto deſignat, *Ioan.19.d.*

Sapientia Chriſti.

Textura ſuperhumeralis *bb* virtutum colligationem exprimit, *Exod.28.b.* Eodem refertur velum pulchra varietate, contextum, *Exod.26.f.*

Connexio virtutum.

Textura rationalis, ſimilis texturæ ſuperhumeralis, *Exod.28.c.* deſignat *cc* convenientiam operum cum cogitatione. Textile quoque opus dicitur, quando fidei facta concordant. Ad quod refertur etiam textilis ora capitii, *Exod.28.c.39.d.*

Concordia operum cum cogitatione & fide.

Texta byſſus in velum navis Tyri, *Ezech.27.b.* dona *dd* Dei ſignificat, de quibus dicitur. Quid habes, quod non accepiſti?

Dona Dei.

Intexens lectum funibus meretrix, *Pro.6.c.* eſt *ee* dans guſtũ voluptatis. Vel ſunt hæretici, qui, blandis verbis, quaſi molli lecto excipiunt ſimplices, quos funibus peccatorũ ligant. Texunt etiã ſubtilia hæretici *ff* fabricantes rationes dialecticas, *Iſ.19.b.* Dicuntur etiã Judæi & hæretici texere telas araneæ, *Iſ.59.a.*

Incitatio voluptatis. Blanda verba hæreticorum.

quum

quum docent falſa. Et peccatores texunt telam araneæ, *a* quia ipſorum opera ſunt inania; & quia pro hujus mundi concupiſcentia, ſeu voluptate temporalia quælibet operantur. a Gr.15 m.8.

Opera inania. Servire Deo, & Mammonæ.

Contextum veſtimentum ex linu & lana, *Lev.19.d.Deut.22.b.* deſignat *b* matrimonium fidelis cum infideli: aut quum quis vult ſimul ſervire Deo & Mammonæ, aut ſervare Legem & Evangelium. b *Hie ad Gerontiam* *&c.f.Lev.19.*

Thabor.

Vetus teſtamentum. Chriſtus.

Thabor, id eſt, electio ſive puritas, aut veniens lumen, vel veniat lux: mons eſt Galilææ in medio campi magni, quem Eſdrelon vocant, haud longè à Nazareth contra Ortum, in confinio Zabulon, Iſſachar, & Nephthalim, arduus quidem & miræ rotunditatis, atque ea parte, qua Aquilonem reſpicit, inacceſſus, ſublimitas ex omni parte finitur æqualiter, triginta ſtadiorum: vertex eſt campeſtris viginti ſtadiorum, planus ac variis arborum generibus conſitus. In eo Chriſtus transfiguratus creditur. Eſt etiam Thabor civitas in tribu Zabulon, data Levitis cum ſuburbanis ejus, 1.*Par.6.g.* De monte autem fit mentio, *Ioſ.19.b.Pſa.88.Ier.46.c.Hoſ.5.a.Iud.4.b.* deſignare poteſt *c* vetus teſtamentum, in quo optabatur, aut prophetabatur ventura lex Chriſti. Deſignat etiam ipſum Chriſtum, qui eſt Oriens, qui viſitavit nos ex alto. Eſt & locus quidam dictus quercus Thabor, ubi occurrerunt Sauli tres viri aſcendentes in Bethel. 1.*Reg.10.a.* c *Hie.ſ.pſ.88. Rup.ſ.Iud.6.*

Thadal.

Avaritia.

Thadal, id eſt, ſciens jugum, vel continens jugum, ſeu ſcientia elevationis, vel aſcenſionis, Rex Gentium, qui venerat cum aliis regibus adverſus reges Sodomorum, *Gen.14.a.* deſignat *d* avaritiam, quæ plurimum regnat in omnibus Gentibus. d *Glo. ord.ſ. Gen.14.*

Thahath.

Thahath, id eſt, ſubter, vel ſubtus, aut pavor, ſive formido, vel Syriacè deſcenſio: vigeſimatertia manſio filiorum Iſraël in deſerto, *Num.33 d.* Juxta Origenem *e* interpretatur confirmatio, vel patientia, quo pervenitur è Macelloth, neceſſe eſt enim eum, qui vult etiam aliis prodeſſe, multa pati, ſicut Paulus. e *Ori.ſ.Num. ho 27.*

Thalamus, vide Cubiculum.

Thamar.

Thamar, id eſt, palma, vel dactilus, ſive commutatio, aut amaritudo; nurus Judæ, prius uxor Her, deinde Onam, ex quibus non genuit liberos, unde, quia non tradebatur tertio filio Sela, ipſa aſſumpto habitu meretricio, concepit ex ſocero & genuit Phares & Zaram, accepto prius à ſocero arrhabone, per quem liberata eſt, ne lapidaretur.

Eccleſia ex Gentibus.

Thamar proferens munera Judæ, quibus liberata eſt, ne lapidaretur, *Gen.38.f.* typus eſt *f* eccleſiæ proferentis teſtimonia legis, & Prophetarum ad ſalutem ſuam. Ut autem conjuncta eſt Judæ, mutato habitu in habitum meretricium, eſt eccleſia ex Gentibus, quæ venit ad Chriſtum per amaritudinem pœnitentiæ, & confeſſionem peccatorum. f *Hie. Prol. in Hoſ. Aug 22. contra Fauſt. 86. Bed ſ. Gen. 38*

Anima. Scientia indifferens.

Thamar, ut interpretatur palma, typus eſt *g* animæ cui junctæ corpori, vel etiam ſcientiæ indifferentis, ideò opertam ſe obtulit Judæ, hoc eſt, diſcipulo, & ſedebat in trivio, & viſa eſt eſſe meretrix, quam ſtudioſus Judas, qui exponitur potens, qui nihil relinquit, quod non conſideret ac ſcrutetur, conſideravit, & ad eam declinavit, ſervans eam, quam in Deum habuit confeſſionem. g *Phil a alle. & de congreſ. &c. Cle.Alex.1. ſtrom*

Pœnitentia.

Thamar, ut interpretatur amaritudo, typus eſt *h* pœnitentiæ, conjuncti ſunt Her & Onam, id eſt, populus ante legem, & ſub lege: qui, quia non protulerunt fructus pœnitentiæ dignos, perierunt. Et ingreſſus eſt ad eam Judas, id eſt, Chriſtus, qui genuit duos populos per eam ſalvandos. Generat etiam Thamar ex Juda, *i* quia amaritudo pœnitentiæ juncta confeſſioni profert bona opera. h *Rup. ſ.Gen. 19.* i *Au 22. con. Fauſt 84.*

Plebs Iudaica.

Thamar, ut fuit nurus Judæ, deſignat *k* plebem Judaicam, cui dabantur Reges de tribu Juda tanquam mariti: & ipſa interpretatur amaritudo, quia Domino fellis poculum dedit, *Gen.38.a.* k *Au.22 contra Fauſt 84. Bed ſ.Gen.38*

Victoria contra vitia.

Thamar etiam eſt *l* urbs Meridiana terræ promiſſionis, quam conſtruxit Salomon, quæ poſtea dicta eſt Palmyra, deſignat victoriam contra vitia, *Ezech.47.d.* l *Hie.ſ. Ezec. 47.*

Thamna.

Voluptas.

Thamna, id eſt, vetita ſive prohibita, aut perfecta, vel conſummata commotio, vel defectus fluctuans, fuit concubina Eliphaz, filii Eſau: typum gerit voluptatis, quæ generat Amalec, hoc eſt, brutum affectum, *Gen.36.b.1.Par.1.c.*

Thamnas.

Iudas.

Thamnas, id eſt, imago, vel figura, aut numeratio, vel numerans, vel defectus, civitas, aut locus, ubi Judas filius Jacob tondebat oves, *Gen.38.c.* Videtur eadem, quæ Thamna civitas in tribu Juda, *Ioſ.15.c.* Eadem Thamnata, *Iud.14.a.* deſignat *m* tempus, in quo defecit Rex Juda, quo tempore venit Chriſtus. Vel interpretatur vetans, vel deficiens, & deſignat Judæos vetantes baptiſmum, & deficientes, ad quos venit Chriſtus. m *Bed.ſ.Gen. 38. Rup 8.ſ.Gen. 29.*

Thare.

Ratio.

Thare, id eſt, adorans, vel ſpirans aut abigens filius Nachor, pater Abrahæ, qui mortuus eſt in Aram, quo venerat relicta Chaldæa, *Gen.11.c.* deſignat rationem, quæ, relicta curioſitate Aſtrologiæ, venit ad ſenſuum & ſui conſiderationem.

Thare etiam, juxta Origenem, *n* interpretatur contemplatio ſtuporis, ſeu extaſis, eſtque viceſima quarta manſio filiorum Iſraël in deſerto, quo pervenitur è Thabath, quia proficiens elevatur ad contemplationem, ita ut extaſim patiatur, *Num 33.d.* Et ut interpretatur *o* abiens, & figura eorum, qui proficiendo corvos & leones abigunt. n *Ori.ſ.Num. ho.27* o *Hie. de manſionibus.*

Tharſis.

Tharſis, id eſt, contemplatio gaudii, ſive chryſolithus lapis, aut mare abſolutè. Eſt inſula Indiæ Orientalis, *3.Reg.10.d.2.Par.9.a.20.g.* ſecundùm aliquos Tharſis, ſumitur interdum pro Carthagine, & & etiam pro Tharſo Ciliciæ.

a Hie.ſ.Iſa.2. Aug.ſ.pſ.47. — Tharſis, deſignare poteſt *a* libros Philoſophorum, aut hæreticorum, erroribus ſcatentes, *Iſa.2.c.23.a.Ier.10.b.* Deſignat etiam gentilitatem, aut ejus ſuperbiam, *Pſa.47.* — *Libri hæreticorum. Gentilitas. Superbia gentium.*

b Hie.ſ.Iſ.23.66. — Tharſis, ut interpretatur *b* contemplatio, ſive exploratio gaudii, deſignat eos, qui dediti ſunt cogitationibus & curis ſæculi, *Iſa.23.a.* Vel è diverſo, ſignificat eos, qui non cogitant, quæ in præſenti ſunt, ſed quæ in futura, ubi verum eſt gaudium, *Iſa.66.f.Ezec.38.d.* — *Vacantes curis ſæculi. Cogitationes futurum ſæculum.*

c Hie.ſ.Dan.10.&ſ.Ion 1. Rup.ſ.Ion.1. — Cùm Jonas dicitur fugiſſe in Tharſis, *c* non in Tharſum Ciliciæ intelligitur fugiſſe, vel in Indiæ regionem, ſed abſolute in pelagus, ſeu mare, *Ion.1.a.Pſa.47.* Gerit autem Tharſis typum mundi, in quem venit Chriſtus: vel inundationum & tribulationum ſæculi, in quas merſus eſt Chriſtus. — *Mundus. Turbationes ſæculi.*

Thartan.

d Hie.ſ.Iſ.10. — Thartan, id eſt, explorans, vel contemplans donum, aut turturis donum, vel lex ipſarum, vel turturem dedit, vel ſuperfluus, ſive elongans: dux regis Aſſyriorum, qui cepit Azotum, *Iſa.20.a.* deſignat *d* diabolum, qui per voluptates ſuperfluas, inducit ignem libidinis. — *Diabolus.*

Thau.

e Cyr.8.ſ.Ioan.17. — Thau, ultima litera Alphabeti Hebraici, & interpretatur ſignum, *Ezech.9.b.* Ut autem imprimebatur in frondibus ſervandorum, crucem Chriſti deſignat. — *Crux Chriſti.*

Thecua.

f Hie.prol.ſ.Amos. — Thecua, id eſt *f* tuba, vel clangor, aut fixa, oppidum diſtans ſex millibus à Betlehem ad meridianam plagam: & ultra non eſt viculus, nec agreſtes quidem caſæ, & furnorum ſimiles quas Aphri appellant, Mapalia, tanta eſt eremi vaſtitas, quæ uſque ad mare rubrum, Perſarumque & Æthiopum, atque Indorum terminos dilatatur, *Ier.6.a.Amos 1.a.* deſignat tubam prophetalem, & tubam prædicationis divinarum comminationum. — *Comminationes divinæ.*

Theman.

g Hie.ſ.Amos 1. h Gre.3.mor.28.&7.m.17 — Theman, *g* id eſt, deficiens: dux Idumææ: & provinciæ, quæ etiam Daton & Nages dicitur, & eſt typus Judææ, *Ier.25.c.Amos 1.d.* Vel Thema interpretatur *h* Auſter, & deſignat fervorem hæreticorum, quo appetunt ſapere pluſquam oportet. Vel quia Auſter membra afflata teporibus diſſolvit, fluxam vivendi remiſſionem indicat, *Iob.2.d.* — *Judæa. Fervor hæreticorum. Remiſſa vita.*

Theraphim.

i Hie.ſ.Hoſ.3. — Theraphim, *i* propriè ſunt ſimulacra: & poſſunt ſignificare Cherubim, & Seraphim, quæ erant in templo, & etiam rationale, quod erant in pectore ſacerdotis, in quo erat doctrina & veritas, quæ debent eſſe in pectore ſacerdotis: ita ut poſſit ea proferre. Et nunc ſunt Judæi ſive Teraphim, quia non habent doctrinam & veritatem, *Hoſ.3.b.*

Theriſtrum.

k Hie.ſ.Iſa.3. — Theriſtrum, eſt *k* velamen, vel veſtis tenuis qua utuntur mulieres tempore æſtatis: deſignare poteſt protectionem ab æſtibus vitiorum, *Gen.38.c.Iſa.3.d.*

Theſaurus, Theſaurizare, vide Divitiæ.

Thicon.

l Hie.ſ.Ezec.47. — Thicon, id eſt, *l* medius, vel intermedius, & atrium Thicon, id eſt, atrium medium, eſt terminus terræ promiſſionis à parte Aquinolati, *Ezech.47.c.*

Thimiama, vide Incenſum.

Thogorma.

Thogorma, id eſt, peregrinus & advena, vel oſſeus, aut robuſtus, ſive incolatus nimius, vel timeus valde, aut anxioſa celſitudo, filius Gomot, à quo dicti ſunt Phrypes, deſignat eos qui ſunt extra eccleſiam, unde afferuntur equi & muli in Tyrum, *Gen.10.a.Ezec.27.c.38.a.*

Tholmai.

m Ori.ſ.Ioſu.hom.20. — Tholmai, id eſt, *m* præcipitium, aut ſulcus, qui fit cùm aratro, aut ſuſpendens aquas, vel coadunatio aquarum: tertius filius Enach, deſignat quod noviſſima inanis humilitatis ad inferni præcipitium tendunt, *Ioſ.15.c.Iud.1.b.Num.13.c.* Fuit & Rex Geſſur, *2.Reg.3.a.1.Par.3.a.*

Thomas.

n Rup.14.ſ.Ioan. — Thomas, id eſt, abyſſus, vel geminus, qui Græcè Didymus appellatur, unus è duodecim Apoſtolis, qui ex hoc quod non credidit reſurrectionem Chriſti, niſi videndo & palpando, typus eſt *n* Judæorum, qui credunt in fine mundi, *Ioan.20.f.* — *Iudæi.*

Thopheth.

o Hie.ſ.Iſ.30.&ſ.Ier.7. — Thopheth, id eſt, *o* tympanum, vel ſeductio, aut dilatio, locus eſt in valle filii Ennon in ſuburbanis Hieroſolymæ, qui rigatur fontibus Siloe, & hortorum delicias præbet, ubi parentes filios igni exuſtos devovebant, & immolabant dæmonio Moloch, *Iſa.30.g.Ier.7.g.19.d.* ſumi ſolet pro inferno. — *Infernus.*

Thorax.

Thorax.

Thorax, Latinè pectus dicitur, unde & munimentum, ſive laneum, ſive ferreum, ſive plumbeum, aut alterius materiæ, quo pectus protegitur, thorax appellatur.

Patientia. Thorax *a* fortitudinem patientiæ ſignificare poteſt, qui thorax non ſubſiſtit coram Leviathan; quia conſtantium patientia, niſi à Deo adjuvetur, dirupta à diabolo penetratur, *Iob.41.c.* *a Gr.34.m.ſ.*

Thorus, vide Lectus, Thronus, vide Cathedra.
Thubal.

Pœnitentes ex Gentibus. Averſio à bono. Mundus. Thubal. id eſt, *b* orbis, vel mundanus, aut confuſio, vel ignominia, ſeu portatus, vel advectus filius Japhet, à quo Iberes Orientales & occidentales, qui ſunt Hiſpani, *Gen.10.a.Ezec.27.c.* Vel interpretatur ductus ad luctum, vel converſio ad univerſa, deſignat lugentes ad peccata qui venerunt ex Gentibus, *Iſa.66.f.* Vel deſignat converſionem, non à malo in bonum, ſed è diverſo, *Ezech.32.f.* Vel interpretatur tota, vel omnia: & eſt typus hujus mundi, cujus princeps eſt Gog, *Ezech.38.f.* *b Hie ſ.Iſ.28. & ſ.Eze 27. 32 38.*

Thus, Thuribulum.

c Iſi ſ.Lev 21 d Baſi ho. de natruit Hil.ſ.Matth. can.1. Ambr. de viduis & de Iſaac 5 & ſ.Lu 2 e Gre ho.10. Rup 2.ſ Mat Fulg ſerm de Epip.

Divinitas Chriſti. Reſurrectio Chriſti. Thus, *c* Græcè libanus dicitur, & apud nos incenſum, quod in Dei venerationem incendatur. Naſcitur velut gummi in arboribus fœlicis Arabiæ thuriferis, inciſo cortice: valet contra interiores paſſiones, & oculorum ægritudines curat: & ſi quis incendens fumum ejus ſuſcipiat, reſtringit accidentes ex infirmitate lachrymas.

Confeſſio Deitatis in Chriſto. Oratio. Thus, quod obtulerunt Magi Chriſto, *d* ejus divinitatem inſinuabat, & per conſequens etiam reſurrectionem humanitatis ejus, quæ virtute divinitatis facienda erat. Significat etiam ipſius Deitatis confeſſionem, *Matth.2.b.Ier.17.d.* Indicatur etiam per thus oblatum à Magis, facies aquilæ in Chriſto aſcendente & ſedente à dextris Dei.

Oratio Chriſti. Virtutes operum. Thus, ſæpe deſignat *e* orationem, quæ maximè affectus animæ ſanat, & intelligibilium oculorum curat vulnera, abſolvens ab ignorantia, atque ex ea, quæ verè eſt ægritudo, id eſt, ex peccato, lachrymas accidentes expurgat, *Lev.2.a.6.b.24.b.Ier.41.a.* totum autem thus dicitur eſſe ſumendum, quia ſemper eſt orandum, *1.Theſſ.5.d.Iacob.5.c.* Et thus lucidiſſimum offertur Deo, hoc eſt, oratio ex puro corde, & mentis devotio, & confeſſio Deitatis. Nihil enim obſcurum vult Deus, *Exod.20.a.30.d. Iſa.60.b.* Non ponere autem thus in ſimila, eſt non confidere in propriis orationibus, *Lev.5.c.* Thus etiam offerimus, ut ſimus bonus odor Deo, *Cant.3.c.4.b.Matth.2.b.* Thure uti ſolent medici contra interiores paſſiones, & oculorum vulnera, & ſi quis fumum ejus ſuſcipiat, reſtringit accidentes ex infirmitate lachrymas, ſic oratio paſſiones animæ ſanat, &c. Thuribulum etiam eſt vas orationis in Chriſto perfecta charitate ditatæ, ideò aureum, *Heb.9.a.* Thuribula quoque aurea, ſunt virtutes operum, & orationes Sanctorum, quibus odor ſuavitatis aſcendit ad Deum ex conſcientia pura, & fide non ficta, *3.Reg.7.g.* *Ori ſ.Lev h. 2 4.9.13. Hie ſ.Iſ.60. Gr.1.m.28. & ſ can 3 & h 10. Ber.ſe.par 59 Gre Nyſſ de vita Moyſis. Iſy ſ Lev 26c Gerr.Vo.con. 2.10.7.ca 22. Glo inter.ſ 3. Reg 7.*

Aer. Ignis. Thus interdum ſignificare poteſt *f* elementum aëris. Et thus perlucidum aliquando adumbrat elementum ignis. *Hil.ſ.pſ 140.*

Bona fama. Mentis devotio. Thus pingue & odoriferum *g* odorem bonæ famæ nonnunquam exprimit & fragrantiam benè olentem bonæ converſationis, & etiam mentis devotionem. Eſt offerendum cum ſimila, *Lev.2.a.* *f ...quis rerum div. hac g Tho 1.2.q. 102.ar.3.*

Frugalitas. Thus cum panibus propoſitionis, deſignat *h* nullum condimentum frugalitate ſuavius eſſe. *h Theo. Ale.ſ. paſc.*

Thus non ponitur in ſacrificio pro peccato: quia *i* non habet odorem ſuavitatis, ut ſacrificia gratiarum. *Ru.1.ſ Lev.8*

Fœtor peccatorum. Thura fœdolentia quæ offerebantur idolis, *Ezech.6.d.8.e.* deſignat *k* fœtorem peccatorum. Thuribula autem ſunt in manu, quando peccatum eſt opere perpetratum. *i Hil de viſſinis. Or ſ.Lev. h.5 k Hie ſ Eze 6.*

Thuribulum, eſt inſtrumentum in quo ponuntur prunæ ad accendendum thus, quod etiam aliquando batillum dicitur.

Anima ſeu caro Chriſti. Eccleſia. Lingua Chriſti. Thuribulum dici poteſt *l* anima, aut caro Chriſti, ſeu corpus Chriſti in cruce. Item corpus Chriſti myſticum, quod eſt Eccleſia, *Num.16.g.Apoc.8.a.* Eſt etiam lingua Chriſti thuribulum, qua ſumit carbones verborum, *Lev.16.b.* *...1 ſ Eze 1 & l Ori ſ Num. ho 9.*

Excitantes ad orationem. Lingua. Baptizatus. Thuribula dicuntur, *m* qui alios excitant ad orationem *n*: & etiam ipſa lingua, quæ eſt inſtrumentum ad hoc. Baptizatus etiam quilibet, cujus eſt bonus odor Deo, thuribulum dici poteſt, *Exod.25. c.27.b.Lev.10.a.16.b.* *Aug.ſ.Apoc. h.6.& ſer 98 m Rup 5. de div offi 17.& 3.ſ Apo.*

Sacra ſcriptura. Batillum, cui ignis apponitur ad offerendum incenſum coram Domino, ſignificare poteſt *n* ſacram ſcripturam, in qua poſitus eſt ignis charitatis, *Num.4.b.* *Iſy ſ Lev 16.*

Terra. Thuribulum in medio operimenti veli, dici poteſt *o* terra, è qua exhalationes prodeunt, *Heb.9.a.* *Amb 4.de ſacra 1.*

Fides Patrum. Thuribulum aureum dicitur *p* fides pura, & probata ſanctorum Patrum, *Apo 8.a.* *n Ori ſ.Num h 9 o Cle Alex ſ. ſtrom.*

Veritas inter errores. Errores hæreticorum. Thuribula affixa altari, deſignant *q* veritates miſtas erroribus hæreticorum, quæ ſunt ſervandæ & non abjiciendæ cum erroribus. Vel deſignant errores collatos cum veritate, ut confutentur, *Num. 16.e.* Thuribula quoque ſeniorum Iſrael, deſignant *r* errores hæreticorum, *Ezech.8.e.* *p Rup.5 ſ.Apo q Ori ſ Num. h 9. r Hie ſ Eze 8. Aug.ſer. 98.*

Tiara, vide Corona.
Tibia, Tibicen.

Tibia, propriè eſt os cruris ſuræ oppoſitum, & etiam inſtrumentum muſicum, quo tibicines canunt. *ſ Baſ.ſ.pſ.29c*

Prophetæ. Tibiæ dici poſſunt *ſ* verba Prophetarum, aut potius ipſi Prophetæ, *Matth.9.c.* *t Gre ſ.1 Reg 10.*

Tibiam ſonat, *t* qui mortuum redemptorem pro ſalute mundi denunciat, *1.Reg.10.a.Matt.9.c.*

Tibia in gloria cœleſti, *v* erit cor lætum Sanctorum. *Iſa.30.g.* *v Hie. ſ.Iſ 30.*

Cor Sanctorum. Luctus Sanctorum. Tibia, quæ in mortuorum exequiis haberi ſolet, *x* Sanctorum luctum ſignificat: qui dum ſe ab illa vita æterna, quam appetunt, projectos aſpiciunt, ſemetipſos quaſi mortuos plangunt, *1.Reg.10.a. Matth.9.c. Luc.7.e.* *x Gre.ſ.1.Reg 10*

Voluptas aurium. Tibiæ quoq; deſignãt *y* voluptates auriũ, *Iſ.5.c.* unde & cervas fiſtulis demulceri ajunt, & in laqueos *y Cle Alex pæd 4.*

 inter

inter venandum duci à venatoribus. Equis autem coeuntibus, veluti quidam Hymenæus tibia carmen canitur.

a Aug. ſ. pſ. 146. Aug ſ. pſ. 26. b Rica. de S. Viſſ. de ſomn. Nabuc. 25. c Hil ſ. Matt. can. 9. Amb ſ. Luc. 8

Tibiæ viri, *a* libertatem arbitrii deſignare poſſunt, *Pſa.* 146. Ubi legit Auguſtinus. Non in tabernaculis viri benè ſentiet: intelligens tabernacula malorum. — *Libertas arbitrii.*

Tibiæ ferreæ ſtatuæ, quam vidit Nabuchodonoſor, *Dan.* 2. *e.* maledicentiam *b* ſignificare poſſunt. Vel tibiæ deſignant ſeveritatem, propter magna oſſa: & tibiæ ferreæ ſeveritatem crudelem. — *Maledicentia. Crudelitas.*

Tibicines lugentes filiam principis ſynagogæ, *Matth.* 9. *c.* deſignant *c* lugentes in cantu ſynagogæ, vel literam legis ſine ſpiritu tenentes. — *Tenentes literam legis.*

Ticio, Torris.

TICIO lignum teres, qui & torris dicitur: qui cùm ardet, dicitur torris, cùm extinguitur, dicitur ticio, ſecundùm aliquos.

d Lactan. lib. 4. cap. 14. Hie. ſ. Zach. 3. Rup. ſ. Zac. 3. Clo. Alex. adhor. adgen & pad 8. e Hie ſ. Amos 4. f Rup ſ. Amos 4. Hie. ſ. Iſa. 7.

Ticio dicitur *d* Chriſtus cruciatus, & torris partim ignis, partim lignum, eſt Chriſtus Deus & homo: qui cùm fuerit in Babylonia, non eſt Babylonio igne exuſtus: nec potuit anima ejus detineri in inferno, nec corpus in ſepulchro, *Zach.* 3. *a.* — *Chriſtus.*

Torris etiam avulſus ab igne, dicitur *e* diabolus ab angelorum ejectus conſortio, *Amos.* 4. *d.* Item ii, in quibus deſæviebat divina vindicta: Et etiam peccator, aut hæreticus per flagella converſus. Item reliquiæ Judæorum, quæ evaſerunt ab incendio Hieruſalem. — *Diabolus. Peccator converſus. Reliquiæ Iudæorum.*

Ticiones fumigantes, deſignant *f* ſapientiam ſæcularem, & ſermonem hæreticum, qui pro luce veritatis, fumum erroris & ignorantiæ inducit, *Iſa.* 7. *a.* — *Sermo hæreticus.*

Tignum.

g Orig ſ. can. ho. 3. Gre ſ. can. 1. Ber. ſ. can ſer. 46.

TIGNUM dicitur trabs, cui tectum ſuperponitur.

Tigna domorum cedrina, *Cant.* 1. *d.* deſignare poſſunt *g* presbyteros in eccleſia, protegentes eam opere & doctrina. Vel principes utriuſque ordinis, legibus parietes eccleſiæ ligantes. Deſignant etiam dilectionem Dei & ſacram doctrinam, quibus eccleſia Dei protegitur, & præcipuas virtutes, ſine quibus domus animæ ſtare non poteſt. — *Presbyteri. Principes eccleſiæ. Dilectio Dei. Sacra doctrina. Virtutes præcipuæ.*

Tigris.

TIGRIS, eſt animal velox & crudele. Tigris etiam dicitur unum è quattuor fluminibus, quæ egrediuntur à loco voluptatis, tranſiens per Babylonem, habet nomen à velocitate animalis, quia rapide currit. Hebraicè dicuntur Hidecel, id eſt: acumen velocitatis, aut læta velocitas.

h Geor. Vene. cã. 6. t. 7 c 22

Tigris fluvius acutus & levis, denotat *h* aërem, vel ſpiritum aëreum, qui levis eſt, & penetrativus magis quam ignis, quia facilius poteſt excludi ignis, ne intret, quam aër. Et hic prævenit Aſſur, id eſt, divitem, qui vento & aëre inflatur, vel vadit contra Aſſur, id eſt. contra ſpeculantem per ſe. Qui enim vult per ſeipſum divina ſpeculari, remanet vento plenus. Tandem autem ille aëreus ſpiritus adeo acuet corpus per dotem jam effectum leve, ut penetrare poſſit cœlos, & quodcunque ipſi objicietur, melius quam aër hic craſſus. — *Aër.*

i Amb. de par. 3. k Phil. 1. alleg An. 2. de Gen. con Manis 10 Bede ſ. Gen. 2. l Gre. 5. & or. 12 17. Euc. for ſpi. 5.

Tigris acumen velocitatis habens, *i* fortitudinem ſignificare poteſt. Vadit contra Aſſyrios, id eſt, inſidiantes, *Gen.* 2. *c.* Vel deſignat *k* temperantiam, & vadit contra Aſſyrios, id eſt, corrigentes, quia corrigit impetum concupiſcentiæ. Vel vadit contra dæmones, quos Aſſyrii deſignant. — *Fortitudo. Temperantia.*

Tigris dicitur Job ab amico ſuo reprehendente, *Iob.* 4. *c.* & deſignat *l* hypocritas, ob coloris varietatem, quia hypocritæ, dum mundus color de ſimulatione ducitur, vitiorum nigredine interrumpente variatur. Sæpe enim, dum de caſtitatis munditia extollitur, ſorde avaritiæ fœdatur, &c. Deſignat etiam arrogantes. Et ipſe diabolus dicitur tigris, propter multiformis aſtutiæ varietatem. — *Hypocrita. Arrogantes. Diabolus.*

Timere, Timor, Timidus, Formidare, Formidoloſus. Metuere, Metus, Vereri, Expaveſcere.

TIMOR dicitur metus mali futuri appropinquantis, & timere dicitur, qui timore afficitur. Eſt autem timere magis proprium ſervorum, vereri verò liberorum, qui honeſtatis gratia moventur. Timere etiam eſt horrere, *Exod.* 14. *c.* Et timuerunt valdè, clamaveruntque.

m Hie ſ. Ion. 1 n Gr 21. m. 16 o Glo. ord ſ. Iob. 31.

Timor Domini aliquando dicitur cultus Dei, qui timor pertinet ad perfectos, & manet etiam cum ipſa ſapientia, de quo dicitur, *Pſa.* 127. Beati omnes qui timent Dominum. Hunc timorem dat Deus fidelibus, *Ier.* 32. *g.* Et timent, *m* qui colunt Deum, *Ion.* 1. *r.* Timent etiam fideles in tribulatione deſeri à Deo, quamvis de correctione gaudeant. Sic timebat, *Iob. cap.* 3. *b.* Et juſtus ut Job, metuit Deum, *n* quaſi tumentes ſuper ſe fluctus, quia dum veram vitam deſiderat, omnia deſpicit, quæ hic poſſidens portat, *Iob.* 31. *c.* Timor etiam Iſaac, dicitur Deus, quem timebat & colebat Iſaac, *Gen.* 31. *f.* — *Cultus Dei. Deus.*

Fortitudo Dei dicitur aliquando *o* comminationes divinæ formidandæ, præcipuè quæ erant in lege, *Iob.* 13. *r.* — *Comminationes divinæ.*

p Hie ſ. Hoſ. 3. q Ori. ſ. Matt cap 14. Amb. 2. de in. ſer 9. r Rup. ſ. Ioel. 2. ſ Gr. 27. m. 26 t Hil. ſ. pſ. 58. Amb ſ. pſ. 118. ſer 1 Gre. 7. mo. 12.

Timor fratrum Joſeph, *Gen.* 43. *d.* deſignare poteſt timorem Judæorum erga Chriſtum. Pavebunt autem ad Dominum Judæi in fine ſæculi, *p* quando mirabuntur veritatem cognitam, quam antea negabant, *Hoſ.* 3. *b.* — *Timor Iudæorum erga Chriſtum.*

Timor Petri in mari, *Matth.* 14. *d.* imbecillitatem *q* fidei ſignificavit. Deſignavit etiam turbationes humanas ex fluctibus hujus ſæculi. Nemo enim fuit, quem non ſæculi hujus undæ turbarint. Admonet tamen, *Pſa.* 48. Ne timueris quum dives factus fuerit homo, &c. Timere quoque dicuntur, *r* qui non credunt, aut qui hæſitant, *Ioel.* 2. *f.* — *Imbecillitas fidei.*

Formidoloſa laudatio venire dicitur à Deo veniente auro ab aquilone, *Iob.* 37. *d.* quia *ſ* dum claritatem ſuæ fidei Gentilitas obtulit, multitudo Hebræorum fidelium divina judicia pertimeſcendo laudavit. Hoc fuit factum, quando converſus eſt Cornelius centurio, *Actor.* 10. *a.*

Timor

Google

Timor inordinatus eſt, quum quis timet, ubi non eſt timor: ut quando Adam timuit præſentiam Dei, *Gen.3.b.* Ubi etiam timor erat erubeſcentia peccati, timent etiam timore, ubi non eſt timor, qui temporalia timent, ea præponentes æternis, *Pſa.52.* Et timent pruinam, qui adverſitates temporales formidant, *Job.6.c.* Unde contingit, ut incidant in pœnam æternam.

Subjectio carnis. Timor uxoris in virum eſt, *a* non timor ſervilis, ſed reverētialis, qui græcè dicitur εὐλάβεια & timet uxor virum, hoc eſt, caro animum, *Ephe.5.d.*

a Hie ſ. Eph. 5.

Fuga diſcipulorum. Timor factus dicitur eſſe notis Chriſtus, *b* quando Apoſtoli in paſſione propter metum, relicto eo, fugeruoe, *Pſal.30.* Timor etiam Diſcipulorum viſo Chriſto in mari, deſignat timorem fidelium, quum vident malos puniri, *Joan.6.c.*

b Hie ſ pſ. 30 Aug 1. Ioan. tr. 25.

Diabolus. Peccatum ex ignorantia. Puſillanimitas. Timor nocturnus, *Pſalm.90.* eſt *c* diabolus ſemper inferene tenebras: vel eſt quum quis ex ignorantia peccat: vel eſt timor hoſtis in nocte hujus mundi, vel eſt puſillanimitae, quæ ex carnis afflictione procedit. *Perſecutores fidelium.* Vel timores nocturni erant Reges perſecutores populi Dei, *Cant.3.x.*

c Aug ſ pſ. 90 Gr. ſ tan 3. Bern ſerm. de S. Andr. & ſ. qui habi ſer. 9 & ſ cant. ſer 83.

Timor reverentiæ. Timere interdum eſt *d* revereri: & timens populus Dominum poſt tranſitum maris rubri, deſignat timorem, qui eſt initium & baſis ſapientiæ: & hic eſt timor imperfectorum, *Exod.14.g.19.c.20.c. Pſa.32.33.73.118.134. Iſa.25.a. Agg.1.d.* Timor quoque Ægypti, dicir initium converſionis, *Iſa.19.x.* Timentes ex terræ motu paſſione Chriſti, ſunt adducti ad timorem Dei poteſt converſionem à peccatis per paſſionem Chriſti, *Matth.27.f.* Timor autem imperfectorum eſt timor ſervorum. Ideò *Malach.1.b.* dicebat Dominus. Si ego Dominus, ubi eſt timor meus?

d Rup ſ tan 3 Baſi. ſ pſa 32. Amb. ſ pſ 118. ſer. 3. Hie ſ. Iſa 19.

Timentes autem amici Job, viſa ejus plaga, deſignant eos, *e* qui non ex amore Deum metuunt, ſed ex ſola verberum percuſſione, *Job 6.d.37.d.*

e Ori ſ. Matt. hom 35.

Recognitio peccatorum. Timere interdum eſt *f* horrere: & timentes filii Iſrael Ægyptios, *Exod.14.c.* deſignant timorem recognoſcentium peccata ſua, quæ ſunt Ægyptii. Hortatur autem Deus Eccleſiam ne timeae Ægyptios, aut alios adverſarios, quum habeat ipſum Deum adjutorem, *Iſ.54.b.* Non timet autem juſtue, quum venerit æſtus, quia ſervus expectat perſecutiones, & diem judicii, *Jer.17.b.* Sic non formidat grex Domini ſub bono paſtore, *Ier.23.a.* Formidinem autem dederant in terra viventium gentes Aſſur, *g* hoc eſt, hæreſiarchæ in Eccleſia, *Ezec.32.e.*

f Gre 7 mo. in c. 27 m 26. Rup. 1. ſ. Ex. 32. g Hie. ſ. Ezec. 32.

Virtus Chriſti. Non expaveſcens Job ad multitudinem nimiam, *Job 31.d.* deſignet *h* Chriſtum, qui perſecutores ſuos cum gladiie & fuſtibus venientes una tantum reſponſione perculit, dicens: Ego ſum.

h Gr. 22 mo. 17.

Docens ſacra doctrina timorem. Timentes Deum obſtetrices dicuntur, hoc eſt, *i* timere docentes, & deſignant legem & Evangelium, quæ docent timere Deum, *Exod.1.d.*

i Ori. ſ. Exod. ho. 2. Bed ſ. Exo. 2.

Timor Chriſti ex parte carnis. Timens Moyſes Pharaonem, *Exod.2.d.* deſignat *k* nondum perfectos timentes temporalia pericula. Vel deſignat timorem Chriſti ex parte carnis in paſſione.

k Bed ſ Ex. 2.

Timentes filii Iſrael accedere ad Moyſen, *Exod.34.d.* deſignant *l* nolentes intelligere myſteria legis, *Exod.34.d.*

l Glo. ord ſ. Exo. 34.

Timor judicii. Timere in die mala, eſt *m* timere in judicio, *Pſal.48.* qua ratione non timebit Eccleſia, ſeu juſti, qui ſunt in ea, *Iſa.54.d.* Sic non timet juſtus cùm venerit æſtus, *Jer.17.b.* Formidant autem Reges gladium Dei, hoc eſt, dæmones, vel hæretici verbum Dei, *Ezec.32.d.* Et formidanr filii maris ad rugitum leonis, quum diſcipuli hæreticorum timent comminationes divinas, *Hoſ.11.d.* Juſti autem non timebunt calamitatem, cùm venerit, *Job 5.d.*

m Hie ſ. Eza. 32 & ſ. Hoſ. 11.

Timor confirmans bonos. Timent juſti, *n* quum conſiderant abjectionem populi Judæorum, *Pſal.51.* Et timent Angeli, viſa ruina Leviathan, ut ex hoc timore robuſtius in Deum ſolidarentur, *Job 31.c.*

n Gr. 6. in 1. Hie ſ pſ 51. Gr. 34 in 3.

Timens Joſeph ire in Judæam, *o* typus eſſe poteſt Apoſtolorum non audentium prædicare in ea, *Matth.2.d.*

o Hi ſ Matth. 2.

Timene Samuel indicare viſionem Eli, quæ erant contra ipſum Eli, *1.Regum 3.c.* deſignat, *p* quod Prælati cum magna reverentia ſunt reprehendendi. & quia poſtea juſtus indicavit, deſignavit obedientiam. Vel ſignificabat Apoſtolos noleotes declarare ante tempus repulſionem ſynagogæ.

p Gr. ſ. 1. Reg. 3.

Briſio Judæorum. Timentes Philiſthim Judæos afferentes arcam in caſtra, *1.Reg.4.b.* deſignant *q* prædicationes irridentes Judæos, quod nihil afferant, quod poſſit eos juvare, &c.

q Gre ſ. 1 Reg. 4

Timere ab altitudine diei, *Pſal.55.* eſt *r* timere ſuperbos hujus mundi, quos non timet, qui ſperat in Deo.

r Glo ord ſ. pſ. 55.

Fugere voluptates. Timere à facie Philiſthinorum, *1.Regum 7.b.* eſt *ſ* fugere mundi delectationes, ne in pœnas ſequentes incidant. Et timor nocturnus, *t* eſt occulta voluptas, *Pſa.90.* Hic eſt timor inimici, *v* à quo orabat liberari Propheta antequam veniret, *Pſa.63.* Et juſti non formidabunt beſtias terræ, hoc eſt, *x* dæmones in morte, *Job 5.d.*

ſ Gre ſ. 1. Reg. 7. t Aru ſ pſ 90 v Hil. ſ. pſ. 63. x Gre. 6. in 1.

Timens Deum Job, deſignat *y* Chriſtum venerantem Patrem.

y Gre. 1 in 12

Timens populus juramentum Saulis, deſignat *z* venerantes præcepta majorum, *1.Reg.14.d.*

z Gr ſ. 1. Re 14

Timent aquæ Deum, hoc eſt, Angeli præpoſiti aquis Deum venerantes, *Pſa.76.* Vel formidant perſecutores à voce tonitrui prædicatorum, *Pſa.130.*

Ori ſ Ier. h 8 Aug ſ pſ 103.

Timent Deum mandato hominum, *aa* qui tranſgrediuntur legem Dei propter traditiones hominum, *Iſa.29.d. Matth.15.a.*

aa Hie ſ Iſ. 29

Timidus ſeu formidoloſus, qui jubetur recedere à prælio, *Deut.20.b. Judi.7.a.* eſt *bb* non audens ſequi Chriſtum: vel qui nihil arduum aggreditur, vel veniene ad Monaſterium, & relinquens ſibi aliqua in ſæculo & ſuo exemplo aliis nocens. Deſignatur etiam, ut qui timent negare Chriſtum in perſecutione fugiaot. Timidi autem reprobati mittuntur in ſtagnum, *Apoc.21.b.*

bb Ori ſ. Iud. ho 9. Caſſi. lib. 7. cap. 1. Ru 11. ſ Apo.

Solicitus timet dives: quia *cc* cùm Deum non timeat, multos timet, *Iſa.57.h.*

cc Hie. ſ. Iſa. 57.

Tinea.

TINEA, eſt vermiculus, qui de putredine. aut ſitu, aut pulvere naſcens, veſtes aut libros arrodit, in quibus etiam naſcitur, & habet quoddam integumentum, in quo latet.

dd Hie ſ. Hoſ. 5.

Invidia. Quaſi tinea dicitur fuiſſe Deus Ephraim, *Hoſ.5.d.* quia *dd* ut veſtamentum paulatim à tinea conſumitur, ita Deus ſenſim caſtigando expectat ad pœnitentiam.

ee Or ſ. Matt. cap. 15. Gre. 5. in 18. & 13 in 25.

Peccatum. Cupiditas. Dolor. Tinea rodens veſtes, ſignificare ſolet, *ee* invidiam rodentem animam, in qua naſcitur, & generaliter peccatum, & etiam cupiditatem & dolorem, *Matt.6.c.* Et malus velut à tinea conſumi dicitur, *Job 4.*

Job 4.d.13.d. quia tinea damnum facit, & ſonitum non facit, ita iniquorum mentes, quia damna ſua conſiderare negligunt, integritatem quaſi neſcientes perdunt. Amittunt namque à corde innocentiam, ab ore veritatem, à carne continentiam, & per acceſſum temporis ab ætate vitam.

Hæretici. Dæmones.

Tinea etiam deſignat hæreticos, *a* qui Eccleſiæ veſtimentum impietate ſua corrodunt & diſſipant, ſicut tinea domum ſibi corrumpendo veſtem ædificat. Poteſt etiam *b* dæmones ſignificare, virtutum & omnium bonorum corruptores. *Job 27.d.*

a Amb 1. de Spiritu ſancto 20 & prol ſ. Luc. b Hie ſ Iob. 27. Pœna inferni

Tinea præterea deſignare poteſt *c* pœnam damnatorum, quæ ex propriis eorum peccatis naſcitur, eoſdem ſemper arrodens. *Iſa.14.c.33.a.* Juxta Septuaginta. *50.d.51.c.*

Tingere, Tinctura.

Gr.18 mo. 9. c Hie ſ. Iſa 14. d Hie. ſ. Iſ. 63. Gl ord ſ. can. 4. e Hil & Hie. ſ pſa 67. Euc 9. in pſa. Au ſ pſa 67 f Gre Nyſſ de vita Moyſis. g Rup. 1 ſ. Le. 14. Iſy ſ Lev. 4. h Iſy ſ Le. 14. Ciri epiſt. 49

TINGERE, eſt aliquo colore inficere, madefacere, & immergere. Tinctura autem ipſa infectio.

Tinctæ dicuntur veſtes Chriſti Boſra, hoc eſt, *d* ſanguine ſuo. *Iſa.63.a.* Et tincta purpura in canalibus. *Cant.7.b.* Sanguinem ex vulneribus Chriſti defluentem deſignat. Vel memoriam paſſionis Chriſti in mente cum humilitate. *Effuſio ſanguinis Chriſti.*

Intingi pedem in ſanguine. *Pſa.67.* effuſionem ſanguinis *e* in deſtructione Hieruſalem futuram indicabat. Vel pes Chriſti intinctus eſt in ſanguine ſuo in paſſione, quando dixit. Torcular calcavi ſolus. *Iſa.63.a.* Intingitur etiam pes Chriſti in ſanguine, quando miniſtri Chriſti propter Evangelium martyrium patiuntur. *Deſtructio Hieruſalem.*

Tingere ſanguine agni faſciculum hyſſopi. *Exod.12.d.* eſt *f* humilitati paſſionis Chriſti jungere rationem & vim concupiſcibilem & iraſcibilem.

Tingere digitum in ſanguine. *Lev.3.d.4.b.9.d.* eſt *g* paſſionem Chriſti imitari. Vel ipſe Chriſtus intingit digitum in ſanguine, dando Spiritum ſanctum per paſſionem ſuam. Vel ut oſtendatur, quia paſſiones carnis Dominicæ virtute divinitatis actæ ſunt. *Imitari paſſionem Chriſti.*

Tingere paſſerem vivum in ſanguine paſſeris immolati. *Lev.14.a.* eſt *h* baptiſmum conferri per Chriſtum, qui Deus & homo eſt pro nobis immolatus. Non enim hominis paſſione, ſed Dei & hominis baptizamur. Unde tingi dicitur paſſer vivus per communicationem idiomatum, quando dicitur: Deus paſſus eſt. *Dans Chriſtus Spiritum ſanctum. Baptiſmus per Chriſtum. Deum & hominem. Communicatio idiomatum.*

i Glo. int. ſ. Exod 15. Amb. de Ioſeph. 3. k Iad. ſ. Ge. 35 l Iſy ſ. Lev. 14 m Hie ſ. Ie. 12 n Gr. 38 m. 35

Tinctus bis coccus, deſignat *i* ferventem amorem, ſeu duplicem amorem, Dei videlicet & proximi, vel duplicem ignis operationem, nempe calefacere & illuminare. *Exo.25.a.26.a.28.b.36.b.39.a.* *Duplex amor. Duplex operatio ignis.*

Tingentes fratres Joſeph tunicam ejus in ſanguine hœdi. *Gen.37.f.* deſignant *k* Judæos infamantes Chriſtum, & falſis teſtibus accuſantes. *Iudæi infamantes Chriſtum.*

Tingens ſacerdos digitum dextrum in oleo, quod habet in manu ſiniſtra. *Lev.14.c.* eſt *l* exercens bona opera per gratiam Dei in proſperis & adverſis. *Benè operari omni tempore.*

Tincta avis per totũ, erat Judæa, *m* quando erat ornata virtutibus & donis Spiritus ſancti. *Jer.12.b.* *Iudæa.*

Tincturæ mundiſſimæ. *Job 28.c.* vocantur hi, *n* qui veraciter ſunt humiles, veraciter ſancti, qui ſciunt quidem quod ex ſemetipſis virtutum ſpeciem non habent, ſed hanc ex dono gratiæ deſuper venientis tenent. Tincti enim non eſſent, ſi ſanctitatem naturaliter habuiſſent. Sed mundiſſimæ tincturæ ſunt, quia humiliter cuſtodiunt ſupervenientem in ſe virtutum gratiam, quã acceperunt. Unde etiam baptiſma, id eſt, tinctio dicitur ipſa noſtra in aquam deſcenſio. Tingimur quippe, & qui prius indecori eramus deformitate vitiorum, accepta fide reddimur pulchri gratia & ornamento virtutum. *Humiles.*

o Ricar. de S. Vict de exter. mali. 21. 23.

Tinguntur pedes ſacerdotum in parte aquæ Jordanis. *Joſ.3.d.* quando *o* per inveſtigationis profundæ & retractationis ſtudiũ ac deſideriorum noſtrorum conſiderationem, noſtræ contemplationis oculum reflectimus. Item quum mens ad inventionis ſuæ ſubtilitatem miratur, & in ſua admiratione delectatur. Tingi enim, eſt aſfici. Et in parte tingitur, quia deſideriorum noſtrorum errores ex parte penetramus. *Conſideratio ſui.*

p Hie. ſ Iob 28. Gr. 18 mo. 30.

Tincti coloris indiæ. *Job 28.c.* fucatam *p* Gentilium religionem deſignant. Vel hujus ſapientes, qui quamvis per infidelitatem, & plerumque per actionem fœdi ſint, ante humanos tamen oculos ſuperinductæ honeſtatis colore fucantur. Ipſa quoque ſapientum verba colores, Indiæ dicuntur, quia dum intendunt eloquentiæ, eorum dicta quaſi pulchra apparent ſpecie & fucatione tincturæ, & quum virtute rerum careant, aliud ſe eſſe quàm ſunt, verborum compoſitionibus, quaſi ſuperductis coloribus mentiuntur. *Religio Gentilium. Sapientes ſæculi. Verba ſapientum.*

q Ricar de S Vict de ſecuri. conſcienti. 26

Tingi dicitur arbor ſuccisa rore cœli. *Dan.4.c.* quando *q* mens depravata, per ſuggeſtiones diaboli diverſis erroribus imbuitur.

Tingi aqua. *Lev.11.a* vide Lavare.

Tinnire.

TINNIRE propriè de metallis dicitur, quum ex eorum pulſatione, ſeu jactu ſonus efficitur. *Stupor.*

Tinniunt quoque aures, quum incluſi ſubtiles & leves vapores interdum per membranam illam, quæ in auribus eſt, emergunt, & ſonum illum ſeu tinnitum fictitium edunt.

r Gla. inter. ſ. Exod. 28. Rup 4. ſ Exo. 23. & 13. ſ. Ioan. Ori ſ Ex h 9. Gre Nyſſe de oratione ſ Phil de vita Moyſis & de migr Abra. Hie de veſte ſacer. Cle Alex 5. ſtrom.

Tinnitus aurium aliquando ex magno & vehementi ſonitu fit, & tunc tinnire dicuntur aures, quum videntes alicujus inſignis viri lapſum, pavore concutiuntur, aut quum aliquid ſtupendum & inſolitum ſubitò evenire conſpiciunt. *1.Reg.3.b.4. Reg.21.b. Jer.19.a.*

Tintinnabulum.

TINTINNABULUM, eſt inſtrumentum æneum, quo tinnitus editur, vel ad convocandos aliquos vel ad aliquid aliud.

Tintinnabula aurea in veſte ſacerdotis, *r* prædicationem claritatis ſupernæ lucis deſignare poſſunt, reſonant autem: quia omnibus eſt prædicandum. Peculiariter autem deſignant prædicationem Chriſti, & extrema ejus verba in cœna. *Exod.28.f.39.e. Eccl.45.b.* Deſignant etiam prædicationem judicii & finis mundi: ideò ponebantur in infima veſtis ora. *Prædicatio claritatis ſupernæ. Prædicatio Chriſti. Prædicatio judicii.*

Tintinnabula etiam in veſte, deſignare poſſunt *ſ* concentum & congruentiam elementorum, & peculiariter aquæ & terræ, ideò in infima veſtis parte ponebantur. Vel deſignant ſenſibilia per auditum percepta. Item tonitrua in aëre. Et quia tintinnabula pendentia à veſte talari, erant trecenta ſexaginta ſex, tempus annuum deſignare poſſunt.

Concentus elementorum. Senſibilia. Tonitrua. Tempus annuum. Exempla & doctrina. Fides. Doctores.

Tintinnabula præterea in veſte ſacerdotali, deſignant *a* multiplicationem bonorum operum, quæ ad minorum exemplum clamant: vel ſonum operum & doctrinæ. Item fidem ſinceram, quæ debet reſonare in ſacerdotibus.

a Gr ſ 1. Reg. 10. Hi. de veſte ſacer. Aug q in Ex. 19

Tinum lignum.

Tina ligna, ſeu thina, quæ allata ſunt ad Salomonem ex Ophir, erant imputribilia, & ſpinoſa, in modum ſpinæ albæ Deſignant *b* Doctores, ex quibus fiunt fulcra & gradus in domo Domini. Tina ligna ponuntur. *3. Reg.* 10. *b*. 2. *Par.* 9. *c. Apoc.* 18. *c.* Porrò, 2. *Par.* 2. *b.* inter ligna, quæ debebat mittere Hiram à Libano ad Salomonem, quædam dicuntur non tina, ſed arcenthina, id eſt, juniperina. Quod vocabulum Hebraicum transfert Hieronymus abjetes.

Gr Nyſſ. de vita Moyſis. b Glo ord. ſ 3. Reg. 10.

Titubare, Vacillare.

TITUBARE, eſt non valere pedibus inſiſtere, qualiter contingit ebriis, aut infirmis. *Eccleſ.* 37. *d.*

Vacillare dicuntur greſſus Judæorum. *Iſa.* 29. *c.* quando *c* non aſſequuntur ſenſus legis & Prophetarum de Chriſto.

c Hie ſ Iſa. 29

Titulus.

TITULUS, eſt *d* index cujuſcunque operis, ut quod alicui rei, ut libro, operi, vel ſtatuæ ſuperſcribitur, ad ejus cognitionem inducens. Tres ſunt autem tituli, qui inſcribi ſolent, unus ſuper tumulum mortuorum, alius in liminibus ſeu limitibus civitatis, tertius in victoria Regis.

d Hil ſ pſ. 15.

Memoria paſſionis Chriſti. Crux Chriſti.

Titulus lapidis, quem erexit Jacob, *e* memoriam paſſionis Chriſti deſignat, qui poſitus eſt in ſignum populorum. *Gen.* 28. *b.* 31. *f.* 35. *c. Exod.* 24. *a.* tituli autem inſcriptio. *Pſa.* 15. 55. 56. deſignavit titulum triumphalem crucis Chriſti, quando vicit diabolum. Titulus etiam in terra Ægypti, eſt crux Chriſti cum ſuo titulo erecta in mundo. *Iſa.* 19. *c.*

e Hil ſ pſ. 15. & ſ Iſa. 19.

Fides.

Tituli inſcriptio *f* firmationem fidei indicare poteſt. *Pſa.* 15. 59. *in titulo.* Et titulus in ſepulchro Rachelis, fidem Eccleſiæ deſignabat. *Gen.* 35. *c.*

f Baſ ſ pſ. 59. Amb 2. de Iacob 7

Firmitas mentis. Æternitas Chriſti. Nota hæreſeos.

Titulus etiam lapidis, poteſt deſignare *g* firmitatem mentis in virtute.

Titulus, qui opponitur in monumentis: *h* æternitatem Chriſti deſignare poteſt. *Pſa.* 55.

Titulus quem ſtatuunt juxta os, nota *i* hæreſeos intelligi poteſt. *Ezech.* 39. *d.*

Tituli non erigendi, ſunt *k* inſignis memoria vanitatis. *Luc.* 26. *A.*

g Phil. de ſomniis. h Hil ſ pſa. 55 i Hie ſ Ez. 39 k Lyr ſ Lu 26.

Tob.

Gloria cœleſtis. Eccleſia.

TOB, id eſt, bonus, ſeu optimus, nomen terræ, in qua habitavit Jephte: *l* gloriam cœleſtem, ſeu Eccleſiam indicat, in qua habitavit Chriſtus poſt reſurrectionem. *Jud.* 11. *a.*

l Aug. q in Jude 49.

Tobias.

TOBIAS, id eſt, bonus Domini, ſive bonitas Domini, vir ſatis notus in ſua hiſtoria, qui ponitur in exemplum charitatis & patientiæ.

Pœnitentes. Doctores. Virgines. Innocentes.

Fuit alius Tobias, qui dedit aurum & argentum ad coronas Pontificis. *Zac.* 6. *c.* deſignat eos, *m* qui utiles ſibi ſunt pœnitendo, vel Doctores Eccleſiæ, qui offerunt aurum ſapientiæ. Vel deſignant virgines & innocentes, qui aurum conferunt ad coronam Chriſti.

m Lyr ſ Za. 6 Rup. ſ. Zac 6.

Tolerare, Tolerantia, vide Suſtentare, Tollere, vide Accpiere, & Auferre. Tonare, Tonitruum, Fragor.

TONITRUUM, eſt ſonitus, qui fit in nubibus ex pugna calidi & frigidi: & tonare dicitur, quum fit ille ſonitus. Fragor autem eſt ſonitus, qui ex arbore, aut alia re inter frangendum emititur. Accipitur tamen pro quovis magno ſonitu.

Divinitas in Chriſto. Manifeſtatio Chriſti. Chriſtus.

Tonitruum magnitudinis Dei. *Job* 26. *d.* 38. *c.* eſt *n* divinitas in Chriſto: quæ ideò tonitrui nomine expreſſa eſt, quia de excelſo fama nominis ejus in Chriſto Jeſu Filio ſuo terris inſonuit. Unde & tonare voce dicitur Deus. *Job* 20. *a.* quando conſubſtantialem ſibi Filium mundo terribiliter demonſtrat. In judicio quoque erit tonitruum magnitudinis Chriſti. Et ipſe Chriſtus incarnatus in tonitruo figuratur, qui ex antiquorum Patrum conveniente prophetia ad notitiam noſtram, quaſi ex nubium concurſione prolatus eſt. Qui inter nos viſibiliter apparens, ea, quæ ſupra nos erant, terribiliter ſonuit: unde & ipſi ſancti Apoſtoli de ejus gratia generati Boanerges, id eſt, filii tonitrui ſunt vocati.

n Hie. ſ. Iob 26. Gr. 17. m 19. & 29. mo. 16. & 32. mo. 5.

Inſpiratio divina.

Tonare dicitur Deus voce magnitudinis ſuæ. *Job* 27. *A.* 40. *A.* quando *o* ſe nobis jam per lamenta præparatis, quam ſit magnus in ſupernis inſinuat. Quaſi de cœlo tonitruum procedit, quum nos in curia negligentiaque torpentes, reſpectus gratiæ ſubitò pavore percutit; atque in terra poſiti, ſonum de ſuperioribus audimus: quia terrena cogitantes ſuperni terroris ſententiam pertimeſcimus: & mens benè jam de ſummis ſolicita trepidat, quæ prius in infimis malè ſecura torpebat. Voce etiam ſua Deus mirabiliter tonat: qui occulta vi corda noſtra incomprehenſibiliter penetrat.

o Gr. 27 mo. 16.

Baptiſmus Chriſti. Prædicatio ad gentes.

Intonuit Dominus ſuper aquas. *Pſa.* 28. in baptiſmo *p* videlicet Chriſti, quando dixit Pater. Hic eſt Filius meus dilectus. Vel intonuit ſuper aquas gentium per prædicationem. Intonuit etiam de cœlo, quum per juſtorum corda Evangelizavit. *Pſal* 17. 103.

p Hie ſ pſa 28 Au. ſ pſ. 28. 103.

Fortitudo Sanctorum per dæmones.

Tonat Deus fragore magno, *q* quando dat Sanctus perfecta deſideria ad terrendos dæmones, aut quum illis miniſtrant robur ad feriendos & vincendos dæmones. *1. Reg.* 2. *b.* 7. *c.*

q Gr. ſ. 1 Reg. 27. r Ar. ſ pſ 103 Gre 17. m. 19. & ſ. 1. Reg 2. Aug. 17. civi. Dei 4. ſ ed ſ Exod 9. Rup 3 ſ Apo 1

Comminatio pœnæ. Vocatus ad judicium.

Tonitrua interdum *r* manifeſtam pœnæ comminationem deſignare poſſunt. *Exod* 9. *e.* Et tonitruum magnitudinis Dei erit vox judicii. *Job* 26. *d.* quando videlicet Deus manifeſtè veniet, Deus noſter, & non ſilebit. Ignis in conſpectu ejus exardeſcet, & in circuitu ejus tempeſtas valida. *Pſalm.* 49. 103. *Joel.* 2. *a. Soph.* 1. *d. Apoc.* 4. *d.* Et tonat Dominus in cœlis ſuper adverſarios. 1. *Reg.* 2. *b.* 7. *e.* quando

graviter

graviter condemnat Judæos per Apoſtolos. Et tonitruum irruens, eſt gravis vindicta: quæ ſubitò exterreat. *Iſa. 29.b.*

Tonitrua etiam *a* doctrinam Evangelicam deſignare poſſunt, quæ præcedit pœnam infidelium damnandorum, ſicut tonitrua præcedunt grandinem, *Exod.19.c. Pſa.28.76. Job 37.a.38.c. Apoc. 8.b.21.d.14.a.* Poteſt ſimili ratione ipſam prædicationem ſignificare. Unde & Prædicatores Evangelii Jacobus & Joannes dicti ſunt Boanerges, hoc eſt, filii tonitrui. *Mar.3.b.* tonitrua quoque ſeptem, ſunt oracula Prophetarum. *Apoc.10.b.*

Tonitrua, erunt *b* magnæ laudes Dei poſt judicium. *Apoc.19.a.*

a Ori. ſ. Exod. ho 4. Baſ. ſ pſa. 28. Hie. ſ. Iob 38. & de manſio. Gre 29 m.16 Au. ſ Ap. b.6 Euc ſ r ſpi 3 Bed ſ. Exo.19 b Rup. 6 & 14. ſ Apo.

Sententia condemnationis. Gravis vindicta. Doctrina Evangelica. Prædicatio Evangelii. Oracula Prophetarum.

Tondere, Tonſor.

TONDERE, eſt lanam ſive capillos & hujuſmodi incidere. Tonſor autem eſt, qui tondendi habet officium.

Tondens caput Job, deſignavit Chriſtum, *c* qui in carne apparens, à Judaico ſacerdotio præceptorum ſuorum abſtulit Sacramenta. *Job 1.d.* tondere etiam caput, eſt cogitationes ſuperfluas à mente reſecare.

Tondere comam debent ſacerdotes, hoc eſt, ſuperflua à ſe abjicere, non tamen tondere debebant ad preſſum. *Ezec.44.f.*

Tondere primogenita ovium, eſt *d* ab occultationis ſuæ tegmine humanis oculis inchoata bona opera denudare & manifeſtare. *Deut.15.d.*

Tondere oves, eſt *e* ſimplices à peccatis exonerare, & tonſores ovium, ſunt Prælati, & prædicatores. *Gen.38.c.* Et tonſæ, ſunt fideles Eccleſiæ à ſuperfluis, & à curis ſæcularibus ſe exuentes & omnia relinquentes, & Monachi & Prædicatores libenter onera mundi deponentes. *Cant.4.a.* tondent etiam oves in malum qui rapiunt à ſimplicibus ipſorum temporalia bona.

Tondentes Chriſtum fuerunt *f* Principes Judæorum, ipſum deſpectui habentes, & ignominia afficientes uſque ad crucem. *Iſa.53.c.* Idem deſignarunt Ægyptii tondentes Joſeph. *Gen.41.b.* quæ tonſio etiam deſignavit ablationem Diſcipulorum à Chriſto. Ut autem is, qui tondetur, relinquit comam tondentibus, ita Chriſtus relinquit nobis omnia merita ſua, & ſpoliatus vel attonſus mortalitate & paſſibilitate, remanſit impaſſibilis. Tonſor autem, qui totondit Samſonem, fuit Pilatus crucifigens Chriſtum *Jud.16.e.*

Tondere capillum, erat ſignum doloris, quia capilli decori habebantur: unde tondet capillum, *g* qui perdit decorem animæ *Jer.7.g.48.f.* Et detonſa eſt Hieruſalem, quum deſtructa eſt, & genus humanum, quum cecidit è deliciis Paradiſi. *Mich.1.d.*

Attonderi dicuntur, qui ſic caſtigantur, ut non intereant. Et attondentur hoſtes, *h* qui ad tempus ejiciuntur: ita tamen, ut non radicitus auferantur. *Nah 1.d.*

Tonſor Regis dicitur bruchus, *i* qui omnia tondet, & ſumitur pro exercitu vaſtante Judæam, *Amos 7.a.* Vel tonſio gregis fuit per locuſtam, quum Sennacherib omnia vaſtavit, Præter Hieruſalem. Et etiam tonſor Regis, dicitur ſuperba quædam & arrogans fortitudo, quæ omnia bona noſtra devaſtat.

Tondere comam in rotundum prohibetur. *Le.19.f.* quaſi ſit *k* velle abſcondere cogitationes à Deo.

Attonſi comam erant *l* Iſmaelitæ. *Jer.9.g.*

c Gr. 2. m. 30, 38. d Gr 3. m. 34 e Am. de immas. myſt. 7. Au. 2. doctr. Chriſt. 6. & ſ. pſa. 94. Gr. ſ. can 4. Bern. ſer. par vo 63. Rup 8 ſ Gen. 37. f Glo. int ſ. Iſa 53. Rup ſ Iud. 24 g Hie ſ. Ier. 7 & ſ Mic 1. h Glo. ord. ſ Nah 1. i Hie. ſ. Amo 7. Rup ſ Amo. 7 k Ly ſ. Le. 19. l Hie. ſ. Ier 9.

Ablatio ſacramentorum à Iudaico ſacerdotio. Reſecare cogitationes ſuperfluas. Reſecare ſuperflua. Manifeſtatio bonorum operum. Exonerare ſimplices à peccatis Prælati & Prædicatores. Relinquentes omnia. Monachi. Principes Iudæorum affligentes Chriſtum. Ablatio Diſcipulorum Chriſti. Spoliatio mortalitatis Chriſti. Pilatus crucifigens Chriſtum. Amittere decorem animæ. Deſtructio Hieruſalem. Lapſus hominis. Caſtigatio temporalis. Exercitus contra Iudæam. Superbia.

Topazius.

TOPAZIUS, *m* eſt lapis precioſus viridi coloris, aut potius aurei, qui primos refertur in Topazio, inſula maris rubri, inventus, & matri Regis Ægypti oblatus. Eſt difficilis ad levigandum, vel aſperatur magis, eſtque rarus inventu, fervidam aquam tepidam reddit in eam immiſſus: variaſque curat infirmitates. Fertur levare oculorum dolorem.

Topazius pretioſiſſimus lapis, qui in primo ordine rationalis ponebatur, *n* intelligentiam ſignificare poteſt. *Exod.28.g.39.b.Pſa.118.* Ut autem erat novum fundamentum civitatis cœleſtis, *o* Matthæum Apoſtolum deſignat, qui divino zelo ignitus etiam uſque ad carnem & ſanguinem, & lactationem Dei ſcripſit incarnationem. *Apoc.21.f.*

Topazius de Æthiopia. *Job 28 d.* ſignificare poteſt *p* quemlibet ſanctum de Gentilitate, virtutibus ſplendentem. Et etiam eos, qui virtutibus, aut ſapientia ſe inſignes eſſe putant. Item eos, qui ab hæreſi, vel peccato converſi, virtutibus pollent.

m Pli 37. nat. hiſt. 8. Hil & Amb. ſ pſa 118. Geor Ve can 3. ca 8 ca. 3. n Lyr ſ Exo 39. o Aretas ſ. Apoc. 21. p Gr. 17 m. 33. q Ori ſ Mat ho. 19. Hie ſ Iſ 5. & ſ Matt. 21.

Intelligentia. Matthæus. Converſi virtutibus pollentes.

Torcular.

TORCULAR, eſt machina premendis uvis accommodata.

Torcular vineæ patrisfamilias, erat *q* locus libationum in templo, ſeu altare, in quo, ut in torculari, oblationes & ſacrificia tanquam fructus offerebantur & vorabantur. *Iſa.5.a. Matth.21.d.*

Torcular etiam dicitur *r* ſacra ſcriptura, vel profunditas eloquiorum Dei. *Matth.21.d.* Et torcularia, ſunt voces Prophetarum ex Chriſto vita vera impletæ. *Pſa.8.80. in titulo.* Hæc ſunt torcularia redundantia vino. *Joel.2.f.*

Torcular, quod calcavit Chriſtus, eſt *ſ* crux ejus & paſſio. *Iſa.63. a. Agge.2.c.* Et torcularia Regis in Hieruſalem, eandem crucem deſignant. *Zach.14.c.Pſa.80.*

Torcular ubi Gedeon excutiebat frumenta. *Jud.6.b.* deſignat *t* Eccleſiam, in qua cœleſtis vitis fructus exundat. Et torcularia ſunt, Eccleſia, in quibus vinum, id eſt, boni ſeparantur à vinaciis: id eſt, malis. Et etiam, quia in ea exprimitur botrus Chriſtus. *Pſa.8.83.* In ſingulis autem fidelibus homo novus per preſſuram purificatur, & ſeparatur à veteri & carnali, tanquam à vinaciis. *Iob.24.c.*

Torcular vini furoris iræ Dei, *v* erat vindicta Dei in Hieruſalem, quando deſtructa eſt, *Apo.13.c.* Et torcular vineæ, dici poteſt timor juſtitiæ Dei punientis, quo quis reprimitur à peccando. Et hoc torcular dicitur Deus calcaſſe virgini filiæ Sion, quum & malis dat ſupplicia, & bonis præmia. *Thre.1.e.*

Torcularia in fœlicitate, *x* abundantem lætitiam beatorum deſignant. *Prov.3.b.*

Torcularia, ubi exprimitur vinum, vel oleum, deſignant *y* preſſuras, & mortem, & diem judicii, quando vinum ſeparatur à vinaciis, & oleum ab amurca. Deſignant etiam ipſum baptiſmum. *Pſ.80. in titulo.* Torcularia etiam ſunt perſecutiones, quas mali & hæretici exercent in bonos. Omnes enim, qui ſanctam Eccleſiam perſequuntur, torcular calcant. Sed calcatis torcularibus ſitiunt: quia agendo crudelia

Euc for ſpi 4 r Ori ſ Matt. ho. 19. Am ſ pſa. 8. Hil ſ Matth 21. ſ Hie ſ. Iſa. 65. Rup ſ. Agg 2. & ſ. Zac 14. t Am de Spiritu ſancto prolo. Au ſ pſ 8. 83. & ſer 108. Gr 16 m 52. v Rup 11 ſ. Apoc Geo. Ven can. 3 17 ca. 28. x Bed ſ pro 3. y Au ſ pſ 8. 80 Gr 16 m.15 Euc for ſpi 4

Altare holocauſtorum. Sacra ſcriptura. Crux Chriſti. Eccleſia. Vindicta Dei. Timor juſtitia Dei. Gloria cœleſtis. Preſſura. Mors. Dies judicii. Baptiſmus. Perſecutiones malorum in bonos.

crudelia ferociores ſunt: & impietatis ſuæ meritis cæcati, eò ambiunt graviora facere, qod jam gravia fecerunt. *Job 24.b.* Ipſa etiam martyria torcularia dici poſſunt taoqnam afflictiooe perſecutionum calcatis eis, qui pro Chriſti nomine confeſſi ſunt: & mortalia eorum tanquam vinacia in terra remanſerunt: animæ autem in requiem cœleſtis habitationis emanaverunt. *Pſa.8.* *Martyria.*

Abundantia malorum. Schola hæreticorum. Torcular plenum, *a* abundantiam malorum aliquando ſignificat. *Joel.3.c.* Torcularia item ſunt ſcholæ hæreticorum. *Iſa.6.c.* Verum torcular eorum non paſcit eos. *Hoſ.9.a.* Sed vinum eorum eſt fel draconum. *a Hie.ſ Iſ.16. & ſ Hoſ.9.*

Tornare, Tornatilis.

TORNARE, eſt ad tornum polire. Tornus autem eſt ioſtrumentum fabrile, quo ligna, ebur, & reliqua hujuſmodi in rotundum polita redduntur. Tornatile autem eſt, quod torno expolitum eſt.

Perfectio operum Chriſti. Miracula Chriſti. Tornatiles dicuntur manus ſponſi, hoc eſt, opera Chriſti. *Cant.5.d.* quia *b* quod tornatur, in ſua rotonditate ſine obſtaculo volvitur: ſic Chriſti opera in rectitudinis rotunditate volvebantur, quia oulla culpa ei adhærebat, qua minus juſtitia ejus in rotundum duceretur. Tornatiles etiam erant manus ejus, quia apparens in carne, ſanitates & miracula, quæcunque voluit, abſque morarum tarditate fecit. *b Gre ſ.can.5 Rup.ſ.can.5.*

Virtutes Mariæ. Caſtitas. Prædicatores. Tornatilis crater. *Cant.7.a.* ſignificat *c* virtutes Virginis Mariæ, in qua requievit ſapientia. Item perfectam caſtitatem mentis & corporis. Deſignat etiam Prædicatores, quia juxta mores hominum diverſos, *d* neceſſe eſt, ut lingua Prædicatoris volvatur. *c Amb inſti. virg.14 Rup ſ can.1. d Gr.ſ can.7.*

Exempla Sanctorum. Prompta obedientia. Tornaturæ tabularum templi. *3.Reg.6.c.* eminentia Sanctorum exempla deſignant, & promptum animum ad facienda cuncta, quæ Dominus præcepit, & ad patiendum quæ permittit.

Dialectica rationes hæreticorum. Vitia. Tornare dicitur faber idolorum circino. *Iſa.44.b.* quando *e* hæreticus fabricat rationes dialecticas ad defenſiooem errorum. *e Glo.ord.ſ. Iſa.44.*

Torpere, Torpor.

TORPERE, eſt pigrum eſſe, & tam corpore quàm animo laoguere.

Torpentes vaccæ maciæ. *Gen.41.c.* deſignant *f* vitia mentem fœdantia, & pinguedinem ac decorem gratiæ corrumpentia. *f Glo.int.ſ. Gen.41.*

Torquere, Tortor, Tortura, Torſio, Contorquere.

TORQUERE, eſt inflectere. & ſumitor pro cruciare: unde tortor eſt, qui cruciat: & tortura, ipſe cruciandi actus. Torſio autem eſt dolor, qui fit torquendo.

Torquere aurum cum aliis coloribus, aut cum ſubtegmine aliorum colorum. *Exod.39.a.* Et adjungere charitatem aliis virtutibus.

Torquebatur dolore Job, quum diceret. Nequaquam ita loquar. *Job 9.d.* quia *g* tunc gravius plerumque affligimur, quum quaſi per cooſolationis ſtudium afflictionis noſtræ nobis conamur mala levigare. *g Gr.9.m.25*

Cura rerum terrenarum. Torquentes cogitationes cor, *h* ſunt in Sanctis cogitationes, & curæ rerum terrenarum, quas aliquando ex diſpenſatione ſuſcipere coguntur. *Job 17.c.* *h Gr.13 m.10*

Prædicare hæreſes. Torquet dives labia ſua, *Prov.19.a.* quum *i* ſuperbus prædicat hæreſes, abutendo autoritatibus ſacræ ſcripturæ. *i Bed.ſ.Pro.19*

Dolor. Contorquere caput quaſi circulum, *k* fiebat ad demonſtrationem doloris interioris. Sed hoc non erat gratum Deo, ſi aberat affectus contritionis interior, *Iſa.58.b.* *k Glo ord ſ. Iſa.58.*

Tortores dicuntur dæmones, *l* qui homines cruciare ſolent. *Matth.18.d.* *l Ori ſ.Matt. ho.17.*

Dæmones. Torſiones dicuotur *m* dolores propriæ conſcientiæ malæ ſibi conſciæ. *Iſa.13 b.* *m Hie.ſ.Iſ.13*

Torques, vide Monile.

Torrens, vide Fluvius.

Torrere.

Mentes purgatæ. TORRERE, eſt ad ignem, vel ad Solem ſiccare, & areſacere.

Fides probata. Virtutes. Doctrina. Exempla Patrum. Toſtæ ſpicæ igne, ſunt *n* mentes igne Spiritus ſancti aduſtæ, & ab omni peccati humore deſiccatæ. *Lev.2.d.* Deſignant etiam *o* fidem probatam in fornace perſecutionis: & etiam virtutes, ſeu doctrinam animi probati, vel doctrinam ſimplicium & inchoantium, per virtutem Spiritus ſancti accommodatam, ut ab ea literæ paleas ſeparemus. Exempla quoque Sanctorum Patrum, ſpicæ toſtæ dici poſſunt. *n Ori.ſ. Lev. ho 2. Phi de ſacriſ. Abel Ambr.2 de Cain.6. o Iſy ſ Le.11.*

Vindicta Dei. Torrens calor ſub nube. *Iſa.25.* deſignat *p* viodictam in Judæa per Chriſtum hominem factam & vindictam judicii. *p Glo.inter.ſ. Iſa.25.*

Torris, vide Titio.

Torta panis, vide Panis.

Tortuoſum.

Diabolus. TORTUOSUM dicitur, quod eſt tortum, & multis flexibus ſinuoſum.

Tortuoſus coluber dicitur *q* diabolus, qui decipiendo homini colubri ore locutus eſt. *Job 26.d. Iſaia 27.a.* *q Gr.17.m. 18.*

Totus.

Aſſiduitas orationis. Totum dicitur, quod omnes partes complectitur, & refertur ad qoantitatem continuam, ſicut omne ad quantitatem diſcretam, ſive numerum.

Perſeverantia. Totum thus offerre *r* eſt ſemper orationi iuſiſtere: & ſine intermiſſione gratias agere. *Lev.2.a.d.6.b.* *r Iſy.ſ.Lev.2.*

Totam caudam offerre. *Lev.3.c.* eſt *ſ* in bono uſque ad finem perſeverare.

Fides incarnationis & paſſionis Chriſti. Totam ſimilam cremari. *Lev.6.b.* eſt confiteri integrè incarnationem & paſſionem Chriſti. Ad idem referri poteſt totum arietem incendere. *Lev.8.d.* *ſ Glo. inter.ſ. Lev 3.*

Totum fermentatum eſſe dicitur, quando *t* lex, Prophetæ & Evaogelia Chriſtum prædicant. *Matth.13.c.* *t Hil ſ.Matt. ca.13.*

Toto corde revertitur ad Dominum, qui non dat locum vitiis. 1.*Reg.*7.*a*.1. *Par*.19.*c*. Et toto corde confitetur, *a* qui holocauſtum offert de corde ſuo, nihil ſibi reſervans. *Pſa*.137.

Tota nocte clamans Samuel pro Saule ad Dominum. 1.*Reg*.15.*c*. deſignat *b* prædicatorem totam cauſam ſubditi, qui peccavit, ex charitate ſe ſuſcipientem.

Tota dies, totum *c* hujus vitæ tempus ſignificare poteſt. *Pſa*.15.139. Sic tota die populus Judaicus potens fuit in iniquitate, ubi eorum pertinacia denotatur. *Hoſ*.12.*a*. tota die, mendacium & vaſtitatem multiplicat.

a *Au*.ſ.*pſ*.137
b Gr.ſ.1.*Reg*.15.
c Gl.ord.ſ.*pſa*.15.
Rup.ſ.*Hoſ*.12

Totum tempus.
Pertinacia Iudæorum.

Trabes.

* TRABES, ſeu trabs dicta à trahendo, quod in altum trahatur, dicitur ſignificare duo ligna ædificii ſimul compacta, ideò ſemper eſt magnum lignum.

Trabes templi, tabulata portantes. 3.*Reg*.6.*d*. deſignant *d* prædicatores ſublimes, & infirmos ac fragiles ſua prædicatione portantes, qui ſunt extrinſecus quidem ſub ligni figura cogniti, ſed intra templum deaurati, quantùm ad ſplendorem conſcientiæ, vel futuræ gloriæ. Deſignant etiam fidem divinitatis & humanitatis Chriſti: ideò non hærebant muro.

Trabes in oculo, *e* eſt odium inveteratum in animo, quod feſtucam in oculo fratris trabem apparere facit. *Matth*.7.*b*.

d *Rup*.ſ.3.*Regum* 10.
e *Aug*.2.*ſer*.*Domini in monte*, & *de verb*.*Domin*.*ſer*.16.

Prædicatores.
Fides divinitatis & humanitatis
Odium inveteratum.

Tractare.

TRACTARE, eſt quaſi frequenter trahere. Et ſumitur pro agitare in animo & diſſerere, vel ſcribendo, aut narrando commemorare: & etiam ſuſcipere aliquem, ſive de aliquo benè aut malè mereri.

Tractare dicitur Deus mente, quando ordinat aliquid faciendum. *Iſa*.14.*f*.

Tractant prævaricationem mente *f* hæretici: & miniſtri Antichriſti, ſeu nuntii. *Nah*.1.*c*. quando inducere in errores alios moliuntur.

f *Ly*.ſ.*Nah*.1.

Conari ad decipiendum.

Tradere.

TRADERE, eſt in poteſtatem alicujus aliquid dare: & interdum docere, & traditio eſt doctrina. Et item committere. *Gen*.21.*b*. tradiditq; puerum. Conjungere. *Gen*.34.*b*. Filias veſtras tradite nobis. Dedere. *Joſ*.11.*d*. Qui ſe non traderet filiis Iſrael. Emittere. *Joan*.19.*f*. Inclinato capite tradidit ſpiritũ. Exponere. *Joſ*.20.*b*. Non tradent in manibus ejus. Exhibere. *Gen*.23.*c*. Agrum trado tibi. Producere. *Judith*.6.*b*. Tradent eum in manus. Prodere. *Jer*.21.*d*. Sanguinem innocentem tradetis. Punire. *Judic*.2.*c*. Tradidit eos in manus diripientium. Subjicere. *Lev*.26.*d*. trademini in manibus hoſtium.

Traditi omnes vincti in manus Joſeph, deſignarunt poteſtatem Chriſto datam à Patre ſupernorum & infernorum. *Gen*.39.*d*. 40.*a*. Et tradidit Deus coronam & cidarim ei, cujus eſt judicium, *g* quum tradidit regnum & ſacerdotium Chriſto. *Ezech*.21.*f*.

Tradidit Deus montem *Seir* ſanguini, *h* quum punit dæmones & malos, & tradidit malos beſtiis, hoc eſt, dæmonibus. Et tradidit terram in manu peſſimorum: quum terrenos relinquit dæmonibus. Tradit etiam cedrum in manu fortiſſimi gentium, *i* hoc eſt, Antichriſtum in manu diaboli, *Ezech*.30.*c*.31.*d*.33.*f*.35.*b*. Eum autem dicitur tradere, quem deſerit. Et tradit in manus diripientium, quum relinquit peccatorem in poteſtate diaboli: & etiam per excommunicationem. *Iud*.2.*c*. Et traduntur in manus gladii, qui æternis ſupplicus puniuntur, & etiam, qui vincuntur à verbo Dei. *Pſa*.62.73. Et tradit judex peccatorem miniſtro, *k* hoc eſt, Angelo, qui trudat in infernum: & etiam exactori, & calumniantibus. Item peccatori, cui traditur à deſiderio, hoc eſt, ſecundùm deſiderata. *Pſal*.118.139. *Matth*.5.*d*. *Luc*.12.*g*. tradi etiam judici, eſt coram Chriſto à lege accuſari. Tradi ſatanæ dicitur, qui à Chriſti corpore ſeparatur. 1.*Cor*.5.*b*. tradidit etiam Deus unumque in manu proximi ſui, *l* in ſeditionibus Hieruſalem. *Zach*.11.*b*. tradere etiam dicitur Deus hominem in manibus alicujus, quum permittit illum in ſcandalum acceptum, & non datum incidere. Et dicitur illum tradere Deus, *m* quia ſola voluntate Dei occiditur, non hominis. *Exod*.21.*d*.23.*d*.

Tradit Deus filios Ammon Orientalibus filiis, *n* quum hæreticos ducit ad habentes lucem veritatis. *Ezech*.25.*a*. Et tradit Philiſthæos in manus Iſrael, quum peccantes convertit ad Eccleſiam. 1.*Reg*.14.*f*.

Traditus eſt Chriſtus à Patre Principibus hujus ſæculi, *o* quando proprio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. *Matth*.20.*c*. 26.*a*. *Iob* 16 *c*. Et dicitur traditus in manu peccatorum, quando peccatores ipſum ſuſcipiunt, & quando juſtus traditur peccatoribus. Tradidit etiam Judas Chriſtum & tradunt eum, ut Judas, quicunque pro temporalibus dant Chriſtum, qui habebant in anima. Traditus quoque eſt Chriſtus à Principibus Sacerdotum in manus impiorum, quando traditus eſt illis, ut crucifigeretur. Tradit etiam ipſe Chriſtus ſemetipſum pro nobis. *Ephe*.5.*a*. *Gal*.2.*d*. traditur terra in manus impii, quando corpus relinquitur perſecutoribus. Sic Job & quilibet juſtus traditur in manus impii. *Job* 9.*c*.

Traditus quoque dicitur Chriſtus Gentibus, *p* quando ejus doctrina illuditur & irridetur ab infidelibus. *Matth*.20.*c*. *Pſa*.87.

Tradidit paterfamilias ſervis bona ſua, *q* quando Chriſtus communicavit nobis eloquia Dei. *Matth*.25.*b*.

Tradidit Deus pulchritudinem Judæorum in manus inimici, *r* cùm arcam tradidit Philiſthæis. Et quum bona opera hypocritarum, præter concupiſcentiam laudis oſtendantur, occulti adverſarii juri mancipantur. *Pſa*.77. *Thr*.2.*c*.

Tradet Chriſtus regnum Deo Patri, quando *ſ* omnes Sanctos ad Dei viſionem & fœlicitatem perducet. 1.*Cor*.15.*c*.

Tradere fratres Joſeph cuſtodiæ ex præcepto Joſeph. *Gen*.42.*d*. erat Sanctos Patres detineri in limbo ante adventum & paſſionem Chriſti.

Tradens Joſeph terram Geſſen fratribus ſuis. *Gen*.47.*a*. eſt *t* Chriſtus inſtituens Eccleſiam in hoc mundo, tanquam in Ægypto.

Tradens mater Moyſis ipſum Moyſen adultum filiæ Pharaonis. *Exod*.2.*b* deſignat traditionem legis ſpiritualiter intellectæ Eccleſiæ ex Gentibus factam, vel ipſum Chriſtum Eccleſiæ traditum.

Tradidit mulier fortis cingulum Chananæo. *Pro*.31.*b*. quia *u* per vigorẽ demonſtratæ juſtitiæ fluxa

g *Hie*.ſ.*Ez*.21
h *Ori*.ſ.*Iudic*.*ho*.2.
i *Hie*.ſ.*Ez*.30.31.35. & ſ.*pſ*.62.
Ber.ſ.*pſa*.62.
k *Au*.1.ſ.*de*.*ſermon*. & ſ.*pſa*.118
Amb.ſ.*pſ*.118.*ſer*.20
Ori.ſ.*Luc*.*h*.35.
Hil.ſ.*pſa*.139
Amb.1.*de pæn*.24.
l *Rup*.ſ.*Za*.11
Hie.ſ.*Zac*.11.
m *Aug*.q.18 *Exo*.79.
n *Hie*.ſ.*Ez*.33
Gr.ſ.1.*Re*.14.
o *Ori*.ſ.*Mat*.*ho* 4.36.
Au.ſ.*pſa*.36
Gr.13 *mo* 8.
p *Ori*.ſ.*Mat*.*he*.11
q *Ori*.ſ.*Matt*.*ho* 33
Arn.ſ.*pſ*.77.
r *Gr*.8.*m*.37.
ſ *Augu*.1.*de Tri*.*in* 81 & 83 *q* 69.
t *Glo*.*ord*.ſ.*Exod*.2.
u *Bed*.ſ.*prov*.31.

Poteſtas data Chriſto.
Punire.
Scandalizari.
Perſecutio bonorum.
Contemptus doctrinæ Chriſti
Communicás Chriſtus doctrinam.
Detineri in limbo.
Inſtituens Chriſtus Eccleſiam militantem.
Lex ſpiritualis data Eccleſiæ.

opera gentilitatis aſtrinxit. Item quia contemptibilem in mundo, fides Chriſti honoratum facit apud Deum.

Proponere exempla Sanctorum. Recognitio beneficiorum Dei. Prædicatio futuri judicii. Pœnitentia. Tradens lex myſteria. Reduci ad innocentiam. Conſentire malo.

Tradens Moyſes oblata à populo in opus tabernaculi, ipſis artificibus tabernaculi, *Exod.36.a.* eſt *a* proponens Sanctorum exempla prælatis & prædicatoribus eccleſiæ: & generaliter fidelibus. Idem eſt tradere pecuniam in uſus tabernaculi, *Exod.30.b.*

Tradens, qui offert ſacrificium, adipem, & pectuſculum ſacerdoti, *Lev.2.b.7.d.* eſt *b* acceptam ferens Chriſto cognitionem Dei, & redemptionis opus. Tradere etiam ſimilam ſacerdoti, eſt ſpem ſalutis committere Chriſto, *Lev.5.c.*

Tradens Moyſes in auribus Joſue victoriam habitam contra Amalec in deſerto, *Exod.17.d.* deſignat prænunciationem *c* judicii per Chriſtum futuri.

Tradentur oblivioni anguſtiæ priores in fœlicitate, *Iſa.56.c.* non *d* quidem oblivioni memoriæ, ſed ſucceſſione bonorum.

Tradere quintam partem ſupra id, quod damnificatum fuerat, ſacerdoti, *Lev.5.d.* eſt *e* quemlibet ſenſum, per quem peccavimus, ad pœnitentiam revocare.

a Rup. 8. de glori. Trin. 8. Glo ord. ſup. Exod 30. b Iſy. ſ. Lev. 2. c Glo. int ſup. Exod 17. d Gl. or. ſ. Iſ. 65 e Gl or ſ. Le. 5

Tradens Moyſes armum arietis dextrum cum collyrida & lagano & adipibus, &c. Aaroni, quando conſecrabatur, *Lev.8.c.* eſt *f* lex tradens myſtica declaranda per Chriſtum.

Tradens mulier mundanda ſacerdoti agnum anniculum, & pullum columbæ, ſive turturem, *Lev.12.c.* reformationem *g* per pœnitentiam indicat, ut reducatur ad innocentiam.

Traditur in animas tribulantium, *h* qui conſentit voluntati tribulantium, *Pſa.26.* Et traditur deſiderio peccatoris, qui conſentit pravis concupiſcentiis, per quas traditur diabolo, *Pſa.139.*

Tradidit Moyſes vaccam rufam Eleazaro, & non Aaroni, *Num.19.a.* ut deſignaretur *i* ſacrificium Chriſti ad ſacerdotes novæ legis ſpectare.

f Gl in. ſ. Le. 8 g Gl or. ſ. Levit. 12 h Au ſ. pſ. 26, 36 i Aug 9. in Num. 19.

Suadens redire ad vomitum.

Tradit ſervum ad Dominum ſuum, qui *k* quemlibet delinquentem, & à pravis actionibus ſe convertere volentem, ſua exhortatione, vel exemplo pravæ actionis, ad id, quod renunciaverat, redire ſuadet: quod plerique ſacerdotes pravi in eccleſia facere conſueverunt, *Prov.30.b.* Sic non tradidit Chriſtus ſervum Domino ſuo, quia non reliquit peccatorem diabolo: ſicut nec ille, qui confitentem non adigit in deſperationem, *Deut.23.c.*

k Be. ſ. Pro 30 Ra. 1 ſ. Du. 23

Tradit Deus omnia quaſi olera virentia, quando non vult fieri diſcrimen inter Gentes & Judæos in fide, *Geneſ.9.a.*

Anima in peccato.

Tradidit pacificus vineam cuſtodibus, hoc eſt, *l* Deus Synagogam Moyſi & aliis patribus, *Can.8.d.*

Tradita Tyrus oblivioni, dicitur *m* anima exiſtens in peccatis, *Iſa.23.d. Thre.2.b.*

l Gr ſ. Can. 8 m Hie ſ. Iſ. 23.

Traducere.

Traducere, eſt de loco ad locum ducere, vel trans aliquid ducere.

Exercens opera vitæ activæ.

Traducens Jacob ſuos per vadum, *Gen.32.f.* deſignat *n* exercentem opera vitæ activæ, & prædicationis: & miniſtrantem baptiſmum & ſimilia: ut poſtea vacet contemplationi.

n Gl in ſ. Gen. 32.

Traducit Deus populum ſuum in deſertum, *Pſa.135.* quando *o* deducit ſuos in conſilium à ſæculi curis alienum. Semper autem populus Dei per deſerta hujus mundi traducitur, quoadusque in terram promiſſionis introducantur.

o Hie. ſ. pſ. 135

Traducens vir Ezechielem per aquam, *Ezech.47.a.* eſt *p* Deus, aut angelus dans notitiam myſteriorum. Traducit uſque ad talos, quando Chriſtus nobis ad ſe converſis boni exordii plenitudinem tribuit: & dono ſpiritualis ſapientiæ prima noſtri operis veſtigia infundit. Uſque ad genua, quum ad hoc uſque noſtra ſapientia augetur, ut in pravis jam actibus minimè flectatur. Uſque ad renes, quando in nobis percepta ſapientia omnem quoque, in quantum poſſibile eſt, delectationem carnis extinxit. Quando autem tranſvadari non poteſt, deſignat perfectionem contemplationis: in qua dum mens in altum ducitur, ſublevata, videt in Deo ſe penetrare non poſſe, quod videt, & quaſi tangit aquam torrentis, quam pertranſire non valet: & quia intuetur ſpeculando, quod libeat, & tamen hoc ipſum perfectè non valet intueri, quod libet.

p Hie ſup. Ezech 47. Gr. 22 in Ez.

Trahere.

Trahere, eſt per vim ducere.

Incarnatio verbi.

Traxit Deus Ephraim in funiculis charitatis, *Hoſe.11.f.* quando *q* filius Dei per charitatem factus eſt homo, & paſſus & mortuus. Trahi autem petunt adoleſcentulæ poſt ſponſum, quia ſine eo *r* currere nequeunt, qui exultavit ut gigas ad currendam viam. Trahitur etiam ſponſa tanquam infirma, quia ſine Chriſto nihil poteſt, trahitur autem per tentationes & labores, *Cant.1.a.* Trahit pater filium, non cogendo liberum arbitrium, ſed vinculis charitatis, *Ioan.6.e.* Trahit autem Chriſtus omnia ad ſe, hoc eſt, omnes prædeſtinatos, *Ioan.12.e.*

q Am. in Iſaiæ 5 Rup. ſ. Hoſ 12 r Gr ſ. Can 1. Au ſ Ioa. tra. 26 52

Converſio ad Deum.

Trahit Deus ad ſe ſpiritum & flatum hominis; *Iob.34.b.* quando *ſ* ad converſionem ſui deſiderii & interiora noſtra, & exteriora commutat, ut nihil jam menti exterius libeat, nihil caro inferius, vel ſi appetit, adipiſci conetur: ſed omne quod homo eſt, ad eum videlicet, à quo eſt, & interius deſiderando ferveat, & exterius edomando conſtringat.

Ber ſ. Can. ſer. 21. ſ Gr. 24. m. 28.

Traxit Petrus rete in terram, *Ioan.21.c.* hoc eſt *t* ad ſoliditatem littoris, quia ipſe & ejus ſucceſſores & prædicatores, ſanctæ prædicationis voce ſtabilitatem æternæ patriæ fidelibus oſtendunt.

t Gr ho. 24

Trahere dicuntur etiam adoleſcentulæ ipſum ſponſum, *v* quia ubi duo, vel tres congregati fuerint in nomine ejus, mox eſt ibi ipſe ſponſus. Et eruditæ animæ trahunt: quia libenter venit ad illas verbum Dei.

v Ori. ſ Cant. hom. 1.

Ejicieus Deus Iudæos. Vacare terrenis. Addere peccata peccatis. Deſiſtere vana.

Trahens Ezechiel novaculam per caput, deſignat *x* Deum ejicientem à ſe Judæos, ut incredulos & obſtinatos, *Ezech.5.a.*

Trahi dicitur ſapientia de occultis, *Iob 28.c.* quia *y* cùm ſit inviſibilis, non niſi inviſibiliter invenitur. Quæ rectè trahi dicitur: quia ſicut flatum trahimus, ut corpus vivat: ſic ab intimis ſapientiæ ſpiritus ducitur, ut ad vitam anima ſubſiſtat, unde *Pſa.118.* Os meum aperui, & attraxi ſpiritum.

Trahi ad judicem, eſt *z* accuſari in judicio, *Luc.12.g.*

Trahi per humum animalia immunda, *Lev.11.g.* eſt *aa* vacare gaſtrimargiæ, & libidini & terrenis.

Trahunt iniquitatem in funiculis vanitatis, *Iſa.5.d.* quia *bb* addunt peccata peccatis.

x Hie. ſ. Ez. 5. y Gr. 18 m. 34 z Ori. ſ Luc. hom 35 aa Gl in ſ. Lev 11 bb Gl or ſ Iſa

a Hie. ſ. Ie. 14. Gre. 19 m 18
b Gr. 15. m. 30 Au. ſolilo. 16

Trahere dicuntur ventum quaſi dracones, *Ier.14.a.* qui *a* avidè diſcunt doctrinam vanam. Et Judæi, quum ſuperbiæ ſpiritu inflati, malitioſè adverſus Chriſtum intumuerunt.

Trahere dicitur diabolus aut Antichriſtus poſt omnem hominem, *Iob.21 d.* quia *b* qui bonis præſentibus delectantur, poteſtati illius ſe abſque retractatione ſubjiciunt. Trahit ante ſe innumerabiles, quia multò plures fuerunt carnales ab exordio peccati, uſque ad tempus Antichriſti, quam erunt ſuo tempore. Traxit etiam draco ſecum tertiam partem ſtellarum, quando diabolus ſecum traxit multitudinem angelorum è cœlo, *Apoc.12.a.*

Iudæi contra Chriſtum. Subjecti diabolo.

Trames, vide via.

Tranquillus, Tranquillitas, vide Quieſcere.

Trans.

c Ori. ſ. Matt. hom. 7.
d Ori. ſ. Matt. cap 16. Hie. ſ. Matth. Cap. 14.
e Gr. 13. m. 7

Trans dicitur eſſe, quod eſt ultra aliquem locum.

Trans Jordanem flere mortuum Jacob, *Gen.50.a.* deſignat ſtatum generis humani ante inſtitutionem baptiſmi, quia tunc erat tempus fletus.

Trans Jordanem veniens Jeſus, *Matt.19.a.* deſignavit *c* tranſitum ſuũ ad eccleſiam per baptiſmum.

Traos fretum venientes diſcipuli, *Matt.16.a.* deſignarunt *d* deſertionem temporalium, & etiam finem mundi.

Trans flumina Æthiopiæ eſt terra. *Iſa.18.a.* ſecundùm quod *e* Antichriſtus ſuperabit malitia omnes qui nigri ſunt per peccatum.

Status hominis ante baptiſmum.

Tranſcendere.

f Glo. int. ſup. Exod. 12.
g Hie. ſ. Io. ſ. 16
h Glo. int. ſup. Exod. 19.

Tranſcendere, eſt aſcendendo tranſgredi aut ſuperare.

Tranſcendere dicitur angelus percuſſor oſtium domus, *Exod.12.d.* quando *f* Deus parcat, & ſalvat per paſſionem & ſanguinem Chriſti.

Tranſcenſus Arnon, id eſt, illuminationis *g* eorum eſt, quum ab erroribus ad veritatis lumen venitur, *Iſa.16.a.*

Tranſcendens terminos montis eſt, *h* qui crurioſè divina ſcrutatur, *Exod.19.d.*

Curioſitas.

Transferre, Tranſportare.

i Am. 1 de inter 5. Gre. 9 m. 2. Ar. ſ. pſ. 54 79 Hie. ſ. Iob. 9. & ſ. Ier. 13. Au. ſ. pſ. 45. Ric. de S. Vi. de vita mu. 6 Geo. Ve Ca. 1. tom 6. ca. 18.
k Glo. ord. ſu. 1. Para 12.
l Ric. de S. Vi. de ſomn. Nabuch 14.
m Glo. ord. ſu. 2. Reg 12.
n Ori. ſ. Mat. hom. 4.
o Glo ord. ſu. Colo. 1.
p Hie ſup. Amos 1.
q Gr. 24. m. 2.
r Gr. 14. m 11 Au. ſ. pſ 108.
ſ Gr. ſ. 1 Re 4
t Phi. de Abr.
v Hie ſ. Iſ 24
x Gl. or ſ. Iſ. 33.

Transferre, eſt ab uno loco in alium ferre, & deportare. Item relegare, *Ier.29.a.* Omni tranſmigrationi, quam tranſtulit. Traducere, 1. *Reg.18.f.* Donec veniam, & transferam vos. Tranſmutare, *Deut.27.c.* qui transfert terminos proximi ſui. Tranſvehere, *Sap.10.d.* Tranſtulit illos per mare rubrum.

Tranſtulit Deus montes, hoc eſt, *i* patres veteris teſtamenti in novum, vel prædicatores à Judæis induratis ſubtraxit, *Iob.2.a. Acto.13.d.* Vel tranſtulit mootes quum angelos & homines ſuperbos à ſtatu ſublimi dejecit. Transferri quoque montes in cor maris, *Pſa 45.* eſt Chriſtum cum Apoſtolis ad Gentes tranſire. Vel è diverſo eſt, quum elati de magni conaminis culmine, in intimam cordis malitiam cadunt. Tranſtulit quoque Deus vineam de Ægypto, *Pſa.78.* quando ex gentibus inſtituit eccleſiam. Et tranſlata eſt Judæa, quum fides, quæ erat in Judæa, & omnis Judæorum gloria tranſivit ad eccleſiam ex gentibus, *Ier.13.c.*

Transferre interdum *k* eſt convertere, 1. *Par.12.d.* Ut transferrent regnum Saul in David. Ubi deſignatur tranſlatio legis veteris in novam. Tranſtulit etiam Deus regna atque conſtituit, quando *l* everſa vitiorum tyrannide virtutes regnare facit, *Dan.2.c.* Transfert quoque Deus iniquitatem, *m* quum eam remittit, 2. *Reg.12.c.* Dominus quoque tranſtulit peccatum ſuum.

Transferre dicitur fides montes, *Matt.17.c.* quando *n* impetus irrationales per verbum Chriſti & fidem tolluntur.

Transfert Deus fideles in regnum filii charitatis ſuæ, *Coloſ.1 b.* quando *o* eos ab infidelitate ad eccleſiam reducit, vel ad cœlum inducit. Transfertur etiam populus Syriæ Cyrenem, *Amos.1.c.* quando *p* decepti ab hæreticis reducuntur ad eccleſiam. Transferuntur item rupes de loco ſuo, *Iob.18.a.* quando *q* doctores hæreticorum redeunt ad eccleſiam.

Transfert Deus impium de orbe, *Iob.18.d.* quando *r* ſuperno apparente judice, de hoc mundo impius tollitur, in quo perverſè gloriabatur. Transferuntur quoque nutantes filii Judæorum, *Pſa.108.* quum in nullo bono habent firmitatem.

Tranſlata dicitur gloria Domini, quum capta eſt arca, 1. *Reg.4.d.* quia *ſ* cùm ſanctæ ſcripturæ ſacramenta veræ intelligentiæ capacitate à fidelibus retinentur, etiam religio & fama Iſraël ad eos tranſivit.

Tranſlatus Enoch, deſignat *t* virum bonum ab ignorantia & imprudentia ad ſcientiam & prudentiam deductum, & ab imperfecto ad perfectum, *Gen.5.c.*

Tranſlatum dicitur gaudium terræ à malis videlicet in bonos, *Iſa.24.b.* quia *v* ceſſabit terrenum gaudium in malis, & verum gaudium erit perpetuo in bonis.

Non poteſt transferri tabernaculum, *x* patria videlicet cœleſtis, quæ non admittit mutationem, *Iſa.33.d.* Eccleſia enim militans non transfertur, ut tabernaculum vetus ſynagogæ, quia perſeverat uſque ad finem mundi.

Tranſlatio veteris teſtamenti in novum. Ejectio angelorum. Tranſitus Apoſtolorum ad gentes. Converſio peccatoris. Remiſſio culpæ. Reductio infidelium ad eccleſiam. Ejectio malorum. Tranſitus religio Judæorũ ad eccleſiam. Tranſitus ad perfectionem. Stabilitas gloria cœleſtis & eccleſiæ. Mutantes conſilium Dei. Mors Sanctorum antelegem.

y Gr. 4. m. 36
z Hie. ſ. Ez. 48.
aa Caſſi. coll. 5. cap 12.

Transferre volens Joſeph manum patris à capite Ephraim in caput Manaſſe, *Gen.48.d.* eos exprimit, qui mutare nituntur conſilium Dei.

Transferri de utero ad tumulum, *Iob.10.d.* convenit *y* electis, qui ab ipſo mundi primordio ante redemptoris tempus exorti ſunt, & tamen huic mundo ſemetipſos mortificare curarunt, qui conſcriptas legis tabulas non habentes, quaſi in utero mortui ſunt, quia authorem ſuum naturali lege timuerunt. Et quum venturum mediatorẽ crederent, ſtudere ſummopere, mortificatis voluptatibus, etiam, quæ ſcripto non didicerant, præcepta ſervare.

Non transferuntur poſſeſſiones Levitarum, *z* quia illæ non ſunt ipſorum Levitarum, ſed Domini: cujus etiam ipſi poſſeſſio dicuntur, *Ezech.48.b.*

Transferens Rex Babylonis filios Iſraël in Babylonem, quos Rex Ægypti in Ægypto captivaverat, deſignat eos, *aa* qui prius aliquo vitio captivi tenebantur, quod poſtmodum deſerentes, ab alio opprimuntur. Ut qui carnis vitia deſerunt, & in cenodoxiam incidunt. Tranſtulit etiam alios, quando fecit eos peccare, 4. *Reg.24.b.*

Tranſ-

Transferunt terminos *a* hæretici, qui ſtatuta eccleſiæ convellunt & lacerant, *Iob.*24.*a.* *Prov.*22.*d.*

Contemnere ſtatuta eccleſiæ.
Induratio malorum, & receſſus à fide.
Vagatio Iudæorum.
Tranſmigratio ad Babylonem.

Transfertur ſaxum de loco ſuo, *Iob.*14.*d.* quando *b* homo mutatus à bono in malum induratur. Transferre etiã dicitur lapides, qui aliquos ſubtrahit ab eccleſia, *Eccleſiaſt.*10.*b.* Transferuntur quoque nutantes filii Judæ, quando Judæi infideles & indurati vagi ſunt in terra, *Pſa.*108.

Tranſportans aquila cedrum in terram Chanaan, *Ezec.*17.*a.* deſignavit *c* tranſlationem Judæorum cum Jechonia in Babylonem.

a Hie. ſ. Iob. 24. Gre. 16. m. 25. b Hie. ſ. Iob. 14. & ſ. Eccleſiaſten 10. & ſ. Pſa. 108. Gre. 12. m. 11. c Hie. ſ. Eze. 17.

Transfigere, vide Fodere.
Transfretare, vide Mare, & Navigare.
Tranſgredi, Prætergredi, Præterire, Prævaricari.

Tranſitus ad actionem.
Pœnitentia.
Arrogantia Iudæorum.

Tranſgredi, eſt tranſire, & ſuperare, & prævaricari: quod eſt à recto diſcedere.

Tranſgrediens Jacob Phanuel, *Gen.*32.*g.* deſignavit *d* tranſitum à contemplatione ad actionem.

Tranſgredi murum. *Pſa.*17. eſt *e* præterire impedimenta dæmonum, vel pœnitere peccatorum, quæ tranſitum ad Deum impediebant.

Non præterit mare præceptum Dei, *Iere.*5.*f.* ut confundantur homines præcepta Dei tranſgredientes.

Nunquam ſe præteriſſe mandatum Dei dicebat filius ſenior, *Luc.*15.*g.* deſignans *f* Judæos imitantes Phariſæum dicentem. Non ſum ſicut cæteri hominum.

d Gl. in. ſ. Gene. 32. e Ar. & Au. ſ. pſ. 17. Gr. 26. m. 10. f Hie. ep. ban.

Peccare.

Tranſgreſſi ſunt habitatores terræ *g* legem naturalem omnibus communem, *Iſa.*24.*a.e.* Tranſgrediuntur quoque terminum, quem poſuit Deus, *h* qui ejus præcepta vel fidem prævaricantur, *Pſa.*103. Et prævaricantes peccatores terræ, *i* ſunt legem tranſgredientes. *Pſa.*118. Et tranſgreſſi ſunt pactum ſicut Adam, qui ita peccaverunt, ut eijcerentur de eccleſia, ſicut Adam ejectus eſt de paradiſo, *Hoſe.*6.*c.* *Lev.*7.*a.*16.*e.* Tranſgreditur etiam terminos antiquos, quos poſuerunt patres, *k* qui tranſgreditur terminos fidei, quos Catholici ab initio ſtatuere doctores, *Prov.*22. Prævaricatores autem dicuntur condemnati *l* qui tranſgreſſi ſunt legem naturalem vel ſcriptam, qui in Deum dicuntur prævaricari, *Iſa.*66. *g.* Prævaricationes autem ſunt ipſa peccata, *Ier.*5.*a.*

g Hie. ſ. Iſ. 24. & ſ. Heſte. 6. h Ar. ſ. pſ. 103. i Hil. ſ. pſ. 118. k Bed. ſ. Prov. 22. l Gl. in. ſ. Iſ. 66.

Negligere cultum Dei.
Iudæi peccantes & non errantes.
Peccantes in una eccleſiam.
Prædicator reprehendens vitia.

Prævaricari ceremonias, *m* eſt negligere cultum Dei, & ſacra indignè tractare, *Lev.*5.*g.*

Tranſgreſſor ex ventre dicitur Iſraël, *n* hoc eſt, à tempore egreſſionis de Ægypto, *Iſa.*48.*b.*52.*d.* Dicitur autem tranſgreſſus Iſraël pactum Dei cum patribus, *Mala.*2.*c.* Prævaricator autem legis dicitur Judæus, quia ſe uſum legis, qui eſt de incarnatione & divinitate Chriſti non admittit, *Ier.*9.*a.* Unde & tranſgreſſi dicuntur Judæi, quando apoſtatarunt à Chriſto, *Iſa.*59.*c.* Prævaricatores autem dicuntur tam Judæi, quam hæretici, qui corruunt in viis Domini, *Hoſ.*7.*d.*14.*b.* *Nah.*1.*c.*

Prævaricatrix Juda deſignare poteſt *o* peccantes, qui tamen non errant in fide, *Ier.*3.*c.* *Ez.*39.*g.* *Sop.*3.*c.*

Prævaricari dicens Saul populum, deſignat *p* prædicatorem reprehendentem vitia ad emendationem, 1.*Reg.*14.*c.* Prævaricati eſtis hodie.

m Gl. ord. ſup. Lev. 5. n Hie. ſ. Iſ. 48. 59. & ſ. Ho. 14. o Hie. ſ. Ier. 3. p Gre. ſ. 1. Regum 14.

Tranſilire.

Eminentia verbi Dei.
Incarnatio.

Tranſilire. eſt ultra tranſire.

Tranſilire dicitur verbum Dei colles, *Can.*2.*b.* quia *q* minus manet cum iis, qui non ſunt plenè perfecti. Vel quia ſupereminet prophetis & diſcipulis Chriſti ſecundo loco electis. Item quia per incarnationem minoratus eſt paulominus inferioribus angelis, qui & hominibus ſubdi voluit. Tranſiit etiam colles, quum ab angelis venit ad homines, relictis dæmonibus tanquam collibus.

Tranſiliens vulpes murum templi, deſignat *r* hæreticos putantes ſe ſuis argutiis vincere evangelicam veritatem, *Nah.*4.*a.*

q Ori. ſ. Can. ho. 2. 3. Amb. de Iſaac 4. Gr. ſ. Can. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 53. 54. r Ori. ſ. Cant. hom. 4.

Tranſire, Tranſmeare, Tranſmigrare, Præterire.

Tranſire, eſt ab uno loco ultra alium locum ire. Tranſmigrare autem eſt ab uno loco ad alium remotiorem domicilium mutare. Tranſire etiam, eſt commutare, vel commutari, *Num.*27.*b.* Ad filiam ejus tranſibit hæreditas. Creſcere, *Lev.*13.*a.* Nec tranſierit in cute priores terminos. Diſcedere, 1.*Reg.*10.*a.* Cumque abieris inde, & ultra tranſieris. Exire, *Num.*21.*e.* Donec tranſeamus terminos tuos. Experiri, 1.*Reg.*14.*a.* Tranſeamus ad ſtationem Philiſthinorum. Ingredi, 1.*Reg.*14.*a.* Ecce nos tranſimus ad viros iſtos. Manifeſtare, *Exod.*33.*d.* Cumque tranſierit gloria mea. Pergere, *Gen.*33.*d.* Tranſivitque in Salem urbem Sichimorum. Perire, *Iob.*14.*d.* Ut in perpetuum tranſiret. Pervenire, *Num.*33.*f.* Tranſierunt ad campeſtria Moab. Præterire, *Gen.*18.*a.* Ne tranſeas ſervum tuum. Punire, *Iob.*15.*b.* Non tranſibit alienus per eos. Traijcere, *Gene.*32 *c.* In baculo meo tranſivi Jordanem iſtum. Tranſmigrare, *Iud.* 9.*d.* Et tranſivit in Sichimam.

Brevis conſolatio Dei.
Brevis cognitio.
Protectio Dei.

Tranſire interdum dicitur Deus, *ſ* quũ brevem dat conſolationem, *Gen.*8.*a.* Et tranſit ſpiritus, quando inviſibilia cognoſcimus, & tamen hæc non ſolidè, ſed raptim videmus. Neque enim in ſuavitate contemplationis intimæ diu mens figitur: quia ad ſemetipſam immenſitate luminis reverberata revocatur, *Iob.*4.*c.* Tranſire etiam dicitur, quum nondum habemus fixas bonas cogitationes in corde, *Luc.*18.*g.* Tranſit etiam ſponſus, *t* ut majori deſiderio quæratur, *Can.*5.*b.*3.*Reg.*19.*c.* Tranſit etiam Deus per Hieruſalem, quum viſitat animam, ut eam convertat, *Ezec.*16.*a.*

Miſericordia Dei.

Tranſit etiam Deus *v* præcedendo, & protegendo viatores hujus ſæculi, *Pſa.*67.*Exod.*34.*a.* Et tranſiit in deſertum, quando venit ad gentes.

Caſtigatio Dei.

Tranſiit præterea Deus aliquos, *x* quando non eos punit, aut caſtigat, ſed eorum miſeretur, *Exo.*12.*c.* Et quum ceſſat à caſtigando, *Nah.*1.*d.* Et quum diſſimulat, & nondum caſtigat, *Amos* 8.*a.* *Mic.*7.*d.* Inde dictum eſt Phaſe, i. tranſitus. Pertranſiit quoque furor Dei in paſſione Chriſti, quando chirographum, quod Adam in mortem filiorum conſcripſit, Chriſti delevit adventus, *Iob.*10.*d.*

Tranſire etiam dicitur Deus *y* caſtigando & puniendo, ut tranſivit per Ægyptum, *Exod.*12.*b.d.* Fere enim quoties pertranſire ponitur ex perſona Dei, pro pœna accipitur, *Amos* 5.*e.* Tranſit etiam flagellum inundans, quum ad omnes extenditur generalis caſtigatio, *Iſa.*28.*d.* Et tranſitus virgæ fundatus, eſt æterna punitio, *Iſa* 30.*e.* Tranſeunt quoque fluctus Dei, & iræ Dei ſuper aliquem, quando punitur, *Pſa.*41.87. Et tranſit gladius per terram, quum exercetur divina vindicta, *Ezech.*14.*e.* Et tranſit Dominus ſuper pulchritudinem colli Ephraim, quando caſtigat hæreticos, ſuperbos & Judæos.

ſ Gre. 5. m. 25. & ſ. Cant. 5. & hom. 2. t Ric. de S. Vi. 4. de arca myſt. 11. v Gl. ord. ſup. pſ. 67. x Hie. ſ. Amos 8. & ſ. Mich. 7. & ſ. Iob 10. Ru. ſ. Amo. 8. y Hie. ſ. Amos 5. & ſ. Iſa. 10. & ſ. H. ſ. 12. & ſ. Nah. 1. Bed. ſ. Exo. 12. Gre. 12. m. 9. Rup. ſ. Hoſ. 10.

dæos, *Hoſ.*10.*c.* Et præteriens diluvium dicitur punitio Dei, quæ fit ad tempus, *Nah.*1.*b.* Nunc autem dicitur tranſire furor Dei, & poſt judicium pertranſibit, quia conſummabitur, *Iob.*14.*c.* Pertranſibit enim indignatio Dei in judicio, tunc dabitur ultima ſententia in malos, & non amplius Deus indignabitur, *Iſa.*26.*d.*

Tranſitus ignis inter diviſiones cadaverum, *Gen.*15.*d* erat ſignum *a* juramenti Dei, quia ſic firmabant juramenta Chaldæi, ut tranſirent per aliqua diverſa. Tranſiens autem ignis & non manens, deſignavit gloriam Dei non permanſuram apud Judæos, ſed tranſituram ad gentes. Deſignavit etiam ille tranſitus diſcretionem futuram in judicio bonorum & malorum.

Tranſiens Deus coram Moſe, deſignat *b* Chriſtum impleta lege, tranſeuntem ex hoc mundo ad patrem, & paranrem fidelibus manſiones, *Exod.*34.*a.* Tranſiens etiam & ſalvans Deus fuit Chriſtus in paſſione, *Iſa.*31.*c.* Et tranſiens Jacob Jordanem in baculo, fuit Chriſtus, qui tranſivit ex hoc mundo in cruce, *Gen.*32.*c.* Et tranſiens gloria Domini, fuit Chriſtus tranſiens de hoc mundo ad patrem, *Exo.*33.*d.* Tranſire quoque dicitur Chriſtus in pace, quia attulit & prædicavit pacem, & quia ab humanitatis forma in divinitatis ſuæ contemplationem nos elevat. Et quia de judicio redibit ad regnum patris ſui, *Iſa.*42.*a.* *Pſal.*140.

Tranſitus etiam Dei, *c* eſt tranſitus Chriſti ad gentes, *Exod.*34.*a.* Tranſire autem dicitur Chriſtus per ea, quæ pertinent ad diſpenſationem carnis, *Matt.*20.*d.* Et tranſit, quando unum deſerit & habitat in alio. Tranſivit quoque in deſerto, quum prædicari fecit Gentibus, *Pſa.*67. Tota autem vita ejus uſque ad reſurrectionem, tranſitus fuit, *Matt.*10.*g.* Præteriens autem vidit cæcum, aſſumpta videlicet ſimilitudine carnis peccati, ſed non ſtetit, quia non aſſumpſit peccatum, *Ioan.*9.*a.*

Tranſire dicitur Deus à Gelboe, *d* quando relinquit dæmones ſine rore gratiæ in ſua obſtinatione, & quando reliquit Judæos in infidelitate, 2. *Reg* 2.*d.*

Non prætereunt verba Chriſti, tranſeunte cœlo & terra, *Matt.*24.*d.* quia *e* licet tranſeat litera legis, non tranſit ſpiritus, qui impletur in Chriſto cum verbis ejus. Præterire autem jota unum à lege, eſt non impleri minima ſacramenta, quod minimè fiet, *Matt.*5.*c.* Pertranſire quoque dicitur Deus in deſerto, & non ibi immorari, quia tranſivit per vetus teſtamentum ut moraretur in novo, *Pſa.*67

Tranſiens Dominus per portam clauſam, fuit *f* Chriſtus tranſiens per uterum Virginis, manente integra virginitate, *Ezec.*44.*a.* Non tranſivit autem vir portam clauſam templi, quia nemo penetravit myſteria ſcripturæ, nec quiſquam corrupit pudorem Virginis Mariæ.

Tranſeuntes armati filii Ruben & Gad & dimidia tribus Manaſſæ, *Ioſ.*1.*d.* ſunt *g* doctrina & exempla antiquorum patrum & prophetarum poſteris proponenda. Non tranſeunt autem parvuli, quia neſciunt docere: nec mulieres, quia infirmæ ad exemplum. Deſignant etiam eos, qui terrenis rebus inhiant, qui etiam ſi tranſeunt Jordanem cum armis, hoc eſt, defendunt fidem, non tamen in terra promiſſionis permanent, ſed ad terrena redeunt.

Tranſeuntes calceati flumen Ægypti, ſunt *h* prædicantes ſine impedimento, *Iſa.*14.*d.* Tranſeuntes autem principes per medium caſtrorum, ſunt Apoſtoli euntes in mundum univerſum, *Ioſu.*1.*c.* Tranſierunt autem nubes præ fulgore in conſpectu Dei, *Pſal.*17. quando *i* prædicatores tranſierunt à Judæa in Gentes cum ſplendore doctrinæ & miraculorum. Vel quum illæ, quæ animum obnubilare conſueverant, dubitationes recedunt. Nubes enim tranſire, eſt veritatis perſpicaciam, & intelligentiæ ſerenum ſine ulla cunctatione tenere. Tranſeunt quoque per portas Apoſtoli & prædicatores, qui docent fidem. Et tranſit leo ſuper jumenta, quum Apoſtoli *k* prædicando convertunt Gentes, *Mich.*5.*c.* Et tranſeuntes cervi, ſunt Apoſtoli à Judæa venientes ad Gentes, *Iſa.*34.*d.* *Iuxta* 70. Tranſire etiam in orbem dicuntur dies convivii filiorum Job, quando *l* prædicationis miniſteria per Apoſtulos peraguntur, *Iob.*1.*a.*

Tranſiens ultra Saul, deſignat *m* profectum prædicatoris per exempla Sanctorum, 1. *Reg.*10.*a.* Et Jonathas eum armigero ad Philiſthæos, 1. *Reg.*14.*a.* eſt bonus prædicator, qui quæ dicit, facit. Et trans locum tranſiens eſt prædicator, qui ſupergrediens vitam ſimplicium, in campum tentationum egreditur. & tranſit ad prædicandum iis, qui ſunt in peccato, ut eos liberet à dæmonibus.

Pertranſeuntes naves mare, ſunt *n* eccleſiæ legem ſervantes, & mundi fluctus ſuperantes, *Pſal.*103. Pertranſeuntes etiam naves poma portantes, *Iob.*9.*d* Fuerunt patres veteres, *o* qui odorem ſenſerunt myſteriorum Chriſti, ſed mortui ſunt priuſquam ad eorum guſtum pervenirent. Pertranſit anima torrentem, quum ſuperat impetus perſecutionum, & aquam intollerabilem, quum ſuperat peccata *Pſa.*123. Tranſiit in maris freto, qui hujus mnudi anguſtias viriliter peregit, *Zach.*10.*d.* Et tranſire per ignem & aquam, eſt varias pati tribulationes, *Pſa.*65. Et tranſire mare rubrum, aut ſimpliciter mare, eſt fortiter ferre adverſa ſæculi, *Num.*33.*a.* *Iſa* 36.*c.*43.*a.*

Tranſire abſolutè, in bonum ſumitur, ut *Exod.*3.*a.* Tranſivit Moyſes, ut videret viſionem. Et *Pſal.* 36. Tranſivi: & ecce non erat, ubi tranſire dicitur, *p* qui à temporalibus proficit ad ſpiritualia, *Iob.*19.*b.* Tranſire autem viam, ſæpe in malum ſumitur. Pertranſiens autem anima ſeu ſponſa cuſtodes, *Can.*3.*b.* eſt aſcendens ad myſteria, quæ angeli cupiunt cognoſcere, vel altiora credentes de Chriſto quam de patriarchis & prophetis, *Matt.*16.*c.* Tu es Chriſtus filius Dei vivi. Vel aſcendens ad contemplationem divinitatis, vel dicitur tranſire mundum, pertranſire verò ad Chriſtum, vel tranſeundo ad cœleſtia, terrena pertranſit: vel pertranſit quando non ſolùm reſurrectionem, ſed & aſcenſionem credit, aſcendens fide uſque ad dexteram patris. Pertranſit etiam vigiles ſponſa, quum etiam quos miratur anima, in ſponſi comparatione poſtponit. Et tranſit à morte ad vitam, *q* qui ab infidelitate venit ad fidem formatam, qui à terrenis ad cœleſtia venit, & ab hac vita tranſit ad æternam, *Ioan.*5.*d.* ubi legitur de præterito, tranſiit, *Pſal.*140. Tranſmigrant filii Iſraël, quum è carnalibus fiunt ſpirituales, *Abd.g.* Et tranſmigrat Ephraim, quum quis convertitur à ſtatu peccati. Tranſire etiam dicuntur Jordanem, qui penetrant interiora ſapientiæ & eloquiorum Dei, quæ dulciora ſunt ſuper mel & favum. Remanent verò trans Jordanem, qui ſolùm cognoſcunt Jeſum Chriſtum crucifixum, *Ioſ.*3.*c.* Tranſire autem dicitur ſpiritus nobis præſentibus, *Iob.* 4.*d.* quando inviſibilia cognoſcimus: & tamen hæc non ſolidè; ſed raptim videmus.

Pertranſire dicuntur, qui ſavent: & non erat, qui pertranſiret, *r* quando non erat, qui faveret eccleſiæ, *Iſa.*50.*c.*

Iuramentum Dei. Diſcretio in judicio. Vadens Chriſtus ad patrẽ. Paſſio Chriſti. Elevatio ad contemplationem. Tranſitus Chriſti ad gentes Incarnatio. Relinquens Deus Dæmones & Iudæos. Impletio legis per Chriſtum. Integritas Mariæ. Exempla antiquorum patrum. Prædicatio. Receſſus dubiorum. Profectus prædicatorum. Eccleſia ſuperantes mundum. Obſcura cognitio antiquorum patrum Vincere tribulationes. Cognitio myſteriorum. Contemplatio. Converſio peccatorum. Favere.

a Cyr. contra Rup. 5. ſ. Geneſ 22. Bed. ſ Ge 15. b Aug q. in Exo. 154 & 2 de trin. 17. & ſ pſ 59. 138. & ſer 80 Hi. ſ. Iſ. 31 42 Gr. hom 13. Iſy ſ. Lev. 16. c Eu ſer ſpi 1. Aug. ep. 112. & 2. q in evang. 28 & de eſſen. div. & pſ. 67. & de verb. Dom. ſer. 180. Gre. 19. m. 3. Cyr. 6 ſ. Ioan 25. d Ber. ſ. Can. ſer. 54. e Ori ſ. Matt. hom. 30. Hie ſ Matth. 6. & ſ pſ. 67. f Amb. inſti. virg 8. g Ori ſ. Ioſu. hom 3. Gr 27. m 10. h Hie ſ. Iſ. 14. & ſ pſ. 17. Rup. ſ. Ioſ. 8. i Au. ſ. pſ. 17. Ric de S. Vi. de ſomnio Nabuch. k Hie. ſ Mic 5 & ſup Iſa. 34. 62. l Gr 1. m 12. m Au. ſ. 1. Re. 14. n Ar ſ pſ 103. Au ſ. pſ. 103. 123 65. o Gre 9. mor. 22. Hie ſ Zac. 10 & ſ. Iſa. 41. Ori. ſ. Num. hom 27 & ſ. Ioſ hom. 1. Hila. ſ pſ 65. Amb de vir. 3. & de pon 24. Eu. q. in pſalm. p Amb ſ pſa. 118 ſer. 15. Au pſa 36. Gr. 4. m 18. & 18 m 31. & 27. m 1. & ſ Can 3 Ori ſ pſ. 46. hom 5. Hil ſ pſ. 40. Am. de Iſaac 5 & 22 hom ad virg. & de fuga ſæculi Hie ſ. teren. 31. & ſ. Abdiam q Au. ſ Ioan. tra. 22. Ber ſ. Cant ſer 79 Rup. 5. ſup Nu ho. 26 Gre. 5. mo. 23. r Hie ſ. Iſa. 50.

Tranſiſſe

Temporaliter vivere.

Tranſiſſe dicitur æſtas, quando *a* præterit tempus operandi, ut in morte, aut in judicio, *Ier.*8*g.* Et tranſeunt, qui ad mortem tendunt, *Pſa.*89. Item qui ab hac diſcedunt vita, *Pſa.*140. Vel tranſimus, quamdiu in hac vita temporaliter vivimus: pertranſimus verò, quum ad vitæ terminum tranſeundo devenimus, *Iob.*34.*c.* Et tranſeuntes viam ſunt, qui in hoc mundo animam non nexerunt, ſed ad cœleſtem patriam tendunt, *Thre.*1.*d. Prov.*31.*a. Ezec.*3.*c.*39.*c. Pſa.*39.79.128. Et tranſiens ventus dicitur vita præſens: quæ velut impetu quodam nos ad mortem trahit, *Iob.*37.*d.*

Panitere.

Tranſire flumen, eſt pœnitere, *Gen.*31.*f.* Et tranſeunt nubes præ fulgore, *b* quando quis per compunctionem tranſit ad ſtatum gratiæ, *Pſa.*17. Pertranſiit animа Joſeph ferrum, quando vicit *c* peccatum confodiendo ipſum, *Pſa.*104.

Baptiſmus. Prædicatio. Humilitas.

Pertranſeunt in flumine pede, *e* qui baptizantur, vel *d* prædicatores forti animo prædicando inter fluctus ſæculi, vel humiles, qui non equo ſuperbiæ, ſed humili pede tranſeunt mortalitatem hujus vitæ, *Pſa.* 45. Pertranſeunt etiam aquæ inter medium montium, quando baptiſmus & doctrina traduntur in eccleſiis, & quando doctores omnibus exponunt doctrinam, tanquam communem, nec eam ſibi vendicant, ut propriam, *Pſa.*103. Tranſeunt etiã mare, qui baptizantur, *Exo.*15. *Iſa.*51.*d.* 1. *Cor.*1.*a.* Et tranſitus Jordanis factus per Joſue, eſt baptiſmus per Chriſtum, *Ioſu.*2.*a. Num.*33.*a. Iſa.*11.*d.* Ut autem in mari rubro perierunt omnes Ægypti: ita in baptiſmo pereunt omnia vitia. Tranſire dicitur puer Samuelis, 1.*Reg.*9.*d.* quando prædicator *e* non ſuperbit de ſpiritualibus donis.

Venire ad fidem. Converti. Paſſio Chriſti.

Tranſire in coloniam Judæorum, eſt venire ad fidem, *Exod.*12.*g.* Sic tranſeunt ad Chriſtum Ægyptus, Æthiopia, & Sabaim, *f* quando gentes veniunt ad fidem, *Iſa.*45.*c.* Tranſmigrata quoque dicitur Sion, quando eccleſia tranſivit à Judæa ad gentes. Tranſire dicitur camelus per foramen acus, *Matt.*19.*d. Luc.*18.*e.* quando *g* gentilis venit ad fidem, & tranſit per arctam viam, per difficultatem credendi, & per imitationem Chriſti, & quando peccator, ut publicanus, convertitur. Vel tranſivit Chriſtus per anguſtias paſſionis, priuſquam divites elati humiliarentur.

Diligenter operari. Fortitudo juſtorum. Scribi in libro vitæ. Peregrinatio hujus vitæ.

Pertranſiens Abraham uſque ad Sichen, ex præcepto Dei, eſt *h* diligenter exercens opera Dei, *Gen.*12.*b.*

Tranſitus maris de Ægypto ad deſertum, eſt *i* quum quis tranſit à mundo ad ſeipſum. Tranſitus autem Jordanis ab eremo ad terram promiſſionis eſt, quando de ſeipſo tranſit homo ad Deum.

Tranſire dicitur per aquas juſtus, & non operiri fluminibus. *Iſa.*43.*a.* quia *k* etiam inter medias populorum turbas ſic peragit greſſus ſui itineris, ut non ſubmittit actionibus ſæculi caput mentis.

Tranſire ad nomen, eſt, *l* ſcribi in libro vitæ, *Exod.*30.*b.* Eodem refertur tranſire ad numerum, *Exo.*38.*d.* Non tranſmigrat autem ultra filia Edom, quando venit ad locum, ubi abſterget Deus omnem lachrymam, &c. *Thr.*4.*d. Abdi.g.*

Tranſitus Jordanis, *m* eſt tranſitus vitæ præſentis, *Ioſu.*3.*c.* Et tranſmigratio dicuntur, qui peregrini ſunt in hac vita, *Ezech.*3.*e.* Et tranſeuntes ſunt peregrini in hac vita, qui per Chriſtum in cœlum veniunt, *Mich.*4.*d.* Et tranſire per terram Seon, eſt tranſire per hunc mundum, *Num.* 21.*e.* Tranſeunt autem in perpetuum, qui ab hac vita veniunt ad vitam æternam.

Inſpicere vitam proximi. Ceſſatio tentationum & tribulationũ. Adventus Spiritus San. Ceſſatio ſtatus ſynagogæ. Finis hominũ in mundo. Uti leviter temporalibus. Prædicare in Iudæa. Tranſlatio myſteriorum ad Gentes. Benè operari.

Tranſire per agrum pigri, & per vineam ſtulti, eſt *n* cujuslibet negligentis vitam inſpicere, *Prov.*24.*d.*

Tranſire dicitur iniquitas, *o* quando ceſſat inſultatio iniquorum contra bonos, *Pſa.*56. Et tranſiit gurges aquarum, *Hab.*3.*b.* quando *p* ceſſarunt perſequutionum impetus, & diſſipata ſunt conſilia principum, & ſapientia hujus mundi. Dicitur etiam tranſiſſe hyems, *Can.*2.*c.* quum *q* ceſſant tentationes & animæ perturbationes, ut non circumferatur omni vento doctrinæ. Tranſit etiam hyems, quum anima incipit eſſe cum Chriſto. Vel tranſiit in adventu Spiritus ſancti ſuper Apoſtolos. Tranſit præterea hyems, quando ceſſavit ſtatus ſynagogæ, quæ dicitur tranſiſſe ſicut herba, *Pſa.*89. Tranſit quoque iniquitas, quum ceſſarunt ſcandala & tribulationes Chriſti, & tranſibit in fine mundi, quia non amplius regnabit in mundo.

Tranſibunt cœlum & terra, quando *r* finis erit cœleſtium & terrenorum hominum in hoc mundo, *Matth.*24.*c. Pſa.*39.

Pertranſire dicitur homo in imagine, *Pſa.*38. vel *ſ* quia portat imaginem terreni, vel cœleſtis, vel quia hic non habetur veritas, ſed imago veritatis.

Pertranſire dicitur gladius animam, *t* quando verbum Dei penetrat mentem, *Luc.*2.*e.* Et tranſeunt ſagittæ Dei, quum prædicatio verbi Dei pilaſatur, & cùm verbum Dei penetrat cor, *Pſa.*76.

Tranſit per terram Edom, & non moratur in ea, *v* qui utitur temporalibus, nec figit in eis pedem, *Num.*20.*c.* Eſt etiam prædicare in Judæa, quod non paſſi ſunt principes Judæorum.

Tranſeunt domus, & agri, & uxores Judæorum ad alteros, *Ier.*6.*c.* quando eorum *x* myſteria veniunt ad Gentes, & quum myſteria eccleſiæ tranſeunt ad eos, qui prius erant infideles, relictis fidelibus, in infidelitate, ut nunc ad Indos. Tranſmigratio quoque perfecta Judææ dicitur eſſe, quia fides eorum & gloria tranſivit ad eccleſiam, & ipſi ita ſunt diſperſi, ut non ſint amplius congregandi in Hieruſalem, *Ier.*13.*e.*

Tranſire dicitur per ſemitam, *y* qui obſervat mandata, *Iſa.*33.*b.* Et non eſt vir pertranſiens, quum non eſt, qui operetur bonum in eccleſia, neque qui tendat in Deum, *Ier.*9.*c. Ezech.*14.*e. Zach.*7.*d.*

Perſecutiones Chriſti. Exaudiens Deus orationes. Deſerentes angeli Iudæã. Infidelitas Iudæorum. Fortitudo eccleſiæ. Ceſſatio legis.

Tranſire dicuntur fluctus Dei ſuper Jonam, hoc eſt, *z* perſecutiones ſuper Chriſtum, *Ion.*2.*a.*

Tranſire dicuntur orationes ad Deum, quando exaudiuntur, *Thre.*3.*c.*

Tranſire per Niniven, & ſibilare, *Soph.*2.*d.* dici poteſt *aa* de angelis non permanentibus in Judæa, vel anima peccante: vel de dæmonibus eam conculcantibus.

Non pertranſit leæna per ſemitam, ſeu Judæam, quum *bb* non convertit eccleſia ſynagogã, *Iob.*28.*b.* Vel non pertranſibit diaboli dominatio per Judæam, à qua non receſſit: ſed ibidem infidelis ſuperbia permanſit. Vel non tranſibit per eccleſiam, eò quod gravibus perſecutionibus eam vincere non valuit.

Non eſſe tranſeuntem per Sion, *Iſa.*34.*c.* deſignant *cc* non ædificandam eſſe rurſus Sion, nec ſervandam literam legis. Tranſiſſe etiam dicuntur vetera, quando ceſſavit littera legis, 2.*Cor.*5.*d.* Et cùm tranſierunt peccata ad veterem hominem pertinentia. Hura etiam præteriens, erat ceſſatio legis & prophetarum, *Matt.*26 *b.*

Tranſire non poſſe dicitur, *Iob.*9.*a.* qui non poteſt *dd* evadere à flagellis Dei.

a Au. ſ. pſ. 89. 128. Hie ſ. pſ. 140. Gre. 25. mo. 5. 27.
b Hie. ſ. pſ. 17. Amb epiſt. 7.
c Hie ſ. pſ. 65. 103.
d Au ſ. pſ. 65. 103 & utilit. pœniten. 2. Amb ſ. 1. Convivio 10. Cyr. ſ. Ioan 15.
e Gr. ſ. 1. Re. 9.
f Hie. ſ. Iſ. 45. 49.
g Ori. ſ. Matt. hom 8. Hd. ſ. Matth. ca. 19. Au. ſ. Luc 18. Gr. 15 m 17.
h Amb 1. de Abra 2.
i Ric. de S. Vi. de ext mal. 8.
k Gre 6. reg. epiſ. 1.
l Glo. or. ſ. Ex. 30 & ſ. Thr. 4. Ru 4. ſ. Abdi.
m Ori. ſ. Nu. hom 12. 26. Hie ſ. Mic. 2. Gre 12. m. 18. Rup ſ. Ioſ 6.
n Bed ſ. Prover 24.
o Hie ſ. pſ. 56. & ſ. Abac. 3.
p Ru. ſ. Ab. 3.
q Ori ſ. Can. hom 4. Gre. ſ. Can. 2. Am inſt. vir. Ber ſ. Can ſe. 58 & ſ. miſſus eſt ho. 1. Hd. & Au. ſ. pſ. 56.
r Ori ſ. Matt. hom 30.
ſ Ori ſ. pſ. 38. hom 2.
t Am de vir 3. Hie & Au. ſ. pſ. 76.
v Phi quod Deus ſit immutab.
x Ru. 2. ſ. Nu 8.
z Gl m. ſ. Ie 6. Hie ſ. Ie 13. Aug 12 con. Fauſt 39.
y Hie. ſ. Iſ. 33. & ſ. Hie 7.
z Hie ſ. Ion 2. Glo ord ſup. Thre 13.
aa Glo ord. ſ. Soph. 2.
bb Gre 18. mo. 22. Hie ſ. Iob 28.
cc Hie ſ. Iſ 34. Ori ſ. Matt. cap. 14.
dd Gre. 14. mo. 18.

a Hie. ſ. Ez. 19. — *Lapſus temporalis proſperitatis.*

Non tranſit per Ægyptum pes hominis aut jumenti, *a* quum nec rationales nec ſimplices ibi detinentur, *Ezech.29.c.*

b Hie. ſ. Ez. 47.

Pertranſire non valens Ezechiel torrentem, *Ezec.47.a.* Deſignat *b* hominem non valentem omne vitare peccatum, aut omnia penetrare myſteria.

c Gr. 8. m. 11. & 9. m. 12. & 13. m. 10. Hie. ſ. pſ. 89.

Tranſiens dies eſt tempus proſperitatis hujus vitæ, quod facilè labitur, *Soph.2.a.* Et dicuntur hi dies velocius tranſire, quam à texente tela ſuccíditur, *c* & pertranſire quaſi naves poma portantes in patribus veteris legis, qui divinæ incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore potiti ſunt, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione detulerunt, *Iob.7.b.9.c.16.d.17.c.* Tranſit etiam manè ſicut herba homo, qui parvo tempore floret in hac vita, *Pſa.89.* Et prætereunt dies hominis ſicut umbra, *Pſal.143.*

d Orig. ſ. Luc. hom. 4. — *Lex non tollens peccata.*

Præteriens ſacerdos viſo vulnerato ſemivivo, *Luc.10.e.* deſignat *d* legem, quæ non ſufficiebat curare peccata, quæ monſtrabat. Pertranſiens autem Levita, deſignat prophetas non valentes itidem curare peccata.

e Gr. 12. mor. 1. 2.

Præteriri non poſſunt termini hominis, quos Deus poſuit, *e* non ſolùm quantum ad vitam temporalem, ſed etiam quia nemo eſt, qui tantum virtutis apprehendat, quantum deſiderat, quia omnipotens Deus interiora diſcernens, ipſis ſpiritualibus profectibus modum ponit, ut ex homo, quod apprehendere conatur, ut non valet, in illis ſe non elevet, quæ valet, *Iob.14.b.*

f Gr. 12. m. 13. 14. — *Pauper.*

Præteriens interdum dicitur pauper, *f* qui per vicos & domos ſtipem quærit, *Iob.31.b.*

g Gr. 9. mo. 5. — *Virtus humilitatis.*

Non tranſeunt fluxus maris terminum arenæ, quem poſuit Deus, *Iere.5.e.* quia *g* perſecutores deſpectorum miraculis & humilitate franguntur.

h Hie. ſ. Iere. 22. & ſ. Hoſ. 10. 11. Sap. ſ. Hoſ. 10. i Gr. 7. m. 11. 12. & 15. m. 5. — *Defectus auxilii humani.*

Tranſeuntes, ad quos clamat Hieruſalem, deſignant *h* auxilia humana quæ facilè pereunt. *Iere.22.* tranſiens rex Samariæ ſicut ſpuma, *Hoſ.10.b.* eſt ceſſans rex Juda per mortem Chriſti. Vel deſignantur hæreſiarchæ, quorum gloria parum durat. Tranſire dicitur ſicut manè rex Iſraël, quia ſplendor hæreſiarcharum cito deficit, unde & dicitur ſicut ros mane pertranſiens, *Hoſ.6.b.11.a.13.a* Prætereunt ſicut torrens, qui raptim tranſit in convallibus, injuſti, *i* qui in longum quidem voluptatum deſideria protrahunt, ſed ad inferni clauſtra repentè preducuntur, *Iob.6.b.* Et tranſit gaudium hypocritæ velut viſio nocturna, *Iob.20.a.* quia hoc quod ſe ad momentum divitem humanis æſtimationibus vidit, de oſtentatione & phantaſmatis, non de ſoliditate virtutis. Nam cùm mens in morte carnis evigilat, cognoſcit procul dubio, qui favores circa ſe hominum, dormiens videbat.

k Ar. ſ. pſ. 103. 105. Am. ſ. pſ. 118. ſer. 1. Ori. ſ. Matt. hom. 35. Au. ſ. pſ. 103. Gr. 28. m. 19. Clem. gra. 11. l Hie. ſ. Nah. 3. & ſ. Iſa. 52. ſ. Eze. 16. & ſ. Zach. 9. m Gr. ſ. 1. Re. 13. & 12. m. 18. — *Iudæi contra Chriſtum, dæmones contra animam & eccleſiam. Vitia.*

Pertranſeuntes beſtiæ ſylvæ, *k* fuerunt principes Judæorum in Chriſtum, *Pſa.103.* dæmones etiam ſunt tranſeuntes beſtiæ ſylvæ, qui ſub fraudis opacitate latentes, in reproborum cordibus pravitates ſuas explendo percurrunt. Pertranſeuntes etiam erant Judæi blaſphemantes Chriſtum, quum tamen in via Chriſti ſtare debuiſſent. Sed defluxerunt in hæreſes & peccata, *Matth.27.e.* Pertranſiit quoque ferrum anima Chriſti, hoc eſt, falſa teſtimonia Judæorum, quæ ſuperavit, *Pſa.104.* Pertranſeuntes quoque beſtiæ ſylvæ, ſunt vitia in animam dominantia. Et tranſmigratio Æthiopiæ dicuntur, *l* qui tranſierunt in obſcuritatem vitiorum, *Iſa.20.b.Nah.3.b.* Tranſeuntes Jordanem Hebræi, ſunt incidentes in vitia carnis, *1.Reg.13.b.* Tranſire quoque dicitur Belial per eos, quos ſubjectos habet, *Nah.1.d.* Et pertranſeuntes Gentes per Hieruſalem deſtructam, ſunt dæmones inſultantes peccantibus. Et tranſeuntes per animam, ut viam ipſam conculcantes, *Iſa.51.g.Ier.22.b.Thre.2.e.* Dicitur etiam tranſire per animam, & aliquando per eccleſiam incircumciſus & immundus, *Iſa.52.a.* Et tranſit rex Aſſyriorum per Judam, quando diabolus perſequitur eccleſiam, in qua tamen non permanet, *Iſa.8.b.* Tranſeuntes etiam, quibus exponit Hieruſalem fornicationem ſuam, ſunt *m* dæmones & vitia, *Ezech.16.b.* Non tranſeunt autem amplius alieni per montem Sion, quum nec dæmones, nec malæ cogitationes inveniunt amplius locum in eccleſia, vel in anima, *Ioel.3.d.Zach.9.b.* Et non tranſit alienus, hoc eſt, diabolus per eccleſiam vel animam: licet hoc dicant hæretici de ſua eccleſia. Tranſiiſſe autem dicitur malitia Aſſur, hoc eſt, diaboli ſuper omnes, licet non in omnes intraverit, *Nah.3.c.* Claudentibus autem nobis portas, pertranſibit, & torquet, *Habac.1.c.*

n Hie. ſ. Amos 5. — *Perire dogmata hæreticorum.*

Tranſire dicuntur ad Berſabee, *n* qui putant evangelium non prædicandum, niſi intra terminos Judææ: & qui relictis aquis Chriſti tranſeunt ad puteum, qualis erat Samaritanæ, *Amos 5.a.*

o Hie. ſup. A.

Tranſire meſſem aut ſabbatum optant avari, *o* quærentes occaſiones lucri, *Amos 8.a.*

p Hie. ſ. Mi. 1. — *Carebunt gloria dæmones & hæretici.*

Tranſire dicitur ab hæreticis habitatio Saphir, vel pulchra, *Mich.1.c.* quando *p* ſuorum dogmatum pulchritudo tollitur. Et trāſit fortitudo Aſſur à terrore, quū pereūt falſa dogmata philoſophorū, *Iſ.31.d.*

q Hie. ſ. Iſ. 33. — *Curſus temporis & miſeriarum.*

Non pertranſibit navis remigum, aut triremis magna per Hieruſalem: *q* quia dæmones & hæretici & ſimiles non venient in gloriam, *Iſa.33.b.*

r Hie. ſ. Iſ. 40

Tranſire dicunt judicium à Deo, *r* qui aſſerunt Deum mortalia non curare, *Iſa 40.f.*

ſ Gr. 20. m. 19. — *Amiſſio gratiæ.*

Tranſitus meridiei, curſum temporis hujus mundi vergentis ad veſperam indicat, *3.Reg.18.e.* Prætereuntes quoque aquæ *ſ* ſunt miſeriæ hujus vitæ, quæ tranſeunt bonis, quia calamitas tranſiens electi mentem nequaquam vi concuſſionis ſubruit, ſed tamen tactu mœroris infundit, *Iob.11.c.*

t Ric. de S. Vi. de ſecur. conſcien. 41. — *Non permanere in Chriſto.*

Tranſire dicitur regnum ab uno quolibet, *Dan. 4.f.* quando gratiam ſibi *t* collatam amittit per quam deſideriis & paſſionibus ſuis dominari conſuevit.

v Hie. ſ. Iſ. 35. — *Vacare vilibus.*

Non tranſit pollutus per viam ſanctam, hoc eſt, *v* per Chriſtum, *Iſa.35.c.* Aliter tranſeuntes viam ſunt non permanentes in Chriſto, *Pſa.88.*

x Gr. 6. m. 11. — *Facientes propriam voluntatem. Plus ſapere quam oportet.*

Tranſire flumina dicitur filia Babylonis, *Iſa.47.a.* quando *x* anima rebus vilibus vacat, vel quando actiones hujus ſæculi, quæ quotidie ad terminum defluunt indeſinenter appetit, dumque alias relinquit, alias aſſequitur, quaſi de flumine ſemper ad flumen tendit.

y Hie. ſ. Mat. 5. & ſ. pſ. 72. — *Mitti in infernum.*

Tranſierunt in affectum cordis, *y* qui à propaſſione tranſierunt ad paſſionem, & qui ſuam non Dei faciunt voluntatem, *Pſa.72.*

z Gr. 16. m. 30. — *Temporaliter dominantes.*

Tranſire dicitur ad nimium calorem ab aquis nivium, *Iob.24.b.* qui humiliter ſub diſciplinæ vinculo non reſtringitur, quo fit, ut ab infidelitate ſua, vel perverſi operis frigore, per immoderatam ſapientiam in errorem labatur.

aa Hil. ſ. Mat. Can. 17. Gr. 23. m. 21. — *Lapſus in peccatum.*

Tranſire montem in mare, *aa* eſt dæmonum mitti in infernum, *Matt.16.c.* Tranſit etiam in gladiū, qui condemnatur ad pœnam æternam. *Iob.33.c.*

bb Au. ſ. pſ. 79

Tranſeuntes vel prætergredientes viam, ſunt *bb* temporaliter dominantes, *Pſa.79.*

cc Gr. ſ. Eze. hom. 10. Gl. in. ſ. Le. 13.

Tranſmigrare dicuntur ad Hieruſalem in Babylonem, *cc* qui à viſione pacis tranſeunt ad confuſionē vitiorum, *Eze.3.b.* Tranſire etiam dicitur lepra priores terminos, quando creſcit peccatū, *Lev.13.a.*

Pertran-

Negligere.

Pertranſire aliquando eſt *a* negligere. *Exod.23.a.* Si videris aſinum odientis te jacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſublevabis cum eo, *Luc.10.e.* Viſo illo præterivit.

a Glo in ſup. Exod 23.

Superbire. Verſari circa terrena.

Tranſire dicitur lingua pravorum in terra, vel ſuper terram, *b* quando ſuperbè de ſe ſentiunt & loquuntur. *Pſal.72.* Tranſire etiam dicitur lingua in terra, quando circa terrena verſatur, & dicitur tranſire, quia non firmam in eis habere poteſt ſtationem.

b Au ſ pſ.72. Hie ſ pſ.72.

Tranſire ad hæreticos.

Tranſire in montem ſicut paſſer, quando dicitur ab hæreticis, dicitur *c* de eo qui tranſit ad eorum errores, quaſi in hoc ſit prudens. *Pſal.10.* Tranſmigrans quoque avis de nido ſuo dicitur, qui deſerit ſtatum virtutis, aut Eccleſiam. *Prov.27.a.*

c Hie & Au. ſ pſ.10. Bed ſ Pro 27.

Rationes hæreticorum artificioſæ.

Non eſt tranſitus in maceria hæreticorum. *Pſal.143.* quia *d* in diſputando ſic artifici ſermone concludunt, ut evadere inde ſit difficile. Cùm enim te ligaverint in ſyllogiſmis ſuis, & te clauſerint, & quaſi materiam ſyllogiſmorum tibi texuerint, & ædificaverint, non potes convertere: non potes tranſire, teneris incluſus: non eſt ruina maceriæ neque tranſitus.

d Hie ſ pſ.143

Tranſmeare, Tranſmigrare, vide Tranſire.
Tranſtra.

Mortificatio corporis.

TRANSTRA, ſunt loca vel tabulæ, ſuper quas ſedent remiges in triremi.

Tranſtra navis Tyri ex ebore. *Ezec.27.a.* deſignant *e* eos, qui corpora ſua habent mortificata vel qui uſum dentium & oris ſui ad laudes Dei contulerunt.

e Histon. ſ. Exod.27.

Tranſvehere, vide Ferre. Tranſverberare, vide Fodere.
Tremere, Tremor, Trepidare, Contremiſcere, Intremere.

TREMERE, eſt commoveri & agitari. Trepidare autem is dicitur, qui ex timore tremit.

Conjunctio.

Tremere dicitur terra, *f* quando cor humanum compungitur, tangente Deo. *Pſ.17.76.103.* Et intremuit venter ſponſæ ad tactum ſponſi, quum mens turbatur, audito verbo Dei. *Cant.5.b.* Trement etiam ſermones Dei in judicio, qui judicabuntur. *Iſa.66.a.*

f Am. ſ pſ. 119 jer.12. Au ſ pſ 103. Hie ſ Iſa 66.

Stupor ex contemplatione divinorum. Timor juſtiorum Dei.

Contremuiſſe dicuntur oſſa, *g* quando tota virtus humana, comparata divinæ perhorreſcit. *Jere.23.b.* Sic contremuerunt labia. *Hab.3.a.* *Job 4.c.* Tremor etiam concutit carnem, quando quis ob infirmitatem operis, ultionis pavore fatigatur. *Job 21.a.*

g Gr.15.m.18

Contremiſcunt columbæ cœli ad nutum Dei, *Job 26.c.* qui *h* in pleriſque nec ipſi pertingere ad voluntatis ejus celſitudinem prævalent, qui ejuſdem voluntatis præmia denuntiantes vident. Tremens quoque ſtetit Daniel, quia quantò quis perfectior, tantò magis agnoſcit, unde in hac vita trepidare debeat. *Dan.10.b.*

h Gr.17.m 15 & 21.m.21.

Timor ſimplicium.

Trepidantes columbæ, ſunt *i* ſimplices omnia timentes. *Ezec.7.e.* Horum genua trementia confortat Job, hoc eſt prædicator. *Job 4.a.*

i Hi ſ Eze.8.

Timor dæmonum.

Tremere dicitur terra, hoc eſt, *k* hæretici, quum in infernum detruduntur. *Iſas.9.d.* Et tremor robuſtorum Moab, deſignat timorem dæmonum aut hæreſiarchum. *Exod.15.b.*

k Hie ſ Iſa.9. Gloſ.ord ſ. Exod 15.

Honor Magorum ad Chriſtum.

Tremor Regum. *Pſal.47.* ſignificare poteſt *l* honorem à Magis exhibitum Chriſto infanti.

l Arn ſ pſ 47

Timor ineptus Iudæorum.

Trepidantes Judæi timore, ubi non erat timor, erant *m* quando ceremonias & traditiones ſeniorũ tranſgredi metuebant: & tamen non verebantur occidere Chriſtum. *Pſ.13.* Colentes etiam idola trepidabant, ubi non erat timor. *Pſa.52.* Tremens etiam Cain deſignat Judæos inter Chriſtianos. *Gen.4.b.*

m Arn ſ pſ.13 Hie ſ pſa.12. Bed ſ Gen 4.

Timor carnalis.

Tremens Agag, quum offerretur Samueli deſignavit *n* carnales, qui carnis oblectamenta relinquere ſine mœrore non poſſunt. Vel deſignat, quod in confitentibus ſenſus carnis infirmatur. *1. Reg.15.g.*

n Gr ſ Re 15.

Tribuere, Tributum, Tributarius, Vectigal.

TRIBUERE, id eſt quaſi tributum dare; & ſimpliciter pro dare ſumitur. Tributum autem eſt ea pecunia quæ populo imperata erat, & tributim, à ſingulis pro portione cenſus ſovebatur, & ex privato in publicum tribuebatur. Vectigal autem erat pecunia, quæ ex advectione mercium ſolvebatur. Tribuere etiam, eſt attribuere. *Dan.11.d.* Non tribuetur ei honor regius. Concedere. *Jud.16.d.* Spacium ad quietem non tribuiſti. Diſtribuere. *Exod.17.f.* Tribuit vobis cibos duplices.

Dans Deus doctrinam.

Tribuere dicitur Deus pluviam terræ, *o* quando dat doctrinam myſteriorum animæ, vel Eccleſiæ. *Deut.28.b.*

o Am epi.11.

Regeneratio fidelium.

Tribuere dicitur Deus generationem cæteris: quum *p* facit multos in Eccleſia regenerari. *Iſai.66.c.*

p Hie ſ Iſ.66

Defenſio humilium.

Tribuit Deus judicium pauperibus. *Job 36.a.* quando *q* humiles per judicium liberos reddit; vel quia hi, qui nunc nequiter opprimuntur, in judicio ſuper oppreſſores ſuos judices erunt.

q Gr.26.mo: 24.

Bona opera.

Tributa dici poſſunt opera bona, quæ Deo offerimus: *r* & etiam votorum adimpletio. *Gen.49.c.* Hoc referuntur, quæ tribuebant filii Iſrael ſponte propria ad conſtructiooem tabernaculi. *Exod.35.c.* Sic tribuit juſtus, & miſeretur, quando verbo & exemplo docet alios benè operari. *Pſal.36.*

r Gloſ.int.ſ. Gen.49. Ori ſ pſa.36. hom.3.

Converſio infidelium.

Vectigales fieri dicuntur juvenes Aſſur, *ſ* quia infideles facti fideles offerunt vota in Eccleſia. *Iſa.31.d.*

ſ Hie ſ Iſa.31

Subjectio ad vitia. Perſecutiones diaboli.

Tributum, ſub quo fit Princeps provinciarum, eſt ſubjectio ad diverſa vitia. *Thre.1.a.* Tributum etiam ſunt *t* perſecutiones diaboli: & tunc ceſſat tributum, quum ejus perſecutiones ceſſant. *Iſ.14.d.*

t Hie ſ Iſ.14.

Humilitas contra vitia.

Tributarius Ephraim eſt Chananæus. *Joſ.16.d.* quando *v* vitium, quod ſubigere non poſſumus ad uſum noſtræ utilitatis humiliter retorquemus, ut eò de ſe mens & in ſummis vilia ſentiat, quò ſuis viribus etiam parva, quæ appetit, non expugnat.

v Gr.4.m 25

Tribula.

TRIBULA, ſeu tribulum, eſt genus vehiculi, quo frumenta in area teruntur. His dicitur eſſe uſus David ad conterendos hoſtes. *1.Par.20.b.21.d.*

Tribulare, Tribulatio, Contribulare.

TRIBULARE, videtur eſſe tribulo, aut alio quovis inſtrumento comminuere, unde fit ut accipiatur pro anguſtiare & affligere, & tribulatio dicitur ipſa afflictio, vel adverſitas, & etiam anguſtia, calamitas, mors.

Tribulationes pauperis, erant tribulationes Chriſti. *Pſalm.33* Et dicuntur tribulationes pauperis, quia à peccatoribus illi infligebantur. *Pſalm.54.Iſa.25.a.* Et tribulatio David, *a* eſt tribulatio & paſſio Chriſti. *Pſalm.141.Ierem.15.c.* Idem eſt Jonæ tribulatio. *Ion.2.d.*

Tribulatus, aut non tribulatus dicitur *b* Chriſtus in omni tribulatione populi, ſecundùm quod præſtat, aut ſubtrahit auxilium. *Iſa.63.c.*

Tribulare dicitur Deus, quando caſtigat. *Iſai.51.e.* Et revelat aurem in tribulatione, *c* quando pia diſtrictione corda excitat, ut flagella timeamus. *Iob 36.b.*

Tribulatio duplex dicitur non conſurgere. *Nahum.1.c.* quia *d* Deus non bis punit idem peccatum.

Tribulatio fratrum Joſeph, poſtquam ſequuta eſt lætitia, deſignat *e* tribulationes hujus vitæ, per quas venitur ad futuram gloriam. *Gen.42.d.44.g* Et tribulatio malorum in bonos, eſt perſecutio fidelium per tyrannos. *Pſal.106.* Et tribulationes in dorſo, ſunt verbera Martyrum. *Pſalm.65.* Tribulationes ſex in quibus liberat Dominus, ſunt labores hujus vitæ, ut ſeptima ſit ultima condemnatio in die judicii, quia non tanget, niſi malos. *Iob 5.d.* Vel ſex tribulationes ſunt contra deſideria cordis, & quinque partitam ſenſualitatis corporeæ voluptatem: ſeptima autem erit mors. Tribulationis autem dies eſt dies judicii. *Habac.3.c.Soph.1.d.* Et tribulabitur terra, hoc eſt, mali & hæretici in die judicii. *Amos 3 d.* Tribulationis quoque dies, eſt vita præſens, quæ tentatio dicitur. *Pſal.76*

Tribulatio quam homo invenit, *f* eſt pœnitentia voluntariè aſſumpta. *Pſalm.106.114.119.137.* Dicitur autem hæc tribulatio ſpiritus. *Iob 7.c.* Tribulatio etiam, quam invenit homo, dici poteſt proſperitas temporalis, quæ periculoſior eſt, quàm adverſitas.

Tribulatio murmuris dicitur, quum quis *g* in tribulatione non audet mutire. *Iſai.26.c.*

Tribulatio terret iniquum. *Iob 15.c* quia *h* cor ejus anxietate & ſuſpicione funditur, quum apud ſemetipſum in labore timoris deficit, qui ſecuritatis ſociam viam veritatis reliquit.

Tribulans dicitur *i* diabolus: & perſecutores fidelium. *Iſai.19.d.51.e.Thr.b.Pſal.77.* Et tribulatio dicitur aliquando peccatum: & ipſi dæmones tribulantes. *Pſa.59.119.142.Zach.8.c.*

a Hil. ſ. pſ. 141. Rup. ſ. Ion. 2. *b* Hie. ſ. Iſ. 63. *c* Gr. 26. mo. 37. *d* Hie. ſ. Na. 1. *e* Ar. ſ. pſ. 106. Hil. ſ. pſal. 65. Gre. 6. mo. 16. Bern. ſer. de verbis Iob. Hie. ſ. Amos 3 & ſ. Hab. 3. Au. ſ. pſ. 76. *f* Baſ. ſ. pſ. 114. Arn. ſ. pſ. 106. Gre. 8. m. 15. *g* Aug. ſ. pſ. 85. Hie. ſ. Iſ. 20. *h* Gr. 12. m. 20. *i* Glo. ord. ſ. Iſaia 19. Hil. ſ. pſa. 59.

Paſſio Chriſti. Caſtigatio Dei. Perſecutiones fidelium in hac vita. Condemnatio judicii. Mors. Dies judicii. Vita præſens. Pœnitentia voluntaria. Proſperitas temporalis. Diabolus. Peccatum.

Tribulus, vide Spina.
Tribunal, vide Cathedra.
Tribunus.

Tribuni, à tribubus dicti ſunt qui magiſtratū ac principatum ſuper aliquam partem populi gerunt.

Tribuni Regis, in bonum ſunt, *k* qui per exempla, quæ afferunt docendo poſſunt alios ad amorem Dei inflammare, licet altiorem doctrinam non habeant. *Exod.18.d.1.Reg.8.c.* Vel ſunt, qui tres leges implent: vel qui credunt Trinitatem.

Tribuni autem Regis, in malum, ſunt *l* habentes poteſtatem ad imperia tyranni exequenda contra innocentes. *1.Reg.8.c.*

k Gr. ſ. 1. Re. 8. Bed. ſ. Exo. 18. *l* Gr. ſ. 1. Re. 8.

Docentes verbo & exemplo. Implentes leges. Credentes Trinitatem. Exequentes tyrannica imperia.

Tribus.

TRIBUS dicta eſt, à dando tributo: & ſignificat partem populi ab altera diviſam, licet omnes ad idem principium referantur: ut fuerunt duodecim tribus Iſrael, à duodecim Patriarchis filiis Jacob. Quandoque autem tribus dicitur natio. *Dan.3.a.* Vobis dicitur tribubus, & linguis.

Tribus duodecim deſignare poſſunt *m* ordines futuros in reſurrectione. *Exod.24.a.Num.24.d.* Et tribus & familiæ, ſunt diverſi gradus in Eccleſia. *1.Reg.10.c.* Et tribus Domini dici poſſunt fideles ex gentibus in Eccleſia: & etiam duodecim Apoſtoli, qui fuerunt teſtimonium Iſrael. *Pſal.121.Iſai.43.b.51.b.* Tribus quoque Juda electa. *Pſal.77.* eſt populus Chriſtianus manens in confeſſione fidei.

Tribus una, peculiariter dici poteſt *n* tribus Juda, quæ in hoc, quod ex ſe Redemptoris noſtri carnem protulit, ſpeciale præ omnibus munus accepit. *Iob 37.b.*

Tribus minima Iſrael. *1.Reg.9.c.* deſignat *o* ordinem ſanctæ Eccleſiæ peccatorum, licet fidelium: de quibus dicitur. *Matth.5.c.* Qui ſolverit unum de mandatis iſtis minimis, minimus vocabitur in regno cœlorum.

Tribus remanentes trans Jordanem, quibus dedit Moyſes hæreditatem. *Ioſ.1.c.* ſunt *p* Judæi, qui cum lege Moyſis remanſerunt in infidelitate, nec tranſierunt ad fidem Eccleſiæ per babtiſmum, nec aliam habent hæreditatem, niſi temporalia. Tribus etiam Ephraim non electa, eſt populus Judæorum. *Pſal.77.*

Tribus Samariæ, deſignare ſolent hæreticos, *q* qui receſſerunt ab Eccleſia. *Mich.6 c.*

m Ori. ſ. Nu. hom 17. Gr. ſ. 1. Re. 10. Arn. & Aug. ſ. Pſal 121. Hie. ſ. Iſa. 51. Au. ſ. pſ. 77. *n* Gr. 27. mo. 32. *o* Gr. ſ. 1. Re. 9. *p* Ori. ſ. Ioſ. hom. 3. Au. ſ. pſ. 77. *q* Hieron. ſ. Mich. 6.

Ordines Eccleſiæ triumphalis & militantis. Apoſtoli. Tribus Iuda. Peccatores in Eccleſia. Iudæi. Hæretici.

Triclinium.

TRICLINIUM, erat locus, in quo antiqui diſcumbere ſolebant, & cœnare in convivium accepti, à tribus lectis dictum, quos ſternebant. Tres enim menſas in convivio apponere mos erat veteribus, & jacendo, ut hodie Turcæ, cœnare.

Triclinium, *r* latitudinem vitæ ſpiritualibus ſignificare poteſt, in quam inducitur Saul per Samuelem. *1.Reg.9.d.*

r Gr. ſ. 1. Re. 9.

Latitudo vitæ ſpiritualis.

Tridens.

TRIDENS dicebatur ſceptrum Neptuni: & quicquid tres habet dentes, tridens dicitur.

Tridens fuſcinula, qua filii Eli ſacerdotes carnes extrahebant ab olla, deſignare poteſt *ſ* blandimenta carnalia, & tres ſpecies gulæ, quæ ſunt comedere ante tempus, & cibos delicatos, & non communi more præparatos. *1.Reg.2.c.*

Poteſt etiam tridens deſignare *t* pœnas & errores, quibus Judæi avertere conantur fideles à fide Chriſti.

Tridens etiam in miniſterio templi, in bonum, deſignare poteſt virtutem diſcretionis. *Num.4.b.1.Reg.13.d.4.Reg.25.c.*

ſ Gr. ſ. 1. Re. 2. *t* Gr. ſ. 1. Re. 13.

Blandimenta carnalia. Terrores Iudæorum. Virtus diſcretionis.

Trieris, Triremis.

TRIERIS, quæ & Triremis dicitur, *v* eſt navis oblonga, tres habens remorum ordines.

v Hie. ſ. Iſ. 33.

Trieres

Velocitas Angelorum. Diabolus.

Trieres in quibus egrediuntut nuncii Dei. *Exod.*30.*b.* *Num.*24.*d.* ſi nuncii intelligantur Angeli trieres deſignabunt velociratem eorum.

Triremes magna dici poteſt diabolus. *Iſai.* 33.*d.*

Tripudium, vide Saltare.
Triſtari, Triſtitia, vide dolor.
Triſtega.

TRISTEGA ſunt tricamerata ædificia, ſive trium contignationum.

Corpus humanum.

Triſtega in arca. *Gen.*6.*c.* erant *a* inferiora, media & ſuprema, & in corpore humano, cujus ſimilitudinem gerit arca, triſtega inferiora ſunt ſub diaphragmate, ventrr cum inteſtinis. Media verò eſt ab eo uſque ad collum, ubi ſunt cor, epar, & alia vaſa virtutum animalium. Supra collum verò eſt caput, tertium & ſupremum hoſpitium, in quo reſidet ratiocinativa virtus & intellectus cum ſenſibus interioribus, & exterioribus tanquam ſuis cubicularıs.

a Georg. Ven. Cant. 1. to. 6. cap. 15.

Loca perfectorum in Eccleſia.

Triſtega in templo, erant *b* cœnacula ſuperiora, & deſignat in Eccleſia loca, quæ competuut perfectioribus. *Ezec.* 42. *b.*

b Hie. ſ. Ezec. 42.

Triticum, vide Frumentum.
Trivium.

Diverticula errorum.

TRIVIUM eſt locus, in quo tres ſunt viæ: & ſumitur pro loco frequenti.

Trivia Moab, ſunt *c* diverticula errotum: ubi ululant, qui cognoſcunt ſe errasse, & pœnitentiam agunt. *Iſai.*15.*a.*

c Hie. ſ. Iſ. 15.

Triumphare, Triumphator.

Vincent Chriſtus dæmones & Iudæos.

TRIUMPHARE, eſt triumphum agere. Triumphus autem erat pompa ſolennis, quæ ſiebat redeuntibus in urbem cum victoria.

Triumphavit Chriſtus principatus & poteſtates: *d* quando publicè moriendo vicit & dæmones, & principes Judæotum. *Coloſ.*2.*c.* Ipſe quoque Deus dicitur Triumphator Iſrael. *1. Regum* 15.*f.*

d Amb. ſ. Col. 2.

Inanis gloria Prædicatorū.

Triumphare dicitur ſermo divinus de Regibus, hoc eſt, *e* de dæmonibus, quos ſuperat. *Hab.*1.*c.* Vel diabolus triumphat de Regibus, quando ſuperat eos, qui videntur fortes: & etiam in ſubverſione Hieruſalem.

e Hie. ſ. Hab. 1. Rup. ſ. Hab. 1.

Triumphalis fornix, quam erexit Saul, deſignat *f* inanem gloriationem Prædicatorum malè viventium. 1. *Reg.*15.*c.*

f Greg. ſ. 1. Reg. 15.

Trucidare, vide Interficere.
Trulla.

Divinum auxilium.

TRULLA, varia ſignificat inſtrumenta, & trulla cæmentarii eſt inſtrumentum, quo fabri muratii linunt & poliunt parietes: ut non ſolum pulchritudinem accipiant, ſed etiam fortitudinem contra imbrium injurias, & crebras poteſtates. Poteſt autem ſignificare *g* divinum auxilium: quod Deus abſtulit à populo Iſrael, quando deſtruxit Jeruſalem & templum. *Amos.*7.*d.*

g Hieron. ſ. Amos 7.

Truncare, Truncus.

TRUNCARE, eſt amputare, & truncus pars arboris eſt, quæ ramis truncatis ſuperſtat. Truncum quoque dicitur, quod mutilatum eſt.

h Ruper. ſ. Amos 7.

Corpora juſtorum.

Truncus emortuus. *Job* 14.*d.* deſignat *h* juſtotum corpora, quæ inter manus perſequentium examinantur, & videntur oculis inſipientium mori, & tamen ad odorem aquæ, hoc eſt, afflatu Spiritus ſancti germinant, ſuo exemplo alios ad virtutem provocantes. Quod etiam de iis, qui mortui ſunt per peccatum, & ſuſcitantur ad gratiam. dici poteſt.

i Gr. 12. m. 32. k Lyr. ſ. Iſ. 40. l Glo. ord. ſ. 1. Reg. 5.

Ceſſatio idololatriæ.

Truncus ſcrutatorum & judicium, deſignat *i* apparentem firmitatem in rebus humanis, quæ nulla eſt. *Iſaia* 40.*f.*

Truncus Dagon. *1. Reg.*5.*b.* ceſſationem *k* idololatriæ futuram deſignavit.

Truncare Hieruſalem gladiis ſuis. *Eze.*16.*c.* Ubi legitur, trucidabunt, poteſt dici de dæmonibus animam accuſantibus in die judicii.

Tuba, Buccina.

TUBA, inſtrumentum muſicum, quod & buccina dicitur. Ea utuntur ad præconia, & in bellis. Sonus autem tubæ non tam oblectationis eſt, quàm terroris.

Vox verbi Dei. Præcepta. Prædicatio inſignis.

Tuba *l* vocem verbi Dei, & præcepta & prædicationem inſignem ſignificare ſolet. Et turbarum ſolennitas memoriam continuam ſcripturarum exprimit. *Num.*10.*a.*29.*a.*31.*a. Joſ.*6.*a.* *Jud.*7.*f.* *Job* 39.*c. Pſal.*80. *Jerem.*4.*b.* 6.*d. Ezecc.*33.*a.* Hujus autem tubæ varius erat uſus, ut in promotione caſtrorum, & ad bella contra carnem, mundum, dæmonem, & in feſtis, neomeniis & in ſacrificiis ſalutaribus. *Ezec.*7.*d. Exod.*19.*c.*20.*c.*1 *Reg.*13.*a.* *Iſai.*27.*d. Joel.*2.*a.* Tubæ autem ſeptem, varia dona Spiritus ſancti deſignant in Prædicatoribus. *Apo.*8.*a.* Tuba autem in manu. eſt prædicatio cum opere. *Jud.* 7. *f. Amos* 2.*a.* Tuba in gutture, dicit magnam prædicationem. *Hoſ.*8.*a.* Tuba autem ductilis argentea, ad eloquentiam Dei refertur. Tuba verò cornea ad virtutem, quia cornu ad virtutem & regnum refertur. Eſt etiam tuba cornea excellens prædicatio, & confeſſio fidei, & præterea exceſſi & ſublimes ſcripturæ ſenſus. *Pſal.*97.

Confeſſio fidei. Sublimes ſenſus.

Apoſtoli. Prophetæ. Prædicatores. Martyres. Duplex adventus Chriſti. Superantes carnem.

Tuba etiam deſignat ipſos Prædicatores. *Num.*10.*a.* Per tubas autem duas exercitus ducitur, quia per duo præcepta charitatis ad procinctum fidei populus vocatur, quæ idcircò argenteæ ſiunt, ut prædicatorum verba lucis nitore pateant. & auditorum mentem nulla ſui obſcuritate confundant.

Tubæ autem ductiles, ſunt *m* Apoſtoli, & Prophetæ, & Prædicatores, & Martyres, qui tunſionibus tribulationum perficiuntur, & in ipſis tribulationibus laudant Dominum. *Pſal.*97. Tubæ autem duæ duplicem adventum Chriſti deſignant.

Tubæ corneæ dicuntur eſſe in his, qui carnem ſuperant, qui cornu carnem excedit. *Pſalm.*97.

Orı. ſ. Num. hom. 23 & ſ. 10. ho. 6. 7. & ſ. Matth. ho. 30 & ſ. Iud. ho. 9 Am. de Elia. 2. & 1. de Spirit. ſancto 15. Hi. ſ. pſ. 97. & ſ. Iſ. 27. & ſ. Ezec. 7 & ſ. Hoſ. 8. & ſ. Ioel 2. & ſ. Amos 2. Au. ſ. Apoc. hom. 8. Gr. ſ. 1. Reg. 13 & 30. mo. 35. Cyr. 3. ſ. Ioan. 3. & 4. ſ. Ioa. 28. Rup. ſ. Nu. 26 Ori. ſ. Num. hom. 3. Gr. 37. mo. 7. Gre. Nyſſ. de vita Moyſis.

m Au. ſ. pſ. 97 & ſerm. 222. Rup. 1. ſ. Nu. 25.

Tuba

a Au ſ.pſ. 97. Iſy ſ Lev.20. Rup ſ. Zac. 9. Ori.ſ.Ioſ.ho. 6. b Au epi.120 Cle. Alex 2. peda. Aru ſ.pſ.150. c Rica. de S. Vict. de ſomn Nabuc 3. d Hie. & Au ſ pſal 46. Ru.10 ſ. Apo. e Hie ſ Iſ. 18. Gr. 31.m.25.

Tuba Jubilei deſignare poteſt *a* tubam vocantem ad judicium. *Levit.25.b.* Ipſa quoque prædicatio judicii tuba dici poteſt. *Zach.9.b.* Erit autem tunc tuba aliquod evidentiſſimum ſignum, quod omnibus erit notum. *Ioſ.6.a. Matt.24.c. Marc.13.c.1.Cor.16.f.15. Theſſal.4.d. Amos 3.d.* — *Vocatio ad judicium. Prædicatio judicii.*

Tuba quandoque eſt *b* vox lætitiæ, & in ſono tubæ laudare, eſt reſurrectionem Chriſti laudare, vel recognoſcere, quod ſono tubæ Chriſtus ſuſcitabit mortuos, vel eſt prædicare ſuper tecta. *Pſal 80. 150.* Buccinare quoque in neomenia tuba, eſt ſuper nova revelatione Deo gratias agere: & magnificentiæ tubam in divinæ bonitatis præconia roborare. — *Vox lætitiæ. Prædicare reſurrectionem. Gratiarum actio.*

Tuba præterea dicitur *c* comminatio divina, qua nos excitat, ut reſipiſcamus, & eſt vox triſtitiæ, & clangorem tubæ audiunt, qui ejus timent comminationes. *Iſai.18.b. Ierem.4.b.6.a. Ezec.7.d. Hoſ.5. c.8.a. Amos 2.a. Sopho.1.d.* — *Comminatio divina.*

In voce tubæ aſcendit Dominus. *Pſal.46.* quia tunc *d* duo Angeli tanquam tubæ clamaverunt: Viri Galilæi quid aſpicitis in cœlum, &c. vel quia ſic veniet in tuba ad judicium: vel ut deſignaretur victoria de diabolo: ſunt autem illæ tubæ laudantium Deum. *Apoc.19.a.*

Buccina interdum dicitur *e* prædicatio hæreticorum. *Iſai.18.a.* Et tumultus perſecutionis excitatus ab infidelibus contra fideles: quam buccinam quum audit equus, dicit, Vah: quia fortis quiſque Prædicator, cùm certamen paſſionis ſibi appropinquare conſiderat, de exercitu virtutis exultat. Nec terretur pugnæ periculo, qui victoriæ lætatur triumpho. *Iob 39.c.* — *Prædicatio hæreticorum. Tumultus perſecutionum.*

Tubalcain.

f Bed. ſ. Ge. 4.

TUBALCAIN, id eſt, *f* deferens poſſeſſionem, vel deſerens lamentationem, ſeu delatus poſſeſſioni, aut deſertus acquiſitioni: filius Lamech & Sela, fuit malleator, & faber in cuncta opera æris & ferri. *Gen.4.d* deſignat Sanctum, qui ſui corporis & animi cuſtos eſt. — *Sanctus.*

Tueri, Tutor, vide Defendere.

Tugurium.

TUGURIUM, eſt ruſtica habitatio, tecta ex vulva paluſtri, aut alio ſimili.

g Ori ſ. Lev. hom. 5. Hie ſ Iſai.1.

Tugurium in cumerario. *Iſai.1.b.* deſignare poteſt *g* ceremonias legis, quando ſumuntur nudæ, ſine oratione, vel deſignat animam derelictam à Deo. — *Ceremoniæ.*

Tumere, Tumor, Intumeſcere, Turgere.

TUMERE eſt inflari, quod & turgere dicitur. Ponitur interdum pro ſuperbire, ſicut & tumor pro ſuperbia.

b Hie ſ. Iob 16 Gr. 13.m.11. i Hie ſ Ezec. 47. k Ricar. de S. Vict. de extremi. mal 16. l Gloſ. int ſ. Ezec.16. m Hie ſ. Iob 38. Gr 21.m. 16.

Intumuiſſe dicitur facies Job à fletu. *Job 16.c.* ubi deſignatur *h* Chriſtus, cujus facies intumuit à fletu, quando Prophetæ Chriſtum præcedentes, mala populi prævifa deflebant, vel quum Prælati deflent peccata ſubditorum. — *Fletus Chriſti & Sanctorũ.*

Intumeſcentes aquæ. *Ezec.47.a.* deſignant *i* myſteria mentis virtutem exuperantia, vel deſignant fragilitatem conditionis humanæ, qua non valemus omne vitare peccatum. — *Altitudo myſteriorum. Fragilitas humana.*

Intumeſcentes aquæ Jordanis inſtar montis. *Ioſ.3.d.* deſignant *k* affectum dilectionis ad imitationem Chriſti, qui animam ſuam poſuit pro ovibus ſuis. — *Affectus dilectionis.*

Intumeſcens uterus Thamar. *Gen.48.f.* augmentum fidei Eccleſiæ deſignat. *Num.17.c.* — *Augmentum fidei Eccleſiæ.*

Intumeſcentia ubera Hieruſalem. *Ezec.16.a.* ad literam, *l* tempus pubertatis indicant, & profectum populi Iſrael in regnum. — *Profectus Iſraelis.*

Tumentes fluctus, impetum *m* affectuum deſignare poſſunt. *Job 31.c.38.b.* Tumentes autem fluctus deſuper imminent, cumque eam quam deferunt mortem minantur, nulla tunc navigantibus rerum cura temporalium, nulla carnis delectatio ad mentem reducitur, ea ipſa quoque ex navi projiciunt, pro quibus longam navigationem ſumpſerunt, cunctæ res in deſpectum mentis veniunt, amore vivendi. Quaſi ergò tumentes ſuper ſe fluctus Deum metuit, qui dum veram vitam deſiderat, omnia deſpicit, quæ hic poſſidens portat. Nam velut tempeſtate deprehenſi, pondus navis abjicimus, quãdo ab oppreſſa mente deſideria terrena removemus. — *Impetus affectuum. Gravis timor Dei.*

n Gloſ. int. ſ. Exod. 9. o Hie ſ Iſa. 1.

Intumeſcentes fluctus maris, *n* ſuperbiam perſecutorum Eccleſiæ ſignificant. *Iſai.51 e. Ier.5.e. Job 25.b.38.b.* Turgentes quoque veſicæ in hominibus & jumentis, inflatam ſuperbiam indicant. *Exo.9.b.* — *Superbia perſecutorum Eccleſiæ. Peccatum & tribulatio Iudæorum.*

Tumens plaga Judæorum. *Iſai.1.b.* deſignat *o* gravitatem peccati ipſorum, aut etiam gravem tribulationem.

Tumultuari, Tumultus.

TUMULTUARI, eſt tumultum & perturbationem movere, & excitare. Tumultus autem, eſt motus, vel trepidatio cum ſonitu aut ſtrepitu, quaſi timor multus. Eſt autem tumultus, vox plurimorum, & nimiæ multitudinis clamor pariter emiſſus.

p Greg ſ. 1. Reg.14. Ru ſ. Zac.14. q Glo ord. ſ. Mich. 2. r Gre. 4. m 19 ſ Or ſ 1. Re. 4. Hi ſ Iſ 18 30 & ſ. Mic 1. Ru ſ. Hoſ. 10.

Tumultus magnus in caſtris hoſtium. *1.Reg.14.c.* deſignat *p* converſionem & pœnitentiam peccatorum. Talis dicitur tumultus Domini. *Zach.14.c.* — *Converſio peccatorum.*

Tumultuari etiam dicuntur *q* credentes præ multitudine, quando pariter laudant bonum paſtorem. *Mich.2.d.* — *Laus unanimis multitudo paſtorem.*

Tumultus à quo ceſſatur in luce Chriſti. *Job 3.c.* eſt *r* varietas perturbationum & deſideriorum, reliquorumque affectuum mentem turbantium. — *Varietas affectuum.*

Tumultus ſynagogæ, *ſ* voces confuſas Judæorum & infidelium ſine ratione contra Chriſtum & Eccleſiam deſignant. *1.Reg.4.c. Iſai.18.d. Mich.1.d.* Eodem refertur tumultus carminum Judæorum. *Amos.5.g.* Tumultus etiam ſurrexit in populo Iſrael, quando obſeſſi ſunt à Romanis. *Hoſ.10.d.* Tumultuabatur autem tunc puer contra ſenem, quia omnia intus erant inordinata. *Iſai 3.a.* Tumultus etiam eſt inordinata & ſuperba doctrina hæreticorum. *Iſai.30 c.* Et tumultus eſt in præda diaboli, quia nihil inordinatum eſt in eo. — *Voces ſynagoga & infidelium contra Chriſtum. Doctrina hæreticorum. Obſidio Hieruſalem. Inſania idololatrantium.*

Tumultus populi in cultu vituli. *Exod. 32. e.* inſaniam idololatrantium & hæreticorum deſignat.

Tumulus,

Tumulus, vide Acervus & Sepulchrum.

Tondere, Contundere.

TUNDERE, eſt percutere, pulſare, & in vaſe aliquo quippiam comminuere.

Tundere aromata. *Exod.30.d.* eſt *a* examinare virtutes, quod fit, quum bona noſtra quaſi in pila cordis occulta diſcuſſione contundimus, & ſi veraciter bona ſint ſubtiliter retractamus. Eſt etiam diligenter contemplari paſſionem Chriſti.

Tuſum pilo manna, deſignat *b* labores paſſionis Chriſti: & ſedulam probationem fidelium. *Exod. 16.c.29.g.*

Tunica, Poderis.

TUNICA, eſt veſtis tegens corpus uſque ad inferiora, & ſiquidem attingat pedes, dicitur tunica talaris, Græcè poderis, & datur tunica manicata & ſine manicis: & tunica exterior & interior, quæ ſubucula & camiſia dicitur, eſtque ferè linea.

Tunica Joſeph, intincta in ſanguine hœdi, *c* carnem Chriſti ſanguine reſperſam deſignare poteſt. *Gen.37.a.* Poderis quoq; ſeu tunica talaris in Chriſto, & tunica linea ſacerdotum, carnem Chriſti mũdam, vel humanitatem, ſeu incarnationem deſignat, quæ de terra eſt, & ſignificatur in pedibus. *Exo. 28.c.29.a.39.d. Lev.6.b. Zach.3.b.* Et tunica duplex in ſacerdote, eſt corpus, & anima in Chriſto.

Tunica etiam polymita Joſeph, *d* Eccleſiam ſignificare poteſt, quæ eſt polymita, quia ex variis gentibus collecta, & eſt talaris, ut deſignet perſeverantiam operum, & innocentiam Chriſti & Eccleſiæ. *Gen.37.a.* Et tunica Chriſti non diviſa, unitatem Eccleſiæ deſignavit, & etiam incorruptionem corporis ejus. *Joan.19.d.*

Tunica præterea Joſeph, *e* ſacram ſcripturam ſignificare poteſt, quæ eſt tunica Chriſti: & etiam ſapientiam qua exutus, per invidiam factus eſt ſimilis inſipientibus. Et tunica duplex in ſacerdote, eſt duplex ſenſus ſacræ ſcripturæ. Tunica autem interior linea, ſapientiam divinorum & immortalium ſignificabat, exterior verò varia, ſapientiam humanarum & encyclopædiam.

Tunica rurſum polymita Joſeph deſignare poteſt *f* varietatem legum civilium, & caſuum humanorum, quibus Rector civilis occurrere debet, quæ intincta eſt ſanguine, ut deſignetur etiam ipſos Rectores vix carere vitiis. *Gen.37.a.*

Tunica rurſum polymita Joſeph, eſt *g* varia cupiditas, qua exuendus eſt, qui vult proficere: eaque in vaſtum baratrum eſt projicienda.

Tunica Chriſti non diviſa *h* fidem aut etiam charitatem deſignare poteſt, quæ dividi nequeunt. *Joan.19.d.* Deſignat etiam pacem & unitatem non dividendam. Item divinam ſapientiam in Chriſto. Tunica etiam inconſutilis, eſt baptiſmus indiviſibilis, & nunquam reiterandus, & etiam diſciplina Chriſtiana, totam complectens Eccleſiam.

Tunica linea ſacerdotis, eſt *i* juſtitia, quia perfecti cujuſque maximè juſtitia veſtis eſt. *Lev.6.b.16.a.* Hanc loricam juſtitiæ appellat Paulus. Tunica etiam talaris actionem conſummatam virtutis ſignificat: quaſi enim protenſa tunica talum corporis operit, quando bona actio ante Dei oculos uſque ad vitæ nos terminum tegit. Tunica præterea parva Samuelis, indumenta juſtitiæ inchoantibus apta deſignat. *1.Reg.2.d.*

Tunicæ præterea lineæ ſacerdotum, *k* candorem caſtitatis deſignant, & tunica ſtricta de byſſo, eſt fortior continentia. *Exod.27.g.29.a.39.d. Lev.6.a.16.a.*

Tunica tota hyacinthina, eſt *l* vita cœleſtis, non admiſta terrenis, perſeveranſque uſque in finem. *Exo.28.c.39.d. Lev 8.a.* deſignat etiam animam in Chriſto, vel converſationem ejus à baptiſmate Joannis, quando tintinnabula prædicationis ejus ſtrepere cœperunt.

Deſignat etiam hyacinthina tunica *m* elementum aëris, quem colore referre videtur.

Poderis, qua indutus erat Chriſtus. *Apocal.1.c.* dignitatem *n* ſacerdotalem ipſius Chriſti deſignat. Tunica autem Sobna ſacerdotis. *Iſaiæ 22.f.* typus erat *o* literalis ſacerdotii, qua tamen ſpiritualiter intellecta induitur Chriſtus. Tunicæ verò Nadab & Abihu, cum quibus ejecti ſunt. *Lev.10.b.* converſationem *p* & vitam malorum ſacerdotum ſignificant.

Tunica Achiæ Prophetæ diviſa, diviſionem regni Iſrael & Juda ſignificavit. *3.Reg.11.f.* ubi potius dicitur pallium.

Tunicas duas habere dicuntur, *q* qui ſimul novum & veterem hominem induunt, ſeu inducere volunt, & duobus Dominis ſervire: vel præter Chriſtum in hæreſim incurrere, vel ſimul legem veterem & novam velle ſervare. *Matth.10.b. Luc.3.b.* Unica tunica utebantur Apoſtoli, quando non ſervabant legem carnaliter. Quicquid autem corpori noſtro ſufficere poteſt, & humanæ ſuccurrere imbecillitati, quos nudos natura profudit, hoc una appellanda eſt tunica.

Tunicæ pelliceæ Adam & Evæ, *r* mortalitatem & fragilitatem humanam deſignare poſſunt. *Gen. 3.d.* Et tunica, quam exuit ſponſa. *Cant.5.b.* eſt corruptela paſſionum Adæ vel voluptates carnales, abſtractæ à ſenſibus.

Tunica exuenda, *ſ* intrinſecum vitium, ſeu veterem hominem deſignat: terrenoſque mores, ac curas ſæculi: demum temporalia omnia, quæ onerant potius quàm ornant: ideò meritò talis tunica eſt exuenda. *Cant.1.b. Matth.10.a.24.b. Marc.6.b. Lucc.22.d.*

Tunica vendenda, eſt *t* proprium corpus exponendum pro verbo Dei. *Luc.22.d.* Et tunica quam exuit ſponſa, eſt corpus cujuſque Sancti & prædicatoris, quæ non induetur uſque ad diem judicii. *Cant.5.b.*

Turba.

TURBA dicit multitudinem, & in multitudine perturbationem.

Turbæ ſternentes veſtimenta ſua in via, & cædentes ramos de arboribus. *Matth.21.a.* ſunt *v* præbentes exempla honeſtatis ſimplicibus.

Turbæ

Examinare virtutes. Contemplari paſſionem Chriſti. Labores paſſionis Chriſti. Caro Chriſti. Eccleſia. Sacra ſcriptura. Sapientia. Varietas legũ civilium. Varia cupiditas. Fides & charitas. Pax. Sapientia Chriſti. Baptiſmus. Diſciplina Chriſtiana. Juſtitia. Actio conſummata virtutis. Caſtitas. Vita cœleſtis. Anima Chriſti. Converſatio Chriſti. Aer. Sacerdotium Chriſti. Sacerdotium literale. Vita malorum ſacerdotum. Mortalitas. Voluptates carnales. Vetus homo. Cura ſæculi. Res temporales. Corpus proprium. Præbentes exempla honeſtatis.

a Gr 8.m. 19. b Bed. ſ. Exod 16. c Amb. de Ioſeph 3. Hie. ſ. Zac. 3. Ori ſ. Lev. hom. 9. Bed ſ. Ge 37. d Cy. de ſim. prel. Hie. ſ. Matth. can 13. Ber. in Apol. Bed ſ. Gen. 37. e Ruper. 8 ſ. Gen 20. Cle. Alex 5. ſtrom. Ori ſ. Lev. hom. 6. Phil. de temulentia. f Phil. de Ioſeph. & de ſomniis. g Cle Alex. 5. ſtrom. h Amb ſ. Luc. 23 & ſer. 55. Au epiſt 161. & ſ Ioa tr. 13. Hie ſ Marc. 15. Georg Vene. Cant. 2. to 3. cap. 6. i Iſyc ſ. Lev. 6 16. Gr. 1 m. 40. Gre. Nyſſ. de vita Moyſis. Gr. ſ 1 Re. 2. k Gloſ. ord ſ. Exod. 28. l Geog Ven. Can. 2. to. 5. cap. 6. Iſyc. ſ. Lev. 8. Rup. 4. ſ. Exod. 23. m Phil. de temulentia. n Ruper. 1. ſ. Apoc. o Hie ſ. Iſ. 22. p Iſyc. ſ. Le. 10. q Ori ſ Luc. ho 23. & ſ. Lev ho 6. Hil ſ Matt. can 10. Hieron epiſt. cum hortu & epigrāt vulg. r Ori ſ. Lev. hom. 6. Am de Iſaac & Eſp. 4. cant bar 10. ſ Ori ſ. iudic. ho. 8. & ſ. Matth. ho 29. t Amb ſ Luc. 28. Au ſ. Ioa. tract 57. v Ori ſ. Matt. ho. 14. Hie. ſ. Mat. 21.

Turbæ præcedentes & ſequentes Chriſtum in ingreſſu Hieruſalem. *Matth.21.b.* deſignant *a* fideles ante & poſt adventum Chriſti.

Tubæ, quæ ſecutæ ſunt Chriſtum, deſignant *b* ſimplices ex Judæis venientes ad fidem & etiam gentiles. Et dicuntur turbæ, quia non ſunt de perfectioribus, ſed ſunt remotiores à ſecretis verbi Dei: ideò etiam loquebatur eis Chriſtus in parabolis, & ipſæ manebant in litore prædicante Chriſto in navicula: ipſæ quoque excluſæ ſunt à ſuſcitatione filiæ Principis. *Matt.9.d.11.b.13.a.14.b.20.d.13.a.* Et turbæ ſuſtinentes Chriſtum, ſunt Gentiles. *Marc.8.a.*

Turba, quæ erat cum vidua, cujus filius mortuus efferebatur. *Luc.7.b.* deſignet *c* exercentes charitatem in Eccleſia.

Turbæ populorum, interdum ſignificare poſſunt *d* omnes animæ vires. *Gen.48.a.50.b. Exo.5.a.23.a.35.a. Lev.8.a.*

Turba expulſa à cubiculo, ubi ſuſcitavit Chriſtus filiam Principis. *Matth.9.c.* deſignat *e* indignos cognitione Chriſti, & Judæos à fide excluſos. Et turba peccans per ignorantiam, fuit plebs Judæorum tempore paſſionis Chriſti. *Lev.4.c.* Turbæ quoque ſunt infideles perſequentes Chriſtianos. *Iſai.17.d.*

Turbæ impedientes, ne Zachæus videret Chriſtum *f* confuſionem imperitæ multitudinis ſignificant, & vulgus impedtene, ne alii benè operentur. *Luc.19.a.* Et turbæ impedientes cæcos, ne clamarent ad Chriſtum, ſunt carnales cogitationes, aut homines perturbantes orationem. *Matt.20.d. Joan.5.b.* Et turba quæ expellitur, ut ſuſcitetur puella, eſt tumultus cogitationum impedientium mentis elevationem. *Matth.9.c.* Turbe etiam impediens cæcum ne clamaret, deſignat Ægyptios perturbantes filios Iſrael: ne irent ad ſacrificandum Domino. *Luc.18.g.*

a Ori ſ. Matt. ca 14. & 40. 44. Hil. ſ. Matth. Can 9. 13. 14. b Hieron. ſ. Matth 9. Au. ſ. 9 in Evang. 18 c Am. ſ. Luc. 7 d Ori. ſ. Lev. hom 6. e Hil ſ. Matt. Can. 9. 10. Hi ſ. Mat b. 9 & Iſai 17. f Am. ſ. Lu. 19 Aug 1. 9 in Evang. 18. & ſ. Ioan tract. 17. & de verbis Domini ſer. 18. Gr 18. m. 18 Rup. 4. de div off. 8.

Fideles ante & poſt Chriſtum. Simplices ex Iudæis. Gentiles. Exercentes charitatem. Vires animæ. Indigni cognitione Dei. Iudæi. Perſecutores fidelium. Confuſio imperitorum. Cogitationes carnales.

Turbare, Turbatio, Conturbare, Perturbare.

TURBARE eſt confundere, & commovere, & diſtrahere.

Conturbare dicitur Deus profundum maris. *Pſal.64.* quando *g* ſæculi hujus profundam jactantiam prædicatione Apoſtolica commovet, & quando conturbat cor impiorum.

Conturbat Deus in furore, *h* quando terret per comminationem pœnæ. *Pſa.2. Job 13.b.23.d.*

Conturbata dicuntur viſcera Dei, *i* quando exercet miſericordiam erga pœnitentes peccatores. *Jerem.31.d.*

Conturbatus dicitur Chriſtus à voce inimici, *k* nempe cùm diceretur Semaritanus & dæmonium habens. *Pſal.54.* Conturbatus etiam dormivit Chriſtus in morte, turbentibus Judæis, ſed quentum ipſe voluit. *Pſ.56.* unde & turbavit ſemetipſum, noſtrum affectum in ſe ſuſcipiens. *Joan.11.d.12.d.13.c.*

Non erit turbulentus Chriſtus, quia omnes conſolabitur, pacificus exiſtens. *Iſai.42.a.*

Turbari dicuntur inſulæ ſuper caſu Tyri, *l* quando juſti in caſu majorum timent, & ſibi cavent, ne & ipſi cadant. *Ezech.26.d.27.f.*

Conturbatus dicitur venter per jejunia, hoc eſt, *m* memoria in conſideratione peccatorum. Et conturbantur oſſa, hoc eſt, fortes Eccleſiæ: vel virtutes, quæ obſcurantur & extenuantur. *Pſa.6.30.*

Non turbatur, qui promptus eſt ad mandate Dei ſervanda, *n* quia habitus facilitat hominem ad operandum. *Pſal 118.*

Conturbati montes fuerunt *o* Apoſtoli in paſſione. *Pſa.45.* Et turbati fratres Joſeph. *Gen.42.c.* deſignare poſſunt turbationes Diſcipulorum Chriſti, quando viderunt ipſum embulantem ſupra mare. Qui etiam deſignant poſitos in tribulatione, quaſique deſperantes, qui etiam videntes auxilium Dei, turbantur, putantes non vere eſſe Dei. Ubi etiam deſignatur turbatio fidelium futura tempore Antichriſti. *Matth.14.c.*

Turbatio interdum eſt *p* diſtractio, & turbata Marthe erga plurima, deſignet nimiam ſolicitudinem vitæ activæ, quia non ſinit mentem ad unitatem contemplations colligere. *Luc.10.g.*

Viſiones capitis ſui unumquemque conturbant, *q* quando ex eo, quod ſecum poſt divinæ revelationis arcanum, meditationis ſuæ negocioſo ocio pertractat, ad ſalubrem ſolicitudinem utilemque formidinem evigilat. Qui etiam conſiderat ſeipſum, viſionibus capitis ſui turbatur. *Dan.4.a.*

Turbari dicitur oculus, præ ira. *Pſalm.7.* Ira *r* enim per vitium, oculum mentis excæcat. Ire verò per zelum, turbatur, quia quò ſaltem recti æmulatione concutitur, eò, quæ niſi tranquillo corde percipi non poteſt, contemplatio diſſipatur. Conturbatio autem animi turpitudinem & infirmitatem enimi judicare ſolet. Et dicitur conturbari cor, per inſipientiam peccati. *Pſalm.5.37.106.* Turbati ſunt inſipientes corde, *ſ* qui noluerunt credere reſurrectionem. *Pſal.75.* Conturbatus venter eſt turbata mens. *Thre.1.g. Hab.3.d. Pſa.30.*

Turbari dicitur terra, *t* quando ſobditorum humilitas, errante paſtorum judicio, tranquillæ veritatis ordinem deſerere videtur. *1. Reg 14.d.* Turbatur etiam terra, *v* quando ſubditi tentationibus concutiuntur. *Iſa.14.d.* Et conturbantur colles, quando mediocres in Eccleſie penè deficiunt à fide & bonis operibus. *Jerem.4.f.*

Conturbatio gentium, dicit *x* converſionem & pœnitentiam peccatorum. *Pſalm.45.47.74.143.* *Iſai.64.a. Job 23.d.* Idem eſt turbatio aquarum. Turbantur etiam abyſſi, quum conſcientiæ recognoſcunt & confitentur peccata. *Pſal.76.* Sic turbata dicitur ſynagoga propter quadrigas Aminadab, hoc eſt, propter Evangelia. *Cant.6.d.*

Turbetio terræ *y* tribulationem peccatorum & Judæorum ſignificare poteſt. Et turbatio aquarum, ſunt tumultus gentilium. Turbatio etiam montium ſunt perſecutiones Principum: & confuſio ſuperborum & dæmonum per ſapientiam & paſſiooem Chriſti. *Pſal 45. Iſai.5.f.14.b.51.0.* Et conturbatur profundum maris, hoc eſt, diabolus. *Pſalm 64.153.* Et conturbantur veſpere, hoc eſt, *z* in fine mundi. *Iſai 17.d.* Et conturbati Principes Edom, ſunt dæmones. *Exod.15.b.* Et conturbati Reges fuerunt Herodes & Judæi. *Pſal.47.* Et turbatæ abyſſi, ſunt inferi, per vocem Chriſti, & prædicatorum. *Pſal 76.* Conturbabuntur etiam habitatores terræ in judicio, & turbantur nunc, quando ſunt in peccato. *Joel.2.a. Mich.7.d. Nahum.2.b.* Et pelles terræ Madian. *Hab.3.b.* Conturbatio autem ſuper conturbationem veniet eis, quia poſt unum væ erit aliud væ. *Ezech.7.g. Apoc.11.c.* Conturbata quoque fundamenta montium, deſignant *aa* ſpem ſuperborum turbatam, *Pſal 17.*

g Hie & Au. ſ. Pſa 64. h Hil ſ. Pſa 2. Gre. 11 m. 17 i Hie ſ. Ier. 31 k Hil. ſ. pſ 54 Au. ſ. pſ 30 & ſ. Ioan. tract. 60 l Hi ſ. Ez 16. m Arn & Bie ſ. pſ. 30. Gr. ſ. pſal. 6. n Lyr ſ. pſ. 118 o Arn ſ. pſ. 45 Ori. ſ. Matth. cap. 14 Hil. ſ. Matth Can. 14. p Gr ſ. 1 Reg. 24. q Ricar. de S. Vict. de ſtatu conſc. a. 35 r Gre. 5. m 33 Baſi ſ. pſ. 29 37 Arn ſ. pſ 105. ſ Aug ſ. pſ. 75. t Gr. ſ. 1 Re 14 v Glo ord. ſ. Ierem. 4. x Hil. ſ. pſ 64 Aug ſ. pſ 45 76. y Baſ & Au ſ. pſ. 45. Arn ſ. pſ. 45. 47 z Hie ſ. Iſa 5. 14. 17. & ſ. Pſal. 76. & ſ. Mich 7. & ſ. Ezec. 7. aa Au ſ. pſ. 17

Commovens Deus corda in fidem. Comminatio pœnæ. Miſericordia Dei. Timor minorum in lapſu malorum. Memoria peccatorum. Perturbatio fortium Eccleſiæ & virtutum. Promptus ad ſervanda mandata. Turbatio Apoſtolorum & fidelium in adverſis. Diſtractio vitæ activæ. Perturbatio mentis per iram. Concuti fideles tentationibus. Pœnitentia. Tribulationes peccatorum & Iudæorum. Perſecutiones Principum contra fideles. Confuſio ſuperborum & dæmonum.

Confuſio corporis & mentis. Turbatio etiam terræ, eſt *a* confuſio corporis noſtri, & veteris hominis, *Pſalm.* 45. & 59. Conturbatur itidem terra quando carnalis mens malâ ſuâ ſoliditate concutitur: & cogitare fluctuando inchoat inter mala quæ reſpuit, & bona quæ amat. Turbari autem menti eſt ſerenitatem malæ delectationis propoſito Chriſtianæ religionis obducere, 1. *Reg.* 14.*d.*

a Aug f. pſ. 45. 59. Aug f pſ. 19. Gr f 1 Re. 24.

Turbatio Judæorum erga Chriſtū. Scandalum majorum non reniſi-mos. Conturbari confidentes *b* eſt Judæos plangere necem Chriſti, *Iſaiæ* 31.*c.* Conturbavit quoque ſynagogam anima ejus, quando ſacerdotes & Phariſæi turbabant ſimplices, ne crederent in Chriſtum, *Cant.*6.*d.*

b Hie Iſ. 32. Rup. f. Can 6.

Turbaſſe dicuntur filii Jacob patrem ſuum, in vindictas Sichimitarum, *Gen.*34. deſignantes, *c* quod quando hoc. quod delinquentes plangunt, adhuc magiſtri crudeliter inſequuntur, infirmæ menti ipſe redemptoris ſui amor tepeſcit: quia ibi ſe affligi conſiderat: ubi ſibi & ipſa non parcit. Conturbare autem dicitur, qui ſcandalizat. *Galat.* 5. Qui conturbat vos, portabit judicium.

c Gre. 2. Reg. epiſt. 62.

Docere errores. Conturbat aquas Pharao pedibus ſuis, quando diabolus per hæreticos pervertit ſcripturas. *Ezec.* 32.*a.* Et arietes turbant aquas: ut bibant oves, *Ezech.* 34 *e.* quando majores prava docent, aut pravo exemplo confundunt doctrinam, aut quod ipſi capiunt, turbando rudiores, efficiunt ne ipſi capiant. Conturbatio autem, in qua non generant boni, ſunt *e* vitia & errores, *Iſai.*65.*d.*

d Hie. f. Eze. 32. 34. Aug de ovibus 8.

Feſtinare ad mortem. Turbati in ira Dei dicuntur, *f* feſtinantes ad mortem. Et conturbatus dormiens, eſt afflictus in morte, *Pſal.* 56. 89.

Gr. 21. m. 14. e Hie f. Iſ. 45. f Hie. Cypria. Hil f pſ. 56.

Turba.

Turbo, eſt ventus cum fragore maximo objecta quæque deturbans proſternenſque, ac involvens ex depreſſæ nubis ſpecu ortus.

Punitio Dei. Ira Dei. Turbo *g* vim divinæ punitionis, & iram Dei in malos gravemque ejus objurgationem ſignificare ſolet. *Iob.* 3.*a.* 9.*b.* 21.*c.* 32.*a.* 38.*a.* *Iſai.* 4.*b.* 71.*a.* 28.*a.* 29.*b.* 30.*g.* 40.*f.* 66.*c.* *Ierem.* 23.*e.* 25.*g.* 30.*d.* *Ezech.* 1.*a.* *Hoſe.* 8.*b.* 13.*a.*

g Hie f. Iob. 38. & f Iſa. 4. a 28.

Angeli. Turbo etiam ſignificare poteſt *h* Angelos, *Iſai.*66.*e.* Quaſi turbo quadriga ejus.

Vis prædicationis. Turbo præterea dicitur *i* vis prædicationis, *Iſai.* 41.*d.* Turbo diſperget eos. Ex turbo auſtri, eſt impetus Spiritus ſancti in prædicatore. *Zach.* 6.*d.* Valet in turbine Auſtri.

Gre 4. m. 20. & 28. mo 2. Rup f. Hoſ. 8. h Hie f. Iſ 66. i Hie f. Iſ. 41.

Dies judicii. Turbo quoque dicitur *k* dies judicii, qui appellatur dies turbinis, *Ioel.*2.*a.* *Amos.*1.*d.* *Nahum.*1.*a.* *Zach.*9.*d.* *Iob.* 9.*b.* 31.*c.* 37.*d.*

Rup f Zach. 9. k Gr 9. m 16.

Crux Chriſti. Blaſphemia Judæorum. Turbo præterea fuit *l* crux Chriſti & blaſphemiæ Judæorum in ipſum, *Iſaiæ* 25.*b.* factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione ſua ſpes à turbine, umbraculum ab æſtu. Spiritus enim robuſtorum, quaſi turbo impellens parietem.

l Gloſ int. f. Iſai. 25.

Impetus tribulationis & tentationis. Turbo itidem dicitur *m* impetus tribulationis & tentationis. *Iſai.*4.*b.* 21.*a.* Idem eſt ventus turbinis, *Ezech.*1.*a.*

m Hie f. Iſaiæ 4. 21.

Contritio vehemens. Turbo tenebroſus, *Iob.*3.*a.* dici poteſt *n* vehemens contritio, quæ cum quis peccatum ſuum penſat, & intelligit, mœrore mentem obnubilat, & quaſi concuſſo ſerenæ lætitiæ aere, omnem in ſe tranquillitatem cordis pœnitentiæ turbine devaſtat.

Gre f Ezech. hom 2. n Gr 4. m 21.

Diabolus. Turbo itidem tenebroſus, eſt *o* diabolus, qui noctem inquietæ vitæ turbulentus invexit, unde & ſicut turbo ejicitur diabolus à Deo, *Iſai.* 17. *d.*

o Hie f. Iob. 3. & f. Iſa 17.

Exercitus. Turbo etiam erat *p* exercitus Aſſyriorum adverſus Hieruſalem, *Iſai.* 28.*a.* *Habac.* 3.*d.*

p Gloſ. ord f. Iſaiæ 28.

Turgere, vide Tumere.

Turma.

Turma, eſt ordo militaris, & propriè eſt equitum, ſed ſumitur etiam pro aliqua multitudine.

Temporalia & ſpiritualia. Iudæi & gentiles. Turmæ duæ Jacob, cum quibus regrediebatur de Meſopotamia. *Gen.*32.*c.* Significare poſſunt *q* multitudinem temporalium & ſpiritualium, vel Judæos & gentiles, vel perfectos & imperfectos, vel remiſſionem peccatorum, & gratiam confirmationis.

q Aug ſer. 8. Bed f Gen 32.

Perfecti & imperfecti. Diverſi ordines in eccleſia. Turmæ etiam *r* diverſus ordines in Eccleſia ſignificant, ſicut filii Iſrael egrediebantur per turmas ſuas, *Exod.*12.*g.* 40.*d.* *Num.* 1.*g.*

Rup. 8 f. Gen. 4. r Gloſ. int. f. Exod 12.

Turmæ tres, quas fecerunt Chaldæi contra camelos Job. *Iob.*1.*d.* deſignant *ſ* quod ſpiritus maligni modo torpenti, vel è diverſo præcipiti actione feriunt, modo pigra, vel immoderata loquutione confundunt: fere autem ſemper nimiis cogitationum molibus premunt. Vel deſignantur Phariſæi, Sadducæi, & Herodiani, cum ſuis ſequacibus contra Chriſtum & diſcipulos ejus.

ſ Greg 2. mo. 27. 33.

Turpis, Turpitudo, Fœdus.

Hæreſis. Infidelitas. Turpiloquiū. Turpis dicitur deformis, & contrarius pulchro, & refertur ad animum.

Turpitudo *t* hæreſim ſignificare poteſt, & etiam infidelitatem, *Exod.* 20.*d.* Fœditas etiam humoris, eſt *u* turpitudo ſermonis: quando videlicet quiſpiam multa & noxia loquitur, & errores ſeminat, *Lev.*15.*a.*

t Gloſ int. f. Exod. 20. u Glo. ord. f. Lev. 15.

Peccatum. Fœditas boum *x* inordinationem peccati deſignare poteſt, *Gen.*41.*a.* Et turpitudo filiæ Babylonis, ſunt peccata, *Iſai.*47.*a.* Unde turpis eſt anima, *x* quæ quum habeat nigredinem & fœditatem peccatorum, minimè tingitur aut lavatur pœnitentia & aqua lachrymarum.

x Ori f. Cant. hom 1.

Peccatum ex concupiſcentia. Turpitudo autem matris *y* dici poteſt peccatum ex concupiſcentia gentium, *Lev.* 18.*b.*

y Iſyc f Le. 18.

Turris, Arx.

Turris à terrendis hoſtibus dicta eſt: ſicut arx ab arcendis. Turris autem ob munitionem ædificatur: vel ob ſpeculam, ut longè veniens cernatur hoſtis: vel etiam ob decorem.

Deus. Chriſtus. Turris fortitudinis dicitur *z* Deus in patria. Turris autem fortior eſt muro, ita Deus omni munitione fortior eſt. *Pſal.*60. Et Chriſtus eſt nobis turris fortitudinis adverſus diabolum, *Prov.*18.*b.* Turris fortitudinis nomen Domini.

z Hi: Hie. & Aug. f. pſ. 60.

Cæleſtis patria. Arx, ad quam vocant ancillæ ſapientiæ, eſt *aa* cœleſtis patria, ad quam vocant prædicatores. *Pro.*9.*a.*

aa Bed f. Pro. 9.

Turres præterea dici poſſunt *a* angeli cuſtodes, *Pſal.121.* Abundantia in turribus tuis.

Turris aliquando dici poteſt ipſa eccleſia, *Mich.4.c.* Turris gregis, nebuloſa filia Sion.

Turris vineæ, hoc eſt, Eccleſiæ, ſunt *b* Apoſtoli, Prophetæ, & Prædicatores. Et turres Sion, ſunt fortes in ipſa eccleſia, aut qui fortiorem ſtatum eccleſiæ habent, *Matt.21.d. Pſal.74.121.Thren.2.c.* Turris etiam David, ſunt *c* Prædicatores defendentes eccleſiam: & ſublimes per contemplationem, *Cant.4.b.* Turris eburnea dicuntur Prædicatores eccleſiæ, quia & alti ſunt per contemplationem & fortes per ſanctorum operum exercitationem, & pretioſi per divinam ſapientiam, *Cant.7.b.* Et ubera ſponſæ, ſunt ſicut turris: quia nutrivit eccleſia Prædicatores contemplatione altos, & robore inflexibiles. *Cant.8.d.*

Turris etiam David, eſt *d* ejus humilitas. Et collum beatæ Virginis, eſt ſicut turris David, hoc eſt, ejus humilitas, quæ etiam excellit humilitatem David, *Cant.4.b.* Dicitur etiam collum ejus, ſicut turris eburnea, *Cant.7.b.* quia ejus humilitas eſt fortis, & pulchra, & grata Deo.

Turris quam plantavit Deus in vinea, ut reconderetur triticum, & vinum miſericordiæ, & pietatis divinæ, *Matt.21.d.* deſignare poteſt *e* amorem, quo ad divinas promiſſiones accendimur, & ad eas ſuſcipiendas præparamur.

Deſignat etiam turris vineæ *f* templum Hieruſalem. Et turris gregis, quæ Hebraicè dicitur Ophel, quæ erat in Hieruſalem, pro templo ſumi poteſt, *Mich.4.c.* Et item turris gregis locus juxta Bethlehem, ubi Jacob pavit pecora, præſignans locum myſterii nativitatis Chriſti, *Gen.35.c.*

Turris præterea vineæ, deſignare poteſt *g* eminentiam legis, & eminentiam ſermonis de Deo & diſpenſationibus Chriſti, & divinos ſenſus, *Iſa.5.a. Matt.21.a.*

Turris animæ de intelligibilibus quidem, eſt *h* verbum: de moralibus verò, eſt diſciplina & circunſpectio, quas etiam deſignant turres cuſtodum. Turris etiam, animæ eſt ſapientia veteris, & novi Teſtamenti, *Cant.8.c.4.Reg.7.b.18.b.*

Turris Libani, *Cant.7.b.* dicitur *i* forte judicium eccleſiæ: ut reſpiciat cœleſtia, & bonum emittat odorem, & inſpiciat Damaſcum, inſtruendo Gentilitatem. Turris autem Libani, naſus eccleſiæ comparatur, quia ſanctorum provida diſcretio, dum ſolicitè circunquaque conſpicit in altum poſita, priuſquam veniat culpa deprehendit.

Turris Ananeel, ſuper quam fundatur Hieruſalem, deſignat *k* obedientiam & gratiam Dei, in qua fundatur eccleſia. *Jerem.31.g.* Hæc eſt turris Salomonis: & poteſt etiam ſignificare perfectionem, & ſacram ſcripturam, *Cant.4.b. Iſai.2.e. Zach.14.b. Luc.14.f.*

Turris aliquando dicitur Princeps, *Pſal.121.* Abundantia in turribus tuis, *Iſai.30.f.* Quum ceciderint turres, *Ezech.26.a.* Deſtruentur turres ejus.

Turris Babylonis, hoc eſt, turris confuſionis, *l* ſuperbiam ſignificare poteſt, quæ fundamentum eſt confuſionis. Iſti hæreticorum dogmata, & in univerſum munimenta vitiorum. Quæ quia non bene fundata eſt, diu ſtare non poteſt, *Gen.11.a. Jud.8.c.23.c.30.e.* Poteſt etiam ſenſus exteriores ſignificare. Ad idem autem referuntur turres Tyri, *Ezech.26.a.*

Turtur.

Turtur avis nota, quæ gemitum habet pro cantu: eſtque avis caſta. Turturum *m* enim ferunt hujuſmodi naturam eſſe, ut neque maſculus præter unam fœminam adeat aliam, nec fœmina pluſquam unum patiatur marem, ita ut ſi accidat altero intercepto ſupereſſe alterum, pariter cum conjuge extinctus ſit ei concubitus amor, nec in ramis viridibus inſidet, eſtque amica ſolitudinis.

Turtur, interdum *n* divinam ſapientiam admodum elevatam atque ſolidam, ab omnique creata ſapientia ſejunctam ſignificare poteſt.

Turtur, qui offertur in ſacrificium, *o* carnem Chriſti ſignificat, *Levit.1.d.* Turtur autem fit Chriſtus iis, qui recipiunt verbum Dei in ſolitudine. *Cant.2.c. Pſal.83.*

Turtur interdum dicitur *p* eccleſia, quæ non alium patitur præter Chriſtum: cujus caput abſciſſum eſt per mortem Chriſti: ſed non in totum: quia ſemper corpori inhæſit, *Lev.1.d. pſal.83. Cant.2.c.*

Turtur aliquando dicitur *q* prædicator, *Pſal.83.* Et turtur nidum, ubi ponit pullos ſuos, *Cant.1.c.* Genæ tuæ ſicut turturis, *2.c.* Vox turturis audita eſt in terra noſtra.

Turtures *r* ſpirituales & eremi cultores, & ſublimius viventes, contemplationique vacantes ſignificare poſſunt: peculiariter ex Judæis, *Gen.15.b. Lev.1.d.* Alter turturum in holocauſtum oblatus, abrenunciationem ſeculi ſignificare poteſt, & offertur in holocauſtum, ob excellentiam volatus, *Lev.5.b.* deſignat autem *ſ* vitam contemplativam eremitarum, ob ſolitudinem, quam amant.

Turtur apertum ſolet eſſe ſymbolum *t* caſtitatis & virginitatis Deo gratæ, *Gen.15.b.* Et genæ turturis, pudorem caſtitatis deſignant. Et vox turturis, eſt prædicatio caſtitatis. *Cant.2.c.*

Turtur ob gemitum, *u* pœnitentes, & ipſam pœnitentiam ſignificat, *Lev.1.d.5.b.* Et turtures offert, qui vagos volatus cogitationum reprimit. Turturem quoque offert, qui pœnitentem ad ſocietatem ſanctorum adjungit, & ideo offertur pro peccato.

Turtur, ipſam *x* ſcientiam ſpiritalem deſignare poteſt: & quia cognitionem habet, etiam ipſos habentes ſcientiam ſpiritalem, *Lev.1.d.11.c.* Et turtur cognoſcens tempus adventus ſui, confundit non audientes Deum, nec cognoſcentes tempus viſitationis, *Jer.8.c.*

Turtures duo, *y* contemplativam vitam, & meditationem legis intentam ſignificare poſſunt: vel gemitum cordis & oris, vel caſtitatem, & lachrymas. Et ſunt duo, quia omnia illa debent ex charitate procedere, quæ gemina eſt, *Lev.5.b.12.c.15.b.*

Turtur cum pullis, dici poteſt *z* caro cum bonis operibus, *pſal.83.* Et turtur nidum, ubi reponat pullos ſuos.

Turtures etiam dici poſſunt *aa* timidi ad committendum peccatum, & cauti.

Tympanum, Tympanizare, Tympaniſtria.

TYMPANUM, eſt inſtrumentum, ex una parte planum, membrana clauſum, intus vacuum, quod baculo pulſatur, non habet carnem, ſed pellem, nec poteſt eſſe contractum, ſed extenſum.

Tympa-

a Lyr ſ pſ.121
b Ambroſ. 3. Exae.12. Arn ſ. pſ. 47.
c Gre.ſ Cant. 4.7.8.
d Rup.ſ. Can. 8 7.
e Georg. Ven. Cant 1.10.7 cap 28.
f Ori.ſ. Mat hom. 19. Hie ſ.Mic.4. & ſ.Matt. 21 Ruper.8.ſ. Gen.28
g Ori.ſ.Matt. hom. 19. Hil ſ Matth. can.22.
h Amb de bono mo.5. & ſ.pſ.118 ſer 22
i Amb.ſ pſal. 118 ſerm 5. Gre.31.m.30 & ſ Cant. 7
k Hie.ſ.Ier.31 & Zach 14
l Bed ſ.Pro.11 Ruper.4 de glorifica. Trin 19. Hie ſ.Exa.26
m Ori ſ Can. hom 2. Baſil. Exae. hom 8.
n Phil qui rerum divin. hares. Orig ſ. Cant. hom.2. 4
o Hi 1. adv. Iovi. Aug hom. 33
o Ori.ſ Cant hom. 2.
Arn ſ pſ. 83
q Gre 6 m 13 & 19.m 24
r Lyc.prolo.ſ. Lev.
Bed ſ.Gen 15
ſ Rup 2 ſ Le v Thom.1.2.q. 102.art.3.
t Amb 2. de Abra.8 & ſ. Exae. 19. Hie 1 adver. Iovin. Bern ſ. Cant. ſerm. 59.
u Gr ſ Cant.1 Ori.ſ.Rom.12 Thom 1.2 q. 102 art 3.
x Iſyc ſ Lev.1 Euch for ſpi rit.5
y Iſyc ſ Lev.5 12.
z Aug ſ. Pſal 83.
aa Cle. Alex 2 d.9.

Angeli cuſtodes. Apoſtoli. Prophetæ Prædicatores fortes. Contemplatrvi. Humilitas. Amor. Templum Hieruſalem. Eminentia ſermonis de Deo. Sapientia & diſciplina. Forte judicium Eccleſiæ. Obedientia. Gratia Dei. Perfectio Sacra ſcriptura. Princeps. Superbia. Dogmata hæreticorum Senſus exteriores. Sapientia divina. Caro Chriſti. Chriſtus. Eccleſia. Prædicator. Spirituales. Cultores eremi Renunciatio ſeculi. Vita contemplativa. Caſtitas. Pœnitentes. Pœnitentia. Scientia ſpiritualis. Contemplatio & meditatio legis. Duplex gemitus Caro cum bonis operibus Eccleſia Corpus extenſum.

Mortificatio carnis.

Tympanum & choris, *a* Eccleſiam ſignificat, quæ meditata eſt carnis rſurrectionem in pelle reſonante, *Pſal.150.* Unde & tympanum erit corpus reſumptum in gloria, & laudabunt Dominum in tympano, qui ipſum laudabunt in aſſumpto corpore, *Iſai.30.g.*

a Cle. Alex. 2. pæd 4.

Temporalia.

Tympanum ex animalibus mortuis, *b* carnis mortificationem ſignificare poteſt, *Gen.31.d. Exo.15.x.* 1.*Reg 10.b.* Et ornatur tympanis, qui carnem habet mortificatam, *Jerem.31.a.* Et qui diſciplinam mortificationis noſtræ in Chriſto afferit, velut tympanum ferit. Ut autem tympanum non habet carnem, ſed pellem: ita nos quandiu carnei ſumus, non ſumus tympanum. Et ut tympanum non poteſt eſſe contractum, ſed extenſum: ita nos peccata non contrahant, ſed juſtitia dilatet. *Pſalm.80.149 150.*

b Ori. ſ Exod. hom 6 Hi ſ ler 31. Aug ſ p. 149 Gre ſ 1. Re 10 & 31.m 12. & ſ Ez. ho 2. Bed ſ Exo. 15

Tympanum quia fit de corio, & ad carnem ſpectat, deſignare poteſt *c* carnalia & temporalia danda pro ſpiritualibus, *Pſal.80.*

c Aug ſ pſ.80

Voluptates aurium. Mortificantes corpus.

Tympanum etiam ſignificat *d* voluptates aurium: unde reprehenduntur tenentes tympanum, *Job.21 b. Iſaia 5.c.24.b.*

d Hi. ſ Iſ. 24.

Tympaniſtriæ juvenculæ, ſunt *e* animæ mortificantes corpus, ut gratum Deo reddat ſonum. *Pſal. 67.* Tympanum enim fit corio ſiccato & extento. Poſſunt etiam deſignare Prædicatores docentes ex ſcripturis, quæ in pellibus ſcribuntur.

e Hi ſ. pſ. 67. Rup. 6 ſ Gen. 44.

Prædicatores. Chriſtus in cruce orans.

Tympanizans David, deſignavit *f* Chriſtum in cruce extentum & orantem, 1. *Reg.21.d.* Juxta Septuaginta.

f Aug. ſ pſ.33.

Tyrannus, Tyrannis.

Tyrannus, licet olim in bonam ſumeretur partem, is enim tyrannus dicebatur, qui plenam in ſubditos habebat poteſtatem, tamen poſtmodum ſolos illos ſignificat, qui per inſolentiam imperii viribus abutuntur, & vi ac quadam animi libidine dominantur, non jure & legibus æquis.

Populus Judaicus. Dæmones.

Tyrannus dicitur *g* populus Judæorum, qui contra cœtum Sanctorum eccleſiæ, pauperem humilem ſpiritu, contritum corde dejiciendo diſceptat, *Job.34.c.*

g Hi. ſ. Iob.34

Tyranni etiam dicuntur *h* dæmones, *Hab.1.c.* Et omnis ſuperbus, eſt tyrannus, & ipſa ſuperbia impii, eſt ejus tyrannis, *Job.15.c.34.b.35.b.*

h Gre.12.mor. 18.19.

Tyro.

Recentes in fide.

Tyro, eſt novus miles, & fortis ad militiam exercendam, ſolent autem dici tyrones *i* recentes in fide, hoc eſt, in militia Chriſtiana, 4.*Reg.25.c. Jere.52.f.*

i Gloſ. ord. ſ. 4 Reg. 25.

Tyrus,

Tyrus fuit urbs Phœniciæ non longè à Sidone, quæ olim fuit inſula, ſed ab Alexandro Magno conjuncta fuit continenti. Hebraicè dicitur Cor: quæ interpretatur anguſtia, ſive tribulatio, vel obſidio, aut vinculum, vel colligatio, ſeu plaſmatio, aut figuratio, vel fortitudo, aut petra.

Deus.

Tyrus, hoc eſt, cor juxta Hieronymum, *k* interpretatur fortiſſimus, ſignificat Deum, *Pſal.44.* Filiæ Tyri in muneribus.

k Hieron. ad principium.

Gentiles.

Tyrus, ſecundum Originem *l* interpretatur venatores, & deſignat Gentiles, qui ad fidem venerunt, *Pſal56. Matt.15.b.* Et Tyrus pater Hiram, deſignat *m* Gentilitatem, *2.Par.2.c.* Sidon tamen eſt, quod interpretatur venatores, non Tyrus.

l Orig ſ Matt. cap 15. m Hie. ſ Iſ. 23

Tyrus præterea, hoc eſt, cor interpretatur *n* anguſtia, & converſa. Et ſignificat animam vitiis occupatam. Et princeps Tyri, vel anguſtiæ eſt diabolus, *Iſai. 23.a.d.*

Aug ſ pſ 80 n Hie ſ. Iſ. 23. & ſ pſal. 71.

Hæretici. Philoſophi. Perſecutores fidelium.

Tyrus gaudens de caſu Hieruſalem, deſignat *o* hæreticos gaudentes de lapſu Fidelium. Item philoſophos Gentium, & prætere a peſſecutores Fidelium, *Ezech.26.a. Ioel.3.a. Amos.1.e. Zach.9.a.*

o Hie ſ Ezec. 26. & ſ Ioel. 3. & Zach 9.

Mundus. Genus humanum.

Deſignat etiam Tyrus *p* hunc mundum anguſtia plenum, *Pſal.86.* Et etiam genus humanum in hujus ſeculi miſerias lapſum, *Ezech.27.a.*

p Hie & Au. ſ. Pſal. 82.

Iudæi.

Tyrus vendens filios Juda, *Ioel.3.b* deſignat *q* Judæos perſequentes fideles.

Superbia.

Tyrus fundata in pulchritudine, *Hoſ.9.c.* ſuperbiam *r* deſignat. Et ut Tyrus ita fundata erat ut non ſine periculo oppugnantium valeret impugnari: ita ſuperbi non corripiuntur ſine periculo corripientium. Princeps autem Tyri, hoc eſt, ſuperbiæ eſt diabolus.

Rup 2 Vict. verbi Dei. q Rup ſ Ioel 3 r Rup. ſ. Hoſ 9

Vacare.

VACARE, interdum, eſt dare operam, nonnunquam verò vacuum eſſe ab opere.

Ceſſare à malo.

Vacare in bonum, *ſ* eſt ceſſare à contentionibus & impietate, *Exod.5.e. Pſal. 45.*

ſ Aug. ſ pſ. 45 Baſil ſ pſ. 45

Iudæa.

Vacans domus erat *t* Judæa, nec legem ſervans, nec Chriſtum ſuſcipiens, *Matt. 21.d.*

t Hil ſ. Matt. Cant. 12

Vacare dicitur potibus, *u* qui de opprobrio alienæ vitæ ſe inebriat, *Prov.23.c.*

u Bed ſ. Prov. 23.

Vacca, vide Bos.
Vacillare, vide Titubare.
Vacuum, Evacuare.

VACUUM, dicitur vas, quod nihil continet, etſi aere plenum ſit. Evacuare autem, eſt vacuum facere.

Non revertitur vacuum verbum Dei, *x* quando proficit in multis. Et quando Chriſtus aſcendit in cœlum, ducens ſecum patres eductos è limbo, *Iſai.55.d.*

x Gloſ ord. ſ. Iſai 55.

Labor fidelium

Vacuos menſes dicuntur electi habere, *y* qui conditori rerum in hac vita ſervientes, ſæpe rerum inopia coanguſtantur. Per amorem Deo inhærent: & tamen vitæ præſentis ſubſidiis egent. Vel ſanctua

y Gr. 8. m. 7. 8

ctus quiſque menſes vacuos ſicut mercenarius ducit, quia laborem jam ſuſtinet: ſed præmium necdum tenet, hoc tolerat: illud expectat, *Job.7.a.*

a Gr.16.m.4 — Vacuas viduas dimittere dicitur eccleſia *a* ſecundum opinionem hæreticorum, quando plebes relictis hæreticorum prædicatoribus, ad eccleſiam revertuntur, *Job.22.b.*

b Hie.ſ.Ier.14 — Vacui egrediuntur de Ægypto, *b* qui ſine ulla doctrina veniunt ad fidem, *Exod.3.g.* Vacua etiam vaſa ſunt mentes ſine ſcientia Dei, *Jerem.14.a.* — *Fides ſimplicium.*

c Amb ſ Pſa. 118. ſerm. 20; Gre 17.m 11; d Bed.ſ.Gen 1 — Vacuus apparet coram Domino, *c* qui non eſt repletus Spiritu ſancto. *Exod.23.b.34.c.* Et evacuati à Chriſto dicuntur, qui ab ejus gratia deciderunt. *Galat.5.a.* Super hoc vacuum extendit Deus aquilonem, quando eorum corda diabolo poſsidenda relinquit, *Job.16.a.* Vacua dicebatur terra, quando carebat ſua perfectione, *Gen.1.a.* *Jerem.4.f.* Ita eſt anima ſine gratia & bonis operibus: *d* eccleſia ante adventum Spiritus ſancti. Et quando non eſt, qui faciat bonum. — *Carere gratia Spiritus S.*

e Amb.ſ 2. Cor.3.; f Hie ſ Ezec. 44. — Vacuum altare intus. *Exod.38.a.* deſignat imperfectionem ſacrificiorum veteris legis. Sic evacuata eſt gloria vultus Moſis, *e* quia erat figura & umbra, quæ ceſſat adveniente veritate, 2. *Cor.3.c.* Sic evacuavit Chriſtus legem mandatorum, *Epheſ.2.c.* Evacuata autem dicitur gloria legis, *f* non abolita, ſed ſicut ſi Solis radiis lampadem compares, aut lampadis lumini lucernam, ſic lux Joannis Baptiſtæ, non extincta eſt, ſed abſcondita. — *Imperfectio legis veteris.*

g Gr.ſ.1. Re 6; h Gloſ.ord.ſ. Galat. 5.; i Lyr.ſ.Iſa.29 — Vacuam dimittunt dimittere arcam Dei, *g* qui legis habent peritiam ſine bonis operibus, 1. *Reg.6.a.* Evacuare dicuntur ſcandalum crucis *h* qui nituntur efficere, ut adhuc valeat circumciſio, *Gal.5.b.* Vacua anima illius, qui ſomniat ſe bibere, deſignat *i* hæreticos veritate vacuos. Deſignabatur etiam regnum Babylonis parum duraturum, *Iſai.29.c.* — *Scientia ſine operibus.* — *Hæretici ſine veritate.*

k Hie.ſ.Iſa.32; Bed ſ.Pro 14; l Hie.ſ.Hab.2; Gre.7.mo 17 & 8 m.8. — Vacuefaciunt Scribæ & Phariſæi animam eſurientis: quando *k* non ſinunt turbas in Chriſtum credere, *Iſai.32.b* Vacuum quoque præſepe eſt, ubi non ſunt boves, id eſt, prædicatores, *Prov.4.a.* In vacuum laborant gentes, *l* quando eorum labor non pervenit ad felicitatem, *Habac.2.c.* Et in vacuum ambulant, qui nihil ſecum de fructu ſui laboris portant, *Job.6.b.* Hi apparent in conſpectu Domini vacui, *Deut.16.b.* Et vacuos menſes habet Eccleſia, quæ infirmis ſuis membris, terrenas actiones abſque vitæ præmio defluentes ſuſtinet, *Iob.7.a.* — *Impedire fidem Chriſti.* — *Labor ſine fructu felicitatis.*

m Gr.12.m.5 — Vacuefactus fluvius areſcit, *m* quando corpus ſubducta anima, exanime remanens corrumpitur, *Job.14.b.* — *Corpus ſine anima.*

n Gr.17.m 12 — Vacuum aliquando *n* Judæam cum infidelitate ſignificare poteſt. Et extendit Deus Aquilonem ſupervacuum, quum Judæorum corda fide vacua diabolo relinquit, *Job.26.b.* — *Iudæi cum infidelitate.*

Vadere, vide Ire.

Vadum, Tranſvadere.

Vadum dicitur locus in flumine, mari, vel lacu tam parvæ profunditatis, ut pedibus tranſiri poſſit. Tranſvadere autem eſt pedibus vadum tranſire.

o Hie.ſ Ezec. 47. — Tranſvadere non potens Ezechiel torrentem, *Ezech.47.a.* deſignat *o* non valentem omnia penetrare: vel omne vitare peccatum.

Væ.

p Hie ſ Ezec. 2. & ſ. Amos 5. & ep. Samuel quondam. Gre ſ Ezec. hom 9. — Væ interjectio rebus, quas execramur, competit, & eſt impœnitentium: & fit ſuper illis væ, *p* qui penitus deſperantur, & quum venerint in profundum malorum, contemnunt, & bis væ dicitur in deſperationem animæ & ſpiritus, *Ezec.2.d.* Interdum væ dicit miſeriam temporalem, *Eccl.10.c.* Væ tibi terra, cujus Rex puer eſt. — *Miſeria impœnitentium.*

Vanire, vide Vendere.

Vagari, vagus.

Vagari eſt inutiliter huc atque illuc ferri, ſive ſparſim ire, & vagus, qui ſine negotio modo huc, modo illuc inutiliter diſcurrit.

q Hie ſ Iere 13.; Gloſſ ord ſ. Iſai. 16.; r Gr 30 m.18 — Vagus dictus eſt Chriſtus, *q* quia à Judæis tranſiit ad gentes, *Jerem.14.b.* Vagi quoque non prodendi, ſunt fideles fugientes perſecutores, *Iſai.16.a.* Vagantes pulli corvorum, eò quod non habeant cibos, *Job.38.d.* deſignant *r* prædicatores æſtuantes ad converſionem infidelium. Quaſi quædam quippe vagatio eſt ipſa cogitationis æſtuatio, & velut ad loca varia mutatis nutibus tranſeunt, dum pro adunandis animabus in modos innumeros, & ad partes diverſas eſuriente mente diſcurrunt. — *Chriſtus tranſiens ad gentes.* — *Fideles.* — *Solicitudo prædicatorũ.*

ſ Hie ſ Iſa.16.; Aug 12. cont Fauſt 12.; t Gr ſ Cant.1; Bed.ſ Gen. 4 ſ. Prov. 5.; u Gloſ.ord ſ. Iſai. 57. — Vagus Cain, *Ge.4.b.* deſignat populum Iſrael in varias regiones diſperſum. Et vagi in nationibus ſunt Judæi, & hæretici, qui ſemper vetera mutant novis. *Hoſ.9.d.* Et vagi ſunt, *ſ* qui omni vento doctrinæ circumferuntur, *Iſai.15.a.* Vaga quoque lepra, varias hæreſes & inconſtantes deſignat, *Lev.13.g.* Vagari quoque dicitur ſponſa poſt greges ſodalium, *Cant.1.c.* quando *t* per diverſas diſcurrit hæreſes, vel quum diverſos imitatur peccatores. Vagi etiam pedes meretricis inconſtantiam exprimunt doctrinæ hæreticorum, *Prov.5.b.* — *Diſperſio Iudæorum.* — *Inconſtantia hæreticorum.*

Vagi dicuntur *u* gentiles varia colentes idola, *Iſai.58.d.* Ad idem referri poteſt vagatio meretricis, & etiam Tyri, *Prov.5.b.* *Iſai.57.d.* *Iere.31.A.* Hæc eadem ad hæreſes referri poſſunt, & ad ſequens vitia. — *Gentiles.*

Vagina, Evaginare.

Vagina, eſt alicujus rei theca, & peculiariter gladii. Evaginare autem eſt gladium nudare.

x Lyr.ſ Ez. 21; Hie.ſ. Ezec. 21. 30. — Vagina gladii Dei, dici poteſt *x* ejus patientia, quia expectat peccatores ad pœnitentiam, *Ezec.21.a.* ubi etiam deſignat Chaldæam, unde eduxit Deus gladium contra Hieruſalem. Unde & vagina gladii Babylonis eſt ipſa Babylon. — *Patientia Dei.* — *Chaldæa.*

y Orig.ſ Pſ.10 hom 2.; Gre,15 m.13. — Vagina autem, in qua gladius reconditur *y* ſecundum exigentiam gladii ſumetur. Nam & is, qui non profert verbõ Dei, gladium in vagina dicitur habere. E diverſo, qui non profert verba noxia, gladiũ malum laudabiliter habet in vagina. Erit ergò vagina ſecretũ mentis, & educitur malũ de vagina quando id quod quis mẽte cõceperat, opere perpetrat, *Iob.20.c.* *Pſ.36.* Dũ enim prava in cogitatione peccator machinatur, — *Se retinere mentis.*

machinatur, quaſi adhuc gladius in vagina eſt: dum verò malum, quod cogitavit, iniquè perficit, de vagina ſua egreditur, quia iniqua cogitatio mala operatione aperitur.

Aperiens Deus ſcripturam. Exerens diabolus artes ſuas.

Evaginat Deus gladium contra Judæos, *Lev.26.e.* quando *a* aperit ſecreta ſcripturarum, ad eorum confuſionem. *a Iſy ſ Le 26.*

Evaginare gladium, eſt *b* interdum aperire fallacias, ſeu exerere omnes artes ad nocendum. Sic dixit Pharao, hoc eſt, diabolus, *Exod.15.b.* Evaginabo gladium meum. Ita evaginant Babylonii gladios ſuos ſuper Ægyptios, quando dæmones exerunt malitiam ſuam ſuper mundanos, *Ezech.30.c.* *b Gloſ. int. ſ. Exod 15. Hie. ſ. Ezech. 30.*

Vagire.

Vagire propriè dicuntur, infantes, quum infantilem fletum emittunt.

Imperfectio Judæorum. Fletus Chriſti. Diſcipuli Apoſtolorum Prædicatores.

Vagitus Moſis, *Exod.2.a.* Imperfectionem *c* populi Judaici deſignabat, vel lachrymas eorum, qui evadere cupiunt hujus vitæ pericula. Vel deſignatur Chriſtus deflens peccata noſtra. *c Gre Nyſſ. de vita Moſis*

Vagientes pulli corvorum, eò quod non habeant cibos. *Iob.38.d.* deſignare poſſunt *d* diſcipulos Apoſtolorum, ex gentibus natos tanquam ex corvis, qui deflent per pœnitentiam, (vel ut Hieronymus & Gregorius legunt) legendum eſt, vagantes: quod competit prædicatoribus per diverſas provincias diſcurrentibus: ut aliquos ad fidem convertant, quos tanquam cibos habent. *d Hie. ſ. Iob 38 Gre 30. m. 12. 13. 14.*

Valere.

Valere, eſt ſanum vel potentem eſſe. Et vale, eſt verbum ſalutandi in diſceſſu.

Valens ita Caleb tempore Joſue, ut tempore Moſis. *Ioſu.14.c.* deſignat *e* corita intelligens & vigilans tempore novæ legis, ut tempore veteris. *e Orig. ſ. Ioſue hom. 18.*

Validus, vide Fortis.

Vallare, Vallum, Circumvallare.

Vallare, eſt munire, & firmare, & vallo circundare. Vallum autem eſt, munitio caſtrorum, quæ ex vallis, id eſt, palis fieri ſolet. *f Am. 3 Exa. 12.*

Divina præcepta. Angelorum cuſtodia. Divina protectio. Exempla Sanctorum. Doctrina Magna cum caſtitate. Multitudo tentationum.

Vallum vineæ, *f* divina præcepta, & angelorum cuſtodiam ſignificare poteſt, quibus homines à Deo proteguntur. Unde valere dicitur Deus muniendo fideles adverſus impetus diaboli. Sicut vallavit Job, hoc eſt Chriſtum, *Iob.1.b.* *Gre. 2 m. 23. g Gre. ſ Can. 7 Rup ſ. Cant. 6*

Vallatus liliis dicitur venter ſponſæ, *Can.7.a.* dum *g* exemplis Sanctorum populus munitur, ut in bono perſeveret. Vel deſignatur doctrina ſcripturarum in beata Virgine ornata, & munita caſtitate. *h ... i Pro de conſ. ling*

Vallat anguſtia & tribulatio iniquum. *Iob.15.c.* quia *h* cor ejus anxietate & ſuſpicione confunditur. *Gre 6. Mor. 16.*

Vallat domus Loth à Sodomitis, *Gen.19.b.* multitudinem *i* tentationum fideles impetentium deſignat: aut pravorum hominum contra divina verba conſpirantium, vel qui quærunt in juſto, quod reprehendant. *k Amb. ſ 4. de fide 7. Rup ſ. Hoſ. 1.*

Vallis, Convallis.

Vallis eſt planities duobus montium lateribus incluſa, dicta quod utrinque montibus vallata ſit. *l Bed ſ Gen 12*

Humilitas incarnationis & paſſionis. Eccleſia. Humilitas.

Vallis Botrionis, unde magnus racemus lectus eſt ab exploratoribus, & delatus ad filios Iſrael in deſertum, *Num.13.c.* deſignat humilitatem *k* carnationis Chriſti, & fœcunditatem paſſionis ejus. Vallis etiam Jezrael, humilitas eſt paſſionis Chriſti, *Hoſ.1.a.* *m Ori. ſ. Cant. hom. 2. Gre ſ 1 Reg. 6 & 31. mor. 4.*

Convallis illuſtris, ad quam venit Abraham, *Gen.12.b.* eſt *l* eccleſia, ad quam venit Chriſtus, quæ illuſtris eſt prædicatione & miraculis. *n Hie ſ. Ier. 31 & ſ Iſ 56 65.*

Convallis etiam illuſtris, & vallis Mambre, deſignat *m* humilitatem, religioſorum & reliquorum fidelium: ad quam veniunt cum Abraham egreſſo de terra ſua, *Gen.12.b.13.d.18.a.* In his convallibus, hoc eſt, in humilibus, emittit Deus fontes donorum ſuorum, quæ revelare dicitur parvulis, *Pſal.103. 1. Reg.6.c. Cant.2.a.6.d. Ezec.7.e. Mich. 1.b.* Et vallis ruinarum in Hieruſalem, *n* eſt humilitas, per quam ſemper ruinam timere debemus, *Ier.31 g.* Et vallis Achor, eſt humilitas pœnitentis: ubi prius fuit turbatio, & ſupplicium, *Iſai. 65.b. Hoſ.2.c. Iob.39.a.* Hæ valles, quæ ſunt contritiones cordis humilis, abundant frumento, *pſalm.64.* Vallis etiam Hebron, unde miſſus eſt Joſeph ad fratres ſuos, humilitatem deſignat, *Gen.37.c.* Et vallis ſalinarum, *o* eſt ſapida humilitas, *pſal.59.* in titu. Et vallis aſpera & ſaxoſa, eſt humilitas & laborioſa pœnitentia. *Deut.21.a.* *Aug ſ p. 103. Bern ſ Cant. ſerm. 37. 14. Bed ſ Gen. 18 Eu ſer ſitr. 4 o Au. ſ pſ. 59. Ru 1 ſ Deu 7 p Hie. ſ. Ezec. 6 & ſ. pſ 64. q Ori ſ. Nu. hom 17 & ſ. Cant. h. 3. H e ſ Hoſ 1. Gr 20. m 10.*

Noviſſimi in Eccleſia.

Valles dicuntur *p* noviſſimi in eccleſia, qui licet vita & ſcientia ſint inferiores, tamen de conventu familiæ dominicæ non recedunt. *Ez. 6.a. pſal.64.* Item pœnitentes, *Iob 39.b.* Confringet glebas vallium poſt te.

S. Scriptura. Scrutantes profunda. Obedientia eccleſiæ. Iudicium univerſale.

Valles montium dici poſſunt duo teſtamenta, *Zach.14.a.* Et valles nemoroſæ ſunt *q* doctrinæ Sanctorum, *Nu.24.a.* Et convalles unde rapiunt hæretici, ſunt ſcripta Sanctorum humilium, *Iob.30.a.* Et vallis Jezrael dicitur verbum Dei, de quo hæretici humilia ſentiunt, *Hoſe.1.a.* Qui etiam profunda ſcripturarum ſcrutantur, convalles dicuntur, *Cant.2.a.* Valles etiam montium, ſignificare poſſunt obedientiam Eccleſiæ Romanæ. *Gloſ ord ſ. Zach. 14. r Hie ſ Hoſ. 1. Rup ſ Ioel 3. Gre 3 mo. 18.*

Vallis Gabaon, ubi vicit hoſtes Joſue, ſtante Sole, typus eſt *r* judicii poſtremi, *Iſaiæ 28.f.* Et vallis Joſaphat, id eſt, judicii Domini, quæ & vallis benedictionis dicitur, ubi Dominus judicavit, & mutuis cædibus occidi fecit adverſarios Joſaphat, unde & vallis occiſionis etiã dicitur, *2.Par.20.f.* Deſignat judicium univerſale, quando mali condemnabuntur, & boni ſalvabuntur, *Ioel.3.a.* Vallem quoque ſalinarum percutit David, *2.Reg.8 d.* quia redemptor noſter ſuæ diſtrictionis examine in his, qui de illo prava ſentiunt, ſtultitiam immoderati ſaporis extinguit. *ſ Ori ſ Num. hom. 11. Phil. de conf. ling. Ambr de Noe. 22. Hil ſ pſ. 64.*

Mores inculti. Peccata. Imperfecti & peccatores. Delicia. Superbia. Ima deſideria.

Vallis ſylveſtris, ubi conveniunt hoſtes, deſignat *ſ* mores incultos, ubi ſunt putei bituminis, & dicitur vallis ſalſa, deſignans peccatum, & etiam locum inordinatorum affectuum, qui dolorem & amaritudinem habent, *Gen.14.a.* Et valles, de quibus dicitur, quod Deus non eſt Deus vallium, ſunt imperfecti, aut peccatores. Et valles ubi adverſarii caſtra ponunt, deſignat *t* imperfectos & vilibus adhærentes. *Iud.7.d. Pſal.64.* Et valles montis Seir, ſunt *u* in ima depreſſi & terreni, *Ezec.35.b. Mich.1.a.* Vallis etiam delicias & ſuperbiam, *Iere.49.a.* Quid gloriaris in vallibus. Convalles dicuntur etiam ima vel terrena deſideria, *Job.6 b.* Sicut qui rapetim tranſit. *t Orig ſ Iud. hom 8. u Hie ſ. Ezec. 35 & ſ. Mic. 1 Glo. int. ſ. Ier 49. Gre 7. m. 14.*

Vallis Seboim, hoc eſt, caprearum, *a* mortem Sanctorum deſignare poteſt. 1.*Reg.*13.*d.* *Mor. Sanctorum.*

Convalles habentes loca prærupta, *b* gentilitatem deſignare poſſunt, *Gen.* 2.*a.* Et vallis quæ impletur, eſt gentilitas & peccatores, *Iſai.*40.*a.* *Luc.*3.*a.* Dicitur etiam convallis tabernaculorum, *Pſa.*59. Dicuntur autem gentiles valles, quia humiles in confeſſione fidei, quam antea non cognoſcebant, nec ad eam elevabantur, *Iob.*39.*a.* In has convalles emiſit Dominus fontes baptiſmi, *Pſal.* 103. *Gentilitas.*

Valliculæ deformes in pariete, deſignant *c* viloſcentem opinionum miniſtrorum eccleſiæ, *Lev.*14.*e.* Deſignat etiam diverſas qualitates, quas effecere voluptates.

Vallis ſalinarum ſignificare poteſt *d* mundum: unde educti ſunt Apoſtoli, *Pſal* 59.*in titu.* vallis viatorum, eſt præſens ſeculum humile, ubi hæretici figunt ſepulchrum. Et dicitur vallis multitudinis Gog. *Ezech.*39.*c.* Vallis etiam lachrymarum, ſignificat hoc ſeculum, in quo lachrymandum & lugendum, *pſal.*83. Et vallis Terebinthi, eſt ſtatus peccatorum. 1. *Reg.*17.*a.* *Mundus.* *Status peccatorum.*

Vallis ſolida atque campeſtris, dicitur *e* Hieruſalem, *Ierem.*21.*d.* ſolida quidem, quia Judæi reputabant eam inexpugnabilem. Campeſtris verò, quia fuit hoſtibus pervia. Et vallis Anchor, ubi lapidatus eſt Achan, eſt eadem Hieruſalem, ubi periit Judas & principes Judæorum, *Ioſ.*7.*d.* *Hoſ.*2.*c.* *Hieruſalem.*

Vallis Rapham, hoc eſt, gigantum, vel vallis dura, deſignat *f* Judæos duros ad credendum. *Iſai.*17.*b.* Et vallis pinguiſſima, quæ Hebraicè dicitur Geſſemani, deſignat Judæam, ubi captus eſt Chriſtus per tauros pingues, Pontifices & Phariſæos, *Iſai.*28.*a.* Convalles quoque ſunt Judæi infirmos & depreſſos ſenſus dantes legi, *Iob.*30.*b.* Convallia etiam tabernaculorum, *g* eſt Judæa, quam metitur eccleſia, vel Deus, quando quidam ex illis ad fidem aſſumuntur, relictis aliis in incredulitate, *Pſal.*59. *Iudæa.* *Iudæi.*

Vallis viſionis. *Iſai* 22.*a.* ad literam ſumitur *h* pro Hieruſalem, quia videntium, id eſt, Prophetarum ſeminarium fuit. Deſignat autem ſtatum hæreticorum & pravorum. *Status hæreticorum.*

Convalles in quibus corruunt rami cedri, *i* inferos deſignant, *Ezec* 31.*d.* 32.*b.* Et vallis conciſionis, vel judicii, eſt gehenna, in quam mittuntur condemnati, *Ioel.*3.*c.* *Iob.*7.*b.* Hæc dicitur vallis filii Ennon: de quo vide Gehenna. *Infernus.*

Valva, vide Sera.

Vanus, Vanitas, Inanis, Evaneſcere.

Fruſtra, Exinanire.

VANUM *k* pro vacuo accipitur, & pro ſtulto, eo quod nullo fine, aut ratione agitur: quod fruſtra fieri dicitur. Omnis autem iniquitas, eſt vanitas: ſed non omnis vanitas eſt iniquitas: vanitas enim etiam eſt levior culpa, iniquitas verò gravior.

Inanis dicebatur terra *l* quando carebat ſua perfectione, *Gen.*1.*a.* quod poteſt dici de anima vel eccleſia, quando carent ſua ſpirituali perfectione. Et inanis eſt, qui vacuus eſt plenitudine gratiæ Chriſti, *Pſal.*6.136. *Iob* 11.*c.* *Anima. Eccleſia.*

Exinaniſſe dicitur Chriſtus ſeipſum, ſecundum quod formam ſervi accepit, & humiliavit ſeipſum ad mortem crucis, *Phil.*2. *Humilitas Chriſti.*

Non in vanum dicitur Deus creaſſe terram, ſed ut inhabitetur, *Iſai.*45.*c.* nempe *m* patriam cœleſtem, ut impleatur beatus.

Fruſtra dicitur Deus afflixiſſe Job, hoc eſt, Chriſtum, *Iob.*2.*b.* quia *n* ille culpæ ultione preſſus eſt: & culpæ contagio inquinatus non eſt, quia in carne natus propria admiſſa non habuit: & tamen pœnam carnalium ſine culpa ſuſcepit.

Fruſtra dicit Deus ſe dediſſe potum doctrinam vineæ Synagogæ, *o* quia remanſerunt Judæi in incredulitate, *Iſai.*27.*a.* juxta Septuaginta. Fruſtra quoque ſerunt ſementem, qui ſine fructu laborant in ſcripturis legis, & Prophetarum, *Lev.*26.*c.*

Non fruſtra dicitur eſſe loquutus Dominus: *p* quando quia ad ejus comminationes convertitur, *Ezec.*6.*c.* Sicut è diverſo, fruſtra conflat conflator, quum non prodeſt correctio, *Ierem.*6.*g.*

Non fruſtravit Deus David, quia implevit in Chriſto omnia promiſſa, *Pſal.*131. Nec dixit Iſraeli, ut fruſtra quæreret, quia promiſit quærenti regnum cœlorum, *Iſa.*44 *d.* *Implens Deus promiſſa.*

Non exinanita dicitur fæx calicis, qui eſt in manu Domini *q* quia Deus punit citra condignum. Vel quia carnales obſervationes remanſerunt apud Judæos, *Pſal.*74. *Puniens Deus citra condignum.*

Inanite altare, dicitur *r* anima terrenis vacua, ut ſit cœleſtium capax: ita jubebat Deus fieri ſibi altare inane, *Exod.*27.*a.* *Anima terrenis vacua.*

Vanæ dicuntur *ſ* res hujus mundi, 1.*Reg.*12.*d.* De quibus dicitur, *Eccl.*1 *a.* Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et omnis homo vivens dicitur univerſa vanitas, *Pſal.*38.39.143. vanitas autem creaturæ dicitur eſſe ejus corruptio, *Rom.*8.*d.* Homo autem per hoc quod vivendo ad interitum tendit, rectè quidem vanitas dicitur, ſed nequaquam rectè iniquitas appellatur, quia etſi de pœna eſt culpæ quod deficit, non tamen hoc ipſum culpa eſt, quod à vita percurrit, *Iob.*11.*c.* Vanus quoque homo dicitur terrenus *Pſal.*61. 1. *Petr.*1.*c.* Vana civitas dicitur Roma vel mundus, *Iſai.*24.*b.* Et vanum eſt auxilium Ægypti, hoc eſt mundi, *Iſai.*30.*b.* *Corruptio creaturæ. Defectus mundi.*

Vani dicuntur filii hominum in ſtateria, quando *t* eligunt mala & temporalia, relictis bonis & æternis, vel quia vana ſperant, vel quia in homine ſperare, eſt vanum. Unde dicuntur decipere de vanitate in idipſum, *Pſal.*61.

Vanitas conſilium, *u* eſt conſilium hæreticorum, *Pſal.*25.138.143. *Iſai.*59.*a.* Et vana loquebantur Judæi in Chriſtum, hoc eſt mendacia, *Pſal.* 37. 40. Vanitates autem alienæ, ſunt idololatria, hæreſes, & peccata. Et inania & vanitas dicuntur *x* idola, & vani colentes ea, & vana opera ſunt invocantium idola, *Iſai.*41.*g.* *Ierem.*2.8.*g.*10.*c.*16.*d.* *Thre.*4.*d.* *Ezech.*13.*a.* *Ion.*2.*d.* *Pſalm.*37.39.61.143. *Eccl.*1.*a.* Et inania loquuntur mentientes, & ſtridentes incantationibus ſuis, *Iſai.*8.*d.* Et vanè conſolantur ſomniatores, quando hæretici promittunt ſalutem, & fruſtrà loquuntur, *Zach.*10.*a.* Et fruſtra opprimit amicum ſuum hæreticus, decipiendo ſimplicem, unde nec ipſi, ne decepti perveniunt ad fœlicitatem, *Ierem.*22.*d.* *Iob.*11.*c.*27.*c.*31.*a.* Inania quæ meditati ſunt populi, ſunt vanæ obſervationes Judæorum, & intelligentiæ, quas dabant legi contra Chriſtum, *Pſal.*2. Et inanis fallacia philoſophiæ. *Coloſſ.*2.*b.* *Hæreſes. Mendacia Iudæorum. Idololatria. Peccata. Vana obſervationes Iudæorum. Philoſophia inanis.*

Marginal references: a Gr. ſ. 1. Re. 3. b Orig. ſ. Can. hom. 3. & ſ. Luc hom 22. Baſi ſ pſ. 56. Hie ſ. Iſ. 40. Gre 31. m. 4. & hom. 10. c Phil quod deterior potiori inſidio. Iſyc. ſ. Le 14. d Gloſ int. ſ. pſal. 59. Hie ſ pſ 63. Aug ſer 197. e Gloſ ord ſ. Ierem 21. f Hie ſ. Iſa. 17. 28. & ſ. Iob 30. g Aug ſ pſ. 59. h Hie ſ. Iſ 21. Rup. ſ. Iſ 12. i H. e. ſ Ezec 31 & ſ Ioel. 3. Gre. 8 mo. 12. Ruch ſer. ſpi ris 4. k Grigor 10. mor 13. 12. l Bed ſ. Ge. 1. m Lyr ſ. Iſ 45. n Gr. 3 m 10. o Hie ſ Iſ 27. Iſyc ſ. Lev 26. p Hie ſ Ez. 16. q Aug. 3 de doctr. Chriſtian. 25. & ſ. Pſal 74. r Gloſ int. ſ. Exod. 17. ſ Gre ſ. 1. Re 12 & 10. mo. 13. 14. Orig. ſ. pſ 38. hom. 2. Amb ſ pſ. 118 ſerm 5. & ſ. Rom 8. Cyr. de ador. in Spiritu 3. Hie. ſ Iſ. 21. t Baſ. ſ pſ. 7 91. Hil ſ pſ. 61. Gre. 10 m 15. u Arn. ſ pſ 2. 25. 143. x Aug ſ pſ. 37. Hil ſ. Iere 2. & ſ. Zach 10. Baſi ſ. pſ 37. Or ſ Iſa. ho. 7. Greg 10. mo. 13. 14. Hil ſ. pſal. 2.

Inutilis. Mutabilis. Vanus dicitur, *a* inutilis, ut vana ſalus hominis, *Pſal.59.* quia maledictus homo, qui confidit in homine. Sic velut inane erunt judices terræ, *Iſa.40.f.* quando de eis dicetur illud, *Pſal.36.* Vidi impium ſuperexaltatum, & elevatum ſicut cedros Libani, & tranſivi, & ecce non erat, quæſivi eum, & non eſt inventus locus ejus. Vanus etiam, mutabilis, *Job.11.c.* Vir vanus in ſuperbiam erigitur.

Vanum eſt ſurgere ante lucem, hoc eſt, *b* fruſtra quæritur veritas ſine Chriſto, *pſal.126.* Sic fruſtra laborant, qui per labores non aſſequuntur vitam æternam, *Iſa.65.d.* Et fruſtra componitur qui ſine charitate virtutes colligit, *Jerem.4.g.*

Peccare. Errare. Exinanire uſque ad fundamentum, *c* eſt everſo bene vivendi opere, etiam robur fidei diſsipare, *pſal.136.* Vel eſt evacuare diſciplinam, vel religionem uſque ad nudum nomen Chriſtianum, quod ſolum habere conſentiunt, ut nomine ſint Jacob, operibus Eſau. Sic in vanum accipit animam ſuam, qui pravis operibus vacat, qui rebus non permanentibus eam deputat, qui ſola præſentia cogitans, quæ ſequuntur perpetua non attendit. Evaneſcit etiam ſal, *d* quando doctor errat. *Matt.5.*

Inanis gloria. Vanitas non videnda, eſt *e* inanis gloria hominum, propter quam, qui bene operantur, dicuntur videre vanitatem, *pſal.118.*

Fruſtrabitur Leviathan ſpes ejus, *Job.4.d.* quia *f* tam diabolus, quam corpus ejus, hoc eſt, omnes iniqui, qui diſtrictionem juſtitiæ divinæ non metuunt, incaſſum ſibi de miſericordia Dei blandiuntur.

In vanitate accipiunt hæreſiarchæ civitates ſuas, *g* quando populos ſuis vanis erroribus conſentire faciunt, *pſal.138.*

Fruſtra dicitur conflare conflator, quum *h* hæretici patiuntur tribulationes, nec tamen errores ſuos deſerunt, *Jerem.16.e.*

In vanum dicitur aſſumere nomen Dei, *i* qui exiſtimat creaturam filium Dei, quia omnis viſibilis creatura vanitati ſubjecta eſt, *Exod 20.a.*

a Hil. ſ. pſ. 59. Lyr. ſ. Iſa 40. b Hu. ſ. pſ. 126 & Iſ 65. & ſ Jer. 4. c Gr. 15 m 19 Ru 8. ſ. Gen. 3 Hu. & Au. ſ. pſ. 23 d Gr 7 m. 17 Hu ſ Matt. 5. e Au ſ. pſ. 118 concio 11. f Gr 33. m. 24 g Au. ſ pſ. 138 h Gr. 18 m. 14 i Bed ſ. Ex 20

Vaniloquus, Vaniloquium,

Vaniloquus dicitur, qui vanè loquitur, & vaniloquium ipſe ſermo vanus. Vaniloquium autem, in quod aliqui cooverti dicuotur, 1. *Tim.2.b.* erat, *k* quia docebant literam legis ſervare, quæ jam erat inutilis.

k Ori. ſ. Mat. hom 24.

Vapor.

Vapor dicitur humoris alicujus exhalatio, & propriè vapor eſt exhalatio calida & humida.

Doctrina paſſionis. Virtus orationis. Compunctio. Vapor aromatum, *Luc.16.c.* deſignat *l* doctrinam paſsionis Chriſti, & virtutem orationis: & præterea compunctionem pœnitentiæ, quæ grata eſt Deo.

Fœtor peccatorum. Vapor nebulæ thuris oblati idolis, *Ezech.8.e.* fœtorem *m* errorum & peccatorum Deo abominabilem deſignat.

Cæcitas Judæorum. Vapor fumi, *n* cœcitatem, ſeu obtenebrationem Judæorum deſignare poteſt, *Ioel.2.g.*

l Gl. ord. ſ. Levit 16. Rup 4 de operibus Spiritus S 7. & ſ. Ioel 2 m Hu. ſ Ex. 8 n Hu. ſ. Ioel. 2

Vapulare, vide Flagellare.

Variare, Varius, vide Diverſus.

Vas.

Vas eſt inſtrumentum, ad aliquid capiendum idoneum, cujus varia ſunt genera, ad uſus humanos inventa: de quorum multis in propriis ipſorum locis tractatur.

Caro Chriſti. Chriſtus. Vas fictile deſignare poteſt *o* carnem Chriſti, *Lev.14.a* Ipſa eſt vas novum, in quod miſit Eliſæus ſal, quando videlicet ſapientia Dei miſſa eſt in corpus fragilitatis humanæ, 4. *Reg.2.d.* Dicitur autem vas novum, quia caro ejus novo ordine generata eſt, vas etiam admirabile dicitur ipſe Chriſtus verus Sol, *Eccleſ.43.a.* Judicabatur autem eſſe vas perditum apud Judæos, *pſal 30.*

Virgo Maria. Vas admirabile dici poteſt de beatiſsima Virgine Maria, in qua Deus mirabilia operatus eſt, *Eccl. 43. a.*

Angeli & virtutes eorum. Vaſa geometrica atque fabrilia angelorum, ſignificare poſſunt *p* fundandi & conſtruendi ac perficiendi vim, & quæque alia ſunt providentiæ illius munera, quæ inferiora promovet atque convertit: Interdum & divinorum in nos judiciorum ſigna ſunt, quæ finguntur ſanctorum Angelorum inſtrumenta, aliis quidem ſignificantibus emendantem diſciplinam, ſive juſtitiam punientem, aliis verò mœſtorum caſuum ereptionem, ſive diſciplinæ finem, ſive prioris fœlicitatis receptionem, ſeu aliorum quoque munerum adjectionem, ſive illa parva, ſive magna, ſive carnalia, ſive intelligibilia ſint, *Eze.40.a.* Vaſa etiam aurea & argentea, ipſos angelos ſignificare poſſunt, *Exo.12.e.*

Eccleſia. Mundus. Homines. Corpora humana. Anima. Vas linteum, quod vidit Petrus diverſis animalibus plenum, *Act.10.b.* Eccleſiam *q* ſignificare poteſt. Vel ipſum mundum, qui quatuor partibus continetur, Oriente, Occidente, Auſtro, & Aquilone. Vaſa generaliter *r* homines ſignificant, qui variantur ſecundum merita & virtutes, *Lev.11.f.* Vaſa quidem argentea dici poſſunt corpora eloquiis divinis fulgentia, & vaſa aurea & argentea, ſunt anima & corpus, *Gen.24. Exo.3.g.11.a.12 e.* Et vaſa munda, ſunt *ſ* corpora ſancta, *Iſa.66.g.* Vaſa etiam aurea, ſunt corpora prudentium, & mentis bene ſenſatæ. *Exod.35.c.* Vaſa quoque ubi extinguuntur, quæ emuncta ſunt, ſunt corpora ſpiritualia. *Exod 35.d.* Vaſa quoque olei ſunt *t* corda, vel animæ, aut etiam corpora, *Matt.25.a. Luc.17.g.* Et vaſa Pſalmi, *u* ſunt corda, *Pſal.70.* Et vaſa tabernaculi, ſunt mentes fidelium, *Num.3.b.4.a.* Et vaſa vacua, mentes ſine ſcientia Dei. *Ier.14.a.*

Sancti Patriarchæ & Prophetæ. Pœnitentes. Prædicatores. Auditores. Vaſa tabernaculi aurea, & argentea, ſunt *x* ſancti: aurea quidem, qui puriores ſunt moribus: argentea verò minores dignitate, *Exod.25.d.50.b.* Eoſdem deſignant vaſa candelabri, & vaſa ænea, ſunt perſeverantes, & fidem reſonantes, & fortes, *Exo.27.a.34.c.37.c. Lev.d.a.8.b.* Vaſa quoque altaris, quæ & vaſa Domini dicuntur, ſunt Sancti, *Iſa.52.d.2.Tim.2.c.* Omnis autem armatura Dei, includitur ſub vaſis Domini, *3.Reg.7.g.* Vaſa etiam deſiderabilia, erant Sancti in limbo, *Hoſe.5.d.* Vaſa excelſa & eminentia, *y* erant Elias & Jeremias, & cæteri Patriarchæ, & Prophetæ excellentes virtute, qui non commutabuntur pro ſapientia, quæ eſt Chriſtus, *Iob.28.c.* Et vaſa ænea, in quibus coquitur hoſtia pro peccato, ſunt fortiter ſuſcipientes paſsionem Chriſti, qui per fricationem operum pœnitentiæ mundantur, *Lev.6.d.* Vaſa etiam diverſa, ſunt diverſi *z* doctores & auditores, & diverſa officia in eccleſia, & vaſa ænea propter prædicationem, *Iſa.22.g.* Et vas electionis dictus eſt Paulus, quia legis & ſanctarum ſcripturarum armarium erat. *Actor.9.c.* Vas deſiderabile, theſaurus precioſus *aa* dicitur omnis electus, quæ vaſa Chriſtus fortior aufert à diabolo forti, *Hoſe.13.d. Matt.12.c.*

o Am. ſer. 83. Ge. Ve. Ca. 2. 10.3 ca 17. Au. con Ful. Hu ſ pſ 30 p Dio. cœleſt. hierar. 15. q Am ſer 67. Hu ſ Iſa 12. Aug de unit. eccleſia 0. r Iſy ſ Lev. 18 Am. 1. de Ab. 9. & 2 de Ab. 9 & ſ Lu 17. ſ Hu ſ Iſ 66 & ſ. Ier. 14. t Ori ſ Mat. hom. 32 Hil ſ. Matth. Ca 17. Au ep 120 c. 33. & 8. q 59 u Ar. ſ pſ 70. Gre 2 dia 28 x Baſil quod Deus non eſt cauſa malorũ Hu ſ Iſ 52 & ſ Hoſ 5 Gre. 2 paſt. 2. Iſy. Lev 7.8 y Gr. 18 m. 32 z Hu ſ. Iſ. 22. & prol Frater Ambroſ aa Rup ſ. Hoſ. 13.

Vaſa lignea & ſaxea, *a* vitam mediocrem deſignare poſſunt, & etiam eos qui fortiores ſunt ad reſiſtendum, *Levit.11.e.15.b* Et vaſa in menſis ſacrificiorum, ſunt minores, qui ſuſtentantur à Doctoribus & Prælatis, *Ezech.14.f.*

Vaſa auri excelſa & eminentia dicuntur, *b* qui clari & dignitate inſignes, & divitiarum gloria ſplendent in hoc ſeculo, *Job.28.c.*

Vas fictile dicitur *c* homo contritus per pœnitentiam, aut mortem, & renovatus gratia, ac reſurrectione, *Pſal.2.Ier.18.a.Thre.4.a.* Conteritur autem hoc vas fictile, quum in ea cocta fuerit hoſtia pro peccato, quia videns pœnitentiam in eccleſia, noluit ipſe ceſſare à peccatis, ideo punitur, *Levit.6.d.*1*t.f.*

Vaſa lignea ſignificare poſſunt *d* peccatores, igni deſtinatos. Et vas fictile deſignat terrenum & peccatorem, & pronum ad malum, *Lev.6.d.11.f.15.b.* Dicuntur etiam vaſa teſtea, *Thren.4.a.* deſignant etiam vaſa lignea & fictilia in contumeliam facta, hæreticos, & ſchiſmaticos, & impiè viventes. *2.Tim.2.c.* Vaſa quoque iræ dicuntur *e* mali & reprobi, *Ie. 50. d.* Verum quum dicuntur vaſa iræ & miſericordiæ, & quædam in honorem, quædam in contumeliam, dicitur de his, qui ſunt intra eccleſiam. Nam qui ſunt extra, neque vaſa iræ, neque miſericordiæ propriè dicuntur. Vaſa quoque fortis, *f* ſunt peccatores & hæretici, qui ſunt vaſa diaboli, *Matt.12.d. Iſa.54.d.* Et vaſa deſiderabilia *g* ſunt diſcipuli hæreticorum, *Hoſe.5.d.Nahu.2.c.* Vas etiam fictile, *h* dicitur cor peſſimum, *Prov.26.d.*

Vas immundum apud Hebræos ſignificat matulam, cui comparatur Ephraim, hoc eſt, Iſrael, ſeu Judæi, *i* propter blaſphemias & mendacia, quæ protulerunt in Chriſtum, & quia habent inhabitantem immundum ſpiritum, quod etiam dicitur de hæreticis, *Hoſe.8.a.* Vaſa etiam pugnantia iniquitatis, dicti ſunt Simeon & Levi, deſignantes *k* Judæos, qui pugnarunt adverſus Chriſtum, *Gen.49.a.*

Vaſa ænea Tyri, deſignant eos, qui inter Gentiles ſimilitudinem habebant virtutis, *Ezec.37.c.*

Vas ſine operculo dici poteſt, *l* qui non habet frœnum in lingua, nec ſcit tenere ſecretum, *Nu.19.c.*

Vaſa quandoque ſignificare poſſunt *m* libros ſacros, & vaſa templi ſunt veritates ſacræ ſcripturæ, *Exo.22.a.3.Reg.7.g. Iſa.52.c.Dan.1.a.* Et vaſa Cantici David, eandem ſacram ſcripturam deſignare, *Amos 6.a.* Vaſa quoque decoris ex auro & argento Dei, ſunt lex & Prophetæ, *Ezec. 16.b.* Et vaſa aurea & argentea templi, in quibus bibebat Balthaſar & cæteri, ſunt autoritates ſacræ ſcripturæ, quibus abutuntur hæretici, *Dan.5.a.* Vas etiam fictile, eſt ſimplex ſcripturæ ſermo. Unde theſaurum ſenſuum ſpiritualium in vaſis fictilibus, hoc eſt, in ſimplicibus verbis habere dicimur, *2.Cor.4.b.*

Vas argenti puriſſimum dici poteſt *n* ſenſus ſpiritualis, eductus è rubigine literæ, *Prov.24.a.* Dicuntur quoque vaſa argentea myſteria ſacræ ſcripturæ cum eloquentia reſonantia, *Ge.24.f.* Et vas linteum, quod vidit Petrus, *Act.10.b.* eſt doctrina evangelica.

Vas aureum in donaria Domini ſeparatum, *o* eſt divinitatis intelligentia, quæ tanto ab inferiorum amore disjungitur, quanto ad ſola, quæ æterna ſunt, amando ſublevatur, *Exod.35.c.*

Vas aureum, in quo poſuit Aaron manna, *Exo.16.g.* deſignat *p* mentem ſanctam, in qua ponit Aaron, id eſt, Chriſtus cœleſtem theſaurum. Et vaſa in quibus habendum eſt oleum, *Matt.25.a.* ſunt corda humana, vel propria cujuſque conſcientia. ut gloria noſtra ſit teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Vaſa etiam aurea & argentea templi, quibus abuſus eſt Balthaſar, & Babylonii, deſignare poſſunt potentias animæ, quæ cum ſint ad Dei cultum dedicatæ, malè tamen eis homines abutuntur, *Dan.5.a.*

Vaſa aurea & argentea, quæ dedit ſervus Abrahæ Rebeccæ, ſunt virtutum ornamenta tradita eccleſiæ ex Gentibus, *Gen.24.d.* Vaſa quoque gloriæ dicebantur *q* vaſa templi, quæ deſignant virtutes animæ, *Ezec.23.d.*

Vaſa aurea & argentea Ægypti, quæ tulerunt filii Iſrael, *Exod.3.g.11.a.12.e.* deſignare poſſunt *r* eloquentiam, & ſententias Philoſophorum, & Poetarum, & virtutes quaſi naturales, quæ poſtea convertuntur in obſequium Dei.

Vaſa in quæ mittuntur boni piſces, deſignare poſſunt *ſ* beatitudinem, & diverſos gradus gloriæ, *Matt.13.f.Eccl.43.a.*

Vaſa vicinorum implenda oleo, *4.Reg.4.a.* ſunt *t* venientes ad fidem ex Gentibus, & qui vacui erant amore Dei, & gratia Spiritus ſancti, qua recipientes fidem implentur.

Vaſa aurea dicta ſunt poſterius, quæ prius ſimilitudines anorum & murium dicebantur, *1. Reg.6. b.* quia *u* poſt longam pœnitentiam non ita particulatim intuemur peccata, ut in principio converſionis atque ideo honeſtiori appellantur vocabulo.

Vaſa mortis *x* virtutem exterminativam hominum ſignificare poſſunt, *Pſal.7.Ezec.9.a.* Et vaſa furoris Domini, ſeu vaſa iræ ſunt, per quos Deus exercet vindictam, *Iſa.13.a, Jerem.50.d.* Vaſa etiam mortis, ſunt hæretici, & in bonum ſunt prædicatores, qui occidunt impios, ut juſtificentur.

Vaſa papyri, dicuntur *y* libri hæreticorum, vel ipſi hæretici, *Iſa.18.a.* Vaſa quoque hæreticorum, ſunt eorum corpora, vel libri, *Iſa.65.a.* Et vaſa fraudulenti ſunt verba fallacia Phariſæorum & hæreticorum, *Iſa.32.b.* Et vaſa paſtoris ſtulti, quæ ſunt inſignia paſtorum, ut pera, baculus, fiſtula, ſibilus, deſignant ea, quibus utetur Antichriſtus, ad decipiendum: ut prædicationem, vaticinium, miracula ficta, & ſimilia. *Zach.11.d.* Vaſa etiam papyri ſunt corda doctorum ſecularium. Vaſa item pretioſa, quæ cadunt, ſunt mali doctores, *Jer.52.c.*

Vaſa interitus in manibus ſex virorum, *Ezech.9.a.* deſignant *z* quod unaquæque generatio, ſingulis quibuſque ætatibus evoluta, ante Redemptoris adventum, in ſua operatione habuit, unde pœnam damnationis ſumpſit.

Vas aquæ *aa* fontem lachrymarum ſignificare poteſt cum cordis compunctione, *3.Reg.13.a.*

Vaſa bellica dici ſolent *bb* arma, *Jud.16.c.* Univerſa vaſa bellica Holophernis, ſignificantur autem animæ, quas diabolus ſubegerat, quæ dicuntur vaſa fortis.

Vaſa Pſalmi, vide Canere.

Vaſtare, vide Deſtruere. Vaſthi.

VASTHI, id eſt, bibens aut portans, vel duplicans aut ponens, vel ſtamen, uxor Aſſueri regis, ab eo repudiata propter ſuperbiam, *Eſther.1.d.* typus eſt *cc* plebis Judaicæ à Deo repudiatæ.

Vaſtus, vide Magnum. Vaticinari, vide Prophetare.

Left margin: a Glo.in.ſ. Lev 11. Iſy ſ. Lev. 15. Gre. ſ. Ezech. hom. 22. b Hie ſ. Iob 28 c Hi ſ pſ 2. Am ſ. 2. Corinth. 4. Iſy ſ Le 6.11. d Baſil. quod Deus non eſt cauſa mali. Orig ſ. Num. hom. 9. Iſy. ſ. Le. 11.15 e Ori ſ Ie b.3 f Hil. ſ. Matt. Can. 12. g Hie ſ Ho 5. Aug. ſu pſ. 58 h Bed ſ. Proverb. 26. i Hie ſ Hoſ. 8. Ru. ſ. Hoſ 8. k Ori. ſ. Gen. hom. 17. l Rup ſ. Nu. 6. m Hie ſ. Dan. 85 & ſ Ez 16 Ori ſ Ez b. 7. & ſ Ier ho. 2. Hie ſ pſ 77. n Bed ſ. Proverb 15. Caſſia lib. 2. cap. 3. o Gr. 30 m. 10 Glo ord ſup. Exod 25. p Cyr. 3. ſ Ioa. 34. Aug ſ pſ. 140 Gre. ho 12. Geo Ve. Can. 1. 20. 6 cap 6 q Hie. ſ. Ez. 23. r Au. 2. de do. Chriſtia 40. Cy de ador. in Spirit. ſan. ſ Orig ſ. Mat. hom 19. t Aug ſe 206 Gr ſ. Ez. h 3. u Gr ſ. 1. Re. 6 x Baſ. ſ pſa. 7. y Hie ſ Iſ. 18. 92. 65. & ſup. Zach. 12. Gr. 23. mo 9. Ru. 1. ſ Ex 9. Gl. or ſ Za. 11 z Gr 22. m. 19 aa Ber. ſ. parve 64. bb Glo int ſ. Iudi 16. cc Glo in ſup. Eſth. 1.

Right margin: Vitam mediocris. Fortes. Potentes in ſeculo. Homo contritus. Peccatores. Hæretici. Schiſmatici. Iudæi. Hæretici. Gentiles. Loquax. Sacra ſcriptura. Litera ſacra ſcriptura. Senſus ſpiritualis. Doctrina evangelica. Intelligentia divinitatis. Mens ſancta. Conſcientia. Potentia animæ. Virtutum ornamenta. Doctrina philoſophorum. Beatitudo. Venientes ad fidem ex Gentibus. Vis exterminativa hominum. Libri hæreticorum. Hæretici. Fallacia Antichriſti. Doctorum ſecularium corda. Mali Doctores. Lachryma cum compunctione. Arma. Animæ ſubjectæ diabolo. Plebs Iudaica

Vber, Vbertas, vid. Abundare.
Vbera, Mammæ.

UBERA ſeu hubera, ſignificant mammas, quæ ſunt receptacula lactis in fœminis, quanquam propriè ubera dici videntur interiora mammarum: mammæ verò uberum eminentiæ.

Fons gratiarum. Cor Chriſti. Longanimitas & miſericordia. Dilectio Dei & proximi. Plenitudo miſericordiæ Dei.

Ubera in ſponſo, *a* fontem gratiarum ſignificant in Chriſto, aut cor ipſius Chriſti, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi: aut dona gratiæ in remiſsionem peccatorum, & in diviſionem gratiarum, vel dulcedinem Spiritus ſancti, *Cant* 1.*a. Gen.* 49.*d.* Vel deſignant longanimitatem in expectando peccatores, & facilitatem in condemnando. Vel ſignificant dilectionem Dei & proximi, quæ meliora ſunt vino, hoc eſt, cura rerum temporalium. Hoc idem deſignant ubera ſponſæ, *Cant.* 5. *d* Item plenitudinem miſericordiæ Dei, quæ dulcior eſt humanæ menti, quam vinum guſtui.

a Gre. ſ. Cant. hom. 1 *a. Ber ſ. Cant. ſer.* 9. *Rup. ſ. Can* 1. *Gre ſ. Can.* 1. *Lyr. ſ. Cant* 1.

Vtrumque teſtamentum. Litera & ſpiritus. Tabula legis ſimplicior doctrina.

Ubera ſæpe ſignificant *b* utrumque teſtamentum, & dogmata interioris ſapientiæ & diſciplinæ, ad quæ pertinent beatitudines uberum, *Gen.* 49 *d. Iſa.* 66. *d. Ioel.* 2.*d.* Vel ubera matris deſignant *c* legem ſynagogæ, & duo ubera habent, qui literam & ſpiritum ſuſcipiunt. ſed Judæi unum tantum uber amplexi ſunt, quia litteram tantummodo legis obſervant, *Pſ.* 21. *Prov.* 5.*d* 7.*c.* 30. *d. Apoc.* 1.*c.* Ubera quoque unde elicitur lac, *d* tabulas legis deſignant, unde ſimplicior doctrina miniſtrabatur, quia inſtructiones ſponſi, quæ ſunt lac & nutrimenta puerorum, ſunt meliores aliis doctrinis, quæ non fovent, ſed occidunt ſimplices. ſicut vinum enecat pueros, *Cant.* 1.*a.*

b Am. d. Iſaac 3. *& de benedictione Patriarchar.* 8.18 *Hie. Iſa.* 66. *& ſ. Ioel.* 2. *&* 8. *& ſ. pſ.* 21.

Blanda monitio minorum.

Ubera etiam ſignificant doctrinam, & blandam monitionem minorum: vel congratulationem in proſperis, compaſsionem in adverſis, *Cant.* 1.*a.*

Au ſ. epiſt. Ioan. tra. 3.

Baptiſmus. Simplicitas fidei.

Ubera ſponſæ, hoc eſt, Eccleſiæ deſignant *e* ſacramentum baptiſmi, & etiam ſapientiam veteris ac novi Teſtamenti, quæ ubera dicuntur ſicut turres, *Cant.* 7.*c.* 8.*c.* Item ſimpliciorem doctrinam paſcendis infantibus aptam, *Iſa.* 28 *e.* Et ubera Hieruſalem tumentia, dicunt ſimplicitatem fidei, *Ezech.* 23. *a.* Et mamilla Regum, eſt doctrina ſimplex Apoſtolorum, *Iſa.* 60.*c.*

c Gr 21 *m.* 18 *Bed. ſ. Prov.* 5. 7. 30. *d Gl ord. ſup. Cant.*

Angeli.

Ubera quoque ſponſæ dicuntur *f* Principatus, Archangeli & Angeli, ut per ipſos nos paſcat Deus, ſicut pavit electam familiam illam Iſraeliticam in terra lacte & melle manante.

e Am. de obit Valer & ſ. pſ. 118 *ſer.* 22.

Fideles. Prædicatores.

Ubera præterea ſponſæ ſunt *g* fideles in eccleſia ex Judæis & Gentibus venientes, *Can.* 4.*c.* 7.*b.*

Deſignant etiam *h* prædicatores, qui per intimam contemplationem inhærent pectori, ubi divinis ſecretis paſcuntur, & tamen ſimplicioribus lac miniſtrant doctrinæ rudioris. Hæc ubera non habebat ſponſa, quando in ſolis erat Apoſtolis nondum prædicantibus, *Cant.* 8.*c.*

Hie ſ. Iſa 28. 60. *f Geo Ve. Ca.* 8 *ho* 4 *cap.* 12.

Virginitas & fœcunditas Mariæ. Pectus. Bona opera cum doctrina. Diſſoluta opera.

Ubera ſponſæ, hoc eſt, Virginis Mariæ, ſunt virginitas & fœcunditas, *Cant.* 4.*a.* 7.*b.* Ipſa ſunt ubera, per quæ benedicimur benedictionibus uberum, *Gen.* 49.*d*

g Gre. 24.*m.* 10. *& ſ. ...* *h Gre.* 30 *m.* 22 *& ſ Co.* 4

Ubera ſponſæ, hoc eſt, animæ deſignant *k* pectus, aut cor, in quo moratur ſponſus tanquam inter ubera, *Cant.* 1.*b.* Item bona opera & doctrina, & etiam cogitatio & mens. Et ubera alligata ſignificant ſenſum rigidum, & ſermonem non defluentem: non alligata verò ſenſum diſſolutum, & in libidinem defluentem, *Ezec.* 16.*a.* Et mammæ fractæ, ſunt impudica opera animarum, *Ezech.* 23.*a.* Poſſunt etiam ubera ſponſæ, deſignare dilectionem Dei, & proximi, ut ſupra diximus, *Cant.* 4.*c.* 7.*c.*

i Rup ſ Ca. 3. *k Ori. ſ. Can. ho* 2 *& ſ Ezech. ho* 3.

Delitiæ malorum. Doctrina hæreticorum.

Ubera matris ſponſæ dici poſſunt ea, quibus humana natura ſuſtentatur in ſingulis, *Cant.* 8.*a.*

Ubera in malis ſunt miniſtrantia venenum, & deſignant delicias, & ſuper hæc ubera eſt plangendum, *Iſa.* 28 *c.* 32.*c.* Et mammæ lamiarum, deſignant exteriorem cultum Judæorum & hypocritarum, & errores hæreticorum, *Thren.* 4.*a.* In medio autem uberum dicuntur eſſe adulteria, *l* quia hæretici in pectore habent errores, *Hoſe.* 2.*a.* Sunt autem hæreticorum ubera arentia, *m* quando per doctrinam ſuam non poſſunt facere diſcipulos: & talia ubera optabat illis propheta, ne videlicet in erroribus proficerent, *Hoſ.* 9. *a.*

Gr ſ Can 4. *Ber ſ. Can. ſer* 9.10.43. *l Hie Hoſ* 2. *m Augu con. Adiman. Gre* 29. *m* 15

Blandimenta culpa perpetrata. Suſtentare infirmos. Docere minores.

Uberibus lactari dicitur, *n* qui ſibi poſt mala perpetrata blanditur. Et quia dum prodita culpa in uſum cœperit, nimirum ſe vel falſa ſpe divinæ miſericordiæ, vel aperta miſeria deſperationis paſcit, ut eo nequaquam ad correctionem redeat, quo vel factorem ſuum pium ſibi inordinatè ſimulat, vel hoc, quod fecit, inordinatè formidat, *Iob.* 3.*b.*

n Gr. 4.*m.* 28 29. 30.

Vecors, vide Stultus.
Vectare, Vehere, Subvehere.

VEHERE & vectare eſt ferre, ſed propriè ſuprà ſe, ſicut navis, equus, plauſtrum dicuntur vehere.

Subvehere parvulos & conjuges, *o* eſt ſuſtentare infirmos & imbecilles in fide, & docere Judæos. Subvehere quoque ex omnibus divitiis Ægypti, eſt prædicare doctrinam eccleſiæ, *Gen.* 45.*f.* Subvehere etiam menſam tabernaculi, *Exod.* 25.*c.* eſt *p* docere minores ſacram doctrinam.

o Gl. in ſup. G n 45 *p Gl. ord ſup. Exod* 25.

Vectigal, vide Tributum.
Vectis.

VECTIS eſt inſtrumentum quo clauſum tenetur oſtium, quod manibus quaſi volvendo vehatur. Et etiam vectis palus à ferro vel ligno grandior, ruſticis, fabris, cœmentariis, ad multa neceſſarius.

Chriſtus.

Vectis jungens tabulas tabernaculi, & tranſiens ab angulo uſque ad angulum, ſignificat Chriſtum Judæos & Gentiles in unam fidem copulantem, *Exod.* 36.*d.* Vectis etiam roborans oſtia claudentis mare, *q* eſt incarnatus Dominus: qui hæc oſtia contra ſævientis maris impetum, tantò valentiora oppoſuit, quanto ea ſua obſervatione roboravit, *Iob.* 38.*b.* Ipſum etiam poteſt deſignare vectis candelabri, *Exod.* 37.*c.*

q Gr. 28. *m.* 14.

Crux Chriſti.

Vectis quo portabatur botrus ab exploratoribus terræ promiſsionis, *r* crucem Chriſti apertè expreſſit, *Num.* 13.*c.*

Angeli. Doctores. Lex & Propheta.

Vectes arcæ fœderis, ſignificare *ſ* poſſunt angelos, & etiam doctores: & debebant ſemper eſſe in circulis, hoc eſt, in prædicatione Chriſti. Eoſdem deſignant vectes menſæ, & vectes altaris, *Exod.* 25.*b.* 27.*a.* 35.*b.* 36.*d.* 37.*a.* 38.*a.* 40.*b.* Idem dicendum de vecte candelabri. Erant autem vectes de lignis Cethim, & inaorati: & ſecundum quod ſemper erant in circulis, deſignant doctores ſemper paratos eſſe debere ad reddendam omni poſcenti rationem, de ea, quæ in eis eſt, ſpe, 3. *Reg.* 8.*a.* 2. *Paral.* 5.*b.* 1. *Petr.* 3.*c.* Vectes etiam portarum Hieruſalem, *t* ſunt lex & Prophetæ, aut etiam doctores Judæorum, & eccleſiæ, *Thren.* 2.*c.*

ſ Amb. ſe. 72. *Aug ſer.* 100. *Gr. Nyſſ. de vita Moſis. Gr.* 2 *paſt.* 11. *Rup* 4 *ſ. Ex.* 9 *& ſ Ier* 44. *t Gl. ord ſup. Thre.* 2.

Vectes

Vectes maris, *a* charitatem ſignificare poſſunt: quæ affectuum impetus retinet, ne rationis limites transgrediantur. Item præcepta ſpiritualia, quæ Chriſtus docuit, ad laſcivos motus retinendos. *Job* 38. *b.*

Vectes quinque continentes tabulas tabernaculi, deſignare poſſunt *b* quinque libros Moſis: & erant operti auro, hoc eſt, ſpirituali intelligentia, *Exo.* 26.*c.*35 *b.*36.*d.* Deſignant etiam divites in eccleſia ſuſtentantes doctores temporalibus: qui in eadem fide eis nectuntur.

Vectes Ninive *c* naturale bonum, quod in anima eſſe videtur, deſignant: quod prohibet aliquando ingreſſum hoſtium in animam, *Nahum.* 3.*c.*

Vectes arcæ duo in circulis, ſunt *d* admiratio & exultatio, ſuſtentantes & portantes arcam contemplationis, ſunt de lignis Cethim: ut ſint per fortitudinem inflexibiles, & per longanimitatem incorruptibiles. Deaurati autem per diſcretionem. Admiratio eſt in circulis ſcientiæ & præſcientiæ: exultatio in circulis prædeſtinationis & diſpoſitionis.

Vectes terræ concludentes Jonam, fuerunt *e* principes Judæorum munientes ſepulchrum Chriſti, *Jonæ* 2. *d.*

Vectes Moab, deſignant *f* firmamenta hæreticorum: & ſcientiam ſecularem: & vectes Babylonis, munimenta diaboli, *Iſa.* 15.*b.* 43.*c.* *Ezech.* 38.*d.* Et vectes Damaſci, ſunt defenſores hæreticorum: qui malè ab illis inventa, ſophiſmatibus roborare conantur, *Amos* 1. *c.*

Vectis ſerpens dictus eſt Leviathan, *Iſ.* 27.*a.* quia *g* diabolus in ipſo deſignatus, eſt fortis & durus. Vectes quoque ferrei ſunt dæmones, *Pſal.* 106. *Jon.* 2.*c.*

Vectes ferrei, quos frangit Deus, dici poſſunt *h* vitia impedientia veri cognitionem: & etiam rebellio audax, quæ omne bonum videtur impedire, *Iſa.* 45.*a.* *Pſal.* 106.

Vegetare.

VEGETARE, eſt recreare, roborare, conſervare ſeu longo tempore in ſanitate eſſe facere, *Gen.* 9.*c.*

Vehemens.

VEHEMENS, eſt grave, magnum, urgens, & acre.

Vehemens ſpiritus, *Pſal.* 47. *Actor.* 2.*a.* vim *i* Spiritus ſancti ad convertendos infideles exprimit: & etiam vim compunctionis. Dicitur autem vehemens, quia quantumlibet cognitionem Dei in nobis temperet, adventu tamen ſuo, infirmitatis noſtræ cæcitatem illuminando perturbat.

Vehementiſſimus etiam ventus *k* eſt Spiritus ſanctus exſiccans mundanam ſapientiam. *Exod.* 14.*e.*

Vehementiſſimus etiam ventus ſignificare poteſt interdum quidem auxilium Dei forte & efficax ad liberandum: nonnunquam verò gravem iram ejus ad puniendum, *Exod.* 10.*e.* 14.*e.*

Vehementiſſimus imber, *l* evangelii prædicationem quandoque ſignificat, *Job.* 38.*c.* Quis dedit vehementiſſimo imbri curſum?

Vehemens abyſſus, *m* graves tentationes, aut tribulationes deſignat, *Iſa.* 51.*d.* Idem eſt ventus vehemens, *Job.* 1.*d.*

Velare, Velamen, Velum.

VELARE, eſt tegere & operire. Velamen autem eſt, quo aliquid tegitur, quod & velum dicitur.

Velamentum alarum Dei divinam *n* protectionem ſignificat, *Pſal.* 60. 62. Eſt quidem gravis æſtus ſæculi, ſed major eſt umbra alarum Dei.

Velantia Seraphim faciem & pedes Dei, *Iſa.* 6.*a.* deſignabant *o* prima & noviſſima Dei, aut principium & finem Dei incognita nobis eſſe, ſed ſola media cognoſci. Et quod ignoratur, quid ante mundum fuerit, quidve futurum ſit, ſed quæ ſunt in mundo cognoſci. Velabant etiam Apoſtoli faciem Dei, quando prædicabant divinitatem Chriſti, ſed non omnibus, & pedes, prædicando humanitatem.

Velantia animalia corpus duabus alis, *Ez.* 1.*f.* deſignabant *p* ex parte occultari nobis divina, vel per timorem & pœnitentiam tegi peccata noſtra, & per amorem Dei & proximi.

Velum templi dividens inter ſanctuarium, & Sanctum ſanctorum, typus eſt *q* humanitatis Chriſti, & carnis ejus, quæ dividit eccleſiam militantem à cœleſti, *Lev.* 4.*a.* *Heb.* 9.*a.*

Velum etiam templi, typus *r* erat cœli, quo teguntur ſupercœleſtia. Item elementorum, unde velum erat quatuor coloribus variegatum. Quæ autem intra velum erant, mundum intelligibilem deſignabant, quæ verò extra, ſenſibilem. Deſignabat etiam oblivionem omnium, quam debet habere, qui ingreſſurus eſt ad contuenda myſteria, ut ſit in extaſi. Item obſtaculum mortalitatis noſtræ, ne divina videre poſſimus.

Velamen, quo Moſes faciem ſuam tegebat, *Exod.* 34.*g.* deſignat *ſ* literam legis tegentem ejus myſteria. Hoc velamen non erat poſitum Joſue, ſed qui non rectè audiunt, velamen habent poſitum, 2. *Cor.* 3.*c.* Velum etiam templi, occultationem myſteriorum legis ſignificabat, ſimul oſtendens non omnibus adytum eſſe ad myſteria, ſed ſolis mundis, *Exod.* 26.*f.* 27.*c.* 30.*a.* 35.*b.* 36.*d.* 40.*a.* *Lvit.* 4.*b.* 16.*a.* *Hebr.* 9.*a.* Ideò ſciſſum eſt in paſſione Chriſti, *Matt.* 27.*f.* Eſt autem ſciſſum velum exterius. Nam interius claudit cœleſtia, intra quod velum non ſunt opiniones. Deſignat etiam velamen impedimenta cognoſcendæ veritatis.

Velans Elias faciem ſuam audito ſibilo Dei, 3. *Reg.* 19.*c.* deſignabat *t* humilitatem cognoſcentis divina, ut quo plura cognoſcit, amplius humilietur, ut ſapiat ad ſobrietatem. Eſt etiam nil corporale de Deo intelligere.

Velamen interdum deſignat *u* operimentum virtutum, vel bonorum operum, quo quiſque tegitur, ut ante omnipotentis Dei oculos pravitatis ejus fœditas operiatur, *Job.* 24.*b.* De quo velamine dicitur, *Pſal.* 31. Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata.

Velamen oculorum, pudorem deſignare videtur, *Gen.* 20.*d.* Hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes, qui tecum ſunt.

Velamentum tabernaculi de pellibus hyacinthinis, *Exod.* 36.*c.* *Vide Pelles.*

Velamen ſuper caput, confuſionem peccati, aut ejus blandimenta deſignat. *Exod.* 13.*c.* *Cor.* 11.*b.*

Non velans Ezechiel faciem in morte uxoris, *Ezech.* 24.*e.* Innuebat *x* non eſſe deflendam Hieruſalem in ejus ultima ſubverſione.

Marginal notes (left): *a* Hie. ſ. Iob. 38. Gr. 28. mo 19. — *b* Glo in ſup. Exod. 26. Ru 4 ſ. Ex. 18. — *c* Hie ſ. Na 3. — *d* Ric de San. Vict. 2 de arca myſt. l. 5. — *e* Rup ſ. Gen. 2. — *f* Hie ſ. Ez. 38 & ſ. Amo 1. — *g* Hie. ſ. Iſ. 27. & ſ Ionam 2. Aru. ſ. pſ. 106. — *h* Caſſia li. 5. cap. 2. Ric. de S. Vi. de ſoc. conſ 81. — *i* Hie ſ pſ. 47. Gre. 4. m. 21. & 5 mo. 25. — *k* Glo in ſup. Exod. 14. — *l* Hie. ſ. Iob. 38. — *m* Gr 2. m. 18. — *n* Au ſ pſ 60. — *o* Ori ſ Iſ ho 1. Am. 3 de Spiritu ſanct 22. Hier epiſt. & factum eſt. Rup. ſ Iſa 28. — *p* Gre ſ Ezec. hom. 7. — *q* Iſy ſ. Lev. 4. 16. Cyr. 4 ſ. Io 28. — *r* Gre. Nyſſ de vita M ſis. Cl. A le. 5 ſtro. Hie ſ Mat. 15. Rica. de S. Vi. 4 de arca myſtic. 23. Gre ſ Ezech. hom 22. — *ſ* Ori ſ Exod. ho 12. & ſup. Ioſ ho. 1 & ſ. Cant. ho 3. Tert. advers. Marcio. Phi. de gigantibus. Hie epi ignota vult. Gre. 18. m. 23. Cyr 12 ſ Ioa. 38 & de adorat in Spirit. ſanct. — *t* Ru 5 ſ 3. Re. 12. — *u* Gr. 26. m. 24. Glo ord ſup. Iob. 24. — *x* Ori ſ Ez. 18. Hie. ſ. Ezech. 24.

Marginal notes (right): Charitas. Præcepta. Libri Moſis. Divites eccleſiæ. Naturale bonum. Admiratio & exultatio. Munimenta hæreticorum. Diabolus. Vitia & rebellio audax. Virtus Spiritus ſancti. Auxilium Dei. Ira Dei. Prædicatio evangelii. Graves tentationes & tribulationes. Divina protectio. Occultatio priorum & poſteriorum Dei. Prædicatio divinitatis & humanitatis Chriſti. Occultatio divinorum. Remiſſio peccatorum. Humanitas Chriſti. Cœlum. Elementa. Oblivio. Mortalitas. Occultatio myſteriorum legis. Humilitas cognoſcentis divina. Operimentum virtutum & operum. Pudor. Confeſſio peccati.

Velle, Voluntas, Voluntarius.

VELLE, dicit actum voluntatis: voluntas autem in homine eſt potentia appetitiva rationalis, & & ipſe motus ſeu actus & ſtudium. Velle autem quandoque eſt approbare, *Pſal.50.* Si voluiſſes ſacrificium, dediſſem. Conſentire, *Exod.7.c.* Non vult dimittere populum. Conſulere *Gal.6.c.* Volunt vos circumcidi. Delectare, *Gen.27.b.* Sicut velle noverat patrem illius. Diſponere, *Deut.1.c.* Bona res eſt, quam vis facere. Optare, *Gen.22.b.* Quid vis fili mi? Perficere, *Exod.33.d.* Miſerebor cujus voluero. Placere, *Gen.24.g.* Vis ire cum homine iſto? Ratione moveri, *Marc.14.d.* Non quod ego volo, ſed quod tu. Significare, *Geneſis 21.d.* Quid ſibi volunt ſeptem agnæ? Statuere, *Gen.29.e.* Quid eſt, quod facere voluiſti? Tentare, *Num.14.b.* Lapidibus vellet eos opprimere.

Lex. Præcepta. Conſilia. Opus redemptionis. Voluntas beneplaciti.

Voluntas Dei, aliquando dicitur objectum voluntatis ejus, hoc eſt, *a* quæ vult Deus, juxta illud, *Pſal.39.* Ut facerem voluntatem tuam. Hæc autem ſunt lex & præcepta, & conſilia, & etiam opera ejus miranda, & opus redemptionis, quæ omnia pertinent ad voluntatem, quæ dicitur ſigni, *Pſal.15.101.142. Iſa.56. Matt.6.b.* His adjunguntur gratiæ gratis datæ. Voluntatis Dei vir dicitur, qui ejus facit voluntatem. Peculiariter autem filius, in quo ſibi complacuit, *Iſa. 46.d.*

a Aug. epi. 59. & 1. ſer. dom. in monte. Hie. ſ. Iſa. 56.

Voluntas Dei, quæ fit, eſt voluntas, quæ dicitur beneplaciti, quæ *b* eſt decretum Dei, *Gen.50.c.* Num Dei poſſumus reſiſtere voluntati? *Iſa.46.c. Iob.23.d.37.b.* Dicuntur opera Domini exquiſita in omnes voluntates ejus, quia in omnibus ſive bene agentibus, ſive peccantibus implet ſuam voluntatem. In voluntate autem Dei dicitur eſſe vita, *c* quia dat gratiam ſine meritis, ſed non pœnam, *pſal.29.* Dicitur autem Dominus velle occidere, hoc eſt, punire æternaliter obſtinatos, *1.Reg.2.e.*

b Gr 16. m. 19 Aug. ſ. pſ 110. c Baſ. ſ. pſ. 29. Gr ſ 1. Reg. 2.

Deſiderium.

Volens Iſaac pulmentum, *Gen.27.a.c.* eſt *d* Deus volens opera noſtra bona.

Voluntas aliquando eſt *e* deſiderium, *pſal.33.* Quis eſt homo, qui vult vitam? Sic voluntas Rebeccæ quæſita eſt ad conjugium ut deſignetur neminem, niſi volentem credere, *Gen.24.f.*

Non eſt voluntas Dei in ſacerdotibus veteris legis, *Malac.1.c.* quia *f* illud ſacerdotium non erat perpetuum, ſed erat ceſſaturum, adveniente Chriſto vero ſacerdote.

d Glo. ord ſu. Gen. 37. e Baſ. ſ pſ. 33. Glo. 10. ſ. Gen. 24.

Paſſio Chriſti. Intentio. Votum.

Voluntarium ſacrificium fuit *g* paſſio Chriſti, ad quam ipſe ſe obtulit, quia voluit, *pſal.53. Iſa 53.c.*

Voluntas aliquando eſt intentio. *Deut.23.c.* Propria voluntate & ore tuo loquutus es. Voluntariè autem ſacrificat Deo, qui eum laudat, non propter aliquid creatum, quod ab eo expectet, ſed ſolum propter ejus voluntatem *pſal.53.* Et voluntaria oris ſignificare poſſunt, *h* conſilia evangelica, quæ quis ſponte vovit. Vel deſignant ſpontaneam prædicationem, *pſal.118.* Et hoc eſt, voluntarium offerre ad opus tabernaculi, *Exod.35.a.* Voluntararia quoque oris ſunt, quæ ore probamus. Alia ſunt autem ſæpe voluntaria oris, alia beneplacita cordis, quando videlicet alia ſunt, quæ mente concupiſcimus, alia quæ ore probamus. Voluntaria oris beneplacita facit Deus, quando quicquid placet ex diſcretione, placet ex delectatione, & ſola, libent ex delectatione, quæ licent ex deliberatione. Velle autem dicuntur pauperes ſpiritu, ſolùm, quæ recta ſunt, *i* quæ illis non negat Chriſtus, *Job.31.b.*

f Hie ſ Mal. s. g Hil. ſ pſ. 53. Aug ſ pſ. 5. h Hil ſ. pſ. 118. Am ſ pſ. 118. ſer. 14. Ric. de S. Vi. de exter mali 25. i Gr. 21 m. 12.

Cantus Angelorum in nativitate. Doctrina ſpiritualis. Gratia. Conſenſus in malum. Conſpiratio principum Iudæorum in Chriſtum. Dæmones tentantes. Effectus voluntatis. Adinventiones hæreticorum.

Voluntaria pluvia fuit, quando naſcente Chriſto cecinerunt angeli, Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Eſt etiam pluvia voluntaria, *k* doctrina ſpiritualis: & prædicatio Apoſtolorum, & gratia, quæ nullis meritis præcedentibus datur, *Pſal.77.*

Voluntas Simeon & Levi, *Gen.49.a.* conſenſum liberum *l* in malum deſignat, & decretum Scribarum & Sacerdotum in Chriſtum.

Volentes bella ſunt *m* dæmones tentantes, & hæretici contendentes, & mali perſequentes. *Pſal 67.*

Voluntas aliquando dicit effectum ipſius voluntatis: & voluntas propria, quæ invenitur in jejunio, eſt quum *n* quis explet deſideria carnis, & aliorum vitiorum, *Iſa. 58.a.*

Voluntates dicuntur, adinventiones hæreticorum, *Mich.6.d.* quia *o* non rationem, ſed voluntatem ſequuntur.

k Ar. & Hil. ſ. pſ. 67. Aug. ſ. pſ. 67. l Glo. in ſ Gen. 49. m Hil ſ. pſ. 77. Aug ſ pſ 87. n Hie ſ. Iſ. 58. o Hie. ſ Mi. 6.

Vellus.

Humanitas Chriſti. Virgo Maria. Iudæi. Sacrificia Iudæorum. Lex & Prophetæ. Populus. Opera.

VELLUS, dicitur lana ex ove detonſa, videtur dictum à vellendo.

Vellus, quod poſuit Gedeon in area, quod fuit prius rore madidum, area manente ſicca: poſtea verò ſiccum, manente area madefacta, *Jud 6.g.* ut fuit rore madidum, ſignificare poteſt *p* humanitatem Chriſti, quæ recepit rorem cœleſtem, deſcendente verbo Dei in ipſam, *pſal.71.*

Vellus etiam deſignat *q* beatiſſimam Virginem Mariam, quæ ita concepit Chriſtum, ut toto eum hauriret corpore, nec ejus ſciſſuram corporis pateretur, ſed eſſet mollis ad obſequium, ſolida ad ſanctimoniam. Vellus, quia de ejus fructu ſalutaria populis veſtimenta texuntur. Vellus, quia de molli ſinu ejus agnus egreſſus eſt, qui & ipſe matris lanitium, hoc eſt, carnem geſtans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Sicut autem pluvia in vellus deſcendit ſine ipſius velleris corruptione & dolore: *r* Ita ipſe rex Chriſtus naſcitur de Virgine, ſine ulla ipſius virginis corruptione. Poſtea verò deſcendet ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram, in cognitionem omnium hominum.

Vellus præterea prius madefactum, poſtmodum aridum, *ſ* Judæos ſignificat, qui prius habebant pluviam fidei & donorum Dei: poſtmodum verò translatâ fide in aream Gentilitatis, ipſi aridi remanſerunt. Vel deſignat ſacrificia Judæorum. & in illud vellus deſcendit pluvia: quia in ſola Judæa erat legis & unius Dei cultura. Vel deſignabat legem & Prophetas aquam ſpiritalis doctrinæ, continentes. Dicuntur autem vellus Judæi, vel quia expoliandi fuerant authoritate doctrinæ, ſicut ovis expoliatur vellere: vel quia in abdito eandem pluviam detinebat, quam nolebat præputio prædicari.

Vellus aliquando dicitur *t* populus, *pſal.61.* Sicut pluvia in vellus.

Vellus quandoque ſignificare poteſt *u* opera: ut quum ſeparantur oves diverſi velleris, hoc eſt, diverſorum operum. *Gen.30.e.*

p Gl. ord ſup. Iud. 6. q Amb ſer 13. Ber ho 2. ſup. Miſſus eſt. r Rup. ſ Iu. 1d. ſ Orig. ſ. Iud. hom. 8. Chry ſ pſ 50. 71. Aug q in jud. 49. & ſ. pſal. 45. 71. Gre. Pa. Ca. 1. tom 7. ca. 11. t Eu ſer. pſl. 8. u Gl ord ſup. Gen 30.

Velox, vide Accelerare. Vena.

Deus. Sacra doctrina.

VENA, eſt conceptaculum ſanguinis in animali. Et per translationem venæ in terra dicuntur ſubterranei meatus, per quos unda manat, aut alius liquor, Dicimos quoque venas auri, & argenti, aut alterius metalli, ubi ſcilicet ipſa metalla generantur.

Vena aquarum viventium dicitur Dominus Deus, *x* à quo manant aquæ donorum vitæ, *Jer.17.b.*

Venæ argenti *y* initia eloquii deſignare poſſunt, *Job.28.A.* ſunt autem libri ſacri quaſi venæ quædam argen-

x Hie. ſ Ier 17. y G 18 m 14. Bed ſ Prov. 5.

argenti nobis ad loquendum: quia de ipſis loqutionis noſtræ originem trahimus, ut verè & ſyncerè loquamur. Vena benedicta eſt doctrina in benedictione Eccleſiæ, *Prov.5.d.*

a Gr.3.m.80

Venæ ſuſurrii Dei, *Job. 4.c.* dicuntur *a* cauſarum origines, quibus divina aſpiratio ad mentem ducitur. Quaſi enim venas ſuſurrii ſui aperit, quum nobis Deum latenter inſinuat, quibus modis ad noſtræ intelligentiæ aures venit. Aliquando enim nos amore, aliquando terrore compungit: aliquando præſentia, quam nulla ſint oſtendit: & ad æterna diligenda deſiderium erigit. Aliquando prius æterna indicat, ut poſt temporalia vileſcant. Aliquando noſtra nobis mala aperit, & ad hoc nos uſque extendit, ut alienis etiam malis condoleamus. Aliquando mala aliena noſtris obtutibus objicit, & compunctos mirabiliter à noſtra pravitate nos corrigit. Venas itaque divini ſuſurrii furtivè audire, eſt occultos divinæ aſpirationis modos tenuiter ac latenter cognoſcere. Quamvis adhuc, quod ſuſurrium, vel venas ſuſurrii intelligere aliter valeamus. Qui enim ſuſurrat, occultè loquitur, & vocem non exprimit, ſed imitatur. Nos ergo quouſque carnis corruptione premimur, nullo modo claritatem divinæ potentiæ, ſicut in ſe incommutabilis manet videmus, quia acies infirmitatis noſtræ non ſuſtinet hoc, quod de ejus æternitatis radio ſuper nos intolerabiliter fulget. Cum ergo ſe nobis omnipotens Deus per rimas contemplationis indicat, nequaquam nobis loquitur, ſed ſuſurrat, & ſi ſe plenè non intimat, quiddam tamen de ſe humanæ menti manifeſtat. Tunc autem nequaquam jam ſuſurrat, ſed loquitur, quum ejus nobis ſpecies certa revelatur. Nunc verò divinum ſuſurrium tot ad nos venas habet, quod creatis operibus ipſa divinitas præſidet.

Divina inſpiratio. Cognitio creaturarum ducens ad cognitionem Dei.

b Bed ſ. Proverb. 25. c Hie ſ. Ho.13 d Ru. ſ. Hoſ.13

Venæ corruptæ *b* comparatur juſtus cadens coram impio, *Prov.25.d.*

Venæ mortis, *c* dicuntur ſtimulus peccati, & inſidiæ diaboli, *Hoſ. 13. d.* quia per illa inducimur in mortem. Venæ etiam & fons inferni, ſive diaboli, ſunt *d* omnes cauſæ incredulitatis, & inſtigantes ad vitia.

Stimulus peccati. Inſidiæ diaboli.

Venari, Venatio, Venator, Auceps.

e Orig ſ. Iere. hom 12. Hie ſ. Ier 16. & epi ad Damaſ. 9.3. f Phi de ſacr. Abel & Cai. g Gre ſ. Exec. hom. 6. Ori ſ. Ca.b.3. Hie ſ. pſa. 90. & ſ. Mic. 5. & ſ. Iſ. 22. Gre 8. m.19. Ber ſer. 9 ſup. qui habi. Iſyc. ſ. Lev.17 h Gre 5 m 7. Bed ſ. Ge.27.

VENARI, eſt feris inſidiari, & quaſi eas circumvenire, ut capiantur. Venator autem eſt, qui hunc actum exercet. Auceps verò, qui avibus inſidiatur.

Venatores aliquando dici poſſunt *e* angeli, in morte videlicet juſtorum, eorum quærentes animas, ut eas offerant Deo. Item doctores eccleſiæ, qui animas à dæmone detentas prædicatione ſua ad Deum revocare conantur, *Ierem.16.c.* Venatio autem ſunt homines prædicatione ſalvati, de qua venatione vult comedere Iſaac, hoc eſt, Deus, *Gen.27.a.* Vel ipſa hominum captio per prædicationem, eſt venatio.

Angeli. Doctores.

Venatio Jacob, dici poteſt *f* doctrina, quam accepit à Deo, quæ ad ipſum referenda eſt. Deſignat etiam bona opera, quibus paſcitur Iſaac, id eſt, Deus, *Gen. 27.c.*

Venator vix legitur in bonam partem, ſed Nemrod, Iſrael, & Eſau fuerunt venatores, & Nemrod robuſtus venator, typus eſt *g* diaboli, & tyranni aliorum oppreſſoris, unde & proximos venari dicuntur, *Gen.10.b. Pſal.90.123. Thre.3.f. Amos 3.a. Mic.7.a.* Venantes autem nil aliud, quam carnem quærunt, ideo eos deſignant, qui nos ad carnalia trahunt. Poſſunt etiam ſignificare hæreticos in eiſdem ferà locis. Venatio ergò eſt malorum in ſimplices, quos dolo & fraude circumveniunt, & in peccatum inducere laborant, *Lev.17.d.*

Doctrina. Bona opera. Diabolus. Tyrannus. Hæreticus. Sectatores temporalia. Iudæi.

Venator Eſau, deſignat *h* ſectatores rerum temporalium, & etiam Judæos, quorum venatio erant carnales obſervationes legis, *Gen.25.d.27.a.*

Vendere, Venire.

i Hie ſ. Ioel 3. k Hie ſ. pſ 43. l Bed. ſ Pro.31 Amb ſ Lu. 7 m Amb ſ. Luca 2. n Ori. ſ Mat. ca.13. & h 15. Hil ſ. Matt. Can.12.9 Augu 1.q. in evan 12. Hie. ſ. Exec. 7. o Iſy ſ. Le.25. 27. Ru 2. ſ Le.43 p Iſy ſ Le.25. Ru 2. ſ Le.44 q Iſy ſ Le 25. s Amb. de Ioſeph 4. ſ Amb de. Ioſeph 7. s Or. ſ Lev 4 & ſ Matt 32 u Hil ſ. Matt. Can.27. Au.q.3 q 79 & epi 120. & de verb. dom ſer.21. Gre hom. 12. x Glo in. ſup. Exod.21 y Glo. in ſup. Exod 22 z R-p ſ Za.11 & ſ. Ioel 3.

Reducere deceptos ad fidem.

VENDERE, eſt ſumpto precio rem ſuam alicui tradere.

Vendere dicitur Deus filios hæreticorum filiis Juda, *i* quum deceptos ab hæreticis reducit ad fideles. Et ipſi vendunt eos Sabæis, quum eos tradunt doctoribus, *Joel.3.b.*

Vendidiſſe dicitur Deus populum ſuum ſine precio, *Pſalm.43.* quia tradidit *k* Judæos diabolo propter eorum peccata: quibus non profuit precium ſanguinis Chriſti.

Tradens Deus Iudæos diabolo.

Vendit ſindonem mulier fortis, *Prov.31.d.* quando *l* eccleſia pro verbis prædicationis, accipit animas gentium converſarum. Venundari quoque unguentum trecentis denariis, eſt tradi fidem paſſionis Chriſti gentibus, *Joan.12.a. Marc.14.a.*

Prædicatio. Tradi fidem gentibus. Martyrium.

Vendere tunicam, eſt *m* exponere corpus martyrio propter Chriſtum, *Luc.22.d.*

Vendere dicitur omnem ſubſtantiam *n* qui deponit omnia vitia, *Matt.19.c. Marc.10.b. Luc.18.d.* Et vendit omnia, quæ habet, qui abjicit peccata, & vitam veterem: & qui relinquit omnia, ut ſequatur Chriſtum: & qui detrimentum omnium facit, ut Chriſtum lucrifaciat. Et qui dat eleemoſynas, *Matt.13.f. Phi.3 b.* Vendit etiam omnia, qui relinquit fiduciam legis. Vendens etiam dicitur, qui relinquit mundum. *Ezech.7.d.*

Deſerere omnia vitia. Subjici doctori. Confiteri peccata.

Venditur primogenitum immundum, *o* quum peccator traditur alicui erudiendus. *Lev.27.d.* Et vendit ſe pauper fratri ſuo, quum peccator & ignarus ſe ſubjicit doctori, ut inſtruatur, & à ſpirituali neceſſitate ſublevetur. Item qui confitetur alteri peccatum ſuum, ut abſolvatur. *Lev.25.f.*

Subjici neophyto. Subjici diabolo.

Vendit ſe advenæ aut peregrino: *p* qui ſe ſubjicit inſtruendum recenti in fide: quem potius ipſe deberet inſtruere: Vel qui peccando ſubjicit ſe diabolo, *Lev.25.g.*

Venduntur domus ſine muro jure agrorum, *Lev.25.e.* quia *q* ex quo Dominus venit, uſque ad ſecundum ejus adventum, per partes Gentes redimuntur, & per remiſſionem evadunt, quam ipſe omni generi humano per crucem applicavit.

Prædicantes Chriſtum. Dans Chriſtus dona gratiarum.

Vendentes Iſmaelitæ Joſeph in Ægypto, deſignant *r* prædicantes Chriſtum mundo, qui tamen venditos redemit, *Gen.37.g. Amos 2.c.*

Rendere triticum, eſt *ſ* proponere verbum Dei pro labore. Et vendi frumenta ad nutum Joſeph, eſt diſtribui toti mundo dona gratiarum per Chriſtum precio fidei. *Gen.41.g.42.a.47.c.*

Prophetæ. Doctores. Adulatores. Pœnitentia. Facere peccare.

Venditores arietum, & olei, ſunt *t* Prophetæ. Venditores etiam olei, ſunt doctores, & indigentes miſericordia, & præterea *u* adulatores, qui pro laudibus mercedem accipiunt, *Matth.25.b.*

Vendere bovem vivum, eſt *x* pœnitentiæ ſubjicere eum, qui peccavit, *Exo.21.d.*

Vendere bovem, vel ovem dicitur, *y* qui tradit aliquem hæreticis, aut dæmonibus. Vendit etiam hominem, qui eum obnoxium diabolo facit. Eodem referri poſſunt vendere filiam, aut ancillam, alieno populo. *Exod.21.a.* Vendentes etiam paſtores oves, *z* erant ſacerdotes Judæorum facientes errare populum, & lucrum ab eis percipientes, *Zach.11.a.* Vendi etiam dicuntur Sabæis, qui traduntur dæmonibus, *Ioel.3.b.*

Vende n-

[*Judæi.*] Vendentes Tyrii & Sidonii filios Juda filiis Græcorum, *a* fuerunt Judæi, qui perſequentes Apoſtolos & fideles, fecerunt eos tranſire ad Gentes, *Joel.* 3. *b.* [a Rup. ſ. Joel. 3]

[*Mali viventes in eccleſia.*] Vendentes & ementes in templo, *b* ſunt malè viventes in eccleſia, *Matth.* 21. *b.* Item alienantes à ſe quicquid habent boni. Deſignantur etiam cogitationes, malæ in anima quaſi negociationem exercentes, vendentes quoque ſunt, qui ſua quærunt, non quæ Jeſu Chriſti, *Joan.* 2. *c.* vendere etiam poſſeſsiones ſuas dicitur, qui peccat, *Gen.* 47. *c.* *Lev.* 25. *d.* vænire duos paſſeres aſſe, eſt *c* parvo fieri ſervum peccati, *Matth.* 10. *d.* Idem eſt de quinque paſſeribus, *Luc.* 12. *a.* venditum eſſe ſub peccato, eſt, vel ex Adam, qui primus peccavit, originem trahere, vel proprio delicto ſubjectum fieri peccato. Et dicuntur venundari gratis, qui ſponte peccant, *Iſa.* 42. *d.* 50. *a.* 52. *a.* *Rom.* 7. *c.* [b Ori. ſ. Matt. ho 15 & ſ. Le. ho 15. Iſy. ſ. Lev 25. Rup 2. ſ. Lev. 42. c Hil ſ. Matt. ca. 10.]

[*Vendere gratiam Spiritus ſancti.*] [*Tradere eccleſias malis.*] Vendere dicuntur columbas, qui *d* vendunt gratiam Spiritus ſancti. Columbas enim vendere, eſt de Spiritu ſancto, quem Deus omnipotens conſubſtantialem ſibi per impoſitionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Vendunt etiam columbas, qui tradunt ſimplices principibus malis, & qui tradunt eccleſias avaris, tyrannicis, indiſciplinatis, & irreligioſis Epiſcopis, aut presbyteris, & etiam, qui pro mercede tradunt doctrinam, & qui pro mercede accipiunt honorem *e* & inanem gloriam, *Matt.* 21. *b.* Luc. 19. *g.* *Joan.* 2. *c.* [Amb ſ. Luc. 12. & ſ. Rom. 7. & de Ioſ. 4 d Ori. ſ. Matt. h. 15 & ſ. Lu. ho. 38.]

[*Injungere virtutum opera.*] Vendere dicitur poſſeſsiones, *f* qui virtutum opera injungit alicui, juxta numerum annorum jubilei, id eſt juxta virtutem uniuſcujuſque, *Lev.* 25. *b.* [Gre. 4. Reg. epi. 51.]

[*Avari.*] Non venundantur primitiæ Levitarum, *Ezec.* 48. *b.* quia *g* quæ ſanctificata ſunt Domino, non ſunt eorum, quibus data ſunt, ſed ejus, cujus nomine poſsidentur. [Hil ſ. Matt. can 21.]

[*Ambitioſi.*] Vendere dicuntur puellas pro vino, *h* qui turpis lucri gratia non corripiunt delinquentes, *Joel.* 3. *a.* Et vendunt quiſquilias frumenti, qui nec levem doctrinam parvique momenti gratis dare volunt, *Amos* 8. *a.* vendunt pecora, qui lucrum quærunt etiam ex hoc, quod alios in errorem induxerunt, *Zach.* 11. *a.* Et venditores Saba, deſignant eos, qui omnia faciunt lucri, aut gloriæ cauſa, *Ezec.* 27. *d.* [e Hie ſ. Matt. 21. Aug ſ. Ioan. pro. 10. f Iſy ſ. Lev. 25]

[*Tradi pœnæ æternæ.*] Vendidiſſe dicitur Ninive meretrix gentes in fornicationibus ſuis, *Nah.* 3. *a.* quando *i* mundus ea facit amare, quæ odiſſe oportebat: & deteſtari: quæ amare expediebat. [g Hie ſ. Ioel. 3 & ſ Amos. 8. & ſ. Za. 11. & ſ Ezech. 27.]

Venundari, aliquando eſt *k* pœnæ æternæ tradi, *Exod.* 22. *a.* Si quis furatus fuerit bovem, aut ovem: & occiderit & vendiderit. [i Hie. ſ. Nah. 3]

Venundari uxorem & filios ſervi debitoris, *Matt.* 18. *c.* eſt *l* auferri dignitatem ab eo, qui malè ipſa uſus eſt. [k Glo inter ſ. Exod. 22.]

[*Judas & Judæi vendentes Chriſtum.*] [*Servitus viri civilis ob gloriam inanem.*] [*Venale habes evangelium.*] Vendentes fratres Joſeph ipſum Joſeph Iſmaelitis, deſignant *m* Judæos vendentes Chriſtum Gentibus, *Gen.* 37. *f.* 41. *a.* *Pſa.* 104. vel potius ipſi ſunt typus Judæ, Iſmaelitæ verò ſacerdotum & Scribarum, qui tradiderunt eum Pilato. Ideo in prima venditione exprimitur precium: non in ſecunda. Deſignatur etiam hoc, *n* quod viri civiles ſerviunt multis, quaſi venditi, ob inanem gloriam. Vendere etiam dicitur quiſpiam fratrem ſuum, *o* qui venale habet evangelium & ſacramenta: unde adhæret illi plaga lepræ, *Deut.* 24. *b.* [l Ori. ſ. Matt. ho 7. m Arn ſ. pſa. 104. Ambr. de Ioſeph 3 Tert. adv. Judæos. Bed ſ Gen. 37 n Phil. de Ioſeph.]

[*Præponere legem gratiæ.*] [*Neglectus virtutum.*] Vendens Eſau primogenita pro lentis edulio, *Gen.* 25. *d.* deſignat *p* Judæos præponentes carnalem legis obſervationem gratiæ novi teſtamenti. Ideo ablatum eſt illi regnum Dei.

Vendidiſſe dicitur Laban filias ſuas, deſignans *q* ignavum, qui negligit virtutes, *Gen.* 31. *b.* [o Rup. 8. ſ. Gen 27. & ſ. Deut. 30.]

Vendicare.

[*Uſurpantes dignitates.*] Vendicare, eſt ſibi aliquid appropriare, ſibique ſumere, ut Core vendicabat ſibi ſacerdotium, deſignans uſurpantes dignitates eccleſiæ, *Num.* 6. *b.* [p Bed. ſ. Ge. 25 q Amb ep. 4.]

Venenum, Veneficus.

VENENUM dicitur medicamentum, quod naturam ejus, cui adhibitum eſt, mutat, vel in bonum, vel in malum, ſed peculiariter dicitur de his, quæ mortem, aut nocumentum inferunt. Veneficus autem eſt, qui ipſum conficit medicamentum, aut conſulto miniſtrat.

[*Chriſtus.*] [*Prædicator.*] Veneficus, incantans ſapienter, dicitur *r* Chriſtus, qui prædicatione ſua convertit animas, & etiam quilibet bonus prædicator. *Pſa.* 57. [r Arn. ſ. pſ. 57.]

[*Hæretici.*] [*Calumniæ.*] [*Hæreſes.*] Venefici ſunt, *ſ* qui cum blandimento quodam, & fraude domos ingredientes, captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quod præcipuè dicitur de hæreticis. Et venenum aſpidum deſignat calumnias, circumventiones, & hæretica dogmata, *Pſa.* 13. 129. *Rom.* 3. *c.* [ſ Iſy. ſ. Lev. 19 Ori. ſ Rom 3.]

[*Dæmones.*] Venenata animalia dicuntur *t* dæmones, qui aſpides, & ſerpentes, & ſcorpiones dicuntur, *Pſa.* 90. *Sap.* 16. *b.* *Luc.* 10. *c.* [t Baſ. ſ pſ. 28.]

Venerari, Venerabilis, vide Honorare,
Venia, vide Remittere,
Venire, Advenire, Confluere.

VENIRE propriè dicitur de eo, qui verſus nos movetur, vel ad nos accedit, licet ſæpe accipiatur pro ire. Eſt etiam adeſſe, *Gen.* 6. *b.* Finis univerſæ carnis venit. Admitti, *Deut.* 28. *a.* venient ſuper te univerſæ benedictiones. Afferri, *Iob.* 37. *d.* Ab Aquilone aurum venit. Apparere, *Gen.* 49. *b.* Donec veniat, qui mittendus eſt. Audire, *Gen.* 19. *f.* Veni inebriemus eum vino. Comitari. *Num.* 10. *c.* veni nobiſcum, ut benefaciamus tibi. Contingere, *Gen.* 27. *f.* venient dies luctus patris mei. Converſari, *pſa.* 104. Donec veniret verbum ejus. Deſcendere, 2. *Reg.* 1. *c.* Nec ros nec pluvia veniat ſuper vos. Imminere. 1. *Paral.* 16. *c.* quia venit judicare terram. Navigare, *Num.* 24. *d.* venient in trieribus de Italia. Occurrere, *Num.* 22. *f.* Ego veni, ut adverſarer tibi. Pervenire, *Gen.* 11. *d.* veneruntque uſque Haran. Reverti, *Gen.* 8. *b.* At illa venit ad veſperum portans ramum olivæ. Imitari, *Matt.* 4. *c.* venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum. Succedere, *Jud.* 6. *f.* Antequam lux craſtina veniat. Tranſire, 1. *Mac.* 6. *d.* Et venerunt per Idumæam. [o Gre ſ. 1. Re. 3. & 9 m 10.]

[*Inſpiratio divina.*] Venire dicitur Deus *u* per ſigna, quæ operatur: & etiam per inſpirationem, *Exo.* 20. *d.* Et venit Dominus, quum præſentia gratiæ corda electorũ tangit: vel etiam quum in dulcedine contemplationis mentem illuſtrat, 1. *Re.* 3. *b.* *Iob.* 9. *b.* ubi etiam venire dicitur Deus, quando homini innoteſcit. Venit quoq; Filius [Ori ſ. Matt. ho. 3 Hie ſ Iob 9.]

Docens Dom.

lius hominis in regno ſuo, quando perfecta & ſublimi intelligentia perficitur, *Matt.16.d.* venit quoque Jeſus mittere gladium, *a* hoc eſt docere verbum Dei, *Matt.10.d.*

a Hil. ſ. Matt. ca. 10.

Adventus Chriſti varius ponitur ab Origine, *ſ. Matt. ho.27.*

Incarnatio Chriſti

Veniens Iſaac in occurſum Rebeccæ, deſignavit adventum Chriſti ad eccleſiam per incarnationem: & acceſſum ejus ad ſe invocantes, *Gen.24.g.* Et venit, qui mittendus eſt, quando venit Chriſtus, *Gen. 49.b.* Et venit Dominus ad Moſen in caligine nubis, quando venit Chriſtus nube carnis obtectus, *Exo. 19.b. Iſa.35.b.50.a.* venit quoque in nubibus, *b* hoc eſt, in ſcripturis Apoſtolorum & Prophetarum, *Mat. 24.c.26.f. Lev.21.e.* Et venit peregrinus ad divitem, quum verbum Dei factum eſt caro, *2. Reg. 12. a.* venire quoque miſericordiam Dei, eſt Chriſtum incarnari, *Pſa.118.* Et venit Samaritanus ſecus vulneratum, *c* quum factus eſt Chriſtus compaſſionis noſtræ ſuſceptione finitimus, & miſericordiæ collatione vicinus, *Luc.10.f. Jer.17.a. Ezech.21.f.* Et venit nomen Domini de longinquo, quum venit Chriſtus in primo adventu, diu & quaſi impatienter deſideratus, *Iſa.30.f.* Et venit dilectus in hortum ſuum, hoc eſt, *d* in uterum virginis: vel ad eccleſiam, vel ad animam. venit autem ſaliens in montibus, & tranſiliens colles, *Cant.2.b.* venire dicitur viſio, *f* quum apparuit Chriſtus, qui fuerat ante præviſus & promiſſus, *Hab.2.a.* Et venit Deus ab Auſtro, quando venit Chriſtus à ſplendore Patris, *Hab.3.a. Agg. 2.b. Zac.9.b.* Et venit Dominus ad templum ſanctum ſuum, hoc eſt, ad eccleſiam. Et dies adventus ejus cogitari vix poteſt, *Mala.3.a.* venit in propria, quum *g* per incarnationem venit ad Judæos, *Ioa 1.a.* venit Judas ad tondendas oves, *Gen.38.c.* Chriſtus ad exonerandas animas à peccatis.

Ori ſ. Matt ho 30 35. & Luc ho 34.
b Am. ſ. Luc. 10 21 & apol David. 1 & ſ pſ.118. ſer 6.
c Hie ſ Ier.17 & ſ Eze.21. & ſ Iſa 30.
d Rup ſ Ca 4
e Gre ſ. Ca 2.
Ber. ſ Ca. ſ 53
f. Hie. ſ. Hab. a. 3.
g Chry. ſ. Ioan. ho. 9.

Aſcenſio Chriſti

Veniens Moſes ad Dominum, eſt *h* Chriſtus incarnatus ad Patrem accedens, *Exo.3.a.* Et venit Chriſtus de Edom, quum à terra aſcendit in cœlum, *Iſa.63.a.*

h Hie ſ. Iſa 63

Chriſtus ſubjiciens ſe legi.

Veniens Joſeph in Sichen, quærens fratres ſuos, deſignavit *i* Chriſtum ſubjicientem ſe jugo legis, *Gen.37.e.*

i Glo. inter. ſ. Gen. 37.

Tempus paſſionis Chriſti.

Veniens dies, quo immolavit Elcena, *1. Reg.1.a* deſignavit *k* adventum temporis paſſionis Chriſti. Et venit Chriſtus in profundum maris, quando venit ad mortem, *Pſal.68.* Et venit de Sina ad nos. *l* quia per tentationem paſſionis contulit nobis ſalutem, *Deut.33.a.* Et venit ad puteum, hoc eſt, ad labores profundos miſeriæ humanæ, *Ioan. 4.a.* Et venit Deus ab Auſtro, quum Chriſtus ex fervore charitatis paſſus eſt, *Hab.3.a.* venire quoque ſcandala, fuit pati Chriſtum, *Matt.18.a.* venientes autem Ziphæi ad Saulem, ut traderent illi David, deſignant Judæos tradentes Chriſtum Herodi, & Pilato, *Pſa in tit.*

k Gr ſ. 1. R. 1 Hil ſ pſ 51 78 & ſ Mat Can. 8.
l Aug. in Deu 56 & 83 q 64. & 18. civ. Dei. 32

Veniens Chriſtus ad Eccleſiam

Venit Dominus, ut ſtet *m* in prædicationibus eccleſiæ, deſerendo ſynagogam, *1. Reg.3.b.* Et venit in fines Judææ trans Jordanem, quando, ut ceſſaret lex, inſtituit Baptiſmum, *Matt.19.a.* veniens autem David in domum Abimelech, deſignavit Chriſtum, venientem in eccleſiam, *Pſ.51. in tit.* Et venit dominus ad templum ſanctum ſuum. hoc eſt, ad eccleſiam, vel animam, *Mala 3.a.* Advenire etiam dicitur regnum Dei, quum quis in gratia conſtituitur, ut in eo regnet Deus, *Luc.11.a.* Et venit pax juſti, quum habemus pacem, quam nobis reliquit Chriſtus, *Iſa.17.a.*

Dans gratiã

m Gr. ſ 1 R. 3 Or ſ. Mat h 7 Hi. ſ. pſa 51. Amb. 3. de ſa cra.
Hie ſ. Iſa 17

Veniens Chriſtus ad Iudæos.

Veniens David in domum Abimelech, deſignat *n* Chriſtum venientem ad Judæos, *Pſal.51. in tit.* venit autem Chriſtus ad Judæos, & non erat vir, quia tenebræ ipſorum non eum comprehenderunt. *Iſa. 50.a.* Et venit ad ſynagogam, quando venit ad prædicandum Judæis, *Matt.12.e.* venit quoque Jeſus quærens fructum in ficu, *Matt.25.b.* quia exigit bona opera à populo circumciſionis: & etiam à ſingulis fidelium. Venit autem Dominus tertiò ad ficum, quia *o* naturam humani generis ante legem, ſub lege, ſub gratia, expectando, admonendo, viſitando requiſivit, *Luc.13.b.* Dicitur etiam venire per tentationes, quum nos tentari permittit.

Exigens Chriſtus bona opera.
Permittens tentari.

n Hie & Au. ſ Pſa. 51.
Ori ſ Matt ho 35.
Hil ſ. Matth Can 10
Gre hom. 31

Adventus Chriſti ad judicium.

Veniens dominus vineæ, eſt *o* Chriſtus veniens ad judicium, *Matt.21.f.* venit quoque ſponſus, hoc eſt, verbum ad animam & venit, dum irent emere, quia in morte, aut in judicio occurrit improviſus, venit autem, ut ponat rationem, &c. *Matt.25.a.* Et venit ſupra mare, oſtendens adventum ſuum ad judicium in nubibus, *Matt.14.d.* veniet autem Dominus ut ignis, vel in igne, in judicio, & veniet ut congreget cogitationes & opera, quia de utriſque judicaturus eſt: *Iſa.66.e.* veniet autem tunc tempus putationis, ut auferantur mali: *Cant.2.c.* veniet autem Sol, quum Chriſtus veniet ad judicium, *Iob.8.a.* veniet quoque nomen Domini de longinquo, Chriſtus videlicet ad judicium poſtquam diu & patienter ſuſtinuit peccatores. Et dicitur venturus in fortitudine, & cito, *p* quia improviſus. *Iſa. 30. f. 51.e. Mich. 4.c.* Et veniet viſio, hoc eſt, Chriſtus in judicio ut Dei juſtitia videatur, & cognoſcatur, *Haba.2.a.* Et veniet cum omnibus Sanctis, *Zach.14.a.* venire autem dicitur tunc gladius in Ægyptum. quia veniet Chriſti ſententia in mundum, *Ezec 30.a.* Et veniet malis conturbatio ſuper conturbationem, quia poſt ſententiam judicii detrudentur in infernum, *Ezec.7.g.* Et veniet dies Domini quaſi vaſtitas à potente, quia gravis erit vindicta, quæ vitari non poterit, *Ioel 1.d* Et veniet quaſi caminus, *Mala. 4.a.* venit quoque de longè calamitas, quia multò ante Deus comminatur, quam puniat, *Iſa.10.a.* venire autem in judicium, eſt *q* condemnari: ſic juſtus non veniat in judicium, *Ioan.5.d.* veniet tunc maledictio diligenti eam, *r* quia propter merita unuſquiſque condemnabitur *Pſ.108.* Devenient autem ad nihilum tanquam aqua decurrens, *ſ* mali, quia peribunt in inferno: ſemper tamen manentes. *Pſa.57.* Et veniet ira Dei in malos propter peccata, *Coloſ.3.b.* Et veniet illis dies Domini quaſi vaſtitas, *Iſa.13.a.63.b.* venire etiam dicitur ſuper aliquem ſanguis ejus, quum recipit pœnam peccati, *Hoſ.12.b.* Et venit malum ſuper Babylonem, quando venit mundanis punitio æterna, *Iſa 47.c.*

Condemnatio malorum.

o Hil. ſ Matt. Can.14. 22 Ori ſ. Matth. ho.32
Hi. ſ Iſa. 66.
Gre. ſ Can 2. & 8 mor 33
p Hie ſ Iſa 30 & ſ. Hab. 2. & ſ. Ezec. 30.
q Au. ſ. Ioan tra. 22
r Aru ſ pſ 108
ſ Hil. ſ pſa. 57

Succurrens Chriſtus.

Venire dicitur Jeſus in domum ſuam, *t* quando regreditur ad interiorem quietem, *Matt,13.g.*

Venit Jeſus ad diſcipulos ſupra mare, quando ſuccurrit in tribulationibus, *Matt.14.d.* Sic venit auxilium in Domino, *pſal.120.* Et venit Jeſus ad monumentum, quum venit remiſſio peccatorum, & defunctorum vita, *Ioan.11.f.*

t Ori ſ Matt cap 13
Ori ſ Matt cap. 14

Non venit Dominus vocare juſtos, hoc eſt, *u* eos, qui ſe juſtificant, *Luc.5.f.*

u Amb ſ Lu 5

Adventus Spiritus ſancti.

Venit ſpiritus auferens ab Aquilone, *Eze.1, a.* quando *x* venit Spiritus ſanctus, ut deleat peccata, quæ ſunt ab Aquilone. Et venit quaſi fluvius violentus in Pentecoſte, *Iſa.59.d.* Et venit & vadit ſpiritus, quando unum relinquit, & in alio requieſcit, *Ioan.3. a.*

x Or ſ Ez. h.1
Hie ſ Iſa 19.
Gr ſ. 1 Re. 16

Veniunt angeli Sodomam veſpere, & non Chriſtus, *Gen.19.a.* quia *y* ubi gratia largienda eſt, venit Chriſtus: ubi verò ſeveritas exercenda, ſoli adſunt miniſtri.

y Amb 1. de Abr 4.

Venire ad fidem.

Veniens Abraham in terram, quam monſtrat Dominus, deſignat *z* venientes ad fidem, *Gen.12 a. Pſ.4.5. Iſa.2.a. Ioan 6 a.* venire etiam aut non venire uxorem ad Iſaac, eſt accipere aut non accipere fidem, *Gen.24.a.* Et venientes cameli ad Iſaac, ſunt Gentiles per fidem venientes ad Chriſtum, *Gen.24.g.*

z Aug ſ pſ 45 & ſ Ioan. tra. 21
Hi ſ Iſ 14 60 & ſ Eccl 1.

Veniens

Converſio peccatorum.

Veniens frater minimus ad Joſeph, eſt Paulus ſuſcipiens fidem, venientes autem fratres Joſeph ad ipſum, deſignarunt converſionem Judæorum, *Gen.45.d.* Veniens autem cuncta Ægyptus ad Joſeph, ſunt Gentiles ad Chriſtum venientes, *Gen.47.c.* Ipſi quoque ſunt venientes de longè, *Iſa. 60.a. Haba. 1.b.* venit quoque regina Auſtri à finibus terræ, quando *a* venit eccleſia ex omnibus Gentibus, *Matt. 12.d. Luc.11.d.* Et venit accola, hoc eſt, Gentilis ad eccleſiam, *Iſa.57.d.* venientes quoque ab extremo terræ, ſunt *b* contemptibiles mundi ad fidem converſi, *Jer.16.d.* Et veniens Simeon in Spiritu in templum, deſignat eum, qui ductus Spiritu ſancto intrat per fidem in eccleſiam, *Luc.2.d.* Et venientes diſcipuli Joannis ad Chriſtum ſunt à lege tranſeuntes ad evangelia, *Mat.14.d.* venientes quoque volucres cœli ad habitandum in ramis ſinapis, ſunt gentes venientes ad fidem, *Matt.14.d.* Tunc etiam dicitur venire omnis caro ad Deum, quando omnes qui vocati ſunt, veniunt ad fidem: licet non omnes ſint electi, *Pſalm.54. Iſa.66.f.* veniens quoque generatio, eſt Gentilitas veniens ad fidem, *Eccl. 1.a.* Et fluunt populi ad montem Domini, quum veniunt ad fidem, *Mich.4.a.* venit aurum ab Aquilone quum Sancti fiunt ex his qui veniunt ab infidelitate, *Iob.37.d.* Et veniunt de Babylone, qui *c* recedunt à confuſione mundi & peccatorum ad fidem, *Zach.6.c.* veniunt quoque de terra Aquilonis, qui deſerunt ſtatum peccati, & veniunt ad Sion, hoc eſt, ad eccleſiam per fidem & pœnitentiam, *Jerem.3.f. Iſa. 27.d. 49.d.* venit gloria Libani ad Sion, quum eloquentes & docti Gentilium convertuntur, *Iſa. 60.c.* Et veniunt ab ortu Gentes, quum baptizantur, *Iſa. 41.g. 49.d.* Et veniunt ad Deum vel ad Chriſtum, *d* qui credendo bene operantur, *Iob.17.c.* venit etiam filius prodigus ad patrem per pœnitentiam. Tunc autem venit, quando à porcorum paſtione receſsit, *Luc.15.d.* venit etiam amicus de via, quum aliquis venit ad fidem, cupiens erudiri, *Luc.11.a.* veniens quoque Nahamam ad Eliſæum, deſignat Gentiles venientes ad fidem, *4.Reg.5.b.* venientes quoque Iſmaelitæ de Galaad, *Gen.37.e.* ſunt *e* Gentiles venientes ad fidem, odorifera remedia ſuſcipientes. Ad hæc referri poſſunt venientes fratres Joſeph de terra Chanaam ad ipſum Joſeph cum duobus filiis ad patrem, *Gen.47.a. 48.a.* veniens quoque Jacob in terram Orientalem, *Gen.29.a.* deſignat acceſſum ad gratiam, vel ad baptiſmum. Venire etiam dicitur finis univerſæ carnis, aut omnis hominis, *Gen. 6.b.* quum venit tempus baptiſmi, in quo carnales fiunt ſpirituales.

a Hil ſ. Matt. can 13. 14 & ſ Pſa 64
b Ori ho. 12. ſ. Ierem.
c Hie ſ Za 6. & ſ Ier. 3. & epi bea.
d Gr 13 m 19 Au de ver. domi. ſer. 29.
e Glo inter. ſ. Gen. 37. Ori ſ Rom 1.

Reges Magi.

Venientes Abimelech, Ochozath, & Phicol ad Iſaac gratia pacis, *Gen.26.f.* deſignant *f* Magos venientes ad fidem. Eoſdem deſignant venientes legati ex Ægypto, *pſa.67.*

f Or. ſ Ge. 14 Hil & Au. ſ. pſa. 67.

Neglectus vocationis.

Venire nolentes ad nuptias, *Matth.22.a.* deſignant *g* negligentes vocationem Prophetarum, quod præcipuè fuit in Judæis, qui peculiariter vocabantur.

g Ori ſ Matt. ho. 20.

Venire ad fœlicitatem.

Confluere dicuntur ad bona Domini, *h* qui veniunt ad fœlicitatem, vel etiam ad eccleſiam, *Jer.31. b.* Qui etiam venire dicuntur in Sion cum laude, *Iſa.35.d.* Et venientes cum exultatione ſunt, qui ad cœleſtem patriam veniunt. Venit quoque uſque ad ſolium Dei, *i* qui ad cœleſtium ſpirituum ſocietatem pervenit, *Job.23.a.* venit autem immutatio juſtis, quando reſurgent cum corpore glorioſo, *Iob.14.c.*

h Hie ſ. Ier 31 & ſ. Iſa. 35. Aug ſ pſ. 125.
i Gr 16 m. 14 & 12 m. 9.

Tranſitus à contemplatione ad actionem

Venire ſponſam jubet ſponſus, *Cant.2.c.* ut videlicet *k* tranſeat à contemplatione ad actionem: quod non fit, niſi ipſo ducente.

k Ber ſ. can. ſer 58.

Defectus verbi Dei.

Non venit pluvia ſuper terram, *l* quando deficit verbum Dei, *Jer. 14.a.*

l Hie ſ Ier 14

Confeſſio peccatorum.

Venire foras dicitur Lazarus, quando *m* peccator nequitias ſuas ſponte confitetur, *Joan.11.f.* Venire quoque dicuntur in fletu, *Jer.31.a.* qui *n* convertuntur per pœnitentiam, vel de quibus dicitur: Euntes ibant & flebant.

m Amb. 2. de pœni 7. Gre. ho. 26.
n Hie ſ Ier 31

Venire parvulos ad Chriſtum, jubentur diſcipuli non prohibere, *Matt.19.b.* quo deſignatur *o* non contemnendam eſſe ſimplicem rudium notitiam.

o Ori ſ Matt. ho. 17.

Laudantes angeli Deum, & gerentes curam hominum.

Venire dicuntur Angeli, ut ſtarent ante Deum, *Job.2.b.* quum *p* ex conſideratione divinorum beneficiorum humano generi collatorum, ſe accendunt & incitant ad laudandum Deum. Venit etiam militia belli de terra procul, *Iſa.13.a.* quando Angeli *q* deſcendunt de cœlo ad terram, ad gerendam curam hominum: vel prædicatores à contemplatione ad prædicationem.

p Ori ſ. Iob 1. Gre 2 mor. 3.
q Hie. ſ Iſ. 13.

Amare & orare Deum.

Venire dicuntur ante Deum homines, *Job.1.b.* quando *r* cum majori devotione atque ſtudio animas ſuas effundunt ante Deum in oratione: ſicut Anna mater Samuelis. Sic venit Moſes ad Deum, *Exod.3.a.* qui deſignavit Joannem Baptiſtam. Venire autem dicuntur ad Deum, qui mente ad ipſum accedunt, *Pſa.55. Iſa.55.a.* Et veniunt ad Chriſtum, qui amore & imitatione ad ipſum accedunt, *Matt. 11.b.* Sic venit Petrus ad Chriſtum ſuper aquas, *ſ* quia ipſum imitatus eſt in paſſione, *Matt.14.c. Ioan. 7.f.* venit quoque oratio ad Deum, quum illi eſt accepta, *Jon.2.d.* Et venit ad eum clamor, quando ipſe exaudit. *pſa.101.*

r Ori ſ. Iob. 1.
ſ Hil ſ. Matt. can. 14.

Contemplatio.

Venire ad ſolemnitatem, eſt ad æterna gaudia celebranda occurrere, *Thre.1.b.* Et venire ad montem Dei, eſt ad ſublimem divinorum intelligentiam aſcendere, *Exod. 3. a.* Et veniens Saul ad excelſum, poſtquam prophetavit, *t* deſignat reditum prædicatoris ad contemplationem, poſtquam prædicavit, *1.Reg.10.c.* veniens arca in agrum Joſue, deſignat aſcendentem ad amœnitatem contemplationis, *1. Reg 6.c.* Venire quoque ad quercum Thabor, eſt tranſire per contemplationem, *1.Reg.10.a.* venire autem in ſanctam civitatem, eſt habere converſationem cœleſtem, *Matt. 26.f.* venientes quoque diſcipuli trans fretum, ſunt à carnalibus ad ſpiritualia tranſeuntes, *Matt.16.a.*

t Gre. ſ 1 Reg. 6. 10. Ori ſ. Matth. ho. 35.

Illuſtratio Mentis.

Adveniens vigilia matutina, deſignat appropinquans tempus lucis, *Exod.14.f.* Advenit autem lux, *u* quando afflicta mens ipſas, quas de perituris rebus tribulationis tenebras patitur, agnoſcit: quia niſi aliquid ex lumine interno perciperet, ne hoc ipſum, quod lumen perdiderat, videret, *Iob.36.d.* Aut venimus ad Chriſtum tanquam turbæ, & per parabolas nos refici, ne deficiamus, aut aſſidemus ei: & multò amplius illuminamur, aut accedimus tanquam Apoſtoli, & aperiuntur nobis ſecreta: aut in montem aſcendimus cum Chriſto, & patris vocem audimus.

u Gr. 27. m. 11 Ori ſ. Ge. ho 1

Bene operari

Venire dicuntur in conſpectu Domini, *x* qui bona exercent opera, *Lev.16.b Pſa 33. Iſa. 21.c.* Sic vocatur ſponſa, ut veniat paſſibus amoris, *Cant. 2.d.* Invitatur etiam ibi Virgo Maria, ut conſentiat incarnationi verbi Dei, & dicat: Ecce ancilla Domini.

x Bas. ſ pſ. 33. Gre ſ. c. ant. 2
y Rup ſ can. 2 Hie. ſ. Iſa. 21.

Illuſtratio gentium, & cæcitas Iudæorum.

Venit mane & nox. *Iſa 21.c.* quando *y* veniente Chriſto gentiles crediderunt, & Judæi remanſerunt in tenebris infidelitatis. Ita dixit Chriſtus, *Ioan.9.g.* in judicium veni in hunc mundum, ut non videntes videant, & videntes cœci fiant.

z Gre. ſ 1. Reg. 2. & 31. mo 9

Converſio Iudæorum in fine mundi.

Venire remanentes de domo Eli, ut oretur pro eis, *1. Reg. 2. g.* deſignant *z* converſionem Judæorum in fine ſeculi futuram. Reliquiæ enim eorum ſalvæ fient, *Iſa.10.f.* Et cœcitas contigit ex parte Iſrael

a *Hil ſ. pſa* 65 — re Iſrael, donec plenitudo Gentium intraret, *Rom.*11.*c.* Poſſunt etiam deſignare converſionem peccatorum, venientes quoque fratres & ſorores Job ad ipſum, ſunt Judæi venientes ad fidem, *Iob.*32.*c.* veniens Eſau poſt benedictionem Jacob, deſignat Judæos in fine mundi credituros, *Gen.*27.*c.*

Docilitas. Veniens populus ad Moſen, *a* docilitatem auditorum deſignat, *Exod*, 18, *b.* 34. *d. Pſa.* 65. Sic venientes principes multitudinis ad Moſen, *Exod* 16.*e.* venire quoque in Ægyptum ad emendas eſcas, eſt venire ad obediendum eccleſiæ, vel præpoſitis ejus, *Gen* 41 *g.* veniſſe autem altera vice, dicit profectum in ſapientia, *Gen* 43 *b. Job* 17.*c.* venire etiam ad hauriendam aquam, eſt *b* accedere ad ſuſcipiendam doctrinam, *Exod.* 2 *c. Iſa* 55 *a* Et venientes Aaron & ſeniores ad Moſen, ſunt tractantes ſacram ſcripturam, *Exod.*18 *b.* Sic invitantur ſapientes ut veniant ad faciendum opus Domini, & etiam artifices, *Exod* 35, *b* 36, *a.*
b *Glo int. r. ſ. Exod.* 2.

Venire ad baptiſmum. Venire ad hauriendam aquam, eſt *c* venire ad baptiſmum, *Exod* 2.*c Iſa.* 55 *a.*
c *Glo. ord. ſ. Exod.* 2.

Veniens Jethro ad Moſen in deſertum, *Exod.*18.*a.* deſignat *d* principem ſecularem venientem ad prælatum eccleſiaſticum, ut illi faveat ac obtemperet.
d *Lyr ſ. Ex* 18

Prædicatio. Veniens Iſaac ad Abimelech. *Gen* 26 *a* deſignat prædicatorem venientem ad Gentes. Et veniens Saul ad civitatem Amalec, *e* eſt prædicator veniens ad carnales convertendos 1. *Reg.* 15 *a* Et veniunt Prophetæ de excelſo, 1 *Reg* 10 *b.* quando prædicatores minoribus prædicant, quæ in contemplatione didicerunt. Veniens quoque Saul in Carmelum, 1. *Reg* 15 *c* eſt prædicator veniens ad ſimplices ac rudes, quos convertiſſe videtur. Veniſſe quoque dicuntur, vel potius feſtinaſſe ſtructores Sion, *f* quando Apoſtoli laborabant in converſione infidelium, *Iſa* 59 veniens Samuel in Bethlehem, 1. *Reg* 16.*a.* deſignat prædicatores prius venientes ad Judæam convertendam. Idem deſignavit Moſes veniens ad populum, *Exo.*19.*a.*24.*a.* Et veniens vir ex acie in Silo, 1. *Reg.*4.*c.* eſt *g* miſſus ad prædicandam rectam fidem Judæis, ſicut & Paulus venit. Et veniens Samuel in civitatem, eſt prædicator veniens ad prædicandum, 1. *Reg.* 9.*b.*
e *Gre ſ.* 1. *Regum* 10 15.
f *Hie ſ. Iſ* 49.
g *Gre ſ.* 1. *Re.* 49. 16

Veniens Eſau de agro, *Gen.*25 *d.* deſignat eum qui ſolitus eſt vacare rebus ſeculi, colligentem ſe aliquando à via activa.

Curſus vitæ mortalis Veniens Iſaac ad torrentem, *Gen.*26.*d.* deſignat *h* curſum vitæ mortalis.
h *Glo inter. ſ. Gen.* 26

Venientes ſimul Moſes & Aaron ad congregandos ſeniores filiorum Iſrael, *Exod.*4.*d.* deſignant *i* legem & ſacerdotium, quæ tradita ſunt illi populo.
i *Glo inter. ſ. Exod* 4

Credentes ad tempus. Venientes præpoſiti filiorum Iſrael ad Pharaonem, *Exod.*5.*c.* deſignant *k* eos, qui ad tempus credunt, & tempore tentationis recedunt.
k *Glo. int. ſ. Exod* 5

Recta intentio. Veniunt eum Samuele ad immolandum, *l* qui intentionem ſuam ad ſuperna dirigunt, quum ſiunt ſanctificati: prædicator tamen præcedit, 1. *Reg.*16.*a.*
l *Gr ſ.* 1. *Re.* 16.

Concordia. Veniunt anſæ cortinæ contra aniam, *Exod.*26.*b.*36.*b.* deſignant *m* concordiam charitatis juſtorum mutuò ſe juvantium.
m *Glo inter. ſ. Exod* 26.

Veritas divinæ promiſſionis. Veniens vir Dei ad Eli annuncians ei abjectionem ipſius, 1. *Reg.*2.*e.* deſignat *n* Apoſtolos venientes ad pontifices Judæorum, ad annunciandum repulſionem ſynagogæ.
n *Gr ſ.* 1. *Re.* 2

Veniens ſermo Samuelis univerſo Iſraelis, deſignavit *o* ſecundum veritatem dari fidelibus æternam gloriam, & Judæos infideles abjici. Tunc etiam evenit Iſraeli ſermo prædicatoris, quum ipſe eſt prædicator veritatis, 1. *Reg.*3.*d.*
o *Gr ſ.* 1 *Re.* 3

Veniens Eli ad Samuelem, ſeu vocans ipſum, cum ipſe Eli eſſet pontifex Judæorum, qui tamen abjiciebatur à Deo, deſignat *p* oſtenſionem conditionis humanæ in Judæis, per quam, ut homines, digni ſunt miſeratione, 1. *Reg.* 3.*c.*
p *Gr ſ.* 1. *Re.* 3

Recurſus ad prædicatorem. Venientes nuntii in Gabaa Saulis, 1. *Reg.*11.*a.* deſignant *q* recurſum Fidelium, ad prædicatores in tentationibus.
q *Gr. ſ.* 1 *Re* 11

Paratus contra dæmones. Venientes ex Galgala in Gabaa, 1. *Reg.* 13.*c.* ſunt *r* qui per ſacram ſcripturam animati & roborati, ad ſublimia contra hoſtes pugnaturi aſcendunt.
r *Gr. ſ.* 1. *Re.* 13

Sollicitudo prædicatoris. Veniens Saul ad locum certaminis, 1. *Reg.*14.*c.* deſignat *ſ* prædicatorem explorantem cor peccatoris converſi, ut in eo cædat hoſtes.
ſ *Gr. ſ.* 1. *Re.* 14.

Repreſſio dæmonum poſt judicium. Non venientes ultra Philiſthæi in terminos Iſrael, 1. *Reg.*7.*d.* deſignarunt *t* non amplius eſſe locum dæmonibus poſt judicium ad tentandum: nec eos in loca beatorum poſſe aſcendere.
t *Gr ſ.* 1 *Re.* 7

Veniens terræ vulgus in ſaltum, in quo erat mel, 1. *Reg.*14.*d.* deſignant *u* ſimplices religioſos, qui per operum bonorum exempla veniunt in notitiam ſecularium.
u *Gr. ſ.* 1 *Reg* 14

Venit Nicodemus ad Jeſum nocte, *Ioan.*3.*a.* quia nondum *x* fulſerat claritas reſurrectionis.
x *Amb. ſ. Luc.* 23.

Eccleſiaſtici avari. Venientes ad Chriſtum, quia manducaverunt de panibus ejus, *Joan.*6.*c.* ſunt *y* eccleſiaſtici, qui veniunt ad miniſterium eccleſiæ, ut ſaturentur temporalibus.
y *Rup* 6. *ſ. Ioan* 2.

Venientes virgines fatuæ poſt clauſam januam, *Matt.*25.*a.* ſunt *z* volentes operari, quum jam non eſt tempus.
z *Ori ſ. Matt. ho.* 32.

Sermones falſi veriſimiles. Venientes in nomine Chriſti, *Matt.* 24.*a.* ſunt *aa* ſermones falſi, habentes apparentiam veritatis.
aa *Ori. ſ. Matt ho* 17

Perſecutiones & tentationes diaboli. Veniens ventus à regione deſerti, eſt *bb* diabolus à cordibus perverſorum ad alios concutiendos, *Job.*1.*b.* Et venientia flumina, *cc* ſunt incurſus gravioris motus cupiditatis & tentationis, *Matt.* 7. *d.* venit quoque rex Aſſyriorum uſque ad collum Juda, hoc eſt diabolus ad perſequendos perfectiores in eccleſia: quos non poteſt obtinere, *Iſa.*8.*b.* Et veniunt turbines ab Aphrico, hoc eſt, tentationes à diabolo, *Iſa.*21.*a.* venit fumus ab Aquilone, hoc eſt, peccatum à diabolo, *Iſa.*14.*d.* venerunt quoque gentes in hæreditatem Dei, hoc eſt, *dd* Gentiles ad eccleſiam, non credendo, ſed perſequendo, *Pſ* 78.
bb *Ori ſ. Iob.* 1
cc *Hil. ſ. Mat. ca.* 8.
dd *Hie ſ. Iſa.* 8 14.
ee *Aug ſ Pſ.* 78

Deſtructio Iudæorum. Veniebat etiam ventus turbinis ab aquilone, *Ezech.*1 *a.* quando Chaldæi venerunt adverſus Hieruſalem. Et venientes beſtiæ ad devorandum diſperſos Iſrael, fuerunt *ee* exercitus Romanorum, vel dæmones, *Iſa.*56.*c.* venientes quoque paſtores & greges ad filiam Sion, fuerunt duces Chaldæorum cum exercitu, *Jer.*6.*a.* Non veniet autem ultra collectio, quia non eſt futura alia captivitas Judæorum poſt vaſtationem à Tito factam, *Iſa.*32.*c.* Et venit finis Hieruſalem, quum ultimo deſolata eſt, *Ezech.* 7.*a.* Et venit aquila ad Libanum, quum rex Babylonis venit ad Hieruſalem. *Ez.*17.*a*
ff *Hie ſ. Iſ.* 32. 56 & *ſ Ier* 6. & *ſ Ez.* 7. 17

Perſecutiones hæreticorum contra fidem. Venit Gog quaſi tempeſtas, *Ez.* 38.*e.* deſignans hæreticos, qui tumultibus nituntur opprimere ſimplices. Et venit de loco ſuo, hoc eſt de lateribus aquilonis. Poteſt etiam ſignificare Caipham adverſus Chriſtum, venit plaga Samariæ uſque ad Judam, *ff* quum errores hæreticorum pertingunt ad fideles. *Mich.*1.*c.* E diverſo, venit uſque Odollam gloria Iſrael, quando hæreticorum gloria exhauritur. *Mich.*1 *d.*
gg *Hie ſ. Mic.* 01.
hh *Gre* 3.*m* 87.

venient

venerunt amici Iob de loco ſuo, quum hæretici contra ſanctam eccleſiam ex ſuperbia moventur, *Iob.* 2.*d.* Et venit Aſſyrius in terram noſtram, quum diabolus aut infideles perſequuntur eccleſiam, *Mich.* 5.*b.* Dicuntur autem venire ut turbo, *Haba* 3.*d.*

Sollicitudo dæmonum in tentando. Aſſlictio carnis. Veniunt vaſtatores ſuper omnes vias deſerti, *Ier.* 12.*c.* quando *a* dæmones omnes tentandi occaſiónes amplectuntur. Vel ſunt affligentes carnem, ut ſerviat ſpiritui.

Venientes ſex viri de via portæ ſuperioris, *Ezec.* 9.*g.* deſignant *b* ætates hominum evolvi à conditione paradiſi, ſicut ab ingreſſu mundi, ſuperioribus generationibus.

Veniſſe dicitur tempus Nabuchodonoſor, & terræ ejus, *Ier.* 27.*b.* quando *c* deſtructa erat Babylon, aut poteſtas diaboli.

Venit uſque ad Babylonem anima *d* quæ incidit in confuſionem peccatorum, *Mich.* 4.*c.*

Non veniſſe tempus domus Domini ædificandæ dicunt, *e* qui adhuc vitiis captivi tenentur, *Agge.* 1.*a.* venire quoque cito opus Dei dicunt mali, quaſi non ſperantes aut timentes vindictam, *Iſa.* 5.*a.*

Non venire in conſilium Simeon, & Levi, eſt *f* non conſentire in mortem Chriſti. *Gen.* 49.*a.*

Non venire ultra naves de terra Citiorum, vel de Carthagine, *Iſa.* 23.*a.* eſt *g* ceſſare levitatem & doctrinam frigidam hæreticorum, & avarorum cogitationes.

Admiratio paſſionis Chriſti. Venientes mulieres à ſpectaculo, fuerunt *h* mulieres quæ aſtiterunt ſpectaculo paſſionis & reſurrectionis Chriſti, *Iſa.* 27.*c.* juxta Septuaginta.

Limitatio tentationum. Repreſſio humanæ ſuperbiæ. Venit mare uſque ad terminos, quos illi poſuit Deus, *Job.* 38.*b.* quando *i* paſſiones unigeniti Dei, quas humanum genus prius irriſit, poſtmodum expavit: & quaſi contra oppoſita oſtia more elidendi maris, & tumore elatum venit, & fractum virtute diſſoluit. Et venit mare uſque ad vectes & oſtia, quum non permittit Deus hominem tentari ſupra id quod poteſt. Mare etiam, hoc eſt, genus humanum priora oſtia tranſcenderat: quia clauſtra legis oppoſitæ humani tumoris unda tranſiliebat. At poſtquam mundus oppoſitum ſibi unigenitum reperit, elationis ſuæ impetum fregit: & tranſire non valuit, quia ejus fortitudine, furoris ſui terminum clauſum invenit.

Non venit mors juſtis expectantibus eam, *k* quando compelluntur vivere in gloria temporali, *Job.* 3.*d.*

Venter, Vulva, Uterus, Alvus Uterini.

VENTER dicitur, quod eſt in homine à pectore uſque ad pubem, & peculiariter quod exterius apparet, continens interius ſtomachum & inteſtina, quæ omnia ſub ventris nomine includuntur: Uterus autem & vulva propriè eſt in fœminis ea pars, in qua ſemen ſuſcipitur, & fœtus procreatur: quæ etiam ventris nomine appellatur, quia intra ventrem includitur. Alvus autem eſt propriè ea pars, in qua ſordes excipiuntur, ut inde egerantur.

Eſſentia divina. Venter ſeu uterus Dei Patris, ſignificat *l* ſecretam originem ſubſtantiæ vel eſſentiæ ejus: ex qua ineffabiliter ante omnem creaturam filium ſibi homouſion ſeu conſubſtantialem & coæternum genuit, *Pſa.* 109. Ex utero ante Luciferum genui te. Et benedictio vulvæ, erit participatio benedictionis paternæ, *Gen.* 49.*c.*

Conſilia Dei. Judicia Dei. Venter Dei quandoque ſignificat *m* conſilium ejus, in quo ante ſecula per prædeſtinationem concepti ſumus, ita ut creati per ſecula producamur, *Iob.* 19.*d.* deſignat etiam incomprehenſibilia & occulta judicia ejus, quia inveſtigari nequeunt, de quo utero egreſſa dicitur eſſe glacies, *Job.* 38.*c.*

Miſericordia Dei. Gratia Dei. Uterus Dei: in quo dicitur portaſſe Judæos, *Iſa.* 46.*a.* miſericordiam *n* ejus deſignat, qua patienter ſuſtinuit peccantes. Et etiam gratiam Dei, intra cujus ſinum, quaſi intra uterum Judæi fovebantur. Sed quia veniente Domino, conſtricti frigore perfidiæ, fervorem fidei & charitatis amiſerunt, à ſecreto gratiæ ſinu projecti, quaſi glacies de utero creatoris egreſſi ſunt. *Job.* 38.*c.*

Humanitas Chriſti. Mens Chriſti. Carnales in eccleſia. Venter ſponſi, naturam humanam Chriſti ſignificare poteſt, *Cant.* 5.*d.* deſignat etiam ipſam mentem ejus, & etiam carnales intra eccleſiam conſtitutos. *Pſa.* 21.

Venter Virginis Mariæ. Venter beatiſſimæ Virginis Mariæ, *o* dicitur ut acervus tritici, *Cant.* 7.*a.* quia protulit nobis Chriſtum, qui eſt granum frumenti, & panis vivus. Ab hoc utero vocavit Deus Chriſtum, *Iſa.* 49.*a.* quia ibi impoſuit illi nomen. & recordatus eſt nominis ejus, quia juxta nomen ejus effecit, ut eſſet ſalvator. Benedictio vulvæ eſt partus Virginis Mariæ, *Gen.* 49.*e.* *Pſa.* 21.70.186. 118.

Eccleſia. Synagoga. Uterus Rebeccæ, ſignificare poteſt *p* eccleſiam duos populos in ſe continentem, *Gen.* 25.*c.* *Hoſ.* 12.*b.* Eandem deſignare poteſt uterus Thamar, *Gen.* 38.*g.* Ab hac vulva alienati ſunt hæretici, *Pſal.* 57.126. Venter etiam ſponſæ, deſignat *q* latitudinem populi intra eccleſiam, *Cant.* 7.*a.*

Venter præterea quandoque ſignificat *r* ſynagogam, ex qua ſegregatus eſt Paulus, quando ſuſcepit fidem, *Gal.* 1.*c.* *Pſa.* 21.70.138 De utero matris ſuæ egreſſus Job nudus, *Job.* 1.*d.* deſignat Chriſtum, qui egreſſus eſt nudus de utero ſynagogæ, quando relictis Judæis in incredulitate, ad Gentes tranſiit, ſicut Joſeph relicto pallio in manibus adulteræ, aufugit.

Mens. Memoria. Cor. Conſcientia. Venter animæ dicitur *ſ* mens, aut memoria, aut cor, & ipſa conſcientia: denique interiora animæ. Quemadmodum enim receptaculum aliquod eſt corporis, quo viſcerum vitalia continentur, & hoc ventris nomine appellamus, ita virtutem animæ capabilem, quæ eo modo cogitationibus recreatur, quo venter hominis eſcis repletur, ventrem appellare licet. Mens autem dum cibum ſuum, ſupernum videlicet ſuſcipit intellectum, refecta procul dubio omnia membra actionum regit. Convertit ei etiam uteri nomen, quia ſicut proles in utero concipitur, ita cogitatio in mente generatur, *Gen.* 30.*a.* *Exod.* 13.*a.* 34.*c.* *Job.* 3.*b.* 17.*d.* 15.*a.* 20.*b.* 32.*d.* *Pſa.* 30.39 *Prov.* 20.*d.* *Iſa.* 16.*d.* *Ier.* 4.*c.* *Thren.* 1.*g.* *Can.* 1.*b.* *Ezech.* 3.*a.* *Hab.* 3.*d.* *Ioan.* 7.*f.* *Apo.* 1.*d.* Et venter Judæorum adimpletus de abſconditis, occultam eorum conſcientiam deſignat, *pſal.* 16. vel eſt adimpletus appetitus eorum in Chriſtum: quem uſque ad crucem perſecuti ſunt. Vulva etiam deſignare poteſt voluntatem: & vulva aperta, eſt voluntas bene operans. Vulva verò concluſa, eſt voluntas, non concipiens bona opera, *Gen.* 20.*d.* 30.*a.* *pſal.* 57. Venter pro interioribus ſumitur, 1.*Reg.* 28.*a.* Qui pythonem habebat in ventre.

Voluntas. Interiora. Corpus humanum. Mortalitas Chriſti. Nativitas. Vulva aliquando ſignificare poteſt *t* corpus humanum, *Exod.* 13.*a.* 34.*c.* Et venter ſponſi, eſt mortalitas corporis Chriſti, *Cant.* 5.*d.* Ipſa quoque nativitas, venter dici poteſt. *pſal.* 70. De ventre matris meæ tu es protector meus: Quod etiam ad nativitatem ſpiritualem referri poteſt.

Vulva & uterus, quandoque ſignificant *u* Abraham & Saram, *pſal.* 59. Datur etiam vulva David, aut Chriſti, quæ ad eoſdem refertur, *pſal.* 131.

Vulva Annæ concluſa, 1. *Reg.* 1. *a.* deſignat *a* prædicationem eccleſiæ non convertentem Judæos nec eos ſpiritualiter generantem.

Venter victimæ, deſignat *b* appetitum operandi, *Lev.* 3. *c.* Et generaliter venter deſignat appetitum, qui non impletur auro, &c. *Ezech.* 7. *f.* venter etiam eſt *c* concupiſcentia carnalis, unde & ſerpens ſuper ventrem repit, *Gen.* 3. *c.* venter autem receptaculum ciborum in ſcorto Madianitide ſacerdotali pugione confoſſus, *Num.* 25. *c.* univerſos hominum labores, momentanea blandimenta gulæ, ſtercoris fine condemnat, & oſtendit mentibus conſecratis Deo, totum quod currimus, quod ſatagimus, quod voramus in ſeceſſum projici. Unde Apoſtolus, Eſcæ, inquit, ventri, & venter eſcis. Deus autem & hunc & illas deſtruet. E contrario de luxurioſis, quorum Deus venter eſt. Venter autem conturbatus per jejunia, *d* eſt gula, *Pſa.* 30. 57. *Jer.* 4. *e.* *Gal.* 1. *c.* *Eccl.* 37. *a.* Sodalis amico congaudet cauſa ventris. Et venter Behemoth, *e* eſt libido, *Iob.* 40. *a.* 3. *b.* Vulva etiam eſt occulta & malitioſa carnalium cogitatio, *Job.* 38. *a.* Quæ non ad proferendam prolem concipit ſubſtantiam corporis, ſed ad explendam nequitiam, cauſam doloris. De hac vulva dicitur, *Pſa.* 7. Concepit dolorem & peperit iniquitatem. Venter quoque iniqui, qui non repletur, eſt avaritia, *Job.* 20. *c.* venter adhærens terræ, *f* eſt carnalis conſentiens peccatori, *Pſa.* 43. Huic ventri amarus eſt liber divinæ legis, *Apoc.* 10. *d.*

Ab utero eſt Deus auxiliator Iſrael, *Iſa.* 44. *a.* quia *g* in utero Jacob apprehendit plantam fratris ſui, & poſtmodum adeptus eſt primogenituram. Ab utero etiam eſt Deus auxiliator Iſrael, quia à principio naſcentis eccleſiæ ſervavit credentes.

Venter interdum eſt *h* compaſſio, *Iſa.* 16. *d.* Super hoc venter meus ad Moab quaſi cithara ſonabit, nempe per compaſſionem.

Venter ſtatuæ æneus, deſignabat *i* regnum Macedonum, *Dan.* 2. *e.* ſignificat etiam doctrinam ad inanem gloriam directam.

Uterus hæreticorum, eſt ubi formant ipſi diſcipulos, hoc eſt, *k* doctrina eorum erronea. Datur autem hæreticis aut Judæis venter vacuus, aut vulva ſine liberis, ne videlicet proficiant in docendis erroribus.

Venter ceti, ubi fuit Jonas, ſignificare poteſt *l* limbum, in quem deſcendit Chriſtus, qui etiam dicitur venter inferi. vel deſignat mortem Chriſti: aut ſepulchrum ejus, *Jon.* 2. *a.* *Matth.* 12. *c.* venter etiam ſignificat *m* profundum, *Eccl.* 51. *a.* De altitudine ventris inferi.

Venter generis humani, dici poteſt *n* paradiſus terreſtris: in quo genus humanum primo conditum fuit: cujus oſtia aperuit diabolus, quum perſuaſione ſua callida in corde hominis mandatum cœleſte diſſolvit. *Job.* 3. *b.*

Venter aliquando dici poteſt *o* lex: à quo utero erraverunt Judæi, *Pſa.* 57. In hoc latebat Joannes prænuncians Chriſtum, quia occultè Chriſtus prænunciabatur in lege, *Luc.* 1. *e.*

Ex ventre tranſgreſſor dicitur Iſrael, *Iſ.* 48. *b.* nempe *p* à tempore egreſſionis ex Ægypto, quando à Deo quaſi in utero geſtabantur.

Nudus exire dicitur de utero matris, *Iob.* 1. *d.* qui *q* tentatus cognoſcit ſe in fide per primam gratiam ſine propriis meritis aut virtutibus genitum: & nudus revertitur illuc, quum poſt tentationem cognoſcens infirmitatem ſuam, & metuens ne nudatus ſit virtute, per humilitatem ad gratiam robuſtius redit, tribuens divino adjutorio quicquid virtutis habet.

Vulva de qua egreditur peccatum, *r* eſt prava ſuggeſtio, quia inde concipitur peccatum in mente, Vulva verò, de qua egreditur peccatum opere perpetratum, eſt ipſa culpa latens, *Job.* 3. *b.* 10. *d.* 38. *a.*

De utero matris, ait Job, egreſſam eſſe ſecum miſerationem, *Job.* 31. *b.* ut declaret *ſ* non fuiſſe ſui arbitrii, ut cum ipſo exiret: ſed eſſe ex conditoris munere, à quo illam accepit.

Uterus matris, eſt *t* prava conſuetudo Babylonis: ſeu hujus mundi: unde ſuſcipit Deus eum, quem convertit, *Pſa.* 138. poteſt etiam venter ipſum mundum ſignificare.

Uterinus frater Joſeph erat Benjamin, *Gen.* 43. *f.* & deſignat *u* Paulum intra uterum ſynagogæ, qui poſtmodum intra uterum eccleſiæ ſuſceptus eſt.

Ventriloqui dicebantur, è quorum ventre dæmones reſponſa dabant, qui & pythones dicebantur. Deſignant autem *x* eos, quorum Deus venter eſt, *Iſa.* 8. *d.* ventriloqui etiam ſunt, qui quaſi de intelligibili ventre ſui cordis fabulas quaſdam, id eſt, falſas doctrinas & prophetias proferentes, decipiunt, *Lev.* 19. *f.*

Ventus, vide Aer.

Ventilare, ventilabrum.

VENTILARE, eſt ventum excitare, vel in ventum aliquid mittere, agitare, ac verſare. Item diſpergere, profligare, ac propulſare. Et ventilare frumentum, eſt ipſum in area ventilabro purgare. Ventilabrum autem eſt inſtrumentum ad ventilandum.

Ventilare dicitur Chriſtus Gentes, quando *y* quoſdam per fidem & gratiam ducit in cœlum, quoſdam verò propter peccata mergit in infernum, *Deut.* 33. *c.* *Iſa.* 41. *d.* *Ezec.* 30. *g.* Et ventilatum triticum aut hordeum, ſunt boni ſeparati à malis. Et dicuntur boni ventilari ſicut triticum: mali verò ſicut palea, *Iſa.* 30. *e.*

Ventilare dicitur Deus Judæos in portis terræ, *Jerem.* 15. *b.* quando *z* illos adducit ad portas inferi.

Ventilari dicitur triticum aut hordeum *Iſa.* 30. *e.* quando *aa* in ſcriptura ſacra fit ſeparatio ſpiritus & literæ, quaſi tritici & paleæ.

Ventilantes Ariel, fuerunt *bb* exercitus Romanorum deſtruentes Hieruſalem, vel ſunt doctores fideles contra hæreticos, *Iſa.* 29. *a.* ventilant etiam fideles inimicos, hoc eſt, profligant & propulſant, quando vincunt dæmones, ſed in Deo, non propria virtute, *Pſa.* 43. 3. *Reg.* 14. *d.*

Ventilans cornu Pharao, *Ezec.* 32. *a.* deſignat *cc* diabolum perſequentem bonos.

Ventilabrum in manu Chriſti: deſignare poteſt *dd* vim diſcretionis ejus: vel jus diſcriminandorum meritorum: ſeu examen juſtitiæ Dei, *Matt.* 3. *c.* *Luc.* 3. *d.* Ventilabrum quoque dici poſſunt *ee* tentationes, quæ bonos ac malos examinant ac diſcernunt.

Venuſtus, quære Decorus.

Vepres

Left margin notes: a Gre. ſ. 1 Re. 1 — b Hie. ſ. Ez. 7. & de vaſ. ſacer. & ſ. Iob. 40. — c Phil. 1. alleg. Amb. de. fug. ſec. 7. Bed. ſup. Ge. 3 — d Aru. ſ. pſ. 30. — e Gre. 15 m. 10 & 16 m. 2. & 8 m. 15. & 32 m. 12. Gre. Nyſſ. de orat. — f Au. ſ. pſ. 43. & ſ. Apo. h. 8. — g Hie. ſ. Iſ. 44 — h Lyr. ſ. Iſ. 16. — i Glo. ord. ſ. Dan. 2. — k Augu. cont. Adim. 25 — l Hie. ſ. Ion. 2. Rup. ſ. Ion. 2. — m Lyr. ſ. Eccl. 51. — n Gr. 4 m. 16. — o Au. de ſacr. ſe. 10. — p Glo. inter. ſ. Iſa. 48. — q Gr. 2. m. 40 — r Gre. 4. m. 27. 28. & 28 m. 21. — ſ Gr. 21 m. 15 — t Au. ſ. pſ. 138. Amb. de fuga ſe. 7. — u Glo. ord. ſ. Gen. 43. — x Ori. ſ. Iſ. h. 7 Iſy. ſ. Le. 19. — y Tert. adv. Judæos. Hie. ſ. Iſ. 30. 41. Amb. 2. de ine 5. — z Hie. ſ. Ier. 15 — aa Hie. ſ. Iſ. 30 — bb Hie. ſ. Iſ. 29. Au. ſ. pſ. 43. — cc Hie. ſ. Ez. 32. — dd Hil. ſ. Mat. can. 2. Amb. ſ. Lu. 3. — ee Eus. ſer. ſpirit. 4.

Right margin notes: Prædicatio eccleſiæ. — Appetitus. — Concupiſcentia carnalis. — Gula. — Perverſa cogitatio. — Avaritia. — Carnalis homo. — Compaſſio. — Errores hæreticorum. — Limbus. — Profundum. — Paradiſus terreſtris. — Lex. — Tempus egreſſionis de Ægypto. — Cognitio propriæ infirmitatis. — Prava ſuggeſtio. — Prava ſuggeſtio. — Prava conſuetudo. — Mundus. — Paulus. — Separatio bonorum & malorum. — Condemnatio Judæorum. — Separatio ſpiritus à litera. — Deſtructio Hieroſolym. — Vincere dæmones. — Diabolus perſequens bonos. — Vis diſcretionis Chriſti. — Examen juſtitiæ Dei. — Tentationes.

Vepres, vide Spina.

Ver.

VER, eſt anni pars temperata, quando videlicet tempus tranſit ab hyema in æſtatem.

Novitas vitæ. Ver dicere poſſumus, quando Sancti in hoc ſeculo bonis florent operibus, *Pſal. 73.*

Vernum tempus *a* novitatem vitæ poſt hyemem infidelitatis ſignificare poteſt, & quietem quæ ſequitur poſt tentationes & tribulationes, *Gen. 35. b. 48. b. Exod. 34. c. Pſa. 73.*

a Hie ſ. pſa 73. Ori. ſ. can. h. 4. Aug ſ. pſ. 73.

Verberare, verbera, vide Flagellare.

Verbum, vide Sermo.

Verboſus, Loquax.

Hæretici. VERBOSUS dicitur, qui nimium loquitur tam dicenda, quam non dicenda effutiens, & verboſi amici Job, ſunt hæretici loquaces, *Job. 11. a. 16. d.*

Vereri, vide Timere.

Verecundia, verecundari.

b Ari. 2. Rhetori 6.

VERECUNDIA, *b* eſt dolor quidam, ac perturbatio ex malis aut præſentibus aut futuris, quæ infamiam inferunt, quæ juvenibus accommodatur. Vereri autem, aut verecundari, eſt verecundia affici.

Veredarius, vide Curſor.

Verenda, veretrum, quære Genitalis.

Vergere, vide Declinare.

Vermis.

VERMIS dicitur animalculum quod ex putredine generatur, vel in plantis, aut fructibus, vel in aliis animalibus, aut etiam in terra, dictum à vertendo, quod ſeſe torquendo vertat, & repat.

Chriſtus. Vermis de carne ſine concubitu naſcitur, *c* qua ratione Chriſtus dicitur vermis, & non homo, quia non ex ſemine extrinſecus advenieote, ſed interius manente genitus eſt de virgina: & dicitur vermis & non homo, quia filius hominis, & non vetus homo, *Pſal. 21. Iob 25. b.* Et dicitur vermis matutinus, qui abſtulit umbram Jonæ, hoc eſt, umbram legis, *Jona 4. c.*

c Ori ſ. Luc. ho 14. Diony. cal. hier 2. Hie. ſ. Ion. 4. Au ep. 49. q. 6 & ep. 120.

Verba Dei. Conſcientia. Remorſus conſcientiæ. Apoſtoli. Vermis quoque dicitur verbum Dei, quod peccantis conſcientiam rodit, nec unquam moritur. Ipſa etiam *d* conſcieutia, ſeu remorſus ejus eſt vermis, qui non moritur, ſed pungit, & dolorem infert peccantibus, & ipſe dolor vermis dicitur, & in malis ſera conſcientia eſt vermis, qui non moritur, ſed manet ſemper in inferno, *Prov. 25. c. Iſa. 51. c. 66. g. Marc. 9. d.*

d Ori ſ. Matt. ca. 13. Amb ſ. Luc. 14. Hie. ſ. Iſa 66. & ſ. Marc. 9.

Vermis Jacob dicti ſuote Apoſtoli, *Iſa. 41. d.* quia contemptibiles habebantur, & tamen ut vermis terram penetrat, ita ſermo Apoſtolicus Gentium civitates, & corda duriſſima penetravit.

Natura vitiata & conſuetudo perverſa. Vermibus dicit Job, mater & ſoror, *Job. 17.* quia *f* quantum ad materiam corruptibilis carnis, & de putredine proceſſimus, & cum putredine venimus, quam portamus. Spiritaliter autem, mater natura, & ſoror conſuetudo vermes ſunt, quia ex natura corruptibili, & conſuetudine perverſa cogimur, ut quaſi quibuſdam vermibus, ſic inquietis cogitatiotibus in mente fatigemur. Carnis enim natura vitiata, & conſuetudo perverſa, quia innumeras curas in corde infirmitatis noſtræ generant, bena mater & ſoror vermes vocantur. Mordent enim animum curæ, dum ioquietant. Quia enim natura aſt vermium momentis ſingulis inceſſanter moveri: non immeritò ſignatur nomine vermium inquietudo cogitationum. Perverſæ itaque mentis dulcedo, vermis eſt, quia inda delectabiliter paſcitur, unde per inquietudinem ineſſanter agitatur, *Iob. 21. d. 24. d.*

e Hie ſ. Iſ. 41. f Gre. 15 m. 28 & 15. mo. 26, & 16. m. 21. 31.

g Gr. 17. m 9

Inquietudo cogitationum. Homo ex Adam propagatus. Dicitur primus humani generis parens homo, non filius hominis *g* ex quo quiſquis prodiit, non ſolum homo, ſed filius quoque hominis fuit. Sicut ergo ex homine filius hominis, ita ex putredine naſcitur vermis, unde rectè homo putredo, filius verò hominis vermis vocatur. Primus quippe homo putredo, non vermis: quia & ſi per mortem putruit, noo tamen ex putredina per nativitatem, venit. Qui autem hominis eſt filius, vermis dicitur, quia jam ex mortalium corporum corruptione propagatur, *Iob. 25. d.*

h Rup. ſ. Ion. 4

Vermis, qui corroſit, & ſiccavit hæderam Jonæ, fuit *h* exercitus Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem, *Ion. 4. c.*

i Glo. ord ſ. Iob 17. Amb. ſer. 34. k Bed ſ. Ex 16

Exercitus Romanorū. Peccatum. Carnalis delectatio. Gula. Avaritia. Pœna æterna. Vermis etiam dici poteſt *i* peccatum, *Iob. 17. d.* Mater mea & ſoror mea vermibus, *1. Mach. 2. g.* vermis etiam, eſt carnalis delectatio, & vermes in maooa, deſignant fructum immoderatæ gulæ, & etiam avaritiæ malum. Ideo ſolum generabantur in manna, quod aliqui ex gula aut avaritia, in craſtinum reſervabant, *Exod. 16. e.* vermis autem de manna, eſt *k* de verbo Dei contempto, qui conſcientiam rodat.

Vermes in manoa pœnam æternam ſignificare poſſunt, quæ datur indignè ſumentibus corpus Chriſti, *Exod. 16. e.* ut autem vermis vivit in corpore, *l* ita pœna in damnatis tamdiu durabit, quamdiu permanebunt peccata, *Iſa. 14. c. 1. Cor. 11. f.*

l Hie ſ. Iſa. 14

Vernaculus.

VERNACULUM dicitur omne, quod domi noſtræ naſcitur, vel quod in noſtra eſt patria. Interdum autem ſumitur pro verna, qui eſt ſervus domi noſtræ natus.

m Iſy ſ. Lev. 22. n Glo inter. ſ. Gen. 14.

Nutritus in fide. Vernaculus ſacerdotis, *m* eſt in fide nutritus, & in domo Chriſti ecclesia per parentum fidem educatus, *Lev. 22. b.*

Religioſi. Cœlibes. Vernaculi expediti ad bellum, deſignare poſſunt *n* religioſos ab omnibus mundi impedimentis excuſſos, & ad prælium adverſus diabolum paratos, *Gen. 14. c.* poſſunt idem cœlibes deſignare.

a Amb. 1. de Abr. 11. — *Opera legis.*

Vernaculi Abrahæ ſignificare poſſunt, *a* legis opera, vel ea ſervantes, qui per ea non ſunt hæredes divinæ promiſſionis, *Gen.* 15. *a* 17. *d. Ier.* 2. *c.*

b Amb. 2. de Abr. 11. — *Motus naturales.*

Vernaculi, qui circumciduntur, ſunt *b* motus naturales, qui circumcidendi ſunt, & reprimendi ne ſoperfluant, *Gen.* 17. *d.*

c Philo. quis rerum divin. hæres. — *Senſus.*

Vernaculus etiam qui non eſt hæres, eſt *c* ſenſus, qui non pervenit ad intelligentiam veritatis. *Gen.* 15. *a.*

Verſus.

VERSUS, carmen dicitur, quod dum fit, ipſa verba variè huc illucque vertuntur, & ad principium revertuntur. Sumitur autem ſæpe pro linea ſeu ordine.

d Glo. ord. ſ. Exo. 28. — *Diverſa virtutes.* — *Dona Spiritus ſancti.*

Verſus lapidum rationalis, *Exo.* 28. *c.* diverſas *d.* virtutes indicant in pectore ſacerdotis firmandas. Idem deſignant verſus catenarum & retiaculorum in columnis, quas ſtatuit Salomon in templo, & etiam dona Spiritus ſancti in ipſis Sanctis, 3. *Reg.* 7. *c.*

Verſutus.

e Bed. ſ. pro. 12 Glo. int. ſ. pro. 18. — *Prudens.*

VERSUTUS homo ſumitur in bonum pro *e* prudenti, *Prov.* 11. *d.* qui celat ſcientiam, quando non poteſt carnalibus loqui, aut ne det margaritas porcis.

Vertere, verſare, verſatilis.

VERTERE, eſt rem ab uno latere, aut facie in alteram mutare, & convertere, ut vertit Deus malum in bonum, *Gen.* 50. *d.* Item volvere. *Eſther* 2. *b.* Menſi duodecimus vertebatur. Traosferre, 2. *Reg.* 14. *c.* Ut verterem figuram ſermonis. Verſare autem, eſt ſæpe vertere, & verſatile, quod vertitur.

f Amb. 3. offi. 24

Vertens Pharao nomen Joſeph in Salvatorem mundi, *Gen* 41 *f* nomen *f* Chriſti futurum expreſsit.

g Rup. 1. ſ. Exo. 17. — *Incarnatio Chriſti.* — *Reſurrectio.* — *Intelligentia ſpiritalis.*

Verſa virga in colubrum, *Exod* 4. *a* 7 *b.* deſignat *g* filium Dei hominem factum. Verſus verò coluber in virgam, deſignat reſurrectionem Chriſti, vel tempus judicii, quando judicabit in virga juſtitiæ. vel vertitur virga in colubrum, quando litera legis deducitur in ſpiritalem intelligentiam, & veram ſapientiam, vel quum crucis Chriſti prædicatio facta eſt Dei ſapientia.

h Glo. ord. ſ. Thre. 3. — *Vindicta & miſericordia Dei.*

Vertere dicitur Deus manum ſuam, *h* aliqundo quidem dum juſtè in reos debitam exercet ultionē, nonnunquam verò quando miſericorditer à vindicta ſententiam ſuſpendit, *Thren.* 3. *a.*

i Glo. ord. ſ. Iſ. 41. — *Fugare.* — *Vincere hæreticos & Philoſophos.*

Vertere interdum, eſt fugare, & vertit Deus hoſtes Iſrael in tumultum, *i* quando Philoſophicum hæreticis inaniter pugnant, & utrique à Catholicis confunduntur, *Iſa.* 9. *b.* Et vertit in furorem hariolos, *Iſa.* 44. *d.* Vertit etiam dorſa regum ante faciem Cyri, quum per prædicatorem vincit hæreticos & Philoſophos, *Iſa.* 45. *a.*

k Amb ſer. 28 Aug. ſ. pſa. 40 Gre. 23. m 23 — *Caro infirma Chriſti.* — *Afflictio corporis.*

Verſatum dicitur ſtratum Chriſti in infirmitate, *pſal.* 40. quando *k* Verbum factum eſt caro, quæ eſt infirma. Verſatur etiam ſtratum in infirmitate, quum corpus affligitur ad ſalutem: & quum non permittitur homo quiete frui in hac vita his rebus, quas ſine peccato amat, quando videlicet omne, quod ſibi homo paravit ad requiem, hoc Deus occulto judicio mutat in perturbationem.

l Ric. de S. Vict. 4. de arca myſti. 10. — *Tranſitus literæ ad ſpiritum.*

Verſi vultus Cherubim ad propitiatorium dicuntur eſſe, *l* quando ad contemplationem unitatis & Trinitatis divinæ ſummus ſimilitudines à creatura rationali. Verſi quoque erant ad exteriorem domum, quis & teſtamenta nobis, qui adhuc foris ſtamus, ſunt condita, 3. *Reg.* 6. *c.*

m Glo. inter. ſ. Lev. 13. Gre. ſ. Ez. h. 3

Verſa cutis in candorem, *Lev.* 13. *b.* deſignat *m* legis literam verſam in Evangelicam claritatem & ſpiritualem intellectum. Sic vertuntur deſertæ in ubertatem, quum ſterilitas literæ legis convertitur in ubertatem ſpiritus. *Iſa.* 5 *d.* Et aquæ amaræ legis vertuntur in dulcedinem evaogelii. *Exod.* 15. *d.*

n Glo. ord. ſ. Exo. 4. — *Venire ad gloriam.*

Verti aquam in ſanguinem, *n* eſt populos ad fidem ſanguinis & paſsionis Chriſti venire, *Exo* 4. *b.* 7. *c.*

o Rup. 1. ſ. Ez. 17. 8 Glo. ord. ſ. Exod. 7. — *Mutari gloriam Dei in idolum.* — *Decipere ſimplices.*

Mutatur etiam aqua in ſanguinem, *o* quum quis mutat gloriam Dei in imaginem corruptibilem creaturæ. Item cum ſapientia Scribarum applicata eſt ad ſanguinem Chriſti fundendúm. Item quum boni & ſimplices occiduntur, vel decipiuntur à philoſophis, vel hæreticis. Evenit autem hoc Ægyptiis, quia ipſi in aqua pueros occiderunt. Vertitur quoque Judæis aqua in ſanguinem, quum non attingere tentant de ſcripturarum fluentis, quod malè intelligunt ad ſuam damnationem.

p Glo. inter. ſ. Exod. 14. — *Ariditas mundanæ ſapientia.*

Verti aquam in ſiccum, *Exo.* 14. *e.* eſt *p* mundanam ſapienttiam exſiccari per Spiritum ſanctum.

q Glo. ord. ſ. Eze. 41. — *Tribulationes hujus vitæ.*

Verſum ædificium templi ad viam reſipiſcentem ad mare, *Ezech.* 41. *b.* deſignat *q* in hac vita ſemper adeſſe tribulationes.

Vertitur in luctum cithara eccleſiæ, & organa in vocem flentium, in extremis perſecutionibus: quia *r* quum pacis tempore per alios parva more citharæ, per alios verò more organi, magna & ſonora prædicabat, in tempore perſecutionis eos, qui prædicationis cantum non audiunt, deplorat, *Job.* 30. *b.*

r Gr. 20. m. 31

Vertunt noctem in diem *ſ* cogitationes diſsipatæ, *Job.* 17. *c.* quia nonnunquam juſtus amplius placet ex adverſitate mala perpeti, quam ex proſperitate terrenæ diſpenſationis cura fatigari.

ſ Gr. 13. m. 10 — t Gr. 5. m. 8. 17 — *Cognitio fraudum dæmonis.* — *Pœnitentia.*

Verti dicitur dies in tenebras, *Iob* 3. *a.* quando *t* adverſa eſſe intelligimus ea etiam, quæ proſpera dæmones pollicentur, & quando antiquus hoſtis, qualis eſt ſæviens, talis à nobis perſpicitur etiam ſub blandimentis latens: ne fictis proſperitatibus, quaſi ex diei lumine, illudat. & veris miſeriis ad peccati tenebras pertrahat. Vel quando culpa in ipſo delectationis exordio, ad quem perditionis finem rapiat, videtur: quum videlicet noſmetipſos diſtrictè punientes, ipſa delectationis pravæ blandimenta per diſtricta pœnitentiæ lamenta cruciamus, & quum flendo inſequimur, quicquid in corde taciti ex delectatione peccamus. Verſa eſt Babylon in deſertum, *Ier.* 58. *c.* quando *u* relictus eſt ſtatus peccati per pœnitentiam.

u Ori. ſ. Ieri. ho. 4.

x Gre. 18. mo. 17. Hie. ſ. Iob. 28. — *Fortitudo pœnitentia.* — *Exemplum cavendi.*

Vertitur lapis in æs, *Job.* 28. *a.* quando x dura mens ſuperni amoris igne liquefacta, & ad veram fortitudinem commutatur, ut peccator, qui prius inſenſibilis extiterat, poſtmodum & per authoritatem fortis, & per prædicationem ſonorus fiat.

y Bed. ſ. Gr. 19 z Gr. 15. m 5 6 — *Mutatio gloria temporalis in luctum.* — *Lapſus in errorem ex ſuperbia.*

Verſa uxor Lot in ſalem, *Gen.* 19. *f.* deſignat *y* exemplum ejus condimentum eſſe, unde alii ſaliantur, & ſibi caveant. Ideo dixit Dominus noſter: Mementote uxoris Lot

Verti dicitur panis hypocritæ in fel aſpidum in utero ipſius, *Iob.* 20. *b* quando *z* ſatietas tranſitoriæ delectationis ex laudib. & honorib. in retributionis fide ad amaritudinē vertitur, & fel aſpidum, hoc eſt, malignorum ſpirituum perſuaſio, fuiſſe cognoſcitur, quod hic laus gloriæ eſſe credebatur. Vel certè panis ſcripturæ ſacræ in utero illius in fel aſpidū intrinſecus vertitur: quia dum de ſacræ legis ſcientia glo-

riatur,

Digitized by Google

riatur, vitæ potum convertit ſibi in veneni poculum: & inde reprobus moritur, unde ad vitam erudiri videbatur. Vel nonnunquam hypocrita, dum doctrinæ verbo ad oſtentationem ſtudet, divino judicio cæcatus, hoc ipſum verbum pravè intelligit, quod malè quærit. Quum autem in hæreſeos errorem labitur, contingit ei, ut ſicut de felle aſpidum, ſic infœlix de pane moriatur, & in doctrina ſua mortem invenit, quia in verbis vitæ, vitam minimè quæſivit.

Exhortatio proximi. Verti dicitur ad dexteram, *a* qui de virtutibus gloriatur, ad ſiniſtram verò: qui peccatorum delectationibus conſentit, *Job.23.b.* a Gr.16.m.16

Verſus gladius uniuſcujuſque in proximum ſuum dicitur, 1.*Reg.14.e.* quando *b* in religione per verbum Dei unuſquiſque in proximo perimit vitia. Vel generaliter quilibet Chriſtianus alium per exhortationes convertere conatur. b Gre ſ. 1. Regum 14.

Verti dicuntur lapides fundæ in ſtipulam ipſi Leviatham, *Iob.41.c.* quia *c* tempore Antichriſti omnes prædicatores eccleſiæ reputabit infirmos. c Gr. 34.m.8

Vinci à diabolo. *Contemptus præceptorum.* Vertere terga, eſt fugere, & terga vertunt, *d* qui vincuntur à diabolo, *Gen.14.b.* 1. *Reg.4.a.* Et vertunt tergum ſeu ſcapulam Deo, qui ejus contemnunt præcepta, ſicut è diverſo vertunt illi faciem, qui obtemperant, *Ier.2.f.32.f.Zach.7.f.* d Hie ſ. Ier. 2. & ſ. Zach. 7.

Vertere etiam terga dicuntur hæretici, *e* quando non poſſunt reſiſtere rationibus prædicatorum eccleſiæ, 1. *Reg. 4.a.* e Gre ſ. 1. Regum 4.

Inquietudo phantaſmatum. Verti pulverem in ſcyniphes, *Exod.8.d.* eſt *f* mentem inquietari phantaſmatis & ſophiſmatis dialecticorum. f Glo. ord. ſ. Exod 8.

Inanis gloria. Verſus populus ad prædam, 1. *Reg.14.e.* deſignat *g* prædicatores ad proprias laudes converſos. g Gre. ſ. 1. Reg. 14.

Perverſio doctrinæ ſacræ. *Lapſus viri juſti.* Verſum argentum in ſcoriam, *h* eſt doctrina ſacra in errores, per hæreticos immutata: vel eſt vir juſtus factus vitioſus. Sic vertuntur deſiderabilia in ruinam, quum quis cadit à ſtatu gratiæ peccando, *Iſa.1.f.64.d.* h Hie ſ. Iſa 1.

Auditus verbi Dei ſine operibus. Vertunt ſermones Dei in canticum, *i* qui ſic eos audiunt, aut audire ſolent Poetarum carmina in theatris, nec ſervant opere ipſos ſermones, *Ezech.33.g.* i Hie. ſ. Ez. 33

Non reſervatus panis, *Hoſ.7.b.* deſignat *k* hæreticos minimè ad fidem converſos. Item Judæos obſtinatos. k Hie. ſ. Hoſ 7 Rup ſ. Hoſ. 7.

Motus cælorum. *Sol.* Verſatilis gladius ad cuſtodiendum paradiſum, *Gen.3.d.* motum *l* cœlorum ſignificare poteſt: vel ipſum Solem, qui verſatur. l Phil. de Cherubim

Liberum arbitrium. Verſatilis etiam gladius dici poteſt *m* liberum arbitrium hominis, quo reverti poteſt in paradiſum per pœnitentiam, quia aliquali ignorantia deceptus, & fragilitate attractus cecidit. Diabolus autem nulla ignorantia obvolutus, nec carnis fragilitate circundatus, propria malicia peccavit peccato irremiſſibili, & penitus in Spiritum ſanctum. Aug. 2 de gen. contra Man. 2. 3. m Geor Veno. can. 1 t. 7. c 28

Varietas tribulationum. Gladius præterea verſatilis, *n* tribulationum varietatem deſignat, quibus genus humanum variè affligitur. n Aug. 2 de gen con. Manich 2. 3.

Vertex.

VERTEX, propriè dicitur de ventis contortis & rotatis in modum turbinis, qui & vortex dicitur. Inde propter flexum capillorum ſumma pars capitis vertex dicitur. Et ab hujus ſimilitudine pars montium eminentiſſima vertex appellatur. Et vertex in cœlo, deſignat altiſſimas partes cœli, & præcipuè polos & cardines cœli, quo vertice ſtellarum dicitur Deus ſublimior, *Job.22.b.* vertices quoque in ligno dicuntur nodi, *Sap.13.c.* Fecit lignum curvum & verticibus plenum.

Caput Chriſti. *Chriſtus.* Vertex Nazaræi in Joſeph, ſignificabat *o* caput Chriſti, *Gen.49.d.* Ipſe quoque Chriſtus, qui eſt caput, dicitur etiam vertex, unde in vertice montium præparatur mons domus Domini, quia omnes ſunt ſub Chriſto capite, & ipſe eſt ſuper omnem ſublimitatem legis & Patriarcharum ac Prophetarum, *Iſa. 2.a. Mich.4.a.* Et ipſe Chriſtus eſt vertex *p* Job, quem etiam percuſſit diabolus perſequendo, *Job.2.c.* o Glo. inter ſ. Gen. 49. Hie ſ. Iſa. 2. & ſ. Mich. 4.

Virgo Maria. Vertex ramorum cedri dicitur beata Virgo Maria, principatum tenens in genere regio, unde ſumptus eſt Chriſtus, *Ezech.17.g.* p Gr 3 m 14.

Ratio. *Libertas arbitrii.* Vertex filiarum Sion, eſt *q* principale animæ, ſeu ratio, *Iſa.3.d.Jer.2.d.Pſal.7.67.* vertex etiam capitis, dicitur poteſtas liberi arbitrii, vel facultas operandi bonum commodum, *Iſa.1.b.* q Glo ord ſ. Iſa 3.

Fides. Vertex interdum eſt fides, quam polluere nituntur filii Mempheos, hoc eſt, dæmones, *Jer.2.d.*

Sublimitas ſenſus aut perfectionis. Vertex collis, eſt *r* ſublimitas ſenſus, aut perfectionis, ſed non ſumma, vertex verò montis, eſt *ſ* altiſſimus gradus perfectionis, & eminentia contemplationis. *Exod.17.c.19.d.24.d.34.a.Jer. 42.b.* Ricar de S. Vict. de ſtat. inte. homin. 32.

Doctor. Vertex aliquando dicitur doctor, *Deut.33.c.* cepitque brachium & verticem, *Prov.8.e.* In ſummis excelliſque verticibus, *Iſa.1.d.* A planta pedis uſque ad verticem non eſt in eo ſanitas. r Gre. 25 m. 15.

Principes Judæorum. Vertex vallis pinguiſſimæ dicebatur, ubi erat templum Hieruſalem. Ibi dicuntur erraſſe ebrii Ephraim, hoc eſt, *t* hæretici, & ſacerdotes, & Phariſæi, ut vertex dicuntur habentes principalem ſtatum in doctrina & dignitate, qui ideo errant, quia non gloriam Dei, ſed ſuam quærunt, *Iſa.28.a.* Es vertex capitis, in quo non erat ſanitas, erant principes populi Judæorum, *Iſa.1.b.* vertex etiam Cameli ſiccatus, ſunt *u* ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi ſine gratiæ & ſinceræ doctrinæ rore, *Amos.1.a.* ſ Ori ſ Exod. ho. 11. t Hie ſ Iſa 1. 28. u Rup ſ. Amos. 1.

Principes ſeculi. *Mundanum imperium.* Vertex Sanir, deſignat *x* principes hujus ſeculi, *Can.4.c.* Ipſum quoque mundanum imperium, *y* vertex dicitur, *Deut.33.c.* Cepitque brachium & verticem. vertex etiam capilli, dicuntur dæmones, & nimium ſuperbientes, *Pſa.67.* x Gre. ſ. can. 4 y Glo ord ſ. Deut 33. Hil ſ. pſal 67. Aug ep 59.

Voluptates carnales. Vertex montis Phogor: deſignat *z* culmen voluptatum carnalium, *Num.23.d.* z Ori. ſ Num. ho. 17.

Vertigo.

VERTIGO, eſt morbus capitis ex frigidis & lentis humoribus ſurſum ex ventriculo aſcendentibus ortus, ita ut ſic affecti, occaſione parva ſuccidant.

Reprobus ſenſus. Vertigo dici poteſt *aa* reprobus ſenſus hæreticorum, quo ipſorum mentis oculi perturbantur, *Iſa.19.c.* aa Hie. ſ. Iſa. 19.

Verus, veritas, verax.

Verum dicitur, quod eſt ſyncerum & ſolidum, & falſo contrarium, & vera oratio, quæ ita ſignificat, ut eſt in re: verum quoq; eſt, quod minimè eſt adulteratū, ut verus color, hoc eſt, nativus, verum etiam

eſt juſtum

Digitized by Google

eſt juſtum, *Deut.21.c.* Pondus habebis juſtum & verum. Veritas autem dici ſolet ipſa adæquatio aut conformitas rei cum intellectu. Item æquitas, certitudo. Eſt etiam veritas auxilium, *Nehe.9.g.* Quia veritatem feciſti nobis bonum æternum, *Eccl.17.d.* Deſtinavit illis ſortem veritatis. Cognitio Dei, *Pſa.24.* Dirige me in veritate tua. Confeſsio veritatis. 2. *Reg.20.f.* Quæ reſpondeo veritatem in Iſtael. Effectus juſtitiæ, *Deut.13.c.* Diligenter rei veritate perſpecta, Fides, *Pſa.25.* Complacui io veritate tua. Intelligentia, *Iſa.59.* Quia corruit in platea veritas. Juſtitia, *Exod.18.d.* in quibus ſic veritas. Operatio vera, 1. *Reg.12.d.* Servire ei in veritate. Promiſsi impletto, *Eccl.17.* In veritare enuncio ſcientiam ejus

a Arn ſ. pſ. 44 — Veritas aliquando ſumitur pro *a* Deo Patre, *pſal.44.* propter veritatem & manſuetudinem & juſtitiam, *pſa.142.* In veritate tua exaudi me. — *Deus Pater.*

b Arn ſ. pſ. 35. Hie. ſ. Iſa. 59 Aug ſ. pſa. 84 — Veritas dicitur, *b* ipſe Chriſtus, qui ait de ſeipſo, *Ioan.14.a.* Ego ſum via, veritas & vita. Et veritas uſque ad nubes, eſt Chriſtus uſque ad Apoſtolos, quos veritatis cognitione replevit, *pſa 35.84.88.118.* Et veritas corruit apud Judæos, quum Chriſtus occiſus eſt ab eis, & facta eſt procul, quia tranſivit ad Gentes, *Iſa.59.c.* — *Chriſtus.*

c Ori. ſ. Ier. ho. 13 & in diver. ho. 8. Hil ſ. pſ. 118. Amb. ſ. pſ 118 ſer. 18. — Verum ſemen vineæ dicitur *c* ea doctrina quæ olim erat apud Judæos, *Ier.2.d.* Et veritas legis Dei fuit in generatione & genetationem, hoc eſt, prius in populo Judaico, deinde in Chriſtiano, *Pſ.118.* Peculiariter autem veritas dicitur ipſa lex nova, quia vetus dicitur umbra. Et ſit opus in veritate in lege nova, *d* quia non in umbra legis, *Iſa.61.c. Zach.8.b. Iob.6.d.21.d.* Et veritas, cujus Chriſtus eſt plenus, & impletio veteris Teſtamenti, figurarumque ejus, *Joan.1.b. Pſa.44.* — *Vera doctrina. Lex nova. Impletio veteris legis.*

d Hie ſ. Iſa. 61 & ſ Zac. 8. e Ori. ſ. Ro 9 — Veritas in Chriſto Jeſu, eſt quæ aliis eſt comitata virtutibus. Veritas verò non in Chriſto eſt, *e* cui deſunt aliæ virtutes, qualis fuit veritas Caiphæ, & ſpiritus pythonis, *Rom.9.a. Pſal.29.*

f Ori. ſ. Ier. ho. 13. — Verum ſemen vineæ poteſt etiam dici *f* ipſa anima, quæ undique bona creata eſt à Deo, *Jer.2.d.* — *Anima.*

g Glo. ord ſ. Exo. 28. — Veritas dicebatur eſſe in rationali pontificis, ut deſignaret *g* ſacerdotem debere vacare veritati inquirendæ, & docendæ, uſque in ipſo eſſet ipſa veritatis ratio, *Exod.27.e. Lev.8.a.*

h Aug ſ. pſ 11. — Veritates diminutæ à filiis hominum fuerunt, *h* quando Judæi in paſsione, & cuſtodes in reſurrectione mentiti ſunt adverſus Chriſtum, *Pſa.11.*

i Gre. 11. mo. c 10. — Veraces ſunt, *i* qui veram doctrinam novi Teſtamenti prædicant, & commutat Deus labium veracium, cum hi, qui prius cœleſtia prædicando, veraces erant, tempotalia diligentes ad terrena corruunt. Quod tamen apertius de Judæis intelligitur, qui ante incarnationem Domini veraces fuerunt, quia ipſum venturum eſſe crediderunt, atque nunciaverunt: ſed poſtquam in carne apparuit, ipſum eſſe negaverunt. Labium itaque veracium mutatum eſt, quia quem venturum prædixerant, negaverunt præſentem, *Job.12.d.* — *Prædicantes doctrinam novi teſtamenti.*

Veſanus, Vide Stultus.

Veſci, vide Comedere.

Veſica, veſicula.

VESICA, eſt folliculus, in quo urina colligitur. Veſicula autem gutturis in avibus eſt, in qua prius colligunt cibum, qui poſtea in ventriculum inducatur.

k Rup. ſ. Le 7 Iſy ſ. Lev. 1. — Veſicula gutturis, *Lev.1.d.* deſignare poteſt *k* capacitatem memoriæ, qua bene utens animus, ſcripturarum ſententias utiliter congerit. — *Memoria.*

l Ori ſ Exod. ho. 4 m Bed. ſ Ex 9 Rup. 1 ſ. Exo. 36. — Veſicula gutturis, eſt vas aptum inflationi: & deſignare poteſt *l* ſuperbiam ex ſuperfluorum inquiſitione ortam, & elata verba, & curioſitatem, *Lev.1. d.* Hæc eſt ſcientia, quæ inflat, 1. *Cor.8.a. Coloſſ.2.d.* Veſicæ quoque turgentes in Ægyptiis, *Exod.9.b.* deſignabant *m* inflatam ſuperbiam, iram, invidiam, vermem conſcientiæ, & perſecutionem eccleſiæ, quæ facta fuit ſub Maximiano Imperatore. Deſignabat etiam punitionem libidinis ex tranſgreſsione præcepti: Non mœchaberis. — *Superbia. Curioſitas. Ira. Invidia. Vermis conſcientiæ. Punitio libidinis.*

Veſpa.

n Au. q. in Ioſu. 27. — VESPA inſecti genus, api ſimile, quæ habet morſum moleſtum hominibus, deſignare poteſt *n* aculeos timoris, vel dæmones, *Ioſ.24.c.* juxta Septuaginta, ubi nos legimus Scabrones. — *Aculei timoris.*

Veſper, Veſpera, Veſpertinus.

o Hie. ſ Iob. 38 p Ori. ſ Gen. ho. 1 Caſſi li. 5. c. 3. Amb. 1. de Abr. 6. — VESPER, dicitur ſtella ſeu planeta, qui & Venus dicitur, quando occidente Sole primus apparere ſolet: qui Græcis dicitur Heſpherus. Accipitur frequenter pro extrema diei parte, quæ & veſpera dicitur.

Veſper dicitur *o* Chriſtus, qui occubuit in paſsione, ut eſſet Lucifer in reſurrectione. *Iob.38.d.* Nunquid producis Luciferum in tempore ſuo, & veſpetum ſuper fines terræ conſurgere facis?

Baſi ſ pſ 29. & ſ. Matt 8. Hil ſ. Matt. ca. 14. q Aug ſ. pſ. 54 140. & 2. q. in evan. 20. Ber. hom. 1. ſ. Miſſus eſt. Iſ. ſ Lev. 23. — Veſpera aliquando ſignificat *p* tempus adventus Chriſti, & paſsionis ejus, in qua veſpera indurati ſunt Judæi, ad quam etiam veſperam demorabatur fletus, *pſa.29.54.89.* venerunt Angeli Sodomam veſpere, ut eam ſubverterent, *Gen.19.a.* hoc eſt, tempore Dominicæ paſsionis ad infidelitatem ſubvertendam. Et ipſe Chriſtus eſt veſpertinum ſacrificium, *pſa.140. Lev.23.a.* veſpere quoque offerebatur agnus, *Exod.12.a.29.g.* Et veſpera in qua curavit Chriſtus multos, deſignavit tempus paſsionis ejus. *Matt.8.14.b.* Eſt autem paſſus Chriſtus ad veſperam, ut nos in hac vita laborare doceret, quouſque veniat mane. Dicitur Chriſtus remanſiſſe ſolus veſpere, ut deſignaret, quomodo relinquendus erat ſolus in paſsione, *Matt 14.c.16.a.* — *Chriſtus. Tempus adventus & paſſionis Ieſu Chriſti.*

Au. 1. de gen. ad literam 17 & 1 de ge. cont. Man 25 Rup. 1. ſ. Gen. 3. 10. r Glo. ord ſ. Exod 30 ſ Hil. ſ pſa. 54 t Ori. ſ Num. ho 23. — Veſpera in primis diebus creationis mundi, *Gen.1.* deſignare poteſt *q* cognitionem, quam Angeli habebant de rebus in proprio genere, quæ dici ſolet cognitio veſpertina, vel deſignat conſummationem & perfectionem prioris, ut aliud ſequatur: unde in ſabbato ſeu die ſeptimo non ponitur veſpera, ut deſignetur quies perpetua & continuatio æternæ lucis nunquam vergens in tenebras. Vel veſpera eſt occulta rerum diſpoſitio in Dei ſapientia, mane verò, quando exterius producuntur, ideo veſpera præcedit mane. Veſpera etiam dici poteſt cognitio obſcura divinorum, & fides, & in hac veſpera offert incenſum, *r* qui cum hac & pro hac fide gratias agit Deo, *Exod 30.a.* veſpera quoque iotetdum ſignificare poteſt *ſ* initium lucis & cognitionis, *pſal.54.* veſpere, mane & meridie, narrabo, & annunciabo. — *Cognitio veſpertina angelorum. Conſummatio prioris operis. Occulta diſpoſitio rerum in Deo. Cognitio obſcura divinorum. Fides. Initium cognitionis.*

Aug. ſ pſa 58 — Veſpera quoque deſignat *t* tempus legis gratiæ, in quo offertur incenſum orationum gratum Deo, *Exod.30 a. Num.28.a.* Ad veſperam converſi ſunt Judæi poſt adventum Spiritus ſancti, qui noluerunt converti ad prædicationem Chriſti, *pſal.58.* in hac veſpera dividunt ſpolia, quando convertuntur, *Gen.49.d.*

Veſpera

Tempus legis gratiæ. Pœnitentia.

Veſpera interdum eſt *a* pœnitentia: & immundus eſt uſque ad veſperam peccator, hoc eſt, quouſque pœnitentiam agat, *Lev.*11.*d.*14.15.22.*a.* 23.*b.* Ad hanc veſperam demorabitur fletus, *Pſ* 49. Poteſt quoque veſpera dici ipſum complementum pœnitentiæ.

Quies contemplationis.

Veſpera videtur ſignificare *b* quietem contemplationis, ſecundum quod ad veſperam ceſſari ſolet ab actione, *Job.*7.*a* Si dormiero, dico: Quando conſurgam? & rurſum expectabo veſperam.

Tempus veteris legis.

Veſpera eſt *c* tempus legis veteris, vel quando tradita eſt, tum quia magna obſcuritate figuræ legis involvuntur: tum quia mundus tenebrarum offuſione tenebatur, luce carens, quæ eſt Chriſtus, *Exod.* 16.*c.* veſpere comedetis carnes: unde & veſpere carnes ſacrificiorum comedebantur.

Tempus hujus ſeculi.

Veſpera aliquando dicitur *d* tempus hujus ſeculi, in qua demoratur fletus, *pſal.* 29. Et juſto meridianus fulgor ad veſperum ſurgit, quia quanta ſibi claritas maneat, cum jam occumbere cœpit, agnoſcit, *Iob.*11.*d.* à veſpera uſque mane, dicit à tempore hujus vitæ, uſque ad tempus judicii, *Levit.*24.*a.* veſpertinum quoque ſacrificium dicitur eſſe elevatio manuum, *pſal.*140. quando quis exercet in hac vita opera miſericordiæ, Deo accepta.

Senectus. Finis vitæ. Mors.

Veſpera aliquando dicitur *e* ſenectus, ut *pſal.*89. veſpere decidat, induret & areſcat, *Iſa.*5.*c.* Et veſpera, in qua lupus rapax dividit ſpolia, *Gen.*49.*d.* eſt ſenectus Pauli, in qua ipſe maximè prædicavit. Item illud tempus noviſſimum, quando Judæi convertuntur. Item finis vitæ, aut ipſa mors, & tunc eſt ſacrificium veſpertinum. Et immundus dicitur aliquis uſque ad veſperam, quia uſque ad finem vitæ ſemper reſidet in homine aliqua immunditia, *Num.* 19.*b.* *pſa.*29. 103. 140. *Iob.*4.*d.*

Refrigeſcens charitas. Peccatum.

Veſpera etiam dicitur *f* refrigeſcens charitas, unde primi parentes ad veſperam peccaverunt, *Gen.*3.*b.* Unde in hac veſpera eſt defectus lucis gratiæ, *Iſa.*21.*d* *Ier.*5.*b.* *Soph.*3.*a.* Ipſum quoque peccatum veſpera dici poteſt. Veſpere venerunt Angeli Sodomam, *Gen.*19.*a.* ut deſignentur tenebræ, in quibus erant habitatores illius civitatis.

Sexta ætas mundi.

Veſpera interdum dicitur *g* ſexta ætas mundi, in qua columba attulit ramum olivæ virentibus foliis, hoc eſt, Chriſtum mundo. Et in hac vita veſpera habetur ſenſus ſpiritualis legis, *Gen.* 8. *b.* 24. *g.* *Exod.*12.*a.*16.*b.* *Lev.*6.*c.*11.*e.*15.*a* *Matt.*8.*b.*

Finis mundi.

Veſpera præterea dicitur *h* finis mundi, in qua mundus ipſe tendit ad occaſum. Sic venerunt Angeli Sodomam veſpere, *Gen.*19.*a.*30.*c.* *Exo.*12.*a.*16.*c.*18.*c.*1.*Reg.*14.*d.* *Pſa.*58.103. *Iſa.*17.*d.*38.*c.* *Ez.*33.*e.* 46.*a.* *Zach.*14.*b.*3.*Reg.*17.*a.* *Matt* 14.*b.*20.*a.*

Operis conſummatio.

Veſpera aliquando dicit *i* continuationem, & etiam finem ſeu conſummationem operis, & veſperè offert incenſum, qui in fine boni operis gratias agit Deo, *Exod.*18.*c.*30.*a.* *Pſ.*140.

Tribulationes. Tentationes. Tempus adverſitatis.

Veſpera aliquando ſignificat *k* tribulationes & tentationes: & ipſum tempus adverſitatis. Et expectat juſtus ad veſperam, quando per adverſitatem cupit deprimere mentem, quæ in proſperis elevabatur. Et expectat tentationem, quia ſemper ſe contrà eam præparat, ne incautum opprimat: *Iob.*4.*d.* 7.*a.*11.*d.* *pſa.*64. Hæc veſpera eſt tempus triſtitiæ, *Pſal.*29. Ad veſperam demorabitur fletus.

Antichriſtus.

Veſper ſtella quandoque dici poteſt *l* Antichriſtus, & veſperum ſuper terræ filios Dominus conſurgere facit, quia infidelibus Judæorum cordibus dominari Antichriſtum, eorum merito exigente, permittit, *Iob* 38.*d.*

a *Iſy.ſ. Lev.* 11 15 22 23. b *Ber ſ. Can. ſer* 17. c *Oyr.* 1 *ſ* I *an* 31. *Ano.* 3 *ſ. Exod* 14. d *Baſ & Arn. & Hie ſ pſ* 29. *Iſy ſ. Lev* 24. *Cyr.* 3 *ſ Ioa.* 8. *Hil ſ. pſ* 140. e *Hie & Cypr. ſ. Iſ* 5 *& ſ. Iob.* 2. *Arn ſ pſ.* 103. *Au q in Nu.* 33. *Gre.* 5 *mo.* 18. *Bed. ſ Ge* 49. f *Hie ſ. Iſ.* 27 *& ſ. Soph* 3. *Bed ſ Gen.* 1. g *Amb* 1 *de Abra.* 6. *Ori. ſ. Exo* 6. 7 *& ſ Le.* 6 4. *Hil. ſ. Matth. Can.* 7. *Aug. ſer* 75. *Bed ſ Exo* 12. h *Ori ſ Matt. Ca* 14 *& b.* 16. *Hie. ſ. Iſ.* 17. *& ſ Ezec.* 33 46. *Au.* 1 *de gen. con. Bed. ſ Exo* 16. *Gr ſ.* 1. *Re* 14. i *Glo. inter ſ. Exod.* 18. k *Gr* 8 *m* 10 *&* 5 *m* 18. *Hie & Aug ſ pſa.* 64. l *Ricar de S. Vict de ſtat. inter ho.* 27. *Gre.* 29. *m* 30.

Veſpertilio.

VESPERTILIO, eſt nocturna volucris mediæ cujuſdam naturæ inter avem & murem, quæ congruum à Græcis nomen accipit Nycteria, eò quod in nocte volitet: non tam voce & cantu reſonans, quam ſtridore: quæ quum videatur volare, tamen lucifuga eſt, & ſolem videre non patitur.

Idola. Quærentes errores.

Veſpertilio noctu volitans, nec Solis lucem ſuſtinens deſignare poteſt *m* idola, quæ veritatis lucem non ſuſtinent, ſed volant in tenebris, quando coluntur ab errantibus. Unde & deſignant eos, qui erroris tenebras quærunt, *Iſa.* 2. *d.*

Quærentes terrena. Cogitationes immundæ.

Veſpertilio etiam circa terram volitans, eos deſignat, *n* qui terrena quærunt & fugiunt lucem cœleſtem, *Lev.*11.*c* *Deut.*14.*b.* De his dicitur Qui malè agit, odit lucem. Poteſt etiam ſignificare cogitationes immundas, quas dæmones immittere conantur.

Veſpertilio *o* aliquando ſumitur in bonum.

m *Tert. de cibis Iudaicis. Hie ſ Iſa* 2. *Euc for ſpi.* 8. n *Ori. ſ Lev. ho.* 7. *Iſy ſ Lev* 11. *Euc for ſpi* 5. o *Baſ exa. h.* 8.

Veſtibulum.

VESTIBULUM, eſt locus ante januam domus vacuus, per quem à via ad ædes itur.

Catechiſmus. Humilitas. Fides.

Veſtibulum tabernaculi teſtimonii, aut templi deſignare poteſt *p* catechiſmum, per quem præparamur ad ingreſſum eccleſiæ per portam baptiſmi. Et veſtibulum ante gradus portæ, eſt humilitas, vel fides, quæ requiruntur ad aſcenſum per opera, *Ezec.* 40.*b.d.*41.*c* 46.*a.*

Vita præſens.

Veſtibulum etiam tabernaculi teſtimonii, aut templi, vitam *q* præſentem deſignare poteſt, quæ eſt auditus ad futuram, *Exod.*29.*f.*35.*b.*40.*c.* *Lev.*3.*b.* *Ezec.*40.*b.* 41.*c.*46.*a.*

Locus reſurrectionis.

Veſtibulum quoque dici poteſt *r* reſurrectionis locus, unde non in illo, ſed inter illud, & altare plorare dicuntur ſacerdotes, *Ioel.* 2. *d.*

Locus fœlicitatis.

Veſtibulum intra portam, *ſ* locum fœlicitatis deſignat, unde & octo cubitorum dicitur, quia octonarius ad reſurrectionem ſpectat, *Ezec.*40.*b.*

Contemplantes. Simplices. Fides inchoantium. Fides perfectorum. Præcepta altiora. Præcepta minora.

Veſtibulum interius, quod quinquaginta cubitis in longitudine, & viginti quinque in latitudine menſuratur, *Ezec.*40.*e.* deſignat eos, *t* qui æterna meditantur, cœleſtia ſapiunt, in Pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritualibus vivunt. Veſtibulum verò interius, quod exterius reſpicit, & viginti quinque cubitis in longitudine menſuratur, quinque verò in latitudine deſignat ſimplices, juxta ſenſus corporeos bene viventes, qui intus ſunt per fidem & charitatem, ſed foras reſpiciunt per ſimplicitatem. Poteſt etiam per veſtibulum, quod exterius reſpicit, fides inchoantium deſignari, & per veſtibulum interius fides perfectorum, qui jam per eam virtutibus emicant. Poſſunt etiam per veſtibulum interius præcepta altiora, per veſtibulum verò, quod reſpicit exterius præcepta adhuc minima figurari.

p *Rup* 2. *ſ Exod.* 19. *Gre. ſ Ezech. ho* 19. q *Hie ſ. Ezec.* 46. r *Hie ſ. Ioel.* 2. ſ *Gre ſ. Ezec. ho.* 16. t *Gre ſ Ezec ho* 20.

Veſtigium.

lius hominis in regno ſuo, quando perfecta & ſublimi intelligentia perficitur, *Matt.16.d.* venit quoque Jeſus mittere gladium, *a* hoc eſt docere verbum Dei, *Matt. 10.d.* *Docens Deum.*

Adventus Chriſti varius ponitur ab Origine, *ſ. Matt.ho.27.*

Incarnatio Chriſti

Veniens Iſaac in occurſum Rebeccæ, deſignavit adventum Chriſti ad eccleſiam per incarnationem: & acceſſum ejus ad ſe invocantes, *Gen.24.g.* Et venit, qui mittendus eſt, quando venit Chriſtus, *Gen. 49.b.* Et venit Dominus ad Moſen in caligine nubis, quando venit Chriſtus nube carnis obtectus, *Exo. 19.b. Iſa.35.b.50.a.* venit quoque in nubibus, *b* hoc eſt, in ſcripturis Apoſtolorum & Prophetarum, *Mat. 24.c.26.f. Lev.21.e.* Et venit peregrinus ad divitem, quum verbum Dei factum eſt caro, *2. Reg. 12. a.* venire quoque miſericordiam Dei, eſt Chriſtum incarnari, *Pſa.118.* Et venit Samaritanus ſecus vulneratum, *c* quum factus eſt Chriſtus compaſsione noſtræ ſuſceptione finitimus, & miſericordiæ collatione vicinus, *Luc.10.f. Jer.17.a. Ezech.21.f.* Et venit nomen Domini de longinquo, quum venit Chriſtus in primo adventu, diu & quaſi impatienter deſideratus, *Iſa.30.f.* Et venit dilectus in hortum ſuum, hoc eſt, *d* in uterum virginis: vel *e* ad eccleſiam, vel ad animam, venit autem ſaliens in montibus, & tranſiliens colles, *Cant.2.b.* venire dicitur viſio, *f* quum apparuit Chriſtus, qui fuerat antea præviſus & promiſſus, *Hab.2.a.* Et venit Deus ab Auſtro, quando venit Chriſtus à ſplendore Patris, *Hab.3.a. Agg. 2.b. Zac.9.b.* Et venit Dominus ad templum ſanctum ſuum, hoc eſt, ad eccleſiam. Et dies adventus ejus cogitari vix poteſt, *Mala.3.a.* venit in propria, quum *g* per incarnationem venit ad Judæos, *Ioa 1.a.* venit Judas ad tondendas oves, *Gen.38.c.* Chriſtus ad exonerandas animas à peccatis.

Aſcenſio Chriſti

Veniens Moſes ad Dominum, eſt *h* Chriſtus incarnatus ad Patrem accedens, *Exo.3.a.* Et venit Chriſtus de Edom, quum à terra aſcendit in cœlum, *Iſa.63.a.*

Chriſtus ſubjiciens ſe legi.

Veniens Joſeph in Sichen, quærens fratres ſuos, deſignavit *i* Chriſtum ſubjicientem ſe jugo legis, *Gen.37.c.*

Tempus paſsionis Chriſti.

Veniens dies, quo immolavit Elcena, *1. Reg.1.a* deſignavit *k* adventum temporis paſsionis Chriſti. Et venit Chriſtus in profundum maris, quando venit ad mortem, *Pſal.68.* Et venit de Sina ad nos: *l* quia per tentationem paſsionis contulit nobis ſalutem, *Deut.33.a.* Et venit ad puteum, hoc eſt, ad labores profundos miſeriæ humanæ, *Ioan. 4.a.* Et venit Deus ab Auſtro, quum Chriſtus ex fervore charitatis paſſus eſt, *Hab.3.a.* venire quoque ſcandala, fuit pati Chriſtum, *Matt.18.a.* venientes autem Ziphæi ad Saulem, ut traderent illi David, deſignant Judæos tradentes Chriſtum Herodi, & Pilato, *Pſa in tit.*

Veniens Chriſtus ad Eccleſiam

Dans gratiã

Venit Dominus, ut ſtet *m* in prædicationibus eccleſiæ, deſerendo ſynagogam, *1. Reg.3.b.* Et venit in fines Judææ trans Jordanem, quando, ut ceſſaret lex, inſtituit Baptiſmum, *Matt.19.a.* veniens autem David in domum Abimelech, deſignavit Chriſtum, venientem in eccleſiam, *Pſ.51.in tit.* Et venit dominus ad templum ſanctum ſuum, hoc eſt, ad eccleſiam, vel animam, *Mala 3.a.* Advenire etiam dicitur regnum Dei, quum quis in gratia conſtituitur, ut in eo regnet Deus, *Luc.11.a.* Et venit pax juſti, quum habemus pacem, quam nobis reliquit Chriſtus, *Iſa.17.a.*

Veniens Chriſtus ad Iudæos.

Exigens Chriſtus bona opera.

Permittens tentari.

Veniens David in domum Abimelech, deſignat *n* Chriſtum venientem ad Judæos, *Pſal.51.in tit.* venit autem Chriſtus ad Judæos, & non erat vir, quia tenebræ ipſorum non eum comprehenderunt. *Iſa. 50.a.* Et venit ad ſynagogam, quando venit ad prædicandum Judæis, *Matt.12.e.* venit quoque Jeſus quærens fructum in ficu, *Matt.25.b.* quia exigit bona opera à populo circumciſionis: & etiam à ſingulis fidelium. Venit autem Dominus tertiò ad ficum, quia *o* naturam humani generis ante legem, ſub lege, ſub gratia, expectando, admonendo, viſitando requiſivit, *Luc.13.b.* Dicitur etiam venire per tentationes, quum nos tentari permittit.

Adventus Chriſti ad judicium.

Veniens dominus vineæ, eſt *o* Chriſtus veniens ad judicium, *Matt.21.f.* venit quoque ſponſus, hoc eſt, verbum ad animam & venit, dum irent emere, quia in morte, aut in judicio occurrit improviſus, venit autem, ut ponat rationem, &c. *Matt.25.a.* Et venit ſupra mare, oſtendens adventum ſuum ad judicium in nubibus, *Matt.14.d.* veniet autem Dominus ut ignis, vel in igne, in judicio, & veniet ut congreget cogitationes & opera, quia de utriſque judicaturus eſt: *Iſa.66.e.* veniet autem tunc tempus putationis, ut auferantur mali: *Cant.2.c.* veniet autem Sol, quum Chriſtus veniet ad judicium, *Iob.8.e.* veniet quoque nomen Domini de longinquo, Chriſtus videlicet ad judicium poſtquam diu & patienter ſuſtinuit peccatores. Et dicitur venturus in fortitudine, & cito, *p* quia improviſus. *Iſa. 30. f. 51.e. Mich. 4.c.* Et veniet viſio, hoc eſt, Chriſtus in judicio, ut Dei juſtitia videatur, & cognoſcatur, *Haba.2.a.*

Condemnatio malorum.

Et veniet cum omnibus Sanctis, *Zach.14.a.* venire autem dicitur tunc gladius in Ægyptum. quia veniet Chriſti ſententia in mundum, *Ezec 30.a.* Et veniet malis conturbatio ſuper conturbationem, quia poſt ſententiam judicii detrudentur in infernum, *Ezec.7.g.* Et veniet dies Domini quaſi vaſtitas à potente. quia gravis erit vindicta, quæ vitari non poterit, *Ioel.1.d.* Et veniet quaſi caminus, *Mala. 4.a.* venit quoque de longè calamitas, quia multò ante Deus comminatur, quam puniat, *Iſa.10.a.* venire autem in judicium, eſt *q* condemnari: ſic juſtus non veniet in judicium, *Ioan.5.d.* veniet tuna maledictio diligenti eam, *r* quia propter merita unuſquiſque condemnabitur *Pſ.108.* Devenient autem ad nihilum tanquam aqua decurrens, *ſ* mali, quia peribunt in inferno: ſemper tamen manentes, *Pſa.57.* Et veniet ira Dei in malos propter peccata, *Coloſ.3.b.* Et veniet illis dies Domini quaſi vaſtitas, *Iſa.13.a. 63.b.* venire etiam dicitur ſuper aliquem ſanguis ejus, quum recipit pœnam peccati, *Hoſ.12.b.* Et venit malum ſuper Babylonem, quando venit mundanis punitio æterna, *Iſa 47.e.*

Succurrens Chriſtus.

Venire dicitur Jeſus in domum ſuam, *t* quando regreditur ad interiorem quietem, *Matt,13.g.*

Venit Jeſus ad diſcipulos ſupra mare, quando ſuccurrit in tribulationibus, *Matt.14.d.* Sic venit auxilium in Domino, *pſal.120.* Et venit Jeſus ad monumentum, quum venit remiſsio peccatorum, & defunctorum vita, *Ioan.11.f.*

Non venit Dominus vocare juſtos, hoc eſt, *u* eos, qui ſe juſtificant, *Luc.5.f.*

Adventus Spiritus ſancti.

Venit ſpiritus auferens ab Aquilone, *Eze.1, 4.* quando *x* venit Spiritus ſanctus, ut deleat peccata, quæ ſunt ab Aquilone. Et venit quaſi fluvius violentus in Pentecoſte, *Iſa.59.d.* Et venit & vadit ſpiritus, quando unum relinquit, & in alio requieſcit, *Ioan.3. a.*

Veniunt angeli Sodomam veſpere, & non Chriſtus, *Gen.19.a.* quia *y* ubi gratia largienda eſt, venit Chriſtus: ubi verò ſeveritas exercenda, ſoli adſunt miniſtri.

Venire ad fidem

Veniens Abraham in terram, quam monſtrat Dominus, deſignat *z* venientes ad fidem, *Gen.12 a. Pſ.4.5. Iſa.2.a. Ioan 6 a.* venire etiam aut non venire uxorem ad Iſaac, eſt accipere aut non accipere fidem, *Gen.24.a.* Et venientes cameli ad Iſaac, ſunt Gentiles per fidem venientes ad Chriſtum, *Gen.24.g*

Veniens

a Hil.ſ. Matt. ca. 10. Ori.ſ. Matt ho 30 35. & Luc ho 34.
b Am'.ſ. Luc. 10.21 & apol David. 5 & ſ Pſ.118. ſer 6.
c Hie.ſ. Ier.17 & ſ Ezec.21. & ſ Iſa 10.
d Rap.ſ. Ca 4
e Gre.ſ. Ca 2. Ber.ſ. Ca. ſ 53
f. Hie.ſ. Hab. 2. 3.
g Chryſ.ſ. Ioan.ho. 9.
h Hie ſ. Iſa 63
i Glo. inter.ſ. Gen. 37.
k Gr.ſ. 1. Re 1 Hil.ſ. Pſ 52 78 & ſ. M. 1 Can. 8.
l Au q. in Deu 56 & 83 q 64. & 18 civ. Dei 32
m Gr.ſ. 1 R. 3 Or.ſ. Mat b 7 Hil.ſ. Pſa 51. Amb 5. de ſa cra
Hie ſ. Iſa 17
n Hie & Au. ſ Pſa. 51. Ori ſ Matt. ho 35. Hil ſ. Matth Can 12 Gre hom. 31
o Hil.ſ. Matt. Can.14. 22 Ori ſ. Matth. ho.12 Hi.ſ Iſa. 66. Gre.ſ Can 2. & 8 mor 33
p Hie ſ Iſa 30 & ſ. Hab 2. & ſ. Ezec.30.
q Au.ſ. Ioan tra. 22
r Aug ſ Pſ 108
ſ Hil.ſ Pſa.57
t Ori ſ Matt cap 13 Ori ſ Matt cap. 14
u Amb ſ Lu 5
x Or ſ Ez. h.1 Hie ſ Iſa 59. Gr ſ. 1 Re. 16
y Amb 1. de Abr 4.
z Aug ſ Pſ 45 & ſ Ioan. tra. 26 Hie ſ Iſ 14 80 & ſ Eccl 1.

Converſio peccatorum.

Veniens frater minimus ad Joſeph, eſt Paulus ſuſcipiens fidem, venientes autem fratres Joſeph ad ipſum, deſignarunt converſionem Judæorum, *Gen.45.d.* Veniens autem cuncta Ægyptus ad Joſeph, ſunt Gentiles ad Chriſtum venientes, *Gen.47.c.* Ipſi quoque ſunt venientes de longè, *Iſa. 60.a. Haba. 1.b.* venit quoque regina Auſtri à finibus terræ, quando *a* venit eccleſia ex omnibus Gentibus, *Matt. 12.d. Luc.11.d.* Et venit accola, hoc eſt, Gentilis ad eccleſiam, *Iſa.57.d.* venientes quoque ab extremo terræ, ſunt *b* contemptibiles mudi ad fidem converſi, *Jer.16.d.* Et veniens Simeon in Spiritu in templum, deſignat eum, qui ductus Spiritu ſancto intrat per fidem in eccleſiam, *Luc.2.d.* Et venientes diſcipuli Joannis ad Chriſtum ſunt à lege tranſeuntes ad evangelia, *Mat.14.d.* venientes quoque volucres cœli ad habitandum in ramis ſinapis, ſunt gentes venientes ad fidem, *Matt.14.d.* Tunc etiam dicitur venire omnis caro ad Deum, quando omnes qui vocati ſunt, veniunt ad fidem: licet non omnes ſint electi, *Pſalm.54. Iſa.66.f.* veniens quoque generatio, eſt Gentilitas veniens ad fidem, *Eccl. 1.a.* Et fluunt populi ad montem Domini, quum veniunt ad fidem, *Mich.4.a.* venit aurum ab Aquilone quum Sancti fiunt ex his qui veniunt ab infidelitate, *Iob.37.d.* Et veniunt de Babylone, qui *c* recedunt à coofuſione mundi & peccatorum ad fidem, *Zach.6.c.* veniunt quoque de terra Aquilonis, qui deſerunt ſtatum peccati, & veniunt ad Sion, hoc eſt, ad eccleſiam per fidem & pœnitentiam, *Jerem.3.f. Iſa. 27.d. 49.d.* venit gloria Libani ad Sion, quum eloquentes & docti Gentilium convertuntur, *Iſa. 60.c.* Et veniunt ab ortu Gentes, quum baptizantur, *Iſa.41.g. 49.d.* Et veniunt ad Deum vel ad Chriſtum, *d* qui credendo bene operantur, *Iob.17.c.* venit etiam filius prodigus ad patrem per pœnitentiam. Tunc autem venit, quando à porcorum paſtione receſsit, *Luc.15.d.* venit etiam amicus de via, quum aliquis venit ad fidem, cupiens erudiri, *Luc.11.a.* veniens quoque Nahamam ad Eliſæum, deſignat Gentiles venientes ad fidem, *4.Reg.5.b.* venientes quoque Iſmaelitæ de Galaad, *Gen.37.e.* ſunt *e* Gentiles venientes ad fidem, odorifera remedia ſuſcipientes. Ad hæc referri poſſunt venientes fratres Joſeph de terra Chanaam ad ipſum Joſeph cum duobus filiis ad patrem, *Gen.47.a. 48.a.* veniens quoque Jacob in terram Orientalem, *Gen.29.a.* deſignat acceſſum ad gratiam, vel ad baptiſmum. Venire etiam dicitur finis univerſæ carnis, aut omnis hominis, *Gen. 6.b.* quum venit tempus baptiſmi, in quo carnales fiunt ſpirituales.

a Hil. ſ. Matt. can. 13. 14. & ſ. Iſa. 84. b Ori. ho. 12. ſ. Jerem. c Hier. ſ. Za. 6. & ſ. Jer. 3. & epi. bea. d Gr. 13. m. 19. Au. de ver. domi. ſer. 29. e Glo. inter. ſ. Gen. 37. Ori. ſ. Rom. 3. f Ori. ſ. Ge. 14. Hil. & Au. ſ. pſa. 67.

Reges Magi.

Venientes Abimelech, Ochozath, & Phicol ad Iſaac gratia pacis, *Gen.26.f.* deſignant *f* Magos venientes ad fidem. Eoſdem deſignant venientes legati ex Ægypto, *pſa.67.*

Neglectus vocationis.

Venire nolentes ad nuptias, *Matth.22.a.* deſignant *g* negligentes vocationem Prophetarum, quod præcipuè fuit in Judæis, qui peculiariter vocabantur.

g Ori. ſ. Matt. ho. 20.

Venire ad fœlicitatem.

Confluere dicuntur ad bona Domini, *h* qui veniunt ad fœlicitatem, vel etiam ad eccleſiam, *Jer.31. b.* Qui etiam venire dicunrur in Sion cum laude, *Iſa.35.d.* Et venientes cum exultatione ſunt, qui ad cœleſtem patriam veniunt. Venit quoque uſque ad ſolium Dei, *i* qui ad cœleſtium ſpirituum ſocietatem pervenit, *Job.23.a.* venit autem immutatio juſtis, quando reſurgent cum corpore glorioſo, *Iob.14.c.*

h Hie. ſ. Jer. 31. & ſ. Iſa. 35. Aug. ſ. pſ. 125. i Gr. 18. m. 14. & 12. m. 9. k Ber. ſ. can. ſer. 58.

Tranſitus à contemplatione ad actionem

Venire ſponſam jubet ſponſus, *Cant.2.c.* ut videlicet *k* tranſeat à contemplatione ad actionem: quod noo fit, niſi ipſo ducente.

Defectus verbi Dei.

Non venit pluvia ſuper terram, *l* quando deficit verbum Dei, *Jer. 14.a.*

Confeſſio peccatorum.

Venire foras dicitur Lazarus, quando *m* peccator nequitias ſuas ſpontè confitetur, *Joan.11.f.* Venire quoque dicuntur in fletu, *Jer.31.d.* qui *n* convertuntur per pœnitentiam, vel de quibus dicitur: Euntes ibant & flebant.

l Hie. ſ. Jer. 14. m Amb. 2. de pœn. 7. Gre. ho. 26. n Hie. ſ. Jer. 31.

Veoire parvulos ad Chriſtum, jubentur diſcipuli noo prohibere, *Matt.19.b.* quo deſignatur *o* noo contemnendam eſſe ſimplicem rudium notitiam.

o Ori. ſ. Matt. ho. 17.

Laudantes angeli Deum, & gerentes curam hominum.

Venire dicuntur Angeli, ut ſtarent ante Deum, *Job. 2.b.* quum *p* ex conſideratione divinorum beneficiorum humano generi collatorum, ſe accendunt & incitant ad laudandum Deum. Venit etiam militia belli de terra procul, *Iſa.13.a.* quando Angeli *q* deſcendunt de cœlo ad terram, ad gerendam curam hominum: vel prædicatores à contemplatione ad prædicationem.

p Ori. ſ. Iob 8. Gre. 2. mor. 8. q Hie. ſ. Iſ. 13.

Amare & orare Deum.

Venire dicuntur ante Deum homines, *Job.1.b.* quando *r* cum majori devotione atque ſtudio animas ſuas effundunt ante Deum in oratione: ſicut Anna mater Samuelis. Sic venit Moſes ad Deum, *Exod.3.a.* qui deſignavit Joannem Baptiſtam. Venire autem dicuntur ad Deum, qui mente ad ipſum accedunt, *Pſa.55. Iſa.55.a.* Et veniunt ad Chriſtum, qui amore & imitatione ad ipſum accedunt, *Matt. 11.b.* Sic venit Petrus ad Chriſtum ſuper aquas, *ſ* quia ipſum imitatus eſt in paſsione, *Matt.14.c. Ioan. 7.f.* venit quoque oratio ad Deum, quum illi eſt accepta, *Jon.2.d.* Et venit ad eum clamor, quando ipſe exaudit. *pſa.101.*

r Ori. ſ. Iob. 1. ſ Hil. ſ. Matt. can. 14.

Contemplatio.

Venire ad ſolemnitatem, eſt ad æterna gaudia celebranda occurrere, *Thre.1.b.* Et venire ad montem Dei, eſt ad ſublimem divinorum intelligentiam aſcendere, *Exod. 3. a.* Et veniens Saul ad excelſum, poſtquam prophetavit, *t* deſignat reditum prædicatoris ad cootemplationem, poſtquam prædicavit, *1.Reg.10.c.* veniens arca in agrum Joſue, deſignat aſcendentem ad amœnitatem contemplationis, *1. Reg 6.c.* Venire quoque ad quercum Thabor, eſt tranſire per contemplationem, *1.Reg.10.a.* venire autem in ſanctam civitatem, eſt habere converſationem cœleſtem, *Matt. 26.f.* veoientes quoque diſcipuli trans fretum, ſunt à carnalibus ad ſpiritualia tranſeuntes, *Matt.16.a.*

t Gre. ſ. 1. Reg. 6. 10. Ori. ſ. Matth. ho. 35.

Illuſtratio Mentis.

Adveniens vigilia matutina, deſignat appropinquans tempus lucis, *Exod.14.f.* Advenit autem lux, *u* quando afflicta mens ipſas, quas de perituris rebus tribulationis tenebras patitur, agnoſcit. quia niſi aliquid ex lumine interno perciperet, ne hoc ipſum, quod lumen perdiderat, videret, *Iob.36.d.* Aut venimus ad Chriſtum tanquam turbæ, & per parabolas nos reficit, ne deficiamus, aut aſsidemus ei: & multò amplius illuminamur, aut accedimus tanquam Apoſtoli, & aperiuntur nobis ſecreta: aut in montem aſcendimus cum Chriſto, & patris vocem audimus.

u Gr. 27. m. 12. Ori. ſ. Ge. ho. 1.

Bene operari

Venire dicuntur in conſpectu Domini, *x* qui bona exercent opera, *Lev.16.b Pſa 33. Iſa. 21.c.* Sic vocatur ſponſa, ut veniat paſſibus amoris, *Cant. 2.d.* Invitatur etiam ibi Virgo Maria, ut conſentiat incarnationi verbi Dei, & dicat: Ecce ancilla Domini.

x Baſ. ſ. pſ. 33. Gre. ſ. cant. 2. y Rup. ſ. can. 2. Hie. ſ. Iſa. 21.

Illuſtratio gentium, & cæcitas Iudæorum.

Venit mane & nox, *Iſa 21.c.* quando *y* veniente Chriſto gentiles crediderunt, & Judæi remanſerunt in tenebris infidelitatis. Ita dixit Chriſtus, *Ioan.9.g.* in judicium veni in hunc mundum, ut noo videntes videant, & videntes cœci fiant.

z Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 31. mo. 9.

Converſio Iudæorum in fine mundi.

Venire remanentes de domo Eli, ut oretur proeis, *1. Reg. 2. g.* deſignant *z* converſionem Judæorum in fine ſeculi futuram. Reliquiæ enim eorum ſalvæ fient, *Iſa.10.f.* Et cœcitas cootigit ex parte Iſrael

re Iſrael

a Hil ſ. pſa 65

te Iſrael, donec plenitudo Gentium intraret, *Rom.*11.*c.* Poſſunt etiam deſignare converſionem peccatorum, venientes quoque fratres & ſorores Job ad ipſum, ſunt Judæi venientes ad fidem, *Iob.*32.*c.* veniens Eſau poſt benedictionem Jacob, deſignat Judæos in fine mundi crediuros, *Gen.*27.*c.*

b Glo inter. ſ. Exod. 8. — *Docilitas.*

Veniens populus ad Moſen, *a* docilitatem auditorum deſignat, *Exod.*18.*b.*34.*d.* *Pſa.*65. Sic venientes principes multitudinis ad Moſen, *Exod* 16.*e.* venire quoque in Ægyptum ad emendas eſcas, eſt venire ad obediendum eccleſiæ, vel præpoſitis ejus, *Gen* 41 *g.* veniſſe autem altera vice, dicit profectum in ſapientia, *Gen* 43 *b.* *Job* 17.*c.* venire etiam ad hauriendam aquam, eſt *b* accedere ad ſuſcipiendam doctrinam, *Exod.*2 *c.* *Iſa* 55 *a* Et venientes Aaron & ſeniores ad Moſen, ſunt tractantes ſacram ſcripturam, *Exod.*18 *b.* Sic invitantur ſapientes ut veniant ad faciendum opus Domini, & etiam artifices, *Exod* 35, *b* 36, *a.*

c Glo. ord. ſ. Exod. 2. — *Venire ad baptiſmum*

Venire ad hauriendam aquam, eſt *c* venire ad baptiſmum, *Exod* 2.*c* *Iſa* 55 *a.*

d Lyr ſ. Ex 18

Veniens Jethro ad Moſen in deſertum, *Exod.*18.*a.* deſignat *d* principem ſecularem venientem ad prælatum eccleſiaſticum, ut illi faveat ac obtemperet.

e Gre ſ. 1. Regum 10 15. — f Hie. ſ. Iſ 49. — g Gre ſ. 1. Re. 49, 16 — *Prædicatio.*

Veniens Iſaac ad Abimelech. *Gen* 26 *a* deſignat prædicatorem venientem ad Gentes. Et veniens Saul ad civitatem Amalec, *e* eſt prædicator veniens ad carnales convertendos 1. *Reg.*15 *a* Et veniunt Prophetæ de excelſo, 1 *Reg* 10 *b.* quando prædicatores minoribus prædicant, quæ in contemplatione didicerunt. Veniens quoque Saul in Carmelum, 1. *Reg* 15 *c* eſt prædicator veniens ad ſimplices ac rudes, quos convertiſſe videtur. Veniſſe quoque dicuntur, vel potius feſtinaſſe ſtructores Sion, *f* quando Apoſtoli laborabant in converſione infidelium, *Iſa* 59 veniens Samuel in Bethlehem, 1. *Reg* 16.*a.* deſignat prædicatores prius venientes ad Judæam convertendam. Idem deſignavit Moſes veniens ad populum, *Exo.*19.*a.*24.*a.* Et veniens vir ex acie in Silo, 1. *Reg.*4.*c.* eſt *g* miſſus ad prædicandam rectam fidem Judæis, ſicut & Paulus venit. Et veniens Samuel in civitatem, eſt prædicator veniens ad prædicandum, 1. *Reg.*9.*b.*

Veniens Eſau de agro, *Gen.*25 *d.* deſignat eum qui ſolitus eſt vacare rebus ſeculi, colligentem ſe aliquando à via activa.

h Glo inter. ſ. Gen. 26 — *Curſus vitæ mortalis*

Veniens Iſaac ad torrentem, *Gen.*26.*d.* deſignat *h* curſum vitæ mortalis.

i Glo inter. ſ. Exod. 4

Venientes ſimul Moſes & Aaron ad congregandos ſeniores filiorum Iſrael, *Exod.*4.*d.* deſignant *i* legem & ſacerdotium, quæ tradita ſunt illi populo.

k Glo. int. ſ. Exod 5 — *Credentes ad tempus.*

Venientes præpoſiti filiorum Iſrael ad Pharaonem, *Exod.*5.*c.* deſignant *k* eos, qui ad tempus credunt, & tempore tentationis recedunt.

l Gr ſ. 1. Re. 16. — *Recta intentio.*

Veniunt cum Samuele ad immolandum, *l* qui intentionem ſuam ad ſuperna dirigunt, quum ſint ſanctificati: prædicatur tamen præcedit, 1. *Reg.*16.*a.*

m Glo inter. ſ. Exod 28. — *Concordia.*

Veniunt anſa cortinæ contra anſam, *Exod.*26.*b.*36.*b.* deſignant *m* concordiam charitatis juſtorum mutuò ſe juvantium.

n Gr ſ. 1. Re. 2 — *Veritas divina promiſſionis.*

Veniens vir Dei ad Eli annuncians ei abjectionem ipſius, 1. *Reg.*2.*e.* deſignat *n* Apoſtolos venientes ad pontifices Judæorum, ad annunciandum repulſionem ſynagogæ.

o Gr ſ. 1 Re. 3

Veniens ſermo Samuelis univerſo Iſraelis, deſignavit *o* ſecundum veritatem dari fidelibus æternam gloriam, & Judæos infideles abjici. Tunc etiam evenit Iſraeli ſermo prædicatoris, quum ipſe eſt prædicator veritatis, 1. *Reg.*3.*d.*

p Gr ſ. 1. Re. 3

Veniens Eli ad Samuelem, ſeu vocans ipſum, cum ipſe Eli eſſet pontifex Judæorum, qui tamen abjiciebatur à Deo, deſignat *p* oſtenſionem conditionis humanæ in Judæis, per quam, ut homines, digni ſunt miſeratione, 1. *Reg.*3.*c.*

q Gr. ſ. 1 Re 11 — *Recurſus ad prædicatores.*

Venerunt nuntii in Gabaa Saulis, 1. *Reg.*11.*a.* deſignant *q* recurſum Fidelium, ad prædicatores in tentationibus.

r Gr. ſ. 1. Re. 13 — *Paratus contra dæmones.*

Venientes ex Galgala in Gabaa, 1. *Reg.*13.*c.* ſunt, *r* qui per ſacram ſcripturam animati & roborati, ad ſublimia contra hoſtes pugnaturi aſcendunt.

ſ Gr. ſ. 1. Re. 14. — *Sollicitudo prædicatoris.*

Veniens Saul ad locum certaminis, 1. *Reg.*14.*c.* deſignat *ſ* prædicatorem explorantem cor peccatoris converti, ut in eo cædat hoſtes.

t Gr ſ. 1 Re. 7 — *Repreſſio dæmonum poſt judicium.*

Non venientes ultra Philiſthæi in terminos Iſrael. 1. *Reg.*7.*d.* deſignarunt *t* non amplius eſſe locum dæmonibus poſt judicium ad tentandum: nec eos in loca beatorum poſſe aſcendere.

u Gr. ſ. 1 Reg 14

Veniens terræ vulgus in ſaltum, in quo erat mel, 1. *Reg.*14.*d.* deſignant *u* ſimplices religioſos, qui per operum bonorum exempla veniunt in notitiam ſecularium.

x Amb. ſ. Luc. 23. — *Eccleſiaſtici avari.*

Venit Nicodemus ad Jeſum nocte, *Ioan.*3.*a.* quia nondum *x* fulſerat claritas reſurrectionis.

y Rup 6. ſ. Ioan 8.

Venientes ad Chriſtum, quia manducaverunt de panibus ejus, *Joan.*6.*c.* ſunt *y* eccleſiaſtici, qui veniunt ad miniſterium eccleſiæ, ut ſaturentur temporalibus.

z Ori ſ. Matt. ho. 35.

Venientes virgines fatuæ poſt clauſam januam, *Matt.*25.*a.* ſunt *z* volentes operari, quum jam non eſt tempus.

aa Ori ſ. Mat ho 27 — *Sermones falſi veriſimiles.*

Venientes in nomine Chriſti, *Matt.*24.*a.* ſunt *aa* ſermones falſi, habentes apparentiam veritatis.

bb Ori ſ. Iob. 1 — cc Hil. ſ. Mat. ca. 8 — dd Hie ſ. Iſa. 8 14. — ee Aug ſ. Pſ. 78 — *Perſecutiones & tentationes diaboli.*

Veniens ventus à regione deſerti, eſt *bb* diabolus à cordibus perverſorum ad alios concutiendos, *Job.*1.*b.* Et venientia flumina, *cc* ſunt incurſus gravioris motus cupiditatis & tentationis, *Matt.* 7. *d.* venit quoque rex Aſſyriorum uſque ad collum Juda, hoc eſt diabolus ad perſequendos perfectiores in eccleſia: quos non poteſt obtinere, *Iſa.*8.*b.* Et veniunt turbines ab Aphrico, hoc eſt, tentationes à diabolo, *Iſa.*21.*a.* venit fumus ab Aquilone, hoc eſt, peccatum à diabolo, *Iſa.*14.*d.* venerunt quoque gentes in hæreditatem Dei, hoc eſt, *dd* Gentiles ad eccleſiam, non credendo, ſed perſequendo, *Pſ* 78.

ff Hie ſ. Iſ. 32. 56 & ſ Ier 6. & ſ Ez. 7. 17 — *Deſtructio Judæorum.*

Veniebat etiam ventus turbinis ab aquilone, *Ezech.*1.*a.* quando Chaldæi venerunt adverſus Hieruſalem. Et venientes beſtiæ ad devorandum diſperſos Iſrael, fuerunt *ee* exercitus Romanorum, vel dæmones, *Iſa.*56.*c.* venientes quoque paſtores & greges ad filiam Sion, fuerunt duces Chaldæorum cum exercitu, *Jer.*6.*a.* Non veniet autem ultra collectio, quia non eſt futura alia captivitas Judæorum poſt vaſtationem à Tito factam, *Iſa.*32.*c.* Et venit finis Hieruſalem, quum ultimo deſolata eſt, *Ezech.* 7.*a.* Et venit aquila ad Libanum, quum rex Babylonis venit ad Hieruſalem. *Ez.*17.*a*

gg Hie ſ. Mic. 1. — hh Gre ſ in 17. — *Perſecutiones hæreticorum contra fidem.*

Venit Gog quaſi tempeſtas, *Ez.* 38.*e.* deſignans hæreticos, qui tumultibus nituntur opprimere ſimplices. Et venit de loco ſuo, hoc eſt de lateribus aquilonis. Poteſt etiam ſignificare Caipham adverſus Chriſtum, venit plaga Samariæ uſque ad Judam, *ff* quum errores hæreticorum perveniunt ad fideles, *Mich.*1.*c.* E diverſo, venit uſque Odollam gloria Iſrael, quando hæreticorum gloria exhauritur. *Mich.* 1 *d.*

Venerunt

venerunt amici Job de loco ſuo, quum hæretici contra ſanctam eccleſiam ex ſuperbia moventur, *Job.* 2.*d.* Et venit Aſſyrius in terram noſtram, quum diabolus aut infideles perſequuntur eccleſiam, *Mich.* 5.*b.* Dicuntur autem venire ut turbo, *Haba.*3.*d.*

Sollicitudo dæmonum in tentando. Afflictio carnis.

Veniunt vaſtatores ſuper omnes vias deſerti, *Ier.*12.*c.* quando *a* dæmones omnes tentandi occaſiones amplectuntur. Vel ſunt affligentes carnem, ut ſerviat ſpiritui.

Venientes ſex viri de via portæ ſuperioris, *Ezec.*9.*g.* deſignant *b* ætates hominum evolvi à conditione paradiſi, ſicut ab ingreſſu mundi, ſuperioribus generationibus.

Veniſſe dicitur tempus Nabuchodonoſor, & terræ ejus, *Ier.* 27.*b.* quando *c* deſtructa erat Babylon, aut poteſtas diaboli.

Venit uſque ad Babylonem anima *d* quæ incidit in confuſionem peccatorum, *Mich.*4.*c.*

Non veniſſe tempus domus Domini ædificandæ dicunt, *e* qui adhuc vitiis captivi tenentur, *Agge.* 1.*a.* venire quoque cito opus Dei dicunt mali, quaſi non ſperantes aut timentes vindictam, *Iſa.* 5.*c.*

Non veniret conſilium Simeon, & Levi, eſt *f* non conſentire in mortem Chriſti. *Gen.*49.*a.*

Non venire ultra naves de terra Citiorum, vel de Carthagine, *Iſa.*23.*a.* eſt *g* ceſſare levitatem & doctrinam frigidam hæreticorum, & avarorum cogitationes.

Admiratio paſſionis Chriſti. Limitatio tentationum. Repreſſio humanæ ſuperbiæ.

Venientes mulieres à ſpectaculo, fuerunt *h* mulieres quæ aſtiterunt ſpectaculo paſſionis & reſurrectionis Chriſti, *Iſa.*27.*c.* juxta Septuaginta.

Venit mare uſque ad terminos, quos illi poſuit Deus, *Job.*38.*b.* quando *i* paſſiones unigeniti Dei, quas humanum genus prius irriſit, poſtmodum expavit: & quaſi contra oppoſita oſtia more elidentis maris, & tumore elatum venit, & fractum virtute diſſiluit. Et venit mare uſque ad vectes & oſtia, quum non permittit Deus hominem tentari ſupra id quod poteſt. Mare etiam, hoc eſt, genus humanum priora oſtia tranſcenderat: quia clauſtra legis oppoſitæ humani tumoris unda tranſiliebat. At poſtquam mundus oppoſitum ſibi unigenitum reperit, elationis ſuæ impetum fregit: & tranſire non valuit, quia ejus fortitudine, furoris ſui terminum clauſum invenit.

Non venit mors juſtis expectantibus eam, *k* quando compelluntur vivere in gloria temporali, *Job.*3.*d.*

Venter, Vulva, Vterus, Alvus Vterini.

VENTER dicitur, quod eſt in homine à pectore uſque ad pubem, & peculiariter quod exterius apparet, continens interius ſtomachum & inteſtina, quæ omnia ſub ventris nomine includuntur: Uterus autem & vulva propriè eſt in fœminis ea pars, in qua ſemen ſuſcipitur, & fœtus procreatur: quæ etiam ventris nomine appellatur, quia intra ventrem includitur. Alvus autem eſt propriè ea pars, in qua ſordes excipiuntur, ut inde egerantur.

Eſſentia divina.

Venter ſeu uterus Dei Patris, ſignificat *l* ſecretam originem ſubſtantiæ vel eſſentiæ ejus: ex qua ineffabiliter ante omnem creaturam filium ſibi homouſion ſeu conſubſtantialem & coæternum genuit, *Pſa.*109. Ex utero ante Luciferum genui te. Et benedictio vulvæ, erit participatio benedictionis paternæ, *Gen.* 49.*c.*

Conſilium Dei. Iudicia Dei.

Venter Dei quandoque ſignificat *m* conſilium ejus, in quo ante ſecula per prædeſtinationem concepti ſumus, ita ut creati per ſecula producamur, *Iob.*19.*d.* deſignat etiam incomprehenſibilia & occulta judicia ejus, quia inveſtigari nequeunt, de quo utero egreſſa dicitur eſſe glacies, *Job.* 38.*c.*

Miſericordia Dei. Gratia Dei.

Uterus Dei: in quo dicitur portaſſe Judæos, *Iſa.*46.*a.* miſericordiam *n* ejus deſignat, qua patienter ſuſtinuit peccantes. Et etiam gratiam Dei, intra cujus ſinum, quaſi intra uterum Judæi fovebantur. Sed quia veniente Domino, conſtricti frigore perfidiæ, fervorem fidei & charitatis amiſerunt, à ſecreto gratiæ ſinu projecti, quaſi glacies de utero creatoris egreſſi ſunt. *Job.*38.*c.*

Venter ſponſi, naturam humanam Chriſti ſignificare poteſt, *Cant.* 5.*d.* deſignat etiam ipſam mentem ejus, & etiam carnales intra eccleſiam conſtitutos. *Pſa.*21.

Humanitas Chriſti. Mens Chriſti. Carnales in eccleſia. Venter Virginis Mariæ. Eccleſia. Synagoga.

Venter beatiſſimæ Virginis Mariæ, *o* dicitur ut acervus tritici, *Cant.*7.*a.* quia protulit nobis Chriſtum, qui eſt granum frumenti, & panis vivus. Ab hoc utero vocavit Deus Chriſtum, *Iſa.* 49.*a.* quia ibi impoſuit illi nomen, & recordatus eſt nominis ejus, quia juxta nomen ejus effecit, ut eſſet ſalvator. Benedictio vulvæ eſt partus Virginis Mariæ, *Gen.*49.*e.* *Pſa.*21.70.126.118.

Uterus Rebeccæ, ſignificare poteſt *p* eccleſiam duos populos in ſe continentem, *Gen.*25.*c.* *Hoſ.*12.*b.* Eandem deſignare poteſt uterus Thamar, *Gen.*38.*g.* Ab hac vulva alienati ſunt hæretici, *Pſal.*57.&.26. Venter etiam ſponſæ, deſignat *q* latitudinem populi intra eccleſiam, *Cant.*7.*a.*

Venter præterea quandoque ſignificat *r* ſynagogam, ex qua ſegregatus eſt Paulus, quando ſuſcepit fidem, *Gal.*1.*c.* *Pſa.*21.70.138 De utero matris ſuæ egreſſus Job nudus, *Job.*1.*d.* deſignat Chriſtum, qui egreſſus eſt nudus de utero ſynagogæ, quando relictis Judæis in incredulitate, ad Gentes tranſiit, ſicut Joſeph relicto pallio in manibus adulteræ, aufugit.

Mens. Memoria. Cor. Conſcientia.

Venter animæ dicitur *ſ* mens, aut memoria, aut cor, & ipſa conſcientia: denique interiora animæ. Quemadmodum enim receptaculum aliquod eſt corporis, quo viſcerum vitalia continentur, & hoc ventris nomine appellamus, ita virtutem animæ capabilem, quæ eo modo cogitationibus recreatur, quo venter hominis eſcis repletur, ventrem appellare licet. Mens autem dum cibum ſuum, ſupernum videlicet ſuſcipit intellectum, refecta procul dubio omnia membra actionum regit. Convenit ei etiam uteri nomen, quia ſicut proles in utero concipitur, ita cogitatio in mente generatur, *Gen.* 30. *a.* *Exod.*13.*a.*34.*c.* *Job.*3.*b.*17.*d.* 15.*a.* 20.*b.* 32.*d.* *Pſa.*30.39 *Prov.*20.*d.* *Iſa.*16.*d.* *Ier.*4.*c.* *Thren.*1.*g.* *Can.* 1.*b.* *Ezech.*3.*a.* *Hab.*3.*d.* *Ioan.*7.*f.* *Apo.*1.*d.* Et venter Judæorum adimpletus de abſconditis, occultam eorum conſcientiam deſignat, *pſal.*16. vel eſt adimpletus appetitus eorum in Chriſtum: quem uſque ad crucem perſecuti ſunt. Vulva etiam deſignare poteſt voluntatem: & vulva aperta, eſt voluntas bene operans. Vulva verò concluſa, eſt voluntas, non concipiens bona opera, *Gen.* 20.*d.*30.*a* *pſal.*57. Venter pro interioribus ſumitur, 1.*Reg.*28.*a.* Qui pythonem habebat in ventre.

Voluntas. Interiora. Corpus humanum. Mortalitas Chriſti. Nativitas.

Vulva aliquando ſignificare poteſt *t* corpus humanum, *Exod.*13.*a.*34.*c.* Et venter ſponſi, eſt mortalitas corporis Chriſti, *Cant.*5.*d.* Ipſa quoque nativitas, venter dici poteſt. *pſal.* 70. De ventre matris meæ tu es protector meus: Quod etiam ad nativitatem ſpiritualem referri poteſt.

Vulva & uterus, quandoque ſignificant *u* Abraham & Saram, *pſal.*57. Datur etiam vulva David, aut Chriſti, quæ ad eoſdem refertur, *pſal.* 131.

a Glo. ord. ſ. Ier. 19. b Gr. 22. mo. 29. c Hie. ſ. Ier. 27 d Hie. ſ. Mi. 4 e Hie. ſ Agg. & ſ. Iſa 5. f Glo. inter ſ. Gen. 49. g Hie. ſ. Iſa. 23. h Hie. ſ Iſ 27. i Gre. 18. mo. 18. k Gre 5. mo. 2 l Atha contra Arri. Aug de eſſen. diui & ſ pſa. 109. Hie ad Principiam. Amb de ben. patria. 11 Euc for ſpiri. Cyr. 1. ſ Ioan. 21. m Gre. 14. mo. 22. Aug de eſſen. diui Euc for. ſpi. 2. n Hie ſ. Iſ 40 Gre. 29 m 28 o Rup. ſ can. 5 Aug epiſt. 05 Amb. de inſti. vir. 14 p Au. ſ pſ 57. 126 & ſ Ioan tract. 15 q Gre ſ. can. 7 r Amb. epi. 14 Aug ſ pſa 26. 118. Gre. 2 mo. 32 ſ Ori ſ. Iſa h. 7. Amb ſ pſ. 118 ſe 11. & 2 de Abr 21. Hie. ſ Iob. 15. & ſ. Iſa. 26. & ſ Hab 3. Gre 12 m. 10 & 15. mo. 5. 6 & 4. m 16. & 8 m 21. & 25 mo. 11. Iſy. ſ Lev. Chry. ſ. Ioan. ho. 50. Bed ſ pro. 20. Au. ſ pſ 30. & ſ Ioan. tr 21. & epi 59. Aru. ſ pſ 16. t Amb epi 14 Gre ſ on 9. Glo. inter ſ. pſa 70. u Aru. ſ pſ 57

Vulva Annæ concluſa, 1. *Reg.* 1. *a.* deſignat *a* prædicationem eccleſiæ non convertentem Judæos nec eos ſpiritualiter generantem.

Venter victimæ, deſignat *b* appetitum operandi, *Lev.* 3. *c.* Et generaliter venter deſignat appetitum, qui non impletur auro, &c, *Ezech.* 7. *f.* venter etiam eſt *c* concupiſcentia carnalis, unde & ſerpens ſuper ventrem repit, *Gen.* 3. *c.* venter autem receptaculum ciborum in ſcorto Madianitide ſacerdotali pugione confoſſus, *Num.* 25. *c.* univerſos hominum labores, momentanea blandimenta gulæ, ſtercoris fine condemnat, & oſtendit mentibus conſecratis Deo, totum quod currimus, quod ſatagimus, quod voramus in ſeceſſum projici. Unde Apoſtolus, Eſcæ, inquit, ventri, & venter eſcis. Deus autem & hunc & illas deſtruet. E contrario de luxurioſis, quorum Deus venter eſt. Venter autem conturbatus per jejunia, *d* eſt gula, *Pſa.* 30. 57. *Jer.* 4. *e.* *Gal.* 1. *c.* *Eccl.* 37. *a.* Sodalis amico congaudet cauſa ventris. Et venter Behemoth, *e* eſt libido, *Iob.* 40. *a.* 3. *b.* Vulva etiam eſt occulta & malitioſa carnalium cogitatio, *Job.* 38. *a.* Quæ non ad proferendam prolem concipit ſubſtantiam corporis, ſed ad explendam nequitiam, cauſam doloris. De hac vulva dicitur, *Pſa.* 7. Concepit dolorem & peperit iniquitatem. Venter quoque iniqui, qui non repletur, eſt avaritia, *Job.* 20. *c.* venter adhærens terræ, *f* eſt carnalis conſentiens peccatori, *Pſa.* 43. Huic ventri amarus eſt liber divinæ legis, *Apoc.* 10. *d.*

Ab utero eſt Deus auxiliator Iſrael, *Iſa.* 44. *a.* quia *g* in utero Jacob apprehendit plantam fratris ſui, & poſtmodum adeptus eſt primogenituram. Ab utero etiam eſt Deus auxiliator Iſrael, quia à principio naſcentis eccleſiæ ſervavit credentes.

Venter interdum eſt *h* compaſſio, *Iſa.* 16. *d.* Super hoc venter meus ad Moab quaſi cithara ſonabit, nempe per compaſſionem.

Venter ſtatuæ æneus, deſignabat *i* regnum Macedonum, *Dan.* 2. *e.* ſignificat etiam doctrinam ad inanem gloriam directam.

Uterus hæreticorum, eſt ubi formant ipſi diſcipulos, hoc eſt, *k* doctrina eorum erronea. Datur autem hæreticis aut Judæis venter vacuus, aut vulva ſine liberis, ne videlicet proficiant in docendis erroribus.

Venter ceti, ubi fuit Jonas, ſignificare poteſt *l* limbum, in quem deſcendit Chriſtus, qui etiam dicitur venter inferi. vel deſignat mortem Chriſti: aut ſepulchrum ejus, *Jon.* 2. *a.* *Matth.* 12. *c.* venter etiam ſignificat *m* profundum, *Eccl.* 51. *a.* De altitudine ventris inferi.

Venter generis humani, dici poteſt *n* paradiſus terreſtris: in quo genus humanum primo conditum fuit: cujus oſtia aperuit diabolus, quum perſuaſione ſua callida in corde hominis mandatum cœleſte diſſolvit, *Job.* 3. *b.*

Venter aliquando dici poteſt *o* lex: à quo utero erraverunt Judæi, *Pſa.* 57. In hoc latebat Joannes prænuncians Chriſtum, quia occultè Chriſtus prænunciabatur in lege, *Luc.* 1. *e.*

Ex ventre tranſgreſſor dicitur Iſrael, *Iſ.* 48. *b.* nempe *p* à tempore egreſſionis ex Ægypto, quando à Deo quaſi in utero geſtabantur.

Nudus exire dicitur de utero matris, *Iob.* 1. *d.* qui *q* tentatus cognoſcit ſe in fide per primam gratiam ſine propriis meritis aut virtutibus genitum: & nudus revertitur illuc, quum poſt tentationem cognoſcens infirmitatem ſuam, & metuens ne nudatus ſit virtute, per humilitatem ad gratiam robuſtius redit, tribuens divino adjutorio quicquid virtutis habet.

Vulva de qua egreditur peccatum, *r* eſt prava ſuggeſtio, quia inde concipitur peccatum in mente, Vulva verò, de qua egreditur peccatum opere perpetratum, eſt ipſa culpa latens, *Job.* 3. *b.* 10. *d.* 38. *a.*

De utero matris, ait Job, egreſſam eſſe ſecum miſerationem, *Job.* 31. *b.* ut declaret *ſ* non fuiſſe ſui arbitrii, ut cum ipſo exiret: ſed eſſe ex conditoris munere, à quo illam accepit.

Uterus matris, eſt *t* prava conſuetudo Babylonis: ſeu hujus mundi: unde ſuſcipit Deus eum, quem convertit, *Pſa.* 138. poteſt etiam venter ipſum mundum ſignificare.

Uterinus frater Joſeph erat Benjamin, *Gen.* 43. *f.* & deſignat *u* Paulum intra uterum ſynagogæ, qui poſtmodum intra uterum eccleſiæ ſuſceptus eſt.

Ventriloqui dicebantur, è quorum ventre dæmones reſponſa dabant, qui & pythones dicebantur. Deſignant autem *x* eos, quorum Deus venter eſt, *Iſa.* 8. *d.* ventriloqui etiam ſunt, qui quaſi de intelligibili ventre ſui cordis fabulas quaſdam, id eſt, falſas doctrinas & prophetias proferentes, decipiunt, *Lev.* 19. *f.*

Ventus, vide Aer.

Ventilare, ventilabrum.

VENTILARE, eſt ventum excitare, vel in ventum aliquid mittere, agitare, ac verſare. Item diſpergere, profligare, ac propulſare. Et ventilare frumentum, eſt ipſum in area ventilabro purgare. Ventilabrum autem eſt inſtrumentum ad ventilandum.

Ventilare dicitur Chriſtus Gentes, quando *y* quoſdam per fidem & gratiam ducit in cœlum, quoſdam verò propter peccata mergit in infernum, *Deut.* 33. *c.* *Iſa.* 41. *d.* *Ezec.* 30. *g.* Et ventilatum triticum aut hordeum, ſunt boni ſeparati à malis. Et dicuntur boni ventilari ſicut triticum: mali verò ſicut palea, *Iſa.* 30. *e.*

Ventilare dicitur Deus Judæos in portis terræ, *Jerem.* 15. *b.* quando *z* illos adducit ad portas inferi.

Ventilari dicitur triticum aut hordeum *Iſa.* 30. *e.* quando *aa* in ſcriptura ſacra fit ſeparatio ſpiritus & literæ, quaſi tritici & paleæ.

Ventilantes Ariel, fuerunt *bb* exercitus Romanorum deſtruentes Hieruſalem, vel ſunt doctores fideles contra hæreticos, *Iſa.* 29. *a.* ventilant etiam fideles inimicos, hoc eſt, profligant & propulſant, quando vincunt dæmones, ſed in Deo, non propria virtute, *Pſa.* 43. 3. *Reg.* 14. *d.*

Ventilans cornu Pharao, *Ezec.* 32. *a.* deſignat *cc* diabolum perſequentem bonos.

Ventilabrum in manu Chriſti: deſignare poteſt *dd* vim diſcretionis ejus vel jus diſcriminandorum meritorum: ſeu examen juſtitiæ Dei, *Matt.* 3. *c.* *Luc.* 3. *d.* Ventilabrum quoque dici poſſunt *ee* tentationes, quæ bonos ac malos examinant ac diſcernunt.

Venuſtus, quære Decorus.

Left margin: a Gre. ſ. 1 Re. 1 · b Hie. ſ. Ez. 7. & de veſt. ſacer. Gre. ſ. Iob. 40. · c Phil. 2. alleg. Amb. de. fug. ſæc. 7. Bed ſup Ge. 3 · d Arn ſ pſ 30. · e Gre. 15 m. 10. & 16 m. 2. & 8 m. 15. & 32 m. 12. Gre Nyſſ de orat. · f Au ſ pſ 43. & ſ Apo. b. 8. · g Hie ſ. Iſ. 44 · h Lyr. ſ. Iſ. 16. · i Glo. ord. ſ. Dan. 2. · k Augu cont Adim. 25 · l Hie. ſ. Ion. 2. Rup ſ. Ion. 2 · m Lyr ſ. Eccl. 51. · n Gr 4 m 16. · o Au. de ſacr. ſe. 10. · p Glo inter. ſ Iſa. 48. · q Gr. 2. m 40 · r Gre. 4. m 27 28. & 28 m 21. · ſ Gr. 21 m 18 · t Au. ſ pſ. 118. Amb de fuga ſæ. 7. · u Glo ord ſ Gen 43. · x Ori ſ. Iſ b. 7 Iſy ſ Le. 19. · y Tert. adv. Iudæos. Hie ſ Iſ 30. 41. Amb. 2. de inſ. 5. · z Hie. ſ Ier. 15 · aa Hie. ſ. Iſ. 30 · bb Hie. ſ. Iſ. 29. Au ſ pſ 43. · cc Hie. ſ. Ez 32. · dd Hil. ſ. Mat. can. 2. Amb ſ Lu. 3. · ee Euc. ſer. ſpir. 4.

Right margin: Prædicatio eccleſiæ. · Appetitus. · Concupiſcentia carnalis. · Gula · Perverſa cogitatio. · Avaritia. · Carnalis homo. · Compaſſio. · Errores hæreticorum. · Limbus. · Profundum. · Paradiſus terreſtris. · Lex. · Tempus egreſſionis de Ægypto. · Cognitio propriæ infirmitatis. · Prava ſuggeſtio. · Prava ſuggeſtio. · Prava conſuetudo. · Mundus · Paulus. · Separatio bonorum & malorum. · Condemnatio Iudæorum. · Separatio ſpiritus à litera. · Deſtructio Hieruſalem. · Vincere dæmones · Diabolus perſequens bonos. · Vis diſcretionis Chriſti · Examen juſtitiæ Dei · Tentationes.

Vepres, vide Spina.

Ver.

VER, eſt anni pars temperata, quando videlicet tempus tranſit ab hyeme in æſtatem.

Novitas vitæ. Ver dicere poſſumus, quando Sancti in hoc ſeculo bonis florent operibus, *Pſal. 73.*

Vernum tempus, *a* novitatem vitæ poſt hyemem infidelitatis ſignificare poteſt, & quietem quæ ſequitur poſt tentationes & tribulationes, *Gen. 35. b. 48. b. Exod. 34. c. Pſa. 73.*

a Hie. ſ. Pſa. 73. Ori. ſ. cau b. 4. Aug. ſ. Pſ. 73.

Verberare, verbera, vide Flagellare.

Verbum, vide Sermo.

Verboſus, Loquax.

Hæretici. VERBOSUS dicitur, qui nimium loquitur tam dicenda, quam non dicenda effutiens, & verboſi amici Job, ſunt hæretici loquaces. *Job. 11. a. 16. d.*

Vereri, vide Timere.

Verecundia, verecundari.

VERECUNDIA, *b* eſt dolor quidam, ac perturbatio ex malis aut præſentibus aut futuris, quæ infamiam inferunt, quæ juvenibus accommodatur. Vereri autem, aut verecundari, eſt verecundia affici.

b Ari. 2. Rhetori. 6.

Veredarius, vide Curſor.

Verenda, veretrum, quære Genitalis.

Vergere, vide Declinare.

Vermis.

VERMIS dicitur animalculum quod ex putredine generatur, vel in plantis, aut fructibus, vel in aliis animalibus, aut etiam in terra, dictum à vertendo, quod ſeſe torquendo vertat, & repat.

Chriſtus. Vermis de carne ſine concubitu naſcitur, *c* qua ratione Chriſtus dicitur vermis, & non homo, quia non ex ſemine extrinſecus adveniente, ſed interius manente genitus eſt de virgine: & dicitur vermis & non homo, quia filius hominis, & non vetus homo, *Pſal. 21. Iob 25. b.* Et dicitur vermis matutinus, qui abſtulit umbram Jonæ, hoc eſt, umbram legis, *Jona 4. c.*

Verba Dei. Conſcientia. Remorſus conſcientiæ. Vermis quoque dicitur verbum Dei, quod peccantis conſcientiam rodit, nec unquam moritur. Ipſa etiam *d* conſcientia, ſeu remorſus ejus eſt vermis, qui non moritur, ſed pungit, & dolorem infert peccantibus, & ipſe dolor vermis dicitur, & in malis fera conſcientia eſt vermis, qui non moritur, ſed manet ſemper in inferno. *Prov. 25. c. Iſa. 51. c. 66. g. Marc. 9. d.*

Apoſtoli. Vermis Jacob dicti ſunt *e* Apoſtoli, *Iſa. 41. d.* quia contemptibiles habebantur, & tamen ut vermis terram penetrat, ita ſermo Apoſtolicus Gentium civitates, & corda duriſſima penetravit.

Natura vitiata & conſuetudo perverſa. Vermibus dicit Job, mater & ſoror, *Job. 17.* quia *f* quantum ad materiam corruptibilis carnis, & de putredine proceſſimus, & cum putredine venimus, quam portamus. Spiritaliter autem, mater natura, & ſoror conſuetudo vermes ſunt, quia ex natura corruptibili, & conſuetudine perverſa cogimur, ut quaſi quibuſdam vermibus, ſic inquietis cogitationibus in mente fatigemur. Carnis enim natura vitiata, & conſuetudo perverſa, quia innumeras curas in corde infirmitatis noſtræ generant, bene mater & ſoror vermes vocantur. Mordent enim animum curæ, dum inquietant. Quia enim natura eſt vermium momentis ſingulis inceſſanter moveri: non immeritò ſignatur nomine vermium inquietudo cogitationum. Perverſæ itaque mentis dulcedo, vermis eſt, quia inde delectabiliter paſcitur, unde per inquietudinem inceſſanter agitatur, *Iob. 21. d. 24. d.*

c Ori. ſ. Luc. ho 14. Dony. cal. hier 2. Hie. ſ. Ion. 4. Au epi 49. q. 6 & epi. 120. d Ori. ſ. Matt. ca 13 Amb. ſ. Luc. 14. Hie. ſ. Iſa 66. & ſ. Marc. 9. e Hie ſ. Iſ. 41 f Gre. 15 m. 12 & 15 m. 26, & 16. m. 12, 31. g Gr. 17. m 9

Inquietudo cogitationum. Homo ex Adam propagatus. Dicitur primus humani generis parens homo, non filius hominis *g* ex quo quiſquis prodiit, non ſolum homo, ſed filius quoque hominis fuit. Sicut ergo ex homine filius hominis, ita ex putredine naſcitur vermis, unde rectè homo putredo, filius verò hominis vermis vocatur. Primus quippe homo putredo, non vermis: quia & ſi per mortem putruit, non tamen ex putredine per nativitatem, venit. Qui autem hominis eſt filius, vermis dicitur, quia jam ex mortalium corporum corruptione propagatur. *Iob. 25. d.*

h Rup. ſ. Ion. 4

Vermis, qui corroſit, & ſiccavit hæderam Jonæ, fuit *h* exercitus Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem, *Ion. 4. c.*

Exercitus Romanorũ. Peccatum. Carnalis delectatio. Gula. Avaritia. Pœna æterna. Vermis etiam dici poteſt *i* peccatum, *Iob. 17. d.* Mater mea & ſoror mea vermibus, *1. Mach. 2. g.* vermis etiam, eſt carnalis delectatio, & vermes in manna, deſignant fructum immoderatæ gulæ, & etiam avaritiæ malum. Ideo ſolum generabantur in manna, quod aliqui ex gula aut avaritia, in craſtinum reſervabant, *Exod. 16. e.* vermis autem de manna, eſt *k* de verbo Dei contempto, qui conſcientiam rodat.

Vermes in manna pœnam æternam ſignificare poſſunt, quæ datur indignè ſumentibus corpus Chriſti, *Exod. 16. e.* ut autem vermis vivit in corpore, *l* ita pœna in damnatis tamdiu durabit, quamdiu permanebunt peccata, *Iſa. 14. c. 1. Cor. 11. f.*

i Glo. ord. ſ. Iob 17. Amb. ſer. 34. k Bed. ſ. Ex 16 l Hie ſ. Iſa. 14

Vernaculus.

VERNACULUM dicitur omne, quod domi noſtræ naſcitur, vel quod in noſtra eſt patria. Interdum autem ſumitur pro verna, qui eſt ſervus domi noſtræ natus.

Nutritus in fide. Vernaculus ſacerdotis, *m* eſt in fide nutritus, & in domo Chriſti ecclesia per parentum fidem educatus, *Lev. 22. b.*

Religioſi. Cœlibes. Vernaculi expediti ad bellum, deſignare poſſunt *n* religioſos ab omnibus mundi impedimentis excuſſos, & ad prælium adverſus diabolum paratos, *Gen. 14. c.* poſſunt idem cœlibes deſignare.

m Iſy. ſ. Lev. 21. n Glo inter. ſ. Gen. 14.

a Amb. 2. de Abr. 11. — *Opera legis.*

Vernaculi Abrahæ, ſignificare poſſunt, *a* legis opera, vel ea ſervantes, qui per ea non ſunt hæredes divinæ promiſsionis, *Gen.* 15. *a* 17. *d. Ier.* 2. *c.*

b Amb. 2. de Abr. 11. — *Motus naturales.*

Vernaculi, qui circumciduntur, ſunt *b* motus naturales, qui circumcidendi ſunt, & reprimendi ne ſuperfluant, *Gen.* 17. *d.*

c Philo. quis rerum divin. hæres. — *Senſus.*

Vernaculus etiam qui non eſt hæres, eſt *c* ſenſus, qui non pervenit ad intelligentiam veritatis. *Gen.* 15. *a.*

Verſus.

VERSUS, carmen dicitur, quod dum fit, ipſa verba veriò huc illucque vertuntur, & ad principium revertuntur. Sumitur autem ſæpe pro linea ſeu ordine.

d Glo. ord. ſ. Exo. 28. — *Diverſæ virtutes. Dona Spiritus ſancti.*

Verſus lapidum rationalis, *Exo.* 28. *c.* diverſas *d.* virtutes indicant in pectore ſacerdotis firmandas. Idem deſignant verſus catenarum & retiaculorum in columnis, quas ſtatuit Salomon in templo, & etiam dona Spiritus ſancti in ipſis Sanctis, *3. Reg.* 7. *c.*

Verſutus.

e Beda ſ. pro 12. Glo. int. ſ. pro. 12. — *Prudens.*

VERSUTUS homo ſumitur in bonum pro *e* prudenti, *Prov.* 11. *d.* qui celat ſcientiam, quando non poteſt carnalibus loqui, aut ne det margaritas porcis.

Vertere, verſare, verſatilis.

VERTERE, eſt rem ab uno latere, aut facie in alteram mutare, & convertere, ut vertit Deus malum in bonum, *Gen.* 50. *d.* Item volvere. *Eſther.* 2. *b.* Menſi duodecimus vertebatur. Transferre, *2. Reg.* 14. *c.* Ut verterem figuram ſermonis. Verſare autem, eſt ſæpe vertere, & verſatile, quod vertitur.

f Amb. 3. off. 14. — *Incarnatio Chriſti. Reſurrectio. Intelligentia ſpiritalis.*

g Rup. 1. ſ. Exo. 17.

Vertens Phareo nomen Joſeph in Salvatorem mundi, *Gen.* 41. *f* nomen *f* Chriſti futurum expreſsit.

Verſa virga in colubrum, *Exod.* 4. *a* 7. *b.* deſignat *g* filium Dei hominem factum. Verſus verò coluber in virgem, deſignat reſurrectionem Chriſti, vel tempus judicii, quando judicabis in virga juſtitiæ. vel vertitur virga in colubrum, quando litera legis deducitur in ſpiritalem intelligentiam, & veram ſapientiam, vel quum crucis Chriſti prædicatio facte eſt Dei ſapientia.

h Glo. ord. ſ. Thren. 3. — *Vindicta & miſericordia Dei.*

Vertere dicitur Deus manum ſuam, *h* aliquando quidem dum juſtè in reos debitam exercet ultionẽ, nonnunquem verò quando miſericorditer à vindicta ſententiam ſuſpendit, *Thren.* 3. *a.*

i Glo. ord. ſ. Iſ. 41. — *Fugare. Vertere hæreticos & Philoſophos.*

Vertere interdum, eſt fugare, & vertit Deus hoſtes Iſrael in tumultum, *i* quando Philoſophi cum hæreticis inaniter pugnant, & utrique à Catholicis confunduntur, *Iſa.* 9. *b.* Et vertit in furorem hariolos, *Iſa.* 44. *d.* Vertit etiam dorſa regum ante faciem Cyri, quum per prædicatorem vincit hæreticos & Philoſophos, *Iſa.* 45. *a.*

k Amb. ſer. 18. Aug. ſ. pſa. 40. Gre. 23. m. 23. — *Caro infirma Chriſti. Afflictio corporis.*

Verſatum dicitur ſtratum Chriſti in infirmitate, *pſal.* 40. quando *k* Verbum factum eſt caro, quæ eſt infirma. Verſatur etiam ſtratum in infirmitate, quum corpus affligitur ad ſalutem: & quum non permittitur homo quiete frui in hac vita his rebus, quas ſine peccato amat, quando videlicet omne, quod ſibi homo paravit ad requiem, hoc Deus occulto judicio mutat in perturbationem.

l Ric. de S. Vict. 4. de arca myſt. 10. — *Tranſitus à terra ad ſpiritum.*

Verſi vultus Cherubim ad propitiatorium dicuntur eſſe, *l* quando ad contemplationem unitatis & Trinitatis divinæ ſummus ſimilitudines à creatura rationali. Verſi quoque erant ad exteriorem domum, quia & teſtamente nobis, qui adhuc foris ſtamus, ſunt condita, *3. Reg.* 6. *c.*

m Glo. inter. ſ. Lev. 13. Gre. ſ. Ez. h. 3.

Verſa cutis in candorem, *Lev.* 13. *b.* deſignat *m* legis literam verſam in Evangelicam claritatem & ſpiritualem intellectum. Sic vertuntur deſertæ in ubertatem, quum ſterilitas literæ legis convertitur in ubertatem ſpiritus, *Iſa.* 5. *d.* Et aquæ amaræ legis vertuntur in dulcedinem evangelii. *Exod.* 15. *d.*

n Glo. ord. ſ. Exo. 4. — *Venire ad gloriam.*

o Rup. 1. ſ. Ez. 17. 8. Glo. ord. ſ. Exod. 7. — *Mutari gloriam Dei in idolum. Decipere ſimplices.*

Verti aquam in ſanguinem, *n* eſt populos ad fidem ſanguinis & paſsionis Chriſti venire, *Exo.* 4. *b.* 7. *c.*

Mutatur etiam aqua in ſanguinem, *o* quum quis mutet gloriam Dei in imaginem corruptibilem creaturæ. Item cum ſapientia Scribarum applicata eſt ad ſanguinem Chriſti fundendum. Item quum boni & ſimplices occiduntur, vel decipiuntur à philoſophis, vel hæreticis. Evenit autem hoc Ægyptiis, quia ipſi in aqua pueros occiderunt. Vertitur quoque Judæis aqua in ſanguinem, quum non attingere tentant de ſcripturarum fluentis, quod malè intelligunt ad ſuam damnationem.

p Glo. inter. ſ. Exod. 14. — *Ariditas mundanæ ſapientiæ.*

Verti aquam in ſiccum, *Exo.* 14. *e.* eſt *p* mundanam ſapientiam exſiccari per Spiritum ſanctum.

q Glo. ord. ſ. Eze. 41. — *Tribulationes hujus vitæ.*

Verſum ædificium templi ad viam reſipiſcentem ad mare, *Ezech.* 41. *b.* deſignat *q* in hac vita ſemper adeſſe tribulationes.

Vertitur in luctum cithara eccleſiæ, & organa in vocem flentium, in extremis perſecutionibus: quia *r* quum pacis tempore per alios parva more citharæ, per alios verò more organi, magna & ſonora prædicabat, in tempore perſecutionis eos, qui prædicationis cantum non audiunt, deploret, *Job.* 30. *b.*

ſ Gr. 20. m. 31.

Vertunt noctem in diem *ſ* cogitationes diſſipatæ, *Job.* 17. *c.* quia nonnunquam juſtus amplius placet ex adverſitate male perpeti, quam ex proſperitate terrenæ diſpenſationis cura fatigari.

Gr. 13. m. 20. t Gr. 3. m. 8. 17. — *Cognitio fraudum dæmonis. Pœnitentia.*

Verti dicitur dies in tenebras, *Iob* 3. *a.* quando *t* adverſa eſſe intelligimus ea etiam, quæ proſpera dæmones pollicentur, & quando antiquus hoſtis, qualis eſt ſæviens, telis à nobis perſpicitur etiam ſub blandimentis latens: ne fictis proſperitatibus, quaſi ex diei lumine, illudes, & veris miſeriis ad peccati tenebras pertrahat. Vel quando culpa in ipſo delectationis exordio, ad quem perditionis finem rapiat, videtur: quum videlicet noſmetipſos diſtrictè punientes, ipſa delectationis pravæ blandimenta per diſtricta pœnitentiæ lamenta cruciamus, & quum flendo inſequimur, quicquid in corde taciti ex delectatione peccamus.

u Ori. ſ. Iere. ho. 4.

Verſa eſt Babylon in deſertum, *Ier.* 50. *c.* quando *u* relictus eſt ſtatus peccati per pœnitentiam.

x Gre. 18. mor. 17. Hie. ſ. Iob. 28. — *Fortitudo pœnitentiæ.*

Vertitur lapis in æs, *Job.* 28. *a.* quando x dura mens ſuperni amoris igne liquefacta, & ad veram fortitudinem commutatur, ut peccator, qui prius inſenſibilis extiterat, poſtmodum & per authoritatem fortis, & per prædicationem ſonorus fiat.

y Beda ſ. Ge. 19. — *Exemplum cavendi.*

Verſa uxor Lot in ſalem, *Gen.* 19. *f.* deſignat *y* exemplum ejus condimentum eſſe, unde alii ſaliantur, & ſibi caveant. Ideo dixit Dominus noſter: Memento ta uxoris Lot.

z Gr. 15. m. 5. 6. — *Mutatio gloriæ temporalis in luctum. Lapſus in errorem ex ſuperbia.*

Verti dicitur panis hypocritæ in fel aſpidum in utero ipſius. *Iob.* 20. *b.* quando *z* ſatietas tranſitoriæ delectationis ex laudibus & honoribus in retributionis fide ad amaritudinẽ vertitur, & fel aſpidum, hoc eſt, malignorum ſpirituum perſuaſio, fuiſſe cognoſcitur, quod hic laus gloriæ eſſe credebatur. Vel certè panis ſcripturæ ſacræ in utero illius in fel aſpidũ intrinſecus vertitur: quia dum de ſacræ legis ſcientia glo-

tiatur,

Digitized by Google

riatur, vitæ potum convertit ſibi in veneni poculum: & inde reprobus moritur, unde ad vitam erudiri videbatur. Vel nonnunquam hypocrita, dum doctrinæ verbo ad oſtentationem ſtudet, divino judicio cæcatus, hoc ipſum verbum pravè intelligit, quod malè quærit. Quum autem in hæreſeos errorem labitur, contingit ei, ut ſicut de felle aſpidum, ſic infœlix de pane moriatur, & in doctrina ſua mortem invenit, quia in verbis vitæ, vitam minimè quæſivit.

Exhortatio proximi. Verti dicitur ad dexteram, *a* qui de virtutibus gloriatur, ad ſiniſtram verò: qui peccatorum delectationibus conſentit, *Job.23.b.* *a Gr.16.m.16*

Verſus gladius uniuſcujuſque in proximum ſuum dicitur, *1.Reg.14.e.* quando *b* in religione per verbum Dei unuſquiſque in proximo perimit vitia. Vel generaliter quilibet Chriſtianus alium per exhortationes convertere conatur. *b Gre ſ.1.Regum 14.*

Verti dicuntur lapides fundæ in ſtipulam ipſi Leviatham, *Iob.41.c.* quia *c* tempore Antichriſti omnes prædicatores eccleſiæ reputabit infirmos. *c Gr. 34.m.8*

Vinci à diabolo. Vertere terga, eſt fugere, & terga vertunt, *d* qui vincuntur à diabolo, *Gen.14.b.1. Reg.4.a.* Et vertunt *Contemptus præceptorum.* tergum ſeu ſcapulam Deo, qui ejus contemnunt præcepta, ſicut è diverſo vertunt illi faciem, qui obtemperant, *Ier.2.f.32.f.Zach.7.f.* *d Hie ſ Ier.2. & ſ Zach.7.*

Vertere etiam terga dicuntur hæretici, *e* quando non poſſunt reſiſtere rationibus prædicatorum eccleſiæ, *1.Reg.4.a.* *e Gre ſ.1. Regum 4.*

Inquietudo phantaſmatum. Verti pulverem in ſcyniphes, *Exod.8.d.* eſt *f* mentem inquietari phantaſmatis & ſophiſmatis dialecticorum. *f Glo. ord. ſ. Exod 8.*

Inanis gloria. Verſus populus ad prædam, *1.Reg.14.e.* deſignat *g* prædicatores ad proprias laudes converſos. *g Gre.ſ.1.Reg. 14*

Perverſio doctrinæ ſacræ. Lapſus viri juſti. Verſum argentum in ſcoriam, *h* eſt doctrina ſacra in errores, per hæreticos immutata: vel eſt vir juſtus factus vitioſus. Sic vertuntur deſiderabilia in ruinam, quum quis cadit à ſtatu gratiæ peccando, *Iſa.1.f.64.d.* *h Hie ſ. Iſa 1.*

Auditus verbi Dei ſine operibus. Vertunt ſermones Dei in canticum, *i* qui ſic eos audiunt, aut audire ſolent Poetarum carmina in theatris, nec ſervant opere ipſos ſermones, *Ezech.33.g.* *i Hie.ſ.Ez.33*

Non reſervatus panis, *Hoſ.7.b.* deſignat *k* hæreticos minimè ad fidem converſos. Item Judæos obſtinatos. *k Hie.ſ.Hoſ 7 Rup ſ. Hoſ. 7.*

Motus cœlorum. Sol. Verſatilis gladius ad cuſtodiendum paradiſum, *Gen.3.d.* motum *l* cœlorum ſignificare poteſt: vel ipſum Solem, qui verſatur. *l Phil.de Cherubim*

Liberum arbitrium. Verſatilis etiam gladius dici poteſt *m* liberum arbitrium hominis, quo reverti poteſt in paradiſum per pœnitentiam, quia aliquali ignorantia deceptus, & fragilitate attractus cecidit. Diabolus autem nulla ignorantia obvolutus, nec carnis fragilitate circundatus, propria malitia peccavit peccato irremiſſibili, & penitus in Spiritum ſanctum. *Aug.2. de gen. contra Man. 2. 3.*

Varietas tribulationum. Gladius præterea verſatilis, *n* tribulationum varietatem deſignat, quibus genus humanum variè affligitur. *m Geor Vene. can.1 t.7.c 28* *o Aug.2. de gen con. Manich 2. 3.*

Vertex.

VERTEX, propriè dicitur de ventis contortis & rotatis in modum turbinis, qui & vortex dicitur. Inde propter flexum capillorum ſumma pars capitis vertex dicitur. Et ab hujus ſimilitudine pars montium eminentiſſima vertex appellatur. Et vertex in cœlo, deſignat altiſſimas partes cœli, & præcipuè polos & cardines cœli, quo vertice ſtellarum dicitur Deus ſublimior, *Job.22.b.* vertices quoque in ligno dicuntur nodi, *Sap.13.c.* Fecit lignum curvum & verticibus plenum.

Caput Chriſti. Chriſtus. Vertex Nazaræi in Joſeph, ſignificabat *o* caput Chriſti, *Gen.49.d.* Ipſe quoque Chriſtus, qui eſt caput, dicitur etiam vertex, unde in vertice montium præparatur mons domus Domini, quia omnes ſunt ſub Chriſto capite, & ipſe eſt ſuper omnem ſublimitatem legis & Patriarcharum ac Prophetarum, *Iſa.2.a.Mich.4.a.* Et ipſe Chriſtus eſt vertex *p* Job, quem etiam percuſſit diabolus perſequendo, *Job.2.c.* *o Glo.Inter ſ Gen.49. Hie ſ Iſa. 2. & ſ Mich. 4.* *p Gr.3.m 14.*

Virgo Maria. Vertex ramorum cedri dicitur beata Virgo Maria, principatum tenens in genere regio, unde ſumptus eſt Chriſtus, *Ezech.17.g.*

Ratio. Libertas arbitrii. Vertex filiarum Sion, eſt *q* principale animæ, ſeu ratio, *Iſa.3.d.Jer.2.d.Pſal.7.67.* vertex etiam capitis, dicitur poteſtas liberi arbitrii, vel facultas operandi bonum commodum, *Iſa.1.b.* *q Glo.ord ſ. Iſa 3.*

Fides. Vertex interdum eſt fides, quam polluere nituntur filii Mempheos, hoc eſt, dæmones, *Jer.2.d.*

Sublimitas ſenſus aut perfectionis. Vertex collis, eſt *r* ſublimitas ſenſus, aut perfectionis, ſed non ſumma, vertex verò montis, eſt ſaltiſſimus gradus perfectionis, & eminentia contemplationis. *Exod.17.c.19.d.24.d.34.a.Jer.42.b.* *Ricar de S. Vict.de ſtat. inte homin. 12.*

Doctor. Vertex aliquando dicitur doctor, *Deut.33.c.* cepitque brachium & verticem, *Prov.8.e.* In ſummis excelſiſque verticibus, *Iſa.1.d.* A planta pedis uſque ad verticem non eſt in eo ſanitas. *s Gre.25 m. 15.*

Principes Judæorum. Vertex vallis pinguiſſimæ dicebatur, ubi erat templum Hieruſalem. Ibi dicuntur erraſſe ebrii Ephraim, hoc eſt, *t* hæretici, & ſacerdotes, & Phariſæi, ut vertex dicuntur habentes principalem ſtatum in doctrina & dignitate, qui ideo errant, quia non gloriam Dei, ſed ſuam quærunt, *Iſa 28.a.* Et vertex capitis, in quo non erat ſanitas, erant principes populi Judæorum, *Iſa.1.b.* vertex etiam Cameli ſiccatus, ſunt *u* ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi ſine gratiæ & ſinceræ doctrinæ rore, *Amos.1.a.* *ſ Ori ſ Exod. ho. 11.* *t Hie ſ Iſa c. 28.* *u Rup ſ. Amos. c.*

Principes ſeculi. Mundanum imperium. Vertex Sanir, deſignat *x* principes hujus ſeculi, *Can.4.c.* Ipſum quoque mundanum imperium, *y* vertex dicitur, *Deut.33.c.* Cepitque brachium & verticem. vertex etiam capilli, dicuntur dæmones, & nimium ſuperbientes, *Pſa.67.* *x Gre.ſ can.4* *y Glo ord ſ. Deut 33. Hil ſ pſal 67. Aug ope 59.*

Voluptates carnales. Vertex montis Phogor: deſignat *z* culmen voluptatum carnalium, *Num.23.d.* *z Ori ſ Num. ho. 17.*

Vertigo.

VERTIGO, eſt morbus capitis ex frigidis & lentis humoribus furſum ex ventriculo aſcendentibus ortus, ita ut ſic affecti, occaſione parva ſuccidant.

Reprobus ſenſus. Vertigo dici poteſt *aa* reprobus ſenſus hæreticorum, quo ipſorum mentis oculi perturbantur, *Iſa.19.c.* *aa Hie.ſ.Iſa. 19.*

Verus, veritas, verax.

Verum dicitur, quod eſt ſyncerum & ſolidum, & falſo contrarium, & vera oratio, quæ ita ſignificat, ut eſt in re: verum quoq; eſt, quod minimè eſt adulteratū, ut verus color, hoc eſt, nativus, verum etiam

eſt juſtum

Tempus legis gratiæ. Pœnitentia.

Veſpera interdum eſt *a* pœnitentia: & immundus eſt uſque ad veſperam peccator, hoc eſt, quouſque pœnitentiam agat, *Lev.*11.*d.*14.15.22.*a.* 23.*b.* Ad hanc veſperam demorabitur fletus, *Pſ.*49. Poteſt quoque veſpera dici ipſum complementum pœnitentiæ.

Quies contemplationis.

Veſpera videtur ſignificare *b* quietem contemplationis, ſecundum quod ad veſperam ceſſare ſolet ab actione, *Job.*7.*a.* Si dormiero, dico: Quando conſurgam? & rurſum expectabo veſperam.

Tempus veteris legis.

Veſpera eſt *c* tempus legis veteris, vel quando tradita eſt, tum quia magna obſcuritate figuræ legis involvuntur: tum quia mundus tenebrarum offuſione tenebatur, luce carens, quæ eſt Chriſtus, *Exod.*16.*c.* veſpere comederis carnes: unde & veſpere carnes ſacrificiorum comedebantur.

Tempus hujus ſeculi.

Veſpera aliquando dicitur *d* tempus hujus ſeculi, in quo demoratur fletus, *pſal.* 29. Et juſto meridianus fulgor ad veſperum ſurgit, quia quanta ſibi claritas maneat, cum jam occumbere cœpit, agnoſcit, *Iob.*11.*d.* à veſpera uſque mane, dicit à tempore hujus vitæ, uſque ad tempus judicii, *Levit.*24.*a.* veſpertinum quoque ſacrificium dicitur eſſe elevatio manuum, *pſal.*140. quando quis exercet in hac vita opera miſericordiæ, Deo accepta.

Senectus. Finis vitæ. Mors.

Veſpera aliquando dicitur *e* ſenectus, ut *pſal.*89. veſpere decidat, induret & areſcat, *Iſa.*5.*c.* Et veſpera, in qua lupus rapax dividit ſpolia, *Gen.*49.*d.* eſt ſenectus Pauli, in qua ipſe maximè prædicavit. Item illud tempus noviſsimum, quando Judæi convertuntur. Item finis vitæ, aut ipſa mors, & tunc eſt ſacrificium veſpertinum. Et immundus dicitur aliquis uſque ad veſperam, quia uſque ad finem vitæ ſemper reſidet in homine aliqua immunditia, *Num.*19.*b.* *pſa.*29.103.140. *Iob.*4.*d.*

Refrigeſcens charitas. Peccatum.

Veſpera etiam dicitur *f* refrigeſcens charitas, unde primi parentes ad veſperam peccaverunt, *Gen.*3.*b.* Unde in hac veſpera eſt defectus lucis gratiæ, *Iſa.*21.*d.* *Ier.*5.*b.* *Soph.*3.*a.* Ipſum quoque peccatum veſpera dici poteſt. Veſpere venerunt Angeli Sodomam, *Gen.*19.*a.* ut deſignentur tenebræ, in quibus erant habitatores illius civitatis.

Sexta ætas mundi.

Veſpera interdum dicitur *g* ſexta ætas mundi, in qua columba attulit ramum olivæ virentibus foliis, hoc eſt, Chriſtum mundo. Et in hac vita veſpera habetur ſenſus ſpiritualis legis, *Gen.*8.*b.*24.*g.* *Exod.*12.*a.*16.*b.* *Lev.*6.*c.*11.*e.*15.*a.* *Matt.*8.*b.*

Finis mundi.

Veſpera præterea dicitur *h* finis mundi, in qua mundus ipſe tendit ad occaſum. Sic venerunt Angeli Sodomam veſpere, *Gen.*19.*a.*30.*c.* *Exo.*12.*a.*16.*c.*18.*c.* 1.*Reg.*14.*d.* *Pſa.*58.103. *Iſa.*17.*d.*38.*c.* *Ez.*33.*e.* 46.*a.* *Zach.*14.*b.* 3.*Reg.*17.*a.* *Matt.*14.*b.*20.*a.*

Operis conſummatio.

Veſpera aliquando dicit *i* continuationem, & etiam finem ſeu conſummationem operis, & veſpere offert incenſum, qui in fine boni operis gratias agit Deo, *Exod.*18.*c.*30.*a.* *Pſ.*140.

Tribulationes. Tentationes. Tempus adverſitatis.

Veſpera aliquando ſignificat *k* tribulationes & tentationes: & ipſum tempus adverſitatis. Et expectat juſtus ad veſperam, quando per adverſitatem cupit deprimere mentem, quæ in proſperis elevabatur. Et expectat tentationem, quia ſemper ſe contrà eam præparat, ne incautum opprimat: *Iob.*4.*d.* 7.*a.*11.*d.* *pſa.*64. Hæc veſpera eſt tempus triſtitiæ, *Pſal.*29. Ad veſperam demorabitur fletus.

Antichriſtus.

Veſper ſtella quandoque dici poteſt *l* Antichriſtus, & veſperum ſuper terræ filios Dominus conſurgere facit, quia infidelibus Judæorum cordibus dominari Antichriſtum, eorum merito exigente, permittit, *Iob.*38.*d.*

Veſpertilio.

VESPERTILIO, eſt nocturna volucris mediæ cujuſdam naturæ inter avem & murem, quæ congruum à Græcis nomen accipit Nycteris, eò quod in nocte volitet: non tam voce & cantu reſonans, quam ſtridore: quæ quum videatur volare, tamen lucifuga eſt, & ſolem videre non patitur.

Idola. Quærentes errores.

Veſpertilio noctu volitans, nec Solis lucem ſuſtinens deſignare poteſt *m* idola, quæ veritatis lucem non ſuſtinent, ſed volant in tenebris, quando coluntur ab errantibus. Unde & deſignant eos, qui erroris tenebras quærunt, *Iſa.*2.*d.*

Quærentes terrena. Cogitationes immundæ.

Veſpertilio etiam circa terram volitans, eos deſignat, *n* qui terrena quærunt & fugiunt lucem cœleſtem, *Lev.*11.*c.* *Deut.*14.*b.* De his dicitur Qui malè agit, odit lucem. Poteſt etiam ſignificare cogitationes immundas, quas dæmones immittere conantur.

Veſpertilio *o* aliquando ſumitur in bonum.

Veſtibulum.

VESTIBULUM, eſt locus ante januam domus vacuus, per quem à via ad ædes itur.

Catechiſmus. Humilitas. Fides.

Veſtibulum tabernaculi teſtimonii, aut templi deſignare poteſt *p* catechiſmum, per quem præparamur ad ingreſſum eccleſiæ per portam baptiſmi. Et veſtibulum ante gradus portæ, eſt humilitas, vel fides, quæ requiruntur ad aſcenſum per opera, *Ezec.*40.*b.d.*41.*c.* 46.*a.*

Vita præſens.

Veſtibulum etiam tabernaculi teſtimonii, aut templi, vitam *q* præſentem deſignare poteſt, quæ eſt auditus ad futuram, *Exod.*29.*f.*35.*b.*40.*c.* *Lev.*3.*b.* *Ezec.*40.*b.* 41.*c.*46.*a.*

Locus reſurrectionis.

Veſtibulum quoque dici poteſt *r* reſurrectionis locus, unde non in illo, ſed inter illud, & altare plorare dicuntur ſacerdotes, *Ioel.* 2.*d.*

Locus fœlicitatis.

Veſtibulum intra portam, *ſ* locum fœlicitatis deſignat. unde & octo cubitorum dicitur, quia octonarius ad reſurrectionem ſpectat, *Ezec.*40.*b.*

Contemplativi. Simplices. Fides inchoantium. Fides perfectorum. Præcepta altiora. Præcepta minora.

Veſtibulum interius, quod quinquaginta cubitis in longitudine, & viginti quinque in latitudine menſuratur, *Ezec.*40.*e.* deſignat eos, *t* qui æterna meditantur, cœleſtia ſapiunt, in Pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritualibus vivunt. Veſtibulum verò interius, quod exterius reſpicit, & viginti quinque cubitis in longitudine menſuratur, quinque verò in latitudine deſignat ſimplices, juxta ſenſus corporeos bene viventes. qui intus ſunt per fidem & charitatem, ſed foras reſpiciunt per ſimplicitatem. Poteſt etiam per veſtibulum, quod exterius reſpicit, fides inchoantium deſignari, & per veſtibulum interius fides perfectorum, qui jam per eam virtutibus emicant. Poſſunt etiam per veſtibulum interius præcepta altiora, per veſtibulum verò, quod reſpicit exterius præcepta adhuc minima figurari.

Veſtigium.

a Iſy. ſ. Lev. 11 15 22. 23.
b Ber ſ. Cant. ſer 17
c Cyr. 3. ſ Ian 34. Rup. 3 ſ. Exod 14.
d Baſ & Arn. & Hie ſ Pſ 29 Iſy ſ. Lev 24. Cyr. 3 ſ Ian t Hil ſ. Pſ 140.
e Hie & Cypri. ſ. Iſ 5 & ſ. Iob. 4 Arn ſ Pſ. 103 Au q in Nu. 33.
Gre. 5 mo. 18 Bed. ſ Ge 49.
f Hie ſ. Iſ. 27 & ſ. Soph 3.
Bed ſ Gen. 1.
g Amb. 1. de Abra. 6.
Ori. ſ. Exo h. 7 & ſ Le. h 4 Hil. ſ. Matth. Can. 7.
Aug. ſer 75.
Bed ſ Exo 12.
h Ori ſ. Matt. Ca 14 & h. 16. Hie. ſ. Iſ. 17. & ſ. Ezec. 33 46.
Au. 3 de gen. con.
Bed. ſ Exo 16 Gr ſ. 1. Re. 14
i Glo. inter ſ. Exod. 18
k Gr 8 m 16 & 5. m 18.
Hie & Aug ſ Pſa. 64
l Ricar de S. Vict de ſtat. inter ho. 27.
Gre. 29. m 36
m Tert. de cibis Iudaicis.
Hie ſ Iſa 2.
Euc ſor ſpi. 5.
n Ori ſ Lev. ho. 7.
Iſy ſ Lev 11.
Euc for ſpi 5.
o Baſ exe. h. 8
p Rup 2. ſ Exod. 19.
Gre. ſ Ezech. ho 19.
q Hie ſ. Ezec. 40.
r Hie ſ. Ioel. 2
ſ Gre ſ. Ezec. ho. 16.
t Gre ſ Ezec. ho 20.

VESTIGIUM, eſt pedis impreſsio, hoc eſt, ſignum, quod à pede relinquitur in pulvere, vel in luto, aut ſimilibus. Eſt etiam veſtigium imitatio, *4. Reg. 19. c.* Siccavi veſtigiis pedum meorum omnes aquas, *Pſal. 17. Ezec. 43. b.* Imitator, *Eccl. 21. a* Qui odit correptionem, veſtigium eſt peccatoris. Greſſus, *Gen. 33. c.* Ego ſequar paulatim veſtigia ejus. Via, *Gen. 41.* Nullum ſaturitatis dedere veſtigium.

a *Gre. 10. m. 9*

Veſtigia Dei, *a* benignitatem illius viſitationis deſignare poſſunt: quibus nimirum progredi ad ſuperna provocamur, quum ejus ſpiritus afflatu tangimur, & extra carnis anguſtias ſublevati, per amorem agnoſcimus contemplandam autoris noſtri ſpeciem, quam ſequamur. Item dona ejus, per quæ eum cognoſcimus, quem non videmus. Item rationem creationis, *Iob. 11. b.*

Viſitatio Dei. Dona Dei. Ratio creationis.

b *Gre 26. mo. 16. 17.*

Veſtigia etiam Dei & quaſi quidam greſſus ſunt *b* ipſæ, quas cernimus, operationes ejus, quibus bonus quiſque malusque regitur, quibus juſti injuſtique ſuis ordinibus diſponuntur, quibus & ſubjectus quiſque, ad meliora quotidie ducitur, & adverſus ad deteriora corruens toleratur, *Iob. 23. c.* De quibus nimirum greſsibus Propheta dicebat. Viſi ſunt greſſus tui Deus. Nos itaque cum virtutem longanimitatis atque pietatis ejus intuemur, & intuentes imitari contendimus, quid aliud, quam greſſuum ejus veſtigia ſequimur? quia extrema quædam ejus operationis imitamur. Hæc enim Patris ſui veſtigia veritas admonebat imitari, quando dicebat, *Matt. 5. g.* Orate pro perſequentibus & calumniantibus vos: ut ſitis filii Patris veſtri, qui in cœlis eſt, qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos. Vel veſtigia ejus, ſunt opera humanitatis Chriſti, quæ nobis imitanda propoſuit. Veſtigia quoque Dei, quæ non cognoſcuntur, ſunt *c* opera Chriſti, quæ non cognoverunt Judæi, vel ſunt operum ſecretorum ſigna, *Pſa. 76.* Item ejus exempla, *Pſa. 17.*

Opera Dei. Opera Chriſti. Exempla Chriſti.

c *Aug ſ pſ. 76 Bue ſer ſp. 2 Idie ſ pſa. 17*
d *Aug ſer. 20*

Quaſi veſtigium hominis nubecula, dici poteſt *d* caro Chriſti, qui factus eſt, Filius hominis, *3. Reg. 18. g.*

Caro Chriſti.

e *Gre. 11. m. 25 & ſ can 5*

Veſtigia pedum noſtrorum, quæ Deus conſiderat, ſunt *e* intentiones operum noſtrorum, quas Deus examinat, *Iob. 13. d.* vel veſtigia pedum, ſunt noſtra malè acta. Nam pes in corpore eſt, veſtigium in via, & plerumque dum quædam pravè agimus, intuentibus hoc fratribus, exemplum malum præbemus, & quaſi inflexo extra viam pede, ſequentibus veſtigia diſtorta relinquimus, dum per noſtra opera ad ſcandalum aliena corda provocamus. Demum ipſa exempla, quæ ex operibus relinquuntur, ſive bona, ſive mala, veſtigia dicuntur, & veſtigia gregum, ſunt exempla malorum, *Cant. 1. c.* Et veſtigia pedum Eccleſiæ, ſunt exempla bona minorum, *Iſa. 70. c.*

Intentiones operum. Opera mala. Exempla ſive bona ſive mala.

Veſtigia gregum, deſignare poſſunt infimum locum in eccleſia, *Cant. 1. c.*

Veſtigium pedis regis Aſſyriorum, deſignare poteſt tentationes diaboli, *Iſa. 37. e.*

Infimus locus eccleſiæ. Tentationes.

Veſtire, veſtis, vide Induere.
Vetare, vide Prohibere.
Vetulus, vide Senex.
Vetus, Veteranus, Veteraſcere, vide Antiquus.
Vexare, vide Moleſtus.
Vexillum.

Virtus.

VEXILLUM, eſt ſignum, quo in exercitu aut claſſe imperatores utuntur,

f *Orig. ſ. Num. ho. 2.*

Vexilla, ſecundum quæ caſtra metabantur filii Iſrael, *Num. 2. a* deſignant *f* proprias cujuſque virtutes.

Via, Iter, Semita, Callis, Viator.

VIA eſt, per quam omnibus ambulare licet, quæ & iter dicitur, quanquam iter ſæpe pro ipſa profectione ponatur. Semita autem eſt via anguſta. Via etiam dicitur converſatio, *Num. 22. f.* Perverſa eſt via veſtra. Finis, *Iob. 3. d.* viro cui abſcondita eſt via. Libertas, *Prov. 13. a.* Juſtitia cuſtodit innocentes viam. Locus, *1. Reg. 11. b.* Nunquid non de via longiori veniſti? Mos, *4. Reg. 17. b.* Revertimini à viis veſtris peſsimis. Pars, *Ezech. 8. b.* Leva oculos ad viam aquilonis. Tranſitus, *Gen. 3. d.* Ad cuſtodiendam viam ligni vitæ. Iter etiam opus, *Gen. 32. c.* Jacob iter noſtrum inſequitur. Progreſſus ſeu curſus. *Gen. 24. c.* utrum proſperum iter ſuum feciſſet Deus, *Pſal. 18.* Exaltavit, ut gigas ad currendam viam. Semita etiam dicitur cogitatio, *Iob. 13. b.* Obſervaſti omnes ſemitas meas.

g *Hil 11. de Tri & ſ pſ. 66*
h *Ori ſ. Luc. ho. 15. & ſ. Nu 5. b. 12. & in diver. ho. 3. Am ſ pſ. 109 118. Baſi. de Spiritu ſancto 8.*
i *Hie ſ. Amos 2. & ſ. Iob. 28*
k *Aug. ſ pſ. 118 141.*
l *Gre ſ 1. Re. 4 & ſ Eze. ho 15 16. & ſ pſa 101.*

Chriſtus.

Via eſt dux euntium, feſtinantium curſus, ignorantium ſecuritas, & quædam neſcitarum rerum magiſtra. Peculiariter autem dicitur via *g* Chriſtus, qui dixit de ſeipſo, *Ioan. 14. a.* Ego ſum via. Et ipſe dicitur initium viarum Dei, *Prov. 8. r. Gen. 28 d. Exod. 3. f. 13. Pſal. 24. 26. 66. 76. 79. 88. 100. 109. 118. 141. Matt. 2. b. Luc. 12. g. 18. g. Iſa. 30. e. Malach. 2. b.* Et ipſe eſt *h* via pacis, & via regia, & via munda, & ſancta, *Num. 21. e. Iſa. 5. g. 35. b.* Et via, contra quam ſpectabat Eli, eſt Chriſtus, *1. Reg. 4. c.* Ipſe eſt *i* via humilium, *Amos 2. c. Nah. 1. c.* ipſe quoque dicitur ſemita, *Job. 28. b. 38. b.* Et *k* via æterna, qui eſt vita æterna. *pſal. 138.* In hac via, aut potius juxta eam ponunt ſuperbi & hæretici, nobis laqueos, & ſcandala, *pſa. 41. Apo. 16. c.* Via orientalis, *l* eſt ipſe Chriſtus ducens ad verum Orientem, *Ezech. 40. b.* Et via virtutis Dei, *Pſal. 101.*

m *Gre. 18. m. 21 & 32. mo. 24.*
n *Hie ſ. Iob. 26*
o *Bed ſ. pro. 8*
p *Idie. ſ Hab 3*
q *Aug ep. 105 Gre ſ pſa 50. Fulgen ad Traſimundum.*

De viis Domini, angelorum & hominum & etiam dœmonum ponuntur mala à Bernardo, *Pſa. Qui habitat, ſermone 11. 12.*

Incarnatio & opera Chriſti & Dei Illuſtrationes divinæ.

Semita avis, *Iob. 28. b.* deſignat *m* incarnationem & opera Chriſti, quæ ignoravit Synagoga, quia noluit rectè conſiderare. Via quoque Dei ſunt *n* opera Dei, *Iob. 26. d. 40. c. Pſa. 24. 50. Iſa. 55. c.* In his viis oſtendit ſe ſapientia, *Sap. 6. c.* Viæ quoque Dei, ſunt *o* illuſtrationes divinæ, in quarum initio jam Deus poſsidebat ſapientiam, *Prov. 8. c.*

Unitas Trinitatis

Via unius diei, dici poteſt unitas Trinitatis, quam evangelica prædicatio gentibus introduxit, *3. Reg. 19. a.*

Miſericordia & veritas Dei Iudicia Dei.

Itinera æternitatis Dei, *Haba. 3. b.* dicuntur, *p* ſive quia æternitatis illius ad nos venire dignata eſt, ſive quod ſemper à principio mundi uſque ad incarnationem ſuam venerit ad Sanctos, & factus ſit in ſingulorum manu ſermo Dei, atque in univerſis vincentibus ſuperaverit.

Via Domini imperveſtigabilis, deſignat *q* miſericordiam & veritatem, quia per eas cujus vult miſereatur, & quem vult indurat, *Pſ. 24. 137. Ro. 11. d* Et generaliter occulta judicia Dei, ſunt viæ nimiû exaltatæ à viis

Digitized by Google

à viis noſtris, *Iſa.* 55.*c.* 58.*a.* Vias autem Domini docet, qui oſtendit Deum miſericordem eſſe pœnitentibus, juſtum verò peccantibus, *pſa.* 50.

Iter proſperum eſt *a* iter crucis Chriſti, *pſa.*67. quod ſequentes, proſperè ad fœlicitatem perducimur.

Viæ Dei multæ, *b* ſunt mandata, & Prophetæ, & Apoſtoli, via verò una, in qua eſt manendum, eſt Chriſtus, *pſal.*119,127,137. Viæ ſunt mandata, in docendo quidem ſunt viæ, in ambulando verò ſemitæ, *Iſa.*2.*a.*84.*d.*64.*b.* *Ier.*2.*d.* *Mala.*2.*b.* *Rom.*11.*d.* Viæ quoque Sanctorum, ſunt *d* generalia Domini mandata: & ſemitæ juſtitiæ, arctiorum vitæ cæleſtis inſtituta: quæ ſolis perfectis acceſſibilia ſunt, *Prov.* 2.*b.* Via autem Domini, dicitur fortitudo ſimplicis, *Prov.*10.*d.* quia ſervando mandata fit fortis. Viæ quoque duræ, ſunt præcepta *e* gravia nolentibus ſervare: vel ſunt opera laborioſa pœnitentiæ, *pſal.* 16. Et ſemita judiciorum Dei, ſunt labores præceptorum, & tribulationum: quibus nos probat Deus, *Iſa.* 26.*d.*35.*c.*40.*a.*58.*d.* Via quoque Domini, *f* eſt ſacra doctrina & præcepta: & via recta eſt via mandatorum Dei, *Iſa.*30.*c.*33.*b.*42.*c.*49.*c.*57.*c.*62,*d.* *Ier.* 31,*b.* Et viæ, & ſemitæ antiquæ, ſunt doctrina legis & Prophetarum. Et ſemitæ Dei exaltantur, quando litera legis ad ſpiritualem ſenſum elevatur, *Iſa.*49.*d.* Semita autem mandatorum Dei, ad difficiliora præcepta refertur, *Pſalm.*24,36.76.130.142. *Gen.*18 *c.* *Exod.*18,*c.*23,*c.*32,*b.* Hæc eſt via publica & regia, per quam omnes fideles ire debent in terram promiſſionis, *Num.*20,*c.*21,*e* Hæc dicitur vinearum, *Iob.*24,*c.*31,*b.* Et via vitæ, *pſ.*15,17,22,66. *Mich.* 4.*a.* *Pro.*8. *Mat.*20 *d.* *Marc.*10.*g.* Via bona dicitur doctrina evangelica, *Ierem.* 6.*d.* Et via alia, eſt doctrina Chriſti, quæ ſeparat à viis errorum & peccatorum, & ducit ad Patrem, *Matt.*2.*b.* Hæc ſunt viæ populi Dei, *Ier.*12.*d.* Et hæc eſt via, in qua ſternebant veſtes Chriſto, *Matt.*21.*a.* Hæc quoque eſt *g* via civitatis habitaculi, quam Philoſophi non invenerunt, *pſal.*106. Semita quoque dici poteſt ſpiritus legis, qui eſt in lege nova, *Iob* 28.*a.* Itinera Chriſti, quæ diſſipaverunt Judæi, erant prophetiæ de eo prædictæ, *Iob.* 30.*b.* Viæ etiam Domini dicuntur lectio veteris & novi teſtamenti, & ſanctarum intelligentia Scripturarum, *Hoſe.* 14.*d.*

Via aquilæ difficilis, eſt *h* incarnatio & aſcenſio Chriſti: vel uterque ejus adventus in mundum, *Prov.*30.*c.* Et ſemita avis, quam ignotavit populus Judæorum, fuerunt *i* opera Chriſti, tam incarnationis, quam redemptionis, *Iob.*28.*a.d.* Et via ſapientiæ, eſt opus redemptionis, *Iob.* 34.*c.* Et via viri in adoleſcentia, eſt incarnatio Chriſti in virgine, *Prov.*30.*c.* Eadem dicitur via *k* impolluta, *pſal.*17. Iter etiam eſt caro Chriſti: ut fatigatur Chriſtus in itinere, hoc eſt, in carne, *Ioan.* 4.*a.* Via etiam Chriſti, *Iſa.*57.*d* ipſa opera redemptionis ſignificat. Et via putei videntis & viventis, eſt humilitas paſſionis Chriſti, *Gen.*24.*g.* Viæ quoque fuerunt opera prædicationis, *pſal.*138,141. Et ſemitæ, ſunt prædicatio ejus laborioſa, quæ & ſemitæ juſtæ dicuntur, *Iſa.*26,*b.* 41,*a.* Et via navis in medio mari, & via viri, eſt *l* via Chriſti laborantis in hac vita, *Prov.*30.*c.* Et iter faciens Samaritanus, eſt Chriſtus è cœlo deſcendens, & in hac vita laborans, *Luc.* 10.*f.*

Via Domi paranda, deſignat *m* corda hominum præparanda Deo, *Iſa.*40.*a.* Hanc viam parabat Joannes Baptiſta diſponens corda hominum ad Chriſtum ſuſcipiendum. Parabantur quoque corda Gentilium, quum fiebant tractabilia ad fidei ſuſceptionem, *Iob.*28.*d.* *Pſal.*67,84. *Luc.*4.*a.*

Via in qua ſternebant veſtes, *Matt.*21.*a.* deſignare poteſt *n* fidem Chriſti, quæ ducit ad templum Dei. Et via, quam dedit Dominus in mari, ut tranſirent filii Iſrael, eſt fides, per quam venerunt Gentes ad eccleſiam: unde in aquis, torrentibus, & in Jordane, & in deſerto dicitur Deus poſuiſſe viam ſalutis, *Iſa.* 43,51.*d.* Et via ab Ægyptiis in Aſſyrios, eſt unitas in fide, *Iſa.*19.*d.* Hæc eſt via una, quam dat Deus fidelibus, ut ſerventur in eccleſia, *Ier.*32.*g.* Et ſemita dicitur fides, *Iob.*28.*a.* Via quoque Domini impolluta, eſt recta fides, quam illi præparamus, ut veniat ad nos, *Pſal.*17. Et via, à qua erravit ovis, eſt fides & juſtitia, & virtutes, *Luc.*15.*a* Via virtutis dicitur patientia, *pſal.*101. Reſpondit ei in via virtutis ſuæ. Itinere autem incepto ambulare, dicit *o* perſeverantiam, & profectum, *Gen.*32.*a.* Viæ quoque planæ ſunt virtutes, *Iſa.*40.*b.* In hac via abſcondunt ſuperbi laqueum, quando dæmones faciunt homines ſuperbire de virtutibus, *pſal.*141.

Viæ Domini aliquando dicuntur *p* angeli præſidentes eccleſiis, *Mich.*4.*a* Docebit nos de viis ſuis.

Via Dei aliquando dici poteſt *q* reſurrectio corporum: quæ & via vitæ dicitur, *pſal.*15,17.

Via regia, dici poteſt *r* ſancta Dei eccleſia: quæ eſt iter veritatis. Eſt etiam via regia, quando quis rectè ſentit de Chriſto, non aſcribens, quæ Deitatis ſunt, humanitati, neque è diverſo, *Nu.*21.*e.* Via etiam regia eſt, quum quis *ſ* ex libero animi inſtituto eſt juſtus, & quæ inter defectum & medietatem tenet medium. Quod in ternione medium eſt, principatum habet, utrinque contigua coaptans, vinculo inſolubili latera ſibi tanquam regi adhærentia, ipſumque ſtipantia. Et callis juſti rectus ad ambulandum, *t* eſt imitatio operum Chriſti recta quæ etiam eſt via regia. *Iſa.* 26.*b.* 45.*c.* *Prov.* 2.*a.*

Via aliquando ſumitur *u* pro homine: ut quum dicitur, *Iob.*38.*c.* In qua via habitat lux. Sancti quoque dicuntur viæ qui poſſunt monendo alios ad Deum ducere, *Prov.*8.*a.* *Ierem.*6.*d.* State ſuper vias. Hi ſunt viæ Sion, quæ lugent, *Thren.*1.*b.*

Via dicitur aliquando *x* vita præſens, ſecundum quam, quandiu hic vivimus, ſumus viatores, *Gen.* 6.*b.*42.*a.*45.*g.*49.*c.* 2. *Reg.*15.*a.* *Luc.*12.*g.* Hæc eſt via Euphrate, ubi ſepulta eſt Rachel, quæ habet viatores. *Gen.*35.*c.* 48.*b.* Et ipſum tempus ſeculi, via dicitur, *Matt.* 22.*a.* Item temporale imperium, *pſalm.* 57.79. *Thren.*1.*d.* Et via reſpiciens mare, eſt via tribulationum hujus ſeculi, *Ezec.*41.*b.* *Exod* 4.*f.*18.*b.* 33.*a.* *Deut.*6 *b.*25.*d.* *Iob.*16.*d.* *pſal.*24. In hac via bibit Chriſtus de torrente, *pſal.*109. Et via veſtibuli templi deforis, deſignat labores hujus vitæ, *Ezech.* 46.*a.* In via dicuntur eſſe, qui nulla præſentium cupiditate tenentur, *Luc.*14.*e.* Semita quoque anguſtior, dicitur via juſtorum in hoc ſeculo, *Gen.*49.*c.*

Via Samuelis deſignare poteſt *y* officium prædicationis, 1.*Reg.*8.*a.* *Gen.*45.*g.* In viam ſuam abiens Anna, deſignat Eccleſiam venientem ad prædicationem gentium, 1.*Reg.*1.*c.* Via quoque fit populo Dei per flumen Ægypti, *z* quum prædicatio Apoſtolorum ſine impedimento extenditur ad gentes, *Iſa.*11. *d.* Dicitur quoque Deus viam feciſſe in mari equis ſuis, quando in mundo, aut Gentilitate dedit locum prædicatoribus. Et ſemitæ nubium, ſunt ſanctæ prædicationis viæ, *Iob.* 37.*c.*

Semitæ Dei dicuntur aliquando *aa* Apoſtoli, per quos in Chriſtum credidimus, & ambulamus in ſemitis Dei, quando iidem & opera illorum imitamur, *Iſa.*22.*a.* *Mich.*4.*a.*

Viam poſuit Deus procellis ſonantibus, *Iob.*28. *d.* quando prædicatoribus ſuis ad corda hominum terrore venturi judicii perculſa aditum fecit. Sic dedit viam ſonanti tonitruo, *Iob.*38.*c.*

Sſſſ via

h. 5. *Be ſ. Ge* 49. *Gre ſ.* 1. *Re* 1.8. & 19.*m.*6 & 17.*m.*24. *z Hie ſ. Iſ.*11. *Hie ſ Mic* 4.*aa Gr.*18.*m.*6 & 29.*moral* 16.

Margin notes (left): *Iter crucis Chriſti.* *Mandata Dei.* *Opera pœnitentia.* *Tribulationes* *Sacra Scriptura.* *Doctrina evangelica* *Spiritus legis* *Prophetia.* *Lectio ſacra ſcriptura.* *Incarnatio.* *Aſcenſio.* *Opera redemptionis.* *Caro Chriſti.* *Prædicatio Chriſti.* *Cor humanum.* *Fides.* *Iuſtitia.* *Virtutes.* *Patientia.* *Perſeverantia.* *Angeli.* *Reſurrectio corporum.* *Eccleſia.* *Recta intelligentia de Chriſto.* *Medium inter virtutem & vitium.* *Homo.* *Sancti.* *Vita præſens.* *Tempus hujus ſeculi.* *Temporale imperium.* *Tribulationes hujus vitæ.* *Officium prædicationis* *Apoſtoli.*

Margin notes (right): a *Ar. ſ. pſ* 67. b *Hil ſ pſ.*118. *Chryſ Gen. hom* 4. c *Hie. l. Iſa.* 2. d *Bed ſ. Prov.* 2. 10. e *Hie. ſ pſ* 16. & *ſ. Iſ.* 30 48. 57 & *ſ Ier.* 6 & *ſ Iob.* 24. f *Am ſ pſ.*118 *ſerm.* 2. *Hil ſ. pſal.* 66. *Ori. Exe.* 8 & *ſ. Matt ho.* 6 13. *Cyril* 3. *theſaur.* 4 g *Hie ſ pſ* 106 & *ſ. Iob* 28. 30 & *ſ Ier* 12 & *ſ. Hoſ* 14. h *Am. de Salo* 1. 2, 5. i *Gre* 18. *mo.* 21 & 19. *mo.* 3 & 25 *m* 16 k *Hie. ſ pſ* 17. *Aug ſ Ioan. tra.* 15. *Hie ſ. Iſa.* 26. 57. l *Amb de Salom.* 4 5 & *ſ. Luc.* 10. *Hil ſ. pſ* 138 m *Ar ſ. pſ.* 84. *Orig ſu Luc. hom* 22. *Hie ſ Iſa.* 40. *Hil ſ pſ.*67. *Gre.*19 *m* 3 n *Am. ſe.* 24. *Hie ſ Iſa* 43, & *ſ Ier.* 32. & *ſ Iob.* 28, & *ſ pſ* 17. *Ful. ad Traſimundum* 1. o *Gl. in ſ Ge.* 32 *Caſſi l.* 21. *c* 6 p *Hie ſ Mi* 4. q *Am. ſer.* 47 *Epi.* 2. *con. hæreſ. tom* 1. r *Cyr. dial.* 5. *Cl Ale* 5 *ſtro.* ſ *Pet. de crea. princi.* 5. t *Hie ſup Iſa.* 26 57. *Bed ſ. Pro* 2. u *Hie. ſ Iob.*38 *Cyr* 5 *theſ.*4. *Rup ſ. Ier* 16. x *Hil. ſ. Matt. can* 15. 22. *Baſi ſ pſ.* 1. *Am de Ioſeph.* 11. & *ep* 18. & *ſu. Lu.* 14 *Au* 83 *q* 61. & 1 *ſer de. in mon* & *de dec chor* 3. *Gr ſ* 1 *Re.* 15 & 13 *m* 18. *Hie ſ Ez.* 41. 40. & *ſ. pſ* 109 z *Or ſ Nu. h.* 19. & *ſ pſ* 85.

Via trium dierum, *Exod.3.f.5 a* ſignificare poteſt, juxta Originem, *a* corpus, animam, & ſpiritum. Vel tres partes pœnitentiæ. Vel triplicem doctrinam, rationalem, moralem, & naturalem. Vel facta, dicta & cogitata. Vel dicit *b* confeſſionem reſurrectionis, quæ facta eſt in Chriſto tertia die. Vel dicitur, ut longius recedamus à terminis impietatis. Et via trium dierum Ninive, *c* eſt confeſſio Trinitatis in mundo: via verò unius diei, confeſſio unitatis, *Jona 3.a.*

Via meridiana templi, deſignat *d* viam cœleſtem, in qua lux pleniſſima eſt, *Ezech.40.g.* Via etiam deſerti, dicitur tranquillitas & ſecuritas à tentationibus, *Exod.13.d.* Et via pacis eſt, quæ ducit ad Chriſtum & cœleſtem Hieruſalem, *Luc.1.g. Rom.3.c.* Et via Hieruſalem, eſt iter in cœlum, *Matt.21.a.*

Via templi, quæ ſunt introitus templi, *e* ceremonias Judæorum ſignificare poſſunt, *Ezech 44.b.*

Via ſæpe ſignificat *f* opera, *Gen.6.b.* Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, *pſal.1,36,38,118. Jerem. 7,a.10.d. Hoſ.12.a. Agge.1.a.* Et via propria deferenda, ſunt opera mala. *Iſa.55.b.* viæ Sion, ſunt exteriores animæ actiones, *Thren.1.b.* Et via gentium, *g* opera gentium, *Matt.10.a. Zach.1.b.* viæ autem juſtorum, ſuper quas ſunt oculi, *h* ſunt eorum opera, & affectus, *Jerem.6.d.* Et ipſa converſatio *i* via dicitur, *Gen.33.e.38.d.42.a. Job.3.d.6.c.13.c,d.17.b.19.a.22.e.23.c.30.b 31.a.* In hac via ſuperbi abſcondunt laqueum, quando noſtris inſidiantur operibus, *pſal.141.* Dicuntur etiam ſemitæ, *k* præcipuè, quæ ſunt virtutis & æquitatis, quia in principio ſunt anguſtiæ, *Prov.4.b.* Via non recta, ſed bona. *l* eſt via ſeu converſatio imperfectorum, via verò bona & recta, eſt conſiliorum evangelicorum, *1.Reg.12.d.* Perfecti enim dicuntur, qui ſervant conſilia evangelica, *Matt.19.c.* Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes. Semitæ nubium ſunt opera perfecta prædicatorum, conſilia evangelica, & anguſtam viam ſervantium, *Job.37.c. Prov.31.d.* Conſideravit ſemitas domus ſuæ. Viæ civitatis *m* ſunt exempla bonorum, *Pſ.106.* via autem termini, eſt *n* conſummatio operis, vel ſtudium bonæ operationis, *1.Reg. 13.d.* juxta hoc iter adverſarii ſcandalum ponunt, *139.* via vinearum, ſunt exempla Sanctorum in eccleſia, *Job.24.e.* Hæc ſunt *o* calles juſtorum, *Prov.2.d.* via in qua eſt ſerpens, deſignat opera *p* intemperantiæ & voluptatis. Via autem in qua eſt ſerpens bonus, quæ eſt recta, eſt temperantia.

Via aliquando deſignat intentionem, & itinere uno gradientes vaccæ, *1.Reg.6.c.* deſignant ſimplicitatem *q* intentionis quæ laudanda eſt ſicut è diverſo duplicitas vituperatur, *Eccl.2.c.* væ peccatori terram ingredienti duabus viis, Et *Matt 6.c.* Si oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus tuum lucidum erit Et *pſalm.44.* Omnis gloria ſponſæ ponitur ab intus. Semitæ, quas cognoſcit Dominus, *r* ſunt intentiones, quas homines ignorant, *pſal.141.*

Viæ diverſæ, ſunt *ſ* varia dogmata Philoſophorum, aut ſectæ Gentilium: & etiam ipſa Gentilitas & errores hæreticorum: unde vocantur ad nuptias, *Matt.22.a. Luc.14.e.*

Via navis in medio mari, eſt *t* progreſſus eccleſiæ inter tribulationes, *Prov.30.c.* Et via confinium, eſt afflictio temporalis, qua tranſitur ad cœlum, *1.Reg.6.b. unde Matt.7.b.* Arcta eſt via quæ ducit ad vitam. Et *Luc 24.d.* Nonne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam? *Actor.14.b.* Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Hæ viæ in initio converſationis dicuntur viæ duræ, *Pſ.16,99,118.* Semita quoque eſt anguſtia, quæ fit per poteſtatem prementis, *Gen.49.c.*

Via Ephraim, *u* eſt bona cogitatio in corde: & via Bethoron, bona verba in lingua, *1. Reg.13. d.* Semita etiam, quia anguſtior, quam via, ipſas cogitationes deſignare poteſt, *Job 13.d.* Et ſemitæ avari ſunt ſubtiles ejus *x* cogitationes, quibus ſedulò inquirit qualiter pecunias augere poſſit, *Prov. 1.31. d.*

Semita dicitur *y* deſiderium, ſeu appetitus alicujus rei, ad quam homo inclinatur: & ipſi mores. Ibi autem diabolus decipulam ponit, ubi eſſe ſemitam mentis conſpicit: quia illic periculum deceptionis inſerit, ubi viam eſſe invenerit propinquæ cogitationis, *Job. 18. b.*

Itinere, quo venerat, dicitur reverſus Abraham, *Gen.13.a.* ut deſignetur *z* bonos virtute moveri, ut proſint aliis, & per eandem ad Deum redire. Vel deſignat incipiendum eſſe ab oratione, & in eadem opus finiendum.

Via aquilæ in cœlo, *aa* eſt ſubtilitas inimici, quæ circa cœleſtium virorum corda volitat. Via colubri ſupra petram, eſt aſtutia hoſtis veneneti, qui inſidiari non deſinit iis, quos in petra fidei fundatos eſſe conſpicit. Via navis in medio mari, eſt via iniquitatis, quæ per amaras ſeculi hujus undas immundorum ſpirituum flatibus agitatas incedit. Via viri in adoleſcentia eſt, quæ facilè mutatur, *Prov.30.c.*

Via paſſim ſignificat *bb* peccata, quæ via malorum & peccatorum dicitur. Et via Sur, tendens in Ægyptum, eſt declinatio in peccatum, *Gen.16.b.* Et via peccatorum *cc* eſt lata via, & Judaica opinio eorum, qui nutriti ſunt in lege: vel eorum, qui ex gentibus non ſunt ducti pœnitentia, *pſal. 1. Nah.2.b.* vel via peccatorum, ſunt peccata & vitia, ad quæ inſtinctu naturæ propenſi ſumus. Et viæ propriæ, ſunt ipſa peccata, quæ homo ſua ſponte operatur. *Pſa.9.48.54.118.138.145.* Secus hanc viam ſunt negligentes & otioſi, & non intelligentes verbum Dei: in quibus verbum Dei conculcatur, *Matt. 13.a. Luc.8.a. Prov.4.c. Sap.5.* Hujus viæ ductor eſt diabolus: qui ducit in viam Ægypti, & in mundana opera. Via uniuſcujuſque, in quam declinant ſive ad dextram, ſive ad ſiniſtram, ſunt *dd* errores & peccata: quæ & viæ non bonæ dicuntur, *Iſa.10.f.53.b.57.b.59.b.65.a. Iere.2.d.3.a.35.b.36.d. Thre.4.a. Ezec.36.d.* In his viis, eſt vox ploratus, quum peccatores reſipiſcunt, *Ier.3 g.* Via Ægypti, & Berſabee, eſt *ee* cultus idolorum & errorum, *Amos 4.c.8.d.* Et iter non tritum, eſt *ff* iter peccatorum: quia non eſt via regia, *Iere.18.c.* Dicitur etiam via mala, & via tenebroſa, *Prov.2.b* Et ſemitæ malorum dicuntur incurvatæ, & involutæ, *Iob.6.c.8.c.30.b. Iſa.59.b* Iter quoque platearum, eſt via lata peccatorum, quæ ducit ad inferos, *Thre.4.d.* Et ipſe mundus, *pſal.1.* In via peccatorum non ſtetit. Via ſerpentis *gg* deſignare poteſt veſtigia peccati, *Prov.30.e.* Semita ſeculorum dicitur ſuperbia, *Iob.22.c. hh* Ab hac ſemita eſt nobis declinandum, *Iſa.51.c.59 b. Ierem.18.c.* Semitæ autem Dodanim, deſignant *ii* viam condemnationis. *Iſai.21.d.*

Iter mendacii, eſt in doctoribus eccleſiæ, quum *kk* ſuo exemplo faciunt, ut alii judicent malum bonum, & bonum malum, *Ier.24.c.*

Via iniquitatis dicitur *ll* diabolus, aut etiam occaſiones peccati, *pſal.118.* Et via deſerti, ſunt variæ occaſiones tentandi, *Iere.12.c.* Via quoque terræ Philiſtum, *Exod.13.d.* deſignat *mm* graviores tentationes occurrentes in principio converſionis.

Via alia dicitur *nn* mutatio vitæ prioris in meliorem, *Matt.2.b.* Per aliam viam reverſi ſunt in regionem ſuam.

Viam

a Or. ſ. Ex. b 3. b Cy. de ado. in ſpiri. ſan. c Hie. ſ. Ion. 3. d Hie ſ. Ex. 40. Glo. ord. ſup. Exo. 13 ſ. Ori ſ. Matt. ho. 14 & ſup. Rom. 3. e Glo. int. ſup. Exo b. 44. f Ori. ſ. pſ. 36 ho. 1 & ſ. Ier. ho. 12. g Hil ſ. Matt. can. 10. h Am 1. oſ 2. i Gre. r. m. 38. & 5. mo 1 & 11 mo 26. & 22 mo 4. k Bed ſ. Pr. 4. l Gr. ſ. 1 Re. 13 & 27 m 24. m Ar. ſ. pſ. 106. n Gr. ſ. 1. Re 13 & 16 m 30. o Bed ſ. Pro. 2. p Phi. de agri. q Gr. ſ 1 Re. 6. r Au. ſ. pſ 141. ſ Ori ſ. Matt. hom. 26. t Augu 1. q. in eva 31. & 2. ean Gaudentium 17. u Gr. h. 36. Am de Sal. 4. x Gr. ſ. 1. Re 13 & 1t. mo 25. y Bed ſ. Proverb 31. z Gr 14 m. 6. aa Amb. 2. de Abra. 5. aa Beſ. Pro. 30. bb Cle. Alex 2. ſtro. cc Hil. ſ. pſ 1. dd Hie ſ. Iſ. 10. 57 & ſ Ier 2. & ſ. Amos. 8. Gr. 7 mo. 14. ee Ru. ſ. Amo. 4. ff Bed ſ. Pro. 2. Gr. ſ. Can. b. 4 & ſ. Ex. b 13. gg Am. de Salom. 3. hh Gr 16 m. 5. ii Hie. Iſa 21. kk Lyr. ſ. Ie. 23. ll Ar & Hil. ſ. pſ 118. mm Glo. ord. ſu Ex. 13. nn Hil ſ Mat. Can 1.

Partes pœnitentia. Triplex doctrina. Confeſſio reſurrectionis. Confeſſ. Trinitatis. Via cæleſtis. Securitas à tentationibus. Ceremoniæ Judæorum. Opera ſive bona, ſive mala. Converſatio. Exempla Sanctorum. Opera intemperantia. Intentio. Dogmata Philoſophorum. Gentilitas. Errores hæreticorum. Tribulationes. Bona cogitatio. Cogitationes. Deſiderium ſeu appetitus naturalis. Motus virtutis. Aſtutia diaboli. Peccata. Errores. Cultus idolorum. Via lata. Mundus. Veſtigia peccati. Superbia. Via condemnationis. Mala exempla doctorum. Diabolus. Tentationes. Mutatio vitæ.

Viam longiſſimam dicit meretrix abiiſſe virum ſuum, *Prov.7.c.* quia vacantes *a* voluptatibus putant ſe eſſe longè à lege Dei, & ab ejus punitione. — a Glo in ſup. Prov. 7.

Semita interdum dicitur *b* via, qua volumus evadere flagella, *Iob.19.a.* Semitam meam circumſcripſit & tranſire non poſſum, *Hoſ.2.b.* Semitas ſuas non inveniet. — b Gr.14.m.18

Anima. Quaſi per viam tranſire dicuntur dæmones, *c* per animam vitiis ſubjectam tranſeuntes, *Iſa.51.g.* Et latrones, hoc eſt, dæmones viam ſibi afflictorum cordibus faciunt, quando inter adverſa, quæ exterius tolerantur, cogitationes quoque pravas immittere non deſiſtunt, *Iob.19.b.* — c Hie. ſ. Iſ.51. Gre 14 mor.

Miracula diaboli. Semita poſt Leviathan lucet, *Iob.41.d.* quia quorum *d* corda diabolus penetrat, eorum opera prodigus illuſtrat. ut nimirum tantò altius eorum mentes in erroris tenebris teneat, quantò per eos foris quaſi potentius lucem de miraculis oſtendat. — d Gr 34.m.18

Veſtigium. Semita aliquando dicitur veſtigium, *Iob.30.b.* Oppreſſerunt quaſi fluctibus ſemitis ſuis.

Occulta mundi. Affectiones terrena. Semitæ maris, *e* dicuntur occulta hujus mundi, quæ perambulant piſces maris, hoc eſt, curioſi, *Pſa.8.* — e Aug ſ. pſ. 8

Semitæ Theman, *f* dici poſſunt diſſolutæ affectiones rerum terrenarum, *Iob.6.c.* — f Gr.7.m.17

Actiones temporales. Itinera Saba dici poſſunt actiones, quibus homo ſe rurſum implicat in his, quæ dereliquit, ut quando per affectum cognationis redit aliquis ad temporalia, quæ reliquerat, *Iob.6.c.*

Gravis ira Dei causa. Viam fecit Deus ſemitæ iræ ſuæ, *Pſal.77.* quia *g* via latior eſt, quam ſemita: & ſemitæ iræ ſuæ viam facere, eſt iræ cauſas diſtrictè judicando dilatare, ut qui illuminati rectè agere noluerunt, juſtè cæcati adhuc faciant, unde amplius puniri mereantur. — g Gr. 25.m. 18

Chriſtus. Viator declinans ad manendum, fuit *h* Chriſtus in terra, *Ier.14.d.* Nam à ſummo cœlo fuit egreſſio ejus, & cucurrit viam ut gigas, & occurſus ejus uſque ad ſummum cœli, *Pſa.18.* — h Hie. ſ. Ier. 14.

Peregrini in hac vita. Viatores ſunt, *i* qui ſæculum iſtud tanquam peregrini pertranſeunt, qui præſentem vitam viam ſibi eſſe, & non patriam attendunt, qui in dilectione prætereuntis ſæculi cor figere deſpiciunt, qui non remanere in tranſeuntibus, ſed ad æterna pervenire concupiſcunt, *Ezech.19.c. Iob.21.d.* — i Hie. ſ. Ez. 19. Gre. 15.m.27

Gentiles. Viatores Iſmaelitæ, deſignant Gentiles ad fidem venientes, *Gen.37.e.*

Viaticum.

Opera bona. Viaticum quidquid iter agendi cauſa neceſſarium eſt, ſive cibus ſit, ſive pecunia ad victum expendenda, *Deut.15.c. Ioſ.9.a.* Poteſt autem viaticum deſignare *k* opera ad futuram viam neceſſaria. — k Gl. ord. ſup. Deut 25.

Vibrare.

Vibrare, eſt movere, & quaſi vi agitare: ut vibrare gladium, vel haſtam.

Vindicta Dei. Vibrare dicitur Deus gladium, *l* quando præparat vindictam, *Pſal.7.* vel vibrabit gladium, quando Chriſti humanitas in judicio malis apparebit terribilis. — l Baſ. & Au. ſ. pſ. 7.

Ornantes hæretici errores. Perſequentes prædicatores. Præparata ſententia contra diabolum. Vibrare dicitur haſta & clypeus ſuper equum, *Iob.39.c.* quando *m* hæretici in ſuis mendaciis utuntur ornato ſermone: vel quando graves exercentur perſecutiones ab infidelibus contra prædicatores. Et vibrat clypeus, quando perſecutor ſæviens, poſtquam prædicatoris corpus ſupplicio percuſſit, auditorum cor quaſi clypeo verbis ſuæ diſputationis munit. — m Hie ſ. Iob. 39. Gre.31.m.25

Vibrare dicitur haſta contra Leviathan, *Iob.41.d.* quando *n* Deus in diaboli interitu diſtrictam minatur ſententiam. Haſtam quippe vibrare eſt, æternam mortem ex diſtricta animadverſione præparare. — n Gr 34.m.8

Vice, viciſſitudo, vicarius.

Viciſſitudo, eſt alteratio & mutatio, quæ per vices ſit: unde & vicarium eſt, quod pro altero quaſi æquale redditur.

Vicia.

Minores in eccleſia. Vicia, eſt genus grani, ſeu leguminis, cujus herba capreolos habet ut vitis. Ejus ſemen parum differt à lente, *Ezech.4.c. Iſa.28.g.* ubi Septuaginta dicunt Far. Poteſt referri *o* ad minores & ſimplices in eccleſia, ſicut & Gith. — o Gl. ord. ſup. Iſa.28.

Vicinus, Finitimus.

Vicini dicuntur, qui eundem colunt locum, & quorum domus parum à ſe invicem diſtant.

Non dicitur Deus è vicino: *p* quaſi ſola vicina, aut præſentia noverit: ſed ejus cognitio ad remotiſſima quæque extenditur, *Ier.23.d.* — p Glo. in ſ. Ierem.23.

Exiſtentes in gratia. Angeli. Vicini Dei dicuntur *q* appropinquantes illi meritis & gratia, *Iſa.33.b.* Et angeli ſunt vicini Chriſti, quos convocat ad congratulandum ſuper ove inventa, *Luc.15.a.* — q Gre. ho. 34.

Gentiles. Sancti. Fideles Gentibus. Vicini fidelium erant *r* Gentiles, *Exod.12.a. Pſal.79.* Ab his petit vidua vacua implenda oleo gratiæ, *4.Reg.4.a.* Item Sancti: quos aſſumimus in ſacrificio, quum dicimus, Communicantes & memoriam venerantes, &c. Et vicinior civitas loco cadaveris, eſt Gentilitas credens ſcripturis prænunciantibus mortem Chriſti, *Deut.21.a.* — r Rup. 2. ſup. Exod. 7 & 1. ſ Deut.7.

Sequentes literam cum Iudæis. Vicini Judæorum, *ſ* erant fideles ex Gentibus, vel ſunt, qui ſequuntur cum Judæis occidentem literam, *Iſa.33.d. Ier.6.e.* — ſ Hie. ſ. Ier. 6

Iudæi & Gentiles. Mali Chriſtiani. Vicini Chriſti dicuntur *t* Judæi & Gentiles, qui non ei adhærebant, nec in eadem domo exiſtebant. Vicini etiam ſunt *v* mali Chriſtiani, quibus ſit opprobrium Chriſtus, vel ſunt, qui volebant fidem accipere. ſed malorum Chriſtianorum ſcandalo trahuntur, *Pſa.30.88.* — t Am. 3 de ſ. de 5. v Au. ſ pſ 30

Hæretici. Vicini eccleſiæ peſſimi, ſunt *x* hæretici, qui non ſunt in eccleſia, ſed juxta eccleſiam, in aliquibus concordantes, in aliquibus diſſidentes, *Ier.12 d.* — x Hie ſ Ier 12

Dæmones. Scientia naturalis. Vicini Hieruſalem erant *y* Ægyptii, quia eorum imitabantur vitia Judæi, vel ſunt dæmones vicini naturæ humanæ, quia utrique intellectuales, *Ezech.16.e.* vicini quoque dicuntur dæmones, qui nunquam à nobis recedunt, ut tentent, *Pſa.78.* — y Or ſ Ez. h. 7 Hie. ſ Ez. 16. Aug ſ. pſ. 78.

Vicina à qua poſtulantur vaſa, *Exod.3.g.11.a.* deſignat *z* ſcientiam verorum quæ apud Gentiles habetur. — z Glo int. ſup. Exod. 3.

Caro. Vicina caro dicitur de carne, quæ animæ copulata eſt, tanquam illi vicina, *Lev.13.e.*

a Au. ſ. pſ. 78. — *Mali.*
Vicini noſtri dicuntur mali, *a* quia in mundo permiſti ſunt bonis, donec in judicio fiat ſeparatio, *Pſal.78.79.*

b Gr ſ. 1. Re. 4 — *Plebs Judaica.*
Vicina partui uxor Phinees, *1.Reg.4.d.* deſignabat *b* plebem Judaicam cogitantem effundere malitiam, quam in Chriſtianos conceperat.

c Gl. ord. ſup. Exod. 13. — *Tentationes recentis converſionis.*
Vicinitas terræ Philiſthiim deſignat *c* tentationes orientes in initio converſionis, *Exod.13.d.*

d Glo. in. ſup. Ezech. 27.
Finitimi Tyri, dicuntur ædificaſſe Tyrum, *d* ut non ipſa ſuperbiat, quaſi ſeipſam ædificaverit; ſed dicatur ei, Quid habes quod non accepiſti? *Ezech.27.a.*

Victima, vide Sacrificare.

Victus.

Victus eſt omne illud, quo vivimus, cujus allegorias poteſt quærere in verbis, Cibus, & Comedere.

Vicus, Viculus.

Viri ſpirituales.
Vicus, eſt pars urbis, qui ex multiplicatis domibus fit, eſtque anguſtior platea. Conſtat autem urbs ex pluribus vicis, tanquam ex membris.

e Gr. ſ. Can. 3
Vici civitatis, ſunt *e* ſpirituales viri in eccleſia, qui dum ad cœleſtia toto corde gradiuntur, anguſtam viam tenent, qua ad vitam perducantur. In his quærit ſponſa ſponſum, quando in eis quærit, quod imitetur, *Cant.3.a.*

Videre, Cernere, Prævidere.

Videre, eſt actus potentiæ viſivæ per organum oculorum, qui potiſſimum cognitioni deſerviunt; & in hoc viſus cæteris ſupereminet ſenſibus, quorum actibus, quatenus cognitioni deſerviunt, videre attribuitur, & quum aliquid mente percipimus, videre illud dicimur, ſicut & ipſa mens oculus dicitur. Itaque videre interdum, eſt audire, *Exod.20.g.* Cunctus autem populus videbat voces. Cavere, *4.Reg.6.c.* Videre quum venerit nuntius. Cognoſcere, *Gen.2.c.* Adduxit ea ad Adam, ut videret, quid vocaret ea. Laudare, *Matth.6.a.23.a.* Ut videantur ab hominibus. Comparere, *2.Reg.14.f.* Faciem regis non vidit. Confirmare, *Ierem.11.d.* Videam ultionem tuam ex eis. Conſiderare, *Gen.20.c.* Quid vidiſti, ut hoc faceres? Contemplari, *Gen.11.a.* Ut videret civitatem & turrim. Eligere, *Matth.4.c.* Vidit duos fratres Simonem, qui vocatur Petrus. Experiri, *Gen.8.b.* Ut videret ſi jam ceſſaſſent aquæ. Explorare, *Gen.37.c.* Vade, & vide, ſi cuncta proſpera ſint. Illuſtrari, *4.Reg.6.c.* Aperi oculos pueri hujus, ut videat. Imaginari: *Gen.28.c.* Viditque in ſomnis ſcalam. Judicare, *Gen.1.b.* Vidit Deus quod eſſet bonum. Perſuadere, *Deut.12.b.* Singuli quod rectum ſibi videtur. Pugnare, *2.Par.25.a.* Videamus nos mutuo. Reſpicere, *Gen.9.d.* Patris virilia non viderunt.

f Amb. 1. de Exae. 9. & de Noe 11. g Hie. ſ. Ier. 11 Eu. ſer. ſpir. 1. — *Approbatio Dei.*
Videre in Deo, *f* idem eſt, quod approbare, ut quum dicitur vidiſſe cuncta quæ fecerat, & erant valde bona, *Gen.1.d.* Plus eſt autem quod probatur aſpectu, quam quod ſermone laudatur. Suo autem utitur Deus teſtimonio non alieno ſuffragio, quæ probat Deus videt: & quæ videt probat. Propriis autem ſermonibus naturam lucis expreſſit, quæ videndo complacet, quoniam ipſa videndi officium ſubminiſtrat. Vidit etiam Noë juſtum, quo judicio *g* ipſe non fallitur, quum homines paſſim fallantur, *Gen.7.a.Ier.12.a.*

h Hie. ſ. Iſ. 57. i Hi. ſ. pſ. 138. — *Acceptatio Deus operâ Chriſti.*
Vidit Deus viam Chriſti, *h* ut opera redemptionis per eum facta acceptet, *Iſa.57.d.* Prævidit etiam omnes vias Chriſti, quando omnia prædixit, quæ ad eum ſpectabant. Et viderunt oculi ejus imperfectum illius, hoc eſt, humanitatem, vel oculi alicujus videot imperfectum Dei, hoc eſt, *i* ejus Deitatem, quam tamen non comprehendunt, *Pſa 138.*

k Ori. ſ. Gen. hom. 8. Au. 13 conf. 31. & ſ. pſ. 58. Eu. ſer. ſpir. 1. — *Faciens Deus videre.*
Videre etiam dicitur Deus, *k* quando facit nos videre: & videt, quæ fecerat bona, aut valde bona: quando facit, ut nos ſpiritu ejus videamus. Qui enim produxit cœlum, & priuſquam formaret, ſciebat formandi cœli pulchritudinem, loquitur eo modo, quo nos homines imbecillitate circundati intelligere poſſimus, *Gen.1.d.Pſa.58.138.Iob.28.d.*

l Chry. ſ. Gen. hom. 4. Baſ. ſ. pſ. 32. Hil. ſ. Matth. Can. 22 & 9 de Trinit. — *Examinans Deus.*
Videre præterea dicitur Deus, quum *l* examinat, *Gen.11.a.* Deſcendit autem Dominus, ut videret civitatem & turrem, *Pſa.32.* vidit omnes filios hominum. Sic videbit Deus diſcumbentes, quando in judicio omnes examinabit, *Matt.22.a.Iſa.59.d.* Et vidit Jeſus ficum, eam videlicet judicaturus, *Matth.21.b.* Et videt poma convallium, quando per ſuperiores examinat inferiores, *Cant.6.d.*

Hie. ſ. Iſ. 59. m Ori. ſ. Mat. chp. 13. Hil. ſ. pſ. 58. Hie. ep. beat. Rup. ſ. Zac. 9. — *Auxilium Dei. Miſericordia Dei.*
Videre quoque dicitur Deus *m* eos, quibus præſtat auxilium, & quorum miſeretur, *Gen.16.d.22.g. Exod.3.a.Pſa.79.* Et videre dicitur, quando adjuvare decernit, *Ezech.16.a.* Et vidit opera Ninivitarum pœnitentium, ut eorum miſereretur, *Iona 3.d.* Et vidit Jeſus turbas per miſericordiam, *Matt.14.b.Pſa.58.* Et vidit pater à longè filium prodigum *Luc.15.d.* quia ante opera digna pœnitentiæ prævenit peccatorem ſuo auxilio, *Iſa.63.d.Zach.9.b.* Sic vidit Chriſtus Nathanaelem, quando miſertus eſt generis humani, *Ioan.1.g.11.c.* Et viſus hominis, *n* eſt miſericordia redemptoris, *Iob.7.b.*

Au. ſ. pſ. 31. & ſ. Ioa tra. 49. n Gr. 7 m. 11. o Hie ſ. Iſ. 57. — *Reprobatio Dei.*
Videre rurſum dicitur Deus, quando reprobat, *Gen.11.a.18.c.* Et dicitur videre peccata, quando *o* certam decernit vindictam, quam reprobi nequeant evadere, *Iere.7.b.Iſa.57.d.59.a.* Itaque non videt malum Deus, ut probet: videt verò, ut judicet. Et quaſi non videns dicitur, Deus, quando diſſimulat punitionem peccatorum, *Iſa.57.c.Iob.11.*

Fulg. ad Tra. ſi 2. Eu. ſer. ſpir. 1. p Hie ſ. Iob 28 Gre 18. m. 21 q Cyr. 6. ſ. Ioan 13. s Hie. ſ. Hoſ. 9 — *Electio Dei. Prædeſtinatio & vocatio. Experimentum miſeriæ. Receptio gentium ad fidem.*
Vidit oculus Dei omne pretioſum, *p* quando ante conſpectum ejus, eſt adimpletio, ſive effectus ſuæ voluntatis, collatis eccleſiæ immenſis beneficiis, *Iob.28.b.* vidit etiam omne pretioſum, quando elegit humiles. Sic vidit Nathanaelem ſub ficu, *q* hoc eſt, ſub umbra legis, unde eum elegit, *Ioan.1.g.* Et vidit cæcum à nativitate, *Ioan.9.a.* vidit etiam Deus patres Iſraël, ut prima poma in cacumine ficus, *r* quando elegit Patriarchas & Apoſtolos, *Hoſ.9.c.* Et videns Joſeph Benjamin, *Gen.43.f.* eſt *ſ* Chriſtus eligens & convertens Paulum, videns quoque Jeſus maximam multitudinem venientem ad ſe, *Ioan.6.a.* Deſignat *t* prædeſtinationem & vocationem ſalvandorum.

t Amb. de Ioſeph. 16. u Cyr. ſ. Io. 12. v Ru. 4 ſ Ma. x Hie ſ. Ier 11
Vidiſſe dicitur Jeſus turbas, *Matt.5.a.* quando *v* expertus eſt miſerias hujus vitæ.

Videre ultionem volebat Chriſtus de perſecutoribus, *x* non de iis, qui convertendi erant ad pœnitentiam: ſed qui perſeveraturi erant in nequitia, *Ier.11.d.*

Videns Iſaac camelos venientes cum Rebecca, deſignat Chriſtum recipientem gentiles ad fidem, *Gen.24.g.*

Videre aliquando ſumitur generaliter; ut includat etiam cognitionem aliorum ſenſuum, ut quum populus dicitur vidiſſe voces, *Exod.30.c.* ubi deſignatur, *a* divina præcepta intellectu potius videri, quam audiri.

a Phil.de mig. Abra

Intellectus angelicus.

Viſus in ſanctis angelis, *b* clariſſimam ſignat aciem, qua divinis hauriendis luminibus inhiant, ſimplicemque præterea illam, & liquidam, nihilque obluctantem, ſed motus celeritate conſtantem, puramque & patulam ſuſcipiendis abſque perturbatione ulla divinæ claritatis fulgoribus. qualitatem videre autem dicuntur aquæ Deum, hoc eſt, angeli præpoſiti aquis, *Pſa.76.*

b Dio cal.hier. 15. Ori.ſ.in 14.

Viſio beatifica. Viſio per ſpeciem. Habere Deū. Cognitio Dei per creaturas.

Videre faciem Dei, *c* eſt ejus divinitatem intueri, quod erit videre in jubilo, *Iob.33.d.* Videre autem facie ad faciem, licèt ſit claram ejus habere cognitionem, tamen aliquando eſt videre eum per aliquam ſpeciem, quæ plurimum mentem elevet, *Gen.32.g. Exod.33.c.* Vidit autem Deum in carne qui videt eum reſuſcitatus, *Iob.19.b.* Videre in uſu ſcripturæ idem ſignificat, quod habere, quemadmodum illud. Videas bona Hieruſalem. Et, tollatur impius, ne videat gloriam Domini.

c Iſy.ſ.Le.16. Gr.14.m.33. & 14.m.6. Gre. Nyſſ. de Beatitudin.

Vident omnes homines Deum, *Iob.37.d.* quia *d* omnis homo eo ipſo, quo rationalis eſt conditus, debet ex ratione colligere, eum qui ſe condidit Deum eſſe. Quem nimirum jam videre, eſt dominationem illius ratiocinando conſpicere. Et vident opera Domini in profundo, qui *e* ſecreta ejus mirabilia cognoſcunt, *Pſalm 106.*

d Gr.27.m.2 e Ar.ſ.pſ 106.

Ignorantia ſtatus gratia.

Non videt homo Deum ſi venerit: nec intelligit, ſi abierit: quia *f* poſtquam ſemel ſpontè oculos perdidit, incertus eſt de tentatione utrum probet, an traducet: & de bonis utrum hic deſertos remunerent, an in via nutriant, ut ad patriam perducant, *Iob.9.b.23.b.*

f Gre.9.m.18

Cognitio incarnationis & paſſionis Chriſti.

Vidit Abraham diem Chriſti, *Ioan.8.g.* hoc eſt, *g* vel incarnationem Chriſti, jurante ſervo ſub ejus femore: vel paſſionem in immolatione Iſaac: vel Trinitatem, quando tres vidit & unum adoravit. Videns autem Abraham poſt tergum arietem, *Gen.22.c.* indicavit præcognitionem futuræ paſſionis Chriſti. Et videns Moyſes poſteriora Dei, deſignavit *h* cognitionem humanitatis Chriſti in ultimis temporibus: vel Judæos credentes poſt paſſionem Chriſti, vel ereditutos in Chriſtum in poſtremo tempore, *Exod.33.d.* Et videns Balaam viſionem Omnipotentis, *Num.24.a.* deſignavit revelationem & converſionem Judæorum in fine mundi futuram. Videre autem dicuntur Joſeph ante mortem, *i* qui fidem Chriſti in hac vita amplectuntur, *Gen.45.46.d.* Non viderunt autem bonum dies antiquorum patrum, *Iob.9.d.* quia non *k* viderunt Chriſtum incarnatum, quem deſiderabant videre. Viſiones etiam Jacob deſignabant prævisam incarnationem Chriſti ab ipſo, *Geneſ.28.c.32.g.* Videntibus filiis Iſrael, inut Deus pactum cum eis, *Exod.34.b.* poteſt dici de incarnatione, quando filius Dei viſibilis apparuit.

g Cyr.6.ſup. Ioan 12 Iyſ.Lev.16. h Aug q.in Ex 154. & ep 12. & ſ.pſ. 138. i Gl.or.ſ.Geneſ.45. k Gr.4.m.22

Cognitio Chriſti. Cognitio paſſionis Chriſti. Cognitio divina vindictæ.

Videns Rebecca Iſaac, deſignat *l* cognitionem, quæ accipitur de Chriſto, *Gen.24.g.* Videre quoque Chriſtum incarnatum, eſt videre Deum facie ad faciem, *Gen.32.g.* Videre quoque faciem Joſeph, eſt videre Chriſtum, *Gen.43.a.* Et videt juſtitiam Dei, qui videt Chriſtum. Cernens populus opus Dei terribile, deſignat cognitionem paſſionis Chriſti pro peccatis noſtris illatæ, vel cognitionem terribilis vindictæ, quam exercet Deus in malos, *Exod.34.b.* Videt virtutem & gloriam Dei, *m* qui videt Chriſtum, *Pſa.62.* Et videt lumen in lumine, qui in filio videt patrem, *Pſa.35.* Et videt regem Salomonem in diademate, &c. qui Chriſti contemplatur humanitatem, *Can.3.d.* Et videt cœlos apertos, qui vera confitetur de Chriſto, *Actor.7.g.* Et vident oculi præceptorem, hoc eſt, Chriſtum in carne, vel Deum in mente, *Iſa.30.c.32.a.* Et videt ingreſſus Dei, *n* qui cognoſcit Deum in homine, vel Chriſtum aſcendentem in cœlum, *Pſa.67.* Et vident pauperes, hoc eſt, Apoſtoli, quæ de Chriſto erant, *Pſa.68.* Et videt cæcus, quo gentiles cognoſcunt Deum in Chriſto, *Matt.12.b.* Et vident univerſi credentes columnam, hoc eſt, Chriſtum, *Exod.33.*

l Am.1.de Iacob.4. Tert.de Tri. m Hu.ſ.Mi.7 Hil.ſ.pſa.62. Am.exho.4. Virgin.& de inſti vir.16. & 3.de fide 14. Ter.ad Mar. n Arn.ſ.pſ. 67.68. Hil.ſ.pſ.67.& ſ.Matt.ca.12

Revelatio veritatis. Cæcitas Judæorum. Videre ſecreta Dei.

Viſio manifeſta dicitur eſſe, quum fit revelatio amatæ veritatis. Viſio verò non manifeſta, deſignat cæcitatem *o* Judæorum, *1.Reg.3.a.* Videt viſionem magnam, qui videt ſecreta Dei, qui & magnalia Dei videre dicitur, *Exod.3.a.14.d.19.a.20.d.24.c.*

o Gr.ſ.1 Re.3

Venturos gentiles ad fidē. Videntes Apoſtoli Chriſtū. Viſio beatifica. Videre myſteria Chriſti. Videre Spiritum ſanctum in filio. Iudæi nolentes cognoſcere Chriſtum. Contemplatio. Propheta. Cognitio Dei in hac vita.

Videbunt gloriam Dei, deſerta, hoc eſt, gentiles, quum venient ad fidem. Videtur autem gloria Domini in Hieruſalem, hoc eſt, in eccleſia, ubi videtur juſtus, nempe Chriſtus, *Iſa.35.a.60.a.62.a.* Videre autem non valens Zachæus Jeſum, deſignat *p* gentiles, qui ex hoc, quod terrenis adhærebant, Chriſtum videre non valebant, *Luc.19.a.* Videbunt autem oculo ad oculum, vel apoſtoli ipſum Chriſtum, vel in gloria omnes beati facie ad faciem, & omnes fines terræ ſalutare Dei, *Iſa.52.c.* Et vident Chriſtum in Galilæa, qui vident Deum in cœleſti gloria viſione beatifica: vel qui vident Deum in gentibus converſis, *Matth.28.b.* Videbunt autem omnes in judicio gloriam Chriſti, non ut omnes ſint beati, ſed majeſtatem Chriſti quem compunxerunt. Videbunt mali ad majorem condemnationem, *Iſa.66.f.* Videt populus lucem magnam, *q* quum credendo videt Chriſtum, *Iſa.9.a.* Videntes Magi ſtellam, *r* ſunt cognoſcentes Chriſtum, aut veritatem, *Matth.2.a. Pſa.47.* Non videt autem lucem, nec bonum, *ſ* qui Redemptoris myſteria non cognoſcit, *Iob.3.b.9.c.* Vident autem lumen in lumine, qui in filio vident Spiritum ſanctum, *Pſa 33.* Videre etiam dicuntur aquæ Deum, quando populi ipſum cognoſcunt. Videre dicitur manè gloriam Domini, *t* qui Chriſti vident reſurrectionem, vel in fœlicitate, *Exod.16.b. Pſa.5.* Et videtur Deus in Sion, hoc eſt, in eccleſia, vel in terra viventium, *Pſal.83. Iſa.38.b.* Vident bona Hieruſalem, *v* qui ſunt in cœleſti patria, & vident dies bonos acquirentes vitam æternam, *Pſ.33.127. Iob.7.b.*

p Am.ſ.Lu.19 q Hie.ſ.Iſ.9. & ſ.Iob.3. Au.3.de conſen.eva.25. r Ar.ſ.pſ.47. ſ Gr.6.m.28. t Hie.ſ.Iſa.3. Ar.ſ.pſ.5.83. u Baſ.ſ.pſ.33. x Glan.ſ.Geneſ.37. y Arn.& Aū.ſ.pſ.37.

Videntes fratres Joſeph ipſum Joſeph àlongè, *Gen.37.d.* deſignant *x* Judæos nolentes agnoſcere Chriſtum. Non viderunt ſolem ſupercadente igne, *y* fuerunt Judæi, qui igne invidiæ accenſi, non cognoverunt Chriſtum, *Pſa 57.* Idem dicitur de non videntibus veritatem. Non vidit etiam lucem, quam expectabat Judæa, nec ortum ſurgentis auroræ, *Iob.3.b.*

Gr.4.m.15.16. z Baſ.ſ.pſ.44.45.

Viſiones Jacob in ſomniis, *Gen.28.c.32.g.* deſignat contemplationem quæ per quietem à tumultibus ſæculi habetur, *Ioſ.5.d.* Et videre abſolutè, eſt *z* contemplando cognoſcere, *Pſalm.44.45.* Et videns eſt *aa* qui interna contemplatur, quæ mens carnalium non attendit: videns etiam eſt is, cui remota & abſentia ſunt præſentia, qua ratione Prophetæ videntes dicebantur, *1.Reg.9.b.* videt Dominum ſuper ſolium excelſum, qui in *bb* ſublimem gradum contemplationis elevatur, *Iſa.6.a.* Et vident filium hominis venientem in regno ſuo, qui poſſunt cum eo in montem excelſum aſcendere per contemplationem, *Matt.16.d. Luc.21.a.* Viſio nocturna eſt *cc* contemplatio & cognitio Dei, quæ in hac vita habetur, quæ ſemper eſt cum obſcuritate, licet ſit in quiete, à tumultibus, *Iob.33.b.* Et videre inveniuntur in foraminibus *dd* qui habent lumen ſcientiæ, ſed obſcurè, vel vident per oculos; qui ſunt

aa Gr.ſ.1 Re.9 bb Or.ſ.Iſ.6.1 & ſ.Mat.h.3. cc Gr.23.m.21. dd Hie.ſ.Ezech.29.& ſ.Iſa.10. ſ.Eze.44.& 4.principium

velut foramina, *Eccleſiaſt.12.d.* Et videt eccleſia, quum contemplatur converſionem gentium, *Iſa.60.a.* Et videre oculis, eſt attente & diligenter conſiderare, vel verba Dei, vel ejus creaturas, *Ezec.44.b.* Videntes quoque dicuntur doctores eccleſiæ: quos videntes fabricat Deus, *Exod.4.c. Iſa 50.b.31.a.* Videns ſomnium Nabuchdonoſor, *a* contemplationis actum deſignat, & videt ſtatuam, quum contemplatur conditionem vitæ humanæ, *Dan.2.a.* Videt cœlos Dei, *b* qui ſacras ſcripturas contemplatur, & agnoſcit, *Pſa.8.* Videns etiam, eſt populus Chriſtianus, qui etiam eſt audiens. Et ſapientes *c* dicuntur videntes, ut olim Prophetæ, & videntium locus eſt eccleſia, *Iob.34.c.* Et viſio dicitur revelatio & prophetia, etiam ſi fiat auditu, *Hoſ.12.c. Ioel.2.g.* Et viſiones capitis, ſunt contemplationes mentis, & illuminatio ſenſus ſpiritualis, *Dan.2.d.4.a.*

a Ric de S. Vi. de ſom Nabuc. 2.19 22. & de ſecurit. conſcientia. b Aug. ſ. pſ. 8. Bed. ſ. Exo. 4. Phil. de migr. Abra. — Cognitio ſcripturarum. Populus Chriſtianus. Sapientes. Et l ſia

Videntes filii Iſraël cornutam faciem Moyſis, *Exod.34.d.* ſunt *d* videntes ſplendorem legis: in cujus tamen myſteria non valebant intendere.

Videntes ſplendorem legis.

Videntes diſcipuli Chriſtum ambulantem ſupra mare, *Matth.14.c.* ſunt *e* incipientes cognoſcere auxilium verbi Dei in tentatione.

c Gr. 25 m. 15 d Glo. or. ſup. Exod. e Ori. ſ. Matt. cap. 14 — Cognoſcere auxilium verbi Dei

Videre dicuntur de tenebris & caligine, *Iſa.29.f.* qui *f* ab erroribus ad lucem veritatis ſunt converſi, & vident tenebras, occulta myſteria cognoſcentes.

Converſio ad lucem veritatis.

Videns Jacob plauſtra & cætera, quæ mittebat Joſeph, *Gen.45.g.* deſignat *g* ex Judæis eos, qui cognoverunt plenitudinem evangelii.

f Hie. ſ. Iſ. 29. g Glo. in. ſup. Gen. 45. h Ru. ſ. Ez. n.

Quaſi viſio maris, eſt aſpectus rotarum, *Ezech.1.d.* quia *h* ut in expertis & corde pavidis tremenda eſt viſio maris, & deſperabilis, expertis autem, & animo conſtantibus adeò tolerabilis, ut non dubitent fragili ligno ſe committere. Qui ſi flaverit aura placida, velociter atque delectabiliter optatam deferuntur in patriam, ſi autem ventum ſequantur contrarium, & ſydera errantia, non perveniunt ad portum, ſed in fluctibus res pariter amittunt & vitam. Talis viſio rotarum, ſive rotæ quatuor facies habentes, inertibus & veram fide virtutem non habentibus, tremenda & inacceſſibilis eſt. ſtudioſis autem & bonam ſpem habentibus, adeò tractabilis, ut non dubitent ſe naviculæ eccleſiæ, & arbori crucis committere, ad tranſmeandam altitudinem dictorum & ſenſuum, qui multiplices ſunt in lege, & Prophetis & pſalmis. Tunc ſi aſpiraverit gratia Spiritus ſancti, iſto quaſi delectabili navigio currunt in illam cœleſtem patriam. Si autem ſpiritum erroris, & vanitatem ſectentur hæreticam, pejus in hoc profundo pereunt, quàm ſi paupertatem propriam confitentes nunquam navigandi ſumſiſſent audaciam.

Sacra ſcriptura tractabilis humilibus.

i Ori. ſ. Matt. hom 3.

Videns Jacob filios Joſeph, *Gen.48.b.* Indicat præcognitionem, quam habuit de his, qui credituri erant in Chriſtum.

Videntes diſcipuli ſolùm Jeſum, poſt diſceſſum Moyſis & Eliæ, *Matth.17.b.* deſignant legem & prophetiam factas eſſe unum cum Chriſto.

k Hil. ſ. pſ. 51. l Ori. ſ. Ie. h 4. m Gr. 16 m. 7 n Hie. ſ. Iſ. 66 — Unio legis & prophetiæ cum Chriſto.

Vident juſti Judæos eradicatos, *Pſa.51.* quando *k* conſiderant judicia Dei in eo, quod populum tam dilectum ita abjecerit. Et videns Juda repudium Iſraël, *Ierem.4.c.* deſignat *l* Chriſtianos conſiderantes repudium Judæorum. Videbunt autem juſti malos condemnatos, & lætabuntur, *m* non nunc, ſed in judicio, *Iob.22.c.* Videbunt Sancti cadavera prævaricationum: *n* quando cognoſcent pœnam damnatorum juſtam, & videbunt ad ſatietatem, quia faſtidioſa erit eorum viſio, *Iſa.66.g.* Sic viderunt filii Iſraël, quæ fecit Dominus Ægyptiis, *Exod.19.a.*

Conſideratio vindictæ Dei in malos.

o Am 2. de pæn. 7.

Quum voluit videre Jeſus, ubi poſitus eſſet Lazarus, *Io.11.e.* deſignavit *o* ad ipſum ſpectare, cognoſcere, & examinare, an peccatum, quod deflemus, ſit remittendum, an ſit jam peccator ipſi peccato defunctus.

Examinans Chriſtus pœnitentes.

p Hie. ſ. Iſa. 33

Videbunt terram de longè *p* beati, & etiam habentes converſationem cœleſtem, *Iſa.33.c.* quia deſpicient terrena.

Deſpectus terrenorum.

q Cle. Alex 5. ſtrom.

Viſionis terra dicitur *q* Calvariæ locus, ubi Abraham immolaturus erat Iſaac filium ſuum, in typum immolationis Chriſti. Vidit autem Abraham locum procul, quia Dei regio eſt captu difficilis, *Gen.22.a.*

Calvariæ locus.

r Gr. ſ. 1. Re 3.

Non potens Eli Pontifex videre lucernam Dei, *1.Reg.3.a.* deſignat, *r* quod quum is, qui paſtorali dignitate præeminet, magna denſitate ſæcularis amoris premitur, ad internæ claritatis intuitum nulla gratiæ inſpiratione ſublevatur. Non videre quidem, pœna peccatoris eſt in hoc ſæculo adhuc dicuntur tenebræ exteriores. In hoc ergo ſæculo non poſſe videre, magnam denotat obſtinationem. Vel deſignat ſacerdotes veteres non valentes videre ſtatum ſuum, nec cognoſcentes lucem ſcripturæ, an luceat: vel extincta ſit quod tamdiu eis durat, quamdiu eſt zelus perfidiæ. Non videns clarè Jacob, deſignare poteſt Judæos non percipientes myſteria legis, *Gen.48.b.*

Obſtinatio. Cæcitas ſacerdotum Judæorum. Cura prælatorum. Indignè diſcutere myſteria & tractare eucharistiam.

ſ Gr. ſ. 1. Re. 6

Videntes Bethſamithæ arcam, *1.Reg.a.c.* deſignant perfectos *ſ* cognoſcentes aliorum profectum. Videntes quoque ſatrapæ Philiſthinorum, ſunt prælati conſiderantes opera ſubditorum. Videre etiam lepram, eſt ſacerdotum, *t* qui debent ſubditorum peccata diſcernere, *Lev.13.b.14.a.*

t Glord. ſup. Lev. 13. v Gr. ſ. 1. Re. 7 x Hie. ſ. Hoſ. 10.

E diverſo videntes Bethſamitæ arcã Domini, ſunt *v* hæretici indignè diſcutientes ſacramenta Chriſti, vel ſacerdotes indignè euchariſtiam contrectantes. Item eos, qui exteriorem bonorum eccleſiaſticorum fulgorem appetunt. Et viſio inutilis, *x* ſunt dogmata hæreticorum, *Hoſ.10.a.* Et viſio pſeudoprophetarum, ſunt hæreſes, *Ier.23.e. Thr.2.e.* Dicuntur autem videre vana, *Ezec.13.a.*

Errores hæreticorum.

y Gr. ſ. 1. Re. 10. 19.

Videntes Saulem prophetantem, & admirari, *1.Reg.10.b.* deſignant eos *y* qui agnoſcunt ſplendentes prædicatione eos, quos prius deſpectui habebant. Sic admirati ſunt ſplendorem vultus Moyſis, *Exod.34.d.* Sic etiam dicebant de Apoſtolis, *Actor.2.b.* Nonne omnes iſti, qui loquuntur, Galilæi ſunt? Et videntes faciem Jonathæ, ſunt audientes prædicatorem, & mentis ejus charitatem cognoſcentes, *1.Reg 14.b.*

Admiratio de prædicatoribus.

z Baſi ſ. pſa. 33. 41] aa Ori. ſ. Mat. cap. 14.

Videre interdum eſt *z* experiri, aut experimento cognoſcere, ut vidit Iſſachar requiem quod eſſet bona: ubi deſignatur experientia contemplativorum, *Gen.49.c. Pſa.33.45.*

Experientia quæ eſt contemplationis.

Videns Petrus ventum validum, *Matth.14.d.* deſignat *aa* cognoſcentem impetum tentationis, unde movetur ad invocandum Chriſtum. Et videt paupertatem ſuam, qui cognoſcit ſe fragilem & nihil eſſe, *Thre.3.a.*

Cognitio tentationis & fragilitatis humanæ.

bb Glo. in. ſup. Ex d 14. cc Hie. ſ. Iſa. 34

Non videre ultra Ægyptios, *bb* eſt liberari à tentationibus, & videre eos mortuos, eſt de victoria contra dæmones gaudere, *Exod.14.d.* quia videlicet princeps hujus mundi ejectus eſt foras.

Gaudere de victoria dæmonum.

Videre dicuntur cervi facies ſuas *cc* quum Apoſtoli conferunt invicem doctrinam per revelationem acceptam, ſicut fecit Paulus, *Iſa.34.b.* Juxta Septuaginta.

Collatio doctrinæ mutua.

Videre

Videre interdum eſt *a* curioſitas, ut voluit videre Dioa mulieres Sichem. *Gen.34.a.* Sic volebant Judæi videre ſignom de cœlo. *Matth.12.c.* Et Herodes cupiebat videre Jeſum. *Luc.23.b.* — *a Glo ord. ſ. Gen 34.*

Curioſitas. Videns Angelus percutiens ſanguinem agni in ſuperliminari, eſt *b* recognoſcens fidem paſſionis Chriſti. *Exod.12.d.* — *b Gl. ſ. int. ſ. Exod.12.*

Recognitio fidei. Dereliƈtio obſtinatorum. Noo videntes ultra Moyſes & Aaton faciem Phataonis. *Exod.12.d.* deſignant relinqui obſtinatos in ſua obſtinatione. Non videns etiam Samuel ultra Saulem. *1.Reg.15.g.* deſignat *c* zelum habendum erga pœnitentes, ac protervos, ne admittantur ad conſortium bonorum. — *c Gr ſ.1. Reg. 15.*

Cæcitas Iudæorum. Videns Agar, aut non videns mortuum puerum, deſignavit Judæos, quam putaot credentes mortuos. *Gen.21.b.* — *d Gloſ. int. ſ. Gen.21.*

Occaſiones diaboli, aut hæreticorum ad tentandũ. Videns Sichen Dinam. *Gen.34.a.* typus eſt *e* diaboli invenientis locum ad tentandum, & hæretici ad decipiendum. Videre quoque infirmiora terræ, eſt hæreticorum, qui quærunt ignorantes, quos decipiant. *Gen.42.b.* — *e Glo. int. ſ. Gen 34.*

Compaſſio Prælatorum. Videns Saul plorantem populum. *1.Reg.11.b.* deſignavit *f* Prælatum debere populi affliƈtionem, ſuam facere, eamque revelare. Sic vidit Moyſes affliƈtionem fratrum. *Exod.2.b.* — *f Gre ſ.1 Reg. 11.*

Lex & Propheta oſtendentes peccata. Videns ſacerdos & Levita vulneratum, & oon curantes. *Luc.10.e.* deſignant legem & Prophetas oſtendere peccata, quæ tamen non tollebant.

Gentes Jacob appropinquantem diem mortis. *Gen.47.g.* eſt præcognoſcens ceſſationem legis.

Invidia Iudæorum. Videns Eli æmulum ſuum in templo. *1.Reg.2.g.* deſignat *g* Judæos invidentes Prædicatoribus Eccleſiæ, faƈtos ex gentibus. Vel deſignat malos ſuperbos cognoſcentes humiles, quos ipſi deſpexerant faƈtos beatos. — *g Gr ſ.1. Re.2.*

Non videre ſigna, eſt non apparere in Prædicatoribus dona Spiritus ſanƈti. *Pſal.77.*

Ignorãtia Iudæorum, & illuminatio Gentilium erga Chriſtũ, & legem. Videntes, qiu non vident, ſunt *h* Judæi habentes legem & Prophetas, & oon intelligentes, quæ de Chriſto dicuntur, nec illi credentes. Non videntes verò qui vident, ſunt *i* gentiles ignorantiam legis & Prophetarum habentes, & Chriſti fidem facilè ſuſcipientes. *Joan.9.g. Iſa.6.c.42.d.* Judæi etiam non viderunt, quoniam venit bonum, quia adveniente Chriſto excæcati ſunt. *Jer.17.a. Job 34.e.* — *h Gr. ſ.1. Re.16. i Ori ſ Iſ. h 6. & ſ Lu b.18. Hie ſ. Iſa.29. Hie ſ Iſa.29. & ſ. Ierem.17 & ſ. Iob 14.*

Condemnati. Aſſici ad temporalia. Videre dicitur interitum, *k* qui perit morte æterna. Et oon videt lumen, qui mittitur in tenebras exteriores. *Pſa.48.57.* Hæc dicitur viſio dura. *Iſai.21.a.* — *hac q. in Iob. k Boſ. ſ pſ 48*

Vident oculi vanitatem, *l* quum mens afficitur ad temporalia & errores: vel quum propter inanem gloriam operatur. *Pſal.38.118.18. Iſai.56.d.* — *Hi ſ Iſa. 57. l Amb ſ pſa. 118 ſerm. 3.*

Non vident nec intelligunt idola. *Iſa.44.b.* hoc eſt, *m* errores hæreticorum, non faciunt videre: ſed tenebras menti offuodunt. — *Hie ſ I.56. m Au ſ pſ.118 concio.12.*

Imitarũ culpam parentũ. Cavere exemplo aliorum. Vident turpitudinem ſororis, *n* qui cum ea concumbit. *Lev.20.e.* Et qui imitatur culpam patris aut matris, unde infamia veniat ad parentes.. — *n Aug q in Lev.33 Iſyc. ſ. Lev 20.*

Videre mala, eſt *o* affligi in hac vita. *Pſal.89.* — *o Hie. Cypr.*

Vident diabolum, *p* qui ejus naturam, lapſum, & pœnam contemplantur. *Iſaia 14.d.* Et vident ſignum in montibus, qui rognoſcunt ſeƈtam hæreticorum in ſuperbia. *Iſai.18.a.* Et videt Aſcalon, & timet, quando peccator videns punitionem, aut converſionem aliorum, ipſa pœnitentia movetur. *Zach.9.a.* — *p Hie ſ. Iſ 14.*

Condemnatio diaboli & membrorum ejus. Videntibus cunƈtis præcipitabitur Leviathan. *Job 40.d* quia *q* æterno Judice, in judicio terribiliter apparente, aſtantibus legionibus Angelorum, aſſiſtente cunƈto miniſterio cœleſtium poteſtatum, atque eleƈtis omnibus ad hoc ſpeƈtaculum deduƈtis, illa bellua crudelis, & fortis in medium captiva deducetur, & cum ſuo corpore, id eſt, cum reprobis omnibus æternis gehennæ incendiis mancipabitur. Videbunt omnes turpitudinem Hieruſalem. *Ezech.16.e.* quia *r* occulta peccata manifeſtabuntur in judicio. — *q Gr 33 m.24 r Hie ſ. Ez.16*

Superbire. Videt Leviathan omne ſublime, *ſ* quia ſemper diabolus eſt in ſuperbia. *Job 41.d.* Et vidit vinea altitudinem ſuam, *t* quando ſynagoga ſuperbivit de potentia. *Ezech.19.d.* Et videt Saulem cùm fulget, *v* qui gaudet intueri bona opera, quæ fecit, avertens oculos à malis & obſcuris operibus, quæ perpetravit *Job 31.a.* — *ſ Hie ſ Iob 14 Gr 34 m.16 t Glo int ſ. Ezech 19. v Gr.22 m.6*

Videre dicuntur mendacium divini, *x* quando Judæi colunt idola. *Zach.18.a.* — *x Hie ſ Za 10*

Non videt rivos fluminis, *y* qui carens fide, noo recipit dona Spiritus ſanƈti. *Job.20.c.* — *y Gr.25 m.8*

Dicit adulter, hoc eſt hæreticus. Non me videbit oculus, *z* quia adulterium, quod in mente agitur, valde eſt difficile, ut ab humano viſu penetretur. *Job 24.c.* — *z Gr. 19. m. 27.*

Iudæi deſpicientes Chriſtum. Videns Cham ouditatem patris, deſignat Judæos deſpicientes infirmitatem Chriſti. *Gen.9.d.*

Nemo Ægyptiorum vidit fratrem ſuum durantibus tenebris. *Exod.10.f.* quia *aa* excæcati concupiſcentia, non curant proximos — *aa Rupe 1. ſ. Exod.18.*

Viſio dicitur ſpeƈtrum. *Deut.4.c.* Et horribiles viſiones, juxta omnia, quæ fecit pro nobis Dominus.

Vidua.

Vidua dicitur propriè mulier, quæ viro deſtituta eſt: ſeu cujus vir eſt mortuus, quam generaliter viduam dici volunt, quæ ſola vivat ſine viro. — *bb Hil. ſ pſ.67 131. Am. ſ. Luc 9. & de viduis.*

Eccleſia. Vidua erat *bb* Eccleſia ex gentibus, quæ vidua erat paſſo & mortuo Chriſto, quod etiam dici poteſt de Eccleſia ex Judæis. *Exod.22.c. 2.Paral.2 c. Pſa.67.131. Luc.4.d.7.b.21.b.* viduæ non benefacit hæreticus. Et ab ea bovem auferunt, *cc* qui de ſanƈta Eccleſia etiam Prædicatorem tollunt. *Job 24.a.4.d.* Hæc eſt vidua Sareptana, quæ pavit Eliam. *3.Reg.27.a.* Et vidua, *dd* quæ habebat creditores. *4.Reg.4.a.* Et vidua de Iſrael mater Hiram, eſt Eccleſia, quæ cœpit ab Iſraele, & peperit gentes. *3.Reg.7.b.* Hujus viduæ *ee* terminos facit firmos Deus. *Prov.15.c.* Huic autem viduæ faciunt Judæi calumniam, quando proſequuntur venientes ad fidem ex gentibus. *Jer.7.a.* — *Hie ſ Iſai.3. cc Gr.16 mo. 22. & 17 m. 1. & ſ. Ezech. 3. dd Au ſer 108 ee Bed ſ pro. 15.*

Gentilitas. Vidua etiam erat *ff* ipſa gentilitas, quæ tranſgreſſa fuerat legem naturalem, atque ita reliƈta erat à Deo, & opprimebatur ab hominibus. *Iſa.54.b.* — *ff Hie ſ Iſa 54 gg Hie. ſ. pſ. 108.*

Synagoga. Plebs decepta ab hæreticis. Vidua præterea erat *gg* ſynagoga, quam deſignabat Thamar vidua. *Gen 38.b. Thren.5.a. Ezec.44.f. Pſal.108.* Hanc viduam *hh* non ducit Pontifex: quia repudiata eſt ſynagoga propter infidelitatem. *Lev.21.c.* — *Au ſ. pſ. 108. hh Iſy ſ Le 21*

Viduæ quas dicitur dimiſiſſe Job vacuas, deſignat *ii* plebes deceptas ab hæreticis, quæ vacuæ dimittuntur, quando Prædicatores hæreticorum ad reƈtam fidem convertuntur. *Job 22.b.27.c.* — *ii Gr.16 m 4 & 18 m.7.*

Vidua quandoque dicitur *a* anima, cui crucifixus eſt mundus. *Pſal.* 1 45. *Job* 29.*c.* Huic viduæ mortuus erat jam ſponſus Chriſtus, ex cujus reſurrectione poſtea conſolationem accepit. Et verè viduæ, ſunt omni auxilio deſtitutæ. 1. *Tim.* 5.*a.* Et vidua ſemper orans, eſt anima cognoſcens ſe deſtitutam, niſi oret.

Vidua etiam dicitur *b* anima derelicta à Deo, ſoluta à lege, tanquam à viro, ut liberè vivat. *Luc.* 21. *c. Deut* 24.*d. Pſal.* 93. Hæc vidua, quæ peccando admittit Deum, eſt cujus Deus non miſeretur. *Iſa* 9. *c.* 10.*a. Ezech.* 22.*f.* Et anima delitiis enervata, vidua eſt. *Job* 24.*d.* 27.*c.* Vidua, eſt etiam anima deſtituta à parentela prudenti, & recti ſermonis conjugio viduata pulcherrimis præſidiis,& deſerta à ſapientia hæc tenetur, quo ſe aſtrinxit, vinculo, ſeu voto. *Num.* 30.*c. Thren.* 1.*a.*

Vidua filia ſacerdotis, quæ nupſerat alienigenæ, eſt *c* anima, quæ ſe tradiderat Doctori erroris, quæ poſtea reſipiſcit. *Lev.* 22 *b.*

Vidua ſacerdotis, quam poteſt ducere alius ſacerdos, eſt doctrina ſana alicujus Doctoris, qua poteſt alius uti. *Ezech.* 44.*f.*

Poteſtas incredulitatis in malis, fit vidua, *d* quando diabolus ea non poteſt uti ad malos perdendos. *Pſal.* 108.

Vidua facta, eſt Babylon, quando amiſit imperium & Regem. *Iſa.* 43.*e.*

Vigilare, Vigilia, Cuſtodia, Vigil.

VIGILARE *e* dicitur animal, quando ſenſus ſuos exercet, præcipuè ſenſum communem, cujus dicitur eſſe paſſio: unde vigilia eſt ipſe actus vigilandi, quæ non competit plantis: quia non habent ſenſus. Vigiliæ quoque dicuntur excubiæ, quas cuſtodes noctu faciunt, quæ & cuſtodiæ dicuntur: & dividitur nox in quatuor vigilias. Unde *Luc.* 12.*e.* Ponuntur ſecunda & tertia vigilia. Vigiles autem dicuntur ipſi cuſtodes nocturni.

Vigilare interdum eſt curare, & vigilare dicitur Deus, *f* quum in defenſionem electorum ſe manifeſtè paratum demonſtrat.

Vigilat etiam Deus ſuper peccata, quando *g* ipſos peccantes caſtigat, qui & ſuper malitia vigilare dicitur. *Dan.* 9.*c. Pſal* 192. Et vigilans virga, eſt divina correctio ad emendandum. *Jer.* 1.*c.* Dicitur autem vigilans, quia accelerat, & ad omne opus bonum excitat. Vigilat autem jugum iniquitatum in manu Domini, *h* quum eas caſtigat, mittens reos in tenebras exteriores. *Thren.* 1.*c.*

Vigilare interdum eſt ſtudere. & vigilant manè ad ſapientiam, *i* qui ſemper innovato mentis ſtudio ad Chriſti viſionem pertingere ſatagunt. *Prov.* 8.*b.* Et vigilat cor dormientis, *k* quum quis otium non impendit nutriendæ deſidiæ, ſed percipiendæ ſapientiæ. *Cant.* 5 *a.* Vigilat etiam, *l* qui bona exercet opera, & qui ſolicitè ait de fidei veritate, ne in aliquod tenebroſum dogma incurrat. *Matt.* 26.*d. Thr.* 2.*f.* 1. *Theſ.* 5.*a.* Unde & vigilantibus paſtoribus manifeſtatus eſt Chriſtus. *Luc.* 2.*b Pſa.* 131. Vigilat etiam de luce, *m* qui cum conſcientia pura & præceptorum cuſtodia mane orat. *Pſa* 62. *Iſa* 26.*d.*

Vigilantes ſuper iniquitatem ſunt *n* dæmones, qui ſemper tentant. *Iſai.* 29.*f. Jer.* 5.*b.* Et ſatanas vigilat in congerie mortuorum, quando in reproborum cordibus malitiæ ſuæ aſtutias exercet. *Job* 21.*d.*

Vigilare dicitur fruſtra, qui cuſtodit civitatem ſine Deo. *Pſalm.* 126. ut deſignetur nos ſine Dei auxilio nihil tentare debere.

Vigilans pardus. *Jerem.* 5.*b.* deſignat *o* diligentiam Regis Alexandri.

Vigilant ad prædam, *p* qui verba juſtorum in ſenſum proprium ſemper rapere conantur, ut per hæc perverſis filiis panem erroris parent. *Iob* 23.*a.*

Vigilia, qua præparamur ad ſolennitatem, eſt *q* totum tempus hujus vitæ, quo præparari debemus ad futuram gloriam. Cuſtodia in nocte dicit brevis temporis tranſitum in hac vita. *Pſal.* 89.

Vigilia matutina, eſt *r* tempus gratiæ & inſpiratio divina, & etiam prima ætas. 1. *Reg.* 11.*c.* Dicitur etiam cuſtodia matutina. *Pſal.* 129. Vigilia etiam matutina, qua merguntur Ægyptij eſt reſurrectio Chriſti. *Exod.* 14.*f.*

Vigiliæ in nocte variæ, *ſ* ſecundùm diverſitatem ætatum in quibus quiſe à peccato ſervat, accipi poſſunt. *Matth.* 24.*d. Luc.* 12.*e.* Et vigilia quarta noctis. quæ eſt appropinquante jam die, eſt finis tentationis, & quum in prima vigilia vicerimus patrem tenebrarum, in ſecunda filium ejus. qui extollitur ſuper omne quod dicitur Deus: in tertia ſpiritum contrarium Spiritui ſancto: tunc in quarta videbimus Chriſtum appropinquantem nobis. *Matt.* 14.*c.* deſignat etiam quarta vigilia adventum Chriſti ad judicium & extremum tempus peccati.

Vigiles aliquando dicuntur *v* Angeli. *Dan.* 4.*d.* Vigilem & ſanctum deſcendere de cœlo. Dicuntur autem vigiles quia ſemper vigilant in noſtri cuſtodia.

Vigiles cuſtodientes civitatem, *x* erant priores Patres & Prophetæ, qui ſtatuerunt ad cuſtodiam noſtram ſanctæ prædicationis voce vigilare. *Can.* 3.*b.* Et Prælati ac Prædicatores, ſunt Paſtores vigilantes ſuper gregem. *Luc.* 2.*b.*

Vilis.

Vile dicitur quod parum valet, parvique momenti habetur.

Vilis fit plebs Dei, quando *y* pravorum numero creſcence in eis, non ſumma & cœleſtia, ſed terrena & abjecta ſectatur *Thr.* 1.*d.*

Vile de Amalec, deſignat *z* peccata libidinis, quæ non perinde delectant, ut alia quæ libidinoſi eligunt. 1. *Reg.* 15.*b.*

Villa, Villicus.

Villa dicitur domus extra urbem, qui habitandi cauſa conſtructa eſt, villicus autem eſt propriè villæ gubernator.

Villa interdum ſignificare poteſt *aa* terram viventium, quæ eſt extra urbem, hoc eſt, extra corruptibilem mundum. *Lev.* 25.*e.*

Villæ in quibus moratur ſponſus, ſunt *bb* venientes ad fidem ex gentilitate. *Cant.* 7.*d.*

Villa ſine muro, ſignificat *cc* ſimplices. 1. *Reg.* 6.*d.* In his moratur ſponſus. *Cant.* 7.*b.*

Villa

Left-margin notes: a Hil. ſ. pſ. 45. Gr. 19 m 16. Ber. in Apol. Hie ad Gelan tiam. Au epiſ. 121. b Or. ſ Lev. hom. 12. Ambroſ de Tob. 10. Arn. ſ pſ 93. Hu ſ. lj. 9. & ſ. Iob 27. Gr. 17. mo 1. c Phi. de ſpeci. legi. Iſy ſ. Lev. 21. d Ar ſ pſ. 108 — e Ariſtot de ſomn. & vigil cap. 1. 2. f Au de eſſent. divi. g Ar ſ pſ 129 Hu ſ. Dan 9. & ſ Ierem. 1. Rup ſ Iere 5. h Gloſ int. ſ. Thren 1. i Bed ſ. Pro 8 k Au ſ. Ioan. tract 17. Gre. 23. m 21 & ſ. Cant. 5. l Or ſ Matt hom 35. Arn. ſ pſ 131 Amb ſ Luc 2 m Hil. ſ pſ. 62 Hie ſ Iſai 26 Aug ſ pſa. 62 n Hie ſ Iſ 92 Gr. 15 m 18. o Hie. ſ Ier. 5. p Gr. 16 m 23 q Ber ſer. vigil. S. Andr Hie. Cyprian r Ar ſ pſ 129 Gr. ſ 1. Re 11. ſ Ruper. 1. ſ. Exod. 26. t O iſ. Matt ho 31 & c. 14 Hil ſ Matth. Can. 14. Au de verb. Dom ſer 54 Gre. hom. 13. v Hie ſ Dan 4. Ricar. de S. Vict de jeju. conſcien. 10 x Gr. 18 m 32 & 17. m. 1 & ſ Can 1 & hom. 8. ſ Bern ſ. Cant erm. 76. y Gr 23 m 26 z Gr. ſ. 1. Re 15 aa Or ſ. Lev. hom 15 bb Gregor ſ. Can 7. cc Gr. ſ 1. Re 4 Ambr. de Iſaac 8.

Right-margin notes: Anima. — Anima peccatrix — Anima ſub Doct. erroris — Doctrina ſana. — Cura Dei erga el. Dei Caſtigatio Dei Punitio æterna. — Attendere. Laborare Orare. — Dæmones tentantes — Diligentia hæreticorum Præparari ad futuram gloriam. Tempus gratiæ. Inſpiratio divina. Prima ætas. Reſurrectio Chriſti. Diverſitas ætatum Finis tentationis. Adventus ad judicium. Angeli Antiqui Patres Prælati & Prædicatores. — Peccata minora libidinis. — Terra viventium Credentes ex gentibus ſimplices.

Avaritia gentilium. Terrena ſubſtantia imperium temporale. Cura ſæculi, Paulus Apoſtolus.

Villa, propter quam noo venerunt quidam ad nuptias, *a* avaritiam gentilium deſignare poteſt. *Matt.22.a.Luc.14.d.* Eſt etiam villa, terrena ſubſtantia, propter quam excuſantur homines à cœleſti convivio. Item dominatio & ſuperbia. Et villa, in quam mittitur filius prodigus ut fiat famulus diaboli, ſunt *b* curæ hujus mundi. *Luc.15.c.* Idem deſignare poſſunt villæ Ægypti. *Exod.8.d.*

Villicus, aut diſpenſator, à quo exigit Dominus rationem, *c* erat Paulus prius infidelis. *Luc.16.a.* Idem dici poteſt de ſimilibus.

a Am. ſ. Luc. 14. b Hie. epiſ. beati. Au. de verb. Dom ſer 33. Gr. ho. 36. c Hie Agglaſ.

Vincere, Victor, Victoria, Superare.

Vincere dicitur, qui in contentione, aut bello ſuperior eſt, quod & ſuperare dicitur. Victor autem eſt qui vincit. Et victoria ipſe actus vincendi.

Incomprehenſibilitas Dei.

Vincere dicitur Deus ſcientiam noſtram. *Job 36.d.* quia *d* ſic ex ratione conſpicitur, ut magnitudo tamen illius, nulla noſtri ſenſus ſubtilitate penetretur. Quicquid namque de claritate magnitudinis ejus ſcimus, infra ipſum eſt, & tantò ab ejus ſcientia longius repellimur, quantò ejus potentiam nos comprehendiſſe ſuſpicamur. *d Gr. 27. m. 3*

Vincere dicitur Deus, quum judicatur; quia *e* dabit quod daturus eſſe negatur à judicantibus. *Pſal.50. Rom.3.a.* *e Am. ſ. Rom. 3 & ſer. 49.*

Victoria Chriſti.

Vincit etiam Chriſtus quum judicatur, quia tacendo juſtus probatur. Victor autem in Pſalmorum titulis intelligitur *f* Chriſtus. *Pſalm.44. Habac.3.d.* Superavit autem Chriſtus jugum oneris gentilitatis, quando eam adventu ſuo ab illa dæmoniacæ tyrannidis ſervitute liberavit. Superavit virgam humeri ejus, quum percuſſionem illius, quæ ex perverſo opere graviter deprimebat, ab humano genere Redemptor compeſcuit. Superavit ſceptrum exactoris ejus, quum regnum ejuſdem diaboli, qui pro peſtifera perpetratione vitiorum exigere conſueverat debita tributa pœnarum, de fidelium corde deſtruxit. *Iſai.9.a.* Et ſuperavit gentes in circuitu Hieruſalem: quia ſciebat voluntatem Dei, quam Gentes neſciebant. *Ezech.5.b.* Vincens eques, eſt Chriſtus. *Apoc.6.a.* Et vicit leo de tribu Juda, quando reſurrexit. *Apoc.5.b.* Et dicitur vinceos, ut vinceret; quia vicit diabolum, ut vinceret in nobis. *f Hie. ſ. Hab. 3. & ad Principiam & ſ. Iſaia 9. & ſ. Ezech. 5. Gr. 30 m. 31. Ber ſer 1. de reſurrectio. Ru. 4 ſ Apoc.*

Pervenire dicitur ad victoriam judicium juſti. *Job 23.b.* quia *g* per iocarnatiooem Chriſti inſidiantem adverſarium per abſolutionis judicium victor excludit. *g Gr 16 m. 13*

Victoria Apoſtolorum & Martyrum & fidelium.

Vincunt Martyres, quum judicantur. *Pſalm.50.* quia *h* in illo judicio, quo à reprobis condemnantur, à Deo abſolvuntur ad requiem. Et victores dicuntur *i* Apoſtoli, Martyres & Prædicatores. *Iſai.9.a.* Et victores beſtiæ exiſtentes ſuper mare vitreum, ſunt *k* baptizati ſuperantes diabolum. *Apoc.15.b.* Et ſuperans Saul quocunque ſe vertebat, deſignat *l* Sanctos, vincentes omnes tentationes. *1.Reg.13.g.* *h Am. ſer. 78. i Hie ſ Iſai. 9. k Au. ſ. Apoc. hom. 21. l Gr ſ. 1 Reg. 14.*

Vinci Amalec, orante Moyſe, & pugnante Joſue. *Exod.15.c.* deſignat *m* per orationes & opera bona vinci diabolum. Vel quod contra libidinem neceſſariæ ſunt orationes, & abſtinentia, & virtutes. *m Gregor ſ. 1. Reg 13.*

Victoria orationum contra vitia.

Victoria Abrahæ contra Reges. *Gen.15.c.* deſignat *n* victoriam virtutum contra vitia. Et ſuperat populus populum, quando virtutes vincunt vitia *Gen.25.c.* De hac victoria. *Apoc.2.* *n Ori ſ. Gen. hom. 52.*

Non juſtificari per opera legis.

Victoria Iſrael in Siſaram, quæ non fuit reputata duci Barach, ſed mulieri, deſignat *o* non juſtificari per opera legis, ſed per fidem, quæ eſt in Eccleſia. Deſignat etiam Judæos non adeptos eſſe Meſſiam, quum permanſerint in incredulitate. *Judi.4.b.* *o Ru ſ Iud. 6. Ori ſ Iud. hom 5.*

Confundere Iudæos, hæreticos & Philoſophos.

Superare dicitur populus populum, *p* quando Chriſtiani revincunt Judæos, ſeu confundunt. *Gen.25.c.* Vincuntur etiam hæretici & Philoſophi, quia adverſus Eccleſiam congregantur, *q* quia confunduntur. *Iſa.8.b. Sapien.7.b. Ezech.18.f.* Et ſuperatur arcus fortium, quum vincuntur dæmones, & quum contrita eſt Judæorum ſævitia, Chriſto reſurgente. *1.Reg.2.a.* *p Orig. ſ. Gen. hom. 12. & ſ. 1 Reg. q Hie ſ Iſa. 8.*

Crucifixio Chriſti. Perſeverantia orationis.

Superans Jacob Angelum. *Gen.32.f.* Præfiguravit *r* Judæos crucifixuros Chriſtum, inouitur etiam apprehenſio divinæ veritatis, & perſeverantia orationis, quæ exauditur à Deo. *Gr. ſ. 1 Re 2. r Gloſ ord. ſ. Gen. 32.*

Vincere dicitur beſtia Sanctos, *ſ* non eos, qui prædeſtinati ſunt, ſed qui ad tempus ſunt ſancti. Vincit etiam, qui videtur vincere, quum per violentiam infert mortem & tormenta, &c. *Apoc.11.b.13.b.* *ſ Au ſ. Apoc. hom. 10. Ruper. 6. ſ. Apoc.*

Vincere, Vinculum, vide Ligare.

Vindicare, Vlciſci.

VINDICARE, eſt caſtigare pro delicto, & ab injuria illata, aut contumacia defendere, ſeu liberare; quod & ulciſci dicitur. Vindicta autem, aut ultio, eſt ipſa animadverſio pro delicto inflicta.

Caſtigatio Dei.

Ulciſcitur Deus *t* caſtigando, aliquando quidem ad emendationem, nonnunquam verò ad damnationem æternam. Ejus tamen inimica dicitur eſſe ultio: quia ſi non eſſent culpæ, noo eam exerceret. *Nahu.1.a.* Et dicitur vindicari de inimicis ſuis, alterutro modo puniendo. *Iſai.1.f.* *t Hie ſ. Nah. 1 & ſ Iſai. 1.*

Converſio peccatorum.

Ultio, quam exercet Deus in Deos Ægypti, eſt *v* converſio peccatorum, qua utuntur dæmones. *Num.33.a.* Sic facta eſt vindicta in nationibus, extinctis infidelibus per converſionem ad fidem, & idolorum deſtructionem. *Pſal.149.* *v Orig. ſ Nahum. 27. Au ſ pſ. 149.*

Ultionem perſecutorum petit Chriſtus. *Jerem.11.d.* non *x* quidem omnium: ſed eorum, qui non debebant reſipiſcere. *x Hie ſ. Ier 3.*

Victoria contra Dæmones.

Ulciſci Saulem de omnibus inimicis ſuis. *1.Reg.14.d.* deſignat *y* victoriam fidelium contra dæmones, quæ perveniat ad hoc, ut ceſſent omnes tentationes. *y Gr. ſ. 1 Reg. 14.*

Vltio ſeu caſtigatio peccatorum per prælatos.

Ultio filiorum Jacob in Sichimitas. *Gen 34.d.* deſignat *z* debere paſtores vindicare vitia. Duæ autem viodictæ de Sichen ſumuntur, circumciſio, & occiſio, ſic duplex fuit vindicta de diabolo, id eſt, in præſenti, & in futuro, idem de peccatoribus. *z Bed ſ. Gen. 34.*

Punitio dæmonum. Deſtructio Hieruſalem. Dies judicii. Iudæi.

Ultionis dies, indicabat *aa* diem deſtructionis Hieruſalem, & typum gerebat diei judicii, quando faciet Dominus vindictam pauperum. *Exod.32. Pſal.139. Iſai.61.a.63.b.66.e.* *aa Glo ini ſ. Exod. 32.*

Ultor, aut defenſor, *bb* dicitur populus Iſrael, qui perverſè zelatus eſt contra Chriſtũ. *Pſa.8. Hoſ.5.d.* *bb Au ſ pſ. 8. Hie ſ. Hoſe. 5. & ſ Nahu. 1.*

Ultio dicitur dari ſeptuplum de Cain. *Gen.4.c.* Vide appendicem numerorum.

Vindemiare, Vindemia, Vindemiator, Vinitor.

Vindemiare, eſt uvas ad conficiendum vinum colligere. Vindemia autem, eſt ipſa ovarum collectio, ac tempus vindemiandi. Vindemiator autem, eſt uvarum collector, qui & vinitor dicitur, qui tamen eſt generaliter vineæ cultor.

Vindemiare;

Vindemiare, *a* interdum eſt vaſtare, & dicitur Dominus vindemiare in die iræ & furoris ſui illos, quos juſtitiæ norma dictante, laboris ſui fructum jam metere decrevit, dando videlicet præmium bonis, pœnam verò malis. *Thren.1.d.2.g.* vindemiatur autem genus humanum in morte, quando ſinguli, quaſi botri de hac vita tolluntur, quæ dicitur vindemia conſummata. *Iſa.32.c.*

Vindemiare etiam, eſt *b* colligere fructus ſuaves in Eccleſia. *Ier.31.a.*

Vindemiare vineam, *c* eſt etiam deſtruere. *Pſalm.17.* ubi denotatur deſtructio Hieruſalē, vel Judææ. Vel videmiant eam tranſeuntes viam, *d* quando Judæos converti faciunt prædicando. *Apoc.14.d.*

Vindemia dicitur *e* ipſum Martyrium: & etiam probatio fidelium: quæ fiet tempore Antichriſti. *Iſai 24.c.*

Vindemia eſt *f* collectio doctrinæ lætificantis cor hominis, & delitiæ ſpirituales. *Lev.26.a.* Et vindemia occupat ſationem, quando quis, quæ didicit, docet alios ſeminando. Hæc dicitur vindemia defœcata. *Iſai 25.c.*

Vindemia dicitur aliquando *g* tempus judicii, & conſummatio ſæculi. vel etiam vindicta in populo. *Mich.3.a.* vindemia autem lugens, eſt ceſſatio voluptatum in fine ſæculi. *Iſa.24.b.*

Vindemia Eſebon, eſt *h* ſuperba doctrina hæreticorum. *Iſai.16.c.* vindemiant autem principia gentium hæretici, quando potentes gentium inducunt in ſuos errores. *Ezech.16.f.* Et dicuntur vindemiare vineam ejus, quem vi oppreſſerant, quum ex ſacra Scriptura ſententiarum botros, pro ſuæ intelligentiæ intentione, coacervant: vel quum animas de Eccleſia tollunt. *Job 24.b.* Et ipſi hæretici dicuntur vindemiatores. *Abdia b.*

Vinitores dicuntur *i* Prælati & Prædicatores, vineæ Domini curam habentes. Et vinitores quos dat Deus, ex eodem loco, ſunt Apoſtoli ex Judæis: vel Prædicatores, qui ex eadem Eccleſia eliguntur. *Hoſe.2.c.Iſaia 61.b. Joel.3.c.*

Vindemiatores ſunt *k* gentiles credentes, qui nullum racemum, hoc eſt, ſenſum ſpiritualem reliquerunt Judæis: ſed tantum folia literæ. *Abdi.1.b.*

Vinea, Vinetum, Vitis.

VINEA, eſt multitudo vitium ſimul conſitarum. Vinetum autem eſt locus, ubi multæ ſunt vineæ. Vitis verò unica eſt planta, ferens uvas in palmitibus. Porrò vitis aliquando ſumitur pro vinea, & vinea pro vite. Vinea etiam eſt inſtrumentum bellicum, ad muros concutiendos.

Vinea aliquando dicitur *l* Dei juſtitia, quæ in diſtribuendo & puniendo recta corda lætificat: vitis etiam dicitur divina virtus. Vitis enim cuivis arbori applicata fructus producit, ſed diverſimode, debilior eſt enim innixa ſalicibus, quàm fraxino, ulmo, nuci, & hujuſmodi. Non ſecus divina illis vitis, & robur perfuſum omnibus arboribus rationabilibus, fovet, & fructum producit: ſed meliorem adhærens, Petro, Joanni, Paulo, & hujuſmodi arboribus robuſtioribus quàm debilibus & obſcuris. Placidè quoque & vitis, quamvis natura acris adumbrat, dum ignis vel columnis inhæret: Sic robur illud cœleſte ipſius Dei Gratia & benitate permixtum, jucundiſſima umbrarula præbet: ſicut Chriſtiferæ Virgini ab Angelo dictum fuit: Et virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.

Vinea, quam tranſtulit Deus de Ægypto, deſignare poteſt *m* Chriſtum tranſlatum de hoc mundo ad Patrem. *Pſal.79. Zach.3.d.8.c.* Ipſe eſt vinea, quæ floruit. *Cant.2.d.* Dicitur etiam vitis vera, ut diſcernatur ab ea, quæ non producit fructum, ſed labruſcas. *Joan 15.a.* dicitur autem vitis ſecundum carnem, ſecundùm quam eſt ejuſdem naturæ nobiſcum, qui ſumus palmites. *Gen.40.b.49.b.*

Vineæ præterea dicuntur *n* virtutes Angelicæ, & ipſa fœlicitas, & ſunt vineæ florentes, dantes odorem & gratum fructum. *Cant.2.d.Iſai.65.d.*

Vinea multas continens vites, *o* Eccleſiam ſignificat univerſalem, quæ multos continet fideles. *Pſal.79. Jerem.17.c.31.a. Ezech.19.c. Hoſe.2.b.14.c. Mich.1.b. Habac.3.d. Luc.20.b. Matt.20.a. Gen.49.c. Mala.3.c.* Hanc vineam plantat mulier fortis, id eſt, ipſa Eccleſia convertendo infideles, ut fiant vites, aut palmites. *Prov.31.c.* Hanc perverſi Prædicatores autorem ejus in membris ſuis opprimendo vindemiant. *Job 24.b.c.* Vinea autem dicitur populus Dei, qui de vitis æternæ radice fundatus, ſupereminet terris: ac ſolum vile prætexens, nunc gemmata flore pubeſcit, nunc circumfuſa viriditate veſtitur, nunc mite jugum ſuſcipit. quum maturioribus brachiis, quaſi Sacramentis fœcundæ vitis adoleverit. Et etiam quia crucis in fronte prætexit judicium, vel quod fructus ejus poſtrema anni legatur ætate, vel quod omnibus, ut ordinibus vinearum, ita pauperibus, atque divitibus, humilibus, atque potentibus, ſervis, ac Dominis in Eccleſia Dei æqua dimenſio, nulla diſcretio ſit, &c. Vineæ quoqua dicuntur particulares Eccleſiæ. *Cant.1.d.2.d.6.d.8.d.* vitis autem dicitur quilibet fidelis, claviculi autem, quibus vites in arboribus ſuſtentantur, charitatem ſignificant. Ipſa quoque religio vitis dici poteſt. Et Hieruſalem, & Eccleſia dicitur vitis. *Ezech.15.c.* & vitis abundans. *Pſal.127.*

Vinea etiam dicitur *p* ſynagoga. *Gen.9.b.49.c. Pſalm.79. Cant.1.b.8.d. Iſa.1.b.5.a.27.a.32.c. Jerem.2.e.12.c. Matth.21.d. Luc.13.a. Ezech.19.g.* Hæc vinea ſynagogæ non fuit cuſtodita, quia derelicta. Regnum quoque Sedechiæ dictum eſt vinea. *Ezech.17.b.*

Vitis quandoque dicitur *q* genus humanum: de cujus genimine bibit Chriſtus in paſſione. *Matth.26.c.*

Vineæ florentes fuerunt *r* Patriarchæ & Prophetæ, qui odorem dederunt in adventu Chriſti, quando eorum myſteria aperiri cœperunt. *Cant.2.c.*

Vineæ per vinum calefacientes, ſunt *ſ* Prædicatores per verbum Dei, corda hominum ad bonum inflammantes. *1.Reg.8.c.*

Vineæ Engaddi. *Cant.1.d.* ſignificare poſſunt *t* crucem Chriſti, in qua vitis abſciſſa cœleſte protulit balſamum. Deſignant etiam plebes Eccleſiæ, quæ habet balſami liquorem ſpiritum manſuetudinis, quo parvulorum adhuc in Chriſto teneritudinem blandè fovet, & dolores pœnitentium conſolatur. Poſſunt etiam ſignificare primitias Gentium. Poſſunt præterea deſignare *v* vitam præſentem, ſicut & vinea, ad quam conducuntur operari, aſt vita præſens, quæ etiam regnum Dei dicitur. *Matt.20.a.21.c.*

Vinea

Marginal notes (left): a Hie.ſ.Iſ.32. — b Rup.ſ. Iere. 24. — c Hie.ſ.pſ.79. — d Rup.9.ſ. Apoc. — e Hie.ſ.Iſ.24. — f Ori.ſ. Lev. hom.16. — g Euch.ſor. ſperit.4. — Hie.ſ.Iſa.64. — h Hie.ſ.Iſ.16 & ſ.Ezec.16. & ſ.Abdi. — Gr.16.m.23. — i Rup.ſ.Hoſ.2. Gloſſ.int.ſ. Iſai.62. — k Ra.ſ.Abdi. — l Geor. Vene. Can.1 tom.7. cap. — m Geor. Ven. Can.1 tom.7. cap.21.28. — Hie.ſ.Za.3.8. — Cle. Alex.1. pæd.5. — Ambr.4. de fide.7. — Chry.ſ.Gen. hom.67. — n Ori.ſ.Cant. hom.4. — Hie.ſ.Iſa.65. — Rup.ſ.Can.2. — o Aug.ſ.Ioan. tract.10. — Bed.ſ.Ge.49. — Ori.ſ.Gen. hom.17. & ſ. Matt.ho.18. & ſ.Cant.ho.22. — Arn.ſ.pſ.79. — Ambr. Exae.12. & pſ.118. ſer.22. & ſ. Luc.10. & de virgi. — Hie.ſ.Ezec.15.19. & ſ. Habac.3. — Geor. Vene. Can.1.tom.9. cap.1. — Greg.ſ.Cant. 12. & 16. mo. 28.30. — Au.ſ.pſ.127. — Bed.ſ.pro.31. — p Ber.ſ.Cant. ſerm.30. — Ori.ſ.Matth. hom.10. & ſ. Cant.hom.2. & ſ.Iere.h.9. — q Au.16.civ. Dei 2. — ſ Gr.ſ.Cant.1. — Hie.ſ.Iſaia 27. & Iere.12. & ſ.Ezec.17.19. — Aug.1.q.10. Evang.4. — t Ber.ſ.Cant. ſer.10.

Marginal notes (right): Vaſtare. — Dare præmiū vel pœnam. — Deſtructio Hieruſalem. — Converſio Judæorum. — Martyrium. — Collectio ſanæ doctrinæ & deliciarum ſpiritualium. — Tempus judicii. — Ceſſatio voluptatum. — Prælati. Prædicatores. Apoſtoli. — Gentiles credentes. — Juſtitia Dei. Divina virtus. — Chriſtus. — Virtutes Angelica. — Fœlicitas. — Eccleſia. — Religio. — Synagoga. — Genus humanum. — Patriarchæ & Prophetæ. — Prædicatores. — Crux Chriſti. — Plebs Eccleſiæ. — Primitiæ gentium. — Vita præſens.

Gr.ſ.1.Reg.8. r Amb.ſ.Pſal.118. ſer.3. Bern.ſ.Cant.ſer.49. Rup.ſ.Cant.2. v Ori.ſ.Cant.hom.2. & ſ.Matth.hom.10.

Anima. Vir juſtus.

Vinea quandoque dicitur *a* anima, *Iſai. 5.a.* & peculiariter vineæ ſunt animæ fidelium, *Cant. 2.b.1.c. 7.d.* Et vinea erecta quam plantavit Deus, eſt anima ad imaginem Dei facta, *Ierem. 2. d.* Hanc vineam comedere dicitur inimicus, quando anima peccat, & devoratur à diabolo, *Ierem. 5.d.* Et bona vinea, eſt vir juſtus: cui *b* virtus, vitis: cui actio, palmes: cui vinum, teſtimonium conſcientiæ: cui lingua, torcular expreſsionis. Has vineas demoliri nituntur vulpes, *Cant. 2.d.* Vitis etiam dicitur anima, & vitis aliena, eſt anima peccatrix, *Ierem. 2.d. Pſal. 127. Prov. 24.d.*

Lex. Conſcientia.

Vinea, ad quam mittuntur operarii, *c* eſt lex, in qua in hac vita operari oportet, *Matt. 20.a.* Vel *d* eſt conſcientia, in qua eſt operandum, ut det fructum bonum, quia plantavit Deus omne ſemen verum, *Ierem. 2 d.*

Sacra Scriptura.

Vinea Naboth, ſignificat doctrinam ſpiritualem, aut ſapientiam ſacræ ſcripturæ, *3. Reg. 21.a. Iſai. 1. b. 5.a.* Et vineæ ſunt *e* ſacra volumina veteris ac novi Teſtamenti. Vinea verò cuſtodienda, eſt doctrina evangelica: & ſenſus, ac dogmata divina, *Cant. 1.b.* Et vinea quam plantavit paterfamilias, eſt ſacra ſcriptura, quæ regnum Dei dicitur, *Matt. 21. d.* Eadem eſt vinea, ſub qua ſedendum, cujus Deus Pater eſt agricola, *Mich. 4.a. Agge. 2.d* Dicitur autem vinea ſacra ſcriptura: quia per veritatis ſententias botros virtutum profert, cujus vineæ Dominum, id eſt, ſacræ ſcripturæ conditorem, quaſi vi hæretici oppriment: quia ejus ſenſum in verbis ſacri eloqui inflectere violenter conantur, qui dicit. *Iſaia 43. d.* Servire me feciſti in peccatis tuis, præbuiſti mihi laborem iniquitatibus tuis. Eandem vineam vindemiant, *f* qui ex ea ſententiarum botros, pro ſuæ intelligentiæ intentione coacervant, *Job. 24. b.* Vineæ quoque dicuntur veterum Patrum doctrinæ, *Eccl. 2.a.* Et vitis ipſa ſapientia, *Pſal. 127.* Peculiariter autem vinea *g* eſt doctrina evangelica, cujus Chriſtus eſt vitis, *Lev. 25.a.*

Doctrina patrum. Sapientia. Doctrina evangelica.

Virginitas.

Vinea etiam Nabot, quam diſsipare volebat Achab, ut faceret hortum olerum *h* virginitatem ſignificare poteſt: quam diabolus perdere conatur, *3. Reg. 21.a.*

Spes.

Vineæ, quas plantant fideles, deſignare poſſunt *i* ſpem, quæ ex bonis operibus naſcitur, *Ezec. 28.g. Iob. 24. b.*

Dignitas & imperium.

Vinea quandoque dicitur *k* dignitas & dominium, ſeu imperium, *Exod. 22.a. 23.b. Ezech. 16. b.* Crevit in vineam latiorem.

Incipientes operari.

Vinea in primo flore, deſignat eos, qui incipiunt bene operari: qui facilè læduntur, vel ab immoderato frigore tentationis, vel à nimio fervore proſperitatis, *Job. 15. d. Cant 2.c. 7.d*

Temporalia bona.

Vinea quandoque, *l* temporalia bona, *Mich. 4. b.* Sedet ſub vinea ſua, quod dicitur de eo, qui ſuis contentus eſt, nec uſurpat aliena.

Negligentia.

Vinea, negligentia, *Prov. 24. d.* Per agrum pigri tranſivi, & per vineam ſtulti, *Jerem. 2. d. Hab. 3. d.*

Voluptates ſeculi. Vana ſcientia. Concupiſcentia. Perfidia. Doctrina hæreticorum. Lætitia.

Vineæ Seon, vanitates hujus ſeculi, & vanas ſcientias deſignare poſſunt, & concupiſcentias, quæ mentem inebriant, *Num. 21.e. 1. Reg. 8.c.* ſunt vineæ Sodomorum, *Deut. 32.e.* deſignant etiam perfidiam. Et vinea Sabama, eſt ſuperba doctrina hæreticorum, *Iſa. 16.b. 34.a.* Et vineæ Philiſthiim ſunt, qui ſequuntur pravos errores hæreticorum, *Jud. 15.b.* Ad idem referuntur vineæ Ægypti, quæ percutiuntur à Deo, *Pſa. 77.* Vineæ etiam hæreticorum, ſunt *n* eorum falſa myſteria, *Amos 5.c.e.* Vites quoque dicuntur cauſæ voluptatum, *Iſa. 24. b* Et voluptates externæ, quæ pertinent ad concupiſcentiam oculorum, quas promittit Rapſaces, hoc eſt, diabolus obtemperantibus ſibi, *Iſa. 36. b.* Poteſt etiam vinea Sodomorum ſupplicium ſignificare, *Deut. 32 e.*

Vineta ſignificare poſſunt lætitiam, *Deut. 6. b.* Vineta & oliveta, quæ non plantaſti.

Machinamenta diaboli.

Vineæ, quæ ſunt inſtrumenta bellica, quibus muri concutiebantur, deſignare poſſunt *o* machinamenta diaboli, *Ezec. 26 b.*

Doctores mali.

Vitis inutilis ad opus, ſed ſolum igni apta, doctores malos ſignificare poteſt, *Ezec. 15.a.* Et vitis frondoſa Iſrael, ſunt hæretici verboſi. ſine fructu ſinceræ doctrinæ, *Hoſe. 10.a.*

Vites ſunt Judæis in ſpinas & vepres, *q* quum eorum opera ſunt obſcurata, & per ea feruntur ab eo, qui ſagittat in obſcuro rectos corde, *Iſa. 7.d.* dicitur autem Iſrael vitis frondoſa, *Hoſe. 10.a.* quia multiplicavit idololatriam.

Vinum, Muſtum, Vinacea.

Vinum, *r* eſt liquor, qui ex uvis exprimitur, potui aptus, ac guſtui ſuavis, eſt natura calidum, multos generans ſpiritus, quod ſi plus æquo bibatur, inebriat. Muſtum autem dicitur, quod poſt primam preſſuram vinaceorum elicitur, dum adhuc fervet. Vinacea autem dicuntur grana uvæ jam preſſæ, & interdum nondum preſſæ.

Divinitas in Chriſto.

Vinum intra uvam, quam portabant exploratores, *Num. 13.c.* deſignare poteſt *ſ* divinitatem in Chriſto, *Iſai. 1. f.*

Virtutes divina.

Vinum merum ſignificare poteſt virtutes divinas in ſe, mixtum verò, eaſdem nobis attemperatas.

Spiritus S.

Vinum novum non mittendum in utres veteres, Spiritum ſanctum, *t* aut ejus gratiam deſignare poteſt, quæ non eſt in habente vetuſtatem peccati, *Matt. 9.b. Prov. 9.a. 31.a.* quod vinum non eſt dandum regibus, id eſt, ſuperbis.

Ira Dei.

Vinum merum interdum ſignificat iram *u* Dei gravem, *Iſai. 27.a. Ierem. 13.b. 25.d.* dicitur etiam vinum compunctionis, *Pſal. 59.*

Paſſio Chriſti. Euchariſtia. Meditatio paſſionis. Lætitia Chriſti.

Vinum aliquando ſignificat *x* paſsionem Chriſti, & ſanguinem ejus, *Gen. 9.c. 14.d. 27.d. 49.b. pſal. 4. 103. Jerem. 31. b. Lev. 23.c. Zach. 9.d. 10.c. Apoc. 6 c.* Super hoc vino ruminant hæretici, *Hoſe. 7.d.* deſignat etiam Euchariſtiam. Et vinum conditum, quod dat ſponſa ſponſo, eſt meditatio paſsionis ejus, *Cant. 8.a.* Et vinum, quod bibit ſponſus cum lacte, eſt lætitia in aſcenſione & miſsione Spiritus ſancti, vel lætitia animæ & carnis, & oblivio præteritorum malorum.

Senſus ſpiritualis legis.

Vinum merum in calice, eſt *y* ſenſus ſpiritualis in lege, *pſ. 74.* eſt enim vinum ſpiritus legis. Verbi enim virtus, eſt ſpiritus, quemadmodum ſanguis carnis. Commoderata itaque proportione & convenientia, vinum quidem aquæ, homini verò ſpiritus miſcetur, ac temperatum quidem vinum ad fidem convivio

a Hie ſ Iſa. 5. b Ori ſ. Cant. hom 1. 4 & Ier in hom. 18 Baſi Exae. hom. 5. Ambroſ 3. Exae 12. Bern. ſ. Cant. ſerm. 63. Bed ſ. Pro 24. c Hil ſ Matt. cano 20. d Rubr de S. Victo de ſtat. int. hom 25. e Ori ſ. Pſ. 36 hom 1. & ſ. Cant ho 12. & ſ Matth. hom 19. Hie ſ Iſ. 1 & ſ Mich 4. & ſ. Zach 14. f Gr 16 m. 23 g Lyr ſ Le 25 h Am exhor. ad virgi i Hie ſ. Iob. 24. Gre. 12 m. 6 & ſ Can 2. k Ber. ſ. Can. ſerm 60. l Ru ſ Mic 4. m Ori ſ Num. hom 12 & ſ. Cant. hom. 4. & ſ Ier ho 9. Gr. ſ 1 Reg 8 Phil. de temulentia. Ambroſ de Elia 14 n Hi ſ Amos 5 & ſ Iſa 24 Cyr de ador. in Spiritu S. Phil quod Deus ſit immutabilis. o Gloſ int ſ. Ezech. p Ori ſ. Ezec. h. 26. q Hie ſ. Iſa 7 Rup. ſ Hoſ. 10 r Am ſer. 78. Phil. quod Deus ſit immutabilis. Ori 1 peria 9. ſ Dion epi. 9. Baſi. ſ pſ. 31. t Rup a de glorific Trinit 13 u Hie ſ Iſ. 27 & ſ Iere. 25. Aru ſ pſ. 59. Cle. Alex 2. pad 6. x Ori ſ Gen. hom 12. Aru ſ ſ 4. Hie ſ Ier. 38. & ſ Zach 9. & ſ. Hom 7. Lyr ſ. Lev 23 Rup. ſ Cant. Hil ſ. Matt. & ſ. Cant. 7. 47. Aug ſ pſal. 74 Cle Alexand 2. pad. y Orig ſ. Gen hom 17 & ſ. Lev hom. 4. & ſ Matt hom. 35. & ſ. Cant. ho 1 can. 9. Am ſ. pſ 118. ſer. 13. Hie ſ Agge. 2 & ſ. Matt. 9, & ſ Iſai 1. Aug. ſ Ioan tract. 9. Cyril. 2. ſ. Ioa. 26. Greg. 17. mor 14. & ſ. Ezech. hom. 6. Rup ſ Zach 9.

convivio excipit, ſpiritus autem deduxit ad incorruptionem, & quod erat aqueum, ſenſus legis vivificavit, operationem ſcilicet ex Adam, quum univerſum mundum replevit ſangume, & potum vitis veritatis temperamentum veteris legis, ac verbi novi ac præſtituti temporis complementum, pietati ac Dei cultui præbuit. Et vinum lætificans cor hominis, ſunt ſpirituales ſenſus ſacræ ſcripturæ, *Pſal.*103. *Gen.*49.*b. Iſaiæ* 55.*a. Agge.*2.*c.* Et vinum novum, eſt doctrina evangelica, & graviora præcepta, *Matt* 9.*b. Iob.*1.*c. Cant.* 5.*a.* Hoc vinum miſcuit ſapientia, quum literæ ſpirituales addidit ſenſus. *Prov.*9.*a.*31.*a.* Hoc eſt vinum optimum, quod mentes hominum inebriat, ut præteritorum obliviſcantur, & in anteriora currentes, non laſſentur, *Cant.*7.*c.* Hoc eſt vinum germinans virgines, *Zach.*9.*d.* Vinum præterea, quod prius appoſitum fuit in nuptiis, deſignat doctrinam veteris Teſtamenti, & legem naturalem ac ſcriptam, quod vinum defecit. Vinum verò poſterius ex aqua factum, doctrinam novi Teſtamenti in quam mutatur aqua, hoc eſt, doctrina legis & prophetarum, *Ioa.* 2.*a.* Eſt itaque vinum ſyncera doctrina legis: quo vino pulchriores ſunt oculi ſponſi, *Gen.*49.*b. Cant.* 1.*a. Eccleſiaſta* 2.*b. Iſai.*1.*f. Thren.*2.*d. Amos* 5.*c.*

Vinum quandoque ſignificat *a* auſteritatem legis, & etiam puritatem vitæ, quando eſt merum, *Gen.*49.*b. Iſai.*68.*e.* Quo vino conditur poculum novi teſtamenti, quando teſtimoniis veteris legis novum teſtamentum roboratur, *Can.*8.*a.* Non eſt autem hoc vinum bibendum, quando non eſt adhærendum literæ legis, *Lev.*10.*b.*

Vinum cum felle, deſignat *b* doctrinam eccleſiaſticam bonam, ſed cum mala converſatione. *Matt.*20.*d.*

Vinum præterea quandoque ſignificat *c* martyrium, *Gen.*27.*d.* Et muſtum malorum granatorum, ſunt paſſiones & exempla Martyrum, *Cant.* 8.*a.*

Vinum ex aqua factum, deſignat *d* naturam humanam reſuſcitatam, vel vitam ſpiritualem factam in eo, qui prius vivebat vita carnali, *Ioan.*2.*b. Iſai.*1.*f.*

Vinum oblatum Iſaac, deſignat vitam *e* contemplativam. Vel favorem novæ converſationis, & exultationem ſpiritualem in laudibus Dei, & fervorem Spiritus ſancti, & conſolationes divinas, *Gen.* 27.*d.* 1.*Reg.*10.*a. Cant.*1.*a.* Hoc vino contemplationis meliora ſunt ubera ſponſæ, quando prædicat & docet inferiores. Et vinum, quo madebat Anna, 1.*Reg.* 1.*c.* deſignat *f* fervorem ſpiritus & prædicationis in Apoſtolis. Et vinum in amphora, eſt charitas in intentione, qua quis vult aliis prodeſſe, 1.*Reg.*1.*d.* Vinaria autem cella, eſt *g* contemplatio fervens, *Cant.* 2.*a.* Vinum etiam dici poteſt *h* charitas, aut fervor charitatis, & aqua mutatur in vinum, quando inducitur charitas pellens foras timorem, *Ioan.* 2.*b.* Vinum etiam dicuntur res ſanctæ & fervidæ, *Iſai.* 1.*f.*

Vinum, ſecundum quod eſt auſterum, *i* auſteritatem correctionis, & ſermonem compungentem ex denunciatione judicii ſignificare poteſt, ideo applicatur vulneribus, *Luc.* 10.*f.* Et vinum compunctionis, eſt verbum penetrans cor, *Pſal.*59. *Cant.*1.*a.*

Vinum dandum triſtibus *k* ſignat lætitiam ſpiritualem, & gaudium Spiritus ſancti, *Pro.*31.*a. Hoſ.*2.*b.*14.*c. Ioel.* 2.*b.* & lætitiam, quam habebunt ſancti in fine mundi, quod vinum non bibent ſine nobis. Vinum autem lætitiæ non bibunt pœnitentes, aut jejunantes, *Dan.*10.*a. Mich* 2.*d.* Vinum autem, quo abundabunt torcularia, eſt ſumma lætitia, quam Sancti habebunt in fœlicitate, *Prov.*3.*b. Iob.*1.*c.*

Vinum, quandoque ſignificare poteſt *l* honorem immortalitatis, & etiam virtutem, quod per vitium, aut incuriam, in vaſis coaceſcit, unde in Adam acuit, & datum eſt Chriſto acetum, *Matt.*27.*d.* Et vinum quod defecit in nuptiis, *m* eſt ſtatus innocentiæ, qui defecit in Adam, *Ioan.* 2.*a.*

Vinum dici poteſt *n* fidelis proficiens, ut vinum per ætatem, atque ita eſt vita perfectior, quod vinum bibit ſponſus cum lacte, *Cant.*1.*a.*

Vinum dici poteſt *o* ſapientia inferiorum rerum, qua repletus fuit Salomon, qui tamen aliam quærebat ſapientiam, quando dicebat, *Eccl.* 2.*a.* Cogitavi in corde meo abſtrahere à vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad ſapientiam. A quo enim vino abſtrahit carnem ſuam, niſi à ſapientia terrenorum, quæ non bene conveniunt cum ſupernis, ſicut nec utrorumque ſapientiæ? Hæc enim rerum inferiorum per vinum ſignatur, de vite terrena, i. de humanis ingeniis naſcens: quamvis aliquando Deus eam largiatur, ut Salomoni. Sed hoc vino meliora ſunt ubera ſponſi, *Cant.*1.*a.* Et etiam oculi pulchriores, *Gen.*49.*b.*

Vinum quo meliora ſunt ubera ſponſi, *Cant.*1.*a.* ſignificat *p* lætitiam mundi, vel rerum temporalium curam, à qua mens ſecularis cujuslibet inebriatur, ut ad inviſibilia cognoſcenda, aut ex toto, aut pene inſenſibilis reddatur.

Vinum pro luxuria, quia in vino eſt luxuria, *Epheſ.* 5.*d.* Et dicuntur ubera ſponſæ, id eſt Virginis Mariæ pulchriora vino, *q* quia genuit cum virginitate, quum aliæ genuerint cum libidine, *Cant.* 4.*b.*

Vinum iniquitatis, dici poteſt *r* caſtigatio, qua corripitur iniquitas, *Prov.*4.*c.* Vinum iniquitatis bibunt. Dicitur enim vinum furoris Dei, *Ierem.*25. *d.*

Vinum, quod bibit Loth, ſignificare poteſt *ſ* concupiſcentias, & pravos affectus, & voluptates, *Gen.*19.*g. Lev.* 10.*b. Deut.*32.*e. Iſai.*5.*c.* 28.*a.*56.*d. Sopho.*1.*c. Cant.*1.*a.* Item curas ſeculares, & affectum ſuperbiæ, quæ mentem inebriant, *Ioel.*3.*a. Amos.*2.*d. Habac.*2.*a. Eccleſ.*2.*a.* In hoc vino voluptatum, eſt luxuria, *Epheſ.* 5.*d.* Deſignatur etiam inanis gloria & cupiditas: quibus inebriantur indignè aſſumentes dignitates, *Apoc.*17.*a.* Hoc eſt vinum pingue allatum è Damaſco Tyrum, *Ezech.*21.*d.*

Vinum etiam, quod bibit Loth, eſt *t* perverſus ſenſus datus ſacræ ſcripturæ, *Gen.*19.*g.* Et vinum, quo inebriantur hæretici, eſt ſacra ſcriptura malè intellecta, *Iſa.*28.*b.* Et vinum Babylonis, eſt doctrina gentilitia, *Ier.*13.*b.*51.*a.* Et perfidia *Iſai.*16.*c.* Et vinum, quo judicabat Eli Annam eſſe ebriam, eſt vel ambitio temporalium, vel doctrinæ pravitas, 1.*Reg.* 1.*c.* Et furiunt hæretici vino, hoc eſt, doctrina erronea, *Hoſe.*7.*b.*9.*a.* Hoc dicitur vinum damnatorum, & vinum iniquitatis, *Prov.*4.*c. Amos* 2.*c. Mich.*6.*d. Agge.*1.*c. pſal.*68.

Vinum Libani dicitur, *u* quod eſt mixtum & conditum thymiamate, ſeu aromatibus, ut odorem ſuaviſſimum habeat. Vel eſt vinum, quod offerebatur in templo, *Hoſe.*14.*e.*

Vinum aliquando eſt abundantia, *Eſther* 5.*b.* Poſtquam vinum biberit abundanter.

Vinum, prædicatio, *Cant.*5.*a.* Bibi vinum meum cum lacte meo.

Datur

a Hil. ſ. Iſ. 62
Gr. ſ. Cant. 8.
Bed ſ. Ge 40.
Rup. 2. ſ. Le. 8
b Ori. ſ. Mat. hom 35.
c Amb ſe 72.
Gr ſ. Cant. 8.
Ruper 5 ſ. Cant 7.
d Amb. ſer. 19 78.
e Gr ſ. 1 Re 10
Orig ſ. Cant hom. 1.
f Gr ſ. 1 Reg. 1
g Ber ſ. Cant. ſer. 49 & dominica 1 poſt oct Epiph ſ. 2.
h Amb. ſer 18
i Orig ſ. Luc. hom 34.
Am. ſ Luc 10
Baſil ſ. pſa. 59
Bern ſ. Cant. ſerm 9
k Baſil ho in Iulitam Martyr
Orig. ſ Lev hom. 1.
Hil ſ. Dan 10 & ſ. Mich 2.
Bern ſerm 3. Penteceſt
Bed ſ prov 3.
l Hil ſ. Matt. can 13.
m Ruper. 2. ſ. Ioan.
n Am. ſer. 22. & 1. Exae. 12
Gre ſ Can 5.
o Georg. Ven. can 1. 10. 9. cap. 24.
p Amb. 1. de Iacob. 2.
Gre ſ. cant. 1.
Bern ſerm. 9 ſ Cant.
q Rup ſ. Cant. 5.
s Ori ſ. Can. hom 3. & ſ. Ierem. hom 6
ſ Ori. ſ. Cant. hom. 1
Hil ſ Iſa. 24. 23 21 & ſ. Eccl 2 & ſ. Ioel 3
Ambroſ. de Iſaac 3
Gr ſ. 1 Reg 8
t Ruper. 6 ſ. Gen 13. & 10 ſ Apoc
Hil ſ Iſa. 28 & ſ. Ierem 13 & ſ. Hoſ. 7 8.
Orig ſ. Ierem. hom 20.
Amb de Elia. 14.
Gre. ſ 1. Reg. 3
Aug ſ pſa 68
u Hil ſ Hoſe. 14.

Doctrina evangelica.
Graviora præcepta.
Doctrina veteris legis.
Lex naturalis
Auſteritas legis
Puritas vitæ.
Martyrium.
Natura humana ſuſcitata
Vita contemplativa
Exultatio ſpiritualis.
Fervor ſpiritus ſancti.
Conſolatio divina.
Charitas.
Res ſancta & fervida.
Auſteritas correctionis
Lætitia ſpiritualis.
Gaudium beatorum.
Honor immortalitatis.
Status innocentiæ.
Fidelis proficiens.
Sapientia inferiorum.
Scientia ſecularis.
Lætitia mundi
Cura temporalium.
Luxuria.
Caſtigatio.
Concupiſcentia.
Pravi affectus.
Voluptates.
Cura ſecularis.
Superbia.
Avaritia.
Perverſus ſenſus ſcripturæ
Doctrina erronea
Perdita.
Ambitio.
Vinum conditum.

Abundantia. Prædicatio.

Datur vinum *a* malitiæ, vinum moleſtiæ, vinum gratiæ. Vinum malitiæ affluit de uva fellis, & à diabolo initium habuit: & eſt opus malum. *Deut.32.e.* Fel draconum vinum eorum. Vinum moleſtiæ manat de labruſca conditionis humanæ: quæ domino ſuo acetum iniquitatis appoſuit. Vinum gratiæ ex botro Cypri, id eſt, Conditoris largitate decurrit.

a Bern.in ſententiis.

Peccata ſequentia naturam.

Vinum, quod non debet bibere ſacerdos ingreſſurus in ſancta, deſignat *b* ipſum ſacerdotem ab iis etiam peccatis, quæ naturæ neceſſitatem quodam modo ſequuntur, abſtinere debere. *4.Ezec.44.f.*

b Hie.ſ.Ezec. 44.

Cultus idolorum. Traditiones hominum. Dæmones.

Vinacea uvarum, quum ſint arida & inutilia, expreſſo jam vino, *c* idolorum cultum, & traditiones hominum, ac peculiariter Judæorum ſignificare poſſunt. *Hoſ.3.a.* Dæmones quoque ut vinacea ejecti ſunt de cœlo.

c Hie.ſ.Hoſ.3 Rup.ſ.Hoſ.3.

Viola.

Confeſſores.

Viola, eſt flos odoriferus, & gratus: cujus variæ ſunt ſpecies: ſed peculiariter viola dicitur quædam purpurea & humilis, vix à terra elevata: cujus uſus eſt plurimus in medicamentis: quæ poteſt *d* Confeſſores deſignare, ob ſimilitudinem lividorum corporum. Non tamen invenitur in ſacra ſcriptura.

d Euch.ſer. ſpiritua.4.

Violare.

Violare, eſt corrumpere, polluere, & quaſi vim inferre, quod propriè de virgine dicitur.

Operari ſecundum ſidem.

Violare dicitur ſabbatum ſine crimine, *e* qui operatur fidem Evangelicam: & qui facit opus, quale eſt ſacerdotum. *Matth.12.a.*

e Hil.ſ.Mat. cano.12.

Confutare errores.

Violari uxores hæreticorum, *f* eſt pravam doctrinam confutari. *Iſai.13.c.*

f Hie.ſ.Iſa.13

Peccare.

Violare dicitur templum Dei, qui peccat. *1.Cor.3.c.* Neſcitis, quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus. Violant etiam arcanum Dei gentiles, *g* hoc eſt, templum: mali Eccleſiam. *Ezech.7.f.*

g Hie.ſ.Eze. 7.

Non ſervare legem naturalem.

Violare dicitur miſericordiam fratris, *h* qui non ſervat legem naturalem cum proximo. *Amos 1.d.*

h Hie.ſ.Am.1

Violare aut contaminare Deum, vel populum dicuntur *i* hæretici, dum perſuadent populo gratas eſſe Deo voluptates. *Ezech.13.c.*

i Hieronym.ſ. Ezec.13.

Carpere benedicta.

Violare uxorem proximi dicitur, *k* qui aliorum benè dicta reprehendit, & facibus accenſus invidiæ Sancta violat, caſta corrumpit, pura contaminat. *Exod.18.b.*

k Hie.ſ.Gen. 18.

Violentus, Violentia, Vis.

Violentus dicitur, qui vim facit, quæ vis violentia dicitur, ut nunc ſufficit.

Spiritus ſanctus.

Violentus fluvius, hoc eſt, impetu fluens, dici poteſt *l* Spiritus ſanctus. *Iſa.59.d.* Quum venerit quaſi fluvius violentus, quem Spiritus Domini cogit.

l Hie.ſ.Iſa.59

Fatigantes corpus. Pœnitentes. Gentiles.

Violentia regni cœlorum, dici poteſt *m* aſſidua & acris corporis in laboribus fatigatio, quod nullius impulſu, ſed ſuapte ſponte Chriſti diſcipuli faciunt, & violenti ſunt caſtigantes carnem & pœnitentes, quibus non debetur regnum cœlorum ex meritis converſionem præcedentibus, & etiam Gentiles, quibus non prædicavit ipſe Chriſtus, nec ipſi habebant legem, aut Prophetas, ſed velut extranei irruperunt fidem ſuſcipiendam. *Matt.11.b.*

m Baſi.de abdica.rerum. Hil.ſ.Matt. Can.11. Am.ſ.Luc.7. & ſer.15.

Diabolus raptor.

Violenta prædatio eſt, quam fecit diabolus *n* de animabus. *Iſaia 9.c.* Ipſe quoque eſt vi extorquens à proximo, hoc eſt, violentia rapiens *o* ipſam animam, vel bona ejus. *Lev.6.a.*

Gre.ho.20. n Glo.ord.ſ. Iſa.9. o Gloſ.int.ſ. Lev.6.

Coacta ſervitus Judæorū.

Violenta ſervitus fratrum Joſeph erga ipſum Joſeph. *Gen.44.d.* deſignat coactam ſubjectionem Judæorum ad Chriſtum, vel ad Chriſtianos.

Violentus, de manu cujus liberavit Deus pauperem, *p* eſt populus Judæorum in Chriſtum, quem Deus ſuſcitando liberavit. *Job 5.c.*

p Gr.6.m.15

Violenti quoque, *q* ſunt hæretici, qui ſcripturæ ſacræ ſententias recta dogmata continentes ad pravum intellectum conantur violenter inflectere. Unde & vi dicuntur opprimere Dominum vineæ, ſenſum ſacræ ſcripturæ à Deo traditæ pervertendo. *Job 19.a.24.b.27.c.34.c.35.c.36.a.*

q Gr.16.m.18 & 18.m.7.

Vipera.

Vipera, eſt *r* genus ſerpentis maximè venenati, dicta, quod vi pariat. Nam pulli ejus materna viſcera comedere dicuntur, & curioſis ejus lateribus cum matris interitu prodire. Fertur vipera conjunctionem murenæ expetere, & depoſito veneno accedens ad littus maris ſibilare, ut prodeat murena: ac poſt conjunctionem, venenum reſumere.

r Baſil Exae. hom.10. Am.5.Exa.7 Baſi.Exae. hom.10.

Hæretici. Detractores. Judæi. Dæmones nequam.

Vipera ſignificare poteſt *ſ* hæreticos, & maledicos, & clam invadentes proximum: Judæos etiam, & dæmones, & generaliter homines nequam. *Iſa.30.b. Matth.3.b.* dicuntur autem Judæi progenies viperarum, quia imitatores diaboli. Detractor *t* etiam eſt vipera, qui uno ictu perimit, & ſe & audientem, & eum, cui detrahit. Ut autem vipera mordicus renuit Paulum, ita hæretici pertinaciter adverſantur fidelibus, ſed excutiendi ſunt in ignem ut illa vipera. *Actor.28.a.*

ſ Hie.ſ.Iſa.30 & ſ Ezech.8. Au.ſ.pſ.46. t Ber.de tripl. cuſtodia.

Invidia.

Vipera, quæ primo ſuo generi noxia eſt, ac ſibi ipſi, deſignat *v* invidiam, quæ primum nocet habenti.

v Baſi.ho.de invidia.

Uſura.

Vipera ſignificare poteſt *x* uſuras. Ut enim viprarum filii materna corrodunt viſcera: ita uſuræ eum, qui ſolvit, aut dat ad uſuram.

x Baſ.ſ.pſ.14. hom.2. Ambroſ.de Tob 12.

Tentatio diaboli.

Vipera etiam vi pariens, *y* violentam diaboli tentationem deſignare poteſt: aut contra, quia tardius occidit quam aſpis, eſt levior tentatio. *Job 20.c.*

y Gr.15.m.8.

Vir, Maritus.

Vir, dicitur in genere humano maſculus, quod viribus & robore præſtet: unde potior eſt & præſtantior ipſa fœmina, quæ ſub viri poteſtate debet eſſe. Dicitur autem ſæpè vir, qui habet uxorem, qui & maritus. Aliquando verò ſumitur pro homine.

z Cle.Alex.ſ. pæd.5. Chry.95.

Deus.

Vir aliquando dicitur *z* Deus, quia perfectus in juſtitia, & dicitur vir pugnator, quia nemo ejus poteſtati reſiſtere valet. *Exod.15.a.1.Cor.11.a.Epheſ.4.c.* Et ipſe Deus dicitur vir ſynagogæ. *Jer.3.e. Iſai.54.a.* Unde tanquam vir circumſcripſit ſynagogam templi, ut loco, velut ſuſpectam de adulterio: ne alibi ſacrificaret. *Hoſe.2.b.* Significat autem peculiariter Deum Patrem.

Rup.1.de operibus S.ſpiritus ſancti 8

Digitized by Google

Vir quoque dicitur *a* Chriſtus, ut Joſeph erat vir in cunctis proſperè agens, *Gen.39.a.* Et vir, quem occiderunt Simeon, & Levi, hoc eſt, ſacerdotes & Scribæ. *Gen.49.a.* ipſe eſt *b* vir Ægyptius. *Exod.2.c.* *51.c. Pſal.*104. *Prov.30.c.* Et vir luctans cum Jacob. *Gen.32.f.* Et vir ſeu maritus ſterilis & fœcundæ, hoc eſt, ſynagogæ, & Eccleſiæ. Et peculiariter vir poſterior ſynagogæ, ut prior fuerit lex, *Rom.7.a.* *Gen.16.a.29.g.30.b.* Ipſe dicitur vir Judæus, *Zach.8.b.* Idem eſt vir dives, qui abſtulit ovem pauperis, quando redemit genus humanum, liberans ipſum à diabolo, *2.Reg.2.a.* Dicitur autem vir voluntatis Dei, quia in omnibus fecit voluntatem Dei. Et vir dolorum, propter dolores paſſionis, *Iſa.46.d.53.a.* Et vir rixæ & diſcordiæ quia poſitus eſt in ruinam & in reſurrectionem multorum, & in ſignum, cui contradicitur, & de quo hæretici contendunt, *Jer.15.c.* Et erat vir indutus lineis, habens atramentarium tanquam Judex omnium, *Ezech.9.a.40.a.* *Dan.10.a.* *Zach.1.b.6.c.* Ipſe eſt vir, quem circumdedit fœmina, *Jer.31.d.* Et vir cohærens Deo, *Zach.13.d.* Et vir pauper & ſapiens, *Eccl.9.d.* Et vir Job, de terra Hus, *Job 1.a.* Et vir Elcana, *1.Reg.1.a.* Et vir unus, quem apprehendunt ſeptem mulieres, *Iſa.4.a. Act.2.d.* Et vir dexteræ Dei. *Pſal.79.* Ipſe eſt vir meretricis, qui non eſt in domo ejus, quia non eſt ſecundùm præſentiam corporalem in Eccleſia, & etiam vir mulieris fortis, *Prov.7.c.31.b.c.*

Vir de domo Levi, *Exod.2.a.* deſignare poteſt *c* Spiritum ſanctum: vel ſacerdotes Judæorum, vel etiam ipſum Chriſtum de lege egredientem: cujus uxor eſt Eccleſia.

Vir Hieruſalem, quem ipſa projecit, eſt *d* verbum Dei, quod projicit anima peccans, *Ezech.16.a.* *Hoſ.1.b.* Et ſermo propheticus, *Gen.24.c.* Ab hoc viro recedunt omnes, qui declinant à divinis præceptis, *Pſal.13.* Et vir prior ſynagogæ erat lex, ſicut poſterior Chriſtus, *Rom.7.a.* Et vir abſens à domo meretricis, eſt lex, quæ abſens eſt à peccatoribus, eamq; contemnentibus, *Pro.7.c.* Et viri ſeptem unius mulieris, ſunt libri Moyſis cum duobus ſequentibus, *Luc.20.e. Iſai.54.a.* Et lex dicitur vir pubertatis Synagogæ, *Joel.1.b.* Vir autem Iſraelita, qui rixatus eſt cum filio Ægyptii, eſt ſenſus ſpiritualis legis contrarius pravis ſenſibus per Judæos, aut hæreticos datis, *Lev.24.b.* Et vir qui invenit Joſeph errantem in agro, *e* eſt ſermo propheticus loquens de Chriſto, cui miniſterium exhibuit, *Gen.37.c.*

Vir aliquando dicitur *f* ratio ſeu mens, aut vigor mentis, quem virum occiderunt Simeon & Levi, *Gen.2.d.3.c.49.a. Exod.2.35.c.* Liberum quoque arbitrium, vir animæ dicitur, vendicans ſibi totum hominem. Virum autem, hoc eſt, mentem non aggreditur ſerpens, ſed fœminam, hoc eſt, ſenſualitatem. Maritus quoque dicitur recta ratio, ſeu ſermo, quia virtutum ſemina jacit in animam, tanquam in agrum fertilem. Ipſa quoque anima dici poteſt vir, *Exod.12.c.* Vir mulieris Samaritanæ dicitur ſpiritus rationalis, qui non erat vir, quia non ei obtemperabat. Vel vir, qui non erat vir, erat error, quia tunc ab errore adultero regebatur. Vel erat diabolus, qui etiam non eſt vir, ſed adulter. Quinque autem viri erant *g* quinque ſenſus, quibus ante tempus diſcretionis regebatur, *Ioan.4.c.* Ipſe quoque homo ratione utens vir vocatur, *Ierem.5.c.*

Viri aliquando dicuntur *h* Angeli, *Gen.18.a.19.b.44.f. Exod.32.a.* Et vir veſtitus lineis erat Angelus, *Dan.10.a. Iob 36.d.*

Vir ſapiens & induſtrius, deſignat *i* Apoſtolos, & Prædicatores, & Prælatos, qui ſunt diſtributores ſpiritualis frumenti, *Gen.41.b.16.a.29.g.30.b.* Eoſdem deſignant viri, quos elegerunt Moyſes & Joſue, *Exod.17.c.18.d.21.b.32.d.* Et viri duo, ſunt perfecti Prædicatores, in utroque præcepto charitatis robuſti. Viri autem tres, ſunt contemplativi, fortes in cuſtodia cogitationis, loquutionis, & operis, *1.Reg.10.a.* Et vir ſecundùm cor Dei, *k* eſt habens charitatem, *1.Reg.13.c. Zach.8.a.* Et vir Dei, eſt cœtus Apoſtolorum, *1.Reg.2.e.9.a.* Et vir ſagittatus eſt prædicator, *Job.41.c.* Et viri miſericordes, ſunt Apoſtoli, *Iſai.57.a.* Demum, qui ad virilem ſenſum pertinent, Evangelicam implentes perfectionem. Et vir unus, qui fugit ex acie, & nunciavit arcam eſſe captam, deſignat prædicatorem converſum ex Judæis, ut Paulum, *1.Reg.4.c.*

Vir unus dicitur *l* contemptor ſæculi: ut Monachus, & etiam ipſa fortitudo. Et dicitur unus, quia unum quærit, *1.Reg.1.a.* Ipſe enim dicitur, *Pſal.72.* Quid mihi eſt in cœlo, &c. Et *Pſal.26.* Vultum tuum Domine requiram. Et vir unus ſunt omnes illi, quorum eſt cor unum, & anima una, *Actor.4.f.* Egrediuntur quoque quaſi vir unus, qui ſunt concordes charitate, *1.Reg.11.b.* Et vir de terra Benjamin, eſt fortis prædicator de Eccleſia, & non extra, *1.Reg.9.a.* Et vir unus dicitur perfectus & conſtans, & non mutabilis, ut Luna. Et vir abſolutè eſt perfectus, *1.Reg.1.a. Iob 36.d.38.a. Iſai.13.c.56.d. Zach.3.d. 1.Cor.13.d. Epheſ.4.e.*

Vir patiens fluxum ſeminis, *m* eſt prædicator, qui ob inanem gloriam prædicat, *Lev.15.a.*

Viri ſignificare ſolent *n* fortes, *Gen.47.b.* Hos viros tantum volebat Pharao, hoc eſt, diabolus, ire ad ſacrificandum: ut videlicet relinquerentur illi infirmi, *Exo.10.c.35.c. Matt.14.c.* unde viri numerari ſolent tanquam fortes, & non fœminæ, *Exod.12.f. Ioan.6.b.* Viri autem fortes Iſrael, & non alterius nationis numerantur: ut intelligantur eruditi in ſacra ſcriptura, *Nu.1.a.* viri quoq; exercitus, qui pugnaverunt, ſunt qui vicerunt vitia, *Num 31.a. Iob 38.a.40.a.* vir, qui non roborabitur in fortitudine ſua, *o* eſt fortis in Deo, ſine quo nulla eſt illi fortitudo, ſed mox ſibi relictus, cadet, *1.Reg.2.b.* Et viri robuſti ſexcenti, ſunt qui opere & cordis deliberatione fortes ſunt. Et ſunt viri Iſrael, id eſt, Eccleſiæ: & ſociantur Sauli, id eſt, prædicatoribus, *1.Reg.13.d.14.a. Ierem.9.c.* Vir, cujus iniquitas eſt melior, eſt mens fortis, *Eccl.42.c.*

Viri Juda, ſunt *p* Chriſtiani ſub Chriſti imperio degentes, *Ier.11.a.* Et viri Juda, qui erant cum David ad deducendum arcam, ſunt populi fideles & Doctores cum Chriſto ad dilatandam Eccleſiam, *2.Reg.6.a.* Viros autem dicit Apoſtolus, *q* qui verbo parent, & ſunt ſui juris & arbitrii: qui crediderunt ſpontanea electione, ſervati ſapienter, non inſipienter metu territi, *1.Cor.13.d. Gal.4.*

Vir interdum ſumi poteſt pro *r* cogitatione. fœmina verò pro operatione: ut quum *Eccl.7.d.* dicitur: vix reperitur vir unus de mille, hoc eſt, cogitatio in totum bona: fœmina verò nulla: quia opera ſemper in aliquo deficiunt.

Viri perculſi, & nondum mortui, ſunt *ſ* habentes dolorem peccati, ſed non ſufficientem, *1.Reg.5.d.*

Vir, cui dedit Deus divitias, *t* eſt populus Judaicus habens legis myſteria: quibus tamen non fruitur, *Eccl.6.a.* Et viri Anathoth, quærentes animam Jeremiæ, ſunt Judæi contra Chriſtum, peculiariter autem Sacerdotes & Scribæ, *Ierem.11.d.* Idem ſunt viri tabernaculi Job, hoc eſt, Chriſti, *Iob 31.d.* Viri pacis Edom, ſunt Principes Judæorum, qui populum deceperunt, *Abdi.c.*

Virilis

Chriſtus. Spiritus ſanctus. Sacerdotes Iudæorum. Chriſtus. Verbum Dei. Lex. Senſus ſpiritualis. Ratio. Mens. Vigor mentis. Liberum arbitrium. Anima. Spiritus rationalis. Vtens ratione. Angeli. Apoſtoli. Prædicatores. Prælati. Contemptor ſæculi. Fortitudo. Concordes charitate. Perfecti. Prædicator glorioſus. Fortes. Chriſtiani. Cogitatio. Pœnitentes inſufficienter. Populus Iudaicus.

a Chr. Alex. adhor. ad gentes. Arn. ſ. pſ. 104. Hil. de Trin. 5. Ori. ſ. Exod. hom. 10. & ſ. Iſaia ho. 5. & Gr. hom. 11. Am. de Salomon 5. & ſ. Ro. 6. & Apoſt. David 5. b Hie. ſ. Iſ. 46. & ſ. Iob. Gr. ſ. 1. Re. 1. & 22. m. 19. & ſ. Ez. h. 13. Bed. ſ. Gen. 32. & ſ. Ex. 21. & ſ. Prov. 2. 31. Cyr. hom. 5. c Bed. ſ. Exo. 8. d Hie. ſ. Ezec. 16. & ſ. Ioel. 1. Ori. ſ. Matt. hom. 22. & ſ. Lev. ho. 14. Am. ſ. Rom. 6. & de Cain. 4. & ſ. Luc. 20. Au. de conſen. Evang. 31. e Bed. ſ. Gen. 37. f Phil. de mundi opif. & 2. al. legor. & de ſpecial. legibus. Hil. ſ. Matt. can. 10. Gr. Nyſſ. de vita Moyſis. Bed. ſ. Gen. 3. Ricar. de S. Vict. de 12 patriar. 58. g Aug. 81. q. 64. & ſ. Ioan. tract. 15. Ru. 4. ſ. Ioan. h Gr. 27. mo. 22. i Ori. ſ. Exod. hom. 10. & 1. Reg. 1. k Hie. ſ. Zac. 8. & ſ. Iſa. 57. Gr. ſ. 1. Reg. 1. 2. 4. 9. 10. 18. & 34. m. 5. l Gr. ſ. 1. Re. 2. 9. 11. & 17. mor. 22. Ori. prolog. in Cant. Hie. ſ. Iſai. 59. m Iſy. ſ. Le. 15. n Ori. ſ. Matt. can. 14. & ſ. Num. h. 1. 25. Gr. ſ. 1. Reg. 13. & 18. m. 7. Cyril. de ado. in Spiritu ſancto. o Gr. ſ. 1. Re. 2. & 11. m. 26. p Ori. ſ. Ierem. hom. 6. q Gl. ſ. 1. Cor. 13. r Hiero. ſ. Eccl. 7.

ſ Gr. 1. Reg. 5. t Hie. ſ. Eccl. 6. Ori. ſ. Iere. hom. 8. Gr. 12. m. 12. Rup. ſ. Abdi.

Plenitudo temporis ad ventus Chriſti.
Virilis ætas domus Eli, deſignat *a* plenitudinem temporis, quando miſit Deus Filium ſuum, 1. *Reg.* 2. *g. Galat.* 4. *a.* vel deſignat tempus, quando ordinandi promoventur ad ordines.
a Gr. ſ. 1. Reg.

Vir de domo Eli, qui non auferetur ab altari Dei, eſt, *b* qui eſt bonus prædicatione paſtoris mali, 1. *Reg.* 2. *g.*
b Gr. ſ. 1. Re. 2.

Capitalia crimina.
Vir non reliquendus ex Philiſthæis, deſignat *c* capitalia crimina: nam alia ſunt velut parvuli. 1. *Reg.* 14. *e.* Et viri Amalec, ſunt ſuadentes motus turpitudinis, item peccata ex malitia, 1. *Reg.* 15. *a.*
c Gr. ſ. 1. Reg. 14. 15.

Duo latrones. Duo populi. Duplex amor. Duo teſtamenta.
Viri duo portantes botrum in vecte, *Num.* 13. *c.* deſignant *d* duos latrones cum Chriſto crucifixos, populum Judaicum præcedentem, & vertentem dorſa Chriſto, & populum Gentilem ſequentem, & vertentem faciem Chriſto. Vel deſignabant duplicem amorem Chriſti, videlicet in Patrem & in homines. Vel duo teſtamenta, in quibus continetur Chriſtus.
d Au. ſer. 80. & ſ. Ioan. tra.

Gentiles.
Viri Ninivitæ ſignificant *e* Gentiles. *Matth.* 12. *d.* Et viri ſublimes Sabaim, ſunt præcipuè ex gentibus. *Iſai.* 45. *c.*
e Hil. ſ. Matth. can. 12.

Epiſcopus.
Vir unius uxoris dicitur Epiſcopus *f* unam habens Eccleſiam, & etiam non adjungens ſenſui Catholico ſenſum hæreticum. 1. *Tim.* 3. *a.*
f Am. de dign. ſacer. 4.

Fideles.
Vir pugnat contra fratrem ſuum, *g* quum in eadem domo fideles ſeparantur ab infidelibus. *Iſa.* 19. *a.*
g Hie. ſ. Iſ. 19.

Eccleſiaſtici.
Viri conſtituti ad luſtrandam terram, ſunt *h* viri Eccleſiaſtici. *Ezech.* 39. *d.*
h Hie. ſ. Ez. 39

Labentes per catum propter inanem gloriam.
Vir Dei, qui reprehendit Jerobuam, & brachium ejus areſecit, ac poſtea curavit, nec comedere cum eo invitante voluit, ſed poſtea in via deceptus à Propheta, comedit & interiit, 3. *Reg.* 13. *a.* deſignat eos, *i* qui de magno opere gloriantur, & poſtmodum in peccatum labi permittuntur.
i Gr. 23. mo. 8

Chriſtus cum Moyſe & Elia. Alter.
Viri tres apparentes Abrahæ, ſic ſe habere poſſunt, *k* ut in uno Chriſti deſignetur adventus, quem duo Angeli comitabantur, Moyſes & Elias, unus per legem adventum Domini prædicans, alter in fine mundi adventum ad judicium præveniens, *Gen.* 18. *a.*
k Bed. ſ. Gen. 18.

Vir interdum ſumitur pro altero, ut 1. *Reg.* 2. *e.* quum dicitur. Si peccaverit in virum, intelligitur, ſi peccaverit in alterum.

Lex carnis. Mendacium. Senſibilia. Diabolus. Senſus carnalis. Crura hominis.
Vir alter, hoc eſt, adulter, *Rom.* 7. *a.* ſignificare poteſt *l* legem carnis, & mendacium, & ſenſibilia, & etiam diabolum. Et vir Ægyptius percutiens Hebræum, & ſenſus carnalis literæ, *Exod.* 2. *b. Lev.* 13. *d.* 24. *b.* Et vir, qui non cognoverat Virginem, eſt diabolus, & incognita viro, mens eſt non corrupta à diabolo, *Gen.* 24. *b.* Et vir nuncians natum maſculum, eſt diabolus demonſtrans factum eſſe quempiam corruptorem veritatis, eique congratulans, *Jerem.* 20. *d.* Et vir pauper habens unam ovem, *m* eſt princeps hujus mundi, qui exercebat tyrannidem in genus humanum, 2. *Reg.* 12. *a.* Et viri exercitus dicuntur dæmones, *Nahum.* 2. *a.* Quaſi vir præparantur dæmones ad prælium, ſed non ſunt viri, quia non poſſunt vincere, niſi eis conſentiatur, *Jer.* 6. *f.* Et viri fortes, qui nutabunt, *n* erunt dæmones in judicio, *Eccl.* 12. *b.* Ubi etiam ſignificari poſſunt crura hominis in ſenectute.
l Ori. ſ. Matt. cap 16. & ſ. Gen. hom. 10. & ſ. Le. ho 10. Euch. form. ſpiri. 5. m Amb. apo. David, 5. n Hie. ſ. Eccl. 12.

Hæretici.
Vir Ægyptius, poteſt ſignificare *o* hæreticum, *Exod.* 2. *b. Lev.* 13. *d.* 24. *b.* Et viri Septuaginta percuſſi in Bethſames, deſignant *p* nobiliores ex hæreticis, hoc eſt, qui non ſunt vitiis ſenſuum dediti, 1. *Reg.* 6. *d.* Et vir, qui non roborabitur, eſt durus & fortis in errore, 1. *Reg.* 2. *b.* Viri ſanguinum, ſunt hæretici occidentes animas, & adulatoriè docentes, *Pſalm.* 138. Et vir ſextus Samaritanæ, qui non erat vir, eſt hæreticus, *Ioan.* 4. *c.* Et viri bellatores dicuntur hæretici, *Ezech.* 39. *e.* Et viri fœderis Eſau diſcipuli hæreticorum, *Abdi. b.*
o Ori. ſ. Lev. hom. 14. p Gregor. ſ. 1. Reg. 2. 6. Hil. ſ. pſ. 138. Hie. ep. Si cuſtia corpus.

Diſcipuli hæreticorum. Pervertentes judicium. Scandalizantes ad entes proximum. carnalibus incumbentes. Judas. Avari. Errores. Sex ætates. Inſanus.
Viri ſanguinum, ſunt *q* ſubvertentes judicium pro muneribus, vel animo ſeu opere occidentes, & qui oderunt proximum, & qui perfecti ſunt in vitio, *Pſal.* 5. 25. 58. 138. Eſt item vir ſanguinum qui adhuc actibus carnalibus incumbit, 2. *Regum* 16. *b.* Vir autem linguoſus & injuſtus dicitur *r* Judas, *Pſal.* 139. *Iob* 11. *a.*
q Arn. ſ. pſ. 138. Hil. ſ. pſ. 28. 139. Cle. Alex 2. pæda 5.

Viri divitiarum dicuntur, *ſ* qui poſſidentur à ſuis divitiis, non ipſi eas poſſident, unde & ſomnum ſuum dormire dicuntur, non Chriſti, *Pſal.* 75.
r Au. ſ. pſ. 138 ſ Gre. 7. m. 24 Amb. de Nabuc. 15.

Viri Samariæ & Sodomæ, quos projecerunt ipſæ civitates, ſunt *t* errores priores, à quibus in alios hæretici tranſierunt, *Ezech.* 16. *e.*
t Hie. ſ. Ez. 16

Viri ſex venientes de via portæ ſuperioris *Ezech.* 9. *a.* deſignant *v* ſex ætates humani generis.
v Gr. 22. mo. 19.

Vir ſpiritualis dicitur *x* vir inſanus, & qui à maligno ſpiritu arripitur, *Hoſe.* 9. *b.*

Heros. Miles. Miniſter. Cives. Alienigena.
Vir aliquando dicitur heros inſignis virtute, *Geneſ.* 41. *e.* Num invenire poterimus talem virum?
x Igr. ſ. Hoſ. 9

Vir, miles, *Gen.* 33. *a.* Cum eo quadraginta viros.

Vir, miniſter, *Gen.* 24. *g.* Aſcenſis camelis ſequutæ ſunt virum.

Vir, civis, 1. *Reg.* 6. *b.* dixerunt viri Bethſamitæ.

Vir, alienigena, *Exod.* 2. *c.* Vir Ægyptius liberavit nos.

Virere, Viridis.

Chriſtus. Virtutis opera perfecta. Paſtus fœlicitatis. Teneræ mentes. Apoſtoli. Sacra doctrina. Litera legis. Voluptuoſa. Judæi.
VIRERE, dicuntur herbæ, aut plantæ, quum ſunt virides. Virides autem ſunt, quando in ſuo vigore ac proprio humore conſiſtunt.

Viride lignum dicitur *y* Chriſtus. *Luc.* 23. *d.* Et virens abies, *Hoſe.* 14. *d.*
y Gloſ. ord. ſ. Ho. pr. 14.

Viriditas eſt *z* in virtutibus: unde terra non herbam ſiccam, ſed virentem profert, *Gen.* 1. *a.* quando videlicet anima exercet virtutum opera. Et columba attulit ramum olivæ virentibus foliis: quæ deſignant opera perfecta, *Gen.* 8. *b.* Et viriditas in virgis, *Gen.* 30. *f.* deſignat virorem bonorum operum. Et virens abies, eſt vir juſtus, *Hoſe.* 14. *d. Iob* 38. *c.*
z Gr. 6. mo. 18. Bed. ſ. Gen. 8.

Virentes herbæ, ſunt divini paſtus in fœlicitate: & dicuntur virentes, quia perpetuus eſt ibi vigor, *Eze.* 34. *d.* vireſcit lignum præciſum, *aa* quando juſti & Martyres pro veritate paſſi, in æterna vita reſurgentes perpetuò virideſcunt, *Iob* 14. *b.* Virentia perquirit onager, quum ſanctus vir, deſpectis tranſitoriis, æterna bona deſiderat, *Iob* 39. *a.*
aa Gre 12. mo. 9. & 39. m. 29

Virentia loca deſignant *bb* teneras mentes, *Gen.* 41. *a.* Et virentes ſpicæ, ſunt Apoſtoli, & recentes in fide, *Lev.* 2. *d.*
bb Gloſ. in ſ. Gen. 41.

Virens herba dicitur *cc* ſacra doctrina, *Iob* 38. *c.* Et virentia, quæ perquirit onager, deſignat literam & hiſtorias legis, quibus vacant Judæi. Item ea, quæ voluptatem afferunt, *Iob* 39. *a.*
cc Gr. 118. mo. 6. Hie ſ. Iob 19.

Viride lignum, quod areſactum eſt, eſt *a* populus Judæorum, lignum vero aridum frondeſcens, eſt Eccleſia ex gentibus. *Ezech.17.g.* Gentiles.

Virens herba *b* carnem humanam ſignificare poteſt. *Gen.1.a.* Caro humana.

Viror Moab, *c* nitorem verborum hæreticorum ſignificat. *Iſai.15.c.* Nitor verborum.

Virens ſummitas cedri, *d* deſignat vigentem ſuperbiam Luciferi. *Ezech.31.d.* Superbia Luciferi.

Non viret ſcirpus abſque humore. *Iob.8.b.* quia *e* hypocritæ non niſi ex ſuperno munere viriditatem bonæ operationis accipiunt.

Virens nihil relictum in Ægypto. *Exod.10.d.* deſignat *f* nullam conſolationem relictam eſſe his, qui ſunt in inferno. Unde & virentia terræ Sodomorum ſunt ſubverſa. *Gen.19.e.* Et virens hordeum Ægypti læſum. *Exod.9.d.* Nulla conſolatio in inferno.

a Ori. ſ. Ezec. hom 12. b Ambroſ. 3. exam. 7. c Hie ſ. Iſa 15. d Hie ſ. Ez. 31. e Gr 8. m. 27. f Lyr ſ. Ex. 10.

Virga, vide Baculus.

Virgo, Virginitas, Virago.

VIRGO dicitur à viridiori ætate, & tam mares, quàm fœminæ rei venereæ expertes & integritatem ſervantes, virgines dicuntur. Virago autem dicta eſt mulier in prima conditione, quia virtus viri illi communicata eſt, factaque eſt viro ſimilis.

Virgo, ad literam, ſumitur pro Beata Maria, quando dicitur. *Iſai.7.c.* Ecce Virgo concipiet. Virgo Maria.

Virgo ſæpè dicitur *g* Eccleſia, quam ſibi paravit Chriſtus, non habentem maculam neque rugam, & ipſa eſt uxor, quam ducit Pontifex. hoc eſt, Chriſtus. *Levit.21.c. Gen.24.b. Iud.11.f. Iſai.37.d. 62.b. 2. Cor.11.a. Epheſ.5.c. Iere.2.f. 3.b. 18.b. 31.c.* Ipſa dicitur virago, propter virtutem viri, hoc eſt, Chriſti illi communicatam. *Gen.2.d.* Eccleſia.

Virgo dicebatur *h* Iſrael tempore Patriarcharum, quum uni Deo ſerviret, antequam idola coleret, non quod in virginitatis permanſerit puritate, ſed quia olim inſtar virginis ſit Domino plebs illa copulata. Dicitur etiam virgo, quia vitiis ſterilis erat, & infœcunda. *Iſaia 35.e. Ierem. 18.b. Thren.1.c. Ioel.1.b. Amos.5.a.* Plebs Iudaica.

Virgo dicitur *i* anima & mens, quando caſtam puramque ſe conſervat à voluptatibus earumque concupiſcentiis: tum à dolore amoreque, inſidioſis affectibus, & genitoris curam reſpicit. Et hæc efficitur uxor Pontificis, aut ſponſa, magiſque ex hoc efficitur integra. Homines enim virgines, quibus copulantur, reddunt mulieres. Deus autem quum jungitur mulieri, hoc eſt, animæ, quæ corrupta fuerat cupiditatibus & vitiis, reddit virginem: & potius dicitur vir virginitatis. *Gen.34.a. Lev.21.c. Ie.2.f. 3.b. 31.c. Pſa.44.* Et virgines pulchræ ſunt, *k* quæ lumen habuerunt virtutum, & ſponſæ thalamum ingreſſæ ſunt, *Amos 8.d.* Virgines quoque dicuntur pudicitiam tota mente conſervantes. *Ezech.9.b.* Anima pura. Mens pudica.

Virgo præterea dicitur, *l* fidem integram habens, nec corrupta erroribus: & deſignatur per Rebeccam. *Gen.24.b. Apoc.14.a.* Anima paſſ catrix.

Virgo filia Babylonis dicitur anima delitiis mundi affluens. *Iſai.47.a.* Et virgo filia populi Juda, eſt anima peccans in Eccleſia. *Ier.14.c.* Et anima virtutibus infœcunda nec fidei fructum gignens, cujuſmodi virgines, ſunt ſqualidæ. *Thre.1.b.c.* Et virgines cadentes in gladio, *m* ſunt animæ, quæ videbantur continentiam habere, quum eſſent fatuæ, & hypocriſi infectæ. *Thre.2.g. Iſaiæ 23.a.c.*

Virgines decem, ſunt *n* omnes credentes, tam boni, quàm mali, quinque prudentes ſunt, qui benè quinque ſenſibus utuntur, & oleum procurant doctrinæ moralis, & ſunt diligentes ac ſoliciti, fatuæ verò è diverſo, ſunt animæ diſſolutæ. *Matth.25.a.* Vel deſignant fideles & infideles. Credentes boni & mali. Fideles & infideles.

Virgines, *o* quæ adducuntur poſt ſponſam, deſignare poſſunt virtutes. *Pſal.44.* Virtutes.

Virgines præterea, quum in eis ſit ſpes generationis, deſignant eos, qui ſunt in ſpe benè operandi. *Thre.1.f.* Benè operantes.

Virgo de ſemine domus Iſrael, deſignare poteſt *p* doctrinam nutritam in Eccleſia. *Ezech.44.f.* Virgo etiam dicitur *q* ſenſus hiſtoricus, ædificans & legentes & audientes. *Exod.22.c.* Et virgo uxor Pontificis, eſt ſententia incorrupta, juncta verbo Dei. *Lev.21.c.* Doctrina ſana Eccleſiæ.

Non inventa virgo uxor, fuit *r* Gentilitas multos colens Deos: ſed verberato viro Chriſto, inventa eſt virgo, quia credidit. Synagoga verò non eſt inventa virgo, quia perſeveravit in incredulitate. *Deut.22.b.* Gentilitas. Synagoga.

g Ori. ſ. Leu 3. hom 12. Hie ſ. Iere 31. & ſ. Iſai. 62. Aug. 4 in Iudi. 49. h Iſy ſ. Leu 21. Fulgen epiſ. 3. h Hie ſ. Ier 18 & ſ. Ioel 1. i Ori. ſ. Cant. hom 1. Phil. de ſpecia li. legibus, & de Cherubim. k Hie de veſte ſacer & ſ. Amos 8 & ſ. Ezech 9. l Au. ſ. Apoc. hom 12. Ru 9 ſ. Apoc. m Hie. ſ. Iſ. 23. Gr. 6. mo. 9. n Ori ſ. Matt. hom 32. Hil. ſ. Matt. can 27. Aug epiſ 120 & 83 q. 19. & de verbis Dom ſer 22. o Arn. ſ. pſ. 44. p Hieron ſ. Ezech 44. q Phil. de profugis. r Ruper. 1. ſ. Deut. 19.

Virgultum.

VIRGULTUM dicitur multitudo virgarum pullulantium.

Virgultum aſcendens de terra ſitienti, dicitur *ſ* humanitas Chriſtiana de peccatoribus. *Iſa.53.a.*

Virgultum agri deſignare poteſt *t* ipſum intelligibile, quod eſt germen mentis. Et ipſa natura intellectualis virgultum dici poteſt, proter vigorem vitæ. *Gen.2.a.* Humanitas Chriſti.

ſ Hie. ſ. Iſa. 53. t Phil. 1. All. Au 2. de Ge. cont Man. 3. Bed ſ. Gen. 2.

Viriola, vide Armilla, Virtus, Vis, Vires.

VIRTUS, à viro dicta, propriè fortitudinem & conſtantiam ſignificat, quod viri maximè fortitudo eſt. Unde fit, ut virtus dicatur habitus mentis conſtans & conveniens, ad benè operandum inclinans, laudabiles efficiens eos, in quibus eſt. Poteſt aliquando dicere ipſos affectus animi. Dantur etiam virtutes rerum, ut radicum, plantarum, lapidum, quæ ſunt potentiæ ad aliquid operandum in animalibus, aut in aliis rebus. Virtus etiam ſumitur pro exercitu. *1. Mach.1.a.* Congregavit virtutem & exercitum. Item pro victoria. *Iudith.13.d.* Qui fecit virtutem in Iſrael. Virtus quoque dicitur robur corporis, vis etiam, aut vires ſumitur pro virtute, ſeu potentia, aut fortitudine.

Virtus Dei, dicitur *v* Filius Dei. *Pſal.10.67. Deut.6.d.* Dicit autem virtus Dei potentiam ejus, & virtus ejus quædam dicitur in ſalutem, quædam in pœnam. Virtus autem ſalutis Dei, Dicitur Chriſtus. *Pſal.62.139. Iere.16 d. Rom.1.b. 1. Cor.1 d.* Filius Dei. Potentia Dei.

Virtus Chriſti dicitur *x* Spiritus ſanctus. *2. Cor.12.c.* Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Chriſti. *Virtus* dicitur humilitas, quæ tunc habitat in nobis, quando gloriamur in infirmitatibus.

v Cyr. cont. Iulian. 9. Ori. ſ. Rom 1. Aug ſ. pſ. 67. Hil. ſ. pſa 67. Cyr 14. theſaur 3.

Virtutes

Virtutes Dei dicuntur *a* miracula, de quibus. *Iſa.* 43.*b.* Gloriam meam alteri non dabo, nec virtutes meas ſculptilibus. Et, virtutes ejus in inſulis nunciabunt. Hæ ſunt virtutes terribilium Dei. *Pſalm.* 814. Et virtus Dei, eſt in nubibus, hoc eſt, in Apoſtolis & Prædicatoribus, & quando veniet ad judicium *Pſalm.* 67.

Virtus Dei dicitur etiam Evangelium. *Jer.* 16.*b.* Oſtendam eis manum meam, & virtutem. *Rom.* 1.*b.* Virtus Dei eſt in ſalutem omni credenti.

Virtutes cœlorum, dici poſſunt *b* Angeli. *Luc.* 21.*e.* Virtutes cœlorum movebuntur. Harum virtutum ſolet dici, Deus virtutum. *Pſalm.* 32. 45. 49. Sunt etiam virtutes ordo ſpecialis ipſorum Angelorum. *Pſa.* 83. Ornatus quoque cœlorum dici poteſt virtus eorum. Virtutes etiam Judæorum, ſunt protectio Angelorum. *Pſal.* 59.

Virtus animi derelinquens peccantem, eſt *c* gratia. *Pſal.* 37. Item perfectio virtutis. *Pſal.* 21. Aruit tanquam teſta virtus mea. Virtus quoque multa, eſt magna illuſtratio veritatis. *Matth.* 24.*c.*

Virtutes etiam ſignificant *d* converſationem bonam. 2.*Petr.* 1.*b.* Miniſtrate in ſcientia veſtra virtutem. *Phil.* 4.*b.* Si qua virtus, ſi qua laus. Ratio quoque ipſa virtus dicitur. *Eccl.* 6.*a.* Ne fortè elidatur virtus tua per ſtultitiam.

Virtus dicebatur deficere in Chriſto. *Ier.* 15.*d.* quia *e* propter nos infirmitatem ſuſcipit, & deficit virtus ejus in his, qui peccant, & ratione non utuntur.

In virtute eſt vox Domini *f* in his qui dicere poſſunt cum Apoſtolo: Omnia poſſum cum eo, qui me confortat. Et dat Deus virtutem populo ad vincendos dæmones, & quando Joannes prædicabat virtutem in reſurrectione. Dat enim decori virtutem, quum fortem facit ad operandum. *Pſ.* 28. 29. 67.

Virtus Sion, hoc eſt, Eccleſiæ, eſt *g* charitas, quæ fortis eſt, ut mors: & omnia vincit, nec à quoquam vincitur. *Pſa.* 47. De hac *Pſal.* 121. Fiat pax in virtute tua.

Virtus Damaſci, *h* eſt aurum & divitiæ, de quibus mundani præſumunt. *Iſaia* 8.*a.*

Virtus manuū amicorum Job. *Iob* 30.*a.* deſignat *i* virtutem Judæorum in Chriſtum vel magnitudinem operationis hæreticorum, quæ pro nihilo ducitur ab Eccleſia, quia eſt ſine charitate.

Virtus Pharaonis, eſt *k* potentia ſæcularis & exercitus Satanæ. *Iudi.* 2.*b.* *Pſa.* 135. Ad idem referri poteſt virtus Regis, gigantes, aut equi. *Pſal.* 32. Et virtus Behemoth dicitur eſſe in umbilico, quia *l* inclinat mulieres ad libidinem. *Iob* 40.*b.* Et virtus draconis, quam dedit beſtiæ, *m* eſt potentia diaboli, qua adjuvat malos ad malum. *Apoc.* 13.*a.*

Vires Moyſis, ultra quas dicebatur eſſe negocium regendi populi. *Exod.* 18.*e.* dicuntur tam de virtute animi, quàm corporis naturali.

Spiritus ſanctus. Humilitas. Miracula. Angeli. Ornatus cœlorum. Protectio Angelorum. Gratia. Perfectio virtutis. Illuſtratio veritatis. Converſatio bona. Ratio. Auxilium Dei. Charitas. Aurum. Divitiæ. Potentia Iudæorum in Chriſtum. Opera hæreticorum. Potentia ſæcularis. Potentia diaboli.

a Hi. ſ. Iſ. 69. Au. & Hil. ſ. pſa 67.
b Baſi. ſ. pſ. 32. Gre. hom 1. Hil. ſ. pſa. 59.
c Baſi. ſ. pſ. 37. Ori. ſ. Matth. hom. 30.
d Hie. ſ. Iſ. 63.
e Ori. ſ. Iere. hom. 11.
f Baſi. ſ. pſ. 28. hom. 1. & ſ. Pſal 29. Hil. ſ. pſ 62.
g Hie. ſ. pſ. 47. Au. ſ. 47. 121.
h Auguſt. de Epiph. ſer. 4.
i Hie. ſ. Iob 30. Gr. 20 mo. 7.
k Ar. ſ. pſ. 135. Baſi. ſ. pſ. 32.
l Gr. 32. m. 11.
m Au. ſ. Apo. hom. 10.

Viſcera, Exta, Vitalia.

VISCERA, *n* dicuntur non tantum inteſtina, ſed quicquid intra carnem continetur, hoc enim differunt à carne, quod caro foris poſita eſt, viſcera intus. Exta verò dicuntur cor & pulmo, quia in ſuperiori parte extant, quæ & vitalia dicuntur.

Viſcera Dei, amorem & miſericordiam Dei ſignificare poſſunt. *Iſai.* 63.*d.* *Iere.* 31.*d.*

Viſcera Joſeph commota, affectum Chriſti erga genus humanum redimendum ſignificare poſſunt. *Gen.* 45.*g.*

Viſcera interdum ſignificant *o* aut mentem affectus, & compaſſionem. *Iſai.* 16.*d.* 19.*a.* *Iob* 21.*d.* 38.*d.* *Ezech.* 3.*a.* Et viſcera replentur, quum mentis interna alimento vitæ ſatiantur. Sunt etiam viſcera, recta intentio ſanctum deſiderium, humilis ad Deum, pia ad proximum voluntas. Et vitalia arietis, quæ ſunt cor & jecur, vim concupiſcibilem & iraſcibilem, & etiam deſiderium ſignificare poſſunt. *Exo.* 28.*d.* *Lev.* 3.*a.* 4.*b.*

Viſcera Job, hoc eſt, Eccleſiæ, vel Chriſti, ſunt *p* hi, qui ad intima Sacramenta & myſteria deſerviunt. *Iob* 16.*c.*

Viſcera matris commota erga filium dividendum. 3.*Reg.* 3.*d.* deſignant *q* cor & charitatem prædicatoris boni, qui non vult auditores perire.

Viſcera animæ, dici poſſunt *r* adinventiones ſenſuum: & bonæ cogitationis ſtudia, & virtutum perſeverantiam & illæ, quæ Grecè eunomiæ dicuntur. *Pſal.* 50.

Viſcera aliquando pro filio, *Philæmo.* 1.*d.* Refice viſcera mea Chriſto.

Viſcera, etiam divitiæ. *Sap.* 12.*a.* Comeſtores viſcerum hominum.

Extales meatus Philiſthinorum, deſignant *ſ* proditionem fœtoris peccati. 1.*Reg.* 5.*a.*

Amor & miſericordia Dei. Affectus Chriſti. Mens. Mentis affectus. Concupiſcibilis & iraſcibilis. Miniſtri myſteriorum Eccleſiæ. Charitas prædicatoris. Bona cogitationes. Filius. Divitiæ. Prodens fœtor peccati.

n Ariſt. 3. de parti. animalium, 13.
o Hie. ſ. Iſ. 16. 19. & ſ. Iob. 28. & ſ. Ez. 3. Gre. ſ. Eze. hom. 10. Glo. ord. ſ. Lev. 3.
p Gr. 13. mo. 10.
q Gr. 21. m. 8.
r Amb. apo. David. 4.
ſ Gr. ſ. 1. Re. 3.

Viſitare, Viſitatio.

VISITARE, eſt frequenter videre, aut etiam ſimpliciter inviſere.

Viſitatio Dei, eſt collatio muneris, & viſitavit Deus Saram, quum miſit verbum ſuum in Eccleſiam, & implevit promiſſa. *Gen.* 21.*a.* 50.*d.* *Exod.* 3.*e.* 4.*g.* 13.*d.* *Pſal* 69. 105. *Ier.* 15.*c.* Sic viſitavit Annam, hoc eſt, Eccleſiam. 1.*Reg.* 2.*g.* Et viſitat Deus terram, hoc eſt, humani generis nativitatem. *Pſal.* 64. Et viſitat gregem ſicut Paſtor infirmum. *Ezech.* 24.*c.* Et viſitat omnes gentes, quum *t* ex omnibus ſalvat. *Pſa.* 52. 58. Et viſitat Tyrum, *v* quum convertit peccatorem, aut gentes. *Iſa.* 23.*d.* Et viſitat non diluculo, *x* quum erroris noſtri tenebras luce ſuæ cogitationis illuſtrat, & contemplationis munere ſublevat: & in arcem virtutis exaltat. *Iob* 7.*d.* Sic viſitat Filium hominis: *y* cui ſub protectione alarum ſuarum poſito prætendit miſericordiam ſuam, & in lumine ſuo lumen præbet, & eum deliciis ſuis potat, & inebriat ab ubertate domus ſuæ ad obliviſcendas ærumnas & errores præteritæ converſationis. *Pſal.* 8. Peculiariter autē viſitatio Dei, dicta eſt incarnatio, & liberatio à ſervitute diaboli. *Luc.* 1.*f.*

Viſitat Deus montes in circuitu Gelboe, relinquens ipſum Gelboe aridum. 1.*Reg.* 1.*d.* quia *z* dat munera gratiæ & gloriæ Angelis & hominibus, relictis dæmonibus, & quia convertit Gentiles, relictis Judæis in infidelitate.

Viſitat etiam Deus, *aa* caſtigando ad emendationem. *Iſa.* 13.*b.* *Hoſe.* 1.*a.* Et dicitur viſitare, & non percutere, quia plaga Dei viſitatio eſt, atque curatio: ut ſolet medicus infirmum viſitare. Et viſitat omnes iniquitates, ne quid maneat non curatum. *Amos.* 3.*a.* Et viſitat hircos caſtigando, & gregem liberando. *Zach.* 10.*a.* E diverſo, non viſitat, quum peccantes non caſtigat. *Hoſe.* 4.*c.* Et viſitat nocte, hoc

Conferens Deus novum munus. Incarnatio Filii Dei. Impletio promiſſionis. Converſio peccatorum. Salvare Angelos & homines, relictis dæmonibus. Converſio gentium relictis Iudæis. Caſtigatio Dei ad emendationem.

t Hil. ſ. pſ. 52. 64.
v Hil. ſ. Iſ. 23.
x Gr. 8. m 20. Rup. ſ. Gen 17.
y Au. ſ. pſ. 8. 64.
Iy. ſ. Lev. 9.
z Ber. ſ. Can. 34. ſerm.
aa Hie. ſ. Iſ. 13. & ſ. Amos. & ſ. pſ. 15. Gr. 9 m. 38.

ﬅe, hoc eﬅ, per tribulationes. *Pſal.16.58. Job 10.c.* Et viſitat io egeﬅate, quum *a* dat famem verbi Dei. *Lev.26.c.* Et viſitat iniquitatem patrum in filios, quum caſtigat in hac vita. *Exod.20.a. Pſalm.88.*

Viſitat præterea Deus peccatum, aut peccantes, *b* puniendo pœna temporali, vel æterna, etiamſi non emendetur. *Exod.32.g.* Sic dicitur viſitare militiam cœli. *Iſa.24.d.26.e.27.a.29.b. Jerem.5.c.6.a.8.c.9.c.10.c.13.a.* Et viſitationis dies, eſt dies judicii, aut vindictæ. *Iſa.10.a.15.c. Ez.9.a.38.c. Thr.4.d. Hoſ.3.b.4.c.9.b. Sopho.1.b.3.b. Amos 3.d.* Et viſitat Dominus ſuper Semeien & ſemen ejus, quum punit hæreſiarcham & diſcipulos ejus. *Jer.19.g.30.g.* Et dicitur viſitare, juxta uniuſcujuſque vias. *Hoſ.12.a.*

Viſitat Chriſtus infirmum, *c* qui corrigit eos, qui ſunt io peccato, & in carcere poſitum, quamdiu eos, qui ſunt in mundo corrigimus. *Matth.25.d.*

Viſitat ſpeciem ſuam, *d* qui ſeipſum examinat, ſeque cognoſcere curat. *Job 3.d.* viſitat etiam ſpeciem ſuam, quiſquis ad eum, quem ſibi ſimilem per naturam conſpicit, paſſibus amoris tendit: ut in altero ſua conſiderans, ex ſeipſo colligat, qualiter infirmitati alterius condeſcendat. Item qui exercet opera miſericordiæ.

Noo viſitatur arca Domini, *e* quando ceſſat lex vetus. *Jerem.21.b.*

Viſitantes amici Job ipſum Job, deſignant *f* hæreticos docere volentes Eccleſiam, quaſi ipſi ſint doctiores. *Job 2.d.*

Viſitare dicitur ſcelus adoleſcentiæ ſuæ, & Ægypti, *g* qui ad priſtina vitia revertitur. *Ezech.23.c.*

Non viſitant gregem Domini paſtores, *h* qui pœnitentibus contrahunt manum. *Jere.23.a.* Et non viſitat paſtor derelicta, quia Antichriſtus non curat de animarum interitu. *Zach.11.d.*

Vitare.

Vitare, eſt pluſquam cavere: ut ſit quaſi vi avertere.
Vitare morticina piſcium, eſt fugere peccatum libidinis. *Lev.11.b.*
Vitare aves immundas, eſt fugere ſuperbiam & avaritiam. *Lev.11.b.*

Vitis, vide Vinea.
Vitium, vide Peccatum.
Vitrum.

VITRUM, eſt materia tranſlucida, ex qua fiunt calices, & alia vaſa ad miniſterium vini, & menſæ deſervientia, eſtque materia admodum fragilis.

Vitro perſpicuo dicitur ſimile aurum Hieruſalem cœleſtis. *Apoc.21.b.* quia *i* fulgori corporis beatorum additur perſpicuitas. Vel quia uniuſcujuſque mentem ab alterius oculis membrorum corpulentia non abſcondat, ſed patebit animus, patebit corporalibus oculis ipſa etiam corporis harmonia: ſicque unuſquiſque tunc erit conſpicabilis alteri, ſicut nunc eſſe non poteſt conſpicabilis ſibi. Vitrum quoque dicitur ipſa ſuperna patria, & etiam confeſſio, qua interiora patefacimus. *Job.28.c.*

Vitrum *k* ad puritatem fidei refertur, quia quod foris videtur, hoc eſt & intus, & nihil eſt ſimulatum, & non eſt perſpicuum, niſi Sanctis Eccleſiæ. *Apoc.21.e.*

Vitreum mare. *Apoc.4.a.15.a.* Baptiſmum *l* ſignificare poteſt, & eſt perſpicuum per gratiam Spiritus ſancti, & quia baptizati nullum vitium abſcondunt.

m Vitrum dicuntur illi, qui habent ſpeciem virtutis in ſæculo. *Job 28.c.*

Vitta.

VITTA, eſt ligamentum capitis, qua circum caput antiqui vel crines, vel ſerta, aut flores, aut aliud quidvis religabant.

Vitta hyacinthina, *m* humanitatem Chriſti inſeparabiliter adhærentem divinitati ſignificare poteſt. *Lev.8.b.*

Deſignat etiam vitta hyacinthina *n* deſiderium cœleſtium, quo ligamus opera cum intentione. Et vitta, qua ligatur lamina in capite ſacerdotis, eſt ſpes cœleſtium præmiorum. Ad idem referri poteſt vitta hyacinthina, qua rationale & ſuperhumerale aſtringuntur. *Exod.28.e.39.d.* Idem dicendum de vitta linea in capite ſacerdotis. *Ezech.44.c.*

Vitta, qua aſtringuntur crines, ne defluant. *Iſa.3.d.* conſtrictionem *o* & compreſſionem cogitationum ſignificare poteſt: ne ad illicita vagentur.

Vitta aurea. *Eccl.12.c.* vitam *p* humanam ſignificare poteſt, aut etiam ipſam animam.

Vitta coccinea. *Cant.4.a.* deſignat *q* Prædicatores, qui dum fluxas cogitationes in cordibus hominum ſuis prædicationibus reſtringunt, quaſi ſparſos crines, ne immoderatè diffluant, reprimunt. Sicut vitta coccinea fuerunt *r* labia Virginis Mariæ, quia loquebatur vera cum ardore charitatis, unde & eloquium ejus dicitur dulce.

Vitulus, vide Bos.
Vituperare.

Vituperare, eſt vitio aliquid dare. *Eccl.28.a. 1.Mach 11.b. 2.Cor.5.a.8.d.*

Vituperaſſe dicitur Deus Judæos. *Heb.8.b.* quia promiſit novum ſacerdotium, rejecto veteri.

Vituperatio commorantium in circuitu. *Pſal.30.* eſt, *ſ* quia omnes Chriſtiani à circumeuntibus infidelibus blaſphemantur, & mali habentur, & nunquam ab intrantibus. Judæi quoque in circuitu errorum exiſtentes, vituperabant Chriſtum.

Vivere, Vivus, Vita, Vivificare, Supervenire, Semivivus.

Vivere, eſt etiam agere. Vivere etiam dicuntur, quorum extat memoria. *Eccl.44.* Nomen eorum vivet in generatione & generationem. Item vivere, permanere. *Gen.9.d* Vixit autem Noe poſt diluvium. Refici. *4.Reg.4.b.* Tu autem & filii vivite de reliquo. Regnare. *4.Reg.10.d.* vivat Rex. vita autem, eſt vel ipſa anima, qua vivimus, quæ triplex ponitur, vegetativa in plantis, ſenſitiva, in animalibus,

eſt iun alis,

rationalis, ſeu intellectiva in homine, habens reliquarum virtutem. Dicitur etiam vita ipſe actus vivendi, vel mores, vel etiã ipſum alimentum, ſeu victus. Vivificare autem, eſt vitam dare, ſeu reddere.

Deus. Vivens propriè dicitur *a* ipſe Deus, à quo reliqua omnia vitam accipiunt. Ipſe verò à nullo. *Matt.* 26.*c.Pſa.*17.*Eccleſiaſtic.*18.*a.Ezech.*18.*c. Hoſ.*1.*d.* Unde & Vivit Dominus, erat aſſertio jurativa, ſeu juramentum vetus contra Deos mortuos. 1.*Reg.*14.*g.* Vivit Dominus, ſi ceciderit capillus. *Iſa.*40.*d. Jerem* 40.*a.* Ipſe dicitur vivens & videns. *Gen.*24.*g.* Et etiam vita. *Jo.*1.*a.* Et dicitur vena aquarum viventium. *Jer.*17.*b. Job* 27.*a.*

Chriſtus in carne & ſuſcitatus à mortuis & dans vitam gratiæ. Divinitas Chriſti. Chriſtus in cruce. Vivens Joſeph, *b* deſignat Chriſtum in carne, vel ſine peccati morte, vel ſuſcitatum à mortuis. *Gen.*45.*g.* Et ipſe Chriſtus dicitur vita, & panis contrarius pani mortis. *Joan.*6.*e.*14.*a. Deut.* 28.*g. Eccleſ.*6.*c.* vivit autem Chriſtus in nobis, quia per fidem ejus liberamur à morte. *Gal.*2.*d.Coloſ.*3.*a.* vita autem quam petiit à Patre, eſt *c* reſurrectio. *Pſal.*20. Vivi paſſeres. *Lev.*14.*a.* deſignant *d* Divinitatem & humanitatem Chriſti ſine morte peccati. Et vivus caper, qui dimittebatur, deſignat immortalem Divinitatem in Chriſto. *Lev.*19.*b.*

Non rectè ſentire de Chriſto. Vita pendens ante oculos Judæorum. *Deut.*28.*g.* erat *e* Chriſtus pendens in cruce, cui Judæi non credebant. Quantum autem ad literam, minatur ibi Deus populo, ſi violent ejus præcepta, fore ut ad Gentes ignotas diſpergantur: inter quas ſumma cum formidine vivant, ſemper expectantes, ut occidantur, etiam ſi nemo paret occidere. Vitæ quoque ſuæ non credit, qui de Salvatore ſuo non rectè ſentit. *Job* 24.*c.*

Vita æterna. Vita vera, dicitur *f* vita æterna, & viventes ſunt beati. *Pſa.*48.55.114.141.*Eccleſiaſt.*6.*b.*1.*Tim.*6.*c.* Et vita, quam Deus promittit, eſt æterna, & regio illa dicitur regio vivorum. *Pſa.*33.145. Et vivunt corda in ſæculum ſæculi, quum animæ exiſtentes in charitate perpetuo vivunt. *Pſal.*21. Et vivere eſt ſalvari. *Gen.*42.*a.*45.*g.Pſal.*118. Vivet juſtus in fide ſua, *g* quia niſi crediderit, non ſalvabitur, nec juſtus reputabitur. *Hab.*2.*a.* vivere animam Eli dicens Anna, *h* deſignavit Eccleſiam optantem vitam æternam Judæis. 1.*Reg.*1.*d.Job.*42.*d.*33.*d.* Illa autem dicitur vita abſolutè: vita verò præſens mors. *Joan.*5.*d.* Tranſiet à morte in vitam.

Eſſe in gratia. Vivere dicitur anima, *i* quæ eſt in gratia, & bona exercet opera, quæ filia eſt Evæ, hoc eſt, vitæ. Et fideles, dicuntur viventes. Vivunt autem coram Deo, ſeu in conſpectu Dei, qui digna Dei verbo negocia gerunt, qua ratione orabat Abraham, pro vita Iſmaelis, hoc eſt, pro Judæis. *Gen.*3.*d.*6.*b.*17.*c. Exo.*19.*b.Iſa.*38.*d.*55 *a.Hoſe.*6.*a.Pſal.*113.118.*Ezech.*33.*c.* vivit etiam, qui rectam habet intelligentiam. Vivere autem in umbra Chriſti, eſt habere virtutes in hac vita. *Thren.*4.*d.* Et vita dicitur eſſe in voluntate Dei: *k* quia ſine meritis dat gratiam. *Pſa.*29. Vivunt autem mortui Dei, *l* quando reſipiſcunt à peccato. *Iſa.*26.*d.Pſa.*48.51.132.*Ezech* 16.*a.*37.*b. Zach.*10.*d.Dan.*5.*d.* Vivimus autem in Deo, quaſi in vita. *Act.*17.*f.* In ipſo enim vivimus, & movemur, & ſumus, vivit etiam Deo, *m* qui per charitatem commune bonum quærit, ut Deus. *Pſ.*21. Vita nova, eſt diſciplina Chriſtiana quæ à Chriſto eſt data. *Rom.*6.*b.Job*10.*b*30.*a.*33.*d.* Vivit Rex in ſempiternum, *n* quando mens ſemper manet in gratia, aut ſemper habet bonam intentionem in operando. *Dan.*2.*a.* Vivere quoque dicitur in præceptis legis, *o* qui fecerit ea, quia non incurret pœnam, quæ tranſgreſſoribus poſita eſt. *Lev.*18.*a.Rom.*10.*a.Gal.*10.*b.*

Sacra ſcriptura. Vita interdum dicitur *p* ſacra Scriptura. *Joan.*6.*d.* Et viventes aquæ ſunt ſcripturæ ſacræ, in quibus eſt Chriſtus, cujus doctrina eſt fons aquæ ſalientis in vitam æternam, quæ aqua viva dicitur. *Gen.*26.*d.Levit.*14.*a.*15.*b.Jer.*17.*b.Zach.*14.*b.* Et vivunt tritico, qui ſuavi & forti doctrina Chriſti paſcuntur. *Hoſe.*14.*c.*

Vivere dicuntur in Gentibus in umbra Chriſti, *q* qui Chriſtum prædicant Gentibus. *Thren.*4.*d.*

Reſurrectio. Vivent mortui Dei, *r* quando Sancti reſurgent in judicio. *Iſa.*26.*d.Job* 14.*c.*

Fides ſine operibus. Vivens, interdum eſt *ſ* non penitus diſcedens à fide, & vivens mulier mortuo fœtu, eſt anima manens in fide, amiſſo bono opere. *Exod.*21.*c.*22.*a.*

Baptiſmus. Pœnitentia. Viventes aquæ, interdum deſignant *t* baptiſmum, in quo acquiritur vita animæ, & etiam pœnitentiam, per quam amiſſa vita recuperatur. *Gen.*26.*d.Lev.*14.*a.*15.*b. Zach.*14.*b.*

Vivere in tribulationibus. Vita filiorum Iſrael amara. *Exod.*1.*c.* deſignat *v* viventes in tribulationibus & tentationibus, qui tamen non amittunt gratiam. Et vivens Jacob in Ægypto *ſ* eſt habens gratiam in tenebris hujus mundi. *Gen.*47.*b.Job* 3.*d.*

Debilitas liberi arbitrii. Vita vivere dicitur, *x* qui vitam habet animæ & corporis. Vita verò moritur, qui vivit in corpore, ſed actu moritur ſuo. Morte autem vivunt Martyres, qui per mortem acquirunt vitam æternam. *Pſa.*45.1.*Tim.*5.*a.*

Semivivus relictus homo à latronibus, *Luc.*10.*c.* deſignat *y* hominem poſt lapſum, cum aliquanto libero arbitrio eſſe relictum.

Vixiſſe dicitur Job poſt flagella. *Job* 42.*d.* ut deſignetur *z* ſanctam Eccleſiam prius diſciplinæ flagello percuti, & poſtmodum vitæ perfectione roborari.

Judæi. Vivens in gladio Eſau. *Gen.*27.*f.* deſignat *aa* Judæos occidẽtes Prophetas, & perſequentes Chriſtianos.

Gentiles. Viventia in aquis. *Levit.*11.*b.* ſunt *bb* Gentiles viventes in mundo, inter quos mundi & immundi inveniuntur.

Vita præſens. Viventes, ſunt *cc* qui vivunt in hoc mundo. *Eccl.*4.*a Pſa.*141. Vita autem præſens dicitur eſſe umbra vitæ potiusquàm vita. *Iob* 7.*d.*10.*a.*14.*d.*21.*a.*2.7.*b.*18.*d.*30.*c.*33.*c.* Quæ etiam appellatur mors, quum dicitur *Ioan* 5.*d* Tranſiet à morte ad vitam.

Mali. Sicut viventes, ſunt mali in hac vita, *dd* qui animam mortuam geſtant in corpore vivo. *Pſa.*57.

Iudaicum mandatum. Sequi literam legis. Viva caro apparens in lepra. *Lev.*13.*b.* eſt *ee* Judaicum mandatum, vel error de anima, vel quando quia partim ſervat mandata, partim tranſgreditur. Vivere quoque ſecundùm carnem, eſt ſequi literam legis. *Rom* 8.*c.*

Vita carnalis. Vivens, qui non videt Deum, *ff* eſt vivens vita carnali. *Exod.*33.*d.* Hac ratione. *Iob* 7.*c.* nequaquam ſe ultra vivere aſſerit, quia videlicet vivificatrice morte quotidie ſe à vita paſſionis & carnis occidit. Et viventes ſuaviter, ſunt qui vacant voluptatibus in hac vita. *Iob* 18.*b.*

Opera infirma. Vita carnium, ſunt *gg* infima quædam & tenera opera. *Prov.*14.*d.*

Motus carnis. Peccare. Superbia diaboli. Vivus captus Agag Rex Amalecitarum. 1.*Reg.*15.*b.* deſignat *hh* quod Prædicatores contra libidinem prædicant, ſed per obſcœnitates, quas à confitentibus audiunt, aliquando moventur.

Pœna æterna. Vivere dicitur peccato, aut in peccato, *ii* qui peccati agit opera. qua ratione diverſa peccata ſunt diverſæ vitæ. *Rom.*6.*a.*8.*c.Pſa.*62.*Colo.*3.*a.*

a Ori. ſ. Matt. hom. 1. Hie. ſ. 49. Aug. ſ. Ioan. tra. 1.
b Ori. ſ. Gen. ho 15. & ſu. Matt. ho 3. Am de Ioſeph 13. & ſ. Lu. 22. Ter adv. Iud.
c Hie. ſ. Eccl. 6. c Au ſ. pſ. 20.
d Glo. ord ſ. Lev. 14. 16.
e Au 16. contra Fau 22. Gr. 17. mo. 32.
f Baſ. ſ. pſ. 33. 114. Aug epi. 120. & ſ. 10. tra. 22.
g Hie ſ. Ha 2.
h Gr. ſ. 1. Re. 1. & 14 m. 18.
i Amb 2. de Abra. 12. & ſ. Lu 4 & ſ. pſ. 118. ſer. 10. & de bono mort. 12. & ſ. Ro. 6. Ori ſ. Nu. ho. 19 & ſ. Ro 6. Hie. Dard. & ſ. Exod. 36.
k Baſ ſ. pſ. 29. 48.
l Hil. ſ. pſ. 51.
m Au ep 120 & ſ. 10 tra. 19. Ber ſ. Cant. ſer 48.
n Ricar. de S. V. & de ſomn Nabu. 3.
o The 1. 2. q. 100. ar. 12 ad. 2.
p Amb ſer. 35 Hie. ſ. Zach. 5 14.
r Au ſ. Hoſ 14.
q Glo. in. ſ. Thre. 4.
ſ Hie ſ. Iſ. 26.
ſ Glo. ord ſ. Exod. 21.
t Cyr de incarn Verbi 27.
v Gr 5. m. 2.
x Am de pœnit 9.
y Glo. ord ſu. Luc. 10.
z Gr. 48 moral 25.
aa Bed. ſ Gen 27.
bb Glo or ſ. Lev. 11.
cc Ori. ſ. Nu. hom. 7. & ſ. Matt hom 8. Aug. ſ. Ioan. tract. 32.
dd Au ſ pſ 57.
ee Iſy. ſ. Le 19. Ori ſ. Rom. 8.
ff Gr 8 m. 19 & 18 m 16.
gg Gr. 5. m 34.
hh Gr. ſ. 1. Re. 15.
ii Ori. ſ. Rom. 6. 8.

Vivere dicitur beſtia, habens plagam gladii. *Apoc.13.d.* quia *a* diabolus divina ſententia percuſſus adhuc ſuperbit. Et vivunt inimici, *b* quia vigilant dæmones adverſum nos. *Pſa.37. Job 21.a.*

Viventes deſcendunt mali in infernum. *Pſa.54.* quia *c* ibi erunt immortales in perpetua pœna. Et dicitur vivere in finem, qui laborat in æternum, quia non conſumitur qui eſt in inferno. *Pſal.48.* viventes etiam deſcendunt, qui ſcientes peccant, ſentienteſque. Et vivi degluttiuntur, qui cognoſcentes idolum nihil eſſe, tamen ne vitam præſentem amittant thurificant. *Pſal.123.*

Vita manus Hieruſalem, ſunt *d* divitiæ. *Iſa.57.c.* Et vita, quæ datur amaris, eſt gloria mundi, quæ datur aliquando bonis, qui ſunt hic triſtes & gementes. *Iob 3.d.*

Vivens, poteſt accipi *e* pro jumentis. *Iob 18.b.* quum anima omnis viventis dicitur eſſe in manu Dei, & ſpiritus univerſæ carnis ſumitur pro anima hominis.

Vivificavit Dominus opus ſuum in medio annorũ, *f* quando ſuſcitavit Chriſtũ à mortuis. *Hab.3.a.*

Vivificare dicitur Deus *g* per gratiam, & vivificati ſunt, qui amant Deum ſuper omnia, quos etiam eloquium Dei vivificare dicitur. *Deut.32.f. Pſal.65.79.118.137.142. Iſa 38.e.47.c. Epheſ.2.a. Coloſ.2.c.* Et vivificat poſt duos dies, hoc eſt, in reſurrectione. *Hoſ.6.a.* Dicitur etiam Dominus vivificare. *1.Reg.2.a.* quia Gentilitatem *h* ad agnitionem ſui unigeniti temporaliter per fidem recipit, & ad ejus contemplandam gloriam æternaliter perducit. Vel vivificat per gratiam, quos mortificavit à culpa. *Rom.4.c.*

Reviviſcens ſpiritus Jacob, deſignat *i* ex Judæis eos, qui crediderunt reſurrectionẽ Chriſti. *Gen.45.g.*

Vivificare animas, quæ non vivunt, dicuntur, *k* qui falſo ſalutem, & pacem promittunt peccantibus. *Ezech.13.c.* Et qui fraudulentis promiſſionibus impios tenent incluſos, ne agentes pœnitentiam, vitam recuperent, quam perdiderunt.

a Rup. l. Vid. verbi Dei. 15. b Baſ. ſ. pſ. 37. c Arn ſ. pſ. 54 Hie. ſ. pſa 48. Au. ſ. pſ. 54. 123. Gre 18 mo. 7 d Hie ſ. Iſ 57 Gre. 5. mor. 2. e Gre 11 m 3 f Hie. ſ. Ha. 3. g Baſil quod Deus non eſt cauſa mali. Ori ſ. Rom 4 h Gr. ſ. 1. Re. 2 i Bed. ſ. Ge. 45. k Hie. ſ. Ez. 13

Divitiæ. Gloria mundi. immortalitas. Reſurrectio Chriſti. Collatio gratiæ. Converſio gentium. Credentes in das reſurrectionem. Promittere impunitatem peccantibus.

Vlciſci, Vltor, quære Vindicare.

Vlcus, Vulnus, Vulnerare, Plaga.

ULCUS, eſt ſanies concreta intra cutem latens. Vulnus autem eſt hiatus patenſque apertura corporis ictu aliquo inflicta, & plaga dicitur, ſumitur aliquando pro verbere vulnus infligente. *Prov. 27. a.* Meliora ſunt vulnera diligentis. *V*ulnerare autem, eſt lædere. *Cant.5.c.* Percuſſerunt & vulneraverunt me. Corripere. *Iob 5.c.* Ipſe vulnerat, & medetur. Opprimere. *Iſa.14.c.* Corruiſti in terram, qui vulnerabas Gentes. Provocare. *Cant.4.c.* *V*ulneraſti cor meum ſoror mea. *V*ulnerari autem interdum eſt periclitari. *Eccleſiaſt.10.b.* Qui ſcindit ligna vulnerabitur.

Vulneratus eſt Chriſtus propter iniquitates noſtras. *Iſa.53.b.* Et plagæ manuum ejus à diligentibus factæ, fuerunt vulnera illi à Judæis inflicta. *Zach.13.c.* *V*ulnere ſuper vulnus concidit Judæus Chriſtum, *l* quando cruci addiderunt clavos & lanceam. *Iob 16.c.* Ulcus autem peſſimum Job, deſignat peccata membrorum Chriſti. *Iob 2.b.* *V*ulneratum etiam dicitur cor ſponſi. *Cant.4.c.* quia *m* paſſus eſt pro ſponſæ unitate. Vel dicitur vulneraſſe ſponſa cor ſponſi: quaſi cogatur ſponſus eam diligere ob eximias dotes.

Vulnerari dicuntur Chriſtus & ejus diſcipuli. *Pſal.68.* Propter perſecutiones, quas paſſi ſunt à Judæis & infidelibus, uſque ad mortem.

Plaga lectuli eſt, *n* quam infert Deus, ne quieſcamus in errore. *Amos 3.d. Zach.14.c.* vel plaga lectuli, eſt auxilium infirmum.

Vulnerata charitas, eſt *o* ardor amoris in Deum. *Cant.8.a.* Et dicuntur juſti vulnerare animam ſponſæ. *Cant 5.b.* Hæc ſunt vulnera diligentis, quæ præferuntur oſculis odientis. *Prov.27.a.* Percuſſa autem anima charitatis ſpiculis, vulneratur in intimis affectu pietatis: ardet deſiderio contemplationis, & miro modo vivificatur ex vulnere, quæ prius mortua jacebat in ſalute, æſtuat, anhelat, & jam videre deſiderat quam fugiebat. *V*ulnerari quoq; dicitur Eccleſia, quum ejus membra vulnerantur.

Vulnera animæ dicuntur *p* peccata, & ulcus natum in carne videtur peccatum ex inclinatione carnis. *Lev.13.c.* Ulceris autem cauſa in corpore eſt, quum ſordidus & noxius humor abundat, animæ verò ulcus fit, quum in ea cogitationes immundæ, & cupiditates abundant. Vulnera etiam ſunt errores circa fidem. *Gen.34.d.* Et peccata Judæorum. *Iſa. 1.b. Thren.2.d.* Ulcera quoque in Ægyptiis, deſignabant malitiam doloſam, & ſuperbiam. *Exod.9.b. 11.a.12.b.32.g.* Et vulnerati ex Ægypto, ſunt peccatores baptizati. *Eze.30.a.* Plaga inſanabilis, quam infert diabolus, eſt peccatum, quod ſolus Deus ſanare poteſt. *Iſa.41.b. Ier.30.b. Mich.1.c. 1.Reg.6.a. Pſa.38.89.* Et plagæ decem Ægypti, *q* ſunt peccata contra decalogum. *Luc. 10.e. Apoc.16.a.* Ulcera quoque Ægypti ferventia, erant homicidia, & vulnus ſuper vulnus, eſt peccatum ſuper peccatum. *Iob 16.c.* Porro vulnus, *r* quum ſit contritio, quæ exterius aperitur, intrinſecus autem in tumorem vertitur, eſt aperta culpa ſine ſimulatione & contradictione, contritio ſine tumore eſt culpa ſine elatione, id eſt, cum humiliatione & confuſione, qualia ſunt peccata per infirmitatem. Livor eſt, ubi contritio pelle obtenditur, & ne ſanies profluat, eadem, qua tegitur, pelle prohibetur. Sic ignorantiæ peccatum, ne in apertum prodeat, ſub ambiguitatis ſuæ obumbraculo ſe valeat, ne per confeſſionis aperturam corruptionis ſuæ putredo erumpat, falſæ opinionis velamento ſe palliat, unde intus excoquitur, & in ſorditudinis nigredinem vertitur. Plaga tumens, eſt peccatum malitiæ, quod ſine contemptu Dei minime committitur. Tumor enim in percuſſuræ contritione, eſt contumacia in culpæ commiſſione. Deique contemptus, in præcepti tranſgreſſione. Vel vulnus, eſt peccatum actionis, ut mortuus, qui effertur extra domum. Livor, peccatum cogitationis, ut mortuus in domo. Plaga tumens, peccatum conſuetudinis, per infamiam putridum, & fœtens per putredinem, ut mortuus quatriduanus. Vel vulnus eſt peccatum, quod accuſamus, nec deſerimus. livor peccatum, quod per hypocriſim tegimus. Plaga tumens peccatum, quod per contumaciam defendimus. Vulnus manifeſtatur ſibi per cognitionem, proximo per actionem, Deo per confeſſionem. Abſconditur autem nobis per errorem, Deo per taciturnitatem, proximo per ſimulationem. Intumeſcit autem & putreſcit in ſeipſo per malitiam, coram proximo per impudentiã, contra Dominum per contumaciam. Vel vulnus eſt triſtitia foras, quaſi per ſanguinis profluvium, prodiens. Livor, invidia, intus latens, ſed quibuſdam indiciis palloris vultu ſeſe prodens. Plaga tumens, ira per minas & contumelias foras erumpens. Vulnera Lazari, quæ lingebant canes. *Luc.16.e.* deſignant *ſ* peccata virorum Deo dedicatorum. Ad idem referri poteſt vulnus Ezechiæ ficis curatum. *Iſa 38.d.*

Convulnerat lumbos inimicus. *Iob 16.c.* quando *t* fidelem populum diabolus pertrahit in libidinẽ,

l Hie. ſ. Iob. 16 Gre. 3 mo 14 m Ru. ſ. Ca. 3. n Hie ſ. Amos 3. Ru. ſ. Amos 3. o Ori ſ. Can. hom 2.3 Am. de vir 3. Gr. 6 mo. 18. & 87. mo 1. p Ori ſ. Lev. ho 8. & ſ Ex. hom 4 Ru. ſ. Iſ. 1. 14. Gr ſ. 1 Re. 6. & 13 mo 10 q Au. ſ. Apoc hom. 12. & de. plagis Ægyp. 6 Iſy ſ. Lev 13. Bed ſ. Exod 9 Chry adv. Iudaeos ho. 5 r Ric de S. Vi de ſtat inter. hominis 42. 42. ſ Au ſup. 187 t Gr. 13. mo. 9

Vulnera Chriſti. Peccata membrorum Chriſti. Affectus charitatis. Peccata. Errores. Peccatum in ſuperbia. Peccatum ex infirmitate. Peccatum ex ignorantia. Peccatum ex malitia. Peccatum actionis. Peccatum cogitationis. Peccatum conſuetudinis. Triſtitia prodiens. Invidia latens. Ira erumpens. Peccata Religioſorum. Trahens diabolus ad libidinem.

Et quia,

Et quia ſine noſtro libero arbitrio nihil poteſt efficere, idcò dicitur convulnerare, quaſi nobiſcum vulnerare.

Vulneratus eſt *a* diabolus in paſſione Chriſti, & quando eſt condemnatus, & vulnerati, ſunt cadentes in tentationem, vel condemnati. *Pſal.*88.*Iſa.*14.*c e.* Et plaga gladii, eſt divina ſententia contra Luciferum. *Apoc.*13.*d.* Idem eſt plaga peſſima Regis Aſſur. *Nahum.*3.*d.*

Vulnera etiam dicuntur *b* pœnæ, *Gen* 4.*d.Exod.*9.*b.*11.*a* 12.*b.*22. Vulnus autem populi Dei ex originali peccato ortum habet. *Iſa.*30.*e.Pſal.*38 Huc referri poteſt plaga combuſtionis. *Lev.*13.*d.* Et plaga in populo, eſt damnatio & caſtigatio, & mala ex peccato originali, *Ex.*30.*b.Pſ.*27 *Ier.*10.*c.*14 *c.*15 *d.Luc.* 19.*g.*23.*f.* Vulnera autem diligentis, *c* dicunt caſtigationem Dei diligentis eos, quos caſtigat. *Prov.*17.*a.*

Vulnerare interdum eſt decipere, *Exod.*21.*c.* Et ſagitta vulnerans, *d* eſt lingua hæreticorum decipiens, *Ier.*9.*b.* Sic vulnerabat Lucifer omnes gentes, quum omnes trahebat in peccatum, aut errorem, *Iſaiæ* 10.*b.*14.*c.* Et plaga lepræ, eſt hæreſis, & eſt in domo, quando eſt in Eccleſia. *Lev.*13.14.*c.*

Vulnus pro vulnere, *e* de quacunque læſione animæ intelligi poteſt. *Exod* 21.*c.*

Vulnus avis immolatæ, *Lev.*1.*d.* eſt *f* ſeparatio mentis à cura carnis, quæ moleſta eſt.

Plagæ in ſecretioribus ventris, ſunt *g* interiora mentis vulnera, quæ per compunctionem fiunt, *Prov.*20.*d.*

Vulnerari dicitur à lignis, qui ſcindit ea, deſignans *h* puniendum eum, qui ſeparat aliquos ab Eccleſia, *Eccleſiaſt.* 10.*b.* Vel è diverſo, deſignatur is, qui ſeparat aliquos ab hæreticis, eorum priſtino condolens errori.

Confodera jaculis, *i* eſt acriter objurgare, *Exod.*19.*b.*

Plagæ decem Ægypti, ſunt *k* decem præcepta, quorum obſervatione percutitur Pharao, ſed non extinguitur, niſi poſt oblationem magni.

Plaga inimici, *l* eſt deſtructio Hieruſalem, & plaga magna nimis, eſt ipſa deſtructio prædicta à Chriſto, *Ier.*10.*c.*30.*d.Luc.*16 *g* 23.*d.* Plaga etiam inimici eſt, quum aliquis percutitur à Deo, ut vires illius à percuſſione ſeparantur. Et dicitur hunc Deus quaſi hoſtem habere, *Iob* 19.*b.* Et dicitur addi ſeptuplum ad plagas, eſtque hæc percuſſio major quàm correctio, *Lev.*26.*d.*

Plaga prima, eſt *m* converſio peccatorum in hac vita, quia ſecunda erit in judicio, 1.*Reg.*14.*b.* *Iſa.* 19.*d.* Sic dicuntur plagæ noviſſimæ, quæ erunt in judicio, *Apoc.*15.*a.*

Plagæ deſcendentis ab Hieruſalem in Hierico, *Luc.*10.*e.* deſignant *n* corruptionem naturalium in homine per lapſum primi hominis factam.

Plagæ dæmonum aut hæreticorum, fiunt ſagittæ parvulorum, quando *o* parvuli & humiles eos vincunt. *Pſal.*63. Et plaga Aſſur, eſt victoria contra diabolum, *Nahu.*3.*d.* Et plaga Madian in petra Oreb, *Iſa.*10.*f.*

Plagæ Judæorum factæ, ſunt ſagittæ parvulorum: *p* quia non potuerunt efficere, quin Chriſtus reſurgeret, unde ipſi confunderentur, *Pſal.*63.

Vulnus ſævum & peſſimum habentium characterem beſtiæ, eſt *q* peccatum Sodomorum. Vulnera etiam hæreticorum ſunt odium, *Apoc.*16.*a.b.*

Vlmus.

ULMUS arbor, eſt propter raritatem foliorum maritandis vitibus apta, quum ipſa ſit infrugifera. Poteſt autem deſignare *r* ignobiles in Eccleſia, qui quum ſint inutiles ad exercenda ſpiritualia, ſuis tamen laboribus alios ſuſtentant, *Iſa.*41.*c.*

Vlna.

ULNA, eſt cubitus, ſeu brachium, vel qoantum utraque manus extenſa ſpatii complectitur.

Ulnæ complectentes infantes, ſignificare poſſunt *ſ* amorem & charitatem Apoſtolorum & Prædicatorum, quibus ſimplices amplectuntur, *Iſa.* 49.*e.*

Ulnæ Simeonis, in quibus ſuſcepit Chriſtum, *Luc.*2.*d.* deſignaot *t* operationes, quibus Chriſtum amplecti debemus. Et hydria in ulna, eſt doctrina prædicationis in opere, *Gen.* 24.*c.*

Vltimus.

ULTIMUS, dicitur poſtremus in ordine.

Ultima terra, ſignificat *v* infetos: qui & inferiora terræ dicuntur, *Eze.*32.*d.Pſa.*62.

Vltra.

ULTRA dicitur eſſe quod trans aliud eſt.

In æternum & ultra, deſignat *x* magis propriè æternitatem, quæ Deo competit, *Exod.*15.*c.*

Ultra velum intrare, *Lev* 16.*b.* convenit *y* Chriſto, qui viſibilis carne, inviſibilis eſt divinitate, qui ad interiora velaminis dicitur intrare.

Ultra flumina Æthiopiæ dicuntur eſſe graviſſima peccata: unde Deus convertit aliquos ad pœnitentiam. Vel ſunt extrema tempora, quando Judæi convertentur ad fidem. *Soph.*3.*b.*

Vltroneus, vide Sponte.

Vlula, Vlulare,

ULULA, eſt avis nocturna, ex genere noctuarum, ab ululando dicta, quod pro cantu ululatum habeat. Ululare autem eſt flebilem & mœſtum ſonum more luporum, edere.

Ululæ dicuntur *z* dæmones & hæretici, pro cantu ululatum ingratum Deo habentes, *Iſa.*13.*d.*

Ululatus uniuſcujuſque civitatis, deſignat *aa* pœnitentiam & vocem laudis multorum ex Gentilitate converſorum, 1.*Regum* 5.*d.Iob* 39.*c.Iſa.*13.*a.*23.*a.* Et ululant ſculptilia, quum adorantes ea, pœnitentiam agunt, *Iſa.*15.*a.Ioel.*1.*c.*2.*a.*

Ululans Micheas ſuper Samariam. *Mich* 1.*c.* ululatum *bb* illius civitatis futurum præſignabat. Admonet autem fidelem debere plangere peccata membrorum Eccleſiæ.

Ululans civitas Judæorum, *cc* deſignat mœrorem ſynagogæ de victoria Chriſti, & etiam dæmonum & hæreticorum, 1.*Reg.*4.*c.Iſa* 14.*g* *Ier.*25.*g.Zach.*11.*a.* Ululant autem Judæi in cubiculis ſuis, id eſt, in ſynagoga orantes non rectè, ſed ſolum pro temporalibus, *Hoſe.*7.*d.*

Ululatus erit *dd* in die judicii, & ultionis Dei, *Amos* 1.*d.Sopho.*1.*c.* Erit tamen in ſolis malis, qui condemnabuntur ad fletum & ſtridorem dentium.

Ululara

Sententia condemnationis Luciferi & mēbrorum eius. Pœna. Decipere. Hære ſis. Læſio animæ. Separatio mentis à cura carnis. Compunctio. Objurgatio Decem præcepta. Deſtructio Hieruſalem. Gravis percuſſio Converſio peccatorum. Punitio judicii. Corruptio naturalium Victoria contra dæmones & hæreticos Peccatum Sodomorum. Odium. Ignobiles in Eccleſia. Charitas Apoſtolorum & prædicatorum Opera. Inferi. Æternitas Dei Graviſſima peccata. Extrema tempora. Dæmones. Hæretici. Pœnitentia Mœror ſynagogæ de victoria Chriſti Oratio Iudæorum pro temporalibus.

a Ar. ſ. pſ. 88. Hie. ſ. Iſ 14. Ru Vi. verbi Dei 15 & in. Nahum. 3. b Ori ſ. pſ. 38 hom. 2. Am. 4. de inſt. 4. Hie. ſ. Iſ. 30. Gr. ſ. 1. Reg. 6 c Bed. ſ. Proverb. 27. d Hie ſ. Ier. 9. & ſ. Iſ. 10. e Glo. int. ſup. Exod. 21. f Gl. ord. ſ. Le. 8 g Gr 23. m 22 h Gl. in ſ. Eccleſiaſt. 10. i Gl. in ſ. Gen. 19 k Ru 1. de divin. offic. 7. l Gr … m 20 l y ſ. Lev. 26. m Gr ſ 1. Regum 14. Hie ſ Iſ. 19. n Glo or. ſ. Luca 10. o Ar. & Hil. ſ. pſ. 63. Hie ſ. Nah. 3. p Au ſ. pſ. 63. q Ru. 9. ſ. Ap. r Or ſ. Ioſh 10 Gr. hom. 20. ſ Glo. in ſ. Iſ. 49. Dionyſ caleſt. Hie 15. t Ori ſ Lu. hom. 15. v Hie ſ Ez. 32 x Ori ſ. Exod. hom. 6. y Glo in. ſup. Lev. 16. Ori ſ Can. hom. 2. z Hie ſ. Iſ 13. aa Gr ſ 1. Re. 5 Hie. ſ Iſ 13 15. Ori. ſ Iſ ho 8. bb Gl. in. ſu. Mich 1. cc Gr. ſ. 1 Re 4. Hie. ſ Iſ. 14 Rup Hoſ 7. dd Lyr ſ Amos 5.

a Hie. ſ. Iſ. 16. & ſ. Hoſ. 7.

Ululare dicitur Moab ad Moab, *a* quando hæretici diſputant contra hæreticos: vel quum ſimul plangunt in inferno, *Iſa.16.b.65.c. Hoſ.5.c.* Hæretici etiam, qui putant ſe laudare Deum, ululare potius deprehenduntur, *Hoſe.7.d.*

b Gre. 31. mo. 26. 32.

Ululatus exercitus, *Iob 39.c.* eſt *b* quum infœlix anima ſemel principalibus vitiis capta, multiplicatis iniquitatibus, in infamiam vertitur, & ferali jam immanitate vaſtatur. Eſt etiam tumultus vulgi hæreticorum adverſus fideles.

Diſputatio hæreticorum. Laudes inutiles hæreticorum. Injuria animæ peccatricis. Tumultus hæreticorum adverſus fideles.

Vmbilicus.

UMBILICUS dicitur quicquid in aliqua re eſt medium: unde & umbilicus appellatur ligamentum inteſtinorum, quod in media ferè ventris planitie fit: quod eſt ad hoc, ut per illud fœtus, dum eſt in utero matris, nutriatur.

c Hie. ſ. Ez. 38

Umbilicus terræ, ſignificat *c* Eccleſiam, quæ medium tenet, habens in ſe Chriſtum mediatorem, *Ezech.38.d.*

Eccleſia.

d Am. inſtit. vir. 14. Gr. ſ. Can. 7.

Umbilicus Virginis dicitur crater tornatilis, *d* ob divinam ſapientiam. Umbilicus etiam ſponſæ deſignat prædicatores, *Cant.7.a.*

Prædicatores.

e Bed. ſ. Pro. 3

Umbilicus in interiori corporis parte medius, *e* infirmam adhuc & imperfectam actionem deſignat, *Prov.3.a.*

Actio imperfecta.

f Ori. ſ. pſ. 37. hom. 1 & ſu. Exo. ho. 6. g Hie. ſ. Ezec. 16.

Umbilicus *f* locum libidinis deſignat in fœminis: unde & virtus Behemoth dicitur eſſe in umbilico ventris, *Iob 40.b.* Et umbilicus non præciſus, eſt *g* pronitas in libidinem, *Ezech.16.a.*

Locus libidinis. Pronitas ad libidinem. Divina agnitio.

Vmbra, Vmbraculum, Obumbrare.

UMBRA, eſt aer, carens rectis radiis Solis, quod fit alicujus corporis objectu. Dicitur autem umbra interdum ignorantia. *Can. 2.d.* Donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ. Inane, *Iob 8.b.* Sicut umbra, dies noſtri ſunt ſuper terram. Oblivio, *Pſal.101.* Dies mei ſicut umbra declinaverunt. Obſcuritas, *Iob 10.a.* Ubi umbra mortis & nullus ordo. Requies, *Iud.9.b.* Sub umbra mea requieſcite. Signum, *Col.2.c.* Quæ ſunt umbra futurorum.

h Gr. 32 m. 11 Arn. ſ. pſ. 16. Hil. ſ. pſ. 56. Hie. ſ. Iſ. 4. & ſ. pſa 16.

Umbra alarum Dei, *h* affectum divinæ domus, ſeu divinam protectionem ſignificare poteſt. Obumbrat autem Deus ſcapulis ſuis, quum promittit ſervis ſuis vitam præſentem & futuram, *Pſa. 16.56.90. Iſa.4.b.49.a.51.c. Cant.2.a.* Umbra duobus conſtat, lumine & corpore, per lumen divinitas, per corpus humanitas Chriſti intelligitur.

Gr. 33. m. 3. Ber. ſ. qui hab. ſerm. 4.

Umbraculum ab æſtu fuit *i* Pater Filio in paſſione, *Iſa. 25.b.* quando videlicet dixit Filius, In manus tuas commendo ſpiritum meum. Et obumbrans nubes, eſt virtus paterna, vel Spiritus ſanctus, vel ipſe Filius obumbrans & illuminans per Evangelium & Prophetas, *Math.17. Pſal.139.*

Virtus paterna. Spiritus ſanctus. Filius.

i Hie. ſ. Iſa. 25 Ori. ſ. Ma. h. 3 Ori. ſ. Rom 6. & 2. periar. 6.

Umbra etiam Chriſti, *k* eſt refrigerium protectionis Chriſti, & virtutes, quæ in hac vita habentur, *Iſa.32.a. Thren.4.d. Can.2.a. Hoſ.14.c.* Obumbravit autem nos ſcapulis ſuis in cruce, *Pſal.90.*

Protectio Chriſti. Virtutes.

k Hie. ſ. Iſ. 32. & ſ. Hoſ. 14. l Gr. 33. m. 5.

Umbra etiam eſt *l* adventus Chriſti in carne, in quo adventu multa adumbrantur in ſecundo adimplenda. Cœpit autem ab umbra nativitas carnis, & finitur in luce, *Thren.4.d. Luc.1.d. Can.2.a. 4.b.* Virtus autem Altiſſimi obumbravit Virginem, quando in corporeum lumen divinitatis, accepit in ea corpus humanitatis.

Adventus Chriſti in carne.

l Amb. ſ. pſa. 118. ſer. 19. Gr. 33. m. 3. & 18 m 12.

Sub umbra ſponſi ſedere, *m* eſt in Chriſti contemplatione requieſcere, ubi protegimur ne diabolica tentatione, velut Solis ardore, denigremur, *Can.2.a. Pſal.14.62. Ezech.17.g.* Sancti autem non ſunt umbra, ſub qua ſedendum, ſed umbraculum, hoc eſt, diminuta umbra.

Quies in contemplatione.

m Ber. ſ. Can. ſer 20.

Umbra etiam ſponſi, *n* eſt fides, ſub qua nunc vivendum & ſedendum, *Cant.2.a. Thren.4.d.*

Fides.

Ori. ſ. Ex. h. 12 Gre. ſ. 1. Reg. n Ber. ſ. Cant. ſer 48.

Umbra dicitur eſſe *o* in lege, propter obſcuritatem, & eſt umbra ſponſi, donec veniret ipſe ſponſus, qui eſt lux veritatis. Ceſſavit enim umbra, adveniente luce Chriſti, ut imago & præfectus adveniente rege. Umbra etiam vineæ, obſcuritatem legis & Prophetarum deſignat, *Pſalm.79. Cantic.2.a. Coloſ.2.d. Heb.10.a.* Umbra item mortis erat duritia legis, quæ unumquemque peccantem morte corporis puniri cenſebat, *Job 12.d.*

Obſcuritas legis.

o Ori. ſ. pſ. 38. hom 2. Am. ſ. pſ. 118. ſerm. 5.

Obumbrantia nemora, deſignant *p* refrigerium in doctrina Sanctorum, *Num.24.a.* Sacra etiam doctrina, eſt umbroſus lectulus, *Cant.2.d.* ubi nos legimus floridus. In hac umbra quieſcentibus dicitur. *Pſa.120.* Per diem Sol non uret te. Obumbrantia etiam Cherubim propitiatorium, deſignat novum & vetus Teſtamentum, quæ honorant myſteria, & commendant divinam miſericordiam.

Sacra ſcriptura.

Gr. 11. m. 18. Au. ſ. pſ. 79. p Ori. ſ. Num. hom 17. & ſ. Can. hom 2.

Umbraculum in vinea, deſignat *q* ceremonias legis, quantum ad literam ſine ratione conſideratas, *Iſa.1.b.34.d.* Idem deſignat umbraculum hederæ Jonæ: quod etiam ſignificat ipſam legem veterem, *Jon. 4.c.* Poteſt etiam umbraculum in vinea ſignificare animam ſine cuſtodia Dei.

Ceremoniæ legis. Lex vetus.

Umbra interdum deſignare poteſt *r* æterni refrigerii requiem, *Job 7.a.* Sicut cervus deſiderat umbram: ubi Gregorius legit, Servus, ſicut legendum eſt.

Requies cæleſtis.

Augu. q. 18 Exod. 105. q Ori. ſ. Eu. h. 3. His ſ. Iona. 4. Au. epi. 49. q 6

Umbra mortis dicitur *ſ* vita præſens, quæ parum diſtat à morte. Item ipſa mortalitas: nam vera mors eſt in inferno, aut mors peccati. Mors etiam corporis, eſt umbra mortis, *Pſalm.22.43.87.* In Chriſto fuit ſolum umbra *t* mortis: in nobis & mors & umbra mortis: ſed ipſe per ſuam umbram mortis abſtulit à nobis & mortem & umbram mortis. Ideò umbra mortis obſcurat diem delectationis peccati, *Job 3.b.* Dicitur aotem vita præſens umbra mortis, propter velamen carnis: & quia nunc potius eſt umbra vitæ, quàm vita, *1. Paral.29.d. Job 8.b.14.a. Pſal.143.* Mors autem carnis dicitur *v* umbra mortis, quæ electos Dei opprimit, & ab hac vita diſiungit: quia ſicut mors animæ ſeparat ipſam à Deo, ita hæc à corpore ſeparat animam, *Cant.2.d.4.b.*

Vita præſens. Mors corporis.

r Gre. 8. m. 7. ſ Au. ſ. pſ. 22. 43. 88. 143. t Gr. 4 m. 20. & 33 m. 1. v Or. ſ. Ca. h 3.

Umbra mortis ſunt omnes reprobi, qui diabolum imitantur, cui nomen eſt mors. Ipſa quoque imitatio diaboli umbra mortis dicitur, *Iſa.9.a.* Ipſa enim dicitur mors. *Apoc.6.b.* Ut enim umbra juxta qualitatem corporis ducitur, ita actiones iniquorum de ſpecie imitationis ejus exprimuntur. Umbra quoque ſub qua dormit Behemoth, *x* ſunt frigidi in peccatis exiſtentes ob defectum caloris veri Solis, & charitatis, *Job 40.c.* Deſignatur etiam *y* delectatio peccatorum, *Can.2.d.4.b.*

Reprobi. Imitatio diaboli. Delectatio peccatorum.

Am. de fu. ſa. 3 Gr. ſ. Can. 2. 4 Be. ſ. Ca. ſe 72 x Gr. 4. m. 30 & 33. mo 3.

Umbra mortis eſt *z* ſtatus peccati in hac vita: & ignorantia, & incredulitas. *Pſ.22. Iſa.9.a. Jer.13.c. Luc.1.g.*

Status peccati in hac vita. Ignorantia. Incredulitas.

Eu. ſer. ſpi. 30. y Ber. ſ. Can. ſer. 72. z Ori. ſ. Can. ho. 23. & ſ. Matt. ho. 8. Am. 4. Exa. 5 & ſ. pſ. 118. ſer. 13. Hie. ſ. Iſa 9. 16. & ſ. Iob 40. Chry. ſ. pſ. 22. Gre. 21. mo. 12. & 33. mora. 3.

Errores. Tribulatio. Tentatio. Populus Judæorum. Judæa. Templum. Diabolus. Pœnæ inferni.

*Luc.*1.*g.* Et qui convertitur, tranſit ab umbra peccati, quæ eſt mortis ad umbram ſponſi, quæ eſt vitæ. Dicuntur autem peccata umbra mortis: quia ut umbra corpori, ita morti adhærent peccata, *Job* 12.*d.* 40.*c.* Umbra etiam quaſi nox, eſt errorum obſcuritas, *Iſa.*16.*a.*

Umbra etiam mortis *a* dicitur tribulatio obſcurans animum in triſtitia, *Jere.*13.*c.* Itidem tentationes, *Job* 24.*c.* *a Gr.18. mo. 17*

Umbra mortis dicitur populus Judæorum, qui iniquitatem diaboli ſequens, ejus in ſe imaginem expreſſit. Umbra enim talis exprimitur, qualia ejus rei, de qua trahitur, fuerunt lineamenta, *Job* 28.*a.* Umbraculum etiam leonis, eſt Judæa, aut templum, in quo prius quieſcebat Deus, qui poſtmodum iratus dereliquit umbraculum, ſive cubile, aut tabernaculum, *Jere.*25.*c.* *Hie ſ. loc. ac*

Umbra mortis dicitur *b* diabolus: quia hi qui ſe ab eo defendi ac protegi putant, æternis, ut ipſe diabolus gehennæ ignibus mancipantur, *Job* 10.*d.*28.*a.* Et ipſi dæmones dicuntur umbræ, *Can.* 2.*d.* 4.*b.* Pœnæ quoque inferni umbra mortis dicuntur: quia ſicut umbræ corpori non ſunt longè à corporibus facientibus umbras: ita pœnæ non longè à morte ſunt, quæ mortem inferunt. *b Hie.ſ.Iob. 10.28. Hie ſer.ſpir.8*

Oblivio. Umbra mortis intelligi poteſt *c* oblivio: quia ut mors interimit vitam, vel hoc quod interficit, agit ut non ſit in vita: ita oblivio extinguit memoriam, vel hoc quod intercipit, agit ut non ſit in memoria, *Job* 3.*a.*34.*b.* *Luc.*1.*g.* *c Ber ſ. Cant. ſerm.71. Gre 4. mo.9. 20.& 15. m, 4.*

Favor mundi aut diaboli. Requies falſa. Umbra Ægypti favorem *d* mundanum deſignat, *Iſa.*10.*a.* Et umbra cedri, eſt favor aut potentia diaboli, vel Antichriſti, *Ezech* 31.*b.e.* Idem dicendum de umbraculo. *Eu.ſer.ſpir.3. d Hie.ſ Ez.31*

Umbraculum quod facit hæreticus ſicut cuſtos, eſt *e* requies promiſſa ab hæreticis: quæ facilè, ut umbraculum, deſtruitur, *Job* 18.*d.* Ad hoc referri poteſt umbra terebinthi, quam hæretici bonam judicant, quia non ſequuntur lucem, *Hoſe.*4.*d.* *e Gr 18 mo 9 Hie ſ.Hoſ. 4.*

Uncia.

Virtutes Theologicæ. UNCIA, eſt duodecima pars aſſis, 2.*Reg.*21.*g.* Unciæ autem tres in latere, deſignant *f* fidem, ſpem, & charitatem, quæ infunduntur in baptiſmo, 3.*Reg.*7.*d.* *f Glo. ord. ſu. 3 Reg.7.*

Uncinus.

UNCINUS eſt idem quod uncus, vel curvus, & eſt inſtrumentum incurvum, quo aliquid trahi poteſt, aut retineri. *g Glo.int.ſup. Exod.28.*

Intentio recta. Avari. Uncini aurei in ſuperhumerali Pontificis, *Exod.*28.*c.*39.*c.* deſignant *g* firmam intentionem Deo placendi, aptam ad ſuſcipiendam dilectionem Dei & proximi, quam in proſperis & adverſis retineat.

Uncini ænei in miniſterio altaris parati, *Exod.*38.*a.*

Uncinus pomorum, vel vas aucupis, *Amos* 8.*a.* ſignum erat *h* exercitus parati ad perdendum Hieruſalem. Indicabat etiam propinquitatem divinæ ultionis. Poteſt autem ſignificare avaros, qui capiunt temporalia, & dicetur peculiariter de Judæis & Sacerdotibus. *h Hie.ſ.Amo 8. Rup ſ.Amos*

Unda, Inundare, vide Fluctus.

Undique.

Undique idem eſt quod ex omni parte.

Undique circumſpectat impius gladium, *Job* 15.*c.*18.*b.* quia *i* dum feriri ſe undique inſidiis credit, ſalute deſperara, ſemper ad nequitiam excreſcit. *i Gr.18.m 19*

Undique deſtructus Job *Job* 19.*b.* deſignat *k* quod Eccleſia quaſi undique deſtruitur, atque in infirmis membris deperit, quando ipſa, quæ videbantur fortia, corruunt, quando corona de capite abſtrahitur, id eſt, quando æterna præmia etiam à præpoſitis negliguntur. *k Gre.12.mo. 20.*

Ungere, Unctio, Unguentum.

UNGERE, eſt aliquo liquido linere, unde unguentum, quod fit ex variis odoramentis, addito oleo aut balſamo, aut aliquo pingui ad ungenda corpora, delitiarũ & luxuriæ cauſa, aut propter aliquam aliam rationem. Ipſum quoque oleum aliquando unguentum dicitur. Ungere autem interdum eſt conſecrare, *Lev.*8.*b.* Unxit eum & conſecravit. Et conſtituere, 1.*Regum* 9.*c.* Unges eum Ducem ſuper Iſrael. Ungi autem, exultare, 2.*Reg.*14.*a.* Ne ungaris oleo. *l Clo Alex 2. pæd.8.*

Abundantia gratiæ in anima Chriſti. Incarnatio. Conſecratio ſacerdotum. Communicatio idiomatũ. Prædicare ſanctificationem & gloriam Chriſti. Unctio lapidis Jacob, typus erat *l* unctionis Chriſti oleo exultationis, & gratia Spiritus ſancti factæ, *Gen.*28.*d.*31.*b.* *Exod.*29.*a.* *Lev.*4.*a.* *Pſal.*44. unctiones etiam ſacerdotum, unctionem Chriſti deſignabant, *Iſaiæ* 61.*a.* *Luca* 4.*c.* Ipſe eſt Sanctus Sanctorum, qui prænunciabatur ungendus, *Dan.* 9.*f.* unctionis autem dies, incarnationem Chriſti, & conſecrationem ſacerdotum deſignabat, *Lev.* 6.*c.*8.*c.* *Actor.*10.*f.* Unctum eſt autem caput Chriſti, quando divinitati juncta eſt humanitas, & facta eſt idiomatum communicatio. Unctiones etiam David, unctionem Chriſti præſignabant. Unctus eſt autem David tertiò. Primò à Samuele in domo patris ſui, 1.*Reg.*16.*c.* Secundò in Hebron ſuper Judam ſolum, 2.*Reg.*2. Tertiò unctus eſt ibidem ſuper Iſrael univerſum, 2.*Reg.*5.*a.* Prima unctio deſignat unctionem Chriſti in utero Virginis, quando conceptus eſt de Spiritu ſancto. Secunda eſt unctio Chriſti in baptiſmo adveniente Spiritu ſancto in ſpecie columbæ. Tertia deſignat reſurrectionem Chriſti, quando data dicitur illi poteſtas in cœlo & in terra. *Or ſ Luc.h.38. Hie ſ Iſ.61. Diony Cale. hie. 4. Au ſ pſ.44. Bed ſ Ge.28. Ly ſ Le.16.a. Rup 4.ſ. Geneſ.22.*

Ungens Samuel David in medio fratrum ejus, 1.*Reg.* 16.*c.* deſignavit *m* Chriſti incomprehenſibilem ſanctificationem ignorantibus prædicandam. Nam quaſi ungitur, quando neſcientibus opinionis ejus odor aperitur. Hunc namque ungebat, qui dicebat, *Col.*2.*b.* Quia ei ſe infudit omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Item *Pſal.*44. Unxit te Deus, Deus tuus, &c. Et *Iſa* 11.*a.* Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini. Ungentes mulieres Jeſum in ſepulchro, ſunt gloriam reſurrectionis ejus prædicantes, *Marc.*6.*a.* Unctus autem eſt Chriſtus, ut vas continens unguentum. alii verò unguntur, quatenus odorem hujus unguenti recipiunt. Unctio autem competit Chriſto ſecundùm humanitatem. Ungere altare, *n* eſt ungere Chriſtum, *Exod.* 29.*b.* *Lev.*8 *b.* Et unguentum in capite, eſt divina benedictio primum in Chriſtum veniens, à quo deſcendit in membra ejus, & veſtes. *Pſal.*132. *m Gr ſ.1. Regum 16. Ori.2.peri. 6. Hie.ad Principi & ſ pſ.44. 132. n Ly ſ Lev 8. Cyr.con Iul. 8*

Pœnitentiam agere. Ungere pedes Chriſti ſine odore quidem, *o* eſt pœnitentium, cum odore vero perfectorum, quorum etiam jam eſt ungere caput. unde peccatrix tantum unxit pedes, non peccatrix verò, unxit etiam caput, *Luc.*7.*f.* *Joan.*12.*a.* Ungit autem pedes Chriſti, qui humanitatis ejus potentiam ſacri eloquii bona opinione prædicat. Ungunt etiam pedes Chriſti, qui exercent opera miſericordiæ in proximos: *o Ori ſ. Can. hom 1 & ſup. Matth ho.35. Amb de Tobia 2 Aug.ſ.Ioan. tract. 50. Gr ho.33. Ioan.12 a.*

vel qui

vel qui exhortantur docent. Ungunt verò caput, qui habent excellentiam caſtitatis & aliarum virtutum, quarum odor extenditur in Eccleſia: vel qui habent veram cognitionem fidei eorum, quæ ad Deum pertinent.

Ungere caput olen. *Matth.6.c.* eſt *a* cum gaudio jejunare, & abſque ullo murmure, aut inanis gloriæ indicio. Item ſervire Chriſto in lætitia & operibus miſericordiæ. Ungit etiam capitolio, qui confitetur divinitatem & humanitatem in Chriſto, & qui gloriam tribuit Deo.

Ungitur caput *b* in baptiſmo, quia gratia perficit ſapientiam humanam. Et ungitur Chriſtus ad ſepulturam, quum fideles in baptiſmo commoriuntur Chriſto.

Unctio capitis Pontificis, ſplendorem verbi, quod debet eſſe in Pontifice, deſignat.

Ungere Jeſum in ſepulchro, *c* eſt per mortificationem carnis ad devotionis intimæ pinguedinem pervenire, & pœnitentiam agere, bonamque converſationem habere. *Matth.26.a.*

Ungere dicitur Deus Hieruſalem oleo, *d* quando dat animæ gratiam ad peccatorum vulnera mitiganda atque curanda, unde fideles dicuntur Chriſti, hoc eſt, uncti. *Ezech.16.b. Dan.10.a.*

Unxit Samuel David in medio fratrum, *e* quia is, qui ungitur, virtutis exempla circumquaque ſpargere jubetur: ut tantæ unctionis fieri participes omnes poſſint. Qui enim in medio ponitur, ab omnibus videtur. Oleo in medio aliorum ungitur, quia qui in aliorum exemplum poſitus eſt, nullam ſui partem habere obſcuram debet, ut hunc omnes aſpiciant, & ab eo lucis exemplum ſumant. Vel in medio fratrum ungitur, ut unctum & medium ſe ſemper arbitretur: vel ut ſit humilis & ſublimis: ſublimis oratione, humilis æſtimatione. Vel ut ſe privato amore non diligat, ſed ex omni, quod præeminet, lucra aliorum quærat. Unde & Saul ſolus in extrema parte civitatis unctus fuiſſe perhibetur. Quid eſt enim quod ſolus à ſolo inungitur, niſi quia de culminis poteſtate per amorem privatum debebat intumeſcere? *1.Reg.10.a.16.b.*

Unctio ſacerdotum, deſignabat inſtitutionem Prælatorum & Prædicatorum: quæ & unctio ſancta dicebatur. *Lev.4.in.b.* Et ungens Samuel Saulem in Ducem, *f* eſt inſtituens ſacerdotem ad miniſterium, per infuſionem gratiarum ſpiritualium. Ungitur autem ſuper populum, quia debet populum meritis præcedere. Ungit autem Samuel ut miniſter: Deus verò ut infundens gratiam. *1.Reg.9.10.a.* Ungens autem Samuel eum, quem monſtrat Dominus, deſignat electionem juxta ſcripturæ doctrinam eſſe faciendam, & non per privatum affectum. *1.Reg.16.a.* Porrò ungi in veſte ſancta. *Exod.29.c.* eſt filios Aaron conſecrari. Ad hæc autem referri poteſt unctio tabernaculi, & vaſorum ejus. *Exod 30.c.47.b.*

Unctio lapidis, quam Jacob. *Gen.28.d.* fortitudinem *g* mentis deſignat, ut athletæ ad fortitudinem ungebantur.

Ungere carnem hominis, unguento ſancto. *Exod.30.c.* eſt *h* carnis voluptatem animantibus, communicare ſacratiora myſteris, quod eſt prohibitum.

Non ungitur calcans olivam. *Mich.6.d.* quando *i* hæreticus converſus non ungitur oleo peccatorum.

Ungere oculos cæci, *k* eſt inſtruere catechumenum in doctrinam fidei, ut poſſit per baptiſmum lavari, & videre. *Joan.9.a.*

Inungimus oculos collyrio, ut videamus, *l* quum ad cognoſcendam veri luminis claritatem intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adjuvamus. *Apoc.3.d.*

Unguenta ſponſi, in quorum odorem currendum eſt nobis, *m* ſunt ſecundùm quod factus eſt nobis ſapientia, juſtitia, ſanctificatio, & redemptio. *Cant.1.a.*

Uncta oleo lagena. *Lev.7.b.* modicam *n* Prophetarum ſcientiam in aliquibus deſignant: vel ipſos libros propheticos, qui non tam planè miſericordiam Dei annunciant, permiſcentes minas pro importunitate Judaica, ideò non conſperſa, ſed uncta dicuntur.

Unctionis oleum, ſeu unguentum: *o* gratiam miſericordiæ Dei, virtutes Sanctorum, odorem juſtitiæ, & dona Spiritus ſancti deſignare poteſt. *Exod.30.e.35.a.37.d. Lev.8.a.* Hæc ſunt unguenta ſponſi, quæ ſunt ſuper omnia aromata: & dicuntur etiam unguenta optima, quod dici poteſt de gratiis gratis datis. *Can.1.a.* Et unguentum in capite deſcendens in barbam & veſtimenta, eſt ſanctificatio veniens à Chriſto ad fideles Eccleſiæ. *Pſalm.132.*

Unctionis etiam oleum, ſeu unguentum, deſignare poteſt *p* ipſum Chriſtum, ſeu ejus humanitatem, & etiam doctrinam. *Exod.30.e.* Unguentum item dicuntur myſteria ſacræ ſcripturæ, cujus ſuavitatem perdunt muſcæ, id eſt, hæretici. *Eccleſiaſt.10.a.*

Unguentum quo ungitur Chriſtus. *Joan.12.a.* eſt *q* juſtitia, ideò erat libra unguenti. Porrò unguentum pœnitentis non implet domum odore, ut unguentum Mariæ, quod deſignat ſanctam & puram vitam. *Matth.26.a.*

Unguenta dicuntur *r* dona naturalia. *Iſa.57.b.* Hæc videntur eſſe quæ oſtendit Rex Ezechias Chaldæis. *Iſa.39.b.* Unguentum autem Dei ponunt in menſa idolorum, qui donis Dei abutuntur ad cultum idolorum. *Ezechiæ 23.f.*

Unguentorum odor bonam *ſ* opinionem ſignificare ſolet, & unguenta optima dicunt fragrantiam ſanctitatis. *Can.1.a.* Unguenta quoque prima ſponſæ, ſunt potiores virtutes, & opera miſericordiæ. *Can.4.d.*

Unguentum peccatricis, *t* eſt contritionis, quo unguntur pedes Chriſti. Unguentum, quo ungitur caput, eſt devotionis & gratiarum actionis. Unguentum quo ungitur totum corpus, eſt pietatis, ſummum obtinens gradum, hoc enim poſtremum dicitur optimum. Horum omnium confectionem vide in Bernardo.

Unguentis bullientibus comparatur mare, hoc eſt, *u* perſecutores Eccleſiæ. *Iob 41.d.* quia apud eos ipſa perſecutio unguentorum fragrantiam redolet: dum mens eorum vanis ſuſpicionibus decepta, arbitratur ſe obſequium præſtare Deo.

Unguentum eſt *x* adulterinum oleum, & deſignat Judam proditorem, qui intinxit manum in catino, & oſculo tradidit Chriſtum: atque ita eſt unguentum doloſum, quo pedes unctus eſt Dominus, dum à converſatione mundi per mortem liberabatur. Unguntur etiam mortui. *Matth.26.a.*

Unguentum quo delectatur cor, dici poteſt *y* nitor gloriæ de conſcientia pura procedens, ſive charitas divinitus in electorum corde diffuſa. *Prov.27.b.*

Unguenta optima hæreticorũ, ſunt voluptates, & temporalia bona, quibus delectantur. *Amos 6.b.*

Unguenta

Left margin: a Ori h. quā jejuna. & ſu. Lev. ho 10. Hil. ſ. Matt. Can. 5. Au. 2 ſe. Domini in monte. Ambr. de Elia 10. b Am. 3. de ſacra. 2. Ber. ſe. 1. in jejun. c Hil. ſ. Matt. Can. 29. d Pin de prof. e Gre. ſ. 1. Re. 14. Am. de pœni. 8. & ſ. Luc. 7. Ori ſ. Ez. h 6. Hie. ſ. Ez. h 6. Hie ſ. Ez. 16. & ſ. Dan. 10. Gr ſ. 1. Re 16. f Gr. ſ. 1. Re. 9. 10. 16. g Pin. de ſom. h Glo. in ſup. Exo 30. i Hie ſ. Mi 6. k Cy. 6. ſ. Io. 15. l Gr 1. paſt 12. m Ber ſ. Can. ſer. 22. n Glo in ſ. Lev. 7. o Ori ſ. Gen. hom 1. Aro ſ. pſ. 132. Am. de Iſaa. 3. Au. 2. con li. Petil 104 & ſ. pſ. 132. Ru ſ. Can. 1. p Dion. cale. hier. 2. Ori ſ. Ca. h. 1. Epiph. 1. cont. har. 10 3. q Au. ſ. Ioan. tract 50. Ori. ſ. Matt. ho 16. 35. r Hie. ſ. Iſa. 37 & ſ. Eze. 23. ſ Gr. 34. m 10 & ſ. Can. 1. Glo. ord. ſ. Rup. ſ. Can. 7. t Be ſe Maria Magdale. & ſe. Par. 52. 56. & ſ. Can. ſer. 10 12. u Gr 34. m. 10. x Cle Ale. 2. pad 8. y Bed. ſ. Prov. 27.

Right margin: Prædicare potentiam humanitatis Chriſti. Exer. ere opera miſericordiæ. Habere excellentiam virtutum. Jejunare cum gaudio. Servire Chriſto in lætitia. Confiteri divinitatem & humanitatem in Chriſto. Dare gloriam Deo. Dans Deus gratiam. Exempla & humilitas Prælatorum. Electio ſacerdotum. Fortitudo mentis. Communicare myſteria indignis. Non ſoveri in vitiis. Inſtruere catechumenum. Benè operari. Virtutes Chriſti. Libri prophetici. Gratia Dei. Virtutes Sanctorum. Odor juſtitiæ. Dona Spiritus ſancti. Sanctificatio per Chriſtum. Chriſtus. Doctrina Chriſti. Myſteria. Juſtitia. Vita ſancta. Dona naturalia. Bona opinio. Potiores virtutes. Opera miſericordiæ. Contritio. Devotio. Pietas. Judas. Gloria conſcientia pura. Charitas. Voluptas & bona temporalia.

Apoſtoli Doctores Chriſtus. Adulatores. Medici animarum.

Unguentarii dici poſſunt *a* Apoſtoli & Doctores ex ſacris literis unguenta animarum conficientes. Præcipuus autem unguentarius eſt ipſe Chriſtus. *Exod.*30.*d.* *a Glo. int. ſ. Exod 30*

Unguentariæ Regis. 1.*Reg.*8.*c.* in malum quidem, dicuntur, *b* qui Prælatos adulationibus delinire conantur. de quibus dicitur. *Pſa.*140. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. In bonum verò, unguentariæ Regis, ſunt, qui vulnera peccatorum curant. *b Gr. ſ. 1. Re. 8*

Unguis, Ungula.

UNGUIS, *c* propriè eſt eorum animalium, quæ digitos habent ſeparatos, ut ſunt homines, ſimiæ, aves, in extrema digitorum parte ungues habentes. Ungula verò in his dicitur animalibus, quæ digitis carent, & in jumentis, bobus, & ovibus. Sunt & ungulæ ferreæ ad torquendum, & ungulæ plauſtri ad triturandum. *c Pli. 11 natu. hiſto. 41.*

Virtus prædicatoris. Pœnitentia.

Ungula equi, *d* perfectionem virtutum prædicatoris deſignat, qua ungula terram fodit, quum de corde audientium exemplo ſuorum operum terrenas cogitationes expellit. Deſignat etiam pœnitentiam, qua terram fodit, quum quicquid in mente ſua terrenum verſari conſpicit, hoc ſuperductæ pœnitentiæ percuſſionibus rumpit. *Job* 39.*c.* Idem deſignabit ungula vituli. *Pſa.*68. *d Gr. 31 mo. 22 Au. ſ. pſ. 68. e Gr. 31. m. 18 Bed. ſ. Ge 49*

Extrema mundi. Diſcretio.

Ungula etiam equi, *e* extrema mundi deſignat quæ mordet ceraſtes, quia in fine mundi Chriſtus vicit ipſum mundum. Vel tunc Antichriſtus decipiet mundum. *Gen.*49.*c.*

Ungula diviſa in animalibus, deſignare poteſt *f* diſcretionem boni & mali in operationibus. Vel diſcretionem vitæ præſentis & futuræ: vel duo teſtamenta, & diſcretionem literæ à ſpiritu. Dividunt etiam ungulam, qui bonis ſunt præditi moribus, nec faciles ſunt ad lapſum peccati. *Lev.*11.*a.* *f Glo. int. ſ. Gen 49. Ori. ſ. Le. h. 7*

Evangelia. Vis operativa. Senſus corporis. Tentationes. Superflua doctrina gentilium. Gravior punitio Dei. Virtus Eccleſiæ Æternitas pœnæ peccati. Crudelitas.

Ungulæ vituli, *g* quatuor Evangelia deſignare poſſunt. *Pſa.*68. Cornua producentem & ungulas. *Hie. ſ. pſa. 98 g Au. ho 45.*

Ungulæ arietum, *h* vim operativam in homine ſignificare poſſunt. *Zach.*11.*d.* *Iſy. ſ. Lev. 11.*

Ungulæ equi, ſenſus corporis noſtri deſignare poſſunt, quos mordet ſerpens, hoc eſt, diabolus. *Gen.*49.*c.* *Arn. ſ. pſa. 68 h Hie. ſ. Za 11*

Ungulæ equorum Nabuchodonoſor, *i* tentationes dæmonum exprimunt, quibus urgent, & affligunt animas. *Ezech.*26.*b.*32.*c.* *i Glo. inter. ſ. Eze. 10.*

Ungues mulieris præcidendæ, *k* ſuperfluitates ſcientiæ Gentilium deſignant, quæ ſunt reſecandæ & abjiciendæ. *Deut.*21.*e.* *k Or. ſ. Le. h. 7*

Ungulæ ad triturandum, quibus Deus non terit triticum deſignant *l* graviorem Dei punitionem, qua Deus non in totum perdit ſuos. *Iſa.*38.*g* *l Hie. ſ. Iſa. 28*

Ungulas Eccleſiæ ad triturandos hoſtes ponit Deus æreas. *Mich.*4.*d.* quando *m* dat illi virtutem invincibilem ad condemnandos malos. *m Glo. ord. ſ. Mich 4.*

Unguis adamantinus, in quo dicitur ſcriptum peccatum Judæ, deſignat *n* difficultatem delectionis ipſius peccati. *Jer.*17.*a.* In ungue autem finis eſt corporis. Adamas verò ita eſt durus, ut ferro ſecari non valeat. Per unguem ergò adamantinum finis ſignatur æternus. *n Ori. ſ. Ier. h. 12 Gre. 14 m. 26*

Ungues aquilarum, *o* rapacitati & cædi deſervientes, crudelitatis typum gerunt, & ungues habent, qui quoſvis lædunt, & quibus poſſunt, prævalent. *Dan.*4.*g.* *o Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 44.*

Ungula non remanens in Ægypto, *p* hyperbolicus dicitur. *Exod.* 10.*g.* *p Glo. inter. ſ. Exod 10.*

Unicolor, vide Color.

Unicornis, Rhinoceros

UNICORNIS, *q* eſt animal, unicum habens cornu in fronte longum, quod ad ſaxa limat, & ipſo perforat Elephantem. Eſt animal moderatæ quantitatis buxei coloris, & fiſſæ ungulæ pedis in duo, aut potius eſt ſonipes, ſed habet talum, & ab Ariſtotele dicitur aſinus Indicus, habitat in deſertis. Rhinoceros autem eſt animal cornu habens in nare, differens ferocitate & corpore ab unicorni, quia ille corpus habet equinum, Rhinoceros verò bovinum, unde ab aliquibus dicitur bos Ægyptius. Adverſatur elephanti, cum eo pugnans, cornu prius ad ſaxa limato, longitudine ei ſimilis, crura habens breviora, colore buxeus, corpore aliquantulum gibbo, aſpectu horribilis, robore ingentiſſimo. Fertur autem in ſinu Virginis fortitudinem amittere, atque ita à venatoribus capi. *q Ariſt. de hiſt. animali. & 3. de parti. animal. a Albertus Magnus. Gosr Ve. can. 2. 10 7 ca 2.*

Chriſtus. Sancti.

Rhinoceros *r* Chriſtum ſignificare ſolet, qui omnibus prævalet virtute ac robore cœleſti, & habet unum cornu, hoc eſt, potentiam Patris. *Num.*23.*d.*24.*b.* *Deut.*33.*c* *Pſ.* 28. Poteſt etiam *ſ* Sanctos ſignificare. Unicornes enim ſunt, quorum firma ſpes in unum illud dirigitur, de quo dicitur. Unam petii à Domino, hanc requiram. Deſignat etiam exaltationem unitatis. *Pſa.*77.*91.* *Gr. 31 m. 13. t Tert. advers. Iudæos Ori. ſ. Nu h. 10.*

Gentilis populus. Potentes ſæculi. Superbi. Dæmones. Paulus Apoſtolus Iudæi.

Rhinoceros etiam *t* Gentilem populum ſignificare poteſt. *Job.*39.*d.* deſignat etiam potentes hujus ſæculi, vel ipſas poteſtates, & ſuperbos, qui volunt eſſe ſingulares, qui typho fatuæ jactationis elati, dum falſis exterius inflantur rumoribus, veris miſeriis intus inaneſcunt. Deſignant etiam dæmones, & Reges malos, & Paulum, & Judæos. Et filius unicornium, eſt Chriſtus natus ex Judæis, qui gloriabantur in lege, tanquam in uno cornu. *Pſa.*21.28.*Iſa.*34.*b.* *Baſi. ſ. pſa 28 hac. ſer. ſpi. ſo ſ Au. ſ. pſa. 71. 91 t Hie. ſ. Iob 39 Or. ſ. pſ 28. & ſ. l. ... 14.*

Unicus, Unigenitus.

UNICUS dicitur, ſingularis, vel ſolus. Unigenitus autem dicitur Filius qui unicus genitus eſt, quaſi ſolus genitus, nec fratrem ullum habuit aut ſororem. *Baſi. ſ. pſ 28. ho. 1*

Unigenitus propriè dicitur *v* Chriſtus, propter naturæ divinæ proprietatem, in qua ſolus eſt genitus. Secundùm carnem etiam eſt unigenitus, quia ſolus de Virgine natus. *Zach.*12.*c.* plangent eum planctu quaſi ſuper unigenitum. *Au. ep. 180 Gre. 31 m. ... 14.*

Chriſtus. Eccleſia Anima Chriſti. Singula Eccleſiæ.

Unica Chriſti dicitur *x* Eccleſia, quam unam ſolam habet. *Pſal.*21.34. vel eſt *y* anima ipſius Chriſti, quæ unica eſt, quia ſola ſine peccato. *Euc. ſer. ſpe ſo v Glo. ord. ſ. Zac 12. x Au. epi 180 y Hie. ſ. p 21.*

Unicus filius viduæ, deſignat *z* ſingulos in Eccleſia, quos omnes ut unicos amat. *Luc.*7.*b.* *z Amb. ſ. Luc. 7*

Univerſus.

Multitudo ſalvandorum Multitudo Angelorum. Fœlicitas Angelorum.

Univerſus dicitur quaſi omnis ad unum verſus, hoc eſt, ſine aliqua exceptione.

Univerſa multitudo filiorum Iſrael, deſignat *aa* multitudinem ſalvandorum. *Lev* 17.*b.* Et univerſum ſemen Jacob dicitur, ut intelligantur non ſolum filii ſecundùm carnem, ſed ſecundùm fidem. *Pſa.* 21. *Job* 10.*c.* *aa Au. epi 120 bb Or. ſ. Mat. ho. 15.*

Univerſa civitas deſignare poteſt *bb* multitudinem cœleſtium ſpirituum. *Matth* 21.*a.* *cc Gr. ſ. 1. R. g. 6*

Univerſa proſpera Iſrael: deſignant *cc* plenitudinem fœlicitatis Angelorum. 1.*Reg.*2.*g.*

Vocare, Vociferari, Vox.

VOCARE, interdum idem eſt quod acceꝛſere. *Ge.20.b.* vocavit omnes ſervos ſuos. Nonnunquam appellare, ſeu nomen imponere. *Gen.2.c.* ut videret quid vocaret ea. Abducere. *Hoſ.11.a.* Ex Ægypto vocavi Filium meum. Confiteri. *Jer.3.f.* Patrem vocabis me. Conſtituere. *Iſa.45.a.* Vocavi te nomine meo. Dicere. *Lev.23.a.* Quas vocabitis ſanctas. Excitare. *1.Reg.3.a.* Vocavit Dominus Samuel. Inducere. *4.Reg.8.a.* Vocavit Dominus famem. Inſpirare. *Exod.24.d.* Septimo autem die vocavit eum. Invitare. *Exo.2.c.* vocare eum, ut comedat panem. Invocare. *Jo.5.a.* voca ergò ſi eſt, qui tibi reſpondeat. Prædeſtinare. *Iſa.49.a.* Dominus ab utero vocavit me. Provocare. *Prov.1.c.* vocavi, & renuiſtis. Vocari autem, eſt eſſe. *Gen.21.b.* In Iſaac vocabitur tibi ſemen. Vox autem eſt ſonus ab ore animalis prolatus: licet aliquando pro omni ſono ſumatur. Vox item affectus animi. *Pſ.5.* Intende voci orationis meæ. Afflictio. *Job 3.c.* Non audierunt vocem exactoris. Atteſtatio prophetiæ. *Iſ.13.a.* Exultate vocem, levate manum. Clamor. *Deu.1.g.* Nec voci veſtræ voluit acquieſcere. Deſiderium. *1.Reg.25.f.* Ecce audivi vocem tuam. Doctrina. *Exo.23.d.* Obſerva, & audi vocem ejus. Effectus. *Eccl.10.d.* Aves cœli portabunt vocem tuam. Evidentia. *Gen.4.b.* Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me. Idioma. *3.Mach.7.b.* At ille reſpondit patria voce. Lamentum. *Gen.21.b.* Sedens contra levavit vocem ſuam. Laus. *Pſ.25.* Ut audiam vocem laudis tuæ. Præceptum. *Num.14.d.* Nec obedierunt voci meæ. Præconium. *Exod.32.b.*

Præconis voce clamavit. Prædicatio. *Cant.2.c.* Vox turturis audita eſt. Votum. *Gen.30.a.* exaudivit vocem meam.

a Bed.ſ.gen 1. Au.1 de gen. con Manic 4

Vocavit Deus lucem diem, & tenebras noctem, hoc eſt, *a* vocari fecit: quia ſic diſtinxit omnia, ut diſcerni poſſent, & nomina accipere. *Gen 1.a.* Sicut qui ædificare facit, ædificat. Sic intelligendum, quum Deus vocat aliquo nomine, quia tunc vocari facit.

b Gr 11 m 22 Ori ſ Iſ.a.b 5 Hie ſ. Iſa. 41. c Ori ſ Iſ.b.2 Hie ſ Eccl.6. — *Incarnatio verbi. Electio Dei.*

Vocare dicitur Deus, *b* quum per aſſumptam carnem humanis apparuit oculis, ut ab eis rationem exigeret. *Job 13.c.14.c.* Vel vocare Dei, eſt nos amando & eligendo reſpicere. Vocat Deus Pater juſtitiam, hoc eſt, Filium ad pedes ſuos, quum vocavit eum, ut ſequeretur Patrem, quia ſemper fecit voluntatem Patris. *Iſa.41.a.* Et vocavit Deus Pater Chriſtum in juſtitia, *c* quia in eo complevit omnem juſtitiam. *Iſa.42.a.* Et vocavit ab oriente avem, hoc eſt, Cyrum, vel melius Chriſtum, quem vocavit ab utero. *Iſa.46.d.49.a.* vocatum autem aut dictum eſt nomen Domini Emanuel, hoc eſt, nobiſcum Deus, poſt incarnationem. *Iſa.7.c.* Vocatum nomen hominis antequam eſſet. *Eccl.6.d.* eſt nomen Chriſti, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in utero conciperetur.

d Ori.ſ. Mat. ho 13. e Aug qu in Exod 154. — *Manifeſtans Filius Patre. Invocatio Dei.*

Vocare, interdum eſt *d* invocare, & vocat nomen Domini Chriſtus, quum Patrem manifeſtat, & vocant ipſum Gentes, in vocando & credendo. Et vocatur Deus in nomine Domini, quum *e* facit alios vocare. *Exod.33.d.*

Inſtructio Dei per ſcripturas. Vocatio Judæorum in fine mundi.

Vocare dicitur Deus de cœlo, quando inſtruit per ſacram ſcripturam. *Gen.22.b. 46.a.* Sic vocavit Moyſen de medio rubi. *Exo.3.a.* Et vocavit ſervos, ut illis committeret eloquia. *Matth.25.a.* Sic vocat de monte, & de cacumine montis. *Exo.19.a.24.d.* Vocans autem Angelus Domini Agar poſt abjectum puerum, *f* deſignat vocationem Judæorum in fine mundi futuram, *Gen.21.c.*

f Rup.6 ſ. gen 27. g Gr ſ.1.Re.3 h Hie ſ Iſ.13. — *Ex uſu Deus ad meliora. Perfectè obedientes.*

Vocans Dominus Samuelem dormientem. *1.Reg.3.a.* eſt *g* excitans ad majora eum, qui contemplationi vacat. Et vocatus ipſe vadens toties ad magiſtrum, eſt figura perfectè obedientium.

i Rup.9 ſ. gen. 15 & ſ. 5.9. — *Inſtituens Chriſtus Apoſtolos & Prædicatores.*

Vocavit Dominus fortes ſuos. *Iſa.13.c.* quando *h* paravit Apoſtolos ad prædicandum. Dicitur enim vocare, quando miniſtrum inſtituit. *Iſa.22.f.* Eſt autem vocatio ſancta, quæ fit ad regendos alios. Et vocat cœlos, hoc eſt, Angelos, vel Apoſtolos. *Iſa.48.c.* Et vocati dicuntur Apoſtoli & fideles. *Zac.1.b.* Ad hæc facit vocatio, *i* qua Jacob vocavit filios ſuos, ut eis benediceret. *Gen.39.a.* vocat etiam Deus aquas maris, quum ex infidelibus facit prædicatores. *Amos 5.b.9.b.*

k Ori.ſ. Matt. h.13.20.35. Hie ſ.Iſ 22.50 l Au ſpi 106. m Hie ſ Iſ.54 — *Vocatio ad pœnitentiam. Prædeſtinatio Vocatio gentium.*

Vocat Jeſus cœcos, *k* ad ſalutem eos revocando. *Matth.20.e.* vocare etiam invitatos ad nuptias, & docere fidem, ut veniant ad Eccleſiam. *Matt.22.a.* Vocavit Chriſtus Judæos. *Iſa.50.a.* Et olim Hebræos. *Exod.5.a.* Et vocat Deus, quæ non ſunt, hoc eſt, peccatores ejus compungendo ad recipiendam fidem & pœnitentiam, diciturque vocare eos in partem ſortis Sanctorum. *Iſa.41.a. Joel.2.d.g. Ro.9.b. Eph.4.r. Col.1.b.* Et vocat Deus ad fletum. *Iſa.22.d.* quum dicit, Pœnitentiam agite, &c: Beati qui lugent *Amos 5.e.* Vocati autem ſecundùm propoſitum, dicuntur *l* prædeſtinati, vocati verò, qui non ſunt electi, non ſunt vocati ſecundùm propoſitum. *Ro.8.f.* Vocat autem Deus Iſrael à longinquis terræ, *m* quum ex Gentibus facit fideles, qui & vocare dicitur Gentem, quam neſciebat. *Iſa.41.b.55.b.* Et vocavit Gentilitatem, ut mulierem derelictam, quia aliquando conjuncta fuerit Deo. *Iſa.54.c.* vocat autem ex Ægypto, quum per Apoſtolos & Prædicatores vocat ab infidelitatis tenebris. *Hoſ.11.d.*

n Au.ſ pſ.146 & ſ. Ioa.tract. 45.

Et vocat Deus nomina ſtellis, h.e. *n* prædeſtinatis. *Pſa.146.* Et vocat ex nomine, quos ſcriptos habet in libro vitæ. *Gen.31.a.* Eorum enim peculiarem habet rationem, quum malis dicat, Non novi vos. Sic vocat oves nominatim. *Joan.10.b.*

Cyr.7.ſ.Ioa.2 o Ori ſ Matt. ho.10. p Ru.ſ Matt. 2. — *Chriſtus beatificans. Eductio Iſrael de Ægypto. Revocatio Chriſti.*

Vocans Procurator operarios. *Matt.20.a* eſt *o* Chriſtus reddens laborantibus præmium æternum.

Vocaſſe dicitur Deus Filium ſuum ex Ægypto, *p* quum eduxit inde populum Iſrael, & quum Chriſtus venit ab Ægypto in terram Iſrael. *Hoſ.11.d. Matt.2.c.* Ex Ægypto etiam vocat fideles, educens eos de tenebris hujus mundi.

Vocatio inſt... Specialis cura

Vocaſſe dicitur Deus Iſraël nomine ſuo. *Iſa.43.a.* Quia ſpecialem curam habet ſuorum, & cum eis peculiarem familiaritatem. Et vocavit nomen Cyri, quia fecit ipſum longè ante prædici, & vocat nomen prædicatoris, cui ſpeciale præbet auxilium. *Iſa.45.a.*

q Cyr 7 ſ. Ioan 2. r Glo. inter.ſ. Ezech.36. ſ Hie ſ.Iſ 62. 65. t Gl.ord ſ Iſa. 48. & ſ gen. 48 v Hie ad Damaſ q 2. Bed ſ gen 27. — *Deus erga fideles Cura paſtoris. Faciens Deus benè operari. Filium ſuum. Appellatio Chriſtianorum.*

Vocare dicitur paſtor nominatim oves, *q* quando diligenter curat agnoſcere vultum pecoris ſui. *Joan.10 b. Prov.27.d.*

Vocare dicitur Deus frumentum, quando *r* facit bene operari. *Ezech.36.f.* Dicitur etiam ſecundùm quod Deus Pater Filium dedit mundo.

Vocatur nomen novum Hieruſalem adveniente Chriſto, *ſ* quia ipſe nominavit Eccleſiam petram in Petro. Et vocatur voluntas Domini in ea, ſecundùm quod placet Deo. Et vocantur fideles alio nomine: quia dicuntur Chriſtiani à Chriſto. *Iſa.62.a.65.e.* Et vocatur Hieruſalem, hoc eſt, Eccleſia, ſolium Domini. *Jer.3.f.*

Vocantur nomine Iſrael *t* qui ſunt Iſrael ſecundùm carnem. Et vocantur de civitate ſancta, *Iſa.48.a.* Et vocari filios Joſeph nomine fratrum. *Gen.48.b.* erat eos, qui naſcituri erant ex eo, debere includi in tribubus Ephraim & Manaſſæ.

Vocans Iſaac Eſau. *Gen.27.a.* collationem *v* legis veteris deſignavit, & etiã promotionem indignorũ ad Eccle-

Collatio veteris legis. Promiſsio indignorum. Vocatio Judæorum.

ad Eccleſiaſticas dignitates. Deſignavit etiam vocationem prioris populi. Et vocans David Uriam, ut comederet ſecum, 2. *Reg.* 11. *b.* deſignat Chriſtum, qui Judæos negligentes redire ad conſcientiam, non renuit invitare ad myſteria intelligenda: unde & dicebat, *Joan.* 5. *g.* ſi crederetis Moyſi crederetis forſitan & mihi, de me enim ille ſcripſit. Vocavit Job ſervum ſuum, & non reſpondit ei, *Job* 29. *c.* quia *a* Dominus Judaico populo, multa contulit munera, quibus quaſi emiſsis vocibus, eum ad ſe ducere ſtuduit. Sed non reſpondit, quia digna opera donis ejus reddere contempſit. Et vocans Debbora Barach, *Jud.* 4. *a.* deſignat *b* prophetiam invitantem priorem populum ad Dei munera capeſſenda. Vocare mulierem Hebræam ad nutriendum Moyſen, *Exod.* 2. *b.* eſt *c* vocare ſynagogam ad ſuſcipiendum & nutriendum Chriſtum.

a Gr. 3. in Ez. & 14. m. 21. b Ori. ſ. Iud. h. 5. c Glo. ord. ſ. Exod. 2.

Vocari ad verbum Dei.

Vocati ad hoſtiam, 1. *Reg.* 9. *b.* ſunt *d* vocati ad audiendum verbum Dei. Et vocans Samuel Iſſai ad victimam, priuſquam ungeret David filium ejus in Regem, 1. *Reg.* 16. *a.* deſignat ſubditos non eſſe promovendos propter Prælatorum ſuorum conſcientiam. Vocantes autem filii Job ſorores ſuas ad convivium, ſunt Apoſtoli vocantes infirmiores ad ſuſceptionem verbi Dei, *Job* 1. *a.*

d Gr. ſ. 1. Re. 9. 16. & 1. m. 26.

Convocans Samuel populum in Maſpha, ut eligeret Regem. 1. *Reg.* 10. *c.* deſignat *e* co[illegible]ndos electores Prælati ad ſacram ſcripturam: ut in ea ſpeculentur qualem eligere debeant.

e Gr. ſ. 1. Reg. 10.

Prædicatio vitæ æternæ. Concordia virtutum in operando.

Vocant ancillæ ſapientiæ ad arcem, quum Apoſtoli & Prædicatores annonciant vitam æternam, *Prov.* 9. *a.* Et vocantes filii Job ſorores ſuas ad convivium, *Job* 1. *a.* deſignant *f* Apoſtolos, qui in infirmis auditoribus refectionis ſupernæ gaudia prædicant: eorumque mentes, quia à veritatis pabulo jejunas aſpiciunt, divini eloquii epulis paſcunt. Vel deſignant virtutes morales, quæ ſimul gaudent cum tribus virtutibus Theologicis in opus bonum, quod unaquæque virtus adminiſtrat. Quæ quaſi ex cibo vires accipiunt, dum bonis operibus fidentiores fiunt: & quum poſt cibum contemplationis rore infundi appetunt, quaſi ex poculo inebriantur.

f Gr. 17. mo. 14. & 1. mor. 20. 35.

Examinatio ordinandi.

Vocans Samuel Samuelem, 1. *Reg.* 9. *d.* deſignat *g* Prælatum explorantem eum, qui ordinandus eſt, ut ad ſuſcipiendum onus ſe præparet.

g Gr. ſ. 1. Re. 9.

Vocat Deus duces impios, *Job* 34. *b.* quum *h* oſtendit eos per poteſtatem regiminis ad culpam prorumpere elationis: quæ elatio apud diſtrictum judicem impietas reputatur.

h Gr. 24. m. 30.

Non vocaſſe ſe dicens Eli, Samuelem, 1. *Reg.* 3. *a.* deſignat *i* quod antiqui Patres non excitant per inſpirationem gratiæ, ſed oſtendunt id fieri à Deo, juxta illud Jacobi. Omne datum optimum, &c. Et 1. *Cor.* 3. neque, qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat.

i Gr. ſ. 1. Re. 3.

Devilus.

Vocantes Philiſthiim Sacerdotes & divinos, 1. *Reg.* 6. *a.* deſignant *k* fideles cupientes tenere viam Domini ſine errore.

k Gr. ſ. 1. Re. 6.

Invocatio Dei.

Vocare patrem & matrem, eſt perfectè cognoſcere Patrem cœleſtem, & Hieruſalem cœleſtem, quæ eſt mater noſtra, *Iſa.* 8. *a.* vocare autem noſtrum, *l* eſt humili Deum prece depoſcere, *Job* 5. *a.* vocat ſponſa ſponſum, *Cant.* 5. *b.* quum orationibus & operationibus ſuis dulcedine illius præſentiæ ſaturari appetit.

l Gr. 5. m. 14. & ſ. cant. 5.

Recurſus ad intellectum. Inſtructio prædicatorum. Chriſtus ad ſe trahens omnia.

Vocans Samaritana virum ſuum, eſt *m* recurrens ad intellectum, ſeu ſpiritum rationalem, ad ſuſcipiendam aquam Chriſti, ut videlicet ſecundùm rationem poſsit à Chriſto illuſtrari, *Joan.* 4. *c.*

m Au. ſ. Joan. tra. 25 & 83. qu. 64.

Vocans Moyſes ſeniores Iſraël, *Exod.* 12. *d.* eſt *n* inſtituens & inſtruens Prædicatores. Sic vocat eruditos ad conſtructionem tabernaculi, *Exod.* 36. *a.* Et Aaron, *Lev.* 9. *a.* Et Miſael & Eliſaphan, *Lev.* 10. *a.*

n Glo. ord. ſ. Exod. 12.

Vocans Moyſes altare, quod ædificavit devicto Amalec, Dominus exultatio mea, *Exod.* 17. *d.* deſignavit *o* Chriſtum, qui exaltatus à terra, omnia trahit ad ſeipſum.

o Gl. inter. ſ. Exod. 17.

Vocavit Moyſes nomen tabernaculi, Tabernaculum fœderis, *Exod.* 33. *b.* quia *p* Dominus in eo familiariter cum ipſo loquebatur, & ibi decidebantur cauſæ.

p Lyr. ſ. Ex. 33.

Quærere mæorem conſolationem. Prædicatio.

Vocat Hieruſalem amicos, *q* quum anima afflicta conſolationem quærit in carne, mundo, diabolo, & hæreticis, & adulatoribus, *Thre.* 1. *f.*

q Glo. ord. ſ. Thren. 1.

Vocatio, qua Abimelech vocavit ſervos ſuos, *Gen.* 20. *b.* eſt *r* prædicatio facta Gentibus. Et vocat vir amicum ſuum ſubter vineam, quum Apoſtoli & Prædicatores convertunt Judæos aut Gentiles ad fidem Chriſti, *Zach.* 3. *d.*

r Hu. ſ. Zach. 3.

Vocavit Deus, ſeu induxit famem ſuper terram; *ſ* quando permiſit ignorantiam veritatis, in mundo, *Pſa.* 104.

ſ Arn. ſ. pſa. 104.

Invitare. Vindicta Dei in judicio. Vocatio bonorum ad gloriam. Provocatio adverſus Chriſtum. Nota erroris. Reſipiſcentia. Invocatio dæmonum. Inducere in errorem. Vox patris in baptiſmo. Manifeſtatio Dei. Decretum mortis Chriſti. Imperium Dei Chriſtus. Suſcitatio mortuorum. Prædicatio.

Vocare interdum eſt invitare: & vocavit Deus quaſi ad diem ſolennem hoſtes Hieruſalem, deſignans dæmones venturos in judicio ad rapiendas animas. Et vocat tempus adverſus Hieruſalem, quando inducit eam in judicium, *Threa.* 1. *d.* Vocat etiam gladium ſuper omnes habitatores terræ, quum omnes homines per eoſdem homines caſtigat, *Ier.* 25. *f.* Erit autem vox diei judicii amara malis, *Soph.* 1. *d.* vocavit etiam Deus juſtos in judicio, *t* invitando eos ad incorruptionem, *Job* 14. *d.*

t Gr. 12. m. 9.

Vocans mulier homines domus ſuæ contra Joſeph, *Gen.* 39. *d.* deſignavit Principes Judæorum convocantes cæteros Judæos, ut dicerent adverſus Chriſtum, Crucifige, crucifige.

v Baſi. ſ. pſ. 48. x Or. ſ. Matt. ho. 12.

Vocant nomina ſua in terris, *v* qui ædificant, aut alia in terris ad tẽpus manentia moliuntur, *Pſa.* 48.

Vocari domum diſcalceati nolentis ſuſcitare ſemen fratris, *x* eſt errorem hæretici, aut Judæi ab omnibus notari, *Deut.* 25.

y Glo. int. ſ. Exod. 8.

Vocans Pharao Moyſen & Aaron, *Exod.* 8. *a.* indicat *y* reſipiſcentiam flagellati.

z Glo. ord. ſ. Exod. 7.

Vocans Pharao ſapientes Ægypti contra Moyſen & Aaron, *Exod.* 7. *b.* typus eſt *z* recurrentium ad auxilium dæmonum.

aa Lyr. ſ. Exod. 34.

Vocans quiſpiam Hebræum, *Exod.* 34. *b.* eſt *aa* Gentilis volens fidelem in errorem inducere. Sic ſunt vocantes eos ad Baalim, *Hoſ.* 11. *a.*

Rú. ſ. Hoſ. 11. bb Hie. ſ. Iſ. 32.

Non vocatur ultra inſipiens Princeps, *bb* quando Phariſæi & hæretici non habent ultra principatum in Eccleſia, *Iſa.* 32. *a.*

cc Baſi. pſa. 28. ho. 12. Arn. ſ. pſa. 40. Gr. ſ. Eze. h. 8. Hie. ſ. Eze. 1.

Vox Domini aliquando eſt *cc* vox Patris: ut in baptiſmo, quando dixit de Filio: Hic eſt Filius meus, in quo mihi benè complacui. Eadem eſt vox cataractarum Dei, *Pſa.* 28. 41. Eadem eſt vox ſuper firmamentum, *Ezech.* 1. *f.* quæ etiam divinam oſtendit manifeſtationem: & etiam ſententiam; qua Filium ſuum ſine peccato pati aut mori decrevit. Vox etiam Dei de cœlo, *dd* eſt imperium Dei, *Apoc.* 10. *c.* Ipſe quoque Filius Dei dicitur vox Dei, qui eſt verbum Dei, 40. *e.*

dd Au. ſ. Apoc. ho. 5. Gr. 32. m. 5.

Vox virtutis Chriſti erit in reſurrectione, *e* quando ſuſcitabit mortuos. *Pſa.* 67.

ee Hie. ſ. pſa. 67.

Vox Chriſti eſt tanquam aquarum multarum, *Apoc.* 1. *c.* quia *f* ejus doctrina & opera conformia ſunt his, quæ de ipſo fuerant prophetata in lege, Prophetis, & Pſalmis.

ff Rú. 1. ſ. Apo.

Vox Domini perficiens cervos, *a* eſt prædicatio Apoſtolorum : & etiam Joannis Baptiſtæ prædicantis regnum cœlorũ, & ipſius Chriſti. *Pſ.17.28.Ex.5.a.15.d.19.a.20.c.23.c.* Dedit autem vocẽ ſuam de Hieruſalem : *b* quia inde cœpit prædicatio. *Amos 1.a.* Et vox incantantis, eſt vox prædicatoris. Et vox laudis Dei, prædicatio Dei. Et vox fluminum *c* prædicatio Apoſtolorum, quæ & vox ſpeculatorum, & vox calcantium. *Pſa.57.65.92.Iſa.16.c.52.c.* Et vox tubæ, eſt prædicatio. *Jerem.6.b.* Et vox clamantis in deſerto, eſt Joannes Baptiſta præcurſor verbi Dei, quæ eſt vox adhortatoria, & præparatoria ad ſalutem. *Iſa.40.a.* Et vox annunciantis à Dan, eſt vox prædicantis divinum judicium. *Jerem.4.d.* Vox item molæ, eſt prædicantium verbum Dei. *Jerem.25.c.* Vox etiam Dei, dicitur eſſe in prædicantibus novum & vetus teſtamentum. *Amos 1.a.* Et vox præconis, eſt vox prædicatoris. *Exo.32.a.36.a.* Vocem autem Annæ non audiri, *d* eſt prædicationem Apoſtolorum à Judæis non recipi. *1.Reg.1.b.* Et vox patris Ophni, & Phinees, eſt ſermo & prædicatio antiquorum Patrum. *1.Reg.2.e.* Vox nubium, eſt prædicatio Apoſtolorum : & etiam vox tonitrui in rota, hoc eſt, in orbe terrarum. Et dant vocem de medio petrarum, *e* qui allegant doctrmam : & exempla ſacrorum Doctorum. *Pſa.10.76.103.Apo.1.d.4.b.8.b.10.a.14.a.* Et vox turturis, eſt *f* doctrina Chriſti, aut quando Chriſtus loquitur ſolitarius, aut eſt ſermo de caſtitate. *Cant.2.c.* Et vox Angeb, eſt prædicatio Chtiſti, *Iſa.33.a.* Et vox ſponſi, eſt prædicatio Chriſti : vox verò ſponſæ laudes Dei in Eccleſia, aut in ſynagoga. *Jer.16.b.25.c.* Vox autem dilecti, hoc eſt, Chriſti audiebatur in Prophetis, & non videbatur, *Can.2.b.* Vox etiam Chtiſti, eſt invocatio, aut prædicatio ei conformis, *Pſa.3.Joan.10.a.* Et vox fluminum, *g* eſt doctrina ſacræ ſcripturæ, & vox cataractarum, ſcriptura obſcura Prophetarum. *Pſa.41.92.*

Doctrina Chriſti.

Vox turturis, *h* eſt vox Eccleſiæ militantis: & etiam Sanctorum in hac peregrinatione gementium. *Can.2.c.* Et vox caſtrorum, eſt vox fidelium in Eccleſia unanimiter Deum laudantium, & mutuo ſe ad pugnam adverſus dæmones adhortantium. *Ezech.1.f.*

Sacra ſcriptura.

Vox de cœlo facta Chriſto, qua dixit Pater : Hic eſt Filius meus dilectus, denotat *i* nos per baptiſmum in filios adoptari. *Matth.2.d.*

Gemitus Sanctorum, & adhortationes fidelium.

Adoptio filiorum Dei.

Vox Domini interdum, eſt *k* vis ejus punitiva. *Gen.3.b.Pſalm 45.* Et vox magnitudinis Dei eſt, quum converſis per gratiam ſuam terrorem incutit, ut ejus metuant ſententiam. *Iob 37.a.* Et vox magna turbinis, deſignat gravem vindictam Dei. *Iſa.29.b.* Idem eſt vox equitis. *Ier.4.g.* Et vox de civitate & de templo erat in Hieruſalem, quum obſiderentur à Romanis, & eſſent inter ſe divisi, & quidam obtinerent templum, quidam civitatem, & dicitur vox Domini reddentis retributionem, quia tunc Deus vindictam in eos exercebat. *Iſa.66.c.* Vociferabitur etiam Chriſtus, quando puniet malos. *Iſa.42.e.* Vox autem cataractarum Dei dicit *l* comminationes divinas. *Pſa.41.Apo.8.b.* Et vox commotionis magnæ, eſt comminatio iræ Dei. *Ezec.3.c.* Et voces quas dat Dominus, ſunt excitatio peccatoris, ut nequitiam ſuam recognoſcat. *1.Reg.12.c.* Et vox tonitrui Dei, qua *m* comminatur, dicitur eſſe in rota, hoc eſt, in Moyſe ſeu lege. *Pſal.76.103.* Et dicitur vox terroris. *Iob 37.a.* quia ſi peccator repentè divinæ gratiæ aſpiratione tangitur, primo intelligit diſtrictam æterni Judicis animadverſionem ſibi paratam. Vox autem volucris, erit *n* tuba in judicio, vel deſignatur levis ſonitus. *Eccl.12.b.*

Vis punitiva Dei.

Vindicta Dei.

Comminationes Divinæ.

Tuba judicii.

Vox ſponſi, *o* eſt inſpiratio ejus, ac juſti timoris incuſſio. *Can.2.b.*

Vox ſanctificatæ ſolemnitatis, & vox gaudii, eſt *p* in Eccleſia præcipuè triumphanti. *Iſa.30.f. Ier.23.c.* Et dicitur *Phil.4.a.* Gaudete in Domino ſemper. Ad hæc pertinet vox ſponſi, aut ſponſæ habitantis in hortis. *Cant.8.d.*

Inſpiratio divina.

Laudes in gloria

Vox lamentationis in Rama, *q* eſt ploratus matrum infantiũ, ab Herode occiſorum. *Ier.31. Matt.2.c.*

Vox in mente, *r* eſt quaſi quidam ſonus intelligentiæ. Sed aliquando vox carnis loquitur, ut cùm cogitamus malum pro malo reddere, aliquando vox animæ, ut quum intellectualem ejus naturam cogitamus, aliquando vox firmamenti, ut quum Angelicam naturam contemplamur. Sed vox ſupra firmamentum eſt, quum divinam naturam & ejus judicia conſideramus, *Ezech.1.f.*

Contemplatio Dei.

Vox magna ejulantium, *ſ* magnitudinem doloris indicat. *Ezech.27.f.* Poteſt etiam referri ad pœnitentiam. Et vox Moab, eſt uxor Doctorum errorum pœnitentiam agentium. *Iſa.15.b.* Et vox ploratus eſt pœnitentium, quæ vox non erit in fœlicitate. *Ier.3.g.Iſa.66.c.* Et vociferatio filiorum Iſrael in Ægypto eſt pœnitentium ceſſante imperio diaboli, qui & ad Deum vociferari dicuntur. *Exod.2.d.5.b.22.d.Iob 30.d.*

Pœnitentia.

Vox viri, ut vox multitudinis. *Dan.10.a.* efficaciam *t* doctrinæ boni Prælati deſignat.

Efficacia doctrinæ.

Vox ſanguinis Abel, h.e. *v* Chriſti, clamat adverſus Judæos de terra, h.e. de Eccleſia. *Gen.44.b.*

Vox gemitus. *Pſ.101.* fuit *x* vox ſerpentis, qua dixit Evæ, Comedite & eritis ſicut Dii, quæ vox cauſa fuit gemitus generis humani, vel eſt malarum cogitationum in mente vociferatio.

Verba ſerpentis.

Vox matris dicitur *y* vox pueri. *Gen.21.c.* quam audivit Deus ſuſtentans populum Iſrael, propter Patres.

Vox Jacob deſignat verba ſimplicia. *Gen.27.c.*

Vocem elevans Joſeph. *Gen.45.a* deſignavit Chriſtum in cruce, aut per prædicatores reſonantem. Et vox aquilæ volantis eſt *z* vox prædicatoris. *Apoc.8.d.*

Chriſtus in cruce.

Vox prædicatoris.

Vox magna Angeli prædicantis. Quis eſt dignus aperire librum, &c. *Apoc.5.a.* deſideria *aa* antiquorum Patrum de adventu Chriſti demonſtrat.

Deſideria antiquorum Patrum.

Vox gregum & armentorum Amalec. *1.Reg.15.d.* famam, *bb* turpitudinis demonſtrat. Gregum quidem de minoribus culpis: armentorum verò de majoribus.

Fama turpitudinis.

Vox cantantis in feneſtra, deſignat ſuggeſtiones dæmonis, quas ingerit per noſtros ſenſus. *Soph.2.c.* Et vox multitudinis, & ſonitus Regum & gentium congregatarum, eſt *cc* dæmonum & hæreticorum Eccleſiam impugnantiũ. *Iſa.13.a.* Vox etiã calcantium, quæ auſertur, eſt prædicatio hæreticorum. *Iſa.16.c.* Vox autẽ Judæorum & hæreticorum dicitur quaſi pythonis. *Iſa.29.a.* Et voces adverſariorum, erant voces Judæorum in Chriſti paſſione. *Ier.18.d.* Et vox paſtorum contra leonem, fuit vox gentium contra Chriſtum. *Iſa.21.b.* Et vox nunciorũ Ninive, eſt prædicatio hæreticorum, aut malorum. *Nah.2.d.* vocem autẽ dant inimici in Hieruſalem, ſicut in die ſolenni, quando dæmones gaudent de lapſu animæ *Thr.2.c.* Et vox ululatus paſtorũ, eſt Principum Judæorum in everſione templi. *Zach.11.a.* Et vox mendacii eſt vox hæreticorum. *Exod.23.a.* Vox etiam alienorum, quam non audiunt oves Chriſti, eſt hæreticum dogma. *Ioan.10.a.* Et vox exactoris, eſt tentatio miſeræ ſuggeſtionis diaboli. *Iob.3.c.* Vociferatio autem Iſrael, deſignat *dd* inſenſatum clamorem Judæorum adverſus Chriſtianos. *1.Reg.4.b.* vox leænæ, eſt adhortatio gloriæ Babylonis, ut avertat à Deo ad vanitatem mundanam. *Iob 4.b.*

Suggeſtiones diaboli.

Prædicatio hæreticorum & Judæorum adverſus Eccleſiam.

Vox

a Epiph. 2. cont. hæ. 10.1. Ori. ſ. can. h. 3. Am. ſer. 64. Au. ſ. pſ. 18.
b Rup. ſ. Am. 1.
c Hil. ſ. pſ. 65. Amb. ep. 49. Hie. ſ. Iſa. 19. 52. & ſ. Ier. 47.25. & ſu. Amos 1. Cle. Ale. ad h. ad gen.
d Gr. ſ. 1. Re. 1.
e Au. ſ. pſ. 76. 103. & ho. 33. Ru. ſ. Apo. 3.9. Hie. ſ. Ier. 16. 25.
f Or. ſ. can. h. 2.3.4. Amb. de Iſaac 4. Bed. ſ. Ex. 19. Ber. ſ. cant. ſer. 59.
g Arn. ſ. pſ. 92. Hie. ſ. pſ. 41.
h Gr. ſ. can. 2. & ſ. Eze. h. 8.
i Hil. ſ. Matt. can. 3.
k Gre. 27. m. 16.13. & ſ. 1. Reg. 12. Hie. ſ. Iſa. 42. 66.
l Aug. ſ. pſ. 41.
m Ar. ſ. pſ. 76. 103.
o Hie. ſ. Eccl. 12.
o Ber. ſ. Cant. ſer. 13.
p Hie. ſ. Iſ. 30.
Am. ſ. pſ. 118. ſer. 22.
q Hie. ſ. Ier. 31.
r Gr. ſ. Eze. ho. 8.
ſ Hie. ſ. Iſa. 15. Glo. ord. ſ. Exod. 2.
t Lyr. ſ. Dan. 10.
v Aug. ſ. pſ. 39.
x Gr. ſ. pſ. 101.
y Glo. int. ſ. Gen. 21.
z Au. ſ. Apo. ho. 6.
aa Ru. ſ. Apoc.
bb Gr. ſ. 1. Re. 15.
cc Hie. ſ. Iſ. 13. 16.49.11. & ſ. Zach. 11.
dd Gr. ſ. 1. Re. 4. & 4. m. 41. & 5. mo. 16.

Tribulationes juſtorum fidei. Confeſſio fidei.

Vox flagelli Ninive. *Nah.3.a.* deſignat *a* multitudinem exercitus Romani contra Hieruſalem, & multas tribulationes juſtorum in hoc mundo.

Vox, qua clamamus ad Deum, *b* eſt fides & affectus. *Pſa 3.140.141. Iſa.30.e.* Et vox ſponſæ dulcis, eſt confeſſio fidei coram Regibus & Principibus, quæ grata eſt Deo. *Cant.2.d.* Et vox multitudinis & ſonitus Regum, & gentium congregatarum, eſt una vox fidelium Eccleſiæ, & Doctorum & diſcipulorum. *Iſa 13.a.* Et vox aquarum multarum, eſt vox populorum laudantium Deum. *Ezech. 43.a. Pſa 92.* Et vox una, eſt concordantium in fide. *Exod 24.a.* Et vox fugientium de Babylone, eſt confeſſio fidei converſorum. *Jer. 50.e.*

Clamor cordis.

Vox orationis, eſt *c* clamor cordis ad Deum. *Pſa.114.129.* Et vocare, eſt humili prece Deum depoſcere. *Job 5.e.19.a.29.b.*

Cognitio Spiritus ſancti. Frænatio loquentium blandiens gula.

Vox auræ levis, eſt *d* cognitio Spiritus ſancti, quæ lippientibus mentis noſtræ oculis, claritatem ſuam tenuitet demonſtrat. *Job 4.c.*

Vocem ſuam cohibent duces, *e* quum hi, qui poſt ſe errantes populos trahere conantur, ne loqui perverſa nunc audeant, & autoritatis frænantur pondere, virtute rationis. *Job 29.b.*

Voce magna rogare dicitur inimicus. *Prov.27.c.* quando *f* ſpiritus gaſtrimargiæ ſuperatus, incipit ſua humiliatione blandiri, rogans quodammodo, ut aliquid relaxans à cœpto fervore impartias ei, quod continentiæ modum & menſuram juſtæ diſcretionis excedat.

Conſenſus fidelium in fide & doctrina. Converſio ad vitia.

Vociferatio populi in everſione Hiericho, deſignat *g* conſenſum fidelium in doctrinam prædicatorum & everſionem vitiorum. Deſignat etiam vocem concordiæ. *Joſ.6.b.* Et vox aquarum multarum, eſt concurſus populorum venientium ad fidem. *Pſal.92.*

Vociferans populus ad Pharaonem, deſignat converſionem ad vitia. *Exod.5.b.* Sic vociferabatur populus ludendo, in cultu idolorum. *Exod.32.d.*

Volare, Volatile, Volucris.

VOLARE, proprium eſt habentium alas: quæ ſic feruntur per aerem, ut piſces per aquam. Unde dicuntur volatilia, quæ nata ſunt ad volandum. Et volucres, non ſolum aves, ſed & apes, & veſpæ, & reliqua hujuſmodi. Volare autem aliquando eſt celeriter moveri. *Iſa.60.b.* Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant?

Sublimitas Dei.

Volare dicitur Deus *h* propter velocitatem penetrandi omnia: & quia Chriſtus in omnibus ſublimior eſt Angelis. Volat autem Deus ſuper pennas ventorum, quando coram oculis prædicatorum in altitudinem intelligentiæ ſe elevat, & ſemper ſublimior apparet *Pſa.17.*

Virtus verbi Dei

Volare dicitur gladius Dei, *i* quum verbum Dei diſcurrit, & perſtringit cementium oculos, vultuſq; deterret. *Ezech.32.c.*

Demonſtratio mediorum Dei. Prædicatio divinitatis & humanitatis Chriſti.

Volantia Seraphim, deſignant *k* demonſtrationem eorum, quæ media ſunt Dei: vel deſignant præſentia & tranſeuntia. *Iſa.6.a.* Vel ſunt Apoſtoli prædicantes divinitatem & humanitatem Chriſti: Ideò duabus alis volabant.

Incarnatio Chriſti. Velocitas Evangelii.

Volans unus de Seraphim ad purgandum labia Iſaiæ. *Iſa.6.a.* Juxta Origenem, *l* ſignificat Filium Dei factum hominem, ad mundandum genus humanum. Vel deſignat *m* velocitatem Evangelii nos purgantis. Volare etiam dicitur Chriſtus, *n* quum ad ſpiritualem naturam ſe convertit, *Pſa.54.*

Apoſtoli. Prædicatores Perfecti. Contemplativi. Martyres. Sacra ſcriptura.

Volantes, ut nubes, ſunt *o* Apoſtoli prædicantes: vel ſunt venientes ad fidem ex Gentibus. *Iſa.60.b.* Et volantes animæ ſunt juſti ad ſuperna tendentes. *Ezech.13.b.* Et volatilia, *p* ſunt animæ Sanctorum: & perfecti, & cotemplativi, qui poſſunt in ſublime aſcendere. *Gen.1.b.7.a.8.c.Lev.11.c.Job 5.b.8.d.12.b. Iſa.14.g. Jer.4.f.9.c. Ezech.17.g.Soph.1.a. Luc.13.g.* Volantes etiam, ut nubes ſunt, qui per gratiam Spiritus ſancti in bono opere ſunt veloces. Martyres etiam volucres cœli dici poſſunt. *1.Cor.15.e.* Volucres etiam cœli, ſunt *q* alta cogitantes: & volare, eſt in intellectu ſpiritualium myſteriurum elevari. *Pſa.8.54.Matt.13.a.* Et volans aquila per medium cœli: *r* ſunt prædicatores in Eccleſia. *Apoc.8.d.14.b.* Et volantes in humeris Philiſthinorum, ſunt Apoſtoli ſuſcepti à Gentibus. *Iſa.11.d.*

Volans aquila per medium cœli, *ſ* eſt ſacra ſcriptura, cujus tota intentio eſt, ut homines in cœlum dirigat. *Apo.8.d.* Et volatilia cœli, ſunt intellectus ſubtiliores. Volans autem fulium, dicitur litera legis. *Lev.26.e.* Volans quoque volumen. *Zach.5.a.* Dicitur ſacra ſcriptura: quæ dum de cœleſtibus loquitur, ad ſuperiora mentis noſtræ levat intentionem: quia dum illam ſuper nos eſſe aſpicimus, infirma attendere, id eſt, concupiſcere devitamus. Dicitur quoq; volans volumen: quia omnia malorum peccata comprehendit: vel propter velocitatem præmonſtratæ punitionis Judæorum.

Tranſitus ad contemplationem Contemplatio

Volans mulier in deſertum. *Apoc.12.d.* commendat *t* nobis tranſitum ad quietem, & ſanctum ocium ſcripturarum. Volat autem homo cum volucribus virtute ſpeculativa & cotemplativa: quæ conveniunt homini jam provecto, & illam mentem adepto, quæ ſero advenit: cui datus eſt in cibum panis ille, qui de cœlo deſcendit. Avolans autem paſſer in agrum, eſt homo veniens ad latitudinem contemplationis. *Lev.14.a.g.* Ad volatum autem naſcitur avis, quando homo in afflictione per ſpem ad ſumma ſuſtollitur, & converſationem habet in cœlis. *Job 5.b. Pſa.54.*

Concupiſcentia cognita. Tentatio. Inanis gloria. Verba hæreticorum. Contemplatio incarnationis Chriſti Incomprehenſibilitas Chriſti

Volans ſagitta in die, *v* eſt concupiſcentia cognita: vel tentatio, levis in ſciente: vel inanis gloria. Vel ſunt verba hæreticorum, quibus promittunt lucem veritatis. *Pſa.90.*

Volans ad eſcam aquila. *Job 9.c.* deſignat *x* antiquos Patres: qui in quantum humanitatis infirmitas admittebat, Creatoris lucem erecta mente contemplati ſunt. ſed incarnandum hunc in mundi fine præſcientes, quaſi à Solis radiis ad terram oculos deflexerunt, quem pro humano genere dum paſſurum moriturumque conſpiciunt, quaſi more aquilæ poſt contemplatos Solis radios, in cadavere eſcam quærunt.

Avolare dicitur ſponſus, *y* quum ad ſecreta ſublimia elevatur: & quum diſcedit ab illuſtrando: & quia quantumcunque cognoſcetur, ſemper incomprehenſibilis permanet. *Cant.6.a.* Avolans paſſer in agrum eſt divinitas Chriſti, aut ejus anima intacta in paſſione. *Lev.14.a.*

Reſipiſcere ab erroribus.

Volare dicuntur pulli de nido, *z* quum hæreticorum diſcipuli, eorum relinquunt conciliabula. *Iſa.16.a.* Et dicuntur volare quaſi avis ex Ægypto, & quaſi columba de terra Aſſyriorum per gratiam Spiritus ſancti, de Ægypto, id eſt. de ignorantiæ tenebris: de Aſſur, id eſt, de terrenarum affectibus cupiditatum, quaſi aves, quia nulla culpæ veſtigia in eis reperiret adverſarius. *Hoſ.11.d. Hab.1.b.* Avolantes locuſtæ, ſunt reſipiſcentes ab erroribus. *Nah.3.d.* Avolare quoque de anguſtia, eſt ipſam evadere. *Iſa.8.d.*

a *Glo.ord ſ. Nahu 3.* b *Hil. ſ. pſ.140 Amb. ſ pſ 118 ſer 6 Hie ſ. Iſ & ſ. Eze 4. Ori ſ can h 4 & ſ. Ier h 3. Arn ſ pſ 92.* c *Gre. ſ. can. 2 Gr. 5 mo. 30.* d *Gre 5. m 25* e *Gr. 19 mo. 14* f *Caſ col 5. ca pus 25.* g *Orig. ſ. Ioſ. ho.7 Arn ſ pſa. 92.* h *Gr. ſ 1 Re. 8 & 17 mo.13. Hie ſ pſa.17.* i *Hie. ſ Ez. 32.* k *Ori. ſ Iſ h 1 Am 5. de ſp. 21 Hie epi Et factum eſt. Ru. 1. ſ Iſ. 28.* l *Ori ſ. Iſ h 1* m *Hier. epiſt. Septua.* n *Hil ſ pſ. 54.* o *Hie ſ. Iſa ex 60 & ſ Ez. 13 & ſ Ier 9. Or ſ Ez. h. 12 & ſ. can h 3.* p *Am. ſ. Luc. 13 & de Noe 22. Gr ſ. 1 Re 14 & 11 m. 2 & 14 mo 2. Tert de reſur. ca.* q *Arn ſ pſa 8* r *Aug ſ Apo. ho 6.1 c. Ru 5 ſ Apo. & ſ Zach. 5.* ſ *Lyr. ſ Le 26 Gr 11 mo. 7. Hie ſ Zac. 5.* t *Ru 7. ſ Apo. Geor Ve can. 3 tom 6. c 15. Gr, 6 m. 6. Ric. de S Vict. de ſecur conſcien. 18.* v *Arn Hil & Aug ſ pſ. 90. Bern ſer. 6. ſ. Qui habit.* x *Gr. 9. m. 23* y *Am. de Iſ 9 Hie ſ Iſa. 30. Gre. ſ can. 6. Cyr. epiſt. 19.* z *Hie ſ Iſ 11. & ſ Nah 3. & ſ Heb. 1. Ru ſ. Hoſ 12.*

Avolans bruchus dici poteſt *a* quum Reges, aut Principes oriuntur, qui tam facilè diſcedunt, ut bruchos avolans, minimè rediturus. *Nahu.*3.*d.*

Volucres cœli, quas latet ſapientia, dici poſſunt *b* Angeli. *Job 28.d.* Animæ *c* quoque ſanctæ ad ſuperna volantes, volatilia dici poſſunt. *Gen.*1.*b.*

Volatilia, quibus præeſt homo, dicuntur *d* cogitationes leves aut etiam cogitationes bonæ. *Gen.*1.*c.* Et præterea cogitationes importunæ, ut quæ veniebant ad caniſtra piſtoris. *Gen.*40.*c.*

Volucres etiam dicuntur *e* homines leves. Et nidificantes in cedro, ſunt peccantes, vel pollicentes ſibi ſcientiam in Philoſophia & dogmatibus hæreticorum. *Ezech.* 21.*b.*

Volucres deſcendentes ad cadavera, ſunt *f* dæmones. *Gen.*15.*b.* Item elati ſuperbia. *Pſal.*78. *Iob* 12.*b.* 28.*d.* *Ezech.*29.*b.* 38.*f.* *Hoſ.*4 *a.* *Matth.*6.*d.* 8.*c.*13.*a.* *Luc.*8.*a.* Et volans regulus, aut aſpis, ſunt dæmones, aut Principes Judæorum. *Iſa.*30.*b.*

Volatilia etiam cœli, dicuntur *g* Aſtrologi, qui aſtra contemplantur. Item qui ſuperbæ curioſitatis ſtudio ſublimia perſcrutantur. *Iob* 12.*b.*35.*c.*

Volatilia præterea cœli, ſunt *h* populi decepti ab hæreticis. Item hæretici & divites hujus mundi. *Ezech.*32.*b.* *Pſa.*49. Et avolat Ephraim quaſi avis, quum hæretici deſcendunt ab Eccleſia. *Hoſ.*9.*c.*

Volatilia interdum dicuntur *i* verba ſubjecta ſacræ ſcripturæ, de quibus judicat ſpiritualis, eiſque dominatur: quibus benedixit Deus, ut multiplicentur ſuper terram. Vel ſunt voces cœleſtia prædicantes. *Gen.*1.*c.*

Volatilia præterea dicuntur Judæi per orbem diſperſi. *Gen.*1.*b.*

Volatilis lepra, dici poteſt *k* tranſitus ab uno vitio ad aliud. *Lev.*13.*g.*

Volvere, Convolvere, Evolvere, Volutare.

VOLVERE, eſt rem ab una parte in alteram vertere. Convolvere autem eſt quaſi plicare: ſicut è diverſo evolvere, explicare, & tranſigere.

Volvere lapidem ad Saulem. 1.*Reg.*14.*e.* eſt *l* proponere Chriſti potentiam cum humilitate conjunctam prædicatori: ne ſuperbiat.

Evolutus annus poſt necē Zachariæ. 2.*Par.*24.*f.* deſignat *m* tempus prædicationis Chriſti in Judæa.

Evolutæ ſolemnitates, deſignant *n* tranſactionem veteris legis, aut gloriæ hæreticorum. *Iſa.*29.*a.* Ad hanc pertinet convoluta generatio, quæ dicitur quaſi complicata & finita. *Iſa.*38.*c.*

Convolui dicitur, *o* quod in infernum dejicitur. *Iſa* 9.*d.* Et convolutæ ſunt iniquitates collo, quum per eas homo in infernum detruditur. *Thren.*1.*e.*

Volumen, vide Liber, Volvula.

VOLVOLA, eſt herba ſimilis hederæ: quæ vitibus & virgultis circumdari ſolet, & in longum ſerpere, græcè *ϛομίλαξ*: comparantur ei peccata media, quæ Apoſtolus fœno confert. *Nah.*1.*c.* juxta Septuaginta.

Voluptas, vide Delectare.

Vomer ſeu Vomis.

VOMER, eſt ferrum in aratro, quod lirat, ſeu ſulcos facit, dictus quod terram vomat.

Vomis, qui bobus trahitur, *p* affectum geminæ charitatis ſignificare poteſt, vel ſenſum & animum probum. 1.*Reg.*13.*d.* *Iſa.*2.*b.*

Vomis etiam ſignificat *q* vim verbi Dei in anima: quo eradicantur ſpinæ vitiorum, & cordis duritia mollitur. Deſignat etiam linguam prædicatorum. *Iſa.*2.*b.*

Vomis, ſeu aratrum, quo percuſſit Samgar hoſtes, deſignat *r* ſimplicem monitionem, quæ etiam convertit animas. *Jud.*3.*d.*

In vomeres ſeu aratra concidunt gladios, *ſ* qui iram & effrænata convicia deponentes, mittunt manum ad aratrum Chriſti, nec reſpiciunt retro. *Mich.*4.*a.*

Vomere, Evomere, Vomitus.

VOMERE propriè eſt ſumptum cibum per os reddere, quod ad alia transfertur.

Evomere dicitur Deus habentes fidem ſine operibus, *t* tanquam tepidos, & ſibi minimè gratos. *Apoc.*3.*c.*

Evomuit piſcis Jonam, hoc eſt, *v* Chriſtum, quum ex imis penetralibus mortis, victrix vita proceſſit. *Jone* 2.*d.*

Evomere dicitur terra habitatores malos. *Lev.*18.*d.* quando *x* Gentilitas veniens ad fidem, abrenunciavit dæmonibus: vel quando homines ipſos impios abominantur.

Vomens, eſt hæreticus, *y* qui vomit furorem draconum & aſpidum inſanabilem. *Iſa.*19.*c.* Et menſæ hæreticorum, & etiam Judæorum plenæ ſunt vomitu, cùm ſcripturarum ſanctarum non digerunt cibos, nec univerſo corpori faciunt eſſe vitales, ſed immaturos & fœtentes egerunt: ita ut nullum in eis Deus reperiat locum. *Iſa.*28.*a.*

Vomere dicuntur ebrii, quum *z* graviter peccatores puniuntur à Deo: nec tamen reſipiſcunt. *Jer.*25.*e.* Et hic vomitus dicitur vomitus ignominiæ. *Hab.*2.*d.*

Evomere dicitur mel, *aa* qui delectatus humanis laudibus videns alium laudari, torquetur invidia. *Prov.*25.*b.*

Evomere dicitur cibos, quos comederat, qui *bb* deteſtatur errores, quos didicerat, vel qui luit pro eis pœnas in inferno. *Prov.*23.*a.*

Evomere dicitur hypocrita divitias, quas devoravit, *Job* 27.*b.* quum *cc* ſacræ legis, quam legendo devoraverat, oblivíſcitur: eaſque de ventre illius Deus extrahit: quia quod obſervare noluit, juſto judicio de ejus memoria evellit: ne præcepta Dei ſaltem in lingua teneat, quæ non ſervavit in vita: unde per Prophetam dicitur. *Pſa.*49. Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum, per os tuum.

Vorare, Vorax, vide Devorare.

Vorago.

Vorago,

---

a Rup. ſ. Nah. 3.
b Amb. 1. de Inter. 9.
c Bed. ſ. Gen. 1. Ori. ſ. Gen. h. 1. Baſ. exa. h. 10. Amb. de pa- rad. 11.
d Be. ſ. Gen. 1.
e Hi. ſ. Ez. 31.
f Ambr. 2. de Abr. 8. Arn. ſ. pſ. 78. Hil. ſ. Matth. can. 7.
g Gr. 7. m. 1.
h Gre. ſ. Ezec. 29. & ſ. Iob 12. & ſ. Hoſ. 4. & ſ. Iſa 20.
i Hie. ſ. Iob. 12. Gr. 16. m. 11. Hie. ſ. pſa. 49. & ſ. Hoſ. 9. Aug. 13. conf. 23. & 1. de gen. contr. Man. 13. 25.
i Au. 1. de gen. con. Man. 23. 25.
k Glo. ord. ſ. Lev. 13.
l Gr. ſ. 1. Reg. 14.
m Hie. ſ. Iſa. 87.
n Hie. ſ. Iſa. 29. 38.
o Glo. inter. ſ. Iſa 9.
p Ter. adver. Marc. 4. Gr. ſ. 1. Re. 13.
q Hie. ſ. Iſa. 2.
r Ori. ſ. Iud. ho. 3.
ſ Hie. ſ. Mic. 4.
t Amb. ſ. pſa. 18. ſer. 2.
v Hie. ſ. Ion. 2.
x Au. q. in Levit. 67.
Iſy. ſ. Lev. 18.
y Hie. ſ. Iſa. 19. 28.
z Glo. ord. ſ. Ier. 25.
aa Ber. ſer. parvo. 47.
bb Bed. ſ. pro. 23.
cc Gre. 15. m. 6.

Marginal glosses: Mali Principes. Angeli. Animæ ſanctæ. Cogitationes. Homines leves. Dæmones. Superbi. Aſtrologi. Curioſi. Decepti ab hæreticis. Divites. Verba ſubjecta ſcripturæ. Judæi diſperſi. Tranſitus à vitio in vitium. Tempus prædicationis Chriſti. Ceſſatio veteris legis. Mitti in infernum. Charitas. Verbum Dei. Lingua prædicatorum. Monitio ſimplex. Reſurrectio Chriſti. Abrenunciàs Gentilitas dæmonibus. Perverſa doctrina hæreticorum. Impœnitentia. Invidia. Deteſtatio priſtinorum errorum. Pœna inferni. Oblivio ſcripturarum.

Vorago, dicitur baratrum, ſeu apertura profunda terræ, in quam cadentia non emergunt, ſed devorari videntur.

Voragioes terræ, dici poſſunt *a* munimenta veritatis. *Iſa.2.d.*

a Hie ſ Iſa 2.

Vovere, Votum, Devotus.

VOVERE, eſt aliquid ſanctè promittere, ſeque ad illud reddendum obligare, & præcipuè Deo. Unde votum eſt promiſſio Deo facta. Aliquando autem votum eſt deſiderium. *Prov.31.a.* Quid dilecte votorum meorum? Devorare autem idem eſt, quod deſtinare, unde devotus.

Charitas Chriſti.

Votum Jephte, deſignavit *b* affectum Chriſti ad offerendam Eccleſiam Deo puram & immaculatam. *Jud.11.a.*

Votum David deſignavit votum Chriſti de ſuſtinenda paſſione. *Pſa.21.* Et vota Jonæ, *c* ſunt vota Chriſti, quum per paſſionem decrevit ſalutare genus humanum *Jon.2.* Et vota Dei dicuntur fuiſſe io Chriſto: quia ipſe in ſe habebat virtutem reſurgendi. *Pſa.55.* In Sanctis quoque ſunt vota intra ipſos, quum agunt gratias de bonis interioribus.

b Au 9. in Iud. 4. 9.
c Hie ſ. Ion 4. Hil. & Aug. ſ pſa 55.

Conſecrari Deo. Devotio mentis.

Votum vovet Deo, *d* qui ſeipſum conſecrat Deo: qui & voto offerre hoſtiam dicitur. *Gen.28.d. Lev.7.d.* votum etiam vovet & ſolvit Domino: qui eſt ſanctus corpore & ſpiritu. *Iſa.19.d.* Et vota quidem varia ſunt, ſecundum quod quis offert, quæ ſunt extra ſe: ſed votum Nazaræi, eſt præcipuum: quia uffert ſeipſum. *Exod.36.a. Num.30.a. Pſa.64.115.* Devota autem mente offerendum eſt Deo, quicquid illi offertur. *Exod.35.c.* Ponuntur autem vota diverſa, quibus ſe vel alios, aut ſua quiſqoe conſecrat Deo. *Lev.27.*

d Phil de ſomnis. Hie ſ Iſa 19. Ori ſ. Num. ho.28. Glo inter ſ. Exod 33.

Euchariſtia. Laudes in patria. Rigor propoſiti.

Votum aliquando eſt *e* oblatio ſeu exhibitio, & vota redduntur Deo, nunc quidem in oblatione Euchariſtiæ, & etiam per Martyres. Sed poſtmodum redduntur in patria plenius, ubi Deus ſemper laudatur. *Pſal.21.60.64.65.115. Num.6.a.*

Votum Annæ deſignat *f* rigorem præpoſiti ad cœleſtia tendentis, ut ita intentè orare poſſit. *1.Re.1.b.*

Iſy. Lev. 27. e Hil. ſ pſa. 65 Aug epi. 120. f Gr. ſ 1. Reg. 1.

Vovere dicuntur fideles Domino *g* in baptiſmo, ubi renunciant diabolo & pompis ejus, & ſe tradunt Deo. *Pſa.57.*

g Arn. ſ pſ. 75

Obligatio.

Votum aliquando eſt obligatio, & votum viri dicitur obligare: quia eſt *h* rationis: votum verò uxoris, vel filiæ non valet, niſi à patre aut viro approbetur, hoc eſt, actus ſenſualitatis, ut ſit rectus, eſt conſilio rationis approbandus. *Num.3.a.*

h Ori ſ Num. ho 24. Aug 9 in Num. 59.

Vota pinguium, hoc eſt, *i* Judæorum & hæreticorum, non approbat Deus. *Amos 5.f.*

i Hie. ſ. Amos 5.

Upupa.

Libidinoſi. Triſtes.

UPUPA, eſt avis criſtis in capite prominentibus galeata, in fimo fetè ſemper commorans, & nidificans. Numeratur inter aves immundas, & habet ululatum pro cantu.

Upupa nidificans in ſtercoribus, *k* libidinoſos ſignificare poteſt. *Lev.11.b. Deut.14.b.* Ut autem lugebrem habet cantum, deſignare poteſt *l* benè operantes, ſed cum triſtitia: vel è diverſo, ſignificat habentes triſtitiam ſecundùm ſæculum.

k Iſyc. ſ. Lev. 11. l Glo ord ſ. Lev. 11.

Ur.

UR, id eſt, ignis, vel lumen, aut incendium: urbs Chaldæorum, unde egreſſus eſt Thare cum filio Abraham. Secundòm aliquos Ur non eſt urbs, ſed erat incendium, aut ignis, unde educti ſunt Thare & Abraham.

Spiritus ſanctus.

Ur, ut interpretatur ignis, *m* Spiritum ſanctum ſanctificare poteſt, aut fervorem charitatis. *Gen. 11.d.15.b. 1.Par.2.g.*

m Gre. ho. 33.

Ira. Concupiſcentia carnalis.

Ur etiam, ut interpretatur incendium, *n* iram deſignare poteſt.

Ur, juxta Origenem interpretatur irritatio: & fuit Rex Madian occiſus à filiis Iſrael, & deſignat concupiſcentiam carnalem vincendam. *Num.31.d.*

n Geor Vene. can. 10 to ca. 85. Ori ſ Num. ho. 25.

Urbs, vide Civitas.

Urceus.

URCEUS, eſt vas, quo aqua in urnam infunditur, vel in ahenum.

Urceoli, dicuntur *o* minorem & magis tenuem doctrinam habentes. *Eccl.2 b.*

o Hie ſ. Eccl. 2.

Urere, vide Accendere.

Uredo.

Diabolus. Expellere bonos. Defendere peccata.

UREDO, eſt morbus herbarum, fruticum, & arborum: qui etiam rubigo dicitur.

Uredo ſpicarum dici poteſt diabolus, qui bona opera perdere conatur. *Gen.41.a.*

Urgere.

URGERE, eſt cogere, premere & impellere.

Urgentes Ægyptii filios Iſtael, ut exirent velociter. *Exo.12.e.* deſignant malos expellentes à ſe bonos.

Urget quaſi exactor, *p* qui nimium exigit ſtipendium, quod tam de prædicatoribus, quàm de aliis dici poteſt. *Exod. 22.d.*

p Glo. ord. ſ. Exod. 22.

Urgere dicitur puteus os ſuum ſuper aliquem, quando aliquis non contentus quod peccaverit, etiam ſit defenſor peccati. *Pſa.68.*

Urias.

Princeps hujus mundi.

URIAS, id eſt ignis Domini, aut lumen Domini, maritus Bethſabee, juſſus occidi fraudulenter à David: typus eſt *q* principis hujus mundi, qui ſubjectas habebat Gentes. *2.Reg.11.a.* Erat autem Cethæus, hoc eſt, abſciſſus, ſive quod in veritate non ſtetit, ſed à luce ſua ſuperna, quam de Deo habebat ſuperbiæ merito abſciſſus eſt: ſive quod cadendo veris viribus perditis, transfigurat ſe in Angelum lucis, audens adhuc dicere: Lux mea Dei eſt.

q Amb Apo. David 3. Au. 22. cont. Fauſt. 57.

Populus Judaicus. Sacerdotium Iudæi ante adventum Chriſti

Urias etiam ut interpretatur lux mea Dei, typus eſt *r* populi Judaici: qui de accepta legis ſcientia extollitur, quaſique de luce Dei gloriatur, unde de illo aufertur lex, & demum occiditur. *2.Reg.11.*

Urias ſacerdos adhibitus ab Iſaia in reſtem. *Iſa.8.a.* typus eſt *ſ* ſacerdotii teſtificantis de Chriſto. Ideò ioterpretatur lux Domini, vel lux mea Deus, qui etiam deſignat populum Judaicum, qui teſtis eſt ante adventum Domini.

r Gr. 9 m. 27. ſ Hie. ſ. Iſa. 8. Ru. 1 ſ Iſ 34. ſ Matth.

a Hie. ſ. Iſ. 16. & ſ. Heſ. 7. — b Gre 31. mo. 26. 32.

Diſputatio hæreticorum. Laudes inutiles hæreticorum. Injuria animæ peccatricis. Tumultus hæreticorum adverſus fideles.

Ululare dicitur Moab ad Moab, *a* quando hæretici diſputant contra hæreticos: vel quum ſimul plangunt in inferno, *Iſa.16.b.65.c. Hoſ.5.c.* Hæretici etiam, qui putant ſe laudare Deum, ululare potius deprehenduntur, *Hoſe.7.d.*

Ululatus exercitus, *Iob 39.c.* eſt *b* quum infœlix anima ſemel principalibus vitiis capta, multiplicatis iniquitatibus, in infamiam vertitur, & ferali jam immanitate vaſtatur. Eſt etiam tumultus vulgi hæreticorum adverſus fideles.

Umbilicus.

UMBILICUS dicitur quicquid in aliqua re eſt medium: unde & umbilicus appellatur ligamentum inteſtinorum, quod in media ferè ventris planitie fit: quod eſt ad hoc, ut per illud fœtus, dum eſt in utero matris, nutriatur.

c Hie. ſ. Ez. 38 — d Am. inſtit. vir. 14. Gr. ſ. Can. 7. — e Bed. ſ. Pro. 3 — f Ori. ſ. pſ. 37. hom. 1 & ſu. Exa. ho 6. — g Hie ſ. Ezec. 26.

Eccleſia. Prædicatores. Actio imperfecta. Locus libidinis. Pronitas ad libidinem. Divina operatio.

Umbilicus terræ, ſignificat *c* Eccleſiam, quæ medium tenet, habens in ſe Chriſtum mediatorem, *Ezech.38.d.*

Umbilicus Virginis dicitur crater tornatilis, *d* ob divinam ſapientiam. Umbilicus etiam ſponſæ deſignat prædicatores, *Cant.7.a.*

Umbilicus in interiori corporis parte medius, *e* infirmam adhuc & imperfectam actionem deſignat, *Prov.3.a.*

Umbilicus *f* locum libidinis deſignat in fœminis: unde & virtus Behemoth dicitur eſſe in umbilico ventris, *Iob 40.b.* Et umbilicus non præciſus, eſt *g* pronitas in libidinem, *Ezech.16.a.*

Umbra, Umbraculum, Obumbrare.

UMBRA, eſt aer, carens rectis radiis Solis, quod fit alicujus corporis objectu. Dicitur autem umbra interdum ignorantia. *Can. 2.d.* Donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ. Inane, *Iob 8.b.* Sicut umbra, dies noſtri ſunt ſuper terram. Oblivio, *Pſal.101.* Dies mei ſicut umbra declinaverunt. Obſcuritas, *Iob 10.a.* Ubi umbra mortis & nullus ordo. Requies, *Iud.9.b.* Sub umbra mea requieſcite. Signum, *Col.2.c.* Quæ ſunt umbra futurorum.

h Gr. 32 m. 11 Am. ſ. pſ. 16. Hil. ſ. pſ. 56. Hie ſ. Iſ. 4. & ſ. pſa 16. Gr. 33. m. 3. Ber ſ. qui hab. ſerm. 4. — i Hie ſ. Iſa. 25 Ori ſ. Ma. h. 3 Ori ſ. Rom 6. & 2. periar. 6. — k Hie ſ. Iſ. 32. & ſ. Hoſ. 14. Gr. 33. m. 3. — l Amb ſ. pſa. 118. ſer. 19. Gr. 32. m. 3 & 18 m 12.

Virtus paterna. Spiritus ſanctus. Filius. Protectio Chriſti. Virtutes.

Umbra alarum Dei, *h* affectum divinæ domus, ſeu divinam protectionem ſignificare poteſt. Obumbrat autem Deus ſcapulis ſuis, quum promittit ſervis ſuis vitam præſentem & futuram, *Pſa. 16.56.90. Iſa. 4.b.49.a.51.e. Cant.2.a.* Umbra duobus conſtat, lumine & corpore, per lumen divinitas, per corpus humanitas Chriſti intelligitur.

Umbraculum ab æſtu fuit *i* Pater Filio in paſſione, *Iſa. 25.b.* quando videlicet dixit Filius, In manus tuas commendo ſpiritum meum. Et obumbrans nubes, eſt virtus paterna, vel Spiritus ſanctus, vel ipſe Filius obumbrans & illuminans per Evangelium & Prophetas, *Math.17. Pſal.139.*

Umbra etiam Chriſti, *k* eſt refrigerium protectionis Chriſti, & virtutes, quæ in hac vita habentur, *Iſa.32.a. Thren.4.d. Can.2.a. Hoſ.14.c.* Obumbravit autem nos ſcapulis ſuis in cruce, *Pſal.90.*

Umbra etiam eſt *l* adventus Chriſti in carne, in quo adventu multa adumbrantur in ſecundo adimplenda. Cœpit autem ab umbra nativitas carnis, & finitur in luce, *Thren. 4.d. Luc.1.d. Can.2.a. 4.b.* Virtus autem Altiſſimi obumbravit Virginem, quando incorporeum lumen divinitatis, accepit in ea corpus humanitatis.

m Ber. ſ. Can. ſer 20. — n Ber ſ. Cant ſer. 48. — o Ori. ſ. pſ. 38. hom 2. Am. ſ. pſ. 118. ſerm. 5. Ori ſ. Ex. h. 12 Gre. ſ. 1. Reg. — p Ori ſ. Num. hom 17. & ſ. Can. hom 2. — q Ori ſ. Lu. h. 3. Gr. 11. m. 11. Au ſ. pſ. 79.

Adventus Chriſti in carne. Quies in contemplatione. Fides. Obſcuritas legis. Sacra ſcriptura. Ceremoniæ legis. Lex vetus. Requies cœleſtis.

Sub umbra ſponſi ſedere, *m* eſt in Chriſti contemplatione requieſcere, ubi protegimur ne diabolica tentatione, velut Solis ardore, denigremur, *Can.2.a. Pſal.14.62. Ezech.17.g.* Sancti autem non ſunt umbra, ſub qua ſedendum, ſed umbraculum, hoc eſt, diminuta umbra.

Umbra etiam ſponſi, *n* eſt fides, ſub qua nunc vivendum & ſedendum, *Cant.2.a. Thren.4.d.*

Umbra dicitur eſſe *o* in lege, propter obſcuritatem, & eſt umbra ſponſi, donec veniret ipſe ſponſus, qui eſt lux veritatis. Ceſſavit enim umbra, adveniente luce Chriſti, ut imago & præfectus adveniente rege. Umbra etiam vineæ, obſcuritatem legis & Prophetarum deſignat, *Pſalm.79. Cantic.2.a. Coloſ.2.d. Heb.10.a.* Umbra item mortis erat duritia legis, quæ unumquemque peccantem morte corporis puniri cenſebat, *Job 12.d.*

Obumbrantia nemora, deſignant *p* refrigerium in doctrina Sanctorum, *Num.24.a.* Sacra etiam doctrina, eſt umbroſus lectulus, *Cant.2.d.* ubi nos legimus floridus. In hac umbra quieſcentibus dicitur. *Pſa.120.* Per diem Sol non uret te. Obumbrantia etiam Cherubim propitiatorium, deſignat novum & vetus Teſtamentum, quæ honorant myſteria, & commendant divinam miſericordiam.

Umbraculum in vinea, deſignat *q* ceremonias legis, quantum ad literam ſine ratione conſideratas, *Iſa.1.b.34.d.* Idem deſignat umbraculum hederæ Jonæ: quod etiam ſignificat ipſam legem veterem, *Jon.4.c.* Poteſt etiam umbraculum in vinea ſignificare animam ſine cuſtodia Dei.

r Aug. q. in Exod. 105. — His ſ. Ioan. 4. Au ep. 49. — ſ Aa ſ. pſ. 22. 43. 88. 143. — t Gre. 8. m. 7. — u Gr. 4 m. 20. & 33 m. 1. — v Or ſ. Ca h 3. — x Am de fu ſe. 5 Gr ſ. Can 2. 4 — y Be ſ. Ca ſe 72 — z Gr 4. m. 20 & 33. mo 30

Vita præſens. Mors corporis. Reprobi. Imitatio diaboli. Delectatio peccatorum. Status peccati in hac vita. Ignorantia. Incredulitas.

Umbra interdum deſignare poteſt *r* æterni refrigerii requiem, *Job 7.a.* Sicut cervus deſiderat umbram: ubi Gregorius legit, Servus, ſicut legendum eſt.

Umbra mortis dicitur *ſ* vita præſens, quæ parum diſtat à morte. Item ipſa mortalitas: nam vera mors eſt in inferno, aut mors peccati. Mors etiam corporis, eſt umbra mortis, *Pſalm 22.43.87.* In Chriſto fuit ſolum umbra *t* mortis: in nobis & mors & umbra mortis: ſed ipſe per ſuam umbram mortis abſtulit à nobis & mortem & umbram mortis. Ideò umbra mortis obſcurat diem delectationis peccati, *Job 3.b.* Dicitur autem vita præſens umbra mortis, propter velamen carnis: & quia nunc potius eſt umbra vitæ, quàm vita, *1. Paral.29.d. Job 8.b.14 a. Pſal.143.* Mors autem carnis dicitur *v* umbra mortis, quæ electos Dei opprimit, & ab hac vita diſiungit: quia ſicut mors animæ ſeparat ipſam à Deo, ita hæc à corpore ſeparat animam, *Cant.2.d.4.b.*

Umbra mortis ſunt omnes reprobi, qui diabolum imitantur, cui nomen eſt mors. Ipſa quoque imitatio diaboli umbra mortis dicitur, *Iſa.9.a.* Ipſa enim dicitur mors, *Apoc.6.b.* Ut enim umbra juxta qualitatem corporis ducitur, ita actiones iniquorum de ſpecie imitationis ejus exprimuntur. Umbra quoque ſub qua dormit Behemoth, *x* ſunt frigidi in peccatis exiſtentes ob defectum caloris veri Solis, & charitatis, *Job 40.c.* Deſignatur etiam *y* delectatio peccatorum, *Can.2.d.4.b.*

Umbra mortis eſt *z* ſtatus peccati in hac vita: & ignorantia, & incredulitas. *Pſ.22. Iſa.9.a. Jer.13.c. Luc.1.g.*

En. ſer. ſpi. 30. y Ber. ſ. Can. ſer. 72. z Ori. ſ. Can. ho. 23. & ſ. Matt. ho. 8. Am. 4. Exa 5 & ſ pſ. 118. ſer. 13. Hie. ſ. Iſa 9. 16. & ſ. Iob 40. Chry ſ. pſ 22. Gre. 11. mo. 12. & 33. mora. 3.

Errores. Tribulatio. Tentatio. Populus Judæorum. Judæa. Templum. Diabolus. Pœna inferni.

*Luc.*1.*g.* Et qui convertitur, tranſit ab umbra peccati, quæ eſt mortis ad umbram ſponſi, quæ eſt vitæ. Dicuntur autem peccata umbra mortis: quia ut umbra corpori, ita morti adhærent peccata, *Job* 12.*d.* 40.*c.* Umbra etiam quaſi nox, eſt errorum obſcuritas, *Iſa.*16.*a.*

Umbra etiam mortis *a* dicitur tribulatio obſcurans animum in triſtitia, *Jere.*13.*c.* Itidem tentationes, *Job* 24.*c.*

Umbra mortis dicitur populus Judæorum, qui iniquitatem diaboli ſequens, ejus in ſe imaginem expreſſit. Umbra enim talis exprimitur, qualia ejus rei, de qua trahitur, fuerunt lineamenta, *Job* 28. *a.* Umbraculum etiam leonis, eſt Judæa, aut templum, in quo prius quieſcebat Deus, qui poſtmodum iratus dereliquit umbraculum, ſive cubile, aut tabernaculum, *Jere.*25.*c.*

Umbra mortis dicitur *b* diabolus: quia hi qui ſe ab eo defendi ac protegi putant, æternis, ut ipſe diabolus gehennæ ignibus mancipantur, *Job* 10.*d.*28.*a.* Et ipſi dæmones dicuntur umbræ, *Can.* 2.*d.* 4.*b.* Pœnæ quoque inferni umbra mortis dicuntur: quia ſicut umbræ corpori non ſunt longè à corporibus facientibus umbras: ita pœnæ non longè à morte ſunt, quæ mortem inferunt.

Oblivio.

Umbra mortis intelligi poteſt *c* oblivio: quia ut mors interimit vitam, vel hoc quod interficit, agit ut non ſit in vita: ita oblivio extinguit memoriam, vel hoc quod intercipit, agit ut non ſit in memoria, *Job* 3.*a.*34.*b.Luc.*1.*g.*

Favor mundi aut diaboli. Requies falſæ.

Umbra Ægypti favorem *d* mundanum deſignat, *Iſa.*10.*a.* Et umbra cedri, eſt favor aut potentia diaboli, vel Antichriſti, *Ezech* 31.*b.e.* Idem dicendum de umbraculo.

Umbraculum quod facit hæreticus ſicut cuſtos, eſt *e* reqoies promiſſa ab hæreticis: quæ facilè, ut umbraculum, deſtruitur, *Job* 18.*d.* Ad hoc referri poteſt umbra terebinthi, quam hæretici bonam judicant, quia non ſequuntur lucem, *Hoſe.*4.*d.*

a Gr.18. mo. 17. Hie ſ.Ier. 25. b Hie.ſ.Iob. 10.28. Hie ſer.ſpir 8. c Ber ſ.Cant. ſerm.72. Gre 4. mo.9. 20.& 25. m, 4. Eu.ſer.ſpir,3. d Hie.ſ Ez.28 e Gr 18 mo 9 Hie.ſ. Hoſ. 4. f Glo. ord. ſu. 3.Reg.7.

Vncia.

Virtutes Theologicæ.

UNCIA, eſt duodecima pars aſſis, 2.*Reg.*21.*g.* Unciæ autem tres in latere, deſignant *f* fidem, ſpem, & charitatem, quæ infunduntur in baptiſmo, 3.*Reg.*7.*d.*

Vncinus.

UNCINUS eſt idem quod uncus, vel curvus, & eſt inſtrumentum incurvum, quo aliquid trahi poteſt, aut retineri.

Intentio recta. Avari.

Uncini aurei in ſuperhumerali Pontificis, *Exod.*28.*e.*39.*x.* deſignant *g* firmam intentionem Deo placendi, aptam ad ſuſcipiendam dilectionem Dei & proximi, quam in proſperis & adverſis retineat.

Uncini ænei in miniſterio altaris parati, *Exod.*38.*a.*

Uncinus pomorum, vel vas aucupis, *Amos* 8.*a.* ſignum erat *h* exercitus parati ad perdendum Hieruſalem. Indicabat etiam propinquitatem divinæ ultionis. Poteſt autem ſignificare avaros, qui rapiunt temporalia, & dicetur peculiariter de Judæis & Sacerdotibus.

g Glo.int ſup. Exod.28. h Hie.ſ. Amos 8. Rup ſ. Amos 8

Vnda, Inundare, vide Fluctus.

Vndique.

Undique idem eſt quod ex omni parte.

Undique circumſpectat impius gladium, *Job* 15.*c.*18.*b.* quia idum feriri ſe undique inſidiis credit, ſalute deſperara, ſemper ad nequitiam excreſcit.

Undique deſtructus Job *Job* 19.*b.* deſignat *k* quod Eccleſia quaſi undique deſtruitur, atque in infirmis membris deperit, quando ipſa, quæ videbantur fortia, corruunt, quando corona de capite abſtrahitur, id eſt, quando æterna præmia etiam à præpoſitis negliguntur.

i Gr.12.mo 19. k Gre.12.mo. 20.

Vngere, Vnctio, Vnguentum.

UNGERE, eſt aliquo liquido linere, unde unguentum, quod fit ex variis odoramentis, addito oleo aut balſamo, aut aliquo pingui ad ungenda corpora, delitiarũ & luxuriæ cauſa, aut propter aliquam aliam rationem. Ipſum quoque oleum aliquando unguentum dicitur. Ungere autem interdum eſt conſecrare, *Lev.*8.*b.* Unxit eum & conſecravit. Et conſtituere, 1.*Regum* 9.*c.* Unges eum Ducem ſuper Iſrael. Ungi autem, exultare, 2.*Reg.*14.*a.* Ne ungaris oleo.

Abundantia gratiæ in anima Chriſti. Incarnatio. Conſecratio ſacerdotum. Communicatio idiomatũ. Prædicare ſanctificationem & gloriam Chriſti.

Unctio lapidis Jacob, typus erat *l* unctionis Chriſti oleo exultationis, & gratia Spiritus ſancti factæ, *Gen.*28.*d.*31.*b.Exod.*29.*a.Lev.*4.*a.Pſal.*44. unctiones etiam ſacerdotum, unctionem Chriſti deſignabant, *Iſaiæ* 61.*a.Luca* 4.*c.* Ipſe eſt Sanctus Sanctorum, qui prænunciabatur ungendus, *Dan.* 9.*f.* unctionis autem dies, incarnationem Chriſti, & conſecrationem ſacerdotum deſignabat, *Lev.*6.*c.*8.*c.Actor.*10.*f.* Unctum eſt autem caput Chriſti, quando divinitati juncta eſt humanitas, & facta eſt idiomatum communicatio. Unctiones etiam David, unctionem Chriſti præſignabant. Unctus eſt autem David tertiò. Primò à Samuele in domo patris ſui, 1.*Reg.*16.*c.* Secundò in Hebron ſuper Judam ſolum, 2.*Reg.*2. Tertiò unctus eſt ibidem ſuper Iſrael univerſum, 2.*Reg.*5.*a.* Prima unctio deſignat unctionem Chriſti in utero Virginis, quando conceptus eſt de Spiritu ſancto. Secunda eſt unctio Chriſti in baptiſmo adveniente Spiritu ſancto in ſpecie columbæ. Tertia deſignat reſurrectionem Chriſti, quando data dicitur illi poteſtas in cœlo & in terra.

Ungens Samuel David in medio fratrum ejus, 1.*Reg.* 16.*c.* deſignavit *m* Chriſti incomprehenſibilem ſanctificationem ignorantibus prædicandam. Nam quaſi ungitur, quando neſcientibus opinionis ejus odor aperitur. Hunc namque ungebat, qui dicebat, *Col.*2.*b.* Quia ei ſe infudit omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Item *Pſal.*44. Unxit te Deus, Deus tuus, &c. Et *Iſa* 11.*a.* Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini. Ungentes mulieres Jeſum in ſepulchro, ſunt gloriam reſurrectionis ejus prædicantes, *Marc.*6.*a.* Unctus autem eſt Chriſtus, ut vas continens unguentum, alii verò unguntur, quatenus odorem hujus unguenti recipiunt. Unctio autem competit Chriſto ſecundùm humanitatem. Ungere altare, *n* eſt ungere Chriſtum, *Exod* 29.*b.Lev.*8.*b.* Et unguentum in capite, eſt divina benedictio primum in Chriſtum veniens, à quo deſcendit in membra ejus, & veſtes. *Pſal.*132.

Pœnitentiam agere.

Ungere pedes Chriſti ſine odore quidem, *o* eſt pœnitentium, cum odore vero perfectorum, quorum etiam jam eſt ungere caput. unde peccatrix tantum unxit pedes, non peccatrix verò, unxit etiam caput. *Luc.*7.*f.Joan.* 12.*a.* Ungit autem pedes Chriſti, qui humanitatis ejus potentiam ſacri eloquii bona opinione prædicat. Ungunt etiam pedes Chriſti, qui exercent opera miſericordiæ in proximos: vel qui

l Cle Alex 2. pæd.8. Or ſ Luc.ho.28. Hie ſ Iſ.61. Diony Cale. hie. 4. Au ſ pſ.44. Bed ſ Ge.28. Iſy ſ Le. 16.8. Rup 4.ſ. Geneſ.22. m Gr ſ.1.Regum 16. Ori.2.peri. 6. Hie.ad Principi & ſ pſ.44. 132. n Iſy ſ Lev 8. Cyr.con Iul. 8. o Ori ſ. Can. hom 1 & ſup. Matth ho.35. Amb de Tobia 2. Aug.ſ.Ioan. tract. 50. Gr ho.33. Ioan.12 a.

Digitized by Google

vel qui exhortantur docent. Ungunt verò caput, qui habent excellentiam caſtitatis & aliarum virtutum, quarum odor extenditur in Eccleſia: vel qui habent veram cognitionem fidei eorum, quæ ad Deum pertinent.

Ungere caput oleo. *Matth.6.c.* eſt *a* cum gaudio jejunare, & abſque ullo murmure, aut inanis gloriæ indicio. Item ſervire Chriſto in lætitia & operibus miſericordiæ. Ungit etiam capitolio, qui confitetur divinitatem & humanitatem in Chriſto, & qui gloriam tribuit Deo.

Ungitur caput *b* in baptiſmo, quia gratia perficit ſapientiam humanam. Et ungitur Chriſtus ad ſepulturam, quum fideles in baptiſmo commoriuntur Chriſto.

Unctio capitis Pontificis, ſplendorem verbi, quod debet eſſe in Pontifice, deſignat.

Ungere Jeſum in ſepulchro, *c* eſt per mortificationem carnis ad devotionis intimæ pinguedinem pervenire, & pœnitentiam agere, bonamque converſationem habere. *Matth.26.a.*

Ungere dicitur Deus Hieruſalem oleo, *d* quando dat animæ gratiam ad peccatorum vulnera mitiganda atque curanda, unde fideles dicuntur Chriſti, hoc eſt, uncti. *Ezech.16.b. Dan.10.a.*

Unxit Samuel David in medio fratrum, *e* quia is, qui ungitur, virtutis exempla circumquaque ſpargere jubetur: ut tantæ unctionis fieri participes omnes poſſint. Qui enim in medio ponitur, ab omnibus videtur. Oleo in medio aliorum ungitur, quia qui in aliorum exemplum poſitus eſt, nullam ſui partem habere obſcuram debet, ut hunc omnes aſpiciant, & ab eo lucis exemplum ſumant. Vel in medio fratrum ungitur, ut unctum & medium ſe ſemper arbitretur: vel ut ſit humilis & ſublimis: ſublimis oratione, humilis æſtimatione. Vel ut ſe privato amore non diligat, ſed ex omni, quod præeminet, lucra aliorum quærat. Unde & Saul ſolus in extrema parte civitatis unctus fuiſſe perhibetur. Quid eſt enim quod ſolus à ſolo inungitur, niſi quia de culminis poteſtate per amorem privarum debebat intumeſcere? *1.Reg.10.a.16.b.*

Unctio ſacerdotum, deſignabat inſtitutionem Prælatorum & Prædicatorum: quæ & unctio ſancta dicebatur. *Lev.4.10.b.* Et ungens Samuel Saulem in Ducem, *f* eſt inſtituens ſacerdotem ad miniſterium, per infuſionem gratiarum ſpiritualium. Ungitur autem ſuper populum, quia debet populum meritis præcedere. Ungit autem Samuel ut miniſter: Deus verò ut infundens gratiam. *1.Reg.9.10.a.* Ungens autem Samuel eum, quem monſtrat Dominus, deſignat electionem juxta ſcripturæ doctrinam eſſe faciendam, & non per privatum affectum. *1.Reg.16.a.* Porrò ungi in veſte ſancta. *Exod.29.c.* eſt filios Aaron conſecrari. Ad hæc autem referri poteſt unctio tabernaculi, & vaſorum ejus. *Exod.30.c.47.b.*

Unctio lapidis, quam Jacob. *Gen.28.d.* fortitudinem *g* mentis deſignat, ut athletæ ad fortitudinem ungebantur.

Ungere carnem hominis, unguento ſancto. *Exod.30.c.* eſt *h* carnis voluptatem animantibus, communicare ſacratiora myſteria, quod eſt prohibitum.

Non ungitur calcans olivam. *Mich.6.d.* quando *i* hæreticus converſus non ungitur oleo peccatorum.

Ungere oculos cæci, *k* eſt inſtruere catechumenum in doctrinam fidei, ut poſſit per baptiſmum lavari, & videre. *Joan.9.a.*

Inungimus oculos collyrio, ut videamus, *l* quum ad cognoſcendam veri luminis claritatem intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adjuvamus. *Apoc.3.d.*

Unguenta ſponſi, in quorum odorem currendum eſt nobis, *m* ſunt ſecundùm quod factus eſt nobis ſapientia, juſtitia, ſanctificatio, & redemptio. *Cant.1.a.*

Uncta oleo lagena. *Lev.7.b.* modicam *n* Prophetarum ſcientiam in aliquibus deſignant: vel ipſos libros propheticos, qui non tam planè miſericordiam Dei annunciant, permiſcentes minas pro importunitate Judaica, ideò non conſperſa, ſed uncta dicuntur.

Unctionis oleum, ſeu unguentum: *o* gratiam miſericordiæ Dei, virtutes Sanctorum, odorem juſtitiæ, & dona Spiritus ſancti deſignare poteſt. *Exod.30.e.35.a.37.d. Lev.8.a.* Hæc ſunt unguenta ſponſi, quæ ſunt ſuper omnia aromata: & dicuntur etiam unguenta optima, quod dici poteſt de gratiis gratis datis. *Can.1.a.* Et unguentum in capite deſcendens in barbam & veſtimenta, eſt ſanctificatio veniens à Chriſto ad fideles Eccleſiæ. *Pſalm.132.*

Unctionis etiam oleum, ſeu unguentum, deſignare poteſt *p* ipſum Chriſtum, ſeu ejus humanitatem, & etiam doctrinam. *Exod.30.c.* Unguentum item dicuntur myſteria ſacræ ſcripturæ, cujus ſuavitatem perdunt muſcæ, id eſt, hæretici. *Eccleſiaſtæ 10.a.*

Unguentum quo ungitur Chriſtus. *Joan.12.a.* eſt *q* juſtitia, ideò erat libra unguenti. Porrò unguentum pœnitentis non implet domum odore, ut unguentum Mariæ, quod deſignat ſanctam & puram vitam. *Matth.26.a.*

Unguenta dicuntur *r* dona naturalia. *Iſa.57.b.* Hæc videntur eſſe quæ oſtendit Rex Ezechias Chaldæis. *Iſa.39.b.* Unguentum autem Dei ponunt in menſa idolorum, qui donis Dei abutuntur ad cultum idolorum. *Ezechiæ 23.f.*

Unguentorum odor bonam *ſ* opinionem ſignificare ſolet, & unguenta optima dicunt fragrantiam ſanctitatis. *Can.1.a.* Unguenta quoque prima ſponſæ, ſunt potiores virtutes, & opera miſericordiæ. *Can.4.d.*

Unguentum peccatricis, *t* eſt contritionis, quo unguntur pedes Chriſti. Unguentum, quo ungitur caput, eſt devotionis & gratiarum actionis. Unguentum quo ungitur totum corpus, eſt pietatis, ſummum obtinens gradum, hoc enim poſtremum dicitur optimum. Horum omnium confectionem vide in Bernardo.

Unguentis bullientibus comparatur mare, hoc eſt, *v* perſecutores Eccleſiæ. *Iob 41.d.* quia apud eos ipſa perſecutio unguentorum fragrantiam redolet: dum mens eorum vanis ſuſpicionibus decepta, arbitratur ſe obſequium præſtare Deo.

Unguentum eſt *x* adulterinum oleum, & deſignat Judam proditorem, qui intinxit manum in catino, & oſculo tradidit Chriſtum: atque ita eſt unguentum doloſum, quo pedes unctus eſt Dominus, dum à converſatione mundi per mortem liberabatur. Unguntur etiam mortui. *Matth.26.a.*

Unguentum quo delectatur cor, dici poteſt *y* nitor gloriæ de conſcientia pura procedens, ſive charitas divinitus in electorum corde diffuſa. *Prov.27.b.*

Unguenta optima hæreticorũ, ſunt voluptates, & temporalia bona, quibus delectantur. *Amos 6.b.*

Unguenta

a Ori. h. quũ jejuna. & ſu. Lev. ho 10. Hil. ſ. Matt. Can. 5. Au. 1. ſe. De omin in mon te. Ambr. de Elia 10. *b* Au. 3. de ſacra. 2. Ber. ſe. 1. in quadr. jejun. *c* Hil. ſ. Matt. Can. 29 *d* Pin de prof. *e* Gre. ſ. 1. Re. 14. Am. de pœnit. 8. & ſ. Luc. 7. Ori ſ Ex. h 6 Hie. ſ Ex. h 6 Hie ſ Ez. 16 & ſ. Dan. 10. Gr ſ. 1. Re 16. *f* Gr. ſ. 1. Re. 9 & 10. 16. *g* Phi. de ſom. *h* Glo. in. ſup. Exo 30. *i* Hie ſ Mi 6. *k* Cy. 6. ſ Io. 15. *l* Gr 1. paſt 12 *m* Ber ſ. Can. ſer. 22. *n* Glo. in ſ. Lev. 7. *o* Ori ſ. Can. hom. 1. Ara ſ pſ. 132. Am. de Iſaa. 3 Au. 2 con le. Petil 104 & ſ. pſ. 132. Ru ſ. Can. 1. *p* Dion. cæle. hier. 2. Ori ſ Ca. h. 1. Epiph. 1. cont. hær. 20. 3. *q* Au. ſ. Ioan. tract 50. Ori. ſ Matt. ho 16. 35. *r* Hie. ſ. Iſa. 37 & ſ. Eze. 23. *ſ* Gr. 34. m 10 & ſ. Can. 2. Glo. ord. ſ. Rup. ſ. Can. 7 *t* Ho ſe Maria Magdale. & ſe. Par. 32. 56. & ſ. Can. ſer. 10 12. *v* Gr 34. m. 10 *x* Cle Ale. 2. pæd 8. *y* Bed. ſ Prov. 27.

Prædicare potentiam humanitatis Chriſti. Exer. ere opera miſericordiæ. Habere excellentiam virtutum. Jejunare cum gaudio. Servire Chriſto in lætitia. Confiteri divinitatem & humanitatem in Chriſto. Dare gloriam Deo. Dans Deus gratiam. Exempla & humilitas Prælatorum. Electio ſacerdotum. Fortitudo mentis. Communicare myſteria indignis. Non ſeruari in vitiis. Inſtruere catechumenum. Benè operari. Virtutes Chriſti. Libri prophetici. Gratia Dei. Virtutes Sanctorum. Odor juſtitiæ. Dona Spiritus ſancti. Sanctificatio per Chriſtum. Chriſtus. Doctrina Chriſti. Myſteria. Juſtitia. Vita ſancta. Dona naturalia. Bona opinio. Potiores virtutes. Opera miſericordiæ. Contritio. Devotio. Pietas. Iudas. Gloria conſcientiæ puræ. Charitas. Voluptas & bona temporalia.

Apoſtoli Doctores Chriſtus. Adulatores. Medici animarum.

Unguentarii dici poſſunt *a* Apoſtoli & Doctores ex ſacris literis unguenta animarum conficientes. Præcipuus autem unguentarius eſt ipſe Chriſtus. *Exod.*30.*d.*

Unguentariæ Regis. 1.*Reg.*8.*c.* in malum quidem, dicuntur, *b* qui Prælatos adulationibus delinire conantur: de quibus dicitur. *Pſa.*140. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. In bonum verò, unguentariæ Regis, ſunt, qui vulnera peccatorum curant.

a Glo. int. ſ. Exod 30 · b Gr. ſ 1. Re. 8

Unguis, Ungula.

UNGUIS, *c* propriè eſt eorum animalium, quæ digitos habent ſeparatos, ut ſunt homines, ſimiæ, aves, in extrema digitorum parte ungues habentes. Ungula verò in his dicitur animalibus, quæ digitis carent, & in jumentis, bobus, & ovibus. Sunt & ungulæ ferreæ ad torquendum, & ungulæ plauſtri ad triturandum.

c Pl. 11 natu. hiſto. 41.

Virtus prædicatoris. Pœnitentia.

Ungula equi, *d* perfectionem virtutum prædicatoris deſignat, qua ungula terram fodit, quum de corde audientium exemplo ſuorum operum terrenas cogitationes expellit. Deſignat etiam pœnitentiam, qua terram fodit, quum quicquid in mente ſua terrenum verſari conſpicit, hoc ſuperductæ pœnitentiæ percuſſionibus rumpit. *Job* 39.*c.* Idem deſignabit ungula vituli. *Pſa.*68.

d Gr. 31. m. 22 · Au. ſ. pſ 68. · e Gr. 31. m. 18 · Bed. ſ. Ge. 49

Extrema mundi. Diſcretio.

Ungula etiam equi, *e* extrema mundi deſignat quæ mordet ceraſtes, quia in fine mundi Chriſtus vicit ipſum mundum. Vel tunc Antichriſtus decipiet mundum. *Gen.*49.*c.*

Ungula diviſa in animalibus, deſignare poteſt *f* diſcretionem boni & mali in operationibus. Vel diſcretionem vitæ præſentis & futuræ: vel duo teſtamenta, & diſcretionem literæ à ſpiritu. Dividunt etiam ungulam, qui bonis ſunt præditi moribus, nec faciles ſunt ad lapſum peccati. *Lev.*11.*a.*

f Glo. int. ſ. Gen. 49. · Or. ſ. Le. b. 7 · Hu. ſ. pſa. 98

Evangelia. Vis operativa. Senſus corporis. Tentationes. Superflua doctrina gentilium. Gravior punitio Dei. Virtus Eccleſiæ. Æternitas pœnæ peccati. Crudelitas.

Ungulæ vituli, *g* quatuor Evangelia deſignare poſſunt. *Pſa.*68. Cornua producentem & ungulas.

Ungulæ arietum, *h* vim operativam in homine ſignificare poſſunt. *Zach.*11.*d.*

Ungulæ equi, ſenſus corporis noſtri deſignare poſſunt, quos mordet ſerpens, hoc eſt, diabolus. *Gen.*49.*c.*

Ungulæ equorum Nabuchodonoſor, *i* tentationes dæmonum exprimunt, quibus urgent, & affligunt animas. *Ezech.*26.*b.*32.*c.*

Ungues mulieris præcidendæ, *k* ſuperfluitates ſcientiæ Gentilium deſignant, quæ ſunt reſecandæ & abjiciendæ. *Deut.*21.*e.*

Ungulæ ad triturandum, quibus Deus non terit triticum deſignant *l* graviorem Dei punitionem, qua Deus non in totum perdit ſuos. *Iſa.*38.*g*

Ungulas Eccleſiæ ad triturandos hoſtes ponit Deus æreas. *Mich.*4.*d.* quando *m* dat illi virtutem invincibilem ad condemnandos malos.

Unguis adamantinus, in quo dicitur ſcriptum peccatum Judæ, deſignat *n* difficultatem delectionis ipſius peccati. *Jer.*17.*a.* In ungue autem finis eſt corporis. Adamas verò ita eſt durus, ut ferro ſecari non valeat. Per unguem ergò adamantinum finis ſignatur æternus.

Ungues aquilarum, *o* rapacitati & cædi deſervientes, crudelitatis typum gerunt, & ungues habent, qui quoſvis lædunt, & quibus poſſunt, prævalent. *Dan.*4.*g.*

Ungula non remanens in Ægypto, *p* hyperbolicus dicitur. *Exod.* 10.*g.*

g Au. ho. 45. · Iſi. ſ. Lev. 11. · Arn. ſ. pſa. 68 · h Hu. ſ. Za. 11 · i Glo. inter. ſ. Exec. 20. · k Or. ſ. Le. b. 7 · l Hu. ſ. Iſa. 28 · m Glo. ord. ſ. Mich. 4. · n Or. ſ. Jer. b. 12 · Gre. 14 m. 26 · o Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 44. · p Glo. inter. ſ. Exod 10.

Unicolor, vide Color.

Unicornis, Rhinoceros

UNICORNIS, *q* eſt animal, unicum habens cornu in fronte longum, quod ad ſaxa limat, & ipſo perforat Elephantem. Eſt animal moderatæ quantitatis buxei coloris, & fiſſæ ungulæ pedis in duo, aut potius eſt ſonipes, ſed habet talum, & ab Ariſtotele dicitur aſinus Indicus, habitat in deſertis. Rhinoceros autem eſt animal cornu habens in nare, differens ferocitate & corpore ab unicorni, quia ille corpus habet equinum, Rhinoceros verò bovinum, unde ab aliquibus dicitur bos Ægyptius. Adverſatur elephanti, cum eo pugnans, cornu prius ad ſaxa limato, longitudine ei ſimilis, crura habens breviora, colore buxeus, corpore aliquantulum gibbo, aſpectu horribilis, robore ingentiſſimo. Fertur autem in ſinu Virginis fortitudinem amittere, atque ita à venatoribus capi.

q Ariſt. de hiſt. animal. & 3. de part. animal. a · Albertus Magnus. · Geor. Va. ant. 2. 20 7 ca 2.

Chriſtus. Sancti.

Rhinoceros *r* Chriſtum ſignificare ſolet, qui omnibus prævalet virtute ac robore cœleſti, & habet unum cornu, hoc eſt, potentiam Patris. *Num.*23.*d.*24.*b.* *Deut.*33.*c* *Pſ.* 28. Poteſt etiam *ſ* Sanctos ſignificare. Unicornes enim ſunt, quorum firma ſpes in unum illud dirigitur, de quo dicitur. Unam petii à Domino, hanc requiram. Deſignat etiam exaltationem unitatis. *Pſa.*77.91.

Gr. 31 m. 13. · r Tert. adver. Iudæos · Or. ſ. Nu. b. 10.

Gentilis populus. Potentes ſæculi. Superbi. Dæmones. Paulus Apoſtolus. Iudæi.

Rhinoceros etiam *t* Gentilem populum ſignificare poteſt. *Job.*39.*d.* deſignat etiam potentes hujus ſæculi, vel ipſas poteſtates, & ſuperbos, qui volunt eſſe ſingulares, qui typho fatuæ jactationis elati, dum falſis exterius inflantur rumoribus, veris miſeriis intus maneſcunt. Deſignant etiam dæmones, & Reges malos, & Paulum, & Judæos. Et filius unicornium, eſt Chriſtus natus ex Judæis, qui gloriabantur in lege, tanquam in uno cornu. *Pſa.*21.28. *Iſa.*34. *b.*

Baſi. ſ. pſa. 28 · Luc. ſer. ſpi. 50 · ſ Au. ſ. pſa 78. 91. · t Hie. ſ. Iob 39 · Or. ſ. pſ 28. & ſ. Iſ. 34.

Unicus, Unigenitus.

UNICUS dicitur, ſingularis, vel ſolus. Unigenitus autem dicitur Filius qui unicus genitus eſt, *u* quaſi ſolus genitus, nec fratrem ullum habuit aut ſororem.

Unigenitus propriè dicitur *v* Chriſtus, propter naturæ divinæ proprietatem, in qua ſolus eſt genitus. Secundùm carnem etiam eſt unigenitus, quia ſolus de Virgine natus. *Zach.*12.*c.* plangent eum planctu quaſi ſuper unigenitum.

Chriſtus. Eccleſia. Anima Chriſti. Singuli Eccleſiæ.

Unica Chriſti dicitur *x* Eccleſia, quam unam ſolam habet. *Pſal.*21.34. vel eſt *y* anima ipſius Chriſti, quæ unica eſt, quia ſola ſine peccato.

Unicus filius viduæ, deſignat *z* ſingulos in Eccleſia, quos omnes ut unicos amat. *Luc.*7.*b.*

u Baſi. ſ. pſ. 28. ho. 2 · Au. tr. iſ 180. · Gre. 31 m. 18 · 14. · Luc. ſer. ſpi. 9. · v Glo. ord. ſ. Zac. 12. · x Au. epi. 180 · y Hie. ſ. p. 21. · z Amb. ſ. Luc. 7

Univerſus.

Multitudo ſalvandorum. Multitudo Angelorum. Fœlicitas Angelorum.

Univerſus dicitur quaſi omnis ad unum verſus, hoc eſt, ſine aliqua exceptione.

Univerſa multitudo filiorum Iſrael, deſignat *aa* multitudinem ſalvandorum. *Lev* 17.*b.* Et univerſum ſemen Jacob dicitur, ut intelligantur non ſolum filii ſecundum carnem, ſed ſecundùm fidem. *Pſa.* 21. *Job* 10.*c.*

Univerſa civitas deſignare poteſt *bb* multitudinem cœleſtium ſpirituum. *Matth.*21.*A.*

Univerſa proſpera Iſrael: deſignant *cc* plenitudinem fœlicitatis Angelorum. 1.*Reg.*2.*g.*

aa Au. epi. 120 · bb Or. ſ. Mat. ho. 15. · cc Gr. ſ. 1. R. g. b

Vocare, Vociferari, Vox.

VOCARE, interdum idem eſt quod accerſere. *Ge.20.b.* vocavit omnes ſervos ſuos. Nonnunquam appellare, ſeu nomen imponere. *Gen.2.c.* ut videret quid vocaret ea. Abducere. *Hoſ.11.a.* Ex Ægypto vocavi Filium meum. Confiteri. *Jer.3.f.* Patrem vocabis me. Conſtituere. *Iſa.45.a.* Vocavi te nomine meo. Dicere. *Lev.23.a.* Quas vocabitis ſanctas. Excitare. 1.*Reg.3.a.* Vocavit Dominus Samuel. Inducere. 4.*Reg.8.a.* Vocavit Domious famem. Inſpirare. *Exod.24.d.* Septimo autem die vocavit eum. Invitare. *Exo.2.c.* vocare eum, ut comedat panem. Invocare. *Jo.5.a.* voca ergò ſi eſt, qui tibi reſpondeat. Prædeſtinare. *Iſa.49.a.* Dominus ab utero vocavit me. Provocare. *Prov.1.c.* vocavi, & renuiſtis. Vocari autem, eſt eſſe. *Gen.21.b.* In Iſaac vocabitur tibi ſemen. Vox autem eſt ſonus ab ore animalis prolatus: licet aliquando pro omni ſono ſumatur. Vox item affectus animi. *Pſ.5.* Intende voci orationis meæ. Afflictio. *Job 3.c.* Noo audierunt vocem exactoris. Atteſtatio prophetiæ. *Iſ.13.a.* Exultate vocem, levata manum. Clamor. *Deu.1.g.* Nec voci veſtræ voluit acquieſcere. Deſiderium. 1.*Reg.25.f.* Ecce audivi vocem tuam. Doctrina. *Exo.23.d.* Obſerva, & audi vocem ejus. Effectus. *Eccl.10.d.* Aves cœli portabunt vocem tuam. Evidentia. *Gen.4.b.* Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me. Idioma. 3.*Mach.7.b.* At ille reſpondit patria voce. Lamentum. *Gen.21.b.* Sedens contra levavit vocem ſuam. Laus. *Pſ.25.* Ut audiam vocem laudis tuæ. Præceptum. *Num.14.d.* Nec obedierunt voci meæ. Præconium. *Exod.32.b.*

Præconis voce clamavit. Prædicatio. *Cant.2.c.* Vox turturis audita eſt. Votum. *Gen.30.a.* exaudivit vocem meam.

a *Bed.ſ.gen* 1. *Au.*1 *de gen. con Manic* 4

Vocavit Deus lucem diem, & tenebras noctem, hoc eſt, *a* vocari fecit: quia ſic diſtinxit omnia, ut diſcerni poſſent, & nomina accipere. *Gen 1.a.* Sicut qui ædificare facit, ædificat. Sic intelligendum, quum Deus vocat aliquo nomine, quia tunc vocari facit.

b Gr 11 m 22 Ori ſ *Iſa.b* 5 *Hie ſ. Iſa.* 41. c Ori ſ *Iſ.b.*2 *Hie ſ Eccl.*6.

Incarnatio verbi. Electio Dei.

Vocare dicitur Deus, *b* quum per aſſumptam carnem humanis apparuit oculis, ut ab eis rationem exigeret. *Job 13.c.14.c.* Vel vocare Dei, eſt nos amando & eligendo reſpicere. Vocat Deus Pater juſtitiam, hoc eſt, Filium ad pedes ſuos, quum vocavit eum, ut ſequeretur Patrem, quia ſemper fecit voluntatem Patris. *Iſa.41.a.* Et vocavit Deus Pater Chriſtum in juſtitia, *c* quia in eo complevit omnem juſtitiam. *Iſa.42.a.* Et vocavit ab oriente avem, hoc eſt, Cyrum, vel melius Chriſtum, quem vocavit ab utero. *Iſa.46.d.49.a.* vocatum autem aut dictum eſt nomen Domini Emanuel, hoc eſt, nobiſcum Deus, poſt incarnationem. *Iſa.7.c.* Vocatum nomen hominis antequam eſſet. *Eccl.6.d.* eſt nomen Chriſti, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in utero conciperetur.

d Ori.ſ. *Mat. ho* 33. e *Ang qu* in *Exod.*154.

Manifeſtans Filius Patrē. Invocatio Dei. Inſtructio Dei per ſcripturas. Vocatio Iudæorum in fine mundi.

Vocare, interdum eſt *d* invocare, & vocat nomen Domini Chriſtus, quum Patrem manifeſtat, & vocant ipſum Gentes, invocando & credendo. Et vocatur Deus in nomine Domini, quum *e* facit alios vocare. *Exod.33.d.*

Vocare dicitur Deus de cœlo, quando inſtruit per ſacram ſcripturam. *Gen.22.b.46.a.* Sic vocavit Moyſen de medio rubi. *Exo.3.a.* Et vocavit ſervos, ut illis committeret eloquia. *Matth.25.a.* Sic vocat de monte, & de cacumine montis. *Exo.19.a.24.d.* Vocans autem Angelus Domini Agar poſt abjectum puerum, *f* deſignat vocationem Judæorum in fine mundi futuram, *Gen.21.c.*

f *Rup.*6 *ſ.* , *gen* 27. g Gr *ſ.*1.*Re.*3 h *Hie ſ Iſ* 13.

Ex nās Deus ad meliora. Perfectè obedientes. Inſtituens Chriſtus Apoſtolos & Prædicatores.

Vocans Dominus Samuelem dormientem. 1.*Reg.3.a.* eſt *g* excitans ad majora eum, qui contemplationi vacat. Et vocatus ipſe vadens toties ad magiſtrum, eſt figura perfectè obedientium.

Vocavit Dominus fortes ſuos. *Iſa.13.c.* quando *h* paravit Apoſtolos ad prædicandum. Dicitur enim vocare, quando miniſtrum inſtituit. *Iſa.22.f.* Eſt autem vocatio ſancta, quæ fit ad regendos alios. Et voccat cœlos, hæc eſt, Angelos, vel Apoſtolos. *Iſa.48.c.* Et vocati dicuntur Apoſtoli & fideles. *Zac.*1.*b.* Ad hæc facit vocatio, *i* qua Jacob vocavit filios ſuos, ut eis benediceret. *Gen.39.a.* vocat etiam Deus aquas maris, quum ex infidelibus facit prædicatores. *Amos 5.b.9.b.*

i *Rup.*9 *ſ. gen.*25 *& ſ.*5.9. k Ori.ſ. *Matt. h.*13.20.35. *Hie ſ. Iſ* 22 50

Vocatio ad pœnitentiam. Prædeſtinatio. Vocatio gentium.

Vocat Jeſus cœcos, *k* ad ſalutem eos revocando. *Matth.20.e.* vocare etiam invitatos ad nuptias, & docere fidem, ut veniant ad Eccleſiam. *Matt.22.a.* Vocavit Chriſtus Judæos. *Iſa.50.a.* Et olim Hebræos. *Exod.5.a.* Et vocat Deus, quæ non ſunt, hoc eſt, peccatores ejus compungendo ad recipiendam fidem & pœnitentiam, diciturque vocare eos in partem ſortis Sanctorum. *Iſa.41.a.* *Joel.2.d.g.* *Ro.*9.*b.* *Eph.4.c.* *Col.1.b.* Et vocat Deus ad fletum. *Iſa.22.d.* quum dicit, Pœnitentiam agite, &c. Beati qui lugent *Amos 5.e.* Vocati autem ſecundùm propoſitum, dicuntur *l* prædeſtinati, vocati verò, qui non ſunt electi, non ſunt vocati ſecundùm propoſitum. *Ro.8.f.* Vocat autem Deus Iſrael à longinquis terræ, *m* quum ex Gentibus facit fideles, qui & vocare dicitur Gentem, quam neſciebat. *Iſa.41.b.55.b.* Et vocavit Gentilitatem, ut mulierem derelictam, quia aliquando conjuncta fuerit Deo. *Iſa.54.c.* vocat autem ex Ægypto, quum per Apoſtolos & Prædicatores vocat ab infidelitatis tenebris. *Hoſ.11.d.* Et vocat Deus nomina ſtellis, h.e. *n* prædeſtinatis. *Pſa.146.* Et vocat ex nomine, quos ſcriptos habet in libro vitæ. *Gen.31.a.* Eorum enim peculiarem habet rationem, quum malis dicat, Non novi vos. Sic vocat oves nominatim. *Joan.10.b.*

l *Au epi* 106. m *Hie ſ Iſ.*54 n *Au.ſ pſ.*146 *& ſ. Ioa. tract.* 45. *Cyr.*7.*ſ.Ioa,*8 o Ori ſ *Matt. ho.*10. p *Ru.ſ Matt.* 2.

Chriſtus beatificans. Eductio Iſrael de Ægypto. Revocatio Chriſti. Vocatio infidelium.

Vocans Procurator operarios. *Matt.20.a* eſt *o* Chriſtus reddens laborantibus præmium æternum.

Vocaſſe dicitur Deus Filium ſuum ex Ægypto, *p* quum eduxit inde populum Iſrael, & quum Chriſtus venit ab Ægypto in terram Iſrael. *Hoſ.11.d.* *Matt.2.c.* Ex Ægypto etiam vocat fideles, educens eos de tenebris hujus mundi.

Vocaſſe dicitur Deus Iſrael nomine ſuo. *Iſa.43.a.* Quia ſpecialem curam habet ſuorum, & cum eis peculiarem familiaritatem. Et vocavit nomen Cyri, quia fecit ipſum longè ante prædici, & vocat nomen prædicatoris, cui ſpeciale præbet auxilium. *Iſa.45.a.*

q *Cyr* 7 *ſ. Ioan* 2. r *Glo. inter.ſ. Ezech.*36. ſ *Hie ſ. Iſ* 62. 65. t *Gl. ord. ſ Iſa.* 48. *& ſ gen.* 48 v *Hie ad Damaſ q* 2. *Bed ſ gen.*27.

Specialis cura. Vocatio fidelium. Cura paſtoris. Faciens Deus benè operari. Filium ſuum. Appellatio Chriſtianorum.

Vocare dicitur paſtor nominatim oves, *q* quando diligenter curat agnoſcere vultum pecoris ſui. *Joan.10 b.* *Prov.27.d.*

Vocare dicitur Deus frumentum, quando *r* facit bene operari. *Ezech.36.f.* Dicitur etiam ſecundùm quod Deus Pater Filium dedit mundo.

Vocatur nomen novum Hieruſalem adveniente Chriſto, *ſ* quia ipſe nominavit Eccleſiam petram in Petro. Et vocatur voluntas Domini in ea, ſecundùm quod placet Deo. Et vocantur fideles alio nomine: quia dicontur Chriſtiani à Chriſto. *Iſa.62.a.65.e.* Et vocatur Hieruſalem, hoc eſt, Eccleſia, ſolium Domini. *Jer.3.f.*

Vocantur nomine Iſrael, *t* qui ſunt Iſrael ſecundùm carnem. Et vocatur de civitate ſancta, *Iſa.48.a.* Et vocari filios Joſeph nomine fratrum. *Gen.48.b.* erat eos, qui naſcituri erant ex eo, debere includi in tribubus Ephraim & Manaſſæ.

Vocans Iſaac Eſau. *Gen.27.a.* collationem *v* legis veteris deſignavit, & etiā promotionem indignorū ad Eccle-

Digitized by Google

Collatio veteris legis. Promotio indignorum. Vocatio Judæorum.

ad Eccleſiaſticas dignitates. Deſignavit etiam vocationem prioris populi. Et vocans David Uriam, ut comederet ſecum, 2. *Reg*. 11. *b*. deſignat Chriſtum, qui Judæos negligentes redire ad conſcientiam, non renuit invitare ad myſteria intelligenda: unde & dicebat, *Joan*. 5. *g*. ſi crederetis Moyſi crederetis forſitan & mihi, de me enim ille ſcripſit. Vocavit Job ſervum ſuum, & non reſpondit ei, *Job* 29. *c*. quia *a* Dominus Judaico populo, multa contulit munera, quibus quaſi emiſſis vocibus, eum ad ſe ducere ſtuduit. Sed non reſpondit, quia digna opera donis ejus reddere contempſit. Et vocans Debbora Barach, *Jud*. 4. *a*. deſignat *b* prophetiam invitantem priorem populum ad Dei munera capeſſenda. Vocare mulierem Hebræam ad nutriendum Moyſen, *Exod*. 2. *b*. eſt *c* vocare ſynagogam ad ſuſcipiendum & nutriendum Chriſtum.

a Gr. 3 m. ſi. & 14. m. 11. b Ori. ſ. Iud. h. 5. c Glo. ord. ſ. Exod. 2.

Vocari ad verbum Dei.

Vocati ad hoſtiam, 1. *Reg*. 9. *b*. ſunt *d* vocati ad audiendum verbum Dei. Et vocans Samuel Iſſai ad victimam, priuſquam ungeret David filium ejus in Regem, 1. *Reg*. 16. *a*. deſignat ſubditos non eſſe promovendos propter Prælatorum ſuorum conſcientiam. Vocantes autem filii Job ſorores ſuas ad convivium, ſunt Apoſtoli vocantes infirmiores ad ſuſceptionem verbi Dei, *Job* 1. *a*.

d Gr. ſ. 1. Re. 9. 16 & 1. m. 20

Convocans Samuel populum in Maſpha, ut eligeret Regem. 1. *Reg*. 10. *c*. deſignat *e* congregandos electores Prælati ad ſacram ſcripturam: ut in ea ſpeculentur qualem eligere debeant.

e Gr. ſ. 1. Reg. 10.

Prædicatio vitæ æternæ. Concordia virtutum in operando.

Vocant ancillæ ſapientiæ ad arcem, quum Apoſtoli & Prædicatores annunciant vitam æternam, *Prov*. 9. *a*. Et vocantes filii Job ſorores ſuas ad convivium, *Job* 1. *a*. deſignant *f* Apoſtolos, qui in infimis auditoribus refectionis ſupernæ gaudia prædicant: eorumque mentes, quia à veritatis pabulo jejunas ſpiciunt, divini eloquii epulis paſcunt. Vel deſignant virtutes morales, quæ ſimul gaudent cum tribus virtutibus Theologicis in opus bonum, quod unaquæque virtus adminiſtrat. Quæ quaſi ex cibo vires accipiunt, dum bonis operibus fidentiores fiunt: & quum poſt cibum contemplationis rore infundi appetunt, quaſi ex populo inebriantur.

f Gr. 17. mo. 14 & 1 mor. 20. 35.

Examinatio ordinandi.

Vocans Samuel Samuelem, 1. *Reg*. 9. *d*. deſignat *g* Prælatum explorantem eum, qui ordinandus eſt, ut ad ſuſcipiendum onus ſe præparet.

g Gr. ſ. 1. Re. 9.

Vocat Deus duces impios, *Job* 34. *b*. quum *h* oſtendit eos per poteſtatem regiminis ad culpam prorumpere elationis: quæ elatio apud diſtrictum judicem impietas reputatur.

h Gr. 24. m. 30.

Non vocaſſe ſe dicens Eli, Samuelem, 1. *Reg*. 3. *a*. deſignat *i* quod antiqui Patres non excitant per inſpirationem gratiæ, ſed oſtendunt id fieri à Deo, juxta illud Jacobi. Omne datum optimum, &c. Et 1. *Cor*. 3. neque, qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat.

i Gr. ſ. 1. Re. 3.

Docilitas.

Vocantes Philiſthiim Sacerdotes & divinos, 1. *Reg*. 6. *a*. deſignant *k* fideles cupientes tenere viam Domini ſine errore.

k Gr. ſ. 1. Re. 6.

Invocatio Dei.

Vocare patrem & matrem, eſt perfectè cognoſcere Patrem cœleſtem, & Hieruſalem cœleſtem, quæ eſt mater noſtra, *Iſa*. 8. *a*. vocare autem noſtrum, *l* eſt humili Deum prece depoſcere, *Job* 5. *a*. vocat ſponſa ſponſum, *Cant*. 5. *b*. quum orationibus & operationibus ſuis dulcedine illius præſentiæ ſaturari appetit.

l Gr. 5. m. 31. & ſ. cant. 5.

Recurſus ad intellectum.

Vocans Samaritana virum ſuum, eſt *m* recurrens ad intellectum, ſeu ſpiritum rationalem, ad ſuſcipiendam aquam Chriſti, ut videlicet ſecundùm rationem poſſit à Chriſto illuſtrari, *Joan*. 4. *c*.

m Au. ſ. Ioan. tra. 15 & 83. qu. 64.

Inſtructio prædicatorum.

Vocans Moyſes ſeniores Iſraël, *Exod*. 12. *d*. eſt *n* inſtruens & inſtruens Prædicatores. Sic vocat eruditos ad conſtructionem tabernaculi, *Exod*. 36. *a*. Et Aaron, *Lev*. 9. *a*. Et Miſael & Eliſaphan, *Lev*. 10. *a*.

n Glo. ord. ſ. Exod. 12.

Chriſtus ad ſe trahens omnia.

Vocans Moyſes altare, quod ædificavit devicto Amalec, Dominus exultatio mea, *Exod*. 17. *d*. deſignavit *o* Chriſtum, qui exaltatus à terra, omnia trahit ad ſeipſum.

o Gl. inter. ſ. Exod. 17.

Vocavit Moyſes nomen tabernaculi, Tabernaculum fœderis, *Exod*. 33. *b*. quia *p* Dominus in eo familiariter cum ipſo loquebatur, & ibi decidebantur cauſæ.

p Lyr. ſ. Ex. 33

Quærere inanem conſolationem.

Vocat Hieruſalem amicos, *q* quum anima afflicta conſolationem quærit in carne, mundo, diabolo, & hæreticis, & adulatoribus, *Thre*. 1. *f*.

q Glo. ord. ſ. Thren. 1.

Prædicatio.

Vocatio, qua Abimelech vocavit ſervos ſuos, *Gen*. 20. *b*. eſt *r* prædicatio facta Gentibus. Et vocat vir amicum ſuum ſubter vineam, quum Apoſtoli & Prædicatores convertunt Judæos aut Gentiles ad fidem Chriſti, *Zach*. 3. *d*.

r Hu. ſ. Za. 3.

Vocavit Deus, ſeu induxit famem ſuper terram; *ſ* quando permiſit ignorantiam veritatis, in mundo, *Pſa*. 140.

ſ Aru. ſ. pſa. 104.

Invitare. Vindicta Dei in judicio. Vocatio bonorum ad gloriam.

Vocare interdum eſt invitare: & vocavit Deus quaſi ad diem ſolennem hoſtes Hieruſalem, deſignans dæmones venturos in judicio ad rapiendas animas. Et vocat tempus adverſus Hieruſalem, quando inducit eam in judicium, *Thren*. 1. *d*. Vocat etiam gladium ſuper omnes habitatores terræ, quum omnes homines per eoſdem homines caſtigat, *Jer*. 25. *f*. Erit autem vox diei judicii amara malis, *Soph*. 1. *d*. vocavit etiam Deus juſtos in judicio, *t* invitando eos ad incorruptionem, *Job* 14. *d*.

t Gr. 12 in. 3. v Baſi. ſ. pſ. 48

Provocatio adverſus Chriſtum.

Vocans mulier homines domus ſuæ contra Joſeph, *Gen*. 39. *d*. deſignavit Principes Judæorum convocantes cæteros Judæos, ut dicerent adverſus Chriſtum, Crucifige, crucifige.

x Or. ſ. Matt. ho. 22.

Vocant nomina ſua in terris, *v* qui ædificant, aut alia in terris ad tempus manentia moliuntur, *Pſa*. 48.

Nota erroris.

Vocari domum diſcalceati nolentis ſuſcitare ſemen fratris, *x* eſt errorem hæretici, aut Judæi ab omnibus notari, *Deut*. 25.

y Glo. int. ſ. Exod. 8.

Reſipiſcentia.

Vocans Pharao Moyſen & Aaron, *Exod*. 8. *a*. indicat *y* reſipiſcentiam flagellati.

z Glo. ord. ſ. Exod. 7

Invocatio dæmonum.

Vocans Pharao ſapientes Ægypti contra Moyſen & Aaron, *Exod*. 7. *b*. typus eſt *z* recurrentium ad auxilium dæmonum.

aa Lyr. ſ. Exod. 14.

Inducere in errorem.

Vocans quiſpiam Hebræum, *Exod*. 14. *b*. eſt *aa* Gentilis volens fidelem in errorem inducere. Sic ſunt vocantes eos ad Baalim, *Hoſ*. 11. *a*.

Ri. ſ. Hoſ. 11. bb Hu. ſ. Iſ. 32

Vox patris in baptiſmo. Manifeſtatio Dei. Decretum mortis Chriſti. Imperium Dei Chriſtus.

Non vocatur ultra inſipiens Princeps, *bb* quando Phariſæi & hæretici non habent ultra principatum in Eccleſia, *Iſa*. 32. *a*.

cc Baſi. pſa. 28 ho. 12. Aru. ſ. pſa 41. Gr. ſ. Eze. h. 8 Hu. ſ. Eze. 1. dd Au. ſ. Apo. ho. 5. Gr. 32 m. 5.

Vox Domini aliquando eſt *cc* vox Patris: ut in baptiſmo, quando dixit de Filio: Hic eſt Filius meus, in quo mihi benè complacui. Eadem eſt vox cataractarum Dei, *Pſa*. 28. 41. Eadem eſt vox ſuper firmamentum, *Ezech*. 1. *f*. quæ etiam divinam oſtendit manifeſtationem: & etiam ſententiam, quia Filium ſuum ſine peccato pati aut mori decrevit. Vox etiam Dei de cœlo, *dd* eſt imperium Dei, *Apoc*. 10. *c*. Ipſe quoque Filius Dei dicitur vox Dei, qui eſt verbum Dei, 40. *e*.

Suſcitatio mortuorum.

Vox virtutis Chriſti erit in reſurrectione, *e* quando ſuſcitabit mortuos. *Pſa*. 67.

ee Hu. ſ. pſa. 67.

Prædicatio.

Vox Chriſti eſt tanquam aquarum multarum, *Apoc*. 1. *c*. quia *f* ejus doctrina & opera conformia ſunt his, quæ de ipſo fuerant prophetata in lege, Prophetis, & Pſalmis.

ff Ru. ſ. Apo.

Vox Domini perficiens cervos, *a* eſt prædicatio Apoſtolorum : & etiam Joannis Baptiſtæ prædicantis regnum cœlorũ, & ipſius Chriſti. *Pſ.17.28. Ex.5.a.15.d.19.a.20.c.23.* Dedit autem vocẽ ſuam de Hieruſalem : *b* quia inde cœpit prædicatio. *Amos 1.a.* Et vox incantantis, eſt vox prædicatoris. Et vox laudis Dei, prædicatio Dei. Et vox fluminum *c* prædicatio Apoſtolorum. quæ & vox ſpeculatorum, & vox calcantium. *Pſa.57.65.92. Iſa.16.c.52.c.* Et vox tubæ, eſt prædicatio. *Jerem.6.b.* Et vox clamantis in deſerto, eſt Joannes Baptiſta præcurſor verbi Dei, quæ eſt vox adhortatoria, & præparatoria ad ſalutem. *Iſa.40.a.* Et vox annunciantis à Dan, eſt vox prædicantis divinum judicium. *Jerem.4.d.* Vox item molæ, eſt prædicantium verbum Dei. *Jerem.25.c.* Vox etiam Dei, dicitur eſſe in prædicantibus novum & vetus teſtamentum. *Amos 1.a.* Et vox præconis, eſt vox prædicatoris. *Exo.32.a.36.a.* Vocem autem Annæ non audiri, *d* eſt prædicationem Apoſtolorum à Judæis non recipi. *1.Reg.1.b.* Et vox patris Ophni, & Phinees, eſt ſermo & prædicatio antiquorum Patrum. *1.Reg.2.e.* Vox nubium, eſt prædicatio Apoſtolorum : & etiam vox tonitrui in rota, hoc eſt, in orbe terrarum. Et dant vocem de medio petrarum, *e* qui allegant doctrinam : & exempla ſacrorum Doctorum. *Pſa.10.76.103. Apo.1.d.4.b.8.b.10.a.14.a.* Et vox turturis, eſt *f* doctrina Chriſti, aut quando Chriſtus loquitur ſolitarius, aut eſt ſermo de caſtitate. *Cant.2.c.* Et vox Angeli, eſt prædicatio Chriſti, *Iſa.33.a.* Et vox ſponſi, eſt prædicatio Chriſti : vox verò ſponſæ laudes Dei in Eccleſia, aut in ſynagoga. *Jer.16.b.25.c.* Vox autem dilecti, hoc eſt, Chriſti audiebatur in Prophetis, & non videbatur, *Can.2.b.* Vox etiam Chriſti, eſt invotatio, aut prædicatio ei conformis, *Pſa.3. Joan.10.a.* Et vox fluminum, *g* eſt doctrina ſacræ ſcripturæ, & vox cataractarum, ſcriptura obſcura Prophetarum. *Pſa.41.92.*

Vox turturis, *h* eſt vox Eccleſiæ militantis: & etiam Sanctorum in hac peregrinatione gementium. *Can.2.c.* Et vox caſtrorum, eſt vox fidelium in Eccleſia unanimiter Deum laudantium, & mutuo ſe ad pugnam adverſus dæmones adhortantium. *Ezech.1.f.*

Vox de cœlo facta Chriſto, qua dixit Pater : Hic eſt Filius meus dilectus, denotat *i* nos per baptiſmum in filios adoptari. *Matth.2.d.*

Vox Domini interdum, eſt *k* vis ejus punitiva. *Gen.3.b. Pſalm 45.* Et vox magnitudinis Dei eſt, quum converſis per gratiam ſuam terrorem incutit, ut ejus metuant ſententiam. *Iob 37.a.* Et vox magna turbinis, deſignat gravem vindictam Dei. *Iſa.29.b.* Idem eſt vox equitis. *Ier.4.g.* Et vox de civitate & de templo erat in Hieruſalem, quum obſiderentur à Romanis, & eſſent inter ſe diviſi, & quidam obtinerent templum, quidam civitatem, & dicitur vox Domini reddentis retributionem, quia tunc Deus vindictam in eos exercebat. *Iſa.66.c.* Vociferabitur etiam Chriſtus, quando puniet malos. *Iſa.42.c.* Vox autem cataractarum Dei dicit *l* comminationes divinas. *Pſa.41. Apo.8.b.* Et vox tommotionis magnæ, eſt tomminatio iræ Dei. *Ezec.3.c.* Et votes quas dat Dominus, ſunt excitatio peccatoris, ut neqoitiam ſuam recognoſcat. *1.Reg.12.c.* Et vox tonitrui Dei, qua *m* comminatur, dicitur eſſe in rota, hoc eſt, in Moyſe ſeu lege. *Pſal.76.103.* Et dicitur vox terroris. *Iob 37.a.* quia ſi peccator repentè divinæ gratiæ aſpiratione tangitur, primo intelligit diſtrictam æterni Judicis animadverſionem ſibi paratam. Vox autem volucris, erit *n* tuba in judicio, vel deſignatur levis ſonitus. *Eccl.12.b.*

Vox ſponſi, *o* eſt inſpiratio ejus, ac juſti timoris incuſſio. *Can.2.b.*

Vox ſanctificatæ ſolemnitatis, & vox gaudii, eſt *p* in Eccleſia præcipuè triumphanti. *Iſa.30.f. Ier.25.c.* Et dicitur *Phil.4.a.* Gaudete in Domino ſemper. Ad hæc pertinet vox ſponſi, aut ſponſæ habitantis in hortis. *Cant.8.d.*

Vox lamentationis in Rama, *q* eſt ploratus matrum infantiũ ab Herode occiſorum. *Ier.31. Matt.2.c.*

Vox in mente, *r* eſt quaſi quidam ſonus intelligentiæ. Sed aliquando vox carnis loquitur, ut tùm cogitamus malum pro malo reddere, aliquando vox animæ, ut quum intellectualem ejus naturam togitamus, aliquando vox firmamenti, ut quum Angelicam naturam contemplamur. Sed vox ſupra firmamentum eſt, quum divinam naturam & ejus judicia conſideramus, *Ezech.1.f.*

Vox magna ejulantium, *ſ* magnitudinem doloris indicat. *Ezech.27.f.* Poteſt etiam referri ad pœnitentiam. Et vox Moab, eſt uxor Doctorum errorum pœnitentiam agentium. *Iſa.15.b.* Et vox ploratus eſt pœnitentium, quæ vox non erit in fœlicitate. *Ier.3.g. Iſa.66.c.* Et vociferatio filiorum Iſrael in Ægypto eſt pœnitentium ceſſante imperio diaboli, qui & ad Deum vociferari dicuntur. *Exod. 2.d. 5.b.22.d. Iob 30.d.*

Vox viri, ut vox multitudinis. *Dan.10.a.* efficaciam *t* doctrinæ boni Prælati deſignat.

Vox ſanguinis Abel, h.e. *v* Chriſti, clamat adverſus Judæos de terra, h.e. de Eccleſia. *Gen.44.b.*

Vox gemitus. *Pſ.101.* fuit *x* vox ſerpentis, qua dixit Evæ, Comedite & eritis ſicut Dii, quæ vox cauſa fuit gemitus generis humani, vel eſt malarum togitationum in mente vociferatio.

Vox matris dicitur *y* vox pueri. *Gen.21.c.* quam audivit Deus ſuſtentans populum Iſrael, propter Patres.

Vox Jacob deſignat verba ſimplicia. *Gen.27.c.*

Vocem elevans Joſeph. *Gen.45.a* deſignavit Chriſtum in cruce, aut per prædicatores reſonantem. Et vox aquilæ volantis eſt *z* vox prædicatoris. *Apoc.8.d.*

Vox magna Angeli prædicantis. Quis eſt dignus aperire librum, &c. *Apoc.5.a.* deſideria *aa* antiquorum Patrum de adventu Chriſti demonſtrat.

Vox gregum & armentorum Amalec. *1.Reg.15.d.* famam, *bb* turpitudinis demonſtrat. Gregum quidem de minoribus culpis: armentorum verò de majoribus.

Vox cantantis in feneſtra, deſignat ſuggeſtiones dæmonis, quas ingerit per noſtros ſenſus. *Soph. 2.c.* Et vox multitudinis, & ſonitus Regum & gentium congregatarum, eſt *cc* dæmonum & hæreticorum Eccleſiam impugnantiũ. *Iſa.13.a.* Vox etiã caltantium, qoæ aufertur, eſt prædicatio hæretitorum. *Iſa.16.c.* Vox autẽ Judæorum & hæreticorum dicitur quaſi pythonis. *Iſa.29.a.* Et voces adverſariorum, erant voces Judæorum in Chriſti paſſione. *Ier.18.d.* Et vox paſtorum contra leonem, fuit vox gentium tontra Chriſtum. *Iſa.21.b.* Et vox nuntiorũ Ninive, eſt prædicatio hæretitorum, aut malorum. *Nah.2.d.* vocem autẽ dant inimici in Hieruſalem, ſicut in die ſolenni, quando dæmones gaudent de lapſu animæ *Thr.2.c.* Et vox ululatus paſtorũ, eſt Principum Judæorum in everſione templi. *Zach.11.a.* Et vox mendacii eſt vox hæreticorum. *Exod.23.a.* Vox etiam alienorum, quam non audiunt oves Chriſti, eſt hæreticum dogma. *Ioan.10.a.* Et vox exactoris, eſt tentatio miſeræ ſuggeſtionis diaboli. *Iob.3.c.* Vociferatio autem Iſrael, deſignat *dd* inſenſatum clamorem Judæorum adverſus Chriſtianos. *1.Reg.4.b.* vox leænæ, eſt adhortatio gloriæ Babylonis, ut avertat à Deo ad vanitatem mundanam. *Iob 4.b.*

Vox

a Epiph 2. cant.ha. to.1. Ori.ſ.can.b.3. Am ſe.64. Au.ſ.pſ.28. *b* Rup ſ Am 1. *c* Hil ſ pſ.65. Amb ep 49. Hie ſ.Iſa 19.52. & ſ Ier. 47.25. & ſu Amos 1. Cle Ale.ad b. ad gen. *d* Ge.ſ.1.Re.1. *e* Au.ſ ps.76.103. & ho 33. Ru.ſ.Apo 5.9. Hie ſ.Ier.16.25. *f* Or ſ.can.b.2.9 4. Amb.de Iſaac 4. Bed ſ Ex 19. Ber.ſ.cant ſer.59. *g* Arn ſ pſ.92. Hie ſ pſ.41. *h* Ge ſ.can 2. & ſ Eze.h 8. *i* Hil ſ. Matt. can.3. *k* Gre 27.m. 16 13 & ſ 1.Reg.12. Hie ſ.Iſa.42.66. *l* Aug.ſ.pſ.41. *m* Ar ſ pſ 76 103. *o* Hie ſ Eccl 1. *o* Ber ſ.Cant, ſer.53. *p* Hie ſ Iſ 30. Am ſ pſ.118. ſer 22. *q* Hie ſ.Ier 32. *r* Gr ſ. Eze. ho.8. *ſ* Hie ſ.Iſa.15. Gle ord ſ. Exod 2. *t* Lyr ſ. Dan. 10. *v* Aug.ſ pſ 39. *x* Gr ſ.pſ.101. *y* Glo. int ſ. Gen 21. *z* Au ſ. Apo ho.6. *aa* Ru.ſ.Apoc. *bb* Ge ſ 1.Re. 15. *cc* Hie ſ Iſ 13 16 29 11. & ſ.Zach.11. *dd* Gr ſ.1.Re. 4 & 4 m 41 & 5.mo.16.

Doctrina Chriſti. Sacra ſcriptura. Gemitus Sanctorum, & adhortationes fidelium. Adoptio filiorum Dei. Vis punitiva Dei. Vindicta Dei. Comminationes Divinæ. Tuba judicii. Inſpiratio divina. Laudes in gloria. Contemplatio Dei. Pœnitentia. Efficacia doctrinæ. Verba ſerpentis. Chriſtus in cruce. Vox prædicatoris. Deſideria antiquorum Patrum. Fama turpitudinis. Suggeſtiones diaboli. Prædicatio hæreticorum & Judæorum adverſus Eccleſiam.

Tribulationes juſtorum. Vox flagelli Ninive. *Nah.3.a.* deſignat *a* multitudinem exercitus Romani contra Hieruſalem, & multas tribulationes juſtorum in hoc mundo.

Fides. Confeſſio fidei. Vox, qua clamamus ad Deum, *b* eſt fides & affectus. *Pſa.3.140.141. Iſa.30.e.* Et vox ſponſæ dulcis, eſt confeſſio fidei coram Regibus & Principibus, quæ grata eſt Deo. *Cant.2.d.* Et vox multitudinis & ſonitus Regum, & gentium congregatarum, eſt una vox fidelium Eccleſiæ, & Doctorum & diſcipulorum. *Iſa.13.a.* Et vox aquarum multarum, eſt vox populorum laudantium Deum. *Ezech. 43.a. Pſa.92.* Et vox una, eſt concordantium in fide. *Exod.24.a.* Et vox fugientium de Babylone, eſt confeſſio fidei converſorum. *Jer.50.e.*

Clamor cordis. Vox orationis, eſt *c* clamor codis ad Deum. *Pſa.114.129.* Et vocare, eſt humili prece Deum depoſcere. *Job 5.e.19.a.29.b.*

Cognitio Spiritus ſancti. Vox auræ levis, eſt *d* cognitio Spiritus ſancti, quæ lippientibus mentis noſtræ oculis, claritatem ſuam tenuiter demonſtrat. *Job 4.c.*

Frænatio hæreticorum. Blandiens gula. Vocem ſuam cohibent duces, *e* quum hi, qui poſt ſe errantes populos trahere conantur, ne loqui perverſa nunc audeant, & autoritatis frænantur pondere, virtute rationis. *Iob 29.b.*

Voce magna rogare dicitur inimicus. *Prov.27.c.* quando *f* ſpiritus gaſtrimargiæ ſuperatus, incipit ſua humiliatione blandiri, rogans quodammodo, ut aliquid relaxans à cœpto fervore impartias ei, quod continentiæ modum & menſuram juſtæ diſcretionis excedat.

Conſenſus fidelium in fide & doctrina. Vociferatio populi in everſione Hiericho, deſignat *g* conſenſum fidelium in doctrinam prædicatorum & everſionem vitiorum. Deſignat etiam vocem concordiæ. *Ioſ.6.b.* Et vox aquarum multarum, eſt concurſus populorum venientium ad fidem. *Pſal.92.*

Converſio ad vitia. Vociferans populus ad Pharaonem, deſignat converſionem ad vitia. *Exod.5.b.* Sic vociferabatur populus ludendo, in cultu idolorum. *Exod.32.d.*

Volare, Volatile, Volucris.

VOLARE, proprium eſt habentium alas: quæ ſic feruntur per aerem, ut piſces per aquam. Unde dicuntur volatilia, quæ nata ſunt ad volandum. Et volucres, non ſulum aves, ſed & apes, & veſpæ, & reliqua hujuſmodi. Volare autem aliquando eſt celeriter moveri. *Iſa.60.b.* Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant?

Sublimitas Dei. Volare dicitur Deus *h* propter velocitatem penetrandi omnia: & quia Chriſtus in omnibus ſublimior eſt Angelis. Volat autem Deus ſuper pennas ventorum, quando coram oculis prædicatorum in altitudinem intelligentiæ ſe elevat, & ſemper ſublimior apparet *Pſa.17.*

Virtus verbi Dei. Volare dicitur gladius Dei, *i* quum verbum Dei diſcurrit, & perſtringit cernentium oculos, vultuſq; deterret. *Ezech.32.c.*

Demonſtratio mediorum Dei. Prædicatio divinitatis & humanitatis Chriſti. Volantia Seraphim, deſignant *k* demonſtrationem eorum, quæ media ſunt Dei: vel deſignant præſentia & tranſeuntia. *Iſa.6.a.* Vel ſunt Apoſtoli prædicantes divinitatem & humanitatem Chriſti: Ideò duabus alis volabant.

Incarnatio Chriſti. Velocitas Evangelii. Volans unus de Seraphim ad purgandum labia Iſaiæ. *Iſa.6.a.* Juxta Origenem. *l* ſignificat Filium Dei factum hominem, ad mundandum genus humanum. Vel deſignat *m* velocitatem Evangelii nos purgantis. Volare etiam dicitur Chriſtus, *n* quum ad ſpiritualem naturam ſe convertit, *Pſa.54.*

Apoſtoli. Prædicatores Perfecti. Contemplativi. Martyres. Volantes, ut nubes, ſunt *o* Apoſtoli prædicantes: vel ſunt venientes ad fidem ex Gentibus. *Iſa.60.b.* Et volantes animæ ſunt juſti ad ſuperna tendentes. *Ezech.13.b.* Et volatilia, *p* ſunt animæ Sanctorum: & perfecti, & cotemplativi, qui poſſunt in ſublime aſcendere. *Gen.1.b.7.a.8.c. Lev.11.c. Job 5.b.8.d.12.b. Iſa.14.g. Jer.4.f.9.c. Ezech.17.g. Soph.1.a. Luc.13.g.* Volantes etiam, ut nubes ſunt, qui per gratiam Spiritus ſancti in bono opere ſunt veloces. Martyres etiam volucres cœli dici poſſunt. *1.Cor.15.e.* Volucres etiam cœli, ſunt *q* alta cogitantes: & volare, eſt in intellectu ſpiritualium myſteriorum elevari, *Pſa.8.54. Matt.13.a.* Et volans aquila per medium cœli: *r* ſunt prædicatores in Eccleſia. *Apoc.8.d.14.b.* Et volantes in humeris Philiſthinorum, ſunt Apoſtoli ſuſcepti à Gentibus. *Iſa.11.d.*

Sacra ſcriptura. Volans aquila per medium cœli, *ſ* eſt ſacra ſcriptura, cujus tota intentio eſt, ut homines in cœlum dirigat. *Apo.8.d.* Et volatilia cœli, ſunt intellectus ſubtiliores. Volans autem folium, dicitur litera legis. *Lev.26.e.* Volans quoque volumen. *Zach.5.a.* Dicitur ſacra ſcriptura: quæ dum de cœleſtibus loquitur, ad ſuperiora mentis noſtræ levat intentionem: quia dum illam ſuper nos eſſe aſpicimus, infirma attendere, id eſt, concupiſcere devitamus. Dicitur quoq; volans volumen: quia omnia malorum peccata comprehendit: vel propter velocitatem præmonſtratæ punitionis Judæorum.

Tranſitus ad contemplationem. Contemplatio. Volans mulier in deſertum. *Apoc.12.d.* commendat *t* nobis tranſitum ad quietem, & ſanctum ocium ſcripturarum. Volat autem homo cum volucribus virtute ſpeculativa & contemplativa: quæ conveniunt homini jam provecto, & illam mentem adepto, quæ ſero advenit: cui datus eſt in cibum panis ille, qui de cœlo deſcendit. Avolans autem paſſer in agrum, eſt homo veniens ad latitudinem contemplationis. *Lev.14.a.g.* Ad volatum autem naſcitur avis, quando homo in afflictione per ſpem ad ſumma ſuſtollitur. & converſationem habet in cœlis. *Job 5.b. Pſa.54.*

Concupiſcentia cognita. Tentatio. Inanis gloria. Verba hæreticorum. Volans ſagitta in die, *v* eſt concupiſcentia cognita: vel tentatio, levis in ſciente: vel inanis gloria. Vel ſunt verba hæreticorum, quibus promittunt lucem veritatis. *Pſa.90.*

Contemplatio incarnationis Chriſti. Volans ad eſcam aquila. *Job 9.e.* deſignat *x* antiquos Patres: qui in quantum humanitatis infirmitas admittebat, Creatoris lucem erecta mente contemplati ſunt: ſed incarnandum hunc in mundi fine præſcientes, quaſi à Solis radiis ad terram oculos deflexerunt, quem pro humano genere dum paſſurum moriturumque conſpiciunt, quaſi more aquilæ poſt contemplatos Solis radios, in cadavere eſcam quærunt.

Incomprehenſibilitas Chriſti. Avolare dicitur ſponſus, *y* quum ad ſecreta ſublimia elevatur: & quum diſcedit ab illuſtrando: & quia quantumcunque cognoſcetur, ſemper incomprehenſibilis permanet. *Cant.6.a.* Avolans paſſer in agrum eſt divinitas Chriſti, aut ejus anima intacta in paſſione. *Lev.14.a.*

Reſipiſcentia ab erroribus. Volare dicuntur pulli de nido, *z* quum hæreticorum diſcipuli, eorum relinquunt conciliabula. *Iſa.16.a* Et dicuntur volare quaſi avis ex Ægypto, & quaſi columba de terra Aſſyriorum per gratiam Spiritus ſancti, de Ægypto, id eſt. de ignorantiæ tenebris: de Aſſur, id eſt, de terrenarum affectibus cupiditatum, quaſi aves, quia nulla culpæ veſtigia in eis reperiet adverſarius. *Hoſ.11.d. Hab.1.b.* Avolantes locuſtæ, ſunt reſipiſcentes ab erroribus. *Nah.3.d.* Avolare quoque de anguſtia, eſt ipſam evadere. *Iſa.8.d.*

a Glo. ord. ſ. Nahu 3. b Hil. ſ. pſ.140 Amb. ſ. pſ.118 ſer.6 Hie ſ. Iſ & ſ. Eze 4. Gre ſ. cau b 4 & ſ. Ier b 3. Arn ſ pſ 92. c Gre. ſ. can. 2 Gr. 5 mo. 30. d Gre 5.m 25 e Gr. 19 mo. 16 f Caſ col 5. ca pus 25. g Orig. ſ. Ioſ. ho.7 Au ſ pſa. 92. h Gr. ſ 1 Re.8 & 17 mo 13. Hie ſ pſa.17. i Hie. ſ Ez.32 k Ori ſ Iſ h 1 Am 3 de ſp. 21 Hie epi Et factum eſt. Ru. 1. ſ Iſ. 28. l Ori ſ. Iſ h 1 m Hier. epiſt. Septua. n Hil ſ pſ.54. o Hie ſ. Iſa 21 60 & ſ Ez. 13 & ſ Ier 9. Or ſ Ez. h. 12 & ſ. can h 3. p Am ſ. Luc. 13 & de Noe 22. Gr ſ. 1. Re 14 & 11 m. 1 & 15 mo 8. Tert de reſurrect. q Arn ſ pſa 8 r Aug ſ Apo. ho. 6. 15. Ru 3 ſ Apo. & ſ Zach 5. t Lyr. ſ Le 26 Gr 13 mo. 7. Hie ſ Zac. 5. t Ru 7. ſ Apo. Geor Ve cau. 3 tom 6. c 15. Gr. 6 m. 6. Ric de S Vict. de ſecur. conſcien. 18. v Arn Hil & Aug ſ pſ. 90. Bern ſer. 6. ſ. Qui habit. x Gr. 9 m. 23 y Am. de Iſ 7 Hie ſ Iſa. 30. Gre. ſ can. 6. Cyr. epiſt. 59. z Hie ſ Iſ 21. & ſ Nah 3. & ſ Hab. 1. Ru ſ. Hoſ 12.

Vorago, dicitur batatrum, ſeu apertura profunda terræ, in quam cadentia non emergunt, ſed devorati videntur.

Voragines terræ, dici poſſunt *a* munimenta veritatis, *Iſa.2.d.*

a Hie ſ Iſa 2.

Vovere, Votum, Devotus.

VOVERE, eſt aliquid ſanctè promittere, ſeque ad illud reddendum obligare, & præcipuè Deo. Unde votum eſt promiſſio Deo facta. Aliquando autem votum eſt deſiderium. *Prov.31.a.* Quid dilecte votorum meorum? Devorare autem idem eſt, quod deſtinare, unde devotus.

Charitas Chriſti.

Votum Jephte, deſignavit *b* affectum Chriſti ad offerendam Eccleſiam Deo puram & immaculatam. *Jud.11.a.*

b Au 9. in Iudi. 4. 9.

Votum David deſignavit votum Chriſti de ſuſtinenda paſſione. *Pſa.21.* Et vota Jonæ, *c* ſunt vota Chriſti, quum per paſſionem decrevit ſalutare genus humanum *Jon.2.* Et vota Dei dicuntur fuiſſe in Chriſto: quia ipſe in ſe habebat virtutem reſurgendi. *Pſa.55.* In Sanctis quoque ſunt vota intra ipſos, quum agunt gratias de bonis interioribus.

c Hie. ſ. Ion 4 Hil. & Aug. ſ pſa 55.

Conſecrari Deo. Devotio mentis.

Votum vovet Deo, *d* qui ſeipſum conſecrat Deo: qui & voto offerre hoſtiam dicitur. *Gen.28.d. Lev 7 d.* votum etiam vovet & ſolvit Domino; qui eſt ſanctus corpore & ſpiritu. *Iſa.19.d.* Et vota quidem varia ſunt, ſecundùm quod quis offert, quæ ſunt extra ſe: ſed votum Nazaræi, eſt præcipuum: quia offert ſeipſum. *Exod.36.a. Num.30.a. Pſa.64.115.* Devota autem mente offerendum eſt Deo, quicquid illi offertur. *Exod.35.c.* Ponuntur autem vota diverſa, quibus ſe vel alios, aut ſua quiſque conſecrat Deo. *Lev.27.*

d Phil de ſom nus. Hie ſ Iſa 19. Ori ſ. Num. ho.26. Glo inter ſ. Exod 35.

Euchariſtia. Laudes in patria. Rigor propoſiti.

Votum aliquando eſt *e* oblatio ſeu exhibitio, & vota redduntur Deo, nunc quidem in oblatione Euchariſtiæ, & etiam per Martyres. Sed poſtmodum redduntur in patria plenius, ubi Deus ſemper laudatur. *Pſal.21.60.64.65.115. Num.6.a.*

Iſy. Lev.27. e Hil. ſ. pſa. 65 Aug epi.120.

Votum Annæ deſignat *f* rigorem præpoſiti ad cœleſtia tendentis, ut ita intentè orare poſſit. *1. Re.1.b.*

f Gr. ſ 1. Reg. 1.

Vovere dicuntur fideles Domino *g* in baptiſmo, ubi renunciant diabolo & pompis ejus, & ſe tradunt Deo. *Pſa.57.*

g Arn. ſ pſ.75

Obligatio.

Votum aliquando eſt obligatio, & votum viri dicitur obligare: quia eſt *h* rationis: votum verò uxoris, vel filiæ non valet, niſi à patre aut viro approbetur, hoc eſt, actus ſenſualitatis, ut ſit rectus, eſt conſilio rationis approbandus, *Num.3.a.*

h Ori ſ Num. ho 24. Aug q in Num.59.

Vota pinguium, hoc eſt, *i* Judæorum & hæreticorum, non approbat Deus. *Amos 5.f.*

i Hie. ſ. Amos 5.

Vpupa.

Libidinoſi. Triſtes.

UPUPA, eſt avis criſtis in capite prominentibus galeata, in fimo ferè ſemper commorans, & nidificans. Numeratur inter aves immundas, & habet ululatum pro cantu.

Upupa nidificans in ſtercoribus, *k* libidinoſos ſignificare poteſt. *Lev.11.b. Deut.14.b.* Ut autem lugebrem habet cantum, deſignare poteſt *l* benè operantes, ſed cum triſtitia: vel è diverſo, ſignificat habentes triſtitiam ſecundùm ſæculum.

k Iſyc ſ. Lev. 12 l Glo ord ſ. Lev.12.

Vr.

UR, id eſt, ignis, vel lumen, aut incendium: urbs Chaldæorum, unde egreſſus eſt Thare cum filio Abraham. Secundùm aliquos Ur non eſt urbs, ſed erat incendium, aut ignis, unde educti ſunt Thare & Abraham.

Spiritus ſanctus.

Ur, ut interpretatur ignis, *m* Spiritum ſanctum ſanctificare poteſt, aut fervorem charitatis. *Gen. 11.d 15.b. 1. Par. 2.g.*

m Gre.ho.33.

Ira. Concupiſcentia carnalis.

Ur etiam, ut interpretatur incendium, *n* iram deſignare poteſt.

Ur, juxta Origenem interpretatur irritatio: & fuit Rex Madian occiſus à filiis Iſrael, & deſignat concupiſcentiam carnalem vincendam. *Num.31.d.*

n Geor Vene. can.10 to ca. 35. Ori ſ Num. ho.25.

Vrbs, vide Civitas.

Vrceus.

URCEUS, eſt vas, quo aqua in urnam infunditur, vel in ahenum.

Urceoli, dicuntur *o* minorem & magis tenuem doctrinam habentes. *Eccl.2.b.*

o Hie ſ Eccl. 2.

Vrere, vide Accendere.

Vredo.

Diabolus.

UREDO, eſt morbus herbarum, fruticum, & arborum: qui etiam rubigo dicitur.

Uredo ſpicarum dici poteſt diabolus, qui bona opera perdere conatur. *Gen.41.a.*

Vrgere.

Expellere bonos. Defendere peccata.

URGERE, eſt cogere, premere & impellere.

Urgentes Ægyptii filios Iſrael, ut exirent velociter. *Exo.12.e.* deſignant malos expellentes à ſe bonos.

Urget quaſi exactor, *p* qui omnium exigit ſtipendium, quod tam de prædicatoribus, quàm de aliis dici poteſt. *Exod. 22.d.*

p Glo. ord. ſ. Exod.22.

Urgere dicitur puteus os ſuum ſuper aliquem, quando aliquis non contentus quod peccaverit, etiam ſit defenſor peccati. *Pſa.68.*

Vrias.

Princeps hujus mundi.

URIAS, id eſt ignis Domini, aut lumen Domini, maritus Bethſabee, juſſus occidi fraudulenter à David: typus eſt *q* principis hujus mundi, qui ſubjectas habebat Gentes. *2. Reg.11.a.* Erat autem Cethæus, hoc eſt, abſciſſus, ſive quod in veritate non ſtetit, ſed à luce ſua ſuperna, quam de Deo habebat ſuperbiæ merito abſciſſus eſt: ſive quod cadendo veris viribus perditis, transfigurat ſe in Angelum lucis, audens adhuc dicere: Lux mea Dei eſt.

q Amb Apo. David. 3. Au.22.cont. Fauſt.57.

Populus Judaicus. Sacerdotum Iudæi ante adventum Chriſti

Urias etiam ut interpretatur lux mea Dei, typus eſt *r* populi Judaici: qui de accepta legis ſcientia extollitur, quaſique de luce Dei gloriatur, unde de illo aufertur lex, & demum occiditur. *2. Reg.11.*

r Gr.3 m.27.

Urias ſacerdos adhibitus ab Iſaia in teſtem. *Iſa.8.a.* typus eſt *ſ* ſacerdotii teſtificantis de Chriſto. Ideò interpretatur lux Domini, vel lux mea Deus, qui etiam deſignat populum Judaicum, qui teſtis eſt ante adventum Domini.

ſ Hie. ſ. Iſa. 8. Ru.1 ſ Iſ 34. 1ſ Matth.

Vrina.

URINA eſt lotium, quod animalia reddunt è veſica. *4.Reg.18.f.Iſa.36.c.*

Vrna.

Urna, eſt vas aquarum, quod ad hauriendam aquam deſervire ſolet.

Urna manna, *a* theſaurum verbi Dei, ſeu intellectum verbi Dei ſubtilis & dulcis deſignat: erat autem in arca, hoc eſt, in Chriſto. *Heb.9.a.*

a *Ori.ſ. Exo. ho 9 & in Num. ho.* 10.

Vrſus, Vrſa.

URSUS, *b* eſt animal ferum, lupo magis & robuſtius. Urſa verò eſt fœmina, quæ parit animal velut carnem informem, quam lingua ſola lambendo effingit in ſimilitudinem animalis. Eſt urſus animal omnivorum, quippe qui fructus arborum, quas agili corpore aſcendit, edit, & legumina, & apes perfringens alveos, & cancros & formicas, carne etiam veſcitur. Hyeme latent, adeoque eo tempore pingueſcunt tam mas, quàm fœmina, ut movere ſe nequeant. Eſt animal inquietum, adeò ut ad ſtipitem ligatus, nunquam penè ceſſet in circuitum pergere, vel pedibus fixis caput huc illucque agitare.

b *Ari. 7 de hiſt. animal.* 5 17. *Ric. de S Vict. de vitio mutabili.* 8.

Urſa aliquando dicitur *c* Deus: & ut urſa eſt ſæviſſima raptis catulis, ita Deus acriter caſtigat peccantes, aut facientes alios peccare. *Hoſ.13.b.* Sic dicitur factus quaſi urſus homini, quando in paradiſo poſt peccatum illi occurrit. *Thre.3.b.* Chriſtus etiam erit urſus in ſecundo adventu. *Amos.5.f.*

Urſa *d* gentilem populum deſignare poteſt. Ut enim urſa filios lingua format, ita ex gentibus veniens ad fidem, verbo formatur ad hoc, ut ex vita ferina manſueſcat. Jam autem manſuefactus, ipſe quoque ut bos ſanctificatur. Item ut urſa effingit ſuos partus, ita homo ſua opera. Urſa etiam à qua rapiuntur fœtus, eſt gentilitas, à qua auferuntur, qui convertuntur. *Prov.17.b.*

c *Diony. cala. hie.* 2. *Hie ſ. Hoſ.* 13. *Rup ſ. Ier.* 42 *& ſ. Amos* 5. d *Cle. Ale.* 5. *ſtrom Am. 6. Exam.* 4.

Deus. Chriſtus. Gentiles.

Urſus in viſione Danielis, *e* regnum Perſarum durum & parcioris victus deſignat. *Dan.7.b.* Typus etiam eſt *f* invidentiæ, quæ ſæva eſt, & ſolitaria, & inquieta, ſicut ipſum animal. Exprimitur etiam *g* crudelitas Haman Principis ſub Rege Perſarum, qui deſtruere voluit gentem Judæorum. *Apoc.13.a.*

Urſus, quem ſuffocavit David, *h* Judæos crudeles & ſuperatos à Chriſto deſignat. *1.Reg.17.d.* Et urſi crudeles ſunt Judæi, aut dæmones. *Iſa.59.c.Thre.3.b. Amos 5.f.* Urſi etiam devorantes pueros, ſunt dæmones. *4.Reg.2.d.* deſignant quoque urſi hæreticos. *Apoc.13.a.* Urſus etiam ſignificat feroces homines & ſervos inſidiatores. *Iſa.11.b.* Et urſa latens, eſt doloſa crudelitas in corde latens, & etiam hypocriſis.

Urſi duo occidentes pueros inſultantes Eliſæo. *4.Reg.2.d.* dici poſſunt *i* Veſpaſianus & Titus ſubvertentes Judæam.

Bed ſ pro. 1 e *Hie ſ. Dan* 7 f *Ric. de S Vict. de vitio mutabi* 8 g *Rup* 8 *ſ. Ap.* h *Chry. ſ. pſa.* 93. *Hie ſ. Iſ* 59. *& ſ Amos* 5. *Aug ſer.* 197 *Euc ſer. ſpe.* 5. i *Au ſe.* 204

Regnum Perſarum. Invidentia. Crudelitas Haman. Judæi. Dæmones. Hæretici. Servi homines. Crudelitas. Hypocriſis.

Vrtica.

URTICA, eſt herba ſpinis tenuiſſimis infeſta tangentibus. Græcè dicitur κνίδη, deſignat *k* vitia & errores in Hieruſalem, ſeu ardorem vitiorum, & cogitationum prurigines, & homines in peccatis exiſtentes. *Iſa.34.c.55.d.* deſignat etiam *l* deſideria inutilia, quia in deſideriis, eſt omnis otioſus. *Proverb.21.d.24.b.*

Urtica etiam deſignat pœnam hæreticorum. *Hoſ.9.b.*

k *Hie ſ Iſ* 35 l *Gr. 18. m.* 11. *& 33. m.* 5.

Ardor vitiorum. Errores. Cogitationũ prurigines. Deſideria. Pœna hæreticorum.

Vſurpare.

USURPARE, eſt in frequenti uſu habere, & etiam poſſeſſionem alicujus rei capere, & peculiariter præter jus rem alterius vendicare. *Deut. 5.b. Joſ.7.a.*

Vſura, vide Fœnus.

Vter, Aſcopera.

UTER, eſt pellis, qua vinum aut oleum deferri ſolet. Aſcopera verò eſt ſaccus pelliceus, qui & marſupium dicitur.

Uter in pruina, intus vacuus, & extra contractus, deſignat *m* carnem jejuniis maceratam, & à concupiſcentiis refrigeratam. *Pſa.118* Vel uter in pruina, eſt, qui fortis eſt in tribulatione. Uter enim in pruina rigeſcit.

Sicut in utre congregat Deus aquas maris, hoc eſt, *n* fideles in Eccleſia populos, ut vinum novum in utres novos recondatur, doctrina videlicet Evangelica in cordibus credentium. *Pſa.32.*

Uter eſt corpus mortale perſecutorum Eccleſiæ, intra quod retinetur, & premitur eorum ſævitia, quam non audent proferre.

Quaſi in utre ſtatuit Deus aquas, *o* quando cohibet concupiſcentias carnales, ne extra effluant. *Pſa.77.* Ubi uter eſſe poteſt cor carnale: aut carnalis cogitatio. Et *p* quilibet homo uter dici poteſt. *Jer.13.b.* ubi nos laguncula. Et utres veteres ſunt, qui in vetuſtate peccati exiſtunt: novi verò per gratiam renovati. Vel utres veteres erant *q* Phariſæi & Judæi, novi fideles ſub Chriſto, vel utres veteres ſunt imperfecti, novi verò perfecti.

Uter impoſitus humeris Agar, deſignat *r* literam legis non ſedantem ſitim, & etiam purificationes Judaicas, & doctrinam carnalem in pelle mortua clauſam, quæ nec refrigerium præſtat, nec ſedat ſitim. *Gen.21.b.*

m *Hil. & Au ſ pſa* 118. *Amb ſ. pſ* 118 *ſer* 2. *Iſy ſ. Lev.* 7. n *Hie ſ pſ* 32 *Au ſ pſa* 32. o *Au ſ. p.* 76 *Gr* 8 *mo.* 17. *& 19. m.* 8. p *Ori ſ Ier h* 9 *& ſ Lev h.* 4. *& i pſa* 3. *Baſi ſ. pſa* 92 q *Hie ſ Mat.* 9. *Hil ſ Matt. can* 9. r *Or. ſ. Gen. ho* 7. *Rup* 6. *ſ. Gen.* 12

Caro macerata. Fortis in tribulatione. Eccleſia. Corpus perſecutorum Eccleſiæ. Cor carnale. Cogitatio carnalis. Homo. Litera legis.

Vterus, Vterinus, vide Venter. Vti, Vſus, Vtenſilia.

UTI, eſt rem aliquam in facultatem aſſumere. Utenſilia autem dicuntur, quæ ad uſum noſtrum aſſumuntur.

Uti ancilla ut libet, *ſ* eſt in litera ſenſus ſpirituales inveſtigare, vel eſt dominari carni. *Gen.19.a.*

Utuntur fœminalibus ſacerdotes, quando intrant tabernaculũ. *Exo.28.g.* ut deſignent *t* non ſolum abſtinendum eſſe ab uxoribus, verum etiam omnem carnalem concupiſcentiam reprimendam.

Uti veſte Aaron poſt ipſum Aaron, & uti ea ſeptem diebus. *Exod.29.e.35.b.* eſt *v* imitari ſublimia opera tempore hujus vitæ. Ad hoc facit uſus vaſorum tabernaculi & vaſorum menſæ: & uſus ipſius tabernaculi: & uſus varii lignorum, omnia enim pertinent ad opera imitationis & exercitationis virtutum: Utenſilia quoque tabernaculi & candelabri, ad ipſa opera referri poſſunt. *Exod.27.d.30.c.36.a.37.c.38.d.*

Uſus varii adipis. *Lev.7.c.* ſiunt, quando *x* transferimus affectus, quibus antea peccavimus ad aliquam virtutem.

ſ *Glo int ſ Gen* 16 t *Glo. ord ſ. Exod* 28. v *Glo. int. ſ. Exod* 27. 19. *Gl. ord ſ. Ex.* 3 x *Glo int ſ. Lev* 7.

Dominari carni. Repreſſio concupiſcentiæ. Imitari ſublimia opera. Exercitatio virtutum.

Benè

Procurantes dæmones proſpera.

Benè uſi dicuntur Ægyptii Abraham propter Saram. *Gen.12.d.* deſignantes *a* dæmones, qui procurant nobis proſpera in hoc mundo, ut detineant animam in peccato.

Uſus humani, ad quos non ſunt ſumenda unguenta. *Exod.30.d.* deſignant *b* non uſurpanda eſſe divina in obſequium hominum.

a Cyr. de ado. ra. in Spiritu ſancto
b Glo. int. ſ. Exo 30.

Vtilis, Vtilitas, Inutilis.

Lex nova.

UTILE dicitur, id quod nobis uſui eſt, vel confert. Inutile verò eſt contrarium.

Utilia, quæ docet Deus, deſignant *c* legem novam. *Iſa.48.c.*

Utilitas dicitur non eſſe in ſanguine Chriſti. *Pſa.29.* quia *d* paucis prodeſt, quum tamen ſufficiat omnibus. Vel dicitur, quia utilitas ejus non eſt in eo qui vivit vita carnali.

Inutilis dicitur, *e* qui ſolum facit quod debet, & nihil addit ſupererogando. *Pſa.13. Luc.17.c.*

Inutilis dicitur Bethel, quum non amplius dicitur domus Dei, ſed domus idoli. *Amos 5.a.*

Peccans. Peccata.

Inutilis, eſt *f* qui peccat: & inutilia opera, ſunt peccata, & inutiles cogitationes, quæ ſunt malæ. *Pſa.52. Iſa.59.b.*

Doctrina hæreticorum.

Inutilis viſio, eſt *g* doctrina hæreticorum. *Hoſ.10.c.* utilitas autem nulla ex Ægyptiis habetur, hoc eſt, ex dæmonibus & hæreticis. *Iſa.30.a.*

c Glo. inter. ſ. Iſa.48.
Ori. ſ. Ier. h. 11
d Baſi. ſ. pſ. 29
e Ori. ſ. Ro. 3.
Hie. ſ. Amos 5.
f Hil. ſ. pſ 52.
Hie ſ. Iſa.59.
g Hie. ſ. Hoſ. 10.

Vva, vide Botrus.
Vulgus vide Populus.
Vulnerare, Vulnus, vide Vlcus.

Vulpes.

VULPES, *h* eſt animal mirè aſtutum: cujus aſtus in fabulis celebratur, latrant ut canes, nec unquam manſueſcunt. Latent in cavernis, & latentes decipiunt, odore tetro etiam putrent. Quumque apparuerint, nunquam rectis itineribus, ſed tortuoſis anfractibus currunt, dicitur eſſe amica corvo, propter communes inimicitias cum æſalone.

h Ari. 9. hiſt. anim. 5.
Arn. ſ. pſa. 62

Prædicatores.

Vulpes inſidiantur lupis, ut rapiant partes cibi ab eis etiam rapto habiti, qua ratione in bonum ſignificant *i* prædicatores, qui benè inſidiantur, ut rapiant poſſeſſos à diabolo *Pſa.62.*

Avari. Principes terræ. Miniſtri principum.

Chriſtus eos, *k* qui in offendendis & infodiendis divitiis verſantur, homines pravos, & planè terræ filios, vulpes appellavit. *Matth.8.c. Luc.9.b.* Vulpes quoque dicuntur Reges & Principes terræ, ſicut & Chriſtus Herodem vulpem nominavit. Et miniſtri Herodis, quærebant animam Chriſti, vulpes erant. *Luc.9.f. Pſa.62. Cant.2.d.*

i Cle. Alex. ſ. ſtrom.
k Au. ſ. pſa 62.
Ru. ſ. cant. 2.

Dæmones. Hæretici. Fallaces homines. Diſcipuli hæreticorum.

Vulpes dici poſſunt *l* dæmones & hæretici, & homines fallaces. *Can.2.d. Neh.4.a. Thre.5.d. Luc.9.g.13.g.* Et vulpes in deſertis ſunt hæretici extra Eccleſiam capientes aves ſimplices & quærentes eos, qui deſerti ſunt à gratia Dei. *Ezech.13.a. Math.8.c. Pſa.62.* Vulpes dictus eſt Herodes, quia verſipellis & fraudulentus, & quia à via recta deflectens tortuosè ambulabat. Vulpes latrant ut canes. Sic hæretici, ut prædicatores, nunquam tamen manſueſcunt, ut fiant domeſtici ipſius Eccleſiæ. Et ut vulpes non eſt apta cibo, nec alii uſui, ita nec hæretici. Vulpes circa domos verſantur, & in cavernis ſe occultant, & domeſticis avibus inſidiantur, ita pſeudoprophetæ & hæretici circum Eccleſiam obambulant, ut ſimplicibus inſidientur. Vulpes trecentæ, ſunt dæmones, qui combuſſerunt ſegetes Judæorum. *Jud.14.a.* Vulpeculæ quoque dicuntur diſcipuli hæreticorum, qui ingreſſi in Eccleſias noſtras fideles, qui in vinea Chriſti, ut botri ſe exhibent, falſa doctrina ſubvertunt.

l Or. ſ. Num. h. 11. & ſ. Eze. ho. 2.
Hie. ſ. Eze. 8. 13.
Am. ſ. pſ 118. ſer. 2 & Luc. 9 & ſer. 79.
Bed ſ. Matt. can. 7
Aug. ſ. pſ 8 & ſer. 107.

Suggeſtiones malæ. Cogitationes pravæ. Detractor. Adulator. vitia ſub ſpecie virtutis.

Vulpes parvæ, quæ demoliuntur vineas. *Can.2.d.* ſunt *m* malæ ſuggeſtiones, & pravæ cogitationes, quæ capiendæ ſunt, dum ſunt parvæ, ne nutriantur, & noceant. Item occultus detractor, & blandus adulator, & etiam vitia virtutis ſpeciem habentia.

Gr 19. mo. 1. & ſ. can 2.
Ber. ſ. can ſer. 62.
Cyr. 20. ſ. Ioan. 4.
Rup. ſ. Iud 9.
Chry ſ. pſ 96.
m Ori. ſ. can. ho. 4.
Ber. ſ. can. ſer. 73.

Vultur.

VULTUR, *n* eſt avis rapax, carnivora, & magni corporis, computatur inter animalia immunda. Fertur generare ſine conjuge, & vivere centum annos. Poteſt ſignificare approbationem virginitatis.

Chriſtus.

Vultur *o* Salvatorem noſtrum deſignare poteſt. *Job 28.b.* Vultur etiam dum volat, ſi jacens cadaver conſpicit, ad eſum ſe cadaveris deponit, & plerumque ſic in morte capitur, dum ad mortuum animal de ſummis venit. Ita Chriſtus, manens in altitudine divinitatis ſuæ, quaſi quodam volatu ſublimi cadaver mortalitatis noſtræ conſpexit in infimis, & ſeſe de cœleſtibus ad ima ſubmiſit fieri, quippe propter nos homo dignatus eſt, & dum mortuum animal petiit, mortem apud nos, qui apud ſe erat immortalis invenit.

n Baſ. exa. h. 8
o Gr. 18 m. 28

Gentilis populus.

Vultur etiam deſignare poteſt gentilem populum, qui per errores mortuorum hominum diſcurrebat. *Job 28.b.*

Doctor rapax.

Vultur dicitur etiam, *p* qui recta & ſublimia docet, & tamen diripit proximos, ſicut vultur ſublime volat, & tamen ad diripiendas carnes dimittitur. *Lev.11.b.*

Gaudens morte aliorum.

Vultur ſequens cadavera, deſignat eum, qui gaudet & paſcitur morte aliorum. Rixis enim & bellis gaudet vultur, propter cadavera prælіorum in tantum ut etiam ſequatur exercitum. Non ergò oportet aliorum caſibus paſci, atque nutriri eum, qui contemplationi dat operam, ne computetur inter animalia immunda, ut vultur. *Lev.11.b.*

p Ori. ſ. Levi. ho 7.
Iſy. ſ. Lev. 11.

Vultus, vide Facies. Vulva, vide Venter, Vxor.

UXOR dicitur mulier, quæ viro in matrimonium conjuncta eſt.

Eccleſia.

Uxor Chriſti, propter quam ipſe reliquit patrem & matrem, eſt *q* Eccleſia, quam ſibi copulavit, repudiata ſynagoga. Eandem deſignarunt uxores Abrahæ, Iſaac, & Joſeph. *Gen.1.d.20.a.24.a.41.f. Matt.19.a.* Et uxor proximi, eſt Eccleſia, vel Eccleſiaſtica converſatio uxor Chriſti. *Ezech.33.f. Prov.19.c.* Uxor autem Moyſis eſt Eccleſia. *Exo.4.c.17.a.* Item uxor Samſon alienigena, eſt Eccleſia ex gentibus. *Jud.14.a.* Et uxor ſacerdotis virgo, *r* eſt Eccleſia. *Lev.21.c.* Et uxor viri de domo Levi. *Exo.2.a* Uxor etiam Pilati quæ defendebat Chriſtum, typus eſt Eccleſiæ. *Matt.27.b.* Hæc eſt uxor unius Epiſcopi, quæ non debet adjungi alii viro, hoc eſt ſenſui hæretico. *2.Tim.3.a.* Et uxor ſervi debitoris, quæ jubetur

q Ori. ſ. Mat. ho. 35.
Gerr Ve. can. 1. to cap 28.
Hie ſ. Ez. 13.
Am ſ. Luc 17 de dignі ſacer. 4.
r Au ſ. pſ. 80. 127.
Iſy ſ. Lev 21.
Bed ſ. Exo 2.

betur venundari, diœceſis Epiſcopi, *Matth.*18.*c.* Et Eccleſia eſt uxor ſicut vitis abundans. *Pſa.*127. Ipſa Eccleſia, *a* eſt uxor agni, quæ præparata eſt ad nuptias, *Apoc.*19.*b.*

Uxor ipſius Chriſti prior, erat *b* ſynagoga, quæ repudiata eſt ut fornicaria, *Hoſ.*1.*a.* Et uxor Judæ, eſt eadem ſynagoga, *Gen.*38.*a.* Uxor Job, quæ exhorruit halitum ejus, eſt ſynagoga quæ eum, quem videbat hominem, Deum credere expavit, *Job* 19.*c.* Hæc eſt uxor facta vidua, *Pſa.*108. Uxor Putipharis eſt ſynagoga, quæ mœchari voluit cum Chriſto, negando ejus divinitatem, *Gen.*39.*a.* Uxor Phinees ſacerdotis, quæ mortua eſt partu, deſignat plebem Judaicam, ſacerdotibus ſubjectam, quæ interiit credente Eccleſia ex gentibus, 1.*Reg.*4.*d.* Uxor etiam Samſon dici poteſt ſynagoga, cui prius junctus eſt Chriſtus, *Jud.*14.*a.* — *Synagoga.*

Uxor Amram cum viro ſuo, deſignare poteſt *c* Patriarchas, Virginem Mariam: mentem, & etiam ſenſualitatem, *Exod.*2.*a.* — *Patriarchæ. Virgo Maria. Mens ſenſualitas.*

Uxor interdum dicitur *d* caro, cujus vir eſt ipſa ratio: quæ debet illam regere: illaque debet obtemperare, *Gen.*30.*f. Exod.*21.*a. Pſa.*127. & uxor Loth, eſt caro reſpiciens ad vitia, *Gen.*19.*e.* Et uxores captivæ, deſignant carnem ſubjectam ſpiritui, *Gen.*34.*d.* Eandem poſſunt deſignare uxores filiorum Iſrael, *Exod.*32.*a.* Hæc eſt uxor propter quam excuſatur, qui ei adhæret, à cœna convivii cœleſtis, *Luc.*14.*d.* Uxor autem Abrahæ, carnem Chriſti poteſt deſignare, *Gen.*20.*a.* — *Caro. Caro Chriſti.*

Uxor Abrahæ, dicitur ſapientia: & uxor Iſaac & uxor Moyſis, *Gen.* 20.*a.* 26.*b. Exod.*2.*d.*21.*a.* & uxor proximi, eſt ſapientia, *Prov.*4.*b Sap.*9.*b. Ezec.*18.*b.* Hæc eſt uxor, cum qua fruendum eſt vita. *Eccle.*9.*c.* Hæc Sara, hoc eſt, ſapientia fert leges, quas mali ſuſtinere nequeunt: ſicut Agar, non potuit ſuſtinere Saram, *Gen.*12.*b.*16.*b.* & uxor, quæ fuerat captiva, eſt ſapientia, vel Philoſophia, *Deut.*21.*b.* Uxor Abimelech, eſt Philoſophia naturalis, prius ſterilis, ſed peperit orationem Abrahæ, hoc eſt, poſt Adventum Chriſti, *Gen.*20.*d.* & uxor proximi, cum qua non eſt coeundum, eſt Philoſophia, cujus dogmata non ſunt miſcenda cum doctrina Eccleſiæ, ne in errorem labamur, *Lev.*18.*c.* uxor abundans ſicut vitis, eſt ſapientia, quæ in lateribus operum noſtrorum extenditur, *Pſa.*127. — *Sapientia. Philoſophia.*

Uxores filiorum Noe, deſignat *e* gratiam, ſive charitatem: quæ commixta eſſe debet filiis Noe, hoc eſt, operibus, ſine qua opus noſtrum invalidum eſt, & inutile, *Gen* 6.*d.* — *Gratia.*

Uxor Manue confortans virum de viſione Dei, *Jud.* 13.*d.* eſt ſpes, quæ inde nos elvat, unde ſpiritus pavore concutitur, quia ea, quæ ſuperna ſunt, prior videt. — *Spes.*

Uxor adoleſcentiæ, *f* eſt lex naturalis in corde ſcripta, quæ ſemper eſt nobis conjuncta, & dicitur uxor fœderis, *Mal.*2.*d.* — *Lex naturalis.*

Uxores, à quibus eſt abſtinendum ad aſcenſum montis, ſunt *g* ſenſus impedientes contemplationem divinorum, *Exod.*19.*c.* — *Senſus.*

Uxor ab adoleſcentia fuit *h* gentilitas in lege naturæ, *Iſa.*54.*c.* quæ poſtea facta eſt fornicaria, quando cœpit idola colere, *Hoſe.*1.*a.* — *Gentilitas.*

Uxor præterea quandoq; dicitur actio, ſeu operatio, *Exo.*21.*c.*22.*c.* Et uxor empta cum ſervo, eſt bona operatio ante converſionem. Uxor verò tradita à Domino, eſt bona operatio poſt converſionem, per exhortationem prædicatoris. — *Operatio.*

Uxor fratris defuncti ſine liberis, *i* eſt anima ſine bonis operibus, vel ſynagoga, vel terra, in qua vivens, quis non benè operatus eſt, *Gen.*38.*a. Deut.*25.*b. Matth.*22.*c.* — *Anima ſine bonis operibus.*

Uxores duæ, una amabilis, & altera odioſa ſic ſe habent, *k* ut amabilis deſignet animam concupiſcentem voluptaria, odioſa verò uxor eſt anima ſevera, vel virtus, *Deu.*21.*c.* vel uxor dilecta Chriſti, eſt ſynagoga, odioſa verò Gentilitas, cujus filius prælatus eſt Filio dilectæ, & habet duplicia, nempe literam & ſpiritum. — *Anima voluptuoſa. Anima ſevera. Synagoga. Gentilitas.*

Uxores aliquando dicuntur *l* infirmi in Eccleſia, *Gen.*46.*c.* & uxor Job, eſt vita carnalium in Eccleſia, *Job* 2.*c.* — *Infirmi in Eccleſia.*

Uxores David duæ, quas captivarunt Amalecitæ, deſignant Judaicum & Gentilem populum, 1. *Reg.*30.*a.* Uxores autem David multæ, multarum gentium & nationum imaginem gerunt: quæ per fidem Chriſti conſortio ſunt copulatæ, 2. *Reg.*16.*d.* — *Judæi & gentiles.*

Uxores non tranſeuntes Jordanem, deſignant eos: *m* qui non docent neque verbo, neque exemplo, *Joſu.*1.*c.* De quibus 1. *Tim.*2.*d.* mulieres docere in Eccleſia non permitto. — *Non docentes verbo neque exemplo.*

Uxores duæ Elcana, deſignabant *n* converſionem & gratiam, vel vitam activam & contemplativã. 1.*Reg.*1.*a.* uxores etiam Jacob duæ, *o* ad novum teſtamentum, quo in libertate vocati ſumus pertinent, & duæ vitæ per eas nobis in copore Chriſti prædicantur, una temporalis, in qua laboramus, alia æterna, in qua delectationem Dei contemplabimur. Vel una eſt activa, altera contemplativa, *Gen.*30. — *Vita activa & contemplativa.*

Uxor pubertatis Iſrael, *Mal.*2.*c.* eſt *p* fides Abrahæ, quæ fuit ante circumciſionem. — *Fides Abrahæ.*

Uxores interdum, ſignificant *q* concupiſcentias & voluptates, *Gen.*7.*d.*19.*e.* & uxor Putipharis eunuchi, erat concupiſcentia, vel voluptates, quæ juncta eſt vulgo, quæ etiam invitabat Joſeph, hoc eſt, virum virtute ſublimem, *Gen.*39.*a. Matt.*18.*g.* per hanc uxorem multi à cœleſti cœna excuſantur, *Luc.*14.*d.* — *Concupiſcentia. Voluptas.*

Uxor interdum deſignat *r* impedimenta temporalia, à quibus abſtinendum, *Exod.* 18.*a.*29.*e.*22.*c.* *Luc.*14.*d.* — *Impedimenta temporalia.*

Uxores aliæ præter legitimas deſignant *ſ* ſectas hæreticas, quas etiam ſignificant uxores Eſau, *Gen.* 26.*g.* 27.*g.*32.34.*d. Exod.*34. & uxor qua excuſatur invitatus à cœna, eſt hæreſis, *Luc.*14.*d.* & uxor Amaliæ fornicaria, eſt Eccleſia hæreticorum, *Amos* 7.*d.* & uxores hæreticorum, ſunt prava ſapientia & doctrina perverſa, *Iſai.*15.*e.* & uxor Philippi Herodias, eſt perverſa doctrina, ſeu infidelitas, *Matt.*14.*a.* — *Hæreſes.*

Uxor Iſmael, ducta de terra Ægypti, deſignat *t* conjunctionem Judæorum, cum quibuſvis aliis potius quàm cum Chriſtianis, *Gen.*21.*c.*

Uxor peccatoris, eſt *v* poteſtas malorum, qua abutitur diabolus, *Pſalm.*108. vel eſt ſynagoga Judæorum. — *Poteſtas malorum.*

Uxor Job, deſignare poteſt *x* carnales in Eccleſia: qui ſuadent Job, hoc eſt membris Chriſti, ut maledicant Deo: incitantes ad elationem, aut ad aliud vitium contra Deum, *Job* 1.*c.* poteſt etiam ſignificare carnalem cogitationem, quæ mentem laceſcit. — *Carnales Eccleſiæ. Carnales cogitationes.*

Uxor Loth, reſpiciens retro, typus eſt, *y* redeuntium ad vitia. Deſignant etiam populum Iſrael habentem duas filias Hieruſalem & Samariam, & reſpexit retro ad ollas Ægypti, *Gen.*19.*e.* Unde in ſtatuam ſalis converſa eſt: ut admoneret, ut poſt miſſam manum ad aratrum, retro reſpiciamus. — *Redeuntes ad vitia.*

Zabulon

a Ireneus ſ. Ap. 19. b Hie ſ. Hoſ. 1. Gr. 14 m. 22. Au. ſ. pſ. 138. Bed ſ. Gen. 39. Gl. or. 1. Re. 4. Rup. 7. in Jud. 15. c Glo. ord. ſ. Exod. 2. d Ar ſ. pſ. 127. Hie adv. Io vin 2. Geor. venet ca. 4. t. 6. c. 15. Or ſ. Gen h 5. Au de ver. Dom ſer. 31. Cyr de adora in Spiritu fun. Bed ſ. Ecc 2. Hie ſ. Eccl 9. & ſ. Ezec. 18. Amb epiſt. 7. & ſer. de Abraham 4. Gre Nyſſ de vita Moyſis. e Or ſ. Gen. h 6. f Iſy. ſ. Lev 18. Hie ſ. pſ 127. Geor Ve can. t. 6. cap. 15. g Gr. 3. m 22. Hie ſ. Mal 2. g Gr Nyſſ de vita Moyſis. h Hie ſ. Iſ. 54. & ſ. Hoſ. 1. Gr. ſ. Eza. h 4. i Or ſ. Matt. h 12. Aug 1 q in Evan. 32. k Por. de ſacr. Abel & Cain & de meretricibus. Amb epi 84. & de Cain. Ru 1 ſ. Deut. 10. l Gr. prol. m. 2. Or ſ. Nu. h. 19. m Ori ſ. Joſue ho 3. n Or. & Gre. ſ. 1. Reg. 1. o Au. 22. con. Fauſt. 52. 53. p Ru ſ. Mal 2. q Phil 2. alle & de Ioſeph Au 1. q in Evang 15. Gre ho. 36. r Be ſ. Ex 19. Gl. or. ſ. Ex 18. Am ſ. Lu 14. ſ Hie ſ. Amos 7 & ſ. Iſa 13. Ori ſ. Matth. can. 14. Hil ſ. Matth. can 14. t Be ſ. Ge 27. v Ar. & Hie. ſ. pſa 108. x Geo. Ven. can 10. t. 6. cap 16. y Au 22. cō. Fauſt 42. Be ſ. Gen. 19.

Digitized by Google

Zabulon.

Eccleſia. Principes Eccleſiæ. credentes in Eccleſia.

ZABULON, id eſt, habitaculum, vel habitans, filius Jacob & Liæ. *Gen.* 30.*e.* deſignare poteſt Eccleſiam, quæ habitat in litore maris. *Gen.* 49.*b.* juxta Ambroſium, *a* interpretatur libetás à nocturnis, & deſignat ſperantem in Domino, & ab eo protectum: unde habitat juxta mare, ſpectans ſecurus aliorum naufragia. Et Principes Zabulon, ſunt Principes Eccleſiæ. Et filii Zabulon, ſunt credentes in Eccleſia. *Num.* 1.*d. Deut.* 23.*c. Joſ.* 19.*a. Pſ.* 67. *Iſa.* 9.*a. Apo.* 7.*b.* Interpretatur etiam habitaculum pulchritudinis, qua ratione etiam ſignificat Eccleſiam.

a Am. de ben. Patriarch. 5.

Fluxus verū. Pœnitentes. Spes. Zelus.

Interpretatur etiam Zabulon fluxus noctis, & deſignat *b* mundanum & tenebroſum rerum fluxum, & etiam pœnitentes tranſeuntes à vitiis ad virtutes. *Gen.* 49.*b.*

Interpretatur præterea Zabulon habitaculum fortitudinis, & eſt typus *c* ſpei, *Pſa.* 67. deſignat etiam zelum fortem adverſus vitia, & odium vitiorum. Unde Zabulon naſcitur poſt Judam & Iſachar, hoc eſt, poſt charitatem & ſpiritualegaudium, cum quibus poteſt quis non errare in zelo, ſine illis autem poteſt errare.

b Bed. ſ. Gen. 49. *Hie ſ. Agge* 1. *c Au ſ. pſ.* 67. *Ric. de S. Vict. de* 12. *Patr.* 40. 41.

Zachæus.

Populus gentilis. Humiles.

ZACHÆUS, id eſt, purus, aut nitidus, vel Syriace juſtus, aut juſtificatus, erat Publicanus, ſtatura puſillus, qui cupiens videre Chriſtum, aſcendit in arborem ſycomorum, & ipſum Chriſtum ſuſcepit hoſpitio. Deſignat *d* populum gentilem, qui puſillis meritis, Chriſtum ſuſcepit credendo. *Luc.* 19.*a.* deſignat *e* etiam humilem, qui aſcendit crucem, ut videat Chriſtum, quem ſuſcipit hoſpitio, quia ille requieſcit ſuper humilem, & quietum.

d Au ſ. Luc. 19. *e Au de ver. Apoſt. ſer.* 8.

Zacharias.

Habens memoriam Dei.

ZACHARIAS, id eſt, memoria Domini, aut maſculus Domini. Fuerunt multi hujus nominis.

Zacharias filius Barachiæ, occiſus inter templum & altare. *Matth.* 23.*a.* deſignat *f* eum, qui memoriam habet Dei, cujus ſanguis effunditur, quum ab eo Dei memoria tollitur. Et filius Barachiæ, id eſt, benedictionis Domini, per quam habetur memoria Dei.

f Ori. ſ. Matt. ho 26.

Gentiles.

Zacharias etiam filius Barachiæ Prophetæ, quem aſſumpſit Iſaias in teſtem nativitatis Chriſti. *Iſa.* 8.*a.* deſignat *g* memoriam & benedictionem Domini, quæ in nativitate Chriſti concurrunt. Idem & deſignare poteſt Zacharias filius Barachiæ, qui prophetavit in conſtructione templi. *Zach.* 1.*a.* deſignantur etiam gentiles teſtes præteriti.

Chriſtus.

Zacharias filius Jojadæ, occiſus à Rege Joas in templo, typus eſt Chriſti occiſi à Scribis & Phariſæis. 2.*Par.* 24.*f.*

g Hie ſ. Iſa. 8. *& ſ. Zach.* 1. *Rup. ſ. Iſa.* 34. *& ſ.* 8. *Matt.*

Zambri.

Suſcipantes blaſphemias.

Zambri, ſeu Zamri, id eſt, cantans, vel pſallens, ſeu vitis, aut palmes, aut putatio, vel præciſio, fuit quidam filius Salu occiſus cum Madianitide à Phinees in actu venereo. *Num.* 25.*c.* deſignat eos qui per errorem vel pravam operationem, ſe ab Eccleſia ſeparant, & blaſphemiam Dei infideles excitant.

Fuit alius Zambri dux Ela Regis Iſrael, qui occidit ipſum Ela, & cùm regnaſſet ſeptem diebus, obſeſſus ſuccendit ſe cum domo regia. 3.*Reg.* 16.*d.*

Zara.

ZARA, id eſt, oriens, vel orientalis aut claritas: filius Judæ & Thamar nurus ejus, natus cum Phares, qui cùm prior manum extraxiſſet, ligavit obſtetrix filum coccineum in manu ejus, quo retrahente manum, prior natus eſt Phares.

Judæi. Gentiles. Sancti ante & poſt legem.

Deſignare poteſt *h* Judæos prius proferentes manum ad opera legis, quam tamen poſtea cum coccino retraxerunt, hoc eſt, ſanguine Chriſti, & Prophetarum maculatum: prius ipſi opera Chriſti prædixerunt, cui præſenti credere noluerunt, *Gen.* 38.*d.*

h Hie. ſ. Gal. 1. *& ſ. Mic.* 2.

Poteſt etiam ſignificare *i* gentiles crucis ſigno ſuperioris populi maceriam incidentes.

Deſignat etiam *k* Sanctos legem veterem præcedentes, & poſt legem ſequentes: vel ipſam Eccleſiam ante & poſt legem in Sanctis apparentem. Unde & oriens vel orientalis dicitur. Præluxit in Abram res publica ſpiritualis, quæ latuit in lege.

Chriſtus.

Poteſt etiam ipſum *l* Chriſtum deſignare ſanguine rubricatum.

i Bed. ſ. Gen. 38. *amb apo. Da vi.* 3. *k Amb. ſ. Lu.* 3. *Chry. ſ. Gen. ho* 62. *& ſ. Matth. ho* 3. *l Am ſ. Luc.* 3

Zeb.

Mali Prælati.

ZEB, id id, lupus: Princeps Madian, occiſus à filiis Iſrael. *Jud.* 7.*g. Pſa.* 82. deſignat *m* lupos rapaces.

m Au ſ. pſ. 82

Zebedæus.

Diabolus.

ZEBEDÆUS, id eſt, dos, ſeu dotatus, aut fluxus vehemens, aut fugitivus. Pater Jacobi, & Joannis. *Matth.* 4.*d.* 10.*d.* 20.*c. Marc.* 10.*e.* Typus eſt *n* diaboli, qui eſt relinquendus.

n Glo ord. ſ. Matth 4.

Zebee.

ZEBEE, id eſt, victima, aut ſacrificium, vel decollatio, aut jugulatio: Princeps Madianitarum, *Jud.* 8.*b. Pſa.* 82. deſignat eos, *o* quos lupus rapax jugulaverit, qui fiunt hoſtia diaboli.

o Hie & Au. ſ. Iſa 82.

Zelare, Zelus, Zelotes, Æmulari.

ZELUS, *p* eſt ingens & immodicus amor, qui latinè dicitur æmulatio, & ab aliquibus dicitur imitatio pulchri, ab aliis triſtitia ob alterius bona, quæ ſibi addeſſe cuperet, & aliquando dicit ſuſpicionē ex amore procedentem, qua quis timet, ne alter in amore deficiat, aut alterum admittat, quæ æmulatio zelotypia dicitur. Eſt autem zelus bonus, in quo eſt amor boni & odium vitiorum. Malus verò è diverſo ſe habet. Zelus ergò interdum eſt amor. 3.*Reg* 19.*b.* zelo zelatus ſum pro Domino Deo. Invidiæ. *Eccl.* 30.*d.* zelus & iracundia minuent dies. Ultio. *Num.* 25.*c.* zelo meo commotus eſt contra eos. Zelare autem, amare. *Pſa.* 36. Neque zelaveris facientes iniquitatem. Appetere. *Sap.* 1.*c.* nolite zelare mortem in errore vitæ veſtræ. Indignare. *Pſa.* 72. zelavi ſuper iniquos pacem peccatorum videns. Æmulari, etiam eſt amare, ſeu diligere. 1.*Cor.* 11.*a.* æmulor enim vos Dei æmulatione. Deſiderare. 1.*Cor.* 12.*d.* Æmulamini chariſmata meliora. Imitari. 2.*Mach.* 4.*c.* eorum inſtituta æmulabantur. Invidere. *Iſa.* 11.*d* Ephraim non æmulabitur Juda. Irritare. *Num.* 11.*f.* Quid æmularis pro me? Æmulatio eſſe ſolet inter æquales, aut parum inter ſe diſtantes. 1.*Cor.* 10.*e.* An æmulamur Dominum.

p Rup 6. *Vict. verbi Dei.* 3.

Deus Providentia Deicum amore.

Zelotes dicitur *q* Deus, quia non vult animam averti à ſe, præſertim ſi ad idolorum culturam convertatur. *Exod.* 20.*a.* 24.*b.* zelus autem Dei, eſt illa providentia, per quam præcipitur atque agitur, ne anima corrumpatur, & Deos alienos ſequendo quodammodo meretricetur. Et aufertur zelus Dei ab anima,

q Ambr ſ. 2. *Cor.* 10 *Au.* 83 *q.* 52. *Hie ſ. Eze.* 16.

Digitized by Google

anima, quum reſinquit eam, velut obſtinatam & inemendabilem, *Ezec.16.e.36 b.Joel 1 e. Nah 1 a.* zelus magnus Dei, eſt magna cura, ne animæ pereant. *Zac.1.c.7.a.* quando videlicet creaturam ſuam, quam non vult perire, ſæpè caſtigat, & flagellando ad ſe reducit. Vel quando nullum peccatum impunitum vult relinquere. Zelare dicitur maritus conjugem, quum ejus pudicitiam ſolicitius & cautius curat, nec pollui patitur, ita Deus ſe habet erga animam. Et zelus Domini exercituum fuit erga Judæos. Et in Chriſto fuit zelus domus Dei, quum ejecit vendentes & ementes de templo: & etiam eſt illi zelus contra corruptores fidei, *Deut 4.d.6 c.29.c.4. Reg.19.f 68.78. Sap.5.d Iſa.37 f. 42.b.63.d Eze. 5.d.8.c.32 d.Soph.1.d.3.b. Joan.2.c. Joſ.24.e.* Et zelus Domini exercituum, dicitur Spiritus ſanctus, qui per incarnationem Filii ejecit diabolum, *Iſa.9.b.*

Eſt etiam zelus *a* bonorum, aut æmulatio pro Deo, qualis fuit Phinees pro honore Dei in peccantes, *Nu.15.b* Et Eliæ, *3. Reg.19.b.* Et David, *Pſ.72 118.1. Mac.2.f. Eccl.51.c.4. Reg.10.d. Iſa.42 b. Eze.31. d.39.g. Judith.9.a.* Et æmulatio inter bonos & bonum, *Rom.10.a 12.b.1.Cor.12.d 14.a. 2.Cor.7.b.9.a. Gal.4.c. Phil.2.c.1.Pet 3.c. Apo.3.d.* Æmulatio autem ſponſæ erga ſponſum, dicitur dura ſicut infernus, *Cant.8.b.* quia non timet Eccleſia ob zelum Dei perſequi malos anathematizando etiam uſque ad inferos. Sic æmulari Dei æmulatione eſt *b* ut integritas fidei ſervetur, *1.Cor.11.a.*

Eſt etiam zelus, *c* invidia malorum in bonos, *Sap.1.c. Eccl.30.a.37 a 40 a. Iſa.11.c.26.b Prov.6.d.1. Cor.3.a.13.b.2.Cor.6 g. Rom.13.d. Gal.1.c.5.d. Eze.8.b. Act.5.c.7.a.13.g.17.b.21.d. 22.a. Iaco.3.d.* Hæc æmulatio fuit in Judæis in Chriſtum, dura ſicut infernus, *Cant.8.b.* eſt præterea zelus & æmulatio malorum ad imitandum, *Pſalm.36. Prov.3.d.23.b.24.a.* Sic æmulata dicuntur ſigna voluptatis cedrum, *Ezech.1.b.* hoc eſt, qui conſenſerunt Lucifero, & cum ipſo ceciderunt.

Æmulus dicitur: *d* qui cum alio contendit ad aliquam rem aſſequendam, & peculiariter habendam, cujus gratia inter æmulos concitatur odium, & invidia. atque ita ferè in malum ſumitur, *1. Reg. 1.a.2. Reg.28.d.*

Æmula Annæ Phenenna deſignat *e* ſynagogam æmulam Eccleſiæ, *1 Reg.1 a.* ſicut Paulus æmulator erat paternarum ſuarum traditionum, *Gal.1.c.* Æmula etiam eſt Phenenna Annæ, hoc eſt, vitæ contemplativæ.

Æmulus Eli, deſignat *f* Prædicatores Eccleſiæ, qui æmulantur in bono partes veteris legis, *1. Reg.2. g. Gal.4.c.* Bonum æmulamini in bono ſemper. Eſt etiam æmulus Eli, qui bona operatur, quæ dicit prædicator malus, & non facit.

Zelotypia eſt inordinatus zelus viri in uxorem, aut è diverſo, *Nu.5.b.26.b.* poteſt *g* in bonum Doctorem dici, zelantem ſapientiam, quam tradit in ſcriptis. Poteſt etiam dici zelotypia Dei in ſynagogam, quæ contempto Chriſto adulterata eſt, & bibit aquas amaras, &c.

Idolum cœli in templo Dei dictum eſt, *h* quia provocavit Deum ad zelum, ut templum deſtrueret, *Ezech.8.k.*

Zelpha.

ZELPHA, id eſt, *i* diſtillatio oris, aut utilitas, vel contemptus oris, vel hians os ſeu iter oris: ancilla Liæ uxoris Jacob, deſignare poteſt habentes verba ſine operibus, *Gen.29.a.30.b.35.d.* parit tamen, quia ſive veritate, ſive occaſione Chriſtus annuncietur, in hoc gaudeo. Hotum os hiat, & cor non hiat, qui labiis honorat Deum, & cor eorum longè eſt ab eo.

Ut interpretatur iter oris deſignat *k* eloquendi facultatem, quæ ancilla eſt rationis & cognitionis, quia ſermo menti miniſtrat.

Ut eſt ancilla Liæ, deſignat delectationem in rebus peragendis, qui conjungitur Jacob, hoc eſt, ſpiritualis homo dirigens omnia in Deum: unde & ipſa parit bonos fructus dignos vitæ æternæ, unde dicitur os hians, hoc eſt, deſiderium inexplebile, quod in rebus iſtis pertractandis oriatur. Deſignat etiam *m* ſenſualitatem inſatiabilem.

Zephyrus.

Zephyrus eſt ventus Occidentalis mitigans rigorem hyemis, deſignare poteſt *n* gratiam.

Ziph.

Ziph, id eſt, iſtud os, vel iſta bucca. aut Syriace falſitas, vel falſus, civitas in tribu Juda, *Joſ.11.g.1.5.d.1. Reg.23.c.* Juxta Origenem *o* interpretatur, quomodo fluit, eſtq; figura rerum caducarum & fluentium.

Juxta Hilarium, *p* interpretatur oris aſperſio, unde Ziphæi deſignant Judæos labiis Chriſtum honorantes, corde verò tradentes, ut Ziphæi David, *Pſa.53.in tit.* Vel interpretatur florentes, *q* quia Judæi temporalibus florere certabant, & inter eos latebat Chriſtus, ſeu ejus Divinitas in carne. Deſignat etiam mundanos, qui ſunt ſicut flos agri, prodentes David, hoc eſt, fidelea, ſed non tenentes. Poteſt etiam deſignare *r* Sanctos, & uterum Virginis floridum, ubi abſconditus erat Chriſtus.

Zizanium.

Zizanium Latinè lolium, herba hordeo ſimilis (cujus etiam vitium eſſe putatur) in ſegetibus naſcens, quarum eſt peſtis. Eſt & aliud pſeudomelanthion, quod vulgo nigella dicitur. Deſignare poteſt *ſ* perverſam doctrinam, & hæreticas aliorum corruptiones. Item malos bonis permiſtos, & vitia, & pravas cogitationes. *Matth.13.b.*

Zona, vide Baltheus.

Zorobabel.

ZOROBABEL, id eſt, *t* alienus à confuſione, aut aliena, vel extranea confuſio, ſive extranea commiſtio aut diſperſio confuſionis, vel commiſtionis, ſeu circulus commiſtionis, vel confuſionis: Dux tribus Juda, & Princeps in reconſtructione templi, qua ratione Chriſtum ſignificat inſtitutorem Eccleſiæ, *1.Par.3.c.1. Eſdra 3.c.5.a. Eccl.49.c. Agg.1.a.2.a. Zac.4.c.* Fuit filius Salathiel, id eſt, petitionis Dei: & quia his datur filius, qui petunt à Patre. Vel interpretatur *v* iſte magiſter de Babylone, & Chriſtus natus eſt in Babylone hujus mundi.

FINIS SYLVÆ ALLEGORIARUM.

APPENDIX

Euc ſer.ſpi.1 Or ſ.pſ 30. ho.1. Am ſ pſ.18. ſer 14. Hie ſ Iſa 63 Ru.2 ſ.Iſa.3. & 2. vict. verbo Dei.26

a Amb. ſ Gal. 4. Ru ſ Can. 7

b Ambr ſ.2. Cor.11.

c Gr ſ.can.8. Lyr. ſ pſa 26. Rup 1. vict. verbi Dei 11.

d Gr. ſ.can.1.

e Gr ſ 1. Re.1

f Gr. ſ.1.Re.2

g Lyr. Num.5 Rup 1 ſ Nu. 10.

h Hie ſ. Ez.8.

i Bed. ſ Ge.30 Au.22.cont. Fauſt.35.

k Phil.de cog. &c.

l Greg. Vene can.2.c.7. cap 5.

m Rica. de S vict.de 12.Patriarch.6.

n Chryſ. de Verb I.4.

o Ori ſ.Ioſ.h 14.

p Hil & Hie. ſ.pſa 53

q Au ſ pſ.53

r Rup. 1 ſ.Re. 9.

ſ Ori ſ Ioſ.h.1 & ſ.Ier.ho.3. & ſ.Matt ca. 13. Baſi.exam h 5

t Amb epi 32 Hie.ſ Agg.1. & ſ.Zac 4.

v Rup ſ Agg. 2.

Invidia.

Imitatio malorum.

Synagoga

Vita activa.

Prædicator.

Doctor zelans ſapientiam.

Habentes verba ſine operibus.

Eloquentia

Delectatio in agendis.

Senſualitas.

Gratia.

Res caducæ.

Iudæi

Mundani.

Sancti.

Uterus Virginis.

Perverſa doctrina.

Hæretici.

Mali.

Vitia.

Prava cogitationes.

Chriſtus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

APPENDIX IN SYLVAM DE ALLEGORIIS NUMERORUM.

INTER omnia quæ ad conſiderationem & contemplationem Philoſophicam ac etiam Theologicam ſpectant, non mediocrem obtinet locum numerorum ratio, & ſpeculatio, quando eorum vis & natura omnibus ſe immiſcet, adeò ut nec Deus immunis ſit à numero, & omnia feciſſe dicatur numero, pondere & menſura. Quod etiam Philoſophi ſunt aſſecuti, qui totam Philoſophiam per numeros tractarunt, ac peculiariter Pythagoras, qui omnia ex numeris cõſtare aſſeruit, nec quicquam de rebus naturalibus, niſi ſecundùm rationem & proportionem numerorum philoſophatus eſt: A cujus doctrina non longè abeſt Plato. Quin Ariſtoteles ſpecies rerum ad ordinem & rationem numerorum deduci monſtravit. Quamobrem, Deus numerandi rationem ſoli communicavit rationali & intellectuali naturæ, quæ myſteria in ipſis comprehenſa & incluſa inveſtigare, & ſpeculari valeret, ac ex eorum contemplatione in laudem Conditoris aſſurgere. Quare viſum eſt operæ pretium ſeorſum de Allegoriis numerorum tractare, tametſi multa ſparſim jam diximus, ſed gratiora & utiliora putamus fore, quæ ſimul collecta tractabuntur. Ac primum advertendum diſcrimen inter numerum & multitudinem. Quæ licet idem videantur eſſe, tamen alia eſt ratio numeri, alia multitudinis. Numerus enim certam dicit quantitatem diſcretam, ſub aliqua ſpecie ipſius numeri contentam, ut binarium, ternionem, quaternionem, atque ita de cæteris. Multitudo verò eſt oppoſita unitati, & ſub confuſa comprehenditur notitia, nec quicquam certum indicat, adeò ut animalia rationis expertia, hujus cognitionis non ſint expertia, quum tamen ad numeri notitiam attingere nequeant. Gallina enim multitudinem cognoſcit pullorum, non tamen numerum. Itaque multitudo ſecundùm quod ab unitate recedit, & confuſionem habet ſine ordine numerali, in malum ſumi ſolet. Ut enim ait Origenes, principium *a* malorum omnium eſt multitudo, principium autem bonorum coanguſtatio, & à turbis in ſingularitatem reductio, utputa nos omnes, ſi ſalvandi ſumus, ad unionem accedere debemus: ut perfecti efficiamur in eodem ſenſu, & in eadem ſententia, & ſimus unum corpus & unus ſpiritus. Ita multipedes animantes diverſam & variam doctrinam, & inconſtantiam, ſeu dogmata erroribus permiſta ſignificabunt, imò inter animalia immunda computantur. *Lev.* 11.*g.* Dicuntur itidem aliqua innumerabilia, quaſi indigna numero, ut innumerabiles locuſtæ, innumerabile vulgus promiſcuum. *Exod.* 10.*12.* Et mali dicuntur innumerabiles: *b* quia intra electorum numerum non habentur, ut eò ſint innumerabiles, quò extra numerum currunt. *Job* 21.14.*d. unde Pſal.* 39. Multiplicati ſunt ſuper numerum, ac ſi diceret. Multis Eccleſiam intrantibus, etiam hi ad fidem ſpecie tenus veniunt, qui à numero regni cœleſtis excluduntur, quia electorum ſua videlicet multiplicitate tranſcendunt. Sic adoleſcentularum, hoc eſt, *c* animarum vagarum, quæ vana hujus mundi ſectantur, dicitur non eſſe numerus. *Cant.* 6.*c.* Et innumerabilis gens ſunt dæmones & mali. *Joel.* 1.*a.* E diverſo bonorum etiam capilli numerati dicuntur. Et Deus numerat multitudinem ſtellarum. Et de amicis Dei dicitur. *Pſa.* 138. Dinumerabo eos & ſuper arenam multiplicabuntur. Ubi licet multiplicati dicantur ſuper arenam, ad tamen eſt ſub certo numero, quum ait eos dinumerandos. Itaque illi in numero habentur apud Deum, *d* quorum eſt veluti præſens memoria apud ipſum, ut illis benefaciat. *Exod.* 30.*b.* Et vulgo ille haberi dicitur in aliquo numero, qui in aliquo habetur precio. Confuſio autem multitudinis oſtenſa eſt in turri Babel, quum una lingua confuſa eſt in multas. E diverſo adveniente Spiritu ſancto multæ linguæ in Apoſtolis unitæ ſunt.

Inconſtans doctrina.

a Ori. ſ. Exod. hom. 9.

Dæmones. Mali.

b Ru. ſ. Ex 19 Gr. 25. m. 18. Ru. 6. ſ Apoc.

c Gr. Can. 6. Hie ſ. Ioel. 1.

d Glo. int ſu. Exod. 30.

Dividitur numerus, quantum hic ſufficit prima & præcipua ſui diviſione in numerum parem & imparem. Par numerus eſt, qui in duas partes æquales dividi poteſt. Impar verò, qui in duas æquales partes dividi nequit. Ex his duobus numeris *e* animam mundi & rerum generationem Platonici & Pythagorici conſtare dicebant, & numerum imparem maris & patris rationem habere aſſerebant, parem verò fœminæ, & matris. Parem etiam numerum ad materiam referri propter diviſionem, imparem verò ad formam res in ſpecie conſtituentem. Munda quoque animalia introducta ſunt in arcam numero impari, hoc eſt, ſeptenario: immunda verò numero pari: quia numerus impar virtutis ſpeciem prætendit: par verò infirmitatis. Itidem Abrahæ tres Angeli apparent: quia numero Deus impare gaudet. Sodomam verò veniunt duo, *f* receſſum ab unitate & mollitiem fœmineam vitiorum in eis deſignantes. *Gen.* 18.*a.* 19.*a.* Par quoque numerus ad legem veterem refertur tanquam infirma elementa continentem, impar verò ad novam ceu robuſtam & conſtantem.

e Macrob de ſom Scipion. Geo. Ven ... 8. 1 to. 2. cap. 13.

f Hie ſ Matt. 14.

Numerorum parium quidam ſunt perfecti, alii ſuperflui, alii diminuti. Perfecti verò dicuntur, qui ſuis partibus aliquoties æquantur, ut ſenarius: cujus partes ſunt media, id eſt, tertia, tertia, id eſt, duo, ſexta, id eſt, unum, quæ in unam ſummam redactæ, ipſum ſenarium perficiunt. Diminutus verò, cujus partes non ſufficiunt eundem numerum reddere. Ut octonarius, cujus partes 4.2.1. ſeptem tantum reddunt. Superfluus verò eſt, cujus partes ultra ipſum numerum excreſcunt, ut duodenarius, *g* cujus partes. 6.4.3.2.1. ſexdecim conſtituunt. Perfectus itaque numerus virtutis habet imaginem, quæ neque deficit, neque redundat, diminutus verò atque ſuperfluus, vitiorum ab ipſo medio diſcedentium.

Virtus. Vitia.

g Ru. ſ Apo.

De Unitate.

IN numeris in primis ſeſe offert unitas, quæ non eſt numerus, ſed principium numeri, de qua ſic ait Macrobius. *h* Unum, quod monas: id eſt unitas dicitur, & mas idem & fœmina eſt: par idem atque impar, ipſe non numerus, ſed fons & origo numerorum. Hæc monas initium finiſque omnium, neque ipſa principii aut finis ſciens, ad ſummum refertur Deum, ejuſque intellectum à ſequentium numero rerum & poteſtatem ſequeſtrat, nec inferiore poſt Deum gradu fruſtra eam deſideraveris. Hæc illa eſt mens à ſummo nata Deo, quæ vices neſciens temporum in uno ſemper, quod adeſt, conſiſtit ævo: cumque utpote una, non ſit numerabilis, innumeras tamen generum ſpecies & de ſe creat, & intra ſe continet. Inde quoq; aciem paululum cogitationis inclinans, hanc monadem

i Macro. 1. de ſom Scipion.

Deus.

reperies ad animam referri. Anima enim aliena à ſylveſtris cogitatione materiæ, tantum ſe autori ſuo ac ſibi debens, ſimplicem ſortita naturam, cùm ſe animandæ immenſitate univerſitatis infundit, nullum init tamen cum ſua unitate divortium. Unitas ergò, quæ principium eſt numeri, in primis conſecrata eſt Deo, *a* qui maximè unus eſt & inviſibilis, à quo cætera unitatem habent: eòque perfectiora ſunt, quò magis ad divinam unitatem appropinquant. Quamobrem in allegoriis ferè ſemper in bonum accipitur, ut in rerum creatione primus dies dicitur unus, & ſimilitudo unius mundi ad unum Deum, & temporis ſuo modo ad æternitatem, quæ ſimpliciſſima eſt, inſinuetur. Et *Exod.* 21. Si percuſſus ſervus ſupervixerit uno die, liberabitur Dominus. Ad unum etiam totius conſtructionis arcæ Noe ſumma revocatur. *Gen.*6. quia unus Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus, & una Eccleſiæ fides eſt, unum baptiſma, unum corpus, & unus ſpiritus, & ad unum perfectionis finem cuncta feſtinant. Quum autem. *Gen.*42. fratres Joſeph dicunt ſe filios unius viri, deſignatur unus Pater ſynagogæ, qui eſt Deus, qui unus eſt pater noſter. *Matth.*23. Ipſe dicitur unus Dominus, & unum nomen ejus. *Zach.*14.*x.* Semel etiam locutus eſt Deus, cum unicum genuit Filium. *Pſal.*61.

a Phil. de ſpecialibus legibus. Hie. ſ. Zach. 14.

Chriſtus.

Unitas etiam Chriſti Redemptoris deſignatur ſæpè, ut quum unus aries offertur in holocauſtum in conſecratione ſacerdotum. *Exo.*29. Unius etiam panis torta, quæ ibidem offerri præcipitur cum altero ariete, ipſum unum panem vivum indicat. Qui & unus panis eſt, qui offertur pro primitiis, *Lev.*7. Ipſe quoq; eſt unus ſacerdos, qui tollit pugillum plenum ſimilæ & olei, ac totum thus, quod ponit ſuper altare, in odorem ſuaviſſimum Domino. *Lev.*2. Sic etiam una eſt ejus benedictio, qua benedixit Iſaac Jacob, tanquam primogenito. *Gen.*27.*f.* Eundem deſignat unus turtur oblatus pro peccato. *Lev.*5. Ipſe eſt unus vir, *b* quem apprehendunt ſeptem mulieres. *Iſa.*4.*a.* Unum vocavit Deus Abraham, qui poſtea multiplicaretur, ut deſignaretur unus Mediator Chriſtus, qui multos generaret in fide. *Iſa.*51.*a.* Ipſe eſt unus lapis. *Zac.*3.*a.* Unus vir, *c* eſt Chriſtus unitate perſonæ in multis naturis, qui & unus dicitur per excellentiam. 1.*Reg.*1.*a.* De unitate ejus per excellentiam. *Joan.*15. *Rom.*5. *Phil.*2. *Hebr.*1. 1. *Petri* 3. *Acto.*3. *Pſa.*44. Ipſe eſt unus, qui ſecundum non habet. *Eccleſiaſtæ* 4.*b.* Ad unum cubitum conſummabatur arca, hoc eſt, ad Chriſtum Eccleſia. *Gen.*6. Uno calamo metitur latitudinem ædificii domus Domini, & in uno cubito eſt finis menſuræ, hoc eſt, *d* in Chriſto. *Ezech.*40.*b.*

b Hie. ſ. Iſa. 4. 11.
c Gr. ſ. 1. Re. 1

Una Eccleſia. Una Charitas.

Datur etiam unitas Eccleſiæ, extra quam non eſt ſalus, & unitas charitatis, unde videns Pharao ſomnium, ſeptem ſpicas contemplatus eſt in culmo uno, quia omnium virtutum fructus in una charitate intra unam Eccleſiam radicantur. *Gen.*41. ſicut eſt unus Deus, una fides, unum baptiſma, unus panis vivus, unus ſpiritus. Una etiam pars aquæ Jordanis ſervata eſt *e* in typum ſalvandorum, altera defluente in mare mortuum. *Joſu.*3. In una domo comeditur agnus, *f* qui eſt Eccleſia. *Exod.* 12. Unum etiam conſtruitur tabernaculum. *Exod.*26. Datur Joſeph à patre una pars hæreditatis extra fratres ſuos. *Geneſis* 48. ut intelligantur gentes datæ Chriſto: quæ non ſolum in ſe unitatem habeant, ſed etiam ex ipſis, & Judæis, ac etiam Angelis futurum ſit unum ovile, & unus paſtor. *Joan.*10. *a.* Una ovis perdita *g* totum genus humanum deſignat, quam portavit Chriſtus in humeris. *Matth.* 18. *Luc.*15. Fidelium tamen eſt peculiaris unitas: de quibus dicitur. *Actor.*4. Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. Hoc itidem deſignatur. *Geneſ.*11. quum terra erat labii unius. Erat itidem una compago retinens omnes tabulas tabernaculi. *Exo.*26.*e.*36.*d.* una etiam menſura omnium cortinarum. *Exo.*26.36. Et una dicitur *h* columba. *Can.*6. quæ jam non ſentiat pugnas paſſionum. In unum conduxit Dominus reliquias Iſrael, *i* quum ex Judæis & gentibus fecit unum ovile. *Mich.*2.*d.* Et una gens è multis eſt populus Chriſtianus. *Ezech.*37.*f.* Ad unum cubitum conſummatur arca, ut una Eccleſia uni Chriſto copuletur. *Gen.*6.*d.* De unitate charitatis & unius corporis agit Apoſtolus. *Ephe.*4. Unus ſanabatur in piſcina, & alii non ſanabantur, *k* quia præter unitatem non eſt ſalus. *Joan.*5. *a.* In locum unum congregatæ ſunt aquæ. *Gen.*1.*b.*

d Hie. ſ. Ezec. 40.
e Ori. ſ. Joſ. h. 4.
f Rup. 2. ſ. Exod. 22.
g Hil. ſ. Matt. Can. 18. Am. ſ. Luc. 15.
Genus humanum.
h Gr. ſ. Can. Ambroſ. de Iſaac 7.
i Hie. ſ. Mi. 2.
k Au. ſ. Joan. tract. 17.

Mundus.

Eſt & unitas mundi, de quo Hieronymus. *l* Sanctificatus atque perfectus, & ut ita dicam, verus eſt mundus, qui unione retinetur, & unius Dei Majeſtate concluditur. Unde dicit Filius: Ego in Patre, & Pater in me. Volenſque omnes unum eſſe cum Patre, loquitur ad eum: Pater da, ut ſicut ego & tu unum ſumus, ſic & iſti in nobis unum ſint. Prima ergò beatitudo eſt eſſe in primo numero, qui unus & verus. Secunda in ſecundo, id eſt, in decade. Tertia in tertio, id eſt, in Hecatontade. Sicut enim decas decima unione completur, ſic Hecatontias ex decem decadibus deſtruitur. Quartus numerus, qui millenario numero continetur, de decem conſtat hecatontadibus. Cùm igitur quis egerit pœnitentiam de millenario & quarto numero, vix revertitur ad centenarium & tertium numerum. Rurſum qui in centenario eſt, vix redit ad ſecundum primæ decadis numerum, atque ita fit ut domus Iſrael quæ corruerat, non poſſit reſurgere, & virgo Iſrael, quæ erraverat, in terra non habeat ſuſcitantem, quia qui ſemel ab unione diſceſſerit, & illam puriſſimæ virginitatis perdiderit gloriam, de qua Apoſtolus dicit: Zelo enim vos zelo Dei, & ſtatui vos uni viro, Virginem caſtam exhibere Chriſto: in qua non eſt macula neque ruga, priſtinum ſtatum & unionis beatitudinem recipere non valebit: & vix ei concedetur, ut de mille revertatur ad centum, & de centum redeat ad decem. *Amos* 5.*a.*

l Hie. ſ. Amos 5.
Conſtans & perfectus.

Unus vir dicitur, *m* qui conſtans eſt, minimeque in diverſa diviſus. 1.*Reg.*1.*a.* ſicut Apoſtolus è duobus hominibus, exteriori videlicet & interiori, vult fieri unum. *Epheſ.*2. Unde & multitudinis credentium erat cor unum & anima una. *Actor.*4. Et omnes quidem currunt, ſed unus accipit bravium, quia non niſi unitis datur præmium. 1.*Cor.*9.

m Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. Amb. inſtit. virg.

Longanimitas & charitas.

Unus cubitus longitudinis & latitudinis altaris thymiamatis, *n* longanimitatem & dilectionem ſignificare poteſt, ad quæ referuntur alii cubiti, ut menſæ, & tabularum, &c. *Exod.*25.30.36.37. Unus cubitus & dimidius latitudinis arcæ, charitatem deſignare poteſt, quæ una eſt, licet in duo præcepta diviſa: cui additur ſemis, quia in hac vita nec Deum perfectè diligere, nec quantum diligat comprehendere ſufficimus.

n Glo. int. ſu. Exo. 25.

Fides.

Una pars ſacerdotalis, *o* unitatem fidei deſignat. 1.*Reg.*2. Et una menſura omnium thalamorum templi, indicat unam fidem omnium fidelium tam præcedentium, quàm ſequentium adventum Chriſti. Deſignat etiam unum præmium eſſentiale, quod dabitur omnibus beatis, ſicut unus denarius. *Ezec.*14.*b.* Una die menſis, hoc eſt, in una Fide apparuerunt cacumina montium. *Gen.*8.*a.* Unum iter etiam fidem & ſimplicem intentionem deſignat. 1.*Reg.*6. Una dies in atriis Dei eſt *p* æterna fœlicitas ſine ortu & occaſu. *Pſal.*83.

o Gr. ſ. 1. Reg. a 6. & ſ. Eze. hom. 16.
p Glo. in ſup. pſa. 83.
q Ori. ſ. Ezec. hom. 1.
Fœlicitas. Intentio.

Unus de Principibus dici poteſt Adam. *Pſalm.*81. De quo dictum eſt. *Gen.*3. Ecce Adam factus eſt quaſi unus ex nobis.

Uoum

Unum talentum ſervo commiſſum. *Matth.25.b.* literalem *a* ſcripturæ ſacræ cognitionem deſignare poteſt. Vel deſignat ipſum intellectum.

a Ori ſ. Matth. hom. 35.

Unus perſequens mille, *b* eſt mens boni Doctoris confutans multitudinem hæreticorum. *Iſa.30.d.*

Glo in ſup.

Unus è diſcumbentibus cum Chriſto, erat Lazarus, *c* quia peccatores pœnitentes admittuntur ad Chriſti convivium. *Joan.12.*

Matth.13. b Hie.ſ.Iſ 30. c Amb. 2. de pœn.7.

Unus è fratribus Joſeph dicebatur mittendus ad Benjamin, qui deſignabat Ananiam mittendum ad Paulum. *Gen.42.*

Una famula filiæ Pharaonis miſſa ad tollendam ſiſcellam Moyſi, deſignat Philoſophiam amplectentem. *Exod.2.*

Unus non remanſit ex Ægyptiis, qui perſequebantur filios Iſrael. *Exod.14.g.* quia in baptiſmo *d* omnia extinguuntur vitia. Ita ne una quidem muſca remanſit in Ægypto. *Exod.7.*

d Glo. in ſup. Exod.14.

Una plaga percurrit Deus Ægyptum. *Exod.11.* per quam deſignatur id, quod maximum eſt, ad converſionem infidelium adhiberi à Deo.

Iudicii dies. Unus civium regionis longinquæ, *e* eſt Princeps hujus mundi, cui adhæret peccator. *Luc.15.*

e Amb. ſ. Luc. 15.

Terminus perfectionis. Una nox, qua ambo Eunuchi Pharaonis viderunt ſomnium, deſignare poteſt diem judicii quando boni & mali judicabuntur. *Gen.40.*

Brevitas temporis. Unus dies in creatione mundi, *f* terminum perfectionis rei, quæ in unitate terminatur, indicat. *Gen.1.a.* Solet unus dies poni pro temporis brevitate. *Gen.33.c.* Morientur una die cuncti greges. Cubitus & dimidius altitudinis arcæ, ſpem cœleſtium deſignat. *Exod.25.a.*

f Gl in ſ. Ge.1. Gl. in ſ. Ge.25

Unius anni dicitur Saul, quãdo regnare cœpit, *g* hoc eſt, humilis tanquã parvulus & lactẽs. *1.Re.13.a.*

g Glo. int ſ. 1. Reg.13.

Datur unum conſenſu. *Gen.2.d.* Erunt duo in carne una. *Act.4.f.* multitudinis credentium erat cor unum & anima una.

Virginitas. Unitas, quia in ſe ducta nihil generat, ut alii numeri dedicata eſt *h* virginitati.

h Ru. ſ. Ca.5

Binarius.

DE binario ſeu dyade, hæc notari poſſunt.

Dyas, *i* quia poſt monadem prima eſt, primus eſt numerus. Hæc ab illa omnipotentia ſolidaria in corporis intelligibilis linea prima defluxit. Ideò & ad vagas ſtellarũ & luminum ſpheras refertur, quia hæ quoq; ab illa, quæ aplanes dicitur, in numerũ ſciſſæ, & in varii motus contrarietate retortæ ſunt.

i Macrob. 1. de ſomno Scipio.

Materia. Dualitas *k* materiæ diviſibili tribui ſolet, rebuſque corruptibilibus. Unde & duo cubiti crepidinis altaris, terrena deſignant, quibus competit binarius. *Ezech.43.d.*

k Phil de ſpecial. 3 legib.

Imperfectio. In Geneſi *l* cùm in primo die dictum ſit, & in tertio, & in quarto, & in quinto, & ſexto poſt conſummationem operum ſingulorum. Et vidit Deus, quod bonum eſt, in ſecundo, juxta Hebraicum & Aquilam, Symmachum, & Theodotionem non habetur. Neque enim poteſt ſecundus dies qui numerum facit, quia ab unione dividit, quod bonus eſſet Dei ſententia comprobari. Sic quia Darius amator erat coitus, & ſocius draconis, cujus omnis virtus in lumbis eſt: idcircò in ſecundo anno viſio populo cernitur, in immundo numero: & poſt unionem virginitatis & Paradiſi nuditatem, tunicas ſignificante pelliceas. *Agge.1.a.* Dies ſecundus etiam in creatione mundi, *m* dicit divinorum operum ſecundam diſtinctionem. *Gen.1.*

l Hie. ſ. Agg.1 m Gl. in ſup. Gen.1.

Concupiſcentia & ira. Binario numero ingrediuntur animalia immunda in arcam, ut deſignentur *n* concupiſcentia & ira in homine, ex quibus omnis immundus affectus trahit originem. Binarius enim infauſtus eſt, & malus, & ad materiam pertinens, quæ eſt omnium malorum fons & origo. Ideò ſecunda die non abſque cauſa prætergreſſum eſt ſilentio illud delectabile verbum: Et vidit Deus quod bonum. Hinc quoque maſculus & fœmina dicuntur introducti, quia in utroque homine vigent immundæ vires, quibus propagantur omnia, ſed in inferiori homine illæ ex materiali natura infectæ dicuntur, in ſuperiori verò per commiſtionem cum illo.

n Geor. Venet. Can 1. tom. 8 cap 13.

Malitia Eccleſiæ. Bina quoque animalia immunda inducuntur in arcam, ut deſignentur *o* mali in Eccleſia, & ad ſchiſmata faciles, & quodammodo diviſibiles. Ad binarium enim pertinet *p* quicunque facit diviſionem in Eccleſia.

o Au 12. tib. Fau 15. p Hie ſ Ex 12

Præcepta charitatis. Bina præterea animalia licet immunda, in bonum ſumi poſſunt, & deſignare duo præcepta charitatis, per quæ ſalvantur ea ſervantes intra Eccleſiam. Vel potius ſunt imperfecti ipſa præcepta eatenus ſervantes, quatenus eis ad ſalutem ſufficiat. *Gen.6.* Eadem præcepta deſignantur *q* duabus inauribus & armillis, & ſiclis. *Ge.24.* Item duabus catenulis in rationali Pontificis. Et duobus annulis aureis in lateribus altaris. *Exod.28.30.* Bis tinctus etiam coccus, *r* duplex charitas. *Exo.26.a.36.d.* Duæ filiæ Annæ uxoris Elcana, infirmos *ſ* exprimunt, qui ſalvantur per duo præcepta charitatis. *1.Reg.2.* Duo dies, quibus manſit Chriſtus apud Samaritas, *t* duo ſunt præcepta charitatis, quibus Chriſtus apud nos moratur. *Joan.4.e.* Duo cubiti frontis veſtibuli templi. *Ezech.41.d.* Duo *v* præcepta charitatis, per quæ venitur ad veſtibulum cœleſtis patriæ. Idem deſignant *x* binæ ſtolæ datæ à Joſeph fratribus ſuis. *Gen.45.* duo oſtia templi. *3.Reg.d.* duæ alæ mulieris. *Apoc.12.c.*

q Gl. int. ſu. Gen 24. r Gl. int ſup. Exo 16. ſ Gr ſ. 1 Re. 2. t Aug ſ. ... tract.15. v Gre ſ Eze. hom.18.

Prædicatores. Duo Angeli ingreſſi Sodomam, prædicatores deſignare poſſunt, gemina charitate pollentes, vel doctrina utriuſque Teſtamenti. *Gen.19.* Eoſdem deſignant duo filii Jacob contra Sichen, & duo gladii, quibus utebantur, ſunt verbũm Dei, & oratio. *Gen.34.* Et duo viri occurrentes Sauli, ſunt prædicatores utroq; præcepto charitatis robuſti. *1.Reg.10.* Sic bini mittuntur diſcipuli ad prædicandũ. *Luc.10.* Item duo juvenes Abrahæ. *Gen.22.* duæ quoq; vaccæ, *y* ſunt prædicatores cum gemina charitate. *1.Reg.6.* Et duo ubera ſponſæ, prædicatores ex Judæis & Gentibus. *Cant.4.b.* Duo vectes altaris *z* prædicatores utrique populo prædicantes. *Exo.26.f.* Et duo diſcipuli miſſi ad populum & aſinam. *Matth.21.a.*

x Glo. int. ſu. Gen 45 & ſ. 3. Reg 6. y Gr ſ 1. Re. 2. 6 & ſ. Can 4. z Glo. in ſup. Exo. 26. & ſ. Matt.21.

Evangeliſtæ. Evangelia. Boni & mali. Duo circuli in uno latere arcæ fœderis, & duo in alio *aa* ſunt duo Evangeliſtæ vocati ante paſſionem Chriſti, & duo poſt. *Exod.25.b.37.* Et duo annuli aurei per ſingula latera altaris, ſunt ipſa Evangelia. *Exod.30.*

aa Gl in ſup. Exo.25.

In duabus tabulis data eſt lex. *Exod.38.d.* ut ſignificaretur *bb* unitatem populi dividi in duas partes, partem quæ ſalvatur, & partem incredulam, quæ perit, dicente Angelo ad Rebeccam. *Gen.25.* duæ gentes in utero tuo ſunt, & populus populum ſuperabit, & major ſerviet minori. Duæ verò turmæ Iacob, Gentiles & Judæos adumbrant. *Gen.33.* Item duo Eunuchi Pharaonis. *Gen.40.* Et duo Hebræi rixantes. *Ex.2.* Et duo hœdi, quos Iacob obtulit patri ſuo. *Gen.27.* peccatores *cc* ex duobus populis. Et duo filii miſſi à patre in agrum. *Matth.21.c.* Præterea duo filii Joſeph. *Gen.41.48.* Et duo filii Moyſis. *Exo.18.a.21.* Duo chori laudantium. *Neh.12.e.* Duæ uxores David captivatæ, ſunt duo populi captivati

bb Cyp. de Sina. & Sion.

Iudæi & Gentiles.

cc Gla int ſ. Gen 27 & ſ. Deut 21.

vati à dæmonibus. 1. *Reg.* 30. Item duæ uxores, dilecta & odioſa, duo populi. *Deut* 21.*c.* Et duo cæci in Hierico, *a* ſunt Iſrael & Juda, vel Gentiles & Judæi. *Matth.* 20. Ad idem referri poſſunt duo filii Ruben. *Gen.* 42. Duo item latrones crucifixi cum Chriſto, *b* Judæi, & fideles. blaſphemus Judæi, confeſſor fideles. Vel duæ partes Judicandorum in judicio. *Matth.* 20. Duæ meretrices altercantes coram Salomone, Eccleſia & ſynagoga. 3. *Reg.* 3. Duo juvenes ibant cum Abraham ad immolandum filium, *c* quia duo populi conſenſerunt in mortem Chriſti. *Geneſ.* 22.*a.* Duo viri ferentes botrum, duo populi ante & poſt incarnationem: *Num.* 13. duæ gentes. *Ezech.* 35.*c.*

Duo in agro, *d* ſunt boni & mali in mundo, ut ſunt ſenſus boni & mali. Duæ verò molentes in mola, ſunt duæ animæ in ſuis corporibus. Vel ſunt ſynagoga & Eccleſia de eiſdem ſcripturis terrentes farinam præceptorum Dei, vel hæretici & fideles in eiſdem ſcripturis. Duo verò in lecto, ſunt duo corpora ex eadem materia. *Matth.* 24.*d.* Vel duo in agro, ſunt prædicatores. Duæ molentes occupati ſæcularibus. Duo in lecto, continentes non occupati Eccleſiaſticis vel ſæcularibus.

Duo audiuntur loquente Deo ſemel, *e* quia duæ ſunt præcipuæ virtutes Dei erga homines, nempe juſtitia & miſericordia. *Pſal.* 61. Vel unum eſt quod Deus eſt potens, & alterum, quod eſt juſtus & miſericors, ita quod tam opus juſtitiæ, quam miſericordiæ poteſt executioni mandare per potentiam, quæ ſæpè deficit in hominibus.

Duo cubiti & ſemis longitudinis arcæ *f* doctrinam & opera Chriſti ſignificant. *Exod.* 25.*a.* 37. Eodem referri poſſunt cubiti altaris thymiamatis & menſæ. *Exod.* 37. Vel deſignant munditiam & innocentiam. — *Doctrina & opera Chriſti.*

Binæ ſtolæ quas dedit Joſeph fratribus ſuis, *g* ſunt ſcientia divinitatis, & humanitatis Chriſti. Vel ſunt fœlicitas animæ & corporis. *Gen.* 45.*c.* Hæc ſunt duplicia quæ poſſidebunt Sancti in terra ſua. *Iſa.* 61. Singulæ verò ſtolæ; fœlicitatem animæ exprimunt. *Apoc.* 6. Duæ quoque tabulæ in angulis tabernaculi fœderis, requiem animæ & corporis indicant *Exod.* 26 36. Duo verò cubiti altitudinis altaris thymiamatis, *h* ſpem fœlicitatis animæ & corporis deſignant *Exod.* 30.*a.*

Duo Cherubim in propitiatorio, ſunt *i* duo teſtamenta obumbrantia Chriſtum, quorum alterum futuram incarnationem nunciat, alterum factam. Et duo calami in candelabro, ſunt duo Teſtamenta, ſub quibus ſcyphi, hoc eſt, ſub utroque Teſtamento ſervientes. *Exod* 25. 27. Idem deſignant duæ baſes ſub tabulis, quæ etiam deſignant Prophetas: itidem duo anguli tabularum. *Exod.* 26.*d* 36. *d.* In duas partes diviſum velum templi, duo Teſtamenta diviſa in ſcriptura. *Matth* 27.*f.* Duæ præterea tabulæ legis, priores quidem quæ fractæ fuere, vetus deſignant Teſtamentum, poſteriores verò novum. *Exod.* 31.*d.* 34. Duo cubiti frontis veſtibuli templi, *k* ad utrumque pertinent inſtrumentum, vel ad literã & ſpiritum, vel ad myſterium forcipis, qua in Iſaia de altari carbo comprehenditur, & defertur ad Prophetæ labia purganda. *Ezech.* 40.*b.* Et duo oſtia templi, utrumque teſtamentum, & duo in eis oſtiola, utrumque literaliter & ſpiritualiter intelligendum inſinuant. *Ezech.* 41.*d.* Duæ quoque olivæ à dexteris & ſiniſtris candelabri, ſunt Moyſes & Elias. hoc eſt, Lex & Prophetia, vel Lex & Evangelium. *Zach.* 4.*a.* Duo item teſtes Dei, *l* duo ſunt teſtamenta. *Apoc.* 11 *b.* Duo lapides in lateribus ſuperhumeralis, deſignant *m* ſpiritum & literam. *Exod.* 28. Duo menſes, *n* duo teſtamenta, & quia conſtituunt ſexaginta pertinent ad perfectionem ſenarii. *Gen.* 7. *Jud.* 11.*d.* Duo animalia in quorum medio cognoſcitur Chriſtus, duo teſtamenta, vel duo latrones. *Habac.* 3.*d* Et duo montes ænei, duo teſtamenta, unde prodeunt prædicatores. *Zach.* 6.*a.* Duæ alæ mulieris *Apoc.* 12.*c.*

Binæ metretæ, quas capiebant hydriæ nuptiales, *o* duplicem ſacræ Scripturæ ſenſum deſignare poſſunt. *Joan.* 2. — *Duplex ſenſus*

Duo piſces in convivio Chriſti, deſignant *p* ſermonem propheticum, & ſermonem in affectibus poſitum. Vel ſermonem de Patre & Filio, vel prophetiam & prædicationem Joannis Baptiſtæ Vel regnum & ſacerdotium Judæorum, qui ungebantur. *Matth.* 14. *Joan.* 6 *a* Vel Prophetæ & Pſalmi.

Duo lapides in lateribus ſuperhumeralis, deſignant *q* Chriſtum & Eccleſiam. *Exod.* 28. Et duo melius ſe habitantes, quàm unus, eſt quum quis habet in ſe habentem Chriſtum, qui ipſum tuetur. *Eccl.* 4.*c.* Duo in carne una, dicuntur Chriſtus & Eccleſia. *Gen.* 2.1. *Cor.* 6.*d.*

Duo turtures aut duo pulli columbarum offerebantur in purgatione mulieris à partu ad deſignandam puritatem, *r* ſimplicitatem & fidelitatem inter conjuges ſervandam. Fiebat autem purgatio à concupiſcentia conceptus, & ab immunditia originis. Deſignant autem duo turtures contemplativam vitam & meditationem legis. Duo verò pulli columbarum, *ſ* munditiam & ſimplicitatem, vel motum mentis & corporis. *Lev.* 5.*b.* 12. 14.*e.* Vel deſignant utræque aves duplicem gemitum, ut cùm ad offerenda bona opera non aſſurgimus, noſmetipſos dupliciter defleamus, quia videlicet & recta non facimus, & pravè operati ſumus. Duplum autem reſtituere, *t* eſt corpore & animo pœnitere. *Exod* 22.*a.* Vel fidem & confeſſionem plenè exolvere. — *Contemplatio & meditatio*

Duæ oræ ſuperhumeralis, *v* operationem & intentionem ſignificare poſſunt. *Exod.* 28 *a.*

Duo annuli rationalis, ſunt jugis memoria cœleſtium. *Exod.* 28. 38.

Duo agni per ſingulos dies offerendi, & etiam duo arietes, *x* fidem de anima & corpore Chriſti deſignare poſſunt. *Ex.* 27. 29 *a Lev.* 5. Vel offeruntur duo, quia Chriſtus immolatus eſt pro utroq; populo. — *Fides de anima & Chriſti corpore*

Duæ incaſtraturæ in tabulis tabernaculi, humilitatem & charitatem deſignant, per quilibet conſtituitur in ædificio Eccleſiæ. *Exod.* 26.*b.* 36. ut per eas in proſperis & adverſis majores, & minores qui nos in Chriſto præceſſerunt, vel ſecuti ſunt, brachiis charitatis tenentes, ad perfectionis veſtigia tendamus. Ad hæc faciunt duo vicini ſuperhumeralis. *Exod.* 39. — *Humilitas & charitas.*

Duæ decimæ in uno pane, *y* confeſſionem Patris & Filii in una ſubſtantia exprimunt, & duo ordines panum in menſa, ſunt diſtinctæ proprietates Patris & Filii. Vel ſunt duo populi in menſa Domini. *Lev.* 24. Duo autem denarii, quos dedit Samaritanus ſtabulario, cognitionem Patris & Filii à Chriſto traditam deſignabunt. *Luc.* 10.*d.* — *Confeſſio Patris & Filii. Proprietates Patris & Filii. Duo populi. Cognitio Patris & Filii.*

Secundo anno erectum eſt tabernaculum, hoc eſt, tempore gratiæ nobilitata eſt Eccleſia. *Exod.* 40. Ad hunc ſecundum annum pertinet ſecunda veſtium ablutio. *Lev.* 13.*g.* Secundo quoque menſe egreſſus eſt Noe de arca *Geneſis* 8. — *Tempus gratiæ.*

Secunda numeratio filiorũ Iſrael, eſt *z* introductio ſecundi populi in cœlum, rejecto priore. *Nu.* 26.

Secundo vocavit Deus Samuelem, *aa* ut ſynagogæ ſuperbiam conterendam deſignaret, & Gentilitatis humilitatem ſublevandam. Vel veteris hominis & vitiorum deſtructionem, novi verò ac virtutum erectionem. 1. *Reg* 3.

Duo

Duo menſes, quibus flevit filia Jephte virginitatem ſuam. *Judi.11.g.* ad *a* veterem & novum hominem pertinent.
a Aug. q. in Iudic. 48

Duo Seraphim. *Iſa.6.a.* juxta Origenem, *b* deſignant Filium, & Spiritum ſanctum. Verum hoc eſt nimium impropriè: quia videtur conſtituere Filium & Spiritum ſanctum minores Patre. Vide Seraphim.
b Ori ſ. Iſa. 1

Duæ alæ Seraphim, vide Ala.

Duæ turmæ Jacob, ſpiritualia & temporalia deſignant, quæ gubernat Prælatus. *Gen. 32.* Vel ſunt credentes ex Judæis & gentibus, quos introduxit Chriſtus in cœlum.

Duplices cibi, qui colliguntur die ſexta, ſunt bona opera, quæ valeant ad hanc vitam & futuram. *Exod.16.* Ad idem referri poteſt duplex pecunia tritici. *Gen. 43.*
c Glo in ſup. Exod. 16.

Corpus & anima. Duo congregati in nomine Chriſti, *d* ſunt corpus & anima, quæ ſiunt unum. *Matth.18.* Duo quoque paſſeres, dici poſſunt corpus & anima. *Matth.10.*
d Am. de inſti. vir. Hil. ſ. Matth. ca. 10.

Activa & contemplativa. Duæ filiæ Saulis, *e* activam & contemplativam vitam deſignant, quibus debet pollere Prælatus. *1. Reg.14.g.* Et duo Angeli in monumento Chriſti, deſignant deſideria vitæ activæ & contemplativæ in anima. *Ioan. 20.* Duæ item alæ mulieris, activam & contemplativam innuunt. *Apoc.12.c.*
e Gre. ſ. 1. Regum 14. Ori in divin. hom. 1. Glo. ms ſup. Apoc. 12.

Duplex vocatio. Duo diſcipuli miſſi ad aſinam & pullum. *Matt. 21.* deſignant *f* Petrum miſſum ad circumciſionem, & Paulum ad Gentes. Vel indicant duplicem gentium vocationem Samaritanorum, & aliorum. Et duo filii Zebedæi, duplicem Judæorum vocationem. *Matth.10.* Duæ verò virgæ. *Zach.11.b.* una *g* vocationem generalem omnium gentium ſub Noe: altera peculiarem Judæorum.
f Ori ſ. Matth. hom 14.

Minor cognitio ſcripturæ. Duo talenta tradita ſervo, deſignant *h* minorem ſcripturæ cognitionem, & quæ literam parum tranſcendat. Ea verò duplicat in Evangelio, quæ in lege didicerat, & qui ſcientiam & opera præſentis vitæ & futuræ beatitudinis typos intellexit. *Matth.25.b.* Vel ſunt intellectus & operatio.
Hil. ſ. Math. Can. 10 21. g Hie ſ. Zach. h Ori ſ. Math. hom 33.

Dupli ad ſimplum proportio eſt *i* inter Chriſtum & nos, in hoc quod ſimplici morte ſua duplicem noſtram curavit, & ſimplici reſurrectione animam & corpus ſuſcitavit.
Hu. ſ. Matt. 25.

Duo renes vituli vel arietis. *Exo.29. Lev.3.a.* vide Renes.

Duabus ingreditur viis, qui intentionem habet ad Deum, & ad terrena. *Eccle.2.b.*
Gl. in ſ. Mat. 25.

Duæ caudæ titionum, ſunt *k* ſapientia ſæcularis & ſermo hæreticus. *Iſa.7.a.* Et duo montes ænei, unde prodeunt quadrigæ, ſunt ſuperbia & ſæcularis potentia. *Zach.6.a.*

Duo mala occurruiſſe dicuntur Hieruſalem, & tamen enumerantur quatuor; *l* nempe vaſtitas, & contritio, fames & gladius, quia vaſtitatem ſequitur contritio, famem & gladium interitus. *Iſa.51.f.*
i Gr. ſ. 1. Re. 8 k Hu. ſ. Iſa 7 l Hu. ſ. Iſa 51

Duas tunicas dicitur habere, *m* qui colere vult veterem & novum hominem, & duobus Dominis ſervire. *Luc.3.*
m Ori. ſ. Luc. hom 3.

Binæ baſes ponuntur in ſingulis tabulis *n* propter conſenſum propheticæ atteſtationis, & prædicationis. *Exod.26.b.*
n Glo in ſup. Exod. 26.

Converſio & gratia. Duæ uxores Elcana, deſignant *o* converſionem, & gratiam ſecundùm ſuorum nominum interpretationem. *1. Reg.1.a.*
o Glo in ſ. 1. Reg 1.

Ieiunium & oratio. Duo menſes, quibus cæſores lignorum erant domi, ſunt *p* jejunium, & oratio. Menſis verò quo cædebant ligna, eleemoſyna. *3.Reg.5.d.*
p Glo in ſup. 3. Reg. 5.

Crux. Duo ligna quæ colligebat mulier, *q* crucem Chriſti deſignant. *3. Reg.17.b.*
q Glo in. ſup. 3. Reg 17.

Duo leones in ſolio Salomonis, *r* Patres utriuſque Teſtamenti animo fortes ſibi & aliis dominantes. *2.Paral.9.d.*
r Gl. in ſ. 2. Par 9

Duæ pennæ animalium tegentes corpora, *ſ* ſunt timor & pœnitentia, quæ ab Omnipotentis Dei oculis mala præterita abſcondunt. *Ezech.1.c.*
ſ Gl int. ſup. Ezech. 1.

Duo Domini, quibus nemo poteſt ſervire, *t* ſunt vitia & virtutes, vita cœleſtis & terrena, Deus & diabolus. *Matth.6.c.*
t Gl. int ſup. Matt 6.

Duo cornua beſtiæ ſimilia agni, *v* ſimulatio hypocritarum & Antichriſti. *Apoc.13.c.*
v Glo. in. ſup. Apoc. 13.

Duæ iniquitates Iſrael fuerunt, quando Barabam ſibi dimitti, Chriſtum autem crucifigi petierunt, bonum reprobantes, & malum eligentes. *Hoſe.10.c.*

Duo dies, quibus manſit Jeſus apud Samaritanos. *Joan.4.f.* ſunt *x* præcepta charitatis. Vel tempus vitæ præſentis & futuræ.
x Au. 4 ſ. Io.

Ternarius.

DE ternario hæc ferè habentur inſignia. *y* Ternarius enim inſignis habetur, pro eo, quod imparium, & eorum, qui præter unitatem nullam aliam recipiunt ſectionem; primus eſt numerorum. Geometrici quoque corporis ab impari prima planities in tribus lineis conſtat. His enim trigonalis forma concluditur. Primo etiam ternario numero contingit, ut inter duo ſumma medium, quo vinceretur, acciperet. In numero enim ternario eſt principium, medium, & finis. Unde & tria ſunt omne: & trina eſt in corporibus dimenſio, & tria in ſacrificiis offerebantur, ut deſignarent principium, medium & finem in Deum eſſe referenda.
y Au. 7. de divi offi. 14. Macrob. 1. de ſom. Scipion. Geo Ven. Ca. 1. tom 3. c. 4 & Ari. 2. de cælo & mundo 1.

Tertia dies apta fit Sacramentis. *z* Nam & populus quum exiſſet de Ægypto, tertia die obtulit ſacrificium Deo, & in die tertia purificatur, & reſurrectionis Dominicæ tertia eſt dies. Et tertia die Abraham pervenit ad montem, ubi ſacrificaturus erat Filium in myſterio. *Gen.22.*
z Aug 1 de Muſic.

Myſterium Trinitatis. Tres viri apparentes Abrahæ *aa* divinarum perſonarum Trinitatem deſignaverunt. Et tria ſata ſimilæ. *Gen.18.a.* Et tres putei, quos fodit Iſaac, quorum tertius dictus eſt latitudo, deſignans notitiam Trinitatis *Gen.26.* Tertio die erat graviſſimus dolor vulnerum circumciſorum, ut deſignaretur *bb* difficultas credendi myſterium Trinitatis. *Gen.34.* Et tres menſes, poſt quos depreheſa eſt Thamar eſſe gravida, cognitionem Trinitatis deſignant, pro qua accuſantur Judæi credentes à non credentibus.
aa Ori. ſ. Gen. hom. 8 Ori. ſ. Le b. 8. bb Gl. in. ſup. Gen 38.

Confeſſio Trinitatis. Et tres filii Judæ ſunt confitentes Trinitatis myſterium. *Gen 38.* Tres etiam dies *cc* ipſam Trinitatem deſignant. *Gen.30.f. Ex.3.15.19. Jone 3.b.* Unde in tribus diebus excitat Chriſtus templum, hoc eſt, virtute Trinitatis. *Ioan. 2.d.* Tres propagines eandem Trinitatem deſignant. 40. Et tres decimæ ſimilæ. *Lev.14.* Et triplex funiculus. *Eccl.4.c.* Et tres thalami. *Eze. 40.b.* Et tres didrachmæ, & ſicli. *Lev. 27.a.* Ter in anno apparere coram Domino, eſt confiteri Trinitatem. *Deut.16.d.* In tres partes dividitur provincia, ob confeſſionem Trinitatis. *Deut.19.a.* Tertia etiam generatio, eſt fides Trinitatis. *Deu. 23.b.* Tres bilibres hordei dantur denario uno. *Apoc.6.b.* quia ad ſalutem oportet habere fidem Trinitatis.
cc Gl. in. ſ. Io. 2 Ori. Ex. hō 6 Iſyc. ſ. Lev. 14. 27. Gl. in. ſ. De. 16 18. 23. & ſupr Apoc. 6.

valent aſcendere. Item fidem Trinitatis antiquorum Patrum imperfectam, nec dum ſatis explicatam.

Tres vituli, quos obtulit Elcana, ſic ſe habent, *y* ut duo deſignent duas Prædicatoris operationes erga proximum: nempe ut eum avertat à malo, & conſervet in bono, & tertiam, ut ſeipſum ad interiora revocet. 1. *Reg.* 1. *d.*

Tres modii farinæ, quos etiam obtulit Elcana. 1. *Reg.* 1. *d.* deſignant præparationem ad prædicationem: quæ fiat peccatoribus ad converſionem, juſtis ad perſeverantiam, & ipſis prædicatoribus ad contemplationem. Ut unus modius eſt pro converſione peccatoris, alter pro diſciplina conjugati, tertius pro excellenti puritate continentiæ.

Fortis. Tres filii Annæ uxoris Elcana. 3. *Reg.* 2. *d.* deſignant *a* eos, qui fortia operantur pro fide Trinitatis. Et tres viri invenientes Saulem ſunt fortes contemplativi, qui perfecti ſunt in cuſtodia cogitationis locutionis & operis. 1. *Reg.* 10. *a.* Et tres filii Saulis, ſunt Prædicatores defendentes fidem ſanctæ Trinitatis, vel deſignant maceratiorem corporis, circumſpectionem mentis, & ſimplicitatem intentionis. Vel fortitudinem operis, virtutem charitatis, & affluentiſſimam gratiam prædicationis, quæ in prædicatoribus eſſe debent. 1. *Reg.* 14. *g.* Tres autem diſcipuli in transfiguratione aſſumpti, *b* deſignarunt electos ex Sem, Cham, & Japhet. *Matth.* 17. *a.* — *Prædicatores.* — *Electi.* — *a Gr. ſ. 1. Reg. 10. 14.* — *b Hil. ſ. Matth. Can 17.*

Omni tempore agenda gratia. Tempus gratiæ, & reſurrectionis. Tertio die obtulit Abraham ſacrificium. *Gen.* 22. *a.* deſignans *c* præterito tempore, præſenti & futuro agendas eſſe gratias Deo, aut cum fide Trinitatis. Vel primus dies fuit proditionis Judæ, quarta videlicet feria, ſecundus capturæ, Feria quinta, tertius crucifixionis, in paraſceve. Tertius etiam dies eſt tempus gratiæ & reſurrectionis. *Eſther.* 5. *a.* Tertius quoque menſis, quo data eſt lex, tempus gratiæ deſignat. *Exod.* 19. *a.* — *c Ambr. 1. de Cain. 8. Gloſ. int. ſ. Gen. 22. & ſ. Eſther 5. Au. ep. 119.*

Perfecta dilectio Dei. Ter vocatus à Domino Samuel. 1. *Reg.* 3. *a.* deſignat *d* tria in dilectione Dei debere concurrere: nempe ut diligatur ex toto corde: ex tota anima, ex tota virtute. In corde eſt conſilium, in anima voluntas, in virtute, amoris affectio. Ter quoque eſt vocatus à Domino, quia dum ordo prædicatorum rudis adhuc Eccleſiæ ad ſuperna ſe ſtudioſè extendit, & veritatem de ratione conſilii, & bonitatem de electione voluntatis, & verum gaudium appetit de intentione affectionis. Ter etiam ad Eli vocatus acceſſit: quia de omni appetitu ſuo ſacram ſcripturam meditationis feſtinatione conſuluit. Ter item quod non vocaretur, audivit, quia meditando didicit, quod Patres noſtri ad eruditionem noſtram ſacra nobis eloquia tradiderunt, & tamen dona nobis ſpiritualia dare non poſſunt. Ter etiam dormivit, primò, quia dum cognoſcendæ veritati animum intendit, magna conſilii ſubtilitate erronea eventa reprobavit. Secundò, quia cùm Conditorem diligere ex tota mente didicit, magna apud ſe quiete diſpoſuit, ut bonis quæ cuperet, aliqua reproba non miſceret. Tertiò, ut dum ſupremum gaudium de divina contemplatione perciperet, unam lætitiam reprobare conſulta mente potuiſſet. — *d Gr. ſ. 1. Reg. 3.*

In tres partes diviſus populus adverſus hoſtes. 1. *Reg.* 11. *c.* deſignat *e* commendationem jejunii à lege, Prophetis & Evangelio. — *e Gr. ſ. 1. Reg. 11.*

Tempus prædicationis Chriſti. Defectus fidei Trinitatis. Tres Anni famis, deſignant *f* tempus prædicationis Chriſti, vel defectum fidei ſanctæ Trinitatis. 3. *Reg.* 17. *a.* 18. *a.* Ad idem faciunt tres anni, in quibus Dominus quærebat fructum in ficu, quæ erat ſynagoga. *Luc.* 13. *b.* Tres etiam dies tenebrarum Ægypti. *Exod.* 10. *f.* Exprimunt ignorantiam Trinitatis in mundo. — *f Amb. de vid. Gloſ. int. ſ. 3. Reg. 18.*

Dæmones. Tres cunei Philiſthinorum. 1. *Reg.* 13. *d.* deſignant *g* dæmones impellentes ad negligentiam cordis ad effrenationem oris, ad audaciam perverſi operis. Iidem erunt tria cornua, vel tres turmæ Chaldæorum. *Job* 1. *d.* Cum tribus etiam Regibus veniens Chodorlahomor. *Gen.* 14. *a.* eſt diabolus cum concupiſcentia carnis, concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ veniens ad tentandum. — *g Gr. ſ. 1. Reg. 13. Ori. ſ. Job 1.*

Triduo ſuſtinentes turbæ Chriſtum. *Matth.* 15. *d.* *Marc.* 8. *a.* ſunt *h* confitentes Filium Dei, & paſſionem, & reſurrectionem ejus: vel ſunt jejunantes triduum paſſionis ejus: vel credentes in triplici lege naturali, ſcripta, & gratiæ, vel prima dies eſt timoris: ſecunda pietatis: tertia rationis. — *h Hil. ſ. Matth. can. 15.*

Tres portæ in qualibet plaga Hieruſalem cœleſtis. *Apoc.* 21. *d.* admonent, per fidem Trinitatis, & tres virtutes Theologicas in eam eſſe ingrediendum. — *Aug. 83. q. 61. Ber. ſer. 1. ſ. Iniſcriar*

Triduum mortis Chriſti crucifixi, Inſtruit *i* primum quidem diem eſſe crucis in præſenti vita, ſecundum quietis in ſpe, tertium reſurrectionis in futura vita: ad propitiationem ſanctæ Trinitatis. — *i Aa. ep. 119. Rup. 7. de divi. offic. 14.*

Extenſis peccati. Tria ſata farinæ, deſignant *k* dilectionem Dei in toto corde, tota anima, & tota virtute. Vel fructum centeſimum, ſexageſimum, & triceſimum. Vel Noe, Danielem, & Job. Vel tres filios Noe, in quibus includuntur omnes gentes. *Matth.* 13. *e.* — *k Aug. q. in Evang. 11. & ſ. Joan. tra. 9.*

Terni menſes, quibus viciſſim laborabant cæſores lignorum. 3. *Reg.* 5. *c.* deſignant exercentes ſe in oratione, Eleemoſyna, & jejunio.

Tertia & quarta generatio, uſque ad quas Deus reddit iniquitatem Patrum. *Exod.* 20. *a.* *Deut.* 5. *a.* deſignant *l* extenſionem peccati in multos. Vel poteſt ita ſumi, ut tertia generatio ſit cum peccatum opere completur, quarta verò, cùm quis gloriatur de peccato. — *l Glo. int. ſ. Deut. 5.*

Tripliciter fornicatur Hieruſalem, cùm quis peccat *m* ſpiritu, anima, & carne. *Ezech.* 16. — *m Ori. ſ. Ezech. hom. 7*

Tres paſtores ſucciſi in menſe uno. *Zach.* 11. *b.* dici poſſunt *n* in aliqua trium perſonarum errantes. Vel fuerunt Moyſes, Aaron, & Maria. — *n Hie. ſ. Zach.*

Tertius ponitur Iſrael inter Ægyptum & Aſſyrium, ut oſtendatur omnes Gentes in Eccleſia copulari. *Iſai.* 19. *d.*

Quaternarius.

De quaternario, quem tetractin philoſophi appellant, multæ perfectiones dicuntur. *o* Ipſe enim denarii abſolutiſſimi omnium cauſa & fons dici poteſt. Quod enim actu eſt denarius, hoc quaternarius potentia eſſe videtur. Si igitur ab unitate uſque ad quaternionem deinceps componantur numeri, denarium conficient, qui eſt immenſitatis numerorũ terminus, ad quem ceu metam circumaguntur, & ſe reflectunt. Quindecimu ficas ſymphoniarum rationes idẽ quaternarius continet, videlicet diateſſaron, diapente, diapaſon quibus concentus fit abſolutiſſimus. Nam diateſſaron proportionẽ habet ſupertertiam. Diapente ſeſquialteram. Diapaſon duplam: ſupertertia eſt in quatuor ad tria ſeſquialtera in tria, ad duo. Dupla in duo ad unum, aut quatuor ad duo. Quadrupla verò in quatuor ad unum. Eſt *p* & alia vis quaternarii, dictu cogitatuque miranda. Primus enim hic ſolidi naturam oſtendit, cùm præcedentes numeri in corporeis rebus dicati ſint. Nam in unitate cenſetur punctum, quod vocant geometræ, in binario linea, ea eſt longitudo ſine latitudine, quæ ubi acceſſit, ſit ſuperficies ad ternarium pertinens. Hæc quo minus ſit corpus natura ſolidum, una diſtinguitur altitudine, quæ juncta ad — *o Phi. de mundi opif. & de vita Moyſis* — *p Macrob. 1. de ſomnio Scipionis*

 ternarium,

ternarium, fit quaternarius. Præterea p primus numerorum quatuor, quadrangulus eſt pariter par, menſurâ æquabilitatis ac juſtitiæ. Ipſe quoque totius cœli mundique generationi dediſſe videtur initium. Nam quantuor elementa, ex quibus univerſum hoc conditum eſt, tanquam à fonte manarunt à numero quaternario, atque adeò hæc quatuor, quibus annus diſtinguitur, tempora, unde animantes plantæque proveniunt, ſcilicet hyems, ver, æſtas & autumnus.

Quatuor ſunt judiciariæ potentiæ in rebus exiſtentibus, a Intellectus, diſciplina, opinio, ſenſus quatuor juſſit ſummus Moderator eſſe fundamenta perfectiſſimæ, æternæ, & inconcuſſæ legis, quatuor videlicet Evangelia. Quatuor etiã angulis artifices naturam imitantes conſummant ædificia, ut firma ſint.

Etſi Deus ternario gaudet numero, diffunditur tamen in creatura per quaternarium. b Ideò per elementa quadrifaria ſuprema, inferiora & media conſonantiſſimo numero diſtribuit, dividens machinam hanc in quatuor mundi partes: Eurum, Zephyrum, Auſtrum, & Boream, & cœlum per illas triplicitates, igneam, aeream, aqueam, & terream. A quo cœlo quatuor tempora, ver, æſtas, autumnus, & hyems, unde favor ad quadruplicem ſubſtantiam corpoream, vegetabilem, ſenſitivam & rationalem. Quam ſubſequuntur quatuor corporeæ qualitates, calidum, frigidum, humidum atque ſiccum. Item quadruplex quantitas, punctum, longitudo, latitudo, profunditas. Quadruplex etiam motus, aſcenſus, deſcenſus, progreſſus, & circulus. Animus quoque noſter quadrariam vim à ſupernis ſuſcipit, intellectualem, rationalem, animalem, & ſpiritum omnia illa connectentem. Quatuor ſunt etiam virtutes, quas cardinales appellant.

Quartus annus fructus pomorum novæ arboris, qui offerendus erat Deo. *Lev 19.e.* deſignat adventum & incarnationem Chriſti. Quarto autem menſe ſtetit Ezechiel juxta fluvium Chobar. *Ezech.1.a.* ubi deſignatur c Chriſtus, qui cum corpore humano ex quatuor elementis conſtituto venit ad baptiſmum. Per quatuor etiam animalia, Chriſti diſpenſatio ſignificatur. Per leonem quaſi rex oſtenditur, per vitulum veluti Sacerdos, imò potius ſacrificium. Per hominem, tanquam propter nos homo factus, per aquilam, ut qui ſpiritum vivificantem, & ſuper omnes devolantem impartiatur. *Incarnatio.*

Quarta vigilia noctis d eſt appropinquans quies poſt tentationes, vel eſt adventus Chriſti ad judicium, ut prima ſit in lege, ſecunda in Prophetis, tertia in carne paſſibili. *Matth.14.*

Quarta ſabbati, eſt quarta Feria, qua facta ſunt luminaria, deſignans e Sanctos illuminatos: qui lucent ut luminaria firmamento. *Pſalm.93.* in titul. *Quies poſt tentationem. Tempus judicii. Sancti.*

Quatuor flumina ab uno Paradiſi fonte manantia, f deſignant quatuor Evangeliſtas à Chriſto inſtitutos *Gen.2.b.* Quatuor etiam animalia, quæ vidit Ezechiel, ad quatuor Evangeliſtas referuntur. *Ezech.1.b. Apoc.4.* Et quatuor circuli aurei arcæ. *Exod.25.a.* ſunt quatuor Evangeliſtæ, quorum duo ponuntur in latere dextero, Matthæus & Joannes vocati ante paſſionem, duo in ſiniſtro, Marcus, & Lucas, vocati poſt paſſionem. Quatuor autem digiti coronæ menſæ, ſunt quatuor Evangelia, quia digitis ſcribimus. Item quatuor ſcyphi candelabri. *Ibid b.d.* Et quatuor annuli ænei. *Exod.27.a.* Quatuor initia vaſis lintei, quod vidit Petrus. *Actor.10 b.* quatuor deſignant Evangelia. Et quatuor oves reddendæ pro una. *Exod.22.a.* ad quatuor Evangelia referri poſſunt. Quatuor autem quadrigæ apud *Zach.6.a.* ad literam quidem, ſunt g quatuor regna, Chaldaicum, Perſicum, Macedonicum, & Romanum. Myſticè verò deſignant quatuor Evangeliſtas, & Prædicatores Evangeliorum. Et quatuor fabri deſtruentes quatuor cornua. *Zach.1 d.* ſunt h Doctores ſacri, & quatuor Evangeliſtæ, qui oppreſſum Iſraelem, ſenſum videlicet videntem Deum, & Judam Dominum confitentem, & Hieruſalem viſionem pacis in priſtinam ſedem reſtituant. Et quos vitiorum gentes diſperſerant de Eccleſia, per prædicationem Evangelii retrahunt ad ſalutem. Et quatuor cornua altaris ſunt quatuor Evangelia per quatuor mundi partes prædicata *Exod.29.b. Ezech.23.e.* Quatuor columnæ, ſunt quatuor Evangeliſtæ, ſeu fides Evangeliorum. *Exod.26.f.27.c.36 d.38.c.* *Doctores.*

Quatuor etiam flumina, i ſunt quatuor virtutes cardinales. *Gen.6.b.* Et quatuor ſcyphi in haſtili candelabri. *Exod.25.37.d.* quatuor autem cornua per quatuor angulos Altaris, ſunt quatuor virtutes per quatuor mundi partes dilatatæ. *Exod.29.a.38 a* quatuor fabri deſtruentes quatuor cornua. *Zach. 1.d* ſunt k quatuor virtutes, ædificationem diaboli & vitiorum deſtruentes. Quatuor ordines lapidum in rationali. *Exod.28.c.39.b.* deſignant l quatuor virtutes cardinales cum Theologicis. In quatuor autem ordinibus ſunt terni lapides, id eſt, in principalibus virtutibus eſt fides Trinitatis. Eaſdem autem virtutes deſignant quatuor bajuli paralytici. *Marc.2.c.* *Virtutes cardinales.*

Quatuor columnæ continentes velum tabernaculi, ſunt poteſtates cœli quatuor virtutibus fortes. *Exod.26.f.36.d.* *Angeli.*

Quatuor cubiti latitudinis cortinarum & ſagorum tabernaculi, deſignant amplitudinem charitatis, quæ eſt per quatuor Evangelia. *Exod.26.a.38.a.* *Charitas.*

Quatuor animalia in viſione Ezechielis m ad quatuor animæ vires referri poſſunt, ut vitulus deſignet concupiſcibilem in hepate, leo iraſcibilem in felle, Homo eſt rationalis in cerebro, Aquila verò eſt Synterefis ſuprema. *Ezec.1.b.* *Virtutes Animæ.*

Quatuor oves redduntur pro una ſublata. *Exod.22.a.* hoc eſt, n pœnitentia totius vitæ, quæ quatuor temporibus agitur, vel corpus affligendum, quod quatuor elementis, & quatuor humoribus conſtat. Ad hæc referrur quæcunque alia reſtitutio quadrupli, ſolet enim quaternarius attribui corpori propter elementa. *Pœnitentia. Corpus.*

Quatuor partes fructuum datæ ſunt Ægyptiis in cibum. *Gen.47.f.* ut deſignetur o in hac vita ſecundùm uniuſcujuſque facultatem laudabiliter eſſe conſervandum. Quarta etiam pars Hin. *Exod.29.g.* ad bonam converſationem hujus vitæ refertur. *Converſatio bona.*

Quatuor initia vaſis lintei *Act.17.b* deſignant p quatuor terræ partes, unde ſalvandi colliguntur. Quatuor diebus plangebant filiam Jephte. *Jud.11.g.* quia per quatuor mundi partes, eſt pœnitentia in Eccleſia. Quatuor anguli arcæ & altaria, quatuor ſunt mundi partes. *Exod.25.a.26.f.37.a.* Item quatuor partes veſtimentorum Chriſti. *Joan.19 d.* Et quatuor portantes paralyticum. *Marc.2.a.* A quatuor ventis congregantur electi, ſicut & à quatuor plagis caſtrametabantur filii Iſrael. *Matth.24.c.* *Quatuor mundi partes.*

Quatuor rotæ. *Ezech.1.c.* quatuor q[illegible]ries, quibus annus volvitur, deſignant. Item res compoſitas ex quatuor elementis. Et quatuor ordines lapidum in rationali, ſunt quatuor anni tempora: diurna enim & anni curricula quaternario peraguntur. *Exod.28.c.* *Quatuor tempora. Compoſita ex elementis.*

Quatuor animalia poſſunt r quatuor elementa deſignare. *Ezec.1.b.41.a. Apo.4.* Et quatuor cubiti inter crepidinem majorem & minorem ſunt elementa, quæ perficiuntur in Chriſto. *Ez.43.b.* Quatuor colores

a Georg. Ven. Cant. 1. to. 3. ca. 13 & Cant. 3. to. 8 modul. a. 1
b Georg Ven. Cant. 1. to 3. cap. 12.
c Gloſ int. ſ. Lev. 19.
d Ori. ſ. Exod. hom. 1.
Aret. ſ. Apo. 4
e Ori ſ. Matt. c. 14.
Hil ſ Matth. can. 14.
f Am. ſ pſ. 93.
g Ambr. de Paradiſ
Hie. ſ. Eze 1.
Aret ſ Apo 4
Glo. int. ſ.
Exod 25. a.
h Hie. ad Ruſticum, & ſ Zach. 6.
i Hie ſ Za. 1
k Hie. ſ. Za 1 & de veſte ſacerd. & ſ. Matt. 1
l Gloſ int ſ. Exod. 28.
m Hil ſ. Ez. 1
n Gl int ſ. Exod 22.
o Gloſ int ſ Gen 47.
p Hie Ruſtic. & ſ. Iſa. 11. Au. 4. ſud. 49 & 42. a 36. & de uni Ecclе. 10. & ſ. Io. tract 112 Glo. int. ſ. Marc. 2. & ſ. Ezo 25. 26. & ſ Iud. 21. Ori ſ. Matt. hom. 30.
q Hie ſ Ez. 1. & de veſte ſacerd.
Au. 2 doct. Chriſtian. 16.
r Hie ſ Eze 1 4 1 & de veſt ſacer.
Aug 1 doctr. Chriſtian 12

Digitized by Google

etiam colores in veſte ſacerdotali, & quatuor ordines lapidum in rationali, quatuor referuntur elementa. *Exod.28.c.*

Quater vocatus eſt puer Samuel à Domino, & quater ſomni quies ei præcepta eſt à Magiſtro. *1. Reg. 3.a.* quia *a* ad temperamentum operis, ſilentium oris, objectionem internæ ſollicitudinis, & ceſſationem miniſterii pro amore ſecretioris vitæ, per divinam inſpirationem ſurcendimur, & tamen amoris noſtri deſideria adimplere ſine majorum noſtrorum permiſſione prohibemur.

Quarta generatio, *b* tempus Evangelii deſignare poteſt, ut quum quarta generatione egreſſi ſunt filii Iſrael de Ægypto. *Gen.15.d. Deut.23.a.* Dicitur etiam quarta generatio *c* ſucceſſio temporum, quæ fit per quatuor anni partes. *Job 42.d.* Quarta rurſus generatio eſt extenſio peccati in multos. *Exo. 20.a.34.a.*

Quatuor pedibus gradiens avis. *Levit.11.b.* deſignat *d* tranſgreſſionem quatuor Evangeliorum, & eos qui abutuntur Evangelica prædicatione, & terrenæ vitæ ſordibus inquinantur. Quatuor autem veniunt in quadraginta per decem, & deſignant tranſgreſſionem decalogi. *Gen.7.a.*

Quatriduanus Lazarus. *Joan.11.e.* deſignat *e* corruptum in peccato præcipuè carnis, quæ ex quatuor elementis conſtat, proſiliit autem peculiariter corruptio carnalium cupiditatum, ex quarto elemento, quod eſt terra. Vel primus dies mortis, eſt peccatum originale, ſecundus tranſgreſſio legis naturæ, tertius legis ſcriptæ, quartus legis Evangelicæ. Vel primus dies, eſt titillatio in corde & cogitatio annexa delectatione cum mora, ſecundus eſt conſenſus cordis in actum pravum, tertius eſt operis pravi perpetratio, quartus eſt conſuetudo, & ex frequentia mali contracta aſſuefactio. Vel numerantur quatuor dies in bonum, ut primus ſit timor, ſecundus labor certaminis, tertius dolor, quartus pudor. Deſignatur etiam quarta ætas in univerſali reſurrectione, ut tres ſint in lege naturæ ſcripturæ gratiæ.

Quatuor ſcelera Damaſci, Gazæ, Tyri, cæterarumque gentium, ſuper quibus Deus non eâs convertit. *Amos 1.* deſignant *f* cuilibet peccatori tertio peccanti Deum dare veniam, quem quarto peccantibus, nec pœnitentiam, nec indulgentiam eſſe daturum enunciat, cum videlicet cogitationi additur opus, operi conſuetudo, & conſuetudini defenſio. Quæ peccati quatuor incrementa. Beatus Job myſticè deplorans in primis hominibus, adimpleta dicit ex perſona generis humani. Quare non in vulva mortuus ſum? Egreſſus de utero non ſtatim perii? Cur exceptus genibus? Cur lactatus uberibus? Cæterum Damaſci & aliarum gentium in Amos dicuntur eſſe tria ſcelera. Imò poterant converti, verticis autem Carmeli, hoc eſt, eorum Judæorum, qui Principes fuerunt in nece Chriſti, fuerunt quatuor ſcelera, quia fuerunt obſtinati, ideò non fuerunt converſi.

Quatuor Reges gentium ſuperantes quinque. *Gen.14.a.* deſignant *g* quatuor vitia capitalia virtutibus oppoſita. Vel *h* illecebras corporis ex quatuor elementis conſtantis quæ ſuperant ſenſus. Vel ſunt *i* quatuor affectus animi, nempe voluptas & dolor, concupiſcentia & timor.

Quatuor cornua, quæ ventilaverunt Judam, ſunt *k* quatuor regna, Babylonium, Perſicum, Macedonicum, Romanum. Vel quatuor dæmonum genera. Principatus, Poteſtes, Rectores tenebrarum, & ſpiritualia nequitiæ. Et alio nomine Aſpis & Baſiliſcus, Leo, & Draco. Vel ſunt quatuor animi affectus, Gaudium, & Dolor, Metus & Cupiditas. *Zach.1.d.*

Quinarius.

DE quinario ſic ait Macrobius. *l* Illa quinario numero proprietas excepta potentiæ, ultra cæteros eminentis evenit, quos ſolus omnia quæque ſunt, quæque videntur eſſe complexus eſt. Eſſe autem dicimus intelligibilia, videntur eſſe corporalia omnia, ſeu divinum corpus habeant, ſeu caducum. Hic ergò numerus ſimul omnia & ſupera & ſubjecta deſignat. Aut enim Deus ſummus eſt, aut mens ex eo nata, in qua ſpecies rerum continentur, aut mundi anima, quæ animarum omnium fons eſt, aut cœleſtia ſunt uſque ad nos, aut terrena natura eſt, & ſic quinarius rerum omnium numerus impletur.

Quinarius numerus *m* ad quinque libros legis referri ſolet. Hos deſignant quinque veſtes continentes tabulas tabernaculi, id eſt, Eccleſiam, quinque autem alii ad novum Teſtamentum pertinent. *Exod.26.e.* Idem deſignant quinque columbæ in introitu tabernaculi. *Exod.26.g.36.d.* Et quinque cortinæ junctæ. *Exod.23.a.36.b.* Et quinque boves reddendi pro uno. *Exod.22.a.* Et quinque porticus probaticæ piſcinæ. *Joan.5.a.* Quinque lapides David ſunt quinque libri Moyſis, ſed uno occidit Goliath, quia in uno præcepto charitatis perficiuntur. *1.Reg.17.e.* Et quinque verba, ſunt Pentateuchum. *1.Cor.14.d.* Quinque item panes hordeacei, ſunt quinque libri legis; aut ſenſibilia Scripturarum verba, quinq; ſenſibus reſpondentia. *Matt.14.b. Joan.6.a.* Quinq; viri Samaritanæ, ſunt quinque libri Moyſis, quibus Samaritani utebantur. *Joan.4.* Quinque juga boum, ſunt decem præcepta legis, aut quinque libri Moyſis, aut quinque ſenſus, qui omnes aut apertè aut occultè geminati ſunt. *Luc.14.d.*

Quinque oboli valentes decem drachmas. *Lev.27.a.* ſimplicem *n* obſervantiam præceptorum deſignant. Et habentes duplices ſenſus in myſteriis.

Quinque talenta deſignant *o* majorem cognitionem Scripturæ in iis, qui ſenſus habent exercitatos ad diſcretionem boni & mali. *Matth.25.b.* Duplicantur autem, quum quis ex creaturis intelligit Creatorem, ex corporalibus incorporalia, ex viſibilibus, inviſibilia, ex brevibus æterna. Deſignatur etiam ſcientia exteriorum per ſenſus habita.

Quinarius numerus, *p* paſſim quinque ſenſus deſignare ſolet: ut quum quinque Reges ſuperantur à quatuor, deſignant quinque ſenſus ab illecebris ſuperatos. *Gen.14.a. Joſe 10.t.* Et quinta pars data Pharaoni, ſunt quinque ſenſus ſervientes principi hujus ſæculi. *Gen. 47.g.* Ipſi ſunt etiam quinq; cubiti altaris, & altitudinis atrii & portarum tabernaculi. *Exod.27.a.38. Ezech.40.t.41.a.* His partibus excedebat Benjamin fratres ſuos *Gen. 43.g.* Quinque etiam ſtolæ datæ Benjamin à Joſeph, ſunt ornatus quinque ſenſuum. *Gen. 45.f.* Quinto anno licebat veſci fructibus novæ arboris, ut deſignetur poſt gratias actas Deo, utendum eſſe rebus per quinque ſenſus ad intelligendum. *Lev.19.e.27.a.* Quinque menſes quibus abſcondebat ſe Elizabet, ad ſenſus pertinent. *Luc.1.c.* Et quinque civitates. *Iſa. 19 c.* Quinque paſſeres. *Luc.12.b.* Et quinque boves. *Exod.22.a.* Et quinque loca, ubi non inveniontur aſinæ patris Saulis. *1.Reg.8.* Quinque viri Samaritanæ, *q* ſunt quinque ſenſus, quibus homo regitur uſque ad annos diſcretionis. Et tunc vel regitur intellectu, qui eſt vir legitimus, vel errore, qui non eſt vir, ſed adulter, vel diabolo. *Ioan.4.e.* Quintam partem damni tradere ſacerdoti

aut

Marginal notes (left): *Vacatio contemplationis per obedientiam.* — *Tempus Evangelii.* — *Succeſſio temporum* — *Extenſio peccati.* — *Tranſgreſſio Evangelii* — *Corruptio peccati* — *Conſuetudo.* — *Vitia capitalia.* — *Illecebra corporis.* — *Affectus animi* — *Quatuor regna* — *Dæmones* — *Affectus animo.* — *Libri legis.* — *Præcepta* — *Senſus* — *Obſervatio præceptorum* — *Major cognitio ſcripturæ.* — *Senſus.*

Marginal notes (right): a *Gr.ſ.1. Re 3* — b *Amb.2. de Abra.9.multa* — c *Gr.35.m.28* — d *Glo.int.ſ. Lev 11.* — e *Amb.3. de pænit.7. Aug ſ Ioan. tract 49. & 83 q.65. & ver.dom ſer. 44. Cyr.7 ſ.Ioan. 23. Ber.ſer.4. aſſumpt.* — f *Ru 10 ſ Ioh.* — i *Ru.ſ Amo.1.* — g *Amb.2. de Abra 6 & ſ. Rom 6.* — h *Phi. de Abraham* — i *Ru.5 ſ Gh. 36.* — k *Hie ſ. Za.1* — l *Macrob 1. de ſomnio Scipionis* — m *Glo int ſ. Exod 12. Hie proſ rh. Ambr. Au ſ pſ. 143. & ſ Ioan tra. 17.24. Glo int ſ. 1 Reg.17. Or ſ Mat.14 Hil ſ Math: Can 14. Aug.1.q.61. & ſ Ioan tr. 15. Am ſ Luc.14 Am de verb. dom ſer 31.* — n *Ly ſ.Le.27.* — o *Ori ſ Mat: hom.33 Hie ſ.Mat 25 Gloſ.int ſ. Matt.25.* — p *Ori ſ Levi: hom.3. Ambr. de Abra.7. Philo de plant. Ro.1 & de vita Moyſis & de migr. Abrah. Hie ſ Ezec: 41 & ſ Iſ 19: Iſye.3.Lo 27 Ori.ſ Ioſ hom: 11. Gre ſ.1. Reg: 9 10. Am ſ Luc. 12 Au 83 q 64: Gl.int ſ. Gen: 41 & ſ Exod: 22.* — q *Au.ſ. Ioan: tract 11. Ru 4 ſ. Ioan:*

aut Domino rei. *Lev.5.b.6.a.* Eſt *a* illum ſenſum offerre Chriſto, per quem peccavit, ne amplius per ipſum peccet. Vel offerre linguam, confitendo peccata, & laudando Deum. Item ipſos quinque ſenſus offerre, ſubjiciendo eos myſterio Euchariſtiæ. *Lev.22.b.* vel verbum Chriſti perducens ſenſus ad ſublimiora. Quintam partem damus, quum pro moderatione ſenſuum Domino famulamur. Quinque filiæ Salphaad. *Num.27.a.* deſignant *b* opera quinque ſenſuum, aut ipſos ſenſus, qui ſunt filiæ, quæ naſcuntur ex oblivione, non ex memoria.

a Iſy. ſ. Lev. 5. 6. 32. Glo. int. ſ. Gen. 47 & ſ. Lev. 5. — *b Ori. ſ. Num. ho. 28.* — *Habentes continentiam quinque ſenſuum.*

Quinque virgines, deſignant habentes continentiam quinque ſenſuum. *Matth.25.a.* Et quia hic numerus indifferens eſt ad bonum & ad malum: Ideò ſunt quinque prudentes, & quinque fatuæ, quæ benè vel malè ſenſibus utuntur. Deſignant autem prudentes totum numerum ſalvandorum ſicut fatuæ damnandorum. In numero autem quinario ponuntur tam virgines prudentes, quàm fatuæ, ut intelligatur continentia quinque ſenſuum carnis. Etenim multis venit corruptio per oculos, multis per aurem, multis per illicitum olfactum, multis per nefarium guſtum, multis per adulterinum amplexum. Ab his omnibus quinque januis corruptionis quicunque continent, & ſic continent, ut in ſua conſcientia gloriam habeant, non laudem ab hominibus expectent, quinque ſunt virgines ſapientes habentes oleum ſecum.

Ori. ſ. Matt. hom. 32. Philo. migr. Abra. Hie. ſ. Eza. 11. Au. 33 ſ. 59. & 1 Pſ. 49. 147.

Quinta die menſis ſtetit Ezechiel ad fluvium Chobar, deſignans *c* Chriſtum, qui cum quinque ſenſibus venit ad baptiſmum. *Ezech.1.a.*

c Ori. ſ. Eze. hom. 1. — *Regentes ſenſus*

Quinque perſequentes malos, *d* ſunt Doctores Catholici regentes ſenſus, & hæreticorum multitudinem ſuperantes: Demum benè utentes quinque ſenſibus. *Lev.26.b. Iſa.36 d Ezech.40.b.* Quinque autem cubitis extendebantur alæ Cherubim: quia in omni labentium rerum varietate Sancti ſui corporis ſenſus in obſequium ſui Conditoris extendunt. *2.Par.3.c.*

d Hie. ſ. Iſ. 36. & ſ. Eze. 40. Glo. int. ſ. Lev. 26. & ſ. 2. Para. 3.

Quinque Reges Madian occiſi è filiis Iſrael. *Num.41.a.* deſignant *e* vitia quoque ſenſuum abſcindenda. Ad hæc pertinent quinque anni famis. *Gen.45.a.*

e Ori. ſ. Num. hom. 25. — *Vitia quinque ſenſuum.*

Quinque vectes, quibus tabulæ tabernaculi nectabantur, deſignant *f* in unoquoque compoſito elementa colligari quinario quodam: quod quintam eſſentiam dicunt. Deſignatur etiam ſigillum Spiritus Sancti: quia nexus dicitur omnia ligans.

f Georg. Ven. cant. 1 tom. 4 cap. 38.

Quinque anni aurei. *1.Reg.6.a.* deſignant *g* memoriam peccatorum per quinq; ſenſus cōmiſſorum.

g Gr. ſ. 1 Reg. 6. — *Memoria peccatorum.*

Quinque in domo una, hoc eſt, in homine, ſunt *h* anima, caro, appetitus rationalis, concupiſcibilis, & iraſcibilis, & dividuntur, quæ prius in malum conſentiebant. *Luc.12.g.*

h Am. ſ. Lu. 12

Quinque ſtolæ datæ Benjamio à Joſeph, ſapientiam quinque ſenſuum deſignare poſſunt. *Gen.55.f.* Quinta etiam pars addenda ad æſtimationem, *i* eſt ſapientia mentis. *Lev.27.b.* Quintam partem frugum fecit recondi Joſeph. *Gen.47.f.*

i Glo. int. ſ. Lev. 27. — *Sapientia.*

Quinque cubiti longitudinis & latitudinis altaris holocauſti in quadrum, *k* Patres ſignificant utriuſque Teſtamenti: qui quinque corporis ſenſus in omni puritate cuſtodire ſtuduerunt, ſecundùm præcepta legis & Evangelii. *Exod.26.f.* Ad idem referri poſſunt quinque cubiti longitudinis & latitudinis baſis æneæ, ſuper quam ſtetit Salomon. *2.Par.6.b.* Quinque autem ſaga tabernaculi juncta, ſunt magiſtri antiqui populi. *Exod.26.b.*

k Gloſ. int. ſ. Exod. 26. — *Patres utriuſque Teſtamenti.*

Quinque fratres Joſeph ſtantes coram Pharaone. *Gen.47.a.* ſunt Judæi viventes ſub lege Moyſis. Eoſdem ſignificant *l* quinque fratres divitis. *Luc.16.g.*

l Aug. ſ. Pſ. 49 — *Doctores Judæorum. Judæi.*

Quinque perſequentes centum, ſunt *m* boni perſequentes malos: & è diverſo quinque perſequuntur centum de populo Dei, quando ſunt virgines fatuæ. *Lev.26.b.*

m Ori. ſ. Lev. hom. 16.

Quintus annus fructus pomorum, quando *n* licet eos comedere. *Le.19.e.* eſt tempus prædicationis Apoſtolorum.

n Glo. int. ſ. Lev. 19. — *Boni. Tempus prædicationis Apoſtolorum.*

Quinta ſabbati, quando cantabatur pſalmus octogeſimus, deſignat *o* ipſum pertinere ad baptizatos: quia quinta die producta ſunt ex aquis animalia. *Pſal.80.* in titulo.

o Au. ſ. Pſ. 80

A quintu anno uſque ad viceſimum, ſunt *p* ſenſati, ſed nondum perfecti. *Lev.27.a.*

p Gloſ. int. ſ. Lev. 27.

Senarius.

De ſenario ſic ait Macrobius. *q* Senarius ſolus ex omnibus numeris, qui infra decem ſunt, de ſuis partibus conſtat. Habet enim medietatem & tertiam partem, & ſextam partem: & eſt medietas tria, tertia pars, duo ſexta pars unum, quæ omnia ſimul ſex faciunt.

q Macro. de ſomnio Scipio. 1.

Inter numeros lege naturæ aptiſſimus generationi occurrit ſenarius: *r* Nam poſt unitatem primus occurrit perfectus, paribus conſtans partibus è quibus conficitur: è ternione ſcilicet ſuo dimidio, è binario parte tertia, & ex unione parte ſexta, qui (ut ita loquar) maſcula ſimul ac fœminea natura præditus eſt, & compoſitus ex utriuſque viribus. Maſculus enim in rebus cenſetur impar numerus, ſicut par fœmina. Imparium autem præcipuum eſt ternio, parium binarium, ex amborum verò viribus conſtat ſenio.

r Au. 4 de Trin. 4. & de gen. ad lit. 4. 2. Phi. de mundi opificio, & 1. alleg.

Senarius eſt primus numerus perfectus, *ſ* quia ex partibus aliquotis combinatis, uno videlicet, duobus & tribus reſultet: unde Gamon è Pythagoreis dicitur: propterea quod partes ſuæ juxta ſe poſitæ, ipſum gignunt. Quælibet inſuper duæ partes aliquotæ combinatæ ſenarium conſtituunt, ut ſexies unum, ter, duo, bis, tria. Nec conſonantior numerus ad mundi fabricam poterat inveniri ſenario, qui conſtat ex proportione dupla quæ diapaſon facit omnium conſonantiarum conſonantiſſimum. Hoc autem ex quaternarii ad binarium, qui numeri ſimul juncti ſenarium reddunt. Ideò Pythagoras ipſum geneſi nuptiiſque prorſus accommodatum aſſerit, & per conſequens mundi fabricæ, in qua ſunt veræ nuptiæ, & connubia rerum celebrata. Convenit quoque ſenarius primo perfectus ſummo opifici Deo, aut fabricæ ipſius, cui nihil deeſt, ſic nec ſenario per ſua membra digeſto deeſt aliquid, nec alienis indiget adminiculis, ſed æquale temperatumque eſt, & ſuis partibus viribuſque nititur, atque conſiſtit. Partes quoque gignentes genitum ſimilem genitori reddunt. Præterea ex figura trigona, quam optimè hic numerus fabricæ convenit: hujus enim baſis eſt ternarius, ſummitas unum, intermedium binarius, ut in objecta patet figura. Nam fabrica tota è tribus perſonis emanat, quum earum opera ad extra ſunt indiviſa. Tendunt quoque in unum finem, in quem omnia diriguntur. Tranſitus autem, eſt per binarium, hoc eſt, per materiam, quæ primū in hujus egreſſus principium fuit, quæ binarium ſapit, & in unum reduci contendit, per formam, quæ ternarii gerit imaginem, ſicut ex omni parte in præcedenti figura ternarius per binarium tendit in monadem, ad quam reductis omnibus, ſequitur ſabbataria quies diei ſeptimi claudentis & terminantis omnium dierum curriculum.

ſ Geor. Ven. Can. 1 to. 2 can. 11 & ca. 2. tom. 8. 9. 10 11. — *ſ Georg. Ven. can. 1. tom. 2 ca. 11 & ca. 2. tom. 8. 9. 10 11*

In

Perfectio operum. Sex ætates. Tempus hujus vitæ. Vita activa.

In ſex diebus totus factus eſt viſibilis mundus, *a* ideò eum, qui tranſcendit omnes mundi res conſiderans, non jam quæ videntur (temporalia enim ſunt) ſed quæ non videntur, quoniam ſunt æterna, arbitror poſſe aſcendere ſuper montem excelſum, Chriſto ſe præcedente, & ille poteſt gloriam aſpicere Verbi Dei. *Matth.20.a.* Deſignant etiam ſex hominis ætates & etiam ipſius mundi: & ſunt ſex dies, quibus licet operari. *Exod.20.b.34.c.* Sex quoque anni vitam activam ſignificant. *Exo. 21.a.* Sex autem diebus tegebatur mons nube. *Exod.24.d.* ut ſignificaretur tempus hujus vitæ. Sex itidem alæ Seraphim *b* ſignificant tempus ſæculi. *Iſai.6.a.Lev.23.a.* Sextus quoque dies *c* tempus indicat vitæ præſentis, quando colligenda eſt anima ad diem ſeptimum. *Exod.16.b.* Et ſex anni, quibus ſeminandum eſt. *Exod.23.a. Lev.25.a.* Sex diebus circumdati ſunt muri Hierico. *Joſu.6.a.* Menſis ſextus. *Agge.1.a.* ſcribitur non habere ſolemnitates Dei, ſicut menſis ſeptimus, ſed vicinus eſt dierum ſex, in quibus factus eſt mundus, in quo laborabatur, & in ſudore faciei comeditur panis, & terra germinat tribulos & ſpinas, & cùm ſementem acceperit tritici, lolio magis, avenisque fœcunda eſt.

a Ori.ſ.Mat. hom.5.
b Hie.ſ.Iſa.6. Iſyc.ſ.Lev.23 a5.
c Glo.int.ſ. Exod.16.21. 23 & ſ Lev. 25. & ſ Iſ.6. Hie.ſ Agg.1. Gr.ſ Can.6. & ſ Exec. hom.3.14.

Opera Chriſti.

Sex cubitorum & palmi menſura, quæ erat in calamo menſoris, deſignat *d* converſationem humanam in ſex diebus hujus vitæ, vel perfectionem operum in hac vita, ſed cum contemplatione imperfecta, quæ ad ſeptenarium non attingit. *Ezech.40.a.* Numerus autem ſextus dicitur eſſe laboris. In perfectione autem ſenarii ſunt opera facienda, ut poſtea frui poſſimus æterna requie: poteſt etiam ſenarius dicere opera ſupererogationis, ut cum Jacobo ſervivit Laban ſex annis ultra ſervitutem pro Lia & Rachele. *Gen.31.f.* Deſignant etiam opera Chriſti admiranda in mundo.

d Hie.ſ. Ez. 40. Ori.ſ Octhe hom.6.

Gradus perfectionum. Perfecti.

Sex dies *e* gradus diverſarum perfectionum ſignificare poſſunt. Et ſex calami candelabri deſignant ipſos perfectos. *Exo.25.d.* Et ſplendorem fabricæ mundi ſex diebus facti. Et ſex tabulæ in Occidentali plaga templi conſummationem operis deſignant. *Exod.26.c.* Et ſex hydriæ ſunt, qui purificantur ſenario perfecto numero, quo perfectus eſt mundus. *Joan.2.a.*

Gr.30.m.14 & ſ Eze. hom.14. Gloſ. int ſ. Exod 20 19 & ſ Gen 31.

Judicium Chriſti.

Sex annis judicavit Jephte populum Iſrael, *f* deſignans Chriſtum perpetuo judicantem. *Judic.11.g.*

Sex ſaga tabernaculi, deſignant Doctores novi Teſtamenti. *Exod.26.b.36.b.* Eoſdem deſignant ſex nomina, in lapide uno ſuperhumeralis. *Exod.28.b.*

e Ori 4.peria.2.

Sexta hora, qua venit Jeſus ad puteum, deſignat *g* ſextam ætatem, qua venit in mundum. *Joan.4.a.* Idem deſignant ſex hydriæ. *Joan.2.a.* Sexto menſe Darii cœpit ædificari templum. *Agge.1.d.* Et ſexto menſe conceptionis Joannis Baptiſtæ, conceptus eſt Chriſtus. *Luc.1.c.* propter perfectionem ſenarii. Quo autem numero mundus formatus eſt, eodem adverſus mundana vitia, & ſæculi hujus naufragia remedium proviſum eſt.

Doctores novi Teſtamenti. Tempus adventus Chriſti.

Hie.ſ Ez 40 Gloſ int ſ. Exod 25. Ru.4 ſ Ex 8, Gr.35 m.20.

Poſt ſex dies transfiguratus eſt Chriſtus. *Matth.17.a* quia *h* poſt ſex millia annorum, juxta computationem Septuaginta. Vel quia poſt mundi opera venitur ad reſurrectionem.

f Au q in Iu.
g Aug 23. q. 64. & ſ. Ioan. tract 9.15.

Tempus reſurrectionis. Mundus. Perfectio doctrinæ. Creaturæ.

Sex panes in uno ordine in menſa. *Lev.24.a.* figuram *i* hujus mundi gerunt. Et etiam perfectionis doctrinæ, quæ in hoc numero continetur. Sex autem cubiti frontis tabernaculi, deſignant creaturas in ſex diebus factas, per quas introducimur in templum cognitionis Dei. *Ezech.41.a.*

Ru ſ Agge.1.
h Hil.ſ. Mat. cap.10. Amb ſ.Lu 9.

Sexta hora, qua operarii vocantur ad vineam. *Matth.20.a.* computatur *k* ab Abraham uſque ad Moyſem.

i Iſyc ſ Le.24 Hie ſ. Eze.41
k Glo.in.ſ. Math 20.

Sex viri miſſi ſunt ad perdendum populum. *Ezech.9.a.* quia *l* homo ſexta die formatus eſt. Deſignant etiam ſex ætates.

l Hie ſ Eze 9.

Sex civitates aſſignantur refugii. *Num.35.a.* quæ ſic diſtribuuntur, *m* ut prima ſit cognitio verbi, & ad imaginem ejus forma vivendi. Secunda, conſideratio divinæ operationis, qua creatus eſt mundus. Tertia, contemplatio poteſtatis regiæ & Majeſtatis æternæ. Quarta, propitiationis divinæ contuitus. Quinta, legis divinæ contemplatio, quæ præcepit, quid faciendum ſit. Sexta, portio legis, quæ præſcribit, quid non faciendum.

m Gre 22. mo.19. Amb. de fug. ſacul.

Tribulationes hujus vitæ.

Sex tribulationes, *n* ſunt tribulationes hujus vitæ, quia ſexto die conditus eſt homo. Septima verò in qua non tangit malum juſtos, erit poſt hanc vitã, quando juſti venient ad requiem Sabbati. *Job.5.d.* Ad hæc pertinere poteſt ſexta pars hin data in potum Ezechieli. *Ezech.3.c.*

n Gr.6.m.18

Septenarius.

De ſeptenario hæc ait Philo. *o* Gaudet natura ſeptenario. Erraticæ ſeptem ſunt, in contrarium nitentes quotidiano cœli curſui, Urſa ſeptem ſtellis completur, commerciorum, conſociationis, hoſpitalitiſq; hominum cauſa præcipua. Mutationes quoq; lunæ ſingulis ſeptimanis fiunt, ſideris rebus terreſtribus familiariſſimi: quod quaſcunque in aëre mutationes operatur, maximè juxta ſuas hebdomadarias figurationes efficit. Mortalia quoq; omnia, quæ divinum principium, cœlitus ſibi contrahunt, juxta ſeptenarium moventur ſalutariter. Quis enim neſcit infantium ſeptimeſtrium fœlices partus: ſi verò tempus uteri producatur in menſem octavum, pleroſq; omnes infœlices? Rationem quoq; aiunt in homine abſolvi primo ſeptennio, quando jam idoneus eſt interpres uſitatorum nominum, ac verborum rationalem habitudinem ſibi comparans. Item ſequenti ſeptennio ad ſummam perfectionem pervenire, nimirum ad potentiam progignendi ſui ſimilem, id quod accidit circiter annum ætatis quartum decimum. Tertium deinde ſeptennium incrementi finis eſt: nam uſq; primum ſupra vigeſimum annum augetur proceritas hominis, quod tempus à multis vocatur ætatis maturitas. Animæ quidem bruta pars ſeptifariam dividitur, in quinq; ſenſus, & vocis inſtrumentum, & genitalem vim ſuis membris inſitam. Item corporum motus ſeptem ſunt, ſex pro ratione membrorum, in orbem ſeptimus. Septem item interiora viſcera, ſtomachus, cor, lien, jecur, pulmo, renes, gemini. Totidem quoque membra corporis, caput, cervix, pectus, manus, venter, inguen, pedes. Certè principalis pars hominis ſeptem habet foramina, oculos duos, totidem aures, nareſque, os ſeptimum. Septem ſunt & excrementa, lachryma, mucus, ſaliva, genitura, quæque per geminas corporis cloacas derivantur, ſudorque totius corporis. In morbis ſanè ſeptimus dies maximè indicat, & mulieribus menſtruæ purgationes uſque in ſeptimum diem protenduntur. quin & ad utiliſſimas artes vis hujus numeri pervenit, ſcilicet Grammaticam & Muſicam: quandoquidem in Grammatica vocales optimæ elementorum potentiſſimæque ſeptem ſunt: & in Muſica lyra chordarum ſeptem præſtantiſſima eſt inſtrumentorum fermè omnium: quoniam harmoniarum ratio, quæ quidem in melico genere pulcherrima, eſt in hac conſideratur maximè. Tonorum quoque ſeptem ſunt diſcrimina, acutus, gravis circumflexus, aſper, tenuis, longus, brevis. Et primus numerus naſcitur ex perfecto, id eſt ſenario, &

o Phil.1. Alle & de mundi opificio & de decalogo. Georg Ven. Can 1 to.7. cap.15.

unitate.

unitate. Præterea juxta quandam rationem, qui intra denarium ſunt numeri, aut gignunt eos, qui ſunt intra denarium, aut gignuntur ab eis aut utrumque: at ſeptenarius nec gignit ullum eorum, nec gignitur à quoquam, quapropter in ſuis fabulis Pythagorici eum ſemper virgini ſine matre natæ aſſimulant, quia & illa nec partu eſt edita, nec unquam pariet.

De ſeptenarii perfectione multa Macrobius. 1. de ſomnio Scipionis Baſilius Exaemeron. ho. 13. Hieronymus ſ. Amos 5. Clemens Alexan. 6. ſtromatum. Gre. 35. mor. 6.

Septenarius non dividitur, *a* & eſt completus, ut denarius.

Eccleſiæ. Angeli. Fratres ſeptem in Martyrio cohærentes. *2. Mach. 7. a.* Ut primi in diſpoſitione divina ſeptem dies annorum ſeptem millia continentes. Ut ſeptem ſpiritus, & Angeli, ſeptem quaſi aſſiſtunt, & converſantur ante Dominum, & ſeptiformis in tabernaculo Martyrii, & in Apocalypſi ſeptem candelabra aurea, & ſtellæ, & apud Salomonem columnæ ſeptem, ſuper quas ædificat domum ſapientia. *Prov. 9. a.* Ita & iſtic ſeptem fratrum numerus, *b* Eccleſiarum ſeptem numerum ſui quantitate complexus, ſecundùm quod in primo libro Regum legimus ſterilem ſeptem peperiſſe. Et apud Iſaiam ſeptem mulieres virum unum apprehendunt, cujus invocari ſuper ſe nomen expetunt. Et Apoſtolus, qui hujus legitimi numeri & certi meminit, ad ſeptem Eccleſias ſcribit, & in Apocalypſi Dominus mandata ſua divina ad ſeptem Eccleſias & earum Angelos dirigit. Septem filiæ ſacerdotis Madian, ſunt ſeptem Eccleſiæ ex gentibus, ſeptem donis Spiritus ſancti illuſtratæ, quæ prius ſuperſtitioni gentilicæ ſerviebant. Poſſunt item ſeptem ſtellæ, & ſpiritus, ad Angelos referri.

Remiſſio. Benignè autem nimis egit nobiſcum artifex, *c* inferendo in nobis affectus immundos, & mundanos binos, mundos autem ſeptenos, tum quia plures, tum quia continentur numero celeberrimo, qui totum & univerſum innuit, quia ex toto primo impari, ſcilicet ternario, & ex toto primo pari, quaternario videlicet, componitur. aut ex primo numero maſculino, & ex primo fœminino, qui complicati duo denarium reddunt, numerum quippe divinum atque cœleſtem, quo cœlorum ſigna, intelligentiæ reſidentes, revolutio magni nominis, multaque alia patiuntur. Partes autem illæ, ſicut complicatæ reddunt duodecim, ſic combinatæ conſtituunt ſeptem numerum quidem, pro expurgatione diſtribuuntur, ut non ſine myſterio priſci illi Patres in peccatorum remiſſionem multa per hunc ſeptenarium ſtatuerunt, ſeptennem videlicet pœnitentiam pro quolibet peccato. Juxta Sapientis ſententiam, qua dicitur. Et ſuper peccatorem ſeptuplum. Leproſus quoque mundandus, *d* paſſeris ſanguine aſpergebatur ſepties. Juxta quod Naaman Syrus ſepties lavari in Jordane, qui fluvius judicii interpretatur, juſſus fuit ab Eliſæo. Septimo quoque anno fiebant remiſſiones, & ſeptimo menſe cujuslibet anni, & poſt quadratum ſeptenarium dabatur plena remiſſio. Septem quoque petitionibus conſummavit cœleſtis Doctor orationem ordinatam in expiationem noſtram, &c. Hinc Petrus quum de remiſſione ageret, ſeptenarium numerum propoſuit dicens: Domine, quoties peccaverit frater meus, dimittam ei uſque ſepties? A quo numero Chriſtus reſpondens noluit diſcedere, ſed ait. Non dico tibi uſque ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties. conducens ſeptenarium per denarium numerum completum. Et de prudentia laudatur villicus iniquitatis, qui centum non ſine myſterio reduxit ad quinquaginta, ut inde facilius remiſſionem conſequeretur. Hunc tandem numerum ſervavit Redemptor in Spiritus ſancti miſſione, *e* qui venit poſt eundem quadratum, ſicut in lege dabatur in ipſo quinquagenario plena remiſſio. Secundùm hæc oſtenditur ſeptenarius criticus eſſe purgativus, & remiſſivus. Septimo die emiſſa eſt columba. Septimo menſe requievit arca. Et poſt dies ſeptem pluit Dominus, ut uſque ad ſeptem oſtendatur ſpes ſalutis. *Gen. 7. b. 8. b.*

Bis ſeptem anni ſervitutis Jacob pro Rachel deſignant *f* eum, qui vult incumbere Deo & contemplationi, bis debere mutari & transformari, à claritate in claritatem, ut poſſit oculum mentis figere ſine ipſius offenſione in æterna illa ſpectacula.

Dona Spiritus ſancti. Septenarius ſæpè refertur *g* ad dona Spiritus ſancti, ut ſeptem agnæ datæ ab Abraham Abimelec. *Gen. 21. d.* Et ſeptem columnæ, quas excidit ſapientia. *Prov. 9. a.* Et ſeptem mulieres. *Iſai. 4. a* n. *a.* Septies lavatur Naaman in Jordane, ut deſignetur ſeptiformem gratiam in baptiſmo conſerri. 4. *Reg. 5. a. Luc. 4. e.* Et ſeptem oculi. *Zach. 3. c. 4. a.* Et ſeptem lucernæ in candelabro, id eſt, in Chriſto. *Exod. 25. d 37. d.* Septem quoque ſportæ, ſunt dona Spiritus ſancti exuberantia ſuper ſeptem panes, qui ſunt ſumma ſpiritualium perfectio, unde non dicuntur hordeacei, qui etiam eadem dona ſignificant. *Matth. 15. d.* Septies fit aſperſio ſanguinis propter dona Spiritus ſancti. Et ſepties aſpergitur oleum contra Dominum, ut expulſis ſeptem dæmonibus recipiantur dona Spiritus ſancti. *Lev. 4. a. 8. g. 14. d. 16. a.* Septem item diebus expectavit Saul Samuelem propter eadem dona. 1. *Reg. 10. a.* Ad eadem refertur taurus annorum ſeptem. *Jud. 6. e.* Et ſeptem tauri, & ſeptem arietes, ſimi habentes ſeptiformem gratiam. 1. *Par. 15. d.* Et ſeptem paſtores. *Mich. 5. b.* Septem verſus retiaculorum in columnis, dona ſunt Spiritus ſancti. 3. *Reg. 7. c.* Septem boves craſſæ, & ſpicæ plenæ, ſunt ipſa dona: ſeptem verò macilentæ, ſunt ſpiritus nequitiæ. *Gen. 41. a.* Septem ſacrificia pro amicis Job oblata, ad dona Spiritus ſancti referontur *Job. 42. b. Pro. 9. a.* Septies aſpexit ad mare puer Eliæ, propter ſeptem dona. 3. *Reg. 18. g.* Septies oſitavit puer ſuſcitatus. *4. Reg 4. d.* Septem gradus portæ Aquilonaris templi. *Exod 40. d.* Septem etiam ſtellæ & ſeptem lampades ad dona Spiritus ſancti referuntur. *Apoc. 1. 2. 4.* Ad eadem ſpectant cornua ſeptem, & oculi ſeptem, & ſeptam ſpiritus Dei. *Apoc. 5.*

Tempus hujus, & mundi ſeptem ætates. Septem dies, quibus conditus eſt mundus, *h* ſeptimanam hujus mundi deſignant, tunc enim, quæ non erant, facta ſunt. In ſeptimana verò totius mundi ſecreta quædam & à Deo ſoli cognita diſpenſatione, quæ nunc producta fuerant, explicantur. *Gen. 1. d.* Septem item dies, ſeptem mundi ætates deſignant: & ſeptem hominis ætates. Septem diebus recluditur leproſus, ut deſignetur tempus vitæ præſentis. *Lev. 13. a. 21. a. 15. d. 22. d. 23.* Septem etiam menſes, quibus fuit arca apud Philiſthæos, deſignant tempus hujus ſæculi, uſque in finem. 1. *Reg. 6. a* Septimus autem menſis dici poteſt ſeptima ætas in adventu Chriſti. *Lev. 15. b.* Septem diebus comeduntur azyma: quia omni tempore hujus vitæ ſervanda eſt ſimplicitas. *Exod. 12. c. 13. a. 34. x.*

Creatura. Septenarius *i* creaturam indicat, propter vitam & corpus: nam in illa tria ſunt: unde etiam toto corde, tota anima, tota mente diligendus eſt Deus. In corpore verò ſunt quatuor elementa. Septem diebus durat immunditia, ut includatur immuditiæ anima per tria, corporis per quatuor. *Num. 19. c.*

Plenitudo & univerſitas. Septem juxta autoritatem ſcripturarū, *k* plenitudinem quandam ſacri myſterii ſignificant, ut quum

ſeptuplum

a Ambroſ. de Noe 12. præ arbor. Marty cap 1. Aretas ſ. Apoc. 1. b Gloſ. ord. ſ. Prov. 9. Au ſ. Gal. 2. & ſ. Apo. ho. 26. Glo. int. ſ. Exod 2. Aret. ſ. Apo. 3. c Georg. Ven. Can. 1 to 2. cap. 12. & 10. 8. cap. 17. & cap. 2. 10. 7. c. 2 d Iſyc ſ. Lev. 13 15. e Hie. 2 ad Gelaſium August q in Nu. 33 & 12. contra Fauſtum 25. f Georg Ven. cant. 1. tom. 7 cap 5 g Or ſ. Iſy 8. & ſ Lu ho. 38 Hie ſ. Iſ 4. & ſ. Marc. 9. Gloſ. int ſ. Exod 25. Ru. 4 ſ Exo. 8 Hil ſ Matth. can. 15. Glo int ſ. Matth. 15. Ori ſ Lev. hom 5. Au. 83. q. 61. Gr ſ 1 Re 10. & 32 m. 36. Amb prol. de Spiritu ſancto & epi. 39. Glo in. ſ 1. Paral 15. & ſ. Gen. 4. 1. Gr pro. m. 12. & 9 m 32 & ſ Exo ho. 19. Au ſer. 201. Aret. ſ. Apoc. 4. 5. h Ori ſ Gen hom. 7 Gl in. ſ Lev 12. & ſ Ex 12 Gr ſ 1. Re. 2. & 35 mor 7. Iſyc. ſ. Lev. 11 13. 25 Gr. Nyſ de reſur. 5. Ru. 2 ſ. Ex 15 i Au 2 doctr. Chriſtia 106 & q in Nu 33 k Hie. ſ. Iob 1. & ſ Mar 12. Aug ſ. Gal 2. & i. civ Dei 32 & ſ pſ 78 118 Aret ſ Apo 1. Gl in. ſ pſ 94 & ſ Matt 12 & ſ Apoc 12. Gre ho 31. Hil prol ſ pſa.

ſeptuplum dicitur dari ultio de Cain. *Gen.4.d. Pſalm.78.* Sic ponitur in Evangelio: Accipiet in hoc ſæculo ſepties tantum, ac ſi diceret, quaſi nihil habentes, ſed omnia poſſidentes. Unde etiam Joannes ad ſeptem ſcribit Eccleſias: quæ utique univerſitatis Eccleſiarum perſonam gerunt. Totus autem impar primus numerus ternarius eſt, totus par: quaternarius, eſt quibus duobus ſeptenarius conſtat. Ideo pro univerſo ſæpè ponitur, ſicuti eſt. Septies in die cadet juſtus, & reſurget, id eſt, quoties ceciderit, non peribit. Quod non de iniquitatibus intelligi voluit, ſed de tribulationibus ad humilitatem perducentibus. Et ſepties in die laudabo te. *Pſal.118.* quod alibi alio modo dictum eſt. Semper laus ejus in ore meo. Et ſeptem dæmonia, multitudinem vitiorum indicant, ſicut & ſeptem ſpiritus. *Matth.12. d. Marc.8.a.* Et diademata beſtiæ ſeptem. *Apoc.11.b.*

Lex vetus Novum teſtamentum.

Septenarius *a* ad legem veterem referri ſolet propter ſabbatum. Ita ſepties adoravit Jacob fratrem ſuum Eſau. *Gen.33.a.* Septem gradibus aſcendebatur ad portam Aquilonarem templi: ut per hebdomadas & ceremonias Judæorum aſcendatur ad ſuperiora. *Ezech.40.c.d.41.a.* Septem etiam paſtores, deſignant præcepta veteris legis. *Mich.5.b. Eccl.1.a.* Septimi menſis ſolemnitas, ad memoriam ſcripturarum referri poteſt. *Num.29.a.* Septem autem panes, ſcripturam novi teſtamenti ſignificant. *Matth.15.d.* Septies ducta arca circum Hierico, conjunctionem novi & veteris teſtamenti. *Joſu.6.a.*

a Hie.ſ. Ezech. ho 40. & ſ. Eccl 11 & ſ. Pſal 89. Gre ſ. Ezech. hom.20. Glo int.ſ. Matth 15. Ori ſ. Ioſ. hom.7.

Vita Chriſti

Septem anni ſervitutis Jacob, vitam Chriſti in hoc mundo indicant, in quo fuit ſicut qui miniſtrat. *Gen.29.*

Quies futura vitæ.

Septimo die fit quies, ut *b* deſignetur perfectis dari quietem. *Gen.2.a.8.a.* Et quia poſt tempus hujus vitæ jam non eſt tempus operandi, ideò ad ſeptimum diem parantur cibi, quia in hac vita operandum eſt pro futura. *Exo.16.e. Le.25.a.* Septimo anno ſervus fit liber, hoc eſt, in æterna requie. Septimo die ſolet eſſe feſtivitas. *Exod.34.c.* Septimi etiam menſis ſolennitas, typus eſt ſabbatiſmi, qui in futura gloria celebrabitur. *Num.19.c.29.a.* Quod poſt ſeptimum diem ex quo ingreſſus eſt Noe in arcam, factum eſt diluvium, quia ſpe futuræ quietis, quæ ſeptimo die ſignificata eſt, baptizamur. *Gen.7.a.* Septimus dies: quo corruerunt muri Hierico, *c* finem mundi deſignat. *Joſ.6.b.* Septima hora curatus eſt filius reguli. *Joan.4.g.* quia *d* declinante mundo ad occaſum convertentur Judæi.

b Glo. int ſ. Exod 16. & Lev.16.25. & ſ. Deut.15. Ruper.2 ſ. Exod.15. Ori.ſ. Num. hom 23. Au epi.119. & 12. contra Fauſt.17.

Finis mundi

Septem ſigilla libri clauſi. *Apoc.5.d.* deſignant *e* myſteria Chriſti: quæ in ſcriptura ſacra clauſa erant ante incarnationem.

Myſteria Chriſti. Patriarchæ & Prophetæ. Perfecti opere Servientes ſub lege.

Septem paſtores ſignificant *f* Patriarchas & Prophetas veteris legis, propter hebdomadem. *Mich.5.b.* Eoſdem deſignant ſeptem filii. *Iſai.1.Reg.16.* Qui etiam ſecundum quod non fuerunt electi in Reges, deſignant perfectos operatione per dona Spiritus ſancti, qui tamen regendi alios ſcientiam non habent. Septem autem filii Balæ ancillæ, ſunt ſervientes ſub lege. *Gen.46.c.* Septem quoque filii Job dicuntur fideles, juxta hebdomadam dierum ſæculi computari: aut juxta hebdomadam Diaconorum, qui ab Apoſtolis in novæ gratiæ ſæculo ſunt ordinati, aut juxta ſeptem ſtellas, quæ tranſeunt per ſpacia cœli, aut deſignant ſeptem virtutes in viro juſto, aut ſeptem gratias Eccleſiæ in iis, qui ſpiritualiter funguntur Sacramentorum convivio. *Job 1.a.42.d.*

c Glo int ſ. Ioſu.6. d Ru.ſ. Ioan. e Ru 4 ſ Ap. f Hie.ſ. Mic.5 Gr ſ 1.Re.16. & 1 m 11 28. & 31.m.20. Ori.ſ. Iob 1.

Virtus. Gratia.

Septem tonitrua. *Apoc.10.b.* omnes *g* voces & Prophetarum oracula deſignant. Deſignant etiam Angelos & Prædicatores. Et ſeptem Diaconi ad miniſtrandum deputati, ſeptem Archangelorum deſignant miniſteria. *Actor 6.* Septem Angeli & ſeptem phialæ, ſunt prædicatores. *Apoc.15.d.*

Voces Prophetarum Angeli. Prædicatores. Comminat. divinæ

Septem lampades, & ſeptem ſpiritus Dei *h* comminationes divinas deſignant. *Apoc.15.a.* Sic ſepties circumeuntur muri Hierico. *Joſ.6.a.*

Septies aſperguntur fores tabernaculi. *Numeror.10.c.* ut deſignetur Deus ſepties in die laudandus. *Pſal.118.*

Hie.ſ. Iob. 1. g Ru 6.ſ. Ap. Ori ſ. Matth. hom.24. Glo int.ſ. Apoc.15. h Glo. int.ſ. Apoc.4

Laudes Dei. Plenitudo gentium Repulſio Judæorum.

Septem dies, quibus ſeparata eſt Maria ſoror Moyſi, deſignant *i* tempus plenitudinis gentium in Eccleſia, ut poſtea intrent Judæi. Item repulſionem Judæorum uſque ad poſteriora tempora mundi. *Num 12.d.*

Au epi.118. i Hie de manſio.

Virtutes. Vitia.

Septem boves craſſæ, *k* virtutes deſignant, ſeptem verò macelentæ, vitia. Septem quoque ſpicæ plenæ, virtutes, tenues verò vitia. *Gen.41.a.* Et hæc vitia ſunt ſeptem nequitiæ, quæ dicuntur eſſe in anima inimici, *Prov.26.d.*

Ori ſ. Num. hom.7. Caſſi colla. cap 25 k Glo int.ſ. Gen.41.

Copia verbi Dei. Abundantia gratiæ & pacis

Septem anni ubertatis, copiam verbi Dei ſignificare poſſunt, ſeptem verò famis, ejus defectum. Vel anni ubertatis, deſignant tempus abundantiæ, gratiæ & fidei, & tempus pacis Eccleſiæ, anni verò famis tempus perſecutionum Eccleſiæ, & peculiariter tempus Antichriſti. *Gen.41.*

Vita contemplativa.

Septimus annus, deſignat *l* vitam contemplativam, ideò ſeptimo anno ſervus fit liber. *Exod.21.a.* Et ſeptimo die loquutus eſt Dominus ad Moyſen *Exod.24.d.*

l Glo int.ſ. Exod 21. Gr.ſ Eze.h. hom 3.

Perfecta obedientia.

Septem diebus expectavit Saul Samuelem. *1.Reg.10.a.* ubi deſignatur *m* perfecta obedientia in majoribus & minoribus præceptis obſervata.

m Gre.ſ.1. Reg 10.

Exempla Sanctorum.

Septem dies induciarum dati ab hoſtibus viris Jabes Galaad. *1.Reg.11.a.* deſignant *n* omnium Sanctorum exempla, quibus fideles adverſus hoſtes muniuntur.

n Gr.ſ.1.Reg. 11.

Finis mundi.

Poſt ſeptem dies dimiſſa columba *o* propter illam ſeptenariam operationem ſpiritualem, olivæ fructuoſum ſurculum retulit, quo ſignificaret nonnullos etiam extra Eccleſiam baptizatos, ſi eis pinguedo non defuerit charitatis, poſteriori tempore quaſi veſpere in ore columbæ tanquam in oſculo pacis, ad unitatis ſocietatem poſſe perduci. Quod autem poſt alios ſeptem dies dimiſſa reverſa non eſt, ſignificat finem ſæculi quando erit Sanctorum requies non adhuc in Sacramento ſpei, quo tempore conſociantur Eccleſiæ, quamdiu bibitur, quod de Chriſti latere manavit, ſed jam in ipſa perfectione ſalutis æternæ, quum traderetur regnum Deo & Patri, ut in illa perſpicua contemplatione incommutabilis veritatis, nullis myſteriis corporalibus egeamus.

o Au.12 cont. Fauſt 17.

Pœnitentia.

Septem anni quibus oppreſſi ſunt filii Iſrael à Madianitis. *Jud.6.b.* condignam *p* pœnitentiam deſignant, quæ valeat ad remiſſionem. Ad hoc faciunt ſeptem dies, quibus luxerunt Jacob, tranſ-Jordanem. *Gen.50.b.* Sic ſeptem diebus eſt immunda mulier pariens maſculum, duabus verò hebdomadibus ſi pariat fœminam. *Lev.12.a.* Septem quoque dies, dantur expiationis & conſecrationis. *Exod.29 f.*

p Glo int ſ. Iud. a.

Planetæ.

Septuplum purgatum dicitur argentum eloquiorum Dei. *Pſal.11.* per ſeptem videlicet *q* dona Spiritus ſancti, & per ſeptem beatitudines, nam octava ipſum ignem ſignificat, quo ſeptupliciter probatur argentum.

q Au.ſ.Pſ. 11.

Septem lucernæ in candelabro *r* ſeptem planetas deſignare poſſunt in cœlo. *Exod.25 d.*

r Hi. de veſt. ſacer.

a Ru. ſ. Amo. 1. Hie ad Dam. 9. 1. Gloſ int ſ. Lev 26. b Au. ſ. Apo. hom. 12. c Au. 1. q. in Evang. 32. Hil. ſ. Mat. 12. d Au ſ. Apoc hom. 12. e Hil. ſ. Mat. Can 11. Am. ſ. Luc. 11. Hie. ſ. Matt. 12. Au. q. in Evang. 8. Iſy ſ. Lev 26. f Marc. 1. de ſomn. Scipio.

Septenarius in ultione dicit *a* perpetuam & inſolubilem ultionem, ſicut ipſe numerus non poteſt reſolvi in ullas partes æquales, niſi in unitates, ideò ſeptupla ultio datur de Cain. *Gen. 4. d.* Vel deſignat puniendum in hac vita uſque ad ſeptimam generationem. *Lev. 26. e.* Septem quoque plagæ, *b* punitionem perfectam indicant. *Apoc. 15. a.* *Vindicta.*

Septem fratres viri mulieris unius ſine liberis decedentes, *c* deſignant eos qui in ſeptem mundi ætatibus non tulerunt fructum in terra. Vel ſunt Patriarchæ, qui non reliquerunt ſemen ipſi ſynagogæ, hoc eſt, Chriſtum. Licet enim puer natus ſit illis, nobis tamen Gentibus datus eſt Filius. *Matth. 22. a. Marc. 12. b.*

Septem capita draconis, *d* omnes Reges terræ deſignant, qui etiam dicuntur ſeptem montes. *Apoc. 12. a. 13. 17. c.* *Reges.*

Septem ſpiritus nequaquam ponuntur contra *e* ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti. *Matth. 12. d. Luc. 11. c.* Ingrediuntur autem domum Judæorum, quia Judæi in legem ſabbati peccaverunt & in ſeptiformem gratiam. Deſignant etiam ſeptenarium hypocriſim, ſeu ſimulationem additam ſeptem vitiis. Sunt etiam ſeptem, quia ſeptuplum punivit vitia eorum. *Lev. 26. c.*

Octonarius.

Octonarius numerus plenus dicitur, propter corporeæ ſoliditatis effectum. Nam efficit cubum, ſeu teſſeram. Sed ad ipſam cœli harmoniam, id eſt, continentiam hunc numerum magis aptum eſſe non dubium eſt. Cùm ſphæræ ipſæ octo ſint, quæ moventur: omnes quoque partes, de quibus conſtat hic numerus, tales ſunt: ut ex earum compage plenitudo naſcatur. Eſt enim aut de his, qui neque generantur, neque generant de monade & ſeptem: aut de duplicato eo, qui & generatur & generat, id eſt, quatuor, & qui naſcitur de duobus, & octo generat, aut componitur ex tribus & quinque, quorum alter primus omnium numerorum impar apparuit, quinarii autem potentia ſuperius tractata eſt. Pythagorici hunc numerum juſtitiam vocarunt, quia primus omnium ita ſolvitur in numeros pariter pares, hoc eſt, in bis quaterna, ut nihilominus in numeros æquè pariter pares diviſio quoque ipſa ſolvatur in bis bina. Eadem quoque qualitate contexitur, id eſt, bis bina bis. Cùm ergò contextio paritæ qualitate procedat & reſolutio æqualiter redeat uſque ad monadem, quæ diviſionem arithmetica ratione non recipit, meritò propter æqualem diviſionem juſtitiæ nomen accipit, & quia ex his apparet quanta & partium ſuorum & ſeorſum ſua plenitudine nitatur, meritò plenus vocatur.

De octonario invenies apud Hilarium. *Prolo. ſ. Pſal. f. & ſ. Pſal.* 118. Apud *Ambroſ. epiſt. 39.* Apud *Clementem Alex. 6. ſtrom.*

g Aug. ſ. pſ. 6. h Gr ſ. Ezec. hom. 16. 20. i Iſy ſ. Lev. 9. 23. Ori ſ. Ro. 2 Baſi 8 zae. hom. 1. Au epi. 119. & de verbis Apoſt ſer 15. k ibi. ſ. Ezec. 40. & ſ. Eccl. 11. & ſ pſ. 89. l Aug. ſ. pſ. 6. Gre. ſ. Ezec. 5 hom 10 & prol. ſ pſal. Iſyc. ſ. Lev 14 m Gre. Myſſe. ſ. pſal 6. Georg Vene. Cant. 1 to. 8. cap 14 Gre ſ Ezech. hom. 18. Iſy ſ Lev. 12 23 Glo. int. ſ. Gen. 17. & ſ. Num 6.

Octonario *g* lex nova ſignificari ſolet, quæ addit unitatem ſuper ſeptem propter reſurrectionem, quæ ſequuta eſt ſabbatum. Octo gradibus conſtabat aſcenſus portæ Auſtralis & Orientalis tẽpli, *h* ut legis novæ indicarent myſteria. *Ezech. 40. d. Eccl. 11. a.* Octavo die fit purificatio ſeminiflui, &c. hoc eſt, *i* in novo Teſtamento per gratiam Chriſti. *Lev. 15. b.* Et circumciſio fiebat octavo die, quæ etiam typus eſt reſurrectionis. *Gen. 17. b. 21. a. Lev. 12. a.* *Lex nova.* Octonario menſura, erat interius veſtibulum templi, *k* quia ad reſurrectionis Dominicæ pertinet Sacramentum. *Ezech. 40. b.* Octavo die conſecrationis ſacerdotum vocavit Moyſes filios Iſrael ad offerendum ſacrificium, quia in Pentecoſte cœperunt Apoſtoli prædicare, & Judæi venire ad fidem. *Lev. 9. a.* *Reſurrectio. Pentecoſte.* Octavus autem dies dicitur Dominicus dies: quia in eo reſurrexit Dominus. Octavus etiam dicitur *l* dies judicii veniens poſt ſeptenarium, in quo includitur quaternarius pertinens ad corpus & ad legem veterem, & ad veterem hominem, & ternarius ad animam ſpectans & ad novum Teſtamentum. *Pſalm. 6.* In titulo. Octavo autem die fit circumciſio: quia in reſurrectione judicii ceſſabit generatio per præputium deſignata. Et octavo die fit perfectior mundatio leproſi, hoc eſt, in reſurrectione. *Lev. 14. b. Num. 6. b.* *Dies judicii.*

Octava poſt requiem ſabbati, *m* eſt operatio æternæ fœlicitatis, perfectam conſonantiam diapaſon habens, & eſt reditus in Deum, ſicut in prima dia eſt egreſſio à Deo, ut fiat circulus, & eſt quies media, quia inter motus contrarios datur, qui eſt in puncto reflectionis. Octava autem die fiebat circumciſio, quia in octava ætate, hoc eſt, in æternitate ſeptenariæ volubilitati ſuccedente, exuemur carnis corruptione, & omnia mala reſecabuntur: unde dicitur celeberrimus. *Lev. 23. b. Gen. 17. b.* in octava beatitudine promittitur regnum cœlorum. *Fœlicitas.*

Octonarium cubum appellant, *n* cum ſeptem errantibus in errantem ſphæram connumerantes, per quas fit magnus annus, veluti quædam periodus remunerationis eorum, quæ ſont.

Octo primates, deſignant *o* Apoſtolos ad novum Teſtamentum ſpectantes, propter ogdoadem novo Teſtamento applicatam. *Mich. 5. b.* Eoſdem deſignant octo tabulæ in Occidentali parte tabernaculi. *Exod. 26. e. 36. c.*

Novenarius.

Ruper. 1. ſ. Gen 12 n Gr Nyſſ de beatitud o Cle. Alex. 8 ſtrom. p Phi. de congre. &c. Hie ſ. Agg 2. q Geor. Ven. Cant. 1. to. 3. cap. 3 r Gloſ int. ſ. Matth. 20.

Novenarius numerus ſecundùm quod tranſgreditur octavum, & minor eſt decimo, *p* mortalibus potius competit, quàm divinis. Unde noni menſis numerus, qui ponitur. *Agge. 2. b* non in bonam partem legitur. Paſcha immolat populus & alias celebrat feſtivitates, omnis ejus ſolemnitas finitur octavo, nec ad nonum pervenit. Qui agnum Paſchæ præparant, tranſacta die nona incipiunt præparare. Dies quoque propitiationis menſis ſeptimi, poſt diem nonam celebratur. Et in Jeremia, ſicut legentibus poterit eſſe manifeſtum, Hieruſalem nono ab aquilonis oppugnatur. *Jere. 39. a. 52. a.* Quia igitur prophetia de munditia populi futura erat, idcirco ſecundo anno Darii nonus menſis jungitur.

Novem Angelorum ordines *q* novenario numero, non quidem ſimplici, ſed aliquo modo compoſito conſummantur, & quia & ipſi ab intellectu ſimplici primò ſejuncti aliquam compoſitionem admittunt, quia in eis, eſt eſſentia & virtus ipſos perficiens, vel materia (ut inquiunt) metaphyſica, & forma. Verum quia in ipſis gradus ſunt perfectionis, Deo proximiores primo ternario deſcribuntur, expreſſiorem ſimplicis ternarii gerentes imaginem. Sequentes verò duplato, & ultimi tertiato ternario concludunt.

Nona hora operariorum in vinea computatur à Moyſe *r* uſque ad adventum Chriſti. *Matth. 2. a.*

Denarius.

DE numero denario *a* hæc ait Philo: Denarius inter omnes eſt perfectiſſimus: complectitur enim cunctas numerorum differentias, parium & imparium, parium duorum, imparium trium, pariter imparium quinque, & rationes eorum multiplicativas ac ſuper partientes ſuper partiaſque. Item proportiones tum arithmeticas, quæ tantundem numero ſuperant, quantum ſuperantur. Ut in 1.2.3. Tum geometricas, ubi ſicut ſe habet ſecundus ad primum, ſic ad ſecundum tertius. Ut patet in 1.2.4. & in duplis tripliſque ac ſeſqualteris ſuper tertiaſque & ſimilibus. Nec deeſt harmonica proportio, juxta quam medius inter extremos, æqua portione, vel ſuperatur, vel ſuperat, ut apparet in ſecundo, quartu, ſextoque. Quin & triangulorum, quadrangulorum aliorumque multiangulorum proprietates denarius continet, atque inſuper ſymphoniarum ejus, quæ deteſſaron vocatur, proportionem habens ſuper tertiam, & ejus, quæ diapente, quæ eſt ſeſqualtera, ue tria ad duo ſicut dupla, quæ diapaſon dicitur, ut duo ad unum, quadrupla verò dis diapaſon, ut octo ad duo. Quapropter impoſitores primi nominum viri ſapientes merito videntur appellaſſe hanc δεκάδα quaſi δεχάδα, quod capiat comprehendatque omnia numerorum genera, ac etiam rationum proportionumque, ac dimenſionum corporum. Quin etiam rerum genera, quæ prædicamenta dicuntur, ſub numero denario comprehenduntur, &c.

a Phi. de Decalog.

Deus. Omnis multitudo, *b* eſt ab uno. Nec aliquid eſſe unum, ſimul cum aliis multitudinem faciens, niſi per unius participationem, unitatem ſibi compararet. Quod unum & antiquiſſimum nemo ambigit eſſe Deum, qui antequam peculiarem unitatem rebus inferioribus communicaret, in primum numerum ſe diffudit. Et hinc denarium tanquam in decem ideas & menſuras omnium numerorum & rerum omnium faciendarum. Hac de cauſa ulterior numerus dari nequit, ſed denarius coacervatus in unum redit, à quo exordium habuit, ut ſie denarius numerorum finis & complementum, & principium decadum. Quare omnis ordo ab unicate incipiens procedit in multitudinem unitati coelementalem. Et ipſa ordinis multitudo tandem ad unitatem reducitur. Et omnia, quæ ſub globo lunari ſunt per hominem tanquam per decimum genus eorum, quæ ſunt corruptioni ſubjecta, & cœli novem per cœlum decimum, quod empireum dicitur & novem ordines Angelorum per ſuam decadem in primariam unitatem reſtituuntur.

b Georg. Ven. Cant. 1. to. 4. cap. 5. Orig. ſ. Lev. hom. 13.

Homo. Omnia decima, *c* neſcio, quid divinum habentia, à Deo tanquam propria exiguntur ſimul cum primitiis, ut principium numerorum, vel rerum primordia, & fines vel decimæ illi reddantur, qui principium & finis eſt omnium rerum. Denarius enim eſt finis, & complementum omnium numerorum, ultra quem nec ingenium, nec natio aliqua excogitavit, quia ulterius non datur. Ee quia complementum, eſt denarius, ideò non tantum operum, & fructuum à nobis productorum exquirit decimum, ſed in naturali ſerie, & genealogia hominum celebriori electione denarium ſibi aſciſcere voluit. Decimus enim ab Adam fuit Noe, & ab hoc decimus fuit Abraham. Chriſtus verò omnium gratiſſimum ſecundùm genealogiam legalem à Luca contextam, decimus eſt ſeptimi denarii à Deo incipiendo, ut per revolutionem denarii & ſeptenarii Sacramento in Deum revertens cæteros conducendo ſecum adduceret, in Matthæi verò textura naturali, & ſecundùm carnem, eſt ſexageſimus tertius à Deo, poſt novem videlicet ſeptenarios.

c Georg. Ven. Cant. 1. to. 6. Orig. 4. cap. 33.

Decalogus. Evangelia. Decem, numerus perfectus, *d* & decalogi, & quatuor Evangeliorum continet Sacramenta, qui ab uno incipiens, ita ad quatuor venit, ut denarium impleat. *Ezech.* 40.*b.* 41.*a.* Uſque ad decem juſtos deſcendit remiſſio, qua Deus paratus erat parcere Sodomitis, hoc eſt, uſque ad ſervantes mandata decalogi. *Gen.* 18.*d.* Decem cameli, quos accepit ſervus Abrahæ, quæſiturus Rebeccam, ſunt decem præcepta legis ſecluſis traditionibus Phariſæorum. Decem quoque ſicli ponderis armillarum, quas dedit ſervus Abrahæ Rebeccæ, ſunt cuſtodia mandatorum. *Gen.* 24.*b.c. Levit.* 27.*a.* Decem cubiti latitudinis voluminis. *Zach.* 5.*a.* etiam pertinent ad decalogum. Decem filii, ſunt obſervantes decalogum. 1.*Reg.*1.*a.* Et decem fratres Joſeph. *Gen.* 42.*a.* Decimas autem offerunt, qui decalogum obſervant. Decem quoque viri ſeniores de Bethlehem, ſunt antiqui Patres decalogum obſervantes, & teſtes incarnationis Chriſti. *Ruth.* 4.*a.* Decem virgines univerſitatem credentium deſignāt. *Matth.* 25.*a.* Decies confunditur Eccleſia, quum membra ejus tranſgrediuntur præcepta decalogi. *Job* 19.*a.* Decem cortinæ tabernaculi decem ſunt præcepta, vel Sancti utriuſque Teſtamenti. *Exod.* 26.*a.* 36.*b.* Idem decem mulieres coquentes panes. *Lev.* 26.*b.* Decem etiam cubiti tabularum, ſunt decem præcepta à Doctoribus obſervanda. *Exod.* 26.36. Decem præterea chordæ pſalterii, decalogum indicant. *Pſal.* 32. Item decem formellæ caſei. 1 *Reg.* 17.*c.* Decem ſicli valentes viginti drachmas, dicunt cuſtodiam duplicatam decem mandatorum, ſine altiori converſione aut pœnitentia. *Lev.* 27.*a.*

Servantes decalogum. Univerſitas credentium.

d Gloſ. int. ſ. Exo. 40. & ſ. Gen. 18. Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Ezech. hom. 16. Ra. 6. ſ. Ge. 42. Glo. int. ſ. Le. 27. Gr. ſ. 1 Reg. 1. & 14 mo. 13. Ori. ſ. Matth. hom. 32. & ſ. Gen. hom. 16. Glo. int. ſ. Ruth 4. & ſ. Exod. 26. Iſyc. ſ. Lev. 26. Hie. ſ. pſal. 32. Aug. ſer. 187. Iſyc. ſ. Lev. 27. Glo. int. ſup. Lev. 27.

Perfectio. Decem homines, qui apprehendunt fimbram viri Judæi, ſunt *e* qui in menſuram viri perfecti venerunt. *Zach.* 8.*d.* Sed & parabolam decem virginum in Evangelio, quas in ſenſibus carnis & ſpiritus interpretamur, ſi oleum bonorum operum lampadibus præparavit, & quinarium numerum duplicarint, ut ſunt ſanctæ (juxta Apoſtolum) corpore & ſpiritu, ad hujus referunt Sacramentum. *Matth.* 25.*a.* Decem quoque civitates, quas qui corporis ſenſus gubernarit, numero duplicato accipiet in futurum. *Luc.* 19.*c.* Decima dies ſeptimi menſis, *f* perfectionem ſignificat in qua clangitur tuba, & fit remiſſio. *Lev.* 25.*b.* decimo menſe apparuerunt cacumina montium. *Gen* 8.*a.*

Perfectio.

e Hie. ſ. Zac. 8. f Glo. int. ſ. Lev. 25.

Angeli. Decem Principes civitatis. *Eccl.* 7.*c.* Angeli *g* dici poſſunt: qui ad numerum pervenere denarium: & auxiliantur humano generi.

g Hi. ſ. Eccl. 7.

Scientia Dei & creatura. Denarius *h* ſcientiam Dei, & creaturæ ſignificare poteſt, propter tria & ſeptem, ex quibus conſtituitur: tria referantur ad Deum, & ſeptem, ad creaturas. Decima pars ſimilæ. decima pars ephi, perfectionem operum & ſpiritualem ſcientiam in meditatione legis indicant. *Exo.* 29.*f. Lev.* 6. *c.* 25.*a. Nu.* 15.*a.* Tres autem decimæ ſimilæ, perfectionem cognitionis Trinitatis exprimunt. *Lev.* 14.*b.*

h Au. 2. doct. Chriſtian 16. & 83 q. 57. Glo. int. ſ. Lev. 6. & ſ. Num. 15. Iſyc. ſ. Lev. 14.

Vita æterna. Decem columnæ atrii ad Occidentem vergentes, & decem baſes, præmium æternæ vitæ deſignant. *Exod.* 27.*c.* 38.*b.* Et denarius eſt ſpes cœleſtium præmiorum, ſicut denarius diurnus, eſt ipſum præmium. *Matth.* 20.*a.* Ad hoc pertinent decem cubiti altitudinis altaris. 3.*Reg.* 7.

i Aug. ſ. Apo. hom. 3.

Tempus humanæ vitæ. Dies decem preſſuræ, *i* univerſum hujus vitæ tempus indicant. *Apoc.* 2.*c.*

Sæpè. Decem vices ponitur pro *k* ſæpè. *Num.* 14.*d.* Decem autem vicibus dicitur mutaſſe Laban mercedem Jacob, typum gerens diaboli inducentis hominem ad omnium præceptorum tranſgreſſionem. *Gen.* 31.*f.*

k Glo. int. ſ. Num. 14.

Regna mundi. Totum tempus. Decem cornua draconis *l* omnia mundi regna complectuntur. *Apoc.* 14.*a.* decem autem diademata beſtiæ, ſunt illi, per quos Principes impugnant decalogum, *Apoc.* 13.*a.*

l Aug. ſ. Apoc. hom. 9. Glo. int. ſ. Deut. 5.

a Gloſ. int. ſ. Deut. 13.

Decima generatio aliquando dicit *a* totum tempus: ut qui non intrant in Eccleſiam etiam poſt decimam generationem, hoc eſt, nunquam. *Deut. 23. a.* Decima etiam generatio dicitur obſervatio decalogi.

b Gloſ. int. ſ. Gen. 45. & ſ. Reg. 4. c Rup. ſ. Viti. verb. Dei 7. d Georg. Ven. Cant. 2. to. 3. cap. 19.

Decem pulli aſinorum, aut decem aſini, ſunt *b* decem præceptorum, vel Doctores ex gentibus decalogi mandatis inſtructi. Aſinæ verò ſunt Pſeudoapoſtoli. *Gen. 32. d. 45. f.* Decem etiam boves in cibum Salomonis, ſunt Doctores decalogi. *3. Reg. 4. c.* — *Prædicatores.*

Decem ſciſſuræ pallii Ahiæ traditæ Jeroboam, deſignabant *c* regnum Iſrael decies dividendum, ſecundùm quod unus Rex occidebat alium. *3. Reg. 11. f.* — *Pſeudoapoſtoli. Diviſio regni Iſrael.*

Cùm agnus immolari jubeatur decima die, *d* hœdos ſervabatur uſque ad quartam decimam, non ſine Sacramento. Nam conſummatio vitæ curſu deſignato per denarium numerum completum, protrahitur adhuc perfecta expiatio animalis & quadri elementaris hominis: quia beatificato ſpiritu, & reſtituto ad Deum, qui dedit illum, certo curriculo à Patre determinato, prorogatur revelatio animalis hominis, & quadrifarii corporis à corruptione, & tranſitus ejus in cœleſtem beatamque naturam. *Exod. 14. a.* verum ſi ritè textus intelligatur, non immolabatur agnus decima die, ſed illa die ſumebatur agnus, vel hœdus, & ſervabatur in quartam decimam, & tunc unus immolabatur per domos. Voluit autem lex alterutrum ſumi, ut facilius inveniretur. Hora decima venerunt diſcipuli Joannis ad Chriſtum. *Joan. 1. f.* quia *e* doctturus erat legem ſpiritualiter implendam. Vel quia adventus Chriſti fuit in noviſſimis diebus. Item quia decima die tollebatur agnus. Deſignatur etiam occaſus vitæ humanæ.

e Aug. ſ. Ioan. tract. 7. Cyr. 2. ſ. Ioan. 20. Rup. 2. ſ. Ioan. f Ori. ſ. Ioſ. hom. 4.

Novem tribus cum dimidia tranſeunt Jordanem cum Joſue: *f* quia doctrina Chriſti perficienda fuit per Spiritum ſanctum. *Joſ. 1.*

Dies decem quibus volebant fratres Rebeccæ illam apud ſe manere. *Gen. 42. f.*

Hactenus de numeris ſimplicibus dictum eſt. Nam qui ſequuntur poſt denarium, ex ſimplicibus conſtant: unde pauca dicuntur de ipſis allegoricè, quæ non ad ſimplices referantur. Quare pauca, quæ apud autores invenimus, proponemus, non quidem de omnibus, ſed interpolatim ſecundùm quod aliqua de ipſis dicta reperimus, cæteris ſilentio prætermiſſis. Qui ſi tibi occurrant, facilè poteris ex ſimplicibus aliquid colligere, quod de eis dicas.

Undenarius.

g Hie. ſ. Zac. 2

Undenarius numerus recedit ab unitate: *g* ideò ad res ſæculi pertinent ſicut undecimus menſis. *Zach. 2. b.* — *Res ſæculi.*

h Au. 15 civ. Dei. 20. & de verb. dom. ſer. 15 & 9 in Exod. 108. Gr. 32. m. 14. Gloſ. int. ſ. Exod. 26.

Undenarius item, quoniam tranſgreditur denarium, *h* tranſgreſſionem legis, ac proinde ipſum peccatum deſignare poteſt. Et undecim ſaga cilicina tabernaculi, pœnitentes deſignare poſſunt, qui legem decalogi tranſgreſſi ſunt. *Exod. 26. b. 36. b.* Vel deſignant tranſgreſſionem præceptorum non pervenientem ad gratiam duodecim Apoſtolorum: & ſi ducantur per ſeptem, fiunt ſeptuaginta ſeptem, per quæ denotatur remiſſio. Undecim autem cornu in beſtia, Antichriſtum deſignat. *Dan. 7. c.* — *Tranſgreſſio. Peccatum. Pœnitentes. Antichriſtus.*

i Glo. int. ſ. Matt. 20.

Undecima hora operariorum vineæ computatur *i* ab adventu Chriſti uſque ad finem mundi. *Matth. 20. a.*

Duodenarius.

k Geor. Ven. Can. 1. to. 6. cap. 19.

Duodenarius numerus dicitur eſſe ſuperfluus, *k* aut abundans, quia partes ejus aliquotæ ſimul conjunctæ ipſum excedunt. Quaternarius autem per ternarium complicatus numerum conducit duodenarium primum creſcentem, & magis cœleſtem & divinum, quam terreſtrem, unde creſcentia omnia & divina quamplurima ipſo diſtribuuntur. Eſt etiam hic numerus compoſitus ex duobus primo perfectis, ſenarius videlicet, & eſt primus creſcens, & hoc in ſexdecim abundans per quatuor: unde illa excreſcentia fœlix eſt, quia fit per quadratum æquilaterum, & parentem denarii.

l Au. ſ. Ioan. tract. 27. Glo. int. ſ. Num. 1. & ſ. Exod. 15. Georg. Ven. Cant. 2. to. 3. cap. 6. Iſyc. ſ. Le. 24. An. ſ. Apoc. hom. 9. Hu. ſ. Exa. 43 Glo. int. ſ. 2. Par. 9.

Duodecim elegit Chriſtus, *l* quia per univerſum mundum, hoc eſt, per quatuor cardines mundi Trinitatem fuerant annunciaturi: ideò ter quaterni. *Joan. 6. g.* duodecim Principes Iſrael, duodecim Apoſtolos præfigurabant. *Num. 1.* Et duodecim fontes, erant Apoſtoli, vel eorum doctrina. Et duodecim tituli. Et duodecim vituli. Et duodecim nomina filiorum Iſrael. Et duodecim lapides. *Exod. 15. d. 24. a. 28. x. 39. c.* Duodecim panes. *Lev. 24. a.* Duodecim cubiti lineæ cingentis columnas. *3. Reg. 7. c.* Duodecim ſtellæ. *Apoc. 12. a.* Duodecim cubiti Ariel, ſunt duodecim tribus aut Apoſtoli. *Ezech. 43. c.* Duodecim leunculi in ſolio Salomonis, ſunt Prædicatores Apoſtolicam doctrinam ſequentes. *2. Par. 9. d.* — *Apoſtoli. Prædicatores.*

Duodecim duces Iſmael, *m* duodecim tribus Iſrael ſignificarunt: qui ſunt duodecim filii Jacob: & ut ſunt ab Abraham, ſunt duodecim Apoſtoli. *Gen. 17. 35. 42. 49.* — *Tribus Iſrael.*

m Glo. int. ſ. Gen. 17. 35. Au. ſ. pſal. 48. 86.

Duodecim portæ, & duodecim ſedes, univerſitatem ſalvandorum deſignare poſſunt: quia ter quatuor ſunt duodecim: totus autem mundus in fide Trinitatis ſalvatur. *Apoc. 21. d. Matth. 19. d.* — *Univerſitas ſalvandorum.*

n Ori. ſ. Lev. hom. 13. Hu. de vaſ. ſacr.

Duodecim panes propoſitionis, *n* duodecim gradus hominum deſignare poſſunt: qui per duodecim tribus deſcribuntur. *Levitic. 24. a.* Vel ſunt duodecim menſes. Idem autem exprimunt duodecim lapides in rationali poſiti: vel ipſum zodiacum duodecim ſignis diſtinctum. *Lev. 24. a.* — *Gradus hominum. Menſes. Zodiacus.*

o Ori. ſ. Matt. cap. 14.

Duodecim cophini fragmentorum, *o* ſuperabundantiam doctrinæ deſignant eorum, quæ adhuc reſtant intelligenda. Et remanent Apoſtolis propter duodecim ſedes. *Matt. 14. c. Joan. 6. b.* Vel deſignant firmamentum fidei duodecim tribuum. — *Abundantia doctrinæ.*

p Amb. ſ. Luc. 9 Aug. ſ. Ioan. tract. 24.

Duodecim annorum erat filia Principis ſynagogæ: & duodecim annis paſſa eſt fluxum ſanguinis mulier: *p* ut tamdiu laboraſſe intelligatur Eccleſia, quamdiu viguit ſynagoga: Et tunc venit ad fidem Gentilitas, quando mortua eſt ſynagoga. *Luc. 8.*

p Am. ſ. Lu. 8 Rup. ſ. Zac. 9. q Glo. int. ſ. Eſther. 8. 9.

Duodecimus menſis, quando liberantur Judæi à cæde per Haman intentata. *Eſther. 8. d. 9. a.* tempus *q* incarnationis Chriſti deſignare poteſt, vel finem mundi, quando juſti ibunt in vitam æternam: mali verò in ignem æternum. Duodecim autem cubitorum erat linea ambiens columnam utramque Salomonis, *r* deſignat in judicio judicandos omnes per ſex opera miſericordiæ, bonos quidem à dextris per miſericordiam, quia impleverunt opera miſericordiæ, malos verò à ſiniſtris per veritatem, quia illa opera non impleverunt. *3. Reg. 7. c.* — *Tempus incarnationis Chriſti. Finis mundi.*

r Ru. 3. ſ. 3. Re. 19.

Duodecim annis ſervierunt viri Sodomorum Chordorlahomor, qui numerus eſt ſuperfluus, ut deſignetur per unitatem ſerviri hypocriſi. *Gen. 14. a.*

Terdenarius.

Terdenarius.

Pentateuchum. *Cognitio Trinitatis.*

TERTIO DECIMO anno receſſerunt Sodomitæ à ſervitute Chodorlahomor, quia per fidem Trinitatis, & decem præceptorum obſervationem, receditur à diabolo. *Gen.14.a.*

Tertiodecimo anno circumciſus eſt Iſmael, ut deſignetur *a* tunc coercendam eſſe libidinem, quum incipit excitari. *Gen.17.d.* Vel deſignatur non pertingens ad expletionem legis & Evangelii, quæ quaternario ſignificatur.

Tredecim cubiti. *Ezech.40.b.* ut addunt quinque ſupra octonarium numerum, *b* quinque librorum Moyſi continent Sacramentum, qui & in quinque monſtrantur panibus, & in Samaritana Evangelii. Vel deſignant cognitionem Trinitatis in nova lege additam veteri, ut ternarius additus denario, conſtituit tredecim. Item *c* fidem Trinitatis cum cuſtodia mandatorum. *Eſther.8.d.*

a *Amb.1.de Abra.15. Gloſ int ſ. Gen.17.* b *Hie ſ.Ezec.40. Gre ſ.Ezech. hom.10.* c *Gloſ.int.ſ. Eſther 8.*

Quaterdenarius.

Perfectio Eccleſiæ.

Quatuordecim annis ſervivit Jacob Laban pro uxoribus. *Gen.31.f.* obſervando videlicet *d* ſeptem præcepta legis, de dilectione proximi, & ſeptem Evangelica de dilectione Dei.

Quartodecimo die offerrur agnus, *e* hoc eſt, Chriſtus, additis videlicet legi quatuor Evangeliis. *Exod.12.a.* Vel quia eſt quartadecima Luna, deſignant *f* perfectionem Eccleſiæ. Et poſt quartamdecimam Lunam fit Phaſe, id eſt, tranſitus, ut ab inferioribus mentem ad ſuperiora convertamus, ſicut Luna incipit ad Solem converti.

Quatuordecim cubiti crepidinis Ariel, deſignant *g* generationes Chriſti per teſſara decadas diſtributas. *Ezech.43.e.* Et quartodecimo anno percuſſionis civitatis vidit Ezechiel novam civitatem, quia per generationes quatuordecim venit Chriſtus ædificator Eccleſiæ. *Ezech.40.a.*

Quartodecimo anno capti ſunt Sodomitæ à Chodorlahomor. *Gen.14.a.* quia *h* per tranſgreſſionem præceptorum capiuntur homines à diabolo. Ubi deſignatur imperfectio quaternarii ſupra denarium.

d *Gloſ. int. ſ Gen 31.* e *Am. de obitu Theodoſii.* f *Au epi 119. Gr.Nyſſ de reſurrect. 1.* g *Hie ſ Ez.43* h *Gloſ.int ſ. Gen.14.*

Quindenarius.

Æterna requies.

Quindecim cubitis elevatur arca ſuper montes. *Gen.7.d.* quia *i* myſteria fidei & reſurrectionis in veteri & novo Teſtamento contenta ſuperant mentes etiam intelligentium & ſuperborum. Sic quindecim diebus manſit Paulus cum Petro, quia veteris & novæ legis cognitionem habebant, & plenam conſummatamque doctrinam, propter quindecim carmina Pſalterii, & quindecim gradus, & quindecim annos additos Ezechiæ. *Galat.1.d.* Poteſt etiam deſignari concordia duorum Teſtamentorum.

Quindecim cubiti in utraque parte lateris Orientalis & Occidentalis tabernaculi. *k Exod.27.c.38.b.* deſignant æternam requiem conſtantem ex ſabbatiſmo & octonario reſurrectionis corporum. Vel ſeptenarius refertur ad præſentem vitam, octonarius ad futuram, ad quam per hanc venitur. *Eſther.9.e. Hoſ.3.a.*

Quintodecimo die celebratur feſtivitas tabernaculorum. *Lev.23.e.* ut *l* per ſeptenarium vitæ præſentis, in qua peregrinamur, ut in tabernaculo, veniamus ad doctrinam reſurrectionis. Vel deſignatur Evangelica prædicatio, quæ ex præſenti vita & futura conſiſtit, hanc componens, illam præparans.

Quintodecimo die ſecundi menſis fiebat ſecundum Paſcha. *Num 9.a.* Et quintodecimo primi menſis primum, deſignans *m* illo numero Paſcha novæ legis. *Lev.23.a.*

Quindecim gradus Pſalmorum, deſignant *n* per ſeptenarium vitæ activæ & temporalis, & octonarium contemplativæ aſcendendum ad cœleſtis quietis templum.

Quindecim ſicli valentes triginta drachmas, *o* infimam perfectionem, quæ eſt fructus trigeſimi deſignant. *Lev.27.a.*

Quindecim cubitis elevantur aquæ diluvii ſuper terram, *p* quum quinque ſenſus terreni hominis, & animalis & rationalis vitus ſubmerguntur. *Gen.7.d.*

Quindecim argenteis conduxit Hoſea adulteram. *Hoſ.3.a.* ubi *q* neque eſt unitas, ut in denario, neque binarius, ut in vicenario, & deſignatur ſynagogam neque virginem eſſe, neque aptam conjugio Chriſti.

Quindecim gradibus retroceſſit Sol, *r* quum ſanatus eſt Ezechias. *Iſai.38.b.*

i *Am epi.76. Aug.12 cont. Fauſt.19. & ſ.1 ſal.150. Hie.ſ Gal.1. Au ſ pſa 89.* *Amb epiſt.39* k *Gloſ int ſ. Exod.37 & ſ Eſther. 9.* l *Iſy ſ.Lev.23* m *Iſy ſ.Le 13.* n *Gre ſ pſ. 129* o *Iſy ſ Le. 27* p *Ambroſ. de Noe, 15* q *Ru ſ.Hoſ 3.* r *Am.epiſ.76*

Sexdecim.

Sexdecim anni Joſeph. *ſ* perfectionem vitæ & doctrinæ deſignare poſſunt. *Gen.37.a.* Ad idem referri poſſunt ſexdecim baſes in Occidentali plaga tabernaculi. *Exod.26.36.*

ſ *Gloſ int.ſ. Gen 37.*

Decem & ſeptem.

Decimo ſeptimo die inundaverunt aquæ diluvii, & ingreſſi ſunt filii Noe in arcam, ut deſignetur *t* eum, qui in Eccleſiam ingreditur per baptiſmum, promittere decalogi obſervationem propter æternam requiem, & eſt typus inchoantium. *Gen.7.b.*

Decimo ſeptimo anno venditus eſt Joſeph in Ægypto. *Gen.32.g.*

Decem & ſeptem annis manſit Jacob in Ægypto. *Gen.47.f.*

t *Au.epi.105 vel 119.*

Decem & octo.

Numerus decem & octo ſic ſumitur in muliere, quæ decimo octavo anno curata eſt à curvitate, *v* ut in decem verbis intelligatur perfectio legis, & in octavo numero reſurrectionis perfectio, quam aſſequuntur, qui à peccatorum curvitate liberantur. *Luc.13.c.* Et ter ſex perfectionem legis Evangelicæ deſignant. & etiam triplicem legem, naturæ, ſcripturæ & gratiæ, in quibus curvatum fuit genus humanum, donec à Chriſto curatum eſt.

Columna decem & octo cubitorum, *x* perfectionem operum cum fide Trinitatis, quia ter ſex fiunt decem & octo. *3.Reg.7.*

v *Am ſ.Lu 13 Aug q in Luc.37 Gr.hom.13.* x *Rup 3 ſ Reg. 19.*

XX.

a Ru. ſ. Agg. 2 — *Chriſtus.*

VIGINTI modiorum acervus, a eſt Chriſtus, qui numerus binarius decenus eſt, qui videlicet non unius tantum: ſed geminæ ſubſtantiæ eſt, Deus & homo, ſed Judæis facti ſunt decem modii, quia non Deum & hominem, ſed tantum hominem crediderunt. *Agg. 2. c.*

b Ru. 3. ſ. Re. 7 — *Latitudo charitatis.*

Viginti cubitorum erat latitudo templi, *3. Reg. 6. a. Ezech. 41. a.* deſignans b latitudinem charitatis in duobus præceptis, quia hic numerus in deceno limite binatius eſt.

c Gloſ. int. ſ. Exod. 26. & ſ. 3. Reg. 4. — *Doctores.*

Viginti tabulæ tabernaculi, & columnæ atrii, & baſes, & capita columnarum, c Doctores ſanctos ſignificare poſſunt, qui & ipſi præcepta ſervant, & alios eadem ſervare docent. *Exod. 26. 27. 36. 38.* Quater quini viginti ſunt, lex autem quinque libris, gratia verò novi Teſtamenti quatuor Evangeliis continetur, & Doctores miro veritatis conſenſu completa in Evangelio legis arcana manifeſtant, & præfigurata in lege Evangelii Sacramenta. Viginti boves paſcuales in cibum Salomonis per ſingulos dies. Doctores ſunt decalogi. *3. Reg. 4. c.*

d Aug. 2. de peccatorum meritis. 35. Iſyc. ſ. Lev. 5. — *Populus Chriſtianus.*

Tales illi viginti annorum adoleſcentuli, d figuram novi populi præmiſerunt, qui in terram promiſſionis intrarunt: qui nec in dexteram, nec in ſiniſtram dicti ſunt declinaſſe. Non enim ea viginti annorum ætas comparanda eſt innocentiæ parvulorum: ſed, ni fallor, hic numerus myſticum aliquid adumbrat & reſonat. Vetus enim Teſtamentum quinque Moyſi libris excellit, novum autem quatuor Evangeliorum autoritate præfulget, qui numeri per ſe multiplicati ad vicenarium perveniunt. Quater enim quini, vel quinquies quaterni, viginti ſunt.

e Iſyc. ſ. Le. 27 Gloſ. int. ſ. Lev. 27. & ſ. Exod. 30. ſ. Num. 1. Aug. qu. in Num. 2. — *Fortes.*

Viginti annorum & ſupra, ſunt, e qui ſufficientes ſunt omnes virtutes operari, & ſubjicere omnes intelligibiles inimicos, demum firmi & fortes. *Lev. 27. a.* A viginti annis & ſupra numerantur Levitæ & filii Iſrael, ut deſignentur ii, qui vetus & novum Teſtamentum habent, quia viginti fiunt per quatuor & quinque invicem multiplicata. Et qui legem intelligunt ſpiritualiter per gratiam Evangelii. In hac ætate contra unumquemque bella vitiorum naſcuntur. *Exod 30. a. 38. d. Num. 1. a.*

f Gr. ſ. 1. Reg. 7. — *Lex nova.*

Vicenarius continens bis decem, f legem novam deſignat, atque ita perfecti cùm per amorem prohibita vitam, Evangelii ſublimia complent mandata. Et in contemplatione perfecti denarium numerum in perfectione ſcientiæ, vicenarium verò in ſuperna delectatione. *1. Reg. 7. a.*

g Gloſ. int. ſ. Exod. 27. & ſ. Gen. 18. 31. — *Virtutes.*

Viginti cubiti introitus atrii, g deſignant ſubjectionem quinque ſenſuum per quatuor virtutes: vel legem Evangelicam. *Exod. 27. c. 38. b.* Et viginti annis ſerviens Jacob, geminam charitatem deſignavit, cum obſervatione mandatorum. *Gen. 31. f.* Propter viginti juſtos promittit Dominus ſe parciturum Sodomis. *Gen. 18. d.* hoc eſt, propter ſervantes mandata cum dilectione Dei & proximi, propter denarium & binarium.

h Gr. 15. m. 7. — *Iejunium & pœnitentia.*

Decem cubitorum erat latitudo voluminis, longitudo verò viginti, h quia latitudo operationis noſtræ ſimpla eſt, longanimitas ſpei in duplum tenditur, quoniam pro bono noſtro opere & hic nobis mentis requies, & illic gaudia æterna præparantur. *Zach. 5. a.*

i Iſyc. ſ. Le. 27.

Viginti ſicli valentes quadraginta drachmas, i jejunium, & pœnitentiam deſignant. *Lev. 27. a.* Viginti ſtateres panis dantur Ezechieli, deſignanti pœnitentiam & laborem populi. *Ezech. 5. a*

k Hie. adver. Iovin. & ſ. Ezech. 45.

Vicenarius numerus k infauſtus habetur: in eo Eſau accepit munera. *Gen. 42. d.* Placet Eſau, propter qualitatem denarii. Huc videntur referri poſſe gazophylacia Levitarum. *Ezech. 45.*

l Gr. ſ. 1. Reg. 14. — *Peccantes converſi.*

Viginti virorum plaga. *1. Reg. 14. b.* deſignat l peccantes per quinque ſenſus: qui converſi remedia inveniunt in quatuor Evangeliis. Viginti argenteis venditus eſt Joſeph. *Gen. 37. f.*

Viginti oboli, ſunt in ſiclo. *Exod. 30. b.*

XXI.

Numerus viginti unius, univerſitatem indicare ſolet, propter triplicatum ſeptenarium.

m Au. epi. 119 n Hieron. ſ. Agg. 2. — *Univerſitas. Finis vitæ.*

Viceſimus primus dies menſis. *Exod 12. c.* finem vitæ, m deſignare poteſt: ideò uſque ad eam veſcuntur azymis: & eſt dies ſolemnis bonis. Et quia conſtat ex ter ſeptem, n pleniſſimum Sacramentum Trinitatis indicat. *Agge. 2. a.*

XXII.

o Orig. ſ. Nu. hom. 4.

Viginti duo o prima apud Hebræos elementa traduntur: viginti duo rurſus à protoplaſto Adam uſque ad Jacob, ex cujus ſemine initium duodecim tribus ſumunt, Patres fuiſſe memorantur. Tradunt etiam omnium creaturarum Dei ſpecies intra viginti duorum numerum colligi: propter hoc & Levitæ, id eſt, qui ſerviunt Domino, & primogeniti filiorum Iſrael, admirabili hoc & ſacrato numero titulantur. *Num. 3. f.*

XXIIII.

p Hie. ſ. Agg. 1

Die viceſima quarta cœpit ædificari templum Domini. *Agge. 1. d.* quia p octonarius numerus, qui ſanctus eſt, & in veræ circumciſionis typo accipitur, triplicatus viceſimum quartum numerum facit: figuraliter nos docemur, ut ædificemus domum Domini in amputatione carnis & vitiorum circumciſione: & veram puritatem eſſe credamus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

q Glo. int. ſ. Apoc. 19. Ru. 3 ſ. Apoc Aret. ſ. Apo 4 — *Patriarchæ & Apoſtoli.*

Viginti quatuor ſeniores, q Patriarchæ & Apoſtoli dicuntur. Vel duodecim judices Iſrael cum duodecim Apoſtolis. *Apoc. 4. 19. a.* Suprema illa diviniſſima, ſanctiſſimaque Trinitas ſeptenarium numerum, juxta inſcrutabilem ſuæ ſapientiæ profunditatem, ter ſibi ipſi reſumens, vigintiquatuor demonſtravit. Siquidem ter ſeptem, viginti & unum efficiunt: cui à viginti quatuor ternarius deeſt: qui ternarius omnium creatrici divinæ Trinitati dedicatus eſt.

XXV.

r Orig. ſ. Nu. hom. 5 Hie. ſ. Ez. 40. ſ Rup. 6 ſ. Ioa. Au. ſ. Ioan. tract. 25. Gre. ſ. Ezech hom. 17 19. t Gloſ. int. ſ. Num 8. Phil quod deterior potiori inſidietur. — *Perfectio ſenſuum & operum.*

In numero viginti quinque r qui eſt quadratus ex quinario, quinque ſenſuum perfectio declaratur. Quod utique indicat eum vocari ad opera operum in miniſterio peragenda: qui ex omni parte multiplicatis & purificatis ſenſibus invenitur eſſe perfectus. *Ezech. 40. b.* Et viginti quinque ſtadiorum numerus. *Joan. 6. b.* Dicit ſ perfectionem boni operis intrinſecus, quod quinque ſenſibus perficitur. Deſignat etiam impletionem legis, quæ quinque libris continetur. Et ipſos exercentes bonas operationes in proximos per quinque ſenſus. A viginti quinque annis aſſumuntur Levitæ, t cùm incipiunt pugnæ vitiorum. *Num. 8. d.* Secundùm autem quod hic numerus eſt medietas quinquagenarii, deſignat mediam perfectionem habentes.

In ma-

Abuſus ſenſuum.

In malum, deſignat eos, *a* qui firmati ſunt in abuſu ſenſuum, ut qui dorſa habebant ad templum verſa, vel ſunt, qui omnia teferunt ad ſenſus. *Ezech.8.g.11.a.*

a Hie ſ Ezec. 8.11.

XXVII.

Ter tria ter conſtituunt viginti ſeptem, & deſignant potentias noſtras ad bonum opus eſſe paratas per Trinitatis confeſſionem, unde tali die ceſſarunt aquæ diluvii, & areſacta eſt terra, in quo gerit figuram perfectorum. *Gen.8.a.*

XXVIII.

Longanimitas.

Viginti octo cubiti longitudinis cortinarum tabernaculi, deſignant perfectam longanimitatem, quia hic numerus eſt perfectus, conſtans ex ſuis partibus aliquoties. *Exod 26.38.*

XXIX.

Viginti novem talenta auri fuerunt oblata in ſanctuario. *Exod.46.*

XXX.

Chriſtus.

Tricenarius numerus ſic ſe habet, *b* ut trecentorum contineat Sacramentum. Quod enim ibi centeni, hoc hic deni tertio multiplicati faciunt. Triginta autem cubitorum arcæ latitudo, quem numerum decies habet mi trecentis longitudo, deſignat Chriſtum, qui eſt altitudo noſtra, qui triginta annorum ætatem gerens, doctrinam Evangelicam conſecravit, côteſtans ſe veniſſe non ſolvere legem, ſed implere. Legis autem cor in decem præceptis cognoſcitur. Triginta annorum erat Joſeph, quando eductus eſt de carcere, & totius Ægypti ſuſcepit principatum, ut imminentis perniciem famis divina proviſione depelleret *Ge.41.b.* Qua ætate venit Jeſus ad baptiſmum, & vidit cœlos diviſos, & Spiritum Dei in columbæ ſpecie venientem ſuper ſe, ubi & primum cœpit Sacramentum patefacere Trinitatis. *Luc.3.* Sic trigeſimo anno aperti ſunt cœli Ezechieli, *c* id eſt, Chriſto in baptiſmo. *Ezech.1.a.* Triginta annorum erat David, quum regnare cœpit. *2.Reg.5.a.*

b Au.12.cont. Fauſtum.14. Ori.ſ Gen. hom 2.& ſ. Luc.hom.28. & ſ. Ezech. hom 1.

c Or.ſ. Ezec. hom.1.

Fides Trinitatis cum obſervatione præceptorum. Perfecta impletio legis.

Triginta ſicli, deſignant *d* fidem Trinitatis, cum obſervatione præceptorum, vel tres virtutes, cum præceptis. *Exod.21.g.* Valent ſexaginta drachmas, pro fructu ſexageſimo. *Lev.2.a.* Idem deſignant triginta cubiti longitudinis ſagorum tabernaculi. *Exod.26.b.36.b.* Item triginta cubiti altitudinis templi. *3.Reg.6.a.* Triginta ſtadia navigata, perfectam impletionem legis deſignant, quum ſint quinquies ſex. Vel quum ex ſecunda unitate, id eſt, denario per ternarium ducto perficiatur, Evangelicam fidem Trinitatis indicat. *Joan.6.c.* Triginta cori ſimilæ in cibum Salomonis per ſingulos dies, fidem Sanctæ Trinitatis, quæ in lege Domini continetur, indicant *3.Reg.4.c.* Propter triginta juſtos pareit Deus Sodomis *Ge.18.d.* hoc eſt, propter ſervantes legem cum fide Trinitatis. Ter enim decem, fiunt triginta. Ad hos referuntur triginta cameli fœtæ. *Gen.32.b.*

Gloſ. int.ſ. Gen 41.

d Iſyc ſ. Le.20 Gloſ. int.ſ. Exod. 26. Ru ſ. 3.Reg 7 & 6 ſ Ioan. Aug ſ Ioan. tract 25. Gloſ int ſ 3. Reg.1.& ſ. Gen 18.

Triginta viri recumbentes cum Samuele, deſignant *e* habentes fidem, quæ per dilectionem operatur. *1.Reg.9.d.*

e Gr.ſ.1 Re. 9.

Myſteria novæ legis. Anima pœnitens.

Triginta argenteis venditus eſt Chriſtus, *f* juxta tempus, quod habebat ante prædicationem. *Matt.26.b.* Deſignat etiam pleniora myſteria novæ legis. *Zach.11.c.*

f Ori.ſ Matt. hom 35.

Triginta diebus ſedens mulier in domo, deſignat *g* animam intra ſe pœnitentiam agentem. *Deuter.21.c.*

Amb.3.de Spiritu ſancto 18

Triceſimus fructus, dicitur eſſe *h* conjugatorum, quia hæc ætas eſt pugnantium, & illi habent acriorem conflictum. Inſinuat autem fidem Trinitatis. *Matth.13.a* Et triginta gazophylacia. *Ezec.40.c.* deſignant triceſimum fructum, & perfectionem vitæ activæ & contemplativæ cum fide Trinitatis in Prædicatoribus.

g Am. epiſ.13

h Au 1 q.in Evang. Gloſ int.ſ. Matth.13 & ſ Ezech. 40. Gre.ſ.Ezech. hom 40.

XXXIII.

Triginta tres filii egreſſi de Lia numerantur in ingreſſu Jacob in Ægytum. *Gen.46.b.*

Triginta tres dies purgationis mulieris parientis maſculum, numerantur poſt octo dies. *Lev.12.a.*

Bis triginta tres cubiti circuitus templi. *Ezech.41.b.* indicant *i* nos indigere duplici nativitate, carnali & ſpirituali.

i Hie ſ. Ezec. 41.

XXXVII.

Triginta ſeptem fortes David. *2.Reg.23.d.* ſunt *k* fidem & obſervantiam decalogi, gratia ſeptiformis ſpiritus operante honorantes.

k Gloſ. int. ſ. 2. Reg 13.

XXXVIII.

Triginta octo anni infirmitatis paralytici, deſignat *l* defectum impletionis legis, quæ quadragenario impletur, qui defectus eſt per binarium duo præcepta charitatis. *Joan.5.a.* Vel deſignant multitudinem & magnitudinem peccatorum, quibus opprimebatur.

l Au ſ Ioan. tract.17. Gloſ int ſ. Ioan 5.

XL.

Tempus hujus ſæculi.

Quadragenarius numerus *m* habet quater decem: ipſe autem dens rius ab uno uſque ad quatuor progrediente numero conſumatur. Unde laborioſi hujus temporis Sacramentum eſt, quo ſub diſciplina Regis Chriſti, adverſus diabolum dimicamus: quod etiam illud declarat, quod quadraginta dierum jejunium, hoc eſt, humiliationem animæ conſecravit lex, & Prophetæ, per Moyſen & Eliam, qui quadragenis diebus jejunaverunt, & Evangelium per ipſius Domini jejunium, quibus diebus quadraginta etiam tentabatur à diabolo. *Matth.4.a.* Quadraginta annis comederunt filii Iſrael manna in deſerto. *Exod.16.d.* ut deſignetur totum tempus vitæ, quo ſecuodòm vetus & novum Teſtamentum vivimus.

m Au 2. de conſen evan. 4 & 83.q 57 Gloſ int.ſ. Exod. 16.

Perfectio operum.

Quadragenario numero perficitur opus, *n* fortaſſe ideò, quia in decem præceptis lex data eſt, & per totum mundum prædicanda erat lex, qui totus mundus quatuor partibus commendatur, Oriente, & Occidente, Meridie, & Aquilone, unde dens rius per quatuor multiplicatus, ad quadragenarium pervenit, vel quia per Evangelium, quod quatuor libros habet, impletur lex, quia in Evangelio dictum eſt, Non veni ſolvere legem, ſed adimplere. Itaque quadragenario numero quædam perfectio in operibus bonis ſignificatur, quæ maximè bona opera exercentur in abſtinentia quadam ab illicitis cupiditatibus ſæculi, hoc eſt, generali jejunio. Quadraginta annorum erat Iſaac, quando duxit Rebeccam. *Gen.25.c.*

n Au.ſ Ioan. tract 17.

Tranſgreſſio decalogi. Pœnitentia. Vitæ præſens.

a Ori. ſ. Num. hom. 8. Am. ſer. 23. & de Noe 13. Hu. ſ. Exo. 29. 41. & ſ. Amos 2. Au. ep. 119. & 12. contra Fauſt. 17. & ſ. pſal. 94. Gloſ. int. ſ. Gen. 50. Rup. 2. ſ. Eze. 21. & ſ. Ion. 3.

Dicitur *Num.14.* Filii veſtri erunt vagi quadraginta annis. Et *a* quia haberet myſterii numerus iſte, declarat dicens. Secundùm numerum dierum, quibus conſideraſtis terram quadraginta diebus, pro die per annum recipietis peccata veſtraſquadraginta annis. Timeo ego myſterii hujus ſecreta diſcutere. Video enim quod peccatorum io hoc ratio comprehenditur & pœnarum. Unde quadraginta diebus & noctibus pluit in diluvio, ubi quatuor per decem multiplicantur, ut deſignetur tranſgreſſio decalogi, & tribulatio pœnitentiæ, & ætas hujus vitæ, in qua eſt pœnitendum. *Gen.7.a.18. Pſal.94.* Pœnitentiam etiam deſignant quadraginta dies conditura cadaverum. *Gen.50.a.* Et quadraginta dies dantur puerperæ poſt partum maris. *Lev.12.* Quadraginta dies dati Ninivitis ad pœnitentiam, tempus hujus vitæ. *Jon.3.b.* Quadrageſima jungitur paſſioni, propter pœnitentiam. Solet enim hic numerus eſſe laboris, unde & deſignabit labores Chriſti. *Ezech.41.* Quadraginta annis non habitata Ægyptus, deſignat impœnitentiam. *Ezech.29.c.*

Labores Chriſti. Impœnitentia.

Denarius perfectionem ſignificat, quæ per quaternarium multiplicatur: ut deſignetur per quatuor mundi plagas fidem Trinitatis eſſe prædicandam. Quia verò Chriſtus fuit cum Apoſtolis poſt reſurrectionem quadraginta diebus: non ſemper quadragenarius numerus ſignificabit pœnitentiam. *Actor.1.a.*

Auguſt. q. in Gen. 169. b Glo. int. ſ. Exod. 24. & ſ. Gen. 18.

Quadraginta dies & noctes, quibus fuit Moyſes cum Domino, deſignant *b* perfectionē decalogi, per quatuor mundi partes in lege nova futuram. Et quod ſoli illi decalogum implent, quos Evangelii gratia juvat. *Exod.24.d.34.* Quadraginta juſti, propter quos parcit Deus Sodomis, ſunt legis & Evangelii præcepta ſervantes. *Gen.18.d.*

c Georg. Ven. Cant. 2 to. 3. cap. 16. Iſy. ſ. Lev. 12.

Quadraginta diebus eſt immunda mulier poſt partum maſculi. *Lev.12.d.* quia *c* tot diebus embrio vegetatur, ut transformatur, quouſque in corpus organicum perfectum ſuis debitis & harmonicis menſuris conducatur, ut diſpoſitum ſit ad ſuſcipiendum animam maſculeam, quæ eſt potiſſima boministratio.

d Hu. ſ. Ec. 4. Glo. int. ſ. Pſalm. 94.

Quadraginta diebus dormiens Ezechiel ſuper latus dextrum, *d* quadraginta annos captivitatis domus Juda deſignavit. *Ezech.4.b.* Quadraginta annis contulerat Deus beneficia filiis Iſrael, qui non ſunt converſi. *Pſa.94.*

e Gre. ſ. 1. Re. 4.

Quadraginta annis judicans Eli Iſrael, deſignat *e* tranſgreſſionem mandatorum: ideò judicat quadraginta annis, quia legis auſteram diſciplinam ad timorem ſubjectæ plebis exhibuit, ut materiam humanæ conditionis per concupiſcentiam fragilem per timorem retineret. *1.Reg.4.d.*

f Au. 12. cont. Fauſt. 20.

Poſt quadraginta dies emiſſus corvus, non eſt reverſus, aut aquis utique interceptus, aut aliquo ſupernatante cadavere illectus, ſignificat *f* homines immunditia cupiditatis teterrimos, & ob hoc ad ea, quæ foris ſunt in mundo, nimis intentos, aut rebaptizari, aut ab his, quos præter arcam, id eſt, præter Eccleſiam baptiſmus occidit, ſeduci & teneri.

Quadraginta vaccas dedit Jacob Eſau fratri ſuo in munus. *Gen.32.d.*

Quadraginta baſes æneæ erant ſub viginti tabulis tabernaculi. *Exod.36.e.*

XLII.

g Or. ſ. Num. hom. 27.

Conſtat numerus *g* deſcenſionis Chriſti in mundum per quadraginta & duos patres, ſecundùm carnem: velut per quadraginta duas manſiones deſcendentis uſque ad nos: & per totidem manſiones eſt aſcenſus filiorum Iſrael, uſque ad hæreditatis promiſſæ principium. *Num.33.*

h Ru. 6. ſ. Ap.

Quadraginta duobus menſibus calcabitur civitas ſancta, *h* ut deſignetur abundatia iniquitatis in tempore Antichriſti: qui numerus ille eſt ſuperfluus ſeu abundans. *Apoc.11.a.*

i Aug. ſer. 24

Quadraginta duo pueri occiſi ab urſis. *4.Reg.2.d.* deſignant *i* quadraginta duos annos poſt paſſionem Chriſti, quum everſa eſt Hieruſalem à Tito & Veſpaſiano.

XLV.

k Glo. int. ſ. Gen. 18.

Propter quadraginta quinque juſtos promittit ſe Dominus parciturum Sodomis. *Gen.18.d.* ubi *k* deſignantur ii, qui corpus quadragenaria abſtinentia domant, & quinque ſenſibus ordinatè utuntur.

XLVI.

l Au. ſ. Ioan. tract. 10. Rup. 3. ſ. Ioan.

Quadraginta ſex annis ædificatum templum. *Joan.2.d.* deſignavit *l* corpus Chriſti de Adam aſſumptum: in cujus nomine ſecundùm literas Græcas numerus quadraginta ſex invenitur. Item quadraginta ſex dies, quibus corpus humanum in utero formatur.

L.

Remiſſio

m Orig. ſ. Nu. ho. 5. 23. & ſ. Matt. ca. 14. Am. ſ. Luc. 9. & Apol. David. 8. Hu. ſ. Agglaſ. & ſ. Iſai. 3. Iſy. ſ. Lev. 25. 27. Gloſ. int. ſ. Gen. 8. 15. Au. ſer. 198.

Quinquagenarius numerus *m* remiſſioni & indulgentiæ conſecratus eſt. Secundùm legem enim quinquageſimo anno remiſſio erat: ut ſi quis diſtraxiſſet poſſeſſionem, eam reciperet. Si liber in ſervitutem veniſſet, reciperet libertatem: indulgentiam debitor reciperet, exul rediret ad patriam. *Lev.25.* Spiritualis ergò Noe Chriſtus in arca ſua, in qua humanum genus de interitu liberat, id eſt in Eccleſia ſua, hunc quinquagenarium remiſſionis numerum in latitudine collocavit. Niſi enim remiſſionem peccatorum donaſſet credentibus, non fuiſſet per orbem terræ Eccleſiæ latitudo diffuſa. *Gen.6.* Et propter quinquaginta juſtos parcit Deus Sodomis. *Gen.18.d.* Et Pſalmus quinquageſimus eſt pœnitentiæ & remiſſionis. Et lex data eſt quinquageſimo die. *Exod.19.* Et feſtum novarum frugum, fit quinquageſimo die. Et quinquageſimo die venit Spiritus ſanctus ſuper Apoſtolos. *Act.2.a.* Et quinquageni diſcumbunt in convivio Chriſti, propter remiſſionem jubilæi. *Luc.9.* Princeps ſuper quinquaginta eſt Chriſtus, qui eſt Princeps remiſſionis. *Iſa.3.a.* Ad remiſſionem & ad gratiam pertinent quinquaginta bati olei. *Luc.16.b.* Et quinquaginta ſicli. *Lev.27.c. 2.Reg.23.d.* Et quinquageſimum caput prædæ datur Levitis & Sacerdotibus. *Num.31.d.* Quinquaginta & quingenti, cognatus eſt numerus. Decadæ enim quinquaginta faciunt quingentos. Sed & ex alia parte numerus iſte ſacratus fit. Septem enim ſeptimanis, ſi addatur unus numeri perfectio, quinquaginta faciunt dies. Similiter & ſeptuaginta ſeptimanis, ſi addatur unus decadæ conſummatio, faciunt quinquagentos. Quod etſi abundantius adhuc Sacramenta quinquaginta & quingentorum numeri placet colligere, habemus. *Num.31.d.* ubi de hoſtium ſpoliis, quidam offerunt in dona Dei quinquageſimam portionem, qui non proceſſerunt ad bellum: quidam verò quingenteſimam: & utique non inaniter: ſed ad indulgentiam referri videntur. Quinquaginta lagenæ. *Agg.2.r.* remiſſionem *n* per Chriſtum ſignificant. Sed Judæis fiunt viginti: quia ſolum confitentur duos denarios in ipſo, nempe nativitatem & mortem, ſed negant tres, reſurrectionem, aſcenſionem, & adventum ad judicium.

n Ru. ſ. Agg. 2

Quinqua-

Dies judicii. Perfecti.

Quinquageſimus annus jubilæi, *a* diem judicii deſignare poteſt, quando in noviſsima tuba reſurgent mortui. *Lev.25.b.*

a *Iſy ſ Le.25.*

Quinquaginta annorum Levitæ, ſunt *b* habentes internam quietem, qui ſiunt cuſtodes vaſorum, tanquam jam perfecti. *Lev.8.d.Num.8.d.Exod.*18. Quinquaginta autem ſicli valentes centum drachmas, perfectionem uſque ad martyrium deſignant. *Lev.27.a.*

b *Phil. quod deterior potiori inſidietur. Gl in ſ Nu 8 Iſy ſ Lev 27*

Æterna quies.

Quinquaginta anſulæ in cortinis, & quinquaginta circuli aurei, *c* æternam requiem ſignificant, quæ per dona Spiritus ſancti habetur. *Exod 26.a.36.* Vel recordationem ſupernæ quietis, aut humilitatem compunctionis. Et quinquaginta cubiti atrii ad occidentem, deſignant requiem poſt hanc vitam, ad orientem verò remiſsionem & ſpem quietis. *Exod.27.38.* Vel remiſsionem & reſurrectionem, ut poſt ſeptem hebdomadas per diem reſurrectionis ad regna cœlorum perveniatur. *Ezec.40.c.* Denarius *d* conjunctus quadragenario fit quinquagenarius, unde eum labore celebramus quadrageſimam ante Paſcha, cum lætitia verò tanquam acceptam mercedem quinquageſimam poſt Paſcha. Nam huic tanquam ſalutari labori boni operis, qui pertinet ad quadragenarium numerum, additur quietis & fœlicitatis denarius, quinquagenarius fiat. Significavit hoc & ipſe Dominus multo apertius, quando poſt reſurrectionem quadraginta diebus converſatus eſt cum Diſcipulis ſuis in terra, quadrageſimo autem die, quum aſcendiſſent in cœlum, peractis decem diebus miſit mercedem Spiritus ſancti.

c *Au epi 119. Glo.int ſupe. Exod.26.27 Hie ſ Eze.40 Gr ſ Ez.h 17* d *Au ſ Ioan. tra 17 & 83 q 57. & ſ.pſ. 150.*

Charitatis diffuſio.

Quinquaginta cubiti latitudinis arcæ, deſignant *e* diffuſionem charitatis in Eccleſia per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis. Quinquageſimo enim die poſt reſurrectionem ſuam Chriſtus ſanctum ſpiritum miſit, qui credentium corda dilatavit. *Gen.6.*

e *Au.12. cop. Fau.14.* f *Hie ſ.Iſa 3.*

Diabolus. Superbi. Pœnitentes.

Duo quinquagenarii miſsi ad Eliam. *4.Reg.c.* diabolum deſignant, *f* qui in ſuis imitatur pœnitentiam, quam non habent. Deſignant etiam ſuperbos. Tertius verò typus eſt vere pœnitentium.

Unus ſervus debebat denarios quingentos, alius quinquaginta. *Luc.7.f.*

LX.

Antiqui Patres. Perfecti. Prædicatores

Sexagenarius ex ſenario perfecto denarioque compoſitus, *g* perfectionem ſignificat antiquorum Patrum, qui legem ſcriptam non habentes, decalogum tamen legis, benè & perfectè operando laudabiliter adimplerunt, quos ſignificabant ſexaginta columnæ atrii. *Exod.27.* Sexaginta fortes, ſunt omnes perfecti, qui fuerunt ante nos in Eccleſia, vel Prædicatores, qui dum decem præcepta, quo ſpiritualius & fortius in ſex diebus compleverunt, ſexagenarium numerum perfecerunt. *Can.3.c.* Sic ſunt ſexaginta Reginæ *Cant.6.* Annus ergò ſexageſimus, eſt vita ſpiritualis. Uſque ad ſexaginta annos dant pro voto quinquaginta ſiclos, & fœmina triginta valentes ſexaginta drachmas. *Lev.27.a.* Ultra ſexaginta ſunt, qui à ſtatu perfectionis imminuti eſſe videntur. Sexaginta cori farinæ in cibum Salomonis per ſingulos dies, perfectionem operum deſignant. *3.Re.4.c.* Iſaac ſexagenarius erat, quando genuit Jacob & Eſau. *Gen.25.d.* Sexageſimus fructus virginum, tum propter otium interius, quia contra carnis conſuetudinem minimè pugnant, tum propter perfectionem operum, quæ illo numero exprimitur. *Matth.13.a. Marc.4.* Sexaginta cubiti in templo, perfectionem mundi ſignificant, & perfectionem operum. *Exod.40.c.3.Reg.6.*

Perfectio operum.

g *Rup.4. ſup. Exod 17. Gr ſ.Can 3.6 Gl.int ſ.Ca 3 Iſy ſ.Lev 27 & ſ 3 Reg. 4. & ſ.Exec.40 & ſ Matt.13. Au q in Ex 9 Gr ſ Ez. h.17*

Anima perfecta.

Sexaginta reginæ. *Cant.1.a.* deſignant *h* animas regnantes in intelligibilibus & ſpiritualibus, quia denarius numerus ſignificare poteſt univerſitatis ſcientiam, quæ ſi ad interiora & intelligibilia refertur, quæ ſenario numero ſignificantur, fit quaſi decies ſexies, quod eſt ſexaginta.

h *Au.83.q.55 Rup ſ. Can 6*

Sex ætates.

Sexaginta *i* ſunt generationes fidelium, quæ fuerunt ab Adam uſque ad Chriſtum, quæ tamen fuerunt ſexaginta duæ, ſed dicuntur ſexaginta, ſicut dicuntur Septuaginta interpretes, licèt fuerint ſeptuaginta duo.

i *Epi.1.contr. hære; tom 2.*

Sexaginta diebus flevit filia Jephte virginitatem ſuam. *Judi 11 g.* deſignans *k* pœnitentes in ſex ætatibus, vel quod toto tempore ſervandus eſt decalogus.

k *Augu. q in Iud.49. Chr de Iepb. Multa.*

Sexagenarius eſt *l* ſenex infirmus in propoſito. *Lev.27.a.*

l *Glo int ſup. Lev 27.*

LXVI.

Sexaginta ſex animæ de femore Jacob ingreſſæ ſunt in Ægyptum. *Gen.46.*

Sexaginta ſex dies conſiderantur purgationis à partu fœminæ poſt immunditiā menſtrui. *Lev.12.b.* deſignant in hoc mundo & in hac vita procurandā eſſe peccatorum purgationem per pœnitentiam.

m *Phi.de migra. Abra. Amb. ſer.24. Hie. & Aug. ſ pſ 89. Glo in ſ.Ex. 15.24. Ru.3 ſ Ex 4.* n *Ru 1.ſ No. 12*

LXX.

Perfectio intellectus.

Septuaginta in domo Jacob. *Gen.46.* deſignant *m* perfectionem intellectus & prudentiæ. Et in ſeptuaginta palmis, denotatur intelligibilis, ſenior, incorruptaque naturæ ratio. *Exo.15.d.* Poſſunt etiam tam domus Jacob, quàm palmæ deſignare Diſcipulos Chriſti, & palmæ Martyres, ob victoriam. Et Septuaginta ſenes, qui erant cum Moyſe. *Exod.24.a* ſunt Diſcipuli Chriſti, & ordo Doctorum ſeptiformi gratia in decalogo perfectorum. Et quia ſunt ſeptem decades, pertinent ad legem veterem: ut ſeptuaginta anni vitæ. *Pſa.89.*

Diſcipuli Chriſti Martyres. Doctores Gratia & ſcientia legis. Remiſſio poſt pœnitentiam Requies laborum.

Septuaginta ſicli argenti in una phiala. *Nu.7.* quia *n* eſt numerus ex ſeptenario & denario compoſitus Evangelicā ſeptiformis Spiritus gratiam, & legis, cujus decem præcepta ſunt, ſignificans ſcientiam.

o *Glo.int ſup. Gen. 50. Geor. Vene. Cant. 1. to. 7. ca. 34. Glo.int ſ.Ge. 50.*

Septuaginta diebus planxerunt Jacob. *Gen.50.a.* decuplato videlicet ſeptenario. quia *o* luctus mortui ſunt ſeptem dies. *Eccleſiaſtici 13.b.* Septuaginta autem anni captivitatis Juda in Babylone, deſignant curſum vitæ in carne: vel totum tempus Eccleſiæ. Septuaginta autem anni Tyri poſt quos reſtituitur in antiquum ſtatum. *Iſa.23.d.* ſignificant remiſsionem poſt pœnitentiam. Et ſeptuageſimus annus Hieruſalem. *Zach.1.c.* requiem poſt labores ſignificant. Septuaginta cubiti latitudinis templi. *Ezech.41.d.*

Geo. Ve. Can. 1 to.7 ca.34. Au.ſ.pſ.125. Hie.ſ Iſa 23. & ſ.Zac.h.1 Hie ſ Ez. 41.

Septuaginta filii Gedeon occiſi ab Abimelech. *Judi.9.a.* Septuaginta *p* linguarum numerum ſatiunt.

p *Glo int.ſup. Iud 9.*

Septuaginta de populo percuſſi. *1.Reg.6.d* deſignant *q* hæreticos, adſcribentes ſibi dona Spiritus ſancti. Et ſeptuaginta ſeniores colentes idola. *Ezech.8.d.* denotant eos, qui per mandatorum tranſgreſsionem, ſanctum numerum ſeptenarium inficiunt.

q *Gr.ſ.1 Re 6 Hie ſ Eze 8.*

LXXV.

Septuaginta quinque annorum egreſſus eſt Abraham de terra ſua. *Gen.12.b.* Qui numerus eſt *r* in confinio intelligibilis & ſenioris naturæ, per ſeptuaginta ſignificatæ, & ſenſibilis & junioris, quæ quinque ſenſus æquat numero.

r *Phi.de mig. Abra.*

LXXVII.

a Ori ſ. Matt. hom. 6. Au. de verbo. Dom. ſer. 15. Amb ſ Lu. 17 b Ru ſ Apo 1. Hie ad Damaſum q. 1.

Uſque ad ſeptuagies ſepties dimittuntur peccata, a ut remiſſio intelligatur de peccatis in hoc mundo degentium. Quod ſi alia committantur peccata, illa non remittuntur. Deſignat etiam omnia peccata, quæ à tempore Adæ, uſque ad finem in proximum committuntur. *Matth.* 18.*c.* *Luc.* 17.*a.* Exprimit etiam hic numerus abundantiam divinæ remiſſionis.

Septuaginta ſeptem, eſt b numerus reſolubilis in partes æquas, ut in ſeptem & undecim. Ideò peccatum Lamech oſtenditur remiſſibile, unde & ipſe confeſſus eſt peccatum ſuum. Cain autem etiam Deo negare auſus eſt. Septuagies autem ſepties ultio de Lamech, deſignare poteſt punitionem, uſque ad adventum Chriſti, quia poſt ſeptuaginta ſeptem generationes facta eſt redemptio generis humani. Vel datur ultio ſeptuagies ſepties: quia multiplicavit peccata à Cain.

LXXX.

c Au 83 q. 15. Rup ſ. Can 6 Gr. ſ. Can. 6. — *Anima imperfecta. Prædicatores falſi. Fides reſurrectionis.*

Octoginta producitur ab octonario, qui eſt numerus diminutus. Octoginta concubinæ. *Can.* 1.*a.* deſignant c animas terrenorum mercedem accipientes. Vel animas minus perfectas. Denario enim ſignificatur ſcientia univerſitatis: quæ ſi ad terrena & corruptibilia referatur, quæ octonario ſignificari poſſunt, ſunt octoginta. Vel quia denario ſignificatur decalogus, per octonarium verò reſurrectio, deſignantur Prædicatores falſi, qui falſi ſunt per deſiderium, ſcripturam tamen divinam & reſurrectionem, quam credimus, manifeſtant per verbum.

d Hie. 9. Agla ſa & ſup. pſ. 89. e Ily. ſ Lev. 12

Octoginta cori tritici, d deſignant fidem reſurrectionis Chriſti. *Luc.* 16.*b.* Octoginta autem anni vitæ humanæ ad novam legem pertinent, propter octonarium. *Pſalm.* 89.

Octoginta dies dantur ſeparationis & purgationis mulieris parientis fœminam. *Lev.* 7.*b.* & deſignant tempus, e quo formata eſt in agro Dei fœmina, quod duplum eſt ad formationem maſculi: quia geminata eſt pœna peccati in muliere.

LXXXVI.

f Glo int ſup. Gen. 16. Ru. 5. ſ. Ge. 27

Octoginta ſex annorum erat Abraham, quando genuit Iſmaelem. *Gen.* 16.*d.* ut deſignetur eum genuiſſe tempore f vitæ carnalis, quum nondum pervenerat ad perfectionem vitæ ſpiritualis. Octoginta ſex autem annorum quantitas duobus diſponitur terminis. Eſt enim in deceno limite octonarius, in ſingulari ſenarius. Senarius perfectus numerus ipſe quodammodo eſt Abraham, perfectorum vir operum, ſed parvi & frigidi ſanguinis. Octonarius autem, qui & à Philoſophis fœmina dicitur, ipſe in deceno limite quodammodo eſt Agar, infirmior quidem quia fœmina, ſed fœcundior viro, quia juvencula.

XC.

g Hie. ſ Eze. 41. h Rup 2. ſ. Ezech. 25. — *Perfectio ſtatus. Angeli.*

Nonaginta cubita longitudinis templi. *Ezech.* 41.*b.* perfectiorem g ſtatum deſignant: quia nonagenaria peperit Sara. *Gen.* 21.*a.*

Deſignant etiam h Angelos, qui per additionem hominis fiunt centum.

XCVIII.

i Gr ſ. 1 Re. 4

Numero nonaginta octo duo deſunt, ut fit centenarius. Ejus ætatis erat Eli: i quia perfectæ maturitatis extitiſſet, ſi Sacramentum geminum in Redemptoris noſtri cognoviſſet incarnatione, videlicet veram divinitatem in humanitate. Nunc, quia multa de lege veteri, plurima de mandatis cœleſtibus rectè intelligit, nonaginta octo annorum eſt. 1. *Reg.* 4.*c.*

XCIX.

k Glo int. ſup. Gen. 17. l Glo. int ſup. Luc 15. Au de verb. Apoſtol ſer. 9. m Ori ſ. Gen. hom 2. Rup. ſ Iud 11. — *Angeli. Iudæi. Creatura rationalis.*

Nonaginta novem annorum erat Abraham, quum mutavit nomen, & accepit circumciſionem. *Gen.* 17.*a.* quia k jam perfectioni propinquior erat: & cœleſtem deſiderabat ſocietatem.

Nonaginta novem oves. *Matth.* 18.*b.* Angelos l ſignificare ſolent. Poſſunt etiam deſignare Judæos ſuperbos, qui ſe ſanos putant: nec humiliari ad medicum volunt: ideò relinquuntur in montibus, hoc eſt, in tumore ſuperbiæ.

C.

n Hil. ſ. Mat. Can 18 Am. ſ. Lu. 15. o Ru. ſ Ge. 27 p Ori ſ. Lev. hom. 16. 26. Gl. int ſ. Lev. & ſ 1. Par 12. q Hie. ſ. Eze. ho. 18 21. Gre ſ Ezec. hom. 17. 12. r Glo. in ſup. Exod. 26. Gl. int ſ Gen. 26. Au. epiſt. 89. Hie. ſ Iſa. 65. Ori. ſ. Matt. cap 14. Aug 1 q. m Evan 9. Gr. ſ. Ez. h. 17 Gl int ſ. Mat. 13. — *Spes cœleſtium. Perfectio operum. Cœleſte præmium. Miſericordia Dei.*

Centenarius numerus plenus in omnibus & perfectus oſtenditur: m & totius rationalis creaturæ continet Sacramentum: ſicut in Evangeliis legimus, ubi dicit quia habens quis centum oves, ex quibus quum periiſſet una, relictis nonaginta novem in montibus, deſcendit quærere eam, quæ perierat: quamque juventam humeris ſuis reportavit: & poſuit cum illis nonaginta novem, quæ non perierant. Hic ergò centenarius totius creaturæ rationalis eſt numerus, quoniam non ex ſemetipſo ſubſiſtit, ſed ex Trinitate deſcendit: & longitudinem vitæ, hoc eſt, immortalitatis gratiam ex Patre per Filium ac Spiritum ſanctum ſuſcepit, idcirco triplicatus ponitur, n utpote, qui ad perfectionem per gratiam Trinitatis augetur, & qui ex centenario per ignorantiam lapſum, per agnitionem Trinitatis reſtituat in trecentos. *Matt.* 15.*b.* *Luc.* 15.*b.*

Centeſimo anno Abrahæ natus eſt Iſaac *Gen.* 21.*a.* Cùm naſcitur Iſaac. o cujus generationem unica Dei gratia operata eſt, paternæ ætatis numerus plenus & integer, unus & ſimplex, id eſt, ſolo limite centeno contentus eſt ſub unitate. Unitas namque apud Philoſophos, neque mas neque fœmina dicitur, neque viri, neque fœminæ natura, ſed ſola divinæ promiſſionis veritas operatur.

Centum in bonum & in malum ſumitur: p Nam inveniuntur centum inimici dæmones. Et Abram centenarius credidit, & genuit Iſaac. Et centum fideles perſequuntur decem millia contrarias virtutes: ubi ponitur numerus finitus pro infinito. *Lev.* 26.*c.* Et centum milites, ſunt qui perfectioni ſtudent. 1. *Par.* 12.*b.*

Centum cubiti longitudinis atrii, q ſpem cœleſtium ſignificant, & cœleſtem vitam quum à ſiniſtra tranſit in dexteram. Item fructum centeſimum. *Exo.* 26. 28. *Ezech* 40. Centum etiam cubitorum erant longitudo & latitudo templi. *Ezech.* 41.*c.* ut oſtendatur nos mente, ſermone, & operibus Deo ſervire debere. Vel deſignatur perfectio operum.

Centuplum invenit Iſaac, quum ſeminaſſet. *Gen.* 26.*c.* hoc eſt, r magnum cœleſtis patriæ lucrum, &

fructum

Digitized by Google

Præcepta legis. Profectus. Duces fidelium.

fructum Evangelicum. Et centuplum in hac vita accipiendum. *Matth.19.d.* ſignificat omnis,ut juxta illud, Nihil habentes & omnia poſſidentes. Centum annorum puer in fœlicitate, deſignat perfectam ætatem. *Iſ.65.d.* Centeni autem diſcumbunt in convivio Chriſti, quia ille numerus eſt unitati divinæ conſecratus. *Matth.6.* Centeſimus autem fructus eſt Martyrum, & eorum, qui mortem habent in contemptu. *Matth.13.a.* Eſt etiam contemplatio æternæ vitæ, & opera intentione æternitatis facta.

Centum bati olei, *a* deſignant magnam Dei miſericordiam. Et centum cori tritici, præcepta legis, quibus tenebantur Judæi. *Luc.16.b.*

Centum cubiti à porta interiori ad exteriorem. *Ezech.40.d.* deſignant *b* altiorem profectum eorum, qui jam perfectionem attigiſſe videbantur.

Centum arietes in cibum Salomonis per ſingulos dies. *3.Regum 4.c.* ſunt *c* Duces Chriſtiani gregis, qui cum ſubditis ſuis æternam gloriam conſequi feſtinant. Centum alieni, ſunt aſtutia perfecti. *Lev.26.b.*

Centeni anni ſexcentis vitæ Noe, ſingulas ætates deſignant. *Gen.7.a.*

Centum agnis emit Jacob partem agri à filiis Hemor. *Gen.30.d.*

Centum talenta argenti in vaſis tabernaculi. *Exod.38.*

a *Hie ſ. Agla* b *Gre ſ. Eze. hom.19.* c *Glo int ſ.3. Reg.4. & ſu. Lev.26.*

CX.

Centum & decem annis vixit Joſeph, deſignans in ea ætate mori eos, qui decalogum obſervant. *Gen.50.*

CXX.

Centum viginti annorum erat Moyſes, quum mortuus eſt, data lege, *d* deſignans Spiritum ſanctum venturum ſuper centum viginti diſcipulos. *Deu.34.b.* Vel deſignant perfectionem mandatorum, quæ eſt in duobus præceptis charitatis.

Dedit Regina Saba Regi Salomoni centum viginti talenta auri. *3.Reg.10.d.* Numerus hic conſecratus vitæ hominum eorum, *e* qui fuerunt in diebus Noe, quibus iſtud conceditur ſpacium vitæ, quo invitantur ad pœnitentiam. Offert ergo Chriſto Eccleſia in auri ſpecie & pondere non ſolum multitudinem ſenſuum ſuorum & intellectum, ſed lege Dei conſecratos indicat ſenſus per hunc, qui Moyſi annos continebat numerum. *Gen.6.a. Deut.83.c.*

d *Hie de man ſio. Glo int ſup. Deut.34.* e *Ori ſ. Cant. hom.2.*

CXXVII.

Centum viginti ſeptem annos vixit Sara, *f* vitæ perfectæ typum gerens, quia centum & viginti ſeptem ſunt numeri ſolidi. *Gen.23.a.*

f *Glo. int. ſup. Gen.23.*

CXXX.

Centum triginta annorum erat Jacob, quando ingreſſus in Ægyptum. *Gen.47.b.*

Centum triginta ſicli argenti in acetabulo, deſignant *g* unius Dei, triumque perſonarum fidem propter centenarium & tricenarium. *Num.7.*

g *Rup.1. ſup. Num.18.*

CXXXVII.

Centum triginta ſeptem annis vixerat Iſmael, quando appoſitus eſt ad populum ſuum. *Geneſis 25.b.*

CXL.

Centum quadraginta annis vixerat Job poſt flagella. *Job 32.d.* ut deſignetur *h* ducendo decem per quatuordecim, quod utrumque teſtamentum Eccleſia cuſtodiens, & tam ſecundùm legis decalogum, quàm ſecundùm quatuor Evangelii libros vivens, uſque ad perfectionis culmen extenditur.

h *Gr.35. mo, 25.*

CXLIIII.

Centum quadraginta quatuor cubiti muri minoris Hieruſalem. *Apoc.21.a.* deſignant *i* minores & infirmiores per bona opera ad cœleſtem Hieruſalem pervenientes.

i *Ru 12. ſ. Ap.*

CXLVII.

Centum quadraginta ſeptem annorum erat Jacob, quando mortuus eſt, & appoſitus ad populum ſuum. *Gen.50.a.*

CL.

Centum quinquaginta diebus obtinuerunt aquæ diluvii terram. *Gen.7.d.* ubi triplus eſt quinquagenarius, tanquam eum multiplicaverit Trinitas. Deſignatur autem *k* altitudo bapiſmi in ſacrando novo homine, ad tenendam quietis & reſurrectionis fidem. Reſultat enim ex ſeptuaginta & octoginta, quæ ſunt ad ſeptem & octo.

k *Au ſ. pſ.150*

CLIII.

Perfecti. Centum quinquaginta tres piſces. *Joan.21.b.* deſignant *l* perfectos, qui numerus fit ex ter quinquaginta, additis tribus, & ex decem & ſeptem ſumptis omnibus prioribus numeris. Deſignant etiam perfectam Eccleſiam militantem, quæ denario ad quinquagenarium addito abſolvetur in fine mundi. Vel ita conſideretur, quod ex ſeptem & decem, fiunt decem & ſeptem: quæ ſi per trigonum ducamus, fiunt quinquaginta unum. Legimus quod annus quinquageſimus jubileus vocari juſſus eſt: in quo videlicet cunctus populus ab omni operatione quieſceret. *Electi.* Sed vera requies in unitate eſt. Dividi quippe unum non poteſt. Ubi enim ſciſſura diviſionis eſt, vera requies non eſt. Ducamus ergò per trigonum quinquaginta unum, & fiunt centum quinquaginta tres. Quia ergò omnis noſtra operatio in fide Trinitatis exhibita, ad requiem tendit, decem & ſeptem ter ducimus, ut ad quinquaginta unum venire debeamus. Et quia vera noſtra requies, tunc eſt, quum ipſam claritatem Trinitatis agnoſcimus, quam in unitate divinitatis eſſe certum tenemus, quinquaginta & unum ducimus, & electorum ſumma in ſuperna patria quaſi centum quinquaginta trium piſcium numerum tenemus.

l *Au ſ. pſ. 49. 119.150 & 83 & 17 & ſ. Ioan tract. 128. Gr.h.24.*

Tres gradus in Eccleſia. Vel centenarius ibi, deſignat *m* Gentilem populum: quinquagenarius Judaicum, ternarius confeſſionem Trinitatis, per quam ſalvamur.

Vel deſignat *n* tres gradus in Eccleſia centenarius imperfectos, qui multi ſunt quinquagenarius mediocres: ternarius perfectos, qui pauci ſunt.

m *Cyr 12 ſu Ioan 63.* n *Rup 14 ſu Ioan*

CLXXV.

Centum & ſeptuaginta quinque annis vixit Abraham : ut diceretur mortuus in ſenectute bona.

CLXXX.

a Glo.int.ſup. Gen.3.

Centum & octoginta annorum mortuus eſt Iſaac. *Geneſ.35.d.* quo numero *a* perfecta ætas ſignatur.

CC.

b Glo.int.ſup. Gen.32. c Gr.ſ.Can.8. Rup ſ. Hoſ.3.

Ducentæ capræ & ducentæ oves erant in muneribus, quæ obtulit Jacob Eſau. *Gen.32.* quia binarius Princeps *b* alteritatis gradus eſt Eſau.

Ducenti argentei, qui dantur cuſtodientibus fructum vineæ. *Can.8.d.* deſignant *c* duplicem retributionem, quæ datur benè operantibus : nempe centuplum in hac vita , & vita æterna in futuro. Vel quum ſit binarius in tertio gradu, deſignet conjugium Eccleſiæ cum Chriſto.

CCL.

Ducenti quinquaginta ſicli calami, & etiam caſiæ, ponuntur in unguento Sacerdotum. *Exod. 30. c.*

Ducenti quinquaginta calami numerantur in lateribus ſuburbanorum civitatis Ezechieli demonſtratæ. *Ezech.48.b.*

CCLXXIII.

d Orig ſ Nu. hom.4.

Ducentorum ſeptuaginta trium numerus, *d* ſignificat illos dies , qui ex novem menſibus & triduo menſis decimi colliguntur, qui fiunt ſimul ducen ti ſeptuaginta tres , quibus humano generi in hunc mundum præbetur ingreſſus.

CCC.

e Ori.ſ.Iudi. hom.4. Au q ind.37 Gr.30.m 3. Rup.ſ.Iud 12. Glo int ſ Geneſ.45. & ſu. Iudi.7. f Au 12.con. Fauſt.14. g Amb.3 de Spiritu ſanct. 28. & de Ioſeph.3. h Ori ſ Cant. hom.4. i Glo int.ſup. Exod 14. k Aug q.in Iud 37.

Cum trecentis invenies Abraham vincent em adverſarios. *Gen.14.b.* Et Gedeon cum trecentis lingua aquam lambentibus ſuperat. *Jud.7.a.* in quibus deſignatur *e* crux per T. Et hujus numeri erat longitudo arcæ Noe, qui multiplicatur per decem & triginta , & deſignat obſervationem legis. *Gen 6.* Trecenti etiam viri Gedeonis, deſignant Gentiles virtute crucis Chriſti ſervatos. Vel habentes perfectam cognitionem Trinitatis crucem Chriſti ferentes. Trecentos argenteos dedit Joſeph Benjamin fratri ſuo, qui deſignant fidem Trinitatis & crucis Chriſti. *Gen. 45.* — *Crux. Obſervatio legis. Gentiles.*

Trecentis cubitis longa erat arca Noe , *f* ut ſexies quinquaginta compleantur , ſicut ſex ætatibus omne hujus ſæculi tempus expenditur : ut in quibus omnibus Chriſtus nunquam deſtitit prædicari, in quinta per prophetari prænunciatus, in ſexta per Evangelium diffamatus. *Gen.6.*

Trecentis denariis æſtimabat Judas unguentum. *Joan.12.a.* quia *g* peccatoribus pluris conſtat remiſſio peccatorum, & indulgentia videtur eſſe pretioſior. Deſignabatur etiam crux Chriſti.

Numerus trecentarum vulpium , quæ à ſemetipſis diverſæ & diſſonantes erant , *h* triplicem formam indicant peccatorum, cordis, oris, & operis. *Judith.15.a.* Trecenti currus Pharaonis, *i* ſunt pugnantes contra fidem Trinitatis. *Exod.14.a.* Ad idem referuntur trecentæ unciæ, quas appendebat ferrum haſtæ Jesbibenob. *2.Reg.21.c.*

CCCXVIII.

Cum trecentis decem & octo Abraham adverſarios debellavit. *Gen.14.b.* quia nos *k* in Sacramento crucis, quam T. litera ſignificat, quæ pro trecentis ſumitur , quinque ſenſus carnales non prius variis vitiis captivantes ſuperamus. Decem & octo verò ex ternario & ſenario multiplicatus, fidem Trinitatis & perfectionem operis ſignificat.

l Hila. de Synodis circa finem.

Figuram etiam tenent *l* trecentorum decem & octo Epiſcoporum , qui Niceno Concilio interfuerunt.

CCCXC.

m Hie ſ.Eze. 4.

Trecenti nonaginta dies, quibus dormivit Ezechiel ſuper latus ſiniſtrum. *Ezech.4.b.* Captivitatem domus *m* Iſrael deſignaverunt , quæ cœpit tempore Regis Phacee uſque ad extremum annum Aſſueri, qui & Artaxerxes.

CCCC.

Cum quadringentis viris occurrit Eſau fratri ſuo Jacob , quibus illi timorem incuſſit. *Gen.32.*

Quadringentis annis fuit peregrinum ſemen Abrahæ in terra non ſua. *Gen.15.*

CCCCXXX.

Quadringentorum triginta annorum dicitur fuiſſe habitatio filiorum Iſrael in Ægypto. *Exo.12.g.*

D.

n Ori.ſ. Can. hom 1. o Gr.t.m.30 p Hie ſ.Iob.1.

Quingenti ſicli myrthæ & caſiæ , myſterium tenent *n* centupliciter perfectorum, ut remiſſionem datam per Chriſtum ſignificent. Quinquagenarius enim Jubileus, in his eſt quintupliciter poſitus. — *Remiſſio.*

Rectè quingenta juga boum & quingentæ aſinæ poſſideri à Job referuntur. *Job 1.a.* quia *o* vel in hoc, quod prudenter ſapimus , vel in hoc, quod humiliter ignoramus , dum æternæ pacis requiem quærimus, quaſi intra Jubilei numerum tenemur.

Quingenti qui de quinque conſurgunt, qui duplicati, quinquaginta quinque faciunt *p* peractis lubricæ ætatis fragilitatibus, in virum perfectum hominem tranſiſſe ſignificant, & ut per decies quinos in quinquaginta perveniunt , ita per decies quinquagenos ad quingentos aſcendunt. Similiter Eccleſiam totam , columnam & firmamentum veritatis Chriſti figurat , in qua ſenſus noſtri vel purificationem, vel remiſſionem peccatorum accipiunt , quia in iſto numero non ſolum remiſſio peccatorum, ſed etiam adventus Sancti Spiritus declaratur. — *Eccleſia.*

Quingenti cubiti erant in uno latere muri templi. *Ezech 42.d.*

DC.

Sexcenteſimo anno vitæ Noe completa eſt arca. *Gen.7.b.8.d.* quia ſexta ætate veniente Chriſto inſtituta eſt Eccleſia, quam ingrediantur ſervandi, ut jam in egreſſione ab arca finis mundi deſignetur, quando jam non erit opus arca.

Fortes.

Senarius numerus, qui multiplicatus venit in ſexcentos, mundi hujus figuram tenet, qui in ſex diebus dicitur conſummatus. Sexcentos ergò in aratro dicitur percuſſiſſe ille, *a* qui per crucem Domini crucifixus eſt mundo. *Jud.3.d.* Sex dies in boni operis ſtudio conceduntur. Centenarius autem numerus ſummam continet numerorum. Sexcenti ergò viri, ſunt opere & cordis deliberatione robuſti. 1.*Reg.13.c.*

a Ori. ſ. Iud. hom. 4. Gr. ſ. 1. Re. 13.

DCLXVI.

Sexcenta ſexaginta ſex talenta auri deferebantur Salomoni. 2.*Par.9.c.* & deſignabant *b* per ſenarium numerum perfectionem donorum, quæ Regi noſtro à nobis deferenda ſunt.

Numerus hominis dicitur ſexcenti ſexaginta ſex. *Apoc.13.d.* quia *c* ſenarius eſt numerus hominis, qui ſexta die factus eſt. Porrò numerus ſeptenarius quodammodo numerus eſt Dei: quia die ſeptimo requievit. Omnis hominis numerus, qui ad requiem non pervenit Domini, qualibus juravi (inquit) in ira mea, ſi introibunt in requiem meam: omnium, inquam, qui creatura Dei, vel ſemetipſis abutuntur, & dilectionem Creatoris non habent, vel creaturæ potius quàm Creatori ſerviunt, numerus ſenarius eſt. At verò ipſi diabolo numerus iſte triplicatus, imò ter decuplatus eſt, quia numerus ſexcenti ſexaginta ſex. Quamob cauſam? Nimirum, quia judicium ejus eſt triplex, quia tertio judicatus eſt. Primò, quando de cœlo projectus eſt propter ſuperbiam. Deinde quando judicium maledictionis accepit in ſerpente. Tertiò judicii ſine damnationis incremento feriendus eſt in illo, quem ingreſſurus eſt, homine peccati, filio perditionis.

b Gl. int. ſ. 2. Par. 9. c Rup. ſ. Hab. & e ſ. Apoc.

DCC.

Septingenti triginta ſicli auri oblati fuerunt in ſanctuario. *Exod.38.e.* Ultra viginti novem talenta.

M.

Doctrina Evangelica, Perfectio.

Millenarius ex denario quadratus *d* ſubtilem & ſolidam deſignat Evangelicæ prædicationis doctrinam, & in mille argenteis Abimelech. *Gen.20 d.* Ut autem à centenario decies collectio perficitur, ſummam perfectionis inſinuat. Mille autem juga boum, mille aſinæ, Iſraelitas atque gentiles, doctos, ac ſimplices poſt tentationum caſus in culmine perfectionis Eccleſia aſſumit. *Job 42.d. Cant. 4.b.8.d.*

Ponitur millenarius numerus finitus *e* pro infinito, ut *Pſal.67.* Millia lætantium. Et facit miſericordiam in millia. *Exod.20.a. Deut.33.a. Cant.8.d.* Et pro tempore. Ut ligatur diabolus mille annis. *Apoc.*20. Mille generationes. *Pſal.*104.

Millenarius numerus, collati numeri plenitudinem deſignat. *Ezech.47.*

Mille argentei ſunt *f* ſermones conſonantes in una fide. *Cant.8.d.* Quum autem unitas ſit in quarto gradu, deſignat virginitatem in Eccleſia.

Mille, quibus præeſt vir fortis, *g* æternam requiem deſignant. 1.*Para.12.b.* Mille autem cubiti muri Hieruſalem, perfectam operationem deſignant. *Nehem.2.*

Mille, quos perſequitur unus, *h* ſunt hæretici à fidei prædicatore devicti. *Iſa.30.d.* Mille cadentes à latere, ſunt pauciores, qui putabant ſe cum Chriſto judicaturos. *Pſal.90.*

d Gr. ſ. 1. Re. 13 & 35 mor. 18 & ſ. Can. 8 Rica. de S. Vi. de extremo mali 20. Gr. 27. m. 21. Iſy. ſ. Lev. 17. e Hil. ſ. pſ. 67. Au. 20. civi. Dei. 7 f Gr. ſ. Can. 4 Rup. ſ. Can. 7 & ſ. Hoſ. 3. g Gl. int. ſu. 1. Par. 12. & ſ. Nee. 9. h Hie. ſ. Iſ. 30 Gl. in. ſ. pſ. 90

MCCLX.

Mille ducenti ſexaginta dies, ſunt duo anni cum dimidio, quibus prædicabunt Enoch, & Elias. *Apoc.11.a.* eſt numerus ſuperfluus. Idem deſignat *i* abundantem iniquitatem illius temporis. Apud *Danielem 12.d.* ponuntur mille ducenti nonaginta, qui etiam eſt ſuperfluus, ſed non tantum.

i Glo. in ſ. Apoc. 11 Ru. 6 ſ. Apoc.

MCCCC.

Mille quadringenti currus Salomonis, *k* ad tempora legis pertinent, quæ data eſt quadraginta diebus. 2.*Paral.1.d.*

k Glo. int. ſ. 2. Par. 1.

MDC.

Mille ſexcenta ſtadia *l* quatuor mundi partes exprimunt. *Apoc.12.*

l Au. 1. Ap. 13

MDCLXXV.

Mille ſeptingenti ſeptuaginta quinque ſicli argenti erant in capitibus columnarum tabernaculi. *Exod.28.d.*

MM.

Duo millia cubitorum, quibus arca fœderis præcedebat populum. *Joſ.3.d.* geminam *m* perfectionem deſignant, ſcilicet, integritatem voluntatis & plenitudinem fortitudinis. Ille igitur arcam ad duo millia cubitos ante ſeipſum præmittit, qui prudenter prævidet, quantum ſibi deſit de gemina perfectione: qui ſeipſum judicat geminæ perfectionis nec ſaltem exordia hactenus apprehendiſſe.

m Rica. de S. Vict. de extr. mal. 29.

MMM.

Millenarius, qui à centenario decies collecto perficitur, *n* ſummam perfectionis inſinuat. Qui profectò quum ter repetitur, in eo variæ electorum perfectiones deſignantur. Saul ergò tria millia virorum de Iſrael elegit, quia prædicator veritatis ad defenſionem ſanctæ Eccleſiæ, non infirmos & debiles, ſed robuſtos & validos bellatores inducit, ut virgines, continentes, & defenſores veritatis. 1.*Reg.13.a.*

In tribus millibus *o* anima & corpus, & ſpiritus ſignificantur, vel triformis doctrinæ ſcientia in Scripturis ſanctis, ſive Sacramentum beatæ Trinitatis, pro eo quod omnis multitudo credentium trium dierum viam ambulans, ad perfectionem æternitatis deſiderat pervenire. *Job 1.a.*

Tria millia parabolarum Salomonis. 3.*Reg.4.d.* plenitudo *p* fidei in lege & Evangelio, quam Chriſtus tradidit multiplici allegoriarum myſterio refertam.

Tria millia Camelorũ Job, *q* gentiles, aut Samaritanos ad fidem converſos inſinuare poſſunt *Job.1.a.*

Tria millia metretarum in mari æneo *r* claritatem reſurrectionis inſinuant. 2.*Para.4.b.*

n Gr. ſ. 1. Reg. 13. o Hie. ſ. Job 1. p Gl. in ſ. 3. Re. 4 q Gre. 1. mor. 13 11. r Glo. int. ſup. 2 Par. 4.

MMM

MMMCCC.

a Hil. ſ. pſ. 89.

Tria millia trecenti, qui præerant operibus templi, *a* deſignant eos præeſſe in Ecleſia, qui prædicant fidem Trinitatis. *3. Reg. 5. d.*

MMMM.

Quatuor millia Iſraelitarum cæſa, deſignant eos, qui mortui ſunt, quis quatuor Evangeliorum veritatem recipere noluerunt. 1. *Reg. 4. a.*

b Hil. ſ. Matt. Can. 15. Am. ſ. Lu. 5. Glo int ſup. Matth. 15.

Quatuor millia ſatiati à Chriſto, ſunt *b* Gentiles ex quatuor orbis partibus ad fidem collecti, & ad novum Teſtamentum pertinentes, vel ſpirituales viri quatuor virtutibus utentes. *Matth. 15. d.*

MMMMM.

c Ori. ſ. Mat. cap. 24. Au. 65 q. 61. & ſup. Ioan. tract. 24. d Hie. ſ. Eze. 48.

Quinque millia virorum ſatiati à Chriſto. *Matth. 14.* ſunt perfecti *c* quinque ſenſibus, qui capti ſunt ſolidum cibum capere. Vel ſunt viri veteris legis, qui aſperitate legis utebantur.

Quinque millia, quæ erant profana extra templum, deſignant *d* deditos quinque ſenſibus, qui tamen ſenſus ad omnes pertinent. *Exod. 45. b. 48. b.*

MMMMMM.

e Gr. ſ. 1. Reg. 13. f Gr. 35. m. 20

Sex mille equites, contra tria millia virorum, ut ſint duo contra unum, deſignant *e* dæmones conantes auferre amorem proximi, ut auferant amorem Dei. 1. *Reg. 13.*

Sex millia Camelorum poſſidet Job, *f* quia plenitudinem operis in Eccleſia accipiunt, qui ab illa dudum vitiorum ſuorum fœditate perierunt. *Job 42. d.*

MMMMMMM.

g Ori. ſ. Ro. 11 Hie. ſ. Zac. 8. h Gre. 2. mor. 13. 18.

Septem millia virorum erant, qui non curvaverunt genua ſua ante Baal. 3. *Reg. 19. d. Rom. 11. a.* Ut quum ſeptenarius ſignificet requiem, ſint figura *g* converſorum, qui peccati onere depoſito, ad Chriſti requiem venerunt ad menſuram viri perfecti.

Septem millia ovium Job, deſignant *h* converſos ex Judæis. *Job 1. a.* Vel ſeptem millia ovium, poſſidemus, quum cogitiones innoxias perfecta cordis munditia intra noſmetipſos inquiſito veritatis pabulo paſcimus.

MMMMMMMDCC.

i Glo. int. ſ. 2. Par. 47.

Septem millia ſeptingenti arietes, ſunt *i* Prælati, Spiritus ſancti gratia illuſtrati. Hirci verò ſunt peccatores per confeſſionem & pœnitentiam ad ſervitium Dei adducti. 2. *Paral. 17. d.*

XM.

k Gr. ſ. 1 Reg. 15. Hie ſ. Ez. 45.

Decem millia de Juda, *k* perfectam doctrinam habentes in prædicatione ſignificant, & legem ſpiritu Dei intelligentes. 1. *Reg. 15 b.* Huc referuntur decem millia cæſores lignorum. *3. Reg. 5. d.* Et decem millia in menſura civitatis, ad perfectam ſcientiam referuntur, ut de rebus Theologicis, & ſupernis virtutibus. *Ezech. 45. a. 48. b.*

l Gr. ſ. 1. Reg. 14.

Hujus numeri perfecta perfectio *l* in terra non invenitur, ſed in cœlo: quia enim novem ſunt ordines Angelorum: ad illorum ſocietatem electorum illa multitudo ſuſtollitur, decem millia virorum illa ſunt, quæ in ſanctis Angelis & electis hominibus in illa æternæ gloriæ ſede gratulantur. Quaſi ergò decem millia virorum illa ſunt, quæ in iſtius adhuc ſæculi exilio poſita, illius beatæ ſocietatis formam in moribus ſuſceperunt. 1. *Reg. 14. d.*

m Au. 1. q. in Evang. 14. n Hil. ſ. pſ. 67

Decem millia talentorum, quæ debebat ſervus, deſignant *m* tranſgreſſionem decem præceptorum legis. *Matth. 18. c.*

Decem millia inimicorum fugari dicuntur à centum bonis. *Lev. 26. b.*

Ponitur hic numerus finitus *n* pro infinito. *Pſal. 67.* Currus Dei decem millibus, multiplex.

XIIM.

o Gl in. ſu. 3. Reg. 4. Ru 12. ſ. Apo. p Au. ſ. pſ. 59.

Duodecim millia equeſtrium Salomonis. 3. *Reg. 4. d.* ſunt *o* eruditi verbo & exemplo. Et duodecim millia ſtadiorum cœleſtis Hieruſalem. *Apoc. 21. c.* ſunt fortes verbo & exemplo, pugnantes in ſtadio, & per quatuor orbis partes prædicantes Trinitatem.

Duodecim millia de Edom percuſſa, deſignant *p* in quatuor mundi partibus percuſſos terrenos, ut venirent ad fidem Trinitatis. *Pſal. 59.* in titulo.

XIIIIM.

q Gre. 36. m. 20.

Qoatuordecim millia ovium poſſidet Job: *q* quia quum in ſancta Eccleſia virtutum perfectio ad utrumque ſexum ducitur, ſeptenarius in ea numerus duplicatur. *Job 42. d.*

XXIIM.

Viginti duo millia inventi ſunt de Levitis, ab uno menſe & ſupra numerati, pro primogenitis Iſrael. *Num. 3. f.*

XXIIMCCLXXIII.

Viginti duo millia ducenti ſeptuaginta tres numerati, ſunt de primogenitis filiorum Iſrael ab uno menſe & ſupra *Num. 3. g.*

XXIIIM.

Viginti tria millia hominum occiſa, deſignant peccata cordis, oris, & operis. *Exod. 32. f.*

XXVM.

r Hie. ſ. Ezec. 48.

Viginti quinque millia in menſura civitatis, *r* ad quinque ſenſus referuntur, & ſimplicem hiſtoriam literæ. *Ezech. 45. 48. b.*

XXXM.

ſ Gr. ſ. 1. Re. 11

Triginta millia de Juda, *ſ* ad rectitudinem, & ſtudiū pertinent operationis, quia nulla ſunt præcepta legis, ſi ad cōtemplationē nō tendunt ſummæ Trinitatis. Triginta quidē à tribus & decem veniūt, ſed

tricena

tricenario numero tam denarius quàm ternarius ſimplex eſt: ſed ut uſque ad trecentos numeremus, & denarium tricies, & tricenarium decies multiplicamus, quia etſi magna eſt contemplatio, magna ſunt opera ſubjectæ plebis: illa tamen, quæ in partibus noſtris præcuſſerunt, incomparabilia fuerunt. 1. *Reg.11.c.*

Triginta millia de Iſrael, ſunt fidei, operis & ſpei firmitate perfecti. Tria propter confeſſionem Trinitatis, decem propter decalogum legis ad opera pertinent: mille propter ſui perfectionem ad ſpem vitæ æternæ. Tria ergò per decem multiplica, ne fides ſine operibus mortua ſit. Item triginta per mille multiplica, ut fides, quæ per dilectionem operatur, non alibi quàm in cœlis retributionem ſperet. Et triginta millia cæſores lignorum, ſunt Doctores in fide Trinitatis perfecti. 3. *Reg.5.d.*

Triginta millia curruum contra tria millia hominum veniunt. 1. *Reg.13.b.* ut ſint decem contra unum, quia *a* dæmones per ſpecies, quas ingerunt quinque ſenſibus, & per totidem deceptorias artes fideles decipere conantur. 1. *Reg.13.b.*

a Gr. ſ. 1. Re. 13

XXXIIMCC.

Triginta duo millia ducenti de tribu Manaſſæ, ſunt *b* dilectionem Dei & proximi amplectentes. *Num.1.d.*

b Glo. int. ſu. Num. 1.

XXXVMCCCC.

Triginta quinque millia quadringenti de tribu Benjamin, ſunt *c* boni conjugati, in fructu triceſimo permanentes. *Num.1.d.*

c Glo. int. ſup. Num. 1.

XLM.

Quadraginta millia præſepia equorum currulium Salomonis ſunt, *d* qui in populo legis & Evangelii nutriebantur ad præſepia Scripturarum, ut apti fierent equitatui ſummi Regis. 3. *Reg.4.d.*

d Glo. int. ſup. 3. Reg. 4.

XLMD.

Quadraginta millia quingenti de tribu Ephraim, *e* ſunt in moleſtia corporalium ſenſuum perfecti. *Num.1.d.*

e Glo int. ſup. Num. 1.

XLM. ET MD.

Quadraginta & mille quingenti numerari ſunt de filiis Aſer. *Num.1.f.*

XLIIM.

Quadraginta duo millia de Ephraim, quæ percuſſit Jephte. *Jud.11.b.* ſignificant *f* omnes rebelles, qui in ſex ætatibus fuerunt, qui condemnabuntur in fine mundi, quia quadraginta duo ſiunt ex ſexies ſeptem. Qui dicebant nolumus hunc regnare ſuper nos. *Luc.19.b.*

f Augu. q. in Iud. 49.

XLVMDCL.

Quadraginta quinque millia ſexcenti quinquaginta de tribu Gad. *Num.1.b.* ſunt *g* benè utentes ſenſibus.

g Glo. int. ſup. Num. 1.

XLVIMD.

Quadraginta ſex millia quingenti de tribu Ruben. *Num.1.a.* ſunt *h* novum & vetus Teſtamentum habentes in veritate: & perfecti operibus & in ſancti Spiritus confidentes auxilio.

h Glo int. ſup. Num. 1.

LM.

Quinquaginta millia plebis percuſſa à Domino. 1. *Reg.6.d.* deſignant *i* hæreticos, qui præter errorem in fide, etiam in quinque ſenſus peccaverunt.

i Gr. ſ. 1. Re. 6.

LIIIMCCCC.

Quinque millia quadringenti de filiis Nephtalim. *Num.1.f.* ſunt *k* fide Trinitatis armati, ac ſcuto fidei, quæ in quatuor Evangeliis continetur, muniti.

k Glo. int. ſup. Num. 1.

LIIIIMCCCC.

Quinquaginta quatuor millia quadringenti de tribu Iſachar. *Num.1.d.* ſunt *l* novo benè inſtructi Teſtamento.

l Glo int ſup. Num. 1.

LVIIMCCCC.

Quinquaginta ſeptem millia quadringenti de tribu Zabulon. *Num.1.d.* ſunt *m* Spiritus ſancti gratia & virtutibus perfecti.

m Glo. int ſu. Num. 1.

LIXMCCC.

Quinquaginta novem millia trecenti numerantur de tribu Simeon. *Num.1.b.* quia *n* gloria perfectarum eſt principium: ſed in perfectione imperfectio eſt.

n Glo int ſu. Num. 1.

LXIIMDCC.

Sexaginta duo millia ſeptingenti de tribu Dan. *Num.1.e.* ſunt continentes & conjugati, ac virgines corpore & ſpiritu.

o Gl. int. ſup. Num. 1.

LXXM.

Septuaginta millia latomorum. 3. *Reg.5.d.* ſignificant *p* Prophetas & Patriarchas veteris Teſtamenti, propter ſeptenarium. Verum ibi portantes onera dicuntur ſeptuaginta millia. Prædicatores etiam ad requiem ducentes, propter ſabbatiſmum ſunt ſeptuaginta millia. 2. *Para.2.d.*

p Hie. ſ. pſ. 89 Glo int ſup. 2. Par. 2.

LXXIIM.

Septuaginta duo millia talenta æris oblata ſunt filiis Iſrael ad opus Sanctuarii. *Exod.38.d.* Additis ultra quadringentis ſiclis.

LXXIIIIMDC.

Septuaginta quatuor millia ſexcenti de tribu Juda. *Num.1.c.* ſunt *q* ſpiritalem legis intelligentiam habentes. In ſeptenario enim Spiritus ſanctus, in denario lex ſignificatur.

q Glo int ſup. Num 1.

LXXXM.

Octoginta millia portantium onera ad templum. 2. *Regum 5.* deſignant *r* Apoſtolos & prædicatores

r Hie ſ. pſ. 89. Glo int ſ. 2. Par 2

Google

tores Evangelicos, propter octonarium, qui ad novam legem pertinet. Et propter ſpem reſurrectionis, quam prædicant. Ibi tamen latomi dicuntur octoginta millia. 2. *Para.* 2. *A.*

CXLIIIIM.

Apoc. 8. Centum quadraginta quatuor millia ſignati. *Apoc.* 7. *A.* Sic diſponuntur: ut duodenarius, qui numerus erat primorum filiorum Iſrael, habeat in deceno unitatem, in ſingulari verò limite binarium. Ut autem iſti duodecim primigeni totidem, id eſt, duodecim millia ſuccreſcerant, unitas illa decena, unum & alterum limitem tranſit & in tertio conſiſtit, & decem millia ſunt. Item binarius ſingularis, qui conjunctus eidem decenæ unitati duodecim perficiebat, unum & alterum limitem tranſit, & in tertio conſiſtit, & duo millia fiunt. Quæ videlicet duo millia decem millibus jam dictis in ſecundo Eccleſia. ab eis limite conſtitutis connumerantur, & duodecim millia fiunt. Ita quia duodecim tantum erant Aug. ſ. Apoc. hom. 6. filii Iſrael, jam in duodecim millia multiplicati, rurſus duodecies multiplicantur, & fiunt centum quadraginta quatuor millia. Qui videlicet numerus ita diſponitur ut tribus limitibus diſtinguantur, nam in centeno milleno unitas, in deceno milleno, quaternarius. In milleno item quaternarius collocatur. Et propter limites confeſſio Trinitatis demonſtratur. Centum quadraginta quatuor millia omnem Eccleſiam deſignant.

CCM.

Gr ſ. 1. Re. 15. Ducenta millia peditum. 1. *Reg.* 15. *b.* deſignant eos, qui per divinam gratiam, tam corporis continentia, quàm mentis integritate, ad ſummam pudicitiæ arcem pervenire. Vel quia non remiſſe aut negligenter Deo per pudicitiam ſerviunt, centenarium habent operis: & quia ei ſervire non deſinunt, habent millenarium multiplicationis. In centenario autem & millenario omnis decalogi ſumma concluditur.

DIIIIM.

Quinquaginta & quatuor millia calamorum erant in ſingulis lateribus civitatis, quam vidit Ezechiel. *Ezech.* 48. *b.*

DCM.

a Glo. in. ſup. Exod. 12. Sexcenta millia peditum, qui egreſſi ſunt de Ægypto, ſunt *a* perfecti in operibus bonis. *Exod.* 12. *f.*

DCIIIMDL.

b Glo. in ſup. Num. 1. Sexcenta tria millia quingenti quinquaginta numerati ſunt in deſerto. *Num.* 1. *g.* & deſignant *b* perfectos in opere cum fide Trinitatis & fortitudine.

c Hie ſ. Dan. 7. Millia millium & decies centena millia. *Dan.* 7. *c.* exprimunt *c* numerum certum pro incerto, quaſi dicantur infinita.

d Rup. 5. ſup. Apoc. Vicies millies dena millia equeſtrium. *Apoc.* 9. *d.* Sic conſiderentur. *d* Unitas, quæ in primo limite unum ſignificat, tranſpoſita in quintum limitem, decem millia deſignat. Item binarius in primo limite duo ſignificat, translatus autem in quintum limitem viginti millia deſignant. Sunt itaque in uno eodemque deceno limite, & unitas multiplicanda, & binarius multiplicator. Unitas decena millena, deſignat gentem Judæorum, unius Dei cultricem. Binarius decenus millenus, interdum infamis eſt in Scriptura ſacra, ut quum bina animalia immunda introducuntur in arcam. Igitur unitas in eodem limite cum binario cubat, & ab eo multiplicatur, quis gens Iſraelitica, quæ unius Dei populus eſſe debuerat, in terra gentium immundarum, & abominabilia facientium. collocata eſt.

LAVS DEO.

F. HIERONYMUS LAURETUS
faciebat.

INDEX

INDEX RERUM OMNIUM QUÆ IN HAC SYLVA ALLEGORIARUM CONTINENTUR.

AD LECTOREM.

Admonitum te velim (Lector benevole) quamvis in hoc Volumine omnium ferè dictionum totius ſacræ Scripturæ ordine Alphabetico digeſtarum ſenſus myſtici tanquam in promptuario contineantur, me tamen rerum & materiarum ſub variis atque diverſis dictionibus allegoricè explicatarum Indicem locupletiſſimum addi curaſſe, quæ facili negotio ſub qualibet ſive dictione, ſive materia aut ſententia, diverſas allegorias in promptu deprehendere poteris.

A.

AARON & Moſes, 153
Abjectio 482.678
Abjectio belloini appetitus 382
Abjectio bonorum 909
Abjectio Chriſti 325.414.841
Abjectio dæmonum & vitiorum in baptiſmo 692
Abjectio hoſtium 407
Abjectio Judæorum 15.480
Abjectio Judæorum perpetua 411
Abjectio laudis inanis 381
Abjectio peccati 279
Abjectio per pœnitentiam 183
Abjectio ſuperborum 858
Abjectio ſynagogæ 181
Abjectio tepidorum 382
Abjectio verbi Dei 16
Abjicere carnales affectus 144
Abjicere curas 420
Abjicere doctrinas humanas 572
Abjicere laborioſam vitam 252
Abjicere pravas cogitationes 86.374
Abjicere ſcandalizantem 399
Abjicere ſuperbiam 346
Abjicere temporalia 404.946
Abjicere verba otioſa, &c. 9
Abjiciendæ malæ cogitationes 399
Abjiciens animam peccantem 651
Abjici adverſarios Eccleſiæ 314
Ablata à populo Dei caſtigatio 19
Ablati fortes a Judæa 849
Ablatio concupiſcentiæ 973
Ablatio diſcipulorum Chriſti 994
Ablatio diſcretionis 404
Ablatio divinæ providentiæ 672
Ablatio doctorum a Judæis 789
Ablatio doctrinæ ſæcularis 103
Ablatio fidei 787
Ablatio lectionum ſacrarum 14
Ablatio peccati 135
Ablatio perverſi auditus 43
Ablatio recti judicio à Judæis 22
Ablatio ſacramentorum à Judaico ſacerdotio 994
Ablatio verbi Dei 886
Ablatum ſacerdotium veteris legis 321
Ablui ſanguine Chriſti 795
Abolitio obſervantiæ literæ legis 670
Abolitio peccatorum 713
Abolitio ſuperſtitionis & peccatorum 866
Abominans ſuperbos 380
Abominatio Judæorum 710
Abrahæ ſinus 134
Abraham 673
Abrenuntians errori 287
Abrenuntiata diabolo 324
Abrenuntiata vitæ veteri 750
Abſciſſi a Chriſto 469
Abſciſſio malorum cogitationum 20
Abſcondens myſteria a ſuperbis 314
Abſcondere myſteria indignis 349.916
abſcondere myſteria Judæis 928
abſcondere peccatum 202.716
abſcondens Deus myſteria 210
abſcondens doctrinam 456.481
abſcondens cœleſtium gaudia cordibus reproborum 363
abſconſio notitiæ 378
abſconſio ſanctorum prædicatorum 918
abſolventes Barabbam 594
abſolvere pœnitentem 311
abſolvere à regimine 343
abſolutio pœnitentis 752
abſorbens fragilitatem corporis 181
abſtinentes 523
abſtinentia 487.658.743
abſtinentia à vitiis 335
abſtinere à voluptatibus 29
abſtractio fidelium a Judæis 404
abſtrahere a terrenis deſideriis 43
abundantes doctrina & donis Spiritus ſancti 354
abundantes Judæi temporalibus & malis operibus 900
abundare voluptatibus 199
abundantia 412.455.523.902.1045
abundantia doctrinæ 283.202 452.547.861
abundantia donorum Dei 299
abundantia donorum mundo à Chriſto collatorum 403
abundantia donorum Spiritus ſancti 307
abundantia gratiæ & donorum Spiritus ſancti 57.216.287.527.675.943
abundantia lachrymarum 462
abundantia laudum hic, & in fælicitate 548
abundantia loquacium 372
abundantia mali 414
abundantia malorum 995
abundantia prædicationis 31
abundantia rerum terrenarum 874
abundantia ſapientiæ 30
abundantia ſcientiæ ſæcularis 703
abundantia temporalium 58.315.462
abundantia terrenorum 434
abundantia verbi Dei 899
abundantia virtutum 454
abundantia vitiorum 229
abundantia voluptatum 900
abundans juſtitia evangelica 579
abuſus bonoru[m] 738
abuſus donorum Dei 1[.]7
abuſus Evangeliorum 795
abuſus poteſtatis 783
abutentes lege 685
abutens miſericordia Dei 815
abuti bonis in malum 24
abuti donis Dei & ſacra ſcriptura ad defenſionem errorum 755
abuti donis Dei 38.433
abuti Evangelio 147
abuti naturalibus potentiis 545
abuti pœnitentia 740
abuti ſacris ſcripturis 24.181
abuti ſcriptura, & donis Dei ad errores 213
accedentes ad perfectionem 916
accedere ad Deum otiodum 163
accedere ad voluptates 35
accedere ad Chriſtum invitantem 34
accedere aut ſedare iram 21
accendere mentem 958
accenſio tepidorum 375
poſt acceptam fidem peccantes 48
acceptant obſervationes Judæorum 258
acceptior Deus opera Chriſti 1037
acceptare duplices lachrymas 43
acceptata opera miſericordiæ 847
acceptatio Dei 341
acceptatio divina 42
acceptatio paſſionis Chriſti 116
acceptatio perſonarũ 250.352.414.589.909
acceptum ferre verbum prædicationis Chriſto 34
acceſſus ad baptiſmum 8
acceſſus ad Evangelium 204
acceſſus ad fidem 918
acceſſus ad Spiritum ſanctum 34
acceſſus animæ Chriſti ad Deum 652
acceſſus per fidem & charitatem 34
accidentia bona animæ & corporis 454
accipere cœleſtem doctrinam 253
accipere chriſma 415
accipere de gratia Chriſti 72
accipere dignitatem eccleſiaſticam 43
accipere doctrinam hæreticam 22
accipere doctrinam 158
accipere fœlicitatem 43
accipere ſapientiam à Chriſto 308
accipere ſimplicem doctrinam 961
accipere temporalia 42
accipere verbum Dei 42
accipientes ſæculares ab Eccleſia 45
accuſans juſtitiam Dei 384
acquirere beatitudinem 310
acquirere cœleſtem gloriam 36
acquirere Chriſtum & gloriã cœleſtẽ 587
acquirere gloriam cœleſtem 859
acquirere infernum 511
acquirere verbum Dei 387
acquiſitio gloriæ cœleſtis 972
acquiſitio injuſta 36
acquiſitio recti dignitatis 368
actio 569
actio bona ſine recta intentione 951
actio conſummata virtutis 1007
actio gratiarum 56.132.177 206.693.739 582 8[.]7.894
actio mundana 686
actiones 794
actiones angelicæ 875
actiones diaboli 83
actiones exteriores 449
actiones fluxæ 455
actiones temporales 1035
actionis & intentionis concordia 860
actio prava 695
actio ſæcularis 4[.]8
actio terrena 973
actio terrena deſerenda 6[.]8
activa perturbans contemplativam 97
activi 304.398
activi & contemplativi 449
actus potentiarum 883

aculei

Aculei timoris 904.1030
Acumina ſapientum 849
Adam 778.817.881.957
Adam & Eva 457.936
Ab Adam uſque ad Noe 359
Adam, & genus humanum 817
Adæ & gentilium ajectio 916
Addens charitatem legi 790
Addens Deus pœnæ temporali æternā 356
Addens peccatum concupiſcentiæ 398
Addere bona opera verbo Dei 491
Addere fervorem orationibus ibid.
Addere hæreſim hæreſi 592
Addere peccata peccatis 633
Addere virtutes 459
Addi peccatum peccato 25
Adducens hæreticus diſcipulos ad diabolum 374
Adducere ad ſervitutem Dei 388
Adduci ad Chriſtum 56
De adepta ſapientia gaudium 415
Adeptio perfectionis 640
Non addeſſe prædicatorem 307
Adhærentes Chriſto 563.608
Adhærentes diabolo 889
Adhærentes hæreticis 946
Adhærentes idolis perire 438
Adhærentes impio 608
Adhærentes ſimplices doctoribus 773
Adhærentes vitiis 600
Adhærere dæmonibus 681
Adhærere exemplis 979
Adhærere inordinatè eſtai & divitiis 550
Adhærere terrenis 59
Adhibere diligentiam doctrinæ 387
Adinventiones hæreticorum 723.1019
Adinventiones Philoſophorum 534
Adinventiones propriæ 906
Adipiſcens Chriſtus gentes 52
Aditus ad myſteria 331
Adjungi perfectioribus 583
Adjutores ad peccatum 591
Adjutores Antichriſti 447.499
Adjutores Chriſti Apoſtoli 61.307
Adjutores prædicatorum pauci 772
Adjutor in divitiis 661
Adjutorium Dei 238
Adjutor prædicatoris 578
Adjuvans Deus 857
Adjuvans fideles 981
Adjuvare 119
Adjuvare ad reſuperandas vires 578
Adjuvare fatigatum in via Domini 859
Adjuvare infirmos 616
Admirati 698
Admiratio de prædicatoribus 1038
Admiratio de opere redemptionis 957
Admiratio & exultatio 1018
Admiratio ignorantiæ humanæ 403
Admiratio judiciorum Dei 781
Admiratio myſteriorum ibid.
Admiratio paſſionis Chriſti 1025
Admitte os ad pœnitentiam 280
Admittens anima omnē voluptatem 404
Admittens dæmones, & hæreticus 553
Admittere ad conjugiū incontinentes 420
Admittere carnales cogitationes 117
Admittere libidinoſas cogitationes 28
Admittere omnia vitia 24
Admittere ſuggeſtiones 961
Admitti ad intelligentiam myſteriorū 354
Admitti ad ſecreta 34
Admonere proficiētes, ut humilientur 322
Admonitio Dei 986
Admonitio & condemnatio Dei 678
Admonitiones 621
Admonitiones factæ 787
Admonitio præcedens 281
admonitio varia 836
adoleſcente aetoditi 814
adoptio 29
adoptionis ſpiritus 825
adoratio in Eccleſia 65
adorata Chriſtum 752
adoratio Dei 492
adſcribere Deo bona opera 881
adſcribens Deo converſionem peccatoris 399
adſcribere gloriam Deo 697
adſcribere ſibi dona Dei 676
adſcribere ſoli vitiores 70
adſcribere verbi fructum Deo 710
advena in hoc mundo 484
adveniēte Chriſto nō lucēt prophetæ 680
de adventu Chriſti gaudium 450
adventum Chriſti expectare ad judicium 410
utrumq; adventum Chriſti meditari 363
adventus ad judicium 1042
adventus Chriſti 561.844
adventus Chriſti duo 845
adventus Chriſti in carne 1054
adventus Chriſti ad judicium 375.1022
adventus & paſſio Chriſti 942
adventus & reſurrectio Chriſti 199
adventus gratiæ 142
adventus prædicatorum in publicum 61
adventus primus Chriſti 85
adventus ſecundus Chriſti 422
adventus Spiritus ſancti 215.739.813.977.1012
adverſa 842
adverſarii Eccleſiæ 849
adverſarii Chriſti in Eccleſia 451
in adverſis & proſperis firmitas 38
adverſitas 48
adverſitas, aut tentatio 846
adverſitas & proſperitas 238.214.627
adverſitates 394.744.933
adverſitatibus torqueri 181
adverſitatis tempus 1031
adverſus Eccleſiam 607
advertere 111
adulans peccatis 783
adulantes Chriſto 656
adulantes divitibus 572
adulantes prædicatores 874
adulantes Principibus 48
adulantium lingua 638
adulantium favor 611
adulari 58.106.277.433.541.598.875.
adulari divitibus 261
adulari peccantibus 626
adulatio 177.598.648.687.742.917 1057
de adulatione gaudens 415
adulationes 223.657
adulatores 85.207.285.465.1020
adulatores & detractores 351
adulatores prælatorum 300
adulatores puniti 34
adulter 577
adulterari 262
adulteria 385
advocati 852
ædificantes Judæi ſynagogas 456
ædificatio proximorum exemplaris 491
in ædificanda Eccleſia prælatorum labores 411
ædificare proximos exemplis 388
ægrè puniens prælatus 371
Ægyptiorum ſubverſio 919
Ægyptus 328
æmulatio 899
æmulatio bona 640
æqualitas Chriſti cum patre 148
æqualitas in judicio 597
æter 200.847.483.488.902.944.789.990 1009
æqualitas juſtitiæ 668
æquanimitas in proſperis & adverſis 496
ætas Chriſti 568
ætas Patriarcharum 837
ætas prima hominis & mundi 418
ætas ſexta mundi 1031
ætas vetuſta 930
ætates 590
ætates ſex 585.1047
ætates mundi & hominis 337
ætatum diverſites 521.1040
æterna fælicitas 89
æternæ gloriæ quies 47
æterna vita 335
æternitas 518.792
æternitas Chriſti 191.764.993
æternitas Dei 107.183.356.726.793.913.1031
æterna fœlicitas 914
æternitas pœnæ inferni 379
æternitas pœna peccati 1057
æternitas ſpei 415
affectibus inordinatis carere 416
ab affectibus pravis liberans 578
affectibus terrenis ſubjecti 398
affectio 618
affectio infidelitatis 923
affectiones 217.785
affectiones terrenæ 198.1031
affectus 127.189.660.947
affectus ad cæleſtia 575
affectus amoris 918
affectus animi 287.300.321.484.817.818.956
affectus animi inordinati 372
affectus carnales 85
affectus charitatis 483
affectus concupiſcibilis 867
affectus compaſſionis 700
affectus crucifigere 43
affectus dilectionis 1006
affectus devotiores ſapientiam 262
affectus & cogitationes 727
affectus frenare 50
affectus gentilium 465
affectus humani 580
affectus immoderatus producens 286
affectus inflammantes 58
affectus innati 238
affectus inordinati 293.770
affectus irrationales 279
affectus libidinis 478
affectus mentis 287
affectus præter rationem 103
affectus pravus 51.817
affectus patritiæ 71
affectus quatuor concupiſcentiæ 293
affectus ſenſitivi 307.514
affectus temporalium 972
affectus timoris & gravitatis 844
affectus voluntatis 794
afferre teſtimonia legis 276
afficere 787
afflatus Spiritus ſancti 738
afflictio 807
afflictio carnis 1025
afflictio carnis moderata 887
afflictio corporis 1018
afflictio fidelium 987
afflictio fratrum eccleſiæ 154
afflictio moderata 678
afflictiones Eccleſiæ in hac vita 772
afflictio pœnitentiæ 311
afflictio populi Dei 808
afflictos protegentes 51
affligentes corpus Chriſti 645
affligentes Eccleſiam 71
affligere 468
affligi tentationibus 776
affluentia deliciarum 978
affluentia verborum 185.270
agens pœnitentiam 248
agentes pœnitentiam 379.704
agere bona non recta intentione 34
agere gratias Deo de bonis operibus & donis 415
agere gratias in tribulationibus 609
agere officio ſuo dignum 320
agere perversè & inde puniri 326
agere pœnitentiam 759
agere ſecundum rationem 410
aggravatio Judæorum 809
aggredi pugnam cum diabolo 563
aggredi virtutis opera 689

aggra-

aggredienda humiliter ſublimia 534
agitati tentationibus 527
agreſtes, & feroces 495
alacritas prædicatorum 18
Alexander magnus 555
alienati à Deo 101
alienigena 1047
allici ſermonibus 467
alimenta 895
allegare juſtitiam ſuam 640
altare 289.671
altare holocauſtorum 994
altare idolorum 672
altare veteris legis 87
altaria Dei 672
alter 1047
in alterum transferentes culpam 404
altiora & minora præcepta 1031
altitudo 955
altitudo Chriſti & myſteriorum 948
altitudo contemplationis 18.689.753.963
altitudo myſteriorum 1006
altitudo religionis 961
altitudo remiſſionis 753
altitudo ſacræ ſcripturæ 842
altitudo ſcientiæ & affectus 952
altitudo ſupernæ contemplationis 5
altitudo ſuperbiæ 754
amare mundana 908
amantes ſui 467
amare cœleſtem gloriam 92
amare & orare Deum 1025
amaritudo in dulcedinem 809
amaritudo laborum hujus vitæ 663
amaritudo peccatorum 436.664 728
amaritudo pœnitentiæ 708
amaritudo punitionis 664
amaritudo vindictæ 260
amatores mulierum 393
amatores vitæ mortalis 188
amator puerorum 615
ambages itineris noſtri 532
ambire gloriam temporalem 260
ambitio 11.129 144.714
per ambitionem non dimittenda Eccleſia 344
ambitioſi 6.19.332.863.1021
ambitioſus 63.886
non ambulans recta via 345
ambulantes per fidem 191
amici amiſſio 345
amici carnales 248
amicitia 886
amicus fidelis 207
amiſſio bonorum operum 880
amiſſio fortitudinis 268
amiſſio gratiæ 212.1008
amiſſio gratiæ prædicationis 405
de amiſſione dignitatum dolentes 451
amiſſio intelligentiæ 194
amiſſio juſtitiæ 694
amiſſio locis contemplationis 481
amiſſio mercedis 462
amiſſio pravarum ſuggeſtionum 595
amiſſio primogenituræ 615
amiſſio regni Judæorum 469
amiſſio virtutum 328.346
amittens virtutem 281
amittere Chriſtum 799
amittere decorem animæ 994
amittere doctor ad regimen 633
amittere mentis ornatum 849
amor 850 1010
amor animæ 808
amor Chriſti 954
amor Chriſti in Paulum 292 616
amor Chriſti duplex 1047
amor Dei 602
amor Dei erga fideles 100
amor Dei erga Iſrael 641
amor Dei & proximi 187
amor Dei & contemptus mundi 519
amor Dei in corde 916
amore cœleſtium ferventes 404
amor & fides 794
amor & ſapientia 319
amor & ſpes 82
amore tradens filium pater 431
amor inſpirationis 757
amor operum juſtitiæ 935
amor pacis & juſtitiæ 492
amor proximi 37
amor ſæculi 595
amor ſui 226.261
amor ſuperflui ornatus 210
amor temporalium 957
amor virtutum 757
amor voluptatum 325
amovens Deus à Judæis impedimenta divini cultus 385
amovere ignorantiam 849
amplectens Deus humiles 380
amplectens vitam contemplativā 368 418
amplectentes facilè errores 422
amplecti duo teſtamenta 100
amplecti hæreſes 974
amplecti myſterium incarnationis 757
amplecti ſimplicitatem 119
amplecti vitam contemplativam 92
amplexus fortitudinis 34
amputare motus beſtiales 56
Anachoretes 631
Ananias baptizans Paulum 457
Ananias vocatus à Deo 38
anathema 730
anathema pœnitentiæ 519
ancillam dotare 482
Andreas 199
Angeli 4 39 72 79 84.95.110 125.162. 164.195.180 411.229 247 254.257.300. 321.315 336.349.382.391.412.410.406 432.439.447.435 462.464.472.480. 489.519.521.529.530.537.575.593.603. 607.624. ibid.635.638.636.639.662. 677.680.688.701.703 727.735 754. 759.768 771 804.827.812.879.881. 893.902 908 911.922.924.936.937. 938.940.942.944.953.974 1009.1010. 1018.1020 1033 1038.1040.1046
angeli boni 334
angelica converſatio 405
angeli confirmati 447
angeli convocantes ad judicium 373
angeli cuſtodes 81.191.337 610
angeli delectantes ſalutem noſtram 394
angeli & homines 722
angeli & Sancti 76.210
angeli & ſermones Dei adverſus peccatorem 38
angeli & virtutes eorum 1015
angeli inferiores 81
angeli lapſi 849
angeli laudantes Deum, & gerentes curam hominum 1023
angeli laudantes Deum 615
angeli parati ad obſequium Dei 408
angeli ſeparantes bonos à malis 768
angeli ferentes beneficia 326
angeli ſupremi 137
angeli, vel dæmones 814
angeli vindices 406
angelorum celeritas 494
angelorum chori 35
angelorum concentus 351
angelorum cuſtodia 342.704 1013
angelorum doctrina 738
angelorum dolor ſuper peccatis hominum 450
angelorum & Dei cuſtodia 417
angelorum & prædicatorum cantio 700
angelorum & prædicatorum diſcurſus 383
angelorum fervor 582
angelorum fœlicitas 835
angelorum gloria 557
angelorum motus 697
angelorum multitudo & fœlicitas 1057
angelorum ordines 682
angelorum puritas 719
angelorum quies in Deo 363
angelorum ruinæ 240
angelorum vis vitalis 364
inter angelos & homines dividens ſcriptura 24
ad angelos vel ſanctos accedere 24
angelus 66.368.829
angelus confortans Chriſtum 12
angelus cuſtos 3.299.759.778.923
angelus hominem defendens 322
anguſta via 462
anguſtia 496.660
anguſtia hujus vitæ 824
anguſtia hæreticorum 366
anguſtus ingreſſus ad myſteria 429
anima 165 129.133.135 136 138.165.180. 185.186.189 195 204.215 228 245.297 320.328.32 v.559.385.392.427 434.456 437.478.486.487.513.517 522 525.529 573.577.606.610.620.625.629.639.641 643 664.686.701.705.721.722.776. 784.785.800.856.838 847.ibid 882 895 901 935.941.944.946 982.986.1014. 1015.1030.1034.1240.1042.1046.1050.
anima admittens Chriſtum in ſe 554
anima carnalis 895
anima Chriſti 57 392 496 454.319.833. 1007.1057
in anima Chriſti abundantia gratiæ 1055
anima Chriſtum ſequens 646
in anima Chriſtus quærens fructum 252
anima cogitatione polluta 576
anima concipiens verbum Dei 821
anima converſa 879.953
animæ cum originali peccato 673
animæ 153 349 361 443 431.568 688. 819
animæ captæ à dæmonibus, vel hæreticis 819
animæ carnales 443
animæ comparatæ ſponſæ 943
animæ cum operibus 164
animæ cum ſuis corporibus 135
animæ deliberatio 610
animæ deceptæ ab hæreticis 453
animæ deliquium 618
animæ doctæ 350
animæ fideles 795 976
animæ graviſ[illegible] 608
animæ gravitas contra levitatem 420
animæ imperium 909
animæ imperfectæ, vel in Chriſto renovatæ 64
animæ juſtorum 125.713
animæ Levitarum 125
animæ motus 697
animæ munditiæ 13
animæ mundatio 788
animæ mutatio 610
animæ peccatrices 102.147.361.944
animæ perverſæ 259 300
animæ ſanctæ 101. 115
animæ ſenſibus doctrinæ fulgentes 83
animæ ſubjectæ diabolo 1016
anima & caro 273.470
animæ & corporis lætitia in hac vita 414
anima & corpus 538 670.776.881.ibid.
anima & corpus Chriſti 237
animæ & corporis reparatio 896
animæ vagæ 63
animæ vires & virtutes 423
anima fidelis 300
anima humana 729
anima infirma 344
anima in gratia 790
anima in peccato 610 687
anima juncta legi, aut Chriſto 621
anima juſti 220 917
animales homines, & mundana cogitantes 105
animalis homo 346 914
animam capacem ſui faciens Deus 407
animam copulari Chriſto 420
animam cruciantes dæmones 422

anima meritis plena 79
animam in peccatum lapſam contemnens 380
anima munda 466
anima mundana 325
animam mundare á corporeis 83
anima omnibus virtutibus deſtituta 324
anima peccans 322.545
anima peccatis infecta 681
anima peccatoris 715
ſuper anima peccatrice dolor Chriſti 450
anima peccatrix 71.76.148 167 270 674. 761 839 868 1048
anima per Chriſtum reſtituta 928
anima perfecta 863
anima pia 962
anima pura 898.1048
anima rationalis 583.465
anima recedens á fide 67
anima recipiens vitia 599
anima regens corpus, vel é diverſo ſequens affectus 244
animarum converſio major ſuſcitatione corporum 420
animarum cura 796
animarum cura indigné ſuſcepta 422
animarum ſuſcitatio 647
anima ſancta 815
anima Sanctorum 50
anima ſapiens 880
animas captivantes dæmones 57
anima ſenſitiva 945
anima ſequens errores 835
anima ſeu cato Chriſti 989
anima ſeu cor 842
anima ſevera 738
anima ſenſitiva 895
anima ſine bonis operibus 913
anima ſine Chriſto 909
anima ſine gratia 716
anima ſine curis 828
animas perdens diabolus 45
anima ſubjecta verbo Dei 821
anima ſuſcipiens verbum Dei 405
anima temporalibus dedita 958
anima terrena 104 394
anima terrenis vacua 1014
anima terrenis curis plena 938
ab anima tollere curas mundanas 403
anima vel homo 777
anima, vel voluptas 90
anima virtutibus ornata 443.323
anima vitiis diſſipata 24
animi affectus 784.817 818
animi claritas 659
animi conſolatio 309
animi & corporis pœnitentia 370
animi fortiſſimi 826
animi levitas 196
animi perturbatio 582
animi purgatio perfecta 283
animi robur tollit 332
animi vires 824
animus deficiens defectu ſpiritualium 574
animus obſtinatus 831
animus remiſſus 350
anni dimidium 342
anni tempora 753
annunciare incarnationem 806
annunciatio miſericordiæ 629
annunciatio regni cœlorum 238
annunciantes reſurrectionem 458
annunciantes ſalutem æternam 889
annus in anno 877
ad anteriora ſe extendere 426
Antichriſti 109 219
Antichriſti adjutores 499
Antichriſti & diaboli ſuperbia 919
Antichriſti judicium 589
Antichriſti miniſtri 500
Antichriſti miracula 640
Antichriſti prædicatores 611
Antichriſti prædicatio 927
Antichriſti tempus 724
Antichriſtus 6.15.68.46.98 124 169 173. 174.179.189 209.213.224. 303.305 358. 365.424.428.496.497.560.586.585.546 612.614.675.690.776 774.858.961.937 957 963.984.1031 1040
Antichriſtus dilatans imperium 409
Antichriſtus in eccleſia 950
Antichriſtus mittens prædicatores 684
antiqui patres 17.47.284.470.484.313. 525.710.898
antiqui patres facientes libros 437
antiqui patres prophetantes incarnationem 452
antiquorum patrum deſideria in limbo 356
antiquorum patrum fervor 372
antiquorum patrum gaudium ſuper Chriſto venturo 414
anxietas Chriſti 899
anxius corda 881
aperire animi læſionem 18
apertio Chriſto facta 847
apertio lateris Chriſti 17.147.405
apertio myſteriorum 394
apertio ſacramentorum 213
apertio ſacramentorum legis 20
aperiens cor juſtus ad ſimplicitatem 408
aperiens Deus ſcripturas 1018
aperiens literam legis 348
aperiens ſecreta cordis 377
aperiri myſteria 158
aperta doctrina eccleſiæ 848
apoſtaſia 99.722
apoſtaſia a fide 694
apoſtata 614.756
apoſtatæ 860
apoſtatare facere 10
Apoſtoli a 37.72.77 87 102.165.187.117. 148.183.170.197.198 200 202 217 225. 629.239.256 257.222.286.295.296.501 314.318.347.568.587 372 392.426.440 447.451.458.461. 473.477 489.497. 520.521.528. 555.538.548.560. 581.588. 605.607. 608. 610. 614.617.638.641. 843.664.669 872.677 680. 689.708. 715.716.725.727.735 741.742.723. 765.768.776. 778 720. 781.783.807. 815 818.827.830.837.852 861.823.826. 867 876.881.885 886 889.890.896.908. 913.917 919 927.950.948 944 955 979 975 986.1004.1010. 1027. 1033.1042. 1046.1047 1057
Apoſtoli adhærentes Chriſto 334
Apoſtoli adjutores Chriſti 61
Apoſtoli aperientes myſteria legis 455
Apoſtoli Chriſti 773
Apoſtoli cognoſcentes Chriſtum 850
Apoſtoli convertentes auditores 399
Apoſtoli de Jacob 816
Apoſtoli & doctores 359 412
Apoſtoli & fideles 956
Apoſtoli & martyres 303
Apoſtoli & Patriarchæ 823
Apoſtoli & prædicatores 69 81.140.171. 189.196.225.247.300 311 547.482.591. 626.659.746 794.820.892 895.913
Apoſtoli & Prælati 86
Apoſtoli & Prophetæ 83.114.128.458.478 726.824.918
Apoſtoli & ſancti 54 399
Apoſtoli & apoſtolici viri 358.568
Apoſtoli gentibus prædicantes 730
Apoſtoli gubernantes eccleſiam 820
Apoſtoli in Judæa 259
Apoſtoli laudant Chriſtum 609
Apoſtoli miſſi ad prædicandum 344.589
Apoſtoli prædicantes 113.399 527
Apoſtoli prædicãtes inter perſecutiones 389
Apoſtoli prædicantes Judæis 552
Apoſtoli, prælati, prædicatores 349
Apoſtoli pro Patriarchis 711
Apoſtoli regentes populum 678
Apoſtoli relinquentes Judæam 74
Apoſtoli ſimpliciter docentes 430
Apoſtoli ſuſtentantes animas 451
Apoſtoli videntes Chriſtum 1037
Apoſtolorum diſcipuli 715.825
Apoſtolorum diſtributio 340
Apoſtolorum ducatus 822
Apoſtolorum doctrina 846
Apoſtolorum dubitatio 704
Apoſtolorum & martyrum corpora 555
Apoſtolorum & prælatorum ſolicitudo in prædicando & corrigendo 35
Apoſtolorum excellentia 810
Apoſtolorum fides 763
Apoſtolorum linguæ 210
Apoſtolorum prædicatio 848.104 583. 710.739.778 847
Apoſtolos communicans Chriſtus 431
Apoſtolos conſolans 770
Apoſtolos & Prophetas dans Deus 402
Apoſtolos occidi permittens 380
apparatus divitum 368.699
apparens bonum 603
apparens bonum, aut verum 640
apparens Chriſtus in eccleſia 54
apparens in judicio 638
apparentia veritatis 525
appetentes aliena 600
appetentia doctrinæ 261
appetere mundana 180
appetere terrena 314
appetitui naturali dare locum 377
appetitum frænandi promptitudo 436
appetitum non frænare 344
appetitum vincere per laborem 402
appetitus 396.895.1026
appetitus carnalis 759
appetitus carnis 428
appetitus cibi 168
appetitus contra rationem 242
appetitus diſcendi 347
appetitus & ſenſus 759
appetitus frænare 456
appetitus impoſſibilium 200
appetitus inordinatus 65
appetitus inordinatus deſtruere 38
appetitus laudis 935
appetitus libidinis 857
appetitus mortificationis 420
appetitus operandi 563
appetitus obſequium 874
appetitus ſenſitivus 817
appetitus voluptatum & rerum temporalium 934
applicare mentem ad virtutes 889
applicatio divinæ virtutis 696
applicatio figurarum 819
applicatio mentis ad Deum 964
applicatio paſſionis Chriſti 340.818
approbans 849
non approbans prædicator ſenſum carnalem 348
approbare 849.155
approbari 344
approbat Deus laudes 46
approbatio Dei 1056
appropinquans vindicta 494
apti ad duriora 673
aptitudo ad operandum 496
apti ad ſolidiorem doctrinam 399
aptus contemplationi 632
aqua 561.368.494 1304
aqua de latere Chriſti 412
aquæ elementum 854
aqua & terra 853
arbitrium liberum 218
arca fœderis 865
arcana contemplationis 897
arcana naturæ 380
arcanum ſapientiæ Dei 885
arceri diabolum 878
ardor concupiſcentiæ 76.957
ardor libidinis 845
ardor prædicationis 83
arefactio voluptatum 621
arguens dæmones 654
arguens Deus 870
arguere impium 206

argumen-

argumenta contra hæreticos 428.538
argumenta hæreticorum 362
argumenta philoſophorum 339.673
argumenta prædicatorum diaboli 725
aridi ad fidem 761
ariditas affectus charitatis 570
ariditas mundanæ ſapientiæ 1018
arma 1016
arrogans 213
arrogantes 131.386.990
arrogantes confundens Deus 449
arrogantes hæretici ſibi virtutes Eccleſiæ 70
arrogantia 164.241.341.393.736.881
arrogantia & ſuperbia 358
arrogantia hæreticorum 319.521
arrogantia juſtitiæ 351
arrogantium loquacitas 870
arrogare ſibi gloriam virtutis 874
artes magicæ 705.842
artes victui ſervientes 147
artibus magicis ſervientes 49
aſcendens Chriſtus in cælum 7
aſcendens per fidem ſupra naturam 616
aſcenſio 336.362.963.1053
aſcenſio Chriſti 375.958.1022
aſcenſio divinitatis 208
aſcenſus 660
aſcenſus Chriſti in crucem 142
aſcenſus in cælum 142.144
aſcribere bona Deo 739
aſcribere bona opera Chriſto 979
aſcribere ſibi bona 713
aſcribuntur inſtructori bona opera 597
aſpectus Chriſti 498
aſpectus Dei in omnes 736
aſpectus interior animæ 489
aſperitas legis 852
aſperitas pœnitentiæ 578.954
aſſentiri dæmonibus 566
aſſequi perfectionem Patrum 793
aſſertio juſtitiæ in bonis operibus 405
aſſiduè orare 848
aſſiduitas tentationum 456
aſſumens Eccleſiam 41
aſſuefieri 340
aſſumens naturam humanam 258
aſſumit Chriſtus gentes 42
aſſumptio Eccleſiæ vel Mariæ 367
aſſurgere Chriſto 976
aſtringens lex 358
aſtrologia 1009
aſtuti 216
aſtutia dæmonum 122.126
aſtutiæ diaboli 33.183.363.823.1054
aſtutias diaboli detegens Chriſtus 405
aſcribens ſibi divina 481
attritio 630
attractio ad vitia 795
attendere 1040
attendere erroribus 152
attentè conſiderare 812
atteſtari 867
attribuere bona Deo 609
avari 97.201.246.314.352.362.495.540.
601.643.785.980.1021.1055.
avari fœtor 914
avari inſatiabilitas 547
avari pœna 833
avari rapina 428
avaritia 44.99.162.164.232.254.362.382.
388.451.444.456.501.520.534.536.538.
546.605.606.669.720.808.850.857.
923.975.987.1017.1044
avaritia creſcens 467
avaritiæ gravitas 684
avaritia Eccleſiaſticorum 554
avaritia & libido 444
avaritia & rapacitas 229
avaritia gentilium 1040
avaritia idolorum ſervitus 582
avaritiam deſtruere 400
avaritiam relinquere 456
avaritia prædicatorum 28
avarorum pecuniæ 672
avarus 446.515.618.744.790.802.805.
984
audacia diaboli 436
audacia hæreticorum 582
audax in minores 680
audacter docere fidem 820
audacter peccare 688
non audiens Deus 379
audiens & faciens verbum Dei 259
audientes prædicatorem 930
audientes verbum Dei 162
audire & tacere 302
audire hæreticum 68
audire peſtiferas ſuaſiones 182
audire ſacram doctrinam 909
audire verba Dei ſine opere ibid.
audire verbum ſine fructu operum 707
auditores 560.784.1013
auditores Antichriſti 602
auditores infirmi 393
auditores prædicatoris 821
auditores proficientes 910
auditorum promptitudo 734
auditurum viriditas 591
auditus doctrinæ 738
auditus & viſus 209
auditus interior 235
auditus perverſi ablatio 43
auditus rectus 334
auditus verbi Dei ſine operibus 1029
avelle à terrenis 929
averſio à bono 989
avertens aliquos à fide 616
auferens antiquam maledictionem 339
auferens cauſas doloris 29
auferens Deus Chriſtum & Apoſtolos 158
auferens doctrinam ab hypocrita 373
auferens verbum Dei 330
auferens voluptates, & occaſiones peccati
408
auferre avaritiam 483
auferre conantes fidem Chriſti Iudæi 46
auferre malos à terra 939
auferre malas cogitationes & opera 159
auferre myſteria ab inutilibus 343
auferre omnes carnales cogitationes 280
auferre peccata 998
auferre perfidiam Iudæorum 44
auferre ſcandala 159
auferre ſpem 44
auferre veritatem ab infidelibus 946
auferre veterem hominem 44
auferre virtutes ab anima 159
auferre voluptates 13
auferri à cœtu Sanctorum 350
auferri à mundo doctrinam 346
auferri fidem & ſpem 328
auferri gratiam vel fervorē charitatis 412
auferri intelligentiam 462
auferri ſacrā doctrinam à ſacerdotibus 258
auferri ſtimulum peccati 839
augens Eccleſiam 407
augeri onus peccati 687
augeri peccata 586
augmentum Eccleſiæ 831
augmentum fidei 703.1006
augmentum hæreticorum 702
augmentum juſtitiæ quærentes 397
augmentum legis 294
augmentum peccatorum ibid.
augmentum ſpirituale 793
aviditas perdendi animas 542
aures 444
aures obturatæ 254
aurium voluptas 644
aurum 1040
aurum, & potentia regia 465
aurum quærentes in ſepulchris 409
aurum voluptatis 416.713
auſteritas correctionis 1044
auſteritas legis 287.1044
autor erroris 669
autores errorum 462
autores peccandi 378
autores ſacræ Scripturæ 89
autoritas autorum ſacræ Scripturæ 142
autoritas Dei patris 107
autoritas Eccleſiæ 769
autoritas philoſophorum 221
autoritatem Dei uſurpare 44
authoritate majorum fulciri 28
autoritates ſacræ ſcripturæ 496
autoritates Scripturæ 813
auxilia & doctrina humana 833
auxiliari 375
auxilium 642
auxilium Angelorum 299
auxilium auferens diabolus à tentato 382
auxilium Dei 166.334.704.663.822.928.
1018.1038.1049
auxilium Dei & defenſio 658
auxilium Dei implorare 394
auxilium divinum 5.296.523.563.653
auxilium gratiæ Dei 232
auxilium gravius proximorum 624
auxilium humanum 766
auxilium ſuave 168
auxilium infirmum 611
auxilium inutile 604
auxilium leve 524
auxilium petere 661
auxilium præſtare ceſſans 842
auxilium præſtans Deus 59
auxilium Spiritus ſancti 406
auxilium verbi Dei cognoſcere 1238

B.

BAal ſtatua 534
Babylon 280.725
Babylonæ exercitus 647
Babyloniæ jugi Iudæos 457
Babylonis imperium 633
Babylonium regnum 614
Bellum fidelium contra infideles & dæmones 174
Balbuties circa divina 975
Balbuties literæ legis 546
Baptiſmi compunctionis & confeſſionis inſtitutio 420
Baptiſmi fides 824
Baptiſmi inſtitutio 968
Baptiſmi ſuſceptionem conſulentes 34
Baptiſmi tempus 81.594
In baptiſmo deleri peccata 26
In baptiſmo fides 437
De baptiſmo gaudium 413
Baptiſmo mundata corpora 392
Baptiſmo mundati 642
Baptiſmo firmans nos Deus 447
Poſt baptiſmum benè operari 377
Ad baptiſmum ducens Chriſtus 566
Poſt baptiſmum ſtatus gloriæ 239
Ad baptiſmum venientes Gentes 408
Baptiſmus 11.13.41.90.122.129.1.30.147.
171.177.178.180.187.204.234.339.
342.391.409.435.445.454.462.507.
512.531.557.580.595.599.604.607.623.
643.675.695.721.737.778.905.829.
841.842.878.895.916.926.949.955.
974.994.1007.1017.1050.1051
Baptiſmus Chriſti 993
Baptiſmus cum gratia Spiritus ſancti 631
Baptiſmus & circumciſio 682
Baptiſmus & gratia Chriſti 282
Baptiſmus & pœnitentia 587
Baptiſmus & reſurrectio 409
Baptiſmus exterior 371
Baptiſmus Pauli Apoſtoli 23
Baptiſmus per Chriſtum Deum & hominem 992
Baptiſmus prophetatus ibid.
Baptiſmus ſanguinis 371
Baptizantes autoritate Chriſti 480
Baptizata 874
Baptizare, vel baptizari 916
Baptizati 42.147.692.712

Baptizati 17.51.105.161.380.626.928
Baptizati extra Eccleſiam 851
Baptizati imperfecti 866
Baptizatus 438.528.989
Barrabas 209.218.230.546.989
Beatæ Virginis gloria 288
Beata Virgo 297
Beati 361.446.464.491.493.839 861 863
Beatitudo 602.471.816.817.836.882 1016.
Beatitudo hujus vitæ 175
Beatum dicere ibid.
Beatorum gaudium 873
Beatus 164.619.858
Bells 393
Belluini appetitus ejectio 381
Belluini mores 408
Bellum malorum dæmonum in bonos 174
Benedicens Chriſtus utriqi populo 809
Benedicens operibus Chriſti 196
Benedictio patriarcharum 822
Benedictio reſurrectionis 176
Benedictus à Chriſto 345
Benefaciens Deus 414
Benefaciens hominibus 407
Beneficentia Dei 821
Beneficientia Dei in malos 866
Beneficentia & clementia Dei 658
Beneficia Dei 621.671 823
Beneficia Dei temporalia 671
Beneficiorum Dei memoria 869
Beneficium cœleſte 488
Benè fructificantes in Eccleſia 464
Benè operando orata 90
Benè operans 535.868
Benè operans per ſenſus 888
Benè operans ſine fide 564
Benè operatores 460.314.754.856
Benè operantes virtutis amore 341.416
Benè operantes in hac vita ad gloriam Dei 836
Benè operantes virtutis amore, vel è diverſo 690
Benè operari 48.76.96 120.173.177.141 259.279 307.309.316.406.420.422. 513.520 621.641.684.715.746.803. 819.857.918.951.974. 1056
Benè operari à juventute 967
Benè operari & proficere 888
Benè operari ex timore 34
Benè operari in hac vita 671
Benè operari in hoc mundo 490
Benè operari omni tempore 967
Benè operari per corpus 575
Benè operari propter Deum 622
Benè operaturi 1048
Benevolentia 454
Benè utens ſenſibus 386
Benignitas Chriſti 451.726.754
Bilingues 591
Bis deſtructi 369
Blanda verba hæreticorum 987
Blandiendum ferocibus 358
Blandi & malitioſi 904
Blandimenta carnalia 1004
Blandimenta carnis 481
Blandimenta culpæ perpetrata 1017
Blandimenta diaboli 737
Blandimenta hæreticorum 687
Blandiri fraudulenter 333
Blanditiæ voluptatis 755
Blanditias & opera carnis excutere 381
Blaſphemantes Chriſtum 383.382
Blaſphemans creatorem 459
Blaſphemantes Deum 566
Blaſphemantes Ieſum 588
Blaſphemantes infideles Chriſtum & fideles 1030
Blaſphemare 631.720
Blaſphemare Deum 304
Blaſphemiæ 140.598.597.618.648.962
Blaſphemiæ hæreticorum 385.915
Blaſphemiæ in Chriſtum 85
Blaſphemiæ Iudæorum 184.312.399
Blaſphemiæ verba 756
Boni 801
Bona accidentia animæ & corporis 454
Bona agere, non recta intentione 34
Bona animæ & corporis 369
Bona cogitatio 1034
Bona conſcientia 398
Bona corporis 665
Bonæ cogitationes 943
Bonæ converſationis primordia 886
Bonæ frugis homines 425
Bona & mala exempla 1032
Bonæ operationes 354
Bona fama 989
Bona intelligibilia 334
Bona intentio 358
Bona juſtificationis 608
Bona temporalia 354.361.444.460.473. 513.703.872
Bona verba. 473
Bona verba & opera 417
Bona verba hæreticorum 34
Bona viduarum conſumentes 353
Bona naturæ 959
Bona naturæ conſumens inaniter 331
Bona naturalia 466.922
Bona opera 49.351.352.551 365.959
Bona opera aſcribuntur inſtructori 597
Bona opera cum bona intentione 414
Bona opera ſinient diabolo 460
Bona opera manifeſtata 917
Bona opera minorum 31
Bona opera perdentes peccando 381
Bona opera ſacerdotis 964
Bona opera vitæ præſcotis 406
Bona opinio 1056
Bona perdentes ut acquirant mala 388
Bona potiora 334
Tam bona quàm mala proponere Deo 148
Bona ſacerdotum danda pauperibus 611
Bona ſenſibilia 971
Bona ſimplicium 886
Bona ſpiritualia 334
Bona ſpiritualia & temporalia 58
Boni 261 352.337.435.470.474.520,652. 814
Boni Angeli 394
Boni contra dæmones 66
Boni deſpecti a malis 727
Boni & mali 821
Boni & mali diſtinctio 21
Boni & ſapientes 131
Bonitas in Deo 652
Boni in terra 65
Boni in Eccleſia 156
Boni in peccatum lapſi 954
Boni malis reſiſtentes 248
Boni motus ſcolaum 825
Boni operatores 80
Bonis abuti in malum 24
Boni ſimplices 104
Bonis non eſt requies in hoc mundo 859
Bonis operibus laudare Deum 377
Bonitas divina 341
Bonitas, & miſericordia Dei 530
Bonitas & potentia Dei 229
Bona viri 442
In bono inconſtantia 36
Bonorum abjectio 909
Bonorum communicatio 942
Bonorum conventus 49
Bonorum & malorum remuneratio 567
Bonorum fiducia 436
Bonorum futurorum expectatio 451
Bonorum imitatio 857
Bonorum inſtructores 417
Bonorum liberatio 344
Bonorum operum fertilitas 30
Bonorum operum odor 434
Bonorum præmium 851
Bonorum quies 847
Bonorum tolerantia 370
Bonos a malis ſeparans Chriſtus 404
Bonum 318
Bonum Paſcha 420
Bonum redemptionis Chriſti cognoſcens gentilitas 411
Bonum temporale 752
Bonus 619
Bonus inter malos 935
Bonus vir 47
Brachia Chriſti 287
Brevi converſari cum ſenſibus 339
Brevitas temporis 340
Brevitas vitæ 929

C.

Cadere in libidinem 40
Cadere in peccatum 86 192
Cæcatio ex terreois 794
Cæcitas hæreticorum 365
Cæcitas Judæorum 100 642.399.657. 713.750.764 1015
Cæcitas Judæorum & blaſphemiæ 945
Cæcitas iniquorum & ſuperborum 85
Cæcitas malorum 764
Cæcitas perſecutorum Eccleſiæ 558
Cæcitas principum Judæorum 88
Cæcitatis cognitio 682
Celant Deos judicia ſua & gloriam 978
Celare myſteria 747
Cæleſte deſiderium 27.559
Cæleſtia 133 192.247.963
Cæleſtia annuncians prædicator 350
Ad cæleſtia elevari & ſeparari a terrenis 43
In cæleſtibus habens mentem ſacerdo 348
Cæleſtis converſatio cum fide 347
Cæleſtis Hieroſalem 665
Cæleſtis patria 425.443.432.632.982
Cæleſtium concordia 230
Cæleſtium firmitas 897
Cæleſtium memoria 812
Cæli 443 618
In cælo elementa 383
In cælo recipiens pœnitentes 407
Cælorum renovatio 728
Cælorum motus 496
Cælorum mutatio 628
Cælorum obedientia 718
Cælorum regnum 817
Cælum 81.152.220.189.238 353.522. 325 629 633.768.864.969.972.975. 1018.
Cælum cum planetis 205
Cælum empyreum 610 804.
Cælum & terra 972
Ad cælum properare 33
In cæremoniis Judæorum lætitia 416
Quæ ſunt Cæſaris reddere Cæſari, & quæ Dei Deo 335
Caiphas 614.783.852
Caiphas in Chriſtum 397
Calamitas 133.565
Calcare dæmones 144
Calefacta corda frigida 307
Caligo mentis 785
Caligo peccati 314
Calia dæmoniorum 203
Calliditas diaboli 359
Calor fidei 434
Calor inferni 717
Calvariæ locus 636.689
Calumnia 1028
Calumniæ 49
Calumnia Judæorum in Chriſtum 366
Calumniator judicia Dei 354
Calumniantes opera noſtra 352
Candor caſtitatis 627
Candor divinæ lucis 83
Canere doctrinam erroneam 153
Caneſcens homo 800
Canticet 452
Canticũ cordis cum carnis maceratione 42
Canticum novi Teſtamenti 721
Cantus Angelorum in nativitate 1019
Capacitas felicitatis 406

Capacitas inferni 609
Capiens diabolum per carnem 373
Capientes Chriſtum 116
Capi triplici concupiſcentia 438
Captiones hæreticorum 70.645
Captivantes animas dæmones 57
Captivare 690
Captivitas 661.917
Captivitas domus Iſrael & Juda 364
Captivitas Iſrael 579.952
Captivitas Judæorum 559 946
Captivitas Sedechiæ 449
Captivitas tribus Joda 25
Captivum duci à concupiſcentiis 9
Captus à peccato 907
Caput humanum 297
Carebunt gloria dæmones & hæretici 1002
Carens vino 645
Carens verbo Dei 919
Carens verbo veritatis 888
Carentes gratia 319
Carentes verbo Dei 781
Carere bonis operibus 87
Carere cibo ſpiritalis doctrinæ 533
Carere gratia 116
Carere gratia Spiritus ſancti 1012
Carere inordinatis affectibus 420
Carere virtute verbi 506
Carere vitiis mundi 505
Carmina Poetarum 929
Carnale deſiderium 795
Carnalem vitam amplectens 368
Carnales 32.105.162.227.291 396.427.
595.648. 718. 745.778.801.914.838.
952
Carnales affectus 481
Carnales affectus abjicere 344
Carnales & mundani 239
Carnales, & ſpirituales 121
Carnales in Eccleſia 1023
Carnalia 740
Carnalia deſideria 58
Inter carnalia & ſpiritualia dividit homo interior 24
Carnalia & terrena 396
Carnalia præferentes ſpiritualibus 385
Carnalia ſacrificia non accepta Deo 42
Carnalibus ſpiritualia ſunt moleſta 349
A carnali intelligentia ſeparatio legis 409
Carnalis 442.519.586
Carnalis generatio 590
Carnalis intelligentia 383
Carnalis Iſrael 329
Carnalis nativitas Chriſti 428
Carnalis obſervatio legis 878
Carnalium & terrenorum diviſio 22
Carne deficere 417
Carnem nec peccatores non deſpicere 16
Carnem ſubjicere ſpiritui 48
Carnes Martyrum 843
Carnis caſtigatio 500.548.660.779
Carnis cogitationes 503
Carnis delectatio 867
Carnis imperium 457
Carnis imperium 712
Carnis infirmitas 744
Carnis laſcivia 856
Carnis maceratio 20.572
Carnis mortalitas non conſumpta in Chriſto 27
Carnis mortificatio 456 570.703.731 884
Carnis motus 598
Carnis opera 868
Carnis peccata 783
Carnis prudentia 525
Carnis reſurrectio 878
Carnis ſapientia 863
Carnis ſubjectio 856
Carnis ſuperfluitas 821
Carnis voluptas 841
Carnis voluptates 455 614.799
A carnis voluptatibus ſeparati 376
Caro 16.32.72.79.91.171.147.279.255.318
.338.360.363 365.396. 398. 443. 436
459.505.519.586.607.645.674.683.
716.773.715.786.633
Caro Chriſti 84.130.151 186 185.191.209
259.312.358.367.391.392.406 429.431
445. 457. 521. 550. 543. 527. 591. 617.
627.638.643 700 763.764.871 807.
877.882. 951.954 942. 948. 955 977.
981 984.1007.1015
Caro Chriſti, & aliorum 140
Caro concordans ſpiritui ad laudē Dei 425
Caro cum bonis operibus 1010
Caro & anima 273
Caro & ejus concupiſcentia 66
Caro & ſimplices 204
Caro & ſpiritus 665
Caro fragilis 661
Caro humana 134
Caro infirma Chriſti 1018
Caro macerata 191
Caro mortalis 434
Caro murmurans 636
Caro non obtemperans ſpiritui 891
Caro noſtra 72
Caro obtemperans ſpiritui 429
Caro peccatoris 83
Caro rationi ſubjecta 898
Caro reluctans 986
Caro ſpiritui obtemperans 317
Caro ſpiritui blandiens 642
Caro, vel conciliabula hæreticorum condemnanda 532
Caro vitioſa 681
Caſtigans ad ſalutem 682
Caſtitas 857
Catechumeni 452.912
Cavendi tentationes & reſiſtendi diabolo promptitudo 36
Cavendum 302
Cavens blanditias carnis ibid.
Cavens offendere ibid.
Cavens extrema vitia 344
Caventes ſibi 515
Cavere ab hæreticis 153
Cavere iram Chriſti 847
Cavere peccata 222
Cavere ſibi alieno periculo 150
Cauſas dolorum auferens 29
Cauſa voluptatis in judicio deficiens 561
Cantio Angelorum & prædicatorum 702
Cautela & ſolertia 412
Caſtigando emendans Deus 566
Caſtigat Deus extra condignum 406
Caſtigat Deus ad emendationem 856
Caſtigati a Deo reſipiſcentes 758
Caſtigans 354.578
Caſtigans ad emendationem 589
Caſtigans corpus 463
Caſtigans Deus 35 380.399.408 958
Caſtigans Deus ad emendandum 379.875
Caſtigans Deus peccata 787
Caſtigans Deus temporaliter 446
Caſtigans graviter Deus 447
Caſtigantes corpora 954
Caſtigare 371
Caſtigare corpus 589 898.959
Caſtigare derogantes fidei Eccleſiæ 449
Caſtigare malos 791
Caſtigare primò 834
Caſtigatio 615.681
Caſtigatio ad emendationem 774
Caſtigatio ad miſerendum 389
Caſtigatio bonorum ad perfectum 581
Caſtigatio carnis 77.170.300.548.627.
620.779.
Caſtigatio ceſſans, & lex vetus 158
Caſtigatio corporis 561.597 881
Caſtigatio Dei 70.114.102 347 473 548.
555.653. 670. 686.798 810.830.883.
895.940.950 1004.
Caſtigatio Dei ablata a populo 29
Caſtigatio Dei gravis 447.480
Caſtigatio Dei levis 404
Caſtigatio Dei publica 467
Caſtigatio divina 448
Caſtigatio & pœna Dei 610
Caſtigatio & punitio Dei 920
Caſtigatio vindicta Dei 658
Caſtigatio gravior 922
Caſtigatio libidinis 683
Caſtigatio malorum 893
Caſtigationes 457
Caſtigatio temporalis 994
Caſti ob inanem gloriam 405
Caſtitas 40.850 234.428.489.625.643.
815 867.888. 984.
Caſtitas Mariæ 428
Caſtitas mentis 895
Caſtitas perfecta 568
Caſtitas ſacerdotum 768
Caſtitatis candor 627
Caſtitatis decor 515
Caſtus ſuſcipiens Chriſtum 842
Caſus in peccatum 319
Cedentes diabolo 716
Cedentes tentationi 884
Cedere iracundiæ 288
Cedere perſecutoribus 8
Celeritas Angelorum 794
Celeritas fidei gentilium 575
Cæleſtis patria 1089
Collatio legis 708
Celſitudo cœleſtis gloriæ 223
Celſitudo legis 800
Celſitudo majeſtatis Chriſti 542
Cenſura diſciplinæ 749
Centuplum in hac vita 66
Cæremoniæ 102.129.302
Cæremoniæ Judæorum 1034
Cæremoniæ legis 1054
Certitudo 768
Certitudo divinæ promiſſionis 989
Certitudo prophetiæ 605
Certitudo redemptionis 592
Certitudo ſermonis Dei 634
Ceſſans à contumeliis Chriſti 282
Ceſſans caſtigare 7
Ceſſans diſcretio 568
Ceſſans laudare ſynagoga 327
Ceſſans obſequium cælorum 804
Ceſſans potentia diaboli 446
Ceſſās prædicatio vel virtutū operatio 449
Ceſſans præſtare auxilium 942
Ceſſantes dæmones à tentando 919
Ceſſare ab inutili prædicatione 786
Ceſſare ab exteriori actione 584
Ceſſare ab operando 524
Ceſſare ab operibus 866
Ceſſare ab operibus carnis 901
Ceſſare a laudibus Dei propter peccata 786
Ceſſare a malè operando 847
Ceſſare a malo & facere bonum 607
Ceſſare á malo 1011
Ceſſare à peccando 819
Ceſſare a peccatis 435.929
Ceſſare a terrenis actibus 847
Ceſſare malos 364
Ceſſare ordinem naturæ 818
Ceſſare peccata 226
Ceſſatio prophetiæ & prædicationem 563
Ceſſatio activæ vitæ 752
Ceſſatio adverſariorum Eccleſiæ 573
Ceſſatio a peccato 880
Ceſſatio Dei 7
Ceſſatio divinæ iræ 782
Ceſſatio divinæ vindictæ & tentationū 838
Ceſſatio fidei Judæorum 872
Ceſſatio figurarum 928
Ceſſatio figurarum & mortalitatis 559
Ceſſatio idololatriæ & peccatorum 950
Ceſſatio idololatriæ 706.1009
Ceſſatio legis veteris 318.559.580.584.
486.428.483 916.1002.1050
Ceſſatio malorum in fœlicitate 27
De ceſſatione legis dolentes Judæi 355
Ceſſatio perſecutionum Eccleſiæ 476
Ceſſatio prophetarum in Iſrael 918
Ceſſatio punitionis 860
Ceſſatio ſacrificiorum veterum 166

Google

Ceſſatio ſcribendi delicta 247
Ceſſatio ſynagogæ 942.693
Ceſſatio tenebrarum per adventũ Chriſti 9
Ceſſatio tribulationis 226
Ceſſatio tribulationum Prophetarum, peccatorum & errorum 9
Ceſſatio veteris populi 278
Ceſſatio veteris ſacerdotii 193.933
Ceſſatio victimarum 845
Ceſſatio vindictæ Dei 279
Ceſſatio vitæ præſentis 18
Ceſſatio vitæ veteris 580
Ceſſatio voluptatum 829.1043
Chaldæa 1012
Chariſmata gratiarum 299
Charitas 57.85.90.107.131.139.163.167. 270 183.196.199.214 230.236.264.293 359. 172. 426 420. 445.262.465.468. 473. 474. 484. 496 429. 523. 528.557. 556.601.608.619.621.639 666.710 713 716.724 741.742 745.722. 791. 826. 830.864.869.878 927.1018.1044.1049. 1056
Charitas Apoſtolorũ & prædicatorũ 1053
Charitas Chriſti 741.685
Charitas Chriſti magna 389
Charitas Dei 481
Charitas Dei & proximi 82
Charitas & fides 290 479.408.901
Charitas gemina 229 793
Charitas in corde 26
Charitas Judæorum, & gentilium 708
Charitas mutua 120
Charitas nunquam excidens 317
Charitas patriæ 235
Charitas prædicatorum 810.918.1049
Charitas proximi 523
Charitas refrigeſcens 378.1038
Charitas utriuſque populi 890
Charitatem diſſolvere & virtutes 24
Charitatem ſibi parare 388
In charitate unio fidelium 433
Charitatis affectus 423
Charitatis affectus ariditas 370
Charitatis concordia 230
Charitatis conjunctio 59
Charitatis extinctio 472.
Charitatis & intentionis eminentia 329
Charitatis fervor 673 731
Charitatis fructus 742
Charitatis fulgor 855
Charitatis geminæ virtutes 370
Charitatis inflammatio 434
Charitatis languor 611
Charitatis munimentum 626
Charitatis opera 608.782
Charitatis opera perfecta 414
Charitatis vinculum 872
Charitatis vis 33
Charitatis unitas 595
Cherubin 88
Chorus fidelium 669
Chorus Sanctorum 170
Chriſma 742
Chriſti abjectio 841
Chriſti adventus 561.843
Chriſti ætas 568
Chriſti æternitas 336.764
Chriſtiani 32.67.84.289 291.440.470. 492 919.724 772 773.780.1046
Chriſti anima 17. Sapientia, ibid. Corpus, ibid. Voluntas ibid.
Chriſti anima 434 496.587.700.855
Chriſtiani mali 1033
Chriſtiani nomen 721 903
Chriſtianorum perſecutores 862
Chriſtianos perſequentes gentiles 482
Chriſtianus 17.720
Chriſtianus populus 187
Chriſti anxietas 809
Chriſti Apoſtoli 773
Chriſti aſcenſio 1022
Chriſti aſpectus 498
Chriſti benignitas 735
Chriſti brachia 285
Chriſti caro 208 209.239.312.511.530. 544.537. 591. 628. 627. 652. 648. 700. 763.764.807.877.882.1015.
Chriſti charitas 743.883
Chriſti clementia 833
Chriſti cognitio 1038
Chriſti conſolatio 202
Chriſti converſatio 893
Chriſti corpus 216.278.289.297.426. 474. 409. 525. 622. 626.633. 962. 704. 782.771.853 882 292
Chriſti corpus mortale 232
Chriſti crux 205.258.244.287.282.265. 332.493.492 590 592.649.683.200 235. 837.841 840.850.897 899.901 902
Chriſti crucifixio 297 327
Chriſti decor 324
Chriſti dignitas 342.808
Chriſti diſcipuli 314.470.857
Chriſti diſcipulorum ſpes 410
Chriſti diſpenſatio 928
Chriſti divinitas 289 426.495.737
Chriſti divinitatem negantes 301
Chriſti doctrina 481.737.764 795.907. 919
Chriſti dolor 791
Chriſti Eccleſia 657
Chriſti & Apoſtolorum prædicatio 395
Chriſti & Eccleſiæ perſecutiones 729
Chriſti & Eccleſiæ pœnæ 264
Chriſti & Prophetarum occiſio 764
Chriſti exaltatio 808
Chriſti exempla 622
Chriſti experimentum 346
Chriſti fama 476.480
Chriſti fides 926
Chriſti fletus 207
Chriſti fortitudo 516
Chriſti genealogiæ 339
Chriſti gloria 601 855.880
Chriſti humanitas 26.61.198 296 321. 428 524.572 590.596.602.606.610 648 724.737.762. 794. 798. 838 892.901. 1018 1023.
Chriſti humanitas 794 832.827.908.1034
Chriſti illuſtratio 513
Chriſti imitatio 232.824 885
Chriſti imitatores 837
Chriſti imperium 907
Chriſti imperium in gentes 405
Chriſti incarnatio 33.41.288 514.641.653 678 821.1028
Chriſti in carne adventus 1034
Chriſti infirmitas 390.627
Chriſti innocentia 539.566
Chriſti in paſſione perturbatio 403
Chriſti inſpiratio 736
Chriſti intellectus 627
Chriſti intelligentia 569
Chriſti intentio 785
Chriſti judicium 361.490
Chriſti jugum 644
Chriſti labores 298
Chriſti largitas 547
Chriſti latus 599
Chriſti liberatio 683
Chriſti lingua 208
Chriſti luctus 232
Chriſti manifeſtatio 249.870
Chriſti maxilla 634
Chriſti membra 790
Chriſti mens 573.1025
Chriſti merita 300
Chriſti miracula 327.476.497 509 297
Chriſti miſſio 282
Chriſti mortalitas 437.707.725.785.1025
Chriſti mors 200.645.652.747 822
Chriſti myſteria 573 765
Chriſti munditiæ 643
Chriſti nativitas 754
Chriſti obedientia 382.487.730.929
Chriſti oblatio 570
Chriſti occiſio 722
Chriſti opera 605 659 665.1032
Chriſti opprobria 547
Chriſti oratio 700.732
Chriſti oſſa 737
Chriſti paſſio 202.203 287.304.322.328 371.426 464.517 555 577.505.607.610. 667.676.683.710 720.712 738 751.774 789 802. 830 841. 872. 829. 894. 906. 907.1019
Chriſti paſſionem imitari 41
Chriſti pater 887
Chriſti patientia 707.779
Chriſti perfectio 828
Chriſti perſecutiones 562
Chriſti potentia 659
Chriſti poteſtas 288.816.820
Chriſti primus adventus 23
Chriſti prædicatio 480.482.595.712.740 860
Chriſti præmium 760
Chriſti promiſſio 832,258
Chriſti proſperitas 835
Chriſti prudentia & prædicatoris ſilentium 929
Chriſti regnum 687.314 241
Chriſti reſurrectio 56. 301. 305. 497 575. 619 651.766.764 816. 822. 855. 858. 861.891.907
Chriſti ſacerdotium 729
Chriſti ſacramenta 300
Chriſti ſanctificatio 893
Chriſti ſacrificium 623
Chriſti ſanguis 202.493.517.41.823 863. 877 894
Chriſti ſcientia 865
Chriſti ſecundus adventus 428
Chriſti ſepulchrum 286.610.801 926
Chriſti ſermones 528
Chriſti ſilentium 504
Chriſti ſpiritus 558
Chriſti ſuſcitatio 625
Chriſti tempus 722
Chriſti tranſitus ad gentes 16
Chriſti varietas in paſſione & miraculis 346
Chriſti verba 477
Chriſti verbum 827
Chriſti viæ 295
Chriſti victoriæ 607.763
Chriſti vincula 660
Chriſti vindicta 358
Chriſti virtus 242 491.560
Chriſti unctio 478
Chriſti vulnera 462
In Chriſto latens divinitas 23
Ad Chriſtum adduci 56
Chriſtum auferre 44
Per Chriſtum certa ſalus 447
Juxta Chriſtum eſſe 507
Chriſtũ extra civitatẽ ducentes Judæi 373
Ad Chriſtum invitantem accedere 34
Chriſtum ſuſcitans 789
Chriſtus 1.4 6.17.37 47.55.58.52.53.54. 55 57. 59 60 62 63 71.72.74.76.79 80. 81. 84. 86. 87.93.98 100 106 103.107. 108. 114.115. 117.125 126,122 130. 131. 132.135 136.137. 138.140 144.146 152. 161 162.167.190.172.178.181 184.186. 188.191.196.198.202 203.206.207 209. 210.211 612.214.219 221.223 224 223. 230.237.240.246.247.249.253 217 258 269. 272. 274. 277 285 286.287.288. 289.291.293 297.299.300 305.311 315. 322.323.327.330 331.334 336.345 349. 352 317.318.365 368.369 372.382.383. 384.386.388 329 391.392.394.399.403 416. 423. 426. 427. 429 430.431.439. 441 447 453 459 461. 464. 466. 470. 471.472 478 474 482 437.488.489. 490.495 496.501 503 504.510.514 515. 516. 519. 522 521. 525.526.530 531 535. 536 537.549.521 516 518 559. 573 578. 579 580 ibid. 581 585 ibid 587 589.593 594. 598 600. 601. 603 608 610.618 612 613 627.618 619 622 624 628.640 645 646.649 652.663. 664. 667.669. 673.

671.673.677.678.679.ib.681.676 688. 690 891.695.896.700.703 709.713. 715.718 721.722.724 719.743.733 754. 752.757.758.760 767.768.773 774. 776.777. 80.783.785.786.798.800. 814.825.826 829.833.836.818.839.850 815.861.884.869 871 877.879 881 ib. 885.886.888 889 890.901.907.911.ib. 919.930.932 914 956.942 948 947. 955.954 972 976.982.985.990.993. 1010 ibid.1015.1017.1021.1027.1029. 1030.ibid.1031.1035.1042.1046.1045. 1047.10.8.1057 ibid.
Chriſtus accinctus ad bellum 918
Chriſtus accipiens Eccleſiam loco ſynagogæ 514
Chriſtus ad certamen cum diabolo 325
Chriſtus ad Eccleſiam ibid.
Chriſtus ad extremos Judæorum 381
Chriſtus adipiſcens gentes 52
Chriſtus ad mortificatus & orantes 682
Chriſtus adorandus 84
Chriſtus ad paſſionem 54
Chriſtus ad perfectos & infimos 326
Chriſtus ad Prophetas & ſacerdotium, & corda perfectorum 303
Chriſtus ad ſalvandum genus humanum 325
Chriſtus adverſus Judæos 948
Chriſtus advocatus ibid
Chriſtus amans animam 817
Chriſtus apparens in Eccleſia 54
Chriſtus apparens in mundo 634
Chriſtus aperiens myſteria 112
Chriſtus arguens diabolum 875
Chriſtus arguens Phariſæos 48
Chriſtus aſcendens in cœlum 65
Chriſtus aſſumens naturam humanam 59
Chriſtus aſſumpta natura humana redimens homines 552
Chriſtus aus virtus ejus 889
Chriſtus beatificans cum bona opinione 677
Chriſtus bibit in membris 181
Chriſtus benedicens 548
Chriſtus blaſphematus in cruce lavit peccata noſtra 13
Chriſtus bonis manifeſtatus 250
Chriſtus celans formam Dei 34
Chriſtus captus 691
Chriſtus caput, & dux 508
Chriſtus cognoſcens myſteria 258
Chriſtus contemptus apud Judæos 25
Chriſtus converſans in Eccleſia 93
Chriſtus convertens aliquos dimiſſis aliis 680
Chriſtus convertens peccatores 559
Chriſtus crucifixus 891
Chriſtus cum, Moyſe & Elia 1047
Chriſtus dans bona ſpiritualia 506
Chriſtus dans cognitionem Dei 809
Chriſtus dans doctrinam 41.306
Chriſtus dans Evangeliſtas & paſtores 305
Chriſtus dans dona eccleſiæ 845
Chriſtus dans dona humilibus 715
Chriſtus dans dona Spiritus Sancti 479
Chriſtus dans gratiam 44
Chriſtus dans ſe in cibum 384
Chriſtus dans ſanctum ſpiritus lem legi 651
Chriſtus debellans inferos 32
Chriſtus de cœlo deſcendens 325
Chriſtus delens peccata 25
Chriſtus delectatur caſtitate, 775
Chriſtus defendens eccleſiam 816
Chriſtus defenſor 834
Chriſtus deflens Hieruſalem 9
Chriſtus deſcendens ad inferos 582.767
Chriſtus deſerens tumultus 348
Chriſtus deſiderans redemptionem 410
Chriſtus diu deſideratus 801
Chriſtus deſtruens potentiam diaboli 881
Chriſtus eligens inſidias diaboli 553
Chriſtus diabolum præcedens 899
Chriſtus diſcedens à Judæis 557
Chriſtus docens Eccleſiam 842
Chriſtus docens & beatificans 775
Chriſtus docens myſteria 679
Chriſtus ducens ad Patrem 849
Chriſtus de cœlo 327
Chriſtus eccleſiæ 813
Chriſtus eligens infirma mundi, & mancos in pœnitentibus 908
Chriſtus & Apoſtoli da lemioe Jacob 573
Chriſtus & Barabbas, vel Antichriſtus 209
Chriſtus, & diabolus 544.593
Chriſtus, & eccleſia 489 665
Chriſtus & ejus membra 284 388
Chriſtus, & Joannes 722
Chriſtus & lex manens in eccleſia 81
Chriſtus & proximus 777
Chriſtus exinanitus 782
Chriſtus exiſtens in eccleſia 872
Chriſtus ex patre 718
Chriſtus explicans myſteria 408
Chriſtus fabricans eccleſiam 820
Chriſtus factus infans 539
Chriſtus fideles congregans 288
Chriſtus fidem inſtaurans 292
Chriſtus fovens fideles 899
Chriſtus fundamentum eccleſiæ 448
Chriſtus glorificatus 867
Chriſtus glorificatur in Martyribus 859
Chriſtus habens dona Spiritus ſancti 558
Chriſtus habitans in anima 596
Chriſtus hominem curans 298
Chriſtus hoſtia, ſacerdos 793
Chriſtus illuminans per ſenſibilia 149
Chriſtus illuſtrans Joannem in utero 553
Chriſtus imago ſerpentis 982
Chriſtus implens legem 503 419
Chriſtus implens promiſſiones 775
Chriſtus in cœlum 581.777.975
Chriſtus in carne apparens 485.834.1015
Chriſtus incomprehenſibilis 638
Chriſtus in corde Mariæ 686
Chriſtus in corde, in ore, & in operib. 928
Chriſtus in cordibus fidelium 26
Chriſtus in cruce 59.197 548.615 1021. 1051
Chriſtus in eccleſia 597
Chriſtus in eccleſia, vel ſynagoga ibid.
Chriſtus inhærens eccleſiæ 59
Chriſtus inhonoratus in Judæa 365
Chriſtus in humilibus 507
Chriſtus in Judæa ibid.
Chriſtus innocens 872
Chriſtus in paſſione 896
Chriſtus in potioribus bonis patris 254
Chriſtus in ſepulchro 298 283
Chriſtus inſtituens martyres 863
Chriſtus in ſuis membris 725
Chriſtus inter Angelos 948
Chriſtus inter Judæos 935
Chriſtus inter proſpera, & adverſa 507
Chriſtus inter Scribas, & Phariſæos Gentiles in eccleſia 507
Chriſtus inveniens 574
Chriſtus invenitur in eccleſia ibid.
Chriſtus invenitur per pœnitentiam 261
Chriſtus in virgine vel eccleſia 718
Chriſtus in utero virginis 882
Chriſtus iratus malis prælatis 283
Chriſtus Judæis prædicans 533
Chriſtus Judæis relictus, & caro diabolo 248
Chriſtus Judæos relinquens 884
Chriſtus judex 418.736
Chriſtus judicatus in ſe & in martyribus 588
Chriſtus juſtè judicans 844
Chriſtus liberans 634
Chriſtus liberans à limbo 813
Chriſtus liberans exiſtentes in limbo 896
Chriſtus liberans patres 339
Chriſtus mundans ſibi animas 574
Chriſtus manifeſtans legē & prophetas 813
Chriſtus manifeſtans Patrem 710
Chriſtus manifeſtatus Judæis 347
Chriſtus manifeſtatus mundo 946
Chriſtus mediator 808 948
Chriſtus miſſus ad Iſrael 654
Chriſtus mundans afflictiones 13
Chriſtus mundans carnem ſuam 83
Chriſtus mundans eccleſiam 12
Chriſtus muniens animā vel Eccleſiā 69
Chriſtus muniens eccleſiam per ſanctos 89
Chriſtus mortem ſuam cognoſcens 250
Chriſtus mortuus pro omnibus 149
Chriſtus natus de virgine 59
Chriſtus natus in aliena natura 630
Chriſtus non aſſumpſit vitia humana 562
Chriſtus non fidens Judæis 293
Chriſtus non inveniens credentes 555
Chriſtus nudus 725
Chriſti obedientia 958
Chriſtus oblatus 278
Chriſtus offerens eccleſiam 739
Chriſtus orans pro Judæis 837
Chriſtus orans pro perſecutoribus 31
Chriſtus paſcens ſimplices 389
Chriſtus paſſus 881
Chriſtus paſſus à Judæis 323
Chriſtus paſſus extra portam 374 375.413
Chriſtus paſſus pro peccatis noſtris 458. 431 852
Chriſtus peccata noſtra ſuſcipiens 258
Chriſtus percuſſoribus non apparens 194
Chriſtus per paſſionem ingreſſus in cœlum 354
Chriſtus Philoſophos ſubjiciens 752
Chriſtus placens Deum 802
Chriſtus placens Deo ibid.
Chriſtus poſitus in ruinam & reſurrectionem multorum 349
Chriſtus portans nos 549
Chriſtus portans peccata 285
Chriſtus prædicans 350.953
Chriſtus prædicans in carne 749
Chriſtus prædicatus à Prophetis & Apoſtolis 887
Chriſtus privās ſe fuga, item Apoſtoli 475
Chriſtus pro omnibus immolatus 276
Chriſtus pro omnibus mortuus 307
Chriſtus quærens opera 844
Chriſtus quærens peccatores ibid.
Chriſtus quieſcens in Virgine 908
Chriſtus recedens à Judæis 314
Chriſtus redemptor 820
Chriſtus redimens genus humanum 41
Chriſtus relinquens Judæos 474
Chriſtus relinquens mortalitatem 322
Chriſtus reparans oves perditas 304
Chriſtus reprehendens Judæos 573
Chriſtus reputatus cum iniquis 480
Chriſtus reputatus ſtultus 706
Chriſtus reſurgens illuſis Judæis 541
Chriſtus non permanens in morte 508
Chriſtus non ſeparatus à patre 349
Chriſti nova doctrina 62
Chriſtus retribuens 694
Chriſtus ſanctus 892
Chriſtus ſapientior Angelis 508
Chriſtus ſemel mortuus 258
Chriſtus ſervās angelos ne laberentur 387
Chriſtus ſervans myſteria 908
Chriſtus ſervans peccatores 489
Chriſtus ſimilis aliis hominibus 961
Chriſtus ſine corruptione 655
Chriſtus ſine ſemine natus 661
Chriſtus ſolus in opere redemptionis 397
Chriſtus ſolus redemptor 59
Chriſtus ſolus remittit peccata 805
Chriſtus ſpolians diabolum 5
Chriſtus ſub lege 809
Chriſtus ſubtrahens ſe ab eccleſia 6
Chriſtus ſuccedens veteri ſacerdotio 960
Chriſtus ſuccurrens in tentationibus 95
Chriſtus ſuſcipiens matrem 407
Chriſto ſuſcitato reformata fides 422
Chriſtus ſuſtentans fideles 968
Chriſtus ſynagogam relinquens 279

Chriſtus

Chriſtus teſtis bonorum & malorum 561
Chriſtus tollitur à malis 158
Chriſtus traditiones Judæorũ deſpiciẽs 279
Chriſtus traditus Judæis 367
Chriſtus tranſiens ad gentes 313.1012
Chriſtus turbans ſeipſum 698
Chriſtus, vel anima ejus 194
Chriſtus velatus & percuſſus 269
Chriſtus vel ejus membra 772
Chriſtus veniens 275
Chriſtus veniens ad Iſrael 657
Chriſtus veniens ad nos 858
Chriſtus veniens in mundum 475
Chriſtus veniẽs in mundũ, ut pateretur 325
Chriſtus via 213
Chriſtus vincens dæmones 364
Chriſtus vincens diabolum 42
Chriſtus vincens Judæos et hæreticos 412
Chriſtus vincens tribulationes 29
Chriſtus vivens 941
Chriſtus vocans gentilitatem ad baptiſmũ 574
Chriſtus vocans Judæos 36
Chriſtus volens convertere ſynagogã 541
Chriſtus extra terrena inventus 374
Cibus proficientium 224
Cibus ſolidus 645
Circuitus ſolis 210
Circumciſio 874.927.973
Circumciſio mentis 235
Circumdari virtutibus 548
Circumſpectio 237.524
Cita converſio gentium 959
Citò convincens Deus 35
Cives 1047
Civilis, & rector populi 580
Civitas cœleſtis 351
Civitates 456
Civitates Judææ 568
Civitates ſubjectæ 445
Clamor, & inconſtantia 777
Clamor, & oratio pœnitentiæ 143
Clamores Judæorum 452
Clamor pœnitentium 241
Claratio ſacra ſcriptura 892
Claritas 220
Claritas animi 639
Claritas æternæ quietis 211.164
Claritas bonorum operum 373
Claritas noſtræ Domini 642
Claritas operum ac virtutum 477
Claritas vitæ 470.598
Claritas virtutum 205.358
Clavi crucis Chriſti 245
Clementia Chriſti 835
Clementia & beneficentia Dei 658
Clerici 303
Clerus 603
Cœtus 628
Cœna Chriſti 161
Cœtus beatorum 372
Cogens ſervare literam legis 772
Cogentes ſervare legem carnaliter 495
Cogitantes contra Chriſtum 667
Cogitantes futurum ſæculum 988
Cogitantes promiſſa Dei 752
Cogitare æterné 425
Cogitatio 137.524.756 972.1046
Cogitatio immunditiæ 399
Cogitatio juſti 590
Cogitatio luxuriæ 204
Cogitatio martyris 591
Cogitatio mundana 700
Cogitationes 82.102.159.139.162.210.257.265 286. 412. 425.442.607.785.850.1034
Cogitationes bonæ 502.573.636.1049
Cogitationes bonæ, & opera 474
Cogitationes carnales 474.593
Cogitationes carnis 303
Cogitationes confuſionis 722
Cogitationes Dei 833
Cogitationes de ſublimibus 210
Cogitationes detegere 408
Cogitationes de vilibus 327
cogitationes & affectus 646
Cogitationes, & motus animi 825
Cogitationes, & verba hæreticorum 442
cogitationes graviores 187
Cogitationes hæreticorum 960
Cogitationes illicitæ 744.896
Cogitationes immũdæ 209.430.739.1051
Cogitationes impiæ 226
Cogitationes leves 426
Cogitationes leviores libidinis 759
Cogitationes libidinis 839
Cogitationes libidinoſas admittere 28
Cogitationes malæ abjiciendæ 393.399.555 868 893
Cogitationes malas abjicere 5
Cogitationes moleſtæ 298
Cogitationes mundæ 783
Cogitationes mũdanæ & delectiones 846
Cogitationes otiis 257
Cogitationes pravæ 85.228.427.479.570.672.821.907.912.942
Cogitationes pravæ vel affectus 766
Cogitationes pravas abjicere 374
Cogitatio propriæ infirmitatis 858
Cogitationes ſanctæ 759
Cogitationes Sanctorum 672
Cogitationes ſæculares 133
Cogitationes ſordidæ 233
Cogitationes terrenæ 982
Cogitationes torpes 28 185
Cogitationes vagæ 456
Cogitationes vanæ 896
es cogitationibus pravis, prava verba & opera 378
Cognitionis lumen 742
Cognitionis peccatum 152
Cogitationum compreſſio 1050
Cogitationum mundatio 39
Cogitationum pravarum expulſio 980
Cogitationum potitas 253
Cogitationum tumultum expellere 380
Cogitationum turba 302
Cogitatio perverſa 1026
avaritia ibid
Cogitat prælatus agere quæ docet 605
Cogitatio terrena 887
Cogitatio turpis 812
Cogitatus contra legem Dei 753
Cognitio animæ Chriſti 297
Cognitio beatifica 231.903
Cognitio cæcitatis 682
Cognitio creaturarum 478
Cognitio creaturarum ducens ad cognitionem Dei 1020
Cognitio de anima 297
Cognitio Dei 196.348.473.369
Cognitio Dei contemperata 680
Cognitio Dei erga homines 298
Cognitio Dei in hac vita 205.504.531 1057
Cognitio Dei in lege naturæ 106
Cognitio Dei obſcura 693.720
Cognitio Dei parva 341.774
Cognitio Dei per creaturas 1057
Cognitio Dei perfecta 851
Cognitio diverſa divinorum, & humanorum 208
Cognitio divinorum 480
Cognitio divinorum per imagines 205
Cognitio donorum creationis 632
Cognitio experimentalis 903
Cognitio fraudum dæmonis 1028
Cognitio geminа 460
Cognitio hominis parva 235
Cognitio huic tempori congrua 767
Cognitio humanæ fragilitatis 233
Cognitio imperfecta 772
Cognitio incarnationis 352
Cognitio incarnationis & paſſionis Chriſti 1057
Cognitio inferior 685
Cognitio infima 766
Cognitio Judæorum de Deo cum erroribus 260
Cognitio lenis 462
Cognitio lenis inviſibilium 821
Cognitio matutina Angelorum 635
Cognitio miſeriæ & mortalitatis 233
Cognitio myſteriorum credenti datus 505
Cognitio myſteriorum parva 886
Cognitio myſteriorum 625.940.971
Cognitio naturalis diaboli de Deo 427
Cognitiones carnales 1008
Cognitionis humanæ defectus comparatæ Deo
Cognitionis plenitudo 675
Cognitio obſcura 344.980
Cognitio obſcura de Deo 478
Cognitio obſcura divinorum 1030
Cognitio peccati 301.445
Cognitio perfecta 856
Cognitio poſt hanc vitam 908
Cognitio prælatorum de ſubditis 532
Cognitio priſtinæ infirmitatis 865
Cognitio prophetica 569
Cognitio pronunciandi perfecta 656
Cognitio propriæ infirmitatis 9.56.34.250 630.660 763.1026
Cognitio propriæ miſeriæ 643
Cognitio propriæ naturæ 253
Cognitio rerum facilium 656
Cognitio ſanctorum 756
Cognitio ſenſibilium 58.463
Cognitio ſcripturarum in hac vita 415
Cognitio ſui 96.255.285.293.328.378.444.657.736.748.766.790.807.905.909 928. 1050
Cognitio temporalium 723
Cognitio Trinitatis 490
Cognitio variæ naturæ 297
Cognitio veritatis 181.638
Cognitio veritatis & peccati 754
Cognitio veſpertina Angelorum 1030
Cognitio veterum patrum 608
Cognoſcendæ veritatis impedimenta 423
Cognoſcens Deus omnia ſecreta 844
Cognoſcens Deus voluntates hominis 904
Cognoſcens propriam imbecillitatem 578
Cognoſcens ſe perditum 694
Cognoſcentes miſeriam 681
Cognoſcentes ſe 548
Cognoſcere 212
Cognoſcere bonũ divinæ caſtigationis 903
Cognoſcere de Deo magna 34
Cognoſcere Deum ex creaturis 879
Cognoſcere Deum per creaturas 354.572
Cognoſcere divinas inſpirationes 119
Cognoſcere divini judicii cauſas 265
Cognoſcere duplicem naturam in Chriſto 941
Cognoſcere myſteria 518
Cognoſcere propriam infirmitatem 908
Cognoſcere utilitatẽ paſſionis Chriſti 372
Cognoſci eos a Deo 34
Cognoſci miſeriam hujus vitæ 481
Cognoſci myſteria in ſcripturis 654
Cohibens concupiſcentias 915
Colaphizatio Chriſti 748
Colentes dæmones 456
Colentes diabolum 449
Colere Chriſtum 752
Colere Evangelium 842
Colere Deum 922
Colere Deum, & ſapientiam 320
Colere Deum verbis tantùm 34
Colere idola 593 642.885
Colere legem veterem 912
Colere libidinem 885
Collatæ dignitates ſecundùm merita 351
Collatio alicujus gratiæ 216
Collatio charitatis a Deo 941
Collatio donorum Spiritus ſancti 811
Collatio gratiæ 830.1052
Collatio legis 215.682
Collatio legis naturalis 787
Collatio legis novæ 96.205
Collatio legis veteris 549
Collatio ſpiritualium ſenſuum 869

Collatio

Collatio Spiritus ſancti 573.816
Collatio Spiritus ſancti duplex 741
Collectio animarum in Eccleſia 678
Collectio Eccleſiæ ſynagogæ 689
Collectio mentis 509
Collectio malorum ad ignem æternū 622
Collectio potentiarum interiorum 286
Colligentes fructum malæ operationis 678
Colligentes ſe prædicatores 48
Colligere ad fælicitatem 385
Colligere bonos 271
Colligere credentes 312
Colligere errores confutando 591.882
Colligi opera 599
Commemorare cæleſtia 273
Combuſtio Hieruſalem 317
Colligere hæreticorum verba 677
Dei comminata ultio 538
Comminatio 367.588
Comminatio Dei 259.977
Cōminatio divina 49.472.477.771.1026
Comminationes 498
Comminationes Dei 528
Comminationes divinæ 36.131 507.724 718 920.931.988.990
Comminationes divinæ & caſtigatio 43
Comminationes & promiſſiones 721
Comminatio pœnæ 993.1008
Comminari pœnæ inferni 567
Commoda temporalia 328
Comminatio vindictæ 787
Commonens Deus corda in fidem 1008
Commotionis hæreticorum & idolorum ceſſatio 698
Commotio Judæorum adveniente Chriſto 697
Communia vota fidelium 884
Communicans Apoſtolos Chriſtus 451
Communicans Chriſtus doctrinam 351
Communicans doctrinam 805
Communicans in peccato 919
Communicare cum hæreticis 262.564
Communicare doctrinam & ſacramenta Gentilibus 884
Communicare dona Dei 309
Communicare indignè 45
Cōmunicare myſteria indignis 309.1056
Communicatio bonorum 742
Communicatio doctrinæ 384
Communicatio doctrinæ gentibus, liberalis 382
Communicatio fidei 562
communicatio idiomatum 992 1033
communicatio ſpiritualium 284
a communione repelli 599
communis vita 931
comparare bonam opinionem 588
comparare otium ad ſcripturas 887
compaſſio 697.824.1018
compaſſio Eccleſiæ erga Judæos incredulos 553
compaſſio laboris humani 488
compaſſio laborantium 450
compaſſionis affectus 701
compaſſio prælatorum 1039
compaſſio prædicatorum de proximis 599
compaſſio proximi 23
compatiens 393
compatiens laborantibus 948
compatientes proximo 706
compelli intrare ad æterna 389
complacentia in malo. 318
complecti pœnitentiam 573
complementum corporis Chriſti ſperatur 410
complementum iniquitatis 548
complens Deus caſtigationem 847
completa ſacrificia expiationis 347
completi tempus hujus vitæ & Pentecoſtes 548
completio divinorum judiciorum 445
compoſita ex elementis 677
compoſitio virtutum 550
comprehendens pœna 35
comprehendere excellentiam Sanctorum 747
compreſſi motus in Chriſto 628
cōpunctio 121.143.168.214 278.437.478 604.943.1007 1015.1033
compunctionis gratia 87 856
compunctio cordis 476
compunctio propter Deum 482
computari inter fideles 829
conatus diaboli 679
conatus diaboli ad decipiendum 389
conatus diaboli ad ligandos bonos 643
conatus in hæreticos 699
conatus Judæorum in Chriſtum 438
conatus ultra vires 968
conventus elementorum 973
concentus Angelorum 538
conceptus rationis 266
conceptio Chriſti ſine opere humano 154
conceptus Mariæ 226
conceptus verbi Dei 366
conciliabula hæreticorum 103.180 194. 317.630.716 786.942.964.
concinnitas bonorum operum 207
concordare cum infidelibus 392
concordes charitate 1046
concordes in Eccleſia 782
concordia 133.364.644.1024
concordia beatorum 72 276
concordia cœleſtium 210
concordia charitatis 250.576
concordia charitatis & bonorum operum 591
concordia Evangeliorum & Prophetarum 395
concordia ferentium jugum Chriſti 525
concordia fidelium 259
concordia hæreticorum 223
concordia hæreticorum adverſus Eccleſiam 271
concordia hæreticorum aut vitiorum 457
concordia offendentium Deum 272
concordia operum cum cognitione & fine 986
concordia operum cum voce 927
concordia intentionis & actionis 260
concordia interiorum & exteriorum 370
concordia legis & Evangelii 216
concordia mala 396
concordia malorum 59
concordia operum & cogitationum, & novi ac veteris Teſtamenti 746
concordia philoſophiæ cū Evangelio 419
concordia philoſophorū cum eccleſia 343
concordia potentiarum in homine 782
concordia teſtamentorum 978
concordia veteris & novi teſtamenti 349
concordia vocis & operis 408
concordia virtutum 280
concordia virtutum & fidelium 969
concordia utriuſque teſtamenti 216.780. 781 932.974.
concors fidelium humilitas 780
conculcat ſapientiam ſæcularem 318
conculcari gloriam Chriſti 849
concupiſcentia 66 83.159.199.233.402. 434.443 455.474.382.605.606.683. 716.736.783.876.907.1045 1044.
concupiſcentia carnalis 877.1026
concupiſcentia carnis 624.714
concupiſcentiæ confeſſio 303
concupiſcentiæ creſcentes 294
concupiſcentiæ extinctio 917
concupiſcentiæ frænatio 883
concupiſcentia minores 774
concupiſcentiæ pravæ 217
concupiſcentiæ quatuor affectus 393
concupiſcentiæ ſubjicientes homines 367
concupiſcentia tentans 387
concupiſcentia & ira 112
concupiſcentia & peccatum 989
concupiſcentia inordinata 295
concupiſcentia manifeſta 686
concupiſcentia mundi aut oculorum 435
concupiſcentia neceſſaria 813
concupiſcentia nulla capi 437
condemnatio Iudæorum 1026
concupiſcentia oculorum 735 764
concupiſcentia occulta 205
concupiſcentia prava 736
concupiſcentia ſæcularis 424
concupiſcentias tolli 400
concupiſcentia terrenorum 90
concupiſcentias nutrientes filios 50
concupiſcibilis & iraſcibilis 32.538
concurſus fidelium ad Chriſtum 234
concuti fideles tentationibus 1008
condemnans Deus 837
condemnantes Iudæi Chriſtum 367.868
condemnare in ſe vitia 570
condemnare peccata 389
condemnare juſtos 694
condemnari 303
condemnati 1059
condemnari mali à juſtis 347
condemnatio 369
condemnatio æterna 332
condemnatio diaboli 332
condēnatio diaboli & membrorū ejus 1039
condemnatio & admonitio Dei 678
condemnatio, & diſſipatio hæreticorum 148
condemnatio generis humani 713.975
condemnatio hæreticorum 652.903
condemnatio hominis antiqui 312
condemnatio innocentium 390
condemnatio judicii 1004
condemnatio malorum 329.652.305. 1023
condemnatio malorum in judicio 419
condemnationis gravitas 808
condemnationis ſententia 379
condemnationis via 1054
condemnatio ſuperborum 675
condeſcendens infirmis 323
cōdeſcenſio ad ſæculares, vel ad ſenſus 473
citra condignum caſtigat Deus 400
condimenta errorum 393
condimentum peccatorum 886
condire humana divinis 839
conditio carnis 456
conditio naturæ humanæ 953
conditores ſacræ ſcripturæ 210
confabulatio de Chriſto 596
confabulatio de Chriſto in paſſione 324
conferens Deus novum munus 1049
conferre Chriſtum ad legem 318
conferre cum doctoribus 934
conferri gratiam ſublimibus 287
confeſſio 180 357 593.903.1050
confeſſio concupiſcentiæ 503
confeſſio Deitatis Chriſti in paſſione 536
confeſſio Deitatis in Chriſto 650
confeſſio divinitatis 601.752.809
confeſſio divinitatis & humanitatis Chriſti 930 953
confeſſio duplicis naturæ in Chriſto 380
confeſſio & prædicatio 435
confeſſio fidei 87.315.249.283 361.427 317.728.756.784 798 856.883.938.1005.
confeſſio fidei ac peccatorum 587
confeſſio fidei prima 494
confeſſio gentium 398
confeſſio humanitatis Chriſti cum divinitate 217.809
confeſſio mortis Chriſti 359
in confeſſione remiſſio 436
confeſſionem proximi tenere 43
confeſſio novi teſtamenti 698
confeſſio oris & operis 472
confeſſio peccati 132.136.205.241.459. 507 512 548.533.682. 708 747.754. 785.799 1018.1023
confeſſio redemptionis 747
confeſſio reſurrectionis 1034
confeſſio ſacramentalis 874
confeſſio Trinitatis 64.336.845.831,992. 869.930

confeſ-

Confeſſio unius Dei 473
Confeſſores 556. 600. 1043
Confeſſores & ſacerdotes 4
Confeſſores, & Virgines 219
Confidens in divitiis 578
Confidens in temporalibus 842
Confidentes in Deo 383.
Confidentes in ſe 562
Confidentes in propria virtute 438
Confidentia 783
Confidere in auxilio fragili 848
Confidere in diabolo vel hæreticis 411
Confidere in homine 144. 236. 786
Confidere in temporalibus 731
Confirmans imbecilles 415
Confirmans in bono 308
Confirmans in fide 316
Confirmans in virtute 176
Confirmare affectus 285. 466
Confirmatio 415
Confirmatio Angelorum 486
Confirmatio Apoſtolorum 952
Confirmatio & manifeſtatio divinæ voluntatis 985
Confitendum dubium peccatum 701
Confitentes ceſſationem legis 728
Confitentes Deum 714
Confitentes peccata 897
Confiteri 112. 160. 635. 929
Confiteri deitatem Chriſti 593
Confiteri divinitatem & humanitatem in Chriſto 1056
Confiteri paſſionem Chriſti 269
Cōfiteri peccata 43. 106. 268 480. 307. 1020
Conformare verbis opera 184
Conformitas operum cum lege 120
Confugiens Sedechias ad Regem Ægypti 406
Confugere ad Eccleſiam 685
Confugere ad martyres 100
Confugere ad pœnitentiam 475
Confugere ad ſanctos 572
Confundens Chriſtus philoſophos & hæreticos 367
Confundens Deus arrogantes 449
Confundens prophetas Baal 318
Confundens rationes hæreticorum 584
Confundens ſuperbos 321
Confundentes hæreticos philoſophi 332
Confundentes ſubditi mentem prælati 914
Confundere doctrinam vanam 283
Confundere hæreticorum dogmata 330
Confundere Judæos 1041
Confundi acquieſcentes adulationibus 406
Confundi hæreticos 829
Confundi ſuperbos 300
Confundit ſapientes ſæculi 359
Confuſio contemnentium Evangelia 345
Confuſio diaboli 742
Confuſio diaboli 350. 479
Confuſio ex alieno peccato 878
Confuſio ex peccato 427
Confuſio hæreticorum 134. 394. 418. 527
Confuſio idololatriæ 26 50
Confuſio imperitorum 1006
Confuſio in judicio 750
Confuſio Judæorum ibid.
Confuſio Judæorum, & dæmonum 319
Confuſio malorum 792
Confuſio peccatorum 547
Confuſio perverſorum 196
Confuſio philoſophorum 980
Confuſio Prophetarum falſorum 749
Confuſio ſacerdotum 318
Confuſio ſapientum ſæculi 872
Confuſio ſuperborum 967
Confuſio ſuperborum & dæmonum 1008
Confutare ſapientiam mundanam 788
Confutatio hæreticorum 147
Confutatio hæreticorum & dæmonū 810
Confutatio hæreſum 111
Confutatio Judæorum de Meſſia 870
Confutantes errores 27
Confutare errores 1043
confutari hæreticos in Eccleſia 319
congregari ad Chriſtum 270
congregari ad judicium 567
congregatio hæreticorum 866. 416. 360. 643.
congregatio Judæorū & hæreticorum 572
congregatio impiorum 972
congregatio perfectorum 522
conjugia 743
conjugati 567. 972
conjugatorum labor 682. 972
conjugatorum oblatio 884
conjugatorum ſtatus 379
ad conjugium admittere innocentes 421
conjuncti nobis 670
conjunctio animarum cum Chriſto in gloria 315
conjunctio charitatis 59
conjunctio Chriſti cum Eccleſia vel anima 723
conjunctio cum Deo 738
conjunctio Eccleſiæ vel animæ cum Chriſto 198 435
conjunctio fidei & operum 417
conjunctio Gentium & Judæorum 920
conjunctio gratiæ cum veritate & juſtitia 621
conjunctio legis & ſacerdotii 734
conjunctio literæ & Spiritus 681
conjunctio Sanctorum veteris & novi Teſtamenti 591
conjunctio ſynagogæ cum Deo 946
conjunctio verborum & operum 654
conjungens ſibi Deus Iſrael & juſtos 810
conjurationes hæreticorū, & rationes 499
conjuratio principum Judæorum in Chriſtum 906
connexio charitatis 291
connexio cogitationis & operis 567
connexio in mente Angelorum 916
connexio virtutum 277. 622. 789. 986
conſanguinitas 217
conſarcinatio hæreſum 277
conſcientia 32 328. 359. 423. 573. 610. 615. 668 867. 934. 942. 963. 1012. 1025. 1063
conſcientia bona 398. 783. 856
conſcientia infirma 325
conſcientiam mundare 12
conſcientiæ puritas 635. 636
conſcientiæ ſecreta 26
conſcientiæ ſecuritas 908
conſcientia utriuſque populi 942
conſcientia prava 456
conſcientia pura 164 364. 700
conſecrare 177. 547
conſecratio perfectionis 326
conſecratio ſacerdotum 893 1055
conſenſus 332
conſenſus cum infidelibus 666
conſenſus in delectationem 473
conſenſus in malum 1019
conſenſus in peccatum 260
conſenſus in vitium 289
conſenſus multorum in errore 881
conſenſus Prophetarum 592
conſentiens Domino liberanti 620
conſentiens furanti 299
conſentiens hæreticis 773
conſentire 909
conſentire Antichriſto 510
conſentire diabolo 14. 769
conſentire diabolo. & hæreticis 156
conſentire in malum 255
conſentire peccanti 974
conſentire peccantibus 261
conſentire peccatis 584
conſentire ſponte in errore 848
conſervat Deus ſanctos in proſperis, & adverſis 116
cōſervatio & miniſtratio Euchariſtiæ 809
conſiderans noviſſima 309
conſiderare 149 308
cōſiderare præcepta & doctrinā legis 572
conſiderare priſtinum ſtatum 381
conſiderare prophetias 628
conſiderare punitionem malorum 135
conſiderare ſcientiam Dei 268
conſiderare tranſitum vitæ præſentis 372
conſiderare vitam errantis 849
conſideratio Dei cum puritate conſcientiæ 670
conſideratio Dei & ſui 327
conſideratio naturalium 632
conſiderationes rerum 623
conſideratio peccatorum & pœnarum 350
conſideratio præmii 410
conſideratio ſui 157. 361. 449 812. 972. 992
conſideratio vindictæ Dei in malos 1038
conſilia 704. 783. 1019
conſilia acuta 897
conſilia Antichriſti vel diaboli 718
conſilia contra præcepta Dei 376
conſilia Dei 204. 574
conſilia & cogitationes peſſimæ 886
conſilia & præcepta 488
conſilia evangelica 947
conſilia fraudulenta 448
conſilia Pilati & Judæorum 274
conſilia profunda 210
conſilia recta 689
conſiliarii diaboli 717
conſiliarius 736
conſilia Sanctorum 962
conſilium 122. 124. 166. 661, 794 914
conſilium ad libidinem 167
conſilium Dei 1025
conſilium Dei ſecretum 280
conſilium proprium 238
conſilium ſpirituale 328
conſolans Apoſtolos 768
conſolans in tribulatione 307
conſolari 119. 468. 598. 633 859
conſolari animam 22
conſolari animam à Chriſto 260
conſolari non poſſe 28
conſolatio 869
conſolatio animæ 275
conſolatio brevis 820. 203. 189
conſolatio Chriſti 202
conſolatio divina 123 190. 283. 397. 742. 806 817. 876
conſolatio & tranquillitas 73
conſolatio ex pœnitentia 12
conſolatio hæreticorum fallax 687
conſolatio imperfecta in hac vita 420
conſolatio minorum 453
conſolationem vanam non admittit vita contemplativa 42
conſolationes 473
conſolationes divinæ 492 1044
conſolatio nulla in inferno 1048
conſolationes perfectorum in hac vita 472
conſolationes Spiritus ſancti 51. 653
conſolatio Scripturarum 219
conſolatio Spiritus ſancti 881 944
conſolatio temporalis 494
conſolatio turpis vitæ 706
à conſortio malorum ſeparati 393
conſortium pravorum deſerere 390
conſpectus Dei 487
conſpiratio Judæorum in Chriſtum 272
conſpiratio principum Judæorum in Chriſtum 1019
conſtantes 501. 657
conſtantia 48. 74 103. 907. 860
conſtantia Angelorum 464
conſtantia animi 522
conſtantia diſcernendi 973
conſtantia fidei 364
conſtantia fœlicitatis Angelorum 594
conſtantia mentis 529
conſtantia prædicatoris 600
conſtituere errores 70
conſtrictio peccatorum 930
conſuetudo 525. 604
conſuetudo carnalis 894
conſuetudo & peccatum peccandi 289
conſuetudo gravis 917

Digitized by Google

Conſuetudo inveterata 867
Conſuetudo maledicendi 651
Conſuetudo malè operandi 547
Conſuetudo mentiendi 354
Conſuetudo naturalis 271
Conſuetudo peccandi 271.492.666
Conſuetudo prava 578.622.785.863.1026
Conſuetudo pravi operis 361
Conſuetudines Eccleſiæ 331
Conſuetudines gentilium 135
Conſuetudines pravæ 74.531.547.758
Conſuetudinis peccatum 1052
Conſuetudinis pravæ perſeverantia 363
Conſulere doctiorem 46
Conſulere Dominũ ante operationem 732
Conſulere legem 711
Conſumens inaniter bona naturæ 351
Conſumens peccatum ſynagoga 333
Conſumentes bona viduarum 373
Conſumere in ſe carnalia, & delectationes 480
Conſumi invidia 168
Conſumi malos 338
Conſummare labores hujus vitæ 548
Conſummatio operum 221.972.811
Conſummatio prioris operis 1030
Cõſummatio vitæ in abũdantia operũ 546
Non conſumpta in Chriſto carnis mortalitas 37
Conſumptio peccatorum 330
Contemnens animã in peccatũ lapſam 582
Contemnens cœleſtia dona 703
Contemnens Deus ſuperbos 386
Contemnens Eccleſia author errorum 348
Contemnens opera 239
Contemnens ſenſualitas rationem 279
Contemnens Chriſtum 842
contemnentes Deum 933
contemnentes ſactis Chriſtum 449
contemnentes legem & monitores 605
contemnentes præcepta malorum 838
contemnentes ſenſum ſpiritualem 572
contemnere 698
contemnere Chriſtum 872
contemnere terrena 918
contemnere virtutes 524
contemplans humanitatem Chriſti 283
contemplantium 757
contemplari 369
contemplari Chriſtum 274
contemplari converſionem Gentium 216
contemplari Deum 275
contemplari divina 384
contemplari gloriam Angelorum 274
contemplari paſſionem 680
contemplari paſſionem Chriſti 1007
contemplari promiſſa & rerum labilitatem 130
contemplari reſurrectionem Chriſti 966
contemplatio 1.82 96.123 143.177.204. 288.328.400 556.563 616.650 640. 665.723.842.943.965 1013.1037
contemplatio æternitatis 882
contemplatio cœleſtium 83.136.147.285
contemplatio data pœnitentibus 531
contemplatio Dei 940
contemplatio Dei, & ſubventio proximorum 142
contemplatio divinitatis 676
contemplatio divinorum 377.408
contemplatio & bona opera 358
contemplatio & meditatio legis 1011
contemplatio, & prædicatio ſublimium 69
contemplatio exemplorum 354
A contemplatione ad actionem tranſitus 1023
In contemplationem cœleſtium elevans mentem 373
ad contemplationem liber tranſitus 341
ad contemplationem tranſitus 376
contemplatione relicta, ad actionem deſcendere 8
contemplationi nimium vacare 422
contemplationis altitudo 753
contemplationis aut ſapientiæ defectus 4
contemplationis & operũ ſublimitas 484
contemplationis initium 342
contemplationis jucunditas 319
contemplationis quies 361
contemplationis lapor 887
contemplationis ſtatus 926
contemplationis ſuperioris altitudo 3
contemplationis tranquillitas 929
contemplatio paſſionis 462.720
contemplatio paſſionis Chriſti 22
contemplatio poſt actionem 977
contemplatio ſecretorum 824
contemplatio ſpiritualium 634
contemplatio ſublimium 923
contemplativi 67.101.180.220.224.236. 413.440.328 617.689.1010.1033
contemplativi & activi 443
contemplativi & ſpirituales 121
contemplativi perfecti 696
contemplativi proſperati 309
cõtemplativi ſomentes onus ſacerdotii 527
contemplativi terrena affectantes 533
contemplativorum defectus 10
contemplativorum ſtatus 359
contemplativus 619.776
contemplator legis 293
contemplatus vitæ contemplativæ 750
contemptibiles 207.255.904
contemptibilis in mondo 21 226
contemptor divitiarum 781
contemptores boni cogniti 855
contemptores prælatorum 489
contemptor laudis & honorum 782
contemptor Sauli 1046
contemptus animæ proximi 832
contemptus 20.657
contemptus bonorum apud vulgus 405
contemptus cœleſtis patriæ 306
contemptus Chriſti 149.586
contemptus Chriſti apud Judæos 25
contemptus Dei 409.541
contemptus doctrinæ Eccleſiæ 673
contemptus doctrinæ ſacræ 284
contemptus divinorum 198
contemptus Eccleſiæ 279.751
contemptus gloriæ ſtulti 652
contemptus hæreticorum 720
contemptus hujus vitæ 279
contemptus idolatriæ 182
contemptus lapſus proximi 336
contemptus laudis 20.332
contemptus legis divinæ 869
contemptus legis Evangelicæ 382
contemptus legis naturalis 279
contemptus literæ 199
contemptus martyrum 279
contemptus mundi 328.371.381.849.986
contemptus pauperum 950
contemptus peccantium 199
contemptus præceptorum 1029
contemptus prædicatorum bonorum 10
contemptus prælatorum 279
contemptus prophetiæ 221
contemptus ſui 193
contemptus terrenorum 716
contemptus verbi Dei 198 189.750
contemptus vitæ activæ 279
contemptus voluptatum 16
contendere 670
contendere pro temporalibus 582
contentio hæreticorum 670
contentiones 241
continentes 305.438.477.836 972
continentia 186 183.289.360 519.704. 915.956
continentia coacta 960
contentiones Judæorum, hæreticorum, & Philoſophorum contra fideles 875
contentiones Sophiſtarum 333
contentiones verborum 79
contentiones vitandæ 237
contentioſi 761
contentioſus 378
contentus propriis rebus 909
conterens Satanam Maria 400
conterentes infideles 469
conterere diabolum 27
conteri faſtum malorum 694
continere 902
continentia hæreticorum 326
continua ſolicitudo 339
continuatio ibid.
contradicere Chriſto 236
contradicentes ſcribæ Chriſto 941
contradictio 338
contraria opera doctrinæ 851
contriſtare habentes Spiritum ſanctum 356
contritio 94.467.1636
contritio bona & mala 281
contritio ſuperborum & hæreticorum 18
contritio vehemens 1009
contumacia 306
ad contuenda myſteria digni 4
contumelia 382
contumelias carnis portare 42
convenientia Chriſti 341.489
convenientia virtutum 808
conventicula hæreticorum 436 544
conventus bonorum 49
converſans Chriſtus in mundo 428
converſans prædicator cum populo 892
converſantes cum peccatoribus 199
converſari 363
converſari cum infidelibus 367
converſari cum ſenſibus brevi 339
converſatio 590.937 1834
converſatio bona 329.630.805.819.649. 932.1049
converſatio bona hujus vitæ 773
converſatio bonorum grata Angelis 302
converſatio cœleſtis 99.743
converſatio cœleſtis cum fide 347
converſatio carnalis 602
converſatio Chriſti 993.1007
converſatio credentium 359
converſatio doctoris 413
converſatio Evangelica 803.983
conſolatio hujus vitæ 686
converſatio exterior 423.765
converſatio impura 765
converſatio Judæorum 360
converſationes cœleſtes 249
converſationes fidelium 249
converſatio mediocris 239
converſatio pura 896.765
converſatio ſacerdotis 795
converſatio ſancta 718
converſatio ſapientũ cũ ignorantibus 508
converſatio ſæcularis 101
converſatio ſpiritualis 287 684
converſatio terrena 963
converſatio vel ſermo prædicatorum 342
converſatio veteris hominis 824
converſatio uniuſcujuſque 941
converſi ab infidelitate 402
converſi ad Chriſtum 976.901
converſi à peccatis 47.867
converſi à prædicatore 912
converſi ex hæreticis 509 565
converſi ex Judæis 319 441
converſi jam non impii 320
converſio 376
converſio ad fidem 123.670.607
converſio ad lucem veritatis 1038
converſio ad pœnitentiam 226
converſio aliquorum ex Judæis 706
converſio animæ ad creaturas 67
converſio à peccatis 869
converſio animarum major ſuſcitatione corporum 410
converſi à via carnali 216
converſi à vitiis 818
converſio bona & mala 796
converſio gentilium 27.366.370.906
converſio Gentilitatis 158 226

Converſio gentium 20 56.348.432.473 567.621.785 821 860 1052
Converſio hæreticorum 432
Converſio infidelium 61.82.231.253.283. 480.759.747.768.803. 811. 817.856. 949 958 984
Converſio Judæorum 56 142 181.283.310 344.564.370.577.402.401.424.654. 693 728.768.795. 811. 861. 873. 874. 930.1024.1042
Converſio malorum 307
Converſio multorum 55.648
Converſio multorum feſtina 299
Converſio mundanorum 283
De converſione diſcipulorum hæreticorum dolor 455
De cōverſione gentiū gaudiū Eccleſiæ 414
De converſione Judæorū gaudet Eccleſia gentium 415
Converſionem gentium non impedire 141
Converſionē Judæorū expectſ os Deus 421
De converſione peccatoris gaudium 47
Converſionis gentium promptitudo 85
Converſionis neglectus 350
Converſionis tarditas 339
Converſio Pauli 340.691.770
Converſio Pauli & Judæorum 81
Converſio peccatorum 95.194.288 336. 424.468.575 676 100.1023
Converſio peccatoris 826.338.449 650. 740.1055.1041
Converſio per paſſionem Chriſti 287
Converſio perſecutorum 405.788
Converſio piſcatorum in Apoſtolos 272
Converſio Principum 300.857
Converſio prædeſtinatorum 56
Converſio Regum 353
Converſio ſimplicium 280
Converſio ſubditorum 788
Converſio ſynagogæ 150
Converſio vel condēnatio perſecutorū 810
Converſi per Apoſtolos 894
Converſi per prædicationem 554
Converſi potentes 466
Converſi virtutibus pollentes 994
Converſus alios convertens 399
Convertens deceptos ab hæreticis 345
Convertens Deus 805
Convertens Deus peccatores 789
Convertens Deus prædicando & flagellando 956
Convertens Gentes 307.616
Convertens peccatores 158 330.406
Convertens verbum Dei hæreticos 314
Convertentes auditores Apoſtoli 399
Convertentes infideles diſcipuli 42
Convertere ad fidem 253
Convertere aliquos 353
Convertere exteriora ſtudia ad ſpiritualem doctrinam 555
Convertere infideles 42.388
Convertere mundanos 387
Convertere peccatores 23.159
Convertere populum ad fidem 518
Converti 560.859
Converti ad Chriſtum 583
Converti ad creaturas 411
Converti ad dæmones, aut hæreticos 846
Converti ad mala opera 510
Converti ad mundana ibid.
Converti ad temporalia 10
Converti ad terrena 707
Convertit aliquos ex Judæis 558
Converti in pulverem 510
Converti paucos ex Judæis 271
Cōvincēs doctor hæreticorū ex propriis 414
Convincens hæreticos 374.789
Convincent ſuperbos Philoſophos 524
Convincere hæreticos 245.792.845
Convincere Philoſophos 136
Convincere Philoſophos ſua doctrina 874
Convinci hæreticos 592
Cōvinci hæreticos per ſacrā ſcripturā 408
Convinci in judicio 293
Convitiis non moveri 929
Convivium cœleſte 248
Convitium & exprobatio 349
Convocans diabolus alios dæmones 57
Convocatio ad judicium 270
Convocatio communis ibid
Convocati fideles ad verbum Dei 577
Convocatio virtutum 275
Cooperantur omnia in bonum juſtis 452
Cooperatores diaboli 652
Cooperatores malorum 670
Copia prædicatorum & verbi Dei 50
Copula carnalis 650
Copulare bona opera fidei 310
Copulare ſapientiam & virtutes 44
Copulari animam Chriſto 420
Copulari corpori Chriſti 803
Cor 87.202.214.291. 297.448 532.573. 610 630.660 668 784.1017.1025
Cor a Deo cognoſci 34
Cor ad ſuperna elevare 845
Cor audientis 275
Cor bonorum 797
Corda 214
Corda bonorum 224
Corda carnalia 668
Corda eruditorum 409
Corda & corpora ſanctorum 515
Corda Gentilium 586.605.917
Corda gentilium ſuſcipientia Chriſtum 20
Corda gentium tractabilia 804
Corda inerudita 52
Corda iniquorum 482
Corda juſtorum 487 524
Corda Judæorum 91 487.727 971
Corda Judæorum & hæreticorum 825
Corda malorum 716
Corda peccatorum 610
Corda pravorum 718
Corda reproborum 28 639 417
Corda ſanctorum 208 528.717 962
Corda ſanctorum & angelorum 215
Corda ſecreta 722
Corda ſæcularium 715
Corda ſpiritualia 264
Corda ſuperborum 130
Corda ſerena 445
In corde hominis quieſcit Chriſtus quando 47
Cor Deo gratum 716
In corde quies æternæ gloriæ 47
In corde radicate virtutes 420
Cordibus reproborum abſcondi gaudia cæleſtium 503
Cordis duritia 501
Cordis munditia 655
Cor diſponere 768
Cordis ſecreta 831
Cordis tribulatio 26
Cordis durities 496
Cor durum 603
Cor & infidelitas Judæorum 946
Cor forte 528
Cor hominis 661.671.886.721
Cor humanum 58 122,130.528 623.772 974 1031
Cor impiorum 797.832
Cor intimum 445
Cor molle ad inſpirationes 217
Cor mollitum 350
Cor nec monitionibus, nec percuſſionibus emollitum 370
Corona Chriſti 944
Corona gloriæ 520
Corona juſti 592
Corona ſpinea 288
Coronari gloria 40
Corpora 694
Corpora Apoſtolorum, & martyrum 555
Corpora cœleſtia 877
Corpora cœleſtibus eloquiis fulgentia 185
Corpora caſta 477 645
Corpora exculta 919
Corpora exercere 786
Corpora glorioſa 23 187 392 555 557.758
Corpora humana 858 1016
Corpora juſtorum 216.1003
Corporales ſimilitudines 458
A corporalibus tranſire ad ſpiritualia 877
Corporalia 459
Corporalia nocentia animæ 571
Corporalia ſubſidia 726
Corpora martyrum 462.429 758
Corpora martyrum, & fidelium 325
Corpora noſtra 118
Corpora peccatorum 918
Corpora Sanctorum 281
Corpora ſuprema 385
Corpora progenium 942
In corpore hai ſenſus 27
Corporis bona 681
Corporis caſtigatio 551.697 881
Corporis Chriſti ſenſus 429
Corporis dolor ceſſans 43
Corporis dotes 844
Corporis & animæ pœna 370
Corporis & animæ reparatio 856
Corporis & mentis perfectio 521
Corporis humani feneſtræ duæ 479
Corporis inſtrumenta 608
Corporis reſurgentis Chriſti virtus 410
Corporis reſurrectio 493
Corporis virtutes 405
Corporis vita 895
Corporum reſurrectio 871 905 1035
Corpus 146.202 205.238 359.448.529. 612 629
Corpus animæ obediens 275
Corpus animæ peccantis 789
Corpus baptizati 804
Corpus B. Mariæ 624
Corpus B. Virginis 298
Corpus caſtigare 898
Corpus caſtum 125
Corpus Chriſti 57.86.129 146.169 192. 216 225.334 289.297.585 426. 429. 474 499.610.621. 626. 655. 261. 712. 771 850 826.861 969
Corpus Chriſti deficiens a vita 397
Corpus Chriſti mortale 238
Corpus Chriſti myſticum 657
Corpus Chriſti ſepelientes 37
Corpus Chriſti ſubjectū perſecutionib 558
Corpus Chriſti ſuſcitatum 427
Corpus Chriſti & corpus humanum 207
Corpus cum anima pura, aut cum fide 83
Corpus cum compunctione 678
corpus & anima 169 531 670.777 881.885
Corpus & anima 1075
Corpus, & anima Chriſti 132
Corpus exanime 494
Corpus fragile 202.325
Corpus glorioſum 1010
Corpus hominis 686.892 942
Corpus humanum 87.119 141.214.221. 281.258.3 0 395.414.491.415. 521.557 624 685. 703. 712. 753.780.854.960. 970.975.982.1005 1025
corpus humanum & corpus Chriſti 207
corpus iniquorum 355
corpus luxui deditum 687
corpus Mariæ 618
corpus malorum 615
corpus mortale 685
corpus mundum 709
corpus noſtrum 663
corpus Pauli 832.880
corpus peccatoris 758
corpus perſecutorum Eccleſiæ 1064
corpus proprium 470.606
corpus rebelle 288
corpus ſine anima 1013
corpus ſpiritale 473
corpus ſubjectum habentes 143
corpus ſuſcitandum 806
corpus terrenum 960
corpus vel Eccleſia 45
correctio 50 162 659 729 886.

co

cor rebelle 81
correctio ceſſans 291
correctio Dei 311
correctio fraterna 986
correctio immoderata 294.378.476.788
correctio incauta 371
correctio indiſcreta 577
correctio moderata 137
correctionem fugientes 399
correctionem ſuſcipere 768
correctionis pondus 601
correctionis rigor 679
correctionis verba 649 869
correctio opportuna expectanda 550
correctio peccatoris expectanda 410
correctio prælati 436
correctores malorum 148
correptio Dei 371.871
correptio gravis verborum Dei 582
correptio manifeſta 937
correptiones moleſtæ 371
correptio peccatoris 960
correptio timida 972
corrigere 302
corrigere opera ſua 916
corrigens carnalium ſtultitiam 330
non corrigens peccantes ſacerdos 462
in corrigendo prælatorum ſolicitudo 36
corrumpens mentes diabolus 70
corrumpere imaginem Dei 714
corrumpi judicium 803
corrupta doctrina 477
corruptela 439 675
corrupte viventes 150
corruptio 667
corruptio carnis ex peccato 694
corruptio creaturæ 1014
corruptio duplex 890
corruptio hominis 278
corruptio hominis varia 706
corruptio naturalium 1053
corruptio in ſermo 714
corruptio non eſt in fœlicitate 375
corruptio operationis, aut caſtigationis 556
corruptio peccati 843 1077
corruptio peccatoris 460
corruptio vitiorum 340
corruptus per peccatum 843
cor Sanctorum 929
cor terrenum 606
cor unum fidelium 317
cor unum multitudinis credentium 397
creans hominem novum 982
creatio mundi 538
creatio per filium 768
creatio per ſpiritum 375
creatura 982.1080
creaturæ 94.184.254
creatura rationalis 1069
creatura rationalis ſeu intellectualis 121
creaturam omnem tranſcendere 376
creaturarum univerſitas 330
credendi difficultas 355
credendo adhærere Deo 293
credentes 361.391.433.945.782.814
credentes ad tempus 1024
credentes boni & mali 1048
credentes ex gentibus 406 865.891 964
credentes ex Iſrael & ex gentibus 311
credentes ex Judæis 361 441.805.911
credentes futuri 172
credentes in Eccleſia 1067
credentes Judæi reſurrectionem 1038
credentes ſine miraculis 104
credentes Trinitatem 1004
credentes per Apoſtolos 746
credentium quies 363
credere 52.168 675.414.577.812
credere divinitatem Chriſti 974
credere incarnationem 832
credere in Chriſtum 43.835.367 974
credere prædicantibus Apoſtolis 655
credere verbis Chriſti 410
dans crucem & paſſionem Chriſti 418
in Cruce vivificans Eccleſiam Chriſtus 401
Cruciati in inferno 364
ad crucifigēdū Chriſtū feſtināntes Judæi 36
Crucifigentes Chriſtum 437.543.96.
Crucifigere affectus 43
Crucifigi Chriſtum 56
Crucifixio Chriſti 285.327.1046
Crucifixum eſſe mundo 852
Crucis elevatio 616
Crucis ſignum 549
Crudelitas Haman 1064
Crudeles homines 429
Crudelitas 378 434 990.1057 1064
crudelitas gravis & poteſtas impudētiū 321
Crudelitas Judæorum 496.736.866
Crudelitas tyrannorum 235
Crura hominis 1027
Crux 177.523 601.626.600
Crux Chriſti 76.87.88 127.128. 109.132 107 172.605.223.238.244.292 695.898 332.447.493.498 592.649 685.712. 765.765 791.800. 833.837. 841 846. 850.800 897.897 901. 920.928 950. 935.951 956.976 981 988. 993.994. 1009.1017 1040.1092
Crux & mors Chriſti 637
Crux & paupertas Chriſti 220
Crux & paſſio Chriſti 906
Crux Petri 409
Crux ſignum redemptionis 106
Culmen mundanæ proſperitatis 910
Culpa 12.832
De culpæ remiſſione gaudere 415
Culpa mactata 809
Culpa manifeſta 242
Culpam in ſe ſuſcipere 43
Culpam transferentes in alterum 404
Cultores eterni 1010
A cultu Dei ſeparare 380
Cultum debitum dare Deo 420
Cultum & doctrinam Dei tollentes 413
Cultum unius Dei prohibentes Reges 372
Cultus beſtiæ 628
Cultus Dei 224 990
Cultus Dei in gentibus 647
Cultus errorum 359
Cultus & philoſophia gentilium 383
Cultus errorum 884
Cultus exterior Dei 197
Cultus exterior hæreticorum 841
Cultus fidei latens 641
Cultus humanitatis Chriſti 64
Cultus idolorum 547.609.904 746.793. 958.1034 1043
Cultus paſſionis Chriſti 865
Cultus ſacerdotalis 951
Cultus ſacrificii Chriſti 874
Cultus ſoli Deo dandus 939
Cultus veteris hominis 706
Cupitor laudis 179
Cupiditas 70 371.458.675.920
Cupiditas carnalis 398.804
Cupiditas hujus vitæ & proſperitatis 920
Cupiditas temporalium 147
Cupiditas terrena 686
Cupiditates 330.428 479
Cupiditates pravæ 950
Cupiditates terrenæ 744
Cupiditatum illecebræ 593
Cupiditatum victor 535
Cupidus divinorum 606
Cupiens Chriſtus ſalutem hominum 934
Cupiens emendare mala membrorum Eccleſiæ 260
Cura animarum 796.946
Cura animarum indignè ſuſcepta 482
Cura Chriſti erga prædicatores 937
Cura Dei 141
Cura Dei erga Eccleſiam 904
Cura Dei erga electos 1040
Cura Dei in populum ſuum 364
Cura divinorum 258
Curæ carnales 705
Curæ rerum terrenarum 995
curæ ſæculares 1046
curæ ſæculi 895.1007.1048
curæ ſuperſtitionis 905
cura intelligendi pertinet ad Eccleſiam 569
curam habentes corporis 71
curam ſynagogæ lex ſuſcipiens 34
curans Chriſtus gentes & Judæos 891
curans Chriſtus morbos animæ 790
cura paſtoralis 166
cura paſtoris 1058
cura prælatorum 314.319.1038
cura prælatorum etiam erga majores 646
curare corpus 45.745
curari per gratiam Dei 915
curas abjicere 450
curæ ſæcularis ſubſtantiæ 787
curæ ſæculi 526
cura ſeu conſervatio Dei 933
curas humanas tollere ab anima 453
cura ſpecialis 1058
cura ſubditorum 783.813
cura temporalium 620.973
cura principum mundi & Gentilitatis orantæ Chriſto 691
curioſè judicantes divina 268
curioſi aſtrologi 1066
curioſi 97.187.366 801
curioſitas 130 377.330.775.1020.1039
curioſitas in ſcripturis 390
curioſitatem & ſuperbiam abjicere 381
curioſus 398
curioſus incipiens 544
curſus temporis & miſeriarum 1010
curſus vitæ mortalis 1024
cuſtodes Angeli 81.357
cuſtodes animarum 020
cuſtodia 662
cuſtodia angelorū 158 219 704.932.1010
cuſtodia cordis 418.950 956
cuſtodia Dei & Angelorum 900
cuſtodia Domini 242
cuſtodia Eccleſiæ 990
cuſtodia fœcundarum virtutum 170
cuſtodia mentis infima 513
cuſtodia præceptorum 909
cuſtodiens corpus mundum 780
cuſtodientes Chriſtum 836
cuſtodire cæremonias 318
cuſtodire virtutes 922
cutis & nervi 185
Cynicorum ſecta 705

D.

DÆmones 31.47.66.71.76.82.90.99. 100.105.109 114.123 125.131.143.148. 132.170 175 179 201 203.210 216.219. 221.223.227.228.234 249.254.287. 293.296.304.314.313 146.549 332.353 358.364 368.393. 406.418 416. 425. 426.429.434 437.439.442.460.462. 465.477.478.487. 490. 493.509.528. 585. 532.546.578. 591. 643.646.647. 679.680.685.703.714 716 718.728 737 744. 761. 785. 791. 807 814 819.620. 826.827.829 831. 843 844 852 867. 978.879.904. 928 936.967. 983 992. 995.1011 1028 1035.1045 1053.1057. 1075.1077.
Dæmones ad tentandum 879
Dæmones aggredientes fideles paratus 376
Dæmones blandientes 752
Dæmones captivantes animas 57
Dæmones ceſſantes a tentando 929
Dæmones Chriſtum rogantes 702
Dæmones cogunt honorare ſanctos 56
Dæmones contemnentes peccatores 524
Dæmones cruciantes animam 462
Dæmones deſpiciunt animā ſeductā 679
Dæmones Eccleſiam opprimentes 235
Dæmones & affectus animæ 300
Dæmones & hæretici 224.238 354.418 471.951
Dæmones & hæretici in inferno 813
Dæmones & hæretici inſidiantes 568
Dæmones & hæretici pervertentes animas 833

b 2 con-

contra Dæmones & hæreticos prædicantes 408
Dæmones & impii homines 52
Dæmones, & ministri diaboli 102
Dæmones, & ſuperbi in inferno 482
Dæmones exulantes in obliuionis 974
Dæmones fugientes Chriſtum reſurgentem 476
Dæmones fugare
Dæmones gaudentes in ſuperbia 641
Dæmones grauius tentantes ubi vigilant paſtores 565
Dæmones hiantes contra animam 598
Dæmones impellentes ſimplices ad inanē gloriam 381
Dæmones infirmi in Chriſtum & Apoſtolos 299
Dæmones in malis 909
Dæmones in mente iniqui 510
Dæmones in peccatum inducentes 489
Dæmones inſidiantes bonis 779
Dæmones inſidiantes ocioſis 524
Dæmones irrident lapſos in peccatum 573
Dæmones libidinis 601
Dæmones longe a Deo 633
Dæmones nequam 1043
Dæmones opera noſtra perdentes 262
Dæmones perdentes Judæos & peccatores 551
Dæmones perdentes virtutes animæ 375
Dæmones perſequentes animam, &
Dæmones per ſenſus intrantes 194
Dæmones puniendo non deficient 314
Dæmones quærentes quos devorent 405
Dæmones ſuperantes animas 145
Dæmones tentantes 1019 1040
Dæmones tentantes, & hæretici ſchiſmata ſactantes 148
Dæmones territi 874
Dæmones tollētes bonas cogitationes 584
Dæmones, vel angeli 814
Dæmones venientes in corda reproborū 10
Dæmones victi 318.556
Dæmones vincere 48 788
Dæmones vulnerātes genus humanū 464
Dæmonis imperium 590
Dæmon transfigurans ſe in angelum lucis 303
Dæmonum & hæreticorū confutatio 811
Dæmonum & hæreticorum labia 505
Dæmonum & hæreticorū multitudo 548
Dæmonum & hæreticorum reſponſa 875
Dæmonum & pravorum ſuaſiones 557
Dæmonum expulſio 850
Dæmonum gaudium ſuper deceptis 416
Dæmonum habitatio 886
Dæmonum inſidiæ 456.504
Dæmonum princeps 900
Dæmonum ſolicitudo 57.728
Dæmonum ſuggeſtio 49.840
Dæmonum ſuperbia 611
Dæmonum tentationes 889
Damnati ſine ſpe 786
Damnati 692
Damnati carentes voluptatibus 840
Damnati maledicunt diabolo 402
Damnatio 671
Damnatio hæreſiarchæ juſta 496
Damnatio ſuperbi 327
Damnum pudicitiæ 694
Damnum temporale 605
Dans abſinentiam doctrinæ cœleſtis 306
Dans Apoſtolos Chriſto 307
Dans bona opera 307
Dans Chriſto diſcipulos 829
Dans Chriſto gloriam 566
Dans Chriſtus dona gratiarum 1020
Dans Chriſtus Euchariſtiam 822
Dans Chriſtus præcepta 854
Dans Chriſtus Spiritum ſanctum 991
Dans crucem & paſſionem Chriſti 418
Dans Deus diverſa dona 443
Dans Deus doctrinam 1005
Dans Deus dona hominibus 869
Dans Deus fœlicitatem 35
Dans Deus filium 389
Dans Deus gloriam 351
Dans Deus gratiam 1016
Dans Deus gratiam diſcretionis 347
Dans Deus gratiam & doctrinam 777
Dans Deus gratiam, & novum Teſtamentum 819
Dans Deus legem & præcepta ibid.
Dans Deus ſenſum ſpiritalem legis 926
Dans Deus ſimplicibus fidem 790
Dans Deus tribulationes 918
Dans Deus vitam 986
Dans doctrinam 694
Dans doctrinam Chriſtus 41
Dans doctrinam & faciens prædicare 419
Dans doctrinam in Prophetis, in doctoribus 830
Dans dona gratiæ 176
Dans dona Spiritus ſancti 573.545 682 706
Dans gloriam bonorum operum Deus 475
Dans gratiam 1022
Dans gratiam Spiritus ſancti 341
Dans judices in Eccleſia 808
Dans libertatem contemplandi 343
Dans occaſionem a Chriſto recedendi 901
Dans partum Virginis 305
Dans pater Filium, gratiam & doctrinam 567
Dans pater filium mundo 566
Dans præcepta 928
Dans prædicatores 809
Dans præmium pauperibus ſpiritu 582
Dans rectum ſermonem 176
Dans ſacerdos formam vivendi 952
Dans ſolidam doctrinam 575
Dans vires naturales 176
Dantes exemplum bonum 455
Dantes operam Theologiæ 696
Date Deo cultum debitum 450
Date eleemoſynas 752
Date extraneum ſenſum Evangelio 792
Date gloriam Deo 893.1036
Date honorem pro muneribus 862
Date liberum arbitrium 24
Date locum appetitui naturali 577
Non date locum Deo in mente 404
Non dare locum diabolo 524
Date locum diabolo 406
Date locum obſervantiæ legis 523
Date locum pœnitentiæ 276
Date præmium vel pœnam 1042
Dare mercedem pro vitiis 817
Date occaſionem tenendi 510
Date optima Deo 509
Date ſenſus carnales legi 869
Date ſenſus erroneos Scripturis 912
Date ſenſus falſos legi 908
Date vitiutes pro virtutibus 509
Dari corpori & animæ propria 857
Daes gratia gentibus 58
Dat dona gentibus Chriſtus 42
Dat regnum Dei grati facienti fructū 506
David pater Chriſti 777
Dealbatio animæ 610
Debiles ad bene operandum 427
Debilis prædicatio hæreticorum 448
Debilitas hominis 791
Debilitas liberi arbitrii 1035
Debilitas motuum carnalium 148
Debilitas operandi 560
Debitum 408
Decalogus 218 1085
Decem præcepta 1053
Decem tribus 289 129
Decepti ab hæreticis 517.221.815.503.910 1065
Decepti a dæmonibus 240
Deceptio hæreticorum 594
Deceptiones diaboli 513
Deceptiones hæreticorum & Philoſophorum 513
deceptiones Philoſophorum 549
deceptores 780.921
deceptores perdentes animas 528
deceptos convertens ab hæreticis 515
deceptum a ſe revocans 412
decernere votum 147
deceſſus patrum, ante adventum Chriſti 475
decidentes à proſperitate 419
decidere a fide 469
decidere a gratia 519
decipere 1035
decipere ſimplices 919.1018
ad decipiendum conatus diaboli 589
decipiens fratres 769
decipiens proximum intra Eccleſiam 515
decipientes animas 465
decipientes hæretici verbis ſacræ Scripturæ 350
declarans Chriſtus myſteria 887
declarans Deus ſententiam ſuam 548
declarans ſenſum legis eſſe apud Chriſtianos 712
declaratores prophetas carnaliter 456
declarare myſteria 820
declaratio exemplorum 531
declinare a malo 234
declinare caloris incendia 475
decor ablatus à Judæa & humilitas ab operibus 290
decor Chriſti 149.514
decor caſtitatis 925
decor corporis virginalis 164
decor doctrinæ 515
decor Eccleſiæ, & beatæ Mariæ 550
decor morum 515
decor præmiorum ibid.
decor ſermonis hæreticorum 58
decor ſynagogæ vel animæ 557
decor variarum virtutum 285
decor virginalis 556
decor virtutum 507
decrepitudo 824
decreta ſententia Dei 545
decreta tyrannorum contra fideles 404
decretum Dei ad puniendum 581
decretum mortis Chriſti 1039
decurſus mortalitatis 455
dedicare ſabbatum Deo 893
dedicatio Chriſti 590
dedicatio Eccleſiarum 971
dediti terrenis 509
deditus terrenis 785
deducens ad gloriam 209
deducere peccatores ad infimum locum Eccleſiæ 830
defectio a lege 565
ob defectum contemplationis dolor 450
defectus auxilii humani 1002
defectus bonorum operum 134.529
defectus bonorum ſpiritualium 781
defectus charitatis 75
defectus cognitionis humanæ comparatæ Deo 405
defectus confeſſionis 720
defectus correctionis 760.852
defectus doctorum 518
defectus doctrinæ 182
defectus & profectus 902
defectus exercitationis virtutum & pietatis 578
defectus fidei 756
defectus fidei Apoſtolorum 520
defectus fidei Trinitatis 1073
defectus gratiæ 643
defectus gratiæ, & myſteriorum 954
defectus lucis hæreticorum 656
defectus luminis humani 752
defectus mundi 1014
defectus operum 548
defectus operum miſericordiæ 525
defectus prædicatorum 4
defectus prædicatorum & operum 954
defectus ſpei 56

defecto

Digitized by Google

defectus temporalium 489
defectus verbi Dei 39.134.317.339.427.
651 750.978.980.1023
defectus verbi Dei & virtutum 397
defectus veteris ſacerdotii 749
defendens Chriſtus Eccleſiam 926
defendens Deus juſtum 870
defendens nos Deus & ſuſtentans 431
defendens apertè hæreſes 661
defendere 112
defendere aliorum peccata 282
defendere errores 144.302.424.467
defendere hæreſes 275
defendere innocentiam ſuam 14
defendere peccata 160.882
defendere peccatum 314
defendere præcepta ſynagogæ 810
defenſio 615
defenſio cauſæ malæ 144
defenſio ceſſans vitiorum 156
defenſio Dei 586
defenſio errorum 93.195.448.457
defenſio & auxilium Dei 658
defenſio fidelium 344
defenſio gregis 144
defenſio humana 245
defenſio humilium 1003
defenſio impietatis 910
defenſio malorum 979
defenſiones diaboli & pravorum 245
defenſiones falſi ceſſantes 273
defenſiones hæreſum 558
defenſiones hæreticorum 771
defenſio hæreticorum 284.317
defenſio peccatorum mutua 592
defenſio vana 772
defenſio vitiorum 98.265.466.485.705.
762 624 916.947
defenſores Eccleſiæ 180
defenſores hæreticorum 975
defenſores ſcientiæ ſæcularis 418
deficere ab affectibus terrenis 662
deficere ab obedientia 542
deficere a recta ratione 114
deficere a rectitudine 449.777
deficere a virtute 314
deficere carne 427
deficere fortes 695
deficere in perſequutione 194
deficere in tribulatione 462
deficere malos 278
deficere mundo 517
deficere prælatos 695
deficere ſcientiam, & opera recta intentione facta 912
deficiens infirmis Eccleſia 693
deficientes hæretici & Philoſophi 29
deficientes in Eccleſia 578
deficientes in labore pœnitentiæ 355
deficientes in perſequutione 318
deficientes mali in judicio 455
deficientes ſenſus 895
deflens prælatus delinquentes 43
deflere hæreticos 572.451
defluens anima 504
deformitas & brevitas vitæ malorũ 950
Dei admonitio & condemnatio 679
Dei adoratio 493
Dei ad verbum vocare 1059
Dei æternitas 827.793.913
Dei amor 602
Dei anima dicitur Eccleſia 1058
Dei auxilium 334.465.704.762.
822
Dei beneficia 621 761.823
Dei benignitas 714
Dei caſtigatio 546 555.638 686.792 810
850 885 893.703
Dei caſtigatio ablata a populo 29
Dei charitas 481
Dei cogitationes 851
Dei cognitio 567
Dei comminationes 528
Dei commonitio 650
Dei conſilia 574
Dei contemplatio 1060
Dei correptio 866
Dei creatura & ſcientia 1085
Dei cum amore providentia 1067
Dei defenſio 568
Dei dilectio 899
Dei dilectio perfecta 1075
Dei dominium 793
Dei dona 461
dejectio Judæorum 821
dejectio ſui 324
Dei effectus 318
Dei & Angelorum cuſtodia 917
Dei filius 640.836.831
Dei flagella 918
Dei fortitudo 615
Dei gloria 289.477.610.854
Dei gratia 295
Dei gratia 514.627.725.756.886
Dei gravior punitio 1057
Dei gravitas 686
Dei ignorantia 908
Dei immenſitas 702
Dei imperium 728 907.1019
Dei imago 520.842
Dei invocatio 1058.1059
Dei inſpiratio 870
Dei inſtructio 1058
Dei in judicio vindicta 1059
Dei ira 812.899 907
Dei judicia 595.630.688.793.830.870
Dei judicium 625.678.695.844.884
Dei juramentum 639
Dei juſtitia 686
Dei laus 587
Dei laudes 641.746.753.883.
1081
Dei liberalitas 550
Dei longanimitas 632
Dei majeſtas 729
Dei mandata 608
Dei manifeſtatio 699 1059
Dei memoria 601.880
Dei memoriam habens 1067
Dei miſericordia 526.552.590.735.741.
805.833.1070
Dei miſericordiæ oſtenſio 505
Dei ordinatio 841
Dei patientia 596.947
Dei potentia 817.838
Dei præcepta 589.590.677.756.794 885
915
Dei præſcientia 854
Dei præſentia 422
Dei promiſſiones 523
Dei protectio 911.578
Dei providentia 793
Dei punitio 554 564.567.677.
804
Dei religio 633
Dei retributio 856
Dei ſapientia 602
Dei ſcientia 903
Dei ſecreta 897
Dei ſententia 715
Dei ſermo 658.756.837
Deitas & doctrina Chriſti 719
Deitas in Chriſto 790
Deitas vera in Chriſto 289
Dei terror 780
Dei verba 602.863
Dei verbi copia 1061
Dei verbi virtus 1016
Dei verbum 469.495 514 558.597.604
618.784.799.805.823.833.659.871.
876 891.912
Dei vindicta 332.518 582.697.721.743.
745.769.770.806.844
detegi vitia 347
Dei voluntas 802
Dei zelus 492
delectare 775
delectari adulatione 472
delectari in peccato 950
delectatio 913
delectatio carnis 867
delectatio ſavoris 360
delectatio gulæ 766
in delectationem conſenſus 404
delectationes peccatorum 825
delectatio in agendis 1068
delectationis carnalis extinctio 28
delectatio peccati 340
delectatio peccatorum 1054
delens Chriſtus peccata 29
delentes affectus terrenos 600
delere malas cogitationes 768
delere peccata 29.555.744.
842
delere pravas cogitationes 570
deleri peccata in baptiſmo 85
deleri habitus vitiorum 692
deleta figmenta poetica 695
deletio peccati per mortem Chriſti
201
deliberatio 783
deliberatio & inſpiratio 229
deliberationes mentis 646
deliciæ 578,598 1013
deliciæ cœleſtes 598
deliciæ carnis 808
deliciæ diaboli 933
deliciæ hujus ſæculi 864
deliciæ malorum 1017
deliciæ ſpirituales 627
deliciæ terrenæ 444
in deliciis nutrire filios 568
deliquens 594
deliquium animæ 628
diluvii judicium 539
demerſio diaboli 433
demonſtrare Chriſtum in lege 58
demonſtratio tentationum 234
demonſtratio mediorum Dei 1061
de Deo loqui mendaciter 44
depellere pruritum aurium 458
deplorant lapſum Judæorum 44
deploratio miſeriæ humanæ 450
deponens Chriſtus mortalitatem 946
deponens Synagogam 524
deprehendere hæreſim 576
deprehendere inſidias diaboli 850
depreſſio infidelium 984
depreſſio malorum 193
derelictio Judæorum cum carnali lege
580
derelictio Judæorum 7
derelictio populi gentilis 24
derelinquens ſynagogam 328
derogare abſenti 852
deſcendentes in infernum 327
deſcendere ab altitudine contemplationis
ad docendum 926
deſcenſus a contemplatione 839
deſcenſus Chriſti 832
deſcenſus Chriſti ad inferos 504
deſerens carnalium amorem 324
deſerens Chriſtus tumultus 343
deſerens Deus 368
deſerens Deus induratos 380
deſerens diabolus Judæos data lege
387
deſerentes angeli 730
deſerentes angeli Judæam 1010
deſerentes diabolum 843
deſerentes Eccleſiam in perſecutione 823
deſerere errores per veram fidem 377
deſerere Hieruſalem deſtruendam ibid.
deſerere omnia vitia 1020
deſerere peccata 28
deſerere pravorum conſortium 373
deſerere ſæculum 243
deſerere verbum Dei 344
deſerere uxorem 345
deſerere vitam carnalem, idololatriam & elationem 326
deſerere vitia 324 475

deſeri ad pœnam 325
deſeri hæreticos 356
deſertio cæremonialium 328
deſertio idololatriæ 972
deſertio Judææ 373
deſertio Judæorum 25.375
deſertio legis 917
deſertio rerum terrenarum 984
deſertio Sacerdotii veteris, & Judæorum 972
deſertio ſynagogæ 325
deſertio temporalium 329
deſertio veteris legis 446
deſertum 18
deſiderans fructum Eccleſiæ 644
deſiderans incarnationem 919
deſiderate 312
deſideria antiquorum Patrum 1060
deſideria antiquorum Patrum in limbo 316
deſideria carnalia 58
deſideria carnalia 108.532
deſideria devota 300
deſideria hominis 79
deſideria juſtorum 806
deſideria malorum 124
deſideria occulta 535
deſideria ſancta 669
deſideria terrena & cœleſtia 122.187.233
ad deſideria vana, vel in errores trahi 358
deſideria vitæ activæ, & contemplativæ 302
deſideriis carnalibus ſervire 44
à deſideriis terrenis abſtrahere 43
deſiderium 58.470 748.840 1019
deſiderium bonorum operum 57
deſiderium cœleſte 353
deſiderium cœleſtium 279.1050
deſiderium cognoſcendæ veritatis 626
deſiderium contemplationis 410
deſiderium Dei 934
deſiderium doctrinæ 337
deſiderium futurorum 363
deſiderium illibatum & cœleſte 27
deſiderium juſti faciens Deus 357
deſiderium patriæ cœleſtis 956
deſiderium perfectionis 550
deſiderium redemptionis 411
deſiderium redemptoris 550
deſiderium ſapientiæ 823
deſiderium ſeu appetitus naturalis 1054
deſiderium ſordidæ voluptatis 644
deſiderium ſpiritualium 354
deſiderium verbi Dei 117 397
deſiderium vitæ perennis 268
deſides contemplativi 675
deſiſtere cito ab errore 296
deſiſtere ab operibus infrugiferis 386
deſolari Eccleſiam 857
deſolatio Judææ 929
deſpectio Judæorum 664
deſpectio malorum 27
deſpectus pauperum 198
deſpectus terrenorum 1038
deſpectus terræ 633
deſperatia 340
deſperatio 559 952
non deſpicere peccatores 16
deſpicere ſpiritualem paſtorem 381
deſpicere terrena, & ſubjicere carnem 197
deſpiciens carnem ſuam 479
deſpicientes bonum cognitum 319
deſpicientes terrena 296
deſtitutus gratia Dei 277
deſtitutus ſocietate 784
deſtructio doctrinæ hæreticorum 135.572
deſtructio errorum 419.570.839
deſtructio Hieruſalem 37.135.279.329.344 346.676.802.838.894.950 992.949.1026.1042.1053
deſtructio idololatriæ & mundi 329.527
deſtructio Judææ 193.419.469.803
deſtructio Judæorum 382.722 618 1024
deſtructio Judæorum & literæ legis 400
deſtructio legalis obſervantiæ 77
deſtructio populi Iſrael 690
deſtructio principatus diaboli 692
deſtructio regni Judæorum 262
deſtructio ſimplicium 221
deſtructio ſuperborum & hæreticorum 22
deſtructio templi 451.925.697.946
deſtructio ultima Hieruſalem 425
deſtruens carnalem hominem, ut ſpiritualem erigat 319
deſtruens Deus imperium Judæorum 789
deſtruens Deus peccatum 818
deſtruens Deus Synagogam, animam, vel Eccleſiam 810
deſtruens hæreticos 280
deſtruens Judæos 524
deſtruens templum 330.651
deſtruens vitia & affectus pravos 339
deſtruentes hæreſes 197
deſtruere avaritiam 400
deſtruere errores hæreticorum 24
deſtruere hæreſes 938
deſtruere inordinatos appetitus 38
deſtruere rationes vitiorum 859
deſtrui ſtatum malorum 400
detecta malitia Judæorum 348
detectio aſtutiæ diaboli 639
detectio errorum 726
detectio fraudum diaboli 903
detectio latentis mali 543
detectio peccatorum 202.348.744
detectio turpitudinis 726
detegens Chriſtus aſtutias diaboli 405
detegens Deus fallacias 903
detegens inſidias diaboli 830
detegere cogitationes 408
detegere errores 952
detegere inſidias dæmonum 788
detegere inſidias diaboli 394
detegere inſidias vitiorum 313
detegere vitia 309
detegi munimenta hæreticorum 348
detegi vitia 115.347
deteſtatio vitiorum 244
deteſtatio peccati 266
deteſtatio peccati & erroris 653
detractio 205.295 342 544.886.900
detractiones 836
detractor 767
detractores 605.1045
detractores & adulatores 358
detrahere 53.261.310.691
detrahere Chriſto 979
detrectantes obedientiam prælati lapſi 476
detrudere in infernum 665
detrudi in infernum 10
Deum invocare 762
Deum cognoſcere per creaturas 354
devorans diabolus malos 29
quos devorent quærentes dæmones 405
devotio 426 1257
devotio convocans virtutes ad laudandum 533
devotio Eccleſiæ 226
devotio fervens 241
devotio fidelium 883
devotio gentium 359
devotio mentis 57.62.170 305.639.737.742
devotionis fervor 626
Deus 64.93.102.102.109.128.140.184.189.199.221 247.259.278.288.301.327 332 352.357 358.368.369.416.445.464 511 514.522.528.536.557.577.584.585.591 595.829.631.637.646.688.781.770 772.775.877.796 816.824.861.865.881.896.936.951.975.976.981.990.1009 1011.1019.1045.1050
Deus abſolute utitur rebus 438
Deus acceptans opera cum fide 258
Deus adjuvans 682
Deus auferens bona pacis 330
Deus auferens doctores 280
Deus auferens prædicatores 654
Deus auferens pravas conſuetudines 280
Deus attolit pacem per Chriſtum 292
Deus aut bonum ſpirituale 184
Deus, aut Chriſtus 777
Deus author perfectionis rerum 418
Deus beatificans 679
Deus beatum faciens 373
Deus benefaciens 414.669
Deus caſtigans 128.157.240.275.283.498.505 541.542 648.679.
Deus caſtigans citra condignum 504
Deus caſtigans etiam orantes 382
Deus caſtigat malos per peiores 466
Deus ceſſans a puniendo 282
Deus cognoſcens corda hominum 249
Deus cognoſcens puniendo 155
Deus colligens fructum in gentibus 676
Deus comminans 307
Deus confundens hæreticos 139
Deus confundens malos 136
Deus confundens ſapientes 520
Deus conſolans 184
Deus conſerens ſenſus internos 469
Deus convertens dura corda 93
Deus convertens infideles 542
Deus convincens peccatorem 794
Deus creans homines 626
Deus creator naturæ diaboli 438
Deus dans cogitationem hujus exilii 324
Deus dans doctrinam & gratiam 490
Deus dans doctrinam & pacem 813
Deus dans doctrinam fidei gentilitati 545
Deus dans dolorem pœnitentiæ 546
Deus dans dona,& doctrinam 312
Deus dans dona hominis 648
dans Deus fœlicitatem 55.922
Deus dans filium 301
Deus dans filium, & ſacram doctrinam 915
Deus dans fortitudinem 264
Deus dans gloriam 234
Deus dans gratiam 283
Deus dans gratiam & doctrinam 277
Deus dans legem 352.566
Deus dans menſuram doctrinæ 620
Deus dans nobis Chriſtum 813
Deus dans pœnam & præmia 552
Deus dans poteſtatem prædicatoribus 498
Deus dans præcepta 926
Deus dans rectum ſermonem 112
Deus dans ſacerdotes, & prædicatores 421
Deus dans Spiritum compunctionis 683
Deus dans ſpiritum orandi 752
Deus dans verba novi Teſtamenti 542
Deus dans verbum abbreviatum 677
Deus dans vim docendi 753
Deus dans vitam æternam 613
Deus dans vim operativam 112
Deus decernens punire Judæos 667
Deus delens peccatum 330
Deus defendens Eccleſiam 506
Deus defendens in tentationibus 174
Deus deſerens 618
Deus deſerens mentem regentium 313
Deus deſtruens ſuperbiam diaboli 570
Deus detegens hæreticos 113
Deus detegens mortalitatem 658
Deus diligens ſynagogam 92
Deus dimittens Iſrael 682
Deus dirigens præcepta in ore Chriſti 302
Deus diſpenſans ſcientiam prædicatorum 621
Deus diſſimulans 928
Deus diſponens populos ad fidem 581
Deus ditans hominem donis & operibus 609
Deus docens 1032

Deus Eccleſiam magnificans 760
Deus emendans caſtigando 568
Deus emolliens dura corda 618
Deus enervans inſidias diaboli 467
Deus & cœleſtia 778
Deus & diabolus 348
Deus, & divinitas 801
Deus examinans 118
Deus examinans intentiones 273
Deus excitans corda peccatorum 813
Deus exigens rationem 974
Deus expectans pœnitentiam 928
Deus facilè ignoſcens 306
Deus faſtidiens holocauſta 543
Deus favens 151
Deus fecit diabolum 293
Deus filius 356
Deus firmans Gentes in Eccleſia 479
Deus flagellans 302
Deus fovens 233
Deus generans unicum filium 587
Deus graviter caſtigans 313.447
Deus habens curam hominis 325
Deus habens duos populos 305
Deus habens Iſrael peculiarem ibid.
Deus humilians 158
Deus illuminans interitus 658
Deus implens promiſſa 858
Deus implens verba ſua 515
Deus in Eccleſia 847
Deus inferens compunctionem 280
Deus in ſanctis 307
Deus inſtituens religionem 479
Deus inſtruens prædicatores 788
Deus laudatus ab Eccleſia 609
Deus liberans à peccatis 468
Deus liberans in hac vita 619
Deus liberat à ſervitute diaboli 280
Deus liberat à tenebris ſæculi 619
Deus longè ab hæreticis 504
Deus magnus oſtenditur 849
Deus manifeſtans voluntatem ſuam per effectum 654
Deus manifeſtatur puniendo 276
Deus mentes ſubjiciens ſibi 197
Deus mittens filium ſuum 546
Deus mittens in infernum, aut humilians 518
Deus mittens prædicatores & Angelos 654
Deus mollificans duros 190
Deus mundans Angelis 654
Deus mundans à vitiis 188
Deus mundans caſtigatione 285
Deus mundans à lege nova 700
Deus monens Eccleſiam 224
Deus mutat malum in bonum 292
Deus non approbans 540.549
Deus non deducens 142
Deus non exaudiens 502
Deus non liberans à tribulatione 161
Deus non audiens ingratas preces 749
Deus non perdit bonos, licet caſtigat 570
Deus non parcens 781
Deus notans opera 727
Deus notificans 249
Deus novit mentem & opera 677
Deus nocutiens 784
Deus ordinans milites cœleſtes 653
Deus ordinans prædicationem 728
Deus oſtendens eligendum 685
Deus oſtendens hominem ſordidum eſſe 573
Deus oſtendens omnes ſub peccato 558
Deus paſcitur bonis operibus 258
Deus parcens 157
Deus parcens dans filium 681
Deus parcens populo 618
Deus pater 6.16 80.94 151.174 191.311. 388 410 4 3.453.497.519.580.602. 724 741.754 777.794 795.881.896. 904.936.944.980 981.1010
Deus pater, creatione & origine & gratia, ſeu adoptione 752
Deus pater dans filium 305
Deus pater dans omnia filio 306
Deus Pater & filius 32
Deus pater filium ſuſcipiens 899
Deus pater non placatus ſacrificiis legis 913
Deus pater ſynagogæ 777
Deus pater tradens filium 582
Deus pauperum protector 325
Deus peculiariter bonorum 833
Deus penſat cogitationes 562
Deus perdens principes Judæorum 480
Deus perficiens deſiderium Sanctorum 258
Deus perficiens prædeſtinationem 546
Deus permittens regnare tyrannum 308
Deus perturbans humana corpora 290
Deus plus miſerens quàm homo 533
Deus protegens 292.747
Deus præcipiens 634
Deus præmium bonorum 647
Deus principium & finis bonorum 860
Deus puniens 157.280 574
Deus puniens ad emendationem 219
Deus puniens Judæos 726
Deus puniens malos 58
Deus puniens obſtinatos 570
Deus purgans errores 748
Deus redarguens 572
Deus reducens ad fidem 568
Deus reducens ad pœnitentiam 283
Deus regens per præcepta 503
Deus relinquens animam peccantem 543
Deus relinquens 158 350
Deus relinquens gentes in erroribus 584
Deus remittens nimis 706
Deus remittens peccata 323
Deus remunerans 54.288
Deus reprobans 785
Deus revelans 634
Deus revocans ad Eccleſiam 270
Deus revocans ad pœnitentiam 586
Deus ſalvans 889
Deus ſanctus 892
Deus ſervans à venturo malo 819
Deus ſolus curat peccata 892
Deus ſolus liberat à peccato 871
Deus ſubjiciens principes fidei 821
Deus ſubtrahens auxilium & ſui notitiam 23
Deus ſubtrahens auxilium 551
Deus ſuſtentans & beatificans 775
Deus temperans tribulationem 147
Deus tollens à peccatore omnia jucunda 290
Deus tollens ignorantiam 468
Deus tollens ſua dona abſcentibus 619
Deus tradens Synagogam & Scripturam ſacerdotibus 828
Deus utitur malis ad probationem malorum 582
dextera patris 220
diaboli 817.982
diaboli aſtutia 33.644
diaboli calliditas 559
diaboli confuſio 350 733
diaboli crudelitas 449
diaboli diligentia 787
diaboli ejectio 27.343
diaboli & Antichriſti ſuperbia 909
diaboli expulſio 405
diaboli favor 331
diaboli fraudes in Chriſtum & ejus membra 87
diaboli imperium 624.864
diaboli impugnatio 517
diaboli inſidiæ 871.1010
diaboli inſtigationes 774
diaboli ira 512
diaboli machinationes 404
diaboli obſtinatio 867
diaboli perſuaſio 428
diaboli potentia 788.840 869.1249
diaboli punitio 801
diaboli repreſſio 628
diaboli ſectatores 839
diaboli ſolicitudo 635
diaboli ſolicitudo ad perdendas animas 36
diaboli ſuggeſtio & intentio 414
diaboli ſuggeſtiones 756 876 912
diaboli ſuggeſtiones & perſecutiones 367
diaboli ſuperbia 858 422.548
diaboli tentationes 797
diaboli vires 705
diaboli virtus 703
diaboli virtus in hæreticis 453
diabolo ſubjici 59
diabolum conterere 27
diabolus 3.6 19 38.50.53.54.64.65.67. 73 84.88 91.99 107.109.134 151.141. 144.149.150.169.170.171.172.175.174. 175.188 192 207.208. 213. 221.226. 229.230.285.291.292.296.310.313. 328.351.340.345.355.358.374.396. 398.409.415.417 427.428 434.436. 445.448.449.459 471.472.682 497. 499.506.512.518.518 580.526.527.536. 538.543.551.552.559 565.567.579.586 595 605.612.614.617.637.640.649. 650.852 873.680 690.692.696.725. 709.724.755 756 760.772.769.776 778.783.790.797.806 817 822.827. 828.839.842.851.856.862 864 981. 988.891.896 898 899.900 907.910. 919.922.926.933.934.945.957.963. 988.990.991.992.1004. 1009.1018. 1020 1034.1054
diabolus ad perdendas gentes 617
diabolus ad tentandum 35
diabolus adverſus Chriſtũ & Eccleſiam 950
diabolus adverſus fideles 45
diabolus quærens animas 309
diabolus affligens ibid.
diabolus affligens corpus 202
diabolus affligens malus 471
diabolus affligens peccatorem 652
diabolus affligens pœnitentes 598
diabolus auferens auxilium à tentato 382
diabolus auferens fortitudinem 198
diabolus aut ſapientia carnis ignorans Chriſtum 140
diabolus bonis obſiſtens 734
diabolus colligens ſuperbiam 592
diabolus contemnens prædicationem, & vindictam Dei 761
diabolus contra Eccleſiam, & etiam hæretici 145
diabolus convocans alios dæmones 57
diabolus cum membris ſuis adverſus fideles 871
diabolus decipiens animas 313
diabolus deprehenſus 576
diabolus detinens in vitiis 266
diabolus devorans malos 29
diabolus & ejus membra 49 406
diabolus & ejus regnum 126
diabolus & ejus ſequaces 491
diabolus & ejus ſuggeſtio 200
diabolus, & hæreſiarchæ 408
diabolus & Judæi in Chriſtum & fideles 527
diabolus evaneſcens 226
diabolus gaudens de peccantibus 273
diabolus imprimens ſuam imaginem 928
diabolus in Antichriſtum 564
diabolus incitans ad vitia 248
diabolus inducens ad vitia 914
diabolus in malis 847
diabolus inſidians 502
diabolus in ſuperbis 813
diabolus intellectualis naturæ 419
diabolus irreparabilis 727
diabolus impediens converſionem 514
diabolus mala inferens 180
diabolus miſcens vitia virtutibus 941
diabolus non habet poteſtatem in bonos 564

diabolus non inveniens in Chriſto quicquã vanum, nec in vito bono 575
diabolus non valens quieſcere in gentibus converſis 576
diabolus non valens vincere fortem 328
diabolus occupans membra Eccleſiæ 1347
diabolus perdens animas 44
diabolus perdere oitens principes Eccleſiæ 399
diabolus perſequens bonos 154.1027
diabolus perſequens Eccleſiam, aut animam 150
diabolus populos abjiciens 182
diabolus promittens impunitatem 319
diabolus promittens ſecuritatem peccatori 512
diabolut promittens terrenorum copiam 852
diabolus proſtrans hominem 698
diabolus quieſcens in malis 364
diabolus raptor 1045
diabolus retinens deceptos 467
diabolus ſuadens ſuperbiam 425
diabolus ſubjiciens animam 197.710
diabolus ſuperior 390
diabolus tentans 91.116.294.929
diabolus trahens ad inferos 679
diabolus transfigurans ſe in Angelum lucis 542
diabolut vaſtans Eccleſias 331
diabolus venans animas 771
diabolus vexans homines 421
diabolus victus 284
diabolus vincens doctores 332
diſconorum ordo 891
dialectica 625.705
dialecticæ argutiæ 298
dialecticæ rationes hæreticorum 995
quod didicit prædicans 343
dies boni 339
dies hujus ſæculi 630
dies hujus vitæ 834
dies judicii 33.220.472.552 647.652.656 725.768 769 863.954.102
dies judicii & punitionis malorum 338
dies mortis ibid.
dies omnes judicii comprehendens 408
dies Paſchæ 288
dies reſurrectionis, & judicii 382
differens Deus miſericordiam 873
differre bené operari poſt hanc vitam 54
differre opera ad futuram vitam 260
difficilior ſermo Scripturæ 322
difficilis captu 633
difficultas bené operandi 353.811
difficultas credendi 355
difficultas fidei 328.798
difficultas fidei Judæorum 9.95.340
difficultas reſiſtendi tentationibus 112
difficultas ſenſualitatis 74
difficultas vitæ præſentis 86.815
difficultates malorum quæ inviti patimur 713
difficulter intelligere veritatem 659
digni ad contuenda myſteria 3
dignitas 79.156.169.189.335
dignitas ad ſumendam Euchariſtiam 962
dignitas æterna 433
dignitas amara 720
dignitas animæ amiſſa 278
dignitas Chriſti 451.708
dignitas Chriſti eſt duplex 301
dignitas Dei 342
dignitas Eccleſiaſtica 22.311.832
dignitas Epiſcopalis 210
dignitas Judæ & Judæorum 392
dignitas paſtoralis 926
dignitas pontificalis 213
dignitas prædicationis 812
dignitas ſacerdotalis 689.841
dignitas ſeu imperium 1043
dignitas ſimoniacé accepta 443
dignitas temporalis 392
à dignitate expelli 380
dignitatem Eccleſiaſticam accipere 43
dignitates 436.758
dignitates collatæ ſecundùm merita 351
dignitates Eccleſiæ 360.864
dignitates naturales luciferi 810
dignitates temporales 461
dii gentium 287
dii varii nuncupativé 333
dilatare prædicationem 609
dilatari verba Scripturæ 699
dilatatio dilectionis 771
dilatatio doctrinæ legis ad gentes 408
dilatatio Eccleſiæ 20.405
dilatatio Evangelii 112
dilatatio fidei 553.832
dilatatio incarnationis 7
dilatatio in diverſa vitia 409
dilatatio prædicationis ad gentes 480
dilatatio regni Chriſti 830
dilatatio gloriæ 410
dilectio 933
dilectio Dei 809 990
dilectio Dei & proximi 1017
dilectio Dei immutabilis 791
dilectio & protectio diviná 81
dilectio proximi 605
dilectione redimere peccata 386
dilectionis dilatatio 771
dilectionis fervor 882
dilectionis vinculum 604
diligens Deum ſuper omnia 283
diligentes bené operati 887
diligentia 841
diligentia ad eligendum ſacerdotem 359
diligentia dæmonum 364
diligentia diaboli 112.263.787
diligentia hæreticorum 349.1041
diligentia hypocritæ propter gloriam 322
diligentia in pace ſervanda 918
diligentiam adhibere 118
diligentiam doctrinæ adhibere 387
diligentia prælati 206
diligentia prælatorum & prædicatorum 949
diligentium caſtigatio 457
diligere iniquitatem 150
diligere veritatem 494
dimenſio humani corporis 632
dimidium anni 542
dimiſſio populi Judæorum 938
dimittendæ curæ 298
dimittens Deus malos 811
dimittere doctrinam Judaicam 860
dimittere literam legis 9
directio Evangelii ad cœleſtia 952
directio gratiæ 345
directio greſſuum 790
directio operum 794
directio ſacræ doctrinæ 82
dirigere opera ad præcepta 283
diſcenret Judæa à Deo 378
diſcedere à Deo 581
diſcedere à fide 325
diſcens ſcientias ſæculares 474
diſcere divina 181
diſcere errores 346
diſcere literam legis 347
diſcere ſcientias ſæculares 326
diſcere ſcripturam 909
diſcere ſpiritualia 181
diſcernens cogitationes 348
non diſcernentes ſacra à prophanis 427
diſcernere bonum à malo 589
diſcernere cogitationes 752
diſceſſus à legis obſcuritate 966
diſceſſus à recta ratione 333
diſciplina 101.438.468 741.755
diſciplina Chriſtiana 1007
diſciplina Dei 264
diſciplinæ rigor 704
diſciplinæ ſuſceptio 639
diſciplina & virtutes 163.618
diſciplina ſtudii cœleſtes 70
diſcipuli 439.469.821
diſcipuli Apoſtolorum 447.715 826
diſcipuli boni 3
diſcipuli Chriſti 288.314.444.472.758. 839
diſcipuli Chriſti perfecti 763
diſcipuli convertentes infideles 42
diſcipuli defendentes Chriſtum 667
diſcipuli deſerentes Chriſtum 284
diſcipuli deſideratores ſalutem hominum 397
diſcipuli diaboli 254
diſcipuli eorum 460
diſcipuli hæreticorum 189.347.553 460. 473.839.841.1047
diſcipuli hæreticorũ ipſos deſerentes 780
diſcipuli hæreticorum relicti ad decipiendum 599
diſcipuli Joannis & Phariſæi 196
diſcipuli Judæorum 221
diſcipuli occulti Chriſti 834
diſcipuli ſileotium 929
diſcipuli ſophiſtarum 99
diſcipulorum Antichriſti hypocriſis 424
diſcipulorum Chriſti manifeſtatio 347
diſcipulorum Chriſti ſpes 410
diſcipulorum perfectio 915
diſcipulos adducens hæreticus ad diabolũ 374
diſcipulos bonos relinquere 351
diſcipulum ſeparari à magiſtro 82
diſcipulus 63
diſcipulus docilis 17
diſcipulus imperfectus 774
diſcordantia verbi & operum 544
diſcordiæ 294
diſcordiæ inſignes 434
diſcordia hæreticorum 967
diſcreta frenatio linguæ 964
diſcreta verba 460
diſcretio 21.113 172.321.541.545.496 531 581.661.718.727.879 889 858.1057
diſcretio reſtaos 364
diſcretio doctrinæ 388
diſcretio hæreticorum 980
diſcretio in operibus 667
diſcretionis ablatio 465
diſcretio prædicatoria 313
diſcretio ſpiritualium 816
diſcurſus Angelorum & prædicatorum 583
diſcuſſio doctrinæ 676
diſcuſſio myſteriorum 340
diſcutere eligendum 844
diſcutere initia operum 42
diſcutere myſteria 974
diſparitas colius 912
diſpenſatio Chriſti 728
diſpenſatio Dei 706
diſpenſatio Dei erga homines 103
diſpenſationes rerum terrenarum bonæ 204
diſpergens Judæos 774
diſperſio diſcipulorum in paſſione 480
diſperſio hæreticorum 848
diſperſio Judæorum 27 148.429.679. 783 697.1012
diſperſio ſacerdotum Judæorum 338
diſperſio ſacerdotum veterum 780
diſperſio Iſrael 107
diſponere ad prædicandum 53
diſponere cor 469.767
diſponere Evangelia 768
diſponere prædicationem ibid.
diſponi ad orandum 268
diſponi ad verbũ Dei, & ad judicium 755
diſpoſitio bona mentis 893
diſpoſitio materiæ 270
diſpoſitio prædicatorum 810
diſpoſitio rerum in Deo occulta 1010
diſpoſitio veteris legis, & myſteriorum 697
diſpoſitus ad bené operandum 788

diſputa-

diſputationes hæreticorum 1053
diſputatio ſapientum 875
diſſentiens Chriſtus à Phariſæis 957
diſſimulans Deus 918
diſſimulans in tentationibus 362
diſſimulatio Eccleſiæ 363
diſſipans bona opera 197
diſſipans dona Dei 333
diſſipans Deus cogitationes malorum 818
diſſipans Eccleſiam 981
diſſipans bona opera 344
diſſipantes virtutes hæretici 333
diſſipantia vitia virtutes ibid.
diſſipata defenſiones peccati 37
diſſipare pravos affectus 381
diſſipari conventicula hæreticorum 329
diſſipari templa Judæorum 332
diſſipatio contemplationis 148
diſſipatio Eccleſiæ 318
diſſipatio, & condemnatio hæreticorum 148
diſſipatio hæreticorum 72.700 793.794
diſſipatio hæreticorum, & Philoſophorum 367
diſſipatio malorum 226
diſſipatio populi Iſrael 350
diſſipatio pravarum cogitationum 857
diſſipator bonorum 797
diſſolvens Chriſtus inſidias Judæorum 18
diſſolvens literam legis 350
diſſolventes legem naturalem 531
diſſolvere charitatem & virtutes 73
diſſolvi hæreſes 352
diſſolvi inſidiæ 469
diſſolvi inſidias hæreticorum 332
diſſolutio appetitus 79
diſſolutio hæreticorum 22
diſſolutio Synagogæ 18
diſſolutio virtutum 277
diſſolutio voluptatum 985
diſtantia malorum & bonorum Angelorũ 241
diſtantia meritorum 229
diſtinctè docere 752
diſtractio Eccleſiaſticorum 148
diſtractio vitæ activæ 1008
diſtributio Apoſtolorum 346
diſtributio bonorum Spiritus ſancti 19
diſtributio geſtorum Chriſti inter Evangeliſtas 941
diſtributio prædicatorum, & donorum 877
diverſæ linguæ 352
diverſæ virtutes & dona 352
diverſi gradus & virtutes 933
diverſi gradus gloriæ 834
diverſi gradus in Eccleſia 342.425.772 828
diverſi gradus operum 960
diverſi ordines in Eccleſia 1009
diverſi ſtatus 255
diverſitas ætatum 522
diverſitas donorum Dei 846
diverſitas fidelium 351
diverſitas gloriæ 242
diverſitas virtutum 871
diverticula errorum 1003
diverticula hæreticorum 237
dives 152 118
dividens ſcriptura inter Angelos & homines 24
dividere juſtos à peccatoribus 941
divina acceptatio 41
divina bonitas 341
divina comminatio 48
divinæ comminationes 36
ad divina elevans 394
divinæ perfectiones 351
divinæ ſapientiæ ſuavitas 427
divinæ voluntatis manifeſtatio 374
divina vindicta 71
divina gratia 959
divina illuſtratio 336
divina judicia 336.984
divinam juſtitiam exequens diabolus 43
divina mens 398
divina præcepta 942
divina protectio 25.138 462.942.973
divina punitio 33 37.379.428
divina ſapientia 437
divina revelatio 422
divina ſapientia Chriſtus 338
divina ſapientia in humana carne 121
divinatio 169.405
divina verba 392
divina vindicta 300.559
divina virtus 1042
divini cultus impedimenta amovens Deus a Judæis 385
divinitas 422 485.311.541.752
divinitas Chriſti 287.426 495.857 935. 962 989 1051
divinitas Chriſti latens 377
divinitas Chriſti latens in paſſione 389
divinitas Chriſti occulta 952
divinitas & gloria Chriſti 288
divinitas & humanitas Chriſti 209.976. 952
divinitas & ſanctitas Chriſti 422
divinitas impaſſibilis 832
divinitas in Chriſto 25.183.179.209.210 212.314.352.445 497.601.652.963. 1043
divinitas in Chriſto, & juſtitia 84
divinitas in humanitate 332
divinitas in patria cœleſti 37
divinitas latens in paſſione 375
divinitatem Chriſti à perſecutoribus non attingi 343
divinitatis aſcenſio 809
divinitatis Chriſti occultatio 849
divinitatis confeſſio 201
divinitatis contemplatio 675
divinitatis manifeſtatio 737
divinitatis uſurpatio 720
divinorum cognitio 479
divinorum contemplatio 377.408
divinorum cupidus 608
divinorum cura 528
divinorum occultatio 325.1018
divinorum ſplendor 522
divinum auxilium 1005
diviſio fidelium & infidelium 299.809
diviſio hæreticorum 148
diviſio in patrem & filium 24
diviſio Iſrael ibid.
diviſio veſtimentorum Chriſti 80
divites 58.224.318.414.439 890.751
divites boni 816
divites & optimates 137
divites ex gentibus 577
divites in Eccleſia 223.624.1018
divites mundani 352
divitem ſæculi 31.546
divites terræ 816
divitiæ 27.79.381.454.456.511.554.645. 669 714.785.801.818 950.870.871.917 945 1049 1052
divitiæ cœleſtes 391
divitiæ mentem diſtrahentes 961
diu peccans 817
docendo laborare 588
docens Chriſtus & beatificans 774
docens Deus humiles 347
docens myſteria 308
docens nos Chriſtus colere patrem 64
docens ſacra doctrina timorem 991
docentes falſa & aliena decipientes 564
docentes hæreſes 197 710
docentes hæretici prava dogmata 438
docentes læta 874
docentes omnes 542
docentes vana 73
docentes verbo & exemplo 1004
docentium ſolicitudo 899
docere 710.734.747
docere errores 213.310.353.354 433.490. 544 798.636.819.901.909.923 1009
docere & facere 751.892
docere falſa & inutilia 144.958
docere fideles per Evangelium 548
docere humilitatem 322.684
docere legem Moyſi 908
docere Iuctl gratis 309
docere minores 1037
docere, munus eſt ſacerdotum 354
docere obſervandam legem 284
docere præcepta 113
docere proximos 780
docere proximum 313
docere quæ non ſunt in Evangelio 374
docere ſenſus terrenos 564
docere ſimplices 218.224.589
docens Spiritus ſanctus 113
docere terrenos 44
docere turpia 512
docere vera dogmata 254
docere verbo, & exemplo 882
docere volentes hæretici Eccleſiam 1050
docet Deus ſermonem & legem 354
docet Spiritus ſanctus 253
docilitas 231 793.1024
docti ex gentibus 498
docti in litera legis 718
docti non orantes 304
doctiorem conſulere 46
doctiores in Eccleſia 313
docti ſed mali 481
docti ſine operibus 449
doctor 71.300.778.826
doctor bonus & malus 174
doctor converſus 496
doctor convincens hæreticum ex propriis 413
ſub doctore errotis anima 1043
doctores 122.123.112.179.137.201.215.245 256.257.291.387 416.432.439 461 476 487 494.502.525.538.551 528 529.623. 606 807.691.716 725.732 770.776. 785.798.857.853.861.881.890.911.919. 918.842.953 993.1017.1020.1057
doctores contra hæreticos 822
doctores converſi 129
doctores Eccleſiæ 83.131.209.246.985. 879
doctores Eccleſiaſtici 675
doctores errorum 38
doctores & Apoſtoli 205 751
doctores & fortiores 737
doctores & prælati 661
doctores & rationes hæreticorum 244
doctores & rectores 258
doctores & ſacerdotes 661
doctores & ſacerdotes mali 881
doctores Evangelici 681
doctores ex gentibus 146
doctores expellentes hæreticos 393
doctores fidei 833
doctores fortes 135
doctores gentium 601
doctores hæreticorum 215.351.478 833
doctores indocti 80
doctores iniqui 532
doctores Judæorum perire 428.531.542
doctores legis 465
doctores mali 778.825.1018 1042
doctores peccantes 425
doctores pereuntes 338
doctores prædicantes ſacram Scripturam 746
doctores pravi 127
doctores primitivæ Eccleſiæ 335
doctores ſacri 478.761.945
doctores ſancti 497 567.600.906
doctores ſpirituales 338
doctores ſuperbi 384.495.618
doctor fortis 722
cum doctoribus conferre 432
doctor imperitus 585
doctoris familiares 415
doctor perfectus 877
doctor prædicans 180

doctor

Doctorum eminentia 746
Doctorum expoſitiones 531
Doctorum inſtitutio 631
Doctorum prædicatio 787
Doctorum prava exempla 929
Doctorum rectitudo 583
Doctorum ſæcularium corda 1016
Doctrina 122.208.423.444.477.503.538 599.622.628.717.747.756.848 1020
Doctrina Angelorum 437
Doctrina antiquorum patrum 908
Doctrina Apoſtolorum 146.724
Doctrina Aſtrologorum 114
Doctrina bona & opera ſœtent diabolo 460
Doctrina bona ſeu mala 738
Doctrina cœleſtis 263 452
Doctrina carnalis 216
Doctrina Catholica 166
Doctrina Chriſti ibid. 184.369.481.737. 764.795.907.930
Doctrina Chriſti in Paulo 576
Doctrina Chriſti pacifica 929.583
Doctrina Chriſti pura 738
Doctrina communis 426
Doctrina Chriſti in Eccleſia 648
Doctrina diaboli & hæreticorum 414
Doctrinæ abundantia 803 861
Doctrinæ abundantia 546
Doctrinæ auditus 738
Doctrinæ collatio mutua 1038
Doctrinæ communicatio 684
Doctrinæ diſcuſſio 676
Doctrinæ & operum ſublimitas 339
Doctrinæ Evangelicæ tempus 921
Doctrinæ falſæ 825
Doctrinæ fidei ſuſceptio 438
Doctrinæ gentilium non utiles 164
Doctrinæ multæ Spiritus ſancti 761
Doctrinæ opera contraria 351
Doctrinæ perfectio 445
Doctrinæ rationales 386
Doctrinæ ſacræ abundantia 452
Doctrina Eccleſiæ 312
Doctrina Eccleſiæ aperta 848
Doctrina erronea 173.351.457.1044
Doctrina & auxilia humana 253
Doctrina & Deitas Chriſti 710
Doctrina, & exempla Sanctorum 849
Doctrina , & opera neceſſaria ad ſalutem 961
Doctrina & operibus fulgentes 358
Doctrina & ſapientia novi teſtamenti 202
Doctrinæ & virtutum tractatio 874
Doctrinæ Evangelicæ tempus 921
Doctrina Evangelica 79.189 190 315.385. 597.765.794.825 845.886.994.1016. 1033.1043.1044.1093
Doctrina ex charitate 882
Doctrina exhortationis 772
Doctrina falſa Philoſophorum 834
Doctrina fidei 665
Doctrina fidei in gentibus 496
Doctrina furtim accepta 483
Doctrina gentium & hæreticorum 274
Doctrina gentilium ſuperflua 1056
Doctrina hæretica 50.255.431.459 539 606 643 868
Doctrina hæreticorum 49.154.221 305. 375.417.456 474 494.503.526.560. 578.580 600 676.715.717 801.874. 886 908 946 957 9‑4.975.1017.1043
Doctrina hæreticorum erronea 804
Doctrina hæreticorum & Philoſophorum 601 663
Doctrina inanis 428
Doctrina in corde 229
Doctrina in Eccleſia 452
Doctrina Judæorum 600.945
Doctrina Judæorum deficiens 452
Doctrina Judæorum & hæreticorum 912
Doctrina juxta capacitatem 576
Doctrina legis 188.221.281.299.676.765 769
Doctrina legis & Prophetarum 239
Doctrina legis ex Judæa 725
Doctrina legis relicta Chriſtianis 865
Doctrina levis 848
Doctrina literæ carnalis 430
Doctrina malorum 490
Doctrina Mariæ cum caſtitate 2813
Doctrinam auferens hypocrita 373
Doctrinam auferri a mundo 346
Doctrinam communicans Chriſtus 338
Doctrinam, & pœnitentiam ſuſcipere 364
Doctrinam fidei ſuſcipere 346
Doctrinam hæreticam accipere 28
Doctrinam hæreticorum perdens 390
Doctrinam illuſtrare bonis operibus 24
Doctrina minorum 190
Doctrina minus apta & Judaica 218
Doctrinam legis quærere apud Judæos venalem 387
Doctrina moralis 213 360
Doctrina moralis & infantium 597
Doctrinam novi Teſtamenti prædicatores 1030
Doctrinam perverſam ab Eccleſia tollere 374
Ad doctrinam perverſam accedere 34
Doctrinam ſacræ ſcripturæ habentes 431
Doctrinam ſacram dans mortalibus 407
Doctrinam ſanam & pravam diſcernentes ſacerdotes 354
Ad doctrinam ſolidiorem apti 400
Doctrina novi Teſtamenti 85.122.766 903.920
Doctrina nova 878
Doctrina novæ legis 314
Doctrina paſſionis Chriſti 713
Doctrina paſſionis 1015
Doctrina Patrum 1043
Doctrina Pauli 428
Doctrina Philoſophorum allata ad Eccleſiam 432
Doctrina Philoſophorum , & hæreticorum , & Scribarum ac Phariſæorum 122
Doctrina Philoſophorum 314.239.446. 454.806.862.959 1016
Doctrina prædicatorum 512
Doctrina probata 943
Doctrina pro capacitate 806
Doctrina Prophetarum 805
Doctrina propria 423
Doctrina perverſa deſtruens fidem 290. 315.920
Doctrina revelata 418
Doctrina rudior 604.765
Doctrina ſacerdotum 304
Doctrina ſacra 168 231.234.352.454.467. 652.755.780 901.911.1020.1047
Doctrina ſacra, & ſcriptura 604
Doctrina ſacræ ſcripturæ 498.986
Doctrina ſacra utens adverſus peccantes & hæreticos 374
Doctrina ſalubris & ſine errore 892
Doctrina ſana 854.1040.1048
Doctrina ſancta 834
Doctrina ſæcularis 366.626
Doctrina ſimplicior 181.182.186.514 1617
Doctrina ſincera 437.700
Doctrina ſine præceptore 711
Doctrina ſpiritualis 468.935 1019
Doctrina Spiritus ſancti 236
Doctrina ſublimior 419
Doctrina Theologica 739
Doctrina triplex 502.1034
Doctrina vera 643
Doctrina vera in Eccleſia 914
Doctrina verborum Dei 1460
Doctrina veritatis 184.849.957
Doctrina veteris legis 161.1044
Doctrina utriuſque Teſtamenti 254.352
Docta ſcientia ſæculari 416
Doctus ſine charitate 499
Dogma bonum 528
Dogmata bona 3
Dogmata falſa 907
Dogmata falſa Philoſophorum 626
Dogmata hæreticorum 164 184.360 426 485.535.902.917 936.985 100
Dogmata philoſophorum 180 253.377. 626.865.1034
Dogmata Philoſophorum, & hæreticorum falſa 165 865
Dogmata prava docentes hæretici 438
Dogma pravum 196 221
Dogmata ſacræ Scripturæ 851
Dogmata ſublimia 478
Dogmata varia 351
Dogmatis firmitas in anima 447
Dogmatum perverſorum inventores 338
Dogma veritatis 333.336.892
Dolens Chriſtus peccata in cruce 437
Non dolens Eccleſia pro martyribus 370
Dolentes de lapſu infirmiorum 488
Dolentes Judæi de ceſſatione legis 851
Dolor 991.995
Dolor Angelorum ſuper peccatis hominũ 450
Dolor ante contemplationem 968
Dolor Chriſti 331.792
Dolor Chriſti ſuper anima peccatri e 450
Dolor continuus peccatorum 359
Dolere cum dolente 547
Dolor corporis ceſſans 43
Dolor de amiſſione temporalium 749
Dolere de bono proximi 438
Dolor deceptorum ab hæreticis 451
Dolor de fidelitate Judæorum 482
Dolor de infidelitate Judæorum & gentiũ 370
Dolere de offenſa Dei, pœnitentia 975
Dolere de peccatis 869
Dolor de proprio defectu 376
Dolor de ſcandalo minorum 293
Dolor diaboli victi 36
Dolor Eccleſiæ creſcentibus malis 235
Dolor Eccleſiæ de augmento malorũ 751
Dolor Eccleſiæ de cæcitate Pauli 599
Dolor Eccleſiæ ſuper Judæis, & hæreticis 94
Dolores & pœnæ 468
Dolores Judæorum 584
Dolor hæreticorum de converſione diſcipulorum 451
Dolor in judicio 242
Dolor inferior 849
Doloris cauſas auferens 29
Doloris gravitas 482
Dolor Judæorum ceſſante lege 582
Dolor Judæorum de converſione gentium 78
Dolor mundanorum 405
Dolor malorum 487
Dolor paſſionis Chriſti 232
Dolor paſſionis & gaudium reſurrectionis 508
Dolor peccatorum noſtrorum in Chriſto 555
Dolor peccati 164
Dolor pœnitentiæ 632.930
Dolor pro male expectato præmio 754
Dolor ſequens voluptates 564
Dolor ſubditorum de tyranno 241
Dolor Synagogæ de amittendo ſacerdotio 458
Doloſa verba 409
Dolor ubi ſperabatur remuneratio 943
Doloſi 679
Doloſus 963
Dolus 198
Domantes carnem cum labore 699
Dominari affectibus 210
Dominari carni 817
Domini gloria 629
Domini ſermo 895
Domini timor 824
Dominium 851

Domi-

Dominium Dei 793
Dominus poſſeſſio bonorum 817
Dominus regens mentem 909
Dona accepta à Deo 707
Dona Apoſtolorum 933
Dona Chriſti 176
Dona data Apoſtolis 960
Dona Dei 293.320.322.627.959.973.
986.1032
Dona Dei diſſipans 933
Dona Dei in Lucifero 852
Dona diaboli ante lapſum 548
Dona gentilitati data 29
Dona gratiæ 75.352
Dona Luciferi 362 461.755
Dona naturalia 1060
Dona naturalia & gratuita Luciferi 316
Dona Paulo collata 405
Dona ſpiritualia 380
Dona Spiritus ſancti 4.72.81.147.119.223.
284.124.187.188.258.260 271.287.294
338 341.356 361.389.445.436.442 449
452.454.458.481.478.481.489.503 504
322.556.599.601.605 639. 677.705.712.
718 721.735. 747. 753. 784. 799.801.
806.817 625 830,874 902.921.937.944
943 953.980.986 1028.1056
Dona Spiritus ſancti accepta 42
Dona Spiritus ſancti in eccleſia 817
Dona varia 233
Dona varia Luciferi 321
Donis Dei abuti 38.433
De donis Dei ſuperbientes 31
Cum donis eccleſia 483
Donis Spiritus ſancti abundantes 333
Donorum Dei exercitatio 406
Donorum Dei fama 377
Donorum Dei fertilitas 30
Donorum infuſio Spiritus ſancti 874
Donorum mundo a Chriſto collatorum abundantia 403
Donum evangelicum 762
Donum intellectus 433
Donum Spiritus ſancti 564.604
Dormiunt Chriſto mortui 693
Dotare ancillam 422
Dotes corporis 844
Duæ & decem tribus 301
Dubia in Scriptura 333
Dubietas ex miraculis Antichriſti 829
Dubitantes de divinitate Chriſti 354
Dubitatio Apoſtolorum 698
Dubitatio & ſuggeſtio dæmonis 478
Dubium 201
Ducatus Apoſtolorum 822
Ducens ad proſpera 375
Ducens Chriſtus ad baptiſmum 386
Ducentes Judæi Chriſtum extra civitatem
373
Duci ad patriam cœleſtem 56
Ducere ad peccatum 29
Duces fidelium 1091
Ducere Eccleſiam 818
Dulcedines terrenæ 786
Dulcedo divina 504
Dulcedo gloriæ ſeu fama 427
Dulcedo hæreticorum 311
Dulcedo verborum 427
Duo adventus Chriſti 81
Duo genera lachrymarum 643
Duo hemiſphæria 489
Duo latrones 1047
Duo populi 183.244.470.624
Duo populi in Eccleſia 488
Duo præcepta majora 237
Duo teſtamenta 75
Duo teſtamenta Evangeliſtæ 104
Duplex adventus Chriſti 1005
Duplex amor 992
Duplex charitas 109 819
Duplex creatura rationalis 619
Duplex gemitus 839
Duplex operatio ignis 992
Duplex vita 82
Duplices carnis conditiones 777
Duplicitas 109
Duplicitas Judæorum, hypocritarum & hæreticorum 801
Durans peccatum 792
Duratio æterna 686
Duratio Eccleſiæ 391.791
Duratio hujus vitæ 127
Duratio juſtorum 792
Duratio legis evangelicæ 656
Duri peccatores converſi 296
Durities cordis 292.501
Duritia diaboli 373
Duritia hujus ſæculi 414
Duritia Judæorum 136.973
Durities cordis 496
Durities diaboli & Antichriſti 936
Durities infidelitatis 400
Durities Judæorum 736
Durities malorum 388
Durities perverſorum 464

E.

EBrietas & luxuria 929
Eccleſia 11.16.19.52.58.63.68.71.78.
83.87.63.99.105. 110.126. 128. 129. 132.
162.165.170.173.178.180.186 189. 196.
205.209.211.216.220.223.225 242.245
246.249.254.258 266.270 273.284.
285.288.292.293.300 303.329.334.
344 345.352.358.361 385 388.390 392.
398 427.419 435.437.440 443.446.
447.417.469.470.472.473 477.478.
485 486.494.496.504.505.506.510.
512.520.527.529. 549.579. 581.590.
592.596.603.610.613.618.619.621.624.
626.627.628. 829 839.641 847. 656.
688.703.704.725.729.741. 742. 743.
745.782.765.775.776.786.796.798.
799.610.817.819.827.839.846 851.
854.885.870.878.883.887.892 893.
898.913.817.931.938.942.948.647.953.
951.956 959.984 975.986.989.993.
994.1009 1010.1013 1014.1015.1021.
1033 1038.1039.1042 1046.1054.1057.
1096
Eccleſia à Chriſto 329
Eccleſia ad Gentes dilata 858
Eccleſia adjuvans noſtra opera 579
Eccleſia Chriſti 817
cum Eccleſia Chriſti conjunctio 59
Eccleſia confidens in Deo 508
Eccleſia conjuncta Chriſto 948
cum Eccleſia contendentes hæretici 348
Eccleſia continens myſteria utriuſque teſtamenti 922
Eccleſia cum donis 414
Eccleſia deflens Judæos 849
in Eccleſia doctiores 413
in Eccleſia diverſi gradus 1074
Eccleſiæ 51.63.152.216.425.451.568.672
713
Eccleſiæ augmentum 831
Eccleſiæ autoritas 770
Eccleſiæ compaſſio erga Judæos incredulos 315
Eccleſiæ conjunctio cum Chriſto 433
Eccleſiæ conſuetudines 851
Eccleſiæ cuſtodia 900
Eccleſiæ dignitates 359.867
Eccleſiæ dilatatio 343
Eccleſiæ diſſimulatio 369
Eccleſiæ divites 824
Eccleſiæ doctores 623.879
Eccleſiæ dolor de Judæis 430
Eccleſiæ duratio 791
Eccleſiæ electio 385
Eccleſia, & Chriſtus 489 681
Eccleſiæ & juſtorum ſtabilitas 798
Eccleſia & ſynagoga 688
Eccleſiæ firmitas 530
Eccleſiæ fortitudo 612
Eccleſiæ Gentes 817
Eccleſiæ Gentium 348
Eccleſiæ graduum inſtitutio 57
Eccleſiæ hæreticorum 388
Eccleſiæ honor 415
Eccleſiæ inſtitutio 437
Eccleſiæ labores 546
Eccleſiæ electorum 919
Eccleſiæ miniſtri 660
Eccleſiæ militantis & triumphantis diviſio
23
Eccleſiæ multiplicatio 699
Eccleſiæ mulctæ 425
Eccleſiæ paſtores 530
Eccleſiæ perpetuitas 791
Eccleſiæ perfectio 812
Eccleſiæ perſecutiones 524
Eccleſiæ perſecutores 40
Eccleſiæ potentia 434
Eccleſiæ prædicatio 530.1025
Eccleſiæ prædicatio, etiam ad terrenos
408
Eccleſiæ primordia 452
Eccleſiæ principes 814
Eccleſiæ proceres 768
Eccleſiæ propugnacula 833
Eccleſiæ rectores 423
Eccleſiæ renovatio 881
Eccleſiæ ſeditiones 910
Eccleſiæ ſeptem 208
Eccleſiæ tranquillitas 810
Eccleſiæ tribulatio 528
Eccleſiæ tribulationes 23
Eccleſiæ vel Mariæ aſſumptio 367
Eccleſiæ veritas 920
Eccleſiæ unio 695
Eccleſiæ unitas 297.749
Eccleſiæ utiles 433
Eccleſia ex gentibus 5.49.76 134.143.204
211.228 327.403 425 427 438. 481.
464.491.319.336.817.646.728.770.
849.865.879.890.908
in Eccleſia firmatus Chriſtus 377
Eccleſiæ gaudium de converſione gentiũ
423
Eccleſia gaudium omnium ibid.
Eccleſia Gentilium 674
Eccleſia gentium afflicta 769
Eccleſia gentium gaudens de converſione Judæorum 415
Eccleſia habens prophetas & doctores
508
Eccleſia habens Trinitatem ibid.
Eccleſia hæreticorum 88
Eccleſia hæreticorum, vel ſchiſmaticorum
848
in Eccleſia infimi 29
Eccleſia in ſecuritate 509
in Eccleſia infirmi 444
Eccleſia juſtior quàm Judæi 394
Eccleſia liberat pœnitentes 619
Ad Eccleſiam acceſſus 34
in Eccleſia malè vivere 421
Eccleſia malignantium 642
Eccleſia malignantium non lucens 310
Eccleſia malorum 221
Eccleſia memor de infidelitate Judæorum
43
Eccleſiam firmari in laudibus Dei 477
Eccleſiam fundans Chriſtus 447
Eccleſia militans 61.517.934.969
Eccleſia militans & triumphans 238.587.
851.895.
Eccleſiam impugnantes nomina Chriſti
335
in Eccleſia miniſterium Gentium 424
in Eccleſia minores 454
Eccleſia mittens prædicatores 408
Eccleſiam liberans ab hæreticis 399
Eccleſiam roborans Chriſtus 447
Eccleſiam vaſtantes 338
intra Eccleſiam venire ad fidem 84
Eccleſia non dimittenda per ambitionem
344
Eccleſia non deficiens in tribulationibus
37

Eccleſia non gaudens, ob incredulitatem Judæorum 231
Eccleſia non reſiſtens adverſantibus 324
Eccleſia orans 701
Eccleſia orans pro gentiũ converſione 751
Eccleſia orans pro hæreticis 711
Eccleſia ortum habens è cœlo 327
Eccleſia parva 394
In Eccleſia prædicare Chriſtum 867
Eccleſia primitiva 825 828.913
Eccleſia prodiens a Chriſti latere 375
Eccleſia producens robuſtos in fide, & generans fortes & infirmos 770
Eccleſia quærens ſolutionem quæſtionum a Chriſto 635
In Eccleſia quies æternæ gloriæ 47
Eccleſia recipiens peccatores 194
Eccleſia Romana 838
Eccleſiarum reſtitutio 948
Eccleſia ſanctos quærens 236
Ab Eccleſia ſeparare fideles 421
Eccleſia ſeu templum 662
Eccleſia ſine Redemptore 909
Eccleſiam perſequentes Philoſophi 385
Eccleſiaſtici 603.1047
Eccleſiaſtici avari 1024
Eccleſiaſtici non decepti 865
Eccleſiaſticorum avaritia 559
Eccleſia ſubdens ſe Apoſtolis 860
Eccleſia tendens ad verum lumen 914
Eccleſia triumphãs 61 934.946.970.967
In Eccleſia triumphante propter gaudium 416
Eccleſia vel anima 80
Eccleſia veniens ad Dei viſionem 565
Eccleſia ultimi temporis 795
Ediſſertio Scripturarum 551
Educens Deus ſanctos e limbo 179
Educens patres e limbo 374
Educi de limbo 859
Effectus boni propoſiti 312
Effectus Dei 818
Effectus voluntatis 2019
Efficiente antiquos patres 633
Efficacia ad bene operandum 170
Effœminatus 615
Effœminari 401
Effrenare linguam 344
Effugere iram Dei 26
Effundi in voluptates 113
Effuſio ſanguinis 895
Effuſio ſanguinis Chriſti 479.902
Effuſores ſanguinis 516
Egentes gratia Dei 356
Eget ſemper avarus 441
Egredi a ſæculo proſperè 377
Egreſſio a corporeis 515
Egreſſio ad judicium 877
Egreſſionis de Ægypto tempus 319
Ejectio Aaz & Gentilium 916
Ejectio diaboli 7.254.543.463.959 967
Ejectio hæreticorum 432
Ejectio infidelium 10
Ejectio mali prælati 697
Ejectio principis hujus mundi 372
Ejicere dæmonia 684
Ejicere hæreticos 374
Ejicere onus peccati 513
Ejici a ſtatu mundanæ gloriæ 86
Ejicienda prius opera tenebroſa 389
Ejiciens Chriſtus malos prælatos, & prædicatores 319
Ejiciens Chriſtus dæmones 946
Ejiciens Deus Luciferum de paradiſo 360
Ejiciens Deus malos 404
Ejicientes Chriſtum & Apoſtolos 381
Elati 254
Elatio ex virtutibus 416
Elatio gentilitatis 364
Elatio mentis 255
Elatio ſenſuum 793
Electa plebs 458
Electi 119.234.444.525.519 349.741.770.1091.
Electi ex gentibus 391
Electi novi prædicatores 622
Electio Chriſti 385
Electio Dei 1038
Electio gentium 677
Electio paſtoris mali 386
Electio prædicatoris 941
Electio prædicatoris matura 869
Electio prædicatorum 936
Electio prælati 892
Electio ſacerdotum 1036
Electio ſecundum legem divinam 513
Electio vitæ contemplativæ 583
Electorum Eccleſia 919
Electorum locus 334
Electorum perfectiones 43
Eleemoſyna 29.148.231.862
Eleemoſynæ divitum 326
Eleemoſynæ & officia 381
Eleemoſyna & jejunium 83
eleemoſyna propter Deum 693
Eleemoſynis tolli peccata 413
Elementa 103.213.423.733.719 777.877.972 1018
Elementa in cœlo 233
Elementa quatuor 430
Elementorum diſtinctio 347
Elementorum qualitates 350
Elementum terra 186.138
Elementa aquæ 135.209 320.630.841
Elementum ignis 743
Elementum terræ 187 452.744
Elevans ad divina 394
Elevans ad perfectionem & contemplationem 366
Elevans Deus ad altam converſationem 915
Elevans Deus bonos 809
Elevans mentem in contemplationem cœleſtium 173
Elevare cor ad ſuperna 343
Elevare mentem ordinandi 481
Elevare ad bene operandum 143
Elevari ad cœleſtia, & ſeparari a terrenis 43
Elevari ad ſuperna 648
Elevari ad Deum 704
Elevari de virtutibus 584
Elevari favoribus 366
Elevari in contemplationem divinorum 149.473.654
Elevari mente 699
Elevatio ad contemplationem 546.632
Elevatio ad divina operationes 626
Elevatio ad myſticos ſenſus 431
Elevatio crucis 615
Elevatio Eccleſiæ ad Chriſtum & ad ſpiritualem ſenſum & ad fidem 966
Elevatio fidelium 984
Elevatio fidelium ad cœleſtia 409
Elevatio mentis 90.403..697.786.800
Elevatio mentis ad inveniendum Chriſtum 684
Elevatio mentis propheticæ 403
Elevatio myſteriorum 616
Elevatio prædicatoris ad contemplationem 906
Elias 103 952
Elias & Moyſes 741
Eligendi perfecti 385
Eligendus optimus 595
Eligens Apoſtolos & prædicatores 176
Eligens Deus Apoſtolos & prælatos 835
Eligentes Barabbam 561
Eligentes malum prætextu juſtitiæ 273
Eligere dignos ad ſacerdotium 683
Eligere viam Chriſti 585
Eligere viam ſublimem 475
Eligere voluptates 386
Eliminantes ſapientiam 367
Eloquentes 155.218
Eloquentia 2 455 496 742.784
Eloquentia, & errores hæreticorum 601
Eloquentia & ſcientia ſæcularis 323
Eloquentia & ſophiſmata 795
Eloquentia hæreticorum 355.179.4 7 649.714.914
Eloquentia hæreticorum deficiens 318.301
Eloquentia hæreticorum perdens & voluptas multos 318
Eloquentia ſine doctrina 116
Eloquentia ſine charitate 783
Eloquentia vana 705
Eloquia Dei 317.184 268.943
Eloquia ſacra 255
Eloquia ſacra Gentilitati tradita 906
Ad Emendandum caſtigans Deus 589
Emendans Deus caſtigando 866
Emendare peccatorem 510
Emendari 275
Ad Emendationem caſtigans 389
Emendatio infamiæ 854
Emendatio vitæ 475
Emens virum eundem 587
Emere Chriſtum per fidem ibid.
Eminentia dignitatis ſpiritualis 807
Eminentia honoris 659
Eminentia ſacerdotii 100
Eminentia ſacerdotum 815
In Eminentia virtutum figenda voluntas 309
Eminentia virtutum pontificis 715
Emulatio 401
Emundare a vitiis 768
Emendatio peccatoris per pœnitentiam 654
Encyclicæ ſcientiæ 79
Encyclicæ diſciplinæ 101
Epiecēia 155
Epiſcopi 102 814
Epiſcopi & prælati 803
Epiſcopi & Sacerdotes 2
Epiſcopi tyranni 49
Epiſcoporum & ſacerdotum ſtatus 772
Epiſcopus 605.779.1047
Epiſcopus habens Deum 303
Epiſtolæ Apoſtolicæ 839
Erectio Eccleſiæ 394
Erectio turris ſuperbiæ 401
Erectio veteris ſacerdotii 380
Erigere 952
Erigere mentem 615
Erigi in ſuperbiam 616
Errantes circa Trinitatem 776
Errare 481 10.5
Errare in dogmatibus 782
Errare in intelligentia ſacræ Scripturæ 29
Errare vel peccare 116
Error 67.198.71.745 901
Error cogitationum 82
Error de anima 148
Error de Chriſto 35
Error de Maria 614
Errorem a veritate ſeparare 44
In Errorem ducere 1
Error & lab. gentilium 686
Error ex ſimplicitate 614
Error gentilium 831 911
Error in corde imputo 751
Error inveteratus 208
Error Judæorum 477
Error Judæorum de Meſſia 219
Error non ſtat in litera legis 116
Errores 172 247.901.516.651.657 167.830 1034 1054.1055
Errores, aut temporalia præferentes Deo 436
Errores confutantes 29
Errores defendere 424
Errores & conciliabula hæreticorum 204
Errores & hæreſes gentilium 646
Errores, & eloquentiæ hæreticorum 601
Errores & idololatriam ſubvertere 38
Errores & vitia 702
In Errores & vitia ducentes 400
Errores & voluptates hæreticorum 461

Ero-

Errores facilè amplectens 433
Errores hæreticorum 166
Errores gentilium 462
Errores gentium 711
Errores gentium, & hæreticorum 851
Errores hæreticorum 87.188.232.242 268. 318.329.417.717.861.851 910.940.943. 960.989 1016.1034.1032
Errores hæreticorum deſtruere 24
Errores hæreticorum & fines 221
Errores in Judæis 751
Errores Judæorum 547
Errores multiplicari 272
Errores nudati 213
Erroris obſcuritas 360
Errores perdentes hæreticos 325
Errores Philoſophiæ 821
In erroribus quieſcere 363
Ab erroribus in errores tranſeuntes hæretici 381
Errorum anthor contemnens Eccleſiā 341
Errorum cultus 358.884
Errorum condimentā 593
Errorum deſtructio 416.570.219
Errorum doctores 30
Errorum initia 774
Errorum initiis reſiſtere 41
Errorum manifeſtatio 306
Errorum cognitio 780
Errorum ſcilluræ 898
Errorum ſectatio 374
Errorum varietas 342
Erubeſcentia 726
Erubeſcentia de gula 750
Erubeſcentia peccati 243 193
Erudiens Deus 810
Erudire filios doctrina morali 821
Eruditio 104 227
Eruditiores 719
Eruditus in ſcientia ſæculari 420
Eſſe cum Deo 508
Eſſe Dei 397
Eſſe in gratia 949.1031
Eſſe in peccato 158.397
Eſſe membrum & templum Chriſti 257
Eſſentia divina 476.1033
Eſſentia divinitatis 812
Eſſentia & eſſe 482
Eſſentia Patris 933
Eſſe peccatum vel hæreſim in conſcientia 576
Eſther 461
Eva 174
Evadentes errorē 619
Evadentes iram Dei 227.473
Evadentes perſecutionem 630
Non evadere vindictam Dei 399
Evagari circa exteriora 377
Evagatio 378
Evagatio ſapientium 837
Evangelia 110.102.438.454.490.523. 331.635 739 844.1057.1071.1081
Evangelia contemnentium confeſſio 345
Evangelia quatuor 103.541
Evangelii dulcedo 649
Evangelii firmitas 858
Evangelii fulgor 736
Evangelii initium in Hieruſalem 378
Evangelii operatio diverſa 20
Evangelii prædicatio 389 496.608.962. 807.863.1018
Evangelii tempus 1077
Evangelii tranſgreſſio 878
Evangelio poſtponere mundana 24
Evangeliorum abuſus 759
Evangeliſta 528 857
Evangeliſtæ 102.110.257.416.423.454, 881.1078
Evangeliſtæ, vel quatuor Evangelia 300. 1076.
Evangelium 172.430.587 686.760.805 805.918.919.983.996.1074
Evangelium aut prophetia 834
Evangelium Chriſti 273
Evangelium cognatum Prophetiæ 769
Evangelium & lex 470.742.805
Evangeliorum & Prophetarum concordia 591
Evangelium in Chriſto 868
Evangelium Matthæi 299
Evangelium prædicatum peccatoribus 399
Evaſiones hæreticorum 215
Euchariſtia 57.88.165 177.190.231.284. 306.310 969.811 671.700.738.767.782. 848 882.893.1043
Euchariſtiam ſumere 44
Euchariſtiæ ſumptio 899.900
Euchariſtia & dona ſpiritualia 319
Euchariſtia roborans 447
Everſio Hieruſalem 213.994
Eundem lactentem occidere 085
Exaltari humiliatos 197
Exaltatio Chriſti 88.808 872
Exaltatio & humilitas Chriſti 878
Examen ad Euchariſtiam 894
Examen divitum 294
Examen juſtitiæ Dei 1026
Examinans 572
Examinans Chriſtus pœnitentes 1018
Examinans Deus 1036
Examinans Deus animam 903
Examinans miniſter Chriſti fideles 905
Examinare 37
Examinari cogitationes 389
Examinans conſcientiam 903
Examinare delicta 9
Examinare doctrinam 829
Examinare dogmata 572
Examinare peccatum 843
Examinare Scripturas & auferre errores 849
Examinare ſe ipſum 829
Examinare viventes 1006
Exaudiens Deus 877
Exaudire 550
Excæcari aliquo affectu 296
Excæcatio 809
Excæcatio Iſrael 811
Excæcatio Judæorum 878 959
Excæcatio Phariſæorum & Sacerdotum 202
Excæcatio Sedechiæ 874
Excedentia naturam 937
Excellens aliqua gratiā 32
Excellens anima 623
Excellens in vitiis 512
Excellentes virtute 647
Excellentia Apoſtolorum 89.810
Excellentia boni aut mali prælati 388
Excellentia charitatis 954
Excellentia Chriſti & donorum ejus 873
Excellentia Chriſti ſuper cæteros homines 928
Excellentia divinitatis 364
Excellentia donorum Pauli 772
Excellentia Joannis Baptiſtæ 816
Excellentia operationis ſacerdotum 915
Excellentia operum ſacerdotum 283
Excellentia perfectorum 49
Excellentia prædicatorum 816
Excellentia ſacræ ſcripturæ 647
Excellentia Sanctorum 986
Excelſa dogmata 827
Excelſus ſcientiæ Dei 406
Excitans compunctionem 550
Excitans perſecutionem Eccleſiæ 685
Excitantes ad orationem 929
Excitatio animi ad operandum 697
Excitatio per angelos 341
Excitatio voluptatis 689
Excludere hæreticos 159
Excludere initium ſuggeſtionis 281
Excommunicantes injuſtè prælati 381
Excommunicare ſimpliciter 371
Excommunicati 628
Excommunicatio 380 490
Excuſans ignorantia 344
Excuſatio avaritiæ 954
Excuſatio Judæorum in Chriſtum 412
Excuſationes 460
Excuſatio peccati 421.473.708
Excutere blanditias & opera carnis 381
Excutere negligentiam 966
Execratio virtutis 631
Exempla 108.884 290.419.620.623.624 625.906
Exempla antiquorum patrum 82.168
Exempla bona prædicatorum 308
Exempla bona, vel mala prælatorum 812
Exempla bonorum 214
Exempla Chriſti 375.682.1032
Exempla dolorum mala 930.1034
Exempla & doctrina 993
Exempla & humilitas prælatorum 1038
Exempla & libri patrum 720
Exempla & protectio Sanctorum 748
Exempla honeſtatis 851
Exempla juſtorum poſt mortem 321
Exempla majorum 315
Exempla mala 195.943
Exempla martyrum 737
Exempla Patrum 198.720.966.943
Exempla peccantium 814
Exempla per divites temporalia 830
Exempla prædicatorum 431
Exempla prælatorum 382.803
Exempla prava 197
Exempla ſanctitatis 818
Exempla ſanctorum 127.138.572.703. 772.942.995.1013.1048
Exempla Scripturæ 399
Exempla virtutum 714
Exemplorum declaratio 553
Exemplorum inveſtigatio 319
Exemplum bonum dantes 455
Exemplum cavendi 1028
Exemplum Chriſti 107
Exemplum pœnæ 810
Exemplum prædicatoris perfectum 772
Exemplum pravum 813.254
Exequens deſideria carnis 576
Exequens diabolus divinam juſtitiam 43
Exequens ſententiam judicia 383
Exequentes tyrannica imperia 1004
Exequi 547
Exequiæ celebres 419
Exequiæ publicæ 455
Exequi bonum propoſitum 938
Exequi deſiderium 797
Exercentes charitatem 1008
Exercentes opera miſericordiæ 794.950
Exercere 127
Exercere actiones terrenas 328
Exercere bona opera 213.818
Exercere corpora 720
Exercere obedientiam 348
Exercere humilia opera 775
Exercere opera miſericordiæ 472.455.618 759.1050.1056
Exercere opera pœnitentiæ 874
Exercere opera ſuperbiæ 197
Exercere opera virtutis 156
Exercere virtutum opera 69.749
Exercere virtutes 420
Exercere ulnas 848
Exercitatio bonorum operum 611
Exercitatio donorum Dei 406
Exercitatio profectus in virtutibus 42
Exercitatio operum 364
Exercitatio patientiæ 404
Exercitatio ſenſuum 297
exercitatio vitæ activæ 545
Exercitia virtutum 298
Exercitus 860.1069
Exercitus Babylonis 647
Exercitus contra Hieruſalem 775
Exercitus contra Judæam 394
Exercitus deſtruens Hieruſalem 25
Exercitus in Judæos 483
Exercitus regis Babylonis 203
Exercitus Romanorum 496.448.1027

Exer-

Exercitus Romanus 183
Exercens diabolus artes ſuas 1013
Exhortatio ad pœnitentiam 90
Exhortatio ad virtutes 82
Exhortatione majorum proficere 366
Exhortationes Prophetarum, & novi Teſtamenti 206
Exhortationis doctrina 772
Exhortatio proximi 1029
Exigens Chriſtus bona opera 1022
Exigens lex pœnitentiam 845
Exigere ad pœnitentiam 117
Exigere rationem 811
Exinanitio Chriſti 959
Exiſtentes contra Eccleſiam 579.576
Exiſtentes in Eccleſia 844
Exiſtentes in corpore 621
Exiſtentes in gratia 597.1035
Exiſtentes in inferno 622.791
Exiſtentes in peccato 442.887
Exitum calamitatis non inveniens 378
Exonerare ſimplices a peccatis 994
Exorari volens Deus 343
Exorciſmi 502
Exorciſmi & virtutes 263
Exordium cujuſque naturæ 655
Expectanda correctio peccatoris 410
Expectanda opportuna correctio 350
Expectans ad pœnitentiam 343.928
Expectans auxilium Dei 786
Expectans Chriſtus credituros 968
Expectans Chriſtus pœnitentiam 975
Expectans Deus ad pœnitentiam 36.948
Expectans Deus converſionem Judæorum 418
Expectans præmium 672
Expectare adventum Chriſti ad judicium 410
Expectare Deum magno deſiderio 317
Expectatio futurorum bonorum 451
Expectatio imaginis Dei 657
Expectatio mortis 908
Expectatio reſurrectionis 397
Expellens dæmones 319
Expellentes diabolum 599
Expellere perturbatores 947
Expellere retrahentes a Chriſto 381
Expelli a dignitate 380
Experientia naturalium 706
Experientia quies contemplationis 1018
Experimentum Chriſti 846
Experiri beneficentiam Dei 829
Expertus Jeſus miſerias 1037
Explanare Scripturam 790
Explere potus ſpiritualia 48
Explere voluptates obſtinatè 793
Explicare Chriſti incarnationem 938
Explicare ſecreta divina 710
Explicatio recta 878
Expolians ſubditos tyrannus 45
Expoliatio veteris hominis 475
Ad exponendas Scripturas facultas 411
Exponens ſe prælatus judicio 816
Exponere 468
Expoſitiones doctorum 350
Expoſitio ſacræ Scripturæ 413
Expoſitio Scripturæ perfecta 288
Expreſſio novæ legis 340
Exprobratio & convitium 448
Exprobratio malorum inordinata, & exactio bonorum 496
Exprobratio peccati 209
Expulſio dæmonum 848
Expulſio diaboli 405
Expulſio pravarum cogitationum 370
Expulſio ſynagogæ electis humilibus 978
Extaſis 362.643
Se extendere ad anteriora 434
Extentio peccati in multos 490.1075.1077
Exterior converſatio 423
Exterior cultus Judæorum 785
Exterior habitus Chriſti 489
Extinctio charitatis 872
Extinctio charitatis & fidei 126
Extinctio concupiſcentiæ 917
Extinctio concupiſcentiarum 776
Extinctio delectationis carnalis 29
Extinctio fomitis 619
Extinctio motus carnis 20
Extinguere concupiſcentias 641
Extinguere omnia vitia 260
Extollentes iniquitatem 616
Extra carnis anguſtias 463
Extra civitatē occidentes Chriſtum ibid.
Extra Eccleſiam ibid.
Extra Judæam ibid.
Extranei a lege Dei 384
Extrema abjectio Chriſti 414
Extrema Judæorum 413
Extrema mundi 1037
Extrema pœna 395
Extrema vitioſa 314
Extremi ex gentibus 443
Extremo tempore 179
Extremum virtutis ſpeciem habens 835
Extremum vitæ 443.803
Exuere veterem hominem 946
Exultantes in malo 718
Exultatio cordis in Deum 374
Exultatio & admiratio 1018
Exultatio ſpiritualis 1044
Exori illicita opera & cogitationes 261
Exuviæ gentilium 378

F.

Fabricare errores 285
Fabrica operum 289
fabrica virtutum 329
facere altare 69
facere animam peccare 324
facere erubeſcere peccatores 553
facere & docere 784.872
facere opera carnis 918
facere opus bonum inter multa peccata ibid.
facere peccare 1020
facere peccare ſcandalo, vel ſuggeſtione 371
facere recedere Spiritum ſanctum 365
faciei gratia ad homines 415
faciens ceſſare tentationes 578
faciens condeſcendere minoribus 653
faciens Deus animam capacem ſui 409
faciens Deus deſiderium juſti 357
faciens Deus quieſcere 846
faciens diviſionem in Eccleſia 616
faciens errare 788
faciens & audiens verbum Dei 859
faciens fortem animam ſpeculantem 306
faciens miracula 335
faciens peccare 481.502
faciens prædicatorem è peccatore 480
faciens prædicatores ex indoctis 330
faciens reſipiſcere 314
faciens voluntatem Chriſti 665
facientes alios peccare 827
facientes miracula 489
facientes propriam voluntatem 1022
facies Chriſti 423
facile mandatum 774
facilè tranſiens homo 585
facilitas ad peccandum 124
facilitas fidei gentium 402
facta majorum reprehendentes 409
factis contemnentes Chriſtum 450
factus Chriſtus inter mortuos liber 543
facultas 659
facultas ablata benè operandi 622
facultas ad exponendas Scripturas 418
facultas ſacrificandi 689
facultates propriæ 123
fallaces rationes hæreticorum 219
fallacia diaboli 907
fallaciæ Antichriſti 1016
fallaciæ dæmonum 130
fallaciæ diaboli 496.675
fallaciæ hæreticorum 221.731.748
fallaciæ pravorum 328
fallaciæ malorum 887
fallacia ſcientiæ humanæ 865
fallacia Sophiſtarum 305
ad fallendum parati 447
falli in fide 794
falſa addita ſcientiæ naturali 866
falſa promiſſa hæreticorum 70.800
falſa ſecuritas 69
falſa ſcientia 448
falſa teſtimonia in Chriſtum 454
falſi ſenſus de Deo 390
falſitas idolorum & rerum mundanarum 717
falſitas ſubjecta 308
falſo putare 392.719
falſum 802.920
falſum putare verum 616
fama bona 878.823.641.772
fama Chriſti 476.480
fama doctoris mala 318
fama donorum Dei 377
fama, & vita 8.9
fama gloriæ, ſeu dulcedo 412
fama hæreticorum 781
fama lapſi in peccatum 940
fama legis 818
fama paſſionis & reſurrectionis Chriſti 833
fama prælati 752
fama popularis 635
fama popularis vitæ activæ 835
fama ſanctorum 452
fama turpitudinis prælati 940
fames 393
fames ex divitiis 900
fames verbi Dei 788
familia 970
familia Judæorum 850
familiares doctoris 413
familiares vel converſatio doctoris 863
familiares verbo Dei 348
familiaritas cum Deo 168
faſtidium bene operandi 815
faſtidium ſacrarum lectionum 16
faſtidium animæ 975
faſtus mundanæ ſcientiæ 821
faſtus mundanus 985
fatigantes corpus 1045
fatigatio laborum 914
fatui 591
fatuitas 712
favens Deus 873
favens Deus pater filio 969
favens Deus ſuis 397
favens peccatis 616
favens, vel puniens 905
faventes in malo 94
faventes modo 470
faventes peccatori 916
favere hæreticis 804
favere pauperi injuſtè 814
favor adulantium 612
favor Angelorum 151
favor Dei 2.8
favor diaboli 325
favores adulantium 455
favores vitæ præſentis 638
favor & miſericordia Dei 442
favoris delectatio 360
favor in malum 703
favor divinus 303
favor mundanus 423
favor mundi aut diaboli 1035
favor principum fidelium 33
favor Principum in prædicatores 362
favor ſæcularium 423
felicitas 371
feneſtræ duæ corporis humani 489
ferentes legis onus 597
ferentes male jugum Domini 450
ferentes prædicatores myſteria in vaſis fictilibus 411
ferentium onera diaboli 523

felicitas

feritas gentilium 857
ferocibus blandiendum 338
fertilitas bonorum operum & donorum Dei 32
ferventer orare 749
ferventes amore cœleſtium 404
ferventes amore Dei 218
ferventes ſpiritu 59
fervor Angelorum 582
fervor antiquorum 209
fervor charitatis 113.199.228.245.872. 673 731.763.934
fervor concupiſcentiæ 181
fervor deſiderii 199
fervor devotionis 213
fervor dilectionis 882
fervor & gratia Spiritus ſancti 214
fervor hæreticorum 988
fervor patrum antiquorum 382
fervor peccandi 396.673
fervor peccatorum 428
fervor pœnitentis 407
fervor Spiritus ſancti 153.829 432.523.944. 1044
fervor Spiritus ſancti in Eccleſia 645
fervor tentationis 939
feſta diaboli 214
feſta Judæorum 728
feſta Judæorum & hæreticorum 433
feſta Sanctorum 336
feſtinare ad Chriſti perfectionem 299
in fide falli 394
in fide gentes ſtabiliri 447
fidei augmentum 703
fidei Chriſti prompta ſuſceptio 33
fidei confeſſio 427.317.728.736.784.798 856 683
fidei conſtantia 364
ad fidem convertere 3
fidei difficultas 798
fidei dilatatio 832
fidei doctores 833
fidei dogmata 678
fidei eminentia 689
fidei & operum conjunctio 417
fidei & operum dilatatio 409
fidei & veritatis defectus 398
fidei firmitas 844 923
fidei fundamenta 800.903
fidei gentium facilitas & Judæorum difficultas 402
fidei gradus 339
fidei humilitas 29
fidei initium 655.892
fidei integritas 37.398.710.891
fidei munimenta 636
fidei notitia 17
fidei pinguis 307
fidei profeſſio 27
fidei ſcutum 744
fidei ſocietas 882
fidei ſuſceptio 435
fidei ſymbolum 430
fidei unitas 678 677
fideles 48.133.141.153.167.299.221.231. 232 342 391.408.469.302 374 337 831 653.753.737.761 763.815.836 837.839. 842.861. 901. 934.943 959.962. 980. 986 1012.1017
fideles ab infidelibus ſeparati 393
fideles ad fideles 34
fideles ante adventum Chriſti 208
fideles animæ 423
fideles ante & poſt Chriſtum 1008
fideles a peccatis converſi 47
fideles & infideles 1048
fideles ex Judæis 912
fideles ex gentibus 210.1035
fideles in Eccleſia 149.361.485.535.603 771.831
fideles Judæorum ab infidelibus ſeparans Deus 373
fideles juniores 191
fideles mali 79
fideles ſimplices 256.972
fideles vel prædicatores ex gentibus 611
fidelis 341.387.469.587.663 1047
fidelis amicus 207
fidelis cadens in peccatum 289
fidelis inductus in errorem 319
fideles in ora Chriſti 403
fideles in temporalibus aut ſpiritualibus 437
fidelis non perverſus 188
fidelis proficiens 1044
fidelis quilibet 31 318
fidelis ſervitus gratiæ Dei 922
fidelium ab infidelibus ſeparatio 21
fidelium ad cœleſtia elevatio 408
fidelium a Judæo abſtractio 404
fidelium bonus odor 453
fidelium defenſio 244
fidelium devotio 883
fidelium diverſitas 311
fidelium in Eccleſia inſtitutio 417
fidelium labor 490
fidelium mentes 742
fidelium multiplicatio 294.416 546 835. 839.856
fidelium multitudo 31.230
fidelium perſecutio 778
fidelium perſecutores 398
fidelium perturbatio in perſecutione 403
fidelium probatio 412
fidelium victoria contra dæmonem & vitia 380
fidelium unio in charitate 438
fidem Chriſti auferre conantes Judæi 46
fidem Chriſti obruere volentes 10
fidem Chriſti prohibentes Judæi 438
ad fidem ducunt opera Dei 439
per fidem emere Chriſtum 387
per fidem & charitatem acceſſus 33
fidem & orationes offerre 438
fidem habentes 800
in fide multorum generatio 419
fidem offerens Chriſto gentilitas 453
fidens diabolo vel hæretico 567
fides 11.17 89 103 123.141.151.162 183.188 183.203.217.218 219.295.296 336.352. 418.423.443.451.457.461.481.501. 306.326.531.533.518 556.587.590 605. 625.627 638 641.700.704 716.723. 735.738 763 785. 94 826.838 642.848 650.857.863 899 882.893 877.898 903 920 928.938.940.942.962.976.983. 993 1030.1033.1034.
fides amplectitur a gentilibus 39
fides antiquorum Patrum 87
fides Apoſtolorum 763
fides Apoſtolorum rata 843
fides baptiſmi 824
fides Chriſti 845 912.966
fides cum ignorantia 540
fides cum operibus 913
fides deficiens 445
fides de humanitate Chriſti 444
fides & amor 794
fides, & bona opinio 139
fides & charitas 390.479.708 901. 1007
fides & humilitas 207
fides & intentio paſſionis Chriſti 370
fides & juſtitia 170
fides & miſericordia 47 680
fides myſterium Trinitatis 763
fides & ratio cum virtutibus 83
fides & ſanctitas deficiens 202
fides & ſpes 90
fides & tentatio 439
fides & veritas 448
fides & virtutes ſine charitate 75
fides & vita æterna 301
fides & vita Patriarcharum 743
fides Evangelica 657
fides ex gentibus 714
fides fragilis 449
fides gentilitatis 761
fides gentilium 437
fides gentium 647.782
fides gentium prælata fidei Judæorum 373
fides gentium prompta 777
fides, gratia & miſericordia 365
fides hæreticorum ſimulata 408
fides imminuta 960
fides in baptiſmo 437
fides incarnationis 260.419.738. 910
fides inchoantium 1038
fides in corde 886
fides in malo 827
fides inutilis 599
fides Jonathæ 886
fides Judæorum 141.460.830
fides Judæorum ceſſans 712
fides Mariæ 430
fides mortis, & reſurrectionis 708
fides paſſionis Chriſti 144.187 609.865. 882
fides Patriarcharum 918.962
fides Patrum 989
fides peccatorum 640
fides perfecta, & cognitio Dei 548
fides prima Apoſtolorum 803
fides probata 471.995
fides prompta 299.796
fides prompta gentilium 36
fides redemptionis certa 392
fides reformata Chriſto ſuſcitato 421
fides reſurrectionis 1090
fides ſimplicium 822.1012
fides ſine operibus 1052
fides ſynagogæ 803
fides ſyncera 266.739
fides Trinitatis 50.232 257 426.830.633. 680.739.787.941.1088
fides vel obedientia 255
fides una 72.727
fides utriuſque populi 115
fiducia bonorum 410.436
fiducia divinæ pietatis 668
fiducia humana 300
fiducia in Chriſtum 567.810
fiducia in Deum 254.363.489
fiducia in homine 813
fiducia in lege 508
fiducia Judæorum 131
fiducialiter prædicans 778
fiducia poſt tentationem 839
fiducia prædicandi 247
fiducia ſacerdotum in Deo 927
fiducia Sedechiæ in regem Ægypti 684
fieri divitem 376
fieri ſervum peccati 284
fieri ſimilem Deo 18
figenda voluntas in eminentia virtutum 409
figere beneficia Dei in memoria 69
figere intentionem 447
figere verba Dei in corde 462
figmenta hæreticorum 49
figuræ veteres 781
figuræ veteris Teſtamenti 930
figura hujus mundi præteriens 604
figurarum ceſſatio 912
figurarum manifeſtatio 737
figurarum variæ umbræ 509
filiam tradere nuptui 346
filii Dei incarnatio 407
filii Eccleſiæ 140.913
filii & patris ſcientia 903
filii hominum in malum 441
filii Job 121
filii Iſrael per ironiam 334
filii paſſionem acceptans Deus 46
filii Prophetarum 508
filii ſecundum aliquam cauſam 443
ad filios extendentes peccatum Judæi 144
filios generant in fide 401
filios nutrientes in concupiſcentiis 10

filios nutrire in deliciis 368
filium dans pater gratiam & doctrinam 367
filium Deus generans 770
filius 637.658.795.1049.1054
filius à patre procedens 41.542
filius Dei 354.541.554.640.836.852.1248
filius Dei divina ſapientia 121
filius & Pater 629
filius gaudens cum Patre 642
filius in ſubſtantia Patris 438
filius natus à Patre 254
filius patrem manifeſtans 733
filius ſemper cum patre 791
finem imponi malitiæ 279
fines hæreticorum & errores 221
fingens non audire 965
fingere 265
finis boni operis 198
finis cœleſtis 193
finis citra Deum 183
finis legis 84.708
finis mundi 75.194.221.279.342.414.446.521.628.733.824.914.975.1031.1084
finis operandi 446
finis operandi aut vitæ 794
finis propinquitatis 914
finis rerum humanarum 818
finis ſcripturæ ſacræ 732
finis ſæculi 446.858
finis tentationis 1046
finis vitæ 445.655 889.1031
finis vitæ Chriſti, vel alterius 198.414 795
firma Dei ſententia contra Hieruſalem 428
firmamentum & cœli planetarum 229
firmamentum nequitiæ 257
firmans nos Deus in baptiſmo 447
firmantes hæretici ſua dogmata 952
firmantia fidem 244
firmare dogmata Eccleſiæ 938
firmari in bonis operibus 447
firmari in Eccleſia vel Chriſto 912
firmari in terrenis 70
firmatum donis Spiritus ſancti 286
firmatus Chriſtus in Eccleſia 437
firmitas beatorum 948
firmitas benedictionum Dei 466
firmitas cœleſtium 897
firmitas confeſſionis Trinitatis 88
firmitas Dei 257
firmitas divinæ promiſſionis 593
firmitas divinæ ſententiæ 312.791
firmitas divini decreti 948
firmitas dogmatis in anima 447
firmitas Eccleſiæ 351.949
firmitas Eccleſiæ in fide 880
firmitas & ſacra ſcriptura 950
firmitas Evangelii 858
firmitas fidei 844 905 949
firmitas fœlicitatis 244
firmitas in fide 908
firmitas iniquitatis 173
firmitas in proſperis & adverſis 88
firmitas in virtute 835
firmitas in virtutibus 942
firmitas mentis 993
firmitas mentis in Deum 204
firmitas naturæ 853
firmitas pacis 782
firmitas prædicatoris ad magna opera 447
firmitas prophetiæ 867
firmitas regni Chriſti 905
firmitas ſacræ ſcripturæ 938
firmitas Sanctorum 328
firmitas ſpei & charitatis 949
firmitas tituli crucis 789
firmitas veritatis 970
firmitas virtutum 38 004
flagella Chriſti 448
flagella Dei 908
flagella generis humani 905
flagellans bonos 699
flagellans Deus 818
flagellans Deus ad pœnitentiam 858
flagellari 43
flagellari de inſenſibilibus 536
in flagellis patientia 432
flagellum 659
flagellum Dei ceſſans in obſtinatos 420
flectenda genua Chriſto 449
flere 512
flere defectus prælati 450
fletus 899
fletus Chriſti 2013
fletus gehennæ 452
florida ſermo 350
fluctuantes in bono 286
fluctuatio 125
fluens ſermo 335
fluxibilitas rerum 284
fluxus ad peccatum 389
fluxus cogitationum 725
fluxus hujus ſæculi 455
fluxus populorum 299
fluxus voluptatum 401
fluxus viri & feminis 433
fluxus hujus vitæ 672
fluxus vitæ humanæ 22
fœcunditas Dei 955
fœcunditas operum 959
fœcunditas operum & virtutum 54
fœdantes legem 643
fœdera hæreticorum 100
fœdities peccatorum 424
fœdus 188
fœdus Dei 316
fœdus Dei cum utroque populo 168
fœlicitas 107.148 160.168.178.283.246.290.510.554.252.364.435.445.454.473.498 545.610.622.628.655.672.720.721 767.804.818.863.883 900.915.983.1042
fœlicitas æterna 672
fœlicitas angelorum 831.1038
fœlicitas animæ & corporis 1072
fœlicitas impiorum 828
fœlicitas irrationalium 173
fœlicitas malorum 971
fœlicitas mundana 393
fœlicitas Sanctorum 810
fœlicitas ſine tribulatione 855
fœlicitas temporalis 855
fœlicitas ventura non credita à malis 411
fœlicitatem accipere 43
fœlicitatem dat Deus 33
ad fœlicitatem tranſire 372
fœlicitatis æternitas 914
fœlicitatis locus 1031
fœlicitatis quies 836
fœmina 558.785
fœminæ miniſtrantes Chriſto 785
fœneratores 615
fœnus 511
fœtor avari 90
fœtor libidinis 148.962
fœtor malorum 374
fœtor peccati prodiens 902.1048
fœtor peccatorum 731 989 1013
fomenta curandorum peccatorum 742
fomenta diaboli 148
fomenta hæreſum 449
fomenta hæreticorum 466
fomenta libidinis 225
fomenta ſuperbiæ 185
fomenta voluptatum 672.794
fomes peccati 491.554.590 630.924.957
fons æternus 392
fons divinæ benignitatis 801
fons gratiarum 1017
formæ privatio 723
formam Dei celans Chriſtus 34
formandis rebus intendens ſpiritus 430
formantes carnales cogitationes 490
formare corda gentium ad veritatem 855
formari bonis operibus 489
forma ſubſtantialis 239
formatio hominis 904
formatio mentis 218
formatio mundi 904
formidine pœnæ bene operantes 342
fornicantes 524
fornicatio 544
forte judicium Eccleſiæ 1010
fortes 83.74.137.406.433.495.803.1018.1086.1093
fortes ad malè operandum 394
fortes ad nocendum 434
fortes ad malum 846
fortes adverſus tentationes 554
fortis contra diabolum 171.321.750
fortes contra hæreticos 829
fortes de ſuperbia 379
fortes ex infirmis 624
fortes ex Judæis 758
fortes in fide 766
fortes in operando, & in verbo Dei 394
fortes in verbo Dei 39
fortes opere & ſermone 826
fortes ſub jugo Domini laborantes 186
fortes ſunt cum prælio 373
fortia & perfecta opera 187
fortia opera 473
fortiores 603
fortiores & doctores 738
fortiores in virtutibus 58
fortiores in vitiis 738
fortis & magna ſentiens de Deo 649
fortis inſpiratio Spiritus ſancti 340
fortitudinem reddere 427
fortitudinem vitæ exterioris necare 386
fortitudinis amiſſio 628
fortitudinis amplexus 34
fortitudo 3.57.131.137.139.170.171.492.495.804.684 757.763.981.990.1046
fortitudo adverſus dæmones 74
fortitudo adverſus diabolum 949
fortitudo angelorum 186
fortitudo carnalis 485
fortitudo carnis 738
fortitudo Chriſti 183 361.428.523
fortitudo cum temperantia 328
fortitudo dæmonum 425
fortitudo Dei 613
fortitudo divinitatis Chriſti 171
fortitudo Eccleſiæ 613 949.1002
fortitudo & humilitas 794
fortitudo & latitudo Dei 658
fortitudo & prudentia 444
fortitudo & ſpes 257
fortitudo & vis operativa animæ 659
fortitudo martyrum 825
fortitudo fidei doctorum 185
fortitudo in tribulationibus 96 219
fortitudo juſti 257
fortitudo mentis 1056
fortitudo Philoſophorum 235
fortitudo pœnitentiæ 1028
fortitudo prædicatoris 370
fortitudo prædicatoris ſingularis 916
fortitudo prælatorum bonorum 486
fortitudo Romanorum 466
fortitudo ſacerdotum 306
fortitudo Sanctorum & gentium 827
fortitudo Sanctorum in dæmones 993
fortitudo ſeu fulcimentum 289
fovens litera ſpiritum 512
foventes vitia 422
fovere 773
fovere in errore 798
fovere vitia 892
foveri 229
non foveri indignis 1010
fractio virtutis prædicatorum & patientiæ 919
frænare affectus 18.29.429
non frænare appetitum 394
frænare appetitus 468

fræuare

fræuare concupiſcentias 447
frænare libidinem 979
frænare linguam 769
frænare malas inclinationes 832
frænatio affectuum 18
frænatio concupiſcentiæ 884
frænum 110
fragilitas humana 461.785 1006
fragilitas infimorum 277
fragilitas mortalitatis 985
fragrantia bonorum operum 737
frangi carnale deſiderium 469
fratres decipiens 769
fratres falſi 78.509.587
fraudes 113
fraudes diaboli 96.346
fraudes diaboli & malorum in Chriſtum & ejus membra 29
fraudes hæreticorum 97.567
fraudes hypocritæ 769
fraudes machinantes in bonos 417
fraudi reſiſtens 468
fraudulenta increpatio 687
fraudulenta juſtitia 316
fraudulenter blandiri 355
fraudulentus 127.567
fremitus pœnitentium 471
frequentatio devotionum 932
frequentatio doctrinæ percipiendæ ibid.
frigentes in fide 811
frequentes laudes Dei 472
frequentia loquacitatis 687
frigida pectora 333
frigidi per peccatum 304.876
frigiditas devotionis 224
frigiditas mentis 473
frons 625
fructificantes in fide gentiles 395
fructificatio animæ & gentilitatis 267
fructum in anima quærens Chriſtus 397
fructus charitatis 742
fructus crucis Chriſti 119
fructus Eccleſiæ 941
fructus fidei 676
fructus fœlicitatis 806
fructus gentium 851
fructus malorum operum ibid.
fructus martyrii 393
fructus modicus bonorum operum propter mala 353
fructus operum 459
fructus paſſionis Chriſti 259
fructus Spiritus 99 605
fructus ſynagogæ 653
fructus triplex 183.188
fruens gentilis myſteriis Judæorum 219
frugalitas 989
frui fœlicitate 259
frui futura gloria 260
frui orationibus Sanctorum 280
frui ſacra Scriptura 775
frui virtutibus 259
fruſtra vivit 975
fuga Apoſtolorum 147
fuga Chriſti 21
fuga concupiſcentiæ 8
fuga diſcipulorum 901
fuga honoris & laudis 87
fugans diabolum 284
fuga prædicatorum à civitatibus 56
fuga vanarum cogitationum 381
fuga vitiorum incauta 36
fugere libidinem 1050
fugere voluptates 891
fugienda occaſiones peccati 329
fugiendæ tentationes 948
fugiens a reſipiſcente 377
fugiens diabolus orantes 493
fugientes ab erroribus hæreticorum 161
fugientes correctionem 399
fulcimentum ſeu fortitudo 269
fulciri majorum autoritate 18
fulgentes doctrina & operibus 851
fulcra voluptatis mallere 15
fulgor charitatis 841.855
fulgor Evangelii 736
fulgura 650
functi brevi proſperitate 627
fundamenta fidei 806
fundamenta iræ 241
fundamentum contumeliæ 169
fundamentum Eccleſiæ Chriſtus 446
fundamentum veritatis 98
fundare fidem in lege 538
fundatio Eccleſiæ 128
fugere ſæculum 26
fures 705
furor 870
furor dæmonum in judicio 250
furor Herodis 391
furtum 502
furura gloria 45
futura requies 933
futurum judicium 984

G.

GAbriel inſtruens Mariam 354
Gaudens Chriſtus de redemptione 417
gaudentes deſerendum mundum 431
gaudentes dæmones de lapſu magni viri 900
gaudentes dæmones, & hæretici de lapſu fidelium 804
gaudentes de lapſu religioſorum 600
gaudentes hæretici de malo fratrum 779
gaudentes in hac vita 641
non gaudentes Judæi ſuper Chriſto 416
gaudentes juſti liberati 873
gaudentes perfecti de profectu minorum 415
gaudentes prædicatores de converſione peccatorum 259
gaudere de bono proximi 499
gaudere de cœleſtibus 834
gaudere de honeſtis 319
gaudere de malo proximi 46.250
gaudere de profectu diſcipuli 182
gaudere de victoria dæmonum 1039
gaudere in adverſis 863
gaudia cœleſtium abſcondi cordibus reproborum 363
gaudium beatorum 875.1044
gaudium 631.659
gaudium de baptiſmo 511
gaudium dæmonum de peccante 181
gaudium dæmonum & hæreticorum ſuper deceptis 416
gaudium de adventu Chriſti 416
gaudium de bonis operibus 385
gaudium de cœleſtibus ibid.
gaudium de converſione Judæorum 181 265
gaudium de martyribus 260
gaudium de profectu 284
gaudium in perſecutione 641
gaudium omnium lætitia 415
gaudium reſurrectionis ibid.
gaudium reſurrectionis & dolor paſſionis 509
gaudium ſpirituale 585
gaudium temporale deficiens 402
gehenna 941
gemendo quærendæ lachrymæ 488
gemina charitas 488
gemina cognitio 460
geminæ virtutes charitatis 370
gemitus cordis & oris 256
gemitus pœnitentiæ 940
gemitus pœnitentiæ & deſiderii 678
gemitus tribulationis 438
genealogia Chriſti 110.379
genealogia Judæorum 428
genera hominum varia 310
generalis reſurrectio 556
generans Deus filium 770
generans Maria Chriſtum & offerens patri 430
generanti Chriſtum vel perfectos 778
genera peccatorum diverſa 213
generare 913
generare filios in fide 402
generari in gratia ſine meritis 377
non generat Chriſto ſermo hæreticus 43
generatio æterna 266.990.634
generatio æterna filii 817
generatio carnalis 390 895
generatio carnalis præcedit 946
generatio Chriſti ineffabilis 716
generatio fidelium vel Chriſti 266
generatio filii 318
generatio filii Dei, & incarnatio 118.373
generatio juſtorum 347
generatio malorum & bonorum 490
generatio multorum in fide 419
generationis principium 418
generatio verbi Dei 298
generatio utriuſque populi in Eccleſia 770
generis humani ſuſcitatio 401
Geneſis 618
Gentes 87.353.493.510.772.776
gentes ad fidem 38
gentes ad fidem venientes 262
gentes adverſus Hieruſalem 272
gentes audientes verbum Dei 778
gentes converſæ 161
gentes Eccleſiæ 817
gentiles & Judæi 718
gentes paratæ ad fidem 81
gentes relinquens Deus 367
gentes ſuſcipientes Apoſtolos 38
gentes ſuſcipientes legem Chriſti 410
gentes venientes ad fidem 347
gentiles 39.50.31.24.66 71.85 93.101 104 126 131 132.141.144. 146.165.179.201. 208.220 222.231. 257.352.364.365.389 413. 441. 478. 485. 491. 494. 512 515. 520. 529. 535. 545. 562. 568. 579. 587. 591.595.604 607.618. 620. 624 628. 631.640 646.650. 655. 696.703.716. 717 716. 767.772.797. 799. 815. 821. 825.827.838 845 851.886 875 877.911. 931 934.957 965.975. 1008.1016.1016. 1031 1045.1047.1048 1051
gentiles ad Chriſtum 452
gentiles ad fidem venientes 706
gentiles ad Eccleſiam venientes 65
gentiles adhærentes Chriſto 788
gentiles admiſſi in Eccleſiam 884
gentiles amplectentes fidem 39
gentiles amplectentes prædicationem Chriſti 158
gentiles confundentes Judæos 394
gentiles converſi 726
gentiles credentes 577.814.1042
gentiles cum litera legis 787
gentiles deſerti 168
gentiles Deum confitentes 141
gentiles & Judæi 193 311.403.814.830
gentiles & hæretici 471
gentiles & Judæos liberans Deus 354
gentiles & peccatores 122
gentiles fideles 761
gentiles fidem ſuſcipientes 273
gentiles fructificantes in fide 395
gentiles fruentes myſteriis 905
gentiles imitantes Apoſtolos 867
gentiles in Eccleſia 320
gentiles infideles 762
gentiles inſignes 190
gentiles inſiti Chriſto 367
gentiles inſiti in fide 436
gentiles obtemperantes fidei 925
gentiles Paulo faventes 600
gentiles perdentes Judæos 405
gentiles perſequentes Chriſtianos 426
gentiles præcedentes fide Judæos 891
gentiles prælati Judæis 371
gentiles venientes ad fidem 184.591. 852
gentilibus ſimiles hæretici 422
gentilitatis ſenſus 140

gentilis . 485.613.783.892
gentilis & Judæus 65
gentilis populus 3.6.13.47.196.342.388. 393.470.506.700.707.708.733.781. 787.800.ibid.837.839.1057
gentilitas 33.65.72.79 83.104.124.126. 141.132.133.166.ibid.179.187.201.204. 203.210.215.224.228.236.239.273.323. 327.329.360.389.392 396.398.411.433. 433.448.432.458.483.488 473 514. 629 666 670.681.708.714.721 729. 732 754.796.850.864.879 886 890. 893.918.836.953.969.971.983.988. 1013.1054 1039.1048
gentilitas aurn vera fide 645
gentilitas ignorata 340
gentilitas ſuſcipiens Apoſtolos & utrumque teſtamentum 404
gentiliter vivere 67
dii gentilium 686
gentilium converſio 27
gentilium corda 603
gentilium error 831.910
gentilium & Adæ ejectio 918
furor gentiliũm & hæreticorum in Chriſtianos 241
gentilium, & Judæorum charitas 707
gentilium & Judæorum inimicitiæ 772
gentilium fides 732
gentilium fides prompta 36
gentilium lingua 626
gentilium ſapientia & eloquentia 353
gentium converſarum gaudium 415
gentium converſio 36.348.432.773.807. 819 822.861
gentium doctores 603
gentium electio 677
gentium & Judæorum redemptio 889
gentium fides 780
gentium fructus 851
gentium infidelitas 657
gentium obedientia 323
gentium primitiæ 685
gentium principes 318.702
gentium vocatio 618
genua Chriſto flectenda 350
genus humanum 125.141.146.198 196. 214.227. 385. 441.454. 320. 625 867. 702.711.743.759.762. 824 838.894. 1011.1043
genus humanũ mũdare ſãguine Chriſti 411
genus humanum redimens Chriſtus 41
gloria 762.774 782
gloria Angelorum 357
gloria Apoſtolorum 807
gloria beatæ Virginis 288
gloria cœleſtis 79 117.248 247.288.296. 307.309.315. 318. 368 379.392.428 527. 524. 552 573. 601. 608. 825.638.672. 690. 721. 724.765. 864 916.929.942. 969.994
gloria Chriſti 216 602 856.880
gloria confeſſionis fidei 246
gloria conſcientiæ puræ 1056
gloria coronati 40
gloria Dei 132.242 289.322.610
gloria Dei in ſacris ſcripturis 332
gloria doctorum inanis 762
gloria Domini 629
gloria Eccleſiæ 497
gloria Eccleſiæ in penetralibus ſacramentorum 573
gloriæ æternæ quies 419
gloriæ dilatio 410
gloriæ diverſi gradus 23
gloriæ diverſitas 242
gloriæ gradus 443.772
gloriæ promiſſio 920
gloria & divinitas Chriſti 281
gloria & eminentia Angeli 84
gloria futura 25
gloria hæreticorum 531
gloria hypocritæ 853
gloria hæreticorum & mundanorum 348
gloria inanis 74.172.259.261.276.284. 310. 326.449. 459. 832.643 673. 757. 767.819 851 878 886.1013
gloria inanis corrumpens verecundiã 750
gloria in virtutibus 498
gloria Judæorum 355
gloria Judæorum temporalis 458
gloria majorum 223
gloria malorum in malo 900
gloria martyrum 674
gloriam cœleſtem acquirere 32
gloriam cœleſtem acquirere 387
gloriam dans Chriſto 368
gloriam dans Deus 351
gloriam Dei occultans Deus 407
gloria mundana 459 633
gloria mundi 752
gloria mundi ceſſans 707
gloriãtes Judæi de exteriori cultu Dei 320
gloria Patriarcharum 553
gloria Patris 334
gloria perverſorum 889
gloria prophetata de Chriſto 176
gloria de terrenis 468.498
gloriari in adverſis 498
gloriari in fide 905
gloriari in tribulatione 900
gloria ſanctorum 288.452
gloria ſanctorum a Deo 829
gloria temporalis 241 316
gloria terrena 467
gloria tranſitoria 73
gloriatio diaboli de fictis fidelibus 576
glorificatio Mariæ 52
glorificatus Chriſtus 431
graduum Eccleſiæ inſtitutio 36
gradus contemplationis 82
gradus diverſi 685
gradus diverſi, & membra 657
gradus diverſi in Eccleſia 183.342.423 473.717 752.759
gradus diverſi perfectionis 73
gradus Eccleſiæ 807
gradus eccleſiæ triũphãtis & militãtis 752
gradus fidei 339
gradus gloriæ 772
gradus gloriæ diverſi 733
gradus in Eccleſia 248.300 670
gratia legis 202
gradus perfectionis ſublimior 191
gradus perfectorum non diſcernendi ab hominibus 386
gradus ſublimioris honoris 48
gradus verbi Dei 973
Græcorum regnum 709
Gratia 103.123.256.299.315.322. 325.481. 304.526.591 595.601.820.632 638,646 663.719. 761. 805. 849.854.937.944. 955.1159
gratia compunctionis 37.656
gratia contemplationis 130
gratia cum doctrina veniens 326
gratia data gentibus 38
gratia Dei 185 444.514.618.725 733.941 972.1010. 1025 1056
gratia doctrinæ in Chriſto 141
gratiæ abundantia 57.527 675
gratiæ abundantia in anima Chriſti 1057
gratiæ adventus 442
gratiæ aut judicii tempus 34
gratiæ Dei auxilium 238
gratiæ divinæ deſiderium 411
gratiæ infuſio 623
gratiæ initium 672
gratiæ novitas 721
gratiæ oculus 736
gratiæ plenitudo in Chriſto 57
gratiæ promiſſio 741
gratiæ ſimplicitas 397
gratiæ ſpirituales 332
gratiæ ſtatus 336.818
gratiæ ſuſceptio 615
gratiæ tempus 318.546.802
gratia & baptiſmus Chriſti 282
gratia & fervor Spiritus ſancti 214
gratia & obedientia Dei 312
gratia & doctrina in Judæis & gentibus 876
gratia & virtutes 28 288
gratia & timor 237
in gratia exiſtentis 387.1075
gratia faciei & homines 415
gratia in animam 562
gratia in mente 476
gratia in operibus 308
gratia in ſacramentis 546
gratiam dans Chriſtus 1036
per gratiam dignitas 342
gratiam diſcretionis dans Deus 347
gratiam divinam recognoſcere 381
gratia, miſericordia & fides 365
gratiam Spiritusſancti ſubtrahit Deus 6
gratiã vel fervorem charitatis auferri 413
gratia mundana 701
gratia novi & veteris Teſtamenti 302
gratia novi Teſtamenti 837.786 898
gratia operans 669
gratia parva 611
gratia permanens in Eccleſia 317
gratia prædicatorum 301
gratia præveniens 177.822
gratia prophetalis 140
gratiarum actio 36.64.739.782.837.848. 1006
gratiarum actio poſt baptiſmum 206
gratiarum actio prædicatoria 36 676
gratias agere Deo de bonis operibus & dona 415
gratias agere in tribulatione 966
gratia ſacerdotalis 342
gratia ſermonis 886
gratia ſine meritis 806
gratia Spiritus 864
gratia Spiritus ſancti 37.887
gratia Spiritus ſancti triplex 389
gratia veniens in virtutes 826
gratificans Deus 859
gratitudo 361
gratis redimens Chriſtus 934
gratum eſſe Deo 206.656
gravari peccato 322
graves peccatores 942
graviora peccata 442
graviores tentationes 425
gravis Dei punitio 379
gravis percuſſio 1053
gravis vindictæ ſignum 350
gravis vindicta 994
gravis vindicta Dei 945
graviſſima peccata 1033
gravis punitio 405
gravis timor Dei 1006
gravitas animæ 808
gravitas animæ contra levitatem 420
gravitas avaritiæ 684
gravitas condemnationis 805
gravitas Dei 606
gravitas divinæ punitionis 744
gravitas divini judicii 808
gravitas doloris 480.955
gravitas iræ Dei 808
gravitas judicii 397
gravitas peccati 300.805.973
gravitas peccati lex, Prophetæ & agiographæ 208
graviter tentatus 400
gubernans omnia 282
gubernatores mundi 432
gula 46.53 99.113.190.504.708.921.930. 1020.1017
gulæ impugnatio 398
gula & libido 627
gula, & libido communia vitia 142
gula & luxuria 175
gula & rapacitas 331
gula, & rapacitas ſacerdotum 482
guloſi 673 876
guloſi pœna 902
guſtans ſenſum ſpiritalem 403

Digitized by Google

guſtare de libero arbitrio 260
guſtus contemplationis 876
guſtus laudis 716
guſtus ſapientiæ 897
guſtus voluptatis 596

H.

HAbent curam Chriſti in paupere 569
Habens mundanam ſapientiam 72
habens fidem, puram vitam 520
habens perfectum zelum 952
habens rectam fidem 836
habens ſcientiam legis 520
habens ſcientiam ſine profectu 709
habens turpes cogitationes 808
habentes charitatem 82
habentes charitatem & multitudinem ſcientiæ 229
habentes dona gratis data 466
habentes errores 506
habentes fidem Patrum 509
habentes fidem Trinitatis 504
habentes literam ſine Spiritu 506
habentes opera mortua 917
habentes pravam intentionem 822
habentes ſimpliciorem ſcientiam 854
habere bona opera vel ſapientiam 505
habere Chriſtum & Spiritum ſanctum 506
habere Deum 1037
habere doctrinam, ad inſtruendas animas 505
habere excellentiam virtutum 1036
habere locum Apoſtolorum in Eccleſia 907;
habere omnes virtutes 106
habere peccata libidinis 56
habere rationem 149
habere ſacram ſcripturam 817
habere verum ſenſum de Chriſto 786
habitacula hæreticorum 976
habitantes in virtutibus 509
habitatio dæmonum 886
habitatores terræ 509
habitus vitiorum 881 360
hæreditarium malum 564
hæreditas 482
hæreditas hujus vitæ & futuræ 145
hæreſes 15.28 50.46.62.29 95 79.81.90. 124.129.166. 202.218.222.259.313.362. 428 441.459 483.496 502.534.541.579 605.645.652.665.666.672 673.714. 720.731.738.744.783.840.868 892. 904 906 921 942.950,972.973.1014. 1021.1055
hæreſes & doctrina hæreticorum & Philoſophorum 624
hæreſes & errores gentilium 646
in hæreſes inducere 44
hæreſem inferentes 740
hæreſes invicem pugnantes 342
hæreſes odioſæ 758
hæreſes pullulantes ob prælatorum negligentiam 354
hæreſiarcha 75.99.285.288 416 454.526 660.728.796.833.862.947
hæreſiarchæ 50.100,138 141.166 213.ib. 385.433 483.647.705.718.916.822 888 840.921.917.986
hæreſiarchæ, & diabolus 468
hæreſiarcha regnans apud Judæos 863
in hæreſim trahere, 5
hæreſis 242 329 541 566 614.675.692. 736.795 841 886 952.1009
hæreſis de Chriſto 64
hæreſis de humanitate, aut divinitate Chriſti 614
hæreſium conſarcinatio 877
hæreſium defenſiones 358
hæreſium fomenta 449
juxta hæreſim operari 409
hæretica doctrina 50
hæretici 2.5.14 33.50.52 56 66.80.85.90. 93.99.101.109 116.127 137.142.152.153. 161 169.173.178 179.188.191.197.208. 216.221.227.228.235.246 249 270.286 304.ib.315.331.352.353.356.360.362.368 372.382.391.393 396 425.429 437 441 452 454 458 460 421.465.462.469. 478.479 485.487.497.494.495.497. 509.512 515.522 526.529.536.539.541. 545.550.576.580.594.625.606.620.623 652.635.640.646.648.649.660.665. 667.673.674.680.690.696.715.708. 709.710 ib.718.728.744.762.774.778 783.784.797 801.814.815.819.827. 836.852.866.878 879 886 890.891.897 903 905 912.912 930.954.936 940 942. 946.947.948.955.957.967.975.978. 980 984 992 1004.1011.1015.ib.1026. 1035.1045.1047.1053
hæretici abutentes dictis ſanctorum 577
hæretici abutentes ſcripturis 266
hæretici cum ſuis dogmatibus 203
hæretici confidentes in multitudine 310
hæretici contendentes cum Eccleſia 549
hæretici contra Eccleſiam & etiam diabolus 145
hæretici convicti 226.518
hæretici denuntiantes Eccleſiam 726
hæretici depravantes doctrinam ſuam 675
hæretici diſſipantes virtutes 353
hæretici docentes errores 770 789
hæretici Eccleſiam deſpicientes 250
hæretici ejecti 327
hæretici errantes cum gentibus 687
hæretici & dæmones 214.472.867
hæretici & dæmones in inferno 813
hæretici & dæmones inſidiantes 368
hæretici & diabolus ſeducentes 409
hæretici & gentiles 471
hæretici & Philoſophi 874.549.597.648. 683.715
hæretici & Philoſophi deficientes 29
hæretici & Samaritani 204
hæretici facientes diſcipulos 490
hæretici fingentes rationes 840
hæretici fucantes errores 626
hæretici humiles vexantes 481
hæretici hypocritæ 303
hæretici inducentes in errorem 679
hæretici inducentes ſimplices in errorem 346
hæretici in ſpinoſis 909
hæretici Judæi 770
hæretici laudantes errores ſuos 616
hæretici moventes errores ſuos 270
hæretici negantes pœnitentiam 587
hæretici pereuntes 194
hæretici perturbantes 350
hæretici pervertentes 284
hæretici pervertentes fideles 727
hæretici pervertentes ſcripturas 791
hæretici pervertentes ſenſum ſcripturarum 677
hæretici prædicantes 926
hæretici pugnantes adverſus fideles 374
hæretici quieſcunt multis deceptis 675
hæretici recedentes ab Eccleſia 526
hæretici rejicientes veritatem 868
hæretici ſchiſmata facientes, & dæmones tentantes 148
hæretici ſeparandi 414
hæretici ſimiles gentilibus 422
hæretici ſimplices decipientes 814.750
hæretici ſine fructu 677
hæretici ſine ſana doctrina 282
hæretici ſine veritate 1022
ab hæreticis liberans Eccleſiam 858
cum hæreticis participatio 482
ab hæreticis ſeparari 342
hæretici volentes docere Eccleſiam 275
hæretici uſurpantes ſententias alienas 853
hæreticorum adinventiones 1219
hæreticorum anguſtia 569
hæreticorum arrogantia; 540
hæreticorum audacia 372
hæreticorum augmentum 700
hæreticorum aut vitiorum concordia 457
hæreticorum blandimenta 687
hæreticorum blaſphemiæ 395 918
hæreticorum bona verba 34
hæreticorum captiones 643 870
hæreticorum conciliabula 517.630.282
hæreticorum concordia 264
hæreticorum condemnatio 605.652
hæreticorum confuſio 418.527 715
hæreticorum confutatio 718
hæreticorum congregatio 360.416.244
hæreticorum contentio 870
hæreticorum continentia 326
hæreticorum conventicula 543
hæreticorum deceptio 504
hæreticorum defenſiones 772
hæreticorum diligentia 349
hæreticorum diſcipuli 347 839
hæreticorum diſperſio 840
hæreticorum diſſipatio 700 795
hæreticorum doctores 393.853
hæreticorum doctrina 49.417 452.526. 560 578. 580 676.712.717 766.801. 874 886 917
hæreticorum dogmata 383 901.919
hæreticorum Eccleſia 239 568
hæreticorum ejectio 412
hæreticorum eloquentia 579.714.755
hæreticorum errores 417.707.852 910. 933
hæreticorum & dæmonum confutatio 810
hæreticorum & dæmonum labia 565
hæreticorum & dæmonum multitudo 348
hæreticorum & dæmonum reſponſa 870
hæreticorum & diaboli doctrina 414
hæreticorum & Judæorum congregatio 372
hæreticorum & Judæorum corda 564
hæreticorum, & Judæorum doctrina 912
hæreticorum & Judæorum intelligentia prava 372
hæreticorum, & Judæorum Sacerdotes 888
hæreticorum & Judæorum ſynagoga 887
hæreticorum & malorum machinationes 40
hæreticorum & Philoſophorum doctrina 622.663
hæreticorum & Philoſophorum ſcientia 903
hæreticorum fallaciæ 781.749
hæreticorum fama 728
hæreticorum figmenta 49
hæreticorum fraudes 387
hæreticorum gloria 332
hæreticorum hypocriſis 627
hæreticorum imperium 944
hæreticorum infamia 425
hæreticorum ingenium 798
hæreticorum inſidiæ 797
hæreticorum libri 518
hæreticorum linguæ 626
hæreticorum mendacia 714
hæreticorum minæ 813
hæreticorum multiplicatio 851.850
hæreticorum opera 685.884
hæreticorum oppreſſio 913
hæreticorum orationes 906
hæreticorum peccata 309
hæreticorum perverſio 775
hæreticorũ prædicatio 535.322.596.728
hæreticorum prædicatores 956
hæreticorum promiſſio 525
hæreticorum punitio 570 743.789
hæreticorum rationes 609.622.627.647. 879
hæreticorum rationes, & conciliabula 716
hæreticorum rationes & conjurationes 499

hæreticorum receſſus 9
hæreticorum reductio ad Eccleſiam 589
hæreticorum reſipiſcentia 508
hæreticorum ſacramenta 766
hæreticorum ſcripturæ 392.597
hæreticorum ſectæ 653.725
hæreticorum ſectatores 649.865
hæreticorum ſenſus 731
hæreticorum ſententiæ 53
hæreticorum ſeparatio 915
hæreticorum ſermo 671
hæreticorum ſermones 726
hæreticorum ſimulatio 910
hæreticorum ſuperbia 45.879.851
hæreticorum timor 556
hæreticorum vana promiſſio 411
hæreticorum verba 690.799.806.888
contra hæreticos argumenta 428
hæreticos convincere 354
hæreticos convinci per ſacram ſcripturam 407
hæreticos & Philoſophos confundens Chriſtus 567
hæreticos & Philoſophos confundere 1041
hæreticos jugulari proprio gladio 422
hæreticus 38.67.71 88.136.140.154.225.211.445 449 422 512.521.ibid.601.728.790 842.902.907.922.963.1020
hæreticus abutens ſcriptura 485
hæreticus adulterans ſcripturas 877
hæreticus blandiens 757
hæreticus detractor 234
hæreticos Eccleſiam contemnens 880
hæreticus extra Eccleſiam 510
hæreticus ſeolus 442
hebetudo mentis ad ſpiritualia 957
hemiſphæria 915
hemiſphæria mundi 964
hemiſphæria duo 229
Herodes 797
Heros 1047
hiantes dæmones contra animam 398
Hieruſalē 52.71.73.87.137.187.219.239.356.242.703 730.748 899.972.1014
Hieroſalem bis deſtructa 368
Hieruſalem cœleſtis 815.613.953
Hieruſalem combuſtio 347
Hieruſalem deſtructa 909
Hieruſalem deſtructio 790.802.856.894
Hieruſalem mori 721
Hieruſalem non reædificari 409
Hieruſalem obſidio 222
Hieruſalem templum 218
hilaritas 85
hilaritas bene operantis 208
hiſtoria legis 126.758
Holocauſta animalium & ex rapinis 719
homicidium 262.278.895
hominem veterem auferre 44
homines 102.105.128.218.239.287.605.755 1013
homines bonæ frugis 425
homines brutales 711 801
homines crudeles 429
homines & Angeli 722
homines graves per peccata 805
homines ignavi 186
homines imbecilles 658
homines in defectu 574
homines in hac vita laborantes 527
homines in mundo 868
homines leves 712 762
homines pravi 47.452.925
homines ſubditi prælatis 785
homines terreni 175.190.868
hominis corpus 285
hominis & mundi prima ætas 418
hominis formatio 904
hominis imbecillitas 869
hominis miſeria 711
hominis mortalitas 419
hominis ſtatus ante lapſum 336
hominum levitas 635
hominum multitudo 423
homo 32.128.213.217.254.229.275.430 452.560 591.615.623.645 761.893.1033
hortari ad bona 302
homo animalis 877
homo carnalis 1026
homo carnalis vel anima carni ſerviens 816
homo caſtus 484
homo conſecratus Deo 883
homo contritus 1012
homo corruptis affectibus 852
homo cum cæteris animalibus 217
homo exterior 250
homo fragilis 771
homo frigidus, & induratus 501
homo in capite perficitur 279
homo interior 448.644.665.897
homo interior & exterior 772
homo interior inter ſpiritualia & carnalia dividit 14
homo mobilis 786
homo non cognoſcens dignitatem ſuam 569
homo non liberat 323
homo peccator 97
homo pronus ad malum 353.455
homo relictus in facultate liberi arbitrii 254
homo ſine bonis operibus 473
homo terrenus 596 982
homo vel anima 777
homo vetus 762
homo vetus, & opera veteris hominis 6129
honeſtas operum 315
honorabiles 208
honorantes Chriſtum 523
honorantes labiis Deum 207 957
honorare ſenſum hiſtoricum 565
honorati Eccleſiam 382
honor Chriſti 767
honor duplex 369
honores 361.840
honor immortalitatis 1044
honor judicii ſacerdotii 902
honoris & laudis fuga 27
honoris Judæorum ablutio 81
honor latriæ 355
honor Magorum ad Chriſtum 1003
honor naturæ ſervandus 340
honor paſſionis Chriſti 424 871
honor Patriarcharum 848
honor virginei partus 628
hora crucis Chriſti 521
hortantes ad voluptates 207
hortari ad pœnitentiam 314.450
hortatio diſcipulorum 484
hoſtes Eccleſiæ 795
hoſtes Judæorum 632
hoſtia impura 885
humanæ fiduciæ firmitas 188
humana fragilitas 461
humana natura 50.459
humana utilitas 985
humanitas Chriſti 16.61.162 195.173.198.205.218.292 321 422 435.523 524.173 590.592.202.206.210.248.724 752.728.771.797.817.892.895.901.942 924 969.976 1018.1019 1025.1048.1050
humanitas & divinitas in Chriſto 209
de humanitate Chriſti fides 444
humanitatem Chriſti prædicare 431
humanus affectus viri in fœminam 546
humiles 144.126.186 254.413.445.526.529.622.625 723 804.992
humiles amplectens Deus 350
humiles docens Deus 347
humiles & juſti 204
humiles exaltantes 248
humiles judicabunt cum Chriſto 189
humiles percipientes myſteria legis 385
humiles prius prælati, poſtea elati 773
humilians Deus 400
humilians Deus ſuperbientem 42
humilians & abjiciens 352
humiliari 469.551.810 860.908.915
humiliari cum Deo 526
humiliari ad pœnam Luciferi 358
humiliari ſacræ ſcripturæ 526
humiliatio eloquentiæ 323
humiliatio & reverentia 424
humiliatio gentilitatis 326
humiliatio mentis 423
ex humilibus faciens prædicatores 373
humilis 978.781.837 826
humilis vincens diabolum 415
humilitas 54.89.125 122.173.178.185.230 297 302 425.438.442.449.466.470.526.551.550 590.610 630 678 703.710 718.720 794.817.886.901.907.958.1008.1013.1031.1048
humilitas ante confeſſionem 846
humilitas Chriſti 48.794.838.837 908.922.1014
humilitas cognoſcentis divina 1018
humilitas compunctionis 507
humilitas contra vitia 1005
humilitas Eccleſiæ 322
humilitas Eccleſiæ ex Gentibus 547
humilitas & fortitudo 794
humilitas & exaltatio Chriſti 872
humilitas ficta 70.167.429.760
humilitas fidei 29.932
humilitas gentilium 956
humilitas in bonis operibus 847
humilitas incarnationis 680
humilitas incarnationis Chriſti 326
humilitas incarnationis, & paſſionis 1013
humilitas inanis 390
humilitas infirma 59
humilitas Job 310
humilitas Mariæ 168 210 255
humilitas pœnitentiæ 908
humilitas Sanctorum 296
humilitatis Chriſti memoria 426
humilitatis officia 362
humores 759
humores quatuor 835.257
hypocriſis 65 165 802.107.404.458.445 539.558.612.749 776 785
hypocriſis diſcipulorum Antichriſti 424
hypocriſis hæreticorum 257
hypocrita 84 129.229.350.390 523.524.592 193 911.952
hypocrita allegans opera ſua 705
hypocritæ 35.68 302.396.405.416.436 422 541.655 652 760.852 879.955.ibid.990
hypocritæ fraudes 765
hypocritarum opera 742.790
hypocritarum laudes 802
hypocritarum ſubtilitas 687
hypocritarum vita 38

I.

Jacentes in peccatis 415
Jacere in inferno 528
Jacere in profundo malorum 616
Jacobus Zebedæi 898
Jactantia 115
Jactantia 615
Jactantiæ prædicatorum 464
Jactantiæ verba 564
Jactantia mentiorum 409
Jactari inter diverſos errores 370
Jaculi inimici excutiens verbum Dei 404
Idea ideatum 688
Idioma 616
Idola 106.162 130 358 542.561.605.673 744 723.800.873.1031
Idololatriæ 164 980
Idololatria 131 139 148.188.211 274.304 325.

385. 458 459 485. 525. 533.539 545. 549. 577.628.709. 713.727.744.762. 703 880.890 901.1024
Idololatriæ 590.750
Idololatriæ confuſio 27
Idololatriæ deſtructio 327
Idololatria & idola 82
Idololatriam tollere 454
Idolorum altare 72
Idolorum cultus 609.703.892
Idolum in templo 26
Jechonias in Babylonem 684
Jejunantes 324
Jejunare cum gaudio 1058
Jejunium, & eleemoſyna 83
Jeremias 835
Jeroboam faciens errare populum 620
Jeſus 729
Jeſus quieſcens in Eccleſia 656
Ignari 728
Ignari, & ſimplices 295
Ignarus 63
Ignarus doceri cupiens 327
Ignavi 442.957
Ignavia 363
Ignavia doctoris 960
Ignavia operandi 527
Ignavia prælatorum 957
Ignavus 595
Ignea vis 410
Ignis 264.246.612.989
Ignis Chriſti comburens peccata 208
Ignis diaboli 414
Ignis elementum 745
Ignis inferni 79.183.193.332.427
Ignis judicii 926
Ignis purgans 329
Ignis Spiritus ſancti 348
Ignobiles in Eccleſia 1033
Ignominia 99
Ignominia Chriſti 444
Ignorans vim ſuorum operum 369
Ignorantes 432.369.637.774
Ignorantes & ſimplices 302
Ignorantia 26.226.201.221 225.327.523. 257.743 745 748 1033
Ignorantia Dei 908
Ignorantiæ humanæ admiratio 405
Ignorantia hominis 234
Ignorantia humana 957
Ignorantia Judæorum 979
Ignorantia Judæorum, & illuminatio gentium 1039
Ignorantia legalium 84
Ignorantia mali operis 915
Ignorantia malorum 478
Ignorantia myſteriorum 340
Ex ignorantia peccatum 1032
Ignorantia Philoſophorū de Trinitate 816
Ignorantia prælatorum 762
Ignorantia Prælatorum, & Scribarum, & Judæorum 200
Ignorantia ſtatus gratiæ 1017
Ignorantia ſui 28.324.540
Ignorantia ſuperni judicii 766
Ignorantia venialis 947
Ignorare perſeverantiam in gratia 340
Iniquos imitamur 778
Ineruditа corda 32
Illatio veræ doctrinæ 626
Illecebræ carnales 673
Illecebræ cupiditatum 293
Illecebræ vitiorum 954
Illecebræ voluptatum 713.806
Illudi a dæmonibus 750
Illuminans Deus 991
Illuminatio Dei 476
Illuminatio intellectus 341
Illuminatio mentis 973
Illuminare 115
Illuſtrans Chriſtus perfectus 458
Illuſtrans Deus 591
Illuſtrans exemplis 639
Illuſtratio Chriſti 733
Illuſtratio divina 212.403.653
Illuſtratio doctrinæ 213
Illuſtratio doctrinæ Evangelicæ 149
Illuſtratio Gentium & cæcitas Judæorum 1023
Illuſtratio mentis 717.1023
Illuſtrationes mentis 952
Illuſtratio nova poſt operā 213
Illuſtratio veritatis 1049
Ima deſideria 1013
Imitatio 269.216.716
Imaginatio rerum malarum 165
Imaginativa 810
Imaginis reformatio 968
Imago cœleſtis 892
Imago Dei 263.423.520 842
Imago Dei perfectior in Lucifero 928
Imago ſerpentis Chriſtus 921
Imbecilles 201
Imbecilles confirmans 413
Imbecillitas fidei 990
Imbecillitas hominis 869
Imitari 97
Imitari benè operantē 974
Imitari bonos 97
Imitari Chriſti paſſionem 41
Imitari Chriſtum 432.918
Imitari culpam parentum 1039
Imitari gentium mores 545
Imitari muliebria 358
Imitari opera Sanctorum 609
Imitari paſſionem Chriſti 998
Imitari Patriarchas 42
Imitari perfectionem Chriſti 394
Imitatio 266
Imitatio Apoſtolicā 739
Imitatio bonorum 454.857
Imitatio cœleſtium 394.930
Imitatio Chriſti 44 231.432.824 884. 909
Imitatio Chriſti fides 630
Imitatio diaboli 380.1054
Imitatio malorum 182
Imitatio pravorum 719
Imitatio Sanctorum 248.466
Incitatio voluptatis 148
Imitatio bonorum 470
Imitatores 429.713.7.9
Imitatores Apoſtolorum 202
Imitatores Chriſti 827
Immenſitas Dei 291 647.677
Immenſitas divinitatis Chriſti 578
Immenſitas judiciorum Dei 608
Immergi cupiditatibus 584
Imminens pœna inferni 237
Immites 851
Immoderata correctio 378
Immoderatos affectus producens 386
Immolanda caro Chriſti 367
Immortalitas 473.653 785
Immortalitas Chriſti & reſurrectio 372
Immundæ cogitationes 410
Immundi 200
Immunditia 147
Immunditia in hac vitā 343
Immunditiæ bonorum operum 13
Immunes a vitiis 819
Immutabilis divina ſententia 447
Immutabilitas 425
Immutabilitas Dei 948
Impatientia 318.985
Impatientia contra Deum 957
Impatiens 350
Impatientes 314
Impediens diabolus converſionem 544
Impediens converſionem 352
Impedientes prædicationem 979
Impedimenta bene operandi 200
Impedimenta cognoſcendæ veritatis 423
Impedimenta converſionis 475
Impedimenta intelligentiæ 738
Impedimenta peccandi 772
Impedimenta regni cœlorum tollere 420
Impedimenta temporalia 918
Impedimenta virtutum 422
Impedimenta virtutum amovere 5
Impedimentum cognoſcendæ veritatis 960
Impedire benè operantem 733
Impedire bona opera 318
Impedire fidem Chriſti 1012
Impedire ſpiritualia 732
Impedire propoſitum mortē 695
Impediens diabolus converſionem 872
Imperans concupiſcentia 868
Imperans corpori & ſenſibus 778
Imperans Deus jugum leve 445
Imperare corpori 528
Imperatores Romani 310
Imperfecta 863
Imperfecta actio 1014
Imperfecta cognitio 930
Imperfecta conſolatio in hac vita 402
Imperfecti 633.637.702.772 782.814. 978
Imperfecti & peccatores 1013
Imperfectio hujus vitæ 142
Imperfectio legis veteris 802.1012
Imperfectio Judæorum 1013
Imperfectio rerum 200
Imperfectorum fides 437
Imperfectus 23.559
Imperiti 759
Imperium 660
Imperium animæ 909
Imperium Babylonis 633
Imperium carnis 712
Imperium Chriſti 80.176.212.247. 907
Imperium Chriſti in gentes 403
Imperium dæmonis 598
Imperium Dei 728.907
Imperium diaboli 614.864.979
Imperium diaboli ablatum 23
Imperium dilatans Antichriſtus 419
Imperium & poteſtas Dei 220
Imperium bonorum 74.190
Imperium hæreticorum 744
Imperium homini datum 306
Imperium mentis 817
Imperium mortis 424.536
Imperium mundanum 434.1011
Imperium peccati ablatum 304
Imperium Romanorum 285 288
Imperium ſæculare 822
Imperium temporale 1033
Imperium viri 214
Impetus ad deſperationem 498
Impetus affectuum 1008
Impetus dæmonum 434
Impetus irrationalis 303
Impetus tentationis 468
Impetus tentationum 878
Impetus tribulationis, & tentationis 1009
Impetus voluptatis 480
Impiè cogitans de Chriſto 852
Impietas 175.531.459.761 840
Impietas Judæorum in Chriſtum, & prælatorum ſubditos 987
Impietatis defenſio 910
Impii 840 958
Impii contra juſtos 894
Impii homines 32
Impingere Chriſtum 393
Impingere in dæmones 907
Impinguans bonis operibus 13
Impiorum iter 599
Impiorum felicitas 828
Implens Chriſtus ſcripturas 339
Implens Deus promiſſa 436.1014
Implens legem Chriſtus 422
Implens patet verba Chriſti 402
Implens prophetias 307
Implentes decalogum 312
Implentes legem 1004
Implentes perfectionem Evangelicam 473
Implere legem vilibus ſenſibus 628

Implere

Implere mandata 27
Implere præcepta 858.917
Impleri deſiderio malorum 547
Impletio legis 279.947
Impletio myſteriorum 122
Impletio obedientiæ 410
Impletio promiſſionis 768.1049
Impletio prophetiarum 42.112.176.677. 683.722 851.952
Impletio ſcripturarum 752
Impletio verbi Dei 858
Impletio veteris legis 1030
Implicatio temporalium 879
Implorare auxilium Dei 191
Impœnitentes 54
Impœnitentia 156.502
de Impœnitentibus dolens prælatus 450
Imponere finem vitiis 589
Imponere manus ad lucrum 661
Importunitas ſenſualitatis, & ſynagogæ 847
Impoſſibilia Philoſophis 561
Impotens 707
Impotentia ad docendum vel operandum 23
Impotentia humana 673
Imprimens diabolus ſuam imaginem 928
Improbi 851
Imprudentia 402
Impudenter peccans 427
Impudenter peccare 70.113.422
Impudentia 281.370.424.472
Impudentia peccandi 218
Impugnantes Eccleſiam nomine Chriſti 331
Impugnatio dæmonum multiplex 492
Impugnatio diaboli 517
Impugnatio Eccleſiæ 710
Impugnatio gulæ 176
Impugnatio recentium in fide 484
Impugnatio veritatis 18
Impulſus ad malum 592
Impunitatem promittere peccantibus 1052
Impure ſatisficare 681
Impure tractans myſteria 262
Impuris proponere myſteria 384
Impurus in aula Dei 510
Impurus irrumpens in myſteria 413
Inæqualitatem facientes in divinis 502
ob Inanem gloriam caſti 402
ad Inanem gloriam impellentes ſimplices 381
Inanis fiducia 73
Inanis gloria 574.429.480.769.1024
Inanis gloria de prædicatione 409
Inanis gloria prædicatorum 1083
Inanis humilitas 590
Inanis labor 469
Inanitas inutilium hominum 761
Inaniter, aut perniciosè loqui 528
Incarnatio 77.113.116.153.170.188.249. 273. 292 305. 325. 336.349.418.462. 479 690. 550. 552.561 566. 593. 647. 668 680. 68 . 716. 744. 745. 754. 756. 767. 790 794. 803. 808.818 902.922. 973.1033.1055
Incarnatio Chriſti 17.53.42.142.159.187. 350 294.472.524.641.655.830 881.981 1022 1028
Incarnatio & alia opera Chriſti 887
Incarnatio & opera Chriſti & Dei 1032
Incarnatio & paſſio 89
Incarnatio & reſurrectio 334
Incarnatio filii Dei 4.7.1049
Incarnatio filii Dei, & generatio 375
Incarnationem prophetantes antiqui patres 458
Incarnationem prophetare 182
Incarnationis fides 421 910
Incarnationis humilitas 620
Incarnationis myſterii occultatio 342
Incarnationis tempus 724
Incarnatio, Reſurrectio, Aſcenſio 418
Incarnatio verbi 68, 66.
Incarnatio verbi Chriſtus 757
Incautè docere 314
Incendium 758
Incendium virtutum 524
Incentiva carnis 793
Inchoantes viam Dei 853
Inchoatio novæ vitæ 699
Inchoatio pœnæ inferni 870
Incidentes in iram Dei 226
Incidere in carnis opera 89
Incidere in peccatum 324
Incipiens benè operari 381.550.742. 1043
Incipientes 386
excitamenta libidinis 703
Incitamenta peccati 385.607
Incitamenta ſcripturarum 299
Incitantes ad cupiditates 322
Incitantes ad peccatum 227
Incitantes ad voluptates 369
Incitare ad bonum 917
Incitare ad lachrymas 958
Incitatio ad peccatum 886 909
Incitatio ad virtutes 787
Incitatio voluptatis 986
Inclinantes ſe virtutes cœlorum 501
Incommoda deficiente verbo Dei 218
Incommoda ex conſortio malorum 637
Incommoda ſenectutis 631
Incompoſiti 80
Incomprehenſibilem ſe oſtendere 7
Incomprehenſibilitas Chriſti 474
Incomprehenſibilitas Dei 45.200.1040
Inconſtantes 485
Inconſtantes & ſtulti 942
Inconſtantia 382.482
Inconſtantia & clamor 777
Inconſtantia doctrinæ 256
Inconſtantia in bono 85
Inconſtantia in fide 73 245
Inconſtantia hæreticorum 1012
Incontinentes ad conjugium admittere 420
Incontinentes & ſuperbi 1
Incorruptio 708
Incorruptus partus virginis 37
Increduli 51.605
Incredulitas 534.782 1015
Incredulitas Chriſti 278
Incredulitas Judæorum 246.278.384.389 476.648.662.873 901.919.981
de Incredulitate Judæorum dolor Chriſti 450
ab Incredulitate liberans 372
Incrementum Judæorum carnalium 700
Incrementum legis 144
Increpatio 907.954
Increpatio dura 414
Increpatio in charitate 287
Increpatoria verba 464
Indicans prædicator molem tentationis 431
Indicare pericula 732
non Indigens inſtitui ab alio 388
Indigens regi ab alio 339
Indigentia veritatis 124
Indignatio 955
Indignatio juſti in malus 582
Indignatio juſti ſuper proſperitatem malorum 582
Indignè communicare 43
Indignè de Deo loqui 28
Indignè promoti 588
Indignè tractare Eucharistiam 1038
Indignè tractare ſacra 783
Indignè ſumere Eucharistiam, & tractare ſacram doctrinam 940
Indigni cognitione Dei 1008
Indigni numero 727
Indignis occulta myſteria 170
Indignus accipiens dignitatem 371
Indignorum promotio 812
Indiſſolubile vinculum verbi & humanitatis 28
Indoles bona 196
Inducens ad benè operandum 308
Inducens in peccatum 775
Inducens ſenſum ſpiritualem 688
Inducentes hæretici ſimplices in errorem 346
Inducentes in errores & vitia 400
Inducere ad timorem 547
Inducere errores in Eccleſiam 483
Inducere in errores 120 941.958
Inducere proximum in peccatum aut errorem 263
Induci in errores 818
Induci in errorem vel in hoc ſæculum 675
Induci in gloriam 574
Inductio Judæorum ad fidem 534
Inducere novum hominem 706
Inducere virtutes 803
Indulgentes corpori 516
Indumenta juſtitiæ Chriſti 773
Indurans perſecutores 874
Indurari 497
Indurari malos permittens 412
Indurari permittens Deus 370
Indurati 74.605.922
Indurati flagellis 364
Induratio 246
Induratos deſerens Deus 180
Induratos relinquens Deus 408
Induſtria 659
Induſtria mentis 220
Induſtria prædicatoris 747
Ineptus ad benè operandum 767
Inepti ad doctrinam 965
Infamare 98
Infamare prælatum 788
Infamiæ emendatio 884
Infamia hæreticorum 485
Infantia 598
Infantilia verba Chriſti 887
Inferens mores mundanos 528
Inferi 71.240 864.396.982.1053
Inferi & tenebræ 440
Inferiores 642
Inferiores in Eccleſia 751
Inferiores reprehendentes ſuperiores 684
Inferi portæ 322
ab Inferis & peccatis liberans 389
Inferni 304.458.722.756
Inferni calor 717
Inferni capacitas 609
Inferni dolor 849
Inferni ignis 843
Inferni pavor 310
Inferni periculum 399
Inferni pœnæ 29.38.165 455.574 700. 718.802 843
In inferno nulla conſolatio 1068
In infernum mitti 385
In infernum mitti hæreticos 378
In infernum mitti malos 45
In infernum projectio 582
Infernus 52.73.110.114.184.226.233.172. 188.214.222.223 237.245.329.361.445. 460.663 478 111.522.527.539 561 599 604 630 663. 715. 724. 704 748.749. 831.842 916 957 971.983.988.1014
Inferorum plenitudo 348
Inferre errores in Eccleſia 818
Inferre ſimplicitatem in animam 539
Infeſti proximis 296
Infideles 86.179.188.200 342.598 476. 454.492.543.605.663.704.707.732. 735 841.866.967
Infideles ad fidem venientes 76
Infideles converſi 717
Infideles convertere 338
Infideles ex Judæis 973
Infideles Judæi 99
Infideles ſeparantur a credentibus 383
Infideles vincere aut convertere 42
cum Infidelibus converſari 367
Infidelis 159.672
Infidelitas 126 202 181.644 565.603.652 724

Digitized by Google

784.785.797.981.1009
Infideli as Apoſtolorum in paſſione 750
Infidelitas & ingratitudo 308
Infidelitas & pertinacia Judæorum 693
Infidelitas futurorum 937
Infidelitas gentium 657
Infidelitas Judæorum 163.410.488.790.
791.797.1001
Ab infidelitate converſi 400
De infidelitate Judæorum & gentium do
let 153
De infidelitate Judæorum memor E. cleſia
54
De infidelitate ſynagogæ, triſtitia Chriſti
855
Infidelium converſio 231.759.788 803.
819.850
Infidelium contra Chriſtum 1008
Infidelium opera 49
Infidelium perſecutio 512
Infidelium principes 816
Infima humilitas 59
Infimi & rudes 232
Infimi in Eccleſia 24.109.435
Infimus locus Eccleſiæ 1032
Infirmatus Chriſtus in membris 560
Infirmi 153 178.857 642 722.773
Infirmi Eccleſiæ 794
Infirmi in Eccleſia 444.803
Infirmi in fide 848
Infirmi reprehendentes fortiores 720
Infirmiores 785
Infirmiores Eccleſiæ 98.471
Infirmitas 738
Infirmitas carnis 610 744
Infirmitas carnis ad ſpiritualia 560
Infirmitas carnis in Chriſto 887
Infirmitas Chriſti 845.392.618
Infirmitas hæreticorum 950
Infirmitas humanæ fiduciæ 988
Infirmitas moralis 878
Ex infirmitate peccatum 1052
Infirmitates 744
Infirmitatis propriæ cognitio 26.53
Infirmorum lapſus 389
Infirmorum ſcandalum 837
Infirmorum timor 892
Infirmus in fide 358
Infirmus liberatus in tentatione 973
Infirmus pauper ſpiritu 781
Inflammatores affectus 38
Inflammantes animam & amorem ſponſi
788
Inflammari affectibus 681
Inflammatio charitatis 450
Influentiæ cæli 818.838
Infundens Deus ſaporem gratiæ 545
Infundere virtutes interiores 578
Infuſio donorum Spiritus ſancti 874
Infuſio gratiæ 825
Ingenia neglecta 872
Ingenioſus 744
Ingenioſus ſed malus 627
Ingenium 164 434
Ingenium hæreticorum 240.795
Ingenium terrenis implicitum 88
Ingenium & ſenſus diaboli 736
Ingrati 89.107
Ingratitudo 725
Ingratitudo & infidelitas 308
Ingrediens in conſcientiam 362
Ingredi in Eccleſiam ibid.
Ingredi in infernum 564
Ingreſſum in Eccleſiam, & in virtutes 811
Ingredi religionem 1003
Ingreſſus ad myſteria anguſtus 429
Inhærens terrenis 801
Inhærere vitiis & voluptatibus 910
Inimicitiæ 868
Inimicitiæ Judæorum & gentilium 771
Iniquè judicans 284
Iniqui 888.944
Iniquitas 99 178 472.327.688.675.718.
937
Iniquitas & interitus 531
Iniquitas gravans iniquum 825
Iniquitas gravis 605
Iniquitas induens 369.831
Iniquitas Judæorum 585
Iniquitas manifeſta 738
Iniquitas pœnæ reſervata 822
Per iniquitatem valle habere virtutem
481
Iniquitatis complementum 548
Iniquitatis manifeſtatio 758
Iniquitatis oppreſſio 380
Iniquitatis principes damnandi 459
Iniquitatis profundum 842
Iniquorum cæcitas 85
Initia bonorum operum 822
Initia errorum 774
Initia fidei & ſacræ doctrinæ 212
Initia operum 825.ibid.
Initia peccatorum 774
Initia vitiorum 978
Initiis peccatorum reſiſtere 43
In initio virtutum torpor 384
Initium 213
Initium benè operandi 850
Initium bonæ converſationis 828
Initium cognitionis 1030
Initium contemplationis 297.342
Initium converſationis 748.728
Initium Eccleſiæ 712 828
Initium Eccleſiæ poſt aſcenſionem 734
Initium Evangelii in Hieruſalem 1-6
Initium fidei 855 892
Initium gratiæ 872
Initium gratiæ & gloriæ 824
Initium humanæ generationis 535
Initium mundi 853
Initium operum 211
Initium renovationis 338
Initium ſcripturæ 754
Initium ſuggeſtionis 213
Initium ſupernæ lucis 199
Initium temporis 828
Initium vitæ 855
Injungere pœnitentiam 793
Injungere virtutum opera 1028
Injuria Dei 358
Injuriæ fidelium 113
Injuriæ Judæorum in Chriſtum 387
Injuſta acquiſitio 38
Injuſta poteſtas pontificis 983
Injuſtitia 47
Injuſtitia in corde 587
Injuſtitia Principum 972
Innitens fragili auxilio 531
Non inniti Deo 447
Innititur litteræ legis 37
Innixi gratiæ 91 858
Innocens 63 -67
Innocentes 441.758.773.924.995
Innocentia 84.225.157.367.557.978
Innocentia Chriſti 539.558
Innocentia cum fide 885
Innocentia, & gloria Angeli 84
Innocentia & munditia 197
Innocentiæ operum 700
Innocentia quorundam Judæorum 759
Innocentiæ 109
Innocentiæ præſumptio 409
Innocentiæ profeſſio 881
Innocentiæ ſtatus 305
Innocentum mores 849
Innoteſcens Deus 905
Innovatio cœlorum 728
Inobedientes, 965
Inobedientia 162.255.549
Inobedientiæ ablatio 82
Inobedientia ſuperborum 71
Inordinata concupiſcentia 943
Inordinati affectus animæ 370
Inordinati motus 894
Inordinatus amor ſui 789
Inquietudo cogitationum 1017
Inquietudo conſcientiæ 97
Inquietudo impii 448
Inquietudo mentis 852
Inquietudo phantaſmatum 1029
Inquietudo vitæ activæ 472
Inquirere conſilia Dei 903
Inſania animæ peccatricis 1053
Inſania idololatrantium 1008
Inſania voluptatum 940
Inſanus 945.1047
De inſenſibilibus flagellari 316
Inſatiabilitas avari 374
Inſatiabilitas hæreticorum in erroribus
900
Inſenſati 257
Inſeparabilis naturæ filius, & Spiritus ſanctus 582
Inſidiæ 94
Inſidiæ dæmonum 468.906
Inſidiæ dæmonum & Judæorum 738
Inſidiæ diaboli 219.222.274.800.872.
1020
Inſidiæ diaboli, hæreticorũ, & Judæorum
553
Inſidiæ diaboli occultæ 886
Inſidiæ hæreticorum 887.297
Inſidiæ Judæorum, & hæreticorum 158
Inſidiæ tentationis 723
Inſidiæ Judæorum in Chriſtum 806.884
Inſidiæ ſacerdotum in Chriſtum 958
Inſidiari 328 979
Inſidiat diaboli detegere 394
Inſidiator 831
Inſidiatores 19 979
Inſignes animæ 903
Inſignia diſcordiæ 434
Inſignes virtute, & exemplo 881
Inſignia juſtitiæ & victoriæ 850
Inſipiens 396
Inſipientia peccantium 958
Inſiſtens ſæculi 488
Inſiſtens terrenis 984
Inſiti gentiles in fide 412
Inſolentia 614
Inſpiratio 347.483.482.882.704 840.
872.940
Inſpiratio caſtitatis 854
Inſpiratio Chriſti 758
Inſpiratio Dei 142.870
Inſpiratio divina 105.532.856.710.920.
973.993 1020.1022.1040
Inſpiratio & deliberatio 297
Inſpirationem ſequi 419
Inſpirationes 477.944 945
Inſpirationes divinæ 758
Inſpiratio occulta 83
Inſpiratio Spiritus ſancti 78.448
Inſtabiles 497
Inſtabilitas 124.479
Inſtabilitas hæreſis 483
Inſtans vindicta Dei 458
Inſtantia orationis 303.792
Inſtare perfectioni 508
Inſtaurata ruina Angelorum 837
Inſtigationes diaboli 674
Inſtinctum Spiritus ſancti ſequi 367
Inſtituens Chriſtus utrumque Teſtamentum 830
Inſtituens Deus Judæam 96
Inſtituens Deus templum & ſcripturam, &
crucem 483
Inſtituens legem 633
Inſtituere Eccleſiam 178
Inſtituens prædicatores 125
Inſtituere Prophetam & prædicatorem
869
Inſtituta humana 558
Inſtitutio baptiſmi 787.810
Inſtitutio baptiſmi compunctionis & confeſſionis 420
Inſtitutio doctorum 631
Inſtitutiones Eccleſiæ 418 436.739
Inſtitutio Eccleſiæ tam militantis, quàm
triomphantis 91
Inſtitutio Eccleſiæ, vel animæ 518

Inſtitutio Eccleſiarum 546.519
Inſtitutio fidelium in Eccleſia 417
Inſtitutio graduum Eccleſiæ 146
Inſtitutio Judææ, vel animæ, & Eccleſiæ, & ſacræ ſcripturæ 803
Inſtitutio legis 3
Inſtitutio morum à præceptore 146
Inſtitutiones humanæ 715
Inſtitutio novæ Eccleſiæ 854 127
Inſtitutio novæ legis 466.904
Inſtitutio prædicatorum 224
Inſtitutio presbyterorum 368
Inſtitutio prælatorum 952
Inſtitutio prava hæreticorum 771
Inſtitutio recentium in fide 467
Inſtitutio Regum mala 346
Inſtitutio ſacerdotum 419
Inſtitutores recentium in fide 422
Inſtructio in ſacra doctrina 774
Inſtructi virtutibus 138
Inſtructores bonorum 417
Inſtructores aſcribuntur bona opera 397
Inſtruens Eccleſia ſimplices 775
Inſtruens Gabriel Mariam 354
Inſtruere cathecumenum 1056
Inſtruere doctores 394
Inſtruere Eccleſiam 740
Inſtructa in ſpiritualibus 177
Inſtruere proximos 6
Inſtructa ſimplices 232 345.739
Inſtructa ſubjectum Neophyto 388
Inſtrui Philoſophia 15
Inſtrumenta bellica 74.434
Inſtrumenta corporis 608
Inſtrumenta dæmonum, & hæreticorum 448
Inſtrumenta hæreticorum 282
Inſtrumenta rapacitatis 312
Inſtrumentum mundanarum voluptatum 238
Inſultantes Judæi 988
Integritas à peccato 491
Integritas caſtitatis 830
Integritas fidei 17.414 591.710 891
Integritas inter tentationes 199
Intellectualia 511
Intellectus 17.28.235.462.318.668.742.778.965
Intellectus angelicus 1057
Intellectus bonus 618
Intellectus Chriſti ibid.
Intellectus donum 434
Intellectus, & affectus juſtorum 81
Intellectus, & operatio 85.665 973
Intellectus & ſenſus vitia manifeſtare 148
Intellectus & voluntas 81.423
Intellectus & voluntas Dei 285
Intellectus hominis 205
Intellectus prudens 423
Intellectus Sanctorum 110
Intellectus ſpiritualis legis 346.648
Intellectus, vel ratio 337
Intellectus vulgaris 153
Intelligentes 315
Intelligentes ſublimia 441
Intelligentia 994
Intelligentia acuta 496
Intelligentia carnalis 217
Intelligentia Chriſti 599
Intelligentia cum vitæ inſtitutione 114
Intelligentia divinitatis 884
Intelligentiæ carnales 741
Intelligentiæ prædicatoris 812
Intelligentia ſpiritalis ſcintillæ 347
Intelligentia Judæorum, & hæreticorum prava 571
Intelligentiam addere obſervationi decalogi 287
Intelligentia malorum 661
Intelligentia myſtica & moralis 396 955
Intelligentia naturalis 971
Intelligentia prædicatorum 509
Intelligentia prava ſcripturarum 188
Intelligentia recta de Chriſto 1033
Intelligentia renovata 199
In intelligentia ſacræ ſcripturæ errare 39
Intelligentia ſcripturarum 854
Intelligentia ſecretorum 972
Intelligentia ſpiritualis 157.13.274.369.385 600.943.1028
Intelligentia ſpiritualium 82
Intelligentia terrena 840
Intelligentia veritatis 136
Intelligere divinam & humanam naturam in Chriſto 865
Intelligere faciens ſpirituales 418
Intelligere legem carnaliter 442 305
Intelligere legem ſpiritualiter 816.860 918
Intelligibilia 13
Intelligibilia bona 554
Intelligibilia & ſenſibilia 854
Intemperantia 428 777
Intemperantiæ opera 1014
Intemperies linguæ 451
In templo idola 595
Intendens ſpiritus Domini formandis rebus 430
Intendere 149.550
Intendere ſacræ Scripturæ & ſpirituali intelligentiæ 151
Intentio 128.131.212.334.625.665.735.758,765.850.950.1079.1034
Intentio benè faciendi 534
Intentio bona 43.338.639.755.801
Intentio charitatis 99
Intentio Chriſti 735
Intentio Dei 975
Intentio devota 164
Intentio & ſuggeſtio diaboli 424
Intentio in bonum 763
Intentio juſtorum 162
Intentio in Chriſtum 253
Intentio legis 528
Intentio mala 212 286.423.278.937
Intentionem figere 447
Intentionem præcipientis ſervare 902
Intentiona non rectâ bona agere 34
Intentiones 669
Intentiones & inclinationes perverſæ 651
Intentiones mentis 791
Intentiones operum 1031
Intentiones rectæ 175.938
Intentiones variæ hypocritarum. 215
Intentionis & actionis concordia 860
Intentio operis 639
Intentio placendi Deo 203
Intentio prava 852
Intentio provida 244
Intentio recta 562.742.1024.1055
Intentio ſancta 877
Intentio ſuperborum 131
Intentio ſupernæ viſionis & piæ operationis 262
Interceſſio Chriſti 831
Interceſſiones ſanctorum 802
Interceſſores pro peccatoribus 244
Interiora 1023
Interiora animæ 504
Interiores ſenſus perfecti 413
Interiorum, & exteriorum concordia 190.
Integritas caſtitatis 230
Interitus & iniquitas 531
Interitus Judæorum repentinus 955
Interitus ſynagogæ 695
Internam requiem & ſapientiam quærere 455
Interpres 756
Interpretantes hæretici ſcripturam ſine intellectu 876
Interpretate malè Evangelium 284
Interpretationes Judæorum vanæ 989
Interpretatio ſcripturæ 713
Interpretatio ſcripturæ recta 840
Interpretatio ſiniſtra ſcripturæ 261
Intima fide orate 276
Intimum cordis 831
Intrans cum ſuperbia Eccleſiam 664
Introductio ad myſteria 354
Introductio fidelium in utramque Eccleſiam 254
Introductio Gentium in Eccleſiam 554
Introductio in fœlicitatem ibid.
Introductio ſimplicium in Eccleſiam 345
Introitus in paradiſum 538
Intueri veritatem 343
Intuitus æternæ claritatis 738
Non inveniens exitum calamitatis 378
Inveniens Judæos ſine legis obſervatione 576
Inventa divitiatem Chriſti 575
Invenire inanem gloriam 570
Invenire perfectionem virtutum 576
Inventores malorum 417
Inventores perverſorum dogmatum 338
Inveſtigans cogitationes & præcepta 274
Inveſtigare myſteria 13
Inveſtigare ſublimia 616
Inveſtigatio & retractatio 881
Inveſtigatio exemplorum 339
Inveſtigatio rerum 787
Inveſtigatio veritatis 837
Inveſtigationis abuſus 793
Invidi 152.516.551 679
Invidi & malevoli 274
Invidia 10.132.162 191 232.356.558.844 878 896 962.1030.1045
Invidia diaboli 372
Invidia diaboli & ſuorum 471
Invidia incendens 858
Invidia Judæorum 791.101
Invidia Judæorum in Chriſtum 282
Invidia Judæorum in Chriſtum & infidelium adverſus fideles 576
Invidia latens 1014
Invidia majorum 388
Invidia ſacerdotum & ſcribarum 310
Invidus 595
Invocare Deum 832.929
Invocantes Deum ſine operibus 100
Invocare Sanctos 284
Invocatio Dei in tentatione 242
Involvens ſe peccatis 541
Involvi peccatis 892
Involuntarium vitium 614
Involuti omnes peccatis, & obnoxii iræ Dei 347
Inutiles 413
Inutiles, & peccatores 834
Inutilis ſenſus Judæorum 890
Inutilis 1015
Inutilis pœnitentia 432
Inutilitas ſacrificiorum legis 961
Inutiliter operati 902
Joannes Baptiſta 44 102.132.140.384.385. 412. 502. 594 683 696.773 896.812 819 952.973
Joannes, & Chriſtus 772
Joannes Evangeliſta 132.915
Joannes præcurſor 90
Joannis Baptiſtæ miſſio 708
Joannis Baptiſtæ prædicatio 496
Joannis baptiſmus 787
Joſeph ab Arimathæa 319
Joſeph ſepeliens Chriſtum 912
Joſeph ſponſus Mariæ 642
Ira 58.133.162.217.455.697.748.783 1030
Iracundi 141.208.928
Iracundia 548
Iracundiæ 519
Iracundia Judæorum 435
Iracundus pertinax 857
Ira Dei 137 201.365.493.428.458.447 600.810 898 907.943.952.1009.1043
Ira diaboli 582

Iræ Dei gravis cauſa 1033
Iræ Dei via 449
Ira erumpens 952
Ira & concupiſcentia 132
Ira & convicia 497
Ira, & judicium Dei 735
Iræ & minæ Dei 873
Ira & vindicta Dei 604.943
Ira ferveus 200
Iram Dei effugere 86
Ira prælati à Deo 582
Ira vel zelus 287
Ire in cœlum 583
Ire in Eccleſiam ibid.
Irreligioſus 784
Irridentes Judæi Chriſtum 779
Irridentes ſimplices doctores 366
Irriſio 710
Irriſio bonorum 807
Irriſio Chriſti 518
Irriſio Judæorum 991
Irriſores legis Dei 228
Irritare Deum 49.738
Irritatio diaboli per pœnitentiam 402
Irritatio Judæorum ad invidiam 401
Irrumpens in myſteria 852
Iſrael 499.523.627.642.848
Iſrael & Juda 458
Iſrael & Juda translatio 435
Iſrael filii per ironiam 835
Iſraelitæ 493
Iterum condemnati 474
Iter crucis Chriſti 1032
Iter impiorum periens 329
Judæa 80.124 133 161.181.211.216.239. 291.328.359.385.396.485.581.604.611. 631.654.655.776.781.804.941.955. 983.988.992.1011.1014
Iudææ civitates 368
Iudææ deſtructio 418
Iudæorum dignitas 392
Iudæa cum vera fide 645
Iudæa cum cæremoniis 802
Iudæa tradita diabolo 449
Iudaici populi tauſtus 455
Iuda & populus Iſrael 195
Iudæi 4 6.25 33.49 51.66.85.90.92.93.107 114.123.127.132.135.141.149.151.154. 166 169 175 178.179 187.190 195.203 204.207 212.216 227.232. 239. 249. 254.270.298.304.333 347.352.355. 357.391. 392. 394. 396.427.428.436. 442 444.452.459.463.470.471 474. 478.482.484.488 491.493.494.502. 506.510.515.520.521.523.525.704.727. 709.712.916.922.760.761.762.766. 772.996.778.981.782 984.797.802. 814.815.824.825.828.834.837.840. 844 846.851.868.867.878.879 885. 886 892.900.910.912.921.987.943.946 947.957.927 978.980.986 987.988. 1004 1008.1011.1014.1016.1021 1041. 1045 1047.1031.1057
Iudæi abducentes à fide Samaritanos 572
Iudæi acuſantes Chriſtum 358
Iudæi à Deo diſcedentes 378
Iudæi ad fidem venientes 583
Iudæi amiſſo regno 841
Iudæi ampleƈtentes fidē in fine mundi 156
Iudæi celantes reſurrectionem Chriſti 26
Iudæi calumniantes Gentibus 366
Iudæi calumniantes prædicationem Eccleſiæ 731
Iudæi Chriſtianos contemnentes 279
Iudæi Chriſto contradicentes, & infideles fide 282
Iudæi Chriſtum condemnantes 367
Iudæi Chriſtum expellentes 697
Iudæi Chriſtum perſequentes 301.814.657
Iudæi clamantes in Chriſtum 310
Iudæi conantes auferre fidem Chriſti 46
Iudæi conſulentes legem 39
Iudæi contemnentes Chriſtum 641
Iudæi contra Chriſtum 245.465.871
Iudæi contra Chriſtum, dæmones contra animam & Eccleſiam 1200
Iudæi contra legem 704
Iudæi credentes 465
Iudæi creditum 979
Iudæi crucifigentes Chriſtum 145.150
Iudæi cum Deo per legem 997
Iudæi cum infidelitate 1012
Iudæi dantes carnales ſenſus legi 347
Iudæi dantes literam legis 309
Iudæi decepti 313
Iudæi deſpicientes Chriſtum 1039
Iudæi diſſipati 181
Iudæi diſperſi 510.799
Iudæi effundentes ſanguinem 622
Iudæi errores docentes 261.501
Iudæi & carnifices in Chriſtum 420
Iudæi & gentiles 91.104.163.381.335.490 722.814.836 1009
Iudæi & gentiles ad fidem venientes 757
Iudæorum & gentilium charitas 707
Iudæi & hæretici 183.466
Iudæi & hæretici contra Chriſtum & fideles 845
Iudæi & hæretici ſenſus myſticos enervantes 38
Iudæi & ſuperbi evaneſcentes 117
Iudæi, & Iudææ 228
Iudæi excæcati 706
Iudæi exercentes traditiones 667
Iudæi expectantes Meſſiam 909
Iudæi extendentes peccatum ad filios 344
Iudæi feſtinantes ad crucifigendum Chriſtum 86
Iudæi fideles deſpicientes 879
Iudæi fruſtra ſervant legem 746
Iudæi habentes Chriſtum 699
Iudæi habentes infidelitatem 306
Iudæi hæretici 770
Iudæi hæretici & caro contemptibiles 170
Iudæi jacentes in litera legis 527
Iudæi immolantes dæmonibus 885
Iudæi in Chriſtum 266 277.832 861
Iudæi in Chriſtum & in Chriſtianos inſanientes 891
Iudæi increduli 716
Iudæi infamantes Chriſtum 645.992
Iudæi in fine mundi credentes 865
Iudæi in lege 309
Iudæi invidi 914
Iudæi in Synagoga 133
Iudæi laborantes ſub lege 388
Iudæi loquentes legem ſine intellectu 669
Iudæi manifeſtantes infirmitatem Chriſti 728
Iudæi mirantes converſionem Gentium 578
Iudæi negantes Chriſtum 377
Iudæi negantes Chriſtum prophetatum 706
Iudæi negantes vel perſequentes Chriſtum 10
Iudæi nolentes cognoſcere Chriſtum 1087
Iudæi nolentes ſequi Chriſtum ſine prophetia 383
Iudæi non gaudentes ſuper Chriſto 415
Iudæi non legi obedientes 299
Iudæi non occiſi, ut ſint teſtes Scripturæ 572
Iudæi non reſipiſcentes 189
Iudæi occidentes Chriſtum 332.726
Iudæi occidentes Chriſtum ultra prophetas 347
Iudæi percutientes Chriſtum 788
Iudæi pereuntes 716
Iudæi perſequentes Apoſtolos 901
Iudæi perſequentes Chriſtum 49.379 503.857
Iudæi perſequentes Eccleſiam 175
Iudæi perverſè intelligentes Scripturam 422
Iudæi præcedentes Gentibus 368
Iudæi prædicationem Chriſti contemnentes 879
Iudæi præferentes Barabam Chriſto 740
Iudæi præſumentes de juſtitia 328
Iudæorum princeps 920
Iudæi prius credentes, poſtea increduli 810
Iudæi prohibentes fidem Chriſti 437
Iudæi promittentes ſervare legem 409
Iudæi prophetantes de Chriſto, quem præſentem non cognoverunt 371
Iudæi non puniendi 288
Iudæi quærentes calumnias in Chriſtum 904
Iudæi relicti cum litera legis 282
Iudæi reprobi ſervientes diabolo aut mundo 922
ex Iudæis converſi 339
Iudæi reſipiſcentes 873
Iudæi ſine caſu perſecuti ſunt Chriſtū 508
Iudæi ſine Chriſto 863
Iudæi ſine Deo & templo 980
Iudæi ſine Spiritu ſancto 824
Iudæi ſine templo 628
Iudæi ſine verbo Dei 779
Iudæi ſubjecti Chriſto 958
Iudæi ſub Sedechia 461
Iudæi tractantes inutiliter legem 909
Iudæi venientes ad Eccleſiam 329
Iudæi venientes ad fidem 903
Iudæi volentes ſervare legem cum Evangelio 694
Iudæorum abjectio perpetua 410
Iudæorum abominatio 720
Iudæorum aggravatio 809
Iudæorum cæcitas 657.713.750. 1015
Iudæorum captivitas 339
Iudæorum carnales obſervationes 443
Iudæorum confuſio 730
Iudæorum converſio 344.424.691 811. 860 1042
Iudæorum converſio in fine mundi 402. 768
Iudæorum converſorum remuneratio 343
Iudæorum corda 487.709
Iudæorum crudelitas 736.860
Iudæorum dejectio 821
Iudæorum delectio cum carnali lege 380
Iudæorum deſertio 24
Iudæorum deſpectio 694
Iudæorum deſtructio 332.722
Iudæorum deſtructio & literæ legis 400
Iudæorum diſperſio 27.626.679.683. 697
Iudæorum doctores 384.531
Iudæorum doctrina 369.600
Iudæorum doctrina deficiens 433
Iudæorum dolores 304
Iudæorum duritꝭs 434
Iudæorum errores 347
Iudæorum & dæmonum inſidiæ 731
Iudæorum & Gentilium liberatio 889
Iudæorum & Gentium converſio 369
Iudæorum & Gentium redemptio 888
Iudæorum & hæreticorum corda 865
Iudæorum & hæreticorum doctrina 912
Iudæorum & hæreticorum feſta 436
Iudæorum & hæreticorum ſacerdotes 882
Iudæorum & hæreticorum ſynagoga 886
Iudæorum excæcatio 788
Iudæorum familia 850
Iudæorum feſta 728
Iudæorum fidelium raritas 348
Iudæorum fides 830
Iudæorum genealogiæ 418
Iudæorum gloria 555
Iudæorum hoſtes 532
Iudæorum idololatria 377
Iudæorum in Chriſtum perſecutio 909
Iudæorum in Chriſtum conatus 438
Iudæorum incredulitas 648.661.873. 901

Iudæorum infidelitas 789
Iudæorum iniquitas 565
Iudæorum judicium 590
Iudæorum labia 597
Iudæorum lex 538
Iudæorum linguæ 626
Iudæorum luctus qui Chriſtum occiderunt 435
Iudæorum malitia 453
Iudæorum obſtinatio 435.634.898
Iudæorum oculi 756
Iudæorum opera 660
Iudæorum Paſcha 842
Iudæorum peccata 622.782
Iudæorum perditio 853
Iudæorum perfidia 359
Iudæorum pertinacia 594
Iudæorum plagæ in Chriſtum 886
Iudæorum principes 514.525.588.647 751. 646.862.903.914
Iudæorum populus 587.805.889
Iudæorum potentes 763
Iudæorum punitio 788.856
Iudæorum reges 614
Iudæorum regnum 690.864
Iudæorum reliquiæ 87
Iudæorum ritus 801
Iudæorum ſacerdotes 38 852
Iudæorum ſacerdotium 627
Iudæorum ſacrificia 766.1620
Iudæorum ſcandalum 504
Iudæorum ſceptrum 512
Iudæorum ſervitus 771
Iudæorum ſimplices 594
Iudæorum ſuſtentatio per legem 364
Iudæorum Synagoga 877
Iudæorum templum 648.776
Iudæorum tenebræ 722
Iudæorum traditiones 500.591.666. 903
Iudæorum virtus 833
Iudæorum vulgus 769.879
apud Judæos contemptus Chriſtus 25
Iudæos & gentiles ſalvans Deus 41
Iudæos non habere partē in victoria Chriſti 869
Iudæos 67 242.615
Iudæus perſequens & negans Chriſtum 255
Iudæus ſub lege 266
Iudas 52.84.96.158.201 250.291.293 505 470.482.495.520.505.626.644 649. 722.782.827.1047.1056
Iudas, & Iudæi 19
Iudas & Iudæi vendentes Chriſtum 1011
Iudas & principes Judæorum 50
Iudas Iſchariotes 587
Iudas proditor 535
Iudex bonus 304
Iudex bonus aufertur ob peccata 694
Iudex Chriſtus 438
Iudicandi 355 825
Iudicandi potentia Chriſti 853
Iudicandi vis 349
Iudicans juſtè 573
Iudicans ſe Deo 150
Iudicans ſe ſimilem 301
Iudicare 909
Iudicare Chriſtum purum hominem 681
Iudicare perversè 16
Iudicare ſe ipſum 390
Iudicari etiam in hac vita 692
Iudices 909
Iudices boni 890
Iudices Eccleſiæ 791
Iudices, & principes 531
Iudices fidei ſacerdotes 795
Iudices florentes ut palma 509
Iudicia Dei 25.67 52.200.265 245.332. 230.688 764.795 831.871.1025.1032
Iudicia Dei calumniata 334
Iudicia iuſtorum 280
Iudicia perverſa 931
Iudiciaria poteſtas Chriſti 357
Iudicia tria 499
Iudicii ant gratiæ tempus 54
Iudicii dies 31.200.552.647.651.656.785. 768.789 663
Iudicii Dei miniſtri 444
Iudicii dies & punitionis malorum 837
Iudicii divini cognoſcere cauſas 565
Iudicii & mortis memoria 671
Iudicii & reſurrectionis dies 521
Iudicii gravitas 197
Iudicii locus 532
Iudicii omnes dies comprehendens 408
Iudicii ſententia 558 626
Iudicii tempus 526.345.655. 785
Iudicii terror 521.574.524 697
Iudicii timor 436.788 873
in Iudicio æqualitas 197
Iudicium divinorum complectio 443
Iudicii ſententia comprehendens ſolos malos 455
Iudicium 345 532 562.956.841 951. 976
Iudicium Antichriſti 589
Iudicium Chriſti 321 485.948.966
Iudicium Chriſti in Judæos & alios 586
Iudicium Chriſti promptum 857
ad Iudicium congregari 369
ad Iudicium convocantes Angeli 509
Iudicium Dei 305.425 625.678.693.844. 884
Iudicium de infidelitate Judæorum 907
Iudicium diluvii 535
Iudicium divinum 647
ad Iudicium egreſſio 177
Iudicium & ira Dei 755
Iudicium & miſericordia 802 764
Iudicium futurum 164.631
Iudicium intellectus 504
Iudicium Judæorum 590
Iudicium juſtum 665
Iudicium naturale 935
Iudicium perverſum 844 808
Iudicium pervertentes 1047
Iudicium prædicare 402
Iudicium rectum 808 950
Iudicium ſui diverſum, & proximi 678
ad Iudicium veniens Chriſtus 42.548
in Iudicium venire cum Deo 56
Iudicium ultimum 425
Iudicium univerſale 455.588.898.964. 1013
ad Iudicium vocare 57
Iudicium utrumque 51
Iugum Chriſti 744
Iugum Domini moleſtè ferentes 421
Iugum legis 744
Iugum legis & peccata abjiceta 581
Iugum leve imperans Deus 441
Iugum vitæ 762
Iuliani perſecutio 445
Iumenta 1056
Iungens ſibi Deus Synagogam 455
Iungi Judæos Babylonis 38
Iungi legi 592
Iura divina 590
Iuramentum Dei 619
Iurata 616.660 830
Ius gratiæ & gloriæ 866
Iuſta damnatio hæreſiarchæ 407
Iuſtitiæ puritas 740
Iuſti 4 124 125.155.170.185.550.357.447 469.638. 649. 718. 759. 976.814.887. 982
Iuſti animæ 916
Iuſti cogitatio 590
Iuſti condemnantes malos 348
Iuſti conſtantes 58
Iuſti corona 590
Iuſti & humiles 204
Iuſti & peccatores 209
Iuſti & Sancti 261 624
Iuſtificari 819
non Iuſtificari per opera legis 1041
Iuſtificatio 159
Iuſtificationes ſanctorum 391
Iuſtificatio per Chriſtum 418
Iuſti fortitudo 657
Iuſti ſeu Apoſtoli 287
Iuſti ſimplicitas 601
Iuſtis omnia cooperantur in bonum 578
Iuſtitia 125.168.189.284.401 498.618 688.718.719. 749.763 863.870. 937. 1007.1056
Iuſtitia Chriſti 168
Iuſtitia commutativa 878
Iuſtitia Dei 455 689 1043
Iuſtitia diſtributiva 814
Iuſtitia divina 852
Iuſtitiæ, arrogantia 185
Iuſtitiæ aſſertio in bonis operibus 405
Iuſtitiæ augmentum quærentes 593
Iuſtitiæ Dei manifeſtatio 373
Iuſtitiæ opera 595.863 893
per Iuſtitiæ opera acceſſus 37
Iuſtitiæ ſymbolum 453
Iuſtitia & fides 170
Iuſtitia & miſericordia Dei 496.301
Iuſtitia fraudulenta 856
Iuſtitia in corde 657
Iuſtitia legis Iudæorum 928
Iuſtitiam Dei laudare 415
Iuſtitiam divinam exequens diabolus 43
Iuſtitia originalis 955
Iuſtitia putativa 486
Iuſtitia punitiva Dei 613
Iuſtitia rigida 455
Iuſtitia ſimulata 636
Iuſti verba 885
Iuſti verè 591
Iuſti vita 646
Iuſtorum animæ 715
Iuſtorum cœtus 714
Iuſtorum corda 514
Iuſtorum deſideria 807
Iuſtorum duratio 792
Iuſtorum & Eccleſiæ ſtabilitas 791
Iuſtorum exempla poſt mortem 421
Iuſtorum generatio 147
Iuſtorum mentes 607
Iuſtorum orationes 771
Iuſtorum perfectio 941
Iuſtorum reſurrectio 887
Iuſtorum vita 382
Iuſtus 147.384.553 627.763.768. 805
Iuſtus aperiens cor ad ſimplicitatem 408
Iuſtus cadens coram impio 462
Iuſtus habens Chriſtum 843
Iuſtus in cœleſtibus, aut cruce Chriſti 813
Iuſtus in medio 107
Iuſtus patiens tribulationes, & ſe examinans 466
Iuſtus reſiſtens tentationibus 734
Iuvenes dociles 759
Iuventus ſenilis 667
Iuventutis tempus 921
Iuxta fluenta gratiarum 594

L.

Labens in peccatum propter inanem gloriam 1049
Labia dæmonum & hæreticorum 365
Labi ad voluptates 314
Labia Judæorum 596
Labia Scribarum 596
Labi circa viam contemplativam vel activam 901
Labia Virginis Mariæ 1050
Labi in corporis vitia 279
Labi in hæreſim 694
Labi in infernum 198
Labi in peccatum 214
Labia honorantes Deum 671
Labilitas mundanæ gloriæ 678
Labilitas rerum 73
Labor 799
Labor Adæ 413

Laborantes

Laborantes 329
Laborantes circa temporalia 212
Laborantes in Eccleſia 139
Laborantes in literis ſacris 146
Laborantes in profectu 867
Laborantes Judæi ſub legē 388
Laborantes pro Christo 581
Laborantes ſub cura majorum 146
Laborantes ſub jugo Christi 590
Laborantium compaſſiō 450
Laborare 1040
Laborare docendo 380
Laborare in hac vita 285
Laborare in vita activa 363
Labor avari 104
Labor bonorum in hoc ſæculo 596
Labor Christi in hoc mundo ibid.
Labor conjugatorum 686
Labor corporis 146
Labor Eccleſiæ in correctionē malorum 992
Laborem Gentium ſuſtinere 786
in Labore pœnitentiæ deficientes 355
Labores 195.607
Labores bonorum operum 624
Labores Christi 328.960
Labores Eccleſiæ 546
Labores & opera 325
Labores & orationes Christi 361
Labores & tentationes 931
Labores & tribulationes 101
Labores hujus ſæculi 127
Labores hujus vitæ 53.463.746.785.808
Labores hujus vitæ parare 277
Labores Judæorum 200
Labores Judæorum in Ægypto 218
Labores mundanorum 980
Labores paſſionis Christi 1007
Labores Prælatorum in ædificanda Eccleſia 411
Labores religionis 805
Labores ſæculi 814
Labores ſine fide 823
Labor & eruns Gentilium 686
Labor fidelium 490
Labor inanis 449
Labor in ſtudiis 368
Labor intelligendi Scripturas 960
Laboris terminus 961
Labor Judæorum 182
Labor Judæorum caſſus 278
Labor Judæorum in Scripturis 784
Labor militum 218
Labor omnibus communis 878
Labor pœnitentiæ 74.181
Labor ſine fructu fœlicitatis 1012
Labor præmium expectans 412
Lachrymæ 123.199.453.345.467.801.828
Lachrymæ Christi 395
Lachrymæ cum compunctione 1017
Lachrymæ duplices 309.874
Lachrymæ pœnitentiæ 12.20.641.806
Lachrymari 480
Lachrymarum abundantia 462
Lachrymarum multitudo 177.377
Lachrymas duplices acceptare 43
cum Lachrymis opus bonum 57
Lædere proximum 818
Læſio animæ 1033
Lætificans Deus 414
Lætificans ſanguis Christi 415
Lætitia 211.1043
Lætitia cœleſtis 181
Lætitia de temporalibus 880
Lætitia de victoria Christi 427
Lætitia inanis de virtutibus 645
Lætitia in bonis operibus 346
Lætitia in tribulatione 108
Lætitia Judæorum in cærimoniis 416
Lætitia mundi 1044
Lætitia ſpiritualis 63.745.1044
Laica 784
Lamenta 827
Lamentari mortuos 337
Languere in charitate 527
Languor charitatis 611
Lapſi à fide 16
Lapſum Judæorum deplorans 44
Lapſus diaboli 192
Lapſus generis humani 194
Lapſus hæreticorum ibid.
Lapſus hominis 994
Lapſus in diverſa vitia 193
Lapſus in errorem ex ſuperbia 1028
Lapſus infirmorum 389
Lapſus in libidinem 349
Lapſus in malum 917
Lapſus in peccatum 315.332.380.1002
Lapſus in ſtatum peccati 326
Lapſus in ſuperbiam 795
Lapſus peccatorum 299
Lapſus primi hominis 309
Lapſus primi tempus 336
Lapſus proximi contemptus 356
Lapſus viri juſti 1029
Laquei diaboli 215
Largiri 211.902
Largitas Christi 347
Laſcivia 221
Laſcivi ſenſus 209
Lata via 424.429
Latens Christi divinitas 377
Latens divinitas in paſſione 375
latens ſanguis Christi 67
latentes ſuggeſtiones, vel violentæ tentationes 852
de latere Christi aqua 418
latere faciens ſanctos in humilitate 25
lateris Christi apertio 405
latibula Judæorum; & hæreticorum 611
latitudo cœleſtis 408
latitudo cordis 978
latitudo Eccleſiæ in gentibus 941
latitudo & fortitudo Dei 659
latitudo mundi 941
latitudo ſapientiæ 446
latitudo vitæ ſpiritualis 1004
latriæ honor 354
latro bonus & malus 801.802
latrones 567.902
latrones duo 1047
latus Christi 599.942
laudandus Deus in Eccleſia 314
laudans miſericordiam Dei prædicator 451
laudans multitudo paſtorum 1006
laudantes Angeli Deum, & gerentes curam hominum 1023
laudantes Deum 206.517
laudantes exempla Sanctorum 299
laudare 668
laudare Deum 208.394.633.825.929
laudare Deum bonis operibus 377
laudare Deum per ſacram Scripturam 554
laudare Deum pro ſingulis 23
laudare Deum verbis Propheticis & Apoſtolicis 206
laudare Deum voce 979
laudare juſtitiam Dei 415
laudare mane & veſperē 319
laudare peccatorem in vitiis 466
laudare potentiam Dei 832
in laude humana quieſcens 363
ad laudem Dei caro concordat ſpiritui 415
laudem inanem quærere 387
laudes Angelorum 133.208
laudes approbat Deus 46
laudes Dei 164.187.218.230.369.641.748.753.825.926.948
laudes Dei in patria 817
laudes & preces 361
laudes hypocritarum 802
laudes humanas quærere 44
laudes in fœlicitate 306
laudes inutiles hæreticorum 1054
laudes juſtorum 206
laudes vanæ 848
in laudibus Dei Eccleſiam firmari 447
laudis contemptus 506
laudis guſtus 758
laudis inanis abjectio 382
laudis ornatus 762
laus Dei 387
laus divinorum judiciorum 609
laus humana 182
laus hypocritæ 452
laus miſericordiæ Dei 851
laus per opera 815
laus ſimulata Phariſæorum 790
laus virtutum 550
lectio legis veteris 978
lectionum ſacrarum ablatio 24
lectio Scripturæ 672
lectio Scripturarum 655
à lege Dei extranei 384
in lege Christi lætitia 416
legem carnaliter non ſervantes 377
ob legem Christi mœror Judæorum 356
legem & prophetas ſeparare à Christo 381
legem implens Christus 419
per legem non tolli peccatum 38
legem novam dans Christus 408
legem novam inſtituens ibid.
legem ſervare volentes cum Judæis 448
legem tranſgredientes ſacerdotes 348
leges 948
legem ſacram Scripturam 833
lectio ſacræ Scripturæ 1033
leges civiles 778
leges contra fidem 332
leges & magiſtratus 667
leges tres 672
legis à gratia novi teſtamenti ſeparatio 82
legis celſitudo 800
legis ceſſatio 315
legis collatio 762
legis doctor 436
legis doctrina 238.676.819
legis doctrinæ ad gentes dilatatio 428
legis & cordis Judæorum velamen 465
legis & ſacerdotii conjunctio 734
legis Evangelicæ contemptus 326
legis inſtitutio 314
legis intentio 318
legis jugum 744
legis litera 498.521.528.529.568.602.661.685.704.758.880.886.917
legis myſteria 938
legis novæ expreſſio 340
legis novæ præparatio 24
legis novæ opera 402
legis obſcuritas 363.826
legis obſervatio 613.660
legis obſervatio carnalis 378
legis opera 443.660
legis per tria 895
legis pœna 386
legis productio 770
legis promiſſio 318
legis revelatio 816
legis ſcientia 680
legis ſermo 920
legis Spiritus 458
legis ſtatus 349
legis tempus 328
legis tranſgreſſio 667
legis tranſitus ad Evangelium 5
ſe legi ſubjiciens Chriſtus 1028
legis velamen 880
legis veteris ceſſatio 390
legis veteris imperfectio 802
legis veteris planctus 458
legis veteris teſtimonia ad novam ferre 438
legum obſequium 467
leves 81.396
leves cogitationes 426
levis affectus 415
levis caſtigatio Dei 404
levis cognitio 462

levis

Levis pœnitentia 931
Leviſſimum peccatum 435
Levitas 804
Levitas animi Angeli 196
Levitas hominum 652
Levitas malorum 912
Levitas prælatorum moderata 873
Lex 30.269.290.316.392.435.462.470.514.530.559.585.599 623.645.666.686.695.760 778.816.838.927.931.944 982.986.1019.1026.1043.1046
Lex ad ſacerdotes dirigitur 654
Lex carnis 67.1047
Lex clauſa Judæis relicta 612
Lex contempta 398
Lex cum myſtico ſenſu 63
Lex cum Prophetis 696
Lex cum ſenſu ſpirituali 883
Lex Dei 180,200.602.610.756.919.933
Lex dirigens 108
Lex divina 732
Lex docens voluntatem Dei 887
Lex, & Evangelium 470.741.805
Lex & myſteria 887
Lex & ſacra ſcriptura 105
Lex & Prophetæ 74.353.462.862.986.1017 1019
Lex & Prophetæ de Chriſto 635
Lex & Prophetæ oſtendentes peccata 1039
Lex & prophetiæ 187.741
Lex fidei 945
Lex firmans fideles 281
Lex frænans Judæos 979
Lex gratiæ 754 791 943
Lex in corde 906.972
Lex inſtituens 710
Lex in templo 657
Lex Judaica 104
Lex juxta baptiſmum 949
Lex latens tribus temporibus 26
Lex literæ, 180.781
Lex mandans per prædicatorem 653
Lex mortis 604
Lex Muyſis 99.274.869
Lex mutua comparata verbo Dei 596
Lex naturæ 110.339
Lex naturalis 164.205.426 457.557.612.792.1044
Lex non probans ſenſus carnales 925
Lex non ſalvans 881
Lex non tollens peccata 1022
Lex nova 206.352.392.435.589.612.626 672.964.972 1050
Lex peccati 289.444
Lex producens Martyres 912
Lex, prophetia, Evangelium 443
Lex quieſcens in Eccleſia 908
Lex retinens populum in timore 588
Lex Scribis tradita 309
Lex ſuſcipiens curam Synagogæ 34
Lex vel ſermo Dei 66
Lex vetus 129.131.132.168.291.312.384.385.556.562.578.590.612.637.765 801.802.842.877.932.968.992.1054
Lex vetus in Eccleſia 812
Lex vetus uni populo collata 891
Lex una 727
Libenter offerre 947
Libenter peccare 182
Liberalis communicatio doctrinæ gentibus 382
Liberalis virginitatis oblatio 415
Liberalitas Dei 546
Liberans ab erroribus 769
Liberans ab incredulitate 373
Liberans ab inimicis 789
Liberans à peccato 317.615.619
Liberans à poteſtate diaboli 366
Liberans à ſpiritu fornicationis 619
Liberans a tentatione, & tribulatione,&c. 373
Liberans Chriſtus patres 989
Liberans Deus a diabolo 405
liberans Deus à miſeria 610
liberans Deus a peccatis 393.873.952
liberans Deus à poteſtate diaboli 862
liberans Deus à vitiis 372
liberans Deus à voluptatibus 399
liberans Deus de tribulatione, & tentatione 373
liberans Deus Judæos & Gentiles 392
liberans pater Chriſtum 387
liberans prælatus à diabolo 400
liberare ab adulatoribus 852
liberati à diabolo 259
liberati a malis 388
liberati à peccatis 393.399
liberati a peccato in hac vita 388
liberati a ſervitute diaboli 343
liberati bona voluntate 589
liberati Judæus ab onere legis 938
liberati a tribulationibus 619
liberati a diabolo 324
liberati à peccatis 958
liberatio à morte animæ & corporis 861
liberatio a peccatis & periculis 89
liberatio à tribulatione 639
liberatio bonorum 244
liberatio Chriſti 682
liberatio Chriſti varia 619
liberatio hominis 590
liberatio Judæorum & Gentilium 280
de tribulatione & tentatione liberans Deus 41
liberatio Pauli 619
liberatio per Chriſtum 819
liberè peccantes 378
liber prædeſtinatorum 904
libertas a carne 628
libertas Angelorum 298
libertas arbitrii 990.1029
libertas à vitiis 700
libertas diaboli 98
libertas & poteſtas fidelium 776
libertas futuræ gloriæ 387
libertas Iſrael ex parte 622
libertas mentis 432
libertas mundana 467
libertas operandi 342
libertas peccatorum 620
libertas per pœnitentiam 602
libertas prædicandi conceſſa 344
libertas prædicatorum 321
libertas vitæ contemplativæ 376
dans libertatem contemplandi 248
liberum arbitrium 454 496.528 613.826.935 1029 2046
liberum arbitrium debilitatum 325
liberum dare arbitrium 24
in libidinem cadere 40
libidinis caſtigatio 685
libidinis dæmones 601
libidinis incitamenta 703
libidinis multitudo 347
libidinis peccata 542
libidinis peccatum 332
libidinis ſigna 317
libidinis vitia 422
libidinoſi 91.147.209.389.391 744.967
libido 63.75.124.174 187.203.212.232.245.291.310 395.538.676.858.936
libido carnem ſubjiciens 364
libido & gula 618
libido perdens bona opera 407
libido refrænata 21
libri & exempla patrum 720
libri hæreticorum 436.552.988.1016
libri legis 237.815
libri Muyſis 392,1018
libri Muyſis quinque 187
libri novi Teſtamenti 802
libri prophetici 1016
libri ſacræ Scripturæ 118,290.430.509 368
libri ſignacula ſolus aperuit Chriſtus, & natus ex Virgine 522
libros facientes antiqui patres 435
ad ligandos bonos conatus diaboli 378
ligare ſub jugo vitæ 612
ligari cura 437
ligatur in cordibus malorum, vel in abyſſo 612
ligna templi 223
limbo educens patres 373
limbus 52.72.200.202.214.312 362.559.612.814.917.984.1016
limitatio doctrinæ 446
limitatio tentationum 1035
lingua 223.207.753.989
lingua adulantium 633
lingua Chriſti 208.989
lingua malorum 132
lingua Gentilium 612
linguæ hæreticorum ibid.
lingua Judæorum ibid.
lingua juſti & ſapientis 385
lingua ſuperba 628.642
linguæ 237
linguæ intemperies 453
linguæ Judæorum 496
linguæ Philoſophorum ibid.
linguam frænare 769
litera 96.258
litera abolita legis 109
litera cum ſpiritu 950.287.878
literæ carnalis doctrina 450
literæ ſacræ Scripturæ 1016
litera, & ſpiritus 487.489.623 1017
litera expoſita 946
litera legis 122.135 242.217.219 236.290.300.328.342.426.452.463 468.498.522.521 529.568 598 605.608.653.686.704.756.761.762.807.880.886.915 917.935.951 962
litera legis & ejus doctrines 215
litera legis & myſteria 128
in litera legis quieſcentes Judæi 364
literam legis ſervantes ante adventum Chriſti pœna levis 449
litera legis ſine ſenſu Evangelico 258
litera legis voluptuoſa 1047
literalis obſervantia 390
literalis obſervantia legis 49
literam à ſpiritu dividentes Judæi 22
literam legis aperiens 348
literam legis mollire 26
litera ſacræ Scripturæ 785
litera Scripturæ 290
litera ſine Spiritu 669
literatus ambitioſus 677
loca perfectorum in Eccleſia 1005
loca tuta 604
loca voluptatis 383
locus Calvariæ 236 689
locus Chriſti ſecretus 314
locus contrariarum virtutum 381
locus crudelitatis 79
locus divinæ miſericordiæ 221
locus electorum 334
locus habitationis 212
locus inferior 350
locus infimus 221
locus judicii 233 523
locus laborum 284
locus libidinis 1034
locus malorum 983
locus manifeſtus 689
locus mundus à turpitudine 467
locum non dare diabolo 364
locus non tutus 264
locus omnis 754
locus paſtorum 404
locus peccatorum 917
locus pinguis 443
locus purificationis 912
locus reſurrectionis 1031
locus voluptatis 73 197
locutio Dei 764

Digitized by Google

Longævitas Dei 208
Longanimitas 232
Longanimitas Dei 410.632
Longanimitas & miſericordia 1017
Longa mora in contemplatione 975
Longa vita prædicatorum 978
Longè à malis 635
Longè a vitiis ibid.
A longè videntes tentationes 437
Longior pœnitentia majoris peccati 515
Loquaces 228
Loquaces in mundo 806
Loquacitas 851.968
Loquacitas arrogantium 870
Loquacitas hæreticorum 961
Loquacitatem reſtringere 5
Loquacium abundantia 372
Loquacium productio 375
loquax 239.1016
Loquentes inſipienter de paſſione Chriſti 463
Loqui ad utilitatem 388
Loqui de Chriſto 667
Loqui de Deo 630
Loqui de Deo indignè 28
Loqui de Deo mendaciter 44
Loqui de ſponſo 169
Loqui errores 776
Loqui & operari ad ædificationem 227
Lucas Evangeliſta 386
Ad lucem veritatis converſio 1018
Lucifer 32.316.584.648.715.824.829.828.877.953
Lucifer Eccleſiam perſequens 266
Lucifer inter Angelos 97.667
Luciferi potentia 769
Lucifer maculans cœlum, & peccator mētem 245
In Lucifero perfectior imago Domini 928
Luciferum ejiciens Deus de paradiſo 381
Luctus in hoc mundo 527
Luctus Chriſti 252
Luctus inferni 246
Luctus Judæorum 412
Luctus pœnitentiæ 594
Luctus ſanctorum 984
Lucrum turpe 97
Lugere 814
Lumen cognitionis 742
Lumen divinum 978
Lumen naturale 602
Lumen veritatis 742
Luna 803
Luna & ſol 489.743
Luna in paſſione 533
Lux 478
Lux Evangelicæ veritatis 653
Lux interna 181
Lux gratiæ 182.81
Lux operum 601
Lux ſcientiæ 357.409.742.745
Lux verbi Dei 37
Luxuria 637.1044
Luxuriæ 544
Luxuria & ebrietas 929
Luxuria & gula 575
Luxuriæ peccatum 850

M.

MAchinamenta diaboli 1043
Machinantes fraudes in bonos 417
Machinationes diaboli 404
Machinationes malorum, & hæreticorum 40
Machinationes peſſimas proferre 574
Mactare concupiſcentias 885
Macula 544
Maculatus peccator 530
Macula prædicatorum 102
Magi 6.402.632.712.812
Magicis artibus ſervientes 49
Magi & gentiles converſi 946
Magiſtratus 345
Magiſtratus & leges 867
Magiſtratuum rapina 515
Magiſtri doctores 347
magiſtri hæreticorum 739
magiſtri ſeveri 490
magna & parva opera prædicare 783
magna de Deo cognoſcere 34
magna faciens erga homines 648
magna loqui 12
magna operari 908
magna operantes 225
magna peccata 495
magnificentia 640
magnitudo Dei 548
magnificant Deum Eccleſiam 768
Majeſtas Chriſti 220.984
Majeſtas Dei 334.719.784
majora de Chriſto quam de Patriarchis ſentiuntur 706
majores defendentes vitia minorum 735
majores Eccleſiæ 603
majores in Eccleſia 521
majores Synagogæ 530
major & minor turpitudo rerū ſæculi 500
mala cuſtodia ſenſuum 144
malæ cogitationes 226
mala exempla 195
mala ex peccato originali 789
mala judicare de Deo 851
mala opera 473
mala opera prælatorum 593
mala reflectuntur in malos 564
maledicendi conſuetudo 548
maledicentia 454.990
maledicere 177
maledictio corporis nō benè operantis 638
maledictio hypocritarum 631
maledictio in judicio ibid
maledictio Judæorum in Chriſtum ibid.
maledictio malorum 556
maledictio malorum in corpore 653
maledicunt damnati diabolo 408
malè interpretantes Scripturas 266
malè muniens virtute 586
malè operari 779.907
malè vivere 97
malè vivere in Eccleſia 224
mali 16.66.103.227.228.252.256.533.564.582.593.596.406.427.460.463.478.49.583.548.701.759.761.776.781.808.825.840.862.863.988.901.902.978.1051
mali ad fidem vocati 768
mali adhærentes diabolo 783
mali antiqui 584
mali Chriſtiani 911
mali conſtantes 559
mali deficientes in judicio 453
mali doctores 979
mali ejecti 913
mali, & boni 121
mali & hæretici convicti 169
mali gaudentes ex ruina bonorum 548
mali in Eccleſia 332.335.560.636.824
mali in inferno 196.628
mali innumeri 503
mali judices raptores 523
mali laudantes virtutes 169
mali coloniſt 132
mali miniſtri Dei 701
mali præpoſiti 221
malis creſcentibus dolor Eccleſiæ 555
in malis quieſcens diabolus 324
malitia 565.430
malitia completa 870
malitia diaboli 426
malitia inveterata 481
malitia Judæorum 404
malitia Judæorum detecta 548
malitia Judæorum in Chriſtum 390.900
malitiam auferre 44
malitiam diſſipans ſimplicitas 369
ex malitia peccatum 1052
malitia ſimplicitate cooperata 558
malitia tyrannorum 558
malitioſæ mentes 315
malitioſi & blandi 904
malitioſi, & iracundi 314
mali vincentes bonos 29
mali viventes in Eccleſia 1027
malorum à bonis ſeparatio 346
malorum caſtigatio 893
malorum certa perditio 364
malorum ceſſatio in felicitate 27
malorum concordia 59
malorum condemnatio 632.903
malorum condemnatio in Judicio 232
malorum confuſio 793
malorum corda 716
malorum corpus 832
malorum deſpectio 27
malorum dolor 417
malorum & dæmonum punitio 789
malorum & diaboli fraudes in Chriſtum & ejus membra 27
malorum in bonos perſecutio 412
malorum intelligentia 861
malorum inventores 417
malorum levitas 915
malorum maledictio 538
malorum memoria 559
malorum munitionē 790
malorum pœna 583.900
malorum poſteritas 816
malorum profundum 572
malorum progenies 830
malorum projectio 852
malorum triſtitia 530
malorum punitio 793
malorum ſeparatio ab Eccleſia 21
malorum ſollicitudo 836
malorum ultio 518
de malo proximi gaudere 43
per malos punit Deus 421
malos ejiciens Deus 404
malos conſumi 303
per malos impetrans Deus 445
malos ſolos comprehendens ſententia judicis 5
malos puniens Deus 52
malos tradit dæmonibus Deus 56
malum apparens bonum 914
malum bonum dicere 413
in malum conſentire 356
malum inevitabile 871
malum ſub ſpecie boni 156
malus 234.863
malus prælatus 4
malus religioſus 30
mandata 96.446
mandata Dei 608.1058
mandata implere 27
mandata minima 446
mandata ſpiritualia 712
mandatorum obſervatio 844
mandatum honeſte 504
mandatum Judaicum 1032
mane & veſpere laudare Deum 577
manens Chriſtus in anima 918
manens cum Eccleſia 548
manifeſtæ viſionis oſtenſio 937
manifeſtare 121.979
manifeſtare errores 283
manifeſtare Evangelium 218
manifeſtare hæreſim 348
manifeſtare vitia ſenſus & intellectus 19
manifeſtari 361
manifeſtatio 975
manifeſtatio aliqua gloriæ Sanctorum 213
manifeſtatio bonorum operum 671.894
manifeſtatio Chriſti 113.599.871.993
manifeſtatio cordis 914
manifeſtatio Dei 836.173.698
manifeſtatio divinæ voluntatis 110
manifeſtatio divinitatis in humanitate 177.816.957
manifeſtatio diſcipulorum Chriſti 147
manifeſtatio divinorum ſecretorū 310.412

manifeſtatio Domini 25
manifeſtatio errorum 506
manifeſtatio fidei 113
manifeſtatio figurarum 737
manifeſtatio impudens peccatorum 778
manifeſtatio iniquitatis 736 967
manifeſtatio in judicio 639
manifeſtatio juſtitiæ Dei 375.188
manifeſtatio myſteriorum 27.148.626
manifeſtatio operum Deo 763
manifeſtatio patris per Chriſtum 348
manifeſtatio peccati 241
manifeſtatio peccatorum 106
manifeſtatio prophetiæ 241
manifeſtatio ſapientiæ 203
manifeſtatio veritatis 754
manifeſtatio virtutum 472
manifeſtatus Chriſtus Judæis 547
Manna 184
manſiones Apoſtolorum in gloria 693
manſueti 179.756
manſuetudo Chriſti & Eccleſiæ 658
manſuetudo, & principatus Dei 319
manus Chriſti 82
manus Chriſti in cruce 660.881
Marcus 613
mare mortuum 755
Maria Chriſtum generans 306
Maria concipiens Chriſtum 435
Maria conterens Satanam 400
Mariæ caſtitas 592
Mariæ corpus 617
Mariæ glorificatio 56
Mariæ myſteria 402
Mariæ Virginis uterus 49
Maria generans Chriſtum 438
Maria pariens Chriſtum 485
Maria prægnans 716
Maria ſuſcipiens Chriſtum in utero 403
Maria Virgo 408 628
Martyres 46 38 102.133.137 565.168.197 212.216.229.254.273.260.368 379 392 406.435.436.458 474.484.486.571. 594 648.652.753.759.798.802.621. 876.623.954.986.1003
Martyres & Apoſtoli 268
martyres laici 4
martyres verecundi 785
martyria 994
pro Martyribus non dolens Eccleſia 370
martyrii fructus 365
martyrii prædicatio 504
martyrium 13.164 282 206 344 370. 496.551.877.882.894.665 1050.1042. 1044
martyrum corpora 462.469.738
martyrum, & Apoſtolorum corpora 533
martyrum & virginum multitudo 50
martyrum exempla 437
martyrum fortitudo 865
martyrum multiplicatio 532
martyrum pœna 806
martyrum ſanguis 342 504 762.773
martyrum vincula 606
martyrum virtutes 602
materia 612
materia prima 962
materia contemplationis & bonorum operum 776
materia informis 32
materia præceptorum 136
materia prima 128
materia ſenſus & intellectus 624
materia vitiorum 600
matres innocentum 849
matrimonium 867
matrum innocentum & pœnitentium dolor 335
Matthæus 319.613 994
matura pœnitentia 432
maturi fructus 916
maturitas morum 84
maturitas prædicatorum 802
maxilla Chriſti 654
mediatores ſacerdotes 737
mediator prælatus 710
medici animarum 1057
mediocres 187
mediocres virtute 74
meditari in lege Dei 879
meditari in ſacra Scriptura 896
meditari ſenſus ſpirituales 319
meditari verba Dei 666
meditari utrumque adventum Chriſti 363
meditatio cœleſtium 291
meditatio & oratio 794
meditatio judicii 684
meditatio legis 118
meditatio mortis 908.950
meditatio paſſionis 1043
meditatio Scripturarum 956
meditatio ſpiritualium 166.688
mediterraneum 725
medium duorum teſtamentorum 648
medium inter virtutem & vitium 1033
medium virtutum 664
medium vitæ humanæ 668
membra Chriſti 769
membra diaboli 28 269
membra diaboli expectantia Chriſtũ 410
mendacia hæreticorum 140.236.714
mendacia Judæorum 1015
mendaciter loqui Deo 44
mendacium 32.73.221.799.842.1047
memoria 208.211.361.880.899.033. 1030
memoria beneficiorum Dei 87.269
memoria bona 933
memoria cœleſtium 214
memoria charitatis cœleſtis 510
memoria Chriſti 365
memoria Dei 621.880
memoria 618
memoria ebriorum 675
memoria & gratiarum actio 866
memoria fraudum dæmonum 205
memoria humilitatis Chriſti 426
memoria magni mali aut boni 928
memoria malorum 233
memoria mortis & judicii 678
memoria paſſionis 224.303.672. 688
memoria paſſionis Chriſti 233.364.428 738.792.808
memoria peccatorum 928 938 1008
memoria Patriarcharum 672
memoria patrum 783.828
medicatores prælati & ſancti 728
memoria ſanctorum patrũ permanens 278
memoria victoriæ Chriſti 906
mens 17.53.184.212 286.592 423.426. 457.472.519.585 532.573 583.624.630. 666.669.666.722.729.731.735.736.862 933.937 682.1023 1046.1049
menſa cœnæ 89
mens Chriſti 573.1025
mens cogitans divina 286
mens compuncta 262
mens cum carne infirma 266
mens dedicata Domino 915
mens detenta in erroribus 622
mens divina 396
mens erudita 239
menſes 490
menſes duodecim 766
mens & cor hominis 32
mens & ſenſus 8.440
mens, & ſermo in paſſione Chriſti 538
mens & verba 814
mens frigida 284
mens immunda 89
mens inculta 922
mens invidens 265
mens iracunda 279
mens juſti 633
mens, lingua & manus 438
mens perfecta 487.617
mens peccatoris 942
mens peccatorum 748
mens pura 536
mens ſancta 499 763.1026
mens ſerviens voluptatibus 847
mens ſimplex 403
mens ſine oratione 225
mens ſuperba 797
mens terrena 240
menſtruum 896
mens vel anima 247.233
mens, vel cor 133
menſura 462
menſura gratiarum Dei 641
mentem habens in cœleſtibus ſacerdos 348
in mente non dare locum Deo 405
mentes electorum 5.480
mentes fidelium 121.198 323 743
mentes juſtorum 607
mentes malorum 564
mentes peccatrices 326
mentes peccatorum 670
mentes prædicatorum 83.229
mentes prædicatorum, vel ipſi prædicatores 73
mentes purgatæ 963
mentes ſæcularium 73
mentes ſimplicium 794
mentes terrenis cõcupiſcentiis accenſæ 214
mentes terrenorum 323
mentiendi conſuetudo 354
mentiri 730
mentiri in caput ſuum 673
mentis affectus 286.1046
mentis caligo 725
mentis caſtitas 893
mentis circumciſio 233
mentis collectio 309
mentis conſtantia 306
mentis devotio 37.639.737.742.980
mentis elevatio 667.786
mentis & corporis perfectio 522
mentis frigiditas 475
mentis illuſtratio 713
mentis impetum 247
mentis inquietudo 812
mentis intentio 423 678
mentis intentiones 751
mentis oblivitas 725
mentis opera 617 746
mentis propheticæ elevatio 403
mentis roboratio 364
mentis renovatio 707
mentis ſecreta 777
mentis ſtupor 363
mentis tranquillitas 708.753.608
mercedem hic recipere 424
mercenarii neglectus 344
merces 473
merces bonorum operum 900
merces mercenarii 669
merces operum 442
merces peccati 262
merces ſecundum opera 727
Mercurius interpres Dei 896
mergens diabolum in infernum 404
mergi in infernum 916
meritum 478.484
merita Chriſti 300
merita Chriſti gentibus data 328
merita & contemplatio religioſorum, & prædicatorum 973
merita paſſionis 913
merita propria 454
merita Sanctorum 27.330
ſine meritis generari in gratia 357
merito puniti 418
merſi peccatores in infernum 578
Meſſias 604
Michael 108
miles 1047
minæ 423
minæ contra prædicatorem 940
minæ Dei 408.582
minæ Dei ad pœnitentiam 812

minæ

minæ & iræ Dei 873
minæ hæreticorum 613
minæ hæreticorum & principum ſæculorum 217
minæ malorum 189
minæ perſecutorum 780
minari 80
minima legis 381
minima non negligenda 814
minimum auxilium ibid.
minimum exigens prædicator 408
minimum peccatum 880
minimus gradus fidelium 722
minimus in regno cœlorum 381
miniſter 1047
miniſter divinæ vindictæ 108
miniſteria Angelorum 931
miniſterium ad inſpirationem implendam 621
miniſterium gentium in Eccleſia 424
miniſterium impendere minoribus 13
miniſterium Judæorum 87
miniſterium prophetiæ 680
miniſterium ſacerdotale 838
myſterium Trinitatis 332
miniſtrare Deo 131
miniſtrare exempla & doctrinam 958
miniſtrare temporalia 775
miniſtrare voluptates 481
miniſtratio bona temporalium & ſpiritualium 308
miniſtratio & conſervatio Euchariſtiæ 809
miniſtri ad vitia 899
miniſtri altaris 180
miniſtri Antichriſti 300
miniſtri baptiſmi 379
miniſtri diaboli 71.138.284.709.796
miniſtri Eccleſiæ 339.470.618.660 711
miniſtri ſacerdotes Eccleſiæ 679
miniſtri gulæ 837
miniſtri judicii Dei 444
miniſtri mali 228
miniſtri mali principis 129
miniſtri medii gradus 474
miniſtri myſteriorum Eccleſiæ 1049
miniſtri novi teſtamenti 848
miniſtri pontificum Judæorum 620
miniſtri prælatorum 188
miniſtri veteris legis 485
miniſtri vindictæ Dei 168.658
miniſtri voluptatum 285
minores 328
minores corrigentes majores 978
minores & humiles in Eccleſia 794
minores in Eccleſia 434 1033
minores in lege 773
minores peccantes 301
minorum bona opera 81
minorum conſolatio 431
minus docti 320
minus fortes 380
minus peccantes 484
minus perfecti 845.413.473
minus quàm ſervi 674
mirabilis Dei 209.927
miracula 135.274.344.451.477.601.952.988 1049
miracula Antichriſti 319 899
miracula Chriſti 337.449.476.497.504 630 897 995
miracula Dei 659
miracula diaboli 1015
miracula egreſſionis de Ægypto & paſſionis Chriſti 896
miracula & ſapientia Chriſti 831
miracula prædicatorum 683.880 834
miracula Sanctorum 472.469.839
miſcere myſteria erroribus 433
miſcere res Eccleſiæ, & Synagogæ 681
miſcere ſæcularia religionis 87
miſcere virtutibus vitia 233
miſeria 310.149.828
miſeria 674 448.886
Miſeriæ 399
Miſeriæ hominis 711
Myſteriorum diſcuſſio 848
Miſeria hujus ſæculi 888
Miſeria hujus vitæ 482 874.818
miſeria humana 394.302
miſeriæ humanæ deploratio 430
miſeriæ humanæ ſepulchrum 630
miſeria impœnitentium 1013
miſeria originalis 358 785
miſeria profunda 600
miſerias expertus Jeſus 1037
miſericordes 3.341
miſericordia 37.128.479.629.737.741.742
miſericordia Dei 131.147.173.334.418.481 328.332 380 670.741.747.805.833.1002 1035 1038
miſericordia Dei & favor 483
miſericordia Dei in bonos 693
miſericordia Dei maxima 769
miſericordiæ annunciatio 628
miſericordiæ opera 683.742.748 802.830 874 883
miſericordiæ ſpes 494
miſericordiæ ſubtractio 19
miſericordia & fides 680
miſericordia & judicium 222
miſericordia & juſtitia Dei 496.358.658
miſericordia & veritas 239.1032
miſericordia in genus humanum 393
miſericordia in primo adventu 766
miſericordiam Dei laudans prædicator 431
miſericordiam prædicare præcipuè operando 27
miſericorditer & juſtè operari 302
miſſi Apoſtoli ad prædicandum 389
miſſio Ananiæ ad Paulum 883
miſſio Angelorum 376
miſſio Apoſtolorum & angelorum 830
miſſio Chriſti 142.688
miſſio Chriſti ſacerdotis 942
miſſio filii Dei 870
miſſio Joannis Baptiſtæ 988
miſſionem filii denuntians Deus 978
miſſio Spiritus ſancti 176.373 416.679
myſteria 32
myſteria reſervare, & venerari non intellecta 37
myſteria revelans Deus 33
myſteria ſacræ Scripturæ 25
miſeriæ hujus mundi 336
myſteriorum legis revelatio 29
myſteriorum manifeſtatio 27
myſteriorum ſacræ Scripturæ multitudo 32
myſterium incarnationis 199
myſterium prælatorum 860
myſterium Trinitatis 168
ad myſticos ſenſus, tranſitus 33
mitis 146 182.658
miteſcere dura 850
mitigari motus interiores 800
mitigatio divinæ vindictæ & tentationum 680
mitigatio motuum 627
mittens Angelos 325
mittens Apoſtolos ad prædicandum 833
mittens Deus filium ſuum 407
mittens Deus prædicatores Gentibus, Judæis & peccatoribus 708
mittens Deus prædicatores ad Gentes 939
mittens diabolum in infernum 569
mittens Eccleſia prædicatores 409
mittens margaritas inter porcos 559
mittens pater cœleſtis filium ſuum 345
mittens pater filium 206.347
mittens prædicatores 407
mittens prædicatores ad gentes 683
mittens Prophetas & Apoſtolos ad Judæos ibid.
mittens Spiritum ſanctum 634
mitti a Chriſto ad prædicandum 343
mitti ad inferos 384
mitti diabolum in abyſſum 328
mitti hæreticos in infernum 378
mitti in infernum 233.380.397.433 447.628 847.939.1002
mitto malos in infernum 43
mitti malos in tenebras exteriores 346
mobilitas mentis 725
moderari corpus 405
moderata exactio 981
moderatio doctrinæ 395
moderatio perſecutionum 235
moderatio ſenſuum 185
moderatio tribulationis 23
modeſtia 370
mœror Judæorum ob legem Chriſti 350
mœror pœnitentiæ 398.715
molem tentationis indicans prædicator 431
moleſtare 974
moleſtiæ 744
moleſtiæ bonorum 544
moleſtiæ ſæculi 229
moleſtum ſilentium Eccleſiæ 8
molientes extinguere nomen Chriſti 777
mollire duritiam mentis 182
mollire literam legis 26
mollire mentem 400
mollita durities cordis 938
mollities vitæ 391
mollitum cor 305
momentanea temporalia 667
Monachi 100.236.381.362.800.994
Monaſteria 182
monaſterium 328.339.600.611.775.971 983
monitio minorum blanda 1017
monumenta hæreticorum 317
moralis & myſtica 680
mores bellatrici 402
mores caninì 705
mores impii 403
mores inculti 1013
mores pravi 396
mores veteris hominis 199
mori 44.193.318.325.377 363.384.888.908
mori actus pravos 293
mori ante perfectionem 873
mori corpora Sanctorum 694
mori erroribus 917
mori incepto bono 624
mori in peccatis 691
mori malum paſtorem 412
mori mundo 166.816
mori peccato 883
mori regem 233
mori pro Chriſto 337
mori ſuperbum 329
mors 11.66.198.228.237.261.361 372.461 469 483.487.311.343.814.743 776 801.831.841.684.900.907.994.1004.1033
mors Abſalonis 160
mors æterna 402.336.648
mors animæ & corporis 304
mors Chriſti 118.100.210.388.643.823.831.847 880 787
mors Chriſti accelerata 19
mors Chriſti propter peccata 587
mors corruptionem meliorum 916
mors decreta 626
mors duplex 169
mors & Crux Chriſti 237
mors & reſurrectio Chriſti 764
mors, & reſurrectio 582.600
mors & ſepultura Chriſti, & reſurrectio 492.379
mors fidelium 367
mors idololatri 693
mors improbi 707
mors malorum 836

Mors mundanorum 877
Mors non præcogitata 694
Mors prædicatorum 389
Mors Redemptoris 878
Mors repentina 892
Mors ſanctorum 833.1024
Mors ſanctorum eſt in Eccleſia 694
Mors ſubjecta Chriſto 423.584
Mors temporalis 365
Morſus conſcientiæ 840
Mortalia 786
Mortalibus dans doctrinam ſacram 407
Mortalis 580
Mortalis fit immortalis 706
Mortalitas 193.340.590.516.588.610 827.642.722.785 748 785.969.970. 1016
Mortalitas abſorpta 878
Mortalitas carnis conſumi in Chriſto 57
Mortalitas Chriſti 232.437.715.785.1063
Mortalitas & neceſſitas 164
Mortalitas hominis 419
Mortalitatem prædicans 408
Mortificantes corpus 1018
Mortificare affectus 233
Mortificare corpus 460
Mortificare vitia 83
Mortificatio 749.765
Mortificatio appetitus 116
Mortificatio carnis 119.809.383.496.504 371 892 708 715.849 884.1011.
Mortificatio corporis 1003
Mortificatio inſignis 824
Mortificatio iræ 783
Mortificatio membrorum 258 762
Mortificatio mortis 886
Mortificatio perfecta 386
Mortis Chriſti confeſſio 810
Mortis dies 318
mortis & judicii memoria 672
Mortis & reſurrectionis fides 708
Mortis expectatio 908
Mortis imperium 338
Mortis lex 304
Mortis meditatio 909
Mortis pericula 631
mortis tempus 833.783
mortis umbra 633
mortis utilitas 640
inter mortuos libenter Chriſtus 343
morum honeſtas 423
morum inſtitutio à præceptore 346
Moyſes 103.319.333.754
Moyſes accuſans Judæos 141
Moyſes cum lege 831
Moyſes, & Aaron 123
Moyſes, & Elias 104 741
Moyſes & Prophetæ 812
motus 819
motus Angelorum 696
motus animæ ibid.
motus animi & cogitationes 813
motus beſtiales 147.181.784
motus beſtiales amputare 56
motus beſtiales in animam 141
motus cœlorum 496.1019
motus carnales 768
motus carnales mentem fœdantes 789
motus carnis 598 1011
motus inordinati 894
motus irrationales 81 759
motus Judæorum in Chriſtum 888
motus naturales 1026
motus ſolis 384
motus virtutis 1034
non moveri conveniens 919
mulier conſtans 517
mulieres nunciantes reſurrectionem 334. 539
mulierum amatores 393
multa cognoſcere, pauca operari 912
multi convertendi poſt paſſionem 384
multiplicans martyres 506
multiplicata virtutes 370
multiplicata ſchiſmata in Eccleſia 713
multiplicatio doctrinæ per opera 699
multiplicatio Eccleſiæ ibid.
multiplicatio electorum 567
multiplicatio fidelium 160.176.294.313. 416.473 346 176.608 619 836
multiplicatio fidelium in Eccleſia 699
multiplicatio fidelium poſt mortem Chriſti 494
multiplicatio imperii Chriſti 699
multiplicatio Iſrael in Ægypto 711
multiplicatio Judæorum 894
multiplicatio martyrum 880
multiplicatio peccati & pœnæ in malos 83
multiplicatio prædicatorum 55
multiplicatio tyrannorum 703
multiplicatio varia 699
multiplicatio virtutum 198
multiplicitas rerum terrenarum 381
multitudinem credentium cor unum 397
multitudo 783
multitudo bonorum operum 11
multitudo bonorum vitæ æternæ 36
multitudo dæmonū & hæreticorum 348
multitudo electorum 106
multitudo fidelium 32.230
multitudo filiorum Eccleſiæ 806
multitudo hominum 243
multitudo immundorum ſpirituum 328
multitudo lachrymarum 377.577
multitudo libidinis 347
multitudo operum & credentium 818
multitudo perverſæ doctrinæ 347
multitudo perverſorum 329
multitudo populorum 933
multitudo ſalvandorum 1018
multitudo Sanctorum 919
multitudo tentantium 391
multitudo tentationum 1013
multitudo virtutum & vitiorum 416
multitudo virtutum 467.498 834
multitudo vitiorum 839 318
multorum converſio 647
multus colens Deus 715
mundana ſapientia 395
mundana fœlicitas 393
mundana poſtponere Evangelio 84
mundana proſperitas 941
mundane diu vivere 428
mundani 71.76 166 179.804 208.239 460.703 922
mundanos relinquere argentum 362
mundanorum & hæreticorum gloria 348
mundanorum ſtatus 914
mundanorum vanitas 809
mundans Chriſtum peccata 849
mundans per tribulationes 702
mundantia verba Dei 403
mundanum favor 438
mundana offerenda 680
mundare affectus, venialia 13 cogitationes ibid.
mundare animam à terrenis 160
mundare genus humanum ſanguine Chriſti 411
mundare omnes potentias aut mentem 12
mundare ſimplices a fragilitatibus, & orationes, ſeipſum, Eccleſiam, actiones, conſcientiam 13
mundare terrenos affectus 30
mundari à carnalibus 702
mundari per paſſionem Chriſti 573
mundari per pœnitentiam 414
mundari per ſacramenta 393
mundari corporis baptiſmo 392
mundatio animæ 788
mundatio cordis 16
mundatio cogitationum 36
mundatio peccatoris 857
mundatio per baptiſmum 891
mundatio per ſanguinem Chriſti 148
mundari verbo Dei 608
mundator Deus 82
mundi à peccato 888
mundi conflagratio 36
mundi contemptibiles 904
mundi contemptus 378
mundi creatio 338 205
mundi & hominis ætates 337
mundi & hominis prima ætas 418
mundi finis 582.616 732 864
mundi formatio 904
mundi gubernatores 454
mundi initium 655
mundi partes 557
mundi peccatum 608
mundi proſperitas 814
mundi reconciliatio 757
mundi redemptio per Chriſtum 487
mundi ſexta ætas 1091
mundi vanitas 615
mundi ultima 793
mundicia animæ 717
mundicia cordis 652
mundicia & innocentia 297
mundicia & ſimplicitas 819
mundicia exterior hypocritarum 706
mundicia ficta Judæorum 543
mundicia imperfecta in hac vita 708
mundicia vitæ 759.978
mundicies 133
mundicies animæ 808
mundicies Chriſti 643
mundicies cogitationum 891
mundicies miniſtrorum Dei 703
in mundo prædicantes Chriſtum 366
mundo utendum quaſi non utamur 416
mundum faciens ex nihilo 407
mundum præcedentia 482
mundum reconcilians Deo Chriſtus 418
mundum redimens Chriſtus 387
mundum ſepelire cum Chriſto 708
mundus 84.73 74.78.144 630.136 140. 153 166.180.181.201.204 207 825.818. 242 251.254.259.143.860 2[illegible] 300. 304.318.358 381.390 416 455 467. 483 486 493 510.516 523.558.577.595. 614.6.6.630.647.682 689.701.708. 714.717.741.757.791 802.864 685. 894.898 931.936 942.913.965.985. 988 929.1011 1014 1035.126 1034
mundus ab inani gloria 703
mundus & mundani 208
mundus gaudentes deſerendus 416
mundus intelligibilis 949
mundus prætereuns 479
mundus ſenſibilis 322 518
moneta cujuſque propria 995
moneta ſimoniaca 884
munerum vitatio 449
munimen charitatis 685
munimenta fidei 598 838
munimenta fidei relinquentes hæretici 378
munimenta fidelium 819
munimenta hæreticorum detecta 216.348. 1018
munimenta opinionum 985
munimenta veritatis 120
munire mentem 917
munitio inanis Philoſophorum 372
munitiones malorum 790
munus Evangelicum 818
munus gubernandi 744
munus ſacerdotale 706
muri Hieruſalem 482. 72
murmuratio contra Deum 868
murmurare contra prælatum 84
murmuratio 619
murmuratio falſa ſubditorum in prælatos 754 [illegible]
murmuratio vulgi in prælatos 218
mutabilis 1015
mutabilitas hominis 794.912.
mutabilitas humana 316
mutare mundi ſtatum in judicio 404
mutare converſationem 946
mutare pravam converſationem 14

Digitized by Google

mutare lævitiam in manſuetudinem 268
mutare ſermonem juxta exigentiam auditorum 556
mutare vitam in bonum 860
mutare gloriam Dei in idolum 1018
mutatio animæ 610
mutatio cœli 267
mutatio cœlorum 628
mutatio corporis glorioſi 706
mutatio Dei eſt in mente hominis ibid.
mutatio doloris in gemitū pœnitentiæ 419
mutatio gloriæ temporalis in luctum 1019
mutatio mundi 984
mutatio rerum 807
mutatio ſacerdotii 700
mutatio vitæ 1034
mutatio vitæ carnalis 307
mutua charitas 564
mutus homo comparatus Deo 635
mutus in divinis 169
mutuum auxilium 119
myſtica, & moralia 610
myſtica & moralis intelligentia 369
myſtici ſenſus 474
myſteria 87 119 162.553.762.767.822. 829.926.962.971.976
myſteria abſcondita 233
myſteria a Judæis ad Gentes 521
myſteria auferre ab inutilibus 943
myſteria Chriſti 130.284.578.765
myſteria Chriſti Scribæ non recipiētes 349
myſteria docens 375
myſteria & lex 887
myſteria explicans Deus 408
myſteria fidei 25
myſteria Gentibus tradita 684
ad myſteria ingreſſus anguſtus 418
myſteria inveſt gaſe 38
in myſteria irrumpens impetus 412
myſteria læcata 873
myſteria legis 286.738
myſteria legis aperientes Apoſtoli 455
myſteria legis percipientes humiles 546
myſteria legis reſerata 90
myſteria mentem ſuperantia 831
myſteria mitere erroribus 433
myſteria intellecta 805
myſteria occulta indigms 372
myſteria profunda 89
myſteria recta Eccleſiæ 294
myſteria reſervata ſacerdotibus 506.772
myſteria revelans Chriſtus 354.375
myſteria ſacræ Scripturæ 26.300
myſteria Scripturarum 821
myſteria tractare 84.44
myſteria tradere Judæis 413
myſteria tradi 770
myſteria utriuſque teſtamenti continens Eccleſia 922
myſterii incarnationis occultatio 346
myſteria legis urens contra dæmones 396
myſteriorum ad gentes tranſlatio 431
myſteriorum admiratio 780
myſteriorum apertio 395
myſteriorum cognitio 615
myſteriorum elevatio 615
myſteriorum ignorantia 340
myſteriorum perceptio 401
myſteriorum ſcrutator 394
myſteriorum ſubtilitas 680
myſteriorum tranſlatio ad gentes 344
myſterium & fides Trinitatis 725
myſterium incarnationis 289
myſterium Trinitatis 667.672.678 815. 899

·N.

NAbuchodonoſor potentia 860
Naſcente Chriſto 754
Naſci 384
Naſci in peccato originali 543
Nativitas 754.867.1025
Nativitas carnalis Chriſti 428
Nativitas æterna Chriſti 905
Nativitas Chriſti 855.239.396.754
Nativitas hominis 377
de Nativitate Chriſti gaudium 415
Natura Angelica 296
Natura animæ 666
Natura Chriſti gemina 249
Natura congrua diſciplinæ 306
Natura corrupta 666
natura corruptibilis 126
Naturæ diaboli creator Deus 438
Natura divina 163.764.793
Naturæ firmitas 853
Naturæ honor ſervandus 342
Natura humana 30.134.190.435.643.823 896 970
Natura humana ſuſcitata 1044
Natura intellectualis 261
Naturæ intellectualis diabolus 419
Naturale bonum 1018
Naturam humanam aſſumit Chriſtus 39
Natura ſpiritalis 256
Natura vitiata, & cōſuetudo perverſa 1047
Natus ad vitia 378
Necare fortitudinem vitæ exterioris 886
Neceſſaria corporis 946
Neceſſariorum ſufficientia 32
Neceſſitas 794
Neceſſitas corporis 214
Neceſſitas & mortalitas 264
Neceſſitas paſſionis Chriſti 713
Neceſſitas vitæ præſentis 128.434
Negantes Deum 403
Negantes divinitatem Chriſti 439.506
Negantes Jeſum 296
Negantes reſurrectionem 197
Negare Chriſtum 324
Negare divinitatem Chriſti 320.349
Negare imperium Chriſti 290
Negare ſtipendia prædicatoris 622
Negationes Petri 897
Negatio providentiæ 793
Neglectus audiendi verbum Dei 340
Neglectus mercenarii 344
Neglectus verbi Dei 730
Neglectus virtutum 1028
Neglectus vocationis 1029
Neglectus ſubditorum 310
Neglectus Synagogæ 364
Non negligenda minime 414
Negligens Deus malos 869
Negligentes 304
Negligentes ſalutem ſuam 404
Negligentes vitam æternam 687
Negligentes vocationem 719
Negligentia 324
Negligentia divini cultus 701
Negligentia ſacerdotum 498
ob Negligentiam prælatorum pullulantes hæreſes 334
Negligere 1002
Negligere divina 730
Negligere ſapientiam ſæcularem 845
Negligere ſtudia ſcientiæ ibid.
Negligere ſubditos 731
Negligere virtutes ibid.
Negligere temporalia 730
Negotia diverſa 746
Negotia humana 478
Negotia pecuniaria 885
Negotia ſæcularia 361
Negotiatio hæreticorum, & mundanorum 467
Negotiatio Philoſophorum 673
Nemo effugit Deum 497
Nemo repente perfectus 780
Neophyti 489 825
Neophyto ſubjectum inſtruere 388
Neophytus proficiens in ſcientia 466
Nequitia diaboli 189.985
Neſcientes, & volentes pugnare 465
Neſcientes quærere veritatem 340
Nicodemus 877
ex Nihilo faciens mundum 407
Nil accipere è mundo 558
nil boni adſcribens 726
nil ſupra vires aggrediendum 822
nimium exigens 278
nimium exigere à ſimplicibus 309
nimium ſperare, aut deſperare 598
niti authoritate hæreticorum 144
niti auxilio Angelorum ibid.
niti rationibus naturalibus 909
nitor gloriæ temporalis 202
nitor verborum 810.1048
nobiles in Eccleſia 331
nobiles Judæorum vel Eccleſiæ 784
ad nocendum fortes 434
nocere aut prodeſſe aliis 420
non nocere proximo 922
nolentes ſacerdotes cognoſcere Chriſtum prophetarum 806
nolle aſcendere à litera ad Chriſtum 671
nolle baptiſmum 787
nolle converti 365
nolle ſanari a Deo 687
nomen Chriſtiani 718
nomen Chriſtianorum 905
nomen Dei ineffabile 79
nomen Dei in frontibus 525
nomine Chriſti impugnantes Eccleſiā 925
nomine Chriſti inſigniri 609
nomine Chriſti vocari 401
nomina infidelitatis 910
non abſolutè deſideratum 723
non admirari antiqua miracula 670
non admittentes gentiles ad fidem 832
non admittere ſenſus carnales 563
non agere gratias 938
non amplius Judæi prædicantes Deū 609
non approbare doctrinam hæreticorū 230
non aſſequi veritatem 154
non attingentes vias veritatis 376
non audere conqueri 804
non audire hæreticos 910
non benè operantes 470
non benè operari 447.469 753
non bibentes ſanguinem Domini 679
non credere diabolo 966
non ceſſare ab impugnandis vitiis 282
non cito puniens Deus 848
non concupiſcere terrena 196
non confitens malum 626
non confiteri fidem 630
non confidere in propriis viribus 849
non confiteri omnia peccata 769
non confiteri peccata 26
non conſentiens juſtitiæ 782
non conſentire mortij Chriſti 237
non conſentire tentationi 156
non conſiderare cœleſtem judicem 314
non corrigere 481
non credens incarnationem 506
non credere in Chriſtum 738,871
non dare eleemoſynam 282
non dare locum cogitationi & motibus carnis 523
non dare locum diabolo 870
non decreſcere in bono 680
non defendens peccatum 505
non dimittere in erroribus 681
non diſſimulans Deus peccatum 870
nondum aggredi valentes graves pugnas 656
nondum attingens contemplationem 519
nondum benè operantes 822
nondum perfectus 594
nondum prædicantes Apoſtoli 506
nondum valentes ſe regere 826
non erubeſcere 540
non eſſe fœlicitatem in hac vita 870
non eſſe qui faciat bonum 226
non expectare præmium 845
non faciens bonum quod poteſt 317
non faciens eleemoſynam 919
non fugere vitia 695
non gubernare animam & corpus 788
non guſtare vitam carnalem 26
non habens charitatem 237

808

Non habens Deum 306
Non habere exempla 573
Non habere timorem Dei 782
Non honorantes prælatum 842
Non impedire converſionem gentium 343
Non intelligere fallacias dæmonum 340
Non in totum auferens Chriſtus ſpiritum à Judæis 413
Non intrat in animam peccatricem 361
Non inveniri meritum ad percipiendam ſapientiam 340
Non inveniri ſapientiam inter hæreticos 376
Non inveniri ſimplices 306
Non invocare Deum 929
Non laudare verba hæreticorum 348
Non liberavit filium in exemplum 619
Non miſceri 928
Non miſertus Iſraelis 281
Non numerari Judam inter Apoſtolos 727
Non occidendi utiles 331
Non orare 309
Non operari 712.934
Non operari, ſeu inutiliter operari 912
Non operari verbum Dei 973
Non reddere opera verbo Dei 958
Non peccare 251
Non penitus deſerere peccatum 788
Non percipientes Chriſtum 267
Non permanere in Chriſto 1002
Non permittens malis nocere bonis 809
Non perſeverantes pravæ cogitationes in corde boni 347
Non plus ſapere 324.637
Non pœnitere 769
Non portare opera peccati 893
Non poſſe evadere vindictam Dei 237
Non prædicantes pauperibus 880
Non prædicare 680
Non prædicare propter bona temporalis 832
Non præſtans auxilium 322
Non præſumens de ſe 302
Non privari Deo 680
Non quærenda in ſoni gloria 592
Non quærenda gloriam ex magno facto 355
Non rebaptizandum 859
Non recordari redemptoris 871
Non recte ſapere 807
Non redire ad vitia 859
Non reſiſtere ſuggeſtionibus 364
Non reſpicere retro 859
Non reſtitui Judæam 568
Non reſurgere ad priorem ſtatum 324
Non ſervare præcepta 584.680.720
Non ſoperari fideles 375
Non tollens verbum Dei 349
Non valens magna operari 376
Non valens reſiſtere minoribus hoſtibus 396
Non valens ſatisfacere pro peccato 368
Non valens bene operari 406
Non valentes evadere malum 753
Non valentes reſiſtere diabolo 476
Non valere effugere judicem 695
Non oo æſtranes doctrina 707
Norma facta Scripturæ 678
Noſſe Patrem, & Filium 253
Nota hæreſis 993
Notitia Chriſti de noſtris actibus 152
Notitia fidei 27
Notitia Scripturarum 864
Notitia varia 701
Notitia utriuſque teſtamenti vel literæ; & ſpiritus 405
Nova doctrina Chriſti 62
Novæ legis doctrina 334
Nova lex 970
Nova vita 964
Novi in Chriſto 398
Novi teſtamenti canticum 721
Noviſſima ſalutis 386
Noviſſimi in Eccleſia 1015
Novitas gratiæ 728
Novitas hominis 598
Novitas interioris hominis 722
Novitas vitæ 266.1027
Novitas Spiritus 811
Novum & vetus teſtamentum 32.321.781. 772
Novum teſtamentum 389.418.937
Novus & vetus homo 306
Nuele 753
Nudari ſapientia 726
Nudi bonis operibus 377
Nullum meritum ſine fide 717
Nullum virtutem juſtorum amitti 280
Numen divinum 325
Numeras ſtellas & Angelos 375
Numerari inter prædeſtinatos 305
Numerus 446
Nuper baptizati 211.539.773
Nuper renati 81
Nutriens Judæos 774
Nutrientes filios in concupiſcentiis 30
Nutrire filios in deliciis 308
Nutrire Eccleſiam fide & ſpe 239
Nutriri in vitiis 729
Nutritus in fide 1027

O.

Obduratio 604
ad Obediendum parati; & pugnandum contra diabolum 411
Obedientes 81.253.440.585.951
Obedientes perfecte 338
Obedientes principes fidei 282
Obedientia 17.134.137.162.179.254.349. 759 782.784.883.884.930.1010
Obedientia cœlorum 717
Obedientia Chriſti 159 182 418.342.381. 887.919 964
Obedientia Chriſti & aliorum 973
ab Obedientia deficere 331
Obedientia Eccleſiæ 1011
Obedientia & gratia Dei 312
Obedientiæ promptitudo 33
Obedientia futuri prædicatoris 326
Obedientia gentium 323
Obedientia in contemplando 299
Obedientiam exercere 343
Obedientia ordinandorum 919
Obedientia perfectis 164 483 719
Obedientia perfectorum 929
Obedientia prompta 155
Obedientia ſimplex 308 432
Obedientia vel fides 115
Obedire 117
Obedire Deo 870
Obedire legi 138
Obedire mandatis Dei 918
Objecta nobis peccata commiſſa 424
Objectum felicitatis 306
Objectum intentionis 489
Objurgatio 804.1055
Objurgatio dura 730
Objurgationes 300 204
Oblatio blandimentorum 309
Oblatio Chriſti 370
Oblatio conjugatorum 834
Oblatio de rapinis 825
Oblatio Eccleſiæ 728
Oblatio lachrymarum 326
Oblatio liberalis virginitatis 413
Oblatio literæ legis & templi 787
Oblationes puræ 435
Oblatio non accepta Deo 384
Oblationum diviſio 21
Oblatio orationum 719
Oblatio ſanguinis Chriſti 882
Oblatio ſanguinis & paſſionis Chriſti 42
Oblatio ſpiritus contribulati 371
Oblatio voluptatis 734
Oblatus Chriſtus 306
Obligatio Judæorum ad legem 294
Obligationes fœneratorum 744
Obligatio peccati 215
Oblivio 358.851.1018 1055
Oblatio mundi 200
Oblivio remiſſorum peccatorum 787
Obtui exemplis Sanctorum 195
Obſcura cognitio 544
Obſcuratio aut velamen 839
Obſcuratio mentis malorum 582
Obſcuratio per levia peccata, & per res temporales 210
Obſcuratio ſolis 284
Obſcuratio ſolis & lunæ 269
Obſcuratio Synagogæ 284
Obſcurati peccatis 213
Obſcuritas doctrinæ hæreticorum 312
Obſcuritas erroris 350
Obſcuritas legis 383 626.1014
Obſcuritas legis & allegoriæ 200
Obſcuritas ſacramentorum 783
Obſcuritas Scripturæ 716
Obſcuritas Scripturarum 337
Obſequi 249
Obſequium Angelorum & immutabilitas 948
Obſequium appetitus 378
ad Obſequium Dei parati Angeli 408
Obſequium legum 427
Obſequium præſtantes ad vitiâ 409
Obſervantia carnalis legis 224
Obſervantia decalogi 312
Obſervantia præceptorum 486
Obſervantias legales tollens 412
Obſervare decalogum 759
Obſervare leges cum Evangelio 130
Obſervare legem Dei 301
Obſervatio legis 90 275.615.860
Obſervatio legis carnalis 801.878
Obſervatio legis literalis 213
Obſervatio legis totius 876
Obſervatio mandatorum 365
Obſervatio præceptorum 312.838
Obſervationes Judaicæ 323
Obſervationes Judæorum carnales 444
Obſervationes Judæorum vanæ 1013
Obſidio Hieruſalem 471 327.622 1006
Obſtinati 894
Obſtinati cum fragilitate 481
Obſtinatio 137.129.365.370.447.378. 605.758 841.875.1038
Obſtinatio diaboli 341.764.889
Obſtinatio in erroribus 930
Obſtinatio Judæorum 301.432 838.870
Obſtinati, vel obſtinatio 98
in Obſtinatos ceſſans flagellum Dei 430
Obſtinatus 188.286
Obtemperans cato rationi 284
Obtemperantes verbi Deo 410
Obtemperare doctrinæ Chriſti 153
Obtemperare legi 274 321
Obtemperare præcepta 938
Obtemperare præceptis Dei 850
Obtemperare verbo Dei 375
Obtenebrantis diaboli 206
Obturatæ aures 234
Occaſio 610
Occaſio 830
Occaſio malorum contra juſtum 812
Occaſiones bonorum operum 259
Occaſiones diaboli aut hæreticorum ad tentandum 1059
Occaſiones peccati 603
occaſio prædicandi ab infidelibus orta 684
Occaſiones peccati tollens 420
Occidentes Chriſtum 428.718.748
Occidentes Judæi Chriſtum 338
Occidere 314
Occiſio Chriſti 242.722
Occiſio Chriſti per Judæos 371.902
Occiſio prophetarum & Chriſti 728
Occulta divinæ ſapientiæ 913
Occultæ cogitationes 130
Occulta mundi 1035
Occulta tentationis 940

occultæ

occulta victoria Chriſti 27
occultans Deus gloriam ſuam 407
occultare ſapientiam 432
occultatio Chriſti 948
occultatio divinitatis Chriſti 849
occultatio divinorum 1018
occultior intellectus 818
occultatio judiciorum Dei 956
occultatio myſterii incarnationis 340
occultatio myſteriorum 489.747
occultatio myſteriorum legis 1018
occultatio peccatorum à Deo 917
occultatio priorum & poſteriorum Dei 1018
occultatio ſapientiæ 286 880
occultatio ſapientiæ interdum bona, interdum mala 26
occultatio veritatis 237
occupantes fideles ſedes dæmonum 308
occupare mentē vanis cogitationibus 347
occupari terrenis 391
occurrere ſpiritualibus 108
ocioſa verba 920
ocioſitas 28.661.880
ocioſi ad operandum 184
ocioſus 528
ocium comparare ad Scripturas 374
octo beatitudines 972
oculi 462.639 800
oculi Judæorum 736
occulus gratiæ ibid.
oculus ſuppliciorum ibid
odia Judæorum in Chriſtum & fideles 582
odiſſe cognitam iniquitatem 676
odium & perſecutio Judæorum in Chriſtū 370
odium fraternum 788
odium infidelium adverſus fideles, & dæmonum in Eccleſiam 717
odium Judæorum 418
odium Judæorum in Chriſtum & Chriſtianos 732
odium Scribarum 798
odor bonorum operum 818.454
odor bonus fidelium 453
odor bonus ſacramentorum, & bonorum operum 549
odor juſtitiæ 1056
odor verbi Dei bonus 170
odor virtutum 469
offerens Chriſtus paſſionem ſuam 48
offerens Eccleſia fideles Deo 273
offerentes animas Deo 278
offerens ſe Deo 491
offerentes ſpiritum ſuum Deo 506
offerentes ſua Deo 881
offerre Chriſtum 420.645
offerre Chriſtum & paſſionem ejus 738
offerre Deo bona opera 362
offerre Deo initia operum 915
offerre Deo opera juſtitiæ 645
offerre Deo principia operum 884
offerre Euchariſtiam 837
offerre fidem & rationes 432
offerre gaudium Deo 585
offerre paſſionem Chriſti 010
offerre perfectionem ſenſuum 308
offerre perfectiones Deo 740
offerre ſe ad vitia 684
offerre ſe Chriſto 509
offerre perfectiores Deo 740
offerre ſeipſum 859
offerre ſe tribulationibus 575
offerre ſimplicitatem 884
offerri Chriſto perfectos 308
officia & eleemoſynæ 580
officia humilitatis 560
omnia infirma in mundo 314
omnipotentia Dei 110
onera legis 483
onerare pauperes 808
oneroſi prælati 417
onera proximi portare 48
onus Evangelicum 964
opera 89 104.159.187.342.352.354 436. 442 460.473.533.533.596 628 630 633. 744.794.803 827.911
opera bona 138 139.185.192 227 231.318. 333.332 382.459.473.474.483.501 585 594.600 639.849.858.674.676.704. 710 820 825.859.868.910 943.1020
opera bona cum contemplatione 942
opera bona cum bona intentione 414
opera bona cum doctrina 1017
opera bona diſſipantes 344
opera bona hypocritarum 36
opera bona non integra 312
opera bona perdens libido 422
opera bona ſacerdotum 881
opera bona ſingulorum 932
opera carnalia 645
opera carnis 868
in opera carnis incidere 39
opera charitatis 248.608.782
opera Chriſti 95.139.439 473.639.665. 789.808.871
opera Chriſti acceptans Deus 1056
opera Chriſti & Dei 1016
opera Chriſti & Dei 1032
opera corporis 877
opera cultus Dei conjuncta 696
opera ex charitate facta 550
opera cum fide 190.738
opera Dei 658.1052
opera Dei cum mundana cogitatione 564
opera Dei in Angelis 647
opera Dei magna 818
opera diſſoluta 1017
opera, & judicia Dei 130
opera & labores 525
opera, & verba 503
opera & verbi prædicatorum 472
opera ex parte noſtra imperfecta 593
opera exteriora 292 463
opera externa 965
opera fortia 758
opera fortia hypocritarum ibid.
opera fortia ſine bona intentione ibid
opera hæreticorum 685.884
opera hujus vitæ 81.187
opera humilia 147
opera hypocritarum 127.742.790
opera imperfecta 105
opera inania 986
opera incorrupta 135.409
opera infidelium 49
opera infirma 217
opera infrugifera, & laborioſa 816
opera intemperantiæ 1034
opera inutilia 49
opera Judæorum 820
opera juſtitiæ 173.193.763.883 898
per opera juſtitiæ acceſſus 34
opera laborioſa 369
opera legis 356.644.660 868.972.1028
opera mala 228.624.250.1033
opera mentis 617.742
opera miſericordiæ 123.119 234 284.332. 472 883.748 872 830 874.883
opera miſericordiæ non exercere 436
opera moralia 290
opera mortua 199
opera mundana 138
opera mundare 13
opera naturalis neceſſitatis 747
operandi benè propoſitum 432
operandi benè ſolicitudo 33
benè operandi difficultas 355
operandi finis 446
operandi libertas 843
ad operandum benè debiles 427
operandum in hac vita 863
opera non recta intentione facta 318
opera non vitilia 614
opera novæ legis 402
opera novi hominis 277
operans Deus 847
operans Deus gravia & reprimens 929
operans irreprehenſibiliter 566
operans quæ docet 832
operantes 301
operantes benè 460
operantes benè virtutis amore 342
operantes diſſimiliter 458
operantes juſtitiam 186
operantes quæ docent 438
operantium 757
opera pacis 624
opera patientiæ 59
opera patientiæ perfecta 963
opera perfecta non defendentia 358
opera perfecta 163.624.666 669.751.823. 883
opera perfecta charitatis 414
opera perfecta reſervare 374
opera perverſa 108
opera pia 864
opera pietatis 602
ad opera pietatis fervor 407
opera pœnitentiæ 816.611.619
opera præcipuæ miſericordiæ 140
opera prædicatorum 857
opera prælatorum 139.746
opera prælatorum perfecta 906
opera prava 172,305,910
opera prava & cogitationes 425
opera recta 334.338
opera redemptionis 984
opera reproborum 140
opera reſervari ad futuram vitam 414
operari 127.498.698.770
operari ad recipiendas inſpirationes 689
operari incipiens 381
operari benè exterius 376
benè operari in hac vita 480
operari juxta hæreſim 408
operari legem 685
operari liberè & ſollicitè 9
operari non benè 412
benè operari non valentes 406
benè operari poſt baptiſmum 377
operari præter obligationem 351
operari propter Deum 353
operari quæ dicit 218
operari quod novimus 867
operari ſecundùm fidem 1043
operari ſecundùm legem Dei 667
operari verbum Dei 979
operari ſimplicia 759
opera ſimplicium 740
opera ſive bona ſive mala 659
opera ſplendentia 132
opera ſufficientia in futurum 370
opera ſupra vires operantis 336
opera tenebroſa prius ejicienda 389
opera terrena 678 919
opera terrena veteris Teſtamenti 883
operatio bona 79
operationes bonæ 334
operatio divinæ gratiæ 732
operatio cum recta intentione 751
operatio & intellectus 665
operatio, & permiſſio Dei 607
operationes 458
operationes Angelorum ſublimes 20
operationes virtutum 837
operatio recta 258
operatio terrena 983
operatio ſalutis per Chriſtum 405
operari ſine auxilio Chriſti 967
operatio ſyncera 232
operatio vitæ præſentis 760
operativa virtus Dei 348
operatores boni 80
opera veteris & novi hominis 624
opera veteris hominis 877.871
opera vitilia 685
opera virtutis 127.836
opera virtutum 234.676 915
opera virtutum vel ipſæ virtutes 235
opera vitæ activæ 784.877

Opera vitæ contemplativæ 381
Opera voluptuoſa 323
opere peccare 374
in opere redemptionis ſolus Chriſtus 397
de operibus bonis agere gratias Deo 415
in operibus bonis firmari 447
ab operibus infrugiferis deſiſtere 388
operimenta peccati 460
operimenta ſacramentorum 317
operimentum divinitatis 287
operimentum virtutum & operum 1018
operire corpus 748
operis peccata 519
operire peccatum 277
operis conſummatio 1031
operis intentio 639
operis peccatum 783
operum bonorum claritas 378
operum bonorum deſiderium 59
operum bonorum multitudo 31
operum bonorum ſplendor 452
operum bonorum fertilitas 90
operum conſummatio 811
operum directio 794
operum diverſitas 351
operum & doctrinæ perfectio 446
operum & virtutum fœcunditas 57
operum exercitatio 364
operum fructus 459
operum initia 825.ibid.
operum initia diſcutere 42
operum innocentia 705
operum perfectio 881
operum præmium 236
operum remuneratio 857
operum vitæ activæ multiplicatio 353
opinio 772.850
opinio bona 309.719.737.741
opinio bona & fides 139
opinio Chriſti bona 719
opinio impia 707
opinionem bonam minor 707
opinionem bonam comparare 388
opiniones 124.784
opiniones falſæ 785
opiniones inanes 852
opinionum munimenta 785
opinio prava Judæorum de Chriſto 651
opinio vana 233
opponens ſe diabolo prælatus 50
opponere ſe divinæ iræ 949
opportunè orare, & contemplari 583
opportunitas tentationis 599
oppreſſio hæreticorum 916
oppreſſio Hieroſalem 713
oppreſſio iniquitatis 38
oppreſſio mentis 400
oppreſſores veritatis 302
opprimentes dæmones 782
opprimentes iniquitates 314
opprimentes peccata 236
opprimere munitiones Philoſophorum 236
opprimere pupillum 616
opprimi peccatis 749
opprimi terrenis negotiis 25
opprobria Chriſti 418.548
opprobria Judæorum in Chriſtum 876
opprobrium peccati 750
oppugnatio dæmonum 138
oppugnatores veritatis 408
optare vitam mondanam 317
optima 825
optima doctrina 341
optimates & divites 137
optimi in Eccleſia 194
opulentia Judæorum 272
opus 920
opus bonum 805
opus bonum celare 26
opus bonum cum lachrymis 57
ad opus paratus 39
opus redemptionis 589.640.1019
opus redemptionis 251
oracula Prophetarum 994
orandi forma 2
orando placare iram Dei 144
orans Chriſtus pro perſecutoribus 31.870
orans Deus animam, vel Eccleſiam 810
orans ferventer 524
orans pro multis 513
orantes 432
orantes ad Chriſtum 401
orare 45.61.408.480.635.734.812. 929
orare pro peccante 433
orare ſanctus 592
oratio 87.140.182.217.369.429 477 492 501.513.549.598.633. 756.883.886 989
oratio ante prædicationem 751
oratio Chriſti 702.751.989
oratio cum operibus 506
oratio cum perturbatione 561
oratio Dei, & verbum 496
oratio, & clamor pœnitentiæ 143
oratio & pœnitentia 870
oratio grata Deo 345
oratio hæreticorum 565
oratio hypocritarum 156
oratio Judæorum pro temporalibus 1033
orationem audiri 343
poſt orationem redire ad peccata 44
orationes 265.550.810.881.917
orationes beatorum pro viatoribus 344
orationes continuæ 219
orationes cum vita immaculata 210
orationes Dei gratæ 801
orationes frequentes 294
orationes hæreticorum 906
orationes in Eccleſia 701
orationes juſtorum 772
orationes puræ 345
orationes Sanctorum 34.526
orationis inſtantia 792
orationis perſeverantia 791
orationis virtus 1015
orationum & operum victoria 1041
orationum oblatio 739
oratio prælati 731
oratio pro converſione Judæorum 752
oratio ſine operibus 816
oratio voluntaria 881
orbis 876
ordinare prædicatorem 265
ordinare prælatos & doctores 876
ordinare ſacerdotem, vel prædicatorem, vel prælatum 812
ordinatè docere 752
ordinatio Dei 842
ordinatio redemptionis 855
ordinatio ſacerdotum 874
ordinatio ſenſuum ad divina 771
ordinatio virtutum 812
ordines Angelorum 672.699
ordines Eccleſiæ triumphalis & militantis 1004
ordines in Eccleſia 73
duo ordines ſacerdotum 441
ordo Angelorum 358
ordo Angelorum unus 745.899
ordo bonorum operum 82
ordo conjugatorum 485
ordo Eccleſiaſticus 317.826
ordo fidelium 265
ordo legis 315
ordo in Eccleſia 219
ordo in rebus creatis 641
ordo manſionum cœleſtium 326
ordo naturæ conſtans 653
ordo prophetalis 711
de ore pravorum blaſphemiæ 378
organa ſenſuum 602
origo & principium 641
orini virtutes in cordibus Gentilium 734
ornamenta Eccleſiæ 642
ornamenta miſericordiæ 959
ornamenta operum 120 781
ornamenta virtutum 489 1016
ornamentum virtutum 315.708
ornans Deus Judæos 953
ornantes errores 788
ornantes hæretici errores 1035
ornare mentes virtutibus 906
ornare potentias 831
ornare ſacerdotem ſapientia 549
ornare verba errorum 808
ornari profunditate ſenſuum Scripturæ 517
ornari virtutibus 253
ornatum laudis 782
ornatus animæ 953
ornatus cœlorum 1048
ornatus curioſus 955
ornatus errorum 700
ornatus fidei per opera 256
ornatus gratiæ 785
ornatus humilium 504
ornatus operum 438
ornatus virtutum 703
os 238
os Chriſti 756
os & lingua pravorum 132
os hæreticorum & malorum 756
os hominis 482.332
os inferni 756
os Judæ & Judæorum 758
oſſa Chriſti 737
oſtendens Chriſtum mundo 401
oſtendens Deos probatum 827
non ſe oſtendens in tribulatione Martyrum 376
oſtenſio diſcipulorum Chriſti 346
oſtenſio miſericordiæ Dei 505
oſtentatio 346
oſtentatio hypocritarum ibid.
oſtentare triſtitiam 351

P.

PAcificare 469
pacifici 754
pacis Chriſti publicatio 5.8
pacifici 310 555
pacis firmitas 782
pacis opera 624
pacta cum dæmonibus 985
pactum cum dæmonibus 884
pactum Dei cum ſacerdotibus 457
palliare vitia 177
pallor mortis Chriſti 762
parabola Chriſti 959
Paradiſus 892
Paradiſus cœleſtis 703
Paradiſus terreſtris 517.1026
parans diabolus hæreticos 810
parantes hæretici rationes dialecticas 586
parare doctrinam Apoſtolicam 285
parare ſibi charitatem 588
parare verba Dei 53
parare voluptates 88
parati ad fœlicitatem 277
parati ad prædicationem & operandum 966
parati ad tentationes 546
parati adverſus diabolum 405
parati martyrium 708
parati ad cœleſtia prædicanda, vel ſuſcipienda 525
parati ad fallendum 447
parati ad obediendum & pugnandum contra diabolos 411
parati ad opus 404
parati contra dæmones 1024
parati hæretici ad perdendas animas 769
paratus ad opus 59
parcens 752
non parcens Deus 7
parcens & ſuccurrens 858

parcè

Digitized by Google

parcè ſumentes voluptates 600
parcitas pœnitentium 898
patiens verbum Dei 760
paritas virtutum 72
pars animalis in homine 147
pars legis divinæ 760
pars major Judæorum 775
pars modica divinæ virtutis 765
pars poſterior hominis 532
pars prona ad peccatum 772
partes invidentiæ 753
partes mundi 536
partes mundi quatuor 215
partes pœnitentiæ 1034
partes pœnitentiæ tres 198
particeps peccati immundus 702
participatio cum hæretici 429
participatio divinorum ſecretorum 562
participatio doctrinæ, & ſacramentorum Eccleſiæ 900
participatio gloriæ fidei, & Euchariſtiæ 772
particula ſacræ doctrinæ 858
partus Virginis 589
partus Virginis incorruptus 37
parva Dei cognitio 341
parvos tollere, etiam cogitatus 344
parvuli in Eccleſia 645
Paſcha bonum 420
Paſcha Judæorum 642
Paſcha novi Teſtamenti 774
Paſcha novum 460
paſcens Chriſtus ſimplices 389
paſci alienis peccatis 182
paſci litera ſacræ ſcripturæ 250
paſci bonis exemplis 775
paſci corpore Chriſti 346
paſci fide reſipiſcentium 182
paſci inani gloria in hac vita 652
paſcuus diabolum ſuperbi 413
paſſio 214 336
paſſio Chriſti 37.56 77.94.121.151.174 187 233.250 324.321.323 332 408.420 452 462.464 487.551.577. 595.599.607. 610.683.680.711.710.732.735 751 774 787.801.831.841 845.859. 894 953 965 9.5 984.1003.1019.1043
paſſio Chriſti per Sacerdotes & Phariſæos 77
paſſio Chriſti ſine culpa 778
paſſio Chriſti ſpontanea 187.769
paſſio & adventus Chriſti 922
paſſio & crux Chriſti 905.927
paſſio & incarnatio 89
paſſio & oratio Chriſti 90
paſſio & ſanguis Chriſti 146.841
paſſio & reſurrectio Chriſti 612a.932
a paſſione Chriſti uſque ad converſionem Judæorum tempus 339
in paſſione Chriſtus ſolus relictus 418
paſſionem filii acceptans Deus 47
paſſionem ſuam efficiens Chriſtus 41
paſſiones carnis 443
paſſiones non ſequi 331
paſſionis Chriſti applicatio 380.812
paſſionis Chriſti cognitio 1037
paſſionis contemplatio 23 865
paſſionis Chriſti cultus 721
paſſionis Chriſti dolor 252
paſſionis Chriſti fides 865
paſſionis Chriſti fides, & imitatio 370
paſſionis Chriſti figura 8
paſſionis Chriſti honor 414.872
paſſionis Chriſti luctus 452
paſſionis Chriſti memoria 233.364.791
paſſionis Chriſti tempus 342 411
paſſionis Chriſti veneratio 322
paſſionis Chriſti virtus 460
paſſionis doctrina 1014
paſſionis dolor & reſurrectionis gaudium 509
paſſionis & reſurrectionis Chriſti fama 253
paſſionis & reſurrectionis tempus 805
paſſionis & reſurrectionis varietatio 702
paſſionis fides 852
paſſionis memoria 202.688
paſſus Chriſtus extra portam 453
paſſus Chriſtus pro nobis 938
paſſus Chriſtus pro peccatis 451
paſtoralis cura 979
paſtoralis dignitas 920
paſtorem malum mori 412
paſtorem ſpiritualem deſpicere 381
paſtores Eccleſiæ 590
paſtores ſuperbi 807
paſtus fœlicitatis 1047
patentes prædæ 595
pater 322.383.637
pater amore tradens filium 431
pater cœleſtis mittens filium ſuum 343
pater cœleſtis vel ejus præcepta 7
pater Chriſti 887
pater dans filium 320
pater dans filium mundo 366
pater & filius 629
pater filium generans 352
pater filium tradens 768
Pater, Filius, & Spiritus ſanctus 356
pater generans filium 276.395
pater in filio 507
pater liberans Chriſtum 387
pater mittens filium 347
pater puniens in filiis 922
pater ſuſcitans filium 343
pati 181
patientem eſſe 968
patientes Chriſtiani perſecutionem 632
patientia 17.108.149.183.214.344.396. 456.632. 254.706.785.789 882 899. 947 989.1053
patientia Chriſti 370.707.780.966
patientia Dei 421.596.847.968.1082
patientiæ exercitatio 40
patientia erga Deum 312
patientiæ probatio 411
patientia in adverſis 146
patientia in flagellis 452
patientia martyrum 310.469
patientia rationalis 135.257
patientia retrahens à ſenſibus 624
pati extrema ſupplicia 353
pati martyrium 344.327
pati perſecutiones 348
pati propter Chriſtum 941
inter patrem & filium diviſio 24
a patre non ſeparatus Chriſtus 349
patres antiqui 47 76 126.139.175 384.823
patres fidelium Abraham & Jacob 777
patres incipientis Eccleſiæ 188
patres novæ legis 835
patres novi Teſtamenti 729
patres ſacræ Scripturæ 424
patres ſancti 401
patres veteris Teſtamenti 109.297.359
patria 666
patria cœleſtis 180.181.359.426.443.438. 486.507.752
ad patriam duci cœleſtem 33
Patriarchæ 6127.131.186,188 359.475. 602.654 776.778 881
Patriarchæ & Apoſtoli 824
Patriarchæ & Prophetæ 89 137.168 854. 473 489.826 832 1013.1042
Patriarcharum ætas 857
Patriarcharum fides 912
Patriarcharum fides & vitia 745
Patriarcharum gloria 535
Patriarcharum honor 841
Patris & filii ſcientia 903
Patris gloria 334
Patrum antiquorum gaudium ſuper Chriſto venturo 414
Patrum exempla 766
Patrum ſententiæ 851
pauci electi 380 865
paucitas electorum 253
pauci fideles ex Judæis 271
paucitas credentium 325
Pauli converſio 339 771
Pauli corpus 232 880
Pauli doctrina 427
Pauli & Judæorum converſio 55
Pauli liberatio 620
Pauli perſecutio 819
Paulum baptizat Ananias 457
Paulus ante converſionem 425
Paulus Apoſtolus 14.93.178.202.269.270 745.775 852.810.1026.1041
Paulus nondum credens 866.872
Paulus perſequens Eccleſiam 238 331
paupertas 208.234.243
pauper 1002
pauperes 784
paupertas & crux Chriſti 220
paupertas voluntaria 281
pavor in contemplatione 658
pavor inferni 310
pavor malorum in judicio 857
pavor occultæ contemplationis 722
pax 184.521.742.1007
pax cœleſtis 918
pax cum Deo 781
pax cum vitiis & diabolo 782
pax Eccleſiæ 653
pax imperfecta in hac vita 375
pax in ortu Chriſti 606
peccandi conſuetudo 277
peccando perdens bona opera 381
peccando placere diabolo 310
peccans 306.944
peccans audacter 290
peccans cogitatione, vel habens doctrinam erroneam 779
peccans impudenter 417
peccans in Chriſtum 902
pro peccante orare 433
peccantes ex concupiſcentia 494
peccantes ex conſuetudine 458
peccantes convincens Deus 349
peccantes in Eccleſia 212.716.772
peccantes in poteſtatem diaboli relinquens Deus 346
peccantes poſt acceptam fidem 49
peccantes ſuperbia vel timore 338
peccare 97 98.261.326 340.369.381.409 421.503. 578.676.584.651.692.696. 755.775.974.1032.1044.1032
peccare ex infirmitate 327
peccare impudenter 421
peccare in Chriſtum 782
peccare in Eccleſiam ibid.
peccare in negligentia 192
peccare libidine 788
peccare opere 374
peccare ore 836
peccare paſſione 779
peccare per ſenſus 364
peccare per vim tentationis 819
peccata 27.49 69.71 85.124.189.168.209 210 280.520 371.429.459.482.494. 497.502.515 530.539 545 559 592.595. 599 643. 650. 663. 673. 705. 746.750. 785.802 864. 866 869.943 944.948. 960 971.1013 1054.1034.1052
peccata carnalia 460
peccata comburens ignis Chriſti 418
peccata commiſſa objecta nobis 424
peccata Deus caſtigans 87
peccata delens Chriſtus 29
peccata delens Chriſtus in cruce 97
peccata delere 29
peccata detegi 348
peccata duplicia 405
peccata & jugum legis abjiciens 382
peccata & tentationes 590
peccata, & vitia 66
peccata ex ignorantia 774
peccata ex timore 962
peccata gravia 224
peccata gravitas 894
peccata hæreticorum 503
peccata Judæorum 782
peccata juſtorum levia 505

peccata

peccata levia 240
peccata leviora 761
peccata libidinis 91.541
peccata libidinis & homicidij 246
peccata libidinis habere 56
peccata confiteri 26
peccata non tolli per legem 36
peccata noſtra 287
peccata noſtra in Chriſto 315
peccata noſtra ſuper Chriſtum 829
peccata occulta 818
peccata omnium gentium 750
peccata opera 509
peccata opprimentia 236
peccata originalia 826
peccata per defectum 933
peccata poteſtatis malorum recitantur in Eccleſia 922
peccata punienda in judicio 928
peccata punienda ſervans Deus 928
ad peccata redire poſt orationem 44
peccata religioſorum 1052
peccata remittens 350.407
peccata ſua prædicans 583
peccata varia 609
peccata venialia 460
peccata ultima 363
peccati amaritudo 663
peccati ardorem tollens ignis 22
peccati confeſſio 1018
peccati corruptio 843
peccati defenſiones diſſipare 34
peccati delectatio 340
peccati deteſtatio 866
peccati excuſatio 421
peccati extremus ſtatus 340
peccati fomes 502.590.650.914
peccati gravitas 804
peccati incitamenta 383.626
peccati lex 444
peccati manifeſtatio 241
peccati obligatio 249
peccati occaſiones tollens 410
in peccatis perſeverare 344
peccati pœna 339.659.870
peccati recordatio 670
peccati regnum 900
peccati reliquiæ 427
a peccatis ceſſare 435.929
a peccatis converſi fideles 47
peccati ſervitus 412
a peccatis liberans Deus 393
pro peccatis paſſus Chriſtus 421.431
peccati ſtatus 599.630.864
peccati ſtatus primi 539
peccati ſtimulus 1020
peccati tempus 714
peccati turpitudo 892
peccati vicinitas 628
ex peccato confuſio 427
in peccato exiſtentes 442
in peccato jacens 373
a peccato liberati 309
a peccato liberari in hac vita 358
peccato peccatum addere 23
peccator 53.105.224.195.217.342.429.520.543.561.691.695.484.903.983
peccator converſus 990
peccator converſus factus prædicator 14
peccatores 49.72.81.99.127.145.189.192.201.208.209.214.216.231.263.291.394.331.414.434.442.445.434.439.485.502.509.527.528.592.222.624.665.705.739.770.784.800.841.844.877.902.910.948.953.978.1016
peccatores ad Chriſtum 271
peccatores converſi 592
peccatores convertens 406
peccatores deducere ad infimum locũ Eccleſiæ 380
peccatores in Eccleſia 1004
peccatores & imperfecti 1013
peccatores & peccata 15
peccatores, & pœnitentes 579
peccatores & Judæos perdẽtes dæmones 333
peccatores ex gentibus 291
peccatores graves 584.648
peccatores in mundo 801
peccatores intra Eccleſiam 278
peccatores liberari 621
peccatoribus Evangelium prædicatum 399
a peccatoribus ſeparantes ſe Angeli 949
peccator inexcuſabilis 707
peccatoris anima 715
peccatoris converſio 388.619.650.740
de peccatoris converſione gaudium 47
peccatoris correptio 860
peccatoris mundatio 857
peccator mentem maculans & Lucifer cœlum 643
peccator non imitandus 660
peccator non laudans Deum 710
peccator reſipiſcens 931
peccatorum amaritudo 708
peccatorum coodonatorum 886
peccatorum confeſſio 429.807.535.783
peccatorum confuſio 547
peccatorũ cõverſio 336.422.451.696.857
peccatorum corda 611
peccatorum corpora 917
peccatorum delectationes 826
peccatorum deſiderium 38
peccatorum deteſtatio 348
peccatorum dolor continuus 539
peccatorum & pœnarum conſideratio 331
peccatorum fides 640
peccatorum fœditas 424
peccatorum initia 774
peccatorum libertas 620
peccatorum locus 917
peccatorum noſtrorũ dolor in Chriſto 355
peccatorum noſtrorũ ſatisfactio per Chriſtum 347
peccatorum perplexitas 792
peccatorum recordatio 424
peccatorum permiſſio 595.786.803.842
peccatum 67.152.148.196.217.232.330.329.349.434.443.460.482.493.503.604.814.245.668.691.713.716.717.761.766.771.808.897.922.983.991.1004.1024.1027.1031
peccatum addens concupiſcentias 68
peccatum confiteri 769
peccatum conſumere 333
peccatum dæmonum & hæreticorum 365
ad peccatum ducere 20
peccatum & ſtatus peccati 200
peccatum & tribulatio Judæorum 1006
peccatum ex ignorantia 991
peccatum ex loquacitate 583
peccatum generis humani 445.783
peccatum incurabile 867
peccatum in Eccleſia 615
peccatum in exteriori opere 711
peccatum in opere 614
peccatum Judæorum 54
peccatum Judæorum ſub cruce 290
peccatum Judæorum vehemens 480
peccatum libidinis 332
peccatum minus grave 663
peccatum mortale 236
peccatum mortale & veniale 840
peccatum multiplicatum 452
peccatum non mortale 236
peccatum opere perpetratum 647
peccatum operis 783
peccatum originale 266.539.543.565.606
peccatum originale vel veniale 783
peccatum per corpus 749
peccatum per ignorantiam 726
peccatum veniale 193
peccatum verborum 247
peccatum voluntarium 828
pectora aperta 23
pectora Phariſæorum 215
pectus 1057
pectus devotum 238
pecunia 565
pecuniæ avarorum 672
pedes 661
pendens ſpiritualis à Chriſto 726
penetrans mentem humanam 362
penetrare myſteria 196.522
penetrat corda frigida ibid.
pentecoſte 313
pentecoſtes 814
penuria verbi Dei 32.74
perceptio myſteriorum 461
perceptio præmii 775
percipere doctrinam Chriſti 988
percipere fructum prædicationis 175
percipere fructus ſine miniſterio 261
percipere omnes ſenſus ſcripturæ 589
percipere myſteria 135.218
percipere omnes ſenſus ſpirituales 259
percipere prædicationem 135
percipere ſacram doctrinam 699
percipiens fidem gentilis 250
percuſſio Chriſti in paſſione 371
percutit Deus ut ſanet 890
ad perdendas animas diaboli ſolicitudo 32
perdens Antichriſtos virtutes Eccleſiæ 311
perdens dæmones & ſuperbos 400
perdens fidem, & opera 279
perdens ſalutem fratris 939
perdentes bona, ut acquirant mala 338
perdere bona opera 681.912
perdere bona opera non recta intentione facta 377
perdere dona Dei 481
perdere juſtum 331
perdere mentis integritatem 278
perdere virtutem proximi 361
perdere virtutes 236
perditio 456
perditio certa malorum 304
perditio Judæorum 833
perditio malorum 839
perditio obſtinatorum 466
peregrinatio hujus vitæ 220.437.902.935.471
peregrinatio in hoc mundo 486.514
peregrinatio Sanctorum 837
perfecta animi purgatio 383
perfecta pœnitentia 977
perfecta redemptio 973
perfectè ſapiens 881
perfectè vivere 817
perfecti 73.81.87.162.172.189.207.224.301.313.386.440.491.524.528.617.651.666.689.701.729.751.780.798.800.877.883.1046
perfecti ad opera Dei 727
perfecti & imperfecti 948
perfectio 164.490.630.647.693.609.759.932.949.1010
perfectio bona actionis & rationalis ſcientiæ 321
perfectio Chriſti 180.818
perfectio contemplationis 790
perfectio diſcipulorum 915
perfectio Eccleſiæ 179.790
perfectio Evangelii 290
perfectio humilitatis 139
perfectio juſtorum 547
perfectio legis Evangelicæ 593
perfectio mentis & corporis 322
perfectio minor 515
perfectionem Chriſti imitare 394
ad perfectionem & contemplationem elevans 368
perfectionis divinæ 552
perſecutiones Eccleſiæ 541
perfectiones electorum 411
perfectiones electorum variæ 247
perfectiones operum 812
perfectionis adeptio 240
perfectionis aut ſenſus ſublimitates 1019
perfectionis deſiderium 328
perfectionis rerum author Deus 438

perfectionis ſtatus 689
perfectio operis 292
perfectio operum 256.424.611.972.973
perfectio operum Chriſti 994
perfectio operum & doctrinæ 456
perfectio potentiarum 368
perfectio promiſſionis 920
profectio Prophetarum 419
perfectio rei 838
perfectio rerum 443
perfectores 231.650.903
perfectior imago Dei in Lucifero 928
perfectio Sanctorum 843
perfectio Sanctorum quantum ad humana, imperfectio quantum ad divina 297
perfectio ſenſuum 310
perfectio virtutis 1049
perfectio virtutum 455.924.934
perfectio virtutum & operum 700
perfectio vitæ 380 678
perfecti verbo, & opere 599
perfectorum congregatio 325
perfectorum excellentia 49
perfectorum fides 1035
perfectorum gradus non diſcernendi ab hominibus 386
perfectorum utilitas in proximis 412
perfectos illuſtrans Deus 458
perfectus 579
perfectus imitator Sanctorum 900
perfectus in virtutibus 838
perfectus non affectibus vacans 891
perficere 852
perficere præcepta Dei 900
perfidia 1043
perfidia Judæorum 339.950
perfidiam Judæorum auferre 44
pericula gravia 429
pericula mortis 651
cum periculo vivere 432
periculum 802 895
periculum gentilium 094
peritia legis 695
peritia literæ legis 628
perfecti ſacerdotes 58
peritia ſacrificandi 829
perit ſuperbia & imperium mundanorum 11
perire benè acta hypocritarum 364
perire contemptores legis 372
perire defectu verbi Dei 317.370.694
perire doctores Judæorum 438
perire dogmata hæreticorum 1002
perire hæreſi 695
perire in proſperis 789
perire malos, & eorum defenſores 278
perire per peccatum libidinis 564
permanens Spiritus ſanctus in Chriſto 847
permanere in Deo 698
permanere in faſtigio veritatis & perfectionis 327
permiſſio 789
permiſſio ejuſdem ad impugnandum Chriſtum 967
permiſſio electionis paſtoris mali 387
permiſſio, & operatio Dei 607
permiſſio divina 310
permiſſio pœna Martyrum 554
permiſſio tentandi 083
permittens Deus immunditiam in bonis 778
permittens Deus indurari 376
permittens hæreticos 769
permittens indurari 490
permittens occidi Apoſtolos 380
permittens perſequutores 324
permittens prælatus peccatum 946
permittens tentari 1026
permittens tentationes 248
per patientiam convertere 275
perpetratio peccati, & gloriatio 491
perpetuitas 886
perpetuitas cœlorum 566
perpetuitas doctrinæ ſacræ 906
perpetuitas Eccleſiæ 791
perpetuitas fidelium 695
perpetuum ſacerdotium legis novæ 791
perplexitas malorum 578
perplexitas peccatorum 791
per ſe 643
perſecutio 457
perſecutio Antichriſti 305
perſecutio Chriſti 979
perſecutio Eccleſiæ 597 852.984
perſecutio & miracula Antichriſti 954
perſecutio fidelium 776
perſecutio gentilium 284
perſecutio gravis 638
perſecutio in Chriſtum 377
perſecutio infidelium 254
perſecutio Judæorum in Chriſtum 370. 405.675.743 976
perſecutio Juliani 342
perſecutio malorum in bonos 428
perſecutiones 435 539 390.648.698.858
perſecutiones Chriſti 562
perſecutiones Chriſti & Eccleſiæ 785
perſecutiones contra fideles 62
perſecutiones diaboli 367 1003
perſecutiones Eccleſiæ 819
perſecutiones Eccleſiæ apud Judæos & gentes 358
perſecutiones, & ipſi perſecutores 123
perſecutiones & tentationes diaboli 1024
perſecutiones & tribulationes 35.503
perſecutiones fidelium in hac vita 496 762 1004
perſecutiones illuſtrium virorum 480
perſecutiones in caput perſequentium 563
perſecutiones in Chriſtum 663
perſecutiones infidelium, & dæmonum 940
perſecutiones Judæorum, & hæreticorum 950
perſecutiones malorum in bonos 321
perſecutiones martyrum 370
perſecutiones Principum contra fideles 1008
perſecutiones Principum contra prædicatores veritatis 409
perſecutio Pauli 809
perſecutio prædicatorum 788
perſecutores 604.643.643.814
perſecutores Chriſtianorum 862
perſecutores converſi 780
perſequutores Eccleſiæ 80.306.559
perſecutores fidelium 398.454 643.998. 1008.1011
perſecutores hæreticorum contra fideles 1034
perſecutores indurati 373
perſecutorum converſio 788
perſecutorum Eccleſiæ pœna 394
perſequentes bonos 364
perſequentes Chriſtum 49.198.471.377
perſequentes Chriſtianos 750
perſequentes Chriſtianos gentiles 421
perſequentes Eccleſiam 616
perſequentes Judæi Chriſtum & membra ejus 795
perſequentes prædicatores 1033
perſequens ſynagoga Apoſtolos 376
perſequi Eccleſiam 197
perſeverare in doctrina Eccleſiæ 616
perſeverare in errore 918
perſeverare in peccato 340.698
perſeverans in gratia 81
perſeverans in oratione 483
perſeverans malitia in terra 375
perſeverantia 223.257.740
perſeverantia conſuetudinis pravæ 364
perſeverantia in peccato 482
perſeverantia juſtorum 413
perſeverantia orationis 791.1041
perſeverantia prædeſtinatorum 312
perſeverantia boni operis ibid
perſiſtentes ſacerdotes in præceptis & doctrina Chriſti 377
Perſonarum acceptio 58 909
Perſpicacia cognoſcendi inſidias 256
Perſpicacia prædicatoris 758
Perſpicacitas & inſidiæ diaboli 710
Perſpicax inſidiarum 211
Perſpicuitas corporum beatorum 1050
Perſuadere 315
Perſuaſio diaboli 428
in perſuaſionibus diaboli quieſcens 363
Pertinacia diaboli 416
Pertinacia diaboli in tentando 779
Pertinacia & infidelitas Judæorum 693
Pertinacia Judæorum 393.975
Pertinentia ad jus ſacerdotum 892
Pertinentes ad ſortem dæmonum 778
Pertinentia ad nuptias 328
Pertinentia ad ſenſus 392.850.950
Perturbantes hæretici 850
Perturbantes Scripturam 197
Perturbatio animi 382
Perturbatio Chriſti in paſſione 403
Perturbatio fortium Eccleſiæ & virtutum 1008
Perturbatio Gentilium aut Judæorum 698
Perturbatio hominum 984
Perturbatio in judicio 478
Pervenientes ad extremum malitiæ 143
perverſa doctrina 920
Perverſa dogmata 360
Perverſa vita 418
Perverſè agere, & inde puniri 358
Perverſi ab Antichriſto 868
Perverſi magiſtri 458
Perverſio doctrinæ ſidei 1029
Perverſio hæreticorum 775
Perverſorum gloria 889
Perverſus ſenſus ſcripturæ 1043
Pervertens proximum 719
Pervertentes ſenſum ſcripturæ 630
Pervertere 351
Pervertere dona Dei 943
Pervertere ſimplices 330
Peſtis 393
Peſtiſtes baptiſmum 296
Petere vindictam 240
Petitiones juſtæ 330
Petrus Apoſtolus 305
Petrus & Paulus 137.336.347
Phantaſmata 169 840
Pharaonis ſubverſio 684
Phariſæi 222 272.458.487.502.728
Phariſæi Chriſtum abominantes 157
Phariſæi & diſcipuli Joannis 196
Phariſæi & ſacerdotes 379
Phariſæi & Sadducæi 195
Phariſæi & Scribæ 169 175.470.482. 484. 534. 542. 798. 855. 897. 804. 905
Phariſæi ficte accedentes ad Chriſtum &c. 10
Phariſæorum auditores 854
Phariſæorum traditiones 910
Phariſæos arguens Chriſtus 48
Phariſæus 585
Philiſtei 744
Philoſophi 6. 66 143 238.332.386 406. 455 465.479. 483. 494. 533 592 614. 644.667. 701. 761.773.776.778 801. 813. 827. 954. 861 997.905.930. 956. 917.904.1018.1014
Philoſophia 85 442 781.838.918
Philoſophiæ cum Evangelio concordia 457
Philoſophiæ gentilicæ unionum vacare 48
Philoſophia & cultus gentilium 385
Philoſophiæ vacantes 433
Philoſophia inanis 1014
Philoſophia moralis 17.789
Philoſophia naturalis 384.634
Philoſophia rationalis 6
Philoſophia ſpeculativa 309
Philoſophi confundentes hæreticos 335
Philoſophi converſi ad fidem 5
Philoſophi & hæretici 274.566.538 647.683.714

u u

Phil.

Philoſophi, & Principes 465
Philoſophi & principes gentilium 225
Philoſophi ex gentibus 303
Philoſophi ſacris litteris abutentes 160
Phiſophi vani 928
Philoſophorum adinventiones 534
Philoſophorum argumenta 159.720
Philoſophorũ concordia cum Eccleſia 344
Philoſophorum deceptiones 549
Philoſophorum doctrina allata ad Eccleſiam 432
Philoſophorum doctrinæ 862
Philoſophorum dogmata 690.743
Philoſophorum & hæreticorum diſſipatio 367
Philoſophorum & hæreticorum doctrina 454.502
Philoſophorum & hæreticorum rationes 434
Philoſophorum & hæreticorum ſcientia 903
Philoſophorum negotiatio 672
Philoſophorum ſectæ 721
Philoſophos ſua doctrina convincere 374
Philoſophus 434.741
Phyſica 800
Pietas 612.623.1056
Pignus fidei 307
Pignus immortalitatis 110
Pignus ſpiritus 821
Pignus Spiritus ſancti 110.140
Pilatus 320
Pilatus crucifigens Chriſtum 594
Pilatus & Herodes 862
Pilatus lavans manus 684
Pinguedo gratiæ 369
Placare iram Dei 283
Placatio Dei per Chriſtum facta 456
Placatio patris 251
Placatio principum ſæcularium 362
Placentes Apoſtoli Prophetis 802
Placentes errores Judæis 802
Placere 574
Placere Deo 96
Plaga Judæorum in Chriſtum 886
Planctus eſt legis veteris 431
Planctus in malos 767
Planctus Judæorum 409
Plangendum in hac vita 458
Plangentes Hieruſalem 458
Plangere 804
Plebs decepta ab hæreticis 1039
Plebs Eccleſiæ 1043
Plebs Iſraelitica 273
Plebs Judaica 137.209 292 810.987.1016 1035.1048
Plebs Judaica generans duros 770
Plebs ſubjecta 101
Plebs ſub prælato 444
Pleni operibus mortuis 547
Plenitudo cognitionis 675
Plenitudo doctrinæ 256
Plenitudo doctrinæ & fidei 545
Plenitudo gratiæ ibid
Plenitudo gratiæ & gloriæ ibid.
Plenitudo gratiæ in Chriſto 57
Plenitudo inferorum 548
Plenitudo miſericordiæ Dei 1017
Plenitudo ſcientiæ 219
Plenitudo temporis adventus Chriſti 1047
Plenitudo terræ 653
Plenitudo verbi in Chriſto 82
Plus ſapere quàm oportet 1002
Pœna 456.576.806.1053
Pœna æterna 89.219 365.437.448.464. 496.597.728 1027.1055
Pœna avari 753
Pœna Chriſti & Eccleſiæ 364
Pœna comprehendens 35
Pœna conſcientiæ peccatis 954
Pœna corporis & animi 369
Pœna diaboli 611
Pœnæ corporales 496
Pœnæ Eccleſiæ 806
Pœnæ & dolores 469
Pœnæ inferni 29.38.132,200.378.451. 472.500 574.630.681.700.718.789. 844.962.991.998 1055
Pœnæ inferni æternitas 379
Pœnæ inferni comminatio 367
Pœnæ peccatorum variæ 351
Pœnæ temporali addens Deus æternam 356
Pœna & caſtigatio Dei 658
Pœna ex peccante naſcens 370
Pœna extrema 395
Pœna guloſi 902
Pœna indignè communicantium ibid.
Pœna Judæorum 284
Pœna Judæorum poſt mortem Chriſti 339
Pœna legis 382
Pœna levis ſervantis literam legis ante adventum Chriſti 449
Pœna major ſcienter peccantis 856
Pœna malorum 202 389.717.900
Pœna martyrum 809
Pœnam pati 958
Pœna peccati 30.86.94.433.539. ibid. 590.659.691.783,870
Pœna peccatoris 979
Pœna perpetua 701
Pœna pro peccatis 307
Pœna pro voluptate 398
Pœna publica 786
Pœna reſervatur malis 922
Pœna ſacerdotis non prædicantis 694
pœna ſine culpa 391
Pœna incipientis ordines indignè 694
Pœna temporalis & æterna 281
Pœna temporalis Judæorum 609
Pœna vel temporalis vel æterna 692
Pœnitens 388.941
Pœnitentes 19 52.76 125.209.232 364 392.518.521.610.908.993.1015.1045
Pœnitentes ex gentibus 443 989
Pœnitentes inſufficientes 1046
Pœnitentes recipiens in cœlo 407.
Pœnitere 259 275.957
Pœnitentia 20.29.39.56.77.72 81.94,96 140.156.170.273 175.183 20..203.204 207.209.210.231.234.309.326.328.335. 345.36; 367.381.409 432.454.488.508 316.521.531.538.548.557.563.360 571. 383.598.599 616 630.633.638.639.641 661 662 697.712.716.717.731.764 789. 817.823.840. 857 869.864.883.886. 923.942.946 949 968.971.987.1008. 1010.1018 1035.1051.1052.1057
Pœnitentia animi & corporis 370
Pœnitentiæ amaritudo 708
Pœnitentiæ fortitudo 1028
Pœnitentiæ fructus 2
Pœnitentiæ humilitas 908
Pœnitentiæ lachrimæ 645
Pœnitentiæ luctus 399
Pœnitentiæ mœror 756
Pœnitentiæ opera 73.613.617
Pœnitentiæ refrigerium 683
Pœnitentiæ ſtatus 424
Pœnitentiæ tempus 359
Pœnitentiæ triſtitia 526
Pœnitentia & baptiſmus 387
Pœnitentia & gratiarum actio 81
Pœnitentia & oratio 870
Pœnitentia & timor 82
Pœnitentia ficta 231.826
Pœnitentia fortis 37.217
Pœnitentia in Eccleſia 260
Pœnitentia inutilis 432
Pœnitentia inutilis non acceptanda 262
Pœnitentiam agere 740
Pœnitentia mala 807
Pœnitentia matura 266
Pœnitentia mediocris 742
ad Pœnitentiam expectans 343 928
ad Pœnitentiam expectans Deus 36
ad Pœnitentiam hortari 354.451
Per pœnitentiam mundari 418
Per pœnitentiam irritatio diaboli 402
Pœnitentiam peccatoris ſuſcipiens prælatus 431
Pœnitentiam prædicare 350
Pœnitentia perfecta 281
Pœnitentia prompta 553
Pœnitentia ſenſuum 812
Pœnitentia ſera 671
Pœnitentia ſuperborum 453
Pœnitentia voluntaria 902.1004
Pœnitentis fervor 407
Pœnitentium oſculum 957
Pœnitentium paucitas 808
Pœnitere 277.290
Poeta 852
Poetarum verba 334
Polluens in ſe imaginem Dei 544
Pollutum oſtendere ibid.
Pollutus cogitatione 868
Pompæ ſæculi 316
Pompa mundi 294
Pondus correctionis 804
Ponens Deus templum in Judæa aut legem cum eminenti ſenſu 69
Ponens multos deos 947
Ponere animam pro Chriſto 465
Ponere mentem in virtute 809
Pontifex 881
Pontifices 131
Popularis fama vitæ activæ 453
Populi 121.217.344
Populi duo 394.747 751.1047
Populi Eccleſiæ 409
Populi gentilis derelictio 24
Populi ſub lege 971
inter duos Populos, vel inter duo teſtamenta quieſcere 363
Populus 32.1019
Populus Chriſtianus 4.58.221 492.511. 529 585.587.696.888 931.1038
Populus Chriſtianus & cultos 403
Populus circumciſionis, & Eccleſiæ 603
Populus deflens 685
Populus Dei 783
Populus Deo gratus 955
Populus eccleſiæ 206.420
Populus fidelis 586.616
Populus fidelium 850
Populus gentilis 47.63.331.495.304.316. 341.559.741
Populus Hieroſalem, vel eccleſiæ 474
populus Juda 333
populus Judæorum 16.63 101.134.191.196 204 216.283.517.534.651.805.890. 937.1033
populus Judaicus 63.196.289.331.357. 384.511. 512 530.619.626.652.664 673. 690.696.713.743.769.773.779.931. 969.1011.1045.1046
populus junior 878
populus juxta legem 595
populus Iſrael 49.170
populus Iſrael & Juda 195
populus novæ legis 594
populus obediens 350
populus peccator 401
populus ſpiritualis 63
populus uterque 168 547
portæ cæli duodecim 627
porta inferni 533
extra portam paſſus Chriſtus 374
portantes onera conjugalia 247
Portantes onera proximorum 204
portio ſuperior rationis 814
portare contumelias carnis 43
portare onera proximi ibid.
portare onera proximorum 915
poſitus Chriſtus in ruinam, & reſurrectionem multorum 348
poſſeſſio 660
poſſeſſor bonorum Deus 216
poſſidere eccleſiam 817
poſſidere pecuniam 432

poſſi-

Digitized by Google

poſſidere terram 597
poſteritas malorum 866
potentes 172.224.614
potentes ad malum 223 385
potentes cupidi 50
potentes, & ſuperbi 478
potentes gravantes minores 875
potentes Judæorum 223.762
potentes potentes puniuntur 306
potentes ſæculi 92.132 256.477.495.518.
604.690.896
potentes ſuſtentantes prædicatores
793
potentes voluptatibus fruentes 274
potentia animæ 1016
potentia Chriſti 366.462.659
potentia Dei 205.816.838.1048
potentia diaboli 788.840.869
potentia divinitatis Chriſti 979
potentiæ 627
potentiæ animæ 794
potentia divina 616
potentia eccleſiæ 434
potentia & bonitas Dei 229
potentia & virtus operativa Dei 618
potentiæ inferiores 108
potentes in ſæculo 1016
potentia Judæorum in Chriſtum 1049
potentia malorum in bonos 169
potentiam humanitatis Chriſti prædicare
1055
potentiam ſuperborũ deſtruens Deus 400
potentia mundana 132
potentia mundana & ſuperbia 270
potentia Nabuchodonoſor 368
potentia Romanorum 434
potentia regiminis in angelis aut in Deo
168
potentia ſæcularis 1049
potentia Sedechiæ 852
potentias omnes mondare 18
potentia ſuperborum 286
potentia tyrannica 841
potentia tyrannorum, aut vitium corporis
31
potentiarum actus 883
potentiarum animi diviſio 23
potentiarum perfectio 368
potentior 598
poteſtas 659
poteſtas ablata 400
poteſtas Chriſti 120.188.816 820
poteſtas Chriſti judiciaria 659.907
poteſtas diaboli 357
poteſtas diaboli & membrorum ejus adverſus eccleſiam 939
poteſtas diaboli & ſuperbia 300
poteſtas divinitatis in Chriſto 161
poteſtas docendi 221
poteſtas eccleſiæ 89 286 308
poteſtas & imperium Dei 220
poteſtas & libertas fidelium 776
poteſtas & ſcientia judicandi 853
poteſtas gravis, & crudelitas impudentium
321
poteſtas humana 424
poteſtas Judæorum, diaboli, & ſuperborum 358
poteſtas judiciaria aut regnum 168
poteſtas judiciaria Chriſti 280.357.907
poteſtas judiciaria Sanctorum 809
poteſtas malorum 113
poteſtas mundana 791
poteſtas Petri 605
poteſtas regia 109
poteſtas regia Chriſti 163.615
poteſtas ſæcularis 281.309.663.795
poteſtas terrena 125
é poteſtate diaboli liberans 366
poteſtates adverſariæ 300
poteſtatis abuſus 783
potiora bona 334
practica, & Theorica 122
præbens auxilium 326.948
præbentes exempla 954
præbentes exempla honeſtatis 1007
præbentes exempla virtutis 821
præbentes mala exempla 146
præcedens activa vita contemplativã 354
præcedens bona fama prædicationem 384
præcedentes Judæi gentibus 368
præcedentia mundum 422
præcellentes virtute & doctrina 383
præcepta 132 230.264.297.342.446.
474.482.510.526.664.872 804.892.
903.917.919.950.972.1018.1019
præcepta altiora 1023
præcepta apertiora 742
præcepta cœleſtia 107
præcepta charitatis 962
præcepta Chriſti 238.927
præcepta Dei 248 812.678.735.756.763.
885 904.915 1012
præcepta, & conſilia 489
præcepta evangelica 894
præcepta graviora 1044
præcepta impleta 750
præcepta Judæis tradita 766
præcepta minima 444.515
præcepta minora 1031
præcepta moralia 617
præcepta multa ſub charitate 699
præcepta prohibitiva 657
præcepta relinquentes 386
præcepta rudiora 291 616
præcepta ſæcularium principum 940
præcepta ſublimia 689
præcepta ſubtiliora 627
præcepta tractata in lege 485
præcepta veteris legis 776
præceptorum cuſtodia 900
præceptorum obſervatio 848
præceptum 456
præceptum charitatis 189
præceptum Chriſti 973
præceptum primum 213
præceptum ultimum 794
præcidere errores Philoſophiæ 234
præcipitatio in libidinem 138
præcognitio futurorum 780
præconia Prophetarum 523
prædeſtinans 249
prædeſtinati 440 569.720.727
prædeſtinatio 116.618.752 853
prædeſtinatio & vocatio 1036
prædeſtinatorum converſio 56
prædeſtinatorum liber 906
prædicandi libertas conceſſa 344
prædicandi ſcientia 903
prædicando ejicere dæmones 792
in prædicando & corrigendo ſolicitudo Apoſtolorum 35
ad prædicandum diſponere 33
ad prædicandum mitti a Chriſto 342
prædicans Chriſtus 350
prædicans Chriſtus læta 875
prædicans Gentibus 635
prædicans mortalitatem 408
prædicans pacem in adventu Chriſti 782
prædicans quod didicit 343
prædicantes 259
prædicantes Apoſtoli 397
prædicantes Apoſtoli inter perſecutiones
289
prædicantes Apoſtoli juſtitiam Dei 106
prædicantes Chriſtum 1020
prædicantes Chriſtum in mundo 366
prædicantes contra dæmones & hæreticos
408
prædicantes contra ſe ipſos 284
prædicantes Deum 408
prædicantes doctrinam novi teſtamenti
1010
prædicantes omnibus 675
prædicantes ſimul circumciſionem, & baptiſmum 606
prædicantes ſua peccata 917
prædicantium verba 903
prædicare 62.69.96.118.157.206.240.
255.346.366.431.445.459.528.607.
918
prædicare ad convertendos peccatores 584
prædicare Chriſtum 148.438 539.820
prædicare Chriſtum crucifixum 908
prædicare Chriſtum gentibus 374
prædicare Chriſtum in Eccleſia 367
prædicare Chriſtum in toto orbe 812
prædicare cum fructu 550
prædicare Evangelium ex occaſione 889
prædicare faciens & dans doctrinam 419
prædicare fidem 38.79.635
prædicare Gentilibus 276.358.807
prædicare gentibus, etiam cum dolore infidelitatis Judæorum 418
prædicare humanitatem Chriſti 438
prædicare incipiens 8
prædicare indignis 544
prædicare infidelibus 809
prædicare inſtanter 167
prædicare iram Dei 166
prædicare miſericordiam præcipuè operando 7
prædicare paſſionem Chriſti 285
prædicare reſurrectionem 1006
prædicare quibuslibet 788
prædicare ſanctificationem & gloriam Chriſti 1055
prædicare ſimplicia 115
prædicare temporalia 706
prædicare ubique 786
prædicare vera de Deo 106
prædicare virtutem Chriſti ibid.
prædicare virtutibus in utroque teſtamento gloriam Dei 728
prædicare vitia 277
prædicari myſteria 235
prædicatio 74.118.129 140.148 149.175.
283.291.322.348.375 410.405 435 468
495.549.601.859.714 757.776.784.
819.849.872.876 826 920.922 932.
937.940.1020.1024.1045
prædicatio ad gentes 382.995
prædicatio ad gentiles 192
prædicatio ad menſuram 204
prædicatio Apoſtolorum 284.348.504.
522.625 710.739.778.847
prædicatio aſpera 514
prædicatio cœleſtium 963
prædicatio cæleſtium & Chriſti regis 207
prædicatio carnalium 654
prædicatio ceſſans 468
prædicatio Chriſti 98 177.175.423.482.
595 718.740.880.992 1033.
prædicatio Chriſti ad Gentes 795
prædicatio Chriſti apud Judæos 491
prædicatio Chriſti & Apoſtolorum 395
prædicatio Chriſti & Apoſtoli Evangelium 298
prædicatio Chriſti in Judæa 576
prædicatio claritatis æternæ 992
prædicatio comminatoria 720
prædicatio cum bonis operibus 849
prædicatio judicii 992
prædicatio Dei 927
prædicatio Dei in utroque teſtamento
240
prædicatio divinitatis Chriſti 309
prædicatio divinitatis & humanitatis Chriſti 1018
prædicatio divini verbi 219
prædicatio divinorum 257
prædicatio doctorum 787
prædicatio Eccleſiæ 304.1016
prædicatio & comminatio 389
prædicatio & contemplatio ſublimium
80
prædicatio & diſpenſatio doctrinæ 19
prædicatio & punitio 397
prædicatio evangelica 725

Prædicatio Evangelii 37.189.496.608. 760.807.863.932.994.1018
Prædicatio Evangelii citra lucrum terrenum 894
Prædicatio excellens 186
Prædicatio ex charitate 884
Prædicatio fortis 955
Prædicatio gratiæ in peccatore converſo 787
Prædicatio hæreticorum debilis 448
Prædicatio hæreticorum 741.518.522. 596.827
Prædicatio inſignis 1003.
Prædicatio Joannis Baptiſtæ 496
Prædicatio Joannis peregrina 358
Prædicatio Joannis facta 806
Prædicatio juſtitiæ bonorum 780
Prædicatio Judicii 976.1006
Prædicatio legis 940
Prædicatio martyrii 304
Prædicatio moderata 861
Prædicatio mortalitatis & cœleſtium 367
à Prædicatione ad orationem 326
de Prædicatione inanis gloria 409
Prædicationem Apoſtolorum prohibentes Judæi 340
Prædicationem diſponere 768
Prædicationem ſuſcipere ibid.
Prædicationes hæreticorum 728
Prædicationis dignitas 812
Prædicationis dilatatio 810
Prædicationis gratiæ amiſſio 405
Prædicationis profectus 635
Prædicatio nuntiorum Antichriſti 319
Prædicatio paſſionis 473
Prædicatio Pauli 20.946
Prædicatio Pauli de Chriſto 423
Prædicatio perfectionis 936
Prædicatio prima Chriſti 824
Prædicatio proficiens in Judaico populo 374
Prædicatio provocans ad pœnitentiam 588
Prædicatio recta 272
Prædicatio redemptionis 144
Prædicatio reſurrectionis 693
Prædicatio ſanguinis Chriſti 685
Prædicatio ſui 248
Prædicatio ſupernæ gratiæ 206
Prædicatio vana hæreticorum 91
Prædicatio vel virtutum operatio ceſſans 449
Prædicatio verbi Dei 235.480.518
Prædicatio veritatis 492
Prædicatio ultima 806
Prædicatio unitatis 650
Prædicator 74.132.140.161.179.246.298 278.357.453.454.470.486.500.555.613. 652.665.674.722.741.756.775.777. 781.799.826.837.850.886.903.931.947 1011.1021
Prædicator adverſus hæreticos pugnans 54
Prædicator ægrè operans 396
Prædicator annuncians cœleſtia 350
Prædicator Chriſti 479
Prædicator condeſcendens infirmis 868
Prædicator corrigens 456
Prædicator cum populo converſans 616
Prædicator declarans cœleſtia 327
Prædicator defendens juſtitiam 383
Prædicator docens diſcipulum 553
Prædicator doctrinam præparans 328
à Prædicatore converſi 923
Prædicatorem non adeſſe 534
Prædicatores 2.3.14.20.38.80.84.102.125. 127.135.146.179.186.204.206.215.238. 257.291.297.249.312.355.368.373.392 425.427.454.483.469.478.489.492. 504.515.518.528.536.558.581.587.391. 595.607.614.669.679.686.688.705. 704.714.735.770.794.795.852.861. 877.881.885.886.897.900.937.946.985 1010.1012.1013.1036.1037.1042.1046. 1050.1054.1059
Prædicatores ab utroque teſtamento 379
Prædicatores ad gentes 271
Prædicatores Antichriſti 502.612.764.972
Prædicatores arrogantes 191
Prædicatores cœleſtium 114
Prædicatores concordes 489
Prædicatores colligentes ſe 48
Prædicatores condeſcendentes 300
Prædicatores cum doctrina 699
Prædicatores Deus continens 786
Prædicatores Deus mittens gentilibus Judæis, & peccatoribus 768
Prædicatores diaboli 986
Prædicatores divinæ ſapientiæ 87
Peccatores eruditi 577
Prædicatores & Angeli 274
Prædicatores & Apoſtoli 189.196.300.321 442.465.470.598.626.659.715.746. 794.820.867.793.913
Peccatores & Chriſtus 303
Peccatores ex peccatoribus 144
Prædicatores & prælati 207.214.301.429
Prædicatores & Prophetæ ex Gentib. 890
Prædicatores facient ex humilibus 373
Prædicatores hæreticorum 203.336.716
Prædicatores malè viventes 204
Prædicatores mali 633
Prædicatores perverſi 381
Prædicatores revincentes hæreticos 585
Prædicatores quæſtuarii 186
Prædicatores ſancti 970
Prædicatores ſine laude muti 427
Prædicatores ſuperbi 707
Prædicatores vincentes pertinaces 466
Prædicator fortis 415
Prædicator glorioſus 1046
Prædicator gratus Deo & hominib. 802
Prædicatoris adjutor 379
Prædicatoris auditores 881
Prædicatoris conſtantia 500
Prædicatoris firmitas ad magna opera 447
Prædicatoris fortitudo 370
Prædicatoris gratiarum actio 36
Prædicatoris officium 842
Prædicatoris perſpicacia 738
Prædicatoris prudentia & Chriſti ſilentium 929
Prædicatoris ſtudium 404
Prædicatoris tranſitus à terrenis ad cœleſtia 402
Prædicatoris zelus 433.899
Prædicator malè operans 483
Prædicator malus 900
Prædicator malus aliquando prodeſt bonis 889
Prædicator malus converſus ad Chriſtum 8
Prædicator manens cum ſubditis 398
Prædicator mercenarius 308
Prædicator minimum exigens 406
Prædicator mitigans iratum 82
Prædicator non approbans ſenſum carnalem 349
Prædicator non quærens inanem gloriam 319
Prædicator non ſe jactans 553
Prædicator obſiſtens peccantibus 327
Prædicator operans 268
Prædicator recipiens laudes 373
Prædicator rediens ad ſe 792
Prædicator reprehendens 37
Prædicator perfectus 309.779
Prædicator perſeverans 379
Prædicator prodiens è peccatore 294
Prædicator proponens Sanctorum exempla 684
Prædicator ſapiens 379
Prædicator terrens audientes 986
Prædicatorum avaritia 28
Prædicatorum charitas 812
Prædicatores Chriſti 408
Prædicatorum copia 33
Prædicatorum diſpoſitio 310
Prædicatorum doctrina 314
Prædicatorum & Angelorum cantio 700
Prædicatorum & Angelorum diſcurſus 583
Prædicatorum exempla 413
Prædicatorum gratia 301
Prædicatorum intelligentia 569
Prædicatorum miracula 683.698
Prædicatorum multiplicatio 35
Prædicatorum opera 857
Prædicatorum perſecutio 788
Prædicatorum raritas 680
Prædicatorum ſanctorum abſconſio 928
Prædicatorum ſermo, vel converſatio 492
Prædicatorum ſtipendia 351.460
Prædicatorum ſuſtentatio 793
Prædicatorum victus 28
Prædicatorum virtutes 759
Præferentes carnalia ſpiritualibus 387
Præferentes temporalia aut errores Deo 436
præferre creaturas Deo 65
Præferre terrena cœleſtibus 332
Præfici Chriſtum aut prædicatorem 276
Prælati omnibus 868
Prælati 2.80.100.130.237.229.280.392. 493.585.617.647.847.605.800.761. 764.777.785.800.820.861.877.882. 892.915.942.952.972.1043.1046
Prælati boni aut mali excellentia 389
Prælati confirmantes minores 13
Prælati correctio 415
Prælati & Apoſtoli 186
Prælati & prædicatores 207.223.301.994. 1040
Prælati injuſtè excommunicantes 281
Prælati in proſperis ſuperbire 498
Prælati mali 269.827
Prælati opponentes ſe diabolo 7
Prælati pauperes confundentes 281
Prælati, prædicatores & Apoſtoli 549
Prælati rapaces 772
Prælati ſolitudo 34.38
Prælatorum cura 918
Prælatorum dolor de ſubditis 450
Prælatorum exempla 482.803
Prælatorum ignorantia 871
Prælatorum labores in ædificanda eccleſia 471
Prælatorum miniſterium 660
Prælatorum opera 746
Prælatorum rapina 748
Prælatorum regimen 662
Prælatorum ſuperbia 358
Prælatorum ſuperfluitas 806
Prælatorum vigilantia 404
Prælatos & prædicatores malos ejiciens Deus 388
Prælatus 87.144.161.246.399.311.372. 384.416.505.180.386.593.639.696.719 826.854.947
Prælatus ægrè patiens 371
Prælatus aut prædicator 332
Prælatus bonus 829.800.855
Prælatus cognoſcens errores ſubditorum 328
prælatus conſulendus 355
prælatus curam habens ſuorum 370
prælatus deflens delinquentes 45
prælatus dolens de impœnitentibus 410
prælatus examinans ſubditos 550
prælatus liberatur à diabolo 400
prælatus malè operans 980
prælatus malus 11
prælatus miſericors 44
prælatus non audens reprehendere ſubditos 486
prælatus opponens ſe diabolo 10
prælatus ſuſcipiens pœnitentiam peccatoris 431

præ

prælatus vel prædicatores mali 382
præmia à Deo 237
præmium 866
præmium bonorum 850
præmium Chriſti 870
præmium laborum expectans 432
præmium malorum in hac vita 856
præmium nobis reſervans Chriſtus 420
præmium obedientiæ 380
præmium operum 835
præmium pro bonis operibus 609
præmium ſecundùm opera 678
præmium ultra condignum 762.808
prænoſſe certamina vitiorum 932
præparans pœnam 445
prædicans temporalia 883
præparantes animas Chriſto 309
præparatoria ad curſum boni vel mali operis 398
præparare animam Deo 69
præparare ſe ad gloriam cœleſtem 895
præparati ad doctrinam 813
præparati ad futuram gloriam 1040
præparatio 893
præparatio ad audiendum verbum Dei 599
præparatio ad feſta Dei 892
præparatio ad fidem 611
præparatio ad pugnam contra diabolum 67
præparatio animæ 72
præparationes bonorum operum 778
præparatio novæ legis 84
præparatio prædicatoris 426
præparatio ſolidi cibi myſteriorum 370
præponens voluptates Deo 350
præponere legem gratiæ 1022
præpoſiti carnales 384
prærogativæ beatæ Mariæ 953
præſcientia Chriſti 710
præſcientia Dei 854
præſcientia divina 803
præſens ſæculum 899
præſentatio humanitatis Chriſti in cœlo 682.
præſentia 736.786
ex præſentia Chriſti ſecuritas 363
præſentia Dei 422
præſentia rei 492
præſentes ut audio 382
præſepium 610
præſidia hæreticorum 803
præſidium Angelorum 892
præſidium humanum 869
præſtans Deus auxilium 59.93.449
præſumere de juſtitia 289
præſumptio innocentiæ 409
præſumptio ſecuritatis 346
præveniens linguacos 249
prævenire inſidias 783
prævidere adverſa 638
prava conſcientia 456
prava doctrina Phariſæorum 958
prava dogmata 854
pravæ cogitationes 274.949
prava exempla doctorum 929
prava opera 368
prava opera & cogitationes 427
prava verba & opera Judæorum 943
pravè intelligentes ſcripturas 540.731
pravè utentes lingua 852
pravi affectus 389.1044
pravi ex Iſrael 378
à pravis affectibus liberans 872
pravi homines 47
ex pravis cogitationibus prava verba & opera 379
pravitas Judæorum 951
pravorum corda 718
pravorum fallaciæ 328
pravorum imitatio 717
pravorum vita 301
pravum dogma 196.186
precium Chriſti 381.674
pretium ſapientiæ 784
premi vitiis 824
presbyteri 283.847.990
preſſuræ 984
prima ætas 1040
prima ætas hominis & mundi 418
prima opera bona 825
primates 834.882
primi motus 827
primatus Chriſti 824
primi parentes 314
primi prædicatores non audentes ingredi ad gentes 46
primitiæ gentium 1042
primitiæ ſermonis 454
primitivæ Eccleſiæ doctores 833
primitiva Eccleſia 63.634
primo naſci 834
primordia Eccleſiæ 800.453
primordia boni operis 969
primordia immundæ vitæ 826
primordium boni operis 668
primus Angelus 823
primus ſtatus Luciferi 893
princeps 678 773.1010
princeps dæmonum 600
princeps hujus mundi 896.613.646.931
princeps libidinis 168
princeps ſecularis 449.882
principatus populi Chriſtiani 213
principatus verbi Dei ibid.
principes 547
principes Eccleſiæ 614.880
principes Eccleſiæ ſacrilegi 914
principes, & Philoſophi 465
principes & Philoſophi Gentium 823
principes, & prophetæ 746
principes & ſacerdotes Judæorum 882
principes ex Gentibus 680
principes fidem ſuſcipientes 287
principes gentium 90.215 702
principes hæreticorum 327
principes in Chriſtum 698
principes infideles converſi 708
principes infidelium 816
principes iniquitatis damnandi 495
principes inſipientes 834
principes inutiles 744
principes Iſrael 770
principes Judæorũ 4.50.172.213.386.380.314.315 388 647.751 846 862 900 903
principes Judæorum affligentes Chriſtum 894
principes Judæorum & perſecutores Eccleſiæ 40
principes Judæorum qui in Chriſtum crediderunt 8
principes libidinum 846
principes mali 290
principes mundani 479
principes mundi 454
principes Nabuchodonoſor 670
principes peccantes 428
principes peccatorum 321
principes populi 809
principes ſacerdotum 50.108.237.625.820
principes ſæculares 169.797
principes ſæculi 920
principes temporalia offerentes pro ſpiritualibus 9.01
principes terreni 6. Judæorum ibid.
principia naturalia 947
principia operationis pravæ 882
principia ſcientiarum 448
principia theologiæ 462
principibus adulantes 48
principis hujus mundi ejectio 873
principium 478 786
principium boni operis 658
principium Eccleſiæ 191
principium & origo 642
principium generationis 428
principium operandi 911
principum fidelium fervor 53
principium Judæorum cæcitas 18
prior populus 171
privans diabolus virtute & gratia 946
privatio formæ 718
privilegia Judæorum 978
prius carnale 877
prius in activa vita laborandum 859
probare opera 764
probari tentationibus 840
probatio baptizatorum 980
probatio fidelium 404.458
probatio operum & doctrinæ 832
probatio per tribulationes 959
proceres Eccleſiæ 413.428.474.689.768
procurantes ſalutem proximorum 303
procurare gratiam 838
procurare principum favorem ad bonum Eccleſiæ 9
prodeſſe aut nocere aliis 423
prodeſſe proximis 364
prodeuntia furtim vitia 388
prodiens furor 1049
prodiens peccatum 894
prodiens veritas 958
prodire ad altitudinem Evangelii 463
prodire ad prædicandum 376
prodite myſteria & ſacramenta à Chriſto 375
proditio Chriſti 428
prodocens Chriſtum 378
producens Deus doctos & ſimplices 912
producens Deus Apoſtolos & divites in Eccleſia 803
producti doctores 850
productio filii & fœlicitatis, & virtutum 803
productio formæ ſubſtantialis 819
productio legis 770
productio loquacium 873
productio operis 758
productio phantaſmatum 810
productio regni Judæorum 770
productio rerum 838
profectio Iſraelis 1006
profectiva ab activa ad contemplativam 381
profectum audientium recipere 43
de profectu minorũ gaudent perfecti 432
profectus 248 294.363.383.835 759
profectus animæ 888
profectus auditorum 273
profectus bonorum 831.982
profectus converſorum 294.780
profectus & defectus 928
profectus hypocritæ inanis 894
profectus in cognitione & opere 8
profectus in dilectione proximi 908
profectus in virtutibus 42
profectus juſtorum 69
profectus prædicationis 813
profectus virtutum 105.451.458
proferre cogitationes 810
proferre myſteria 635
proferre hæreſes 677
proferre peſſimas machinationes 874
profeſſio fidei 87
profeſſio hæreſum 836
profeſſio innocentiæ 662
profeſſio innocentiæ Chriſti 718
proficere 409.697.758
proficere ad meliora 706
proficere exhortatione majorum 867
proficere in bonum 868
proficere intelligentia operando 869
proficiens in doctrina legis 860
proficiens in doctrina Eccleſiæ 63
proficiens in doctrina ſacra 384
proficiens in fide 873
proficientes 598.748.945.978
profiteri fidem 810
profunda penetrantes 101
profunditas humanæ miſeriæ 842
profunditas inveſtigationis 794

Profunditas ſenſuum ſacræ Scripturæ 192
Profunditas ſcripturæ 724
Profundum 1026
Profundum iniquitatis 842
Profundum malorum 574
Profundum vitiorum 851
Progenies 840
Progenies malorum 850
Progreſſus ab imperfecto ad perfectum 922
Progreſſus ad perfectionem 145.300
Progreſſus ad virtutes 534
Progreſſus cognitionis Dei 629
Progreſſus paſſionis Chriſti 656
Progreſſus in vitam æternam 632
Prohibentes prædicare 654
Prohibentes Judæi prædicationem Apoſtolorum 540
Prohibitiones 621
Projectio in infernum 582
Projectio malorum 853
Prolabentes in vitia 958
Proles 851
Prolongatio temporis gratiæ 948
Promiſſa Dei 985
Promiſſa implens Deus 457
Promiſſio 919
Promiſſa Spiritus ſancti 289
Promiſſio Chriſti 838
Promiſſio Dei 827
Promiſſio falſa 973
Promiſſio falſa hæreticorum 518
Promiſſio gloriæ 920
Promiſſio gratiæ 745
Promiſſio hæreticorum 523
Promiſſio hæreticorum vana 411
Promiſſiones & comminationes 721
Promiſſionis impletio 768
Promiſſiones Dei 106.523
Promiſſio perfectionis 741
Promiſſio veniæ 741
Promiſſio vitæ præſentis & futuræ 176.310
Promiſſio utriuſque vitæ 874
Promittens teſtamentum novum 752
Promittentes ſecuritatem malis 691
Promittere falſam ſecuritatem 727
Promotio ad dignitates & ordines 144
Promotio indigni 974
Promotio indignorum 812
Promotio juſtorum 959
Promotio miniſtrorum eccleſiæ 759
Promovens indignos 14
Prompta obedientia 996
Prompta pœnitentia 35
Promptè honorare Chriſtum 768
Promptitudo ad illecebras 888
Promptitudo ad ſuſtinendas injurias 310
Promptitudo audiendi & obediendi 949
Promptitudo auditorum 734
Promptitudo benè operandi 941
Promptitudo Dei ad adjuvandum 35
Promptitudo diſcendi & obediendi 262
Promptitudo frænandi appetitum 432
Promptitudo miſericordiæ Dei 298
Promptitudo operandi 299
Promptitudo reddendi rationem 36
Promptitudo redemptionis Chriſti, & converſionis gentium 35
promptitudo reſiſtendi diabolo 36
Promptos ad ſervanda mandata 1008
Promptus in obſequium Dei 98
Promulgatio legis novæ 611
Proni ad peccandum 63.541
Pronitas ad peccatum 130
Pronitas in vitia 545.617
Propagatio iniquitatis 494
Propè eſt Chriſtus ad ſalvandum 638
Propellens ſe ſapientem 694
Properare ad cœlum 53
Prophanare templum Dei 571
Propheta 103.103.173.183.497.519.530.568.614 912.1010
Prophetæ 74.122.135.136.138.150.196.206.247.389 391.404.423 429.444.461.486.522 555.603.607.613 724 703.727.743.756.776.802 822.857.896.908.913.938.942.989.1005.1020.1057
Prophetæ, Apoſtoli, & Sancti 443
Prophetæ Baal 813
Prophetæ & Apoſtoli 83.225 341.428.479.504.530.968
Prophetæ, & lex 462.862,1019.1019
Prophetæ & Moyſes 612
Prophetæ & Patriarchæ 89.157.168 254.473.827.852
Prophetæ & Principes 736
Prophetæ & ſacerdotes 372
Prophetæ & ſacerdotium 429
Prophetæ & Sancti antiqui 188
Prophetæ falſi 736
Prophetæ, lex & evangelia 426
Prophetæ prædicentes paſſionem Chriſti 612
Prophetarum ceſſatio in Iſrael 928
Prophetare incarnationem 380
Prophetarum conſenſus 591
Prophetarum & Chriſti occiſio 768
Prophetarum & Evangeliorum concordia 590
Prophetarum filii 503
Prophetarum impletio 851
Prophetarum præconia 523
Prophetarum vaticinium 664
Prophetas & legem ſeparare à Chriſto 419
Prophetia 2.311.384.423.536.838.814.920.942
Prophetiæ 100,462.851 992.1033
Prophetiæ de Chriſto 919
Prophetiæ firmitas 866
Prophetiæ miniſterium 660
Prophetia & lex 741
Prophetia, lex & Evangelium 443
Prophetiæ manifeſtatio 241
Prophetia peccatorũ reprehendens 891
Prophetarum impletio 3.41.677.683.722
Prophetias & prædicationem ceſſare 563
Propinqui 661.778
Propinquitatis finis 899
Proponere Deo tam bona quam mala 348
Proponentes doctrinam legis 328
Proponere exempla 216
Proponere exempla malorum 812
Proponere exempla patrum 810
Proponere exempla ſanctorum 20
Proponere myſteria 939
Proponere myſteria impuris 567
Proponere Sanctorum exempla 311
Proponi malitiam coram Deo poſtmodum 144
Proponi præcepta 857
Proprietates, & virtutes Chriſti 336
Propoſitum benè operandi 458
Propoſitum boni operis 375
Propoſitum correctionis 498
Propria voluntas 354
Propugnacula eccleſiæ 832
Pro ſingulis virtutibus orandum 932
ad Proſpera ducens 373
Proſpera mundi 823
Proſperè egredi à ſæculo 579
in Proſperis & adverſis firmitas 38
Proſperitas 73.78.124.334 453.457
Proſperitas Chriſti 835
Proſperitas & adverſitas 238.414.608
Proſperitas & gloria temporalis 164
Proſperitas humana 452.583
Proſperitas malorum 466.678
Proſperitas mundi 824 984
Proſperitas ſæculi 107.133.621.668
Proſperitas temporalis 31.466 639.1004
Proſperitas terrena 714
Proſperitas terrenorum 339
à Proſperitate decidentes 413
Proſperitatis ſtatus 109 358
Proſpiciens Chriſtus Eccleſiæ 833
Protectio Angelorum 96.1049
Protectio à vita carnali 947
Protectio Chriſti 1054
Protectio Chriſti divina 766
Protectio Dei 119 178
Protectio divina 25.167.198.236.239.245.364.460.462.496.552.537 704.713.925 911.1013.1018.1034
Protectio divina ablata 330
Protectio Eccleſiæ 747
Protectio & dilectio divina 22
Protectio & velocitas Angelorum & fœlicitas ibid.
de Protectione divina gaudium 415
Pro temporalibus ſervientes 101
Protegens Deus 407.44[illegible] 308
Protegens Deus eccleſiam adverſus hoſtes 878
Protegentes afflictos 31
Protegi à culpis imminentibus 747
Proventus ſacerdotum 362
Providentia 108 212.248.412.635.942
Providentia Dei 703
Providentia divina 164 293.600
Providentiæ negatio 792
Provocantes iram Dei 835
Provocare ad iram 979
Proximi amor 37
Proximi charitas 123
Proximi confeſſionem tenere 20
Proximi dilectio 605
Proximus 93.189.249.469.610.[illegible]23
Proximus exemplis ædificare 588
Prudens 199.1028
Prudentes 913 911
Prudentes ſæculi 503
Prudentia 163 225.356.519.734 761.777 798.822 913
Prudentia carnis 124 52 7 959
Prudentiæ ſenſus 448
Prudentia & fortitudo 444
Prudentia gubernans 236
Prudentia in ſermone 925
Prudentia loquendi 535
Pruritum aurium depellere 466
Pſeudoprophetæ 221
Publicãs peccata ſua, & amplectẽs vitia 238
Publica peccata 318
Publicatio vitiorum electorum 413
Pudefacere pauperes 487
pudor 320.424.1018
pudor peccati 364 960 968
pudor virginalis 917
pudor virginitatis 876
pudor vitæ veteris 748.762
pueri baptizati 230
pugnæ animæ adverſus cupiditates 23
pugna carnis in Spiritum 375
pugna Chriſti cum fidelibus 640
pugna contra dæmones & vitia 467
pugna cum affectibus 849
pugna inter leges carnis, & mentis 875
pugnantes invicem hæreſes 345
pulcherrima mundi 63
pulchritudo cœleſtis patriæ 538
puniens dæmones & hæreticos 787
puniens Deus 28.59 403
puniens Deus circa condignum 1014
puniens Deus malos 31.145
puniens Deus potentes 58
puniens pro meritis 927
punitæ 429
puniri 806
puniri à Deo 182
puniti adulatores 34
puniti in inferno 320. in judicio 727
puniri in temporalibus ibid.
puniri miniſtros eccleſiæ 150
puniri populum propter Reges 779
punit Deus circa condignum 221
punit Deus pro malos 421
punitio 149 23. [illegible]42

punt-

punitio æterna 168.1040
punitio Dei 136.142.194.199.274.330.331.401.403.453.564.677.804.957.1009
punitio animæ peccatricis 805
punitio aut comminatio Dei 90
punitio citra condignum 687.838
punitio curioſorum 803
punitio dæmonum 1042
punitio Dei gravior 302.1057
punitio Dei gravis 879.702.838
punitio gravis vel perpetua 40
punitio Dei in malis juſta 293
punitio Dei juſta 874
punitio Dei prompta 768
punitio Dei repentina 882
punitio Dei temporalis vel æterna 1050
punitio Dei velox 36
punitio diaboli 817.862
punitio divina 33.37.125.197.427.453.482
punitio hæreticorum 530.742.789
punitio impiorum conſolatio juſtis 7
punitio & prædicatio 307
punitio, & ſententia Dei in malos 647
punitio Judæorum 27.788.856
punitio feſtina 653
punitio libidinis 1038
punitio malorum 153.265.795.964
punitio malorum & dæmonum 789
punitio malorum ſubita 299
punitio perpetua 159
punitio repentina 289
punitio ſuperborum per Angelos 407
punitio univerſalis 418
punitionis amaritudo 684
punitionis ceſſatio 860
pura mente ſuſcipere Chriſtum 378
purgans Deus 403
purgare conſcientias auditorum 180
purgare ſenſus 455
purgare vires animæ 702
purgari afflictione, vel martyrio 268
purgari a vitiis 701
purificatio Chriſtiana 834
purificationis locus 911
purificare vitam 285
purgatorium 496.539.743
puritas 930. Angelorum 725
puritas à vitiis 147.428
puritas Chriſti 428
puritas cogitationum 853
puritas conſcientiæ 638.858
puritas fidei 1050
puritas novi ſacerdotii 984
puritas ſanctorum 972
purum hominem Chriſti confiteri 296
puritas vitæ 432.883.1044
puſillanimes 170
puſillanimitas 793

Q.

QUærenda cœleſtia 433
quærens altiora ſe 700
quærens aurum in ſepulchris 409
quærere auxilium a Deo 230
quærens Chriſtus fructum in anima 397
quærens ſalutem extra ſacram ſcripturam 505
quærentes dæmones quod devorent 406
quærentes errores 1032
quærentes favorem divitum 716
quærentes gloriam Dei 184
quærentes proprium commodum 490
quærentes temporalia commoda 773
quærere auxilium fragile 269
quærere cauſam pœnæ 353
quærere cauſas flagelli Dei 589
quærere Chriſtum in tribulatione 845
quærere Deum 864
quærere Deum per fidem 845
quærere doctrinam 795
quærere doctrinam legis, apud Judæos venalem, 357
quærere doctrinam neceſſariam 583
quærere favorem mundanum 476
quærere gloriam ex opere 118
quærere inanem laudem 987
quærere internam requiem & ſapientiam 455
quærere laudes humanas 44
quærere mercedem in hac vita 968
quærere quietem mundi, aut Chriſtum 846
quærere ſtipendia vitæ præſentis 898
quærere temporale ſolatium 199
quærere terrenum auxilium 130
quærere teſtimonium adulatorum 583
quærere voluptates 253
qualitas converſationis 630
qualitas meritorum diverſa 378
qualitas elementorum 358
quaſi coacta ira Dei probari pœna 288
quatuor affectus animi 844
quatuor Evangelia 342
quatuor genera creaturarum 951
quatuor mundi partes 203.712
quatuor virtutes 454
quia cadit in malum, & deſcendit à Domino 326
quies æterna 253.916
quies æternæ gloriæ 47.178.419
quies à lege veteri 880
quies Angelorum in Deo 303
quies à prædicatione 288
quies bonorum 647
quies brevis hujus vitæ 321
quieſcens à tumultibus 857
quieſcens Chriſtus in gentibus 862
quieſcens in umbra Chriſti 307
quieſcentes Judæi in litera legis 364
quieſcentes ſpirituales in doctrina 383
quieſcere in dignitatibus 909
quieſcere in gloria 296
quieſcere in ſacra ſcriptura 11
quieſcere inter duos populos vel inter duo teſtamenta 363
quieſcere in terrenis 303
quieſcere in vana gloria 909
quies Chriſti 47
quies contemplationis 604.668
quies contemplativi 162
quies credentium 363
quies in Chriſto 848.908
quies in contemplatione 908.1034
quies in Eccleſia 908
quies in voluptate aut in erroribus 811
quies Judæorum perverſa 880
quies judicatoria 903
quies perpetua 927
quies poſt pœnitentiam 288
quies Sanctorum in tribulatione 908
quies ſanctorum poſt tentationes 929
quies ſeptimæ ætatis 816
qui maximè fideles apparebant 373
quinque ſenſus 777.972.973
quinque libri Moyſis 708
quod purgatur non eſt totum inutile 708

R.

RAbies diaboli contra Chriſtum & ejus membra 845
Radicare virtutes in corde 420
Rapacitas & avaritia 219
Rapacitas & gula 331
Rapacitas, & gula ſacerdotum 483
Rapacitas ſacerdotum 46
Rapiens Chriſtus corpus diaboli 852
Rapina avari 422.496
Rapina dæmonum & hæreticorum 11
Rapina magiſtratuum 318
Rapina prælatorum 948
Raptores 125.261.332.493.614.643.879.769
Raptus loquentis de Deo 832
Raptus Pauli 403
Raritas fidelium Judæorum 348
Rareſcentes cogitationes 453
Raritas fidei 829
Raro apparentes contemplativi 878
Ratio 2.168.198.213.312.357.519.623.835.885.688.758.773.778.849.855.937.973.1024.1046.1049
Ratio creationis 1038
Ratio dominans ſenſui dominio politico 936
Ratio duplex 209
Ratio fidei 211
Rationabiles ſenſus 83
Rationabilis anima 423
Rationem reddendi promptitudo 96
à Ratione recta diſceſſus 333
Rationes contra hæreticos 446
Rationes dialecticas parantes hæretici 386
Rationes diſciplinæ & ſenſus 163
Rationes donorum Spiritus ſancti in nomine Jeſu 377
Rationes & conciliabula hæreticorum 718
Rationes & doctores hæreticorum 844
Rationes falſæ 342
Rationes fidelium 463
Rationes hæreticorum 208.244.429.324.607.822.627.643.707.879.894.902
Rationes hæreticorum artificioſæ 1003
Rationes hæreticorum diſſolvere 28
Rationes hæreticorũ, & conjurationes 499
Rationes hæreticorum fallaces 202
Rationes Philoſophorum & hæreticorum 434.486
Rationi caro ſubjecta 334
Rationis ſimulatio 424
Rationis ſubtilitas 648
Ratio obtemperans ſenſualitati 338
Ratio recta 896.934.898
Ratio rerum ſublimium 325
Ratio ſeminalis 428
Ratio ſublimium 960
Ratio ſuſpenſa 340
Ratio ſuſtentans 660
Ratio vel intellectus 237
non Reædificare Hieruſalem 409
Recedentes a Deo vel Eccleſia 343
Recedens ab Eccleſia 679
Recedentes Judæi a lege & Evangelio 476
Recedere ab Eccleſia 866
Recedere à cultu Dei 344
Recedere à Deo 873
Recedere à veritate 86
Recenter baptizati 188
Recenter natus in Chriſto 58
Recentes in fide 817.473.317.720.1011
Recentes in fide & charitate 810
Recentes in hæreſi 359
Recentes in virtutibus 943
Receptio gentilium ad fidem 1056
Receſſus à mundanis affectibus 485
Recipere Dei beneficia, vel Euchariſtiam 909
Recipere Chriſtum in corde 812
Recipere gratiam Spiritus ſancti 974
Recipere hic mercedem 428
Recipere pœnam peccati 585
Recipere pœnitentes 119
Recipere profectum audientium 43
Recipere ſermonem extraneum 914
Recipere verbum Dei 858
Recipiens venientem ad religionem 379
Recipiens verbum Dei ad operandum 80
Recitatio victoriæ Martyrum 678
Recognitio humanæ miſeriæ 811
Recognoſcere divinam gratiam 881
Recognoſcere errores 328
Recognoſcere præcepta & virtutẽ Dei 949
Reconcilians Chriſtus mundum Deo 418
Reconciliatio mundi 757
Recordari cœleſtis gloriæ 670
Recordari legis Dei ibid
Recordari remiſſionis peccatorum, & paſſionis Chriſti 506
Recordatio peccati 672
Recordatio peccatorum 412

Digitized by Google

non recte ſentire de Chriſto 1051
recta via non ambulans 844
rectè intelligens legem 529
rectè judicare de fide 908
rectè uti ſenſibus 460
a rectitudine deficere 349
rectitudo Chriſti 345
rectitudo conſilii 783
rectitudo doctorum 384
rectitudo judicii 160
rectitudo operum 306
rectitudo operum Chriſti 855
Rectores & Doctores 232 468
recurrere ad divinum judicium 562
recurrere ad Eccleſiam 269
recurſus ad orationem 510
recurſus ad prædicatores 1024
redargutio cæcitatis 202
reddens cuique quod ſuum eſt 753
reddere fortitudinem 416
reddere mala 852 vota 55
redempti 619
redemptio 745.799
redemptio Judæorum & Gentium 889
redemptio mundi per Chriſtum 387
redemptionem deſiderans Chriſtus 410
de redemptione gaudens Chriſtus 414
redemptio per Angelos 310
redemptio per Chriſtum 388
redemptio reliquiarum Iſrael 387
redemptionis certitudo 592
redemptionis Chriſti & converſionis gentium promptitudo 55
redemptionis deſiderium 411
redemptionis opus 640.1019
redemptionis ordinatio 835
redemptionis tempus 802
redemptoris mora 578
redemptor ſolus Chriſtus 60
rediens ad Eccleſiam ab hæreticis 475
redimens Chriſtus mundum 589
redimens gratis Chriſtus 845
redimere genus humanum non valens homo purus 387
redimere peccata dilectione 388
redire ad peccata poſt orationem 44
redire ad uſum rationis 340
reditus ad contemplationem 8
reditus ad vitia 150.438
reducere ad finem 861
reducere deceptos ad fidem 1010
reducens ad Eccleſiam errantes 819
reduci ad cœleſtem gloriam 283
reductio hæreticorum ad Eccleſiam 590
refectio intelligibilis Angelorum 503
referri culpam in prælatum 568
reformare imaginem Dei 905
reformare ſcandalum 857
reformata fides Chriſto ſuſcitato 421
refrænatio omnium ſuperfluitatum 170
reformatio vitæ 758
refrigeratio concupiſcentiæ 488
refrigeria ſequentium Chriſtum 586
refrigerium 658
refrigerium corporale 182
refrigerium hoſpitum 123
refrigerium pœnitentis 683
refrigerium temporale 18[illegible]
refrigeſcens charitas 378.1031
refrigeſcant charitas Eccleſiæ 804
refugiens caro rationis imperium 476
refugientes pœnitentiam 241
regendum ſe mitti tradens 387
regeneratio fidelium 1003
regere ſenſus 778
Reges 214
Reges Aſſyriorum 395
Reges Judæorum 614
Reges magi 1023
Reges Medorum 631
Reges prohibentes cultum unius Dei 372
Reges ſuſcipientes fidem Chriſti 621
Regia poteſtas Chriſti 562
regimen Prælatorum 804
ad regimen aliorum tranſire 379
regimen orationis 503
regimen ſpirituale 302
a regimine abſolvi 345
regium genus 852
regna diverſa 351
regna majora 690. minora 254
regna quatuor 179.218.286.302
regnare 909
regnare peccatum 116
regna varia 217
regnum 221
regnum aut judiciaria poteſtas 109
regnum Babylonium 624
regnum cœleſte 287,300.604
regnum cœlorum 818
regnum Chriſti 286.311
regnum Dei 960
regnum diaboli 172
regnum & potentia 282
regnum & ſacerdotium 257
regnum, & ſacerdotium in Chriſtum tranſlatum 706
regnum & ſacerdotium Judæorum 289
regnum Græcorum 770
regnum Iſrael 768
regnum Judæorum 141.466.690.988
regnum Judæorum infirmum 763
regnum peccati 800
regnum Romanorum 314 815
regnum Sedechiæ 294 447
regreſſio ad contemplationem, & rurſus ad actionem 854
regulæ ſacræ ſcripturæ 808
regula ſcripturarum 448
regula vivendi data Eccleſiæ 408
regum inſtitutio mala 346
relabi in peccatum 843
relatio omnium ad primum principium 644
relictus ſolus in paſſione 418
religio 426.696,983.1042
religio Chriſtiana 863
religio Dei 633
religio fucata Gentilium 255
religio gentilium 882
religionis altitudo 801
religionis labores 604
religioſi 448.329 585.591.1027
Religioſi affectantes redire ad ſæculũ 431
Religioſi mali 275
Religioſi peccantes 728
Religioſus 27
Religioſus apoſtata 926
Religioſus homo 784
Religioſus malus 50
Religioſus peccans 610
relinquens 157
relinquens Deus 858
relinquens Deus gentes 308
relinquens Deus induratos 408
relinquens Deus peccantes in poteſtatem diaboli 346
relinquens errorem 322
relinquens Judæos 308
relinquens multos in infidelitate 698
relinquens obſtinatos 681
relinquens ſynagoga Chriſtum reſuſcitatum 323
relinquentes Apoſtoli Chriſtum in paſſione 476
relinquentes omnia 994
relinquentes hæretici munimenta fidei 378
relinquentes præcepta 386
relinquentes ſcripturas fidelibus 324
relinquere argentum mundanis 382
relinquere avaritiam 456
relinquere bonos diſcipulos 367
relinquere Eccleſiam 378
relinquere juſtitiam 290
relinquere mortalitatem 838
relinquere mundum 361.376.818
relinquere omnia pro gratia & gloria 506
relinquere vitia diabolo, & virtutes Deo 857
relinqui à Deo 329 730
reliquiæ Iſrael 415
reliquiæ Judæorum 113.513
reliquiæ peccati 427
reliquiæ punitionis 235
reliquiæ tentationum 508
reliquias hæreticorum tollere 874
remedium inſufficiens 538
reminiſcentia 653
remiſſa vita 988
remiſſe agentes 863
remiſſio culpæ 478
remiſſio curæ carnis 431
remiſſio & liberatio Dei 456
remiſſio in confeſſione 436
remiſſio injuriæ 81 138
de remiſſione culpæ gaudere 415
remiſſionis altitudo 723
remiſſio peccatorum 107.239.595.786. 809.841 929 1018
remiſſus ad operandum 609
remiſſus animus 250
remittens culpas 348
remittens Deus 449
remittens Deus peccata 350.380.848
remittens lex ad Evangelium 623
remittens peccata 322.407
remittere injurias 50
remunerans Deus 14
remunerans pœnitentiam 283
remuneratio bonorum & malorum 287
remuneratio Judæorum converſorum 349
remuneratio operum 857
remunerans appetitus 8[illegible]8
renati in fide 714
renovans ſtatum cœlorum 872
renovare lapſos 368
renovari per Spiritum ſanctum 805
renovatio cœlorum 418
renovatio fidei Judæorum 358
renovatio generis humani 854
renovatio hominis 89
renovatio Iſrael 202
renovationis ſortium 351
renovatio per fidem 721
renovatio veteris hominis 193
renovatio virtutis 482
renovatores hæreſum 833
renuncians mundo & diabolo 842
reparans Deus Eccleſiam 780
renunciantes ſæculo 1[illegible]6
renunciata omnibus propter Evangelium 683
renunciatio ſæculi 1010
renunciatio ſæculi perfecta 883
reparata male actam vitam 388
reparatio animæ & corporis 856
repentinus adventus Judicis 859
repentinus interitus Judæorum 313
reprehendentes facta majorum 409
reprehendentes hæretici Eccl.ſiam 321
reprehendens ſine compaſſione 388
reprehenſio aperta peccati 383
repreſſio dæmonum 388
repreſſio dæmonum poſt judicium 1014
repreſſio diaboli 621.735.981
repreſſio diaboli, & hæreticorum 468
repreſſio hæreſiarcharum 821
repreſſio humanæ ſuperbiæ 933
repreſſio inanis gloriæ 170.800
repreſſio malarum cogitationum 958
repreſſio perſequutorum, 271
repreſſio vitiorum 841
reprimere 468
reprimere voluptates naturales 420
reprobans Chriſtus malum 7
reprobans Deus impœnitentem 807
reprobans ſacrificia Judæorum 651
reprobatio actionum malorum 250
reprobatio Dei 1036
reprobatio veteris umbræ 339
reprobi 281,614.858.1054

repro-

reproborum corda 28.630.937
reprobus ſenſus 1029
repromiſſio futuri regni Chriſti 176
repudians Chriſtus ſynagogam 343
repudiatio ſynagogæ 887
reputans ſe immundum 143
requies æternæ fœlicitatis 880
requies æternæ gloriæ 972
requies animalis 894
requies cæleſtis 298.1014 Chriſti 907
requies contemplativæ vitæ 618
requies Dei in Sanctis 220
requies falſa 1055
requies in Chriſto 919
rerum inveſtigatio 787
requies mundana 718
rerum mutatio 807
rerum productio 338
requies ſanctorum in limbo 954
requies vitæ æternæ 847
res 920
res amabilis 978
res corporales 528
res, & opera temporalia 127
res hujus ſæculi 456
res majoris momenti 502
res minima 444
res pluris æſtimata 355
res prælata Deo 534
res prætereuntes 840
res ſanctæ & fervidæ 1044
res temporales 444.453.942.662 839
1007
res terrenæ 843
res viles 124.133.215.843.795
res vilis 191
reſecare ſuperflua 994
reſecare ſuperflua ſæcularis ſcientiæ 849
reſecare vitia proximi 23
reſecatio inutilium 841
reſeratio myſteriorum 112
reſervans nobis Chriſtus præmium 421
reſervare myſteria & venerari non intellecta 37
reſervare myſteria Spiritui ſancto 278
reſervare perfecta opera 374
reſervari opera ad futuram vitam 413
reſilire à peccato 287
reſipiſcens a peccato 923
reſipiſcens caſtigatus 310
a reſipiſcente fugiens 578
reſipiſcentes caſtigati 575
reſipiſcentes ex Judæis 779
reſiſtentes veritati 789
reſipiſcentia 895 349.563.894.872.812.
968
reſipiſcentia deceptorum ab hæreticis 148
reſipiſcentia hæreticorum 508
reſipiſcentia malè actæ vitæ 342
reſipiſcentia ſera 346
reſipiſcere 193.462.892 872
reſiſtendi diabolo promptitudo 98
reſiſtens diabolo 282
reſiſtentes tentationibus 389
reſiſtere divinæ providentiæ 203
reſiſtere hæreticis, & diabolo 754
reſiſtere minis errorum & prædicatorum
43
reſiſtere non valentes ſapientiæ fideliũ 365
reſiſtere tentationibus 380
reſipiſcentes terrena 551
reſponſa dæmonum & hæreticorum 870
reſtant prædicanda de Chriſto 343
reſurgentes cum Chriſto 451
reſurgent impii ut judicentur 871
reſurgere ad gratiam ibid.
reſurgere a peccato 148
reſurrectio 169.233.264.278 681.330.
402 881.965.1028 1052
reſurrectio animæ 312
reſurrectio carnis 278
reſurrectio Chriſti 29 42 56.87.91.119.
263.301.306 336.350.373 399 402.429.
431.497 571.819.631 635 734.816.812.
856.858.860.868 889.891.989 1046.
1052
Reſurrectio corporum 112.493.870.1033
Reſurrectio Domini 435
Reſurrectio & adventus Chriſti 199
Reſurrectio & aſcenſio Chriſti 92
Reſurrectio, & Baptiſmus 409
Reſurrectio & immortalitas Chriſti 372
Reſurrectio & incarnatio 354
Reſurrectio & mors 382.660
Reſurrectio & mors Chriſti 794
Reſurrectio & paſſio Chriſti 81.62
Reſurrectio generalis 339
Reſurrectio in judicio 872.967
Reſurrectio juſtorum 287
Reſurrectio prima 953
Reſurrectio univerſalis 636
Reſurrectionẽ Chriſti celantes Judæi 28
Reſurrectionem nunciantes mulieres
254.399
poſt Reſurrectionem quies 48
Reſurrectionis & judicii dies 521
Reſurrectionis & mortis fides 708
Reſurrectionis & paſſionis tempus 815
Reſurrectionis & paſſionis veneratio 702
Reſurrectionis expectatio 397
Reſurrectionis gaudium 415
Reſurrectionis gaudium & paſſionis dolor
509
Reſurrectionis prædicatio 643
Reſurrectionis ſpes 410.416.432.482
Reſurrectionis tempus 518.754
Retecta præcipua animi ſententia 348
Retenſio Pauli in Judaiſmo 483
Retinens Deus ſua dona 851
Retinens ſapientiam 383
Retinere laſciviam 769
Retractio & inveſtigatio 882
Retrahens a voluptatibus 283
Retrahi à mundo cum bonis operibus 859
Retributio Dei 856
Retributio Dei juxta opera 810
Retributio pro meritis 547
Retributio temporalis 446
Retrorſum abire 481
Revelans Chriſtus myſteria 334 371
Revelans Deus myſteria 33
Revelans ſecreta 809
Revelare myſteria indignis 894
Revelare myſteria ſcripturæ 830
Revelatio 192
Revelatio cogitationum in judicio 850
Revelatio cordis, & peccatorum 113
Revelatio divina 422.947
Revelatio Joannis Baptiſtæ facta 903
Revelatio legis 811
Revelatio myſteriorum 322
Revelatio myſteriorum legis 29
Revelatio ſecretorum legis 572
Revelatio veritatis 1037
Reverentia honoris 193
Reverentia religionis 236
Reverſio ad conſcientiam 880
Reverſio ad peccata 234
Reverſio ad vomitum 338
Reverſio animæ ad Chriſtum 838
Revertentes ad ſapientiam 880
Revertens ad vitia 473
Revertens Chriſtus ad Patrem 858
Revertentes ad vitia 317 860 1030
Reverti ad vomitum 422
Reverſio ad ſenſus 754
Revocans a ſe deceptum 411
Revocans Eccleſia deceptos 281
Revocans in errorem 819
Revocare ad virtutem 861
Rex 322.368 871
Rigida juſtitia 413
Rigor correctionis 879
Rigor diſciplinæ 904
Ritus Judæorum 801
Rixari pro terrenis 299
Roborans Chriſtus Eccleſiam 447
Roborans Euchariſtia ibid.
roborare abſtinentiam 317
roborare debilem in fide 928
roboratio infirmorum 190
roboratio mentis 344
roboratio virtutis ad operandum 891
roboratio virtutum 874
robur animi tolli 352
robur reſurrectionis 351
robuſtiores in fide & operibus 695
Roma 69.188.975
Romani 66.161.227.349 352.406.492.
503
Romani contra Hieruſalem 822
rudes aut infirmi in fide 837
rudes & infimi 233
rudes ingenio 954
rudimenta fidei 301
rudiora legis 304
ruinæ Angelorum 240
in ruinam poſitus Chriſtus & reſurrectionem multorum 348
Ruth 603
Ruth Moabitis 743

S.

SAcerdos diſponens populos ex inſpiratione 188
ſacerdos examinans peccatorem 150
ſacerdos habens mentem in cœleſtib. 343
ſacerdos Judex mundationis 975
ſacerdos malè vivens 914
ſacerdos malus 798
ſacerdos non corrigens peccantes 422
ſacerdos novi teſtamenti 437
ſacerdotalis gratia 431
ſacerdotes 2 105.137.186.222.239.286.
383.440.459 488.499.509.551.635.127
730.776.914
ſacerdotes deſpecti à populo 524
ſacerdotes diſcernentes ſanam & pravam doctrinam 358
ſacerdotes docentes ſectari temporalia, & dantes beneficia ſuis 521
ſacerdotes & doctores 660
ſacerdotes & doctores mali 887
ſacerdotes & miniſtri Eccleſiæ 679
ſacerdotes, & Phariſæi 104.379 776.953
ſacerdotes & prædicatores dans Deus
401
ſacerdotes & Principes crucifigentes Chriſtum 660
ſacerdotes & principes Judæorum 330 882
ſacerdotes & Prophetæ 986
ſacerdotes & Scribæ 31.247 476.740
ſacerdotes expediti verbo & opere 39
ſacerdotes fideles 114
ſacerdotes hæreticorum & Judæorum 886
ſacerdotes idolorum 70
ſacerdotes Interpretes legis 833
ſacerdotes Judæorum 5.18.50.188 406.
545.789.852.942 1046
ſacerdotes Judæorum negantes 540
ſacerdotes Judæorum occidentes Prophetas 120.
ſacerdotes legis veteris 817
ſacerdotes mali 5 331 798
ſacerdotes novæ legis 816
ſacerdotes nov. teſtamenti 881
ſacerdotes peccantes 425
ſacerdotes perſiſtentes in præceptis & doctrina Chriſti 377
ſacerdotes prævalentes in Chriſtum 294
ſacerdotes ſine fructu 367
ſacerdotes Scribæ & Phariſæi 70.827
ſacerdotes tranſgredientes legem 344
ſacerdotes veſcentes ſacrificiis 239
ſacerdotes veteris legis 3 310
ſacerdotii & legis commutatio 735
ſacerdotii mutatio 706
ſacerdotii veteris ejectio 380
ſacerdotis converſatio 795
ſacerdotium 169.216 528
ſacerdotium antiquum 778

Digitized by Google

ſacerdotium Chriſti 729.393
ſacerdotium congratulans legi 377
ſacerdotium & Prophetæ 729
ſacerdotium & regnum in Chriſto 912
ſacerdotium caciptens legem 737
ſacerdotium Judæorum 813.628 766
ſacerdotium literale 1007
ſacerdotium novæ legis 482
ſacerdotium vetus 486.935
ſacerdotium vetus, carnale, novæ legis 1
ſacerdotium vetus uſque ad Chriſtum 794
ſacerdotum caſtitas 786
ſacerdotum eminentia 813
ſacerdotum & Epiſcoporum ſtatus 776
ſacerdotum & ſcribarum invidia 349
ſacerdotium Judaicum 384
ſacerdotum negligentia 498
ſacerdotum ordinatio 894
ſacerdotum ordines duo 450
ſacerdotum principes 56.623.862
ſacerdotum proventus 362
ſacra doctrina 414.990
ſacramenta 57.123.110.231.233.442 453.
531.537.611.639 801 823.831.892 893
ſacramenta abſcondita 101
ſacramenta Chriſti 300
ſacramenta dictorum 414
ſacramenta & myſteria prodiit à Chriſto
373
ſacramenta hæreticorum 766
ſacramenta incarnationis 461
ſacramenta novæ legis 671
ſacramenta nova non copulanda veteribus
277
ſacræ ſcripturæ myſteria 23
ſacræ ſcripturæ myſteriorum multitudo
30
ſacramenta tradere hæreticis 382
ſacra ſcriptura 74.81.91.114.131 138.198.
203.230 257.286 308.379.424.435.461
467.474.478.480 485.942 943 976.
982.980.987.994.1007.1010.1051
ſacra volumina 124
ſacrificandi facultas ablata 21
ſacrificandi petitia 2
ſacrificare ex alieno 833
ſacrificia 819
ſacrificia carnalia non accepta Deo 41
ſacrificia Judæis promiſſa 654
ſacrificia Judæorum 766.983.1018
ſacrificia non accepta Deo 577
ſacrificia præjudicantia proximo 431
ſacrificia vetera 910
ſacrificia veteris legis 396
ſacrificium Chriſti 685.947
ſacrificium cum charitate, & lachrymis
869
ſacrificium Dei contemnentes 449
ſacrificium de rapina 749
ſacrificium ex amore 87
ſacrificium in peccato 331
ſacrificium novæ legis 69
ſacrificium perfectum 187
ſacrificium veſpertinum 933
Sadducæi 302
Sadducæi & Phariſæi 196.227
ſalvandi 772
ſalvans Deus ſine meritis 889
ſalvans Judæos & Gentiles 74
ſalvare Angelos & homines, relictis dæmonibus 1049
ſalvari in Eccleſia, aut in ſublimitate perfectionis 889
ſalvari omnes prædeſtinatos 843
ſalvari reliquias Iſrael 279 869
ſalvati 674 Salvator 719
ſalus certa per Chriſtum 876.447
ſalus ex Judæis 461
ſalus non a lege ſed à Chriſto 233
ſalus publica 736
ſalus reliquiarum Iſrael 144
ſalutem humanam deſiderantes diſcipuli
399
ſalutem noſtram deſiderantes Angeli 394
ſalutem ſuam negligentes 69
Samaritani & hæretici 204
ſanctè jejunare 894
ſancti. 87.93.102.117.186 189.280 287.290
383. 389. 439 451. 478. 347. 350.623.
625.647. 664. 688. 713. 732 778.803.
833.840. 843 746. 849. 861 706.915.
938.951.960.976.1013.1033.1035
ſancti Chriſtum ſuſcipientes 17
ſancti continentes 701
ſancti & Angeli 210
ſancti & Apoſtoli 34
ſancti & Juſti 161.218
ſancti & Prophetæ antiqui 189
ſancti in carcere 821
ſancti in fœlicitate 187
ſancti in lege naturæ 16
ſancti in limbo 353 681
ſancti lactantes 242
ſancti non nobis lucentes 194
ſancti non quieſcunt in hoc mundo 575
ſancti Patres 800
ſancti potentes & fortes 173
ſancti reprimuntur in hac vita 671
ſancti ſuſtentantes Eccleſiam 282.563
ſancti, vel Angeli 879
ſancti veteris teſtamenti 209.711
ſancti utriuſque teſtamenti 290
ſanctificatio 893
ſanctificatio Chriſti ibid.
ſanctificatio doctrinæ Chriſti 177
ſanctificatio in baptiſmo 895
ſanctificatio per Chriſtum 413.1056
ſanctificatio potentiarum animæ 894
ſanctificatio vera per Chriſtum ibid.
ſanctitas Chriſti perpetua 376
ſanctitas & divinitas Chriſti 422
ſanctitas & fides deficiens 202
ſanctitas ficta 358
ſanctitatis ſignum 892
ſanctorum anima 330
ſanctorum cogitationes 672
ſanctorum cognitio 736
ſanctorum corda 522.717
ſanctorum corda & corpora 339
ſanctorum corpora 251
ſanctorum exempla 572 688 603.776.
1014
ſanctorum feſta 336
ſanctorum firmitas 538
ſanctorum fœlicitas 810
ſanctorum gloria 288
ſanctorum humilitas 702
ſanctorum intercesſiones 802
ſanctorum merita 17 300
ſanctorum miracula 487 810
ſanctorum orationes 526
ſanctorum peregrinatio 887
ſanctorum perfectio 483
ſanctorum reſurrectio 871
ſanctorum victoria 763
ad ſanctos accedere 24
ad ſanctos confugere 86
ſanctos a limbo educens Deus 345
ſanctos fieri in humilitate 25
ſanctorum Dei 934
ſanctum faciens Deus populum 693
ſanctus 222,1006
ſanguinis Chriſti effuſio 479.895
ſanguinis Chriſti oblatio 888
ſanguinis effuſores 318
ſanguinis & paſſionis Chriſti oblatio 41
ſanguis Chriſti 202.493 317.742.823.
860.877.892
ſanguis Chriſti lætificans 414
ſanguis Chriſti latens 87
ſanguis & paſſio Chriſti 846.842
ſanguis Martyrum 342.504.962.772.
865
ſapiens 31.519
ſapiens prædicator 379
ſapientia 11 52.57.63 87 121.122.178 199.
208. 213. 231. 316. 319. 372. 412 421.
485.499.556. 580 594. 619.622.667.
675.688.729.771.783 849. 853.883.
886 89 .897.920.921 933.937.935.
922.9 9.1043
ſapientiæ abundantia 30
ſapientia carnalis 538.959
ſapientia carnis 842.982
ſapientia Chriſti 23 57.149.963.986.1007
ſapientia Dei 32.352
ſapientia divina 166 486 506.602 639.
352 74 918 1010
ſapientiæ deſiderium 824
ſapientiæ diviſio 23
ſapientiæ fidelium non valentes reſiſtere 369
ſapientiæ guſtus 880
ſapientiæ jucunditas 372
ſapientiæ latitudo 448
ſapientiæ occultatio 797.880
ſapientiæ occultatio interdum bona, interdum mala 26
ſapientiæ pretium 784
ſapientiæ ſermo 638
ſapientiæ ſplendor 741
ſapientia & diſciplina 1010
ſapientia & doctrina novi Teſtamenti 214
ſapientia & eloquentia Gentilium 338
ſapientia & lingua juſti 385
ſapientia & miracula Chriſti 852
ſapientia fovens ſenes 467
ſapientia gentilium 459
ſapientia humana 128.257
ſapientia hujus mundi 519
ſapientia in Chriſto 432
ſapientia inanis Philoſophorum 75
ſapientia in Deo 972
ſapientia interiorum 1044
ſapientiam & virtutes copulare 44
ſapientia mundana 141 165.378 705 847
ſapientia prædicatorum 234
ſapientia rerum divinarum 597
ſapientia ſæcularis 212 466.478 300.743.
815
ſapientia ſæcularis & hæreticorum 532
ſapientia ſæcularis & ſermo hæreticus 222
ſapientia ſæculi 32.116 709.880
ſapientes 97 363.1038
ſapientes Eccleſiæ 872
ſapientes, & ſimplices 847
ſapientes ex gentibus 164
ſapientes hujus ſæculi 382
ſapientes in temporalibus 760
ſapientes mundi 162.233.272
ſapientes ſæculi 304 477 992
ſævientes tyranni 409
ſapientis redargutio 683
ſapientium diſputatio 8 5
ſapor contemplantium 887
ſaporem gratiæ infundens Deus 348
ſatanas 239 959.827.937
ſatiari guſtu ſupernæ claritatis 322
ſatisfacere ſcandalizato 837
ſatisfaciens pro nobis 8 6
ſatisfaciens proximo 324
ſatisfactio 188
ſatisfactio peccatorũ noſtrorum per Chriſtum 347
ſcandala errorum & exemplorum 913
ſcandala fratrum 488
ſcandalizantem abjicere 899
ſcandalizantes Eccleſiam 708
ſcandalizantes 203
ſcandalizantes odientes proximum carnalibus incumbentes 1047
ſcandalizare 58.159 262 310 481.534.519
733.738.788
ſcandalizare ſimplices 3.6
ſcandalizati 393 918
ſcandalorum ablatio 9
ſcandalum 374
ſcandalum infirmorum 857
ſcandalum Judæorum 302
ſcandalum majorum contra infimos 1049
ſcandalum pati 198
ſceptrum Judæorum 302
ſchiſmata 18 22 269.441.497

Schiſma-

Google

Schiſmatici 199.497.596.1016
Schiſmatici & hæretici 605
Schiſmaticorum, & hæreticorum Eccleſiæ 848
ſcholæ hæreticorum 991
ſciens Deus cogitationes 903
ſcientia 334.613.971
ſcientia Chriſti 160.227
ſcientia de Deo 166.601.737
ſcientia Dei 810.903
ſcientia Dei idealis 229
ſcientiæ 139.803.939
ſcientiæ arrogantis 736
ſcientiæ gentilium 85
ſcientiæ humanæ fallacia 365
ſcientiæ lex 336
ſcientiæ minores 795
ſcientiæ plenitudo 219
ſcientiæ ſæculares 333.430.714
ſcientiæ ſæcularis defenſores 412
ſcientiæ & virtutes 756
ſcientia humanorum, & naturalium 297
ſcientia indifferens 987
ſcientia in Eccleſia 417
ſcientia juxta capacitatem 838
ſcientia legis 640
ſcientia & opera recta intentione facta debere 414
ſcientia moralis 114.338.799.842
ſcientia naturalis 642.1036
ſcientia obſcura 842
ſcientia patris, & filii 903
ſcientia Philoſophorum, & hæreticorum ibid.
ſcientia practica 801
ſcientia prædicandi 903
ſcientia rationalis 840
ſcientia ſanctæ Trinitatis 229
ſcientia ſæculari doctus 416
in ſcientia ſæculari eruditus 420
ſcientia ſæcularis 91.138.503.526.766.969.1044
ſcientia ſæcularis confuſa 331
ſcientia ſpeculativa 161
ſcientia ſpiritualis 170.1010
ſcientia ſine operibus 1012
ſcientia ſumma in Chriſto 858
ſcientia Trinitatis 136
ſcientia veritatis 340
ſcientia veteris legis 426
ſcientiarum principia 448
ſcindere unitatem Eccleſiæ 70
ſcintillæ ſpiritualis intelligentiæ 347
ſcire præcepta 903
ſciſſuræ errorum 898
ſcopus hujus vitæ 455
ſcribæ 274.438.502.606
ſcribæ doctores Judæorum 836
ſcribæ & Phariſæi 60.269.275.333.347.353.369.386.412.444.470.482.484.534.648.798.833.853.897.904.905.931
ſcribæ & ſacerdotes 470.709
ſcribæ non recipiẽtes myſteria Chriſti 349
ſcribæ Phariſæi & hæretici 354
ſcribarum labia 696
ſcribarum odium 993
ſcribarum ſuperbia 910
ſcripta lex 819
ſcripta peculiaris Evangeliſtarum 20
ſcriptura 381
ſcriptura clauſa Judæis & Gentibus 918
ſcriptura de Chriſto 904
ſcriptura dividens inter Angelos & homines 24
ſcripturæ 606
ſcripturæ hæreticorum 839.598
ſcripturæ interpretatio 755
ſcripturæ lectio 672
ſcripturæ obſcuritas 716
ſcripturæ profunditas 724
ſcripturæ prophetiæ 802
ſcripturæ prophetarum 865
ſcripturæ ſacræ ex Judæis 412
ſcripturæ ſacræ expoſitio 418
ſcripturæ ſacræ habentes doctrinam 432
ſcripturæ ſacræ Judæorum 864
ſcripturæ ſacræ ſenſus 61.351
ſcripturæ ſenſus 678
ſcripturæ veteres 657
ſcriptura hæreticorum 398
ſcriptura Judæa ſacra 208
ſcripturam perverſe intelligentes Judæi 422
per ſcripturam ſacram laudare Deum 354
ſcripturam ſacram legens 331
ſcriptura poſita in conſcientia 926
ſcripturas depravare 15
ſcriptura tota ſacra 618
ſcriptura ſacra 79.121.126.139.140.164.172.177.189.197.204.210.223.231.237.247.256.289.337.427.448.457.474.485.494.510.522.556.378.595.599.623.618.629.665.671.701.703.704.708.729.742.743.745.765.776.804.827.864.876.898.902.910.929.1013.1016.1033.1045.1054
ſcriptura ſacra & lex 805
ſcriptura ſacra & virtutes 845
ſcriptura ſacra tractabilis humilibus 1038
ſcriptores veteris legis 156
ſcripturarum cognitio 1058
ſcripturarum cognitio in hac vita 419
ſcripturarum notitia 803.880
ſcripturarum obſcuritas 557
ſcripturarum ſubtilitas 627
in ſcripturis curioſitas 390
ſcripturis ſacris adverſe 24
ſcrutantes profunda 1013
ſcrutari divinitatem 563
ſcrutari ſcripturas 362.845
ſcrutari vitam proximi 564
ſcrutatio cœleſtium 624
ſcrutatio ſcripturarum 308
ſcrutatores judiciorum Dei 305
ſcrutator myſteriorum 394
ſcrutinis mundanæ Philoſophiæ 897
ſecare vitia animæ 793
ſeceſſus 416
ad ſecreta admitti 33
ſecreta conſcientiæ 20
ſecreta cordis 831
ſecreta cordis aperiens 877
ſecreta Dei 897
ſecreta divinæ ſapientiæ 783
ſecreta mentis 777
ſecreta ſcripturarum 636
ſecreta ſpiritualia 970
in ſecretis ſapientiæ . quies 48
ſecretorum contemplatio 824
ſecretorum divinorum manifeſtatio 422
ſecretorum Dei 130
ſectæ alienæ 180
ſecta Cynicorum 905
ſectæ hæreticorum 653
ſectæ hæreticorum variæ 351
ſectæ Philoſophorum 12.63.174.273.714
ſectans Iſrael literam legis 919
ſectantes temporalia 1020
ſectis adhærentes Judæi 679
ſectari carnalia 261
ſectari Judæos ibid.
ſectari hæreticos 97
ſectari voluptates 381
ſectatio errorum 574
ſectatio diaboli 839
ſectatores hæreticorum 139.649.883
ſæculares 80.467.745
ſæculares accipientes ab Eccleſia 44
ſæcularia 366
ſæcularia miſcere religioni 87
ſæcularis bonus 536
ſæcularis concupiſcentia 424
ſæcularis literatura 254
ſæculariter viventes 692
ſæcularium favor 424
ſæculi cura 621.295
ſæculi finis 859
ſæculi hujus tempus 1031
ſæculi ſapientia 709.386
ſæculi tempus 513
ſæculum 76.153
ſæculum præſens 819
ſecuritas 972
ſecuritas à tentationibus 1054
ſecuritas conſcientiæ 909
ſecuritas Eccleſiæ 951
ſecuritas ex Chriſti præſentia 963
ſecuritas falſa 344
ſecuritas in Deum 780
ſecuritas ſervorum Dei 988
Sedechiæ captivitas 451
Sedechiæ potentia 832
Sedechiæ regnum 294
Sadechias confugiens ad regem Ægypti 408
ſeditiones 394.976
ſeditiones Romanorum 985
ſeducentes hæretici & diaboli 409
ſeductores ſimplicium 843
ſegniter audientes verbum Dei 207
ſeminare ſpiritualia 260
ſenectus 205.656.735.1051
ſenſibilia 67.79.152.425.393.713.792.1047
ſenſibilia corruptibilia 817
ſenſibilia & intelligibilia 854
ſenſibilia ſequentes 394
ſenſibilium cognitio 58
ſenſum carnalem non approbans prædica 101
ſenſus 32.97.117.179.202.220.249.331.398.452.461.502.532.590.757.778.795.851.937.995 349
ſenſus allegoricus 84
ſenſus Apoſtolici 855
ſenſus cœleſtis 842
ſenſus carnales legis 215.206
ſenſus carnales 99.685
ſenſus carnalis 628.781.895.1047
ſenſus carnis 76.127
ſenſus corporis 24.457.393.419.1057
ſenſus corporis Chriſti 205.419
ſenſus divini & ſpirituales 163
ſenſus duplex 369
ſenſus, & appetitus 759
ſenſus & diſciplinæ rationes 165
ſenſus & ingenium diaboli 736
ſenſus & verba 163
ſenſus excelſus legis 689
ſenſus exteriores 1010
ſenſus extraneus 98
ſenſus falſi de Deo 390
ſenſus hæreticorum 731.945
ſenſus hæreticorum terreni 684
ſenſus hæreticus 442
ſenſus hominis 74.942
ſenſus hominis ſapientis 784
ſenſus immerſi terrenis 27
ſenſus interiores 321.312.910
ſenſus interiores perfecti 406
ſenſus inutiles legis 893
ſenſus irrationales 784
ſenſus Judæorum obſcuri 802
ſenſus legis terrena 896
ſenſus literalis 292.587.772
ſenſus literalis & ſpiritualis 89
ſenſus miniſtrans menti ſenſibilia 809
ſenſus mobiles ſub ... 501
ſenſus moralis 899
ſenſus multiplex ſcripturæ 183
ſenſus myſticos enervantes Judæi & hæretici 38
ſenſus myſticus 245
ſenſus myſticus literæ legis 074
ſenſus myſtici 110.189.705
ſenſus obtemperans rationi 658
ſenſus perfectus 664
ſenſus pietatis 88
ſenſus pravus 198
ſenſus profundus 237
ſenſus prudentiæ 484
ſenſus puerilis Judæorum 315.810

ſenſus puerilis 838
per ſenſus quærentes voluptates 373
ſenſus quilibet 772
ſenſus quinque 187
ſenſus rationalis 529.637.665
ſenſus rudes literæ 190
ſenſus ſacræ Scripturæ 61.100.486.704
ſenſus Sanctorum 759
ſenſus ſanus 569
ſenſus ſapiens 528
ſenſus ſcripturæ 256.351
ſenſus ſcripturæ diverſi 474.670
ſenſus ſervientes vitiis 636
ſenſus ſimplex myſticus 854
ſenſus ſimpliciores 445.599
ſenſus ſolidi 662
ſenſus ſpirituales 83.473.556.602.772.838
1043
ſenſus ſpiritualis 44.89.184.280.319.337.
342.465.529.569.841.1016.1046
ſenſus ſpiritualis & literalis 2.696.414
ſenſus ſpiritualis in litera 080
ſenſus ſpiritualis in literali 804
ſenſus ſpiritualis intactus 315
ſenſus ſpiritualis occurrens literali 377
ſenſus terreni hæreticorum 148
ſenſus terreni legis 239
ſenſus viles legi dati 183
ſenſus viles legis 679
ſententia animi præcipua retecta 348
ſententia condemnationis 378.379.994
ſententia condemnationis æternæ 74
ſententia condemnationis luciferi & membrorum ejus 1055
ſententia Dei 248.735.944.958
ſententia Dei decreta 178
ſententia Dei firma contra Hieruſalem 408
ſententia Dei in malos 630
ſententia divina immutabilis 447
ſententia divina in Judæos 678
ſententia divini judicii 131
ſententiæ hæreticorum 33
ſententiæ Patrum 832
ſententia, & punitio Dei in malos 647
ſententia in judicio 496
ſententiæ in ſermone 572
ſententiæ ſcripturæ apud hæreticos 688
ſententia judicii 448.477.588.626.
984
ſententia judicis comprehendens ſolos malos 435
ſententia juſta 528
ſententiam ſuam declarans Deus 348
ſententia novi teſtamenti 164
ſententia præparata contra diabolum 1055
ſententiæ de Chriſto ſolum humana 285
ſententiæ indignæ de Deo 544
ſenſus ſubtiles 127
ſenſuum organa 600
ſenſuum pœnitentia 811
ſeparans Chriſtus bonos à malis 404
ſeparans Deus fideles Judæorum ab infidelibus 350
ſeparans infideles à credentibus 385
ſeparans ſectatores ab hæreticis 983
ſeparantes a fide vel charitate 544
ſeparantes animam à Chriſto 700
ſeparantes diſcipulos à mundanis 355
ſeparare à cultu Dei 808
ſeparare errorem à veritate 44
ſeparare fideles ab Eccleſia 421
ſeparare fideles ab infidelibus 374
ſeparare vitia à virtutibus 916
ſeparari ab Eccleſia 98.848
ſeparari ab hæreticis 881
ſeparari à carnis voluptatibus 378
ſeparari a cœtu Sanctorum 331
ſeparari a delictis carnis & mundi 598
ſeparari a diabolo 916
ſeparari a fide, vel à Deo 85
ſeparari à malis 8.38 933
ſeparari à mundanis 463
ſeparari à terrenis, & elevati ad cœleſtia
43
ſeparari à vitiis 909
ſeparari à vitiis & mundanis cogitationibus
939
non ſeparari Chriſtum ab Eccleſia, nec mentem à cura corporis 18
ſeparari malos à bonis 833
ſeparari ſapientem ab inſipientibus 473
ſeparari ab Eccleſia 940
ſeparari à divina conſolatione 599
ſeparatio ab hæreticis 813
ſeparatio a corporeis & terrenis 13
ſeparatio à ſæculo 839
ſeparatio à vitiis 328.810
ſeparatio bonorum & malorum 1027
ſeparatio fidelium ab infidelibus 915
ſeparatio hæreticorum 933
ſeparatio hæreticorum ab Eccleſia 348
ſeparatio infidelium ab Eccleſia 270
ſeparatio in judicio 602.683
ſeparatio Judæorum à Chriſtianis 771
ſeparatio legis à carnali intelligentia 679
ſeparatio malorum ab Eccleſia 81
ſeparatio malorum à bonis 246.267.347
ſeparatio mentis a cura carnis 1053
ſeparatio ſpiritus a litera 1026
ſeparatio virtutum ab affectibus 509
non ſeparans a patre Chriſtus 548
ſepelientes corpus Chriſti 35.42
ſeptem experimenta ſalutis 757
ſepulchrum 114.200.297.301
ſepulchrum Chriſti 81.286.680.801.916
ſepultura & mors Chriſti & reſurrectio
292.379
ſequens deſideria ſua 839
ſequens prompte tentationes 56
ſequentes Chriſtum ſine operibus 679
ſequentes errores 802
ſequentes literam cum Judæis 1035
ſequentes petulanter errores 606
ſequi affectus ſenſitivos 260
ſequi Chriſtum 394
ſequi dæmones & hæreticos 384
ſequi diabolum aut hæreticos 918
ſequi idola & errores 409
ſequi inſpirationem 419.918
ſequi literam legis 100.1051
ſequi præcepta 383
ſequi præcepta Dei 364
ſequi proprium errorem 314
ſequi ſenſus 97
ſequi Spiritus ſancti inſtinctum 367
ſequi ſua deſideria 97
ſequi viam latam 97.637.694
ſequi virtutem conſulentem 410
ſequi vitia 918. ſequi voluptates 844
Seraphin 87
ſera reſipiſcentia 346
ſeries generationum Chriſti 901
ſermo 135.470.504.558.626.778.853
ſermo antiquorum patrum ibid.
ſermo Apoſtolicus & Propheticus 370
ſermo contrarius 863
ſermo corruptionis 717
ſermo de Deo 958
ſermo Dei 103.287.658.650.653.756.737
ſermo Dei malis obſcurus 653
ſermo Dei omnibus congruens 897
ſermo doctrinæ ignitus 814
ſermo Domini tangens conſcientiam 563
ſermo Evangelicus 854.907
ſermo falſus 836
ſermo floridus 350
ſermo fluens 333
ſermo gentilicus 87
ſermo hæreticorum 141.302.672.897
ſermo hæreticus 183.205.520.990
ſermo hæreticus & ſapientia ſæcularis 224
ſermo hæreticus non generans Chriſto 45
ſermo hæreticus ſine fructu 719
ſermo legis 920
ſermo legis & Evangelicus in ſcriptura veteri 509
ſermonem & legem docet Deus 354
ſermones Chriſti 318
ſermones Dei 93
ſermones Dei adverſus peccatorem 34
ſermones de ſublimibus & perfectis 209
ſermones falſi veriſimiles 1024
ſermones hæreticorum 724
ſermone varié utentes 385
ſermonis de Deo eminentia 1010
ſermonis primitiæ 654
ſermonis hæreticorum decor 38
ſermo propheticus 386.398.635.727
ſermo propheticus, & affectivus 801
ſermo propheticus, & Evangelicus 784
ſermo propheticus explicans Chriſtũ 860
ſermo propheticus remanens verax 939
ſermo ſapientiæ 310.638
ſermo ſcientiæ 638
ſermo ſcripturæ 315
ſermo ſimplex 443
ſero reſipiſcens 384
ſervans Chriſtus Angelos ne laberentur
387
ſervans Deus 964.978
ſervans Deus peccata punienda 928
ſervans innocentiam 302.763.
ſervans legem & Evangelium 67
ſervans proximum a peccato 908
non ſervantes carnaliter legem 377
ſervantes legem naturalem 185
ſervantes literam legis pœna levis ante adventum Chriſti 449
ſervare Euchariſtiam 918
ſervare legem Dei 979
ſervare legem naturalem 302.1045
ſervare legem volentes cum Judæis 448
ſervare literam legis 301.681
ſervare mandata 670
ſervare peccata 52.77.347
ſervare promiſſa in baptiſmo 857
ſervare volens utramque legem 784
ſerviens Chriſtus pro ſynagoga 922
ſerviens Deo duplici corde 279
ſerviens deſideriis ſuis 861
ſervientes diabolo 882
ſervientes in exercitionibus 785
ſervientes libidini 166
ſervientes magicis artibus 49
ſervientes pravis affectibus 910
ſervientes pro temporalibus 674
ſervientes timore 102
ſervientes voluptates rationi 819
ſervire appetitui 261
ſervire carnalibus deſideriis 44
ſervire Chriſto in lætitia 1036
ſervire Deo & mammonæ 927
ſervire Deo pura mente 884
ſervire diabolo 912
ſervire duobus Dominis 187.558
ſervire in peccatum 775
ſervire vitiis corporis 44
ſervitus Judæorum 208.770
ſervitus Judæorum coacta 1043
ſervitus peccati 422.493
ſervitus viri civilis ob gloriam mundi
1010
a ſervitute diaboli liberati 343
ad ſervitutem Dei adducere 367
ſerviunt Judæi Chriſtianis, ordo ſpiritus vitia virtutibus 922
ſeveritas divini judicii 118
ſiccatio carnalis vanitatis 763
ſignaculum divinorum ſecretorum 810
ſignaculum ſimilitudinis Chriſti ibid.
ſignum crucis 549
ſignum honoris 300
ſignum ſanctitatis 894
ſilentium 27.468.785.818
ſilentium Chriſti 60.504.928
ſilentium indictum hæreticis 558
ſilentium perverſorum hæreticorum 616
ſilentium prudentis prædicatoris, & Chriſti
929
ſilentium Virginis Mariæ 363
ſimilem fieri Deo 51
ſimiles 715

ſimilia de Deo ſentire 72
ſimilia verò hæreticorum 605
ſimiles et credentes 316
ſimilitudines corporales 458
ſimilitudo carnis peccati in Chriſto 390
ſimilitudo donorum Spiritus ſancti 730
ſimilitudo & diſſimilitudo creaturæ intellectualis ad Deum 607
ſimilitudo veritatis in hæreticis 889
ſimonia 613
ſimoniaca pecunia 823
Simon Zelotes 525
ſimplex 146.183.776 837
ſimplex cum bonis operibus 781
ſimplex fructus myſteriis 509
ſimplices 81.139.182.209 385.501.529. 566 592. 758. 773.784. 800.814.839. 982.1031.1040
ſimplices boni 955
ſimplices cogitationes & motus cordis 146
ſimplices credentes 104
ſimplices Eccleſiæ inſtruens 774
ſimplices & ignari 196 303
ſimplices & ſapientes 186.647
ſimplices ex Judæa 146.1008
ſimplices facti prædicatores 525
ſimplices fideles 313
ſimplices inſtruere 375
ſimplices Judæorum 594
ſimplices leviter percutiens 238
ſimplices pervertere 330
ſimplici contentus fide 884
ſimpliciores 303
ſimpliciores ſenſus 743
ſimplicitas 8.236.725
ſimplicitas 937
ſimplicitas amica juſtitiæ 839
ſimplicitas Chriſtiana 539
ſimplicitas conſcientiæ & bonorum operũ 23
ſimplicitas diſſipans malitiam 989
ſimplicitas & mundicia 839
ſimplicitas fidei 1017
ſimplicitas gratiæ 397
ad ſimplicitatem aperiens juſtus cor 408
ſimplicitatem offerre 884
ſimpliciter operans Chriſtus 904
ſimulata fides hæreticorum 403
ſimulatio 348
ſimulatio dæmonum & hæreticorum 951
ſimulatio diaboli 248 431.950
ſimulatio hæreticorum 391.910
ſimulatio hypocritarum, hæreticorum & Antichriſti 63
ſimulatio innocentiæ 13.759
ſimulatio rationis 424
ſimulatio ſanctitatis 106
ſimulator virtutum 75
ſimulatores 227
ſimulatio virtutis 717
ſincera doctrina 437
ſine peccato eſſe 349
ſingulariter viventes 815
ſingularitas 274
ſingularitas Dei 939
ſingularitas doctrinæ Chriſti 913
ſingularitas ſuperborum 319
ſinguli Eccleſiæ 1057
in ſinu patris quies Chriſti 47
ſinus Abrahæ 534
ſinus Dei patris 610 942
ſitus ſanguinis Chriſti 884
ſocietas fidei 881
ſocietas fidelium 935
ſocietas hæreticorum 730
ſocietas iniquorum 184
ſocietas malorum 360.936
ſocietas pœnarum in inferno ibid.
ſocietas vitioſorum 263
ſocius luciferi, vel Antichriſti 853
Sol 558.877.902.1029
Sol abſcondens radios in paſſione 911
ſolatia divinæ gratiæ 589
ſolemnitas gloriæ cœleſtis 893
Sol, & Luna 490.745
Sol vivificans omnia 787
ſolicitè benè operari 875
ſolicitudines ſæculi 951
ſolicitudo benè operandi 35
ſolicitudinis ablatio 9
ſolicitudo Chriſti in paſſione 953
ſolicitudo dæmonum 37.728
ſolicitudo dæmonum in tentando 1023
ſolicitudo Dei 948
ſolicitudo diaboli 98.633
ſolicitudo docentium 899
ſolicitudo hæreticorum 300
ſolicitudo malorum 656
ſolicitudo mentis 960
ſolicitudo prædicatorum 1018
ſolicitudo prælati 55
ſolicitudo prælatorum in vindicandis delictis 51
ſolicitudo ſacerdotum 731
ſolicitudo ſæculi 943
ſolicitudo verbi Dei 688
ſolicitudo vitæ activæ 899.937.910
ſolidari in terreris 447
ſolidus doctrinæ cibus 682
ſoli perfecti intelligunt præſentia & futura mala 375
ſolitariæ oratio 399
ſolitudo Chriſti in paſſione 31.844 939
ſolium Dei 249
ſomnus 847
ſophiſmata & eloquentia 795
Sophiſtæ 386.649.875
Sophiſtarum errores 333
Sophiſtarum fallacia 323
ſordes diutinæ 324
ſordes vitiorum 703
ſordes pœnitentium 444
ſordidati vitiis carnis 344
ſors diaboli in malos 773
ſpargere odorem bonæ famæ 121
ſpeciem virtutis habentes 1010
ſpeculatio divinorum ſubtilis 207
ſpeculatio ſublimior, aut inferior 638
ſpeculativi 234
ſpei defectus 36
ſpem cœleſtium jungere mente 621
ſperandum in Chriſtum 410
ſperantes a Deo mercedem 974
ſperare 480
ſperare in Domino toto tempore 410
ſperare reſurrectionem 24
ſperatus cõplementum corporis Chriſti 410
ſpes 57 101.131 168. 223.295.485.553. 617. 934. 686. 710. 716. 739 821.850. 1043 1052
ſpes æternæ quietis 855
ſpes æternitatis 737
ſpes cæleſtium 606
ſpes confuſa inanis 33
ſpes de nativitate Chriſti 873
ſpes & amor 82
ſpes, & fides 90
ſpes & fortitudo 257
ſpes gloriæ 410
ſpes in antiquis patribus 40
ſpes in Eccleſia 410
ſpes miſericordiæ 267.493
ſpes præmiorum 164
ſpes regni cœleſtis 841
ſpes reſurrectionis 410.416.450.432. 482
ſpinæ coronæ 597
ſpirituales 105.247.585.649.756.801. 1044
ſpirituales & carnales 121.492
ſpirituales & contemplativi 161
ſpirituales intelligere faciens 419
ſpirituales viri 945
ſpiritualia 963
ſpiritualia bona 17
inter ſpiritualia & carnalia dividit homo interior 24
ſpiritualia moleſta carnalibus 330
ſpiritualia perpetua 393
ſpiritualia prius explere 48
ſpiritualis & carnalis 441
ſpiritualis homo 951
ſpiritualis judicans ſæculares ſapientes 936
ſpiritualium abundantia 31
ſpirituum gratiæ non in totum auferens Chriſtus à Judæis 413
ad Spiritum ſanctum acceſſus 34
Spiritum ſanctum in filio videre 1037
Spiritus 206
Spiritus adoptionis 815
ſpiritus Chriſti 330
ſpiritus contribulati oblatio 341
ſpiritus datus ad menſuram 677
ſpiritus Dei non ſemper in homine 795
ſpiritus, & litera 406.487.625
ſpiritus & literæ diſtinctio 825
ſpiritus faciens nos orare 372
ſpiritus fornicationis 92.335
ſpiritus hominis 498
ſpiritus in bonum 944
ſpiritus legis 498
ſpiritus novitas 394
ſpiritus propheticus 638
ſpiritus rationalis 861.1046
Spiritus ſancti adventus 739 835
Spiritus ſancti afflatus 758
Spiritus ſancti collatio 825
Spiritus ſancti conſolationes 31.232
Spiritus ſancti doctrina 236
Spiritus ſancti dona 236.294.538.561 433. 481.489 500. 504.320. 388. 536.599. 601. 605 639. 677. 705 712 717.731. 733. 742. 753 784. 799. 801.803 817. 823.834 903.1026
Spiritus ſancti dona accipere 42
Spiritus ſancti donum 369
Spiritus ſancti fervor 335
Spiritus ſancti gratia 887
Spiritus ſancti gratia triplex 589
Spiritus ſanctus 134.140 236.266.324.341. 432.427.444 413.498.537.529.533. 357.357.567.601 213.236.629.638. 638.687.709 724.742.717.707.970. 799.827.829 832.833 257.842 854. 876 894.633 940.944.955.1045.1045 1046.1048.1054
Spiritus ſanctus ad baptizatos 333
Spiritus ſanctus conſumens carnalia 326
Spiritus ſanctus datus miniſterio ſacerdotum 532
Spiritus ſanctus in Chriſto 418
Spiritus ſanctus procedens à filio 42
Spiritus ſanctus veniens in animam 323
Spiritus ſuperbiæ 324
ſplendor bonorum operum 456
ſplendor divinæ gratiæ 098
ſplendor divinæ majeſtatis 673
ſplendor divinitatis Chriſti 701
ſplendorem legis videntes 1038
ſplendor innocentiæ 236
ſplendor lucis ſpiritualis 132
ſplendor regni Judæorum tempore David 639
ſplendor ſanctorum & Eccleſiæ 476
ſplendor ſapientiæ 741
ſplendor verbi Dei 318
ſplendor veritatis à Deo 376
ſpoliatio inferni 690
ſpoliatio mortalitatis Chriſti 994
ſponſa Eccleſia militans 947
ſpontanee ſervans præcepta 379
ſponte conſentientes hæreticos 371
ſponte peccare 508
ſtabiliri gentes in fide 447
ſtabiliri opera Dei ibid.
ſtabilitas in peccato 458
ſtabilitas juſtorum & Eccleſiæ 791
ſtabilitas naturæ divinæ 907
ſtabulus Chriſti 970
ſtatua Baal 514
ſtatum malorum deſtrui 4.0
ſtatum mundi mutans in judicio 400

ſtatum perfectionis 751
ſtatum principum fidelium 654
ſtatum priſtinum conſiderare 382
ſtatus clericorum 628
ſtatus circumciſionis 485
ſtatus conjugatorum 579.837
ſtatus contemnentium voluptates 587
ſtatus contemplationis 113.165
ſtatus contemplationis non omnium 959
ſtatus contemplativorum 359
ſtatus Eccleſiæ militantis 228.901
ſtatus Eccleſiæ triumphantis 801
ſtatus eccleſiaſticus 254
ſtatus Epiſcoporum & ſacerdotum 772
ſtatus extremus peccati 940
ſtatus futuræ vitæ 446
ſtatus gratiæ 109.236.828
ſtatus gratiæ ignorantia 1037
ſtatus gratiæ poſt baptiſmum 959
ſtatus hæreticorum 1014
ſtatus hominis ante lapſum 336
ſtatus hominis primus 754
ſtatus hominum diverſi 493
ſtatus imperfectorum 650.971
ſtatus innocentiæ 63.106.500.1044
ſtatus legis 529
ſtatus miniſtrorum Eccleſiæ 894
ſtatus minus perfectus 557
ſtatus mundanorum 914
ſtatus mundi perient 510
ſtatus naturalium neceſſitatum 835
ſtatus peccati 188 207.215.228.381. 448. 526. 599. 830. 833.755.854 917. 976.1055
ſtatus peccatoris 691.1014
ſtatus perfectionis 668 289
ſtatus perfectus 557 947
ſtatus perfectus charitatis 213
ſtatus plebis bonus 891
ſtatus pœnitentiæ 424
ſtatus primi hominis 864
ſtatus religionis 129.928
ſtatus ſalvandorum 355
ſtatus tribulationis & adverſitatis 200
ſtatus veteris legis 853
ſtatus virtutis 929.602
ſtella magorum 350
ſtellas & angelos numerans 273
ſteriles operum 827
ſterilitas Judææ 531
ſterilitas Judæorum 628
ſtillicidia lachrymarum 296
ſtimulus ad operandum, laus 639
ſtimuli amoris 888
ſtimulus conſcientiæ 943
ſtimulus peccati 1010
ſtipendia prædicatorum 105.351 460
ſtipendia vitæ præſentis 766
ſtrenue operari 821
ſtudia mania circa terrena 598
ſtudia circa myſteria 954
ſtudium diſcendæ veritatis 812
ſtudium myſteriorum 820
ſtudium ſacræ ſcripturæ 150.793
ſtudium vitæ remotioris 941
ſtulti & inconſtantes 642
ſtultitia 759
ſtultitia Ægyptiorum 105
ſtupor ex contemplatione divinorum 1003
ſtupor paſſionis Chriſti 661
ſuadens diabolus ſuperbiam 421
ſuaſiones dæmonum & pravorum 316
ſuaſiones dæmonum falſæ 696
ſuavitas divinæ ſapientiæ 427
ſubdere motus irrationales 918
ſubdi religioni fides 84
ſubditi 44.198 290.617.758.851
cum ſubditis manens prædicator 396
ſubditorum converſio 788
non ſubditus diabolo 398
ſubditus imperfectus 78
ſubditus murmurans 311
ſubjecta mors Chriſto 825
ſubjecti affectibus terrenis 391
ſubjecti diabolo 338 815
ſubjectio auditorum prædicatori 722
ſubjectio carnis 853.856 991
ſubjectio corruptionis 958
ſubjectio diaboli 654
ſubjectio & honor prælatis 362
ſubjectio omnium Chriſto 682
ſubjectio ſenſuum germanæ charitati 727
ſubjecti ſub majoribus 509
ſubjicere carnem ſpiritui 48
ſubjicere eloquentiam verbo Dei 308
ſubjicere hæreticos 521
ſubjicere philoſophiam fidei 271
ſubjicere ſe pravo doctori 960
ſubjicere terrena 357
ſubjici Chriſto 183
ſubjici Deo 801
ſubjici diabolo 59.1020
ſubjici doctori 1020
ſubjici Eccleſiæ 301
ſubjiciens Chriſtus dæmones 817
ſubjiciens ſe erroribus 301
ſubjiciens ſibi alios 197
ſubjiciens affectus 324
ſubjicientes dæmones, vel concupiſcentia homines 908
ſubjicientes hoſtes Iſrael 78
ſubjicientes ſe ad onus verbi 548
ſubjicientes ſe fidei 800
ſubjicientes ſe legi 327
ſubjicientes ſe omnibus 523
ſubjicientes ſe pœnitentiæ 328
ſubjicientes ſe verbo Dei 195
ſubjici laboribus 964
ſubjici neophyto 1028
ſubita converſio 947
ſubita tentatio 959
ſublimes habitus virtutum 846
ſublimes ſenſus 1005
ſublimes virtute 4 969
ſublimia intelligentes 440
ſublimibus conferri gratiam 387
ſublimitas 851
ſublimitas angelorum 85
ſublimitas cœleſtium 377
ſublimitas contemplationis & operum 485
ſublimitas Dei 28
ſublimitas doctrinæ & operum 359
ſublimitas divinitatis 548
ſublimitas Joannis Evangeliſtæ 962
ſublimitas perfectionis 89
ſublimitas rerum 754
ſublimitas ſapientiæ divinæ 72
ſublimitas ſenſus 1019
ſublimitas virtutis 286 646
ſublimitas vitæ 291
ſubmerſio Ægyptiorum 399
ſubſannata 212
ſubſidium prædicatorum 277
ſubſtantia temporalis 324 218
ſubſtantia terrena 365
ſubtilitas contemplationis 980
ſubtilitas hypocritarum 627
ſubtilitas myſteriorum 680
ſubtilitas rerum ſpiritualium 71
ſubtrahens auxilium gratiæ 318
ſubtrahens Deus auxilium & ſui notitiam, &c. 25
ſubtrahi filios 415
ſubtrahere gratiam 15
ſubtrahens ſcientiam prædicatorum 281
ſubtrahit Deus gratiam 7
ſubvenire proximo 480
ſubventio proximorum, & contemplatio Dei 142
ſubverſio mundi 382
ſubverſio mundi, & Judæorum 62
ſubverſio Pharaonis 684
ſubvertere errores & idololatriam 38
ſucceſſio 851
ſucceſſor bonus 818
ſucceſſores Apoſtolorum 448.440 491
ſucceſſores hæreſiarcharum 254
ſucceſſores in fide 490
ſuccurrens Chriſtus 90.1029
ſuccurrens Deus 33 401
ſuccurrens proximis 548
ſuccurrere infirmioribus 824
ſuccurrere proximis 112
ſudor Chriſti 594
ſufficientia doctrinæ ſalutis 961
ſufficientia neceſſariorum 31
ſuggerere 980
ſuggeſtio dæmonis 49
ſuggeſtio diabolica 38.73
ſuggeſtio diaboli & intentio 424
ſuggeſtio & dubitatio dæmonis 478
ſuggeſtio gulæ 550
ſuggeſtio levis 348
ſuggeſtiones 175.300.692.711
ſuggeſtiones dæmonum 422.840
ſuggeſtiones diaboli 368 716 876
ſuggeſtiones diaboli variæ 906
ſuggeſtiones pravæ 986.1027
ſuggeſtiones ſerpentis, & mulieris 274
ſumere avide corpus Chriſti 332
ſumere Euchariſtiam 44.259 503
ſumere fidem & orationem 954
ſumptio Euchariſtiæ 899.500
ſuperba dogmata hæreticorum 90
ſuperbè dicta ſanctorum proferentes 299
ſuperbi 19 31 35.49.58.100 126.128. 147.ibid.181 204.223 254.301 352 386. 393.396.326 460 496 614.648 610 701.714.716.719 761.774.817.827. 899 949.957 1018.
ſuperbia 5.58 70 73.79 80.90.91.120.124 128 312.313 618.631.632 645 647.890 728 736 758.805 821 826 ib. 827.839. 863 910 931.945 975 994. 1010 1011. 1013.1020 1014 1038.1044
ſuperbia Antichriſti & diaboli 509
ſuperbia cum invidia 912
ſuperbia dæmonum 213.258 681. 834
ſuperbia diaboli 287 422.957 1051
ſuperbia divitum 495
ſuperbia & arrogantia 358
ſuperbia & inanis gloria 444
ſuperbiæ & invidiæ dæmonum 131
ſuperbia & potentia mundana 170
de ſuperbia ſortes 962
ſuperbia gentilium humiliata 281
ſuperbia gentium 722 928
ſuperbia hæreticorum 145.287 318.858. 879
ſuperbia hæreticorum ablata 22
ſuperbia hæreticorum & philoſophorum 45
ſuperbia inutilis 314
ſuperbia luciferi 701.1048
ſuperbiam & curioſitatem abjicere 382
ſuperbiam fugere 1010
ſuperbiam ſuadens diabolus 422
ſuperbia perſecutorum Eccleſiæ 1006
ſuperbia ſcribarum 226.910
ſuperbia ſæcularis ſapientiæ 353
ſuperbia ſerviens diabolo 507
ſuperbia ſubditorum 286
ſuperbia vel timore peccantes 353
ſuperbia volubilis ſæculi 300
ſuperbi doctores 385.968
ſuperbientem humiliat Deus 41
ſuperbientes de donis Dei 31 819
ſuperbientes in vita contemplativa 125
ſuperbi & dæmones in inferno 188
ſuperbi & Judæi evaneſcentes 484
ſuperbi paſcunt diabolum 485
ſuperbire 145.265 302.795.1005. 1019
ſuperborum cæcitas 25
ſuperborum converſio 923
ſuperborum pœnitentia 438
ſuperborum potentiam deſtruens Deus 400
ſuperborum punitio per angelos 407
ſuperbos contemnens Deus 386
ſuperbos & dæmones perdens 400

ſuperbus

Google

ſuperbus 428 419.362.824 828.933
ſuperficies literæ 163
ſuperflua doctrina gentilium 1057
ſuperflua gentilicia ſcientiæ 211
ſuperfluitas prælatorum 806
ſuperſtitiones 550.731
ſupernus inflexus 205
ſupplantans vitia 920
ſupplicia minora 444
ſupplicia extrema pati 333
ſuppliciorum oculus 716
ſupra mundana 413
ſuprema corpora 583
ſuprema mundi 413
ſupremi ordines Angelorum 897
ſuſceptio baptiſmi 183
ſuſceptio baptiſmi à gentibus 788
ſuſceptio Chriſti 366
ſuſceptio diſciplinæ 641
ſuſceptio doctrinæ cœleſtis 330
ſuſceptio doctrinæ fidei 439
ſuſceptio fidei & doctrinæ 435.775
ſuſceptio gratiæ 653
ſuſceptio Judæorum ad fidem 714
ſuſceptionem baptiſmi conſulentes 32
ſuſceptio perverſæ doctrinæ 18
ſuſceptio prompta fidei Chriſti 32
ſuſcipere correctionē & prædicationē 768
ſuſcipere doctrinam a Chriſto 267
ſuſcipere doctrinam & pœnitentiam 365
ſuſcipere doctrinam fidei 846
ſuſcipere fidem Chriſti 926
ſuſcipere in ſe culpam 43
ſuſcipere peccatorem erudiendum 388
ſuſcipere ſplendorem æternæ claritatis 839
ſuſcipere veritatem ejus 273
ſuſcipiens Chriſtum 387
ſuſcipiens dona Spiritus ſancti 756
ſuſcipiens gentilitas Apoſtolos, & utrumque teſtamentum 403
ſuſcipiens legem Dei 759
ſuſcipientes doctores prurientes 486
ſuſcipientes gentes Apoſtolos 56
ſuſcipientes gentes legem Chriſti 410
ſuſcipientes in ſe dæmones 179
ſuſcitans Chriſtum 789
ſuſcitans pater filium 343
ſuſcitare hæreſes 38
ſuſcitatio animarum 647
ſuſcitatio Chriſti 683.938
ſuſcitatio generis humani 401
ſuſcitatione corporum, animarum converſio major 421
ſuſcitatum corpus Chriſti 427
ſuſpecta ratio 339
ſuſtentans in contemplatione 946
ſuſtentans nos Deus & defendens 431
ſuſtentatio Judæorum per legem 364
ſuſtentatio prædicatorum 793
ſuſtinere laborem gentilium 786
ſuſtinere legis aſperitatem 182
ſymbolum fidei 189.430
ſymbolum juſtitiæ 433
ſynagoga 51.67.79.93.101 105.110.148.153 212.215.219.304.145.356.382.361.388. 435.443.456.467.525.516.536.579.617 621.657.659.642.665.673 694.679. 685.716 713.714.718.729.741.822.864. 849 868.906.931.932 934.951 942 936 982.976.1025.1039.1042.1048
ſynagoga cogens ſervare legem 750
ſynagoga deficiens 318
ſynagoga deſtruenda 87
ſynagogæ 416
ſynagogæ ceſſatio 693
ſynagogæ diviſio ab Eccleſia 20
ſynagogæ dolor de amittendo ſacerdotio 450
ſynagogæ fructus 653
ſynagogæ interitus 694
ſynagogæ repudiatio 867
ſynagoga, & Eccleſia 498.772
ſynagoga ſovens legem 728
ſynagoga Judæorum & hæreticorum ſine Spiritu ſancto 510.887
ſynagoga Judæorum 237.325.678
ſynagogam repudians Chriſtus 343
ſynagoga murmurans in Chriſtum 636
ſynagoga non credens divinitatem Chriſti 522
ſynagoga parva ſine Gentibus 103
ſynagoga peccatorum 461
ſynagoga perſequens Eccleſiam 77 111
ſynagogas ædificantes Judæi 455
ſynagoga tentans Chriſtum 565

T.

Tabulæ legis 1017
Tacens in paſſione 874
Tacere & audire 302
Talis quiſque apparebit, qualis eſt 700
Tarditas converſionis 319
Tegi peccata 749
Tegumenta hæreticorum 400
Telum libidinis 496
Temperamentum tribulationis 233
Temperans Deus tribulationes 811
Temperans legem veterem 830
Temperans tribulationes 683
Temperantia 484 495.381.749.766. 981
Tempeſtivè operari & orare 852
Templa dæmonum 239
Templa idolorum 976
Templi deſtructio 451.685.697
Templum 130.180 213.216.315.359.372. 314.629.630 704 727.859. 942.970 1055
Templum & fiducia Judæorum 963
Templum & ſcripturam & crucem inſtituens Deus 453
Templum Hieruſalem 451 623 696
Templum Judæorum 848.776
Templum neglectum à Deo 544
Tempora æterna 794
Tempora legis veteris 978
Temporale imperium 1033
Temporale refrigerium 422
Temporalia 132. 235 364.598.502.674. 718.766.778.764 765.818.853.1011
Temporalia abjicere 404
Temporalia accipere 45
Temporalia aut errores præferentes Deo 456
Temporalia bona 58.200.210.334 444. 606 933.1043
Temporalia Dei beneficia 413
Temporalia & æterna 369
Temporalia & ſpiritualia 1009
Temporalia munera 937
Temporalia portantis malorum 512
Temporalia quærere 584
Temporalia ſacerdotum 306
Temporalia ſectantes 796
in Temporalibus aut ſpiritualibus fidelis 457
Temporalibus vacare 402
Temporalis proſperitas 38
Temporalis retributio 446
Temporalium abundantia 58.353
Temporalium à ſpiritualibus ſeparatio 52
Tempora varia 978
Toto tempore ſperare in Domino 410
Tribus temporibus lex latens 86
Tempus 129.640.937
Tempus ab Adam uſque ad Noe 824
Tempus abſcindendi ſuperflua ab intellectu & a lege 977
Tempus adoleſcentiæ 301
Tempus adventus & paſſionis Jeſu Chriſti 1030
Tempus ante adventum Chriſti 726.922
Tempus ante incarnationem 813
Tempus ante legem 824
Tempus annuum 993
Tempus Antichriſti 713 942.978
Tempus à paſſione Chriſti, uſque ad converſionem Judæorum 339
Tempus baptiſmi 594.827
Tempus Chriſti 63.722
Tempus Chriſti in hoc mundo 162
Tempus contemplationis 977
Tempus converſionis ibid.
Tempus doctrinæ evangelicæ 925
Tempus egreſſionis de Ægypto 359.1016
Tempus fœlicitatis 292
Tempus frigeſcentis charitatis 565
Tempus futurum 364
Tempus gratiæ 87 127.287.337.339.474 318 548.801.1040
Tempus gratiæ aut judicii 84
Tempus gratiæ & Eccleſiæ 75
Tempus gratiæ, & vitæ præſentis 306
Tempus hujus mundi ibid.
Tempus hujus ſæculi 723 1032
Tempus hujus vitæ 80.107.122.446.655 668 625.687.672.673.970
Tempus hujus vitæ & gratiæ 292
Tempus hujus vitæ, & tribulationum & judicii 893
Tempus idololatriæ 672
Tempus incarnationis, & judicii 545.668. 722
Tempus incarnationis & paſſionis Chriſti 977
Tempus judicii 134.245.459.526.545. 668 672.802 977.1043
Tempus judicii & divinæ vindictæ 722
Tempus judicii & punitionis Dei 977
Tempus juventutis 675.922
Tempus lætitiæ 656
Tempus legis 322
Tempus legis gratiæ 675.1031
Tempus legis Judæorum 752
Tempus legis, naturæ, & ſcripturæ 453
Tempus legis ſcripturæ 656
Tempus liberationis de Ægypto 885
Tempus miraculorum & doctrinæ Chriſti 675
Tempus mortalitatis 718
Tempus mortis 414 655.728
tempus mortis, vel judicii 676
tempus novæ legæ & converſionis gentiū 977
tempus operandi 676.977
tempus orationis 723
tempus paſſionis Chriſti 342 411.314. 326.668 723.1032
tempus peccati 724.978
tempus perfectionis 308
tempus pœnitentiæ 107 749
tempus poſt adventum Chriſti, aut poſt judicium 885
tempus poſt judicium 483
tempus poſt ortum Chriſti ibid.
tempus prædicationis 979
tempus prædicationis Chriſti 653
tempus prædicationis Chriſti, & trium legum 106
tempus præſens ad pœnitentiam 963
tempus præteritum operandi 752
tempus primi lapſus 336
tempus propinquum culpæ originali 63
tempus proſperitatis 170 636
tempus proſperitatis & adverſitatis 107. 968
tempus quo defecit rex de Iſrael 916
tempus quo regnant peccata 802
tempus redemptionis 106 802
tempus remiſſionis 977
tempus remunerationis 163
tempus renovationis in Chriſto 63
tempus reſipiſcendi 292
tempus reſurrectionis 318.934
tempus ſæculi ibid.
tempus ſenectutis 468
tempus tribulationis 339
tempus veteris & novæ legis 770
tempus veteris legis 513 814.1231
tempus vindictæ 106
tempus viſitationis divinæ & adventus Chriſti 292

tempus vitæ præſentis 339.343.590
tempus ultimum Judæorum 803
tempus univerſum 107
tempus uſque ad judicium 321.687
tendens ad perfectionem 796
tendere ad cœleſtia 96.777
tendere ad cœlum 830
tendere ad mortem 525
tendere ad perfectionem 966
tenebræ peccatorum 103
tenebræ Judæorum 722
tenebræ 233
in tenebras exteriores mitti malos 346
tenentes literam legis 990
tenere confeſſionem proximi 43
tenere mentes 1047
teneri ad pœnitentiam 504
teneri in fide 167.759.871
tenetitudo præceptorum Dei 763
ad tentandum diabolus 35
tentantes dæmones 411.414
tentantium multitudo 395
tentari 790
tentari mentem à propriis cogitationibus 261
tentari permittens 354
tentatio 204.472.750.940.1055
tentatio ad profectum valens 782
tentatio aperta 303.675
tentatio aut adverſitas 846
tentatio Chriſti 419
tentatio diaboli 1045
tentatio & tribulatio 245
tentatio fortis à Judæis, vel dæmonibus 784
tentatio gravis 714
a tentatione liberans 373
tentationes 23.158.238.199.295.370.409.433.448.452.455.502.511.512.526.577.663.668.707.746.772.774.785.806.864.874.976.984.1026.1031.1032.1034.1057
tentatio violenes 626
tentationes adverſus fortes 354
tentationum aſſiduitas 456
tentationum impetus 878
tentator 73
tentatores varii 239
tentator non ceſſans 223
tentatur graviter 400
tentationes carnales 936
tentationes contra virgines 951
tentationes dæmonum 800.886
tentationes diaboli 388.797
tentationes, & inſtigationes dæmonum, & hæreticorum 786
tentationes & peccata 590
tentationes & perſecutiones 73.967
tentationes & tribulationes 172.649
tentationes & tribulationes graves 1018
tentationes fugiendæ 928
tentationes graviores 368.425
tentationes mixtæ virtutibus 484
ad tentationes parati 345
tentationes poſteriores 734
tentationes recenter converſorum 1036
tentationes ſequens prompte 36
tentationes vanæ 331.648
tentationes videntes à longè 437
in tentationibus deficientes 454
in tentationibus diſſimulans 383
tentationibus reſiſtere 365
tentationis impulſus 449
tentationis inſidiæ 723
tentationis molem indicans prædicator 431
tentationis oportunitas 399
tentationis periculum 350
tepide 627
tepidorum abjectio 382
termini Eccleſiæ 445
terminus laboris 921
terminus vitæ 630
terra 32.191.361.428.568.610.624.663.666.672.854.901.969
terræ elementum 643
terræ plenitudo 853
terra extra Eccleſiam 983
terra viventium 1040
terrena 772.817.840
terrena bona 981
terrenæ delitiæ 444
terrena deſideria 235
terrena opera 60
terrena quærentes 1031
terrena ſubjicere 357
terrena ſubſtantia imperiũ temporale 1047
terreni 133.391.644
terrenis adhærere 59
terrenis dediti 495
terreni ſenſus legis 396
terreni ſenſus literæ 983
de terrenis gloriari 368
terrenis implicitum ingenium 28
terrenis opprimi negotiis 28
in terrenis quieſcere 464
terrenis rebus immerſi ſenſus 27
in terrenis ſolidari 447
terrenis vacans 494
terrenorum abundantia 454.817
terrenorum mentra 325
terrenorum proſperitas 339
terrenos affectus innodare 29
terrenos docere 44
terrenus Deus peccatores 449
terrenus homo 369
terribilis Eccleſia dæmonibus & etiam Virgo Maria 985
terrigena 862
terror dæmonum ex cruce Chriſti, & omnium malorum in judicio 780
terror de caſu luciferi 698
terror Dei 780
terror divinæ vindictæ 477
terror judicii 201.267.521.574.584.697
teſtamentes duo 219.243.488.386.801.919.1049
teſtamenti novi doctrina 920
teſtamenti novi gratia 357
teſtamenti novi ſacerdos 487
teſtamenti tranſitus ad gentes 44
teſtamenti utriuſque doctrina 352
teſtamenti utriuſque myſteria continens Eccleſia 922
teſtamentorum diſtinctio 21
teſtamentum novum 163.267.304.364.419.518.619.778.804
teſtamentum vetus 52.126.254.642.657.685.722.771
teſtamentum utrumque 92.144.178.254.310.364.432.463.479.495.398.807.663.989.732.838.915.1017
teſtes falſi 632
teſtimonia falſa 573
teſtimonia falſa in Chriſtum 434
teſtimonia legis, & prophetarum 328
teſtimonia ſcripturæ 763
teſtimonia Scripturarum 168
teſtimonia veteris legis ad novam ferre 438
teſtis falſus 886
Thaddeus 230
Theologia 689
Theologia ſine eloquentia 134
Theologicæ virtutes 331.809
Theorica, & Practica 322
Theſaurizantes in terra 542
Thomas 278
throni 220
timentes Deum 615
timentes Deum ipſum laudant 609
timor 32.203.452.465.478.515.526.531.560.604.647.686.626.888.677.886
timor carnalis 1003
timor Chriſti ex parte carnis 991
timor cognoſcentis peccatum 894
timor confirmans bonos 991
timor confundens mentem 378
timor contemplantis 979
timor dæmonum, & hæreticorum 1003
timor Dei 479
timor Dei & inferni 960
timor Domini 74.164.173.393.532.482.649.884
ex timore benè operari 54
timorem auferre 44
timor & gratia 218
timor & pœnitentia 62
timore & ſuperbia peccantes 319
timor ex ſcientia 256
timor gravis 518
timor hæreticorum 358
timor humanus 197
timor ineptus Judæorum 1003
timor infidelium in judicio 780
timor infirmorum 898
timoris aculei 908
timor Judæorum erga Chriſtum 960
timor Judæorum in judicio 717
timor judicii 458.788.872.980.991
timor judiciorum Dei 1003
timor juſtitiæ Dei 694
timor malus 900
timor minorum in lapſu majorum 1008
timor mundanus 873
timor paratus ad obediendum 377
timor peccatoris ex meditatione judicii 984
timor pœnæ 438
timor reverentiæ 991
timor ſervilis 101
timor ſui 316
timor veteris legis 780
Titus imperator 915
tolerantia 283.632.690
tolerantia bonorum 370
tolerantia paſſionum 841
tolerantia prælatorum 649
tolerantia tribulationum 438
tollens diabolus dona Dei ab anima 814
tollens duritiam 383
tollens proſperitatem mundanam 789
tollens verbum Dei 417
tollens cultum & doctrinam Dei 412
tollentes divinam providentiam 813
tollentes doctrinam veritatis 139
tollentes pudorem 981
tollere concupiſcentias 139
tollere divinam providentiam 883
tollere doctrinam perverſam ab Eccleſia 374
tollere errores 230
tollere hypocriſim 150
tollere idololatriam 516
tollere impedimentes regni cælorum 410
tollere legales obſervantias 412
tollere obſtacula prædicationis 889
tollere occaſiones peccati 732
tollere pravos, etiam cogitatus 344
tollere prædicationis impedimenta 868
tollere prædicatores 139
tollere ſcandala 22
tollere verbum Dei 683
tollere virginitatem aut uolitatem Eccleſiæ 335
tollere vitia 819.850
tollere volentes Judæi nomen Chriſti 848
tollere uſuras 510
tolli arrogantias hæreticorum 193
tolli concupiſcentias 400
tolli effœminatos de Eccleſia 280
tolli errores 469
tolli peccata eleemoſynis 412
tolli peccatores 388
tolli ſobur animi 318
tonitrua 998
torpor 476
torpor infidelitatis 363
torpor in ſomno vitiorum 384
torpor pigritiæ 767
tractans decipere 683

tractans imperitus myſteria 775
tractans malum in decor 667
tractare doctrinam 471
tradere doctrinam ſine charitate 205
tractare ſcientias diabolicas 882
tractare ſcripturas cum hæretico 265
tractare veterem legem 864
tractare utrumque teſtamentum 621
tractatio doctrinæ, & virtutum 874
tractatus ſcribarum & ſacerdotum in Chriſtum 274
tradens Deus Judæos diabolo 1020
tradens Deus malos dæmonibus 76
tradens Eccleſia ſenſum ſpiritualem ſynagogæ 309
tradens pater filium 379.768
tradens ſe Chriſtus pro omnibus 808
tradentes Judæi Chriſtum in mortem 381
tradere doctrinam 830
tradere doctrinam indignis 685
tradere Eccleſias malis 1021
tradere filium nuptui 346
tradere morum honeſtatem 548
tradere myſteria Judæis 433
tradere prædicatorem doctrinæ veteri 740
tradere ſacramenta hæreticis 374
tradere ſacra volumina 812
tradere ſapientiam ſenibus 843
tradere ſe dæmonibus 160
tradere ſe omnibus vitiis 813
tradere ſe regendum alteri 387
tradi animam dæmonibus 850
tradi fidem gentibus 1010
tradi in reprobum ſenſum 681
traditio operans 750
tradi pœnæ æternæ 1021
tradi Spiritum ſanctum 965
tradita diabolo Judæa 447
traditiones hominum 1045
traditiones humanæ 804.459
traditiones Judæorum 374 590.602 904
traditiones Phariſæorum 124.910
traditiones ſcientiæ ſæcularis 555
traditiones additæ legi 812
traditiones phariſæorum 654
traditus Chriſtus Judæis 365
trahens diabolus ad libidinem 1032
trahentes ad pravam conſuetudinem 567
trahere a virtute ad vitia 9
trahi ad varia deſideria, vel in errores 368
tranquillitas 923
tranquillitas à terrenis deſideriis 929
tranquillitas contemplationis 919. 939
tranquillitas futuræ vitæ 591
tranquillitas in Eccleſia 907
tranquillitas mentis 69.306.318.708.753
tranquillitas ſapientis 219
tranſcendere creaturam 376
tranſeuntes facile dies 647
tranſeuntes hæretici ab erroribus in errores 382
transferre deſiderium in bene operandum 505
transfigurans ſe diabolus in Angelum lucis 408 445
transfiguratio in Angelum lucis 873
tranſgrediens legem naturæ 703
tranſgredi legem 738
tranſgredi mandata 97
tranſgredi mediocritatem 260
tranſgredi præcepta 18
tranſgredi terminos 280
tranſgredi totam legem 979
tranſgreſſio Evangelii 878
tranſgreſſio legis 145.687
tranſgreſſio legis naturæ 807
tranſgreſſio literæ legis 613
tranſiens prædicator ad actionem 986
tranſilientes terrena 335
tranſire a corporalibus ad ſpiritualia 377
tranſire ad fœlicitatem 376
tranſire ad hæreſes aut voluptates 29
tranſire ad hæreticos 1009
tranſire ad regimen aliorum 377
tranſire à litera ad ſpiritum 475
tranſire à peccato ad fervorem gratiæ 504
tranſire a peccato in peccatum 584
tranſire in conſortium Sanctorum 118
tranſire per tribulationes 96
tranſire mortalitatem 693
tranſitus a contemplatione ad actionem 1013
tranſitus ad cœleſtem gloriam 913
tranſitus ad contemplationē liber 944. 859
tranſitus ad lucem vitæ futuræ 9
tranſitus ad myſticos ſenſus 36
tranſitus ad perfectionem 699
tranſitus à litera ad ſpiritum 798
tranſitus à miſericordia ad judicium 551
tranſitus Apoſtolorum ad gentes 562.585
tranſitus à virtutibus ad vitia 679
tranſitus à vitiis ad virtutes 423.774
tranſitus Chriſti ad gentes 730.528
tranſitus Chriſti, & Apoſtolorum ad Gentes 906
tranſitus judaici populi 455
tranſitus legis ad Evangelium 3
tranſitus literæ ad ſpiritum 1028
tranſitus paratus ad futuram vitam 551
tranſitus prædicatoris à terrenis ad cœleſtia 402
tranſitus ſermonis prophetici, & prædicatorum ad Gentes 7
tranſitus temporis velox 36
tranſitus teſtamenti ad gentes 44
tranſlatio doctrinæ legis ad gentes 558
tranſlatio in Deum 3
tranſlatio Iſrael & Juda 433
tranſlatio legis veteris 103
tranſlatio myſteriorum ad gentes 344.482
tranſlatio ſynagogæ in Eccleſiam 726
tres filii Noe 839
tres libri Salomonis 763
tres mortui ſuſcitati 723
tres naturæ in Chriſto 832
tres partes pœnitentiæ 765
tres ſenſus ſcripturæ ibid.
tres ſtatus fidelium 832
tres ſtatus fidelium in Eccleſia 811
tres virtutes 183.873 763
tria tempora 851
tribuere corpori neceſſaria 910
tribulatio 197.354.452.434.472.545.746 1055
tribulatio cordis 26
tribulatio Eccleſiæ 522
in tribulatione martyrum non ſe oſtendens 396
tribulationes 37.94.114.129 127.133 134. 195.215.232.295.428.437.448.452.453 496.502. 522.582 604.868.725.785 806 851.843.844.899.1031.1033.1034.
tribulationes bonorum 353
tribulationes Eccleſiæ 23
tribulationes & labores 202 231
tribulationes & perſecutiones 33 503
tribulationes & pœna peccati 40
tribulationes & tentationes 175.578. 650
tribulationes & tentationes graves 1018
tribulationes opprimentes 734
tribulationes graves 236.800
tribulationes hujus vitæ 830.927.1038. 1033
tribulationes patiens juſtus & ſe examinans 456
tribulationes peccatorum & Judæorum 1008
tribulationes propter Deum 364
inter graves tribulationes quieſcere 363
tribulationes ſæculi 342
tribulationes variæ pugnantes 708
in tribulationibus non deficiens Eccleſia 37.
a tribulationibus vinci 19
tribulationis Eccleſiæ deſiderium 411
tribulationis moderatio 23
tribulationis tempus 840
tribulationum limites 448
tribulationum varietas 1029
tribulatio paſſionis Chriſti 199
tribulatio repentina 373
tribunal divinæ juſtitiæ 717
tribus decem 361
tribus Juda 813
Trinitas 342.391.453
Trinitatis cognitio 490
Trinitatis confeſſio 338.842.831 898. 899
Trinitatis fides 30.231.630.680.759.768
Trinitatis myſterium 672.678.815.899
Trinitatis myſterium & fides 765
Trinitatis nomen 297
triplex fructus 399
triplex natura in Chriſto ibid.
triplex ſenſus ſcripturæ 904
triplex ſtatus 899
triſtitia 214.395.424
triſtitia Chriſti 33
triſtitia Chriſti de infidelitate ſynagogæ 333
triſtitia & ira 94
triſtitia malorum 356
triſtitia per abſentiam Chriſti 14
triſtitia pœnitentiæ 326
triſtitia prodiens 1052
trucidare affectus 480
tuba judicii 241.940
tumens de potentia patroni 788
tumultus deterrens Chriſtus 344
tumultum cogitationum expellere 381
tumultus hæreticorū adverſus fideles 1053
tumultus perſecutionum 1006
tumultus ſecularis 420
tumultus terrenus ceſſans 733
turba cogitationum 383
turbæ iniquorum 454
turba promiſcua 460
turbari 80
turbari timore 327
non turbari verbis 28
turbatio Apoſtolorum & fidelium in adverſis 1008
turbatio Eccleſiæ tempore Antichriſti 780
turbatio Judæorum erga Chriſtum 1009
turbationes ſæculi 988
turbatio principum Judæorum 67
turbatio tempore Antichriſti 374
turpes cogitationes 28
turpiloquium 1009
turpitudo peccati 898
turpitudo peccati revelata 296
turpitudo peccatorum 837
turris ſuperbiæ erectio 408
tutela Angelorum 238
Tyranni 81 338.593.843
Tyrannidis ablatio 81
Tyrannis 590
Tyrannis diaboli 457.556 817
Tyrannis diaboli & hæreſiarcharum 169
Tyrannorum decreta contra fideles 404
Tyrannorum malitia 334
Tyrannorum potentia, aut virium corporis 38
Tyrannus 365.937
Tyrannus expolians ſubditos 43

V.

VAcans libidini 834
Vacans ſordibus 775
Vacans voluptatibus 309
Vacantes curis ſæculi 988
Vacantes deliciis 864
Vacantes divinis laudibus 704
Vacantes doctrinæ ſæculari 448
Vacantes exterioribus 282
Vacantes iracundiæ 918
Vacantes mundanis 463
Vacantes orationibus & jejuniis 835
Vacantes philoſophiæ 456
Vacantes ſapientiæ 286
Vacantes ſenſibilibus 776

Vacantes vanis 266
Vacare contemplationi 100
Vacare delicis 913
Vacare divinis debẽt ſemper ſacerdotes 659
Vacare doctrinæ gentilicitæ,& voluptatibus 181
Vacare libidini 868
Vacare nimium contemplationi 421
nimium Vacare philoſophiæ gentilicitæ 48
Vacare ſacræ doctrinæ 141
Vacare ſacris literis 847
Vacare temporalibus 402
Vacare temporalibus & vitiis,& voluptatibus 182
Vacare terrenis 414
Vacare vilibus 1002
Vacare vitæ ſublimi 27
Vacare vitiis 387
Vacare vitiis, & erroribus 481
Vacare voluptatibus 49.185.571.644
Vacare voluptatibus & doctrinæ ſæculari 909
Vacatio ab exterioribus 978
Vacui à deſideriis terrenis 555
Væcordia 503
Valere penetrare myſteria 727
Vanæ cogitationes 396
Vanæ interpretationes Judæorum 929
Vanæ ſcientiæ 1043
Vanitas Judæorum 969
Vanitas mundi 613.855
Vanitas vanitatum 762
Varia cupiditas 1007
Varia doctrina præter Evangelica 795
Varia dogmata 971
Variæ hæreticorum ſectæ 351
Variæ tentationes ibid.
Varia includit ſapientia 696
Varia nocumenta proximorum 70
Varietas affectuum 1006
Varietas Chriſti in paſſione & miraculis 346
Varietas doctrinæ in Eccleſia 234
Varietas errorum 342
Varietas fortunæ 826
Varietas legum civilium 1007
Varietas linguarum 444
Varietas peccatorum 974
Varietas pœnarum inferni 681
Varietas ſacræ doctrinæ 807
Varii Dii nuncupatione 333
in Vaſis fictilibus ferentes myſteria, prædicatores 431
Vaſtantes Eccleſiam 813
Vaſtare 1041
Vaticinium prophetarum 664
Ubertas 325
Ubertas ſpiritualis 804
Ubique Deus 376
Vecordiæ ſtultorum 187
Vehemens compunctio 47
Vehementia orationis interioris 240
Velamen aut obſcuratio 659
Velamen Judæorum 317.669
Velamen literæ 785
Velamenti cæcitatis abjectio 981
Velle comprehendere Deum 845
Veloces ad malum 205
Velocitas Angelorum 1005
Velocitas & protectio Angelorum & fœlicitas 82
Velox vindicta Dei 852
Venale habent Evangelium 1081
Venantes gloriam 807
Vendentes in templo 674
Vendere dona Spiritus ſancti 213
Vendere gratiam ſpiritus ſancti 1021
Vendere juſtitiam 405
Venditio Chriſti 116
Venerari Eccleſiam 752
Venerari paſſionem Chriſti 253.548.600
Venerari paſſionem, & reſurrectionem Chriſti 482
Venerari prædeceſſores 334
Veneratio Dei 321
Veneratio Eccleſiæ ibid.
Veneratio paſſionis Chriſti 382
Veneratio paſſionis & reſurrectionis 902
Venia promiſſio 741
Veniens ad fidem 309
Veniens ad judicium 740
Veniens Chriſtus ad Eccleſiam 1022
Veniens Chriſtus ad Judæos 858.1022
Reniens Chriſtus ad judicium 42.348
Veniens de novo per gratiam 7
Veniens Eccleſia ad baptiſmum 908
Veniens Jeſus in mundum 7
Veniens in profundum malorum 327 549
Venientem ad religionem recipiens 379
Venientes ad fidem 759
Venientes ad fidem ex Gentibus 1016
Venientes ad mundanam proſperitatem 331
Venientes fictè ad fidem 484
Venientes Gentes ad baptiſmum 408
Venientes Gentes ad fidem 347
Venire ad baptiſmum 844.1024
Venire ad converſionem mundi 326
Venire ad fidẽ 118.698.734.752.1002.1028
Venire ad fidem intra Eccleſiam 33
Venire ad fœlicitatem 1023
Venire ad gloriam 858
Venire ad judicium 144.307
Venire ad miſerias mundi 331
Venire ad mundum gratia prædicandi 326
Venire à ſpiritualibus ad temporalia & ad curam carnis 826
Venire in judicium cum Deo 34
Venter 106.729.827
Venter Virginis Mariæ 1025
Venti obtemperantes Deo 421
Ventres pauperum 522
Ventura fœlicitas non credita à malis 411
Vera doctrina 1030
per Veram fidem deferere errores 378
Verba 210.756.912
Verba acerba 398
Verba blaſphemiæ 716
Verba carnalia 886
Verba Chriſti 214.477.961
Verba Chriſti infantis 455
Verba Chriſti non deficiunt ibid.
Verba clara Chriſti fidelibus 687
Verba correctionis 42 869
Verba curioſa 504
Verba Dei 195.622.885.1017
Verba Dei parare 33
Verba divinæ legis 467
Verba & cogitationes hæreticorum 428
Verba & mens 854
Verba & opera 503
Verba & opera bona 487
Verba & opera prædicatorum 472
Verba & ſenſus 182
Verba fidei 445
Verba hæreticorum 395.494.690.799.808.888
Verba jactantiæ 654
Verba in animo 244
Verba inania 194 929
Verba increpatoria 444
Verba inflammantia ad charitatem 546
Verba inhoneſta 904
Verba juſti 825
Verba juſtitiæ 952
Verba maledicta 94
Verba maledicta 981
Verba malitiæ 282
Verba mentis 447
Verba mollia malorum judicio 687
Verba mundantia Dei cor 403
Verba myſtica Job 667
Verba otioſa 636.920
Verba philoſophorum 591.920
Verba pœnitentis 687
Verba poetarum 334
Verba prædicantium 902
Verba prædicatorum 389
Verba prava 496
verba prophetarum & prædicatorum 481
verba ſacræ ſcripturæ 189
verba ſapientiæ 145
verba ſapientum 992
verba ſenſibilia ſcripturarum 766
verba ſimplicia 460
verba ſine fructu ibid.
verba ſine ſenſu 699
verba ſpiritus 340
verba ſuperborum 246
verba vana 109
verbi Dei copia 50
verbi Dei defectus 59.339.427
verbi Dei deſiderium 398
verbi Dei penuria 56
verbi Dei prædicatio 480
verbi incarnatio 365
verbis Chriſti credere 410
verbis non turbari 28
verbis ſacræ ſcripturæ decipientes hæretici 350
verbis tantum colere Deum 34
verbo Dei familiares 347
in verbo Dei fortes 39
verbo Dei mentem mundare 13
verbo & opere expediti ſacerdotes 59
verborum Dei doctrina 460
verborum dulcedo 487
verborum virtus 514
verboſitas 783
verbum 163
verbum caro 997
verbum Chriſti 887
verbum Dei 2.182 135.187 216.241.362.422 418.457 474.490 515 588.567.604.606.618.625.652.625.667.717.724.769.784.799 801 814 825.834.838.871.876.891.891.912.939.960 1046
verbum Dei accipere 42
verbum Dei acquirere 387
verbum Dei deferere 344
verbum Dei, & oratio 496
verbum Dei excutiens jacula inimici 39
verbum Dei patris 140
verbum Dei ubique 15
verbum divinum 881
verbum Jeſo 208
verbum incarnatum author mundi 392
verbum in carne 507
verbum malum 887
verbum patris 827
verbum prædicationis Chriſto acceptum ferre 34
verbum ſolatii electorum 238
verbum Spiritus ſancti 219
verbum tranquillum 137
verè caſti 403
vere pœnitere 275
verecundia 314.345.469 704.736
veri à falſo diſcretio 22
veriſimilia 824
veritas 135.142.191.224.461 573 658.877 893.976 982
veritas apparens ſtudioſis 225
veritas Chriſti 104
veritas divinæ promiſſionis 1014
veritas divini ſermonis 214
veritatis doctrina 849
veritas Eccleſiæ 920
veritas & miſericordia 257
veritas Evangelii 274
veritas facit liberos 619
veritas inſignis 925
veritas inter errores 989
veritas mendacio mutata 706
veritas occulta 103
veritas ſervanda 256
veritatem intueri 345
à veritate recedere 26
veritates Philoſophorum 496
veritatis cognitio 638
veritatis cognoſcendæ impedimenta 413
veritatis dogmata 53.802
veritatis & fidei defectus 296

veritatis

Veritatis intelligentia 336
Veritatis lumen 748
Veritatis manifeſtatio 754
Veritatis occultatio 237
Veritatis oppreſſores 844
Veritatis proditio 737
Veritatis ſplendor à Deo 378
Veritas conſcientiæ perpetuus 694.1060
Verſare literam legis 974
Verſari circa terrena 262,1002
Verſuti 291
Verſuti in erroribus 535
Verſutia 78,102.897
Veſpere & mane laudate Deum 377
Veſtes quibus indutus eſt Chriſtus 557
Veſtigia peccati 524
Veſtigia peccatorum 198
Veſtigia vitiorum 672
Veſtigium 8035
Veſtigium peccati 252
Veterem hominem auferre 44
Veteris hominis opera 371
Veteris legis ſcientia 426
Veteris legis teſtimonia ad novã ferre 432
Veteris teſtamenti patres 339
Vetuſtas legis 808
Vetuſtas literæ legis 914
Vetus homo 778.852.914.933 1007
Vetus converſatio 814
Vetus & novum teſtamentum 781.772. 808
Vetus ſacerdotium 238
Vetus ſacerdotium cum ſola litera 539
Vetus teſtamentum 71.73.78.82 101.128. 151.202.215. 254.560.565.491.518. 771.901 987
Vexans homines diabolus 485
Vexare 690
Vexillum belli 927
Via anguſta 462
Via beatitudinis 590
Via cœleſtis 1034
Via Chriſti 296
Viam Chriſti eligere 385
Via doctrinæ 292
Via fallax 313
Via in patriam cæleſtem 207
Via lata 79.204 424 419.1034
Via regis 109
pro Viatoribus orationes beatorum 544
Via v[illegible] 345
Vicina baptiſmi 482
Vicinitas peccati 608
Victi dæmones 481
Victi diaboli dolor 36
Victor cupiditatum 531
Victores victi per ſuperbiam 585
Victoria 98
Victoria Apoſtolorum & martyrum & fidelium 1041
Victoria Chriſti 607.762,1041
Victoria Chriſti & beneficia 519
Victoriæ Chriſti lætitia 428
Victoria Chriſti occulta 7
Victoria contra dæmones 1041
Victoria contra dæmones & hæreticos 1051
Victoria contra diabolum 497
Victoria contra vitia 987
de Victoria dæmonum gaudere 1038
Victoria de vitiis 502
Victoria fidelium contra dæmones & vitia 580
Victoria Sanctorum 765
Victoria verbi Dei 661
Victus 849
Victus diabolus 982
Victus diurnus 706
Victus prædicatorum 231
Victus temporalis 701
Videre faciens Deus 1016
Videre myſteria Chriſti 1037
Videre ſecreta Dei ibid.
Vidua 810
Viduarum bona conſumentes 531
Vigilans corde 262
Vigilantia circa tentationes 335
Vigilantia hujus vitæ 937
Vigilantia prælati 564
Vigilantia prælatorum 404
Vigor diſciplinæ 983
Vigor mentis 1016
Viles mores habentes 318
Vilitas gentilitatis 579
Vilitas rerum mundi 467
Vilitas rerum terrenarum 233
Vincens Chriſtus dæmones & Judæos 1005
Vincens Chriſtus Judæos & hæreticos 412
Vincens dæmones 836
Vincens diabolum humilis 413
Vincentes mali bonos 29
Vincentes ſancti dæmones 874
Vincere affectus 519
Vincere appetitum per laborem 421
Vincere aſtutias diaboli 341
Vincere aut convertere infideles 42
Vincere concupiſcentiam 480
Vincere dæmones 25.49.96.145.782. 1026
Vincere dæmones & vitia 197
Vincere dæmones, & motus carnis 715
Vincere hæreticos & Philoſophos 1028
Vincere inſidias dæmonum 789
Vincere motus iracundiæ 788
Vincere ſpiritum fornicationis ibid.
Vincere tentationes, & mundum 545
Vincere vitia 412
Vinci à diabolo 295.364.1029
Vinci à tentatione 564
Vinci à tribulatione 29
Vinci dæmones 194 748
Vinci diabolum 212
Vincit diabolum Chriſtus 48
Vincula Chriſti 285.622
Vincula Chriſti & prædicatorum 622
Vincti hæretici, & dæmones 835
Vincula martyrum 606
Vincula ſæculi vana 622
Vinculum charitatis 872
Vinculum dilectionis 804
Vinculum vitale elementorum 164
Vindicta 189
Vindicta Chriſti 518
Vindicta Dei 132.147.168 197.220.332. 354.368 422.455.588 581.737.745. 748 769 790.773.779.804.844.910. 940 994.1035
Vindicta Dei ceſſans 226
Vindicta Dei & caſtigatio 638
Vindicta Dei gravis 370 375
Vindicta Dei propinqua 656
Vindicta divina 194.214 496.500 732. 744
Vindicta divina in Judæos 244
Vindictæ amaritudo 400
Vindictæ ceſſatio 420
Vindictæ divinæ cognitio 1087
Vindicta & ira Dei 604
Vindicta & miſericordia 1028
Vindictæ gravis ſignum 556
Vindicta exratior 463
Vindicta in malos 541
Vindicta peccatorum vana mundare opera 13
Vindicta Sanctorum in malos 792
Violum conditum 1045
Violentæ tentationes, vel latentes ſuggeſtiones 151
Violenti 614.704
Violentia tyrannidis 189
Vir bonus 47 391
Vir egregiis dotibus præditus 128
Vires animæ ſine continentia 947
Vires animales 104
Vires animi 883.1008
Vires diaboli 905
Vires & virtutes animæ 485
Vires Judæorum deficientes 809
Vires mentis 758
Vires rationales 519
Vir & uxor 873
Virga Aaron 398
Virgines 81.183.254.392.432.489.533.618 625.815.836.972 993
Virgines carne non Spiritu 708
Virginis Mariæ ſilentium 323
Virginis uterus 610
Virginitas 191.399.496.737.1042
Virginitas cum fœcunditate 817
Virginitas & fœcunditas Mariæ 1017
Virginitas irrecuperabilis 878
Virginitas Mariæ 164
Virginitas Mariæ, & partus 553
Virginitas Mariæ, vel ipſa beata Maria 169
Virginitatis pudor 876
Virginum & Martyrum multitudo 30
Vir glorioſus 786
Virgo 395
Virgo Maria 5,26.101.129 150.125.162. 171.186 202. 211,242.245.246.255.258. 262.501.514.597.442.457.461 537.539 522. 530. 590. 617. 618. 641. 647. 658. 662.624.265 688 725. 745. 759. 770. 835.842 854. 878. 934. 956. 981.1015. 1019.1029 1048
Viriditas auditorum 591
Viri Eccleſiaſtici 704
Viri eruditi 913
Viri eruditiores 445.913
Viri juſti lapſus 1089
Viri perfecti 529
Vir iraſcibilis 608
Vir juſtus 709
Viri ſancti 85
Viri ſpirituales 1016
Virtus verborum 315
Vir perfectus 57.104 278 382
Vir perfectus & ſpiritualis 319
Vir peſſimus 717
Vir ſanctus 815
Virtus 139.178 298.321.461 522 622.627. 737.822 925.983.998
Virtus Angelorum 286
Virtus baptiſmi 136
Virtus Chriſti 118,131.242.291.334. 560 991
Virtus Chriſti deficiens in paſſione 817
Virtus Chriſti quieſcens in Deo 908
Virtus concupiſcitiva 187
Virtus continentium 313
Virtus dæmonis 375
Virtus Dei ad liberandum 464
Virtus Dei operativa 340
Virtus diaboli 705
Virtus diaboli in hæreticos 413
Virtus diſcretionis 1004
virtus divina 567.590
virtus divina vivificatrix 853
virtus divini verbi 878
virtus doctrinæ novæ 18
virtus Eccleſiæ 1017
virtus Eccleſiæ contra dæmones 185
virtus & virtutum 470
virtus Euchariſtiæ 97
virtus generalis 454
virtus gentium 483
virtus gubernativa Dei 189
virtus humilitatis 1002
virtus illuminativa 752
virtus infirma hominis ad ſalvandum 889
virtus Judæorum 833
virtus miraculorum 189
virtus muniens intus & extra 573
virtus operativa 334
virtus operativa Angelorum 658
virtus orationis 1015
virtus paſſionis Chriſti 218
virtus paſſionis Chriſti, & corpus reſurgentis 420
virtus perfecta 729

Virtus prædicatoris 1037
Virtus reſurrectionis Chriſti 737
Virtus ſolida 938
Virtus Spiritus ſancti 466.1018
Virtus Spiritus ſancti in baptiſmo 697
Virtus verbi 762
Virtus verborum 321
Virtus uniuſcujoſque 717
à Virtute ad vitæ trahere 3
Virtute & doctrina præcellentes 383
Virtutem conſulentem ſequi 420
Virtutem deſerere 343
Virtutem velle habere per iniquitatem 409
Virtutes 6.80.82.114.115.119.132 138.141. 172.183.184. 187.189.191 217.236.300. 334.336.337.341.352.416 426.432.438 465.474.494. 502. 514. 527. 533.355. 391 604.623.638.650.885.672.889. 703.705.706.738 765.799.823 840. 844.863 886.943.860.1032.1055
Virtutes ablatæ 330
Virtutes Angelicæ 1042
Virtutes Angelicæ ſublimes 220
Virtutes animæ 210.392
Virtutes apparentes 963
Virtutes a puro corde 829
Virtutes cœleſtes 190
Virtutes Cardinales 101.103.107.753
Virtutes Chriſti 1036
Virtutes corporis 401
Virtutes cujuſque 927
Virtutes deficientes 453
Virtutes diverſæ 1028
Virtutes diverſæ & dona 351
Virtutes divinæ 286.672.1043
Virtutes Eccleſiæ 448
Virtutes Eccleſiæ perdens Antichriſtus 351
Virtutes, & bona opera 331
virtutes & charitatem diſſolvere 24
Virtutes & diſciplina 163
Virtutes & doctrinæ 444
Virtutes, & dona Spiritus ſancti 817
Virtutes & exorciſmi 829
Virtutes & gratia 82.887
Virtutes & proprietates Chriſti 356
Virtutes & ſacra ſcriptura 245
Virtutes & ſcientia 753
Virtutes & vitia 864
Virtutes exercere 420
Virtutes ex mortificatione 268
Virtutes, fictæ 664
Virtutes generales 239
Virtutes in anima 69
Virtutes in corde 287
Virtutes in gentibus 327
Virtutes in humilibus 775
Virtutes in mente 786.950
Virtutes latentes 748
Virtutes Mariæ 994
Virtutes Martyrum 601
Virtutes morales 953
Virtutes neglectæ 959
Virtutes operativæ 670
Virtutes orientes 839
Virtutes potiores 824
Virtutes præcipuæ 991
Virtutes prædicatorum 735
Virtutes quatuor 827 813
Virtutes rationales 448
Virtutes ſex 523
Virtutes ſine pugna in patria 415
Virtutes ſpeciales 360
Virtutes Spiritus ſancti 5.210
Virtutes ſublimes 493
Virtutes Theologicæ 140.207.212 226. 239 257.471.331.753.919.1035
Virtutes variæ 256.389.672.743
ad Virtutes vocati 44
Virtutibus fortiores 38
Virtutis amore benè operantes 342
Virtutis diſciplina 618
Virtutis honor 688
Virtutis opera 751
Virtutis opera perfecta 1047
Virtutis ornamentum 708
Virtutis renovatio 482
Virtutum ſimulator 757
Virtutis ſtatus 630
Virtutis amiſſio 346
Virtutum à vitiis ſeparatio 21
Virtutum claritas 205.338
Virtutum compoſitio 350
Virtutum concordia 881
Virtutum connexio 789
Virtutum contra vitia victoria 1041
Virtutum convenientæ 808
Virtutum decor 507
Virtutum diſſolutio 277
Virtutum diverſitas 871
Virtutum electorum publicatio 426
Virtutum & doctrinæ tractatio 874
Virtutum & vitiorum multitudo 403
Virtutum exempla 714
Virtutum firmitas 58 604
Virtutum habitus permanentes 318
Virtutum incendium 524
Virtutum multitudo 813
Virtutum laus 331
Virtutum opera 284
Virtutum opera, vel ipſæ virtutes 233
Virtutum operationes 357
Virtutum ordinatio 812
Virtutum perfectio 913
Virtutum perfectionem invenire 376
Virtutum profectus 452
virtutum roboratio 874
Virtutum ſublimitas 646
Virum effœminatè operari 881
Vir urbanus 98
Vis ad dimittenda peccata 248
Vis amoris viri & fœminæ 291
Vis Angelica 613
Vis Angelorum operativa 323
Vis animæ judicativa 305
Vis animæ judicatoria 710
Vis animæ perſpectiva 226
Vis animi actuoſa 334
Vis charitatis 53
Vis cognitiva Dei 861.733
Vis concupiſcibilis 187
Vis conditiva 853
Vis Dei contra diabolum 976
Vis diaboli 889.661
Vis diaboli ad tentandum 512
Vis diſcernendi 312
Vis diſcretiva Angelorum 907
Vis diſcretionis Chriſti 1086
Vis dividendi ſpiritualem cibum 321
Vis divinæ inſpirationæ 502
Vis divinæ punitionis 876
Vis exterminativa hominum 1016
Vis generativa, & ſpirativa Dei 736
Vis generativa patria 626
Vis hæreticorum 352
Vis iraſcibilis 137
Viſibilia 650
Vis intellectiva 735
Viſio beatifica 338 314 776.1037
Viſio beatifica ſecundùm menſuram charitatis 78
Viſio intellectualis 247
Viſio malorum moleſta 900
Vis iræ Dei 449
Vis iraſcibilis 22.623.693
Viſitatio Dei 1032
Viſio divina 778
Viſitationes divinæ & adventus Chriſti tempus 291
Vis judicandi 948
Vis judicativa 921
Vis judicativa Angelorum 738
Vis meditativa animæ 321
Vis mentis ad cogitandum 595
Vis operandi 189
Vis operativa 341.492. 807
Vis perſuadendi hæreticorum 214
Vis prædicationis 465.1009
Vis probativa cogitationum 691
Vis punitionis 177
Vis punitiva Dei 231.445.464.933. 1037
Vis rationis 286 827
Vis tentationis diaboli 614
Vis tentationum 661
Vis timoris 818
Vis tribulationis 718
Vis vindicativa Dei 138
Vis vitalis Angelorum 364
Viſus & auditus 209
Vita 104 919
Vita activa 3.79 81.107.118 140 397.617. 628.664.878.736.794.796
Vita activa & contemplativa 470 625. 675
Vita activa ſub contemplativa 668
Vita æterna 76.231.335 337.481 481.489. 511.822.1051
Vitæ æternæ bonorum multitudo 30
Vita æterna & fides 501
Vita aſpera 237.947
Vitam aſperam agentes 871
Vita avara 79
Vita cælebs 883
Vita cæleſtis 246.248 800.849
Vita carnalis 73.760.1038
Vita Chriſti 221
Vita communis 607
Vita contemplativa 11 79.105.114.185. 206.213.315.333.874.678.736 647.849 680.1010
Vita contemplativa non admittens vanam conſolationem 44
Vita corporalis 444
Vita corporalis & ſpiritualis 449
Vita corporis 893
Vita corporis pro vita animæ 817
à Vita deficiens corpus Chriſti 397
Vita diverſa 645
Vita divina 286
Vita doctorum pura 345
Vita dura 198
Vitæ activæ operum moltiplicatio 358
Vitæ activæ popularis fama 433
Vitæ brevitas 919
Vitæ Chriſti finis 414
Vitæ claritas 195
Vitæ contemplativæ electio 385
Vitæ contemplativæ libertas 376
Vitæ contemplativæ promptitudo 35
Vitæ emendatio 362.474
Vitæ finis 455
Vitæ futuræ ſtatus 446
Vitæ gentilis ablatio 21
Vitæ hujus cupiditas 920
Vitæ hujus imperfectio 510
Vitæ hujus ſcopus 454
Vitæ hujus peregrinatio 417
Vitæ hujus tribulationes 1033
Vitæ novitas 507
vitæ perfectio 678
vitæ præſentis neceſſitates 434
vitæ præſentis tempus 338.342
vitæ puritas 883
vitæ reformatio 859
vita & fama 218
vita & fides Patriarcharum 745
vita futura 107
vita humana 136 642 663.876.877. 1030
vita humana ceſſans 281
vita humana miſera 284
vita hypocritarum 38 305
vita immaculata 792
vita in anima 838
vitatio inanis gloriæ 340
vita in corpore 168
vita innocens 81
vita in peccato 693
vita intelligibilis 412
vita juſti 640
vita juſtorum 87.522

vita

Vita laſitia animæ & corporis 414
Vita latronum 485
Vita mala 651
Vita malè actæ reſipiſcentia 345
Vitam malè actam ſeparare 385
Vita malorum 940
Vita Martyrum 893
Vita mediocris 614. 618 740.1019
Vitam contemplativam ampleſtens 220
Vita nova in Chriſto 94
Vita perfecta 740
Vita perverſa 487
Vita prædicatoris deſpecta 193
Vita prædicatoris famæ conformis 573
Vita prælatorum 164
Vita præſens 71.153.202.219.284.413. 455.497.526 594.617.632.639.664. 694.715.769.775.939.947.975.985. 1004.1033.1043 1054
Vita præſens ut mundana 107
Vita præſens cum moleſtiis 283
Vita præterita 364
Vita pravorum 501
Vita pura 166
Vita religioſa 105
Vita ſæcularis 63
Vita ſancta 1036
Vita ſanctorum 709
Vita ſecundùm carnem 216
Vita ſermoni concordans 615
Vita ſine vitiis 804
Vita ſimplicium 995
Vita ſpiritualis 3.79
Vita ſublimis prædicatorum 213
Vitæ ſublimi vacare 27
Vitatio munerum 404
Vita turpis 616
Vita varia 398
Vita virtutis 963
Vita vitioſa 71.969.973
Vitia 49 175.187 217.231.246 264.289. 290.333 396.450.496 511.531.611.723. 785.814.616.943.996.1004
Vitia capitalia 368.646
Vitia carnis 165
Vitia concupiſcentiæ 176
Vitia contra animam 145
Vitia denudanda 384
Vitia diaboli 309
Vitia diſſipantia virtutes 333
in Vitia diverſa dilatatio 429
Vitia & errores 701
Vitia & errores docentes 354
Vitia & mali 819
Vitia & peccata 361
Vitia & rebellio ſudax 1036
Vitia & virtutes 358 844
Vitia exteriora 349
Vitia extra prodeuntia 393
Vitia extrema cavens 943
Vitia foventes 413
Vitia fucata 771
Vitia foràs prodeuntia 388
Vitia in anima 296 931
Vitia in corde 800
Vitia intellectus & ſenſus manifeſtare 349
Vitia Judæorum 766
Vitia Judæorum multiplicata 793
Vitia libidinis 425
Vitia libidinis & idololatriæ 672
Vitia multorum ſacerdotum 1007
Vitia min... 462
Vitia mixta virtutibus 981
ad Vitia natus 378
Vitia omnia 849.190
Vitia omnia admittere 24
ad Vitia præſtantes obſequium 409
Vitia principalia 816
Vitiis propriis paſci 235
Vitia quinque ſenſuum 310
ad Vitia redire 442
ad Vitia revertens 408
Vitia ſequi 918
Vitia terrena 196
Vitia varia 287.615.637
à Vitiis ad virtutes tranſitus 483
Vitiis anima diſſipata 24
in Vitiis carnis eſſe 398
Vitiis corporis ſervire 44
à Vitiis liberans Deus 373
in Vitiis quies 360
Vitiis vacare 405
Vitio confundere 372
Vitiorum corruptio 341
Vitiorum defenſio 814.916
Vitiorum defenſiones 703
Vitiorum fuga incauta 36
Vitiorum multitudo 31.40.239
Vitiorum profundum 831
Vitiorum repreſſio 841
Vitiorum ſordes 703
Vitiorum veſtigia 671
Vitioſè vivere 269
Vitioſi converſi 743
Vitioſus prædicans 903
Vitium 488.804.1007
Vitium ſub virtutis ſpecie 783
Vivendi regula data eccleſiæ 408
Vivens in carne 510
Vivens ſecundùm rationem 569
Viventes in deliciis, aut cibus eorum 31
Viventes in hoc mundo 368
Vivere cum periculo 433
Vivere generaliter 37
Vivere in hac vita 97
Vivere innocenter 863
Vivere malè in Eccleſia 421
Vivere mundanè 481
Vivere ſecundùm carnem 691
Vivere ſecundum Evangelium 98
Vivere ſecundum legem Dei 98
Vivere virtuosè 183
Vivere ut mortuorum 865
Vivificans Chriſtus eccleſiam in cruce 402
Vir juſtus inter malos 576
Ultima deſtructio Hieruſalem 413
Ultima diaboli 258
Ultima mundi 791
Ultima opera 445
Ultimum judicium 481
Ultio Dei comminata 339
Ultio divina 649
Ultio malorum 938
Ultio ſeu caſtigatio peccatorum per prælatos 1041
Umbræ figurarum variæ 500
Umbra mortis 303.633
Unctio Chriſti 479
Unio ad fidem 170
Unio eccleſiæ 895
Unio eccleſiæ cum Chriſto 671
Unio fidelium in chasitate 433
Unio Gentium ad Eccleſiam 80
Unio Judæorum & Gentilium 737
Unio legis & prophetiæ cum Chriſto 1038
Unitas 664.766
Unitas charitatis 643.971
Unitas Eccleſiæ 877.697.749
Unitas fidei 297.677
Unitas fidelium 306.909
Unitas formæ ſubſtantialis 630
Unitas Judæorum & gentium in fide 437
Unitas patris, & filii 621
Unitas Trinitatis 107.1032
Unitas vitæ contemplativæ 23
Unitatis prædicatio 630
Univerſæ gentes 435
Univerſale judicium 491
Univerſitas creaturarum 300
Unus ex Apoſtolis 51
Vocatio ad lætitiam eccleſiæ 577
Vocati ad virtutes 44
Vocatio Iſrael poſterior 618
Uſura 345
Vocans Chriſtus Judæos 36
Vocare ad judicium ibid.
Vocari ad dignitatem 363
Vocari nomine Chriſti 406
Vocatio 401
Vocatio ad Judicium 994 1005
Vocatio gentilis populi 401
Vocatio gentium 68.149.176.372.627. 672.681
Vocatio gentium & directio 810
Vocatio gentium prophetata 569
Vocatio utriuſque populi 176
Voces hæreticorum 209
Voces Prophetarum 613
Voces ſynagogæ 1006
Vocis & operis concordia 408
Volens Deus exorari 176
Volentes Chriſtum in hoc mundo regnare 852
Volentes ſervare legem cum Evangelio 909
Volentes ſervire legi 273
Volubilitas mundi 545
Volumina legis 153
Voluntas 87.104 228.258.286.305.671. 736.783 800. 850.896.931.963 1025
Voluntas bene placiti 1019
Voluntas bona 825 898
Voluntas Chriſti 58
Voluntas Dei 357.802.944
Voluntas Dei & intellectus 265
Voluntas Dei gratuita 602
Voluntas divina 178
Voluntas figenda in eminentia virtutum 408
Voluntas humana 318
Voluntas humana Chriſti 390
Voluntas Judæorum prompta ad malum 609
Voluntas perfecta beatorum 822
Voluntas propria 312 940
Voluntates 670
Voluntates prædicatorum 758
Voluntatis divinæ manifeſtatio 273
Voluntatis effectus 1019
Voluptas 312 423.459 536.575 871.918 972.987
Voluptas aurium 644 979
Voluptas brutalis 858
Voluptas carnalis 786
Voluptas carnis 848
Voluptas decipiens 313
Voluptas & bona temporalia 1050
Voluptas occulta 783
Voluptas prava 332
Voluptas, vel anima 93
Voluptatem omnem admittens anima 404
Voluptates 69.206
Voluptates 31.114.189.187.217.380 361.428.ibid.430 455.511 585 603.606 766.781.814 851 1044
Voluptates auferre 113
Voluptates aurium 416.713.1011
Voluptates carnales 74 1007.1019
Voluptates carnis 86.433.615.666.743. 986
Voluptates & ad doctrinam perverſam accedere 38
Voluptates & conſolationes hujus vitæ 231
Voluptates & errores hæreticorum 461
Voluptates & occaſiones peccati auferens 408
Voluptates ex laudibus 766
ad Voluptates incitantes 369
Voluptates naturales reprimere 460
Voluptates noſtras quærens 23
Voluptates quærentes per ſenſus 373
Voluptates ſæculi 1043
Voluptates temporales 319
Voluptates terrenæ 986

ad voluptates tranſire 29
voluptatibus abſtinere ibid.
à voluptatibus carnis ſeparati 376
à voluptatibus liberant Deus 399
voluptatis blanditiæ 751
voluptatis excitatio 689
voluptatis fomenta 794
voluptatis guſtus 695
voluptatis loca 523
voluptatis oblatio 754
voluptatum abundantia 900
voluptatum amor 525
voluptatum areſactio 641
voluptatum ceſſatio 929
voluptatum fluxus 401
voluptatum fomenta 672
ad vomitum reverti 422
vota 361
votum 1019
votum decernere 347
voventes ſe Deo 892
vovere 112.830
vovere bonum 592
vox 372
vox Judæorum & hæreticorum 843
vox lætitiæ 1006
vox verbi Dei præcepta 1006
urina 325
ad uſum rationis redire 340
uſura 545
uſuræ 730
uſurpantes dignitates 1002
uſurpatores gloriam Dei 145
uſurpare bona pauperum non dando eleemoſynam 853
uſurpare Dei autoritatem 44
uſurpatio divinitatis 710
utendum mundo quaſi non utamur 414
utens myſteriis legis contra dæmones 386
utens ratione 1046
utens ſacra doctrina adverſus peccantes, & hæreticos 374
utentes vario ſermone 332
uterque populus 701
uterus Mariæ 359
uterus Virginis 104.610
uti bonis temporalibus ad proximorum neceſſitates 661
uti carne ad bona opera 592
utiles aliis ſine charitate 762
utiles Eccleſiæ 434
uti libris Philoſophorum 263
utilitas 896
utilitas humana 840
utilitas humanæ proſperitatis 743
utilitas mortis 640
utilitas perfectorum in proximis 452
utilitatem paſſionis Chriſti cognoſcere 371
uti parcè eloquentia 740
uti propriis facultatibus 182
non uti ritu ſynagogæ abrogatæ 368
utitur rebus abſolute Deus 438
utrumque teſtamentum 103.135.452.680.854.874.892.895
vulgi ſeparatio à myſteriis 14
vulgo excellentia 647
vulgus 403.817
apud vulgus bonorum contemptus 405
vulgus carnale 419
vulgus conjugatorum 435
vulgus Eccleſiæ 814
vulgus ignobile 663
vulgus Judæorum 767.879
vulgus peccans 426
vulnera Chriſti 125.457.492
vulnus lateris 130.942
uxor 217.736
uxor & vir 273
uxor propria 238

Z.

Zelus 127.138.572.705
Zelus bonorum in malos 37
Zelus bonorum operum 718
Zelus bonus 538
Zelus contra hæreticos 550
Zelus Dei 496
Zelus indiſcretus 538
Zelus Martyrum 949
Zelus prædicatoris 433.472.899.967
Zelus vel ira 186
Zodiaci ſigna 532
Zodiacus 170.854

FINIS INDICIS SYLVÆ ALLEGORIARUM.

Digitized by Google

by Google

Digitized by Google